CONSILIORVM
Seu Responsorum
CAROLI RVINI
REGIENSIS
IVRISCONSVLTI
SVA TEMPESTATE CELEBERRIMI.

Tomus Primus.

QVIBVS NVPERRIME IN HAC NOSTRA EDITIONE Præter multa summaria quæ in alijs non reperiuntur impressionibus, infinitisque erroribus quibus cæteræ scatebant, expurgatis,

ADDITAE SVNT DOCTISSIMAE ADNOTATIONES
Præstantissimi Iurisconsulti Domini
HIERONYMI ZANCHI BERGOMENSIS.

Angelus Raynaldus

M D LXXXXI.
Venetijs, Apud Felicem Valgrisium.

TYPOGRAPHVS LECTORI S. D.

INGENVI animi semper fuit, pro virili sua eniti, omnibus prodesse. Non enim (vt Plato asserit) nobis tantum orti sumus, sed primum patriæ, deinde amicis. Iccirco considerantibus nobis, quanti ponderis sit, quantæque authoritatis, proferre in lucem opera, ab errorum labe diluta, ac repurgata; nullis sumptibus, nullis laboribus, nullis incommodis pepercimus, vt Iurisprudentiæ studiosis quibuscunque gratificaremur. Quod, licet nostri sit veteris instituti, tamen modo præcipue id præstitum a nobis est, in exornandis, & genuinæ lectioni reddendis omnib. Caroli Ruini Consilijs: quæ quidem, luce clarius apparebit, quanto potiora, ac illustriora a nobis reddita fuerint. Curauimus præterea, vt numeri singuli, qui in alijs Repertorijs, prius falso citati fuerant, nostra diligentia, suis locis reponerentur. Tu igitur, humanissime lector, hos nostros conatus æquo animo suscipito, boni consulito, & recte vtitor. Quod si feceris, erit nobis apprime iucundum. Propediemque dabimus operam, vt sub nostris typis promulgetur omnis schola (vt ita dixerim) cæterorum Consiliorum, ad Iurisconsultos pertinentium. Vale.

CONSILIORVM SEV RESPONSORVM CAROLI RVINI REGIENSIS.

Tomus Primus.

¶ Renunciatio feudi facta domino, an præiudicet comprehensis in inuestitura, qui essent successuri mortuo renunciante.

SVMMARIVM.

1 *Feudum renunciatum agnatis non consentiẽtibus, remanet apud dominium, donec viuit renuncians, deinde ad agnatos pertinet idem in emphyteusi, nu. 14. & 15.*

2 *Vasallus non potest in feudo suis descendentibus præiudicare etiã domino consentiente, vnde eo mortuo reuocatur, quod procedit quando non sunt hæredes, aliàs secus. nu. 15.*

3 *Citatio per edictum fieri non debet, vbi persona est certa, vel facile certificari potest.*

Dominus feudi non potest priuare vasallos propter non petitã inuestituram, ad quam sunt per edictum moniti, maximè si non euant possessores, vel erant ignorantes.

4 *Vasallus qui non possidet, non incurrit pœnam priuationis propter non petitam inuestituram.*

5 *Ignoranti non currit tempus ad petendam inuestituram.*

6 *Minor restituitur in integrum aduersus lapsum temporis non petitæ inuestituræ.*

7 *Pater feudo renuncians quando filijs præiudicet, ipsis hæredibus existentibus. nu. 16.*

8 *Renunciatio facta in diuisione fratri, vt illi fieret inuestitura qua si de antiquo feudo, mortuo fratre non præiudicat renuncianti; secus si de nouo.*

Idem si consentiat tertium inuestiri, vt de antiquo feudo: secus si de nouo. nu. 17.

9 *Modus si respicit vtilitatem tertij, dicitur esse causa finalis.*

Renunciatio feudi quando dicatur realis vel personalis. numero 11. 13. & 23.

10 *Persona, cuius contemplatione actus geritur, attenditur, non autem illius, ad quam verba diriguntur.*

Limitatur nu. 23, quando illi, cuius contemplatione actus gestus non potuit acquiri.

11 *Renuncians fratri emphyteusim in diuisiõe, in qua omni iuri præsenti & futuro fuerit renunciatum, eo mortuo præfertur renunciens ecclesiæ, idem in feudo.*

12 *Feudum pro se & hæredibus receptum non transit ad descendentes, nisi sint hæredes.*

13 *Hæres tenetur approbare factum defuncti circa feudum etiam antiquum receptum pro se et hæredibus, secus si non ueniret iure hæreditario. nu. 14.*

14 *Hæredi nocet factum defuncti siue confecerit inuentarium, siue non, quando per uiam exceptionis repellitur, & aliquid est lucratus in hæreditate. & nu. 16.*

17 *Renunciatio feudi facta, ut de nouo feudo fiat inuestitura ei cui est renunciatum, præiudicat renunciãti, ut ad eum amplius feudum non reuertatur, etiam si fieret inuestitura ut de feudo antiquo.*

Inuestitura quando dicatur facta de feudo nouo, numero. 18. & numero 19.

18 *Feudi inuestitura si fiat illi, qui non debuit inuestiri scientibus agnatis, eo mortuo ad dominum feudum spectat.*

19 *Primogenitus si consentiat fieri inuestituram secundogenito, eo mortuo sine filijs quando admittatur ad feudum.*

20 *Renunciatio feudi realis & omnimoda quando dicatur.*

21 *Verbum liberè, in renunciatione quid importet.*

23 *In contractibus quandoque magis attenditur factum, quam contemplatio.*

CONSILIVM PRIMVM.

IESV CHRISTI ac gloriosissimæ virginis nominibus inuocatis, &c. ¶ Videretur fortassis prima consideratione dicendũ, ꝙ refutatio de feudo antiquo decimæ magnæ Seratici facta ꝑ magnificum dñm Pandulphũ feudatarium reuerendissimo dño episcopo Vicentino dño feudi nullum potuerit inferre ꝑiudiciũ nepotibus dicti do. Pandulphi cõprehensis in inuestituris antiquis ex pluribus, & maxime infrascriptis. ¶ Et primo ꝑ tex. iuncta gl. in c. j. in vers. nec filiam. de alien. feud. pat. vbi hr̃, † feudum dño refutatum agnatis non consentientib. remanet apud dñm, donec refutans uiuit, quo morto ad agnatos reuertitur refutatione non obstante. & idem probatur in c. j. §. hęc quoq;. de suc. feu. & expressius hoc ibi dicit Bal. in 4. col. vers. prima conclusio, &c. Et quãuis dicat, ꝙ non præiudicat refutatio agnati, nisi uasallo, & eius filijs uiuentibus, non tamen intelligit, ꝙ refutatio filijs nocere possit, sed dicere uoluit, ꝙ agnati non admittuntur filijs vasalli extantibus, quia agnatis pręferunt, & ꝑꝑ ea dictis agnatis filij obstant, siue uelint contra factum & refutationem patris uenire, siue non, sicut pñt. siue velint factum patris tacitè vel expressè approbare. Idem etiam in simili vult Dy. & Ang. in l. apud Iulianum. §. si quis alicui. de leg. 1, vbi dñt, ꝙ si pater stipulatur emphyteusim pro se & filijs suis, in præiudiciũ filiorum non repudiabit illam, quasi vna emphyteusis sit in persona patris, alia in persona filij. ar. leg. stipulatio ista. §. si qs ita, de verb. obl. & l. cum antiquitas. C. de vsufr. Et, quod fortius est, loquuntur in emphyteusi noua, ergo in feudo antiquo idem est dicendum multo magis, & de quo loquimur, & ita in d. feudo tenet ibi do. Franc. Aret, per allegata superius, & reprehendit Bal. qui cõtrarium dixit in l. quoties. in vlt. col. C. de suis & legit. ¶ Et sc̃do confirmatur dicta conclusio, quia † vasallus non p̃t suis descendentibus præiudicare per alienationem factam ẽt dño consentiente, s̃m Bal. in d. §. hæc quoque. in 2. co. quia dñs tanquam maleficus debet haberi respectu ipsorum filiorum, quorum cõmoda patitur delabi. c. 1. de noua. for. fidel. pro quo facit tex. in d. §. hæc quoq;. iuncta gl. in ver. partem. quæ intelligit illum tex. de alienatione licite facta, & tamen vult tex. ꝙ per talem alienationem feudi antiqui non fiat præiudicium fratri ipsius alienantis, mortuo vasallo alienãte, sine hærede masculo. Et sic inuit, ꝙ si decedat cum descendente masculo, non reuocabitur alienatio per fratrem, sed per descendẽtes. Idem etiam uidetur probari, in c. 1. §. & si clientulus. de alien. feud. & ibi expressius not. Iacob. de Belui. & Bal. in 2. col. vbi no. ꝙ si uasallus alienet, etiam legitime reuertitur feudum ad filios alienantis, & non ad dñm mortuo vasallo alienante. Et probatur ex tex. ibi in vers. sine hærede masculo. nam alienatio partis feudi illo tp̃e etiam sine consẽsu domini poterat fieri licite, tamen mortuo vasallo sine hærede masculo reuertebatur feudum ad dñm, quia in eius persona feudum erat finitũ, sed ubi cum descendente masculo decedebat uasallus, ad dominum feudum non reuertebatur, sed ad ipsos descendentes, quia exclusi nõ intelliguntur. Si enim exclusi essent,

eorum superexistentia dñm non excluderet,quia paria sunt, nõ extare,uel extare,& non succedere.l.2.§.sed si sint sui ad Tertu. l.j.§.si nemo.eo.ti.inst.de success.liber.§.sed nostra.leg.1.§.fi.de bon.poss.s tab.& hoc et tenet Iacob.de Belui.in c.1.§.fin.q fue rit prima cau.benef.amit.& ibi Bal.in fi.& sequitur et Iac.Alu. in uers.18.conclusio,&c.& facit et,quod hr in d.c.1.de alie.feu. pater.& tex.in c.Titius filios.in tit.si de feud.fuc.controu.inter do.& agn.qui tex.intelligitur,qñ feudum fuit licite alienatũ,pu ta cum consensu dñi,uel casu quo cõsensus dñi non est necessa rius ẽm And.de Iser.& Alu.ibi,& tamen uult, ꝙ feudum aliena tum a patre possit filius reuocare etiam uiuo patre, dummodo tunc offerat precium,sed dñium mortuo patre etiam absq; præ cio,sic & quilibet agnatus. sicut ergo præiudicat vasallus suis de scendentibus alienando, etiam cum consensu dñi eodem modo refutanti ipsi dño,quia non differt ab alienatione facta cum cõ sẽsu dñi prædicta refutatio,ex quib. vr,ꝙ mortuo ꝑsertim dño Pandulpho, statim dicti nepotes potuerint feudum uendica re,& nõ obstante dicta refutatione illud reuocare. Quib. ẽt nõ vr obstare citatio gñalis facta per edictũ, & proclama gñale fa ctũ noĩe reuerendissimi dñi epi Vincentini ꝑmortuĩ, ut oẽs va salli sub pœna priuationis intra tps a iure ꝑfixum debeat inuesti

3 turã petijsse. Quia talis † citatio,& snĩa priuationis inde secuta nõ ualuit,qa singuli vasalli debuerũt singulariter citari, ex quo erant certi, vel de facili poterant certificari ex libris & catastris ẽpatus,super quib. describũtur,& describi consueuerunt, & ẽt ex quo cuilibet interesat,ut probatur in l.j.§.denunciari. de uẽ tre in poss.mitten.& probatur in cle. j.de iud.q gñaliter prohi bet citationem per edictum, nisi in casibus ibi expressis, & pro hoc qđ no.Spe.in ti.de cita.§.sequitur.ver.sed nunquid sufficit, & Bar.in l.si eo t pe.C.de remis.pig.& in extrauaganti ad repri. in vers.per edictum. in fin.dũ dicit, ꝙ vbi ꝑsona est certa, ꝙ dẽt noĩatim citari.& Bal.in auth.si oẽs C.si se ab hr̃di.abst.& per ꝑ dicta & qdã alia ita in terminis nostris cõcludit.d.Car.in ꝯs.74. inc.D.Abb.S.Benedicti.ubi proprie loquitur de nouo plato,ad cuius instantiam fuerunt citati oẽs vasalli ecclesiæ generaliter, & per edictum affixum ecclesijs,& in alijs locis publicis sub pœ na priuationis,si intra annum & diem inuestiturã non peterẽt, & qui vasallos deinde priuauit, & demũ vult & finaliter deter minat, ꝙ talis citatio non valuerit,nec ẽt priuatio. Præterea præ dicti nobiles, qui non possidebant feudum a d. do. Pandulpho refutatum,non fuerunt inclusi sub ꝑdicto edicto citatorio, nec in dicta sententia priuationis,quoniam tempus diei, & anni ad

4 petendum inuestituram non currit† vasallo, qui non possidet, seu vasallus non possidens non incurrit pẽnam priuationis ob inuestituram non petitam intra dictum temuus, quia non fuit in dolo,secundum Guil.Bald.& Salic.& alios, not.in l.solenni bus.C.de rei vend.& And.de Isern.in cap.j.in prin.de cap. Con ra.& Alua.in c.j. in princ.quæ fuit pri.causa benefi.amitten. Pe. de And. in cons.153.inci.D.Lazarus,&c. Qđ aũt in ipso edicto non includãtur uasalli non possidẽtes,probatur ex uerbis eius, dũ dr̃ ꝙ illis assignat terminũ anni & unius diei eis assignatum de iure & de cõsuetudine,sed,ut dictũ est,iste terminus possidẽ tib.solũ assignatur & currit,ergo de his tm̃ edictũ loquit, & est ẽt ita in dubio interpretandũ l. si serui uestri.de noxa.c. cũ dile ctus.de consuet. ¶ Itẽ & tertio eis ꝑdictũ edictũ non nocet, ꝙ i gnorabãt se esse uasallos,præsertim ut ꝑsumitur, ex quo in ius alterius successerunt.l.qui in alterius de reg.iu.& maxime cum feudum esset ab auo alienatũ, cuius factũ ẽt ꝑsumuntur ignora

5 re.Et ꝑpea illis† ignorantib. dictum tps ad petendum inuestitu ram non currit,quia sui initio est utile,& ignoranti non incipit currere,ẽm Bal.in c.j.in prin.de cap.Conra.& probatur ex no. per Bar.in l.genero.de his,qui no.inf.& per Doc.in l.quamdiu. C.qui adm. Et circa istud tps,de quo agimus,ita ẽt concludunt Doc.maxime do.Præposi.in c.j.quo temp.miles.in 4.col.uer.4. conclusio,&c.ex quo infert, ꝙ dñs habet probare uasallum,ha buisse sciẽtiã, ꝙ feudum erat ad se deuolutũ. facit ẽt quod not. Bal.in l.fi.C.si penden.appel.mors interue. ubi dicit, ꝙ si uasal lus ignoraret esse feudum,& non petiit inuestituram intra tps, ꝙ non est priuandus,quia æquitas consuetudinis feudorum cõ seruat uasallum illæsum.& sequuntur mod.in c.j.in princ. quæ fuit pri.cauf.benefi.amitten.& ideo Præpo.ibi in fin.concludit, ꝙ dñs duo debet probare,& primõ, ꝙ uasallus gessit se pro hæ rede,uel pro vasallo,scđo dẽt probare scientiam feudi,qa in fa cto alieno ꝑsumitur ignorantia.l. fi. pro suo.& iõ illud procla ma & edictũ nõ ligat ignorantes, sicut ignorasse præsumunt hi nepotes d.Pandulphi.& dato ẽt, ꝙ fuissent scientes, & feudum

6 possiderent,ex quo tñ erant minores † aduersus tpis lapsum re stituerẽtur in integrũ,vt ꝑ gl.& Doc.cõiter in c.j.§.pręterea.de proh.feu.alie.per Fed.& per Doc.in d.c.j.quo temp.mil.& per Doc.cõiter in l.fi.C.ĩ quib.cau.in inte.rest.non ẽ necesf.& Inn. ĩ c.ꝯstitutus.dꝛ ĩ integ.rest. Nec similiter dictis nepotib.d.Pãdul phi nocet præscriptio 30.an. & lõgioris tpis,quia viuẽte.d.Pan dulpho,cũ agere non possent ꝯ eos,nõ cœpit currere ꝑscriptio. l.fi.C.de anna.excepti.quo aũt t pe sit mortuus,nõ ꝯstat, donec .n.de morte probet,viuere ꝑsumitur.l.fin.C.de sac.san.ecclesiis per Doct.in l.si quidem.C.sol.mat.& in l.1.§.si dubitetur. que madm.test.ape.& sic comprobatur cursus.30.annorum, ꝙ in ducendum hoc casu ꝑscriptionem est necessarium, ut no. gl.in c.Titius filios.si de feud.fuc.cõtr.inter do.agn.& per eum qui al legat ꝑscriptionem probari debet concludẽter,ut declarat Bar. in l.Cessus.de vsuc.& Do.in c.licet cãm.de prob. Itẽ ætas pupil laris ẽt de ꝑscriptione esset deducenda,vbi de t pe mortis appa reret.l.sicut.C.de præscr.30.ann.& ubi esset decursa,daret resti tutio ex capite minoris ætatis.d.l.fi.C.in qui.cau.in inte.rest.nõ est nec.& ex capite iustæ ignorantiæ,iuxta no.per Bar.in l.1.§.si quis aũt ꝑ ꝑ.de itin.actuq; pri.& in l.cum filius.§.in hac. de uer.

7 obl.cum conc.de quib. ibi per mod. & ultra prædicta † ꝙ dicta refutatio.d.Pandulphi suis nepotibus obesse non possit, in ter minis uf Bal.uelle in l.qui se patris.in antep.uel pe.co.uer.item quęritur,quid si uasallus,&c.C.unde libe.ubi quærit, an uasal lus,qui feudũ perdidit repudiatione, noceat suis filiis, & refert Nic.de Math. tenuisse, ꝙ si est feudum antiquũ siue paternum, & filius adeat hr̃ditatem patris,renunciatio patris nocet filio.l. qui a patre.C.de rest.mil.& l.uenditrici.C.de re.alie.non alien. nisi fecisset inuentariũ solenniter, quia tunc aditio hr̃ditatis nõ noceret, ꝑ ea q̃ hñr in l.fi.§.in computatione.C.de iu. delib. sed Bal.in proposito nr̃o dicit aliter sibi uideri,& dicit, ꝙ aut pr̃ cõ sentit aliquid in ꝑiudiciũ suum,aut simpliciter renunciat,& nõ nocet filio,quia in simplici cõsensu non absorbetur ius futurũ. l.1.§.ꝙ ait.quo.leg.& quia renunciatio in iure creando quod ꝑ mortem creatur ante mortẽ facta,non consueuit obesse,ut no. de bo.lib.l.fi.in gl.quæ incipit, ut in aut.&c.& idem subdit Bal. si simul consentit & renunciat, quia iuri quatenus non est eius fauore introductũ,renunciare non pt.C.de sac.san.eccl.l. iube mus.§.sciẽtes.in gl. quæ inc.& renunciant,&c.& C.de usuf.l.1. & l.scire.C.ut in pos.leg.si uero renunciat & promittit non ue nire contra renunciationem,& tunc si promittit de se tantum, non impediuntur filij, ꝙ ueniũt ex nouo iure post mortem pa tris,dum tamen sint hæredes patris,ẽm naturam feudorũ,ar.de leg.2.l.cũ pater.§.hæreditatẽ.& l.Paulo Callimacho.§.1.de leg. 3.aut promisit per se & suos filios & hæredes, tunc distingue dicit Bald.vt distingueres in alijs bonis filij venditis vel donatis a patre, ut not.in d.§.in computatione.& in l.cum a matre.C. de rei vendicat.sed in casu nostro. d. Pandulphus in sua refuta tione nouissima facta de anno 1467. simpliciter renunciauit. d. feudo,nec promisit de non contraueniendo de se tãtum, nec per se,suos filios,& hæredes. Ergo dicta renunciatio dictis ne potibus nocere non poterit, etiam si sint hæredes dicti domini Pandulphi, secundum Bald.in loco præallegato, qui loquitur etiam isto casu,quando filij sunt hæredes,dum dicit, ꝙ si pater simpliciter renunciat, ꝙ filij nõ præiudicat,qui ex nouo iure ve niunt post mortẽ patris,dum tñ sint hæredes patris,ẽm naturã feudorum. sed dato ẽt, ꝙ dicta refutatio noceret nepotibus,& hæredibus dom.Pandulphi etiam illo mortuo, videtur tñ, ꝙ so lũm viuente dño Leonardo de Tresino, cuius contemplatione fuit facta dicta refutatio, dicti nepotes fuerunt exclusi. Sed illo mortuo sine filijs videtur, ꝙ feudum prædictum ad eos reuerti debeat, & hoc per not. per glo. in c.1. in tit. Imp. Lotha. Euge. Papæ. ubi quærit, quid si feudum antiquum vni ex fratribus in diuisione obuenerit, & ille postea sine hærede masculo decedat, an admittatur dominus feudi, an alius frater superstes, & cõclu dit, quòd aut superuiuens frater refutauit tempore diuisionis,

8 vt dominus feudi inuestiret illum,cui † facta est refutatio,uelut de feudo nouo,& tunc reuertitur ad dominum,alioquin frater superstes admitteretur,per c.j.de eo qui fi.fec.agn. sed ĩ casu no stro licet refutauerit, ut d.Leonardus inuestiretur, non tamen consen-

cōsensit, vt inuestiret tanq̄ de feudo nouo, ergo illo mortuo sine filijs debet feudū redire ad descendentes d. Plandulphi comprehensos in inuestituris antiquis. & melius ad hoc facit gl. in c. j. an agn. vel fi. quæ proprie loquit̄ de illo, ad quē feudū pertinebat, qui cōsensit aliū non cōprehensum in inuestitura, vel exclusum inuestiri, & quærit̄, vtrum illo mortuo feudū reuertatur ad illū cōsentiētē, vel ad dn̄m, & determinat, ꝙ dn̄s p̄feratur, si ꝯsēsit, ut inuestiret̄ alius a dn̄o tanquā de feudo nouo. per d. c. j. & sic sentit aperte, ꝙ secus esset, si vt inuestiret̄, simpliciter cōsentiret, sicut in casu nr̄o ꝯtingit. Faciūt ēt not. ꝑ Bal. & Sal. in l. si familiæ. C. fa. ercis. dū volunt, ꝙ mortuo fratre, ad quem in diuisione obuenit feudū antiquū, alius frater superstes in feudo p̄ferat̄ dn̄o, & ꝙ filiæ morrui de euictione non teneātur. quāuis gl. ibi aliter dicere videatur intelligi tn̄ debet, ꝙ loquat̄ in feudo nouo, nō aūt in paterno, aliàs illa gl. malè loqueret̄ ſm. Bal. in l. 1. in 11. q. de rer. diu, vel p̄t loqui gl. qn̄ quis in diuisione renunciauit fratri, vt inuestiret̄ a dn̄o tanquā de feudo nouo, ſm Bal. in d. c. j. in tit. Imper. Lotha. &c. ¶ Scd̄o ꝓ ista conclusione facit tex. & qđ ibi hr̄ in d. c. 1. de eo q̄ fi. fec. agn. vbi dr̄, ꝙ si vnus ex tribus fratrib. feudū antiquū refutauit alteri fratri, & suis hr̄dibus, ꝙ illo mortuo, cui facta est refutatio, sine hr̄de masculo, non poterit tertius frater, q̄ non refutauit, totū feudū uēdicare, sed succedet ille, qui refutauit non obstante pacto, q̄a ſm gl. ibi & Do. pactū illud fuit ꝑsonale, iō alteri fratri non prodest, secus ubi refutatio esset realis, uel refutasset ea lege, vt frater a dn̄o inuestiret̄ tanquā de feudo nouo, ut ibi subdit text. ¶ Cū ergo in casu nr̄o, vt dixi. s̄, non sit actum, vt d. Leonardus inuestiretur tanquā de feudo nouo, dēt reuerti feudum illo moriente sine filijs ad refutantē, vel ad suos descendentes, quia refutatio non fuit realis, sed ꝑsonalis, prout in dubio esse p̄sumit̄ ſm Bal. & Doc. ī d. c. j. & sētit gl. in d. c. j. in ti. Imp. Lotha. & probatur, ꝙ in casu nr̄o fuit particularis, quia refutatio facta fuit eo animo, intētione & proposito, ut de ipsa decima eodē iure feodi inuestiret̄, & inuestiri deberet dictus d. Leonardus, & sic refutatio facta fuit principaliter ad cōmodū ipsius. d. Leonardi, nō aūt cōtēplatione dn̄i epi. & sic dictus. d. Leonardus fuit 9 † cā finalis dictæ refutationis. nā facta fuit sub modo, vt probat̄ illa dictione, ut, iuxta no. in l. j. C. de his, quę sub modo. & ꝑ Do. in l. q̄b. diebus. §. Termilius. de cōd. & demon. vbi aūt modus respicit vtilitatem tertii sicut hic, vbi agit̄ de ꝯmodo. d. Leonardi, & nō d. epi, cui refutat̄ sub modo, tunc modus cēsetur cā finalis. l. Titio cētū. in prin. & ibi Bar. de cōd. & dem. l. quib. diebus, in fi. eo. ti. l. si tibi pure. de leg. 3. & plene ꝑ Bar. in l. 1. §. fi. de don. & per hoc non videt̄ obstare, qđ dicit Bal. in d. c. 1. de eo, qui fi. fec. agn. Nam vult, ꝙ refutatio facta in manibus dn̄i, dicat̄ in dubio realis, ꝙ refutās in oēm euentū remaneat exclusus, per illū tex. in ver. oīno. & ſm eū q̄dam libri hn̄t hæc verba, uidelicet, nisi feudū dn̄o refutauit, quia dictū Bal. p̄t esse uerum, qn̄ dn̄o fuit simpliciter facta refutatio, & non ꝓcedit, qn̄ fuit facta dn̄o principaliter fauore tertij, vel qn̄ tertius fuit cā finalis refutationis, sicut in casu nostro ꝯtingit, quia non est in cōsideratione ille, ad quē verba dirigunt̄, 10 sed † ille cuius cōtēplatiōe actus gerit̄. l. fideic. §. interdū. đ leg. 3. l. seruo legato. §. si testator, de leg. 1. & ꝑ Bar. in l. 2. §. uidēdū. ad Tert. & pro hoc facit optimè, qđ uoluit Bal. in l. pactū. in 4. q. C. de coll. quē ibi ēt sequitur Sal. vbi ꝯcludit, ꝙ si filia in manibus patris renūciauit hæreditati paternę cōtemplatione fratrū, & illi uiuo adhuc patre moriantur, ꝙ filiæ non nocebit renūciatio, per l. iubemus. C. ad Velleia. & sic in terminis uelle vn̄r, ꝙ renūciatio facta patri, quæ eius ꝯtēplatione n̄ fuit facta, sed fratrū dicat̄ ꝑsonalis, & non realis, cū quo ēt transit Imo. & Rom. in l. q̄ suꝑstitistis. de acqui. hær. ita igit̄ formaliter in casu nostro dicamus, ꝙ hmōi refutatio facta. d. Leonardo, non quidem gratia sui, sed d. Leonardi dicatur potius personalis, quam realis, & ꝯn̄r, ꝙ resoluto feudo in personā. d. Leonardi per mortē eius sine filiis, ꝙ reuertatur potius ad descēdentes dicti refutantis, q̄ ad dn̄m feudi, & similiter quāuis. d. Pādulphus renunciauerit oī iuri, qđ hēt, vel hr̄e posset, vel sperat, ꝑ hoc tn̄ nō vr̄ ēt ex hoc capite dici posse, ꝙ refutatio fuerit realis, sed adhuc ꝑsonalis remanet. ex quo cōstat, ꝙ est facta contēplatione personæ ipsius. d. Leonard. & suorū. & ita in terminis tenet. d. Fran. Are. in consi. 3. vbi dicit, ꝙ text. in d. c. 1. de eo, qui fi. fec. agn. adhuc isto casu locū habebit, & licet dicat ipse, ꝙ ille text. non loquat̄, qn̄ in refutatione fuerunt apposita illa uerba, de omni iure qđ hēt uel habere pōt, tn̄ ratio decidēdi, quæ assignatur ibi per gl. & Bal. est uniformis ad istum casum, quia refutatio ista vel pactū uidetur esse personalis ex intentione partiū, & restringit̄, vt videatur facta in fauorē illius, qui tenebat feudū & suorū descendētiū. Nā illis cessantib. alius illa pactione & refutatione se fundare nō pōt. ita inquit ille formaliter in d. cons. & sic in casu nr̄o vr̄, ꝙ nō extātib. descendentibus dicti d. Leonardi, refutatio non possit prodesse dn̄o epo, sed ꝙ feudū reuertatur ad descendentes. d. Pādulphi refutātis. & hoc vult Aret. Confirmat̄ efficacius ex no. ꝑ Bar. in l. qui Romæ. §. duo fratres. de ver. obl. in 10. q. & in ꝯs. inci. Ex themate p̄dicto oriunt̄ tria dubia, &c. & Fed. de Senis ī cōs. 77. inci. factū sic se hēt, quidā Abbas, &c. & in cōs. 228. incip. factum tale est, duo fratres, &c. vbi cōcludunt, quòd 11 † si emphyteusis paterna venit in diuisione inter fratres, in qua adinuicē remiserūt oē ius, qđ vnusquisq; habebat, vel hr̄e sperabat, ꝙ vno mortuo sine filijs, superuiuens ad emphyteusim admittitur, & ecclesiæ p̄fertur duplici rōne in ꝓposito. & primo q̄a pactū non extendit̄ ad ꝑsonas, ad quas extēdi paciscētis non interest. l. & hr̄di. §. fi. cū l. seq. de pac. ergo eccłæ nihil q̄rit̄, quia ei acquiri fratris paciscētis nō interest. secundò q̄a ille, qui renūciauit iuri suo pn̄ti & futuro, cū hoc faciat, ut alteri q̄rat, si hoc nō sequeretur, remanet penes renunciantē. l. nec vtilē. ex q̄bus caus. ma. si ergo paciscēs sine filijs decessit respectu iuris futuri, cui est renunciatū, nil paciscenti aut suis descendentib. fuit q̄situ, ergo remanet penes renūciantē. sic ergo in ꝓposito nihil ex hac refutatione dēt q̄ri dn̄o epo; quia d. Leon. cuius intuitu est facta, nihil īterest, & q̄a cū ille si mortuus sine filiis, nil est sibi, aut filijs suis quæsitū respectu iuris futuri, cui fuit renūciatum: ergo dēt illud ius remanere apud eū, vel apud suos descēdentes, & hr̄des. & istud in terminis nr̄is clarius tenet Alex. in d. §. duo fratres sup d. q. 10. Nā cū Pau. de Ca. ibi teneret ꝯ Bart. & uellet, ꝙ dicta renunciatio facta de oī iure tā pn̄ti quā futuro, ꝓdesset eccłæ, tanquā esset oīmoda & realis refutatio, per tex. in d. c. 1. de eo, q̄ fe. agn. Ale. ibi saluādo Bar. & com. opi. dicit ꝙ ꝓ opi. Bar. est gl. ī c. j. ī tit. Imper. Loth. & ēt ꝓ ipso facit tex. ī d. c. 1. đ eo, q̄ fi. fe. agn. ubi probat̄, ꝙ refutatio tertio nō prodest, nisi qn̄ fuit realis, sed dicit ipse, in casu Bart. non fuit realis, sed personalis, prout in dubio etiam personalis esse præsumit̄, ſm Bal. & mod. in d. c. 1. & sic Ale. explicitè & apertè vult, ꝙ quamuis in refutatione sint apposita uerba, per quæ renūciet quis oī iuri, qđ hēt & habere sperat, uel pōt in futurū, quo casu loquitur Bar. quòd adhuc refutatio dicitur personalis, & sic, quòd dn̄o nec alteri ꝓsit, cuius contrarium dixit idē Alex. in consi. 135. vol. & non recte, quia dicit ꝯ Bar. in d. §. duo fratres. & ꝯ ea q̄ ipse dixit ibi, de quib. mentionē non facit in d. suo cōs. 13. & ꝯ eū tenet ēt Aret. in d. consil. 3. Et ꝑ ꝑea concludendum vr̄, ꝙ feudum hoc reuertatur ad hæredes & descendentes. d. Pandul. resoluta acquisitione in persona. d. Leonard. ¶ Sed præmissis non obstantibus ꝯriam sn̄iam probabiliorē & de iure veriorē arbitror. Est igit̄ primo per ordinem videndum, vtrum. d. Pādul. potuerit refutādo feudū suis descēdētib. p̄iudicare. Scd̄o posito, ꝙ sic, an hmōi p̄iudiciū, ꝙ īfert̄ ex dicta refutatione, sit perpetuū, an vero reparabile, ita ꝙ mortuo. d. Leona. absq; filijs, feudū ad dictos descēdentes reuertatur, vel ad reuerendissimum do. epm Vincentinum. ¶ Circa igitur primum dico, quod potuit dictis suis descendentibus per refutationem prẹiudicare, quia licet feudum 12 † sit antiquum, est tamen pro se, & hæredibus suis receptum, quo casu non potest ad descendentes transire, nisi sint hr̄des inuestiti, secus āt ubi receptū eēt pro se, & filiis vel descēdētib. quia tūc ad eos trāsire posset, q̄uis hr̄des nō eēnt, ut hr̄ in c. j. & ibi ꝑ Bal. & oēs in ti. an agn. vel fi. & ꝑ Cy. in l. si manumissus. in fi. C. de libe. & eor. fil. & Bal. in l. nunquid. de inter. & releg. & in l. iurisiurandi. §. si liberi. de op. lib. & Pa. de Ca. in l. si mihi & Titio, de ver. ob. & in l. pro hr̄de. §. si quid, ad fi. de acq. her. & alij in alijs locis statim alle. Aut ergo dicti nepotes. d. Pādulphi non sunt hr̄des aui sui & aliorum antiquorum, qui prius fuerunt dicto mō inuestiti mediāte ꝑsona dicti. d. Pādulphi, ad dictum feudum venire nō pn̄t, quia non sunt de ꝯp̄hensis in dictis inuestituris antiquis ꝯcessis & factis, vt dixi ꝓ ipso inuestito & hr̄dib. suis masculis, cum sub illis uerbis solum includant̄ illi, qui sunt hęredes primi inuestiti mediate uel immediate, sicut etiam dictum est, aut sunt hæredes d. Pamdulphi & eo mediante etiam aliorum, qui prius fuerunt inuestiti, & similiter contrauenire

13 non pñt,quia factũ do.Pandulphi,cuius† sunt hrdes,tenent ap probare.l.cũ a matre.C.de rei uend.l.q a parte.C.de rest.mil. l. 2.C.si quid in fraud.pat.& ꝙ isto casu,s. qñ feudũ est hrditariũ hoc est receptũ pro se & hæredibus, factũ patris noceat descen dentib. qui sunt hrdes & qui venire non pñt nisi sint hrdes,ẽt si feudũ sit paternũ & antiquũ,tenet Iac.de Bel.ĩ c.j.§.hæc quoq; de successio.feu.& And.de Ise.& mod.in c.j.in prin.de alie. feu. pater. ubi dñt,ꝙ si agnatus succesſit agnato alienanti feudũ paternũ & antiquũ,quamuis in eo succedere potuisset,si hrs non fuisset.d.c.j.an agn.vel fil.si tñ illius hrditatẽ adiuit,ex alio capi te repellet,q̃a tenet obtẽperare facto defuncti,d.le.cũ a matre. Idem tenet ẽt Pau.de Cas.& alij moderni ĩ d.l.apud Iulianũ.§.si qs alicui.de.l.j.vbi cõcludit,ꝙ si quis fuit simpliciter inuestitus, quo casu vr̃ pro filijs recepisse,uelut pro hrdibus,d.c.j.an agn. vel fil.& ibi Doc.ꝙ alienatio p̃ris isto casu nocebit filijs,qui venire non pñt,nisi sint hrdes,& quib. nocet factum defunctĩ, & cuius factum non pñt impugnare,nec refert, ꝙ loquatur in feu do nouo,q̃a non fundat se,q̃a feudũ sit nouũ, sed quia non pñt feudũ cõsequi,nisi sint hrdes,& quia non pñt hrdes factũ defun cti impugnare,quæ rõ locũ hẽt in feudo antiquo.Et idẽ clare te net Alex. in consi.10.col.3.vol.2.Are.in ↄsi.3.¶ Prædicta ẽt ↄfirmant, nam feudũ uenit in restitutione fideicõmissi relicti uni ex cõprehensis inuestitura,licet aliàs secus,ꝭm Io.And.in addi. Spec. in ti.de loca.§.nunc aliqua.ver.153.& ꝑ mod.post Bar.in l.si patron.in prin.ad Treb.ꝙ vr̃ ↄ tex.in c.1.de success.feud. vbi hr̃,ꝙ de feudo non p̃t vasallus in testõ disponere.Sed ad hoc rñ det Alex.in d.l.si patroni.col.pe.ꝙ fideicõmissum non debet in casu ex hoc capite,q̃a testator potuerit de illo disponere,sed q̃a filius hrs ẽt grauatus fideicõmisso adeundo simpliciter hrditatẽ vr̃ factũ eius approbare,& ꝑ hoc sibi p̃iudicat.d.l.cũ a matre, & sic vult,ꝙ alienatio patris filio hæredi noceat,cui aliàs nõ no ceret,& hoc qñ feudũ erat hereditarium.& ibi ꝑ eũ cõprobat. Nam q̃uis alienatio rei subiectæ restitutioni fideicommissi facta pẽdente cõditione resoluat purificata cõditione,sub qua fideicõmissum fuit relictũ.l.fi.§.sin aũt sub ↄditione.C.comm.de leg.si tñ fideicõmissarius succedat hæredi grauato, nõ poterit di ctã alienationẽ reuocare, sed tenebit factum defuncti approbare,ꝭm Ale.cõs.32.in fi.3.vo.& Rom.in ↄsi.18.in fi.sic ergo mor tuo.d.Pãdulpho nõ poterunt eius hæredes feudi refutationẽ im
14 pugnare,nec ↄ illa venire & hoc ꝑsertim ex quo † tractat de re pellendo dictos descendentes d.Pãdulphi ꝑ viã exceptionis per d.reuerendissimũ.d.epm.quo casu eis nocet factũ defuncti,siue de euictione teneat, siue non,& siue inuentariũ cõfecerint,siue nõ ↄfecerint.ergo vltimo casu repellũt saltẽ quatenus ex illa hæ reditate sunt lucrati,vt declaret Bar.in l.cũ vir.pe.col. de vsuc.& Doc.in d.l.fi.§.in cõputatione. C.de iu.delib.& in ꝓposito nr̃o Alex.in cõs.18.5.vol.& sic ꝑ ista cõcludit,ꝙ mortuo d. Pãdulpho non poterunt dicti eius nepotes & hæredes aduersus dictã refutationẽ uenire,saltẽ donec fuit apud.d. Leon. cuius ↄtẽplatione dicit̃ facta refutatio. Nec ob.allegata ĩ ↄtriũ.Et primo,qđ hr̃ in tex.iuncta gl.in c.j.de alie.feud. pa.& ꝑ Bal.in d.c. j.§.hæc quoq;.de success.feud. vbi hr̃,ꝙ refutatio agnatis solum nocet, donec refutans viuit,quo mortuo resoluitur refutatio, q̃a ꝑdicta loqunt̃ in agnatis trãsuersalib.volẽtibus uenire ↄ dictã refutationẽ,non aũt in filijs,vel nepotibus.Et rõ diuersitatis est ma nifesta,quia agnati ꝑdicti succedũt in feudo simpliciter recepto ẽt si non sint hæredes vasalli defuncti. d. c.j.an agn.vel fil. & iõ q̃a ad illud non veniũt iure hæreditario non obligãtur ad factũ defuncti approbandũ,sed in filijs secus,q̃ non pñt ad feudũ admitti,nisi sint hæredes,siue receptũ sit ꝑ se simpliciter, nulla de filijs facta mentione,siue ꝑ se & hæredibus,vt in casu nostro.d. c.j.ꝑpea factũ defuncti cogunt̃ approbare,& iõ Bal.in d.§.hęc quoq;.& in d.c.j.de alie.feu.pa.dixit,ꝙ agnati nõ uendicant feu dũ refutatũ uiuẽte vasallo,& eius descendentibus,sentiẽs,ꝙ illi descẽdentes nõ possint ↄtrauenire, q̃a oportet,& sint hęredes, & cogũtur factum defuncti approbare.Et iõ vbi ẽt agnati trãsuersales hæredes essent vasalli refutantis,nec ipsi possent feudũ refutatũ reuocare,quia facto defuncti cogerẽtur stare. And. de Iser.& mod.in d.c.j.de alie.feud.pater.vt superius ẽt dixi.Et per
15 hæc ad aliud patet rñsio,uidelicet,dũ dicebatur,ꝙ† alienatio pa tris facta de feudo ẽt cũ consensu dñi,ut in casu præmisso, ñ no cet filijs,quia illud ꝓcedit,qñ filij non sunt hæredes patris, sicut quãdo recepit illud quis pro se,& filijs suis,ut dicitur in locis su perius allegatis.Vel si erat receptũ ꝑ hrdib.filius vasalli erat hę res illius patris,& antiquioris inuestiti,& nõ patris q̃ alienauit. Sed qñ est hæres alienãtis,sicut ĩ casu nr̃o,sibi nocet p̃ris aliena tio,& ita ĩ specie rñdet & cõcludit Ale.ĩ d.consi.26.5.vol.vbi ẽt rñdet ad textũ ĩ c.Titius filios. si de feudo fuerit cõtrouer. inter do.& agn.dicẽs,ꝙ loquit̃ ille textus,qñ fuit q̃sitũ filijs feudũ ex facto & ꝓuidẽtia cõcedẽtis,ꝭm And.đ Iser.& mod.ibi,sicut qñ recipitur ꝑ se,& filijs,ut declarat And.de Iser. in c.j.in fi.q. suc. ten.& ĩ d.§.hæc quoq;. secus aũt si recipitur ꝑ se, & hrdib. ꝑ al leg.superius.Nõ ob.ẽt qđ no.Dy.& Ang.in d.l.apud Iulianũ.§. si quis alicui.đ leg.j.q̃a ꝭm oẽs modernos ibi nõ hẽt locũ,illud, qđ ꝑ dictos dr̃,qñ emphyteusis vel feudũ erat hrditariũ, sicut qñ ꝑ hæredib.cõceditur, secus qñ fuit ꝑ se & filijs receptũ.Nõ ob.insuꝑ,qđ voluit Bal. in d.l.qui se patris . q̃a si tenemus opi. Nic.de Mathe.quã refert ibi Bal.& tũc dicit ꝑ,& nõ cõtra quia vult, ꝙ filio , qui simpliciter adiuit hæreditatẽ p̃ris sine bñficio
16 inuẽtarij,noceat refutatio † patris;si verò ↄsideramus illud, qđ Bal.tenuit,& tũc malè loquit̃,dũ dicit, ꝙ factũ patris nõ nocet filio hæredi,qñ p̃r simp̃r renũciauit abſq; eo, ꝙ ꝓmiserit non ↄuenire:q̃a imo isto casu factũ patris filio heredi nocet ꝭm Iac. de Bel.& Bal.in d.§.hæc quoq;.& And.de Iser. & mod. in d.c.j. de alie.feud.pat.& Pau.de Ca.& mod.ĩ d.l.apud Iulianũ.§.si qs alicui.& Ale.in d.l.si patroni.in pe.col.& in oib.cõs.s̃.alleg.p̃ræ sertim; in d.cõs.13. 5. vol. vbi per ꝑdicta in specie reprobat opi. Bal.ubi dicit,ꝙ filio hæredi dicto casu non noceat refutatio patris, & iõ hoc casu perinde est,ac si pater ꝑ se,filijs, & hæredib. ꝓmisisset nõ ↄuenire , quo casu vult, ꝙ distinguat̃ sicut in alijs bonis filij vẽditis vel donatis a patre in d.l.fi.§.in cõ putatione.& sic,ꝙ nõ posit ↄuenire,si non fecit inuentariũ,vel ẽt qñ illud fecit,quatenus est lucratus ex illa hæreditate , & ista rñsio plus placet q̃ alia rñsio Alex.in d.cõsi.& in cõsi. 18. & 26. eo.vol.in quib.locis dicit, ꝙ dictũ Bald. ꝓcedere põt,si recepit pater feudũ ꝑ se,& filijs : q̃a isto casu quãuis sint hæredes, poterũt ↄuenire,q̃a illud non vendicãt,nec hñt iure hæreditario, nec tanquã res hæreditarias.nã ista rñsio videtur repugnare his q̃ no.in d.§.in cõputatiõe. qñ q̃ritur de filio hærede patris,cuius bona alienauit pater,& videt ↄ no.in specie per And. de Ise. & mod.ĩ d.c.j.de alie.feu.pat.vbi volũt, ꝙ agnati,qui sunt hære des uasalli refutãtis,nõ possint impugnare factũ defuncti, q̃uis feudũ ad eos peruenire potuisset,ẽt si nõ fuissent hæredes.d.c.j. an agn.vel fil.ideo ꝑcedenti rñsioni magis adhæreo.Et ꝑpea stã tib.præmissis non ẽt necesse q̃rere,vel aliter disputare, vtrũ.d. nepotes.d.Pãdulphi potuerint citari per edictũ, uel priuari , & utrũ sint exclusi ꝑscriptione anni & vnius diei,uel præscriptiõe 30.ann.vel vtrũ eis possit competere restitutio in integrum.vel non.Qm̃ licet multa super his dici possent pro,& contra , & q̃a tñ non expedit,cũ quæstio nostra ex præcedentib.clarius sit decisa,ideo super his aliter insistere,frustratoriũ putaui. ¶Nũc de uenio ad ꝭm quæsitũ,videlicet,vtrum mortuo d.Leonardo,cuius contẽplatione processit do.Pãdulphus ad refutandũ,reuertatur feudũ ad ipsum, si viueret, vel ad eius hæredes cõprehẽsos in inuestitura . Et quãuis prima facie parũ cõsiderãti videat̃ res dubia ꝑ ꝑ allegata in oppositũ, iudicio tñ meo iustius est cõtrarium sentire,& ꝑpea cõtrariã sñiam arbitror esse veriorẽ, præcipuè ex infrascriptis,& primò,q̃a vbi refutatur feudũ, ut alius inuestiatur tãquam de nouo feudo mortuo ẽt illo cui est facta
17 refutatio,sine filijs,ad dñm † feudum reuertitur nõ ad refutantem, d.c.1.de eo qui fi.sec.agn.& no.in d.c.1.an agn. vel fi.& in c.1.de vasal.decre.ꝙ aũt in casu nostro, d.Pãdulphus refutauerit eo proposito, vt d.Leonardus inuestiretur tanquã de feudo nouo,cõstare dicitur,ex eo quia d.Leonardus erat extraneus,& nullo casu comprehẽsus in inuestituris concessis d.do.Pandulpho,& maioribus suis: itaq; cum feudũ in eius persona nõ posſit esse antiquum,sed dũtaxat nouum,voluisse intelligitur, ꝙ inuestiret eo iure quo inuestiri poterat,& sic tãquã đ feudo nouo. Nã ex quo d.Leon.erat nouus vasallus,dicẽdũ est,ꝙ feudũ dicatur nouũ,& ꝙ fuerit tanquã de feudo nouo inuestitus. Itẽ & ratione nouarũ cõuẽtionũ reputatur nouũ.inuestitus.n.fuit ẽt ꝑ filiab.& do.Pandulphus pro hæredib.masculis tñ, & ita determinat ẽt Oldr.in cõsi.178.inc.Factũ tale est, quidã nobilis, &c. ubi ↄcludit, ꝙ feudũ dicatur nouũ rõne nouarũ cõuentionũ,& rõne noui dñi inuestientis , ergo eadẽ rõne & ratione noui vasalli inuestiti,& dato,quod plus est,ꝙ dictus d.Leonardus potuisset

tuisset inuestiri tanq̃ de feudo antiquo & paterno, tñ hęc verba solũ operarentur in eius fauorẽ & nõ d.Pamdulphi non cõprehensi in dicta noua inuestitura, ₰m Oldr. in d.ꝯsi.& bñ ꝓbatur dicta ꝯclusio in c.1.§.ꝑterea.quib.mo.fen. amit. vbi hr̃, ꝙ 18 si ille ad quẽ feudũ ꝑtinet, ꝙ alius, ad quẽ feudũ † ꝑtinere non põt, inuestiat̃, ad illud deinceps sibi nõ dat̃ regressus, & ille tex. loquit̃ indistinctè & ꝑt ac dẽt indistinctè intelligi, qñ inuestitus penitus ipsi consentienti erat exneus, ita ꝙ nullũ ius dicto feudo hẽbat in re uel in spe, & hoc ẽt in terminis confirmat̃ authoritate Bal.in c.j.an agna.vel fili.vbi ꝯcludit, ꝙ si filius, ad quẽ hr̃ditario iure feudũ poterat trãsire ꝑ repudiationẽ hr̃ditatis pr̃næ fuerit a feudo exclusus, ut ibi dr̃ in tex.ac deinde agnatis cõsentib.q.b.feudũ ipso iure erat a ptũ, inuestiatur filius a dño, q̃ demũ moriatur sine hr̃de masculo, ꝙ ad dñm reuertet̃ feudũ, & non ad dictos agnatos, si dictũ filiũ inuestiuit dñs tanquã de feudo nouo, ut ibi dr̃ ĩ gl.& idem dicit Bal.si illũ inuestiuit simpliciter, quia noua cã facit nouũ feudũ.si vero illũ inuestiuit tã q̃ de feudo antiquo, ĩtelligitur ꝑ hoc ex vi sermonis, ꝙ est ꝯseruatũ ius agnatorũ, & sic Bald.ibi vult manifeste, ꝙ vbi agnatos ꝯsẽtiẽtib.ad quos feudũ ipso iure erat deuolutũ, inuestit̃ simpliciter ille qui ad feudũ venire non poterat, ꝙ intelligat̃ in dubio inuestitus tanq̃ de feudo nouo, & sic ꝙ illo mortuo remaneat apud dñm, & non reuertat̃ ad agnatos, & q̃uis Mod.ibi de hoc dubitẽt, ꝑ tex.in d.c.1.de eo qui fi.fec.agn.& in d.c.1.an ag. vel fi.vbi iura videntur loqui eo casu quo exꝑsse inuestiebatur quasi de feudo nouo, tñ non firmãt Bal.male loqui. & puto ꝙ Bal.illo casu recte loquat̃, q̃a nõ refert, vtrũ ille, ad quẽ feudũ ꝑtinet ꝯsentiat exꝑsse vel tacitè. ₰m gl.ĩ d.c.1.§.ꝑterea, eadẽ rõne nõ refert, vtrũ alius inuestiat̃ quasi de nouo feudo expresse vel tacite, cũ ergo in casu ĩ quo loquit̃ Bal. filius per repudiationẽ hr̃ditatis patris eẽt exclusus a feudo, & ipso iure ad agnatos deuolutũ fuisset, est de necessitate dicẽdũ, ꝙ in eius persona feudum erat nouum.& sic ꝙ erat tãquã de nouo feudo inuestitus, ut ꝯcludit Ang.in l.quod dr̃, in fi.prin.de ĩpen.in reb.dot.fac.& approbatur in l.si a me.ad l.falc.cum ibi not.per Bar.& Doc.& idẽ ẽt dicit Ale.in ꝯs.28.in prin.5.vol.& propterea dicit Sal. in d.c.1.ꝙ noua cã facit nouum feudum, q̃a cum per repudiationẽ fuisset semel exclusus ut filius, & iterum inuestiatur nõ uirtute inuestituræ antiquæ, sed quia agnati, ad quos feudum erat delatum, ꝯsenserãt, & sic ex noua cã, iõ feudum dr̃ nouũ, & sic dr̃ inuestitus, & si nõ exꝑsse, saltẽ tacite tanq̃ de feudo nouo, & sic verificant̃ verba tex.in d.c.1.an agn.vel fil.sed adhuc ꝯ Bal.facere vr̃ ibi, ꝙ ipse idẽ uoluit in d.§.ꝑterea.in fi.vbi q̃ritur, ꝙ si primogenitus, ad quẽ ex forma inuestituræ, vel de consuetudine feudum pertinebat, consensit, ꝙ secundogenitus inuestiretur, illo mortuo sine filijs feudum reuertatur ad dñm vel ad primo 19 genitum, & ꝯcludit † ꝙ aut ꝯsensit, ut inuestiretur tanq̃ de feudo nouo, & isto casu reuertit̃ ad dñm.d.c.1.de alie.feu.fit ãt ꝯsensit.ut inuestiretur tanquã de feudo antiquo, & tunc inducit̃ solum ꝑposteratio, & sic primogenitus succedit saltẽ ut agnat⁹, licet nõ reassumat iura primogenituræ, & sic vr̃ velle, ꝙ primogenitus demum excludat̃, si ꝯsensit.ut ĩuestiret̃ posterior, velut de feudo nouo & non aliter, & tñ ad secundogenitum nõ ꝑtinebat feudum.sed ad hoc ꝑt duob.modis rñderi, & primo, ꝙ Bal. in d.§.ꝑterea.loquit̃ tm̃ ĩ duob.casib.certis.s.qñ ꝯsensit, ut inuestiretur quasi de feudo nouo, aut quasi veteri, sed nõ loq̃tur, qñ ꝯsensit, ut inuestiretur simpl̃r, & qñ fuit simpl̃r inuestitus, quo casu Bal.in d.c.1.an agn.vel fil.vult idẽ eẽ, ac si eẽt actum, ut inuestiretur quasi de feudo nouo, & sic quantum ad hunc casum non est sibi ꝯrius Bal.immo quod omisit in d.§.ꝑterea.supplet̃ ꝑ illud, quod dixit in d.c.j.uel scđo dici ꝑt ꝙ loq̃tur Bal. in d.§. præterea.qñ secundogenitus fuit inuestitus, q̃ ex inuestitura patris succedere potuisset, si primus non superfuisset, vel extitisset & feudum repudiasset, quia ẽt hoc ultimo casu secundogenito eius superexistẽtia non noceret, q̃a paria sunt, nõ extare, vel extare, & nolle, uel non posse succedere.l.2.§.sed sint sui.ad Tert. l.1.§.fi.de bo.ꝯtratab.§.sed nr̃a.inst.de succes.lib.iõ forte isto casu præsumitur ĩuestitus tanquã de feudo ueteri, q̃a cum primogenitus ꝯsentiat, vr̃ nolle in feudo succedere, & ꝯñr videt̃ secundogenitus obstare, & iõ inuestitura in eum collata nõ inducit feudum nouum, sed potius ꝯfirmatio & renouatio primæ, ex quo ꝑ fit ꝑ primã, & respectu primæ, q̃ secundogenitum uocat primo nolente succedere, iuxta ea, quæ plene traduntur per Bar.& Doc.in l.si mihi.& Titio, de ver.ob. & per Bal.in authẽ. si quas ruinas.C.de sacros.eccl.& idẽ est forte dicẽdũ in casu. d. c.1.đ eo qui fi.fec.agna.vbi fuit facta refutatio, ut frater inuestiret.nã in dubio nõ ꝑsumit̃ inuestitus, quasi de feudo nouo, nec id cẽset̃ actũ per aliũ feudũ refutantẽ, quia inuestiẽdus erat de voca.pariter ad feudũ, cũ ipso refuntãte ex inuestitura paterna & iõ partẽ refutatã dr̃ hr̃e in dubio iure feudi antiqui potius q̃ noui, ꝙ probatur ex eo, quia põt inter fratres fieri alienatio feudi paterni dño ẽt incõsulto, vt per Bar.in d.l.qui Romæ.§. duo fratres.in 10.q.de uerb.obl.& in l.si domus.§.fi. vbi per alios & maxime per Ale. de leg.1.& hoc quia ₰m ꝑdictos Doc. retinet frater ẽt partẽ acquisitã ex antiqua inuestitura, iõ non interest dñi, ꝙ absq.eius cõsensu secuta fuerit alienatio, ergo sequit̃, ꝙ in casu.d.c.i.de eo q̃ fi.fec.agn.ꝙ inuestitura sequit̃ naturã primæ, quia ẽt virtute primæ potuisset sine dño illã partẽ refutatã acquirere a fratre, ar.l.si stipulatus, in princ.de vsur. sed in casu Bal.in d.c.1.an agn.vel fil.vbi vult, ut dixi, ꝙ in dubio videatur inuestitus ille filius tãq̃ de feudo nouo, atq.ita ꝑsumat̃ actum feudũ ab eo refutatũ mediãte repudiatione hr̃ditatis paternę ñ poterat existẽtib.agnatis, & ẽt repudiãtib.feudũ ad eũ pertinere, sed eo casu quo agnati illud repudiassẽt, ad dñm fuisset deuolutũ excluso filio, q̃ ab hæreditate patris se abstinuerat.& sic nõ ꝑt dici, ꝙ illo casu fuerit inuestitus virtute paternæ inuestiturę, vel eius cõtẽplatione, quia ab illa se exclusẽrat ꝑpria repuditatione, iõ feudũ de necessitate, quoad illũ dr̃ nouũ, & ex noua cã acquisitũ, & sic ẽt tãq̃ de feudo nouo intelligit̃ inuestitus & idẽ multo magis in casu nr̃o, in quo d.Leonardus nec re, nec spe erat inclusus in inuestituris cõcessis.d.Pãdulpho vel suis, & sic patet, ꝙ si d.Pãdulphus viueret, nõ posset venire ad dictum feudũ resoluto iure d.Leonardi; ergo nõ posśũt ẽt ei⁹ nepotes & hæredes, quia in hoc feudo hæreditario non dẽt plus hæres posse quam posset defunctus, si uiueret.l.si ab eo.C.de lib.cau. cum alijs superius alleg. Secundò principaliter excluduntur di 20 cti hr̃des.d.Pãdulphi, q̃a dicta † refutatio fuit oĩmoda, q̃ refutãtẽ excludit in ꝑpetuũ.d.c.1.de eo qui fi.fec.agn. dr̃ aũt oĩmoda refutatio, qñ est realis ₰m gl.& Doc. ibi realis aũt.& sic oĩmoda dr̃ esse ₰m Bal.ibi qñ facta est in manib.dñi, cũ ergo in casu nostro dño fuerit feudũ refutatũ, dr̃ oĩmõ refutasse, & ꝯñr mortuo dño Leonardo inuestito ꝑ ꝑ dictã refutationẽ reuertitur feudũ ad dñm, & nõ ad refutantẽ, nec ad eius hr̃des, ex quo voluit refutans oĩmõ, & sic realiter refutare, probat̃ ex illis uerbis refutationis, videlicet, refutauit, ac cessit oĩb.iurib rõnib.& actionib.gñis cuiuscũq.q̃ & quas ipse do.Pandulphus hẽt, seu vllo mõ habere ꝑt, posset, aut potuisset in dicta decima magna, &c.Nã illud verbũ põt, vel posset, est extẽsiuũ, & ꝑ illud ur̃ iuri futuro renũciasse.l.si ita scripsisset.de legatis scđo.& no.Bar.in d.§.duo fratres.in sexta q̃ne.& per ista ita ĩ terminis firmat, & concludit Alex.in d.cõsi.13.5.vol.ubi proprie loquitur de simili refutatione facta in manib.d.epi Vincẽ.& propterea vult, ꝙ mortuo nouiter inuestito, ꝙ feudũ redeat ad dñm epm, & non ad ipsum refutãtẽ, q̃uis de his, quæ allegantur in ꝯriũ mẽtionẽ nõ faciat, quę tñ nõ parũ pro opi.ꝯria videbãtur vrgere, & vltra ipsũ in casu nr̃o istud cõfirmatur, quia ipsa in refutatione dicit̃ ꝙ spõte, libere, & oĩ meliori mõ, &c.refutauit ĩ manib.dñi epi, 21 &c.Illud ergo verbũ † libere, importat, ꝙ refutatio sit oĩmoda &, ꝙ feudum amplius reuerti non dẽat ad ipsum refutantem, vt probat̃ ex his quæ voluit Ale.in l.si mihi & Titio.de ver.obl. nã Bar.ibi & in alijs locis voluit, ꝙ deuoluto feudo, vel emphyteusi ad dñm ꝑ lineã finitã tenet̃ dñs de ęquitate proximiorem agnatũ vasalli defuncti inuestire, per not. in l.j.§.ꝑmittit̃.de aqua quotid.& æstiua.hãc ãt opi.dicebat Ale.locũ nõ hr̃e in feudo ecclesię per tex.in c.2.de feu.vbi tex.dicit, feudũ dicto casu reuerti libere ad ecclesiã, ꝙ verbũ libere, ₰m ipsũ importat.i.sine cõdõne, & sine vllo impedimẽto, ut no.gl.in cle.dudũ.de sepul.& in c.1.de suppl.negl.ꝑl.in 6.& ibi Arch.& ꝯñr significat, ꝙ nõ cõpellat̃ aliũ inuestire, & q̃uis idẽ Ale.in cõs.80.vol.1.uideat̃ aliter in hoc loqui, tñ quoad propositũ nõ ꝯdicit, sed vult, ꝙ verbũ libere, de quo in d.c.2.referat̃ ad aliud, vñ ñ negat, immo cõcedit, ꝙ si caperet̃, vt dixit in d.l.si mihi & Titio.ꝙ haberet effectũ ꝑdictũ.sic ergo ĩ ꝑposito si renũciauit dño epo libere, ergo nõ ꝑt amplius ꝯdicere, uel ad feudũ reuerti, aliàs non esset libera refutatio.ꝙ etiã probatur ex no.per Bal.in l.fœminę. §.illud, in fi.C.de secun.nup. vbi dicit, ꝙ ad aliquem dicitur dominium

miniū pleno iure spectare,nō solū qñ hēt ꝓprietatē,& vsufructū,sed etiā si hēt facultatē alienādi & melius facit gl.in l. cū incertus.de leg.1.q̄ vult,vt ēt ibi pōderat Are.ꝙ res ñ dr̄ alicuius facta pleno iure,q̄ pt aliquo mō euocari.Si ergo dñs eps nō posset de hoc feudo,vt uellet disponere,mortuo do.Leonardo,vel ab eo posset euocari ꝑ hr̄dē do.Pandulphi,nō diceret refutatio plena,nec libera,q̄a plenū,liberūq̄.idē important,& significāt. l.fideicōmissa.§.q̄q̄.de leg.3.& ꝑ Bar.in l. alio. de alimentis & cibarijs legatis.& in ꝓposito dicit ēt Ro.in l.qui bona.§.qui dāni.de dam.infec.& in l.si duo.de acq.hær.ꝙ uerbū plenissimā, & verbum oīmodā,æquipollent,per no.ꝑ gl.ī cle. 1.de foro ꝯpetenti,ergo uerbum libere,prolatum in dicta refutatione idē significat,ꝙ verbum oīmoda,de quo ī d.c.1.đ eo q̄ fi.fec.agna. & sic relinquit̄,ꝙ refutatio dicitur oīmoda,& realis,& ꝯn̄r do. Pandulphus,& eius hæredes remanēt perpetuo exclusi.Superest nūc,ut ad allegata in ꝯriū ꝯgrue det̄ rñsum.Nō ob.igit̄ in primis,ꝙ no.gl.in c.1.in tit.imper.Lota. quia loquit̄ qñ refutatio 22 † fuit facta certæ ꝑsonæ,& sic fuit personalis, sed ī casu nostro fuit oīmoda,& realis,q̄a fuit facta dño,& ꝑ alia,de q̄b. s̄. & ita etiā respōdet Ale.in d.ꝯsi.& eodē mō rñdet ēt ad glos.in c.1.an agna.vel fili.& ad no.ꝑ Doc.in l.si familiæ.C.famil.erc.Item nō 23 obstat,ꝙ † ista refutatio fuerit facta cōtēplatione do. Leonardi,& ꝙ d.Leonardus fuerit causa finalis dictæ refutationis, q̄a stant simul,ꝙ refutatio facta fuerit dño oīmoda,& ꝙ istius refutationis cā finalis fuerit d.Leonardus,nā vt dñs eps īuestiret dñm Leonardū, & sic ob hanc finalē causam dñs Pandulphus oīmō refutauit feudū dño epo,q̄ aliter forte nō erat inuestiturus.d.Leonardū,nisi oīmodā refutationē recepisset a do.Pādulpho.Quāuis igr̄ oīmoda & realis refutatio fuerit facta ꝯtemplatione alterius,tñ q̄rit̄ ex dño epo illud ꝙ q̄ri nō potuit do.Leonardo,cuius gratia fuit facta,vt est casus ī l.si ꝓ dote.C. de dot. ꝓmis.ꝑ quē tex.dicit Bal.in l.pactū ī 9.q. C.de coll. ꝙ in ꝯctib. plerūq̄. plus attendit̄ factū,q̄ ꝯtēplatio; & ita ēt firmat Are. in l.q̄ suꝑstitis.de acq.hær.in 3.col.nā s̄m ipsū,qñ agit̄ de iure q̄rendo alteri ex ꝯctu,q̄a est impossibile,ꝙ alteri,q̄rat̄ ꝑ alterum iō inducit̄,ꝙ acquirat̄ ius ꝯhenti, licet alterius ꝯtēplatiōe sit ꝯctum.d.l.si ꝓ te.sic ergo cū refutatio oīmoda,& realis sit facta dño epo q̄uis ꝯtēplatione.d.Leonardi. & tñ respectu iuris futuri,cui renūciatū est,nō pt q̄ri.d.Leonar. qui decessit sine filijs, inducit̄,ꝙ acquirat̄ ipsi.d.epo,cū quo ꝯctū est,& cui est renunciatū.Nō obs̄t,ꝙ voluit Bal.in d.l.pactū.C.de coll.in 3. q. & mod.in d.l.qui superstitis,vcꝫ, ꝙ renūciatio facta patri de hr̄ditate cōtēplatione filiorum,filiæ nō nocet mortuis filijs viuente p̄re,qm̄ illo casu cā renunciationis nō est secuta,nec aliquo mō impleta,nā illa renunciatio filię hēt in se tacitā cōditionē,s̄. si filiæ fuerit hr̄ditas delata,s̄m Bal.ī l.fi.C.đ pac.& Im. & alios Modernos in d.l.q̄ superstitis.& per Ale.in d.l.pactum,filijs ergo, quorum gr̄a filia renunciauit,morietib.viuo testōre, & sic pendente cōdōne,dicta renunciatio fit caduca quodāmō,uel quasi caduca,& sic deficit per mortē illius,cuius gr̄a fuit facta, arg.l. vnicæ.§.pro scđo.C.de cad.tol.& §.fin āt sub cōdōne,ea. l. sed in casu nr̄o sortita est effectum refutatio ī ꝑsonā illius,cuius cōtēplatione facta fuit,qm̄.d.Leonardus fuit īuestitus, & feudum tenuit, donec dixit. iō q̄a cā refutationis realis est sortita effectum,ea ēt cessante nō dēt cessare effectus iā cōsumatus.l.fi. ff. vn̄ li.& per Bal.in l.Titia.§.Imperator.de leg.2. Non ob.insuꝑ ꝙ refutatio non dicat̄ realis,q̄uis renunciauerit q̄s iuri ꝙ hēt, vel hr̄e posset,ꝑ no. ꝑ Bar.in d.§.duo fratres,& ꝑ Are. in d.ꝯsi. 3. q̄a loquunt̄ p̄dicti, qñ fuit facta refutatio nō dño,sed alteri ꝑ illa verba.Nā tunc ex illis verbis dño q̄ri non pt,q̄a paciscentis ñ īterest,& q̄a dñs erat absens, illa iō conuētio quoad dñm absentem non potuit ualere in vim pacti,sed in casu nostro facta fuit refutatio dño p̄senti,& ideo ius futurum, cui renunciatum est ꝑ verba p̄dicta potuit q̄ri ipsi dño virtute pacti & ꝓpea actum est,& agi potuit,ꝙ ius in futurum ꝯpetiturum spectaret ad dñm feudi.& non ad do.Pādulphum. & hoc est ēt de mente Ale.in d.consi.in 2.dubio,q̄uis alio casu loquat̄,& ꝑ hęc ad allegata in ꝯrium remanet congrue rñsum.Et ꝯn̄r recte concludi pt ꝙ feudum,de quo q̄rit̄, pertinet ad reuerendissimum. d. epm, ac ꝙ sit reuersum ad suam mensam episcopalem , non autē ad nepotes & hæredes prædicti do.Pandulphi,& ꝙ etiam de nouo non debeant inuestiri. Laus Deo.

¶ Feudum si sine licentia domini alienatur agnato, & iterū peruēniat in alienantem,an teneat secunda alienatio,& ad suos hęredes perueniat.

SVMMARIVM.

1 *Donatio feudi agnato proximiori fieri potest etiam sine licētia domini,si est de comprehensis in inuestitura,aliàs secus. nu. 7.*

2 *Feudū si alienetur irrequisito domino, ꝑtinet ad proximos agnatos in inuestitura comprehensos,non autem reuertitur ad dominum,maxime si non appareat.quod uelit ad se reuerti.nu.7.*

3 *Vasallus non cadit a feudo per simplicem alienationem , non sequuta traditione.*

4 *Possessio in feudalibus non transfertur per lapidem,seu bireti impositionem,uel annuli traditionem,nisi ex consuetudine.nu.6.*

5 *Feudum potest in testamento relinqui ex forma inuestituræ, quæ attendi debet.*

7 *Feudum non amittit uasallus per alienationem,antequam dominus declaret uoluntatem suam,nec tertius potest hoc opponere.*

8 *Feudum etiam sine licentia domini potest retransferei in eum,cuius primo erat.*

Res de facili reuertuntur ad suam naturam.

9 *Agnati non concepti tempore priuationis feudi ad illud nō admittuntur,sed concepti uel nati.*

10 *Feudatarius consentiens agnatum in testamento de re feudali disponere,an sibi præiudicet.*

CONSILIVM II.

EST in primis animaduertendū,ꝙ quamuis feudū donari non possit sine licentia domini.c.1.§. donare.qualiter olim feu.pot.aliena.tñ fallit qñ† do 1 natur proximiori agnato successuro, quia in tales fieri pōt alienatio inconsulto dño.c.1.§.1. per quos fiat inuest.& ibi not.Bal. & Mod.& ꝑ Bald.late in c.1.de alie.feu.ex quo sequitur,ꝙ donatio feudi facta a Mazullo patre Petro filio suo primogenito,& emancipato ,ualuit absq; licentia dñi cum in dictum primogenitum feudū esset peruenturū ex natura inuestituræ ipso Mazullo decedente ab intestato , & pro hoc facit optime,qđ uoluit Bar.in l.qui Romæ.§.duo fratres.in 10.q.de ver.ob.& in l.& iō.de cond.fur.in l.cū hi.§.si vni de trans.& in l.si domus.& ibi ꝑ Mod.de leg.1.vbi tali casu concluditur,licentiā dñi non eē necessariā.Ex p̄missis ēt vr̄ inferendū,ꝙ sequens donatio facta ꝑ dictū Petrū dicto Mazullo patri suo non ualuerit,quia p̄dictū feudū semel acquisitum Petro ex titulo donationis,& mediāte ꝯstituto,iuxta l.q đ meo,de acq. pos.in prin.ꝑ mortem ipsius nō erat trāsiturū ad dictū Mazullū,si superuixisset,sed ad descendētes dicti Petri,ut cōstat ex forma īuestituræ recepta solū pro descēdētib.& nō pro ascēdētib. itaq; facta alienatione per dictū Mazullū fuit exclusus ꝑ Petrū, & eē desijt de cōpręhēsis ī inuestitura,q̄a nō est de descēdētib. Petri acquirētis,sed ascēdēs,ꝑterea donatio ei facta sine licētia dñi ualere nō potuit,sicut nec facta cuilibet extraneo.d.§.donare.& ꝓpea vr̄,ꝙ dictū feudū ꝑtineat ad Raynaldū filiū dicti Petri,tā uigore inuestituræ,quam ēt ex dispōne testamētaria dicti Petri disponētis sp̄aliter,ꝙ dictū feudū ꝑueniat ad p̄dictū filiū suū,& ꝙ dictus Mazullus in suo testō nō potuerit aliter de dicto feudo disponere in p̄iudiciū dicti Raynaldi,q̄ erat domin⁹, 2 & nō dictus Mazullus.& si forte dicat̄,ꝙ ꝑ talē † alienationem Petrus fuit ipso iure feudo priuatus,ꝑ ea q̄ hñr in c.Imperialē. §.callidis. de prohi.feu.alie.ꝑ Fed.& ꝑ Bal.ī c.1.§.si quis miles de feu.sine cul.non amit.& in c.q̄ in ecclesiarū.de cōst.cum suis cōcor.& ꝙ fuit reuersū ad dñm, ex quo alienō fuit inter uiuos s̄m gl.in c.j.§.idē si fuerūt.qui.mo.feu.ami.rñdet̄,ꝙ imo reuertit̄ ad agnatos ꝓximiores,& sic ad dictū Ray.s̄m gl.in c.j.§.hæc quoq;.de su.feu.q̄ plurimi sequūt̄,& cui⁹ opi. vr̄ eē magis cōis, prout late deducit̄,& proseqūt Al.ꝯs.30.inc.Qm̄ oē datum, &c. vol.j.qui oēs allegat,& quē aliter nō refero, sed ad illum me remitto.Præterea q̄uis ipso iure priuet̄,hoc tñ intelligit̄,qñ apparet,dñm velle feudū ad se reuerti s̄m Bal.in l.fi.C.de reuo.dōa. ar.l.2.si ager vec.vel.emph.pet.quo fit,vt alius nō possit opponere de iure tertij,i.ipsius dñi qđ est ipso iure exclusiuum iuris agentis illo demū uolēte,s̄m Bar. in l.2.de excep. rei iud. cū ꝯc. de quib.ꝑ Al.in l.indebiti.§.sed si nummi.in fi.de cōd.indeb. Itē va-

3 vasallus † non cadit a feudo p simplicē alienationē, nisi sequat traditio vera vel ficta, ſm And. de Iser. alibi, hoc ēt sentit Bal. in d. c. Imperialē. in prin. & sequunt Mod. sicut āt idē dicimus, qñ emphy. alie. dño irreqſito. vt p Spe. in ti. de loca. §. nunc aliqua. ver. 90. & Saly. in l. si. 1 pe. col. C. đ iure emphy. & Io. An. & alios

4 cōiter, ī c. potuit. de loc. nec ob. ꝙ ī casu nr̄o dicat, ꝙ † Petrus induxit dictū Mazellū in possessionē p lapidē, qa iste modus nō est inuētus a iure trāsferēdi possessionē, sed est talis actus similis inuestituræ, quæ fit per traditionē annuli, vel baculi, aut per impositionē bireti, p quā ēt possessio non transfertur, ſm glo. in c. ex ore. de his q̄ fiūt a maio. parte c. & c. accedēs. & in c. p illorū. de pbē. & p Im. & Ale. ī l. 3. ī prin. de acq. pos. cū ꝯc. de qb. p eū. Sed dato ēt, ꝙ feudū fuisset ipsius Mazulli, adhuc vr̄ ꝙ ad dictū Raynaldū ptineat, qa sibi fuit ī testō pr̄no spāliter relictū psente Mazullo, & ꝯsētiēte, quo fit, vt sibi piudicasse dicatur, & cogi possit p hr̄dē actione mādati ad tradendū dictum feudū, ſm Bar. in l. cum quis decedens. in prin. de leg. 3. & dato etiam ꝙ pdicta nō pcederēt, vr̄ saltē, ꝙ Raynaldus dādo vncias octoginta ꝯsequi possit partē dicti feudi relictā Bar. qa ad illū vocat Raynaldus in testō Mazulli, si dictā quantitatē soluerit pdictæ Bar. Sed tñ pmissis nō ob. ꝯrium verius puto uidelicet, ꝙ dictū feudum spectet & ptineat ad Georgium, & hoc uigore testi sororis suæ, cui per Mazullum fuit iure insti. relicta dimidia dicti

5 feudi, & † q̄uis in feudis non attendat dispō testōris. c. 1. de suc. feu. tñ ex inuestitura, & ex eius tenore apparet, ꝙ dictus Mazullus, & successiue eius filia potuit dicto mō disponere, q̄ tenor dēt attēdi, & pfertur oī naturæ feudorū, ſm Bal. in c. 1. de duo. fra. a c. inuest. & in c. 1. de feu. marchi. intētio ergo Gul. est fundata ex dicta dispositiōe patris & sororis, & ex inuestitura vtriusque, in qua cōprehēduntur ēt fratres, & sorores, & certó ordine, tñ ordo ille pt peruerti ex testamētaria dispositione. Sola est igitur difficultas in rn̄dendo ad allegata in ꝯrium. non obst. igr̄ in primis allegata donatio Mazulli facta. d. Petro, quia ex post dictus Petrus donauit idē feudū patri, & in eū trāstulit dñium absq. traditione, ex quo feudū prædictū erat apud Mazullū, & ab illo tenebat. l. qua rōne. §. interdū. de acq. rer. do. §. interdū, in

6 sti. de rer. diui. & potuit † ēt trāsferri p lapidē, qñ hoc actu mediāte per ꝯsuetudinē solitū sit fieri, & trāsferri, ac si iste fict⁹ modus inuētus fuisset a iure cōi. c. 2. de ꝯsue. & per Im. & Ale. in d. l. 3. in prin. & per hoc rn̄detur ad vnū, ꝙ in ꝯrium allegabatur, videlicet ꝙ Petrus donauerit, sed nō tradiderat. Nec ob. defect⁹

7 † insinuationis, iuxta. l. sancimus. C. de dona. quia cū hæc bona recepisset Petrus a patre titulo ēt donationis, ipsa donatio Petri dr̄ remuneratori a. l. si vero nō remunerādi. §. inde Papinianus. ff. mād. vbi est casus, ꝙ donatio remuneratoria non īdiget īsinuatione. l. Aqlius. de dona. & ibi p oēs. Itē nō ob. dū dicebat ꝙ post alienationē factā in Petrū, nō potuit rursus alienare in masculum sine licentia dñi, quia nō est inuestitura recepta pro ascendentib. & quia filij, & descendentes Petri sunt proximiores, & primo vocati, qa pp hoc nō impedit dñij translatio, anteq̄ dñs declaret velle alienātē priuari, nā, ut dixi supra, q̄uis ipso iure priuet vasallus, hoc tñ verū est, si dñs velit, antequā ergo velit, nō pt opponi ab alio, ꝙ res inciderit in cōmissū, ut no. in d. l. 2. si ager vec. vel emph. peta. & p Bar. ī d. l. 2. đ excep. rei iud. & ꝙ ante dictā declarationē tūc nō impediat dñij trāslatio, a p tius uoluit hoc Bal. in auth. qui rē. C. de sac. san. ecc. vbi dixit, ꝙ antequā tertius ꝯdicat priuatio est in potētia & nō in actu, vñ priuatio purificatur p declarationem voluntatis tertij, ergo añ non resoluitur ius, q̄ ſm eū, tertius opponeret, & ubi esset, secus, ēt p donationē Mazulli, ius non fuisset translatū in dictum Petrum, si ante tps donationis Mazullus adhuc nō erat inuestitus, qa d. Mazullus emit dictū feudū sine licentia dñi, & non receperat inuestiturā intra tps limitatū, vt in priuilegio & inuestitura Serenissimi Regis ꝯtinet, quæ in hoc pbat, & plenā fidē facit, iuxta no. in c. literis. de prob. & sic ipso iure feudū reuersum fuisset ad dñm vel ad aliū, & nō fuisset apud Mazullum ergo illud ī Petrū trāsferre nō potuisset. l. traditio. de acq. re. do. & dato ꝙ ēt tūc Mazullus fuisset inuestitus, est idē, qa dictus Petrus q̄ possidebat mediāte ꝯstituto, de quo in dicta donatione pr̄na, fuit ipso iure priuatus, & feudū ad dñm redijt, quia inuestiturā intra annū, & diē, uel mensē nō petijt. d. c. Imperialē. §. ppea. & in capit. j. quo tempo. mil. & sic aut de dicta caducitate potest opponi, & Petrus nullum ius habebat in feudo, aut opponi de ea non pōt, & tunc non impedit trāslatio dñij in Mazullū ex donatione Petri. Secundo rn̄deo, ꝙ donatio facta Mazullo valuit cessantib. pdictis, ēt absque licētia dñi, qa ex quo Mazullus

8 † fuerat prius inuestitus, potuit in eū sine dicta licentia feudū retrāsferri, quia res de facili reuertitur ad naturā suā. l. si unus. §. pactus ne petere, de pac. & istud pbat ex his, q̄ voluit Fed. in cōsil. 14. vbi dicit, ꝙ exēptus non possit se submittere alteri plato sine cōsensu Papæ, tñ ordinario aliàs suo bñ posset se submittere, qa res de facili reuertit ad naturā suā, & in simili idē dicit d. Abb. in consi. 25. inci. Canonicus regularis. & facit ēt, qđ voluit Abb. in c. veniens, de psc. vbi dicit, ꝙ pactū & tacita renuciatio plati pt piudicare ecclesię, qñ p hoc fit reditus ad ius cōe, siue p iudiciū sit leue, siue si graue, p c. 1. de pact. in 6. & dicit Bar. in l. oēs populi. de iusti. & iure. ꝙ q̄uis statuentes non possint tollere statutū sine licētia superioris aliud statuēdo, sec⁹ tñ tollēdo statutū fit reditus ad ius cōe, ar. l. 2. de iniu. rup. test. & l. hac cōsultissima. §. si quis aūt. C. de testa. & p c. cum accessissent. de const. & ibi p Mod. alia similia ad propositum allegantur in 4. col. & in c. cū oēs. eo. tit. similiter col. 4. vbi late probāt, ꝙ consēsus aliàs necessarius pōt omitti, qñ res reuertit in pristinū statū. Præterea vbi feudū p dictā donationem reuerti debuisset ad

9 † agnatos, ut dixi supra p no. in c. 1. §. hęc quoque, qui feu. dare poss. Ray. ēt nō veniret, si tpe donationis & alienationis, p quā Petrus donator erat priuādus, nō erat natus, vel ꝯceptus, vt pbat optime in l. cū pr̄. §. hr̄ditatē. el 1. de lega. 2. & ex no. p Ioan. And. in addi. Spe. in tit. de test. §. in primis. circa fi. in addi. inc. Lābertinus, &c. vbi refert, ꝙ Lambertinus de Rāp. terminauit plura dubia in sua disputatione inci. Quidā Mæuius. & inter cætera, q̄d si testōr Petro filio suo vlr instituto substituat unum ex filijs Titij alterius filii testōris, quē Petrus elegerit, & si Petrus neminē eligat, quo casu veniūt oēs, vt ibi p eū in secūdo dubio an veniāt ēt nati, & concepti post mortē Petri, cui facta est substitutio, & concludit quod non, quia ex quo non erant in rerū natura, tempore quo substitutio sibi locū vēdicauit, habentur pro non scriptis. alleg. leg. vnicam. §. & cum triplici. C. de cad. tol. & d. §. hæreditatem. in fin. & cum hoc trāsit Ale. in cons. 22. & in consi. 26. col. ult. vol. 3. sic igit dicēdū est in casu nostro de Raynaldo, si tempore quo aperta est uia aliis agnatis per donationem Petri patris sui, non erat natus, aut conceptus, & per ꝯñs nō pōt aliquid dicere ꝯ Gul. & si ad illū totū feudū nō ptineret quia quo ad te liberas ædes habeo. l. sicuti. §. si q̄rat. si ser-

10 ui. vend. Non ob. postremo, ꝙ Mazullus † consentiendo, ꝙ de dicto feudo Petrus in testō disponeret, vr̄ sibi piudicasse, p no. p Bar. in l. cū q̄s decedens. in prin. de leg. 3. qa Bart. ibi uult, ꝙ legatarius agat contra hęredem ad legatum, & non contra dominum rei, sed hæres postea actione madati agere possit contra dictum dominum. ut rem legatario tradat, hoc autem ī casu nr̄o eē nō pt, qm̄ Petrus in primis instituit Raynaldū filiū suū in oīb. suis bonis allodialib. & feudalib. in qua institutione non cōtinet feudū, de quo agit, qa non erat tūc Petri testātis, sed p donōnem illud trāstulerat in Mazullū patrē suū, ut dixi supius. deide disposuit, ꝙ pdictū feudū de Bōsala post mortē dicti Mazulli puenire dēret ad ipsū Raynaldū vniuersalē hr̄dē suū, &c. dictus ergo Raynaldus nō pōt tanq̄ legatarius petere dictū feudū a dicto Mazullo, qa Mazullus nō potuit grauari, qa nō fuit honoratus. l. ab eo. C. de fideic. & p Bar. ī d. l. cū quis decedēs, in prin. Item nec ab hr̄de, qa ipse hæres est, & sibi a semetipso legari non potuit. l. qui filiab. §. fi. & l. plane. §. cū duob. de leg. 1. & sic cōstat, ꝙ dictū legatū non ualet, loquitur ergo Bar. in d. l. cū quis, qñ ab hr̄de fuit legatū alteri, quia q̄uis legatarius nō possit agere ꝯ dñiū rei, qui ꝯsensit ſm Bar. quia, ut dixi, ille non fuit honoratus, nec aliqđ negotiū gestū est inter illū & legatariū, pt tñ agere contra hr̄dē actione ex testō, & hæres ꝯ dñm ꝯsentientē actione mādati, sed secus est ī casu nr̄o, quia rōnib. pdictis d. Raynaldus nō pōt agere ꝯ Mazullū, & hr̄des eius, nec a seipso sibi potuit relinqui. Cū igit legatum nō ualeat, actio mādati cessat, q̄ demū locum hr̄e pōt, qñ legatū valet. Item nō ob. ꝙ Rainaldus possit uncias octoginta offerre, & partē feudi vendicare, quia hoc est falsum. Nā fuit uocatus, si dictas uncias. d. Bar. solueret, & de eius hr̄de nulla fuit facta mentio, illa igitur mortua impleri nō pōt ꝯditio in psona hr̄dis. l. si penū, qñ dies leg. ced. l. cū ita dat. & l. sub diuersis. §. fi. & ibi no. de ꝯd. & dem. & ibi per Bar. & p eū in l. si decē cum petiero. de verb. obl. ubi

con-

concluditur, q̄ implemetū ꝑdōnis nō trāsit ad hr̄dem illius, cui dēt impleri, & sic concluditur, q̄ feudum de Bonfala pertinet ad dictum Georgium, & non ad Raynaldum. Laus Deo.

¶ Filia feudum an consequatur etiam agnatis masculis existentibus.

SVMMARIVM.

Prælatus ex cā remunerationis quæ ecclesiæ bona alienare possit.
Ex iusta causa quando res feudalis alienari possit.
Clausula, sine cuiusquam præiudicio, & c. uel saluo iure & c. quid operetur in rescriptis seu legationibus, & quod ius dicatur conseruare.
Dictio aliàs, quomodo exponatur. nu. 20.

1 *Rescriptum recipit uires ex intellectu rescribentis, & quando eius forma attendenda.*
2 *Vbi petitio indeterminata est, concessio autem determinata, semper attenditur concessio.*
3 *Clausula, sine præiudicio, apposita in legitimatione, quid operetur 21. 22. & 23.*
4 *Sicut in iure quæsito præiudicari tertio non potest, si ius in re habeat ita etiam non potest in spe sibi competenti approbata in iure. nu. 6. & 20.*
5 *Clausula, si non est alteri ius quæsitum, quid operetur. num. 7.*
8 *Dictio sine cuiusquam, quid operetur, & quid etiam geminatio, num. 20.*
9 *Feudum cōcessum pro se & filiabus, ut nubere possint, non trāsit ad filiam postea nuptam, nec excludit agnatos, & nu. 24.*
10 *Cessante causa finali cessat dispositio, fallit si sit effectus consumatus. nu. 12.*
11 *Immunitas concessa propter paupertatem cessat diuitijs superuenientibus.*
13 *Princeps licet possit rem alterius ex causa auferre, si tamen causa cessat, res ipsa restitui debet.*
14 *Lex dispensatiua cessat cessante causa dispensationis.*
15 *Rescriptum habet in se tacitam hanc conditionem, si preces ueritate nitantur.*
16 *Obreptio & surreptio nocent, cum agitur de præiudicio tertij, et si factum sit per ignorantiam probabilem.*
17 *Præscriptio. xxx. annorum habet uim priuilegij, nec requiritur titulus.*

CONSILIVM III.

VIDETVR prima cōsideratione dicendū q̄ potuerit Papa concedere. d. Guercio, & filiabus suis ut filiæ ꝑdictæ in feudo, de quo agit, existentibus ēt agnatis masculis succedant. Et primo q̄a quis do. Guercius primus fuerit inuestitus pro se, & filiis descendentibus masculis, & illis deficientib. ꝑ filiab. & fœminis descendentib. non tñ q̄ hmōi alienatio de rebus immobilibus ecclesiæ fieri potuerit a dño epo, ēt ꝑꝑ merita. d. D. Guercii, q̄a ꝑꝑ benemerita pōt ꝑlatus solum bona mobilia vel immobilia ad tps donare, non aūt ex dicta cā immobilia bona in perpetuū alienare. c. relatum. & c. cū in officiis, de test. & Bart. Pau. de Ca. & alii in l. iubemus nulli, in prin. C. de sac. san. ecc. & ꝑ Io. And. in addi. Spe. in rub. de eccle. nō alie. & subdit Pau. de Ca. in d. l. iubemus. q̄ ēt de benemeritis non staretur assertioni ipsius prælati, nisi de eis aliter appareret, per l. si forte. in princ. de castren. pecu. & per no. in l. si donatione. C. de colla. Secūdo, q̄a dato q̄ ꝯcessio in feudū ualuerit, uř tñ q̄ Papa potuerit dictis agnatis ꝑiudicare subsistente cā lītima, & concernente publicā utilitatē, vt. s. posit, d. Guercius filias dotare l. j. sol. ma. iūcta. l. itē si uerberatū in prin. sol. mat. & in l. Lucius. de euic. & ꝑ oēs in l. fi. C. si ꝯ ius, vel vti. publi. & in c. q̄ in ecclesiarū. de cōst. & hinc est, q̄ ex cā dotis ꝑt res subiecta fideicōmisso alienari. auth. res q̄. C. cōmun. de leg. & similiter res ꝓhibita alienari ex dicta cā est alienabilis, fm̄ Bar. & alios ī l. filiusfamiliàs. §. diui. de leg. j. & facit optime, qđ uult Car. & Imo. in d. c. q̄ in ecclesiarū. ubi concludunt, q̄ statutum laicorū ualet, saltem quo ad feuda laicorū, qn̄ concedit vasallo, q. factus sit pauper sine culpa sua, facultatē alienandi feudū, q̄a dicta cā pauptatis est iusta cā ꝑ q̄ ꝑt præiudicari iuri tertii, ꝑ no. ibi in gl. 2. sicut ergo ꝑꝑ paupertatē possunt laici disponere super feudo in ꝑiudiciū tertij, ita & multo magis potest Papa ex eadē cā in feudo ecclesiastico tertio ꝑiudicare, q̄a super bonis ecclesiasticis hēt Papa supremam ꝑtātem. 12. q. 2. c. bonæ rei, & c. ꝑ principalē. 8. q. 3. & c. nūc vero. eadē cau. & q. & in c. 2. de præb. in 6. & in cle. 1. ad fin. vt lite pend. Nec ꝑdictis vř obstare clausula illa, videlicet aliàs sine cuiuscunque ꝑiudicio, & c. de qua in rescripto, quia ꝑ illā videtur voluisse conseruare ius tertij alio casu nō expresso in peti. ut ꝑbaī ex illa dictione, aliàs, q̄ multis modis exponit, & in proposito. i. alio casu. l. si testō. §. mulier. de testa. & ꝑ Bart. in l. j. de cōdi. & demō. ī 5. q. vel pōt exponi, i. alioquin, ut ibi ēt per Bar. q̄ dictio alioq̄ n, iportat. s. si nō fuerint ꝑdicta, vt ꝑ Bar. ea. l. in 4. q. & sic est sensus, q̄ alio casu q̄ ex cā nubēdi, vel si non fiant ꝑdicta, s. q̄ nō subsit cā tradendi filias nuptui, nō ꝑiudicet tertio. Præterea ꝑ dictā clausulā vř solū voluisse ꝑiudicare alteri in iure q̄sito. In iure aūt quærēdo, & in spe tm̄ consistente secus, qm̄ illud tollitur dicta clausula nō obstante, quia ubi non exprimitur a iure ēt tacite subintelligitur. l. 2. §. merito. & §. si q̄s a principe. ne quid in loco publi. & ꝑ Pe. de Anch. cōsi. 173. Dñs Lazarus, & c. sicut ergo dicta clausula tacite subintellecta operatur tm̄, vt q̄s dānū nō incurrat, & ius q̄sitū nō ꝑdat, nō aūt ut lucrū & ius in spe nō amittatur. c. j. & ibi ꝑ oēs de rescri. eodē mō est dicendū, qn̄ clausula prædicta exprimit. l. 3. de leg. 1. l. nō recte. C. de fideius. quia igř dicti agnati viuēte do. Guercio, & tꝑe rescripti impetrati nō habebāt ius q̄sitū in dicto feudo, sed ius spe & conditionale, merito per dictam clausulā, tale ius nō cōseruatur, immo ea nō obstāte tollit. Cōfirmātur ꝑdicta ex no. ꝑ Cōpo. in c. cām q̄. de rescri. ubi cōcludit, q̄ clausula anteferri, non præiudicat illis, quib. est ius quæsitum, tñ fm̄ eum curia seruat, q̄ præferatur priorib. quib. ius est quæsitum ad rem, non in re, quem sequuntur Io. And. Ant. de But. & Imo. & similiter clausulā, si nō est alteri ius quæsitū, dř solū præseruare ius in re, & nō ius ad rē, fm̄ Calde. in tit. de rescri. cōsi. 8. in fi. quia fm̄ eum aliud est ius in re, & aliud ius ad rē, vt in c. si. de cōces. ꝑb. in 6. & idē in effectu vult Ro. in ꝯsi. 256. Approbo sn̄ias, & c. in fi. vbi dicit, q̄ clausula ꝑdicta nō cōseruat ius cōdōnale, qđ nō venit appellatione iuris quæsiti. l. si ita scripsisset. de leg. 2. Iuri ergo dictorum agnatorū, quod nō erat in re, sed ad rē & cōdōnale tꝑe rescripti vř derogatū, & nō conseruatū ꝑ clausulā, sine cuiuscūq. ꝑiudicio. Qđ ēt cōprobaī ex dictis Ia. de Belui. & Alua. ī c. si facta. si de feu. fue. cōtro. vbi cōcludūt, q̄ si quis fuit primo simpliciter inuestitus, & alius, scđo, & in possessionē inductus cū clausula, saluo iure primi, q̄ secūdus in re feudali ꝑfert, q̄a primus in ea an̄ traditione nullū ius habebat, & tanto magis credendū est Papā, voluisse dicto iuri in spe dictorū agnatorū derogare, q̄a aliàs rescriptū & eius cōcessio nihil operaretur, & iō capienda est interpretatio, ꝑ quā dictū rescriptū, & priuilegiū possit aliquid operari. l. si qn̄. in prin. de leg. j. c. si Papa. de priuile. in 6. & no. Host. & omnes in d. c. j. de resc. & hinc ad ꝓpositum concludit latē Alex. cōs. seq. in 5. vol. q̄ si comes habeat potestatem legitimādi ēt ad successionē, sine tñ præiudicio legitimorū hæredū, q̄ legitimatus succedere poterit, & excludere proximiores ab intestato, q̄a aliàs dicta legitimatio nihil, aut parū operaret, cū raro eueniat, q̄ deficiat, qui ab intestato succedat, cū ultimo loco voceř fiscus, & dicta clausula, sine tñ ꝑiudicio legitimorū hæredū, conseruat ius q̄sitū, vel saltē delatum proximiorib. tꝑe legitimationis, puta q̄a hæreditas patris ipsius legitimati esset adita, vel delata per agnatos, uel cognatos tempore legitimationis nō āt pōt operari in iure quærendo, & deferendo in futurū puta si ille, de cuius hæreditate agitur dicto tēpore uiueret, & hoc. ut dixi, ne dicta legitimatio reddatur inanis, & sine effectu, vt ibi latius per eū. Sed tñ ꝑmissis non obs. aliter sentio, & ꝯrium puto, & pro euidētia præmitto, q̄ rescriptum recipit † uires ex intellectu rescribentis, secundū Inn. in c. cū in ecclesijs. de excε. post med. quē sequitur Bal. in l. rescripta. pen. col. C. si ꝯ ius., & c. & dicit idē Bal. in l. ex facto. in 4. no. de vul. & pup. per illum tex. in ver. voluntatem, q̄ semper ad mentem rescribentis est recurrendum, & præsumitur talis fuisse mens, qualis esse debet. Quamuis. n. omnia obstātia gratiæ, quæ colligi possunt ex narratis, videanī tacite esse sublata, licet in concessione gratiæ de illis tollēdis nihil fuerit expresse dictū secundū Aegid. Bel. cōclusio. Rotę. 333. In causa domini Cardinalis, & c. & Ant. de Bu. cōsil. 2. & in consi. 49. ad fi. & Ro. consi. 80. Confirmando profecto,

cto,&c.Hoc tñ verũ est ĩ dubio,secus si clare appareat, ꝙ signatura ampliet,uel limitet narrationẽ,q̃a tũc stat signaturæ,uel ɔcessioni,c.inter dilectos.de fide instr.& ibi ꝑ Abb. in 3. col. & in c.2.de treu.& pace.ubi dr̃,ꝙ si petitio fuit indeterminata,&

2 cõcessio † determinata,ꝙ attẽdit cõcessio,ꝙ dicit esse not.q̃a sæpe Papa signãdo supplicationẽ,restringit petitionem,& pridie fuit in facto ſm eũ . Cũ igit in casu nr̃o Papa rescripserit cũ clausula,sine tamẽ cuiuscunq.p̃iudicio,&c.debet attendi huius modi signatura,& cõcessio,ꝑ quã clare cõstat,ꝙ noluit cuiquã ex ea p̃iudiciũ inferre,non aũt dẽt attẽdi narratio, & gñalis petitio,in qua ẽt cũ p̃iudicio tertij aliq̃d petatur cõcedi. Nã licet dicti agnati tp̃e cõcessionis non h̃rent ius q̃situ in re,i. in feudo,de quo agit,illis tñ cõpetebat ius in spe tp̃e impetrationis, quæ spes erat in cõsideratione,& in iure approbata,ex quo cõpetebat ex cã de p̃nti , hoc est ex inuestitura antiqua parentis, q̃uis a futuro euentu penderet , & sub cõdõne.l.q̃d Seruius de condi.ob cau.l.j.de statu libe.l.spẽ.C.de dona.& declarat Bart. in l.qui Romæ.§.duo fratres.in 6.de uerb.ob.& sicut etiam uidemus,ꝙ fideicommissarius uocatus post mortem hæredis & sic sub cõdõne.l.j.& l.si hæres meus.in prin.de cõdi.& dem. dr̃ h̃re spem in fideicõmisso viuente ẽt h̃rde grauato post mortẽ, q̃a ex eo nõ dr̃ succedere h̃rdi grauato sed testatori. l. coh̃rdi.§. cũ filiæ.ff. vul.& pup.& declarat Bar.ĩ l.is p̃t.de acq.hær.& Ang. in ɔsi.stati allegãdo. sic ergo viuẽte hoc vltimo de Guercio tp̃e impetrationis, agnati eius masculi habebãt spem ꝓbabilem in dicto feudo , ad q̃d uocantur post mortem eius ex inuestitura antiqua parentis , & non ex eo , quia successionem eius expectent.c.j.circa fi.de feu.marchiæ.Dictum ergo ius in spe approbata eis competens,uidetur summus Pontifex dictis agnatis voluisse conseruare mediante dicta clausula apposita in signatura,ꝑ quã restrinxit, & limitauit gñalẽ petitionẽ cũ p̃iudicio alterius.Et istud in terminis decidit ꝑ Ange.cõs.253. Dñs Papa,

3 &c.ubi † ꝑ illã clam,sine p̃iudicio legitimorũ h̃rdũ,&c. apposită in legitimatiõe,dicit & vult cõseruari ius in spe cõpetẽs ex cã de p̃terito,ut q̃a essent uocati ꝑ fideicõmissum , cuius dies tp̃e legitimationis adhuc nõ cesserat,qui,ut dixi, in spe approbata dñr h̃re grauato adhuc viuẽte,& cũ Ang. trãsit Alex. in d.cõsi. antepe.& seq.& hinc est ẽt ultra eũ,ꝙ si aliquis sit grauatus per fideicõmissum,si decesserit sine filijs legitimis,& naturalibus ,

4 ꝙ nõ † excluditur fideicõmissarius ꝑ filiũ legitimatũ grauati,si ad eius legitimationem non fit citatus,quia in eius p̃iudiciũ nõ ualuit legitimatio eo non citato , ex quo agebat de excludẽdo eũ a iure sibi spe approbata cõpetenti,& in quo p̃iudicarj ei nõ potuit,ac si ius in re habuissent, ſm Pet. de Anch. consi. 428. Circa primũ quesitũ, &c. & Ale.cõsi. 77. Consideratis his q̃ in thematæ,&c.& ĩ ɔsi.94.& nouissimos in l.Gallus.§.& q̃d si tm̃ de lib.& posth.Ad idem facit,q̃d vult Rot. de præb. deci.16.in

5 nouis,& de conces. præb.23.in antiq.vbi concludit, ꝙ † dicta clausula,si non est alteri ius quæsitum,nihil operetur circa ius q̃situ per solam acceptationem expectantis,q̃a alia uice obtinebit ex eadem gr̃a.secus in iure q̃sito electione,vel p̃sentatione , quia in totũ,& ꝑpetuo esset exclusus,ꝙ non p̃sumit eẽ de mẽte Papæ,& idẽ uult Aegid.ɔclusio,167.inci.Per illa uerba,&c.dicẽs, ꝙ ꝑ dictã clam nõ conseruat ius ad rẽ q̃situ ex acceptatione,quia ita obtinuit obseruatio palatii apostolici, secus de iure ad rem alio mõ q̃sito,puta electione aut patroni p̃sentatione , q̃a illud non tollitur,sed p̃seruat,allegat Cõp.in d.c. cãm q̃ .& ibi nouis.idem tenent in vlt.char.ver.clausula anteferri, &c. &

6 sic patet,ꝙ vbi cõseruat † ius q̃situ alteri.intelligit de iure non solũ in re,sed ẽt ad rem, vbi alias in totũ,& perpetuo ab eo remaneret exclusus,sicut iste agnatus in casu nostro exclusus remaneret, si a dicto iure priuatus esset,& ad allegata in contrariũ inferius dabitur r̃nsio.Ad propositũ ẽt dicit Card. in cons.

7 94.Nobiles viri dñi de Vinciguerra,&c.ꝙ † rescriptũ cũ dicta clausula,si nõ est alteri ius q̃situm,&c.vr̃ cõcessum sub cõditione,s.vt procedat tunc tñ,q̃ñ ꝑ hoc non p̃iudicat iuri q̃sito alteri,iuxta.c.postq̃.de p̃ben.in 6.& est etiam regula cancellariæ.in ci.Itẽ ne ꝑ varias,&c. dispõnẽs, ꝙ per quamcunq; signaturam seu concessionẽ pro cõmissionib.a Papa , vel de eius mandato factã,nũq̃ tollit q̃dlibet ius alteri q̃situ,q̃ ẽt Fel. refert in c. sup literis.circa.11.col.ver,quinta regula,&c.de resc.Pro hoc ẽt fa

8 cit,q̃a dr̃ sine cuiusque,&c.nã illa dictio † geminata dẽt cõprehendere habẽtes ius in spe, q̃uis ẽt nõ venissent sub verbo simplici,pẽr no.in l.balista.ad Treb.facit quod no.Bal.in c.Impialẽ in prin.de prohi.feu.alie.per Fed.& Alc.in l.si p̃roni. ad Tre. in prin.cũ concor.de quib.ibi,dũ uult,ꝙ ꝑ verbũ geminatũ, quibuscunque,veniat h̃rs extraneus, qui aliàs non veniret. Se-

9 cũdo principaliter me mouet,q̃a † petitũ est a d. Guercio filias admitti ad feudũ,ut eas nuptui tradere possit,sed,vt in fcõ proponit,alterã matr̃io collocauit,& ex ꝓpriis bonis eã dotauit,ac dictũ feudũ ꝑ se retinuit,ergo hæc filia nupta nõ p̃t amplius in feudo succedere,tanq̃ cesset cã finalis priuilegij,& cõcessionis, ut est tex.vbi vr̃ casus in l.si ego.in princ.de iure dot. vbi si dedi aliquas res Seiæ,vt eas in dotẽ suo noĩe daret,& nubat absq; eo ꝙ dictas res in dotẽ det,vel conuertat,potero eos cõdicere, & repetere,q̃a cã dotis,q̃ fuit finalis,cessat,vt declarat Bart.in l.2. §.fi.de dona.Ita igr̃ p̃ũctualiter in casu nr̃o. Et idẽ est ẽt dicẽdũ quoad aliã non nuptã,q̃a licet nõ sit nupta , ex quo tamẽ pr̃ in alijs bonis ei in testõ dotẽ constituit, h̃r pro dotata,ſm Bar.& alios in l.Titio centũ §.Titio gñro,de cõdi.& dem.& ẽt ubi nõ eẽt in testõ dotata,ex quo tñ p̃t nubere ex paternis bonis,cessat cã cõcessionis,q̃ ut dixi,finalis p̃sumitur,quia dicta cã respicit

10 pietatẽ,& cãm fauorabilẽ,ſm Bar.ĩ d.§.fi.& iõ † cessare dẽt dispositio & cõcessio,ut ibi ꝑ Bar. l.adigere.§.q̃uis.de iure pat.& in cap.cum cessante.de appel. & in terminis in hac quæstione vr̃ casus in l.cura.§.deficiẽtiũ.de mun.& hon.& in l. his onerib.

11 §.j.de uaca.mun.vbi dr̃,ꝙ † immunitas concessa ꝑꝑ paupertatem cessat supuenientib. diuitijs,& sic cessante cã paupertatis. Nec ob.q̃d vult Bar.in l.si constante.in prin.q.penul.partis primæ.sol.ma.dũ dicit,ꝙ restitutio dotis facta vxori ɔstãte matr̃io ꝑꝑ inopiã mariti nõ retractat,marito perueniẽte ad pinguiorẽ fortunã,q̃m ibi cessante cã,effectus non cessat,quia effectus

12 erat iã † cõsumatus,quia dñium dotis erat translatum in vxorẽ antequam paupertas mariti cessaret,ſm Alex.ibi,per l.fin.ff.vñ lib.sed in casu nr̃o effectus nõ est cõsumatus.i. filiæ nõ sunt nuptui traditæ durãte paupertate patris, & antequã superuenerit diuitiæ,iõ tp̃e matrimonij dotari possunt ex alijs bonis,iõ effectus nõ ɔsumatus cessare dẽt cã cessante. Si.n.pr̃ non h̃ns vñ filias dotaret,feudũ dedisset in dotẽ , & deinde factus fuisset diues,non retractaret datio feudi, quia effectus reperiret ɔsumatus,per no.ꝑ Bar.in loco pall.Facit ẽt.c.suggestũ.cũ materia de deci.Istud ẽt efficacissimẽ cõfirmat ex dictis Inn.in c.q̃a pleriq.

13 de imm.eccl.vbi vult,ꝙ † licet princeps possit rẽ alteri ex cã auferre,si tñ cã cessat,res ipsa restitui dẽt,cum quo transit.d.Ant. & Imo.in c.q̃ in ecclesiarũ.de cõst.aliàs in foro ɔtentioso, & cõscientiæ , actus principis nõ tenet cessãte illa cã,ſm p̃dictos.& facit tex.in c.priscis.& ibi Arch.55.dist.vbi dr̃,ꝙ lex dispensatiua

14 cessat † cessante cã dispẽsationis.ad idẽ facit consiliũ Ro. 404. In cã p̃positæ,&c.vbi ɔcludit, ꝙ licet statutũ Perusinũ irritaret ex cã cõtra ius naturale oĩa pacta creditorũ facta cũ debitorib. cessantib.& fugitiuis,ne intuiti inopię inducerentur ad pacta nimis larga,& liberatoria, tñ non irritantur pacta facta cum eis , postquã peruenerint ad pinguiorẽ fortunã,quia cum cesset illa cã statuti,ergo & statutum,ꝑ plura q̃ ibi adducit. Cum ergo ex cã pietatis,& inopię ɔcedatur in casu nr̃o aliquid per Papã in p̃iudiciũ tertij,vtiq; cessante dicta causa dẽt cessare cõcessio,q̃ in foro contentioso,& cõscientiæ durare nõ p̃ot,ꝑ p̃dicta,& tãto magis p̃dicta procedunt,ubi tẽpore impetrationis, & cõcessionis pr̃ potuisset de aliis bonis propriis,& allodialib.dictas filias

15 dotare,quia cũ rescriptum h̃eat † in se tacite clausulam , si p̃ces ueritate nitant.c.2.de rescr.l.fi.C.si ɔ̃ ius vel uti.pub.nõ p̃t nocere in his,quæ princeps nõ cõcessisset,vel saltẽ difficilius indulsisset,si ad plenum informatus fuisset.c.sup l r̃is.& c.postulasti.de rescr.& declarat Sal.in l.p̃scriptione.col.3.uer.item ad idem op po.C.si cõtra ius,&c.& maxime dẽt taciturnitas veritatis, & ex-

16 presio falsitatis nocere,cũ agatur,de p̃iudicio tertij,quo casu solet nocere,ẽt si hoc factũ sit ꝑ ignorantiã probabilem,secundũ Abb.in c.cõstitutus.in 2.no.& in d.c.super l r̃is.de resc.& p̃dicta ẽt magis procederẽt,si dictio, aliàs, exponeret.i.aliq̃ñ vel alio casu,ut dictum est,quia clare & expresse dictum fuisset , ꝙ cã de qua in precib.non interueniente rescriptum non haberet locum. Superest igitur solum r̃ndere ad allegata in oppositum. Non ob.igitur in primis,ꝙ D. eps non potuerit bona ecclesiæ ĩfeudare.d.Guercio etiam propter benemerita, per ea quæ h̃nr in l.iubemus nulli.in prin. C.de sac.san.eccl.quia etiam si hoc esset,quòd non firmo, quia concessionem nõ uidi, nec circa hoc sum

ſum ſufficienter inſtructus, tñ ex quo facta fuit iã annis. 230. decurſis,& dicto tpe ipſe,& deſcendentes ſui bona p̃dicta poſ
17 ſederunt,curſus † tanti tps cauſat p̃ſcriptionem dictorũ bono rũ,& hẽt vim priuilegii.c.quibuſdã.§.p̃terea.de uerb.ſig.l. hoc iure.§. ductus aquæ.de aqua quoti.& ęſtiua. nec titulus requiritur.c.j.de præſcr.in 6.& per Bar.in l.cũ de in rẽ verſo,de uſu.
18 cũ ſuis cõcor.& ẽt † diuturnitate tanti tpis bona fides p̃ſumit, ſm Ant.de Bu.in c.puenit.16.col.de cenſi. Præterea ex quo lõgiſſimo tpe iſti tenuerunt dictã rẽ tanq̃ vaſalli,p̃ſumunt vaſalli,& q̃ oĩa fuerint ſolenniter acta, ſm Ang. in l.q in aliena, in prin. de acq.hær.cũ concor.de quibus ibi per Ale.& ibi no.ſubdit Ang.q̃ in dubio conceſſio in feudum præſumitur ppetua, & q̃uis quo ad hoc ultimũ diſtinguat Ale.inter eccleſiã, & priuatum quo ad conceſſionem in emphyteuſim, quæ ab eccleſia fieri non p̃ſumit ultra tertiam gñationem. §. emphyteuſim.in
19 auth. de non alie. † in feudo tñ conceſſio pręſumitur ppetua. Quia hoc eſt ſm eius naturam.c.j.§.ſi clientulus.de ſuc. feu. & in c.j.§.j.d̃ grad.ſuc.ĩ feu.& p Ale.in loco p̃dicto. Cũ igitur,ut vaſalli dicto tpe dicta bona tenuerint,& inueſtiturã ſub forma p̃dicta tãq̃ vaſalli receperint,p̃ſumunt oĩa ſolẽniter acta,& ſic, q̃ ꝯceſſio fcã fuerit in caſu pmiſſo. interueniente authoritate sũmi Põtificis,vbi aliter valere non poſſet.& quia,vt dixi, curſus dicti tpis æq̃pollet priuilegio ſolenni & ualido. Nõ obſt.dũ ſecũdo dicebat,q̃ Papa potuit ex cã p̃iudicare.qa nõ negat hoc caſu ptãs,ſed voluntas,qa q̃ noluerit p̃iudicare,hoc dixit expli
20 cite in ſignatura,q̃ limitat petitionem,ut dixi,& dũ † dicebat,q̃ p illa uerba,aliàs ſine cuiuſquã p̃iudicio,uoluit ius tertii tm̃ cõſeruare alio caſu,in quo ceſſaret cã nubendi filias expreſſa in p̃cib. pp dictionẽ aliàs,dr̃ q̃ iſta expoſitio non conuenit;qa ſi cõcederet Guercio,& dictis eius filiab.& earũ deſcẽdẽtib.vt ipſo mõ & forma p̃miſſis in dicta pte feudi ſuccedere poſſint, aliàs ſine cuiuſq̃ p̃iudicio,aut ſi dictũ eẽt,fiat vt petit,aliàs ſine cuiuſq̃ p̃iudicio,ſm p̃dictas expoſitiones ſenſus eẽt,q̃ alio caſu non deducto in p̃cib.ſuccederet ſine cuiuſq̃ p̃iudicio. & ſic reſcripſiſſet Papa ad id qđ nõ petebat,& exp̃ſſiſſet,qđ non erat neceſſariũ,qa ex quo reſtrinxerat Guerci⁹ ſuã petitionẽ ad vnũ caſũ ĩ alio certũ erat,q̃ nõ fuiſſent admiſſæ cũ alterius p̃iudicio.l. ſi extraneus.d̃ ꝯd.ob cau.l.ſi cũ dotẽ.in prin.ſo.ma.ne ergo dicta clauſula ſit ſuperflua,vt eẽ nõ dẽt,maxime cũ ſit fauorabilis. ut p Bal.in rub.C.de contrahẽ.emp.q.9,dẽt dicta dictio,aliàs,exponi p tñ,qa ſem p vna dictio,p̃t exponi p alia,qñ expedit, ut eſt tex.cũ gl.& ibi Doc.maxime Imo.& Pa.de Caſ. in l.eas cãs. de cõd.& dem.Itẽ dũ dicebat,q̃ Papa intellexerat ſolũ cõſeruare ius in re, & nõ ius in ſpe,vel ad rẽ,p allegata ſupius p ultima pte,patet hoc eẽ falſũ,qñ ius in ſpe cauſat ex cã de p̃terito, ſed vbi ſubeẽt ſpes ex cã de futuro, tũc illud nõ diceret conſeruari p dictã clauſulã,& hoc caſu procedit,c.j.cũ ibi no.p Doc.de reſer.Similiter vbi ius in ſpe nõ ꝯſeruaretur ex dicta cl̃a,qñ ĩ totũ & ppetuo nõ tollit,quo caſu loquit Cõpoſt.& alij, in d.c.ꝯſtitutus.eo.tit. ſecus vbi p̃iudiciũ in dicto iure ad rẽ infertur irreparabiliter,ſicur in caſu nr̃o cotingeret,ut ſuperius eſt concludẽter deductũ,& probatũ.Ex quib. patet,q̃ Cal.& Ro.in ꝯſilijs in ꝯ̃riũ allegatis male loquunt,dũ volũt,q̃ per cl̃am, ſi non eſt alterius q̃ſitũ,non ꝯſeruet ius ad rẽ,& ſpe approbata vel loquũtur ĩ dicta clauſula, ſi nõ eſt alteri ius q̃ſitũ,q̃ verba & ſignificatio eorũ importare vñr,& includere ſolũ ius quæſitũ pleno iu-
21 re,& pfecte.Sed nos loquimur,† qñ dictũ fuit,ſine p̃iudicio alterius,quæ verba verificant ſiue quis lædat in iure quæſito, vel ĩ iure ſpe tm̃ competẽti,qm̃ verũ eſt dicere. q̃ hoc ẽt vltimo caſu p̃iudiciũ ei infert, & ſic in caſu nr̃o verba ſunt magis gñalia, & ampla,apta nata ꝯprehendere ius in re,& ad rẽ,q̃ eſt ſecus in caſu p̃dictorũ cõſulẽtiũ. Nõ ob.qđ no.Iac.de Belu.& Alu. in c. ſi facta.ſi de feu.fuc.contr.&c.qa p illa uerba ſaluo iure primi, ꝯſeruatur ius ſibi cõpetens ꝯ̃ inueſtientẽ,qđ habebat ad rẽ,non ꝯ̃ ſm inueſtitum,ꝯ̃ quem aliquod ius nec ſpe ꝯpetebat, ut ibi declarãt,& ſic nihil facit.¶ Non obſtat,q̃ dictũ ius in ſpe,& ad rẽ dicatur ſublatũ non obſtãte dicta clauſula,ex quo reſcriptũ, & priuilegium aliàs nihil poſſet operari,quia allegata in ꝯ̃rium p cedunt in dubio.Sed nos ſumus in caſu certo,quia p clauſulam p̃dictam clare & manifeſte ꝯſtat,q̃ Papa noluit quoquo modo alicui inferre p̃iudiciũ,vt colligit ex p̃cedentib.Præterea ex quo agit de p̃iudicio tertij,debet talis clauſula,quæ (vt dixi) ineſt, de iure cõi intelligi,vt tertio nullũ inferat p̃iudiciũ, ẽt ſi ex hoc nihil operetur diſpoſitio,& eſt caſus in capitulo cum dilectus. & in c.ad audientiam. de cleric.non reſid.& ibi no.Imo.inferẽs
22 ad propoſitũ,q̃ ſtatutum idem diſponens,qđ † ius cõe,dẽt intelligi ſm dictum ius cõe,& non dẽt interpretari, ut aliquid addat iuri cõi,qñ aliàs alteri p̃iudicium inferretur,licet ubi hoc ceſſaret,debeat fieri interpretatio, per quam ſtatutum non reddatur ſuperfluum,ſm Bart.in l.2.de vſucap.& p Bar.& alios,in l. 4.§.p̃tor.de damno infe. facit optime gl.notabilis in l.fi.§.in cõputatione.C.de iure delib.ex qua colligunt ibi doctores,q̃ quælibet diſpoſitio debet interpretari,ne quis indebite damnum patiatur,ẽt ſi p talem interpretationem diſpoſitio redderetur ſup flua. ¶ Nec iſtis obſtat,qđ uult Alex.in d.conſi.antep.& ſeq.5. vol.dum concludit,q̃ illa clauſula,ſine præiudicio ſuccedentiũ ab inteſtato,non conſeruat ius in ſpe hoc reſpectu,ne legitimatio reddatur ſuperflua,qm̃ ipſe loquitur de ſpe, quæ nõ erat in conſideratione,nec a iure approbata,ſicut eſt ſpes, quam quis prætendit in ſucceſſione uiuentis,quæ non eſt certa, ſed reprobata,ut p Bart. in d.l.is p̃t. de acqui.hære. & per Alex. in dictis cõſiliis.Sed ubi eſt ſpes approbata,& ex cauſa de præterito, vel de præſenti,& quam habet fideicommiſſarius uiuente etiã grauato,cum ei non ſuccedat per fideicommiſſum, ſed teſtatori iã mortuo,tunc conſentit, q̃ vult, q̃ tale ius præſeruetur per dictam clauſulam, & iſte eſt caſus noſter in iſto feudo ex inueſtituris antiquis ueris,uel præſumptis ex diuturnitate temporis, & ſic ex cauſa d̃ p̃ſenti,nec agebat de ſucceſſione d.D. Guercij viuẽtis,ſed de iure q̃ſito aliunde: iõ hoc ius p clauſulã reſcripti ꝯſeruat.Prætera ĩ caſu Alexãdri expreſſe cõſtabat ex priuilegio legitimantis,& ex legitimatione,q̃ legitimatus haberet ſuccedere,qđ eſſe nõ poterat, niſi dicta clauſula,ſaluo iure,&c. reſtringeretur,ideo reſtringitur,vt legitimatio aliquid operetur,q̃ diſponens omnino voluit operari,vt ibi declarat Alex. Sed in caſu noſtro non apparet aliquo mõ,q̃ Papa voluerit ſuã cõceſſionẽ operari ẽt in p̃iudiciũ tertij,ſicut in caſu Alex. iõ cõſtat oppoſitũ p illã clauſulã ſine præiudicio alterius,&c.nec ulla in cõtrarium apparet coniectura,vt in caſu p̃dicto. Pręterea dato q̃ ẽt Papa p̃iudicare voluiſſet,tñ noluit præiudiciũ inferre, vt filię nubere poſſint,q̃ cauſa ſiue a p̃cipio ceſſaret,vel ex poſtfacto, vt quia ex bonis paternis nubere potuerũt,p̃iudiciũ ceſſare dẽt ſicut latiſſime eſt ſupra declaratum. Et quibus concludo, dictũ agnatũ admitti debere ad dictum feudum, & fœminis de præſenti nullum ius competere,&c. Laus Deo.

¶ Vtrum valeat conſuetudo laicorum, q̃ feudum antiquum & etiam eccleſiaſticum poſſit alienari cum conſenſu domini in præiudicium agnatorum.

S V M M A R I V M.

1. *Statuta, & conſuetudines laicorum ſuper rebus eccleſiæ an ualeant, & nu.6.*
2. *Conſuetudo, ut emphyteuta eccleſiæ non cadat a iure ſuo, an ualeat, & num.5.*
3. *Ciuitas per ſuum ſtatutum non poteſt auferre ius alterius, ẽt priuatorum. & nu.8.*
4. *Valet conſuetudo generalis, per quam iuri priuatorum derogatur, & nu.7.*
   Statutum & conſuetudo non differunt penes cauſam efficientẽ.
5. *Sacrilegium eſt uſurpare iura eccleſiæ.*
6. *Emphyteutica bona etiam ab eccleſia habita iudicãtur, ut bona laicorum & eorum ſtatutis ſubijciuntur.*
   Statutum excludens fœminas extantibus maſculis excludit etiã eas a bonis emphyteuticis recognitis ab eccleſia.
9. *An ualeat alienatio facta per feudatarium in articulo mortis.*
10. *Dolus et fraus, quib. cõiecturis p̃betur, et an uere probari poſſit.*
11. *Ex tractatu præcedenti conſtare poteſt de dolo & fraude ſequentis contractus.*

CONSILIVM IIII.

PRIMO videndum eſt,utrum ualeat conſuetudo laicorum,q̃ feudũ antiquum,& etiam eccleſiaſticum poſſit alienari cum conſenſu dñi in præiudicium agnatorum,& vr̃ prima facie dicendum, q̃
1 non,quia ſtatuta,& cõſuetudines laicorũ † ſuper bonis eccleſiarum non ualent.c.quæ in eccleſiarum.& c.eccle-

ſia

sia S.Mariæ.de consti.& 90.dist.bene quidem.& c. si. de reb. ecc cle .non alie.& auth.cassa.C.de sacrosan. eccl. & hac rõne non valet statutũ laicorum,ꝙ feudum ecclesiasticum possit alienari sine cõsensu dñi,ꝭm Alua.in c.j.qual.olim feu.po.alie.& similiter non ualet cõsuetudo laicorum, ꝙ emphyteuta ecclesiæ nõ 2 † cadat a iure,ꝭm Abb.in c.nonnulli.de reb. eccl. non alie.col. 3 2.& c.j.de his quę fiunt a præla.col.j. † Secundo hoc cõprobatur,q̃a ciuitas ꝑ suũ statutum non potest auferre ius alterius.l. si priuatus.qui & a quib.& l.toties.in fi.de polli.ergo nec etiam consuetudo debet hoc posse,quia consuetudo,& statutum non differt penes cãm efficientẽ,ꝭm Bal.in l.1.in fi.C.quæ sit longa ꝯsue.& Bar.in l.de quib.de le.ver.nũquid de esse cõsuetudinis, &c.& dicit Bal.in l.2.in 10.col.C.de seru.ꝙ inferior a principe hoc nõ p̃t ẽt cũ cã,q̃a solius principis priuilegiũ est auferre, & alteri dare,& q̃uis p̃sumatur inducta cõsuetudo ex iusta cã,ꝭm Bal.in d.l.de q̃b.circa.14.col.ver.ex prædictis apparet, an possit p̃scribi,&c.arg.l.cũ de in rẽ verso.de usur.& 12.dist.c.illud. tñ q̃ñ est cõtra ius,cẽset irrationabile,ꝭm glo.in c.fi.de cõsu.ĩ ver.rõnabilis.Ista cõsuetudo,de qua agitur,dr̃ esse contra ius.c. 1.de alien.feudi pat.in princ.& tanto magis cũ ꝑ illã in iure suo præiudicetur alteri,arg.l.quoties.C.de preci.Imp. offe. & quo casu iusta cã non presumitur in inferiore a principe,ꝭm Inn.in c.cũ ad monasteriũ.de statu reg.in c.dudũ.de elec.& Abb. in c. at si clerici.§.de adulterijs.de iudi.& Imo.in l.quidam consulebat.de re iudi.& hinc uidemus,ꝙ Imperator reprobat cõsuetudinem,ꝙ feudũ alienari possit sine cõsensu dñi. c.Imperialem. in princ.de prohib.feud.alien.per Fede. in ver. nullius temporis præscriptione impediente.Et hoc,ut ibi dicitur,quod dicta consuetudo tendebat in præiudicium dominorum.Idem ergo quando agitur de p̃iudicio agnatorũ . Sed præmissis nõ obstãtibus contrariũ arbitror verius,& primo ꝑ tex.in l.uenditor.§.si 4 ꝯstat.ff.cõmu.p̃dio.vbi est expressum, ꝙ † valet consuetudo generalis,ꝑ quã derogat iuri priuatorũ:& ibi ẽt not.Doc.& Bart. in l.j.de his q̃ sunt sui vel alie.iur.vbi dicit,ꝙ per cõsuetudinem p̃t auferri de iure alterius, per d.§.cõstat.quem Bar.ẽt dicit singularẽ in j.ꝯsti.ff.q̃tum ad hãc materiã, & magis quã alia lex,q̃ sit in mundo.¶ Secundo istud decidit ex no.ꝑ Bal.in consi.9.Factum tale est anno dñi,&c.in j.vol.circa ult. col. ver. surgit hic nouũ dubium, &c. ubi cõcludit,ꝙ valeat cõsuetudo,ꝙ feudum ẽt ecclesiasticũ possit alienari irrequisito dño,si est consuetudo vl̃is oĩum ecclesiarũ illius diœcesis. Nec ob.c.cũ cã.de re iud. q̃a ꝭm Bal.ista alienatio non sapit alienationẽ iuris ecclesiæ,sed iuris feudi,& sic disponit non de iure ecclesiæ,sed alterius priuatę personæ,vt extra de feu.c.ex parte.Et hoc uerum est,ꝭm eum, dummodo ecclesia ex hoc damnum non sentiat, vel lucrũ solitum non amittat,puta laudemium,uel aliud cõmodum,qđ debetur per licentiã alienandi,vt C.de iure emph.l.fi.& de lega.2. l.his uerbis.§.alumno.Nõ.n.valeret cõsuetudo,per quam p̃iudicaretur iuri ecclesiæ quia esset proxima sacrilegio . Nã quasi 5 sacrilegium † est iura ecclesiæ vsurpare,de fo.cõp.c. cõquestus. & de cos.c.ecclesia S.Mariæ,&c. Multo ergo minus in casu nr̃o præiudicatur ꝑ istã consuetudinem ecclesiæ,quia fieri non põt alienatio sine consensu dñi: & dãnum aliqđ ex hoc ecclesia nõ sentit,nec lucrũ aliqđ amittit, immo cõmodũ capit,q̃a ex quo valet alienatio cum consensu p̃lati,ẽt in præiudiciũ agnatorum frequentius contingit fieri alienationes,ꝑꝑ quas ecclesias laudemium cap. ¶Tertio istud ꝯfirmatur per ea quæ voluit Abb.ĩ consi.72.In negotio Guidonis,&c.aliãs incipit,Circa primũ,in 1.vol.ubi concludit,valere cõsuetudinem,ꝙ bona emphyteutica ecclesiæ non posint eripi ab emphyteuta, qui cessauit in solutione,quia Papa mandat decidi cãs ecclesiarum, & clericorũ ꝭm cõsuetudines patrię.c.3.de eo qui mit.in pos.facit.c.cõstitutus.de rest.in integ.& c. cum cã,a ꝯrio sensu,de re.iur.& allegat no.per Bar.in l.cunctos populos.C.de sum.Tri.& licet dicta cõsuetudo uideatur ecclesijs dãnosa,quia tñ nõ est multũ dãnosa ualet,ꝭm eũ,quia oĩs ꝯsuetudo contra ecclesiã nõ est nulla: sed illa quæ magnũ p̃iudicium affert,& nulla rõne fulcit̃. ad hoc allegat.cum cõsuetudine. de cõsue. & c.cum ecclesia Sutrina. de cau.pos.& proprie.satis est.n.ꝙ in casu suo ecclesia possit cõsequi pẽsionem,q̃uis ad caducitatem,quæ est pęna, agere nõ possit, q̃a continet æquitatẽ, quã ecclesia dẽt seruare.c.suã.de pœ. q̃to magis ergo in casu nr̃o dẽt ualere cõsuetudo, in quo damnum ẽt minimũ non incurrit,sed commodũ capit,ut est dictũ,

& multa alia possent adduci,quæ omitto,quia p̃dicta sufficiũt, & quia alia ut plurimũ sunt a remotis,& ista opinio ẽt cõfirmabitur magis ꝑ rñsiones ad contraria.¶Non ob.igitur dũ primo 6 dr̃,ꝙ statuta,& cõsuetudines † laicorũ suꝑ bonis ecclesiarũ , & clericorum nõ ualẽt.c.quæ in ecclesiarũ.de const.& in auth.cassa.C.de sacros.eccl.quia ad hoc colligitur rñsio ex dictis Bal. in d.cons.6. dũ dicit, ꝙ ista alienatio nõ sapit alienationẽ iuris ecclesiæ,sed iuris ipsius feudi,& sic non disponit de iure ecclesiæ, sed alterius priuatæ ꝑsonæ. c.ex ꝑte.de feu. cuius intentio est , ꝙ disponit̃ suꝑ utili dñio ipsius feudi, qđ non est ecclesiæ , sed feudatarij laici,iuxta no.in l.3.§.ex contrario.de acq.pos.merito ualet cõsuetudo,& istud clarius ẽt vult Pe.de Anch.in consi. 124.Visis & diligẽter ruminatis,&c.co.fi.vbi vult, ꝙ bona emphyteutica ecclesiæ subiaceant statutis laicorum,q̃tum ad ordinẽ succedẽdi,ut.s.quo ordine succedunt masculi,& fœminæ in alijs bonis ex forma statuti, succedãt ẽt eodem ordine in dictis bonis emphyteuticis , quia illud vtile dñiũ quæsitũ laico in dictis reb.non p̃t dici ius ecclesiasticũ,sed profanum. Et istud est de mente Bar.in l.vt iusiur.§.si liberi.đ ope.lib.cum concor. & istud ẽt vult idem Pe.de Anch.in cons.434.Postq̃ ista dña, &c. vbi vult,ꝙ statutũ excludẽs fœminas existenb.masculis,q̃a gñaliter loquitur, excludit etiam eas a bonis emphyteuticis recognitis ab ecclesia.Nec ob.secundũ eum,ꝙ bona ecclesiarũ non ligentur statutis laicorũ.d.c.quæ in ecclesiarum.& c.ecclesia S. Mariæ.de const.quia hoc est uerum quo ad ipsas ecclesias , uel earũ iura,secus in iure cõcernente ipsos laicos,ut est utile dñiũ in illis reb.De illo.n.dominio nihil ad ecclesiam quis succedat . In illo,enim nullum ius habet,iõ si in eo iuxta formã statuti succedatur,non dicitur ꝑ hoc statutum disponere super reb.ecclesiarum,sed de iure personarũ sibi subditarũ.allegat ẽt no. ꝑ Io. An.in c.sine culpa.de reg.iur.in 6.& idem ẽt tenet Alex. in ꝯsil. 95.vo.col.j.circa mediũ, & quoad casum nostrũ hoc magis in specie vult Pau.de Cast.in cõsi.218.Præsupposito sine præiudicio veritatis,&c.in fin.dicens, ꝙ statutũ laicorum generaliter disponẽs non specifice de bonis ecclesiæ,vr̃ hr̃e locum inter laicos etiã in feudis ecclesiasticis,quantũ ad ius qđ ipsi hñt, nõ in præiudicium ecclesiæ, ꝑ ea quę no.Bar.in l.cũctos populos. C. de sum.Tri.ĩ q̃õne illa,an liget clericos,ꝑ c.cũ uenissent, de eo qui mittit.in pos.Non ob.2.ꝙ nõ ualeat statutum laicorum,ꝙ 7 feudũ ecclesiasticũ † possit alienari sine cõsensu dñi, ꝭm Alua. in c.1.quali.olim feu.po.alie.q̃a illo casu disponit de iure ecclesiæ,& præiudicat ecclesiæ in iure sibi cõpetenti in ipsa re,quod est,ut alienari non possit sine consensu prælati, qđ sibi auferẽ ꝑ statutũ,& ꝙ ꝑ hoc dicatur dño præiudicari,est expressum in d.c.Imperialẽ.in prin.de ꝓhi.feu.alie. sed in casu nostro quantum ad hoc.s.ꝙ requiratur consensus dñi ius ecclesiæ remanet saluum,& in alio etiã illi non infertur præiudiciũ , sed magis cõmodum,sed solũ cõsuetudo disponit inter laicos super iure, ꝙ ad illos pertinet,& nõ ad ecclesiam.Non ob.ẽt, qđ vuult Abb. in c.nonnulli.de reb.eccl.nõ alie.& in c.j.de his quæ fi.a præla. quia contrariũ uult Abb.in d.consil.62.ut dixi supra. Præterea illo casu p̃iudicium infertur ecclesiæ ꝑ cõsuetudinem,ꝙ per nõ solutionẽ non cadat emphyteuta a iure.Non ob.ꝙ ꝑ statutum 8 † non possit auferri,uel lædi ius priuatorum.l. si priuatus . qui & a quibus.& l.toties.in fi.de pollic.quia hoc procedit , q̃ñ statuitur contra aliquẽ ꝑticulariter,sed est secus, q̃ñ statutum est generale,& idem est de consuetudine generali.l.Antiochensiũ. de priuileg.credi.& ibi per Bar.& in d.l.uenditor.§.si constat.& per Bart.in d.l.toties. Stante igitur validitate consuetudinis, secundo quæritur, vtrum ualeat alienatio facta ꝑ feudatarium ĩ articulo mortis,& ubi q̃õ in hoc simpliciter resideret,& in istis puris terminis consisteret,subsisteretq̃.q̃a dubitari tunc posset vtrũ facta fuisset alienatio principaliter in fraudem,& ad exclusionem agnatorũ seu emulationẽ,arg.l.filiæ meæ ægræ.sol.ma. cũ multis alijs,q̃ ad hoc possent allegari,quæ non expedit adducere,quia super hoc non intendo insistere ex rationabili causa. Quæstio ergo proponitur sub alijs terminis, q̃m p̃supponit̃ ẽe probatum,ꝙ ꝑ multos dies do.Ant.antequã infirmaret̃, & antequam suspicio infirmitatis,vel mortis supueniret, fuit in tractatũ alienãdi.d.bona:& ꝙ ẽt illa uẽdidit coram testib.dñr hoc probare.Qđ si ita est,dico ꝙ cessat oĩs suspicio doli, & fraudis. 9 Nam vtrũ facta fuerit alienatio † dolo vel fraude cõsistit in animo,& ideo nõ potest dolus verẽ ꝓbari.l.dolũ.C. de dolo,cum

ibi

ibi no.sed ex coniecturis ꝓbať,an dolo vel sine dolo actus fue rit gestus, vt ibi,& pcipuè, de aīo cōstat ex his ꝗ q.s prius dixit, vel fecit.ẜm gl.in l.Fulcinius.§.si is qui.in ver.aius.ex quib.cau. in poss.ea.cū ergo.d.Ant.prius vendiderit, vel añ infirmitatem ꝓcedentē fuerit in tractatu vendendi, ꝓ hoc clarē cōstat, ꝙ alie natio nō pōt dici facta in fraudē,ex hoc ꝙ post infirmitatē, & ꝓpe mortem facta dicať.& idē ꝓbať ex no.ꝑ gl.in l.apud Celsum.in prin.de do.excep.in gl.2.ꝗ ibi no.& cōmēdat Ang.& inter alia dicit.ꝙ aius,vel dolus probatus ex ꝓ̄lationibus ar.l.si seruus plurium.§.fi.& l.Titia.§.idē rñdit.de ver.obl.qđ est uerū, ꝗuis tractatus præcesserit ex interuallo, qa ꝗ̄ quis pōderet inter uallū ad impediendum repetitionē in sequentib.vel ad effectū vt dicat a tractatu recessum,tñ ꝗtū ad declarandū,ꝗ fuerit intē tio partiū in sequenti contractu interuallū hoc nō impedit,ẜm Ang.& Im.in l.si quis cū aliter.de ver.obl. & Soc.in l.fi. de reb. dub.ergo & eodem modo ꝓbať, ꝙ q.s non habuit animū fraudandi,& sine quo aīo nō comittitur fraus.d.l.Fulcinius.§.quid sit latitare.cū sequentibus. ¶Tertio idē ꝓbatur ex not.ꝑ Bal.in l.2.in prin.de vulg.& pup.in pe.col.nā tacita pupillaris admittitur contra matrem pupilli ex coniecturata voluntate testōris, ẜm gl.in l. ꝓcib.C.de impub.& alijs substōni ꝑ l. testa. in fi.C. de test.mili.ꝗrit ergo Bar.qūo poterit apparere,de cōiecturata uoluntate defuncti,& rñdet, ꝙ ex multis poterit apparere, & inter cætera ex his quæ dixit testator ante testamentū, puta qñ dixit,si filius matris moreret,nollem,ꝙ eius mr̄ hr̄et vnū obolum, nā ex hoc solo declarātur eius volūtas secundum eū,ar.l. quoties.§.j.cum ibi no.de hære.inst.& ꝑ no. in l.si quis in fundi uocabulo.de leg.j.d.l.Titia.§. idem respōdit.cessat ergo in casu nostro suspicio fraudis, cū appareat, de animo alienandi ante infirmitatem superuenientem,qđ confirmatur ex no. ꝑ Bart. & Are.in d.§.idem respondit & ꝑ Bar.in l.quoties.§.tātūdē.de hær.insti.& in l.pacta nouissima.C.de pac.cū concordantibus

11 de quib.per Mod.in d.locis ibi declarat,ꝙ † ex his,ꝗ dicta sunt in ꝓcedenti tractatu constare potest de dolo,vel fraude sequentis contractus,& de quo ēt per Aug.& Im.in l. si quis cū aliter. de ver.ob.si igitur uera sunt ꝗ proponuntur,dici non pōt,ꝙ isto casu facta dicatur alienatio in fraudem. Laus Deo.

¶ An feudum concessum cum hoc,ꝙ in oīb.habeat naturā feudi paterni, & auiti, & perinde ac si antecessores recipientes fuissēt īuestiti de ipso feudo pr̄no,& auito,assumat oēs qualitates,& naturā feudi antiqui per omnia.

SVMMARIVM.

1 *In feudo quomodo uocentur agnati transuersales.*

2 *Feudum antiquum quid a feudo paterno differat.*

3 *Et an feudum eo modo concessum finiatur finita linea ipsius recipientis,& reuertatur ad dominum,quid si pro filijs,& descendentibus tantum fuerit petitum,& in concessione adijciatur dicta clausula.*

4 *Ius accrescendi non habet locum in concessione facta uni absenti & alteri præsenti,sed tantum ualet pro dimidia,fallit si fuit recepta pro fratre.*

Feudum frater fratri recte acquirit, licet alias alteri nemo stipuletur.

5 *Quando est facta alicui concessio feudi,& impliciti pro agnato requireretur ratificatio,& antequam concedens moreretur & re integra,& an debeat de nouo inuestiri,& quomodo.*

Scriptura absenti missa non probat mortuo scribente ante receptionem.

6 *Ratihabitatio non trahitur retro in præiudicium tertij.*

7 *Feudo recepto pro se,et agnatis absentibus nullum ius ipsis acquiritur ante ratihabitionem re integra factam.*

8 *Agnati quando possint petere feudum ad dominum reuersū propter mortem inuestiti.*

CONSILIVM V.

VIDETVR prima facie dicendum, ꝙ istud feudum non sit domino apertum propter lineam finitam d.Hieronymi: quia ille de feudo fuit inuestitus cū hoc,ꝙ in oībus,& ꝑ oīa habeat naturā feudi auiti,paterni & antiqui, & sit perinde ac si antecessores ipsius domini Hier.de ipso feudo antiquo, & patrono fuissent inuestiti,&c.ex quib.verſ.assumpsit sibi hoc feudū oēs qualitates, & naturā feudi antiq. ꝑ oīa, ẜm Bal.in c.j.de alie.feu.pr̄ni.cū quo trāseūt ibi alij Mod.& idē tenet Bal. ī c.j. anagn.vel fi.co.pe.& Alua.post Iac.Ardiso.ī c.j.đ vasal.decrep. æta.& in c.j.de gradib.suc.in feu.& And.de Iser.in c.j.de cōtro. feu.apud pares termi.& Alex.cōs.30.j.vol.col.3.& cōs.55.uersus fi.inci.Perspectis.4.vol.& est cōm. opi. ẜm quā sequitur ꝙ in illo succedūt trāsuersales agnati.c.j.de natura succ. feu.& c. 1.de grad.successio.in feu.& hoc uel iure accrescendi,uel ex natura feudi,uel inuestituræ,ut ibi,& c.1.§. hoc quoq.sciendum. ꝗ feu.dare pos.& ꝑ Bar.& alior in l.si mihi & Titio.de uer.ob.

1 cū ꝓcor.de quib.ibi ꝑ Alex.in d.cons.40.Nec ꝓdictis ob.† ꝙ d. Hie.spāliter receperit feudū ꝓ se,filijs masculis,& fœminis, qa ꝑ hoc nō intelligiť recessisse a ꝓdicta clā,sub qua gn̄aliter ēt ꝯprehendunť agnati trāsuersales,ut dictū est,ꝑ dictā ergo clām oēs agnati sunt vocati ordine successiuo,& illi dēnt prius oībus ꝓferri,ꝗ sunt simpliciter noīati,& filij, & filiæ,& post illos oēs extinctos uocanť agnati trāsuersales,& ꝓut ꝗsq.est proximior. l.cū ita.§.in fideicōmisso.d.le.2.& hoc ēt vult Bar.in l. quæsitū. §.si quis fundum.in 2.q.de fun.instr.ubi tractat,quando genus & spēs cadit inter ꝑsonas honoratas,ꝑ dictū.§.cū ita.¶ Nec est verū,vt putāt aliq,ꝙ aliter isto casu dicat Ale.in cōs.10.ī 3.vol. v3,ꝙ clā ꝓdicta solū opereť respectu ꝑsonarū,ꝑ ꝗb.fuit recepta inuestitura, qa ẜm hoc nihil operareť clā ꝓdicta quoad filios.d.Hier.spāliter nominatos, qa quoad illos ēt sine ea feudū

2 fuisset paternū & auitū,qa pr̄nū † dr̄ feudū,qñ ab aliquo ascendente fuit receptū vsq.ad quartū gradū, & abinde supra dr̄ antiquum,secundū Bal.in c.1.§.pe.ꝗ feu.dare po. & inter paternū & antiquum in effectu non est differentia, nisi ꝙ sub antiquo contineri pn̄t plures personę. Nam Alex. primo loco non negat agnatos transuersales admitti indistincte,sed vult, ꝙ nō admittanť, nisi sint hr̄des ultimi inuestiti,casu quo facta sit cōcessio ꝓ se & hr̄dib⁹,ꝑ no.ꝑ Iac.de Bel.in c.j. de eo ꝗ sibi.& hr̄d. suis.ꝙ in casu nr̄o nō est necessariū:qa īuestitura fuit recepta ꝓ se,& filijs,& filiabus,quo casu admittunť ibi, ꝗ non sunt hr̄des, Nec ēt Alex.inferius aliter dicit,sed vult, ꝙ sub prima & antiqua inuestitura,de qua ꝯstabat, non includant illi agnati, qui non descendūt ab illo primo inuestito,qui recepit pro se, & hr̄dib.& descendētib.masculis,quia quo ad dictos agnatos,feudū nō dr̄ pr̄nū,neq; antiquū,ex quo nō fuit acquisitū ꝑ illū,ꝗ fuit parēs cōis agnationis.d.c.j.de gradi.suc.in feu.& c.j.de nat. suc cess.feu.& c.j.de suc.feu.& ꝑ Alex.in eōdē cons.sed qñ de prima & antiquiori inuestitura non apparet, & in noua est facta concessio iure feudi paterni & antiqui:& ꝙ sit perinde ac si antecessores.d.Hie.de ipso feudo antiquo, auito & paterno fuissent inuestiti,ut in cāu nr̄o,tunc oēs agnati comprehendunť, qui descendere potuerunt a quocunq; ascēdente ipsius.d Hier.& prout sunt agnati,qui ad hoc feudum volunt admitti, nec istud negat Alex.sed ꝓtinus concedit,si recte aduertať. Nec ēt expositio,quā dat ad illa verba,tanquā de feudo paterno & antiquo, post Pau.de Cast.in cons. qđ allegat,hic cadere pt ꝑ ꝑ plenitudinē verborum,de quibus in inuestitura.d.Hier.vt ēt concedit Alex.in d.suo cons.¶Et dato ēt,ꝙ istud feudū esse nouū & dn̄o apertū per lineā d. Hier. finitam,tñ agnatus proximior debuisset de nouo inuestiri,& de nouo illi feudū cōcedi:& alij ꝓferri, & vbi hoc sibi denegareť,diceret iniuriā pati,adeo ꝙ ab iniuria sibi illata posset appellare,ẜm Bar.in l.j.§.ꝑmittiť.de aqua quoti.& æst.ꝑ illū.tex.cū gl.& in l.j.in fi.de priu.cred. & in l.si mihi & Titio.de ver.ob.cum conc.de quibus ibi late ꝑ Ale. in consi. 80.j.vol.vbi idem tenet. Sed præmissis non obstantibus cōtra

3 riū puto uerius:& sic ꝙ feudū ad dn̄m sit reuersum ꝑ lineā finitam.d.Hier.iuxta.c.j.de grad.suc.in feu.& in ca.j.de inuest.quā accepit Titius a Sempro.Nam d.D. Hier. inuestiturā solum acceptauit,& stipulatus est pro se,filijs masculis,& fœminis:recipiēdo ergo pro ꝓdictis,alios intelligitur excludere.l.cum ꝓtor. in prin.de iud.& l.maritus.C.de proc.& licet dicať in inuestitura,ꝙ dn̄s voluit & vult,ꝙ feudum in oībus & per oīa hēat naturā feudi auiti,pr̄ni & antiqui,ac sit perinde,ac si antecessores d.D.Hie.de ipso feudo antiquo,auito & paterno fuissent inuestiti,&c.& ꝓ̄r ꝙ sub istis uerbis gn̄aliter comprehendantur ēt agnati transuersales, ꝑ ea ꝗ allegātur in ꝯriū. Nō tñ sequiť ꝑ hoc ꝙ d. Hier. pro dictis agnatis dicatur recepisse, quia de aliqua receptione & acceptatione ipsius. d. Hier. facta pro prędictis

ctis et gñaliter non apparet, iõ potius ɔstat cõtrariũ, ex quo ꝑ aliquib. solũ recepit. d. l. cũ ꝑtor, sed solũ ꝑ dicta verba apparet de concessione facta agnatis, sine tñ acceptatione vlla. d. Hie. ꝑ illis, vnde perinde est ac si dictũ fuisset, volo ꝙ dictũ feudũ transfat ad oẽs agnatos, et trãsuersales, quib. absentibus & ignorantib. ꝑ hoc non fuisset ius ꝗsitũ, et si postea certificati acceptassent dictam concessionẽ, sicut dr̃ de donatione facta absenti sine nũcio vel epistola. l. absenti. in prĩ. cum ibi no. de do. & istud et vult expsse Bar. cum quo alij transeũt in l. si mihi & Titio. de ver. ob. vbi dicit, ꝙ si cõcessio fit ab initio & ex cã lucratiua uni 4 tm̃, vt quia dicat, cõcedo tibi & fratri tuo absenti, ꝙ † concessio ualet pro dimidia tm̃, & non hẽt locum ius accrescendi ꝑ illum tex. & ita et vult Pau. de Cast. in cons. 156. ꝙ istud feudũ, &c. & et Alex. in d. ɔs. 10. in 3. uol. & istud et volũt Bal. & Sal. in l. fi. C. res inter ali. acta. vbi dñt, ꝙ licet frater regr̃r non possit acquirere fratri. l. stipulatio ista. §. alteri. de ver. ob. spãle tñ est in feudo, vt frater istud acquirat fratri, nõ ex natura ɔtractus, nec ex stipulatione, sed ex dñi concessione, nec expedit apponere illa verba, videlicet concessit tali recipienti uice & noĩe fratris, tanq̃ gestorio noie illius, sed sufficit dicere concessit tali tale castrũ, ita ꝙ ipse & frater hẽant in feudũ. Et dñt ita et tenuisse Odoff. in sua summa feudo. & idem vult Bal. in l. 1. C. qñ lice. ab empt. discе. & in c. 1. si vasal. feu. priue. si ergo est spãle, qñ fratri fit cõcessio pro se & alio fratre, ergo in alio agnato secus: & quemadmodum qñ agnato explicite fit cõcessio mõ prędicto, quo ad illum nõ ualet, ita et qñ vocat implicite ꝑ clam, de qua. s. non potuit agnatus vocari, & ita dicit Pa. de Cast. & Ale. in d. consilijs, posset ergo operari concessio noua feudi facta vni cũ illa cla, tanq̃ de feudo pr̃no & antiquo in oĩb. & per oĩa, in fauorem agnati trãsuersalis, qñ ille fuisset pñs, vel fuisset absens, & inuestitus ꝑ agnatis acceptasset, & sic illis casibus, in quibus valeret in fauorẽ agnatorũ, qñ pro illis explicite & expresse fuisset facta mẽtio in concessione, ut in casib. pdictis, ꝓm Bar. in d. le. si mihi & Titio. & per Alex. consil. 24. 5. vol. sed in casibus, in quib. expressa & explicita ɔcesio facta vni ex agnatis non ualeret, sicut qñ diceretur, cõcedo Titio & agnatis illius absentib. ꝓm Bar. in d. l. si mihi & Titio. & Pau. de Cast. & Alex. in d. cons. tunc ꝑ clausulã illã tanquam feudo antiquo, &c. nihil ꝗretur dictis agnatis, ꝗa plus non dẽt operari implicita concessio, quã expressa. l. qui liberis. §. hæc uerba. de vul. & pupil. prout et uolunt pdicti, & in hoc nullus contradicit, sed et dato, ꝙ d. D. Hier. cui facta fuit cõcessio, iure feudi antiqui diceretur recepisse ꝑ ꝑ hoc saltẽ impli5 cite et ꝑ agnatis transuersalibus, & sic † qñ ab initio valuisset concessio et quo ad agnatos, tñ necessaria fuisset ratificatio illorum, & aliàs eis acquiri non posset, ꝓm Pau. de Cas. in d. cons. ꝑ no. in l. si ego. de neg. gest. & ultra eũ hoc et uult Bar. in l. si qs vsũfructum. de usuf. l. & in l. fundũ cum mihi uẽderes. de ac. empt. ubi uult, ꝙ ille qui recepit pro alio, illi nõ acquirit, nisi illi cedat, uel ille tertius ratũ hẽat, & si ante cessione uel ratihabitionẽ decedat ꝙ apud recipientem remanet, de quo et per Alex. in d. l. si mihi & Titio. in d. consl. 24. si ergo ille qui erat proximior agnatus transuersalis. d. Hier. tpe concessionis decesit ante cessionẽ uel ratihabitionem, nihil ei & suis descendentibus potuit acquiri ꝓm prædictos, & debuit etiã sequi ratihabitio antequã dominus concedens esset mortuus, & post cuius mortem agnatus ratum habere non potuit, ut probatur ex no. per An. de Bu. in c. fi. de cõfes. ubi uult, ꝙ epistola uel scriptura, q̃ mihi absenti dirigitur, non ꝑt ꝑ me acceptari mortuo illo scribente, seu mortuo illo, qui ad me scripturã dirigebat, cum quo trãsit ibi Io. de Imo. qui putat hoc singulare. quia mortuo eo nõ ꝑt dici, ꝙ scriptura eius loquatur: allegãt no. per Imo. in c. fi. de suc. ab intest. & ita proprie in terminis nr̃is concludit et ꝑ pdicta Alex. in d. cons. 24. in prin. 4. col. ꝑterea ratihabitio agnati debuit pcedere re integra, & anteq̃ dñs feudi alteri et extraneo cõcesisset feudum post finitam lineam. D. Hier. sed post concessionem alteri factam superueniẽs ratihabitio nihil operatur in præiudicium istius inuestiti. l. bonorum. rem ratã hab. & per Bar. in l. si vxor. §. si quis uxorẽ. de adul. & probatur ex no. ꝑ Ant. de But. in c. cũ uenissent. de resti. spolia. vbi uult, ꝙ qñ quis constituit se possidere nomine absentis, & quo casu vt illi ꝗratur possessio, debet sequi ratihabitio. l. communis seruus. §. fi. de acq. poss. si ille, qui se constituit posside re. expellatur de possessione, antequam superueniat ratihabitio, non poterit ille, cuius nomine possidebatur, agere interdicto recuperandę ꝗ expulsorẽ, et si ratũ hẽat post expulsionẽ, & dicit ita tenere D. de Rota, per d. l. bonorũ. & cũ eo transit Alex. in l. qđ meo. in prin. de acq. pos. per not. ꝑ Bar. in d. §. si quis vxorẽ. & cõfirmatur hoc in casu nostro, quia 6 † ratihabitio nõ trahitur retro in piudiciũ tertij, ꝓm gl. & Bar. ĩ leg. si indebitum. §. fin. rem ra. hab. & faciũt no. per gl. & Doc. in l. Gallus. §. & qd si tm̃. de li. & posth. & cõprobant pdicta ꝑ id ꝙ vult Ro. ĩ cõs. 70. Visis themate, & qõne, &c. vbi dicit, ꝙ licet aperto feudo dño ꝑ lineã finitã agnato ꝓximiori dẽat feudũ d̃ nouo cõcedi, vt dixi supra ꝑ no. ꝑ Bar. in l. j. §. pmittit. de aqua plu. arc. hoc tñ dẽt intelligi, si ille agnatus petat admitti ad feudum re adhuc integra, secus si d̃ illo prius fuisset alteri facta cõcessio, per c. j. de nat. suc. feu. idẽ ergo & isto casu, si agnatus nõ habuit ratum ante concessionẽ alteri factã, dẽt excludi. Et licet per pdicta satis colligi possit rñsio ad omnia in ɔrium allegata, nihilo minus ad illã rñdetur et spãliter. Nõ ob. igitur primo, ꝙ hoc feudũ assumpserit oẽs qualitates feudi antiqui, ĩ quo agna7 ti et † trãsuersales succedũt, ꝗa concedit, ꝙ verba, de quibus in cõcessione, hoc pñt importare in casib. in quib. valere potuisset concessio, et quoad dictos agnatos, si de illis esset facta mentio specialis, ut quia agnati fuissent pñtes, uel quando pro illis absentib. pñs recepisset, & illi re integra, & intra tẽpus congruũ habuissent ratũ, & prout superius fuit declaratũ, sed quia isto casu cõcessio facta fuit pñti noĩatim, & dictis agnatis absentibus gñaliter, nõ valuit ab initio cõcessio quoad dictos agnatos, ex quo nullus recepit pro illis, nec potuit ex post et validari, etiã si ratum habuissent, ꝑ no. ꝑ Bar. in d. l. si mihi & Titio. iuncta d. l. bonorũ, cũ ibi no. per Bar. Et dato etiã, ꝙ d. Hie. pro dictis suis agnatis recepisse diceretur, illis tñ quęri ius non potuit ante eorum ratihabitionẽ, & quæ isto casu non interuenit saltẽ tpe con8 gruo, & q̃ amplius sequi nõ põt, vt dictũ est. Non ob. et, ꝙ † licet agnati succedere nõ possint, nec uocari ex inuestitura, dẽnt tñ de nouo inuestiri, et si feudũ reuersum sit ad dñm, ꝑ not. per Bar. in l. 1. §. pmittitur de aqua quoti. & æsti. ꝗa ꝓm Imo. in quodã cons. inci. Pe. de Panolini, &c. dictũ Bar. põt eẽ verũ, quando dicti agnati ab vltimo, qui decessit, fuerint hr̃des instituti, secus alius fuit institutus. alleg. l. ex facto. §. fi. cum ibi no. ad Trebel. & cũ eo transit Alex. in d. l. si mihi & Titio. de ver. ob. ꝓm tñ distinctionẽ, de ꝑ Bart. in l. iurisiur. §. si lib. de ope. li. hoc est facta fuit cõcessio ꝑ se & hr̃dib. vt in casu nr̃o, ꝓut colligit ex ipsa cõcessione. Et primo ibi, versus præfatũ do. Hier. eiusq; hr̃des & successores, &c. atq; et ibi, & ꝙ nedũ transire hẽat ad hr̃des masculos ipsius D. Hier. &c. & licet postea inferius dicat, ꝙ D. Hie. recepit pro se, & filijs masculis, & fœminis, &c. intelligitur tñ pro illis recepisse tanquam pro hęredib. ut declaratur per præcedentia. l. qui filiab. in prin. & l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. Secundo respondetur, ꝙ dictum Bart. habet locum re adhuc integra. sed si alius prius fuit inuestitus, tunc agnatus remanet exclusus, secundũ Rom. in d. consi. 70. quod comprobatur ultra eum ex his, quæ dicta sunt latius in præcedentib. Concluditur ergo, ꝙ feudum, de quo agitur, fuit apertum domino, & quod alius de illo potuit inuestiri ab illo. Laus Deo.

¶ An feudum censeatur, si in scriptura priuata hæc reperiatur, lo Signor vuole, che ogni cosa che mi ha dato sia feudo, & res sit propria feudatarij.

SVMMARIVM.

1 *Verbum volo, ab vtroque contrahente prolatum an inducat dispositionem, & perficitur contractus.*
Feudum quando dicatur personale.
2 *In concessione feudi dominium vtile feudatario acquiritur, & directum apud dominum remanet.*
3 *Nuda uoluntate dominia non transferuntur sine traditione. Conducens rem quam putat alienam, non perdit dominium.*
4 *Quod procedit in emphyteusi & in feudo.*
5 *Verbum volo, dicitur præceptiuum.*
6 *Vbi verba dubia sunt, potius facienda est interpretatio contra illum, qui se fundat in verbis.*
7 *Scriptura absenti missa non potest ratificari, vt probet post mortem scribentis.*
8 *Ratificatio dicti nũcij, de cuius mãdato nõ constat, nihil operatur.*

CONSILIVM VI.

DVBITATVR, vtrum bona, de quib. agit̃, sint feudalia vigore scripturæ priuatę Francisci Attolini. & omissis superfluis vr̃ prima facie, ꝙ hmõi bona effecta sint feudalia, quia d. Franciscus, vt ipse asserit, fuit requisitus sub forma a D. Alberto Agazano, videlicet, che lo illust. signor Giberto Pio uole, che ogni cosa, che mi ha dato sia feudo, cui d. Franciscus r̃ndit, & io son contento di fare q̃llo vole sua p̃libata signoria, &c. q̃a ergo verbũ volo, de p̃senti † fuit prolatum ab utroq; cõtrahẽte, inducit dispõ, & cõtractus feudi perficitur, vt no. in l. in ementis. C. de ꝯtrah. emp. & per Bar. & Doc. in l. serui electione. in princ. de leg. j. & q̃uis inuestitura non sit facta, tñ feudũ cõstitui p̃t absq; inuestitura. c. 1. de ꝯsue. rec. feud. & ẽt sine iur̃o fidelitatis, qđ p̃t remitti, q̃uis non intelligãtur remissa capitula fidelitatis, de quib. in c. 1. de forma fid. s̃m Io. An. in add. Spe. in rub. de p̃scr. & probat̃ in c. nulla, ꝑ quos fi. inuest. nec obstare vr̃, ꝙ idem Franciscus in eadẽ scriptura confiteat̃, ꝙ dicta bona receperit hac lege & conditione, ꝙ eo moriẽte sine filijs dicta bona reuerterẽtur ad d. D. Gibertum, quia ꝑ hoc non fit, quominus dicat̃ esse feudũ simplex, de cuius natura est, si sit nouũ. ꝙ mortuo vasallo sine filijs reuertat̃ ad dñm. c. j. de gradib. succe. in feu. & c. j. §. fi. de fratri. de no. bñfi. inuest. & ꝑpea ꝑꝑ hoc non dñr bona in feudũ recepta sub ꝯditione, si nõ extabũt filij, sed dñr iure feudi cõcessa ẽt purẽ. d. Alberto cũ pacto, ꝙ illo mortuo sine filijs reuertãtur ad dñm, quod pactũ ꝓbat ex ꝯfessione d. Frãcisci, & operari põt tale pactũ a cõtrario sensu, ꝙ feudũ tale ad filios transeat, si extant, ad quos aliàs trãsire nõ potuisse, quia vbi feudum cõceditur sine inuestitura in absentia Pariũ curiæ, sicut in casu nr̃o, feudũ est personale, & ad filios non transit, sed mortuo vasallo ad dñm reuertit̃. c. 1. quib. mo. feu. cõst. p̃t, s̃m cõẽ opi. intellecto. isto ergo casu actũ vr̃, ꝙ ad filios feudũ transeat, si ar. a ꝯ̃rio sensu sumatur, qđ sumere licet. l. inter socerum. §. cũ inter dũ. de pact. dota. vel tenẽdo, ꝙ ẽt isto casu potuisset feudum ad filios transire, q̃uis hoc non fuisset exp̃ssum, ex quo dñs, qui cõcessit, Pares non hẽt, ut voluit Pe. de Ceru. & Alu. in d. conf. 1. & tunc pactũ istud dicit̃ expressum per eũ modũ, per quem inest, sicut aliàs. l. non recte. C. de fideiuss. vel potius gratia dubitationis tollendæ, ex quo Bal. in d. c. 1. tenet cõtra prædictos, ꝙ ẽt qñ nõ extant Pares, ꝙ feudum dicatur ꝑsonale. Sed p̃missis nõ obstantib. contrariũ arbitror verius. Nã anteq̃ scripturã priuatã, ex qua oritur quæstio, cõficeret Franciscus, ille erat dñs & possessor istorum bonorũ, & sciebat se dñm & possessorem, dici ergo non p̃t quod feudum si cõstitutum, quia † ꝑ illũ vtile dñium feudatario acquiritur, & directũ remanet apud dñm, vt hr̃ in c. 1. §. j. de inuest. de re alie. fac. & per Old. in cõs. 169. Ex præsenti themate, &c. & per Bal. in prelu. feu. circa 6. col. vers. & dixi secundo, &c. cum concordãtib. Non potuit ergo Franciscus † nuda uoluntate a se directum dñium abdicare, & sine traditione illud in dictum Gibertum transferre. l. si quis vi. §. differentia de acq. poss. probatur ex no. per gl. & Doc. cõiter. in l. si rem aliq̃. ff. de acq. poss. vbi uolunt, ꝙ si dñs & possessor scienter rẽ suam conducat ab aliquo uel alienã. ꝙ dñium ꝑꝑ hoc non ꝑdit, quia vt dixi, nuda uoluntate non p̃t perdi. d. §. differẽtia. similiter qñ quis conducit simpliciter, vel in emphyteusim recipit rẽ suã, vt suã, non amittit dñiũ, s̃cd̃m gl. in l. ei a quo. de vsuc. & ibi in tex. probatur, cum qua Bar. & alij cõiter transeunt in d. ll. si rem aliquam. licet gl. ibi dicat aliter, quia ille, qui scienter recipit in emphyteusim rẽ suã quasi suã, donare præsumitur. l. cuius ꝑ errorẽ de reg. iur. & sic est fictus titulus vel præsumptus donationis, & ficta traditio, quę resultat ex conductione. l. q̃dam mulier. de rei uend. & l. 2. C. de acq. pos. dñium transferri, quia duæ fictiones non p̃nt simul concurrere. l. 1. & ibi no. C. de dot. promissio. sicut ergo per cõductionẽ rei propriæ in emphyteusim factã sciẽter a domino, siue illam recipiat ut alienam, siue vt suam, nõ perdit dñium directum ut hr̃ in dictis locis, sic ẽt non perditur, qñ † recipitur in feudum, ut in casu nostro, ideo multo minus isto casu p̃t ammitti uel transferri, quia conducit simpliciter, vel emphyteusim recipit, & qui ẽt conducere dicit̃. §. adeo. inst. loca. ut dixi, dr̃ ficte tradere. d. l. quædam. & d. l. 2. sic interuenit tunc nõ solum titulus fictus donationis, sed ẽt ficta traditio, sed qñ dñs & possessor scienter recipit rẽ suam in feudum, non dr̃ conducere, quia pensio non interuenit. l. j. ff. loc. & sic nõ dr̃ uere nec ficte tradere, sed solum adesse dr̃ fictus titulus donationis, & ex quo solo titulo ẽt uero non trãsfertur dñium. l. cũ res. & ibi no. C. de prob. quia ergo directum dñium non fuit trãslatum, neq; transferri potuit in D. Gibertũ, sequitur, ꝙ contractus feudi ualere non potuit, qđ constitui nõ p̃t, ut dixi, nisi vtile tm̃ sit apud feudatariũ, & directum remaneat apud dñm, ut traditur ĩ locis p̃allegatis, & sicut ẽt qñ q̃s rẽ propriã scienter cõducit, non p̃t ꝯtractus locationis valere, & hoc ea rõne, quia conductor remanet dñs, s̃cd̃m gl. & Doc. in d. l. si rem aliquam. & iõ rei propriæ locatio non tenet. l. neque pignus. de reg. iur. & l. non solet. ff. loc. sicut ẽt rei propriæ non ualet emptio. l. rei suę. de contrahẽ. emp. eadem ergo rõne contractus feudi rei propriæ non p̃t ualere. Constat ergo, ꝙ per uerba prolata in dicta scriptura non fuit feudum constitutum, & hoc apud me nullum hẽt dubium, & si dicatur, ꝙ ex quo. d. Gibertus uolebat, quod dicta bona essent feudalia, & Franciscus fuit cõtentus eius uoluntatẽ adimplere, ꝙ actum videtur inter eos fuisse, ut dñiũ mediãte traditione ad D. Gibertum reuertatur. & ꝙ mediante inuestitura feudali postea utile transfertur in Franciscũ, & directum remaneat apud D. Gibertum, ex quo aliter non põt constitui feudũ. le. ad legatũ. & l. ad rem mobilem. de proc. & per ꝯñs, ꝙ licet non possit feudum dici constitutum, ꝙ nihilominus orta est obliõ personalis contra Franciscum ad recipiendum dicta bona in feudũ, eo meliori mõ quo põt, & q̃ trãsiuit ad eius filiũ & hr̃dẽ. l. si pactũ. de prob. & l. j. C. si cer. pet. Ad istud r̃ndet̃, ꝙ hic nõ interuenit aliqua stipulatio, ex qua possit oriri actio, q̃a non p̃cesit interrogatio, an Frãciscus se vellet obligare ad p̃dicta, sed dicit̃ † solũ, ꝙ d. Albertus retulit, ꝙ D. Gibertus volebat, ꝙ bona essent feudalia, & sic ex parte eius erat potius p̃ceptũ & mãdatũ, prout ẽt verbum volo, significat & importat, qñ actus per illud importatus venit explicandus ab alio, q̃ a volente. l. j. ff. mand. & prout declarat Bar. in d. l. serui electione. in princ. de leg. 1. & ꝙ mandatum fuit factũ gratia mandantis. l. 2. §. mea. manda. iõ re integra, i. antequam dñium esset in D. Gibertũ translatũ, & ab eo inuestitura recepta per mortem mandatarij, i. Francisci, fuit mandatũ finitũ. institu. manda. §. itẽ si adhuc. & sic illius hæres non est obligatus ad p̃dicta, & vbi ẽt verba † essent dubia, interpretatio est potius faciẽda cõtra illũ, qui se fundat in verbis, ut no. in l. veterib. de pac. & sic ꝙ mandatũ fuerit potius, q̃ promissio simpliciter. Præterea ꝙ D. Gibertus vellet, nõ constat nisi ex relatione. d. Alber. q̃a ad hoc mãdatũ nõ habuit, vel si illud haberet, non ostendit, vt erat necesse. l. si quis inficiatus. ff. depos. & ibi no. Bar. & in l. quod te. si cer. pet. ex responsione ergo Francisci in scriptis facta, s. ꝙ erat cõtẽtus adimplere voluntatẽ. D. Giberti, nõ fuit ei ius q̃sitũ, q̃a ꝙ D. Gibertus hoc uellet non declarauit, maximẽ uiuẽte adhuc. d. Frãcisco, quo mortuo nõ potuit fieri dicta declaratio ꝑ D. Gibertũ, & multo minus per eius hæredẽ, per id qđ vult no. Ant. de Bu. in c. fi. de confes. circa 4. col. vbi singulariter dicit, ꝙ † epistola vel scriptura, quæ absenti dirigitur, non potest per illum acceptari, neq; ratificari post mortem scribentis, quia eo mortuo dici nõ potest, ꝙ scriptura eius loquatur, per cap. fin. cum ibi no. per Innoc. de succes. ab intest. & ita limitat not. per Barto. in l. nuda. de dona. & cum eo transit Imol. qui reputat hoc singulare, & idem tenet etiam Alexan. in consi. 24. col. 4. in 5. volum. Nec ob. si forte apud D. Gibertum reperta fuit scriptura do. Franci. per cuius retentionem videtur omnia in ea contenta ratificasse, iuxta not. per Barto. in l. quo enim, rem ratam habe. quia est aduertendum, ꝙ D. Alber. vt nuncius retulit Francisco voluntatem. D. Giberti, quòd patet, q̃a illa verba, videlicet, lo Illust. Sig. Giberto vuole che ogni cosa sia feudo. conferuntur in personã. D. Giberti. l. qui aũt. §. fi. & ibi no. Bar. de cõsti. pecu. & per oẽs in l. multum. C. si quis alte. vel sibi. cum ergo non constet de mandato dicti nuncij, nec ꝙ ille detulerit illam scripturam. D. Giberto tunc absenti, non potest ratificari factum dicti nuncij. s̃m Bar. in d. §. fi. & in l. certẽ. §. 1. de preca. & per omnes in d. l. multum. licet secus sit quo ad ea, quæ gesta sunt a falso procuratore, vt habetur in dictis locis, sed, vt ẽt dixi, de hoc frustra q̃ritur, quia isto casu nõ interuenit promissio, sed simplex mandatũ, qđ fuit morte mãdatarij finitũ, & vbi interuenisset promissio, nõ potuit per D. Albertum q̃ri actio. D. Giberto, ẽt si mãdatũ habuisset. l. si p̃curatori p̃ntis. de ver. obl. nec ẽt D. Alberto fuit quæsita, & ꝑ ꝯsequens non potuit,

potuit D. Giberto quærere; quia eam non cessit, nec cedere potuit; ex quo non fuit sibi stipulatus, iuxta no. in l. huiusmodi in prin. de le. 1. & per Bar. & Doc. in l. stipulatio ista. §. si stipulatus, de ver. ob. quod ex hac igitur scriptura solum probatur, quod d. Fráciscus recipit dicta bona cum pacto, quod eo mortuo sine filijs bona redirent ad D. Gibertum, iuxta no. per Bar. in l. cum falsa. C. de iur. & fac. ign. quæ conditio deficit per superexistentiam filij, adeo quod si dictus filius moreretur deinde sine filijs, non possit D. Gibertus vel habens causam ab illo, ad huiusmodi bona admitti. l. ex facto. §. pen. ad Trebel. & prout voluit Oldr. in consi. 21. & in consi. 141. & Io. And. in add. Spec. in tit. de testa. §. in primis. ad fi. & probatur ex no. per Bal. in c. j. §. cum esset. in tit. epi. vel abb. & per Bart. in l. fin. in princ. ad Tertul. & ad allegata in contrarium ex præmissis colligitur clara responsio: quia negatur, quod isto casu feudum fuerit constitutum, & quod constitui potuerit, & concludo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *An res feudalis, quæ diuisione obuenit uni, possit liberari a nexu feudali per dominum directum, ita quòd ille vnus possit etiã in præiudicium agnatorum de dicto feudo antiquo disponere inter viuos & in vltima voluntate post actus liberationem & acquisitionem directi dominij vb ipso domino. & nu. 9. 11. 16.*
2 *Si dominus feudi in exilium mittatur, nõ potest interim uasallus uendere irreuocabiliter rem feudalem.*
3 *Dominus feudi ius suum in alium transferre sine consensu uasalli non potest. fallit, si in ipsum uasallum transferat.*
4 *Acquisitione directi dominij utile dominium, quod erat apud feudatarium confunditur & extinguitur, & an possit alienari. nu. 22. & 25.*
5 *Donans res uni cum hoc, ut post certũ tempus tradat uni ecclesiæ, potest remittere illud pactũ et in præiudicium ecclesiæ. nu. 29.*
6 *Princeps si non potest præiudicare tanquam simplex dominus, potest tamen tanquam dux & superior illius subditis in iure nondum quæsito. nu. 30.*
7 *Licet naturales non admittantur ad feuda, possent tamen legitimari a principe ad feuda cum clausula non obstante, & an cum præiudicio agnatorum. nu. 33.*
9 *Feudum paternum & antiquum quid sit, & quando dicatur.*
10 *Per diuisionem quis non uidetur renunciare iuri suo, sicut nec iuri fideicommissi conditionalis.*
11 *Vtrum uasallo, apud quem reperitur feudum antiquum ex diuisione, si acquirat proprietatem & directum dominium, extinguatur feudum in præiudicium agnatorum.*
12 *Sicut vasallus alienando feudum sine licentia domini priuatur, ita dominus alienando sine vasallo. nu. 27.*
13 *Ex natura feudi non transit, nisi utile dominium, fallit ut ibi.*
14 *An mortuo vasallo, qui directum dominium acquisiuit, ad agnatos pertineat solum utile dominium, an plenum dominium.*
15 *Refutatio feudi in dubio præsumitur personalis.*
17 *Princeps non potest a suo contractu discedere. nu. 31. & 32.*
18 *Princeps non potest priuare feudatarium sine causa.*
19 *In principe non præsumitur iusta causa, cum venit contra cõtractum suum, & num. 31.*
20 *In feudo est quidam contractus vltro citroque obligatorius.*
21 *Non creditur etiã principi, cum tractatur de commodo proprio.*
23 *In feudo nouo potest pater disponere in præiudicium filiorum.*
24 *In feudo quomodo agnatis possit præiudicari, & factum vasalli noceat vel prosit.*
26 *Quoties põt reduci forma ad materiã, reuocatũ nõ cẽsetur legatũ.*
28 *Dominus potest transferre totum directum dominium, & tamen feudatarius ille potest esse.*
34 *Papa non potest legitimare filium regis Aragonum etiam de uoluntate regis in præiudicium primogeniti.*
35 *Extantibus filijs agnatorum & proximioribus & remotioribus, qui succedant ad feudum mortuo vasallo in casu consilij.*
36 *Verba illa pro omni eo & toto, quid comprehendant.*
37 *Paria sunt, legare pro dote, uel animo compensandi pro dote.*
38 *Verba extensiua ad futura trahuntur, vt in verbo possit.*
39 *Quamuis alienatio rei subiectæ restitutioni fideicõmissi facta pẽdente conditione resoluatur purificata cõditione; si tamen fideicommissarius succedat hæredi grauato, non poterit dictã alienationem reuocare, sed tenebitur factum defuncti approbare.*
40 *An contra filium & hæredem vasalli possit quis uti retentione, & quando, & quomodo.*

CONSILIVM VII.

1 QVAERITVR & in dubiũ reuocatur, an res feudalis, quæ in diuisione obuenerunt Ioãni de Gualẽgis potuerit liberari a nexu feudali per illust. do. ducem Ferrariæ dominum directi, ita quod dictus Ioannes potuerit etiam in præiudiciũ agnatorũ de dicto feudo disponere inter viuos, & in vltima uoluntate post dictã liberationem, & requisitionem directi dominij, a domino Duce. Et ex multis prima facie uidetur dicendũ, quod sic. & primo per no. per gl. primã in c. j. in ti. hic fi. lex. deinde consue. regni incipi. dicit. n. in tex. quod si dominus sit a rege bannitus, quod uasallus interim solutus est sacramẽto fide-
2 litatis. Quærit ergo gl. nunquid † vasallus possit interim vendere & irreuocabiliter sine consensu domini banniti. Et primo arguit solenniter quod sic, & tandem contrarium concludit; & sic quod non possit interim vendere, licet interim nõ possit venditio retractari. Nec. n. dicit gl. directũ dominiũ amisit, sed durante banno retinet, & sic gl. vult, quod nõ possit irreuocabiliter vasallus alienare, quia propter bannum non fuit plene a iuramento fidelitatis absolutus, & quia nõ fuit extincta fidelitas sed suspensa, ubi autem res facta fuisset allodialis, & simpliciter libera, sentit gl. quod de illa potuisset, quia desijt esse uasallus, disponere. & idem clarius vult in ultima ratione facta pro contraria parte dum dicit, quod in casu suo nõ dicit feudũ vendi, quia tunc nõ uidetur feudũ esse, cum interim vasallus est absolutus a sacramẽto fidelitatis, a qua fidelitate feudũ dicit, & licet gl. nõ ob. dicta ratione aliter determinet. illud est, quia in casu suo dicta ratio nõ est vera, quoniam (ut dixi) fidelitas, & iuramẽtũ nõ tollitur, sed suspenditur. Et ubi tolleretur, & liberaretur uasallus, sicut in casu nostro, de mente gl. & omnium est, quod tunc alienõ ualeat irreuocabiliter. quod autem dominus potuerit directũ suũ dominium in uasallũ transferre, & rem feudalem liberare, & allodialem facere, nõ uidetur dubiũ habere, quia in re sua quilibet est moderator, & arbiter. l. in re mãdata. C. de mã. & quilibet põt iuri suo renunciare. l. si quis in
3 conscribendo. C. de pac. & quamuis in aliũ † nõ possit dominus sine consensu vasalli ius suũ trãsferre. c. 2. quo temp. mil. & c. j. §. ex eadem. de lege Conra. & hoc quia de præiudicio uasalli agitur, quia nõ cogitur alium inferiorem in dominum recognoscere, in ipsum tamen uasalum nõ prohibetur dominium directũ trãsferre, quia hoc prodest & nõ nocet uasallo. Et quia hoc nõ fit eo inuito sed uolente. & hoc præsupponit etiam Bar. & omnes in l. seruũ filij. in fi. prin. de leg. 1. & Bal. & alii in l. uxor patrui. C. de leg. & prout plenius dicetur inferius. Secundo ista opi. confirmatur. nã per acquisitionem directi dominij, utile dominiũ,
4 quod erat † apud feudatarium, confunditur, quia directũ dominium & utile non põt simul cõcurrere in eadem persona, sicut nec actio utilis, & directa. l. si hæres institutus. in prin. ff. ad Treb. per dictam igitur confusionem directi & utilis dominij feudũ dicitur desijsse extare, quemadmodũ mutata forma dicitur quodãmodo interimi, & extingui substantia rei. l. Iul. §. si quis rem. ad exhib. & l. Seia. de auro & arg. leg. cum conc. de quibus ibi in gl. si igitur superueniente proprietate desiit feudũ extare, nõ possunt agnati post mortem Io. ad illud uenire, sicut si casu mortis res perijsset. l. j. C. de iu. emphyt. & de tali re potuit Io. libere disponere, quia nõ dicitur illa, ad quam uocantur agnati per inuestituram, quia ut dixi, est extin-
5 cta, sed est alia res diuersa. † Tertio, quod dominus directi potuerit agnatis præiudicare probatur ex no. per Bar. in l. qui Romæ. §. Flauius. de uer. ob. ubi concludit, quod si Titius donauit Titio fundum cũ hoc, quod post certum tempus esset talis ecclesiæ, poterit donator remittere illud pactum donatario in prẹiudiciũ ecclesiæ, per l. 3. de seruis exportan. quamuis etiã esset iã quæsita utilis actio ecclesiæ. l. quoties. C. de do. quæ sub mod. & cum eo trãsit etiam Im. quia ius fuit quæsitũ reuocabiliter ecclesiæ ex natura contractus innominati, in quo re integra habet locũ pœnitentia. l. si pecuniã. in prin. & ibi no. de cond. ob caus. sic igitur & in casu nostro multo magis debuit dominus remittere posse Io. feudatario, apud quem fundũ erat in præiudiciũ agnatorũ, quod ad eos poterat peruenire post diem incertũ. & sub cõditione, si Io. decederet sine filijs masculis, cum adhuc eis pendente dicta conditione non esset aliqua actio quæsita. l. cedere diem. de uer. sig. & sic cum res esset adhuc integra, & ista contractus feudi sit innominatus, secundum Bal. in l. fi. in j. col. C. quando lice. ab emp. disced. & in rub. C. de rer. permu. in j. col. & cum Bar. etiam trãsit

Raph.qñ reuocatio fit añ tps,quo ueniebat qrendũ ecclesiæ, sicut factum fuit in casu nostro, & quantũ ad hoc idem ẽt tenere vr Pau.de Ca.in d.l.si pecuniã.in prin.& Rom.in l.sed si hac.§.ꝑstituta.de in ius uoc.& hãc opin.sequitur ẽt Alex.in d.§.Flauius quãdo reuocatio pacti fit ad cõmodũ feudatarij non dñi.Et cõprobatur ista opi.in casu nostro,quia isti agnati, qui uocabant post mortẽ Io.dñr a dño mortis cã capere,secũdũ Bar.in l.mortis cã capit.de do.cã mor.ꝑ illum tex. & in l.si mihi & Titio. de ver.ob.potuit ergo cõcessio ĩ eorũ ꝑiudiciũ reuocari, anteq̃ haberet effectũ,sicut reuocari põt mortis cã capio, ut ꝓbat ex his,q̃ no.in l.qui pretio.de do.cau.mor.Quarto adhuc præmissa cõclusio cõprobatur. nã licet † dñs directi tanquam quilibet simplex dñs non potuisset dictis agnatis ꝑiudicare, potuit tñ tã quam dux & superior illis tanquam subditis in hoc iure nõdũ q̃sito,sed quærẽdo ꝑiudiciũ afferre,ẽt sine cã,ẽm Bald. in l.2.C. de iu.& fact.ign.in c.dño guerrã.in 1.col.in tit.hic fini.lex Cõra.in l.j.C.de iure ann.au.ĩ l.Deo nobis.C.de epi.& cle.& Paul. de Ca.& oẽs Mode.in l.Gallus.§.& quid si tñ.de libe. & posth. & maxime q̃a dictũ ius venit q̃rendũ ex ꝯctu feudi, q̃ est de iur ciuili cũ hẽat nomẽ & formã a cõsuetudine,ẽm Bar.in l.iurisgẽtiũ.§.quinimo.ff.de pac.& Bal.& Ang.in l.legitima eo.ti. in his .n.q̃ sunt inducta a iure ciuili,sufficit sola voluntas,ẽm oẽs in d. c.q̃ in ecclesiarũ. Et tãto magis quia princeps isto casu dictis agnatis ꝑiudicare voluit ex certa sciã de plenitudine ptãtis, & cũ clausula non obstante,&c.iõ a iure ciuili & cõsuetudinario feudorũ vr recessum,& ab eo recedi potuit, ẽt si agatur de magno ꝑiudicio tertij,quia princeps ex certa sciã,& cum cl̃a non obst. põt tollere ius ciuile,ẽt si agatur de graui ꝑiudicio tertii, ut not. gl.in l.3.§.si is pro quo. ff. ꝙ quisq; iu.cum multis conc.de quibus ibi plene per Ale.qui dicit,hãc cẽ cõem opi.& ptædicta etiã corroborant,q̃a princeps de plenitudine ptãtis potest legitimare filiũ spuriũ in ꝑiudiciũ substituti,& ad exclusionẽ illius, ẽt si non sit citatus,& hoc q̃a agit de excludendo eũ a iure q̃rendo, & non de excludẽdo eũ a iure iã q̃sito,vt ꝑ plura concludit late Ale.in cons.2.in j.vol.& ꝑcipue per no.ꝑ Bal. in locis proxime alleg. vbi vult ꝙ princeps ẽt sine cã possit legitimare filium spuriũ post mortẽ pr̃is,& añ aditã hr̃ditatem ad præiudiciũ agnatorum,quibus erat de lata hr̃ditas.Quinto,pro hoc facit,quia† licet in feudo nõ admittãtur filij naturales ẽt legitimati, tamẽ ex ꝑsse possunt ꝑ principem legitimari ad feuda cum clausula non ob.vt hæc oĩa habentur in c.naturales.iuncta gl.si de feu.fue.cõtr.inter do.& agn.cũ qua transit And.de Isc.ibi.& Doc.in c.per latum.qui fil.sint leg. hoc etiam locum habet, qñ feudũ fuisset concessum ab ipso principe legitimante, secundum Sal.in disp. inc.Mediolanensis quidã,&c.& in cons.inc.Comes Palatinus, &c.ubi vult,ꝙ legitimatio principis ẽt † ad feuda operetur facilius,quo ad feuda concessa ab ipso principe legitimante, quam quo ad alia feuda concessa a tertio.& ꝙ gl. in d.c. naturales. sit magis vera in illis feudis a legitimante concessis,quã in istis concessis ab alio,sicut ergo põt princeps in feudo ab eo cõcessio ꝑiudicare agnatis mediante tali legitimatione,eadẽ rõne dẽt posse eis preiudicare de plenitudine ptãtis,& cum clausula nõ obs. aliter & eo mõ,qui fecit in casu nr̃o.Sed istis non obstantib.q̃ recte † intuenti uere non obstant,ꝯrium puto uerius,& ꝑmitto, ꝙ istud feudum dr̃ pr̃num & antiquum,ex quo habuit originẽ a Io. antiquo, a quo isti oẽs habuerunt originem.c.1.de grad. suc.in feu.c.1.§.hæc quoq;.& §.pe.& fi.de succ.feu.& c.1. de natura suc.in feu.& declarat Bal.in d.§.hæc quoque.in fi. & in auth.defuncto.C.ad Tert.nã dicit pr̃num, qđ fuit illius parentis, q̃ fuit genitor cõis agnationis, ut melius probatur quam alibi ĩ c. j.de grad.suc.in feu.secundum Iac.Belui.& Bal.ibi,& licet facta fuisset noua concessio & renouatio, adhuc tñ per oĩa imitaretur naturã antiqui feudi,ut uoluit Bar.ẽt in casu fortiori, ĩ l. si mihi & Titio.de ver.ob.cum conc.de quib.ibi ꝑ Ale. & ita declarat in cons.30.1.uol.Et ex hoc sequitur,ꝙ licet feudũ deuenerit in diuisione.d.Io.iuniori, per hoc alij agnati non sunt exclusi,quominus ad illud admitti possent illo decedẽte sine filijs masculis,ut probatur in c.1. de natura suc.feud.& in c.si Titius cum Sempronio.si de feudo fue. contro. inter do.& agn. & est gl.or.in c.1.Imp. Lotha.Euge.Papæ.& ibi Doct.& no.Bald.in l. 1.in 11.q. de rer. diui. per talem enim † diuisionem non vñr alij suo iuri renunciasse, sicut nec vero iuri fideicõmisi condõnalis.l.cũ pater.§.hereditatem.2.scđm vnam lect.de leg.2.l.qui cũ tut.in prin.de trans.& l.qui Romæ.§.duo fratres.de ver.obl. & ibi plenè per Barto.in 1.& 2.q.& in 10.q.vbi ẽt fortius uoluit cũ cõcor.de quib.ibi ꝑ Alex. & per eũ in cõsi.21. 5.vol. Nec dicto casu agnati volẽtes venire ad dictũ feudũ tenẽtur de euictione filiab.d.Io.q̃a talis euictio sequitur ex natura rei,i.feudi antiqui.ẽm Bal.in d.l.1.11.q.de rerum diu.& Bal.& Sal.in l.si familiæ.C.fam.erci.in vlt.q.dicit idẽ tenuisse Guido de Suza.illud ergo,qđ ibi dicit gl.ꝙ feudũ reuertitur ad dñm decedente illo,ad quẽ peruenit feudũ in diuisione ẽm eos, locũ hẽt in feudo nouo & non in pr̃no:quia per diuisionẽ non excluditur frater superstes a feudo assignato fratri præmortuo in diuisione, vt dictũ est,& aliter intelligendo illã gl.malè diceret,ut dicit Bald.in d.11.q.nisi in assignatione frater superstes renunciasset feudo, vt de nouo inuestiatur ille,cui obuenit feudũ in diuisione; quia tunc illo mortuo feudũ ẽtsi fuisset prius antiquũ, reuerteretur ad dñm ẽm Bal.qui isto casu saluat d.glo.in feudo ẽt antiquo in c.1.in ti.Imp.Loth.ꝑ no.gl.ibi.& prout ẽt cõcludit Ale.in d.cõsi.21. His igitur sic ꝑmisis est uidendũ, vtrũ vasallo, apud quẽ reperit feudũ antiquũ ex diuisiõe,si acquirat ꝓprietatẽ † & directũ dñium, extinguatur feudũ ẽt in præiudiciũ agnatorũ, & hoc dubiũ nõ reperio decisũ nec declaratũ.Dico ergo,saluo iudicio saniori,ꝙ aut directũ dñium est quæsitũ dicto feudatario ex dispõne legis,aut dispõne hoĩs,puta ex ꝯctu vel ex vltima voluntate.primo casu qñ feudatarius acquirit dñium directum ex prouisione legis,puta q̃a dñs directi voluntate vasalli alienauit suũ directũ dñium. Nã sicut per alienationẽ factã a vasallo sine licẽtia dñi ille † priuat iure suo,& applicatur dño.c.Imperialẽ. in prin.de prohi.feu.alie.ꝑ Fed. sic econuerso dñs alienãdo suã ꝓprietatẽ sine licẽtia vasalli priuatur suo dñio,& illud acquirit vasallo,prout tenet Aluar.& Mod.cõtra Bal.in c.2. quo tpe miles: q̃a vasallus, & dñs quo ad pœnã priuationis iudicãtur a pari.c.1.ad fi.de forma fideli.& ibi gl.c.j.quali.domi. proprie. priue.c.dño cõmittẽte. si de feu.fue.contro. inter do.& agn.& no. gl.in c.j.in §.fi.ꝑ quos fi.inuesti. & in c.fin.de alie.feu.pater. & dñt ꝑdicti,ꝙ istud est ẽt de mẽte And.de Isc.in c.j.§. ex cadem. de lege Conra.& tunc feudũ extinguitur, sed tñ agnatis nõ præiudicat ꝑ hoc mortuo illo vasallo, cui ꝑ alienationẽ feudi fuit q̃situ directũ dñium; quia sicut per alienationẽ dicti vasalli per quã ipse priuaret feudo,vt dixi,nõ ꝑiudicatur dictis agnatis, ex quo feudũ est antiquũ,sed ad eos reuertit ẽm gl. & Doc. cõiter in c.j.§.hæc quoq; de suc.feu.& Doc.cõiter in c.j. §. deniq; quę fue.pri.cau.bñfi.amit.& dicit Imo.in c.ex parte.de feu.ꝙ ab ista opinione nõ est discedendũ,quã multi alij sequunt,quos refert Ale.in d.consi.30.1.vol.& est repetitũ in 5.vol.consi.2.& istã sequitur opi.quam etiam dicit esse cõm.eodẽ modo,& multo minus dictis agnatis dẽt ꝑiudicare alienatio & factum ipsius dñi, aliàs esset in eius potestate alienãdo facere,ꝙ res feudalis remaneat libera apud illum, apud quẽ reperitur tpe alienationis, & excludere alios agnatos habentes ius ad dictam rem,qđ eẽt iniquũ.Et istud ẽt ꝓ absurdo habet Bal.in c.j.§.deniq;.q̃ fuerit prima cã bñfi.ami.dicẽs,ꝙ si ꝑ alienationẽ factã a vasallo alij agnati priuarẽtur,ex hoc sequeretur absurdũ, ꝙ ille sic delinquẽdo posset dictos agnatos excludere,qđ absurdum militaret,ẽt si ꝑ alienationẽ dñij excluderentur dicti agnati.Et sicut appellatione filij positi in conditione nõ venit filius adoptiuus.l.si ita q̃s. §.is cui.de leg.2.& l.fideic.de cõd.& demõ. & hoc ne sit in ptãte grauati adoptando filium excludere fideicom.ẽm Bar.in l.si cognatis.de reb.dub. Est ergo dicendũ, ꝙ mortuo dicto vasallo sine filiis,cui ex delicto domini fuit acquisitũ dñium directum,ꝙ res pleno iure,& sic ẽt quo ad dñiũ directũ trãseat ad alios agnatos,tanq̃ res ipsa,q̃ fuit feudalis,dicat aucta, & sic ꝙ ad illos trãseat cũ suo augmẽto,ꝑ no.ꝑ Bar.Bal.& Imo.post Iac.de Are.in l.seruũ filij.§.j.de leg.1.& Pe.de Anc.& Imo.ĩ c.filius.đ test.vbi dñt,ꝙ si hñs feudũ in emphy.leget illũ fundũ, & deinde acq̃rat directũ dñiũ,ꝙ illud debebitur legatario,tanq̃ augmẽtũ quodlibet aliud.l.si ex toto.in prin.de leg.1.cũ sim. sic igitur & in casu nr̃o,hoc directũ dñium acquisitũ dicto feudatario eadem rõne dẽt illo ꝑmortuo ad alios agnatos trãsire;q̃a incrementũ latẽs, sicut est istud,ẽt ad feudatariũ ptinet, ẽm gl. cõiter approbatã, in c.j.§.si quis de manso.de contro.inuesti.& Alb. in l. de quib. de legib.& sicut ẽt ad fideicõ.trãsit, cui æquiparãtur isti agnati, q̃ vocãtur ordine successiuo.l.Pap.ad Treb. & no.Bar.& Doc. in l.Marce.§.quidã liberis.eo.ti.& gl.in l.si totã.de acq.hæ. Nec ob.

ob.si dicat, q̃ † ex natura contractus feudalis ad dictos agnatos trāsire debebat solū vtile dñiū, vt no. gl. in c. 1. §. præterea. de ca. Contra. & p Doc. in c. 1. §. 1. de inuesti. de re alie. fac. ideo ad eos non dēt directū dñium pertinere, per no. per Bar. in d. l. seruū fi lij. §. fi. dū dicit, q̃ si constat expresse vel tacitē, q̃ testator uoluit ad legatarium solū vtile dominiū ptinere, q̃ directū de nouo acquisitum nō debebitur legatario; q̃a in casu nostro ex dispositione legis, & ꝯ voluntatē dñi, qui limitate cōcesſit vtile dñiū, fuit directū dñium acquisitū vasſallo, qui tenebat feudū tpe quo dñs fuit priuatus. Cū ergo semel directum dominium fecit transitū ad primum vasſallum, etiam ex natura contractus consequi debebat solū utile dñium: ideo factū est transmisſibile ad alios, q̃ vocatur ex eadē causa, & sub eadē forma. arg. l. cū pater. §. quindecim. de le. 2. aliàs si directū dñiū remaneret apud hr̃des vasalli pdefuncti, & vtile tm̃ iure feudi ad alios agnatos transiret, ius feudi esset translatū in dictos hr̃des, & alij agnati remanerēt eorū feudatariis, qd' fieri non pōt eis inuitis. c. 1. §. ex eadē. de lege Cōra. & dicetur inferius. Et vbi ēt directū dñium non posſet ad dictos agnatos transire, nō excluderentur tñ vtili, per ea q̃ dicentur statim. Et quāuis iste nō sit casus nr̃, fuit tñ vtile & expediēs de hoc quærere ad finē, vt oia q̃ obiici posſent, remaneant sublata & soluta. Scdo casu, s. q̃n ad vasallum peruenit directum dominiū ex dispōne hois, veluti ex contractu, vel ex ultima uoluntate, sicut in casu nostro. Et est dicendū ēt, q̃ isto casu illud non pŕiudicet agnatis, quibus in feudo antiquo non pōt pŕiudicare factū uasalli, p ea quæ dicta sunt, & probatur in c. 1. de suc. feu. & ex no. per Bal. in l. qui se patris. C. vnde libe. & melius in l. si in psonā. C. de fideic. vbi concludit, q̃ non pōt filius vasalli mortuo pr̃e renunciare feudo in pŕiudiciū nepotis. Et q̃uis sit contentio inter Doc. vtrū ille, qui fuit auctor emph. posſit illā plegare vni ex filijs, tamen si fuit auita, non pōt in pŕiudicium aliorum uni, plegari p illum, qui non fuit auctor, vt uoluit Bal. in l. j. in fi. C. p quas pers. no. acq. & Ale. in consi. 8. 3. uol. & in consi. 105. 4. vol. dicens, q̃ isto casu non hēt locū disputatio Doct. in alio casu pcedenti. Et similiter non pōt dominus directi pŕiudicare agnatis habentib. ius in spe, uel ius ad rē. c. 1. de alienatio. feu. pater. nec potest dominus in pŕiudicium tertij mutare uel alterare formā antiquitus constitutam, seu antiquæ inuestituræ, secūdum Bal. in l. 1. C. quando nō petē. par. uer. sed quid si dñs, &c. & per hoc dicit, q̃ p renouationem fcām duob. fratrib. de emphyteusi pr̃na non impediri potuit ius accresc. quod nō hēt locū in emph. cōcessa duob. de nouo. sed in pr̃na sic, vt no. Bar. & Doc. in l. si mi hi & Titio. de uer. ob. & facit c. 1. si uasa. feu. pri. Nam cū dñs dictis agnatis teneat̃ ex cōtractu, non pōt in eorū pŕiudiciū ab eo in aliquo modo discedere. l. sicut. C. de actio. & obl. & l. in cōmodato. §. sicut. ff. commo. quod ēt locū hēt in principe. c. 1. de proba. & no. Cy. & Bal. in l. digna uox. C. de legi. & dicetur inferius.

14 Sed dubium est, vtrum † mortuo uasallo, qui dicto mō dñium directum acquisiuit, ad agnatos ptineat solum utile dñium, an uero plenum dñium, sicut in casu pcedenti, & arbitror, q̃ solū utile dominum consequi debeāt, quia ex natura contractus feudalis dicit̃ cōuētū, q̃ solū ad eos pertineat utile dñiū, ut est ꝰ. dictū. iō directū ad illos ptinere nō debet, p no. per Bar. & sequaces in d. l. seruū filij. in fi. prin. quē proxime retuli, imo Bal. & Saly. & Pau. de Ca. in l. uxor patrui. C. de. l. uolunt indistincte, q̃ testōr, qui legauit fundū emphyteuticū, si acquirat dñium directū q̃ illud legatario non debeat, sed utile tm̃ q̃ri, q̃ semper intelligatur legasſe ius, quod hēbat tpe testi, & sic limitate, iō legatū non recipit augmentū, & sic conueniūt oēs, q̃ illo mortuo utile tantum præstari posſit, & debeatur legatario, & in eius psona dēat renouari, perinde ac si per testōrem directum nunq̃ā fuisſet acquisitum. Non erit igitur inconueniens & isto casu, qd' dominiū directum translatum est in uasallum, apud quem erit feudum, q̃ illo mortuo utile renouetur, & ad agnatos transferatur, ac si res feudalis eē non desijsſet. Et eo magis in casu nostro non debet directum dominium ad d. agnatos transire, quia renunciatio directi dominij & liberatio feudi facta fuit contemplatione Iō. & filiæ suæ, seu potius mariti ipsius ad finem. scilicet ut ampliorem consequatur dotem, & non contemplatione ipsorum agnatorū, imo in eorum præiudiciū & ad effectum ut excludantur ut ex uerbis instrumenti colligit̃, ex quib. clare constat, q̃ d. renunciatio & liberatio, quo ad d. agnatos fuit personalis, ut declarat Bar. in l. pater. in fin. de serui. leg. ideo ad eos liberatio & directum dñiū non dēt transire, ac ēt ubi esſemus in dubio dici posſet, q̃ sit personalis quantū ad agnatos, sicut q̃ñ vasallus suo cōuasallo renūciat feudū, q̃a in dubio præsumitur

15 q̃ † refutatio fuerit psonalis, adeo q̃ mortuo illo, cui facta fuit refutatio, nō impeditur refutās uenire ad feudū cū alio agnato existente in pari gradu, f̃m gl. no. in c. j. in ti. Impera. Lot. p text. in c. j. de eo q̃ fecit agn. & ibi no. Bal. & Mod. & pbat ex no. p Bar. in l. q̃ Romæ. §. duo fratres. de verb. ob. in 10. q. & ibi plene per Ale. qui Bar. alleg. gl. in d. c. 1. cū alijs concor. de q̃b. ibi p eū & per eūdē in cōsi. 13. 5. vol. & ppea non ob. q̃ dicta sunt in pcedenti casu, quia, ut dixi, illo casu translatū fuit directum dominium ex dispōne legis contra uoluntatē dñi, & in eius odiū in illum, cui limitate fuerat cōcesſum utile dñium: iō efficitur transmisſibile ad alium, tanq̃ augmētū factū circa rē, & potius occasione rei & tituli feudalis, quā psonæ, sed isto casu translatio d. dñii fit de voluntate dñi, & contemplatione certæ psonæ & ad agnatorum exclusionē, iō nō dēt ad agnatos dñiū directū transire ꝯ uolūtatē concedētis, p no. p Bar. & Doc. in d. l. seruū fil. in prin. & in d. l. uxor patrui. Nec debēt excludi ab utili, quia illo non potuit dñs & vasallus eius pŕiudicare, ut dictū est. Nec ēt incōuenit, q̃ licet ad feudatariū pueneril directū dominiū, & sit extinctū vtile, q̃ illo mortuo utile renouetur, & transferatur in dictos agnatos, ad quos peruenire debebat ex tenore inuestituræ, si extinctū non fuisſet, vt etiam colligitur ex not. per Bar. & Doc. in d. l. seruū filij. & in d. l. vxor patrui. Et per conse-

16 quens ex præmisſis declaratur, q̃ illustris. Dux † Ferrariæ non potuit tanquā q̃libet simplex dominus directi, suum directū dominium transferre in d. Io. & rē feudalē a nexu feudi liberare in pŕiudiciū agnatorū, nec impedire, quominus utile dñium trāseat ad agnatos mortuo Io. sine filijs masc. sed duntaxat potuit ad sui pŕiudicium talē liberationē facere, ut etiam dicetur infra rñdendo ad contraria. Nec etiā potuit tanquā dux & princeps dictos agnatos velut quoslibet subditos a iur̃ suo excludere, q̃a illis fuit ius quæsitum ex contractu Ioan. proaui celebrato cum Marchione Ferra. & cui dictus Dux succesſit, & quibus etiam nondum natis nec conceptis acquirere potuit & stipulari leg. Pau. de bonis lib. & no. Bar. in l. quod dicitur. in fi. de uer. ob. a quo contractu non licuit recedere per dictum Ducē succesſo-

17 rē d. Marchionis, sicut † non pōt supremus princeps, nec eius succesſor a suo cōtractu inito cū subdito discedere. c. 1. & ibi per omnes de proba. & per Cy. & per Bal. in d. l. digna vox. C. de legib. cū ꝯcor. de quib. plenē per Mod. in d. c. 1. & ad propositū be

18 ne probatur in c. 1. de natura feu. vbi hr̃, q̃ † princeps nō potest vasallū priuare feudo ab eo cōcesſo sine causa, & ita ēt per illū tex. dicit Bal. in l. qui se patris. C. vnde lib. & Abb. consi. 3. in 26.

19 dub. 1. vol. nec isto casu. s. q̃n † princeps vult venire ꝯ proprium ꝯctum, præsumitur in dubio iusta causa in principe f̃m Abb. in d. c. q̃ in ecclesia. & per hoc dicit se solitū dicere, principem non posſe suo uasallo sine causæ cognitione auferre feudum, quia in

20 feudo est † quidā ꝯctus vltro, citroq; obligatorius. c. de forma. 22. q. 5. l. liber homo. de ver. obl. & de natura feudi est, q̃ nō auferatur sine causæ cognitiōe. c. vnico. de feu. sine culpa nō amit. & hoc est etiā verius in inferiore a principe, ut supra d. casu in eo nō præsumat̃ iusta causa, f̃m And. de Iser. in c. 1. quo. t pe miles. ubi dicit, q̃ si rex, vel dux in cōcesſione feudi facta nouo vasallo diceret eum, qui prius feudū tenebat fuisſe proditorem vel

21 in alia culpa, q̃ fuisſet iusta causa priuandi vasallū, nō † crederet ei, dū tractatur de cōmodo proprio, l. nullus. C. de testi. cū sim. & idē tenet, in c. j. in pen. col. qui succe. tenean. in c. j. pen. col. de Capi. qui curi. vend. & Card. in cle. j. ver. dudum, de iureiu. & in consi. 154. in q. quæ vertitur inter Andr. &c. & potisſimē hoc verū est, q̃n vult venire ꝯ propriū ꝯctum, vel sui authoris, put loquitur And. de Iser. & præmisſa cōclusio ēt magis apparebit vera ex rñsionib. ad cōtraria, ad quas deuenio. ¶ Nō ob. igitur dum primo in oppositū allegatur gl. in c. 1. in ti. hic fini. lex. q̃ psuppo

22 nit, q̃ † vbi vasallus acquisiuit directū dominiū rei feudalis, q̃ apud eum res remaneat libera, & q̃ posſit illā sine licētia alicuius alienare, quia hoc procedit, & locum habet, vbi nō ageretur de præiudicio tertij, sed solius domini, vt quia non extarent alij qui, ad quos peruenire deberet feudum mortuo vasallo virtute inuestituræ, vel vbi feudū esſet nouū, & simplr̃ concesſū, quod non transit ad agnatos. c. j. de bñfi. fratris, sed ad filios, si sint hr̃des & nō aliter. c. j. de duob. fratrib. a capit. inuest. & c. j. iūcta gl.

in uer.repudiare,& ibi per And.de Iser.& Bald.an agn.vel fil.& liberatio rei a nexu feudali nō pōt filijs obesse,sed tm̄ prodesse, cū ad illos tanq̄ ad hr̄des trāseat liberatio & eius effectus,& illis ēt factū patris p̄iudicare posset,quia cū sint hr̄des eius,factū nō possunt impugnare,si inuentariū non fecissent,l.cū a matre.C. de rei.vēd.& dicet statim,vbi ēt feudū nouū eēt receptū pro se, & filijs,quo casu filij veniūt,ēt si nō sint hr̄des,ut hr̄ in dictis iu-

23 ribus,adhuc idē eēt,quia† in feudo nouo pr̄ pōt disponere in p̄ iudiciū filiorū,cū consensu dn̄i,vt plene declarat And.de Iser.& Alu.in c.j.de alie.feu.patern.& Pau.de Cas.cō.152.circa p̄sentē casū notandū est,&c.ad finē.& hoc uoluit ēt Nic.de Math.vt refert Bal.ī d.l.q̄ se p̄ris.nec quātū ad hoc Bal. ꝯdicit. & q̄uis Bal. in c.1.§.hæc quoq;.de suc.feu.uideatur uelle,ꝙ pr̄ alienādo feudum,etiā cū cōsensu domini,non possit filijs præiudicare, hoc dēt intelligi in feudo antiquo,& nō in nouo.vt declarat Aluar.ī c.j.§.fi.q̄ fue.prima cā bn̄fic.amitten.in 18.& 47.ꝯclusio.& hoc

24 idē ꝑ p̄dicta tenet ēt Ale.cōs.18.& in cōs.28.5.vol.Si† verò feudū sit antiquū,& tunc aut agnatus,de cuius p̄iudicio agitur, est hæres vasalli prædefuncti,& illius factū similiter potuit prodesse & nocere agnato,q. est hæres absq; bn̄fio inuentarij,quia(ut dixi)eius factū cogitur approbare,ꝭm Bal.in d.l.q̄ se p̄ris.p l. q̄ à patre.C.de rest.mil.& no.gl.in d.c.j.§.hæc quoq;.de suc.feud. & ibi ēt Bal.& And.de Iser.in c.j.de alie.feu.dr̄.& Alex.in d.cōs. 18.& sic oīb. dictis casibus verificat̄,qđ sensit gl.alleg.in ꝯrium sed qđ feudū est antiquū factū vasalli defūcti,ēt cū cōsensu dn̄i, non p̄iudicat,nec p̄iudicare pōt agnatis,qui nō sunt hæredes illius,prout in casu n̄ro,& trāslatio directi dn̄ii in Io.& liberatio feudi potuit solū dn̄o liberanti p̄iudicare, sed mortuo Io.nō potuit dictos agnatos excludere,per ea quæ superius pro parte eo tn̄ sunt alleg.& sic ad hunc casum non porrigit̄, nec de isto loq. intelligitur gl.in d.c.1.in tit.hic finit̄ lex.Non ob.dū secundo di

25 cebat̄ ꝙ per acquisitionem directi dn̄ij factam per Io.†vtile dominiū fuit extinctū,quia cū directo in eadem ꝑsona nō pōt concurrere,arg.l.hr̄s institutus.in prin.ad Treb.& ꝑꝯns ꝙ res feudalis dr̄ extare desijsse,& quodammō perijsse,iō mortuo Io. cū nō dicatur extare,nō pōt ad agn.trāsire,& qua rōne utit̄ ēt Bal. ꝯ legatariū.d.l.vxor patrui.C.de leg.& non rn̄dit, qn̄ procederet ar.si non posset res reduci ad pristinū statum, sed quia mortuo Io.pōt dimitti,iō res nō dr̄ extare desijsse,nec perijsse,sicut mistū nō constituit nouā sp̄em,qn̄ pōt reduci ad suā materiam d.l.adeo.§.cū quis.de acq.re.do.& sicut dicimus, ꝙ si materia re

26 ducitur ad formā, †in dubio nō vr̄ testōr uoluisse reuocare legatum,secus si ad formā reduci non posset.l.q̄sitū.§. illud fortassis.de leg.2.& no.Bar.in d.l.seruum filij.§. si pocula. & hoc magis in sp̄ē probat̄ in l.qđ in rerū.§.1.de leg.1.ubi dicit̄, ꝙ si habens vsumfruc.in re aliena,illū leget,ꝙ legatū demū est vtile, si testōr proprietatē acquirat,& dr̄ vtile quātum ad vsumfr.tm̄,& nō quo ad proprietatem,ꝭm Pe.& Bal.& alios ibi,& est de mēte Bar.in d.l.seruū filij,in prin.& tn̄ ꝑ acquisitionem proprietatis vsusfru.erat extinctus,q.a in re propria non pōt q.s vsumfru. formalem hr̄e.l.uti frui.si vsufr.peta. sed iō legatū cōseruat̄ in vsufructu extincto, quia pōt rursus de nouo constitui mortuo testōre.Idem ergo & in casu nostro,prout ēt p̄supponit Bart.& alij in d.l.seruū fil.& Bal. & sequaces ī d.l.vxor patrui.dū uolūt ꝙ quāuis testōr,qui legauit fundū emphyteuti.acquisierit proprietatē, nihilo minus legatū duret quātum ad utile dn̄ium,qđ ꝑ acquisitionē proprietatis erat extinctū, quia de nouo ꝑ hr̄dē constitui pōt.Et propterea quāuis res,de qua agitur,uiuēte Io. desierit esse feudalis,illo tn̄ mortuo debet utile dn̄ium ex forma inuestituræ ad agnatos transire,& directum apud hæredes Ioā. remanere.Nec tamen ꝑ hoc dicti agnati erunt vasalli vel feudatarij dictorū hæredū,sed illustris.ducis Ferrariæ,quāuis apud eū

27 dominium directū nō reperiatur,quia †ius feudi non potuit ꝑ eum in minorē dominū transferri,non cōsentiente vasall.d.c.1. §.ex eadem.de lege Conra.& no.gl.in l.inuitus.de fideic.liber.& Ia.de Are.in.l.2.in prin.sol.matr.cum conc.de quib.ibi per Ale. ergo & in eius hæredes fuit translatū directū dn̄ium, sed trahit ad se fidelitatē,ut probatur ex no.ꝑ Bald.in d.§.ex eadē natura, vt ibi dicitur in text.in maiorem vel æqualem dominum potest alienari feud.in totum sine vasalli uoluntate,sed pro parte non, dicit autem Bal.ibi, ꝙ pro parte etiam nō impeditur dn̄ij translatio,sed non trahit ad se fidelitatem,& de tali effectu intelligit̄ tex.sic igitur licet quo ad dominij translationem valuerit aliena

tio directi dominij fcā in vasallum,ea quæ sunt alleg.superius in contrarium,tamen non trahit talis trāslatio ad se fidelitatē, q.a feudatarius non dēt inuitus effici vasallus minoris domini. d.§. ex eadem.Nec inconuenit,ꝙ d.agnati sint vasalli d.domini Ducis q̄uis apud eū nō sit aliquod dominium directum, sicut in casu Bal.in d.§.ex eadem,dominus directi pro parte tm̄, quia pro alia parte per alienationem desijt esse dominus directi , retinet contra uasallum ius feudi in totum , ergo idem quando dominus iure permittente alienauit directum dominium in totum, quia de parte ad totum valet arg.leg.quæ de totā.de rei uendic.

28 Nam † pōt ēt dn̄s in feudatarium in totum directum ēt dn̄ium transferre,& tamen feudatarius pōt esse, secundum Bald.in l.si plures.12.col.C.de cōdi.inser.& sic patet,ꝙ quis pōt esse vasallus,& feudatarius illius qui nullū hēt dn̄ium.¶Nō ob.tertio no.

29 ꝑ Bar.in l.qui Ro.§.Flauius.de ver.obl.cū ꝯcor. quia † licet opi. Bar.sit vera,tn̄ loquit̄,qn̄ ille qui pactū interposuit in fauorē ecclesiæ,vult ad incōmodum donatarij illud reuocare, sed hoc in hærede paciscentis locū non hēt. ꝭm Bar.ꝑ l.3. de seruis expor. ergo nec in casu nostro dn̄s Dux potuit hoc facere, qui est successor concedētis. ¶ Secūdo rn̄detur,ꝙ opi.Bar.nō hēt locū,qn̄ quis stipulatus est & recepit nomine suo & tertij, cui quæri pōt sequuta ratihabitione,iuxta no.in l.si ego.de neg.ge.& prout fecit Ioan.antiquior,qui est stipulatus, & qui recepit noīe suo & filiorum & omniū descendentiū suorū, quib.etiā nondū natis q̄rere potuit.d.l.Paul.de bo.lib.& dixi s̄, & ita ēt doct.Bart.hoc casu limitat Bal.in l.cum a socero. C. de iure do.cum quo trāsit Imol.in c.potuit.in vlt.char.de loca. & Alexā. in d.§.Flauius. & Are.in cōs.74. ¶Præterea & tertio loquitur Bar. in d.§.Flau.qn̄ donatio ꝑꝑ pactum de dādo tertio transit in cōtractū innominatū , vel qn̄ habita relatione pacti ad ꝯctū donationis resultat quidā contractus innominatus:ideo ex natura cōtractus innominati re integra hēt locū pœnitentia.l.si pecuniam.in prin.de cond.ob cau.& ita declarat Imo.Pau.de Cast.& Alex.in d.§.Flauius. Sed in casu n̄ro ista ꝯcessio feudalis facta fuit pro recipiente & oībus eius descendētib.masculis , & sic quo ad oēs fuit eadem species contractus feudi,qui est nominatus ꝭm Bar.in l.iurisgentiū. §. quinimo.circa medium.de pact.& Bal. & Ang.in l. legitima.eo.tit.& Bal & Imo.in d.c.q̄ in ecclesiarū. de consti.& Ang.in auth.vt sponsali.largi.in prin.& Soc.in cōs.160. Visis in uestituris,&c.col.6.& est cōis opi.quicquid dicat Bal.in locis allegatis in ꝯrium.Ergo non habet locū pœnitentia etiā in p̄iudiciū agnatorū,quāuis adhuc eis non sit apertū feudū, quia in cōtractu nominato ēt pendente conditione non hēt locū pœnitētia.l.j.& ibi not.C.de peri.cōmo.& rei vend. & dicā infra. Nec ob. dum dicebatur ꝙ dicti agnati uocati post mortē recipientis dn̄r a cōcedente mortis causa capere,per no.per Bar. in l.mortis causa capitur.de don.cau.mor. & in l.si mihi & Titio.de ver. obl.in qua mortis causa capione hēt locum pn̄ia,quia id locum hēt qn̄ aliquid capitur p̄ricipaliter ex mortis causa capione. Sed in casu n̄ro capitur principaliter ex ꝯctu feudi, cui accedit mortis causa capio tanq̄ conditio adiecta illi titulo,ideō debet attēdi natura ipsius tituli,ex quo principaliter acquiritur,qui sui natura est irreuocabilis,& ita etiam declarat Aret.in d.l.si mihi &

30 Titio. Quarto non ob.ꝙ † illustrissi.dominus Dux, saltem tanquam superior potuit dictis agnatis tanquam subditis in iure quærendo præiudicare,per no.per Bald.in l.2.C.de iur. & fact. ignoran.cum concord.quia hoc non habet locum , quando ius venit quærendum ex cōtractu inito cum ipso principe, vel cum illo,cui successit. quia a tali contractu discedere non potest, ēt antequam ex illo ius sit quæsitum: puta quia pendeat adhuc cōditio,vt in casu nostro . Nam talis contractus pendente conditione dicitur perfectus quo ad effectum reuocationis : quia irreuocabilis est,ut not.glo. in dicta l.1. C. de pericu.& commoda.rei vendi.& in l.necessario.§. penult. ff.eod. tit. & propterea ab illo non potest princeps discedere, sicut nec priuatus . dicto capitu. 1. aliàs sequeretur quòd princeps absolute posset a suo contractu conditionali discedere pendente conditione , quod nullus concederet. & hoc est etiam uerum , quamuis talis contractus sit inuentus a iure ciuili, sicut est contractus feudi & stipulationis,& alij , de quibus per glo.in l.ex hoc iure. de iust.& iur. ut probatur in l. j. §. 1. cum l.sequen. de offic.procu.Cæsa. vbi princeps adeundo hæreditatē obligatur, & tamen obligatio oritur ex actu aditionis introducto de iure ciuili, ut not.Barto.

in

in d.l.ex hoc iure.de iust.& iure.in pen.col.& Bal. in d.l.2.C.de iur.& fac.ign.cum concor. & ad idem facit. l.bene a Zenone.C. de quadrien.præscr.vbi probatur, ꝙ si princeps cõtrahat per se, vel per procuratorẽ,ꝙ ꝯ eum datur actio realis,& ciuilis,quem tex.ad hoc allegat Bal.in proœ.feud.ver.ex prædicta diffinitiõe, &c.& quæ actio est de iure ciuili,& sic ꝓsupponit obligationẽ. l.licet.§.ea obliga.de procu. & quæ iura ad hoc ẽt ponderat Ar. 31 in d.c.1.de proba.sed in † proposito nostro hoc melius probatur in c.1.de natur.feudi.& in c.1.de feu.sine cul.non amittend. vbi princeps non potest priuare vasallum feudo sine causa, & non alia ratione,nisi quia a suo cõtractu non põt discedere,ꝯm Abb.in d.c.quæ in ecclesiarum. & dixi sup.& non tantum illud procedit,quo ad vasallum habentem ius in re de præsenti,sed ẽt tñ in spe,prout sunt alij agnati comprehensi in inuestitura,qui habent spem approbatã.l.spem.C.de donat. & colligitur ex no. per Bar.in l.is põt.de acqui.hære.quia (vt dictũ est) cõtractus, ex quo quæritur ius tñ i spe, est irreuocabilis,& in terminis nostris probatur in ca.j.qui success.tenean. vbi habetur,ꝙ successor domini laici tenetur habere ratam inuestituram conditionalem factam a prædecessore, nec illã põt successor reuocare pendente conditione, ꝯm And.de Iser.Nico.de Neap.& Aluar.ibi & hoc non solum procedit in priuato, sed etiam in habente Imperium & iurisdictionem, ut est clarè de mente And. de Iser. & d.Præposi.in d.c.1.dum dicunt. ꝙ illud quod dicitur ibi in text. de success.laici,nõ hẽt locum in successore Imperatoris;quia electione,& non successione creatur.c.per venerabilem.de elec.& sic in eo hẽt locũ ratio,q̃ assignatur ibi per gl.in successiõe clerici,& ꝑ cõsequẽs in quolibet alio inferiore volũt, ꝙ locũ hẽat tex.q̃a in eis non hẽt locũ electio,sed successio,no.gl.7.q.j. deniq; & 8.q.1.Moyses.& ibi Arch.& ꝑ eũ & Dñi. in c.grandi.de suppl.neg.præla.in 6.Et etiam illud,quod dicitur de successore Imperatoris, solũ procedit, q̃n prædecessor fecisset inuestiturã conditionalẽ de feudo,qđ alius tunc tenebat, sed vbi inuestiturã fecisset cõditionalẽ de feudo,qđ nullus tenuisset, sicut in casu nostro facta fuit, q̃a Io.antiquior illud ab alio feudatario acquisiuerat, tunc successor Imperatoris eã pendente conditione reuocare nõ posset.Et quamuis Præpositus videatur dicere, q̃n inuestitura fuisset facta pure,ide tñ sentit,q̃n esset facta sub ꝯdõne:dũ dicit,ꝙ d.And. de Iser.est sanè intelligẽdus,s.ꝙ successor Imper. nõ teneat hr̃e ratã iuestiturã ꝑdecessoris ꝯm formã d.c. & sic restringit hoc dictũ ad terminos d.c.1.videlicet, q̃n tp̃e inuestituræ alius tenebat, & occupabat feudũ, extra ergo illũ casum secus,& sic quando facta fuit inuestitura cõdõnalis, vel pura de re,quæ tunc a nemine iure feudi tenebatur:quia vtroq; casu est eadem ratio,sed primo casu militat rõ diuersa; quia tẽpore ꝑdecessoris adhuc feudũ ad eũ non erat reuersum ; ideo non potuit ꝑiudicare successori,quẽ supplantaret ꝑueniendo eũ ante tp̃s,sicut ibi dr̃ de successore clerici, & adhuc ꝑdicta ꝓbãt i c.j.de alie.feu. pater. vbi ꝑ alienationẽ factã nõ põt agnatis hñtib.solũ ius ad rẽ, & in spe ꝑiudicari, ẽt volẽte dño eis ꝑiudiciũ inferre,vt q̃a consentiat alienationi, & ille tex. q̃a loquitur indistinctè,absq; dubio locũ hẽt in principe maximè inferiore.Nã 32 † licet ꝯctus sint de iure ciuili,hoc est verũ , quantũ ad nomen, & formã,sed iuducuntur de materia,q̃ ꝯtinetur sub gñe cõuentionis,sicut est cõsensus,q̃ cõuentio est de iure gentiũ, ꝯm Bar. to.in d.l.legitima.de pactis,ideo attẽtã d.materia, princeps obligatur, etiam ex contractu iuris ciui. ¶ Et ꝑ ꝑdicta non ob. dum dicebatur,ꝙ princeps ex plenitudine potestatis potest legitimare in præiudiciũ substituti,& nõ citati,vt per Alex. in d.consi.2. quia ius in spe nõ erat quæsitũ substituto ex cõtractu principis legitimantis,sed aliunde. Postremo nõ obst.dũ dr̃,ꝙ põt princeps in prȩiudiciũ agnatorum legitimare ad feuda ab eo cõcessa, ꝑ no.in c.naturales.si de feu.fue.contr.interd.& agn.Et primo, 33 q̃a † legitimatus non succedit in feudo fauore dñi principaliter,ne.s.ei inferat ꝑiudiciũ,& in cõsequentiã agnatis,scđm Ale. in d.consi.2.1.vol.circa vltim.char.vers.nec obst.qđ hr̃ in c.naturales,&c.si ergo princeps legitimat ad feudũ,qđ ipse concessit suo fauori renũciat,& renũciare potuit.l.pe.C.de pactis.& licet in consequentiam agnatis præiudicet,hoc non est in consideratione.l.j. post princ.de aut.tut.& l.rogasti.& l.si quis nec cãm. in prin.si cer.pe. vel legitimatus ad feuda non admittitur, quia verisimiliter dominus concedens feudum de eo non cogitauit propter eius dignitatem,vel nobilitatem, secũdum Ang.in disp. nobilis quidã gñe. ꝑ l.ex facto §.si q̃s rogatus.cũ ibi no.ad Tre. & cũ eo ẽt trãsit Alex.in cõsi.67.& 84.1.vol. Si ergo princeps, q̃ feudũ cõcessit, ad illud spuriũ legitimet,cessat ꝑsumptio legis ꝯ factũ principis,q̃a solutus est legib. d.l.digna uox. C.de legib. qua ꝑsumptione cessante vel sublata,admittit̃ legitimatus tanq̃ cõprehensus sub verbis inuestituræ, sicut q̃libet alius legitime natus,q̃a vere & proprie filius est legitimus & naturalis, quia ille uerè & propriè post legitimationem factus est legitimus , &, antea erat naturalis,ꝯm Bar.in l.si is qui pro emptore.de usuca. cũ cõc.de quib.ꝑ Alex.in d.cõs.2.vbi idẽ tenet,& probatur,q̃a facit deficere illã condõnẽ,si decesserit sine filijs legitimis, & naturalib.secũdũ Doc.cõiter in l.ex facto.in prin.de vulg.& pup. & in l.Gall.§.si eius.de libe.& posth.& in l.gñaliter.§.cũ aũt.C. de inst.& subst,cum conc.de quib. ibi per Ale. quod nõ procederet,si propriè talis non esset, q̃a condõ debet impleri in forma specifica.l.qui hr̃di.in prin.& l.Mæuius.de cond.& demon. Quæ rõnes in casu nostro cessant,quia princeps renunciat fauori suo & consequenter,ꝙ hoc facere potuit.Item agnatis etiam præiudicat principaliter,& nõ in consequentiam, quia ipse potuit suo fauori renũciare absq; eo,ꝙ agnatis ꝑiudicaret,ut colligitur manifeste ex ꝑmisis,sed ad feuda in ꝑiudiciũ non potuit legitimare quinẽt ꝑiudicaret his,qui in eo erãt successuri. Item in casu nr̃o agnati ꝯ principem non allegãt aliq̃ iuris ꝑsumptionẽ,sed propriũ ꝯctum,a quo dicunt illũ non potuisse discedere. Posset ẽt rõnabiliter attentari,ꝙ princeps ad feudũ,quod ipse ꝯcessit,legitimare non possit in ꝑiudiciũ agnatorum,quasi ꝙ per hoc veniat ꝯ suum cõtractũ,cũ abinitio ex natura feudi tacite sit actum,ꝙ non admittãtur legitimati d.c.naturales.Nec ob.not. ibi,quia debet intelligi,q̃n princeps legitimat ad feudũ propriũ, & nullus extat,cui ꝑiudicari posit,sed debebat feudũ ad dñm reuerti post mortẽ vasalli,& ita dicebat ẽt Ia.deBel.& And.de Ise. in d.c.naturales.quos etiã refert Alex.in consi.60.in prin.2.vol. quorũ opi.vr̃ saltem vera,q̃n princeps ipse legitimãs feudum cõcesserat, & hoc casu etiam locum habet, quod dicit Saly. in locis ibi allega.per Alex.gl.in d.c.naturales.põt esse uera, quando legitimat princeps ad feuda concessa ab alijs , quia tunc potest agnatis in iure q̃rendo præiudicare per ea,q̃ superius sunt alleg. nam hoc casu non venit ꝯ proprium cõtractum sed vbi ipse cõcessit feudum,& vult legitimare ad exclusionem agnatorũ,non põt,quia venit contra propriũ cõtractum , & hoc probatur ex no.per Imo.& Dñi.in c.grandi.de suppl.negl.prȩla.in 6.vbi di- 34 cunt,† ꝙ Papa non potest legitimare filium regis Arragonum etiam de voluntate regis in præiudicium primogeniti , priuando eum regno sine causa.Nec obst.secundum eos not.in l.Gal. §.& quid si tantum.de lib.& posth. quia loquuntur in patrimonialibus,in quibus pater potest filijs præiudicare,sed non in regno,vt ibi hr̃,quȩ rõ etiam ad casum nostrum adaptatur, ꝙ nõ potest princeps,quibus obligatus est ex contractu, præiudicare etiam in iure consistente in spe approbata,ut dictum est. Concluditur ergo,ꝙ mortuo d. Io. sine filijs mascul. ꝙ feudum pertinet ad agnatos in inuestitura antiqua comprehensos. ¶ Sed remanet aliud dubium.s.ad quos agnatos debeat prius peruenire, cum reperiatur extare filius Hierony.proximior,& filij Franci- 35 sci remotiores.† Circa quod multa dici possent,uidelicet, an simul succedant,& an in stirpem vel capita,uel utrum vnus ꝑferatur alteri, sed quia in præcedenti dubio nõ potui commode vti breuitate,in hoc loquar conclusiue.Mihi vr̃,ꝙ filij Francis.soli admittantur excluso in totũ filio Hieron.& hoc virtute renunciationis,quam fecit Hieron. in quadã transactione facta inter eum & fratres suos,in qua idem Hier. recepit quædam non solum pro omni eo,quod petere & consequi posset occasione legitimæ,& eius supplementi,sed ẽt oĩ eo,& toto qđ ipse Hie.petere, consequi, & exigere posset in bonis,vel hr̃ditate q.d.Andreȩ.uel quȩ tenebantur,& posidebantur, & tenta & possessa fuerunt per eum q̃uocunq; & qualitercunq; esset, & pro bonis vñcunq; prouenientib.in quib.ipse idem Hieron.habebat, hẽret,aut hẽre posset,vel prætendetet, aut sperat ius aliquod modo aliquo, rõne, vel cã. &c. Illa igitur uerba, pro oĩ eo, & toto 36 &c.importanti,ꝙ illud,quod ex cã † transactionis recepit, dicatur recepisse animo compensandi cum omni eo & toto, &c. & idem significant alia verba sequentia,scilicet tam pro bonis , in quibus ius aliquod speraret modo aliquo , ratione , uel casu, ut probatur in leg.vnica.§.primum.C.de rei uxo.acti. Ex quo not. ibi

37 ibi Bal. ꝙ † paria sunt, legare pro dote, uel animo compensandi pro dote, & idem probat in l. Titia. §. qui i uita. de lega. 2. & hoc vult Ale. in l. hmōi. §. cū pater, de. leg. 2. & facit, quod no. Bart. i l. 2. de nouationib. & in l. plane. §. 1. in fi. de le. 1. & per pñs dr, Hieron. dictos suos fratres liberasse a bonis, ī quib. ius aliquod sperarет mō aliquo, rōne, vel causa. & per consequens renunciasse dr iuri, quod hēbat in bonis feudalib. quæ in partē obuenerunt dictis suis fratribus (& prout etiam de d. liberatione clare constat ex uerbis sequentib. instri in amplissima forma) in quibus ius in spe hēbat illis adhuc uiuentibus, prout probatur ex no. p Bar. in l. is potest. de acq. hær. & dixi supra, ex qua renunciatione & refutatione feudi dict. Hie. fuisset exclusus, si uixisset tpe, quo Io. decessit, sine filijs masc. quia talis refutatio fuit oīmoda & in rē, ex quo non est restricta ad persona tm̄ eius, cui fuit fcā refutatio, sed verba sunt concepta in rē. Iō excludit in perpetuū. ut no. in c. j. de eo qui finē fecit agn. & no. in c. 1. Imp. Lota. Eug. Papæ. & dicit And. de Iser. ꝙ qñ fit refutatio simpliciter, ꝙ psumit oīmoda, & in rē, de qua loquit tex. in d. c. 1. de eo q fi. fecit agn. quod tñ an sit uerū, non prosequor, qa ex verbis prędictis pstat ꝙ in rē est concepta, & ꝙ Hieronymus uoluerit omnino refutare, patet ex illis uerbis instrumenti latissime conceptis, & maxime inquantum dicit pro omni eo, & toto, quod petere posset pro bonis, in quibus aliquod ius haberet, uel habere posset, aut speraret modo aliquo, rōne, uel cā, &c. Quæ uerba sunt extensi

38 ua, & † ad futura trahuntur, & maxime uerbū posse, ut ad propositum declarat Bar. in d. l. qui Romæ. §. duo fratres. in 6. q. & ita aperte sentit Bal. in d. c. j. in ti. Imp. Loth. dū uult ꝙ illud, qđ ibi dr in gl. q vult, ꝙ renuncias nō excludatur a feudo, si ille, cui est fcā, decedat sine masculo, procedit qñ non est renunciatū iuri futuro, & per prædicta ita ēt in terminis nrs tenet Ale. in psi. 13. 5. vol. nec refert, ꝙ in casu suo fuerit fcā refutatio in manib. dñi, qa idē qñ nō fuit fcā dño, sed verba fuerunt in rē cōcepta, qa tūc dr oīmoda, & ita ēt ipse clare & absq; dubio psupponit, & hoc ēt explicitē dicit gl. in d. c. 2. de eo qui fi. fecit agn. & probat ibi in tex. dū dicit, ꝙ duob. casib. nocet refutatio, s. qñ est oīmoda, hoc est fcā in rē, sicut in casu nostro fm glo. & Doct. ibi: vel quādo facta fuit in dño, vt sic inuestiret tanq de feudo nouo, & in dubio vr fcā in rē, qñ fcā est in manib. dñi, scdm Bald. ibi, & Alex. in d. cons. ¶ Sicut ergo p talē renunciationē & refutationē realē excluderet nunc Hieronymus si viueret, ita ēt dēt excludi eius filius & hæres, quia tenet tanquā hæres patris eius fctm approbare. l. cū a matre. C. de rei uend. & l. uēditrici. C. de reb. alie. non alien. & ita ēt voluit Nic. de Mat. vt refert Bal. in l. qui se patris. C. vñ lib. Et q̄uis Bal. idem dicat, qñ qs promisit nō puenire pro se & hrdib. suis, secus sit promisisset de se tm̄, tñ ita est, qñ pmisit simpliciter nō puenire, & nō taxatiue, sicut in casu nro quia intelligit ēt p hrdib. suis pmisse l. stipulatio ista, in pri. & ibi per Alex. de uer. ob. & no. gl. & Bar. in l. si sic. de ver. obl. & Ale. in terminis nris in d. cons. 13. 5. vol. Nec refert, ꝙ ibi dicat, hoc eē verū, qñ feudū est receptum pro se, & suis hrdib. quo casu est hrditarium, & transire nō pōt ad alios, nisi sint hæredes, vt ibi late probat, & secus velit, qñ receptū est pro se, & filijs & descendentib. sicut in casu nostro, quia tūc factū patris non nocet filijs secundū eū, quāuis sint hæredes, & hoc ēt casu bene loquitur Bal. in d. l. qui se patris. ¶ Quia talis distinctio nō est vera in proposito, & contra no. in l. fi. §. in cōputatione. C. de iure delib. q allegant p Bal. nā ibi pater alienauit rē filij, & quæ pertinebat ad filiū tanquā ad filiū, & nō tanquā ad hæredē, & tñ si simpliciter adeat hrditatē patris, eius factū sibi pjudicat, & Ale. est decisio in terminis And. de Ise. & Mod. in c. 1. de alie. feu. pate. vbi dñt, ꝙ si agnatus agnato successit, qui alienauerat feudum paternum & antiquum, quamuis in illo succedere potuisset, si hæres agnati prædefuncti non fuisset. c. j. an agna. vel fil. si tamen illius hæreditatem adiuit ex alio ex capite repellitur, quia tenetur factum defuncti approbare. d. l. cū a matre. & istud etiam cō

39 firmatur. † Nam quamuis alienatio rei subiectæ restitutioni fideicommisi fcā pendente conditione resoluatur purificata conditione. l. fin. §. sin autem sub conditione. C. commu. de leg. si tamen fideicommissarius succedit hæredi grauato, non poterit dictam alienationem reuocare, sed tenebitur factum defuncti approbare, secundum Alex. consi. 3. in princ. & consi. 32. in fin. 3. vol. & Rom. consil. 18. in fin. & tamen d. res alienata non transibat ad fideicommissarium tanquam ad hæredem grauati, in distincte igitur hæres factum defuncti tenetur approbare, saluo tñ in eo, quod hr in d. §. in cōputatione vel saltem hoc procedit indistinctē p dictū hæredē per uiam retētionis, sicut in casu nostro per dictū modū cōsulitur filiis, & hæredib. Francisci p filiū, & hrdē Hiero. quia (vt in facto pponitur) filij d. Franc. sunt in possessione, & non filius Hiero. per viā autem actionis fortassis locum haberet dicta distinctio Alex. videlicet, vtrū filius Hierony. sit uocatus tanquā hæres, vel tanquā filius. & ita expressè

40 concludit Alex. in cōsi. 18. 5. vol. vbi dicit, ꝙ † contra filiū & hæredem vasalli pōt quis vti retentione, per no. in d. §. in computatione. & hoc casu loquitur sine distinctione, sed si per viā actionis vult sibi consulere, tunc distinguit dicens, ꝙ aut filius succesſit in feudo iure hæreditario: quia erat receptum pro hæredib. & idem, aut erat receptū pro filijs, & tunc secus, per no. p Bal. qui isto casu debet intelligi in d. l. qui se patris, & per hæc tollūtur omnia, quæ possunt allegari in contrariū, & maximè not. p gl. in c. 1. in ti. Imp. Lotha. & per Bal. & Sal. in l. si familiæ. C. fam. ercis. de quib. sup. facta est mētio, qa prædicta locum hñt, qñ refutatio fuit personalis & pcepta in personā, fm Ale. in cōsi. 13. & iō si filius Hiero. & hæres nō cōfecit inuentariū, indistinctè repellitur, & alij agnati in solidū admittuntur. d. c. 1. de eo q fi. fec. agn. si verò inuentarium confecit, repellitur ex persona patris, quatenus ab eo percepit, per no. in d. §. in computatione. & per Bal. in d. l. qui se patris. & ita concludo. Laus Deo.

ADDITIO.

In hac eadem causa contra consuluit Ias. consi. 7. vol. 3. Hier. Zanch.

¶ Alienatio feudi facta per inuestitos, an valeat irreuocabiliter in præiudicium nepotum ex fratre.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio feudi facta in agnatum, an ualeat domino etiam irrequisito, & an per proximiorem alienante mortuo possit reuocari. nu. 4. 6. & 11.*

2 *Emphyteusis paterna alienari potest quolibet titulo in alium cōprehensum in inuestitura, maxime accedente domini consensu.*

3 *In feudo paterno habet locum ius accrescēdi inter fratres, quando penes superuiuentem aliqua portio remansit.*

5 *Quamuis uasallus possit feudum paternum alteri infeudare, tamen illa concessio non excedit uitam infeudantis.*

6 *Alienatio feudi facta in unum ex agnatis existentem in pari gradu reuocatur per alium in eodem gradu pro parte sua, mortuo alienante, nisi consenserit etiam tacite.*

7 *Pater relinquens feudum uni ex pluribus filijs, alijs non præiudicat.*

8 *Quando vasallus alienans peruenerat ad eam ætatem, ut filios habere non posit, in fraudem dicitur facta alienatio.*

9 *Quoties testator nomine collectiuo omnes descendentes uocat. unus post alterum admitti debet, & nepos cum patruo concurrit in successione ascendentis.*

10 *Feudum nunquid imputetur in legitimam, & quando ueniat in restitutione fideicommissi.*

12 *In feudis non attenditur dispositio testatoris, sed forma inuestituræ.*

13 *An filij duorum fratrum succedant in stirpes uel in capita, etiam quādo tractatur de successione alterius patrui, et quid in feudis.*

CONSILIVM VIII.

IN proposita quæstione videtur prima facie dicendum, quòd alienatio facta per Antonium in nepotes ex fratre pariter cum eo inuestitos ualeat irreuocabiliter, & ad præiudicium Matthæi nepotis dicti Antonij ex altero fratre. Quoniam certū

1 est, quòd † alienatio feudi facta in agnatū inuestitum ualet domino ēt irrequisito, & non solū per diuisionem. c. 1. ptereа ducatus. de prohi. feu. & probatur in capit. Titius filios. si de feud. fue. controuer. inter dom. & agn. & not. Bald. in l. voluntas. in 2. col. C. de fideicommis. & in alijs locis statim allegandis, sicut

2 etiam dicitur, quòd † emphyteusis paterna alienari pōt quolibet titulo in aliū in inuestitura pprehensum, ut est de mēte Bar.

in l.qui Ro.§.duo fratres in 10.q.de ver.obl.& clarius in l.si do mus.§.fi.de lega. 1.cum multis suis concor.de quib. ibi per Al. quæ hic transcribere non laboro,& no.ẽt Alua.in c.1.§.deniq. in 24.cõclu.quæ fuerit pri.cau.benefi.amit.quæ conclusio euidentius procedit accedente cõsensu dñi, qui in casu nostro interuenit idem etiam præsupponit Bal.in consi.161.1.vol. aliàs 168.inci.tex.in c. 1.de alie.feu. paterni.&c.& in ꝯsil.171.inci. Donatio. & in ꝯs.394.inci.Cõsentiente dño,&c.eod.vol.Quinimmo ad nepotes,quib.est ꝯcessum,si non spectaret, deberet potius ad ecclesiam redire quàm Matthæo accrescere, ut in terminis firmat Bal.in l.unica.vltim.colum.C.qñ no.pe.partes.di
3 cens,ꝙ iura uolentia, ꝙ † in feudo paterno habeat locum ius accrescendi inter fratres,seu ꝙ frater succedat fratri etiam facta inter eos diuisione,locũ habeant qñ apud superuiuentem aliquid remansit de feudo,quia tunc portio põt portioni accresce re,sed ubi feudũ in totum fuisset in diuisione præmortuo assignatum,sicut fuit assignatũ Ant.& superuiuenti,nihil ei tũc ac crescit,quia hoc casu non põt portio portioni accrescere,iõ penitus excluditur,& ibi latius per eũ, cuius ꝯclusio cõfirmat̃ ex no.per gl.in l.si famil.C.fam.erc.quæ uult,ꝙ mortuo vasal.cui in diuisione obuenerit feudum, illud reuertat̃ ad ecclesiam exclusõ agna.masculo.Quædam alia adduci possent,q̃ omitto,ne superfluis ambagib.utar.Sed præmissis non obstantib.ꝯriã sententiã indubitanter puto ueriorẽ,& ꝙ Matthæus Antonio mor-
4 tuo possit pro parte ad † feudũ illud alienatũ redire.& pro ista cõclõne vř tex.in d.c.Titius.si de feu.fue.cõt.inter do.& agn.Et q̃uis Bal.& alii añ eũ diuersimode intelligant illum tex. tñ Præpositus & nunc Card.benemeritus ibi intelligit illum tex. ꝓut iacet,videlicet,ꝙ alienatio fuit facta in agnatum cõprehensum in inuestitura,& tamen uult text. & ipse, ꝙ alter agnatus ꝓximior possit post mortẽ alienantis feu. paternũ reuocare idem quoq; uult Bal.aperte in c.Imperialẽ.circa.3.col.ver.q̃ro.an in ter agnatos.&c.de ꝓhi.feu.alien. per Fed. dicens, ꝙ alienatio feudi paterni facta in agnatũ remotiorẽ ualet,donec alienãs vi uit,illo non mortuo reuocat̃ ꝑ ꝓximiorem, qui ei non ꝯsẽsit
5 expresse uel tacite, ꝓ qua opi.ẽt facit,quia q̃uis † uasallus possit feudũ paternũ alteri infeudare,c.1.§. sed & res. ꝑ quos fiat inuestit.tñ illa cõcessio nõ excedit vitã infeudãtis, sed illo mor tuo ꝓximiores agnati ad feudũ uenire nõ ꝓhibent̃,ut no. An. de Iser.in prin.d.c.1.& Aluar.in fi.d.§.sed & res, dicens, hoc eẽ de mẽte gl.ibi & hoc ẽt tenet Spe.in tit.de feu.§.qm̃.uerf.28.& quidã ẽt alii tenẽt idem;quos sequit̃ & refert.d.Ale.ĩ consi.5. uol.& ibi attestat̃ hanc eẽ cõem opi.Nec obs. si dicat̃,ꝙ p̃dicta ꝓcedũt,ubi alienatio fit in agnatũ remotiorem,secus uero vbi fit in proximiorem,sicut in casu nr̃o:in quo illi, in quos est fcã alienũ,sunt ꝓximiores,quia nemo illos añcedit,l.j.§. ꝓximus. vñ cognati.& in l.2.§.hr̃ditas.ff.de suis & legi.quia immo Mat. qui est ĩ pari gradu cũ illis,dr̃ eos antecedere, & eẽ ꝓximior in parte, q̃ ei obuenisset nulla facta alienatione, & a qua illos exclusisset.c.1.de nat.succe.feud.& in c.j.de gradib.succe.in feu. & in c.1.de duobus fratr.de nouo bñfi.inuest.& in c. 1. de feu.march.& patet ex no.per Bar.& Doct.in l.si mihi & Titio.ff.de uer.obl.& per Doc.in c.ex par.de feu.Alii ergo dñr ꝓximiores in parte quæ eis obuentura erat per ius accrescendi ex iure inuestituræ,& ita procedunt iura præalleg.posteriores uero dñr Matt.in parte,quæ ex dicta inuestitura deferenda erat Matt.& iõ prędicta iura uolunt,ꝙ si plures sint in eodem gradu, oẽs dicant̃ ꝓximiores,& si non respectu graduum,quia forte nullus superfit posterior gradus,tamen respectu personarũ existentiũ in eodem gradu quilibet dr̃ ꝓximior. ex quo in parte ei delata añtecedit alios.sed q̃d plura? qõnẽ nr̃am punctualiter decidit Bal.in c.1.§.ad hæc pen.col.ver.7.cõclu.de successi.feu.ubi vult
6 ꝙ si alienatio fiat uni ex pluribus agnatis,tamẽ alii aperta prius via per mortẽ vasalli alienantis poterunt reuocare ꝓ parte,q̃ eis cõtingit in totum,per l.filiusfam.§.diui.de leg.i.& per no.in l.post mortẽ. C. de fideic.nã ponderanda sunt verba Bal.dicen tis,ꝙ poterit reuocari pro parte tm̃ q̃ eis cõtingit,q̃a ex hoc sẽ tit apertè,ꝙ vbi eẽnt plures in eodẽ gradu,& vni tm̃ fuisset fe. alienatum,sicut in casu nostro,ꝙ tunc alii existẽtes in pari gra du possent partem,quæ eis dẽtur,reuocare,& hoc nisi expresse consensissent alienationi,vel nisi tacuissent per annũ a die sciẽ tię,quia tunc perinde esset,ac si consẽsissent de quo etiã memi nit Fel.præceptor meus iutr.canon.ac in præsens Auditor sacri palatij, ac sanctissimi Dñi nostri Referendarius domesticus in c.quæ in eccl.in pen.char.verf.7.declara.ext.de cõstit.& ibi sub dit,ꝙ scd̃m p̃dicta sunt intelligẽda no.per Bal.in c.1.in vlt.col. de vasallo,q̃ ꝯ cõstit.Loth. ꝑ Imo.& Io.de Lig.in cle. 2. de iure patr.qui videnť prima facie ꝯ p̃dicta cõcludere,& uere sine maxima cauillatione dici non põt.ꝙ Bal.aliter uelit in loco palleg. nec ẽt rõnabiliter põt fieri differentia ĩter casum in quo alienatio sit facta in remotiorẽ,& casum,in quo sit facta in eũ,qui sit in pari gradu cũ alio quoad partẽ,quæ deferantur illi alteri ex natura inuestituræ, q̃a sicut in primo casu, quoad totũ dicitur acquirens remotior agnatus,ita,& in secũdo casu dicitur remo tior,quoad illã partẽ ꝑ p̃dicta. Confirmatur hoc efficacissimẽ
7 per tex.in c.1.ĩ prin.de succe.feu.ubi ꝓbatur,ꝙ † si pr̃ feudum reliquit uni ex plurib.filijs,ꝙ alijs non pręiudicat.& hoc tenet Bal.in d.c.impe.in prin.in antep. col. & ita in feudo communiter cõcludit,quãuis in emphy.sint uariæ opi.ut refert Alex.in l. apud Iulianũ.§.si q̃s alicui.de leg.1.& in d.l.si patroni. in prin. & hæc opi.nõ solũ in feudo,sed etiam in emphy. ꝓcedit,qñ feu dũ est antiquũ,ita ꝙ ille,q̃ reliquit vni tm̃,nõ fuit cã acquisitionis,vt ꝯcludit Bal.in l.1.in fi.C.ꝑ quas personas nobis acquirit̃ q̃ in hoc nõ hẽt ꝯdictorẽ ſm̃ Ale.qui idem tenet in cõs. 106.in cip.Viso themate & instrõ cõcessionis.5.vol.sicut ergo ꝯcessio fcã per uiã vltimæ uolũtatis uni ex plurib.existentib.in pari gra du,alijs nõ præiudicat.ita indubitãter dicendũ est,ꝙ illis etiam nõ p̃iudicet concessio facta inter uiuos post mortẽ cõcedentis q̃a est eadẽ rõ.Et istud ẽt absq.dubio punctualiter decidit casũ nr̃m,qua.n.rõne nõ p̃t per testm̃ forma inuestiturę mutari, ut dicũt Doc. vbi sup.ꝙ fieret, si unus tm̃ ex plurib.eiusdẽ gradus admitteret̃, eadẽ rõne non debet posse alterari per dispositionẽ inter uiuos.per Bal.in ꝯs.390.inc.Quod cõsentiẽte dño,&c.
8 in fraudẽ aũt dr̃ facta † qñ uasal. alienãs peruenerat tẽpore alie natiõis ad eã ætatẽ,ut filios hr̃e nõ posset,ut no.ibi gl.in uerbo in fraudẽ.Narratur ãt,qualiter Ant. tẽpore d. alienationis erat ætatis annorum 75.ergo per iuris præsumptionẽ gñare nõ põt l.si paterfamil.§.j.ff.de adopt.Nec dicatur, ꝙ ex isto capite ueniens Matt.tenetur restituere precium. d.§. sed & res. q̃a illud nõ hẽt locum mortuo uasal.alienãte,sed uiuo,ſm̃ Doc.ibi.Præ terea,illud nõ procedit,ubi acquirẽs participauit fraudẽ, puta, quia sciuit alienãtẽ impotentẽ ad procreationẽ filiorũ, & rem esse feudalẽ,& in totũ uel pro parte spectare ad aliũ ꝓximiorẽ ex natura inuestituræ vasallo alienãte p̃mortuo, & ibi per gl. & oẽs.& sic ex hoc ẽt capite,uidelicet, quia alienatio hæc facta p̃sumitur in fraudem Matt.vt.s.excludatur,debet audiri Matt.ueniens ad reuocationẽ feudi. Alio insuper remedio uidetur con sultum d. Mattæo rõne, videlicet, fideic. reciprocet facta inter oẽs descendentes masculos Orlandini, qui etiam per fideicom
9 missum omnes descendẽtes ex eo nomine † collectiuo vocauit, & sic unus post alterũ admitti dẽt, iuxta l.peto.§.fratre,& l.cũ ita.§.in fideicommisso.de leg.2.& per do.in l.Gal'us.§.quidam recte.de libe.& posthu.Relinquit̃ ergo,ꝙ bõa, q̃ habebat Antonius ab ipso Orlandino,ueniunt in restitutione fideicommissi, ad qđ uocatur pro dimidia dictus Matt, qui in hoc personã patris repræsentat,& alij omnes unam personam tantum,ut in terminis firmat gl.in d.§. in fideicommisso quæ ex hoc conclu dit,quod nepos ex fratre concurrit cum patruo, cum qua tran sit ibi Imo.quicquid dicat ibi Bal.cum qua transiuit Bal.consulendo,ut refert Alex.sequutus dictam glo.in cons.88. 1. uol.& in cons.26.3.vol.& quia non solum etiam qñ succeditur ascendenti,sicut in casu nostro,in quo fideicommissarius dicitur suc cedere Orlandino grauanti.leg. coheredi.§.cum filiæ.de vul.& pup. non autem grauato sed etiam si Antonio patruo succede retur,debet habere locum successio in stirpes,ut infra dicetur,
10 & in qua † restitutione fideicommissi facienda ueniunt etiam bona feudalia ipsius Orlandini isto casu, quia licet regulariter sit secus,ut not. Doc. in l.si patroni.ad Trebel.tamen prædicta regula fallit,nisi fideicõmissarius sit talis,ad quem feudum tran seat sui natura,ut quia sit agnatus proximior comprehensus in inuestitura.ita not.voluit Bal.in l.cum uirum.in pen.col. C de fideicommis.& Io.An.in tit.de loca.§.nunc aliqua.versi.158.& quamuis Alex.in d.l.si patroni.in princ. dubitet prima facie de hoc dicto,inferius tamen defendit illud,casu, quo grauatus sit hæres grauantis,quæ omnia concurrunt in casu nostro, etiam in fauorem dicti Matt.& sic virtute fideicommissi deducta legi tima

tima & Trebellianica poterit Mattæus consequi partem suam dictorum, in quibus etiam feudum hoc computabitur, ut clare cõstat ex præmissis. & sic concluditur, ꝙ d. Mattæus ex duplici capite cõsequi põt partẽ suã feudi alienati, primo uirtute inuestituræ tñ, secundo iure fideicommissi, in cuius restitutionem isto casu iure speciali uenit dictum feudum, vt dictum est, nec dictam restõnem impedit alienatio facta pendente cõdõne, qa resoluitur illa adimpleta. l. fi. §. sed & si quis. C. communia de le. & no. in auth. res quæ eo. titu. & in l. Marcellus. §. res quæ. ff. ad Trebell. & saltem imputabitur in legitimam & Trebellianicam alienantis portio feudi debita Matt. iuxta nota. in prædictis locis. Nec isto casu incidimus in illam dubitationem, videlicet nũquid feudũ imputet in legitimam, de qua latissime per omnes in d. l. si patroni. & in locis, de quib. ibi per mod. quia illa dubitatio ꝓcedit in casib. in quib. feudũ non uenit in restõnẽ fideic. Negari non põt, quin pars restituenda non possit in legitimam imputari, quia cessant omnes rõnes isto casu per quas aliter ꝯcludit in casu ꝑcedenti. Tutius tñ vr̃ eẽ, ꝙ agat Matt. uirtute inuestituræ, quia euitabit probationes faciendas casu quo veniret per fideic. quinimmo poterit dimidiam feudi ex natura inuestituræ consequi, & ẽt per fideic. agere ad partem aliquorum bonorum Orland. deducta de dictis bonis prius ltima. & Trebel. in q b. quartis imputari dẽnt q̃dã bõa tpe cõionis alienata, saltem ꝓ illa parte, q̃ in bonis alienatis spectabat ad di. Anto. ut no. in locis ꝑall. Quamuis. n. superius dictum sit feudum hoc venire in restõnẽ fideicom. ex quo tñ alio iure, s. ex natura inuestituræ spectat ẽt ad d. Mattæũ, põt eligere uiã, q̃ sibi magis expedit. l. recusare. §. si Titius. ad Treb. & sic partem dicti feudi tãquã debitam ex inuestitura, & non per fideicom. petere põt partem reliquorum bonorum iure fideic. & in hoc mõ agendo dimidiã feudi ꝯseq̃t, & dimidiam aliorum bonorum deducta prius ex illis legitima & Trebel. Superest postremo allegatis in contra-

11 rium rũdere. Non ob. ergo, ꝙ † alienatio facta in agnatum inuestitum valeat, quia hoc non negat uiuente eo, qui alienauit sed eo mortuo reuocat, & ꝓximiorib. agnatis uia apit, ut probat ex iurib. & authoritatib. ꝓ ultima parte adductis, & ita etiã loquit Bal. in ꝑdictis. consiliis. nã in duob. primo allegatis mouetur ꝑ tex. in c. 1. de alie. feu. p̃ri, ꝑ quẽ simpr̃ dicit, alienationẽ tenere, ꝙ intelligi dẽt uiuẽte eo, q alienauit, eo aũt mortuo proximiori ad illud aperit uia, ut firmat idem Bal. in d. c. Imperialẽ. in princ. vbi ita declarat & limitat. d. c. j. vel dici p̃t, ex quo Bal. loquitur simpliciter, ꝙ dictũ eius procedat, qñ alienõ fuit facta ei, quem in d. feudo nemo añcedebat in totum nec in partem, ut quia ille solus erat in gradu proximiori. Nam tunc fatẽdũ est, ꝙ alienatio tenet, & ꝙ morte alienantis non resoluitur ex quo acquirens solus reperitur proximior, secus uero ubi alter reperitur in proximiori gradu, uel in eodem, qa tũc rescindit in totum uel pro parte, iõ in totũ, uel pro parte rescindit dicta alienatio, & eisdem modis intelligi dẽt, qđ vult Bal. in d. ꝯs. 394. nã ibi arguit ab alienatione facta in agnatũ ad diuisionẽ factam de feudo inter agnatos. Et tñ certũ est, ꝙ mortuo vno ex diuidẽtib. sine filiis masc. non ꝓhibet alter superstes uenire ad partẽ, quæ obuenit ꝑmortuo, ut no. in l. si familiæ. C. fa. erc. & per Bar. & omnes in d. §. duo fratres. in 10. q. & fatetur idẽ Bal. in præall. cõs. ergo idẽ dẽt dici in qualibet alienatione, & si recte aduertatur Bal. ibi intendit oñdere, ꝙ ꝑ talẽ alienõnẽ res nõ incidat in commissum, ut patet ex verbis eius in fi. consilii, nõ ãt q̃rit, neq; decidit, utrũ ꝑiudicet agnatis proximiorib. mortuo alienante, uel loquitur Bal. ut ẽt dictũ est, in casu in quo acquirens erat solus in gradu proximiori. Non ob. no. per Bal. in d. l. 1. C. quan. non pet. par. quia male loquit, & ꝯriũ ꝑsupponit gl. & alii in c. j. in ti. Imp. Lot. & ipsemet Bal. in l. j. in 11. q. de re. diuisi. & in d. l. si familiæ. in ul. q. & Doc. in d. §. duo fratres. post Bar. in d. 10. q. & ibi Are. in spẽ faciens mentionẽ de dictis Ba. in d. l. j. dicit cõem opi, eẽ contra eũ. Non ob. gl. in d. l. si fam. qa loquit in feudo nouo, nõ ãt in paterno, ut concluditur in locis proxime alleg. & aliter illa gl. nõ diceret verũ f̃m Bal. in d. l. j. in 11. q. de rer. diu. Aliter ẽt & alio casu intelligit eã Bal. in d. c. 1. in tit. Imp. Lota. ꝑ no. per gl. ibi, quem aliter nõ refero, quia nõ confert ad casum nr̃m. Non ob. ꝙ Ant. in testõ aliter disposue-

12 rit, quia in † feudis non attendit in dispõne testõris sed forma inuestituræ eo quia disce dere non potuit, ut dictũ est ꝑ c. j. de succe. feu. Quo ad ultimũ, videlicet, utrum isti nepotes ex duo-

13 bus fratrib. succedant in stirpes, uel in capita. † Br̃ rñdeo ꝙ succedunt in stirpes siue tractetur de successione Antonij patrui, vt no. gl. cõiter approbata in aut. cessante. C. de legi. hære. quam sequuntur ibi communiter do. & ibi dicit Ang. ita practicari. & per do. in cl. 2. de iur. pat. vbi dicit d. Car. hanc esse communem opi. idẽ etiam vult Bar. in l. j. in fi. si pars hæreditatis petatur, & in cons. 174. incip. Super hæreditate, D. Nãnæ cum multis concor. Quæ opi. etiam habet locum in feudis, ex quo aliter non reperitur decisum, secũdum Doc. in c. 1. de suc. feu. & ibi etiam Alua. per Bal. in c. 1. de gradi. succ. in feu. & in c. 1. de natu. suc. in feu. in ca. 1. §. & quia. qui feu. da pos. & ibi etiam per dominum Præposi. qui dicit hanc opi. communem & ueram, & per Alex. consi. 29. in 2. dub. 5. vol. & ita tenendum est. & ita, vt ex prædictis colligitur in præmissis concludo. Laus Deo.

¶ An si concessum fuerit feudum uni, & pro fratre suo, & hæredibus vtriusque sexus, ex eo, & quolibet eorum legitime descẽdentib. an soror succedat in parte vnius fratris ad eum deuoluta & decedentis, sine filijs.

SVMMARIVM.

1 *Verba pro se, & hæredibus utriusq. sexus, in materia feudi habẽt hanc interpretationem, ut quamdiu existant masculi, fœminæ non succedant.*

2 *In feudis oportet, vt qui uult succedere, siue masculus, siue fœmina descendens sit hæres uniuersalis, quando est acceptum pro hæredibus utriusque sexus.*

3 *In feudo accepto per duos fratres pro se & hæredibus utriusq. sexus, ex eis & ex quolibet eorum legitime descendentibus, quomodo habeat locum successio.*

4 *Præsumitur quod quis hæredi suo uelit prospicere potius, quam extraneo seu fratri.*

5 *Intellectus c. 1. de eo qui sibi & hæred. suis. in usib. feu.*

6 *Fœmina semel exclusa a successione feudi, num amplius debeat admitti, & remaneat perpetuo exclusa.*

7 *Feudũ receptũ pro masculis & fœminis, intelligitur fœminis concessum masculis non extantibus tempore mortis recipientis.*

8 *Substitutio, si decesserit sine liberis, quid differat a substitutione facta, deficientibus liberis.*

9 *In feudis hæres in rẽ certa succedit cum uniuersali. & ratio.*

10 *Verbum hæres, an uerificetur in hærede instituto in re certa, & quomodo, & quando.*

11 *Appellatione hæredis in re, quę sui natura est transmissibilis ad quoscunq. hęredes, intelligitur de uniuersali.*

12 *In rebus non transmissibilibus sui natura ad extraneos, sed ad filios hæredis appellatione uenit hæres institutus in re certa.*

13 *An recipiens feudum pro descendentibus possit substituere nepotem suum ex fratre, qui etiam receperat feudum ad exclusionẽ filiarum.*

14 *Nulla ordinatio facta in testamenta ualet in præiudicium filiorum uel nepotum, quibus aperitur feudum post mortem patris.*

15 *Adeundo quamuis hæreditatem alicuius factum illius comprobare uidetur.*

16 *In feudo antiquo pater non potest filijs præiudicare.*

CONSILIVM IX.

PRAEPONITVR in themate, ꝙ dñs Ioan. de Gõzaga pro se & nomine domini Azonis fratris sui recepit in feudum quasdam petias terrarũ ꝑ se & hæredibus, utriusq. sexus, ex eo, & quolibet eorũ legitime descendentib. & c. & ꝙ decessit do. Io. superstite Naimo filio, & ꝙ ex d. Azone remanserunt Ant. & Franciscus, qui decesserũt sine filijs superstite d. Magdalena eorum sorore. Quæritur ergo, utrũ pars feudi deuoluta ad di. Azonem, & eius filios masculos, pertineat ad do. Magda. an uero ad dictum Naimũ filium dicti Ioannis. Et prima facie dicendum uidetur, ꝙ do. Magdalena non possit in feudo succedere, primo per tex. in c. 1. de suc. feu. vbi dr̃, ꝙ si quis recepit feudũ, pro se, & hæredibus suis masculis, & his deficientibus pro fœminis, & decedat superstite solũ filia, ad quam ex pacto feudũ peruenit, & deinde ꝑmortua supersint duæ neptes ex uno filio eius premortuo, & nepos masculus ex alio filio, ꝙ masculus ille exclu-

excludit dictas fœminas ex alio filio sorores suas patrueles,q̃a non patet locus fœminæ in feudi successione, donec masculus superest,si ergo illo casu, quo feudum semel peruenerat ad fœminam.i. ad filiam primi vasalli, masculus excludit sorores suas patrueles,multo magis ĩ casu nostro do.Magda. quæ semel fuit exclusa a feudo per fratres suos,ut statim dicetur,non debet admitti superstite d.Naimo fratre suo patruele,sed ab illo debet excludi. Nec ob.ꝙ in casu illo feudum fuit receptum pro fęminis deficientibus masculis,quia etiam in casu nostro fœminæ uocatur solum in hunc casum,licet non fuerit expressum, vt dicetur etiam infra.Secundo prædicta conclusio confirmatur, nam feudum hoc fuit concessum pro se, & hæredibus utriusq.sexus ex eis,& quolibet eorum legitime descendentib.&c.Quæ † uerba habẽt hanc interpretationẽ, quãdiu extant masc. fœminæ non admittantur,sed in defectum masculorũ.c.1.§.1. in tit. epis. vel Abb.& in c.1.§.filia.de succe.feu.& ꝑ Bar.in l.iusiurandi.§.si liberi.de oper.liberto.& in his terminis ita etiam vult Alex.in ꝯs.95.vol.in prin.& subdit ibi,ꝙ hoc magis est verũ, qñ masculi ex forma statuti excludũt fœminas,quia tunc vr̃ ꝯhentes voluisse suã dispositionẽ regulari, ſm dispositionẽ iuris municipalis, secũdum Bar.in d.§.si liberi.qui idem vult,qñ pater recepit emphyteusim pro se,& liberis masculis & fœminis,ut, scilicet fœminę dicantur tunc vocari ordine successiuo, & sic in defectu masculorum stante tali statuto,per no.in l.Gallus.§.quidam recte.de li.& posth.& idẽ voluit Bar.in ꝯs.incip. Dominus Amatus,&c.aliàs inci.Qõ ista.& Bal.in l.liberti, libertæq.C. de ope. li.& Sal.in l.ij.in 18.q.C.de iure emphy.& Pe.de Anch.in cle.2. de baptis.& Alex.in d.§.quidã recte.Nec obst. ꝙ ꝑdicti loquantur,qñ fuit cõcessio facta ꝑ filijs masculis & fœminis,& in casu nr̃o pro hæredib.utriusq.sexus, & sic ꝙ tã fœminæ quã masculi ꝯprehendãtur sub eodẽ verbo, quia primo casu nõ minus ex natura copulæ vocãtur insimul, & eodẽ tꝑe q̃ in casu nr̃o.l. vnica.§.his ita.C.de cad.tol.& l.duob.in prin.de leg.j.& ꝑ Bar. in d.§.si liberi. & tñ ex natura feudi uel ꝑꝑ dispõnẽ statuti alterat̃ natura copulæ,& dictũ ordinẽ significat, eadem ergo rõne idẽ ordo dẽt seruari,qñ dictũ fuit ꝑ hr̃dib.vtriusq.sexus,quamuis verba aliter sonẽt,ſm Ale.qui per dictã rõnẽ ita declarat in d.ꝯs.9.sequit̃ ergo, ꝙ dña Magdalena semel fuit exclusa ab isto feudo per fratres suos masculos,tã ex natura feudi,ut in iurib. ꝑallegatis,& q̃a ẽt ex forma statuti illã exclusissent ab intestato a successione paterna. postq̃ ergo semel fuit a dicto feudo per masculos exclusa,remanet exclusa perpetuo, & sic etiam dictis suis fratrib.præmortuis sine filijs, ut est expressum in d.c.1. §.1. epis.uel Abb.vbi dr̃, ꝙ si quis recepit feudũ pro suis descendentib. masculis,& fœminis,ꝙ non admittatur fœmina simul cum masculo ex natura feudi & subdit tex. ꝙ si ille masculus deinde sine filijs decedat,ꝙ adhuc fœmina,q̃ semel fuit exclusa,nõ succedit in feudo,q̃a illud intelligit̃ dicto casu ꝯcessum pro fœminis non extãtib.masculis.d.c.1.§.filia.de succe.feu.Tertio d.do. Magdalena nõ ꝑt admitti,q̃a cũ feudum sit receptum pro hæredib.vtriusq.sexus,† oportet,ꝙ ille descẽdens,qui vult succedere siue sit masculus,siue sit fœmina,sit ẽt hæres,ſm Bar.in d.l.iurisiur.§.si liberi.& An.de Iser.& Bal.ĩ c.1.§.hæc quoq.de suc.feu. in c.1.an agna.uel filij,cũ conc.de quib.per Ale.in ꝯs.10. Ponderatis,&c.& in ꝯs.55.Perspectis.3.vol.nec sufficit,ꝙ sit hæres in re certa,sed ẽt esset hæres uniuersalis, quia appellatione hæredis intelligitur de vniuersali,l.quædã.§.nihil.de eden. & ibi no. Doct. & ideo emphyteusis recepta pro se, & filijs hr̃dibus non transit ad hr̃dẽ in re certa,scd'm Bal.in l.liberti, libertæq.C. de ope.lib.& Ang. in d.l. Gallus.§, etiam si parente.& Alex. in d.§. nihil.quia ergo D.Magdalena nõ fuit hæres uniuersalis patris, sed instituta in re certa,vel in quãtitate,nõ põt in d.feudo succedere.Sed istis non obstãtib.ꝯrium arbitror verius.Nam,ut dictũ est,feudũ † hoc fuit receptũ ꝑ d.Ant.& Azonẽ pro se & hr̃dib.vtriusq.sexus,ex eis,& ex quolibet eorũ legitime descẽdẽtib.& vno alteri succedẽte,&c.Quorũ uerborũ sensus est,qđ q̃diu extat aliquis descendens, & hęres masculus, vel fœmina ex altero dictorum fratrũ,quib.fuit concessum feudũ, illi debeat succedere, & ꝙ nõ possit illis vel aliquo eorũ extante ad alterũ supstitẽ nec ad alium de linea alterius peruenire,ꝑ tex.vbi uidetur casus in c.1.de duob.fra.a ca.inues.vbi dr̃,ꝙ si duob.fratribus,s.Titio & Seio fuerit res in feudum concessa,quamdiu ipsi uel eorũ hæredes masculi uiuerent, & masculis deficientib.fœminę feudũ haberẽt,si superuiuerẽt,q̃ verba,s.ipsi vel eorũ,&c, accipiũtur diuisiuẽ,i.quãdiu viueret iste Titius,vel ille Seius,vel hæredes istius,vel illius,ſm Bald.in l.Lucius.§.Caio.ad Treb.& l.filiũ.de leg.2.& tñ si ꝯtingat,ꝙ vnius ex dictis fratrib.puta Titius decedat superstite filia,& superstite Seio fratre,ꝑfertur filia fratri,& illũ excludit.sec⁹ si Titius sine filio vel filia decessisset. videtur.n.vnusquisq; sibi,suisq; descẽdentib.voluisse ꝓspicere, vt ibi in tex. multo magis ergo idem esse dẽt in casu nostro, in quo fuit facta cõcessio in ꝑpetuũ, & distributiuẽ pro hæredib. vtriusq; sexus & quolibet eorum, & est etiam actum per illa verba, & uno alteri succedẽte, ꝙ quãdiu masculi viuerẽt,& illis deficientib.fœminæ feudũ hr̃ent,quamuis iste ordo nõ sit expressus sicut in d.c.1.quia ex natura feudi hr̃ pro expresso d.c.1.§.j. epis.uel Ab.& d.c.1.§.filia.de suc.feu.Secundo ista opi.confirmatur authoritate Raph.Ful.qui istã q̃õnẽ decidit in terminis in cons.229.Cum nobiles de Vico,&c.Nã in casu suo duo fratres fuerunt inuestiti de feudo nobili & antiquo,ꝓ se & suis hr̃dib.descendentibus masculis & fœminis ita ut masculis existentib.fœminæ succedant deficientibus vero masculis fœminæ succedant,alterius uero prole legitima prorsus deficiente totum feudũ ad alterum deferatur,& contigit ꝙ ex altero remanserũt tres abnepotes per lineam masculinam, quorũ primus sine prole mortuus est,scd'us relicta una filia fœmina tertio superstite, & superstitib.etiam descendentib,masculis ex altero vasallo ꝑmortuo.Vñ dubitatum fuit,utrum pars feudi dicti secundis abnepotis pertineat ad eius filiã,an ad tertium abnepotem superstitem,& patruum dictæ filiæ. & concludit, ꝙ dictus abnepos ꝑferatur filiæ,ex quo ambo descendũt ab eodem stipite,per tex. in c.1.de eo q sibi & hæred.suis.& subdit ac ꝑsupponit expresse.ꝙ si ex illo stipite,& ex illa linea sola fœmina extaret, ꝙ illa succederet extantib.etiam descendentib.masculis per lineã masculinam alterius vasalli ab initio inuestiti cum alio fratre suo, quia † intelligitur quisque uoluisse potius suis hr̃dibus prouidere quam extraneo seu fratri,per c.1.de duo.fra.de nouo benef. inuesti.& melius facit.d.c.j.de duo.fra.a cap.inuest.deuoluitur ergo ad alium ex pacto,quatenus eorum alterutrius prorsus legitima proles defecerit,hoc est,ex alterutro eorũ moriente neque masculus neque fœmina supersit.Nec refert,ꝙ illo casu actũ sit,ꝙ alterius ꝓle penitus deficiente totum feudũ ad alterũ deferatur,q̃a satis est. ꝙ sub illis uerbis alterius prole penitus deficiente,&c.comprehenduntur tam fœminæ,quam masculi ad exclusionem alterius lineæ, etiam masculinæ, & ꝙ masculi ex alio stipite intelliguntur uocati deficientibus etiam fęminis. immo in casu Raph. qui videbatur magis dubitabilis,q̃ in casu nostro,qm̃ fuerat concessum feudũ duobus pro se & suis hæredib.descendentib.masculis, & fœminis, ita ut masculis extantibus fęminæ non succedant, deficientib.uero masculis fœminæ succedent,ex quibus verbis.videlicet,ita ut masculis, &c.poterat dubitari,q̃a erant gñalia,& non erant prolata diuisiue,an omnes masculi descendentes ex quoscũque stipite ꝑferrent̃ feminis ẽt descendentibus ex diuerso stipite,& clausula sequẽs s.alterius uero prole legitima,&c.poterat uerificari in masculis tm̃ deficientibus superstite uasallo inuestito ab initio maxime ne contradiceret ꝑmissis,& tñ Raph.determinat, ꝙ tunc fęmina ꝑferat̃, & uult ꝙ ordo inter masculos & fęminas intelligat̃ datus inter descendentes ab uno,& nõ inter fœminas,q̃ descẽdunt ab uno,& masculos descendentes ex alio, vñ magis in casu nostro debet seruari idem ordo,ex quo concessio facta fuit distributiue,& sic diuisiuẽ ꝑ hr̃dib.utriusque sexus ex eis,& ex quolibet eorum legitime descendentib.Nec ob.alleg.in contrarium.& pri.tex.in c.j.de eo qui sibi uel hære.suis, quia text. ille loquitur quando masculus & fœmina descendebant ex eodem stipite,& in hoc se fundat ille † tex.dũ dicit,donec masculus superest ex eo,qui primus fuit inuestitus,&c.& istud etiam ponderat Raph.in d.cons.si isto casu fœmina ex uno stipite contendit cum masculo ex diuerso stipite,& quo casu illa dẽt preferri, ꝑ tex.in d.c.j.de duobus fratri.a ca.inuesti.& ꝑ alia allegata ꝓ secunda parte.Et pro hoc facit tex.in c.j de nat.suc.feu.ubi hr̃, ꝙ si feudũ habuit originẽ ab uno, qui decessit superstitib.quatuor filiis masculis, & ad unũ ex diuisione ꝑuenit totũ feudũ, qui ẽt decessit superstitibus plurib.filiis masculis, ex quorum diuisione feudũ peruenit ad unũ.Item moritur & iste ẽt superstitibus duob.filiis,& ad unum similiter ex diuisione ꝑuenit feudum

dum prædictū,si ergo iste vltimus sine filiis moriaτ̄,quæritur: ad quem feudum ꝑuenire deat & rndet,ꝙ oẽs,qui ex linea sũt ex qua fuit ille,qui ult.moritur,succedũt in feudum, & si nulli supersunt,tunc oẽs aliæ lineę æqualiter uocant, si ergo oẽs de linea,ex qua erat decedens sine filiis.ꝓferunt,licet feudũ habuerit originẽ ab uno,& ab illo ẽt omnes lineæ deriuarent, multo magis cum feudum habuerit originẽ a diuersis, vt in casu nr̄o, quamdiu extant aliqui de linea unius, siue masculis, siue fœminis feudum sit acquisitum,deficientib.masculis, in parte illius debent præferri alteri lineę,etiam masculinæ alteri uasalli primo inuestiti,& tanto magis quanto dicta pars ex diuisione ꝑuenit ad illũ,& prout cõtingit in casu nr̄o.Quinimmo vr̄,ꝙ si fuisset acquisitũ ẽt ꝑ fœminis eo mõ, quo dictũ est, & in casu d.c.1.de natura suc.feu. ille ultimus decessisset cũ vna filia deficientib.masc.ex eadẽ linea,ꝙ illa deberet in feud.succedere exclusis oĩb.masculis aliarum linearum,quia licet illo casu feudũ habuerit originẽ ab uno solo,& habito respectu ad illũ tm̄ oẽs eius descendentes dicantur de eadem linea,illa tñ prima acquisitio nõ est in consideratione.sed attẽdit acquisitio alterius superueniens ex diuisione. Et iõ sicut oẽs masculi de linea illi⁹ primo vocantur,dẽnt ẽt præferri fæminæ,qñ dic.mõ ẽt ꝑ fęminis fuit acquisitum.Nec ob.tex.in d.c.1.de eo qui sibi & hr̄di. suis quia in eo non dr̄,ꝙ totum feudum peruenerit ex diuisione ad illũ q decessit cũ duabus filiab.nec ẽt ꝙ partem feudi ex diuisiõe habuerit,sed loquitur ille tex.eo casu quo inter fratres nõ fuit facta diuisio,sed vbi feudum peruenisset ex diuisione ad illum,qui cũ dictis filiab.decessisset,ad filias ipsius pertinuisset. q̃cq̃d ex diuisione ad illum deuenisset,& sic siue totũ,siue partem habuisset.ar.l.q de tota.de rei vẽ.nõ.n.vr̄ dubium,ꝙ tex.in d.c.1.de na.suc.fe.hẽret locũ,si ad illum ultimũ peruenisset solum pars, q̃ ad illum iure proprio & ex tenore primæ inuestituræ pertinebat,q̃a inter totum & partem non potest reddi rõ diuersitatis,& quia qñ totum habuerit,ẽt in illo toto erat pars,q̃ ad illum spectabit iure proprio, iuxta ea quæ tradunt plene ꝑ Bar.in d.l.q Romæ.§.duo fratr.de ver.ob.in 1.q.& tñ idẽ est de illa pte,qđ est de residuo.Eꝑ pea q̃a ẽt in casu nr̄o ad d.Azonẽ nõ tm̄ ex inuestitura, sed ẽt ex diuisiõe ꝑuenit pars feudi, donec extãt mascul.vel fœmi.de sua linea,nõ dẽt feudũ ad fratrẽ suũ nec ad descẽdẽtes masculos fratris trãsire,& tãto mi. ex quo feudũ nõ habuit originẽ ab uno stipite,sed a duob.d.c.j.de duo fr.a ca.inuest.& vt ẽt innuit tex.in d.c.j.de eo q sibi & hr̄dibus

6 suis.Nõ ob.ẽt dũ scđo dicebat,ꝙ ex quo ista † fœmi.semel fuit exclusa ꝑ masculos,dẽt ꝑpetuo remanere exclusa c.1.§.1. epi. vel Abb.q̃a ꝑ illã clausulã,videlicet,& vno alteri.decedẽte,&c. tollitur ꝯrium,qm̄ importat, ꝙ fœminæ succedãt qñcunq; masculi deficiant,& sic ẽt postq̃ fuerunt semel admissi.& est sẽsus illius clæ,ꝙ masculi hr̄des ex quolibet dictorũ fratrũ prius & ꝑinde ac si dicti fratres fuissent inuestiti,q̃diu ipsi uel eorũ hr̄des masculi,& illis deficientib.fœminæ, descendentes admittũtur deficientibus masculis etiam semel admissis,& ꝓferunt alteri stipiti & oĩb. suis descendentib.masculis d.c.1. de duo. fr.a c.

7 inuesti.Nam in casu d.§.1.† feudũ fuit receptum pro mascul.& fœmi.quo casu feudum ſm iuris interpretationẽ ex natura rei & ꝯ significatum verborũ intelligitur fœminis concessum masculis nõn extantibus.s.tpe mortis recipientis.c.j.§.filia.de suc. feu.,& ꝑut est de mente oĩum in d.§.j. illo igitur casu ad exclusionẽ perpetuam fœminarũ sufficit, ꝙ tpe mortis recipientis extent masculi,nec quãtũ ad hoc est curandũ,ꝙ postmodũ deficiant.l.ex facto.§.pe.ad Treb.& quia qualitas adiecta uerbo determinatur secundum tempus uerbi.l.in delictis.§.si exneus.de noxa.& l.Titius.de test.mili.sed quando feudum recipitur pro mascul.& fœmi.pacto apposito,ꝙ unus alteri succedat, uel qñ dictum fuisset,ꝙ masculis deficientibus fœminæ succedãt tũc quamuis tpe quo recipiens morit.si extant masculi, illi soli succedant.illis tñ postea & qñcunque deficientib.fæminæ vocãt, ut declarat egregie Soc.in l.solemus.de cond.& dem.vbi dicit, ꝙ aliqñ defectus liberorũ requirit certo & determinato tpe,& tunc si liberi extẽt dicto tpe,dr̄ defecta cõdõ,licet postea liberi decederent,alle.l.Luc.de hær.insti.& d.l.ex facto.§.pen.& quia qualitas adiecto verbo,&c. Sed si ad purificandam conditionẽ

8 requiritur † defectus liberorum non quidẽ certo vel determinato tempore,tunc secundum eum sufficit,ꝙ quandocunque liberi deficiant,ꝑ l.in substõne.de uul.& pu.cũ ibi not.ꝑ Bart. & iste est casus noster.allegat ẽt no.per Iac.de Arẽ.& Imol.i d. l.ex facto.§.pe.qui dñt,ꝙ in casu,de quo ibi verba fuerunt collata in tempus mortis,ideo si filij extant tempore mortis,perpẽtuo dicitur defecta cõdõ,aliàs secus.allegat eti.m.l.cũ uxori.C. de cond.inser.& dicit pluries consuluisse, ꝙ aliud est, qñ quis substituit alicui,si decesserit sine filijs,quia tunc liberis extãtib. tpe mortis substitut⁹ ꝑpetuo remanet exclusus.d.§.pe.& ultra eũ probatur in d.c.1.§.1.epi.vel abb.q ui,ut dixi,isto casu loquitur.& aliud est, qñ quis substituitur deficientib.liberis, seu qñ ex instituto nullus ex liberis superesset,non referendo se ad tps mortis, nec ad aliud tps,quia tunc liberis qñcũq.deficientib.ẽt post mortẽ instituti substitutus admittitur. Et iste est casus nr̄, vt dixi.& refert Soci.ꝙ ita etiam consuluit Alex. & est uerũ, q̃a sic voluit in cons.43.Cõsideratis his,quæ in themate,& c.3.vol. & ista differentia est ẽt de mente Cy.in aut.sed si quis.C.de sec. nup.Non ob.postremo,ꝙ feudũ fuerit receptũ ꝑ hr̄dib.vtriusque sexus,& sic ꝙ masculus vel fœmina nõ põt succedere, nisi sit hæres vl̄is inuestiti.d.l.ex facto.§.fi.cũ ibi no.& per alia in ꝯrium allegata. Quia ex quo d.Margarita fuit hæres instituta in

9 certa quantitate hoc sufficit,ut in † feudo possit succedere, ſm Bal.in c.1.in prin.de suc.feu.vlt.colu. ubi concludit ꝙ in feudo succedit filius institutus in re certa,cum alio instituto vl̄r: q̃uis solum transeat ad filium,ut hæredem,ꝙ sufficit titul.noĩs.alle. Spe.de test.§.1.ver.si.& Bar.in l.iurisiurã.§. si liberi. de ope. libe.,quidẽ voluit in emphyteusi concessa ꝑ filijs & hæredib. & est rõ secundũ Bal.quia cũ feudũ non sit proprie de corpore hr̄

10 ditatis,istud † nomẽ hr̄s,respectu bonorũ extrinsecorum,quæ non sunt de corpore hæreditatis,verificatur etiam in hærede ex re certa,secũdũ Spe.& istud vult Iac.de Bel.& Bal.in c.1.an.agn. vel.fi.in 3.col.vbi refert Iac.de Bel.dicẽtẽ,ꝙ qñ feudũ trãsit ad filium tanquã ad hr̄dẽ, aut filius põt hr̄ditatẽ patris hr̄e tãquã hr̄es,& nõ põt alterũ,i.feudũ velle,& alterũ,i.hr̄ditatem nolle, ut ibi.aut non põt hr̄ditatẽ habere, quia institutus in re certa, vel in sola legitima,ẽt põt hẽre feudũ absq.hæreditate paterna, nec tenetur soluere debita,ꝑ no.in l. si quis priore. ad Treb. & sic secundũ Ba.ius feudi non concernit hęreditatẽ distributiue, sed solã qualitatẽ hæredis respicit nominatiue.l. filium in prin. de leg.præstã.& alleg.etiã Spe.in loco palle.& qđ no.de transactionib.l.cõtrouersia.& facit ẽt qđ no.Bal.in c.1.de eo qui sibi & hæredib.suis,dicens,ꝙ Iac. Aurelianus super illo c.talem posuit qõnẽ,qui feudũ stipulatur sibi, & hæredib.suis. hæc uerba istud operantur,ꝙ hæredes, debeãt hẽre feudum iure expressæ conuentionis,& sic non dñr hẽre iure.successionis, hoc est qđ probatur de verb.obl.l.stipulatio ista hẽre licere,&c. & dicit ẽt Bal.in d.c.inferius & in vlt.col.ꝙ Iac.de Bel.ibi uidetur concordare cũ opi.Iac.Aur.sic dicens,ꝙ si vasallus accepit pro se,& hæredib.suis descendentib.ueniunt ex pacto ꝑꝑ hæreditatem defuncti,&c.& subdit Bal.ꝙ nomen hr̄s,in feu.significat qualitatẽ successoris,& qualitatem successionis,cũ ergo feudũ habeat iure conuentionis,& nõ iure successionis & uerbum hr̄s, non significet qualitatem successionis,sed successoris,ut dñt prædicti,sufficit,ꝙ quis sit hr̄es in re certa.Et istud cõprobatur, licet qñ verbum hæres, profertur super re sui natura transmissibili

11 ad quoscunq. hæredes † appellatione hæredis intelligatur, de uti.l.quoties.C.de hæredi.insti.tñ in rebus sui natura non trãsmissibilib.ad hæredes extraneos sed ad filios, appellatione hæredis uenit hr̄es in re certa.scđm Imo.in l.ex facto.la grande. i prin.de hær.inst.& Ang.& Pau.de Cast.in d.l.quoties. & Ang. & Pau.de Cas.in d.l.quedã.§.nihil.de eden.& in l.si tibi decem.

12 §.si pact.de pac. vñ † emphyteusis recepta ab ecclesia pro se & hæredib. transit ad filios hæredes in re certa secundum prædictos,quia non transit ad hæredes extraneos.§.emphyteusim.in aut.de nõ alie.& no.gl.cõmuniter approbata in l.etiam,in prin. sol.mat.~~& Io. An.~~& communiter Doc.in c.in pñtia.de prob.cũ conc.de quib.in dictis locis,& isto casu ꝓcedit,& vera erit opi. Bar.in d.l.iusiurandi.§.si liberi.de ope.lib.sed in emphyteusi recepta a priuato appellatione hęredis uenit hæres vl̄is tm̄ & nõ in re certa, quia illa transit ad quoscunq; hæredes etiam extraneos,insti.de loc.§.adeo.& in illa uera est op.Bal.in l.liberti,libertæq.C.de ope.lib.& in aut.si quas ruinas.C.de sacros.eccl.& Ang.in d.l.Gal.§.etiam si parente,qui allegantur in contrar. & hoc modo concordatur opi.& istud etiam sequitur late Ale. in cons.22.in 5.uol.quia ergo feudum sui natura transit ad filios,

&

& non ad hrdes extraneos.c.1.§.& si cliētulus.de alie.fe. & nō. Bal.& alij in d.§.ēt si parēte. ppea in feudis appellōne hrdis uenit ēt hæres in re certa. Quinimmo vr̄,ꝙ ēt in emphyteusi,& in alia re trāsitoria,ēt ad hæredes extraneos,videt̄ verior opi.Bar. in d.§.si liberi.& de primo Bar.loquit̄ si bn̄ aduertat̄,qn̄ fuit recepta ꝓ filijs,& hæredib.vel ꝓ hæredib.ex eo ltiē descēdentib. vt ī casu nostro,q̄a ex quo ꝯcesio est restricta ad filios hæredes ex pacto,adeo,ꝙ reqrit ꝯcursus utriusq.qualitatis, ꝑ pactū alterata est natura rei spāliter in casu illo,& iō sicut qn̄ alteratur gn̄aliter in hoc ꝑ leg. ut nō trāseat ad hæredes exn̄eos,intelligitur ꝯcesio ēt de hęrede ī re certa,ita ēt,qn̄ ꝑ hoīem in hoc specialiter alteratur natura rei,dēt idē esse, quia tm̄ operatur species quoad speciē,qđ operat̄ genus,quoad genus l.si duo de ad mi.tuto.hoc.n.casu quo ꝯcedit̄ ꝓ filijs & hæredib.& sic restringit̄ verbū hæredib.vt nō ꝯprahēdat extra neos, dicitur ad filios pertinere iure expresæ conuentionis,& nō iure successionis, per ea quæ uoluit Iac.Aur.Iac.de Belui.& Bal.in d.c.1.de eo q̄ sibi & hære.& suis,&c.& iō nō dēt attendi qualitas successiōis, sed qualitas successoris,vt ēt dicit Bal.ibi,sed quia ī casu nostro feudū sui natura nō est ad extraneos transitoriū, cessat dubiū,

13 de quo in emphy.priuati.De alio ēt quæritur † vtrum D. Azo potuerit in dicto feudo substituere. Naymum nepotem suum ex fratre ꝓ tertia parte,& filias pro duabus pertinētib.ex trib. filijs suis descēdētib.sine filijs & videtur ꝙ sic,ꝑ no.ꝑ Io.An.in Spe.de loc.§.nūc aliqua.in addi.inci.Quare nō esset dubia, &c. iūcta alia addi.super ver.158.vbi vult,ꝙ licet feudū nō veniat ī restitutione fideicōmisi uniuersalis per ea quæ traduntur in l. si patroni.in prin.ad Treb.fallit tn̄,qn̄ restitutio venit facienda vni,qui sit ꝯprahēsus in inuestitura,quia cessat rō,q̄ ē in exn̄eo fideicōmissario.& cū eo transit Nic.de Neap.& Pau.de Cast.in d.l.si patroni. quia ergo dictus Naymꝰ est de ꝯprehensis ī inuestitura,potuit ei relinqui in testō pars dicti feudi.Sed ꝯtrium,iudicio meo,est dicendū.nā,vt dictū est in ꝑcedentibus.pars feudi D.Azo. ex tenore inuestituræ pertinebat ad filias deficientibus filijs suis masculis sine filijs,de tali igitur feudo,uel de parte non potuit. D. Azo disponere in hunc casum in præiudiciū filiarū.& est tex.apertus in c.1.in prin.de suc.feu.& in c.1.§.donare.quali.olim feu.alie.pote.ubi dicitur, ꝙ nulla ordinatio fa

14 cta † in testō valet in præiudicium filiorū vel nepotū,quib.aperitur feudū post mortē patris.& in casu nostro hoc vult Ale.expresse in d.l.si patroni.vbi ꝯ dec.Io.And.alleg.tex.in d.c.1.& inferius rn̄det ad illā decisionē,ꝙ ꝓcedit, qn̄ feudū esset receptū pro hrdib.& casu quo grauatus fideicōmisso eēt hæres vr̄is testōris fideicōmittētis,iuxta no.ꝑ And.de Iser.& Bal.in d.c.1.§. hæc quoq.de succes.feu.& in c.1.an agn.uel fil.quia tunc dictus hæres nō pōt uenire ꝯ factū defuncti.qđ ēt videtur approbasse

15 † adeundo illius hæreditatem.l.cum a matre. C. de rei vendic. & l.vendirrici.C.de reb.alie.non alienan. secus autem dicit Ale. qn̄ ad filios feudū pertinet etiam si nō sint hæredes vniuersales per d.c.1.in prin.& eodē mō.D.Io. An.saluat & declarat Alex. in ꝯs.19.5.vol.quia ergo.D. Magdalena nō fuit hr̄s patris vniuersalis,sed in certa quātitate,& ad illā pōt feudū ꝑtinere ex pacto & ex ꝯuentione per ea quæ dicta sunt in præcedentib.non cogit̄ factū ꝑsens approbare,q̄a nō successit vniuersaliter,sed ī re certa,& hr̄ loco legatarij d.l. quoties, & sic in ea cessat ratio Ale.propterea ex mente illius,ut dixi, ordinatio patris filiæ nō præiudicat.Præterea istud feudum est antiquū, vel habet̄ quo ad omnem effectum pro antiquo, ex quo prædicti fratres sunt

16 inuestiti tanquā de † feudo antiquo & paterno,secundū Bal.ī c.1.de alienatio.feu.pater.& in d.c.1.an agn.vel fil.cum concor. de quibus.in consi.55. Perspectis,&c. in 4.uol.& in consi.j.5. uol.& propterea quamuis ardua sit.q. utrum pater possit prælegare feudum uni ex filijs,& ī hoc alijs præiudicare, & de qua per Moder.in l.apud Iulianū. §. si quis alicui.de leg.1.cum concordantibus de quibus ibi per Ale.intentio tamen Doc.est per rationes,quas allegant, ꝙ in feudo antiquo non possit pater filijs dicto mō præiudicare, & ꝓut ēt sentit And.de Iser.in d.c.1. de alie.feu.pater.& est communis opi.s̄m Andr.Sicu.in quodā consi.inserto inter consilia Ale.in 4.uol.post.d.consi.55. & hoc quando filij non sunt hęredes vniuersales patris, & prout non est.D.Magdalena,q̄(ut dixi)factum patris non cogitur approbare,& ita puto in præmissis concludendum. Laus Deo.

¶ Vtrum unus ex feudatarijs de nouo inuestitus cui ex diuisione feudum obuenit, in totum ceciderit a iure suo ex quo ꝑ parte fratris de nouo acquisita non accepit inuestituram intra tempus comprehensum in bulla priuilegij.

¶ Et an si de nouo inuestiatur teneatur soluere partem, iuxta determinationem in priuilegio concessam.

SVMMARIVM.

1 *Ex diuturna præstatione canonis probatur renouatio facta si per partem allegatur.*
2 *Præscriptio habet uim priuilegij.*
3 *Quando quis per spatium triginta annorū præstat seruitium tanquam uasallus, feudum quæritur præscriptione & sine alia inuestitura.*
4 *Successor non potest priuari aliquando ex culpa commissa per defunctum, si dominus in uita eius conquestus non est, & quando delictum extinguatur.nu.6.& 8.*
5 *Quando dolus dat causam bonæ fidei contractui, quando sit ipso iure nullus.*
7 *Actio ex delicto non transit contra hæredem, & quando.*
9 *Fratres de nouo inuestiti, & inter quos non habet locum ius accrescendi, possunt inter se diuidere feudum etiam irrequisito domino.*
10 *An idem in emphyteusi.*
11 *An feudatarius qui post diuisionem nō recognouit intra tempus debitum dominum pro parte de nouo acquisita cadat a iure suo*
12 *Dictio alius iūcto uerbo geminato quomodo intelligatur, et quid operetur.*
13 *Bullæ quomodo debeant interpretari secundum ius commune.*

CONSILIVM X.

QVAESTIO proponitur,vtrum unus ex feudatarijs de nouo inuestitis, cui ex diuisione feudū obuenit, in totum ceciderit a iure suo,ex quo pro ꝑte fratris de nouo acquisita non accepit inuestiturā intra annum, & mensem s̄m tenorem bullæ & priuilegii apostolici,& an si de nouo inuestiatur, soluere teneatur sextā partem iuxta determinationem dicti priuilegii.Circa quam breuiter procedendo,& superflua resecando dico,ꝙ isto casu non potest hr̄e locū pœna caducitatis.Et primo,quia (ut ꝑsupponit) a tp̄e diuisionis prædictæ cucurrerūt anni.70.& ultra,& ꝑ dictum tp̄s dictus uasallus & sui descendentes soluerunt tāquam feudatarii singulis annis debitum & pro

1 missum canonē,vn̄ ex tali † diuturna ꝑstatione ꝓbat̄ innouatio facta in ꝑsonā dicti fratris,si ꝑ partē allegetur.s̄m Bal.in l.si certis annis.C.de pac.& Bal.Ang.Imo. & Ale. in l.q̄ in aliena, in prin.de acq.hære.& Bal.in l.1.C.de fideic.uer. pone aliquis soluit ecclesiæ,&c.& Spe.in ti.de loc.§.nūc aliqua.uer.142. & Sal.in l.cum de in rē uerso.de ver.& An.de Bu.in repe.c.peruenit.de cēsi.col.17.ver.est dubiū de duob.&c.vbi cōcludit,ꝙ ad ꝓbōnem cāæ allegatæ sufficit cursus tēporis. 10.annorū ēt de iure canonico,q̄a q̄uis quātū ad inducendū præscriptionē tp̄s sit mutatū s̄m ius canonicum, & requiritur tp̄s.40.annorū.c. de quarta.de ꝑsc.& aut.quas actiones.C.de sacr.ecc. tn̄ ista mutatio tp̄is in hoc nō trahit̄ ad aliud,s.qn̄ agit̄ de ꝓbōne cāæ all. l.ꝑcipimus.in fi.C.de ap.& q̄a nō est sub eadē cā mutādi.Nā nō est tāti effectus uel potētiæ ꝑsumere eā,q̄ti est ꝓducere & originare,quia primū hēt se ꝑ modū accidētis,s̄m ꝑ modū essētiæ Itē primū admittit probōnē ī ꝯtriū,s̄m nō,& per ꝑdicta ita ēt ꝯcludit ꝓprie in terminis nr̄is Ale.in cons.104.post prin.5.vol. vbi determinat,ꝙ si quis tanq̄ ēphyteuta ecclesiæ præstitit seruitiū ultra decēniū.ꝙ ex hoc probat̄ innouatio & inuestitura. Et ultra ista idē uoluit Bal.quē allegāt in l.j.de rer.diui.31.q.vbi inter alia dicit,ꝙ ille,q̄ possedit feudū.30.ann.sine inuestitura, ꝑsumit̄ iuste possidere, ꝑ c.si q̄s ꝑ triginta,si de fe.fuerit ꝯtrou. & per dictū tp̄s ꝑsumit̄ uolūtaria īuestitura,necessaria,āt, ꝓut ē illa,de qua agit̄ ꝑsumit̄ minori tp̄e.l.si filius.C.de peti.hær.& d.l.q̄ in alie.& l.pe.C.cō.diu.cū ibi no.& sic ēt hoc ultimo ꝯcordat cū ꝑdictis.Quinimmo dici pt̄,ꝙ sit ꝑscriptū iuri petendi inuestiturā est dictū tp̄s lōgissimū,s̄m Abb.ī ꝯs.82.Quanq̄ in his dubiis,&c.col.3.uer. & ꝑ hoc patet rn̄sio, &c. dicēs prescribi,

vt quis nõ teneatur petere inuestituram,qa sicut ex priuilegio põt hæc inuestituræ petitio remitti ꝑ ea,q̃ legunt̃ & notant in c. veritatis.de iureiur.Ita & ꝑscriptione,maxime tanti tpis,cui⁹ initii,&c.ꝑ qđ uerbum maxime,apparet,qđ idẽ vult ẽt,si ꝑscri

2 ptio nõ sit tãti temporis,& est regula,ꝙ q̃sibile † priuilegio est q̃sibile per ꝑscriptionẽ c.duo simul.de off.or.& c.cũ cõtingat. de foro comp.& notat Car.post Lapũ in cle.2. col. pe. de religiosis dom.& Ab.in c.accedẽtes.de ꝑscr.in pe.not.& Ol.in cõs. 173.Quia omnes,&c.cum concord.de quib.per Fel.in d.c.accedentes.vbi etiam dicit,ꝙ præscriptio uel consuetudo tanti tẽporis.cuius initij,&c.esset necessaria in casibus solum,in quib. lex expresse dicit,ꝙ non possit quæri nisi priuilegio. quia licet tunc quæri non possit præscriptione,secundum gl. in ca.catholica.11. dist.tamen quæreretur spatio tanti temporis,cui⁹initij memoria non esset in contrarium,qa hẽt uim priuilegii,etiam in q̃sibilib.solo priuilegio.c.super quibusdam.§.ꝑterea,de ver. sig.& ita tenet Do.in d.c.catholica.& ista prima rõ est manifesta,& per se sufficeret.Secundo,vbi etiam de inuestitura aliqua vere vel præsumptiue non appareret, nihilo minus portio, de

3 qua agitur,iure feudi diceretur ꝑscripta,quia† qñ q̃s per spatiũ 30.annorum præstat seruitium tanquã vasallus,feudũ q̃ritur ꝑ scriptione,& sine alia inuestitura,vt est expressum in d.c.si q̃s per triginta.si de feu.fuer.controuer.inter d.& agnatos,& ibi per oẽs,& per Bar.in l.3.§.ex contrario.de acq.pos.& in l. cũ de in rẽ uerso.in fi.de vsur.& facit,ꝙ no.gl.magna in fin.in l.2.C.de iure emphyt.q̃ idẽ uult,qñ q̃s per longissimum tps soluit canonẽ singulo anno tanq̃ emphyteuta,cũ qua transeũt Doc.cõiter & Bar.idẽ tenet in l.cõpetit.C.de ꝑsc.30.vel 40. anno.& Ang. in l.male agitur.eo.ti.& talis ꝑscriptio inducta per ꝑstationẽ dicti temporis inducit acquisitionem perpetuã emphyteusis vel feudi,ſm Bal.in c.fi.de feu.dat.in uicẽ leg.commisso. & Ang. & Ale.in d.l.qui in alien.in prin.de acq.her.& iõ ẽt ꝯ ecclesiam ex dicta diuturna ꝑstatione fuit decursa ꝑscriptio,& si non spatio triginta annorum,saltem spatio annorum quadraginta.d.c. de quarta.de ꝑscr.& in d.auth.hoc ius porrectũ.C.de sacrosan. eccl.& ꝓut ẽt dicit Præpo.in d.c.si q̃s per triginta.& dicit ẽt Aluaro.ibi,ꝙ tale feudũ q̃sitũ præscriptione hẽt ordinariam naturam feudi,& idẽ dicit Bal.in l.liberti,libertæq;.C. de ope.lib.& in l.j.de rer.diui.in 31.q.& iõ ſm eum est transmissibile secundum suam naturam,& ꝓdicto mõ,s.ꝑscriptione constituit feudũ ẽt sine iuramento secũdũ gl.in c.j.in prin.de cõsue.rec.feu. Tertio ex alio etiam pęna caducitatis non hẽt locum,videlicet, qa dñs feudi nõ est cõquestus in uita vasalli,vnde nõ põt† successor eius priuari ex aliqua per defunctũ cõmissa,ẽt si ille qui erat dñs tempore caducitatis adhuc viueret,secũdũ Raph. Cuma.in cõs.164.Prælatus,&c.per no.in l.fi.C. de reuocan. dona. & l.omnimodo.C.de inof.test.& hoc casu ꝑt loqui & intelligi gl.in c.j.§.insup.de ꝓh.feu.alie.ꝑ Fed.actio.n.ad pęnam ad hr̃dem non transit.l.si eum.§.q̃ iniuriarum.ff.si quis cau.l. pe.de ĩius uocan.no.in l.j.ff.de priua.delic.& in l.j.C.ne ex deli.defu. allegat etiam.l.rei iudicatæ.§.j.so.ma.& quod hr̃ in l.ei⁹ qui delatorem.in prin.de iure fis.& idem secundum eũ in emphyteuta,quia emphyteuta non cadit ipso iure, nisi dominus velit, ut no.in l.2.si ager vecti.vel emphy.pet.& in l.2.C.de iure emph. cum ergo ista cõdõ non sit purificata in vita ꝑdecessorũ,hæc pęna,q̃ nundũ commissa erat,sed veniebat committenda, nõ dẽt in hr̃dem transire,quemadmodũ si veniret per sñiam committenda a paritate rõnis,ut apparet ex iurib.ꝑallegatis,quæ rõ locum hẽt etiam ĩ feudo,a quo ẽt vasallus nõ cadit,nisi dominus velit,& declarauerit uelle,secundum Im.in d.c.fi. de don. in fi. 4.co. ver.2.põt obiici,&c.Nec ob.ꝙ ex dispõne bullæ uasallus negligens in petendo inuestiturã intra tps,de quo in illa,ipso facto cadit ab omni iure,quo casu Bal.in d.c.Imperialẽ.§.insuper & Car.in d.c.fi.voluit,ꝙ contra hr̃dẽ uasalli transeat pœna caducitatis,quia ꝯriũ tenuit gl.in d.§.insuper.cũ qua ẽt trãsit Im. & Bar.& Bal.in d.c.fi.quia talis pœna,q̃uis ipso iure cõmitat̃ intelligit̃ tamen,si dñs declarauerit velle.sicut dr̃ in emphyteusi. & melius probat̃ ultra eos per no.per gl. magnam in l.& elegã

5 ter.in prin.de do.q̃ uult,ꝙ licet qñ † dolus dat cãm contractui bõæ fidei,ꝯctus ipso iure sit nullus.l.3.§.fi.pro socio.hoc tñ intelligit̃ uolente aduersario,qui nõ fuit in dolo,& idẽ vult gl. in l.in cãæ.in prin. 2.de min. & in l.iurisgentiũ.§.ꝑtor ait.de pac. & pro hoc Bal.ibi allegat.l.Iulianus.§.si q̃s a colludente de act.

emp.& sic Imo.& Barb.in d.c.fi.uolunt idem in effectu,qđ vult Cum.in d.cõs. videlicet, ꝙ pœna caducitatis non transeat contra hæredẽ vasalli,& ista opinio vr̃ vera indistinctẽ,siue dñs fuerit sciẽs,siue ignorans, vasallũ fuisse in delicto, vt est manifeste de mente Cum.in d.cons.& probatur ꝑ rões, quas ibi allegat, & maxime quia ꝑ mortẽ delinquentis extinguit̃ delictum, quãuis in casu econuerso.s.qñ dominus decessit,antequam sit con-

6 questus,vtrum eius† successor possit priuare uasallum adhuc viuentẽ,distinguat̃,an dominus sciuerit,uel non,ſm Iac.Belui. in c.1.§.1.quib.mod.feu.amit.& Cy.in l.1.C.de reuoc.don.& Io. And.in Spec.de feu.§.nunc dicendum.in 1.additione magna.& in d.c.fi.& Bal.in c.1.§.porro.quæ fue.pri.cau.bñfi. amitten. & in l.j.de rer.diui.q.39.& Ro.& Alex.in l.rei iudicatæ.§.1.so.ma. & Are.cons.14.in fi.Et rõ diuersitatis est,quia qñ vasallus mortuus est,antequam dñs sit conquestus, uel qñ uterq. prius mortuus est,ut in casu nr̃o,delictum,ut dixi,morte delinquẽtis fuit

7 extinctum,ẽt si dñs fuit ignorans,† & actio ex delicto non trãsit cõtra hr̃dẽ.d.l.1.de priuatis delic.& hanc rõnem assignat Pe. de Anch.isto casu in d.c.fi.ꝑ quam dicit ꝙ contra hæredẽ nõ cõpetit ius agẽdi,sed solum ius excipiẽdi,ꝑ l.fi.C.de adul. nec isto casu distinguit inter scientem & ignorãtẽ,ꝙ patet,quia hunc casum diuersificat a casu sequenti, in quo fit dicta distinctio. Ius .n.declarandi uasallum cecidisse a feudo,qđ competit domino & ius uendicandi oritur ex delicto, & sic istud delictum nõ purgat actionẽ descendentẽ ex contractu,sed extra contractum.iõ non competit contra hæredem delinquentis,secundũ Bar.in d. l.j.de priua.delic.circa prin.¶ Nec obst. ꝙ actio ex delicto trãsit ad hr̃dem,quatenus ad eũ ꝑuenit.d.l.1.& inst. de ꝑpet.& tempor.actio.in prin.& in §.sed hæredi.quia ista pars feudi, de qua agitur, non peruenit ad hr̃des vasalli delinquẽtis ex delicto,sed ex contractu diuisionis præambulo quæ fieri potuit sine licẽtia dñi,ut dicetur ĩ.secũdũ Io.An.qui ita formaliter rñdet in d.ca. fi.in fi.vel ſm Card.& Imo.ibi,& in uer.ꝑall. isto casu agitur de pœna imposita de iure sp̃ali ex quadam æquitate, & contra regulas iuris,secũdum quas a contractu perfecto non licet per alterã partẽ recedere.l.sicut.C.de actionib.& oblig.& l.post perfectam.C.de don.q̃ sub mo.iõ talis pœna dẽt restringi & nõ ampliari,& sic non datur cõtra hæredem etiã quatenus ad eũ per-

8 uenit.Sed alio casu,videlicet,qñ † dñs mortuus est viuente vasallo,antequã sit cõquestus,si fuit ignorans,ad eius hæredem transit facultas expellendi vasallũ,qui delinquit: quia morte dñi delictum vasalli non fuit extinctũ. in d.l. j.de priuat.deli.nec ẽt delictum intelligitur tacitẽ remissum,ex quo dñs fuit ignorans.l.si per errorẽ. de iurisd.omn.iud.secus aũt qñ fuit sciens, qa tũc si non quærit,dũ viuit,& tps cõquerendi habuit, intelligitur dñs offensam remisisse,secũdũ Doc.in locis ꝑalle.& istã dr̃iam inter prædictos casus rõne præmissa in effectu facit etiã Pe.de Anch.ĩ d.c.fi.& quãuis Imo. ibi uideatur distĩguere ẽt primo casu inter scientẽ & ignorantẽ,tamẽ verius est,ꝙ tunc nõ hẽat locũ dicta distinctio,quia,ut dicit Raph.& Pe.de Anch. delictum illo casu indistincte fuit morte vasalli extinctum,& sic ẽt quãdo dñs fuit ignorans.d.l.j.iõ contra hæredem vasalli non competit ius dño vt ibi.Nec põt cogi successor uasalli capere nouam inuestiturã, qa,ut est dictũ, ex diuturnitate tpis præsumitur facta innouatio,vel est præscriptũ,vt non teneatur illã accipere,secũdũ Abb. in cons.superius allegato,& dato ꝙ ad illam cogi posset, non tenetur soluere capsoldum, vt statim dicetur. ¶ Quarto prædicta confirmantur.Nã quamuis videatur dubiũ, an diuisio hoc mõ .s.assignãdo totam rẽ uni,fieri potuit irrequisito dño, quia moder.in l.fi.C.de iure emphy.in pen.char.ver. intellige tamẽ, &c. dicunt, ꝙ diuisio fieri potest pro partib.pro quib. emphyteutæ sunt obligati ad pensionem dño,& hoc casu procedit,qđ voluit Bar.in l.si domus.§.fi.de leg.1.& in l.qui Romæ.§. duo fratres.ĩ x.q.de verb.ob.cum conc.de quib.ibi,secus quando per diuisionem tota res adiudicaretur uni;quia non posset fieri sine cõsensu domini,qñ cessat tunc rõ Bar.& quãuis neminẽ alleget, idẽ tamen uoluit Bald. in l.uoluntas.C.de fideicom.qñ feudum est nouũ,& ꝑ fratres acquisitũ,secus si eẽt paternum, cũ quo etiã trãsit Ar.in d.§.duo fratres.in pe.col.& istã opinionem tenet ẽt And.de Ise.ĩ d.c.Imperialem.§.præterea ducatus,cũ quo ẽt trãsit ibi Alu.& Prepo.in fin.ubi dicit, ꝙ si ex diuisione facta inter duos fratres de nouo inuestitos,tertia pars tñ peruenit ad vnũ, & aliæ duæ partes ad alterum,ꝙ dñs incõtinenti põt uendicare illud

illud plus, qđ habuit ille ultra dimidiam, quia dr̃ facta alienatio sine consensu, dñi, ꝑ principium illius capituli. & istud vr̃ satis de mente Bar. in d. §. duo fratres, quam format qōnē in duobus habētib. fundū emphyteuticum communem. Cū in hoc unus succedat alteri, & sic innuit, ꝙ secus sit in duobus simpliciter de nouo inuestitis, quo casu unus alteri non succedit. cap. 1. de duobus fratribus de nouo benefic. inuesti. & ꝑ Bart. & alios in l. si mihi & Titio. de uer. obl. ¶ Sed tñ contrariū puto verius, & 9 sic ꝙ etiam fratres † de nouo inuestiti, & inter quos non habet locum ius accrescendi, possint inter se diuidere etiam irrequisito dño, & ita uult Bar. in terminis in l. j. C. de impo. lucra. desc. li. x. in 1. col. vbi dicit, hic vr̃ casus talis qōnis, duo fratres acquisiuerunt ab ecclesia emphyteusim, uel accepit pater, qui decessit duob. filiis relictis, q̄rit, añ vnus possit alteri alienare partem suā, vr̃ ꝙ sic. Nā cā, ꝑ quā non liceat alienare, est, quia ille in quem alienat, non est obligatus ecclæ actione ꝑsonali, q̄ rō cessat hic, quia alter, cui alienat est æque obligatus ecclæ actione ꝑsonali, ergo licet sibi alienare. facit. l. volūtas. C. de fideic. & sic Bar. primo non facit differentiam inter emphyteusim de nouo fratrib. cōcessam, & paternam. Itē loquit, qñ vnus alteri alienat partē suam, & per ꝯñs ēt includit diuisionem, mediante qua res cōis in totum obuenit vni, & tñ vult, ꝙ ualeat alienatio, uel diuisio facta irrequisito dño, & hoc quia ille, in quē fit, est de comprehensis in inuestitura, & ex ea est pariter obligatus dño, vt ꝓbat ex illo textu, dum ibi dr̃, ꝙ onus, qđ imponit ꝑ illā legē alienationi factæ ex cā lucratiua, cessat, qñ donatio fit alteri eiusdē ordinis, cuius est donator, ergo in proposito est idem, qñ fit alteri cōprehensio in eadem inuestitura noua vel p̄rña, & ad idem tendit textus in l. uoluntas. C. de fideicom. & ad hoc ēt Bar. in l. cū hi. §. si vni. de trāsī. allegat ad hoc dictam. l. j. & dictam l. uolūtas; quam etiam allegat Bar. post Guil. in l. & iō. de condictione furti. & ista opinio probat ēt ī d. c. Imperialē §. ꝓterea ducatus, quem allegat ēt Bar. in d. §. duo fratres, qui tex. loquit indistincte, & sic etiam qñ feudū uni assignatur in totū, q̄a & hoc mō pōt fieri. inst. de off. iud. §. familiæ. & §. eadem: immo melius & commodius est domino, ꝙ in totum adiudicetur, & assignetur vni, ne p̄statio, q̄ fieri dēt annuatum, confundatur, ut est expressum in l. cōi diui. in prin. ff. cōi diuid. & ibi no. Bald. & ꝙ vni soli possit assignari. p̄supponit ēt Bald. in d. §. præterea ducatus. vbi concludit, si duo fratres sunt Marchiones, & ad unum obuenit tota Marchia, & ad alterū alia bona, ꝙ valeat diuisio. quia quo ad Marchionatum non est facta diuisio, qđ ē verum, si hoc nō sit factum in fraudem, f̄m An. de Ise. ut quia sit feudum assignatum habenti filios, & alteri, q̄ est sine filiis, alia bona, & ꝑ cuius mortē portio feudi reuersa fuisset ad dñm, si sibi fuisset assignata in diuisione, & cū quo transeunt Mod. & sic loquitur in feudo in quo portio unius deficiens reuertit ad dñm. & nō qñ feudum est p̄rnum. d. c. 1. de duobus fratrib. de nouo benefi. inuest. & idem præsupponit Pa. de Ca. in d. l. & iō. quā legit cū præced. & etiam Rap. qui format qōnē, quando uni tm̃ obuenit ꝑ diuisionem emphyteusis, vel feudum, nec se restringit ad feudū nouum, & istud etiam in terminis uult Ant. de Bu. in cōsi. 37. inci. Leugus quidā, &c. vbi determinat, ꝙ si uni ex duob. fratrib. ob-10 uenit ꝑ diuisionē emphyteusis ecclesiæ, ꝙ † diuisio ualuit sine licentia ecclesiæ, q̄a lex, q̄ prohibet alienōnē, vr̃ cogitasse de extraneo. allegat dictam. l. voluntas. C. de fideic. cū ibi notatis per Guil. & dicit etiā, ꝙ istud est expressum in d. §. ꝓterea ducatus, & sic intelligit illū text. etiā qñ ī diuisione assignatur feudū vni in totum, & istud ēt p̄supponit Alc. in cōs. 7. 5. vol. vbi ꝓbat late, & ꝯcludit, ꝙ diuisio feudi pōt fieri irreq̄sito dño. Nec obs. ꝙ cesset rō Bar. s. q̄ solū hēt locū, qñ diuiditur res feudalis æqualiter. & cessat, qñ uni in totū assignatur, ꝙ ille non recognoscit a dño, nisi partem suam, q̄a q̄uis uasallus ex tali diuisione nō cadat a suo iure. tñ ꝑ alia parte tenetur dñm de nouo recognoscere, ut est expressum in feudo. in d. §. ꝓterea ducatus. & si negligat eam petere intra debitū tēpus, de quo in c. 1. quo tēpo. mil. cadit a iure suo, nec istud negat Bar. sed alii. sed uolūt, ꝙ ex hoc solo non cadat. s. q̄a diuisio sit fcā sine consensu dñi ex quo facta est in alium eiusdē ordinis. i. cōprehēsum in eadē inuestitura. d. l. 1. C. impo. lucra. desc. & d. l. uoluntas, & idem in emph. q̄a ex hoc, ꝙ in totū sit ꝑ diuisionē asngnata, est magis ꝓuisū dño, ut expresse dr̃ in d. l. cōi diui. & licet ad cēsū nō sit obligata nisi ꝓ sua parte, poterit tñ cogi ad inuestiturā capiendā de nouo pro alia parte. arg. d. §. præterea. quē ēt quoad aliud allegat 11 Bar. ad emphy. Et quāuis dictū est, ꝙ † feudatarius, qui post diuisionem intra tēpus congruū nō recognouit dominū pro parte de nouo acquisita, cadat a iure suo. istud tamē procedit de iure cōi, sed in casu nostro ex dispōne bullæ ꝑꝑ nō petitā inuestiturā, non hēt locū pœna caducitatis, ut patet ibi, ꝑꝑ canonem non solutū & seruitiū non impensum, aut inuestituram debitis t pib. nō petitā, uel successorū electione non facta in commissū non cadant, nec ad dñm deuoluantur, nisi in casu infra scripto, &c. Nec iste casus continetur sub illa exceptione, nisi in casu infra. scripto. Qm̄ infra. decernitur, ꝙ inuestitura peti dēat intra annū & mēsem per illos, qui in hmōi bonis & feudis ex aliquo ꝑdictorū ꝯtuum, vel successionū, aut aliàs (ut ꝑfertur) iuxta naturam bonorū & feudorū, ac formā & conditionē suprascriptæ nostræ ꝯcessionis legitime succedent, &c. ꝯctus autem prædicti ad quos hr̃ relatio, enumerantur superius ibi, venditioni, donationi, datiōi in solutū, legato, testō, & codicillis, permutationi, obligationi, hypothecæ, & alijs quibuscunque licitis alienationum ꝯctib. inter uiuos, & ex cā mortis, &c. inter quos cōtract᷒ non enumeratur diuisio. Nec obstāt illa verba sequentia, & alijs quibuscunq. licitis alienationum contractib. &c. quia intel 12 ligitur de similib. expressis propter naturā illius verbi † alijs, ēt iunct. cū illo verbo vr̃i, quibuscūq. f̄m glosā approbatā in l. si fugitiui. C. de seruis fugiti. & quia hic agitur de odio, sicut ibi, quia non petenti non tm̃ imponitur pœna caducitatis, sed quia cogitur pro inuestitura soluere sextam partem æstimationis rei feudalis contra ius cōe, siue ꝯctus iste sit feudalis, quia de feudo non soluitur laudemiū de iure, quia hoc cautū non reperitur in feudo, f̄m Cardinalē in c. potuit. de loc. & Imo. in c. ex parte. de feu. & Doctores cōiter, maxime Dñi. ī c. apostolicæ. §. sed licet. de re iu. in 6. & Alua. ī c. 1. §. sed nec alia. quæ fuerit prima causa beneficij amittēdi. & Alex. in cons. 5. in fi. 1. co. cū seq. in 5. vol. & idē ēt si ista ꝯcessio ꝑꝑ annuā præstationē diceretur emphyteutica, vel participaret de illa; quia etiā de iure pro emphyteusi soluitur tm̃ quinquagesima, & nō sexta pars. l. fi. C. de iure emphy. & ꝙ in materia restringibili dictio alijs iuncta dicto verbo vniuersali restringatur ad similia, vult ēt Soc. in l. quidam relegatus. in 5. notabili, de reb. dubijs. uer. sexta. & ulti. ꝯclusio, &c. ꝑ notata in d. l. quicunq. vñ intelligitur de alijs quibuscūq. alienationib. similib. prædictis, & aliæ similes dr̃, quæ sunt prohibitæ, & fieri non possunt de iure, sicut illæ quæ sūt specificatæ. Nam quoad alienationes cōcessas de iure cōi priuilegium apostolicum esset frustratoriū, & propterea sub illo nō cōtinent. l. quæ sub cōditione. §. fi. de cōdō. inst. & istud manifesta rōne confirmatur, quia vult etiam bulla apostolica, ꝙ pro hmōi alienationibus & inuestituris soluatur laudemium, videlicet, pars quinquagesima, vel sexta, quæ non venit de iure soluenda, ex alienatione, quæ ex diuisione procedit, f̄m Bar. & Doct. in d. l. & ideo. de cond. fur. quia est alienatio necessaria, & ideo bulla 13 † debet interpretari f̄m ius cōe. c. cām quæ. de resc. & sic intelligε pro illis alienationib. pro quib. dēt solui laudemium, & solū in quantitate laudemij est recessum a iure cōi, quia augetur, ꝑ bullam, non aūt quātū ad cās, & modos alienandi, & pro quib. de iure nō debet præstari, immo ratione subiectæ materiæ dēt bulla restringi ad causas & alienationes, quib. de iure conuenit p̄statio capsoldi. ar. l. insulā. de præscr. verb. & l. si stipulatus. in prin. de usur. cum concor. Nec ēt obstāt illa alia uerba bullæ, videlicet, aut aliàs (ut præfertur) iuxta naturā bonorum, & feudorum, ac formā, ac conditionem suprascriptæ nostræ concessionis legitime succedunt, &c. quia & hoc loco hr̃ semper relatio ad præcedentia, ut patet ex illo uerbo, ut prefertur, & ex illo alio, s. suprascriptæ concessionis, & sic hęc clausula non ampliat præcedentia, sed se restringit ad illa, quod etiam magis ꝓbatur ex alijs uerbis immediate sequentib. videlicet, intra annū a die translationis dominij in eis factæ ex aliquo ex modis suprascriptis, nouas recognitiones, & inuestituras petere & recipere, &c. per quod uerbū ex aliquo ex modis suprascriptis, manifeste apparet, ꝙ de diuisione non intelligitur bulla, quæ non continetur sub modis suprascrip. Aliàs si diuisio & omnis alia alienatio, ex qua etiam de iure non debetur laudemium cōprehenderetur sub verbis prædictis, nunquam uerificaretur, neq. verificari posset unum aliud, qđ in bulla continetur. s. ꝙ ꝓpter inuestituram debitis temporib. non petitam, bona non cadant

in

in commissum. Ad hoc ergo vt istud possit habere locum, & nõ sit superfluum, est dicendum, quod ista verba uerificantur in diuisio ne. l. si quando. in prin. de leg. j. & c. si Papa. de priu. in 6. Et ꝙ intentio bullæ fuit, qđ pœna caducitatis, locum non habeat quando ex alienatione de iure non debetur laudemiũ, & a quo iure communi non est recessum per bullam in hoc, s. vt laudemium præstetur eo casu quo nihil venit ꝑstãdum de iure. sed ĩ casib. in quib. debet tantũmodo per bullam, augetur, ut dixi, ꝙ autem ex diuisione non debeat solui, de iure communi uoluit Bartolus, & alij in d. l. & ideo, de condi. furti. etiam eo casu quo vni in totum res fuit assignata, ut ibi clare præsupponit Pa. de Cast. & Raph. in questione per eos formata. Ex præmisis ergo clare & aperte colligitur, ꝙ de iure communi fieri põt diuisio ir requisito domino, etiam qñ tota res uni assignatur. Itẽ ꝙ licet ꝑꝑ inuestituram debito tempore nõ petitam post diuisionẽ di cto mõ factam de iure communi, posset res incidere ĩ cõmissũ. §. ꝑterea ducatus, ꝙ tñ in hoc a iure cõi ꝑ bullã est recessũ, quæ vult, ꝙ isto casu ob inuestiturã debitis tẽporib. nõ petitam bona nõ incidãt in commissum, & ꝙ ẽt laudemium non deberet, si inuestitura nunc peteretur, & concederet, quæ nõ est necessaria ꝑꝑ tẽporis diuturnitatẽ, & ꝑꝑ prescriptionẽ. Laus Deo.

¶ An mortuo feudatario sine filijs succedant fratres æqualiter in feudo antiquo seu paterno. nu. 5. 9.

SVMMARIVM.

1 *Inter feudatarios nedum mediante diuisione fieri potest alienatio irequisito domino, sed & quolibet alio titulo.*
Idem in emphyteusi.
2 *Refutatio feudi omnimoda quot modis dicatur.*
3 *Quem de euictione tenet actio eundem agentem repellit exceptio. num. 12.*
Vnus diuidentiam regulariter alteri tenetur de euictione.
4 *Quando inter fratres in feudo paterno habeat locum ius accrescẽdi. num. 14.*
6 *Quamuis quis renunciauerit omni iuri, quod habet, uel habere sperat in diuisione facta inter fratres in bonis alterius, si tamen unus decedat sine filijs non prohibetur succedere. nu. 13.*
7 *Idem in feudo.*
8 *Pactum unius non prodest alteri, quando paciscentis non interest.*
10 *Intellectus ad cap. 1. in fin. de eo qui fin. fec. agna. de feudo pãterno.*
11 *Simplex promissio de euictione debet intelligi secũdum naturam actus, super quo interponitur.*
15 *Feudum an redeat ad ecclesiam præmortuo eo cui in diuisione feu dum assignatum est.*

CONSILIVM XI.

STANTE themate, de quo supra uideretur fortassis prima consideratione dicendũ, ꝙ ꝑmortuo d. Leonello sine filijs masculis, ꝙ oẽs eius fratres æqualiter admitti deberent ad istud feudũ, qđ est antiquum, ut fertur, seu paternũ. ca. 1. de nat. suc. feu. c. 1. de gradib. suc. in feu. c. 1. de duo. fra. de no. bñfi. inuest. c. 1. de feu. march. & patet ex no. ꝑ Bar. & alios, in l. si mihi & Titio. de ver. ob. & per Doc. in c. ex parte. de feu. Nã clarũ videtur ꝙ tale feudũ licite in totum peruenit ad Leonellũ, ẽt irreqsito dño. Primo. n. diuisione potuit integre do. Iac. assignari, ut factũ est absq. requisitione ecclesiæ. c. 1. §. ꝑterea ducatus. de prohib. feu. alie. ꝑ Fe. & no. Bart. in l. qui Romæ. §. duo fratres. 10. q. de uer. obl. & alijs locis, de quib. ibi per Alex. quæ hic transcribere nõ laboro, similiter do. Iac. demũ potuit illud communicare do. Christophoro & Leonello, qñ societatem omnium bonorum contraxerunt nulla licentia domini petita, quia † inter cõfeudatarios nedum mediante diuisione fieri potest alienatio do mino irrequisito, ut supra. dictũ est, sed ẽt quolibet alio titulo, vt est casus in c. 1. de alie. feu. pater. & ꝑ Bal. in l. võlũtas. 2. col. C. de fideic. sicut ẽt emphyteusis, maxime paterna alienari potest quoquo titulo in alios pariter inuestitos, ut est de mente Bart. in d. x. q. & clarius in l. si domus. §. fi. cum alijs multis cõcor. ibi datis per Alex. de leg. j. cui conclusioni non ob. text. in cap. 1. §. fi. aliàs c. 2. de duo. fra. de no. bñfi. inuest. ubi hr̃, ꝙ feudũ per vnum ex fratrib. acquisitum communicari aliis fratrib. sociis nõ põt, quia in casu illo, illi alii fratres non erant de comprehẽsis in inuestitura, sed de eo fuerat unus tm̃ inuestitus, iõ communi cari non potest, q. a domino fieret ꝑiudicium, & iõ alio etiam titulo in alios fratres non potuisset illud transferre, secus est, vbi ille, in quem fit alienatio, est de comprehensis in inuestitura, ut per Doc. in locis prædictis. Non minus etiam facta ultima diuisione inter do. Iaco. d. Christoph. & Leonellum, potuit dictum feudum, quod inter eos erat commune ex societate prædicta, in solidum adiudicari d. Leonello, cum omnes isti sint in inuestitura paterna comprehensi, ꝑ d. §. præterea ducatus, & sic patet de primo ad multũ, ꝙ feudum hoc pr̃nũ iure ꝑmittente in totum est penes Leonellum, ergo illo sine filiis præmortuo nõ magis admitti d. Iaco. q̃ alii, immo oẽs simul, ex quo sunt in pari gradu per prædicta. Quinimmo vr̃, ꝙ alii succedant excluso d. Iac. & eius filiis, ꝑ tex. in c. 1. de eo qui fi. fec. agn. in fi. vbi dr̃, ꝙ si unus ex trib. fratrib. alteri ex eis omnimodo feudum paternum refutauerit, ꝙ talis renunciatio in perpetuum renunciantem excludit, & alter frater solus admittitur. Refutatio uero 2 † dicitur omnimoda pluribus modis, ut ibi per Bald. & alios & in c. 1. in ti. Impera. Lotha. Euge. Papæ, &c. inter cætera dicitur omnimoda, qñ fuit simplex, sicut fuit in casu nostro ut no. An. de Iser. in c. j. de vasal. decre. æta. dicens, ꝙ qñ refutatio feudi fit simpliciter intelligit ĩ dubio, ꝙ sit omnimoda refutatio, đ qua loquitur tex. in c. j. de eo qui fi. fac. agn. alle. in ar. l. si quis, ꝑ eo. §. si nummos. de fideius. Cũ ergo do. Iaco. tam mediante communione, quam ultima diuisione feudum simpliciter refutauerit concludendum uidetur, ꝙ sit exclusus perpetuo. Quod autem filiis eius similiter nocuerit, uidetur in terminis decidi per Bal. in l. qui se patris, 9. col. uer. item quæritur, &c. C. vñ libr. dũ quærit, an si vasallus perdidit feudum repudiatione, ꝑiudicet eius filiis & descendentibus. & dicit Nic. de Math. tenuisse, ꝙ si feudum est antiquum seu paternum, sicut est feudum, de quo quæritur, si filius adiuit hæreditatem patris renunciantis, ꝙ factum & renunciatio eius ꝑiudicat filiis. l. quæ a patre. C. de test. mil. & l. uenditrici. C. de reb. alie. non alie. nisi solẽniter confecissent inuentarium; quia tunc non noceret aditio hæditatis. l. fi. §. in cõputatione. cũ ibi no. C. de iure deli. sed Bal. in proposito subiungit sibi uideri, ꝙ si uasallus renunciat dicto feudo paterno, & promittit ꝙ contra non ueniet per se tantum. non impediuntur filii uenire, qui ex nouo iure agunt post mortem patris, quando sunt hæredes patris secundum naturam feudorũ, ar. l. cum pater. §. hæreditatem. de leg. 2. & l. Paulo Callimacho. §. 1. de lega. 3. aut promittit etiam pro filiis & hæredibus & tũc debet distingui, ut distinguitur etiam in aliis bonis filii alienatis a patre. secundum distinctionem traditam per Doc. in d. §. in computatione, si ergo in dicta diuisiõe vltima dicti tres fratres per se. & suos hæredes promiserunt nunquam contrafacere vel uenire, prout uerisimile est, ꝙ sic promiserint, sequitur ex dictis Bal. ꝙ filiis hæred. nocebit renunciatio patris, ex quo hæreditas d. Iac. est soluendo, ex no. communiter in d. §. in computatione siue inuentarium fecerint, siue nõ. Et idẽ esset, ubi de hæredib. nõ esset facta expressa mentio, quia promittẽs de se, uidetur ẽt promittere de hæred. suis, nisi loquatur de se tm̃, & sic taxatiue. l. stipulatio ista. in prin. ver. sed si se. de ver. ob. & no. gl. Bar. Ang. & alii, in l. si sic. de uer. ob. & in l. qui in futurum. ff. de pac. Tertio principaliter. d. Iac. & eius filiis obstare uidetur regula de qua in l. uendicantem. cum l. seq. ff. de euict. uidelicet, quem de euictione tenet actio, eundem agentem repellit exceptio, q. a unus diuidentium regulariter tenetur alteri de euict. l. familiæ. C. fa. ercis. siue ergo ipse aut eius filii hæredes feudum hoc petant, repelli vñr dicta exceptione, siue aliis auferatur feudum ad hæredib⁹ Leonelli, vr̃ ꝙ teneať de euictione, & ꝙ iure actionis contra eum, & eius hæredes agi possit. Vltimo uidetur fortius posse concludi, uidelicet, ꝙ Leonello sine filiis masculis decedente, nedum. d. Iac. & eius linea masculina excludatur, sed ẽt omnes alii eius fratres. & sic ꝙ feudum istud reuertatur ad ecclesiam, per no. in terminis per Bal. in l. unic. in ult col. C. quando non pet. par. & c. ubi dicit, ꝙ iura uolentia, ꝙ in feudo paterno 4 † habeat locum ius accrescendi inter fratres, seu ꝙ fater succedat fratri facta inter eos diuisione, locum hñt, qñ apud superuiuentem remansit aliquid de feudo per diuisionem, quia tunc

portio

portio pōt accreſcere portioni,ſed vbi feudū in diuiſionē in totū fuiſſet ſignatū ꝑmortuo,& ſupuiuēti,nihil tunc ei accreſcit, quia portio nō pōt hoc caſu portioni accreſcere,iō penitus excludiť,vt ibi latius ꝑ eum, ergo cū totū iſtud feudū in diuiſiōe fuerit adiudicatum Leo.ſeqťur,ꝙ illo ſine filijs præmoriēte ꝙ reuertitur ad eccleſiā fratrib.excluſis,qꝛ ꝑ talē diuiſionē fuit iter eos ius accreſcēdi excluſum ut vult gl. in d.l. ſi familiæ.dicēs in terminis,ꝙ mortuo uno ex fratrib.diuidentib.cui feudū fuerat in diuiſione aſsignatū relicta filia fœmina, & nullis maſculis,ꝙ feudū non tranſit ad fratres ſuperſtites, ſed ad eccleſiā reuertitur. Sed præmiſsis non ob.cōtrariam ſniam proculdubio puto veriorē,cōcludiq; debere, ꝙ d.Leonello ſine filiis maſculis ꝑmoriēte ſuperſtite do.Iac.vel eius filiis, & ſimiliter ſuperſtite.d.Chriſto.d.Iac. ſeu eius deſcēdentes maſculos admitti debere ad duas partes ex trib.dicti feudi paterni, & d.Chriſtoph. ad aliā tertiā partē.Qm̄ ut ex dictis.ſ̄.in prin.patet,ꝙ duas tm̄ partes huius feudi hēt Leonellus a d.Iac.tertiā.n.partem primo habuit facta cōione oīum bonorū, & aliam tertiā partē habuit d. Chriſtoph.alia uerò tertia remanſit penes.d.Iac.ſequuta vero iter eos diuiſione aliā tertiā partē habuit Leonellus a d.Iac. & aliā a d.Chriſto.igitur mortuo Leonello vt ſ̄. ſuperſtite d.Chriſtop.non pōt d. Iac. ad totū feudū admitti, quia pro toto non hēt cām a.do.Iac.ſed pro tertia parte ēt a d.Chriſtop. Quid aūt iuris ſit de parte.d.Chriſt.illo demum ſine filijs maſculis moriēte ſubiungā inferius. Quod itaq. admittatur d.Iac.& d. Chriſt. in dictis partib.adueniēte caſu prædicto aliis fratrib. in totū excluſis,probatur in d.c.1.in prin. de eo qui ſi.fec. agn. & in c. 1. de natur.ſuc.feu.& in c.Titius cum Sēpronio.ſi de feudo fue.cōtr.inter do.& agn.& in c.1.de prohib.feu.alie.per Lotha.ubi ꝓbatur, ꝙ ſi quis ſimpliciter renunciat feudo pr̄no alteri ꝯfeudatario,ꝙ illo demū ſine filijs ꝑmoriēte renūciās uocať ad oē ius qd̄ mediāte renūciatione amiſerat, & ꝙ alteri agnato ēt i pari gradu exiſtēte nihil q̄ritur de nouo ex hmōi refutatione in caſu prædicto.Et ad idem in terminis nr̄is eſt gl.in c.1.in ti.Imperator Lotha.Euge.Papæ,& vniuerſo populo.aliàs incipit rubrice,cōſtitutiones feu.dn̄i Lotha.Imperatoris.quam ibi ſequunť alij, & idem in proprijs terminis vult Bal.in l.1.11.q.ff.de rerū

5 diui.ut.ſ.fr̄ † penes quē de feudo nihil remanſit in diuiſione,vocatur fr̄e præmortuo,qui feudū habuit ex diuiſione in totū,ſed tpe huius ſcdæ diuiſionis nullū ius hēant alij fr̄es in dicto feudo ſed iſti tres tm̄ mediante communione. d.Iac.qui ſolus ante eum ius habebat in hoc feudo, eidē ſoli acquiſito mediante prima diuiſione inter oēs fr̄es de Zobolis facta,merito ex dicta refutatione.d.Ia.facta ꝑ cōionē & ex refutatione eiuſdem, & d. Chriſ.facta mediante ſcda diuiſione,nullū ius fuit quæſitū aliis fratrib.ſed reuerti dēt ad d.Iac.pro duab.partib.ex trib. quas ꝯſequutus eſt Leonellus a do.Iaco. per modū,de quo.ſ̄. & ad d. Chriſ.pro alia tertia parte.Quinimmo uoluit fortius Bar. in d.

6 §.duo fr̄es.in q.† ꝙ duob.inter ſe diuidentib.& hincinde renūciantib.iuri,qd̄ hēant,& hr̄e ſperabant, ſi cōtingat uni tm̄ emphyteuſim cōem aſsignari,ꝙ alter,illo ſine filiis ꝑmortuo,ſuccedere in dicta emphyteuſi nō impedietur ꝑ dictā renūciationē,qua mediante renūciatū erat iuri de p̄ſenti,& futuro. Et idē voluit i cōſ.58.inci.Ex themate prædicto.& Fed.de Senis in ꝯſ. 228.inc.Factum eſt tale duo fr̄es,&c. & eſt cōis opi. ſecūdū ꝙ

7 latius dn̄t oēs Mo.in d.§. duo fratres.& † ꝙ refutans feudū alteri fratri in diuiſione illo præmoriente non impediatur ſupſtes, qui refutauit ſuccedere,in terminis tenet Alex.cōſ.21.5.uol.& ꝙ alij nō admittātur ſatis per p̄dicta patet,quia(vt dr̄ in iurib. & locis p̄allegatis) refutans in caſu prædicto uocatur ad ius, qd̄ renunciauit,& alteri ex tali refutatione nihil quæritur, ſed Leonello eſt acquiſitū feudū hoc in totum ex refutatione d.Ia. & per cōionē & diuiſionē,& ex refutatione d. Chriſ.in dicta diuiſione,ergo ad eos ſu puiuētes,vel ad eorū filios maſculos tm̄ reuerti dēt,Leonello ſine filijs maſculis ꝑmoriente, & non ad alios,ex quorū refutatione nihil habuit, & tanto clarius oñdiť ꝙ alijs nullū ius fuerit quæſitum,ex notatis per Bar.in d.x.q.& ex eius rōnib.qui fortius uoluit,ꝙ ſtante renunciatione alteri facta de præſenti & futuro iure nihil q̄ratur niſi ei,cui acquiri intereſt paciſcentis.Et iō ꝙ eccleſiæ dn̄æ directi nihil quærať,

8 quia † pactū unius non prodeſt alteri, qn̄ paciſcentis non intereſt.l.ſi unus.§.pactus.ff.de pac.ſed ſicut in caſu Bar. nō īntereſt fr̄is paciſcētis,ꝙ q̄rať ecclæ,ita in caſu nr̄o Leonelli nō īntereſt,

ꝙ aliis fratrib.quæratur,vt in terminis notatur in l.ſi.ff.de pact. Scd̄o nō acquiriť eccleſiæ,dicit Bar. declaratus ibi per Aret.qꝛ ille,qui renunciauit iuri futuro,requiritur vt renunciet ad hoc, vt quæratur illi,cui renunciauit, ſi hoc non fit, ius remanet penes renunciantē.l.nec vtilē.ff.ex quib.cauſis maio.ſed ſi ille,cui renunciatū eſt,decedat ſine filiis,illi,reſpectu iuris futuri, nihil reperitur quæſitū, qꝛ q̄ ſunt ſub cōdōne,nō ſūt in diſpōne.l.q ſub ꝯdōne.de cond.inſt.nec ēt ſuis filiis,cū ſine eis deceſſerit,ergo ius iſtud futurum non fuit extinctū in ꝑſona renūciātis, ita ergo in ꝓpoſito,cū ante cōionē & diuiſionē ſolus d.Iac.ius haberet in feudo,qd̄ ad eius filios erat trāſiturū,vbi illud retinuiſſet,q̄uis illud in diuiſione prima facta dn̄o irreqſito habuiſſet, vt eſt caſus in c.1.de natu.ſuc.feud.ſequitur, ꝙ iſtud tale ius de futuro ꝑmoriente Leonello ſine filijs non dēt in eius ꝑſona eē diminutum uel extinctū,cū Leonello,nec eius filiis, ſine quib. deceſsit non fuerit acquiſitū.Et tanto magis,qꝛ iuri de futuro non renunciauit d.Iac.ergo ab illo tanto minus excluditur, cui renūciari nō vr̄ ꝑ ſimplicē diuiſionē.d.§.duo fratres cum mate. Vbi vero poſt Leonellū moreretur d.Chriſt.ſine filiis maſculis ſuperſtite d.Ia.uel eius filiis, ſimiliter concludo,ꝙ d.Iac.& quilibet de eius linea maſculina ſolus admittetur ad illā tertiā partē,quam conſequutus eſt d.Chriſt.Leonel.ꝑmoriente, quia ꝓ illa habuit cām.d.Chriſt.a.d.Iac.tm̄,& ipſe ſolus fuit,qui refutauit d.Chriſtophoro,ergo ad eū tm̄ in caſu p̄dicto redire dēt ꝑ ea q̄ ſuperius ſunt allegata,& ꝑ q̄ eſt concluſum,ꝙ Leonello ꝑmoriente totū feudū hoc redire dēt ad do.Iacobū,& d.Chriſtophorum,quia iſto caſu militat eadem rō.Similiter & tertio,ubi do.Chriſto.moreretur ante Leonellum ſine filiis maſculis, deinde Leonellus ſine deſcendētib.maſculis ſupſtite do.Iac.auc eius filijs totum feudū redire debere ad do. Iac. uel ad eius deſcēdentes maſculos,quia ꝓ dicta tertia parte, quā habuit Leonellus a d.Chriſtophoro habēte in ea cām a d.Iac. ꝑ cōionē, remotū eēt obſtaculū a.d.Iaco.& eius filijs,ideo in totum ſuccederet,ar.l.cōi liberto.ff.de ope.lib.& quia ſicut vbi illa portio eſſet penes d.Chriſt.re ipſa,illo ſine filiis ꝑmoriente ſolus do.Iaco.alijs excluſis ſuccederet,ut dictum eſt,ita in hoc iure de futuro,& ſpe tm̄ cōpetenti.d.Chriſtophoro,debet ſolus d.Iac.ſuccedere.Atq.ēt quia ex dicta cōione,qua mediante do.Chriſt.acquiſiuit illā tertiā partē,nullū ius potuit quæri alijs fratrib.tū quia nō intereſt d.Chriſtophori pecuniariter,tū qꝛ ita demū vr̄ voluiſſe d.Iac.hoc iure de futuro priuari,vbi acquireretur d.Chriſtoph.vel eius filiis maſculis, & ſic militant etiā hoc caſu rationes Bar.in d.10.q.per quas cōcludi dēt, ſolū do. Iac. uel eius filios p̄dicto caſu adueniente admitti debere.Et ſi dicatur,ꝙ hoc vltimo caſu d.Iac. ad quem ſolū peruenire debebat dicta tertia portio.d.Chriſto. præmotiente ſine filiis, ubi illam apud ſe retinuiſſet, ſibi præiudicauerit tacendo per annum a die quo ſciuit d.Chriſt.eā refutaſſe Leonello, quaſi dictæ refutationi ꝯſenſerit,vt vr̄ caſus i c.Titius.el 1.ſi de feu. fue.cōtr.īter do.& agn. & no.Bal.in c.1.§.hæc quoq;.pen.col. de ſuc.feu.rn̄detur, ꝙ p̄dicta procedunt, ubi mortuo d.Chriſto. vellet d.Iac.a Leonello adhuc viuente illam tertiam partem conſequi tanq̄ non potuerit eam alienare in ſui præiudicium,quia tacendo per annū ſibi nocet in hoc,ſecus uero præmortuo d.Chriſto.ſi poſt mortem Leonelli vult ad eam admitti, quia etiam ubi expreſsè conſenſiſſet,huic iuri de futuro non renunciaſſet ut plenē no.in d.§.duo fratres. Supereſt igitur adductis in contrarium reſpondere. &

9 in primis non ob.iura probantia,ꝙ† oēs fratres pariter admitti dēnt ad feudū fratris ꝑmortui, qꝛ nō procedunt illa iura,vbi ꝑmortuus habuiſſet cām tm̄ ab uno fratrib.ſuperſtitib.ſicut habuit Leonellus,& d.Chriſt.a d.Iac.tm̄, quo caſu ꝑ ſimplicē refutationē.d.Iac.alijs nihil fuit q̄ſitū,vt rōnib.& authoritatibus p̄dictis eſt oſtēſū.Nō ob.tex.in c.j.ad fi.de eo qui ſi.fec.agn. ſe-

10 cundò † loco allegatur,qꝛ text. ille loquitur,ubi refutatio fuit oīmoda,ut qꝛ nedū fuit facta ꝓ recipiente & eius hær. tm̄, ſed ēt ꝓ oīb. & ſic ēt pro agnatis quibuſcūq. & ꝑpōs ēt ꝓ alio fratre,iō illo caſu ille ſolus ſuccedit,ut ibi declarat Bal.& Mod. & per Ale.& Areti.in d.§.duo fratres.ſup.10.q.ibi tacta per Bart. vel ubi facta fuiſſet in manibus dn̄i ad finem, ut alium fratrem inueſtiret tanquam de feudo nouo,ut ꝑ Bal. in c.1. & per gl.in d.c.j.Impera.Lotha.Euge.Papæ,&c. ſecus autē ubi eſt facta in perſonam,ſeu ſimpliciter, quo caſu in dubio p̄ſumitur perſonalis, & alteri non prodeſt,ut eſt de mente gloſſ.in d.cap.1.Imperato.

rato.Lotha.in fi.& expresse Bal.& Mod.in d.c.1.de eo qui fi.fe cit agna.Quinimmo ubi renúcians renunciasset iuri, qd habe-ret,& habere speraret,adhuc renúcianti nó nocet dicto casu ad ueniéte,& sic nó diceretur oïmoda,ut manifeste cócludit ex di ctis Bar.& clarius Are.in d.10.q.& in alijs locis præallegatis, cú quo ét ibidé transit Ale.& alij,cóiter,ꝗcquid senserit Bal.& male in hoc ultimo in d.c.1.iuxta prin.Impe.Lotha.Eug.Papę, &c.Et patet ꝑ ꝑdicta,ꝙ ét male loquit And.de Iser.in d.c.1.de vasal.decrep.ætatis,qui uoluit,ꝙ in dubio refutatio céseat oï-moda,qm̃ patet cóem opi.esse in contrariú ex ꝑdictis.Cú ergo simplex fuerit refutatio d.Iac.tá facta per cóioné quá ꝑ scđam diuisioné,céseţur esse ꝑsonalis,& alij non prodest.& ꝯñr sicut sibi non nocet,ita nec nocet eius filijs,ad quos,ut dixi,feudum tráſiuisset,si illú retinuisset d.Iac.d.c.1.de nat.suc.feu.Nec ob-stat doctrina Bal.ĩ d.l.qui se patris,quia loquitur Bal.vbi filios admitti vellet in casu,quo pr̃ superuiuens admitti non posset, puta.Leonello vel do.Christophoro cú filijs masculis præmo-rientib.quia eis hr̃dibus obstaret factú pr̃is ꝑdefuncti,& exclu derentur,vel ex regula,de qua in d.le.vendicante.uel ex alia de qua in l.ex qua persona,de reg.iur.iuxta plene notata in d.§.in cóputatione,secus aút vbi admitti volunt in casu,in quo pr̃ su-perstes admitti posset ꝑdictis sine filijs morietib.quia dicto ca su si do.Iacobo factú propriú nó noceret,multo minus potest

11 eius filijs hr̃dib.nocere.Non ob.dú tertio dicebat,† ꝙ cum d. Iac.diuidens teneretur de euictione,non dét audiri,per dictam l.vendicaté.quia illud locú non hét,ubi euictio sequitur ex na-tura rei,vt specie ꝑ Bar.Bal.Ang.& Sal.in l.si familiæ.C.fam.er cis.dú uolunt,ꝙ in terminis qõnis ibi formatæ per gl.s.qñ uni ex fratribus in totú obuenit feudum,& alteri allodium,& ille decedit sine filijs masculis relicta filia fœmina,si quidem eccle-sia uendicai feudú,non poterit agere filia de euictione contra patruú,ét vbi de euictione promisisset patruus,dúmodo in spe cie nó promiserit de euictione ét sequuta ex natura rei,ꝗa sim

12 pl'r† promissio de euictione intelligi dét ẜm naturá actus,su ꝑ quo interponitur.l.si legati serui noïe.de leg.1.& in l.si uno.in prin.ff.loc.& idem dñt Bald.& Sal.ibidé in ult.q.qñ feudú non euinceret a dño feudi,sed a dicto fratre suꝑstite,ut quia feudú erat pr̃nú & ex natura inuestituræ euincere pñt filiæ fœminæ mortuo fratre sine filijs masculis,& nó tenebitur ei de euictio ne,sicut dictú est in casu proximo,& ita dñt ét tenuisse Guido. de Suza.& per istud ultimú in indiuiduo deciditur casus noster ut in eo,s.non posit agi de euictione per filias Leonelli,& dñi Christophori ꝯ aliquem.ꝙ ét probat,quia do.Iaco.vult admit ti ad feudú,ex ordinatione authoris seu distincti,id est pr̃is sui, qui ordinat & prouidit,ꝙ uno ex dictis fratrib.ꝑmoriente sine filijs,succedat alter,quo casu agi nó pót de euictione,vt cóclu-dit Bar.in d.§.duo fr̃es.in 1.q.qui plura de quib.ibi per eum,& ita per ꝑdicta in terminis nr̃is cócludit Ale.cons.21.in 5.vol.vo

13 lens,ꝙ† ubi ex diuisione feudú pr̃num ꝑuenit ad unum tm̃ ex fratrib.,ꝙ si præmoriatur sine filijs,ꝙ aliter agere posit ad il-lud,absq; eo,ꝙ de euictione teneat filia b.præmortui fr̃is.Non obst.qd no.Bal.d.l.1.C.qñ non peten.par.in ult.col.uolens,ꝙ

14 vbi in diuisione feudú pr̃num in totú ꝑuenit ad vnú,ꝙ † ꝑ illá diuisioné sit inter dictos fr̃es ius accrescendi extinctú,adeo ꝙ illo præmoriéte sine filijs,alij admitti non posint,quia Bal.in hoc male loquit,& cótrariú ꝑsupponit glo.& alii in d.c.j.impe ra.Lotha.& ipsemet Bal.in d.l.j.in 11.q.ff.de rer.diuis.& in d.l. si familiæ.in vlt.q.& Doc.in d.§.duo fr̃es.in 10.q.Bar.& in spe cie do.Ar.dicit,ꝙ contra Bal.in d.l.1.C.quan.non pet.partes, &c.est cóis opi.Non ob.ultimo,qd no.gl.in d.l.si familæ,quæ

15 vult,ꝙ † illo cui assignatum est feudú in diuisione ꝑmoriente sine filijs,feudum redeat ad ecclesiam,non aút ad alios fratres, quia illa gl.non intelligitur in feudo pr̃no,nec in eo procedit,ĩ quo fr̃ succedit fratri,ut in iurib.s.in principio allegatis,sed in feudo nouo.& aliter intelligendo illam glo.non bñ diceret,ẜm Bal.in d.l.1.11.q.de rerú diui.posset ét aliter saluari illa gl.qñ fr̃ assignasset feudum fratri renunciando feudo,ut de nouo inue stiret a dño feudi,quia illo,cui facta fuisset assignato,præmo-riente sine liberis masculis,feudum rediret ad ecclesiam,& nó ad fratré assignâté,& illam saluat Bal.in d.c.1.in ti.Impe.Loth. per no.ibi per gl.Et ita in prædictis concludo,uti ex præmisis colligitur,&c. Laus Deo.

¶ An in feudo nouo quis debeat inuestiri, si sit agnatus pro-ximior.

SUMMARIUM.

1 *Vnum feudum potest esse & nouum & paternum,respectu diuer sarum personarum.*
2 *In feudo nouo non succedit frater,sed reuertitur ad dominum.*
3 *Regulariter cessat successio inter fratres in parte præmorientis si ne filijs,ac & ius accrescendi in feudo quæsito.nu.7.*
4 *Dictio quolibet, quomodo intelligatur.*
6 *Successiones debent esse æquales.*
8 *In feudo etiam non fratres fratri succedit, si sit emptum commu ni nomine sciente domino, & si simul habitauerint.*
9 *Quale ius ad hæredes transmittatur.nu.13.*
10 *Statuto existente quòd extantib.masculis fœmina non succedat, fœmina per nepotem excluditur.*
11 *Feudum antiquum si peruenit ad masculos descendentes, transit in infinitum, & eius linea deficiente transit ad agnatos.*
12 *Pactum quòd frater succedat fratri decedenti sine filijs,non com prehendit filium fratris. & nu.14.*
15 *In contractibus an appellatione filij ueniat nepos.*
16 *Quando verba interpretantur contra eum qui se fundat in ver-bis.*
18 *In emphyteusi uel feudo propter lineam finitam reuersuro ad do minum,dominus tenetur agnatum proximiorem inuestire, & si hoc dignetur,poterit appellare & si sit transuersalis.nu.20.*
19 *Ad hoc vt proximior inuestiatur, an debeat esse hæres defuncti vasalli. & nu.21.*
20 *An dominus possit retinere fundum mortuo vasallo.nu.22.*

CONSILIUM XII.

CIRCA casum,de quo quæritur, prima facie di-cendú vr̃,ꝙ Io.Iac.nullo modo inuestiri debeat a reuerendiss.d.epo Regiensi.Qm̃ feudú,de quo agitur,quo ad ipsum Io.Iac.est nouú,vt cócludit in terminis Bald.in c.1.§.quoq; de suc.feu.vbi di

1 cit,ꝙ unú † & idé feudú pót considerari ut pr̃num,& nouum respectu diuersarum personarú.Ná si duo fratres,dicit ipse,re spiciunt feudú de nouo,& vnus ex eis moritur relictis descen-dentib.ex se respectu illorú descédentiú erit pr̃nú,sed respectu fratris superuiuentis & suorú descédétiú feudú erit nouú.Idé ét dicit Bal.in c.1.in prin.si de feudo fuerit contro.inter do.& agnatos,dú dicit,ꝙ si feudú centú annis,possessum fuit ab vna linea collaterali eé pót nouú,quo ad aliam lineá.Hoc ét voluit Are.ĩ cósi.pe.in prin.& ex hoc sequitur,ꝙ in feudo illo,de quo solus Io.And.fuit inuestitus,non pót absq; dubio succedere di

2 ctus Io.Iac.quia in feudo nouo frater † nó succedit fratri, sed ad dñm reuertitur.c.1.§.& ꝗa.ver.cú vero Conra.qui feu.da. pos.c.fi.de feu.march.c.1.de benefi.frat.&c.1.de duob.fratrib. de benefi.inuesti.vbi idé dicitur,ét si fratres simul habitét,quo vero ad feudum quæsitú noïe proprio ac fratris sui,vr̃ idem di

3 cendú,ꝗa ét hoc casu † regulariter cessat successio inter fratres in parte præmoriétis sine filiis,ac ét ius accrescédi,ut in iurib. ꝑallegatis & ꝑ Bar.& Doc.in l.si mihi & Titio.de ver.ob.& ꝑ Bal.& oës in l.1.C.qñ non peten.par.cú cócordantib.Nec ob stare vr̃,ꝙ hoc feudú fuerit cói noïe emptú sciente dño,& ꝙ isti fr̃es simul steterint,quo casu superstes solet alteri sine filiis decedenti succedere.in d.c.1.de benefi.fratr.Quia illud locum hét altero sine filiis præmoriente,sed ubi cú filiis decessit suꝑ-uiuens,ꝑpetuo remanet exclusus,ꝗuis dicti filii etiá deinde si-ne filiis descédétib.masculis decesserint,ut ꝓbat in dicto versi-culo,cú vero Córadus.in verbo,frater remouebit.& ita ꝑ illú tex.dicit Iac.Ardizo.in summa de feudo,sub rubrica de suc.feu. & idé ét est de mente Bal.& aliorú Mod.in d.c.1.in §.& quia. quod ét rõne cóprobatur.Ná in casib.exceptis,de quib.in d.c. 1.de benefi.fra.in feudo nouo frater succedit fratri sub condi-tione,si sine descendentibus masculis decesserit,ut ibi,& not. gl.ibi clarius per Mod.ĩ c.fi.de suc.feu.& ꝓbatur in l.1.C.si so cius Impe.li.per quem probatur,ꝙ in feudo nouo concesso a principe locú hét ius accrescendi,secundum Bal.in l.unica.§. in primo.C.de cadu.tollen.& in l.si qua illustris.C.ad Orfi. Rap.Pa.de Cast.& Alex.in l.si mihi & Titio.de ver.obli.& per eum

cũ in consf.30.1.vol.& Ro.in l.vnica.C.qñ non pete.par. & Anch.in d.consf.pe.& tñ tex.in d.l.j.uocat fratrẽ sub condõne, si alter decesserit sine filijs, ubi igit alter decederit cũ filio, defecta est cõdõ, sub qua supstes uocabat, & iõ perpetuo exclusus remanet, q̃uis eo adhuc viuo filius fris pmortuus fuerit sine hrde masculo, sicut uidemus, q substitutus decedẽti sine filijs excluditur p superexistentiã filij ipsius grauati, q̃uis filius ille deĩde sine filijs decesserit, fm Old. in consi. 21. Thema tale est, testor, &c. Io. And. in addi. Spe. in ti. de testa. §. in primis. ad fin. & queadmodum fœmina, quæ ex forma statuti excludit p superexistẽtiã masculorũ, remanet exclusa perpetuo, licet masculi extare desierint, quia sufficit illã semel fuisse exclusã, fm Bal. in c. 1. §. cũ eet. in ti. epi. vel abb. in usib. feudo. & in auth. sed & si quis col. 2. & in l. in quib. C. de sec. nup. Et siir non obstat, q dictum feudũ sit receptũ pro dictis fratrib. & pro eorũ, & utriusq; eorũ filijs masculis ab eis, & eorũ quolibet legitime descendentibus, &c. & sic virtute illius distributiui † quolibet, cuius est attribuere rẽ cuilibet in solidum, ut per Bar. in l. hoc articulo. de hær. insti. actum videat, q feudũ in solidũ ad vnum ptineat altero deficiente, & q inter illos hẽat locũ ius non descresendi, secũdũ Bald. in d. l. j C. qñ non pe. par. & ibi per Saly. in 12. q. & Bal. in c. 1. in §. filia. de suc. feud. & Alex. in d. l. si mihi & Titio. & in cõs. 30. 1. vol. qm̃ illud distributiũ quolibet, refert solũ ad filios dictorũ fratrũ, nec salua rõne recti sermonis põt determinare ipsos fres inuestitos, iõ inter filios fratrum dũtaxat operat. s. vt inter eos hẽat locũ successio & nõ ius descrescendi, nõ aũt inter ipsos fratres, sed iste casus tanquã omissus remanet in dispõne iuris cõis. l. si extraneus. de cond. ob. cau. l. cõmodissime. de lib. & posth. & sic inter illos dẽt succcessio cessare, & ius accrescendi vt in iurib. prealle. & ita in proprijs terminis notã ter concludit Pet. de Anch. in consf. 256. inc. Duo prima dubia, &c. Et pdicta locũ ẽt hẽnt quo ad partẽ Io. Iac. quæ in diuisione obuenit fri, vt. s. dicta pars redire nõ possit in casu nro ad d. Iacobũ p p supexistentiã filij fratris premortui, ex quo eius patruus perpetuo remansit exclusus, quia cõdõ, sub qua ad vtrãq; partem feudi vocabatur post dictam diuisionẽ, defecit, nec isto casu cõtrariũ dicit Bal. in c. j. in fi. Impe. Lotha. &c. sed loquitur eo casu, quo fr, qui ex diuisione totũ feudũ est cõsequutus, sine filijs decessit, sed vbi decessit cum filio, secus est, quia tunc sicut ab vna parte excluditur, sic ẽt & ab alia, sicut uidemus, q vbi in feudo nouo fr non succedit fri, si ex diuisione feudũ in totũ puenit ad vnũ, illo mortuo sine filijs non redit ad aliũ ẽt pro parte, quæ ante diuisionẽ erat sua, & fm glo. in l. si familiæ. C. fa. ercis. q̃ in dicto feudo nouo põt saluari, & qd ibi dicit Bal. & alii in contrariũ, loquitur in feudo antiquo, vel in feudo nouo in casib. in quib. fr succedit fratri, ut ẽt Bal. in d. c. 1. & ita ẽt dictam gl. saluat, & declarat Alex. in consf. 21. 5. vol. Sed tñ præmissis nõ obstantib. cõtrariã sniam arbitror probabiliorẽ, & incipiã ab illo feudo empto coĩ noĩe, & de quo Io. An. fuit inuestitus suo & sui fratris noĩe, & dico † q mortuo filio Io. Andr. sine filiis masculis, q totũ redire dẽt ad Io. Iacob. In primis moueor, q si Io. Iacobo dictũ feudũ in diuisione obuenisset, & absq. prole masculina pmortuus fuisset, ad filiũ Io. And. insolidũ pertinuisset, & non ad ddm, & hoc virtute illius distributiui quolibet, quo mediante actũ vr, q ad illud in solidũ perueniat, & q in illo in totũ succedat, secũdũ Bal. & alios, ĩ locis pallegatis, & hoc ẽt non negat, sed potius concedit Pet. de Anch. in d. consf. si ergo actũ est, & actum eẽ intelligitur, q filius Io. Andreæ succedat patruo in feudo, vr ẽt fuisse conuentum, q illi succedat patruus, quia † successione debent esse equales, vñ qualiter quis succedit, taliter succeditur ei. l. leg. 12. tab. C. de legi. hære. & ibi no. Bal. & alii. & iõ secũdũ Pa. de Ca. ibi, si de nouo pter ius cõe statueretur, q priuignus succederet uitrico, qd non est de iure cõi. l. vitrico. C. cõm. de suc. censeretur ẽt statutũ, q uitricus succedat priuigno, sicut ergo statutum illud contra ius & stricte interpretandũ disponens, q vnus sucedat alteri, locum habet ĩ casu econuerso, vt. s. succedatur sibi per alterum, ergo eodẽ modo in hoc cõtractu eadẽ rõne idẽ est dicendum, uidelicet, quod patruus succedat in feudo nouo nepoti ex fratre, ex quo actum fuit, quod nepos prædictus patruo succedat decedenti sine prole masculina. Idem ẽt probatur in l. cõmunium. C. de natu. lib. & §. filium. in auth. quib. mod. natu. effi. sui. & ibi gloss. not. qd dispositio debet esse æqualis ĩ successione, & ad propositũ ẽt dicit ibi Bar. & in d. §. filiũ. q quemadmodũ patruus succedit nepoti in feudo antiquo. c. 1. Impe. Loth. Eug. Papæ & uniuer. popu. in fi. & in c. 1. uer. his uero deficiẽtib. de grad. succe. ĩ feu. ita nepos succedit patruo. & refert Ia. de Bel. ita disputasse, & q ista qõ fuit de facto in regno in comitatu de Aquino. Idẽ ergo eadem ratione in feudo nouo, qñ actum est, q nepos succedit patruo. Nec isto casu loquitur Pe. de Anc. in ɔs. in cõtrarium allegato, sed, qñ frater supstes alteri fratri pmortuo succedere voluisset, nam nõ põt quia distributiuũ nõ refertur ad aliquem ex eis. & ideo superuiuens non succedit præmortuo, quia nec ille si superuixisset, alteri succedere potuisset, & ideo æqualitas inter eos seruatur, sed in casu nostro, si secus esset, successio equalis ñ foret, cõtra dictã. l. lege. 12. tabularũ. cum. ibi no. per Doct. per hoc etiã patet rñsio ad aliud, s. q † in feudo nouo locũ non hẽt successio, nec ius accrescẽdi, ẽt respectu patris supuiuẽtis, quæ obuenit pmortuo in diuisione, qa in casu nostro aliter actũ est expresse ex parte nepotis p p distributiuũ quolibet, & tacite ex parte patrui, p ea quæ habẽtur in d. l. lege. 12. tabularum. & siir ẽt cõstat, aliud nõ obstare, videlicet dũ dicebat, q per supxistẽtiã filij Io. Andreæ exclusus erat Io. Ia. tanq̃ defecta fuerit cõdõ, sub qua ille intelligebatur vocatus, qñ vbi hoc esset ẽt uerum, prout vtique nõ est, put statim dicet, illud pcedere posset, qñ per motẽ Io. An. eius frater admitti, vellet, sed dr, q ẽt actũ est, q succedat mortuo filio. d. Io. And. sine hærede masculo, sicut econtra ille successisset, vel succedere potuisset patruo, & hoc ut æqualis sit successio, per ea quę superius dicta sunt. Secundo principaliter moueor. Nã † in feudo etiam nouo frater fratri succedit, si sit emptum communi nomine, sciente domino, & simul habitauerint, d. c. j. de benefi. fra. prout hæc oĩa concurrũt in casu nostro, quamuis igitur do. Io. An. sit mortuus cum filio masculo, tñ dictus suus filius potuit patruo in dicto feudo succedere, si ad illũ pernenisset in totum vel pro parte, quia ius hoc succedendi puenit immediate a lege, & ex contractu mediate, & tanquam ex cã remota, sicut de iure accrescendi. qd immediate oritur a lege, & mediate facto hoĩs. l. si in testõ. de uulg. & pup. Nec dictum ius ex legis dispõne auferri põt. ideo quamuis non delatũ transmittitur ad filiũ hrdẽ, fm Io. An. no. in add. Sp. in rub. de feudis. dũ cõcludit, † q ius succedendi in primogeniti iure transmittit filius uiuente adhuc patre ad nepotẽ, quia fm eũ ius nondum delatũ cõpetẽs ex iuris dispõne transmittitur. alleg. l. j. §. si impuberi. de colla. bono. vbi probatur fm eum, q filius arrogatus quartã sibi debitã in bonis patris arrogantis trãsmittit ad hrdẽ patre adhuc viuente, & dicit, q hoc vr velle ultima gl. ibi in princ. secus aũt qñ debitũ pendet ex testõris uoluntate, quia tunc verum est, q nõ delatum non transmittitur. l. vnica. §. sinautẽ sub cõdõne. C. de cadu. tol. Et cõprobatur ex no. per Bar. in l. liberorũ. in 1. q. de ver. sig. vbi concludit, q † si statutũ uelit, q extantib. filiis fœminæ non succedant, q per superexistentiã nepotis excludetur fœmina ea psertim rõne, quia nepos subrogatur loco filij. §. post humorũ. inst. de exhære. liber. & de hæred. quali. & differ. §. cum filius. iõ priuilegiũ competẽs filio transibit in nepotẽ ex regula iuris antiqui, & sic per extensionẽ passiuam qua, disponitur, q subrogatũ sapit naturã eius, ĩ cuius locũ subrogatur. l. si eũ. §. q iniuriarũ. si qs cau. idẽ ergo in proposito est dicendũ per eadẽ rõnẽ, ut priuilegiũ succedendi fratri in feudo nouo contra regulas iuris, qd competere potuit Io. And. vbi feudũ fuisset apud fratrem, & superuixisset, trãsire potuerit ad filiũ eius, & ei competere iure proprio, & ex ppria psona, ẽt ubi cessaret transmisio, & ad hoc dictã doctrinã Bar. inducit & allegat ẽt Pa. de Ca. in consf. 161. & Arc. in consi. 164. vbi loquuntur subtiliter, & alia multa allegant, q ad propositum possent accommodari, q gratia breuitatis omitto. Si igitur potuit dictus filius pmortui in hoc feudo succedere patruo, ita econtra patruus dẽt posse nepoti ex fratre succedere, ut æqualis sit successio. sicut eẽ dẽt d. l. leg. 12. tabularũ. cũ ibi no. & in locis præal. Et hoc cõprobatur, quia in casib. in quib. locũ hẽt successio in feudo nouo, de quib. in d. c. 1. de bñfi. fratris, durat dictum ius inter transuersales vsq. ad septimũ gradũ, fm Bal. post antiquos in c. 1. §. si capitanei. de feud. Marchiæ. & sequuntur Mod. ibi, & in d. c. 1. §. & quia. qui feud. da. pos. & quamuis dicãt hoc eẽ uerum, qñ adhuc feudũ non fecit transitum primordialiter de persona acquirentis in suos descendentes masculos, sed in collaterales, tamen non intendunt per hoc uelle, q si fecit transi-

transitū in descendētes vnius frīs, quin finita linea eius masculi na dictū feudū reuertat̄ ad collaterales primi acquirentis, qui ei succedere potuit, dūmodo sit intra septimū gradū, sed dicere intēdūt, ꝙ si fecit transitum primordialiter in descēdētē, ꝙ successio non termi nat ī septimo gradu, sed durat in infinitū, ēt inter trāsuersales, q̄ sint de linea pręmortui, quia q̄uis īter se trāsuersales sint oēs, tn̄ descendētes sunt frīs p̄mortui, non aūt ēst sic, qn̄ de p̄sona acquirentis primordialiter transitū fecit ad collaterales, quia inter illos successio tm̄ durat usq; ad septimū gradū, & uolunt ōndere Doctores drīā inter trāsuersales lineæ p̄mortui, & alios suos transuersales, nō aūt intelligunt, ꝙ mortuo filio fratris defuncti feudū non redeat ad patruū, sed imo ꝙ ad illū redire dēat, dūmodo in dicto gradu septimo reperiatur, iudicio meo satis conclud ēter probat̄. Nā quoties † feudū antiquū ad vnū ex plurib. descendentib. acquirentis p̄uenit in totū, vel pro parte, ad eius descendentes masculos p̄ lineā masculinā trāsit in infinitum, & eius linea masculina deficiente redit ad agnatos, & ad aliam lineam, q̄ tn̄ proueniat ab illo, qui feudum acquisiuit. c. 1. de gra. suc. in feu. c. 1. de na. suc. in feu. sicut ergo feudū antiquū finita linea masculina, in qua feudū reperitur, redit ad agnatos transuersales, descēdentes tn̄ primi acquirentis, & hoc quia cū oēs ab illo descēdāt, quo ad oēs est p̄rnum, & q̄a intelliguntur oēs in inuestitura cōprehensi, sic ēt in feudo nouo est dicēdū, qn̄ de iure frater succedit fratri, ut si perueniat ad descēdētes alterius, ꝙ illis deficiētib. sine filijs masculis redeat feudū a fratre acquirētis, qui est de cōprehēsis dicto casu in inuestitura, & uocatus ad dictū feudū, quia est eadē rō, q̄ est in feudo antiquo. & dicto casu feudū nouū sapit naturā feudi antiq, quo ad hoc vt frater frī succedat. Et p̄ p̄ ea eo casu antiquū redit trāsuersales lineę finitę eodē casu dēt redire feudū nouū ad trāsuersalē acquirētis, qui ab initio frī succedere potuit, quia cū sit uocatus, non minus quā ille, qui in casu p̄dicto vult ad feudū antiquū uenire, non uideo rōnē, cur pariter dēat admitti, secus si essemus in casib. in quib. fr̄ non succedit fratri in feudo nouo. d. c. 1. de gradi. suc. in feu. Et hoc clarè p̄supponit ēt Anch. in v. cōs. pe. qui loquitur de his q̄ descēdūt ab inuestitis de nouo & p̄supponit, ꝙ eo casu ī illo feudo nouo locū hēt ius accrescēdi, sicut qn̄ obtētū fuit a principe, ꝙ mortuo uno ex descēdētib. acq̄rentis succedat descendens alterius vsque ad septimū gradū, cōcedi tn̄ pōt, ꝙ locū nō hēat p̄dicta cōclo, qn̄ est expressè pactum ꝙ fr̄ succedat frī decedēti sine filijs. Nā tūc si p̄uenerit feudū ad filios acquirētis, su p̄stes fr̄ exclusus remanet p̄petuo, & sic ēt eo casu quo nepos ex fratre p̄mortuo decessit absq; descēdētib. masculis p̄ allegata superius in ꝯriū. Et rō diuersitatis est, quia tūc filius fratris p̄mortui non succederet patruo decedēti postea sine filijs masculis, & hoc est certū, si solus fuit inuestitus, qui primo decesit, siue ēt ambo & cōiter dicti fratres īuestiti fuissent, dicto pacto apposito iuxta dictum c. j. versi. cū vero Conradus. cum ibi no. qui feu. da. † pos. quia dictū pactū, ꝙ fratre succedat fratri decedenti sine filijs, non cōprehendit filium fratris, & sic dicto casu patruo succedere non pōt, ut late & p̄ plura ꝯcludit Alex. in cons. 204. Consideratis verbis dictæ inuestituræ, &c. 2. vol. cuius rōnes aliter nō refero, nec ēt p̄moriens dictū ius succendi nō delatū, & proueniens ex dispōne hoīs potuit transmittere ad filium, maxime cū sit receptū pro se & filijs. Et sic cum filij admittantur & non tanq̄ hæredes, iuxta no. per Bart. in l. iussu. §. si liberi. de ope. libe. & per Cy. & Sal. in l. si manumissus. de oper. libe. Io. And. in addi. Spe. in tit. de feudo. §. nunc dicamus. in addi. incei. dēt dicere, &c. Et p̄ p̄ea non obstat. §. ex condōnali. insti. de ver. ob. dum vult, ꝙ spes contractus cōdōnalis trāsmittatur ad hæredē, quia, vt dixi, non agitur nunc de spe transmittēda ad hæredē, sed ad filiū ut filiū, sicut ergo filius fratris p̄mortui dicto casu succedere nō pōt patruo, ita ꝯ̄ ei non succedit patruus, sed non est sic in casu nostro, in quo fr̄ fratri succedit de iure, & non ex pacto. & iō (vt dictū est) filius p̄morientis succedit patruo postea decedenti sine filijs, vel uirtute transmissionis, aut saltem, quia hoc est expressè actū, ut succedat, sicut ꝯstat ex illo distributiuo & eorū quolibet, & dixi supra. immo patruus eidem succedit sic decedenti, vt seruetur æqualitas. Aut ergo duo adinuicē succedūt ex dispōne hoīs sub cōdōne expressa si alter decesserit sine filijs, & tunc uno cum filijs decedente, alter excluditur, & perpetuo remanet exclusus, ut in locis in contrarium allegatis, aut ex dispositione legis succedunt adinui cē sub dicta cōdōne, & hoc casu q̄uis filium extāte excludat̄ superuiuens, rursus tn̄ admittit̄ dicto filio decedente sine p̄le, & rō colligitur ex p̄missis; quia primo casu ad filiū præmortui nō potuit transmitti spes succedendi, & ideo sicut patruo succedere nō pōt, ita nec ei succedit̄, sed alio casu dicta spes ad filiū transmissa fuit: igitur inter illū & patruū ius succedēdi adhuc durat, & eo magis ex verbis apparet actū fuisse, ꝙ nepos succedat patruo, & per hæc rn̄detur ad aliud. s. dum dicebatur, ꝙ ēt hoc casu, in quo iure absq; ullo pacto frater in feudo nouo dr̄ vocari sub condōne, si sine filijs decesserit. d. c. 1. de bn̄fi. fra. & d. l. j. C. si socius Impe. lib. 10. Quoniā fateor, ꝙ superstite filio p̄mortui defecit cōditio, sub qua vocabatur superstes post mortē fratris, sed dico, ꝙ adhuc patruꝰ vocatur post mortē nepotis ex fratre sub alia cōdōne, si ille decesserit sine filiis, & hoc quia ēt dictus nepos erat successurus patruo sub eadē cōdōne, & non est qn̄ ius succedendi oritur ex pacto, q̄a nō hēt locū trāsmissio, rōnabiliter, & p̄babiliter ēt puto dici posse, ꝙ eo casu, quo duo sunt inuestiti, & p̄ pactū actū est, ut frater succedat frī, su p̄uiuens nedū succedat frī p̄mortuo sine filijs masculis, sed ēt filio eius decedenti postea absq; dictis filijs, quia quicq̄d dicat Alex. in d. ꝯsi. 204. ille nepos ex frē potuit patruo p̄moriēti succedere, ex eo quia ad illū fuit ꝯ̄ patrē transmissū ius illud succedēdi, q̄uis nō delatū proueniens ex cōtractu. d. §. ex condōnali. infr. de ver. ob. & q̄uis loquatur de transmissione faciēda ad hr̄dē, idē tn̄ est dicēdum de filio, quo ad ius ei cōpetens vt filio, & non vt hr̄d. q̄a 13 † cū subintret in locū & gradū p̄ris, eius p̄sonā repræsentat, & loco eius subrogat̄. c. 1. ver. his vero deficientib. de gradib. succedētiū in feudo. & no. in c. 1. d. natura succ. in feud. & p̄ Anch. cōsi. 174. co. 1. quicquid dicat Bar. in aut. post frs. C. de legi. hæ. iō nō minus dēt hr̄e locū transmissio dicti iuris, q̄ hēat in casu. d. §. ex cōdōnali. & ita per illū tex. in terminis dicit Pa. de Ca. in d. conf. 161. col. 5. & hoc aperte ēt sentit Io. An. in rub. de su. dū arguit p̄ l. 1. §. si impuberi. de coll. bo. qui loquit̄ de transmissione quartæ faciēda ad hr̄dē ad trāsmissionē ius succedendi in regno nōdū delati cōpetentis rōne primogenituræ & nō iure hr̄ditario faciēda ad filiū primogenitū, uel saltē est dd̄m, ꝙ dictum priuilegiū succedendi dictis fratrib. de nouo inuestitis trāseat ad filios eorū iure proprio uirtute interpræ tationis passiuæ, cum subro 14 gentur in loco parētū. & p̄p̄ea † quāuis pactū loquatur de fratrib. tn̄ extēdit̄ ēt ad filios suos subrogatos loco eorū, q̄ no. per Bar. in d. l. liberorū. de uer. sig. quē superius retuli. & p̄ Pau. de. Cast. in d. cōs. Nec ob. rōnes Ale. in d. cōs. & primo dū dicit, ꝙ ī dispōne hoīs filius nō repræsentat p̄sonā p̄ris, nec in eius locū & gradū succedit, scd̄m Bal. & Cu. in l. cum ita. §. in fid. de leg. 2. q̄a ꝯtrarium tenet ibi gl. cōiter appro bata. & ibi Imo. rn̄det rōnib. Bal. & illū impugnat, & istā opi. ꝯ̄ Bal. tenet ēt Ale. in cons. 88. 1. uo. & in ꝯs. 36. 3. uol. & refert ꝙ sic ēt ꝯsuluit Bal. in quodā cōs. inci. Casus talis est, quidā Titius, &c. Itē nō ob. dū dicit, ꝙ in ꝯtractib. appellatiōe filij nō uenit nepos, ſm Bart. in d. l. li- 15 berorū. ergo multo minus appelłone † frīs uenit eius filius, q̄a licet hoc sit verū in alijs cōtractib. tn̄ ī cōtractu & cōcessiōe feudi uenit nepos appelłone filij, ut p̄bat̄ in c. 1. §. & si cliētulus. de alien. feu. & ibi no. Bal. in 2. col. & in c. q̄ in ecclarū. col. antep. de cōst. & Ale. ī l. Gallus. §. instituēs. in fi. de li. & posth. & ē rō, ſm eū, q̄a feudū nō est p̄prie cōtractus sed grā, & est late interpretandum ſm Bal. post. Iac. de Belui. in p̄lu. feu. col. 4. uersic. Viso ergo, &c. & per hoc patet responsio ad aliud. dum dicebat, qd̄ 16 in dubio † uerba interpretantur contra illum, qui se fundat in verbis l. ueterib. de pac. quia in feudo hoc locū non hēt, in quo lata fit interpretatio. cap. cum dilecti. de do. patet rn̄sio ad illud, uidelicet, ꝙ filius dr̄ patrem repræsentare p̄ fictionem, quia ad istum casum fictum fit extensio media nte interpretatione passiua. l. j. §. lex falcidia. ad leg. fal. & ibi per oēs, & per Bar. in d. l. liberorum. & Ale. in d. cons. 88. Minus etiam ob. ꝙ in feudo non hr̄ditario filiæ nō rep̄sentet personā p̄ris ſm Bar. ī aut. post fratres. C. de leg. hær. q̄a, ut dixi hoc est idem, & quæ no. in c. 1. de nat. suc. feu. & maxime in successione trauersalium. c. 1. de grad. suc. in feu. et per Ar. in d. cons. 164. si ergo filius fratris pramortui potuit patruo succedere, ergo & patruus ei succedere dēt, d. l. lege. 12. tab. cum concor. sæpius. alleg. Nec ob. tex. in d. c. 1. §. si uero Conradus in uer. remouebitur, quia hoc non significat, ꝙ exclusus remaneat perpetuo, sed solū durante linea masculina defuncti, ut expresse probatur in ca. 1. de grad. suc. in feud. ubi tex.

tex.in prin.dicit,ꝙ si feudū pr̄nū ad vnū ptinet, ꝙ illud tāsit ad descendentes eius,masculi, & alij agnati remouentur, & tñ ex hoc non intelligūtur remoti & exclusi perpetuo,sed durante solū dicta linea masculiua,vt dr̄ in ver.his vero deficiētib.Nō ob. ēt tex.in d.c.1.§.quin ēt.in ti.epis.vel Abb.q̄a fœmina, de qua ī casu illo, nunquā potuit masculis succedere, quia ad illā nō puenit, nec peruenire potuit aliquo tēpore feudū extāte masculo,& iō semel exclusa mortuo patre remanet exclusa in ppetuū quia nec expresśe,nec tacitè fuit actū,ꝙ fr̄i ēt succederet, sed in casu nr̄o ad patruū puenit ab initio feudū p parte, & potuit ēt in totū puenire ex diuisione, in quo casu nepos ex fratre ei decedenti sine filijs masculis potuit succedere.& ppterea expresśe actū est,ꝙ fr̄i & filio fr̄is tacite succedere posśit,vt plene probat̄ ex p̄dictis,& per hoc r̄nsio colligitur ad alia.s. ꝙ filia exclusa a statuto p superexistentiā masculoꝝ perpetuo remaneat exclusa,si semel exclusa fuit,& sil̄r substitutus sub ꝯdōne,si grauatus decesserit sine filijs,quia in casib. p̄dictis uno casu tm̄ fœmina uocatur,& substitutus.s.non extantib.filiis fuit uocatus,qui nunquā euenit,merito durat exclusio, vt in casu nr̄o frater fuit uocatus ad successionē fr̄is sub condōne,quæ defecit,& ad successionē filijs fr̄is sublata cōdōne q̄ purificata est,idcirco admittit.Tertio principaliter moueor, & ista rō respicit ēt feudū, de 17 quo solus Io.An.fuit inuestitus.nā quis † oīa predicta cessarēt & essemus in casu,in quo feudū dēat ad dñm redire,nihilo minus dn̄s feudi tenet̄ Io.Iacobū tanquā agnatum proximiorē de nouo inuestire & ubi hoc denegaret ei, iniuriā faceret,& appellare posset,ut pbatur in l.j.§.permittitur.& ibi no.gl. & clarius Bar.de aqua quoti.& æsti.& Bar.in l.1.in fi.de pri. cre. & in l.si mihi & Titio.de ver.ob.inquibus locis sic cōcludit̄ eo casu,quo 18 emphyteusis uel feudū p p lineā finitam ad dñm est reuersurū .s.vt dn̄s teneat̄ agnatū proximiorem de nouo inuestire, & ubi hoc sibi deneget̄,posśit appellare,& idem tenet Bald.& Mod.in c.1.qual.feu.ad fœm.ptine. & 1 c.p̄sentia.col.2.d̄ prob.&in ad di.Spe.in rub.de loca.col.6.& Ang.in d.§.pmittitur.&Ro.ꝯsi. 22.& in rub.de ar.circa medium.& in l.ij.in prin.sol.mat.& d. Card.in c.pe.& ibi glo.de post.præl.& Ant.de But.in c.1.de loca.& Im.in c.2.col.6.& in cons.27.& cōs.38.vbi loquitur ēt in fortiorib.terminis,s.qn̄ finita ēet emphyteusis tpe, & eādem ēt op.tenet Alex.in cons.81.vol.& ista opi.est cōis,& quam Alex. in d.l.si mihi & Titio.attestatur sæpius vidisse seruari in practica.Aliqua tñ in proposito vr̄r obstare.Et primo,q̄a p̄dicta op. vr̄ solū procedere,qn̄ ille,qui post finitā lineā,petit inuestiturā, est de descendentib.pmortui,secus si sit trāsuersalis, prout in casu nr̄o.s̄m Pet.de Anc.in cons.133.inc.Plenè & subtiliter, &c. 19 & Raph.Fulg.in cons.218. Secundo,quia † vt proximior sit inuestiēdus,est necessariū,ꝙ sit hr̄s mortui uasalli,ut uoluit Imo. in quodam cons.inc.Pe.Pannolinis. quē refert & sequit̄ Ale.ꝯs. 10.3.uol.ergo cū Io.Iac.non sit hæres filij fr̄is,pōt repelli.Tertio,nā dicta cōis opi.solū pōt locū hr̄e,qn̄ dn̄s vellet alium inuestire, & sic extraneū agnato proximiori præferre, sed ubi uelit feudum qđ ad se reuertitur,pro se retinere,utiq; pōt & agnatū excludere,secūdū d.Abb.in c.bonæ.el 2.de postu.præl.Quarto, quia opi. p̄dicta seruatur duntaxat in feudo, vel in emphyteusi priuati,nō aūt in feudo ecclesiæ,vt probat̄ in c.ex parte. in vers. libere.de feud.qđ uerbū importat idē,ꝙ sine impedimento, & aliqua ꝯ dictione.cle.dudū.de sepul.c.1.de sup.negl.præl.li.6.& ibi per Arc.cū cōc.& ita p̄ illū tex. tenet Alex.in d.l.si mihi & Titio.Quib.tñ non ob. ēt in casu nr̄o non est recedendū a p̄dicta 20 cōi opi.Nec ob.in primis,ꝙ † Io.Iacob.non sit descendens,sed transuersalis proximior inuestiti,quia & ipse audiri dēt,s̄m Bar. in d.l.j.de priui.cred.qui loquitur de cogn.& idē ēt dn̄t Doc. in oīb. locis p̄all.qui loquuntur ēt eo casu quo transuersalis petebat inuestiri.Non ob.ēt ꝙ d.Io.Iaco.non sit hr̄s ultimi vasalli mortui,quia hoc non est necessarium,s̄m Alex.in d.cons. 80. 21 qui ēt loquitur de tali,& maxime† quia feudū hoc non est hæreditariū,quia receptum est simpl̄r pro se & filijs masculis,quo casu ad filios transit,ēt si non sint hr̄des,iuxta no.per Bar.in l.iusiur.§.si liberi.de ope.libe.& per Cy.in l.si manumissus.d̄ ope. libe.& Bald.& alios in c.1.an agnat. uel fil.Et propterea illo casu locum habet opi.Imo.in d.cons.& ita etiam declarat Alex.in d. l.si mihi & Titio.dum dicit,ꝙ dictum Imo.dēt intelligi secundū no.per Bar.in d.§.si liberi. & reuera opi. Imo.indistinctè nō pcedit,quia q̄uis feudū esset ēt pro filiis hæredib.tñ agnatus non venit virtute primæ inuestituræ, neq; tanq̄ cōprehensus in ea, sed de nouo inuestituram petit ex æquitate quadam, ideo vtrū sit hæres vel non curandū non vr̄;quia sicut attenditur,ꝙ nō sit de psonis in inuestitura cōprehensis, ita nō dēt attēdi qualitas, quę personis inuestitis dēt cohærere. Tertio non ob.ꝙ dn̄s posśit pro se feudum retinere,s̄m Abb.in d.c.bonæ.quia contrariū 22 voluit † in terminis Bal.de quo nō facit mentionem,in c.1.§.ai in fi.quali.feu.alie.pot.vbi dicit no.Bal. ꝙ si Baro aliquis mereatur amittere feudū,ꝙ Imperator vel Rex,cuius erat Baro,non debet sibi appropriare,sed alteri cōcedere,qui eadē munera debeat successionum subire.ff.de aqua quoti.& æsti.l.j.§.permittitur.C.de dec.l.quidam ignauiæ.lib.10.C.de muri.l.murileguli.lib.11.& cum eo ibi transit Alu.& Præpo. hodie Card. Ale.q̄ hoc multū cōmendat ad declarationē,& ampliationē eorum q̄ no.Bar.in d.§.permittitur. intelligit tñ dictū Bal.qn̄ ille alius esset agnatus,iuxta doctr.Bar.in loco præalleg.& illud dictū Bal. maximè procedit,ubi feudum solitū esset concedi, sicut in casu nostro,prout ēt illud intelligit & declarat Aret. in d.l.si mihi & Titio.col.pen.Postremo nō ob.dū dicebatur,ꝙ in feudo ecclesiæ non procedit opi.Bart. quia immo s̄m oēs in locis superius allegatis locum hēt, siue sit ecclesiæ,siue sit priuati, & ad text.in d.c.ex parte.in verbo,liberè. r̄ndet optimè Alex. in d.consi.80. quem aliter non refero,quia facillime videri potest, ex cuius dictis constabit, ꝙ hæc sententia etiam in feudo ecclesiastico nō est minus vera.& ad c.ex parte.aliter ēt r̄ndet Inn. in d.cōs.38. ut ibi per eum: qui,vt dixi,in fortiorib.terminis loquitur. Et ex hoc ultimo fundamento cōcludo,ꝙ dn̄s feudi tenetur de nouo inuestire.Io.Iacobū de illo feudo, de quo solus Io.An. fuit inuestit & ubi hoc facere deneget, appellari potest. Atq; ēt ex eodē & ex alijs præmissis cōcludo, ꝙ illud feudum noīe cōi emptum spectat & pertinet in totum ad eundem Ioan. Iac. Laus Deo.

¶ In concessione feudi facta cum clausula,quin intentionis contrahentium sit, ꝙ dictum feudum debeat remanere apud unum solum primogenitum, an qui in vlteriori sint gradu admitti quandoq; possint, & quomodo intelligatur.

SVMMARIVM.

1 *Verba contrahentium debent intelligi verè & non fictè, quando disponunt de obtinente primum gradum. & nu.6.8.*
2 *In antiquioribus iuris præsumptione maior est prudentia, maiorq; rerum experientia.*
3 *In contractibus appellatione filij non venit nepos ad fauorē eius, qui se fundat in uerbis, & quando. nu.5.*
4 *Dictio alius,est relatiua & repræsentatiua eiusdem qualitatis.*
7 *In feudo nouo frater non succedit fratri.*
9 *In casibus, in quibus frater succedit fratri in feudo nunquam succedit extantibus masculis ex defuncto.*
10 *Pacta debent recipere interpretationem a iure communi, & secundum eius dispositionem intelligi & interpretari.*
11 *Licet dicta in præcedenti aliàs censeantur repetita in sequentib. ex interuallo tamen ex illis sumitur declaratio.*
12 *Quando plures uocantur nomine collectiuo,an consideretur proximitas respectu testatoris,vel vltimo loco admissi & defuncti.*
13 *Vltima opinio in dubio censetur approbata.*
14 *Secundogenitus quando filio primogeniti præferatur.*

CONSILIVM XIII.

PRAESVPPONITVR, qđ Ioānes,de nouo fuit inuestitus de feudo ita quidem & taliter, qđ decedente d. Ioanne dicto feudo succedat, & admittatur unus filius, seu eius descendens primogenitus, & illo deficiente sine masculis legitime descendētibus succedat, & admittatur alius filius masculus descendens ex prænominato Baptista patre d. Ioann.qui reperiatur primum gradum obtinere, cum intentio ipsorum contrahentium sit,ut dictum feudum restare debeat apud unū solum ex dictis descendentib. obtinentem primū gradū a d.Ioanne uel Baptista ut supra,&c.ac ēt præsupponitur.ꝙ d.Io.decesśit sine filiis masculis,& ꝙ feudum deuolutum fuit ad eius fratrem & filium d.Baptistæ secundogenitum,qui etiam decesśit relicto filio masculo,ac etiam superstite alio eius fratre tertiogeni-

genito ex d. Baptista, vñ qrit, ad quē ex pdictis dictũ feudũ pertineat, & quis in illo succedat. Et prima facie vr dicendũ, ꝙ patruus, idest filius Baptistæ ultimo genitus pferatur nepoti scđo genito pmortuo, psertim ex illa clausula, videlicet, cũ itentio cõtrahentiũ, &c. in qua disponitur, ꝙ apud vnũ remaneat feudũ ex dictis descēdentib. obtinentē primũ locũ a d. Io. uel Baptista cum ergo vterq; descendat a Baptista, & eius filius adhuc viuēs primũ gradũ obtineat, & nepotē ex alio in gradu præcedat. l. iurisconsultus. §. primo gradu. iuncto. §. seq. de gradib. ille ex pacto dēt præferri, nec dici pōt, ꝙ nepos subintrauerit in locũ patris, cũ eius pr non fuerit sublatus de medio, anteq̃ feudum eēt ei delatũ, sed dēmũ post illud acquisitum. inst. de her. q̃ ab intest. §. ita demũ. iuncto. §. cũ filius, & ubi ēt nepos repræsentaret patrē, illud eēt p fictionē, fm Bal. in l. tutela. §. si duo. in fi. de le. tuto. & in c. 1. in fi. in ti. Imp. Lotha. Eugenio Papæ, &c. dicēs, ꝙ nepos dr proximior per fictionē quo ad gradũ, qñ succedit i pris locũ, quia ergo filius Baptistę in gradu pcedit fm veritatem, illa

1 dēt attendi, quia † verba ɔ̃hentium disponentia de obtinēte primũ gradũ, debent intelligi vere, & non fictē. l. ex ea parte. §. īsulā. de ver. ob. & facit. l. 3. §. hæc verba. de neg. gest. & l. fi. C. de his qui ueniam æta. Imp. cũ vulg. & idē si illud verbũ, primum gradũ obtinentē, &c. capiatur pro primogenito, quia verũ est, ꝙ filius Baptistæ fuit genitus prius quā nepos pdictus, qui non pōt dici primogenitus, ēt fm fictionem ex quo non subintrauit ī locũ pris, & quia si fingeretur primogenitus, uerba cõtractus (ut dixi) non intelligunt de primogenito ficte, sed vere, & præsertim hoc procedit, qñ fictio nō hēt eũdem effectũ, quē hēt ueritas. d. §. insulam. & ibi no. Doct. & Bal. Im. & Mod. in l. Gallus. §. & quid si tm̃. de lib. & posth. & prout contingit in casu, qm̃ dñs feudi voluit feudũ hñs annexā iurisdictionē puenire ad obtinē

2 tem primum gradũ, seu ad primogenitũ, quia in antiquiorib. † iuris præsumptione maior est prudentia, maior rerũ experiētia. 84. dist. c. porro. & 26. q. 4. c. sciendum. & no. Imo. & Mod. in d. l. Gallus. in princ. quia ergo melius per antiquiorē iuris psumptione magis prudentem & magis expertũ debuit feudũ & iurisdõ melius gubernari & administrari. ar. l. cũ pater. §. pater plurib. de le. 2. & l. fi. de fide instr. iõ uoluerunt contrahētes, ꝙ primogenitus pferretur, & per ɔ̃s pactum dēt intelligi de illo, qui fm ueritatē est talis, & non secũdũ fictionē, quia illa non opat effectũ pdictũ, quē veritas operatur. Nec ēt in casu isto dici pōt

3 ꝙ appllõne filij veniat nepos, quia in contractib. non venit† nepos appellatione filij ad fauorē eius, qui se fundat in verbis, fm Bar. in l. liberorũ. de uer. sig. in fi. 1. q. 1. p l. veterib. de pac. & Pe. de Anch. in cle. 1. de baptis. & Bal. in repe. l. in suis. in fin. de lib. & posth. & Bald. & Im. in l. cũ vir. de pđ. & dem. & Imo. in l. qđ dr. in 6. col. de uerb. ob. & An. de Bu. in c. in quibusdam. de pœ. sicut ēt in ɔ̃tib. masculinũ non concipit fœmininũ, fm Arch. 17. q. 4. si quis suadente. & Imo. in l. si ita sit scriptũ. in prin. de leg. 2. & in c. potuit. in fi. de loc. per d. l. veterib. & istud ēt cõfirmatur scđo, quia actũ est, ꝙ decedēte d. Io. sine filijs masculis admittat alius filius Baptistæ, &c. Intelligitur ergo uocatus alius filius Baptistæ primi gradus, sicut erat Ioannes, de quo prius erat fcã mē

4 tio, quia natura† illius dictionis aliud, est relatiua & repræsentatiua eiusdem qualitatis, cuius erat ille, de quo est facta mentio. c. fi. in prin. de pac. in 6. cum ibi not. per Arc. & no. gl. ī l. nō solũ. §. quærit. in ver. cæteros, de proc. & Doc. in c. sedes. de resc. & in l. quidā relegatus. de reb. dubijs. & ita per istā rõnē in terminis ɔcludit Alex. conf. 204. vo. 2. dicens ꝙ feudalis concessio, ꝙ vno filio decedente sine filijs admittatur alius filius superstes, nō cõprehendit nepotē ex filio pmortuo p prædicta. Et tertio istud cõprobatur ex no. p Bar. in d. l. liberorum. uer. 2. qritur, qñ ver

5 bũ filij profertur a lege, &c. vbi vult, ꝙ † qñ sit mētio de filio cũ aliqua qualitate, q̃ non cadit in nepotem, appellatione filij non venit nepos: p l. fi. C. de na. lib. cum ergo qualitas primogenituræ vel primi gradus expressa a contrahētib. ad nepotē non pertineat, non pōt uenire appellatione filij. Quarto istud ēt probat ex no. per eundem Bar. in loco pallegato. in pe. co. ver. qro, quid si in aliqua dispõne, &c. dicens, ꝙ vbi dispõ, quæ loquitur de filio, sortita est effectum in persona eius, tunc nepos non uocat, nec in uerbis continetur, per d. l. Gallus. §. idē credendum. cũ ergo feudũ præuenerit ad aliũ filiũ Baptistæ per mortē Ioannis & in illo successerit, & sic in eo dispõ effectũ sortita fuerit, nō pōt nepos cõtineri appellatione filij. & ad cõfirmationem prædicto

rũ adduci possent multæ ex rõnib. q̃ allegantur in fauorē filij secundogeniti in illa. q. an stante ɔ̃suetudine, ꝙ primogenitus succedat ī regno, secũdogenitus pferatur, qñ ɔcurrit cũ nepote postea nato ex filio primogenito pmortuo, in qua ɔcluditur in fauorē secundogeniti, p Rich. Malũ. Cy. Bal. & Sal. in l. si viua matre. C. de bo. ma. & idē tenet Bar. in auth. post fratres. ip illũ tex. C. de le. hær. & And. de Iser. in c. 1. de natura suc. feu. in l. 3. C. de suis & legi. & Imo. & Dom. in c. grādi. de sup. neg. pla. ī 6. & Ol. in conf. 99. Datur circa negotium, &c. vbi dicit. hāc opi. esse de iure veriorē. & Pet. de Anch. in ɔ̃si. 79. Dicta facti narratio, &c. pro qua parte determinauit ecclesia, dum fuit iudicatum p rege Roberto. clem. pastor. de re iud. & quæ opi. est magis cõis, ut attestatur Ale. in conf. statim allegādo, & quā dicit sem p sequutũ fuisse tanq̃ meliorib. rõnib. munitā, & ēt magis cõem. ¶ Nec ob. ꝙ pdicti loquātur, qñ primogenitus sublatus est de medio, viuo adhuc pre, & anteq̃ ei esset ius quæsitũ, & in casu nr̃o pr istius nepotis supstitis in feudo successerit, & decesserit post ius sibi q̃sitũ filio supstite; qm̃ pdicti in q. pdicta ideo psupponunt primogenitũ decessisse viuo pre suo: qa si patri superuixisset & in regno successisset, dubiũ non esset, ꝙ filius suus pferret: qa ille reperiret primogenitus filius vltimi regis, quem præfert cõsuetudo. Sed in q. nostra quãuis patri huius nepotis esset ius in eius persona radicatum, residebat apud illum cum modificatione, de qua in contractũ, s. ꝙ post mortem eius trãsiret ad descendentem Baptistę obtinentē primum gradũ geniture, & hoc cõfirmatur ex no. per Bal. & Raph. in l. cum ita. §. in fideic. de leg. 2. q̃ dñt contra gl. ibi, ꝙ qñ ex dispõne hoīs vocantur pximiores, ut in casu illo, tunc filius fratris pdefuncti, & qui in eius locum successit, & psonā illius repræsentat, excluditur a patruo uelut pximiore, nec isto casu fm pdictos locũ hēt tex. in auth. cessante. C. de legi. hære. quia loquitur in illo, qui uocatur ex dispõne legis, & ita ēt in terminis per plura cõcludit Alex. in conf. 4. ī 4. uol. ubi uult, ꝙ si testator uoluit peruenire suā hrditatē ad maiorem in infinitum ex descendentib. quorũdam, & peruenerit ad unũ, quia ille erat maior natu, qui deinde decessit relicto filio, ꝙ filius illius excludatur, si extet alius, q. sit maior natu. & licet in q̃one de rege Roberto scđm Alex. nonnullæ rõnes allegãtur in oppositũ, tñ, vt ipse dicit facile tolli pōt, maxime respectu casus nr̃i, qa illæ possunt sibi locũ vēdicare, qñ ageretur de re, in qua tot possent succedere, quot essent capita & stirpes eorũ, q. per se vel p repræsentationē alterius tenerent primum locũ. c. 1. de nat. suc. feu. & d. §. cũ filius. sed in q̃one nostra solũ ad maiorem vel primogenitum pōt pertinere. Itē iura & rõnes cõtrariæ nō habent locũ casu, quo maior natu vocatur ex dispõne legis uel hominis nec procedũt eo casu, quo dispõ nō pōt trahi ad casum fictum nō habentē eũdē effectum, quem hēt casus uerus, ut superius dictum est, & cessant isto casu iura, quæ dicunt, qđ filius pars corporis patris esse censetur. leg. cum scimus. C. de agri. & cen. li. 11. & tanto magis, quia nepos venit ex psona sua & nō ex psona pris, qñ succedit in locũ eius, fm Bart. in l. j. §. si sit nepos de colla. do. & in l. j. §. si filius. de coniun. cũ eman. li. & in l. ij. C. de li. pte. cũ ergo sit maior natu, & venit ex ppria psona, est impossibile, ꝙ admittat, quia verba cõtractus repugnãt. & quãuis Io. An. in addi. Spe. in rub. de feu. arguat ad vtrãq: partē, tñ neutrā affirmare vr fm Alex. nec Bal. se firmat in l. cũ antiquiorib. C. de iure delib. & in l. ex hoc iure. ff. de iust. & iure. in xj. q. & l. liberti, libertæq;. C. de ope. li. & licet Ol. cõs. 224. Istæ sunt allegationes, &c. alleget p nepote cõtra regē Robertũ, tñ in alio ɔ̃s. superius allegato fatet, ꝙ de iure pstantior est opin. q̃ facit p rege Roberto. Nec etiā fm Alex. obst. no. per Pau. de Ca. in cõs. 159. quia ipse loquitur in casu, quo ex inuestitura vocabatur primo genitus, & ei9 filij, vnde ex ordine scripturæ apparebat post primogenitũ vocari eius filios, ut ipse plene psequitur, qđ in casu nr̃o nō cõtingit. & idē Alex. rñdet ēt ad no. p Bar. in l. is pōt, de acq. hær. quæ pōderatur ibi p Pau. de Cast. in fauorē nepotis ex primogenito. & Soc. in cõs. 152. quos aliter non refero. & q̃uis idem Soc. in pdicto conf. & Anch. in conf. 164. per plura velint, ꝙ nepos ex primogenito excludat patruum, tñ oēs rationes eorum solum habēt locum in nepote, qui successit in locũ pris, ꝙ contingere pōt tm̃, quando primogenitus viuo adhuc patre suo de medio fuit sublatus, sed quando superuixerit & successit, vt in casu nostro, tunc nepos ex illo tanquam nepos nō potest in locum patris succedere, & eius personam repræsentare, vt est tactum

ctū s̄.& proptereá vbi ēt opi.corū,qui volunt,nepotē in regno pferri,esset de iure verior,tn̄ rōnes,quæ pro illo allegantur,cessant in nepote,q in locū patris non successit,sicut est, qn̄ dispō in persona pr̄is sortita est effectum. Sed pmissis non obstantib. cōtrariū arbitror verius.Nam Ioannes,ut dictum est, fuit inuestitus de nouo p se & uno eius filio seu descendente primogeni 6 to,& cū hoc, q illo† decedēte sine filijs masculis succedat alius filius masculus descendēs ex pnominato Baptista pr̄e d. Io. qui reperiatur primū gradū obtinere.quia ergo post mortē d.Io.in feudo successit filius secundo genitus ipsius Baptistæ ex hac p te,uel ex hoc capitulo inuestituræ non pōt tertiogenitus admitti, ēt si scd's decessisset sine filijs, quia nō est dicto casu uocatus tunc.n.iste tertius filius Baptistæ potuisset ex pacto admitti, qn̄ tpe mortis Ioānis solus fuisset viuus,& scd'us fuisse pmortuus, vt decidit ex no. p Bal.in l.2.C.de iure emph.in ij.col.vbi dicit, q si quis recipit emphyteusim cū hoc,ut nō transeat nisi ad suū primogenitū, q intelligitur de illo, qui tpe mortis recipiētis superuiueret,& eēt primogenitus,quia successio hēt relationē ad tp̄s mortis:iō inspicitur prioritas,q eo tpe erat.all.l.ex facto.§. pe.ad Tre.& cum eo transit Alex.ibi,sed quia tpe mortis Ioannis recipientis iste tertius filius Baptistæ nō tenebat primū gradū geniture,quia alius filius eū præcedebat,nō potuit post mortē Ioannis admitti,nec post mortem secundi,quia mortuo hoc secundo successore alius ex pacto non reperitur uocatus , nec 7 de iure coi dēt admitti, quia in feudo † nouo frater non succedit fratri.c.1.de duob.fratrib. de no.bn̄fi.inue.& in c. 1. de benefi.fra.& in c. 1.de duob.frat.a cap.inuest.& in c.2.de feu. marchiæ.Nam cū quæsitū non sit ab aliquo ascendente , dici nō pōt feudū antiquum vel paternū.c.1.§.hæc quoq;.de suc. feu. & ibi no.Bal.c.1.§.j.& ibi ēt per Bal.de grad.suc.in feu.& ī c.1.de na. suc.feu.& no.Bal.in auth.defuncto.ad Tert.& per Alex.in cōsi. 30.1.vol.quia ergo sui natura feudū cōcessum Ioanni non trāsibat ad fratrē,quāuis ad illū peruenerit ex pacto, vt in iuribus p dictis,tn̄ in eius persona dr̄ feudū nouū & de nouo concessū,sicut qn̄ pr̄ sibi & hr̄di stipulatur vsumfructū,dr̄ in persona hæredis nouus usumfructus,quia iure hæreditario nou potuit ad illum transire.l.stipulatio ista.§.si quis ita.de ver.ob.& per p̄ns de iure cōi tertius filius nō pōt ad illud admitti, qui ēt nō uocatur ex pacto ut dixi, quia per illud uocatur solum alius, qui primū gradum geniture reperiatur obtinere tpe mortis Ioānis, iō nō dēt extēdi ad aliam personā,nec ad aliū casum , hoc est ad illum qui primū gradum obtinet tpe mortis secundi filij d. Baptistæ. l.si unus.§.ante oīa.de pac.Nec ob. si dicatur, q iste casus est expressus,& comprehēsus in inuestitura,in qua dr̄, cū intentio ipsorū contrahentiū sit, vt dictum feudū restet & debeat remanere apud vnū solū ex dictis descendentib. obtinentē primū gra- 8 dū a d.Io.vel Baptista,vt s̄.&c. qa † q̄uis ista clausula nō uideatur expressē se restrigere ad aliū, qui primū gradū obtineat tpe mortis Ioannis,sed videatur gn̄aliter uelle, q ad vnū ex descendentib.Baptistæ possit & dēat peruenire, nihilo minus, quia in eadem clausula in fi.dicit,vt s̄.per talē relationē ad superiora intelligit restrinxisse hanc clausulam ad personas superius specificatas,adeo q nō operat generaliter.l.edita.C.de edendo. & ibi no.Doc.& Bar.in extrauag.ad repri.in ver.prout.& per Bar.& Bal.in l.2.C.de erro.aduo.& in specie per Alex.in cons.59.inc. Attentis verbis testa.3.vol.in ult.col.Si ergo post mortem alterius filij Baptistæ non uocatur tertius filius,sequitur, q de iure feudū transit ad nepotē ex dicto secūdogenito,quāuis hoc in inuestitura non sit expressum,licet feudū sit nouum.c.1. de succ. feu.c.1.de gradi.suc.in feu.& in cap. 1.de nat.suc.feu.Scd'ō moueor.Nam,vt proxime dictum est, q in feudo ēt nouo filius succedit patri,quāuis igit actū diceret, q ex pacto ad tertiū filium dēat feudum peruenire, nihilo minus hoc eēt intelligēdum,qn̄ 9 non extarent filij masculi ex secundogenito.quia in† casibus in quib.frater fratri succedit in feudo, nunquam temē succedit extantib.filijs masculis ex defuncto.d.c.1.de duo.fra.de nou.bene. inuesti.& in d.cap.1. de duob.fra. a Cap.inuesti.& c.2.de feud. Marchiæ.& no.gl.in l. quod dicitur.de impen.in reb. do.fac.& in c.1. de filijs natis ex matri.ad morga. contract. & ideo pactū 10 † de quo agitur,debet intelligi secūdum dispositionem iuris,& a iure cōi dēt recipere interpretationem.le. quæro.inter locatorem.ff.de loc.& no. Bar.in l.uxorem.§.testō. de leg.3. & Rayn. in rep.l.post dotem.so.ma.& ibi per Alc. in fin.& probatur ex no.per Bar.in l.iusiur.§.si liberi.de ope. lib.cū concor.de quib. per Alex.in d.l.Gallus.§. 1.& facit,qd' ibi no.p gl.& per Bart.in l.hæredes mei.§.cū ita.ad Tre.& tāto magis,quia filij Ioānis primi inuestiti præferuntur alijs filijs Baptistæ,& qui sunt vocati, si dictus Ioan.decesserit sine filijs,vn̄ sicut quo ad filios Ioan. ꝯhentes concordarunt se cū dispōne iuris,verisimiliter idem voluerunt de filijs masculis fratrū ipsius Ioan. & licet cōdō.prædicta,sub qua illi vocantur,nō intelligat quoad illos repetita,multum tn̄ operatur ad declarandū aliud capitulū, s̄m Ang.& Imo. 11 in l.si quis cum aliter.de ver.obl.vbi dn̄t, q † licet aliās dicta in pcedenti capitulo nō cēseatur repetita in sequentib.ex interuallo,tn̄ ex illis sumitur declaratio sequentiū, & idē ecōtra vt supra apposita in seq. cap. quæ non referuntur ad præcedentia, iuxta no. p Bar.in l.fi. de reb.dub.plurimū tn̄ operant ad declarandū verba ambigua pcedentis cap.vt probatur in l.vtrū. de pet.hær. cū ibi no.per Bal.& Ang.& quē ad hoc alle.Aret.in l.4. §.filius. de lib.& posth. & de quib.ēt p Soc.in d.l.fi.de reb.dub.nec dicatur, q Ioan.fuit magis dilectus:qa ēt ille, qui post eū reperitur tenere primū gradū genituræ fuit magis dilectus quā alius fili' Baptistæ tertio genitus, ideo ēt filij illius cēsentur magis dilecti sicut filij Ioan.ar.no.in l.cum acutissimi.C.de fideicom.Tertio principaliter ꝯfirmatur pdicta opi.nam inuestitura dr̄, q intentio contrahētium fuit q dictū feudum restet & dēat remanere apud vnū solū ex dictis descēdentib.obtinentē primum gradū a d.Io.vel Baptista,&c. verbū ergo illud.s. ex dictis descendentib. determinat verbum a d.Io.vel Baptista,& ad illud refertur , sed aliud verbū obtinentē primū gradum, non refertur ad idē uerbū,nec ad illud referri pōt salua rōne recti sermonis,sed est potius impersonaliter prolatū, perinde ac si dictum fuisset,cū intentio ꝯhentiū sit, q dictū feudū restet apud unū solū ex dictis descēdētib.a Io. vel Baptista obtinentē primū gradum,i.qui primū gradum obtineat , nec exprimitur respectu cuius debeat primū gradum obtinere,videlicet Baptistæ, vel illius defuncti,q vltimo successit in feudo,& pōt de vtroq; intelligi,vn̄ in dubio interpretandū est, q senserint ꝯhentes de obtinente primū gradū respectu ipsius filij Baptistæ, p vltimo fuit admissus, p tex.in c. 1.de nat.suc.feu.vbi in feudo pr̄no,per ad unū ex plurib.peruenit ex diuisione admittitur ille,per est pximior vltimo admisso, & ille præfertur alteri remotiori,qui ēt esset proximior,& q ab initio q̄siuit feudū antiquū,& ita ēt ibi no.And.de Iser.q p hoc ēt alleg.l.cū ita.§.in fideic.de leg.2.& l.fi.C.de ver.sig. & confir- 12 matur hoc,quia qn̄ † plures vocantur noīe collectiuo,& p p̄ns ordine successiuo , vt in dictis iurib.si concurrat proximior defuncto cum alio,qui sit proximior illi, qui vltimo fuit admissus ex fideicōmisso,iste pferē, & pximitas respectu vltimi admissi attēdit,& nō respectu testōris , vt p plura ꝯcludit Soc.ex mente aliorū in l. si cognatis.in vlt.col.de reb.dub. & ibi refert ita consuluisse cū plurib.& p hac pte ꝯsuluit ēt Alex.& mouetur præcipuè per tex.in d.c.j.de nat.succes.feud. vbi dicit esse casum, & idem latius prosequitur,& tenet idē Soc.in consil.249. col. 13. uer.circa scd'am difficultatē. cū plurib.seq.verba ergo dicti cōtractus,q (vt dixi) recipiūt interpretationē a iure cōi,dēnt ī dubio dicto modo intelligi.s. vt intelligatur vocatus obtinens primū gradum genituræ respectu vltimi admissi,& nō respectu Baptistæ,& multo magis istud est dicendū in casu nostro, qm̄ Baptista feudū nō acquisiuit , nec ex puisione illius ad filios suos peruenit,minus ergo proximitas eius respectu dēt eē in cōsideratione q̄ sit respectu primi,qui feudum acquisiuit,& q fuit cā q ad alios perueniret,quæ ēt nō attēditur.d.c.j.de nat.suc.feu q minus q̄ respectu testōris fideicōmittentis,q ēt nō est in consideratione,q̄uis ex fideicōmisso succedat testōri & nō grauato, q ultimo fuit admissus.l.cohr̄di.§.cū filiæ.de vul.& pup. & hāc rōnē ēt in effectu sentit Ale.in disputatione inci. Sigismundus. vbi in tertio dubio format in terminis qōnē nr̄am , & arguit ad vtrāq; partē,ac etiā rn̄det argumentis utriusq; ptis,& in rn̄sione, quā facit ad rōnes adductas pro fratre secūdogenito ī prin. sentit & adducit rōnē pdictam,& ibi ēt Alex.in ultimo argō primæ partis dicti dubij allegat Bald.qui in terminis decidit. q. in dicta l.tutela.§.si duo.de legi. tuto. ubi arguit ex illo text. quòd si primogenitus decesit relicto filio & fratre,quòd frater sit potior in regni successione , & ita fuit in rege Roberto , quòd est intelligendum s̄m Bald.quando primogenitus decesit viuente rege, sed eo mortuo transmittit ad filium suum . alleg.d.l.cum

ita.§.in fideicõmisso.& sic vult Bal.expsse, ꝙ qñ primogenitus fuit admissus, ꝙ tunc proximitas,& primogenitura in dubio sit in ↄsideratione respectu ultimi admissi, & iste est proprie casus noster decisus per Bal.in loco ꝑallegato.Nec ob. ꝙ Ale.in d.ↄs. 4.dicat,istud esse,q͡a tunc filius ex primogenito est filius primo genitus regis,quia Bal. in hoc se non fundat,sed in d.§. in fideicommisso.ꝑ quẽ apparet,ꝙ cõsiderauit in dubio proximitatem respectu admissi.& rñsio Alex.posset esse vera,qñ ↄsuetudo vel statutũ loqueret̃ de filio primogenito regis,sed qñ ꝓferret primogenitũ simpliciter,& im ꝑsonaliter absq; ista demonstratione importata ꝑ illud verbũ regis,prout in casu nr̃o,vt superius fuit ostensum,tunc dicta rñsio non conuenit,quia uerba pñt itelligi primogenito primi inuestiti de regno.& de primogenito ultimi admissi,& de hoc dẽt intelligi in dubio ẜm Bal.ꝑ d.§.in fi deicõmisso.& quamuis Alex.in dicta disputatione expsse nõ decidat,uidetur tamen sentire pro filio primogeniti iam admissi, & mortui post mortem regis, quia vltimo loco sustinet istam partem,& vltimo respondet ad rationes contrarias : ideo videt̃ hanc opi.probare : sicut dicimus ꝙ glo. in dubio vr̃ approbare

13 † vltimã opi.relatã,ut no.in l.qui filiũ.§.Sabinus, ad Treb.& similiter opi.vltimo relata ꝑ Inn. intelligitur in dubio approbata ꝑ eũ,secũdũ Arch.in c.j.de pri.& Bal.in auth.ex testõ.C. de colla.& Ale.in dicta disputatiõe loquitur propriẽ, qñ filius primo geniti superuixit patri,& qñ successit in regno, vt ex dicursu & ex lectura disputata apparet. & cõstat ẽt a pte ex quadã add.vbi facit mẽtionẽ de quadã alia disputatione facta Bononiæ sup dubio proprie formato Bal.in l.cũ antiquiorib.C.de iure delib.an ꝓferatur in regno nepos ex primogenito ꝓmortuo, &c.& quẽ casum prosequit̃ tanquã diuersum a suo.& diuersitas consistit ĩ eo,qđ dictũ est.¶Et ad allegata in contrariũ pt facile colligi rñsio.Nõ obst.igitur dũ primo dr̃, ꝙ filius Baptistæ superstes ex cl̃a,de qua supra.ꝓfert̃ nepoti ex alio filio ꝓdefuncto,q͡a imo ex dicta cl̃a dictus filius non est vocatus post mortẽ scđogeniti, sed tm̃ post mortem Ioannis, casu quo illo tpe tenuisset primũ gradum sublato scđo filio de medio, nec etiã de iure cõi dẽt admitti,vt clare deductũ est ĩ primo fundamẽto ultimæ ptis, quo stante cessat oĩs disputatio.Nec ob.dũ dr̃, ꝙ nepos nõ subintrauit in locũ patris vere,nec ficte, quia ẽt si ita sit & ex pacto venire non possit per allegata in ↄ̃rium, tñ de iure cõi dẽt filius succedere in feudo nouo,in quo fuit pr̃ admissus,ut in iurib.superius allegatis,& illud ad filium iure transmisit,& ẜm Bal.in d.l. tutela.§.si duo.de legi.tut. nec ex pacto excludit a patruo, quia nõ cõtinet̃ in illo,ut dixi,& per hoc ẽt rñdẽt ad no. per Bald. & Rap.in d.§.in fideicõmisso.quia in casu suo patruus proximior testõri erat uocatus per fideicõmissum, sed negatur ꝙ isto casu uocetur ꝑ pactũ.Præterea gl.ibi quam approbat Imo.& Doct. cõiter tenet contra Bal.& licet Alex.qñque uariauerit,tñ opin. gl.tanquã ueriorẽ sequitur in cons.88.1.vol.& in cõs.26.3.vo. & dato ẽt, ꝙ tertius iste filius esset uocatus post mortẽ ẽt scđi, hoc esset intelligendũ,qñ non extarent filij ex eo,vt rõnib.superius allegatis ꝓbatur manifeste.Nec ob.opi.tenentiũ,ꝙ scđo

14 genitus † ꝓferatur in regno filio primogeniti,quia dato, ꝙ illa opi.eẽt uera,ꝙ tñ facile negari posset, ꝑ ea q̃ late adducũtur ꝑ An.& Soc.in cõs.ꝑallegato,tñ illa opi. procedit,qñ filius primo genitus decessit uiuo pr̃e,sed quando superuixit & successit, ut in casu nr̃o.tunc ad filium illud transmisit.ẜm Bal.in d.§. si duo. & Alex. in dicta disputatione . nec procedit rñsio Alex. ad hoc in cons.maxime in terminis nr̃is,in quib. non uocat̃ primogenitus regis,sed impersonaliter primogenitus,vnde dẽt considerari primus gradus geniture respectu filij Baptistæ ultimo admissi,& non respectu ipsius Baptistæ, per ea q̃ late supra sunt allegata,ex quib.ẽt probatur , ꝙ postquã primogenitus successit, ꝙ eius filius dẽt ꝑferri,ut dicit Bal.in d.§.si duo.quia dẽt prioritas considerari respectu vltimi admissi,& non alterius. d.c. j. de nat.suc.feu.& per alia,de quib.sup.Nõ ob.ẽt,qđ uoluit Alex.in d.cons.4.in 4.vol.quia dici pt audacter,ꝙ male fuerit cõsultum, quib. contrarium tenet Bal.in d.§.si duo.qui in his terminis nõ hẽt contradictorem,& cuius opin. saltem tacite approbat idem Alex.in dicta disputatione,vt dictum est, & quia ẽt rõnes adductæ per eũ efficaciores,& qui rñdet ad ea, quæ per eum allegantur.in d.cons.sed ẽt dato ꝙ recte fuisset cõsultum, tñ ex plurib. non ob.Et primo quia in casu suo præsupponit,ꝙ patruus sub verbis continebat̃,ꝙ in casu nr̃o negat̃ post mortem scđi geniti,etiam si non extarent ex eo filii,ut sæpe dictũ est.Secundo loquitur Al.de illo qui erat maior natu respectu testõris, qui illũ uocauerat, & cui per fideicommissum succeditur per illũ qui fuerit uocatus,iõ uult ꝙ proximitas respectu illius attẽdatur, & in hoc se fundat pcipue,sed in casu nostro dñs feudi nõ uocauit tenẽtẽ primũ gradũ respectu sui, sed respectu Ioannis & Baptistæ,iõ dẽt attẽdi proximitas respectu secũdi filii Baptistæ admissi,quia illi succeditur & non Baptistæ . qui nõ acquisiuit feudũ,nec est vocatus ad illud,& sic ↄstat,ꝙ casus isti sunt valde diuersi,& qñ hẽnt diuersã rõnẽ.Præterea & tertio in casu Ale. filii alicuius admissi a fideicõmissum non fuerunt vocati, sed in casu nostro.filii Ioannis pferũtur patruis, vnde ex hoc declaratur,quod intentio cõtrahentiũ fuit,ꝙ sit idẽ in filiis alterius admissi,præsertim quia sic est dispositũ de iure communi,cum quo contrahentes psumuntur se uelle cõcordare,quia.n.Ioãnẽ dñs feudi pdilexit fratrib.suis iõ ẽt eius filios ptulit,eadẽ ergo rõne quia ẜm prædilexit tertio, censendũ est, quod eius filios uoluerit præferre,ar.l.cũ acutissimi cũ ibi no. C. de fideic. concluditur ergo,ꝙ nepos Baptistæ ex secundo filio prædefuncto debet præferri alteri filio superstiti. Laus Deo .

¶ Vtrum augmentum , quod accessit feudo antiquo , pertineat ad ipsum solum feudatarium, an ad hæredem eius finito feudo .

SVMMARIVM.

1 *An ciuitas vnita regno censeatur pars regni .*
2 *An expensæ factæ per feudatarium in meliorando possint repeti.*
3 *Impensa quando dicatur modica & magna .*
4 *Intellectus ad l.in fundo. de rei vendi.*
5 *An pecuniæ datæ pro adæquatione partium feudi debeant remanere apud hæredem dantis, an verò recipientis , & an censeantur subrogatæ loco feudi .*
6 *Qui cœpit facere actum nomine procuratorio, deinde faciat aliũ actum simpliciter, censetur fecisse etiam nomine procuratorio, licet non dixerit .*
7 *Vtrum fructus feudi pertineant in totum ad hæredes vasalli , qui decessit, an debeantur agnato in totum, uel pro parte .*
8 *Intellectus ad c.1.§.his consequenter.in tit.hic fini.lex Conrad.in feud.nu.9.& 10.*
11 *Omnia apposita in lege interpretata intelliguntur repetita in lege interpretante.*

CONSILIVM XIIII.

DE plurib.quæritur,& primo vtrũ augmentũ, qđ accessit feudo antiquo nobiliũ de Rangonib.cura,& opera,ac expensis Co.Guidonis,& qñ augmentũ dicitur consistere in exigendis taxis equorum,& an salem leuando,ad illum solũ pertineat, vel ad hæredem eius finito feudo per defectũ lineæ suæ, & vr̃ dicendũ,ꝙ nõ prima facie,ꝑ tex.vbi vr̃ esse casus in c.j. §. ecõtrario.de inue.de re alie.fac. vbi dr̃, ꝙ si feudo aliquid sit additũ ꝑ feudatarium,quod per se subsistere non possit, ut seruitus,ꝙ illud accrescit feudo, quia meliorẽ põt facere cõditionẽ feudi, deteriorẽ uero non,priuilegia ergo de exigendis taxis & leuando salem impetrata per dictũ comitem Guidonem , quia per se nõ pñt subsistere,& sine feudo,& hoĩb.in loco existentib.sicut nec seruitus, q̃ rei feudali acquiritur nõ põt ꝑ se subsistere, iõ debet feudo accrescere . Scđo facit tex.in l.inter socerũ.§.cũ inter. de pac.vbi hr̃, ꝙ pactũ de lucranda uel retinẽda dote porrigitur ẽt ad augmentũ dotis augmentum.& facit.l.ẽt. C.de iure do.& l.si ex toto.in prin.de leg. 1. Sed præmissis non ob.ↄ̃rium puto verius.& dicitur primo,ꝙ licet feudũ antiquum dicto casu reuertatur ad agnatum,tñ ius exigẽdi taxas equorum, & similiter ius cogendi dictos homines ad leuandũ salem , quod ex priuilegio fuit ↄcessum co.Guidoni, remanet apud hr̃dẽ eius, & ad illũ trãsit,si non sit ꝑsonale,per no. ꝑ Bal.in d.c.j.§.econtrario . vbi q̃rit,ꝙ si vasallus hñs castrũ sine iurisdõne,illã postea acquisiuit, an accrescat feudo, & rñdet ꝙ nõ, quia est diuisibilis & separabilis a castro, ꝙ constat ex eo, ꝙ ingenia castri pñt esse nullus, & iuris-

iurisdictio alterius, ergo cũ ipsa iurisdictio possit, per se subsistē re, non admittit neque transfert iurisdõ aperto feudo, p illum tex. in quo dr̃, ꝙ illud quod feudo additur, si per se subsistere possit, non accrescit feudo. & cum Bald. transit ēt Aluar. & q̃-uis do. Prepositus ibi dicat contrariũ, tñ a pdicta opi. q̃ est cõm. non est recedẽdũ, ut tradit in locis uulgarib. Nec ēt ob. rõnes, quas adducit contra Bal. & primo dum dicit, ꝙ iurisdõ est inseparabilis a territorio, pp̃s ꝙ accrescit feudo per illum tex. in scd'o rñso, quia immo non cohr̃et territorio, nec est qualitas eius, sed cohr̃et, & est qualitas personę, ₰m Bar. in l. j. in fi. de iuris. om. iud. ubi etiam probat, ꝙ pt iurisdõ separari a territorio, & eõ, & pbatur ex eo, ꝙ iurisdõ sola pt in alieno territorio acquiri in totum & p pte p pscriptionem, ut trahitur in c. audi-tis, de præsc. & dicet statim. Non ob. ēt tex. in c. 1. §. uasallus. in ti. hic finitur lex, deinde incipiunt consue. regni. dũ ibi dr̃, ꝙ ędificiũ factũ a uasallo ptinet ad dñm, & est idem, qd' in seruitute q̃ separari nõ põt, qa illud ædificiũ cohæret solo & stare nõ pt sine illo, ut est casus in l. obligationũ fere. §. placet. de act. & ob. est. n. solum pars ædificij. l. eũ q ædes. de vsucapio. & licet possit amoueri & tolli, non est tñ tũc eadem res sed diuersa, ut ibi pro

1 bat. Nec ob. ꝙ † ciuitas vnita regno iudicet ut pars regni, iuxta no. in l. si conuenerit. §. si nuda. de pi. ac. qa p hoc non fit, qn separari possit dicta ciuitas a regno, & istud est satis in materia nostra, & q̃tũ ad hoc ut augmentum nõ amittatur a pto feudo. d. §. cõrio. primo rñso, dũ dr̃ ibi, ꝙ si fundus feudalis augeatur in q̃titate, ꝙ augmentũ ptinet ad hr̃des vasalli, & hoc quia pt se parari, & tñ de augmẽto iudicat auus ut de re ipsa. l. si ex toto. in prin. de leg. j. & d. l. inter socerum. §. cũ inter. & d. l. ēt. retenta ergo dicta opi. Bal. q̃ est vera, ut pbat p pdicta, sequit, ꝙ ēt ĩ casu nr̃o finito feudo exactio taxarũ & cõmodũ salis nõ pertinet ad agnatos, sed ad hr̃dẽ Co. Guidonis, qa hæc in iurisdõne cõsistũt, & est ius cõsistens in persona, & qualitas personæ, q̃ pt separari, pt a territorio & a feudo, sicut iurisdõ est separabilis ēt p parte, ut patet ex no. per Inn. & Abb. in c. 1. de reli. do. & in c. dilecto, de off. archi. & per Doc. in c. auditis. de pscr. & per Bar. in l. 1. §. si qs hoc interdicto. de itinere, actuq; priua. & in l. si publicanus. §. fi. de publ. ubi hr̃, ꝙ qs per pscriptionẽ pt acquirere in alieno territorio iurisdõnẽ pro parte, & in certis actibus tm̃. sed dato ēt ꝙ dicta iura transirent ad agnatos tanq̃ inseparabilia a feudo, nihilo minus tenerent agnati prestare hæredib. co. Guidonis æstimationem dictorum iurium, sic ut tenerent pstare æstimationem seruitutis acquisitæ, vt est casus in d. c. j. §. si vasallus. in ti. hic fini. lex, &c. sic per illum tex. declarat tex. in d. §. cõrio. in quo simplr̃ dicitur, ꝙ augmentum inseparabile auget feudũ, & ꝙ cũ illo transit, sed tñ ₰m Doc. ibi, & maxime Mod. hæredib. uasalli dẽt æstimatio pstari & non tm̃ hoc pcedit, qn feudũ reuertit ad dñm, sed ēt qn reuertit ad agnatos, ut pbat in d. §. cõrio. in fi. & hoc ēt vult clare Alua. & p pdicta ad allegata in contrariũ colligit rñsio clara. Circa ₰m dubium, uidelicet

2 † utrũ expensa facta per feudatariũ in plãtãdo uineam & arbores, & pro fossatis, & alio quocũq; mõ p bonificando loco possit repeti ab agnato. & prima facie vr̃ dicendũ, ꝙ nõ, qa expensa hmõi facta vr̃ gr̃a colligendorũ fructuũ pro qua nõ dat repeti. l. diuortio. §. impẽdia, so. ma. & in l. j. de impẽ. in reb. dot. fac. propterea Pa. de Ca. cõs. 326. Viso puncto, &c. dicit, ꝙ expensa facta in disboscãdo tanquã facta gratia fructuum, nõ reperitur nec ēt in plãtãdo, qn expensa est modica, per l. oĩmõ. de impẽ. ĩ re. dot. fac. & l. hactenus. de usufr. & dicitur modica ₰m eũ, qn in salicib. & opiis plãtãdis eēt fcã, secus si oliuetũ fuisset plãtatum qa tũc hr̃t locũ repetitio, quasi expensa diceretur magna dicto casu, vt ibi latius per eũ. Itẽ videtur, ꝙ ad minus dẽat ꝯpẽsari cũ fructib. l. sumptus. ff. de rei vẽ. qd' pcipue vr̃ verũ, qn aliqd adijcit rei p ferruminationẽ, sicut ꝯtingit, qn plãtãtur arbores, vel in fundo ponitur fimus, vl' aliud, p qd' terra impinguat. qm̃ tũc ₰m Bar. in d. l. in fundo. talis expẽsa sẽper cõpẽsatur cũ fructib. perceptis. per l. certũ. eo. ti. & ubi possit deduci uel repeti, uidetur ꝙ solũ id, quod impensũ est repetatur, quamuis ultra talẽ expensam fundus sit factus preciosior, & precio fundi plus accesserit, & est casus in l. in fundo. de rei uend. & eadẽ rõne ubi pretium eēt auctũ rõne tẽporis, & qa predia plus ualent hodie q̃ ualuerint retro, tale augmentũ repeti nõ põt ₰m Pa. de Ca. in cons. 17. in ul. co. Sed istis nõ ob. aliter dicendũ videtur, & est in primis uidendũ, qn impẽsa dicatur modica, p qua nõ datur re

petitio vel retentio ēt feudatario, ₰m gl. & Mod. in d. c. j. §. si vasallus. in tit. hic finitur lex, &c. & per dictã. l. hactenus, & quando dicatur magna, pro qua datur retentio. d. §. si uasallus. & ibi per omnes & eadem distinctio adhibetur in emphyteuta, sed in Bal. in l. j. C. de iure emphy. & Alex. in d. l. diuortio. §. impẽdia ĩ prin. hoc declarans dicit, ꝙ impensa in proposito dicitur modica, qn durat solum pro tpe, quo colliguntur fructus per illum, qui expensam fecit, quasi ꝙ tũc dicitur facta gratia colligendorum fructuũ, ēt si expensa in veritate & re ipsa fuisset magna: sed dicitur magna, qn respicit perpetuã rei utilitatẽ, & illam affert adhuc finito iure expendentis, puta post finitã locationem ad longum vel ad modicum tps, uel post finitam emphyteusim ēt si re uera modicum fuisset expensum, & ita dicit velle glo. ibi in ver. tutelã. & ideo Bar. in l. impensę. de impen. in reb. dot. fac. & in l. prædia. §. pe. de fun. instr. dicit, ꝙ impensa fossatorum facta ad utilitatem tẽporalẽ, i. pro tpe locationis spectet ad cõductorẽ, & ubi concernit maius tps, pertinet ad locatorem, quia igitur expensa facta in propagationib. uitiũ, & arborũ concernit perpetuã utilitatẽ rei, & durat finito feudo, dicitur magna ĩ proposito, ēt si circa prædicta modicũ fuisset expensum, & sic male sentit Pau. de Cast. in d. cons. 326. dum vult, ꝙ expensa facta in plantandis salicibus & opijs est modica, qa expẽditur parum, qm̃, ut est dictum, ex hoc expensa nõ dr̃ modica, sed dẽt attendi, an duret finito iure eius, qui plantauit uel non, per no. in §. impendia. &. idẽ est in expensa fossatorũ uel simili, ₰m Bar. in dictis locis, & per hoc ēt apparet, ꝙ nõ dicitur facta gratia quærendorum fructuũ, ₰m Ale. in d. §. impendia. & cũ possit talis expensa sine re subsistere, nec possit ab ea separari, debet feudatario uel eius hæredi restitui. d. §. si uasallus. nec audiretur dñs vel agnatus, ad quẽ reuertitur feudum, si uellet, ꝙ exportarent arbores, ₰m Bal. in ca. 1. §. si quis de mã. de contro. inue. & est de mente Bar. in d. l. in fundo. dicens, ꝙ nullo casu fit deductio arborum vel similiũ, quæ per ferruminationem hoc est per materiã adijciuntur rei, per l. si fundi possessionem eo. tit. Et non tm̃ hæredi feudatarij est præstandum, qd' impensum, sed etiã quantum per eã fundus est factus pretiosior, ut expresse sentit Bald. in d. §. si quis de manso. circa prin. ver. & no. &c. dicens, ꝙ si vasallus facit hoc incrementum, totum ad ipsum pertinet, per d. c. j. §. econtrario. de inuef. de re alie. fac. quia id procedit ex industria & opere manufacto. arg. insti. de rerũ diui. §. si quis. dum ergo dicit, ꝙ totum incrementũ ad eũ pertinet, vult, ꝙ non tãtũ impensam consequatur, sed etiam ultra & inquantũ eius operibus & industria est auctũ feudũ, vel ad eum non diceretur totũ incrementũ pertinere. arg. no. p gl. in l. decẽ. de fideic. liber. & l. fi. C. ad leg. falci. Nec dicatur, ꝙ Bal. loquatur de incremento separabili, ut uidetur loqui dictus. §. ecõtrario. quia qn ēt est inseparabile finito feudo debetur æstimatio totius dicti augmẽti, non tantũ a dño sed ēt ab agnato, ₰m Doc. ibi per dictum. §. si vasallus, & istud ēt sentit satis clare Raph. Cuma. & Ale. in l. domos. de leg. j. vbi rñdendo ad. l. & in totum. de impẽ. in reb. dot. fac. quæ vr̃ cõtra. d. l. domos. dicit, ꝙ debet fieri restitutio impẽsæ, quatenus est melior tpe restõnis rei, qn ædificium adhuc durat, ut in illo tex. sed si corruisset sine culpa hæredis, consequit hr̃s, quatenus melior res esset hoc tpe, si non corruisset. d. l. & ĩ totum. quæ omnia uerba sonant aperte, ꝙ restituatur nedũ, ꝙ est expensum, sed quatenus res est facta melior. & istud ēt satis probatur in d. l. domos. cũ ibi no. per Ang. quæ ēt refert & sequitur Alex. in princ. Et hoc est uerum, qn res est aucta expensa & opera illius qui tunc erat dominꝰ directo uel utiliter, licet subjiceretur restitutioni in quendã euentum incertum, puta post finitũ feudum, ut in casu nostro, uel quia hr̃s erat grauatus sub conditione, ut in casu. d. l. domos. & hoc etiam, ut dixi, ibi probatur, vbi tex. vult, ꝙ hr̃s consequitur ęstimationem ædificiorũ extantium, & sic hẽt respectũ ad ualorem eorũ, & nõ ad expensam ēt si sit minor & idẽ probatur in d. §. si vasallus dũ dicitur ĩ tex. ꝙ soluatur pretium meliorationis, & sic etiam ibi consideratur pretium augmẽti, & nõ expensa facta in augendo. Sed ibi ille, qui fecit expensam, si non esset dñs, sed possessor tantũ, tũc consequeretur solum illud, qd' esset expensum, & nõ quatenus ultra expensam fundus esset factus pretiosior. d. l. in fundo. de rei ven. quæ loquitur isto casu. sicut inter pdictos etiam alia est differentia in deducenda expensa, quoniã simplex possessor illã compensat cum fructibus perceptis. l. sumptus. de rei uend. sed domi-

dominus non compensat expensam cum illis adueniente casu restitutionis, quia illos fecit suos ratione dominij, ꝯm gl. ī l. emptor. in prin. de rei uen. & Bal. Ang. & Imol. in l. in insulam. §. j. so. ma. & Pau. de Cast. Raph. & Alex. in d. l. domos. & per hoc ēt remanet responsum ad dictā. l. sumptus. quæ allegatur in ꝯrium quia loquitur in possessore tm̄, & similiter de illo loquitur Bar. in d. l. in fundo, dū vult, ꝙ expensa cōpensetur cū fructibus, qn̄ aliquid additur rei ꝑ ferruminationē, sed est secus, qn̄ expensa sit a dño, & hoc ēt expresse sentit Bar. dū dicit, ꝙ compensatio prædicta hēt locū, qn̄ ille, qui percepit fructus, tenet ad eorum restōnē, ad quā nō tenetur in casu nr̄o feudatarius durante feudo, & pro prædicta solutione ad dictam. l. in fundo. melius facit ꝙ not. Bald. in d. c. 1. §. si vasallus. in fi. vbi dicit, ꝙ ille tex. debet 4 † seruari ꝑcisè, dū vult, ꝙ si vasallus in feudo fecit ædificiū, dēt dn̄s permittere finito feudo, ꝙ illud tollatur, vel dēt æstimationē ædificij integri soluere, nec sufficeret, si vellet offerre quātū ex ruina ædificij esset quis percepturus, nec obstat, ꝯm Bal. d. l. in fundo. vbi vr̄ dici in hoc vltimo cōtrariū, & sic ꝙ sufficiat offerre, q̄tū valēt rudera diruto ædificio, quia ibi possessor non hēbat cām ab agente, nec vlla rōne motus fecit expensam in casu vero nostro sic, & cū eo transeunt Mod. & idē tenet Bald. & Sal. in l. 2. C. de rei ven. & Bal. in l. 2. C. de iure emphy. & in l. sed si quid, de vsufr. & Ang. in l. cætera. §. Marcell⁹. de leg. 1. licet idē Bal. in d. §. si quis de manso. aliter dixerit, & male. & sic volunt etiam prædicti, ꝙ d. l. in fundo, locum non hēat in eo, qui tpe expensæ per eum factæ erat dn̄s, & per ꝑdicta ēt ad ea quæ alle- 5 gantur in cōtrariū datur rn̄sum. Tertio q̄ritur † nunquid libræ ter mille, q̄ pro adæquatione partiū per Co. Guidonē datæ fuerunt Co. Sigismūdo. dēant apud hr̄dē Co. Guidonis remanere, & vr̄ prima cōsideratione dicendū ꝙ non, quia inter ipsos fratres actū fuit & conuentū, ꝙ siue pecuniæ, siue terræ dabuntur per Co. Ant. & Guidonem do. Comi. Sigismundo, sint in omnibus & per omnia eiusdem naturæ, cuius est feudum ipsorū fratrum, in cuius locum & naturam ipsæ pecuniæ, & terræ omnino subrogantur & subrogatę intelligantur, & sint, ita tamen, ꝙ subrogatio sit ad beneficium solum ipsorum fratrum, & suorum descendentium, & non aliorum, &c. si ergo uolunt ꝑdicti fratres, ꝙ sint in omnib. & per oīa eiusdē naturæ, cuius est feudum ipsorum fratrum, dnr̄ voluisse, ꝙ habeant naturā antiqui feudi, & perinde est, ac si fuisset apposita explicite illa clausula, ꝙ sapiant naturā antiqui & paterni feudi, q̄ operat̄, ut feudum de nouo ꝯcessum nō minus trāseat ad agnatos, quā si vere fuisset antiquū & paternū, ꝯm Bal. in c. j. §. hæc quoq. si de feu. fue. cōtro. īter do. & agna. & in c. 1. an. ag. vel fi. & in c. j. de alie. feu. pater. cum quo ēt ibi transeunt Mod. & idē vult And. de Iser. de cōtro. feu. apud pa. termi. c. j. & Alua. in c. j. de vasal. decrep. æta. & Alex. in cons. 45. inc. Perspectis, &c. in 3. vol. & in cons. j. & in cons. 195. vol. & Anch. in cons. pe. & in l. si mihi & Titio. de ver. obl. & ista est cōis opi. ꝯm Cur. in cons. 49. qui hoc late prosequitur, & tenet, & cōprobātur ꝑdicta ex natura illorū uerborū, in oīb. & per oīa, q̄ faciunt, vt nō sit dr̄ia inter duo subiecta, ꝯm Ang. in l. 2. §. furiosus. per illum tex. de leg. 1. & per Ale. in l. j. & istud ēt probatur ex no. per Bar. ibi in prin. dicēs, ꝙ ubi res vna adæquatur alteri, nihil adijcitur rei, ad quā fit adæquatio, sed rei adæquatæ tribuitur quicquid est, plus iuris in ea, ad quā fit adæquatio. l. maximum vitiū. C. de lib. ꝑte. & l. princeps. de legib. vnde quia in casu nostro ista pecunia adæquatur per dictos fratres feudo eorū, quicquid est ī dicto feudo, ad quod fit adæquatio, intelligitur communicatum dictæ pecuniæ adæquatę, & per ꝯn̄s dēt hr̄e naturā feudi antiqui, & ad agnatos transire, sicut transit feudū antiquū. c. 1. de nat. succe. feu. & c. j. de gradi. succe. in feu. Sed cōtrariū ꝑmissis nō obstantib. puto verius. Nā in diuisione dictus Co. Sigismūdus a dicto comite Guidone recepit dictā quantitatē, & aliam diuersam summā recepit a Co. Antonio ꝑ adæquatione partiū, & quilibet separatim & in diuerso capitulo se obligauit soluere, &c. & deinde inter eos actū est, ꝙ dicta pecunia in omnibus, & per oīa sit eiusdē naturæ, cuius est feudū eorū, sic aūt conuentū est, quia aliàs mortuo co. Sigismūdo sine descedentibus masculis pecunia recepta per eū loco rei feudalis transiuisset ad suos hæredes, & non redijsset ad fratres, & tamen mortuo Co. Guidone. & Comite Antonio sine filijs masculis ad co. Sigismundum superstitem uel ad suos descendentes redire potuisset feudum, ēt pro illa parte, quæ remansit apud illos pro pecunia loco eius data. Nec fuisset dictus Co. Sigismundus pro dicta parte filii Co. Guidonis obligatus de euictione, vt determinat Bal. & Sal. in l. si familiæ. C. fami. ercis. vbi dn̄t, quod si in diuisione uni ex fratribus obuenit allodium, & alteri feudum antiquum, & iste moriatur relicta filia, ad quam feudum non transit, ꝙ ad fratrem superstitem reuertitur feudū, & ꝙ non tenebitur filię ꝑmortui de euictione, quia euictio contingit dicto casu ex natura rei: & idem etiā tenet Alex. in cons. 215. uol. ut igitur dicta pecunia possit redire ad prædictos fratres mortuo Co. Sigismundo sicut ad illum redire poterat res feudalis, quam fratrib. loco dictæ pecuniæ relaxauerat, & sic ut inter eos æqulitas seruaretur, fuit conuentū, ut dicta pecunia esset in omnibus, & per omnia eiusdem naturæ, cuius erat feudum, & sic dicit actum tantummodo ꝑ dictū Co. Sigismundum ex una cum quolibet fratre ex altera, sed inter ipsos Co. Antonium & Guidonem dicta conuentio non dicitur facta, qm̄ cā dictæ conuentionis & pacti, de qua supra, solum hēt locum inter Co. Sigismundum & fratres suos, quia a quolibet eorum receperat pecuniam, & cuilibet loco dictæ pecuniæ dimiserat partem rei feudalis, & cessat dicta ratio inter dictos Co. Antonium & Guidonem, q̄a alter ab altero nihil recepit ꝑ adæquatione partiū, nec recepit unus ab alio pecuniam, vel allodium pro feudo, & iō mortuo Co. Sigismundo ad quēlibet reuerti debuit, & reuersa fuit pecunia per eum solutacum residuo feudi, vn̄ cum inter illos non detur inæqualitas, etiam si pecunia ad eos reuersa transeat ad quoscunq; hæredes eorū, & non hēat naturam feudi faciēda est interpretatio, quod illi, inter se non dicantur conuenisse, ꝙ dēat naturam feudi sapere, q̄a cā etiam tacita restringit dispōnem. l. cum pater. §. dulcissimis. de leg. 2. & confirmatur, qm̄ (ut dixi) Co. Ant. in uno capitulo ꝑmisit soluere certam q̄titatem, & Co. Guido aliam, in alio capitulo d. Co. Sigismundo, sicut ergo primus actus est gestus cum solo Com. Sigismundo, sic etiam postmodum quilibet eorum conuenisse uidetur cum eodem solo, quod pecunia hēat naturam dicti feudi. ar. no. ꝑ Bar. ī l. si ita stipulatus. §. 6 Chrysogonus. de uer. ob. dum dicit, quod † si quis cœpit agerę procuratorio nomine, & deīde faciat alium actum simpliciter licet non dixerit ꝓcuratorio nomine, vel nomine talis, nihilo minus ur̄ illum actum fecisse procuratorio nomine, cum quo transeunt alii, & Ale. in l. j. §. nunciatio. de ope. no. nun. & idem etiam probatur satis aperte ex verbis dictæ conuentionis, dum in ea dicitur, ꝙ eiusdem sit naturæ, cuius est dictū feudum ipsorum fratrum, in cuius locum & naturam ipsę pecuniæ & terræ oīno subrogentur, &c. ista enim subrogatio non potest dici facta respectu totius feudi, quia pro illo toto nō fuit pecunia soluta, sed facta fuit solum respectu illius partis, pro qua pecunia reperitur data, & per consequens loco illius, quod de feudo retinuit Com. Guido ultra suam tertiam portionem subrogata fuit pecunia ab illo præstita, & dr̄ subrogatio ista facta inter Co. Guidonem & Co. Antonium, & similiter Cō. Ant. cum solo Co. Sigismundo subrogauit, & non cum Co. Guid. suam pecuniam loco partis feudi receptæ a dicto Co. Sigismundo subrogauerint. dicendum est eodem mō, ꝙ cum eodem tm̄ sit actū & pecunia sit eius naturę, cuius est feudum dictorum fratrum, & ꝙ verba sequentia. s. ita tamen ꝙ subrogatio sit ob bn̄ficium solum ipsorum fratrū & suorum descendentiū, & aliorum, &c. declarentur ex ꝑcedentibus iuxta. l. qui filiabus in prin. & l. si seruus plurium. §. fi. de lega. j. & sic sit sensus, ꝙ subrogatio sit ad commodum dictorum fratrum, s. respectu Co. Sigismundi, & quo ad eum, non aūt ꝙ hoc sit inter dictos Co. Anto. & Gui. inter quos quantum ad hoc, de quo agitur, nihil prius fuerat actū. nec huic interpretationi uerba repugnant. si recte inspiciatur. Et hunc puto uerissimum sensum & intellectum istius cōuentionis, ex quo sequitur ꝙ mortuo Co. Guidone sine filiis masculis, non dēt pecunia ad eum reuersa per mortem Co. Sigismundi spectare ad filium Co. Antonii, sed remanere debet apud filiam & hæredem dicti Co. Guidonis. quia inter parentes istorum de hac pecunia nihil est conuentum, & ex hoc etiam solutio colligitur ad allegata in contrarium. Quo ad ultimum, ui- 7 delicet, utrum † fructus feudi pertineant in totum ad hr̄des uasalli, qui decessit post Calendas Martii, uel debeantur agnato ī totum uel pro parte, & uidetur primo, quod in totum spectet ad agnatum fructus pendentes, sicut finito usufructu, pertinent

nent ad dñum.l.defunct.de vsufr.vel saltem vr̃, ꝙ diuidi deant pro rata anni inter dictos hr̃des & agnatum, sicut dicto modo diuiduntur inter vxorem & maritum.l.diuortio.sol.matr.& ita ibi in terminis hoc etiam uoluit Rap.Cu.dicens, ꝙ aut feudum reuertitur ad dñm per mortẽ vasalli,& tunc hẽt locũ tex.& qđ ibi no.in c.j.§.his ꝯnter in ti.hic fini.lex Cõra.&c.vbi dicitur,ꝙ

8 † fructus in totum pertinent ad hr̃dẽ vasalli mortui post Calẽdas Martij,si uero reuertat̃ ad agnatum,& tũc inter illũ,& hæredes vasalli fit diuisio ꝓ rata anni,& ₰m dispõnẽ.d.l.diuortio, & hoc uerbũ Raph,₰m Ale.ibi non est negligendũ,& pro quo ₰m eum facit optima rõ,q̃a cũ tex.in d.§.his ꝯnr. exorbitet a dispõne d.l.defuncta.& d.l.diuortio.& loquat̃ de feudo reuerso ad dñm, nõ dẽt extẽdi ad casũ nostrũ.s.qñ deuoluitur ad agnatum.Sed quamuis authoritas pdictorũ non sit leuis, tñ de iure videtur verius,ꝙ fructus omnes pertineant ad hæredes uasalli mortui post Calendas Martii. d.§.his ꝯnr.₰m cõ.intel. & est cõmunis opi.₰m Alex.in d.l.diuortio.in j.col.& quamuis loquat̃

9 ille tex.quando feudum deuoluit̃ ad dñm,idem tamen videt̃ dicendũ,qñ deuoluitur ad agnatum.Nam & §.si uasallus.qui immediate præcedit,loquitur in feudo deuoluto ad dñm, & uult, ꝙ ille teneatur hæredib.uasalli pstare pciũ & æstimationem augumenti facti a vasallo,& tñ ille tex.hẽt ẽt locũ si feudũ deuoluatur ad agnatũ, & sic ꝙ teneatur ad pciũ pdictũ,sicut & dñs. ₰m Doc.in d.c.j.§.eꝯrio.de inuestitura de re alin.vbi volunt,ꝙ

10 ille † text.qui simpliciter dicit,ꝙ id qđ est additũ rei feudali inseparabiliter p feudatariũ accrescit feudo, siue deuoluatur ad dñm,siue ad agnatũ,ut ibi probatur in fi.dẽt intelligi, dummõ precium soluatur hæredi uasalli, p d.§.si uasallus.Cum ergo velint,ꝙ d.§.eꝯrio.q.ut dixi,loq̃tur de agnato,sicut de dño,determinetur & declaretur p d.§.si uasallus.sentiunt, quod etiam.d. §.si uasallus,q̃ loq̃tur de feudo deuoluto ad dñm, hẽat ẽt locũ qñ deuoluetur ad agnatũ,& Aluar. expresse.in d.§.econtrario. uult,ꝙ hoc ultimo ca.agnatus teneatur ad preciũ dicti augmenti,sicut dñs p d.§.si uasallus,si ergo prędictus.§.si uasallus.q̃ immediate pcedit,& q̃ loquit̃ simplr̃,qñ feudũ deuoluit̃ ad dñm, hẽt ẽt locum, qñ deuoluitur ad agnatũ,& sic vtrq; grauat̃ ad ęstimationem dicti augmenti eodẽ mõ grauamẽ,de quo in seq. §.consistens in hoc, ꝙ fructus pendentes pertineant in totum ad hæredes uasalli defuncti post Calendas Martij,dẽt pertinere ad agnatum,ad quem deuoluitur feudum,sicut ad dñm, qđ ꝓbatur ex illo tex.in ver.his ꝯnr.ex quo patet, ꝙ illud qđ in illo. §.dr̃,hẽt ꝯñtiã pcedẽdi,& ꝙ ex præcedentib.fit illatio ad sequẽtia,q̃ in dubio dẽt eẽ simplex,& non ₰m quid.l.hoc legatum.de leg.3.& ꝓpea sicut pcedens.§. q̃ loq̃tur in feudo deuolutio ad dñm,& ex quo fit illatio ad casũ nr̃m,hẽt ẽt locũ, qñ deuoluit̃ ad agnatũ ₰m Do.in §.eꝯrio.ita dẽt ẽt.§.sequens habere locum in vtroq; casu.Nec ob.rõ Ale.quia cũ.d.§.ad pcedentia se hẽat illatiue ex natura dictæ illationis,& nõ p extẽsionẽ hoĩs,sequit̃ ꝙ intelligit̃ ẽt,qñ feudũ deuoluit̃ ad agnatum,& sicut dicimus

11 ꝙ † oĩa apposita in l.interp̃tata,intelligũtur repetita in l.interpretante.l.nihil de cõiungen.cũ emãc.li.& ibi not.Bar.in §.fi.in aut.de fil.añ dot.inst.na.& vbi oẽs fruct⁹ nõ dẽretur hr̃dib.uasalli,nõ põt tñ negari,q̃ deant ꝓ rata tpis cũ eo diuidi,₰m Cu. & Ale.in d.l.diuortio.puto tñ uerius qđ dixi,s.quod integre p uenire deant ad hr̃dẽ vasalli.& l.defuncta. de usufr. q̃ allegatur in ꝯrĩũ,loquitur in usufructuario,& est aliud in uasallo.d.§.his ꝯnr,cum ibi no.& ita cõcludo in pręmissis. Laus Deo.

¶ Facta uenditione patri, filijs, & filiabus feudi,an filij & filiæ censeantur inuestitæ.

SVMMARIVM.

1 *Quod est expressum in dispositione,ad quam fit relatio, intelligitur expreßum in dispositione se referente.*
2 *Quamuis fœminæ in feudo regulariter non succedant,ex pacto tamen possunt succedere.*
3 *Consuetudines feudales excludentes fœminas sunt contra ius commune.*
4 *Quæ in præfationibus dicuntur, in contractibus repetita intelliguntur.*
5 *Inuestitus pro se & hæredibus, pro quibus uideatur recepiße.*
6 *Concessio facta pro se & filijs hæredibus,filij hæredes eẽ debent.*
7 *Vna pars alternatiuæ alteram declarat.*
8 *Copula quando cadit inter plures personas positas in eadem oratione,qualitas adiecta primæ censetur repetita in persona alterius.*
9 *Natura dictionis ipse, est, ut faciat relationem cum omnib.suis qualitatibus.*
10 *Fœmina semel exclusa a statuto per existentiam masculi, censetur exclusa perpetuo.*
11 *Solutum per errorem quando dicatur donatio.*

CONSILIVM XV.

CONSIDERATIS diligenter omnibus, quæ in facto proponunt,& iure allegantur,prima facie dicẽdũ vr̃,ꝙ do.Anna ad feudũ, de quo agit, admittatur.Nã in litteris Capituli Cyster. subscriptis per episcopũ cũ appõne sigilli eiusdẽ, & dicti Capituli continentur,ꝙ Capitulũ pdictũ vendidit castrum Buschi dño Conrado vicedño militi & oĩb.suis hr̃dib.filijs & filiabus,quos vel quas ipse cũ priore sua vxore hẽt & spãliter duobus suis filijs militib.dño Alberto,& dño Federico,& oĩb.eorundẽ amborũ lĩis hæredib.filijs, & filiab.quos uel quas nunc hñt vel vlterius hẽbunt,ꝓ certo pcio,de quo ipsi satisfecerunt ꝙ ꝓprietatẽ Capitulũ dicto epo ꝓp ecclesiã tradit,& æque ipsi omnia ab eo occasione eiusdẽ ecclesiæ in feudũ susceperunt,cũ talib.adhibitis honore & reuerentia, ꝓut iustẽ ad hoc ptinet, & cũ pacto,ꝙ casu quo dictũ castrũ vendere vellet, teneantur prius Capitulũ primo & successiue epm interpellare, & expectare ꝓ certũ tps, quo elapso hẽant tunc ipsi liberã facultatem vẽdere cui voluerint,eo tñ iure ut ipsi hñt,hoc est taliter,ꝙ illi q̃ empturi sunt añ oĩa eorũ fide & iuro, & ultra ẽt cũ bonis manualib.firmiter caueãt & certificẽt,ꝙ ipsi pscriptũ castrũ eo iure ab ecclesia in feudũ recipiẽt,& hẽbunt,sicut pdictus uicedñs & filij sui ipsum castrũ a dicto Capitulo emerunt & acceperũt, &c. Et q̃ literæ,vt dixi,subscriptæ per epm cũ appositione sui sigilli,ẽt sine testib.in factis de antiquo, plenã faciunt ꝓbationẽ ẽt ꝯtra tertiũ,₰m Doc.in c.post cessionẽ.de ꝓb.Et tãto magis, qñ ex cõsuetudine talib.literis crederetur, scđm Doc.in pdictõ loco.Cũ ergo patri,filijs,& filiab.sit facta venditio, & in literis dicatur,ꝙ ipsi ab Epo dictum castrum susceperunt in feudum,

1 ex hoc declaratur,ꝙ † tã filiæ q̃ filij fuerunt ẽt inuestiti, quia ꝓpter relationẽ importatã per illud uerbum ipsi,quicquid est expressum in dispositione,ad quã fit relatio, intelligitur & expressum in dispositione se referente.l.Titia.§.fi.de uer.obl.& l.plurib.in prin.eo.ti.& ibi no.Ang.& Aret.& facit.l.a filio.§. testator.& §.seq.de ali.& cib.lega.Et qđ no.Bar.in l.si quis seruum. §.fi.de leg.2.& in l.sanctio legũ.de pœn. Nec obstat, ꝙ in fine dicatur,ꝙ vicedñs & eius filij emerunt,quia per hoc nõ excluduntur filiæ, quas cõstat ẽt emisse, iõ in hoc loco appellatione filiorũ ẽt filiæ continentur,sicut ẽt fit regulariter.l.si ita sit scriptum.de leg.2. Præterea, si in fundi concessione nõ essent filiæ comprehensæ,frustra filiabus venditio fuisset facta, quia cum sit facta venditio ea lege, ut castrum a domino Episcopo recipiatur in feudum, si ex concessione feudi venirent solum masculi,nihil fœminis prodesset venditio,& frustra in venditione de illis fuisset facta mẽtio,cõtrã.l.si qñ.in prin.de leg.2.& ca.si Papa.de priuilegijs. Quãuis igitur ad fœminas regulariter non transeat feudũ,ex pacto tñ succedere pñt in illo.c.j.§.hoc autẽ notandum.qui feu.da.poss.& c.j.§.filia.de succes.feu.Et quia in

2 casu nostro † feudum fuit per pecuniã acquisitum ad fœminas transire debuit,ẽt si de illis facta nõ fuisset mentio ₰m Odofre. in summa sua in tit.qui pos.suc.ĩ feu.cũ quo trãseunt Doc.cõiter in c.de feu.da.in vic.le.cõmis.& Cyn.in l.liberti,libertæq.C. de oper.liber. & eo magis feudũ hoc ad filias transit, quia nõ tñ pater emit, sed etiã ipsæ illud una cũ patre acquisiuerũt per pecuniam,ut patet ex tenore dictarum literarum.c.1.quemad. feu.ad fil.pertin.Et etiam ex alio fœmina potuit in dicto feudo succedere,licet hoc nõ fuisset actũ expresse, quia in cõcessione pdicta multa pacta sunt apposita contra naturã,& maxime, ꝙ qñ voluerint alienare, teneatur primo Capitulum, a quo non recognoscitur castrum in feudum,& secundõ,Episcopum,qui est dñs feudi interpellare, & post certũ tps libere illud possint vendere,cui uoluerint.s.cũ hoc,ꝙ recipiant cautionem ab emptoribus

ptoribus de recognoscẽdo castrũ in feudũ ab ecclesia, eo mõ, quo ipsi emerunt, ex hmõi ãt pactis desijt feudũ hře propriã naturã feudi. c. j. de feu. nõ ha. ꝓ. nat. feu. sed accedit potius ad naturã emphyteusis, inquãtũ est actũ, ꝙ dẽat dño denunciare, qñ vult vendere, & illũ expectare. l. fi. C. de iur. emphy. Isto ergo casu, quo nõ fuit proprie feudũ, dẽt ẽt in illo fœmina succedere, 3 † quia cõsuetudines feudales excludentes fœminas sunt contra ius cõe. l. maximũ vitiũ. C. de libr. præte. iõ sunt intelligendæ in casu proprio, & non improprio. le. si vero. §. de viro. so. ma. & l. qđ vero. de legib. & propterea iura ꝓhibentia fœminas in feudo succedere, intelligi debẽt de feudo proprie & nõ improprie seu de feudo simpliciter, & non ₰m quid. l. hoc legatum. de leg. 3. & per Bal. in l. j. C. de succ. edi. Cũ ergo essent consuetudines feudales, succedit dispõ iuris cõis. c. j. de feu. co. ₰m quã fœmina dẽt succedere. d. l. maximũ vitiũ. & ita ẽt in proposito hac rõne vtitur Soc. in consi. 257. incip. Visis inuestituris, &c. in 3. col. & quia ₰m eũ dictæ consuetudines, quantũ exorbitant a iure cõi, non dẽnt intelligi de feudo participãte naturã alterius cõtract⁹ sed de simplici, qa in exorbitantib. sub simplicib. nõ cõprehenditur mistũ. l. vim passam. §. ꝑscriptione. de adul. & no. Barto. & Doc. in l. 2. in prin. de ver. obl. Et hac rõne est ẽt dicẽdũ, ꝙ fœminæ non intelligantur uocatæ in defectũ masculorum, sed simul cum eis ₰m dispõnẽ iuris cõis, & nõ ₰m constitutionẽ feudalẽ, de qua in c. j. §. j. in tit. episc. vel abbatẽ. quæ, ut dixi, locum hẽt in feudo non hñte propriã naturã feudi, & prout ẽt statim subijciã. Quia ergo ex prima inuestitura fœminæ nõ excluduntur, sed vocãtur, ut ex præmissis colligitur. Idẽ est dicẽdũ de oĩbus alijs sequẽrib. inuestituris, vt. s. intelligant̃ factæ scđm tenorẽ & naturã primæ, scđm Bar. no. cũ quo alij trãseunt, in l. si mihi & Titio. in fi. de uer. obl. & gl. & Bar. in l. qđ dr̃. la. 2. de impẽ. ĩ re. dot. fac. gl. in l. peculiũ. §. si ære. de pecul. & ꝓbatur in ca. 1. de vasal. decre. æta. & ibi ꝑ An. de Iser. & Bal. in l. j. C. qñ non pet. par. & in c. j. an agn. vel fil. Nec ob. ꝙ in inuestituris sequentib. sint apposita noua pacta, & ꝙ cõcessum sit feudum personis de alia agnatione, & diuersa progenie, & sic in persona aliorum feudum tanquã nouũ, diuersum a primo nõ dẽat intelligi scđm naturã primi, scđm Bal. in c. j. §. insuper. de ꝓhibit. feu. alie. per Fe. & in d. c. 1. an agn. vel fil. & Alc. in d. l. si mihi & Titio ar. l. ius ciuile. de iusti. & iure, quia iõ per sequentes inuestituras feudũ fuit simpliciter cõcessum, & quæ cõcessio simplex intelligi põt scđm naturã primæ, vt oĩa de q̃b. in illa intelligantur in sequẽtibus repetita scđm ꝑdic. ar. l. qro. §. inter locatorẽ. ff. loc. nec etiã refert, ꝙ cõcessio sit facta ꝑsonis extraneis, & diuersæ agnationis, qa Bar. & Doc. in d. l. si mihi & Titio, loquunt̃, qñ emphyteusis erat extincta, & ad dñm reuersa ꝑꝑ gñationẽ finitã, & tñ vult, ꝙ ĩ noua inuestitura recipiat interꝑtationẽ a prima, & ꝙ intelligatur scđm eius naturã, & q̃uis de nouo inuestitus esset agnatus, non erat tñ in prima inuestitura comprehensus, unde hoc respectu põt dici extraneus, sicut quilibet alius, qui non sit agnatus, & sic vr̃, ꝙ inter casũ vnũ & alterũ nõ sit diuersa, sed eadẽ rõ. Præterea vbi ẽt regulariter inuestitura facta esset penit⁹ extraneo nõ dẽt regulari ₰m naturã primæ secus est in casu nostro ꝑꝑ pactũ. de quo in prima, ĩ qua actũ est, ꝙ feudatarij habeant liberã facultatẽ vẽdere, cui voluerint, eo tñ iure quo ipsi hñt, hoc est taliter, ꝙ illi q̃ empturi sũnt, caueãt & certificẽt, ꝙ ipsi ꝑscriptũ castrũ eo iure ab ecclesia ĩ feudũ recipiẽt, & hẽbũt sicut ꝑdictus vicednš, & filij sui, q̃ ipsũ castrũ emerũt, &c. sic ergo ex pacto, cui dñs Eps cõsensit, cõuẽtũ fuit, ꝙ illi, qui sunt empturi a vicednis, eo iure in feudum recipiãt, sicut prædictus uicedominus, & filij emerunt, ergo illi, qui sunt empturi, dẽnt inuestiri cũ oĩb. hæredib. filijs, & filiab. qa ꝑ Capitulũ dño Cõrado & oĩb. suis filijs, & filiab. fuit facta venditio, ad quã hr̃ relatio, per quã relationẽ, vt ẽt superius dixi, oẽs ꝑsonæ nominatæ ĩ ipsa venditione intelliguntur expressæ in hoc pacto ad illã se referente. d. l. plurib. in prin. de ver. obl. cũ cõcordantib. ex quo sequit, ꝙ inuestituræ sequẽtes simpliciter factę ẽt extraneis. ĩtelligunt̃ scđm, ꝙ prius actũ fuit uẽditione facta uicednis Epo consentiente, & sic ꝙ in illis cõprehendantur filii & filiæ eorũ, qui 4 emerunt, qa † quæ in ꝑfationibus dñr, in contractibus repetita intelliguntur d. l. Titia. §. 1. de uer. obl. & l. itẽ quia. de pac. & qa per uenditionẽ filii & filiæ simul uocantur & eodẽ tꝑe, quia in ea habet locũ ius cõe, ꝑpea actum esse uidetur, ꝙ ẽt per inuestituram faciẽdã emptoribus dẽant simul uocari, quia (ut dictum est) relatio, q̃ fit ad illam, inducit repetitionem cũ oĩb. suis qualitatib. & sic d. Anna debuit cum suis fratribus simul admitti de iure, & ꝑpea illis mortuis non dẽt repelli tanquam semel fuerit ab illis exclusa, iuxta. d. c. j. §. episc. uel abb. ₰m communem intellectum, quia nunquam de iure exclusa fuit, nec est curandũ, quia de facto admissa nõ sit. Præterea, vt dixi, hoc est feudũ improprie ꝑꝑ pacta in quib. in prima inuestitura, ꝑꝑ locum non hẽt, quod hr̃ in d. §. 1. sed in feudo qđ sit proprie & uere ac simpliciter feudum & iõ in feudo secundum quid & improprie filii & filiæ copulatiue uocati explicite vel implicite admittuntur simul & eodem tempore, nõ autem uocantur fœminæ solum in defectum masculorum, ut ꝓbatur ex no. ꝑ Bal. in d. §. j. dicẽs ꝙ ille textus inquantũ vult, dictũ ordinẽ seruari inter uocatos copulatiue locum hẽt in feudo simplici & recto, id est nõ cõdõnatos qđ nõ datur ad certum seruitium, aliàs autem secus, ₰m Ia. de Belui. & assignat rõnẽ, quia non debemus recedere ab apta & propria natura uerborum, nisi in casib. expressis in iure, & iõ secundum eum ille textus restringi dẽt ad feudũ rectũ & simplex, & ꝙ non hẽt locum in feudo condõnato & cum eo transit Alua. & Soc. in d. conf. 257. in fi. 5. col. & ad hoc alleg. Alua. te. in c. si cũ militi. in tit. de feu. & bñfi. q̃uis in casu nostro feudum non sit concessum ad seruitium certum, & ex hoc capite non possit dici condõnatũ, non remanet tamen simplex & propriũ feudũ ꝑꝑ alia pacta, quæ non sunt de natura feudi, & de quib. suꝑius dixi, & iõ cũ ex hoc sit improprie feudũ in illo hẽt locũ ẽt ratio Bal. & probatur ẽt ex præcedentib. dum dixit, ꝙ cõsuetudo feudalis, inquãtũ exorbitat a iure cõi, solũ hẽt locũ in feudo proprie, & non in eo quod est improprie feudum, & secũdũ q.d, & quia, ut ẽt dixi feudũ hoc accedit ad naturã emphiteusis, cũ ex pacto vasallus, qñ uult vendere, teneat̃ dño denũciare an uelit emere, et illũ ꝑ certũ tꝑs expectare, iuxta. l. fi. C. đ iu. em. sicut ẽt qñ feudũ cõcedit̃ ꝓ annuo cẽsu nõ hẽt naturã feudi, tãq̃ ꝑ hoc dicat̃ magis accedere ad naturã ₰m Ba. de pace cõstã. ver liuellariæ in fi. & in l. liberti. C. de ope. li. & Are. & Soc. in l. Gallus. §. ẽt si parente. de lib. & posth. Præterea intelliguntur filii & filiæ uocati ordine successiuo, quãdo pater recepit pro se, filijs, & filiab. sed qñ pr̃, & filii, & filiæ recipierent inuestiturã & sic filia ubi acquireret, & ꝑ seipsam reciperet inuestiturã, tunc ab initio vocaretur simul cũ patre & filiis, & rõ diuersitatis est manifesta, quia primo casu qñ pr̃ acquirit pro se, & filiis, & filiab⁹ si filii & filiæ intelligerentur uocati patre viuente, in ꝑsona filiorũ, & filiarũ, acquisitio eẽt inutilis, quia cũ filiis q̃ratur ex ꝓuisione pr̃is est profectitiũ, iõ si acquireretur filiis statim pleno iure ad patrem pertineret etiã hodie, ut notatur in l. j. C. qui ađmit. & in l. fi. ff. quis ord. in bonorum pos. seruetur. & quã rõnẽ adducit ẽt Bar. in d. l. Gallus. §. quidam recte. ad fi. sicut ergo dicto casu inter partem & filios rõne ꝑdicta datur ordo successiuus, sic ẽt datur inter masculos & fœminas ex natura feudi, sed alio casu, quando filia fuit per se inuestita, & per se feudum acquisiuit cum patre & fratribus, feudum dr̃ acquisitum ꝑ filiã ex cã aduentitia, iõ apud eam potest remanere, & sic non habet locum rõne ꝑdicta, nec ꝑt dici, ꝙ uocetur ut hr̃s patris, ꝑ no. in l. si tibi decem. §. si pactus. de pac. quia pr̃ isto casu non est pro filia stipulatus, sed per seipsam acquisiuit, quo casu non hñt locũ q̃ ibi dñr, & similiter ex non rei, hoc est feudi dictus ordo successiuus etiam respectu fœminarum cessat isto casu, quia ex ꝓprio facto fœmina feudum acquisiuit, iõ acquisitio est fortior, quam alia, in qua eius factum non interuenit, sed duntaxat patris recipientis pro se, & filiis & filiabus, ut in casu præcedenti, vt no. gloss. in l. si vxor. C. de condit. inser. & instit. de inutilĩ stip. §. ex condõnali. iõ eo casu quo ex proprio facto sibi acquisiuit, debet facilius admitti simul & eodem tempore cum aliis q̃ in alio casu. vnde Bal. in l. quoties, C. de suis, & legi. in 2. col. uoluit, ꝙ vbi pater recepisset pro se cum filiis, & filiabus ꝙ tũc filiæ admitterentur simul cum masculis, ꝑ tex. in l. si quis Titio. đ vsufr. accrescen. & ₰m eum non habet locũ text. in d. §. 1. sed qñ filii & filiæ uocantur per copulam. Vñ nec etiã dẽt habere locum, ubi ex facto proprio inuestita fuit filia, quia isto casu loquitur. §. prædictus, & qui tanquam exorbitans a iure communi non dẽt trahi ad alium casum, vt ex præcedẽtibus colligitur. Nec ẽt obst. nec prеiudicat, d. Annę, ꝙ fratres sui post mortem patris soli fuerint per d. Episcopũ inuestiti, quia sine culpa non potuit feudo priuari. c. 1. de feud. sine culpa non amit. & hoc ẽt

vult

uult Bal.& Doc.in c.j.quemad.feu.ad fili.perti.Et ubi ēt ꝑ sup existentiā masculorum semel fuisset exclusa,& adhuc illis mortuis exclusa remanet,tñ de nouo dēt inuestiri,& si hoc illi denegetur,dicitur iniuriam pati,adeo ꝙ posset appellare,l.1.§.ꝑmittitur.de aqua quot.& æsti.& no.Bar.& Doc.in d l.si mihi & Titio.de uer.ob.& ꝗuis d.Ale.ibi dubitet,utrum hoc locum hēat in feudo reuerso ad ecclesiam per c.ex pte. de feu.tñ idē Alex. in cons.80.j.vol.tenet,ꝙ opi.Bar.ēt d.casu locū hēat,& rñdet, ꝙ quamuis ubi fœmina nō fuisset ī inuestitura comprehensa,repelli posset dicto casu,quia in feudo non succedit,ut dictū est, tñ ꝑ masculis & fœminis fuit receptū,& sic qñ fuit aliquo casu vocata,dēt post mortē masculorū,a qb.semel fuit exclusa de nouo inuestiri,sicut quilibet alius Sed ꝑmissis & oīb.aliis non obstantib.contrarium arbitror uerius. Nam clarū est,ꝙ d. do. Anna ex sola inuestitura paterna,& ex eius tenore non pōt succedere,qa eius pr̄ simpliciter fuit inuestitus nulla de hæredib. uel filiis facta mentione.Quo casu ꝭm And.de Iser. & Bal.in c. 1.an ag.vel fil.Alē.cons.18.& 26.5.vol.dicitur inuestitus,† ꝑ se & hæredib.per c.j.de duob.fra.a c.inuest.& l.si pactū.de ꝓb. i.ꝑ suis descendentib.masculis.c.1.§.& si clientulus.de alie.feu. & c.fi.si de feudo fue.cōtro.inter do.& ag. & ꝑpea quia intentio dñi Epi fundatur ex tali inuestitura,sola difficultas restat in rñdendo ad contraria.Nā & iura feudalia locū ēt hēnt in feudis ecclesiæ.c.cæterum.& ibi per Doctores de iud.& per Alex. consi.10.5.uol.Et quia uis tota consistere uidetur in primis literis circa interpretationē & declarationem earum est prius insistendū,in pr ima igitur ꝑte continetˀ,ꝙ Capitulū vēdidit dño Cōrando,& oīb.hæredib.suis, filiis,& filiab. quos uel quas ipse cū priore sua uxore hēt, & spāliter duob.suis filiis militib.dño Alberto,& dño Federico. & omnib.eorūdē ltīs hæredib.filiab. quos uel quas nunc hēnt,uel ulterius hēbūt,castrū Buschi pro quingētis libris & triginta talentis & totaliter ipsi satisfecerunt & c.inquantum ergo dicitur factā vendō domino Conrado,& hr̄dib.suis filiis & filiabus,&c.illis facta intelligitur ut hæredib. 6 qa† quando cōcessio fcā est ex ꝯctu hæredib.filiis,filiab.& hæredib.requiritˀ utrumq;ꝭm Bar.in l.iurif.§.si liberi.de ope.libr. & Bal.in l.tale pactū.§.fi.de pac.Ang.Raph.& Al.in l.Gallus.§. ēt si parente.de li.et posth.Im.& Al.in l.qđ dicitˀ.de uer.ob.Pade Ca.in l.si mihi et Titio.eo.ti.et in l.ex facto.§.fi.ad Tre.Im.ī c.potuit.de loca.et Alc.cons.44.et ꝯs.128.j.vol.et est cōis opinio,ꝭm eum in dictis locis.et idem eadem rōne est dicēdū de filiis & filiab. dñi Alberti et do. Federici, quiq.spāliter facta fuit uendō,et oībus eorūdē amborum ltīs hæredibus,filiis,& filiabus,quos vel quas nunc habent et in futurū hēbunt. Non pt ergo dici,ꝙ uenditio facta sit simul & eodem tpe patri, & filijs hr̄dib.sed illis post mortem patris facta intelligitˀ, quia pr̄ tpe vēditionis et dū vixit,hr̄e hr̄des nō potuit.l. qui superstitis de acq.hær.l.j.de hær.vel act. uēd.& l.1.ff.pro hr̄de. & ꝗuis gl.in d.§.ēt si parente.dicat,ꝙ pr̄ adhuc uiuens hēat filiū hr̄dē,intelligitur improprie.Et ꝑpea Soc.ibi.in 2.not.cōcludit,ꝙ si cōcessio facta sit patri et suis hr̄dib.ꝙ filii non censēnt uocati simul cū patre,sed post eius mortē,qa uerba dēnt capi proprie, & ꝑ hoc alleg.ēt no.per Bar.in §.quidā recte.ea.l.ver. quid si testōr dicat,etc.vbi vult,ꝙ si testōr substituat Titiū et eius filios et hr̄des,ꝙ ex eo ꝙ dixit hr̄des,intelligitur ordine successiuo, et loquitˀ ꝓprie Bar.& Soc.qñ nō acquisiuit, neq; recepit pater pro filiis sed quando alius,puta testōr,concessit patri et filiis, ideo idē est in casu nostro,licet non appareat,ꝙ pr̄ emerit pro filiis sed ꝙ venditio facta sit pr̄i & hæredib.suis,filiis,et filiab.eodem modo arbitror ēt,ꝙ vēditio spiritualiter facta duob.filiis,s.do. Alberto et do.Federico intelligatur eis post mortem patris, et non in uita. Nam licet sit mentio de nomine proprio eorum quia tamen etiam facta fuit mentio filiationis, uidetur illis fcā uenditio ut filiis,et non ut extraneis,prout censeri posset facta ut extraneis,quando solum de nomine proprio et non de filiationis nomine esset facta mentio,ut declarat Ale.post Bar.in d l.si tibi decem.§.si pactus.quia ergo dicti duo filii,s. do. Alb.et Feder.in eadem oratione copulantur cum aliis hr̄dib.filiis, et filiabus,quemadmodum alii filii generaliter nominati dicūtur uocati post mortem,ut dixi,dicendū est etiā, ꝙ alii spāliter nominati eodem tempore sint uocati,ut æqualis sit determinatio. l.iam hoc iure,de uulg.et pup.et hoc probatur ex no.per Im.in d.§.quidam recte.circa fin. Nam ꝭm eum, qñ pater stipulatur pro se & filio ī ptāte,vr̄ ei stipulari ut hæredi. & sic uocatˀ post mortem.Si vero stipulatur pro se & filio emancipato,uocatur ille simul & codē tempore cū patre,ubi autem secūdū Imo.stipularetur pater pro se & filijs,quorum aliqui essent in ptāte,& qdam emancipati, oēs dñr uocati ordine successiuo, ut sic dicta dispositio pariter intelligatur quoad oēs.d.l. iam hoc iure. & ultra eum melius probatur ex no.per Bar.in l.si legatarius.§. 1.de leg.3.ubi concludit, ꝙ si quis legat uxori singulo anno decem corbes frumēti ex tali fundo,& decē libras, ꝙ sicut dētur frumētum eo tēpore,quo nascitur,& non prius.l.Firmio.§ pater.ff.quando dies leg.ced.ita eodem tpe dēbētur decem libræ ut æqualis sit determinatio in tempore,& allegat etiam.d. l. iā hoc iure.Et istud confirmatur.Nam sicut vna pars alternatiuę declarat alteram partē alternatiuæ dubiā.l.1.ff.de re. dub.sic & per unam partem ex copulatis altera pars dubia declaratur, secundum Rom.in cons.231.incip.Præmissorū Doctorū,&c.& Soc.in d.l.1.in 1.notab.& ideo cum.d.Albertus & Federicus in eadem oratione mediante copula ponantur cum aliis, per hoc declaratur,ꝙ illi sint uocati post mortē patris sicut & alii, quinimmo uidetur dici posse & debere, ꝙ etiam sint uocati ut hęredes, tanquā qualitas importata per uerbum hæredib.adiecta alijs filiis censeatur repetita in ꝑsona aliorum,& perinde sit,ac 7 si fuisset dictum,& spāliter duob.hæredib.filiis suis † militib.d. Alber & do.Fed.ꝑ no.per Bal.in l.Seiæ.§.Caio.de fun.instr.dū dicit,ꝙ qñ copula cadit inter plures personas positas in eadem oratione, ꝙ qualitas adiecta primo,cēsetur repetita in persona alterius,si modo possit alteri uniformiter conuenire,per illum tex.& idē tenet in l.quę prædi.& dem.in l.in repetendis.de leg. 3.& Are.in præsi.statim allegādo in pe.col.& præcipue hoc est in casu nostro dicendum, ex quo mediante tali repetitione īducitur æqualitas inter eos seruanda est, & quam præsumendum est,patrem seruare uoluisse.l.fi.C.cō.utriusq.iud.& l.illud.C.đ collationib.& ita etiam interminis concludit notanter. Are.in cons.1.ulti.col.ver.in casu aūt nostro,&c. fit.n.repetitio, dicit ipse,aliquando ex mente & identitate rōnis,scđm Bal.in l.1.in 8 fi.C.de lib.† pte.& l.Titius.C.de ope.lib.& Bar.in d.§.Caio.vnde ex præsumpta mente testōris, qñ inæqualitas resultaret īter filios,inducitur repetitio facilius scđm eum,& pro hoc allegat tex.in l.quæsitum.§.sed ipse.de fun.instruc.& not. per Oldr. & Bar.in l.pater.in prin.de dona.ut ibi latius per eum. si ergo dicta qualitas intelligitur repetita in persona prædictorum, seqtur,ꝙ sunt uocati post mortē patris,quia illis ut hæredibus dicitur facta uenditio,sicut & aliis.Nec ꝑmissis obs.dum inferius in eisdē primis literis, dicitur, ꝙ de ꝑcio ipsi totaliter satisfecerunt,quasi ꝙ ab omnib.videatur ꝑciū solutum,& consequēter qđ omnes simul & eodem tempore dicantur emisse, non autē qđ solutio facta sit a solo patre,in quo sermo ille pluralis uerificari non possit.l.fi.ad Treb.quia non potest intelligi,qđ a patre filiis & filiabus. de quib.erat facta mentio,fuerit solutum, qa cum illis intelligatur uenditū, si sint hr̄des patris & non aliter,sic requiritˀ utrumq.in persona eorum,s.qđ sint filii,& hæredes scđm Ale.ex mente aliorum in d.§.ēt si parēte.& de quo latius per eum post Imo.in l.qđ dr̄.de uer.ob.impossibile fuit, qđ illi uiuente patre tanquā eius hr̄des satisfacere potuerint, quia adhuc uiuens non potuit hr̄e filios hæredes.d.l.qui superstitis. & quia cum uenditio quoad illos collata sit post mortem patris,ut dixi,per no.per Bar.in d.§.quidam recte.& Soc. in d. §.etiā si parente,non erant obligati ad precium patre uiuente. Et qđ ab omnib.de quib.dixerat,non possit dici actualiter satisfactum, probatur euidenter, quia dictum fuit,quod uenditio fuit facta specialiter d. Alberto, & Fede. & omnib.eorundem hæredib.filiis & filiab.quos uel quas nunc hñt,uel ulterius habebunt, & sic fit mentio etiam de filiis & filiab. prædictorum, nedum iam natis,sed etiam nasciturís,& tamen dicitur non potest,ꝙ satisfactum fuerit a prædictis filiis & filiab.nascituris, & nō existentib.in rerum natura illo tempore. dum ergo dicitur, qđ ipsi satisfecerunt,intelligendum est,quando dominus Conradus pro se, & omnib.suis hæredib.satisfecit, & hoc mō omnes satisfecisse dñr,tum quia per per talem satisfactionem & ipsi remanent liberati, & quia solutio & factum dicti domini Cōradi dicitur solutio & factum hæredum,scđm gl.no. Bart.& alios in l.seruus.in prin.de cond.& Alexan.in l.stipulatio ista.in prin.de uer.ob.& sic intelligendo.d.modo uerificatur illa pluralis

ralis loquutio. Post quam ergo declaratū est, quomodo, & quo ordine fit & intelligatur facta dicta uenditio, ex hoc declaratur ét prima feudalis cōcessio ꝑ relationē ad ꝑsonas, de quib. in uēditione facta fuit mētio, dum dicitur, & ipsi oīa ab eo. s. epo occasione eiusdem ecclesiæ in feudū susceperūt cū talib. adhibitis honore & reuerentia, ꝓut iuste ad hoc pertinet, dn̄t ipsi omnia ulterius ab eadem ecclesia ꝓ recto feudo hr̄e & recognoscere, &c. Cum ergo dicat. ꝙ ipsi. s. de q b. supra & in uenditione nominati susceperūt in feudū intelligēdū est, ꝙ illud susceperint eo ordine quo superius nominati fuerunt, & sic ordine successiuo, hoc est dominus Conradus dū uiueret, & post illius mortem filij & filiæ eius, quia † de natura illius dictionis ipsi, & similium est, ut faciat relationē cū oīb. suis qualitatib. l. a filio. §. testiōr. cū seq. de ali. & ciba. leg. & intelligitur de qualitate circa tēpus, circa locū circa modū, & alia similia, prout declarat Bar. in l. sanctio legū. de pœnis. col. pen. ver. quero ergo, pone, &c. vbi ꝑ hoc decidit notabile qōnē. & idē probatur ī l. j. in fi. cū l. seq. iuncta gl. si fa. furtū fecisse dica. & ibi ét ꝑ Bar. & ꝑ. l. si quis seruū, §. fi. de leg. 2. facit qđ idē Bar. no. in l. 1. de receptator. & iō quia filij & filiæ ad feudū cēsent vocati post mortē p̄ris, filiæ intelligunt vocatæ filijs nō extātib. c. j. §. filia vero. de successio. feu. & no. in c. j. de natura succ. feu. & per Bart. in d. l. iusiur. §. si liberi. de ope. lib. & Bal. ī l. liberti libertæq. C. de ope. lib. & Sal. ī l. 2. C. de iure emphyte. q. 17. & Alex. cōs. 29. circa pe. col. 1. vo. & illis extātib. tempore mortis patris remanēt perpetuo exclusæ. d. c. j. §. 1. in ti. epis. vel abb. s̄m cōem intellectū. & facit, quod no. Bal. in auth. sed si quis. & l. in qub. C. de sec. nup. vbi vult, qđ fœmina † semel exclusa ex forma statuti ꝑ superexistētiam masculi, remanet exclusa perpetuo, prout etiā uoluit in d. §. j. & si forte dicat, ꝙ in cōtractu vēditionis filij & filiæ sunt simul, & eodē tp̄e uocati, prout importat natura uerborū & cōtractus, qui ad oēs hæredes trāsit. l. si pactū. de ꝓbationib. & ꝑ quē vni, & nō alteri nō p̄t q̄ri ꝑ defunctū. l. continuus. §. fi. de verb. obl. ergo & ad feudum ꝑꝑ relationē factā ad p̄cedentia, dn̄r filii, & filiæ simul & eodē tp̄e uocatæ. Ad istud r̄ndetur, ꝙ dicta uenditio facta fuit cum hoc, ut castrū ab ecclesia reciperetur in feudū, & ad hoc erat ordinata, ut ét p̄sumit ex his, quæ secuta sunt incōtinenti. l. si uentri. §. fi. de priuileg. creditorū. & prout notat Bar. & alij in l. 2. C. de repudian. hęred. quia ergo dicta uenditio erat ordinata ad feudū, uerba, per q̄ in uenditione uocant filii, & filię, hn̄t illum sensum & ordinē, quē hr̄ent, si in cōtractu feudi fuissent apposita sicut videmus, ꝙ de obligatione facti ordinata ad dationē iudicatur prout de obligatiōe dādi, ut not. in l. cū personas. C. de dolo. & per Doctores in l. quinta. §. fi. de ver. obli. Quāuis igit alię inuestituræ, q̄ sequuntur, & sic etiam illa, ex qua domina Anna p̄tendit se uocari, intelligantur factæ, s̄m qualitatem & naturam primæ, per not. per Bar. in d. l. si mihi & Titio. de uer. ob. nihilo minus. d. do. Anna nō dicitur uocari simul & eodē tempore cū suis fratrib. sed illis nō extantib. & per superexistentiā illorū fuit semel exclusa, ac ꝑpetuo exclusa remāsit, q̄uis fratres sui extare desierint, q̄a & hāc naturā habuit prima inuestitura, & sub hac forma intelligitur facta, ut patet ꝑ p̄dicta, & multo magis dicta d. Anna remanet exclusa, casu quo inuestitura patris nō hēat tacitā relationē ad primā, & non intelligatur, s̄m eius naturā, q̄a (ut dixi) ex quo de hæredib. eius vel de filijs suis nō est habita mentio, nō admittitur filia, per notata per Bal. & alios, in d. c. an agn. vel fil. & ꝓbatur in d. ca. j. §. filiam. de successione feu. & in d. c. i. §. hoc aūt notandū. q. feudū dare pn̄t, & ꝙ nō possit, & nō dēat inuestitdra facta patri dn̄æ Annæ, & alijs maioribus de sua progenie intelligi secundum tenorē primæ, sed sit intelligenda, prout iacet, rōne cōprobatur. Nā eps, qui prædictos instituit, & successor illius, qui feudū cōcessit dn̄o Cōrado, & filiis suis, p̄sumit ignorasse tenorē & formā inuestituræ factæ dn̄o Cōrado, & idē ignorasse p̄sumit, qui ab eo inuestiturā suscepit, cū esset penit⁹ extraneus, si p̄dictorū sciētia nō probetur. l. verius. C. de prob. l. fi. pro suo. & l. qui in alterius. de reg. iur. ergo ad primā propter talē ignorantiam, q̄ facit abesse consensum. l. si per errorem. de iurisd. om. iud. non habuerunt respectum, & per ꝯn̄s ex defectu consensus contrahentium non pōt talis sequēs inuestitura recipere formam, & interpretationem a prima. l. 1. de pact. l. cōsensu. in prin. de act. & oblig. & l. 1. §. fi. de contrah. empt. & idem ét si appareret de scientia alterius tm̄, quia consensus illius non sufficit, sed utriusque consensus est necessarius, ut in dictis iuribus & l. absenti. in prin. de don. & per hoc facit, quod not. Bar. in l. 1. eo. ti. dicens, quod licet solutum scienter per errorem. dicatur esse donatio. l. cuius per errorem. de re. iur. istud est tamen uerum, quando nedum † tradens scit causam non subesse, sed etiam recipiens secus si reciperet ex aliqua cā putatiua, quia donatio eē non p̄t nisi etiam ille consentiat. d. l. absenti, & idem tenet Ang. in l. si ergo. l. j. in fi. si cer. pet. & iō quamuis inter dominum Conradum & Episcopum eēt actum, quod illi, qui empturi erāt dictam rē a se uel a suis, deberent illā in feudum recipere, sicut prædictus vicedominus & filii suam emerunt, si tamen nō constat, quod successor Episcopi & dicti vicedomini habuerint scientiam de eo quod actum est inter prædictos, dici non potest, qđ sequens inuestitura sit facta secundum formam & naturam primę & dictæ uenditionis, quia aliàs non dicerentur ambo cōcessisse, ut est necesse, & secundum prædicta absque dubio debet intelligi quod no. Bar. in d. l. si mihi et Titio. §. 1. quòd sequens inuestitura intelligitur secundum naturam primę, quando de prima tam inuestiens quam inuestitus habuit notitiam. Nam loquitur Ba. quando finita emphy. post generationem finitam petebat alius tanquam proximior de nouo inuestiri, & cui hoc denegari nō poterat sine iniuria, unde constare non potest de tali iniuria. nisi appareat de priori inuestitura, et de proximitate. Præterea, ut dixi, Bar. loquitur quando alius erat talis, cui inuestitura sine iniuria denegari non poterat, et qui admitti debeat solum rōne proximitatis & inuestituræ præcedentis, alia causa extrinseca non superueniente, quia ergo talis ex prima inuestitura nititur, & ex illa solum ius prętendit, ideo alia inuestitura sibi concessa intelligitur secundum naturam primæ, quia licet illa sit finita, adhuc tamen durant eius reliquiæ, propter quas conceditur secunda, & quæ solent multum operari. lege seruos. C. de quæstio. vbi probatur, ꝙ multum operantur reliquiæ p̄cedentis dominii, & similiter reliquiæ p̄cedētis dignitatis, l. fi. de decurio. cū multis ꝯcordantib. de quib. ꝑ Fel. in c. q̄ ī ecclesiarū deꝯsti. charta pe. ver. fallit quinto, & c. sed qn̄ quis inuestituram petit de nouo ex alia cā extrinseca superuiente, non ꝑꝑ reliquias pristinæ iuuestituræ, quia emit vel alio titulo legitime a primo feudatario acq̄siuit, tūc q̄a fit ex noua cā, dr̄ absolute & oī respectu diuersa a prima iō nō retinet naturā primæ, sicut ét ꝑꝑ noua & diuersa pacta non regulatur s̄m primam, vt dixi supra per Bart. in c. Imperialē. §. insuper. de ꝓh. feu. ali. ꝑ Fed. & in c. j. an agna. vel fil. & Ale. in d. l. si mihi & Titio. Nec obstat, ꝙ isto casu actum sit, ꝙ futuri emptores dēant castrū recipere in feudū, sicut vicedn̄s filii emerunt, quasi ꝙ ex pacto actum sit, ꝙ sequentes inuestituræ non differant a prima, quia non est sic actū, sed tm̄ est conuentum, ꝙ vicedn̄i hēant liberam licentiam alienandi, eo tn̄ iure ut ipsi hn̄t, hoc est, ꝙ futuri emptores dēant promittere uenditorib. ꝙ castrū recipiāt in feudum eo modo, quo & ipsi emerūt, & sic tale pactum est interpositum ad restringendum licentiam alienandi concessam uicedominis ut. s. qn̄ uendent, teneantur recipere ab emptorib. promissionem de recognoscendo dictum castrum ab ecclesia in feudum, non aūt principaliter ad interpretandum inuestituram dictorum emptorum, poterāt ergo, & dēbāt vicedomini, qn̄ vendebant dictā promissionem ab emptoribus recipere, sed si illam non recepissent, non inferē ꝑ hoc, ꝙ noua inuestitura intelligatur s̄m naturam antiquæ ꝑꝑ dictum pactum, quia, ut dixi, ad hoc non tēdit, nec ad istud ordinatur, sed ad aliud diuersum, penitus. Nec ob. ꝙ in literia Alberti vicedomini, in quibus confitetur vendidisse domino Vlrico de Morspach. dictum castrum, etiam dicatur, ꝙ Episcopus contulit castrum in feudum d. d. Vlrico, sicut ipse Albertus habuit & accepit, quia tales literæ ét subscriptæ & sigillatæ a priuatis non faciunt fidem contra Episcopum absentem. l. exemplo. C. de prob. & quia res inter alios acta aliis non præiudicat. l. sæpe. de re iud. et per totum. C. res inter alios acta. & eo magis si reperiē, ꝙ inuestitura facta d. do. Vlrico sit alterius tenoris, quia ex hoc probatur, qđ dictæ literæ non cōtinent uerum. Et qđ saltem per errorem aliter fuit scriptum, quam factum uel gestum. l. quoties. §. j. de hr̄. insti. et ibi no. Ba. et in §. seq. et ubi etiam probarent, tamen filiæ dicti Alberti nō intelliguntur ex inuestitura eis facta uocatæ simul cum masculis, sed illis deficientibus, d. cap. 1. §. 1. epis. vel abb. & probatum fuit superius. Et per prædicta ad multa, quæ allegantur in contrarium

12 trariũ remanet rñsũ. Nã inquantũ dr̃ † ꝙ posteriores inuestituræ intelligunt̃ ſm naturam primæ, iſtud negat̃, & contrariũ ꝓbatur ex his, q̃ ꝓxime dicta sũt. Et ubi ẽt pdictæ ſequentes iuueſtiturę interptationem & declarationẽ reciperent adhuc d. Anna remanet excluſa, q̃a, ut dictũ eſt, filii ex prima uocãtur poſt mortem pr̃is, & illis non extantib. filiæ, q̃ ſemel excluſæ ꝑ ſuper exiſtentiam maſculorum perpetuo remanent excluſæ, igit̃ hac lege & hoc ordine d. do. Anna diceret̃ ex inueſtitura poſteriori uocata caſu, quo intelligi dẽret ſm naturam primæ. Nec ob. dũ dr̃, ꝙ immo ex prima inueſtitura filiæ uocantur ſimul cũ filiis, ex quo feudum eſt acquiſitũ ꝑ pecuniam, & nõ tm̃ ex pecunia pr̃is q̃tum ex pecunia filiarum, & ꝙ idem ſit dicendum de aliis inueſtituris hñtib. naturam primæ, q̃a licet dictam hr̃et naturã, ꝙ tñ negatũ eſt, nihilo minus nõ fuit a dño feudũ ꝑ pecuniã redẽptũ ſeu emptũ, ſed a tertio, hoc eſt a Capitulo, quo caſu non loquunt̃ iura, q̃ in ꝯ̃rium allegant̃, ſed qñ a dño ꝑ pecuniã feudũ acquiritur, ſi feudũ ematur a feudatario cũ licentia dñi, iuxta. d. c. Imperialẽ. in prin. de ꝓhib. feu. alie. ꝑ Fed. certum eſt, ꝙ fœminæ non ſuccedunt, ut ꝓbatur ex gñalitate text. in d. c. j. §. hoc autem notandum. qui feu. da. poſ. & in d. c. j. §. filia. de ſucceſſ. feu. vñ ex eo ꝙ maiores d. Annæ emerint a vicedñis uaſallis eccleſię dictũ caſtrũ ꝑ hoc ẽt non p̃t ad illud uenire. Nec eſt ẽt verũ, ꝙ ex pecunia filiarũ d. Cõrandi fuerit emptum, ut in p̃cedẽtib. eſt ꝓbatũ. Nec ob. dũ dr̃, ꝙ fedũ vicedñis cõceſſum nõ eſt ꝓprie feudũ ꝑ ꝑ pacta extranea in illo apposita, & ꝙ in illo, qđ non eſt ꝓprie feudũ, locũ non hñt iura feudalia, ſed ius cõe ſm qđ fœminæ cum maſculis dẽnt ſimul admitti ex natura copulæ. l. unica. §. vbi ãt. C. de cad. tol. & l. ſi duob. de leg. j. Quia licet actum ſit, ꝙ ante ueuditionẽ dẽat interpellari Capitulũ & Ep̃s, an uelit emere, & dẽat expectari ꝑ certum tempus, & item ꝙ dẽat recipi cautio & ꝓmiſſio ab emptore de recognoſcẽdo caſtrũ in feudum ab eccleſia, & ſic dici poſſit, ꝙ q̃tũ ad alienationẽ alterata ſit natura feudi, tñ quo ad alia, hoc eſt quo ad ſucceſſionem, & quo ad ꝑſonas, q̃ in illo ſuccedere uolunt, & pñt, non deſiit eẽ feudũ, nec neceſſum intelligitur a ꝯſtitutionib. feudalib. vt declarat Soc. in d. l. Gallus. §. ẽt ſi parẽte. dicens, ꝙ aliqñ apponitur pactũ contra naturam feudi, & tunc alterari dr̃ natura feudi, quo ad cõtenta in pacto, & quo ad conſequutiua illi⁹ pacti, ſed quo ad alia non cenſetur alterata natura feudi, ut probat̃ ſm eũ in c. j. de feu. non habẽ. propri. nat. feu. ubi hr̃, ꝙ licet circa alienationẽ feudi ꝑ pactũ alteretur eius natura in aliis nõ cẽſet̃ alterata, & iõ amittit̃ ex illis cauſis, ex q̃b. feudũ proprie 13 ſolet amitti. Et eſt rõ ſm eũ, † quia licet aliqđ pactũ apponat̃ ꝯ̃ naturã feudi, ꝑ hoc tñ non deſinit eẽ feudũ, ad hoc tex. & qđ ibi Bal. in c. j. ꝑ quos fiat inueſtit. & tenet And. de Iſe. in c. j. qui b⁹ modis feu. amit. ergo ſi remanet ꝯ̃ctus feudi, licet ĩ uno ꝑ pactum ſit natura illius, alterata, in aliis remanet in diſpoſitione iuris feudorum, ar. eorũ, q̃ hñtur in l. ſi extraneus. de ꝯdõne ob cãm. & in l. ſi cũ dotẽ. in prin. ſo. ma. & idẽ in effectu uoluit So. in d. cõſ. 257. pe. col. dũ inducit. d. c. 1. de feu. non hab. ꝓpi. nat. feu. & idẽ eſt dicẽdũ, ſi ꝑ ꝑ liberã licẽtia alienãdi cõceſſam vicedñis feudũ nõ diceret̃ hr̃e ꝓpriã naturã, per d. c. 1. quia hoc eẽt tm̃ reſpectu alienõnis, & nõ q̃tũ ad ſucceſſionẽ feudi, & ſic filia nõ potuit admitti extãtib. maſculis, ſed in defectu illorũ, ut probat̃ ꝑ p̃dicta. Præterea in caſu nr̃o licentia alienãdi fuit limitata & reſtricta, cũ hoc. ſ. ꝙ promiſſio reciperetur ab ẽptore de recognoſcẽdo caſtrũ ab eccleſia in feudũ, & ſic ius eccleſię fuit re ſeruatũ, immo iſto caſu nõ deſinit ꝑ ꝑ hoc hr̃e naturã feudi, & nõ hẽt locũ, ꝙ dr̃ in c. j. de feu. nõ habẽ. propri. nat. q̃a expſſe eſt prohibita trãſlatio directi dñij, q̃ illo caſu eſt ꝑmiſſa, ſm 14 Doc. cõiter ibi. Nõ ob. inſuꝑ dũ dr̃, ꝙ † in feudo improprio recepto pro filiis & filiab. filię ſuccedãt ſimul cñ maſculis, ſm Ba. in d. c. j. §. j. epi. vel abb. dicẽs, ꝙ iſto caſu nõ hẽt locũ ille text. & prout ĩꝓpriũ feudũ dr̃ eẽ illud, de quo agitur ꝑ ꝑ pacta appoſita in prima inueſtitura, ſm naturã cui⁹ aliæ, ſequẽtes intelligũtur, q̃a tenẽdo, ꝙ ſequẽtes inueſtituræ nõ ſint ſm naturã primæ ĩtelligẽdæ, ꝯ̃riũ ceſſat, vt ſæpe dictũ eſt, q̃a in ſequẽtib. non eſt appoſitũ aliqđ pactũ, per quod feudũ deſinat hr̃e propriam naturã, & vbi ẽt ſequẽs inueſtitura recipiat interptationẽ a prima, adhuc ex alio ꝯ̃riũ nõ ob. quia Ba. in d. §. j. loquitur in feudo ꝯdõnato, i. ꝯceſſo pro ſeruitio certo, quod p̃ſtari p̃t per fœminã ſicut ꝑ maſculũ, uel per aliũ ei⁹ noĩe, ut q̃a nõ ſit ꝑſonale, ſicut eſt p̃ſtatio annua. c. ſi. cũ ibi no. de capi. q̃ cur. vẽdi. cũ ibi no. qđ non eſt in caſu noſtro, q̃a ſeruitiũ p̃ſtãdũ eſt incertũ, ꝙ p̃ſtari nõ põt ꝑ aliũ, q̃a cẽſetur electa induſtria ꝑſonæ, vt no. in l. quiſquis. & ibi ꝑ Pet. & Iac. But. C. de epiſ. cle. & ꝑ Cy. in auth. ĩgreſſi. C. de ſac. ſan. eccl. & per Doc. in l. ꝯtinuus. §. ſi ab eo. de verb. obl. & Doc. maxime Abb. in c. in p̃ntia. de ꝓb. cũ cõco. & iõ eſt eadẽ rõ iſto caſu, q̃ eſt in caſu dicti. c. 1. §. 1. & ita ẽt in ſpecie cõcludit Alex. in cõſ. 9. 5. vol. ver. p̃terea dictus Iãninus, &c. in prĩ. 4. vol. dicens, ꝙ Bal. loq̃tur, qñ p̃ſtatur ſeruitiũ reale, & nõ hẽt locum, qñ vaſallus eſt obligatus ad ea ad quæ tenentur ueri vaſalli, de quibus in c. j. de forma fideli. & in c. primo, de noua forma fideli. & prout ad illa obligantur in caſu noſtro, in quo etiã iuramẽtum fidelitatis fuit præſtitum per patrẽ do. Annæ, & allegat ẽt no. ꝑ Cy. in d. auth. ingreſſi. in antep. q. dũ allegat. c. 1. de for. fidel. ubi intelligit, ꝙ ille, q̃ aſtringitur ad ea, de quib. in d. c. j. dicatur vaſallus ꝓprie, & ꝙ cõceſſio illi facta dicatur proprie feudũ. Præterea Alex. in cõſ. nõ ponit pro ꝯſtanti dictũ Bal. ĩ d. §. j. ẽt in feudo ꝯdõnato, & ad reale ſeruitium cõceſſo, & in ꝯ̃riũ allegat no. per Spec. in tit. de loca. §. nunc aliqua. ver. 85. & tex. in c. ad apoſtolicæ. de re iud. lib. 6. in uer. annuã penſionẽ. & in uer. feudũ. vt ibi latius per Alex. quem aliter non refero, & ſm eum id qđ habetur in d. c. ſi cum militi. in ti. de feu. & benef. nõ eſt authenticum, quia capitula poſita ſub illo titulo ſunt apocripha, id eſt, nõ authentica, ſm Bal. in c. j. ĩ prin. in ti. de gradib. ſucc. in feu. & in l. fi. de ſuis & leg. & idem etiam dicit Ale. quantum ad hoc in conſ. 29. in fi. in j. uol. & facit, quod dixi. ſupra. ſ. ꝙ quando per pactũ in vno eſt alterata natura feudi, ꝙ in aliis retinet propriam naturã. d. c. j. de feu. non hab. propri. nat. feu. ꝙ maxime uerum eſt, quando ſeruitiũ præſtandũ eſt perſonale & incertũ. Non ob. poſtremo, dũ dicitur, ꝙ licet fœmina ſemel ſit excluſa per ſuperexiſtentiam maſculorum, ꝙ ſaltem debet đ nouo inueſtiri per ea quæ hñr in l. j. §. permittitur, de aqua quo & æſti. in d. l. ſi mihi. & Titio, quia licet, & uno caſu diceretur vocata, ſ. filiis nõ extãtibus, interpretatur. legis, alio caſu, ſ. quãdo ſemel extiterunt, intelligitur excluſa. l. cũ p̃tor. in prin. de iniurijs. & ſic cũ ſit iſto caſu prohibita ſuccedere ex tacito pacto. l. cum p̃tor, & ex legis diſpoſitione, ſi deficiẽtib. maſculis non admittitur, iniuriam non patitur, quia quantum ad hũc caſũ omiſſum, qui remanet in diſpõne iuris. d. l. ſi extraneus. de conditio. ob cau. & l. cõmodiſſime. de lib. & poſth. habetur perinde ac ſi aliquo caſu uocata non eſſet, quo caſu poſt maſculos abſq. dubio inueſtituram de nouo petere & conſequi nõ poſſet, & iſtud expreſſe ſentiunt Doc. in d. c. j. §. j. epiſ. vel abb. quando dñt, qđ ſemel excluſa, ꝑpetuo remanet excluſa. Si enim de nouo dẽret inueſtiri poſt defectum maſculorum, ex eo quod uno caſu uocata fuit in effectu, non remaneret excluſa perpetuo, & ubi ſequentes inueſtituræ non referatur, & ſm eam non intelligant̃ prout referri & intelligi non dẽnt, vt ſuperius probaui, nõ tm̃ ceſſat, hoc, qđ obiicitur, ſed oĩa alia, q̃ in ꝯ̃rium allegantur, clare tolluntur, q̃a ex natura aliarũ inueſtiturarũ aliquo caſu, nec aliquo modo filiæ admittuntur, & ita concludo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Quando quis recipit feudum pro ſe, & filijs, aut liberis, intelligitur de maſculis ex qualitate rei, quæ ſui natura non tranſit ad fœminas.*

2 *Feudo accepto pro ſe & hæredibus, intelligitur de deſcendentib. maſculis, qui ſint hæredes.*

3 *Idem ſi ſimpliciter feudum quis accipiat.*

4 *Feudo conceſſo pro filijs maſculis & fœminis, maſculi prius admittuntur, deinde fœminæ.*

5 *Feudum ſi eſt conceſſum pro ſe, & quibuſcunque hæredibus, ueniunt etiam extranei, licet inſtituti cum filijs, uel in re certa, et legatarij.*

6 *Feudum ſi eſt conceſſum pro hæredibus utriuſq. ſexus, an fœminę ueniant ordine ſucceſſiuo poſt maſculos, uel ſimul. nu. 10.*

7 *Specialiter expreſſum dicitur maioris potentiæ, quam expreſſum generaliter.*

8 *Verbum utriuſque ſexus, eſt collectiuum requirens concurſum.*

9 *Maior eſt unio, quæ inducitur per nomen collectiuum, quam per copulam.*

10 *Plures res ſub uno uerbo comprehenſæ, pro uno reputantur, ſecus ſi copulatæ.*

CON-

CONSILIVM XVI.

CIRCA casum, de quo querit, q̃a festinãter instat & assidue, qui ꝯsiliũ petit, & q̃a (ut audio) periculũ est in mora, omittã arg͞ta ad partes, sed prosequar quosdã casus, vt veritas facilius inueniatur, & aperiatur. Primus ergo casus est, q̃n quis recipit 1 † feudũ pro se & filijs, seu liberis, & tunc in dubio intelligit de masculis ex qualitate rei, q̃ sui natura nõ trãsit ad fœminas, ſm Pa. de Cast. & Alex. in l. sed si hac. §. liberos de in ius vocãdo. Secũdus casus ẽ, 2 † q̃n recepit ꝓ se, & hr̃dib. & sic tñ intelligitur de descendentibus masculis, ſm Bar. & Doc. in l. Gallus. §. etiam si parente. de liber. & posth. cum concordantibus, de quibus ibi ꝑ Moder. oportet tñ, ꝙ hoc casu ꝑdicti ẽt sint hæredes, per no. in l. ex facto. §. fi. ff. ad Treb. & no. Iac. de Belu. & Bal. in c. j. in ti. an agna. vel fil. & Cyn. in l. si manumissus. C. de lib. & eo. lib. & Bar. in l. eũ qui in prin. de interd. & releg. & in l. vt iusiur. §. si lib. in prin. de ope. li. & idẽ si recepisset ꝓ se, filijs, & hr̃dib. secus ãt primo casu sc̃d͞m prædictos. Alius uero est casus, quando 3 † pro se simpliciter recepit feudũ uidetur pro descendentibus masculis tm̃ recepisse, dummodo sint hæredes, d. c. j. & ibi per omnes, an agna. vel fil. Quartus casus, sit quando 4 † conceditur feudum pro filijs masculis, & fœminis, & masculi per prius admittuntur, & illis deficientibus fœminæ. c. 1. §. 1. in tit. episc. vel abba. & in c. 1. §. j. de succes. feu. & c. 1. de eo qui sibi uel hæred. Quintus est etiam casus, q̃n 5 † est inuestitus q̃s pro se & quibuscũq; hæredib. & isto casu ueniunt ẽt hæredes extranei, ſm Bal. in c. Imperialẽ. de prohi. feu. alie. per Feder. & ẽt legatarius ſm eũ, per l. id tp̃s. de vsuc. & idem vult Bal. in l. j. q. 34. de rer. diuisi. & Ale. in l. si patro. in fi. prin. ad Treb. & in d. §. ẽt si parente. & in l. filius a patre. §. fi. in fi. eo. tit. & in l. ẽt. in fi. prin. sol. mat. & Soc. in l. quidam relegatus. de reb. dub. & ex mente prædictorum dicendum est, ꝙ extraneus hr̃s admittatur cum filio vasalli etiam hærede. Nã Bal. in d. c. Imperialem, vult, ꝙ ẽt legatarius admittatur, & sic ꝙ ille quamuis sit extraneus, capere possit feudum filio existente hærede, si ergo admittitur tanquam legatarius, ergo multo magis tanquam hæres, & per hoc infertur, ꝙ filia, q̃ esset hæres simul cũ masculo ex testamẽto, succederet dicto casu in feudo una cum illo, quia si uirtute illius uerbi uniuersalis quibuscunq. extraneus intelligitur, cõprehẽsus, eadem rõne, & multo magis filia hr̃s, argũ. l. cũ acutissimi. C. de fideicommis. & l. cũ auus. de conditionib. & demonstrationib. cum non sit minus contra naturam feudi, ꝙ extraneus succedat, quam filia, per no. in d. §. etiã si parente. & in locis ibi allegatis. & istud est expresse de mente Bal. in c. j. §. donare. qualiter olim feudũ pot. alie. ubi concludit, quod isto casu, quo feudum est receptũ pro quibuscunq. hæredibus, non venit uxor hr̃s, quia duo concurrerent etiam contra propriã naturã feudi. Primo qd̃ fœmina admitteretur, & aliud, qd̃ hæres extraneus succederet in feudo, contra no. in l. 1. C. de dotis promissio. ideo isto casu uerba restringũtur, ne istud sequat̃, & sic Bald. limitat, & non corrigit qd̃ in prædictis locis dixit, sc̃d͞m Alex. in cõs. 2. 5. vol. col. 5. vers. 8. quia vasallus, &c. quæ rõ Bal. cessat in filia hærede, q̃ licet sit fœmina, non est tñ hæres extranea, sed agnata, & sic adest in ea vna sola qualitas, q̃ repugnat naturæ feudi, sicut & in masculo hr̃de extraneo. 6 † Sextus est ẽt casus, & est ille, de quo nũc agit̃, vcꝫ q̃n cõceditur feudũ pro hr̃dib. utriusq. sexus, in quo Alex. in cons. 9. 5. vol. voluit, ꝙ fœminæ admittantur in defectũ masculorũ, & sic ordine successiuo, sicut q̃n conceditur pro filijs masculis & fœminis, vt dictũ est supra. in quarto casu, sed contrarium arbitror verius, & ꝙ immo admittatur isto casu cum masculo, si sit hr̃s, ꝙ probatur (iudicio meo) rõne necessaria & concludenti. Nã, vt est dictũ in casu proximo, q̃n recipitur feudũ pro quibuscunq. hæredib. fœmina descẽdẽs, si sit hr̃s cũ masculo. succedit in feudo simul cũ illo, & hoc uirtute illius uerbi quibuscunq. vniuersalis & geminati. si ergo dicto casu admittit̃, in quo vocat̃ solum gñaliter, multo magis dẽt admitti hoc ultimo casu, in quo est uocata sp̃aliter, ex quo de vtroq. sexu est facta mentio, quia 7 † id qd̃ exprimit̃ sp̃aliter, est maioris pótentię & uirtutis. quam id, qd̃ exprimitur, generaliter, ut colligitur ex no. per Bar. in l. si quis in prin. testamenti. de leg. 3. in fi. C. si contra ius uel uulit. publi. in leg. 1. in fin. ff. si quis in ius uocã. non ierit. & in extrauagan. ad reprimen. in uersi. non obstantibus.

Nam cum isto casu, ut dixi, non succedat descendens in feudo, nisi sit hæres, dr̃ feudum habere quandam coniunctionem cum hæreditate ex dispositione contrahentium, & per consequens, vr̃ tacite actum, ꝙ feudum eodem tempore deferatur & acquiratur quo & hr̃ditas. l. si legat. §. 1. de le. 3. & ibi Bar. dicens illũ tex. ꝙ si alicui legentur decem corbes frumenti ex tali fundo & decem libræ, ꝙ sicut frumentum debetur eo tempore, quo colligitur, & non ab initio. l. Firmio. §. pater. & ibi not. q̃n dies leg. ced. sic eodem tempore debebuntur decem propter coniũctionẽ, quam hẽnt simul, & ꝙ prædicta debeant solui eodem tempore, & uniformiter intelligi, facit dictũ Bar. l. iam hoc iure. de uul. & pup. & ꝑpea cum feudum sit receptum pro hæredibus nedũ masculis, sed ẽt fæminis, dicendum est, ꝙ fœmina dicatur uocata eo tempore, quo efficitur hæres, sicut & masculus, & eadem rõne idem dico, si quis recepisset feudũ pro hr̃dib. masculis & fœm. contra Alex. in eo. cons. & de quo dubitat do. Car. in c. 1. col. 1. de eo qui sibi & hære. suis, &c. & tandem ur̃ in opi. q̃ tenuit, residere. ex quo in rñsione data ad allegata in contrariũ tandem residet, q̃m & isto casu sine hæreditate non põt feudũ acquiri ideo masculus & fœmina ad illud uocatur statim, ꝙ est hæres ratione unionis, & conuentionis, ut dixi, & idem probatur egregie in l. qui patri. de acqu. hær. ubi hr̃, ꝙ substitutio pupillaris unita cum iure accrescendi assumit illius naturam, & iõ dicit Bar. in l. 4. §. Cato. de uerb. obl. in 3. op. ꝙ actio personalis stricti iuris concurrens cum actione reali illius naturam sequitur in hoc, ut detur tantum contra hæredem, qui possidet, per d. l. q̃ patri. & idem sentit gl. in l. in ꝑdõne. §. fi. de cõd. fur. declarando eam ut facit Pau. de Cast. sic ergo in casu nostro feudum etiam quo ad fœminam, ꝓ qua est receptum, defertur simul cũ hæreditate, & eodem tempore, ex quo cũ illa est unitum & coniunctum, quæ ratio cessat & locũ non hẽt, quando est receptũ pro filiis masculis & fœmi. quia isto casu feudũ non est hr̃ditarium. & acquirit̃ ẽt sine hr̃ditate, ut hr̃ in locis superius alle. Idcirco tũc locum hẽt ordo successiuus inter masculos & fœminas, & similiter vbi pro hæredibus simpliciter feudum fuisset receptum expresse uel tacite, vt in sc̃do, & tertio casu, de quo supra non admitteretur fœmina, ẽt si hr̃s eẽt, quia illis casibus pro hr̃dib. masculis tm̃ intelligitur cõcessum, & non pro fœminis, & sic patet euidens rõ diuersitatis inter unum casum & alterum. Et adhuc alia rõne prædicta opi. confirmatur. Nam uerbũ illud utriusque sexus, est collectium. l. pen. C. de impub. & aliis substi. & ibi no. Bar. & Doc. ꝙ dictio 8 † uterque, est collectiua, ꝑ illam igitur masculi & fœminæ intelliguntur simul ad eandem rem uocati. l. interdum. in prin. de hær. insti. quæ rõ non hẽt locum, q̃n copulatiue recipitur feudum ꝓ masculis & fœm. quia de illis est facta mentio nominatim isto casu, & non collectiue, sicut in casu nostro, in quo tam masculi quam fœmine sub unico uerbo cõprehenduntur, & per illud exprimuntur. Nec obs. rõ Ale. in d. cons. dicentis, ꝙ etiam natura copulæ est uocare simul & eodem tempore, & non ordine successiuo. l. vnica. §. his ita. C. de cad. tol. l. duobus. de leg. j. & not. Bar. in l. iusiurandi. §. si liberi. de ope. libr. & in d. l. Gallus. §. quidam recte, ideo ordo causatur ex natura feudi, & non ex natura copulæ. Quia 9 † quamuis copula sui natura plures pariter & simul admittat, nihilo minus maior est vnio & coniunctio illa, q̃ inducit per nomen collectiuum quam per copulam, ut declarat Bar. in l. re coniuncti de lega. 3. in j. q. 2. q. prin. vbi concludit, coniunctio, quæ inducitur per nomen collectiuum, est maior, quam illa, quæ inducitur, per copulam. & iõ coniunctus per nomen collectiuum præfertur coniuncto mediante copula, per d. l. interdum, & per l. si quis Titio. de usuf. accre. vñ ſm eum maior est unitas, quæ inducitur per nomen collectiuum, quã si res copulatiue & simul nominaretur, & ad hoc etiam alle. l. scire debemus. in princ. de uerb. obl. q̃ optime probat. nam, ut ibi hr̃, 10 † plures res copulate hñr pro pluribus, sed ubi sub uno uerbo comprehenduntur, pro una reputantur, non est ergo mirum, ꝙ in casu nostro fiat dr̃ia inter masculos & fœminas, q̃n uocantur collectiue, & q̃n copulatiuè, quia cum vltimo casu non sit tanta vnio, sicut in primo, facilius habet locum diuisio & separatio, & sic ordo successiuus. Non ob. insuper alia rõ Ale. dum dicit, ꝙ non minus hẽt locum dictus successiuus ordo inter plures uocatos ordine successiuo, quam inter nominatos per copulã. l. cũ ita. §. in fideic. de leg. 2. & l. peto. §. fratre. eo. tit. & per Ang. in consi. 39. incip.

Cum

Cũ insti.&c.Doc.in d.§.quidã recte.q̃a q̃dã sunt noĩa collecti-ua pluriũ personarũ existentium in diuersis gradibus seu perso-narũ,& graduũ,sicut nomen familiæ,cognationis,liberorũ.vel descẽdentiũ,& tũc important dictũ ordinẽ,ut in dictis iuribus & de istis loquunt̃ p̃dicti Doc. Quædã uero sunt noĩa collecti ua personarũ tm̃ & non graduũ, hoc est pluriũ p̃sonarũ existẽ tiũ in eodẽ gradu,& tũc dictus ordo cessat,& locũ non hẽt, pu ta si relinquatur fratri & filijs fratris. Nam simul p̃dicti uocant̃ & eodẽ t pe,s̃m Doc.cõiter in d.§.quidã recte ꝯ Bart.& tñ uer-bũ illud filijs,est collectiuũ,s̃m Bar.in l.quartã.§.fi.de leg. j. & in d.l.re ꝯiũcti.ver.scd'o principal'r q̃ro,&c verſ.4. principali-ter quæro,&c. Sed istud est,ꝙ illud verbũ est collectiũ persona rũ tm̃ existentiũ in eodẽ gradu. Propterea ordinẽ p̃dictũ non importat s̃m Soc.in d.§.quidã recte.in 3.col.verſ. circa tertiam q̃nẽ,&c. in proposito ergo q̃n feudũ recipitur pro se & h̃rdi-bus utriusq; sexus, verba non sunt collectiua pluriũ graduum, seu p̃sonarũ existentiũ in diuersis gradibus, sed p̃sonarũ simul succedentiũ in h̃rditate,& sic q̃ ueniunt & succedunt eodẽ t pe, vel ex testõ,uel ab intestato,iõ ordo succedendi attendit̃, & nõ successiuus,& sic est eadem rõ,quæ est inter plures p̃sonas eiusdẽ gradus,inter quas vt dixi,nõ cadit dictus ordo,& per hoc in fero,ꝙ si feudũ esset receptũ pro se & liberis utriusq; sexus, ꝙ 11 adhuc fẽminæ admitterentur simul cũ masculis,quia † oẽs sub eodem noĩe collectiuo ꝯtinẽt̃,& quia dictio utriusq;,est colle ctiua masculorũ & fœminarũ eiusdẽ gradus & non diuersi,q̃m si fœmina esset in gradu remotiori,non excluderetur, q̃a fẽmi na,sed tanq̃ p̃sona remotior,& tanto magis,q̃n dictum est pro h̃rdib. vtriusq; sexus,quia tũc militat alia rõ efficax & cõcludẽs, de qua supra, q̃ non p̃t hoc ultimo casu locum h̃re,q̃a tunc de scẽdẽtes sunt uocati,ẽt si nõ sint h̃rdes,& sic vr̃ verior opi.Are. q̃ dicitur sic consuluisse, vt refert clarissimus dñs aduocatus in suis allegationibus, quod consilium non uidi, nec eius ratio-nes, quia non est impressum, & ita constanter & firmissime teneo. Laus Deo.

ADDITIO.

In 6.casu. Vide not.ad Ale.dicto consi.9.uol.5: Hier. Zanch.

¶ Feudum,de cuius origine non apparet, an in dubio præsuma tur hæreditarium, uel magis ex pacto & prouidentia conce-dentis acquisitum.

SUMMARIUM.

1 *Feudum sui natura non transit ad extraneos hæredes.*
2 *Pater stipulando simpliciter pro se, & filijs rem sui natura non transitoriam ad extraneos,uidetur stipulatus filijs vt filijs. Secus si sit transitoria, tunc enim ut hæredibus.*
3 *Feudum si simpliciter & informiter cõcedatur, nulla de filijs fa cta mentione,intelligitur illis ut hæredibus acquisitum.*
4 *Feudum si est hæreditarium, an successor in feudo possit uenire cõ tra factum illius,cui successit, & an teneatur approbare hypo-thecam specialiter super dicto feudo factam.nu.6.7.*
6 *Feudi commoditas alienari potest & locari ad longum tempus, ẽt domino irrequisito.nu.12.*
7 *Debitore succedente creditori extinguuntur,& confunduntur a-ctiones,& quando.nu.13.*
8 *Resoluto iure datoris,resoluitur ius acceptoris,& pignoris.*
9 *Institutus in feudo,quod omnino erat suum futurum,an possit co gi soluere relicta in testamento.& nu.10.*

CONSILIUM XVII.

SUPER primo q̃sito,vcʒ,an feudũ,de cuius origi ne primordiali non apparet, in dubio præsumat̃ hæreditariũ,uel magis ex pacto & prouidẽtia ꝯce dentis acquisitũ, & prima facie vr̃ quæsitũ ex pa-1 cto & prouidentia. Nã† feudũ natura sui nõ trãsit ad hæredes extraneos.c.j.si clientulus.& ibi no.de alie.feu.c. 1. de succeſ.feu.notatur per gl.& Doc.& in l.ex facto.§.fi.ad Tre. & per Bar.& alios in l.Gallus.§.ẽt si parente.de lib.& posth.& per gl.& Doc.in l.ẽt.in prin.sol.matr.& ex hoc vr̃ inferri,ꝙ in dubio uidetur cõcessũ pro se & liberis,quo casu dr̃ concedit ex pacto & prouidẽtia,secũdũ And.de Ise.in prin.& §.hæc quoq;. de succeſ.feu.in c.1.in ti.qui succe.tenean.in c.1.an agn. vel fil. & Ia.de Bel.in c.1.de eo.qui sibi & hæ.suis.& Ale. conſ.10.Põ deratis.in 4.vol.& in conſ.55.per Spe.eo.uol.& in consi.26.in ult.col.5.uol.& ꝙ prædicto mõ præsumat̃ facta concessio,pro batur ex notatis p̃ Bar.in l.Gal.§.1.de lib.& posth.in l.q̃d dicit̃ de uer.obl.in l.iusiurã.§.si lib.de ope.lib.& in l.& hæredi.§.nos aũt.de pac.in quib.locis conc.Bart.& cum eo trãseũt alij magis 2 cõiter,ꝙ† pater qui stipulatur pro se & filijs vr̃ in dubio stipu-lari illis ut filijs,q̃n res sui natura non est trãsitoria ad hæredes extraneos,pari ergo rõne q̃n non apparet de cõcessione feudi, sed solũ de p̃scriptione,dẽt p̃sumi, ꝙ fuerit feudũ acquisitũ p̃ filiis ut filiis,& nõ,vt hæredibus.Sed p̃missis nõ obstãtib.verius 3 vr̃,ꝙ dicat̃ & p̃sumat̃ feudũ acquisitũ p̃ filis ut hæredib., †quo casu feudũ dr̃ h̃rditariũ, vt traditur in locis p̃allegatis.Nam vbi feudũ simpliciter & informiter concedit̃,hoc est, nulla de filiis facta mẽtione,itelligitur acquisitũ filiis ut h̃rdibus.Nec p̃nt ad feudũ admitti repudiata patris hæreditate.c.1.an agna.uel fil. & ibi per oẽs.q̃n igitur de concessione aliqua feudi non apparet, sed de p̃scriptioue,tũc p̃sumitur acquisitũ informiter eo modo quo acq̃reretur,si cõcessio feudi facta fuisset simpliciter, & p̃ ꝯñs p̃ filiis hæredib.d.c.1.ut determinat Bald.in l.liberti, liber-tæq;.C.de ope.lib.col.pe.uerſ.q̃ro de eo qui p̃scripsit, &c.nam secũdũ eũ p̃scriptio ñ ꝯtinet,quid diffinitũ ab hoĩe, sed ꝯtinet id quod diffinitum est a iure,vel a consuetudine, quia æquiparat pacto facto simpliciter,vt not.in l.1.C.de serui.& aqua.& iõ hi tacite includuntur demum,q̃ venit ex natura feudi cõcessi sim pliciter.all.Bal.in arg.c.super quibusdam.§.p̃terea.de uer.sig.& idẽ uult Bal.in l.j.in 31.q.de re.diui.in c.fi.de feu.dato in uic.l. cõmis.in l.2.col.C.de iure emph.& in l.fi.C.de lib.cau. & Al.in conſ.15.ul.col.in 5.vol.Nec obstant allegata in contrariũ, q̃a illa hẽnt locũ extra materiam feudi,& est sp̃ãle, ut uideat̃ pr̃ in dubio filio uoluisse acquirere ut h̃rdi,s̃m Im.in d.l.quod dr̃.de uer.ob.in 6.co.uerſ.circa s̃m,&c.per tex.in d.c.1.an agn.vel fil. & ibi ẽt Iac.de Bel.ut refert Im.dicit illud,de quo in tex ẽẽ sp̃ãle in feudo,& de iure cõsuetudinario.Cũ ergo istud feudũ p̃suma tur h̃rditarium, vr̃ ꝙ d.Sylula non possit uenire contra factum 4 Troiani,cui successit ĩ feudo,& ꝙ teneat̃ approbare † hypothe cam sp̃ãliter factã de dicto feudo pro ducatis centũ p̃ eũ donatis Nicolao Masiæ,secundũ Ia.de Bel.& Bal.in d.c.j.§.hæc quo que de succ.feu.& An.de Ise.in c.j.in prin.de alie.feu.pat.& Pa. de Cast.& Mod.in l.apud Iulianum.§.si q̃s alicui.de leg.1. pro-prie loquitur de illo,q̃ fuit simpliciter inuestitus, & quo casu intelligitur ẽt p̃ filiis ut h̃rdib.recepisse,licet de illis non sit fa-cta mentio.& idem.Al.cõſ.3.& dicit ẽt And.de Iser.in d.c.j. an agn.uel fil.ꝙ q̃n feudũ est h̃rditariũ, ẽt si filius adiret h̃rditatẽ p̃ris cũ beneficio inuentarij,tenetur tñ de cõmoditate feudi sa tisfacere creditoribus.Et facit etiam,quod not.Petr.in leg.si fi-nita.§.si de vectigalib.de dam.infec.ver.sed quero, ꝙ si agatur, &c.vbi vult, ꝙ si agatur ꝯtra feudatariũ obligatum actione per sonali ad certã q̃titatem,ꝙ commoditas feudi poterit adiudica ri creditori,& ex scd'o decreto in illũ trãsferri.Et idẽ tenẽt alij, & Ang.in l.eorũ eodem ti.Spe.de primo & secũdo decreto.§.te sta.uerſ.sed q̃d si reus nõ habet.iũcto uersic.sequenti.& Sali.in auth.ei qui.C.de bonis authoritate iudicis posiden.per l.com modis.de re iudic.& l.stipendia.C.de exec.rei iudi.sicut etiã su per commoditate feudi cadit dictum decretum, ꝙ est pignus p̃ torium.l.nõ est mirum.de pign.act.Ita vr̃,ꝙ super dicta cõmo ditate cadere possit pignus conuẽtionale, & sine consensu dñi, quamuis ipsum utile dñium non possit pignorari sine consensu dñi.c.Imperialem.in prin.de prohib.feudi alienati.per Fede. & super quo utili dño ñ p̃t ẽt primũ & s̃m decretũ interponi,s̃m Bar.& Doc. in locis proxime allegatis. Nã ẽt cõmoditas feudi 5 † p̃t alienari & locari ad lõgũ tp̃s irreq̃sito dño,s̃m Bal.& Imo. in c.quæ in ecclesiarũ.de constitutioni.& in l.si domus.§.fi. de leg.1.& in l.codicillis.§.instituto.de legatis.2.& Imol. in ca.ad audientiam.de reb.eccl.non alie.quamuis ipsum ius,& utile do minium feudi inconsulto domino nõ posit alienari,d.c. Impe rialem.Et propterea, uidetur, ꝙ Troianus hypotecare potuerit fructus, & commoditatem dicti feudi etiam sine consensu do-mini pro dictis ducatis centum donatis, & etiã ipsum utile do miniũ, si dñs illo uiuente donationem & hypothecam appro-bauit,d.c.Imperialẽ.& per hæc ad alia tria dubia sequẽtia rema

net responsum. Et ad ultimũ, in quo quæritur, an donatarius teneatur. d. Syluiæ cedere actiones contra quoscunque ad effectũ, vt dictã quantitatem solutam repetere possit a dicto donatario hærede vel dicti Troiani, vr sine dubio dicendũ, ꝙ donatarius cedere non teneat, & ꝙ non possit, quia alia actio sibi non competit contra seipsum, nec competere põt, quia sibi ipsi obligatus esse non põt. l. Vranius. de fideiussor. & similiter actionẽ aliquam non hẽt occasione. d. donationis, nisi contra do. Syluiam, & ideo actionem, quam non hẽt, cedere non potest. l. traditio. de acquirendo rerum do. Sed præmissis non obstantibus puto, ꝙ. d. d. Syluia non sit obligata ad dictos ducatos centum.

6 Nã est primo aduertendũ, ꝙ d. Nicolaus† Maria donatarius est hæres vniuersalis. d. Troiani donatoris ex testõ, vt narratur in facto, quia ergo illi successit, confusa & extincta fuit personalis actio sibi prius quæsita ex dicta donatione contra ipsum donatorem, quia† vbi creditor succedit debitori, adita hrditate actio

7 confunditur & extinguitur. l. Stichum. §. aditio. de solu. & l. deberi, C. de pac. cum conc. de quibus ibi in gl. & persona ab obligatione eximitur. d. l. Vranius. de fideiuss. & hoc quia hrs & successor non põt sibi ipsi esse, obligatus, vt ibi dr, & sic ex dicta donatione non põt. d. Nicolaus Maria agere actione personali, nec ẽt hypothecaria, q̃ similr desiit cõpetere tanquã accessoria ad ipsã obligationẽ personalẽ extinctam. d. l. Vranius. & l. fideiuss. obligari. in prin. de fideiuss. & facit. l. cum principalis. de reg. iur. & regula, accessorium. eo. tit. in 6. Nec obstat, ꝙ immo hypothecaria duret, quamuis extincta & sublata actio personalis ꝑ successionem. l. debitor. ad Treb. uel per præscriptionem. l. intelligere. C. de luitio. pig. Quia tollitur hypothecaria, quãdo creditor succedit debitori irreuocabiliter cũ effectu ꝑ prædicta, sed qñ successio cum effectu reuocatur, ut quia creditor, qui successit debitori, tenetur per fideicommissum restituere alteri, tunc hypotheca durat. d. l. debitor. & no. gl. in d. leg. intelligere. & dicit ibi Iac. But. ꝙ quando tollitur principale ipso iure, sed non prorsus saltẽ in effectu; q̃a reintegratur, tũc durat accessoriũ. l. ex sextãte. §. Latinus. de exce. rei iud. sed qñ principale tollitur ipso iure, & prorsus & ꝑpetuo, tũc ẽt accessoriũ tollitur. d. l. cũ principalis. & d. c. accessoriũ. Nec ob. d. l. intelligere, quia qñ actio ꝑsonalis tollit̃ tpe, adhuc durat hypothecaria ut ibi, & est rõ ẽm Pet. & Cy. quia hypothecaria est longioris vitæ quã sit actio ꝑsonalis. l. cũ notissimi. in prin. C. de pscr. 30. vel 40. ann. iũcta. l. oẽs. & l. sicut. eo. tit. iõ rõ, ꝑ q̃ tollitur ꝑsonalis tpe, non hẽt locũ, sed cessat in hypothecaria, sed secus qñ ꝑsonalis actio tollitur alio modo. l. soluitur. §. fi. cũ seq. & l. antep. qui. mo. pig. uel hypo. solui. Ex ꝑmissis ergo manifestè apparet, ꝙ ex donatione actio personalis non datur ꝯ. d. Syluiã, tũ quia extincta & cõfusa fuit dicta actio: quia donatarius vniuersaliter successit donatori & debitori, & quia d. Syluia non est hæres donatoris. l. 1. §. si hæres. ad Treb. l. fi. §. fi. de ꝯh. empt. Nec etiam ꝯ eandem põt agi hypothecaria, q̃ sublata fuit extincta actione ꝑsonali, & principali, vt ꝓbatur per ꝑdicta. Et alia rõne nõ durat hypothecaria ꝯ dictã Syluiã possidẽtem feudũ, q̃a ex quo ꝑ mortẽ Troiani ius suũ qđ hẽbat in feudo pignorato, fuit extinctũ, & cœpit pertinere de iure ad dictã Syluiã iure ꝓprio, & tanquã ad agnatã ꝓximiorẽ, ut in puncto ꝑsupponitur † resoluto iure datoris, re-

8 soluitur ius acceptoris & pignoris. l. lex vectigali, qđ pign. & hoc est uerũ ẽt, si sola ꝯmoditas feudi fuisset hypothecata, ẽm Ang. Imo. & alios Mod. in l. ꝓ hærede. §. si quid tñ. de acq. hære. vbi dñt, ꝙ qñ fit missio in possessionẽ cõmoditatis istius feudi, eatenus durat, quatenus commoditas ipsa duratura est penes debitorẽ, per dictam. l. lex vectigali. Nec ẽt potuit obligare dictũ feudum, uel eius cõmoditatẽ conferendo dictam hypothecam post mortem, quia cum tunc desierit esse sua, & ad alium cęperit pertinere, ex natura feudi nõ potuit in dictum tempus, quo res desijt esse sua, illã hypothecare, sicut nec rẽ de ꝑnti alienam. neque pignus. de reg. iur. & idem per oĩa si ipsam rem, seu utile dñium pignorasset ẽt cũ consensu dñi, quia mortuo vasallo talis alienatio facta ẽt dño consentiente resoluitur, & agnato nõ præiudicat. c. j. de aliena. feudi pat. Nec ẽt contrarium disponitur per constitutiones regni, quæ solum prohibent alienationem feudi, maxime sine licentia & confirmatione dñi, nam in hoc sunt conformes cum iure cõi. d. c. Imperialem. & ideo a iure cõi debent recipere interpretationem. l. 2. C. de noxal. & cap. cum dilectus. de consue. & in specie idem probatur in c. cum dilectus. & in c. ad audientiam. de cler. non residen. & ibi no. Ant. Imol. & Abb. ꝙ statutum in materia iuris cõis, seu disponẽs idẽ qđ ius cõe, recipit interpretationẽ, exceptionẽ, & limitationẽ a iure cõi, qđ ẽm Imol. procedit, ẽt si nihil operetur, si aliàs tertio præiudicaretur, & istud ultimum probatur ẽt ex no. per gl. ĩ l. si. in § in computatione. C. de iure delib. quam ibi ad hoc ponderat Pau. de Cast. & Moder. & sic dicta licentia operatur solũ in præiudicium uasalli, & uiuente vasallo qui alienauit, uel contractum fecit, sed eo mortuo & illius iure resoluto non operatur in ꝑiudiciũ alterius, ad quod de iure feudũ deuoluitur d. c. 1. de alie. feu. pater. Nec ẽt præsumitur, ꝙ princeps illi præiudicare uoluerit. l. 2. §. merito. & §. si quis a principe. ne quid in loco publ. & hoc nisi dictæ constitutiones de consuetudine hẽant aliam interꝑtatione. l. minime. de legib. Erit ẽt aduertẽdũ, an dicta cõfirmatio regis sit subreptitia, & prout esset, si nõ sint narrata oĩa, quæ principem difficiliorem reddidissent ad confirmãdum. c. postulasti. de rescript. & ꝑsertim si de præiudicio, quod posset inferri tertio, nõ sit facta mentio, ẽm Bal. in ꝑẽ in l. 1. de const. prin. Et quia dictã confirmationẽ non uidi, nõ potui absolute rñdere, an possit de subreptione redargui. Sed quia in facto ꝑsupponitur, ꝙ idem Troianus postmodum fecit testm̃, in quo dictam dñam Syluiam neptem ex fratre & proximiorem agnatam hęredem instituit solum in prædicto feudo, assensu regio semper saluo quatenus opus eẽt, & reseruato ac oĩ meliori modo, &c. cum onere tamen soluendi dictos centum ducatos

9 post mortem suam eidem Nicolao Mariæ donatario & † instituto hærede uñi in eodem testõ a prædicto testõre, iõ dubitari contingit, utrum dicta d. Sylula saltem ex hac ultima uoluntate sit obligata ad dictam quantitatem, & an do. Nicolaus Maria iure legati possit illam petere. Et breuiter respondetur ꝙ non, quia talis institutio facta in re certa, q̃ hẽt vim legati, nõ ualuit,

10 quia dr. d. Syluię legasse rẽ ꝓpriã, ex† quo ad illã mortuo testatore iure feudi antiqui ꝑtinebat illa res, testõre ẽt inuito. l. res proprias. C. de leg. & quia cũ tpe testĩ ius hrẽt in re legata, intelligit̃ solum legasse ius, qđ hẽbat in illa re, q̃uis eẽt morte periturũ, & ꝑ ꝯñs legatũ reddit̃ inutile. l. qđ in rerũ. §. j. ff. de lega. 1. & l. vxor patrui. C. de lega. & ꝑ no. Bar. Bal. & Pa. de Ca. in d. §. j. et Bart. Bal. & Saly. in d. l. uxor. qui dñt, ꝙ si emphyteuta legarẽ, quã hẽt in emphyteusi, duraturã tm̃ vsq; ad mortẽ suã, ꝙ nihil dẽtur legatario, & idem tenet Bal. et Ang. in l. dotalẽ. de test. mil. & Bal. in c. j. in tit. generali de feu. pote. alie. & Sal. in l. fi. C. de iure emphy. Cum ergo. d. Syluia feudum non capiat ex legato, sed ex alio titulo, non poluit ẽt grauari. l. ab eo. C. de fideic. & l. 3. §. sciendũ. de lega. 3. Nec dr, nec ꝑsupponit̃, ꝙ ista dispositio testatoris fuerit confirmata a rege, & casu ẽt quo reperitur simpliciter legatũ hoc confirmatũ, tñ nihil oparet cõfirmatio, qñ, ut dictum, est testator censetur legasse solum ius, qđ hẽbat in dicto feudo, licet morte eius esset periturum. Vnde confirmatio solum refertur ad illud, quod in legato continetur, & ad dictũ ius relictũ restringit̃, nec ꝑ illã legatũ auget, q̃a natura ꝯfirmationis est dare robur cõfirmato, nõ ãt extẽdere ipsũ ad id, ꝙ in illo nõ includebat̃, ẽm Bald. in l. si aduersus. C. si aduer. rẽ iudica. ꝑ l. Aureli⁹. §. testõ. de li. leg. & dicit ẽt Bal. in l. nominationes. C. de appel. ꝙ cõfirmatio nõ extẽdit̃ ultra q̃ actus cõfirmabilis, ꝑ d. §. testõ. & de quo latius ꝑ Ale. in consi. 122. Viso puncto, &c. 4. vol. sed, vt est dictum, dicta institutio continet solũ ius, qđ hẽbat testator morte periturum, ergo confirmatio ẽt ad illud restringitur, & per ꝯñs institutio ẽt confirmata redditur inutilis. Nec ex illa potuit. d. Syluia grauari, quia nihil habuit a testõre, & facit. c. 1. de succes. feu. ubi habetur, quod sup feudo non valet aliqua testatoris ordinatio. Nec etiam agnatus proximior, & ad quem deuoluitur feudum antiquum, tenetur de cõmoditate & fructib. feudi satisfacere creditorib. agnati, ꝑ cuius mortẽ successit in feudo, si nõ sit eius hrs. c. j. an agn. uel fil. defun. respectu & pro rata fructũ illius anni, quo mortuus est, & q. diuiduntur, ut ibi dicitur. Nec ob allegata in ꝯrium. Et primò, ꝙ istud sit feudũ hrditariũ, & per ꝯñs, ꝙ successor non possit uenire cõtra factũ defuncti, tã inter uiuos, quã in ultima uoluntate, ꝑ no. ꝑ Iac. de Belui. & Bal. in c. 1. §. hæc quoque de

11 suc. feu. cum concor. q̃a † illud procedit in filio qui ad tale feudum nõ potest admitti, nisi sit hrs ꝑris. d. c. 1. an agna. uel fil. & qui hrs cogitur approbare factũ defuncti. l. cum a matre. C. de rei vend. sed in agnato transuersali secus, quia ad illum deuol-

uitur,

uitur, & pertinet feudum hæreditariũ,ẽt si nõ sit hæres: qa nolit uel quia non posit,ut est expressum,in d.c.1. & iõ si nõ fuit hr̃s agnati p̃mortui,nõ cogit̃ factũ illius approbare,& feudũ ꝑ dictũ dr̃ hr̃ditariũ respectu descẽdẽtiũ, & nõ respectu agnatorũ trãsuersaliũ.& iõ.d.Syluia q̃ est agnata trãsuersalis,& q̃ non est hr̃s uniuersalis patrui,nõ ꝯpellit̃ approbare factũ defuncti, & tãto magis, qa ẽt filius exclusus a p̃re ab uñi successione non excludit̃ a dicto feudo hr̃ditario,sed solũ excluderet̃,qñ posit & nollet eẽ hr̃s,& feudũ retinere uellet, ₰m Bal.ĩ d.c.1. an agn. uel fil.& ꝓbat̃ ẽt no. ꝑ Bar.ĩ l.iurisiurãdi.§.si liberi.de ope.libe. & eo casu quo filius facto p̃ris nõ eẽt hr̃s suus, & q̃ tũc,ut dixi, dẽt ad feudũ admitti,nõ cogeret̃ factũ p̃ris approbare,q̃uis feudũ eẽt hr̃ditariũ sui natura,qa ad approbationẽ ꝯpellit̃ solũ,qñ successit,& succedere potuit p̃ri:ꝑ illã regulã,ꝙ hr̃s nõ p̃t uenire ꝯ̃ factũ defũcti.d.l.cũ a matre,& q̃ regula nõ p̃t hr̃e locũ,qñ 12 filius ꝑ patrẽ successione fuit exclusus. Nõ ob.ẽt ꝙ † cõmoditas feudi posit adiudicari creditorib.uasalli,ꝑ no. ꝑ Bart.in l.si finita.§.si de uectigalib.de dam.infec. quia illud est uerũ in præiudiciũ uasalli debitoris uel hæredis sui, qui ẽt successit in feudo,sed qñ ad alium agnatũ peruenit feudũ antiquũ, qui non sit hr̃s debitoris p̃mortui, tũc ille ẽt de cõmoditate & fructib.feudi non tenetur satisfacere creditoribus illius, nisi pro rata fructuũ illius anni,quo mortuus est.d.c.1. an agna.uel fil.ubi hoc est expressum,& iõ q̃uis ẽt Troianus potuisset hypothecare cõmoditatem feudi etiam sine ꝯsensu dñi,tñ solũ durasset hypotheca eo uiuente,& fuisset resoluta eius iure finito per mortẽ. d.l.lex uectig.& per Ang.& Imol.& Moder.in d.l.pro hærede. 13 §.quid tamen.de acq.hær.& similiter q̃uis cũ † cõsensũ dñi potuisset feudum obligare ẽt post mortẽ suam, qa tñ postmodũ donatarius succedit donatori,& factus est eius hæres,& sic extincta & confusa fuit actio personalis debitori.C.de pac. hypotheca ẽt tanq̃ accessoria non potuit ulterius durare per iura p̃allegata,ẽt si durare potuisset post mortẽ donatoris, casu quo donatarius illi non successisset,& sic concluditur ex oĩb.p̃missis,ꝙ dicta dña Syluia non tenet̃ ex titulo donationis,nec ex titulo legati ꝑdicto Nicolao Mariæ, & ꝙ etiam pro d. feudo ab ea possesso non potest agi hypothecaria. Laus Deo.

¶ Bona quando præsumantur feudalia, vel non.

SVMMARIVM.

1 *Feudum sui natura non transit ad fœminam.*
2 *Liberorum appellatione quando veniunt fœminæ.*
3 *Verbum ita quòd, taxatiuum est, num. 7.*
4 *Bona allodialia an ad fœminam transeant.*
5 *Facta restitutione feudi non dicitur quis illud tenere iure antiquo, siue paterno, sed ex noua concessione.*
6 *Feudi natura est, quòd dominium directum reseruetur, aliàs donatio esset.*
8 *Inducta ad augmentum non debent contrarium operari.*
9 *Clausula, ut possit de illis facere & disponere, sicut exigit appetitus, cuius sit effectus.*
10 *Concessio ob merita debet censeri simplex, & pura donatio, præsumitur facta motu proprio. & nu. 11.*
12 *Gratia facta motu proprio non vitiatur, si qualitas rei non exprimatur, & de præiudicio tertij non agatur.*
13 *Ex pacto agi potest, quòd dominium etiam directum transeat in feudatarium.*
14 *Feudi franchisia non eximit vasallum ab his quæ sunt de forma fidelitatis.*
15 *Feudum frãchum alienatur etiam per vltimam voluntatem sine domini licentia cum in eo censetur translatum verum dominium, num. 16.*
17 *Feudo concesso ad certum seruitium, etiam per fœminam explicabile, in quo industria personæ non est electa, ad illud fœmina admittitur.*
18 *Fœmina succedit in feudo per pecuniam acquisito.*
19 *Fœmina in quibus casibus succedat in feudis.*
20 *Feudum quamuis ad fœminam non transeat, possessio tamẽ quæ erat patris in illam continuatur, & potest agere remedio possessorio contra eos ad quos est deuolutum.*
21 *Statuto induci potest, quòd ipso iure sine aliqua apprehensione possessio in hæredem transferatur.*

CONSILIVM XVIII.

PRIMO & principaliter est uidendum: an bona, de q̃bus agit̃, sint feudalia, & prima facie vr̃ ꝙ sic: quia sic ꝯstare dr̃ per inuestiturã factã, de mandato illustrissimi Ducis Mediolani in personã dñi Gulielmi de Lischa, a quo hi, ĩter quos nũc ꝯtẽdit̃, descenderũt,& in qua ꝑdictus d. Gulielmus inuestitus fuit iure feudi nobilis & gẽtilis pro se, liberisq́;, ac descẽdentib.suis,ac 1 ex eis lr̃iẽ descẽdẽtib. &c. sub quib. † verbis masculi dũtaxat & non fœminæ intelliguntur inclusi, quia feudũ sui natura nõ trãsit ad fẽminã.c.1.§.hoc aũt notandũ.in ti.qui feud.dare pos.c.1. §.fil.de succe.feu.c.1.an mutus. & iõ quamuis appellatione descendentium & liberorũ ueniant ẽt fœminæ.l.j.C.de cõd. ĩser. l.cognoscere.§.liberorum.de ver.signif. rõne tñ subiectæ materiæ in casu prædicto verborũ significatio restringit̃ ad masculos, ar.l.si stipulatus.in prin.de vsur.& in l.si uno.in prin.loc. & hoc in terminis firmat Pau.de Cast.in l. sed si hac §. liberos. de 2 in ius uoc.vbi dicit,ꝙ † licet appellõne liberorũ ueniant fœminæ,ut ibi,hoc est verũ in materia indifferenti, sed non sic in materia,quæ cõuenit masculis & non fœminis, ut in feudis,& cũ eo transit Ale qđ ẽt dicit esse no.facit ẽt, quia uidemus, ꝙ ubi feudũ recipitur pro se & hr̃dibus,ꝙ intelligitur de masculis. c. j.de nat.suc.feu.c.j.quemad.feu.cõs.po.no.in l.ex facto.§.fi.ad Treb.& ꝑ Bar.& alios in l.Gallus.§.ẽt si parente.de li.& posth. Et si forte dicatur,ꝙ feudũ prædictũ fuit extinctum & euacuatũ,cũ fuerit confiscatus per D. Franciscum de Carraria successorem dicti dñi ducis Mediolani, & in eius camera actualiter incorporatũ,prout cõstat ex literis ducalib. & quæ confiscatio facta ob delictũ directo ꝯmisũ in p̃sonam dñi nocuit descendẽtibus dicti.D.Guliel.c.j.§.deniq́;,& ibi per omnes, quæ fuerit prima cã benef.amit.c.j.si uasal.feu.priue.c.j. de eo qui interfe. fra.do.sui.& c.si uasallus culpam.si de feu.fuerit cõtr.inter d. & agn.per Bar.in l.eũ qui.de interd. & releg. cum conc. Ad istud rñdetur, ꝙ per illustrissimum dñium Venetũ ꝑdictum feudũ fuit restitutũ Xandro filio d.do.Gulielmi, & in eius personã renouatũ,sicut ex literis ducalibus ẽt cõnstat,dũ in eis mãdat̃,bona quæ fuerunt d.do. Gulielmi restitui dicto Xandro, ita ꝙ de illis facere,vti,& disponere posit,sicut idem.D. Gulielmus,dũ viueret,faciebat,&c. põdero igit̃ primo illud verbũ, ita ꝙ, hñs 3 † vim taxationis.ar.l.Lucius.§.qui hẽbat.in fi.ad Treb. & ar.l.in alie.§.liberos.de neg.ge.ac ẽt illud verbũ, sicut, qđ limitationẽ inducit,qñ per illud adijcit̃ aliquid p̃teritũ,de quo cõstat.l. edita.& ibi per Bar.& Doc.C.de edẽ.& per Bar.in extrau. ad reprimen.in uer. prout,& ꝑpea, cũ cõstet,quo iure. D. Gulielmus dũ uiueret,ꝑdicta bona teneret & posidebat.s.iure feudi,eodẽ iure per illustrissimũ Dñium ĩtelligunt̃ restituta, nõ aũt simpliciter ĩtelligũtur ꝯcessa,& pleno iure de nouo donata, aliàs verba ꝑdicta,quæ,vt dixi,taxationem & limitationẽ important,significarẽt augmentũ contra eorũ proprium significatũ,& ꝙ ẽt hẽant sensum ꝑdictũ, constat ex cõfessione dicti Xãdri in ꝑcib. porrectis illustrissimo Dñio,in quib. asserit, dicta bona in feudũ tenere,& idcirco petit sibi ꝯcedi licentiam alienãdi,quæ ꝯfessio ꝯ̃ eũ & successores suos probat,ꝙ sint in feudũ recepta & ꝯcessa a prædicto Dñio.l.Publia.§.fi.ff.depo.l.qualiter.& ibi no. C.de nõ nu.pec.& per Bar.in l.cũ falsa.C.de iuris & fac.igno.si 4 ergo hæc bona sunt feudalia,vti ex præmisis cõstat,ur̃ † ꝙ possessio eorũ non cõtinuet̃ in filiã hr̃dem p̃ris ex forma statuti,q̃ vt dictũ est,non uocatur ad feudũ,cũ non sit quid hr̃ditarium, adeo ꝙ non venit in petitione hr̃ditatis,₰m Cy.& Bar.in l.item uidendum.§.fi.de peti.hr̃di.& præsertim cũ non sit receptum ꝑ se & hr̃dibus,sed pro liberis & descẽdẽtibus,quo casu ad illos transit,ẽt si non sint hr̃des, ₰m An. Ise.Bal.& de alios,in c.1.an agn.uel fil.Cy.in l.si manumissus.in fi.C.de lib.& eo.lib.Io.An. in add.Spec.in ti.de feu.§.fi.in addi.inc.Dẽt dicere,&c.Bar.in l. eũ qui.de interd.& relega.Bald.in l.3.in fi.C. de fideic. in c.1.de alie.feu.p̃r.And.de Iser.in c. j. in prin.qui suc.te.& per Pau. de Cast.in l.si mihi & Titio.de uer.obl.in l.sed si hac.§.patronũ.de in ius voc.in l.pro hr̃de.§.si quid tñ.de acq.hær. & in auth. post fratres.C.de legi. hær. Sed tñ p̃missis non obstantib. contrariam sñiam proculdubio puto ueriorem.Nam q̃uis.D.Guliel. fuerit inuestitus,ut dictum est,dũmodo tñ inuestienti successit D.Fran.de Carraria,qui,ut p̃supponitur dictum d.Gul.ob deli-

ctum in eo directo cõmissum feudo priuauit, ac illud suæ cameræ incorporauit, quo fit, ut dictũ feudũ dicatur in psona d. do. Guliel. finitũ in piudiciũ ẽt suorũ descendentiũ. d.c. 1. §. denique fuerit prima cã benef. amit. cũ alijs conc. superius alle. dictus 5 ergo Xãder † eius filius, cui fuit facta restitutio per illustrissimũ D. Venetũ, non dr̃ bona prædicta tenere iure feudi paterni & antiqui, sed ex noua cõcessione, ƒm And. de Iser. & Alua. referẽtẽ Ray. ita ẽt uoluisse in c. 1. de vasal. decrep. æta. Bal. in l. 1. q. 15. de rer. diui. l. executorẽ, C. de exec. rei iud. And. de Iser. in c. 1. in prin, quæ fue. prima cã ben. amit. Imo. c. 2. de feud. Pau. de Cast. cons. 161. inc. Qđ istud feudum. in l. peculium. §. si ære. per not. ibi per gl. de pec. in quibus locis concludunt Doc. qđ qñ pp feloniã feudũ est ad dñm reuersum, & per eum est apprehẽsa possessio, si quidem vasallo rursus concedat, dr̃ noua cõcessio, & si iure feudi sit ꝯcessio facta, erit nouum feudũ, q̃uis prius esset antiquũ: & ita esset ẽt in casu nostro, vbi Xander de his bonis a dicto Dñio de nouo fuisset inuestitus. & iure feudi ad ea restitutus. sed † hõi concessio facta d. Xandro ab illustrissimo Dñio 6 nõ fuit feudalis, sed fuit simplex & plena donatio, ex quo facta est libere, & cum oĩbus iuribus suis absq; vlla reseruatione directi dñij, vel alicuius iuris, qđ est ꝯ naturam concessionis feudi. c. j. in fi. de inuesti. de re alie. fac. c. j. cũ ibi not. de c. Conra. & ita in terminis concludit Ale. cons. 24. in fi. 4 col. 5. vol. vbi loquitur proprie hoc casu, qui dicit ẽt Old. sic cõsuluisse per plures rões in cons. 159. inc. Ex pñti themate quatuor vñr, &c. q̃ loquitur etiam eo casu, quo interuenit iuestitura, & præsertim in casu nostro ita est interpretãdum pp uerbum libere, de quo in literis ducalib. quod sign̄at pcisam libertatẽ, ƒm Bal. in c. j. §. ad hæc. de pace iura. fir. nam appellatione libertatis intelligitur de omnimoda l. cũ uenderes. de act. emp. facit, qđ no. Bart. in l. fi. §. idẽ rescripserunt. ad munici. in qua libertate nõ dr̃ esse feudatarius. qui est in pluribus astrictus. c. 1. de forma fideli. vñ appellatur vasallus. i. obligatus, & deriuatur a vas vadis, quod interpretatur obses: inde vadimoniũ. & ad illa tenetur, ẽt si iurm remittatur. c. 1. q̃ fue. prima cau. bñf. ami. §. 1. & de cap. Cõra. in princ. & ex hoc ẽt appellatur clientulus. i. seruitor. c. 1. in princ. & §. & si clientulus. de feu. alie. nã obligatus est ad seruiendum dño. c. j. in fi. in quib. cau. feu. ami qđ iõ dr̃ ẽt homo alienus, ƒm Bar. in l. si quæramus. de test. & prout ẽt declarat Alua. in præl. feu. q. 7. Ad idẽ est ẽt põderandum verbum integre, de quo in dicta restitutione, qđ significat dictam restitutionẽ fieri sine vlla diminutione. l. fi. C. ad leg. Falci. faciunt no. in l. decẽ. de fideic. lib. & sic qđ concedens oẽ ius suum trãstulerit, & nihil sibi reseruauerit, qđ ẽt præcipue ponderat Old. & Alexã. in d. cons. Ad ostendendũ, qđ fuerit plena donatio, & non feudi cõcessio. nõ n. dici posset restitutio facta integre, sed potius cũ diminutione, si in feudũ bona rursus essent concessa, quia dñium directũ esset apud concedentẽ, qđ est nobilius. l. 1. in fi. si ager. vectig. vel emph. pet. & iõ ab utili recognoscitur, ut no. in l. 3. §. ex contrario. de acq. pos. Nec obst. dũ dicebatur, qđ dicta restõ restringitur, & limitet ad vsũ & ius qđ hẽbat. d. Gulielmus uiuens, & sic qđ vñr bona concessa Xãdro eo iure, quo erant apud p̃rem suũ pp verbũ illud, ita qđ, ac ẽt pp illã dictionem, sicut. Quia 7 ex pcedentib. satis cõstat, qđ † intentio principis fuit plenissime concedere dicta bona Xãdro, tũ quia narrat hoc fieri pp bñmerita p̃ris, tũ pp. d. verba libere, & integre, dũ igitur postea subiicit ita qđ de illis facere, uti, & disponere possit: sicut idem d. Gulielmus, dũ viueret, faciebat, &c. istud non exprimatur ad diminutionẽ gr̃æ, sed potius ad augmentũ & ad effectũ, ut sit sine ulla diminutione, quia cũ illustrissimũ Dñium ignoraret aliqua bona fuisse iure feudi apud dictum d. Gul. l. uerius. C. de probationib. l. si ff. p suo. stãte tali ignorantia psumpta, dici non pt, qđ habuerit aĩum infeudandi, sed quia credidit dicta bona esse libera apud. D. Gulielmũ, & in plena eius libertate, idcirco ad finẽ vt gr̃a exuberantius o pareretur, & effectũ sortiretur, fuit apposita & adiecta dicta clausula in dictis literis ducalib. & ppea verba, de quib. in ea, q̃ alio casu limitant̃ & restringuntur, nõ dẽnt 8 in casu nr̃o hunc effectum operari, ne inducta † ad augmẽtum operent diminutionẽ & ꝯriũ effectũ, ꝯtra l. si mancip. in prin. de fun. inst. & ita ẽt in pulchra q. concludũt Gul. de Cu. & Ang. in l. nulla. ff. leg. ubi quærũt, qđ si testãtor dicat, lego uxori domũ, cũ hoc, qđ si ualet minus. 200. libris, hr̃s meus teneat̃ illi supplere, ita qđ hẽat valorẽ ducẽtarũ librarũ, & si ꝯtigat, qđ valeat vltra, an debit vxor hr̃e illud ultra, uidebat̃ ƒm eos qđ non, q̃a illa verba, ita qđ mulier hẽat ualorẽ ducẽtarũ librarũ, vñr obtinere vim taxationis, p iura supius allegata, in ꝯriũ tñ decidit, q̃a dicta uerba fuerut adiecta ad ampliãdũ fauorẽ vxoris, vñ nõ dẽnt operari ꝯriũ effectũ, & cũ pdictis ꝯcordat ẽt Ale. in l. legata inutiliter. ĩ prin. de leg. 1. & sic isto casu, de quo agimus, ĩ quo militat dicta rõ, locũ nõ hñt no. p Bar. in uers. put in extrau. ad repri. ideo ĩ casu nr̃o nõ ad limitãdũ, sed ad augẽdũ ius ꝯcesũ verba pdicta intelligũtur apposita, cũ ꝯcedẽs crederet ius D. Gul. ad qđ se retulit, p ampliãdo ius cõcesũ filio, esse plenũ, & sine vlla diminutione, sed ẽt dato, qđ ꝯcedẽs p dictã relõnẽ voluisset limitare & restringere dictã ꝯcessionẽ factã Xandro, adhuc tñ est idem, q̃a ab illa restrictione & limitatione fuit recessũ p alias literas ducales emanãtes ad interpretationẽ pcedentiũ, in quib. declarat princeps intẽtionis suæ eẽ, ut dicta bona restituant D. Xãdro libere & integre, q̃uis ex eis. D. Gul. eius p̃r fructus eorũ nõ caperet, & sic ex hoc manifeste colligit̃, qđ nõ vult limitare ꝯcessionẽ suã, ut restringere p relõnẽ ad psonã. D. Gul. q̃a expsse impedimẽtũ, qđ illi imminebat, remouet in psona Xãdri filii, uerbũ ergo illud libere, & integre, expssum in dictis literis absq; ulla restrictione, sed cum ampliatione expssa, sine dubio significat, qđ ista concessio fuit plena donatio & non infeudatio, per ea quæ dicta sunt de natura illius uerbi, hoc ẽt ꝯfirmat̃ ex alia clã dictæ 9 ꝯcessionis, vz, ita † qđ illas teneat, gaudeat, & possideat in perpetuũ, de illis disponere, & facere possit, sicut suus exigit appetitus, & c. q̃ uerba, sicut suus exigit appetitus, sign̄ant, qđ dispositio dictorũ bonorũ sit posita in libera uolũtate, & libero arbitrio ipsius Xãdri, quẽadmodũ verbũ, ƒm cor tuũ, importat liberã voluntatẽ. c. summo opere. 11. q. 3. & idẽ si dicat̃, ƒm sensum tuũ, ƒm do. Ant. & Imo. in c. 1. de ꝯst. Dom. in c. relatũ. 37. di. ac ẽt idẽ de uerbo, ƒm libitũ tuũ. l. fideicõmissaria libertas. la 2. de fideic. liber. no. Imo. in l. si sic. in prin. de leg. 1. & Bar. ĩ l. alio, col. 2. de alim. & ciba. lega. Cũ igr̃ ꝯcedatur Xãdro liberũ arbitrium disponendi de dictis rebus, ex hoc pcipitur, qđ de illis facta fuit plena donatio, & nõ in feudũ concessio, q̃a non est de natura feudi, ut uasallus de re feudali disponat, prout suus exigit appetitus, & ppea nõ põt alienare sine dñi uoluntate. c. 1. de prohib. feu. alie. p Lotha. c. Imperialẽ. ĩ prin. de phi. feu. alie. p Fed. Nec põt rẽ feudalẽ deteriorare, ƒm Inn. ĩ c. ad apostolicæ. de re iud. lib. 6. & Do. in §. sed licet. & Bal. in c. fi. eo. tit. in antiq. & si secus facit, põt feudo priuari, ƒm Bal. in c. 1. §. fi. de pac. tenen. p illum tex. & Pa. de Cast. in auth. q̃ rẽ. C. de sacros. eccl. cũ igitur ĩ re propria pleno iure & libere quilibet sit moderator & arbiter, & ea possit uti & abuti. l. in re mãdata. C. mãd. l. ẽt. §. licet. ff. sol. ma. & ita facere potuerit Xander in cõcessione sibi facta, est dicendũ, qđ illa fuerit plenissima donatio & non infeudatio. & tanto magis, quia si secus diceretur, dicta clausula redderetur superflua, & aliquẽ non operaretur effectũ, qđ utiq; nõ est dicẽdũ. l. si qñ in prin. de leg. 1. c. si Papa, de priu. in 6. Accedit etiã ad hoc cã dictæ cõcessionis. de qua in ea, vz, quia principi manifeste cõstabat, qđ d. do. Gulielmus pater Xãdri p pcurando & q̃rẽdo honorẽ eiusdem principis ꝯ statum. D. Francisci de Carraria in ciuitate Veronæ captus fuit & mortuus, vñ intẽdẽtes, sicut subiũgit̃ in eadẽ ꝯcessione, & p̃fatũ Xãdrũ ob merita p̃ris hr̃e in nr̃a 10 gr̃a recõmissũ, & c. Ex quo ergo hmõi † concessio & restitutio dr̃ facta ob merita, & quidẽ maxima, ẽt in casu dubio dẽt psumi simplex & plena donatio. l. si vero non remunerandi. §. idẽ Papinianus. ff. mand. & plene not. in l. si donatione. C de collationi. & ista fuit ẽt iustissima cã conuertendi priorẽ concessionẽ feudalẽ in simplicẽ, & purã donõnẽ, & hinc ẽ, qđ platus ecclesiæ, pt alterare naturã feudi, vt remuneret seruitia recipientis, adeo qđ si feudũ ecclesiæ erat solitũ cõcedi ad tps tm̃, vel in masculos solũ, pt platus alterare concedendo in lõgius tps, uel in perpetuũ ac ẽt in fœminas ex cã remunerationis, secũdũ Iac. de Belui. & Nic. de Neap. in c. 1. in prin. qui feu. dare pos. & ibi ẽt p Alua. & d. Car. in c. ex parte. in 3. col. & in 3. q. de feu. & ista concessio facta dicta cã psumitur ẽt facta motu proprio, ƒm Guliel. no. in l. 11 3. §. si procurator. qđ quisq; iur. & † Alber. & Ale. in prin. eiusdẽ legis, & ꝯñr non pt allegari uitiũ subreptionis. c. si motu proprio. de præb. lib. 6. quãuis alias motu proprius nõ psumat, ut ibi. & per Bar. in d. l. 3. in prin. & in l. i. C. de bon. vac. & in l. j. C. de pet. bo. subl. lib. 10. & in auth. quas actiones. C. de sacros. eccle. ex hoc sequitur, qđ ẽt est plenius interptanda. licet. n. bñficia princi-

principiũ latissime sint interp̃tanda.l.fi.de const.princ.c.1 dilecti.de dona.id tñ magis est dicendu, vbi cõcedit motu ꝓprio.c. si plurib.de præb.lib.6.& per Abb in cle.si Romanus.eo. ti. vbi 12 ẽt ad ꝓpositũ probatur,ꝙ grã † facta motu proprio nõ vitiat, si qualitates rei non exprimant,& de piudicio tertij nõ agat.& per Abb.inc.ad aures.de resc. quia igit ista cõcessio ex sui natura, & pp motũ propriũ est pinguius interpretanda, & quia ẽt princeps in suis literis sic attestat expressè & affirmat,est absq; dubio concludendũ,ꝙ contineat plenã & simplicẽ donationẽ, & non infeudationem.¶ Sed adhuc dato,ꝙ cõcessio,de qua agitur,eẽt feudalis, nihilo minus feudũ hoc ad fẽminã trãsiret,qñ tale feudũ diceret liberũ & francũ,quia sic actũ est,ut sit liberũ vt cõstat ex illo verbo libere,& declarat Io.And.in addi. Spe. in rub.de p̃scr.in pe.& ulti.col.Old.cõs. 234.Factũ tale est,quidã miles.Bal.in c.inter dilectos.col.5.de fid.instr.in c.1.de uasal.q curi.vẽ.in fi.prin.Alua.in c.fi. eo.ti.& Alex.cons.30.ad fi.j. vol. Frãcũ quoq; & liberũ dici põt,qa concessa sunt dicta bona Xãdro integre & sine diminutione,& dr̃ ꝙ ĩ eũ translatũ est dñiũ ẽt directũ.l.fi.C.ad le.Fal. Nam ex pacto agi p̃t,ꝙ oẽ dñiũ tran 13 seat † in feudatariũ,ꝶm Ioã.Mon. in c.j.de reg.iu. & tũc dr̃ frãcũ & liberũ,ꝶm Bal.in l.si plures.col.2.C.de cond.ins.Ale.in d. cons.& Are.in cons.14.si ergo ista fuit cõcessio in feudũ, ut sit francũ & liberũ dico ꝙ transit in fẽminã, q̃uis non succedat regulr̃ in feudo,quia uidemus,& ꝙ ẽt non transit regulariter ad ecclesiam.c.1.de alie.feud.c.si clericus.si de feu. fuerit cõtr. inter do.& agn.c.1.de cler.q ar.belli.dep.& ibi Bal. c.j.an mutus vel sur.& c.1.§.fi.in ti.de bñfi.fæ.& tñ si sit liberũ in illo eccl̃a succedit,ꝶm Bal.in d.l.si plures.in c.q in ecclarũ.col.3. de cõst. alle. d.c.inter dilectos.ubi Bal.ẽt idem tenet in 3. col. & in auth.nisi rogati.vlt.col. C.ad Treb.& Ale.& Ar.ĩ dictis ꝯsilijs,sicut ergo ad ecclãm transit,ita ẽt & ad fœminã, quia in hoc æquiparãtur. d.c.j.in fi.an mutus.& quãuis vasallus hñs feudũ frãcũ.a quo ẽt non sit exactum iurm̃ fidelitatis, non sit exemptus, a fidelitate, quo ad capitula,q̃ cõtinẽtur in forma fidelitatis,q̃ qb.in tit. de forma fideli.ꝶm Io.Andr.in rub.Old.in dicto cons.per c.veritatis.de iureiu.q̃uis ꝶm eũ no teneatur ultra id, qd̃ ꝯtinet forma fidelitatis.Non tñ pp hoc est minus ad fœminã transitoriũ,qa q̃uis multæ sint rões, ex quib. fœmina excludit, pp quas non est habilis ad oĩa,q̃ continent in forma fidelitatis. prout declarat Bal.in l.quoties.C.de fideic.tñ una sola est finalis, vc3, quia non p̃t esse in pugna cũ dño suo.ꝶm gl.in c.1.§.hoc aũt notãdũ. qui feu.dare.pos.prout tenet vasallus.c.j.de ca. Cõra.quæ glos. est cõiter approbata,ꝶm Alex.in cons.10.5.vol.& ꝓpea ex hoc infert ibi And.de Iser.ꝙ ubi esset talis fœmina,q̃ iret & ire posset ad pugnã,ꝙ in feudo succederet,sicut masculus, quia in ea cessat prohibitionis rõ,& per ꝯñs prohibitio.l.adigere §. quãuis.de iure patr.c.cũ cessante.de app.quemmadmodũ ergo vbi põt pugnare,est capax fœmina,sic ẽt qñ nõ tenet ex natura feudi feudatarius ad pugnã,prout non tenetur,qñ feudũ est frãcũ ꝶm Old.in dicto cons. cũ hoc non cõtineatur in capitulis fidelitatis,qa utroq; casu militat eadem rõ,& sic And.de Ise.in loco p̃allegato aperte & manifeste sentit, quod dixi,& quãuis moder.in d.§.hoc autem notandum.teneant contra And.ea rõne, quia mulier ex alijs causis excludit a feudo, q̃ colligũt ex dictis capitulis fidelitatis,& prout declarat Bal.in d.l.quoties. & q̃ ẽt locũ hñt, qñ mulier solet pugnare, uel qñ non est obligata ad pugnãdũ. Nihilo minus dicẽdũ est,ꝙ aliæ rões nõ sũt finales, vt dixi,& prout declarat D.Bar.Soc.in consi.257.inc. Visis inuestituris,&c.qui hoc modo saluat.d.And.de Iser.& ultra eum 14 ꝯfirmatur ista rñsio. Nam,ut dixi,frãchisia feudi † non eximit vasallũ ab his,q̃ sunt de forma fidelitatis,sub qua continet,ꝙ vasallus non sit dño in dãno.c.1. de forma fideli.& tñ in eo succedit ecclesia, ut ẽt est dictũ pp quod dñs dãnũ patit,qa ad dñm non poterit amplius redire,qñ illa in perpetuum uiuit, & non moritur.c.si gratiosæ.de rescr.in 6.& c.1.§.de alie.feu.& iõ hac etiam ratione ecclesia in feudo non admittitur. d.§.1.per Docto.in ca. in p̃ñtia. de prob.sed quamuis dicta ratio prohibitionis adhuc duret in feudo franco, quo ad ecclesiã, nihilo minus illa admittitur,quia dicta ratio est non finalis,& illa quæ finalis est,cessat,& locũ non habet. Nã cum militare non sit necesse, quando feudũ est francũ,ecclesia non est incapax,quæ incapax quo ad aliud feudum reputatur, quia obsequium militare, ad quẽ uasallus tenetur,p̃stare non potest,vt dicit tex.in c.j.de cle. qui ar.belli.dep.& istud etiam sentit gl.in c.j.an mutus,&c. & Bal.in l.j.C.de legi.dum dicit,ꝙ filius monachus non succedit in feudo,qa non p̃t ꝓstare seruitia debita,qa nemo militãs,&c. c.j.ne cler.vel mona.vbi igit rõ p̃dictorũ cõtra And.de Ise.locũ hr̃et,certe ad ecclesiam feudum francũ nõ trãsiret contra cõem opi.quia in ea,vt dixi,durat alia rõ prohibitionis comprehensa sub forma fidelitatis,a qua nõ eximitur vasallus, q̃uis feudũ sit liberum & francũ ,ꝶm Io.And.& Old.in locis prælallegatis. Vel melius dici p̃t,ꝙ frãchisia & libertas dicti feudi sit in rem,& circa ipsam rẽ ita ꝙ dicta res sit simplex exẽpta a legib.feudorum, & iõ p̃t transire ad oẽs,ad quos transiret,si allodalis eẽt,& hinc 15 est ꝙ põt feudũ francũ † alienari sine licentia dñi,ꝶm Host.& Io.An.in c.fi.de reb.eccl.non alie.Bal.in l.1.in 2.col.C.si a non cõpe.iudi.& idẽ p̃supponit Are.in d.cons. 15. qñ dñs aliqd̃ ius sibi nõ reseruauit,sicut in casu nr̃o ꝯtingit.Nec ꝯrium dicit An. de Iser.ĩ c.j.fi.ĩ qb.cau.feu.amit.qa nõ loquit ĩ feudo libero, qd̃ liberũ esse dr̃, si id exp̃ssè agat,ꝶm Ale.in d.cõs.30. in fin. p 16 no.p An.in loco p̃dicto,& sitr̃ † de feudo frãco põt uasallus in testõ disponere contra regulã, de qua in c.j.qualiter olim feud. alie.pot.prout declarat & concludit Bal. in d. auth. nisi rogati. C.ad Treb.quia ergo res remanet frãca & absolutè libera apud feudatariũ tacitè vr̃ actũ,ꝙ transire posset ad oẽs,ad quos trãsiret q̃libet res allodialis,& per ꝯñs, ꝙ transire posit ad fœminam,ad ecclesiã, & ad alios quoscunq; capaces cuiuslibet rei allodialis. & in hoc intelligit natura feudi immutata, quẽadmodũ cõtingit,qñ exp̃ssè cõuenit, ꝙ feudũ ad fœminã trãsire possit.d.j.§.hoc aũt notandũ.qui feu.dare pos. q̃uis p̃stare nõ possit oĩa,q̃ sub iuro fidelitatis cõtinẽtur: qa ea q̃ implere nõ põt, sibi remissa intelligitur,uel poterit seruire uel adimplere p substitutũ,& idẽ de quolibet alio qui seruire vel implere nõ possit sicut & aliàs cõtingit.c.si minori.cũ seq.si de feu.fue.cõtr. inter do.& agn.quasi ꝙ sit actũ ex qualitate p̃sonæ,ꝶm Spec.in tit.de feu.§.qm̃.ver.21.& ibi ẽt Io.And. & And.de Iser.in c.j.in fi.de mil.qui ar.belli.depo.in c.j.§.fin.de benefi.fẽm. & in c.j.an mutus,&c.& Ale.in d.cõs. 10.5.vol.& per hoc tollit altera rõ,quę p Doc.allegat ꝯ And.de Iser.in d.§.hoc aũt notandũ, qa nõ loquit eo casu,quo fœmina, vel eccl̃a, tacitè, vel exp̃ssè vocat ad 17 feudũ,& adhuc oĩa p̃missa cõfirmãtur. Nã vbi † feudũ cõcedit ad certũ seruitiũ explicabile p fœminã, sicut p masculũ, uel in quo nõ sit electa industria p̃sonę,& explicari possit per idoneũ substitutũ,quod appellat cõdõnatũ.c.fi.de Capi.q curiã uend. ad illud fœmina admittit,& idẽ dico de eccl̃a, puta si sit cõcessum sub annua præstatione,q̃uis feudatarius ẽt dicto casu non sit absolutus ab his,q̃ cõtinẽtur sub forma fidelitatis,qa ad ea se obligauit proprio iuro: vel qa in dubio de his non intelligitur facta remissio,ꝶm And.de Iser.& Alua.in d.c.fin.& ita ꝙ dicto casu succedat fœmina,uoluit Iac.de Belu.in c.j.§.quin ẽt.in tit. epis.vel Abb.ubi dicit sic fuisse obtentũ in regno Siciliæ, quẽ sequitur Bald.& Alua. per c.si cui militi.in tit.de extraor. capi.in vsib.feu.qui titulus cõiter hr̃.& idẽ tenet Raph.Cu.cõs.165.in ci.Prælatus.ver.circa ꝶm. idẽ etiã tenet Cyn. & cõiter Doct.in auth.ingressi.ut ibi refert Sali.in fi.C.de sacrosc.eccl.qui loquuntur in ecclesia.& Cano.cõiter in d.c.in p̃ñtia. de prob.& Ale.in cõs.10.5.vol. & hoc qa ex qualitate seruitij explicabilis per fœminã,vel ecclesiã,vr̃ tacitè actũ,ꝙ ad illã transeat, & qa iura, q̃ excludũt fœminã a successione feudi,loquũtur de feudo recto & proprio,& nõ de improprio,sicut est feudũ p̃dictum conditionatũ,iõ d.iura velut exorbitantia nõ dẽnt extẽdi ad illud, put declarat Alua.in d.§.quinetiã.& hinc etiam uidemus, ꝙ fœ- 18 mina † succedit in feudo acquisito per pecuniam ꝶm Odof.in summa in tit.qui poss. succede.in feu.& Bal.in d.c.j.§.& qa uidimus.in ti.qui feu.dare poss.& Doc. cõiter in c.j. de feu.da.in vic.le.cõmis.Rom.in cõs.267.ult.col. qa non est ꝓpriè feudũ. & per Bal.in l.si quã.C.de ope.libe.& in l.liberti,libertæq;.& p Alex.in l.utrũ turpẽ.de uer.obl.idem ergo est per oĩa dicẽdum in feudo libero & franco, qa in illo militant rões præmissæ. Nam & illud nõ est ꝓpriũ, & rectũ feudum, quia in multis,de quib.s. nõ retinet naturã recti feudi, & hoc ẽt cõcedit Bald.in d.l.j.C.si a non cõpe.iud.& in plu.feu.dũ dicit, ꝙ de tali feudo franco,id est libero nulla fit in iure specifica mentio, nisi p hoc feudum intelligamus illud,qd̃ ex pacto non hẽat propriã naturã feudi,de quo in c.j.de feu.nõ habẽ. ꝓpriam na.feu.& idẽ firmat in d.c.inter dilectos.qñ dicit, ꝙ feudũ nunquã est frãcũ,ni

ſi noīatim & expſsè dicat,quia excedit naturā recti feudi. Item feudatari⁹ ꝓ feudo libero nō tenet vltra id qđ ſub forma fidelitatis ꝯtinet ad aliqđ ſeruitiū certū vel incertū, vt dixi ſupius, ergo multo magis dēt fœmina in eo ſuccedere quā in feudo ꝯditionato,in quo vaſallus vltra cōpræheſa ſub dicta forma tenet ad aliqđ ſeruitiū ꝑ fęminā ēt explicabile,quia ſicut hoc caſu ex qualitate ſeruitij tacitè actū, ut ad fœminā trāſeat ſm ꝑdictos, facilius hoc pſumi dēt, qñ ex natura feudali aliqđ ſeruitiū non eſt pſtādum.Et ex his ad allegata in ꝯriū primo & ſcđo loco remanet rñſum . Nam quo ad inueſtituram ducis Mediolani dr̄, ꝙ feudū ab illo ꝯceſſū fuit finitū & extinctū per publicationē de eo factā ob delictū.D.Gulielmi,& ēt vbi duraret nō cōſtat, ꝙ bona,de quib.nūc agiť,ſint de illis,q̄ cōceſſit dictus Duz, ꝓut ꝯſtare debuit,ad hoc ut ꝑs fundare ſe poſſit in dicta inueſtitura,ut declarat Bar. in l. 1. C.ſi unus ex pluri.in l.demōſtratio falſa.in prin.de cōd.& dem.& per Io.And.& alios in c. auditis. de pſcr.& in c.cū Ioannes.de fid.inſtr.ſiſr q̄tū ad nouam cōceſſionē illuſtriſſimi Dñij dr̄,ꝙ non fuit feudalis , ſed ꝙ fuit ſimplex & plena donō,& ꝙ ubi contineret dationē feudi , ꝙ illud fuit liberū,in quo fœminæ ſuccedunt maſculis ēt extātib.ſicuti ex ꝑmiſſis plenius conſtat.Poſtremo non obſ.allegata cōfeſſio Xandri , quia ſolū narrauit hr̄e aliquas poſſeſſiones & bona in terris & locis,q̄ recognoſcit ab illuſtriſſimo Dñio iure feudi,& illas uel illa aliter non exprimit,nec aliter certificat , iō dicta cōfeſſio rōne incertitudinis nihil ꝓbat,& ualet,vt eſt caſus, & ibi no.in l.certū.in prin.de cōfeſ. Non.n.dixit, ꝙ oēs poſſeſſiones, quas hēt in tali lodo recognoſcat iure feudi,ſed ꝙ aliquas,q̄ eſt diminutionis nota,& in quolibet modico uerificatur,ut no. in cle.j.de fo.cōpe.& probatur in l.Gallus.§.in oīb.& ibi no.Are. de lib.& poſth. & vbi bona ſpecificaſſet , adhuc talis confeſſio non noceret,quia non ſequitur, fateť iure feudi certa bona tenere,ergo in illis fœmina non ſuccedit.nam multi ſunt caſus, ī

19 quib.fœmina ſuccedere pt,q̄uis † alienari non poſſit feudū ſine licentia dñi,quos enumerāt Doc.in d.c.j.§.& quia.ver. hoc āt notandū.qui feu.dare poſ.& Rom.in d.cōſ.367.& in cōſ.j.& ita ꝙ nō probat hoc eſſe,qđ ab hoc ꝯtingit abeſſe.l.nō hoc.C. vñ cog.c.in pñtia.de ꝓb.¶ Et ꝑ ꝑdicta inferť ad aliud,de quo q̄rit,ualet,ꝙ poſſeſſio iſtorū bonorū,de q̄b.contēdiť, cōtinuata eſt in hanc mulierē ex forma ſtatuti Veronēſis, cū ſit hr̄ditaria,& ad fœminā tranſitoria,caſu ēt quo eſſent feudalia. Quini

20 mo ubi ēt feudū eēt tale,qđ ad † fęminā nō tranſiret,adhuc tñ poſſeſſio,q̄ fuit apud pr̄em,cōtinuari potuiſſet in filiā,& per eā agi remedio poſſeſſorio contra agnatos,ad quos feudū diceret deuolutū,prout voluit Io.And.in add.Spec.in tit.de teſt.§.pe.ī vlt.addi.vbi poſt Guid.de Suza.concludit,ꝙ ſi vaſallus decedat relicta unica filia , q̄ petat ſe immitti in poſſeſſionem bñficio.l. fi.C.de edi.diui. Adri.toll. ꝙ agnati, etiā quo ad impediendam immiſſionem in poſſeſſionē in re feudali , non erunt hī cōtradictores,ēt ſi feudū ſit eis debitum, & ueniat illis reſtituēdum, & de hoc dicit eſſe caſum,in c.2. ſi de feu.fue.contr.inter do.& agn.poſt miſſionē.n.ſm eū venit cognoſcēdū & diffiniendū, ſi conſuetudo vel ius aliud defendat filiā,defendatur in illo, aliàs aſſignabitur agnato,qđ dictū tāquā no.refert & ſequitur Alex. in d.l.fi.circa fi.iſtud ēt probatur ex his,q̄ hñr ī c.j.de cōtr.inter maſc.& fœmi.de benef.& ibi Bal. hoc ēt clarè firmat dicens,ꝙ condito teſtō mittitur filia in poſſeſſionē bñficio.d.l.fi.& ab inteſtato iudicis offō,quia in filiā fingitur continuata poſſeſſio.l. nihil.C.ꝓ hr̄de. & ſic loquitur magis ad ꝓpoſitū ſtatuti noſtri. Quāuis ergo nō ueniat in petitione hr̄ditatis ꝑ ea q̄ hñr in l.itē uidēdū.§.fi.rōne tñ poſſeſſionis cōpetit remediū poſſeſſoriū:ſi ergo dať pro adipiſcēda,multo magis pro tuēda poſſeſſiōe , q̄a cui damus actionē,&c.l.j.§.is āt.de ſu pfi. l.inuitus. §. cui dam⁹. de reg.iu.& ſi forte dicat,ꝙ interdictū retinēdæ , qđ intētať,nō cōpetat ſtāte ēt ſtatuto, ꝙ poſſeſſio ipſo iure cōtinueť ī hr̄dē , ſed adipiſcēdæ,qđ in caſu nr̄o nō ꝑponiť,ſm Cy.in l.ea lege.C. đ cōd.ob cau.quē Bal.ibi ſeq̄ť,de quo ꝑ Ale.plenius,in cōſ.82. inci.Viſa facti narratione,&c.2.vol.& ī cōſ.37.in 1.vol. Rñdeť

21 hoc eſt falſum:q̄a ꝑ ſtatutū īduci pt,ꝙ† ipſo iure & ſine apprehēſione trāſferat poſſeſſio in hr̄dē,ut eſt caſus,& ibi no.Bar.in l.raptores.C.đ epiſ.& cle.vbi tex.dicit,ꝙ trāſferť dicto caſu pleniſſima poſſeſſio. ſi ergo ē pleniſſima,ergo hēt oēs effectus ueræ poſſeſſionis,aliàs pleniſſima nō eēt.l.vbi āt nō apparet.ī prī. de ver.obl.& idē tenet Bal.in l.fi.C.de ſacroſ.eccl. & Ang.in l.j. de diſtr.pig.per Doc.l.raptores. & in l. qui uniuerſas.in princ. & ibi Ale.de acq.poſ.& per eum in l.1.in prin.eo.tit.Nam quāuis actus verus non interuenerit,per hoc tñ non ſit quominus poſſeſſio ſit uera,ſicut uidemus,ꝙ etiā per actum non uerum, ſed fictum acquiritur vera poſſeſſio.l.certe.§.1.de prec. ꝑ Bar. ī l.ab emptione.de pac.& in l.ſi is qui ꝓ emptore.ver.ſi. de vſu. lex ergo hoc caſu fingit actum interueniſſe, & ex illo ficto actu acquiritur uera poſſeſſio. præterea quāuis interdictū retinēdæ non ꝯpeteret,& in eo ſit ſpāliter ꝯcluſum, tñ adhuc dici pt intētatum eē remediū adipiſcēdæ, & pſertim uirtute illius clauſulæ omni meliori modo , &c. ſepius repetitæ in libello,quæ ad noſtra narrata refertur,ex quib. narratis ſatis apparet,ꝙ huic dominæ dictum remedium cōpetebat,caſu quo illud,in quo ſpāliter concluditur,non comperet,iō ſuper oīb. & ſingulis narratis,& quæ colligi pñt,ex eis intelligitur eſſe concluſum,etiam ſi non compaterentur ſe cum remedio expreſsè intentato,ut colligitur ex no.per Imo.in c.ſi cautio.de fide inſt.col.pe.& in ſpecie ac in terminis per Alex.conſ.121.Viſo proceſſu.col.6.j.vo. nā ſm eum maxima eſt uirtus dictæ clauſulæ omni meliori modo,&c. ſicut declarat.d.Ant.in c.examinata.circa med. de iud.ī c.literę.de dil.Bal.in l.uinum.ſi cer.pet.Imol.in l.nemo poteſt. de leg. 1.& Pau.de Caſt.conſ. 345. Nec obſt.ꝙ procurator dictæ D.in ſuis replicationibus dicat, intentatum eſſe remedium retinendæ,quia hoc fatemur,ſed non negatur per hoc, quin ēt aliud remedium competens ſit intentatum,ſaltem generaliter, quia procurator non loquitur taxatiue, nec etiam dictio taxatiua ſubintelligitur,ut no.in l.rōnes.de prob.& in l.ſi quidē.C. de tranſ.& ubi ēt dixiſſet remedium retinendę duntaxat fuiſſe ī tentatum,talis confeſſio uoluntaria non noceret dño , ut hr̄ in l.certum.§.ſed an ipſos.de confeſ.& in ca. 1.ut lite non conteſt. & idem per oīa quo ad remedium recuperandę, prout competerēt,intelligeretur ſuper eo concluſum, & propterea concludo ex omni capite , pronunciandum eſſe in fauorem dictæ dominæ . Laus Deo.

¶ Quis debeat præferri , an is qui re conſecutus eſt dignitatem prius licet minor ætate , uel is qui ſpe tantum ante illam eſt conſecutus, & maior eſt ætate.

SVMMARIVM.

1 *Maior ætate,cæteris paribus in concurſu præferri debet.*
2 *Filius Regis uel Com. primogenitus etiam uiuente patre dicitur Rex uel Comes,quod declaratur,nu.12.& 16.*
3 *Ius primogenituræ competit etiam uiuente patre , & tranſmittitur.*
4 *Spes certa & infallibilis non poteſt tolli etiam per principem.*
5 *Patre inueſtito pro ſe & filio primogenito , filius dicitur vocatus poſt patrem ordine ſucceſſiuo.*
6 *Conſuetudo plurimum poteſt in oneribus & præcedentijs etiam vnius familiæ.*
7 *Conſuetudo non contra, ſed præter ius inducitur ſpatio decem annorum.*
8 *Claues caſtri uel cuſtodiæ debent ſtare penes antiquiorem , & ibi plura ſimilia.*
9 *Antiquitas attenditur reſpectu dignitatis et receptionis, non autem ætatis.*
10 *Ius in ſpe ex interuallo poſtea deductum ad actum , nō præfertur iuri interim plenè quęſito.*
11 *Vbi duo requiruntur ad aliquem actū,ille eſt potior, in cuius perſona prius illa concurrunt.*
12 *Vbi ſunt plures domini eiuſdem caſtri , claues apud omnes eſſe debent.*
13 *Dignitas eodem numero non poteſt eſſe penes duos eodem tempore.*
14 *Licentiatus non uenit appellatione doctoris, quia non eſt futurus Doct. infallibiliter.*
15 *Doctoratus poſt alium, licet prius licentiatus alteri non præfertur.*
16 *Præſcriptio inter certas perſonas , non extenditur ad alias.*
17 *Nec conſuetudo contra ius.*
18 *Feudum non dignitatum indiſtinctè poteſt diuidi, & quid in feudis dignitatum.*

CON-

CONSILIVM XIX.

IN HAC controuersia vertSte inter istos illustrissimos & magnificos dños de Pijs. Vr̃ prima ɔside ratione dicendũ, dñm Gibertũ esse in honorib. p̃ferẽdũ do. Alberto ex triplici capite. primo, ratio 1 ne maioris ætatis. Certũ est. n. ꝙ † cæteris paribus maior ętate dẽt p̃ferri. l. semper. de iure immu. in c. j. de maio. & obe. 6. dis. c. statuimus. l. 1. & ibi Bart. de albo scrib. l. fi. de fide instr. & no. gl. & Doc. maxime Mod. in l. cũ quid, si cer. pet. & per Bar. in l. 1. de obsequi. patr. præstã. & per Rom. in l. si uero. §. de viro. 53. fallen. sol. mat. ubi enumerat multa priuilegia, quæ cõpetunt viris antiquioribus, & decem commemorat Arch. in ca. domino sancto. in fi. 50. dis. & per Bal. in c. 1. de renun. vbi per illum tex. dicit, ꝙ plus ualet vmbra senis, quã eloquẽtia iuuenis. facit, quod no. Bal. in l. cum antiquioribus. C. de iure delib. dum ponit, quæ debeantur rõne primogenituræ, cũ suis infinitis cõcord. Scd̃o hoc cõfirmat rõne prioris dignitatis. Nã ex quo parentes p̃dictorũ dñorũ inuestiti sunt pro se & filijs eorũ primo genitis, & dñs Gibertus primo, & ante dñm Albertũ venit in lucem. sequitur, ꝙ per prius est dignitatem adeptus, in qua fuisse dicitur uiuente etiam patre. Qm̃ † filius Regis vel Comitis 2 primogenitus uiuẽte patre Rex dr̃, & Comes, ut no. Bal. in l. in suis de liber. & posth. post gl. in c. fi. 24. q. 1. & in terminis nostris dicit And. de Iser. in c. 1. in prin. de feu. march. ꝙ filius Comitis ĩuestitus viuente ẽt p̃re dr̃ Comes. optime facit, qđ dicit Bal. in c. 1. in ulti. col. in ti. an mu. uel fur. dicens, ꝙ suus hr̃s uiuente patre dr̃ feudatarius, arg. l. si is qui duos. de liber. lega. & ideo post mortem patris non dicitur succedere, sed retinere. insti. de hæred. quali. & differ. §. sui. & d. l. in suis. ff. lib. & posthu. ad idem quod not. dicit Bal. in d. l. cum antiquiorib. ubi dicit, ꝙ quia in feudis filius uiuente patre intelligitur inuestitus, ac ẽt possidere, ideo in eum transfertur possessio sine noua apprehensione alleg. no. in c. 2. de feu. cogn. quod ultimum est singulare pro limitatione. l. cũ hæredes. in princ. de acq. pos. Nec dicatur, ꝙ uiuente p̃re hẽat tm̃ ius in se, quia hoc est verum, quo ad actum 3 succedendi, sed † quo ad alia ius primogenituræ cõpetit etiam viuente patre. c. licet. & ibi per oẽs de uoto. & per Bald. in d. l. cũ antiquiorib. & per Arc. in c. qm̃ periculosum. 7. q. 1. & hinc est, ꝙ ius primogenituræ ẽt uiuente patre trãsmittitur ad filiũ suũ, vt per Doc. in d. c. licet. ẽt per Old. in cons. 94. & Io. And. in addi. Spec. in rub. de feu. & Alb. de Rosa. in proe. digest. & Pau. de Cast. in cons. 159. & per Abb. in cons. 85. ¶Sed ẽt dato, ꝙ hr̃et 4 † tm̃ ius in spe, tñ ista certissima spes ius tribuit, quia infallibilis est & firma, & a qua per aliquẽ excludi non p̃t, vt no. Io. An. in d. c. licet. facit, quod no. Imo. & Dom. in c. grãdi. de supplen. negl. præla. dũ dñt, ꝙ stante consuetudine, ꝙ proximior cõsanguineus Regis Arragonũ succedat in regno, nõ poterit Papa legitimando spurium ẽt cum consensu Regis auferre illã spem q̃situm proximiori consanguineo per consuetudinem. Nec obst. no. per Bar. in l. Gallus. §. & quid si tm̃. de libe. & posth. quia loquit Bar. in patrimonialibus, in quibus p̃t pater disponendo oĩbus p̃iudicare, secus aut in regno, faciunt ẽt no. per Io. And. in regula, sine culpa. de reg. iur. in mercur. & in c. si pro te. de rescrip. in 6. & per Bal. Sal. Pau. de Cast. & alios, in l. quoties. C. de rei uend. & per mod. in d. §. & quid si tm̃. cum conco. de quibus ibi per eos. in quib. locis concluditur, ꝙ stante consuetudine, ꝙ primogenitus succedat, nõ poterit per legitimationẽ spurij primogeniti auferri spes & ius q̃sitũ filio legitimo & naturali nato post spuriũ, & ante legitimationẽ de eo factã, vñ quia hæc spes & potentia est propinqua actui. l. pen. de testa. mili. & tanto magis cũ sit ad actũ deducta, quãuis hoc factũ sit, postq̃ do. Albertus erat uere dñs, ut probari vr̃ clare in l. sancimus. C. de cõsu. lib. 12. vbi dr̃, ꝙ si inter electionẽ primi consulis & administrationẽ ei concessam alter creetur consul, qui administrare incipiat, ꝙ prior in consulatu, quamuis in administratione posterior præferri dẽt scd̃o electo prius etiam administranti. Ita ergo in casu nostro punctualiter. Nam do. Gibertus post natiuitate immediate incepit esse feudatarius & dñs, ex quo erat cum patre inuestitus, & sic ante do. Albertum, vt per Bal. in d. c. 1. an mut. vel fur. & in d. l. cum antiquioribus, & in d. leg. in suis. cum concord. de quibus supra. adeo, ꝙ ei sola deerat viuente patre administratio, ut dicit tex. in d. leg. in suis. & glo. 24. q. j. cap. fin. & in d. c. 2. de feu. cog. ergo cõcessa ei administratione postmodum, & post ius quæsitum per administrationẽ quæsitam dicto do. Alberto dẽt ei præferri, & hinc videmus, ꝙ licẽtiatus, qui spe tm̃ & non re dicitur doctor, vt per Bald. post Oldr. in l. athletæ. in prin. de excus. tut. & in l. 1. pe. col. sol. mat. & in l. pe. de test. mili. & p̃ Doc. in proœ. sexti. superueniente postea doctoratu ex interuallo præfertur doctorato in illo interuallo, ut cõcludit & tenet Are. in §. quædam. insti. de actio. p̃ tex. in l. 1. in fi. C. de cõsu. lib. 12. Cõfirmatur hoc; q̃a cum pater dicti do. Giberti sit inuestitus, ut fertur, pro se & filio suo primogenito, dictus d. Giber-5 tus † vocatus dicitur post mortẽ ordine successiuo, ut concludit Ang. & Ale. in l. Gallus. §. quidã rectè. de lib. & posth. & Pau. de Cast. in l. cum ita §. in fideicommisso, in lect. Padu. de leg. 2. & in consi. 137. inci. Viso pũcto. in fi. si ergo vocatus est post mortem patris, ergo inuitatus dr̃ sub cõdõne casuali, videlicet, si superuixerit. l. 1. & l. hæres meus. in prin. de cõd. & demon. purificata ergo dicta condõne per mortẽ patris illa dẽt trahi retro ad tẽpus inuestituræ, & operari effectũ suũ contra oẽs, qui ius, & administrationẽ adepti sunt post dictam inuestiturã, & ante implementũ dictæ conditionis, vt est casus in simili in l. potior. & in l. qui balneum. in prin. ff. qui potio. in pigno. habeant. facit ẽt, quia ubi finis hẽt necessariã consequẽtiam ad principiũ, attẽditur principium & non finis. l. si minor. de seruis expor. & not. Bart. in l. 1. C. aduer. rem iudi. cum suis multis concor. Ex tertio quoq; capite pręmissa conclusio confirmatur, videlicet, ratione ɔsuetudinis, q̃ dr̃ extare in nobili familia dictorũ de Pijs, vt. s. antiquior natu p̃feratur in honorib. in hmõi aũt materia attẽdit, 6 & plurimũ † põt cõsuetudo, ut no. Bal. in c. cũ olim. de consue. vbi dicit p̃ illũ tex. ꝙ ɔsuetudo designat loca sedẽdi, & in l. obseruare. §. anteq̃ de offi. proconsul. dicens p̃ illũ tex. ꝙ attẽditur cõsuetudo circa ista, & ꝙ in Tuscia fratres minores vadunt añ p̃dicatores, quia ibi est cõsuetudo, ꝙ digniores sequũtur, & dicit ẽt Bal. in d. c. marchio. 3. col. qui feu. da. poss. ꝙ barones debẽt sedere penes Regẽ ordine cõsueto, subdens in una additione, ꝙ attẽditur cõsuetudo, in quo loco sedere debeat cantor in choro. Idem quoq; volũt Doc. in c. statuimus. de ma. & obe. & non solũ hoc põt vr̃is cõsuetudo vnius familię & vnius casæ, ut no. Io. An. in addi. Spe. in ti. de instru. edi. §. cõpendiosè. ver. r̃ũquid. ĩ ad 7 di. parua. & Ang. & Imo. ĩ l. testi factio. ff. de testa. q̃ † cõsuetudo ex quo non est ꝯ sed p̃ter ius, inducit spacio decẽ annorum, ut Abb. ĩ d. c. statuimus p̃ gl. ꝫ. in c. fi. de cõsue. in 6. & ad idẽ est gl. ĩ c. ɔsuetudo. xij. dis. & ĩ c. ut litigãtes, ĩ uer. statuimus. đ of. or. ĩ 6. Abb. in c. 1. in fi. de sta. mona. & p̃ oẽs, in c. fi. de cõsue. & in terminis nr̃is hoc firmat Aret. in cõsi. 23. co. pe. Et ex his ẽt colligit, 8 ꝙ claues † castri dẽnt esse penes. d. Gibertũ antiquiorẽ. l. cũ p̃r. §. p̃r plurib. & ibi Bar. de leg. 2. & p̃ Bal. in l. procurator. C. de eden. & in trac. scisma. quẽ ponit in rub. C. si quis aliquẽ testa. p̃hib. vbi dicit, ꝙ claues custodiæ tradi debent maiori & meliori nat. p̃ tex. in d. §. p̃r plurib. facit ẽt, qđ uoluit idem Bald. in c. qm̃ cõtra falsam. 16. col. de prob. vbi inquit, ꝙ si sunt plures socij in aliqua mercãtia, ꝙ liber rõnũ dẽt stare penes seniorẽ, facit ẽt, ꝙ not. Inn. in d. c. 1. de maio. & obe. & Bart. in d. l. 1. de albo scribẽ. vbi dr̃, ꝙ conuocatio capituli in defectu rectoris spectat ad antiquiorẽ. Sed tamen præmissis non obst. contrariam sententiã puto ueriorem, videlicet, ꝙ d. Albertus præferri debeat, quoniã ex quo prius dignitatem & dñij administrationẽ cõsecutus est, 9 quam do. Gibertus, ex hoc venit pręferendus, quamuis ętate sit iunior, quia attẽditur antiquitas respectu dignitatis & receptionis, non autem respectu ætatis, ut est gl. in fi. de cõsue. li. 6. quam ibi summe no. Domi. in fi. prin. idem ẽt no. And. de Baru. & Io. de Pla. in l. 1. C. de cõsu. lib. 12. & no. mo. in d. c. 1. de maio. & obe. bene facit, qđ no. d. Abb. post alios, in c. 1. parochi. dũ uult illud, qđ dicitur, fratrem maiorem dẽre facere partes in diuisiõe, iuxta no. per Bar. in l. 1. C. de his qui se defe. li. x. intelligitur de maiore diuturnioris administrationis, non autem de maiore ętate, & hoc etiam procedit quamuis do. Gibertus prius incepe rit habere ius in spe ante. d. Albertum, ex quo spes illa deducta est ad actum post dominium & ius prælationis pleno iure quęsitum ipsi do. Alberto, & hoc uidetur probari per text. ubi uidetur esse casus quæstionis nostræ in c. si pro te. de rescrip. in 6. dicitur enim ibi, quod si literæ apostolicæ mandant alicui prouideri de canonicatu, & præbenda in certa ecclesia sub conditione, si ad id accederet assensus Episcopi & Capituli, & alter pendente

dēte cōdōne in eadē ecclesia canonicatū pure impetret, iste ꝑferri dēt in præbenda uacatura post receptionē factā de primo cū consensu dicti Epi,& Capituli, & sic post impletā conditione,& ita ibi probatur,ꝙ ius in spe ex† interuallo deductum ad actum non ꝑfertur iuri interim plenè q̄sito. Nā illa grā cōdōnalis tribuebat vocato ius in spe approbata, ut patet ex not. per Bar.in l.is pōt.de acq.hære.dū loquitur de fideicomissario post mortē hr̄dis,& sic cōdōnaliter uocato.& in l.qui Romæ.§.duo fratres.in 6.q.de ver. ob. & tn̄ q̄uis sit ad actū deducta post ius alteri interim plene q̄sitū,non tribuit ius ꝑlationis.Et iō satis in ꝓposito infert ibi Io.An. & alij,ꝙ primogenitus spurius & ex interuallo legitimatus ēt per subsequens matrimonium ꝑferri non dēt legitimo & naturali interim nato, sed ad casum nostrū melius facit tex.ille.Ita ergo formaliter in casu nr̄o, in quo do. Gibertus viuēte patre ius in spe tm̄ acquisiuit,ex quo post mortem patris, & sic condōnaliter fuit uocatus, iō rōne pleni iuris quęsiti pēdente cōdōne ꝑ do. Albertū,ipse d. Albertus dēt ꝑferri,quāuis deinde condō prius tribuens ius in spe d.Giberto fuerit purificata.Nec obs.si dicatur, ꝙ in casu dicti capituli si propte.condō erat ptātiua, quia pendebat a uoluntate Epi & Capituli,quę non trahitur retro.d.l.potior.& d.l.qui balneū.& ꝑ ut ēt declarat Dom.in d.c.in no.quia immo respectu illius, cui concessa fuit grā:dicta conditio pēdēs a volūtate tertij dr̄ casualis,ut in terminis firmat Bar.in l.Seio.§.Cai.de fund.instr.dicēs, ꝙ si Seio hr̄di instituto & eius vxori legē fundū, si Seius hæres non erit,ꝙ dicta condō in persona Seij est ptātiua, & in persona uxoris est casualis,& idem tenet Aret. in consi.1.col.4. ver. hoc ꝑmisso,&c. Quare aūt sit,ꝙ dicta conditio quāuis casualis non trahatur retro,dicēdum est vt ibi per gl.& alios. Secundo 11 confirmat̄ ista conclusio.Nā vbi † duo requirūtur ad consumationem alicuius actus,ille est potior, in cuius persona hæc duo prius reperiūtur,ut probat̄ in d.l.quoties C.de rei uendi. & in l.siue aūt.§.si duobus.de publicia. Nam ad causandum dn̄ium, vel quasi dn̄ium,requiruntur duo.s.titulus & traditio, & iō nō attēditur quis prius habuerit titulum,sed in cuius persona hæc duo prius acquiruntur,& iō hac rōne dicit ibi Ia. de But.cum quo alij transeunt,ꝙ secūdogenitus legitimus & naturalis erit in regno præferendus primogenito spurio legitimato post natiuitatem legitimi & naturalis, quia in illo legitimo & naturali prius concurrit uinculum ciuile & naturale ex quib. duobus ius succedendi quæritur. in proposito igitur nostro, ut quis in hoc feudo succedat cum effectu,duo sunt necessaria, uidelicet, quòd sit primogenitus,& ꝙ pater sit mortuus, ista autem duo prius concurrerūt in persona do. Alberti,igitur ipse dēt præferri. Nec dicatur, in casibus dictarum legum spem quæsitam ex priori titulo nunquam fuisse deductam ad actum, cum virtute secundi tituli tantum fuerit facta traditio, ꝙ secus est in casu nostro: quia immo idem esset, etiā si traditio facta esset ex titulo priori,puta si res fuit vni simpliciter vēdita, & ante traditionē verā vel fictā idē uenditor alteri eā uendidisset,& pro eo se cōstituisset possidere, ac demū emptori rem actualiter tradidisset,certè ꝑferret̄ secundus emptor, ex quo inter titulū primi & traditionē ei factā alteri fuit vendita & fictè tradita mediāte constituto,vt in terminis firmat Albe.de Rosa.in ru.C.de don. Tertio prædicta cōclusio cōprobatur alia ratione. Certum est, ꝙ si quis fuit simpliciter inuestitus in absentia rei sine traditione vera vel ficta,quo casu non quærit ius in re,vt no. Bald.in c. si facta.si de feu.fue.contr.inter dom.& agn. & in c.2. de noua forma fideli.& alter secundo fuit inuestitus de eadem re in præsentia rei.ex quibus dn̄ium transfertur.arg. l.clauibus. de contrah.empt.& no.Cyn.in l.1.C.de dona.& mod.in l.3. in princ. de acqui.poss.ꝙ iste secundus erit potior tanquam prior, quāuis postea res fuerit actualiter tradita primo,per d.l.quoties.q̄ ēt habet locū in rebus feudalib.vt tenet Bal.in d.c.si facta. si ergo ius primo quæsitum in spe ꝑ solā inuestituram deductū ad actum ex interuallo nō tollit, neq; minuit ius plenè quæsitū alteri in eadē re illo medio tēpore, & in illo interuallo, ergo multo minus ius quæsitū in spe in una re deductū ad actū ex interuallo dēt auferre vel minuere ius quæsitū in alia re vel occasione alterius rei,sicut contingit in casu nostro. Nam d.Gibertus ratione inuestituræ viuente patre quæsiuit ius in spe in dimidia rei feudalis pro indiuiso, & antequam ad actum deduceretur. d.Albertus,ius plenè quæsiuit in alia dimidia, & occasiōe illius ius prælationis contra d. Gibertum, ergo quāuis postmodum spes do.Giberti circa aliam partem deducatur ad actum, nullo mō pōt tolli ius quæsitū do:Alberto in alia parte, & ius prælationis quæsitū occasione illius. quędā ēt alia adduci possent,de quib.apparebit in rn̄sionib. ad ꝯria. Non obst. igitur in primis dū dicebatur,ꝙ do.Gibertus tanquā ætate maior dēt præferri: quia hoc fallit,nisi iunior sit prior in dignitate; quia tūc magis attenditur prioritas dignitatis quā ætatis, ut not.glo.in d.c.fin. de consue.in 6.& in aliis locis,de quib.supra. Præterea ratione maioris ętatis tantum claues nō deberent stare penes antiquiorē,sed tot fieri debent claues,quot sunt dn̄i castri,& apud quēlibet esse debent,ut in terminis,videlicet in pluribus dn̄is vnius castri,cōcludūt Car.& Imo.in cle.1.§.sanè.ꝑ illum tex.de hær. Non obst.dū secūdo dicebatur,ꝙ ideo primo d. Gibertus fuit in dignitate,quia statim ꝙ fuit natus,habuerit dignitatem pr̄is quia filius regis vel comitis dr̄ rex & comes. Quia istud est ꝑm 12 fictionē,& quo ad nudū† nomen tm̄,nō aūt secūdū veritatē, & quo ad effectū,ut probat̄ in d.l.in suis.in ver.quasi.& in ver. quodāmodo.quæ dictiones sunt notæ impropietatis, ut ibi ꝑ oēs, nudū ergo nomen dignitatis nō dēt præferri dignitati existenti noīe & effectu penes do.Albertum.facit.l.2.§. sed si sint sui.ad Tertu.aliàs si ista rō procederet,sequeretur,ꝙ do. Gibertus ēt ante mortem patris præferri debuisset dicto.do.Alberto iā administranti & pleno iure dn̄o,qđ est falsum & contra tex.ī d.l.sancimus.C.de consul.ubi fortius dr̄, ꝙ consul scd̄us in electione & prior in administratione præfertur consuli priori electione,antequam ei administratio cōcedatur.Nec ob.ꝙ d.Gibertus viuente patre fit inuestitus,quia effectu dictę inuestituræ confertur post mortem pr̄is,vt superius dictum est, īmo impossibile est,ꝙ viuente patre fuerit cū effectu in eadem dignita 13 te specie & numero vna cū patre, quia eadē† dignitas numero cum effectu nō pōt eodē tpe esse penes duos,vt in terminis firmat Im.in c.ꝑꝑ sterilitatem.13.col.de loca.& sequit̄ Alex. in l.e. diem functo.antepe.col.de offi.assesso.& Pau.de Cast.in l. Publius.in prin.de cond.& dem.vbi dn̄t, ꝙ si durāte dignitate uel officio alicuius, alius ad eādē eligitur,ꝙ absolute & simpliciter ex illa electione nunquā ius statim acquiritur, quia est impossibile,ꝙ eadē dignitas eodem tpe sit apud duos. Non ob.insuꝑ, ꝙ iura primogenituræ sint penes filium uiuente patre prærterquā quo ad actū succedēdi.Quia hoc procedit quo ad filios fratres d.Giberti descēndētes ex eodem pr̄e, & quo ad partē dn̄ij spectātē ad patrē do.Giberti,qa superuiuēdo certū erat,illū ꝑferri debere alijs suis fratribus in portione paterna. Non autem quo ad dominum Albertum natum ex alio parente in rebus & in portione regni, quæ ad eum peruenit ex successione, uel ex prouisione paterna, qa ī his nullā spē nūquā habuit do. Gibertus,neq.quoad ea dr̄ primogenitus,& ꝑ hoc ēt patet responsum ad illud, qđ dicebatur de spe certissima cōpetente do. Giberto uiuēte patre,qa hoc ꝓcedit respectu portionis pr̄næ & quoad alios descēdētes ex eodē parente,sed quoad bona do. Alberti nō,nec ēt spē habuit approbatam,ut in honorib.ꝑferretur do.Alberto,qa ēt supuiuēdo multa contingere poterāt, ꝑꝑ quæ non deberet do. Alberto ꝑferri,puta.d.Alberto facto prius sui iuris morte patris,sicuti cōtigit,un̄ in proposito dicit 14 Bal.in l.pen.de testa. mili. ꝙ † appellatione Doctoris non venit licentiatus,quia non est futurus Doctor infallibiliter, quoniā examinādus est in publica lectione & approbādus, qa pōt reprobari,de quo ēt per Alex.in l.si cui purè. in prin. ad Treb. & in locis,de quib.ibi per eū.Nec ēt ob.ꝙ ex quo dicta spes est ad actum deducta ēt ex interuallo,ꝙ ex hoc præferri dēat d.Alberto interim succedēti in dignitate & in dn̄io,per l. sancimus. C.de consul.li.12.quia q̄dam sunt dignitates supremę,sicut est cōsulatus & patriciatus,& ita q̄runtur ꝑ solā electionē.l.fin.& ibi no.C.de consul.& per gl.& Bar.in l.ex eo tpe.de testa. mili. & per Bar.in l.Publius.in prin.de condi.& dem.& hoc casu loquitur.d.l.sancimus. nec mirū, qa cū unū tm̄ ad acquirendam talē dignitatē requiritur, uidelicet, electio, attēditur quis primo fuerit electus, quamuis ex interuallo, id est post electionē & administrationē alterius primus administrationem habuerit, quędā vero sunt dignitates inferiores ad acquisitionem, quarū duo requiruntur, electio, uidelicet,& administratio, ut declarat Im. faciens prædictā differentiā in dicto capitulo ꝑpter sterilitatē, 13.col.de loc.& Ale.in d.l.diē functo.antepe.col.de offi.assesso,

so tunc attenditur, in cuius persona illa duo prius concurrant, ut ille dicatur prior & honorabilior d.l.quoties.& ibi no.Doc. C.de rei vē.& isto casu loquimur, qm̄ (ut superius dictum est ad acquirendū. plenum dn̄iū, de quo agitur, duo fuerunt necessaria, q̄ prius concurrerunt in ꝑsona d. Alberti, iō ipse dēt ꝑferri, & honorabilius tractari. Præterea. d.l.sancimus.loquit̄ in eo, q̄ electus est ad dignitatem illa uacāte, in casu aūt n̄ro t̄pe quo in spe fuit uocatus. d. Gibertus dignitas erat penes eius patrem iō ex tali electione nullum ius potuit ei q̄ri. quia vt etiam est dictū, quamuis ex electione ius q̄ratur, tamen hoc non procedit, vbi durante dignitate alicuius alius est ad eandem electus, ut dicit Im.in d.c.ꝑ ꝑ sterilitatē.& Pa.de Ca.in d.l.Publius. & Ale.in d.l.diem functo. Item & tertio. d.l.sancimus.loquitur in eo, qui est electus pure d.autem Gibertus uiuente patre est electus sub conditione & in diem, idest post mortem patris, uel si superuixerit patri, ideo pendēte die vel conditione non potuit ius in actu consequi.l.si quis sub cōditione.ff.si quis omis.cau.test. Nō

15 ob.qđ dr̄ de licentiato: quia † immo doctoratus post alium & prius licentiatus non præfertur, ut sentit Rom.in consi.323.in ci. Quo ad primum articulum, &c.& Pe.de Anch.in c.1. de paroch.& Io.de Ligna.in c.capitulum.de rescrip.& probatur hæc opi.ꝑ tex.in d.c.pro te.cū not.ibi per Io.And.quē.supra retuli. Non ob.d.l.1.C.de cōsul.q̄a ibi habuit q̄s prius dignitatē consulatus ortum trahentem a iure de p̄senti, idest ab electione, ut est, non autem ab aliqua spe de futuro, in casu autem n̄ro.d. Gibertus nullam habuit dignitatem ante d. Albertum, & quamuis aliquam habuisset rōne primogenituræ, diuersam tamen a dignitate p̄rna tm̄, talis dignitas ortum trahebat a spe tātū, quam habebat ad dignitatem p̄rnā, & non ex aliquo iure de p̄senti, & sic in casu.d.l.1.illa dignitas consulatus p̄ambula ortum habuerit potētiorē, iō potētius operatur quam in casu n̄ro. Præterea in licentiato adest primordium doctoratus, nō mirū si completo doctoratu p̄fert̄ tanquam ab initio uere fuerit Doctor, q̄a in totū falsū nō vr̄, qđ primordio ueritatis iuuat̄.l.cū filius.§.hæres, de le.2.& no.in §.uerisimile.in auth.de nō alienā. At uiuente patre.d. Gibertus uere non habuit primordiū dn̄ii, q̄a vocatus est in tempus incertū & sub cōdōne, s.post mortē p̄ris, quo tempore initium sumit ius ei concessū, & ꝑ hoc patet r̄nsum ad aliud, videlicet, ꝙ initium est spectandum, q̄a ius do. Giberti nō habuit aliquod initium viuente patre, sed demum post mortē. Præterea illa materia, videlicet, an spectetur initiū vel finis, est brocardica, nec pōt in ea dari certa doctrina, ut dicit Hostiē.in c.sciētes.de cēsi.& d.Abb.in c.dudum el.1.de ele. Non obst. insuper tex.in l.potior.& in l.q̄ balneum. quia in contractib. condō retrotrahitur quo ad ea tm̄, q̄ quis habuisset, si contractus condōnalis t̄pe cōdōnis appositæ fuisset pure celebratus, ut declarat Bar.in l.si is qui pro emptore.in 5.q.prin.de usucap. quia ergo pignus nuda conuentione contrahitur ēt sine traditione. l.1.de pigno.actio.iō in pignoribus cōdō retrotrahitur, vt ibi dicitur, sed in casu nostro non pōt cōdō retrotrahi, quo ad dominum, quia ex solo ꝯctu inuestituræ.d. Gibertus non acquisiuisset dn̄ium sine traditione, ut no.Bal.in d.c. 2. de noua forma fideli.& ꝙ non trahatur retro quo ad dn̄ium p̄dicta rōne tenet Bar.vbi supra; non pōt ēt trahi retro quo ad alia in casu n̄ro, videlicet, quo ad honores, & similia, ēt si ex solo ꝯctu & titulo acquirerentur regulariter. Nam cū p̄r eēt inuestitus pure eo viuēte non potuisset filius ex inuestitura pure habita a principe sup eadem re, & sic ex illo ꝯctu aliquod ius in re acquirere, quia cū omne ius in re & ꝑ ꝑ rē, & sic cū ēt dignitas eēt penes patrem, non potuisset eodem t̄pe filio acquiri, ꝑ no.superius maxime ꝑ Imo.in d.c.ꝑ ꝑ sterilitatē. & ꝑ Pa.de Ca.in d.l.Publius. in prin. & ꝑ Alex.in d.l.diem functo. Cū ergo ex ꝯctu pure inito patre uiuente nullū ius eo t̄pe potuisset filio q̄ri, cōdō purificata non trahitur ad tempus uitæ patris quo ad aliqua, Non ob. ultimo allegata ꝯsuetudo, q̄a negatur hoc casu aliquam extare ꝯsuetudinē.licet.n.apparere posit, ꝙ frater maior natu haberet aliquas p̄eminentias, tamen ille est alius casus, quia ibi oēs fratres ad dignitatem & dominium eodem tempore erant uocati & iō vnus non erat altero in dignitate prior, cum ergo respectu dignitatis eēnt pares, rōnabile erat, ꝙ ætate maior eēt honorabilior, ut ꝑbatur in d.l.1.de obseq. & ibi dicit Bartol.in terminis, ꝙ si sunt

16 † duo Doctores eodem tempore facti, ꝙ ætate maior debebit præferri, sed casus noster est diuersus, & habet diuersam rarōnem, quia hic maior ætate, & posterior in dignitate præterri vellet habēti priorē dignitatē, qđ est contrarius, nec huic casui est aliqua cōsuetudo in cōtrariū, iō de primo casu ad istum nō est arguēdū.l.inter stipulantem.§.sacram.uers.sed hæc dissimilia sunt de uerb.ob.l.naturaliter.§.nihil cōe.de acq.pos.l.fin.de cal.cū vul. Præterea dato ēt, ꝙ cōsuetudo eēt, vt prior ætate, & dignitate posterior p̄ferretur fratri cōsanguineo prius in dignitate existēti, tn̄ adhuc talis cōsuetudo nō traheret ad casum nostrū, in quo nō ꝯtēdit̄ inter f̄res cōsāguineos, sed inter fratres patrueles, & aduertēdū, q̄a ista nō posset dici cōsuetudo sed p̄scriptio, cū agatur quærendo priuato contra priuatos, quia ex cōsuetudine nō acquirit̄ ius priuato, sed in publico vndecūque causetur, ēt si ius trahatur ex priuato.l.vēditor.§.si cōstat.commu.p̄d.ex p̄scriptione aūt acq̄ritur ius priuato, siue illud ius trahat̄ ex publico, siue ex priuato, vt declarat Io.An.& oēs, in c.fi. de consue.& in c.cū dilectus.eo.ti.talis aūt præscriptio inducta

17 † inter certas ꝑsonas, i.inter fratres ꝯsanguineos extēdi nō dēt ad alias ꝑsonas, i.ad f̄res patrueles, iuxta no.ꝑ Bar.in l.4.in fin. prin.de acq.pos.& in l.j.§.si q̄s hoc interdicto.de itine. actuq. priua.& ꝑ Cy.in l.j.C.de eman.libe. Præterea in hac p̄scriptiōe contra ius requiritur titulus, vel saltē cursus legitimi temporis & bona fides, iuxta plenè no.in c.1.de p̄scr.in 6. Quinimmo vbi hæc posset dici ꝯsuetudo, tn̄ ex quo inducta est tm̄ inter fratres cōsanguineos, nō extenderetur ad istos fratres patrueles, quia cōsuetudo ꝯtra ius nō extēdit̄ de ꝑsona ad ꝑsonam, ut declarat Bal.in c.j.in fi.de feu.cogn.facit, ꝙ no.Inno. in c.dilectus.de ca. mon.& Bal.in l.2.C.de serui.& aqua.& Ant.de But.in c.fi. vbi Car.de cau.pos.& proprie. Nec ob.si diceret̄, ꝙ licet statutum loquēs de fratre excludente sororē, nō cōprehēdat fratrem patruelē ad exclusionē sororis cōsanguineæ defuncti, vt per Ang. in l.j.de inof.test.& in auth.matri & auiæ.C.q̄n mulier.tut.of. fungi pōt.& Bal.ī c.j. de feu.march.facit, ꝙ no.Bar.in l.Lucius. §.quæsitum.ad Treb.cum cōcor.de quib.ꝑ Ale.in l.j.C.de succes.edi.tn̄ comprehendit fratrem patruelem ad exclusionē sororis patruelis, vt no.vult Io.An.in addi.Spe.in rub.de suc. ab intest.in uer.sciēdū.cum quo concordat Bal.in l.scimus in princ. in 7.q.C.de inof.test. quasi sit idē in hac consuetudine uel præscriptione, vt.s.extendatur ad fratrē patruelē contra fratrē patruelē. Q̄m alia est rō in statuto, & alia in consuetudine. Nam ī statuto hoc ꝓcedit ꝑ ꝑ sign̄onē saltē largā verborum statuti loquētis de fratre, appellatiōe cuius large venit f̄r patruelis, ideo ex idētitate rōnis fit extensio ad ꝑsonā, quæ largo mō cōpræhēdi pōt sub uerbis statuti, iuxta.l.filiū habeo.ad Mace. & ita hoc dictū in terminis declarat Alex.in cōs.204.2.uol. quæ rō cessat in cōsuetudine & in ī p̄scriptione, q̄ causat̄ ex frequētia actuū, & nō ex verbis exp̄ssis, qui actus ex sui natura stricta vel larga nō ꝯprehēdūt aliū actū diuersæ ꝑsonę, & ex his remanet r̄nsū oīb.allegatis in contrarium, quæ procedunt prædictis dn̄is volentib.remanet ī cōione, sed ubi d. Albertus vellet d. Gibertū & fratres prouocare ad diuisionē, multæ ex discordijs īter eos cessaret, ꝙ aut dictam diuisionem petere posit, constat, quia aut

18 † ista feuda non sunt feuda dignitatū, & pōt fieri diuisio.c.j.§. p̄terea ducatus.de ꝓhi.feu.alie.ꝑ Fed.ēt altero inuito, ut ibi tenet clare And.de Iser.& probat̄ in c.oēs filij.in fi.si de feu.fuer. cōtro.inter do.& agn.& in c.j.§.itē si duo.q̄b.mod.feu.amit.& ꝑ Ale.cōs.25.5.vol.aut saltē pōt diuidi cōmoditas, ut statim dicetur, aut sūt feuda dignitatū, & tūc q̄uis illa diuidi nō posint. d.§.præterea ducatus, tn̄ diuidi potest eorum commoditas, administratio, & usus iurisdictionis, ut concludit Bar.in l.inter tutores in fi.de administr.tut.& idem tenēt An.de Bu.Im. & Ab. in c.prudentiā.de of.dele.& Bal.& Mod.in d.§. pręterea ducatus.& Pa.de Cas.in l.viæ.de serui.& Dom.ī c.fi.in vl.co.de arb. in 6.& late ꝑ Ale.in d.cōs.25.vbi subdit, ꝙ hæc diuisio impediri nō pōt aliq̄b.ēt reclamātib.mouet̄ ꝑ nota ꝑ Bar.in l.3.§. fi.d' admini stra.tut.& ibi latius per eū, poterit aūt dicta cōmoditas diuidi, si sint plura castra assignando cōmoditatem unius castri uni, & alteri cōmoditatē alterius, & ubi unum ex dictis castris plus ualeret, debebit idem prouidere, quod ille, cui assignabit castrum maioris precij, satisfaciat alteri parti in precio.l. ad officium.C.communi diui.& vbi esset deo maioris ualoris, quod satisfacere nō posset in precio, poterit fieri diuisio commoditatis illius maioris castri alternis annis, & sic quod unus administret uno anno, & alius alio anno, ar. l.Lucio. cum leg.seq.

de

de aqua quo.& æsti.& qđ ibi Bal.& no.Bar.in d.§.præterea. facit, ꝙ no.Ang.in l.2.§.ex his.de uerb.obl.vbi inquit, ꝙ si res, ꝑ qua contenditur, non potest in diuisione uenire habebit locum diuisio modo prædicto, ex quo īfert, ꝙ si plures domini unius castri discordāt in usu iurisdictionis habebit, locum inter eos iudicium, ut alternis utantur tēporib.ad quod etiam secundū eum compelli potuerunt per dictos, quorum interest, ne dicti domini sint discordes.alleg.no.per Inno.in d.c. prudentiam.& idem vult in effectu.d. Abb.in c.fi.in 1.col.de re iu.per gloss. in c.licet. 16.q.3. prout hæc omnia etiam latius prosequitur Alexan.in d.cons. Ex quibus omnibus concludo, sicuti in præmissis colligitur. Laus Deo.

ADDITIO.

In hac eadem causa consuluit Ias. consilium. 192. volum. 1. & Rimin. consi.95. Hier.Zanch.

¶ Inuestitura ultima an debeat intelligi, secundum antiquas in omnibus.

SVMMARIVM.

1 *Inuestitura ultima & eius uerba debent intelligi, secundum primam, quod limitatur.7.*
2 *Vniuersalis sermo hominis, licet regulariter non recipiat restrictionem, tamen recipit, quando disponens uoluit.*
3 *Confirmatio addit tantum robur confirmato, non autem illud extendit.*
4 *Vniuersalis sermo restrictionem non recipit, & ibi de dictione, & quoquo modo, & omnimodo, & quibuscunque.*
5 *Et præsertim in materia fauorabili, ut concessionibus principū & feudalibus.*
6 *Feudum non est proprie contractus, sed gratia.*
8 *Dictio etiam, quandoque stat augmentatiue.*
9 *Dictum super tertio limitatur, nisi apposita sit clausula ex certa scientia.*

CONSILIVM XX.

VISO priuilegio Cesaris cōcesso magnificis comitibus de Rangonib.& eius uerbis diligēter inspectis, uidetur prima facie dicendum, ꝙ hæc ultima inuestitura Cæsaris intelligatur cum oīb.reseruationib.factis in præcedentib.inuestituris concessis a ducib.Mutinæ.& sic ꝙ exactio taxarū.& salis impositio ad fiscū pertineat, sicut & prius pertinebat ad dictos duces uigore specialis reseruationis, quia 1 † uerba dictæ ultimæ īuestituræ debent intelligi ſm naturam primę, ut omnia in illa intelligantur repetita, ſm Bar.no.in l.si mihi & Titio.de verb.obl.circa fi.vbi dicit, ꝙ si abbas emphyteusim paternā de nouo cōcessit duob. fratribus licet finita esset emphyteusis in persona patris, & esset grā filijs concedere, tñ verba istius ꝯctus debēt intelligi in dubio scd̄m naturā ꝑcedētis ꝯctus, ut oīa inhoc repetita uideanť. arg.l.itē quæritur.§.qui impleto.ff.loca.& sol.ma.l. pe.§. vxor. & de vsuris.l.si stipulatus.& est casus expressus, scd̄m eum, in c. 1.de grad. succe. in feu.& in c. 1.de duobus fratri. quæ iura loquunt in feudo, de quo nūc agitur, & in q.b. ꝑbatur, ꝙ retinet eandem naturam & cum Bar.trāseūt alij.& idē voluit Bar.per glo.ibi, in l.qđ dr̄.de impen.in re.dota.fac.& gl.in l.peculiū.§.si culio.§.si ęre.de pecu.& probatur in c.1.de vasal.decrep.æta.& ibi ꝑ An.de Iser.& Bal.& ꝑ eū in l.j.C.qñ nō pet. par. & in l.1. q. 15.de rer.diuisio.& in c.j.col.antepe.an agna.vel fil.& Imo. in c.ex parte.de fu.Secūdo, in casu nostro hoc clarius confirmatur, qm̄ licet Imperator concesserit omnia castra & omnes terras cū oīb.iurib.& pertinentijs suis, &c.reditib.& emolumētis, & iuribus quoquo mō in illis ad eū pertinentib.ac cū mero & misto imperio, & omnimoda iurisdictione, gladij ꝑtāte & omnibus quibuscūq.regalibus & alijs ꝑterea sub iurisdictionib.ꝑdictis ab antiquo tētis & possessis per eos, & per prædecessores suos, iuxta priores eorum inuestituras, &c. & sic per uerba uniuersalia, & prægnantia, apta sui natura comprehendere id, quo quæritur, nihilo minus uerba prædicta restringuntur ꝑ alia uerba immediate sequentia, uidelicet etiam cū his modis, formis, & cōdōnib.q.b.antea a sacro Imperio & ducib.Mutinæ de domo Estēsi cōcesæ & concessa fuerūt.&c. Quamuis ergo 2 † uni uersalis sermo hoīs regulariter nō recipiat restrictionē. l. Iulianus, in prin.de le.3.& c.solitæ.de maio.& obe.restringitur tñ, quatenus disponēs uoluit.l.gn̄ali. §. uxori. & ibi sic declarat Bar.de vsufru.leg. prout in casu nostro restrinxisse euidēterapparet Imperator ēt suā cōcesionē, ſm ꝙ cōtinet in ꝑcedētib.inuestituris, & quia ēt simplex relatio inducit repetitionem cum omnibus suis qualitatib.ſm Bar.in l.si quis seruū.§.fi. de leg.2. & istud est, quod plurimum dictis comitib. uidebatur obstare. Accedit etiam, & tertio, quia intentio principis esse vr̄, cōfirmare simpliciter dictas anteriores inuestituras, cū ad eas sæpe habeat relationem, ac etiam eas confirmet expresse. De 3 † natura aūt confirmationis est dare tñ robur confirmato, non autem extendere illud ad id, quod in eo non includebať, ſm Bal. in l.si aduersus.C.si aduer.rem iud.per l.Aurelius.§.testō.de libe.leg. & per illum tex.dicit etiam in l.nominationes.C. de appe.ꝙ cōfirmatio non extenditur ultra q̄ actus confirmabilis, & idem voluit in c.1.in prin.per quos fi.inuesti.Sed ꝑmissis non obstantibus contrariam sn̄iam puto de iure ueriorem. Nam ꝙ omnia iura dictis comitib.sint concessa, & ꝙ nihil sit penitus exceptū uel reseruatum, facile percipitur ex plurib.verbis, de quibus in priuilegio. Et primo hoc significat illud verbum cū oībus iuribus suis, quoniam qui omne dicit, nihil excludit.d.l.Iulianus.in princ.& d.ca.solitæ.& ꝑ Bar.in d.l.gn̄ali.§.uxori vbi no.dicit, ꝙ 4 † sermo utilitatis prolatus ab homine, non recipit restrictionē & idem importat uerbum illud quoquo modo ad nos pertinentib.ut probatur in l.j.ff.de testa.mil.in uer.quoquo modo, & in l.quidam.§.1.iuncta glo.in uer.quoquo modo. de fideicomm. lib.vbi hr̄, ꝙ ꝑꝑ illud uerbum appositum in prohibitione alienationis extenditur ꝑhibitio ad alienationem factam ex cā necessitatis, quæ non solet comprehendi sub simplici prohibitione.l.peto.§.prædi.de lega.2.Tertio idem ostendit aliud uerbū, videlicet cum omnimoda iurisdictione, per no.per glo.in clc.1. de for.compe.quę notanter uult, ꝙ ꝑ dicta uerba intelligatur concessa iurisdictio in genere, & non in specie, & sic in totum & sine ulla diminutione, & cum ea transit d.Abba.in c. quod sedes.de offi.ordi.& in c.conquestus.de foro compe.& per illam dicit Roma.in l.si duo.de acq.hær.& in l.qui bona.§. qui damni, de damn. infect.ꝙ uerbum omnimodam, æquipollet uerbo plenissimā.& ad hoc facit, quod not.gl.& Bar. in l.si cum exceptione.§.sed quatenus.qđ met.causa.ubi hr̄, quòd verbum omnimoda, exponitur, idest sine distinctione, & idem significat dictio omnimodo c. si iudex in fin.de offic delegat.in 6. & in c.si beneficia.de pręb.eod.l.b.& ibi hoc not.Arch.& Ioā.Andr.est etiam ponderandum illud uerbum omnibus quibuscunque regalibus, per no.per Bal.in c.Imperialem in prin.de prohi.feud. alie.per Fede.vbi vult, ꝙ si sit feudum concessum ꝑ ro se & quibuscunque hæredib.ꝙ veniant etiam hęredes extranei contra propriam naturam feudi, ac ēt legatarius, qui largo modo dicitur hæres.l.id tp̄s.§.j.de usucapio.& idē uult Bal.in l.j.in 34.q. ff.de rerū diuisio.& cū eo transit Alc.in l.si patroni. in princ.ad Treb.pro quo allegat no.in l.balista.eo.ti.& in l.cū pœna.ff.de ar.& idem sequitur in l.etiam.in fi.prin.sol.mat.& in l.Gallus. §.etiam si parente.de lib.& posth.& multa dici possent de uerbis geminatis, & de earum efficacia, de quibus etiam per Bart. in l.cum scimus.C.de agri.& censi.l.11.& latissime per Roma. in l.si uero vir.sol.mat.& ꝑsertī verba supius ponderata, q̄ sunt 5 † vlia & ꝑgnantiā, non recipiunt restrictionē in materia fauorabili, puta in concessionibus principum, q̄ interpretantur latissime.l.fi.ff.de const.prin.& c.cū dilecti, de dona.sicuti etiam declarat Soci.late in l.quidam relegatus.ff. de reb.dub. ꝑ not.ꝑ Bal. in d.l.j.de rer.diuisio.& in d.c. Imperialem, qui secundum eum loquitur isto casu.& ꝙ concessio feudi facta a principe, de qua tractatur, & de qua loquitur Bal.in dictis locis, sit fauorabilis, & dicto modo interpretanda uoluit Bal.in prælu.feu.col. 6 5.ver.uiso ergo, &c.vbi dicit, ꝙ † feudum non est proprie contractus, sed gratia, quantumcunque pro illo debeatur seruitium quia magis de lucro participat q̄ de onere.ar.not.per Bart.in l. Ari.de don.& de quo latius per Iac.de Belu.in d.ꝑlud. feu.& idem tenet Ale.in d.l.Gallus.§. instituens.in fi.& hoc comprobat per tex.in c.1.§.& si clientulus.de aliena.feu.ubi probatur, ꝙ concessio feu.pro se & filiis continet nepotes & alios descēdentes,

dentes, quod non esset, si contractus simpliciter diceretur, secũ dũ Bar. in l. liberorum. de verb. signifi. allegat etiam no. per Bar. in d. l. si mihi & Titio. dum uult, ꝙ cõtractus emphyteuticus dicatur lucratiuus respectu emphyteutæ, qñ a principio nihil soluitur, sed solũ modica pensio constituitur, & ꝙ feudum dicatur beneficium & late interpretandũ, ultra eum voluit ẽt Bar. in l. j. in fi. C. de iur. & fac. igno. & l. fi. C. de iur. & fac. igno. & l. fin. in prin. C. si contra ius vel vtil. pub. Sola igitur difficultas est in respondendo ad allegata in contrarium. Non obst. ergo dum dicebatur primo, ꝙ ista concessio Cæsaris debet intelligi & moderari in dubio ſm primam & ex natura primæ inuestituræ. ꝑ no. ꝑ Bar. in d. l. si mihi & Titio. quia † illud procedit, nisi in 7 renouatione sit adiecta aliqua noua qualitas, aut clausula seu noua forma, quia tunc censetur noua concessio, ſm Bal. in d. c. Imperialem. §. insuper. & in c. 1. an agn. uel fil. & in l. 1. circa. 2. col. de rer. diui. & Ale. in d. l. si mihi, & Titio. per l. ius ciuile. de iust. & iur. Sed in casu nr̃o. dicta noua ꝯcessio Cæsaris est plenior q̃ sit alia præcedens, quia ex plenitudine verborum constat, ꝙ omnia sine ulla diminutione aut reseruatione cõceditur, & ꝙ a reseruatione, de qua in priori, receditur, ut ex ꝑmissis probatur, ergo, ſm naturam illius non intelligitur, nec interpretatur, & ꝙ de nouo sit aliquod concessum explicite, etiã narratur in dicto priuilegio Imperatoris, maxime circa finem ibi, ut has nostras inuestituræ & confirmationis literas ac quecunque de nouo concessa, &c. per quæ uerba manifeste declaratur, ꝙ uerba vrĩa geminata & pinguia, de quib. supra non possunt recipere interpretationem ac restrictionẽ ab antiquis inuestituris, quia si secus diceretur de nouo, nihil concedi diceretur contra tenorẽ & assertionem dicti priuilegii. Non ob. dũ ſcd̃o dicebatur, ꝙ concessio vr̃is & facta per uerba ꝑgnantia, & vr̃ia restringebat per clausulam illam sequentẽ, uidelicet ẽt cũ modis, formis, & condõnibus, q̃bus antea a sacro Imperio, & ducibus Mutinæ concessæ & concessa fuerunt, &c. quia adhuc duob. modis rñdetur, & quidẽ congrue ac iuridice. Et primo ꝙ illa dictio ẽt hoc casu stat augmentatiuè, quia † non põt aliter stare, sicut & aliàs 8 dicto modo, dictio ponitur in c. cũ in illis. §. 1. & ibi no. Arc. Io. And. in nouella. & Domi. de præb. lib. 6. & sic intẽtio principis fuit. ut si quid ultra & plus cõtinerẽt in dictis concessionib. ꝙ id nõ tolleretur, sed dictis comitib. reseruaretur, nõ aũt voluit suã cessionẽ restringere ꝑ relationem ad alias anteriores ꝯcessiones, nec repetere reseruationẽ, de qua in illis, quia cautũ iure non inuenit, ꝙ dicta dictio ẽt stet, & ponatur restrictiuè: inducta ergo ad augmentũ non dẽnt operari diminutionẽ. l. legata inutiliter. de lega. 1. vbi etiam sit dubium, utrum ponat verbũ ꝑdictũ augmentatiuè vel restrictiuè, dẽt capi augmentatiuè ex quo (vt dixi) sic põt capi, cũ (vt ẽt dictũ est) simus in bñficijs, in quibus latissima fieri dẽt interpretatio. l. fi. ff. de consti. prin. ca. cũ dilecti: de donatio. Secundo rñdetur, ꝙ vbi verba ꝑdicta eẽt etiam posita ad restringendum, & moderandum concessionem principis, nihilo minus illa non restringeretur, nisi ab his, q̃ excipiuntur & reseruantur copulatiue in concessionibus priorib. Imperatoris & ducis Estensis, & non ex his quæ reseruanẽ in ꝯcessionib. factis ab uno tm̃, vel ab altero, ut probatẽ ex illis uerbis, a sacro Imperio, & ducibus Mutinæ de domo Estensi concessæ, & concessa fuerunt, &c. cum ergo referat se ad conditiones & modos, quibus a sacro Imperio & ducib. Mutinę concessæ fuerunt, & sic copulatiue, non sufficit alteram partem eẽ ueram, sed requiritur cõcursus copulatorum. l. si hr̃di plures de condi. instit. & l. si is qui ducenta. §. utrum. de rebus dub. Postremo non obst. dum dicebatur, ꝙ huiusmodi noua concessio Cæsaris tendit solum ad confirmationem prioris inuestituræ factæ a duce Mutinæ, & ꝙ natura confirmationis non est augere, sed dare robur confirmato, per no. ꝑ Bal. in d. c. si aduersus. & in d. l. nominationes, quia ex uerbis ꝑgnãtib. & amplissimis nouæ cõcessionis, quæ nullã pñt congrue recipere restrictionem & exceptionem apparet, ꝙ intẽtio principis fuit etiam augere confirmatum, ac etiam aperte constat, ꝙ uoluit de nouo concedere, et nedum confirmare, ut colligiẽ ex uerbis superius põderatis. Præterea † hic est apposita clausula ex certa scientia, quo 9 casu nedum per confirmationem datur robur confirmato, sed etiam illud augetur, secundum Bal. no. in c. ex parte. in fi. de cõsti. et in dict. leg. nominationes. C. de appell. et propterea concludẽdum uidetur, quod ius exigendi, de quo agitur, ad fiscum nõn pertineat, sed ad dictos comites. Laus Deo.

SUMMARIUM.

1. *Verba enunciatiua principis plene probant, quod habet locum saltem de facto & in duce Ferrariæ.*
2. *Producens literas uidentur fateri contenta in illis, sicut prolata in libello.*
3. *Confessio inter alios facit pro tertio saltem semiplenam probationem.*
4. *Verbum dare, importat donationem, maxime ubi procedunt merita recipientis.*
5. *Relicto uel donato fundo in godimentum uel ad usufructuandum uidetur concessa proprietas.*
6. *Impugnans potest se fundare super eo, quod impugnauit, ut ibi, iudex ex officio.*
7. *Quomodo duo eandem rem possint naturaliter possidere.*
8. *Feudatarius non possidet ius aliquod feu. ciuiliter, licet secus in usufructuario.*
9. *Precario concedens non agit remedio reintegrandæ, nec interdicto de precario contra singularem successorem.*
10. *Agens ex una causa non potest ex alia obtinere, nisi procedatur sola facti ueritate inspecta.*
11. *Verba pleno iure, important, quod res nulli restitutioni subiecta sit.*
12. *Princeps potest ex causa a suo contractu discedere, licet tunc causa non præsumatur.*
13. *Surreptio uitiat ipso iure beneficia & priuilegia principum etiã ingnoranter commissa.*
14. *Qualibet ratio motiua principis habetur pro causa, et ex illa præsumitur motus.*
15. *Princeps potest recedere a iure positiuo etiam sine causa, etiam cum magno præiudicio alterius si faciat ex certa & scientia et cum clausula non obstante.*
16. *Et potest moderari iurisdictionem suorum iudicũ, quamuis per indirectum preiudicetur tertio.*

CONSILIVM XXI.

LECTA & bene ĩtellecta facti serie, & visis his quæ copiosè, & accuratè allegantur in iure per clarissimos d. aduocatos illu. d. Herculis Estẽsis insistã solũ circa ea, q̃ mihi videntur posse procedere cum minori difficultate, & omittam ẽt multa, quę per prædictos. D. aduocatos sunt deducta, quia superfluum esset, quæ & in uoce, & in scriptis per eos sunt proposita, rursus repetere. Præsupposito igitur, sine veri ꝑiudicio, ꝙ solũ, super possessorio reintegrandæ sit procedẽdum, ꝙ de dñio nõ possit excipi, nec cognosci, adhuc dico, qđ reus dẽt absolui, & ꝑsuppono, ꝙ Isidorus dicitur inuestitus iure feudi de his bonis a camera ducali, & ꝙ asseritur illum posse disse dicta bona tãquam feudatarium, ut expresse Iacob. actor & nepos & hæres. d. Isidori proponit & narrat in precibus, cuius verba narratiua hñt vim efficacis confessionis, & probant ẽt pro absente. l. cũ precũ. C. de li. cã. l. 2. C. de inst. & subst. & ibi de hoc plene per Alex. & per Bar. in locis ibi per eum allegatis. Ex hoc sequitur, ꝙ Isidorus non potuit ciuiliter possidere, sed solum naturaliter quia ciuilis remanet apud dñm, & naturalis sola acquiritur feudatario, ut not. in l. si vt certo. §. si duob. uehiculũ, cõmodati, & in l. 3. §. ex cõtrario. de acq. pos. secundo præmitto, ꝙ Isidorus possidere nõ potuit, postquã illust. dux Borsius hęc bona cæpit tenere, qđ primo probatur ex trib. primis testibus ipsius Isidori, qui deponunt, ꝙ post illum d. do. dux cœpit bona prędicta possidere, & istud etiam satis clare probatur ex literis ducalibus olim productis per d. Isid. coram consilio iustitiæ, & reproductis in isto, in quib. sic dicitur, volemo che uoi remetiati ditti de Mazoni, & restituetili in quelli termini, che erano, quando detteno il godimẽto di quelli beni, prati, & pasculi allo Illust. Duca Borsio per le sue vacche, & che in quelli termini siano mantenuti, &c. Ex quib. verbis narratiuis constat, ꝙ post Isidorũ d. do. dux cæpit tenere dicta bona. Item ex eisdem literis probatur, ꝙ dicta bona fuerunt data in godimentum eidem duci Borsio, quia † uerbis narratiuis & enũciatiuis 1 principis statur, & ex illis plena ꝓbatio inducitẽ ẽt de his, q̃ nõ sunt gesta coram eo, ſm glo. in cle. 1. de probatio. cum qua trãscunt communiter Doct. & de quo per Moder. in c. cũ a nobis. de

de testi.& licet glos.dicat, ꝙ hoc locum non hēat in inferiore a principe, tamen saltē de facto seruatur Ferrariæ, ꝙ illust. dux inter subditos hēat uim supremi principis, qđ sufficit per no. per Bar.in l.hostes, de capti.& in l.si infantem.de pub.iud.cum multis concordant.& hoc præcipue procedit in casu nostro, i quo dictus Isidorus produxit in iudicio dictas literas, ex † qua productione vř cōfessus cōtēta in literis esse vera, ꝑut per Inn.ĩ c.cum olim.de censi.& ꝑ Inn.& alios in c.cum venerabilis. de except.& per Bar.in l.post legatum.in princ.de his quib.ut indig.& tāto magis, q̃a petijt ēt exēptionē dictarū literarū, & sic approbauit ɔtēta in illis, arg.no.ꝑ Bar.in l.quo.n.rē ratā habe.& q̃a habētur tūc ad instar libelli ꝑdictæ literæ, & ideo uerba enūciantia eadē ratione dēnt plene probare, ēt absente parte, quia probāt, qñ proferūtur in libello producto.d.l.cū precū.C.de libe.cau.& d.l.2.C.de inst.& subst.& dixi s̃.Nec dici potest, ꝙ talis confessio fuit facta in iudicio ɔ̃ nobiles de Contrarijs, & sic inter alias ꝑsonas, quia & in illo iudicio ĩteruenit.D Sigismundus & instetit Isidorus cū illo procedi, vel saltē negari nō p̄t, q̃n faciat † ēt pro tertio semiplenā probationē, ꝑ no.ꝑ Bar.in l.admonēdi.de iureiu.uers.q̃ro, ꝙ si instr̃m.alleg.no.in l.capite q̃nto.de adulte.& q̃ supplet ex verbis narratiuis principis, q̃ ad minus dēnt facere semiplenam probationē ar.no.per gl.in l.Titio fundus.de cond.& demon.& cum Bar. trāsit Im.& Abb.in c.si cautio.de fide instr.& Abb.in c.fi.de succes.ab intest.& Ant.de Bu.in c.fi.de iureiu.Quia ergo ut ex ꝓmissis colligitur probatū est, ꝙ Isidorus dedit hæc bona duci Borsio in godimentum, ex hoc infertur, ꝙ talis datio fuit donatio, quia † verbum illud, detento, de quib.in prædictis literis ducalib.importat donationē, ꝭm Pet.in l.si fundū tradi.de uerb.ob.per §.sic itaq.insti.de act. cum quo transit Saly.in l.si donatione.C.de colla.& Bal.in l.cū virū.C.de fideic.ꝙ est uerū sine dubio, qñ merita recipiētis præcesserunt, sicut in casu nr̃o ɔstat de meritis dicti dñi ducis Borsij, q̃ inuestiuit illos de Mazonib.de bonis hmōi, ꝭm Bal.ĩ rub.de cōfes.& Pe.& Im.in d.l.si fundū tradi.& Alex.in l.a Titio.de verb.ob.qui dicūt.ꝙ promissio nuda & sine causa ualet, qñ ꝓcesserūt merita stipulatoris, q̃a tūc facta ꝑsumit̃ gr̃a remunerationis per l.si uero nō remunerandi.§.idē Papinianus.ff.manda.& idem est dicendum de traditione nuda.per no.per Bar.in l.cum quid.si cer.pet.quē ēt allegat Alexā.in d.l.a Titio.& qui etiam paulo post dicit expresse, ꝙ non est differentia inter promissionē & traditionē nudā, quantū ad hoc, & non tm̃ intelligitur donata cōmoditas vtēdi & fruēdi, sed ēt dñium & ꝓprietas, vt in terminis no.decidit Bal.ĩ l.habitatio.§.sed si sic.de vsu & habitatio.dicens, ꝙ si testōr † dicat, relinquo fundum in godimentum, ꝙ intelligitur relicta proprietas, quia illud uerbum in godimentum, est modus insertus fauore legatarij, iō non restringit legatum.allegat no.ꝑ Iac.de Are.in l.libertis.de alimē.& ciba.leg.& l.donationes in concubinam.§.species.de donationib.cū ibi no.per Dy.& Iac.& etiam per Bar.qui dicit, qđ si dono, uel lego tibi fundum ad usum uel ad alimenta, ꝙ uidetur donata proprietas, per illū tex.secꝰ aūt si dicatur, lego usumfructū, uel alimenta, vel vsumfructū fundi, q̃a tunc intelligitur solū de usufructu, & idē dicit Bal.in rub.C.de iure emphy.& Cy.& Bal.in l.si mulier C.de iure dot.sicut ergo qñ donat̃ fundus ad vsufructādū, dicitur donata proprietas ꝭm ꝑdictos, sic ēt qñ donatur expresse, vel tacite in godimētū, dr̃ proprietas donata quia vtroq.casu est eadē rō, & ita in terminis, ut dixi, uult etiam Bald.in d.§.sed si sic.si ergo illi de Mazonibus donauerunt duci Borsio proprietatem dictorū bonorū, facto suo ceciderunt a possessione, & ex cā iusta & legitima, & propterea non sunt reintegrandi.3.q.1.c.reintegrāda.& ꝑ oēs in c.sæpe.& in c.cū ad sedem.de rest.spoliato.Nec ꝑdictis obstat.ꝙ illust.dux Hercules mandauerit, ꝑdictos de Mazonib.reponi & reintegrari in illo statu in quo erant tempore, quo duci Borsio dederunt dicta bona in godimētū, quasi ꝙ ex hoc appareat, ꝙ prædicta bona nō fuerint donata, q̃a istud de necessitate non importat, quod dicta donatio non præcesserit, q̃a potuit ꝓcedere, ut dixi, & qđ postmodum dux Hercules uoluerit, ut redirent dicta bona ad prædictos, & sic quod ex noua causa de nouo peruenirent ad illos, & istud ēt senserunt dñi iudices de Cōsilio, qñ declarauerunt acta ꝑ P̃tatē Figurolæ esse nulla, reseruando etiam illis de Mazonib.quæcūq.iura vigore dictarū literarū cōpetentia, quæ reseruatio de iuribus competētibus ex literis arguit, quòd illis de Mazonibus erat nouum ius q̃situm, & qđ prius eisdem non cōpetebat, q̃a aliàs verisimiliter etiam reseruassent ius cōpetēs ex suis inuestituris ꝓcedētib.Præterea traditio facta duci Borsio potuit intelligi donatio ꝓprietatis, & dux Hercules potuit vel le dicta bona restitui dictis de Mazonib.non quia non donauerunt, sed forte quia sciuit vere vel præsumptiue, ꝙ dicta donatio facta fuit durāte vita ducis Borsij, & non ultra, & sic ꝙ per mortem fuit resoluta.& prout fieri potuit dicta donatio & dominii translatio ad tempus certū vel incertum, vt est casus in l.fi.C.de legib.licet igitur ꝑ mortem ducis Borsij donatio sibi facta fuisset resoluta, q̃a tñ ex proprio facto illi de Mazonib.desierunt possidere ab initio, cessat, & non pōt habere locum remedium intentatum, vt est dictum, & insuper non obs. præmissis, ꝙ ꝓcurator dicti Sigismūdi tempore, quo fuit Isidorus missus in possessionem ꝑ Potestatē Figuroli, dixerit dictas literas esse subreptitias, & negauerit, ꝙ dicti de Mazonib.dederint dictas terras duci Borsio, quasi ꝙ hæres.d.Sigismūdi non possit se fundare, ex literis, quas pr̃ suus impugnauit.c.ex eo.de reg.iu.in 6.& l.Papi.§.meminisse.de inof.test.quia vbi de mandato procuratoris cōstaret, talis impugnatio dicto Sigismundo, & eius successori non nocuisset, & ex alio impugnatio etiam non obstat, si adhuc lite pendente etiam in alio iudicio a tali impugnatione desistat, ꝭm Bart.in l.post legatum.in princ.de his quib.ut indignis.Itē impugnans † potest se fundare in eo, qđ impugnauit, qñ pars aduersa impugnationem non acceptauit, ut ꝓbatur ex no.per gl.in c.cum venissent.de eo qui mitti in possessio.cā rei seruan.q̃ probat, ꝙ actus gestus per partem in iudicio nūquam nocet, si non fuit ab alia parte acceptatus sed impugnatus, & ibi no.d.Abb.& facit, qđ Bal.no.in l.4.C.de repud.hære.vbi dicit ꝑ illum tex.ꝙ q̃ non acceptat verba aduersarii, non pōt in illis se fundare, & facit ēt, quod no.Inn.in c.mulieri.de iureiu.in 6.& ꝓ hoc etiam alia alle.Fel.in c.capitulum.de rescr.in 6.limita.ad d.regulam ex eo.Præterea iudex ex officio potest se fundare super probatione impugnata, quamuis hoc non possit facere ille impugnauit, secundum Inn.in c.cum olim.de censi.cū quo transit Abb.ibi, & Anton.de But.in c.cum dilectus.de consuet.& Bar.in d.l.post legatum.cum aliis concordantiis, de quibus per Fely.in loco præallegato in quinta limitatione, & sic ex isto primo fundamento iudicio meo tutissimo probatur, ꝙ actor in possessorio non potest obtinere. Secundo principaliter ista opin.confirmatur, quia quamuis proprietas ex donatione non fuisset in ducem Borsiū translata, sed bona hæc solum fuissent eidem precario concessa, tamen in dubio intelligitur actum, vt in illum transferatur possessio naturalis, & no.in l.& hēt.§.eū qui.de preca.si igit̃ ad illum transiuit dicta possessio, illi de Mazonibus desierunt ex toto possidere, quia apud illos tantum erat possessio naturalis, cum essent feudatarii, ut dixi in ꝓcedentibus, quia duo in solidum non possunt naturaliter possidere.d.l.3.§.ex contrario.de acq.posses.Nec obstat, qđ ibi uult Bar.dum dicit, ꝙ duo diuersis respectibus possunt in solidum possidere eādem rem, puta si emphyteuta uel feudatarius fecisset vnum vsumfructuarium, quia quilibet in solidum possideret naturaliter respectu iuris sui.Quoniam in casu † Bar.quilibet prædictorum possidet rōne ꝓprii iuris, & ad commodum ꝓpriū sed ille qui recepit precario, possidet non pro se, sed ꝓ cōcedente, & ad illius utilitatem, & sic nō ratione ꝓprii iuris, qđ est penes concedentem, ꝭm gl.Bar.& Doc.communiter in l.Pomponius.§.si is qui precario.de acq.poss.& propterea concedens ꝓscribit mediante possessione recipientis, ut ibi dr̃, si ergo possidet pro concedente & occasione iuris, quod est apud eum, ergo respectu eiusdem iuris non pōt naturalis possessio apud cōcedentem remanere, & istud est sine dubio de mente gl.& aliorum in d.§.eum qui.dum dñt, ꝙ ubi concedens possidet ciuiliter & naturaliter, ꝙ sola ciuilis remanet apud concedentem, si ergo pro alio iure & proprio nomine possideret recipiens naturaliter, posset etiam concedens alio respectu possidere naturaliter.Nec etiam obstat unum, qđ tangit Ale.in d.§.ex contrario dicens ꝙ feudatarius quasi possidet ipsum ius feudi ciuiliter, sicut quasi ciuilis possessio iuris ususfructus dicitur esse apud vsufructuarium, ut not.in l.fi.vti possidetis.cum sim.quia istud est, qm̃ ususfructus est res incorporalis, iō in illū cadere potest quasi possessio ciuilis, sed feudum non est ius incorporale, siue habeamus respectum ad contractum, qui est facti & iuris.l.cōsilio,

silio. in fi.de cura.fur.siue ad ipsam rē,q̄ est res corporalis, sed ī vsufructu secus, quia ille est ipsa res,qui habetur & tenetur,licet sit in re corporali,& ꝓpterea Bar.in d.c.ex contrario.& recte,cum quo alii transeunt dicit,ꝙ feudatarius p̄scribit ex sola naturali possessione,& sic præsupponit,ꝙ non possideat quasi ciuiliter aliqđ ius. Cum igitur facto suo & ex cā iusta ab initio actor,uel suus auctor ceciderit ex toto a possessione,ēt isto casu nō pōt remedium reintegrandæ illi competere,quod non datur illi,qui ab initio cecidit ab omni possessione ex proprio contractu,vt etiam superius dictum est,nec refert, ꝙ precariū fuerit finitum,saltem per mortem ducis Borsii.l.cum precario §.fi.de precari.quia tūc cōcedēs possidere non desiit, sed prius & tempore concessionis ex proprio facto & contractu possessionem amisit. & hoc satis est,ut possessorium † reintegrandæ concedi non possit,ut hr̄ in d.ca.sæpe.& in d.c. cū ad sedem,& probatur in l.interdictum.de preca.vbi dr̄,ꝙ cū illo interdicto de precario non concurrit aliud remedium,ergo non datur interdictum recuperandæ,uel remedium,reintegrandæ,quod maxime verum est,qn̄ concedens ex toto desiit possidere, ut in casu nr̄o,& hoc rōne p̄missa,s.quia facto & ex cōtractu proprio ab initio amisit possessionem. Nec tenetur reus interdicto de precario q̄a non datur cōtra singularem successorē rogantis,sicut fuit do.Sigismundus.l.quæsitū.§.illud. & ibi per Ang.de prec. & ubi competeret,actor etiam in illo obtinere non posset, q̄a hoc remedium nō est intentatū,ut apte colligitur ex libello,& ex supplicatione,vbi narrat̄,ꝙ actor sine facto suo & culpa cecidit a possessione,qđ est falsum,vt dixi, qn̄ precario res cōcedit̄,& ēt ex conclusione apparet, ꝙ intentat̄ remedium reintegrandæ,quia igit̄ agitur ex vna cā,nō pōt ex alia obtineri,etiā si constat de † illa.l.habebat.de instito.& no.Bar.in l.1.in princ. de eden.& Pau.de Ca.in l.si is ad quem.de acq.hær.cum cōcordātiis,de q̄b.ibi p Ale.& p eū in d.l.j.in princ. Nec ēt rescriptū circa hoc aliquid op̄at̄,sed op̄ari posset,qn̄ cōcederet, ut ꝓcedat̄ de æquitate,& sola facti veritate inspecta,vt cōsuluit An.de But.quem refert & sequitur Ale.in l.ita stipulatus.§. Chrisogonus.de uerb.ob. Tertio principaliter dr̄,ꝙ actor non est reintegrandus,s.quia de hmōi bonis.do.Sigismundus a duce Hercule fuit inuestitus,& in illum hæc bona transtulit plenissimo iure, q̄ uerba important,ꝙ † nulli restōni sint subiecta, p no. p An. & Pau.de Ca.in l.mater.C. ad Tertullia.vbi dn̄t, rē ad aliquem spectare pleno iure, qn̄ nulli restitutioni est subiecta, & sic dr̄ princeps p̄dict⁹ p dicta verba prohibuisse,ꝙ p̄dicti de Mazonibus reintegrentur,ꝙ ēt clarius declarat̄ ex eo,ꝙ donauit & cōcessit ēt in præiudicium quorumcūque cū clausula ex certa sciētia,de plenitudine potestatis,& cum clausula,non obstantibus q̄buscunq; inuestituris hactenus factis,& aliis quibuscunq; cōtrariis in amplissima forma. Nec ob.ꝙ non potuerit p̄iudicare illis de Mazonibus prius inuestitis a duce Borsio, cuius cōtractum tenet̄ successor obseruare.c.1.& ibi p Doc. de proba.& p Cy.& Bal.in l.digna vox. de legib.quia † immo ex cā potest princeps a suo contractu discedere,s̄m Doct.in d.c.1.& in c.q̄ in ecclesiarum.de cōst.& licet quando uult a suo cōtractu discedere,cā nō p̄sumatur in principe,s̄m Abb.in d.c.q̄ in ecclesiarū & in cle.1.in fi.de ꝓba.tn̄ in casu nr̄o de cā ltīma cōstat & appararet,qm̄ (vt in facto p̄supponitur) hęc bona,de quib.cōteditur prius fuerunt donata magnifico Co. Vgotioni đ ꝑriis p dictū Marchionē Leonellū,& qui usq;ad mortē possedit.de qua donatione nō fuit facta mentio,nec de dominio,& iure dicti Vgutionis,qn̄ Ia.Mazonus fuit inuestitus,iō dicta inuestitura, tāq̄ subreptitia non valuit, s̄m Cald.in terminis in consi.1.sub rub. de feu.& Car.cons.92.Nobiles viri,&c. Nam † subreptio ipso iure uitiat priuilegia & bn̄ficia principum,ēt si ignoranter & p simplicitatē sit commissa,s̄m Abb.post alios in c.ad audientiā. de rescr.p l.1.in fin.de nata.resti.& l.& si non cognitio.C.si cōtra.ius vel vtil.pub.& idē vult Bal.in l.præscriptione. eo. tit.& Abb.in c.qđ sup his,in j.col.de fide instr.quia ergo ex dicta inuestitura re uera nullum ius competebat Iac.potuit.d.dux Hercules dicta bona concedere.d.Sigismundo non obstante dicta inuestitura Iac.nulla & inualida,& q̄ nullitas fuit iusta cā derogandi inuestiturę prędictæ,& hinc est,ꝙ illa clausula non obst. collatione † alteri facta intelligitur de collatione inualida,ne alteri p̄iudicetur.c.su p eo.de of.delega.& no.oēs. in c.cām quę, de rescr.,& quia q̄libet rō motiua ipsius principis hr̄ pro causa, s̄m Bald.in l.rescripta.C.de precib. Imp.offeren. in ulti.col.& Ant. de But.ī d.c.quæ in ecclesiarū.& in c.constitutus. de religio.do.& in c.quia plerique de immu.eccle.& Are.in l.Gallus. §.& quid si tantum.de libe.& posthu.& quando constat,causā subesse in dubio p̄sumitur,ꝙ princeps ex illa fuerit motus,vt sentiunt omnes in d.c.quæ in ecclesiarum,& Ant.de Bu.& Im. expresse in c. nam concupiscentiam. de consti. ubi dn̄t,ꝙ si in principe potest præsumi aliqua causa,ꝙ tunc præsumitur,illam pectori suo sculptam causam dedisse rescripto, & si dicatur,qđ concessio facta.d.Sigismūdo eadem ratione,s.subreptionis,nō valuit,quia de iure illorū de Contrarijs non fuit facta mentio, respondetur,ꝙ dux Hercules expresse tollit, & remouet uitiū subreptionis,quod facere potuit.c.si motu proprio. de præb.ī 6.probatur ex his,quæ dn̄tur per Anto.de But.in consi.2. Nec etiam dici potest, ꝙ ex defectu p̄tātis concessio facta dicto Sigismundo sit nulla, tanquam in iure quæsito non potuerit præiudicari Contrariis, quia ad hoc non est agendum cum istis de Mazonib.quia quoad eos liberas ędes habeo. l.sicuti.§.si quæritur. si seruit.uendi. sed ueniret discutiendum cum ipsis Contrarijs, quando dominus Hercules non habuisset ab illis iura cessa,an subsit causa uel non,& si iterum dicatur,ꝙ licet ius nō haberent isti de Mazonibus respectu dominij,quia tamen possederunt & in possessione ius habuerunt,non dēt eis denegari reintegratio,quę ratione solius possessionis competit, nec pōt opponi de defectu proprietatis.l.si quis ad se fundū.C. ad legē Iul.de vi. Ad istud ēt respondetur, ꝙ in hoc potuit illis per principē p̄iudicari,& reintegratio denegari,cū possessio a qua ceciderunt,apud illos fuerit sine cā, & ex titulo nullo, & inualido, & per ꝯn̄s in possessorio nō dicitur p̄iudicari sine causa,nā quēadmodum ex multis alijs causis & in multis casib. denegatur dictum remediū possessorium a lege, & de q̄b.late per Ale.post Bald. in l.naturaliter.§.nihil commune.de acq.pos.ita & ex ista causa potuit absq.dubio lex animata.i. princeps † in hoc præiudicare,immo ēt sine cā potuit dictum remediū auferre, & denegare,cū sit de iure positiuo introductum, & a quo pōt princeps recedere ēt sine cā, nedū si de modico,sed ēt si agat̄ de magno præiudicio, si modo princeps hoc faciat ex certa sciētia & cum clausula non obst.sicut in casu nostro, ut not. in l.3.§.si is p quo,ꝙ quisq.iuris.& in locis ibi plene allegatis per Alex.qui dicit hanc esse cōem opinionem. & idē cōiter dicūt Doct.post Inn.in d.c.quæ in ecclesiarū.dū uolūt,ꝙ actio, quia est de iure ciuili,possit per principem ēt sine causa auferri, & quæ isto casu dicitur ablata,cū uoluerit princeps hæc bona ad d.Sigismundum possidentem plenissimo iure pertinere,per no.per Ang.& Pau.de Cas.in d.l.mater.C.ad Tertul.& dixi.supra.& tanto magis procedunt prædicta, cum dictus princeps mandauerit suis officialibus sub pœna indignationis suæ omnia contenta in cōcessione facta.d.Sigismundo obseruari debere,ex qua clausula uidetur iudicibus suis denegata potestas ueniendi & faciendi ꝯ dictam concessionem, quantum ad hoc dicitur denegasse uel moderasse iurisdictionem suorum iudicum, qđ facere potuit quāuis † p hoc per indirectum præiudicetur tertio,etiā eo casu quo ei p̄iudicari nō potuisset directo,ut colligitur ex no. per Bar.in cons. 172.incipiente, Dn̄i priores,&c.vbi vult,ꝙ valeat statutū,ꝙ nullus officialis cōis Perusij possit reddere ius etiam ecclesijs contra suos cōductores, quia potest ecclesia,vel alius, cui hoc denegatur,adire superiorem, & ab illo petere iudicem, q̄ ius reddere possit,& idē t3 Bar.in l.ambitiosa.de decr.ab or. faci.col.4.ver.sed an possit iudicib.ciuitatū,&c. & idē ꝓbat̄ ex no.p Car.& Imo.in c.q̄a diligētia.de electio.vbi dn̄t,ꝙ bānitus intelligit̄ restitutus ad bona, ēt in aliū alienata,qn̄ dictū fuit, ꝙ nihil possit opponi de cōfiscatione,q̄a potuit superior moderare iurisdictionē sui iudicis.l.2.in prin. de iurisdi. omniū iud.& q̄ rō ēt in casu nr̄o hēt locū.& cū eis transit ēt Ale.in d.l.Gall⁹. §.& q̄d si tm̄. Nec ob.ꝙ aditus isto casu fuerit princeps, & qđ cām allegauerit, prout facere potuit s̄m Bar.in d.locis,q̄a cum expositum non fuerit principi, ꝙ mandauerit iudicib.obseruari,& ꝙ derogauerit omnib.in ꝯriū faciendis ēt in futurum delegatio non ualet ex uitio subreptionis, quia si de his fuisset informatus, concessisset difficilius. cap. postulasti. & traditur in c.super literis.de rescr. Quia igitur ex præmisis directo probatur,quod in possessorio non potest actor obtinere, siue obstet præscriptio,siue non, & siue exceptione dn̄ij uel nō,possit repelli,

repelli,& quia per p̄dicta euitant̄ multa,quæ vñr difficultatem hr̄e,propterea in alijs non insisto,sed ad ea quæ plenissime alle gantur per d.D. aduocatos me remitto, &c. Laus Deo.

¶ Articuli quod sint admittendi, non obstantibus quibusdam exceptionis.

SVMMARIVM.

1 *Feudum quando ueniat in petit.hære. uel non.*
2 *Titulus superueniens post mortem defuncti excludit petit.hæred.*
3 *Bona aliena possessa per defunctum ueniunt in peti.hære.nisi possideantur per alium cum tit.*
4 *Aliquid potest esse genus per se,& pars alterius generis diuersis respectibus.*
5 *Quid dicatur de territorio,fortia,& districtu.*
6 *Articuli & positiones debent saluari a contrarietate.*
7 *Omnis iurisdictio & omnes dignitates sunt apud supremum principem, & in eis habet intentionem fundatam, de iure communi.*
8 *Clemen.literis,de proba.habet locum etiam in gestis a prædecessore narratiue expressis.*
9 *In executione sententiæ quandoq.non adhibetur tantum summaria cognitio,sed etiam discutiuntur requirentia altiorem indaginem,ut ibi.*

CONSILIVM XXII.

VISIS & intellectis,q̄ obijciunt̄ cō articulos productos pro parte Illustr.Lantgrauio Hassiæ, & omnibus mature ponderatis, puto dictos articulos esse admittendos, non obstantibus exceptionib. partis aduersæ.Et primo dum dicitur, quod deducta in dictis articulis fuerunt etiam prius & ante sententiam allegata, & per aduersam partem impugnata, atq.ēt per sn̄iam reiecta, & propterea in causa executionis non debent amplius admitti,nec illa proponens debet audiri. Ad illud respondetur, q͏ per sententiam fuit declaratū.d.Elizabet fuisse & esse hęredē fratris sui pro dimidia,exceptis feudis masculis & bonis,quorū fœminæ non sunt capaces,inquantum igitur declaratur hæres, executio fieri non potest in bonis comprehensis in fraternitatibus,non solum factis per patrem & auum, sed etiam per fratrem,etiā si talia bona non essent feudalia, quia propter dictas fraternitates sunt extra hæreditatem,tanquam alienata & translata in alterum,casu,quo frater dictæ dñæ decedat sine filijs,& quemadmodum si fuissent inter viuos donata, & executio dictæ donationis collata fuisset post mortē donatoris,quia ergo reus possidet hmōi bona cū titulo,illa nō veniunt in petitione hæreditatis,quæ nō datur cō titulo possidentē.l.2.& l.hæreditatis,C.de peti.hære.& l.regulariter.ff.de eo.tit. & hac ratione in petitione hæreditatis non uenit feudum,quando possidetur ab 1 † illo,qui est de cōprehensis in inuestitura, & ex illa debet ī feudo succedere,uidelicet,quia possidet cum titulo,secus si feudū possideretur ab extraneo,qui titulum non haberet.l.item uidēdum.§.fi.& ibi no.de peti.hære.& p Dy.& Bar.& in l.si patroni.in prin.ad Treb.& prædicta sunt uera, siue titulus superuenit ante mortē defuncti siue post, & licet hoc ultimo casu Bal. in l.fi.C.de edi.diui.Adri.tol.velit,q͏ titulus superueniens post 2 † mortem defuncti non excludat petitionē hæreditatis per illū tex.tn̄ istud non est verū,& commu.opi.est in cōrium, quā etiā ibi Sal.sequitur Bal.& idem tenet Pau. de Cast.& Ale. in d.l.fi. & Pau.de Cas.in d.l.hæreditatis,& Alex.in cons.73. Punctus talis,& in consi.184.5.vol.ubi dicitur,cōmu.opi.esse cōtra Bald. sequitur ergo q͏ si dicta bona possessa cum titulo a reo non ueniunt in petitione hæreditatis, q͏ in illis non potest & non debet fieri executio,quia licet declaratū sit dictam dominam fuisse hæredem fratris p dimidia,solū dr̄ fuisse pronunciatū super petitione hæreditatis.l.licet de peti.hære.& l.ueluti.eo. ti.& vtrobique per Bart.& per eum in l.1. in prin.de eden. & in l.ex diuerso.in princ. de rei vend.& Bald.in leg.2.C.de peti.hæred. & per Alexan.in d.consi.184.in princ.& propterea in executione non ueniunt ea,pro quibus agi non poterat petitione hæreditatis,sed inquirendum est,quæ bona sint illa,quæ ueniant in dicta petitione, quamuis ergo petitio hæreditatis detur ad

3 bona † q̄ per defunctū possidebantur tempore mortis ēt si essent aliena.l.item videndum.§.fi.& l.seq.de peti.hęre.tamē hoc est verum,qn̄ per alium sine titulo possidentur,sed si possideantur cum titulo, non competit pro illis bonis dicta petitio, sed obstat exceptio dolo facis petere,quod statim restiturus, &c.secundum Doc.in locis præallegatis,& prout clarius Alexan.declarat in d.consi.73.5.uol.& per consequens in dictis bonis,p quibus non datur dicta actio,non debet & non pōt fieri executio sn̄iæ,& per quam quis declaratur,quē esse hæredem,& pbatur ex no. p gl.Bar.& alios,in d.l.j.in prin.de eden.quę vult, q͏ post latam dictam sententiam in executione illius sit inquirēdum,quæ bona ueniant in restitutione,quia f̄m gl.omnia non restituuntur,& multo minus fieri pōt executio in bonis feudalibus possessis ab agnato proximiore comprehenso in inuestitura,quia in illis (ut dixi) tantum hēt locum dicta rō, sed etiā quia dicta bona sunt excepta per sententiam. Nec ob.q͏ in hac sententia excipiantur bona feudalia,& alia bona quorū mulieres non sunt capaces,quasi q͏ per talem exceptionem uideatur declaratum,q͏ omnia alia bona possessa per defunctum sint restituenda,quia ad istud aliàs dedi responsum in alio consilio dicendo,quòd licet exceptio firmet regulam in casibus & in rebus non exceptis.l.quæsitum. §.denique. de fund. instru. & in auth.de non alien.§.ut autem.& nota.in l.in his. de legi.tamen non ampliat regulam ut comprehendat illa bona, quæ aliàs in sententia non comprehenderentur,si exceptio facta non esset, secundum Bar.in l.generali.§.vxori.de usufr.leg.& in l. Lucius. §.pluribus.ad Treb.& in l.1.ad fin.de reg.iur.& ideo sicut si dicta bona non fuissent excepta, executio fieri non posset in dictis bonis comprehensis in dictis fraternitatibus, eodem modo in illis fieri non potest executio, quamuis aliqua bona per sententiam excipiantur,unde ex præmissis clarissime constat, quòd executio dictę sententiæ non debet fieri in aliquibus bonis contentis in dictis fraternitatibus cuiuscunque sint conditionis,& istud puto uerissimum,& non habere dubium, & q͏a in dicta sententia dicitur,exceptis feudis masculis & bonis,quorum fœminæ non sunt capaces, &c. dicta uerba, quorum fœminæ non sunt capaces, &c.quia sunt generalia, debent intelligi ut iacent, nec pn̄t restringi ex aliqua cā, hoc est ex natura rei vel actus,nec alio modo,ut est expressum in l.1.C.si plu.vna senten.& in l.Pau.de re iu.& iō quomodocunque & ex qua cūque cā.d.Elizabet sit incapax aliquorum bonorum, vel q͏a sint feuda,vel rōne dignitatis,vel aliter de iure,vel ex consuetudine vniuersali uel particulari,vel ex contractu,exclusa intelligitur a dictis bonis per sententiam.Secundo obiicitur per aduersam partem, articulos procuratorum Hassiæ non eē admittendos tanquam repugnantes,& ad inuicem contrarios.l.vbi repugnātia.de reg.iur. ppterea q͏ in sexto articulo ponitur eē verum,q͏ iuncto circulo & circuitu posito sit quoddam territorium principatus Hassiæ,& quam plures ciuitates,castra,villæ,& agri,& alia bona sita sint,&c.& in quo circuitu dr̄ in alio articulo contineri, etiam comitatus Zingenhaim. & qui comitatus deinde in diuerso articulo dicitur habere territorium,& sic ex aliis articulis apparet, q͏ comitatus p̄dictus est pars territorii de quo in sexto articulo,& ex alio articulo constat,q͏ comitatus ille habet territorium spāle separatum & per se principaliter, q̄ inter se contraria vñr & repugnantia. Sed ad istud r̄ndetur,q͏ super hoc nulla cadit contrarietas, nec repugnantia aliqua p̄suppōnitur qm̄ principatus Hassiæ & territorium illius, & de quo fit mentio in 6.cap.est quædam uniuersitas,& similiter comitatus Zingenhaim.est alia uniuersitas,ut probatur ex not. per Bal.in c.1.de cap.qui cur.vē. & una differt ab alia per plus minus,quēadmodum nauis differt a scapha.l.fin. de fun.instru.Nam principatus Hassiæ est uniuersitas maior,& dictus comitatus est vniuersitas minor,vnde stare pōt, q͏ ille comitatus habeat territorium suum,& tamen sit etiam de territorio principatus Has 4 siæ,& pars illius,sicut etiam uidemus,q͏ † est genus generalissimum,puta ens,uel substantia,& genus subalternum,puta aīal, & est ēt genus inferius,puta bos,homo,f̄m legistas, licet istud sit species apud dialecticos,& tamen genus subalternum consideratur per se,& tanquam unum totum,& etiam consideratur ut pars generis generalissimi,& uelut pars comprehensa sub illo,& idem de genere inferiori,quia potest considerari & per se & tanquam quid separatum a genere subalterno, & tanquam

pars

pars subiectiua illius gñris, vt plene traditur ꝑ gl. & Do. in l. legato gñaliter. de leg. 1. & tñ nulla ex hoc oritur contrarietas, vel repugnantia. est ergo territorium principatus Hasſiæ uniuersitas maior continens oĩa loca, in quib. iurisdictio ꝑtinet ad dictũ principatum, & sub isto continetur ẽt comitatus ꝑdictus qa iurisdictio in toto illo comitatu est de principatu Hasſiæ in genere sumpto, & similiter dictus comitatus hẽt suum speciale & proprium territorium, ꝙ est uniuersitas minor, & ꝙ differt ab alio maiori ꝑ plus & minus, vt dixi, sicut differt genus subalternum a gñe generalisſimo. Nam & in regno est territorium totius & vniuersalis regni, in quo etiam sunt plures ciuitates & comitatus, qm̃ territorium dr̃ a terrendo, & ideo vbicũq; quis hẽat † ꝑtãtẽ terrendi, totum illud dr̃ de territorio, ẽm Abb. in cõsi. 20. Super questione uertẽte, &c. 1. vo. per l. pupillus. §. territoriũ. de uer. sign. & ꝑ no. in cle. ne Ro. de elec. & dicit Io. An. in c. vt aĩarũ. §. statutum. de ꝯst. in 6. ꝙ vbi aliquis populus vel dñs hẽt ꝑtãtẽ terrendi, ut Floren. qui hẽnt ꝑtãtẽ in Pistorienses & Aretinos & tunc ille locus, q̃ põt terreri, appellat̃ de fortia & de districtu, & dicit Bal. in rub. q̃ sint rega. ꝙ princeps equidẽ solus est dñs sui territorii, & maris sibi subiecti, porro territoriũ non est aliud q̃ terræ spaciũ munitum & armatum iurisdictionem ẽm eum, & tñ sub eodẽ vñi territorio regni sũt ẽt alia territoria particularia, quia nedũ quilibet ducatus, aut comitatus regni, sed ẽt quelibet ciuitas, q̃ regit̃ a magistratu habens iurisdictionẽ, dr̃ habere territorium particulare. d. §. territorium. & sicut tota prouincia dr̃ esse territorium archiepiscopi vel archiepiscopatus, & tñ quilibet ẽt eps eiusdem pertinẽtiæ dr̃ habere territorium in sua diœcesi, vt habet̃ in c. Ro. de foro cõpe. in 6. Nam & diœcesis aliqñ appellatur territorium. cap. si quis. epõrũ. 16. q. 5. & ibi glo. & c. oẽs basilicę. 16. q. 7. & d. cle. ne Ro. ꝑdicti ergo articuli dẽnt dicto mõ intelligi ad tollẽdũ cõtrarietatẽ, per no. ꝑ Pau. de Ca. & Moder. in l. 3. in prin. in ius voc. vt eãt, &c. q̃ dñt, ꝙ † si quis ꝑducit articulos, vel positiones, quarũ vna vr̃ alteri ꝯtrariari, dẽt ad tollendã ꝯrietatẽ intelligi taliter ꝙ ꝑducẽs non incidat in contrarietatem, & ponũt exẽplũ, q̃ñ q̃s in prima positione dixit, ꝙ non promisit fundũ, & in sequẽti positione dixit, se ꝑscripsisse, & sic vr̃ dicere contrarium, qa aliàs non posset ꝑscribere. vñ secunda positio dẽt intelligi, dato ꝙ ꝑmiserim, sine ꝑiudicio veritatis. dico ꝙ ꝑscripsi, & idẽ vr̃ tenere Bald. post Cy. in l. cum falsa. C. de iur. & fac. igno. & Sal. in l. cũ precum. C. de libe. cau. & facit. c. cũ tu. de testi. & quod no. ꝑ glo. & Bar. in l. scripturæ. C. de fide instr. Tertio obiicit̃ ꝑ aduersantes, ꝙ licet principatus Hasſiæ in uniuerso iure feudi recognoscatur a Ro. Imperio, tamen bona respectu dicti uniuersi principatus pñt dici particularia, vt sunt ciuitates & castra, quãuis ẽt si considerẽtur in se, & ꝑ ꝑ se, dici posſint vniuersalia, ẽm Bal. in d. c. j. de capi. qui cur. ven. non sunt feudalia, nisi probet̃, ꝙ ꝑtinerent tp̃e cõcesſionis & inuestituræ ad Imperium & idẽ dñt quo ad aliquos alios comitatus extra dictum principatum, qa solum quo ad comitatũ in uniuerso põt ꝯstare de iure principis cõcedentis, sed non quo ad singularia bona existentia in dicto comitatu, nisi aliter ostendat̃ de iure principis concedentis, & forte mouent̃ ex his quæ uoluit Are. in consil. 15. & in l. rẽ q̃ nobis. de acq. posſeſ. & dicunt etiam, ꝙ talia bona in dubio ꝑsumuntur allodialia, & non feudalia, ẽm Io. An. in c. fi. de iu. & in c. nimis de iureiuran. & Bal. in c. 2. si de feu. fue. contro. inter do. & agna. in c. 1. in prin. de contro. inuesti. cum concordãtiis.

7 Sed pro responsione præmitto, ꝙ † omnis iurisdictio, & omnis districtus est apud principem, nisi prius concesſisset alteri, secũdum Bald. in c. 1. in prin. de nat. feu. & dicit ẽt Bald. in c. 1. in prin. quis dicatur dux, marchio: &c. ꝙ apud principẽ Romanũ sunt omnes thesauri dignitatũ, & iurisdictiones sunt apud Cæsarem tanquam apud fontem, a quo fluunt & refluunt, sicut flumina ad mare fluunt, ẽm Bal. in c. 1. §. fi. de pac. iur. fir. & dicit ẽt Bal. in c. 1. q̃ sint rega. ꝙ ꝑtãs creandorum magistratuum pertinet ad regem, ut in auth. de defen. ciui. per totum. nam omnis iurisdictio & districtus est apud principem. & omnes iudices a principe administrõnẽ accipere dẽnt, & iuramentũ ꝑstare, quale a l. præstitum est. de pac. iura. firman. §. iudices, & ibi not. Ex his ergo sequitur, quod principes Hasſiæ in dicto principatu & in dictis comitatibus dicuntur habere iurisdictionem in omnibus ciuitatibus castris, uillis, & in toto territorio tam utilitatis, quam in quolibet particulari ab ipso Imperatore, ex quo alio non potuit deriuari, quia de prædictis iure fuerunt inuestiti, seq̃tur etiam, ꝙ omnem iurisdõnẽ in locis singularib. i. in ciuitatib. castris, & villis hẽnt ex eod. ti. ex quo, vt dixi, constat, ꝙ de iure cõi apud principẽ erat iurisdictio, & ꝙ ad illũ spectabat & pertinebat, & ꝑpterea intentio Imperatoris, & ẽt dictorũ principũ Hasſiæ est satis fundata & probata de iure cõmuni ex quo agitur de iurisdõ. & maxime, cum dicti principes sint in posſesſione dictorũ locorũ, & in quasi posſesſione iurisdõnis, & ita ẽt quasi in terminis cõcludit Abb. in cõſ. 82. Copiosè, & disertè, &c. primo vol. in primis cõclũdit, ꝙ sũmus Pontifex, q̃ tũ ad iurisdictionẽ hẽt fundatã intẽtionẽ suꝑ vrbe, & toto territorio ecclesiæ in temporalib. & spiritualib. & ex hoc necessario infertur ẽm eũ, ꝙ q̃cũq; hẽt iurisdõnẽ in illo territorio, ius solum põt ꝑtẽdere de iure spãli, cũ in illo successerit Papa loco Imperatoris, qui solus habuit ibidẽ iurisdictionẽ, qm̃ apud ipsũ erat fons iurisdõnis. allegat Bal. in locis, de q̃b. supra. proxime, unde ẽm Abb. si aliq̃s diu tenuit aliqua loca in dicto territorio & in illo iurisdõnẽ exercuit, nec appareat de titulo, oportet ex cõiectura ꝑsumere titulũ. iuxta no. ꝑ Bar. in l. cũ de in rẽ verso. de vsur. & ĩ casu suo dicit ex cõiecturis apparere, ꝙ titulus fuit feudalis. qm̃ illi, qui erãt in posſesſione, & sui progenitores appellauerũt se fideles & seruitores sãctæ Rom. ecclesiæ, & quia vnus ex progenitorib. mãdauit in testõ dictas terras teneri ad obedientiã & reuerẽtiã Ro. ecclesiæ. & ut ibi latius per eum, qui ẽt subdit, ꝙ illo casu nõ debemus ꝑsumere ꝑscriptionẽ, qa nullũ adminiculũ est de ꝑscriptione, & qa ꝑsumeremus negligẽtiã Ro. ecclesiæ, ubi est tacita vigilãtia. c. 1. de offi. leg. in 6. Nec etiã priuilegiũ ꝯtinẽs merã donationẽ est ꝑsumẽdũ, qa nõ est ꝑsumendũ, ecclam̃ bona sua donasse. c. nõ liceat Papæ. 12. q. 2. & l. cũ de indebito. de ꝓb. si ergo in casu ꝑdicto ĩtẽtio principis est fundata ꝯtra illos, q̃ in suo vñi territorio iurisdõnẽ exercẽt, ut, scilicet illã dicant̃ hr̃e a principe iure speciali, & ꝙ ex dictis cõiecturis ꝑsumatur titulus feudalis, & nõ donatio, nec ẽt ꝑscriptio & ubi ꝑsumeret̃ ꝑscriptio, dc̃m esset, ꝙ ꝑscripsissent tanquam uasalli & feudatarij, scd̃m Abb. in loco præalleg. Quanto magis in casu nostro dr̃ cõstare. de tit. nedũ respectu uniuersi, sed ẽt respectu omniũ terrarũ, & locorũ particulariũ sub uniuerso cõtẽtorũ, in quib. exercẽt dicti principes Hasſię iurisdõnem, ex quo de principatu Hasſiæ uniuersali sunt exꝑsse inuestiti iure feudi, & ẽt de dictis comit. & sic de titulo apparet non quidem ex ꝯiecturis, sed manifeste & aperte, & nõ solũ quoad uniuersũ sed ẽt quoad ciuitates, & castra, & alia loca, de q̃b. ĩ illis, quia ẽt quoad illa respectu iurisdõnis intẽtio principis cõcedẽtis de iure cõi est fundata, & tãto magis dc̃m est, ꝙ dicta loca sint & ꝑsumant̃ feudalia, & ex tit. feudi posſideri, cũ ꝑdicti fuerint inuestiti cũ suis terris, populis, castris, ciuitatib. uillis, districtibus & iurisdictionibus, &c. & cum omnibus & singulis pertinẽtijs eorundem, &c. quẽadmodũ ea posſederunt nullo dẽpto a sacro Rom. Imperio in feudũ dependentib. &c. q̃ verba adeo clare ꝑbant titulũ feudalẽ, ẽt in dictis locis ꝯtẽtis sub uniuerso, ꝙ nõ põt negari, neq. in dubiũ reuocari, iuxta. l. ꝯtinuus. §. cum ita. de ver. ob. & l. ille aut ille. §. cũ in uerbis. de le. 3. Nec ẽt negari põt, ꝙ iurisdõ, de qua agitur, fuerit principis inuestiẽtis, qa intentio sua (ut sæpe dictũ est) de iure cõi est fundata, qm̃ ad illũ solũ iurisdõ ꝑtinet, & ab illo solo cõcedi põt. Et ꝑ hæc manifeste tolluntur quæ in ꝯriũ allegantur. Nõ. n. ob. dũ dr̃, ꝙ si nõ probet̃, qđ dicta loca contenta sub illis vniuersitatib. fuerint principis tempore concesſionis, ꝙ ꝑsumãtur allodialia, quia istud posset procedere quoad alia bona, quibus non esset annexa iurisdõ, vt sunt agri & domus priuatæ, & de quib. ẽt loquitur Aret. in cõsi. 15. & in l. rẽ quæ nobis. de acq. pos. sed quoad terras, & loca, in q̃b. exercerur iurisdõ est secus, qa cũ sint in territorio imperij de iure illius, quoad iurisdõnẽ apparet, & quoad illã intẽtio sua est fundata, ut ꝓbat̃ ꝑ ꝑdicta, & prout Abb. expresſè in d. ꝯs. q̃nimmo ẽt quoad alia bona, q̃b. nõ cohæret iurisdõ, si posſidẽtur ꝑ dictos principes in dictis territorijs, de quibus fuerũt ĩuestiti, ꝑsumit̃ ꝙ fuerint principis, & ex d. ti. feudi posſideant̃, ẽm Pau. de Caſ. & Soc. in l. j. in prin. de acq. pos. & quantum ad ista bona per pręd̃ictos posſessa non procedit, qđ dicit Are. in locis præallegatis, sed solũ quoad bona posſessa ab alijs priuatis personis, & de quib. nunc non agitur, & per hoc respondet̃ ad vnum aliud, qđ obijcitur, dum dicitur, ꝙ in dicto principatu Hasſiæ sunt alij, qui hñt iurisdõnem, sicut est Archi. Mogont. quo-

quoniam cōceditur, ꝙ quantū ad alios possessores cesset dicta ꝑsumptio, & ꝙ cōtra illos dicti princeps inuestiti nō hēant intentionem fundatam ex dictis inuestituris, ꝑ no. ꝑ Dy. & Bar. qui hoc ēt volunt in leg. inutiliter. de adi. leg. & Alex. in l. si aliená. circa pri. sol. mat. sed quātū ad ipsos possessores inuestitos, & eorum successores, probatur titulus feudi, nedum respectu vniuersi, sed ēt quoad oīa loca contenta sub uniuerso, & quib. cohæret iurisdō, & istud puto non hr̄e dubium. Et ultra prædicta istud ēt confirmatur euidēter ex illis verbis inuestituræ, vcʒ cū suis terris, populis, castris, ciuitatib. illis, quēadmodū ea possederunt nullo dempto a sacro Ro. Imperio, in feudum dependentibus, &c. & sic ex uerbis narratiuis ipsius principis apparet ꝙ ciuitates, castra, villæ, & alia huiusmodi retinentur in feudum ab Imperio Ro. cū in illis princeps fundet intentionem suam, ex quo illa narrata cōferūt ad id, qđ principaliter disponitur ꝑ principē, ꝑ no. ꝑ gl. in cle. j. de prob. & licet gl. ibi dubitet, an illud, qđ ibi dicitur, hēat locū, qñ princeps narrat non gestum a se, sed ab alio. tñ Laud. quā refert & sequitur ibi Imo. in pe. col. 8 dicit, ꝙ † dispō illius cle. hēt locū tam in gestis ab ipso principe narratiue & enūciatiue expressis in literis principis, q̄ ēt in gestis a ꝑdecessore ipsius principis narrātis, qa ꝑsumitur prīceps eo casu informatus idē dicit Car. in 9. q. ꝑterea gl. ēt in d. cle. 1. firmat, ꝙ ēt in gestis ab alio dicta uerba narratiua principis inducant ꝓbationē uel ꝑsumptionē sufficiētē, nisi ꝓbeť ꝯrium, & istud ēt tenet ibi Pau. de Eliaza. & est de mēte gl. ī c. nōnulli. in pri. de rescr. & ꝙ ex talib. verbis principis narratiuis uel enūtiatiuis ꝓbeť, dicta bona esse feudalia expsse, & ī terminis vult Alex. in consi. 15. circa prin. in 5. vol. ꝑ no. ī d. cle. 1. & per præallε. Quarto dicitur ꝑ partē aduersā, ꝙ executio sñīæ sup bonis possessis a defuncto tpe mortis nō dēt īpediri, neq. differri eo ꝑtextu, ꝙ dicatur & excipiatur, bona esse feudalia, ex quo excipiēs nō offert se paratum probare incōtinēti illud, qđ ꝓponit ꝯ executionē petitā, & forte volūt dicere, ꝙ cognitio quæ fit sup executiōe sñīæ, dēt esse sūmaria. l. a diuo Pio. §. si sup reb. de re iu. & in summarijs nō admittiť exceptio reqrēs altiorē indaginē, sed reqriť, ꝙ excipiēs offerat se probaturū incōtinēti, vel ꝙ dicat, hodie cōstat, hodie agať. l. si is a quo, vt in possess. leg. & ꝑ Bar. & alios, in l. 4. §. cōdēnatū. de re iud. Sed ad hoc plurib. modis rñdeť, & primo, ꝙ hodie ēt constat, ꝙ dicta bona sunt feudalia, ꝙ fœminæ sunt incapaces dictorū bonorū tā ex frn̄itatibus q̄ ex inuestituris Imperialib. iā ꝓductis, ēt ex dispositione iuris communis ꝑ ea q̄ ꝓxime dicta sūt, & ꝑ alia de quib. in ꝑcedētib. & in alijs cōsilijs. Scđo rñdeť, ꝙ cū in ipsamet sñīa dicatur, † exceptis feudis masculis, & alijs bonis, quorū fœminæ sūt 9 incapaces, &c. ad declarationē eius, qđ est expresse exceptū per iudicē, reqritur plena cāæ cognitio, quia ꝑ illa verba dicta cognitio super declaratione dictorū bonorum intelligiť reseruata, & propterea admitti dēnt probationes requirētes ēt altiorē indaginē, & q̄ in ꝯriū allegant, ꝓcedunt, qñ petitur executio sñīæ, & sup eo qđ ꝯtineť in condēnatiōe, opponiť ad impediēdū executionē, qa tūc reqriť sūmaria cognitio. Et excipiēs dēt offerre se incōtinēti ꝓbaturū, & nō qñ requiriť probatio ad declarationē ei⁹, ꝙ est exceptū ab ipsa sñīa in fauorē rei, puta aliquorum bonorum, sed tūc exigitur plena causæ cognitio super dicta declaratiōe, & dēt admitti reus ad ꝓbādū, quæ sint illa bona, a q̄b. fuit absolut⁹, ēt si hoc reqrat altiorē indaginē, qa hoc sibi fuit ꝑ iudicē reseruatū excipiēdo dicta bona. Tertio respōdeť, ꝙ cognitio debet esse sūmaria, qñ sñīa est lata sup iudicio particulari, q̄ est certa respectu rerū, & sup qua nulla cadit liqdatio ex parte actoris in executione, si super executione illius oritur qō, sūmaria dēt esse cognitio, sed qñ sñīa lata est super iudicio vn̄i, puta sup petitiōe hr̄ditatis, q̄ est solū declaratoria, qm̄ per illā declarat, quē esse hr̄dē, tūc qa est incerta respectu bonorū hr̄ditariorū, q̄ veniūt in restitutiōe, & dēt fieri liqdatio dictorū bonorū, ꝺm gl. Bar. & Doc. in l. 1. in prin. de edē. & ī c. 2. de li. ob. sup tali liqdatione reqritur plena cāæ cognitio ex parte actoris, q admittiť ab probandū, q̄ sint bona hr̄ditaria, & si hoc requireret altiorē indaginē ꝺm intentionem oīum in d. l. j. & in d. c. 2. & hoc nō hēt dubium, vñ ēt reus debet admitti ad probandū ꝯrium, quantūcūq. probatio hmōi altiorem requireret indaginem. l. fin. C. de fruc. & lit. expen. leg. petendæ. C. de tempo. in integrum restitutio. & in regula non debent. de regulis iuris. ¶ Quarto respondetur, quod etiam si essemus in casu, in quo requireretur regulariter summaria cognitio, & quod incontinenti deberet fieri probatio, tñ in casu nostro admitti deberent probationes, q̄ dictam indaginem requirerent altiorem, no. per Pau. de Cas. in d. l. ij. C. de edict. diui Adri. tollen. & Alex. in l. naturaliter. §. nihil commune. de acq. poss. vbi volunt, ꝙ licet in possessorio recuperandæ regulariter non admittatur exceptio dominii. l. si quis ad se fundum. C. ad leg. Iul. de vi. si tñ agatur ad recuperationem alicuius fortalitij, admittitur dicta exceptio quia si reus repelleretur & ad restitutionem ante omnia compelleretur, difficilis esset recuperatio ipsi reo, si postmodum in petitorio constaret de dominio illius: sicut ergo in casu illo ꝑꝑ difficilem recuperationem admittitur exceptio & probatio exceptionis, quæ aliàs non admitteretur, ita in casu, in quo imminet dicta difficultas admitti debet probatio requirens altiorem indaginem, & quæ aliàs solum admitteretur, si incontinenti offerretur. Et per hæc puto clare esse responsum ad omnia, quæ obiiciuntur in contrarium. Laus Deo.

ADDITIO.

In hac eadem causa consuluit Dec. consi. 655. secundum Mer. Zar. consi. 2. pag. 22. Vide not. ad Deci. ubi supra eod. consi. 516. Hier. Zanch.

¶ Feudatarius contrahens amicitiam cum inimicis domini, an sit feudo priuandus.

SVMMARIVM.

1. *Vasallus cōtrahens amicitiam cum inimicis domini priuatur feudo.*
2. *Licentia generalis capitulandi intelligitur secundū dispositionem iuris, & non contra Imperatorem, nisi ex alijs partibus appareat. nu. 11.*
3. *Exceptio firmat regulam in contrarium, tamen non ampliat ad alios non comprehensos.*
4. *Verba in personam concepta locum habent, etiam in faciente per alium, etiam si l. sit pœnalis.*
5. *Offensus ab inimicis alicuius, quos etiam sine culpa sua habet, dicitur tamen culpa illius offensus.*
6. *Non subditus non potest incurrere crimen læsæ maiestatis.*
7. *Prohibitus aliquid personaliter facere, non intelligitur per alium prohibitus.*
8. *Præceptum pœnale & graue inducit iustum metum, excusat etiā a crimine læsæ maiestatis.*
9. *Iustus metus excusat in totum a pœna in foro contentioso.*
10. *Feudum non reuertitur ad dominum, quando uasa. commisit culpam illo uolente, uel culpa domini feu. amisit.*
12. *Procurator ex causa iusta potest uenire contra factum domini.*
13. *Dictum supra nu. 4. procedit, nisi specialiter & expresse de persona fiat mentio.*
14. *Dispositio loquens de faciente aliquid manibus suis non habet locum in faciente per alium.*

CONSILIVM XXIII.

VISO themate & omnibus, de quibus in illo, bene ponderatis, uidetur prima facie dicendum, ꝙ illustris. dux Grauinæ commiserit crimen læsæ maiestatis, & quod de illo iuste fuerit damnatus, quoniam præsupponitur in themate, ꝙ amicitiam cōtraxit cum inimicis Cæsareæ maiestatis, & ꝙ ad illos nuncios, & literas misit, & ꝙ illis consilium & auxilium præstitit verbo, & opere, subministrando pecunias, & cum militibus opem eisdem præstando, & alia plura faciendo, & committendo in perniciem dictę Cesaræ maiestatis, quo fit ꝙ ex omnibus & singulis pręmissis dicatur incurrisse crimen læsæ maiestatis. l. j. cum plurib. seq. ff. ad l. Iul. maiest. ex quo sequitur, ꝙ fuit ipso iure feudo priuatus. c. fœlicis. de pę. in 6. quo etiam priuatur quando aliud delictum committitur, propter quod bona uasalli publicantur, non quidem qa feudum veniat in confiscationem, sed reuertitur ad dominum, uel ad agnatos. c. j. si uasal. feu. pri. & per Car. in l. si finita. §. si de vectigalib. de dam. infe. cum concor. de quibus ibi per omnes Moder. & feudo etiam priuatur q̄ 1 libet alius uasallus, † quando contraxit amicitiam cum inimicis domini sui, ut probatur in l. liberti. C. de inoffi. testa. & ibi not. &

& in l.j.§.cum patronus.de off.præfec.vrb.& no.per gl.in c.j. quib.mod.feu.amit. & maxime, qñ ꝯcta fuit talis amicitia in perniciem dñi ſm gl.& Doc.in c.1.quib.mo.feu.amit. & per glo.in c.1.§.porrò.quæ fue.pri.cau.benefi.amit.& ibi etiã dicitur,ꝙ uaſallus priuatur feudo, ſi inſultauit locum dñi, puta caſtrum,& in c.1.§.ſimiliter.q fue.prima cã bñfi.amit. Nec uidetur poſſe excuſari dictus dñs dux a dicto crimine, nec a dicta feudi priuatione, prætextu quarundam literarũ capitanei gñalis,& viceregis Cæſareæ maieſtatis, ꝑ quas illi conceditur licentia,facultas,& poteſtas recuperandi poſſeſſionem ſtatus occupatam ab inimicis,& capituládi, & conueniendi ſe cũ dictis inimicis gratia recuperádi facilius dictum ſtatũ, & in illo ſtare & morari ſine nota infamiæ & transfugæ,ac crimine læſæ maieſtatis, & ꝙ ad hũc finẽ & effectũ poſſit ſe trãsferre ad inimicos,dũmõ ſeruire non debeat cũ ꝑſona ſua, &c. Nã per hoc cõceditur licentia capitulandi,& cõponendi & hac de cau

2 ſa transferendi ſe ad inimicos,ſub tali tñ † licentia & facultate ſimplici & gñali non uidetur data facultas capituládi in perniciẽ & ad damnũ Cæſareæ maieſtatis,ſed ſm diſpoſitionẽ iuris l.quæro.§.inter locatorẽ.ff.loc.& per no. per Bar.in l.uxorẽ. §.teſtõ.de leg.3.& faciunt no.per eũ,in l.ut iuriſiurãdi.§.ſi liberi.de ope.lib.cũ ſuis concor. ſm quã ſi uaſallus iurat fidelitatem dño tpe inueſtituræ contra omnẽ hominem, debet excipere pſonam Imperatoris & Regis, ſub cuius eſt iuriſdictiõe. c. 1.de no.forma fideli.& c.Imperialẽ. in fi. de prohi. feu.alie. per Fed.& ubi etiam nominatim non fuiſſet excepta perſona Imperatoris,tñ tacitè intelligitur excepta,ſicut etiam dicit de pſona Papæ.c.ueniẽs.de iureiu.& not.i c.ꝯſtitutus. de reſcr.q nimo ſi ẽt expreſsè iuraret ꝯ Imperatorẽ, nõ ualeret, ſm Bal. in d.§.fi.quia eſt dolus expſſus,& quia eſt contra legẽ. l.iuriſgentium.§.ptor.de pac.& l.nõ dubiũ.C.de legi.Et ꝑ pea,quia hoc eſt ꝓbitũ ſub pdicta ſimplici & gñali licentia hoc nõ cõtinetur,p no. p Bar.in l.ſi quis ſub cõdõne.de ꝯdi.inſt.ubi uult, ꝙ ſi ſtatutum aliquid mandat,ꝙ nõ porrigit ad illicitum, per no. ibi. ¶ Nec ob. ꝙ i dictis literis excipiatur unus caſus tm.ſ. ꝙ non poſſit ſeruire cũ perſona ſua, quia non exprimitur, ꝯ quem non poſſit ſeruire,& ꝑpea põt intelligi, ꝙ inimicis non poſſit ſeruire contra alios,nõ aũt exceptio dẽt referri ad per-

3 ſonã Imperatoris, ita ꝙ talis exceptio † firmet regulam cõtra eum,iuxta l.quæſitũ.§.deniq;,de fundo inſtr.& in auth.de nõ alien.§.ut autem.& in l.in his.cũ ibi not.de legib.Præterea,licet exceptio firmet regulam in caſib.nõ exceptis in dictis iurib.non tñ ampliat regulam ad caſus,qui non cõprehenderentur ſub regula : ſi exceptio facta non fuiſſet.l.gñali.§.uxori.de leg.3.l.Lucius.§.ſi maritus.ad Treb.& ibi ẽt Bar.in l.1.de reg. iu.ſed ſi facta non fuiſſet exceptio, de qua in dictis literis, ſub gñali licentia nõ cõtineretur pſona Imperatoris,ut.ſ.illa poſſet offendi.ut dictum eſt : ergo hoc non continetur ſub regula,& gñalitate. Nec ẽt dictus capitaneus potuiſſet concedere expreſsẽ,ꝙ pdictus dñs dux poſſet offendere,aliter & alio modo Imperatorẽ : quia ſemel ſtatutũ eſt per illũ,ꝙ perſona ſua debeat excipi in quolibet iuro fidelitatis.d.c.j.de noua forma fidelita.& d.c.Imperialem. §.fi.ergo vices illius gerens nõ põt mutare ea,quæ ab illo ſpecialiter ſunt prouiſa, ſicut nec procurator uirtute generalis mandati poteſt mutare, quæ a dño ſpecialiter ſunt prouiſa,ut eſt tex.no.& ibi no.Bar.in l.hominem.in prin.ff.mandati. ¶Quinimmo videtur ẽt dici poſſe,ꝙ dictus dñs dux ſeruierit inimicis cum perſona,& ſic ꝙ cõtrafecerit,ex quo per ſubſtitutum hoc fecit,ut probatur per tex. no.in l.diuus.in prin.de fal.vbi lex,quæ imponit pœnam falſi ei,q ſibi aliquid aſcribit ſuis manibus in teſtõ, locũ etiam habet in illo,cui aliquid eſt aſcriptum per filium uel ſeruũ,de ei⁹ mandato,& tñ vere non dr ſuis manib.aliquid aſcripſiſſe, ſm Bar.in d.§.1.ſicut ergo ille,qui prohibetur manibus proprijs aliquid facere,incidit in pœnam,ſi ꝑ aliũ facit,eodẽ mõ ille, q eſt prohibitus ſeruire cũ ſua pſona, dr cõtrafacere ſeruiendo per ſubſtitutũ,quia verbũ ſuis manibus non minus eſt perſonale & pſonalitatẽ importat,quã uerbũ cũ ſua pſona.Et iſtud

4 confirmatur,quia † uerba concepta in pſonam,locum ẽt hẽnt in eo,qui ꝑ alium facit,etiam ſi lex ſit pœnalis.l.ſi q̃s id qđ. in fin.iuncto princ.de iuriſd.omn.iud.& l.pen.1.& 2. reſpon. ne quis eum.& c.mulieres. de ſent.excomm.& l.1. §. deieciſſe. & §.quoties.de ui,& ui arma. & in leg.3.§.ſi procurator. quod quiſq; iur.iuncta.l.1.ver.ſi quis.eod.titu.Sed iſtis non obſtantibus ꝯtrariũ iudicio meo eſt uerius.Et pmitto, ꝙ iſte domin⁹ dux fuit expulſus & priuatus ſtatu ſuo ab inimicis Cęſareæ ma

5 ieſtatis,& in odium illius,quo† fit vt dicatur expulſus culpa ipſius Cęſaris,quãtumcũq; inimicos habuerit ſine culpa ſua.l. ſi merces.§.culpæ.ff.loca.& ibi no.Bar.& per eũ in l.pe.ſo.mat. in prin.& in l.ſtipulatio iſta.in fi.de ver.ob.& in l.cotem ferro §.qui maximos de publica.& in l.creditor.de ſoluti.Et quo ſequitur, ꝙ Cæſa.maieſtas tenebatur & erat obligata dicto do. duci ad oẽ damnum illi illatum.d.§.culpæ.& per Bar.in d.locis merito igitur ex iuſta & rõnabili cã ſibi fuit cõceſſa licentia a ſuperiore transferendi ſe ad hoſtes, & cõcordandi & cõponedi ſe cũ illis ad finẽ & effectũ recuperandi ſtatũ ſuũ amiſſũ culpa ſupremi principis, & ad cuius reſtõnem ſeu ad dãnũ paſſũ occaſione amiſsionis erat obligatus,& per hoc uerificat unũ, qđ in literis ſibi cõceſſis exprimit, vcȝ inquantũ in illis dicit, attẽto chel partir nr̃o di qua ꝑ le cauſe a noi non te redunda a ſeruitio & bñficio di ditta Cæſa.maieſta.maxime,&c. Attenta igitur dicta licentia facta ex iuſta cã,ut dicet ẽt infra,potuit.d. dux impune ſe transferre ad hoſtes,& ab illis ſtatum recuperare,& ab eiſdẽ recognoſcere iure feudi, & tanquam ſubditus illis ſe ſubijcere,& qui vt talis ab illis fuit receptus, & tractatus, quia ergo fuit factus ſubditus Chriſtianiſsimi regis,qui non recognoſcit ſuperiorẽ in tẽporalibus.c. ꝑ uenerabilẽ, q filij ſint

6 leg.deſijt eſſe† ſubditus Cęſa.mai.& ꝑ ꝯñs ꝯ illã ex aliquo eius facto non potuit committi crimẽ lęſæ maieſtatis, vt eſt expreſſum in cle.paſtoralis.ver.rurſus. de re iudi. ubi Rex Robertus & oẽs eius ſubditi excuſantur a crimine lęſæ maieſtatis, in qđ dicebatur incuriſſe pp multas iniurias a ſe & ſuis ſubditis illatas Imperatori Federico & hoc quia ille non erat ſubditus Imperatoris,ſed eccleſiæ,nec ẽt eius ſubditi erãt ſub Imperio,ſed ſub dicto rege exẽpto a iuriſdictione Imperij & propterea ẽt ſi iniuriæ vere erant cõmiſſæ,non potuit crimẽ læſæ maieſt.incurri,nec regno priuari,ut ibi dicit,& text.in d. verſ.rurſus.ad hoc no.Card.& dicit ẽt Bal.in l.2.C.de fal.mone.ꝙ non ſubditus non incurrit crimen læſæ maieſtatis, allegat Paul.in cle.& idem, ſi dictus dñs dux nõ eẽt factus ſubditus ſolius regis, ſed totius ligæ,in qua erat rex ipſe,& tanquã principalis, & caput illius,& q̃ repræſentat vnũ corpus.l.ſed ſi hac.§.qui manumittit.de in ius voc. & ꝙ nõ recognoſcit Imperatorẽ ꝑ pdicta.Et dato ẽt,ꝙ dñs dux remanſiſſet ſubditus Imperatoris,tñ nõ incurrit,nec incurrere potuit dictum crimen.Nam habuit licentiã ſe ꝯueniẽdi,capituládi, & ꝯcordádi cũ capitaneis inimicæ ligæ, grã recuperandi facilius ſtatutũ ipſius & demorandi in illo & abſq; nota infamiæ & icurſu transfugæ & criminis læſæ mai.& hoſtilitatis, dũmodo non poſſet ſeruire cũ perſona ſua &c.ex tali.n.licentia & facultate ꝯceſſa ſub dicta forma potuit q̃cũq; agere & tractare cũ inimicis ad finẽ recuperandi ſtatũ, & illũ retinendi,& cõmorãdi in illo,vñ ſic agendo nõ dr offenſa maieſtas principis,qa uolẽti nõ fit iniuria.l. cũ donationis. C.de trãſac.l.j.§.vſq; adeo.de iniu.& ibi no.Bar.l.q̃uis. in fin. C.de in ius voc.& ibi ẽt no.Bart.& tanto magis, quia expreſsè crimẽ læſę maieſt. fuit remiſſum ꝑ illa verba abſq; nota infamiæ,& criminis læſæ maieſtatis, ex qua remiſſione apparet,ꝙ ẽt ſi aliqua geſta fuiſsẽt, ex q̃b. ſoleat dictũ crimẽ committi,ꝙ non vult illud haberi pro cõmiſſo, quia dicta remiſſio & relaxatio pręſupponit tale q̃d fuiſſe geſtũ l.decẽ. de uer. ob. & l.e. manumiſsiones. de iuſt.& iur.& iſtud ẽt probat ex illis verbis dũmõ ſeruire non poſſit cũ pſona ſua,qm̃ excipiẽdo iſtũ caſũ ꝑ quẽ crimẽ pdictũ ſolet incurri,vr cõceſſũ alio caſu, vel ꝙ ꝑ aliquẽ aliũ modũ non poſſit.d.dux dictũ crimen incurrere.l.e. cũ ptor.in prin.de iud.& ꝑ no. ꝑ Dy.Bar.Bal.& Mod.in l.legata inutiliter.in prin. de leg.1. dũ dñt,ſi comes hñs poteſtatẽ reuidẽdi & ꝯfirmandi ac infirmandi ſtatuta & qdã improbet, ꝙ alia vr approbare,ꝑ d.l.cũ ptor. &.ꝑ ꝯñs cẽſet ẽt habuiſſe licẽ

7 tiã ſeruiẽdi ꝑ aliũ uel ꝑ ſubſtitutum quia † prohibitus facere aliquid pſonaliter, non intelligit prohibitus facere per aliũ, nec dr ꝯtrafeciſſe faciendo ꝑ aliũ,ut expreſsè dicit glo.in cle.j. de uita & hon.cle.in uerbo publice.cũ conc.de quib.ꝑ Alc. in l.iij.§.ſi procurator.qđ quiſque iur.& Ar.in l.j.§.adipiſcimur. de acq.poſ.vbi no.illũ tex.ad hoc,& prout ẽt dicetur rñdendo ad ꝯtria.Sed adhuc plus dico,& eſt uerũ,ꝙ ſi ẽt.d.D.dux ſeruiſſet cũ pſona,ꝙ adhuc nõ incurriſſet dictũ crimẽ.Nã fuit ei de-

mandatũ & impositũ per literas capitanei inimicæ ligæ, ꝙ de-
beret assumere arma ꝯ terras imperij,& ꝑsonaliter illas aggre
8 di sub pœna priuationis feudi & status sui,qđ ꝑceptũ † pœna
le inducit instrumentũ,ut probatur ex no. ꝑ Bar.in l.creditor.
de solu.ubi concludit,ꝙ si debitor alicuius fuit exactus a repu
blica,ad hoc vt liberetur,dẽt probare,ꝙ fuit exactus ꝑ uim,&
dr̃ hoc probari,si ostendatur ordinamẽtũ ciuitatis pœnale, &
graue factum suꝑ hoc est,enim iustus metus.l.fi.§.1.& 2.qđ
met.cã.& l.1.§.q̃ onerandæ.qua.rer.act.non da.& facit opti-
mè.l.Fulcinius.§.quid sit latitare.ex quib.cau.in pos.eat.& idẽ
vult Pe.de Anc.in consi.63.In cã,q̃ uertitur,&c.& Abb.consi.
60.1.uo.col.pe.dicens,ꝙ ille qui soluit ad edictum Tyrãni,nõ
dicitur sponte soluere,& dicit Bal.in l.omnem.C.ad Tertu.ꝙ
metus statuti est terribilis, & in l.falsus.C.de fur.& mod.in c.
j.de off.del.& maximè qñ ꝑceptũ est sub pęna priuationis om
niũ,uel quasi omnium bonorum,ut in casu nr̃o, quia est tunc
metus,qui cadit in cõstantẽ uirum,sicut metus mortis uel cru
ciatus corporis,secũdũ Bar.in l.si ob turpẽ.ff.de cõd.ob.turp.
cau.in l.ꝑꝑ litẽ.de execu.tut.stante igitur tali ꝑcepto pœnali.&
graui facto dicto dñ̃o duci excusatus fuisset a crimine læsæ ma
iesta.etiam si seruisset cũ persona, & sic ꝯ prohibitionẽ illi fa-
ctã,qñ metus attenuat culpam & ꝯñr pœnã.c.sacris,qđ met.
cau.& illum tex.inducit Abb.ad q.cauetur statuto, ꝙ ꝗcunq;
fecerit tale quid,incidat ipso facto in talẽ pœnam,& ꝗdã fecit
actum prohibitũ per metũ,an incidat in pœnã statuti,& deter
minat ꝙ non,quia metus attenuat culpã & pęnã,ut ibi, uel sal
tẽ in executione dẽt pœnã minuere habendo respectũ ad pœ-
9 nã,& ultra eũ puto,ꝙ itotũ dẽat pœnã euitare, si † metus fuit
iustus,ut deciditur ex no.ꝑ Alua.in cap.1.§.itẽ ꝗ dñm,q̃ fuer.
pri.caus.bñfic.amit.vbi vult post Ia.Ardizo.quẽ refert,ꝙ licet
vasallus deserens dñm in ꝓlio priuetur feudo,ut ibi,si tñ nõ de
seruit illum ex turpi cã,sed quia timuit crudelitatẽ tyranni,ex-
cusatur,& feudo non priuatur, per d.l.Fulcinus.§.quid sit lati
tare. Nã licet in foro poli conscientiæ metus attenuet tãtũmo
do culpã,& in totũ a culpa nõ excuset.d.c.sacris.qui isto casu
loquitur , in foro tñ cõtentioso in totũ excusat a culpa.l.& si
quęcunq; in prin.cum gl.ad l.Aqui.¶ Ex ꝑmissis ergo patet,ꝙ
dictus dñs dux non potuit priuari ex illo capite,ꝙ inciderit in
crimen læsæ maiestatis, nec ẽt priuari potuit feudo ex alia cã ,
ex qua solet priuari quilibet alius vasallus , quia feudum non
potest auferri a dño,sine culpa vasalli.cap.1.de fe.sine cul.non
amitt.de qua non constat in casu nostro , ut patebit ex rõnib.
ad ꝯria.Non ob.igitur primo,ꝙ obijcitur.s. ꝙ dñs dux dede-
rit inimicis auxilium,cõsilium,& fauorẽ , ꝙ miserit literas per
nuncios,ꝙ ministrauerit pecunias,& milites in pernicem Cæ-
sa.maiestat. quia , vt dictum est, ꝑꝑ hoc non incidit in crimen
læsæ maiestat. quia non erat tunc subditus illius sed inimico
rũ,& de uolũtate & cõsensu capitanei eiusdẽ.d.cle.pastoralis.
ver.rursus.& per Bal. in d.l.ij.C.de fal.mo.& dato ẽt,ꝙ fuisset
subditus: ꝗa tñ ꝑdicta oĩa fecit de volũtate & licẽtia dicti capi
tanei,ut apparet manifestè ex literis illius , nõ incidit in aliqđ
crimẽ: ꝗa,ut dixi,uolenti nõ fit iniuria,d.l.j.§.usq; adeo. de in
iur.& d.l.quis.de in ius voc.& ꝑꝑ hoc ẽt non potuit tanquam
quilibet vasallus priuari feudo,& tanquã amicus inimici ipsi⁹
dñi,ꝗa dicta amicitia fuit ꝯcta illo uolente, & cõsentiente.Nã
10 nõ reuertit † feudũ ad dñm,qñ vasallus dño assentiẽte remit-
tit culpã in personã dñi,ẽm Bal.in c.1.§.aut si liuellario.quib.
mo.feu.amit.& Alua.in d.§.fi.in 5.cõclusio.dicentẽ , ꝙ idẽ ẽt
tenuit Ia.Ardizo.in summa sua in tit.quib.mo.feu. amitta. sub
rub.si vasallus excogitat culpã,&c.& uult ẽt ibi, si uasallus cul
pa dñi incidit in culpã amissionis feudi, ꝙ ad dñm nõ reuertit
feudũ,quẽ ẽt refert & sequitur Alua.in d.§.fi.in 9.cõclusione,
&.ꝑ ꝯ i casu nr̃o dici põt,ꝙ vasallus inciderit culpa dñi in de-
licto priuationis,si verum esset,ꝙ nõ deliquerit uasallus, qm̃,
ut dixi superius.d.dux in odiũ Cæsaris,& sic eius culpa fuit ex
pulsus a feu.d.l.si merces.§.culpæ.loca.& ibi no.Bar.& ꝑ eum
in locis superius allega.& iõ si voluit bona,q̃ culpa dñi amise-
rat,recuperare,necesse habuit ad inimicos diuertere , & cũ il-
lis cõuersari,& pro illis operari,& agere,& sic quodãmodo dr̃
oĩa per metũ & necessitatẽ saltem causatiuã & coact⁹ fecisse,
ꝗ fuit iustus,ex quo de amissione oĩum, uel maioris partis bo
norũ agebatur,ẽm Bar.in d.l.si ob turpẽ. & ex hoc capite ẽua
sit ẽt crimen læsæ maie.& præsertim si ꝑ metũ dñr facta ea , q̃

D. duci mandata sunt præcepto pœnali & graui,ꝑ ea quæ su-
perius dicta sunt, & ẽt omnia alia, quæ nõ reperiũtur spãliter
de mandato ex eodem metu processerũt, ex quo sciebat, & ve
risimiliter credere debebat,ad id posse cõpelli, per no.per Io.
And.in c.præterea.ij.de iure pat.super uerbo,extorquentem,
qui dicit,ꝙ non dr̃ spõte soluere, qui scit se posse compelli ad
id faciendu,de quo facit festũ Pet.de Anch. in cle.præsenti. de
cẽsi.& probatur in l.nouissime,quod fal.tu.auth.cum ibi not.
per Bal.& cum principaliter sic fecerit causa recuperandi suũ,
quod amiserat,& non animo offendendi Cæsarẽ, ex hoc non
meretur pœnam:quia an aliquid sit factũ animo iniuriãdi,at-
tenditur animus & non exitus.l.si nõ cõuitij. C.de iniu. & l.j.
§.diuus. ad leg.Cor.de sic.& est pręsumendũ,ꝑ ꝑdicta admise
rit potius aĩo recuperandi & retinẽdi qđ amiserat , quam aĩo
& intentione offendendi dñm & principẽ.l.merito.pro soc.&
per no.per Bar.ĩ l.non solũ.§.sed ut probari . de ope.no.nun.
Nec ob.dũ dicebatur,ꝙ sub licentia concessa.d.dño duci non
includebatur , ꝙ posset aliquid facere uel moliri in perniciem
Cæs.Maiest.quia illa semper intelligitur excepta a gñali sermo
ne,per c.1.de no.for.fidel.& per c.ueniens. de iureiurã. & per
no.in c.constitutus.de rescr.quia cõtrariũ manifestè apparet,
inquantum data fuit ei licentia transferendi se ad hostes, com
ponendi,& cõcordandi se cũ illis , ex quib.solum si nõ præces
sit licentia , diceretur offendi maiestas principis , & incidi in
crimen læsę maiest.l.j.ad l.Iul.maie. quemamodũ ergo ꝯcessũ
est, ꝙ possit sine offensione principis dictos actus facere , ex
11 quib. eius maiestas solet offendi,ita ẽt intelligitur data† licẽtia
cõponendi & concordandi se ꝯ maiestatẽ Imperialẽ,quia una
pars alterã declarat.l.qui filiab.in prin.& le.si seruus pluriũ. §.
fi.de l.j.& per hoc ẽt apparet,ꝙ illa exceptio,vz dũmodo,nõ
habiate a seruire cõ la persona vostra,&c. intelligitur de serui
tio personali ꝑstando inimicis cõtra Cæsarẽ,vt manifeste col-
ligitur ex verbis proxime ꝑcedentib.ex quib.datur licentia trã
seundi ad hostes,& capitulandi, & cõcordãdi cũ illis pro recu
peratione status sine nota infamiæ & criminis læsæ maiestatis
& hostilitatis,&c.Ex quib.verbis,ut dixi,remittitur crimen læ
sæ maiestatis,excepto casu qui sequit̃ immediate , s. dũmodo,
non habbiate a seruire con la ꝑsona uostra,quia tunc vult, ꝙ
dictũ crimen non intelligatur esse remissum , si ergo hoc solo
12 casu prohibetur fieri contra Cæsarẽ , † ergo oĩbus alijs casib.
dr̃ esse permissum,ut dictũ est,ꝑ l.cũ præt.in prin.de iud. Nec
ob.dum dicebatur,ꝙ non potuit ꝑ inferiorem concedi , ꝙ d.
dux.posset aliquid cum inimicis agere,& tractare,per qđ solet
offendi maiestas principis,per l.si hoĩem in princ.ff.mandati.
quia istud est uerum sine causa,sed cum cã superuenienti, uel
de pręterito incognita dño põt procurator uenire contra fa-
ctum domini,ut ibi dicitur,& ibi no.Bar.& per eum in l. ambi
tiosa.de decr.ab ord.faci.de cã aũt iusta ꝑstat isto casu,qm̃,ut
dixi D.dux fuit expulsus odio prĩcipis & culpa eius, d.l.si mer
ces.§.culpæ.ideo fuit rationabile, ꝙ remitteretur crimen læsæ
maiestatis pro recuperatione status amissi , ad cuius restitu-
tionem , & ad omnia damna tenebatur princeps , ut dixi , &
hoc etiam factum fuit ex alia causa superuenienti : quia.s. di-
ctus.D.Dux & alij subuenerunt Cæsa.maiest.de duc.1550. ut
satisfieri posset suis militibus,& quia prouidere super hoc per
tinebat ad officium capitanei generalis,& uiceregis, iõ potuit
facere dictam concessionem, ut posset pecuniam inuenire, ut
probatur ex no. per Bart.in leg.ambitiosa.uers.secunda regu-
la,&c.& illi etiam creditur circa dictam causam ab illo expres-
sam ẽm Bar.in ead.l.ver.visis & examinatis dictis regulis , &c.
ista rñsio procedit,qñ dñs dux fuisset subditus Imperatoris, &
qñ per illũ cõmitti posset crimen læsæ maiestatis sed ubi non
fuisset tunc subditus , in dictũ crimen non potuit incidere per
ea,quæ superius dicta sunt.Et ex ꝑmissis ẽt colligitur respon-
sio ad aliud,videlicet,dum dicebatur, ꝙ exceptio non ampliat
regulam ad casum , ꝗ non contineretur sub illa, si non fuisset
facta exceptio.l. generaliter.§.vxori. de vsufru.leg.ꝗa,vt dictũ
est,ex præcedenti licentia generali erat generaliter in omni ca
sũ remissum crimen læsæ maiestat. & remissa omnis culpa ,
per quam aliàs solet incurri dictum crimen , & a qua gene-
ralitate fuit ille casus exceptus , & sic non dicatur ampliare
regulam , sed regulæ , & generalitati præcedenti derogare
posset , ergo contrarium haberet locum , quando licentia
gene-

generaliter concessa a capitaneo Cæsareo non præcessisset, & illũ casum solũ prohibuisset. Postremo nõ obstat, q̃ ille q̃ seruit per aliũ, dicat seruire p̃sonaliter, quia iura q̃ in p̃riũ allegãtur, loquũtur qñ uerba simpliciter sunt cõcepta in p̃sonã, sed de p̃sona nõ fit mẽtio exp̃sse, ut q̃a dicat, si q̃s sic fecerit, &c.

13 & nõ hñt locũ, qñ sp̃aliter † & exp̃sse p̃hibetur p̃sona, & de ipsa p̃sona fit mẽtio, s̃m gl. i d. cle. I. de vi. & ho. cle. vt ẽt exp̃sse vult Alex. in d. l. 3. §. si p̃curator. qđ quisq; iu. dũ vult, q̃ illud, qđ ibi dr̃, nõ p̃cedit, qñ exp̃sse cũ p̃sona p̃hibet q̃s aliq̃d facere, & tñ uerba illius edicti erãt cõcepta in personã, ut ẽt ip se dicit i prin. illius. §. Nec ob. tex. in l. diuus. in prin. pe. fal. q̃ loquit̃ de illo, q̃ suis manib. sibi ascripsit, & tñ locũ ẽt hẽt in illo,

14 qui ascribi fecit p̃ filiũ, uel seruũ, & sic p̃ aliũ, q̃a imo qñ † dispositio loquit̃ de faciẽte aliquid suis manib. locũ nõ hẽt, qñ facit p̃ aliũ. l. iubemus. C. de eroga. mili. anno. li. 12. & ibi no. Bar. & Ro. i l. I. §. si q̃s ita, ff. ver. ob. & Ar. i l. j. §. adipiscimur. de acq. poss. & Ale. i d. l. iij. §. si p̃curator. & ad tex. in d. l. diuus. rñdet, q̃ loquit̃ de filio, vel seruo ascribẽte patri uel dño, & qñ de ei° mãdato, & nõ aliter, s̃m Bar. in l. de eo. in prin. e. ti. cõcurrit dicto casu duplex fictio, prima est, q̃a p̃sona patris & filij cẽsent eadẽ p̃sona, §. ei qui. inst. de inut. stip. & idẽ est, q̃ p̃sona dñi & serui, ut no. in l. si Pãphilus. de op. leg. 2. fictio est, q̃ mãdat, fingit facere. l. j. §. deiecisse. de vi, & vi arma. duplex ergo fictio pl° operatur, arg. l. cũ scimus. cũ ibi no. p̃ Bar. C. de agri. & cẽsi. li. 11. cum concor. & ille tex. non haberet locum, qñ alius de mandato meo mihi ascriberet, uel secũdo põt rñderi, q̃ ibi ponuntur uerba edicti. & sic q̃ in edicto exp̃sse p̃hibitũ fuit, nedum scribere sibi proprijs manib. sed nec ẽt per filium, uel seruum de mandato patris, uel dñi, & ibi non ponatur interpretatio uel extensio edicti, secundũ glo. ibi. & licet Bar. uideatur aliter sentire, tñ uerior videtur opi. gl. Preterea ẽt si dñs dux uerè cũ persona seruiuisset, uel seruiendo per alium contrafecisset, tamen excusatur, quia iusto metu diceretur contrafecisse per ea, quæ in præcedentibus dicta sunt, &c. Laus Deo.

A D D I T I O.

In hac eadem causa consuluit etiam Dec. consi. 604. cum seq. et 609. consi. 5. uol. 1. Hier. Zanch.

¶ Soror an admittatur simul cũ fratre in successiõe feudi, &c.

S V M M A R I V M.

1 *Filia a iure adeundi ex capite liberorum. 30. ann. exclusa alios. 30. habet ex capite legitimorum.*

2 *Ius adeũdi hæreditatẽ paternã trãsmittitur ex potẽtia suitatis.*

3 *Portiones, sororum renunciantium accrescunt fratribus adeuntibus æqualiter.*

4 *Renunciatio generalis in feudis non præiudicat, nisi facta specifica mentione.*

5 *Filiæ, quæ renunciauerunt in taxanda legitima alijs non computantur in numero filiorum.*

6 *Fœmina succedit etiam in bonis iurisdictionem annexam habentibus, quæ non sint feudalia.*

7 *Fœmina admittitur ad feudum sub annua præstatione concessum, & ad masculos non restrictum.*

8 *Feudalis dispositio contra ius commune non extenditur ad emphyteusim.*

9 *Emphyteusis recepta p̃ descẽdẽtib. nõ restringitur ad masculos.*

10 *Melioramenta feudi, in quo hæres uasalli non succedit, an pertineant ad ipsum hæredem, uel ad dominum, & quomodo fiat melioramentorum restitutio dicto casu.*

11 *Fructus percepti quomodo ueniant in petitione hæreditatis, uel rei uendicatione.*

C O N S I L I V M XXIIII.

SVPER his, de quib. q̃rit̃, melius q̃ fieri poterit, rñdebit̃, & clarius posset rñderi, si illa, q̃ p̃ponũtur & narrant̃, posset videri. Certũ est aũt, q̃ de iure cõi illust. dña Agnesina succedere potuit ab intestato p̃ri & m̃ri, simul cũ fratre. l. maximũ vitiũ. C. ď lib. p̃te. & i auth. de hæredi. ab intesta. i prin. Sed q̃a p̃supponit̃, q̃ a morte patris elapsi sunt anni. 30. & ultra, & non apparet de aditiõe, uel immistiõe, dubitari p̃t, utrũ sit exclusa, & an iuri adeũdi sit p̃scriptũ, & vr̃ q̃ sic, p̃ no. i l. licet. C. de iu

1 re deliber. Contrarium tñ est dicendũ, q̃ † licet sit per dictum tp̃s ex capite liberorũ exclusa, habuit tñ alios 30. annos ex capite legitimorum, s̃m Bal. ibi, qui refert, q̃ Bar. ita cõsuluit, p̃ l. 1. §. uidendũ. de suc. edic. quia sicut se habet annus, de quo ibi, de iure prætorio, sic se habent. 30. anni de iure ciuili, & idẽ tenet ibi Ang. Pau. de Cas. Alex. & Cuma. Pa. de Ca. & Alex. in l. q̃

2 diu. la 1. de acq. hær. & ubi † añ dictũ tempus. d. Agnesina decessisset, ius adeundi hr̃ditatem p̃ris transmisisset ex potentia suitatis. l. nec uos. C. de capti. & plene traditur per Bart. & alios in l. uentre. de acq. hær. & in l. si filius qui patri. de vulg. & pupil. & hæreditatẽ matris ẽt transmisisset per remedium. l. 1. C. de his qui ante aper. tabu. Sed quia sorores. d. Agnesinæ renunciauerunt hereditati paternæ & maternæ, ante aditã hæreditatem cũ iuro in ampla forma, & sic fuerunt exclusæ. c. quãuis. de pac. in 6. & traditur i l. fi. C. eo. & in l. stipulatio hoc mo

3 do concepta. de verb. ob. quæritur vtrum † portiones earũ accreuerint æqualiter. d. Agnesinę & fr̃i suo, & dr̃, q̃ sic, s̃m Bal. in l. si actione. C. de pac. qui p̃supponit, q̃ qñ filia renũciat successioni paternę, q̃ sua portio accrescat oĩbus cohęredibus: & hoc dicit Pau. de Ca. esse verum, qñ renũciauit ante aditã hęreditatem, quia tunc renũciatio hẽt vim repudiationis, & sequitur Alex. & idẽ vult Bal. in pactum. C. de colla. in 8. & hoc non tñ procedit, qñ renunciatio facta fuit post mortem patris & matris, & sic hæreditate iã delata, sed ẽt qñ facta fuisset patre vel matre adhuc viuẽte, quia dicta renunciatio vr̃ facta sub tacita conditione, uidelicet, si hæreditas fuerit delata. arg. l. quoties. §. fi. de noua. purificata igitur conditione succedit tũc effectus renunciationis, & sic censetur facta post mortem, d. §. fin. prout ẽt declarat Imo. in l. qui superstitis, de acq. hær. & Alex. in d. l. pactum. C. de colla. & an talis renunciatio generalis trahatur ad feuda casu, quo in illis potuissent dictę filiæ succedere, de quo statim dicetur. & Bald. in auth. in successione. C. de

4 legi. hære. in fi. concludit, q̃ quis per generalem † renunciationem sibi non præiudicat in feudis, nisi de eis specificam faciat mentionem. arg. l. de creationib. C. de silent. lib. 12. nec per nudam renunciationem perditur feudum, nisi fiat in manib. dñi vel patiatur feudatarius alium inuestire. Et ubi condito testator decessisset pater uel mater, adhuc d. Agnesina saltem legitimam consequi deberet, quæ de iure cõi auferri uel diminuire uel tempore non potuisset. l. Papin. §. quoniam autem quarta. ff. de inoffi. testa. & l. omnimodo. & leg. qm̃ in prioribus. C. eodem. Sed hic cadit pulchra dubitatio, an filiæ, quæ renunciauerunt bonis paternis, & maternis, ac etiam legitimę specialiter, in taxanda legitima aliorum, qui non sunt exclusi, computetur in numero filiorum perinde, ac si non renunciassent, vel perinde ac si non essent in rerum natura. super qua uariæ fuerũt opin. Doct. & super qua multa dici possent, conclusiuè tamen loquendo & sine multiloquio dicendum est, q̃ non compu-

5 tentur in numero filiorum, & † q̃ non faciant partem alijs in legitima, secundum Bal. Ang. & Fulgo. in d. leg. Papi. §. unde si quis. de inoffi. test. per illum tex. cum gl. & idem tenet Ange. in §. quoniam autem quarta. ea. l. & Ang. & Im. i l. plenè. §. si duobus. de leg. j. & Ang. in l. unica. §. in primo. C. de cadu. tol. & in auth. nouissima. C. de inoffic. testam. & in cons. 105. statuto cauetur, q̃ si quis decesserit, &c. & Rapha. Cuma. in le. huiusmodi. §. si Titio. de leg. j. & pro ista parte etiam consuluit. d. Io. Bapti. Caccialu. & Soci. simul in consil. super præmissis quæstionibus, &c. quod est impressum post lecturam Soc. de except. & ibi dicunt, q̃ pro ista parte consuluit etiam Alexan. & collegium Padua. & Petr. de Anch. in consil. incipi. In augmento & diminutione legitimę, &c. quod non est impressum, & Salyc. in consil. incip. In nomine saluatoris Iesu Christi, de cuius ore, &c. & sicut de iure communi succedit. d. Agnesina in bonis paternis & maternis, ut dictum est, ita etiam succedit simul cum fratre suo in bonis patrui, in authen. de hæred. ab intesta. §. si vero neq;. cum seq. & in auth. cessante. C. de leg. hæred. & similiter prædicti successerunt pariter in hæreditate fratris eorum spurij, & etiã aliæ sorores superstites tẽpore mortis illius hæreditati dicti fr̃is uel patrui non renunciauerunt. l. ex hac parte. ff. vnde cogna. & illo iure admitteretur solum de iure pretorio per bon. pos. ut ibi, quæ debebat peti intra centum dies. l. j. §. si intra. de suc. edi. tamen hodie inter cognatos,

ꝓut sunt ꝑdicti.d.l.ex hac parte.succeditur ẽt de iure ciuili, in auth.de hær.ab intest.§.nullã.& ꝑdicta locum habẽt, quantũ ad bona, q̃bus non adhæret iurisdictio, & sunt allodialia, ut ,s.in illis de iure cõi.d. Agnesina succedere debuerit una cũ fratre æqualiter,sed si aliquibus bonis adhæreret iurisdictio, ẽt si non essent feudalia,vr̃ ꝙ in illis succedere non possit,quia fœminæ sunt incapaces iurisdicti,per id,qđ hr̃ in l.feminæ.de re. iur.& in l.cum ꝑtor. §. moribus.de iud. contrarium tñ est uerius,si bona prædicta non sint feudalia, quia † qñ mulier iure hæreditario succedit in aliqua hæreditate, si in illa sit aliqua iurisdictio,illã põt exercere.c.dilecti.de arb.& ibi no. Hostie. & alij,& probatur.12.q.2.cum deuotissimam,& no.Doc.in c.dilecta.de ma.& ob.& in c.significauit.de ar.& per Alex.in cõsi. 1.col.8.5.uol.Sed an in feudis patri cõcessis possit prędicta.d. Agnesina succedere.& ẽt dicendũ ꝙ non,si talia feuda sint recta,simplicia & pura.c. 1.§.filiam, de suc.feu.c.j.§.& quia uidimus.qui feu.da.pos.& c.1.de grad.sue.in feu.sed si feu. eẽt ꝯditionatum,uel pro censu annuo ꝯcessũ, prout solet regulariter cõcedi ab ecclesia,q̃ non curat de seruitijs armorũ,sed reditib. bursalib. secũdũ Bal.de pa.cõst.in uer.liuellariæ. & isto casu si fuisset concessum pro filijs vel descendentibus masculis , tunc ꝓp inclusionẽ masculorũ fœminæ censerentur exclusæ,ut ꝓbatur in c.Ray.de test.& ibi no. Hos.& Io. And. & probatur ex no.per Bar.in l.cũ auus.de cond.& demon.sed si feu.fuisset aliter cõcessum,nõ si facta mentione masculorum,an transeat tunc ad fœmina,est magis dubium.Et vr̃ prima facie dđm, ꝙ non per Bal.in c.1.ad fi.quib. mo.feu.cõst.po.vbi per no.ꝑ gl. ibi post And.de Ise.dixit, ꝙ si q̃s fuit inuestitus simpliciter,feudũ vr̃ recepisse ꝑ se & suis descẽdẽtib.masculis, & subdit Bal. hoc eẽ trahendũ ad emphy.qđ dicit eẽ notatu dignũ , & ꝑpetuo cordi tenedũ.Sicut ergo emphyteusis in dubio intelligit̃ recepta pro descẽdẽtib.masculis,idẽ dđm est,& magis de tali feudo ꝯdõnato & cõcesso sub annua ꝑstatione, quia de tali feudo iudicat̃,prout de emphyteusi,de cuius natura participat magis q̃ de natura meri feudi,ſm Bal.in c.q̃ in ecc̃larũ.de cõst.col.3. & ex hoc infert,ꝙ si talis feudatarius cessauerit ꝑ trienniũ,vel bieniũ in solõne canonis,ꝙ cadit a iure suo,sicut emph.priuati vel ecclesiæ.l.2.C.de iur.emph.& c.potuit.de loca.alleg. Bald. Inn.in c.apostolicæ. de re iudi. in 6.& c. 1.§. porro.ver.quia si id.q̃ fue. pri.cau.bñfi.amit.& istud ẽt ex ꝑmissis vult Cy.in auth.ingressi,C.de sacros.eccl.dicẽs,ꝙ dictũ feudũ nõ hẽt ꝓpriã naturã feudi,sed dr̃ potius emphyteusis,& iõ ſm eum feudatarius nõ tenetur ꝑstare iurm̃ fidelitatis,inducit subtiliter tex.in c.1.de for.fidel.& idẽ tenet Bal.in l.liberti,libertęq; in vl.col. C.de ope.lib.& in d.uer.liuellariæ.& Ale.in l.utrũ turpem. de ver. ob.qđ dicit eẽ ꝑpetuo no.& idẽ tenẽt Are.& Soc.ĩ l.Gallus.§.ẽt si parente,de lib.& posth.& ista opi. cõfirmatur,q̃a licet feudũ sit datũ ad certum seruitiũ,qđ põt explicari ita ꝑ fœminã,sicut ꝑ masculũ,nõ tñ trãsit ad fœminã,ſm Are.in cõsi. pe.in fi.col.pe.ꝑ text.ĩ c.1.§.illud.in q̃b.cau.feu.amit.pari ergo rõne idẽ est dicendũ in casu ꝑdicto.† Sed ꝑmissis non ob.puto verius, ꝙ fœminæ admittũtur ad hm̃õi feudũ cõcessũ sub certa annua ꝑstatione , si non sit cõcessio ad masculos restricta . Nã tunc non dr̃ propriè feudũ,sed mercenariũ, ſm Bal.in l. si quæ.C.de ope.lib.& in l.qui se ꝑris. C.vñ lib.uel dicit̃ feudum fictuale,ſm Bal.in d.c.quæ ĩ ecclesiarũ . & magis participat de emphy.q̃ de feudo,ut superius dixi,& iõ ĩ tali feudo dẽt admitti fœmina,sicut etiã succedit in emph.in auth. de non alien.§. emphy.& ꝓpea ẽt succedit mutus & surdus ẽt a natura, & qui aliàs est incapax feu.c.1.an mut.uel aliàs ĩperfectus. ſm Bald. de pace constan.in d.ver.liuellariæ,& dicit, ꝙ etiam in tali feudo succedit fœmina,& Alex.cons.136. Viso & examinato ꝓcessu,&c.2.uol.in fi.2.col.cum seq. & ꝙ ĩ tali feu.succedat fœmina,uult ẽt Soc.in cons. 257. Visis inuestituris. in 2.vol.hac ratione potissimè,q̃a iura,q̃ excludunt fœminam a feudo , & de quibus supra loquuntur in simplici & uero feudo,ꝓpea nõ debẽt hr̃e locũ,cũ sint ꝯ ius cõe in feudo cõdõnato, & in proprio,qđ ñ est feudũ simpliciter,sed ſm quid,ut dictũ est.l.hoc legatum.de leg.3.& quia tale feudũ participat de emphyteusi & sic hẽt misturã alterius ꝯctus, iõ dispositio exorbitans si loq̃tur in casu simplici,locum nõ hẽt in casu misto.l. si ita scriptũ. cũ ibi no.de lib.& posth. & in l.uim passam. §. præscriptione. de adul.ꝙ ultra eum confirmatur: quia † ubi dispositio feudalis est cõtra ius cõe,tunc non extenditur ad emphyteusim,sed in illa seruatur ius cõe,ſm Alex.in l.diuortio.§.si fundum. sol. mat.allegat Imo.in ca.potuit.in antep.cha.de loca. & idẽ dicit Alex.in l.si mihi & Titio.de uer.ob.in l.sed si hac.§.liberos. de in ius uoc.per no.Bar.in l. ut iurisiu. §.si liberi.de ope.lib.& ut refert Soc.in d.cons.ẽt alii consuluerunt,ꝙ in tali feudo admittantur fœminæ, & cõfirmatur ista opi. quia feudum concessũ pro certo seruitio,qđ põt æquè ꝑstari per fœminã sicut ꝑ masculum,transit ad fœminã,ſm Ia.de Belui.in c. 1.§.quinetiam. in ti.episco.vel abba. qui dicit ita fuisse obtentum de facto in regno Siciliæ,cum quo transit Bal. & Alua. pro qua opin. Aluaro.allegat.c.si cui mili.in ti.de extraordi.c.in usi.feud. & idẽ tenet Cuma.in cons.199.Quędam possessio,&c.& 164.Prælatus,&c.& Ful.cons.8.Dn̄s Pe.&c.& Ro.cons.367.in ult.co.& Cor.cos.41.Aperte,&c.in primo vol.& Alex.cons.50.col.pen. 1.uol.ubi dicit idem esse, qñ nullũ ꝑstaretur seruitiũ, uel saltem dictis casib. fœminæ uel descendẽtes ex eis deberẽt admitti in defectũ masculorũ.Nec obstant allegata in ꝯrium, & primo,qđ no.Bal.in c.i.in fi.quib.mod.feu.cõsti.põt,dũ vult, ꝙ † si emphyteusis recepta simpliciter sit pro suis descendentib. ꝙ intelligitur de masculis, sicut etiam de illis intelligitur concessio feudi facta dicto modo,quia istud est falsum,qđ dicitur de emphyteusi,& contrarium uult Alex.in d.l.sed si hac.§. liberos.de in ius uoc.per §.emphyteusim,in auth.de non alie. qui loquitur de descendentib. & tamen includuntur fœminæ , ad hoc allegat Alex.ẽt Bald.in c. fi.de feu.nec ſm Alex. iura exorbitantia in feudis trahuntur ad emphyteusim,ſm Bar.in d.l. iurisiu.§.si liberi.de ope.lib.& dictũ fuit supra.proximè.¶ Non ob.ẽt tex.in c. 1.§.illud.in quib.cau.feu.amitt. quia ad illũ tex. rñdet Soci.in d.consi.257.videlicet ꝙ licet tex.dicat, ꝙ feudũ ad certum seruitiũ uel incertũ non trãsit ad fœminam,tñ ĩtelligitur de seruitio certo, qđ non cadit in fœminã,sicut in masculo , sed ubi caderet non minus in fœmina quam in masculo, tunc fœmina succederet.¶ Et ubi etiam feudum fuisset emptum,adhuc in illo succederet fœmina, secũdũ Odof.in sũma sua in tit.qui pos.suc.in feu.de quo mentionẽ facit Bal. in duobus locis in cap.1.§.& quia uidimus.qui feu.dare pos.cum quo transit ẽt Bal.in c.significauit,de rescri.in 2.col. & de pace Cõstantiæ.in uer.liuellariæ.& in d.l.liberti.post Cyn.C.de ope.liber.& Doc.cõiter.in c.1.de feu.da.in vi.l.cõmisso.Et similiter si feudum esset frãcũ & liberum,idẽ est,qđ pro nullo seruitio concessum esset,in illo fœmina succederet, ſm Bal.in d.c.1.§. & quia uidimus,qui feu.da.pos.ꝑ ca.si cui multi. de capi.extra ord.q̃ titulus cõiter nõ habet̃,& idẽ tenet Ro.in cõs.367.Circa primũ,&in sing.178.Hodie fœmina,&c. & Alex.consi.29. & seq.1.vol.& Cor cõs.41.1 .vol. & ꝑdicta oĩa procedunt,qñ statutum uel cõsuetudo aliter non disponeret. Quæritur deinde,quid de melioramẽtis,& vbi do.Agnesina vniuersaliter successerit prædictis,de hoc frustra quæritur,quia in illis ipsa succedet unà cũ aliis bonis, & ubi legitima tm̃ illa deberetur , de dictis ẽt melioramẽtis detraheretur,& illa augerent legitimã , & pro rata de melioramẽtis participaret,sicut de qualibet alia re hæreditaria,sed ubi ẽt hæres esset, & in aliquib.bonis, puta feudalibus non succederet, super quibus † melioramenta fuissent facta, tunc an pertineant ad dñm feudi,uel ad hr̃dẽ feudatarii põt quæri,& est dicendũ,ꝙ aut feudum finitur culpa uasalli,& tunc amittit melioramenta.l.2.C.de iur emphy. aut finitur feudum sine culpa, puta ꝓp generationẽ finitam,& tunc hr̃di etiam extraneo debent̃ melioramenta,& est in electione domini ad quem feudum reuertitur,pati,ꝙ melioramẽta auferãtur,uel ꝑstare æstimationem meliorationis ,vt est expressũ, in cap. 1.§.si uasallus.in tit.hic finitur lex,&c.& dicit ibi Bald. ꝙ non tenetur ad æstimationem ædificii integri, sed quantum posset feudatarius consequi ex ruina illius, quia in plus sua nõ interest,& idem dicit Bal. in c.1.§. si quis de manso.si de feud. fue.contro.inter do.& agn.& in l.in fundo.in 3.no.de rei uendic.& in auth.excipitur.C.de bo.quæ li. vbi vr̃ uelle,quod hoc ultimum sit uerum , quando dominus non posset commode præstare æstimationem ædificii integri.sed qñ hoc facere posset,vult ꝙ debeat ꝑstare,inquantum factus sit locupletior, prædicta tamen uidẽtur solum uera in ædificio facto extra ciuitatem,sed in eo, quod factum esset in ciuitate, vr̃, ꝙ non permittatur destructio operis, ne urbis deformetur ruinis.leg. cætera

ra.§.1.de l.1.& probatur ex no.per Pet.Bar.Bal.& Ang.in l.senatus.§.Marcellus.cod.ti.ubi volunt, ꝙ ille tex.qui pmittit marito, vel eius hæredi tollere ædificium factũ in fundo dotali, locũ habet, qñ fuit factũ in rure, sed ubi fuisset factũ in ciuitate, tolli non posset per rõnẽ pdictam, sed marito cõcederetur retentio, donec fuisset sibi satisfactũ de materia, idest q̃tum ualeret illa detracta, ſm Pe.vt refert Bald.q̃stio ibi dicitur de dote, idem erit in emph.ſm Ang.& Imo.ibi, licet Bal.ibi in emphy. dicat, ꝙ de rigore cedat dño, & eadẽ rõne idẽ vr̃ dicendũ in vasallo, & sentit hoc Bal.in d.§.si quis de manso.ſm Alex. in d.§. Marcellus.& vult Bal.ibi, ꝙ vasallo non solũ consulatur p uiã retentionis, sed ẽt per uiam actionis, & probatur in l. qui exceptionem.§.1.de cõd.indeb. Nam ſm eũ ibi feudatarius habuit animum obligandi dñm in euentum, ꝙ ad illum res reuerteretur, & iõ non solũ dat̃ retentio, sed ẽt actio ſm Cy.Bal.& Saly. in l.si quis sciens.C.de rei uend.Pet.& Bal.& Saly. in le.si quis sciens.C.de rei vend.& Pet.& Bal.& alios Mod.in l. in insulã. §.fructus.sol.ma.& rñdet ad l.si in area.§.1.de cond.indeb.vbi conceditur tñ retentio, quia illo casu qui ædificauit, credidit ĩ suo edificare, & ꝙ in futurum non subiaceret restitutioni, & sic non habuit animum alium obligandi, & dicit Pau.de Cast. in d.§.j. ꝙ ẽt illo casu agi potest actione in factum ex æquitate l.si me & Titium.si certum petatur. Quid aũt de fructibus inter rim perceptis, & est dicendũ, ꝙ aut d. Agnesina est ul̃is, & tũc

11 in petitione hęreditatis ueniunt† fructus, quia cum sit iudiciũ ul̃e, augent hæreditatem.l.item ueniunt.§.fructus.de petitio. hær.& prout etiam vult Inn.Io.And.Ant.de But.& Abb.in c. grauis.de rest.spolia.& hoc indistincte pcedit, si percepti sint a malæ fidei possessore, sed si percepti sint a bonæ fidei possessore, tunc tenetur, quatenus est factus locupletior.d.l. item ueniunt.§.ite eos.& l.sed si lege.§.cõsuluit.eo.ti.& istud ẽt voluit Pet.vt refert, & sequitur ẽt Bart.in l.ex diuerso.in princ.de rei uend. Et idẽ ubi non daretur petitio hæreditatis, ut quia aduersarius cum titulo possideret.l.hæreditatis. C. de peti.hære.sed agendum esset rei uendicatione, quia bonęfidei possessor tenetur ad fructus etiam consumptos, quatenus factus eẽt locupletior, ſm Bar.in d.l.ex diuerso, ex æquitate.d.l.si me & Titium. cum quo transit Bal.in l.1.C.de fruct.& liti.expen.& in l.1.C. de vsur.& fruc.le.& Ang.& Imol.in l.Nesenius.§.1.de re iud. & Ant.de But.in d.c.grauis.& Ale.in d.l.in insulam.§.1.so.ma. qui dicit hanc opi.hodie esse commu.in dubio præsumitur possessor factus locupletior, quatenus est ualor fructuum perceptorum, si non probat, ꝙ illos male consumpserit, secundum Ang.in l.utrum.de petitio.hær.per no.per gl.ibi quam ad hoc ponderat, & multum commendat. ¶ Et ubi ẽt sola legitima deberetur d. Agnesinæ, deberentur etiam fructus legitimæ.l. Papi.§.unde si quis.de inoffi.test. Laus Deo.

¶ Feudo an dicatur priuatus a patre secundogenitus, si in testamento data est administratio primogenito, maximẽ si solus primogenitus postea fuit inuestitus fratre sciẽte & non contradicente, &c.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatio patris super fundo ualet, quando filij approbant eius uoluntatem, & quando concordat cum iure communi.*
2 *Feudum transit ad fideicommissarium vniuersalem, qui sit de comprehensis in inuestitura, & quare.*
3 *Prælegari potest gubernatio status primogenito, & quo ad hoc de feudo disponi, & etiam ipsum, sed contra.13.*
4 *Renunciatio iuris sui inducitur per lapsum anni, alio inuestito de feud.vel emphy.*
5 *Appellatione bonorum paternorum venit feudum & etiam emphy.recepta pro se & filijs.*
6 *Verbum vniuersale & geminatum ab homine prolatum non recipit restrictionem.*
7 *Verbum integrè, importat, quòd falcidia sit prohibita, & lucrum dotis statutarium non retineatur, ut ibi.*
8 *Verbum petere propriè importat rei uend.sed contra.nu.20.*
9 *Liberatio generalis de sui natura trahitur ad omnia.*
10 *Et etiam trahitur ad incognita, quando verba partium hoc dictant.*
11 *Dictio prout, quando stet limitatiuè, uel casualiter.*
14 *Feudum quando sui natura transeat ad primogenitum, uel nõ.*
15 *Inuestitura de parte feu.ad alium spectante occupata nõ ualet, nec potest dominus alijs præiudicare.*
16 *Pater feudum stipulatus pro se, & filijs intelligitur possess. ingressus tam suo quam filiorum nomine, per quod quæritur utile dominium filij mortuo patre.*
17 *Liberatio vel refutatio generalis non comprehendit rem, quæ vendicari potest.*
18 *Feudum receptum pro se, & filijs non dicitur in hæreditate, nec quid hæreditarium, nec continetur sub uerbo in bonis.*
19 *Verba uniuersalia comprehendunt solum omnia, quæ venire possunt ex natura sermonis.*
21 *Impropria significatio capienda est ad restringendum donationem, & iuris ignorantia potius quàm donatio præsumitur.*
23 *Nepote cum patruo vel soli quomodo succedant in feudo, patruo defuncto.*
24 *Appellatione descendentium ueniunt omnes in infinitum, & filij, si de illis non sit facta specialis mentio.*

CONSILIVM XXV.

DVBITABILIS valde videtur prima facie qõ, quæ proponitur, & ꝙ a feudo, de quo quęrit illustris.D.Eneas excludatur a plurib.facile probari posse uidetur. Et primò, quia illust.quondã

1 d. Marcus eius genitor in vltima voluntate† disposuit, ꝙ Gibertus eius filius primogenitus solus esset gubernator status, & ille sermo indefinitus, quo ad statũ æquipollet vl̃i.l.si plurib.in prin.& ibi plenè not.de leg.2.& in c.ut circa. de elec.in 6. quamuis subiiciatur, sicut in priuilegio Imperiali cõtinetur, tñ talia uerba non faciũt cõditionem, & ideo q̃uis in dicto priuilegio de hoc feudo non sit facta mentio, qđ nõ recognoscitur ab Imperio, sed ab illustr.duce Ferrariæ, nihilominus cõtinetur sub dicto sermone indefinito, per not. p Bal. in l.eum qui.§.Iulianus.de cõsti.pecu.p illũ tex.& per no.per glo.in c.quoniã Abbas.de offi.deleg.& idem probatur ex no. p Bar.in l.admonendi.de iureiur. in quæstione de statuto referente se ad aliud, cum quo transeunt alij ibi, & in locis allegatis per Mod. Nec ob. ꝙ non ualeat ordinatio patris super feudo facta in testamento.c.1.de succes.feu. quia cum per filios dicta ultima uoluntas patris fuerit approbata, valuit, scilicet ordinatio sua super feudo facta, secundũ Bald. in c.Imperialẽ.de prohi.feud.alien.ver. quæro vtrum pater possit assignare, &c. cum quo alij transeunt, & Bal.in c.1.§.item sacramenta.de pace iura.firman.& Rom.in authen.ex testõ. C.de colla.in quib. locis concluditur, ꝙ filiis approbantibus testm̃ patris ualeat sua ordinatio facta super feudo, & hoc nedum habet locum, quando fuit approbatio expressa, sed ẽt tacita, sicut fieri dicit, quando filij simpliciter adeunt patris hæreditatem, quia tunc uidentur eius factum approbare, & non possunt deinde cõtra uenire.l.cum a matre.C.de rei vendi.& in l.venditrici.C.de rebus alie.non alienan.& ita per rationẽ pdictam declarat Alex. in l.si patroni.in prin.ad Trebel. ubi postquam conclusit post

2 Io.And.quem ibi allegat, ꝙ feudum† transit ad fideicommissarium uniuersalem, qui sit de comprehensis in inuestitura, op. d.c.1.de successio.feud.& in sequen.col.respondet, ꝙ ideo fideicommissum debetur, quia grauatus adeundo hæreditatem patris, vr̃ eius factum approbasse, cui non potest contrauenire. Nec refert, ꝙ ueniat in fideicommisso, quando receptum est expressè uel tacite pro filijs, & hæredibus, quod illud est, quantum ad hoc ut ueniat in fideicommisso, in quo non uenit, nisi illud, quod capitur iure hæreditario.leg. mulier.§.fin. ad Trebel.sed quantum ad ualiditatem prælegati, de quo agitur, sufficit simplex aditio aliorum, per quam intelligitur prelegatum approbatum, & ubi etiam uoluntas eius non fuisset

3 approbata, adhuc videtur, ꝙ gubernatio status† potuerit primogenito prælegari, & quantũ ad hoc, de feudo in testamẽto disponi, prout uoluit Paul.de Cast. expressè in consil. 163. In causa, quam magnificus dñs Titius.&c.per le.2. C.de sec.nup. & per l.j.& per totam de assi.l b.& per not. per Spec. in tit.de loc.§.nunc uero aliqua.uer.78 Nec ob.secundũ eũ tex.in d.c. j.quia debet intelligi, quando feudũ relinqueretur extraneo, & non vni ex filijs.& pro hoc facit qđ not. Io. Andr. in additio.

tio.Spe.in d.§.in aditio.incipiente.Quæstio nõ eẽt dubia,dum vult,ꝙ licet feudũ nõ veniat in restitutione fideicommissi, vt concludit Bar.& alij,in d.l.si patroni.istud est uerũ, qñ extraneo fuit relictum,secus ƒm eũ,qñ relinquit uni ex comprehẽsis in inuestitura,cũ quo transit Pau.de Cast.& Nic.de Matha. in d.le.si patroni.& ex hoc datur alia sol.ad d.ca.1.de quo opp. Alexã. ibi contra Ioannem And.quia (vt dixi) intelligitur,qñ de feudo in fauorem extranei disponitur,ƒm Pau.de Cast.in d. consi.qui subdit,ꝙ pcipuè hoc procedit , qñ testator hoc pro bono facit,& qñ ex hoc resultat utilitas publica,ut quia est feudum iurisdictionale,ciuitatum, castrorum,uel terrarum,quia subditis est utilius per unum regi,quam per plures.l.ij.§.nouissime.de origi.iur.& 7.q.1.in apibus.& pp plures discordias,q̃ inter psidentes possunt oriri.l.cũ pater.§.dulcissimis.de leg.2. vnde ẽt si hoc non esset æquũ,quia alij filij priuantur iure suo l.2.§.1.de his qui sunt sui uel alie.iur.quia tamẽ est bonum pp bonum,qđ inde sequitur,dẽt tolerari,iuxta no.per gl.in l.j.in prin.ff.de iust.& iur.& prout latius per eũ d.consi. & alia multa ad propositum adduci possent, quæ cumulantur per Curt. in cons.66.Sapien.optimus,&c. ver. capio alium articulum, &c.ubi late disputat, utrum feudũ iurisdictionale, vel eius administratio de iure spectet ad primogenitũ rõne primogenituræ,quinimmo uidetur,ꝙ indistincte possit pater prælegare feudum vni filiorum,ƒm Bal.in c.1.§.sed quia uidimus.de suc feu.& in auth.si quas ruinas.C.de sacrosanc.eccl.qui idem dicit de emphyteusi recepta pro se & filijs:& Iac. Ardizo. in sua summa col.10.& Bald.in l.1.in 10.q.ff.de re.diui.per not. in l. si fam.er.C.fa.ercis.& Pet. de Anch. in consil.132.Casus talis est,& Rom.in cons.34.Visa facti serie,&c.& Imol.in c.potuit de loca.ad fin.& faciunt not.per Bar.in l.qui Romæ.§.Flauius de uerb.obl. Secundo principaliter excludi uidetur D. Eneas, quia D.Gibertus solus de toto feudo mortuo patre fuit inuestitus,& scientibus fratrib. possedit,& illis tacentibus per annum & ultra , unde per lapsum dicti tpis intelliguntur tacite 4 consensisse & suo iuri † renunciasse, ut est tex.& ibi not.in c. Titius filios.si de feud.fuer. contro. inter dom. & agnat. & ita etiam voluit Pau.de Cast.in consi. 159. Quæstio ista uertitur, &c.& dicit Rom.in l.prætor.§.fin.de opé. no.nun.in addi. nouis,& in cons.70.Viso themate & quæstionib. &c.ꝙ licet quãdo emphyteusis propter finitam lineam est reuersa ad dominum teneatur de nouo inuestire proximiorẽ,per no.per Bar. in l.1.§.permittitur.de aqua plu.arcen. & in l.1. de priui. cred. & in l.si mihi. & Titio.de uer.ob.si tamen dominus alium inuestiuit prius, & proximior ille agnatus per annum tacuerit, ꝙ remanet exclusus,per d.c.Titius.nec Alex. uult contrarium in d.l.si mihi & Titio.quando inuestitus fuit agnatus,sicut in casu isto . Præterea & tertio,ex quo. D.Eneas intra annum , uel annum & mensem mortuo patre non petiit inuestituram,iuxta.c.1.cũ ibi no.quo tpe miles.sua pars feu. ad do.Gibertũ tãquã ad agnatũ ꝓximũ redire debuit, ẽt si pro eius portione solũ fuisset inuestitus,ƒm And.de Iser.& Alua.in d.c.1.& in c.1. §.fi.quæ fue.prima cã.bñfi.amitten.in 44.conclu. Quarto cessantib.etiã pmissis dr,ꝙ oẽs fratres dicti do.Giberti fuerũt exclusi a dicto frudo p repudiationẽ,seu refutationẽ factam do. Ale.eius filio.Nã in primis confitent frẽs pdicti in instrõ ratificationis factæ de permutatione facta cũ illust. dño duce Ferrariæ ꝓ certis reb.& bonis sibi assignandis, & quæ cũ effectu eis fuerunt assignatę totaliter & integrè solutũ,& satisfactum pro omnib.& quibuscunq; terris,bonis, & reb.eis relictis p il lust.d.Marcũ eorũ prẽm,& de & ꝓ oib.& quibuscũq;, q̃ ipsi quocũque,& qualitercũque petere,cõsequi, exigere,vel intẽtare possent, & seu potuissẽt in bonis & hrditate dicti quõdam illus.d.Marci.quocũque, & qualitercũque & quacũque rõne, vel cã,&c.& ẽt ꝓoĩ & toto eo,qđ ipsi tpe vitæ & mortis dicti quõdã d.Gib.& successiuè post eius mortẽ ĩ eius bonis, & hrditate s.dictorũ,& alia quacũq. rõne,uel cã petere,ꝯsequi,exigere,uel intẽtare potuissẽt, quocũque,qualitercũque,& quacũq. rõne,vel cã vsq. in pñtem diẽ,&c.Quia ergo ꝯfitent dicti frẽs eis satisfactũ post dictã cõsignationẽ, nedũ pro his q̃ sibi relinquunt ꝑ prẽm in dicta scriptura eius manufacta,sed etiã ꝓ oib.aliis,& q̃buscũq;,q̃ quocũq;,& qualitercũq; ꝯseq,ac petere potuissẽt in bonis,& hrditate dicti quondã d.Marci , sub istis uerbis ꝯtinẽt ẽt bona feudalia,q̃ ad dictos fratres ꝑtinere prius potuissẽt, q̃a q̃uis essent recepta p d. Marcũ & suos antecessores ꝑ se,& filijs suis . & sic nõ essẽt hæreditaria,nec fuissent in hæreditate dicti D.Marci,ꝑ ea q̃ hñr,in c. 1. an agn. uel filij.& ꝑ Bar.in l.vt iurisiu.§.si liberi.de ope.liber.cũ cõcor.de 5 quib.ĩ.nihilo minus dñr fuisse in bonis † eiusdẽ. D. Marci,ꝑ no.ꝑ Spe.in ti.de loca.§.nunc vero aliqua.uer.66.in fi.ubi dicit,ꝙ si filius repudiat bona prña, ꝙ sub tali repudiatione cõtinent ẽt emphyteusis recepta pro se,& filiis,alleg. l.rẽ ĩ bonis. de acq.rer.do.& l.bonorũ. de ver.sig. & ex hoc dicto Spec.Ias. in terminis in płud.feu.in 13.col.in fi.ver.limita tñ sing.&c. dicit,ꝙ qui repudiat bona prña, dr ẽt feudũ repudiasse: q̃a non minus ꝯtinetur appellatiõe bonorũ quã emphyteusis,& istud isto casu magis est dicẽdũ ꝑp illud uerbũ pro oib.& quibus-6 cũq;,&c.qđ est † ufe & geminatũ,& qđ restrictionẽ nõ recipit,cũ sit ab hoĩe ꝓlatũ,ƒm Bar.in l. gñali. §.uxori. de usufru. leg.& Bal.in l.fi.C.sine cen.uel reliq. & facit,qđ not.Bal.in ca. Imperialem.de prohi.feu.alie.per Fed.in prin. & in l.1.de rer. diui.in 34.q.vbi vult,ꝙ si feudum sit concessum ꝑ quibuscũque hæredib.ꝙ ueniunt ẽt hrdes extranei , qui non uenirent, vbi de hrdib. simpliciter & sine signo vlĩ fuisset facta mentio , c.1.§.& si clientulus.de alie.feu.& per Bar.& Doc.in l.Gallus §.ẽt si parente.de libe.& posthu.& cũ Bal.transit ẽt Alex.ibi & in l.si patroni.in prin.ad Treb.eodem ergo modo est idẽ dicẽdum de bonis, vt ea ueniant & cõprehendantur sub dictis verbis gñalib.& geminatis,ẽt si aliàs non uenissent sub appellatione simplici bonorum.Accedit ẽt,quia dictum est,fuisse satisfactum intergraliter & in totum, quæ uerba significant, ẽt pro 7 feudo dicatur facta in solutum datio,sicut uidemus,ꝙ vbi † testãr mandat integre,uel in totum solui legatũ,intelligitur prohibita falcidia,ut probatur ex not.in l.decem.de fideic. li. & in l.fi.C.ad leg.Falc.& no.Mod.in auth.sed cum testõr.C.ad leg. Falc.& Rõ.in auth.similiter.eo.tit.& tñ,ut impediatur illius detractio,requiritur specialis prohibitio.d.auth.sed cum testõr. §.si uero expressim,in auth.de hæred.& Fal.& facit,quod vult Alex.post Rayn.in l.post dotem.in fi.verbis.sol.mat.& Imo.& Rom.in l.damni infecti.§ cum parentem.de dam.infec.dũ dñt ꝙ maritus,qui promisit restituere totam dotem,non poterit retinere partem, quam lucraturus fuisset ex forma statuti . Et sub eisdem uerbis continentur ẽt bona,quæ potuissent uẽdicari per dictos fratres a dicto.d.Giberto & hrdib. suis,ut pro 8 batur ex illo uerbo † petere, qđ ex propria significatione importat rei uendicationem.l.actionis uerbo.de act. & obl. & l. pecuniæ.§.j.de ver.sig.& no.Bar.in l.uxorem.§.agri plagam.ff le.3.ubi ponderat ad hoc illum tex.in uer.petere.& idem dicit in l.sed & si.§.fi.de reb.eo. & pſertim quia huic uerbo petere, adijciũtur illa verba,quocunq. & qualitercunq.,q̃ augẽt significatũ dicti uerbi,ut probat ꝑ predicta,& ex no. per gl.in l.cũ pœna de ar.quæ vult, ꝙ si ꝓmittat de euictione qualitercũq; sequatur euictio,ꝙ stipulatio cõmittitur,licet res euincatur ꝑ sententiam arbitri, & quo casu nõ põt de euictione agi ex simplici promissione euictionis. l.si dictum.§. si compromisero . de euic.& d.glo.ad hoc allegat Bal. & cum eo transit Alexã. in l.si domus.§.de euictione.de leg.1. & faciunt not. in l.balista . ad Treb.& post prædictam cõcessionem fuit facta datio in solutum dictis fratrib.de certis bonis ex titulo solutionis ratæ & partis spectantis,& quæ spectare posset ad dictos fratres ĩ bonis quibuscũque hæreditarijs & hæreditatis d.quondã illustr. d.Marci eorũ patris,tã uigore factæ scripturæ manu eiusdem, quam aliter quocũque,ac pro solutione et integra satisfactione oĩum aliorũ,in q̃b.& ad q̃ dictus quondã do. Gibertus tpe suę uitæ & mortis tenebat & obligatus erat ipsis fratrib. quocũq. qualitercũq. & quacumq. rõne,uel cã, sub q̃b.uerbis,& gñalitate earũ cõprehẽdi ẽt põt dictũ feudũ,& ꝙ ẽ plus, in eo dẽ quoq.instrõ dicti frẽs, & quilibet eorũ liberauit filios & hrdes d.Giberti ab oĩ eo,& toto,ꝙ quodocũq. petere,cõseq,exigere,uel intẽtare possent a dictis hrdib.supra deductorum , & narratorũ occasione aut depẽdẽtiũ,cohærẽtiũ,aut occasionatorũ ab eisdem qualitercũq. quocunq. & quacũq. rõne uel cã, & gñaliter ab oĩ alio eo & toto,qđ ipsi fratres petere,cõsequi, exigere, uel intentare possent a dictis hrdib.dicti dñi Giberti, aut in eius bonis & hæreditate quomodocũq. qualitercũq. & quacũq.ratione uel causa, ita ꝙ dicta absolutio, finis, & quittatio se extendat, & extendi & trahi posit, & dẽat ad quæcũque,

que, et à partib. incognita & icogitata in forma latissima, &c. in qua absolone repetita et intelligunt oia alia verba, de qb. s. ex quib. augeri possit hmói liberatio, & extedi, quia se refert ad superius deducta & narrata, q relatio inducit dicta repetitionē, ut no. Bar. in l. si qs seruū. §. fi. de leg. 2. in l. 1. §. fi. si fam. fur. fec. dica. & in l. sácio legū. de pę. Et propterea quia gñalissime pcepta est dicta liberatio, sub illa includūtur oia, q potuissent peti actione personali, uel vēdicari, ut probat ex his q dicta sūt superius, & quia gñalis liberatio sui natura trahit ad oia. l. plu-
9 rib. de accepti. & prout vult Iac. But. & Saly. in l. age. C. de tran sac. & Saly. in l. si de certa. eo. ti. & idem in pacto gñali, ut trahat ad oia, & ad illa ēt, de quib. non erat cōtrouersia, nisi cōtrariū agatur l. emptor. §. Lucius. & ibi glo. & Doc. de pac. Nec dicta uerba gñalia restringuntur ad specificata, qñ id fieri non pōt salua rōne recti sermonis, fm Pet. Cy. in l. sub prætextu specierum. C. de transac. & Bar. & alios in l. si de certa. eo. tit. & Ant. de But. in c. 1. de transac. per d. l. plurib. & idē in effectu uoluit Bal. in l. pactū. C. de coll. in 14. q. cum duab. seq. & psertim dēt gñaliter intelligi, quia fuit facta per actū ciuilem. i. præcedente Aquiliana stipulatione, sequente acceptilatione, quæ gñalissime concipitur, & sub qua includuntur oēs actiones tā reales, q personales. l. & uno. §. 1. de accepti. & insti. qb. mo. tolli. ob. §. est aūt. & dicto casu intelligitur ēt de incognitis cogitatū, fm Bar. in d. l. si de certa. qui ad hoc allegat dicta iura, & ex alio ad incognita ēt illo casu trahitur liberatio, quia actum est expressè, φ ad incognita trahatur, fm Bar. in d. l. si de certa. circa fi. &
10 in leg. Aurelio. §. Caius. de li. leg. dicentem, φ † licet alias transactio & liberatio non porrigatur ad incognita, tamen fallit, nisi uerba contrahentium hoc dictarent, per le. cum Aquiliana. ff. de transac. & idem dicit Ang. & Imo. in d. l. & uno. §. 1. & An. in l. qui Romæ. §. duo fres. in 2. q. de uer. ob. & probatur ex no. per Bar. in l. fi. §. idē quæsiit. de cōd. ind. & in l. cum Aquiliana. de transc. & per Bal. in l. tres fres. de pac. in 4. not. & in his terminis istud tenet, & late prosequitur Ale. in cons. 11. in 3. uol. Sed quāuis pdicta uideantur multum urgere, nihilo minus intuendo diligentius, mihi vr de iure ɔtrarium eē verius, nā de iure clarū est, φ feudū hoc receptum pro se & filiis, ad filios ptinebat æqualiter, & æqs portionib. c. 1. in prin. de suc. feud. & c. 1. §. & quia uidimus. in fi. q feu. da. po. & ēt est pmittendum, φ D. Marcus de hoc feudo non disposuit in ultima sua uoluntate. Quia illa uerba, uidelicet, in primis io lasso a Giberto mio primogenito il gouerno del stato, si cōe si cōtiene nel priuilegio di la maiesta dello Imperatore Federico terzo, &c. solū includunt feudū concessū ab Imperatore, & de quo in dicto priuilegio, & non illud, qd ab illust. principib. Ferrariæ fuit acquisitū, & de quo in prædicto priuilegio non est facta mentio, qa illud uerbum, si come, exponit pro sicut, uel significat idē, qd
11 dictio † prout, & sic stat restrictiue, vel limitatiue, ex quo p illud adiicitur aliquid de preterito, & de quo constat. le. edita. & ibi no. C. de eden. & declarat Bar. in extr. ad reprim. in uer. pro ut. secus aūt si illud de pterito, ad quod fit relatio, non reperiretur, quia tunc staret casualiter, per no. per Bart. in l. eum qui. §. Iul. de cōst. pec. & in l. admonendi. de iure iur. & in alijs locis in ɔrium allegatis, & ita ēt ad propositum cōcludit & declarat Alex. in cōs. 46. Visis & acurate, &c. co. pe. in 1. uol. & ita ēt interpretandū, & in dubio psumēdum est. Quia de tali feudo ducali non potuit. D. Marcus disponere. d. c. 1. in prin. de suc. feu. & dicetur. infra. sed de feudo Imperiali ualere potuit dispō, qa cōcordat cū iuris dispositione, & illam coaduuat, ex quo ad primogenitum administratio feudi pertinuisset ex priuilegio principis, etiam si de illo nihil dispositum fuisset in testō, prout uoluit ēt Barba. in cons. 56. inter consilia Alex. in 5. vol. in-
12 ci. Illud afferā in mediū, &c. vbi determinat, φ † ordinatio feudi facta in testō ualet, qñ cōcordat cum iure cōi, quia igit quo ad feudum Imperatoris potuit dispō ualere, & quo ad illud, de quo agitur, non potuit eē ualida, presumendum est in dubio, φ uoluerit testator solum de illo feudo ordinare, de quo potuit disponere, & non de alio, de quo non habuit facultatē disponendi, quia uerba gñalia non porriguntur ad prohibita & illicita, secūdū Bar. in l. si quis sub cōditione. in fi. de cōd. ins. & ubi ēt sermo testōris fuisset indefinitus, & sine dicta limitatione prolatus, non æquipolleret uniuersali, ex quo in oībus feudis non est eadem rō, secūdū Bar. in d. l. si pluribus. in prin. de leg. 2. & i l. oēs populi. in ult. char. de iust. & iur. Ex præmissis ergo cōstat, φ intentio. D. Eneæ est fundata, & φ sola difficultas est in rñdendo ad cōtraria. Non ob. igitur primo, φ D. Marcus dicatur administrationē huius feudi reliquisse. D. Giberto, & φ sua uoluntas per filios fuerit approbata expresśē & tacitè, quia (ut ex proximè dictis colligitur) istud non est uerū, quia relictus administrationis status restringitur ad statum cuius administratio fuit per prius cōcessa primogenito ex principis priuilegio, & quia ita ēt est interpretandū in dubio, ubi ēt expsè non fuisset facta dicta limitatio, cū in oīb. feudis nō sit eadē rō, qm non potuit de hoc feudo testator disponere in piudiciū filiorū ex prælegato uni facto. d. c. 1. de succes. feud. &
13 And. de Iser. Bal. & Alua. ibi tenent, φ † non possit pr vni filio rum feudum plegare in piudiciū aliorū, & istud ēt satis aperte vult Bar. in leg. iusiuran. §. si liberi. de ope. lib. idem tenet Alua. in d. c. 1. §. & quia uidimus. qui. feud. da. poss. & idem tenet Iac. But. Bal. & Ang. in l. item videndum. §. nunc uideamus. de pet. hæred. & Bal. in d. c. Imperialem. de prohib. feu. alie. per Fed. & Ia. de Belui. & Bald. in c. 1. an agn. uel fil. & Ang. in cons. 181. & Raph. Cum. in consi. 163. inci. Guarnerius, &c. & Andr. Sic. in rub. de feud. ubi dicit se pro hac parte cōsuluisse, p qua etia cōsuluit Cur. in consi. 25. & in feudo ista est comm. opi. fm Ale. in l. apud Iulianū. §. si quis alicui. de le. 1. de quo ēt ibi per Are. qa ergo dicta dispositio testatoris, quæ præcesit approbationem filiorum, cœpit ab initio hre hāc interpretationem, ut nō porrigeretur ad feudum, de quo agitur approbatio & cōfirmatio, quo ad illud nihil o patur, quia eius natura est solum dare robur confirmato, non autem illud augere, fm Bal. in l. aduersus. C. si aduer. rem iud. per l. Aurelius. §. testō. de lib. leg. & per illum tex. dicit etiam Bal. in l. nominationes. in fin. C. de app. φ confirmatio non extenditur ultra quam actus cōfirmabilis, & idem tenet Ale. in cōs. 112. Viso puncto & cōs. seq. 4. vol. & p hæc rñdet ad aliud, dum dr, φ administratio feudi iurisdictionalis potuit primogenito relinqui. secundum Pau. de Cast. in cons. 163. quia (ut dixi) de hoc feudo non disposuit testōr in testō. Præterea dictū eius non probatur iure, & est contra gñalitatem. d. c. j. de succes. feu. & rñsio Pa. de Ca. ad illum text. s. φ intelligatur, quando in fauorem extranei cederet dispō, nō est bona, quia ille tex. si bene consideretur, repugnat, & hanc restrictionem non patitur, & est contra intentionem Doctor & aliorum, de quibus supra, qui uolunt, φ non possit pater etiā uni filiorū plegare feudū in piudiciū aliorū. Preterea prout se declarat Pa. de Cast. illud intelligit, qñ feudū fuit receptū p se & hæredibus, uel simpliciter, quo casu psumitur in dubio pro filiis hæredib. receptum c. 1. an agna. vel fil. & ibi Doc. & secus est, qñ recipitur pro se & filiis, ut in casu nrō, & ēr rōnē diuersi
14 tatis assignatæ i dicto cons. & dum ēt dicebatur, φ † feudū sui natura & de iure deberet transire ad primogenitum, ut p Cur. in d. cons. 66. illud tamen intelligit eē verum in feudo comitatus & indiuisibili, de quo in c. Imperialem. §. pterea. de ph. feu. alie. per Fed. & secus est in feudo inferiori, nam illud transit ad omnes, vt dixi. Item non habet locum eius dictum in feudo, quod reperiatur receptum pro se & hæredibus descendentibus, tunc. n. ad primogenitum non trāsiret, qa tenor inuestiture præfertur. c. 1. de duob. frat. a c. inuesti. & ibi no. Bal. & alibi sæpe, fm quem oēs dēnt simul admitti fm Cur. in cōs. 68. in 7. col. & idem multo magis, qñ fuisset receptum pro se & filijs, & ex pdictis ēt rñdetur ad aliud. s. φ testōr possit uni feudū prælegare, scdm Bal. in c. 1. §. sed quia uidimus. qui feu. da poss. qa feudū hoc, de quo agitur, ut sępe dictū est, nō fuit prælęgatum dicto Giberto, nec ei potuisset plegari scdm opin. magis cōm. vt dixi, licet in emphyteusi sit magis dubium, fm Alex. in d. l. apud Iulianū. §. si quis alicui. & de qua loquuntur multi allegati in contrarium. Nec obst. dum secundo dicitur principaliter φ do. Gibertus solus de toto feudo fuit inuestitus, quia hmói
15 † inuestitura fuit nulla, & non ualuit pro parte spectante ad alios, quam D. Gibertus occupauit, secundum Bar. in l. 2. C. de serui. & aqua. col. 6. vers. 8. quæro, &c. per no. in l. authoritatē. C. vnde vi. & idem vult Bal. in l. 2. C. ne rei domi. vel temp. dicens, quod si occupātes possessiones alienas emphytheuticas faciunt se inuestiri, quod non ualet renouatio, per d. gl. & cum eo transit Saly. & de hoc late per Feli. in cap. postulasti. in ulti. char. de rescript. & non ualet dicta inuestitura tanquam facta de

de feudo alieno pro dicta parte.ca.1. de cler. qui inuesti.acce. & in c.2.quo temp.mil.& ita etiam vult Pau.de Cas.in cõs.217. Visa suprascripta facti narratione,&c.Nec potuit in hoc domi nus inuestiẽs alijs præiudicare,secũdũ Bal.in c.1.§. hæc quoq; de succ.feud. in 2.col. ¶ Nec ob.ꝙ tacendo per annum dicatur sibi præiudicasse,per c.Titius filios.si de feu.fue. contro. quia ille tex.loquitur,qñ feudũ fuit alienatum per feudatariũ,& nõ qñ vnus fuit tñ inuestitus a dño, ad quẽ nõ erat feudum reuer sum,& ubi emphy.ad dñm fuisset reuersa,loquitur Rom.in lo cis in contrarium alleg. Præterea annus ille currit scienti tantum,& non ignoranti.d.c.Titius.& ignorantia præsumitur,ꝙ uis inuestitus esset frater aliorum.leg.sororem. C. de iure deli be.& ibi no.Bal.& per omnes mod.in l.j.ff.si cer.pet.& in l.is põt.de acq.hæ.Nec ẽt ꝑꝑ inuestituram non petitam intra annum,alij non fuerunt exclusi,ex quo non possederunt secũdũ Gul.& Bal.in l.forensib.C.de rei uen. Non obst. etiam,ꝙ alij sint exclusi per repudiationem,vel per gñalem liberationẽ, q̃a pro rñsione ꝓmittẽdum est,ꝙ licet fratres do.Giberti nunquã fuerint in possessione dicti feudi,tñ illis pro suis ratis fuit quę 16 situm utile dñium statim mortuo patre,quia† pr̃ eorum , qui stipulatus est pro se, & filiis , intelligitur possessionem ingressus tã suo quam filiorũ noĩe,per no.per Bart. in l.qui mihi donatum.in fi.de dona.& ibi per Imo.& Ro.& Ar.in l.i.§.ꝑ pro curatorem.de acq.poss.quia.n. ibi dr̃ de procuratore , idẽ dẽt esse in patre,qui non minus acquirit filio.l.quodcunq;.§.j. le. quod dr̃. cũ materia,de ver.obl.& q̃uis penderet cõditio , sub qua filiis venit quær endum,nil tñ repugnat, quin potuerit pr̃ ingredi,& rem apprehendere filiorũ noĩe,arg.l.sub conditione.de sol. & leg.dotis fructus.§. fin.de iure dot. mortuo igitur patre statim dominiũ potuit filiis quæri sine noua apprehensione,quia illa quæ fuit facta ꝑ patrẽ,sufficit & operatur de pñti per no.ꝑ Bart.in l.quod meo.in prin.de acq.poss.in uer. scdo pone,&c.vbi concludit,ꝙ ciuiliter tñ possidens per cõstitutũ transfert ciuilẽ possessionem in aliũ,q̃uis non esset in feudo , & aliquis actus corporalis cõstituentis non interuenerit, q̃a licet talis actus interuenire debeat,secũdũ gl.ibi,tamen dicto casu ille actus, qui interuenit ab initio, per quẽ cõstituens acquisiuit dictam possessionẽ ciuilem,sufficit nunc ei,cuius noĩe cõ stituit se possidere.Nec in casu Bar. ille actus fuit factus hoĩe istius uñ & in casu isto , quia feudũ fuit receptum pro se & filiis, sufficit ad acquirendum dñium filiis actus factus ab initio ꝑ pr̃em,qui filiis potest acquirere ipso iure,licet ẽt ex tali actu non fuerit possessio quęsita filijs, quia ad traslationem dominij non est possessio necessaria,sed sufficit simplex traditio vel actus,qui hẽat vim traditionis secundum gl.in l.si fundum. de fun.dota.& ꝙ ipso iure mortuo patre dominium feudi quæra tur filijs,clare sentit Bal.in c.1.§.hæc quoq;.de succes.feu.in 3. col.vers.op.dr̃ hic,&c.cũ uer.seq.ubi dicit,ꝙ inter mortem ua salli & eius agnatorum,nullum est mediũ,ex quo infert, ꝙ ius agnatorum est eis ipso iure quæsitum . & idem etiam præsupponit Bal.in l.liberti,libertæq;.C.de libe.& eo.lib.uers. quæro quid si filius.in fi.illius q̃onis,vbi dicit,ꝙ quando emphyteusis transit ad filios non iure hæreditario,sed sola morte, seu quo dam mortalitatis ordine,sicut quando recepta est pro se,& filiis , ꝙ tunc filia instituta in re certa & prohibita plus petere , poterit petere emphy.a dño,qui illam concessit,uel ab hærede non vt ab hęrede,sed tanquam a quolibet possessore per rei uẽ dicationem,& ad exhibẽdum.l.Nessẽnius. §.fundum.de re iu. & sic vult Bal.ꝙ filię competat rei uendicatio,antequam incæ perit illam rẽ tenere & possidere.His igitur sic ꝓmissis dico,ꝙ ꝑ dictam liberationem & refutationem gñalem non sunt ex-17 clusi dicti fratres. D.Giberti a uẽdicatiõe dicti feudi,quia † in illa non uenit res,quæ p̃t uendicari.l.Aure.§. Męuia.cum glo. de lib.le.& ibi no.Bar.qui ẽt pro hoc allegat.l.& uno §.1. de ac cepti. ubi in forma generali liberationis ibi tradita fit mentio spiritualis de re mea ab alio possessa , quãuis in text. præmittatur generaliter fuisse factam liberationem ab omni eo , pro quo actio , petitio,uel prosequutio competere posset,& idem uult Barto.in leg.non solum.§. fin. eod.tit.& Bald.in leg.cum necessitatem.C.de fideicommis. dicens pro hoc esse text. singu.cum glo.in d.l.Aurelius.§.Męuia.& idem tenet Bal. in l.pa ctum.in 12.q. C.de collati.& Alex. in consi.46. Visis & acuratè consideratis. j.vol. vbi vult , ꝙ per illa verba laudi,videlicet,pro omni & toto eo, quod ipse Camillus ex prædictis vel aliqua ipsarũ,& pro oĩ alio,& toto, qđ ab ipso petere posset , aut habere ꝑtẽderet,directè vel indirectè,aut quacunq; rõne, vel causa,tam expssa, quã non expressa, condemnatus dictum B. ad dandum & soluẽdum dicto Camillo libras,&c.nõ intelligatur dictus Camillus exclusus a uendicatione dimidiæ cuiusdam possessionis,si in solidum possidebat, per dictũ Bal.ꝑ no.in d.§.Mæuia. & per alia superius allegata.Si uerò erat pos sessa cõiter per prædictos,tunc alia ratione cõcludit ẽt pro dicto Camillo , & sic in casu Alexã. liberatio non erat in effectu minus gñalis,quam in casu nostro,& tamen vult,ꝙ nõ excludat ab eo,pro quo datur vendicatio. Nec obst. ꝙ liberatio dicatur facta pro omnib.& quibuscunq;,quæ quõcunq; & qua litercunq; petere & cõsequi potuissent in bonis, & hæreditate 18 dicti quondam dñi Marci , &c. Quia † hoc feudũ , quod fuit receptum pro se & filiis,nõ dr̃ esse in hæreditate illius , nec dr̃ quid hæreditarium,ſm And.de Iser.in c.1.in prin. & in §. hæc quoque.& ibi ẽt per Bal.de succes.feu.& per And. in c.1.in ti. qui succe.tene.el 1.an agna.uel fi.& per Iac.de Belui.in c.1.de eo qui sibi & hæredi.suis,&c.& per Alex.in cõsi.10.& in cons. 55.Perspectis.3.vol.& in cõsi.19.5.uol.& quamuis dicatur,ꝙ est saltem in bonis pr̃is,per no.per Spe.in tit.de loca. §.nũc vero aliqua.vers.166.& Ias.in prælu.feu.nõ est tñ uerũ,ꝙ contineatur sub illo verbo in bonis , ut in terminis uult Bart.in l.ut iusiurandi.§.si liberi.de ope.lib.ubi quærit, an filia instituta in re certa a patre & prohibita plus petere in bonis suis posit, si agnoscat relictum,petere emphy.quã recepit pater pro se, & filiis,& determinat ꝙ sic,etiam si pr̃ posset illam priuare, quia dicta uerba hoc non importãt,ut probat per plura, & illa ver ba, ꝙ plus de bonis suis petere non possit,debent intelligi , ꝙ plus de bonis defuncti petere non possit iure hæreditario,sed non debet priuari eo iure,quod habet ut filia , nõ ut hæres,ut probatur ex ꝑcedẽtib.ſm eũ,& idem ꝓbat ex his , q̃ dñr ꝑ eũ in q̃one seq.ad quam se remittit,ubi uult,ꝙ per talia verba nõ dicatur etiam filia exclusa a petitione dotis maternæ,quia bona intelliguntur deducto ære alieno.l.bonorum.& l. subsigna tum.§.bona.de uer.sig.& quia dotem filia petit.ut æs alienum, non dicitur de bonis patris petere, & multo magis in casu nostro uerbum illud in bonis,dẽt exponi,ut facit Bar. rõne alterius uerbi adiuncti.s.& in hæreditate.l.sed si adijciatur pro socio.Et istud cõfirmatur ex no.per Oldr.in cons.297.Dña Stel la,&c.ubi per rõnem Bart.concludit,ꝙ filia dicto casu non sit exclusa a petitione dotis maternæ,& deinde assignat aliam rõ nem dicens,ꝙ dictam dotem fuisset sine dubio filia habitura , quocunq; extraneo hærede scripto per pr̃em,sed ea extra cãm bonorum sunt,quæ quis habiturus esset alio existente hærede & iõ in restitutione bonorum non ueniunt. l. sequẽs quæstio. de le.2.quæ rõ ẽt in proposito probat,ꝙ refutatio facta de bonis,&c.non includit hoc feudum.Nec Spec.in loco in contrarium allegat. se firmat,immo Bart. in d.leg. ut iurisiurandi.in princ. alleg.Spec.in loco præd.ad hoc,ꝙ filius per repudiationem non dicatur exclusus a bonis emphy. acquisitis pro se & filiis:& multo minus dicitur esse in bonis & hæreditate do.Giberti,de quibus ẽt fit mentio, quia nõ fuit ei quæsitũ mortuo patre in totum,sed pro parte, & aliis pro suis ratis,ut dixi.Nec ob.ꝙ dictum sit pro omnib.& quibuscũq;,&c. quia cũ uerbũ illud in bonis & hr̃ditate,feudum istud nõ comprehendat , ut 19 dictũ est,dicta † uerba uniuersalia operãtur solum, ut cõprehendantur oĩa q̃ pñt uenire ex natura sermonis,& non ultra, ſm Bar.in l.qui habebat.de leg.3.& ita etiã in locis ĩ ꝯrium alleg.non operãtur aliter,si rectè inspiciatur , & ꝑ hoc ẽt patet , ꝙ uerbũ in totum,& integraliter, solũ operatur respectu rei, quæ uenit ex natura dicti sermonis. Nec ob.uerbũ petere,qđ est idem,ꝙ uendicare.l.actionis uerbo.de act. & obli.& l. pecuniæ.§.1. de uerbo.signifi.& no.Bar.in l.uxorem.§.agri plaga.de lega.3.Quia cũ determinet uerbum in bonis et hæreditate,& sub illo,ut dictum est feudum nõ cõprehendatur, cum dicatur esse extra bona et hr̃ditatem , uerbum petere non p̃t in illo verificari,nec p̃t importare vendicationem illius, uel al terius rei,quæ non sit in bonis et hæreditate,sed ad bona tñ,q̃ iure hr̃ditario et ex cã hæreditaria petere poterat ratione adiũcti restringitur.Nec obst.quod sit dictum, quõcunque et qualitercumque petere, etc. quia hoc totum determinat uerbũ in

bonis

bonis & hrditate, ideo sermo ille gñalis & vniuersalis solũ includit, quæ sunt de natura sermonis determinati, secundũ Bar. d.l. qui habebat. præterea in d.l. & vno, §. j. non solum in forma illa generali liberationis fit mentio rerum, quarum actio, petitio, & persequutio mihi tecum est, & aduersus te competit, sed etiam dicitur, ꝙ tu meum tenes, possides, &c. & sic videtur, ꝙ fieri debeat expressio spãlis de dominio & de uendicatione, & ꝙ non sufficiat uerbum illud petitio, & hoc qa est ge-

10 nerale, & põt ẽt verificari in illo, qui agit † actione personali. l.si is qui.ex promissione.de act.& obl.& l.non solum.§.mihi. de vsuca.& isto modo etiam capitur in d.l.vxorem.§.agri plagã de lega.3.quicquid ibi dicat Bar.qui communiter in hoc reprehenditur per Doct.in l.si fideiussor. §. meminisse de lega.j. & Ale.etiam in d.consi.46.uult, ꝙ istud uerbum petere, in generali liberatione non excludat a uendicatione, & inducat etiam d.l.& uno.§.1.ꝙ in dubio etiam uerba interpretanda sunt contra illum, qui se fundat in verbis, ut no.in l.veteribus de pac. & quamuis etiam ex ꝑpria significatione verbum petere, importet uendicationem, tamen in casu nr̃o rõne spãli dẽt capi improprie, & sic pro petitione & actione personali, quia cum huiusmodi liberatio sit donatio. ut no.in l.si quis ob. de reg.iu.& Doct.in l.Modestinus.de donat.& probatr̃ in l.si mulier.de cõ

11 di.ob.cau.cum concor.capienda est † significatio, per quã restringatur, etiam si sit impropria, & non illa per quam ampliat l.cum de indebito.de prob.& l.si cum aurum. de sol. sicut etiã uidemus, ꝙ licet error iuris non ꝓsumatur, ₰m Bar.in l.sed si lege.§.scire. de peti. hær.& in l.non fatetur in prin.de confes.tñ ignorantia iuris ꝓsumitur, quam donatio, secundum Cuma. in d.l.non fatetur.& Alex.in consi.80.vel.88.Circa primum, &c.in fi.verbis.3.vol.Et hæc dicta sunt ex abundanti, cum prima responsio sufficiat, & contrarium clare & euidenter tollat, & insuper non obstat, ꝙ actum sit, ut liberatio trahat ad quæcunque etiam a partibus non cognita & incogitata, quia ea q̃ uendicari pñt, non intelliguntur remissa, sed excepta a tali gñali sermone per prædicta, & etiam ex alio qm̃ dictum est, ita ꝙ dicta absolutio, finis, & quittatio se extendat, & extendi possit & debeat ad quæcũque etiam a partibus non cognita & incogitata in forma amplissima, &c. Quia ergo dicta finis, & quittatio præcedens ad quam fit relatio, ad ea quæ vendicari possunt non porrigitur, ut ex prædictis probatur, ad illa solum, quæ in illa veniũt ex sui natura dicta uerba sequentia restrin-

22 guntur, quia illud uerbũ † ita ꝙ, stat taxatiue, & restrictiue. l. Lucius.§.q habebat.in fi.ad Treb.& l.qui alieno.§.libertos.de neg.gest.& no.Gul.& Ang.in l.nulla.de leg.& Alex.in l.legata inutiliter. de leg.j. & sic operantur dicta uerba, quoad incognita, quæ sunt eiusdem qualitatis, & eiusdem generis, cum his quæ uenirent in dicta quittatione præcedenti, non autem operantur, qđ veniant alia diuersi generis, sicut sunt illa, quæ vendicari possunt, & probatur ex notat.per Oldr.in d.ɔs.297. dicentem, qđ illa verba, uel alio quocumque modo, &c. sunt ampliatiua præcedentium solum, & quoad ea quę sunt eiusdẽ generis cum præcedentibus, l.fi.§.cui dulcia.de vino, trit.oleo que leg.& l.sed si adijcitur pro socio. Et propterea non obst.ẽt dum dicitur, ꝙ liberatio generalis dẽt gñaliter intelligi, qñ salua rõne recti sermonis uerba non pñt restringi ad præcedentia, per ea quæ traduntur in l.sub prætextu specierum.& l.si de certa.C.de transac.quia istud non negatur, sed dicitur ꝙ huiusmodi uerba gñalia sui natura non cõprehendunt quæ uẽdicari pñt, & ita concludit Alex.in d.cons.46.Nec ob.quoque, qđ liberatio facta sit præcedente Aquiliana stipulatione, & subsequente acceptilatione, sub qua etiam uenit, & cõtinetur actio realis.d.l.& uno.§.j.& insti.quibus mo.tol.obli.§. est autem. quia uerum est, quando concipitur eo modo quo in dictis iuribus traditur, sed isto casu est interposita solum super dicta liberatione, & super contentis in in ea, per quam, ut dixi, non excluditur quis a rei uendicatione, ideo dicta stipulatio & acceptilatio simplex non auget liberationem, super qua interponitur, sed ad contenta in illa limitatur, & quæ non tm̃ gñaliter fieri potest, sed etiam specialiter, & super vna actiõe tm̃modo. §.item ꝑ acceptilationem. inst. quib.mo.tolli.obligat.& propterea etiam in casu nostro acceptilatio solum operat̃ quoad ea quæ in liberatione precedenti cõtinebãtur, & ita ab ea acceptilatio recipit declaratiõe, sicut dicit̃, ꝙ lex interptãs intelligitur, ₰m legẽ interptatã, in auth.de fil.ante dot.instr.na.§.fi.& l.nihil.de ɔiun.cũ emancip.libe.& ꝑ hæc oĩa ɔ̃ria remanẽt sublata. Ex præmissis ergo apparet, ꝙ D.Eneas successit in feudo mortuo patre, cũ alijs suis fratribus ꝓ quinta parte, sed remanet dubiũ, quõ & ad quos deuoluatur portio feudi aliorum suorũ fratrum, q deccesserũt sine filijs masculis, & an ad partes eorũ secus admittantur nepotes ex dicto Giberto fratre suo, & in hoc est in primis cõsiderandũ, ꝙ si plures nepotes ex di-

23 uersis † filijs simul cõcurrerent, & nõ cũ patruo ad partẽ patrui, tunc si feudũ esset hrditariũ, hoc est ꝓ hrdib.receptum, scđm opinionẽ magis cõem dicti nepotes succederent in stirpes, & de hoc late loquit̃ Ale.in cõs.55.cum seq.in 3.uol.sed si fuisset receptũ pro se & descendentib.tunc in d.cons.dubitat̃, utrum succedãt in capita.& Bal.in auth.cessante.voluit, ꝙ sic, & de hoc ẽt ꝑ eũ, in l.ij.C.de suis & legiti. sed qa iste nõ est casus noster, illud nõ ꝓsequor ulterius. Aliqñ uero recipitur feudũ pro filijs & nepotib.& nepotes ex patruo concurrunt cum patruo ad portionẽ alterius patrui ꝑdefuncti, & tunc videt̃, ꝙ dicti nepotes in stirpẽ admittant̃ simul cũ patruo, scđm Bal.& Alua.in c.1.de succ.feudi, & in c.1.§.his uero deficientibus.de natura successio.feu.& Ar.in cons.164.in 1.col. qđ vr̃ uerũ, nedũ si sit receptũ pro se, & hrdib.sed ẽt si sit ɔcessum pro se, filijs, & nepotib.ut probatur ex no.ꝑ Ang.in l.Gallus.§.quidã recte.de libe.& posthu.q vult, ꝙ si quis recipiat emphyteusim pro se, filiis, & nepotib.ꝙ nepotes ex filijs uiuentibus veniant ordine successiuo, sed nepotes ex filio præmortuo admittant̃ simul cum patruo, per §.cum filius.insti.de hære.quæ ab intesta.& idem tenet Ang.in cons.37.Quidã Ioãnes, &c. & Pa. de Cast.in cons.137.Viso puncto, &c.in fi.& ꝑ hoc qđ no.gl.cũ qua transit Imo.& Pa.de Ca.in l.cũ ita.§.in fideicommisso. de leg.ij.sed prædicta uñr posse procedere, quando emphyteusis esset talis, q̃ sui natura transit ad hrdes extraneos, quia tunc pr̃ intelligitur stipulatus pro filijs ut hæredib.ut no.in l.si tibi.§.si pactus.ff.de pac.& per Bar.et alios in d.§.quidam recte.et in l. qđ dicitur.de uer.obl.et ideo eo ordine, quo defert̃ successio, defertur ẽt dicta emphyteu.quæ est hrditaria, sed in emphyteusi ecclesiæ uidetur, ꝙ patruus tanquam proximior præferatur qa intelligit̃ cõcessa pro filijs qa nõ est ad hrdes extraneos trãsitoria, scđm Doc.in dictis locis, et idẽ in feudo recepto ꝓ se, & filiis, ꝙ ad hrdes extraneos non trãsit sui natura. j.§.& si cliẽtulus.de alien.feu.& ꝑ Doc.in d.l.Gallus.§.ẽt si parente.& ita declarat, & in terminis concludit Ale.in cõsi.129.in 5.uol.determinans, ꝙ ubi emphyte.ecclesiæ, vel feudum recipitur pro se, & filiis, & nepotibus, ꝙ nepos ex filio prædefuncto nõ succedat cum patruo, sed ille solus admittatur, & ad contraria rñdet eo modo quo dictum est, & ₰m hoc solus.D. Eneas uenit admittendus ad portiones fratrum præmortuorum. Sed iste etiam non est casus noster, quia in facto ꝓponitur, ꝙ D. Marcus fuit inuestitus pro se, filiis & suis descẽdentibus, quorum

24 descendentium † appellatione ueniunt omnes in infinitum. l. fi.C.de suis & legi.& in auth.de hær.ab intesta.in prin.sub quo verbo etiam, ꝙ filii fuissent comprehensi, de illis facta non fuisset spãlis mentio, sed simpliciter & gñaliter fuisset facta cõcessio ꝓ descẽtib.vt in dictis iuribus, & sic filii.D.Marci dñr vocati nominatim.l.Titius in prin.de liber.& posth.vbi hr̃, ꝙ exhæredatio de filiis dicitur facta noĩatim, quia illud est nomen speciei, secus si facta fuisset de liberis, qa illud est nomẽ gñale comprehendens ꝑsonas diuersorũ graduum.l.liberorũ, de uer.sig. alii vero descendentes.D.Marci dñr uocati sub nomine collectiuo, ex quo descendentiũ appellatione continent̃ oẽs in infinitum, ut est dictũ, ac prout uult Arc.Ale.& alii Mod.in d.§.q̃dã recte, & in hoc differt iste casus a ꝑcedenti, in quo specialiter filii et nepotes sunt nominati, qa ergo filii uocant̃ noĩatim & alii per nomẽ collectiuũ noĩati dẽnt prius admitti, tanq̃ magis dilecti, et post illos oẽs extinctos, admittunt̃ alii ordine successiuo, ut est casus in d.l.cum ita.§.in fideicõmisso.de le.3. et sic dicto casu nepos comprehensus sub dicto noĩe collectiuo non admittitur cũ patruo suo, q̃uis sit in eodem gradu, qa nominatos ꝑsumit̃ ẽt proximiori, ut ibi uolunt oẽs, et hoc qa nominatos ꝑsumit, rectorẽ habuisse maiorẽ affectionem, et maiorẽ dilectiõnẽ, et ꝙ isto casu filij dicant̃ noĩatim vocati, et alii per nomen collectiuum, et per ɔ̃ns, ꝙ sint ꝑferẽdi, et locũ hẽat d.§.in fideicommisso.ita ꝙ nepos nõ admittat̃ cum patruo, inter-

terminis uult Alc.in consi.123.in 1.col.2. vol. vbi allegat. d.l. Titius.iūcto.d.§.fideicommisso.& idem etiam satis clare uult Ang. in consil.305.Charissime frater, &c. & non obst.quod not.glo.in d.§.fideicommisso.quia primo dici potest, ꝙ male loquatur.& contra eam tenēt ibi Bal.& Raph. Vel scd'o dicendum est, ꝙ gl.loquitur, quando plures uocantur collectiue,& nullus nominatim, quia tunc patruus nō potest dici ꝓximior nepote, cū subintrauerit in eodem gradu sublato patre de medio d.§.cū filius, quia igitur sunt ꝑdicti in pari gradu,& nō apparet ꝙ alterum magis prædilexerit testōr dēnt pariter admitti, sicut hac rōne ab intestato succederent pariter, ad quam successionem disponens videtur habuisse respectū, ₰m Inn. in d. §.in fideicommisso.sed quando aliqui sunt noīatim & spāliter exempti a nomine collectiuo, ex hoc apparet, ꝙ dispōnēs magis dilexit nominatos in quocunque gradu sint ēt remotiori, & ꝙ habuit maiorem affectionem ad illos, iō sunt ꝑferendi,& post illos omnes extinctos alij intelliguntur uocati. & isto casu sine dubio non loqtur gl.in d.§.in fideicommisso.sed in casu ꝑcedenti, & prout etiam euidenter apparet ex ea relata ad tex.ex quibus sequitur & apertissime demonstratur, ꝙ solꝰ.D. Eneas admittitur. Et ꝓpea frustra quæritur de do. Giberto iuniore, qui etiam alia rōne cum aliis non potest concurrere.q.a quo ad eum non agitur de parte patrui uel ascendentis, & iō alii qui sunt proximiores, illum excludunt, per ea quæ habent in dicta authē.post fratres.C.de legi.hr̄d.& ita etiam hoc casu uult Ant.de But.in ꝯs.48.Præmittendum,&c.] Laus Deo.

¶ Feudalem rem esse,& dominium directi domini, quomodo probentur.

SVMMARIVM.

1 *Vbi agitur rei vendic.debet probari dominium aliter quam per instrumenta & confessiones.*
2 *An contra inuestitum & confitentem rem esse feudalem instrumenta probent dominium.*
3 *Diuturnitate temporis omnia præsumuntur solenniter acta.*
4 *Ex possessione longissimi temporis cum titulo & bona fide, utile dominium etiam aduersus fiscum præscribi potest. nu. 11.*
5 *Verbum securus, quid importet.*
6 *Vbi prohibetur alienato sine certa forma, illa interueniente tūc præscriptio currit.*
7 *Vbi sunt aliqua bona, quæ a priuatis non reperiuntur occupata in dubio præsumuntur illius uniuersitatis, uel domini, in cuius territorio reperiuntur.*
8 *Per occupationem factam a fisco, uel ab alijs ex concessione fisci dominium bonorum fisco acquiritur, quæ in nullius bonis tunc esse præsumebantur.*
10 *Scientia in principe non præsumitur etiam ex cursu centum annorum.*
12 *An contra præscriptionem.40.annorum habeat locum præscriptio.*

CONSILIVM XXVI.

QVAMVIS copiosè consultum & allegatū tam per primum, quā per ₰m dn̄m Cōsultorem, adhuc tamen qdā non mediocriter vr̄r obstare. Et in primis circa ₰m consulationis articulū dubiū facit, quia licet ꝑ instr̄a inuestiturarum probet, rem eē feudalem,& quia hoc pluries fatetur inuestitus, prout loquuntur omnia iura & authoritates adductę ꝑ d.do.consultores, ꝓ hoc tamen non ꝓbatur dominium fisci inuestientis, nec ex hoc inuestitus fateri vr̄, illum eē dominum,& iō agēdo 1 rei vēdicatione, sicut necesse est ꝙ † in casu nostro agat, aliter ꝓbandum est dominium, quam per dicta instrumenta,& confessiones, ₰m Ba.qui ita uult per illum tex.in l.legata inutiliter de adimen.leg.& per plura idem tenet Spe.in tit.de loca.§.nūc aliqua.versi.82.cum duobus uers. seq.168.& ibi refert, ꝙ omnes sequuti fuerunt hanc opi. excepto Hug. idem etiam tenet Alex.in l.si alienam.circa prin. sol.mat.contra Pau.de Cast.ibi, & Aret.in l.rem quæ nobis.de acq.poss.col.4.& Alexan.cons. 12. incip. Viso processu, &c. 4. uolum. vbi dicit, hanc esse comm.opin.referens ita etiam tenuisse Dyn.in l.cum tale.§.fi. de condi.& dem.quamuis Bal.& Imo. ibi aliter uideantur velle,& dato etiam, ꝙ † contra inuestitum ac confitentem rem esse 2 se feudalem, instrumenta inuestituræ probarent dominium, prout aliqui uoluerunt, quos supra retuli,& uidetur de mente Abb.in cons.75.inci.Ciues quidam Senenses,&c.j.vol.hoc tamen locum non hēt contra tertium possessorem, seu cōtra singularē successorem ipsius inuestiti ₰m Alex.in d.cons.dicentē ꝙ Bal.& Imo.in d.l.cum tale.§.fi.non loquūtur isto casu, quo tertius conuenitur, sed qn̄ cōtra inuestitum, & hn̄tem causam ab inuestitente agitur,& vltra eum hoc in terminis firmat Spe. in d.§.nunc aliqua.ver.57.ubi quæritur, ꝙ si antiqua chartula siue instrumentū cōtineat, qualiter ecclesia cōcessit in emphyteusim P.rem, quam nunc tenet Titius, an hæc erit sufficiens ꝓbatio contra Titium.& rn̄det ꝙ nō, ꝑ c.inter dilectos.de fi.instru.& quia res inter alios acta,&c.& subdit in proposito, talem non esse, etiam si apparent de hoc plures chartulæ, nisi per aliū modū dn̄ium probaretur, & idem firmat etiā Barbatia in cons.50.inci.Illud afferā in medium, qđ Poetæ dicere consueuerunt,&c.in 1.uol.11.& ibi etiam in præced.col.dicit, quod contra talem non hn̄tē causam ab inuestiente, agi non poterit condōne sine causa, uel conditione ex lege ad possessionem uel detentionem, per not. per Spec. in d.§.nunc aliqua.& d. uers.168.qđ apertius uult etiam in uer.56.& uers.127.& per Doc.in l.j.& 2.C.de iure emph.& ī c.potuit.de loc.ubi dn̄t, ꝙ est necesse agere rei uendi.& ultra eum confirmatur. Nā dicta conditio ex l.si quis conductionis.C.loca.quæ est remedium possessorium, quod non tantū hēt locū in simplici locatione, sed etiam in alijs contractibus.₰m gl.& Bar. in l.commodare. ff.commo. ideo competit, quia reus negando rem restituere, uidetur actorē possessione priuare.l.fi.uers.ecōtra.& ibi Barto.de precar. quæ rō tantum locum habet, quando quis rem detinebat nomine alieno, non antem qn̄ quis rem tenebat nomine proprio, sicut faciunt in casu nostro conuenti uel conueniendi, ut declarat Bar.& alij, in l. peregre. §.quibus, de acq. pos.dum loquitur de usufructuario. & ita declarat Alex.in d.l. si alienan.sol.matr.d.l.si quis conductionis. Et tanto magis ꝓcedunt prædicta, ex quo de istis bonis in specie non loquitur inuestitura, sed includuntur sub quadam uniuersali concessione facta de Castro,& pertinentijs suis,&c.per quam dominiū rerum particularium existentium in territorio ipsius castri nō uidetur probari, spectare,& pertinere ad principem concedētem, ut in terminis firmat Are.in consi.15.incipiente, Reuerēdissime pater,&c.ubi concludit, qđ quamuis Imperator concesserit ecclesiæ Mantuanæ castrum Bagnoli cum sua curtæ, cuius appellatione continetur iurisdictio ac dominiū rerū particularium.c.cum Bertoldus. de re iud.& in c.i.§.item si quis, q bus mo.feu.amitta.& ibi Bal.in figuratione casus. Non tamen per hoc probatur dominium dictarum rerum particulariū spectasse ad principem,& sic translatum fuisse in dictam ecclesiā, mouetur ex no.ꝑ Bar.in l.rem quæ nobis, de acq.pos.dū uult, ꝙ per occupationem non quæratur dominium, quando tempore occupationis res reperitur culta, uel habere signa ueteris culturæ. Cum ergo de præsenti dicit ipse & etiam ad propositum nostrum dicta bona reperiantur culta, præsumuntur etiā retro,& sic tempore concessionis fuisse culta.arg. no.per Bal. in l.ex persona.in prin.C.de proba.& ideo dici non potest illo tempore dominiū apud principem, sed apud alium potius fuisse,& ubi ētiam tunc culta nō essent, in bonis nullius fuissent, ut per Bar.in loco præallegato.& in l.nam & si fur.in princi.si cer.pet.& in l.si duo.in fin.uti. posſi.& sic ad principem magis quam ad alium non spectassent,& idem tenet in dicta.l. rem q̄ nobis. Secundo principaliter contra fiscum facit, quoniam ex 3 diuturnitate † temporis præsumitur omnia solenniter acta.l.si filius.& ibi Doc.C.de pet.hær.& per Bar.Ang.Imo.& alios in l.qui in alie.in princ. per illum tex.in uers.ꝙ si non adierit. de acq.hær.& per Hostien.Ioan.And.& Abb. in c.Albericus. de testibus.& Hostien.Card.But.& Imo.in c.illud. de præsump. & tanto magis interueniente etiam diuturnitate possessionis secundum Doc.& maxime do.Ant.in c.ea noscitur.de his quæ fiunt a præla.sine consen.cap.& licet in casu nostro agatur de præsumendo consensu in præiudicium tertii, qui non interuenit in actu. Quia tamen elapsi sunt triginta anni, talis consensus

sus in eius praeiudicium praesumitur.c.peruenit.cũ glo. & ibi expressius per Imo. de emp.& vend. & per praedicta ad proposi tum consuluit Are.cons.36.ꝙ ex diuturnitate tpis psumitur, ꝙ testamentũ Car.fuerit factum de licentia Papae,etiam eo ca su quo sine eius consensu testari non potuisset,sic ergo uidet, ꝙ in casu nr̃o probetur ex cursu longissimi temporis, & possessione diuturna,ꝙ talis in emphyteusim concessio processe rit de consensu,& licentia domini directi.Tertio fisco obstare

4 uidetur exceptio praescriptionis.Nam ex quo † isti rustici tanquam emphyteutę dominorum Cumolij longissimo tempore cum titulo & bona fide possederunt bona de quibus contendi tur,utile dominium aduersus fiscum pscripsisse dñr,ſm glo.in c.j.§.ꝑterea. de ca.Conra. quam ibi Bal.sequitur,& multi alii, de quibus ibi ꝑ Moder.& facit quod not.Spe. in d.§.nunc aliqua.uers.53.& ibi Bal.in addi.& hoc uult etiam in vers. seq. & ver.56.& ubi dicit, ꝙ aduersus talem pscriptionem fisco ignoranti cõpetit restitutio in integrum ex clausula,si qua si mihi iusta causa,&c.iuxta no.per Bar.& Ang.in l.j.§.si quis aũt.de iti. actuq; priua.& per gl.in l.1.C. de pat.potesta.& in l.si partẽ. §.j.quemad.serui.amit.cũ multis con cor.de quib.per Alex. in l.cum filius.§.in hac.de uer.ob.& in consiliis infra allegatis.ad hoc rñdetur,ꝙ dicta opi.non ꝓcedit in praescriptio. 40.annorum contra quam talis restitutio non concedit,vt probatur in l.omnes in fi.C.de praescri. 30.vel 40.anno.ibi,plenissima munitione securus,iuncta glo.in l.ait ꝑtor,de minori,quae uult,ꝙ aduersus talem non ꝯcedatur dicta restitutio in integ. & ita tenet Ale.consi.151.& in consi.163.2.uol.& idem tenet Bal.vltra Alex.in l.ab hostibus.in fi.ex quib.cau.ma.ꝑ d.l.omnes,ꝑ

5 hoc etiam facit † uerbũ securus,de quo ibi in textu,qđ ꝓprie sumptum significat securitatem,quae nullo modo possit expugnari,secundum Bal.no.in l.j.C.si aduersus solutio.& idem in pscriptione.30.anno.tenet Ang.in l.sicut in ultimis verbis. C. de pscr.30.anno.& l.si infanti.in fi.C.de iure deliberan.& Bal. in l.1.in 23.oppositione.C.qui admitti.&c.& idem ꝑpdicta in pscriptione.40.annorum tenet Are.in cons.104.inci.Breuitas in consulendo,&c.Item si adhuc diceretur, ꝙ haec res praescri bi non potuit,quia alienari ꝓhibebatur sine licentia domini, ſm Bar.in l.ubi lex.de usuca.& Ang.in l.1.C.de psc.lõg. tpis. & Im.in l.filiusfamiliàs.§.diui.de lega.j.similiter rñderi põt,ꝙ

6 ꝑdicta procedunt,qñ res simplr est ꝓhibita alienari, † sed vbi prohibetur alienõ sine certa forma, qua interueniente alienõ tenet tunc praescriptio currit ut firmat Iac.de Are.Cy.Bar. & Doctores in l.fi.C.in quib.cau.in integrum rest.non est necessaria.per illum text. & Bald.in l.j.in 3.col.C. de seruis fug. Cũ ergo talis ꝯcessio in emphyteusim potuit fieri de licẽtia dñi directi,sequit ꝙ potuit utile dñiũ q̃ri praescriptione,& hoc (ut dixi) firmat gl.in d.§.praeterea.Sed tamen praemissis non obstantib.idẽ sentio,qđ primi dñi ꝯsultores.Et ad fundandam in tentionẽ fisci agentis rei uendicatione considerandum est, ꝙ si tpe concessionis dicti castri cum ꝑtinentijs factae ꝑ Illustrissimum dominum Marchionem Montis ferrati non constat,ꝙ bona particularia,de quibus contendit,fuerint ab aliquib.pri

7 uatis occupata, quia † in dubio presumuntur fuisse dicti dñi principis,in cuius territorio reperiebantur posita,& ita no.uo luit Pau.de Ca.in l.j.in prin.quem ibi refert Are.& Moder.Senen.de acqu.pos.dicens,ꝙ si aliqua sint bona immobilia, quae non reperiantur a priuatis occupata, ꝙ praesumuntur esse illius vniuersitatis uel dominij,in cuius territorio reperiuntur, & quamuis Are.ibi, & in d.l.rem quę nobis.nõ sequatur illud dictum per no.per Bar.in d.l.si duo.in fi.vti poss.& in l.nam & si fur.in prin.si cer.pet.& in l.si alienã.so.mat. tamen praestantissimus ac ingeniosissimus Iureconsultus d.Ba.Soc.olim praeceptor meus,in prin.d.l.j.subtiliter & eleganter saluat & sequi tur dictum Pau.de Ca.quia cum olim fuerint termini appositi.& per dictam appositionem fuerint dominia distincta, fuerunt etiam bona ex hoc occupata,quae cũ nõ appareant fuisse prius a priuatis apprehensa,fuerunt acquisita domino illius uniuersitatis,per d.l.j.iuncta gl.l.ex hoc iure de iusti. & iur.& ꝗa cã finium sapit naturam petitorii. & possessorii.l. j. finium regun. & quia bona,quae sunt in territorio alicuius,aut sũt domini uniuersitatis,aut priuatarum psonarum.d.c.i.§.itẽ si qs. & ibi Bal.quibus modis feudum natura.& in d. c. cum Bertoldus.de re iudic.si ergo non apparent esse priuatorũ, praesumũ

tur esse dñi,cuius est territorium,sumpta ꝓsumptione a prima dñiorũ distinctione,vt supra.Nec ob.qđ no.Bar.in locis allegatis in ꝯrium,quia Pa.de Cas.loquitur,qñ non apparet,ꝙ bona vnq̃ fuerint occupata, sed Bart.in dictis locis loquitur,qñ ab aliquo reperiebantur occupata.Nã ꝯ istũ titulum uel dñiũ, qđ ostendere non põt,nõ militat ꝓsumptio,ꝙ fuerint prius in bonis domini territorij,sub quo reperiuntur,immo praesumũ tur potius in bonis nullius fuisse,si nõ apparet,ꝙ prius fuerint cultae,vel ꝙ hẽant aliqua signa ueteris culturae,si ergo in proposito tꝑe concessionis constaret ab aliquo dicta bona fuisse occupata, quãuis de dominio illius non potuisset apparere ad exclusionẽ istius, non praesumerentur fuisse do. Marchionis, sed cũ nõ appareat,ꝙ illo tꝑe ab aliquo priuato detinerẽtur, ꝓsumuntur in illius bonis fuisse, ex quo reperiebãtur intra fines sui territorij.Nec ex praesenti occupatione facta ab alio ꝓsumitur occupatio in praeteritum,i.tempore concessionis, ex quo non subest aliqua iusta causa praesumẽdi, ut declarat Bal. in l.si qui adulterij.C.de adulte.ex quo infert,ꝙ hodie dñs nõ ꝓsumit retro fuisse dñs,& idẽ tenet Saly. in d.l. ex persona. & Alex.cõsi.16.circa principium.5.vol.ex quo inferi pt ꝯtra Are. in d.l.rem quae nobis.& in d.cõs. ꝙ bona, q̃ reperiuntur nunc culta,non ꝓsumãtur culta fuisse tꝑe cõcessionis,& ad iura alleg.per Aret.in cõtrarium in dictis locis colligit rñsio ex dictis Bal.& Saly.in dictis locis,clarius ꝑ Alex.in d.cõs.praeterea alia rõne in casu nr̃o de pñti in pteritũ ꝓsumi non pt, ꝗa de origine apprehensionis eorũ,quae nũc occupantur,apparet. Nã nobiles dicti Castri haec bona coeperũt tenere ex cõcessiõe dicti principis,& hoc praesumit.l.2.C.de acq. pos.l. quaedã mulier. de rei uend.& deinde dicti rustici ex concessione in emphy.eis facta,& per ꝯns cõstat,ꝙ tꝑe cõcessionis, nec a dictis nobilib. nec a dictis rusticis dicta bona occupabantur,& sic ꝙ de occu patione alterius uere vel ꝓsumptiue nõ apparet, merito in do minio principis cõcedentis fuisse ꝓsumũtur. Itẽ praedictis nõ obstat,ꝙ fines territorij arguãt iurisdõnẽ,& non dñium. d.§. itẽ si quis.& per gl.in l.cũ dos.C.de fun.limit.lib. 11.& ꝑ Oldr.cõs.174.inci.Factũ tale est, &c. quia qñ constat,aliquẽ hr̃e tm̃ iurisdõnẽ in territorio, & tũc procedit ꝯrium, sicut dicitur de Imperatore,qui dr̃ dñs totius orbis,& non rerum particularium,ut per Bar.in extra.ad reprim.in uer.totius orbis,aut hẽt iurisdõnẽ & dñium,& tunc ꝓcedit dictũ Pa.de Cast.ſm pſatũ dñm meũ in loco ꝑallegato,q̃ ẽt ad hoc aliter rñdet, ut ibi latius per eũ,& sic adhaerendũ cẽseo authoritati Pa.de Ca.cõfirmatae ẽt optimis rõnib.& authoritate consummatissimi Doctoris, & illã esse ꝑponẽdã authoritati Are.cuius rõnibus apparet sufficienter rñsum,& ubi probari posset, qđ tꝑe dictae concessionis hęc bona essent inculta,prout forte fieri poterit sine dubio,tunc de dominio fisci appareret,ꝗa ꝑ occupationẽ

8 † factã a fisco, uel a dictis nobilib.ex cõcessione fisci dominiũ fuisse fisco quaesitũ de dictis bonis,q̃ in bonis nullius fuissent, tunc praesumerentur,per no.per Bar.in dictis locis,& in d.l.rẽ quae nobis.& ibi per Are.& per eundem in d.consi.15.de quo in d.l.mẽtionẽ facit.& in prin.d.l.1.& ex his patet, ꝙ male loquitur Aret.in d.cõsi.quia,ut ipse affirmat in prin.d.l.1.& ĩ d. l.rẽ q̃ nobis.ꝯriũ uoluit Pa.de Cas.in d.l.1. de quo in d.consi. mentionẽ nõ facit,ꝗa forte tũc eũ non viderat,quẽ si prius uidisset,forte a cõsulẽdo abstinuisset, cuius cõclusio alia ẽt rõne nõ obstat,ꝗa in casu suo uere uel ꝓsũptiue nõ cõstabat,ꝙ ecclesia,cui erat facta ꝯcessio a principe uirtute dictae ꝯcessionis illa bona apprehendisset,antequã occuparent ab illis, qui de pñti detinebant,ut ipse declarat in dicto cõs.3.col. ꝑterea dato,&c.sed in casu ante illos,qui de pñti occupãt,cõstat dictos nobiles dicta bona tenuisse,& ꝓsumptiue ex dicta concessiõe. d.l.2.C.de acq.pos. & d.l.quaedã mulier,merito in dñio principis fuisse presumuntur,cũ de priori occupatione alterius non appareat; ꝑ haec ẽt patet rñsio ad alia allegata in contrariũ, ꝗa loquuntur de inuestitura facta a priuato.qui rõne territorij ñ põt praesumi dñs rerum cõcessarum,& cuius ẽt dñiũ ꝑ instrm̃ non probatur,ut plene no.in l.cum res.C.de probatio.¶ Non

9 ob.dũ secundò dicebatur,ꝙ † ex diuturnitate tꝑis ꝓsumitur interuenisse licentiam & consensum dñi,quia iura allegata in cõtrarium loquuntur,qñ de scientia uere vel praesumptiue illius, de cuius consensu praesumendo agitur constabat, ſm Bal. in l. 1.C.de legit.haered.& Roma.in l.sciendum.de verb. obl. & est

de

de mente Raph.in d.l.qui in alien.in prin. & sequitur hoc Al. cōs.9.inci.Viso themate.3.vol.vbi cōcludit in proposito,ꝙ ex diuturnitate tpis non pſumitur,ꝙ in alienatione rei ecclesiasticæ interuenerit consensus Papæ necessarius, quia in dubio pſumit ignorātia.l.verius.de prob.l. ſi p seruis.C.qui mili.nō poſ.lib.12.& idem tenet Ale.confi.17.inci. Viso instrumento locationis,&c.4.vol.& sequuntur Mod.in c.sicut.antepe. col. de re iud.& quamuis Ale.in d. l. qui in aliena.in 1. sol.data ad c.peruenit.de emp.& vend.velle videatur,ꝙ ex cursu.30. ann. pſumatur ꝯsensus illius, de cuius pͥudicio agitur,quamuis de scientia eius non cōstet,tamen in ultima rñsione expresse vult ꝙ in illo casu consensus citius non præsumatur non ratione pſumptæ ignorantiæ,sed quia de graui pͥudicio tertii agitur, ꝑ not.ꝑ Bar.in disput.inci.mulier hñs amplū patrimonium.in vlti.col.& sic intendit,ꝙ ēt illo casu consensus demum pſumatur contra scientem,& hæc opinio est verior,quia in casu d.c.peruenit.de scientia uxoris constabat pſumptiue,quæ alienationem mariti sciuisse præsumitur rū q̄a cōiūcta.l.octaui. vñ cogna. l.de tutela.C de in integ.resti.minorū,tum q̄a cum marito cohabitabat.l.consensu.C.de repud. c.constitutus.de relig.domibus atq; ēt Ale.dictæ ultimę solutioni vr̄ stare.ar.no.in l.q. filiū.§.Sabini.ad Treb.& ꝑ Io.And.in c.j.de pęn.in 6.in nouel. & in c.j.de sen.excō.eo.lib.& no.Bal. in aut.ex testō.2. col.C. de colla.& in l.si mater.C. ne de statu defunct. Non pt ergo in 10 casu nostro ꝯsensus principis præsumi,q̄a† de scientia eius nō apparet,q̄ ēt nō pſumit ex cursu centum annorum,secundum Bar.in l.si publicanus.§.in oīb.de publica.qui in hoc nō reprobatur,sed in alio,uidelicet dum vult,ꝙ in præscriptione vectigalium necessaria sit scientia,cuius ꝯ̄rium tenēt ibi Imo.& Ro. in l.vectig.eo.ti.& do.An.in repeti.c. peruenit.24.col.ver.ꝑ hoc apparet,q̄d de pedagijs.cum ꝯcord.de q̄b. ꝑ Alex.ꝯsi.6 in primo vol.& sic prædicti Doc.in hoc ptra Bar.tenentes pſupponunt,etiam ignorantiā post dictum tempus pſumi,sed non nocere dictæ pſumptioni,q̄ ēt scientia ad præsumendam solennitatem & consensum in casu nostro non requireretur, vbi cursus centum annorum interuenisset,ꝑ no.ꝑ Host.& Doc. in c. Albericus.de testib.& declarat Alex.in d.consi.17. Nec prædictis obstat conf.Are.in contrarium allegatū ,quia aut male loquitur,aut de scientia Papæ saltem pręsumptiue apparebat,puta quia in curia notorium erat,Cardinalem illum testm̄ cōfecisse,ſm Mod.in d.c.sicut.Non ob.ultimo exceptio pſcriptio-
11 nis,q̄a licet † ꝑ talem alienationem potuerit currere pſcriptio in præiudicium uasalli alienantis, non tamen currit in pͥudicium domini,maximé ignorantis,etiam spatio longissimi tpis quin possit q̄ncunq; a dicto emphyteuta rem uendicare & auferre,ſm Host.& alios,in c.veniens.de pſc.& hanc dicit Abb.ibi eē communem opin.quam etiam tenet Io.And.in add.Spe. in rub.de feu.in 2.col.& Ale.cōsi.169.Viso themate,&c.& q̄uis etiam aduersus dominum curreret pſcriptio.30. annorū, ſm gl.in d.c.j.§.pterea.de cap. Cōra. quem sequitur ibi Bal.& quidam alii,& Abb.in d.c.ad audientiam. tamen principi ignoranti daretur restitutio:secundum Spe.in istis terminis in ti.de pſcrip.§.j.ver.sed pone colonus,&c.& Abb.in c.ad audientiā, & Roma.in consi.166.inci.Viso diligenter.faciunt no.per Bar.
12 in d.l.j.§. si quis aūt.cū ꝯcor. de q̄b.supra.Nec ob.ꝙ † contra pręscriptionem.40.anno.non habeat locū dicta præscriptio , per allegata in contrarium,quia hoc est falsum,& contrarium tenet Imola in capit.fin. circa. 12. chart. de præscript. & Ang. in leg.hærede. uel incip. annus.de calumn. & Abb.in cap.vigilanti,de præscrip.dum vult, quod in terminis illius.c. loquentis de præscriptione. 40. annorum concedatur. & Alexand.in d.consil.269.circa finem. vbi dicit, hanc opinionem esse communem , per not.in c.j.de restit.in integ.& per alia,de quibus per eum,vbi etiam respondet ad d.l.omnes.in fin.quòd loquitur,& locum habet contra scientem,& non contra ignorantē, pro quo facit,quia uerba quantumcunque generalia nunquā tollunt restitutionem in integ. secundum gl.in c.fœlicis,de restit.in integ.& exclusio generalis nunquam excludit a remedio extraordinario.l.j.§. quęsitū. de separat . quem ad hoc allegat Rom.in dict.consil.facit etiam,quod not.Bart.in l.decurionibus. C. de silentia.libro 12. per quem text.dicit,quod nulla dispositio quantumcūque generalis vr̄ tollere beneficium spāliiure concessum,& ad hoc illum text.etiam allegat Bal.in leg. non plures.C.de sac.sanr.eccle.& in c.1.in fi.quo tempo. mil. & hanc opinionem,late etiam tenet Ale.in cons.84.incipiēte, In causa & lite uertente,&c.in primo vol.vbi ēt eodem modo respondet ad dictam.l.omnes.& ex dictis etiam ibi per eū colligitur ad contrarium alia responsio,videlicet ꝙ cōtra huiusmodi principem non currit præscriptio nisi centenaria , sicut nec aduersus Imperatorem,vt ibi per eum,qui loquitur de illustrissimo Duce Ferrariæ . Laus Deo.

SUMMARIUM.

1 *Verbum pro libito,importat liberam uoluntatem.*
2 *Habere liberam , & habere speciale mandatum, ęquiparantur.*
3 *Verba enunciatiua disponunt in suo necessario antecedenti quod pendet a uoluntate proferentis.*
4 *Gratia secunda non faciens mentionem de prima limitata ,non ualet tanquam subreptitia.*
5 *Dispositio de qua hic si non ualet,ut agitur, ualet in uim simplicis substitutionis.*
6 *Appellatione filiorum ubi testator est nobilis,uel in dignitate cōstitutus,non ueniunt naturales.*
7 *Alternatiua , Titius uel eius descendentes , dat ordinem successiuum inter ipsos.*
8 *Eligi vel præferri non potest unus ex pluribus in pari gradu existentibus & successiue uocatis.*
9 *Licet fideicommissum regulariter non transmittatur etiam ad liberos,tamen secus , ubi expreſse uel per repetitionem reliciū est filio,uel descendentibus.*
10 *Legitimæ uel eius supplemento non intelligitur derogatum per generalem dispositionem.*
11 *Legitima eligi non potest in rebus legatis, uel aliàs dispositis , si alia supersint.*

CONSILIUM XXVII.

VISIS his,quæ proponūtur,& de quib.quæritur, capio primum,vcʒ,utrum do.Pet.Enriquem potuerit cōstituere tres maioricatus,& uirtute primæ licentiæ sibi concessæ a catholico Rege , q̄d possit ex bonis suis unum uel duos maioricatus constituere,&c. Satis constat,ꝙ non potuisset ultra duos maioricatus constituere,quia ultra numerum in ea expressum nō dēt extendi.c.cū dilecta.de rescr.& l.diligenter.mand.Sed ex secunda gratia eidem concessa ab eodem rege & a regina eiꝰ vxore potuit tres maioricatus constituere,quia datur sibi facultas ꝙ de omnib.suis bonis extra maioricatum, possit sine tñ præiudicio tertij,inter filios suos disponere pro suo libito, & uoluntate,relinquendo seu donando cuicūq.uel quibuscūq.illorum parū vel plus,cum quib.velit uinculis,roboribus, restitutionibus,substitutionib.reseruationibus,submissionibus,obligationibus,& dispositionibus,cum hoc tamē,ꝙ si de dictis bonis uel parte illorum disponeret per viā maioricatus,si ille,cui huiusmodi maioricatus obuenerit cōmiserit crimen læsæ maiestatis, seu perduellionis, amittat præfata bona,&c.In primis nāq.ponderanda sunt illa verba, ꝙ de omnib.bonis suis extra maioricatum disponere possit pro suo libito & uoluntate,&c.
1 Nam verbum illud pro libito , † importat liberam uoluntatē. l.fideicommissaria libertas.de fideic.libe.in ver.libuerit,& no. Bar.in l.alio,de alim.& ciba.leg.in 3.co.uers.Item dicit testor, &c.Quia igitur concessa est libera ptās.potuit dominus Petrꝰ ea circa dicta bona facere,quæ requirunt etiam spāle mand. tū & spālē licentiam,& per consequens etiam maioricatus constituere,sicut ille qui hēt mādatū cum libera , pōt apponere manum ad ea,quæ requiruntur spāle mandatum,quia habere libe-
2 ram & habere † speciale mandatum æquiparantur. ca. qui ad agendum.in fi.de procu.in 6.& l.procurator,cui libera.& leg. mandato generali.cum ibi. no.ꝑ Bar.ff.eo.tit.& in l.1. C. eū per procu.in integ.resti.pet.& no.Bal.in l.illud.§.1.de min.& ita ēt tenet & declarat Alexan.in l.si procurator.C.de proc.& idem important illa uerba sequentia, vcʒ cum quib.uelit vinculis,&c.per not.per glo.in clem.1.de re iud.in uer.quamuis. & in clem.1.de rebus eccl.non alie.in eodem uerb.Et ꝙ conce-

dens

dens intellexerit etiam, ꝙ disponere possit per uiam maiorica tus, probatur clare etiam per illam clausulam, vc3, cum hoc tñ ꝙ si de dictis bonis uel parte illorum disponeret, per uiam maioricatus, &c. Et sic psupponitur, ꝙ adsit facultas disponendi p viam maioricatus, & quamuis illa uerba sint enunciatiua & cōditionaliter prolata, disponunt tñ in suo antecedenti necessario, qñ illud pendet a uolūtate disponētis. l. Proculo. de usufru. & l. deniq. §. interdū. de pec. leg. & declarat Bar. in l. ex hac scriptura. de dona. uer. sed contra prædicta, &c. & ideo intelligitur data licentia disponendi, per uiā maioricatus, quia aliàs illa cōditio non posset impleri, neq; verificari illud, qđ conditionaliter profertur, & nedū de uno maioricatu, uel duobus intelligitur data licentia, sed etiam de pluribus alijs, quia libera facultas disponendi de omnib. bonis est non solum circa modum, sed etiam uersatur circa multiplicationem modi, ita ꝙ de omnibus bonis nedum simul potest disponere, sed etiam diuisim, & separatim pro libitu, hoc est constituere unum maioricatum in omnib. bonis, uel in parte, sed etiā distribuere bona ī plures maioricatus, quia ad hoc ēt verbū illud pro libitu, refertur, cū sit simpliciter & indistincte prolatum. le. j. §. & generaliter. de leg. prestā. & l. 1. §. is qui nauē. de exercito. & pdicta procedūt, si & quatenus dicta secunda gratia cōcessa do. Petro valeat, & † valuit, vbi de prima gratia eidē cōcessa a solo Rege fuerit facta mentio in secunda nō ualeret tanquam subrepetitia, p notata per Inn. in c. ueniens. de prescri. cū quo transeunt omnes, vbi vult no. ꝙ si quis primo impetrauit priuilegium cum limitatione & certa moderatione, nō ualet impetratio secundi priuilegij facta simpliciter & indefinitè, non facta mentione primi, quia princeps uerisimiliter si sciuisset de prima concessione moderate concessa, de facili non concessisset secundam gratiā simpliciter, quia forte dixisset, sufficit tibi gratia prima, qa ergo prima gratia cōcessa do. Petro fuit restricta ad vnum, vel duos maioricatus, scđa, quæ est amplior non ualet, si de prima non fuit facta mentio, & confirmatur ex notatis per Io. Andr. in Spec. in rubrica de testa. in 1. addi. ubi dicit, ꝙ si statutum sit in ecclesi. qđ episcopus possit testari de reditibus ecclesiæ vsq; ad centum marchas, & impetret a Papa, ꝙ possit testari usque ad ducentas marchas, non ualebit impetratio, non facta mentione dicti statuti, quia si Papa sciuisset statutum cū dicta moderatione, non ita de facili concessisset priuilegium contra dictam limitationem, & idem in simili qōne concludit Io. And. ī add. Spec. in rub. de cle. non resi. & Soc. in cons. 246. Eleganter & subtiliter, &c. Et ubi de nullitate dictæ secundæ gratiæ dici possit, succedit alia dubitatio cū tres maioricatus sint constituti, quis illorum annullabitur, & puto, ꝙ ultimus in persona. D. Fernandi non ualeat, p tex. in l. qui soluēdo nō erat seruum. de her. instituē. ubi hoc est expressum in simili, & facit. l. quoties. ī prin. de vsufr. & quāuis bona relicta, d. do. Fernado iure maioricatus taliter & hoc modo nō potuerint relinqui & obnoxia fieri, tamē subiacebūt restitutioni iure substitutionis, quia ei te stator reliquit, las xobonerias, cum eisdem conditionibus quę in capitulo de do. Fede. dñr, & sic ꝙ post mortē eius deueniat ad eius filium maiorem natu, & si masculum nō susceperit, succedat fœmina, & utroq. careret, redeat ad dominum Fredericū quia ita etiam disponitur in dicto cap. de do. Federico, & cum ad illud sit facta relatio, omnia ibi dicta intelliguntur in referēte repetita & specificata. l. plurib. in prin. de uer. obl. & quāuis hēat etiam locum repetitio maioricatus, de quo fit etiam mentio in d. c. pceden. per hoc tñ nō fit, quo minus ualeat † dispositio in personam d. Fernandi eo modo, quo ualere potest, q̄uis non ualeat, vt agitur, & sic licet constitutio maioricat⁹, quo ad eū nō ualeat, dēt tñ ualere in uim simplicis substōnis, & cui etiā uerba pñt cōuenire, p notata per Bar. in l. j. §. si quis ita, de uer. obl. dū vult, qđ in his, quæ pendent a uoluntate unius, est differentia in mō cōstituendi inter id, ꝙ agitur, & illud ꝙ agi potest, si quidē agatur de dispositione totali, si non ualet, ꝙ agitur, non ualet ēt eo modo quo ualere pōt, per l. non codicillū. C. & de testa. si uero agitur de dispositione particulari, ut in casu nostro, & tunc ualet eo modo quo ualere potest, per l. filius familiàs. §. ut qui hęredem. de leg. 1. & per l. uerbis ciuilibus, in gl. de vulgari. & pup. & l. Scęuola. ad Treb. Circa secūdū quæritur principaliter, uidelicet vtrū bona pdicta iure maioricatus relicta. d. Federico & d. Feruando possint relinqui filiis eorum bastardis uel naturalibus. breuiter rñdetur, ꝙ si dicti filii sint spurii & non nati ex concubina affectione maritali retenta, in domo, iuxta not. per Bar. in l. fi. ff. de concubi. ꝙ dicta non pñt illis relinqui, neque ad illos transire, quia non sunt nominandi filij. auth. ex complexu. C. de incest. nup. & in auth. quib. mo. nat. effici. sui. §. fi. & no. Bar. & alii, in l. ex facto. §. si quis rogatus, el j. ad Treb. si uero sint naturales nati ex dicta cōcubina, & idem quamuis testōr de filiis simpliciter fecerit mentionē, disponendo, ꝙ ad filios prædictorum dicta bona deueniant, quia ubi testōr est nobilis, aut in dignitate constitutus † appellatione filiorum, de quibus loquitur, non ueniunt naturales, ut est expressum in d. §. si quis rogatus, cum glo. & ita etiam tenent omnes ibi, & quamuis ille textus loquatur, quando de filiis sit mentio conditionaliter, idem tamen est, quando filii uocantur dispositiue, ut. s. locum hēat distinctio illius tex. secundum Im. ibi & Alc. & facit l. Lucius. §. fi. de lega. 2. immo & fortius, quando testator est nobilis, non uenirent legitimati secū dum Ang. in disputatio. inc. Nobilis quidam genere, &c. quia secundum eum nec eadem ratione ueniunt in feudis propter nobilitatem concedentis, nec in emphyteusi ecclesiæ propter dignitatem ecclesiæ, secundum Bal. & Sal. in l. generaliter. §. cū autem. C. de institutio. & substitutio. sub condi. fact. cum concordantibus de quibus ibi per Ale. & per eum, in d. §. si quis rogatus, & in l. quod dicitur post Imo. de verb. oblig. versus finē. Quo ad tertium, in quo quæritur utrum d. do. Federicus possit vnum ex filiis tantum eligere ad castrum de Tarifa, & illum aliis præferre casu quo ad illum perueniat post mortē. D. Frācisci decedentis sine filiis masculis & puto dicendum ꝙ nō, sed ꝙ omnes filii masculi d. do. Federici debeant ad illud simul admitti, quoniam testōr voluit, ꝙ si ex d. do. Francisco, cui dictū castrum reliquit, masculus non extitit, ꝙ redeat ad do. Federicum, vel ad suos descendentes, ut pfertur, masculos, illa autem alternatiua uel, † denotat ordinem inter d. do. Federicum. & eius descendentes, ut ille scilicet dicatur prius uocatus & post mortem eius dicti descendentes. l. cum pater. §. pe. de lega. 2. & l. hēdes mei. §. fi. ad Treb. & notat Bar. & alii, in l. Gallus. §. quidam recte. de liberis & posth. & inter dictos descendentes ordo est etiam seruandus, ita ꝙ prout quisque est proximior, ille admittatur, & aliis præferatur, quia uocati sunt per nomen descendentes, collectiuum, secundum Ang. in consi. 39. Cum in stit. &c. & Ar. & Moder. in d. §. quidam recte, & probatur in l. cum ita §. in fideicommisso, de lega. 2. & in l. fi. C. de uer. signi. & ideo si plures sunt pari gradu, ambo admittuntur nec unus alteri debet † præferri, vel eligi, ut in dictis iuribus, & expresse probatur ut no. per gl. in d. §. in fideic. dum uult, ꝙ nepos admittatur cum patruo, quia ille nepos ī locum patris successit, per auth. cessante, C. de legi. hær. & cum glo. transit etiam Imo. & est communiter approbata, & licet Bald. ibi & Ra. in terminis gl. aliter sentiant, tamen in duobus vel pluribus existentib. in pari gradu eodem iure, puta in duobus fratribus, vel in duobus nepotibus adinuicem concurrentibus omnes concedunt, ꝙ admittantur simul, & probatur in d. l. fin. in uers. gradatim. & est expressum in d. l. hæredes mei. §. fi. vbi dr, ꝙ si relinquit, filijs vel vni eorum, ꝙ inter filios non competit grauato facultas eligendi, sed admittuntur omnes, si uiuunt, & si unus solus superest, ille solus admittitur, & hoc modo resoluitur dicta alternatiua. Deuenio ad quartum, de quo quæritur utrum moriente do. Fernando superstite adhuc do. Federico transmittat castrum de Tarifa ad suos filios, & quamuis regulariter fideicommissum non transmittatur etiam ad nepotes ex filio testatoris fideicommissario. l. unica. §. sin autem sub conditione. C. de cad. toll. & l. in personam. C. de fideic. & no. glo. in l. j. C. de his qui ante apert. tab. & in l. hæredes mei. §. cum ita, ad Tre. cū concordantibus de qbus ibi per Moder. quicquid dicat gl. in l. is cui. de actio. & obl. nihilo minus in casu isto contrarium puto. Nam testator post mortem dom. Francisci, uel suos descendētes, qui si non vixerit & masculum non susceperit, redeat isto eodem modo ad do Fernandum, &c. quia ergo voluit testator, ꝙ isto eodem modo redeat ad do. Fernandum, & sic fit expressa relatio ad relictum factum de eadem re do. Federico, inducitur repetitio omnium qualitatum præcedentis relicti, secūdum Bar. in l. si quis seruum. §. fi. de lega. 2. §. fin. si familia furtum fecisse dicatur, & in l. 1. de receptatoribus: & in l. sanctio legum.

de

9 de pœuis. Et ideo † sicut relictum fuit alternatiue do. Federico vel suis descendentibus, ita etiam isto modo censetur esse relictum do. Fernãdo, s. uel suis descendentibus facit, qđ dř de dictione hoc amplius, repetitiua, per Ba. in l. si tibi pure. de lega. 3. & sic filij. D. Fernandi intelligunt cõpendiosè substituti prĩ sicut & filii. D. Federici, & sic dicto casu adueniente possunt venire ex vulgari, & tanto magis. quia alio capitulo reliquit testator do. Fernando, las xabonerias, cum eisdem cõdõnibus, quæ in capitulo de D. Federico dñr, & per consequens cũ eadẽ sub stõne cõpendiosa de filijs suis, sub qua continetur vulgaris, si do. Fernandus nõ fuit admissus, & fideicommissaria casu quo legatum agnouerit, per ea quæ traduntur per Bart. in l. centurio. de vulg. & pup. & in l. precibus. C. de impuber. & aliis substit. Et ideo qua ratione in ista re substituerit dicto modo filios Fernandi, verisimiliter etiam illos voluit dicto modo substituere in castro de Tarifa. & quia vna pars testamenti alterã declarat. l. qui filiabus. in prin. & l. si seruus plurium. §. si de leg. Et ex præmissis colligitur responsio ad aliud, de quo quæritur quinto & sexto loco, videlicet, vtrum filii do. Fernandi pmortuo patre viuente adhuc D. Federico admittantur omnes, vel maior natu, vel ille, quem elegerit do. Federicus. Nam quia cẽsetur relictum factum do. Fernando, vel suis descendentibus alternatiue, sicut etiam factum fuit. D. Federico. omnes dicti filii existente in pari gradu dẽnt admitti, non autem solus maior natu, nec do. Federico competit facultas eligendi vnum ex illis sicut dictum de filijs. D. Federici per easdem leges. Quantum ad vltimum puto, ꝙ ex concessionibus regijs non fit preiudicatum filiis dñi Petri, & ꝙ vigore earum non possit illis intellegitima præiudicari, quia per generalem dispositionem nõ intelligitur derogatum iuri petendi legitimam, vel agendi ad eius

10 supplementum, nisi † de legitima nominatim & simpliciter sit facta mentio l. si quando. §. & generaliter. C. de inof. testa. & ibi no. Bal. Saly. & Pau. de Cast. & Guliel. de Cu. Bal. & An. in l. de his. de transac. non tamen poterit de maioricatu legitima deduci p filium, nec poterit filius eligere legitimam in re, in qua constitutus est maioricatus, si supersunt alia bona, in quib. filius possit consequi integram legitimam, per notata per Bald. in rub. de rerum diui. in 1. col. vbi vult notantes, ꝙ filius in re-

11 bus † per patrem legatis, non possit eligere & consequi legitimam, si supersint alia bona, quæ ad eius legitimam sufficiant, allegat. §. quamobrem. in auth. de rest. & ea quę parit. & cũ eo transit Alex. in l. in rõne. 2. in prin. ad legem Fal. & in l. in quartam. eod. tit. in princ. 9. col. vbi vero tot bona non superessent, tunc etiam de iure maioricatus deberet deduci, uel suppleri, & quæ non supposita alicui oneri vel restitutioni. l. quoniam nouella. C. de inoffic. testam. & l. cohæredi. §. cum filię. de uulg. & pupil. Et per hæc ad omnia, de quibus quæritur responsum reperitur. Laus Deo.

¶ Ius piscandi in priuilegium alicui concessum, qualiter intelligatur.

SVMMARIVM.

1 *Piscari in mari cuilibet licet iure naturali vel gentium ex rescripto tamen principis potest alicui soli in certa parte concedi.*
2 *Priuilegium principis limitatum ad certum locum, extra illum non porrigitur.*
3 *Subreptio per ignorantiam commissa gratiam non annullat, quod limitatur. 8.*
4 *Gratia subreptitia non ualet, puta non facta mentione de priori gratia.*
5 *Priuilegium amittitur per abusum utendo in plus quam liceat.*
6 *Subreptio in priuilegijs & beneficijs uitiat ipso facto.*
7 *Gratiæ signatura seu concessio attenditur, quãdo ampliat uel limitat petitionem, non autem tunc attenditur petitio.*
9 *Temporis immemorabilis cursus habet uim priuilegij, etiam in præscriptione maris.*
10 *Ius competens per modum facultatis, puta piscari in mari nullo tempore præscribitur.*
11 *Dictum nu. 9. procedit, quando per talem temporis cursum quis solus fuit in possessione, quia alios prohibuit.*
12 *Consuetudo uel præscriptio non inducitur ex obseruantia iuris communis.*
13 *Præscriptio iuris prohibitorij puta piscandi solum in mari incipit post prohibitionem, & finitur annis. 30.*
14 *Immo requiritur quasi possessio & tempus, cuius initij memoria non sit contrarium.*
15 *Iurisdictio in littore maris est domini loci, licet usus sit cõmunis & dominium nullius.*
16 *Prohibere potest habens iurisdictionem in loco ne forensis illuc accedat, neue piscans retia ad littus extrahat.*
17 *Princeps particularis in suo dominio potest id quod Imperator in uniuerso, & legi derogare.*

CONSILIVM XXVIII.

PRO intelligentia dicendorum est præmittendũ quod cuilibet iure naturali, uel gentium licitum

1 † est piscari in mari, nec ab aliquo priuato potest prohiberi. l. iniuriarũ. §. si quis me. de iniu. & l. nemo, & l. in mari. de re. diui. & l. 1. §. si quis in mari. ne quid in loco publico. Secundo ẽt præmitto, ꝙ ex rescripto, uel priuilegio principis concedi potest alicui, ut ipsi soli liceat in certa parte maris piscari, ſm gl. in l. si quisquam. de diuer. & temp. præscr. & gl. in l. uenditor. in prin. ff. cõm. pd. in vers. priuat. & quæ relata ad tex. loquit in specie de piscatione, de qua agitur, s. thinnaria, hoc est piscũ sic nominatorũ, ſm vnũ intellectũ, de quo in alia gl. Tertio ẽt præmittitur, ꝙ priuilegiũ do. Fernandi Regis Castellæ cõcessum do. Alphõso Perezi de Guzman, vt solus habeat piscationẽ piscũ thinnorum, & ꝙ nullus alius possit ponere cetaria, nisi ipse dñs Alphonsus solus a loco, qui dicitur a Rocha, vsque ad alium locũ, qui nominat Trafalgar, nõ extenditur ultra dictos terminos, & per ꝯns, ꝙ uirtute dicti priuilegij non potuit extra dicta loca do. Alphonsus prohibere, quem piscari, quia ex quo limitatur & restringitur

2 priuilegiũ † ad locũ certũ, extra illum non habet locum. Rutilia Polla. de cõtrah. emp. & l. in agris limitatis. de acq. rer. do. & declarat Bar. in trac. alluuio. in 5. col. in vers. acquiritur nobis. ubi quæritur, quæ sit ratio, ꝙ in agris limitatis non habet locũ alluuio. d. l. in agris. & respondetur hoc ideo esse quia postquã princeps limitate dedit, vult ꝙ semper limitate possideatur, vt semper sciatur, quantũ habuit beneficio principis, nec dici possit, ꝙ habuerit beneficio fortunæ, quæ ratio formaliter habet locum in casu nostro, & facit. l. non modus. C. de serui. ubi hoc bene probatur, & in l. ex meo. de ser. rust. pd. & in l. j. §. illud. de aqua quoti. & æsti. & vř casus in l. vsum aquæ. C. de aquęduc. lib. 11. ubi hř, ꝙ ius aquę ducendæ quæri põt consuetudine, dũ modo non excedatur in quãtitate, sic ergo nõ debet excedi respectu loci ius quęsitũ ex priuilegio, qđ æquiparatur consuetudini, vt ibi no. gl. His igitur sic pręmisis, deuenio ad primum, de quo quæritur, vcȝ utrum priuilegium dicti dñi regis Ferdinandi per successorẽ suũ sit auctũ, nõ solũ respectu personarũ sed ẽt locorũ, mediãte concessione facta do. Ioãni de Guzmã, Comiti de Nielba, sub hac forma, vcȝ, qm uos prædictus Comes fecistis mihi relationem uos habere, & possidere talia & talia bona, necnõ cetaria, quę uulgariter almadranas, nuncupãtur, ab Oldiana flumine vsq. ad littus regni Granatæ, siue sint ĩ locis regalib. sine in locis dominorũ tpalium, & ꝙ nemo. eadẽ cetaria possit ponere, nisi nos, quæ omnia dicitis in uestro maioricatu contineri, ꝙ ego facerẽ vobis gratiã, ut lege regia nõ obstãte, ea oĩa vestra possitis relinquere vestris filijs bastardis vel spurijs, & ego tenore pñtiũ sum contentus, & de nouo facio vobis gratiam prædictorũ bonorũ uestrorũ. vt de eisdẽ bonis possitis ad libitũ uestrũ disponere, & ordinare, seu relinquere uestris vel cuicũq. filiorũ vestrorum bastardorũ, vel spuriorum, &c. Et videtur prima facie dicendũ, ꝙ priuilegiũ primum p ſm sit auctũ, ẽt quoad loca, ex quo in illo latiores confines designantur q̃ in primo, quia designatio cõfiniũ rẽ designat, & quicquid est intra ĩcludit. l. æde sacra. de ꝯtrah. emp. & no. Bal. in rub. C. de contrah. empt. 22. q. Nec obstare vř, ꝙ Rex in sua noua concessione dixerit, sibi fuisse relatum, ꝙ in primo priuilegio darentur pdicti cõfines. s. ab Odiana flumine vsq; ad litus regni Granatæ, quia etiam si sic fuisset expositum, nõ noceret tñ subreptio hmõi, qm (ut dixi) dictũ primum priuilegium Alphonso fuit concessum, & aliud seu ſcdm Ioãni eius successori, qui pſumitur ignorasse tenorẽ dicti primi priuilegij, l. qui ĩ alterius. de re. iur. & qui rationabiliter credere potuit. ꝙ ĩ prio

ri priuilegio cõfines pdicti essent appositi, ex quo sui antecessores longo tpe intra illos soli & nõ alij vsi sunt dicta piscatione p no. p B l.in l.Celsus.de vsu.Cũ ergo p ignorãtiam † subreptio interuenerit & commissa fuerit,non nocet,& gratiã nõ annullat.c.gratia.de rescri.in 6.& ibi per Domi.in 2.col.& per illũ tex.idẽ ẽt voluit Io. And.Ant.de But.Imo.& Abb.in c.sup literis.co. tit.in antiq. Sed istis non obstantib.ptrariũ arbitror verius,qñ ut dictum est supra.in euidentalib.primum priuilegium Regis Ferdinandi limitatũ & restrictũ inter certos confines illos non debuit ingredi,nec potuit ulterius porrigi,per iura superius allegata,quia ergo successori dicti Regis fuit expositum,& prout ipse Rex attestatur,& cui in hoc creditur,ut notatur in clem.literis.de prob.& per Bar.in l.ambitiosa.de decr. ab ord.facien.in ulti.char.ver.dictis & examinatis dic.regulis, &c.Quia dictum primum priuilegiũ extendebantur latius, & q confines continebat remotiores , ex hoc gratia vltima saltẽ in eo q plus continet,tanquã obreptitia nõ valuit,qa intentio dicti Regis nõ fuit prorogare, & extẽdere primũ priuilegiũ ad alia loca,sed solũ quoad personas,id est bastardos,& spurios. & istud etiam tñmodo fuit petitum,ideo non intelligitur plus fuisse concessũ.instit.de inu.stipu.§. præterea.& ca. inter dilectos.uersi.cœterum.de fid.instru. vbi ex forma petitionis,&c. Et quia si Rex habuisset notitiam de dicto primo priuilegio limitato dicto modo difficilius ad alia loca prorogasset,& forte dixisset, quoad hoc tibi sufficit gratia prima p pea prorogatio.de qua in secundo , velut subreptitia † non debet ualere. c. postulasti.de rescr.& no.in c.super literis.eo.tit.& probatur ex no.per Inn.& alios in c.veniens.de rescr.ubi uolunt, q si quis totaliter incapax alicuius rei aliqñ fuit habilitatus ad certã partem deinde petijt se habilitari ad totum non facta mentione de prima gratia,& de eius limitatione,non ualebit ultima , qa si concedens illam sciuisset,difficilius secundam gratiam cõcessisset,& forte dixisset,sufficit tibi gratia prima,uel saltem maiorem habuisset consideratione,quia ab initio petitio & concessio fuisset moderata,& idem probatur ex no. p Io. An in addi. Spe.in rub.de testa.circa principium,dicentẽ,q stante statuto cõfirmato uel facto per Papã in certa ecclesia,q episcopus possit testari vsque ad sũmã centũ marcharũ,& nõ ultra,si episcopus impetrat priuilegium a Papa,q possit testari usq.ad ducẽtas marchas,non facta mentione statuti,non valet priuilegiũ, quia si Papa sciuisset suũ statutum limitatum,uerisimiliter non uenisset contra limitatione , p c.2.§.1.de deci.lib.6. unde per prædicta consuluit etiam Soc.in consi.246. q non valeat secũda legitimatio , qñ de prima, quæ erat limitata, non fuit facta mentio,si ergo qñ non exprimitur,& non fit mentio de prima gratia limitata , secunda redditur nulla, fm prædictos , multo magis in casu nostro dicendum est idem,in quo impetrans nedum tacuit verum,sed expressit falsum,quia plus nocet expressio falsi,quam suppressio ueri,fm Inn.in c.cũ dilecta. de rescr. & dicetur inferius.Sed plus etiam dici põt,q primum priuilegium fuerit amissum,vel debeat amitti, & qd fm in totum sit nullum. Nam pars aduersa asserit, se esse in quasi possessione ab Oldiana flumine vsque ad littus Regni Granatæ , ac etiam de tali concessione dictæ partis Rex in secundo priuilegio fidẽ facit,cuius assertioni statur,& creditur,ut dixi. Quia ergo pars ampliauit & prorogauit † priuilegiũ limitatũ extra limites, in totum illud dẽt amittere p p illius abusum,est casus i l.eos. C. de aquæductu.lib. 11.vbi dicitur,q ille,qui ex priuilegio aquã ducit,si eo abutatur,in totũ illud amittat,& idem est in casu.l. seq. qñ maiorẽ aq quãtitatẽ extraheret, fm Io.de Platea ibi in fi.& quia de tali abusu prioris priuilegij,p p quem debuit amitti,Rex qui fecit scdam concessionẽ,nõ habuit notitiam,si hoc sciuisset,verisimiliter illam non fecisset,qñ si vult,q iam facta amittatur.d.l.eos,multo magis psumendum est,q nouam concessionem denegasset,ar.l.patre furioso.de his qui sunt sui uel alie.iur.Et propterea vltima concessio fuit ipso iure nulla, qa subreptio † in priuilegijs, & beneficijs vitiat ipso facto.l.1. de nata. resti. & le.si non cognitio.C.si contra ius uel uti. pub. & no.Bal.in l.præscriptione.eo.ti.& Abb.post alios,in cap.ad audientiam.de rescrip.cum concor.de quibus ibi per Mod. Nec ẽt obstant allegata i cõtrariũ, & primo dum dicitur, q p scdm priuilegiũ augetprimũ, ẽt respectu loci p p confines remotiores,quia de confinibus est facta mentio enunciatiue, narrãdo petitionem partis,& in qua q augeatur priuilegiũ dicto mõ , non continetur,sed solũ q prorogetr ad alias psonas , hoc est spurios & bastardos,iõ secunda concessio ẽt dr noua respectu psonarum tm,& nõ locorũ.d.§.pterea.insti. de inu.stipu. immo si etiam petita fuisset ,progatio priuilegii , quo ad loca, & quo ad psonas,qa tamen Rex concedit, q possit ad libitum disponere & ordinare,seu relinquere cuicunque filiorum bastardorum, &c. & sic ,progat primum priuilegium quo ad personas, non intelligeretur voluisse prorogare,etiam quo ad loca, fm Abb.in d.c.inter dilectos.de fide instr. dicentem per illum textum,q quando signatura † ampliat,uel limitat narrationẽ vel petitionem,q tunc statur signaturæ,vel concessioni, & idem tenet in c.2.de treug.& pa.dicens,q si petitio fuit indeterminata,& concessio determinata,q attenditur concessio,q dicit esse nota. quia Papa sæpe signando supplicationem restringit petitionem,nec tunc prodest impetranti dedisse generalẽ petitionem. Præterea,ex quo narratur falsum , isto casu nõ pt ex defectu intentionis in eo,qd exprimitur falsò, valere concessio,quia qui errat,non cõsentit.l. si per errorem. de iurisd. om.iud.& c.super eo.de off.delega.& sic contrarium non hẽt locum,qñ ignoranter ampliatur priuilegium, sed qñ ex certa scia augetur. Nec obstat,dum scdo dr,q † subreptio, quæ ob ignorantiam causatur,non vitiat.c.gratia.de rescr.in 6.quia illud procedit,qñ nemini præiudicatur,& est secus,qñ iuri alterius detrahitur , prout in casu nrõ, in quo facultas piscandi,q aliis de iure gentium competit,aufertur.c.constitutus. & ibi p Abb.in 2.no.de rescr.& per eum in d.c.super literis . Secundo rñdetur,q tex. in d.c.gra loquit de subreptione,q cõmittit tacendo uerum,nos uero loquimur de obreptione , q committi exprimendo falsum,& q plus nocet,& magis vitiat,& annulla actum,q subreptio fm Inn. & Doct. in c.d.lecta. de rescrip.& p hæc ad primum dubium datur congruum rñsum . Deuenio igitur ad fm de quo quæritur,videlicet utrum ex quo.D.Dux longissimo tpe est piscatus solus in locis prædictis & nullus alius,an ex hoc qsiuerit sibi ius prohibendi alios mediante præscriptione,vel aliquo alio iure,& vr prima facie dicendũ,q sic p textum vbi vr esse casus,in d.l. si quisquam. de diuer. & tẽp. pscri.vbi dr ad literam,si quisquam in fluminis publici diuerticulo piscatus sit,alterum eodem iure uti, ,phibet & istud tanto magis ,pcedit,si solus piscatus sit a tanto tempore citra † cuius initii memoria non sit in contrarium,quia cursus tanti temporis hẽt vim priuilegii.c.super quibusdam.§.præterea.de ver.sign.& l.hoc iure.§.ductus aquę de aqua quoti.& æsti.& l.vsum aq.& ibi no.Bar. C.de aquæductu.lib.11.& gl.in l.Imperatores,de serui.rustico.pdiorum.& Bar.in l.quominus. de fluminib.in 2.qõ.& q mari pscribi uel acquiri possit præscriptione, aut longa consuetudine,tenet ẽt.glo.in l.sane si maris.de iniuriis,& Bal.in rub.de rer.diui.in 2.col.dicens , q Veneti & Ianuenses longissimo tempore præscripserunt gulfum maris, & idem tenet Bar.& Ang.in d.l.sane si maris.dummodo lapsum sit tempus,cuius initii memoria non sit in contrarium,& idem tenet Io.de Platea, in d.l.usum aquæ.per notata per gl. ibi & in §.flumina.insti.de rer.diui. & facit.c.1.de præscr.in 6.vbi hr, q iura imprescriptibilia præscribuntur dicto tempore.¶Sed istis non obstantibus contrarium est uerius,nam ut in principio dixi, cuilibet in mari piscari licet de iure gentium,etiam ante prętorium, & ædes alienas,nec prohiberi potest per dominum earum.d.l.iniuriarum.§.si quis me;de iniuriis,& sic talis piscandi licentia dr competere per modum facultatis.l.2.§.si quis in mari ne quid in loco publico.& §.si quis me.sicut & ire per uiam publicam,est quædam facultas.d.l.2.§.viam. & cui aliquo † tẽpore etiam centum uel mille annorum non pscribit,& iõ si p centum annos vnus solus iuisset per uiam publicam & nõ alius non poterit prohiberi ille,qui non iuit. l. uiam publicam.iuncta gl.dẽ uia publ.& ibi per Bar.& Ang.qui dñt,q hoc est, qa posse ire per viam publicam, est facultas,cui facultati ullo tempore non præscribitur,quæ rõ locum etiam habet in illo , qui tanto tempore non sit piscatus in mari,& ideo ab alio,qui solus piscatus est,non potest prohiberi.Nec ob.l.si quisquam.de diuer.& tẽp. psc.quia ille tex loquitur & intelligitur , qñ ille,q solus piscatus fuit,erat in quasi possessione, ut ibi notatur,& i § flumina.insti.de rer. diui. Sed ex hoc solo,q quis sit solus piscatus,& non alius,non dr ille esse in quasi possessione piscadi

si alii piscari volentes non sint prohibiti, & prohibitioni acquie uerint, ut dicetur in dubio sequenti. Et per hæc etiam rndet ad aliud, s. dū dr, ꝙ cursus tanti tēporis cuius initii memoria, &c. 11 hēt vim constituti & priuilegii, quia † illud procedit in illo, qui tanto tempore fuit in quasi possessione, prout loquitur. l. vsum aquæ. cū gl. C. de aquæduct. lib. 11. & textus in l. hoc iure. §. ductus aq. de aqua quotid. & æsti. & ita etiam uult Ray. ut refert & sequit Ang. in d. l. si quisquam de diuer. & temp. pscr. vbi in termi nis uult, ꝙ ille, qui solus piscatus est in aliqua parte maris per tantum tempus, cuius initij memoria non est in contrarium, non acquirit ius prohibendi alios uolentes in eodem loco pisca ri, nisi etiam fuerit in quasi possessione, & cum Rayner. & An. transit etiam Imol. in l. fin. de vsucapionibus. & Angel. etiam ibi uult indistincte, quod requiratur quasi possessio piscandi ad ac quirendum ius prohidendi. Et confirmatur hoc, quia quod quis solus possit piscari in mari, acquiritur potius ex consuetu dine, quam præscriptione, sm Io. Fabri. & Ang. in d. §. flumina. de rer. diui. Cum ergo iure permittente possit quis in mari piscari, ut dixi, ille, qui solus est piscatus, vsus est iure communi, ex 12 obseruantia igitur iuris communis non inducitur † consuetudo, quia non est facta eo animo, secundum Io. de Ligna. & Dominic. in c. j. de rescr. in 6. non enim est piscatus ex proposito, ut solus acquireret ius piscandi, si alios non prohibuit, sed ut v-teretur iure communi, & eadem ratione non potest causari pręscriptio, quia hoc non fecit, quia crederet, ut hoc sibi soli liceret, sed quia hoc a iure erat sibi, & aliis concessum, præscriptio tanto tempore induci non potuit, quia sine possessione nō cur rit præscriptio aliqua. l. sine possessiōne. de usuc. Nec etiam titulus potest allegari & ex dicto tempore probari, iuxta notata in l. j. §. fi. de aqua quot. & æsti. sine dicta possessione, per prædi cta & eadem rōne. Tertio per ordinem queritur, nunquid duci Medinæ sit ius quæsitum ex alio, uidelicet quia præses Vandaliæ dominus oppidi de Tarifa, & frater do. Marchionis de Tarifa Moderni qui posuit quandam speculam in dicto territorio de Tarifa, quæ est præparamentum piscationis, fuit prohibitus a dicto domino duce, & qui prohibitioni acquieuit speculā remouendo. ¶ Et uidetur prima consideratione dicendum, quod sic, quia per talem prohibitionem, cui dictus præses prohibitus acquieuit, fuit prædictus dux in quasi possessione piscandi con stitutus, per ea quæ traduntur in l. 3. C. de serui. & magis in specie per Bal. in l. item lapilli. in 3. q. de rer. diui. ubi quærit, an qs præscribere possit, ꝙ nullus possit habere molendinum in flumine, nisi ipse & posteri sui, & respondet ꝙ sic, p d. l. si quisquā. de diuers. & temp. præscrip. scilicet contra certos, quos prohibuit, & ipsi acquieuerunt prohibitioni, per not. in d. l. 2. & quia iura prohibitoria non possunt aliter præscribi, nisi primo præcedat prohibitio, & vt ibi latius per Bald. & post talem prohibi tionem, qua mediante fuit quæsita quasi possessio, ut dixi, po-13 tuit inchoari præscriptio & finiri † spacio. 30. anno. secundum glo. in d. l. si quisquam. & in d. l. fi. de vsuc. & in §. flumina. instit. de rer. diui. & Bald. in d. l. item lapilli. in 2. q. & Cœpo. in trac. de serui. rust. prædio. sub rub. de aquæduc. in 5. char. ver. & aduertas, &c. qui concludit per d. glo. quod ius piscandi contra priuatum præscribi potest dicto tempore, quia nō agitur de præscri ptione iuris publici, ad præiudicium publicum, in qua requiritur tempus, cuius initii memoria non sit in contrarium, ut no. glo. in d. l. Imperatores. de serui. rustic. prædio. & per no. in d. l. hoc iure. §. ductus aquæ. de aqua quoti. & æstiua. sed de præscri ptione contra priuatum & ad eius preiudicium ideo sufficit dictum tempus. 30. ann. & ultra eum istud probari uidetur ex no ta. per Bar. in l. cum sponsus. §. in uectigalibus, de publ. vbi dicit ꝙ licet quis iurisdictionem non possit præscribere contra Romanam ecclesiam, nisi spacio centum ann. tamen contra comi tem hntē iurisdōnē ab ecclesia pt pscribi legitimo tpe p illum tex. Quibus etiam non obstantibus cōtrarium arbitror verius, qa ad hoc, ut quis ius piscandi sibi soli p pscriptionem possit ac 14 quirere, ꝙ alios possit prohibere, requiritur † ꝙ sit in quasi pos sessione eo modo quo dixi supra, & ꝙ lapsum sit tempus, cuius initii memoria non sit in contrarium, secundum Rayn. & Ang. in d. l. si quisquam. per not. in l. usum aquæ. C. de aquedu. lib. 11. & idem uult Ang. in d. l. sane si maris. de iniu. & alle. glo. 2. in fi. de usuc. & Ioa. Fab. & Ang. in §. flumina. insti. de rer. diui. & om nes superius allegati, qui dicunt, quod Veneti & Ianuenses pręscripserunt gulfum dicto tpe, nō solū contra principem, sed ēt ꝯ priuatos, quos phibere pnt, & probatur duplici rōne, & pri mo, qa ipsum piscari hēt cām discōtinuā, cū hoc fieri nō possit sine facto hoi s. l. foramē. de ser. rust. pdio. & p Bar. in d. l. 2. C. de ser. ergo non pscribitur nisi tpe, cuius initij memoria non sit in ꝯrium, ut no. in d. §. ductus aq. & p Bar. in d. l. 2. & in l. 1. §. fi. de aqua quot. & æsti. Non. n. agitur. de pscriptione pprietatis ipsius maris, sed de pscriptione iuris piscādi in ipso mari, & sic de seruitute quodāmō illi imponenda. Secundo & fortius istud confirmatur. Nā ēt iure gētiū, ut sæpe dictum est, oībus cōpetit ius piscādi, ille ergo, qui vult solus piscari, & alios prohibere, hēt ius cōe & psūptionē iuris ꝯ se, iō pscribere non pōt existēs in quasi possessione minori spacio tanti tpis, cuius ini tij memoria non extat, ut est casus in ca. 1. de pscr. lib. 6. & ista mihi uidetur conclud ēs rō, & ad allegata in contrariū ex pmis sis colligi pōt cōgruum rnsum, quia gl. ꝯtrariæ, quæ dnt, sufficere tempus. 30. anno. minus recte loquuntur, & ꝯrium uult gl. ī d. l. vsum aquę. & Rai. Ang. & alij in locis proxime allegatis. & probatur ex rōnib. præcedētib. Nec ob. qđ no. Bar. in d. l. cum sponsus. §. in vectigalib. qa in casu suo non est ius commune, neq. iuris præsumptio cōtra pręscribentē, sicut est in casu nro vt declarat gl. in d. ca. 1. de psc. in 6. & quia in casu illo agitur de acquisitiōe proprietatis ipsius iurisdictionis, sed in casu nostro de seruitute quodammodo in mari imponenda, quæ non pōt quæri, nisi dicto tpe, cum id, de quo agitur, causam habeat discontinuā, & vbi etiā ageretur de acquisitione proprietatis ipsius, adhuc nō sufficeret tempus. 30. vel 40. annorū, sed requireretur tantum tps, cuius initij memoria non sit in contrariū, quia agitur de præscriptione loci publici, qui minori tempore non potest præscribi, sm gl. in d. l. Imperatores. & Bal. in d. l. itē lapilli. in 2. q. & gl. i d. l. usum aquæ. & Bal. in d. l. quominus. de flu. in 2. q. & l. diligenter. C. de aquæduc. lib. 11. & ibi no. Quarto & vltimo quæritur, an dictus dominus dux possit extrahere retia in termino seu territorio de Tarifa do. Marchione inuito, & uidetur ꝙ sic, quia littora maris sunt communia, sicut & mare ipsum. l. 2. in fi. de rerum diui. & inst. eo. §. 1. & ideo ad littus maris nemo accedere phibetur, dūmodo a uillis, ædificiis, & monumentis se abstineat. l. nemo. eo. tit. & d. §. 1. & ꝙ possit quis in littore retia extrahere & siccare dicitur ī specie. in §. lit torum. eo. ti. & piscatibus in mari licet casam in littore ponere in qua se recipiant. l. in mari. de acqui. re. do. Sed aliter puto cō 15 cludendum. Nā d. do. Marchio hēt † iurisdōnem in littore de Tarifa, quamuis vsus littoris sit communis, & dnium sit nulli⁹ sm glos. in d. §. 1. in uer. & per hoc. & no. in l. littora. in prin. ne qd in loco pub. & p Bal. in l. 2. de re. diui. & licet in dictis locis dicatur, ꝙ iurisdō in littore sit populi Romani, vel Cæsaris, tn̄ idē in quolibet alio, qui habet iurisdōnē in territorio cohærente ipsi mari, sm Bar. in trac. insulæ. in 2. col. & Ang. in l. sane si maris. de iniur. & in l. insula. de iud. qui dnt, ꝙ talis hēt ēt iurisdōnē in insulis vicinis, multo ergo magis illā habet in littore, ratione igitur talis iurisdōnis pōt prohibere, ne quis acce dat ad dictum littus, & ꝙ in illo quid non apponat, per no. p Bal. in c. 1. de forma fidelita. vbi quęrit, an domini terrarū possint sine causa expellere mercatores forenses de suis territorijs & non recedentib. bona auferre, & rndet, ꝙ mundus omnib⁹ est cōis patria, & ideo non possunt expelli sine causa, ex qua possent foris banniri, nam expellere interdicere est, quæ pœna sine causa non debet imponi. l. relegatorum. de interdic. & releg. & subdit Bal. ad propositum, ꝙ venturis ad alienam patriā pōt bene interdici ingressus, arg. l. diuus. de ser. rusti. prædio. & l. hrs. de vsufr. & l. sicut. §. Aristo. si ser. uend. qua ergo ratione 16 potest quis prohiberi † per hntē iurisdōnē in loco, ne accedat ad illum locum, eadē rōne debet posse prohiberi, ne extrahat retia in littore, in quo habet imperiū, & rōne confirmat. Nam littus maris quoad vsum est cōmune, ut dictū est, inst. de rer. diui. §. 1. quoad dnium est nullius, ut in §. littorum. eo. ti. & quo ad iurisdictionē est populi Romani vel Cæsaris. leg. littora. ne quid in loco publ. & ibi no. gl. & gl. & in d. §. j. & in l. 2. de acq. rer. do. & ibi etiā sic declarat Iac. de Aret. & Bal. licet gl. quoad dominiū aliter dicat, & male. & tn̄ rōne iurisdōnis tantū quā habet Imperator in dicto littore, potest ille prohibere usum lit torum, sicut prohibere potest usum maris, ut no. in l. si quisquā de diuer. & temp. præscr. in l. sane si maris. de iniu. & in l. uendi

tor.in prin.com.præd.pari ergo rõne do. Marchio. qui hẽt iurisdõnẽ in littore,ꝙ cohæret suo territorio, vt supra dictũ est, dẽt posse prohibe e,ne retia extrahant in dicto littore,& ĩ hoc 17 vsũ illius auferre,q in locis,in quib.hẽt iurisdõnẽ † potest illud,qđ potest Imperator vniuersaliter,& põt legi derogare,secundũ Io.And.in addi.Spe.de instr. edi.§. porro.in addi.incip. Hæc substitutio.in fi.& Old.in cõs.231.inci.Vt eius,de quo q̃ritur,&c.& hoc ꝓcedit in eo,q hẽt iurisdõnẽ ꝑpetuã,vt plene declarat Pa.de Cas.in cõsi.227.incip. Super primo dubio,&c. & idem tenet Roma.in cons.59.inci. Ad discutiendam ueritatem.& facit,qđ no.Bald.in l.exemplo.C.de prob.& in l. receptitia.C.de consti.pec.& in auth.hoc amplius.C.de fideic.& ꝓ prædicta ita ẽt concludit Ale.in cons.1.col.12.in 5.vol. & hoc uerisimũ puto,quoad dñm Ducẽ,vt.s.ille possit ꝑ do.Marchione ꝓhiberi,ex quo vult solus piscari,& oẽs alios ꝓhibere. Nã licet ripæ fluminũ publicorũ sint quoad ꝓprietatẽ illorũ, qui hñt ꝓpe illas ꝑdia, vsus tñ publicus.insti.de rer.diui.§.riparũ, & iõ cuilibet liberũ est naues dictis ripis applicare,& ẽt allegare,& retia in illis siccare,ut ibi dicitur. & in hoc non differt ripa,a littore maris, & sic non põt dñs ripæ impedire vsum nauigationis,vel piscationis,qđ est verum in loco, vbi consuetum est piscari,& retra siccari,secundum Bal.in rub.de rer.diui.co. 5.ver.item ex his apparet,&c. Aret.not.per gl.in §.hoc autem. insti.eo.titu. qđ est intelligendum ẜm Bald. si ibi publice utile & consuetũ est piscari,non.n.vnius ꝑsonæ singularis ꝯmodũ, & incommodũ censeri dẽt publicũ,q a ergo. D.Dux solitus ẽ solus piscari in suo territorio, & sic nõ est publice utile & consuetũ,sed poti⁹ ꝯ vtilitatẽ publicã,ideo sine dubio pt ꝓhiberi extrahere retia in littore Tarifæ ꝑ d. Marchionẽ hñtẽ iurisdõnẽ in illo. Et per ꝑdicta ad allegata in ꝯriũ colligitur rñsio clara,q a procedũt,qñ prohiberet ꝑ priuatũ vsus littoris,sed prohibitio fieri pt ꝑ hñtẽ iurisdõnẽ,queãdmodum posset Imperator prohibere ratione ꝓtectionis,& uniuersalis iurisdictionis. Item non habent locum contraria,qñ vnus solus esset solitus piscari,& præsertim quando alios prohibet,vt dixi,per no.per Bald. in d. rub. Nec priuilegium concessum do. Duci ex hoc redditur inutile,quia illud cõceditur solũ vsq. ad locũ Transulgor, retia ergo in illo loco posita põt commode extrahere in alio loco eiusdẽ Ducis, qui nominat Zacharia, & ad quẽ locũ se nõ extẽdit priuilegiũ, & ꝓpea q̃uis retia in illo posita commode non possit extrahere,nisi in littore de Tarifa,de hoc nõ est curãdũ, cũ de facto in illo loco solus piscari velit, & sicut ipse aufert in dicto loco vsũ piscationis alijs cõcessum de iure gentiũ,ita ẽt ab eo dẽt posse auferri vsus dicti littoris,ar.l.1.& per totum.ff.ꝙ quisq. iur.Et per prædicta ad omnia,quæ proponuntur,responsum reperitur datum. Laus Deo.

ADDITIO.

In hac eadem causa contra consuluit etiam Deci. consi. 271. vbi uide quod annot. Hier. Zanch.

¶Ius & priuilegium a principe alicui concessum piscandi in loco publico,quomodo intelligatur.

SVMMARIVM.

1 *Princeps concedere potest,quod alicui soli piscari liceat in certa parte maris.*
2 *Priuilegium principis semper intelligitur sine damno & præiudicio tertij,& ibi plura dicta.*
3 *Res mea reuocabiliter potest mihi irreuocabiliter concedi, & donari.*
4 *Princeps non potest priuilegium quod transiuit in contractum reuocare.*
5 *Clausula obstan.& similes,gratiam non ampliant.*
6 *Dolus præsumitur contra affirmantem aliquid pro certo ad sui utilitatem,quando illud postea reperitur falsum.*
7 *Subreptione uel obreptione sublata,intelligitur de ignoranter cõmissa non de dolosa.*
8 *Impetranti uel successori incumbit onus probandi, quod ipse asseruit.& nu. 10.*
9 *Verba narratiua principis de narratione partis non probant ueritatem narratorum.*
11 *Dictio circa,quid importet.*
12 *Lucrũ amittere non est in consideratione,nec dicitur dãnũ pati.*

CONSILIVM XXIX.

PONDERATIS & diligẽter cõsideratis omnibus,de quib.q̃ritur,incipiã ab illo,in quo dicitur versari maior dubitatio. Nam reperitur qđdam priuilegiũ do.Hẽrici regis Castellæ,in quo prius narratur,quædã bona donasse d.Ioãni antiquiori de Guzmã comiti di Nielba,& ꝙ de illis constituit primogeniturã pro descẽdentib.ex legitimo matrimonio, deinde subijciuntur in eodem priuilegio hmõi verba narratiua, videlicet, virtute cuius scripturæ supra insertæ uos ꝑdictus Comes sicut nepos legitimus dicti Io.de Guzman in dicto comitatu successistis,atq. illũ vt propriũ possidetis, velut legitimus nepos do. Ioannis de Guzman,in quo comitatu, vt dicitis,loca & oppida,quæ sequuntur,continentur,uidelicet cũ suis terminis,&c. & similiter possidetis oĩa oppida, & uillas dictæ primogenituræ aliàs maioritatus,quę sunt,quæ sequuntur,uidelicet,Befer Chlichana,&c.cum cetarijs,aliàs almadranas,quæ modo sunt & ulterius erunt ab Odiana per totum littus usq. ad Granatę regnum, & insuper prædictum maioricatum, si contingat aliqua oppida ex regno Granatæ Christianos capere, in quib.cetaria, aliàs almadranas construi non possint a nullo alio nisi a uobis ꝑdicto comite,& dictã primogeniturã hñtib.successoribus uestris construi tã si in locis aliorũ dñorũ q̃ regalib⁹ hoc ꝯtingat,insuper domus habitationis vestrę,quæ oĩa dicitis sub dicta primogenitura cõtineri,q̃ Hispali hẽtis,sit sub eadẽ quoque primogenitura,& in illa contineatur,&c.& narratur etiã ibi,ꝙ nepos ꝑdicti alterius Ioãnis petijt cõfirmari,& de nouo concedi oĩa prædicta bona tã mobilia quam immobilia, uillas & oppida enumerata dicti comitatus & primogenituræ, quæ ipse possidet cum facultate transmittendi dictam primogenituram ad descendentes etiam bastardos,& ad quosdam alios ĩ defectum descendentium ex legitimo matrimonio,& ad cuius preces prædictus.d. Rex Hẽricus cõfirmauit,& de nouo donauit sub hac forma,uidelicet,uñ ergo nos ex nostra ꝓpria, sciã, & motu,& ꝑtãte regali absoluta,dictã primogeniturã,dictũq. comitatũ,& oĩa supradicta,eorũ q̃ partes uobis confirmamus & de nouo cõcedimus,& donamus,& cum uillis,castris,& oppidis,&c.auferẽdo oẽm obreptionẽ,& subreptionẽ,& inhabilitatẽ,& icapacitatẽ,&c.& cũ clausula supplẽtes, &c. in ampla forma,& cũ alia clausula nõ obstãtẽ,&c.& ista oĩa deinde confirmata fuerũt,& approbata a Rege Ioãne in oĩb.& per oĩa,& de uerbo ad uerbũ,ut in dicto priuilegio ꝯtinet registrato ĩ priuilegio cõfirmationis d.Regis Io.& subinde ac postremo ẽt ꝓprio motu & certa sciã,ac ꝑtãte regali & absoluta & sufficiẽtẽ, & statuendo, si necessariũ sit, ac ex iustis & rõnabilibus causis & ꝑ ꝑ benemerita omnia prædicta cõfirmauit,approbauit, ac de nouo ꝯcessit Rex Hẽricus iunior,& filius.d. Regis Ioannis, cũ alijs clausulis & deroganib.amplissimis.Cũ ergo narratum fuerit & expositum ꝓ ꝑte comitis de Nielba,qualiter sub primogenitura auo suo concessa continerentur multa bona specificata cũ cetarijs,aliàs almadranas, quæ modo sũt & ulteri⁹ erũt ab Odiana per totũ littus usq. ad Granatæ regnũ, & Rex ipse ex propria sua sciã,& motu,& ꝑtãte regali absoluta,dictã primogeniturã,& oĩa suprascripta,eorũ ꝑ ꝑtes ꝯfirmauerit, ꝯcesserit,& donauerit,&c.vr̃ necessario seq.,ꝙ dicta cetaria supius exꝑssa dicant donata & ꝯcessa dicto comiti intra dictos cõfines intra quos ẽt terminus đ Tarifa,sup quo uersat ꝯtẽtio,cõtinetur,& claudetur,& ꝯñr videt,ꝙ do.Marchio de Tarifa possit ꝓhibere,tenere & cõstruere ĩ mari cohęrẽte dicto suo territorio seu termino,q a licet cuilibet liceat piscari in mari de iure gẽtiũ,& ab aliquo priuato nõ possit prohiberi.l.iniuriarũ.§.si quis me.de iniur.l.nemo.& l.in mari.de rer.diui.& ĩ l.1.§.si qs in mari.ne quid ĩ loco pub.nihilo minus potuit.d. Rex cõcede 1 re † dicto Comiti Ioãni & successorib.suis, ut ipsis solis liceat piscari in dicta ꝑte maris,ẜm gl.in l.si quisq̃.de diuer.& tẽp.ꝑscr.& in l.uẽditor.in verbo,priuata.cõm.ꝑdi.& quę iũcto tex. loquitur in ꝓẽ de piscatione Thinnaria,đ quã agitur.Nã illud uerbũ suprascripta,refert ad oĩa exꝑssa,& q̃ legi pñt.l.i.in prin. de his,quæ in testa.delẽ.& Bar.& Doc.ĩ l.qui liberis.§. hæc verba.in fi.de vulg.& pup.& sic relatio etiam fit ad cetaria sicut ad alia bona, de quibus in narratione & petitione comitis, & de natura relationis etiam est facere repetitionem, cum oĩb. suis

qualitatib. ſm Bar.in l.ſi quis ſeruũ.§.fi.de le.2.in l.1.§.fi.ſi familia furtum feciſſe dica.& in l.ſanctio legũ.de pœnis. Sed tñ ꝯrium indubitanter puto verius,& memini,ꝙ aliàs cõſului in fauorẽ.d.Marchionis de Tarifa,ſed tenor dicti priuilegii non fuit tunc mihi in totũ exhibitus,nec ſub forma nunc tradita, ſed per alia verba,ut facile pcipi põt ex dicto ꝯſilio,in quo formaliter deſcribũtur uerba tunc exhibita,& iõ non eſt mirãdũ ſi rões,quas tunc adduxi,non uideant cõgruere ſtãte hoc pri-

2 uilegio nunc extẽſo. Alia ergo rõne nunc dico,ꝙ ẽt per† iſtud priuilegiũ non intelligitur ablata facultas piſcandi.d.Marchioni in termino de Tarifa. Nã licet Rex cõceſſerit & donauerit cetaria, q̃ nunc ſunt,& in futurũ erunt in dicta pte maris,tñ qñ aliqd pmittit fieri in publico,ita permitti intelligit,ut ſine dãno & iniuria alterius fiat,& dãnũ dr̃ alius pati, qñ cõmodũ amittit,qđ ex publico cõſequit,qualecunq. ſit,ut eſt expſſum in l.2.§.merito.ne quid in loco pub. Quamuis igitur donauerit princeps cetaria pñtia & futura exiſtentia intra limites pdictos,p hoc tñ non dr̃ ablata facultas piſcandi in mari d. Marchioni, q̃ ſibi cõpetit de iure gentiũ, ut in iurib. præallegatis, qa hr̃e cetaria in mari,& poſſe prohibere alios piſcari, ſunt diuerſa & pænitus ſeparata, vñ ad cõceſſionẽ vnius non ſequit̃ conceſſio alterius,ut eſt caſus expreſſus in. d.§.merito.& §.ſi qs a principe.ea.l. Intelligũtur ergo cõceſſa cetaria, q̃ nũc ſũt, ſ.cõſtructa ab ipſo Rege cõcedente,uel ab ipſo comite, cui fit cõceſſio,& ſlr̃ conſtruenda in futurũ ab utroq;,vel ab altero prædictorum, non aũt cõſtructa, uel cõſtruenda ab alio priuato,quia interpretatio fit lata ꝯ principẽ,& ſtricta ꝯ tertiũ. l. fi.cũ ibi plene no.de cõſt.principũ.& ppea non præſumit princeps cõceſſiſſe cetaria cõſtructa uel cõſtruẽda ab alio,quia nõ eſt præſumendũ,ꝙ uoluerit donare,qđ erat alienũ. l.impuberi.de adm.tu.l.cum filius.de teſt.mi.l.nec auus. C.de emanc.libe.& ibi Bal.& c.quãuis.de reſc.in 6.& no.gl.in d.l.fi.de cõſti.prin.& dicit Bal.in l.1.in j.col.eo.ti. ꝙ ſi princeps aliquid dat, uel cõfirmat,intelligitur ſemper ſaluo iure alterius,& idẽ dicit Bal.de pace Cõſtã.in uerſ.poſſideant.ubi ponit pulchra uerba,quæ dicit eſſe notanda pro cõceſſionib.aquarum,ut ſemp intelligãtur,ſaluo iure tertij. & iſtud,ꝙ princeps in dubio nõ uideat uelle tertio præiudicare locũ hẽt ẽt ſubſiſtente iuſta cã qa licet ex cã poſſit princeps priuato rẽ propriã auferre. l.itẽ ſi uerberatũ.de rei uend.& l.Lucius.de euict.& plene no.in l. fi.C.ſi ꝯ ius uel uti.pub.& in c.q in eccleſiarũ. de cõſt. illud tñ eſt verum,qñ cõſtat,& vult illi præiudicare,ſed in dubio ẽt iuſta cã ſubſiſtente nõ præſumitur hoc velle, ſm Nellũ in trac. bannito.in 5.pte.1.tẽp.q.11.& ſi dicat̃, ꝙ dicta cõceſſio non põt uerificari in cetarijs cõſtructis & conſtruẽdis ab ipſo comite impetrante,quia cũ ſint ſua,non pñt illi cõcedi uel donari.l.nemo rẽ ſuã,de uer.ſig.& l.neq; pignus.de reg.iur.& l.ſuæ rei đ ꝯh.emp. rñdet,ꝙ illud eſt uerũ in re propria irreuocabi-

3 liter,ſed in re† mea reuocabiliter cadere põt cõceſſio & donõ irreuocabilis,ſicut uidemus, ꝙ licet pignus in re mea cõſtitui non poſſit.d.l.neq; pignus.ſi tñ ſit mea reuocabiliter,põt eſſe mihi pignorata.l.ex ſextãte.§.Latinus.de exc.rei iud.& ſicut ẽt dr̃ de re ſua,quæ non põt emi a dño.d. l. ſuæ rei.& tñ ſi ſit ſua reuocabiliter,emi põt,ſm Pau.de Caſt.& Alex.in l.hmõi. §.q. ſeruum.de.l.1.quãuis ergo cetaria eſſent dicti comitis, poterant amoueri & tolli,uolente principe,per no.p gl.in d.l.ſi qs quã.de diu.& temp.pſc. vñ valuit conceſſio & donõ facta pp merita,quia non poterit amplius dictus comes a Rege prohi-

4 beri,ne hẽat cetaria in mari,qm non põt† princeps priuilegiũ reuocare,qñ tranſiuit in cõtractũ, & qñ fuit cõceſſum pp bñmerita,ſecũdũ Bal.in ſpecie,in l. ſi cũ mihi.de dolo. dicens ita cõſuluiſſe in ciuitate Senarũ, & idem generaliter, qñ priuilegiũ tranſiuit in cõtractum,ſecũdum Inn.& Doct.in ca.nouit. de iud.cũ conc.de quib.p Alex.in conſ.101.j.uol.in cõſ.217.i 2.vo.& iſto caſu merita pbãtur ex ſola principis aſſertione,ex quo ipſe põt libere facere dictã donõnẽ & cõceſſionẽ,ſecũdũ Bal.in l.fi.de exer.& in l.illud.C.de ſacro.eccl.& Sal.in l.ſi donõne.C.de coll.per l.Aquilius.de don.ubi hoc probat̃, qñ donõ non requirit inſinuationẽ,& tũc non põt dici,ꝙ expreſſio meritorũ ſit facta in fraudẽ,ẽt præſupponit Ale.in d.l.ſi donatione. & prout ẽt iſto caſu neceſſaria non fuit inſinuatio, ex quo a principe ſit facta donõ.l.ſancimus.C.de don.Scđo ꝯfirmatur pdicta opi.quia cõceſſit princeps,ſi cõtingat aliqua oppida ex regno Granatæ Chr̃ianos capere,i qb.cetaria,aliàs alamandræ conſtrui non poſſint a nullo alio,niſi a dicto Comite & ab hñtib.primogeniturã,& ſucceſſorib.eius,quia ergo q̃tũ ad iſta loca a Chriſtianis de nouo occupanda Rex non ſolũ cõceſſit,ꝙ a comite pdicto conſtrui poſſint cetaria, ſed ẽt prohibuit expſſe, ꝙ alij poſſint illa conſtruere, ex hoc declaratur, ꝙ intẽtio Regis nõ fuit,ꝙ ſolus comes poſſit, & nõ alius conſtruere cetaria intra alios prædictos cõfines,ſ. ab Odiana per totũ littus vſq. ad Granatæ regnũ,quia ſi hoc uoluiſſet,iſtud expſſiſſet,& alios prohibuiſſet cetaria in dicto loco cõſtruere ſicut expſſe phibuit alios in regno Granatæ acqrendo illa cõſtruere. l.unica.§.ſin ãt ad deficiẽtis.C.de cad.toll.& c.īter corporalia.de trãſla. pla. dũ ibi dr̃, vñ ſi circa trãslationẽ idẽ fieri voluiſſet,ꝙ ex ceſſiõe dixerat,de translatione poterat expſſe, &c. Nec ẽ dubitãdũ vtrũ prohibitio pdicta intelligat̃ de locis tm̃ capiẽdis ī futuro ex regno Granatæ,an ẽt iã captis, qñqdẽ illa verba,ꝙ ſi ꝯtingat capere,ſint futuri tpis,certũ eſt,ꝙ intelligit̃ de capiẽdis ī futurũ,& nõ iã captis,vt eſt caſus in l. 1.§.j.đ noui oper.nũ.iũcta.l.ptor.in prin.eo.ti.ubi hr̃,ꝙ edictũ ptoris quo inhibet̃,ne qd operis fieret poſt nunciationẽ, & ſic p verba futuri tpis,ſolũ hẽt locum aduerſ⁹ futura opa,& nõ aduerſus præterita & iã facta.d.§.j.& aliter dicere uel ſẽtire,eſt erroneũ & ridiculum.Nec dicta prohibitio facta alijs, & reſtricta ad certum locũ,i.ad regnum Granatæ,porriget̃ ex illum locũ. l.æde ſacra.de ꝯtrah.emp.& l.in agris limitatis.de acq. rer. do. & p Bar.in tract.alluuio.in 5.col.ver.acquiritur nobis.Et prædictis nõ obſtat,ꝙ cõcedẽs remoueat oẽm obreptionẽ, & ſubreptionẽ,quia nõ dr̃ p rõnes pdictas, ꝙ gr̃a ſit nulla ex capite obreptionis,vel ſubreptiõis,ſed dr̃,ꝙ p verba conceſſionis nõ ſunt alij phibiti piſcari ab Odiana vſq. ad regnũ Granatę, ſed ſolũ Comiti cõceſũ eſt,ꝙ poſſit cetaria intra dictũ terminum ponere.Itẽ ñ ob.clauſula nõ obſtãte,&c.& ſimiles, qa illa poſſet operari ī pιudiciũ alterius,qñ verba cõceſſionis hoc importarẽt,ſed qa ſub verbis cõceſſionis iſto caſu nõ cõtinet̃, ꝙ alij

5 phibeãtur piſcari, dicta † clauſula vel alia ſimilis gr̃am conceſſam nõ ampliat,ſm Bal.ī l.eã q̃.C.de fideic.vltra medium.uer. ſed pone,quidã,p no.in clem.1. de præbe. Sed ubi etiam in dicta conceſſione cõprehẽderetur prohibitio,ꝙ alij nõ poſſint piſcari, tñ gratia tanquã obreptitia vel ſubreptitia in hoc non valeret. Nam Regi fuit expoſitũ, qđ facultas conſtruendi cetaria in termino prædicto erat.& cõtinebat ſub primogenitura, & tñ erat falſum,ꝙ dicto Comiti ratione primogenituræ cõpeteret ius prohibendi alios piſcari,& quia de iure communi. alii non ſunt prohibiti,dr̃ probari eẽ falſum,ꝙ per comitẽ fuit expoſitũ,donec p illum probet̃ contrariũ, vt eſt caſus expſſus in l.ab ea parte.ff.de proba.ubi dr̃ formaliter,ab ea parte, q̃ dicit aduerſarium ſuum ab aliquo iure phibitum eẽ ſpãliter lege uel ꝯſuetudine,id probari oportere,&c.& cũ nõ appareat, ꝙ Comes ex aliquo priuilegio ſibi cõceſſo hr̃et dictam facul-

6 tatẽ prohibendi, pſumitur,ꝙ † p dolum affirmauerit hr̃e, ſm Pau.de Ca.in l.dolum.C.de dolo.vbi dicit,ꝙ ſi p firmo aſſeruit qs illud,de quo non erat certus,præſumit̃ doloſè affirmaſſe,ſi poſtea reperiatur illud non eẽ verum,qa nõ dẽt eẽ facilis ad temerariã aſſertionẽ,allegat.l.ſi quis affirmauerit.in pri.de do.ma.iuncta.l.Iul.§.j.de act.emp.& in caſu nr̃o dr̃ ẽt apparere illud,comes aſſeruit non fuiſſe uerũ eo ipſo,ꝙ p illũ nõ pbatur ꝯriũ.d.l.ab ea pte.pſumptio.n.iuris.q̃ eſt ꝯ illũ,dr̃ liqdiſſima probatio,ſm gl.in l.tutor petitus.C.de pet. tut. quæ proprie loquit̃ in caſu ſimili,ſ. qñ pſumptio iuris erat contra aliquẽ.facit.l.licet Imperator.de le.1.& quãuis Ale.ī d.l.dolũ.nõ ſequat̃ ſimplr̃ & indiſtincte.d.Pau.de Caſt.illud tñ fatetur eſſe verũ,qñ mendaciũ tendit ad utilitatẽ mentiẽtis, p l. elegãter. §.fi.cũ ſeq.ff.de dolo ubi pro bat̃,ſm Bar.ibi,ꝙ mendax in dubio non pſumit̃ eſſe in dolo, niſi mandatũ redundet ad utilitatẽ ſuã,& put facit in caſu nr̃o.dũ ergo Rex aufert oẽm obre-

7 ptionẽ & ſubreptionẽ,intelligit† dẽt đ obreptiõe vel ſubreptione cõmiſſa ignoranter uel ſine dolo,& non de doloſa,ſicut ẽt uidemus,ꝙ p gñalẽ liberationẽ non intelligitur remiſſus dolus,ẽt de pterito ei,cui aliqd adeſt,qñ tenet̃ actione gñali, vel utili.l.Lucius.de lie.l.& p Bar.in l. Aurelius.§.Caio.eo.tit. Et pro hoc bñ facit, quod uult Io. de Ana.in conſil.70.Viſis & ponderatis, &c. ubi dicit,ꝙ decretum conceſſum Hebræis a principe,vt poſſint mutuare ſuper rebus alienis, intelligitur,

quando

qñ ipsi ignorant eẽ alienas, secus si sciunt, quia tunc tenentur illas restituere pdito mutuo, p l. seruus cuiusdã. cum ibi no. p Bal. de ꝯd. inde. & faciunt no. p Compost. Io. And. Bal. But. & Imo. in c. cũ cãm. de rescri. qui dñt, ꝙ illa clausula, nõ obstãte collatione alteri facta, restringit ad collationẽ inualidã, & nõ intelligitur de valida, & hoc ut tertio non piudicet, eadẽ ergo rõne pdicta uerba priuilegij dẽnt restringi ad subreptionẽ cõmissam ab ignorãte: & istud ẽt alia rõne cõfirmo. Nã per Comitẽ fuit narratũ, ꝙ multa bona specificata cũ dictis cetarijs sunt sub primogenitura & sub maioratu: & pñt dicta oĩa bona cõfirmari, & de nouo cõcedi, & donari, vñ ꝯfirmatio & donatio intelligitur facta sub illa tacita cõditione, si dicta cetaria sint sub primogenitura, vt expositum fuit. c. 2. de rescr. si ergo negetur p do. Marchionẽ illa fuisse sub primogenitura, incũbit impetranti hoc probare, fm Io. An. in c. 1. de lit. cõtes. in 6. dicet statim, & vbi illud non probet, de mendacio eius ꝯstat iuris psumptione, fm Io. And. in dicto loco, & quia facta non psumuntur, nisi probentur. l. in libello. §. factæ. de capti. & quia cedit mendaciũ ad utilitatẽ mentientis, psumit dolus, fm Bar. in d. §. fi. & de subreptione dolosa põt opponi, ut dixi. Et p pdicta ẽt patet, ꝙ primæ literæ Regis Henrici scdi nihil nocẽt. d. Marchioni de Tarifa. ẽt si per illas probaret, ꝙ d. Comes Io. Alphonsus de Guzmã tũc tpis hrẽt cetaria in termino de Tarifa, quia ex hoc, ꝙ ibi dicta cetaria hrẽt, non tñ sequit, ꝙ prohibere posset alios piscari in dicto termino. Nam hrẽ ibi cetaria, cõcedit cuilibet de iure cõi, sed posse alios prohibere est ꝯ ius cõe, vt in iuribus supra in prin. alle. Nec ẽt hoc ꝙ Rex cõcedit immunitatẽ pro dictis cetarijs inferri pt, ꝙ dicatur ꝯcessa dicto Comiti facultas alios prohibendi, quia priuilegiũ immunitatis est solum ad præiudiciũ concedentis, & iõ est fauorabile, sed cõcessio facultatis phibẽdi alios ẽst ad præiudiciũ tertij & odiosa, merito hoc ultimũ nullo mõ intelligit cõcessum, vt est expressũ in d. l. 2. §. merito. & §. si quis a principe. ne qđ i loco pub. Præterea ex dictis literis, in qb. ꝯtinet narratio ptis, non probat, ꝙ in dicto loco dictus Comes hrẽt cetaria

8 & ubi hoc neget pro parte Marchionis † impetranti, uel eius successori incũbit onus probãdi illud, qđ asseruit, secũdũ Io. And. in c. 1. de lit. cõtest. & Abb. in c. cũ. de rescr. & Imo. in c. sup, in ult. char. eo. ti. Nec ob. ꝙ in fi. dictarũ lrarum Rex uideat affirmare, ꝙ tpe Regis Alphonsi erãt immunia. dũ in illis dr, qm Regis. d. Alphõsi pris nr̃i tpe sic immunia erãt, &c. qa, ut ẽt aliàs dixi, dẽt subaudiri, s. in vt pcib. narrat, & sic Rex istud asserit tanquã informatus ex relatione impetrantis, & tãquã crediderit assertioni illius, quia ubi quis cõfitet illud, qđ per aduersã partẽ asserit, præsumit facta cõcessio ad psuasionẽ illius, & ita ꝯfessus fuerit, ꝙ illi crediderit, per no. per gl. i l. 2. C. qñ ac. de pec. est anua. & per Bar. & Do. in l. 1. in prin. de eo per quẽ fac. erit. & in l. error. C. de iu. & fac. ig. & super hoc aliter nõ insisto, qa ẽt aliàs latius super hoc rñsũ dedi. Quo vero ad alias literas eiusdẽ Regis scriptas officialib. & populo ciuitatis Gadiris, dr ẽt ultra ea, q aliàs dixi, ꝙ dictæ literæ nihil nocent. d. Marchioni de Tarifa, qa in illis solũ narratiuẽ dr, ꝙ d. Io. Alphõsus ad nos uenit, nobisq; dixit, & notũ fecit, ꝙ piscationis thinnorũ oĩa cetaria in toto littore maris existentia sua sunt, & hrditate h buit a suis antecessoribus, qb. Reges, a quib. nos uenimus ipsorũ dictorũ cetariorũ bñficiũ & donationẽ fecerunt, de quo ipse literas & priuilegia in hmõi testimonia hẽbat, quæ tñ ipsi rapta & ablata fuerunt de domo sua tpe, quo profecti fuimus a regnis nr̃is, quo & ipse i obsequiũ nr̃um a ciuitate Hispalis profectus est, & c. Nam oĩa hmõi verba cẽ dñt de ꝯfessione & narratione d. Comitis & per illa Rex dr tñmodo referre cõfessionẽ eiusdẽ quãuis ẽt proferant in tertia psona, ut probatur expresse ex no. per Bart. & alios in l. ex cautione. C. de non nu. pec. ubi vult, ꝙ si in instr̃o dicat, Titius fuit cõfessus habuisse & recipisse, non adijciendo, in pñtia mei notarij & testium, hoc instr̃m de necessitate nõ cõcluderet numerationẽ: nã totũ illud fm Bar. põt esse de cõfessione partis, quæ dicit, cõfiteor me habuisse centũ, q habui & recepi, & notarius hoc scribẽs scripsit in tertia persona illud, qđ ipse dixit, in prima persona, & sic notarius non testificatur de numeratione, sed de cõfessione illius, sic igitur & in proposito. nã Rex primo loco, ꝙ Comes dixit illi & exposuit, &c. & iõ totũ aliud, quod sequit, dr esse de cõfessione & narratione d. Comitis, & quãuis postea in eisdẽ literis subijciatur, ex quo certitudinẽ hẽmus, quẽadmodũ cetaria in littore maris existẽtia eius erãt, & sũt, & cũ sua licẽtia & mandato aptari dẽrẽt & poni, & sic uideatur Rex affirmare, ꝙ de his quæ dicit, sit certus, tñ dẽt intelligi, ꝙ est certus ex prædicta narratione & cõfessione Comitis per ea, quæ supra proxime dicta sũt in casu isto, clarius pbat ex illis uerbis, q imediate sequũt, vc3, dicitq. ꝙ sup hoc dicto Comitis, &c. & sic Rex psequit narrationẽ dicti Comitis, vñ ex sequẽtib. declarãt pcedẽtia, & cõ. l. q filia b' in pri. & l. si seru' pluriũ. §. fi. de. l. c. j. sequtur ergo, ꝙ ex dictis uerbis regis non pbatur veritas narratorũ, fm Card. Ant. de

9 Bu. in c. post cessionẽ. de proba. vbi dñt, ꝙ † verbis narratiuis Papæ de facto alieno statur qñ agit de modico piudicio, puta si p verba assertiua dicat, cũ cõstet nobis, talẽ diffamatũ, &c. qa per hæc verba pbatur, famã pcessisse, fm Io. And. in Spec. de inqui. §. nũc tractemus, ver. hoc aũt tractandũ. & in c. cum oporteat. de acc. si uerò esset materia piudicialis, tũc dictis verbis nõ staret quo ad plenã pbationẽ. & istud ẽt sequit Ar. i c. cũ a nobis. de testi. p rõnẽ, quã dicit valde subtilẽ, quia si staretur assertioni Papæ de non gestis corã se nõ posset esse, nisi qa Papa de nõ gesto corã se receperit fidẽ ab alio, & ista fides nõ vr̃ esse sufficiens ad pbandũ aliqd' gestum in piudiciũ partis: quia pbatio ad piudiciũ partis nõ põt recipi cõtra partẽ, nec Papa tollere pt hãc exceptionẽ, allegat. cle. pastoralis. de re iudi. nec ob. c. ad audiẽtiã. de pscr. quia rñsio colligit ex no. ibi p Abb. in 2. col. q rõ formaliter adaptatur ad casum nr̃um. Præterea, ut aliàs dixi, licet rex diceretur asserere, ꝙ cetaria, q sũt in littore maris, sint dicti Co. non tñ p hoc sequitur, ꝙ aliqua essent in territorio Tarifæ, & si neget, ꝙ ibi essent aliqua cetaria Co. ipsi asserenti, ꝙ essent ibidẽ, incũbit onus probandi, p no. per gl. in l. cũ de lege. de prob. & put latius fuit aliàs deductum, quis. n. dicat, ꝙ oĩa cetaria existentia in toto littore maris sint Co. nõ tñ p hoc sequit, ꝙ aliqua esent tũ c in termino Tarifæ: quia illud pticipiũ existẽtia, exponit, i. q existũt: p no. p Bar. in l. j. in fi. de cõdi. & dem. & sic facit demõstrationem. l. Stichũ qui meus erit. cũ ibi no. de leg. j. & pñs qui vult dice

10 re, ꝙ † tunc tpis aliqua cetaria esent in dicto loco, dẽt illud pbare, p no. in l. eũ actũ. de neg. gest. & in l. matrẽ. C. de pba. & per Bar. in l. nõ solũ. §. sed ut pbari. de noui ope. nun. & ubi ẽt ibi cetaria habuisset, & sua fuissent, p hoc tñ non dr hrẽ potestatẽ phibendi. d. Marchionẽ: quia nunq̃ fuit prohibitus, & qui nunquã acquieuit phibitioni per ea, quæ aliàs plenè deduxi in alio cõsilio, & quãuis ẽt pbaret, ꝙ frater eius semel fuerit phibitus, & ꝙ acquieuerit, hoc tñ. d. Marchioni nõ piudicat, ut ẽt dixi, & ultra tunc dicta dico, ꝙ dicta phibitio potuit solũ piudicare ipsi phibito, sed ex illa alteri, qui nõ fuit phibitus, nullũ potuit afferri piudiciũ ex cursu ẽt longissimi tpis, quia solũ operatur, quo ad phibitũ, & quo ad alios nõ: & hr p nõ facta quo ad illos. l. 1. §. si quis hoc interdicto. cũ ibi no. p Bar. de itine. actuq; priua. Et istr aliæ literæ Regis nõ piudicant. d Marchioni, dũ scribit hoib. de Tarifa, ꝙ Co. Io. qrelã detulit ipsi regi, qua dicit, aliquos ipsius villæ de Tarifa colonos cõtra aptatores sua cetaria, q circa ipsam villã dr hrẽ, &c. Nam rex nõ asserit, ꝙ cetaria ibi habebat, sed ꝙ ille dicit se habere, vñ ex hoc solũ p literas pbatur assertio Co. sed ex dictis literis nõ pbatur ꝙ ibi Comes cetaria hrẽt, quia istud in literis non affirmatur, nec pdicti Co. assertioni, de qua fit mẽtio in dictis literis, statur. l. nullus. de test. & l. oĩbus. C. eo. & l. exẽplo. C. de prob. & iuxta illud. Noli scribere, Rex Iudæorũ, sed ꝙ dicit se Regẽ Iudæorũ. Nec per hoc ꝙ Rex iubeat illum nõ molestari, dr per hoc affirmare, ꝙ Comes ibi habeat cetaria, quia iussus Regis intelligitur factus, si ita est, ut asseritur, vel si preces veritate nituntur. c. 2. de rescri. Præterea loquitur de cetarijs, quæ dicit habere circa dictã villã: vnde ex illa dictio-

11 ne † circa, probatur ꝙ non est in loco, sed extra locũ, sicut ẽt dictio prope. l. adeo, §. insula. de rer. diui. vel saltem pp illã reddatur probatio dubia, s. vtrũ esent in loco vel extra: sicut qñ testis deponit p verbũ circa, ut p Gul. in l. & si post tres, si qs cau. cũ ꝯcor. de quib. ibi p Ale. & vbi ẽt habuisset Co. in dicto loco cetaria, non tñ per hoc posset impedire. d. Marchionem alia cetaria ꝯstruere, ut plenè dictũ fuit s. Nec ẽt pt pars aduersa. d. Marchionẽ ipedire eo ptextu, ꝙ pisces, q euaserũt retia partis ꝯtriæ, potuerũt capi p d. Marchionẽ, & quos sic captos

ptos nõ poterit anno sequẽti capere altera pars, nec natos ex illis, quia illud nõ est ĩ cõsideratione, q̃a illud nõ est pati dãnũ sed lucrũ pdere, cui⁹ † lucri amissi nõ est habẽda cõsideratio. l. Proculus. de dã. infec. probatur ex no. p Bar. in l. quominus. ff. de flumi. 11. q. in fi. & p Alb. de Ros. i l. si manifeste. C. de serui. vbi cõcludit, qđ si unus ex fratrib. hñtib. molendinũ cõe cõcesit alteri, ut posit aquã communẽ ducere ad proprium prædium, sine tñ dãno molendini communis, ille, cui facta fuit cõcesio, poterit aliud molendinum ædificare in proprio prędio, quãuis in hoc minuatur utilitas molẽdini communis, quia pauciores cõcurrut ad primũ molẽdinũ cõe, quia cõcursus illorũ, in quorũ p̃tate est ire uel non ire, nõ est in consideratione, & quia nõ dr̃ molẽdinũ pdictũ pati dãnũ sed amittere lucrũ. d. l. Procul⁹. Et sic per pdicta remanet risum ad oĩa, & puto omnino concludendu, q̃ licitum sit do. Marchioni de Tarifa piscari in termino de Tarifa parte contraria inuita. Laus Deo.

¶ Literæ principis qualem faciant probationem.

SVMMARIVM.

1 *Certus fieri & scire quis dicitur per ueritatẽ & sensũ corporis*
2 *Certus esse etiam potest aliquis per uehementem opinionem. Et ita interpretatur contra se fundantem in uerbis.*
3 *Testis dicens se tantum scire, &c. non probat, secus si dicit uerũ esse, &c.*
4 *Licet uerbum scire, prolatum a teste importaret ueritatem per sensum corporis, secus tamen prolatum ab alio.*
5 *Probatio dubia & ambigua quando dicatur.*
6 *Relatiuum quis, uel qui, adiectum certæ generalitati sine copula stat restrictiuẽ.*
7 *Probatio incumbit aliquid aßerenti ultra certum numerũ uel locum contra negantem.*
8 *Ex tempore posteriori uel præsenti nõ semper præsumitur in præteritum.*
9 *Concessio generalis iuris piscandi in certo loco non infert, quod alij ubi prohibeantur.*

CONSILIVM XXX.

QVIA aliç literæ Regiæ in fauorem. d. Ducis sunt exhibitæ, quęritur vtrũ ex illis. d. Marchioni ullum inferatur prũdiciũ. Et vr̃ prima facie dicendũ, q̃ ex dictis literis fundetur & probetur intentio Ducis, qm̃ ĩ illis narratur, q̃ Co. d. Io. Alphõsus exposuit Regi, & affirmauit, q̃ oẽs almadranæ, quæ sunt p totã costa maris, sunt suæ, & q̃ ad eũ ptinẽt iure hr̃ditario suæ gnationis & agnationis, cũ Reges pdecessores fecerunt grãm & donationẽ istarũ almadranarũ, & de qua dixit habuisse literas & priuilegiũ, & quæ ex illius domo fuerũt furto subtractæ tẽpore, quo recessit de ciuitate Sibiliæ, & cuius rei Rex ipse affirmat fuisse bene certificatũ, qualiter dictæ almadranæ quæ sunt in costa maris, erãt, & sunt dicti Comitis, & q̃ debent armari & piscari de eius licentia & mandato, quia ergo Rex ipse dixit, se esse bene certificatum, qđ dictæ almadranæ, quæ existunt in costa maris, erant & sunt dicti Co. &c. videtur absque dubio dicendum, q̃ sit illi in hoc credendum, uidelicet, q̃ esset de prædictis certificatus, quia de facto suo proprie attestatur, p not. per gl. in cle. 1. de prob. q̃ ẽt uult, q̃ isto casu non possit probari cõtrariũ, & certificari potuit per inspectionẽ & lectionẽ dicti priuilegii, anteq̃ subtraheretur, & ẽt aliter & alio mõ quã ex narratione dicti Comitis, p q̃ Rex non potuisset reddi certus, cu illi ad cõmodũ sui nõ debuisset credi. l. nullus. ff. de te-

1 stib. & l. oĩb. C. eo. & quia certus dr̃ † quis fieri per ueritatẽ, & p sensũ corporis, sicut dicimus, q̃ pprie q̃s dr̃ scire mediante veritate & sensu corporis & nõ aliter, nec alio mõ, s̃m gl. no. in l. 2. §. pe. in ver. sciãt. de aqua plu. arc. & in l. si duo. §. pen. in ver. scire, vti possi. & idẽ sentit in l. libera. de pecu. & ad idẽ gl. no. in l. si paterfamilias. in ver. scit. de hær. insti. & quam Bald. & Imo. dicit singulariter notandam ad hoc, q̃ pprie scientia est tantũ eorũ, quæ vera sunt, & ex hoc inferunt, q̃ si testis dicat de contentis in capitulo se scire, q̃ sic fuit, vr̃ dicere, q̃ ita ueritas se habet, & facit, qđ no. Bar. in l. qui bona. §. qui alieno, in ult. col. de dam. infec. dicens, q̃ in teste uerbum scire, nõ intelligitur p vehemẽtẽ opinionẽ, sed per ueritatẽ, & iõ Philo, inquit, & refert Arch. 4. dis. c. in dño. q̃ scire, est rem per cãs cognoscere, & ita circa pdicta residet ẽt Alex. in l. 1. ff. si cer. pet. Sed pmissis non obstantib. cõtrariũ mihi vr̃ verius. Et primo quia licet Rex affirmet p relationẽ ad pcedentia, q̃ est bene certificatus, q̃ oẽs almadranæ, quæ sunt per totã costa magis, erant & sunt dicti Comitis, & in hoc suæ assertioni credat, per not. in d. cle. j. de proba. nihilo minus q̃a dicta uerba Regis dicẽtis, & est bn certus, sunt ambigua, & multipliciter intelligibilia, non probant cõcludenter q̃ dictæ almadranæ fuerint & sint dicti Comitis. Non quidem ex psona proferentis, sed ex natura uerborũ. Nã

2 quia nedũ põt esse † certus per ueritatẽ, sed ẽt per opinionem vehementẽ. l. si ita quis. de test. tut. & ibi Bart. & ex hoc infert post Iac. de Are. q̃ si testis interrogatus, q̃õ scit, rñdet, q̃ est certus, non probat, q̃a non deponit per aliquẽ sensum corporeũ, & intelligi pt, q̃ sit certus uehementi opinione, q̃ põt esse falsa, & alle. ẽt no. in l. cum quidã. §. qđ dr̃. de acq. hęre. sed melius probat in l. in repudiãda. eo. ti. iuncta gl. ubi dr, q̃ ille, qui repudiat, de iure suo debet esse certus, sciliçet uehementi opi. s̃m gl. & idẽ vult Pau. de Cast. in l. posthumus. §. fin. de libe. & posth. idẽ ẽt vult Bar. in d. l. si quis ita. de test. tut. Quamuis pbet, Regem fuisse certificatum, & in hoc suæ assertioni stetur & credatur, quia tñ non declarat, quomodo & qualiter fuerit certificatus, intelligi põt, q̃ ex uehementi opinione certificatus fuerit, & in dubio det capi talis interpretatio comprobans & fundans se in dictis uerbis. c. in pñtia. de prob. & l. nõ hoc. C. unde cog. & no. in l. neque natales. C. de proba. & pñr cũ non appareat, utrum illa uehemens opinio fuerit uera, uel non, ex dictis uerbis Regis nõ probatur, q̃ oẽs dictę almadranæ fuerint dicti Comitis, sicut non probatur ueritas per testẽ dicentẽ, q̃ est certus, quia non probat, nec magis cõcludit hoc verbum, qñ profert a rege, quam a quolibet teste, quia (ut dixi) capitur dicta significatio ex natura uerbi prolati, & non ex qualitate personæ proferentis, & ad cõfirmationẽ prædictorũ

3 facit, qđ no. in c. fi. in fi. de iura. calum. dicens, q̃ si testis † dicat de contentis in capitulis se tm̃ scire, q̃ Titius occidit Seium, non probat, quãuis interrogatus non fuerit de cã sciẽ, nisi reddat rõnem de uisu, quia dicendo se scire, loquitur obscure, qm̃ põt intelligi per uehementẽ opinionem, & nõ per sensum corporis. all. no. per gl. in l. Pantonius. §. rei perduellionis. de acq. hær. quam dicit esse solẽnẽ, sed si testis dixit esse uerum, q̃ Titius occidit Seiũ, probabit, quia ueritas non est aliud, nisi res visu percepta & retenta in memoria, ut dicit singulariter no. in l. 2. in prin. de aqua pl. ar. & quãuis Alex. in d. l. 1. si cer. pet. uideatur hoc tenere, tñ ab opi. Iac. de Ar. & Bar. in d. l. si quis ita. p p eorũ authoritatẽ, non est recendũ in practica, & quia cũ illis ẽt transit Pau. de Cast. in d. l. posth. §. fi. & cum eis in effectu ẽt concordat Bald. in loco proxime allegato, quia non refert, vtrũ dicat testis, se esse certum, prout loquitur Bart. uel dicat se scire, ut in q. Bal. quia inter vnũ & alterũ non est differentia vt expresse vult gl. in d. l. in repudianda. de acq. hær. & Pau. de Cast. in d. l. posth. §. fi. & quãuis Ale. dicat, q̃ tex. in d. l. si quis ita. §. fi. nõ probet opi. Iac. de Are. & Bar. quia in tex. est dictio quasi, quæ est nota improprietatis. l. si cum dotẽ. §. fi. sol. ma. tñ ista rñsio tollitur per tex. in d. l. in repudianda. cũ gl. ubi ille appellatur certus simplr̃, & non quasi certus, qui hẽt uehementẽ opinionẽ, & silr̃ dicit gl. ibi, q̃ talis dr̃ scire, per tex. in l. pc. & idẽ dicit Pau. de Cast. de vtroq; uerbo in d. §. & silr̃. non ob. pmissis, qđ no. Bar. in l. qui bona. §. si alieno. in fi. de dam. infe. quem alleg. Alex. p se, quia immo potius facit ꝯ eũ, dũ vult, q̃ si quis iuerat de veritate, non intelligit de illa, q̃ sensu percipitur, sed de uehementi opinione, quia scire dicimur, quod uehementer opinamur, per no. in l. 2. §. idem Labeo. de aqua plu. ar. & quamuis Bar. postea dicat, q̃ aliud est in teste, remittẽdo se ad ea, quæ dicentur in d. §. idem Labeo. vbi de hoc nihil dicit, tñ intentio Bart. non fuit dicere, q̃ si testis dicat se scire, q̃ intelligatur de sciã, quæ percipit sensu corporis, sed potius dicere uoluit, q̃ uerbũ scire prolatũ a pte, quãuis intelligatur aliter quã p sensum corporis, sed de uehementi opinione, q̃ hoc sufficit, licet aliud sit in teste, vt. s. non sufficiat, q̃ se scire dicat: quia cum non intelligatur de necessitate & de scientia, quæ sẽsu percipitur, sed intelligi posit de uehementi opinione, dictũ testis non cõcludit, quia de his, q̃ sensu pcipiunt, deponere dẽt. l. qui testõ. §. fi. de test. & hoc modo intelligendo & declarando

rādo dicta Bar.cōcordat cū Bal.in d.c.fi.in fi.de iura.calum.& vbi ēt Bar.dicere uoluisse,ꝙ ex quo testis dēt deponere de his quæ pcipiunt̄ sensu,ꝙ verbū scire prolatū ab illo importat ve ritatē,q̄ nō pcipit̄ nisi per sensum corporis, prout ēt uellet vr̄ Bal.& Im.in d.l.si paterfamiliâs.de hær.insti.nihilo minus Bar. 4 vult,ꝙ non intelligat̄ hoc mō,qn̄ † profert ab alio,sed uerificet̄ in eo,si uehemēter opinet, & ideo quia in casu nr̄o verbū certificatus,nō fuit prolatū a teste, sed a Rege, qui tanq̄ testis nō deponit,quia spōte & ultro in hoc se ingessit, & si iuro & pte absente certificatū se dixit,hoc verbū ab eo prolatum dēt intelligi de uehementi opinione,quia ad illū non ptinet dicere de ueritate,quæ pcipit sensu:sed pt̄,ēt si vult,de uehementi opinione sentire,ꝙ facere nō pōt testis.Nec ob. ꝙ uerbum illud certificatus,uel scire, ex ꝓpria significatione importet veritatem,s̄m gl.in d.§.idē Labeo.2.& ꝙ a proprietate uerborū non sit in dubio recedendū.l.nō aliter.in prin.de leg.3.& prout dicit ēt Alex.in d.l.j. quia dubia & ambigua probatio interpretatur ꝯ producētē ex sui natura.d.c.in pn̄tia.& dr̄ dubia & 5 ambigua,qn̄ † verbū,de cuius interpretatione agit̄ s̄m ꝓpriā & impropriā significationē hēt variā & diuersam significationē,ut probat̄ ex no.per Dy.& Bar.in l.fructus.in fi.sol.mat. q̄ dn̄t,ꝙ uerbū postea,& mox,ꝓlatum a teste est ambiguū,quia pōt importare tp̄s sine interuallo, & istud est ex propria significatione,secūdū gl.in auth.de incest.nup.in prin.& Bar. in l. 1.in ult.col.si cer.pet.& traditur per Mod.in l.in prin. de uer. ob.Itē pt̄ importare interuallū ēt non modicū,vt not.in d.le. fructus.& istud est impropric,& quāuis Bar.post Dy. in qōne ibi formata per eū uelit, ꝙ capiat̄ propriè ēt in fauorem ꝓducētis,tn̄ illud est in qōne prædicta,vt actus ualeat,qui aliàs eēt nullus,per l.quoties.de uer.obl.& secus esset,qn̄ dicta rō cessaret.Scdō ex alio nō præiudicant dictæ literæ.d.Marchioni, ēt si ex illis probaret̄,Regem fuisse certificatū,ꝑ ueritatē & ꝑ sēsum corporis,nā dū dr̄,vcȝ, de qua re sumus bene certificati, qualiter dictæ almadranæ,s.oēs quæ sunt in costa maris,s. totius erant suæ,&c.illud relatiuum quæ, adiectū certæ gn̄alita- 6 ti sine copula stat restrictiuè.l.ea tn̄ adiectio.de leg. 3.& not. Bar.ad propositum nostrum in l.oēs populi.in prin. de iust.& iure,& in l.cunctos populos.in prin.C.de sum.tri.&c. & sicut restringitur dicta gn̄alitas ad illas almadranas, quæ erant tp̄e lr̄arū per totam costā maris,ubi aūt,& in quo loco essent, & earum numerus non probatur ex illis uerbis,& per ꝯn̄s,si negetur ꝑ d. Marchionē, ꝙ in territorio de Tarifa essent aliquæ almadranæ, intentiō sua est fundata, asserenti cōtrariū incū- 7 bit,onus† probandi,per no.in l.cū lege.de prob. dum uult ibi gl.ꝙ si hr̄s dicat,talia & talia bona fuisse in hr̄ditate,& nō plura,transferatur onus probandi ꝯriū in aliū,qui asserit alia bona fuisse in hr̄ditate,cū qua transit Bar.in l.decem.de ver.ob.ī l.si constante in prin.sol.mat.in l.cōficiuntur.§.codicilli.de iure codic.& in rub.de ope.no.nun.cū conc.de quib. ibi ꝑ Ale. qui dicit,hanc esse cōem opi.& iō ēt in proposito si dicat̄,ꝙ licet aliquæ almadranæ essent per costā maris,ꝙ tn̄ non erant ī territorio Tarifæ, per aliā ptē est probandū, ꝙ ēt erat in.dicto loco tp̄e prædictarū lr̄arū,qn̄ stāt ista simul,ꝙ oēs almadranæ,quæ sunt in costa maris,sint dicti Comitis, & tn̄ ꝙ aliquæ nō essent in territorio Tarifæ,quia(vt dixi)illud relatiuū, quę sunt,&c.stat restrictiue,& nō importat, ꝙ almadranę sint in omni loco maris,sed immo significat, ꝙ sit aliquis locus in mari,in quo non sint almadranæ, sicut qn̄ dr̄,oēs populi, qui legibus,&c.illud relatiuū,qui, significat ex natura sui, ꝙ aliq̄ sint populi,qui non regnat̄ legib.s̄m Bar.in d.l.oēs populi. & in d.le.cunctos populos,quāuis in dictis locis aliter dicatur ea rōne,quia qualitas adiecta ꝑ illud relatiuū cōuenit cuilibet de gn̄e,& iō stat declaratiue, quæ rō nō hēt locū isto casu,iō stat sine dubio restrictiue, un̄ licet oēs almadranæ q̄ sunt ī oī loco maris sint dicti Co.nō tn̄ sequit̄,ꝙ reperiant̄ in quolibet loco maris ꝑꝑ illud uerbū,quæ,restrictiuū,& importans, ꝙ aliq̄s sit locus,in quo non sint dictæ almadranæ, & ꝓpea si ex parte do.Marchionis allegatur, ꝙ non erant in territorio de Tarifa tunc aliquæ almadranæ, contrariū dēt probare pars aduersa, & facit,qđ no.Dy.Bar.& alij in l.si sic.§.1.de l.j.Ang.& Mod. in l.locus.de acq.pos.cum conc.de quib.in dictis locis, ubi hr̄, ꝙ si quis donat,quicquid iuris hēt in tali loco, nihil operatur dicta concesio,nisi ondatur de iure concedētis, igitur eodem modo quāuis dicatur, ꝙ oēs almandranæ, q̄ sunt ꝑ totā costā maris sint Comitis,tn̄ ex parte eius probandū est,in quo loco sint:quia nō est dictū, ꝙ sint in omni loco maris,sed restringitur sermo ad oēs,q̄ sunt ī quolibet loco,& ideo quis sit ille locus est probandū,qa(vt dixi)non dr̄, ꝙ sint in oī loco maris. Nec sufficeret ꝓbare ꝑ dictas literas Regis, ꝙ dictus Comes, uel sui successores habuerint, & de præsenti do.Dux hēat al- 8 madranas in territorio Tarifæ;quia nō p̄sumitur † ex tp̄e posteriori vel pn̄ti in pteritū isto casu, s̄m Oldr. & Bal.in l.j.§.si magistratus.de magi.cōue.& ꝓbatur ex no. ꝑ Bar.ī l.si prius. de ope.noui nun.in opp.tertiæ partis, & istud est fundamentum tutissimū.Tertio alia rōne cōprobātur p̄dicta.Nā licet dicatur & ꝓbetur,ꝙ oēs almadranę, q̄ sunt ꝑ totā costā maris, 9 sint Comitis Ioānis ex cōcessionib.† regijs,& ꝙ dēant armari & piscari & de eius licentia,nō tn̄ sequitur,ꝙ quis alius ꝓhiberi posit piscari in mari mediantib.alijs almadranis de nouo faciēdis:qm̄ verba p̄dicta significant solū & importāt,ꝙ almadranæ, q̄ tūc reperiebāt̄ ꝑ totā costā maris,fuerint donatę antecessorib.dicti Comitis per reges præcedentes cū hoc priuilegio,ꝙ in eis alius piscari non posset, sine licentia eorū, & pōt cōcedi, sed tn̄ nō dr̄ dicto Co.& suis cōcessum, ꝙ possit alios piscari uolentes in aliis locis prohibere,nec prę sumitur, ꝙ uoluerit concedens aliis ī hoc præiudicare.l.2. §.merito.& §. si quis a prin. ne quid in loco publ. Nā dictæ almadranæ, q̄ dn̄r concessæ & donatæ dicto Comiti,erant in mari de iure cōmuni,in quo quilibet pōt liberè piscari.l.iniuriarum. §.si quis me.de iniur. & l.1.§.si quis in mari. ne quid in loco publ. & ideo quamuis sint donatæ & concessæ cum hoc, quòd alius in eis piscari non posit, non tamen dicuntur alij prohibiti piscari alibi, nec in dubio præsumendum est, ꝙ alijs concedens voluerit alios prohibere, vt dixi. Laus Deo.

¶ Confirmatione edita an etiam sit necesse edere priuilegium confirmatum, vt quis posit obtinere.

SVMMARIVM.

1. *Quando necesse sit concessionem priorem confirmatam exhibere vel non.*
2. *Et quid in instrumento,ad quod se refert libellus.*
3. *Hæredis appellatione in materia feudali venit filius masculus, & non fœmina,sicut nec hæres extraneus.*
4. *Dominium ex conuentione retineri potest ad tempus certum, & incertum.*
5. *Confirmatio ubi fit ex certa scientia sufficit, licet confirmatum non ostendatur, & quomodo de tali scientia constet.*
6. *Princeps potest velle, quod exprimenda habeatur pro expressis.*
7. *Ad probandum concessionem præcedentem, sufficit relatio substantiæ per principem facta.*
8. *Confessio in priuilegio præiudicat confitenti. & hæredib.facta etiam parte absente,tanquam facta per epistolam.*
9. *Princeps ubi facit mentionem de gestis a seipso,probatio in contrarium non admittitur.*
10. *Cle.literis.de proba.habet locum in rege non recognoscente superiorem.& ibi de potestate regis.*
11. *Legatum irreuocabiliter proprie ualet,& operatur irreuocabilitatem.*
12. *Verus dominus non censetur feudatarius.*

CONSILIVM XXXI.

QVIA in dubium reuocatur, vtrū ex sola ꝯfirmatione catholici Regis fundata sit intentio serenissimæ Reginæ absq. aliorū priuilegiorum editione,& vr̄ dicēdū,ꝙ non prima facie.Nā postquā in priuilegio confirmationis prędictæ expressæ fuerunt ciuitates,terræ,castra, & loca consignata in cameram per regem Ferdinandum primum ex capitulis matrimonialib⁹ serenis. reginæ Ioannæ vxori suæ sorori dicti catholici regis, subijciuntur verba hmōi,& in præsentiarum habeat,teneat,& possideat oēs dictas ciuitates,terras,castra,& loca cum omnibus supra noīatis vigore dictorū capitulorū matrimonialiū,& aliorū priuilegiorū & scripturarū serenissimorum dominorū regum de Arragonia nr̄orum p̄decessorū in hoc regno,& etiā nr̄orum tam rōne iurium suarū dotiū, quā alijs ex casus,&c.

Confirmatio ergo petita,& q̃ sequit̃ dictorũ capitulorũ,priuilegiorũ,& scripturarũ non vr̃ hr̃e effectũ,nisi edant̃ prædicta quæ confirmãtur,per tex.in c.inter dilectos.de fide instr. circa finem.& ibi istud est de mente Inn.qui uult,ſm ꝙ illum declarat.D.Abb.ibi,ꝙ † si in priuilegio ꝯfirmatorio narratur serio sè tenor cõfirmati,& tũc nõ sit necesse exhibere priorẽ ꝯcessionẽ,secus uero vbi ita non nararetur prima cõcessio , ut si simpliciter & gñaliter diceretur,cõfirmamus oĩa habita & habenda,& postea narratiuè aliqua de donatione exprimeret,prout factum reperit̃ in casu nr̃o,in quo cõfirmant̃ gñaliter capitula matrimonialia, priuilegia,& scripturæ , ac oĩa & singula in in eis contenta,expressa & declarata,& quid in illis contineat̃ & ex qua cã teneãtur dictæ ciuitates,& loca,quod ex capitulis matrimonialibus aliter in cõfirmatione non exprimitur, si ergo non exhibeãtur dicta priuilegia & scripturæ ꝑ hæredẽ ꝑdictæ dñæ reginæ uirtute dictæ cõfirmationis se tueri nõ põt,nec loca ꝑdicta retinere, ẽt si exhibeãtur capitula matrimonialia, q̃a ex illis tenet̃ serenissima regina & eius hr̃s,recepta dote,ciuitates,terras,castra,& loca prædicta restituere, & idẽ ẽt clarius voluit Spe.in ti.de instr.editio.§.nõ aũt.post prin. uer. itẽ oppone,&c.vbi cõcludit,ꝙ si simpliciter cõfirmo , vel in gñe dicendo,cõfirmo donõnẽ uel cõcessionẽ tibi ꝑ talẽ factã,non ualet cõfirmatio,nisi appareat donatio vel concessio ltĩa,maximè per d.c.inter dilectos.si verò,dicit ip̃e,facta sit confirmatio ex certa sciã puta,quia confirmans uidit concessionẽ,& eã de verbo ad uerbũ in confirmatione inserit, tunc bene ualet, per c.pen.de confir.uti.vel inut.& per alia , de quibus ibi ꝑ eũ quia ergo in casu nostro tenor concessionis in confirmatione nõ inseritur,sola cõfirmatio nihil operat̃ & cõfirmat̃ hoc, q̃a 2 † vbi libellus se refert ad aliqd̃ instr̃m,ut q̃a dicat̃,ꝙ Titius vẽdidit mihi talẽ fundũ pro tanto p̃tio , ut apparet ex instr̃o rogato per talẽ;tunc dẽt tale instr̃m produci,ſm Inno.in c.1.de prob.& per Bart.& alios,in l.edita.C.de eden.cum cõc.de q.b. ibi per Mod.& dato ẽt,ꝙ sufficeret dicta cõfirmatio facta a rege catholico sorori suæ,& hr̃dib.& successoribus suis,vr̃ ꝙ nõ ualeat,tanq̃ cõcessio talis tendat ad diminutionẽ regni notabilẽ.l.prohibere.§.plene.cum ibi no.per Bar.qđ vi aut clã.vel saltã vr̃,ꝙ non transeat ad eius filiam hr̃dẽ,quia in† materia feu-3 dali appellatione hr̃dũ intelligitur de filio masculo, & non de filia,q̃ in feudo nõ succedit.c.j.§.j.de succ.feu.sicut in eadẽ materia appellatione hr̃dis non uenit extraneus, qui in feudo nõ succedit,sed filius,ſm Bar.& Doc.in l.Gallus.§. ẽt si parente. de li.& posth.& apertius ꝓbatur ex no.ꝑ Pau.de Cast. & Ale. in l.sed si hac.§.liberos. de in ius voc. vbi vult,ꝙ appellatione liberorum ueniãt masculi,& non fœminæ in materia quæ fœminis non conuenit,puta in feudis.Sed præmissis non obstantib.q̃ re uera non obstat ꝯrũ est dicendũ,q̃m ex triplici capite serenissima Regina,quæ nunc viuit,ac filia, & hr̃s alterius Reginæ sororis prædicti catholici Regis põt iure permittente dicta bona retinere. Et primo ex capitulis matrimonialibus serenissimæ matris suæ,in quibus conuentũ est,maxime in ver. 7.cõuentũ,& in pactum deductum,&c.ꝙ soluto matrimonio morte regis,prædicta regina durante uita uiduali retineat camerã.i.dictas ciuitates,castra,& loca , & oĩa emolumẽta ex eis obueniẽtia ad eã,tanquã ad dñam dictæ cameræ ꝑtineant illis in sortẽ non cõputatis,& ꝙ ab ea auferri non possint in totũ , vel pro ꝑte,ẽt si restitutio dotis offeratur, sed immo quandiu uiuet,sit dña uera & potẽs dictæ cameræ, & rerũ oĩum ꝑdictarũ,&c.Ex istis ergo colligitur manifeste,ꝙ dicto casu aduenientẽ bona prædicta fuerunt pro dote, & ex cã dotis in solutũ data, & sic ꝙ dñium fuit in serenissimã reginam defunctã translatum,vt exp̃sè sonãt illa verba,sit vera dña,&c.ac ẽt ꝑcedentia.& q̃a actũ est,ꝙ fructus nõ cõputẽtur in sortẽ,ꝓut cõputandi essent,si in illã dñium nõ fuisset trãslatũ, ꝑ ea q̃ tradunt̃ per Doc.& maximè Alex.plenè in l.diuortio.in princ.sol.ma. & quãuis deinde actum sit, ꝙ illa in viduitate manente hæredes sui teneantur recepta dote integre restituere hr̃dib.& successorib.regis dicta bona,per hoc tñ nõ fit, quominus.d.regina fuerit dña,dũ vixit, bonorũ ꝑdictorũ , q̃a potuit hr̃e dñiũ, & ex pacto agi , ꝙ ad restitutionẽ cogi possit eius hr̃des recepta dote,tanq̃ sit actũ , ꝙ pro quãtitate dotis teneãtur hr̃dib. regis dictam camerã uendere , sicut contingit , q̃n factũ est pactum de retrouẽdendo,quia ante uenditionẽ dñium est apud illum,qui tenetur uẽdere.l.2.C.de pac. inter emp.& uendi.& idem q̃n grauatur hæres uendere.l.uxorem.§.agri plagam.de 4 leg.3.& l.si hæres.de act.emp.& quia fieri põt,ꝙ † dñium retineatur ad tempus certum vel incertũ.l.fi. C. de leg.& declarat ẽt Pau.de Cast.in l.j.in prin.ff.ad Treb.dñium ergo, quod fuit apud ꝑdictã reginã,dũ vixit,ad eius filiã & hr̃dẽ trãsiuit,q̃ ad restitutionẽ dictorũ bonorũ ẽt nõ tenet̃,quis ẽt dotis maternæ restitutio illi offerat̃.Quia pactum de restituẽdo ab hæredib.reginæ recepta dote ab hæredib.& successoribus regis Ferdinãdi non porrigit̃ ad dictũ regẽ catholicum,nec ad eius hæredem: quia(ut ĩ themate proponit) in regno nõ succedit, nec succedere potuit,tanquã hæres dicti regis Ferdinãdi,nec ab illo causam habuit extantib.suis descendentib. proximioribus,sed ad regnũ aspirauit rex catholicus , uelut hæres & successor regis Alphonsi,ꝑpea nec ad ipsum,nec ad eius hæredẽ porrigitur pactũ.l.si unus.§.ante oĩa.de pac. & ꝑ ꝯñs serenissima filia hæres matris suæ nõ tenet̃ hr̃di regis catholici bona in solutum data ex causa dotis matri eius in euentũ,de quo s̃. restituere, oblata ẽt integra dote materna , & ꝯ quæ capitula matrimonialia nõ põt hr̃s dicti regis catholici uenire , quia a dicto rege catholico & ꝑ eũ, & eo consentiente facta fuerunt ad cõmodũ serenissimæ reginæ sororis suæ, & hr̃dũ suorum, & tãto magis,quia per dictũ catholicũ regẽ fuerũt ꝯfirmata dicta capitula,ꝯ cuius factũ nõ põt eius hr̃s uenire. l. si a matre. C.de rei uend.& l.uenditrici.C.de re.alie.non alie. cũ ꝯcor. & hoc primum fundamentũ uerũ est & tutissimũ.Scđo principaliter bona, de quibus agitur,apud dictã filiã & hæredẽ matris dẽnt remanere,& ad eorũ restitutionẽ non p̃t cõpelli,s. ꝑ ꝑ ꝯfirmationẽ prædicti regis catholici,& de qua in ꝑcedentib.mẽtionẽ feci.Nam,ut dictũ est,rex asserit & confitetur, ꝙ ꝑdicta soror sua in p̃sentiarum tenet,& possidet dicta bona vigore capitulorũ matrimonialium & aliorũ priuilegiorũ & scripturarũ serenissimorũ regũ de domo de Arragonia, ac ex certa sciẽtia cõsultò & deliberatè eidem serenissimæ reginæ sorori suæ oẽs dictas ciuitates,terras,loca,& castra,cũ oĩbus supradictis: necnon capitula matrimonialia,priuilegia, & scripturas superius narrata,ac oĩa & singula in eis cõtenta expressa, & declarata,& quorũ tenorẽ voluit hẽri ꝑ expresso,de uerbo ad verbũ cõfirmauit,ratificauit,& approbauit,& quatenus opus sit, đ nouo cõcessit,ac uoluit,& decreuit exp̃sse & ex certa sciẽtia,ꝙ dicta cõfirmatio,approbatio,& ratificatio, & noua concessio oĩ futuro tp̃e sit eidem serenissimæ reginę & suis legitimis hæredibus & successorib. stabilis,realis,& firma,&c. quãuis igit̃ ex capitulis mr̃onialib.dicta retentio nõ cõpeteret,ex tali tñ confirmatione cõpetere dẽt,ex quo rex dictus dicta alia priuilegia,& scripturas,ex quib. ẽt fatet̃ , sororem dicta bona tenere,& possidere,cõfirmat ex certa sciã , licet etiam priuilegia prædicta nõ inueniãtur & non exhibeant̃,& hoc ex plu-5 ribus.Et primò† q̃a ubi cõfirmatio fit ex certa sciã,illa sola sufficit,quãuis cõfirmatũ nõ oñdatur,ſm Inn.& Do. in d.c.inter dilectos.& Spe.in d.§.nũc ãt.post pri.ꝑ ea q̃ hñr in c.pe.de cõfir. vti. vel inuti. & quãuis ponat exẽplum ibi,q̃n totus tenor cõcessiõis ĩseritur in priuilegio cõfirmationis,ꝑ quã totalẽ expressionẽ dr̃ cõstare de certa sciã ſm Are.in c.p̃sentiũ.7.q.j.& Ant.de But.in c.porrecta de cõfir.vti.vel inuti.& Abb.in c.q̃a diuersitatẽ,de cõcef.præb.idẽ tñ est,q̃n aliter & alio modo apparet de certa sciã cõfirmãtis,q̃a exẽmpla nõ restringunt, sed declarant regulã.l.dãni infecti stipulatio.de dãn.infe.& prout de ea dr̃ apparere,nedũ q̃n totus tenor in confirmatione inseritur,ut dictum est,sed ẽt q̃n in ea exp̃sse apponatur clausula ex certa sciã,vt in casu nr̃o,vt no.gl.in cle.2.de rescri.& in c. statutum.in prin.de de rescrip. in 6. per c.si motu proprio . de præb.co.lib.& Im.in l.quidã cõsulebat.de re.iud.& facit.l.idẽ Vlpianus. de excu.tut. & ꝙ ad effectũ prędictum,de quo agitur,sufficiat sola clausula ex certa sciã,vult ẽt Præposi.in cap.si Romanorũ.19.di.& tãto magis,quia cõfirmans non tñ confirmat priuilegia aliorũ regũ,sed etiã propria,ex quib.dixit,reginã sororẽ suã dicta bona possidere, & đ q̃b. ꝓprijs priuilegijs facilius q̃. de alienis p̃sumitur sciam habuisse.l.quanquã.ff.ad Velle.& prout in terminis de cõfirmatione Papæ dicit ẽt Bar. in cons.196.inci.Ciuitati Camerini,&c.& ex hoc vult,ꝙ confirmatio concessionis ab eo prius factæ , dicatur facta ex certa sciã,ẽt si hoc nõ exprimatur,& iõ ſm cũ cum princeps aliquid

facit

facit ex certa ſcīa,ut oē obſtaculū tollere.ꝑ d.l. idē Vlpianus. & ſiſr,qđ facit princeps ex certa ſcīa,non pōt in dubiū reuocari,ſm Bar.in l.cōficiūtur.in prin.de iure codi.ꝑ l.2.C.de le. & l.j. de off.præfec.pto.& c.j.& 2.de cōfir.uti.vel inu. & ex hoc infert ad ꝓpoſitū,ꝙ ex quo Imperator ſtatuēdo reſeruat ꝯſuetudinē ruſticis.ſi.C.đ teſt.& ꝯñr eā ꝯfirmas,ꝓſupponit eā extare ergo illi ſtandū eſt ſm eū:& ſic ꝓſupponit,ꝙ ex ſola ꝯfirmatione cōſuetudinis facta ex certa ſcīa probet, cōſuetudinē ꝑceſſiſſe,ēt ſi de illa aliter nō poſſit apparere,ſicut de illa cōſtare non poterat in caſu.d.l.ſi.prout ēt declarat Bar.in d.l.cōficiūtur.in prin.& dicit Bal.in l.noīationes.C.de app.in fi.& in c.ex parte.de cōſt.ꝙ cōfirmatio ex certa ſcīa nō ſolū dat robur ꝯfirmato,ſed ēt illud auget.Præterea & ſcđo,ſi totus tenor priuilegij cōfirmati inſertus fuiſſet in confirmatione, illa ſola abſque dubio ſufficeret ſine exhibitione dicti priuilegij,ſm Spe. & Abb.in locis ꝑdictis.idem ergo dicēdū eſt in caſu iſto, ī quo rex cōfirmās uoluit priuilegia,& ſcripturas ſuperius narratas, & oīa in eis contenta expreſſa & declarata hēri pro inſertis & ſpecificè declaratis, ac ſi totus tenor dictorum capitulorū,ſcripturarum, & priuilegiorum de uerbo ad verbum pñtib. eſſet introcluſus,&c.uoluit ergo rex & potuit, ꝙ tenor priuilegiorum hr̄etur pro expreſſo.l.oēs.C.de præſcri.30.vel 40.anno.

6 & dicit Ang.ibi eſſe meliorem tex.de iure ad hoc† princeps.n. ꝑt velle,ꝙ exprimēda hēantur pro expreſſis, & idem no. Bal. de pace Conſt.in ver. non obſt. & iō cōfirmatio debet eundē effectum hr̄e,quem habuiſſet, ſi totus tenor priuilegiorū in illa inſertus fuiſſet,& prout in terminis vult An.de But. in cōſi. 2.inc. Viſis literis legitimationis,&c. vbi dicit,ꝙ ſi in reſcripto vel in ſignatura Papæ dicatur,fiat ut petit,& in ſupplicatione petatur, & certa cōceſſio,q̄ dēbat exprimi, haberetur pro exꝑſſa & ſpecificata,dicta cōceſſio hr̄ pro exꝑſſa, quia pōt Papa ad ualiditatem actus a ſe geſti fingere exꝑſſum,qđ non eſt. all. c.1.de tranſac.& c.illa.de elect.& cle.paſtoralis.de re iud.& c. ſi motu proprio.de ꝓb.in 6.& ſubdit in ſpecie ad propoſitum, ita ſe hr̄e ſtylū curiæ, qa in cōfirmationibus apponuntur iſtæ clæ,uel ſimiles,ſ.quorum tenorē uolumus haberi pro expreſſo.nā id,ad qđ fit relatio, perinde hr̄ ac ſi expreſſum foret ſpāliter in ſcriptura ſe referente.l.ait pretor.§. 1.de re iud. & quia ex quo uult hēri pro expreſſo, fingitur expreſſum, licet uere non exprimatur.cle.1.de prob.& ſiſr dicit Bald.in c. ſuper literis.de reſc.ꝙ ſi Papa vult aliqua hēri pro ſpeficatis,videtur reſcriptū valere,ac ſi oīa fuiſſent ſpecificata,per l.qui iure militari.de teſt.mili.ſequitur ergo, ꝙ ſola cōfirmatio probat intētionē hæredis ſereniſſimæ reginæ mortuæ,q̄ ēt pro hæredib.eius & ſucceſſoribus expreſſè cōceſſa,vt ex eius tenore legitur clare,quāuis ꝑcedentia priuilegia cōfirmata non inueniantur & non exhibeantur. Et ubi ſola non ſufficeret in uim ſimplicis ꝯfirmationis,effectū tñ haberet in uim nouæ cōceſſionis factæ reginæ mortuæ & ſuis hæredib. & ſucceſſoribus,cum dicatur. cōfirmamus, ratificamus,approbamus,& quatenus opus eſt, de nouo cōcedimus,&c.per hmōi.n. uerba uidetur rex uoluiſſe dictam ſororem ſuam & eius hæredes in oēm euentum habere dicta bona ex confirmatione, & quatenus illa non poſſit hr̄e locū,ex noua cōceſſione,ſm Inn.in d.c. inter dilectos. de fide inſtr.dicens,ꝙ ſi non appareret in caſu illius tex.falſitas in primo priuilegio,nec ei Imperator niteretur, ſed ſi dixiſſet cōcedimus,& cōfirmamus, non eſſet quærendū,q̄ eſſet cōfirmata,& quæ conceſſa,vt fit illo caſu,quia in quib. non valeret cōfirmatio,ꝓpñs ualeret cōceſſio.q.d. Imperator,in oēm euētū uolumus eccłam,de qua ibi,habere,ut ſiue donōnē,ſiue vt cōfirmationē,ſm eū,& cum eo tranſeunt alii.Sed ꝑdictis ēt ceſſātibus,hoc eſt,licet rex de nouo non conceſſiſſet, ſed ſimpliciter cōfirmaſſet ēt abſq; clā ex certa ſcīa,& ꝙ uellet tenorē haberi pro exꝑſſo,adhuc tñ cōfirmatio talis abſque productione priuilegii cōfirmati probat conceſſionem factā ſereniſſimę reginæ. Nam cū dicat rex, ꝙ d. d.regina teneat & poſſideat loca ſpecificata uigore priuilegiorum & ſcripturarum dñorū regū de domo Arragonia noſtrorū ꝑdeceſſorū ī hoc regno, & ēt noſtrorū tā rōne dotiū ſuarū,quā ex aliis cauſis, &c. Ex his uerbis ſatis dicet expreſſa ſubſtantia priuilegii ꝑcedentis, cū

7 de tpe cōſtet,& iſtud eſt ſatis ad ꝓbādū cōceſſionē† ꝑcedētē abſq; illius ꝓductione,nec eſt neceſſe ad hūc effectū exprimere uerba formalia conceſſionis præcedētis,ut probatur in l.1. C.de epi.& cle.& illum tex.ad hoc ibi no.Alb.de Roſa.cū quo ēt tranſit Præpoſi.aliàs Card.Alexā.in c.ſi Ro.19.diſt.& iſtud ēt bene ꝓbatur ex no.per gl.ibi,& hoc idē per illam gl.voluit ēt Card.in cōſi.118.incip.Monaſteriū S.Iuliani,&c. Nā & in caſu ſuo Papa ſimpliciter cōfirmauerat cōceſſionē ꝑcedentē factam de quibuſdam eccleſijs,& tñ uult, ꝙ ad probandū cōceſſionē ſufficiat ſola cōfirmatio ſine dicta cōceſſione, per gl. quā dicit ſingularem,in d.c.ſi Rom.& ponderat ēt ad hoc uerba Inn.in d.c.inter dilectos,ut ibi latius per eū. Et confirmat hoc ex no.per Bar.in l.admonendi.de iureiu.in 2.col.dū vult, ꝙ ſi vnū ſtatutū mētionē faciat de alio ſtatuto,dato ꝙ ꝑ illud non appareat,ſi tñ per hmōi mētionē appareat de illius tenore in ſubſtantia, nō eſt neceſſe ꝙ illud exhibeatur,& idē uult Bal.in d.l.1.C.de epiſ.& cler. cum cōcordantib.de quib.ꝑ Moder.in d.l.admonendi. Et alia ratione in caſu noſtro iſtud eſt verū,quia inquantū Rex cōfitetur, dñam reginā tenere & poſſidere,&c. vigore priuilegiorū aliorū regū & ſuorū ꝑdeceſſo-

8 rū † talis cōfeſſio eſt ad ꝑiudiciū ſolius regis: ergo indiſtinctè debet probare ꝯ eum.l.Pub.§.ſi.ff.depoſ.& l.generaliter.C.de non nu.pec.& l. 1. C.de cōfeſſis. & licet facta ſit abſente dicta dña regina,quia tñ de illa conſtat ex priuilegio dñi regis conceſſo ſorori ſuę,probat contra eum,& cōtra eius hæredē,tanquā facta per epiſtolā,iuxta notata per Bar.in l.nuda.de don. & per Imo.poſt alios,in c.ſi cautio de fide inſtr.ubi dicit,hoc eſſe verum in omni ſcriptura, quæ conficitur ut parti dēt,ubi uero non ageretur de præiudicio ſolius cōfirmantis,ſed quæreretur,utrū ſola cōfirmatio probet quo ad alios, & tunc pōt diſtingui,utrum ſit facta ex certa ſcientia uel nō, q̄ diſtinctio (vt dixi) non dēt hr̄e locum, qñ confirmans fatetur ad præiudiciū,nā tūc ſtandū eſt ꝯ eum indiſtinctè ſuæ ꝯfeſſioni,ſicut ꝑiudicat cuilibet alteri, & q̄ confeſſio dr̄ reſultare ex narratis ꝑ regē,ſicut reſultat ex narratiuis in precib. l.cum ꝓcum.C.de libe.cauſ.& ꝑ Abb.in c.examinata.de iud.& præſertim qa rex ſuper narratis fundat intētionem ſuā. c.ſi Papa.de priuilegiis. in 6.& per notata in cle.1.de proba. & ideo cū ex confeſſione regis cōſtet de alijs priuilegijs,& cōceſſionib.talis ꝯfeſſio ſufficit contra eius hæredē,niſi probet ꝑ illū,ꝙ facta ſit per errorem,iuxta no.per Bar.in l.non fatetur.de confeſſ.& per Alex. in l.ſi diuortio.de uerb.ob. ideo cū mentionē faciat de priuilegio ēt proprio, & ſic de his quæ geſta ſunt ab eo, & corā eo,

9 non debet admitti † probatio in contrariū, per no.per gl.ī d.

10 cle.j.† de proba.q̄ etiā locū habet in tali rege,qui quaſi ī omnib.ſuis regnis nō recognoſcit ſuperiorē, & qui ſaltē de facto habetur ꝓ ſupremo principe,ſm Car.in conſ.128.inci. In qōne,quæ vertitur,&c.& Mod.in c.cum a nobis. de teſtib.& faciunt notata per Bar.in l.hoſtes.de capti.cum concord. Et dicit And.de Iſer.in c.1.de vaſal.decrepi. ætatis, ꝙ rex hēt tātam poteſtatē & etiā maiorē in ſuo regno, quā habeat Imperator in Imperio,qui nō trāſmittit Imperiū, ſicut facit rex regnū.c. licet.de uoto.& dicitur rex Imperator regni,ſm Bal.in l.exemplo.C.de prob.& in l.ea lege.C.de condi.ob cauſ. & in proœ. ffforum.in 2.col.& dr̄ lex animata in ſuo regno,ſm Bal.ī auth. hoc amplius. C.de fideicom. Tertio principaliter dr̄, ꝙ bona de quib.agitur,pertinent ad hæredem reginæ mortuæ ex legato catholici regis, ubi dicta confirmatio ſine exhibitione priuilegiorum prodeſſe non poſſet,prout aliàs latè conſului, & de nouo confirmatur.nam,ut dictū eſt ſuperius,& eſt ueriſſimum,dñium dictarū ciuitatū, & locorū tranſlatum fuit in dictā dñam reginā ſoluto matrimonio morte mariti ex capitulis matrimonialib. & quidē reuocabiliter, qa actum fuit,ꝙ ea tranſeunte ad ſecunda uota,teneretur recepta dote dicta loca reſtituere,& ea mortua ēt in uiduitate ad reſtitutionē tenerētur ſui heredes, dote illis reſtituta. Quāuis igitur uerba legati non importarent,ꝙ proprietas intelligatur leg.ubi ex capitulis matrimonialib.nō fuiſſet dña Sereniſſima Regina, licet ꝯ-riū ſit uerius,ꝓut ī alio cōſilio deducit lati⁹, qa tñ dñium fuit ꝯſequuta ex capitulis matrimonialib. ſu ꝑueniente uiduitate, & qdē reuocabiliter,vt dixi, legatū operat, ꝙ apud eā dñium irreuocabiliter ꝑmaneat,quia licet res propria legari non poſſit.l.res proprias.C.de leg. ſi tamen res ſit legatarii reuocabili-

11 ter† legatū ualet,& operatur irreuocabilitatem. leg.in bello. §.ſi quis ſeruum.de capti.& per Imo.& Mod.in l.j.verſus ſi.de leg.j. Et ad alleg.in cōtrariū licet ex ꝑmiſſis rñſio colligi poſ-

sit,tñ specialius rñdendo non obstat,dũ primo dr, ꝙ priuilegiũ confirmationis nõ probat, nisi exhibeatur confirmatum, quia ad istud multipliciter est rñsum,& est ostẽsum, ꝙ in casu nr̃o hoc nõ habet locũ, ꝙ vbi ẽt esset verum,ꝙ nihilo minus ex capitulis matrimonialibus,& ex legato,adhuc bona, de quibus agitur,ad filiã & hæredẽ.d. serenis. Reginæ ꝑtinerent pleno iure.Et non ob.no.ꝑ Bar.in l.edita.C.de eden.quia loquit, qñ fit relatio ad ꝓcedentia mediante dictione prout, q̃ ſm eũ est limitatiua,& in casu illo militat ẽt alia rõ,s. quia reꝰ nõ posset alias deliberare,vtrũ uellet cedere,uel cõtendere,quæ non adaptatur ad casum nr̃m. Nec obstat,ꝙ concessio talis ualere nõ possit,quia tendat ad magnam regni diminutionem.l.ꝓhibere.§.sed plane,qđ ui aut clã. cum ibi notatis per Bart. quia istud falsum est,prout ẽt colligitur ex notatis per Old.in cõsi. 159.Ex ꝑsenti themate.& Ale.in cõsi.24.5.uo.Itẽ non obstat ꝙ non possit ad fœminã ẽt hæredem trãsire.c.1.§.fœmina.de successio.feu.quia similiter negatur, ꝯcessionẽ talẽ esse feudalẽ.sed est datio in solutũ pro dote ex cã dotis, ut colligitur ex dictis capitulis matrimonialibus, & ex eadẽ cã factæ sunt etiã aliæ concessiones,& confirmatio ꝑdicta,& sic non dñr esse dicta bona apud reginã simpliciter ex cã lucratiua, sed ex cã onerosa, & ꝙ hmõi concessio nõ sit feudalis,sed potius donatio, ubi cã dotis cessaret,uoluit ẽt Old. & Alex. in dictis consilijs, & istud in casu nostro confirmatur efficaciter. Nam in capitulis matrimonialib. actum est,ꝙ † dicta dña regina durante uiduitate sit uera dña,ergo nõ censetur feudataria,quia apud eã diceretur esse dñium utile,qđ non dr esse uerũ dñium, ut est de mente Bar.in prin.de acq.pos.in diffinitione possessionis ciuilis dicens,ꝙ utile dñium,quod contrariatur directo,& illud occidit,sicut est illud,qđ præscriptione acquiritur, dr dñium verum,secus si subalternatur directo,& illud recognoscat, sicut est dñium emphyteutæ & feudatarij, & ad hoc uerba Bar. ponderat ibi Are.& vbi ẽt concessio esset feudalis,adhuc tñ ad fœminam hæredem trãsiret ex constitutionib. regni, de quib. in puncto.Remanet ergo ex ꝑmissis ꝯclo,ꝙ ad Serenis. Reginã nunc uiuentẽ filiã & hęredẽ alterius Reginę ꝑmortuo ꝑtinent ciuitates,terræ,castra,& loca, quæ ꝑdicta eius mater tenebat & possidebat tp̃e mortis ex concessionibus & cõfirmationibus,de quibus supra. Laus Deo.

ADDITIO.

In hac eadem causa consuluit etiam Dec.consi.289. & uide an sit duplicatum, infra consi.25. uol.2. vbi vide, et an Soc.iun. uolu.tertio, et Alcia. Hier. Zanch.

¶Libelli ineptitudo, & in petitorio & possessorio taxatur.

SVMMARIVM.

1 *Annullato contractu ipso iure re transfertur dominium in primum dominum ipso iure.*
2 *Etiam si secundus dominus interim in alium dominium transtulisset.*
3 *Ex pacto de retrouendẽdo transfertur ipso iure vtile dominium oblato pretio secundum Pau.de Cast. sed reprobatur.nu. 16.*
4 *Ex contractu celebrato cum principe transfertur dominium sine traditione.*
5 *Rex & alius superiorem non recognoscens potest omnia in terris suis,quæ potest Imperator uniuersaliter.*
6 *Confessio auctoris nocet successori etiam singulari,sicut et aliæ probationes.*
7 *Sententia ferri potest contra tertium citatum,si sua putat interesse,quando comparuit,& quando scilicet contra eum agi poterat,nu.21.*
8 *Remedium capitu.reintegranda.competit solum ei,qui sine iusta causa cecidit,secus si mediante suo contractu,licet ille postea resoluat.*
9 *Conductio sine causa dari non potest contra tertium possessorem, tanquam actio personalis.*
10 *Nec similiter remedium. l.ij. C.de rescin.vendi.*
11 *Conclusio generalis non comprehendit petitorium,quando libello fuit oppositum de generalitate.*
12 *Libellus alternatiuus quando non procedat.*
13 *Dominij appellatione in libello simpliciter,uenit directum, & non quasi,& sic non uidetur intentata Publiciana.*
14 *Translato dominio ex contractu & traditione,licet contractus postea resoluatur, non retro transfertur dominium ipso iure, sed requiritur retro traditio, secus in dominio ipso iure acquisito numero 16.*
15 *Pactum legis commissoriæ,vel addictionis in diem necesse est, quòd concipiatur formaliter secundum formam a lege traditum,aliàs etiam si sint verba resolutoria ipso iure,dominium non transfertur.*
17 *Dictum supra nu.4.procedit,quando princeps utitur plenitudine potestatis,quod in dubio non facit.*
18 *Similiter procedit in priuilegio, & donatione principis, secus in alijs eius contractibus.*
19 *Item procedit tantum in translatione directa, secus in retranslatione.*
20 *Dictum nu. 6. procedit in confessione facta ante donationem, secus si post.*

CONSILIVM XXXII.

VISO themate & dubijs,sup quib.cõgruũ petit̃ rñsum,vr̃ prima facie dicendũ,ꝙ nobilis Guliel. seu habẽtes cãm ab ipso ex iure cesso potuerint, ac de iure possint uendicare castra, de quib.agit̃ ab illustrissimo Duce eisdem donata,seu in eum titulo donationis translata ꝑ Serenissimum olim regem Renatum. Nam in instrumẽto permutationis celebrato inter dictũ dominum regem & ꝑdictum Gul.inter alia actũ est, qđ si durante tp̃e triginta unius anni pro parte,seu ex facto maioris curiæ directè vel indirectè quacũq; rõne dicto pedagio Rhodani,aut illius iuribus in solidum,vel in parte nobilis Guliel. vel sui hęredes & successores quicunq; turbarenter, facta primũ intimatione grauaminis regię maiestati,aut suis successoribus seu speciali domino Seneschalco pręsenti patriæ,aut eminenti regio consil. qui pro nunc sunt aut pro tempore fuerint, & non secuta reparatione debita intra duorum mensium spatiũ a die intimationis in antea computandorum, eo casu præsens permutatio ipso facto sit nulla,nulliusq; efficacię,seu valoris, immo ex pacto expresso inter dictos contrahentes solenni stipulatione firmato dicta castra de Tabisco ex nunc dicto Guliel.& suis pleno iure deuoluãtur,qđ equidem pactum fuit ẽt in primis & ultimis literis eiusdẽ regis reseruatum & repetitũ Cum ergo pro parte prædicti dñi regis uel suorum fuerit contrauentum,ita ꝙ dictus Gulielmus non potuerit uti & frui rebus sibi ex cã ꝑmutationis consignatis,nec alijs earũ loco subrogatis in dictis literis uidetur,ꝙ vigore pacti prędicti,ĩ quo, actum est,ꝙ facta intimatione maiestati regię,& elapso termino duorũ mensiũ,ꝓut contigit in casu nr̃o,ipso facto ꝑmutatio sit nulla,nulliusq; efficaciæ seu ualoris,&c. dñium dictorũ castrorum de Tabisco ipso iure retransfertur in dictum Gulielmũ,sicut ipso iure dñium retransfert in uẽditorẽ,si agat,ꝙ res sit ĩempta nõ soluto pretio ad diẽ,uel alia afferẽte meliorẽ cõditionem.l.si quis hac.l.in prĩ.de rei uen.l. commissoriæ.C. de pactis inter empto.& uen.Nã quia per illa verba,uidelicet, res sit inempta tanquã directa,actũ intelligitur,ut ipso iure ꝯtractus resoluatur.Propterea dñium ipso iure retransferatur, quia res apud emptorẽ remanet sine causa,& ideo sicut ab initio in eũ non potuisset sine causa trãsferri.l. nunquã nuda, de acq.rer.dñio. sic ẽt causa ex post facto resoluta nõ dẽt dñium apud eum remanere.arg.l.in oĩbus.post prin.ff. de solutio. & libera.idem igitur in casu nostro,in quo est actum explicite,ꝙ 1 † permutatio eueniente dicto casu sit ipso iure nulla,nulliusq; efficaciæ,seu ualoris,ut ibi Dyn.declarat,quem refert & sequtur Cy.in l.1.de in diẽ addic.& Bar.in le.j.ff.de l.commisso.in lectura antiqua:& Iac.Cy.& Bal.in l.traditionib. C. de pactis, quia dictis casibus retrãsfertur dominium, quasi lex fingat antea nunquã fuisse traditum,ſm Pe.& Cy.in l.j.in ij.oppositio. C.qñ licet ab emp.disce.d.l.cõmissoriæ. ꝙ ultra eos confirmatur ex notatis per gl.notab.in cle.1. uer.pro inser.de immu. ecc cle.quæ vult, ꝙ si quis fuit uigore alicuius cõstitutionis excõicatus,deinde Papa uelit eam haberi pro inserta, quod ille erit ipso iure absolutus, nec indigebit alia absolutione hominis, quia uoluit & potuit eam haberi pro inserta, ut ex nunc, & 2 sic ut ex retro: & quamuis ante quã† dictus Gulielmus molestaretur,

starēt, ꝑdictus serenissimus rex Renatus ex titulo donationis dicta castra, & dñium eorum iam trāstulisset in dictū dñm ducem Lothuringiæ, & i filiā eius, per hoc tñ non fit, quo minus dñium ipso iure reuertatur ad dictum Guli. quia resoluto iure auctoris, id est domini regis, resoluitur ius acceptoris. l. lex vectigali. de pig. Confirmantur ēt omnia ꝑdicta per text. in l. si cū uenderet. de pig. actio. vbi hr̄, ꝙ si creditor pignus uendidit cū pacto, ꝙ si debitor pretium reddere ei rem recipere liceret, & debitor pretium offerat, ꝙ rem poterit uendicare, vnde dicit

3 ibi Pau. de Cast. † ꝙ ex pacto de retrouendendo ipso iure trāsfertur utile dominium oblato pretio, quamuis non sit pactum legis commissoriæ, nec addiectionis i diem. l. 2. C. de pactis inter emptor. & venditor. ex quib. transfertur directū, dñium d. l. commissoriæ. & subdit, ꝙ poterit agi rei vendicatione, nedum cōtra emptorē, sed ēt cōtra tertiū possessorem, in quem dñiū fuerat translatum, antequā offerret pretium, quia non potuit emptor in aliū dñium trāsferre, nisi cū sua cā. & iō oblato pretio emptori sui successoris singularis resoluitur. d. l. lex vectigali. Sic ergo in casu nr̄o, statim ꝙ implementum esse desijt ex parte ꝑfati domini regis, ꝙ non fuit aliter satisfactū ītra duos mēses à die intimationis dñij dictorū castrorū existēs ēt apud tertium possessorem ipso iure fuit reuersum ad dictū nobilem Guliel. per superius alleg. Ex alio quoque capite principali prędictum dominium fuit ipso iure retranslatum in dictum Guliel. Nam licet dictum pactum factum cum priuato, nō operaretur ipso iure retranslationē dñij, hunc tñ effectū producit, ex quo fuit initum cū rege nō recognoscente superiorē. Quia

4 † ex ꝯ̄ctu celebrato cū principe, transfertur, ꝭm Ange. in l. officium. in fi. de rei vendica. ubi dicit, ꝙ licet per instr̄m ꝯtractus dñium non probetur, secus tamē est, si sit instrumētū donationis principis, qui hēt potestatē trāsferendi dñium ad libitū voluntatis sine alia traditione, & idem vult Bald. in prælu. feudo. col. 10. dicens, ꝙ princeps dat, uel donat, & transfert dominiū sine traditione, per cle. auditor. de resc. & l. bene a Zenone. C. de quadrien. præscr. &c. inter dilectos. de fide instru. maxime hoc est dicendum in casu nostro, cum uoluerit rex, qđ dicta castra dicto Guliel. deuoluantur pleno iure per ea, quæ notāter dicit Bal. in c. 1. quid sit inuestitu. vbi vult, ꝙ si princeps, uel Papa dicat, assignamus tibi tale castrū cū plenitudine iuris, vel ꝑ alia æquipollētia verba, ꝙ non sit necessaria alia possessio facti, & idem tenet etiam ibi And. de Isernia, & ita tenet ēt Alex. in cons. 183. in fi. primo. vol. & latius. in cons. 3. col. pen. quinto uol. Nec refert, ꝙ prædicti loquātur in principe, quia idem

5 † in rege. & in quolibet alio nō recognoscente superiorē, qui in terris suis possunt oīa, q̄ pōt Imperator uniuersaliter, ꝭm Io. And. in ti. de instr. edi. §. porro. in addi. incipiēte. Hęc substitutio. in fin. & Oldra. in consil. 231. incipiente. Vt eius. de quo quæritur, &c. & Bar. in l. relegati. de pœnis, & in l. 3. in princ. de minori. & in l. hostes. de captiui. & in l. quidam consulebant. in fine. de re iudi. & in l. infamē. de publi. iudi. & in l. 2. de iure fisci. & in l. proxime. de his, quæ in testamen. delen. & notat Inn. in c. cū P. de fide instr. & in c. cum te. de re iud. & ibi do. Ant. & alij, & probat in c. per venerabilem. ver. insuper, qui filij sint legiti. qui propriè loquitur in rege non recognoscente superiorem, & ibi per Ale. in l. centurio. col. 5. de vulg. & pupil. Nec impeditur dicta translatio dñij in dictū Gulielmū, quāuis sit penes tertiū possessorē, ēt anteq̄ esset contractus permutationis factus ex donatione regia, quia in donatariū transiuit cum sua causa, ut dixi, allegando Pau. de Cast. in d. l. si cum uenderet. de pig. act. Et prout etiam attestatur & confitet̄ dictus dominus rex in suis literis primis, dicens & affirmans, quod ante concessionem dictorum castrorum dictis illustribus Federico, & Rolandæ coniugibus factam, illa erant asserta eidem de Baucio vigore ipsius permutationis, non potuerunt sine huiusmodi onere in præiudicium ipsius permutātis transferri in tertium, &c. Cum ergo confiteatur dictus dominus Rex fuisse dicta castra translata in prædictos donatarios cum suo onere,

6 & cum dicta causa, debet dicta confessio † nocere, & dictis donatarijs præiudicare, quia confessio auctoris nocet successori, etiam singulari, secundum Ioan. And. in addi. Spec. in titu. de teste. §. si nunc tractemus. in additione magna, sicut & aliæ probationes nocent singulari successori, secundum Barto. in leg. si mulier. §. fina. de exceptio. rei iud. & in l. si superatus in prin. de pig. Et ꝙ resoluatur permutatio in præiudicium tertij probatur etiam in l. fi. §. sin autem sub condōne. C. communia delega. & in §. hoc autem. in auth. de non eligen. secun. nub. vbi dr̄ quod alienatio facta per hr̄dem pendente condōne fidei commissi, vel per coniugem durante viduitate, resoluitur in ꝑiudiciū tertij domini purificata cōditione, vel per transitū ad secunda uota, & sic vr̄ concludendum, ꝙ dicto Guliel. competat realis actio contra illustriss. ducem Lotharingiæ detentorem dictorum castrorum, & similiter cum sit ius illius resolutum, & sic sine cā incipiat possessio dictorum castrorum eē apud eum, ꝙ ab eo possit condici. l. indeb. §. sed si nummi. de cōdi. inde. vel agi alio remedio possessorio recuperandę contra eū, puta c. reintegranda. 3. q̄stione. 1. vel alio simili, de quib. plene in l. rem quæ nobis, de acq. possessio. & in c. sæpe. & c. cū ad sedem. de rest. spo. & quamuis petitio principaliter dirigat̄ ꝯtra

7 ꝓcuratorem regium, sn̄ia † tñ ferri pōt cōtra dictum dñm ducem citatum, si sua putat interesse, & contra eum fuerunt seruati termini, & non minus ac si contra eum fuisset specialiter cā commissa ꝭm Aegidium Bellam. decis. 11. qui alleg. in ar. cl. pastoralis. in fi. de resc. quamuis si non cōparuisset, secus eēt, ꝭm eundem. Nam talis citatio arctat citatum, ut not. in l. ea quidē C. si mancip. ita fuerit alie. & ibi Bal. & Saly. & per Bal. in l. fi. q. 5. C. de edicto diui Adria. tollen. & Ang. in l. consentaneum. C. quomodo & q̄n iud. & per omnes Mod. in l. de pupillo. §. j. de noui operis nuncia. & in l. libertus. la. j. ff. de in ius uocan. cum concordantib. de quib. in dictis locis. Nec etiam similiter videt̄ nunc eē in potestate dicti domini ducis offerre pensionem annuam, & castra retinere, quia facultatem, quam rex concessit in suis literis dandi similem compensandi Gulielmo dicto domino duci & suę consorti, fuit limitata ad certum tempus vigintiquinque annorum, pro quib. ip se rex pensionem statuit, vel pro tempore restanti dictorum uigintiquinque annorum, quibus elapsis non pōt pro alio tempore dari alia compensa. l. si usufructus mihi in biennium. de vsufr. leg. immo cum dicto tempore non fuerint seruata conuenta, & promissa, succedit pactum, de quo in permutatione, per qđ ipso iure ab illo contractu fuit recessum, & deuoluta castra pleno iure ad dictum Gulielmū, & hēnt locū prædicta. Sed tamen ꝑmisis nō obstantib. ꝯriam sn̄iā puto ueriorē. Nā, ut ex ꝯclusiōe libelli ꝯstat, agitur possessorio, cum petat actor se in pristinā castrorū ꝑdictorum & iuriū eorundem possessionem quasi reduci, & inductū manu teneri, &c. Aut ergo dicimus, ꝙ agit recuperandæ, & in hoc obtinere non pōt, ēt si dicatur intentatum illud, qđ solet esse magis fauorabile & latum, & de quo in d. c. reintegranda,

8 quia illud † & aliud simile competit solum, q̄n quis a possessione cecidit sine iusta cā, vt ibi ꝑ Inn. & alios, in d. c. sæpe. & Cal. & alios in d. c. cū ad sedem. & Lapum allegatione. 52. & in casu nr̄o Gulielmus ex iusta causa cecidit a sua cā, cecidit a id est ex cā ꝑmutationis. & sic propria uoluntate, ergo dici non pōt, ꝙ fuerit spoliatus, vel ꝙ absq; iusta cā a sua possessione ceciderit, & ita in proprijs terminis nostris tenet Ale. in consi. 82. in cip. Redemptoris, &c. inspectis his quæ in themate, &c. 1. volu. Nam etiam in casu suo q̄s vendiderat rem suam, & emptor ēt illam rem emptam in alium trāstulerat, demum primus cōtractus vendōnis ipso iure per legem fuit resolutus ꝓ ꝓ fidē non seruatam. & concludit, ꝙ dictus vēditor resoluto ꝯ̄ctu nō possit agere contra illum tertium possessorem dicto remedio possessorio, quia ab initio venditor ex iusta cā cecidit a possessione, & voluntarie, iō illud remedium regulariter cessat: nec ꝭm eum obstat quod notāt Hostiensis, & alij in c. accedens. el j. vt lite non cōtestata, q̄a illud procedit in ecclesia, cui possit officium iudicis cōpetere ēt si ab initio ex iusta cā cecidisset a possessione feudi An. de But. in d. c. sæpe. in ultima col. & Ab. in d. c. accedens, q̄ idem dīt in minore, q̄b. competit restō, & sir rn̄det ad notata ꝑ Inn. in c. dilecti. de maioritate & obed. & in c. bona. de appellōnib. ut ibi per eum, atque ēt concludit, ꝙ hoc casu non potest competere remedium l. si me & Titium, si cer. pet. q̄a non competit quando agenti non pōt eē consultum cōtra alium alio remedio, ut ꝑ Doctores in d. l. sicut in casu nr̄o consultum esse potest contra regiam maiestatem. Si vero dicimus, ꝙ petat reduci in possessionem condictione sine causa, d. l. indebiti. §. sed nummi, sicut dici potest petitum & actum fuisse, tum quia in fine dicti libelli remedium dictę. l. deducit & allegat,

legat, tum etiam, quia in præcedentibus narrauit ius vendican di competere dicto Gulielmo, & condicendi possessionẽ dictorum castrorum vñ ꝑ clausulam in fine positam, videlicet, super quib. omnib. & singulis, vr̃ conclusum etiam super oĩbus superius allegatis & narratis, ſm Doct. post Calderinum in c. 2. de ordin. cog. & ꝑsertim cum etiam in fine libelli deducat oẽ ius sibi competens & competiturum, & similiter isto casu ẽt non potest obtinere contra dictum dñm ducẽ successorem singularem serenissimi regis Renati ex titulo donationis, quia di 9 cta condictio † non põt dari contra tertium possessorem, q̃m oĩs regulariter est personalis §. appellamus. insti. de act. quæ ꝑ sonalis actio non datur cõtra tertium possessorem. l. fi. §. fi. de contrah. emp. l. j. §. si hæres. ad Treb. & ad propositũ vr̃ casus in terminis. l. cum precibus. C. de rerum ꝑmu. vbi si dedi fundum vt dares domum, & fundum vendidisti Titio, ac postea recuses domum darẽ, & sic promissa adimplere, quamuis cõtra te possim agere cõdõne sine cã, vel actione præscriptis verbis, vt fundum reddas, vel vt promissa adimpleas, tamen contra dictũ Titium tertium possessorem agere non possum, & ad idem facit l. dolus. C. de rescinden. venditio. vbi habetur similiter, ꝙ licet ꝑꝑ dolum primi emptoris rescindi possit venditio, non tamẽ venditor agere poterit contra illum qui hẽt cãm a dicto emptore, qui est tertius possessor. faciunt etiam notata per Pet. & Cy. in l. 2. C. de rescin. uenditione. in 11. q. vbi concludunt, ꝙ 10 † licet venditor deceptus ultra dimidiam iusti pretii agere possit ad rescissionem contractus, vel vt iustum pretium suppleat contra emptorem, vt ibi, non tamen agere poterit contra tertium possessorem habentem causam ab emptore, quia actio ꝑ sonalis non datur contra singularem successorem, & ide quantum ad propositũ tenet ibi Bal. in 13. q. & Sal. q. 12. in proposito igitur, ex quo do. rex Renatus antequam contraueniret, trãstuler at ex tit. donationis in dictũ dominum ducẽ dicta castra quamuis possit agi contra regem, & eius successorem uniuersalẽ, non tñ cõdictione sine cã agi põt, nec ad possessionẽ, nec ad proprietatem contra dictum donatarium tertium possessorem, & ẽt explicite in casu nr̃o concludit Alex. in d. consil. 92. Postquam igit vidimus, ꝙ respectu possessorii dẽt dictus dñs dux absolui, superest videndum, vtrũ idẽ sit respectu petitorii & arbitror similiter idẽ fore, & in primis dici põt, ꝙ petitorio agatur inepte, casu quo dici possit agi actione reali. Nam in cõclusione libelli specialiter petitorium non deducitur sed possessorium, ut dixi, & quãuis in fine dicatur amplectens oẽ ius tã ex persona sua q̃ suorũ authorũ sibi cõpetẽs & cõpetiturũ, tñ non prodest dicta clausula generalis quo ad petitoriũ, si li- 11 bello fuit oppositũ de nimia generalitate, † sicut oppositũ fuisse arbitror. l. fi. C. de anna. exceptione. & Spe. in tit. de libelli cõceptio. §. iã nunc dicendũ. vers. itẽ talis iustitia, &c. cũ uers. seq. & Bal. in l. edita. col. 12. in repe. Paduana. C. de edendo. & An. in l. j. in prin. col. pen. ff. eo. & no. l. 2. §. circa. de doli exceptione & Bald. & alii, ĩ c. 2. de libel. oblatio. & Al. in ꝯsi. 121. circa medium, vers. nec obstat, quod dixi de clausula. & c. 1. vol. Item q̃uis superius fuerit narratum, rei uendicationem competere, ac dominium translatum fuisse ex annullatione permutationis, quo casu uidetur esse conclusum etiam in petitorio propter clausulam, super quibus omnibus & singulis, de qua in fine dicti libelli, secundum Doctores in d. c. 2. de ord. cogn. tamen in casu nostro secus est, quia non fuit simpliciter superius narratum uendicationem competere, sed fuit narratio alternatiua & incerta, sicut. n. in pcedentib. exprimitur & formaliter narratur: Item ꝙ ex hoc ipso facto dominium ipsorum castrorum retro translatum extitit in ipsum nobilem Gulielmum, & suos aut ꝑ sñiam venit retro transferendum, & aperta est via dicto Gulielmo & suis successorib. cãm hẽntib. ab eo vendicandi castra ipsa, & possessionem illorum condicendi cõtractu ipso rescisso, uel ẽt añ rescisionem ipsius, q̃ etiã ꝑ sñiam venit rescindendus & resoluendus, &c. sic patet, ꝙ alternatiuè narratur dominium ipso iure retranslatum, aut ꝑ sñiam eẽ retransferẽdũ & iõ dicta clausula, super quibus omnib. refertur ad superius narrata, virtute cuius super illis intelligitur conclusum eo modo, quo est narratum, & sic alternatiue, quia relatio facta intelligitur cum suis omnibus qualitatibus, l. a filio. §. testatore. cum. §. seq. de alim. & cibariis leg. & per Bart. in l. si quis seruũ. 12 §. fi. ff. de leg. 1. & ideo † cum libellus quo ad hoc sit alternatiue conceptus, nõ procedit, cũ in ꝑtãte actoris fuerit certitudinaliter agere. l. ubi aũt. §. qui illud. & ibi Bar. & Ang. de uer. obl. & ꝑ do. in d. c. 2. de libel. obla. & in c. tertio loco. de probationib. Nã ꝑdictæ partes alternatiuæ nõ tẽdũt ad eũdẽ effectũ, immò ex altera allegatur rei uẽdicationẽ ꝯpetere, & ex altera infert, ꝙ ꝯpetit actio ꝑsonalis ad dandũ, & ad dñium transferẽdũ. Præterea vbi dici possit, fuisse actũ actione reali, dico, ꝙ actum est solũ rei vendicatione, & non publiciana, quia in ver. præceden 13 ti, † & in alijs locis ipsius libelli fit mentio de dominio simpliciter, & ideo non intelligitur deductũ quasi dñiũ, pro quo datur publiciana. l. si minor. §. 1. & ibi notatur, de euict. & no. Bar. in l. si mater. §. eandẽ. in fine. de exceptione rei iud. & in le. 1. ff. de actio. & ob. ver. quęro, quid si aliquis proponat directum, &c. & clare per Alex. in consi. 83. vel 91. incip. Viso themate supra scripto. in 1. col. in vol. 3. & in consi. 121. præallegato, in quib. locis dicitur, ꝙ ille qui simpliciter deducit dominiũ, vr̃ rei uendicationẽ ꝑponere, & ꝙ probãdo quasi dominiũ, & sic in publiciana nõ põt obtinere, & idẽ tenet domi. Ant. in c. examinata. circa antepe. col. de iudi. Nec ob. dicta clausula, super quib. oĩbus & singulis, & ẽt alia generalior in fine libelli nominata, & de qua supra mentionẽ feci, cõclusio gñalis, quæ inest in dictis clausulis, nunquã reuertitur ad cãm ꝯtrariam & repugnantem illi causæ, quæ est specialiter narrata, vt notanter declarat & probat Ale. in d. consi. 121. vbi ẽt ostendit, ꝙ dñium & quasi dñium in persona eiusdẽ sunt ꝯtraria, quia ubi dicimus, aliquẽ esse dñm, præsupponitur, ꝙ dñiũ non sit apud alium, sed apud illũ tantũ, ergo dici nõ põt, ꝙ eiusdẽ rei sit quasi dñus, quia ꝑ hoc ꝑsupponeretur, dñm esse alium, ut notatur in c. abbate sane. in gl. in verbo, dominij, vel quasi. de rei ven. lib. 6. & in l. 1. ĩ versi. a nõ domino. de publicia. Cum ergo dici nõ possit fuisse actum publiciana, sed rei uendicatione tantum, ut actor obtineat, necesse est, ꝙ probauerit uerum dominium. le. in rem. in princip. de rei uendic. ꝙ vtiq. est difficile, & qđ probatur per media, de quibus per Spe. ti. de acti. & petitioni. §. sequitur. ver. sin autem uelis. & in titu. de locato. §. fi. uersi. 56. & per Bart. & Doct. in l. rem quæ nobis. de acq. poss. & in l. quidam in suo. de conditio. insti. & per glo. & Doc. in l. cum res. C. de proba. qđ vtiq. non credo fuisse probatũ, q̃uis probationes nõ viderim. Sed etiam dato ꝙ deductũ fuisset dñiũ vel quasi, iuxta ea, quæ habẽtur in d. c. Abbate sane. & in §. aliæ. instit. de actio. Ex alio tñ capite non posset obtinere, nec potest dicta actio realis cõpetere nedũ ꝯ certũ possessorem, sed nec ẽt cõtra regem. Nam ex quo nobilis Gulielmus omne ius, qđ habebat in dictis castris, trãstulit in dictũ regẽ ex ꝯtractu permutationis, quamuis dictus ꝯtractus postea ex cõuẽtione partiũ fuerit ipso iure resolutus, dicto dño rege non adimplente, uel promissa nõ obseruante, tñ dominiũ dictorũ castrorum non fuit ipso iure re 14 translatũ in dictũ Gulielmũ, & † ubi ex contractu & traditione in aliũ dominiũ transferur, sicut mediante cõtractu ꝑmutationis, & traditione fuit in casu nostro trãslatũ in ꝑdictũ dominum regem, resoluto cõtractu, ẽt ipso iure, nunquã reuertitur dominium ipso iure ad tradẽtẽ priorẽ dñm, sed opus est traditione, & sic requiritur actus retro similis, ſm glo. not. in l. 1. in fi. quã Bal. ibi notat & comendat. C. de inoffi. donatio. ꝙ procedit ẽt, si ꝯtractus ipso iure annullaretur ex post facto ex dispositione legis, vel statuti, ſm Bar. in l. si ita quis. §. ea. l. de verbo. oblig. uer. q̃ro vtrũ prohibitio legalis. & Bal. in l. 1. in 3. co. & ibi ẽt Alex. solu. ma. & Bal. in l. cũ mulier. col. 10. ver. secũda dubitatio, &c. eodem tit. & faciunt notata per eũ, in l. 1. in 6. q. C. si quid in frau. pat. & in l. traditionib. C. de pactis. & idem in terminis nostris vult Alex. in d. cõs. 92, 1. vol. vbi etiam dicit, ꝙ prædictis non obstat tex. in l. si quis maior. C. de transactionibus, quia ibi pœna quoad translationẽ rerum datarum ipso iure non committitur, scđm Bal. Saly. & Pau. de Cast. & est de mente gl. ibi secundũ eũ, quæ opinio confirmatur, quia est speciale in pacto legis cõmissoriæ, & addictionis in diem, vt ipso iure reuertatur dominiũ ad venditorẽ, si nõ seruetur conditio apposita in venditione, ſm gl. in d. l. traditionib. & in l. si ager. de rei vend. & in l. iurisgentium. §. quinimmo. de pactis. ergo in contrarium est ius commune. l. ius singulare. de legi. & in regula, quæ a iure. de reg. iuris lib. 6. In casu autẽ nostro non est pactum legis cõmissoriæ, vel addictionis in diẽ, quamuis actũ sit, ꝙ contractus ipso iure sit resolutus, & qđ castra deuoluantur,

tur ipso iure ad dictũ Gulielmum, quia ad hoc vt dicat pactum 15 † legis cõmissoriæ, vel addictionis in diem, est necesse, q conci piatur formaliter, ſm formã a iure traditam, nec sufficit actũ fuisse, q ipso iure contractus resoluatur, ut probatur in l. pen. C. de ædilitijs action. ubi fuit actũ, q si res uendita displicuerit q sit inepta, & per verba directa, quæ resolutionẽ cõtractus ip so iure importãt, vt notãt gl. & Doc. in l. 1. de don. & tñ pactũ nõ est legis commissoriæ, nec habet effectum, ut ipso iure trãſ feratur dominium, & ibi probatur, & ita p illũ textũ tenet etiã Bar. in d. l. 1. in fi. de don. ideo dicit Ang. in l. 3. C. de pactis in ter emp. & vend. qđ ad hoc vt ex dicto pacto dominium transferatur, est necesse, q sit formaliter conceptum, & ſm formam a lege traditam, hoc ẽt est aperte de mente gl. in d. l. 1. dũ dicit, q est speciale in dictis pactis, ut qñq; detur actio in rem, s. qñ verba sunt directa, & tñ negat hoc locũ habere in donatione facta sub quocunq. pacto, & sub quibuscunq. verbis, nisi esset bonitio ob cãm alimentorũ, & hoc ẽt ibi apertius dicit Bar. & Ang. ad idẽ est etiã tex. ĩ l. si hoĩem. de vsucap. vbi verba fuerũt ipso iure resolutiua contractus venditionis, & tñ nõ retrãsfer tur ipso iure dominium, quia pactum non erat conceptũ sub il la conditione formaliter, sub qua pactum legis commissoriæ, & addictionis in diem concipitur, & ibi Bar. & Ang. no. illum tex. & ita etiam intelligit Ang. & Imo. in l. naturaliter. in prin. de vsucapio. non sufficit ergo, qđ agatur ut contractus ipso iu re resoluatur ad effectũ dñij ipso iure transferendi, nisi sit pa ctum legis cõmissoriæ, & addictionis in diem appositum in cõ tractu uenditionis, & formaliter cõceptũ sit, vt a lege traditur in locis pallegatis, ergo in casu nostro nõ põt ipso iure dici qđ sit resoluturus, & ex quo pactũ est appositũ sup ꝯtractu pmu tationis, & nõ venditionis, & est expressum & cõceptũ sub alia forma & sub ꝯditione, quæ non apponitur in dictis pactis for maliter conceptis, & ista est cõis opinio ſm Raph. in d. l. 1. Nã q̃uis resoluto contractu apud posſidẽtẽ remaneat res sine cã, tñ ex quo ab initio in eum fuit ex causa iusta & habili dominiũ translatum, non perditur ipso iure dominium, nec transfertur qđ patet, quia competit condictio sine cã, quæ nõ datur domi no, pterq̃ cõtra furẽ. l. fi. in fi. vsufr. queadmo. cauea. & in §. sic itaq. insti. de actio. Et ex pdictis oĩb. formaliter concludit Ale. in cõſ. 10. & in d. cõſ. 12 1. primo vol. in istis terminis & similibus, q resoluto cõtractu ipso iure, vel ex partiũ cõuẽtione, vel ex legis dispositione, nõ possit agi aliqua actiõe reali, nec actio ne psonali ad ipsam rẽ, aut ad eius possessionẽ contra tertium possessorẽ, nec etiam possessorio recuperãdæ, ex quo ab initio voluntarie & ex contractu voluntarie celebrato possessionem amisit licet ex postfacto causã deducta sit ad non causam, per iura & rationes præallegatas, prout plenius per eum in dictis consiliis, & hoc puto tutissimum fundamentum, propter qđ præcipue in hanc deueni sententiam. Et propterea cõcludit, q licet agere possit dictus Gulielmus actiones personali ad inte resse cõtra regẽ, nõ tñ põt agere reali, nec contra dictum regẽ, nec contra dictũ dñm ducẽ, cõtra quẽ ẽt cõdictione sine causa agere non põt rõne proprietatis, nec rõne possessionis, p qua ẽt agi non põt aliquo alio remedio possessorio, ut ex prædictis clare colligitur. Superest nunc ad allegata in contrariũ rñdere. Non obstat igitur in primis, q contractus sit resolutus ipso iu re, quia, ut dictum est, p hoc ipso iure non retransfertur domi nium, qđ prius fuit quæsitum ex contractu & traditione, nisi esset pactum legis commissoriæ, vel addictionis in diem, in qui bus iure speciali est introductum, qđ resoluto contractu resol uatur etiam acquisitio dominij facta emptori, ut plenius dictũ est supra. Non obstat qđ no. gl. in cle. 1. de immu. eccle. qa ipso iure quis absoluitur ab excõicatione incursa virtute alicuius cõstitutionis, si illa habeatur pro inserta, qm ẽt ipso iure inci derat in excõicationẽ sine alio facto. Nã idẽ esset ẽt ĩ dominio 16 acquisito ipso iure sine traditione, quia resoluto † cõtractu ẽt ipso iure retransferretur, vt probat in l. fi. & ibi Doct. maxime Alex. C. de leg. sed in casu nr̃o dñium non fuit q̃situm dño regi absq. traditione, iõ nõ põt retransferri absq. traditiõe. Nõ obstat quod vult Pau. de Cast. in l. si cum uenderet. de pig. actione. quia male loquit, ut patet ex præmisis, & illũ reprehendit Ale. in d. cõſ. 10. nec tex. in d. l. si cũ vẽderet, probat opinionem suam, quia ibi venditor non erat dñs, sed tanquã creditor ha bebat tm̃ ius pignoris, qui uendendo uidet tm̃ ius pignoris vel le transferre & non dominium, vt colligitur ẽt ex pacto per eũ apposito, ĩ quo egit, q oblato pretio per debitorem, liceret ei recipere rẽ suã, quæ verba significant, q dñium apud debitorẽ remansit, & q creditor ius pignoris tm̃ transtulit, & ita ad illũ tex. respondet etiam Al. in d. conſ. vbi dicit hoc etiam fuisse de mente Fulgo. in d. l. si cũ venderet. ex pdictis etiam patet respõ sio ad l. lex vectigali. de pig. quam allegat Pau. de Cast. quia im immo si castra eẽnt ẽt apud regem, ius dominii non resolueretur ipso iure, ergo nec etiam resoluitur, postquam in aliũ fuit translatum. Non obstat ẽt, q ex pacto & contractu dicti dñi re gis ipso iure dominium potuerit retransferre, q̃uis in priuato secus, per ea qui supra fuerunt allegata pro contraria parte. Et primo, quia illud procedit de plenitudine potestatis & non de 17 iure ordinario, quum igitur † potuisset hoc facere vtendo dicta plenitudine potestatis, tamen in dubio non psumit vti uo luisse & iõ Ang. in d. l. officium. loquitur, qñ princeps donat ex certa scientia, & sic qñ apparet, q vult vti suprema potestate, q apparere dicitur per dictam clausulam, iuxta ea quæ habentur in c. ad hæc. de rescr. & plene in l. quidam consulebant. de re iud. vñ dicitur, q in dubio non psumit, q princeps voluerit vti plenitudne potestatis, sed iure communi & ordinario, secundum Inn. in c. innotuit. de elec. & Ang. in l. bñ a Zenone. C. de quadrien. pscr. & Bal. & Pau. de Ca. in l. testm̃. C. de test. & p Al. late in l. quanquam. C. de test. mili. quamuis ẽt uoluerit rex, q resolutio contractu permutationis, castra pleno iure deuoluantur ad Gulielmum, hæc tamen verba non significant pcise, & de necessitate, q voluit dominium ipso iure retrã ferri, sed possunt intelligi, q deuoluantur eo mõ quo ius dispo nit, s. mediante traditione, & ita reperio in terminis dixisse dominum Card. in consil. 93. incipiente, Nobiles viri, & c. ibi hæc verba, videlicet feudum fuit ad ecclesiam deuolutum, apposita in bulla apostolica intelligit, ut non significent deuolutionẽ ipso iure, sed eo mõ quo a iure disponitur, s. mediante reuoca- 18 tione, & ista sit prima responsio. Secundo rñdetur, q † Bal. & Ang. in locis in contrarium allegatis loquitur in priuilegio & in donatione principis, quæ dicit potius beneficium, quæ plenissime est interpretanda contra principem. l. fi. de const. prin. secus aũt, qñ aliter & alio modo simpliciter contraheret cum priuato quia tunc ad translationem dominii est necessaria tra ditio, ſm Bal. in c. 2. in vlt. col. de noua for. fidel. vbi post And. de Iser. dicit, q multum refert, vtrum cum principe contrahat, & in tali contractu locum hẽt ius commune, ut si post contractum princeps sit obligatus ad tradendũ, & ante traditionem, non acquiritur dominium, nec possessio, & iõ ſm eũ. l. omnes. & l. bene a Zenone. C. de quadri. præscriptione. intelligi debet interueniente traditione. si uero princeps gratiam facit non p viam contractus, tunc ex ipsa gratia dominium transfertur sine traditione, quia ista est natura collationis gratiosæ, c. si tibi absenti. de præben. in 6. & ibi latius per eum. & subdit, q q̃libet gratia principis dr̃ priuilegium, ut no. Ioan. And. in c. olim. de 19 verb. signifi. in nouella. Tertio etiam respondetur, q † licet ex contractu principis dominium absque traditione transferatur, tamen si ipse ex contractu & traditione dominium acquisiuisset, & actum eẽt, q in certum euentum contractus ille resolua tur, non tamen uidetur isto casu in dubio velle, q ab eo ipso iure abdiceretur, & q sine traditione retransfertur, q probat concludenter. Nam statutum potest inducere, q dominiũ sine possessione transferatur, ſm Bal. in l. j. in j. not. C. communia de leg. immo ẽt põt operari. q dominium & possessio absque traditione transferatur. l. raptores. & ibi Bar. C. de epiſ. & cler. & l. fi. C. de sac. san. eccl. & tamen si statutum annullet ipso iure contractum, non tamẽ per hoc uidetur uelle, q dominium ipso iure transferatur, quamuis hoc facere potuerit, ſm Bart. in d. l. si ita quis. §. ea lege. de verb. ob. & Bal. in locis superius allegatis. ergo in proposito, quamuis princeps possit facere. q ex suo contractu trãsferatur dñium sine traditione, tñ qñ in eũ p contractum & traditionem dñium fuit trãslatum, nõ tñ facta resolutione illius contractus ex aliquo euentu videt in dubio uoluisse, q ab eo ipso iure dominium recedat. Item nõ obstat, q rex Renatus in suis literis fuerit confessus, dicta castra fuisse in donatarios translata cũ sua cã, quia talis confessio demũ potuisset dictis donatariis nocere, qñ facta fuisset ante donatio 20 nem, secus autem † ex quo fuit facta post Io. And. in dicto titulo

tulo de testa.§.nunc tractemus.in ordin.magna.alleg. in cõtrarium,& Barto.in l.repetita.ff.de fide instr. & idem in aliis probationibus ut per Bart.ĩ l.si superatus.in prin.da pig.Nec post dictam donationem licuit dicto domino regi imponere onus dictæ pensionis trecentorum ducatorum super dictis castris iam donatis,quia a dicto contractu recedere non potuit,nec in totum,vel pro parte,nec tanquam priuatus, nec tanquam princeps.l.post perfectam.C.de don.quę sub modo.c.1.de ꝓba.Postremo non obstat,quòd respectu possessionis posset agi condictione sine causa, vel possessorio recuperandæ, quia superius ostensum est,hoc esse falsum, præsertim contra tertium possessorem, contra quem dari non potest dicta condictio,nec aliqua actio ꝑsonalis.d.l.cum precibus. vbi est casus. C.de rerum permuta. sed contra regem agi potest actione prę scriptis verbis, vel condictione sine causa, ut ibi. Non obstat etiam,quod posit condemnari.d.dux citatus,si sua putat interesse:ex quo comparuit & causæ astitit, quia ideo non potest condemnari.ex quo non tenetur.nec actione reali,nec personali, & propterea cum contra eum non posit agi directe vel indirecte,sua non intereat comparere, & sic adhuc est defensor uoluntarius,ex quo non est purificata cõditio sub qua fuit citatus,vt declarat Alexandr. in d.l.de pupillo.§.j. de noui ni ope.nuncia.nec de dicto loquitur Aegid. Beld. lã.in d.dec. 11.sed de illo qui de suo interesse probauit,& sic de illo,contra quem agi poterat. Et ex his omnibus demum concludo,dictũ illustr.dominum ducem nullo modo teneri.nec reali,nec personali actione,& consequenter quod non potest condemnari,sed debet potius absolui,nec debet aliquo alio modo super dictis castris molestari. Laus Deo.

ADDITIO.

In hac eadem causa consuluit etiã Ias. consi.128.uol.4. et Deci.contra consi.187. vbi uide quod annot. Hier. Zanch.

¶Possessorium reintegrandæ quando non competat, & taxatur ineptitudo libelli.

SVMMARIVM.

1. *Venditio ex pacto legis commissoriæ,uel addictionis in diem resoluitur ut ex retro etiam in præiudicium tertij.*
2. *Bannitus restitutus cum clausula, quod condemnatio habeatur pro non facta,recuperat bona etiam in alios translata.*
3. *Titulus habitus ab habente, plenum dominium,si in cõditionis euentum resoluatur,resoluitur ut ex nunc,& non ut ex retro, excepta resolutione ex lege comissaria,uel in diem addictione.*
4. *Ratihabitio in præiudicium tertij retro non trahitur.*
5. *Dictum supra nu.2.procedit,quando in restitutione mandatur non audiri excipiens de condemnatione,aliàs secus.*
6. *Princeps non potest a suo contractu discedere.*
7. *Promissio intelligitur rebus stantibus,prout stant.*
8. *Verbum pleno iure,importat substitutionem directam, non tamen in contractibus deuolutionem directam,quia ibi aliud importare potest.*
9. *Distractus debet esse eiusdem naturæ cũ contractu,& ideo princeps ex distractu ipso iure dominio non priuatur.*

CONSILIVM XXXIII.

RVRSVS perlecto & diligenter cõsiderato consilio aliàs per me edito in fauorẽ Illustris.ducis Lotharingiæ adhuc sum in eadem sententia, & vt petenti morem geram iterum instabo, circa ea, quę continentur in illo. ¶Est igitur prima conclusio,ꝙ inepte agit medio possessorio reintegrandæ ꝯ dictum d. ducem singularẽ successorem serenissimi regis Renati, tanquam Gulielmus de Baucio uoluntarie & ex iusta causa.s.permutationis ceciderit a possessione,iuxta notata per Doctores in c. cum ad sedem, & in c. sæpe.de restitutione spoliato.& magis in specie per Al. consi.92.1.vol.contra quam conclusionem de nouo instatur. Nam ex conuentione partium est actum,ꝙ dicto domino rege non implẽte promissa ipso facto non ualeat & resoluatur permutatio,adueniente igitur casu resolutionis fingitur retro non contractum,sed Gulielm.& Bald.in l.ab emptione.de pactis.in vlt.col.dũ q̃rit,quid si rõne contractus dẽt aliquid soluĩ alicui dño,vel fisco,vtrũ fiẽt duæ solutiones:qñ primo est celebratus cõtractus, scđo qñ contractus resoluitur,uel de partiũ uolũtate cassatur,& cancellatur,& rñdet, ꝙ aut resoluitur ipso iure per pactũ appositũ a principio & tunc nihil debetur dño vel fisco,quia fingitur nõ contractũ.l.commissorię. C. de pactis inter emptorẽ & venditorẽ.cũ simili.Si ergo fingitur nõ ꝯtractũ, & ut ex retro soluitur ꝯtractus,ab initio fingitur sine aliqua causa a sua possessiõe dictũ Guliel.cecidisse, & quidem culpa & dolo aduersarij non adimplentis, & per consequens videtur,ꝙ contra dictum dominũ ducẽ cõpetat dictum remedium reintegrandæ.Nec obstare uidetur dictum consiliũ Ale. quia in casu suo cessat dicta ratio,quamuis ẜm veritatẽ ex iusta cã ceciderit Guliel. ab initio a sua possessione, magis tamẽ dẽt attendi fictio,qua sine aliqua causa cecidisse dicitur,quia ubi fictio & veritas concurrunt circa idẽ respectu eiusdẽ temporis. & tendunt ad contrarios effectus,fictionem sequimur,& non veritatẽ.l. retro.l.in quib.de capt. & declarat Bar. in l.1.§. hoc autẽ senatus.ad senatuscõ. Syllania.& ideo dicebat Petr.& Cy. in l.cõmissorię.C.de pactis inter empto.& vendito.ꝙ † venditio resoluitur ut ex retro, mediante pacto legis commissoriæ, & addictionis ĩ diẽ, & talis fictio videtur ẽt locũ habere, quamuis ꝑ eã tertio possessori inferatur præiudiciũ. l.fi.§. sin autem sub cõditione.C.cõmu.de leg.ubi purificata conditione legati contra heredem obligatũ alienatio facta per eũ conditione pẽdente resoluitur,vt ex retro,& sic in ꝑiudiciũ acquirentis, qui propter hoc interim non vsucapit,nec pręscribit,ut ibi dicitur & qui ex hoc ipso iure dominio priuatur,quo non priuatũ statim,si alienatio,ut ex nũc resolueret,ut sentit Pet.& Cy. in d.l. cõmissorię, & dicetur paulo post. Pro hoc facit, qđ voluit d. Car.in c.quia diligentia.de elect.& Imo.ibi in fi.vbi concludũt ꝙ quãuis † bannitus restitutus regulariter non recuperet bona interim per fiscum alienata,ẜm Doct. in l.Gallus.§.& quid si tantũ.de lib.& posth. si tamẽ princeps restituit bannitũ cum clausula non obstañte quacũq. cõdẽnatione, quam vult haberi pro non facta,recuperabit bona in alios translata,& hoc q̃a uerbũ illud pro non facta,significat vt ex retro,per no. per gl. in cle.1.de immuni.eccl.quam sic declarat Pet.de Anch.in c.1. circa.20.char.ver.& licet ista sit communis Doc.&c.de constitu.& bene probatur in d.§.sin autem sub conditione. Satis ergo constare uidetur, ꝙ attenta dicta fictione Guliel. ceciderit ab initio a sua possessione sine iusta causa, & per consequens, ꝙ agere posit possessorio reintegrandæ. Et similiter eadem ratione uidetur dicendũ, ꝙ agere potuerit petitorio, & qđ ei cõpetat rei uendicatio, quia queãdmodũ permutatio resoluitur ut ex retro,ut pr̃edixi,eodẽ modo vr̃, ꝙ donatio facta per regẽ antequã contraueniret resoluatur,& quidem ut ex retro ut probatũ in d.§.sin autem sub conditione.& in §. hoc autẽ. in auth.de non eligen.secun.nuben.quia qui non hẽt dñium liberum,non potest liberè transferre,sed cũ sua qualitate. ẜm Bal. in d.§. sin autẽ sub cõditione. in fi. & probatur ex notatis per Bar.in l.in diẽ.de aqua plu.arcen.& hoc magis,quia rex in suis literis declarat,ꝙ dicta castra erãt infecta uigore dictæ permutationis,& ꝙ non potuerunt absq. onere,de qua in ea,in præiudicium ipsius permutantis in aliũ transire.Accedit ẽt,quia ex contractu principis dñium transfertur ipso iure, ẜm Ang. in l. officio.de rei uend.cũ ꝯcordã. de quib.in alio consi. & quãuis Angel.ibi dicat,hoc esse uerũ,qñ princeps donat ex certa scientia, non tamẽ loquiť de illa clausula ex certa scientia,quæ æquipollet clausulæ de plenitudine ptãtis,iuxta no. in c.ad hæc. de rescr.sed dum dicit ex certa scientia,id est ꝙ appareat,ꝙ ista sit mens sua,prout apparere dicitur in casu nostro,in quo expressè agitur, ꝙ dicta bona pleno iure ad dictum Gulielmũ deuoluantur,quia cũ contractus principis ꝑ lege habeatur.l.pen.C. de don.inter vir.& uxor.& l.ciuitas.& ibi Bar.si certum pet.pt ipso iure dominiũ transferre de potestate ordinaria,sicut & ipsa lex.l.fi.C.de sacrosan.eccle.l.a Titio.de furtis.cũ simi.Et ꝓpterea non est opus vti plenitudine potestatis, & ex hoc tollitur prima rñsio,quæ ad hoc dabatur in alio.cõs.Et similiter ꝑ ꝑdicta tolluñ aliæ duę responsiones ibidẽ datæ, quia ꝓcedũt eo casu,quo princeps simpliciter contraxisset,& nõ qñ expresse disposuit,ꝙ pleno iure deuoluantur ad Gulielmũ, quia tũc vr̃ velle dñiũ transferre ipso iure, ẜm Bal.in c.1.quid sit inuestitura.

tura. Et per prædicta satius etiam reuerendissimus ac clarissimus do. Claudius prædictas responsiones conatur impugnare in suo locupletissimo consi. & pro responsione contrarii cõfugit ad remedium l. bene a Zenone. C. de quadrien. pscr. circa quam instat prolixe, quæ vtrum ad rem faciat uel non aliter, non intendo detegere, ne videar plus sapere quam oporteat sapere, qm̃ officii nostri est oĩa quæ, alleguntur in fauorem illustrissimi ducis confirmare aut saltem non impugnare, aut conniuentibus quodammodo oculis pertransire. Sed præmissis nõ obstantibus contrarium verius arbitror, & ꝙ circa possessorium sit in præcedenti consilio recte conclusum. Nam ꝙ remedium reintegrandæ non competat satis probatum est in dicto cons. ex quo Gulielmus voluntarie & ex iusta causa, s. permutationis cecidit ab initio a possessione, quamuis etiam titulus deinde sit resolutus, & prout etiam in terminis concludit, & late comprobat Ale. in d. consi. 92. 1. vol. Est igitur sola vis respondendo ad allegata in contrarium. Non obstat igitur primo, ꝙ resoluatur contractus permutationis, ut ex retro, & sic ꝙ fingatur, Gulielmum ab initio sine cã cecidisse a sua possessione, quia hoc negatur. Nam ubi quis † titulũ habet ab eo, q plenum habet & liberum dominium, si agatur ut in conditionis euentũ titulus ipso iure resoluatur, fit resolutio ut ex nũc, & non ut ex retro, ut est casus in l. si hominem, de usuca. Quia enim ibi actum fuit, ꝙ prædium esset inemptum, si aliqua conditio extitisset, ipso iure resoluitur emptio, si purificetur cõditio, ut probatur ibi in uerbo, soluerit, & in uerbo, retro acta, secundum expositionem Dy. cui etiam quo ad propositum nostrum non contradicit expositio Bar. & tamen illo casu resolutio fit ut ex nunc, & non ut ex retro, quod cõstat, quia emptor interim, id est ante resolutionem usucapit, prout utique non usucaperet, si resolutio traheretur retro ut est casus in d. l. fi. §. sin autem sub conditione. C. commu. de leg. & istud etiam clare uult Bar. in l. si ita quis. §. ea lege. de ver. obl. dum quærit de statuto disponente, ꝙ donatio intra mensem non insinuata sit ipso iure nulla. Nam secundum ipsum si intra tempus non insinuetur ipso iure contractus resoluitur, & tamen secundum eũ non transit dominium ipso iure, & remittit etiam se ad notata in l. j. de dona. ubi idem uoluit, dum reprehendit rationes Dy. & Pe. uolẽtiũ, ꝙ p illa uerba directa, s. res sit inempta, annulletur contractus ut ex retro, & ex hoc sequatur dominii translatio ipso iure. Nam secundũ Bar. regulariter est falsum, per l. pe C. de ædi. acti. & est speciale in pacto legis commissoriæ, & addictionis in diem, quòd habeat prædictum effectum, & sic extra dictos casus uult Bart. quod resolutio non trahatur retro, quamuis superueniat ipso iure contractus annullatio. Cũ ergo serenissimus rex causam habuit a Gulielmo, qui in dictis castris dominium habebat liberũ, quamuis permutatio in conditionis euentum sit ipso iure resoluta, non tamen resolutio retrotrahitur, sed nunc inducitur, cum hoc pactum non fuerit legis commissoriæ, nec addictionis in diem. Et per hoc patet responsio ad notata per Guliel. & Bal. & in d. l. ab emptione, & p Pe. & Bal. in d. l. commissoriæ, quia loquuntur, & dictum eorũ procedit in dictis pactis, nec aliter dictum eorum potest esse verum, ut patet ex præmissis, cum igitur resolutio dictæ pmutationis non trahatur retro, sequitur, ꝙ Guliel. ab initio ex iusta causa cecidit a sua possessione, tam secundum fictionem, q̃ secundum ueritatem. Nec ẽt prædictis obstat d. l. fin. §. sin autẽ sub conditione, quia illo casu ille, cuius titulus resoluitur purificata conditione, causam habebat ab hærede, qui liberum dominium non habebat, cum sub conditione ad rem alienatam legatario teneretur, ut ibi Bal. in fine, & propterea illo casu resoluitur alienatio, ut ex tunc, & non prout ex nunc, & idem est eadẽ rõne in casu. §. hoc autem. in auth. de non eligen. sec. nub. & hac rõne attenta sequi uidetur, ꝙ donatio facta per regem domino duci, & suæ coniugi in euentum conditionis resoluat, ut ex retro, quia causam habent a rege, qui liberum dominium non habebat, sed cum effectu eo esset priuandus in conditionis euentum, per hoc tamen non sequitur, ꝙ Gulielmus fingatur ab initio a sua possessione cecidisse, quia resolutio dictæ donationis trahitur solum ad tempus quo fuit celebrata, & non tẽpus quo Gulielmus tradidit, quia ipse non causa dictæ donationis, sed ex titulo permutationis dominium trastulit: quæ pmutatio, ut dixi, non resoluitur, ut ex tunc, sed solum prout ex nunc, & ideo quo ad remedium possessorium, permutatio & eius resolutio est in consideratione, & non donatio. Præterea, vt ẽt statim dicetur, donatio regis non trahitur retro. Quo igitur ad possessorium constat, recte fuisse cõclusum in alio cõs. Et idem est dicendum, quo ad petitorium per ea, q̃ allegantur in eo. Nec allegata superius obstant quoquo modo, qm̃ falsũ est, ꝙ permutatio facta per Gulielmum habeatur vsq; ab initio non facta, sicuti proxime dictum est, p l. si hominem. de vsuca. & per Bar. in d. §. ea leg. in d. l. j. de donat. & facit, quod notatur in l. 1. C. de inoffic. dona. cum aliis concord. de quib in pdicto cons. Non obstat etiam, ꝙ donatio postea facta a rege non habente dominium liberum, habeatur pro non facta ab initio quia ubi ẽt sic esset, dominium ad Gulielmum ipso iure non rediret, sed ad dominum regem donantem, & a quo postea ipso iure dominium non discederet, cum resolutio tituli permutationis habiti a Gulielmo trahatur retro, ut sæpe dictum est, & præsertim trahi non debet retro prædicta resolutio permutationis in præiudicium tertii, hoc est dictorum iugalium, per notata in l. Gallus. §. & quid si tantũ. de liberis & posthumis. & p notata in l. indebitum. §. fin. rem ratã hab. ubi habetur, ꝙ ratihabitio † in piudicium tertii nõ trahitur retro, quod est uerum. prout declarat Bar. in l. amplius non peti. eo: dem tit. & hoc magis in proposito confirmatur ex his, quę uoluit do. Card. in cap. ad petitionem. de accusationi. ubi concludit, quod si princeps restituit bannitum cum clausula, ꝙ † condemnatio habeatur pro non facta, quod talis restitutio effectum non habebit, quoad bona interim per fiscum alienata, & cum eo transit ibi Io. de Ana. in 7. col. & Fely. in c. fi. circa. 4. co. de constit. & quamuis in contrarium alleget eundem Card. & Imo. in c. quia diligentia. de elect. de qb. superius est habita mẽtio, tñ Cardi. ibi hoc casu non loquitur, sed qñ nõ tantũ princeps voluit cõdemnationẽ haberi pro non facta, sed ẽt statuit ꝙ non audiatur excipiens de dicta condemnatione, & propter hoc vltimũ præiudicatur tertio, quia repellitur si de confiscatione velit excipere, prout ẽt dictum Car. declarat & intelligit Ale. & nouissimi, in d. §. & quid si tãtum. & ipsemet Fel. in c. inter quatuor. de maio. & obed. Queãdmodũ ergo in casu Card. in d. c. ad petitionẽ. quoad tertij præiudiciũ non resoluitur cõdemnatio, ut ex retro, quãuis uerba viderentur aliter sentire, sicut in casu nostro, & multo minus debet resolutio permutationis factę cum rege trahi retro in pręiudicium tertij. i. ipsorũ iugalium. Nec obstat tex. in l. qui balneum. & l. potior. in prin. qui pot. in pig. habe. quia ubi conditio trahitur retro in præiudicium alterius, ne auferat priori creditori ius q̃sitũ spe ex 9̃tu ꝯdõnali, ꝙ aliter saluũ ẽe nõ posset, & ĩ casu nr̃o q̃uis resolutio pmutationis retro ñ trahat, at tñ alienõ ĩterim facta resoluit, & hoc quia dicti iugales donatarij cãm hñt a rege, iõ authoris titulo resoluto, ẽt ut ex nũc resoluit ius acceptoris. l. lex uectigali. de pig. & d. §. hoc autẽ. & ꝓñs saluũ remanet ius Guliel. quia agere pt cõtra regẽ actione personali, vel condictione sine cã, ꝓut illa ẽt solũ cõpeteret, si rex nõ alienasset: uel dici potest, qđ in casu nostro sub conditione ptãtiua erat concepta resolutio, quę retro non trahitur, vt dictis legibus, & ita potest intelligi. d. l. hominem. cum gl. & l. pen. C. de ędil. actio. præcedens tamẽ rñsio magis placet, ꝑ ꝑ no. per Barto. in d. §. ea lege. ex quibus probatur, ꝙ idem esset, si conditio potestatiua non esset, uel forte dici põt, aliud in cõditione, quæ suspẽdit dispositionem, & aliud in conditione, quæ resoluit. Itẽ non obstat d. l. fi. §. sin autẽ sub cõditione, quia alienatio fingitur ab initio non facta in piudicium acquirentis, & sic non tertij, sed ipsiusmet contrahentis, iõ ad commodum tertij, id est legatarii, qui alienationi non cõsensit, hr̃ retro pro non facta, & sic illo casu fingit, nõ ut tertio piudicetur, sed ut illi per fictionẽ succurratur 9̃ illum, qui est pars contractus, sed in casu nr̃o si pmutatio annullaretur, ut ex retro fingeretur in piudicium aliorũ, s. dictorum iugalium, qui dictæ permutationi non interfuerũt, quinimmo arbitror, ꝙ ẽt resolutio locationis factæ per regẽ dictis iugalibus non trahatur retro, & sic, ꝙ prædicti non priuentur ipso iure dñio, per regulam traditam in d. leg. 1. C. de inoffic. don. & in d. §. ea lege. & in aliis locis allegatis. Nec obstat, ꝙ habeant cãm a rege, qui non habebat dominium liberum, d. §. fin autem sub cõditione. & d. §. hoc autem. quia in casibus illis illud contingit: quia ubi alienatio pendente condõne

ne, sequuta non eet, dominium ad eum, qui in euentum condõnis vocatus erat, ipso iure redijsset, sicut est legatarius. l. a Titio. de fur. & filius primi matrimonii, ad quē proprietas lucri donationis p p nuptias redit, si mater ad secundas nuptias trāsit, vt hr̄ in §. q. pcedit. d. §. hoc aūt. Ne igit̄ uocatus in illū euentū in acquisitione dñii per alienationē factam pendente cōdōne patiat̄ piudiciū adimpleta conditione, resoluitur alienatio facta pure ut ex retro, & hr̄ p non facta vsq; ab initio, sed in casu nr̄o cessat dicta rō, q̄a si castra, q̄ ad regem puenerunt ex titulo permutationis, apud ipsum fuissent tpe, quo ꝯuenit, & sic tempore, quo conditio, sub qua ipso facto resoluenda erat, purificata fuit, dominiū non fuisset in Gulielmum retrāslatū ipso iure d. l. si hominem. & in pcedentibus dici plenius, iō si ex euentu dicti implemēti conditionis resoluatur alienatio p eum facta, interim non dēt resolutio trahi retro, q̄a Gulielm⁹, cuius fauore resoluitur donatio, ex hoc piudicium non patit, quia licet per hoc non priuetur donatarius ipso iure dominio, non tñ p̄eiudicatur dicto Gulielmo, qui omnino dominium ipso iure non acquisiuisset, si tunc castra apud regem fuissent, ēt non dēt trahi retro, q̄a hoc Gulielmo, cuius fauore fit resolutio, non prodesset, sed potius regi, ad quē dominium rediret, ut dixi etiam superius. Non obstat insuper dū dicebatur, ꝙ ex ꝯtu principis vel alterius non recognoscentis superiorem dominium transferatur ipso iure, quia ultra rñsiones aliàs datas rñdetur clare, ꝙ illud procedere posset, vbi dominium esset apud regem, t pe quo agitur de dominio transferendo, sed in casu nostro dicto tpe, s. resolutionis permutationis rex non erat dñs, quia dominium in alios transtulerat per ꝯtū donationis. Nam licet voluerit, non tamen potuit donatarios suo domi-

6 nio priuare, quia † non potest princeps a suo contractu discedere. cap. 1. de prob. per Cyn. & alios, in l. digna uox. C. de legi. & illa cōuentio. s. ꝙ castra deuoluant̄. ad dictum Gul. ple

7 no iure locum hēt re integra, & intelligitur † reb. stātib. prout stant. l. quero. §. inter locatorem. ff. locati. l. si fuerit in prin. pro socio. & in l. cū q̄s in pri. de solutio. q̄ iure loquunt̄ in ꝯtib. & idē in dispōne legali. l. qđ Seruius. cū gl. de ꝯd. ob cau. cū ꝯcord. de quib. ibi, & per istud constat, ꝙ opus non est laborare circa intellectum. l. bene a Zenone, quia ut in præcedentib. est plene probatum, ex natura resolutionis contractus permutationis, vel donationis non est ꝙ dñiū amittat ipso iure, nec ēt pōt amitti ex principis uoluntate, cū ex eius contractu translatū sit & qui etiam de hoc casu non cogitauit, cū intelligat̄ peruētio in dubio re integra, & rebus stantib. put stant p pdicta, ista interpretatio coadiuuat, q̄a non p̄sumitur, ꝙ princeps alteri præiudicare voluerit. l. ij. §. merito. & §. si q̄s a principe. ne q̄d in loco public. pñt ēt respōsiones prius datæ optime sustineri. Quare prima fuit, ꝙ ex contractu principis dñiū trāsferri pt̄ de plenitudine ptātis, & non aliter, ut est de mente An. in d. l. officiū, q̄ loquit̄ de donōne facta ex certa scia, qua plenitudine nō vr̄ vti princeps in dubio, ut hr̄ in l. quāquam. C. de testa. mili. Nec obstat, ꝙ in casu nr̄o constet de voluntate, & ex quo conuenit

8 ꝙ castra deuoluantur pleno iure, tanq̄ † uerbū illud pleno iure, significet dispositionem directā, & sic ꝙ dñiū trāseat directo, & sine traditione, s̄m Bald. in authen. hæc usus p̄statio. C. de sacrosan. ecc. q̄a uerū est, ꝙ substitutionem directā importat, s̄m Bal. ibi, q̄a aliàs in substitutione prolatū nihil operaretur, nec pōt aliud significare, sed in casu nr̄o aliud pōt importare, s. ꝙ castra deuoluantur pleno iure, videlicet, quo ad proprietatē & vsumfructum, q̄a sic res ad aliquem pleno iure dr̄ ptinere, s̄m Bal. in l. mater. C. ad Tertullia. & in l. fœminæ. §. illud. C. de secun. nup. & tanto magis ista interpretatio est sumēda, quia magis concordat cū iure cōi. c. cum dilectus. de cōsuetudi. le. 2. C. de noxa. s̄m quā non transit dñium sine traditione. l. traditionib. C. de pa. Et ppea nō est uerū, ꝙ ex illis verbis

5 cōstet, principem uoluisse dñium ipso iure transferri, cū aliud possint importare, & per hoc sustinet̄ scđa rñsio, q̄ colligitur ex notatis p An. de Iser. & Bal. in c. j. de noua forma fideli. & q̄ impugnatur, tanq̄ constet de uoluntate principis p illud verbū pleno iure, ꝙ utiq; est falsum, vt dixi. Et similiter ex pdictis tertia rñsio defenditur, p q̄ dicebatur, ꝙ ex contractu principis nō retrāferet̄ dñiū ipso iure eo casu; quo in eū mediāte tradōne fuerat trāslatū p regulā, ꝙ ubi ad trāslatōnē dñii requiritur tradō, nunq̄ ipso iure retransfertur sine tradōne, s̄m gl. & Bal. in l. 1. C. de inoffi. don. Nec obstat, ꝙ in casu nostro dicatur, de voluntate principis ꝯria apparere, quia hoc nō esse verū satis ostēsum est, & cōfirmat̄ dicta rñsio, quia eiusdē naturæ debet

9 esse † distractus, cuius est contractus, l. ab emptione. de pact. sicut ergo in principē ipso iure nō trāsfertur dominiū ex contractu celebrato cū illo, ita nec ex distractu dēt princeps ipso iure priuari, qua rōne ad hoc vtitur Bar. in l. & iō. in prin. de condi. furt. & iō nō p̄sumitur, ꝙ princeps per illa verba voluerit a dicta regula discedere, cū possint aliud significare, ut dixi. Postremo non obstat declaratio Regis, de qua in suis literis, circa quā plus laborat pdictus dñs cōsultor, quam expediat, quia dū dicit castra pdicta esse effecta ante donationē, & ꝙ non potuerunt in p̄eiudiciū Gulielmi, absq; onere, de quo in pmutatione, in aliū transferri, istud est plane cōcedēdū, nec p hoc infertur, ꝙ priceps potuerit vel voluerit dictos iugales donatarios suo dñio priuare. Qm̄ ex eo, quia sunt affecta, purificata cōdōne resoluitur permutatio Gul. & donatio Regis, & sic hoc respectu dicuntur cū onere trāsire, sed tñ dñio nō priuātur donatarij ipso iure, q̄a illo nō priuaretur ēt Rex, si apud illum esset dicta castra, ut in præcedētib. est pbatū, quia ergo in hoc Rex nō oneratur, nec grauatur, scilicet, qđ dominio ipso iure priuetur, idcirco non potest hoc onus de persona Regis in donatarios transire. l. traditio. de acq. rer. dom. sed transit cū illo onere, qđ erat apud Regem, videlicet resolutionis ipsius contractus. Et quib. tandem concludo, ꝙ nec possessorio, nec petitorio agi potuit contra Illustr. D. Ducem Lotharingiæ, & prout etiam prius fuit conclusum. Laus Deo.

¶ Concessio castrorum facta in vicariatum ut transeat ad hæredes, an dicatur esse feudum, vel habeat eius naturam.

SVMMARIVM.

1 *Feudum comitatus est indiuisibile, etiam quantum ad administrationem.*
2 *Prohibitio hominis concurrens cum prohibitione. l. operatur, & ubi aliàs prohibitio. l. locum non habuißet.*
3 *Primogenitus solus in feudis indiuid is succedit.*
4 *Consuetudo succedendi in feudum per primogenitum inducitur ex bino actu, cum cursu triginta uel quadraginta annorum, & est ualida & rationabilis.*
5 *Consuetudo etiam particularis unius familiæ iuri derogare potest.*
6 *Concessio castrorum non est feudum, sed officium.*
7 *Inuestitura, & iuramentum fidelitatis in feudis præcedere debent.*
8 *Officij administratio concessa pluribus transit ad quemlibet in solidum.*
9 *In feudum non dignitatis succedunt omnes, & habet locum diuisio.*
10 *Prohibitio diuisionis ex causa ualet maxime ad tempus.*
11 *Testis de auditu non probat etiam in antiquis, nisi concurrente fama & alijs adminiculis.*
12 *Testes deponentes de tēpore immemorabili debent deponere de communi opinione super hoc.*
13 *Iure familiaritatis admißus quis potius præsumitur, quam per iuris sui renunciationem.*
14 *Iurisdictio retinetur per habentem ius etiam ex facto tyranni occupantis qui illam euercet.*
15 *Iurisdictionis concessio in dubio censetur realis, & territorio cohærens.*
16 *Consuetudo & perscriptio quomodo differant.*
17 *Error iustus est loco tituli, & inducit bonam fidem.*
18 *Consuetudo gener alis prouinciæ contra ius, & onerosa, ad loca particularia non extenditur.*

CONSILIVM XXXIIII.

IN HAC lite vertente inter comitem Vgolinum ex una, & eius fratrē comitē Robertū ex altera. uidetur prima facie dicendū, ꝙ solus comes Vgolinus tanquā primogenitus succedat in vicariatu & in eius iurisdictione, quia cōcessio eius facta fuit maioribus prædictorū tanquā comitib. & sic uidetur, qđ

1 castra † de quibus agitur, concessa fuerint in feudū comitatus quod

qđ sui natura est indiuisibile.c.1.§.præterea ducatus.de prohi. feu. alie. per Fed.ꝙ etiã verũ est qtũ ad administrationem. & licet Bar.in l.inter tutores.in fi.de admini. tut. dicat, administrationẽ iurisdictionis diuidi posse, hoc tamẽ locũ hẽt in alijs feudis non autẽ feudo ducatus, marchionatus, & comitatus, secundum Bal.in d.§.præterea ducatus. Et ubi etiam talis concessio non esset feudum comitatus, sed simplex feudũ, adhuc tñ diuidi non posset inuito co. Vgolino, sed omnibus demum cõsentientibus, ut probat tex.in d.§. præterea ducatus, quem ad hoc etiam ponderat Abb.in cons.82. Quanquam in his dubijs &c. in vlt.colu. vbi hoc tenet etiam, quamuis in alijs feudis dictum sit administrationem diuidi posse, per notata per Bart.in d.l.inter tutores.tamen in casu nostro secus esse uidetur speciali ratione, s. quia Papa in concessione facta per eum, diuisionẽ expresse prohibuit. vnde quia talis prohibitio concurrit cum alia prohibitione iuris cõmunis.d.§.præterea. operatur, vt diuisio fieri nõ possit, ẽt in casib.in quib.aliás de iure fieri potuisset, & sic non põt fieri ẽt inter uolentes & cõsentiẽtes, licet nõ sit feudũ comitatus, nec etiam quoad administrationem quantumcunq; cessante illa expressa hominis prohibitione, diuisio

2 de iure dictis casibus fuisset permissa, quia † quotiescunq. concurrit prohibitio hominis cum prohibitione legis, tunc in casibus exceptis a iure, & in quibus prohibitio legis non habebat locum, hominis prohibitio operatur, & effectũ sortitur, ut ꝓbatur in §. sanctissimas. in authen.de non alienan.& not. gl.in c.uerum.de condi.appo.& ĩ c.licet.de iureiu.li.6. & colligitur ex no.per Bar.in l.filiusfamiliâs.§.diui.de lega.1.dũ respondet ad l.2.de usucap.pro emp. & ibi ponderant omnes Moder. cũ alijs concor.de quib.ibi per Alex.Si ergo prædicta castra diuidi non possunt, etiam quoad administrationẽ, sequitur ꝙ in il

3 lis † primogenitus solũ succedit, ẜm gl.Inn.& omnes in c.licet de voto.vbi habetur, ꝙ in regno, & in alijs dignitatibus sęcularibus rõne indiuisibilitatis primogenitus succedit, quæ ratio habet locum in casu nostro, & talis indiuisibilitas fuit introducta propter bonũ publicũ, ne scilicet dignitas minueretur, & ne respublica læderetur ex pluralitate principum & regentiũ, quia multitudo principũ noxia est, ẜm Philosoph.& prout declarant Doc.in d.c.licet.& vbi de iure primogenitus in casu nostro non posset succedere, de consuetudine tamen solus est ꝑferendus; qm̃ cõstare dicitur de cõsuetudine antiqua, & a tpe immemorabili inter istos nobiles, ꝙ primogenitus semper solus administrauit, & gubernauit, quæ cõsuetudo tanti tp̃is hẽt vim ꝯcessionis & priuilegij.c. super quibusdã.§. ꝑterea de ver. sign.& no.in c.1.de præsc.in 6.& in l.hoc iure.§. ductus aquę. de aqua quoti.& æsti.probatur ẽt cõsuetudo talis ex eo, ꝙ constat bis primogenitũ successisse.s. Vgolinum antiquiorẽ, quia vt dñt testes, solus rexit & gubernauit quis haberet Robertum fratrẽ minorẽ natu, & idem dñt de Carolo, qui similiter habebat plures fratres minores natu, vnde ex tali bino actu inducit

4 † consuetudo succedendi, maxime iuncto cursu.30.vel 40.anno.sicut dr̃, ꝙ res ecclesiæ dr̃ cõsueta concedi in emphyteusim adeo ꝙ ꝑ solũ prelatũ põt postmodũ cõcedi sine alia solennitate, qñ bis in emphyteusim fuit concessa, & distamus a prima cõcessione q spatiũ.30.anno.ẜm Iac.de Bel.in c.1.in prin. ĩ ti. qui feu.da.possunt.& ibi ꝑ Bal.& ꝑ eũ in l.de quib.de legi. circa.10.col.& Imo.in c.ex parte.de feu.vlti.char.& Alex.in cõs. 7.3.vol.& propterea ex tali cõsuetudine præscripta co.Vgolinus iunior tanquã primogenitus ꝑferendus vr̃ fratri suo minori, per ea quæ habentur in d.l.de quib.& in c.fi.de consue Nec de validitate istius consuetudinis est dubitandũ, cũ Doc. vbiq. illã ꝓsupponant validã, ut colligitur ex no. per Bar.in l. cũctos populos in 6.q.prin.C.de sum.tri.& Io.An.in c. sine culpa. de reg.iur.in mercu.& alibi sæpe, ac ẽt isto casu est rõnabilis, & in bono publico fundata, ut colligitur ex no.in d.c.licet.vt dixi supra.ꝓxime.& ꝓut ẽt dicit Pa.de Ca.in cons.163.In cã, q̃ magnificus dñs Titius, &c.vbi vult, ꝙ de iure ciuili inducatur spatio.30.anno.ꝑ no.ꝑ gl.in d.l.de qb.& ĩ l.dñi ꝓdiorũ.C.de agr. & cẽsi.lib.11.& de iure canonico spatio.40.anno.per no. in d. c.fi.& q̃uis ẽt talis consuetudo nõ esset gñalis in tota prouincia, sed solũ in hac casata & familia, tñ illa etiam põt iuri dero

5 gare, sicut & generalis † cõsuetudo, ẜm Ioã.An.in addi. Specu. in ti.de instru.editio.§.compendiose. ver. sed nunquid, in addi. magna.& Ang.& Imo.in l.testamenti factio.ff.de testa. ¶ Quinimmo videtur eẽ probatum gñalẽ eẽ cõsuetudinẽ prouinciæ, ꝙ primogenitus succedat in dominio & statu, & ꝙ gñalis cõsuetudo extenderetur ad hæc loca particularia, vbi etiam no constaret de consuetudine particulari dictorum locorum.c.super eo.de censi.& c.cum ecclesia Vulterana.de ele. Sed tamen ꝓmissis non obstantib. q̃ re uera non obstant, contrariam sententiam proculdubio puto veriorem, & in primis est aduertẽ

6 dũ, ꝙ † concessio istorum castrorum non fuit feudalis, sed est officium, vt voluit Bald.in c.cũ venissent.de inst.vbi dicit, ꝙ si Papa concedit alicui aliquam ciuitatẽ in uicariatũ vsque ad decem annos, & ille moriatur prius, ꝙ non transit concessio ad hæredes, quia est officium; quod regulariter non transit ad hæredes, l.cuius.de cura.furio.l.antep.de tut.licet secundum eum Bar.& male in l.pater.quę est.l.pe.de serui.leg.sentiat oppo.& eum Bald. transit Alex. in l.quia personale.iuxta fi.so.ma.nec secundum eum Bart.in l.pen.contradicit, quia non loquitur in officio, sed in beneficio, & quamuis in casu nostro ad hæredes transeat, hoc contingit ex concessione expressa, & non ex concessionis natura. Et ꝙ in feudum non sit facta concessio, pro

7 batur, quia inuestitura † non præcessit, quæ in feudis præcedere debet.c.2.in fi.de feu.cog.nec iuramentum fidelitatis, quod feudatarius præstare solet.c.1.de forma fide.& c.1.de no.for. fidel.& ad beneplacitum huiusmodi est facta concessio, quæ quidem in hoc conuenit officio iuxta not.per Bart.in l. sufficit.de cond.indeb.& in l.iurisperitos.de exc.tut. & non feudo quod sui natura nedum est perpetuum.ca. 1.§.beneficium.in quib.cau.feu.amit.& patet ex diffinitione feudi, de qua ꝑ Bal. & Doc.in præl.d. feudo.& in d.§.beneficium.& per Ale.in l. si finita.§.si de vectigalib.de dã.infec.sed etiã irreuocabile, nisi ex causa.c.1.de feu.sine cul.non amit.& ca.1.de noua forma fideli. Cum ergo concessio castrorum facta in vicariatum feudum non sit, sed officiũ, & sic facta plurib. sequitur, ꝙ ad quẽli

8 bet transit in solidum, & ꝙ cuilibet etiam administratio † dicti officii, ex quo datur iurisdictio ordinaria, in solidum competit.l.1.de of.consul.& nõ.Doc.in l.si vni.de re iu. licet aliud sit quando plurib. competit iurisdõ delegata ẜm Doc.ibi:& dicit etiam Barto.in d.l.si uni, ꝙ si decedat vnus comes hñs iurisdictionem relictis pluribus filiis, ꝙ quilibet separatim poterit iudicare, per l.ij.§.ex his.de ver. ob.& per p̃ns in casu nr̃o nõ solum comiti Vgolino, sed etiam co.Roberto de iure in solidum competit iurisdictio & iurisdictionis administratio, quia concessio vicariatus fuit facta pro filiis & nepotib.& sic pluribus, & qui successerunt patri, apud quem erat iurisdictio ordinaria, secundum Bart.in d.l. si uni.& dato etiam, ꝙ dicta concessio esset feudalis, adhuc tamen quilibet in feudo succederet & non solus primogenitus, ex quo non fuit feudum ducatus, marchionatus, vel comitatus, quia de comitatu, vel sub nomine comitatus nõ fuit facta concessio & infeudatio.c.j.quis dicatur dux, &c. & ibi no.Bal.& alii, & Ale.in cons.7.circa prin.

9 5.vo. Nam † in aliis feudis succedunt omnes, & de iure in illis inter eos habet locum diuisio c.1.§.item si duo.quib.mo.feu.ami.& ibi no. An.de Ise. ꝙ feudum regulariter potest diuidi inter filios, & hæredes, & probatur in c.omnes si de feud. fuc. contro.inter do.& agn.& in c.j.de nat.suc.feu. & idẽ uult Andr.de Iser.in d.§.ꝑterea ducatus.in 1.col.& Ale.late.in d.cõs.7. & sic in ista non hẽt locum glo.in d.c.licet.de voto.sed loquitur in feudo ducatus, marchionatus, vel comitatus, quod de iure diuidi nõ p̃t. Et nõ ob.d.§.ꝑterea.quẽ ponderat Ab.in ꝯs.in ꝯrium alle. quia non probat, nisi per argumentum a contrario sensu, qđ non debet sumi & late probat Ale.in d.consi.7. Nec ob.ꝙ Papa etiam isto casu prohibeat diuisionem, quia quamuis in hoc recedat a iure communi, in aliis tamen ab eo non intelligitur esse recessum.l.quod vero contra.de legib.& l.ꝑcipimus.in fi. C.de app.& probatur in c.j.de feu.non haben. ꝓpr. na.feu.vbi hr̃, ꝙ licet natura feudi in uno sit alterata, in aliis tamen retinet naturam suam, & propterea quamuis prohibita sit diuisio, per hoc tamen non fit, quominus ad omnes pertineat feudum pro indiuiso, sicut quando in qualibet alia prohibetur per testatorem inter filios diuisio: † quæ prohibitio facta

10 ex causa, ualet, secundum Ale.in l.si non sortem.§.si cẽtum de cond.indeb.ꝑ no.ꝑ gl.in l.fi.C.commu.diui.& ꝑ Bal. in l.si conuenerit ꝓ socio.& maxime ualet, quando est facta ad tempus, secundum Pau.de Ca.in d.§.si centum, & tunc res, quæ cõtra

tra dispositionem iuris est facta indiuisibilis, adhuc remanet communis inter prohibitos, sed (vt dixi) ista nõ est cõcessio in feudum, sed est officium, quod ad quẽlibet pertinet & transit in solidum, quamuis diuidi nõ possit iurisdictio. d. l. 1. de of. consul. per no. per Bar. & Do. in d. l. si vni. de re iud. Quia ergo intentio co. Roberti ex ipsa confessione est de iure communi fundata. l. cum precibus. C. de prob. sola vis est in respondẽdo ad contraria. Non obs. igitur, ꝙ diuidi non possit feudum comitatus. d. §. praeterea. quia negatur, ꝙ ista castra sint in feudũ concessa, sed in vicariatum, qui est officium, ut dictum est, & vbi essent in feudum comitatus, ex quo sub nomine comitatus facta concessio. d. c. j. q̃s dica. dux, &c. ex hoc sequitur, ꝙ de iure est diuisibile, vt iuribus superius allegatis, ex quo etiam seq̃tur, quod non concurrit prohibitio diuisionis facta ab homine cum prohibitione legis, ut dicitur in contrario. sed prohibitio hominis est sola, & per se propter quam non sequitur, ꝙ ad primogenitum dẽat iurisdictio tantum & administratio ꝑtinere, quia talis prohibitio hominis nõ extenditur vltra id, ꝙ est expressum, & multo minus quam dispositio legis, ut late ꝯcludit Imo. in l. si vero. §. de viro. sol. ma. & iõ in casu omisso remanemus in dispositione iuris communis. l. si cũ dotem. in pri. so. mat. & l. commodissime de lib. & posth. ſm quod ius commune officium & feudũ excepto illo, de quo in d. §. preterea. transit ad omnes, & in hoc ab illo non reperitur recessum, sed in hoc solum, ꝙ diuidi non possit, quamuis etiam intelligatur prohibita diuisio administrationis, per hoc tamen non fit, ꝙ ad primogenitum tantum pertinere possit, sed ꝙ apud quemlibet in solidum sit iurisdictio, & iurisdictionis administratio, sicut est etiam de iure communi, antequam sit facta diuisio, licet non prohibita. d. l. 1. de offi. consul. & vt nota. in d. l. si uni. Nec isto casu loquitur glo. in d. c. licet. sed in dignitate, quę de iure communi non potest diuidi, & in tali dignitate est speciale fauore publico, quod solus primogenitus succedat, sed aliis casibus de iure ad quemlibet iurisdictio pertinet insolidum, & a iure, quantum ad hoc, non est recessum, licet etiam prohibita sit diuisio administrationis, quia communio a qua per ꝓuisionem hominis recedi non potest, stare põt, & etiam administratio cuilibet in solidum competere, sicut competit ante diuisionem, quando diuisio non est prohibita, vt dictum est, ut patet per ꝑdicta. Non ob. insuper, dum dr̃, ꝙ de cõsuetudine primogenitus succedit, quia de aliqua consuetudine non constat. Nam Bazaron pater Vgolini & Roberti, de quo deponunt testes de auditu, erat solus, & non constat, ꝙ fratrem haberet, & sic ab illo non potuit inchoari consuetudo. Nec etiam a d. Vgolino, qui dr̃ habuisse fratrem Robertum, quia ꝙ ipse solus administrauerit, testes non deponunt nisi de auditu, ideo non probant. l. testiũ. & ibi no. C. de testib. & no. gl. & Doct. in c. tã literis. eo. ti. & Spec. in ti. de teste. §. j. ver. item ꝙ non probent. & in ꝟ. nunc tractandum. ver. de 11 † auditu quoque, cũ concor. quod etiam uerum est in factis antiquis excedentibus memoriam centum annorum, nisi cum tali testimonio concurrat fama cum aliis adminiculis, ſm Io. An. & Abb. in c. licet ex quadam. de testi. excepto casu, de quo in illo tex. & vbi ẽt in factis antiquis sufficeret testimonium de auditu, iuxta no. ꝑ Bar. in l. si arbiter. de proba. tñ illud factum dicit antiquum, a quo distamus ꝑ annos centum & ultra, & qđ in casu nostro non est elapsum, ſm Imo. & Abb. in c. veniens. de ver. sig. & Im. & Ab. in c. veniens. de testib. & Imo. in l. ij. §. Labeo. de aqua plu. arcẽ & Al. in l. cũ aliq̃s. C. de iure delibe. vbi dicit hanc opi. eẽ cõem & pro qua pluries consuluit, ut ibi plene referũt nouissi. q. idẽ tenẽt. Praeterea ẽt ꝑ testes co. Roberti ꝓbatur de auditu, ꝙ frater Vgolini ẽt administrauit, & per ꝯñs probat̃, ꝙ vterq; exercuit iurisdictionem in solidum, sicut de iure potuit. d. l. 1. de offic. cõsul. Nihil ẽt probant circa consuetudinẽ, inquantũ dicũt, Io. Frã. administrasse, quia erat solus, & non constat, ꝙ hẽret fratres, immo testes co. Roberti deponunt, ꝙ ipse solus remãsit post mortem patris, & ꝓpterea ex hoc non potuit causari consuetudo, ut succederet primogenitus, & idem inquantũ dicũt Carolum patrem istorum comitum gubernasse, q̃a sit̃r hoc nihil operat̃ ad probationẽ consuetudinis, q̃ñ Carolus & fratres erant illegitime nati, ut testes utriusq; partis dicũt. Et ꝓpterea ad uicariatum non admittebantur ex tenore concessionis, quae vocat legitime natos, iuxta not. in cap. innotuit. de elect. nec de iure ẽt, si concessio solum loqueretur de filijs simpliciter. ar. c. naturales. si de feu. fue. cõtr. inter dom. & agn. & ꝑ ea quae no. Bar. & omnes, in l. ex facto. §. si quis rogatus. ad Treb. sed Carolus fuit admissus, q̃a fuit per Papã solus legitimatus facultate succedẽdi ĩ hoc uicariatu & sic ipse exclusit fr̃es suos nõ tanq̃ primogenitus, sed q̃a illi erãt incapaces & inhabiles, & idcirco ex administratione Caroli non potuit induci cõsuetudo in fauorẽ primogeniti, quia ipse solus fuit capax, & proprie primogenitus dr̃ ex plurib. l. 1. §. proximus. unde cogn. & l. proximus. de uer. sig. Et propterea cũ non cõstet, ꝙ bis primogenitus solus administrauerit, & ꝙ decursum sit tp̃s. 40. ann. a tẽpore. quo uice solus primogenitus successit ante mortẽ Caroli pr̃is istorũ comitũ, non põt co. Vgolinus iunior uel le solus admitti, quia de ꝑcedenti cõsuetudine non ꝯstat ꝑ ea, q̃ in ꝯriũ allegantur. Nec ob. ẽt, si testes aliqui dicant, ꝙ ab immemorabili tp̃e est cõsuetudo inter dictos nobiles, ꝙ primogenitus solus succedat, quia tales testes nihil ꝓbant, q̃a testes 12 † deponunt de tp̃e, cuius initii memoria in ꝯriũ non existat, dicere debent necessario communẽ opi. esse memoriã extare, vel non extare in cõtrariũ, ut no. gl. in c. 1. de ꝑscr. in l. ij. §. Labeo. de aqu. plu. arc. Bal. in l. cõuenticulam. C. de epis. & cle. & Inn. in c. ueniens. de uer. sig. & Ar. in c. licet ex quadã. in 1. col. de testi. & Alex. in cõs. 136. co. pe. & cõs. 198. 2. vo. cũ ergo de dicta cõi opin. non dicant, nec de ea sit capitulatum, iõ in hoc testes fidem non faciunt, prout concludit Alex. consil. 116. in fin. 5. uol. ¶ Nec etiam ex hoc ꝙ comes Vgolinus modernus administrauerit & gubernauerit solus, dici potest, consuetudinem esse inductã, uel probatã, quia sic fecisse potius p̃sumit̃ 13 iure quodam familiaritatis, quã iure proprio. l. qui iure familiaritatis. de acq. poss. & per Doct. ibi, & maxime per Pau. de Cast. qui refert consuluisse, ꝙ si primogenitus, ad q uem solum dñium castrorum pertinebat, passus sit, ꝙ alius frater eligeret simul cum eo, & deputaret officiales ꝑ longum tp̃s, ꝑ hoc nõ vr̃ illum suo iuri renunciasse, sed praesumitur potius, ꝙ fratrẽ secum admiserit iure familiaritatis & fraternitatis, per illum tex. & per no. per Inn. in c. bonae. el grande. de postu. praela. ubi post prin. dicit, ꝙ cõstare dẽt, ꝙ ille, qui utitur re aliena, fuerit usus tãquã iure ꝓprio, uel sibi debito, vt sibi acquiratur, aliàs ur̃ vsus iure familiaritatis, & ẽt alleg. no. per Inn. in c. cũ ecclesia. de cau. pos. & proprie. ut ibi latius per eum, & idem per easdem rõnes tenet Pau. de Cast. in cons. 163. In cã, quam magnificus. D. Titius, &c. & ibi ẽt dicit, ꝙ oportet cõstare, ꝙ non solũ alius frater hoc fecerit ex iure suo sibi debito, vt dictũ est, & ẽt ꝙ ille, ad quẽ dñiũ pertinebat sciuerit, ꝙ frater suus hoc facere uoluerit iure suo, & ex debito, & nõ tã ex grã, quam ex debito, & hoc per no. per Inn. in d. c. bonae: & ex alio dici põt, ꝙ solus co. Vgolinus cœpis ad minus cœpit administrare, quia co. Robertus tunc erat pupillus, qui iurisdictionem exercere per se non poterat, sed per tutorem, ſm Bar. in l. quidam ꝯsulebat. in fi. de re iu. qui dicit, ꝙ post pubertatem põt exercere, quae sunt simplicis iurisdictionis, sed ea quae sunt administrationis exercere non põt sine curatore, unde ex hoc ẽt cessat p̃sumptio, ꝙ comes Vgolinus iure proprio administrauerit, cũ alia possit capi coniectura, & ex his sequitur, ꝙ per eius administrationem non solum fuit q̃sita possessio uel quasi, ipsi soli, sed ẽt co. Roberto, tanquã dicatur administrasse cõi nomine, cum ad oẽs iurisdictio. administratio pertineret, secũdũ Bart. & oẽs in d. l. qui iure familiaritatis. & si dicatur, ꝙ iõ co. Vgolinus est usus iure proprio, ex eo ꝙ per multos dicebatur, ꝙ cõsueuerat semper primogenitus gubernare, iõ habuisse vr̃ respectum ad dictã cõsuetudinem & illius respectu administrasse, per no. per Bar. in l. 1. §. hoc interdicto. de itine. actuq; priu. ubi dicit, ꝙ dẽt probari, ꝙ quis sit usus iure seruitutis & non familiaritatis, q̃ñ erat fama, uel dicebat ꝙ ad eum spectabat seruitus, quia ẽt si esset ita, adhuc tamẽ ius co. Roberti ex usu illius cõseruaretur, ex quo de iure ad dictos fratres cõiter iurisdictio pertinebat, & ad quemlibet in solidũ, ꝑ no. per Bart. in d. l. si uni. de re iud. ut probatur in l. seruitus, cum l. seq. quae incipit, non satis. quemadmo. seru. amitt. vbi dr̃, ꝙ si unus ex pluribus sociis utitur seruitute, ꝙ per illũ solũ ius aliorum cõseruatur, & hoc non solum habet locũ, q̃ñ usus est cõi noĩe, sed ẽt si usus sit noĩe proprio tñ, secũdũ Pau. de Ca. ibi, quia secũdũ eum deberetur fundo, & qualitercũq; utatur, noĩe feudi

di utitur, non sic si deberetur personę, quia utendo suo noīe non conseruaretur alteri personæ.& per hoc infert, ꝙ si quis
14 hēt† iurisdictionem in aliqua terra,& illa fuerit ꝑ tyrannū oc cupata,& usus sit iurisdictione noīe proprio,ꝙ nihilo minus ille,ad quem terra pertinet,retinet ius facto illius tyranni, q̄a territorij fuerit tenta & exercitata, sicut ergo & hoc casu, in
15 quo† concessio iurisdictionis in dubio censetur realis & territorio cohærere,s̄m Bar.in l.pe.q̄ incipit,pr̄.in fi.de serui.lega.& in l.inter quos.de acq.re.dom.quamuis co. Vgolinus ad ministrauerit noīe proprio,& iurisdictionē occupauerit, ius co.Roberti nihilo minus conseruat. Præterea inter dictos fratres non pōt dici,ꝙ agat de ꝯsuetudine,sed de p̄scriptione, q̄a cū tractetur de acquirendo ius priuato,s.co. Vgolino,siue tra
16 hat ius ex publico,siue ex priuato,dr̄ p̄scriptio,sed ex† cōsuetudine quæritur ius publico,ut colligit ex no.p Io.An.& Do. maxime Abb.in c.fi.in pen.co.de consue.fatemur tñ,ꝙ ex parte subditorū pōt dici consuetudo,per no.per Io.An.in c.3.eo. ti.lib.6.dicētem,ꝙ si eps acquirit,ꝙ solus possit corrigere subditos sine consilio capituli, quo ad epm & capitulū est p̄scriptio:quia detrahitur capitulo,& acquiritur epo,& sic cum acquiratur uni,non pōt dici cōsuetudo,sed respectu subditorū, qui ueniunt corrigendi per solū episcopum,dr̄ consuetudo,& idem respectu episcopi quo ad subditos,quia subditis nihil detrahitur,sed est eis quædam lex, ut solum ꝑ episcopū inducat. ex quo sequitur,s̄m Io.And. ꝓ quatenus eps contendit cōtra capitulum,debet habere titulum,quia est præscriptio,& in p̄scriptione contra ius requiritur titulus.c.1.de præsc.lib.6. sed quatenus litigat ꝯ subditos,non tenetur allegare titulum, q̄a in consuetudine etiam contra ius non requiritur titulus,quia hoc nullo iure cauetur,immo potius ꝯtrarium probatur,in d. c.fi.Cum.n.sit lex,inspicitur sola uoluntas & tacitus consensus,& cum eo transit et̄ Abb.in d.c.fi.in pe.col.ꝙ in c.cum ecclesia Vulterana. de elect.in ul.no.dicens,& in casu illo, quo canonici debent habere ius eligendi sine epo ex consuetudine nō est proprie cōsuetudo,quatenus capitulū vult acq̄rere ius ꝯ epm:vn̄ s̄m eum in tali consuetudine improprie dicta requiritur titulus,sicut in præscriptione,per no.per gl.& Io.And. ī nouella in d.c.3.de consue.lib.6.dum ergo Doct.in locis in ꝯrium allegatis præsupponunt, primogenitum admitti ex consuetudine,loquūtur improprie respectu aliorum filiorū, q̄b. detrahitur respectu subditorū proprie, ut loquuntur q̄n erat consuetudo generalis,ꝙ primogenitus succederet, quia tunc acquiritur publico,& non q̄n acquiritur vni,sicut q̄n agitur de p̄ferendo primogenitū unius familiæ,uel casatæ, sicut in casu nr̄o.Quatenus ergo co. Vgolinus propter consuetudinem intendit excludere comitem Robertum,non est consuetudo ꝓprie,sed præscriptio, quia acquiritur ius priuato & non publico,iō non procedit sine titulo & bona fide.d.c.1.de præscr.in 6.& idē dicendum est,quo ad Vgolinū seniorem & Robertū,
17 & si dicatur,ꝙ † iustus error est loco tituli, & inducit bonā fidē per no.per Bar.in l.Celsus.de usuca. & qui error iustus causatur ab eo, quod dicebatur per homines antiquos illius loci .s.ꝙ ad antiquiorem spectabat iurisdictio,respondetur,ꝙ pręscriptio saltem ex defectu possessionis longissimi temporis ,s. 30.anno.non est completa.l.sicut.& l.omnes. C. de præscrip. 30.anno.per q̄d tempus non possedit comes Vgolinus,maxime ante litem motam, per quam fuit interrupta præscriptio, & quia tempus pupillaris ætatis tollitur de medio. d.l.sicut. & vbi esset decursa ex capite minoris ætatis, daretur restitutio. Nec ob. ꝙ isto casu probatum sit de cōsuetudine generali totius prouinciæ, & sic ꝙ acquiratur per eam publico,& nō uni tantum,quia hoc negatur,q̄m non constat, quo titulo alii admitterentur,potuit.n. esse,ꝙ in illis casibus in quib. dicunt testes primogenitum successisse,ꝙ ille debebat de iure solus admitti,secundū no.per gl.& Doc.in c.licet,de uoto. & sic ꝙ de iure successit,& non de consuetudine,ideo non releuat probatio dubia.l.non hoc.C.unde cogn.& c.in præsentia. de proba-
18 tionibus.Præterea talis† consuetudo generalis non extenderetur ad loca particularia, si de particulari consuetudine illorum locorum non constaret,quando est contra ius & onerosa,ut late concludit Abb.post alios,in d.c.cum ecclesia Vulteran.de elect.in ult.not.ubi respondet ad illum text. & ad alia, quæ facere uidebantur in contrarium.Et ex his ad omnia cōtraria colligitur responsum,ac concluditur, ꝙ etiam ad comitem Robertum simul cum comite Vgolino pertinet administratio. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *In contractibus appellatione filiorum non veniunt nepotes,licet bene in feudis.*
2 *Vbi præstatur certa et magna pēsio annua,nō est propriè feudū.*
3 *Vbi appellatione filij venit nepos, admittitur solū natus tempore testamenti,vel mortis testatoris. num.14.vbi limita.*
4 *Et ita demum admittitur nepos,si in persona filij dispositio non sit sortita effectum. nu.15.vbi limita.*
5 *Legati authoritas non sufficit ad validandam alienationem rei ecclesiæ,aliàs nullam, & non potest vti clausula non obstan. limita.nu.17.*
6 *Licet ex longo tempore præsumantur omnia solennia, tamen vbi agitur de præiudicio consentire debentis,requiritur tempus.30.annorum,& etiam diuturna possessio & patientia. limita nu.24.*
7 *Prælatus non potest concedere res ecclesiæ etiam concedi solitas alterando naturam priorum concessionum.*
8 *Licet dominus emphy. ad se reuersæ teneatur proximiorem inuestire, tamen proximior tacens per annum excluditur. limita. num.25.*
9 *Non soluens canonem per bienniū, cadit non solùm ab emphy. ecclesiæ,sed etiam a feudo fictuali,quod reprobatur.nu.29.*
10 *Confirmatio iniustarum possessionum non valet etiam rei spectantis ad concedentem, qui occupatorem ignorat.*
11 *Ad consuetudinem infeudandi requiritur saltem binus actus cum cursu.30.ann. Et vnus actus solennis sufficit. nu.10.*
12 *Nepotes non intelliguntur positi in conditione tacita vel a lege subintellecta, vbi succedere non possunt.*
13 *Appellatione filij venit nepos, qui alias non veniret, ne absurdum sequatur.*
14 *Dictum supra nu.3.non est verum in contractibus,nec ubi est facta mentio de nascituris.*
15 *Dictum nu.4.declaratur non procedere, vbi in filijs non est impleta omnis intentio testatoris,vel contrahentium.*
16 *Prælatus solus potest concedere res ecclesiæ per alium ad culturam redactas,& ad hoc tenetur.*
17 *Dictum nu.5. non habet locum iustis causis subsistentibus, & adhibito tractatu per legatum.*
18 *Licet ex diuturnitate temporis mandatum non præsumatur: secus tamen si tanta sit antiquitas, quòd eius probatio redderetur impossibilis, vt temporis immemorabilis.*
19 *Notabilis declaratio ad illud, quod negatiua probatur per inspectionem scripturæ.*
20 *Extensio mandati facilius probatur & præsumitur, quā ipsum mandatum.*
21 *Mandatum ex temporis diuturnitate præsumitur, vbi actū gerens est talis,pro quo præsumitur, vt legatus.*
22 *Licentia & confirmatio Papæ in alienatione rei ecclesiæ præsumitur ex cursu longissimi temporis.*
23 *Præsumitur etiam solennitas iuris communis.*
24 *Dictum supra nu.6. procedit,vbi non apparet de titulo, secus si apparet de titulo, licet non de solennitate.*
25 *Dictum nu.8. procedit facta alienatione a feudatario: secus si a domino ante reuersionem alter fuit inuestitus.*
26 *Dominus recipiendo obedientiam & seruitiū a uasallo, uidetur ei remittere caducitatem propter inuestituram non acceptā.*
27 *Prælatus solus quando possit remittere feloniam vasallo.*
28 *Tempus petendi inuestituram nouam non currit ignoranti, nec propterea priuatur vasallus ipso iure.*
31 *Vbi actus est nullus fauore alterius, intelligitur, si ille velit.*
32 *Papa solus potest non solum feudum omnium ecclesiarum concedere, sed etiam bona earum de nouo infeudare.*
33 *Proximior debet inuestire de feudo reuerso per finitam lineam, etiam si sit ecclesiasticum.*
34 *Ignorantia, quòd alius successerit in prælatura, excusat non petentem inuestituram.*
35 *Restitutio in integrum non tollitur ex verbis amplis et generalibus literarum Papæ.*

36 *Læsio ecclesiæ ad obtinendū restitutionē, qualiter sit probanda.*
37 *Restitutio non conceditur, quando per sententiam fuit reiecta, & super ea principaliter iudicatum.*
38 *Iustæ causæ ad validandum actum probantur ex assertione generali eius, qui potest actum facere.*
39 *Speciale est in Papa, quòd in proximè dicto nō admittatur probatio in contrarium.*
40 *Relatio fit ad omnia supra narrata, & omnes qualitates.*

CONSILIVM XXXV.

ADEO plenè & elegāter cōsultum reperio ꝓ Illustr. do. Duce Ferrariæ per celeberrimos dños de Cōsilio iustitiæ eiusdem. D. Ducis, vt mihi sit perdifficile denuo pro eodem consulere & voto suo in hoc parere; qm̄ iam dictis quicquam, qđ ad rē pertineat, addere est laboriosum: & qđ scriptū est repetere, est superfluū, & a mihi solito vsu satis alienū. Verū, quia nec possum, nec debeo tanto viro & dño meo, qđ mihi liceat, & sibi placeat, abnegare, quātū in me erit, & oī postposita superfluitate desiderio p̄fati illust. principis conabor satisfacere. ¶ Circa igitur locationes ꝑcedentes concessionē factā illus. d. d. Nico. Marchioni Estēsi, quia fuerūt tꝑales, & ex illis nō vocatur illust. d. Dux Alphōsus, non vr̄ insistēdum, nec in illis laborandū, sed an cōprehēdatur, & admitti possit ex cōcessione p̄dicta, vt ex sequētib. est vidēdum. ¶ Et vr̄ prima facie dicēdū, ꝙ ad illū non porrigat cōcessio facta de castro Argētæ d. Marchioni Nic. auo suo p̄no pro se, & post mortē suā, ꝓ suis filiis ex suo corpore legitimè descēdētib. & in casu quo hmōi filij legitimi non extarent pro naturalib. tm̄, seu quēuis alium defectū naturaliū patiētib. natis & nascituris ad vitā ipsius. d. Nicolai & ipsorū filiorū, & cuiuslibet ipsorū supuiuētis, &c. 1 q͂a in ɔ̄ctib. appellatione † filiorū nō ueniūt nepotes, ẜm Bart. in l. liberorū. de ver. sig. & Ant. de Bu. in c. in quibusdā. de pœ. & Pet. de Anch. in cle. 1. de baptis. & Bal. in repe. l. in suis. in fi. de lib. & posth. & Bal. & Imo. in l. cū vir. de cōd. & dem. & Sal. in l. 2. C. de iure emph. in 21. q. & Imo. in l. qđ dr̄. in 11. col. de ver. ob. & licet dicatur, ꝙ in feudo, quia est bñficiū, ueniāt nepotes, ẜm gl. Bal. & Iac. de Belui. in c. 1. §. & si clietulus. de alie. feu. ꝑ illū tex. & Bal. in c. quæ in ecclesiarū de cōsti. in antepe. col. & Pet. de Anch. in c. 1. de cōsti. post mediū. ver. tertio principaliter quæritur, si in statutis, &c. qui dicit ēt Fran. de Albe. idē tenuisse ꝑ plures rōnes, & idē tenet Alex. in l. Gallus. §. instituēs. in fi. de lib. & posth. & in cōsi. 31. Sup primo quæsito, &c. 4. vol. nihilo minus p̄dicta opi. pōt esse vera in feudo, pro quo annuatim modicū, vel nihil soluitur, sed dato ꝙ cōcessio dicti castri facta d. do. Marchiōi sit feudalis, p̄sertim ꝑ p iurm 2 fidelitatis ab eo p̄stitū: quia tū † ab illo singulis annis p̄stabat certa & magna pēsio, nō dr̄ ꝓpriè feudū. Bal. in l. liberti, libertæq;. in vlt. col. C. de ope. liber. dicētē, ꝙ erit potius contractus emphyteuticus, uel innominatus, q̄ feudum. & idem uult Bal. in c. si cautio. in vlt. col. de fide instr. ꝙ si ɔcedat castrū in feudū pro centū libris annuatim, erit magis locatio quā feudū, & idē vult Cy. in auth. ingressi. C. de sacros. ecc. & Ale. in l. vtrum turpē. de ver. ob. & in cōs. 136. 1. vol. Viso & examinato ꝓcessu, &c. in 2. col. vbi de hoc latè ꝑ eū, qui ēt declarat, ꝙ diffinitio feudi, ꝑ quā ꝓbat, ꝙ est bñficiū, nō ɔuenit huic feudo, ꝓ quo p̄stat annua pēsio, & per hæc infert ēt Bal. in d. ver. liuellariū, ꝙ mutus & surdus succedit in tali feudo, & ēt hæres extraneus, si non repugnet tenor inuestituræ, & propterea appellatione filiorū non dēant ēt tunc nepotes uenire, sicut ēt nec veniūt in emphyteusi, uel in locatione, aut in alio ɔ̄ctu ẜm Doc. in locis p̄allegatis, & tanto magis p̄dicta sunt vera, qn̄ pensio q̄ p̄stitur est magna & correspōdeat fructib. sicut ĩ casu nr̄o, ĩ quo loco pensionis fuerūt assignata tot bona archiep̄o Rauēnæ, quorū fructus vna cū pensione annua ducētorū ducatorū ascēdebant ad fructus & introitus, q͂ pcipiebātur ex dicto castro, vt probat ex no. ꝑ Bar. & alios cōiter, ĩ l. 1. C. de iure emp. vbi uolunt, ꝙ licet emphyteutæ non fiat remissio ob sterilitatē, ut ibi, illud tñ est verū, qn̄ quid modicū soluit annuatim in recognitionē dñi, ut fit ex natura ɔ̄ctus emphyteutici, sed qn̄ p̄stat pēsio correspondens fructib. tunc fieri dēt remissio, q͂a tunc accedit locationi, & de eius natura magis participat, & idem tenet Ale. in cons. 112. ver. quinto probatur, &c. in j. uol. idē ergo & in feudo, pro quo venit p̄standa dicta pensio, quia nō dr̄ tunc concessio facta ex cā lucratiua, sed onerosa, ut probat ex no. ꝑ Bar. in l. si mihi & Tit. de uerb. obl. & istud est de mente Alex. in d. §. instituens. in fi. dum dicit, ꝙ licet pro feudo prestetur seruitium personale, quia tamen magis participat de lucro, dicitur beneficium, & est late interpretandum. & alleg. no. per Bar. in d. l. si mihi & Titio. inquantū dicit, ꝙ dr̄ haberi emphyteusi ex cā lucratiua, qn̄ nihil p̄statur ab initio, sed quid modicū singulo anno in recōpensationē dñij, q̄ rō cessat isto casu, in quo p̄statur pensio in recompensationē fructuū, & iō ex cā onerosa dr̄ feudū cōcessum, & non pōt dici bñficiū, uel de illo magis participare, et ꝑ ɔ̄ns faciēda est stricta interpretatio, sicut in aliis ɔ̄ctib. in quibus hac rōne appellatione filij non venit nepos secūdū Doc. in locis præallegatis. Secundo vr̄, ꝙ ex p̄dicta inuestitura non possit uenire prædictus. d. Dux, ēt si appellatione filiorum, de quibus in ea, venitent nepotes, quia ubi sub commemoratione filii venit nepos tunc nomen illud filius, dr̄ nomen collectiuum plurium personarū existentiū in diuersis gradib. ẜm Soc. in l. Gallus. §. quidā recte. de libe. et posth. co. 5. uer. ex qua consideratione, &c. ubi ex hoc infert, ꝙ filius & nepos intelligitur uocatus ordine successiuo, per not. ꝑ Bart. & alios ibi, & istud ēt ur̄ de mente Alex. in cōs. 43. in fi. 5. uol. & per hoc ēt sequitur, ꝙ intelliguntur uocati illi nepotes tm̄, q͂ erant nati uel concepti tēpore cōcessionis factæ marchioni Nicolao, uel tꝑe eius mortis, sic ex testō uocati sub noīe collectiuo admittunt soli nati tꝑe testi, uel tꝑe mortis testōris. l. cū ita. §. in fideicommisso. de le. 2. iuncta. l. si cognatis. de reb. dub. & ibi ꝑ Bar. & Pe. de Anc. & Imo. 3 in c. indicante. de test. & ita in terminis, s. ꝙ ubi appellatione filij uenit nepos, admittat solum natus tꝑe testamen. uel mortis testōris, ar. p̄dictorū iuriū, aliàs fuit cōsultū per plures Do. Florentinos, quorū primus fuit. d. Otto de Nicolinis, & est ultimum cōs. inter cōsilia. d. Maria. Soc. cum subscriptionib. pluriū, & præsertim. d. Fran. Are. & d. And. Sicul. d. Io. Baptistæ de Caccialupis, & q͂ oēs vtūtur rōne p̄dicta. Et hoc p̄sertim ꝓcedit, ex quo filij vocantur expressè post mortē d. do. Marchionis, & sic in illū futurū & incertū euētū, vñ oportet, ꝙ sint nati dicto casu adueniente, ẜm Io. An. in addi. Spec. in rub. de testa. circa mediū, &c. versi. itē Lambertinus de Raponib. in sua dispu. &c. maximè ꝑ tex. in l. cū filius. §. hæreditatē. de leg. 2. & idē tenet Alex. in cons. 22. & 26. 2. vol. & Pau. de Ca. cons. 78. Viso dicto puncto, &c. & Soc. in d. l. si cognatis. col. 16. ver. 4. & vlt. ɔclusio, qui de prędictis nō facit mētionē. Cū igitur dux Alphonsus post dicta tēpora sit cōceptus & natus, non videt vocatus. Tertio idē probatur alia rōne. nā qn̄ appellatione fi- 4 lij venit nepos, tunc † ille pōt demum admitti, si in persona filijs non sit dispositio sortita effectum; aliàs secus, secūdū Bar. in d. l. liberorū. col. pen. uer. quid si in aliqua dispōne, &c. dicentē, ꝙ si dispositio, uel cōditio dispōnis collata in ꝑsonā filiorū est impleta in personā eorū, tunc persona nepotis non cōprehendit, ꝑ d. l. Gallus. §. idē credendū, sed si in ꝑsona filii primo nati non cōmittitur, tunc ad ꝑsonā nepotū extendit. l. Lucius. de heredib. instit. Cū igitur tꝑe mortis marchionis Nicolai extarent eius filij primi gradus, ĩ quorū persona dicta dispositio fuit effectū sortita, non pōt nepos ex filio ex ea venire, qui uenire potuisset, si tꝑe mortis aui sublato prius filio de medio primū locū tenere cœpisset. Quarto vr̄ dici posse, ꝙ cōcessio p̄dicta in feudū, uel in uicariatū de dicto castro non ualuerit, quia archieps solus & sine tractatu & ɔsensu capituli & absq; cā necessitatis, vel utilitatis ecclę alienare, uel in feudū cōcedere dictā rē nō potuit. 12. q. 2. sine exceptione. & c. nulli. de re. eccl. non alie. & cle. j. & c. j. eo. ti. lib. 6. cum conc. Nec authori- 5 tas† legati de latere, q̄ dicitur ad hūc actū interuenisse, ur̄ sufficere, ẜm Fed. de Senis in cons. 190. Factū ita se hēt, &c. & idem tenet Car. in c. 2. de feu. per no. in c. pro illorū. de pb. & Alu. in c. j. in prin. qui feu. dare pos. in ult. col. uer. q̄ro an legatus, &c. & probatur rōne: quia legatus de latere uigore suæ legationis non pōt uti cl'a non obstante, nec pōt iuri derogare, ẜm Im. & Alex. in l. nemo pōt, per illū tex. de leg. j. & Pau. de Ca. in consil. 227. Super primo dubio, &c. & per not. in c. fin. de hære. in 6. & cle. nē Rom. de elect. & in cle. sæpe. de uerb. sig. in uersic. mandamus. in quib. locis uult glo. ꝙ non posit legatus causam committere cognoscendam sine strepitu, & figura iudicij,

cij,& licet aliter videat obseruari, hoc faciunt uigore specialis mādati:& qđ non p̄sumit̄ ex diuturnitate t pis, f̄m Bal.in l. 1. C.de re.alie.nō alie.& Alex.in l.qui in alien.in prin.de acq.hæ re.& in l.sciendū.de hær.& in l.sciendū.de uer.ob. & p pn̄s ēt dici nō pōt, ꝙ p̄sumat p decreto iudicis, iuxta no.p Spe.in ti. de emp.& uend.§.nunc uidendū.uer.& breuiter,&c. q̄a delegatus a legato nō habuit iurisdōnē in hoc ex defectu ptātis de legati,& sic decretū reperit̄ interpositū a priuato, & non a iudice,& q̄uis ex diuturnitate t pis dici soleat, ꝙ oīa p̄sumantur solenniter acta.l.si filius.C.de pet.hær.& l.qui in alie.in pri.de acq.her.& tradit.in d.l.sciēdū.& in c. ea noscitur. de his quæ fiūt a p̄l.cū ꝯsen.Cap. tñ ubi agitur de p̄iudicio eius, cuius ꝯsē 6 sus est necessarius, reqritur † tp̄s. 39.anno.c.peruenit.de em. & uen.& ibi no.Im.& Alex.in locis pall. & una cum cursu lōgi t pis diuturna possessio,& patientia cōsentire debētis, ut est de mente Bal.& Sal.in d.l.si filius.& An.de Bu.in d.c.ea nosci tur.& hoc ēt uult Alex.in d.l.qui in alien.& Bar.in l.1.§.fi. de aqua plu.ar. & in l.cum de in rē verso.de vsu.& in disp.mulier habens amplū patrimonium,&c.dū all.dicta iura,& no. p gl. in l.pen.C.cōm.diu.& Alex.cons.9.in 3.uol.& in cōs.17. viso instr̄o locationis,&c.4.vol.totū ergo tp̄s decursū a t pe locationis factæ marchioni Nicolao, non u̇r esse in cōsideratione,sed illud tantūmodo,quo dictus marchio possedit dictū castrū,quia Leonellus & alij eius descēdētes non possederunt illud ex eadē cōcessione facta Nicolao sed alia cā,& ex noua,& diuersa cōcessione, si ergo dictus Nicolaus a die cōcessionis sibi factæ non sup̄uixit.30.annos,aut p decenniū, & sic possedit per dictū tp̄s,non p̄sumit̄ solennitas necessaria, non pōt ꝯstare de patiētia diuturna illius, qui debuit cōsentire, p p quā vt dixi,p̄sumit̄ solennitas dicti cōsensus ad actum necessarius: & q̄uis post Nicolaum adhuc sit passus, ꝙ alii de domo Estēsi possederint, quia tñ tanq̄ successores Nicolai, uel ex eius, p̄uisione non fuerūt in possessione,sed ex nouo, & ex alio superuenienti titulo,patientia hm̄oi nihil pōt operari circa solennitatē cōcessionis factæ Nicolao perinde ac si ante cursum longi t pis possidere desijsset, & ad aliū penitus extraneū possessio p̄uenisset, quia & isto casu in consideratione nō esset quo ad effectū, de quo agitur possessio extranei & nō debentis cōsētire,quia non cōcurrit in eadē cā,nec ī eadē persona,uel q̄ habeat loco eiusdē.Et minus ēt p̄sumit̄ cōsensus Papæ,si iurauit archiep̄s nō alienare inconsulto principe,nisi probet̄ scientia Papæ,qui talē cōcessionē p̄sumit̄ ignorasse, nō obstante t pis diuturnitate, f̄m Ale.ī d.cōs.9.Nec ēt dici pōt, ꝙ archiep̄s potuerit solus dictū castrū Nicolao concedere in feudū,tanq̄ sit res cōsueta alienari.iuxta.c.2.de feu. q̄a licet prius fuisset locata ad modicū,uel ad longū tp̄s,q̄a tñ fuit locatio, & ad tp̄s certū,non potuit postmodū concedi in feudū,& ad uitam ipsius Nicolai & filiorū suorū, quia sicut nō potuisset dictus archiep̄s solus de nouo infeudare,ita non potuit concedere res concedi solitas mutando sub̄am priorū successionū,& alterando 7 eorū naturam,quia† tunc cessat consuetudo, p p quā tales res p̄mitteretur p̄lato cōcedere sine consensu capituli & aliis solēnitatib. f̄m Bar.in auth.qui rē.de sacros.eccl.in fi.& Ia.de Belui.in c.1.in ti.qui feu.da.pos.in prin.& Bal.in l.ēt.sol. mat.in prin.& in l.si pupillorum.de reb.eo.& in auth. si quas ruinas. C.de sacro.ecc.& Cal.cons.11.sub rub.de tes.& Ang.in §. emphy.in auth.de non alie.& Imo.in l.qđ dr̄.in ult.col.de uerb. ob.& in c.ex parte.de feu.in ul.char.& Ale.in d.cons.9.3.uol. & in cōs.5.vol.5.in pe.col.in uer.7.quia si rēs ecclæ. Quinto, ubi ēt ualuisset dicta cōcessio, nihilo minus dux remanere v̇r exclusus.fuit.n.facta cōcessio p se & filiis legitimis & naturalib.& in defectū eorum pro naturalib.tñ & aliter natis illegitime,mortuo Nicolao dux Hercules fili⁹ legitimus & naturalis erat vocatus. Cum ergo fuerit īuestitus Leonello filius illegitimē natus d.Nicolai,& q̄ in defectū legitimorū debuit admitti,ac possederit, & tacuerit dux Hercules p annū & ultra, v̇r tacitē ꝯsensisse,& suo iuri renūciasse,ut ex tex.& ibi not.in c.Titius filios.si de feu.fue.cont.inter dom.& agn. & prout ēt uoluit Pa.de Ca.in cons.149.Qō ista uertit,&c. & dicit Ro. in l.p̄tor.§.fi.de oper. noui nū.in addi.nouis,& in cons. 70.Viso 8 themate & q̄onib. ꝙ licet† emphyteusis, qñ p p finitā lineā est reuersa ad dominū,teneat dn̄s de nouo inuestire proximiorē, iuxta.l.j.in §.permittitur.cum ibi not. per Bart. de aqua quoti.& æst.si tamen aliū inuestiuit prius,& proximior ille agnatus p annū tenuerit, ꝙ remanet exclusus,per d.c.Titius. ꝙ p̄sertim p̄cedit,ex quo (ut dixi) Leonellus erat de cōprehēsis in inuestitura,quāuis esset vocatus p posterius,ut no.loco p̄dicto. ¶ Sexto ex dicta cōcessione facta Nicolao uenire nō pn̄t filij eius & nepotes legitimi & naturales, quia illo mortuo & postq̄ etiā possidere cœperūt,inuestituram non petierunt,& fidelitatis iuramentum non p̄stiterunt inter quatuor menses, p̄ut p pactum inter partes fuit conuentū, & p qđ quantū ad dictū tp̄s a iure cōi fuit recessum,a quo concedit ann⁹ & dies .c. j. in prin. quæ fue.prima cā bn̄f.amit. & similiter quia non fuit petita inuestitura p p̄dictos intra annū & diē a successori bus archiepiscopi cōcedētis d.Nicola.ceciderūt illi a iure suo, d.c.1.Nec ob. ꝙ eo t pe,quo non possederint,non cucurrerit eis tp̄s:iuxta no.p Guihel.& Bal.in l.solennibus.C.de rei vendi.& ꝙ postquā cœperunt possidere, fuerint inuestiti q̄a nō fuit petita renouatio cōcessionis factæ Nicolao,sed fuerūt inuestiti uigore alterius nouæ cōcessionis factæ Leonello, q̄ ab alia differt in sub̄a,& sic hēt locū illud;qđ potuit,noluit,& c. multū.C.si quis alteri vel sibi,& c.super eo.de off.dele. ¶ Vlti 9 mo, vbi Nicolaus cessasset † soluere annuū canonē p bieniū a iure suo cecidisset.c.potuit,de loca.& hoc procedit nō tm̄ in emphyteusi,vt ibi,sed ēt in feudo, qñ est fictuale, vt ī casu nr̄o, f̄m Bal.in c.quæ in ecclesiarū.de cōst. p no. p Inn.in c.apostolicæ.in ver.reprehendi.de re iudi.lib.6.& nedū sibi,sed ēt suis descēdentib.p̄iudicauit.c.1.si vasal.feu.priue.cap. si uasallus culpam.si de feu.fue.cōtro.inter do.& agn. & c.1. de eo q̄ interfec.fra.domi.sui.& no.Bar. in l.eū qui. in prin.de interdic. & releg.& Doc.maximē And.de I.ser.in c.1.§.denique. q̄ fuer. prima cau.bn̄fi.amitten.& Bal.in l.qui se patris.C.unde liber. cū concor.& dicenti, ꝙ ille soluerit, incūbit onus probādi, f̄m gl.& Doc.in l.2.C.de iure emphy.& Bar.& alios, in l.in illa.de ver.ob.Quia igitur ex cōcessione p̄dicta facta auo dux Alphōsus non uidetur admittēdus,ut ex p̄missis colligitur,multo minus ēt uidetur posse venire ex cōcessione facta Leonello p se, filijs masculis, & suis descēdētib. quia cū nō sit descendens ab illo,non est de cōprehensis in dicta concessione. Restat ergo videre, vtrum saltē succedat ex inuestitura paterna vel p̄pria, & similiter uidet̄, ꝙ non prima facie, quāuis.n.Hercules dux ab archiep̄o Rauennæ fuerit inuestitus, solus tñ & sine cōsensu & tractatu capituli, & absq; legitima causa nō potuit dictā cōcessionem facere,per ea,quæ in præcedētib.dicta sunt, nec hm̄oi cōcessio reperitur cōfirmata ab Ale. qui solū confirmauit concessionē factā Leonello, & eadē ratione inuestitura facta duci Alphonso ab eodē archiep̄o nō ualuit, quia peccat in prædictis.Nec sustineri pōt unā cum altera ex prætextu, ꝙ dicta bona fuerint solita infeudari.d.ca.2. de feud. cū ibi no.per Doc.& Bal.in c.1.in prin. qui feu. dare pos.qñ prima cōcessio facta Nicolao differt in multis a sequentib.& primo quo ad personas, quia fuit prima ēt pro filiis naturalib.& illegitimis facta,& aliæ no.Item prima pro filiis,& sequentes pro filiis & descēdentibus masculis. Secundo quo ad res, quia plures res continētur in seqūtib.quā in prima. Tertio quantum ad censum,qui est diuersus,& ēt respectu causæ: q̄m facta fuit cōcessio secunda, quia Leonellus archiep̄o assignauit de nouo duas possessiones, & quia Eugenio Papæ duodecim mille ducatos prius cōtulerat, stante igitur tali differentia inter unā & alterā concessionē in substantia,non pōt dici cōsuetudo inducta, per no.per Bar.in auth.qui rem.C.de sacrosan.ecc. & p alios, in locis superius allegatis. & facit, quod no.Bal.in c.Imperialē.§.insuper.de p̄hi.feu.alien.per Fede.& in c.1.an agn. uel fil. & in l.1.in 2. col.de rer. diui.vbi vult, ꝙ licet feudū, qđ finita linea cōceditur duob.fratrib.proximiorib.assumat naturā primi feudi, & sic inter illos locū habeat ius accrescēdi, ut uoluit Bar.in l.si mihi & Titio.de uer.ob.hoc tñ est uerum f̄m eum si in fi.in ista reformatiōe seu renouatione sit adiecta noua qualitas,uel clausula,seu noua forma,quia tunc censetur simpliciter noua concessio.ar.l.ius ciuile.de iust.iu.& cum Bald. transit etiā Ale.in d.l.si mihi & Titio. Nec etiam dicta consuetudo infeudandi uidetur inducta ex inuestitura & concessione facta Leonello & Herculi,quia illa, quæ Leonello facta fuit, uidetur nulla ex alio, quam ex defectu solennitatis, & primo quia dictus Leonellus occupauerat terram Argentæ, quę ad illum

nõ ptinebat,sed ad filios legitimos & naturales Nicolai, si ualuit ɔcessio facta illi,& ubi nõ valuerit,ad ecclesiam spectabat, & ppea nec valuit cõcessio archiepi,nec ẽt cõfirmatio Nicolai Papæ,p tex.in l.authoritatẽ.cũ ibi no.p gl.& Do. C.vñ ui.
10 & ibi dicit Bal.ꝙ ɔfirmatio† iniustarũ possessionũ non ualet qđ est verũ ſm Sal.nedum qñ res spectat ad tertiũ,sed ẽt ad ipsũ principem hoc ignorãtẽ,dicentem ẽt fuisse cõsultũ,ꝙ licet Papa inuestiuerit quẽdam nobilẽ tanquã uicariũ in certis terris ecclesiæ,tñ non ualuit,quia Papa ignorauit, ꝙ prius illos occupasset,& ad hoc allegat ẽt gl.in le.ij.C. de fun. & salti.rei domi.& idẽ ẽt vult Bal.in l.1.de cõstitutionib.princ. & in l.ij. C.de seruitutib.& in l.2.C.de legib.& in c.1.de nat.feu. cũ cõcor.de quib.plene p Mod.in c.postulasti.in ul.char.de resc.& facit,qđ no.ibi Io.An.& Imo.dicentes, ꝙ non ualet impetratio,qñ qs tacuit,ꝙ prius male tenuit beneficiũ, & idẽ uult Io. An.c.dudũ.§.1.de ele.& facit qđ no.idẽ Io. An.& Domi. in c. eũ qui.ij.resp.de p̃b.in 6.ubi vult,ꝙ impetrãs bñficiũ prius iniuste possessũ,dẽt mentionẽ facere de iniusta possessione,per d.l.authoritatẽ.& ꝙ cõcedens & firmans ignorauerit,ꝙ Leonellus iniuste possideret,patet ex uerbis narratiuis cõfirmationis,dum dr̃,ꝙ ille proponebat dare dictas possessiones, vt archieps terras Argentæ,& Lugi,ac uillæ S.Pensati,spectãtes & ptinentes eidẽ Leonello in uicariatũ sub annuo cẽsu vnius rochetti loco & uice census ducatorũ ducentorũ auri,quos ipse Leonellus archiepo Rauẽnat.soluere tenebatur, concederet, &c.ex quib.uerbis manifeste apparet,ꝙ Leonelus narrauit dictas terras ad eũ pertinere,& illũ teneri ad censum ducentorũ ducatorũ,quorũ vtrũq; erat falsum , siue cõcessio prior facta Nicolao patri suo fuisset ualida,siue nõ,ut dictũ est, quia igitur talis concessio fuit subreptitia, non potuit ex illa induci consuetudo infeudãdi,quia consensus ex quo inducit cõsuetudo. l.de quib.de legi.deficit.l.si per errorẽ.de iurisd.om.iu.& q̃ cõsuetudo nõ potuit induci ex sola cõcessione facta Herculi,qa
11 † ad minus requirit actus cũ cursu tpis.30.ãno. ſm Ia.de Belui.& Mod.in d.c.j.qui feu.dare poss.& Bal.in l. de quib. de legib.& Imo.in c.ex parte.de feu.in ult.char.& Alex.in d.cõs.9. 3.vo.& in cons.5.5.vol.& q̃ cõcessio facta duci Herculi vr̃ ẽt nulla,tanq̃ subreptitia, qm̃ Alexander Papa narrat accepisse, ꝙ Hercules ĩ dictis terris successerit Leonello, & ꝙ ex hac cã ad illũ pertineat vt cõstat ex illis verbis,uc3 cũ aũt,sicut etiam accepimus,ꝙ Leonellus & deinde Hercules ac successores sui p̃dicti ex nunc castra,terras & S.Pensati uillã hmõi uigore cõstitutionis & deputationis factæ Leonello, de qua loquitur Papa,Herculẽ tenere & possidere dictas terras, & quòd ĩ illis successerit Leonello: qa in cõcessione illi facta nõ erat cõprehẽsus,dr̃ ergo potius dux Hercules illas occupasse, & sine aliquo titulo illas tenuisse,ꝙ cũ ignorauerit Papa, vt colligit ex uerbis proximẽ relatis,nõ valuit eius cõfirmatio,nec de nouo cõcessio p d.l.authoritatẽ.& sic locũ hñt, q̃ proximẽ dicta sũt circa cõcessionẽ Leonelli. Sed p̃missis non ob.arbitror rectẽ ɔclusum p p̃dictos clariss.d.cõsultores, & incipiẽdo a ɔcessione facta Nicolao auo p̃no illust. Ducis Alphõsi dr̃ primo,ꝙ in illa fuit cõprehensus, q̃tũcũq; recepta fuerit p filijs ex suo corpore descẽdẽtib.&c. qđ probatur,nam d.Nicolaus recepit pro se & post mortẽ suã,pro suis filijs ex suo corpore legitimẽ descẽdẽtib.& ĩ casu quo hmõi filij nõ extarẽt, p naturalib.tm̃ seu quẽuis aliũ defectũ nataliũ patiẽtib.natis & nascituris,&c. si ergo nõ uenirẽt nepotes appellatione filiorũ legitimorũ & naturalium,& illi superfuissent tpe mortis aui ex filio sublato primo de medio naturales, & filij illegitimẽ nati ex d. Nicolao admitterẽtur,qa vocãtur casu quo dicti filij tũc nõ extẽt, & dictis nepotib.p̃ferrẽtur: qa nepotes nõ reperirẽtur in dispositione positi. neq; in cõdõne exp̃ssa aut subintellecta: qa l.cũ acutissimi.C.de fideic.locũ nõ hẽt in cõtractib.celebratis gratia vtriusq;, puta in cõcessione emphyteusis vel feudi, ſm Bal.in d.l.fi.& hoc qa inspicitur ẽt mens cõcedentis, q est extraneus,& de quo extraneo cõcedente nõ loquitur.d.l.& con
12 firmatur hoc;quia nepotes† non intelligũtur positi in ɔdõne tacita & subintellecta a lege,ubi non p̃nt succedere,prout isto casu in feudo,de quo agitur,admitti non p̃nt, si appellatione nepotis non continerẽtur dispositiuẽ; quia ex tacita conditione non dicerẽtur vocati,vt no.in l.Lucius.de hære.insti.& ità vult Albe.de Rosa.in l.gñaliter. §. cũ autẽ.C.de insti.& substi.

sub cond.fac.& Cum.in l.filiusfa.§.cum quis.de leg.1.& in l.cũ auus. de cõd.& dem. & de quo ẽt ibi p Soc.in 33.col.& vr̃ de mẽte Bar.in l.Cẽturio.de vulg.& pup. circa prin.dum q̃rit,an tacita pupillaris ipso iure insit ĩ vulgari expressa , qñ mater ẽ ĩ medio,q̃uis nõ habeat effectũ,& ibi Alex.hoc no.& alleg.etiã Cu.in d.§.cũ quis.& ibi ẽt Soc.sup gl.magna hoc tenet.Qđ ãt dicto casu naturales, vel spurij filij debuissent p̃ferri nepotibus ex filio legitimo & naturali,esset valde absurdũ,& contra verisimilẽ voluntatẽ contrahentiũ,quia dicti nepotes sunt magis dilecti ab auo,quã filij spurij,ut probatur ex his,q̃ traduntur plenẽ in l.ex facto.§.si quis rogatus.ad Treb. & magis etiã diligũtur a cõcedẽte feudũ, qui in dubio de naturalib.nõ intelligitur sensisse.c.naturales.si de feu.fue. cõtro.inter do.& agn. & maximẽ qñ ab ecclesia ɔceditur,q̃ nõ videtur sensisse de talib.ɔceptis in peccato,ẽt si essent legitimati,ſm Bal.ĩ d.l. gñaliter.§.cũ aũt.& in c.quæ in ecclesiarũ.de consti.in antep.col. & quia ẽt est absurdũ, ꝙ plus habeat castitate luxuria,ut in authen.de rest.& ea quæ pa.circa fi.& no.Io.And. in c.statutum fœlicis.de hæreti.in 6. & Imo.& Alex. latẽ,in d.§.si quis rogatus.cũ ɔcor.de quib.ibi, & per easdẽ rõnes esset ẽt absurdũ,ꝙ non extantib.filijs & descendentib. ex eis naturales uel spurij essent uocati,& quòd filijs extantib.& descendẽtib.cũ filijs nepotes ex filio non uocarent, quòd feudũ ad dñm reuerteret, quia si ad illũ non reuertit ex pacto extante naturali uel spurio,uerisimile est, quòd multo magis fuerit prouisum nepoti nedũ tenenti primũ locũ tpe mortis aui, & in casu p̃cedenti ; sed ẽt qñ tpe tunc illum p̃cedit, & sic quòd mortuo patre suo q̃ncunq. & ordine successiuo fuerit uocatus, ne igit sequatur
13 dictũ absurdũ,est dicendũ,quòd † isto casu appellatione filiorũ cõtinẽtur nepotes,qui aliàs non cõprehenderentur.l. uxorẽ.§.ɔcubinæ.de l.3.& prout ẽt vult Bar.in d.liberorũ.circa 3. col.q ad hoc all.d.§.& probat ex no.p Alex.in l.sed si hac.§.liberos.de ĩ ius uoc.ubi post Bal.vult,ꝙ si cõcedat emphyteusis alicui pro se & liberis suis,quòd veniũt ẽt fœminæ. Nec ob.secũdũ eũ, quòd in ɔ̃ctib. masculinum nõ ɔcipiat fœmininũ, ut voluit Gui.de Suz.secundum Arc.17.q.4.si quis suadente. & Imo.in l.si ita sit scriptum,in prin.de.l.2.& in c.potuit.in fi.de loc. qa si dicto casu nõ cõtinerẽt fœminæ, sequeret absurdum qa cõtinerent nepotes ex filia d.l.liberorum.d.l.1.C.de cõd.in ser.& sic dicti nepotes ex filia remotiores p̃ferrentur filiẽ,qđ eẽt absurdum. leg. si uiua matre. C. de bonis mater.& ubi ab surdũ resultare põt,secundũ eũ uerba extendunt , ut cesset absurditas,vñ uidemus,dicit ipse,ꝙ interdũ appellatione filiorũ, ut cesset absurdũ,nepotes comprehẽdunt,q alias nõ cõprehẽderentur.alleg.d.§.cõcubinæ.& no.per Bar. in d.l.liberorũ. q̃ ratio punctualiter hẽt locũ in casu nr̃o. & p pea q̃uis ex natura actus cõcessionis factæ ex cã onerosa, appellatiõe filiorum nõ uenirent nepotes per allegata in contrarium,rõne tñ dicti absurdi euitandi dẽnt cõtineri,& per hoc tollit prima rõ ɔ̃ria. Nec ob.ꝙ loquatur cõcessio de filiis natis ex suo corpore.qa non minus tũc veniũt nepotes, secundũ Bar.in d.l. liberorum in pe char. uer. q̃ro,qđ si aliqua dispõne, &c.& Pau. de Ca.in cons.161.In p̃senti cã,&c.vbi assignat rõnẽ.Nec ob. dũ scđo dr̃,ꝙ vbi nepotes veniunt appellatione filii,ꝙ vocati intelligũtur,solum nati vel concepti tpe ɔceptionis, aut tpe mortis aui inuestiti,p l.cum ita.§.in fideicõ.de lega.2.iuncta l.si cognatis
14 de reb.dub.cũ ibi no.p Bar.quia primo rñdetur,ꝙ † est istud falsum in contractib.& contrarium in terminis uult Bart.in l. itẽ p̃tor.de suis & legi.& p tex.vbi dicit eẽ casũ,in l.Paulus. de bo.li.& idem tenet Bal.l.si in personam.C.de fideic.dicentes, ꝙ concessio feudi p filiis & nepotibus cõprehendit etiam cõceptos post mortẽ aui,& idem tenet Ba.in l.qui se patris.in fi. C.vñ lib.Secundo rñdetur,ꝙ in casu nostro fuit facta concessio pro filiis natis & nascituris, & sic ẽt p nepotib.nascituris q̃ncũque & sic viuẽte auo & post mortẽ aui,vt probat ex not. p Bar.in l.Cẽturio.de uulg.& pup.ver.q̃ro vtrũ substitutio cõpendiosa facta p uerbũ cõe, &c.vbi dicit, ꝙ significatio illorũ verborum,si institutus decesserit sine filiis,cõprehendit oẽ tps hoc est siue decedat uiuo testatore vel post,siue añ testm̃ siue post per l.ij.§.fi.de ali.le.& l.hæc condõ.§.fi.de condi.& dem. & istud ẽt uult Pau.de Ca.in consi.17.in diuersis locis,p l.placet.de libe.& posth.& l.si duob.in princ.& l.fi.de lega.1. & ex dictis ibi p eũ col.antep.ver.item allegat , ꝙ dicti agentes,&c. col-

colligitur rñsio ad d.l.cũ ita.§.in fideicommisso. nã ſm eũ ille tex.dicit,ꝙ uocãtur illi,q sunt tpe mortis,& subdit,qui ex his proximo gradu procreati sunt. nomẽ. n. familię in uñi cõprehẽdit ẽt futuros.l.grege.de le.j.& l.fi.de fun.inst. ueniũt tñ ordine successiuo,quia pcedentes censentur rogati ad restituendũ sequentibus, quo usq. aliquis extet de familia vsq; in infinitũ,admittũtur ergo solũ illi, qui sunt tẽpore mortis pro primo loco,quia pcedunt in gradu, sed ẽt sequentes admittunt illis mortuis,& hoc vult illa litera,ſm Pau. de Ca. & subdit,ꝙ illi sunt exclusi,qui tẽpore mortis non reperiuntur, subaudi, quia mortui sunt,& sic non sperãtur reperiri,sed illi, qui sperant,nõ sunt exclusi,nisi quousq. non sperantur,& sic ɔcludit Pau.de Ca. ꝙ nasciturì post mortẽ testõris ẽt in casu illius. §. sint cõprehẽsi sub noĩe collectiuo,& sic nõ obstat. Vel est dicendũ,ꝙ in ɔ̃ctib.nõ hãt locũ,vt vult Bar.in d.l.ptor.& Bal. ĩ d.l.si in psonã. Tertio non ob.ꝙ appellõne filiorũ demũ ueniãt nepotes,qñ dispõ non est sortita effectũ in psonã filii,ſm

15 † Bar.in d.l.libe.quia ad istud respondet Soc.in consi. 250.in fi.7.col.ver.infertur ẽt & tertio,&c.qm ſm eũ Bar.psupponit ꝙ per existentiã filij,dispõ erat sortita oẽm effectũ quẽ intẽdebat testõr,prout patet in l.Gallus.§. idẽ credẽdũ.de li.& post. quem allegat, qa ibi p existẽtiã filij post mortẽ testõris,filius apparebat institutus, & sic testm̃ erat ualidũ, & nõ irritabile ex filii pteritione,ad qđ solũ testõr intẽdebat iuxta consilium Galli,iõ cũ dispõ esset sortita effectũ,iuxta intẽtũ testõris in filijs,nõ verificat postea in nepotib.& sic non ueniunt appellatione filiorũ,sed in casu nr̃o pariter & suo negatur, ꝙ in filiis sit adimpleta intentio testõris uel cõtrahentiũ,qui uoluerunt recipiẽti prouidere,& suæ posteritati:ꝙ patet,quia ẽt pro spuriis in defectum legitimorũ fuit facta cõcessio, vñ ex hoc declaratur.ꝙ multo magis nepotib. ex filio prouidere uoluerũt ordine successiuo, per ea q̃ in pcedẽtib.dicta sunt, & istud ẽt probatur in d.§.in fideic.& ibi Pa.de Cast. dicẽs, ꝙ illo casu, quo plures uocãtur sub noĩe collectiuo, sequẽs uocatur,licet primus sit admissus, qa intelligit post mortẽ grauatus restituere sequẽti, put sonãt uerba illius literæ in uer.post oẽs extinctos.& istud ẽt sequit So.in d.l.Gallus.§.qdã recte.ver.circa quartã.q.ibi,quartus casus est,& ɔfirmat,quia qñ testõr relinqt familię,uel liberis,& sic sub noĩe collectiuo, vr̃ esse hui⁹ uolũtatis,ut res remaneat in familia,& propterea uident prædicti grauati de restituendo unus alteri.l.peto.§.fratre. de. le. 2.& sic nõ tm̃ si proximior nõ sit admissus,quia præmortuus, sed ẽt si sit admissus, q̃ rõ ẽt in casu nostro hẽt locũ,quia (ut dixi) intentio ɔ̃hentiũ fuit,ꝙ ad descendentes ɔcessio trãsiret hmõi,& pbat ex no.p Pe.de Anc.in cons.26. Nõ seruato ordine dubiorũ,&c.& istud ẽt vult Bal.in d.l.si in personã. C. de fideic.ubi dicit.ꝙ emphyteusis sit recepta p se & suis descẽdẽtib.ꝙ extendit ad descẽdentes ĩ infinitũ, ut in aut. de nõ alie. §.emphyteusim.& sic admittitur sequens, siue admissus sit pximior,siue non.Postq̃ igit ex præmissis pbat,ꝙ uocant nepotes post filios ordine successiuo. Secũdo dr̃ pricipaliter,ꝙ ualuit dicta cõcessio facta Nicolao nõ obstãtib. allegatis in ɔtrariũ,& inquantũ est dictũ eã non ualere ex defectu solẽnitatis.Primo rñdetur, ꝙ isto casu solus archieps potuit hoc facere.nã (ut in facto præmittit) castrũ Argentę retroactis tpibus fuit sæpius locatũ tã ad modicũ, q̃ ad longum tps dñis de domo Estensi,& pro eo meliorãdo p illos factæ fuerunt multæ expensæ,& cõseruatũ fuit ac etiã recuperatũ ab inimicis & rebellib.eccl. Rom. & Rauennat. & propterea archieps solus potuit & debuit illud marchioni Estensi in ppetuũ cõcedere,

16 ut probat in c.ad aures.de reb.eccl.non alie.ubi hr̃,ꝙ† terras per aliquem ad culturã de nouo redactas,uel per eius parẽtes põt solus eps sub annuo censu illi in perpetuum cõcedere, & q̃uis loquat tex.per uerbũ põt, ur̃ tñ ꝙ hoc facere dẽat, & ad id teneat,vt probat in l.quicunq;. C.de oĩ agro deser.li.10.ibi Bar.& Ang.dicit no.pro colonis terrarũ,qui sua cultura fundos steriles,fertiles fecerũt,ut expelli non possint, nec eis preciũ augeri.Nec illa lex ur̃ intelligenda in eo, cui fuit res perpetuo cõcessa uel locata,quia tũc ẽt si eã non meliorasset, nõ deberet sibi auferri.fundat ergo se in hoc tm̃,ꝙ fundũ desertum & inutilẽ, fertilẽ,& idoneũ reducit,dẽt ergo intelligi ĩ eo, cui cõcessio fuit facta ad tps,ut fiat in perpetuum,& idem probatur in d.c.ad aures.qui loquit de temporali colono. & ita per pdicta ẽt ɔcludit Pau.de Ca.in cõs.63. Vr̃ dicẽdũ,&c. vbi hoc latius deducit,ponderãdo gl.in d.c.ad aures.& p Host. in summa eo.tit.§.2.& licet ſm eũ Io.An.videatur intelligere illud.c. qñ prima tpalis locatio facta est cũ illo pacto, ꝙ si illas terras ad culturã reduceret,ꝙ cõcederentur sibi in perpetuũ, uerius tñ est ſm eũ,ꝙ idẽ sit ẽt sine illo pacto,per d.l.quicunq;. & ꝙ illa est nimia restrictio ad illũ tex.& nõ haberet pbabilẽ dubitationẽ,nec loqueretur tex.per uerbũ poterit,vel põt, sed per verbũ dẽt,& tanto magis hoc procedit, qñ cõsueuit de tpe in tẽpus refirmari,ſm Pau.de Ca. & prout euenit ĩ casu nostro, & q̃uis ista res nõ sit ex toto de sterili facta utilis, & p d.dños marchiones fuit tñ meliorata. Itẽ fuit ab inimicis ecclesiæ cõseruata,defensata,& ablata,ꝙ nõ est minus, quã sit ad culturã alia res redacta, & iõ ɔcurrentib. pdictis potuit per archiepm cõcedi in perpetuũ,p no.p Pau.de Ca.in d.cõs.& vbi solus plãtus hoc facere non potuisset: tamen cum licentia, & authori-

17 tate † legati de latere hoc potuit fieri ex causis pdictis,ut pbatur in c.fi.de trans.& illũ no.ibi Ant.de Bu. & Imo.ꝙ legatus, si viderit expedire, possit cõmittere cãm sine strepitu & figura iudicij,& sic cõtra ius cõe dispensare,si euidẽs status hoc dictat,& idẽ qñ subest q̃libet alia cã, ſm Abb. & cũ prædictis ẽt transit Alex.in l.nemo põt.in prin.de leg. 1. & q̃ iusta causa in casu nostro subesse dr̃ per ea q̃ dicta sunt,i. quia hoc castrum conuenit successorib.Nicolai refirmari de tpe in tps, & quia per illos fuit expẽsum in meliorãdo, & defensum ac recuperatũ ab inimicis ecclæ,& tãtõ magis dispẽsatio legati ualuit, qa causa cognita pcessit,& postq̃ hoc cedere in euidẽtẽ vtilitatẽ ecclesiæ cognouit,& intellexit. Nã & hoc solũ fuit iusta cã, p quã legatus potuit in hoc a iure cõi recedere, vt apertẽ est de mente Ant.de But.& ali.in locis præallegatis, solũ.n.dr̃ a rigore iuris recessum,& nõ ab æquitate,qñ tractatus qui dẽt pcedere,vt intelligatur,& alienatio expediat ecclæ.d.c.sine exceptione.12.q.2.& c.1.de reb.eccl.nõ alie.in 6. isto casu nõ fuit omissus. qa eps Bononieñ. ex mandato legati de hoc inquisiuit,& pbationes recepit,& quidẽ diligẽtius,quã fieri soleat p capitulũ,& sic talis pcessus successit loco tractatus,& per legatũ vel aliũ eius noĩe fuit pstitus cõsensus,& sic a psona tm̃ ẽ recessũ,hoc est a capitulo, sed nõ ab his q̃ fieri debuissẽt ab illo,& iõ potuit legatus dictũ rigorẽ remittere iusta cã maximẽ subsistẽte,ut est casus in d.c.fi.ibi,interdũ aliqd seueritati detrahere,&c.cũ seq.& per hæc datur rñsio ad allegata ĩ ɔtrariũ, dũ dr̃,ꝙ nõ põt legatus dare licentiã soli plato alienãdi res ecclesiæ sine capitulo;quia nõ põt cõtra ius cõe dispẽsare; qa illud est uerũ,nisi subsit iusta cã, uel illud pcedit, qñ alienaret sine tractatu capituli vel legati,sed vbi legatus adhibuit tractatũ vel inquisitionẽ pmisit,q̃ loco tractatus successit, ac cognouit,ꝙ alienatio in euidentẽ vtilitatẽ ecclesię cedit,tunc põt plato cõsentire & a seueritate iuris cõis recedere,& multo magis,qñ aliæ ẽt iustę cãæ ɔcurrũt,vt ĩ casu nr̃o,d.c.fi.cũ ibi no.p pdictos,& p Alex.in d.l.nemo põt.q. dicit,ꝙ dicto casu limitãtur no in c.fi.de hæred.in 6. cũ cõcor. Præterea clarũ est,ꝙ legatus potuisset licẽtiã alienãdi ɔcedere, ubi hoc spãliter sibi fuisset cõcessũ a sũmo Pontifice,ꝙ aũt id fuerit ei demandatũ specialiter, pbatur diuturnitate saltẽ tanti tẽporis, cuius initij memoria nõ sit in cõtrariũ,qa licet ex diuturnitate tẽporis

18 regulariter mandatũ nõ † pbetur,per ea q̃ allegãtur in cõtrarium,secus tamẽ est,qñ antiquitas est tanta, ꝙ probatio eius pp antiquitatem redderetur impossibilis.l.si arbiter. ff.de pba.ut quia lapsũ esset tempus cẽtum annorũ, ut no.Doc.in c. ueniens.& in c.quid p nouale.de uer.sig.& per gl.& Ang. in l. at qui natura.§.cũ me absente.de negõ.gest.& ita sentit Ale. in cons.17.Viso instrumento locationis.4.uol.ubi uult,ꝙ eo casu quo solẽnitas extrinseca nõ psumatur ex cursu longi tpis,psumeretur tñ ex cursu tãti temporis,cuius initij memoria non extat in ɔ̃riũ,p no.p Hosti.& Io.And.in c.Albericus. de testi. & idẽ ẽt p prædicta uult Are.in cõsi.36.ĩ pen.col.nec mirum, quia dicto casu admittuntur ẽt probationes aliãs imperfectæ, ut traditur in dictis locis,& p Ale.& alios Moder. post Bald.in le. cum aliquis.C.de iure delib.& licet adhuc tempus centum annorum non sit decursum, erit tñ forte completum ante litẽ motam & finitam,quia de eo superest parum. Et si forte dicatur, ꝙ ex literis legationis,per quas probatur mandatum principis,& non p testes.l.1.C.de mand.prin.& nõ. Doc.in c.cum

in iure.de of.del.poterit probari hæc negatiua,vz ꝙ legato ĩ specie non fuit facta dicta cõmissio.l.fi.C.de reb.credi.& l.ij. C.de erro.aduoc.& no.Bar. in l.his qui ad ciuilia.C. de appel. & Ant.de But.in c.qm̃ ꝯ.de prob. Ad istud respondetur, ꝙ mãdatum hoc habere potuit legatus ex alijs literis,& sic negatiua nõ probatur cõcludenter ꝑ ostẽsionẽ dictarũ literarũ gñalis legationis, tunc enim † negatiua probat̃ ꝑ inspectionẽ scripturæ,qñ affirmatiua probari dẽt per certã scripturam,ut ĩ iurib. præallegatis, & declarat Bal.in d.l.fi.C.de reb.cre.quia tũc probatio negatiuæ est concludens,sed qñ affirmatiua probari põt per plures & diuersas scripturas,ut in casu nr̃o, tunc ꝑ inspectionẽ huius scripturæ nõ probatur negatiua,quia nõ est concludẽs probatio.c.in ꝓsentia.de prob. l.nõ hoc. C. vñ cogn.cum conc. & per ꝯñs ex literis dictæ legationis non probatur,ꝙ legato nõ fuerit data dicta specialis cõmissio,q̃a illã potuit habere per alias literas, & hoc est ꝓsumendũ ex cursu dicti tẽporis. Et ex alio ẽt dici põt, ꝙ isto casu ꝓsumatur dicta specialis cõmissio ẽt ex cursu longi tꝑis, quia non agitur simpliciter de probatione mãdati ex tꝑis diuturnitate,q̃a de mandato legati cõstat ex literis apostolicis, sed agitur de extensione mandati probanda,& hoc ultimũ † facilius probat̃ & ꝓsumit̃ quã primũ,de quo loquuntur allegata in ꝯriũ, & hoc probatur ꝑ c.cũ olim.el 1,de off.del.cum ibi no.ꝑ Doc.ubi hr̃,ꝙ si procurator excedat fines mandati dño sciente & patiente, ꝙ ille vr̃ cõsentire.& idẽ probatur in c.fi.de iure.in 6.& in l.fi. C.qđ cũ eo.& tñ secus esset,vbi nullũ habens mãdatũ tanquã procurator meus ageret in iudicio me sciente & patiente, s̃m Inno.in c.quamuis.de re iud.& Bar.in l.sæpe.in 2.col.ff.eo.ti. cũ conc.de quib. ibi ꝑ Alex.qui idẽ tenet, & dicto casu saluat d.Inn. in c.ex parte decani.de rescr.& idem tenent ẽt alijs locis ibi per eũ allegatis, sicut ergo dicto casu ꝓsumit̃ ex cã ꝓdicta ꝑ illo,qui excedit fines mandati, & non pro illo q̃ nullum habuit mandatũ,ita ẽt dẽt ex tꝑis diuturnitate præsumi mandatũ in eo,in quo mandatũ,de quo cõstat,reperitur excessum q̃uis non ꝓsumat̃ mãdatũ,qñ nõ apparet,ꝙ aliquod mandatũ ꝓcesserit ꝑ allegata in ꝯrium. Tertio dr̃,ꝙ in casu nr̃o ꝓsumitur, ꝙ præcesserit specialis cõmissio ex diuturnitate tẽporis, quia ꝓ legato & ꝓ his quæ gesta sunt ab eo,ꝓsumitur, ut no. Bal.ĩ l.exẽplo.C.de prob.& facit.c.bonæ. el 2. de elec.c.cũ inter.& c.sicut.de re iud.& c.in ꝓsentia de renun.& ideo q̃uis dicatur mandatũ nõ † præsumi ex diuturnitate tꝑis,illud est verũ,nisi ille,qui actũ gessit,sit talis,ꝓ quo ꝓsumatur, sicut ẽt ex tꝑis diuturnitate ꝓsumunt̃ oĩa solẽniter acta ꝑ iudicẽ,ꝓ quo ꝓsumitur,ꝙ aliàs nõ ꝓsumeret̃,s̃m Alex.in d.cons.17. 5.vol. per no.ꝑ Cy.in l.emãcipatione. C.de fide instr. & per Doc.in c.qm̃ contra. de proba. & istud magis in specie vult Fel.in c.sicut,de re iud.in pen.char.ver.limitata secũdo, &c. vbi ꝯcludit post alios, quos allegat, ꝙ sñia iam longo tꝑe lata ab aliquo, tanq̃ delegato ꝓsumitur lata ex mandato delegatorio,de quo nõ cõstat,& idẽ in laudo iãdiu lato, ut ꝓsumatur cõpromissũ ꝓcessisse,quia isti sunt actus, qui ꝓsumunt̃ ritè & rectè gesti. si ergo potuit legatus licentiã alienãdi cõcedere,nõ fuit necessarius tractatus,& cõsẽnsus capituli,queadmodũ põt omitti, qñ fit alienatio ex licẽtia Papæ,ut statim dicetur. Sed dato ẽt, ꝙ ex literis delegationis ꝓbaretur illa negatiua, videlicet,ꝙ legatus non habuit potestatẽ dãdi licentiã alienãdi, adhuc tñ valuisset dicta cõcessio archiepi,qui ex tꝑis diuturnitate ꝓsumeret̃ alienasse,& de licentia Papæ, vel ꝙ Papa † cõcessionẽ cõfirmasset, & q̃ licentia seu cõfirmatio ex cursu dicti tꝑis ꝓsumitur per ea,q̃ no.Aret. in cons.36. vbi vult,ꝙ testm̃ Cardinalis de antiquo ꝓsumitur cõditũ de licentia Papæ, ẽt si aliàs nõ potuisset valere,ꝑ ea,q̃ hñr ꝑ d.c.ea noscitur.de his q̃ fiũt a ꝑla.& in c.ꝑuenit.de emp. & ven.& ꝑ Bal.& Imo. in d.l.qui in aliena.in prin.& ꝑ Io.Mona.& Io.And.ĩ c.ij.de ꝓb.in 6. Nec ꝓbari põt ex aliqua scriptura, ꝙ archieps nõ habuerit dictã licentiã a sũmo Põtifice,vel ꝙ ab illo nõ fuerit cõcessio archiepiscopi cõfirmata, & sic quantũ ad hoc non ob.illud,ꝙ ꝯ licẽtiam legati põt obijci.si ergo ꝓcedente licẽtia Papæ uel confirmatione eius subseq̃ete, q̃ ex tꝑis diuturnitate ꝓbatur præsumptiuè, archieps cõcessit dictũ castrũ marchioni Nicolao, tractatus & cõsensus capituli nõ fuit necessarius, s̃m Abb. in consi.41. videndũ est de effectu,&c. 1.vol. ꝑ text.cũ gl.in c.ad audientiam.de eccl.ædifi.& ꝑ no.ꝑ Archi.in c.antep.12.q.2. & melius ꝓbatur ultra eũ,in l.ij. C. qñ decre.opus nõ est,ubi dr̃,ꝙ in alienatione rei minoris tñ operatur licẽtia, & rescriptũ principis, q̃tũ decretũ iudicis solẽniter emanatũ, & dicit Bal.ibi in terminis, ꝙ illa lex quotidie practicat̃ in ecclesijs,& hospitalib.impetrãtib.a Papa alienationẽ alicuius rei.q.n. (dicit ipse) hẽt verbũ superioris,nõ indiget verbo inferioris. ¶ Et vltra ꝑdicta dici ẽt põt,ꝙ ex diuturnitate tꝑis ꝓsumat̃ † solẽnitas iuris cõis.s.consensus & tractatus capituli ac vtilitas uel necessitas ecclesiæ,& de qua in d.c.sine exceptione. 12.q.2.& prout ẽt tactũ est ꝑ alios,ꝑ ea q̃ tradũtur per Doc.ĩ d.c.ea noscitur.& ꝑ Ro.& Mod.in l.sciẽdũ.de ver.ob.cũ cõcor.de quibus latè per Mod.in d. c. sicut, de re iud. & in c.illud.de ꝓsum. & ĩ d.c.Albericus.de testi. nec ob.ꝙ requirat̃ diuturna possessio & patiẽtia,s̃m Bal.& Sal.in d.l.si filius. quia si marchio Nicolaus possedit ꝑ 30.annos,iuxta no. in d.c.peruenit.de emp. & uen.cessat ꝯriũ;si uerò ante illud tꝑs posidere desijt,& pri* castrũ ꝑdictũ Leonellus ex noua cõcessione occupauit,& adhuc idẽ,q̃a satis est,quòd ecclesia ꝯtinuè tenuit & possedit plurima bona sibi facta. Vñ ex diuturna retẽtione dictorũ bonorũ ipsius ecclesiæ cõcedẽtis sciẽte & patiẽte capitulo, & cuius sciẽtia præsumit̃ in dubio,s̃m Alex.ĩ d.cõs.9.solẽnitas nõ minus ꝓsumit̃, q̃ ex longissima possessione rei cõcessæ ab eccl̃a per recipiẽtẽ,ut ꝓbatur in l.si filius.ad Mace.ubi hr̃, ꝙ per receptionẽ & retentionẽ literarũ præsumit̃ recipiens & retinẽs cõsentire, & ꝓut ẽt ꝑ illũ text.declarat Bar.in l.quo.n.rẽ ra. hab.& de quo latè ẽt ꝑ Ale.in l.non solũ.§.morte.de ope. no. nũ.& nõ tm̃ sciẽtia capituli præsumit̃,ut dixi, sed ẽt Papæ, ex quo longissimũ tꝑs trãsiuit,& factũ erat arduũ,ꝙ faciliter scire potuit,s̃m Sal.ĩ l.authoritatẽ.in fi.C.vñ ui.Præterea,aut nõ apparet,ꝙ quis habeat titulum,& tunc ad probationẽ solẽnis tituli requiritur diuturna possessio allegantis illũ cũ patiẽtia illius,cuius cõsensus est necessarius,& isto casu loquit̃.d.l.si filius.cũ ibi no.ꝑ Bal.& Sal.& d.l.qui alie. in prin.& no.in l.pe. C.cõm.diui.& oĩa allegata in ꝯrium,& quędam alia,quæ allegantur per Mod.in d.c.sicut.in c.illud.& in d.c.Albe.& in d.l. sciendũ. Aliqñ uero & scd̃o † apparet de titulo, & solẽnitate non cõstat,& tũc solẽnitas tituli probat̃ ex no.per Bal. & An. in d.l.qui in aliena.dũ uolunt,ꝙ ex diuturnitate tꝑis ꝓsumat̃, ꝙ in ꝯctu interuenerit cõsensus necessarius ex forma statuti, & ad allegata in cõtrariũ ibi ꝑ Ale.ex ꝑdictis colligitur rñsio, quia procedunt,vbi non apparet de aliquo titulo, & hoc ẽt ultimo casu procedit,qđ dicit Are.in d.cons.36. quia & in casu suo apparebat de testõ,iõ ex solo tꝑis cursu ꝓsumit̃ solennitas extrinseca,ẽt si aliter non appareat de sciẽtia,& patiẽtia Papæ. ¶ Nõ ob.ẽt ꝑdictis dũ quinto dr̃,ꝙ dux Hercules tacẽdo ꝑ annũ post inuestiturã facta Leonello ꝓiudicauit sibi & suis descẽdentib.ꝑ c.Titius filios, si de feu.fue.cõtr.inter do.& agn.quia ille tex.loquit̃,qñ feudũ fuit alienatũ ꝑ feudatariũ, uel qñ per dñm tm̃, ad quẽ erat reuersum,& isto casu loquitur Ro.in l.ꝓtor.§.fi.de op.no.nun.& in cõs.70. sed a feudatario nõ fuit facta alienatio,†sed ad quẽ adhuc feudũ non redierat,alius fuit inuestitus.tunc non hẽt locum ille tex. & inuestitura nõ ualet tanquam facta de re alien.c.1.de cler. qui inuesti.acce.& c.2. quo tꝑe miles.& prout ẽt uult Pa.de Ca. in cõs. 217. Visa suprascripta facti narratione, &c. & etiam non ualuit,quia) ut dixi) Leonellus castrum Argentę occupauit iniustè: q̃a ad illum nõ erat deuolutum, sed ad filios legitimos, & naturales. Nico.per dictam.l.authoritatem.cum ibi no.ꝑ Bal. & Sal.cũ concor.de q̃b.s̃.¶ Sexto non obst.dum dr̃, ꝙ descẽdentes Nicolai ex concessione illi facta non pñt venire; quia non petierunt reuocationẽ intra tꝑs conuentũ, & a iure cõi concessũ, quia anteq̃ cœperint posidere,tꝑs nõ incepit currere,ꝑ not. per Guiliel.& Bal.in d.l.solẽnibus.C.de rei ven. satis est ergo ꝙ postquam posidere cęperũt, inuestiturã intra dictum tꝑs petierint. Nec ob.dum dr̃,ꝙ non fuit facta reuocatio primæ & pr̃næ inuestituræ, sed alia diuersa & noua ꝑ ꝑ diuersas qualitates,quia cum fuerint ꝑdicti inuestiti de plurib.rebus, hoc est de castro Argentæ & Lugi, ac de villa S. Pesani, quot fuerunt res,tot fuerunt inuestituræ & cõcessiones. l. scire debemus.in prin.de uerb.ob.illa ergo quæ facta fuit de castro Argentæ non differt in effectu ab illa, quæ de eodẽ castro facta fuit Nicolao, qui licet ille noĩe census solueret annuatim ducatos ducẽtos, loco tñ illorũ fuerũt assignatę ecclę duæ possessiones

sessiones ualoris quatuor millium, quorum fructus ascendebat ad ualorem dictæ quantitatis, & qui sunt subrogati loco dicti census pecuniarij, igitur ratione repræsentationis & subrogationis quantum ad censum, non censetur una alia differre. l. si eum. §. qui iniuriarum. si quis cau. & facit. l. proponebat. de iud. & ex hoc & etiam ex præcedentibus probatur, quod una non differt ab altera quo ad personas, nec quo ad alia, & ubi etiam dictum tempus dici posset decursum, quia tamen fuerunt recepti ad obedientiam & seruitium consuetum, vel quod successit loco consueti, ut proxime dixi, quia ecclesia dictas duas possessiones receperit, ex quibus percepit censum præstari consuetum per Ni-
26 colaum, videtur† dominus remisisse ingratitudinem & culpam, & propterea non possunt expelli, secundum gl. in c. j. quo tempore miles, per l. fi. de eo quod cer. lo. & cum qua transeunt Doc. communiter, & Bal. in c. j. quæ fue. pri. causa benef. ami.
27 & solus prælatus potest remittere feloniam† uasallo, quando collatio feudi spectat ad eum solum, secus si collatio esset communis sibi & capitulo, secundum Bal. in c. 1. in prin. qui feu. dare poss. & ad solum prælatum dicitur pertinere collatio feudi, quando res est de mensa, etiam si requiratur consensus capituli, & dicitur communis, quando episcopus & capitulum infeudant, non autem solus consensus sufficit, ut est tex. no. in c. 1. ne sede vacan. lib. 6. & sic procedit, quando dominus scienter uasallum recepit ad seruitium, quæ scientia non præsumitur, sed ignorantia in successore. l. quæ in alterius. de reg. iu. & l. verius. ff. de prob. ad hoc respondetur, quod si non constat de scientia & allegetur ignorantia, quod eodem modo ex parte successorum Nicolai poterit ignorantia allegari & præsumi concessionis eidem factæ per eadem iura, & quod ignorantia excusat uasallum, qui inuestituram non petijt intra tempus debitum, quia non † currit ignoranti, secundum
28 Bal. in l. fi. C. si pend. app. mors interue. quia secundum eum æquitas feudorum seruat uasallum illæsum, & idem tenet Alu. in d. c. 1. quæ fue. pri. cau. benef. amit. ¶ Præterea, ex quo prædecessores moderni episcopi non sunt ante eorum mortem de hoc conquesti, non potest ultimus eorum successor priuare uasallum ex aliqua culpa præcedente, secundum gl. in c. 1. §. 1. quib. mod. feu. ami. & in c. 1. §. porro. quæ fue. prima causa benefi. amitten. & in c. Imperialem. §. insuper. de proh. feu. aliena. per Fed. & ita communiter tenent Doc. quos Mod. referunt in d. c. 1. §. fi. & idem tenet Imo. in c. si. de don. & præsertim prædicta sunt uera, quando culpa fuit in non petendo inuestituram intra tempus debitum, quia tunc non priuatur uasallus ipso iure, sed est necessaria sententia, secundum Card. in cons. 74. Dominus Abbas sancti Benedicti, &c. in prin. & in consi. 92. in 5. col. & idem videtur, etiam si uasallus priuetur ipso iure, quia cum intelligatur priuatus, si dominus velit, per no. in l. ij. si ager vectig. uel emphy. peta. & per Bar. in l. 2. de excep. rei iud. videtur remisisse caducitatem si non declarat ante mortem, secundum Imo. in c. fi. de dona. & idem etiam isto casu vult Bal. in l. fi. C. de reuo. dona. & per hoc etiam respondetur ad ultimum dum dicebatur, quod per non solutionem intra biennium Nicolaus cecidit à iure suo, & quod eius culpa nocuit suis descendentibus, quia (vt dictum est) de hoc non potest conqueri successor domini. Præterea non est uerum, quod feudatarius, qui non soluit, a iure suo ciderit, quia hoc
29 iure cautum non reperitur in feudo, sed† solum in emphyteusi. d. c. potuit. & l. 2. C. de iure emphy. & ita tenet Spe. in tit. de lo. §. nunc aliqua. uer. 75. & ita etiam consuluit Car. ut ipse refert in c. potuit. de loc. & eandem opi. tenet Alu. in c. 1. §. sed nec alia. quæ fuer. prima causa benefi. amitten. & hoc quando præstitum est iuramentum fidelitatis, ut in casu nostro, quia tunc pensio non est causa dati benefi. sed fidelitas, quæ promittitur, uel seruitia prius impensa vel sperata, licet pensio possit dici causa impulsiua, secundum Car. qui ita tenet in cons. 72. Nobiles uiri, &c. in fin. 4. col. cum seq. & idem etiam vult Im. qui loquitur indistincte in c. ex parte. de feu. in 10. co. ver. unum restat dubium. Et præmissis ergo patet, quod ex inuestitura & concessione facta Nicolao, uocantur & ueniunt eius filij & nepotes, & quod non possunt ex aliquo capite excludi a dicto castro Argentę, & de quo fuit etiam inuestitus Hercules dux ab archiepiscopo, & successiue illustrissimus d. Alphonsus eius filius, & qui ab illo solo potuerunt, & debuerunt renouari tanquam comprehensi in dicta inuestitura Nicolai, ut clare colligitur ex præmissis. Et similiter ex concessione Filiasij archiepiscopi facta duci Herculi pro se & filijs, nedum in dicto castro succedit dux Alphonsus, sed etiam in castro Lugi, & in villa sancti Pensati, & qui solus & sine capitulo & absque licentia Papæ potuit dictam concessionem facere tanquam de rebus consuetis infeudari. c. 2. de feu. quia de dictis terris prius fuerat inuestitus Leonellus marchio, & obtinuerat confirmationem a Nicolao papa, & de nouo concessionem in amplissima forma, & talis infeudatio præcedens solenniter facta
30 sine aliquo temporis† cursu, & absque pluralitate actuum operatur, quod dicatur solita infeudari, & ad hoc in consilio allegatur Pau. de Cas. cons. 136. Viso instrumento, &c. & addo, quod idem tenet And. de Iser. in c. j. de cler. quæ inuest. acce. & in c. 1. in prin. qui feu. dare possunt, dicens, quod illud ius feudorum est magis fauorabile ecclesiæ in hoc, quam ius canonicum, quia ille tex. requirit consuetudinem infeudandi, ius autem canonicum requirit unicum tantum actum infeudandi, d. c. 3. & idem vult Host. in summa de feu. §. quis possit. ubi requirit unam tantum infeudationem. & non pluralitatem, & istud etiam tenet Im. in l. quod dicitur. in ul. col. de uer. ob. & sic ista est com. opi. vt colligitur ex præmissis: & quamuis superius uideatur dictum, quod concessio facta Leonello tanquam de re aliena, & uelut de re ab eo illicitè occupata, non valuerit quia subreptitia, hoc tamen non obstat, quia est nulla, si alleget
31 nulla ex parte ducis Alphonsi, & non aliter,† quia ubi actus est nullus in fauorem alicuius, sicut in casu prædicto, hoc tamen intelligitur, si ille velit. l. Iulianus. §. si quis colludente. de act. em. & ibi notat Bar. & no. gl. & Bar. in l. & elegáter, in prin. de do. & gl. & Do. in l. iurisgentium. §. prætor ait. de pactis. & gl. in l. in cau. in prin. la i. de minorib. & hinc est, quod licet alienatio solenis rei ecclesiæ facta in casu non permisso sit nulla ipso iure, secundum gl. & Doct. in c. i. de rest. in integ. & est com. opi. quia tamen est nulla in fauorem ecclesiæ, ipsa sola, & non alius potest de nullitate allegare, secundum Ant. de But. & Imo. in c. si quis presbyter. de reb. eccl. non alien. & de hoc est etiam opti. tex. in l. ij. ff. de lege commisso, ubi dicitur, quod quando fundus remanet ineptus ex pacto illius. l. commissoriæ, resoluitur contractus uenditore uolente, quia fit resolutio fauore ueditoris. & per quem tex. dicit Raph. in l. si sponsus. §. si quis rogatus. de don. inter uirum, & uxorem, quod illa, quæ in fauorem alicuius inducuntur, habent tacitam conditionem, si ei placuerit, potest ergo concessio dici nulla ad effectum, ut non dicatur dux Leonellus tacendo sibi præiudicasse, iuxta. c. Titius filios si de feudo fuerit cotro. inter do. & agna. prout dictum est supra. sed quia ad illum tex. fuit etiam responsum, quamuis esset ualida, ideo ualida dici potest ad effectum, ut alia inuestitura facta ab archiepiscopo Filiasio ualeat. Vel dici potest, quod fuit nulla concessio Leonelli, quamdiu uixit, & sic taciturnitas dicto tempore duci Herculi non nocuit: sed eo mortuo fuit recoualidata, quia per Papam Alexandrum fuit motu proprio, uel ad instantiam ducis Herculis in amplissima forma confirmata, & propterea ex post fuit facta alienabilis per solum archiepiscopum per prædicta, ideo uidetur, quod concessio prædicta saltem diuersis respectib. de quib. supra, possit dici nulla, & deinde ualida, quia quis potest uti exceptionib. contrarijs. l. nemo. de exceptionib. & l. nemo ex his. §. quoties. de reg. iur. Et ubi dicta inuestitura prædicti archiepiscopi prodesse non potuisset duci Herculi & eius filijs, saltem illis profuit concessio Alexandri, qui nedum confirmauit concessionem prius factam Leonello, cum clausula, supplentes, &c. & motu proprio ac ex certa scientia, & de plenitudine potestatis, sed pro potiori cautela dictas omnes terras de nouo etiam concessit duci Herculi, & filijs suis ac hæredib. & successorib. quæ clausula, & pro potiori cautela, &c. importat, ut si confirmatio non ualet & possit operari in fauorem ducis Herculis, valeat saltem vt noua concessio. ar. l. 1. de iure cod. & l. cum pater. §. filius matrem. de lega. 2. & ideo licet dictus dux uigore confirmationis prædictæ non potuisset uenire ex inuestitura Leonelli, per ea, quæ in contrarium allegantur, ille tamen et filij eius admitti potuerunt ex prædicta noua concessione dicti summi Pontificis, quæ aliàs solennitates non requirit, ut etiam in præcedentib. tactum est, & in qua etiam potestas non deficit, quia Papa non tantum potest solus omnia feuda ecclesiarum in feudum concedere, secundum Bal. in c. j. in prin. qui feu. dare pos. sicut prælati earum. d. c. 2. cum quibus Papa concurrit in iurisdictione & potestate, ut nota. Io. Monach. in c. si eo tempore de ele. in 6. sed etiam bona ecclesiarum potest de nouo in feudum concedere, secundum Bal. in l. cum multa. in fi. C. de bo. quæ libe. dicente non esse dubium, quod Papa potest castra ecclesiæ infeudare benemeritis, sed bona preciosa, ut sunt magnę ciuitates, non potest dare in feudum sine consensu cardinalium, quia sunt capita utilitatis ecclesiæ, & est etiam intelligendum de castris ecclesiarum inferiorum per no. per Ant.
32 de Bu. et Im. in c. constitutus. de reli. do. qui dicunt, quod † de bonis ecclesiarum potest Papa disponere, etiam cum graui præiudicio earum, & sine causa, quamuis in dubio iusta causa pręsumatur dicto casu secundum eos, & Ab. in c. cum uenissent. de iud: & de qua etiam constat isto casu & etiam de benemeritis dominorum Estensium, ut plene deducitur in facto, et in pręcedenti consilio. Et tanto magis cum in dicta concessione Alexandri adsint prædictæ clausulæ, quæ ostendunt enixam uoluntatem, & quæ remouant omne obstaculum subreptionis, & omne aliud im-

impedimentum respectu dictę concessionis de nouo, ut plene deducitur in cons. & cōfirmatur istud ex alio. Nam cum esset finitum feudum concessum Leonello ex defectu lineæ, debeat de nouo inuestiri dux Hercules tanq̃ proximior. l. 1. §. permittitur. de aqua quotid. & æst. & in l. j. de priui. cre. & in l. si mihi & Titio. de uerb. obl. cum cōc. de qb. ibi per Alex. & q̃uis ibi uideat uelle, ꝙ hoc locū non hēat in feudo ecclæ ꝑ c. ex parte de feu. in uer. libere. nihilo minus uerius est, ꝙ idē sit in feudo 33 † ecclesiastico, ut late cōcludit Alex. in ɔs. 80. j. uol. & optime rñdet ad d. c. ex parte. & ad quem ēt rñdet per Imo. qui idē tenet in cons. 27. & in ɔs. 38. & ꝑpea dux Hercules, qui ex cā pdicta debuit oīno iuestiri, iuste, & ex iusta cāpossidebat saltē tpe quo facta fuit noua cōcessio ab Alex. & sic obstare nō pōt d. l. authoritatē. C. vñ ui, & q̃ cōcessio notari nō pt de aliqua alia subreptione, quia ex quo (ut dixi) tanq̃ proximior de nouo debuit de iure inuestiri, ēt si de oībus Papa notitiam non habuit cōcessionem illam non denegasset, ex quo de iure denegari non potuisset, qñ plene informatus fuisset. c. postulasti. cū ibi plene no. ꝑ ea quę traduntur plene in c. ex literis. de resc. & ex qua cōcessione uocatur illustrissimus Dux Alphonsus. iō reuocari debuit ab archiepō, & qui hoc solus & sine capitulo facere potuit, quia non esset alienatio, sicut prima concessio, ut no. Spe. in tit. de loc. §. cęterum. uer. cęterū, circa fi. & Card. & Imo. in c. primo, de pca. & Alex. ɔs. 79. antepe. col. in fi. uñ concluditur, ꝙ ab eius successore debuit ut uasallus recognosci, & ab illo reuocari, & ꝙ excusari dēt, si inuestiturā petiit, & pſertim si ēt fidelitatē obtulit, & no. in c. j. quo temp. miles. & in c. 1. in prin. q̃ fue. pri. cau. bñf. amitt. & ubi ēt intra annū inuestiturā non petijsset, adhuc tñ excusaretur, quia probabiliter ignorauit, ꝙ alius in archiepatu successerit, & ad illū certificandū & in mora ɔstituendū debuerunt ei ostēdi literæ collationis. l. si quis inficiatus. depoti. & per Bar. & Doc. in l. quod te si 34 cer. pe. cū, cōcordantibus, de quib. ibi. Circa fm, de quo † prīcipaliter quæritur, uc3 utrum ecclesiæ restitutio in integ. possit competere, & vr ꝙ sic, si doceat de læsione. c. 1. & quasi per totū de resti. in integ. & c. ad audiētia. de reb. eccl. nō alie. iunctis his quæ traduntur in l. nā & postea §. si minor. de iureiu. Nec excludi vr per tps quadriennij, iuxta. l. fi. C. de temp. in integ. resti. peten. cle. 1. de rest. in integ. quia non incipit currere uiuente prælato, qui male alienauit, fm gl. & Bal. in c. 2. de pſc. & Abb. in c. 1. de resti. in inte. & in c. pe. de reb. eccl. non alie. nec icipit currere a tpe læsionis, sed a tpe, quo superuenit sciā de læsione, quia dictū tps ab initio est utile, fm Bal. in l. falsā. C. si ex fal. inst. & Abb. in c. 1. de pſc. & in c. cū ex literis. de rest. in integ. & in cōs. 32. & Car. in d. clem. in 25. q. & Alex. consi. 89. 2. vol. & in cōs. 63. 4. uol. Quamuis ergo successores dicti plati alienātis habuerint notitiā de cōcessione, quia tñ pſumūtur ignorasse dictam lęsionē. l. qui in alterius. de reg. iur. adhuc quadriennīū currere nō inchoauit. Nec ex verbis amplis, gñalibus & pcisis literarū Nicolai & Alexandri vr sublatū ius petendi restitutionē ī integ. ut probat in l. oēs. C. de pſcr. 30. vel 35 40. ann. vbi hr, ꝙ † per pscriptionem. 40. ann. dr parari plenissima securitas, & tñ ex istis uerbis non censetur ablata facultas petēdi dictā restitutionē, ut no. gl. in l. sicut. eo. ti. & est cō. opi. fm Alex. in cōs. 169. in fi. 2. vol. & in cōs. 34. 1. vol. & Are. in l. Pantonius. in prin. vol. 5. de ac. hæ. qui ēt ad hoc allegat gl. in c. fęlicis. de in integ. rest. quæ uult fm eū, ꝙ per uerba uniuersalia & præcisa non dicatur dicta restitutio denegata, nisi hoc spāliter exprimatur. & istud ēt cōfirmat per l. decurionib. C. de silent. lib. 12. cum ibi no. ꝑ Bar. & clā supplentes oēm defectū, de qua in dictis literis, operatur circa ualiditatē tm, iuxta no. ꝑ An. de Bu. & Imo. in c. 1. de transac. & sic reddit ɔcessionē ualidā cessante ēt necessitatę uel utilitate ecclesiæ, quæ aliàs non ualeret, fm Alex. consi. 79. j. vol. sed non operat, quin ex capite læsionis possit peti restitutio & rescindi ualida cōcessio, & q̃ ēt peti pōt & concedi aduersus sñiam Papæ. d. c. cū ex literis. de rest. in integ. & ibi ꝑ Doc. & eundē effectum ualiditatis operatur præsumptio, q̃ oritur ex diuturnitate tpis & nō istū, & de læsione maxime quantū ad castrū Lugi & uillā sancti Pēsati vr manifeste cōstare, qa census annuus, qui ꝑ dictis rebus præstatur, est solum unus rochetus, & q̃uis narretur, ꝙ Leonellus Papæ Eugenio prius dedisset ducatorum duodecim millia, & ob hoc uideatur dictam cōcessio facta, nihilo minus ecclesia Rauennaten. remanet læsa, qa dicta q̃titas nō fuit in eius vtilitatem cōuersa, nec ad illius restitutionē tenebatur sed Papa, vñ pro alio debito nō debuit fieri cōcessio. Nec ex cōfirmationib. Nicolai & Alexādri tollitur restitutio, q̃uis dicat in eis, ꝙ ēt ex alijs iustis & rōnabilib. causis fuit facta cōcessio dūmodo ꝓbet, ꝙ non cedat in vtilitatē, sed in dānū ecclesiæ, & sic appareat, ꝙ ista cā ēt expressa sit falsa, vt probatur in d. c. cū ex literis. vbi aduersum sñiam Papæ, in qua fuit expssa falsa cā cū dictione pcipue, datur restitutio, & tñ illa dictio pcipue, significat, ꝙ Papa non restrinxit se ad illā cām expressam, adeo ꝙ dicto casu sententia nō reddit ipso iure tūc nulla, quæ aliàs non valeret, si dicta dictio, vel alia equipollens expressa nō fuisset, fm Iac. But. in l. 2. §. ignominiæ, de his qui no. infa. cū quo transit Abb. in c. sicut. de re iud. dicēs ꝙ licet dicta dictio præcipue, cōseruet sñiam a nullitate, nō operatur tñ, ꝙ restitutio ñ possit peti, per d. c. cū ex literis. & cū eo trāsit Alex. in l. qui Romæ. §. duo fratres. de ver. obli. col. 41. Sed pmissis nō obstātib. ɔtriū arbitror verius. nā vt est tactū per d. ɔsultores, & bñ, oportet, ꝙ ecclesia doceat de læsione, & quæ non dr probari, q̃uis ostendat, ꝙ pro anteriorib. tpib. cōsueuerit castrum Argentæ lōge plus locari, qa vtrū ecclesia sit læsa, uel nō, dēt tps ɔtctus attendi. ꝑ no. in l. 2. C. de rescin. vend. & l. uerū. §. item non restituitur. de mino. Nec ex maiori perceptione fructuum facta in præteritū probatur, ꝙ tpe contractus tot ēt percipiantur, fm Bal. in l. si qui adulterij. C. de adult. & Bal. in l. 1. C. de fructibus & litis expen. & ꝑ Alex. in cōs. 72. in fi. 1. uol. & ultra hæc 36 dico ēt, ꝙ † ex dictis locationib. factis pro ducatis bis mille singulo anno non probatur, ꝙ ēt tunc perciperentur fructus, & reditus tanti ualoris, ut probatur ex nota. per Bar. post gl. in d. l. 2. C. de rescin. uēdi. ubi volūt, ꝙ si testis dicat, ꝙ res tm valet, & reddat rōnem, quia pro tanto emeret, nō probat, quia nō deponit đ cōi ptio, sed de singulari, ꝙ nō dēt attendi. l. pcia rerū. ad l. Falci. & idē tenēt ibi Imol. & Alex. & dicunt etiam prædicti, qđ non probant testes dicentes, qđ res ualet tantum, quia uiderunt plures uolentes emere pro tanto pretio. & est de mēte Bart. in d. l. 2. & idem tenet Ant. de But. & Imo. in c. cū cā. de emp. & uend. & Abb. in c. cū cām. de testi. el 2. & bene fm Ale. in d. l. pretia rerum, quia tā primo quā secundo casu potuerūt pdicti moueri quadā affectione particulari, quæ nō attendit, vt dixi & quæ rō præcisè hēt locum in casu nrō, qm dicti Estēses anteriori tempore potuerunt conducere dictum castrum pro prædicta quantitate propter aliquam affectionem particularem, & fortassis pro tuitione & defensione status, quia ergo non probatur, ꝙ communiter locari potuisset pro dicta quātitate, nullo mō cōstare dicitur ex dictis locationibus, ꝙ reditus ascenderent ad dictā quantitatem, multo ergo minus ꝓbatur per hoc, ꝙ esset tanti tpe cōtractus Nec ēt ex pſenti pſumitr in præteritum isto casu, ut colligitur ex no. per Flo. in l. non est necesse. de proba. dum allegat. l. super longi. C. de præscr. longi tēp. & l. si mater. §. eadem. de excep. rei iud. ubi supplet & declarat doctrinā Oldr. de qua per Bal. in l. 1. §. si magistratus. de magi. conueni. Et quia etiā per d. ɔsultores tactū est, ꝙ nō solū ecclesia non fuit læsa, sed ꝙ cōstat, cā fuisse melioratā, istud etiā probatur ex alio. Nā ꝑ sñias delegatorū fuit pronunciatum, talē cōcessionem tendere in euidentē vtilitatem ecclesiæ, & quę sñiæ transiuerūt in rē iudicatā & quæ hñt pro veritate. l. 1. C. de re iudi. & l. res iudicata. đ reg. iur. nec aduersus eas potest peti restitutio ex illa causa, s. quia ecclesia sit enormiter lęsa, quia ex dictis sententijs apparet, dictam causam esse falsam, & per quas dicitur super hoc impositum perpetuum silentium ecclesiæ, aduersus. n. ɔtctū vel sñiam datur restitutio in integrū, qñ nō est cognitū, neq. iudicatū principaliter super hoc, uidelicet, 37 utrū ecclesia lędat vel nō, † sed vbi de hoc principaliter cognitū est & iudicatur, ꝙ actus tendit in euidentē utilitatē ecclesiæ tūc ex hoc capite, ꝙ ecclesia sit læsa, nō cōceditur restitutio, ut probatur in l. fi. C. si sepi. in integ. resti. fuer. postu. cū gl. ubi hr ꝙ si ex una cā sit petita restitutio, & sit denegata, ꝙ iterum ex eadē cā nō pōt peti, ne sñia, per quā fuit denegata, sit ludibrio, scdm glo. quæ voluit dicere, ꝙ ex quo semel de illa causa fuit cognitum, & est per sententiam reiecta, itelligitur super ea mi nori impositum perpetuum silentium, ideo ad eundem effectum non auditur, si illa proponatur. quæ ratio etiam isto casu militat, & cōfirmatur hoc ex no. per Bar. in l. Iulianus uerum debi-

debitorem.de cond.indeb.circa primam lec.vbi in illa.q.qñ qs sub pœna promisit non petere reductionem ad arbitrium boni viri.si petat,& succumbat iniuste,quia vere laudum erat iniquum,an incidat in pœnam,concludit, ꝙ aut succubuit nulla expressa cã,vel expressa cã,quia de iniquitate laudi non probauit,& tunc si petatur pœna, poterit ut excusetur,iterũ dicere de iniquitate laudi,si uero succubuit expressa cã, quia laudum erat æquum,& tunc pœna cõmittitur in effectu,nec ab ea poterit excusari ꝑtextu iniquitatis laudi,quia hoc ultimo casu disputaretur directo ꝯtra sñiam,& in primo casu secus,& cũ Ba. transit ẽt Pa.de Ca.in d.qui Romæ.§.duo fratres.vbi declarando mentem Bar.dicit,ꝙ si laudum est iniquũ,& ꝑꝑ hãc iniquitatem moueris ad dicendum ipsum iniquum, licet habeas iustissimam cãm,si tñ pronunciat contra te,ꝙ est æquum,iã ꝓnunciatur sup illa cã,ex qua motus fuisti,& est illa cã reprobata,& sic non hr̃ pro iusta,& super ea impositũ est tibi ꝑpetuũ silentium,tñ valet,quantum si re uera esset æquũ, postq̃ non pt cõtrarium allegari.l.qui hẽbat.de manu.testa.cum ibi not. non ergo poteris apud iudicem,coram quo petitur pœna, allegare,ꝙ iustam cãm habuisti petẽdi restitutionem, quia laudũ erat iniquum,& quæ rõ Bar.sic declarata ꝓcedit etiam.qñ petitur restitutio ex cã semel reprobata ꝑ sententiam,q̃ transiuit in rem iudicatam,& cum Bar.transeunt ẽt alii,de quib. ꝑ Al.in d.§.duo fratres,immo Dyn.& quamplurimi,& ipse Ale.tenẽt indistincte per dictam rõnem,ꝙ quis non possit excusari a pœna prætextu iniquitatis laudi,quia semel tanquam iustum fuit confirmatum ab illo,a quo,fuit petita reductio ad arbitriũ boni uiri,& ex hoc ẽt patet , ꝙ non põt peti reductio nedũ quo ad castrum Argentæ,sed nec etiam respectu castri Lugi,& uillæ sancti Pensati,quia dicta rõ pariter respicit oĩa loca ꝓdicta. Et insuper alia rõne dicta restitutio est deneganda.Nã archiepiscopus ꝯcessit Leonello dicta loca ea rõne,quia tradõ dictorũ duorum prædiorum erat utilis ecclesiæ,& aliis iustis rationibus,& causis,ut probatur ex uerbis narratiuis Papæ Nicolai iuxta not.in clem j.de proba.& forte hoc etiam exprimitur in instrumento dictæ concessionis,quamuis igitur illa cã specialiter expssa.s. q̃a traditio ꝑdiorũ erat utilis ecclesiæ esset erronea,& per illã nõ impediretur restitutio,q̃a tñ ẽt ex alijs iustis & honestis causis fuit ex illis concessio,sustinetur irreuocabiliter,adeo ꝙ non potest peti restitutio. ex quo ex iusta cã & honesta cã reperitur facta,ut probatur ex no.ꝑ Inn.in c.in præsẽtia.de renun.vbi vult,ꝙ eo casu quo ex falsa cã sñia reddit nulla,si exprimatur dicta cã falsa & alia uera, ex hac ultima causa sustinebitur sñia,ꝙ dictũ est legistis incognitum , ẽm Imol.in l.si plagij.de uerb.obl.& probatur in c. per tuas. de arb. & ibi no.Ant. de But.& de illo dicto mentionẽ ẽt facit Ant. de But. in c.ab excommunicato.de rescri. & cum eo ẽt transit Alex. in d.§.duo fratres.col.31.unde & in casu nostro,quam uis per illam causam specialiter expressam non prohibeatur peti restitutio,ex alijs tñ causis gñaliter expressis,q̃ dñr iustæ,restitutio in 38 integrũ nõ põt cõpetere, & qđ talia verba archiepiscopi † de iustis causis in genere probent illas interuenisse , probatur ex no.per Pau.de Cas.in l.cũ hi.§.si prætor.de transac.dicẽtẽ, qđ pro decreto ꝑsumitur,qñ in illo exprimitur,qđ cã cognita fuit interpositum per illum tex.& cum eo transit Ale. in l. sciendũ. de uer.obl.in 9.col.Nec obs.scđm eũ.l.si forte.de castren. pecu.quia illa lex loquitur in priuato, & non in iudice , pro quo præsumitur,& de quo lex nõ suspicatur.l.ij.C.de off.ciui.iud. &c.ad audientiam. de pręscrip. cum concordant. & ultra eum istud idem probatur ex no.per Guliel.Alber.& Mod.in l.1. de off.eius.ubi dicunt,ꝙ licet præses non possit delegare cãm meri,& misti imperij,nisi ex causa necessariæ absentiæ,ut ibi,si tñ in ipsa delegatione asserat se delegare ex dicta cã absentiæ necessariæ credit illi,& statur dictæ assertioni.per l.diuus . de custo.reo.cũ cõcordan.& sic patet,ꝙ in illo non hẽt locum.d.l.si forte.& illud adhuc melius probatur ex no.ꝑ Bar.in l.ambitiosa.de decre.ab ord. facien.uers. uisis & examinatis dictis regulis,&c.ubi quærit,an si hñtes arbitria super pacifico statu ciuitatis faciũt suas ꝑfationes,ex quib.inferũtur,ea q̃ statuunt prætinere ad eorum arbitrium,an istis ꝑfationibus sit credendum & arguit,quod non,& præsertim per d.l.si forte, sed determinat contrarium non tñ quoad illos,sed etiam quoad alios per illam legem,ẽm unam lect. & quia cum ista arbitria non concedantur nisi electis & grauibus personis,illis est credendum l.j.de off.præfec.præto.& per hoc patet ẽm eum responsio ad contraria,& ad hoc etiam allegat no.in d.cle.j. de proba.Nec 39 dicas,ꝙ † sit speciale,in Papa,quia secundum Bar. est speciale ut non admittatur probatio in contrariũ in his,quæ narrat,& pendent ex facto suo,sed contra istos admittitur probatio in contrarium,& subdit Bar.ꝙ pro hoc facit,quod dr̃ spãle ĩ mutuo,quod confessioni prælati statur præterquam in mutuo,vt in auth.hoc ius porrectum.C.de sacro.eccl.& ꝑdicta vera dicit ipse,nisi euidentia facti doceretur contrarium eius , quod in dictis præfationibus asseritur,ut in d.l.si forte. de castr.pec. sic in terminis Bar.decidit,ꝙ huic assertioni archiepiscopi creditur,dum de prælato in specie loquitur,& dũ idem dicit in genere de electis & grauibus personis,& quamuis uelit,ꝙ ex euidentia facti possit contrarium probari, & ẽt hoc euidentia facti possit contrarium probari, & ẽt, hoc concederetur isto casu,tamen ꝙ probare contrarium erit quasi impossibile,aut saltem ualde difficile,ex quo de iustis & honestis causis fit mẽtio in genere.Præterea in casu nostro non dẽt admitti in cõtrariũ probatio. Nicolaus Papa non solum narrat, archiepiscopum ex dictis causis concessisse,sed etiam subiungit.Nos igitur ple 40 nam de præmissis notitiam habentes,&c. quæ † relatio fit ad oĩa superius narrata,& ad omnes qualitates,ẽm Bar.in l.si qs seruum.§.fi.de lega. 2.& in l.j.§.fi.si fami.fur.feci.dica.& in l.j. de recep.& in l.sanctio legum.de pœnis,vers.quæro ergo,pone dicit statutum.& faciunt no.per Doc.in l.si cui.§.si a filio.đ leg. 1.maxime ꝑ Al.cum ergo asserat Papa hr̃e plenã notitiã,ꝙ ex aliis iustis & honestis causis fuit facta dicta concessio,in cõtrarium non admittitur probatio,quia assertio eius est in facto proprio,ut no.in cle.j. & tanto magis ista procedũt,quia Alex.Papa de plenitudine potestatis etiam ex causis legitimis animum suum mouentib. confirmat,& de nouo cõcedit,& iõ probari non põt,ꝙ ltĩma cã non interuenit,& quæ bñficium restitutionis excludit,& quia circa hoc alia plura diligẽter cõsiderantur per prædictos dominos consultores , in cæteris ad dicta per illos me remitto,& cum illis concludo,quod non sit concedenda restitutio. Laus Deo.

ADDITIO.

In hac eadem causa consuluit Deci.consi. 341. Hier. Zanch.

SVMMARIVM.

1 *Legitimatus simpliciter licet non succedat in feu.secus tamen in legitimato expresse ad feudum.*
2 *Dictio taxatiua uel similis apposita orationi affirmatiuæ,affirmat quod ponit,& omne aliud excludit.*
3 *Princeps potest in iure quærendo etiam sine causa præiudicare, & ijs quibus feudum non est apertum , maxime in quærendo de iure ciuili,ut feu.præscriptione & sententia. quod declaratur. nu.17.& 21.*
4 *Legitimatio valet non facta mentione de filiabus incapacib.puta feud.*
5 *Verba inuesti.pro se & hæredibus masculis intelliguntur de filijs & descendentibus qui sunt etiam hæredes.*
6 *Filiatio probatur ex institutione alicuius tanquam filij, licet nati ex adulterio.*
7 *Legitimati non dicuntur uocati in inuestitura recepta pro se & hæredibus in feudis & emphyteusi ecclesiastica.*
8 *Verbum donare in concessione principis importat simplicem donationem & non feudum,& idem in statuto loquente de donatione.*
9 *Argumentum a signis accidentalibus non arguit de necessitate, ut annulus matrimonium.*
10 *Titulus donationis est plenior quam feudi.*
11 *Appellatione filiorum in priuilegio donationis non continẽtur fœminæ.*
12 *Concessio prima ut tollatur per secundam debet fieri mentio de notabili clausula illius.*
13 *Legitimatio,in qua tacetur,quod ad instantiam patris supplicantis aliàs legitimati fuerint exclusi,est subreptitia & si nõ fuit expressum feudum esse antiquum,& sine clausula non obstante.*

14 Clar-

14 *Clausula saltem generalis non obst. requiritur in legitimatione ad feuda & mentio de singulis defectibus.*

15 *Ius accrescendi locum habet in feu. concesso a principe ex antiquo, seu potius ex contentis in inuestitura.*

16 *Princeps non potest a contractu recedere, nec tunc in ipso causa præsumitur etiam in contractu feudi.*

18 *Legitimatio principis an præiudicet in feud. concesso ab inferiore.*

19 *Donator licet possit remittere donationis pactum in fauorē tertij, non tamen hæres eius, nec quando notarius uel alius pro tertio recepit.*

20 *Citatio agnatorum requiritur in legitimatione ad feuda maximè hæreditaria.*

21 *Citatio an requiritur quando princeps procedit in ciuilibus contra subditum, & in concessione priuilegij.*

CONSILIVM XXXVI.

IN causa feudali & lite uertente inter magnificos & nobiles comites Gazoldi ex vna, & do. Rogerium filium legitimum Comi. Io. ex altera, commissa per Cæsaream maiestatē illustrissimo, & eximio domino D. Marchioni Mantuæ domino meo obseruandissimo dicam, quid de iure sententiam, non declinando, quantum in me erit, a ueritate & æquitate. Videtur ergo prima facie, quod Dominus Rogerius in feudo, de quo agitur, succedere possit & debeat, quia licet filius simpliciter 1 † legitimatus non succedat in feudo. c. naturales. si de feud. fue. contro. inter do. & agn. si tamen per principem sit ad feudum specialiter & expresse legitimatus cum clausula non obstante: ad illud admitti poterit. ꝭm glo. & omnes in, d. c. naturales, q̄a igitur prędictus Rogerius per maiestatem Cæsaream ad huiusmodi feudum reperitur expresse legitimatus cum clausula p̄dicta, in illo fuit inuestitus, & ex inuestitura uocatus post mortem patris, & prout in illud tempus potuit inuestitura conferri. c. moribus. si de feu. fue. contro. inter do. & agn. & quæ legitimatio non videtur posse impugnari ex aliquo capite, q̄uis enim illa præiudicet agnatis, q̄ admitti potuissent post mortē com. Io. ex inuestituris antiquis, illis tamē princeps uoluisset & potuit preiudicare, & de uoluntate constat, quia in specib. vt per principem asseritur, facta fuit mentio de dictis agnatis, & ꝙ aliàs erant in dicto feudo successuri mortuo Co. Io. & t̄n princeps, qui de iure dictorum agnatorum fuit certificatus, dictum. d. Rogerium ad hoc feudum legitimauit, & in illo eundē admitti uoluit, quem etiam ut dictum est, inuestiuit conferendo effectum inuestituræ post mortem patris, & comitem Gazoldi creauit, & ꝙ uoluerit princeps agnatis preiudicare, apte etiam declaratur ex illa clausula, uidelicet. Nostris tamen, & sacri Roman Imperii iuribus duntaxat semp saluis, &c. quoniā reseruando iura Imperii per illam dictionem duntaxat, intelligitur velle derogare iuribus aliorum, quia † quando dicta di- 2 ctio, vel alia similis exclusiua apponitur orationi affirmatiuæ, affirmat illud, quod ponit, & excludit, & negat omne aliud, l. j. cū ibi no. de pa. po. & l. ob æs, C. de p̄d. mi. & l. contractus. de reg. iu. & p Dy. in regula, in argumentum. eo. ti. lib. 6. & p Ba. in l. 1. in prin. si quis ius di. non obtem. & ex hoc etiam sequit̄, ꝙ ex dicto capite non potest dici legitimatio subreptitia, & de p̄tāte etiam principis in præiudicando dictis agnatis nō v̄r dubitandum, quia cū illis t pe dictæ legitimationis & inuestituræ non esset adhuc ius quæsitum, cum illo tunc uiueret co. Io. pater dicti Rogerii, sed solum ius haberent ad rē & in spe, potuit 3 † princeps in iure quærendo etiam sine causa illis p̄iudicare, ꝭm Bal. in l. 2. C. de iur. & facti ign. in c. domino guerram. in ti. hic fini. lex Conra. & in l. Deo nobis. C. de ep. & cler. & p Al. in l. Gallus. §. quid si t̄m. de lib. & posth. qui ex hoc concludit, ꝙ princeps potest legitimare filium post mortem patris ad illius successionem hæreditate adhuc non adita, & in præiudicium agnatorum, quibus hæreditas erat iam delata etiam sine causa, quia illis non præiudicatur in iure quæsito, sed quærendo, igitur multo magis præiudicari potuit agnatis, quibus adhuc feudum non erat apertum. Et idem probatur ex not. per Petr. de Anch. in consil. 226. Videtur prima facie, &c. qui uult, quod princeps legitimando non possit præiudicare substituto in iure quęrendo, & est com. opi. de qua per Doc. in l. ex facto. in prin. de vulg. & pup. & in l. Gallus. §. si eius. de li. & posthu. p Bal. & Moder. in l. generaliter. §. cū āt. C. de insti. & substi. & p̄batur in Spe. p no. in d. c. naturales. nā q̄n princeps legitimat ad feudū ab alio ꝯcessū sēper de p̄iudicio alterius agi pōt, puta filiorū, vel cognatorū, uel ipsius domini feudi, & t̄n ualet legitimatio ut ibi, & istud ēt in specie cōsiderat Cuma. in cōsi. 168, Venerād⁹ pater, &c. ubi tenet late, ꝙ ualet legitimatio ad feuda in p̄diciū agnatorū, & eo magis, q̄a ꝯctus feudi, ex quo p̄tendūt ius dicti agnati, fuit inuentus & introductus a consuetudine in scriptis redacta, ꝭm Cy. post Nico. de Mat. in l. 2. C. q̄ sit long. cōsue. & in q. 2. & ꝯn̄r iure ciuili, ꝭm. Cum. in d. cons. quia consuetudo est ius ciuile, nō scriptū. §. constat. insti. de iure natur. gen. & ciui. propterea in hoc iure quærēdo ex ꝯtractu cōsuetudinario potuit facilius princeps præiudicare, p no. per gl. in l. fin. C. si ꝯ ius uel uti. publi. & l. quoties. de precib. impe. offer, q̄ vult, ꝙ princeps ex certa sc̄ia, uel cū clausula non ob. ēt sine cā possit mihi auferre ea, q̄ sunt iuris ciuilis, & ꝯfirmat ex his, q̄ uoluit Pa. de Ca. in l. hæredes, in prin. de acq. pos. in l. 3. d̄ test. dicēs, ꝙ princeps ēt post aditā h̄rditatē, qđ est fortius, pōt h̄rdib. sine cā p̄iudicare, q̄a ius, & dn̄ium fuit q̄sitū p actū aditionis, qui est de iure ciuili, & facit, ꝙ no. Ang. in l. Antiochensium. de priui. cred. dicēs, ꝙ q̄n princeps ex uoluntate sua fuit cā, qđ quis acquireret dominium, puta quia ille princeps donauit, qđ rem poterat illi auferre sine cā, licet mortaliter peccet, secundum eum. & dicit idē Ang. in l. Lucius. de euic. quod. Imperator potest auferre sine causa rem acquisitam ex p̄scriptione seu usucapione, quia talis modus quærendi inductus fuit ab eo, & ab illo potest auferri, & facit etiam, qđ vult Bal. in l. fi. col. pen. C. sent. rescin. nō pos. dicēs, ꝙ licet ex sententia sit trāslatum dominiū, t̄n valet rescriptum principis rescribentis non obstante sententia, & ex ipsa perdetur dn̄ium, quia venit cōsequutiuè ad sententiam, quæ est de iure ciuili, & rescisso principali rescinditur accessoriū. l. ex cā. §. 1. d̄ mino. Et similiter dicta legitimatio non potest dici nulla uel subreptitia ex alio, videlicet, quia de filiab. co. Io. non sit facta mentio, & primo ex intētione principis legitimantis, qui uoluit Rogerium patri succedere posse filijs etiam masculis extantib. dū vult, ꝙ succedere posit in dictis feudalib. ab eo recognitis, & alijs quibuscunq. agnatorū & cognatorum, tam ex testamento, quā ab intestato iurib. & actionib. ad equales cum legitimis portiones, &c. & si ex hoc ultimo verbo, s. cum legitimis, &c. cōstat, ꝙ de filijs masculis & legitime natis cogitauit princeps. & ꝙ voluit princeps legitimatum simul cum illis succedere æqualiter, ꝙ vtique facere potuit, ꝭm Bal. in l. cum filius. de testa. mili. & Pa. de Cast. & Moder. in l. Gallus. §. & quid si tantum. de lib. & posth. cum concor. de quibus magis, ergo uoluit, ꝙ extantib. filiab. succedat in totum in istis bonis feudalib. ex quo illæ ex natura feudi sunt incapaces illius. c. 1. §. filia. de suc. feu. cum simi. Et propter talem incapacitatē valuit ēt legitimatio, licet † de illis nō 4 sit facta mentio, per no. per Bar. & omnes, in d. §. & quid si tantum, qui vult, ꝙ valeat legitimatio quoad bona patrimonialia quāuis de agnatis, qui per illam excluduntur ab intestato non sit facta mentio, & ea ratione, quia in p̄tāte illius, qui fecit legitimari filium, fuit illos excludere ex testamento, quę ratio magis militat in casu nostro quoad feuda, in quibus filiab. nullū ius competit re vel spe, & ab illo de iure sunt exclusæ nedū ab intestato. d. §. filia, sed etiam ex testamento, in quo non potest uasallus de feudo disponere. d. c. 1. in prin. de suc. feu. & ex hoc sequitur ex institutione facta de filiab. p comitē Ioannē ꝙ illæ nō intelliguntur ad feudū uocatæ, & ꝙ in illo nō possunt succedere, sed ꝙ in totum p̄tinet ad Regerium pro parte cum dictis filiab. æqualiter institutū, q̄a est filius & hæres patris, & sic 5 in illo verificantur † verba inuestiturarū antiquarū pro se, & hæredib. seu successorib. masculis, quæ intelliguntur de filijs, descendentibus masculis. c. 1. §. & si clientulus. de alie. feu. & ibi per Bal. & per Bar. & omnes in d. l. Gallus. §. ēt si parente. cum concord. de quib. ibi per omnes, Moder. dummodo etiam sint hæredes patris. p no. in l. ex facto. §. si. ad Treb. & per Bart. in l. vt iurisiurandi. §. si liberi, de ope. lib. & per Bal. & alios, ī c. 1. an agna. uel fil. & per Andr. de Iser. ī d. c. 1. in prin. & §. hæc quoq. de successf. feu. & in c. j. qui success. tene. & per Iac. de Belu. in c. 1. de eo, qui sibi & succe. suis, &c. & per Alexan. consi. 10. & in

cons.

cons.55.Perspectis,&c.3.uol. Nec ẽt põt obijci Rogerio, qđ nõ sit filius co.Io.quia quamuis non sit natus ex vxore,neque 6 ex concubina,sed ex adulterio,tñ probatur † filiatio ex eo, ꝙ illũ instituit tanquã filium, & illũ ẽt tanquam talem legitimauit,vt in terminis concludit Pe.de Anch.in cons.206.Videtur prima facie,&c.col.pen.& probatur ex no.plenè ꝑ Doc. in c. ꝑ tuas.de prob.& in c. Michael.de filijs ꝑsbyt. Sed p̃missis non obstantib.ꝯrium arbitror verius & æquius.Nã certum est,qđ filius illegitimè natus nõ succedit in feudo,ẽt si sit legitimatus ꝑ rescriptũ,vt est expſſum in d.c.naturales.si de feu.fue.cõtro uer.inter domi.& agn.& ꝑ Doct.in c.lator. qui filij sint legit. uerum quia dictus Rogerius dicitur ẽt ad feuda expresse legitimatus,sola difficultas restat in discutiendo,vtrũ dictis agnatis obstet dicta legitimatio,& dr̃ ꝙ non, & primo ex defectu intentionis ipsius principis legitimantis, si ad plenum fuisset informatus & certificatus,dictum Rogerium aut simpliciter nõ legitimasset ad istud feudũ, vel saltem difficilius ad illud illum habilitasset, qđ sufficit ad hoc vt legitimatio reddatur subreptitia.c.postulasti.de rescri.& ibi per omnes,& per Doct.in c. super literis.eo.tit.& ad ostendendum ꝙ ita sit, præmitto primo ex cõcessionib.& inuestituris antiquis ꝑ se & hr̃dib.& suc 7 cessorib.suis † legitimati nõ dñr vocati, & hoc ꝑꝑ dignitatem principis ꝯcedẽtis & ẽt ꝑꝑ nobilitatẽ recipiẽtis,arg.l.ex facto. §.si q̃s rogat⁹.ad Treb.cũ ibi no.ꝑ Doc.vbi idẽ dr̃,qñ testator cõstitutus in dignitate grauauit hr̃dem, si decesserit sine filijs, vt videatur sensisse solum de legitimè natis, & idem si hr̃s grauatus esset nobilis. & ita ĩ feudo cõcessio alicui pro se & filijs ut nõ ĩtelligatur de legitimatis,per dictam rõnem tenet Ange. in dispu.nobilis quidã genere,cum quo transit Anto. de But. in cap.per venerabilem.qui fil.sint leg.& Soc.in d.l.Gallus.§.si eius.& Alex.cons.67.& cons.84.primo vol. & eadem ratione est idẽ dicendum de qualibet alia concessione facta a principe pro se & suis hæredibus,& probatur ex no.per Bar. ĩ d.§.si q̃s rogatus.dum vult,ꝙ illud,qđ ibi dicitur,locum etiam hẽat in ꝯctib.& cum eo transeunt Doc.communiter, qui ẽt ꝑ hoc infert, ꝙ in emphyteusi ecclesię concessa pro se & filijs,non veniunt filij naturales ꝑꝑ dignitatẽ ecclesiæ cõcedentis, & q̃uis Bar.loquaẽ de filijs naturalib.idẽ tñ est ẽt in legitimatis p eadẽ rõnẽ,ꝭm Bal.in c.q̃ in ecclesiarũ.de consti.& Bal.& Sali.& Ale.ĩ l.gñaliter.§.cũ ãt.C.de insti.& substit.sub cõdi.f.ic.arg.d. c.naturales.& Imo.in l.ꝙ dr̃.de ver.obl.& Ale.in d.§.si quis rogatus.in fi.6.col.cũ prin.seq.Scđo ẽt præmitto,ꝙ cõcessio prima facta per Carolũ quartum registrata in confirmatione Sigismundi non fuit concessio in feudũ,sed fuit mera donatio, ut probatur ex illis verbis,videlicet,sicut dignè possumus,liberaliter inuestimus, & ex certa scientia, & animo deliberato 8 prædicta omnia tibi cõferimus & donamus,&c.qđ † verbum donamus,importat simplicẽ donationem,ꝭm propriam significationem,a quo in dubio non est recedẽdum.l. non aliter,in prin.de leg. 3. & hac ratione statutum faciens mentionem de donatione intelligitur de propria & mera donatione, ꝭm Iac. de Aret.& Bar.in l.filiusfamilias,in prin.de dona.& Bar.in l.j. in fi.eo.ti. & idẽ ꝓbatur ĩ illo alio uerbo,s.liberaliter,qđ cõuenit solum meræ & simplici donationi.d.l.1.de donatio.& ita ꝙ isto casu cõcessio sit donatio & nõ feudũ,vult ĩ terminis Oldr. in cõs.159.Ex p̃senti themate,&c. vbi põderat verba prædicta importantia ex propria significatione meram donationẽ, & quæ ꝭm eum in dubio capi dẽnt in potiori significatu.l.1.§.q in perpetuum.si ager vectig.vel emphy.pet.& ideo dẽnt intelligi de donatione simplici & nõ de feudo, quod est donatio ob cãm,& non vera,d.l.1.de dona.istud confirmatur, quia uerba dẽnt interpretari cõtra principem cõcedentem beneficium. l. fi.cũ ibi no. ꝑ oẽs de cõsti.prin.l.si qñ.C.de bonis vacan.li.10. c.ex parte.iij.de deci.& c.cũ olim.de uer.sign.& iõ capi dẽt illa significatio,ꝑ q̃ bñficiũ ampliat, ut ꝓbatur in c. cũ dilecti. de don.ꝭm intellectũ Inn. & cõsequẽter fieri dẽt interp̃tatio. qđ ista cõcessio fuerit poti⁹ mera donõ q̃ feudũ. & ꝙ sit donatio ꝓbatur in l.sed si plures.§.vlti.de dona.ĩter uir.& vxo.ubi hoc vr̃ expressum,ꝭm Oldr.q allegat ẽt l.tuta.§.fi.de leg.2.& dicit hoc esse de mẽte.gl.in l.2.§.fi.de dona.Et cum dicta opi.Oldr. trãsit ẽt Ale.in cõs.24.5.vol.in fi.4.col.Nec ob.prædictis,qđ a recipiente præstitũ fuerit iurm, ut patet ex illis uerbis immediate præcedentibus,s.a te prius,tamen iuxta consuetũ morẽ ĩ

nr̃is manib⁹ fidelitatis debitæ p̃stito iur̃o,&c.q̃a ad hoc rñdet Oldr.in d.consi.(qm̃ & in casu suo interuenit etiã inuestitura 9 & p̃statio iur̃i) dicens,ꝙ † argumentatio a signis accidentalibus nõ arguit,de necessitate,ut portatio annuli m̃rimoniũ nõ arguit de p̃sumption.ca.illud,nec instr̃a dotalia de necessitate probant m̃rimoniũ.l.neque.C.de nup.& no.Inno.in d.c.illud allegat etiam tex.l.j.in j.& 2.respõ.ff.de eo qui ꝑ tutore.& de contrahen.emp.l.quia difficile.Nec ẽt ob.quia loquit̃ Old.qñ princeps sibi nihil reseruauit,prout sibi reseruasse vr̃ isto casu per illa uerba.Nostri Imperij,& cuiuslibet iuribus semꝑ saluis &c.Quia intellexit Old.de reseruatione seruitiorum,quæ p̃stãtur a vasallo,& non de illa,de qua supra proxime, quæ intelligitur de reseruatione superioritatis, ꝑꝑ quã Imperator dr̃ dñs totius orbis rõne protectionis. l.deprecatio.ad l.Rho.de iact. & no.in proœ.ff.in princ.& ita ẽt expresse se declarat Oldr.in ꝯsil. Istis igitur sic p̃missis infertur ex illis, ꝙ legitimatio facta ad instantiam co. Ioannis patris Rogerii a Maximiliano quo ad bona,de quib.agitur non ualuit, quia dictus com.Io. dixit & narrauit in p̃cibus,ꝙ bona p̃dicta tenebat iure feudi,ꝙ non erat uerum, quia immo iure meræ & simplicis donationis dicta bona pertinebant ad illum,& ad alios eius agnatos, ut ꝓbatur ex his,quæ dicta sunt superius,quia si princeps sciuisset, ad hæc bona ab Imperatore donata,Rogerium in d.donatione non cõprehensum non legitimasset,vel saltẽ difficilius hoc 10 fecisset,q̃a † titulus donationis plenior,& ius plenius tribuit, q̃ titulus feudi,ex quo vtile dominium tm̃ quæritur,& ex donatione directum & plenũ.Item feudatarius recognoscit dñm in superiorem, & seruitia pręstat, ad quæ simplex donatarius non tenetur, & in pluribus alijs differt a donatione mera. Et propterea cum ius plenius ex donatione transferatur, & ex concessione feudi minus plenũ,nõ est uerisimile, ꝙ princeps qui alterauit naturam inuestituræ feudalis, & qui dr̃ p̃iudicasse agnatis in feudo,alterasset etiam naturã donationis in præiudicium agnatorum,si de tali donatione certificatus fuisset, & si dicatur,ꝙ ex hoc sequitur,ꝙ filiæ co. Ioannis dẽbunt admitti ad hęc bona,quæ dicunt̃ donata,ex quo ẽt sunt uniuersaliter institutæ, & sic in illis uerificant̃ verba donationis factæ pro hr̃dib.& successorib.Ad istud rñdet̃,ꝙ ꝑ hoc non fit,quo minus Rogerius ab illis excludatur,nec quin legitimatio subreptitia dici possit.Vel rñdetur & melius,ꝙ iõ agnati masculi descendẽtes hæredes immediate vel mediate primi donatarii sũt uocati,& non fęminæ, q̃a quamuis donatio videatur facta ꝑ heredib.& successoribus ex intentione tñ contrahentium intelligitur de filiis,& descendentibus masculis, & hæredib.& q̃ intentio declaratur per sequentia uerba eiusdem priuilegii ibi, ꝓut de tua,filiorum,& hæredũ,& successorum tuorum , &c. ex quibus pręcedentia declarantur,& econuerso.l. quia filiab. in prin.& l.si seruus pluriũ.§.fi.de lega. 1.& probatur ex no.ꝑ Bar.in d.l.ex facto,§.si quis rogatus,vbi vult,ꝙ si in vna parte testĩ sit facta mentio de filiis naturalib.& in alia parte fiat mẽtio de filiis simpliciter,ꝙ intelligitur ẽt de naturalib.ẽt eo casu quo appellatione filiorum aliàs naturales non uenirent, quia ex parte una testĩ altera declarat̃ p iura præallegata,& quorũ 11 filiorum appellatione,de quibus † in dicto priuilegio donationis,non continentur filiæ,quia in contractibus masculinũ nõ concipit fęmininum,ꝭm Arch.17.q.4.si quis suadente.qui refert Guid.de Suza.idẽ tenuisse.per l.veteribus,de pac. cũ materia.& idem uult Imo.in l.si ita sit scriptum.in prin.de lega.2.& in c.potuit.in fi.de loca.& Ale.in l.sed si hac.§.liberos.de in ius voc.item appellatione filiorum isto casu ueniunt omnes descẽdentes ex intentione conced entis, qui voluit, ꝙ donatio durarет perpetuo,& quia in beneficiis principum verba capiũtur late contra eum.d.l.fi.de const.prin.& c.cũ dilecti.de dona.licet vel in contractibus appellatione filiorum non ueniant nepotes,ꝭm Bar.in l.liberorum.de uer.signi.Et dato,ꝙ dicta cõcessio esset feudalis,adhuc tñ ex aliis non valeret, quo ad hęc bona tanquam subreptitia,& primo quia in dicta cessione prima Caroli quarti circa fi. est illa clausula, insuper declarantes prædicta omnia & singula suprascripta modis omnib.obseruari debere & perpetuo firma & incommutabilia remanere,&c. ex qua manifeste apparet,ꝙ intentio dicti principis fuit,ꝙ dicta concessio staret perpetuo,& ꝙ eẽt incommutabilis,& etiã de enixa uoluntate principis, quo ad dictam incommutabilitatem

tatem constat ex illo uerbo modis omnibus.l.cũ pater.§.filius mat rem.de leg.2.Quia ergo per huiusmodi legitimationẽ prima concessio mutatur,& ab illa receditur:qm̃ sub ea legitimati non comprehenduntur ex uerisimili mente cõcedentis qui ꝑ eius dignitatem de illis nõ sensit, sed solum de legitime natis,ſm Ang.in d.disputatione.& Al.in locis ꝑallegatis. ꝑfecto est credendum,quod alius princeps,qui Rogerium postmodũ legitimauit,illum ita facile non legitimasset, si de dicta enixa uoluntate sui prædecessoris fuisset informatus,per ea quæ no. Ro.in consi.317.Istæ sunt rõnes,&c.qui probat late, ꝙ princeps facilius derogat statutis aliorũ,quam suis & suorum ꝑdecessorũ,& pro hoc facit,quia † ad hoc ut per secundam concessionem tollatur prima,nedum de prima est facienda mẽtio, sed etiam de notabili clausula illius,ſm Ant.de But.in ca.cæterum.de rescr.in ult.col.& in c.ex conquestione. de rest.spo.in 3.no.& ibi Abb.in 4.no.& per An.de Bu.in c.vt debitus.de appellõ.in 4.col.Secundo dicta legitimatio quo ad ista bona,presupposito etiam ꝙ sint feudalia,est subreptitia,quia comes Ioannes pater dicti Rogerii simul cum fratribus & nomine eorũ procurator ad hoc per illos constitutus supplicauit Sigismundo,ut inuestirentur pro se,& hæredibus suis masculis,& ex eis legitime descendentibus,& ita a prædicto Imperatore fuerunt inuestiti pro hæredibus legitime descendentibus ut fuit petitũ & sic legitimati possint dici legitimi & naturales, nõ tñ dñr legitime nati nec legitime descendentes,ſm Doct. in c.per venerabilem.& in c.lator.q̃ filii sint legi.& in l. Gallus.§. si eius. de lib.& post.& Bal.in l gñaliter.§. cum autem.C.de insti.& substi.cum concor.de quib.ibi per Ale.vñ ꝑ inclusionem legitime descendentium dñr exclusi legitimati per rescriptũ.l.cũ prætor in prin.de iud.& ꝑ no.ꝑ Doct.in l.cum auus.de cond.& dem. dum uult,ꝙ si in casu illius legis filii masculi sint positi in conditione,ꝙ non subauditur de fœminis,quia censent̃ exclusæ ꝑ inclusionem masculorum,ꝑ d.l.cum prætor. si ergo princeps qui postea † legitimauit Robertum ad feuda ad instantiã co. Io.sciuisset & intellexisset. & ad minus difficiliorem se reddidisset,ad legitimandum ad feuda,quia forte dixisset, q̃d tibi semel placuit,amplius displicere nõ debet, ut in regula, quod semel.de reg.iu.& ꝙ de dicto consensu debuerit fieri mentio,ꝓbatur etiam in c.cæterum.cum gl.de rescr. De subreptione ẽt aliquo modo constat.Nam comi.Io.simpliciter exposuit principi,ꝙ ista bona recognoscebat ab illo iure feudi,& non exposuit,ꝙ feudum esset antiquum, vñ potuit Imperator credere, ꝙ esset nouum & acquisitum ab ipso comite Ioanne, ideo ad feudum,quod putare potuit eẽ nouũ,facilius legitimauit, & si sciuisset illud eẽ antiquum legitimasset difficilius,quia illud nõ fuit quæsitum a comite Ioanne. Nec ipse fuit cã acquisitionis sicut fuisset,si feudum fuisset nouum,prẽterea ad illud,q̃d ipsi acquisiuit de nouo facilius debuit concedi legitimatio dicto capitulo postulasti.& istud ẽt in specie præsuponit Pe.de Anc. in cons.410.Prima facie,&c.Nec ob.ꝙ fuerit expositum,istud feudum spectare ad agnatos legitimatione non facta, quia istud stare potest,licet feudum esset nouum,puta si ꝑ co.Io.& fratres acquisitum fuisset de nouo,quia cum fuerit ab Imperatore concessum,in illo habuisset locum ius accrescendi.l.1.C. si soci.Imperia.liber.& per Doc.in l.si mihi & Titio.de uer.ob. Ex alio non ualet etiam legitimatio in ꝑiudicium agnatorum. Nam dictus Rogerius quia spurius, nõ potuit ualide legitimari,nisi usus fuerit princeps clausula non obstante,in auth. q̃b. Mod.natur.effi.sui.§.fi.cũ gl.& an sufficiat dicta clausula gñalis, an vero requirat derogatio spãlis,non prosequor,quia de hoc non est curãdũ,quantũ ad istũ casũ,quia ẽt talis ltĩmatio tẽdit ad graue ꝑiudiciũ alterius.l.quoties. C.de precib. Impe. offeren.Et alia rõne ẽt,& sic tertio debuit in ltĩmatione apponi † saltẽ gñalis cl'a non ob.vc3,q̃a fuit ltĩmatus ad feuda,ſm Alu.& Mod.in d.c.naturales.iõ Bal.ibi uoluit,ꝙ spãliter dẽat dici nõ obstãte.c.naturales.ꝙ ista nõ est gr̃a cõis,sed exuberãs iõ exuberãs solẽnitas requirit,sed ubi gr̃a est cõis,sufficit dicere nõ obstãte aliqua.l.in ꝯtrũ faciente,&c.q̃d ultimũ nõ pono ꝓ ꝯstanti,& sic ꝑ prædicta apparet,ꝙ huic legitimationi factę de Rogerio sunt plura obstantia,& ꝙ est fcã contra triplicẽ ꝓhibitionẽ,iõ nõ sufficit gñalis clausula nõ obstãte, apposita in dicta legitimatione,sed debuit de singulis defectib.fieri mẽtio ſm Bal.q̃ ita determinat in l.j.C.de fur.in pe.col.ver.vbi scias &c.Dicens,ꝙ ubi sunt plura obstantia,non sufficit clausula generalis,nõ obstãte. Sed opus est de singulis defectib.fieri mentionẽ,q̃a qui remouet defectũ,inducit effectũ,allegat no. in l. si qñ.C.de inof.testa.in authen. omnes peregrini. C. si ut se ab hære.absti.& l.si nõ lex Aelia Sentia.de hęr.inst.& ꝑ no.ꝑ Iac. de Bel.in l.1.C.de dot.promissio.q̃d dictũ Bal. ĩ proposito ad impugnandũ legitimationẽ adducit ẽt & sequitur Ale. in cõs. 195. Nobilis uir Filonius,&c.secundo uol. & ultra eũm istud etiã probatur ex no.per Pau.de Cas.in auth.hoc inter liberos, etiam tacitam clausulam derogatoriam ad sequentia,ut ibi dicitur,C.de testa.pone ergo dicit Pau.de Cast.& ꝙ in testõ iter liberos continetur expressa clausula derogatoria ad futura.Et rñdet,ꝙ tunc oportebit,ꝙ testator dicat, non obstante quocunque alio testõ facto inter liberos cum clausula derogatoria q̃a hic præcedit duplex clausula derogatoria, una tacita fauore liberorũ a iure subintellecta,alia expressa a testatore,& non sufficit alterã tollere.l.si domus.de seruitutib.urbanorum prædiorũ.& sic uult,ꝙ utriq. derogetur spãliter prout derogatum est primæ subintellectæ ꝑ illa uerba,nõ obstante testõ facto inter liberos,& alteri expressę per uerba sequentia, uidelicet cũ clausula derogatoria,& facit ꝙ no.idẽ Pau.de Ca.in consi.55. Passus iste, &c. ad fi. Insuper dicit,ꝙ ista legitimatio quantum ad feuda nõ ualuit ex defectu ptãtis ipsius legitimantis,qm̃,ut dictum est,propter dignitatem infeudantis,& nobilitatem feudatarij pręsumptio est,quod partes non senserint de filijs legitimatis,sed solum de natis ex iustis nuptijs, & est etiam aduertendum, quod mortuo co. Ioan. ex tenore inuestituræ, & ex natura feudi feudum pertinebat ad agnatos, tamen quia erat † antiquum,in quo habet locum ius accrescendi,& quia concessum fuit a principe.per no.per Bar.& alios in d.leg. si mihi & Titio.& d.l.1.C.si soc.imperia.libe.cũ concor.de quibus per Alex.in d.l.si mihi & Titio.& ad dictos agnatos potuit feudum antiquũ ꝑuenire ex vi taciti pacti, & inuestituræ sic concessæ potius,quã ex iure accrescendi,ſm Bar.in cõs.incipien. Ex themate prædicto tria dubia,&c.& probatur in capi j.de feu.marchi.in ver.ꝑ inuestiturã fratris,quem ponderat Bal. pro mirabili,ex quo no.ꝙ in feudis post emolumentum quæsitum proprie locũ non habet ius accrescendi, sed inuestitura primi parentis,& istud ẽt uult Ale.post Bar.in d.l.si mihi & Titio. & in cõs. 30.j. Quia ergo dicti agnati uocantur ex vi taciti pacti, & ex inuestitura primi parentis,& sic ex contractu celebrato,tamen non potuit princeps sine cã ꝑiudicare dictis agnatis,quia † princeps non potest a cõtractu discedere, nec etiam successor eiusdem principis.c.1.de proba.& ibi notant omnes, & no. Cy.Bal.& alij.in l.digna vox.C. de legi.& dicit ibi Pa. de Cast. ꝙ etiam ex plenitudine ptãtis hoc facere nõ põt, & idem uult Bal.in c.1.§.ad hæc.de pace tenen.ver.item not.ex gl. Nec isto casu,quo princeps vult a cõtractu recedere, cã præsumitur in principe,ſm Abbatẽ in c.quæ in ecclesiarũ.de const.in fin.vbi vult fortius, ꝙ non creditur principi asserenti vasallum commisisse delictũ,ex quo veniat priuandus feudo,& idẽ dicit Roma.in cõsi.352.incip. Spiritussancti,&c.idẽ pręsupponit Bal. in auth.omnes peregrini.C.com.de succesSio. Et hac ratione non potest princeps vasallũ priuare feudo.c.1.de natura feud. & ibi ꝑ Baldũ, & ꝑ eum in l.qui se patris.C.vñ libe.& Abb.in consi.3.dubio. 26. quia ſm Bald.in d.c.1.licet Deus subiecerit Papæ & Imperatori leges & tributa,nõ tñ eis subiecit conuentiones,& contractus,& cõsuetudines feudales,quib.obligant̃, & prout diceretur excludere dictos agnatos a feudo vel a spe probabili,quam habebant in illo,si ualeret legitimatio in pręiudiciũ eorũ, q̃a esset quædã species alienationis ipsius feudi factæ in aliũ non comprehensum in inuestitura,sicut dicit Pe. de Anch.in cõsi.428.incip. Circa primũ quæsitũ,&c.ꝙ legitimatio est quædã alienõ rerũ subiectarũ fideicõmisso.Et per ꝑdicta patet,ꝙ licet ꝯctus feudi sit de iure ciuili, ꝙ ab illo nõ pt̃ princeps recedere,sicut nec ẽt a stipulatione,quæ est de iure ciuili.§.de constituta,insti.de actionib.& no.in l.ex hoc iure, de iust.& iure.iuncto.c.1.de proba.& hoc quia inest consensus.l. 1.de pact.qui iure naturali debet seruari.l.1.in prin. de consti. pec.& dicit Bal.in c.1.§.1.de no.for.fideli. ꝙ cõsuetudines feudorũ censentur ius naturale,& per consequens immutabiles, & dicit ẽt Bal.in c.1.§.& quia uidimus.qui feu. da pos. ꝙ bonæ & naturales cõsuetudines feudorũ ligãt principes.Nec prædi-

17 ctis ob. quod † princeps possit præiudicare in iure quærendo sine causa Bal.in l.2.C.de iur.& fact.igno. & in ca.domino guerrā. hic finitur lex Conra.& in l.Deo nobis.C.de epis.& cle. & per Moder.in d.l.Gallus.§.& quid si tantum, quia illud procedit in iure quærendo aliter, quā ex cōtractu ipsiusmet principis, sed ius etiam quærendum ex cōtractu eiusdē tollere uel minuere nō pōt, aliàs a suo cōtractu cōditionali sine causa posset discedere, qđ nullus concederet, quia talis contractus est irreuocabilis, & quoad irreuocabilitatē dicitur esse pfectus.l.1.& ibi no. C.de peri.& cōmo.rei vend.& in l.necessario.§.pen.& ibi not. ff.de peri.& commo.rei uend. Nec ob. qđ princeps legitimare possit ad feuda, ut no.in d.c.naturales, quia hoc debet intelligi, quando legitimat ad feuda ab alijs concessa, quia tūc agnatis in iure qrendo pt pıudicare, cū illis nō uenit qrēdū ex ptractu, pprio ipsius principis, sed ex alieno, vel pt hoc esse uerum et in feudo cōcessio a principe, qñ nō agit de alterius pıudicio q ipsius principis, vt qa feudū per mortem vasalli, cuius filius fuit legitimatus debebat reuerti ad ipsū principē, vel qñ legitimauit ad feuda, q adhuc nō erāt qsita p patrē, qa in qrēdis per illū nō agi t de pıudicio alicuius, sm Pa.de Ca.in cōs.459. Visis & diligenter, &c.in antepe.col.uel est dicēdū, quod etiam in feudo
18 concesso ab alio non pıudicet legitimatio, nisi † dominus feudi inferior consentiat, sm Sali.in quodam cōs.inci. Comes Palatinus, & in disputatione Mediolanen.quidā, &c. quē refert Alex. cōs.59.li.10. Visa legitimatione, &c.in 1.col.2.uol.& per hoc dicit, quod gl.in d.c.naturales.nō est uera, sed tñ illud, qđ dixi saluādo dictā gl.magis placet, qa cōiter approbat. Et ad rōnē Sal.ex pdictis colligit rñsio, qa nō agitur de pıudicio iuris qsiti dño, sed iuris qrendi aliter, q ex cōtractu principis, & in quo princeps pt sine cā pıudicare, sm Bal. in d.l.2.C.de iur. & fac. igno.& in l.Deo nobis.C.de epis.& cle.& in c.dño guerrā, hic fini.lex Conra.& Mod.in d.l.Gallus.§.& quid si tm.& q̄uis Sali.in dictis locis dicat ēt, quod gl.in d.c.naturales. pt saluari in feudis cōcessis ab ipso principe, q legitimauit ad feuda, qa ad talia feuda extēditur sua legitimatio, sm ipsum, istud tñ est intelligēdū ēt ex mēte Sali.sm pdicta, hoc est, quando agitur solum de pıudicio ipsius principis legitimantis, ut quia ad illū debebat reuerti feudū, & nō trāsire ad aliū uirtute īuestiturę. Nā qua rōne vult, quod legitimatio facta ad feuda non porrigat ad feuda cōcessa ab alijs dño cōsentiente, qa agit de pıudicio dñi, quia feudū nō poterit redire, vel reuerti ad illū ita de facili, sicut potuisset, si legitimatio facta non fuisset: eadē rōne idē est dicēdū de feudo concesso a principe, qñ agitur uel agi pōt de pıudicio agnatorū, ad quos aliàs feudū erat puenturū. Et p pdicta patet rñsio ad cōs.Cū.alleg.in ꝯtriū, qa ipse loquit, qñ feudū, de quo agebat, nō erat cōcessum ab ipso principe legitimante, sed ab illo.i.ab episcopo Vincentino. & quāuis in 2. col. sint quædā uerba, p quæ uř ꝯstare, quod loquitur de feudo ꝯcesso a principe, tñ hoc processit ex errore scribentis. Nā dū dicit, illud ēt certū est p hmōi legitimationē ad feuda, vbi feudū ab ipso principe cōcesū, & ad eū reuerti deberet, debuit dici & scribi hoc mō, vbi feudū ab ipso principe nō eēt, & ad eū reuerti nō deberet, &c. & sic negatiuē, nō āt affirmatiue, qđ manifeste colligitur ex verbis sequētib.dū immediate subdit, alijs pıudicari posset, pıudicatur.n.filijs legitime natis, qui soli erāt successuri, uel agnatis, si feudū erat auitū, & sic succedere debebāt, uel domino feudi, ad quē saltem debebat reuerti successione finita, &c. Vnde ex hoc ultimo apparet, quod loquitur, quando feudū erat concessum ab alio, & non a principe, & p ꝯñs, quod uerba pcedentia, de qb.supra, sunt corrupte scripta, quia in feudo cōcesso a prīcipe eo casu, quo dēt reuerti ad illū, nō agit de pıudicio tertij, sed ipsius solius, & quod nō est in cōsideratione, quia ꝫ eū fit lata interpretatio.d.l.fi.de cōsti.pri. cū cōcordātib.superius alleg. & dicto casu.s.qñ feudū fuit ab alio concessum, quod agnatis possit p legitimationē principis pıudicare, saluat & saluari pt opi. quorūdā cōsulētiū, vel qñ fuit concessum a principe, & agit solū de pıudicio principis, sm Pa.de Ca.qui hoc casu loquit in d. cōs.459.Visis & diligēter examinatis, &c.in antiquis. Nec ob. alia rō assignata per Pa.de Ca.in d.cons.videlicet, ad uerba īuestituræ cōcessæ p se, & successorib.& hæredib.includunt Rogeriū hrdē uniuersalem co.Ioannis, & si nō fuisset legitimatus spāliter & expresse ad feuda, sicut legitimatus simpliciter comprehenditur, quādo inuestitura cōcederetur p filijs legitimis & naturalibus quia utrumq; est falsum, quia quāmuis utroq; casu ex sui natura & propria significatione possint legitimatū comprehendere, tamen restringuntur ad filios natos ex legitimo matrimonio ex uerisimili mente concedentis, qui p p eius dignitatem & nobilitatem inuestiti non præsumitur de spurijs legitimatis cogitasse, secundum Ang.in dicta disputatione. Nobilis quidam genere & alios de quib.sup. Præterea in ultima inuestitura ante legitimationem factam p Federicū fuit facta concessio p hæredibus legitime descendentibus sub quib.verbis legitimationem factam per Federicum fuit facta concessio p hæredib.legitime descendentibus sub quibus verbis legitimati non continentur, ut etiam dictum fuit supra quę ultima inuestitura debet attendi & pręualere, tanquam in hoc deroget præcedenti, sm Pa.de Cast.in eo.cons.in fin.& dato etiam quod prima pualeret, & sub uerbis illius Rogerius comprehenderetur, etiam si ad feuda non fuisset legitimatus, tamen quia ueniret ut hrs patris, & ex persona eius agnatis nō præiudicaret ista legitimatis nec præiudicare posset, ex quo uocantur ex cōtractu principis, ut etiam concedit Pau.de Ca.in eodem cons. quamuis aliud sit sm eum, qñ feudum nō eēt hæreditarium, sicut contingit, quando recipitur pro se, & filiis, quo casu admittuntur filii, etiam si non sint hrdes patris, ut latius p eum, vbi etiam rōnem diuersitatis assignat, & quem latius referam inferius, & pdictis ēt non ob.qđ no.Bar.in l.qui Romæ.§.Flauius. de ver.ob.dum uult, quod si donaui Titio fundum cum pacto, quod post certum tempus pueniat ad ecclesiam, quod interim poterat donator remittere illud pactum de dando ecclesię, & pactum illud reuocare, quamuis actio eēt qsita ecclesiæ.l.quoties.C.de
19 dona.q sub mod.per l.3.de ser.expor. Quia solus † donator secundum Bar.pōt pactum reuocare, & non hrs eius, per d.l.3. ergo nec etiam successor primi concędentis poterit reuocare istam concessionem in præiudicium agnatorum. Præterea dictum Bar. pcedit, qñ nullus recepit pro ecclesia, sed si notarius vel alius, pro ea recepisset, donator pactū reuocare nō posset, sm Bald.in l.cum a socero.C. de iure do. Cum.& Alex.in d.§. Flauius.& Are.plene in d.cons.64.in antep.col. Et put in casu nostro ascendens p suis descentibus recipit, & recipere, ac illis acquirere potuit etiā post mortem suam.l.quodcunq;.§.j.de verb.obl.& p Bart.in l.qđ dicitur.cod.titu.& etiam nascituris in futurum.l.Paulus.de bon.libe.& p Bar.in d.l.qđ dicitur.in fi.& tanto magis, quia isto casu acquisiuit descentib.vt hæredibus, iō illis ut hęredibus sine dubio acquirere potuit.l.auus.de pact.dota. Vlterius dicta legitimatio non pıudicat agnatis.qa
20 nō † fuerunt citati, & quia cum agatur de præiudicio eorum, debuerunt citari, & ita concludit Pa.de Ca.in specie in d.cons. 259.Visis diligenter, &c.quo ad legitimationem factā ad feuda in pıudicium agnatorum, qui debebant admitti post mortē illius, ad cui⁹ preces filius legitimatus fuit ad feuda, qm̄ sm eū dicti agnati uiuente adhuc illo habebant spem probabilem in bonis feudalibus cum non sperarent tanquam hæredes illius sed tanquam ad bona, q post eius mortem sine filiis legitimis subiacebant restitutioni faciendæ dictis agnatis, quæ spes est legitima & probabilis de iure, & ultra eum melius probatur ex no.p Bar.in l.is pt, de acq.hær.dum uocatus p fideicommissū post mortem hæredis grauati mortuo testōre dicatur hre sp ē probabilem etiam uiuente hærede grauato in bonis restitutioni subiectis. Quia igitur agnati in casu nostro poterāt & debebant admitti ad feudum, etiam si nō essent hæredes Co. Io. sed satis erat, quod essent hæredes pro parte primi inuestiti, etiam mediante persona aliorum.l.fi.C.de hær.inst. ppea cū venirēt priuandi dicta spe probabili per dictam legitimationem, merito debuerunt citari. l. de vnoquoque.de re iud. & in l.nam ita diuus.de adoptio.& pro hoc etiam allegat Pa. de Ca. in c.j.in princ.de alie.feu.pater.ubi habetur, quod agnatus non potest disponere de feudo paterno existente apud eum, etiam cōsentiente domino, nisi etiam consentiat agnatus, ad quem feudū erat reuersurum. Et iō quāuis huic legitimationi consenserit Imperator, qui est istius feudi dñs superior, tñ nō præiudicat dictis agnatis non consentientibus neq.uocatis. Et hoc maxime procedit in casu nostro sm Pau.de Cast.quia iste Rogerius non pt ad feudū admitti, nisi sit hæres Comi. Io. quia fuit concessum pro se, & hæredibus, & sic est hæred tar um, & transire nō pōt ad descendentes, nisi sint hæredes, per c. quæ habentur in l.ex facto.

facto.§.fi.ad Treb.& in c.j.§.hæc quoq;, de suc.feu.& dictum fuit ét sup.Vñ cũ non sit hæres primi inuestiti, nec eẽ possit, nisi sit heres Co.Io.& veniat ex persona illius, non p̃t admitti ex dicta legitimatione, cum feudum sit paternũ & antiquum quia ius & spes dictorum agnatorum præcessit dictam legitimationem.Vñ non potuit eis auferri sine eorum consensu dicta spes.l.id,qđ nostrum.de reg.iur.cum illam habeant ex contractu principis,a quo recedere non potuit,ut dictum fuit supra.Et aliud eẽt secundum Pa.de Ca.si feudum transiret ad descentes tanquam ad liberos, etiam si non essent hr̃des,ut quia receptum fuisset ꝓ se,& liberis per rõnẽ,quam ibi assignat, ꝙ etiam non est uera,sed quia iste non est casus noster, istud aliter non prosequor,& ultra Pa.de Ca.ꝙ debuerint agnati consentire,vel saltem citari,probat̃ ex no.ꝑ Pe.de Anc.in cõs.428 Circa primum q̃situm,&c.& Al.cõs.25.& cons.67.& cõs. 94. j.vol.vbi concludunt, ꝙ nõ valet legitimatio in præiudicium substituti sub conditione,si grauatus,& idem tenet Soc. in d. l.Gallus.§.& quid si tm̃,& ea rõne,quia non fuit in p̃tãte grauati,ad eius instantiam facta fuit legitimatio, priuare substitutũ, per notata per Bar.in eo.§.& quia substitutus mortuo testõre habebat ius in spe approbata.ꝑ no.ꝑ Bar.in d.l.is põt.iõ non debuit,nec potuit ea inuitus & ignorans priuari. Adducit etiã no.per Io.And.in c.sine culpa.de reg.iur.in 6.dum vult, ꝙ legitimatus etiam ꝑ subsequens m̃rimoniũ non aufert spem successionis,quam quis habet in bonis rõne primogenituræ,quę rationes locum etiam habent in casu nostro,in quo,ut dixi,dicti agnati h̃nt spem probabilem in hoc feudo uiuente etiam comite Ioanne.Et si dicatur,ꝙ prædicta locum hẽnt ĩ inferiore legitimante ex concessione sibi data a principe,ut.s.ille non possit p̃iudicare in iure competenti spe probabili sine citatione,sed ipse princeps p̃t sine cã,& sine citatione ꝑ legitimationem auferre spem probabilem ꝑ ea,quæ dicta sunt sup.inquãtum fuit conclusum,ꝙ princeps põt legitimare post hæreditatem delatam,& sine causa p̃iudicare illis,quib.est delata,ꝑ no. per Bal.in l.2.C.de iuris & fact.ignorantia.& Pa.de Ca.& Al. in d.§.& quid si tm̃.cũ concordantib.su pius alleg.qđ inferior a principe facere non posset, & hanc differentiam inter principem & inferiorem hoc casu in specie facit Bal.in l.2.C.de seru. & aqua.col.8.ver.& ideo licet Imperator.Ad istud r̃ndetur,ꝙ 21 illud † procedit in iure quęsito spe de iure ciuili,puta ex delatione hæreditatis,quæ est de iure ciuili,super quo princeps habet supremam p̃tãtem,& quod tollere põt sine cã ẜm p̃dictos, sed aliud est,q̃ñ est ius q̃sitũ spe de iure naturali, & ex ꝯ̃ctu principis,a quo princeps sine cã recedere non p̃t.d.c.1.de proba.& ꝑ Doct.in d.l.digna uox.C.de legib.& quamuis feudum sit ꝯ̃ctus inuentus a consuetudine & a iure ciuili,pactum tamẽ qđ inest.l.1.ff.de pact.seruandum est de iure naturali.l.1. de ꝯsti. pecu.in prin.& ideo iure naturali astringit̃ princeps ad obseruantiam consuetudinis feudalis,ẜm Bal.in locis superius alle. isto igitur casu,quo ius in spe q̃rit̃ ex contractu principis,& đ iure naturali,& in quo nõ p̃t princeps p̃iudicare sine cã, vt late fuit probatũ superius,necessaria fuit partis citatio, ut in specie conclud̃t,& probat Are.in d.§.& quid si tm̃.in ult.col.dum uult,ꝙ si princeps legitimat post hęreditatem aditam, q̃a hoc facere non potest sine cãæ cognitione,quia d̃nium q̃situm est de iure gentium,quamuis actus acquirendi, id est aditio sit de iure ciuili,vt etiam concludit ibi Ale. & in l.cũ hr̃des.in princ. de acq.pos.ideo tunc necessaria est citatio,allegat no.ꝑ Bar.in l.2.C.de temp.ap.qui uult, ꝙ ubicũq; res de sui natura req̃rit cãæ cognitionẽ,vel infert graue p̃iudicium,illud princeps non p̃t facere sine partis citatione,& hac ratione confirmat Aret. q̃a si necessaria est cãæ cognitio,necessaria est citatio,sine qua de cã non potest constare.l.fi.C.si per uim uel alio mõ. Quæ rõ etiam hẽt locũ in casũ ñro, in quo,ut dixi,requirit̃ cãæ cognitio,ex quo spes est q̃sita ex contractu principis,& ẽt agitur de graui præiudicio agnatorũ,& sic concurrit utrũq;, de quo per Bar.in d.l.2.licet.n.agatur isto casu de iure q̃sito spe, & in casu Are.de iure plene q̃sito,tñ spes de qua agit̃, idẽ o pat̃, ex quo quæsita est de iure naturali & ex ꝯ̃ctu principis, & prout est ẽt de mente Doc.in locis ꝑallegatis,q̃ fundant se in hoc, ꝙ hr̃ditas delata est ex disp̃one iuris ciuilis, & ꝙ hac ratione in tali iure delato spe pr̃iceps p̃t sine cã p̃iudicare.Et ista op.ultra 22 Are. ꝯfirmat̃,quia † licet inter Do.sit altercatio,vtrũ necessaria sit citatio, q̃ñ princeps procedit in ciuilib.cõtra subditũ, & aliqui tenuerint ꝙ nõ,& prout uelle ur̃ Io.And.in c.1.de cau. pos.& proprie.& Ant.de Bu.in c.cũ olim.de re iud.& Bal.in l. nec causas.C.de appell.& in l.2.C.q̃uo & q̃ñ iudex.& in l.3.§. si is pro quo.qđ quisq. iur.& Host.& Ioã. And.in c.in ñra.de procu.nihilo minus cõtrariũ tenẽt Ant.de But.& Imo.in cle. pastoralis.de re iu.ꝑ illũ textũ in §.cæterũ. & licet loquátur in causa criminali,tñ p̃dicti idẽ d̃nt in ciuilib.in quib.agit̃ de auferendo iure quæsito de iure gentiũ,quia rõ illius tex.s.quia aliàs aufertur defensio,quæ est de iure diuino,est g̃nalis,& istã opinionem tenẽt etiam Card.& Abb.in d.c.1.de cau. pos.& proprie.& Abb.in c.in causis.de re iud. & in c.cum inter dilectos. & in c.inter quatuor.de maio.& obedıẽ.& in d.c.cum olim. & ibi ẽt per Imo.& idẽ tenet Bal.& Pau.de Ca.in l.fi.C.de legib. & idẽ est de mẽte Bal.ĩ p̃lud.feu.circa.10.col.vbi allegat d. cle. pastoralis,eandẽ opi.tenet ẽt Ang.in l.princeps. de legib.ꝑ dictam.l.fi.& dictã cle.pastoralis.& Ant.de But.& Imo.in cle.1. vt lite pend.& istam opinionem tenet ẽt Ioannes Mona.in extrauag.Bonifacij.8.quæ incipit,Rem non nouam,&c.Et hanc partem tanquam magis rationabilem & æquiorem ac etiã magis communem tenet Soc.vbi de hoc late per eum,in cõs.164. Visa bulla Bonifacij,&c.col.pen.uersic. quintus casus est, &c. quæ propriè loquit̃, q̃ñ Papa per suum priuilegium præiudicat tertio non citato, & ibi respondet ad ea, quæ faciunt in cõtrariũ,& præsertim dũ dicitur, ꝙ in concessione priuilegiorũ non requiritur citatio,ẜm Doc.communiter in d.c.cum olim. q̃ñ ẜm eum hoc non procedit,quando per priuilegium vel rescriptum cã deciditur in p̃iudiciũ tertij, vt ibi latius per eum, qui ẽt allegat Bar.in d.l.2.C.de temp.ap.de quo superius est facta mentio,& opi.contraria,ẜm Soc.põt procedere in casibus in quib.princeps potest præiudicare inuito, prout in multis casibus,de quib.ibi per Feli.in d.c. cum olim. qđ non est in casu nostro,quia,ut supra est plene probatum, in iure competenti ẽt spe tm̃,ex cõtractu principis ille nõ potest præiudicare sine cãę cognitione, & non põt feudo vasallum priuare sine culpa. d.c.1.de feu.sine culpa non amitten.nec isto casu, uidelicet, q̃ñ venit contra proprium contractum,cã præsumitur in principe,secundum Abb.in d.c.quæ in ecclesiarum.in fi.de constitu. & alios de quibus supra, & quando princeps procedit in præiudicium tertij,& ille non citatur,est adeo euidens iniquitas, ꝙ pro facto eius non præsumitur,secundum Soc. in d.consi. per tex.in dicta clem.pastoralis. Concluditur ergo ex multiplici capite,quòd agnatis non præiudicat legitimatio facta de do. Rogerio. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Feudum fratris detinentis fratrem in carcere,ad detentũ deuoluitur propter iniuriam detinentis.*

2 *Dominus castri unus ex pluribus delinquens non potest ab alio puniri, præcipuè de delicto in ipsum simul dominum commisso.*

3 *Delictum patris præiudicat filio in feudis.*

4 *Vasallus ex culpis ipso iure non priuatur, licet per sententiam, & similiter non petens inuestituram intra tempus.*

5 *Successor ex delicto prædecessoris priuari non potest.*

6 *Filius honoratus titulo legati, & non institutionis,habetur pro præterito, & testamentum est nullum.*

7 *Clausula omni meliori modo, &c. quando institutionem inducat.*

8 *Hæreditas non potest dari per donationem causa mortis,nec directo per codicillos etiam filijs.*

9 *Cedens iura sibi competentia in hæreditate paterna censetur per prius in illa se immiscere.*

10 *Fideicommissum conseruatur per clausulam codicillarem.*

11 *Feudum non uenit in restitutione fideicommissi relicti extraneo secus si comprehenso in inuestitura etiam recepta pro se, & liberis simpliciter, nisi tunc grauatus esset hæreditatem restituere.*

12 *Feudum non uenit in generali alienatione, & ibi ratio paulò sup.*

13 *Filius hæres propter inuentarium non confectum tenetur legatarijs ultra uires hæreditarias, & tamen legitimam retinet.*

14 Pro-

14 *Protestatio hæredis, quod ordinatio testatoris in feu. sibi non no ceat debet præcedere aditionem.*

15 *Trebellianicã potest prohibere, secundum commu. etiã filijs pri mi gradus.*

16 *Cessio etiam hæreditatis non ualet ultra id, quod cedens pro cess sione recepit.*

17 *Alienatio feu. in agnatum remotiorem ualet solum in uita alie nantis, & idem in cessione & transactione.*

18 *Alienatio feu. de consensu domini durat solum in uita alienãtis, & idem de subinfeudatione.*

19 *Cessio rei uenditæ non operatur translationem dominij.*

CONSILIVM XXXVII.

VISO & mature pensato casu, & themate trãsmis
so, videtur prima facie dicendum, φ omnia feuda
dominorũ Archi spectent, & pertineant in inte-
grum, & sine vlla diminutione ad comitem An-
tonium & fratrẽ uirtute transactionis & cessio-
nis co. Camilli. Quoniam, vt præmittitur, co. Galeatius fuit per
fratrem suũ comitẽ Franciscum in carceribus detentus, & suc-
cessiue per filios eius. s. co. Andream, & co. Odoricum vsq. ad
mortẽ, quo fit, ut portio feudorũ spectantiũ ex inuestituris an
tiquis ad comitẽ Franciscũ pmortuum cœperit ptinere ad co-
mitẽ Galeatiũ superuiuentẽ tãquam ad eũ de iure fuerit deuo
1 luta pp iniuriam † fratris detinentis eũ in carcere, p no. p Bal.
in c. 1. §. deniq. quæ fuerit cã benefi. amit. vbi voluit, φ sicut pri
uatur uasallus feudo, si fratrem suum interfecit, vel tentat iter
ficere, quia parricida est, ut ibi, ita ẽt priuatur, si fratrẽ detinet
in carcere tyrannico more ut quidã faciũt, quia & si nõ pprie
istud dicatur parricidiũ, tñ de similib. ad similia procedendum
est, qđ maxime uerũ est, si captus sit uasallus, quia iniuriã atro-
cẽ facit dño, q vasallũ suũ detrudit in carcerem, pp φ ẽt dño
suo noĩe cõpetit actio, ut no. Inn. extra de app. c. dilecti. Quod
aũt captura hmõi fuerit iniusta & facta tyrannico more, etiam
si ea, quæ obijciuntur co. Galeacio sint uera, probat ex no. per
Gul. Bar. & alios, in l. fi. ff. de rer. diui. vbi cõcludunt, φ alter ex
2 † dñis eiusdẽ castri delinquẽs nõ poterit ab alio puniri, quia nõ
hẽt maiorem administrationẽ, quia par in parẽ nõ hẽt Impe-
riũ, & idẽ vult Bal. in c. 1. in fi. quali. vasal. debeat iura. fide. & in
c. 1. §. ptere a. de prohi. feu. a lic. per Fed. & in l. cætera. §. si duob.
ď le. 1. & Bar. in l. inter tutores. de adm. tu. & Pa. de Ca. & Mod.
in l. est receptũ. de iurisd. om. iud. & can. in c. prudentia. in prin.
de off. deleg. & precipue hoc est uerũ, qñ quis vellet de delicto
in seipsum commisso cognoscere, sicut in casu nostro, quia in
cã propria iudex esse nõ põt inferior a principe, ẽt ʒ subditũ. l.
1. & ibi per Bar. & omnes. C. ne quis in sua cã. & in c. cũ venis-
sent. de iud. multo igitur minus dicto casu nõ põt animaduer-
tere in eũ qui hẽt parẽ iurisdõnẽ in loco, & qui non est subdi-
tus. l. nã & magistratus. de arb. iõ princeps nõ põt esse iudex in
propria cã contra nõ subditũ, ₰m. d. Abb. in c. nouit. de iud. &
per gl. ibi in uer. iudicare. & d. Ale. in d. l. est receptum. Debuit
ergo dicta portio feudorum co. Francisci co. Galeacio incarce
rato applicari tanquam proximiori agnato, & qui passus est
iniuriam, etiam extantibus filijs co. Francisci, quibus præiudi-
3 cat † delictum patris. c. 1. de eo qui interfecit fra. do. sui. c. 1. si
uasal. feu. priua. c. si vasallus culpam. si de feu. fuerit contr. inter
do. & agnatos. & in d. c. 1. §. deniq. iuncta gl. in verb. ad proxi-
mos. quæ fuerit prima cau. benef. amit. & dato etiam φ delictũ
patris filijs nõ obesset, nihilo minus dictͦ co. Andreas & Odo
ricus potuerunt priuari ex propria culpa, cũ & ipsi post mor-
tem patris iniuste detinuerint dictũ Galeacium patruũ suum
vsq. ad mortẽ, & debuit portio illorum deuolui ad comitem
Galeaciũ, vel saltẽ ad comitẽ Camillũ pdictorũ fratrẽ. Quia si-
cut priuat feudo patruus occidẽs filiũ fratris. c. 1. §. similiter. q
bus mod. feu. amitta. ita dẽt priuari, q occidit patruũ ratione
correlationis, & eadẽ rõne, si illũ indebite retineat in carcere p
pdicta. Post mortẽ igit co. Galeacij, ad quem prius oĩa feuda
fuerũt deuoluta, vt dixi, succedere debuit solus co. Camillus, &
nõ alij fratres sui, q pp eorũ delictũ nõ tñ fuerunt priuati feu
do iã habito, sed etiam habẽdo, ₰m Bal. & Cy. in l. fi. C. de libe.
& eorum li. p illũ tex. c. j. §. similiter quib. mod. feu. amit. Nec
potest excludi co. Camillus eo prætextu, φ deliquerit in patrẽ
uel in patriam, aut in dñm, ita quod nõ potuerit stare in curia
domini cum honore, iuxta no. per gl. in c. 1. de eo q interf. fra.
4 do. sui. Quia † ex hmõi culpis, quis non priuatur ipso iure, sed
cã cognita, & per sententiam dẽt priuari, & sic antequam pri-
uetur, est capax & admittitur. c. 1. de feu. sine culpa non amit.
vt no. gl. & Doc. ĩ c. item quia. §. item si fidelis. quib. mod. feu.
amit. & Bal. in fi. pri. illius ca. gl. & alii in c. j. §. callidis. de phib.
feu. alie. per Fed. & Bal. plene in c. quæ in ecclesiarum. de cõst.
& per Ang. in l. eorum. de dã. infe. & Ale. cons. 193. 1. vol. in vl.
col. & in cons. 60. 3. vol. Et ppea etiam patet non obstare. φ co
mes Camillus non petierit inuestituram inter congruum tem
pus, quia per hoc non priuatur ipso iure vasallus, sed per sentẽ
tiam uenit priuandus, ut est casus, & ibi per Bal. in c. 1. quo tẽp
miles: & iõ dicit Bal. in c. 1. in prin. de feu. sine culpa non amit.
φ qñ qs rõne culpæ non est priuatus ipso iure, sed uenit priuã
dus, φ sñiã est necessaria ad ẽẽ pœnæ. l. eius qui delatorem, de
iure fisci. & tanto magis hoc casu, ex quo non possedit comes
Camillus, quia nõ possidenti non solet currere tempus ad pe
tendum inuestituram, ₰m Gulielmum & Bal. in l. solennib. C.
de rei uend. Alua. in c. 1. in prin. quę fue. prima cã bñfi. amittẽ.
& Ale. cons. 71. col. vlt. j. vol. & quamuis non excusetur uasallͦ
ex isto capite, si fuit negligens in recuperando rem, ₰m Cal. in
cons. 6. sub rub. de feu. & Pa. de Ca. in cons. 156. & Mod. in d. c.
1. quo temp. miles, tamen non fuit priuatus comes Camillus,
antequam de negligentia fuerit conuictus, & cãæ cognitione
præcedente per sententiam priuatus, ac eo mortuo pp eius de
5 lictum põt † successor priuari, ₰m glo. in l. fin. C. de dona. & in
c. fi. eo. ti. quod est uerum ₰m Abb. ibi, qñ venit quis priuãdus
per sententiam, & non est priuatus ipso iure, p no. p Bal. in c.
Imperialem. §. insuper. de ph. feu. alie. p Fed. & idem est de mẽ
te Bal. in d. c. j. in fi. in prin. qb. Mod. feu. amit. dum in ar. alle-
gat. l. rei iudicatæ. §. hære. sol. mat. & l. fi. C. de repu. Cum ergo
omnia feuda ad comitem Camillum fuerint deuoluta, ut ex p
missis constat potuit transigendo & cedendo transferre omne
ius suum in co. Antonium & fratres agnatos suos, & in inuesti
tura comprehensos absq; ulla domini licentia c. j. de ali. feu. pr
c. j. §. & res. p quos si. inuest. iõ indistincte vr̃ posse transigi su-
per feudo. cap. si uasallus. ulti. si de feu. fue. contro. inter domi.
& agn. & in c. j. de contro. inter domi. & alium dummodo non
sit transactio facta fraudulẽter, vt ibi dr̃. Nec obstat, φ comes
Ant. in testõ aliter de feudo disposuerit, quia non potuit. c. j. in
prin. de suc. feu. Quinimmo de allodialibus valuit institutio, &
sic in illis etiam successit comes Camillus ab intestato, qm te-
6 stm̃ non ualuit, quia † comiti Camillo fuit relictum titulo le-
gati, & non institutionis, iõ hr̃ p pterito, & testm̃ est nullum.
§. aliud quoq; cap ₰m in auth. ut cum de app. cogn. quod est ve
rum, si inter liberos testamentum sit conditum, ₰m Doc. com
muniter contra gl. in auth. nouissima. C. de inof. test. & in l. fi.
C. fam. ercis. & Ale. in l. inter cætera. de liberis & posth. & in l.
nam φ. §. non omnes. ad Treb. cum concor. de quib. p eum in
dictis locis. Et hoc etiam procedit, quamuis comes Camillus
sit prohibitus plus petere, ₰m Sal. in l. adulta. C. de hæred. act. ʒ
Bal. ibi, contra quem tenet etiam Imo. in c. Raynutius. de testa.
in l. j. §. ex fundo. & in l. his verbis. in prin. de hered. insti. & Al.
in d. §. non omnes. & Mod. in dicta auth. nouissima. non intel
ligitur etiam institutus pdictus co. Camillus uirtute illius clau
7 sulæ † omni meliori modo, &c. de qua in fine testamenti, quia
tunc institutionem inducit, qñ ad testamẽtum refertur vel ad
verbum relinquo, ut quia dicatur, uolo testamentum valere,
vel relinquo omni meliori modo, ₰m Paulum de Ca. in cons.
447. incip. Super puncto, quo quærit, &c. & Bal. in l. quoties.
C. de hær. insti. & Raph. in d. l. his uerbis. & Ale. in d. § non om
nes, & in casu nostro si non ualeret iure codicillorum, uel alte
rius cuiuscunque ultimæ uoluntatis, qua melius de iure valere
& tenere possit, &c. & sic dicta clausula, qua melius, &c. nõ de
terminat testamentum, nec codicillos, sed illam aliam ultimã
uoluntatem, de qua pxime & immediate dixerat in genere, q
gñralitas uerificari non põt in donatione cã mortis, cum de te
stamento & codicillis spãliter dixisset testor, secundum Im. &
Roma. in l. seniũ. in ult. col. C. qui testa. fac. poss. & iõ est pinde,
ac si dictum fuisset explicite, φ valeret iure donationis cã mor
tis, quam uoluit ualere omni meliori modo, &c. per quam alii
fratres dicti co. Camilli consequi non possunt hereditatem, in
8 qua sunt instituti, quia † hereditas per dictam donationem da

ri

ri non põt, licet & ibi no. Doc. C. de pac. sicut etiam directo dari non põt per codicillos, etiam filijs, ſm Ang. in l. militis codicillis. in prin. de test. mili. contra Bar. ibi, & in l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de test. & in l. fi. C. fam. ercis. & Bald. & Sal. in l. in filiis. eo. ti. & Sal. in auth. ꝙ sine. C. de testa. & Bal. & Ang. in l. illa instit. de hær. inst. Bal. & Ang. in l. humanitatis. C. de impub. & c. & Imo. in l. 2. de iniu. rup. & irri. testa. Io. And. in add. Spe. in tit. de instr. edit. §. compendiose. ver. ad intellectum &c. & est communis opi. ut colligitur ex no. per Ale. in d. l. hac consultissima. §. si quis autem. quam etiam concludit ueram de iure, qñ cõstat de animo codicillandi, sicut in casu nostro. Sed pmissis nõ obstantib. contrarium de iure arbitror verius, & pmitto, qđ dixi, videlicet, ꝙ testamentum comitis Fräcisci fuit nullum ex defectu pteritionis comitis Camilli, de quo etiã ipse habuit notitiam, ut apparet ex narratis in ipsa transactione, & ꝯñr etiam sciuit hæreditatem pris sibi delatam ab intestato, qa scientia iuris præsumitur & non error, ſm Bar. in l. sed si lege. §. scire. de petitio. hęr. & in l. non fatet. de confes. Cedendo

9 † igitur iura sibi competentia in hæreditate paterna, intelligit comes Camillus se pprius immiscuisse in dicta hrditate, qa dictæ actiones cedi non potuissent, cum prius non competerẽt, & pro prima inducitur aditio, tanquam id sit necessarium antecedens ad ipsam cessionem. l. illud. in princ. & l. nec is. §. fi. de ac. hær. & tanto magis, quia reseruauit sibi comes Camill⁹ partem bonorum paternorum existentium in agro Mantuano, Veronensi & Brixiensi, quam ad se spectare uoluit, p quam declaratur animus adeundi, quia non potuit fieri citra ius & nomen hrdis. l. p hrde. §. Papinianus. de acq. hær. faciũt ẽt no. p Paulum de Cast. in cons. 308. inc. Viso puncto, &c. vbi p no. p Bal. in l. si actionem. de pac. dicit, ꝙ aliud est renunciare hæreditati, aliud est facere pactum de non petendo, quia renunciatio hẽt uim repudiationis, pactum uero est donatio, & iõ si soror facit pactum fratri de non petendo partem hrditatis sibi obuenientẽ, alia soror ex iure accrescendi nihil hrẽt, sicut hrẽ posset, si repudiatio eẽt, videt ergo ſm eum per prius adire, deinde donare. d. l. illud. Præterea ſm eum repudiatio est actus, q non solet fieri mediante contractu, iõ contrahendo declaratur potius animus adeundi quam repudiandi. idem etiã tenet Pa. de Ca. in l. pactũ. C. de collatio. & in l. plane. §. si duobus. de leg. j. & in l. sicut. C. de rep. hær. sed in casu nostro hoc est ẽt magis clarum, & non hẽt dubiũ p pdicta. Quamuis igit testm̃ sit nullum p p pteritionem, vt est dictum, ex quo tamen ab intestato adiuit co. Camillus partem suam aliis fratrib. institutis, tenet

10 restituere p † fideicommissum p p clausulam codicillarem, secundum Bar. & Doc. cõiter, in auth. ex cã. C. de lib. pte. ꝯ gl. ibi & Bar. in l. 1. in 4 q. de iure codi. & Bal. An. & Im. in l. ex ea. §. fi. ff. de testa. in qua restitutione fideicommissi uenit pars etiã feu

11 di ipsius testõris, qa † licet feudum non veniat in restitutione fideicommissi relicti extraneo, ſm Bar. & alios, in l. si patroni. ĩ prin. ad Treb. secus tamen est, si fideicommissarius sit comprehensus in inuestitura, ſm Pa. de Ca. & Ale. vbi ꝯcludit, ꝙ si vn⁹ ex filiis uasalli sit grauatus restituere hæreditatẽ fratri suo, feudum venit in dicta restitutiõe, & hoc quia fideicommissarius est de comprehensis in inuestitura. allegat Io. And. in addi. Sp. in tit. de loca. §. nunc aliqua. uer. 158. in addi. inc. Qõ nõ eẽt dubia, &c. iuncta addi. sup ver. 57. & Bal. in l. cũ virũ. C. de fidei. & hoc qa filius grauatus fideicommisso simpliciter, adeundo vr̃ approbare factũ pris, ꝯ qđ deinde nõ pt venire. l. cum a matre. C. de rei uen. & ex hoc ſm eũ rñdet ad tex. in c. j. de suc. feu. q videbat obstare, & quamuis Al. dicat hoc pcedere, si feudũ sit hrditariũ, sicut qñ est receptum p se, & hrdib. vel p se, liberis, & hrdib. secus ãt si p se, & liberis eẽt inuestitus, tñ in casu nostro uenit etiam in restitutione hoc ultimo casu. s. qñ feudũ ꝯcedit p se, & liberis simpliciter, put etiam concludit Io. An. in dictis addit. q isto casu proprie loquit. Nã testõr põt rẽ hrdis alteri relinquere sicut propriam. §. nõ solũ. inst. de lega. cum gl. & l. vnũ ex famil. §. si rem. de lega. 3. Et p pea quamuis feudũ ptineat ad grauatũ tanq̃ ad filiũ, & nõ ut ad hrdẽ, tñ venit in relicto facto alteri filio, in quẽ grauatus potuit alienare, uel patri alienãti expsse vel tacite ꝯsẽtire sine licẽtia dñi. c. j. de ali. feu. prni. secus si relinquat extraneo, qa cũ ĩ eũ nõ possit fieri alienũ sine ꝯsensu dñi, vt ibi, nõ psumit, ꝙ grauatus simplr adeũdo tacite noluerit ꝯsentire, qa ĩ dubio faciẽda est ĩterptatio, ꝙ noluerit delinquere. l. merito. p soc. & qđ noluerit in pęnã incidere, vt p Bar. ĩ l. codicillis. §. insti. de le. 2. & p Bal. in l. uoluntas. C. de fideic. & iõ hac rõne ĩ gñali alienatiõe nõ venit feu. c.

12 † in gñali. si de feu. fue. cõtro. inter do. & agna. in c. 1. de Cap. q cur. vẽd. Nec ob. qđ dicit Alex. in d. l. si patroni. in prin. qa ipse loquit, qñ unus ex filijs grauatus est restituere hrditatẽ alteri. Tunc. n. in restitutione nõ uenit feudũ acquisitũ pro se, & liberis, qa nõ est hrditariũ, & sic includi non potest sub illo verbo hrditatẽ, in qua quis fuit grauatus, sed vbi fuisset grauatus sub alijs terminis, & per alia uerba apta comprehendere etiã feudum, tunc dicto casu ueniret in restitutionẽ, puta si dictũ fuisset, ꝙ omnia bona sua restitueret, uel substantiã suam, vel rẽ, vel pecuniam, iuxta. l. nam qđ, §. si. cum. l. sequen. ad Treb. quia feudũ receptũ ẽt sub forma prędicta dr̃ esse in bonis testatoris. l. rẽ in bonis. de acq. rerũ do. & l. bonorum. de uer. sign. Et p pea q repudiat bona prna, vr̃ ẽt emphyteusim repudiare, ſm Spe. in d. §. nũc aliqua. ver. 158. aliàs. 156. p dicta iura, cũ quo transit Io. And. sicut ẽt in simili fit hæc dña in l. Marcellus. §. q dã liberis. ad Treb. vbi hr̃, ꝙ ubi grauatur quis restituere partẽ suã vel generaliter, ꝙ in restitutione fideicõmissi veniũt prælegata, secus si sit grauatus restituere partẽ hrditatis, qa non percipiuntur titulo uel iure hrditario. In casu aũt nostro testator in oĩb. alijs bonis, &c. instituit comitem Andream, & comitẽ Odoricum, dicta aũt institutio directa conuertitur in obliquam & fideicommissariam propter clausulam codicillarẽ. l. q rebatur. de testa. mili. & sicut verbũ directũ instituit, solum mutatur, & in obliquũ verbũ cõuertitur, alijs verbis testatoris solis remanentib. quæ fideicõmissariæ pñt cõuenire substitioni, perinde est ergo ac si ab intestato & in codicillis fuisset grauatus restituere prædictis suis fratrib. institutis omnia alia bona ipsius testatoris, quo casu, vt dixi, feudũ venit in restitutione, sicut ẽt dicto casu venit plegatũ in ea, ſm Bar. in d. §. quidã liberis. in fi. per l. cũ uirũ. C. de fideicom. & propterea ad restitutionem feudi tenetur grauatus, si simpliciter adiuit, qa approbasse intelligitur dispositionẽ testatoris, si nõ sit protestatus, ſm Io. And. in loco allegato, cui hoc casu Alex. absq. dubio nõ concedit, sed cũ illo transit, ꝯria enim protestatio prodesset sola, ẽt absq. inuentario, quia per illã irritatur & annullatur testatoris ordinatio facta de feu do. d. c. 1. de succes. feu. Ex alio quoq. intelligitur per fideicommissum grauatus, nedũ in bonis allodialibus & feudalib. ipsius testatoris, sed etiam in illis, quæ fuerũt co. Galeacij, qm̃ testõr reliquit co. Camillo ducatos quinq. mille, & iussit illũ esse tacitũ & contentũ de omni eo, qđ tã ex debito naturæ q̃ alio quocũq. iure, uel causa de bonis testõris & co. Galeacij ad se spectare qũocunq; ptenderit, &c. Cum igitur cesset cã testati, & habeat locũ cã intestati, & in vim codicillorũ valeat ordinatio testõris p p clausulam codicillarẽ, ut dixi, certum est, ꝙ p hmõi verba, videlicet, ꝙ sit cõtentus dicta q̃titate pro omni & toto, &c. inducitur fideicõmissum, & vr̃ grauatus restituere alijs cohæredibus ab intestato, ut est casus in l. peto. in prin. & ibi per oẽs, de leg. 2. & similiter nõ est dubiũ, ꝙ sub verbis fideicõmissi cõprehenduntur bona testatoris & co. Galeacij ẽt feudalia, prꝑsertim p p illa uerba uniuersalia & geminata. s. quocumq. iure, vel cã, &c. & qũocunq. prætenderit, &c. & p no. in l. balista. ad Treb. faciũt not. in l. cũ pœna. de arbitris. & p Bal. in rubr. de rer. diui. q. 24. & in c. Imperialẽ. in prin. de phib. feu. alie. per Fed. & Alex. in d. l. si patroni. in prin. & sic co. Camillus intelligit grauat⁹ ẽt in omnib. bonis comitis Galeacij cuiuscunq. qualitatis, postq uam illa acquisierit, & postq̃ in illis successerit, ut significat verbũ illud, prętenderit, futuri t pis, idcirco quia inuentariũ nõ confecit, & protestatus non fuit, consensisse videtur, adeundo simpliciter ab intestato p pdicta, & ꝯñr tenetur dicta omnia bona restituere, deducta legitima tm̃ in bonis pris. Nec. n. inconuenit, ꝙ hrs ultra vires hrditatis teneatur legatarijs p p inuẽtariũ nõ ꝯfectũ, & ꝙ legitimã retineat. auth sed cum testator. & ibi declarat Barto. post alios. C. ad legẽ Falcid. Nec ob. pdictis, ꝙ co. Camillus dicat in transactione, ꝙ potuit priuari, & testõ paterno non acqeuit, & ꝙ nõ tenetur ei stare de iure, quasi ꝙ ex hoc protestari uideatur, ꝙ non approbat dispõnem patris, quia si rectè aduertatur, pdicta oĩa uerba referuntur ad exhæredationem, per quã dixi, priuari non potuisse. Quia cãæ expressæ non sunt ueræ, & dum subdit, nõ acquieuisse dicto testõ, nec eidẽ se teneri stare

re de iure, loquit respectu eiusdem priuationis, ut patet ex verbis illis immediate sequentibus.f., & prætextu asserti testi priuari non potuisset, & sic ex pcedentibus & sequentib. declarã tur media.l.qui filiabus.in prin.& in l.si seruus plurium.§.fi. de l.1.Præterea cōceditur, ꝙ non acquieuerit testō, prout enũciatur in dicta transactione, sed dr̃, ꝙ acquieuit codicillis, ex quib. ius oritur, & hoc ibi non negatur. Si.n.ex testō ageretur, forte onus reijceretur, si ultra legitimam non hr̃et, ẽt si simpliciter relictum certæ quantitatis agnouisset, per no. per Bal. in leg. & generaliter.§.fi.C.de inoffi.test.& Imo.Pau.de Cast. & Ale. in l.qđ de bonis.§.cum fideicommissum.ad legẽ Falc. sed quia ab intestato successit uniuersaliter comes Camillus pro rata, locũ hẽt onus fideicommissi inuentario non cōfecto, & protestatione omissa. Non ob. insup si dicatur, ex quo cessit oĩa iura sua co. Andreæ duntaxat, ꝙ ex hoc ẽt cōstat, ꝙ non approbauit codicillos, per quos relinquitur nedũ illi, sed ẽt comiti Odorico, qm̃ dictam cessionẽ pcesserit aditio perfecta ordine intellectꝰ quia aliter concessio fieri non potuisset, ut superius dictũ fuit. Non sufficit ergo dicta declaratio, quæ sequitur post aditionẽ

14 perfectam & cōsumatam, sed † debuit post aditiō pcedere dictã aditionẽ, ut est de mente Bartoli in l. si ita scriptum. in prĩ. de l.1.& hoc ibi expressus voluit Bal.& alij, & maxime Alex.p no.in l.in concubinatu, de cōcubinis. & per l.pen.ff.pro emp. Et sic remanet locus fideicommisso, de quo non põt ẽt detrahi Trebellianica, sed legitima tm̃ ex quo est purum, quia ꝓm cõem opinionẽ dicto casu duæ quartę detrahi non pñt, ut no. in l.quanq̃.C.ad le.Falc.in cap.Raynutius. de test.& plene per Ale.in l.in rõne.§.quod vulgo.ad legem Falcidiam. Item potest

15 † Trebellianica prohiberi ꝓm cõem opinionẽ. de qua p Bart. & alios in l.Marcellus.in principio, ad Trebellia. & quæ vr̃ ꝓhibita per illa uerba, pro oĩ eo & toto, ut no.in l.de fideicom. lib.& per Bal.& Pau.de Cast.in l.sed cum testator. C.ad legem Falc.& Alex.cons.133.cũ concordãtibus, de quib. ibi per eũ. Et quãuis Bal.& Sal.in l.iubemus.C.ad Trebe.per illum textũ dicant, ꝙ filiis primi gradus prohiberi non põt in casu nostro, tñ contrarium voluit ibi Cyn.& Rapha.in l.cohæredi.§.cũ filiæ.de vulg.& pup.& Alex.in d.l.Marcellus.& in cōs.29.5.vol. vbi pro hoc alleg.not.per Dy.Ray.Rapha.& Imol.in l.Lucius. §.maritus.ad Treb.& Bal.in l.qm̃ inptioribus.C.de inoff.test. & Nicol.de Neap.in l.si debitor.per illum tex.ad leg.Fal.Scđo

16 principaliter dico, ꝙ † cessio non valuit ultra id, quod comes Camillus processione recepit & consequutus fuit, per l. per diuersas.C.mand.cum ibi notatis per oẽs, quę lex locum etiam hẽt, quando agitur de hæreditate in alium transferenda mediante cessione, dummodo ille, cui ceditur, non possideat, secundum Bar.& Ang.ibi, vbi dñt, ꝙ isto casu correctus est titulus de hær.uel act.uendi. & quãuis aliqui in hoc aliter uelint, tamen authoritas Bar.cum quo transit Ang. præponderat, & propterea respectu partis hæreditatis, quam comes Odoricus possidebat, non ualuit cessio, nisi pro dimidia eius, quam cedens recepit, quia aliam dimidiam recepit pro alia parte hæreditatis existente penes comitem Andream concessionarium, cuius respectu ualuit in totum cessio, secũdũ Bar. & alios in d. l.per diuersas.per tit.de hære. uel act.uend.& habuit effectum liberationis, si erat debitor cedentis, ꝓm Salicetum in l.j.in 21. quæstione.C.de actionib.& oblig.& Alex.in l.senatus. §. fina. de legatis.1.Præterea cessio non solum fuit facta de iuribus cõpetentibus cedenti in hæreditate, sed etiam per prius de iure competenti in bonis feudalibus, quæ cessio quo ad feuda fuit actione competenti ad res singulares, & hæreditatem, vel ad ius utile, si feuda sint concessa pro se, & liberis, uel descendentibus, per dicta superius. Et propterea contra comitem Odoricum non ualet, nisi pro rata eius, qđ cedens cōsequutus fuit, qm̃ habuit & recepit non solum pro feudis, sed ẽt pro bonis allodialibus, & tã existentibus apud cessionarium, q̃ apud com. Odoricum, & istud vr̃ esse certissimum. Tertio pro hac parte facit alia rõ concludens & necessaria. Nam quamuis transactio valuisset & cessio non obstantib. præmissis, nihilominus quo ad bona feudalia durauit effectus dictæ cessionis ad uitam so

17 lum cedentis contra comitem Odoricum, sicut † quando alienatur feudum antiquum in agnatum remotiorem, alienatio durat tm̃ modo ad uitam alienantis, & eo mortuo admittitur agnatus proximior, ac si alienatio facta non fuisset.c.Titius.si de feu.fue.cont.inter do.& agn. remotior autem dr̃ comes Andreas respectu partis, quæ deuoluta fuisset ad comitem Odoricum post mortem comitis Camilli cessione non facta, quamuis ambo essent in pari gradu, ꝓm d.Præposi.ibi, uersus finem, vbi concludit, ꝙ quemadmodum agnatus proximior in totũ reuocat alienationem feudi factam in remotiorem alienante mortuo, ut ibi, ita eam reuocat pro parte, si sit facta existenti in pari gradu, & hoc quia resoluto iure datoris resoluitur ius acceptoris.l.lex vectigali.de pign.c.1.§.& si clientulus. de alie. feu. Et ꝙ transactio facta super feudo ab uno aliis nõ noceat, voluit ẽt And.de Ise.in c.si uasallus.l.ult.si de feu.fue.contr.inter d.& agn.col.pen.vbi dicit hoc esse certum, qđ est intelligendũ mortuo demum transigente, ad quem in uita feudum pertinebit, per d.l.lex uecticali.quam prius allegauerat. & facit, qđ not.idẽ And.& moder.in c.1.§. fi. de contr. inuest.ubi feudum antiquum reuertitur ad agnatos resoluto iure authoris, & faciunt not.in c.1.§.hęc quoq;.de successio. feu. Et ppea quãuis

18 permittatur † alienatio feudi cum consensu dñi.c.1. de proh. feu.alie.p Lotha.c.1.de proh.feu.alie.p Fed.in prin. tñ resoluitur post mortẽ alienantis, & deferr̃ feudũ ꝓximioribus agnatis.c.j.& ibi no.de alie.feu.pr̃.& per Alexa. cons.102.4. vol.in ci. Viso themate &c. Similiter quamuis vasallus etiam sine cōsensu dñi possit alteri subinfeudare.c.j.§.ẽt si res.in tit.p quos fiat inuesti.tñ hoc intelligitur vsq; ad vitã cõcedẽtis, ꝓm Andr. de Iser.in d.c.j.in princ.vbi dicit, ꝙ durauit infeudatio viuente illo, qui dedit in feudum, & ꝙ illo mortuo veniet proximior agnatus: & idem tenet Spec.in tit.de feud.§.qm̃.vers.39.& Aluar.in d.§.ẽt si res.& Alex.cons.15.5.vol.vbi dicit, hãc opin.esse cõem facit.l.peto.§.prædium.de leg.2. Nec obstat, ꝙ vbi fit alienatio in agnatum remotiorem, ꝙ excluditur proximior, si per annum taceat.d.c.Titius.quia illud procedit, quando remotior agnatus possedit, quia tunc proximior videtur consentire, vt probatur ibi, in vers. possidenti. quæ ratio cessat in casu nostro, in quo co. Odoricus partem suam semper possedit, & adhuc possidet. Præterea ille tex. loquitur, qñ in remotiorem fuit facta alienatio: & qñ sequuta est traditio, & dñij transla-

19 tio.l.alienatum.de verb.sign. sed per † concessionem etiam rei vendicationis non fuit translatum dñium in comitem Andream ꝓm not.in l.planẽ.fam.ercis.Bar. in l.si culpa.de rei vendi.Ang.& alios, in l.j.pro empto.in l.in depositi.de re iudi. ergo isto casu locum non habet dicta præscriptio annalis. Nec ob.allegata in cõtrariũ. Et primò, ꝙ pp incarceratione com. Galeacij fuerit priuatus com. Franciscus cũ filiis oĩbus feudis: & successiuẽ ad comitem Camillum fuerint deuoluta. Quia pp hoc pdicti non fuerunt ipso iure priuati, sed per sententiã potuissent priuari, ꝙ factũ non fuit, sicut etiam dictum fuit ad excusandũ comitẽ Camillum, ꝙ ob proprias culpas non fuit ipso iure priuatus, sed veniebat priuãdus.c.1.§. callidis.de prohib.feu.alie.p Feder.cum concor.superius allegatis. Præterea

20 nõ vr̃ verum, ꝙ pp † incarceratione fratris vasallus feudo priuari possit si illum interfecisset, quia in pœnalib.non hẽt locũ extensio, nec proceditur de similib.ad similia.c.odia. & c.in pęnis.de reg.iur.in 6.& ibi gl.hoc dicit expresse, & tanto minus in casu nostro, quia utroq. casu non est eadem ratio, cum plus delinquat, qui occidit, quã qui in carcerem detinet.l.Papinianꝰ exuli.de minorib.l.naturaliter.§.nihil.commune.de acq. poss. & per Imo.late in l.si uero.§.de uiro.soluto matr. Item nõ obstat, ꝙ de feudo nõ potuerit comes Franciscus disponere ĩ testō.c.1.de suc.feu.& nõ ualuerit testm̃ ex defectu pteritionis filij. Quia pp clausulã codicillarẽ ualuit iure fideicõmissi, in cuius restitutionẽ ueniunt ẽt feuda, quia comes Camillus adeundo simpliciter ab intestato hæreditatẽ patris factum eius intelligitur approbasse, ut plenius dictum fuit supra. Præterea non ualuit cessio ultra id, qđ comes Camillus recepit, & præsertim quoad feuda, & dato ꝙ uoluisset, tñ per mortem cedentis fuit resoluta, & proximior agnatus est admittẽdus, prout est com. Odoricus quoad partem suam, sicuti ex præmissis colligitur, ex quibus sic concluditur. Laus Deo.

ADDITIO.

Ego consului, quod hoc non sit feudum sed libera donatio, et (ut audiui) ita iudicatũ fuit per cons. Inspruc. ut no. ad Dec. cõs. 32. Hi. Zanc.

SVMMARIVM.

1 *Verbum concedo, importat donationem, & idem de verbo do.*
2 *Verbum pleno iure, quid importet.*
3 *Verba narratiua principis motu proprio probant etiam de non gestis coram ipso.*
4 *Concessio principis intelligitur potius donatio, quàm feudum.*
5 *Fœminæ an admittantur in bonis concessis a principe pro se, hæredibus, & posteris.*
6 *Consuetudo vnius familię attenditur in successionibus.*
7 *Fœmina est capax iurisdictionis inuentæ in hæreditate.*
8 *Et succedit in feudo franco, & quod nam tale dicatur.*
9 *Interpretatio priuilegij principis, an transeat ad successorem.*
10 *Citatio partis non requiritur in interpretatione declaratoria priuilegij.*
11 *Inferiores a principe non possunt statuta contra ius condere, nec consuetudinem inducere.*
12 *Concessione facta pro descendentib. & hæredibus requiritur concursus vtriusque qualitatis.*
13 *Feuda veniunt in petitione hæreditatis & in restitutione fideicommissi, vt ibi. & nu. 20.*
14 *Vasallus potest de feudo franco testari.*
15 *In feudo hæreditario hæres etiam cum beneficio inuentarij alienantis non potest contrauenire alienationi defuncti, secus in recepto pro se & liberis, & nu. 21. distinguitur inter nouum & antiquum plenè.*
16 *Donatum vel concessum pro se et descendentibus non dicitur haberi ab ascendentibus, sed ab ipso principe.*
17 *Feudum stipulatum sibi & suis hæredibus, transit ab hæredes iure conuentionis non successionis.*
18 *Fideicommissum non comprehendit bona, quæ habentur a principe, qui concessit ascendenti, quando descendens adiuit hæreditatem patris cum beneficio inuentarij.*
19 *Feudum receptum sine mentione filiorum vel hæredum nō transit ad filium nisi hæredem patris, & est hæreditarium, sicut quando est receptum pro hæredibus.*
22 *Præiudicium inferri potest in consequentiam, sed non principaliter, & similiter derogari iuri diuino.*
23 *Recognitio rei allodialis in feudum non præiudicat fęminis.*
24 *Reditus ad primam naturam facit multa concedi, quæ aliàs non concederentur.*
25 *Expensa facta in re legata uel fideicommissa potest repeti a fideicommissario & secundum ualorem tempore restitutionis.*

CONSILIVM XXXVIII.

QVONIAM de pluribus quæritur, ideo prosequēdo ordinem quæsitorum incipiam primo videlicet, vtrū cōcessiones imperiales factæ d. Marchionib. Palauicinis sint feudales vel donatiōes: & dico, ꝙ donationem cōtinent, & non feudi dationē, ut probatur ex plurib. verbis cōcessionum prædictarū. 1 Et primo ex illo verbo† cōcedimus, qđ sui natura importat donationē, ēt si aliqua causa nō sit expresa, ut probatur, in l. uxori. §. si. & ibi no. Bar. de lega. 3. & in l. uxorem. §. in testō. eo. tit. & in l. prohibere. §. planè, quod vi, aut clā. & in l. ad eū. in prin. cum gl. de dona. quam ad hoc ibi pōderat Bar. & Imo. & idem tenet Guliel. in l. quis ergo casus. de pecu. & Bald. in l. cum uirum. C. de fideic. & Ang. in §. quia verò. el 1. in auth. de non alienan. & Abb. in c. cum venerabilis. de excep. per c. pastoralis. de dona. cum concord. de quibus per Alex. in l. si donatione. C. de collat. col. antepe. & in l. a Titio. de uerb. obl. & idem probatur ex illo alio uerbo damus, quod similiter donationem importat, ₰m Pe. in §. sic itaq; insti. de act. & Sali. in d. l. si donatione. & in l. si filiæ. C. fami. ercisc. & est de mente Pau. de Ca. ibi. & ᵱsertim in casu nr̃o hoc est verū, ex quo datio nō fuit sine cā, sed reperitur facta a principe ꝑꝑ merita ᵱcedētia, ut ipse in princ. concessionis attestatur, & per hoc tollitur rō Imo. tenentis cōtra ᵱdictos, in l. si fundum certo die. de ver. ob. cum quo ēt trāsit Alex. in d. locis. & istud confirmatur ex not. per gl. in §. alię. insti. de donatio. in ver. manifestauerunt. quæ probat, ꝙ ratione subiectæ materiæ ᵱsumitur, ꝙ qs dixerit do ex cā donōnis, licet illa non fuerit expressa, & quam glo. dicto modo intelligit Imol. in l. in ædibus, §. fin. de dona. & Alexan. in d. l. si dona- 2 tione. Idem & tertio probatur ex illo uerbo, † pleno iure, i. sine diminutione, ut præsupponit Bar. in l. seruū filii, in principio de leg. 1. qui loquitur de emphyteusi. & facit, quod no. Bal. in l. ᵱcibus. in prin. ult. char. C. de impub. & alijs subst. qui dicit, ꝙ uerbum pleno iure, importat, id est sine ulla diminutione, & ꝓbatur, quia verbum plenum & liberum, sunt æquipollentia. l. si deic. §. quamquam. de leg. 3. & no. Bar. in l. alio. de alim. & ciba. lega. & Bal. in l. & si post tres. col. pe. si quis caut. ergo non pōt dici facta concessio in feudum, quia apud recipientem bona non essent libera, qm̃ dr̃ feudum esse quædam species seruitutis, ₰m Bal. in l. si plures. C. de cond. inse. & c. 1 §. nulla. per quos fiat inuest. & in d. c. j. §. similiter, de c. qui curi. uend. & sicut emphyteusis dr̃ quędam seruitus. l. si tibi homo. §. fin. de leg. i. & ibi not. Doct. ergo feudatarius dicitur hr̃e rem pleno iure seu liberam, sicut fundus, qui debet seruitutem, non ad aliquem pertinere pleno iure, aut libere, secundum Bart. in l. Mæuius. §. fundo. de leg. 2. in fin. & dicit Alex. in consil. 208. Viso summario, &c. 2. uol. ꝙ non dicitur spectare ad me res pleno iure, siue libere, si sit alteri obligata, & ꝙ res feudalis non dicatur libera. nec esse libere apud feudatarium, vult etiam Aretin. in consil. 14. Et quòd dicta concessio sit donatio, probatur etiam en priuilegio Conradi circa principium, ibi aliàs concessiones & donationes, &c. & sic dicit concessiones præcedentes esse donationes, quæ uerba principis narratiua plene probant, per not. in clem. literis, de probationib. in c. nōnulli. §. 1. de rescr. & ibi plene per mod. & probatur in c. ad audientiā. de pręscr. quem tex. ibi ponderat. d. Abb. & per Lap. alle. 7. & Cal. 3 consi. 7. sub rub. de rescr. & maxime quia† oīa sunt concessa & narrata motu proprio, quo casu de non gestis ēt coram principe statur eius narrationi, quia vr̃ vt bene informatus uerba ꝓferre, ₰m Lap. Aut. de Bu. & Imo. in d. cle. literis, & Ant. de Bu. in c. fi. de success. ab intest. ar. cle. si summus. de sent. excom. & idem ēt operať cl̄a, ex certa scīa, ꝑꝑ quam credendū est, illud esse verum, nec licet in dubiū refricare, ₰m Bal. in l. cōficiunť. §. codicilli. de iure codicil. per l. 2. C. de legi. & Bal. in ti. de pace Constan. in uer. non admittimus. & Old. in conf. 54. Factum tale est, dn̄s papa, &c. ¶Et clarius probať ex alijs verbis dispositiuis eiusdē pricipis, vc3. ac nos sibi qūolibet factas ex certa scīa nostroq; motu proprio, ac per pactum expressum libere, plenoq; iure concedimus & donamus, &c. Et ex alia concessione alterius principis facta Nicolao, ibi, in perpetuum oī modo quo melius possumus, in marchionatum damus atq; donam⁹ ac in ipsos pleno iure concedimus, &c. in incertis ergo & non certis locus est coniecturis. l. continuus. §. cum ita. de verb. ob. & l. ille. §. cum in uerbis. de legatis. 3. & probatur ex no. per Oldradum in cōsi. 5. Titius dedit duobus, &c. ubi vult, ꝙ ꝑꝑ illa uerba pure, liberè, & simplic. dedi & tradidi, donatio non dicať ob cām, q̃uis quædā cā in principio fuerit expressa, quia secundum eum in dubio vr̃ causa impulsiua & non finalis. leg. Titio centum. in prin. de cond. & dem. & l. 2. §. fi. de dona. & per prædicta dicit etiam Ale. in consi. 141. vo. ꝙ licet donatio dicatur in dubio causa mortis, qñ in illa de morte est facta mentio, iuxta no. in l. Seia. de dote prel. si tñ dicatur, ꝙ donauit purè, liberè, & simpliciter, erit tunc donatio inter uiuos. Ad prædictorū confirmationem facit, quia in concessionibus principum latissima fit interpretatio. l. fi. & ibi per gl. & oēs, de cōstitutio. prī. & c. cum dilecti. de donationib. vñ interpretandum est, ꝙ princeps magis uoluerit libere, & simpliciter donare dicta bona ᵱdictis dominis marchionibus, quam in feudum concedere, & ᵱsertim qa dicta cōcessio facta fuit sine reseruatione alicuius iuris, ꝙ est cōtra naturā cōcessionis feudalis. c. 1. in fin. de inuest. de re alie. fac. c. Obertus, in fi. quib. modis feud. amitt. & c. 1. cū ibi plene no. de cap. Conra. & tanto magis quia nulla interuenit inuestitura, & sine qua vr̃, ꝙ feudum non possit constitui, vel saltem dēt præsumi, ꝙ non fuerit cōstitutum. c. 1. quib. mo. feu. cōst. pōt. & ita ēt in fortioribus terminis uoluit Old. in ꝯs. 159. Ex p̄nti themate quatuor unr̃, &c. vbi ꝑ plures rationes 4 concludit, ꝙ † cōcessio principis, cuius uerba sonabant in donationē, intelligitur esse potius simplex donatio q̃ feudi concessio. Non obst. inuestitura, quę illo casu interuenit, & non obstante ēt seruitiorum retentione, q̃ facta fuit, & cum quo transit Alb. de Ros. in rubr. C. de donō. & Alex. in consil. 245. vol. in fi. 4. col. & quæ signa cessant casu nostro. Scd̃o q̃ritur, utrum

utrum in istis bonis concessis & donatis a principe ꝓ se & hr̄dibus, posterisq; suis ab eo & hr̄dibus eius descendētibus, &c. 5 † fœminæ cōprehendantur. & vr̄, ꝙ bona, de quib. in illis, ad fœminas non trāseant, ex quo conceduntur castra cū iurisdōne, & administratione, & sic ex qualitate rerū, ab vsu quarum fœminæ repellunt. l. fœminæ. de re. iu. & ita ēt vr̄ ꝑsupponere Pe. de Anc. in cōs. 341. in primo dubio. Quia ubi agit̄ de honorib. & dignitatib. fœminæ non admittūtur. c. vbicunq;. & ibi ꝑ gl. de pœnis. li. 6. & quia appellōne posterorū ueniunt masculi & non fœminæ. l. 1. in fi. de iure immu. & l. uaca. de mun. & hon. nisi regnū, ducatus, vel comitatus habuerit originē & pricipium a fœmina, & ultra eū istud cōfirmatur, q̃a quo ad dignitates, puta ducatus, vel comitatus: maxime masculis extantib. fœminæ non succedunt de iure cōi, nisi in duobus casibus, ꝟm Bar. in l. 2. de reg. iur. vbi dicit, ꝙ mulier pōt hr̄e dignitatem cū administratione in duobus casibus, s. qñ princeps illi cōcessit, non obst. tali lege, uel ex cōsuetudine, & alias secus. l. fin. C. de arb. & idē vult Bar. in l. 1. C. de mulie. & in quo lo. col. 2. vbi q̄rit, an mulieri q̄ri possit honor cū administrōne, & post argā ad ꝑtes cōcludit, ꝙ non reperit ꝯcedi mulierib. de iure honorē cū administrōne, nisi hodie de iur. can. abbatissæ moniali ū. Itē mulierib. quæ sunt ministræ sororū tertij ordinis sancti Francisci. Itē mulieribus ꝑexcellentibus, in reginis, & in comitissis, quæ qñq; succedūt in comitatu ex cōsuetudine, uel priuilegio sibi dato, & ita uidemus, dicit ipse, in regina Ioāna, regina Hierusalem, & sic vult Bar. ꝙ fœminæ non admittantur in comitatu, nisi de ꝯsuetudine, vel ex priuilegio, & idē tenet Sali. & Pau. de Cast. in l. fin. C. de arbitris, ex mente gl. ibi, ut. s. in comitatu potius fęmina succedat ex cōsuetudine, q̃ de iure, per c. dilecti. de arbitris. & idē ēt tenet Im. in c. significauit. de rescriptis. vbi primo not. ex illo text. ꝙ mulier pōt succedere in comitatu, & hoc dicit esse uerum de cōsuetudine, si cōsuetudo illud hēt, & prout dicit, talē cōsuetudinē esse in partibus Gallicanis, in quibus de cōsuetudine fœminę succedunt in feudis & in dignitatibus, alle. d. c. dilecti. quāuis ꝑdicti de Bar. non faciant mentionē, & istud est de mente Abb. in c. noua. de pœ. & rē. ubi no. ex illo tex. abbatissam posse habere iurisdōnē fori cōtētiosi: & idē dicit in alia muliere de iure spāli, per d. c. dilecti. cū ibi no. & 12. q. 2. cū deuotissimā. Quia ergo materia, de qua agitur, sui natura cōuenit solū masculis, & nō fœminis, cōcessio & donatio facta Vberto & suis successorib. ꝓ hæredib. & posteris suis, &c. dēt intelligi de masculis. l. plenū. §. equitij. de vsu & habita. & ꝑ no. per Pau. de Cast. in l. sed si hac, §. liberos. de in ius voc. vbi dicit, ꝙ licet appellatione liberorū veniant masculi & fœminę, vt ibi ēt in l. 1. C. de inser. hoc tñ est uerū in materia indifferēti. i. quæ cōuenit vtriq; sexui; secus si masculis tm̄, vt in feudis: q̃a si quis feudū reciperet pro se & liberis suis, intelligeret̄ de masculis, cū fœminæ nō succedāt in feudis. & cū Pau. de Cast. transit ēt Alex. ꝑ no. ꝑ Bar. & alios, in l. Gallus. §. ēt si parēte. de lib. & posth. Et tāto magis ꝑdicta procedunt in casu nr̄o stāte cōsuetudine in hac familia illustri Palauicina, ꝙ fœminæ non succedant masculis extantib. & quę 6 † cōsuetudo quo ad fœminas illius familiæ non minus dēt seruari, q̃ cōsuetudo gñalis, quo ad oēs, per no. per Io. An. in Spe. de instr. edi. §. cōpendiose. uersic. sed nunquid. in add. parua. & Ang. & Imo. in l. 3. de testa. q. dn̄t, ꝙ consuetudo unius casatæ vel familiæ pōt derogare solennitati iuris, & idē tenet Ang. in l. fi. C. eo. ti. qñ talis progenies hēt imperiū, & sic ꝑtātem statuendi, sicut habet in casu nostro, & cū eo transit Alex. in l. si non spāli. eo. tit. sicut ergo per statutū pn̄t excludi fœminæ a successione, ꝟm Doct. in l. maximū uitiū. C. de lib. præt. ita ēt excludi pn̄t ab istis bonis ꝑ dictā ꝯsuetudinē, quia illa nō differt a statuto penes cām efficientē; ꝑ no. ꝑ Bar. in l. de quib. de legi. vers. quæ de esse cōsuetudinis, &c. & Bal. in l. 1. C. quæ sit lon. consue. in 2. col. & ꝑ Bart. in l. cunctos populos. C. de sum. trin. circa mediū versic. sed posset dubitari de tali qōne, &c. & Alex. consi. 52. 5. vol. Sed in cōtrarium facit, & sic ꝙ immo isto casu fœminæ comprehendantur sub prædictis concessionibus & donationib. Nam factæ sunt pro hæredibus & posteris uel descendentibus; ad hoc ergo ut isti possint admitti, requiritur ꝙ etiam sint hæredes recipientis, & sic quòd vtrumque simul cōcurrat, hoc est, quòd sint descēdētes & hęredes, ꝟm Bar. ī l. ut iurisiurādi. §. si liberi. de oper. lib. & hoc quia recipiens uidetur illis, ut hæredib. acquirere, vt no. gl. & Doc. in l. si tibi. §. si pactus. de pac. & ita per istam rōnē in specie concludit Ale. in d. l. Gallus. §. ēt si parente. & ꝑut d. Virginia est hæres recipientis mediante persona sui patris, cui successit, & aliorū antecessorū suorū. l. fi. C. de hær. insti. q̃a igitur castra & alia bona donata & cōcessa sunt hæreditaria, & sunt in hr̄ditate. d. Io. Lodouici iunioris & patris. d. dn̄æ, sicut illa succedit in hæreditate, ita ēt succedere debet in dictis aliis bonis & castris donatis, ꝑ no. per. Host. & Io. An. in c. dilecta, de ma. & obe. ubi dn̄t, ꝙ 7 † licet mulier repellatur ab vsu iurisdōnis. d. l. fœminæ. tamen fallit in muliere succedēte in hæreditate, in qua inuenitur ciuitas vel castrum, cui cohæret iurisdō. & ita ēt in terminis nostris tenet Ale. in cons. 24. 5. uol. per ꝑdicta, & pōt esse rō, quia ex quo castrū dicto mō concessum pro hæreditatib. est hæreditarium, sicut ēt dicit de feudo ꝑ hæredibus recepto, ut declarat And. de Iser. in c. 1. in princ. & in §. hæc quoq;. de suc. feu. & in c. 1. qui suc. tenean. cum conc. de quibus per Alex. in cons. 10. Pōderatis, &c. & in cōs. 55. Perspectis, &c. in 3. uol. qui idē tenet: fœmina ergo, quæ est hr̄s patris nō potest succedere, & hæres esse in alijs bonis, & excludi a dictis castris & bonis, de q̃b. in dictis donationib. cū sint hr̄ditaria, & in hr̄ditate ꝑmortui, aliàs fœmina esset hr̄s pro parte, & pro parte nō, ꝙ esse nō ꝑt. l. ius nostrū. de reg. iur. & dicit etiā Ale. in d. cons. ꝙ Imperator ꝑt dignitatē cū iurisdione cōcedere fœminis, qñ facit ex certa scīa, seu cū clausula nō obstāte, ut no. gl. in l. 1. C. de mul. & in quo loco lib. 11. & in d. l. fœminæ. & prout in dicta ꝯcessione apposita est clā ex certa scīa & motu ꝓprio, q̃ idē operat̄ ꝙ clā nō obstāte. c. si motu ꝓprio. de ꝑbē. in 6. & no. Ang. in l. ij. C. de quadri. ꝑscr. & Bal. in l. si. C. sen. rescin. nō pos. & ꝓbat̄ in l. idē Vlpianus. de excu. tut. & in l. q. dā cōsulebant. de re iud. ergo dicta concessio facta pro descendentib. comprehendit etiā fœminas. l. cognoscere. §. liberorū. de uerb. sig. Et posito, ꝙ ista concessio diceretur continere illud, diceretur esse feudū frācū & liberū, ꝑp illud verbū pleno iure, cū (ut dixi) plenū & liberū, æq̃pollent, q̃a ergo exprimit̄ ꝙ sit liberū, ex hoc declarat̄ feudū eē frācū & liberū, ꝟm Bar. ī c. inter dilectos. de fide instr. & tale ēt nomē assumeret, ex quo plena ꝓprietas fuit trāslata, vt ꝓbat̄ ex eodē uerbo pleno iure ꝟm Bal. ī l. si plures. C. de ꝯd. īser. & ex alio ēt diceret frācū, q̃a pro illo nullū reseruat̄ vel ꝑstat̄ seruitium, ꝟm Io. And. in additio. Spe. in rubr. de ꝑscr. in pen. & ult. col. & Old. cons. 318. Factum tale est, quidā miles, &c. & iō in illo ēt succederent fœ- 8 minæ, ꝟm Bal. in c. 1. §. sed † q̃a uidimus, q̃ feu. da. pos. & Ro. ꝯs. 367. Circa primum, &c. ad fi. & Cor. cōs. 41. 3. uol. & Barb. ī c. ex parte. de feu. Sed etsi ibi clare ēt non constaret, ꝙ in dictis concessionib. fœminæ ꝯprehendantur, negari tñ nō pōt, quin saltē sit ualde dubium, an in illis contineantur, per allegata supra ad utramq; partem. Et ꝑpea pōt dubitari, utrum summus Pontifex, qui in terris, de quib. agitur, successit Cæsari, possit īterpretari, ꝙ in ꝯcessionib. prędictis fœminæ sint ꝯprehensæ. Scd̄o, an talis interpretatio & declaratio fieri possit agnatis masculis & fideicommissariis non citatis, de quorum interesse agitur. Quo ad primum ur̄ dicendum, ꝙ talis interpretatio & declaratio fieri non possit, quia licet ad principem concedētē spectet interpretatio priuilegii ab eo ꝯcesi. l. ex facto, in prin. de vul. & pup. l. fi. C. de legibus, & c. inter alia. de sen. excō. † facultas tamen interpretandi non videtur transire ad eius successorem, ꝑ no. ꝑ Bar. in l. inter stipulantem. §. 1. de uerb. obli. vbi vult, ꝙ successor in officio nō possit interpretari ambigua verba sn̄iæ sui ꝑdecessoris, & facit tex. in l. Pomponius scribit, si frumentum, cum ibi nota. de rei vend. & dicit etiam Bal. & An. in d. l. ex facto. in pri. ꝙ antitani pn̄t uerba statutorū suorū declarare, si officium eorum adhuc durat, sed talis declaratio fieri non poterit per alios successores suos, ꝑ no. in d. §. fi. & quāuis Bar. in l. ab executore. in prin. de app. & in l. terminato. C. de fructi. & liti. expen. videat aliter dicere in illo, q̃ successit in offi. tñ illud ꝑt eē verū, qñ uerisimilib. indiciis, de quib. constet in iudicio, declarat sn̄iam ꝑdecessoris, ut colligit̄ ex no. ꝑ Bar. in d. l. inter stipulantē. §. j. & ꝓut ēt uult ibi clarius Ang. Im. & Alc. in l. 2. de lib. & posth. Sed tñ in casu nr̄o contrarium puto uerius. Nam ista conclusio continet donōnem, & bn̄ficiū principis, quod est fauorabile. l. fi. cū ibi plene no. de consti. prin. facultas ergo declarandi transit ad successorem, sicut in legatis transit ad hæredem, quia sunt fauorabilia. l. si a filio. §. quis plures,

res.de le.j.& ibi no.oēs.& rō ēt q̄ ibi assignat̄ p gl.f.q̄a legatarius tractat de lucro.iō nō pōt nisi lucrū capere, & ex declaratione nō p̄t dānū sentire,locū ēt hēt isto casu, q̄a descendētes masculi dicti Vberti lucrū capiūt ex ꝯcessione illi facta, ēt si declaret in ea fœminas cōtineri,sed aliud in declaratione sniæ vel libelli, q̄a ex declaratiōe illius faciēda p successorē posset reus danū pati f̄m Bar. & Doc.in d.§.si q̄s plures.& in d.l.inter stipulantē.§.j. & istud est ēt de mēte Bal.ī l.fi.C.de legi.qui dicit ꝙ princeps pōt interp̄tari legē p̄decessoris,per illū tex. & alio casu f̄m eū loquit̄ d.l.Pōponius scribit, si frumētū.§.fi. & illud qđ dr̄ in legatis,nō hēt locū in ꝯtib.f̄m Bar.in l.ita stipulatus in 8.op.primæ ptis.de ver.ob.cū quo transeūt alij cōiter, & ñ alia rōne, nisi quia legata sunt fauorabilia, q̄ rō ēt locū hēt in bñficijs pricipū,& ī statutis forte ꝓcedit, qđ dicit Bal.& An.ī d.l.ex facto.q̄a illa sunt stricti iuris,& strictè īterp̄tant̄ sicut ꝯtus.l.quicquid astringendæ.de verb.obl.vel in statutis opinio p̄dictorū non vr̄ uera. Et ēt dicit Imo.in d.l.ex facto,per notata per Bar.in l.oēs populi.de iust.& iu .in 6.q.prin.Et ea rōne sicut successores p̄nt de nouo statuere,& statuta antiqua ab alijs facta tollere: ita p̄nt illa interpretari.d.l.fi.C.de legib.¶ Circa f̄m,an ad declarationē talē requiritur citatio agnatorū masculorū,& primo aspectu vr̄ dicendū,ꝙ sic,per notata per Bar. in d.l.ab executore.in pri. ubi postq̄ dixit, ꝙ successor in officio pōt uerba ambigua sniæ sui p̄decessoris declarare,subiūgit ꝙ pars ad hanc declarationem est citanda, per l.de vnoquoq;. in prin. de re iud. ¶ Contrarium tñ est dicendū in casu nr̄o p no.per Inn.in c.olim.de verb.sign.ubi vult, ꝙ si priuilegiū prīcipis per eius declarationē modificatur contra apertum illius

10 tenorē,ꝙ pars est citanda,sed si interpretatio sit solum declaratoria dubij,uel sit facienda pro ꝯgrua uerbi uel orationis expositione,& de qua agitur in casu nr̄o, non est necessaria citatio,quia tunc nihil dat,sed datum significat.l.hr̄des palam.§.si quid post.de test.& idem vult ēt Pau.de Cas. in cōs.53.quia exceptiones,&c.Et rō diuersitatis inter beneficia pricipis & sniā colligitur ex notatis in d.§. si quis plures . & per ea q̄ proxime dicta sunt.Et tāto magis valebit dicta interpretatio summi Pōtificis,si erit facta de plenitudine ptātis,& ex certa sciā,per notata per gl.& Bar.in l.nā ita diuus.de adop.& per Abbatem, & alios maxime mod.in c.cum olim,de re iu.¶ Et sic non obstabit cōsuetudo familiæ,si Papa illi derogauit cum dictis clr̄is, & prout illi derogare poterit.sicut & statutis & cōsuetudini gn̄ali.c.1.de cōst.in 6.& per Io.And.in c.1.de excessib.præl.eo.li. & per notata per gl.in.l.3.§.si is pro quo.quod quisq; iu. cum multis concordantibus,de quibus ibi pex Alex.& per Doc.maxime mod.plene in c.nonnulli.in prin.de rescr. Et alia rōne p̄dicta cōsuetudo non vr̄ obstare,quia dicti dn̄i marchiones, & alii magistratus inferiores a principe non p̄nt condere statuta

11 contra ius.c.fin.de offi.arch.& ibi no.Io.And.& c.cum † inferior.de maio.& obed.& l.formam.C de offi.præfec.prætor.& per Ioan.And.in c.fi.de app.in 6.& in addi.Spec.in rubrica de electionib.& per Bald.& Imol.in l.ex duob. de vulg.& pup.& per Bal. in l.oēs populi.de iust.& iur.in l.ne quicquam. §.fin. de offi. proconſ.& lega.& probatur in c.fi.de hæret.in 6.& est cōis opinio,f̄m Alex.in l. 1.in fi.primæ col.quod quisque iu.Et ex hoc sequitur,ꝙ dicti dn̄i marchiones non potuerunt ēt inducere cōsuetudinem contra legem,per no.per An.in d.l.fi. C. de test.& Ale.in l.si non speciali.eo.tit.& cum dicta consuetudo adhuc non sit probata,non pōt firmiter intelligi,an locum hēat isto casu. ¶ Circa uero aliud,vc3,vtrum dn̄s Rolandus & alii potuerint testando a dictis bonis excludere fœminas, casu quo ex dictis concessionibus imperialibus dicantur vocatę.&

12 in illis comprehensæ & vr̄,ꝙ sic.Nam† concessio facta fuit p descendentib. unde requiritur concursus prædictarum qualitatum,& sic ꝙ quis sit descendens & hæres,secūdū Bar.in l.vt iurisiurand.§.si liberi.de operis liber. Et est rō,quia pater stipulādo pro filijs vr̄ illis acquirere ut hæredibus, secūdū glo.& Doc.in l.si tibi.§.si pactus.de pac.Propterea necesse est,ꝙ filiꝰ sit ēt hæres, secūdū Alex.qui ita declarat in l.Gallus.§.etiam si parente.de lib.& posth. Quia ergo fœminæ non p̄nt admitti, nisi sint hæredes patris,& mediante persona sua & aui,& dicti do. Rolandi,ex hoc sequitur,ꝙ dicta bona ueniunt in restitutione fideicomissi vr̄s a prædictis relicti, præsertim cū alii masculi comprehensi in dictis concessionib.per fideicommissum sint uocati,ut probatur ex no.per Io.And.in add.Spē.de loca. §.nunc aliqua.in addi. incip. Qō non esset dubia,&c.ubi uult,

13 † ꝙ feuda ueniant in petitione hæreditatis,per no.in l.item vi dendū.§.fi.de pet.hær.Et ex hoc infert, ꝙ feuda ueniunt ēt in restitutione fideicommissi, dūmodo fideicommissarius sit de personis,ad quas poterat transire feudū,puta de descendentibus uasalli,& cum eo transit Nic.de Nea.& Pau.de Cast.in l.si patroni.in prin.ad Treb.& Alex.ibi dicit hoc esse intelligēdū, q̄n feudū fuit receptum pro se & hęredib. expresè uel tacite, quia cum sit tunc quid hr̄ditariū,non pōt grauatus ad illud admitti,nisi sit hr̄s testōris c.1.an agn.uel filius. si ergo grauatus adeat hr̄ditatē grauantis, cogitur hr̄e ratum factum defuncti. l.cum a matre.C.de rei uend.& l.uenditrici.C.de reb.alienis ñ alien.& idem uult Alex.in consi.10.3.vol.& in consi.19.5.vol. Et iō siue cōcessio ista sit mera donatio,siue sit feudi cōcessio, sequitur,ꝙ dicta bona ueniunt in restitutioue fideicommissi, ex quo fœmina,uel quilibet alius ad illa nō admittitur, nisi sit hæres defuncti,a quo fideicommissum fuit relictum, quia factum illius cogit approbare,per rōnē p̄dictam:& hoc magis si

14 feudū sit frācū,vt dictū est,q̄a de feudo† frāco p̄t vasallus testari,& de illo in testō disponere, q̄uis aliàs de feudo non possit testari.c.j.§.donare.qual. olim feu.ali.poter.f̄m Bar.notabiliter in auth.nisi rogati.C.ad Treb.& ad confirmationē p̄dictorū facit. nā fideicōmissarius si sit hæres grauati, nō p̄t alienōnē rei subiectæ restitutioni fideicōmissi pēdēte ꝯditionē impletā & ea rōne,quia non p̄t uenire cōtra factū defuncti,f̄m Ale. in cōs.3.& in cōs.32.in fi.scđo uol.& Ro.cons.18.in fine. & p̄dicta ēt locū h̄nt,q̄uis.d. Virginia confecerit inuentarium, sicut uidemus,ꝙ q̄n feudum est hr̄ditarium,sicut uidemus,ꝙ quando feudum est hæreditariū,hoc est receptū p se & hr̄dib.non poterit filius & hæres alienantis cū bñficio inuentarij uenire

15 ꝯ alienōnē factā a defuncto de hmōi † feudo hr̄ditario, q̄a in re hr̄ditaria plus nō posset hr̄e q̄ potuisset defūctus,q̄ ꝯ factū suū uenire nō p̄t.l.si ab eo.C.de lib.cau.& l. ea q̄ a patre.C. de rest. mil. secus si feudum receptū fuisset p se & liberis,q̄a tūc filius si inuētariū cōfecisset,cōuenire potuisset,p ea q̄ tradunt̄ in l.fi.§.in ꝯputatione.C.de iure delib.f̄m Alex. in cons.28.5. uol.q. dicit ita tenere An.de Iser.in c.1.in fine,qui succe. tenēā. & in c.1.de alie.feu.pat.& in c.1.an agn.vel fil. & in c.1.§.hæc quoq. de successio,feudi.& idē uult Ale.in consi.18.in eo.vo. dicens,ꝙ quando feudū est receptum pro se, & hæredib.tunc indistincte factū defuncti nocet filio & hæredi,nec hēt locum dicto casu distinctio, vtrū filius inuētariū cōfecerit uel nō, sed q̄n est receptū pro se,& liberis,p no. p An.de Iser.in d.c.1.an ag.uel fil.Nam ex quo.d.Io.Lodouicus patet. d.Virginiæ fuit heres patris & aliorū oīum antecessorū mediante p̄sona illorū.l.fi,C.de hær.inst.bona dicti do.Io.Lodouici & aliorū ascēdentiū facta erāt unū patrimoniū & corpus inseparabile.l.sed si plures.§.fi.de vul.& pup.f̄m Al.in d.conſ.quæ rōnes militāt in casu isto,siue bona de quib.agitur sint feudalia siue nō, ex quo cōcessio facta fuit p descendētib.& hæredib.Sed p̄missis non obstantib.contrarium puto verius,& pro euidentia p̄mitto,ꝙ descēdentes dn̄i Rolandi & aliorū suorū descēdentiū nō

16 dn̄r hr̄e bona,de quib.in dictis† donationib.uel successionib. ab illo,seu potius ab ipso principe concedente,p no.p Bar.in l.mortis cā capit.§.1.de don.cā mor.& in l.si mihi & Titio. de uer.ob.ubi dicit,ꝙ si pater recepit emphyteusim pro se,& post mortem suam pro filijs suis, ꝙ filii ueniunt ex prouisione & ex beneficio concedentis,& non ex tacita donatione patris,p l.1. in principio,de interdict.& releg.& idē tenet Bald.in l.1.in fi.C.p quas p̄s.nobis.acq̄ritur, nisi f̄m eū emphyteusis esset q̄sita ex re patris,& istud ēt seq̄tur Arg. in l.apud Iulianum.§.si q̄d alicui.de leg.1.& in cōs.53.& casu quo dicatur,ꝙ cōcessio facta fuit Vberto pp eius merita,& sic illius contemplatione. Et ppea perinde sit,ac si de re illius acquisiuisset.l.sed si plures §.in arrogato.de uul.& pup.cū ibi notatis p Doctores, nihilominus descendentes domini Rolandi adhuc ab illo nō dicerent̄ uocati,sed a dicto Vberto,per not. per Bar.in dictis locis,& p Aret. in l.Gallus. §.1.nec refert, ꝙ Bar.loquit̄ q̄n pater stipulat̄ p se,& filiis,& hic ꝯcessio sit facta p hæredib.q̄a ēt primo casu vr̄ tacite stipulari p filijs, ut hæredib. p no. in d.l.& hr̄di. §.nos āt,& p Bar.& Doc.in l.Gallus.j.& hoc q̄n restrixit se ad hr̄des descēdētes,nā tūc utroq; casu dr̄ haberi ab ipso cōcedente,

te, ſm Bar. in locis ꝑallegatis, qui ēt loquitur de emphyteusi recepta a priuato, & quā recepiſſe intelligitur pro filiis vt hæredibus, ſm Bar. & Doc. in d. l. Gallus. §. j. & iſtud ēt clarè uult Are. ibi, ſ. ꝙ dicto caſu filius nō dicaṫ hr̄e emphyteusim a patre, ſed a concedente, & expresſius iſtud ēt vult Bal. in c. j. ī principio, de eo qui ſibi hæredi. ſuis. vbi refert Iacobū Aurelianū, qui di-
17 cebat, ꝙ qn̄ † pater ſtipulatur feudum ſibi, & hæredib. ſuis, iſta verba hoc operãtur, ꝙ hr̄des dēant hr̄e feudum iure expreſſæ ꝯuentionis, & ſic non dr̄ habere iure ſucceſsionis, allegat. l. ſtipulatio iſta. de uerb. obligat. & Bald. inferius dicit, ꝙ idem tenet Iaco. de Beluiſo, qui dicebat notabiliter, ꝙ ſi uaſallus accepit feudum pro ſe, & hæredib. ſuis deſcendentib. veniunt ex pacto propter hæreditatem defuncti, & non veniūt niſi ſint hæredes per ſe, vel per mediā perſonā, &c. ſi ergo admittũtur hæredes dicto caſu magis ex pacto quā iure ſucceſsionis, patet, ꝙ feudū habet a concedente vel a primo vaſallo dicto modo acquirente. Et his igitur ſic ꝓmiſsis dico, ꝙ dn̄a Virginia non tenet
18 dicta bona reſtituere † ex fideicommiſſo relicto a dicto d. Rolando, ex quo hæreditatē patris adiuit cū beneficio inuentarij, vt dicitur ex notatis ꝑ Bal. in l. qui ſe patris. C. vnde liberi. in 6. col. verſi. item quærit ſi vaſallus, &c. vbi quęrit, ꝙ ſi vaſallus ꝑdit feudū repudiatione, an dicta repudiatio præiudicet eius filijs & deſcendentib. & refert Nicolaū de Mattarellis dicentē, ꝙ ꝑiudicat, ſi feudū ſit nouū, q̄a redit ad dn̄m ſm cōſuetudinē feudorū, ſed ſi eſt antiquū, ſi quidē filius adiuit hr̄ditatē renūciantis, & tunc factū patris ſibi ꝑiudicat. l. ea q̃ a patre. C. de reſtitutione militū. & l. uenditrici. C. de rebus alienis non alie. niſi feciſſet inuentarium ſolenniter, quia tunc non dēt nocere aditio hereditatis. l. fi. §. in computatione. C. de iure deliberandi. cum ibi notatis. Bald. uero ibi ad propoſitum cōcludit, ꝙ aut pr̄ cōſentit & renuntiat, & filiis renunciatio non ꝑiudicat per rōnē quam allegat, aut renunciat, & promittit, ꝙ non ueniet cōtra renunciationē, & tūc aut promittit ꝑ ſe tm̄, & idē, aut ꝓmiſit pro ſe, filijs ſuis & hr̄dib. & tūc diſtingue, dicit ipſe, ut diſtíngues in alijs bonis filij vēditis uel donatis, ut notatur in d. §. in ꝯputatione. & in l. cū a matre. C. de rei vē. & ſic patet, ꝙ ſm opi. Nicolai de Mattarellis, & Bal. eo caſu, quo factū pr̄is nocet filijs in feudo, qđ hēt a dn̄o cōcedente, ſi inuentariū nō cōfeciſſent, ꝙ illis non nocet inuentario cōfecto. Idē ergo & in caſu noſtro, in quo eſt eadem rō. Et q̃uis Alex. in conſ. 19. 5. uol. dicat, ꝙ dictū Baldi pōt procedere, qn̄ feudū fuit receptū pro liberis, & non qn̄ cōceditur pro hr̄dib. & idē vr̄ uelle in conſ. 13. in eo. uol. tn̄ intentio Baldi eſt ſine dubio, etiam qn̄ feudum eſt hr̄ditariū, ꝙ locū habeat illa diſtinctio, utrum inuentarium ſit cōfectū uel nō, ut expſſe colligitur ex uerbis Bal. dū dicit, ꝙ qn̄ renunciat & promittit de ſe tm̄, ꝙ ēt nō impediuntur filij uenire ex nouo iure poſt mortē patris, dū tn̄ ſint hr̄des patris ſm naturam feudorū, &c. & ſic loquiṫ de filijs, q̄ non poterant ad feudum uenire, niſi eſſent hr̄des patris ſm naturam feudorū, & hoc eſt, qn̄ feudū nō ſolum fuit conceſſum ꝑ hr̄dib. ſed ēt qn̄ fuit ſimpliciter conceſſum, de filiis, vel de hr̄dib. nulla facta mentione, quia tunc filius non admittitur, ſi nō ſit hr̄s patris. c. j. an agn. vel fil. & ibi no. omnes, & non minus tunc dr̄ hr̄dita-
19 riū † feudū q̃ alio caſu, vt etiam declarat Alex. conſi. 26. 5. uol. Nec obſt. qđ notaṫ in d. §. in computatione. & q̃ alleganṫ per Nic. de Neap. & Bal. quia loquuntur in his, q̃ filius petere poterat alio iure q̃ hr̄ditario, ut dicit ēt Al. in d. cōſi. 19. & in d. cōſ. 13. q̄a, vt ſtatim dicetur & probabitur, ſi feudū ſit antiquum, filius fuit ut hæres patris inueſtiti mediante perſona patris, q̃ vt hęres patris immediate, & licet repertū ſit in hęreditate pr̄is tamen confecto inuentario hr̄ pro re ſeparata ab illius hæreditate. Idem ergo ꝑ omnia dicendū eſt in caſu nr̄o, ut. ſ. dn̄æ Virginæ, quę confecit inuentarium, non ꝑiudicet fideicōmiſſum relictū a dicto dn̄o Rolando, vel ab auo, ex quo iſta bona non habuit ab illo, ſed a Cæſare concedente, vel ſaltē ab Vberto antiquiore, cui facta fuit prima cōcesſio. & iſtud ēt euidentius demonſtrabitur ex rn̄ſionib. ad contraria. Nō obſtat igitur, dum primo dr̄, ꝙ feudum hr̄ditariū uenit in reſtitutione fideicommiſsi relicti uni ex cōprehēſis in inueſtitura, ſm Io. An. in d. §. nūc aliqua. & Nic. de Neap. Pau. de Caſt. & Ale. in d. l. ſi patroni. quia hoc poteſt eſſe uerum, qn̄ feudum eſt nouum, ut ſtatim dicetur, uel ſi ſit antiquum, illud eſt uerum, ſi inuenta-
20 rium non † ſit confectum, ſed illo confecto ſecus, per nota. ꝑ Bal. in d. l. qui ſe patris. nec iſto caſu loquuntur ꝑdicti. Nō obſt. ēt dum dicit, ꝙ factum & alienatio defuncti nocet hæredi, ēt ſi factum ſit inuentarium, qn̄ feudum eſt hęreditarium, ſm And. de Iſer. in c. 1. an agn. vel fil. & Alex. in d. conſi. 19. &
21 28. 5. vol. quia † aut feudum eſt nouum, & procedunt allegata in contrarium, & de tali feudo loquitur Alex. in d. conſ. 19. & 28. aut eſt antiquum, & tunc eſt diſtinguendum, an ſit ꝯfectū inuentariū, uel non & ꝙ in hoc feudū nouū differat ab antiquo, expſsē vult Nic. de Matta. in l. 1. C. de reu. donatio. qui, vt refert Bal. in d. l. qui ſe patris. in uerſ. ꝑalleg. dixit, ꝙ ſi vaſallus repudiauit feudū, ſibi ꝑiudicat, ſi feudū ſit nouū, quia reuertiṫ ad dn̄m, ſm cōſuetudinē feudorū, ſed ſi ſit antiquū, ſi quidē filius adiuit hr̄ditatē renunciãtis, & tunc factū pr̄is ei ꝑiudicat. l. ea q̃ a patre. C. de reſt. mil. & l. venditrici. C. de reb. alie. nō alienan. niſi feciſſet inuentariū ſolēniter, quia tūc non debet nocere aditio hr̄ditatis. l. fi. §. in cōputatione. C. de iure delibe. & ibi no. & ſic qn̄ feudū eſt nouum, non diſtinguit Nic. de Neap. vtrum ſit cōfectū inuentarium vel non, ſed uult indiſtincte, ꝙ factū & renunciatio pr̄is noceat filio, ſi vero feudū ſit antiquū refert, an inuentariū cōfecerit filius uel non. Et rō diuerſitatis eſt, & eēt pōt, quia primo caſu qn̄ feudum eſt nouum, & eſt receptum pro ſe, & hr̄dibus mortuo vaſallo, ꝑdictum feudum eſt in hr̄ditate illius, ſicut q̃libet alia res ipſius, nec ad filiū pōt alia ex cā pertinere, niſi tanq̃ hr̄dē pr̄is. Iō ēt cōfecto inuētario nō pōt poſt aditionem feudū ab illa hr̄ditate, nec ab aliis rebus hr̄ditarijs ſeparare, quia cogitur totā hr̄ditatem retinere, aut totā repudiare. l. 1. & 2. de acqu. hr̄dita. Sed qn̄ feudū eſt antiquū ēt ſi ſit receptum pro hr̄dibus, potuit ad filiū ultimi uaſalli feudū pertinere, etiam ſi non fuiſſet hæres patris, dummodo eſſet hæres primi inueſtiti, nec ad illum peruenit ex prouiſione paterna, ſed alterius concedentis, ꝓpea ſi adeat hr̄ditatem patris, in qua erãt feudū, & inuentariū non conficiat, factū patris cogitur approbare, quia tunc feudum non ſeparatur, nec ſeparari pōt ab ipſa hæreditate, nec ab alijs rebus hæreditarijs, ſed cōfecto inuentario dicitur eſſe in hæreditate paterna ſeparabiliter: & ſic licet ſit in dicta hæreditate paterna cōfuſum cum reliquo patrimonio, d. l. c. ſed ſi plures. §. filio. de vulg. & pupil. tn̄ quo ad effectum patris, q̄a illud pōt per beneficium inuentarii ſeparare ab hæreditate patris, & illud retinere alio iure, ideſt tā q̃ hr̄s primi inueſtiti, & cuius eſt ēt hr̄s mediante perſona patris. d. l. fi. C. de hæred. inſtit. ꝙ ſufficit, ut dixi, & quę rō ut dictū eſt, ceſſat in feudo nouo, quia ſi ſeparetur ab hæreditate ī ueſtiti, non poſſet ꝑ filiū alio iure, & ex alia cā retineri, & iſtud puto uerisſimum. Qđ ergo dictū eſt de feudo antiquo per oīa, idem dicendum eſt in caſu iſto, in quo cōcesſio non fuit noua in perſona Rolandi, a quo fideicōmiſſum fuit relictū, ſed habuit originē ab Vberto, & ex eius ꝓuiſione peruenit ad dn̄am Virginiam, iō ipſa, q̃ adiuit hr̄ditatem patris cum beneficio inuentarii, pōt in effectu ſeparare ab hr̄ditate paterna bona, de q̃bus in cōceſsione, & illa retinere tanquam hæres dicti Vberti mediante perſona patris ſui. & aliorū ſuorū aſcendentium. Et prædicta clare comprobantur. Nam ſi creditor ſuccedat debitori, confunduntur actiones, d. §. in cōputatione. Si tn̄ confectum ſit inuentariū in effectu hn̄r pro non cōfuſis, licet ēt tūc ipſo iure confundantur, ſm glo. ibi uerſ. confundatur. in prin. cum qua communiter tranſeunt Doc. & ibi clare per Alex. ſuper dicta gl. Vnde & in caſu noſtro licet iſta bona ſint confuſa cum reliquo patrimonio dn̄i Ioan. Ludouici patris dominæ Virginiæ, hn̄r tamen pro non confuſis, confecto inuentario, & propterea cum illa ſit hæres etiam dicti Vberti, poteſt illa retinere ex iſto capite, ſicut poſſet, ſi bona prædicta nunquam fuiſſent in hęreditate patris, quia ad cōſecutionem bonorum prædictorum ſufficit, ꝙ ſit de deſcendentibus Vberti, & ꝙ ſit hæres illius, etſi non eſſet hæres aliorum deſcendentium. Vnde dicta domina Virginia quo ad iſta bona conſideratur ſolum, ut hæres Vberti ad effectum retinendi bona prædicta, & tanquam hæres patris, quo ad alia bona, & quantum ad hoc ſufficit, ut uideatur hæres Vberti mediante perſona patris & aliorum ſuorum maiorum. Ex quibus ſequitur, ꝙ ſi fœminæ ſunt comprehenſæ in dictis conceſsionibus quòd non ueniūt dicta bona in reſtitutione fideicommiſsi, quia propter beneficium inuentarii non cenſentur in effectu eſſe in hæreditate dicti domini Io. Ludouici. Et ubi etiam ſummus Pontifex declara-

claratet, dictas fœminas eē cōprehensas in dictis cōcessionib. prout facere pt, p ea q dicta sunt in pcedentibus, cp talis declaratio noceret, & nocere posset fideicōmissariis, et sine alia cā, 22 ex quo illis † piudiciū infert ex dicta declaratione in pntiam, & non principaliter, p notata p Inn.in c.2.de voto, vbi per illū textu vult, cp licet Papa nō posit sine cā dispensare ī ius diuinum, si tñ dispensatio tendat principaliter ad derogationē iuris positiui, & in cōsequentiam deroget iuri diuino, ualebit dispensatio sine cā, sicut valeret sine cā, si de simplici derogatione solius iuris positiui ageret, vt tradit in l. fi. C.si cōtra ius vel vtilitatē publ.& in c.q in ecclesiarū.de cōstitutio. Nec quātum ad hunc effectum fuit necessaria citatio fideicommissarij ad dictā declaratione, quia per illā nihil datur dnæ Virginiæ, nec aliquid aufertur a dicto fideicommissario. d. l. hrdes palā. §. sed si notam.& dictū est supra, p notata p Inno.in c.olim, de ver.sign.& per Pau.de Cast.in consi.pallegato. Et per prædicta ēt patet, cp emptio facta iure allodij de loco Curtis maioris a camera ducali per dnm Rolandū, & q continet sub cōcessionibus & donationib.imperialibus prius factis, non piudicat & p iudicare non pōt dnæ Virginiæ hæredi patris cū beneficio inuentarij. l.si vnus.§.ante oīa.ff.de pactis. & per alia. de quibus 23 supra. Et similiter † recognitiones in feudum factæ per dnos Marchiōes Palauicinos ab illustrissimis ducibus Mediolani fieri non potuerunt in piudicium fœminarum hæredū suarum, si ab illis confectū fuit inuentarium, quia rōnes, p quas dictū est non potuisse illis piudicari per fideicōmissūm, probāt, cp ēt ex alio facto uel tractatu dictorum dnorū marchionū de Palauicinis, non potuit dictis fœminis & dicto modo hrdibus piudicari. Preterea a dictis recognitionibus feudalibus est recessum & illis ī amplissima forma ē derogatū p Maximilianū illustrissimum ducem Mediolani, & quibus derogare potuit in præiudicium sui. l.pe.C.de pac.& ēt suorum successorum, iuxta ea q tradunt per Cy.& Bal.in l.digna uox.C. de legi.& p Doc.in c. 1.de prob. & qui potuit ēt remittere iurm, de quo in dictis inuestituris, cū in eius fauorē fuisset pstitum.c.pterea.de spon.& plene tradit in c.1.de iu.& tanto magis pdicta derogatio & annullatio prefati dni ducis ualuit, cp per illā res reuertat ad pri-24 stinam naturam. Nam multa cōcedunt, qn ad primam † naturā fit reditus, quæ alias non concederet. l.si vnus.§.pactus.ver. sed si ante oīa.de pactis, & facit optime textus in c.1.de pac.in 6.& probat ex notatis per Bar.in l.oēs populi, de iustitia & iure.in 3.q.prin.& Bal.in l.ex placito.C. de rerum perm. & Abb. in c.significasti.de foro comp.& in disputatione duo clerici.& c.& in consi.25.Canonicus regularis, &c.& in c.cū uenissent. ī 1.col.de in integ.resti.& in c.veniens, de pscr.& per modernos late in c.cum accessissent.de cōst. Sed si dictis inuestituris fuisset derogatū per Cæsarem, magis dubitari potuisset de ualiditate derogationis pp iurm pstitum in fauorem alterius, hoc est ducis Mediolani, & prout alias dixi, & de quo nunc nōn qritur sed vtrum potuerit dux Mediolani renūciare iuri suo, & remittere iurm sibi uel suis maioribus pstitum, & est sine dubio dicendū cp sic, & per ista ad alia ēt plura, de quibus in dictis articulis, & vsq; ad nouum inclusiue fuit rñsum. De alio ēt quærit vc3, an casu quo bona prædicta subiacerent restitutioni fideicommissi possint deduci expensæ melioramentorū, & dubiū facit, quia vr̄, cp interim percepti compensentur cum dictis expensis. l.sumptus.de rei uendicatione.& l.emptor. in prin.eo. 25 ti. Sed ērium est uerum, quia † expensa facta per hrdem pendēte conditione legati vel fideicōmissi in re legata & ad perpetuā rei utilitatem repeti pōt a fideicommissario per uiam excipiendi, & ēt per uiam agendi, ut est casus in l. domos hæreditarias. de leg.j.& ibi ēt probatur, cp nō debet repeti fm ualorem tpis facti ædificij ab ipso initio, quia tunc res erat sua, & ea interim est usus pendente conditione, sed secūdū ualorem ædificij tpe, quo debet restitui, secūdū Iacobum de Are.Bar.Bal.Ang.Imo. & alios Moder. quod dñt esse notandum, & de facto quotidie contingit, secundū Ang.in his, qui condemnant ad restitutionem rerū, nā petunt sibi restitui sumptus factos in reparatione rei, q sumptus forte tpe reparationis fuerunt multum excessiui, & non probabiles arbitrio boni uiri, ut quia uigebat tunc tps guerræ pp quod res non erat ob refectionem effecta multo maioris æstimationis, nunc uero tēpore restitutionis si cessauit guerra, res est effecta pciosior, iō præsens tempus inspicitur, per dictam.le. quam reputat singularem Pau.de Cast. ibi, & sic patet, cp argm pretij, quatenus res est effecta preciosior propter expensas factas in illa pendente conditione, pertinet in effectu ad hæredē grauatū. ¶ Non ob. allegata in cōtrarium, quia aut expensa fit in re, quæ subiacet restitutioni rei in euentum conditionis, & talis expensa non compensatur cum fructibus interim perceptis; quia res pendente conditione est ipsius hæredis grauati, ideō lucratur fructus: secus autem si expensa facta sit in re, quæ penitus erat aliena: quia tunc cum illa compēsantur fructus interim percepti, fm glo. in d.l.emptor. in prin.in ver.superfluum. in fin.quam dicunt Doct.singularē in d.l.domos. & quam etiam ad hoc allegat Bald. Ang.Imo.& Alex.in l.in insulam.§.1.sol.mat. Illud etiam certum esse videtur, cp dicta do. Virginia dotare se posset de dictis bonis subiectis restitutioni fideicommissi, si aliunde se dotare non posset, nec etiam de legitima patris, si esset consumpta, & quatenus ad dotem congruam non sufficeret, auth. res quæ. C.communia de lega.& l.mulier.§.cum proponeretur. ad Treb.cum ibi plenè notat. Et quia de quibusdam aliis superfluè quæritur, ideo super illis aliter non insisto. Laus Deo.

ADDITIO.

In hac eadem causa contra consuluit etiam Deci. consi. 498. vide Socin.iun.consi.1.uol.4.cum ibi annot.infra statim & Bero.consi.65.volum.1.et uide Gozad. Et infra eo.consi.204. Hier. Zanch.

SVMMARIVM.

1 *Concessio principis dicitur libera donatio, & non in feudum.*
2 *Appellatione hæredum legitimè descendentium venit nepos ex sorore hæres institutus.*
3 *Verbum vltimò positum refertur ad omnia præcedentia in eadem oratione.*
4 *Verba habentibus causam, &c.important, quòd possit fieri alienatio in extraneos.*
5 *Verba in concessione feud.apposita quando recipiant interpretationem ex natura feudi, vt stent propriè.*
6 *Concessio seu donatio ei, qui constituit se vasallum ligium, censetur in feudum.*
7 *Appellatione hæredum descendentium & liberorum in feudis, & per masculum veniunt tantum masculi.*
8 *Feudum ligium de iure non transit ad fœminas.*
9 *Verbum quibuscunque, in concessione feudali non comprehendit masculos descendentes per fœminam.*
10 *Generalitas restringitur, ne sequatur absurdum, quòd minus dilectus præferatur magis dilecto.*
11 *Fideicommisso relicto Titio & eius hæredibus masculis, non venit nepos ex filia Titij.*
12 *Licentia de alienādo data aliquibus nominatim non transit ad hæredes eius.*
13 *Verba pro hæredibus & successoribus, ex concessione feu. non comprehendunt feminas.*
14 *Bona particularia in territorio in feudum concesso existētia nō ueniunt in concessione, ut ibi.*
15 *Terra a ciuitate separata retinet statuta præcedentia, nisi alteri territorio sit unita.*
16 *Statutum excludens nuptam extra territorium ualet, si loquatur in rem, & etiam si in personam bonis territorio existentibus, & si testator sit subditus statuentibus.*
17 *Princeps non potest facere separationem castri in præiudicium ciuitatis habentis merum & mistum imperium.*
18 *Priuilegio dicitur renunciatum per actum contrarium.*
19 *Lex noua includit etiam factum de præterito, quando expectat perfectionem de futuro, & ibi exempla.*

CONSILIVM XXXIX.

VISIS & bene intellectis omnibus de quibus in themate, circa duo principaliter est insistendum. Et primo, utrum dominus Deiphebus potuerit libere testari de terra Soranex, & per consequens an illa hæres institutus potuerit succedere. ¶ Secundò, an institutio saltem quo ad alia bona valuerit, & in illis hæres institutus succedere potuerit. ¶ Quò ad primum uidetur prima

prima facie, quod de dicta terra potuerit dominus Deiphebus in testamento disponere, & non minus quam de aliis suis bonis allodialibus quia concessio olim facta Vgulotto & Raymundino de Lupis, & a quibus dominus Deiphebus dicitur descendisse, non fuit feu 1 dalis, sed plena & libera † donatio, ut constat ex illis uerbis, scilicet damus, concedimus, conferimus, & donamus, quæ sunt clara, & non indigent alia interpretatione. l. continuus. §. cum ita. de verborum obligationibus. & colligitur ex alijs uerbis appositis in fine dictæ concessionis ibi, nulli ergo hominum liceat hanc nostræ serenitatis gratiam, concessionem, ac donationem in aliquo violare, &c. & istud etiam in fortioribus terminis voluit Oldr. in cons. 159. Ex præsenti themate quatuor videntur, &c. vbi vult, quod quando princeps concessit & donauit, quicquid habet in tali principatu absque reseruatione directi dominii, dicatur talis concessio mera donatio, & non feudum, præsertim quia hoc importat natura uerborum, a quib. non est in dubio recedendum. l. non aliter, in principio, de lega. 3. & loquitur quando ille, cui facta fuit concessio, non solum præstitit iuramentum fidelitatis, sed etiam quando fuit inuestitus cum reseruatione seruitij, vel alterius iuris, quod non interuenit in casu nostro, & sine qua inuestitura feudum non consumitur. c. 1. quib. mod. feu. consti. pot. & c. 1. de consue. recti feudi. immo isto casu princeps simpliciter transtulit ius, dominium, ac actionem omnimodam in prædictos Marchiones, hæredesque suos & successores ex ipsis legitimè descendentes, seu causam habentes ab eisdem, &c. Vnde debet intelligi de dominio in potiori significatu, & sic directo & pleno. l. 1. si ager vectigal. vel emphy. petatur. Et maximè contra principem gratiam facientem. l. fi. de constitutionib. prin. Et cum Oldr. transit etiam Alexa. in consi. 24. col. 4. in fi. 5. vol. Si ergo talis concessio fuit donatio & non feudum, sequitur, quod de tali re donata potuit testari dictus do. Deiphebus descendens & hæres prædictorum, quemadmodum potuit testari de alijs bonis. ¶ Sed dato quod etiam talis concessio fuisset feudum, adhuc idem videtur dicendum ex plurib. Et primò; quia concessio huiusmodi facta fuit Vgulotto & Raymondino pro se & ipsorum hæredib. ab ipsis legitimè descendentib. & successoribus quibuscunque, &c. quamuis igitur feudum sui natura non sit transitorium ad hæredes extraneos. c. 1. §. & si clientulus. de alien. feu. & per Bar. & alios in l. Gallus, §. etiam si parente. de libe. & posthu. Nec etiam transeat ad fœminas, aut descendentes ab illis. c. 1. §. hoc autem notandum. qui feu. dare poss. & c. 1. de gradib. succ. in feu. ex pacto tamen admitti potest, ut in dictis iuribus, & prout ex dicto pacto videtur vocatus iste hæres institutus a domino Deiphebo, quoniam est de legitimè descendentibus, ex quo nepos est ex sorore. d. Deiphebi, quæ etiam descendit ab illis primis inuestitis de feudo, & iste institutus est hæres illorum mediante persona domini Deiphebi. l. fi. C. de hære. insti. Et sic includitur propriè sub 2 illis uerbis concessionis, videlicet, pro † hæredib. ex ipsis legitimè descendentibus & successorib. quibuscunque siue qualitas prædicta, s. legitimè descendentib. referatur ad præcedentia tantum, siue etiam ad sequentia. ¶ Nec ob. quod descendentes ex fœmina non succedunt in feudo. d. §. hoc autem notandum. & in d. c. 1. de gradibus succeden. in feud. & per consequens dicta verba ex natura feudi debeant restringi ad descendentes per masculum; quia feudum ligium, sicut est istud, ad fœminam transit, secundum Spec. de feud. §. quoniam. ver. 21. & ibi Io. An. & probatur in c. significauit. de rescriptis. Et etiam verbum quibuscunque, tollit contrarium. Nam 3 cum † sit vltimo loco positum, refertur ad omnia præcedentia posita in eadem oratione. l. doli uerbum. in pri. de seruo corrupto. & ibi notat Bart. & l. mulieri & Titio. de cõdi. & demon. & ibi etiam notat Bar. circa prin. & per Ale. in cons. 34. 1. uol. & Soc. in l. fi. de rebus dub. Et ideo, quia concessio fit pro hæredib. legitimè descendentib. & successorib. quibuscunque, includuntur uirtute illius uerbi quibuscunque u is & geminati omnes successuri ab intestato, & sic etiam descendentes fœminæ, & qui descendunt ab illis, si sint hæredes, secundum Bald. qui in terminis ita uidetur concludere in c. 1. §. donare. qualiter olim feudum alie. poterat. vbi dicit non posse dubitari, si feudum sit concessum pro se & hæredib. quibuscunque. Nam tunc videtur posse testari & legare, quia legatarius in re legata quodammodo hæres est. l. in tps. §. j. de usucapi. Sed contrarium videtur, dicit ipse. s. quod intelligatur solum de succedentib. ab intestato. arg. l. si quando. in prin. C. de inoff. test. unde etiam vxor, quæ venit ab intestato, continetur. quod ultimum non placet Bal. quia esset impropriare feudum dupliciter, vno modo ratione hæredum, qui non sunt agnationis communis, alio modo ratione fœminæ, arg. C. de dotis promissio. l. 1. & sic dictio quibuscunque, restringit. l. 1. C. de sacros. eccl. & per notata per Iaco. de Are. in l. 1. §. nunciatio. de operis noui nunciatio. vult ergo Bal. quod mulieres non excludantur solum ratione sexus, quando alio modo feudum non impropriatur, soror ergo domini Deiphebi, illo mortuo, potuisset ad feudum admitti, succedendo fratri ab intestato, cum non procederetur ab aliquo, quia feudum non impropriatur quoad illam ratione agnationis, quia est de eadem agnatione, licet sit nupta in aliena familia secundum Bal. & Sal. in l. uoluntas. C. de fideicommissis. per illum tex. inducendo ut ibi per eos, & sic illa cessat ratio Bal. quam allegatur contra uxorem. Et idem est dicendum de filio eius instituto a d. Deiphebo, quia licet ipse sit de agnatione patris & non matris. l. cum legitime. de statu hominum. & instit. de legitima. agna. tut. §. j. & instit. de nuptiis. §. fi. est tamen descendens masculus inuestiti, & sic feudum impropriatur solum quo ad illum ratione agnationis communis, & non quo ad sexum, quia est masculus. Et per consequens etiam in illo cessat ratio, quam adducitur per Bal. contra fœminam, quia sit de aliena agnatione. Et istud etiam vult Petrus de Anch. in consi. 341. inc. Pro maiore intelligentia dicendorum, &c. dicens, quod donatio facta de regno Arragonum per reginam eius filio, & omni eius posteritati, comprehendit etiam descendentes per fœminam propter illud verbum uniuersale omni, qui aliàs non comprehenderentur, per legem, Iul. in prin. de le. 3. Et hoc etiam confirmatur ex no. per Bal. in c. imperialem. in prin. de proh. feu. alie. per Fed. etiam in l. 1. de rer. diui. q. 34. ubi vult, quod feudum receptum pro quibuscunque hæredib. transeat etiam ad hæredes extraneos, propter illud uerbum quibuscunque. quemadmodum ergo quilibet hæres extraneus admittitur dicto casu, ita etiam admitti debet descendens ex fœmina, & magis, cum sit plus dilectus & magis coniunctus quam alius penitus extraneus, & qui ex pacto non minus potest in feudo succedere, d. §. hoc autem notandum. & d. §. 1. & hoc etiam magis habet locum, si dicta qualitas importata per illa verba legitime descendentib. referatur etiam ad sequentia, quia iste institutus hæres (ut dixi) est de legitime descendentib. & in illo proprie uerificantur omnia uerba concessionis, & licet solum natura feudi videatur repugnare, tamen ab illa ex pacto quo ad hoc intelligitur esse recessum propter illud verbum quibuscunque, per prædicta. Secundo ista opinio confirmatur. Nam etiam inferius in eadem concessione dicitur, quod princeps transtulit ius dominij, & omnimodam actionem in prædictos Marchiones, hæredesque suos, & successores ex ipsis legitime descendentes, seu ha-4 bentes causam ab eisdem plenarie, &c. unde per illa † verba, seu habentes causam ab eisdem, intelligitur data licentia alienandi, tam inter uiuos quam in ultima uoluntate, & quascunque personas etiam extraneas & non solum masculini, sed etiam fœminini sexus, ut est expressum in c. 1. de feu. non hab. propri. nat. feu. qui loquitur de illo cui fuit concessum feudum pro se, & quib. dederit, quæ verba in effectu non differunt ab illis uerbis seu habentes causam ab eisdem, & ita per illum tenet Soc. in consi. 257. Visis inuestituris, &c. col. pen. dicens, quod uerba, de quib. in d. c. j. non recipiunt aliquam restrictionem ex natura feudi, sed quod intelliguntur generaliter, & quod a propria eorum significatione non recedatur, & consequenter, quod potest fieri alienatio quocunque titulo, & in quemcunque. etiam extraneum, & tam masculum quam fœminam, ut ibi latius per eum. Tertio etiam istud alia ratione probatur. Nam feudum hoc per illa uerba, vel habentes causam 5 ab eisdem, desijt habere propriam naturam feudi. d. c. j. Et † ideo isto casu non receditur a uerbis, nec uerba interpretari debet secundum naturam feudi, sed capi proprie, & demum uerba recipiunt interpretationem ex natura feudi, quando feudum est rectum & simplex & habet propriam naturam feudi, ut probatur ex no. per Bal. in c. j. §. j. epi. uel Abb. Nam, ut ibi dicitur, quis recepit feudum pro filiis masculis & fœminis, primo admittuntur masculi, & illis deficientib. fœminæ contra naturam uerborum, secundum quam ex natura copulæ deberent admitti fœminæ simul cum masculis, & istud secundum Bal. est speciale in feudis simplicib. & rectis, & non condonatis, quam non dantur ad certum seruitium, aliàs secus, secundum Iaco. de Belui. & Bal. allegat rationem, quia non debemus recedere a uerbis, nisi in casibus expressis in iure, & ideo secundum eum ille textus debet restringi ad feudum rectum & simplex, secus in aliis conditionatis, & ita etiam determinat Soc. in d. consi. 257. col. 4. Et propterea secundum eum, licet quando feudum non conceditur pro hæredibus, & successoribus, non dicantur uocati hæredes extranei, ex natura feudi uerba restringuntur ad hæredes descendentes,

masculos & ꝑ masculū.c.1.§.& si cliētulus.de alie.feu.& ꝑ Bar, & alios in l.Gallus.§.ēt si parente.de liberis & posth.& verbū hr̄des, verificat in ꝓdictis descendētib.masculis succedētib.directò & de iure ciuili,& verbū successorib.qn̄ succedunt dicti descendētes masculi de iure pretorio,vel ex fideicōmisso uniuersali,iuxta no.gl.in l.stipula.ista.in prin.de ver.cæterum.& Imo.& Alex.in l.qđ dr̄.versus finē,de uerb.ob.& Alex.in l.quędam.§.is autem.ff.de eden.istud tn̄ procedit ꝓm Soci.qn̄ feudū est rectum & simplex,sed in feudo conditionato & improprio non est recedendum a prædictis verbis.l. non aliter. de leg.3. & ꝯn̄r concludit,ꝙ tunc in feudo concesso pro hæredib.& successorib.& absq. verbo quibuscunque includitur fœmina hæres,per.l.sciendū.de uerb.signifi.& per no.in d.§.ēt si parēte.& præcipue ꝑ verbū successoribus, ꝙ dēt aliquid operari ultra naturam feudi.inducit ad hoc.d.c.1.de feudo non hab.propri.natu.feudi, & rn̄det etiam ad not.in d.l.stipulatio ista.in prin. & ꝑ Imo. in d.l.ꝙ dr̄, vt ibi late ꝑ eū, quem aliter non refero, multo magis ergo idē dicēdū est in casu nr̄o, in quo concesio fit pro quibuscunq. hæredib.& successorib.legitime descendētibus,sub qua ex proprietate uerborū cōprehendi possunt fœminæ & descēdētes ab illis,dūmodo sint hr̄des, ꝓsertim ex natura ēt illius uerbi quibuscūq. uniuersalis & geminati.¶ Sed ꝓmissis non obstantib.ꝯrium puto uerius. Nam ista concesio nō est mera & simplex donatio,sed est feudū ligiū.Istud primò cōstat ex petitione ipsius Vgulotti & Raymundini relata ꝑ ipsum principē ꝓcedētē,cui in hoc creditur, per notata in cle.1. de probationib. Qui (ut dicitur) petierunt a principe eis dari & donari Marchionatum, ac merum & mistū Imperiū, &c. vt ob hoc vasalli,& hoīes ligij regni, Imperij Romani effici mererentur,&c.& ad quorū preces facta fuit cōcesio & donatio dicti marchionatus cū mero & misto Imperio.Et qui deinde ꝓstiterunt iurm̄ de parēdo perpetuò mādatis principis tanq. regni & Imperij Romani fideles hoīes ligij, & vasalli,& qui ēt ꝓmiserunt solēniter ꝓstito sacro obedientiā,reuerētiā,obsequia ꝓsta re dicto principi, & successorib.suis, ꝓut cęteri regni ipsius & Imperij hoīes,& vasalli tenētur,& nullo vnquā tp̄e ex quacūque cā ab ipsius principis & successorū suorū fidelitate deuiare & reuerētia discedere, &c. Cōcesio ergo hm̄oi nō pōt dici mera & simplex donatio, ex quo ꝓdicti cōstituerunt se, ut sint 6 hoīes & vasalli,i.feudatarij ligij, sed fuit cōcesio † in feudū, q̄ ēt pōt dici donatio ob causam,ꝓm Old.in d consi.159.per l.1. ff. de dona. & res donata illi qui constituit se hoīem & vasallū ligium intelligitur cōcessa in feudū,ꝓm Spec.in ti.de feu.§.qm̄. versi.9.in fi.qui dicit, ꝙ qn̄ baro aliquam rem immobilem dat militi,vt sibi faciat homagium, talis res uocatur feudū ligium, & ꝑ ea baro dēt habere homagium,i.fidelitatē, ut declarat idē Spec.in prin.illius.§.& ꝙ concesio fuerit talis, dignoscitur ēt ex præstatione iuramenti fidelitatis, c.1. de forma fidelitatis. & c.1.de noua forma fidelitatis. Nec obstat,ꝙ non interuenerit inuestitura, quia satis est, ꝙ prædictis fuit data licentia apprehendēdi propria authoritate,ut colligitur ex illo uerbo damus,coniuncto cū aliis,s.concedimus,& donamus. ꝑ not.per Iac.de Are.Bar.& alios,in l.prædi.de acqu.poss.qui dn̄t,ꝙ per illa verba dedit, vendidit, & tradidit prolata in absentia rei,intelligitur data licentia emptori ingrediendi propria authoritate,& licētia in istis terminis cedit loco inuestiturę,& idem operatur.c.1.quib.mo.feu.consti.pot.& c.1. de consue.recti feud. Nec in casu nostro dubitandum est aliquid de eo,de quo ibi,s. an tunc feudum transeat ad successores,ex quo expresè est facta concesio pro hæredibus, & successoribus legitime descendentibus ex præmisis apparet,quòd hic interuenerūt omnia, quæ ad constitutionem feudi sunt oportuna. Et ex quibus sequitur, ꝙ ordinario facta in testamento de tali feudo in personam non comprehensam in inuestitura non ualuit. c.1.de suc. feu.ꝙ in illa non comprehendatur constat, cum sit de descendentib.ex fœmina.d.c.1.§.hoc autem notādum,ꝙ feudū dare pos.& in c.1.de gradibus succed.in feu. Sola igit̄ vis est in rn̄dēdo ad allegata in contrarium.& ad primum,s. ꝙ ista concesio sit donatio & non feudum ex proxime dictis est rn̄sum, q̄a iō est feudū ligium,& qđ dici pōt donō ob cām,ꝓm Old.in d.cōsi.& in qua possunt verificari saltem large uerba concesionis importantia donationem, & quæ intelligi dēnt secundū subiectā materiam.l.si uno.in prin.loc.vbi hoc est expressum. Non obstat scđo,ꝙ iste hæres institutus,quāuis descendens ex fœmina sit comprehensus sub uerbis cōcesionis factæ pro hæredib. legitime descendentib.& successorib.quibuscūque,sub quib. dn̄r includi oēs descēdentes successuri ab intestato, nedū masculi ꝑ masculū,sed ēt descendentes masculi ꝑ fœminā, saltē uirtute illius uerbi quibuscunq; secūdū Bald.in d.c.1.§. donare.qual.olim feu.alie.pote.& Pet.de Anc.in d.consi.341. Quia licet in casu isto cesset rō Bal.in d.§.donare. quæ allegat̄ ꝯtra uxorē hæredem, iste tn̄ hæres institutus alia rōne non uocat̄,& hoc esset certū,si uerbū illud quibuscūque, non fuisset expresū, quia qn̄ cōcedit̄ feudū ꝑ hær. uel successorib. descēdentib. simpliciter,intelligitur de masculis,& fœmina, ac descendens ex ea ēt masculus non comprehendit̄ sub uerbo hæredibus,ꝓm Bar.in d.§.ēt si parente.allegando l.ex facto.§.fin. ad Treb.& d.§. hoc aūt notandū.nec ēt sub uerbo descendentibus,ꝑ no.per Pau.de Ca.& Ale.in l.sed si hac.§. liberos. de ī ius voc.qui uolunt,ꝙ si cōcedatur feudū pro se & liberis, quo 7 rū appellatione ueniunt oēs in infinitū,sicut appellatione† descendentiū.l.liberorū.de uerb.sig.ꝙ intelligitur de masculis & per masculū ꝓm naturā feu.Et pro hoc Alex.ēt allegat notata per Bar.in d.§.ēt si parente.Nec obstat,ꝙ feudū ligiū transeat 8 ad fœminā,q̄a istud† non est uerum de iure, nec ꝯtrariū dicit Spe.in loco contrario,sed loquitur de ꝯsuetudine,q̄ eēt probāda,ꝓm Alex.in consi.2.5.uol. Restat ergo uidere,vtrū iste hæres masculus descendens per fœminā sit de cōprehensis in concesione per verbū illud quibuscunq;.Et puto dicendū,ꝙ nō: 9 fit.n.† ꝯcesio quo hr̄dib. ab ipsis legitime descēdentib. & successorib. quibuscunq; verbū, ergo illud legitime descendentibus,refert nedū ad uerbū hęredib.qđ ꝓcedit,sed ēt uerbū successorib.quod sequitur, & in eadem orōne ponit̄ mediāte copula,ꝑ notata per Bar.in l.Seiæ.§.Cai.de fun.inst.& probatur q̄a si illa uerba essent in fine posita, referuntur ad oīa posita ī eadem oratione,ut dictum est supra.ꝑ notata ꝑ Bar.in l.doli. in prin.de seruo corrup.& in l.mulieri & Titio.de condi.& de mon.idem ergo esse dēt,qn̄ ponuntur in medio.l.3.§.filius.& ibi notant oēs de liberis & posth. Præterea qualitas importata per illa uerba ponitur in fine in sequenti parte eiusdē concesionis, in qua fit translatio omnium & singulorum ꝓdictorū in prædictos marchiones,hæredesq. suos,& successores ex ipsis legitime descendentes, &c. sicut ergo hoc loco uerba in ultimo loco posita referūtur ad oīa ꝓcedentia,ut dictū est, ita in ꝓcedenti parte dēt fieri dicta relatio,quia ex sequentib. declarantur ꝓcedentia,& econtra.l.qui filiabus.in prin.& l.si seruus pluriū.§.fi.de.l.1. dn̄r ergo vocati solum hæredes & successores quicunq; legitime descendentes,& ad illos restringit̄ generalitas illius uerbi quibuscunq; quia licet non soleat recipere restrictionē,qn̄ profert̄ ab hoīe,recipit tn̄ illam, quā disponēs facit,ꝓm Bar.in l.gn̄ali.§.uxori.de vsufr.l.e.per illū tex. & ꝑpea descendentes adoptiui,vel legitimati ēt masculi & hæredes non uocant̄, quia qualitas importata per illud uerbū legitime,illis non conuenit,sed solū his qui descendunt ex legitimo matrimonio,ut est glossa in terminis relata ad tex.in ca. Raynaldus.de testa.in uersi.legitime,quæ uult, ꝙ sub illo uerbo legitime descendentes.de quo in tex. comprehendantur solum nati ex libero matrimonio;& iō legitimati non admittūtur,sicut nec uocantur,qn̄ fit mentio de natis legitime, uel ex legitimo matrimonio,secūdū Bal.& oēs mod. in l. Gallus §.si eius.de lib.& posth.& Ange.in disputatione. Nobilis quidam gn̄e,&c.& Bal.& Alex.in l.gn̄aliter.§.cum aut.C. de institu.& substi.cum aliis conc.de quib.ibi per eum.Quemadmodū ergo quo ad filios legitimos & adoptiuos concedens se conformauit cum iure consuetudinario feudorū, secūdū ꝙ ꝓdicti in feudo non succedunt.cap.naturales.cum ibi notatis,& c.adoptiuus.si de feudo fuerit contr.inter dom.& agna. ita ex uerisimili mente interpretandum est,ꝙ uoluerit se cum eodem iure conformare,quoad alias personas inhabiles ad feudum, & in quib.est eadem rō,per notata ꝑ gl.in l.cum ꝓtor.in prin.de iudicijs. quæ uult, ꝙ licet illud,qđ uni prohibetur, intelligat̄ aliis permisum,ut ibi in tex.Et econuerso,qđ uni conceditur intelligatur aliis denegatum,hæc tn̄ uera sunt, nisi in prohibitis uel permisis sit eadem rō, ꝑ.l.non possunt.de legib. & sic uult, ꝙ sub prohibitione facta uni cōprehendantur etiā alii, in quib. sit eadē rō prohibitionis, nō aūt includantur sub cōces-

cessione,q̃ resultat ex permissione, & iō licet denegatū sit legitimatis & adoptiuis succedere in feudo,tñ alijs ēt inhabilib.ad feudū,& in q̃b.sit eadē rō, intelligitur ēt denegatū,nō aūt concessum,q̃a illi cōtinentur potius sub prohibitione facta spāliter aliq̃b.quā sub ꝑmissione gñali,quia in illis non habet locū ratio,quæ militat in alijs cōprehēsis sub gñe,& ꝑ ꝯñs uerbum illud vniuersale isto casu dēt restringi ad illos,qui de iure sunt ad feudū habiles ex natura ipsius feudi . Et ꝙ ad tales fieri debeat restrictio,probatur alia rōne.Nā si fœminæ & descendentes ex illis succederent & legitimati & adoptiui,nō sequeretur, ꝙ filius legitimatus proximior admitti posset,& sic ꝙ filius legitimatus,qui esset proximior,& magis dilectus,& qui præfertur in hæred.insti.de hære.quæ ab intesta.§.quib.& in auth. q̃bus mod.natura.efficiū.sui.& q̃b.mod.natura. efficiū.legit.in rubro & nigro,essent in isto feudo,qđ defert iure hæreditario deterioris conditionis,quā quilibet remotior descēdens ex fœmina,q̃ est minus dilectus in hr̄ditate defuncti, qđ esset absurdū.l.Publius.§.fi.de cōdi.& dem.& ideo pro tali absurdo euitando dēt † gñalitas restringi.l.furti.§.pactus. de his qui notātur infa.& ibi no.Bar.ꝙ lex simpliciter loquēs restringit̄,ne sequatur absurdū,& magis in specie istud vult Bar.in l.Gallus.§.etiā si parēte,de libe.& posthu.vbi cōcludit,ꝙ verbū hæres,restringit̄ ad filios,ne sequat̄ absurdū, ꝙ ꝓximior, & magis dilectus sit deterioris condōnis,quā extraneus minus dilectus, ꝑ dictā l.Publius.§.fi.& ēt probatur in l.si viua matre.C. de bonis mater.& idem in alia simili quæstione vult Bar.in l. quidam relegatus.in fine prin.de reb.dub.Rapha.& Pau.de Cast.in l. 1.C. de cond.infer. Secūdò principaliter comprobatur ista opinio. Nam si fœmina quælibet descēdēs ex sorore dñi Deiphebi illi successisset in hæreditate,non potuisset in feudo succedere, q̃a quoad illā feudum dupliciter impropriaret̄,videlicet,rōne hr̄dis,q̃a nō esset cōis agnationis,& q̃a fœmina,ſm Bald.in d. c.1.§.donare.qualiter olim feu.aliena.poter. qui hāc rōnē allegat ꝯ vxorē,q̃ tanq̃ hæres vult admitti ad feudū receptum pro q̃buscunq. hr̄dib.& q̃ rō militat ēt ꝯtra q̃libet aliam fœminam descēdentē ex dicta sorore dñi Deiphebi,q̃ nō est agnata,quia non sequitur familiā vt agnationē matris,sed patris.l.pronunciatio.§.fi.cū seq.de uerb.sig.& l.cū legitimæ,de statu hominū, & instit.de legitima agna.successio.§.1.& cū Bal.quantum ad hunc casum,in quo dupliciter impropriatur feudum,transit ēt Ale.in consi.30.1.vol.qui etiam dicit,ꝙ in hoc Bal. non cōtradicit his,quę dixit in c.Imperialem. in princ. de prohi.feu.alie. sed ꝙ militat illud, qđ ibi per eum dicitur,sicut ergo filia sororis,uel alia fœmina vlterior in feudo non succederet,ita etiam descendens masculus ex illa nō posset succedere in illo,ex quo mater illius,quæ est proximior,est exclusa, d. l. si uiua matre. C.de bonis mr̄nis,& prout deciditur ex notatis ꝑ Io. And. in Spe.in rub.de testa. in fi. ubi vult post Richard. Malumbrā in quadā disputatione, ꝙ grauatus restituere Titio & eius hr̄dibus masculis , non intelligitur grauatus restituere nepotib.ex 11 † filia d.Titij,quia cum ex dictis uerbis filia eius sit exclusa,absurdū esset dicere,ꝙ filius ex ea remotior diceretur uocatus,ꝑ d.l.si viua matre.Et idē tenet Bal.in auth.si quas ruinas.C.de sacrosan.eccl.& Sali.in l.1.C.de cond.infer.Pa.de Ca. & moder. in d.l.Gallus.§.nūc de lege.Vñ ex hoc apparet,ꝙ descēdētes oēs, q̄uis sint hr̄des nō sunt cōprehensi sub illo uerbo quibuscūq. quia(ut dixi)nō uocātur fœminę descēdētes & hr̄des , q̃ nō sint agnatæ , nec ēt descendentes masculi ex eis . Sicut ergo ꝓdicti non sunt uocati , idem est dicendū de oīb.alijs fœminis agnatis . & de masculis descēdentibus ex qualibet fœmina etiā agnata,prout erat soror domini Deiphebi.Et hoc ne inter fœminas & descendentes ex illis resultet determinatio inęqualis, l.iam hoc iure,de uulg.& pup.qđ procedit etiam, si inter prædictas & prædictos posset assignari aliqua ratio diuersitatis, vt etiam probatur in d.l.iam hoc iure.& ibi not.Alex. qui etiā idē tenet in l.in testamento. C.de testa.milit.Concessio igitur prædicta facta pro hæredibus legitime descendentibus , & successoribus quibuscunq. rōne prædicta dēt restringi ad masculos descendentes per masculum, secundum naturam feudorum . Tertio iste,qui dicitur institutus a dño Deiphe.nō ē de ꝯprehēsis sub ista cōcessione,q̃a descēdentes solū uocantur , q̄n sunt hæredes,ut patet ex illis uerbis ꝓxime relatis.s. pro hæredibus legitime descendentibus,& successoribus quibuscūq. secundū An.de Iser.in c.1.in prin.& in §.hæc quoq;.& ibi etiam ꝑ Bal. de suc.feu.in c.1.q̃ succes.tenean.& in c.j.an agn.vel fil.& Iac. de Bel.in c.1.de eo q̃ sibi & hæredi. suis.cum concor. de q̃b.ꝑ Ale.q̃ idem tenet in cons.10.Ponderatis,&c.3.vol.cōl.55.Perspectis,&c.in eo.vol.Sed,ut in sequenti dubio probatur iste institutus non fuit hr̄s,nec etiam potuit,ergo non potuit in feudo concesso descendentib.hæredib.succedere. Et ista rō est cōcludens & necessaria,si ꝓbabitur,ꝙ iste non potuit in hæreditate succedere.Quamuis ergo ex ꝓprietate verborum iste hr̄s institutus posset dici comprehensus sub verbis concessionis, ꝑ allegata in ꝯrium,isto tamē casu est secus , quia de ꝯria volūtate concedentis apparet ex plurib.cōiecturis,q̄m (ut dictum est) exclusi fuerunt filii adoptiui & legitimati,q̃ sunt magis dilecti & proximiores,& q̃ in hæreditate ꝑferuntur,& qui excluduntur non alia rōne ꝑ ipsum concedentem, nisi quia secundum iura feudorum non admittuntur ad feudum,d.c. naturales & d.c.adoptiuus.q̃ rō etiam militat in fœminis & in descendentib.ex eis,ideo per excusionem prædictorum nō dñr uocati,sed comprehensi interpretatiue sub exclusione dictorum filiorum,per notata in l.cum prætor.in prin.de iudiciis, & quia si filiæ legitimatæ excluduntur,multo magis dicendum est , ꝙ aliæ fœminæ remotiores,puta soror,& per consequens etiam quilibet masculus descendens ex ea,quia absurdum est, ꝙ remotior sit melioris conditionis,quam proximior.d.l.pupillus Et propterea generalitas verborum dēt restringi pro dicto absurdo euitando,ut est supra.probatum plene, & fuit dictum , ꝙ omnes descendentes,ex fœminis non poterant comprehendi sub concessione,unde ne sequatur inæqualitas inter eos,id est ꝙ quidam reperiantur exclusi,& quidam non, dēnt verba restringi ſm naturam feudi ad descendentes masculos ex masculis , & per ꝓdicta colligitur etiam responsio ad notata per Bal.in d.c.Imperialem.in prin.quoniam isto casu oēs extranei hæredes non sunt sed tantum descēdētes legitime nati, & ad quos restringitur gñalitas ex illis verbis,s.legitime descendentibus per no.ꝑ Bar.in l.gñali.§.vxori.de vsufru.leg. & sub qua restrictione includuntur etiam omnes descendentes ex fœminis,ut probatū est,sed in casu Baldi aliqua restrictio facta non fuit,iō generalitas non recipit aliam restrictionem, secundum Bar.in d.l.generali.§.vxori.Non obst.etiam ꝙ fuerit translatū ius & dominium in prædictos marchiones, hæredesque suos , & successores ex ipsis legitime descendentes,seu cām hñtes ab eisdem,&c.Et per quę ultima uerba dicit̄ concessa licentia alienandi in quācunq; personam tam masculini quam fœminini sexus & quocunque tit.c.j.de feu.non hab.propriam nat.feu. Quia primo r̄ndetur,ꝙ casu quo per talia verba dicatur cōcessa dicta licentia, solum intelligitur data do. Vgulotto & Raymondino,ad quos fit relatio ꝑ illud verbum,in prædictos marchiones & est perinde ac si fuissent nominati. secundum Bart. in cons.7.Factum tale est,Andreas Martini,&c. & ꝓbatur in l.Titia.§.fi.& l.pluribus in prin.de ver.obl.& utrobique notat Ar.Et ideo dum subiungitur, hæredesq; suos & successores ex ipsis legitime descendentes,seu cām habentes ad eisdem , &c. verbum illud ab eisdem,refertur ad dictos marchiones, & inducit repetitionem illorum tantummodo,non autem hr̄dum uel successorum suorum, & per consequens intelligitur de habentibus cām ab ipsis marchionibus primo inuestitis, & non a suis heredibus uel successoribus ꝙ probatur,quia sicut quando fit mentio de hæredibus & successoribus prædictorum , vt patet ex illis uerbis,ex ipsis legitime descēdētes, ita etiam verba sequentia,s.seu habentes cām ab eisdem referuntur ad eosdem marchiones,& non ad suos hęredes vel successores, ꝙ cōstat ex natura illius verbi alternatiui seu,iuxta notata per Bar. in l.si quis ita.de auro & arg.leg.quia vna pars alternatiuæ declarat aliam partem alternatiuæ dubiam l.j.& ibi no.Bar.de re 12 bus dub.licentia † de alienando data dictis marchionibus nominatim,ut dictum est,nō transit ad hæredes illorum, quia ꝯsistit in facto.l.consilio.in fine,de curat.furio.iuncta.l.cū quis sibi.de ver.obl.& ibi per Bar.An.& Ale.in l.si stipulatus.in prin. & ibi per gl.& Bar.de solu.Secundo respondetur , ꝙ primo actum fuit,ꝙ transeat ad hæredes & successores legitime descēdentes,& ꝙ titulo uniuersali non possit transire nisi ad prædictos,& sub illis uerbis sequentib.seu hñtes causam ab eis,non continetur titulus vl̄is,& hæreditarius,de quo facta fuit prius spe-

ſpecialis mentio.l.doli clauſulam.de verb. obl.l. ſtipulationes commodisſimum.eo.ti.& l.ſanctio legum.de pœnis. dicta igitur clauſula & licentia,quę reſultat ex illa,refertur ad alios titulos & modos alienandi,non poteſt ergo locum habere in caſu noſtro.Ex quo per aliquem modum ſub illa comprehenſum non eſt facta alienatio, quia licentia de alienando nihil operatur, niſi alienatio ſequatur.l.ſicut.§. 1. & §. ſuperuacuum.aliàs,de voluntate quibus modis pignus uel hypoth. ſoluatur, & not. Bar.in l.q. Romæ.§.duo fratres de ver.ob.in 8.quæſtione.Nec etiam præiudicat inſtitutio hæredis,& ſic titulus ille vniuerſalis,qui (vt dixi) non includitur ſub illa clauſula,uel hñtes cauſam ab eiſdem,quia facultas inſtituendi & alienandi in hæredes & ſucceſſores reſtringitur ad deſcendentes maſculos & per maſculum,& ad alios hæredes non poteſt fieri trãslatio ex dicto ti.ut ſupra: plene eſt probatum & tanto magis iſtud eſt verum,ſi inſtitutio iſta non ualuit,vt dicetur inferius.Nõ obſtat poſtremo,quod iſtud feudum non habeat propriam naturam fe. c.1.de feudo non habente propriã naturã feudi, & quod per hoc non ſit recedendum a propria natura verborum, & per conſ, quod ſub illis verbis pro hæredibus & ſucceſſorib.ẽt abſq; illo uerbo uniuerſali quibuſcunque comprehendantur ẽt fœminæ & deſcenduentes ex illis hr̃des,ſm Soc.in d.conſ.257. Quia primo

13 dici põt,quod Socinus ſimpliciter in hoc non bene loquat,& ipſemet contrarium dicit in l.Gallus Aquilius.§. etiam ſi parẽte.de libe.& poſth.ver.1.concl.&c.vbi determinat, quod ſi in feudo apponatur pactum contra naturam feudi,& per hoc nõ deſinat eẽ feudum,& tunc aut quærimus:nunquid quo ad alia,praeterquam quo ad contenta in pacto alteretur natura feudi, & eſt dicendum,quod ſic,quo ad ea quæ in conſequentiam ueniunt virtute illius pacti,ut in exemplo,de quo ibi per eum. ſed quo ad ea,quæ non ſunt conſecutiua eorum, quæ continent̃ in dicto pacto,& tunc in illis nõ dr̃ alterata natura feudi, & pro hoc inducit tex.in d.ca.1.de feudo non habente propriam nat.feu.vbi licet circa alienationem alteret̃ natura feudi,in aliis tñ nõ cẽſet̃ alterata,& probat etiam iſtud rõne,quia per illud pactum non deſinit eẽ fedum,ſm And.de Iſer.in c. 1. quib.modis feudum amitta.& probat̃ in c.j.per quos fiat inueſtitura.cum ibi notatis per Baldum,ſi ergo remanet feudum,licet in uno eius natura ſit alterata,in aliis tamen remanet ſaluum ius feudorum,ar.eius quod habetur in l.ſi extraneus.de cond.ob cau. & l.ſi cum dotem.in prin.ſol.ma.& iſte eſt caſus noſter,in quo licet ſit data licẽtia alienandi per illa uerba,ſeu habentes cãm ab eiſdem, nõ deſinit eẽ feudum,ut eſt dictum,& quod (ut dixi) non cõprehendit alienationem,quæ ſit per ultimam uoluntatem titulo vniuerſali, quia de illo eſt facta ſpecialis mentio,ſub certo mõ & cum quadã reſtrictione,quo ad perſonas ſucceſſuras in hr̃ditate, quamuis ergo quo ad alienationem faciendam ex aliis titulis & cauſis, ſit receſſum a natura feudi.d.c.1.tñ quantum ad trãslationem feudi ex titulo vl̃i hr̃ditario,quod nõ cõtinet ſub dicta licentia,nõ põt o pari aliquid licẽtia pdicta,quo ad diſpoſitionẽ ſpecialiter factam de hr̃dib.& ſucceſſorib9,& ſic dẽt intelligi de maſculis per maſculum,ac ſi non fuiſſet expreſſa dicta clauſula, ſeu habentes cãm ab eiſdem,&c.Secundo rñdetur, quod iſto caſu ex cõiecturis conſtat,quod diſponens intellexit ſolum de maſculis deſcendentib.per maſculum pp abſurdum,quod aliàs ſequeretur & ex aliis cauſis,de quib.ſupra & iõ etiam ex coniecturata mẽte diſponentis verbum illud quibuſcunque,reſtringitur ad prædictos,prout latius declaratum eſt in pcedentib.& de qua cõtraria mente non apparebat ex aliquibus coniecturis in caſu So. Præterea & tertio ceſſant omnia contraria,quia, vt ſtatim probabitur,inſtitutio facta de iſto hærede non ualuit,& qui non potuit eſſe hæres ex teſtõ nec ab inteſtato,ex quo ſequitur neceſſario, quod ſuccedere non poteſt in hoc feudo, nec tanquam hæres,nec tanquam habens cauſam ab eiſdem.ex quo eſt incapax hæreditatis,& quia alium titulum uel cauſam non prætendit.Accedit etiam,quia (ut narratur) fuit ex crimine læſæ maieſtatis iuſte priuatus,& feudum fuit aſſignatũ D.Bonifacio, & ad quem de iure pertinebat ex inueſtituris Cæſaris, ad quẽ feudum fuerat deuolutum propter finitam lineam ipſius VguIotti & Raymondini c.2.§.cum uero,qui feu.dare poſ. & quia d.do.Bonifacius in poſſeſſionem miſſus fuit, poſtea deiectus reintegrandus eſt etiam contra titulo poſſidentem, cap.redintegranda.3.quæſtio. 1. & lege ſi coloni. C. de agric. & cenſi. lib.11.& per Doctores in l.rem quæ nobis. de acqui.poſ.& in c.ſæpe.& in c.cũ ad ſedẽ.de reſti.ſpolia.quod procedit etiam,ſi aduerſarius poſſediſſet prius,tũ quia a poſſeſſione ex proprio delicto & culpa ſua cecidit,ut traditur in dictis locis,tum ẽt quia ſuum ſpoliatorẽ nõ potuit ex interuallo,ſed ſolũ incontinenti deiicere.l.3.§.eum igitur. de ui,& ui arma.Nec d. do. Bonifacio agenti poſſeſſorio ob. etiam exceptio dñij,ſm Doc. ĩ locis proxime allegatis,& ſic non debet audiri allegando, quod iſtud feudũ pertinet ad eccleſiã Ro.& nõ ad Imperatorem.De ſecũdo ſupereſt uidere, uidelicet utrum do. Deiphebus potuit de aliis bonis teſtari:& eſt aduertendũ,quod Imperator ſolum conceſſit marchionatũ Soraneæ & merũ ac miſtũ Imperium, &c. in terra Soraneæ eiuſq. curte, &c. Et in hac ergo conceſſione

14 non ueniunt † bona particularia exiſtentia in territorio etiã poſſeſſa per illos, quib.facta fuit dicta conceſſio.ſi non appareat,quod fuerint principis pcedẽtis per ea,quę uult Ale.in cõſ. 76. In cã & lite.2.uolu.Abb.in c.ſi diligenti. de foro compe. in 2. notabili.& Are.in conſi.15.& in l.rem quæ nobis. de acq.poſ. Nec etiam ex eo quod pdicti conſtituerint ſe homines ligios & uaſſallos, effecta fuerunt dicta bona feudalia,ſed ſolum ſubiecta dñr omnia bona eorum etiam non feudalia iuriſdictioni concedentis,ſm Spe.in ti.de feudis.§.qm̃.uer.17.Eo.n.ipſo quod perſonam ſuam illi ſubiecit,uidetur etiam bona ſua eiſdem ſubieciſſe ratione iuriſdictionis licet dicta bona ab illo non teneat in feudũ,& in hoc homo ligius differt ab alio feudatario, quia dñs in illum nõ habet iuriſdõnẽ,niſi inquãtũ feudũ ſe extẽdit, ſm Spe.unde de iure communi potuiſſet do.Deiphebus teſtari & inſtituere nepotẽ ex filia,ſi aliud non obſtaret.Dicitur ergo omiſſis ſuperfluis, quod ex teſtamento hæres inſtitutus nõ poteſt ſuccedere, quia de aliquo teſtõ non conſtat. Scriptura.n.quæ pro teſtamento producitur,non eſt publica,ſed priuata, quæ fidẽ non facit.l.exẽplo.C.de probationib.licet.n. de illa fuerit rogatus notarius,quia tamẽ erat forenſis & non matriculatus in collegio notariorũ ciuitatis Parmæ,ex forma ſtatuti, nõ potuit de illo rogari,& ſcriptura illius ſicut cuiuslibet alterius priuati nõ probat, & de cuius ſtatuti ualiditate non eſt dubitandum,ex quo a ſummo Pontifice(vt dicitur) fuit approbatum. Nec obſtat clauſula nõ obſtãtib.ſtatutis, de qua in dicta cõceſſione & donatione,quia per illã ſolũ derogatur ſtatutis, ex quib. gratia impediretur vel infringerentur, aut minueretur, & ad quod nõ tendit pdictũ ſtatutũ.Quia non annullat gratiã uel conceſſionem,ſed ſolũ probationẽ conceſſionis, oportet ergo cõſtare de cõceſſione & gratia,& poſtquã de illa conſtaret, intelligeretur derogatũ ſtatutis illam impedientib.ſm Bar.qui etiã ita declarat in l.1.§.& parui.quod vi,aut clam. & in l. 2.§.prætor.

15 qui ſatiſda.cogan. Non obſtat, quod terra † Soraneæ ſit ſeparata a ciuitate Parmæ,& ab eius iuriſdictione exempta,quia adhuc retinet ſtatuta dictæ ciuitatis præcedentia,ex quo non fuit alteri territorio vnita,ſm Ale.in conſ.151.2.uol.maxime per notata per Bar.in l.ſi conuenerit.§.ſi nuda.de pigno.actio.& prout in dicta terra locum habebant ſtatuta prædicta ante ſeparationem,ſm Bar.cum quo alij tranſeunt in l.1.ff.de dam. iſect. Et alia rõne non poteſt hęres inſtitutus ſuccedere ex teſtõ, ẽt ſi de illo conſtaret, nec etiã ab inteſtato uigore alterius ſtatuti eiuſdem ciuitatis,quo cauetur,quod ſi aliqua hæreditas deferatur ex teſtamento, uel ab inteſtato mulieri nuptæ extra territoriũ perueniat in proximiores,perinde ac ſi mulier iſta nõ ſit ĩ medio,& idẽ ſit & intelligatur in omnib.deſcendentib.talium mulierũ,qui nati fuerunt ex non ſuppoſito iuriſdictioni dñi Poteſtatis,& communis Parmæ,&c.quod etiam ſtatutum maxime in hac parte eſt validum,cum loquatur in rem & non in perſonã quod conſtat,dum vult,quod hæreditas deueniat in proximiores, & uerba principaliter diriguntnr ad rem,i. ad hr̃ditatẽ diſponendo,quod perueniat ad proximiores,& in cõſequentiã per iclusionem eorum excluditur mulier nupta extra territorium, & deſcendentes illius,iuxta notata per Bar.in l. 2.§.uidendũ. ad Tertullia.

16 Et quod † dicto caſu ſtatutum ſit ualidum, probatur ex notatis per Bart.in l.1. C. de ſumma trini.& fi.catholi.in 6.q.ver. ſed poſſet dubitari de tali qõne.cũ quo tranſit Petrus de Anch. in repet.c.1.de conſtitutionibus.in. 11.& 12.q.Quod ideo ſtatutum ualeret,etiam ſi in perſonam loqueretur,puta ſi diceret,quod mulier extra territorium,uel deſcendens ex illa non ſuccedat, prȩſertim ſi bona ſint in territorio ſtatuentium,& etiam teſtator

tor sit de iurisdictione eorum, ſm Bal. in l.2. C. ut in poss. leg. vbi cōcludit, ualere statutū, quo cauet, ꝙ filiæ nuptę extra territorium relinqui nō possit, & non solū quoad res existētes in territorio, ꝑ l. j. C. non lice. habi. metroco. Sed etiam quoad legatum quantitatis vel generis, licet filia effecta fuerit ꝑꝑ matrimonium de aliena iurisdictione. l. cū quędā puella. de iurisd. omnium iud. quia nō inspicimus ꝑsonā, cui quæritur sed disponentē, i. testatorē, q. est subditus, & obligatur legibus municipalibus, & cui per statutū potuit interdici bonis, alleg. not. per Bar. in l. cum lex. & in l. si quis pro. de fideiuſ. & ultra eū melius probatur in l. de pollicitationibus. ff. de pollicita. ubi no. Bar. & per hoc tollitur rō quæ allegari posset in contrarium, videlicet ꝙ statutum qđ loquitur in ꝑsonā, non potest habilitare vel inhabilitare ꝑsonā forensis, per no. ꝑ Bar. ī d. l. 1. C. de summa trini. in 3. q. quia isto casu nō solū inhabilitatur persona forensis, sed ēt persona subditi, & cui dicitur per statutū, quātū ad hoc, bonis interdictū, vñ q̄uis q̄tū ad forēsem statutū nō potuerit disponere, quoad subditū valuit statutū, & quia illa est causa efficiens & inhabilis, iō nullus pt sequi effectus, ſm Bald. in loco ꝑallegato, & ꝙ valeat statutū ēt ꝑsupponit Ang. in l. 1. §. ius naturale. de iusti. & iure, Cuma. & Ro. in l. hæres per seruum. de acq. hære. Cu. & Alex. in l. 1. §. veteres. de acq. poss. & istud etiā vult Alex. in d. cons. 151. 2. vol. & ultra eum dico, ꝙ istud præsupponit etiam Bar. ī l. ventre. de acq. here. ver. 3. casus, &c. vbi format q. de statuto prohibente forensem acquirere aliquo titulo bona existentia in territorio statuentium, nisi fuerit allibratus, & pro certo præsupponit, statutū valere, ꝙ virtute illius statuti forensis impediatur succedere etiam ab intestato, & verba Bar. ad hoc ēt pōderat Are. ibi. & tñ dicta uerba statuti sunt cōcepta in ꝑsonā ipsius forensis, & idē ꝓbatur ex no. per Bar. in l. multū. de uerb. ob. & in l. fi. §. idē rescripserūt. ad municip. in quib. locis format. q. de forensi ꝓhibito acquirere, & sic q̄n verba in personā sunt concepta, & tñ ꝑsupponit, ꝙ statutū sit ualidū, & per ōns, ꝙ sit prohibita hr̄dis institutio. l. peto. §. fratre de leg. 2. & ibi per Bar. & per eum in l. si ita quis. §. ea lege. de uerb. obl. & idem uult ēt Io. Cald. in cons. 34. sub rub. de testa. vbi tenet, ꝙ dispositio priuatiua bonis, licet sit ad personam relata, tñ cōprehendit non subditū, quia cōsiderauit tunc statutū effectū acquisitionis, qui effectus oritur intra territoriū statuētiū, & de quo potuerunt statuētes disponere, & licet dicat, q̄n priuat & excludit ab hr̄ditate statutū, nō excludat forensem, tunc hr̄ditas dicitur esse ius, qđ nō est ī loco, tñ ista rō nō sufficit, ex quo, i. testator est subditus, cui dr̄ bonis interdictū, ſm Bal. expresse in l. 2. C. ut in poss. lega. qui loquitur, q̄n legatū est in quantitate & in genere, & sic de re non existente in territorio. & tamen vult, ꝙ legatum factum non subdito non ualeat, quia uirtute statuti prohibentis legari filiæ alibi nuptæ, & q̄a testator erat subditus, ꝙ sufficit ad validitatem statuti ſm eu. Præterea Cald. istud ēt fatetur, si ſm cōem usum loquendi hr̄ditas caperetur pro bonis hæreditarijs, q. (vt arbitror) de facili posset probari. Nec prædictis ob. qđ no. Bar. in d. l. cūctos populos. in 7. q. qui facit dr̄iam, vtrū uerba statuti sint concepta in rē, vt q̄a dicatur, ꝙ bona decedentiū veniāt in primogenitū & tūc quoad nō subditū habebit locū statutū in bonis existentib. ī territorio, aut sunt ꝯcepta in ꝑsonā, sicut q̄n dr̄, ꝙ primogenitus succedat, & tūc si decedēs nō erat de Anglia, tūc ad eū & ad eius filios tale statutū non porrigi, q̄a dispositio circa ꝑsonas non porrigitur ad forenses. & Bar. isto ultimo casu loquitur, q̄n ille, qui decessit & eius primogenitus erat forensis, sed nos loquimur, quando decedens erat subditus, & etiam bona erant in territorio statuentium, & quo casu statutum etiā in ꝑsonam excludit forensem a successione, quia etiā disponit circa decedētem, qui est subditus, interdicēdo illi bonis, ut dictū est. Nec ob. qđ vult Cy. in l. j. in fi. C. quæ sit longa consue. quia ꝯtriū ibi tenet Ray. in addi. ad Cy. & illā decisio. Cy. dicit nō esse uerā, vt ex multis probat. d. Io. Baptista de sancto Seuerino in l. cunctos populos. C. de summa trini. in 23. char. & ex ꝑdictis ēt facile posset r̄nderi ad alia, de quibus per Alex. in cōsi. 44. 5. vol. quæ aliter non prosequor, quia (ut dictū est) statutum hoc quantum ad casum nostrum loquitur in rem, & quo casu ipse etiam fatetur, qđ includit etiam forensem. Pręterea ipse loquitur, quādo statutum loquitur simpliciter, & de forense mentionem non facit, sed casu quo loquatur de forense expresse, ut in casu nostro vr̄ aliter seruire, allegando Petr. de Anch. in ca. canonum statuta de const. in 12. q. prin. ver. quero ulterius circa statuta permissiua, &c. vbi etiam ipse facit dictam differentiam & probatur ex no. per Bar. in locis præallegatis, qui loquitur isto casu, sed quando statutum expresse prohibet forensem acquirere in territorio statuentium, & sic etiam videmus, ꝙ licet statutum simpliciter loquens non comprehendat subditum, quo ad bona alibi sita, iuxta not. per Bar. in d. l. cunctos populos. in 6. q. vbi vult, ꝙ statutum excludens filiam nuptam a successione locum non habet quo ad bona existentia extra territorium, & de quo large per Ale. in cons. 128. 1. vol. si tamen statutum expresse disponat etiam de bonis existentib. extra territorium, & ab illis filiam excludit, porriget effectum suum etiā ad dicta bona, ſm Ale. in d. cons. r̄ndendo ad unam rōnē Sal. ꝑ multa, quæ ibi alleg. non enim plus pōt statutum quo ad bona existentia extra territorium, quamuis persona sit subdita. l. fin. de iurisd. omnium iud. quam possit, quo ad personam forensis respectu bonorum existentium in territorio. & sic vtroque casu vr̄ eadem rō. Et prædictis etiam non ob. ꝙ istud statutum non fuerit conditum post separationem factam de castro Soraneæ a ciuitate Parmę, & quo casu in dicto Castro non est seruandum. Ale. in d. cons. 151. quia ad istud multis modis potest 17 r̄nderi, & primo † ꝙ princeps istud facere non potuit in præiudicium dictæ ciuitatis, quæ habet iurisdictionem & merum ac mistum Imperium ex contractu inito cum principe, id est ex pace constantiæ, & quam iurisdictionem etiam habebat in dicto Castro. per no. per Bar. in l. 1. de dam. infec. & ex quo cōtractu obligatur princeps, & successor suus, adeo ꝙ ab illo sine iusta cā non pōt recedere. c. 1. de proba. & ibi per Cy. & Bal. in l. digna uox. C. de legi. Nec eo casu, quo princeps obligatur ex contractu præsumitur in dubio iusta cā in principe, ſm Abb. & Moder. in c. quę in ecclesiarum. de consti. & quamuis Bal. in c. 1. de nat. suc. feu. dicat, ꝙ licet pax Cōstantiæ fuerit perpetua, tamen obligationes quo ad ciuitates Lombardiæ fuerūt limitatæ ad 30. ann. & ꝑꝑ hoc inferat, ꝙ Imperator posset concedere vnum castrum alicuius ciuitatis Lombardiæ, ꝑ tex. de pace Cōstan. in fi. & cum quo vr̄ transire etiam Ale. in consi. 1. 5. vol. Nihilo minus istud non est verū, iō pax fuit perpetua oī respectu, & sic etiam quantum ad obligationem ſm Bal. de pace Cōstā. in verb. 30. annis. & idem uult Bal. in d. c. 1. de prob. vbi per illum tex. dicit, ꝙ pacta inita inter Imperatorem Federicū & ciuitates Lōbardiæ, quę continentur in pace Cōstantiæ, seruanda sunt per Imperatores, qui successerunt in Imperio, nisi forte eēnt ꝯ statum Imperii, & idem uult Bal. in d. l. digna vox. dicēs allegando Pe. & Cy. ꝙ si Imperator fecit pacem vel capitula cū subditus ꝑꝑ publicum & cōe bonū, ista capitula nō dēnt infringi ꝑ successorē, nisi ex parte subditorū interuenisset dolus vel fraus, ꝑ d. c. 1. de prob. & l. in summa de cōd. indebiti. & subdit Bal. alleg. gl. quæ loq̄t de capitulis pacis Cōstātiæ in auth. de defenso. ciui. §. nulla. col. 3. & sic Bal. allegādo illā, vult, ꝙ princeps & quilibet successor obligetur ex dicta pace, & ꝙ obligatio duret, prout etiam pręsupponit gl. quam Bal. allegat & idem præsupponit Bar. in l. Imperium. de iuris. omni. iu. & ī l. 1. C. de dam. infec. & ꝓsertim non potuit in hoc præiudicari dictę ciuitati, ex quo non fuit citata, & quæ debuit citari, ut per plura concludit So. in cons. 164. col. 7. vers. quintus casus, &c. q. etiam dicit, hanc eē communem opi. & ad quē breuitatis cā me remitto. Scđo r̄ndet, ꝙ ista separatio non incipit hr̄e effectū suū statum, sed a t ꝑe quo dictæ ciuitati Parmę dictæ cōcessio fuit notificata, ut expresse dr̄ in illa, in uer. nihilo minus ad cautelam, &c. vbi princeps mandat officialibus & populo, vt se non interponant de iurisdōne, & de aliis, de quib. ibi in dicto Castro Soraneæ ab illo t ꝑe, quo dicta ꝯcesio eis quoquo mō fuerit patefacta, &c. ꝑ q̄ verba patet, ꝙ nō ē ablata, neq; suspēsa iurisdictio dictę ciuitati in dicto Castro, nisi a tempore notificationis factæ de dicta concessione, & ideo dictum statutum postea conditum ualuit, etiam quo ad dictum Castrum, si non constet de illo tempore. s. statuti conditi ꝙ ciuitas habuit plenam notitiam de dicta concessione & separatione, & ꝑ illum modum, de quo per gl. in cle. cām. de ele. & per Bar. in l. non solum. §. morte. de ope. no. nū. Tertio r̄ndetur, ꝙ cum statuta ciuitatis Parmæ etiam postea edita fuerint semper in dicto Castro obseruata ut in facto ꝑsupponitur, dn̄i dicti marchiones

pri-

priuilegio separationis, maxime respectu statutorum renun-
18 ciasse, quia † p actum contrarium priuilegio dr illi renũciatũ ut pbatur ex no. p Bar. in l. 1. C. de his qui spon. mune. sube. li. 12. & not. Doc. in c. cum accessissent. de consti. cũ cõcor. de q- bus ibi late p Mod. & probatur ex no. p Bar. & Ang. in l. vsum aquæ. C. de aquæduc. vbi dñt, ꝙ utens priuilegio stricte, nõ pt postea uti large. Nõ ob. pdictis, ꝙ mater Io. Pauli hæredis instituti esset nupta ante dictum statutum, quasi ꝙ statutum intelligatur de nuptis post & de descẽdentib. earũ. l. leges & con stitutiones. de leg. & c. fi. de constitutio. qa iõ statutum istud, qđ loquitur de nupta, & sic p participiũ præteriti tpis locũ habet nedum in postea nupta, sed etiam in illa, quæ erat prius nu
19 pta, p no. p Bar. in l. illicitas. in prin. de off. psid. Præterea † lex noua includit factum de pterito, qñ expectat pfectionẽ de futuro, sicut qñ statutum dicit, ꝙ filia dotata non succedat. nam locũ hẽbit in dotata ante statutum, si ille, qui dotauit, post statutum decessit, ſm Bal. in l. oẽs populi. de iust. & iure. in 7. col. ver. sed pone statutũ dicit, &c. & in l. illam. C. de don. & idẽ in simili uult Bar. in d. l. oẽs populi. in 5. q. & probatur ex no. p gl. ĩ cle. ij. ver. posterũ. de ęta. & qualita. & de hoc ẽt p Mod. in d. c. fi. de insti. in 5. fallẽ. ad illum tex. cũ concor. de qb. ibi p eos. idẽ ergo đ nupta añ statutũ, dũmõ hrditas, a qua excludit post statutũ đferat. Cũ ergo d. Io. Paulus nõ potuerit succedere D. Deiphebo, nec suus hæres eẽ, sequit, ꝙ castrũ cõcessũ p se & hrdib. & successorib. nõ põt ad illum pertinere, siue sit feudũ, siue nõ, qa si sit feudũ hrditariũ, nõ põt ad aliquẽ transire, qui nõ sit hæres, ut est dictũ in pcedẽtib. & si nõ sit feudũ, sed simplex donõ, transit solũ ad alios descẽdẽtes pximiores, q. extãt, & sint hrdes, & a quib. do. Bonifacius hẽt cãm, & vbi non sint de descẽdẽtib. reuertit ad dñm, a quo ẽt fuit inuestitus pdictus dñs Bonifacius. & ita de iure concludendum puto. Laus Deo.

A D D I T I O.

Quia Molin. alleg. in §. Cum ita, in quarta parte, num. 173. iactat se reprobasse hoc consi. Responde, ut ibi dixerit, ante nu. 175. Hie. Zanc.

S V M M A R I V M.

1 *Fraternitates contractæ inter principes habentes merum & mistum imperium ualent & habent vim legis.*

2 *Hæredum appellatione in feudalibus ueniunt masculi, & excluduntur fœminæ.*

3 *Vocati per nomen collectiuum cẽsentur uocati secundum gradus prerogatiuam.*

4 *Verba conditionalia disponunt, ne sequatur absurdum, quod remotior præferatur proximiori.*

5 *Minor summa enunciatiue prolata non includit maiorem, nisi taxatiue prolata.*

6 *Fæminæ regulariter non succedunt in dignitatibus etiam nõ feudalibus iurisdictionem habentibus. & nu. 9.*

7 *Reseruatio nihil noui iuris tribuit, sed tantum competens conseruat.*

8 *Verba narratiua in scripturis excedentib. centum annos, plene probant.*

10 *Consuetudo immemorabilis, quod stantibus masculis fæminæ non succedant, ualet, sicut & statutum.*

11 *Etiam si sit consuetudo unius familiæ tantum habentis potestatẽ statuendi.*

12 *Res propria recognosci potest ab ecclesia, in quam dominium transit sine traditione, secus a priuato.*

13 *Dominium sicut ipso iure transfertur ex donatione principis, ita etiam si donetur principi.*

14 *Bona existentia in territorio ab alijs non occupata, præsumuntur esse domini territorij.*

15 *Villa de iure communi nullam habet iurisdictionem, sed ciuitas.*

16 *Recipiens inuestiturvm non uidetur se obligare ad onus impositum. nisi probetur, quod illud subsit.*

17 *Alienatione prohibita non potest fieri infeudatio, aliàs prohibitus tenetur ad interesse.*

18 *Mala fides defuncti nocet hæredi, etiam de iure canonico.*

19 *Quis sit iudex in causa feudali, quando contenditur an sit masculinum, uel fœmininum.*

CONSILIVM XL.

PRO euidentia dicendorũ est præmittendum primo † ꝙ confraternitates factę inter illustr. principes in illis nominatos de iure sunt validæ, quia cum prædicti habeãt merũ, & mistũ Imperium, & ꝯñr ptatẽ legis condendæ, iuxta no. per Bar. & alios in l. 1. in prin. qđ quisq. iuris. tales fraternitates valent, & vim legis habere dñr, ſm Bar. in terminis in consi. 72. Ex facto proponitur, &c. Vbi concludit, ꝙ cõuentio facta inter quosdã nobiles super mõ succedendi inter illos, & ꝙ nulla mulier ab intestato, uel ex testõ succedat in terris eorum, valet, & ea rõne, quia talis conuentio hẽt vim legis, cũ tales nobiles haberẽt merũ & mistũ Imperium & potestatẽ legis condendæ. Et quãuis Bar. loquatur eo casu, quo expresse actũ fuit, ꝙ conuentio talis haberet vim legis, tñ est dicẽdũ, ꝙ idẽ uoluerint contrahẽtes in dubio, q̃uis illud nõ sit expressũ, ut pbatur ex no. p Bar. in l. penul. C. de dona. inter vir. & vxo. & in l. ciuitas. si cer. peta. & in l. Cæsar. de pub. & hoc præsertim procedit in casu isto rõne iuramenti præstiti, qđ hẽt uim clausulæ, ut actus valeat oĩ meliori mõ. l. cũ pr. §. filius matrem. de leg. 2. & no. Barto. & alij, in l. 1. §. si quis ita. de verb. obl. & de validitate ẽt nõ est dubitãdũ pp confirmationes Imperiales factas ex certa scientia, & in amplissima forma, ex quib. dictæ cõfraternitates conualidarentur, ẽt si fuissent inualidæ. l. 1. de consti. prin. & p no. per Bar. & alios, in l. & quia. de iurisd. omnium iudi. Et quia istud ẽ satis clarũ, & ita aliàs p me in alio consilio fuit conclusum, aliter non insisto. Et dictæ ẽt fraternitates sunt puræ & non conditionales, licet executio earũ cõferatur in euentũ futurũ & incertũ, videlicet, in defectũ lineæ masculinæ alterius partis, & p ut in simili etiã probatur in l. ubi ita donatur. de don. cau. mor. & per Ale. in l. si socer. §. Lucius. sol. matr. Quo præmisso dico, qđ fœminæ p dictas fraternitates a bonis, de quibus in illis tã quæsitis tũc, q̃ in futurũ quærendis, fuerũt exclusæ. Et hoc primum probatur ex prima societate seu confraternitate inita inter Federicũ & fratres ex vna, & D. Henricũ & alios facta pro se & suis hrdib. iuncta confirmatione Caroli, appellatione. n.
2 † hęredũ, pro quib. ẽt facta fuit dicta cõfraternitas, ueniũt oẽs descẽdẽtes masculi, ex quo in illo includuntur etiã feuda, per no. p Bar. & alios, in l. Gallus. §. ẽt si parente. de libe. & posthu. & Bal. in c. 1. si de feu. fuc. contro. inter dom. & agn. & in c. 1. §. & si clientulus. de aliena. feu. & probatur ex no. p gl. & Bal. in l. ẽt. in prin. sol. mat. cũ concor. sicut ergo quoad bona feudalia comprehẽsa in dictis confraternitatib. intelligitur de descẽdẽtib. masculis, ita est dicẽdũ quoad alia bona non feudalia, quia verbũ hæredis debet uniformiter capi quoad omnia bona de quibus ibi. l. iã hoc iure. de vulg. & pup. l. quamuis. & l. hrditatẽ. C. de impuber. & alijs substit. & p Bar. ad propositum ĩ l. Titio centũ. §. Titio gño. de ꝯd. & dem. in 2. col. Et ex hoc ẽt, ꝙ p descendentib. masculis fuit contracta ĩ dicta cõfraternitas, intentio ꝯhentiũ fuit, ꝙ descendentes ex utraq. parte pferentur fœminis, & licet hoc clare non exprimatur dicta confraternitate, istud tamen apertius declaratur in confirmatione Caroli, dũ in ea dicitur, ita ꝙ ipsi in posterũ ab vtraq. parte & utriusq. partis legitimi masculi feudales hęredes de corpore eorum nati & hrdes hrdũ, & psertim qui nunc sunt, uel in futurum erũt ppetuo legitimi & hrditarij cohæredes & participes feudorũ, legitimarũ possessionũ suarũ, principatuũ, comitatum, dominiorũ, terrarũ, gentiũ, bonorũ, eorũdẽq. pertinentiarum, quæ iam vtraq. pars habet, & ẽt posthac perpetuo acquirẽt, aut habebunt, quibuscunq. ẽt nominib. specialibus vocari possint, nullo excepto, esse, & pmanere dẽant & possint. Ex quib. uerbis appositis ad declarationẽ aut ampliationem confraternitatis, de consensu partiũ & ad petitionẽ illarũ, clare apparet, & cõstat, ꝙ masculi vtriusq. partis uocati sunt ordine successiuo & prout quisq. erit proximior, qm̃ uerbum illud hæredib. uel hrdes masculi, qđ exponitur pro descẽdentib. masculis, est collectiuũ, ex quo ueniunt omnes descendentes in infinitum appellatione descendentiũ, & sic sub illo comprehenduntur plures personę diuersorũ graduum. in auth. de hęre. ab intesta. in prin. & l. fi. C. de legi. hære. Ex natura igitur dicti nominis colle
3 ctiui pdicti † dicuntur uocati ſm gradus progatiuam. l. cũ ita §. in fideicommisso. de leg. 2. l. pcto. §. fratre. eo. tit. & l. fin. C. de verb.

verb.sig.& no.per Bar.& alios,in d.l.Gallus.§. quidam rectè. & in specie,qñ uocantur descendẽtes, ꝙ dictus ordo iter illos seruetur,voluit ẽt Are.& alij mod. in d.§.quidam rectè. ꝓ not. per Ang.in cõs.3 9.Cum insti.&c.qui loquitur de liberis,quorum appellatione ueniunt ẽt nepotes,& vlteriores.l.liberorũ. de ver.sign. Cũ igitur ꝑdicti descẽdẽtes vtriusq; partis uocẽtur ordine successiuo , & ꝓut q̃sq; est proximior,sequitur, ꝙ primo intelliguntur vocati descendentes masculi ipsius ꝑmortui, quia illi sunt proximiores,& illis deficientib.uocari & admitti debẽt alij descẽdẽtes alterius partis,& diuersæ lineæ seu agnationis,qui sunt remotiores.& istud est expressum ĩ c.1. de succeſſ.feu.vbi habetur, ꝙ vbi feudũ paternum peruenit ad unũ, ꝙ illo mortuo prius admitti debẽt illi,qui sunt eiusdẽ lineæ,& illis deficientib.uocantur illi, qui sunt alterius lineæ , quia isti sunt remotiores,& alij proximiores,dicit tex.Et propterea cũ uocentur descendentes masculi,non solum dñr uocati descẽdentes alterius partis lineę,sed ẽt per prius masculi eiusdẽ partis,de qua erat defunctus,si extant,ut probatur per prędicta , ex hoc ẽt sequitur, ꝙ fœminæ, q̃ concurrunt cum masculis eiꝰ partis sunt exclusæ ꝑ masculos, quia vocando masculos illius partis cẽsentur cõtrahentes voluisse fœminas de eadem parte excludere,arg.l.cum ꝑtor.in prin.de iud. & clare istud probat ex no.ꝑ Bar.in l.2.§.uidendũ.ad Tertul.ubi vult,ꝙ si ex forma statuti mater excluditur extantib.agnatis masculis , ꝙ ẽt auus maternus intelligatur exclusus , quamuis de illo non sit facta mentio in statuto,quia licet ex capite exclusiuo non intelligat exclusus,excluditur tñ ex alio capite inclusiuo agnatorum masculorum,quia cum aliquos uoco,ſm eum alios uideor excludere.d.l.cum prætor.& quantum ad propositum ẽt cũ illo trãsit Bal.Ang.& Alex.in l. illam.C.de colla. & idem ẽt probatur euidenter ex illis alijs uerbis eiusdem confirmationis,videlicet hoc mõ , ꝑcipue si casus eueniret, ꝙ dicti consanguinei nostri Baltasar & Guilielmus omnes,absq.legitimis masculis feudalibus de corpore eorundẽ nati decederent,& si masculos feudales de corpore eorũ natos hr̃des acquirerent, illiq. postea sine legitimis masculis de corpore eorũdem natis & feudalibus hæredib.morerentur,quoties & qñ illud contingeret,&c.Ex quibus verbis manifeste præsupponitur,ꝙ nedũ in defectu masculorũ unius partis alij de altera parte uocantur,sed ꝙ ẽt masculi illius partis,de qua erat defunctus,si extant,prius uocantur, & nedũ sub ꝑdicta confraternitate,& illius confirmatione includuntur bona feudalia,sed etiam allodialia, & colligitur a ꝑte ex uerbis prædictæ confirmationis relatis supra. primo loco.Et ꝑdicta ẽt rõne confirmãtur . Nã deficientib.masculis ex una parte tã cõfraternitate q̃ confirmatione eius uocantur nedum ꝯhẽtes alterius partis,sed ẽt eorum hr̃des, aut legitimi hr̃des feudales,quorum hr̃dũ appellõne hoc loco ueniũt solum descẽdẽtes masculi, per ea q̃ superius dixi.si ergo dicta bona in defectũ masculorum vnius partis vadunt solũ ad masculos alterius partis, & ab illis fœminæ dictæ alterius partis ꝑ masculos excludũt,multo magis, uel saltẽ eadẽ rõne si post mortẽ extãt masculi ex illa parte,de qua erat defunctus , nõ debẽt ad dicta bona fœminę eiusdẽ partis cũ masculis cõcurrere,& cũ eis simul admitti,uel illis præferri,sed per dictos masculos excludi, sicut & alio casu, quia intentio contrahentium nõ fuit conseruare dicta bona magis inter masculos uocatos in defectum vnius partis quam inter masculos de illa parte, de qua erat defũctus, & ideo dicendum est, ꝙ per uerba dictæ confirmationis superius relata dicantur uocati descẽdẽtes utriusq. partis ordine successiuo,& prout quisq. est proximior,& fœminas per illos excludi,& sic quod masculi illius partis,de qua erat defunctus, soli, & exclusis fœminis prius admittantur , & post illos extinctos succedant masculi alterius partis , & prout etiam in fortioribus terminis probatur ex no.per Pe.de Anch.in cons. 26.Non seruato ordine dubiorum,&c.vbi uult,quod ex quo testator substituit duos antiquiores de domo & progenie,qđ non intelligantur uocati tantummodo antiquiores , nec ꝙ ad illos solum restringatur restitutio,sed etiam ꝙ duob.antiquiorib.exclusis deuoluatur ad duos antiquiores ĩ infinitum , sicut qñ fideicommissum relinquit familiæ,quo casu uocantur proximiores gradatim & successiue.d.l.cum ita.§.in fideicomm.& d.l. peto.§. fratre. quia testator in casu prædicto habuit respectũ ad domũ & ad agnationẽ,ut ipse probat ĩ d.ꝯs.& q̃a ſm eũ censetur habuisse respectum ad agnationem, & vt bona cõseruentur in illa,ideo vñr ꝑdicti vocati ſm ordinem ꝑdictum,vñ quia in casu nr̃o ꝯtrahẽtes habuerunt respectum ad masculos, & ꝯstat,ꝙ voluerũt , ꝙ bona hmõi conseruarentur inter masculos,tamen per ꝑdicta & per masculos solum posuerunt in conditione,dicendum est,ꝙ ꝑ illa verba superius relata:ex q̃bus vocantur descendentes masculi ex vtraque ꝑte , dicantur voluisse ipsi contrahentes inter masculos utriusque ꝑtis seruari dictum ordinem successiuum ad exclusionem omnium fœminarum,& per consequens ꝙ masculi illius partis, de qua erat defunctus,ꝑferantur fœminis eiusdem ꝑtis,& etiã masculis alterius partis.Et ꝙ masculi dicto mõ ꝑferantur, videlicet, tam fœminis eiusdem partis,quam etiã masculis diuersæ partis probatur etiam ex secunda confraternitate contracta inter duces Saxoniæ & alios principes Hassiæ ex una,& d. Marchiones in Brãdẽburg ex altera,tam de bonis iam quęsitis , quã de quærendis in futurum per eos,& per hæredes de corpore eorum natos feudales,ita ꝙ si cõtingeret alteram ꝑtiũ ex eis vel suos feudales de corpore eorum natos hęredes post eos in posterum de hærede in hærede mori , atque decedere sine masculis legitimis de corpore eorum feudalibus , ac hæredib.ex tunc illius præmortuæ partis electorii principatus, & dominia cum terris & gentibus q̃ nunc habent , aut eos vel de corpore eorum natos feudales hæredes sui in posterum acquirẽt omnibus modis ad partem superstitem,& eius feudales de copore suo natos hæredes plene & integre ad hæreditarium ius pertineant,ex hoc igitur apparet,ꝙ post mortem ultimi masculi unius ꝑtis uocantur alii de alia parte ad bona ꝑdicta plene & integre,& propterea masculi dictæ ꝑtis deficientis cẽsẽtur etiam inter se uocati,donec extant,& ꝑ ꝯñs fœminæ eiusdem ꝑtis sunt exclusæ,sicut dicimus, ꝙ quando substitutio fit post mortem ultimi decedentis in tota hæreditate,ꝙ intelligũtur omnes prius admuicem substituti,per tex.no.in l. Titia Seio.§.Seia libertis. de leg.2.ſm communem intellectum Dy.& Bar.ibi,& aliorum in l.hæredes mei.§.cum ita.ad Tre. idem ergo & isto casu,in quo post mortem ultimi uoluerunt contrahentes,ꝙ bona integre perueniant ad aliã partem , qđ verbũ totam ſm Pau. de Cast. & Mod.in authẽ.sed cum testator.C. ad leg.Falc.& ꝯñr masculi illius partis dicuntur etiam ad dicta bona uocari & fœminis præferri,per no.per Bar.in d.l. 2.§.uidendum. ad Tertul.& istud clarius constat ex uerbis illis sequẽtibus eiusdem confraternitatis,videlicet tamẽ interim quo masculina proles ex nobis supra nominatis principib. aut ex nr̃is rectis legitimis de corpore nostro natis feudalibus hæredib.in humanis fuerit aut uixerit,tunc eo casu altera pars alterius hęreditate uti non dẽat,sed talem quiete & pacifice absque impedimento in terris suis, gentib. & regimine permanere permittat,eãque defendere & tueri,&c.& sic disponunt,ꝙ ꝓle eorũ masculina uiuente , altera pars nõ admittatur,sed talem,s.prolẽ masculinã sine impedimento in terris suis permanere ꝑmittat,& per hoc manifeste declarat,ꝙ proles masculina vnius & eiusdem partis in dictis terris dẽt permanere, & fœminas eiusdem partis, & alteram partẽ excludere, & vere hoc loco istud aperte reperitur expressum & decisum. Et pro ista parte aliàs etiam consulendo adducebam aliam rõnem,q̃ ẽt nunc placet. Nam masculi cuiuslibet partis sunt positi in cõdõne , & licet regulariter non dicãtur uocati,per no.per gl. communiter approbatam in l.Lucius.de hęr.insti.ex uerbis tamen condõnalibus ex tacita & coniecturata mente disponentis uocantur,ſm Soc.in l.cum auus.in fi.de cond.& demon.& ꝓbat in l.deniq; §.interdum.de pec.leg.in l.Proculus.de usufru.leg.& l.pen.de colla.in quib.iurib.probatur,ꝙ uerba condõnalia disponunt, & hoc solum procedit ex tacita mente disponentis,secundum Bart.in l.ex hac scriptura. de don.& de qua mente in casu nr̃o constat ut etiam tunc dixi, quia si uoluit disponens fœminas unius partis excludi per masculos alterius partis, multo magis uerisimiliter uoluit,& excludi ꝑ masculos eiusdem partis proximiores,& quib.magis debent bona,aliàs sequeretur,ꝙ masculi remotiores in hoc essent melioris cõdõnis, quam masculi proximiores.ꝙ est absurdũ & incõueniens.l.Publius.§.j.d. cond.& dem.ideo ut euitetur istud, ꝙ inconueniens reputa[t] 4 verba † conditionalia disponunt isto casu.contra propriã naturam, sicut etiã pro dicto absurdo euitando aliàs recedimus a verbis

a verbis & a proprietate verborum contra regulas iuris.l.non aliter.in prin.de leg.3.ut probatur not.ꝑ Bart.in d.l.Gallus.§. etiam si parente.& Pa.de Cast.cons.79. Casus iste frequenter contingit,&c.& in l.1.C.de cond.inst.& ꝑ Bar.in l.quidam re legatus.in fi.de reb.dub.& ꝑ Ale.in l.sed si hac.§. liberos.de in ius vocan.præterea si voluit disponens bona hmói conseruari inter masculos illius partis,de qua erat defunctus, dicta bona quę illis erant magis debita,conseruari,& fœminas eiusdẽ par tis a dictis bonis excludi,d.l.Publius.§.1. Et ꝙ ista fuerit inten tio partium,adhuc manifeste colligitur ex ultima confraterni tate,seu potius admirabili compositione,in qua narratur primo,ꝙ confraternitatem prius contraxerunt hñdo expressam relationem ad illam, & deinde ꝙ duo comitatus peruenerunt ad Gu.tertium,mediante eius mr̃e,& ex materna successione Et ꝙ idẽ Gu. tertius expresse fatetur eo mortuo sine filiis masculis ex dicta præcedenti fraternitate peruenire debere ad alios principes nominatos in dicta ultima compositione,inter quos fuit etiam Guil. secundus, & quo viuente alii principes de alia parte ex fraternitate ꝑdicta non poterant venire.Si ergo hoc fatetur Guil.tertius,sequeretur primo,ꝙ ex tali cõcessione ꝓbatur,ꝙ Guil.secundus est vocatus ex dicta præcedẽti fraternitate,sequitur & secundo ꝙ ꝑ illam ꝓbãt,dictos duo comitatus contineri sub eadem confraternitate. Et q̃ concessio Gul.defuncti nocet d.Eliabeth sorori & heredi suæ,q̃ cum sit hæres illius,ut ipsa fatetur,non potest uenire contra factũ & confessionem defuncti.l.cum a matre.C.de rei uend.& l.vẽditrici.C.de reb.ali.& ex hoc capite,videlicet,q.a d.d.Elisabeth non põt venire ꝯ ꝯfessionem fratris,non põt nec hæres illiꝰ se fundare in aliqua protestatione per eã facta in instrumẽto do tali,& q̃ etiam ex alia cã illi prodesse non pt̃,ut dr̃ infra.Nec ex hoc,ꝙ facta sit mentio solum de dictis duob.comitatib.dr̃ cõ fraternitas ad illos,tm̃ restringi,& alia omnia bona ab illa excludi,quoniam tunc noua confraternitas non fuit ꝯtracta,sed solum de nouo fit promissio certarum quantitatũ,ex urbanita te potius aliorum principum,quam ꝙ ad hoc cogerentur ꝑci se,uel causatiue,& confitetur Gul.aliam cõfraternitatem fuisse contractam,& ꝙ uigore illius dicti duo comitatus erant ꝑuenturi ad dictos principes post mortẽ suã,ex hoc ergo ꝙ cõfiteatur,hos duos comitatus in ꝑcedenti confraternitate cõtineri,per hoc tamen non sequitur,ꝙ ipse & alii principes uideantur fateri alia plura bona non contineri in dicta priori confraternitate,per no.in l.rõnes.C.de proba.& in l.si quidem.C.de transact.ubi hr̃,ꝙ quando fit mentio enunciatiue de minori

5 † summa,ut quia creditor fatetur se dẽre habere decẽ,non tñ ex hoc videtur fateri,ꝙ non dẽat habere plus, uel quod non debeatur summa maior,nisi de illa summa minori facta sit mẽtio taxatiue,& tanto magis ꝑdicta ꝓcedunt,ex quo dicti principes in hac vltima fraternitate,aut potius amicabili compositione conueniunt,& protestati sunt,quod in aliis ꝑcedẽtes cõfraternitates remanẽt saluæ & illæsæ. & sic per dictam ꝓtestationem patet,ꝙ noluerunt ab illis recedere, sed ius suum ꝯseruare.l.si debitori.§.1.quib.Mod.vel hypo.solui. nisi quantum est respectu dictorum bonorũ comitatuum, casu quo nõ soluerẽt quãtitatẽ ibi expressam dictis sororib.Gulielmi, & ad q̃ soluendam se dicti principes obligauerunt,non quidẽ simpliciter,sed pro paterna,materna, & fraterna hæreditate,bonisque & successione eorundem cum sufficienti & necessaria re nunciatione,quam pro se, & suis hęredib.facere dẽant. Vñ si dictam renunciationem fecissent dictæ sorores,ab oĩb. bonis mobilib.& immobilib.existentib.in hæreditatib.prædictis remansissent exclusæ,& fieri hr̃des non potuissent,& vbi aliquã ex prædictis hęreditatib.prius adiuissent ꝑꝑ dictam renũciationẽ sequẽtẽ de dictis hæredit.nihil petere possent, & si quid apud eas inueniretur,restituere tenerentur, facta eis solutiõe dictę quantitatis,& quæ in hunc euentũ fieri debuisset.l.ex placito.C.de rer.permu.& vbi ꝑdicti principes fuissent in mora soluẽdi,reseruatũ fuit ius dictis sororib.in prædictis hæreditatib.Et ex prædictis respondetur ad aliud.s. an ciuitates emptæ per comitem Cazenellẽbogesem excludantur a dicta fraternitate præcedenti per nouissimam compositionem,in qua fit solum mensio de dictis duob.comitatibus,quasi ex hoc dicantur alia bona separata a dicta fraternitate,&.est dicendum sine dubio per prędicta,quod alia bona non sint separata a dicta fraternitate,sed ꝙ possint sub illa contineri, & idem eadem rõne est dicẽdum de alijs ciuitatib. dederunt literas reuersales, vt.s. dicatur sine dubio contineri sub dictis fraternitatib.ẽt si probaretur illas allodiales,& quæ ex ultima compositione nõ dñr a dictis fraternitatib.separatæ, nec exemptæ per prædicta. Et vbi dictæ sorores nolint renunciare dictis hr̃ditatib.adhuc nõ possunt admitti ad dictos duos comitatus, quia in illis d.Gulielmus solus successit,& de iure etiam cõmuni sorores exclu-

6 sit,q̃ † maxime masculis extãtib.nõ succedũt regulariter in dignitatib.ẽt nõ feudalib.hñtib.administrationem & iurisdictionem,ꝭm Bar. in l.2.de reg. iur. nisi ꝭm eũ princeps habilitasset mulierem ad dictã dignitatẽ cũ clausula nõ ob.vel nisi consuetudo aliter se haberet.l.fi.C.de arb.& idem vult Bar.in l.1.C.de mulie.& in quo loc.lib.11.col.2. & idẽ ẽt tenet Sali.& Pau. de Cas.in d.l.fi.C.de arb.& Imo.in c.significauerunt. de referi.alleg.c.dilecti.de arb.& Abb.& ibi vult, ꝙ fœmina nõ succedat masculis extãtib.& prout ẽt aliàs dixi in alio consi. Et pro hac parte nunc ẽt allego gl.in c.vbicũque.de pæn.in 6.quæ vult,ꝙ licet aliàs appellatione posterorũ ueniant regulariter tam fœminæ quã masculi, qñ tñ agitur de dignitatib.& honorib.non veniunt fœminę,& sic presupponit, ꝙ ad fœminas non pertineant,& ꝙ ad illas admitti non debeant.& hoc tanto magis ꝓcedit,si consuetudo generalis sit in Germania,ꝙ non succedãt fœminæ extantib.masculis.c.cum ecclesia Vulterana.& ibi per Abb.de elec.& non est dubiũ,ꝙ cõsuetudo in hoc ualet, sicut ualet statutum,ꝙ fęminæ non succedant.Quia ergo dictæ sorores a dictis comitatib.semel fuerunt exclusæ, & in patrimonio fratris dicti comitatus esse cęperunt.l.sed si plures.§.fin.de vul. & pup. & sic quoad dictos comitatus dicitur nunc agi de hr̃ditate fratris & non matris earũ,in qua esse desierunt,post q̃ frater earũ in dictis comitatib.solus successit, & prout etiã in specie dñt Doc.maxime Cu.Ro.& Alc.ĩ l.1.§.veteres. de acq. pos.& quia ẽt excludũtur a comitatu Cregẽbani,& Nida,in dictis comitatib.acquisitis ꝑ Lodouicũ. Si aũt Caius successerit solus,ex his sequitur,ꝙ mortuo postmodum Gulielmo tertio sine filijs,non possunt dictæ sorores ad dictos comitatus redire,& tanquã hr̃des matris uel patris,quia cũ semel per fratrem fuerint exclusæ,remanent perpetuo exclusæ,ꝭm Bald. in c.1.§. cum autẽ.in tit.epis.vel abb.& in auth.sed & si quis.& in l.in q̃bus.C.de sec.nup.Nec ob.ꝙ d.Elisabeth,qñ renũciauit hæreditati paternæ,& maternę,reseruauerit sibi regressum ad bona paterna & materna,casu quo fr̃ suus & eius filij masculi decederent sine filijs masculis, quia sibi aliqd̃ ius non cõpeteret in dictis comitatib.extãte fr̃e masculo,ut dictũ est,nihil ei tribuit de nouo dicta protestatio, sed solũ potuisset in suo statu cõser

7 uare ius,si † qd̃ sibi prius cõpetijsset,ꝭm Iac.But.& Ange. in l. omnes.C.de præscr.30.vel 40.anno.ꝑ illũ tex.& per l.scripturas.C.qui potio.in pig.habeã.& in auth.quas actiones. in fin. C.de sacrosan.eccl.& idem tenet Bal.& Ang.in l.fi.C.de tẽpo. appe.ubi dicũt,ꝙ ꝑ talẽ reseruationẽ non datur nouũ robur, nec aliqd̃ ius de nouo acquirit,& iõ do. Elisabeth ex tali reseruatione mortuo fratre non potuit ius de nouo acquirere,sed si qd̃ ius sibi prius cõpetijsset,conseruari potuisset, & prout nõ poterat cõpetere extãte fratre, vt dixi. Nec etiã potuit tanquã hæres fratris,& sic ex nouo iure superuenienti in dictis comitatib.succedere,quia ꝑꝑ fraternitates prius tractatas cũ patre, & fratre suo excluditur a dictis comitatib. ꝑ alios principes cõprehensos in dictis confraternitatib.& sic ꝑ Gul.ꝭm fratrẽ patruelem defuncti cõprehensum in confraternitatib.ꝑdictis,& perinde ac si ꝑ statutũ fuisset ab intestato exclusa extantib.ꝑdictis,prout excludi potuisset, uel dictos comitatus eis reliquisset. Et sic ex ꝓmisis omnib.cõstat,ꝙ D.Elisabet & eiꝰ filius ex persona matris ad dictos comitatus mortuo fr̃e sine filijs admitti non potuit tanquam hęres.d.Annæ,nec tanquam hæres Gul.fratris sui,& ꝙ ipsa a dictis comitatib.omnino excluditur ex alio capite, quoniam de illis fuit iure feudi inuestitus Gul. secũdus,casu quo alter Gul.tertius decederet sine filijs illo volente & consentiente.Quia ergo frater d.do.Elisabeth consensit & uoluit,ꝙ in hunc euentũ dicti comitatus peruenirent ad dictum Gul.ꝭm: ꝑdicta dña cogitur in hoc factũ defuncti approbare,cũ sit hæres illius, ut est casus expressus in d.l.cũ matre.C.de rei uendi.& non admittitur etiam dicta domina ad comitatũ de Cazenellenbogeñ. quia fuit feudũ, ut probatur ex

literis

literis cōmitum Palatinorū,& ex cōcordia co.Io. in quib. hoc
8 narratur,& q̄ verba † narratiua scripturarū antiquarū,& q̄ excedūt centū annos,plene probāt ēt inter alios,p not.p Bal.& alios post eū,in l.cū aliq̄s.C.de iure delib.& p Doc.i c.cū cām p illū tex.de prob.& facit.c.olim.de cēsi.cū gl.in uer.instrumētis,q̄a ad feudū nō admittit fœmina,vt dicetur infra, nō p̄t dictū comitatū petere,ēt si illustr.D.Philippus non esset de comprehēsis in inuestituris illis antiquis,quia quoad dictam dn̄am cui ius etiam non cōpetit,liberas ædes hēt.l.loci corpus.§. cōpetit,si serui.vendi.& eadem rōne nō potest admitti ad comitatum Dietz,quia est feudū ecclesiæ, & priuilegium olim concessum co.de Dietz,q̄ non extantibus filijs masculis ex eo posset filia eius primogenita in illo succedere,quia fuit p̄sonale, non porrigitur ad alias mulieres.l.1.de consti.& l.q̄a p̄sonale. sol. mat.& q̄a fuit ɔcesū filię & nō sorori,& q̄ fuit tanq̄ filia exclusa p superexistentiā fratris.Et ex p̄dictis ēt dat̄ rn̄sio ad vnum aliud,de quo q̄rit̄,vc3,an casu, quo comitatus de Cazenellembogen,eius castrū nō esset feudalis.d.D.Elisabeth debuerit p̄ferri in dicto comitatu virtute vltimæ fraternitate seu ɔpositionis & reseruationis illi factæ in bonis p̄rnis,maternis,& fraternis,casu quo t̄pe statuto sibi soluta nō fuerit quantitas quinquaginta mille florenorum.Nec ex iam dictis satis aperte constat, q̄ p̄dictæ dn̄ę nullum ius de nouo fuit quęsitum ex dicta reseruatione, q̄m ēt ante dictā fraternitatē dicta dn̄a iam a dicto comitatu fuerat p fratrē de iure cōi p̄petuo exclusa, & ad dictū comitatū nō potuisset fratre eius decedente sine liberis, ēt si p̄dicta vltima fr̄nitas & cōpositio inter dictos fratres principes facta nō fuisset,vn̄ p dictā reseruationē nullū ius de nouo eidē dn̄æ fuit quæsitū, q̄a intelligitur sibi reseruatus regressus ad bona p̄rna,materna,& fraterna sub ɔdōne,si ius aliq̄d illi prius cōpetebat & nō aliter,nec alio mō, nō aūt facta intelligitur ea intentione vt dictæ dn̄æ ius aliq̄d quęratur de nouo, p no.p Iac.But.& Bal.in d.l.oēs.C.de præscr.3 o.vel 40.anno. Et si per dictam protestationē non intelligitur recessum a confraternitate præcedenti,cuius vigore dicta d.Elisabeth nō potuit fratri suo in dicto comitatu,nec in alijs dignitatibus,& iurisdictionib.succedere, ut cōclusū est in p̄cedētib.& casu etiā quo voluissent dicti principes a dicta p̄cedēti confraternitate eo casu,quo nō soluissent.d. dn̄æ Elisabeth quātitatē p̄dictam recedere,tn̄ adhuc illa nō potuisset admitti,quia a dicto comitatu excludebat̄ de iure cōi extantib.agnatis fratris sui p̄mortui,q̄a,vt ēt dictū est,fœminæ de iure cōi nō sunt capaces taliū dignitatū habētiū iurisdictionē,& administrationē,p not.per Bar.in d.l.2.de reg.iur.Nec p hoc,q̄ esset renunciatū uni iuri .i.dictæ confraternitati,quoad dictum comitatū intelligeretur renunciatum alteri iuri cōpetēti illustr.D.Gul.secundo de iure communi.l.nec is.§.fi.cum ibi no.de acq.hær.& l.1.§.sed videndū.de suc.edic.& similiter iuri quæsito Gulielmo secundo in dictis comitatib.ex inuestitura feudali ɔsentiente & volēte fr̄e.d.Elisabeth nō p̄iudicauit dicta reseruatio q̄a p̄dictæ inuestituræ nō fuit renunciatū,nec illam pōt impugnare dicta dn̄a hæres fratris,immo cogit̄ illā approbare.d.l.cū a matre. Præterea in hunc casum,quo non soluat̄ dicta quātitas,actū est, q̄d saluū sit sororib.d.Gulielmi tertij,ius,petitio,& actio p̄rnorū m̄rnorū,& fr̄norum h̄rditatum & bonorum,prædicti aūt comitatus nō deferuntur iure h̄rditario,sed alio iure.ca. licet. de uoto.cum ibi nota.& quamuis loquatur ille tex.in regno , locum etiam hēt in comitatu,s̄m Doc.& maxime Abb.ibi.& in
9 d.c.dilecti.de arbi.qui vult,q̄ non † succedat fœmina in comitatu extantib.masculis,& quę cum illis succederet,si iure h̄rditario deferret̄ comitatus.l.maximum uitium.C.de libe.p̄te.Et probatur ex p̄missis,dū fuit dictū,q̄ mulier in tali dignitate q̄ iure nō pōt succedere,p no.p Bar.i l.2.de reg.iur.& p no.in l. fi.de arb.cuius ɔ̄rium esset dicēdū,si iure h̄rditario ɔpeteret,d. l.maximum vitiū,& ex hoc ēt ad aliud est rn̄sum.Et q̄.d.Elisabeth non fuerit quæsitū aliq̄ ius ex dicta ultima ɔpositiōe, ex alio p̄bat̄,q̄m facta fuit ea absente, & q̄ postmodū illi non cōsensit,sed expresse ɔtradixit,iō,ea nō ratificante, non potuit ei aliq̄d ius q̄ri,p no.in l.si ego.de neg.gest.& quia non pōt se ex eo fundare, q̄d nixa est impugnare.l.Papinianus.§. meminisse.de inoff.testa. & regula , ex eo.de regu.iur.in 6. ideo stante tali contradictione,& impugnatione dictæ dn̄æ prędictus Gulielmus secūdus non fuit in mora soluendi dictam quantitatem, quia ex quo constabat per dictam protestationem,q̄ non erat acceptura dictam pecuniam,non fuit in mora, si eam realiter non obtulit,per no.in l.fi.de in integ.resti.& p no.p'Cu.Pau. de Ca.& Alex.in l. qui Romæ.in prin. col. 1.de verb.ob.& per Alex.in l.1.§.item si ita.ad leg.falc.si ergo non fuit facta mora in soluendo,non fuit purificata cōditio,sub qua reseruatur dictæ dominæ regressus ad bona p̄rna,m̄rna,& fraterna, & per
10 ɔn̄s ex tali reseruatione ius illi nō potuit quæri. Et † prædicta multo magis procedunt stante consuetudine tanti temporis, cuius initii memoria non sit in contrarium,q̄ fœminæ ex Lātgrauijs Hassię non succedant extantib.masculis in principatibus & comitatibus aut dignitatib.habētib.administrationem, quia stante tali cōsuetudine,& hmōi bona non sunt h̄rditaria, nec iure hæreditario deferuntur.Et iō licet.D.Elisabeth sit hæres fratris,& ita sit pronunciatum,tn̄ dicta bona quo ad illam sunt extra hæreditatem,& p ɔn̄s reseruatio,q̄ facta fuit ad h̄rditatem fratris,illa non comprehendit p̄p dictam consuetudinem,quæ dicta bona separauit ab hęreditate,& de cuius ualiditate non est dubitandū, q̄a consuetudo tanti tēporis hēt vim priuilegii.c.super q̄busdam.§.præterea,de verb.sign.& l.hoc iure.§.ductus aquę.de aqua quoti.& æsti. Et quia hoc ēt fieri p̄t per statutum s̄m omnes in d.l.maximum uitium.& in l. venia. C.de in ius vocan.cum concor.& quæ consuetudo non differt a statuto penes causam efficientem,per no.per Bar.in l.de quibus de legib.ver.quæro nunquid de eē consuetudinis , &c. & Bal.in l. 1.C.quæ sit longa.consue.in 2.col.& per Bar.in l.cunctos populos.C.de summa Tri.circa med.uer.sed posset dubitari de tali q̄ōne,&c.vbi præsupponit,q̄ cōsuetudo, ut primo genitus succedat,quæ est in Anglia,valeat, ergo ualere etiam pōt,q̄ mulier non succedat in dictis bonis, sed q̄ sit dote con-
11 tenta,& non minus valet,quamuis talis † consuetudo non sit ḡnalis,sed in una familia tantum,per no.per Io.Andr.in addi. Spe.de instr.editio.§.cōpendiose.uer.sed nunquid. in addi.parua,& Ang.& Imol.in l.3.ff.de testa. qui dn̄t, q̄ consuetudo vnius casatæ uel familiæ pōt derogare solennitati iuris.& idem tenet Ang.in l.fi.C.de testa.q̄n talis progenies habet Imperiū, & sic habet p̄tātē statuendi,sicut h̄re dr̄ in casu nostro,& seq̄t̄ etiam Ale.in l.si non speciali co.ti. & non solum uigore dictæ consuetudinis excluduntur fœminæ a bonis quæsitis per Lātgrauios Hassiæ,sed ēt per comites de Cazenellembogen.quæ deinde peruenerunt ad Gul.tertium Lantgrauium, quia desierunt eē bona dictorum comitum,& per successionē dicti Gulielmi facta sunt bona,& de patrimonio illius.d.l,sed si plures. §.filio.de uulg.& pu.& no.gl.& Doc.communiter in l.1. §.veteres.de acq.poss.& ibi in specie Ro.hoc decidens, q̄ si ex forma statuti excludātur filii a successione patris per superexistentiā filii masculi.& ille successerit patri,ac deinde decesserit superstite sorore proximiore,q̄ illa poterit succedere fratri in boni etiam paternis peruentis ad fratrem , quia postquam ille successit patri desierunt esse bona p̄rna.& facta sunt bona, & de patrimonio fratris,per no.per gl.ibi,& per d.§.si filio. cū quo transit Ale.& Mod.& idem uoluit Ang.in cons.52.dn̄s Gallus &c.& non tantum in prædictis confraternitatib.continentur bona immobilia,verum etiam allodialia,ut dixi sup.& maximi pertinentia ad tuitionem,& defensionem bonorum immobilium,prout sunt arma in castris & fortalitiis posita, & ad hoc destinata,& alia similia,puta artelaria . ut clare vr̄ probari ex confirmatione primæ fraternitatis Caroli,ex qua descendētes utriusque partis perpetuo efficiuntur æquales,legitimi, & h̄ditarii,& cohæredes,& participes feudorum, & legitimarum possessionum,suorum principatuum comitatuū , dominiorū terrarum,gentium,bonorum eorundemque pertinentiarum &c.Nam appellatione bonorum de quib.fit mentio vltimo loco,veniunt sine dubio tam bona mobilia quam immobilia. l. bonorum.de uer.sign.l.nam quod.§.fi.& l.si lega.§.j. ad Treb. & quia bona mobilia,quæ sunt ad tuitionem & defensionem bonorum immobilium, sunt de pertinentiis eorum,de quib. pertinentijs fit mentio,nedum in dicta confirmatione, sed ēt fraternitate,secundum Inn.in c.cū ad sedē.de rest.spo.et Bal. i c.1.de ca.qui cur.vē.iō dicta bona mobilia deputata ad rē immobilē dicuntur immobilia.c.nulli.de reb.ecc. non alie. & ibi no.& l.3.de diuer.& temp.præsc.Excluditur etiam d.Do Elisabeth,& filius eius ab omnib.bonis comprehēsis in dictis fraterni-

ternitatib. ex alio, uidelicet, quia principes, de quib. in illis, premisere, & simul ac cōi consensu iure feudi fuerunt bis inuesti ti de dictis bonis a Cæsare, & etiam de aliis, & ut in illis succedant, nam uel pars illorum prius non fuissent feudalia sed allo dialia effecta, tamen sunt de nouo feudalia etiam respectu illius, ad quem prius pertinebant pleno & proprio iure, ꝑ no. ꝑ Bar. & alios in l. si rem aliquam. de acq. pos. ubi concludit, ꝙ q̄s † pōt inuestiri de re propria, qn̄ illā scienter recepit tanq̄ rem ꝓpriam, & eo casu, quo ipso iure & sine traditione dominium potuit quæri ipsi concedenti, ex quo infert, ꝙ si quis sciēter rē ꝓpriam conduxit in emphyteusim ab ecclesia, q̄ concessio ua let, quia ex hmōi receptiōe resultat tacita donatio ex parte re cipientis & conducētis in ecclesiā, & in quā ex solo titulo dictę tacitæ donationis potuit transferri dominium ipso & sine tra ditione. l. fi. C. de sac. san. ecc. q̄uis ēt, ꝑm Bar. si dictā rē propria ab alio priuato recepisset, quia tunc ex ficto titulo donatiōis, & ex ficta traditione non fuisset in illū translatū dn̄iū, ꝑ no. ī l. j. C. de do. prōi. ꝙ āt in casu nr̄o dicti principes & Gul. ēt scd̄ & tertius dicta bona ꝓpria & allodialia scienter receperint in feudū ab imperatore, & ꝙ tāq̄ de reb. propriis fuerint inuesti ti probat̄ ex dictis inuestituris, vn̄ ex illis dr̄ tacita donatio fcā principi. inuestienti de dictis bonis proprijs, & ex illa traslatū 13 ipso iure fuit † dn̄iū in dictū Cæsarē, sic ēt ex ꝯtractu suo, pu- ex donatione principis dn̄iū ipso iure transfert̄ in alterū, & in donatariū, ut tenēt multi, quos refert Ias. in l. quoties. C. de rei ven. & in l. ciuitas. si cer. pet. & pro qua opi. alle. illam rōnē, q̄a sicut trāsfert̄ ꝑ legē, ꝑm Bal. in l. j. in 1. not. C. cōm. de le. & ī d. l. fi. C. de sac. san. ec. & alios Doc. in c. cū dilectus. de cōsue. ita ēt dēt dn̄iū trāsferri ipso iure ex ꝯctu principis, q̄a talis ꝯct⁹ hēt uim legis. l. pe. C. de do. inter vir. & vxo. & ibi no. Bar. & ꝑ eū ī l. Cæsar. de publi. & d. l. ciuitas. & Bal. ī l. 2. C. de hær. vel actio. uē. Bal. & Pa. in l. 1. in prin. de cōst. prin. cū cōc. de q̄b. ꝑ Mod. in d. l. ciuitas. & ex qua rōne infert̄: ꝙ ēt ex cStractu celebrato cū principe ad cōmodū eius, puta donationis, trāsfert̄ ipso iu re dn̄iū in principē, quia talis contractus nō minus hēt vim legis in fauorem principis, q̄ ad fauorem alterius, quia non dēt claudicare. l. Iulianus. §. si quis colludēte, de ac. emp. ex quib. se quit, ꝙ bona olim allodialia, de quib. agitur, effecta sūt feuda lia, per no. per Bar. & Doc. in d. l. si rē aliquā. & ꝑ ꝯn̄s in illis fœ minæ non succedūt. c. 1. in pri. & §. filia. de suc. feu. & c. 1. de nat. suc. feu. Nec ob. si dicatur, ꝙ ex dictis inuestituris non potuit Gul. tertius præiudicare sorori suæ, nec ēt princeps p̄sumitur illi uoluisse præiudicare. l. 2. §. merito. & §. si quis a principe. ne quid in loco pub. & c. q̄uis. de rescr. in 6. q̄a, ut ex iā dictis sæpius constat. D. Elisabeth nullū ius de præsenti ꝯpetebat, nec in futurū cōpetere poterat, ex quo semel exclusa fuerat, & ubi speraret & sperare potuisset admitti posse post mortē fratris ad comitatus mr̄nos, ex quo tn̄ facit, & dicit se hr̄dē Gulielmi fratris sui, cogitur illius factū approbare, nec pōt contra illud uenire. d. l. cū a mr̄e, & bona īmobilia possessa ꝑ dictū Hul. ter tiū inter fratres principatus Hassiæ, & comitatus. ita ꝙ intentio. D. Philippi respectu dictorū bonorū de iure dr̄ eē fundadata, Nā ex quo fuit dn̄s territorii, ex hoc dr̄ habuisse dn̄iū agrorū, & rerū immobiliū existētiū in territorio, si non fuit ab alio occupata, quia nihil aliud est habere dn̄iū territorii, q̄ hr̄e dn̄iū vl̄itatis agrorū existētiū in territorio, ut probatur in c. cū Bertoldus de. re iu. in ver. cū vniuersitate, & in c. 1. §. itē si q̄s. 1. 14 rū. q̄b. mod. feu. ami. & idē † bona existētia in territorio, si nō sint ab aliis occupata p̄sumuntur eē illius, qui est dn̄s territorii, ꝑm Pa. de Ca. & So. in l. j. in prin. de acq. pos. & eadē rōne illa, quæ sunt in territorio, & possidētur ꝑ dn̄m eiusdē territorii, dn̄r possideri tanq̄ bona vl̄itatis, & tanquā ꝑtinentiæ terri torii, & ex eadē cā, si non apparet, ꝙ ex alia cā, particulari possideātur ab illo, vel ꝙ alio priuato prius fuerint occupata, q̄a ex distinctione dn̄orū, & ꝑ appositionē ꝯfiniū, q̄ facta fuit ꝑ dn̄os de iure gētiū. l. ex hoc iure. de iust. & iure, p̄sumunt̄ q̄sita bona existentia in territorio ꝑ dn̄m illius, si nō apparet ex alia cā ad illū ꝑuenisse, d. c. cū Bertoldus, & ꝑ ꝯn̄s cū dicta bōa rō ne territorii & iuris vniuersalis ꝑtineāt ad D. Philippū, dn̄r de ꝑtinentijs territorij & comitatus, per no. ꝑ Inn. in d. c. cū ad se dem. de rest. spo. quem statim referam. Et ꝑ p̄dicta ēt dr̄, ꝙ bōa q̄ quondam a comite Cazenellēbogen. fuerunt in feudū concessa, & ad eum postmodum deuoluta per mortem uasallo

rum uel quę quoquo alio mō apud eū fuerunt reperta, in dubio censentur esse de pertinentijs dicti comitatus, & eiusdem naturæ cuius est dictus comitatus per proxime allegata. Et ex p̄dictis etiam inferri potest ad aliud, uidelicet, utrū uillæ positæ in territorio castri Appensem, & quę vēditæ fuerūt tāquā allo diales cum dimidia dicti castri dicto Gulielmo tertio pręsumā tur feudales, quemadmodū & dictum castrum iure feudi fuit recognitum. & puto, ꝙ dictæ villę sint feudales, ex quo inuesti tura fit de castro, & prouinciali iurisdictione cum suis iurib. & 15 ꝑtinentijs. Nā dictæ uillæ † de iure communi nullam hn̄t iurisdōnē in eis, ꝑm Bar. & Doc. in l. 1. de dam. infec. per l. qui ex vico. ad municip. & l. 4. C. de natu. libe. cū alijs ꝑ eū alle. ex hoc ergo sequitur, ꝙ dictę villæ tāquā ꝑtinentiæ dicti castri sub p̄dicta inuestitura continetur, ut deciditur in specie ꝑ Inn. in d. c. cū ad sedē. de resti. spo. ubi dicit, ꝙ ꝑtinentium nomine intel liguntur, q̄ statuto, vel consuetudine, vel lege deputata sunt, ut accedant, & qn̄ hoc sit, ibi declarat Inn. qui postmodū subdit, ꝙ castro nihil corporale nouimus deputatū a iure, qd̄ sit eius pertinens, sed tn̄ ab hominib. & eorū statutis conuenit, & castro certū territoriū assignari, qd̄ sibi in iurisdōne & dote debeat rn̄dere, hospitali autē sicut ēt ecclesiæ certa dos assignari dēt. Cū ergo petitur ecclesia vel castrū. dicit Inn. uel alia consimilia cū pertinētijs suis, p̄dicta sic eis deputata, siue sint corporalia, siue sp̄ualia peti intelliguntur, & cū Inn. transeunt alij, & dicit Abb. hoc ultimū esse bn̄ no. & idem alle. Bart. in d. l. 1. de dam. infec. & ubi ēt dictæ uille essent allodialia, tn̄ uigore fraternitatū, sub quib. continentur. D. Elisabeth ab illis fuisset exclusa, & etiam excluditur ab eisdem ex concordia archiepiscopi Coloniensis, per quā dēnt peruenire post mortē Gul. fr̄is. D. Elisabeth ad dictū Gulielmū ꝑm, & a qua ꝯcordia d. dn̄a, q̄ dicit & facit se hæredem fratris, non potest discedere, sed ut sæ pe dictū est, illius factū, & cōtractum ēt super reb. eiusdē dn̄æ tenetur approbare. d. l. cum a matre. Et quia in cōtractu dictæ uenditionis dicitur, ꝙ tale castrū conceditur in feudū tale cum hoc, ꝙ illud semper dēat recognoscere a successore in principatu Hassiæ & comitatu Cazenellēbogen, non est dubium, ꝙ intelligitur de successore in dignitate, quæ uerba p̄dicta hoc si gnificant de necessitate, ex quo fit expressa mentio de successore in principatu & comitatu, & sic sub nomine dignitatis. c. qm̄ abbas. de off. dele. & traditur in l. & quia. de iuris. om. iud. Nec etiam æs alienum contractum per Gul. tertium, & eius pa trē pertinet ad D. Philippū, qui succedit in principatib. & comi tatibus feudalib. cum non sit hæres prædictorum, sed ad hr̄dē illorū ꝑtinet, ut est expressum in c. 1. an agna. uel fil. quia ut ibi dicitur, feuda non hēt ab illis, sed a principe & ex gratia princi pis. Et quia (ut dr̄) in inuestitura ecclesię Herbipolleñ. contine tur pactum, ꝙ Gulielmus tertius si decesserit sine filijs masculis hr̄dib. tunc hæredib. eiusdē decē millia florenorum solui de beant. Præterea q̄ritur, utrum. D. Phi. qui p̄dicta feuda a dicta ecclesia accepit in feudū, teneatur dictis hr̄dib. ad dictam quā titate, & rn̄detur, ꝙ D. Philippus ex dicto pacto hr̄dibus dicti Gulielmi non obligatur, quia non pōt puta, dicta ecclesia obli gare, alium, qui non sit hæres suus, institut. de inuti. stip. §. si q̄s alium. & l. eum qui ita. §. 1. de uer. ob. & per Bar. in l. continuus. 16 §. fi. eo. tit. Nec d. D. Phi. recipiendo inuestiturā † uidetur se tacite obligare ad onus impositum personæ occasione illius rei, si non probetur, ꝙ de illo pacto & onere habuerit scientiam, & ꝙ de illo fuerit certificatus, quia ignorans non consentit. l. si per errorem. de iuris. om. iu. & per Bar. in l. 1. ī prin. de don. & Ang. in l. dispensatorem, de sol. & Pau. de Cas. & Alex. in l. si ego. si cer. pet. & ignorantia p̄sumitur in dubio. l. uerius. de ꝓba. Præterea d. D. Phi. fuit inuestitus a dicta ecclesia ad instantiam Gulielmi tertij, qui ex causa transactionis promisit facere & curare, ꝙ d. D. Phi. recedit a lite, quā habebat cū d. Guliel. & renunciauit & liti & instantiæ, ac illū liberauit cum hoc qd̄ deberet inuestiri, non debet teneri ad dictum onus decem mil lium florenorū, quia in alio. d. Phi. fuit grauatus, qui (ut dixi) ꝑp hoc recessit a lite, & liberauit Gul. debitorē forte in maio ri quantitate, & ubi de dicto onere non fuerit certificatus. D. Philippus t. ꝑe transactionis, sine dubio uidetur dictus Gulielmus concessisse, ut inuestiri deberet libere & sine dicto onere, & illi pacto facto in fauorem suorū hæredum renunciasse. l. j. §. fi. de actio. emp. Vltimo proponitur, ꝙ inter Lodouicum, & Hen-

Henricũ Lantgrauios fuit prohibita alienatio tpe diuisionis inter eos factæ, & ꝙ d.D.Henricus quędam castra cõcessit in feudũ, vñ quæritur primo, vtrum dicatur factum contra prohibitionẽ alienationis, & dato ꝙ sic, secundo q̃ritur, qualiter dẽat esse consultum illustr.dño Philippo. ¶Quò ad primum dr̃, ꝙ per talem infeudationem transfertur vtile dñium, vt not. in l.2.§.ex ꝯrio.de acq.pos. & per ꝯñs dr̃ esse factum cõtra dictam 17 prohibitionẽ, quia alienatione † prohibita intelligitur prohibitus oĩs actus, per quem transfertur ẽt vtile dominium tm̃. c. nulli.& ibi no.de reb.ecc.non alienan.& no. Dy.Bar. & alij in l.codicillis.§.instituto. de le.2.& quia per talem prohibitionẽ factam in ꝯtu non impeditur translatio dñij, põt agi ad interesse cõtra prohibitum & hr̃dẽ eius.l.ex lege. & ibi plene not. C.de cõd.ob cau.& no.Bar.& alij, in l.filiusfamiliàs.§.diui. de le.1.& in l.qui absenti.§.1. de acq.pos.& per hoc ad ſm remanet rñsum. Nec d.D.Philippo obst. præscriptionis exceptio, quia actio ad interesse cœpit ꝯpetere contra Henricum alienãtem, a quo non potuit incipere præscriptio contra hanc actionem ꝑꝑ eius malam fidẽ.c.possessor malæ fidei.de re. iu.in 6. & c.fi. de præsc.& ibi hoc uolunt Doc.cõi.& Ang.& alij, in l.sequitur.§.si uiam.de vsucap.quicquid ibi dixerit Bar.& q̃ ma-18 la fides † Henrici in p̃scribendo nocuit ẽt eius hæredi, nõ solũ lum de iure ciuili.l.cum hr̃des.in prin.de diu.& temp. præscr. sed ẽt de æquitate canonica, quamuis hæres nolit vti adminiculo defuncti. quia tenetur hr̃s exonerare cõsciẽtiam defuncti ſm Ant.de But.in c.si diligenti.de præscri.cum quo transit ibi Imo.& Abb.contra Dy.in d. regula, possess. & istam opi.tenet ẽt Imo.in d.c.fi.& Abb.in c.nihil.eo.ti.& Ro.cons.149.& cõsi.201.& Abb.cõs.3.j.vo.& cons.109. Quidam hñs.2.vol. qui dicit, ꝙ saltem ista opi.seruaretur in terris imperij, & illum ẽt sequitur Bal.Ro.& Alex.in l.Põponius.§.cum quis.de acq.po. & Alex.cons.39. Visis cã uertente inter camerã, &c. & in cõs. 4.& consi.39. Visis scripturis.2.vol. & istã opi.dicit ẽt uerã in terris imperii Ang.in l.si ego.§.partus.de pub. & est magis cõiter approbata, vt colligitur ex his, quæ traduntur in dictis locis; & quæ præscriptio non potuit ẽt currere contra dictum d. Philippum durante ætate pupillari.l.sicut.C.de præscr. 30.vel 40.anno.quinimmo dicendum vr̃, ꝙ nõ incœperit currere uiuente dicto Henrico, & eius filio, quia per dictam alienationẽ (ut dixi) cõmittitur sola obligatio ad interesse, & isto casu nõ cœpit interesse d.Philippi uiuentib. prædictis, sed demum illis mortuis, quia prius alienatio illi nocuit, quia ergo ad interesse non est prius orta actio, non potuit interim præscriptio currere.l.fi.C.de anna.excep. Quia igitur fuit pronunciatum, dictã. d.Elisabeth.fuisse hr̃dem fratris sui pro dimidia, exceptis feudis masculis, & bonis, quorum fœminæ non sunt capaces, colligi põt ex præmisis, q̃ bona dicantur excepta. Nam de iure cõi non est capax bonorum, quibus est annexa dignitas cum administratione & iurisdictione ẽt si talia bona non sint feudalia & traditur cõiter ĩ locis præallegatis, & tanto magis ẽt de cõsuetudine domus Hassianæ excludũtur fœminæ a bonis hmõi quia, ut dixi, hẽt vim legis, ex quo est inter illos, qui hmõi, quia vt dixi, hẽt uim legis, ex quo est inter illos, qui habent ptãtem legis concendæ, ſm Ang.in l.fi.C.de test.& Alex.in l.si nõ speciali.eo.ti.& siľr non põt admitti ad bona comprehensa in fraternitatib. non solum factis per patrem & auũ, sed nec ẽt ꝑ fratrem, quia ẽt si ad illam tãq̃ hr̃dem fratris pertinere potuissent tñ ex quo per fratrem sunt alienata & translata in alterũ, in casu quo decedat sine filijs, non reperiũtur in hęreditate, nec sũt bona hæreditaria ĩ effectu, sed extra hæreditate, & ex dictis fraternitatibus minuitur hæreditas, sicut minueretur per quodlibet aliud æs alienum & per donationem inter uiuos, cuius executio collata esset post mortẽ. Nec per sententiam ad talia bona uocat dicta dña, q̃uis in ea excipiant feuda masculina & bona quorũ fœminæ nõ sunt capaces, quia licet exceptio firmet regulã in casib.non exceptis.l.quæsitũ.§.deniq;.de fun.ins.§.ut aũt.in auth.de non alie.& no.in l.in his.de legi.tñ non ampliat regulã, ut cõprehẽdat illa bona, q̃ aliàs in snĩa nõ cõprehenderent, si exceptio facta non esset, secũdũ Bar. in l.gñali. §.vxori. de vsufr.l.in l.Lucius.§.plurib.ad Tre.& in l.1.ad fi.de reg. iur. Certum est aũt, ꝙ bona ꝯprehensa in dictis fraternitatibus tan q̃ separata ab hæreditate fratris non ꝑtinerent i ure hr̃ditario cum effectu ad dictã dñam, si in snĩa aliqua exceptio facta nõ fuisset, quia minui diceret hr̃ditas sicut a quolibet ære alieno. l.fideicommissum.§.tractatũ.de iu.ergo nec ẽt põt dicta bona retinere vigore dictæ exceptionis. Et quia excipiuntur feuda 19 masculina, & poterit esse cõtẽtio † inter partes, vtrum aliqua feuda sint masculina vel fœminina, si q̃ratur tunc. Ad hoc breuiter rñdendũ est, ꝙ si quidẽ ꝯtenderet sup ducatu, marchionatu, vel comitatu cõcesso in feudũ ab Imperatore, ipse aut eius cõmissarij erũt iudices, qa tũc dr̃ esse qõ ĩter capitaneos regni.c.j.apud quem vel quos q.feu.termi.debe.iũcto.c.j.§. qui feu.dare poss. si uero contentio erit sup feudo cõcesso ab alio interiore, & tunc aut constat, vtrũq. esse vasallũ alterius feudi non litigiosi, uel quia de parte unius feudi tantum est quæstio & de alia non; & tunc dominus feudi erit iudex, siue sit secularis, siue ecclesiasticus puta eps.c.1.§.ꝑterea.de prohi.feu.alie. ꝑ Fed.c.cæterum.de iu.si uero esset cõtentio qs est vasallus, & aliud feudũ ab eodem domino nõ recognoscat ab ambob.litigãtib. super quo lis non uersetur. & tũc ordinarius cognoscet vel arbiter.c.1.§.si inter, de lege Cõra.& ita ꝯcludũt ẽt Alua.& Mod.in d.c.j.apud quem uel quos, &c. & iõ si ꝯtenderetur, an feudum sit masculinũ uel fœmininũ, qa dr̃ tũc eẽ ꝯtẽtio, qs dicat eẽ vasallus, de hoc dẽt ordinarius cognoscere vel arbiter. d.§.si inter.quid aũt si cõtentio eẽt ĩ possessorio, quis tũc dẽat esse iudex.gl.Inn.& alii ponunt in d.c.cæterum.& Bal.& alij ĩ d.ca. 1. Et per prædicta ad omnia, de quib.quæritur, recte intuenti responsum reperitur. Laus Deo.

ADDITIO.

In hac eadem causa consuluit Deci. consi.516. & ipse Rui. infra consi. 99.eo.vol.ad quod hic ante nu.4.se refert, ubi vide quod ann. H. Z.

SVMMARIVM.

1 *Verba narratiua principis probant mandatum, & quem esse procuratorem. quod declaratur nu.10.*
2 *Argumentum a contrario sensu ex verbis narratiuis legis sumitur, quando in illis intentio fundatur.*
3 *Clemen.1.de proba. locum habet etiam inter laicos, & cum alterius præiudicio.*
4 *Diuturnitas temporis facit præsumi potestatem gerentis actum & plura alia.*
5 *Confirmatio superioris supplet defectum & plura alia operatur, quod declaratur, nu.20.*
6 *Clausula etiam si habenda sit mentio specialis, &c. tollit statutum contrarium habens clausulam derogatoriam.*
7 *Quæ solẽnitas requiritur de iure cõi in alienatiõe rerũ ciuitatis.*
8 *Donari non possunt res communes, etiam si statutum a contrario sensu permittere videatur.*
9 *Clem.1.de probationib.habet locum solũ in supremo principe.*
11 *Solennitas præsumitur demum parte hoc allegante, in cuius fauorem præsumitur.*
12 *Princeps sicut non potest directò auferre dominium, ita nec per indirectũ, et sic quo ad hoc verba eius narratiua non probant.*
13 *Verba narratiua principis de facto alieno probant prolata motu proprio: secus si parte instante.*
14 *Actus vltimus derogat præcedenti contrario.*
15 *Motu proprio quando aliquid possit dici concessum præcedente partis petitione.*
16 *Præsumitur pro iudice non tamen faciente regulariter illicitum, nisi casum licitum exprimat.*
18 *Præsumptio solennitatis cessat, quando de contrario constat, puta ex inspectione instrumenti.*
19 *Mandatum nunquam præsumitur ex temporis diuturnitate, secus in consensu pro forma requisito.*
21 *Inhabilitas personæ nunquam tollitur etiam per verba vniuersalia & generalia.*
22 *Clausula, ex certa scientia, non operatur, vbi est error facti.*
23 *Iusta causa non præsumitur in principe aliquid concedenti ad postulationem partis.*
24 *Princeps non potest donare res priuati patrimonij ciuitatis, licet bene, quæ sunt in usu publico.*
25 *Præsumptio malæ fidei cessat & bonæ inducitur spatio longissimi temporis, præsertim concurrente titulo, licet nullo & iniusto, maximè confirmato. primum declaratur, nu.29.*

CONSILIVM XLI.

† ¶ Latisſimū conſilium pro magnifica ciuitate Regii contra illuſtriſſimum. d. Herculem Eſtēſem mutatis nominib. ne D. conſultor recuſaret conſulere. Et in eodem caſu Dec. contrarium conſuluit in primo articulo ꝯſil. 262. per totū.

DE duob. principaliter quæritur, & prima qō verſat circa conceſſionē factam magnifico dn̄o Carolo a ꝯſilio gn̄ali ciuitatis Caſalis de media macinatura aquæ. Secūda vero conceſſionem in emphyteuſim eidē factā de alijs reb. & bonis a prædicto ꝯſilio. Rurſus quoad primum quæſitū de plurib. dubitatur, quibus cōgruū r̄nſum dari petit, & de q̄b. in themate. Quo igitur ad dictā cōceſſionem, de cuius validitate primo exploratur prima facie dicendum videtur, qđ ex defectu ptā tis impugnari non poſſit, & ſic quod ualuerit. Et primo, quia de ptāte dicti cōſilij cōcedētis ꝯſtat ex aſſertione & narratione illuſt. D. Marchionis, de qua in eius ꝯfirmatione, ibi p cōe, & hoīes ciuitatis Caſalis, ſeu p agētes pro eis ad id amplā ptātē habētes, & cætera, 1 & q̄ † verba narratiua probare videntur poteſtatē & mandatū dicti cōſilij, ſicut ex uerbis narratiuis Papæ probatur mandatū, ſeu aliquem eſſe procuratorē, ſm gl. & Abb. & Imo. in c. nō nulli. §. 1. de reſcrip. & Imo. in c. ex parte. eo. ti. per notate p gl. in clem. 1. de prob. & ibi hoc etiam Pau. Ant. de Butr. & Imo. & Lap. alleg. 7. facit etiam, qđ voluit Imo. in c. cum apoſtolica, de his quæ fiunt a præla. ubi dicit, qđ licet ex uerbis narrati 2 uis legis non ſumatur ar. a † contrario ſenſu, ſecundum An. de Butr. ibi. & in c. publicato. de electioni. tamen fallit, niſi ex dictis uerbis fundetur intentio legislatoris, per not. in d. clem. 1. & cum eo tranſit Alex. in l. 1. in prin. de offi. eius. colu. 10. & in l. qui ſe patris. in ſecunda col. C. vnde liberi. vbi dicit ad propoſitū, ꝙ verba narratiua legis diſponunt, qn̄ inferunt ad id, de quo principaliter agitur, per no. in d. cle. 1. prout in caſu nr̄o inferre uidentur, in quo princeps mouetur ad confirmandū ꝓpter dictā amplā poteſtatē, ſuper qua fundatur intentio cōfirmantis, & hoc ēt locum habet, licet de alterius præiudicio agatur, ac ēt de facto alieno ſit principis aſſertio, ut probatur in c. ad audiētiam. de præſc. & ibi no. do. Abb. per illū tex. pro am3 pliatione. d. † cle. 1. ut ſcilicet locum ēt habeat inter laicos, & ꝙ ēt cū alterius p̄iudicio ſtetur dictæ aſſertioni, tenet Soc. in ꝯſi. 226. col. 12. & quamuis vbi de facto alieno eſt principis narratio, ꝯ̄rium probari poſſit, ſm gl. & alios, in d. cle. j. & ſecus ſit vbi de facto proprio eſt illius aſſertio, vt ibi. & in c. cum a nobis. de teſtib. nihilo minus in caſu noſtro non dr̄ probari ꝯ̄riū ex hoc ſolo, ꝙ in alienatione rei dicti cōis requiratur ex forma ſtatuti numerus ſexcentorū ciuium. Nam qui ꝯceſſerunt dictā aquā, aliunde dictā ptātē habere potuerunt, puta ex arbitrio a toto populo cōceſſo, iuxta plenè no. per Bar. ī l. ambitioſa. de decre. ab ord. fac. vel p̄ſcriptione, aut cōſuetudine, aut priuilegio principis, vel ab alio ſimili iure, de quo fidem faciunt dicta verba principis narratiua. Ex inſpectiōe igitur ſtatuti nō probatur de neceſſitate illa negatiua, vcȝ, ꝙ dicto cōſilio facultas concedendi dictam aquā non cōpeteret ſtante cōtraria prīcipis aſſertione, licet ſecus eſſet, ꝯ̄rium princeps non diceret. l. 4 ab ea parte. de prob. Scđò ptās p̄ſumptiue probatur † ex tēporis diuturnitate. l. ſi filius. C. de pet. hær. l. qui aliena. poſt prin. & ibi Doc. de acq. hære. & per Doc. in c. Alb. de teſt. in c. illud. de præſump. in l. ſciendū. de verb. obl. maxime per Rom. & per eum conſ. 252. Pro deciſione, &c. vbi dicit ad propoſitum, ꝙ ſi eſt cōceſſa iādiu immunitas ab oneribus, præſumitur, ꝙ ī eius fundatione interuenerit authoritas epiſ. ſm Arch. in c. nemo. de cōſec. diſt. j. quem ſequitur Fed. conſ. 130. Factum tale eſt, q̄dam domus, &c. & Rom. in d. l. ſciendum. & hoc eſt verū, ēt qn̄ in inſtr̄o de conſenſu neceſſario nulla fit mentio, ſecundū Petr. de Anch. conſil. 135. Ex conſiliis excel. Doct. &c. vbi vult, ꝙ quamuis in inſtr̄o nihil dicatur de conſenſu capituli, tamen ꝯſenſus præſumatur, ſi tp̄e diuturno fuit obſeruata tranſact. & idem tenet Alex. conſi. 79. Circa primum, &c. in j. vol. & tanto magis ſic pręſumi dēt in caſu nr̄o, in quo (vt dixi) de poteſtate concedentium narrat princeps, per ea quę no. in l. j. C. de fide iuſ. & iure haſtę fiſ. li. x. vbi hr̄, ꝙ ſolennitas extrinſeca, quæ potuit interuenire tp̄e actus, præſumitur, ſi de ea in inſtr̄o enuntiatiue ſit facta mentio, & propterea ſi dicatur, alienationem factam fuiſſe conſenſu capituli, id præſumitur, quia tp̄e alienationis interuenire potuit, ſm Car. But. & Abb. in d. c. ea noſcitur. & Doc. in d. l. ſciendum. & ubi etiā dicta conceſſio facta a conſilio & hominib. dictæ ciuitatis non ualuiſſet ab initio, ex poſt facto ſaltem reconualuiſſet pp d. Marchionis confirmationem, quam confirmauit & approbauit, & plenam roboris firmitatem hr̄e voluit, & mādauit motu proprio, ex certa ſciētia, & de poteſtatis plenitudine, nullo iuris, aut facti errore du5 ctus, dicta igitur † confirmatio ſuperioris ſupplet defectum ſolennitatis, defectum formæ, & defectum perſonæ, ſm Bald. in l. fi. de teſta. mil. prout illum refert Alex. conſ. 222. Viſo puncto, &c. quarto vol. & natura dictæ confirmationis eſt dare robur confirmato, ſm Bald. in l. aduerſus. C. ſi aduer. rem iud. & etiam illud augere, ſi ſit facta ex certa ſcientia, ſicut in caſu noſtro, ſecūdum Bal. in l. noīationis. in fi. C. de app. & in c. ex parte. de conſt. validat etiam dicta confirmatio inualidum, ſecūdū Bar. in l. priuilegia. C. de ſac. ſan. ecc. & iō quod Papa cōfirmat, nemo infirmat, ſcđm Bald. in l. præſcriptione. C. ſi contra ius uel utili. publi. & tanto magis, quia dictus Marchio ſpecialiter & expreſsè ſupplet omnem defectum ſolennitatis omiſſæ, quæ in prædictis conſeruanda fuiſſet, & de qua pro forma habenda fuiſſet mentio ſpecialis, ꝙ facere potuit. ca. j. de tranſact. & ibi no. omnes, & Spe. in ti. de leg. §. nunc oſtendendum. uer. & no. &c. & non tantum confirmauit, ſed etiam ubi opus ſit, de nuo dedit & donauit, & in ipſum d. Carolum pleniſſimo iure tranſtulit, &c. ꝙ etiam facere potuit, quia princeps res publicas ſolus donare poteſt. leg. prohibere. §. plane. & ibi not. Bart. quod ui aut clā. & publicæ dicuntur res alicuius ciuitatis. l. fin. C. de ſac. ſan. eccl. l. inter pub. de ver. ſig. nec minus operatur dicta confirmatio, ac de nouo datio, quia agitur de alterius, id eſt

dictę

dictæ ciuitatis præiudicio. Quia pp dictam clausulam ex certa scientia & de plenitudine ptatis, ac ēt pp illam non obstātib. appositis in amplissima forma, constat, ꝙ cōfirmans voluit dictæ ciuitati in hoc preiudicare, vt notatur in l. 3. §. si is ꝓ quo, ꝙ quisq; iuris. cū cōcordātib. de quib. ibi latè per do. Ale. & clarius ēt hoc declaratur ex illis verbis, quia mentis & intentionis firmissimæ eccellentiæ suæ fuit & est, vt oīa sup. & in pñti instrō contenta inuiolabiliter sortiantur effectum & exequutionem, & ita ēt de plenitudine suæ ptātis decreuit, statuit & declarauit, non obstantib. &c. aliquib. concessionib. &c. & ñ obstātib. aliquib. legib. statutis hactenus factis & faciēdis, ēt si pro forma esset habenda de eis mentio specialis, &c. ex quib. vltimis uerbis absq; dubio intelligitur derogatum iuri cōi obuianti dictæ concessioni factæ conblio dictæ ciuitatis & statuto disponēte, ꝙ aliter non valeat, nisi interueniant sexcentum hoīes, tum quia ad derogationem statutorum sufficit simpliciter dicere, non obstantib. statutis: ſm Bal. in auth. omnes peregrini. col. vlt. C. cōia de successio. & idem sentit in auth. nauigia. in 1. notabili. C. de fur. tū etiam p p illa uerba, etiam si † ꝓ forma de eis esset habenda mentio specialis, &c. pp quam tollitur lex & statutum cōtrarium, habens ēt clausulam derogatoriam ad sequentia, ſm d. An. in c. 1. de rescr. & Bar. in l. si quis in principio testamenti. de. le. 3. & probatur optime. in c. fi. de snīa excōicat. lib. 6. de subreptione ēt vel obreptione nō potest opponi cōtra dictā confirmationem, vel de nouo dationē pp clausulam motu proprio. c. si motu proprio. de præben. in 6. & quia specialiter d. Marchio supplet, & tollit uitium subreptionis & obreptionis, & sic de ea opponi non potest, & quia dixit, se confirmare ac de nouo dare nullo iuris aut facti errore ductus, pp quæ verba oīs erroris præsumptio excluditur, iuxta no. per Bar. & alios, in l. sed & si quis. §. fi. si quis cautio. cum concordantib. de quib. ibi per modernos, & maxime in principe, cuius narrationi præsertim in facto proprio creditur. d. cle. 1. de probatio. & in d. c. cum a nobis. de test. adeo ꝙ probatio in contrarium non admittitur, ut ibidem notatur. Sed pmissis non obstantib. contrarium arbitror verius. Nam hmōi concessio dictæ aquæ primo de iure cōi fuit nulla, quia † in ea nō fuit forma obseruata, de qua in l. fin. C. de vend. rebus ciui. lib. 10. Nam, vt ibi dr, in ea interuenire dēt oīs, uel maior pars curialium, honoratorum, & possessorū. i. eorum, qui in ciuitate bona possident, prout exponit ibi Io. de Platea, ac etiam requirit decretum iudicis, & ꝙ præpositis sacrosanctis euangeliis illi, qui non sunt de consilio iurent, & consiliarij, qui iurauerunt ab initio officii per relationem ad iuramentum prius pstitum ꝙ credunt alienationem patriæ suæ esse utilem, vt ibi no. in gl. & clarius per Io. de Plat. & non solum hēt illa lex in uenditione, de qua loquitur, sed etiam in qualibet alienatiōe, secūdum Bal. in l. 1. in prin. de magist. conue. in l. ciuitas in fi. si cer. peta. & Alex. consi. 1. in 4. vol. & quam solennitatem iuris cōis etiam mandat statutum obseruari. ¶ Nec dici potest, ꝙ antiani & alii de consilio hoc potuerint uigore mandati & arbitrii eis a toto populo concessi, quia facultas alienandi res ciuitatis non venit in dicto generali mandato. d. leg. prohibere. §. plane. & ibi Bart. quod ui aut clam. & præsertim cum concessio & alienatio, de qua agitur, sit donatio, ideo ipso iure non ualeat l. ambitiosa. & ibi per Bar. de decre. ab ordi. faci. & est & silr nulla dicta concessio ex forma statuti sub rub. ꝙ nulla obligatio, uenditio, &c. vbi annullatur uenditio, alienatio, uel donum, facta aut factum per aliquod consilium dictæ ciuitatis, nisi sint ī pleno & generali consilio, in quo consilio ad minus sint personæ sexcentæ, de quib. concordes sint ad minus quingentæ, & cum alijs solennitatib. de quib. ibi. Cum ergo dictus numerus sexcentorum ciuium in dicta concessione non interuenerit, redditur nulla, per decretum annullatium, de quo in statuto, & quia etiam absq; dicto decreto nulla esset, ex quo debitus & requisitus numerus personarum non interuenit. leg. 2. de decretis ab ordine faciend. & per Bar. in d. leg. ambitiosa. in 1. col. quinimmo etiam si concessio facta fuisset a dictis ciuibus sexcentis, ex quo est † donatio existenter & apparenter ipso iure non ualuisset, ut ibi per Bar. Nec ob. statutum, quia in illo nō permittitur donum, nisi a cōtrario sensu, quod tamen in statutis sumi non potest, ubi per illū inducitur legū correctio. le. 2. C. de conditio. inser. p Bal. l. oēs populi. in 6. q. de iustitia & iure. & in l. 1. de officio eius. cum concordan. de quib. ibi. Et quia ex dispositione priuatiua, sicut est prohibitio donationis factæ a statuto, nō resultat habitus, & similiter ex dispositionib. negatiuis non resultat affirmatio, ſm Bar. in d. l. 2. per l. ex facto ēt, de hæred. insti. & l. Titia. §. fi. de manu. testam. ¶ Sola est igitur difficultas in rñdendo ad alleg. in contrarium. Et in primis nō obstat, dum dicebatur, ꝙ de potestate concedentium cōstabat ex uerbis narratiuis principis, per no. in c. nōnulli. §. j. de rescr. & in cle. j. † de proba. quia procedunt pdicta in supremo principe, & nō habent locū in inferiore recognoscēte superiorem, ſm d. Car. in consi. 228. In qōne, quæ uertitur, &c. & d. Præpo si. in c. fi. quo tempo. mil. & est de mente Bar. in extrau ag. ad reprimen. in ver. figura. vlt. col. dum dicit, ꝙ d. cle. 1. locum hēt in Papa, & ī Imperatore. & clarius in d. l. ambitiosa. charta vlt. ver. visis & examinatis, &c. vbi vult, ꝙ contra illud, quod in facto proprio asserit inferior a principe, possit admitti probatio in contrarium. Nec ob. secundū eum d. cle. 1. quia illud est speciale in principe, ut dicto casu contra eum probatio non recipiatur, sicut ergo vult Bart. ꝙ a principe differat inferior, quo ad id, quod de facto proprio asseritur, sic etiam vnus ab alio debet differre, quando asseritur de facto alieno, sicut in casu nostro, & ideo tunc inferiori nullo modo dēt credi, quia si ei crederet, antequā contrariū ꝓbaretur, a principe non diceretur differre, quia etiā contra principē narrantē factum alienū, uel ab alio, admittitur cōtraria probatio ſm gl. & alios, in d. cle. 1. Vel secūdo rñderi pōt, ꝙ ex uerbis narratiuis, super quib. fundatur intētio principis, probatur mādatum, ut hr in d. c. nōnulli. §. 1. quando † dñs pro quo actus gerit, hoc allegat, & fatet illum fuisse procuratorē, & mandatū habuisse ēt in casu, quo non pōt ratum hr̄e, vt in casu. d. §. 1. iūcta gl. tūc. n. in præiudiciū negātis statur assertioni principis: qa cum vterq; de facto alieno deponat, magis creditur principi affirmanti, quam priuato neganti, donec ꝓbetur contrarium, sed vbi dñs, ꝓ quo actus est gestus, mādatū negat, sicut in casu nrō, tūc ex verbis narratiuis principis nō ꝓbatur mādatū ꝯtra dñm negātē, qa dño de facto ꝓprio est magis credēdū. quā principi de alieno, vt ꝓbatur ex no. ī simili p Bar. in l. licet. C. de pcu. vbi ꝯcludit ꝙ si d facto ꝓnūciatū sit aliquē fuisse ꝓcuratorē tertius, q sit aduersarius, nō poterit excipere, quòd ille nō sit ꝓcurator, nisi in se uellet onus probandi contrarium assumere, & sic quo ad illū snīa æquiparatur assertioni principis de mādato, cui statur, vt dixi, nisi ꝯtrarium ꝓbetur, sed dño, ſm Bar. non piudicabit snīa, quia res fuit inter alios acta, sic ēt dicta principis narratio non ꝓbat mādatum ꝫ negantē dñium alia rōne, de qua supra, & sentit hoc etiā. d. Abb. in d. §. 1. dum dicit, ꝙ principi credit, si psumptio non sit cōtra eū, sicut ēt dr, qñ dñs mādatū negat, & ad idem facit, qđ uoluit Sali. in l. si filius. C. de peti. hære. vbi dicit, ꝙ † iussus patris ex diuturnitate tpis psumitur, vt ibi, qñ pater hoc allegat, secus aūt si neget, quia tunc cessat psumptio dictæ solēnitatis extrinsecæ & idem in casu simili dixit d. Abb. in d. c. ea noscitur. & Ale. consi. 9. 3. vol. facit ēt, quod uoluit Bar. in l. gerit. de acq. hær. uer. uenio ad quartum. ubi concludit, ꝙ licet p non factū psumat aditio, ut ibi ꝓbatur, tñ hoc procedit, si ille cui fuit hæreditas delata, hoc alleget pro se, & cōfiteatur, secus si alius dicto mō vellet contra eū negantē aditionē probare, per no. in l. siue possidetis. C. de prob. Tertio ēt rñderi pōt, ꝙ uerba narratiua principis non probant in præiudicium alterius, qñ ex hoc ille priuaretur dñio rei suæ, iā qsito. Nam sicut non pōt † princeps directo auferre dñium sine cā, ut hr in l. fi. C. si contra ius vel util. pub. & in c. q in ecclesiarū. de const. sic nec id pōt per indirectum, ſm Are. in l. 1. in 3. not. in fi. de acq. pos. sed in casu nostro agitur de præiudicando dictæ ciuitati in dñio dictæ aquæ; ergo quo ad hunc effectum non probant dicta verba narratiua. & istud etiam in terminis voluit Pau. de Cast. in cons. 158. Viso & examinato, &c. in fin. vbi dicit, ꝙ d. clem. 1. locum non haberet in præiudiciū clerici quo ad bona pṙimonialia, in quib. Papa nō pōt sine cā præiudicare, & idem voluit Rom. in d. l. sciendum. de verb. obl. colu. 15. ver. præterea aduertendum, &c. dū dicit, ꝙ c. cū a nobis. de test. ubi probatur dictum gl. in d. cle. 1. locum hēt solum in his in quib. Papa hēt plenam ptātem. Idem ēt tenēt And. de Iser. & moder. in ca. 1. quo temp. mil. ubi dicunt, quod dux, uel rex in concesione facta nouo uasallo narrat culpam commissam a pri-

a primo, non creditur sibi in præiudicium primi, & hoc est similiter de mente d.Abb.in d.cle.in fi.vbi dicit se putare, ꝙ si Papa per sua verba narratiua vellet quem suo iure priuare, non posset nisi probata culpa, per c.1.de feu.sine culpa non amittẽ. Et multo magis prædicta procedunt, qñ uerba narratiua sunt de facto alieno, sicut in casu nr̃o. Nec ob.c. ad audientiam. de pſcr.quia cum uerbis narratiuis concurrebat ẽt authoritas libri censualis, vt ibi ẽt per Abb.vlt. rñsione, cũ qua concordant mod.& ẽt Soc.in d.cõn.116.conatur ostendere, ꝙ in casu suo non præiudicabitur tertio, & cõcedit ꝙ Papæ non crederet, si alteri pIudicaretur, per no.per Io.And.in regul., non licet. de reg.iur.in 6.& Io.Cald.& do.An.in c.post cessionẽ.de proba.

13 Quarto ẽt rñdetur † ꝙ verbis narratiuis principis creditur de facto alieno ita demum, si motu proprio aliquid concedit, secus aũt quando fit cõcessio ad petitionẽ & instantiam partis, ſm Lap.Pet.de Anc.& Imo.in d.cle.j.& idem tenet d.Abb. in c.dudum, de priui.per no.per Inn.& Io.And.ibi, qui dñt, ꝙ si Papa concedit priuilegium hoc mõ, eximimus tale monasterium & capellas suas, quas proprijs uocabulis duximus exprimendas, &c. ꝙ capellæ, quæ noĩatim asseruntur esse monasterij, non probantur esse illius. quia Papa per hoc nõ intendit donare capellas monasterio, sed capellas suas eximere, & iõ oportet probare, ꝙ sint suæ, & hoc dicit esse uerum d.Abb.qñ priuilegium ad instantiam partis fuit concessum, quia tunc uerũ est ꝙ verba narratiua non probant.c.si Papa.de priu. in 6. sed secus esset, si priuilegium Papa motu proprio concessisset, quia ex quo isto casu Papa intentionem suam fundat super illa assertione, quia capellæ sunt monasterij, probatur dñium eius, nisi probetur ɔ̃rium, allegat Lap.in d.cle.j. Cum ergo in casu nr̃o ɔfirmatio dicti. D. Marchionis, ac eius datio de nouo sit facta ad instantiam & petitionem D. Io. Ludouici procuratoris dicti magnifici.D.Caroli, ut in ea cõtinetur, pdicta verba narratiua, de q̃b.in ea, non probãt ptãtem & authoritatem concedẽdi cõpetere his, qui cõcesserunt.d.ca.si Papa, & oĩa in ɔ̃rium allegata procedunt, & possunt esse vera, qñ princeps motu proprio confirmasset, uel de nouo dedisset. Nec obst. ꝙ in eadem cõfirmatione.d.D. Marchio exprimat hoc facere ex certa sciẽtia & motu proprio. Quia contrarium probat ex confessione eiusdem, cum paulo post subiungat, se hoc fecisse ad instantiã & petitionem dicti procuratoris, & rursus idem repetit in fin. Est igitur magis credendum, ꝙ illud factum sit ad petitionẽ q̃ motu proprio, ex quo sic princeps affirmauit ultimo loco tãq̃ ab eo, qđ in contrarium dixerat, recesserit.ar.l.si mihi & tibi.§. in leg.de leg.j. Et quia uidemus, ꝙ per nouum mãdatum a primo diuersum intelligitur a primo recessum.l.si quis cum procuratorio.§.fi.de proc.per Imo.Pa.de Ca.& Alex.in l.cum ꝓcurator.in prin.de ope.nou.nun.ubi Bar.ẽt voluit, ꝙ per secũdam nunciationẽ dicatur recessum a prima, & similiter iudex per secundam interlocutoriã ɔ̃riam primę vr̃ primã reuocasse qñ verè vel præsumptiuè notitiam habuit de prima, ſm Bar.in d.§.fi.nec contrarium isto casu voluit in l. qđ iussit. in fi. de re iud.sed rõnes suæ ad idem tendunt, & alij ibi hoc idem uolũt. ad idem facit, qđ uoluit Rota deci.5.in nouis, incipiẽte. Si post conclusionem, &c. dum concludit, ꝙ si iudex post conclusum in cã admittit probationes, ex hoc vr̃ dicta conclusio reuocata, mouetur in proposito, quia per positionem unius contrarij uidetur recessum ab alio.l.illud.de acquir.hæred.& idem tenẽt Ant.& Imo.in c.auditis.de procuratoribus Card. in clem. testib.col.2.de testib.& Abb.in c. quoniam contra. de probatio.dẽt etiam ex alio præsumi ad petitionem partis principem fuisse motum, quia nedum semel, sed bis hoc fatetur, iõ huic dicto veluti magis deliberato debet potius stari, quia reiteratio arguit maiorem deliberationem.2.q.õnc.3.si quis iratus.& ibi gl.in uerb.reiteratę.quæ allegat tex.in leg.si mulier.la.2.C.ad Velle.& ideo dicit Sal.in l.si quis libellos.C.de appell.ꝙ si quis illico appellat uiua uoce, & deinde in scriptis, ꝙ hæc ultima appellatio pualet tanquam magis deliberata. Et ubi per illud quod postremo affirmat & reiterat dominus Marchio uidelicet, ꝙ confirmat, & de nono dat ad instantiam & petitionem, &c. non intelligeretur reuocasse, quod prius dixerat de motu proprio, in hoc repugnantiam contineret dicta confirmatio, & de nouo datio, & propter repugnantiam uitiaretur. leg. ubi repugnantia.de reg.iur.le.scripturæ.C.de fide instrument. & ca.imputari.extra. eo.ti.prout ẽt considerat & cõcludit do. Car.in consi.136.circa vlt.vbi vult, ꝙ repugnãtia in aliquo vitiet totam grãm, & si dicatur, ꝙ stare põt simul, ꝙ aliq̃d ad petitionẽ cõcedatur, & ꝙ tñ † motu proprio dicatur facta ꝯcessio: qa possibile est, ꝙ princeps moueatur ad grãm ꝓcedẽdam motu proprio, ẽt si sit petita non habendo respectum ad petitionẽ, ſm Doc.in d.c. si motu proprio.in vlt. col.ad hoc rñdetur, ꝙ ipse loquitur, qñ princeps dixit motu proprio concedere præcedente petitione, sed nõ expresit hoc ad partis petitionem, vel instantiã fecisse. Nã isto casu motus proprius præsumitur, quãuis præcedat petitio; qa ex verbis suis constat, ad illam non habuisse respectum, sed qñ expressit ad instantiam & petitionem concedere, certũ est, ꝙ ad illam respexit, & ꝙ pp illam motus fuit: & maximẽ si hoc reiterauit, sicut in casu nostro; ideo in incertis non certis locus est coniecturis, l. continuus.§.cum ita.de verb.obl.l.ille aut ille.§.cum in verb.de leg. 3, nec loquitur Do. isto casu absque dubio. Quinto rñdet, ꝙ assertioni principis de facto alieno creditur, si contrariũ non probetur, ut sæpe dictum est; in casu aũt nr̃o contrariũ ꝓbari dicitur ex inspectione instrumenti iuncta dispositione statuti prohibentis expresse alienationẽ d.consi.eo.n.ipso ꝙ apparet statutum disponere contrariũ eius, quod factũ inuenit, error manifestus detegitur, & ꝓpea dr̃, ꝙ sñia lata contra dispõnem statuti, sit ipso iure nulla, tanq̃ cõtinẽs in se expressum iuris errorẽ, ſm Bar.& Doc.in l.cũ prolatis.de re iud. Ex hoc etiam ꝙ princeps affirmauit, illos de cõsilio habere amplam potestatẽ, & ex inspectione statuti ɔ̃stat oppositũ, pſumitur, ꝙ princeps fuerit seductus, & ꝙ per subreptionem ab eo fuerit obtẽta ɔfirmatio, ſm Alex.in terminis, in d.cõs.1.vol.4.col.pen.versic. nec obstat etiã, &c. ubi propriẽ loquitur, qñ princeps asseruit, syndicos cõmunitatis habere potestatẽ alienãdi, quam nõ habebant, & cõcludit hoc dictũ per subreptionẽ, & dicit Felin.in c.cum a nobis.de testi.in fine secundæ col.ꝙ quando constat, principem errasse in iure, præsumitur rescriptum obtentũ per importunitatem. ¶ Nec obstat, ꝙ princeps in casu nostro tollat omne vitium subreptionis & obreptionis, quia non loquit̃ de subreptione uel obreptione, quæ dicatur cõmissa ĩ impetratione cõfirmationis ab eo factæ, sed de illa, quæ posset dici cõmissa pro obtinenda concessione a dicta cõitate, quam ualere voluit non obstante aliqua subreptione, quæ allegari posset ɔ̃ dictam cõcessionẽ & donationem factam a dicta communitate tempore, quo facta fuit a d.consi. quod clarẽ demõstratur ex illis uerbis, s. supplens ẽt, & tollens de spãli grã ex certa scientia oẽ vitium obreptionis & subreptionis, & quodcunq. aliud vitium & defectum, qui quouis modo in prædictis donationibus, & cõcessionib. allegari posset, & sic constat, ꝙ d.marchio remouendo dictũ vitiũ hẽt relationẽ ad cõcessionẽ dicti consilij, & nõ ad suã cõfirmationẽ. Nec obstat, dum dicebatur, ꝙ dictam potestatem potuerunt dicti ciues aliunde consequi, puta ex priuilegio, aut ex alia simili causa, quæ probari videt ex uerbis principis narratiuis, quia hoc ꝓcedere posset, ubi princeps specialiter expressisset causam extrinsecã dictæ potestatis, sed ex quo de illa expresse mentionem non facit, sed simpliciter dixit, dictos ciues ad id habuisse amplissimam potestatẽ, errore hoc potius dictũ creditur, quã ꝙ alia cõcessio præsumatur, q̃ pdicto statuto aduersetur, sicut uidemus, ꝙ licet pro iudice pſumatur.l.2.C.de offi.ciui.iudi.l.1.C.de prædijs curia.li.10.c. ad audientiam.de præscriptio.& c.accepimus.de ęta.& quali.si

16 tñ iudex dicat uel faciat, id qđ est regulariter † prohibitum, illud cõtinere dicitur iuris errorẽ expressum quamuis ex certis casibus, & ex certa causa hoc posit esse permissum, nisi spãliter iudex cãm exprimat, cur a regula recedat, ut colligit ex notatis p Inn.ĩ c.2.de dilatio.& per Ba.in l.2.§.si qs in ius uocatus non ierit.ubi uolunt, quòd citatio facta pro die feriato sit nulla tanq̃ continens expressum iuris errorem, q̃uis certis casib. posit eẽ permissa, nisi in citatione exprimatur cã, ex qua posit in ius vocari dicta die. Pro hoc ẽt facit, qđ voluit gl.in l.2.de app.recipien.dicens, ꝙ sentẽtia lata cõtra regulas iuris est ipso iure nulla, velut cõtinens expressum iuris errorẽ, q̃uis in certis casib.a regula exceptis sic p iudicẽ de iure ꝓnunciari potuerit & debuerit, nisi exprimat spãliter, cur a regula recesserit, & exẽplificat gl.qñ iudex pronunciauit seruũ esset torquendũ cõtra dñm, quia licet certis casibus torqueri posit contra illum

nihilo

nihilo minus snia est nulla,& ide tenet Alex.in l.ex diuerso.§.fi.so.mat.& in l.4.§.si quis condemnatus.de re iud. & Matthesila.notabili.20.& facit,quod no.Bar.in l. quoties.si quis cautioni.& Ol.cõs.326.Quia articuli,&c.vbi allegat Inn.in d. c.2. & Rom.cõs.208.Hęc impetratio,&c.ad finem,& cõs.483.Dubitatur primo,&c.col.pen. sicut igitur in casu nro cum narratio principis sit expresse contra dispositionem statuti, dr manifestũ & expressum errorem continere,licet, qđ narratur,possit per accidens verificari,ex quo nominatim de aliqua concessione accidentali non est habita mentio. Et per hoc non obstã te illa clausula,nullo iure,vel facti errore ducti, &c. Quia quo ad ea,quæ concernunt factum alienum,potuit probari cõtrarium,& fuit probatum ex inspectione instrumenti iuncta dispositione statuti,& sic ex eo ꝙ constat rẽ aliter se hre,secũdũ Bal.& Alex.in d.l.sed & si quis.§.fi.si quis cau.Sextò & ultimò pōt ẽt rñderi,ꝙ licet verbis narratiuis principis etiam de facto alieno sit standum,donec probetur contrarium , iuxta not.in d.c.nonnulli.§.j.& in d.cle.j.de prob.tñ hoc locum non habet 17 qñ simpliciter narrat,† aliquem esse procuratorem, uel habere mandatum,sed in hoc exemplo uera sit opinio Ioan. And. in d.§.1.distinguentis inter verba narratiua, quæ ꝯm ipsum nõ probant,per d.c.si Papa.de priu.lib.6. & uerba assertiua, quæ probant ꝯm eum,dicuntur aũt uerba assertiua,ꝯm do.Ant. & clarius Imo. ibi, qñ Papa postquam nominauit aliquem procuratorem, subiunxit,de cuius mandato nobis constat, & ratio quare primo casu non probẽt uerba narratiua, est fatis manifesta,quia vbi ex verbis narratiuis probatur factum alienũ, remanet facultas probandi contrarium, secũdũ gl.& oẽs,in d. cle.j.si ergo in casu prædicto probaret mandatũ, auferretur dicta facultas probandi ꝯrium,quia qđ mandatum nõ habuit probari non pōt, quia ista negatiua non est loco,uel tempore coarctata.c. qm̃ cõtra.de probatio.& ibi notatur.& in l.actor. C.eo.& hanc rõnem ẽt allegat gl.in d.§.1.cui Do.non rñdent. Nec ob.ꝙ dicta negatiua posit probari,si probetur mandatũ fuisse reuocatum,ut dicit Pau.in d.cle.j.& Doc. in d.§.q̃a hoc procedere posset,vbi de certo mandato uel instro certo mandati narraretur,quia tunc posset ꝯrium probari dicto modo, & isto casu procedere pōt opinio gl. & sequacium in d. §.j.q̃a ad hunc casum adaptari pōt dicta eorum responsio,sed ubi de mandato simpliciter & in genere fit mentio, non probaret negatiue,nec probari posset mõ prædicto.Nam casu ẽt,quo probaretur aliqua reuocatio mandati, non tñ ex hoc concludenter probaretur carentia mandati, quia post illam reuocationẽ potuit de nouo procurator cõstitui, & cõfirmatur hoc ex notatis per Guid.de Suza.Francis.Tig.& Bar.in l.licet.C.de procuratorib.ubi uolunt, ꝙ si post litem ꝯtestatã opponitur exceptio falsi procuratoris,ꝙ ꝑ hoc non transferatur onus probandi in excipientem,quamuis gl.ibi aliter uelit, quia secũdũ ꝑdictos hæc negatiua,tu non habes mandatum, non pōt probari,d.l.actor. l.asseueratio.C.de non nume.pec.iõ non dẽt ꝓbari per negantem,sed mandatum probari debet per affirmantem,& idem sentit Inn.cum quo transit dñs Abb.in d.c. qm̃ ꝯ. & quamuis gl.cõiter approbata in d.l.licet.& in l.Pomponius. §.rati.eo.tit.& in c.j.de elect.in 6.& Doc.cõiter in d. c.qm̃ cõtra.dicant,ꝙ onus probandi sit translatum in negantem,illud tamen contingit secũdũ pꝛędictos Doc.quia qui allegat se procuratorem ab aduersario, dicitur positus in quasi possessione illius officij, non opponẽdo ante litem contestatam exceptionem mandati,quæ rõ cessat in casu nostro,in quo absente illo de cuius præiudicio agitur, & illo ignorante, & non uocato, fuit narratum dictos ciues habere amplam potestatem concedendi & donandi,& iõ non potest dicta narratio operari idẽ quod litis contestatio, sed habet locum ratio Bart. & aliorum in d.l.licet. quæ in his terminis per alios non reprobatur, sed potius approbatur. Non obstan. etiam prædictis,quod nota idem Bar.in d.leg.licet.col.2.dum dixit,ꝙ quando declaratum fuit,aliquem habere mandatum,quod onus probandi contrarium transeat in negantem, & quòd negatiua probari possit probando mandatum esse reuocatum, vel instrumentum esse falsum, quia ipse loquitur, quando iudici facta fuit fides de certo mandato, aut de certo instrumento mandati, merito potest tunc locum habere dicta contraria probatio, ut dixi, sed illud,quod ibi uoluit & supra retuli, ꝓcedit,quãdo de certo mãdato non ꝯstabat, sed vbi generaliter & simpliciter mandatũ allegabatur, ꝓpterea Bar.dixit, ꝙ isto casu illa negatiua, non habes mandatũ, nõ pōt probari, & idẽ est in casu nro dicendũ. & ꝓpterea hoc casu non stat verbis narratiuis, & ablata esset facultas probandi contrariũ parti absque suo facto, qđ no.in d.cle.1.de prob.¶ Non ob. ẽt, qđ secũdo loco allegatur in contrariũ, ꝙ ex diuturnitate tẽporis probet dicta potestas ciuiũ; quia contrariũ probatur ex inspectione dicti instrumenti iuncto dicto statuto,in quo instrumento deficit numerus ciuiũ a statuto requisitus, cessat ergo ꝑsumptio † ex quo de 18 defectu potestatis cõstat alio modo.ar.no.per Bart.in l.hi qui ad ciuilia.C.de appel.& per But.Abb.& Are.in d.c.qm̃ contra.in fi.& per Ant.& Imo.in c.in præsentia. de renũ. & magis ad ꝓpositum per Pau.de Cast.consi.48. In causa.quæ vertitur,&c. allegat not.per Inn. in c.proposuisti. de proba.nec dici potest, ꝙ consilium prædictum potuit habere mandatũ ad hoc a toto populo, quia ipsimet de consilio ex post facto professi sunt non habuisse mandatum, & ꝙ dicto casu præiudicare non potuerunt,sed id fecisse contra eorum conscientias,instantes ꝑ ꝑ hoc ꝙ do.Carolus eorũ cõcessioni renunciaret, & hoc ẽt dici 19 non pōt,quia ex temporis diuturnitate nunquam † ꝑsumitur mandatũ,ꝯm Bal.& Sali.in l.2.C.de rebus alienis non alienan. Bald.in l.2.C.si ex falsi.instr.Alex.in d.l.sciendum. de verb.obl. in d.l.qui in alien.in prin.de acq.hære.& in d.cons.1.4 vol.vbi loquitur in terminis. Nec huic dicto refragatur, ꝙ consensus alterius præsumatur,si pro forma requiratur, ut per Doct. in d.c.ea noscitur.& Alex.consi.79. Circa primum,de quo quæritur, &c. 1. vol. quia ex illo consensu non tribuitur de nouo potestas, sed adhibetur ad solennizandum potestatẽ prius cõpetentem, qm̃ ubi quis pōt actum gerere, ad illũ duntaxat dr̃ actus pertinere, quãuis consensum alterius teneatur requirere,adeo ꝙ etiam ad ambos cõiter nõ dicit spectare, ut notãter probatur in c.j.ne sede uacan. lib.6. & ad hoc illum text.alleg. Domi. in c.cum in illis. §.fin.col.1.de præben.eo.lib. ideo talis consensus pro forma adhibendus ex diuturnitate tꝑis præsumitur, sed in mandato secus, per quod potestas de nouo tribuit: quia tunc non agitur de solennitate, sed de dispositione noua ꝑsumenda. ¶ Non ob.tertio confirmatio principis, quæ 20 dicitur supplere defectũ personæ per allegata in cõtrariũ;† q̃a hoc esse potest in præiudicium personæ actum gerẽtis,sed nõ qñ agitur de præiudicio tertij,puta communis Casalis, sicut in casu nostro; quia cõfirmatio semper intelligi dẽt saluo iure tertij,secũdũ Bal.in l.j.in primo no.C.de consti.prin. per l.authoritatem.& l.meminerint. C.vnde vi.vel supplet defectũ personæ,qñ hoc exprimitur,sed in in dubio circa talẽ defectũ cõfirmatio nõ operat,ẽt si apponat in ea clausula supplentes oẽm defectũ,ꝯm Spe.in ti.de leg.§.nũc ostẽdũ.ver. 18. vbi dicit, ꝙ tunc tollit defectus solẽnitatis, & nõ defectus surgens ex inhabilitate ꝑsonæ,& idem tenet d.Ant.& Imo.in d.c.1.de transac. ẽt si defectus suppleat ex certa scientia, q̃a non porrigitur ad defectũ ꝑtãtis,& Imo.ĩ l.q̃dã consulebant.col.5.de re iudi. & ĩ c.illa.de elec.vbi ꝑ illũ tex. dicit, ꝙ princeps potest expresse dispensare super inhabilitate,sed in dubio non ꝑsumitur voluisse,& dicit Ange.in l.adoptio.de adoptio. ꝙ nõ oꝑat confirmatio circa defectũ iuris naturalis,puta si consensus deficiat,sicut in casu nro annullatur concessio ex defectu consensus dicti cõmunis,de cuius ꝑiudicio agit,& illũ sequitur Ale.in l. si filius a pr̃e.§.fi.de libe.& posth.ꝑ cle.pastoralis.ver. cæterũ,de iud. Et prædicta ẽt confirmantur ex notatis per gl.& Bar.in l.2.§. prætor ait,qui satisda.cogan.quæ probat, ꝙ ꝑ uerba etiam uniuersalia & geminata non intelligitur dispensatum cũ ꝑsona inha- 21 bili † ad actũ gerendũ,ꝑ quod infert Bart. ꝙ si statutum velit ut snia arbitri, qualiscunq. sit,mandetur executioni,debet ĩtelligi,dũmodo sit lata a ꝑsona,quæ possit eẽ arbiter, & sic dũ tñ actus a persona habili sit factus,pro quo ꝯm Alexand.ibi facit gl.in cle.j.de sequestra posses.& fruc. & idem tenet Aretin. in l.Gallus.§.etiam si parente.de li.& posth. Ad idẽ facit,quod voluit Ang.in cons.187.incip.A.& B.in fi.ubi dicit,ꝙ si ex forma statuti non potest dici de nullitate laudi,non intelligit reiecta nullitas,quæ prouenit ex defectu, & inhabilitate ꝑsonæ arbitri,sed illa solũ,quæ prouenit ex defectu solennitatis,& idẽ voluit Ang.Alb.& Ale. in l.non erit.in §.dato de iurei. ꝑ glos.ibi & in d.cle.j.non operatur ergo in casu nro cõfirmatio cũ suis

clausulis pgnantibus circa defectũ ptãtis ciuium concedentiũ nec habilitat personas eorum, sed circa defectum solennitatis omissæ, psertim quia nõ agitur de præiudicio eorum, sed dicti cõis: & qp de inhabilitate eorum non senserit cõfirmans, satis ẽt clare percipitur, dũ narrat, dictos ciues ad hoc amplam habere ptãtem, & sic psupponit potentiam & habilitatẽ cãæ efficientis, quamuis sit aliter tã de iure cõi q̃ ex forma statuti, & sic in hoc sit erratũ, ut superius fuit ostensum. Et propterea stãte hmõi errore facti, sicut est error statuti. c. 1. de institutionib.

22 in 6. clausula † ex certa scientia, nihil in hoc operatur, sed solũ in his, quæ de iure sunt, & de quib. princeps præsumit habere scientiã, ſm Bal. in l. impetratam. C. sniam rescin. non pos. & Alex. in d. cõs. 122. in fi. 4. uol. Non ob. clausula, non obst. statutis, ẽt si de eis eẽt habenda mentio specialis, quia non debet referri ad statutum, per qd̃ psona concedentis inhabilitatur, & in qua cõcedendi potestas aufertur p præall. Et hoc ẽt in specie uoluit Rot. dec. 3. in nouis, in quadã additione, ubi dr̃, qp p clam non obstantibus, &c. tolluntur impedientia grãm, sed psonæ defectus non tollitur, & in casu nostro maxime, quia (ut dixi) princeps psupponit ptãtem cõcedentis & cãæ deficientis non deficere. Et propterea de supplenda potestate non ur̃ cogitasse, referenda est ergo dicta cla ad statuta, quæ potuissent obstare rõne formæ, uel solennitatis omissæ: nã ultra numerum certum ciuium requirit statutum, qp in alienatione seruetur solennitas iuris cõis, de qua in d. l. fin. C. de uend. re. ciu. lib. 10. & alia ẽt requirit pro forma ultra ius cõe, de quibus in dicto statuto, & qp illa oĩa sint de forma, constat ex decreto an nullatiuo, de quo in dicto statuto, ſm Bal. & alios, in l. 1. de libe. & posth. & Pet. de Anch. in regula, ea quæ. col. 8. de reg. iur. in 6. Ad hanc igitur formam, & ad eius derogationem tẽdit & refertur prædicta clausula, non obstantib. statutis, &c. Et per hoc rñdetur ẽt ad aliud, vcʒ, qp per clausulam ex certa scientia & clausulam de plenitudine potestatis, & clausulam non obstantibus, censetur princeps ẽt tertio uoluisse præiudicare, p no. in l. 4. si is pro quo, qd̃ quisq; iu. quia in dubio hoc locum non habet, qñ præiudicium surgit ex defectu ptãtis, quem defectum, ut dictum est, per uerba quantumcunq; gñalia non psumitur voluisse tollere, ut no. in d. §. ptor ait. & eo magis quia (vt dictum est) princeps ẽt in genere de tali defectu non cogitauit, cum ex parte concedentium præsupponit potẽtiam. Per prædicta ẽt non ob. qp D. march. det, & de nouo ẽt concedat, quia talis noua datio operari posset, quando prima ex defectu solennitatis non valeret, sed nihil operatur hoc casu, quia prima deficit pp carentiam potestatis, & vbi ẽt voluisset do. marchio confirmando, & de nouo dando, circa ptãtem concedentium supplere, hoc tñ in præiudiciũ dictæ cõitatis non potuisset facere, quia in iure iã quæsito & sic in dñio dictæ aquæ, qd̃ erat apud illam, ẽt post primam concesionẽ ciuiũ non potuit dictæ cõitati nocere cõfirmando, aut de nouo dando, vt hr̃ in l. fi. C. si cõtra ius vel util. publ. & in c. q in ecclesiarum. de cõst. & quia dicta cõcesio ciuium est nulla ex defectu consensus dicti cõis & dictæ ciuitatis, cuius est res concessa, & sic ob defectum iuris naturalis, ut dixi sup. allegando Ang. in l. adopti. de adoptio. ideo non potuit princeps illum tollere & supplere. d.

23 cle. pastoralis. ver. cæterum. & quę † iusta cã non præsumitur isto casu, quia confirmatio & datio facta fuit ad petitionem partis, ut in præcedentibus fuit declaratum, idcirco per importunitatem id præsumitur potius obtentum, quam ex cã rõnabili, secũdum Rom. in cons. 436. qp indultum Pe. &c. per l. 1. C. de peti. bo. subla. li. 11. Nam ſm eum iusta cã præsumitur in principe, vt dicunt Do. in locis pallegatis, qñ motu proprio inuenitur concessa. & cum eo transeunt mode. in d. c. quæ in ecclesiarum, quia igitur non potuit princeps hunc defectum potestatis tollere, est etiam præsumendum in dubio, qp hoc noluerit facere, secũdũ Bar. in l. si quis sub condõne. de cõd. insti.

24 Nec etiam ob. qp † solus princeps posit donare res publicas. d. l. prohibere. §. plane. qd̃ vi aut clã, quia hoc uerum est, quando res sunt in vsu publico, sed res ciuitatis, quas habet in priuato patrimonio, donare non potest, sicut nec alicuius priuati: quia de illis iudicatur. ut de reb. priuatorum. leg. interpublica. de verbor. signi. leg. vsucapionem. de vsucapio. leg. sed Celsus. in princ. iuncta glo. 1. & 2. de contrahend. emphyt. nota. in §. uniuersitatis. institu. de rer. diui. & ibi etiam per Ioan. Fab. vbi asignatur ratio diuersitatis. & per Bar. in l. in omnib. de diuer. & temp. præscri. Et per hoc primũ dubiũ primæ quæstionis principalis remanet absolutũ. i quo breuior esse nõ potui pp plura, q̃ emerserunt nõ leuia. ¶ Deuenio nunc ad ſm, in quo proponitur, vtrũ magnificus do. Carolus sit saltẽ tutus pscriptione, maximè longisimi temporis quadraginta ann. & videtur qp sic; quia tanto tẽpore contra ciuitatem complet pscriptio & finitur. l. oẽs. C. de præscrip. 30. uel 40. ann. l. iã pridem. C. commu. de vsucapionib. & d. l. omnib. de diuer. & tempo. præscr. Nec mala fides do. Caroli videtur posse præscriptionem impedire, quia quamuis titulus reprobatus, de quo supra malam fidem inducat. l. quemadmodum. C. de agri. & censi. li. 11. c. qui contra. de reg. iur. in 6. l. fi. §. sin autem sub ꝯditione.

25 C. cõmu. de leg. c. dudum. de electioni. nihilo minus per † spatium dicti longisimi temporis cessat præsumptio malę fidei, & præsumptio ꝯria bonæ fidei inducitur. l. fi. & ibi not. Bar. & Sali. C. vnde vi. & uoluit ẽt Inn. in c. 2. de restitutione in integrum. super glo. in ver. monachos. Ioan. And. in addi. Spec. in tit. de teste. §. nunc videndũ. in 1. addi. magna. ver. item opponunt. & per hoc allegant. l. 3. §. si seruus. de acq. posesione. idem etiam tenet Bal. in repeti. l. j. col. 4. C. unde ui. Ange. in l. pen. C. quib. non ob. longi. tempo. præscrip. Anto. de But. in c. cum ecclesia. col. vlt. de causa possesio. & proprieta. in c. sæpe. de resti. spoliato. Abb. in c. si diligenti. de præscriptioni. Alex. consi. 110. 1. vol. & consi. 151. in fi. 2. vol. & in consi. 59. incipiente, Attentis uerbis, &c. tertio vol. & Are. consi. 154. in fin. Præterea quamuis dictus titulus nullus & iniustus nõ sufficiat in præscriptione longi temporis, quæ non currit sine titulo, tamen in præscriptione longisimi temporis, in qua titulus non est necessarius. cap. 1. & ibi notatur, de præscriptioni. in 6. notatur, in dicto c. si diligenti, uidetur, quòd ex dicto titulo bona fides inducatur, quæ ex iniustis etiam causis oritur. l. igitur. §. potest. de libe. causa. & ita voluit Imo. & Pau. de Cast. in l. Celsus. de vsuca. Anto. de Butr. in c. cura. de iure patronatus. Imo. in c. de quarta. & in c. fin. colum. 4. & in fi. de præscr. & Pau. de Cast. consi. 154. Circa præsentem casum, &c. consi. 289. Hæreditas dictæ puellæ. & Rom. consi. 136. Circa primum dubiũ, &c. & tanto magis hoc procedit, cum titulus iste sit per principem confirmatus, quia confirmatio etiam inualida causat præscriptionem, vbi titulus etiam sit necessarius, secundum Host. in c. dudum. de decimis, per ea quę habentur, in d. c. cura. de iure patro. & tenet idem Ant. de Butr. in c. pen. in fin. de cõfir. vtili vel inutil. nec aduersus talem præscriptionem vr̃ cõpetere restitutio in integrum, quia a die cõpletæ præscriptionis decursum est quadriennium, intra quod peti dẽt. l. fin. C. de temp. in integ. resti. peten. & c. 1. de rest. in inte. lib. 6. & probabiliter ẽt dici põt, qp non detur restitutio ex clausula gñali aduersus præscriptionem. 40. annorũ, quia sic præscribens plenisima munitione est securus. l. omnes. C. de præscr. 30. vel 40. annorum. prout non esset, si restitutio competeret, ut no. i l. ait prætor. §. permittitur. de minorib. & uoluit hoc ẽt Alex. consi. 151. in fi. & cõs. 159. 2. vol. ubi etiam refert An. sic tenere, in l. sicut. C. de præscrip. 30. annorum. Nec vr̃ ẽt obstare statutum tollens præscriptionem aduersus communitatem, quia tale statutum non intelligitur reijcere præscriptionem quadraginta anno. secundum Ang. in l. cum satis. C. de agri. & censi. lib. 12. per illum tex. cum glo. & plus voluit in l. 1. de concusio, qd̃ statutum non posit impedire præscriptionis cursum. ¶ Sed tamen præmissis non obstantibus aliter de iure arbitror respondendum ex pluribus, & primo quia statutum, de quo supra. prohibet alienationem, nisi in ea interueniant ad minus personæ sexcentum prohibita igitur dicta alienatione † intelligitur etiam

26 præscriptio prohibita. leg. alienationis. de uerb. sign. not. glos. & Barto. in l. vbi lex. in princ. de vsucap. qui proprie loquitur, quando alienatio per statutum prohibetur. & idem tenet glo. in leg. 2. C. de usucap. pro empto. in l. non est incognitum. C. quibus non ob. longi temp. præscriptio; & est communi opin. ſm. Ale. in cons. 1. circa fin. 4. volum. quicquid dicat Barto. in l. filiusfa. §. diui. de leg. 1. & si dicatur, qp prædicta non procedunt in pręscriptione longisimi temporis, sed in præscriptione longi temporis, secundũ Pau. de Cast. in d. l. fi. §. sin autem sub conditione. C. communia de leg. & Alex. consil. 59. tertio volum. ybi dicit, quòd ista est ueritas. & Soci. 151. & hoc ea ratione, quia

quia pp prohibitionē titulus annullaē, iō pſcriptio longi tpis non currit, quia titulū requirit, prout declarāt Pet. Cy. Sali. & Pau. de Caſt. in l. fi. C. in quib. cau. in integ. reſt. non eſt neceſ. per no. in l. Celſus. de vſuc. & in d. c. ſi diligenti. q rō ceſſat in pſcriptione tpis longiſsimi, in qua titulus nō requiritur, ſed bona fides ſufficit. Ad iſtud rñdet, ꝙ prohibita alienatione impeditur & tollitur præſcriptio longi tpis duplici rōne. Et primo ex defectu tituli, vt dñt pdicti. ſed iſta ratio non eſt generalis, quia ea ſola attenta ſequeretur, ꝙ ꝓhibita alienatio ſeruitutis hñtis cām continuam, non intelligeretur prohibita præſcriptio illius ſeruitutis, quę longo tpe finitur, & quidem ſine titulo. l. 1. & 2. C. de ſeru. iuncta. l. ſi quis diuturno. ff. ſi ſeruitus vend. alia & ſecunda rōne pſcribi non poteſt dicto caſu, q̄a pſcriptio eſt alienatio, quæ eſt prohibita, ſm gl. & Bar. in d. l. ubi lex. & alios in locis præallegatis, per dictam. l. alienationis. & iſta eſt gñalis & apta comprehendere oēs pręſcriptiones, ī qua ēt titulus non requiratur, ſiue ſint longi tpis, ſiue longiſsimi. d. l. ſi quis diuturno. & d. c. 1. de præſc. in 6. Nec Pe. & Cy. qui in d. l. fin. aſsignant primam rōnem, hanc ultimam negant, & ubi aliter ſentirent acōi opi. gl. & Doc. declinarent, quamuis igitur prima rō ceſſet in pręſcriptione longiſsimi tpis, ſcda tamen locū hēt, iō in ea operatur prohibitio alienationis, ſicut ēt per hanc ſolam rōnem ultimam præſcriptio longi tpis, in qua nō ſit titulus neceſſarius, puta in caſu. d. l. ſi quis diuturno. intelligitur prohibita, in qua prima rō non poteſt locum habere, ꝑ no. in §. affinitatis. inſti. de nup. in l. liberorum. §. Pomp. de his qui no. infa. & per hoc patet, ꝙ Pau. de Caſt. in d. §. ſin autē ſub conditione. & Alex. & Soci. in d. conſi. non recte ſentiunt, quia recedunt ab ultima rōne, de qua. ſupra. aſsignata cōiter per gl. & Doct. & ideo idem Alex. in d. conſil. 1. in fin. 4. vol. voluit, ꝙ ex prohibitione alienationis ſequatur prohibitio præſcriptionis etiam. 40. anno. allegando ſimpliciter no. in dicta l. vbi lex. & quidem recte iudicio meo, quamuis non declaret modo pdicto, & ubi

27 † etiam curreret pręſcriptio longiſsimi tpis in re prohibita alienari, hoc procederet, quando vnica tm̄ prohibitio præcedet, & ſecus eſſet, quando duplex prohibitio concurreret, ſicut concurrit in caſu noſtro, in quo prohibetur alienari res ciuitatis de iure cōi, & ex diſpōne ſtatuti. arg. §. ſanctiſsima. in auth. de non ali. no. in c. uerum. de cond. app. & per Bar. in d. l. filiusfam. §. diui. de leg. j. dum reſpondet ad l. 2. C. de vſu. pro emptore. & ibi clarius ꝑ Alex. & Imo. in quib. locis hr̄, ꝙ potentius agit duplex prohibitio alienationis, legis, ſcilicet, & hominis, quam ſimplex prohibitio, & ideo non valet alienatio in caſibus in quibus valet, ſi ſolā prohibitio pręcederet. Secundo confirmatur prædicta concluſio. Nam huic conceſſioni & alienationi reſiſtit ſtatutum, quia per illa uerba, nulla poſſit fieri alienatio, &c. tollit potentiam in futurum, & quia diſponit, ꝙ alienatio aliter facta non ualeat, ut declarat Bart. in l. cum lex, de fideiuſſori. Quia igitur dictus d. Carolus nititur ex contractu & conceſsione, cui ſtatutum reſiſtit, in mala fide

28 † fuiſſe dr̄, d. l. quemadmodum. C. de agric. & cenſi. & dict. ca. qui contra iura. & declarat Bart. in leg. ſi lege. §. ſcire. de petitio. hæredita. licet ſit aliter ſecundum eum, quādo lex non aſſiſtit. Et propterea propter malā fidem non potuit dicta pſcriptio currere. c. fi. de præſcript. c. poſſeſſor. malæ fidei. de re. iu. in 6. & per Bart. in l. priuilegia. C. de ſacroſ. eccle. Nec obſtat, ꝙ præſumptio malæ fidei tollatur ſpatio tpis longiſsimi, d. l. fi. C. unde ui. quia cum in caſu noſtro oriatur, ſeu ortum fuerit a ſtatuto reſiſtere huic conceſsioni, vt dixi, ſtatutum in hoc & eius effectus dicto tpe tolli non potuit propter prouiſionem alterius ſtatuti ſub rubr. quod ſtatuta loquentia, &c. in quo diſponitur, ꝙ ſtatuta loquentia de bonis & rebus communis Caſalis ſint, ſtent, & perpetuo maneant in uiridi obſeruantia & validitate, ita qđ nulla præſcriptione vel tēporis vetuſtate tolli poſſint, &c. Quia igitur ex alio ſtatuto & ex prouiſione illius cauſatur mala fides, vt dixi, propterea ſtante dicto ſtatuto ſub rubrica, quod ſtatuta loquentia, &c. non potuit curſu temporis, de quo in d. l. fin. mala fides remoueri, quia ſi ſecus eſſet, temporis curſu effectus ſtatuti prædicti tolleretur, & cōtra illum præſcriberetur, ac ſemper in viridi obſeruantia non eſſet ſtatutum prohibens alienationem, & tamen dicta præſcriptio contra ſtatutum & eius effectum eſt remota, etiam temporis longiſsimi, per illa uerba dicti ſtatuti, ſcilicet uel tpis vetuſtate &c. & quia in caſu noſtro prohibita præſcriptione intelligitur etiam de illa, quæ ex curſu longiſsimi temporis fi-

29 nitur, vt inferius dicetur. Præterea non videtur verum, ꝙ † ex curſu longiſsimi temporis oriatur præſumptio bonæ fidei in fauorem eius, qui poſſedit ſine titulo: & contrariū tenuit Imo in d. l. Celſus. & in repetitione dicti. c. fi. de præſcr. col. 5. quia hoc iure non probatur: & optimè reſpondet ad l. fi. C. vnde vi. probans, ꝙ illa locum haberet, quamuis mala fides duraret: & ſimiliter ad l. 3. §. ſi ſeruus. de acq. poſſ. quam allegat Inn. in d. c. 2. de reſti. in integ. & Io. And. in loco præallegato, quoniam ille tex. procedit etiam, ſi ſeruus poſt lōgum tempus ſit in mala fide: & ſic ex diuturnitate temporis non eſt neceſſaria præſumptio bonæ fidei, quò ad effectum, de quo ibi, prout etiam declarant doc. in d. §. ſi ſeruus. & in l. j. §. ſeruum, qui in fuga. co. ti. & maximè Alex. reprobata glo. in l. ſi is qui pro emptore. §. ſi ſeruus. de vſuc. ad quam Inn. & Io. And. habuerunt reſpectum, quæ (vt dixi) non eſt vera: & communiter damnatur. & per conſequens intellectus Inn. & Io. An. ad dictum. §. ſi ſeruus. qui concordat cum gl. prædic. cōiter non tenetur. Sed etiā dato, ꝙ curſus dicti temporis in hoc operatur, dico ꝙ per illū duntaxat ceſſat & tollitur præſumptio malæ fidei, & ſic præſumitur, ꝙ poſſeſſor retro non fuerit in mala fide, ſed pręſumptio bonæ fidei poſitiuæ non oritur: & ſic ꝙ retro fuerit in bo-

30 na fide, non præſumitur. Eſt enim † differentia inter unā præſumptionem & aliam. Quia vbi bona fides pręſumitur, poſitiue præſcriptio compleretur dicto tempore: licet ab initio poſſediſſet quis mala fide, ſed ubi ſolùm præſumitur, malam fidē abeſſe & abfuiſſe, ꝑ hoc non poteſt finiri præſcriptio dicto tempore. Quia ad effectum præſcriptionis neceſſaria eſt bona fides poſitiuè: nec ſufficit, quòd mala fides abſit: quia eſt dare medium inter bonam fidem & malam fidē: ut declarat Bar. in d. l. ſed ſi lege. §. ſcire. & doc. in c. ſi diligenti. de præſcr. & ideo non eſt uerū, ꝙ in pſcriptione longiſsimi tpis, in qua bona fides ſufficit, iuris error & iniuſtus proſit. quicquid dixerit Imo. Pau. de Caſt. in d. l. Celſus. & alij in contrarium alleg. quia nō facit bonā fidē adeſſe, ſed ſolùm facit malā fidē abeſſe, ſm Bar. in d. §. ſcre. & ita tenuit do. Abb. in d. c. de quarta. de pſcr. & gl. in c. 2. de his, q fiunt a pręla. ſine conſen. capi. & in c. apoſtolicæ. de don. & in c. cura. de iure patr. & Pau. de Caſt. in conſ. 74. quia fruſtra diſputatur. circa ſi. uer. ſcda ratio &c. & alij idē tenent, quos refert & ſequitur Alex. conſ. 73. ſcdo uol. ubi etiā

31 ſubdit, † quòd ēt ſi error iuris prodeſſet in pſcriptione longiſſimi tpis, tñ hoc locum non haberet, qñ titulus eſſet reprobatus, ſicut in caſu noſtro reprobatur ꝑ iūs cōe & per ſtatutum: quia tunc malam fidem inducit d. l. quemadmodū. & per Bar. in d. §. ſcire. Et caſu ēt quo dictus error ſimpliciter prodeſſet, & abſolutè, talis error eſſet probandus: quia contrariū præſumiē, ſm eundē Bar. & Alex. cuius probatio difficilis eſſet, ſm Ang. in d. §. ſcire, & de quo conſtare poſſet ſm eum, ubi ꝓbaretur, ꝙ quis peritiores cōſuluiſſet, qui rñdiſſent, titulum eſſe validū: cū quo ēt tranſit Alex. in d. conſi. in fi. & in conſi. 44. aliàs. 46. Circa præſentis conſilij &c. 4. vol. Non obſt. ēt confir-

32 matio dñi marchionis; qm̄ † vbi de titulo iniuſto apparet, illa nō prodeſt, ſm Abb. in d. c. dudū. de deci. q̄a errāē in iure, quo caſu uera eſt ſm eum opi. Inn. & Pet. de Anch. ibi, qui contra Hoſt. voluerunt, quòd confirmatio inualida non proſit ad pſcriptionem, & iſte caſus noſter, ſecus uero ubi de titulo ſolū appareret ex uerbis narratiuis confirmantis quia iſto caſu nō conſtaret de errore iuris, & tunc procedat opi. Hoſt. vt ibi latius per eū. In caſu igitur dictæ. l. fi. C. unde vi. non agitur de effectu præſcriptionis, nec de illo loquitur Bar. ſed de pœna, de qua ibi, ad cuius commiſsionem requiritur dolus uerus, uel pſumptus. l. aliud eſt fraus. de uer. ſig. ad hoc ergo ut præſumptio doli tollatur, non eſt neceſſe ex cuſu. 30. anno. præſumere bonam fidem poſitiuè, ſed ſatis eſt, præſumi malam fidem abeſſe & abfuiſſe, quia ex hoc ſolo ceſſat doli præſumptio, ſm Bar. in d. §. ſcire. Et ideo quia hęc præſumptio ſufficit ad effectum pœnæ euitandę, de qua in d. l. fi. non præſumitur illo caſu bona fides, ſed ſolum quod abfuerit mala fides, & hanc puto conſtanter fuiſſe intentionem Bart. in d. leg. fina. qui primò dixit, quod præſumptio malæ fidei tollitur, quæ uerba ſignificant, quod dixi. & licet ſubiungat, quod ex tunc præſumitur retro bonæ fidei, tamen improprie loquitur, quia inten

tio sua fuit, ꝙ retro præsumatur ab fuisse malam fidem. & ideo Ant. de But. in d. c. sepe. de resti. spol. simpliciter dixit, ꝙ cessat mala fides per cursum dicti temporis, allegando Bart. in d. l. fi. & non dicit, quòd retro præsumatur fuisse in bona fide: & sic Bart. intelligere videtur eo modo, quo dixi: & ſm prædicta ēt interpretari pñt verba Abb. in d. c. si diligenti. quicquid dicat Alex. & Aret. in dictis consiliis, qui volunt, ꝙ bona fides præsumatur, etiam quò ad præscriptionis effectum: & tamen Bar. & alii non loquuntur quò ad hunc effectum, & vbi etiam præsumeretur bona fides, hoc esset intelligendum, qñ de modico agitur præiudicio, ſm do. Ant. de But. in d. c. cum ecclesia. vlti. col. de cau. possess. & proprie. qui sic intelligit no. per Inn. in d. c. 2. de resti. in integ. Et per hæc responsio colligitur ad vltimũ quæsitum, videlicet, an si do. Carolus sit vsus dicta aqua vltra mediam macinaturam, pro illo pluri præscriptio operetur: quia dicendum est, quòd per præalleg. non potest etiam ullo ibi modo dici decursa dicta præscriptio: quia contra res & iura cõitatis præscriptio prohibetur: & per duo statuta reprobat: vt infra dicitur super vltimo dubio, & ad ibi dicenda quò ad ꝓpositum me refero. Circa tertium dubium, an s. cõcesio aquæ sit finita per mortem do. Caroli, vr̃ prima facie dicendum ꝙ non, sed ꝙ transiuerit ad hæredes: quia continet ius proprietatis, & aquæ proprietas intelligitur concessa, quamuis concedatur pro vsu proprio, sicut qñ conceditur fundus ad vsum, proprietas dr̃ translata, ſm Bar. in l. 4. in prin. de alim. & cibar. leg. in l. donationis. §. species. de dona. & in l. cum hi. §. si vni. de trãsac. vel saltem intelligitur concessa seruitus aquæ ducendæ. Et ꝓpea cum concesio dicti iuris facta sit determinatè & respectu certi molendini construendi de subtus ciuitatẽ, in dubio censetur esse realis: & transire debet ad quemlibet, ad quem molendinum transit, ſm Bar. in l. pen. de serui. leg. per no. in c. cum venissent. de insti. Secundò confirmatur ista conclusio; quia si quis promittit de suo dato, vel de suo facto tantum, tenetur etiam de facto hæredis sui, ſm Bal. in l. fina. C. de actio. emp. per tex. quem dicit singularem, in l. stipulatio ista. in prin. de uerb. obl. & ibi etiam voluit Pau. de Cast. & Rom. & sentit Bar. in ver. reassume. Sicut ergo in casu prædicto ex parte promittentis transit obligatio ad hæredem, sic ex parte stipulatoris, vel acquirentis in casu nostro debet transire cõcesio, quãuis aquam impetrauerit quis pro vsu suo proprio: & fortius, quia dictio taxatiua non fuit expressa, sicut alio casu: & eo magis quia dictum fuit, ꝙ volebat vti dicta aqua pro vsu vnius sui edificij: & sic petitio & consequenter concesio fuit in rem: iõ quia uerba sunt clara, vr̃ constitutum ius reale. l. si fundum. de serui. leg. & per Bar. in d. l. pen. in prin. eo. tit. Sed istis non obstantib. contrarium arbitror verius: & hoc quia aqua fuit concessa magnifico do. Carolo, & noĩe eius petitia pro vsu suo ꝓprio: ꝓ inde est ergo ac si concessa fuisset pro vsu suo solo, & 33 sic taxatiuè: quia † illud dr̃ proprium, quod cõpetit alicui soli, ſm Philo. quem ad hoc alleg. Io. An. in c. si Papa, de priuilegiis. in 6. & sequit Are. in l. serui electione. §. fi. de l. j. Et sic uerbum illud proprio, habet in se taxatiuam inclusam, quia (ut dixi) pro vsu suo solo recipisse vr̃: ergo ad hæredem recipientis. non transit concesio, sicut ad hæredes promissoris nõ trãsit, qñ promisit quis de suo solo dato, vel de facto suo solo, ſm Bar. in l. qui in futurum. de pactis. & in l. si sic. la grande. de ver ob. & Bal. in l. qui se patris. C. vnde libe. vers. item quæritur, qđ si vasallus &c. & Alex. in d. l. stipulatio ista. in prin. Nec obstat ille tex. quia ſm eum debet intelligi, qñ nõ fuit expressa dictio taxatiua, & respondet etiam ad quædam alia. Istud etiam comprobatur: quia verbum illud proprio, exponitur, id est propriè suo, & sic perinde est, acsi dictum fuisset. pro vsu suo proprie, vt probatur ex notatis per Bal. in l. 2. de condi. insti. vbi dicit, quòd si quis in libello dicat se proprietarium, non procedit li-34 bellus si probet de utili dominio: quia † proprietas non est vtilis, vt patet ex allusione uocabuli: quia proprietas appellatur quasi propriè mea: de quo etiam mentionem facit Aret. in l. naturaliter. §. nihil commune. in prin. de acq. poss. Si ergo ꝓpriè suo recepisset, concesio ad hæredem suum non transiret: quia hæres non est propriè sed fictè persona defuncti, in authe. de iureiurando a moriente præstit. in princ. cum concordantibus de quibus ibi in glos. ideo fictè verificari non possent uerba prædicta. arg. not. per Bald. in l. si pater. in 3. q. de insti. & subst. ubi voluit, ꝙ si testator mandat conditionem impleri uerè, non habebitur pro impleta, si stet per eum, cui debuit impleri, quamuis sit aliàs secus. l. iure ciuili. de cond. & dẽ. quia hoc non est uerum, sed fictum implementum, ut ibi probatur in uer. perĩde. debet ergo secũdũ eum impleri, prout verba sonant. alle. l. in his & l. Iulia. eodem ti. de cond. & dem. Pro hoc ẽt & tertio, quod uoluit Bar. in l. iubemus. C. de erog. mili. 35 anno. li. 12. dum dicit, ꝙ dispositio, quæ loquitur † de faciente suis uel proprijs manibus, non uerificatur in faciente per aliũ quamuis ab illo repræsentetur ficte. l. qui per alium. de reg. iu. l. 1. §. deiecisse. de vi, & ui arma. idem etiam uoluit Bald. in c. si quis decesserit. si de feu. fue. contro. inter domi. & agn. in c. 1. §. homicidium. de pac. iur. fir. Rom. in l. 1. §. quis ita. de uerb. obl. Aret. in l. Gallus. §. quid si is. pen. col. de lib. & posth. & Alex. in l. 3. §. si procurator, quod quisq; iur. per l. unicam. §. ne autem. C. de cad. tollen. & gl. in cle. 1. in uer. personaliter. de uita & ho. cleri. & sic patet, ꝙ uerbum propriis uel proprio, facit dispositionem & ccõesionem personalem, iõ veram personam requirit, & repræsentata non sufficit, & sic ad hæredem non transit. l. quia personale. soluto mat. & per hoc non obstat, dum dicebatur, ꝙ in dubio realis præsumitur concessio, quia uerba ꝑdicta sonant aliter, & sic sumus in casu claro. Nec etiam obstat, ꝙ dicatur uelle uti aqua ad usum unius ędificijs, quia admitti potest, ꝙ per hoc concessa sit & constituta seruitus realis. Sed quia concessa fuit pro usu suo proprio, intelligitur actum, ꝙ dicta seruitutis finiatur cum persona: & ꝙ ad hæredes non trãseat, quia sic agi & conueniri potest circa seruitutem realem, ſm Bar. qui sic declarat in alio casu simili in l. Mela. §. fin. de ali. & Aret. in l. si sic. la grande. de uerb. oblig. Postremo non ob-36 stat, † ꝙ ille, qui promittit taxatiue de suo dato, vel de suo facto tantum, obliget etiam hæredes suos, quia contrarium est verius, ſm Bar. in locis præallegatis. & male loquitur Bal. & sequaces, qui in contrarium allegantur ſm Alex. in d. l. stipulatio ista. in prin. Circa quartum dubium, s. utrum dicta media macinatura aquæ possit pluribus molendinis seruire & de nouo constructis per magnificum d. Carolum etiam alio loco, quam de subtus ciuitatem, casu quo prædicta ei non obstent, & vr̃ ꝙ sic, quia per hoc nemini infertur damnum. le. 1. §. sunt qui putant. & §. seq. nę quid in flumi. pub. & per Bar. in. l. quominus. q. 11. de flumi. & ibi in fi. & not. dicit, ꝙ etiam si per hoc ad molendina communitatis pauciores concurrerent, non diceretur communitas hoc prætextu damnum pati, sed lucrum perdere, & non diceretur esse in consideratione per iura. quæ ibi allegat, & vltra eum bene probatur in leg. Proculus. de dam no infecto. per quam dicit Bald. & Ang. & Mod. in l. non amplius, §. 1. de leg. 1. ꝙ damnum pati non dr̃, qui a lucro excluditur. & idem in simili quæstione voluit Alb. de Rosa. in leg. si manifeste. C. de serui. ¶ Præterea aqua postquam exiuit canale communis est d. domini Caroli ex cõcessione sibi facta, ergo de ea sibi licet facere quicquid vult. l. j. §. idem Labeo. de aqua quoti. & æstiua. & per Bart. in d. leg. quo minus. q. 12. & Bald. in c. cum omnes de const. ubi. u. propter plura molendina idigeret maiori mensurá aquæ, & in quantitate maiori uellet aquam de dicto canali extrahere, tunc forte non posset, ex quo aquam petiit pro vno ædificio construendo de subtus ciuitatem. leg. non modus. & ibi notab. C. de seruit. sed si mensura aquæ tantum, quæ sibi fuit concessa, uti uelit. d. leg. non modus. non contradicit. Sed istis non obstantibus aliter sentio; qm̃ (vt est dictũ) pro ædificio inferius construendo conceditur dicta mensura aquæ, & iuxta petita fuit concessa, prout etiam intelligeretur in dubio, si non exprimeretur. §. præterea. institut. de inutili. stipula. l. si defensor. §. j. de interrogato. actio. cap. inter dilectos. uers. cæterũm. de fide instrumento. a-37 ctum ergo uidetur, ꝙ † pro uno solo aqua extrahatur, quod ergo actum est, seruaudum est, etiam si aqua per locũ do. Caroli discurreret, & sic dominium aquæ ad illum pertineret, ſm Bar. in d. le. quominus. q. 14. qui proprie loquit̃ de illo, qui est dominus formulæ & aquæ decurrentis per illam, si uero formula siue locus, per quam aqua ducitur, non erat prius domini Caroli, sed ipsius communitatis, sicut arbitror fuisse, & tunc locus ille adhuc remaneret dicti communis: & dñs Carolus diceretur hr̃e seruitutem aquę ducendæ, & ubi impediretur aquá ducere, sibi cõcederetur interdictũ de aqua quotidiana & æsti.

æsti. si uero impediretur locum purgare, daretur interdictum de riuis, secundum Bar. in d. l. quominus. q. 11. Aut ergo communitas possidet dictam formulam, & non licuit d. Carolo opus nouū facere in dicto loco, vel alieno aliquid immittere, sed possidēs potest illud propria authoritate destruere. l. quemadmodum. §. 1. ad leg. aqui. l. si uitem. §. si ad ianuam, quod ui aut clam. no. in leg. de pupillo. §. meminisse. de ope. no. num. & per Barto. in l. 1. §. nunciatio. in prin. eo. tit. & per eum in d. l. quominus. in 7. q. si uero in alienum nihil sit immissum, sed ędificium pendeat supra dictam formulam & locum, qui sit communitatis, & adhuc istud non est licite factum, ideo possideat communitas, potest agere interdicto uti possidetis. l. si duo. §. item uideamus. ff. uti posside. si uero nō possideat, agere potest negatoria. d. l. quemadmodum. §. 1. & locus, per quē aqua ducit, recuperatur mediāte petitorio uel possessorio, quinimmo arbitror, quod aqua decurrens per dictū locum cōmunitatis sit etiam ipsius, quia quādo aqua, intrat locum alicuius, dicitur esse illius. d. l. j. §. dē Labeo. de aqua quoti. & æstiua. nā cuius alueus priuatus est, eius quoque aqua priuata est, secundum Bal. in c. cū omnes. vers. pone ex pub. &c. de consti. per l. 2. §. 1. de flu. Quamuis autem dñium aquæ sit dicti communis, non tñ potest impedire dictum dominum Carolum, quominus ducat aquam ad molendinum, cuius cōtemplatione fuit facta concessio tanquā pro illo debeatur seruitus aquę ducendæ, ut dixi, per notata per Bar. in d. l. quominus q. 12. sed ei non licet vti dicta aqua, nec illā tāgere ad aliū vsū, cum sit dicti cōmunis. sicut nec aliā quālibet rē illius. Non obstant allegata in contrarium. Et primo dum dicebat, quod d. Carolo licuit alia molendina ędificare, ex quo nemini nocet, quia vbi alueus sit dicti communis, & in illo & super illum sit ædificatū, aut aliquid sit in ripa immissum, quę sit dicti cōis, dr dictum commune satis pati dānum d. l. quemadmodum. cum concordantib. pallegatis. nec isto casu loquuntur contraria, sed qn nihil immittit in alienum uel supra alienum, & casu etiam quo. d. Carolus ædificasset in suo, adhuc idē esset, ex quo limitata fuit concessio. s. pro uno ædificio construēdo. d. l. nō modus. C. de seruit. & iō ēt isto casu esset hñda rō lucri perdendi per dictam cōitatē, ad qd uidetur habuisse respectum limitando concessionem ad vnum molendinum, nec ad alium finē hoc vr fuisse factum. Dr ergo seruare modum in concessione appositū, siue agatur de dominio, siue de lucro perdēdo. d. l. nō modus. facit. l. Rutilia Polla. de contrah. emp. & l. medicus. de ope. li. secundum ultimam lec. iuncta so. Bar. ī d. l. quo minus. q. 12. in fi. uerbis. Ad ultimum colligitur etiam rñsio, quia si alueus erat cōis, in illo, uel supra illū, non licuit immittere, nec aqua uti pro alijs molēdinis, quia erat dicti cōmunis. Et idē ēt vbi esset dicti do. Caroli propter limitatam concessionē. Et ex his prima principalis qō cum suis incidentibus remanet expedita. Nunc deuenio ad secundum principale quæsitum. circa qd vr prima consideratione dicendū, quod cōcessio in emphyteusim facta per dictum cōe magnifico do. Carolo de bonis de quib. in inuestitura, ualuerit, non obstāt. statutis dicti cōis, & omnib. alijs, de quib. in primo dubio. Qm præmittitur in facto, quod dicta bona fuerūt prius, & sub eadem forma alijs diuersis personis bis, & diuersis tpibus cōcessa per dictum commune, & quod dicta concessio secunda processit etiam de principis licentia & expresse derogantis dicto statuto sub rubrica, qd nulla obligatio, uenditio, &c. quod equidem uidetur potuisse fieri.

38 Quia sicut ciuitas † per statutum recedere potest a forma iuris communis in alienatione rerum ciuitatis, & nouum modum alienandi inuenire, secundum Bar. in l. prohibere. §. plane. qd vi aut clam. in d. l. fi. C. de uend. re. ciuita. li. 10. & in l. cōtinuus. §. cum quis. de ver. obl. sicut etiam potuit princeps derogare dicto statuto, in quo datur forma circa alienationem dictarum rerum. auth. nauigia. C. de fur. auth. omnes, peregrini. C. cōm. de succes. & in auth. cassa. C. de sacrosanc. eccle. & de nouo concedere licentiam alienandi solis consiliarijs repræsentantibus totum populum, iuxta notata in rubrica. C. quæ sit longa consue. & in leg. aliud. §. refertur. de reg. iur. Cum ergo antea bis fuerint dictæ res in emphyteusim concessæ, & a die primæ concessionis decursi sint anni quadraginta, & ultra, quamuis reuersæ sint ad dictam communitatem, potuerunt rursus concedi sine solennitate requisita tam de iure communi, quā ex forma statuti, sicut † dicitur de re ecclesiastica consueta cōcedi ī

39 feudū, uel in emphyteusim, ut de nouo possit per prælatum, ad cuius mensam sit reuersa, iterum concedi absque solennitate requisita in alienatione rei ecclesiasticæ. c. 2. de feu. c. vt super. de reb. eccl. non alien. c. 1. in prin. qui feu. dare pos. & ibi per oēs, per Pa. de Ca. in l. ēt in prin. sol. mat. per Rom. consi. 70. dr aūt in ducta consuetudo concedendi ex concessione duplici cū cursu dicti tpis, secundum Doct. in dictis locis, & pręsertim Iac. de Belu. in d. c. 1. in pri. per l. 3. C. de epis. audiē. & per ea q hñr in c. de quarta. de pscri. Quinimmo sufficit unica concessio ualida, per quā utile dominium abdicatum sit ab ecclesia ad effectum, ut possit per platum concedi in futurum sine solennitate, secundum gl. in cle. 1. in uers. ad mensam. de exces. plat. Im. in l. qd dr. in fi. de uerb. obl. & Pa. de Ca. consi. 136. Viso instrumento, &c. Et comprobatur per tex. in c. 1. iuncta gl. per quos fiat inuestit. vbi hr, quod

40 solus † minor pōt concedere feudum antiquum ad se reuersū sine solennitate, quæ requiritur in alienatione rerum immobilium minoris, & facit etiam tex. & quod ibi notat Bart. in l. tutor rerum. de administratione tutorum, ubi dicitur, quod si res minoris fuit solenniter uendita, & emptor non soluat pretiū, quod poterit tutor rem pro se retinere conuertendo pretium in utilitatem minoris, & hoc secundum Bart. quia non est noua emptio, quæ non est permissa tutori, sed antiquę emptionis in personam tutoris translatio. facit etiam l. j. qn & quibus quarta pars debe. vbi probatur secundum Bar. quod res semel fcā emphiteutica, semper durat emphyteutica, & hoc per l. cum pr. §. quindecim. de lega. 2. Præterea statutum prædictum non obstat alia rōne, quia cum non fuit receptum morib. vtentium, non habet uires. 4. dist. §. leges. & per gl. & Doct. in c. j. de treu. & pace. Nam cum appareat de pluribus alienationib. factis per decuriones absque solennitate statuti, per quas illi dnt esse & sunt in quasi possessione iuris alienandi, iuxta notata per Bar. in l. 1. §. hoc interdicto. de itine. actuque priua. qui uult dicere & allegare aliquas alienationes pcessisse, & prius factas fuisse secundum formam dicti statuti, debet hoc probare, ut colligit ex notabili Doctrina Bar. in l. si prius. in quarta opp. tertiæ partis de ope. noui nuncia. dicens, quod ubi naturalis status rei non concordat, uel possibile est non concordare cum intentione eius, qui dicit contra pręsentem statum rei, quod ex præsenti contra eum præsumitur in pteritum, nisi probet contrariū. per l. circa. de probatio. qui ergo dicit hoc statutum prius morib. fuisse receptum contra præsentem statum, qui inducat contrariū debet hoc probare, quia hoc non concordat cum originali statu legis uel statuti, quæ ex accidenti postquam est condita requirit quod morib. utentium comprobetur, uel cōprobari solet. Præterea vbi etiam tit. esset nullus, uel aliquis titulus non procederet, ex quo tamen. d. Carolus dicta bona possedit per annos 40. & vltra, tanquam emphyteuta dictę communitatis præstādo canonem, præsumitur oīa solenniter acta, vel intelligit vtile dominium præscripsisse, secundum gl. in l. 2. C. de iure emphyteu. ī fi. gl. magnæ. cum qua ibi transeunt communiter Do. & Bar. & Bal. in l. cōperit. C. de præscr. 30. vel 40. ann. in l. 3. §. ex contrario. de acq. poss. & Ang. in l. qui in aliena. in prin. de acq. hær. cū concor. de quib. ibi per Ale. Sed prædictis non obstantib. con

41 trarium arbitror verius. Qm † hmōi concessio in emphyteusim, per quam transfertur utile dominium. in l. j. si ager vectig. vel emphyteuti. petatur, & notatur in §. adeo. inst. loca. dr alienō. c. nulli. de reb. eccl. non aliena. c. j. & 2. eo. ti. lib. 6. cum concord. quę est prohibita d. consi. ciuitatis Casalis, nedum ex forma prædicti statuti, sed etiam de iure communi. d. l. fi. C. de vē. re. ciui. cuius forma, de qua in princ. præcedentis. q. fuit facta mentio, non inuenitur in hac concessione obseruata. & propterea tex. in d. l. j. si ager vectig. vel emphy. pet. dicit, quod vtile dominium transfertur in illum, qui fundum conduxit in perpetuum a municipibus & sic præsupponit quod a municipib. sit concedendus, id est ab illis, qui in ciuitate subeunt munera. l. j. in princ. ad municipa. & sic concordat in hoc cum d. l. fin. dum uult, quod in alienatione rei ciuitatis interuenire dēnt omnes, vel pars maior curialium honoratorum & possessorum, id est eorum, qui in ciuitate bona possident. ideo a solis consiliariis vel decurionibus concessio in emphyteu. nō est permissa, qui a municipibus differunt. l. municipibus de cond. & demon. l. municipes. ad municip. & no. in l 3. §. fin. de acqu. poss. quamuis enim summa reipublicæ sit eis concessa, non ven[illegible] tamen in dicta cōcessione, quod possint alienare. l. proh[illegible]. §. plane.

ne.quod vi aut clam.& ibi no.Bar.Restat igitur solum cõgrue respondere ad allegata in cõtrarium.Non ob.igitur cõfirmatio.D.marchionis in amplissima forma,quia ad illam pluribus variisque modis fuit in pcedẽtib.responsum,ideo noua nõ indiget responsione.Non obst.etiam ꝙ dicta bona tanquam solita alienari potuerunt concedi do. Carolo absq; solennitate legis vel statuti.Quia ad hoc pluribus modis põt respõderi. Et 42 primo,ꝙ talis † consuetudo,quæ est contra dispõnem statuti dantis formam in alienatione rei dicti communis, non valet, quia reprobatur expresse per statutum sub rubrica,ꝙ statuta loquentia de iuribus,&c. in quo ordinatur, ꝙ omnia statuta loquentia de iurib.& aliis rebus cõmunis Casalis semper sint, stent,& maneant in viridi obseruantia & ualiditate,ita ꝙ nulla pscriptione vel temporis vetustate tolli possint. Nam saltem hoc ultimum uerbum.s. vel temporis uetustate, &c. refertur ad consuetudinem contrariam,quæ ad aliud referri nõ potest arg.l.2.de libe.& posth.& l.fundus qui locatus.de fund. instr. quia igitur statutum habet clausulam derogatoriam ad consuetudinem futuram,iõ valere nõ põt,ſm gl.& omnes,in l. de quib. de legi.& hac ratione nõ ualet consuetudo contra formam traditam a iure in alienatione rerum ecclesiæ.s. pp dictã clausulam derogatoriam ad dictam consuetudinem.c.cum cã. & ibi per omnes de re iudi.& facit,quod no.glo.in cl.fi. in ver. consentiente.de reb.ecc.non alie.& si dicatur,ꝙ per dictã clausulam generalitatis derogantis consuetudini non intelligitur reprobata consuetudo infeudandi,vel concedendi in emphyteusim,ut probatur in d.c.2.de feu.iuncto.d.c.cum causa.& p Cald.consi.ult.in tit.de consue.ubi hr̃, ꝙ derogatio, de qua in d.c.cum causa. non refertur ad consuetudinem,per quam recessum est a forma tradita de iure communi in concessionib. factis dicto modo de rebus ecclesiæ.Ad istud respondetur, ꝙ canon ulterius processit,quo ad bona ecclesiæ dicto mõ alienata,& illum casum a regula excepit,sed in casu nostro iste,vel alius casus a generalitate statuti non inuenitur exceptus. Præterea non est verum,ꝙ vbi res ecclesiæ infeudatur, vel in emphyteusim conceditur,quod per consuetudinem tolli,uel minui possit solennitas iuris,quia talis consuetudo indistincte & omni casu est reprobata.d.c.cum causa, sed ex duabus alienationibus validis vere vel præsumptiue intra annos. 40. factis causatur consuetudo alienandi, seu tunc dicitur res consueta concedi,& non prius,nec alio modo,& ex consuetudine sic inducta oritur effectus,ꝙ in infeudationib.sequentibus & de nouo faciendis omitti possit solennitas de iure requisita. Quod 43 autem † dicta consuetudo quo ad hunc effectum intra dictũ tempus inducatur solum mediante duplici alienatione ualida, & non aliter clare præsupponit Imo.in cons.116.inc. In causa spectabilis militis,&c.ubi ad probandum, quod res non sit consueta infeudari, allegat non tantum defectum temporis, sed etiam inualiditatem præcedentium alienationum, & concessionem causatam ex defectu solennitatis omissæ, & idem etiam sentit aperte An.de Iser.in d.c.1.in prin.qui feu.dare poss.ubi dicit,ꝙ ius feudorum vr̃ magis fauorabile in hoc ecclesię,quam ius canonicum,qa tex.ibi requirit consuetudinem infeudandi,ius aũt canonicum requirit tm̃ unicum actũ infeudãdi.d.c.2.de feu.Si ergo dicta consuetudo, de qua in d. c.1.induceretur ex duabus alienationib.ẽt inualidis,ius feudorum non magis sed minus faueret ecclesiæ,quã ius canonicũ, quia eo iure unicus ille actus,qui sufficit de iure,debet esse ualidus & solennis,qui efficacior est sui natura,quam duplex alienatio inualida.Ad hoc ergo ut faueri dicatur magis ecclesiæ per ius feudorum,dicere oportet,ꝙ consuetudo alienandi inducatur eo iure per plures actus validos, & nõ per inualidos, & si rursus dicatur ꝙ cum actus unicus ualidus sufficit.d. c.2. dicta consuetudo non est necessaria,sed superflua,si verum sit quod oriatur solum ex pluribus alienationib.ualidis. Ad hoc etiam respondetur,quod aut cõstat de origine ualida, & tunc de iure canonico sufficit infeudatio unica etiam absque cursu dicti tẽporis.d.c.2. sed iure ciuili feudorum requirũtur ad minus duæ infeudationes cum cursu anno.40.secundum Iac. de Belu.Bal.& alios,in d.c.1.& Sal.in d.l.de quibus. & Ale.cõsil.5.in 5.volum.& hoc fauore ecclesiæ, aliàs de iure etiam ciuili quo ad effectum, de quo agitur, deberet sufficere unicus actus infeudandi ualidus, argument. leg. cum pater. §. quindecim.de legat.2.& leg.1.C.quando, & quibus quarta pars.cum ibi no.per Bar.& l.tutor rer.& ibi Bar.de admi.tuto. & d.c.1.in prin. cum gl.1.per quos fiat inuestitura,qđ ergo in hoc statuitur per ius feudorum fauore ecclesię,debet etiam intelligi statutum fauore ciuitatis & reipublicæ. l.fi.C.de sacros. eccl.ius ergo canonicum in terris ecclesiæ, & ius ciuile ĩ terris Imperij seruabitur,iuxta no.in c.1. de ope.nou.nun. in c.2.de arbi.in 6. & per Bar.in l.priuilegia.C.de sacros.ecclesijs. quia ius ciuile potuit priuilegiatiue de bonis ecclesiæ disponere, ut per Doc.in c.fi.in prin.de off.deleg.in 6.& Pau.de Cast.in consil.300.inci.Ad primum quæsitum.per tex.optimum,in d.c.dilecti.de foro comp.quem etiam ad hoc allegat Bal.in l. cũctos populos.C.de summa tri. in lect. & idem clarius tenet Petr.de Anch.in repe.c.1.de consti.char.15.uers.quæro per statutũ laicorum.& sentit Bal.in auth.omnes peregrini.C.communia de succes.& Bar.clare in d.l. priuilegia. ubi fortius voluit, ꝙ tale statutum laicorum priuilegiatum non posit per laicos reuocari,& idem pręsupponit Inn.in c.nouit.in versi.Theodosius. de iudi.& omnes,in c. ecclesia S. Mariæ.de consti.si uero non 44 constat de origine † valida, & tunc aut apparet & est certũ de inualiditate,& nõ potest consuetudo introduci,quia est reprobata quoad rem ecclesiæ illa consuetudo, quæ causatur ex alienationib.inualidis.d.c.cum causa,qđ isto casu loquitur, & nõ quando ex ualidis alienationib.oritur, quo casu locum hñt q̃ dicta sunt, & idem quoad res ciuitatis pp statutum consuetudinem reprobans, aut dubitatur de ualiditate uel inualiditate & adhuc de iure canonico sufficeret unicus actus cum diuturnitate temporis,quia omnia præsumerentur solenniter acta.c. ea noscitur.de his quę fi.a præla.l.si filius.C.de pet.hær.l.qui ĩ aliena.post prin.de acq.hær.sed de iure ciuili unica infeudatio non sufficeret etiam cum diuturnitate temporis, quia eo iure requiritur ad minus duplex alienatio ualida. d. l.3. C. de epis. audi. & isto etiam casu forte ius feudorum circa rem ecclesiæ obseruaretur in terris imperij,qđ etiam præsupponere uidet Pau.de Cast.in d.consi. 136.dum dicit, ꝙ ubi de uera origine dubitatur,ꝙ ad consuetudinem recurritur.Et casu etiam,quo ex duabus alienationib.inualidis introduceretur consuetudo infeudandi sine ulla solennitate, hoc tamen verum esset, si ta-45 lis † consuetudo ecclesiæ damnosa non esset,nec irrationabilis,aliàs secus,ſm Iac.de Belui.Andr.de Iser.& alios,in d.c.1.in prin.per c.fi.de consue.in 6. & in l. qđ non ratione.de legi. & Ale.cons.93.uol.quamuis.n.alienatio etiam utilis ecclesiæ sit nulla,si forma non sit obseruata,ſm gl.in l.si fundus.de re.eorum.& per Bar.& alios communiter in l.cum hi.§.eam transactionem.de transac.& Doct.in c.1.de his quæ fiunt a præla.tamen isto casu potest alienatio nulla consuetudine roborari & ualidari,& isto casu dicetur,ꝙ d.c.cum causa. non habet locũ sed casu quo ecclesiæ præiudicaret consuetudo ſm Cald. cõs. ult.qui hoc videtur ponderare. Idem ergo quãdo tractatur de in feudatione cõmunitatis,ut.s.consuetudo operetur, quando fuit rationabilis & utilis ecclesiæ alienatio, & non damnosa, sicut fuit in casu nostro,ar.d.l.fi.C.de sacros.eccl. Non tamen audeo affirmare, ꝙ ex alienationib.inualidis inducatur dicta consuetudo,etiam si adsit utilitas ecclesiæ, quia licet certo casu actualiter non inueniatur consuetudo ecclesiæ nocere, quia tamen apta fuit nocere propter solennitatem omissam,dicitur reprobata,attenta aptitudine,secũdum Pau.de Cast.in l.diutina.de legi.qui aptitudinem potius quam actum ponderat, per d.c.cum causa.& de illa quę nec actu,nec habitu nocuit,loquitur Cald.in d.cons.ulti.uerius est ergo,ꝙ ex duabus alienationib.validis & vtilib.ecclesię aut ciuitati inducitur consuetudo infeudandi ad effectum,ut possit solennitas omitti in futurũ, & non aliter, & casu quo ex alienationib.inualidis cum cursu dicti temporis posset solennitas omitti decętero hoc non causaretur a ↄsuetudine,sed a præscriptione, ꝙ constat, quia prælato soli acquireretur ius sic concedendi contra ecclesiam cer-46 tam,quo igiť ad ecclesiam & prælatum non potest dici † consuetudo,sed præscriptio,quia ius non quæritur ĩ publico,neq. contra publicum, sed priuato contra priuatum, secundum Io.And.& alios,in c.fi.de consue.dum assignat differentiam inter præscriptionem & consuetudinẽ, & similiter est præscriptio quo ad capitulum, cuius cõsensus non est necessarius, secundum Pa.de Ca.in l.etiam.in prin.sol.matr.qđa capitulum

est

est loco unius personæ. l. mortuo. de fide. prout etiam uoluit Io. And. in c. 3. de consue. lib. 6. ubi dicit in terminis, quod vbi episcopo aliquid acquiritur contra capitulum, qđ hoc dicitur fieri mediante præscriptione & non cõsuetudinis, & sequitur d. Abb. in d. c. fi. de reb. eccl. non alie. dum dicit, ꝙ prælatus nõ potest præscribere ius alienãdi sine consensu capituli, & idem per eadem verba dicit Io. And. in c. pastoralis. de dona. & Doc. in c. nonnulli. de reb. eccl. non alie. sicut ergo quoad solennitatem consensus capituli est reprobata præscriptio ſm p̃dictos, & quo etiam ad alias solennitates non potest locũ habere propter malam fidem. c. fi. de p̃scr. & in regula, possessor malæ fidei. de reg. iur. in 6. & in hoc quoque differt præscriptio a consuetudine, quia in illa bona fides non est necessaria sicut in p̃scriptione, ſm omnes, in d. c. fi. & similiter in casu nostro si cõsilium generale ciuitatis acquisiuisset ius alienandi contra formam iuris, & statuti, diceretur dictũ ius quæsitum præscriptione, & non cõsuetudine, quia ius quæreretur certo collegio cõtra ciuitatem, & contra aliud collegiũ, ſm Io. An. & Abb. in d. c. fi. ubi dicit, ꝙ si ius aliqđ acquiritur uel subtrahitur certo collegio, ꝙ est præscriptio, ex quo inferunt, ꝙ in casu. c. cum dilectus. eo. t it. erat præscriptio, & non cõsuetudo, & quamuis Io. And. in d. cap. 3. de consue. li. 6. dicat, ꝙ in casu, de quo ibi. s. qñ eps acquisiuit ius corrigendi subditos sine consensu capituli, quoad episcopum & subditos sit consuetudo, & quoad capitulum præscriptio, tamen p̃dictis hoc non obstat, qa loquitur, qñ dictũ ius fuit quæsitum contra subditos etiam ut singulos, sed in casu nr̃o acquiritur ꝯ ciues, vt vniuersos, qa res, de qua agitur, est uniuersitatis, & non singulorũ. l. in tm̃. §. uniuersitatis. de rerum diui. l. sed si hac. §. qui manumittitur. de in ius voc. nam queadmodum lex ligat omnes & singulos. 4. dist. erit aũt lex. sic & consuetudo, quæ hr̃ pro lege d. l. de quib. & iõ vbi detrahitur, vel acquirit̃ vniuersis & non singulis, non potest dici consuetudo, sed p̃scriptio. Præterea loquitur Io. And. in d. c. 3. qñ subditis nihil detrahitur, sed certa lex eis imponit̃, vt. s. a solo p̃latu corrigantur, vt declarat Abb. in d. c. fi. nihil aũt ab eis detrahi dicitur, quia omnino debebant etiam prius corrigi, & ius corrigendi ꝯ eos cõpetebat, & quamuis hoc non permitteret soli episcopo, tñ illi simul cũ capitulo cõpetebat, iõ quoad eos consuetudo est, & nõ p̃scriptio, de cuius natura est detrahere, & isto casu loquitur ẽt. l. 1. C. de emancipa. libe. sed vbi detraheret̃ aliquid ab vniuersis & singulis, non esset consuetudo sed pręscriptio, si nõ acquireret̃ in publico, sed priuato, uel certo collegio, ſm Io. And. & Abb. in d. c. fin. cum ergo de præscriptione tunc ageret̃, currere nõ potuit, qa cum alienationes p̃cedentes sint ꝯ formã statuti, & illis statutũ resistat, mala fides ꝑ hoc ĩducit̃, & p̃scriptio impeditur. l. queãdmodũ. C. de agric. & censi. lib. 11. c. qui cõtra iura. de reg. iur. in 6. & per Bar. in l. sed si lege. §. scire. de peti. hær. & dictũ fuit in p̃cedẽtib. ubi etiã declarat, qđ ex cursu longissimi temporis non inducitur præsumptio bonę fidei. & ꝙ nõ ob. l. fi. C. unde vi. cũ ibi no. ꝑ Bar. impedit̃ etiam præscriptio, quia per aliud statutum tollitur, & p̃scriptio prohibet̃ ꝯ cõitatẽ, vt statim dicet̃, sed ubi præcedentes alienationes fuissent validæ, ius iterũ alienandi sine solennitate nõ competit ex pręscriptione, sed ex iuris dispositione, per qđ solennitas relaxatur, quia ſm ius feudorũ res est facta 47 alienabilis propter consuetudinem † alienandi, vel per unicã alienationem solennem de iure canonico, arg. d. l. cum pater. §. quindecim, & quia non alienatur, sed alienata inuenitur, & factum maiorum confirmatur, ſcd'm gl. in c. 1. per quos fiat inuesti. & sentit idem gl. in cle. j. in versi ad mensam. de exces. prælat. & Bar. in d. l. tut. de admi. tut. Per prædicta etiam tollitur. s. ꝙ vnica alienatio valida sufficiat per c. 2. de feu. quia (ut dixi) illud procedit de iure canonico, sed de iure ciuili ex unico actu non efficitur res alienabilis, sed ex pluribus alienationibus validis cum diuturnitate temporis. Et hoc fauore ecclesiæ & ciuitatis, secundum Andr. de Iser. in d. c. j. qui feu. dare possunt, quod est seruandum, vt etiam dictum est, in terris imperij quoad bona ciuitatis. ¶ Præterea non est verum, quod in casu nostro dicta concessio in emphyteusim valuerit, quamuis de licentia principis facta fuerit cum derogatione statuti, quia quamuis circa solennitates extrinsecas posiit princeps statuto, & legi derogare, non potuit tamen sine causa dare potestatem solis consiliarijs, quam de iure non habent alienandi bona ciuitatis inuitis, & ignorantibus aliis ciuibus, & 48 toto populo. Quia sicut † ipse per se non potuisset dictam communitatem dominio suæ rei priuare mediante aliqua alienatione, ut habetur in c. quæ in ecclesiarum de const. & in l. fi. C. si contra ius vel vtili. pub. & probatur in l. bene a Zenone. C. de quadr. p̃scri. sic etiam non potuit ius præiudicandi dicto communi in dominio rei suæ in alium transferre. l. traditio, in prin. de acq. rer. do. ca. nemo plus iuris. de reg. iu. in 6. Nec dici potest, ꝙ ex dicto titulo authoritate principis roborato, præscribi potuerit, quia dicta authoritas, quæ non ualuit ad præscriptionem ꝑꝑ iuris errorem, ut per Abb. in d. c. dudum. de deci. & per ea quæ hñr in c. de quarta. de præscript. & dictum fuit superius, & quia statutum præscriptionem tollit & prohibet, sicuti mox dicetur. Postremo non obst. ꝙ d. Carolus vtile dominium præscripserit, ex quo rem tanquam liuellarius communitatis longissimo tempore possedit. per no. in l. 2. in fi. magnæ glo. C. de iure emphy. quia per statutum sub rub. de iuris. & sub alia rubr. ꝙ ptãs & eius vicarius, &c. præscriptio remouetur, & impeditur contra res & bona communis Casalis, qđ quidem statutum facere potuit, ut præsupponunt oẽs in locis 49 adductis, & etiam sublata intelligitur † præscriptio 40. anno. quæ sola currit contra communitatem. l. omnes. C. de p̃scr. 30. vel 40. anno. l. iam pridem. C. cõm. de vsuc. & ibi no. & l. in oĩbus. de diuer. & tempo. p̃scriptio. prout uoluit Bal. in c. 1. §. præterea. de ca. Conrad. dum dicit, ꝙ in tali præscriptione uerificatur statutum. quando in alia non potest habere locum. & idẽ uult Ang. in l. si quis decurio. C. de decur. li. 12. & Ro. in l. 1. ff. de vsuc. in dicta etiam pręscripti. verificatur dictum statutum sub rubr. ꝙ ptãs & eius vicarius, &c. quia dicit, nulla præscriptione temporis & uetustate obstante, &c. tamen loquitur vr̃, vt patet ex uerbo nulla, ideo de qualibet præscriptione intelligitur. l. Iulianus. in prin. de lega. 3. tamen propter uerbum vetustate temporis, &c. quod absque dubio includit tempus 40. anno. & etiam longius, & quia aliàs esset frustra appositum, & nihil operaretur, contra l. si qñ. in prin. de lega. 1. & c. si Papa. de priuileg. lib. 6. & per hoc etiam clare constat & probatur, ꝙ d. Carolus non potest præscribere ius aquæ ducendæ ex canali dictæ communitatis uigore concessionis sibi factæ, & hoc ꝓpter prohibitionem dictorum statutorum, prout etiam ꝑ alia fuit in præcedentibus conclusum. Et per hoc etiam respondet̃ ad aliud, de quo posset etiam opponi. Nam uidebatur, ꝙ huiusmodi concessio in emphyteusim facta ab illis de consi. saltem tem ipso iure naluerit, quia licet existenter non tamen apparẽter donationem continet, quo casu non annullatur ipso iure, sed rescisio peti potest solum intra decennium. l. ambitiosa. & ibi per Bar. de decre. ab ord. facien. intra quod tempus dicta concessio in casu nostro petita non fuit, prout peti debuit, sed istud non obstat, quia licet sic dicipossit de iure communi, tamen ex forma statuti sub rub. ꝙ nulla obligatio, venditio, &c. contractus huiusmodi ipso iure non valuit, & vbi etiã ipso iure non ualuisset, quia statutum illum non annullaret, adhuc ta50 men † p̃dicta rescisio peti posset, quia hoc casu prædicta præscriptio decennalis locum habere non posset, quia statutũ illã prohibet contra dictam communitatem, ut dictum est. Præterea non potuit præscriptio contra ius petendi dictam rescisionem currere propter malam fidem. d. Caroli. d. c. fi. in qua mala fide esse dicitur, qui scit, vel scire debet contractum rescindi posse, secundum Imo. in c. apostolicę. de dona. per l. in cãe. §. interdum. de min. & sequitur Alex. consi. 44. aliàs. 47. in fin. inci. Circa præsentis cõsilii, &c. 3. vol. & propterea quicquid sit de iure ciuili, adhuc de iure canonico post decennium peti potest rescisio, quod in materia præscriptionis præualet in omni foro, secundum Bar. in d. l. priuilegia. C. de sacro. eccl. Et pro hoc optime facit, quod voluit Ant. de But. cons. 45. inc. Iuris rigor &c. vbi dicit, ꝙ de iure canonico locum non habet. l. fi. C. si ma51 ior fac. alie. &c. vbi hr̃, ꝙ alienatio † minoris nulla ex defectu formæ confirmatur, si per quinquennium post ętatem maiorem non sit conquestus, & donatio ualidatur, si per decenniũ acquieuerit, quia ſm eũ, qui contra iura mercat̃, est in mala fide. d. l. quemadmodum, & d. c. qui contra. ideo de iure canonico, quod præualet, locum non habet illius. l. p̃scr. Non ob. etiã ꝙ statutum sub dicta rub. quod nulla obligatio, venditio, &c. non sit moribus utentium comprobatum. Quia etiam si sic esset,

ſet. adhuc tamen locum haberet pp aliud ſtatutum ſub rub. ꝙ ſtatuta loquentia de iuribus & iuriſdictionibus, &c. in quo ꝓ uidetur, ꝙ ſtatuta loquentia de iurib. dicti communis ſemper ſtent, & ſint in uiridi obſeruantia, & ꝙ nulla præſcriptione vel temporis diuturnitate tolli poſſint, & ꝙ ſemper remaneant illæſa & incorrupta. Et propterea per hoc ſtatutum eſt clare ꝓ uiſum, quod ſtatutum præcedens non tollatur per non vſum, contrarium. Nam ſtatutum, quod non recipitur morib. utentium, dicitur præſcriptione, uel conſuetudine, aut deſuetudine tolli, ex quo ualuit ab initio, ſm omnes, in d. c. j. de treu. & pace. vbi declaratur, quod debent interuenire ea, quæ ad conſuetudinem ſunt neceſſaria, ſiue ergo per non vſum, uel uſum contrarium pręſcribatur contra ſtatutum, vel non cōſuetudo inducatur, vel deſuetudo, in caſu noſtro non poteſt præſcriptio, vel deſuetudo habere effectum, quia per prædictum aliud ſtatutum eſt illi derogatum. Et propterea concluditur, quod dicta conceſſio in emphyteuſim non ualuit, & effectum habere non potuit. Laus Deo.

ADDITIO.

In hac eadem cauſa contra conſuluit Deci. conſi. 262. mutatis nominibus ratione de qua hic in marg. Hier. Zanch.

SVMMARIVM.

1 *Feudum dicitur, vbi bona gratis conceduntur, maxime ſub iuramento fidelitatis, etiam ſi ſoluatur annua penſio.*
2 *Feudum ſi alienetur ſine licentia domini, uaſallus ipſo iure priuatur, & feudum redit ad dominum excluſis filijs.*
3 *Feudum non dicitur. ſed potius emphyteuſis, ubi ſit annua præſtatio.*
4 *Contractus cenſualis transfert omne ius, quod eſt apud concedētem etiam directi dominij.*
5 *Verbum concedo, importat donationem.*
6 *Verbum aſſigno, importat translationem dominij, et etiam poſſeſſionis prolatum a principe.*
7 *Cenſus in dubio potius præſumitur, quam emphyteuſis, & ideo tunc non ſoluens non cadit a iure ſuo.*
8 *Cenſuarius per alienationem irrequiſito domino non cadit a iure ſuo.*
9 *Clericus non ſuccedit in feudo. pro quo ſeruitium perſonale præſtatur, immo prius quæſitum ipſo iure amittit.*
10 *Succedit autem in conceſſione cenſuali & in feudo, pro quo ſolum reale ſeruitium pręſtatur.*
11 *Pater poteſt legando, uel donando emphyteuſim filijs præiudicare, præſertim eius contemplatione conceſſam, ſicut & in feudo nouo per ipſum acquiſito, licet ſecus in antiquo.*
12 *Hæres alienantis feudum, vel rem fideicom. ſubiectam cogitur ſtare alienationi.*
13 *Hæres uenditoris, qui promiſit de ſuo facto tantum, tenetur de euictione propter dolum authoris.*
14 *Promittens de ſuo dato uel facto tantum, tenetur tamē de facto hæredis, & econtra defuncti, ſed contra nu. 18.*
15 *Euictio, quæ fit a primogenito de re pro ipſo recepta a patre, dicitur cauſari a facto patris, quod declaratur nu. 19.*
16 *Iuramentum operatur, ut promittens factum alienum cenſeatur promittere ſe facturum & curaturum.*
17 *Alienatio patris non pręiudicat filio etiam eius hæredi, qui tamen alias ad alienata uenire poſſet, quando pater promiſit de ſe, uel pro ſuo dato & facto tantum.*
20 *Dictum ſupra nu. 13 procedit, niſi emptor ſciuerit tacite, & ibi pulcherrime declaratur ſcientia.*
21 *Scientia teſtamenti probatur ex coniecturis, & publica uoce, & fama.*
22 *Certum eſſe, & de facili certificari poſſe, paria ſunt, etiam ad incommodum illius, qui certificari potuit.*
23 *Cenſus ſolutio pro comitatu ſub nomine uniuerſali in totum ſpectat ad comitatum, licet aliqua particularia alienentur.*
24 *Promiſſio de faciendo conſentire, & c. intelligitur pro iure ſuo de præſenti, non de futuro.*
25 *Euictio ad uoluntatem, & ſimil. poteſt inducere conditionem, et quando modum, uel monitionem.*
26 *Promittens ſe faturum & curaturum tenetur quā primum poteſt, aliās conſtituitur in mora ſine interpellatione.*
27 *Verbum aliquid, uerificatur etiam in minimo, & uerbū aliquo modo, ſtat uniuerſaliter.*
28 *Contractus ſecundus incontinenti factus poſt primum, & illi derogans, facit cenſeri, quod ex primo non fuerit ius quæſitum.*

CONSILIVM XLII.

PRoponitur, qđ Innocentius ſummus Pontifex VIII. conceſſit & aſſignauit illuſtr. D. Fracīſco Cibo comitatum Anguillariæ, & illius regimen adminiſtrationem, & gubernationem & locorū comitatus, territorij, & diſtrictus eiuſdem cum pertinentijs ſuis pro ſe, & filijs, & deſcendentibus ſuis maſculis legitimis, & naturalib. & eorūdem filiorum, & aliorum deſcendentium, primogenito duntaxat, & deinde ordine ſucceſſiuo in perpetuum cum plenaria facultate, & ptāte omnimoda in ampla forma, cum onere tñ dandi & ſoluēdi ſingulis annis vnam crateram argenti ſex vniciarum cameræ Apoſtolicæ nomine cenſus Romanę eccleſiæ, & cū pſtatione iuramenti fidelitatis, &c. Deinde proponitur, ꝙ dictus. D. Franciſcus vendidit caſtra ad dictū comitatum pertinentia, non tamen ſub nomine comitatus, ſed nominatim, & ſub proprijs uocabulis libera & integra ab omni onere cenſus, canonis, ſeu cuiuſcunq. alterius ſeruitutis illuſt. do. Virginio Vrſino pro pretio. 30. milliū ducatorum cū promiſſione de euictione pro ſuo facto tantū. Vnde ſtantibus præmiſſis quæritur, an reuerendiſſimus & illuſt. Cardinalis Cibò, filius primogenitus pdicti illuſ. do. Franciſci virtute dictæ conceſſionis apoſtolicę poſſit dicta bona a prædicto emptore auocare, quamuis ſit hæres patris pro parte. Et antequam rñdeatur ad illud, de quo principaliter quæritur, eſt primo videndū, quæ & qualis fuerit dicta conceſſio ad finem ut intelligatur, utrum dictus reuerendiſſimus. D. Cardinalis ſit capax dictæ conceſſionis, & an prędicta bona potuerint alienari ſine licentia ſedis Apoſtolicæ. ¶ Et primo uidetur ꝙ fuerit conceſſio feudi, ex quo dicta bona ſunt gratis conceſſa, quia feudum eſt beneuola actio gaudiū tribuēs capienti. c. 1. §. in primis. in quib. cauſ. feu. amit. & dicit Bal. in prælu. feu. 1 ꝙ † feudum dicitur gratia. Et iſtud etiā arguit & probat præſtatio iuramenti fidelitatis, qđ ēt pſtatur feudatario c. 1. quid pce. debe. & c. c. 1. quali. uaſal. iura. deb. & c. 1. de for. fidel. & c. j. de noua for. fideli. ex ſignis. n. fit diſcretio. l. non codicillū. C. de teſta. l. illud. §. tractari. de iure codi. l. Seia. cum ibi no. de dona. cau. mor. & l. Seia. cū gl. de dote præleg. nec refert, ꝙ ſingulo anno ſit pręſtanda certa penſio, ex quo vltra illam uirtutem iuramenti tenetur recipiens etiā ad alia, ad quæ tenetur verus vaſallus, & de quibus in d. c. 1. de for. fidel. & d. c. 1. de no. for. fidel. & immo non deſinit eſſe feudū ex hoc, ꝙ annua pēſio ſit præſtanda, ſm Alex. qui ita concludit conſi. 9. 5. uol. in prin. 3. col. & dicit Bal. de pace Cōſtan. in ver. liuellarium. ꝙ in oībus feudis eccleſiarum Lombardiæ ſeruatur, ꝙ annua penſio præſtetur, & hoc ſtante. ſ. ꝙ conceſſio iſta fuiſſet feudalis, reuerendiſſimus. D. Cardinalis tanquam clericus nō eſſet capax illius, ut dicetur inferius, & ſimiliter dicta bona non potuiſſent alie- 2 nari ſine licentia dñi, & per alienationem † feudatarius fuiſſet ipſo iure priuatus, & redijſſet feudū ad dñm filijs excluſis. c. ſi vaſallus culpam, & ibi no. ſi de feud. fue. cōtr. inter do. & agna. in c. 1. ſi uaſal. feu. priue. cū ibi no. & not. in c. 1. §. deniq. q̄ fuer. prima cau. benef. amit. & per Bar. in l. eum qui. in prin. de inter dic. & relega. Ex aduerſo aūt dici poteſt, ꝙ non fuerit feudum ex quo de illis bonis inueſtitura non fuit facta, quia ſine inueſtitura feudum non quæritur regulariter. c. 1. quib. mod. feu. cō ſti. pot. & ꝙ iſto caſu non interuenerit, ꝓbatur in c. 1. quid ſit inueſtitura. atq. ēt pp annuam præſtationem arguitur, ꝙ non 3 ſit feudum, ſed potius emphyteuſis, † q̄ a feudo differt, quoad dictā præſtationem annuam, q̄ pręſtat ꝓ emphyteuſi & nō ꝓ feudo, ſed pro illo pſtatur ſeruitium perſonale, ſm Bal. q̄ hanc drīam facit inter pdictos in d. verbo, liuellarium. & in l. quāq̄. de ope. lib. & in rub. C. de iure emphy. & in addi. Spe. in tit. de loca. in 3. col. & Spe. eo. ti. §. nunc aliqua. ver. 4. & And. de Iſer. in ꝓlu. feu. & dicit ēt Cyn. in auth. ingreſſi. C. de ſacroſ. eccle. qđ ubi pro feudo pſtatur aliqđ annuū, nō dr̄ habere naturā feudi, ſed dicit̄ potius emphyteuſis, & idē tenet Bal. in l. liberti libertæq. C. de ope. lib. in ulti. col. & Alex. in l. utrum turpem. de

ver.obl. dicẽs hoc esse singularissime no. & idẽ ẽt tenet Ar. & Soc.in d.l.Gallus.§.ẽt si parente.de li.& posth. q ex hoc inferunt, ꝙ ex tali feudo, pro quo præstatur pensio, & cõcessio ꝓ se & hæredibus suis, ueniunt etiã fœminæ, quia dicitur potius emphyteusis quã feudũ, & scd'm hoc non potuissent hęc bona alienari sine licentia dñi, & aliàs deberent reuerti ad dominum & non ad filios.le.2. de iure emphy.& per not. per Barto.in d. l.cum qui.& Imo.in c.ex parte.de feu. & Alexã. in cons.119.in fi.in 5.uol. Nec ob.præstatio iuramenti fidelitatis, ut statim dicetur. Tertio, & uerius potest, & debet intelligi, ꝙ ista cõcessio facta D.Francisco fuerit censualis, & hoc cõstat primo, quia facta fuit cum onere soluendi singulo anno unam crateram argenti nomine census, & contractus ab effectu cognoscit.l.insulam.de pscri.verb.& l.si stipulatus.de vsu. Secundo, quia ex cõ

4 tractu censuali transfertur omne ius † qđ est apud concedẽtẽ ita ꝙ apud illum non remaneret ẽt directũ dñium.c. constitutus cũ gl.de relig.domib.& no.Bar.in l.j.§.j.de publ.& Im.ĩ c. ad audientiã.de reb.eccl.non alienã.qa ergo in casu nostro sũmus Pontifex concessit comitatũ Anguillariæ do.Francisco cũ suis omnib.pertinentijs sub certo censu annuo, & nihil sibi reseruando, intelligitur in illum omne ius transtulisse, ſm Bal.q ita determinat expresse in cõs.311.Sub nomine & titulo, &c. 3.vol.vbi dicit, ꝙ concedens non præsumitur reseruasse directum dñiũ, quia quicquid non est reseruatũ, intelligit translatum, ergo & directũ dñiũ, & sic secundũ eũ ꝯtractus censetur cẽsualis, ꝙ & in casu nostro facilius est dicendũ pp verba multum pgnantia dictæ concessionis. Et præsertim qa uerbũ cõcedimus, quo

5 † utit sũmus Põtifex, importat donationem.l. vxori.§.fi.cũ gl.de leg.2.& ibi ẽt p Bar.& in l.fi.cũ gl.de don.& ibi p oẽs.c.pastoralis.co.tit.& per Ale.in l.cũ quid.si cer.pet.& l. a Titio.de uer.obl.cum concor.per eum alleg. Concessio ergo & donatio principis largissime interpretari debet, l.fi.ff. de cõsti.prin.& c.cum dilecti.de don.& consequenter intelligitur facta concessio pleno iure. Et similiter uerbũ

6 † assignamus, quo ẽt utitur princeps, importat translationẽ dñij, scd'm Bart.in l. cũ pr.§.pr plurib.de leg.2.in l.si constante.in prin.in 2. q.4.q. prin.& ibi p Ale.sol.mat.iõ dẽt intelligi de dñio pleno & ĩ potiori significatu.l.j.§.qui in ppetuũ.si ager vectiga. uel emphy. pet.& præsertim qñ ꝓfertur a principe, per iura pallegata.& dicit Bal.in c.1.qđ sit inuest.ꝙ per istud uerbũ assignamus, ꝓlatum a Papa, transfertur oĩs possessio. Et ppca etiam ex hoc ꝓbatur, ꝙ concessio non fuit feudalis, cũ sit donatio, & translatum sit dñium ẽt directũ, scd'm Old.cons.159.In præsenti themate, &c.& Ale.ꝯs.24.5.uol.& dicit ẽt Bal.in ꝯs.177.Ad audiẽtiam, &c.in 3.uol. ꝙ qñ pro fundo pstatur annuatim certum quid, in dubio censetur cẽsualis concessio, & ꝙ ista concessio sit potius censualis, quã emphy.vel feudũ, adhuc confirmatur ex no.per Alber.Rosa.in l.2.C.de iure emphy.vbi vult, ꝙ si nõ apparet, an quis teneatur ut emphyteuta, an ut censuarius, ꝙ p

7 solutionem † canonis nunquã cadit a iure, suo, sicut per non solutionem census.c.constitutus.& ibi p gl.& Doc.de reli.domib.& iõ dicit de facto rñdisse, ꝙ cũ in quodã instrumẽto monasterij ꝯtineretur, ꝙ Titius promiserat soluere singulo anno unum saccũ frumenti pro quodam fundo, ꝙ ex cessatione solutionis non ciciderat a suo iure, ex quo non apparebat ꝙ eẽt emph.cũ posset teneri ad censum, quo non soluto quis non cadit a iure suo, ut no.gl.& Doc.in d.c.constitutus. de relig. do. & sic vult, ꝙ in dubio contractus psumatur potius cẽsualis, q̃ emphytheuticus. Et istud ẽt uult Bal.in d.ꝯs.& licet Im.in d.c. ad audientiã.vr̃ aliter dicere, tñ primum est verius p pdicta, & maxime qñ concesio fit a Papa, quæ ꝯtra eũ dẽt latissime interpretari, ut dixi, & quia uerba concessionis, s.nomine cẽsus, hoc importãt ex propria significatione. Nec ob.pstatio iurĩ fidelitatis, quia potest & debet intelligi, ꝙ fuerit præstitum tanquã a subdito, & non tanq̃ a vasallo, quia dictum iuramentum fidelitatis præstatur ẽt a subdito.c.j.& ibi not.Doc.quali.feu.iura. debe. unde de tali iuramento hoc casu debet intelligi ratione census, quod præstatur, qui non conuenit feudo, & ita in specie determinat Soc.in cons.157.Visis inuestituris, &c.colu.3. ver.præterea aduertendum, &c. Concludendo ergo, quod ista fuerit concessio censualis, dubitari potest utrum per alienationem factam irrequisito domino ceciderit do.Franciscus a iure suo, & Soci.in consil.268.In causa, quæ uertitur, &c. refert,

8 ꝙ Bal.consuluit, ꝙ non † cadat res censualis in commissum p alienationem factam irrequisito domino, ex quo transfertur directum dominium, & facultas disponendi de re sua. l. in re mandata.& nota.per Bar.& Doct.in l.si quis vi.§.differentia. de acq.poss.& ista opi.etiam rõne confirmatur. Nam sicut cẽsualis per non solutionem nunquam cadit a suo iure, per not. in d.c.constitutus.ita etiam cadere non debet per alienationẽ factam domino irrequisito, quemadmodum prædicta procedunt a pari, eo casu pœna caducitatis hẽt locum in altero ex pdictis casibi. c. potuit, de loca.& iõ sicut emphyteuta, qui non soluit intra triennium vel biennium, ut dẽt. d. c. potuit.& l.2. C.de iure emph.ita demum a suo iure cadit, si dominus velit, & declarauerit se uelle.d.l.2.& ibi no.Bar.& alii, & glo.in l.2. ff.si ager vectig.vel emph.pet.ita si alienat irrequisito domino pœna priuationis, q̃ etiam tunc hẽt locum.d.c.potuit.& l.fin. C.de iure emphy.demum cõmittitur, si dominus declarat velle, ſm Sali.in d.l.fi.& Imo.in repe.c.fi.de pscr.in 18.col.mouẽtur, quia a pari procedunt, ꝙ emphyteuta non soluat tempore congruo, vel ꝙ alienet irrequisito domino. d.c.potuit.& cum prædictis etiam transit Ale.in cons.116.Viso themate, &c.4. vol.si ergo quo ad commissionem pœnę procedit dicta equiparatio, quæ est odiosa.d.c.potuit, multo magis debet procedere quo ad euitandum pœnam in casu prædicto pariter nr̃o. Ex his igitur sequitur, ꝙ reuerendiss.do.Cardinalis quantumcunque sit clericus, est capax istius comitatus & omnium locorum pertinentium ad illum, ex quo concessio est censualis, cuius capax nõ, eẽt si feudalis fuisset, quia rõne iuramẽti fidelitatis teneretur etiam ad ea, de quib.in c.j.de for.fide. & in c.1.de noua for.fide.&

9 † clericus non succedit in feudo, pro quo pstatur seruitium personale, & per superuenientiam clericatus feudum prius quæsitum ipso iure amittit.c. qui clericus. si de feu.fue.ꝯtr.inter do.& agna.& in c.j. an mutus vel aliàs imperfec.& in c.1.§.ex hoc.de benefi.fœm. & ita tenet ẽt Bart.in l. si finita.§.de vectigalibus de damn.infec.& Bal.& Aluar.in d.c. qui clericus.& in l.quisquis.de epis.& cle.de quo per canonist. in c.in psentia.de proba.cũ aliis concord.de quib.ibi per Mo. idem tenentes, & per Al.qui idem tenet, in consi.10.5.volu. & quamuis Doct.in hoc sint uarii, pdicta tamen opi.videtur verior & magis communis. Sed ex concessione

10 † censuali bene põt clericus admitti, quia ex illa solum tenetur ad solutionem census, qui non minus præstari potest per clericum, quam per quemlibet laicum. Nam ex hac rõne in feudo succederet, si ex illo solum ad seruitium reale, id est ad præstationem annuam teneretur, & non esset obligatus ad ea, de quib.in d.c.j.de for. fide.& de noua for.fideli.vt est de mente omnium, & maxime Bald. in d.l.quisquis.& Aluar.in d.c.qui clericus.& in d.c.1.de mili.qui ar.belli.depo.& Iac.de Bel.in c.si decesserit, si de feu. fue.contr.inter dom.& agn. & Abb. in d.c. in præsentia.& istud etiam tenent ibi moderni expresse ex mẽte aliorum. Postquam igitur constat de habilitate & capacitate personæ primogeniti, superest videre, nunquid possit reuocare bona alienata per patrẽ pertinentia ad dictum comitatum Anguillariæ.¶ Et videtur prima facie dicendum quod nõ. Nam pater fuit autor ipsius acquisitionis. Item alienare potuit sine consensu concedentis, ut superius dictum fuit, quamuis igitur pro se & filiis facta fuerit concessio, ur̃ tamen, ꝙ dictis filijs præiudicet alienatio sicut illis præiudicat patris recipientis emphyteusim ꝓ se, & filiis, & nedum qñ alienando deliquit, sicut quando sine consensu domini facta fuit alienatio, ſm Bart.in l.eum qui.de interdictis & relega.cum concordant, sed ẽt qñ in alienatione

11 non fuit licentia domini necessaria, ut † quia legauit vel donauit, iuxta no.per glo.communiter approbatam in l.2.C.de iure emph.ſm Bald.in auth.si quas ruinas, C.de sacros.eccles.& Imo.late in c.potuit.de loca.in vlt.char.&, in l.si domus.§.fi.de leg.1.& in l.apud Iulianum.§.si quis alicui.& in l.si filiusfa.§.cũ pa.eo.ti.& Rom.in consi.35.Visa facti serie, &c.& Pe.de Anc. cons.132.& Dy.& An.in d.§.si qu is alicui.cum cõcor.deqb. ibi per Ale.qui subdit, ꝙ in emphyteusi ista vr̃ eẽ opi.magis cõmunis, & tanto magis in casu nr̃o dẽt habere locum dicta opi. quia ex procemio concessionis apparet, ꝙ hmõi concessio fcã fuit ꝯtemplatione patris & pp eius merita. & ita in terminis uult Are.in d.§.si quis alicui.in fi.dicens, quod quãdo apparet ex forma concessionis uel alio modo legitimo, quod cõcedẽs em-

emphyteusim sic fecit contemplatione ipsius,tunc indubitanter refutatio uel alienatio patris filiis noceret, quia quicquid habet filius contemplatione patris,censetur,esse profectitiũ. l.sed si plures.§.in arrogato.de vulg. & pupil. & sic filii dñr hr̃e emphyteusim ex donatione paterna, quam potuit pater reuocare,donec filius fuit in potestate,& quam dr̃ reuocasse alienando.l.fideic.§.si rem.de lega. 3. sicut etiã alienatio p̃iudicat filiis,qñ pr̃ emphyteusim acquisiuisset pro se & filiis ex titulo onerosos,ſm Bal.in l.j.in fin.C.per quas pers.nob. acq.q̃a ſm eum tunc filii dñr habere emphyteusim ex tacita patris donatione,& istud etiam confirmatur ex no.per And.de Iser.in c.j. de alie.feu.pater.qui vult,ꝙ licet alienatio facta cum consensu domini in feudo antiquo,non prẹiudicet filiis mortuo patre. ut ibi secus autem si feudum sit de nouo acquisitum per patrẽ quia domino consentiente poterit illud in totum vni ex pluribus filiis relinquere,etiam si sit receptũ pro se, & omnib.filiis. idem ergo isto casu,in quo consensus non fuit necessarius, & sic alienatio fuit facta iure permittente sicut in casu prædicto. Secundo excluditur primogenitus saltem pro parte,ex quo ꝓ dimidia est hæres patris sine bñficio inuentarii,q̃a pro illa par 32 te,qua est hr̃s,cogitur † approbare factum defuncti.l. cum a mr̃e.C.de rei vend.& C. de reb.alie.nõ alie.l.vẽditrici.& ꝑ no. per gl.& Doct.in l.fi.§.in computatione.C.de iure delib.& ibi idẽ dr̃,qñ pr̃ alienauit rem ipsius filii,qui postea adiuit hẹreditatem patris nõ cõfecto inuentario,& hinc est,ꝙ si hr̃s pẽdẽte cõdõne fideicommissi alienauit bona subiecta restitutioni,nõ poterit fideicommissarius purificata cõdõne agere ad bona alienata ꝑ hæredem grauatum,si illi successit,quia cogit̃ hr̃s approbare factum defuncti,ſm Ro.in cons.18.in fi.& Ale.cõs.3. & cons. 32.3.vol.ĩ fin.& similiter alienõ feudi nocet filiis,qñ sunt hr̃des patris,& agnatis,qui successerunt alienanti,quãuis ad feudum admitti potuissent,etiam si hr̃des illius nõ fuissent ſm And.de Ise.in c.1.de alie.feu.pater.& Bal.in c.j.§.hæc quoque,de suc.feu.& Pa.de Ca.& alios Mod.in l.apud Iulia.§.si q̃s alicui.de lega.j.& Ale.cons.10.col.vlt.3.vol.& Are.cons.3.& Ale.in l.si patroni in prin.ad Treb.& excludit̃ ẽt hr̃s, quia pro parte,pro qua hr̃s est tenet̃ de euictione.l.uendicantẽ.de euictionib.Nec ob.ꝙ uẽditor ꝓmiserit de suo dato uel facto tm̃ quia per hoc non excusatur,ex quo non certiorauit emptorẽ ꝙ ista bona deberent post mortem suam peruenire ad filium suum primogenitum ex concessione apostolica,iõ vendidit dicta bona tanquam libera ab omni præstatione census; & sic 33 fuit uenditor in dolo tacendo & mentiẽdo,& ꝓpea † hr̃s illi* tenet̃ de euictione,non ob.ꝙ promiserit de suo dato uel facto tm̃.l.emptorem.§.fi.de act.emp.& l.quæro.eo.ti.cum ibi no.ꝑ Bar.& facit etiam.l.i.§.fi.de act.emp.& ꝑ Ale.consi.15.Item vẽditor,qui promittit de suo facto tantummodo, nihilo minus tenetur de facto hr̃dis,ſm Bal.in l.fi.C.de act.emp.vbi uult,ꝙ si q̃s promittat de suo dato uel de suo facto tm̃,ꝙ tñ tenebitur 34 & de facto hr̃dis sui,per tex.quem dicit sing.in l.stipulõ ista.in prin.de verb.obl.uer.sed si se.& ad idem illum tex.no.ẽt Pa.de Ca.& Ro.& idem uult Pa.de Ca.in l.si seruus,in pri.de ꝯdicti. furti.per illud quod no.gl.ibi quæ uult econuerso, ꝙ si hæres conuenit de suo facto,tenetur etiam de facto defuncti.Præterea,ex quo pr̃ recepit hæc bona pro se & filio suo primogenito,si ille ueniat cõtra alienationem factam a patre, dr̃ fieri euictio de dictis bonis ex facto,& ex præordinatione patris acq̃rentis mõ prædicto,qui ipse sic acquirendo est cã,ꝙ ille, q̃ est primogenitus,possit dicta bona euicere,& ꝙ ꝑ ꝑ hoc dicatur facto illius sequi euictio.uult glo.expresse in l.si famil.ff.fami. 35 erc.quæ uult,ꝙ si † in diuisione vni ex fatrib.obuenit allodiũ, alteri feudũ,& istè sit mortuus relicta filia, quæ non succedit ĩ feudo,& dominus feudi illud aduocet, quod filia non poterit agere cõtra patruum de euictione, q̃a euictio contingit facto patris sui acquirentis feudum pro filiis masculis,& cum gl.trãseunt alii,quia ergo in casu isto de facto suo promisit pr̃,committitur promissio de euictione,si cõtrauen iat primogenitus, quia ius euincendi illi competit ex facto & ordinatione patris Et ex alio uı̃,ꝙ dictus primogenitus contrauenire nõ possit, quando eius genitor & uenditor promisit huic pñti cõtractui uenditionis facere consentire omnem personam ius habentẽ, siue ex facto,siue ex persona ipsius uenditoris habere prætendentes ad omnem requisitionem, simplicemque petitionem ipsius emptoris, ac suorum hæredũ, & successorum, &c. quæ promissio continens dictum factum affirmatiuum transit ad hæredes promissoris.leg.veteris. C.de contrahen.& cõmi.stipu.& probatur ex not. per Pet. & Cyn. ibi,et ex not. per Bar.in leg.si sic.uersus fin.de uerb.obli. et quamuis dicta promissio uideatur continere factum alienum, quæ non solet 36 valere.insti.de inuti.stip.§.sed cum factum. tñ in casu † isto est valida propter iuramentum,qđ operatur, vt videatur promisisse se facturum & curaturũ,& sic factum proprium.§.si quis. alium.inst.eo.ti.& ꝙ iuramentum istud operetur,probatur in c.ex rescripto.de iureiur.ſm intellectum unũ,& ibi no.d.Abb. & probatur in c. sicut. & in c.ex literis.cum ibi not. de spon.& hoc tenet etiam ibi.d.Ant.& Ang.& Imo.in l.inter stipulantẽ. in prin.de verb.obl.& Rapha.R[illegible]m.& Alex.in l.stipulatio ista. in prin.Si ergo primogenitus recusat habere ratum,& consentire,tenebitur tanquam hæres pro parte ad interesse, & ꝓ alia parte suus cohæres.l.stipulationes non diuidũtur,ver.Celsus. de ver.obl.Sed præmissis non obstantib.cõtrariũ puto verius. Nã ꝑdictus.d.Frãcis.in primo instrumento venditionis ꝓmisit habere licere,litem non inferre,nec inferenti consentire ꝓ facto suo tantũ,& ex sua persona,& similiter in alio instrumẽto eodem die celebrato,in quo confirmatur dictus cõtractus, actum fuit expresse,ꝙ d.D.Frãciscus teneatur de suo facto,& dato solũ & duntaxat,& non ex facto,uel opera alterius, vnde ex hoc sequitur,ꝙ ista venditio & alienatio patris non prẹiudicat primogenito ẽt hẹredi pro parte, & ad quem ex tenore concessionis Apostolicæ debuerunt ista bona censualia peruenire,etiam si non fuisset hæres patris,per no.per Bar.in l.ut iurisiurandi.§.si liberi.de ope.lib.& per Doc.in c.1.an agna. vel fil.& in d.l.apud Iulia.§.si quis alicui.de leg.i.cum suis concor. & ita in specie & expresse determinat Bal.in l.qui se patris. C. vñ liberi.circa.6.col.ver.item quæritur,si vasallus,&c.vbi vult ꝙ si pater renunciauit feudo,& promisit non contrauenire,si quidẽ promisit de se tantũ,nõ impediũtur filij, qui ex nouo iure agunt post mortem patris, dum tñ sint hæredes illius, ſcđm naturam feudi,arg.l.cum pater.§.hæreditatem. de leg.2. & le. Paulo Callimacho.§. fin.de leg.3.& sic vult Bal.ꝙ filijs etiam 37 hæredib.nõ p̃iudicet promissio & renunciatio patris,quando promisit de se tantum.& subdit Bal. ꝙ aut promisit per se & filios & hæredes,& est distinguendum,ut distinguitur in alijs bonis filij venditis uel donatis per patrem,ut no.ĩ l.cum a matre.C.de rei vẽ.quia ergo in casu nostro pater promisit de suo dato & facto,duntaxat,& sic per dictionem taxatiuam,talis ꝓmissio nõ præiudicat filijs etiam hæredib.patris, quin possint mortuo patre agere ex nouo iure illis superuenienti, & qđ ex facto hæredis non committatur obligatio,cum quis pro se tm̃ uel facto suo tantum,uult etiam Bar.in l.si sic.de uer.obl.per l. non solum.§.tale.de li.leg.ubi hoc est expressum, & idem tenet Ale.& Ar.in l.stipulatio ista.in prin.de ver.ob.& quia actũ est,ꝙ uenditor non teneatur de euictione,nec etiam de restitutione prẹcij,prout agi potuit l.emptorem.§.fi.de act. emp.nõ potest hr̃s repelli ex illa regula,quem de euictione tenet actio de qua in d.l.uendicantẽ.de euic.& alia etiam ratione non debetur euictio,quia bona euincuntur ex natura rei.i.ꝯcessionis Apostolicæ,per no.per gl.& Doc.in d.l.si familiæ.C.famil.ercis.& dicetur infra.Nec ob.allegata in ꝯ̃rium,& primo dum dr̃ ꝙ pater potuit alienare sine consensu concedentis,& ꝙ potuit filijs præiudicare,quamuis illis ut filijs acquisierit maxime, ex quo fuit auctor acquisitionis, & quia intuitu & contemplatione suæ personẹ facta fuit concessio,ut colligitur ex illius prooemio,quia respondetur,ꝙ licet pater non prohibeatur filijs p̃iudicare ex defectu ptãtis,per allegata in contrarium, illis tamen non præiudicatur ex defectu uoluntatis.Cũ enim de suo facto solum & duntaxat promiserit,& hoc apparet, ꝙ noluit filijs præiudicare,nec tanquam filijs,nec etiam tanquam hæredib.& idem etiam si sint hæredes patris post mortem illius, ad hæc bona possunt agere ex nouo & superuenienti iure, ſcđm Bal.in d.l. qui se patris. qui loquitur de filijs etiam hæredibus ut dixi,& per hoc datur ẽt rñsio ad illud, qđ secundo loco allegatur,videlicet,ꝙ hẹres non potest uenire contra factum defũcti & illud tenetur approbare.l.cum a matre.C. de rei vẽ. quia illud procedit,qñ quis simpliciter promisit vel contraxit, qm̃ tunc ad hæredem transit conuentio.l.pactum.de prob.sed qñ taxa-

taxatiue promisit de se tm̃,vel solum & duntaxat de facto suo tunc non transit ad hr̃dẽ pactum uel promissio. Nec tũc hæres prohibet contrauenire,s̃m Bal.in loco p̃alle.& est casus in d.l.non solum.§.tale.de lib.leg.& ꝑut uult ẽt Bar.per illũ tex.in d.l.si sic.de ver.ob.cũ quo trãseũt Are. & Ale. ĩ l.stipulatio ista in prin.eo.ti. Nec etiam ob.dum tertio dr̃ ,ꝙ Bal.in l.fin.C.de act.emp.& Rom in d.l.stipulatio ista,& Paul.de Castr.in leg. si seruus.de condi.fur.dicant , ꝙ ẽt, si quis taxatiuè promittat 18 de suo facto † tm̃,nõ possit hr̃s contrauenire,quia istud nõ est uerũ.& Ale.& Ar.in d.l.stipulatio ista. reprobant hãc opi. per p̃dicta.& r̃ndẽt ad illũ tex.quẽ alleg. Bal. ꝙ ibi non fuit exp̃ssa dictio taxatiua,& ẽt ad quædã alia r̃ndet Ale. quæ uidebantur facere pro opi.Bal.Nec ob.no.per gl.in d.l.si seruus,de condi. fur.quia gl.& Bar.ibi loquit̃ in casu ecõuerso.s. q̃n hr̃s promisit de suo dato & facto simpliciter & absq. aliquo uerbo taxatiue,quicquid ibi dicat Pau.de Cast.& per hæc ẽt non obst.si dicatur,ꝙ ille qui promisit,hr̃e licere, tenetur de facto illorum, quos potuit prohibere,puta seruorum vel filiorum, per no.in d.l.stipulatio ista.& d.l.inter stipulantem.in prin.quia istud nõ procedit,q̃n quis de se tantũ,vel de suo facto duntaxat promisit,quia si tunc non intelligitur promisisse pro filijs etiã hr̃dibus,dictum est,multo minus pro filijs ut filijs promisisse censetur,& præsertim quando promisit non solum de suo dato & facto tm̃,sed ẽt vlterius ꝓcedẽdo ꝯuenit exp̃sse,ꝙ de facto alterius nõ teneat̃,ut hoc casu factũ reperit̃ in d.scdo instr̃o cõfirmatorio & declaratorio primi.Nec ob.ẽt inquantũ dr̃,ꝙ licet vẽditor nõ teneat̃,nisi de suo facto tm̃,nihilo minus si primogenitus ꝯueniat & euincat, dr̃ seq. euictio ex facto ipsius vẽditoris,ex quo ipse recepit pro se & filio primogenito, s̃m gl.ĩ l. si familiæ.C.fa.ercis.& ꝑ ꝯñs ꝙ hr̃des vẽditoris tenẽt ad itéresse,q̃a q̃n euictio seq̃tur ex natura actus , & ꝯtus celebrati ab 19 auctore, dr̃ seq. euictio ex facto illius,quantũ ad hoc,vt ille , a quo res fuit euicta nõ possit agere de euictione.& isto casu loquitur gl.& alij,in d.l.si familię.dũ dñt,ꝙ filia illius,ad quẽ ꝑuenit feudũ in diuisione, casu quo ab ea auferat̃ feudũ ꝑ dñm ad quẽ reuertit̃, nõ p̃t agere de euictiõe ꝯ patruũ,cui obuenit allodiũ in diuisiõe,ergo nec in casu nr̃o p̃t emptor, a quo res, fuit euicta ex natura ꝯcessionis factæ suo authori agere de euictiõe,ꝑ no.ꝑ gl.in l.in loco p̃alleg.q̃ q̃tum ad hoc facit pro,& nõ contra,de tali facto.s.cõtingẽte ex natura actus & dictæ cõcessionis nõ intelligitur promissio facta de facto suo,sed de alio facto extrinseco & diuerso.Nam q̃n ex natura rei sequitur euictio , ẽt si uenditor expresse promisisset de euictione , non teneret̃ dicto casu,nisi sp̃aliter in illum casum promitteret̃ de euictione,s̃m Bar.& Doc.in d.l.si familiæ.& de quo plene per Ale.in consi.21.5.uol.ergo minus tunc debet̃,q̃n conuenit vẽditor,nolle teneri de euictione. Nõ ob.ꝙ uenditor debuit certiorare emptorẽ,qualiter ex natura cõcessionis sibi factæ dicta bona debebant ad primogenitum ꝑuenire,quod cũ nõ fecerit q̃a in dolo fuit,sibi nõ ꝓdest conuentio,quod de euictione & ad restõnẽ precii non teneat̃ nisi ꝓ facto suo tm̃.d.l.emptorẽ. §.fi.in fi.& d.l.q̃ro.& eo magis cum uenditor ẽt dixerit,& professus fuerit,dicta bona esse libera ab oĩ p̃statione cẽsus.d.l.1. 20 §.fi.de act.emp.quia r̃ñtur,ꝙ † emptor,qui erat sciẽs de cõcessione & illius tenore,non debuit certiorari.d.§.fi. & casu quo fuisset ignorãs,ꝓcederet allegata in cõtrariũ. Et ꝙ sciẽs fuerit emptor,probatur ex mandato per eũ facto illis, qui emerũt & cõtraxerũt ꝓ illo,dũ in illo dr̃ ,necnõ recipiẽdi noĩe p̃fati dñi ꝯstituẽtis ꝯcessionẽ castri Anguillariæ eius territorij s̃m formã bullarũ & priuilegij ꝯcessi p̃fato.D.Frãcisco a fęlicis recordationis Innocẽtio Papa.VIII.ꝑ q̃ verba apparet,ꝙ habuit notitiã de cõcessione ,& ẽt sciuit a quo ꝯcessio facta fuit,& q̃uis ex hoc nõ videat̃ ꝯstare,ꝙ emptor sciuerit tenorẽ cõcessionis, p̃sumitur tñ,ꝙ de illo ẽt sciam habuerit,q̃a nõ est credẽdũ,nec est uerisimile,ꝙ dedisset mandatũ ad emẽdũ dictũ castrũ Anguillarię,s̃m formã dictæ cõcessionis ꝓducatis quindecim millle,nisi prius vidisset tenorẽ dictæ cõcessiõis,& de tenore illius fuisset certificatus,ar.l.cũ de indebito.de ꝓb.& in qua concessione cõtinerent̃ ẽt ista bona,de quibus agitur. & ista præsumptio coadiuuat̃ ẽt instr̃o ipsius uenditionis, in quo uẽditor ad instantiã emptorũ promisit facere cõsentire oẽm p̃sonam ius habentẽ , siue ex facto , siue ex p̃sona ipsius uenditoris habere prætendentem , ex tali.n.pacto satis verisimiliter apparet , qđ procuratores ementes habebant notitiam de iure filii primogeniti,quia aliàs de tali pacto non curassent cum non sit solitum apponi in contractu uenditionis,& hæc præsertim probatur ex illis uerbis,siue ex persona ipsius uenditoris , &c. ex quib.apparet,ꝙ senserunt de iure primogeniti , qui ius hẽbat ex facto,& ex persona patris, cui fuit facta concessio pro se,& suo filio primogenito,& si dicatur,ꝙ hoc pactũ fuit appositũ quia potuerunt emptores eẽ dubii,& q̃ in hoc æqparant̃ ignoranti,s̃m Ale.in d.cõsi.14.5.volu.r̃ndet, ꝙ hoc stare posset,si notitia de concessione apostolica habita non fuisset,sed his oĩbus simul concurrentibus uerisimile est,ꝙ etiã de tenore ꝯcessionis vẽditor fuerit informatus,& ꝑ p̃dictis facit,qđ no.Ba. 21 in l.q̃ Romæ.§.duo fratres.de uer.ob.in 3.q.vbi vult, ꝙ † scia testi probetur ex coniecturis, puta si duo filii instituti diuiserunt inter se hr̃ditatem dando filiæ fœminæ , vel alteri filio clerico illud solum,quod illis fuit relictum in testõ,& subdit Ba. ꝙ ẽt scia ꝓbatur, si de tenore testamẽti erat publica vox & fama,per no.in l.si tutor petitus.C.de peri. tut. q̃ probatio ẽt in casu nostro hũc effectũ posset operari,vel saltẽ cũ eẽt notoriũ ut puto.ꝙ ista bona ꝑtineant ad comitatũ Anguillariæ , & ꝙ contineatur sub illo,imputandũ est emptori,cũ sciam hr̃et de dicta concessione dicti comitatus Anguillarię,& sic cum posset certificari de facili,si neglexerit uidere & intelligere tenorẽ 22 dictæ concessionis,quia paria sunt,ꝙ † q̃s sit certus vel de facili possit certificari,s̃m glo.in l.locus.de acq.pos.quæ uult,ꝙ hr̃s,q̃ scit hr̃ditatẽ sibi eẽ delatam ex testõ,possit adire,q̃uis sit incertus,ex qua parte sit inuestitus.l.si quis extraneus. §.sciendũ.de acq.hær. quia hr̃s de hoc potuit de facili fieri certus per testamentum,vñ perinde est ac si sit,ar.l.qđ meo.§.fi.eo.ti.idẽ ergo & in casu nostro,in quo emptor habuit notitiã de cõcessiõe,sicut hr̃s de testõ,sed non de parte,ex qua erat institutus & hoc procedit nedũ ad cõmodũ illius q̃ certificari potuit,sed ẽt ad incommodum,s̃m Pet.de Anc.in fi.de elec.in 6. ubi vult ꝙ imputandum sit illi,qui potuit certificari,perinde ac si esset certus,allegat no.in auth.si oẽs.C.si minor ab hr̃d.abst.quẽ ẽt refert & sequit̃ Al.cons.5.5.vol.& quãuis Pa.de Ca.in d.l.q̃ro, & Ale. in d.cõs.14. dicant,ꝙ non sit imputandũ emptori,q̃ se non informauit, q̃a cũ uẽditor sciẽs melius illũ informare potuerit,q̃ alius,cũ non fecerit,dolo versatus est. istud tñ est intelligendũ s̃m p̃dicta,videlicet,q̃n emptor de facili nõ potuit certificari,sed q̃n facile potuit certus fieri,hr̃ pro sciente ẽt ad sui incommodum,ut dixi.Nam quamuis in casu Pa. de Ca.vẽditor esset certus,quia tñ emptor erat ignorans, ꝑ ꝑ ignorãtiã non potuit facile certum fieri,& etiam si emptor erat dubius, eẽ tñ p̃t,ꝙ certificari non potuit,ut quia uenditor hoc facere dissimulauit,& quia per aliũ modũ sibi prospicere non potuit Non ob.ẽt prædictis,ꝙ D.Franciscus uendiderit dicta loca,& castra libera,& integra ab omni onere census,canonis,seu alterius cuiuscunque seruitutis,&c.quia ista uerba non significat̃, neq; important,ꝙ uenditor dixerit & professus fuerit ista eẽ libera a dicta p̃statione cẽsus, seu ꝙ pro illis census non p̃stet̃ , sed importãt,ꝙ uendunt̃ libera a dicto onere cẽsus, ita ꝙ emptor ad illius p̃stationem non teneat̃,sed vẽditor annuum cẽsũ,qui ẽt ꝓ illis bonis dẽtur soluat in totum.sic.n.actũ est; q̃a cum castrũ Anguillariæ remanserit apud venditorẽ,& sub cuius comitatu loca uendita continentur accessoriè vel tanq̃ sub uno vr̃i,s̃m Bar.in l.si conuenerit.§.si nuda.de pign.actio.voluerũt partes,ꝙ pro dictis locis aliqua pars dicti census, q̃ non erat certa,non pertineret ad emptorem,sed in totum ad uenditorem,apud quem remanebat dictus comitatus.& quia ẽt si ne pacto expresso de iure ad illum pertinere debuisset solutio 23 totius census,quia concessio facta fuit de† comitatu Anguillariæ,& sic sub noĩe vr̃i,s̃m Bar.in d.§.si nuda.& pro quo comitatu fuit imposita p̃statio census,quãuis ergo alienata fuerint aliqua loca particularia pertinentia ad dictũ comitatum,tñ comitatus in totum & integer & absq; ulla diminutione remãsit apud uenditorem.l.sicut.§.fi.quod cuiusque uniuer.nom.& l.si grege.cum ibi no.de leg.1. ergo integrum onus cẽsus debuit ad illum ꝑtinere.Et ubi essemus etiã in dubio dẽrent dicta verba hoc mõ interpretari ꝯtra emptorem,qui se fundat ĩ uerbis.l.ueterib.cum materia de pac.Non obstat postremo,ꝙ uenditor promiserit facere consentire omnẽ personam ius hñtẽ , & hr̃e p̃tendẽtẽ,siue ex facto,siue ex p̃sona ipsius uenditoris ad omnem

oēm requisitionem, simplicemq; petitionem ipsius emptoris, &c.& ꝙ ista promissio facti affirmatiui trāseat ad hæredes vēditoris.l.veteris.C.de contrah.& cōmit.stipu.& per Bar.in l.si sic.de uer.ob. quia ad istud rn̄detur plurib.modis.& primo, ꝙ cum promiserit facere consentire oēm ꝑsonā ius ꝑtendentē, ꝑ ista verba, quæ sunt pn̄t.s tp̄is, vr̄ venditor se obligasse respe 24 ctu † iuris competentis de pn̄ti illis, quos promisit facere consentire, non autem respectu iuris futuri, & ex post superuenientis, per no.per Bar.in d.l.qui Romæ.§.duo fratres.in 4.q.& in fin.5.q.vbi uult, ꝙ ꝑ uerba p̄sentis tp̄is, vel ꝑ verba indefinita, non dicatur quis remisisse ius competiturum, per l.si ita stipulatus fuerim.& l.si actio.no.eo.ti.& per l.si scripsisset.de lega. 1.vn̄ ex intentione Bar.ista promissio non intelligitur facta respectu illorum, qui sunt habituri ius in futurum, sicut erat primogenitus, qui non est uocatus, nisi post mortem patris, vel sa tem est dicendum ꝙ cum tempore venditionis primogenitus iam natus hr̄et ius solum in spe & in potentia, intelligitur pr̄ & uenditor promisisse, ꝙ illud ius in spe, & de pn̄ti cōpetēs remitteretur ad oēm petitionem, & requisitionem emptoris, & hr̄dū suorū, nō aūt dicitur promisisse facere consentire, si ante quam uenditor requiratur, ius de nouo superueniat, & primo genito acquiratur, quia ad istud ius de nouo superueniens promissio nō porrigitur ꝑ p̄dicta.& ex hoc sequitur, ꝙ cū ꝑ mortem dicti uenditoris ius de nouo sit q̄situ primogenito, ꝙ hr̄s nō tenet̄ facere illum cōsentire, q̄a ad hoc tp̄s ꝓmissio nō trahit.Nec ad istud ius superueniens, sed intelligitur reb.sic stantib.l.qd̄ Seruius.de cond.ob cām.& c.queādmodum.D. de iureiu.Secundo rn̄det̄, ꝙ illa uerba, ad omnem instantiam, requi 25 sitionemq; &c.faciunt conditionem, quia illa dictio † ad, illā p̄t inducere.l.si uir.de cond.& dem.& no.Bar.in l.1.eo.tit. dū loquit̄ de ꝓpositionib.& q̄uis ēt q̄nq; faciat modū.l. q̄b.dieb. §.Termilius.eo.ti.tn̄ ī casu nr̄o nō pn̄t verba adaptari, vt de se patet, admodū, nec illi cōuenire.& licet Bar.in d.§.Termilius. q̄n loquit̄ de dictione ad, distinguat, vtrum adiiciat̄ honorato uel grauato, tn̄ dicta distinctio vr̄ sine rōne, & iō p̄t dici melius ꝙ aut pecunia alicui legat̄, vel promittit̄ ad aliquid faciendū, puta ad opus, aliqd̄ ꝯstruendū, & tunc dictio ad facit modum q̄a si faceret condōnē, pecunia non posset peti an̄ impletā ꝯdōnē, & sic ante factum perfectum.l.cedere diē.de verb.sig. & ꝑ ꝯn̄s de pecunia illa nō ꝑficeretur opus, q̄ fuit ad illud faciēdū destinata.& hoc casu loquitur.d.§. Termilius. & de hoc est ēt tex.in l.insulam.§.fi.ff.loca.& istud est etiā clare de mente Bar. ibi, aliàs aūt.& sic in casu nr̄o, in quo cessat dicta rō, dictio ad, facit condōnem, d.l.si vir.Nec ob.si dicatur, ꝙ verba p̄dicta faciunt potius monitionem quam conditionem.l.si decem cum petiero. de uer.ob.& l.si ita quis.& ꝑ no.ꝑ Bart.in l.stipulatus sim mihi a Proculo.eo.ti.quia illud est ex eo, ꝙ in casibus illis fuit facta expressio per eum modum, per quem inerat, s̄m Al. in d.l.cum stipulatus .in 2.col.& latius in l.hm̄oi in prin.de lega.j.sed in casu nr̄o illud, qd̄ exprimitur ꝑ dicta uerba.s.ad omnem requisitionem, &c.non inerat, iō operatur, & ꝯdōnem faciunt, & ꝙ non inesset, probatur, quia rōni iuri uenditor, qui ꝓmisit facere cōsentire, intelligitur promisse facere & curare, ut fuit dictum in p̄cedentib.per c.ex rescriptio.s̄m vnū intelle- 26 ctū de iureiu.ille † aūt qui promisit se facturum & curaturū, tenetur facere & curare, quam primum p̄t, & aliàs ēt nulla p̄cedente interpellatione contrahitur mora, s̄m Bal.no.in c.1. §.ad hæc.in ti.hic finitur lex Cōrad.& Al.in l.qd̄ te.si cert.pet. in 6.col.& Ar.in l.si ita stipulatus.§.possum.in prin.de uer.ob. ista promissio de faciendo & curando intelligitur facta sub ꝯdōne, si promissor fuerit requisitus uel interpellatus, implemētum eius non transit ad hæredem promittentis, in cuius persona conditio erat implenda, cū de hærede illius non sit facta mētio, s̄m Bar.in l.si decem cū petiero.Tertio etiam respōdetur, ꝙ ab ista promissione de faciendo consentire, &c.de qua ī primo instrumento uenditionis, est recessum per aliud instrumētum factum in eodem loco, eodem tempore & coram eisdē testib. in quo dictus dn̄s uenditor approbat de nouo uenditionem prius factā cū promissione de litem non inferēdo, &c. & defendendo, &c.& de euictione, &c. & hoc solum & dūtaxat ꝓ dato, & facto, opera, ꝯctu, uel quasi, delicto, vel quasi obligatione, uel quasi illus.d.Francisci.venditoris p̄dicti & nō alterius, & cū pacto, ꝙ si quo tp̄e dicta bona, uel aliq̄d ipsorū a dicto dn̄o emptore vel suis hæredib.molestarentur, inquietarentur, seu euincerentur, vel aduocarentur in totum vel in partem pro dato, vel facto, opera, ꝯtractu, vel quasi, delicto uel quasi, obligatione, uel quasi alterius, quem d. D.Francisci, ēt si fuisset auctor dicti do.Frācisci, ꝙ tūc & eo casu dictus D. Franciscus venditor, nec eius hæredes ad nihilū teneantur dicto dn̄o emptori vel eius hr̄dib.nec ad defensionem, ad p̄cij restōnem, nec ad aliquid aliud aliquo mō, &c.cū ergo exp̄sse sit actū, ꝙ de facto vel dato suo tm̄ teneat̄, & ꝙ pro facto cuiuslibet alterius nō sit obligatus, pro facto ēt primogeniti nō cōmittat̄ obligatio, tā ex natura verbi taxatiui, s̄m Bar.in l.1.in prin. si quis ius dicen.non obtēpe.quā ex natura illius uerbi, & non alterius, indefinite prolati.l.si plurib.in princ. cū ibi no.de leg.2.& per no.in c.vt circa.de electionib.in 6.ergo non tenetur, si non fecerit consentire ius prætendentem in dictis bonis, quia si ad hoc tenetur, & ille euinceret, quia non fecisset.d. uenditor, ꝙ ille consentire, de facto illius teneretur.Præterea, qd̄ nō teneatur ad faciēdū cōsentire, clarius probat̄ ex illis verbis vltimis superius relatis.videlicet, & nō teneat̄ ad aliq̄d aliud aliquo mō, &c.Est.n.primo pōderādū illud verbū aliquid aliud, qd̄ est vniuersale negatiuū, & ꝑ qd̄ significat̄, ꝙ ēt ad faciendū consentire nō teneat̄.l.si is qui ducenta.§.utrū.de reb. dub.& quia ver- 27 bū aliquid, verificat̄ in quolibet minimo, ꝑ no. ꝑ gl.in clem.j. de foro cōp.& probatur in l.Gallus.§. in oīb.de li. & posth. & est ponderādū illud verbū aliquo mō, qd̄ stat vniuersaliter, ꝑ no. ꝑ gl.in cle.1.ver.uel quouis alio mō.& gl.in clem.2.in uer. quouis.de reb.eccle.nō alien.& in clem.fi. de sent.exc.& sic ex hoc pacto vltimo est derogatū primo de faciendo consentire. l.pacta nouissima.C.de pactis. Nec mirum, quia in alio etiam præcedenti contractu est recessum, qm̄ in ultimo contractu actum est, ꝙ de euictione nō teneat̄, nec ēt ad restitutionē præcij, qd̄ vltimū ex primo ꝯtractu nō erat remissum, quia licet esset actum, ꝙ teneretur de suo facto tm̄, & ꝑꝑ hoc teneretur de euictione alio modo subsequuta, tn̄ intelligebatur uēditor tūc liberatus a p̄statiōe interesse, & nō a p̄cij restitutione.l. emptorē.§.fi.de act.empt.& si forte dicat̄, ꝙ ex primo ꝯtractu quoad p̄dicta, q̄ dn̄r remissa, ius erat iā q̄ṡitū dn̄o emptori, ergo per procuratorē illius nō potuit illud remitti, nec in illo dn̄o p̄iudicari, q̄a istud esset donare, qd̄ nō venit in generali, & plene mandato ēt cū libera.l.cōtra iuris.§.fi.de pact.& l.filiusfam. in prin.de dona.& l.pactū curatoris.C.de pac.Ad istud rn̄detur 28 ꝙ cū s̄m † instr̄m sit factum in eodem loco, eodem tempore, corā eisdē testib.dr̄ factū incōtinēti post primū, & ꝯn̄r ex vicinitate actus p̄sumit̄ actum, ꝙ ex pactis a quib.reperitur recessum in secundo instr̄o, ius ex illis nō quæritur emptori ab initio ex instr̄o priori, ꝑ no. ꝑ Bal.in l.pe.§.mulier.sol. matr.& in l.seq.C.de pac.in 1. col. vbi dicit, ꝙ q̄n vnus contractus circa idē sequitur incontinēti post alterū diuersus a primo, ꝙ prim⁹ censetur simulatus, arg.l.si vētri.§.in bonis.de priuileg.credi.& s̄m Bal.dr̄ sequi incōtinēti q̄n fit eodē die, loco, & p̄sentib.eisdē testib.& hoc dictū Bal. in terminis nostris est uerū ḡnaliter loquēdo, quāuis sit dubiū, quoad q̄ōnē in specie, de qua ibi per eū, per no.per Bar.& alios, in d.l.pe.§.si uir.sol.ma.& istud cōfirmatur rōne, q̄a nemo p̄sumitur uelle incontinenti se corrigere.l.non ad ea, de cōdi.& demō.iō.potius p̄sumendum est ꝙ tp̄e primi contractus & ab initio actum si inter partes, qd̄ pacta, quib. reperietur in seq̄ēti cōtractu derogatum usq. ab initio, non habebant effectum, & ꝙ dicta pacta fuerint simulate concepta.Ex omnib.igitur p̄missis concludendum vr̄, ꝙ ad primigenitū illustr.domi.Francisci.pertineant bona, de quib. agitur, & ꝙ hæredes.D.Francisci de euictione non teneantur, nec ad precij restitutionem. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Patrueles admittuntur ad successionem intestati in capite etiā in emphyteuticis & feudalibus.*

2 *Ius successionis non autem accrescendi locū habet, quando deficit portio post emolumentum quæsitum, & ibi differentia inter prædicta.*

3 *Rescriptum seu signatura attenditur, & non petitio, quando gratiam limitat, vel ampliat.*

4 *Inuestitura non potest alterari in præiudicium alterius etiam in emphy.*

emphyt. noua, sicut nec pater uni filiorum prælegando potest alijs præiudicare.

5 *Collectiuum verbum inducit coniunctionem cõprehensorum sub illo etiam maiorem quàm copula.*

6 *Nepos ex filio prædefuncto vocatur cum alijs filijs ad emphyteusim receptam pro se, filijs, & nepotibus.*

7 *Indefinita æquipollet uniuersali collectiuè potius quam distributiuè.*

8 *Concessio dubia interpretatur secundum petitionem.*

9 *Dictio penitus, significat idem quod omnino, & ambæ important indistinctè.*

10 *Emphyteusis concessa, quòd cadat de uno in alium plurium nominatorum & eorum filiorum, & si pro parte deficiat spectat in totum ad prius inuestitos, donec aliquis superest, priusquam ad filios.*

11 *Dispositio. l. Lucius. §. Caio. ad Treb. cum similib. non procedit in contractibus.*

12 *Factum patris in feudo etiam antiquo præiudicat filio, qui hereditatem patris simpliciter adiuit.*

13 *In emphyteusi noua quilibet potest suis descendentibus præiudicare.*

CONSILIVM XLIII.

CIRCA id, de quo q̃ritur, videlicet, qualiter isti nobiles della Moltia succedant, vel succedere debeant in emphyteusi ecclesiastica, quæ ad eos dr̃ deuolui per mortẽ do. Fräcisci. Et videtur prima facie dicendum, ꝙ succedant in capita & non in stirpes; quia non agitur de succedendo per mortẽ patris uel patrui, sed dicti D. Francisci, qui est ulterioris gradus & transuersalis. ideo frater Ludouicus, & filij Philippi omnes fratres † patrueles præfati do. Fräcisci debent in capita admitti, auth. post fratres. la 2. C. de legiti. hæredib. & ibi Bar. & no. Io. And. in additio. Spec. in tit. de successio. ab intestato. §. 1. vers. sed an filij, &c. & Cy. in auth. cessante. C. de legit. hæredib. ꝙ prædicta locũ habent, nedum in bonis allodialib. emphyteuticis, sed etiã feudalibus, quia in feudis non reperitur aliter ordinatum & dispositum, q̃ sit de iure cõi. c. 1. de suc. feu. & ibi hoc tenet Bald. & in c. 1. de gradib. suc. in feu. post antiquos per illum text. & Bald. in c. 1. de natu. suc. feu. & Alex. consi. 29. 5. vol. col. 3. ver. dum autem quæritur, &c. Nec obstare videtur, ꝙ portio deficientis ex pacto accrescat superuiuenti, & quæ portio accrescit portioni. l. si totam. de acq. hær. & per cõsequens, ꝙ cuilibet accresceret pro parte rei emphyteuticæ, quæ reperitur apud eũ; quia illud posset procedere eo casu, quo locum haberet propriè ius accrescendi in proprietate, ꝙ est, quãdo deficit portio ante emolumentũ quæsitum. l. 1. ff. de vsufr. accrescen. sed in casu nostro, quia deficit portio post emolumentum quæsitum, non põt propriè locũ habere ius accrescendi, sed obuenit quodam † iure successionis, s̃m Bal. in c. 1. §. decedenti. qui feu. dare possunt. & ibi etiam declarat, qualiter etiam in alio est differentia, vtrum veniat quis ad portionẽ deficientẽ per ius accrescendi, uel iure successionis, uel est dicendũ, ꝙ ex vi verborum inuestiturę & cõcessionis admittitur, ut probat in c. 1. de feu. marchiæ. in verbo, ꝓ inuestiturã fratris, quẽ tex. Bal. ibi reputat mirabilem, dicẽs ibi ꝓbari, ꝙ in feudis post portionẽ acquisitam non propriè dicitur locũ h̃re ius accrescẽdi, sed vigore pacti, & inuestiturę primi parentis q̃s admittitur. Idẽ ergo & in emphyteusi, prout etiam per prædicta tenet Alex. in l. si mihi & Titio. de ver. obl. aliàs sequeretur, ꝙ in feudo & in emphyteusi nunq̃ h̃ret locũ successio in capita, sed solũ in stirpes, cõtra prædicta, de qua solũ tractat̃, & agi p̃t, q̃n deficiẽs portio ad alterũ p̃t peruenire, si ergo tũc pro rata rei, quæ est apud eum, caperet partem deficientem, successio in capita locũ nunq̃ h̃ret, ꝙ est falsum. Nec similiter vr̃ obstare, ꝙ in vltimis inuestituris sit actũ exp̃sse, ꝙ inter inuestitos & inter descendentes ab illis succedatur in stirpes, & non in capita, q̃a negãtur, ꝙ istud fuerit cõcessum per reuerendiss. do. Abbatem, licet ab eo id fuerit petitum. Nam de anno millesimo quadringentesimo septuagesimotertio fuit supplicatum pro parte Girardini, & Philippi fratrum, & Ludouici eorum nepotis ex altero fratre, & petitum, ꝙ quilibet eorum successorum descendentium masculorum inuestiretur in solidum, & ꝙ inter eos h̃ret locum successio in stirpes, ac ẽt ꝙ fœminæ admitterentur demũ deficiẽt ib. oĩb. descendentib. masculis p̃dictorum & cuiuslibet eorũ, ad quorum preces primum & vltimũ fuit concessum, & sic quilibet fuit inuestitus in solidũ, & quòd fœminę intelligerentur vocatę in defectũ oĩum masculorũ, sed ꝙ adinuicẽ succederẽt in stirpes, in inuestitura non cõtinetur, nec exp̃sè ꝯcessum reperit̃, & iõ hoc intelligit̃ denegatũ, per no. ꝑ Abb. in c. inter dilectos. de fide inst. col. 3. & in c. 2. de treu. & pa. dicentẽ, ꝙ q̃n si 3 gnatura ampliat gr̃am, vel limitat gr̃am, ꝙ non attendit† petitio sed signatura, & iõ si petitio fuit indeterminata, & concessio determinata, attendit cõcessio, ꝙ dicit eẽ no. quia sæpe Papa signando supplicationẽ restringit petitionẽ, & tunc non ꝓdest impetranti dedisse g̃nalẽ petitionẽ, & pridie fuit in facto s̃m eũ, sic ẽt uidemus, ꝙ ex duob. positis si quis vnũ cõfitetur, aliud negare vr̃, s̃m gl. in c. none. de p̃sump. & in l. cũ lex. de legi. & idem eẽ, quia negatio vnius inducit affirmationẽ alterius propositi. d. c. nõne. & idẽ dr̃ de alia inuestitura facta de anno. 1490. quæ sĩr restringit petitionẽ mõ p̃dicto, & dato ẽt ꝙ exp̃sè fuisset cõcessum, ꝙ h̃ret locũ successio in stirpes, id non vr̃ ualuisse, nec fieri potuisse in p̃iudiciũ filiorum ipsius Philippi, qui sunt cõprehensi in p̃cedentib. inuestituris, ex quarũ tenore potuissent in occurrenti casu succedere in capita cũ fra- 4 tre Ludouici per p̃dicta, quia nõ põt fieri † alienatio inuestituræ in p̃iudicium alterius, si ille nõ ꝯsentiat. c. i. an agn. vel fil. & c. j. de eo qui fi. fecit agn. & hoc nedum h̃et locum, si emphyteusis erat antiqua, sed ẽt si noua esset, de nouo quæsita, q̃a ẽt ĩ illa nõ põt pr̃ alio mõ, puta p̃legando vni ex filijs p̃iudicare, s̃m Dy. Bal. & Ang. ĩ l. apud Iulianũ. §. si quis alicui. de le. 1. & Spe. in ti. de loca. §. nunc aliqua. ver. 78. & Bal. in l. itẽ uidendũ. §. fi. de pet. hær. vbi dicit, ꝙ Iac. But. cõsuluit pro hac parte, & idem tenet Ang. conf. 181. & 219. & Ale. cõs. 105. & seq. 4. vol dicẽs ꝙ ista opi. ur̃ magis cõis: quam etiam in illis terminis sequunt̃ Mod. in l. 2. C. de iur. emph. in ult. char. Sed præmissis non obstan. ꝯriũ puto de iure verius, & ut de ueritate clarius apparet de tribus per ordinem est uidendum. Et primo, utrum petitio contineat, ut in stirpes hoc casu succedatur. Secundo, an illud ẽt contineat concessio. Tertio, an id potuerit concedi. Circa primum r̃ndetur affirmatiue, vc3, fuisse petitum, ut inter oẽs in inuestitura comprehensos concedatur in stirpes, ut aperte colligitur ex illis uerbis, e mancando uno de noi senza figliuoli, altri habbiano a succedere in stirpes, & habbia loco continuo per noi e ꝑ li nostri figliuoli e nepoti & pronepoti descẽdenti mascoli, siue in tertia g̃natione, &c. & sic petitur, ꝙ successio in stirpes h̃eat locũ, nedũ altero ex ipsis conductoribus decedente, sed ẽt q̃n decedit sine liberis aliquis ex filijs prædictorum, ut in illo vers. & habbia loco continuo, &c. prout con tingit in persona do. Francisci filij dicti Girardini, & quia hoc nullam, uel modicam h̃et dubitationem, vlterius non insisto. Quo ad s̃m dicitur fuisse concessum per d. Abbatẽ inuestientem, ꝙ prædictis omnibus casib. succedatur in stirpes, dum in instr̃o inuestituræ cõtinetur, ꝙ oẽs & singulæ dictæ res & bona & præsens precaria in totum, ac per totum, & penitus, & oĩno, cadant, & deueniant, de uno in alium ipsorum, & cuiuslibet ipsorum Girardini, Philippi, & Ludouici, & eorum & cuiuslibet eorum filiorum, nepotum, & pronepotum, legitimorum, & naturalium ex ipsis, & quolibet eorum descendentiũ, &c. Nam dum dicit, ꝙ deueniat de uno, &c. sub illo uerbo de uno indeterminate uel indefinitè prolato comprehenduntur, vel comprehendi p̃nt omnes & singuli, pro quibus paulo ante fuit recepta inuestitura, & ad quos ista pars sequens refertur, & iõ cum paulo ante fuerit facta concessio pro quolibet ipsorum Girardini, Philippi, & Ludouici, & pro cuiuslibet eorum filijs & nepotibus masculis ex ipsis, & quolibet eorum descendentibus dum postea sequitur, ꝙ bona deueniant de vno, &c. intelligitur de uno ex superius nominatis siue sit vnus descendentibus alicuius eorum, apud quem reperiatur portio deficiens, ut. s. illa deueniat in alium ipsorum, & cuiuslibet ipsorum Girardini, Philippi, & Ludouici, & eorum filiorum, nepotum, & pronepotum, &c. est ergo sensus, quod bona deueniant de uno ex conductorib. ut filiis alicuius eorum in alium ꝯductorẽ, & in filios cuiuslibet cõductoris, & per consequẽs si apud unum ex filiis alicuius cõductoris reperit̃ portio deficiens, puta apud. Do. Franciscum filium Girardini perueni-

re debet ex uerbis pdictis inuestituræ ad fratrem Ludouicum unum ex conductoribus, & ad filios alterius,s. Philippi. Cum ergo illi,qui ex Philippo descendunt,vocētur per verbū filios, qđ est collectiuū,& non sub noīe proprio, vel alio hñte uicē nominis proprij,oēs illi reputant pro uno; & iō ad dimidiā so lum uocatur,& ad aliā dimidiā dictus frater Ludouicus:& pñr uocant in stirpes,& non in capita.l.interdū. in prin.de hær.in

5 sti.Verbū.n.illud filios,est † collectiuum,& inducit coniūctio nem inter illos,qui sub illo includuntur, & maiorem quā per copulā.l.qui quartam.§.fi.& ibi p Bar.de leg.1.& per eū in le. re coniuncti.de leg.3.in 9.col.ver. scđo principaliter uidendū est. vbi ēt dicit, ꝙ respectu alterius uocati cum eis mediante copula dār quodammodo disiuncti,per dictam.l. interdum. in princ.& sic allegando.leg.sentit clare,ꝙ admittantur in stirpes, & quidem rectè, quia coniuncti reputantur pro uno & pro vno corpore.l.plene.in prin.de leg.1.& l.vnica.§.sinautem disiunctim.C.de cadu. tollen.istud etiam apertius & magis in terminis sentit Alex.post Ang.in l. Gallus.§. quidam recte.de lib.& posth.in vlt.col. ubi concludit, ꝙ si quis recipit emphy-

6 teusim pro se,filijs,& nepotib.ꝙ † nepos ex filio prædefuncto uocatur simul cum alijs filijs,per dictam.l.interdum.in prin.q̄ probat,ꝙ non succedunt in capita,sed in stirpes, ut dixi.Et cōfirmatur,quia illa indefinita importata per uerbum filios, pt æquipollere uniuersali collectiuæ, & utili distributiue, ergo

7 fieri dēt interpretatio,ꝙ † potius æquipolleat uniuersali colle ctiuæ,ſm Imo.in l.si ita sit scriptum filiab. in prin.de leg. 2. & Alex.in l.qui filiab.§.1.de lega.1.per dictam.l.qui quartā.§.fi. eo.ti.ergo omnes pro vno debentur reputari.l.proponebatur de iud.& quia per tale nomen collectiuum inducitur coniunctio,& maior quamper copulam,vt dixi superius.Accedit etiā quia vbi uerba essent ambigua,& possent importare,ꝙ succederetur in stirpes & in capita, in dubio intelligeretur prouisum,ꝙ successio in stirpes potius locum haberet, & hoc quia sic fuit petitum per pdictos della Moltia in suis precibus, pro

8 pterea debet † concessio dubia referri ad petitionem, & ſm il lam intelligo.§.preterea.institu.de inut.stipul. & in l. si defensor.§.qui interrogatus.de interrog.act. & tanto magis quia ex præfationib.inuestituræ,ex quibus declaratur intentio.leg. fi. de hæredib.instit.& in l.cum hi.in prin.& ibi no. Bar. de transac.constat,ꝙ ista fuit mens concedentis & inuestientis,ibi, & eorum uoluntati penitus annumerare, &c. Ex quibus uerbis percipitur,ꝙ reuerendissimus.D. Abbas cum Capitulo intendebat velle petitioni prædictorum in omnibus suis partibus

9 satisfacere, prout etiam probatur ex illo verbo † penitus, ꝙ idem importat,ꝙ omnino.l.1.C.de gladia.lib.11.iuncta rub. & not. Arch.in c.1.de supplen.negligen.præla.lib.6. & Ioan. And.in c.1.de postula.præla.eo.lib.in.nouel. & gl. in cle. 1. de præbend.& Alex.in l.qui vsumfructum.de verb. obli. quæ dicit,ꝙ dictio penitus, significat indistincte,secūdum gl.& Bar. in l.si cum exceptione.§.quatenus. ff. quod metus cā. Et propterea uerba concessionis vni possent dici ambigua,recipiunt declarationem ex præfationib.prædictis, & ex petitione præcedenti.Sed plus etiam dici potest, & quidem probabiliter & rationabiliter,ꝙ solus frater Ludouicus succedat in omnibus

10 istis bonis, de quibus agitur, quoniam concessa est † emphyteusis cum hoc, ꝙ cadat de vno ad alium ipsorum, & cuiuslibet ipsorum Girardini,Philippi,& Ludouici, & eorum & cuiuslibet eorum filiorum,nepotum,& pronepotum, &c. decedente ergo vno ex prædictis conductoribus vel eorum descendentibus masculis sine filijs, masculis portio deficiens illius spectat in totum ad conductores superuiuentes, & quousque vnus eorum superest, peruenire non potest ad descendentes eorum,vel alicuius eorum, ut in terminis firmat Angel. in consil.175.Charissime frater,&c.ubi concludit,quòd si testator prædium reliquit uxori,& post eius mortem illud reliquit filiabus proprijs, & earum hæredibus, & contingat unam ex filiabus decedere relicto hærede extraneo, quòd portio prædīj, quæ ad eam prius peruenerat, non transisset ad eius hæredem extraneum, sed ad sorores superstites: quamdiu aliqua ex dictis filiabus superest,ergo magis dilectæ.leg.quoties. in princ.de vsufruct.& authent. hoc amplius.C.de fideicom. & quia filiæ in specie & earum hæredes in genere sunt nominati,igitur,&c. leg. cum ita. §.in fideicommis.de leg.2. & cum eo transit Ioan. de Platea in lega. 1.C.si lib.imperia. so.lib.10. & Ar.& Soci.in d.l.Gallus.§.etiā si parente.de libe. & posthu. & quamuis Alex.ibi teneat oppositū,tamen rationē eius tollit Soci.ibi.præterea reprehensio Alex. non pōt alia rōne ēt pro-

11 cedere in casu nostro, allegat.n. † quod.not.Ang.l. Lucius.§. Caio.ad Trebellia.& l fi.§.filium.de leg.2.vbi probatur, ꝙ substitutus post mortē plurium admittitur statim vno mortuo & alius superstes excluditur,sed illa locum hñt in ultimis uoluntatibus,quarum fauore pluralitas resoluitur illo casu in plures singularitates,in contractib.vero secus, quia in illis debet expectari mors oīum, ut clarè probatur ex no. per Spe.in tit.de loca.§.nunc aliqua.vers.69.ibi cōcludit.ꝙ si duo fratres fuerunt inuestiti,cum hoc, ꝙ post mortē eorum,filiorū & nepotū suorum res reuertatur ad ecclesiā,ꝙ si vnus moriatur sine filiis,nō admittitur ecclesia statim ad eius portionē,sed excluditur quā diu superest frater, & filij ex eo, quamuis pro contraria parte prius alleget iura prædicta,& cum eo transit Rom.consi. 190. incip.In casu q̄stionis,&c.& Alex.in l.si mihi & Titio,de verb. obli. & propterea in casu nr̄o remanēt & militant rōnes Ang. per quas concluditur, ꝙ quādiu superest aliquis ex dictis conductoribus nominatis,ꝙ portio deficiens nō pōt peruenire ad filios alterius præmortui. per dictum.§.in fideicommisso. Nec obstant quæ habentur in d.l.Gallus.§.quidam rectè. per Ang. Alex.& de quibus supra,quia loquūtur eo casu,quo nepos ab intestato successit in gradū patris nominati, qui agebat de succedendo patruo,ꝙ non contingit in casu Ang. in dicto consi. nec in casu nostro,ubi tractatur de successiōe remotionis,per ea quæ superius in principio diximus. Quantum autem ad tertium dubium,videlicet, an potuerit concedi de nouo ꝙ succedatur in stirpes,ita ꝙ concessio sortiatur effectū, & absq; multiloquio, dicitur ꝙ sic. Nam per hoc ecclesia non læditur, sed eius cōditio melior efficitur, quia vbi in casu nostro,uel simili succederetur in capita,contra plures ad pensionem esset necesse agere: si uero in stirpes,esset agendum contra pauciores,qđ est vtilius & fauorabilius ecclesiæ. & hinc est, ꝙ fauore dotis potest testator grauare unum tantum ex hæredib.ad dotem.l. cum ab uno.de leg.2.quia secundū Barto.magis expedit, ꝙ ab uno solo possit exigi. facit l.tutor.§.Lucius. de vsuris. & l. planè. familiæ erciscundæ.Et non obstat,quòd non potuit præiudicare filiis Philippi,quorum interest, ꝙ potius succedatur in capita,per ea quæ allegantur in contrarium; quia cum simpliciter adiuerint hæreditatem patris, ad cuius preces sic fuit ordinatum,videntur approbasse factum patris, & nō pñt cōtrauenire.l.cum a matre.C.de rei vend.& l.venditrici. C. de rebus

12 alie.non alienan. & ideo † factum patris in feudo nedum nouo,sed etiam antiquo nocet filio, quando ille est hæres patris, & hæreditatē eius adiuit,ſm Andr.de Iser.in c.1.de aliena.feu. pater. & Bald. in cap. Imperialem. in princip. de prohi. feu. alie.per Fed.col.3.vers.quæritur,utrū pater,&c. & eadē ratione feudū vel emphyteusis uenit in restitutione fideicommissi relictum uni ex cōprehensis in inuestitura,iuxta no.per Bal.in l.cum virum.C.de fideic. quia hæres intelligitur approbasse factum defuncti,ut declarat Alexand.in d.l. si patroni.in prin.ad Treb.col.pen.vers. sed tenendo quod supra dixi, &c. & in terminis nostris sic etiam firmat Alex.in consi.19.5.uol.col.5.versi. si tamen dicti hæredes,&c. Nam in casu suo disposuerat testator,ꝙ in feudo succederetur in capita contra naturā feudi, quod facere de iure non poterat.c.1.de suc.feu.& d.c.Imperialem. & tamen ille,de cuius præiudicio agitur,contrauenire nō pōt,si sit heres,& simpliciter hæreditatem adiuit per prędicta, secūdum Alex.& comprobatur etiam ex no.per Bal.post Nic. de Mattarel.in l.qui se patris. C.unde libe.col.6. vers. itē quæritur. ubi idem dicit in alia simili.q.feudali.& hoc nisi secundū eos filius fecisset inuentarium; quia tunc haberet locum distinctio, de qua in l.fina.§.in computatione. C. de iure deliberan.

13 & ista est clara & uera responsio. Et ubi hæc emphyteusis † esset de nouo quæsita a dictis fratribus della Moltia, posset etiam probabiliter dici, quòd in ea quantum ad hoc potuisset quilibet ex suis descendentibus præiudicare, ut uoluit Imo.in c.potuit.in ult.char.de loca.ubi dicit se consuluisse,& in l.si domus.§.frater.& in l.filiusfam.§.cū pater.& in l.apud Iulianū.§. si q̄s alicui.de leg.1.& ibi ēt p Alex.sed ista disputatio ad pñs non est necessaria.Et p pdicta clare colligit rñsio ad allegata in con-

cõtrariũ: q̃a solũ fuit petitũ, sed ẽt cõcessum, ꝙ succedat in stirpes, ꝑ illud verbũ filios, collectiuũ. d. l. interdũ. in prin. de hære. insti. & quia etiã in dubio cõcessio vr̃ facta iuxta tenorẽ petitionis, ꝓsertim qñ ex ꝑfationib. cõstat, ꝙ habuit cõcedens respectũ ad petitionẽ, & ꝙ voluit illi in omnib. cõsentire, sicut in casu nr̃o, ꝓut est superius declaratum, tunc. n. nõ attẽditur petitio, qñ certitudinaliter cõstat, ꝙ restringit ꝑ signaturam vel cõcessionẽ, & ita ꝓcedũt allegata in ꝯrium. Nec obst. ꝙ in hac inuestitura dicatur, attẽtis priorib. inuestituris, &c. quasi ꝙ per hãc nõ intendat ab illis in aliquo discedere, quia ubi in ꝓcedenti filij Philippi vocarẽtur per idẽ nomẽ collectiuũ, tunc etiã ꝑ primã hr̃et locũ successio in stirpes, & sic vltima in hoc cõcordaret cũ illa, & ubi in illa, quã non uidi, sic non prouideatur, dico ꝙ hẽt relationẽ ad primã, quo ad ea tm̃ quæ cõcernunt ꝑiudicium, & hoc est, qđ dixi, attentis, &c. sicut est, ꝙ inter illos locũ hẽat ius accrescẽdi, qđ ẽt ex prima ꝯcedit, sed quo ad ea q̃ ꝯcernũt tm̃ illos della Moltia, sicut, ꝙ inter eos locũ habeat successio ĩ stirpes, in hoc alteratur prima, nec quo ad hunc effectũ habuit ꝑ verba ꝑdicta, s. attẽtis, &c. respectũ ad illã, ut clarẽ constat ex tenore verborũ. Et similiter est rñsum ad aliud. s. dũ dicebatur, ꝙ non potuit discedi a prima in ꝑiudiciũ descendentium, per ea quæ vltimo loco dicta sunt. Ex quibus concluditur, prout ex præmissis colligitur. Laus Deo.

A D D I T I O.

Duplicatum est, infra consi. 154. eo. uol. Hie. Zanch.

SVMMARIVM.

1 *Cessio contra debitorẽ, quãdo inducatur ex traditiõe instrumẽti.*
2 *Mandatum recipiens, quando dicatur constitutus procurator ad exigendum.*
3 *Solutio præsumitur, vbi instrumentum penes debitorem reperitur, & ex tali causa allegatur.*
4 *Et maximè vbi longo temporr instrumentum stetisset penes debitorem fide dignum.*
5 *Cessio actionis intelligitur facta ex traditione instrumenti.*
6 *Recipiẽs mãdatũ vel instrumentũ, quãdo teneatur de nõ exacto.*
7 *Difficultas superueniens in exigendo imputatur ei, qui exigere tenebatur.*
8 *Fiscus præsumitur semper esse soluendo.*
9 *Procurator constitutus intelligitur per traditionem instrumenti nominis debitoris.*
10 *Et maximè concurrentib. coniecturis, non minus quàm si recipiens consueuisset procurare.*

CONSILIVM XLIII.

CONSIGNATIO mandati, de quo agitur, facta Bartolomeo de Auria & socijs ꝑ reuerẽdiss. d. L. gubernatorẽ Vrbis, & tũc ciuitatis Bononiæ videtur ꝑdictis prima facie in aliquo nõ ꝑiudicare. Qm̃ talis consignatio nõ põt hr̃e vim, quia ex qua causa facta fuerit, non apparet. tunc. n. per traditionem in 1 strumẽti põt † cessio contra debitorẽ induci, qñ facta reperit traditio ex causa habili, puta ex causa dotis. l. Mæuia. in prin. solut. mat. quæ loquitur in casu isto, vt ẽt ibi vult Bald. & Pau. de Cast. sed si de cã seu titulo non apparet, sicut in casu isto, tunc non præsumitur cessio, & etiam expressa cessio non ualeret. l. per diuersas. C. mãda. & ubi etiam diceretur ex hoc facta cessio ualida, adhuc tamen dictus D. Bartholomeus non tenetur summam refundere, quæ in dicto mandato continetur, si illã exigere non potuit, ut est casus in d. l. Mæuia. in prin. nec eti-2 ex huiusmodi traditione mandati † põt dici recipiens simplex procurator cõstitutus ad exigendum, ex quo persona non est cõsueta procurationis officiũ exercere, sed potius tunc dicta cessio & consignatio facta præsumitur in depositum, ſm Im. & Pa. de Ca. in d. l. Mæuia. & Imo. in c. coram. de offi. dele. arg. no. in l. cum quid. si certum pet. & in Spe. Pau. de Ca. ibi ponit exemplum, quando mercatori instr̃m fuisset traditum, licet aliud dici posset, si recipiens instr̃a ad cãm facientia esset persona, quæ consueuisset procurare; & isto casu ſm ꝑdictos procedit tex. in d. c. coram. in gl. & quod ibi not. Inn. & alij, & ubi ẽt ꝓcurator recipiẽs constitutus diceret, si tñ imputari ñ posset, ꝙ non compẽsasset cũ eo. in quo erat debitor cameræ Apostolicæ. Quia non põt procurator conuentus noĩe proprio cõpẽsare cum eo, qđ debet dño. l. pen. de comp. & idẽ ubi esset procurator in rem suam, si nõ interuenit vnum de tribus, de quib. in l. 3. C. de nouatio. l. in rẽ, in prin. de cõpensa. & multo minus ꝑdictis mercatoribus obesset mandati traditio & consignatio si ex tali actu pręsumeretur donatio, iuxta. l. 1. C. de donat. qui ẽt si pecunias exegissent, eas velut proprias retinerẽt, nec illas compensare tenerẽtur cum eo, quod sibi per reuerendissimũ dictum Gubernatorem deberetur. l. creditorẽ. de. le. 2. Sed pręmissis & alijs nõ obstantibus contrarium arbitror verius. Nã, vt in facto proponitur, dictus reuerendissimus. D. gubernator tempore cõsignationis dicti mandati erat prædictorum mercatorum debitor. Et propterea ex hoc dico, ꝙ mandati traditio & consignatio isto casu facta præsumitur ex illa causa, scilicet ut recipiens mãdatum pecunias exigat, & ut illas primus ex datione in solutum hẽat & retineat, ut probatur in leg. triticum. de verb. oblig. vbi habetur iuncta gl. ꝙ promissio non expressa certa quantitate, de qua facta fuit mentio in præcedenti cõtractu puta mutui, & per illum tex. dicit Bar. & alij ibi, ꝙ stipulatio facta sine cã regulariter non ualet. l. 2. §. circa. de do. exceptio. ꝑsumit tñ facta ex cã mutui, vel ex casu qui præcessit, & sic valebit, vnde & in casu nr̃o traditio debet præsumi facta ex cã prædicta ꝓꝑ debitum præcedens ipsius tradentis mandatũ, ex quo de alia cã non apparet, & ex qua cã cessio potuit ualere, vt colligit ex no. per gl. & Bar. in d. l. per diuersas. Et prædicta confirmantur, quia ex eadem cã alia duo mandata sequentia tradita reperiuntur, ꝙ ab effectu declaratur, qm̃ pecuniæ, de quibus supra, fuerunt exactæ per dictos mercatores, & ad ꝯputum, seu ad extinctionem debiti ipsius tradentis posita, ex cõsuetudine igitur tradentis & recipientis, q̃ ex sequentib. colligitur & pręcedentib. intentio declaratur. l. si seruus pluriũ. §. fi. de. l. 1. & in l. pe. in. prin. de ali. & ciba. l. Quod tertio comprobatur. Nam vbi instr̃m debiti reperitur esse penes debitorem, 3 † sol uisse pręsumitur, si hoc allegat, & ex hac cã. s. solutionis instr̃i traditio facta præsumitur, & hoc ideo, quia creditor, qui solutionẽ recepit, instr̃m debitori tradere tenetur. l. dissolutæ. C. de cond. ex lege. & ita declarat Io. An. in add. Spe. de inst. edi. §. postq̃, ver. instr̃m. aliàs, porrò. & An. de Bu. in c. ecclesia. el 2. vt lite non cont. & Alex. in l. 2. ff. de pac. quemadmodum ergo dicto casu ꝑsumitur traditio instr̃i facta debitori ex solutione allegata, de qua nõ ꝯstat, & hoc ea rõne, quia tenetur creditor inr̃m reddere, qñ solutionem recepit, eadẽ rõne, & multo magis in casu nostro præsumi debet traditio facta per debitorem creditori occasione debiti, de quo constat, & ad cuius solutionem debitor, qui tradidit, tenebat. Quartò coadiuuatur dicta ꝑsumptio ex eo, ꝙ longo tpe mandatũ stetit penes dictos mercatores, ut probatur ex. no. per Pau. de Cast. in d. l. 2. ff. de pac. dicentẽ, ꝙ licet non probet plene vel liberatio, vel solutio debitoris, ex hoc solo ꝙ apud eum reperiatur instr̃m debiti, pro 4 ut sentit gl. ibi & multi alij, nihilo minus vbi lõgo † tpe instr̃m stetisset penes debitorẽ fide dignum, tunc ex istis orietur præsumptio sufficiens ad probationem liberationis: & dicit, ꝙ de tpe stabit iudicis arbitrio, & allegat ad ꝑdicta no. ꝑ Spec. in §. postquã, ver. porro. nec isto casu Ale. in d. l. 2. hoc dicit, sed solũ eo casu quo Pau. de Cast. voluit, ꝙ in dubio non probet plenè liberatio, quia Bar. & alii ꝯrium uolũt, sed vbi in casu dubio procederet dicta opi. Pau. de Ca. non negat Alex. quin retẽtio longi tpis operet ꝑsumptionem & probationem liberationis: & ꝓpea ẽt in casu nostro plurimum debet operari ad præsumendum traditionẽ mandati esse factam occasione debiti ipsius tradentis, & ad finem ut pecunia per recipientẽ exigat, & pro eo, qđ sibi debetur, retineatur. Postq̃ ergo ꝯstat, ex qua cã 5 traditio mandati fuit facta, dr̃ ẽt † ꝙ actio dictis mercatorib. intelligitur cessa ex dicta cã mediante tali traditione, ut est casus in d. l. Mæuia. in prin. sol. mat. ubi habetur ꝙ ex traditione instrumenti, in quo nomen debitoris continetur facta per mulierem marito, ex causa dotis, illi intelligitur demandata & cessa actio. Quod ergo ibi dicitur de causa expressa, habet etiam locum in tacita & præsumpta. le. cum quid. si cer. pe. Non tamen dico, ꝙ traditio vel cessio in casu nr̃o sit in solutũ datio,

ex quo hoc nomen debitoris non fuit æstimatũ,vt quia nõ est dictum ꝙ tradetur mandatum pro centũ,uel pro alia certa sũma,vt declarat Iac.de Are.& Bar.in d.l.Mæuia sed dr̃ facta cessio,vt exigat pecunia,& ꝙ pro debito tradentis retineatur, & in solutionẽ debiti couerut,sicut in casu dictæ l.Mæuia. intelligit actũ,vt pecunia exacta in dotem cõuertat,& iõ illo casu pariter & nr̃o † si recipiens mandatum uel instr̃m non potuit exigere pecunia sine dolo,vel culpa,non tenet̃ pecuniã,de qua in nr̃o,refundere,vt dicit text.in d.l.Mæuia si vero dolo,vel culpa eius p̃cedente exigere non potuit,mandati tenet̃,ut probat ille tex.a ꝯrio sensu,& clarius in l.dolus.ff.mandi vbi dr̃, ꝙ dolus est,si quis non exegerit,qđ exigere potuit, & idem probat̃ in l.2.C.arbi.tute.vbi dr̃,ꝙ si nõia debitorum pupilli, q̃ ab initio erant idonea, per lata culpã tutoris facta sint minus idonea,ut quia dolo,vel negligentia manifesta tutori cessatum sit, ꝙ ille tenetur,de qua negligentia manifesta in casu nr̃o cõstat, ex quo longo t pe p̃dicti mercatores apud se habuerunt mãdatum,& nõ cõstat de aliqua eorum diligentia in exigendo, nec ꝙ intteterint,aut interpellauerint agentes pro Camera,& ꝓut clare ꝓbatur in le. si tutor non ꝯuenerit debitores,ac per hoc minus idonei sint facti,ꝙ ipse tenet̃,& sic probat tex.in ver. ñ couenerit.ꝙ dicant facti minus idonei culpa & magna negligentia tutoris;vt in gl.prima,eo ipso,ꝙ tutor illos non conue. nõ.n.itetisse dr̃ per debitorem,si ultro non offert,sed per creditorem,qñ nõ interpellauit.l.fi.§.1.ff.quorum.le.& dicit Bal. in l.emancipata. C.q admit.ꝙ ille qui nõ fecit,vr̃ neglexisse, si non fuit in aliquo impedimento,alleg.in l.cũ q̃dã.in prin.& l. Pantonius.de acq.hær.& l.1.C.de reit.mili.si ergo p̃cedẽte tali negligentia † exactio ꝯ Camera ex post facto sit facta difficilior,dictis cessionarijs est imputandum, & hoc cedere dẽt ad eorũ danũ,vt ex p̃missis colligit̃,& probatur in l.fideiussores ĩ id.in prin.de fidei.vbi dr̃,ꝙ si fideiussor sit acceptus in id, qđ a debitore seruari non poterit,& cessante seu negligente creditore debitor soluendo esse desierit,ꝙ fideiussor non tenet̃, & per hoc,ſm Pau.de Cast.limitatur.l.decem.de verb.ob.vt locũ non hẽat,qñ debitor ab initio fuit soluendo,& creditor fuit negligens in exigendo:& idem vult Sal.Pau.de Cast.& Ale. post Bald. in l. fi.in prin.si cert.pet.& idem est hodie in quolibet fideiussore,secundũ Bar.in l.si fideiussor creditori.de fideiuſ. & alios Doctores prædictos,& iõ dicit Pau.de Cast.in d.leg.si fideiussores in id.ꝙ si unus ex socijs præpositus negociationi negligens fuit in exigendo a debitorib. cum exigere posset, ꝙ ille tenetur de negligentia in exigendo commissa, & dicit hoc est expressius probari in tex.cum gl,in l. tutores qui post. §. periculo.de adm.tut.& C.eo l.debitorib.& in l.2.C.arbi.tut.etiam transit Aret.in d.l.decem.in prin. de verb. oblig.& dicit etiam Bar.in d.leg.si fideiussor creditori.ꝙ in dubio dicitur creditor distulisse in necem fideiussoris dicta exactionem, quando hoc est cã dãdę actionis contra fideiussorem,prout etiam dr̃ in casu nr̃o esse cã dandę actionis cõcedente.d.l.Mæu.iõ negligentia debet cessionario nocere,& est præsumendum, ꝙ distulerit in necendentis exigere. Et tanto magis dicti socij mercatores fuerunt in magna negligentia & in magna culpa si fuerunt debitores Cameræ, quia potuissent uti compensatione pro quantitate,de qua in mandato,ex quo erant constituti procuratores in rẽ suã,mediante tali cessione.l.in rem suam,in prin. de compen.litem tñ prius contestando contra Cameram, vel saltem ei denunciando,ut cedenti non solueret,ut ibi dicitur ĩ tex.& gl.ꝙ cum non fecerint,in dolo vñr versati.l.si fideiussoris.in prin.ff. mand. & ex hoc etiam apparet probatum,ꝙ facilis fuit exactio pecuniæ a Camera,de qua in dicto mandato, & ꝙ nomen debitoris fuit idoneum ab initio, ut constare & probari debet,quando contra procuratorem, uel tutorem allegat ur,quòd post eius magnam negligentiam nomen debitoris minus idoneum reperitur,ut not.glo.in d.leg.2.C. arb.tut.

8 Præterea † fiscus semper esse soluendo præsumitur.le. 2.ff.de fun.dota.cum concor.de quibus ibi in glo.& per Pau.de Cast. & Ale.in leg.fi.in prin.ff.si cer.pet.Si ergo probetur,ꝙex post facto difficilior & quasi impossibilis sit facta exactio, ut dictum est,imputari dẽt cessionario. Qui etiam mandato quod suscepisse dr̃ ad exigendum a Camera,non põt renunciare, ex quos res non est integra,& mandatori non põt res esse salua. insti.manda. §. mandatum. Et ubi etiam ꝑ traditionem mandati p̃dicti factã dictis socijs & mercatorib.non intelligeretur cessio facta;negari tñ nõ põt, quin dicatur ex hoc ꝯstituti simplices ꝓcuratores ad exigendũ,quia per traditionem instr̃i, in quo continetur nomen debitoris ipsius tradentis nullo ẽt pręcedente titulo,intelligitur recipiens † ꝓcurator constitutus.c. corã.cum gl.de off.deleg.& ibi per Inn.& Doc.communiter,& Bart.in l.vulgo.de admi.tut.& in l.3.§.causæ.de Carb.edic.& Bal.Ang.Imo.& alios Mod. in d.l.Mæuia. in princ. & latè per Alex.in l.j.C.de procu. & hoc hẽt locũ,siue probetur traditio instr̃i,siue nõ cõstet de aliqua traditione, dummodo penes eũ reperiantur instr̃a facientia ad causam,ſm Doct.magis cõiter, & Imo.in d.c.coram.& Alex.in d.l.1.dicit hanc opi. esse communem. & quamuis dicatur hoc esse verum,qñ ille,penes quẽ reperiuntur instr̃a,erat consuetus exercere officiũ procuratoris,arg.l.plenum.§.equitij.de usu & hab.& idẽ vult Pau.de Ca. in d.l.Mæuia.hoc tñ non obstat in casu nostro, in quo cõstat, ꝙ isti tales mercatores exegerunt vigore sequentium mandatorũ pecunias,de quib.in illis, unde ex his,q̃ sequuta sunt,satis ꝯstat,qua intẽtione primũ mandatũ fuerit traditũ,s.ad finẽ exigẽdi,& non ex causa depositi,idẽ etiã præsumendũ est ex longitudine t pis, ut dictũ est in præcedentib.& multo fortius ex eo,ꝙ reuerendissimus dñs gubernator erat debitor prædictorũ,& ꝓpea nõ est credendũ,neq; præsumendũ,ꝙ gratia custodiæ mãdatũ susceperint, sed vt exigerent, & pecunias ex dicta

10 causa retinerent. Vñ ex his omnib.† coniecturis nõ minus debet p̃sumi, ꝙ p̃dicti sint ꝓcuratores ꝯstituti,q̃ si fuissent cõsueti exercere officiũ procuratoris.& bñ facit.l.fi.cum ibi not.C. de pac.conuen.vbi maritus, qui nõ erat ad hoc solitus, p̃sumit̃ ex traditione instr̃i ꝓcurator ꝯstitut⁹,& hoc q̃a administrationẽ bonorũ paraphernaliũ hẽbat,ſm Doc. in locis p̃dictis.Idẽ est ergo dicendũ in casu nr̃o ꝯcurrẽtib.p̃dictis. Quãuis igit̃ p̃dicti dicerẽtur simplices procuratores cõstituti,nihilo minus ex quo eorũ maxima negligentia pręcedẽte exactio a Camera est difficilior facta,tenẽtur de culpa hmõi,& in dolo fuisse dñr, ex quo non exegerunt,qđ exigere potuerũt,ut dicit tex.in d.l. dolus.ff.manda. qui in procuratore simplici loquitur, ut colligit̃ ex rubrica,sub qua illa lex est posita.l.Imperatores. de in diem addi.& idẽ probatur in d.l.Mæuia.ĩ prin.vbi præsupponit tex. ꝙ tunc cõpetat actio mandati cõtra ꝓcuratorẽ. & ꝓbatur in l.litis.§.si pecuniæ.de nego.gest.ubi idem dicitur in negotiorũ gestore, ꝙ est fortius. Nam de tali culpa & negligentia tenetur procurator, ut not.in l.a procuratore, & in l.in re mandata.C.mandati.& plenè per Bar.in l.quod Nerua. in 10.q.ff.de po.& ut dictum est ẽt in pręcedentib.ex quo facta est deterior conditio Cameræ,nõ posset procurator mandato renunciare, & hoc modo se exonerare,sed tenetur illud, quod semel suscepit adimplere.d.§.mandatum.insti.man.magis tamen placet ꝙ in casu isto dicatur facta cessio per prædicta.Et ex his cõcluditur, ꝙ reuerẽdissimus dñs Gubernator in effectu nõ tenet,& ad omnia allegata in ꝯrium clara rñsio colligitur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Dictio cum posita inter res,copulat accessoriè.*
2. *Inuestitus de castro cum uillis & pertinentijs non habet fundatam intentionem in uillis uicinis,quia nihil est de pertinentijs, nisi a principe assignetur.*
3. *Indefinita prolata ab homine, nõ æquipollet uniuersali in materia probationis.*
4. *Clausula,quod feu.sapiat naturam feu.antiqui & paterni,operatur ac si uere ita esset.*
5. *Relatio sequentium nunquam fit ad præcedentia in materia latissime interpretanda, quando fauor restringeretur.* 15.
6. *Feudum quamuis sit contractus,tamen dicitur gratia,& est late interpretandum.contra.* 16.
7. *Qualitas expressa in una parte orationis non intelligitur in alia expressa in casu de quo hic.*
8. *Feudum nouũ debet renouari agnatis,aliàs eis fieret iniuria,& de nullitate inuestit.dici nõ põt,quia esset de nouo concedenda.*
9. *Feudum non pertinet ad extraneum institutum, sed reuertitur ad agnatos extantes,uel ad dominum.*
10. *Hæres extraneus nullum habet remedium contra agnatos feud. possidentes.*

11 *Hæres extraneus potest agere possessorio adipiscendæ pro feudo inclusso in hæreditate, sicut & filia.*
12 *Petitio hæreditatis competit contra agnatum possidentem feudum in casu, de quo hic.*
13 *Dictio taxatiua apposita orationi affirmatiuæ quid operetur.*
14 *Verba in fine posita referuntur ad dicta principaliter, & non gratia demonstrationis.*
17 *Feudum antiquum non potest uni filiorum prælegari.*
18 *Feudum nouum potest prælegari uni filiorum saltem cum consensu domini.*
19 *Feudum antiquum alienatum per patrem sine consensu domini reuertitur ad filios, non autem ad dominum.*
20 *Ratihabitio trahitur retro in præiudicium iuris quærendi licet non quæsiti.*

CONSILIVM XLV.

HABITA super his, quę proponunt tam in facto quam in iure, matura & diligenti cõsideratione. prius videndũ est de uiribus primæ inuestituræ, ex qua Gabriotus fuit inuestitus de Bianello iure feudi cũ castellis & villis suis, & omissis superfluis est cõsiderandũ in primis, ꝙ illa dictio † cum, posita inter res, copulat accessoriè. l. j. cum seq. de pec. leg. & ꝑ Bar. & Doc. in l. Titiæ textores. §. pen. de leg. 1. & sic in dicta inuestitura cõprehẽduntur per illa verba tm̃modo castella & villæ, quæ ad Biannellum pertinent accessoriè. Et ideo probabitur, ꝙ castrũ Montiszanis, de quo est cõtẽtio, habebat iurisdõnẽ per se, & ex hoc apparebit, ꝙ non subest Bianello, & ꝙ illi non accedit, vt ꝓbatur ex no. per Barto. in l. 1. ff. de dam. infec. dum dicit, ꝙ castrum, villa, & similia non hñt iurisdõnẽ, si subsunt alicui ciuitati vel castro magno, sed ciuitas in illis habet iurisdictionem. l. qui ex vico. ad muni. & l. 3. C. de natu. lib. & sic vult, ꝙ castrũ alteri castro magno subesse dicatur ita demũ, quando iurisdictionem non habet, & ꝙ secus sit, ubi iurisdõnem exerceret, & ideo ubi constare possit de iurisdõne castri Montiszanis tanq̃ res diuersa, non continetur sub verbis inuestituræ prædictis. l. si unus. §. ante omnia. de pac. si uero non poterit cõstare de ꝓdictis, adhuc tñ fundata non erit intentio eius, qui ex inuestitura nititur, nisi per illum probetur, ꝙ dictum castrũ sit de territorio, vel pertinentijs, aut accessorijs Bianelli, prout concludit in terminis Alex. in consi. 43. incip. de celerrima expeditione, &c. primo vol. dicens, ꝙ inuestitus de castro cum villis, locis, & territorijs, iurib. & pertinẽtijs suis non hẽt intentionem suã fundatã sup villis vicinis dicto castro, super quib. est cõtentio; q̃a de iure nihil corporale deputatũ est pro pertinẽtijs, nisi a principe, vel statuto reperiatur assignatũ, ẜm Inn. in c. cũ ad sedẽ. de resti. spol. & no. Io. An. & Mod. in c. si ciuitas. de sentẽ. excom. in 6. & Oldr. conf. 10. inci. Vẽditum est castrũ, &c. & facit ẜm Alex. qđ no. Bar. in extrauag. qui sint rebelles. in verbo, Lõbardiæ. & iõ ẜm eũ taliter inuestitus necesse hẽt ostẽdere, ꝙ villæ, de quib. est qõ, fuerũt per hñtem ptãtem ex aliqua priuilegiata ↄcessione assignata dicto castro, & hoc etiã bene ꝓbatur ex no. per Bar. post Dy. in l. si sic. §. j. in fi. de leg. 1. ubi uolunt, ꝙ si dicatur, cõcedo tibi, quicq̃d iuris hẽo in tali loco, ꝙ rõne incertitudinis nihil ꝓdest talis cõcessio, nisi ꝓbet per illum, cui facta est, de iure ↄcedentis, per l. legaui. de libe. lega. & idẽ tenẽt alij ibi. & Oldr. in consi. 143. inci. Viso priuilegio, &c. 2 Ang. & Mod. in l. locus. de acq. pos. † Sed dato etiam, ꝙ dictũ castrum Mõtiszanis esset de accessorijs & ptinentijs Bianelli, & hoc posset probari, adhuc tamen ex inuestitura non probaretur, ꝙ in ea comprehendatur. Quia vt vltra Bianellum sint tria alia castra conuicina, inter quæ connumeratur dictũ castrũ Montiszanis, quæ tenebantur per Gabriotũ inuestitum in duob. tñ, ex illis verificant illa verba inuestituræ. s. cũ castellis 3 & villis suis, &c. & non æquipollet iste sermo † indefinitus vniuersali prolatus ab homine, quando agitur de aliquo actu probando, quia cum probatio debeat de necessitate concludere. cap. in præsentia. de proba. & l. neque natales. C. eo. potest sermo huiusmodi pluralis in numeris duobus uerificari. l. inter illam. de uerb. signifi. & probatur in specie ex no. per Pe. de Anch. & Imo. in c. quanto. de his quæ fiunt a præla. &c. ubi uolunt, quod si in instrumento dicatur, quod antiani, uel canonici fecerunt, puta uendiderunt, quod per hoc non probatur, ꝙ oẽs fecerint, vel ꝙ factum fuerit a maiori parte eorũ, quia in duob. tm̃ hæc verba pñt verificari, & idem tenet Alex. in l. re scriptũ. in prin. de pac. qui ad hoc ẽt allegat Old. in ↄs. 100. incipiente, In exequutione, &c. & idem ẽt vult Bar. in l. curiales. C. de ꝑd. curia. lib. 10. & cõprobatur ex no. ꝑ Inn. Abb. & alios in c. auditis. de pscr. vbi dñt, ꝙ indefinita prolata a teste non æquipollet vniuersali, quia põt in duob. verificari. d. l. inter illam. iõ de necessitate probatio non cõcludit de vniuerso, & idẽ sequit̃ Alex. cõsi. 7. & 110. in j. col. cum igit̃ iste sermo, de quo, vꝫ, cum castellis, &c. adimpleat̃ in duob. & non cõcludat de oĩb. trib. & ignoretur ꝙ sint illa duo castra, probatio tanq̃ incerta nihil releuat. l. duo sunt Titij. de test. tut. & idem dicendum est de confessione Gabrioti asserentis castrũ Bianelli cum suis castellis & villis fuisse per se, & suos antecessores tm̃ in feudo a sacro Romano imperio, quæ probatur ex assertione & ex solo dicto principis, ꝑ no. in cle. literis. de prob. & traditur in c. cuis de testib. quia qua rõne indefinita prolata a notario uel a teste non æquipollet vniuersali, vbi agitur de probatione vniuersi, eadem rõne idẽ est, qñ profert̃ a parte confitente, vñ sequitur ex ꝑmissis, ꝙ agnati Baldasaris, cui obuenit in diuisione castrũ Montiszanis, non pñt prætendere illud ad eos spectare iure antiqui feudi & p̃ni vigore ꝑdictæ inuestituræ, quia (vt dixi) sub illa non dr̃ cõprehendi, nisi probet̃, ꝙ sit de pertinentijs & accessorij Bianelli. Sed nũc scđo q̃ritur, an ex alia inuestitura feudali recepta in specie de hoc castro ab illust. duce Ferrariæ per dictũ Baldasarem, vel per aliũ de eius mandato tribuat ius aliqđ ꝑdictis agnatis, ex quo ex illo non super sunt descẽdẽtes masculi, & vr̃ dicendũ ꝙ sic, quia fuit dictus Baldasar inuestitus pro se, & suis filijs legitimis & descendentib. masculis tm̃ succedendo de vno in aliũ: ita ꝙ pñs feudũ & inuestitura naturã sapiat & formam accipiat p̃ni & antiqui feudi in oĩb. & per 4 oĩa, &c. Nam hmõi cl'a † idem operatur in fauorem agnatorũ, qui succedunt in feudo antiquo & paterno. c. 1. de nat. suc. feu. & c. 1. de gradib. suc. in feu. ac si verè paternum esset & antiquũ ẜm Bal. in c. 1. §. hęc quoq;. in fi. de suc. feu. & in c. 1. an agn. vel filius. & in c. 1. de alie. feu. pater. cum quo transeunt & nou. ibi And. de Iser. in c. 1. de contr. feu. apud pa. term. & Alua. in c. j. de vasal. decr. ęta. & Alex. in cons. 45. incip. Perspectis, &c. in 4. vol. & in cons. j. in 5. vol. & in cons. 20. in eo. vo. & Are. in cõs. pe. & in l. si mihi & Titio. de ver. ob. & quamuis pauci aliter dicant, tñ opi. prædicta est cõis, prout attestatur & eam plene ꝓsequitur Cur. in cons. 49. ad quem me remitto. Nec dicta cl'a, s. ita ꝙ pñs feudum & inuestitura naturam sapiat, & formam accipiat p̃ni & antiqui feudi in oĩb. & per oĩa, &c. dẽt restringi ad personas prius spãliter enumeratas. hoc est ad filios & descendentes masculos ipsius inuestiti, per no. Bar. in l. quęsitum §. si quis fundum. de fun. inst. in 2. q. vbi concludit ad propositum, ꝙ qñ genus & species cadit inter personas honoratas, vt in casu nostro, si quidem præcedit enumeratio specierum, concessio fit simpliciter & indeterminatè, & tunc generi per speciem derogatur in hoc, vꝫ, quia generalis prouisio non refertur ad personas quib. est spãliter prouisum, per l. cohæredi. §. qui patrem. de vulg. & pup. & l. doli clausa. de ver. obl. & non vult Bar. ꝙ significatio generis restringatur, d. casu ad personas prius spãliter expressas, sed alias oẽs personas non specificatas includat, vñ & in casu nostro sub dicta clausula generali debent comprehendi oẽs alijs agnati, qui non fuerunt prius nominati. Nec obstare videtur, ꝙ inuestitura recipiatur pro filijs & descendentib. masculis tm̃, quasi ꝙ illa dictio taxatiua excludat omnes alias personas non nominatas spiritualiter. l. obæs. & ibi no. C. de præd. mino. & l. contractus. de reg. iure. quia illa dictio determinat solum illud uerbum masculis, demonstratiue prolatum, & ad illud duntaxat refertur, & non ad alia præcedentia. & sic dictio illa taxatiua est expressa ad exclusionem fœminarum, & ad inclusionem masculorum tantum, nõ autem includit tm̃modo filios & descendentes, neq; alios masculos agnatos excludit, quia ad personas positas in dispositione non refertur, sed ad demonstrationem importatam per illud verbum masculi. Quia ubi sumus in materia latissime interpretanda, puta in bñficijs. l. fi. de const. prin. nunquã illa, q̃ se5 quunt̃, † referri dẽnt ad oĩa ꝓcedentia, qñ per talem relationẽ restringeretur fauor, secũdũ Inn. & Doc. i c. cũ dilecti. de do. ꝑ 6 illũ tex. q. loquit̃ in donatione. Sed † feudũ q̃uis sit contractus

dr tñ gr̃a, quia participat magis de titulo lucratiuo, q̃ de oneroso, licet debeatur seruitiũ, ſm Bal. in præl. feu. in 5. col. ver. viso ergo, &c. & idem tenet ibi Iac. de Belu. & iõ late eſt interpretãdum ſm p̃dictos. & Alex. in l. Gall. §. instituens. in fin. de lib. & posth. qui ad hoc allegat ẽt Bar. in l. si mihi & Titio. de ver. ob. dum dicit, ꝙ ꝯtus emphyteuticus ex parte emphyteutæ eſt titulus lucratiuus, qñ ab initio parũ vel nihil ſoluitur, licet ſingulo anno ſoluatur quædam modica penſio, & alia rõne ẽt non dẽt illa dictio taxatiuẽ referri ad oĩa p̃cedentia. ſ. ꝯrietatis euitandæ, per no. in d. l. si idem cũ eo. §. fi. de iuriſ. om. iu. & ibi no. & per Doc. in l. talis ſcriptura. de. l. 1. cum cõc. Cum ergo dictũ ſit, ꝙ hẽat naturã feudi antiqui & paterni in oĩb. & per oĩa, q̃ important (ut dixi) ꝙ in aliquo non differat a feudo antiquo. p no. p Ang. in d. l. 3. §. furioſus. de iure codicil. ſi diceretur, ꝙ dictio tm̃, referatur ad filios & deſcendentes, & ſic ꝙ illos ſolos includeret & oẽs alios excluderet, ſtare non poſſet, ꝙ hoc feudum in omnib. & per oĩa hr̃et naturam feudi antiqui, quia ẽt ad agnatos transuerſales tranſit ex natura ſui, vt ẽt ſuperius dixi, ideo ut ꝯrietas euitetur, illa dictio taxatiua dẽt referri ſolum ad demonſtrationem vltimo loco expreſſam. Tertio illud ẽt confirmat ex no. per An. de Bu. in cle. 1. ad fi. de ſupplen. neglig. præl. dicentem, ꝙ licet regulariter qñ plura proferuntur ĩ 7 eadem oratione, ita ꝙ reguntur ab eodem verbo, † qualitas expreſſa in vno intelligatur repetita in alio. l. 1. in prin. iuncta. le. 3. §. qđ ait. de incen. rui. nau. & no. Bar. in l. 4. §. eritq;. vi bono. rapt. tñ fallit vbi mens verificatur in oĩ caſu ẽt qualitate nõ repetita, ſeu qñ mens verificatur in quolibet diſtributiuo ſine repetitione qualitatis: & ita dicit probari ĩ c. cum ſingula. de p̃b. in 6. vbi per illa verba, plurib. prioritatib. vel eccleſijs curam animarum habentib. &c. non refertur qualitas vltimo expreſſa ad prioratus, ſed ad eccleſias ſolum, de quib. immediate dixerat, vt eſt declaratum in d. cle. 1. in fi. de ſuppl. negli. p̃l. Sed in caſu noſtro mens & intentio contrahentium, quæ ex verbis colligitur. l. Labeo, de ſuppelle. le. verificatur, ſi dictio illa taxatiua referatur ad qualitatem, quæ vltimo exprimitur, vt per prædicta colligit, ergo ad id tm̃ facienda eſt relatio, & de mente ẽt aliter dr conſtare, quia ubi deſcendentes tm̃ dicerentur uocati, & oẽs alij per illam taxatiuam excluſi, illa clauſula, ꝙ hẽat naturã feudi paterni & antiqui in oĩb. & per oĩa, &c. remanet ſuꝑflua cõtra intentionẽ ꝯhentium. l. ſi qñ. in princ. de leg. 1. & c. ſi Papa. de priuile. in 6. & prout no. Bal. in rub. C. de cõtrah. emp. in 9. q. & iſtud ẽt ponderatur per Cur. in d. cõſ. 49. col. 22. confirmatur p̃miſſa ſc̃do, &c. & ꝙ dictis oĩb. caſib. relatio faciẽda ſit ſolum ad illud, qđ vltimo eſt poſitum, vt ẽt Ale. in conſ. 48. 8 in j. vol. & Soc. in l. fi. de reb. dub. Sed dato ꝙ † feudum eſſet nouum, & ꝙ agnati tranſuerſales ad illud nõ eſſent uocati, adhuc tamen deberet renouari, & licet eis iſtud ſit gratia, ſi tamen denegatur illis, eſſet iniuria, & poſſent appellare. leg. 1. §. permittitur. & ibi not. Bar. de aqua quot. & æſti. & in d. l. ſi mihi & Titio. cum aliis concord. de quibus ibi plene per Alex. & Aret. & per Doc. in c. 2. de feu. & per Alex. in conſ. 10. in 3. vol. ſi ergo fuerunt inueſtiti, non põt inueſtitura dici ſubreptitia ex illo capite, ꝙ non fuerit narratum, ꝙ feudum per lineam finitã ad dominũ ſit reuerſum, quia ſi dñs hoc ſciuiſſet, dictam inueſtituram veriſimiliter non denegaſſet, nec difficilius conſenſiſſet, ex quo tenebatur dictis agnatis gratiam facere, & illos de nouo inueſtire. per ea quæ hñr in c. poſtulaſti. & in c. ſuper literis. de reſcri. & ubi etiam hm̃oi inueſtitura poſſet dici nulla, tamen eſſet de nouo confirmanda, uel alia eſſet concedenda, & repelli poſſet, ſi illam peterent declarari nullam. per not. p Ang. & alios Mod. in l. ſi finita. in princ. de dam. infect. ubi dicit, ꝙ qñ petitur reuocatio tenutæ, tanquam ſit nulla cõtra petentem, põt opponi, ꝙ non eſt reuocanda, quia non intereſt, ꝙ reuocetur ex eo, quia ſi nõ eſſet, data eſſet de nouo ꝯcedenda, & dicit Ang. ꝙ ad cautelam eſt petẽda reuocatio, ſeu ꝙ de nouo dẽt concedi, uel primum confirmari, & de quo etiam p Ale. in le. 1. C. de Carb. edi. Nec p̃miſſis ob. ꝙ Baldaſar teſtatus fuerit, & ꝙ feudum ad hæredem pertinere uoluerit, quia ordinatio teſtatoris quantum ad feudum non valuit, nec de illo teſtari potuit. cap. j. de ſucceſ. feud. & ca. 1. §. donare. quali. 9 olim feud. alien. po. & ꝙ † extraneus in feudo non poſſit inſtitui, vult glo. & Doct. & in cap. Imperialem. in princ. de prohi. feud. alien. per Feder. quæ loquitur etiam nullis agnatis extantib. & vult ꝙ dicto caſu reuertatur ad dñm: ſentit ergo, ſm Aluar. ꝙ ſi agnati extarent, ꝙ illis nõ p̃iudicaretur, & ꝙ ad illos reuerteretur, & nõ ad dñm, & iſtud ẽt per plura cõprobat, & ſequitur Alex. in cõſi. 30. 1. vol. Præter ea videtur teſtator ſolum ius, qđ habebat in feudo voluiſſe relinquere, & nõ plus: quãuis illud ius eſſet morte periturum, & per hoc inutile reddatur legatum. l. quod in rerũ. §. 1. & ibi per Bar. & Doc. de leg. 1. & in l. vxor patrui. C. de leg. ubi Doc. idem dicunt de illo, qui legat rem emphyteuticã, q̃ erat peritura morte teſtatoris, vt. ſ. videatur tantum reliquiſſe ius, qđ habebat in ea, quamuis legatum nõ habeat effectũ, & in ſpecie in feudo hoc vult Bal. in d. c. 1. §. donare. quali. olim feu. alie. pote. cum concordant. de quibus in dictis locis. ꝙ contra agnatos poſſidentes ſuccurratur 10 hæredi aliquo remedio. Non. n. illi poteſt † cõpetere rei vendicatio. quia dominium morte feudatarij fuit extinctum, ut eſt dictum, & ideo ad hæredem tranſmitti nõ potuit. l. traditio. de acq. re. do. cum de illo in teſtamẽto diſponere nõ potuerit feudatarius. d. §. donare. & d. c. 1. de ſuc. feu. Nec ſimiliter hæredi cõpetere poteſt hæreditatis petitio pro iſta re feudali, ex quo eſt extraneus, & in inueſtitura nõ comprehenſus, ut eſt de mẽte Barto. in l. vt iuriſiur. §. ſi liberi. de ope. liber. & maximẽ non datur dicta hæreditatis petitio contra poſſeſſorem in inueſtitura comprehenſum, prout ſunt agnati, ex quo actum eſt, ꝙ feudum hoc in omnibus, & per omnia ſapiat naturam feudi antiqui, ſecundum Bar. & Doc. in l. ſi patroni. in prin. ad Treb. & præſertim quia fuerunt de nouo inueſtiti: & ſic quia habẽt titulum ex hac noua inueſtitura, nõ põt contra eos petitio hæreditatis competere, quę non datur contra titulo poſſidentẽ. l. regulariter. de peti. hære. & & l. 2. & l. hereditatem. C. eo. ti. & eadem rõne huic hęredi non põt dari remediũ poſſeſſoriũ recuperandæ, vel reintegrãdæ, quia poſſeſſio Baldaſaris fuit morte extincta, & ad hæredem non potuit tranſire. l. 1. §. Scæuola. ſi quis teſta. lib. eſſe iuſ. fue. & quia ẽt remedium hoc a defuncto nõ incepit, quia dũ uixit, a poſſeſſione non cecidit, iõ illud, qđ non habuit, tranſmittere non potuit. d. l. traditio. & eſt hoc remedium ad hæredem tranſmiſſibile, qñ defuncto ante mortẽ incepit competere. l. j. §. hoc interdictum. de vi, & vi arm. & vbi poſt mortem & añ aditam hr̃ditatem poſſeſſio per tertium apprehendit, tunc hr̃s põt regulariter agere poſſeſſorio adipiſcẽdæ, de quo in l. fi. C. de edi. diui Adri. tol. vel hæreditatis petitione, quæ (ut dixi) non cõpetit pro re feudali, & eadẽ rõne nec ẽt poſſeſſorium adipiſcendæ, & maxime (vt eſt dictum) cõtra poſſidentẽ cõprehenſum in inueſtitura, per no. p Bar. & Do. in d. l. ſi patroni. in prin. ad Trebellianum. Sed iſtis non obſtan. quãquam uideantur multum urgere, prima facie cõtrarium arbitrio verius. Et q̃ritur ante oĩa quo remedio poſſit ſuccurri hæ 11 redi inſtituto. & dr in primis, quod † hęres intẽtare põt remedium poſſeſſorium adipiſcendæ, de quo in l. fin. C. de edic. diui Adr. tol. per no. Io. Ant. in addi. Spec. in ti. de teſta. §. pe. in ultim. addi. vbi refert Guid. de Suz. qui in d. leg. fin. quærit, an ſi unica filia hæres inſtituta a patre uaſallo petat mitti in poſſeſſionem in omnibus bonis incluſis feudalibus, agnati defuncti ſint legitimi contradictores quo ad feudalia, & arguit pro & contra, & tandem ſoluit, quod in poſſeſſionem mitti debet & agnati non ſunt legitimi contradictores, ẽt ſi feudum debeatur agnatis, & eis reſtitui dẽat, & dicit de hoc eſſe caſum in ca. 2. ſi de feu. fue. cõtr. inter do. & agna. ſed melius facit tex. in c. 1. in 2. reſp. poſt miſſionẽ. n. ſecundũ prædictos, venit id cognoſcendum & diffiniendũ, & ſi conſuetudo uel aliud ius iuuat filiã, defendet in illo, aliàs aſſignabit agnato, & cũ p̃dictis etiam tranſit Ale. in d. l. fi. in fi. & hoc reputat not. & hoc prædicti dicũt in filia hr̃de, idem eſt dicendum de quolibet extraneo, q̃a filia non minus excluditur a feudo quam extraneus. cap. 1. §. & quia vidimus, qui feu. dare poſ. & c. 1. de nat. ſucceſ. feud. & iſtud etiã uult Bal. in c. 1. an agn. vel fil. col. 5. ver. q̃ro nũquid edic. diui Adr. &c. ubi indiſtincte cõcludit, quod edictum diui Adr. in feudis hẽt locum, quia in illo iudicio ueniunt etiam, res de quib. non potuit quis teſtari, ut res depoſitæ, & cõmodatæ. ut no. gl. in d. l. fi. ſufficit. n. in his detentio tẽpore mortis defuncti, ut ibi latius per eum. Et idẽ uult Bal. in c. 1. in princ. de ſuc. feu. ubi dicit, ꝙ feudum uenit in petiti. hær. & ꝙ competit remedium. d. l. fi. Et ſimiliter non obſtat, ꝙ pro re feudali nõ cõpetat petitio hæreditatis ꝯtra agnatũ inueſtitum. ſecundũ Bar.

& Doct.in l.si patroni. in princ. ad Trebel.quia in hoc differt hæreditatis petitio ab hoc remedio possessorio,& est ratio:qa illa non datur contra titulo posidentẽ, ut dixi sup.merito nõ competit cõtra agnatum in inuestitura cõprehensum:quia hẽt titulum,sed aliud remediũ datur etiã cõtra illum, qui posidet cũ titulo,ut no.in d.l.& hoc quãdo acquisiuit possessionẽ post mortẽ defuncti,ut ibi per Bart.in pen.col.& Alex.consi.73.in 3.col.5.vol. Et sic ex pmissis cõstat, ꝙ hæres est mittendus in possessionẽ dicti castri Mantiszani,etiã si esset feudũ antiquũ, uel eius naturã haberet,& ꝙ dicti agnati,qui cœperunt esse in possessione post mortẽ Baldasaris,et si sint in inuestitura com prehẽsi,nõ sunt cõductores legitimi,& ꝙ differri debet cognitio de virib.feudi,& inuestituræ postquã hæres in possessionẽ fuerit missus. ¶ Sed dici etiam potest,quòd dictus hæres agere

12 † posit petitione hæreditatis contra istos agnatos posidẽtes, & quæ cõpetit pro una re tm̃.d.l.regulariter. de pet.hær.quãuis ẽt sit feudalis, si ille,qui posidet,non sit de agnatis compre hensis in inuestitura,ꝭm Bar.& Doct.in d.l.si patroni.in prin. Nec ob. ꝙ non cõpetat cõtra posidẽtem cũ titulo, ut ibi & in l.2.& in l.hæreditatẽ.C.eo.quia ex prima inuestitura facta Gabrioto agnati titulũ habere non pñt in hac re, quia in illa non sunt cõprehensi,ut dictũ est in pręcedentib.Nec ẽt ex ultima, quia non ualuit,ut dicetur infra, & sic qa iste titulus habeꝭ pro non titulo,ab illo nõ excluditur hæreditatis petitio. l.nec vllã. §.1.cum seq. de peti. hære. & dato ꝙ valuisset.tñ sub ea agnati nõ sunt ꝯprehẽsi:qa feudũ esset nouũ, ad quod illi nõ vocantur,sed descendẽtes solum. c. 1.de natu.suc.feu.& c.1.de gradib. suc.in feu. Nec ob. ꝙ videatur testtõr reliquisse ius tm̃,qđ habebat,quãuis esset morte peniturũ, ꝑ ea quæ habentur in l. vxor patrui.C.de lega.& in l.quod in rerũ. §. 1.de leg.1. quia licet de hoc nõ sit ita expeditũ, vt habetur in dictis locis:tñ illud ꝓcedit,qñ testtõr disponit de feudo per viã legati: & sic titulo particulari,sed per institutionem trãsit cũ uniuersitate, ꝭm Bald.in c.1.de suc. feu. quod patet ꝭm eũ:quia venit in hæreditatis petitione.Nec ob.illa clausula, ita ꝙ præsens feudum & inuestitura naturã sapiat paterni & antiqui feudi in omnib.& per omnia:quia illa restringitur ad personas pius enumeratas,& alios non includit.Nam cum dicatur, quòd Baldasar fuit inuestitus pro se & suis filijs & descendentib. masculis tantum, per illam dictionem taxatiuam intelliguntur omnes aliȩ personæ exclusæ,ꝭm Bar.in terminis in l.1.in prin.si quis.ius dicẽ.nõ obtem.

13 † ubi dicit,ꝙ si dictio tm̃,vel similis,q̃ dr̃ exclusiua,apponatur orationi affirmatiuȩ,affirmat illud,qđ ponit,& excludit,ac negat oẽ aliud.uerbi gratia,Petrus tantum currit, & nullus alius l.j.C.de pa.po.& ibi no.l.ob æs C.de pdi.min.& l. contractus de reg.iu.& p Dy.in c.in argumentum,de reg.iur.in 6.& subdit Bar.idem in tempore,ut scilicet excludat omne aliud tempus positum in omnem aliam personam, extra personam positam, cum ergo inuestiti sint filii & descendentes masculi tm̃, intelliguntur exclusi agnati, & oẽs alii,& significatio clausulæ gñalis, q̃ sequitur, minuiꝭ & restringitur ad personas pdictas specificatas,ut deciditur ex no.per Bar.in l.quæsitum.§. si quis fundũ de fun.inst.in 3.q.vbi concludit,ꝙ qñ dinumeratio specierum est facta a sciente gratia taxationis,et hoc cõstat,ꝙ tũc significatio gñris minuitur sine dubio,per l.legata.secundo responso. de supel. leg. et dr̃ tunc constare,qñ apposuit verbũ.i. vel verbum,s.aut vc3,puta lego supelectilem,vc3,lectũ & similia,multo ergo magis cõstat in casu nr̃o ꝑ illã dictionẽ tm̃,taxatiuã,& exclusiuã,& q̃uis Bart. loquatur,qñ genus & species poniꝭ inter res,tñ isto casu idem est,qñ ponit inter ꝑsonas,qa vtroq; casu est eadem rõ.& Bar.met vult in qõ.præced.remittendo se ad seq.Nec obstant illa verba in oĩb.& per oĩa , &c.q̃ prolata ab hoĩe non dñr recipere restrictionem,ꝭm Bar.in le. gñali.§.vxori.de leg.3.quia verum est, ꝙ restrictionẽ non recipiunt,nisi illã,quã disponens facit,ꝭm Bar.per illum tex.sed in casu nr̃o ꝑcedentem fuit gñalitas restricta per pręcedentem specialitatem appositam taxatiue,ergo,&c.& per hoc colligiꝭ rñsio ad id,quod vult idem Bart. in eo.§.dum dixit prius in 2. q.ꝙ quando genus & species cadit inter personas honoratas, & præcedit enumeratio specierum , quòd generi in hoc derogatur solum, quia genus non refertur ad personas, quibus est specialiter prouisum. leg. cohæredi. §. qui patrem. de vulg. & pup. & sic vult, quò d genus includat alias personas non specificatas. Quoniam in hoc casũ pcedens enumeratio personarum non fuit facta gratia taxationis,sicut in casu nr̃o:& iõ tũc est dicẽdum, ꝙ significatio gñis diminuatur, & ad personas ex pressas restringatur, ꝑ no.per Bar.ibidem.& in qõne seq. Nec est verum, ꝙ illa dictio taxatiua referatur ad vltimum verbum .s.masculis,expressum demonstratiuẽ, quia in contrarium est tex.& ibi no.Bar.in l.fi.§.Titia.de lib.le. ex quo no. Bar.ꝙ ver

14 ba in fi. posita † referuntur ad ea, quæ in oratione ponuntur principaliter,& non ad illa, quæ in oratione sunt posita gratia demonstrationis. vñ & in casu nostro est dicendum, quòd dicta dictio referatur potius ad filios,& ad descẽdẽtes,qui in oratione sunt positi principaliter, & istud cõfirmaꝭ,quoniam ꝑ illud verbum masculis, absq; sequenti verbo tantum , fœminæ erant exclusæ,ẽt ab homine, quia per inclusionem masculorũ fœminæ exclud̃untur,ꝭm Bar.in terminis in l.cum auus.de cõdi.& dem.ar.l.cum pretor.in prin.de iud.si ergo illa dictio tantum,quæ sequitur ad verbum masculis proximum, solum referetur,& ad præcedẽtia,in totum esset superflua,quod nõ est dicendum,quia quodlibet verbũ minimũ p̃sumitur prolatum cũ effectu aliquid operandi,ꝭm Bald.in rub.C.de contrahen. emp.in 9. q. & q̃ superfluitas cessat mediante relatione ad oĩa præcedentia,quia significatio gñis sequentis minuitur,vt dixi: & istud adhuc confirmatur ex no.per Arc.in c.vbi periculum. §.nonnulli.de elect. in 6. vbi vult, ꝙ verbum secrete,positum post illa tria.s.nuncij,& epistolæ missionem,& loquutionem, determinat oĩa præcedentia, & ex hoc no.Do.ibi,ꝙ vbi statutum in impositione pœnæ commemorat plura prohibita,& vltima prohibitio aliquam qualitatem restrictiuam adiungit, ꝙ illa qualitas restringens refertur ad oĩa numerata , ꝙ dicit esse bene notandum.Et istud optimẽ probatur in l.doli. in prin. de seruo corrup.per quem textum dicit Bar.ꝙ si statutum dicat,si quis fecerit sic & sic de nocte,puniatur,&c. ꝙ verbũ de nocte,referatur ad oĩa posita in eadem oratione, & idẽ probaꝭ ex notatis per Bar.in l.4.§.ait ꝑtor.vi bon.rapto,& facit,qđ notat Bar.in l.mulieri & Titio. de cond. & dem.vbi per illũ textũ dicit,ꝙ ꝯdõ apposita post plures personas enumeratas in eadẽ oratione,referꝭ ad oẽs, & per hoc rñdetur ad aliqua allegata ĩ ꝯrium.Nã dũ dr̃,ꝙ relatio non dẽt fieri ad oĩa,qñ per hoc restrĩgitur bñficium,c.cũ dilecti.de donationib. rñdetur,ꝙ istud

15 † posset habere locum,qñ ad illud,qđ est principaliter in dispõnẽ positum,posset restringi relatio, sed nõ dẽt restringi ad id,quod est positum demonstratiue,ẽt si alias fauor minuatur d.l.fin.§.Titia.qui loquitur in legato, quod est fauorabile. l. in testis.de reg.iu.& d.c.cum dilecti.& tamen fit relatio ad dispositionem & non ad demõstrationem tantũmodo, q̃uis ex hoc fauor & legatum minuatur. Iõ in casu nostro dictio taxatiua eẽt superflua,si ad demonstrationem solum referretur,qđ esset absurdum;iõ ad præcedentia in eadem oratione posita relatio est facienda,ut superfluitas euitetur,per notata in d.l.si idẽ cum eo.§.fi.de iurisdõne omnium iud.& in l.talis scriptura. de leg.1.& sic etiam isto casu non procedit, quod habetur in c.cũ dilecti.sed quando expressio non remanet superflua.Præterea non uidetur esse verum, ꝙ in feudis fieri debeat interpretatio

16 latissima,quia † contractus feudi dicitur contractus consuetudinarius,secũdũ gl.in l.de quib.de legib. & non dicitur contractus bonæ fidei,sed stricti iuris,secundũ Bald.& Alua.in c. 1.de cogn.feud.& hoc probant duplici rõne. Primo,quia consuetudo dicitur tacita ciuium conuentio, iõ sicut in pacto fit stricta interpretatio.le.si vnus.§.ante omnia.de pactis.ita & in consuetudine.Secundo,quia iste contractus feudi non enumeratur in §.actionum.institut.de actionibus ubi omnes contractus bonæ fidei ponuntur,ergo est stricti iuris, vt ibi notatur in gl.& notatur in c.cum uenerabilis. de exceptionibus.& idẽ etiam uoluit Bald. in capi. 1.§.1. de controuer. inuestitur. & Soc.in consil.165.in 4. col.in fin.vbi ex hoc infert, ꝙ in contractu feudali faciẽda est stricta interpretatio. Nec obstat ꝙ in feudis appellatione filiorum ueniant nepotes.ca.1.§.& si cliẽtulus.de alienatione feudi.& ibi notatur in glo.& per Bald. & alios , quia hoc est ea ratione, quia feudum sit gratia & beneficium : & quia in illo facienda sit lata interpretatio , ut dicit Alexandr. in dicta leg. Gallus. §. instituens. in fin. sed ex eo, quia de natura feudi est, quòd ad omnes descendentes transeat, ut in præcedentibus dixi. Vnde si inuestiatur quis

pro se,& filijs,verbum hoc intelligit ſm naturã ꝯtus.l.ſi ſtipulatus.in prin.de vſu.& l.damni infecti.in principio, de damno infecto.& ſic nepotes excludit,ſicut econtra appellatione hæredum in feudis intelligitur de filiis,& ſic verbum reſtringitur qđ propria ſignificatione ẽt extraneos comprehendit,d.§.& ſi clientulus.Et hoc ex natura ꝯtractus,ſuper quo interponitur, ſm Bar.& oẽs in d.l.Gallus.§.etiam ſi parente.& ſimiliter licet appellatione liberorum ueniant tã maſculi quam fœminæ.l. liberorum.de verborũ ſignificationib.& l.ſed ſi hac.§. liberos. de in ius uocando.illud tamen eſt verum,ſm Pau. de Caſt. ibi in materia indifferenti,in qua veniunt tã maſculi, quam fæminæ,ſed in materia feudali intelligitur de maſculis tantum,rõne ſubiectæ materiæ.quia in ea ueniunt fœminæ,quod eſt notandum ſm Alex.in d.§.liberos.ſi ergo ratio Ale. in d.§.inſtituens: eſſet vera,ꝙ in feudo appellatione filii veniat nepos contra ꝓpriam ſignificationem, quia in feudis debet fieri larga interpretatio,ſicut in beneficijs, ſequeretur, ꝙ iſtis caſibus multo magis verba deberent capi in propria ſignificatione, ſecũdum quam beneficium ampliaretur, & tamen impropriantur & reſtringuntnr propter naturam contractus, ſuper quo interponuntur,eadem ergo rõne,ſ.ſubiectæ materiæ verbum filius,capi videtur large,& non quia conceſſio feudi ſit beneficium late interpretandum.Item textus in d. c.cum dilecti. loquitur in mero beneficio,in quo latiſsima fit interpretatio, quamuis ergo feudum poſſit dici beneficium,non põt tamen dici merum propter ſeruitia ad quæ obligatur vaſallus.l.5.in prin. cum ibi notatis per Ang.& Mod.in ver.mero.de verb. obl. & in l. imperium.de iuriſdictione omnium iudic. nec ſufficit in propoſito,ꝙ in illo fieri debeat interpretatio larga.d.§.& ſi cliẽtulus & ea ratione,ſm Alex.in d.§.inſtituens,quia de beneficio participet,quod patet,quia & in ultimis voluntatibus fit interpretatio laroa,d.c.cum dilecti.& tamen relatio fit ad omnia præcedentia poſita in eadem oratione,quamuis ex hoc legatum reſtringatur.d.l.mulieri & Titio.de conditio.& demonſtra.cum ibi notatis per Dy,& Bar.circa principium.procedit ergo, qđ dicitur in d.c.cum dilecti. in beneficio mero, in quo fieri debeat interpretatio largiſsima,& non in feudo,quod nõ eſt merum beneficium,& non eſt ẽt verum,ꝙ dictio taxatiua debeat referri ad verbum proximum: quia oẽs verificantur in quolibet diſtributiuo abſq; quo relatio fiat quo ad oĩa præcedentia per notata per Ant.de Bu.in clem.1.de ſup.negl.præla.quia ex quo dictio illa taxatiua nihil operaretur, ſi ad proximum uerbum tantum referretur,vt probatum eſt, hoc eſſet contra intẽtionem concedentis,qui non præſumitur voluiſſe, ꝙ talis expreſſio ſit ſuperflua,vt ẽt dictum eſt, & quia ſumus in dubio, vtrum referenda ſit ad omnia,vel ad vltimum,dẽt ad omnia referri,vt probatur ex præcedentib.& maximè ex no.ꝑ Bar.in l. fi.§.Titia.de li.le.ſed Ant.de But.loquitur,qñ erat certum, ꝙ intentio verificabatur in quolibet,ceſſante relatione.Non ob. etiam ꝙ relatio fieri debet ad proximum verbum ad euitandũ repugnantiam, quia ſi generis ſignificatio minuitur per relationem,quæ fit ad omnia præcedentia,& ad perſonas nominatas reſtringitur,omnis repugnantia tollitur, quia dicitur feudum conceſſum pro filiis & deſcendentib.maſculis tñ:ita ꝙ illi dũtaxat admittantur & nõ alii,tanquã ad feudum paternum & antiquum, & habeat quo ad illos naturam feudi paterni & antiqui,& ꝙ ſtare põt,& operatur hoc pactum: quia tale feudum non potuiſſet per patrem vni ex plurib.filiis prælegari,ſi-

17 cut nec feudum † antiquum, quod in nouo ſecus eſt, ſicut in emphyteuſi dicitur per Imo.in c.potuit,de loc. ubi late de hoc per eum, qui plures allegat ad hoc, & per Bald.in authent. ſi quas ruinas.C.de ſacro.ſanct.eccle. cum multis concordantibus & in hoc inter emphyteuſim & feudum non debet fieri differentia,per notata per Bart.in leg.vt iuſiurandi. §. ſi liberi. de ope.libe.& in l. ſi mihi & Titio. de verb.obl.& ibi per Alexan. & per eum in conſi. 106.& in conſ. ſeq.4.vol. vbi videtur etiã facere dñam inter feudum & emphyteuſim de nouo conceſſum,& paternum.& in conſi. 22.5.vol. & in ſpecie in feudo ad propoſitum, & quo ad caſum prædictum differentiam facit Andreas Barbatia in quodam conſ. incipiente. Illud afferam in medium. inſerto inter conſili a Alexan.& poſt conſil. 55.incipiente. Perſpectis his.4.volu. & quamuis aliqui in conceſsione etiam noua feudi & emphyteuſis voluerint,quòd pater nõ poſſit uni rem talem prælegare; nihilo minus ſaltem quando

18 legaret pater uni filiorum † feudum nouum cum conſenſu domini,videtur ꝙ ualeat prælegatũ in præiudiciũ aliorũ,ſecundũ And.de Iſer. in c.1.de alienatione feudi paterni. quia ſm eum queadmodũ uaſallus alienare põt feudum nouum cõſenſu domini in præiudiciũ filiorũ, eadẽ rõne debet poſſe legare feudũ nouum uni ex filiis, & ex hoc etiã ꝙ dictum eſt,de alienatione facta cum conſenſu dñi, colligit & reſultat alius effectus quo ad filios,& deſcẽdentes,quod habeat per oĩa naturã feudi paterni & antiqui. Quia,ut dixi,põt alienari in præiudiciũ filiorũ cum conſenſu ſolius domini feudũ,quod eſt nouum, ſecus vero ſi habet quo ad illos naturam feudi antiqui, & iſtud etiam vult Aluarotus,in dicto c.1.in fi.principij. Vel ad minus negari non poteſt,quin per talem clauſulam tollatur illud dubium arduum,vtrum poſſit pater feudum nouum vni filiorum prælegare,quia ex quo actum eſt,ꝙ habeat naturam antiqui & paterni feudi, ceſſat iſta diſputatio quæ, ut dixi, ſolum procedit in feudo nouo,ſecundum Alexan. in conſilijs ſuperius allegatis. ¶ Et in alio etiam operatur cõuentio, ꝙ feudum quo ad ſolos filios capiat naturam feudi antiqui: quia per alienationẽ patris factam ſine conſenſu domini non præiudicatur filijs,quia

19 ad illos † reuertitur & non ad dominum, ſecundũ gl.Iaco. de Belui. & And.de Iſer.in c.1.§.hæc quoque, de ſucceſ. feud. & prout late hoc proſequitur Alex.in conſi.30. 1.uol. qui dicit, hanc eſſe communẽ opinionem.Si autem feudũ eſſet ſimpliciter nouum,& non habet naturã paterni & antiqui feudi,tunc filiis præiudicaretur per alienationem factam a patre irrequiſito domino,ut traditur in dictis locis, & probatur in c.1.§. ſi fuerit. quibus modis feud.amit. & hoc ibi tenet And. de Iſer. & in c.ſi uaſallus culpam. ſi de feudo fue.controuer. inter dominum,& agn. & in c.1.§.fin.quæ fuerit prima cauſa benefi.amit.& ibi per Alua.in 21. concluſio. & per hoc patet, ꝙ dicta clauſula, ita ꝙ habeat naturam antiqui & paterni feudi in omnibus,& per omnia,non eſt ſuperflua, etiam ſi ad filios reſtringatur, quia quo ad illos operari potuit prædictos omnes effectus. Non obſtat,dum poſtremò dicitur,ꝙ agnati etiam non comprehenſi in inueſtitura finita linea deſcendentium debuerunt de nouo inueſtiri,& ꝙ hoc ſine iniuria non potuit eis denegari,per not.per Barto.in l.1.§.permittitur. de aqua quo.& æſti.quia ad iſtud reſpondetur, ꝙ licet dominus hæredem extraneum non teneretur de feudo ad eum deuoluto renouare, ſecundum glo.& Doct. in d.c. Imperialem. in princ.de prohi. feu.alie.potuit teſtamentum hoc etiam vaſallo mortuo approbare,& inſtitutionem,de qua in eo,ratificare & trahitur retro dicta ratificatio,iuxta.l.fin.C.ad Maced.ſecundum Bal.qui ita concludit in c.1. §.donare. qualiter olim feu. pot. alien. & faciunt no.per And.de Iſer.& Alua.in d.c.Imperialem. in princ. vbi volunt ſufficere, ꝙ conſenſus domini ſubſequens ualidet alienationem præcedentem. Nec prædictis obſt.ꝙ ratihabitio non trahatur retro in præiudiciũ alterius ſecundũ gl.& Dyn. & Bar.in l.ſi indebitum.§.fin.rem ratam habe. & Pau.de Caſt. & Alc.in l.j.C.qui admitti. & probatur ex not.in l.Gallus.§.& quid ſi tantum. de libe. & poſthu. quia forte non præiudicaret agnatis in inueſtitura comprehenſis, quibus ex ea per mortem alterius uaſalli fuiſſet ius quæſitum,& ſicut illis non nocet alienatio facta domino volente.c.1. in princ.de aliena. feu. pater. ſed agnatis extantib.qui ex inueſtitura non vocantur,& volen

20 tibus reuocari ex gratia ratihabitio † facta poſt mortem vaſalli & ante renouationem potuiſſet trahi retro, & illos excludere; quia per hoc nõ fuiſſent excluſi ab aliquo iure quæſito, ſed ſolum a iure quærendo, de quo non curatur, vt colligitur ex no. in d.§. & quid ſi tantum,& ibi expreſſè hoc firmat Soc.qui ad hoc allegat deci.Rot. & idem apertè ſentit etiam Barto. in l. j.§.filius. ad Senatuſconſul.Tertul. & iſtud etiam præſupponit Bald.in d.§. donare. dum dicit indiſtinctè, ꝙ ratificari poteſt teſtamentũ vaſalli mortui per dñm, in quo extraneus ſit inſtitutus,quod præſertim procedit in caſu noſtro,in quo valuit inſtitutio ab initio, quia facta fuit ante inueſtiturã factã de hoc caſtro, & ſic tẽpore, quo ad teſtatorem caſtrũ hoc pertinebat pleno iure,licet ergo ſuperueniẽte morte facta fuerit inſtitutio inualida, potuit iſto caſu facilius validari, & confirmari poſt mortem uaſalli, quia res de facili reuertitur ad naturam ſuam.l.ſi unus. ver.ante omnia,de pact. & prout ẽt ſic ꝯcludit

Bar.de testō ab initio valido ꝑ dictā rōnē ī l.1.§.si filius. de le. 3.& ꝓbat in l.posthumus ī prin.de iniusto rupto & irri. test. & eodē mō inter viuos potuisset vasallus cū ꝯsensu dn̄i feudū alienare,quo mortuo agnati ꝓximiores nō inuestiti absq. du bio nō potuissēt cōqueri,q̄a iure ꝑmittēte facta fuisset alienō d.c.Imperialē.in prin. ꝓcedit illud ergo,qđ hr̄ in d.§. ꝑmittit. qn̄ feudum reuertitur ad dn̄m,sed ubi alienatio valida præcessit inter uiuos,vel in vltima uoluntate, vel ex post conualidata est,prout ex retro,quia ad alium peruenit feudū,& nō ad dn̄m agnati ꝑdicti cōqueri non possunt, & hoc puto verissimum, quis ergo dn̄s feudi in casu n̄ro institutionē factā de extraneo nō ratificauerit,q̄a tn̄ an̄ reuocationē agnatis ꝯcessā sine eorū iniuria ratificari potuit, ut probat ꝑ ꝑdicta , inuestitura dictis agnatis ꝑ dn̄m cōcessa nulla facta mētione de dicta institutiōe fuit subreptitia,& ꝑn̄r nulla, q̄a si de illa inuestiens notitiā habuisset,inuestiturā verisimiliter non fecisset, sed potius testm̄ ad fauorē sui fratris instituti ratificasset, uel saltē agnatos prædictos difficilius renouasset, ꝙ sufficit,c. postulasti.de rescriptis.& ibi no.& in c.sup literis.eo.tit.Præterea, cum istud castrum sub inuestitura antiqua non includitur,vt dictū est, in dubio ꝑsumitur fuisse possessum, & tātū iure allodij,ſm Doctores in c.nimis.de iureiu.& ꝑ Ale.late in cōs. 129.1.uol. ex quo sequit,ꝙ nō valuit cōcessio facta iure feudi de hoc castro ipsi Baldasari ab illustrissimo Duce Ferrariæ,tanq̄ de re spectāte ad ipsū cōcedētē,cū re uera ad ipsū nō spectat,sed ad inuestitum,ſm Bar.in l.si rē mobilē.de acq. pos.cū quo alij trāseunt. & ꝑ Ale.in cōsi. 29.5. volu. & ꝑ ꝯn̄s cū nullum ius sit ex hoc quæsitum dn̄o duci,nō potuit ex inuestitura facta per eū prædictis agnatis,ad eos ius aliquod transferri.l.traditio.de acquirendo rerum dn̄io.Nec debuit renouari, quia isto casu nō loquitur illud,ꝙ no.in d.§. permittitur.& ex isto ēt capite declaratur,ꝙ licuit Baldasari debere testari,quia præsumitur,ꝙ fuerit illius propria,si ꝯrium non probetur,& per hunc modum etiā cessant omnia, quæ allegantur in contrarium,sed dato, qđ ex ui ultimæ inuestituræ res ista feudalis diceretur facta,tamen ex hoc per prædicta probatur, quod hęres institutus aduersus agnatos possidentes.iure permittente potest agere, & ita concludo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Causa iusta in dubio præsumitur in principe, nec cōtrarium probari potest,primum declaratur nu. 7. & 9.*
2 *Statutum,per quod affines compromittere coguntur,censetur factum ob publicam utilitatem,& ad dirimendas lites.*
3 *Præsumptio iuris & de iure quomodo cognoscatur.*
4 *Statutum non potest auferre ius in præiudicium certæ personæ, licet bene in præiudicium omnium.*
5 *Princeps potest tollere ea,quę sunt iuris, aliàs etiam sine causa, quod declaratur nu.16.*
6 *Spoliatus dēt restitui ēt contra titulo, & bona fide possidentē.*
8 *Actus contra pacem præcedentem in dubio intelligitur factus ex causa antiqua,nisi appareat de noua.*
10 *Princeps non potest uasallo auferre feudum sine causæ cognitione,etiam si ipse asserat de causa, quia tunc ei non creditur.*
11 *Princeps non potest supplere defectum citationis,ēt contra subditum,etiam in ciuilibus.*
12 *Dominus feudi,qui in uita uasalli nihil dixit de culpa commissa eo mortuo non potest priuare hæredem.*
13 *L.bene a Zenone.C.de quadr.præscrip.non habet locum,quando fiscus mala fide possidebat.*
14 *Pactum inter principes,quod de damnis non fiat querela,nō ualet,nisi pax aliter haberi non posset.*
15 *Interest lites dirimi,quando per hoc nullus certitudinaliter læditur,aliàs secus.*
17 *Dispositio,quod quæri nō posit,an aliquid iure uel iniuria factū sit intelligitur in dubio,secus si certum sit,quod non iure factū est.no. loquitur.*
18 *Non præsumitur quis uelle uenire contra contractum proprium uel prædecessoris.*
19 *Vbi pręcedit derogatoria generalis de iure communi,et princeps contrarium disponit per uiam nouę constitutionis, requiritur saltem clausula generalis,non obstante.*

CONSILIVM XLVI.

SVPER his, q̄ proponūtur,matura deliberatione præmissa,videtur dicendū prima facie,ꝙ illustrissima domina machionissa Montisarculi filia & hæres quondam do. Petri de Giuuaria magni Senescalli regni Neapolitani,& illust.do.Isota de Bautio uxor illius ad bona,de quibus agitur,nullum habere posint regressum.Et primo,quia cū ab illo bona ꝑdicta per serenissimum olim regem Ferdinandum primum dicant ablata,hoc factum in dubio creditur † ex ista & rōnabili cā, q̄ præsumitur in principe,secundum Cynū in l.fi.C. si cōtra ius vel vtilitatem publicam, & in l.rescripta in 4.q. C. de precibus Impera.offerē.nec secundum eum admittitur probatio in contrarium,& cum eo transeunt alii,& Abb. in c.quanto.de iureiur.& in c.in causis.de re iud.& Ant. de But. in c.quia pleriq;, de immunita.ecclesia.& Doct.in c.quæ in ecclesiarū.de const. & Ant.de But.& Abb.in c.1.de proba.Secundo,quia cum per dictum regem Ferdinandum fuerunt bona ꝑdicta alijs cōcessa,& ab eis per quadriennium & ultra possessa,non pn̄t possessores dictorum bonorum ulterius molestari.l.bene a Zenone C.de quadrien.præscr.& ubi ꝑdictæ illustrissimæ dn̄æ sint priuate iniuste,agere debent contra regem, uel eius successorem ad ꝑcium,ſm Abb.in c.pe.de re iud.Tertio ubi etiam ex facto dicti regis non excludantur prędictæ,nihilo minus ꝑ pragmaticam sanctionem catholici regis Hispaniarum & successoris in dicto regno uidentur omnino excludi,per quam uoluit,q̄cunq;bona in fiscum redacta,donata,vendita,& concessa,aut quouis modo dispensata, & ordinata per regem Alphonsū m & dictum Ferdinandum sic teneri,& sine aliqua innouatione obseruari debere,veluti,viuentib. illis tenebantur & obseruabantur,iniungendo & etiam mandando præfatus rex, ut sup. eisdem reb. ꝑ ꝑfatos reges statutis & ordinatis lis, quæstio, & controuersia aliqua, utrum iure uel iniuria capta, confiscata, data,& concessa fuerint,moueri non possit,nec aliquid in iudicio uel extra iudicium de iure,vel de facto innouari,&c.Et ea ratione sic statutum fuit & ordinatum, ut in proœmio dictæ sanctionis narratur, quia aliàs innumerabiles lites orirentur, propter quas discordijs,odijs,& controuersijs totum regnum accenderetur.Et quia nihil ab eisdem.s.Alphonso & Ferdinando regibus dictum,statutumve fuisse credendum est,quod nō ad communem eiusdem regni utilitatem,trāquillitatem,& rectam gubernationem attineat,&c.Ex quib.constat,ꝙ dicta sanctio pragmatica ob utilitatem publicam fuit condita,id est gratia litium dirimendarum,sicut dr̄ de† statuto,per quod affines coguntur ad compromittendum,secundum Bar.in 1.const.C. & in l.1.de arb.& Bal.& Sali.Pau.de C ist.& alios Mod.in l.q se patris.C.unde lib.Et ꝑpea ex cā concernente utilitatem publicam potuit dictus rex ī iure quæsito subditis præiudicare.l.itē si verberatum.§.j.de rei vendi.& l.uenditor.§.si constat.ff.comu.ꝑd.Et alia etiam cā,ex qua motus fuit,videtur eē probabilis,& iusta.s.quia non est credendum,ꝙ reges prædicti statuerint,quod non pertineat ad communē utilitatem dicti regni. Nam propter ꝑeminentiam dignitatis eorum sic potuit & debuit rex Catholicus credere, & ab omnibus est credendum.l. 1.de offi.ꝑfec.ꝑt.vbi princeps prohibuit appellari a ꝑfecto ꝑtorio,quia credidit eos qui ob singularem industriam explorata eorum fide & grauitate ad huius officij magnitudinem adhibentur,non aliter iudicaturos eē pro sapientia & luce dignitatis suæ,quā ipse foret iudicaturus, &c. Vn̄ ex quo de illis sic præsumitur,nedum a lege,sed etiam a Catholico rege, & statuit,ac firmat illud teneri inducitur præsumptio iuris & de iure,secundum Abb.in c.quanto.de præsump. vbi dicit.quod cognoscitur † præsumptio iuris ex hoc, uidelicet, quando ius in aliquo facto aliquid certum præsumit, & ultra illud præsume re firmat,& statuit illud teneri,ut in casu.c.is qui fidē.de spon. & idem uult Bal.in l.siue possidetis.C.de prob.vbi dicit,ꝙ appellatur præsumptio iuris, quia est a iure introducta, & dr̄ de iure,quia de ea factum est ius.Nec est necesse,quod lex dicat, ꝙ non admittatur probatio in contrarium,sed sufficit, ꝙ statuat super præsumptione secundum Ab.in d.c.quanto,& Bal. in l.antiquæ,ad Velle.& in c.quoniam frequenter.in princ.ut lit.non contest. Nō pōt ergo contra talē ꝑsumptionē admitti proba-

probatio in ꝯtrium, quis non sit dictum, ut no. in d. c. is q. fidē. & in l. non est uerisimile. quod met. cau. Et tanto magis procedunt prædicta, ex quo ista lex non est facta in pīudicium singularis & certę personæ, sed gñaliter in præiudicium oīum, ut ꝓbatur ex no. ꝑ Bar. in l. Antiochēsium. de priui. credi. & in l. toties. de pollici. vbi concludit, ꝙ † statutum non pōt ius alterius auferre singulariter, & in pīudicium personæ certæ, per l. si priuatus. qui & a quib. sed gñaliter statuendo bene pt, per l. uēditor. §. si constat. comm. pd. & iō ab iniquitate statuti pōt appellari, si factum sit in odium priuati, sed est secus, si factum sit in præiudicium oīum, secundum Bart. in l. omnes populi. in fin. quintæ. q. de iusti. & iure. Accedit etiam prædictis. Nam prohibendo rex, ꝙ non posit lis inchoari, & qō seu ꝯtrouersia moueri super dictis bonis, uidetur actionem tollere, ꝙ facere pōt ēt sine cā, ꝼm Inn. & Doc. in d. c. q in ecclesiarum. de ꝯst. & hoc quia actio est de iure ciuili. l. 2. de orig. iur. & no. in l. ex hoc iure. de iust. & iure. Circa ꝙ pōt † princeps absolute statuere, qa est supra illud. c. proposuit. de cōcessio. præb. & pōt ēt iurisdōnem suorum iudicum moderare, & sic facere ꝙ non reddant ius uolentib. agere ad dicta bona, & ꝙ illos non audiant. d. l. 2. in prin. de orig. iuris. & prout uoluit Bar. in cons. 177. incip. domini priores. & Car. & Imo. in c. quia diligētia. de ele. & Al. & Mod. in l. Gallus. §. & quid si tm̄. de liberis, & posth. Sed præmissis non obstantib. quæ uere non obstāt, ꝯtrium uerius arbitror. Et in primis dr̄, ꝙ dictæ illustrisimę dn̄æ ex persona & facto dicti Regis Ferdinandi primi non excludunt. Qm̄, vt in facto narratur, nulla cā subsistente, sed de facto, nulloq; iuris ordine seruato per dictum regem Ferdinandum fuerunt † spoliatæ, & ab illo a dictis bonis expulsæ, & ꝑ pea ad eadem bona vel ad illorum possessionem sunt reintegrandæ ꝯ quoscunque possessores, etiam cum titulo & bona fide, ꝼm Inn. An. de Bu. & alios in c. sæpe. & in c. cum ad sedem. de rest. spo. & Abb. in c. si diligenti. de præsc. & Ale. in cons. 107. 2. vol. & in cons. 91. 5. vol. ubi dicit, hanc opi. eē comm. & idem uult in cons. seq. & dicit in l. rē quæ nobis. de acq. pos. ꝙ uidit sæpius hanc opi. seruari in practica, quicquid ibi Bar. dicat, & qui etiam Bar. vult, ꝙ ubi possessor hēt titulū a uitioso, & uiolento authore, puta a dicto rege, ꝙ remedium c. reintegranda. 3. q. 1. competat ꝯ illum. Nec est præsumēdum, ꝙ ex † iusta cā prædictæ dn̄æ fuerint a dicto rege spoliatæ, qa cū nō appareat, ꝙ motus fuerit, vel ꝙ moueri potuerit ex aliqua cā rōnabili rex prædictus. nō præsumit, ꝙ iusta cā præcesserit, ꝼm Ant. de But. & Imol. in c. nam concupiscentiam. de ꝯst. & Mo. in c. quę in ecclesiarū. eo. ti. qui uolunt, in principe iustam causam præsumi, qñ imaginari potest causam aliquam legitimam subesse, aliàs secus, & præsertim non est præsumendum, ꝙ præcesserit cā, q sonet in delictum ex parte spoliati, quia uerius præsumptio est in ꝯtrium. l. merito. ff. pro socio. & no. per Bar. in l. non solum. §. sed ut ꝓ bari. de ope. no. nun. Nec Doctores in contrarium allegati, q. dn̄t in principe causam præsumi, intelligunt de tali causa, scilicet quæ arguat delictū ex parte illius, cui præiudicatur in iure quæsito sed de alia, puta concernente utilitatem publicam, vel de simili. Quinimmo potius in casu nr̄o probatur præsumptiuē ꝙ ex iniusta causa ꝑdictus Rex prædictas dominas spoliauerit, hoc est ex odio antiquo, & ex inimicitia, quam contraxerat prius ꝯ illustr. don Petrum patrem & maritum earundē, quāuis inter eos fuerit sequuta pax & reconciliatio, quia † ubi actus est contra pacem præcedentem, intelligitur in dubio factus ex antiqua causa, & ꝑ ꝯsequens pax fracta, nisi appareat, ꝙ superuenerit noua cā, ut probatur ex no. per Bar. in l. aut facta. §. causa. de pœnis. & per Paul. de Castr. in l. qui seruum. de uer. ob. cum concor. de quibus ibi per Alexan. & per eum in l. semel mora. post Rom. sol. matr. & de qua causa superuenienti non apparet in casu nostro, & tanto magis occasione prætensæ causę antiquæ præsumendum est sic fuisse factum, quia actus iste priuationis omnium bonorum correspondet qualitati antiquæ offensæ, quam rex prætendebat sibi fuisse illatam a prædicto illustris. don Petro; ut probatur ex not. per Bald. in l. si prædium. in ultim. colum. C. de ædil. actio. & ex dictis eius etiam colligitur, quod licet de noua causa apparet, si tamen innouatum a dicto rege magis conueniret qualitati antiquæ offensæ, quam nouæ, intelligeretur in dubio innouatum occasione antiquæ offensæ potius, quam nouæ, & sic illicitè & iniustè, & contra pacem præcedentem, secundum Alexan. no. in d. l. semel mora. sol. mat. & propterea multo magis in casu nostro est præsumendum, cum non constet de noua offensa dicti don Petri, ꝙ rex eius bona arripuerit eo defuncto præ textu offensæ & inimicitiæ, quæ pręcesserat pacem per ꝑdicta. & ar. l. triticum, cum ibi no. ꝑ Bar. de uer. ob. & facit. l. 2. C. de acq. pos. & sic ꝙ contra fœdera pacis venerit, & ꝙ pacem uiolauerit. Nam pro principe præsumi posset per allegata in ꝯtriū, qñ nō militat alia ꝑsumptio cōtra eū, sicut in casu nr̄o militate dicitur, vt ex præmissis colligitur. Non ꝑsumitur etiam isto casu † iusta cā in ipso rege ex alio, videlicet, qa dictus dō Petrus dicta bona ī feudū recognoscebat a rege ꝑdicto, & sic rex erat obligatus ex suo ꝯtractu. Quia ergo contra proprium contractum uenit, non ꝑsumitur dicto casu in principe iusta cā, ꝼm Abb. in d. c. quæ in ecclesiarū, aliàs ꝼm eum posset princeps de facili euacuare omnē contractum cum eo factum, contra. l. Cęsar. de publ. & c. 1. de prob. dicentē etiā se solitum dicere † principem non posse suo uasallo sine causæ cognitione auferre feudum, quia in feudo est quidam contractus vltro, citroq; obligatorius. l. liber hō. de ver. ob. & de natura feudi est, ut non auferatur nisi cā cognita. c. 1. de feu. sine cul. non amittē. Quinimmo ubi ēt rex expressisset, se hoc facere ex aliqua cā, quæ si vera fuisset, poterat ēt esse iusta, adhuc tñ illi nō crederetur, nec pro ueritate dictæ causæ ꝑsumeretur, ꝼm Abb. in d. c. 1. in fi. de prob. ubi dicit se putare, ꝙ si Papa per sua uerba narratiua vellet quem suo iure priuare, nō posset, nisi probata culpa, per d. c. 1. & sic ꝼm eū isto casu non habet locū, qđ ibi no. in gl. & ultra eum idem voluit And. de Iser. in c. fi. quo temp. mi. ubi dicit ꝙ si rex, uel dux diceret in concessione feudi facta nouo uasallo, illum, q. prius illud tenebat, fuisse proditorē, uel ex alia culpa reum, ex qua posit uasallus priuari, non crederetur ei, qa tractat de cōmodo proprio. l. nullus. C. de test. & idem tenet ī c. 1. qui suc. tene. & in c. 1. de ca. Conra. & in c. 1. de Cap. qui curiam uendi. ubi dicit, ꝙ licet soli regi uel principi plus credatur quam uni notorio. l. 2. C. quando decre. opus non est; hoc tamen non est uerum in respicientib. commodum ipsius regis, uel principis. Et ubi etiam de noua cā appareret, non potuissent tamen dictæ illustr. dn̄æ de facto ac illis nō citatis, nullaq. cāæ cognitione præcedente priuari, & a rege expelli. cle. pastoralis. §. cæterū. de re iud. vbi expresse dicitur, ꝙ ēt contra subditum non potest † princeps supplere defectū citationis, qa eēt auferre defensionem, quæ est de iure naturali. & quamuis ille tex. loquatur in cā criminali, idem tamen est in ciuilib. grauib. in quib. agitur de auferēdo iure quæsito de iure gentium, ꝼm An. de Bu. & Imo. ibi. quia rō, in qua se fundat Papa est gñalis & idē tenet Car. & Abb. in c. 1. de cau. pos. & propri. & Abb. ī c. cū inter. de ele. & in c. inter quatuor, de maio. & obediē. & in c. cām. de ꝑscr. & in c. in causis. de re iud. & est de mente An. de But. Imo. & clarius Abb. in c. olim. eo. ti. & istā opi. etiam tenet Bal. post gl. in l. fi. C. de legi. & Soc. in cons. 164. inci. Visa bulla Bonifacij, &c. colu. antepe. cum seq. uers. 5. casus, &c. ubi late hoc prosequitur, & ad omnia, quæ adduci possunt in contrariū rn̄det, quem aliter non refero. Sed nec etiam contra prædictas dn̄as procedi potuisset iuris ordine seruato ex aliqua culpa vasalli præmortui, quamuis uere culpā cōmisisset, qđ est fortius, qa ubi dn̄s † feudi in uita uasalli, qui cōmisisset culpā, nō fuit conquestus, non potest mortuo uasallo agere ad priuationē feudi, ꝼm Io. And. in addi. Spe. in fi. de feu. §. fi. quia scđm eum sicut si dn̄s in uita nō fuit cōquestus non potest eius hæres agere ad reuocationē feudi, ita ēt si dn̄s non cōquestus est in uita uasalli non poterit eo mortuo agerg ad priuationem contra eius hæredem, per ea quæ ibi alleg. & idem tenet Raph. Cu. cōs. 164. incip. Prælatus, &c. in 1. dubio. allegat no. per gl. in l. fin. C. de reuo. donatio. & in c. fi. de don. & in leg. omnimodo, C. de innoffi. dona. & in c. 1. quibus mod. feu. amit. in uerbo, concubuit. & ita intelligi potest secundum eum gl. in c. 1. §. præterea. quæ fue. prima cau. benefi. amitten. & in c. j. §. insuper. de prohi. feu. alie. per Fede. & quia actio ad pœnam non trāsit ad hæredes. l. si eum. §. qui iniuriarum. si quis cautionib. & l. j. C. ne ex delic. defunc. & in l. pe. de in ius uocan. & quæ ratio habet locum multo magis, etiam si bona non essent feudalia, & quia ex contractu, videlicet, pacis, rex fuit obligatus, iō quia ꝯ pacis & fœderis contractum venit, nō præsumitur ꝙ ex iusta cā motus fuerit,

fuerit, etiam si per uerba narratiua uel enūciatiua de causa in se iusta mentionē fecerit, per ea, quæ paulo ante fuerunt dicta & per hæc quasi ad omnia, quæ primo loco in cōtrariū allegātur, multiplex responsio colligitur † & ad l. bene a Zenone. C. de quadr. præscr. respondetur, ꝙ solū hēt locum, qn̄ fiscus bona, quæ alienauit bona fide possedit. & cessat quando mala fide possidebat, vt in casu nostro, ſm Bal. in l. fi. circa princ. C. si contra ius vel vtil. pub. & Ia. de Aret. Bald. & Ang. in l. fi. C. de commu. re. alie. Secundo principaliter ex pragmatica sanctione Catholici regis Hispaniarum & successoris in dicto regno Neapolitano non excluduntur prædictæ illustrisimę dñę, & primo ex defectu potestatis. Secūdo ex defectu intentionis & voluntatis. Nam primo deficit potestas in casu nostro, quia cū ut dictum est, sit successor in dicto regno, tenetur obseruare ꝯtractum sui prædecessoris, & ideo sicut ille non potuit feudatarium sine iusta causa, uel prædictas dñas contra pacis ꝯtum priuare, ita etiam dictus successor non potuit hoc facere. d. c. 1. de proba. & ibi no. An. de Bu. Imo. & Abb. & idem vult Cy. in l. digna vox. C. de legi. & ibi Bal. in fi. dicit, ꝙ pax & capitula facta per Imperatorem cum subditis non debent infringi per successorem nisi ex parte subditorum interuenisset dolus, & de hoc dicit esse gl. ordin. in authē. de defen. ciui. §. nulla. & idem vult Bald. in l. fin. C. de transa. & in l. ex imperfecto. C. de testa. Nec ob. ꝙ dictus rex successor præsumat, ꝙ omnia facta & gesta fuerint rite & recte per prædictum regem Alphonsum. qa tali præsumptioni non est standum quoad ea, ad quæ tenetur ex contractu sui prædecessoris, sicut iusta causa, quoad talia in eo non præsumitur, etiam si per eum exprimatur, & aliter non probetur, ut ex præcedentib. colligitur, & cōfirmatur ex dictis 14 Hostien. in c. quanto. de iureiu. ibi concludit, ꝙ † pactum inter principes de damnis illatis, & ꝙ per illos non fiat querela, non tenet in eorum præiudicium, cum quo trāsit etiā do. Ant. de Bu. & Domi. in c. authoritate. §. fi. de priu. in 6. per gl. fi. ibi, & de quo plene per omnes in c. in nostra. de iniur. & hoc nisi aliter pax haberi non posset, ſm Host. in summa de pœn. & remis. §. quibus & qualiter. in pen. colu. ver. sed pone, &c. & Pet. de Anch. in regula, peccatum, de reg. iur. in 6. uer. sed moueo vnam quæstionem, &c. Et similiter non obstat, ꝙ dicatur sic factum fuisse, quia aliàs orirentur lites infinitæ, & quia totum regnum litib. discordijs, & odijs accenderetur, quia talis causa non fuit iusta priuandi subditos certitudinaliter iure suo. Quo 15 niam † vt lites amputentur & dirimantur, dr̄ tunc publice interesse, qn̄ per hoc nemini certitudinaliter sed occasionaliter p̄iudicatur in iure q̄sito, puta quia princeps, uel statutum cogit ad cōpromittedū, quia licet possibile sit, ꝙ arbiter auferat de iure alterius, istud tamen non contingit certitudinaliter, quia esse potest, ꝙ non auferret, ſm Domi. in d. c. quæ in ecclesiarū. de cōsti sed istud dictū probatur melius. in l. diem proferre. §. stari. de arbitris. vbi lex vult, ꝙ dicitur stari laudo ēt in quo, qa ꝙ esse debeat iniquū nō est certū, sed cōtingens, & declarat ēt Bart. in proœ. C. sed ꝓhibere lites passim & indistinctè, & sic ēt, qn̄ per hoc iure quesito certitudinaliter præiudicaretur, & ea rōne ne odia & rancores oriantur inter subditos, non est iustū, nec illa ratio reputatur rationabilis, ut præsupponit Domi. in loco prædicto, aliàs sequeretur, ꝙ princeps indistincte posset subditis denegare facultatē litigādi adinuicē, quia cū ex litib. plerūq; oriātur odia & crimina. l. properādū. in prin. C. de iud. intelligēdo eā indistincte ex dicta. cā, q̄uis nō fuisset exp̄ssa, præsumeretur hoc factum fuisse per ea, quæ habentur in d. c. quæ in ecclesiarū. qđ nō est dicendū, qa facere nō pōt princeps, ꝙ iustitia alicui nō reddatur, ſm Inn. & alios, in d. c. quæ in ecclesiarū. Nec ob. ꝙ possit tollere actionē, quæ est de iure ciuili, ſm Doc. in d. c. quæ in ecclesiarum, quia illud procedit, qn̄ actio cōcedit solum de rigore iuris, sed ubi innitit naturali 16 equitati, nō pōt ꝑ † principem tolli, ſm Bal. in l. rescripta. in fi. C. de preci. Impe. off. & ubi ēt tolli potuisset, non tamē potuit facere quin iustitia ministraretur, & iō rediri dicitur ad primū ius gentium, quo sine actione sed manu regia administrabatur iustitia. l. 2. de ori. iur. secundū Inn. Ant. de Bu. & alios, d. c. quæ in ecclesiarum. Nec similiter obstat, quod possit rex suis magistratib. prohibere, ne ius reddant, quia ipse tamē pōt adiri, & non potest ab eo iustitia denegari, ut etiā p̄supponit Bar. in cons. in contrarium allega. & in l. ambitiosa. de decre. ab or. fac. col. 4. versi. sed an posit, &c. Et p̄sertim non potuit dictus rex sic statuere gn̄aliter vel specialiter in p̄iudicium eorū, qb. a prædecessore fuerunt ablata bona contra pacis fœdera, & pro quo dictus rex Catholicus extitit fideiussor, & qui etiam cū iuramento promisit facere & cum effectu curare, ꝙ ille adimpleret & seruaret pacis capitula. Quia ergo & ipse ex cōtractu dictæ pacis erat obligatus, non potuit per suam sanctionem pragmaticam uenire contra propriam promissionem iuratam, ꝑ ut contra eam uenire diceretur sic statuendo, quia approbare diceret factum contra pacem per promissorem principalem d. c. 1. de proba. nec cā ꝑ eū allegata eū excusat, quia (ut dixi) isto casu non est rōnabilis uel iusta. Nec ēt p̄sumere pōt, ꝙ factum dicti regis Alphonsi fuerit iustum quia per hoc a ꝓpria promissione & fideiussione excusaretur etiam, ꝙ hoc mō per indirectum facere non licet. d. c. 1. & ꝑ no. ꝑ And. de Iser. in d. c. fi. quo temp. mil. cū concor. superius alleg. Secundo dixi, ꝙ dicta sanctio pragmatica ex defectu intentionis & uoluntatis ipsius conditoris nocere non potest dictis dñab. Nam, ut in facto pręmittitur, & prout ex præmisis colligitur, de aliqua iusta cā apparere nō pōt uere uel p̄sumptiue, ꝑ ꝑ quā fuerint bonis propriis priuatæ & spoliatæ, ex quo sequitur, ꝙ est certū, illas de facto & iniuste fuisse expulsas, quamuis ergo statutum sit, ꝙ aliqualis qō, vel controuersia moueri non posit, utrum iure uel iniuria dicta bona fuerint capta, confiscata, vel in alterum translata, &c. hoc tamen est intelligendum ex mente statuētis, quando posset eē dubiū, an bona eēnt ablata iuste vel iniuste, q̄uis re ipsa & attenta ueritate iniuste ablata fuissent, sed ubi esset certū, ꝙ indebite & iniuste quis suis bonis fuisset priuatus, ad hunc casum dicta sanctio non porrigeret, nec sub ea iste casus includeretur, vt egregie probat in l. j. in prin. iuncta gl. ff. de ope. no. nun. Nā in tex. probat, ꝙ nūciatio nō dēt sperni, siue iure, siue nō iure sit facta, & tn̄ intelligit, qn̄ est dubium, utrum quis hēat ius prohibendi vel non, vt ibi sentit gl. magna in prin. & expresius Bart. ꝑ iura q̄ alle. & cū quo transeunt communiter Doc. sed ubi certum est, illum ius prohibendi non hr̄e, pōt nūciatio sperni ſm p̄dictos ꝑ l. j. & 2. ne qs eū qui in ius uo. est vi exi. sicut ergo edictum in loco p̄dicto, quo ꝓhibeť sperni nunciatio, siue iusta sit, siue iniusta, recepit p̄dictam interpretationem, ita & in casu nr̄o illa verba, vtrum iure uel iniuria capta, &c. de quib. in sanctione pragmatica, dēnt 17 dicto modo interpretari, & sic intelligi, quando † eēt dubium vtrum ius agendi de iure competeret alicui uel non, dubiūque eēt vtrū bona ꝑ dictum regē fuerint capta iure vel iniuria, sed vbi ē certū, ꝙ iniuste fuerit capta, isto casu nō hēt locū sāctio p̄dicta, q̄ dēt a iure cōi interp̄tationē recipere. l. 2. C. de nox. & c. cū dilectus. de cōsue. & subdit Bar. in d. l. j. in prin. & in 1. q. cū quo alii concordant, ꝙ dr̄ eē certū aliquē nō hr̄e ius nūciādi, quando de hoc ꝯstat ex instr̄o ꝯfecto inter partes, uel ex euidētia facti, ꝑ c. cū olim. de ver. sig. vn̄ quia p̄dictæ illustrisimæ dñæ de facto & nullo iuris ordine seruato, ac aliqua cāæ cognitione nō p̄cedente, & nulla iusta cā subsistente fuerunt expulsæ satis per euidētiā facti dr̄ eē certū, ꝙ ab illis iniuste bona fuerunt ablata. Secundo istud confirmat ꝑ tex. iuncta glo. in l. diū proferre. §. stari. de arbi. vbi hr̄, ꝙ stari dēt snīæ arbitri, siue iusta sit, siue iniusta, & tamen hoc intelligitur, nisi arbiter eēt ī dolo, ſm gl. ibi, prout eē diceret, quando de de euidenti eius calumnia & iniustitia constaret, & magna læsione, per ea, quæ leguntur, & no. in l. si societatem. §. arbitrorum. pro soc. & in c. quintauallis. de iureiur. igitur eo. mō dicta uerba. scilicet vtrū iure uel iniuria capta, &c. dēnt intelligi, nisi de dolo capientis appareret, prout in casu nr̄o dr̄ apparere, vt ꝓbat per prędicta. Tertio ad idē facit, quia licet spoliatus ante oīa sit restituēdus. siue posideret iuste, siue iniuste. l. si quis ad se fundum. C. ad l. Iul. de vi, cum ibi no. & in l. j. §. qui aūt vi a me. & ibi etiam no. ff. de vi, & vi ar. hoc tamen locū nō hēt, quando constat notorie de dominio rei cōuenti. ut no. in c. fi. de rest. spo. li. 6. Quarto facit ēt. Nam quamuis ad tribuēdā iurisdōnem attendatur, magis quod petitur, quam qđ in ueritate debetur. l. cū quædā puella. §. fi. de iurisd. om. iud. & sic siue iusta sit petitio, siue iniusta, hoc tamen intelligi dēt ſm Bal. in d. §. fi. in lec. antiqua, ꝑ ut etiam illud refert & sequiť Ale. quando ab initio est dubiū an id qđ petitum est, sit debitum, & est secus, quando ab initio certum est, quòd actor calumniose plus peteret, & idem tenet

net

net Ang.l.ampliorem.C.de appel. Qm̃ f̃m Al. malitiis hoĩum non est indulgendũ.l.in fundo.de rei ven. Quinto facit. Nam quamuis citatus etiam a non suo iudice teneatur comparere. l.si quis ex aliena.de iud.hoc tamen procedit, quãdo est dubiũ de iurisdõne iudicis,secus aũt qñ certum est,ꝙ iudex caret iurisdictione,f̃m gl.& Doc.in l.2.si quis in ius voc.non ierit, & Inn.in c.præterea.de dilatio.& in c.veniens. de accusa. Ad idẽ & sexto facit,quamuis.n.post tres sñias conformes non possit opponi de nullitate sñiæ.cle.1.de re iud.& sic faciẽda sit exequutio,siue sint ualidæ,siue nullæ,nihilo minus hoc locum hẽt,qñ dubiũ est de ualiditate uel inualiditate,sed vbi de euidẽti nullitate apparet,de ea dicto casu excipi põt,f̃m Bal.& Sali. in l.1.C.ne lic.ter.prouoc.& idem qñ exceptio nullitatis reiiceretur per statutum,secundum Bal.in l.si unus.§.pactus ne peteret.de pact.cum concor.de quib.ꝑ Al.in l.4.§.condemnatũ. de re iu.& in l.de pupillo.§.qui opus.de ope.no.nun.& in cõs. 77.In cã & lite uertente,&c.2.vol.& in cons.72.aliàs.77.in 3. vol.Vltimo ẽt ꝓdicta comprobantur.Nã ubi denegatur facultas appellandi de iure communi,puta in casu.l.1.C.de momẽ. po.fuerit app.vel ex forma statuti,& sic disponitur,ꝙ standũ sit sñiæ,siue æqua sit, siue iniqua, intelligitur tñ, qñ dubiũ est de iniquitate,sed ubi euidenter constat de illa, appellatio non cẽset denegata,ut hr̃ in c.inter cæteras.de re iud.& no.in c. ex conquestione.de rest.spolia.& ꝑ Bal.in d.l.j.vbi idem tenet in terminis illius legis. Ex oĩb.ergo ꝓdictis probat̃,ꝙ in casu nr̃o intelligit̃ prohibita lis & qõ, vtrum iuste vel per iniuriã bona sint capta,&c.solum qñ est dubium vtrũ capta fuerint de iure vel de facto.sed ubi certum est,ꝙ iniustè sũt ablata,ut in casu nr̃o,tũc nõ hẽt locum dicta sanctio, quamuis simpliciter loquatur & indistincte,& istud est æquum,& iuri consonum,vt probatur satis euidenter ꝑ prædicta.Ex alio ẽt dicta sãctio ex intentione conditoris non iucludit casum nr̃m. Qm̃, ut dictũ est, rex Ferdinandus primus ex contractu pacis erat obligatus molestare dictas dñas in bonis prædictis,& pro eo extitit fideiussor rex Catholicus,& ꝓmisit ẽt facere & curare cũ effectu, ꝙ ille omnia adimpleret & obseruaret. Non censet̃ ergo ꝓdictus Rex Catholicus per suã sanctionem pragmaticam uoluisse approbare factum ꝓdecessoris sui contra ꝓpriũ illius contractum,& a suamet promissione de faciẽdo & curando, &c.

38 recedere.Quia † non præsumitur in dubio,ꝙ uoluerit uenire ꝯ propriam ꝓmissionẽ,& contra ꝯctum sui prædecessoris, ꝑ quem est obligatus.d.c.1.de proba.ut probatur ex no.ꝑ Car. in cons.147.Dñs noster Papa,&c.ubi concludit, ꝙ licet Papa reuocaret oẽs concessiones: non intelligit̃ de initis a se ꝑ viã contractus,& hinc est,ꝙ in gñali mandato non uenit,ꝙ procurator possit uenire ꝯ ea,quæ gesta sunt a dño. l. si hoiem.ff. manda.& ibi ꝑ Bar.& hoc non alia rõne,nisi quia non præsumitur quis uelle contra factum propriũ uenire, iõ eadẽ rõne ex gñali propria dispositione & sanctione non est ꝓsumendũ, ꝙ venire uoluerit dictus rex ꝯ propriam cõmissionem & obligationem,& præcipue interpositã ad ꝯfirmationem obligationis sui prædecessoris,ar.gl.in cle.dudũ.in ver.pacta.de sepul.q̃ uult,ꝙ Papa in dubio tollere nõ vr̃ pacta confirmata,nec cã, ex qua motus fuit prædictus isto casu rõnabilis reputat̃, neq; iusta,vt fuit dictum superius. Tertio, ꝙ absit uoluntas regis Catholici probatur ex alio.Nã lex cõis hẽt clausulam derogatoriam ad quamlibet dispositionem faciendam in graue damnum & præiudicium alterius.l.quoties.C.de preci.Impe. offe. Et propterea rescripta etiam ex scientia nõ ualent,nisi ẽt sit apposita cl'a non obstãte,ut no.in l.3.§.si is pro quo. quod q.sq; iur.cũ cõcord.de quib.ibi plene ꝑ Al.& ut hr̃ in dictis locis,nõ sufficit ẽt clausula gñalis non obstante,sed requiritur spãlis,&

39 vbi † princeps nõ disponit ꝑ modũ rescripti per viã nouæ ꝯstitutionis,sicut ĩ casu nr̃o.tũc est saltẽ dicto casu necessaria cl'a gñalis nõ obstãte,f̃m Abb.in d. c.nõnulli.in pri.de resc. ꝑ cle. dudũ.in fi.de sepult.& de quo etiam per Fel. in d.c. nonnulli. in 1.fallen.ad primam regulã.in 3.col. q. ẽt ad hoc allegat Bal. in l.humanum.C.de legi. quia ergo in hac pragmatica sãctione non est apposita clausula non obst.in genere uel in specie, sequitur,ꝙ non ualet ex defectu intentionis propter clausulã derogatoriam,de qua in d.l. quoties,quæ facit abesse consensũ l.si ita scriptum.in prin.de leg.1.& in l. si quis in principio testamenti.de lega.3.& quę clausula eundem hẽt effectũ in quolibet successore eius, qui illam apposuit f̃m Ant. de But. in c.1. de rescr.& Imo.in prin.d.c.nonnulli. & ibi etiam per Feli.immediate ante dictam primam fallẽ.& Domi.in c.1.de consti.in 6.Et ex istis ad omnia alia in contrarium allegata colligitur responsio clara. Et ideo concluditur, quod prædictæ illustriss. dominæ possunt agere ad bona prædicta, & quod ad illa sunt reintegrandæ. Laus Deo.

¶ Nepotes ex fratre an admittantur ad successionem patrui decedentis sine filijs in parte emphyteusis non obstante renũciatione per eorum partem in diuisione facta.

SVMMARIVM.

1 *Feudum in diuisione deueniens ad unum fratrem eo mortuo,quãdo ad dominum non reuertatur,sed ad alterum fratrem.Declaratio gl.in l.si familiæ. C.famil.ercis.*

2 *Renũciatio etiam expresse facta in diuisione iuri, quod quis habet,uel habere sperat in emphyteusi, non præiudicat, quin ad partem deficientem per mortem unius admittatur renuncians uel filij.*

3 *Dispositio simplex restringatur ad ius, quod disponens habebat in re.*

4 *Duo fratres si sunt inuestiti pro se,& utriusq. eorum filijs, nepos patruo non succedit,nec frater fratri, sed ad dominum reuertitur feudum uel emphyteusis.*

5 *Verbum vtriusque,est distributiuum,non autem collectiuum.*

6 *Missio in possessionem ex.l.fi.C.de edi. diui Adria. non impeditur per solam inuestituram,sed debet cõtradictor docere de suo dominio uel authoris.*

Dominium ecclesiæ non probatur ex sola inuestitura, uel locatione longi temporis.

7 *Contradictor is legitimus dicitur,de cuius possessione & dominio constat,aliàs non competeret illa exceptio,dolo facis, &c.*

Missio in possessionem ex d.l.fi. non impeditur ex eo, quod quis excipiat de dominio tertij.

8 *Inuestitura ex falsa causa facta non ualet.*

9 *Filius & hæres possunt uenire contra factum defuncti in feudo antiquo.& idem in emphyteusi,uel si adiuerunt cum beneficio inuentarij.*

10 *Hæres licet non posit uenire contra factum defuncti, iudex tamen ex officio potest illum reijcere,cum ei constat de nullitate actus.*

¶ Dubia.

CVM do.Comites sint hæredes patris,tenent̃ ab obseruãtiã gestorũ patris.gl.si seruus.de condi.fur.cũ vulg.tenẽtur ergo ratã hr̃e diuisionẽ,q̃ fecit pr̃, & sic alienationẽ bonorũ emphyteuticorũ in fratres suos factã, ẽt quatenus piudicaret ipsis.D.co.Hinc sequi vr̃,ꝙ nõ possunt impugnare inuestitura,q̃ co.Annibal accepit de bonis ei in diuisionẽ obuentis,maxime cũ adierit hr̃ditatẽ ipsius co.Annibalis ex testõ.Et stãte illa ĩuestitura,q̃ fcã fuit ꝑ se,& co.Frãcisco,& eorũ cuiuslibet eorũ filijs & hr̃dib.descẽdẽtib.necesse vr̃ dicere, ꝙ mortuo co.Annibale nullis relictis,q. eẽt filij & hr̃des.Nam vtrũq. oportet ꝯcurrere,vt ꝑ Ale.ĩ l.Gallus.§.ẽt si a parẽte,in 4.col.in fi. de liberis & posth.bona accreuerũt co. Frãcisco seu deuoluta sint ad ecclesiã, f̃m ea q̃ hr̃r in l.si mihi & Titio. de uer. obl. Qd'cũq. ãt istorũ verũ sit seq̃t̃,ꝙ ĩuestitura accepta post mortẽ co.Annibalis de eisdẽ bonis ẽ valida, ẽt in ꝓiudiciũ dictorũ comitũ, & sic inuenit̃ comes Frãciscus habuisse titulũ & possessionẽ acq̃sita post mortẽ defũcti,ab eo q. erat dñs, hoc ẽ ab ecclesia,quo casu ĩpedit immissionẽ hr̃dis petẽtis se mitti in possessionẽ bonorũ defuncti ex edicto diui Adr.ut ꝯcludit Bar.in l.fi.de edicto diui Adriani tollen.col. pen. versi.2.autem casu.

CONSILIVM XLVII.

PRO solutione dubiorũ dr̃ primo,ꝙ ꝑ diuisionẽ factã inter filios co. Gerardi primo inuestiti, nõ ꝓiudicauit co. Antonius filijs suis,quin mortuo co. Annibale sine filijs nõ possint ad illius partẽ admitti ex natura inuestituræ antiquæ, & auitæ, ut probatur in c.1.de natu.suc.feu.& in c.si Titius cum Sempronio.

pronio.si de feu.fue.contro.inter do.& agn.& hoc vult gl. ĩ c.
1.in ti.Impe.Loth. Euge.Papæ.& ibi.per Do.& idẽ vult Bal.in
l.j.de rer.diui.in 11.q.& Bal.& Sal.in l.si familiæ.C.fam. erc.ꝙ
volunt, quòd illud, quòd dicit ibi glossa uidelicet, quod feu-
1 dũ † redit ad dñm mortuo uno tm̃ ex fratrib. diuidẽtib.super
stite filia,nõ procederet in feudo paterno, quia per diuisionẽ
nõ excluditur fratre a feudo assignato in partẽ fratri pcedenti.
vt in iurib.pallegatis,& aliter intelligendo illa gl.male diceret
sm̃ Bal.in d.l.j.in 11.q.Posset ẽt illa gl.saluari alio casu.s. quã
do assignasset feudũ in partẽ fratri renunciando feudo, ut de
nouo inuestiretur a dño feudi, ille cui renunciatio & assigna-
tio facta fuit,quia tunc illo mortuo sine descẽdentib.masculis
feudũ rediret ad dominũ,& non ad fratrẽ superstitẽ,& isto ca
su saluat.d.gl.Bal.in d.c.1.Imper.Loth.& Ale. in consi.statim
2 allegando. Quinimmo † si dicti fratres renunciassent in diui-
sione omni iuri,qđ haberent,& habere sperarent in re emphy
teutica,adhuc uno mortuo sine filijs,alius superstes,vel filij su
perstites possent uenire ad illam partem,& qua non reuertere
tur ad ecclesiam,sm̃ Bar.expresse in l.q Romæ.§.duo fratres.
in 10.q.de verb.ob.& in l.& iõ.de cond.furtiua.& in consi.in-
cipiẽte.Ex themate pdicto oriuntur tria dubia,&c. & Fede.de
Senis.cõs.77.Factũ sic se hẽt,qdã abbas,&c.& in cõs.238.Fa-
ctũ tale,duo fratres,&c. p rõnes quas allegãt, & cũ qb.transit
Ale.& cõiter alij,in d.§.duo fratres.& ɔs.15. in fin.& plenius in
21.in 5.uol.Quãuis.n. isti comites teneantur approbare factũ
co. Antonij patris eorũ.l.cũ a matre.C.de rei uen.&l.uẽditri-
ci.C.de reb.alie.nõ alienã.tñ diuisio pr̃na illis nõ piudicat, qa
patri si viueret,ẽt non piudicaret, quin ex inuestitura paterna
admitti posset ad partem co. Annibalis, qui decessit sine filijs
per superius allegata,& Ale.in d.consi.15.in fi. in specie loqui
tur de nepotib.ex fratre præmortuo, ut.s. eis non nocet diui-
sio paterna, quominus admittantur ad partem patrui mortui
sine filijs masculis, & loquuntur prædicta tam de emphyteusi
quam de feudo obueniente uni in partem,in diuisione,& vo-
lunt,ꝙ per illam non præiudicetur superstiti,cui obuenit allo
dium tm̃modo.s.ꝙ possit admitti ad emphyteusim,quæ obue
nit alteri decedenti sine filijs.Est & secundo animaduertendũ,
ꝙ ꝗuis co.Annibal acceperit inuestituram pro se ac fraterno,
& procuratorio nomine co.Francisci,ꝙ ex quo inter illos præ
cesserat diuisio,ꝙ intelligitur accepisse inuestituram pro dicto
fratre suo respectu partis dicti sui fratris,quæ illi obuenit in di
uisione,& non pro parte tãgẽte ad ipsũ co.Annibalẽ,sed illa so
lũ dictus co.Annibal intelligitur inuestitus.Nã ubi dicta bona
fuissent dicto mõ de nouo acquisita, uel inter eos coĩa fuissẽt
pro indiuiso,ex huiusmodi inuestitura recepta pro se, & noĩe
fratris intelligeretur facta cõcessio cuilibet p dimidia,& non
cuilibet in solidũ.l.reos.§.cũ in tabulis de duo.re.Vñ eodẽ mõ
ex quo sunt diuisi,intelligitur co.Annibal recepisse pro se solũ
respectu iuris, qđ habebat in dictis bonis, & pro co. Franci-
3 sco,respectu iuris sui tantum,sicut dicimus, ꝙ † dispositio sim
plex,puta legatum vel donatio restrĩgitur ad ius tm̃, qđ dispo
nens habebat in illa re.l.si quis in fundi uocabulo.§.fin.l. ꝙ in
rerũ.ĩ prin.& l.si domus.§.fi.đ leg.1.& l.vxor patrui.C.de leg.
& c.pastora. de don. Et hoc non habet dubiũ viuẽte adhuc co.
Annibale,ut nõ dicatur ẽt in partem illius ĩuestitus co. Fracĩs.
Sed nec ẽt post mortẽ.d.co.Annibalis,ut probatur ex no. p Sa
li.in l.2.C.de iur.emphy.in 24.q.vbi cõcludit, ꝙ si duo frẽs
4 † fuerint inuestiti simpliciter vsq.in tertiã gñationẽ,uel p se,fi
lijs,& nepotib.ꝙ uno decedente sine filijs,portio sua ad dñm
reuertiť,quia unicuiq. est cõcessum pro parte,& pro gñatio-
ne sua,& non pro gñatione alterius,p l.Pa.de re iu.l.2.de duo
bus re.& d.l.reos.cũ in tabulis.& sic vult,ꝙ quamuis pdicti re
ceperint pro se, & filijs, tñ filij unius non sunt uocati ad por-
tionẽ patrui, sed filij cuiuslibet ad partem pprij parentis, &
idẽ vult Bar.in l.si mihi,& Titio.de uer.ob.& spe.in tit. de loc.
§.nunc aliqua. uer.148.iuncto.uer.seq. & not.expresse Bald.in
l.cum acutissimi.C.de fid.& in l.unica. §. in primo. C. de cad.
tollen.vbi alle.& inducit tex.in cap.1.de duo. fra. a cap. inue-
sti.& ita etiam tenet Alex.in consi.204.2.volu.in 1.col.Quem
admodum ergo filij in casu prædicto sunt uocati solum ad par
tem pprij parentis,& filij unius non uocantur ad ptẽ alterius
ẽt decedẽtis sine filiis, eodẽ mõ per istam inuestiturã receptã
per co.Annibalẽ p se,& fratre co.Francisco,non intelligitur
uocatus co.Franciscus ad partem co.Annibalis eo viuente,nec
ẽt post mortem eius,& istud puto uerissimum, & nõ hẽc du-
biũ,ex quo sequitur,ꝙ portio co.Annibalis nõ spectat, nec p
tinet ad co.Frã.neq; ex tenore inuestituræ:neque per ius accre
scendi,si dicatur,ꝙ ista concessio sit facta de nouo,sm̃ Bar.&
Doc.in l.si mihi & Titio.de uer.ob.& licet sint inuestiti pro se
& utriusque eorum filiis,tamen p p uerbũ utriusque non dñr
5 vocati insolidum,nec hẽt locũ ius accrescendi,† qa illud verbũ
nõ est distributiuũ,sed collectiuũ,ut p Bart.in l.hoc articulo.
de hær.insti.& Al.cons.17.5.uol.& idem ẽt si eẽt distributiuũ,
ex quo non determinat co.Annibalẽ & Franciscũ,sed eorũ fi-
lios,vñ inter dictos co.nõ põt hẽre locũ ius accrescendi,sm̃ Pe.
de Anc.cons.246.aliàs 223.Duo prima dubia,&c.& Ale.cõs.
13.5.vol.Et ubi dicatur reuersa ad ecclesiam,adhuc nõ dẽt im
6 pediri † missio in possessionẽ, p l.fi.C.de edi.diui. Quãuis co.
Fran.possideret post mortẽ defuncti,& hẽt titulũ ab ecclesia
a qua fuit inuestitus,qa nõ sufficit,ꝙ ista cõcurrãt ad impediẽ
dũ immissionẽ, nisi ɔdictor pbet de dñio suo uel authoris sui.
sm̃ Bar.in d.l. fi. & de quo nõ cõstat in casu nr̃o ex sola ĩuesti
tura facta co.Annibali,vel co.Frã.qa ex sola inuestitura & cõ
cessione in emphyteusim, vel ex locatione ad longũ tps facta
ab ecclesia,non pbať dñium ecclesiæ,sm̃ Dy.& Bar.in l.lega-
ta inutiliter.de admi.le.ar.illius tex.& Spe.in d.§. nunc aliqua.
ver.52.& 168.vbi dicit,ꝙ si ecclesia egit rei uendicatione ɔtra
suũ emphyteutam,& ad probationem domini pduxit inuesti
turã.non poterit obtinere,qa p illud nõ pbať dñium ecclesię
aleg.l.ad probationem.C.loca.& idem tenet Ale.in l. rẽ aliẽ.
in prin.so.ma.& in cons.12.Viso processu.4.vol.vbi dicit hãc
op.eẽ cõem,ut.s.locatio & inuestitura non probet,ẽt inter eas
dẽ personas.Præterea est hic aduertendũ,ꝙ Bar.in d.l.fi.vult,
7 ꝙ quis sit legitimus contradictor,† qñ constat de possessione
& titulo ac dñio illius.qa agẽti ob.exceptio dolo facis petere,
&c.Quæ exceptio nũc nõ põt cõpetere filiæ & hr̃di co.Frã.qa
cũ nõ sit ltĩmẽ nata,ad illã nõ trãsit emphy.ecc. ex inuestitura,
nec iure hæreditario sm̃ Bal.in l.gñaliter.§.cũ ãt.C.de insti.&
subst.cũ concor.de qb.ibi p Ale.& sic apud illam non est do-
miniũ ẽt utile,quamuis fuisset apud co.Fran.& illa nõ põt op
ponere excep.dolo facis petere.&c.quia illi nõ est facenda re-
stitutio,ex quo ad illam non pertinet.Et quamuis eẽt facienda
ecclesiæ,tamen non cõpetit ei exceptio dolo facis petere, ꝙ al
teri es restituturus.l.socer.§.Lucius.so.ma.& ibi per Ba.& om
nes.Et istud in spẽ probatur ex no.per gl.& omnes,in d.l.fi.vbi
vult.ꝙ pro re aliena.puta commodata,vel deposita,possessa,
vel detenta tempore mortis testoris,non competat remedium
illius legis contra tertium possidentem,& sic nõ põt oppone-
re de dominio tertii. & ista iudicio meo est clara & uerissima
8 responsio.Præterea † inuestitura fcã co.Annibali, fcã fuit ex
falsa cã,vcʒ,quia res erat reuersa ad ecclesiã propter recogni-
tionem non petitam intra.29.an.ꝙ nõ est uerum, quia immo
fuit petita & concessa co.Gerardo,ideo fuit nulla inuestitura
co.Annibalis:quia concessio facta per errorem ex falsa cã,non
ualet.l.1.C.de fal.cau.adie.leg.& per Al.in l.si diuortio.de ue.
ob.& in dubio psumiť error ex parte co.Annibalis inuestiti, q
successit patri,qui fuerat renouatus.l.qui in alterius. de re. iu.
& ex parte inuestientis.l. uerius,de proba.& per Bar.in l.nõ fa
tetur.in prin.de confes.Ex quo sequiť,ꝙ utile dominium nun
quam fuit reuersum ad ecclesiam, nec ex cursu temporis 29.
annorum,nec per mortem co. Gerardi, nec ẽt co. Annibalis,
& per consequens co.Fran.non acquisiuit dominium utile ab
ecclesia ex inuestitura sibi de nouo facta,ex quo illud nõ erat
apud ecclesiam l.traditio de acq.rerum do.Et propterea ex so-
la possessione ipse,nec eius hr̃s est legitimus contradictor: ex
quo non probatur suum dominium uel sui authoris, sm̃ Bar.
in d.l.fi.Nec ob.ꝙ hr̃des co.Annibalis nõ possint dicere inue
stituram sibi concessam eẽ nullam,quia hoc eẽt impugnare fa
9 ctũ defuncti,† quia immo possunt in hoc venire ɔ factũ illius:
quia intelligũť eẽ hr̃des sui,sm̃ naturam feudi,iõ ex inuestitura
aui possunt se fundare,ut probať ex no.per Bal.in l.qui se pris
C. vnde lib.ver.itẽ qrit si uasallus,&c.vbi concludit, ꝙ si quis
renunciauit feudo pr̃no simpliciter,ꝙ talis renũciatio nõ no-
cet filiis eius,etiam si sint hr̃des patris post mortẽ suã,nisi pro
misisset nõ ɔuenire pro se & hæredib.suis,sed potuerunt ueni
re ɔ factũ pr̃is,& petere feudũ ex inuestitura aui, quia intelli-
guntur

gunt eẽ hrdes ẜm naturã feudi,idẽ ergo & in casu nr̃o,in quo est eadem rõ.Ex alio ẽt pñt impugnare factum defuncti,quia adiuerũt hæreditatẽ cũ bñficio inuentarii. ẜm Nic. de Matta. quẽ refert ẽt Bal.in loco ꝑalle.& ſequit̃ allegando no.l.in l. fi. §.computatione.C.de iur.delib.Et vbi etiam hæredes co.Annibalis † non poſſent impugnare inueſtituram illius, & nullã dicere,iudex tñ ex officio ſuo põt & debet illã reiicere,ex quo ex actis conſtat de nullitate,per no.per glo. & Bar.in l.vbi pactum.C.de transa.& per ea quæ no.Bar.in l.poſt lega.in prin. de his quib.ut indig.ubi uult, ꝙ licet quis non poſſit ſe fundare in eo,quod ſemel impugnauit,ut in regula,ex eo.de reg.iu. in 6.Iudex tamen ex officio ad eius commodum poterit ſe fundare ex actu impugnato,quando uidet aliam partem non fouere iuſtitiam,allegat no.in d.l. ubi pactũ.& no.per Inno.in c. cum olim.de cenſi. Vnde ex oĩb.concludit,ꝙ iſti sũt mittendi in poſſeſſionẽ oĩum iſtorũ bonorũ poſſeſſorũ ꝑ co.Ann.tꝑe mortis ſuæ & cuius ſunt hæredes ex teſtõ.d.l.fi. Laus Deo.

¶ Emphyteuſis ſi eſt recepta pro ſe & filiis,an pr̃ in teſtõ poſſit illam in parte,uel in totum uni filio ꝑlegare, & an in illa hẽat locum ius accreſcendi,& ueniat in fideicommiſſo vr̃i.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio rei emphyteuticæ inter fratres ualet, etiam ſine domini conſenſu,ipſis uolentibus.nu.10.*
2 *Emphyteuſis poteſt uni ex filijs per patrem prælegari, maxime ſi pater fuit auctor acquiſitionis.num. 6. communis contra. num.11.*
3 *Emphyteuſis in reſtitutione fideicommiſſi uenit,quando filius adeundo approbauit factum patris.*
4 *Emphyteuſim ſi pater eſt ſtipulatus pro ſe,filijs, & nepotib.ad illam ueniunt filij,licet hæredes non ſint.*
5 *Emphyteuſis quando dicatur haberi ex mortis cauſa capione, non autem ex donatione patris.*
6 *Prælegatum ſeu fideicommiſſum rei emphyteuticæ factum filio quando ſit inutile.*
Pater legando filijs emphyteuſim,uidetur legaſſe ius,quod habet licet morte periturum,ita & grauando hæredem ius hæredis licet morte periturum.
7 *In emphyteuſi paterna locum habet ius accreſcendi inter filios defuncti.*
8 *Emphyteuſis ſi eſt accepta pro filijs maſculis & illis deficientibus pro fœminis,cenſetur actũ,quod de uno in alium deueniat, & ſic habet locum ius accreſcendi.*
9 *Fideicommiſſum quando cenſeatur uniuerſale.*
10 *Emphyteuſis nõ uenit in fideicommiſſo uniuerſali, etiam quod comprehenſis in inueſtitura ſit relictum,cum alijs ſit præiudicium.*
12 *Ratificatio non trahitur ad incognita.*
13 *Ratificatio actus non extenditur ultra id quod in illo continetur ſicut confirmatio.*

CONSILIVM XLVIII.

PONDERATIS diligenter omnib.quæ in facto proponuntur, dubitatio uerſat̃ circa bona emphyteutica recognita ab eccleſia per Ang. de Eugubio recipientem pro ſe,filiis,& nepotibus maſculis. An.ſ.ſubiaceant reſtitutioni fideicommiſi relicti in teſtõ dicti Ang. & ex quo totum uel quaſi totũ ſuum patrimonium diuiſit per prælegata inter oẽs filios ſuos & duos adinuicẽ ſubſtituit,ſi alter deceſſerit ſine filiis, & alios tres ẽt adinuicẽ ſubſtituit ſub prædicta cõdõne, quorũ unus Iulius deceſſit ſine filiis.Quærit̃ ergo,an ſua portio bonorum emphyteuticorum ſibi aſſignata in teſtõ paterno ꝑtineat ſolũ ad alios duos adinuicẽ tm̃ & ſeparatim ſubſtitutos. Et prima facie dicẽdũ vr̃.ꝙ ꝑuenire dẽat ſolũ ad alios,q̃ fuerũt ſubſtituti dicto Iulio.Nã dicta † diuiſio iſtorũ ẽt bonorũ,ſi fuit æqualis,ſine dubio ualuit ẽt ſine cõſenſu dñi,ẜm Bar.& Doc.in l.ſi domus.§.fi.de lega.1.& ĩ l.qui Romæ.§.duo fratres.in 10.q.de ver.ob.cũ cõcor.de quib.per Mod.in dictis locis.Si uero fuiſſet inęqualis quo ad dicta bona emphyteutica,& idẽ ſi ei q. de dictis bonis minus percepit tãtũdẽ de ſuo pr̃ reliq̃t, q̃a ipſe vni ex plurib.† filijs poteſt ꝑlegare ẽmphyteuſim,dummodo alijs filijs tantundem relinquat de alijs bonis in recompenſationem,ẜm Bar.in conſ.inci. Quæſtio iſta habet duo dubia,&c.& in l.ut iuriſiurãdi.§.ſi liberti.de oper.libe.& Ang.in conſ. 184. Ex forma & ſerie,&c.per leg. 1 .& l.aſſignare.de aſſig.liber. et ſimiliter uidetur, ꝙ partem Iulii poſt mortem eius potuerit relinquere duob.filijs excluſis, ꝙ enim ex parte Iulii ualuerit rel ictum,& ꝙ grauari potuerit,uidetur clarum,etiam ſi dictã emphyteuſim non hr̃et a patre, ſed a concedente & ex ꝓprio iure,ſicut põt hæres grauari in ſua re propria.l.ſi hr̃dis ſeruus. in prin.de leg.1.& in l. unum ex fami.§.ſi rem, de leg.2. Et idẽ ex parte ſubſtitutorũ,quib.potuit emphyteuſis per patrẽ relinqui,ſicut põt uni ex plurib.filijs emphyteuſim prælegare, ẽt ſi ſit recepta pro ſe,filijs,& nepotib.ẜm Imo.in c.potuit.de loca. vbi late hoc firmat in ulti.char.per plures rõnes,quas aliter nõ refero.& idẽ tenet Imo.in d.l.ſi domus.§.fi. de leg.1. & in l.apud Iulianũ.§.ſi quis alicui.& in l.filiusfamiliãs.§.cũ pater. eo. tit.& Roma.in conſ.35.Viſa facti ſerie,&c. quia quamuis emphyteuſis pertineat ad filios,tanquam ad filios,per no.ꝑ Bar. in d.§.ſi liberi.& in l.Gallus.§.quidam recte.de lib.& poſth.tñ debuit poſſe uni ex filijs prælegari, ſicut etiam põt relinquere quãlibet aliã rẽ hr̃dis nõ ſolũ uni filio,ſed ẽt cuilibet extraneo ut in iurib.ꝑalleg.& in §.non ſolũ.inſti.de leg. & quã rõnẽ allegat ẽt Imo.in d.c.potuit.& idem tenet Bal.in auth.ſi quas ruinas.ad fi.C.de ſacr.ſan.ecc.quia pater ſtipulando pro filijs, ur̃ filijs donaſſe,& quam donationẽ potuit reuocare, quia nõ ita luit.l.2.C. de inoff.dona.candem etiam opi.tenet Pau.de Caſt. in conſ.61.In cã quam hẽt magnificus dñs Titius, &c.per rõnes,quæ non ſolũ hñt locũ in feudo,de quo loquitur, ſed etiã in emphyteuſi.Et iſta opi.præſertim vr̃ vera, q̃n pater fuit auctor acquiſitionis,ut.ſ.ꝑlegãdo uni poſſit alijs præiudicare, vt vr̃ velle Ale.in conſ.106.Viſo themate,&c.4.uol.ꝑ l.3.de ſer. expor.& ꝑ no.ꝑ Bar.in d.l.qui Romæ.§. Flauius. & iſtud etiã ponderat Ale.in cõſ.22.5.uol.& dicit idem Ale.in d.l.apud Iulianum.§.ſi quis alicui,ꝙ magis cõmu. opi.eſſe vr̃, ꝙ pr̃ poſſit in emphyteuſi,quam uni ꝑlegauit,alijs ꝑiudicare, licet aliud ſit in feudo,quã opi.tenuit ẽt Pet.de Anch.in conſ.132. ꝑ not.ꝑ Bar.in d.§.Flauius.& iſta opi.ꝑſertim procedere & locũ hr̃e vr̃ in caſu noſtro, q̃a filij ſimpliciter adeũdo hr̃ditatẽ patris uidẽtur illius factũ approbaſſe & ratificaſſe. l. cũ a matre.C. de rei vẽdi.Et tãto magis,quia ꝑdicti oẽs,filij expreſſe approbarunt & ratificauerũt in inſtr̃o diuiſionis teſtm̃ pr̃nũ, & oĩa in illo contẽta cũ promiſſione iurata de non ꝯueniendo in ampla forma,& ꝑ q̃ ratificationẽ ſibi ꝑiudicarũt,ut in ſpecie determinat Ale.in l.ſi patroni.in prin.ad Treb.vbi dicit,ꝙ licet feudũ non 3 † veniat in reſtitutione fideicõ miſſi,ut ibi cõcludũt Doc.ſi tñ fideicõmiſſum fuiſſet relictũ vni ex cõprehẽſis in inueſtitura, tũc ueniret in reſtitutione,ẜm Bal.in l.cũ uirũ.C. de fideicom. & Io.Andr.in Spe.de loc.§.nunc aliqua.in addi.inci. quare nõ eſſet dubia.iũcta addi.poſita in ver.158.ſed ob.ẜm Alex.tex.in c.1.in prin.de ſuc.feud.vbi dr̃,ꝙ ordinatio facta de feudo in teſtõ non ualet,q̃a ẜm eũ grauatus adeũdo ſimpliciter hr̃ditatẽ, intelligitur approbaſſe factũ defuncti,& ſibi ꝑiudicaſſe.Sed tñ ꝑmiſſis nõ ob.cõtrariũ puto uerius, & eſt ꝑmittẽdũ, ꝙ ex quo 4 conceſſa fuit † emphyteuſis ꝓ filijs, & nepotib. ꝙ intelligitur pater ſtipulatus ꝓ filijs,non ut hr̃dib.& iõ filij admittũtur, ẽt ſi non eſſẽt hr̃des patris,ẜm Spe.de loc.§.nũc aliqua, ver.156. & idẽ tenet Cy.in l.liberti,libertæq. C.de ope.lib.Bar. Imo.& alij in l.qđ dr̃.de ver.ob.in l.ſi nõ ſortẽ.§.libertus.de condi.inde.in vlt.co.& Bar.Bal.Ang.& alij in l.ſi tibi.§.ſi pactus.đ pac. in l.Gallus.§.1.de lib.& poſth.& l. ut iuriſiur.§.ſi liberi.& in l. itẽ uidendũ.§.fi.poſt Dy.de peti.hær.& Sali.in l.fi.in 3.q.C.de iure emphy.cũ concor.de quib.ĩ dictis locis, & iſta eſt comm. 5 opi.Scđo ẽt ꝑmitto,ꝙ iſtã † emphy.non hẽnt filij ex donatione patris inter viuos,nec ẽt ex donatione cã mortis, ſed ab eccleſia concedente,& ex mortis cã capione reſpectu pr̄is.l.mortis cã capit.§.1.& ibi ita vult Bar.de don.cau.mor. & in l.ſi mihi & Titio.de uer.ob.& Bal.in l.1.in fi.C.per quas ꝑſo.no.acq. q̃n non fuit emphy.q̃ſita ex re pr̄is,nec conceſſa ab eccleſia ex titulo oueroſo.& ex hoc infertur,ꝙ ratio Bald.in d. auth.quas ruinas,& Im.in d.c.potuit.non eſt uera inquantũ ꝑſuppõnũt, ꝙ filij in hac emphy.habebant cãm a pr̃e.Scđo ẽt infertur, ꝙ 6 † prælegata facta filijs de iſta emphy.non potuerunt ualere ire

re plegati, quatenus ad eos & ad quemlibet eorũ erat puentura post mortem patris, de dicta re ex cõcessione facta ab ecclesia, q̃a cũ legatũ ꝓferatꝰ post mortem p̃ris, & prius non habeat effectum, ut no. in l. illa inst. de hære. insti. & quo t̃pe dicta res ad filios ptinebat, & ꝓprio iure facta fuit illorum etiam ante aditam h̃rditatẽ, dr̃ cuilibet eorũ res propria lega. seu. legatum collatũ in tps, in quo res est futura filiorũ ex alia cã, quã ex testõ p̃ris. Et iõ ꝑleg. tanquã facta de re propria ipsorum filiorũ nõ valent. l. res proprias. C. de leg. & ẽt alia rõne nõ ualuerunt ꝑlegata, quia cũ ad patrem tota emphyteusis ptineret, donec uiueret, ẽm Doc. in d. l. Gallus. §. 1. cũ concor. de quib. ibi, in dubio vr̃ pr̃ ꝑlegasse filijs suis ius tm̃, qd̃ habebat t̃pe testi in ipsa emphyteusi, licet eẽt morte periturũ, & sic ꝑlegatum remanet inutile & in effectu inualidũ. l. vxor patrui. C. de leg. & ibi hoc tenẽt Bar. & alij cõiter in l. ꝙ in rerũ. §. 1. de leg. 1. & dicit Alex. ibi, ꝙ ista est cõmunis opi. & ꝑ istã rõnẽ cõsuluit Ia. Bu. ꝙ si pr̃ vni filiorũ ꝑlegauit totã emphyteusim acquisitã ꝑ se, & filijs, ꝙ prælegatũ nõ ualuit, q̃a censetur in dubio solũ ꝑlegasse ius, qd̃ habebat pater, licet eẽt morte patris periturũ, ꝑ d. l. uxor. & d. §. 1. quẽ refert & sequit̃ Bal. in l. itẽ uidẽdũ. §. nũc uideamus. d̃ peti. hære. Et ꝑ hãc rõnẽ infero, ꝙ onus iniũctũ filio decedẽti sine filijs, seu fideicõmis. relictũ ab illo, quantũ est respectu rei emphyteuticæ, non valuit, ẽt si dicta emphyteusis fuisset relicta tãquã res propria ipsius filij, q̃a sicut q̃n pr̃ pure legat emphyteusim, q̃ erat sua t̃pe testi, intelligit̃ in dubio solũ legasse ius, qd̃ habebat de p̃nti, q̃uis eẽt morte periturũ, vt est dictũ. eodẽ modo q̃n legat rẽ hæredis post mortẽ eius censet̃ legasse solũ ius qd̃ competebat, vel cõpetiturũ erat hæredi, licet esset periturũ morte ipsius hæredis. Quia utroq. casu est eadẽ ratio, q̃m q̃n testator legat rẽ, in qua h̃et ius de p̃nti, censet̃ in dubio legasse ius, qd̃ habet licet sit morte periturũ, q̃a ẽm Doc. p̃sumit̃ ꝙ uoluerit grauare h̃rdem onere redimendi rem legatam quæ futura est aliena post mortem testatoris. l. vnum ex familia. §. si rem. de leg. 2. q̃ ratio militat, & locũ habet, q̃n legat rem h̃rdis post mortem illius, ut. s. vr̃ solũ legasse ius h̃rdis morte eius periturũ, quia p̃sumit̃, ꝙ isto casu noluerit eũ grauare onere redimendi, sicut nec in casu p̃cedenti, & istud puto uerisimũ. Et iõ portio Iulij iure fideicommissi non p̃t ad alios duos fratres eis substitutos ptinere, quia ius ipsius Iulij, qd̃ solũ erat in fideicõmisso, fuit morte eius peremptũ & extinctũ, sed ptinet æqualiter ad oẽs, eius fratres ꝑ ius accresc. vel ex tenore inuestituræ, vt dicã statim. Scdõ nõ ualuit relictũ rei emphy. vel partis eius factũ a d. Sigismũdo in p̃iudiciũ aliorũ, q̃ nõ fuerũt eidem substituti. quia cũ pater acquisiuisset emphy. pro se, filijs, & nepotib. de iure vno mortuo † sine filijs portio sua debuit oĩb. accrescere, ex quo est emphy. p̃rna, in qua locũ habet inter filios acq̃rentis ius accrescendi, ẽm Bar. & Doc. cõiter in l. si mihi & Titio. de uerb. ob. & Bal. in l. 1. C. q̃n nõ pet. par. & p̃sertim quia fuit cõcessa pro filijs & nepotib. quos si non haberet, uel haberet, † & penitus deficerẽt, deueniat in filias, &c. quia ergo actũ est, ꝙ masculis penitus deficientib. p̃ueniat ad fœminas, intelligit̃ actũ, ꝙ deueniat de vno in aliũ, ut probat̃ in c. 1. de duob. fratri. a c. inuesti. ubi si duo fuerũt inuestiti, q̃diu viuerẽt, censetur actũ, ꝙ successiue ptineat in solidũ ad quemlibet, quẽ tex. etiã ad hoc allegat Are. ĩ d. l. si mihi. & Titio. & facit, qd̃ ibi no. Bar. & alij, dũ dicit, ꝙ si concessio facta sit usq. in tertiã gñationem, ꝙ inter filios ex vi verborũ habet locũ ius accrescẽdi. Et melius probat̃ ex no. ꝑ Spe. de loca. §. nunc aliqua. ver. 69. ubi vult, ꝙ si plures fuerunt inuestiti cum hoc, quod post mortem oĩum res emphy. reuertatur ad dñm, ꝙ inter illos habet locũ ius accrescendi. & idem vult Sali. in leg. 2. C. de iure emphy. & Pau. de Cast. conf. 158. Viso & examinato puncto, &c. & Ro. consi. 28. In causa q̃onis propositæ. & Alex. in d. l. si mihi & Titio. in 5. col. eadem ergo rõne idem dicendũ in casu nostro, in quo est actũ, ꝙ post mortem oĩum masculorũ deueniat ad fœminas, ideo magis in emphy. paterna, de qua agitur, debet h̃re isto casu locum ius accrescendi, quam inter ipsos, qui de nouo fuerunt inuestiti modo p̃dicto, de quib. loquũtur p̃dicti, ꝑ no. per Barto. & alios in d. le. si mihi & Titio. Quia ergo ex forma concessionis & de iure portio Iulij ad omnes, ptinet, ñ potuit pater ad illam aliquos noĩare, uel in illa p̃ferre alijs, exclusis, sicut non p̃t pr̃ emphy. receptã pro se, & filijs, uni prælegare, uel aliter de ea disponere in preiudicium filiorum, uel alicuius eorum, ut est de mente Sp. in d. §. nũc aliqua. ver. 78. & hoc ẽt tenet Bar. in d. l. ut iurisiu. §. si liberi. & in d. con. Qõ h̃et duo dubia, &c. & Fed. de Senis in consi. 228. Factũ tale, &c. & Bald. & Ang. in d. l. itẽ uidẽdũ. §. nũnc uideamus, qui dñt, fac. de Bu. ita cõsuluisse ꝑ rõnẽ, quã superius allegaui. & Bal. in d. l. liberti libertæq;, & in c. 1. in prin. de prohi. feu. alie. ꝑ Fed. & Dy. Bal. Ang. & Pa. de Ca. in d. l. apud Iulia. §. si quis alicui. de lega. 1. & Ang. in d. consi. 184. & Ro. in l. 1. C. q̃n non pet. par. in 12. q. & ista est magis commu. opi. ẽm Ale. in d. cons. 106. in vlt. col. 4. vo. quicquid ipse dicat in d. §. si quis alicui, & non bene. & istã opi. in terminis nr̃is tenet ẽt Ias. in d. l. 2. C. de iure emph. in antep. chat. cum seq. vbi de hoc late ꝑ eũ: qui ẽt rñdet oĩb. rõnib. ꝯriis, & de quib. ꝑ Imo. & alios, ĩ locis supra in ꝯriũ alleg. q̃ aliter non refero, & istam partẽ tenet ẽt Are. quem nõ alle. in ꝯsi. 53. diligenter discussis, &c. quia filius capit ex contractu, iõ non põt grauari per ultimã uoluntatẽ. l. cũ maritus. §. fi. de pa. dota. & quia filius succedẽs in emph. nullo mõ vr̃ habere cãm a patre, vel aliquid capere de patrimonio eius, ergo nõ põt ab eo grauari, ut ꝓbat̃ ẽm eũ in l. unum. ex familia. §. sed si fundũ de lega. 2. & ibi reprehendit Bal. in aut. si quas ruinas. C. de sac. san. ec. qui tenuit oppositum, & ea rõne ut supra retuli, quia filius capit ex donatiõe paterna, quia immo ẽm Are. filius capit ab ecclesia & non a patre, ꝑ no. per Bar. in d. l. mortis cã capit̃ & in d. l. si mihi & Titio, & prout uult etiam ipsemet Bal. in d. l. j. C. per quas perso. no. acq. q̃n emph. non fuit q̃sita ex re p̃ris ab ipsa ecclesia. Et ꝯfirmant̃ p̃missa alia rõne. Nam pr̃ totũ vel uel quasi totum suũ patrimonium diuisit inter filios per ꝑlegata fcã de reb. mobilib. & immobilib. & in illis substituit. Quamuis ergo † fideicõmissum uideat̃ singulare tãquã in certis reb. re uera tñ cẽset̃ vl̃e, q̃a hmõi ꝑlegata succedunt loco portionis hæreditariæ, ex quo ẽt postmodũ fuerũt æqualiter hæredes instituti, & de istis prælegatis isto casu iudicat̃, ꝑut de portione hereditaria. l. q̃d ergo. cũ gl. & ibi clarius per Bar. de le. 1. & per Bar. in l. Marcellus. §. quidam liberis. ad Tre. cũ quo transeunt alij, & in quo fideicommisso vniuersali nõ venit emph. † ecclesiastica recepta pro se, & filiis, & quæ ẽm opi. magis cõem non transit ad hæredes extraneos, ẽm Bart. & alios communiter in l. si patroni. in prin. ad Treb. & Are. in d. cõs. & q̃a ẽm eũ mortuo patre ex inuestitura ius fuit quæsitũ filio ante aditã hæreditatem, iõ nõ uenit hoc: quod isto mõ q̃rit̃ filio in restõne fideicõ. l. sequẽs qõ. cũ ibi no. per Bar. de lega. 2. vbi est exp̃ssum ẽm eũ, & in l. filiũ quẽ h̃ntẽ. C. fami. erci. ẽm cõem intellectũ. Nec ob. ꝙ fideicõmissũ sit relictũ his, q̃ sũt cõprehẽsi in inuestitura. ut ẽt de feudo voluit Bal. in d. l. cũ virũ. C. de fideic. & Io. An. in d. §. nũc aliqua. quos retuli sup. quia ipsi loquunt̃ q̃tum ad p̃iudicium grauati, puta Iulii in casu nr̃o, cui est imputandũ si simpliciter adiuit, & sine protestatione aliqua, ẽm Io. And. ĩ d. loco, & Ale. in d. l. si patroni. in prin. sed hic agit̃ de p̃iudicio aliorum filiorum, qui de iure & ex tenore inuestituræ dẽnt admitti æqualiter cum aliis substitutis a patre, ex quib. nõ potuit præiudicare, ut dictũ est. Et per p̃dicta colligit̃ rñsio quasi ad oĩa in contrarium alleg. Q̃m inquantum dicitur, ꝙ pr̃ potuit bona ẽt emph. inter filios diuidere, cõceditur filijs volentib. & approbantib. & q̃ nõ capiunt, neq; capere p̃nt dictas partes iure prælegati, ꝙ nõ ualet, quia cuilibet portio ꝓpria ꝑlegata, ꝙ fieri nõ potuit. l. ꝓprias. C. de lega. sed quilibet ad partẽ suã admittitur ex tenore inuestituræ, & ex cõcessione ecclesiæ, vt est dictum. Et per hoc patet rñsum ad aliud, s. ꝙ Iulius hæres patris potuerit grauari in sua parte dictæ emph. sicut & in qualibet alia re ꝓpria. l. si h̃rdis seruus. de lega. 1. q̃a hoc ꝓcedit quo ad sui p̃iudicium, & non quo ad p̃iudicium aliorum. Præterea ut est etiam dictum, pr̃ ꝑlegãdo filiis, vr̃ illi reliquisse ius, quod h̃ebat de p̃senti, q̃uis eius morte eẽt periturum, & eadem rõne grauãdo Iulium hæredẽ post mortem suam censet̃ ab illo reliquisse ius, ꝙ ille habiturus erat post mortem patris: licet etiam eius morte ius suum esset periturum, per dictã. l. vxor. patrui. C. de leg. & in l. quod in rerum. §. 1. ff. eo. ti. & per ꝯñs ꝑlegatum factum filiis & fideicommissum relictum a Iulio aliis suis duobus fratrib. non p̃t habere effectum, ut latius dictum fuit in p̃cedentib. Nec obstat, ꝙ pater possit emphyteusim uni filiorũ prælegando aliis præiudicare, ut late uoluit Imo. in d. c. potuit & prout quidam alii tenent, quia communis opi. est in contrarium, & ad rationes Imo. respondetur in locis contra eum alleg.

leg.Et q̃ opinio est uera,ẽt qñ pr̃ fuit auctor acquisitionis, ut ẽt volũt Doct.in locis pro hac ultima parte alleg.Nec contrarium dicit Ale.in d.conf.106.4.vol.sed solum dicit, ꝙ licet pr̃ posset in uita sua,& antequam ius quæratur filio, reuocare acquisitionem quo ad filios,ꝑ l.3.de ser.expor. tñ alius qui non fuit auctor,non posset illam reuocare,& sic non ꝓsupponit ꝓ certo,ꝙ posiit illam reuocare,sed dato ꝙ ipse posset,ꝙ tñ nõ concedit,tñ alius non posset.Præterea Ale.loquitur,qñ pr̃ reuocasset ante ius quæsitũ filio,sed hic non reuocauit, quia fideicommissum relictũ a filio post mortem patris cõfert in tp̃s post aditam hr̃ditatẽ,& sic post ius iam q̃sitũ filio,& cui acq̃ritur ex inuestitura statim mortuo patre,& ante aditam eius hr̃ditatẽ.Et ita proprie isto casu,ꝙ nõ dicatur facta reuocatio añ ius quæsitum per istud fideicommissum,vult ẽt Arec.in d.cõs. 53.nec ẽt aliter uult Ale.in d.conf.22.5.vol.Nam solum dicit ꝙ illa opinio.secundum quam pr̃ in emphyteusi nõ põt ꝓiudicare filio,est tutior,cũ in casu illo agat de facto illius,qui non fuit auctor acquisitionis.Est.n.ꝙ dicta opinio est tutior,qñ ille,qui vult ꝓiudicare,non fuit auctor. Sed tñ non negat̃ q̃n ẽt idem sit,quando fuit auctor,licet tunc sit magis dubiũ,& isto casu,quando ille fuit auctor,ꝓprie dubitant Do.vtrum ꝓiudicari posiit filio vel non.Et isto casu solũ hñt locũ rõnes,quæ hinc inde allegantur.Nec ẽt ob.ꝙ ꝓ rata q̃ erat peruentura ad alios duos filios non substitutos potuerit pr̃ illis præiudicare, cũ sint hr̃des patris,sicut potuisset aliam rem illorum legare, q̃a hoc negat̃,cũ pr̃ respectu portionis eis debitæ in parte Iulii grauati in recõpensationem illis nihil reliquerit: & licet illi in re propria potuissent grauari, tamen hoc casu grauati non fuerunt,sed Iulius fuit grauatus in re vel parte rei, quæ pertinet ad alios:& censet̃ grauatus præstare rẽ vel partẽ rei alienę, quo casu nullum domino rei paratur pręiudicium, ẽt si sit hr̃s testõris.d.l.vxor patrui.Præterea ut dictum est supra,testõr cẽset grauasse Iulium in iure illi competenti post mortẽ patris, quod eius morte erat periturum,iõ fideicõmissum relictũ ab illo nõ hẽt effectum,quo ad bona emphyteutica,& q̃a ẽt in fideicõmisso uniuersali nõ ueniũt dicta bona,vt in ꝓcedẽtib.dictũ est plenius.Postremo nõ ob.† filij tacite.s.adeundo & expresse ratificauerint testm̃ patris,& oĩa cõtẽta in illo, q̃a ꝓsupponitur in facto,ꝙ filii tp̃e aditionis & diuisionis, in qua cõtinetur ratificatio,ignorarũt bona,de quib.agitur,eẽ emphy.& ꝓut ẽt ꝓsumit̃,q̃uis eẽnt filij & ꝯiũcti.l.qm̃ sororẽ.cũ ibi not. ꝑ Bal.C. de iure delib.& ꝑ no.ꝑ Ale.in l.is põt.de acq.hær. & ĩ l.j.si cer.pe.& iõ dicta ratificatio nõ trahit̃ ad incognita, nec in illis ꝓiudicat.l.si ꝑ errorẽ.de iurif.om.iu.& ita ẽt determinat in sp̃e Pa.de Cast.in cõs.350.De casu pñti,&c.& Spec.de emp. & vend.§.3.ver.si vero.'& vbi dicti filii fuissent scientes, tamẽ quo ad ista bona talis ratificatio non præiudicaret'q̃a,vt dixi, nõ cõtinentur in fideicõmisso vniuersali,& vbi † cõtineantur testõr solum vr̃ legasse ius,quod ꝯpetebat Iulio,dũ vixit,& q̃a fuit eius morte extinctũ,periit ẽt legatũ,& nõ habuit effectũ, vñ ratificatio testi & cõtẽtorũ in illo solũ op̃at̃ quo ad ea, q̃ ĩ illo sunt disposita,& restringitur ad illa,nõ ãt auget effectum. Cũ ergo testõr nõ legauerit ista bõa,sed reliquerit ius Iulii eius morte peritur ũ,operatur circa dispositũ & nõ vltra, per no.ꝑ Bal.in l.aduersus.C.si aduersus rem iud.ubi dicit no.ꝙ natura cõfirmationis est addere robur cõfirmato,nõ ãt extẽdere ipsũ ad id,ꝙ in eo nõ ꝯtinebatur,per l.Aurelius.§.testõ.de lib.le.& dicit ẽt Bal.in l.noĩationes.C.de app.in fi.ꝙ ꝯfirmatio nõ extẽditur vltra q̃ actus confirmabilis, per dictũ.§.testõ. & de quo ẽt per Al.ĩ ꝯs.122. Viso puncto,&c.ĩ ꝯs.seq.4.vo. Et ex his oĩb. ꝯcludẽdum vr̃,ꝙ portio Iulii bonorum emphyteuticorum inter oẽs suos fratres debeat æqualiter diuidi. Laus Deo.

¶ Masculus ex fœmina an ueniat ex propria successione ad liberationem concessam pro descendentibus masculis,a qua fœmina sit exclusa.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis concessa pro se, & descendentibus masculis non cõprehendit masculum ex fœmina.nu.6.*
Masculus uerbum quid operetur, & an ueniat masculus ex fœmina nu.3.& 5.
2 *Pater stipulando pro descendentib.masculis nõ intelligit de masculis ex fœmina.nu.7.*
3 *Stipulatus pro descendentibus in re transitoria ad extraneos censetur ut hęredibus stipulatus.*
4 *Fœminæ exclusio maxime ea mortua uiuente eo,de cuius successione agitur,non nocet nepotib.ex ea,nec cognatis, qui ueniunt ex propria successione.*
7 *Ex stipulatione unius quęritur alteri uirtute iuramenti.*

CONSILIVM XLIX.

QVAERITVR & in dubium reuocatur,vtrum liberatio facta Baptistæ & Pau. fratrib.donec illi viuerent,& eorũ descẽdentes masculi, & ꝙ illis nõ extãtib.sit nulla,&c.comprehendat nepotem masculum ex filia.Et prima facie uidetur dicẽdum ꝙ non,ꝑ no.ꝑ Spe.in ti.de loca.§.nũc aliqua.ver. 146. dũ vult, ꝙ † emphyteusis concessa pro se & descendentib.masculis,non cõprehendit dictum nepotem,& idem vult Bal. in auth.si quas ruinas, in fi.C.de sacrosan.eccl.in fi.& Bal.& Sal. in l.1.C.de cõd.inser.& Pau.de Cas.Alex.& Are.in l. Gallus.§. nunc de lege. de libe.& posth.quia si filia non cõprehendatur, multo minus nepos ex ea.ar.l.si viua matre.C.de bonis mr̃nis. & c.1.§.hoc aũt notandum.qui feu. dare pos. & idem in simili quæstione voluit Io.And.in addi.Spe.in rub.de test.ver. fi. ubi dicit,ꝙ si quis substituit filio Moneli,siue filijs, Titiũ, & eius hæredes masculos ꝑꝑ qualitatẽ importatã ꝑ verbum masculos,mens testõris esse, vr̃ ꝙ hr̃ditas non transeat ad illos, qui non sint de sanguine & agnatione testõris,& sic non uenit nepos Titij ex filia,arg.d.l.si viua matre.cum quo ẽt transit Alex. in ea.l.§.etiam si parente.& dicit Are.in d.§.nunc de leg.ꝙ p̃dicta ꝓcedũt,ẽt si nepos veniat ex ꝑsona propria;quia dictũ verbum non vr̃ ꝑꝑ aliud appositum,nisi vt ꝓuideatur masculis ꝑ lineam masculinã,allegat ẽt ꝓ hoc.c.1.§.hoc autem.qui feu.dare pos.Istud ẽt vltra eũ cõfirmatur per notata per Pau.de Cast. cum quo in hoc transit Ale.in l.illã.C.de colla.dicens,ꝙ si mr̃ excludatur extantib.agnatis,ꝙ intelligũtur exclusi omnes,alij cognati defuncto cõiuncti per matrẽ,quamuis ẽt de iure cõi essent ab intestato ꝓferendi agnatis vocatis a statuto, siue mr̃ sit in medio,siue nõ, q̃a extincta radice & exclusa excuduntur oẽs,q̃ ab ea descendunt,ut probatur s̃m eum ex notatis ꝑ Cy. in l.1.C.q̃ sit long.cõsuetu.& ꝑ Bar.in l.liberorum.de uer.sign. & Bal.in l.maximum vitiũ.C.de libe.ꝓteri.dũ dñt,ꝙ si filia excludatur ab intestato per masculos,ꝙ intelliguntur etiã exclusi nepotes masculi ex ea,siue extet,siue sit sublata d̃ medio.Cõfirmantur prædicta alia rõne.Nã † pater stipulatus est & pact' pro se,& suis descendentib. masculis,nõ ergo intelligitur de descendentib.ex filia,q̃a ꝓ illis non põt pr̃ stipulari uel pacisci,vt est casus,& ibi no.omnes,in l.Caius. sol. mat. & hoc quia non sunt in ptãte, sicut etiam non potest mater eadem rõne stipulari ꝓ filijs.l.debitor.§.ad Treb. & no.Bar.in l.qđ dicit.in fi. de ver.ob.Sed tñ præmissis non obstantib.in casu,de quo quæritur,ꝯriam sñiam arbitror veriorem de iure. Nam clarum est, ꝙ ex uerbis ex propria eorum significatione includitur nepos ex filia,quia est ex descendentib.& est masculus,prout etiã fatetur Are.in d.§. nunc de leg.& a quib.verbis non est in dubio recedendum.l.1.§.si is qui nauem.de exercito.l. nõ aliter. ĩ pri. de leg.3.Nec sibi debet obstare,ꝙ eius mater sit exclusa, quia ex ꝑsona eius non uenit,nec etiã q̃a in eius locũ succedat, sed ex prouisione aui stipulantis,† & qui illum instituit hæredem, qm̃ vr̃ pactum & stipulatum pro descẽdentib.ut hęredibus,ex quo liberatio, de qua agitur, est transitoria etiam ad hæredes extraneos,ut not.glo. & Bart. in l.si tibi decem.§.si pactus. de pact.& per Doc.in l.qđ dicitur.de uerb.ob.& in l.liberti, libertæq.C.de operis li.ideo non potest effectus liberationis transire ad aliquem,q̃ non sit hæres,q̃a obligatio,super qua cadit liberatio,solum ad hr̃dẽ transit,& non ad alium.l.1.§. fuit q̃sitũ. ad Treb.& l.fi.§.fi.de contrahen.emp. Cum ergo non uocetur nepos ex persona matris,nec tanquam subintrans in locum,& gradum eius,sibi non nocet exclusio materna, ut probatur ex not.per Bald.post Cy.in authen.cessante.C.de legiti.hære.vbi dicunt,ꝙ si sit consuetudo,quod masculus excludat fœminam in baronia, nepos masculus ex sorore excludit neptem fœminam ex alia sorore,& sic manifeste uolunt,quod appellatione masculi veniat masculus ex fœmina,quãdo successit ex persona

na sua,& nõ tanquã intrans in locũ matris,& ita ẽt eos intelligit & declarat Are.in §.nũc de le.& est de mente Bar. in l.liberorũ.de ver.sig.dũ dicit, ꝙ exclusa filia per statutũ, excluditur etiam nepos ex ea,q̃a ille subintrat in locũ matris exclusę, & loco eius subrogatur,ideo sapere debet eandem naturã.l.si eũ §.qui iniuriarũ.si quis cau.quę ratio locũ non hẽt in casu nr̃o in quo nepos vocatur tanquã hæres ex testõ aui, & ex prouisione,& ordinatione eius,& nõ tanquã subrogatus loco mr̃is. Et præsertim debet in casu nr̃o nepos admitti,cum eius mater

4 † eẽt de medio sublata auo adhuc viuẽte,ꝑ no.ꝑ Alex.in l.pactum.C.de colla.vbi exmente alio rũ cõcludit,ꝙ si filia sit exclusa a successione paterna propria renunciatione iurata, & sit mortua patre viuente, ꝙ eius exclusio non nocet nepotib. ex ea,quia exclusio matris decedẽtis in vita illius,de cuius successiõe tractatur,nõ nocet nepotib.l.si ex patronis.§.fi.de bonis li.& in l.si quis filio exhæredato. circa principiũ,de iniusto rupto & irri.testa.& quia iurm matris non dẽt nocere filijs,& per aliam rõnẽ,quæ non est ad propositum.Sic ergo & in casu nostro eisdẽ rõnib.est dicẽdũ.Et subdit Ale.ꝙ ubi filia esset exclusa per statutũ,ꝙ tũc est dicendũ,ut ꝑ Bar.in d.l.liberorũ. & sic videtur Alex.facere differẽtiam,vtrũ filia excludatur pacto vel ꝑ statutũ,& põt esse rõ, quia dispõ statuti & legis facilius extenditur,quã prouisio hoĩs, vt late declarat Imo.in l.si vero.§.de uiro.solu.mat.Et ideo primo casu nepos exclusus intelligitur per statutum,sed alio casu non per pactum, qđ non porrigitur ad aliam rẽ, neq; ad aliã personã.l. si vnus.§. añ oĩa ff.de pact.& istud ẽt confirmatur ex no. per Bal. & clarius per Ang. & Fulg.in d.le. illam. & Pau. de Castr. in l. si defunctus. C.de suis & legi.ubi concludunt, ꝙ exclusa matre per statutũ extantibus agn.masculis,& contingeret extare cognatos in gradu proximiores, quam sint agnati, & qui agnatos ab intestato excluderent de iure communi, & tunc aut mater est in medio, & etiam dicti agnati intelliguntur exclusi,quia eẽt incõueniẽs quod uenirent illi,qui essent in remotiori gradu cognationis, & excluderentur proximiores, puta mater, &c. si uero mater non extat, sed est sublata de medio, & tunc dicti cognati non intelliguntur exclusi: & quamuis Pau. de Castr. & Alexan. d.l.illam.uelint,ꝙ etiam isto casu cognati excludantur,si sint coniuncti mediante persona matris,ꝑ no. ꝑ Bart.in d.l.liberorũ.tñ ꝓcedens opi.vr̃ indistincte uerior:quia Bar.in d.l.liberorũ.loquitur de cognato,qui subrogatẽ loco ꝑsonæ exclusæ, & qui in eius gradũ intrat,sicut iste nepos ex filia exclusa, quia illa cõprehẽditur in statuto mediãte passiua extẽsione,quæ causat a regula iuris antiqui,de qua in d.l.si eum.§.qui iniuriarũ, & q̃ passiua extẽsio locum hẽt in statutis.l.1.§. lex Falcidia. & ibi plene per Bar. & Doc.ff.ad l.Falcid. sed vbi cognati veniũt ex persona propria,& non subrogantur loco exclusæ exclusio eos non includit ẽt ꝑ extẽsionẽ,si persona exclusa sit de medio sublata,& tãto minus, qñ exclusio causatur ex ꝓuisione hoĩs puta contrahentium sicut in casu nostro,quia,vt dixi, illa extẽditur minus quam dispositio statuti. Et propterea nepos iste non intelligitur exclusus ab ista liberatione,ꝑsertim quia tunc fœmina non extat;quia non venit ut subrogatus loco matris, ut dixi.Quinimmo etiam ubi mater uiueret, adhuc in casu nostro idem esset,si nepos institutus fuisset solus,& qui non potest dici aliter liberatus, nisi sit hæres, vt dixi in præcedentibus.Nec obstat,ꝙ matri, quæ est proximior,non possit prodesse liberatio,& quòd excludatur ad eius beneficio, q̃a eius exclusio non debet extendi ad nepotem,in quo est diuersa rõ qm̃ ipse est hæres,ad quem obligatio transit passiue.& quę ad matrem,quæ non est hæres non potest transire.d.l.j.§. fuit q̃si tum.ad Tre.& l.fi.§.fi.de contrahenda emptio. ideo liberatio non potest matri prodesse,sed nepoti tantum. Non est igitur ĩ conueniens,ꝙ filia excludatur,& nepos ex ea nõ: qñ in eo militat diuersa rõ,secundum An.in d.§.nunc de lege.in fi.vbi dicit,ꝙ tunc locum non habet d.l.si viua matre. Et ꝙ nepos ex

5 filia non excludatur,quamuis de masculis † sit facta mẽtio, videt clare de mẽte Bar.in l.cum auus. de cond.& dem. cũ quo transeunt alii.& Bal.in l.cum acutissimi. C.de fideic.ubi uult, quod si testator grauet filium,si decesserit sine filijs masculis, ꝙ non subauditur & fœminis. quia includendo masculos intelligitur fœminas exclusisse.l.cum præt.in princ.de iud. & sic uult Bar.ꝙ fœminæ tantũ exclusæ uidentur & nõ masculi ẽt ex fœminis,& iõ si grauatus filius decederet cum nepote ex filia ꝑmortua,absq; dubio conditio fideicommissi deficeret, q̃a illo casu appellatione filiorũ veniunt nepotes.l.Lucius. de hære.institue.& per Bar.in d.l.liberorum. & per Doc.in d.l.Gallus.§.instituens.& tñ testator in casu ꝑdicto locutus est de masculis,& ubi ẽt nepos ex filia non veniret, hoc puto intelligendũ extantib. descendentib. ꝑ virilẽ sexum,sed illis non extantibus,debent includi descendentes masculi ex fœminis, ut probatẽ ex notatis ꝑ Imo.in l.ex facto.§.si q̃s rogatus. ad Treb. dũ q̃rit,ꝙ si sit facta mentio de filijs dispositiue, an ueniant naturales tm̃,qui non dñr uere & proprie filij,ut no.in l.fi.ff.de iure delib.& in proposito dicit, ꝙ si post certũ uel incertum tp̃s dirigatẽ dispositio in filios, vt q̃a q̃s post mortẽ sit grauatus restituere filijs suis,intelligitur de legitimis & naturalib. si extãt illis uero non extantib.veniunt naturales,secũdũ tñ distinctionẽ illius.§. sic ergo cum prouisum sit dispositiue descẽdẽtibus masculis post mortẽ Baptistæ & Pauli, iuxta notata in d.l.Gallus.§.1.si non extant tũc masculi virilis sexus,intelliguntur uocati masculi ex fœminis,& cũ Imo.transit ẽt Alex.in loco pall. in 8.col.& per prædicta ad alleg. in contrarium colligiẽ multiplex rñsio.Et primo non obstãt no.per Spe.

6 † in d.§.nunc aliqua.& per Bal.in locis allegatis,quia Bal.& Cy. uidentur ꝯtrarium velle in d.auth.cessante.qñ nepos venit iure proprio, & ex propria ꝑsona simpliciter,& non ex ꝑsona matris, nec tan q̃ subrogatus loco illius. & idem ẽt uidetur de mente Bald. & aliorũ in d.l.cũ auus.inducendo vt s̃.& q̃uis Aret.in d.§.nunc de lege.teneat ꝯ istos:tñ iura allegata per eũ non probant, ut ibi declarat Soci.quem aliter non refero. & ubi opinio cõtraria esset vera,est intelligendum,qñ mater est in medio,sed vbi prius inueniretur mortua,& sic non extaret, exclusio filiæ nihil nocet nepoti ex ea,ut probatur ex notatis per Ale. ex mente aliorum in d.l.pactũ.C.de coll.ut per Ang.& alios,& leg.illam.eo.tit.Vel tertio rñdetur & efficacius, ꝙ allegata in contrarium procedunt, qñ subest eadem ratio excludẽdi filiam & nepotem ex ea, secus aũt si sit ratio diuersa in nepote, secũdũ Aret.in d.§.nunc de l.in fi.& prout militat rõ diuersitatis in casu nostro,quia filia excluditur,nedum quia sit fœmina, sed ẽt quia non est hæres,quando nepos ex ea solus est institutus heres uniuersalis.Et ideo quia filia non potest tunc obligari, ad eũ non põt effectus liberationis porrigi.Quæ rõnes cessant in dicto nepote instituto,ut s̃.& ubi filia sola esset hęres, nepos includeretur in pacto,quia hæres non esset.Vbi uero uterq; esset hæres,dubitari magis posset, sed quia iste non est casus noster,aliter illum non prosequor.vel dici posset, ꝙ masculi uirilis sexus intelliguntur uocati,si extant, aliàs masculi ex fœminis,per ea q̃ habentur per Imo.& Alex.in d.§.si quis rogatus. Nec ẽt obstat,si forte dicatẽ,pactũ dicto mõ fuisse conceptum fauore agnationis, iõ nepos ex filia non uocatur, sicut dr̃ de statuto excludente fœminam, ut per Io. And. in addi. Spec.in rubri.de succes.ab intesta.& Cy.in l.1.C.de adult.Quia in primis negari põt,ꝙ illa fuerit rõ nedum pacti,sed etiam statuti, ſm Bar.in d.l.liberorum.cum conc.de quib. per moder. in le. sed si hac.§.liberos.de in ius uocand. uel dato ꝙ sit rõ statuti, non sic tamen in pacto, uel saltem pactum ex identitate rationis non extenditur,sicut statutum,ut probatur ex notatis per Alex.in.l.pactum.C.de colla.vbi vult,ꝙ pactum exclusiuum filiæ, quamuis factũ contemplatione masculorum non nocet filijs ex ea,quæ nõ reperitur in medio tempore successionis. Præterea rõ prædicta posset attendi,quando nepotes ex filia ex verbis nõ reperiuntur exclusi, prout in quæstione dicti statuti.Sed vbi ex proprietate uerborum sunt uocati,sicut in casu nostro,tunc negatur,ꝙ rõ prædicta fuerit in consideratione,ut ẽt probatur ex no.per Bar.in d.l.cũ auus.de cond. & demonstra.Postremo non obst.ꝙ non possit auus stipulari, uel

7 paciscí† pro nepote ex filia.d.le. Caius.solu.matr.quia ex quo intelligitur stipulatus hoc casu pro descendentibus ut hæredibus,nec potest pactum illis prodesse, nisi sint hæredes, ut est in præcedentib. dictum,ualuit pactum, quia pro hærede põt quis pacisci ẽt extraneo.l.si pactũ.de prob.l.1.ut actio.ab hære.& contra hær.Secundo rñdetur,ꝙ illis quæritur ius uirtute iuramenti propter quod ex stipulatione unius quæritur alteri,ut probatur ex no.per gl.2.q.7.c. quoties cordis oculus, quam ad hoc alleg.d.An.& Imo.in c. cum contingat. de iurei.

in 10.char.& do.An.in procе.decr.& Bal.in auth.sacramenta puberum.C.si adu.vend.& in rub.res inter alios acta. cum cõ cor.de quibus per Alex.in l.stipulatio ista.§.alteri,de verb.ob. Quia dicit hoc procedere & uerum esse de iure canonico,qđ est seruandum in terris ecclesiæ,in quib. uertitur quæstio, de qua agitur,iuxta no.in c.j.de noui ope.nuncia.& in cap. 2.de arb.lib.6.Et propterea concluditur,liberationem istam porrigi etiam ad nepotem ex filia. Laus Deo.

¶ Emphyteutica bona ex quibus præsumantur, si in specie de certis rebus non constat.

SVMMARIVM.

1. *Dominiũ directum non probatur ex inuestitura facta in emphyteusim vel iure liuelli, nec ex constitutione procuratoris ad illam petendam,nisi saltem enunciatiue in instrumento dicatur res esse ecclesiæ.nu.7.*
2. *Confinium diuersitas demonstrat corporum diuersitatem.*
3. *Dominus, ubi est controuersia de re emphyteutica, debet illam ostendere.*
4. *Pensionis quantitas demonstrat rei quantitatem, pro qua soluitur.fallit in emphyteusi.nu.18.*
Emphyteusis quantitas, quæ ex mutatione confinium est incerta,per coniecturas debet certificari.
5. *Emphyteuta quando excusetur propter non petitã inuestiturã.*
6. *Directum dominiũ ecclesiæ non probatur ex eo, ꝙ pars confiteatur quod donans noluit ecclesiæ ius directum donare.*
8. *Positioni si est facta responsio,illa potest declarari etiam post acceptationem,licet non reuocari.*
9. *Emphyteuta simpliciter alienando non reseruato iure domini, an cadat. nu.21.*
10. *Emphyteuta ut cecidisse dicatur propter non petitam inuestituram requiritur sententia declaratoria domini, & ad illam requiritur citatio.quod declara.nu.22.*
11. *Procuratoris contumacia non nocet domino, ut pœnam priuationis incurrat.nu.23.ubi declaratur procuratoris cõtumacia.*
12. *Ex diuturnitate confinium arguitur rei & corporis.*
Ad demonstrãdum locum sufficiunt duo confinia cum expressione nominis,nec vitiatur ex alijs falsis demonstrationibus.
13. *Confessio defuncti censetur confessio hæredis,& nocet etiam singulari successori.*
14. *Si ex mutatione confiniũ nõ potest constare, quæ sint res in inuestitura cõprehensæ & canonis solutio facta sit, oĩa bona in eũdẽ locũ possessa per emphyteutã præsumuntur emphyteutica.*
Emphyteuta cogitur ostendere,de quibus bonis soluit in antiqs.
15. *Confinia reus possidens tenetur ostendere, quando facto suo sunt mutata.*
16. *Feudatarius præstans seruitium in dubio, censetur pro omnibus facultatibus præstare, nisi aliter doceat.*
17. *Scientia ex quibus arguatur.*
Cohabitatio inter patrem & filium præsumitur.
19. *Præscriptio emphytentæ prodest domino,& illo deficiẽte est ad utilitatem domini,ex qua dicitur constare de dominio ecclesiæ uel priuati.*
20. *Emphyteuta potest conueniri rei uendicatione a domino directo si longo uel lõgissimo tempore possedit rem emphyteuticam, et canonicam præstitit, & hoc ex ciuili possessione domini, quæ censetur dominium acquisitum.*
24. *Ad exemplationem bullæ quando requiratur citatio.*
25. *Literis & earum præfationibus officialium, uel auditorum in Romana curia standum est.*

CONSILIVM L.

In questione & lite uertẽte inter magnificum d. Hier.Magnanimum ex una,& d.Siluiam ex altera,vr dicẽdum prima facie,ꝙ d.do. Siluia non sit bonis,de quib. agitur,priuata ex causis,quæ alle gantur ex parte agentis,& hoc ex plurib. Et primo,quia probatũ reperitur,ꝙ huiusmodi bona iure dominij directi pertinerent ad abbatiam S. Mariæ della Strada de Bononia,ĩ qua d.do.Hierony.de nouo reperitur inuestitus tanquam de bonis deuolutis & decadutis ad dictam ecclesiam. Nam quamuis Paulus a Canali, & sui descendentes, a quibus d. Siluia habuit causam, fuerint de his inuestiti ab abbate dictæ ecclesiæ iure emphyteusis † seu liuelli, per hoc tamen non probatur dñium ecclesiæ, ẽm Spec.in tit.de loca.§.nũc aliqua. ver.52.ꝓ plura,de q̃b.ibi per eũ,& pcipuẽ quia potuit dicto iure res aliena cõcedi.l.rem alienã.de contrah.emptio.& idẽ uoluit Dy.& Bar.in l.legata inutiliter.de adimẽ.leg.arg. illius tex. cũ quib.etiã transit Alex.in l.si alienã,in prin.solu.mat. & licet Bald.& Imo.in l.cum tale.§.fi. de condi.& demon.in hoc aliter dicant,tamen præcedẽs opinio videtur verior & communior, ut ex præmissis colligitur, & ad rõnes prædictorum facile responsio colligi potest ex nota. per Specu. in loco præallegato. Nec etiam dici potest,ꝙ mediante tali inuestitura dominiũ ecclesiæ per vltimam interpretationem & declarationem factam ad bullam concessam populo Ferrariensi,in qua continetur,ꝙ si in aliquo instrumento fit mentio etiam enunciatiuẽ, rem,super qua cõtrahitur,esse iuris,vel de iure alicuius ecclesiæ, ꝙ sit fundata intentio ecclesiæ, ꝙ ad eam pertineãt dictæ res iure directi dominij, &c. Quoniam in inuestituris factis prædictis a Canali non fit mentio,ꝙ ista bona sint iure dictæ ecclesiæ. nec istud in instrumentis enunciatur, sed in eis simpliciter dicitur, ꝙ Abbas iure emphyteutico seu liuelli,&c.ꝙ est aliud, quia ꝑ hoc non dicitur fieri mentio,ꝙ res ad ecclesiã ꝑtineant,ut dixi dicto iure ẽt aliena potuit concedi. Quando.n.dicit ẽt enũciatiue,ꝙ res sit ecclesię,tunc partes videtur confiteri sic esse.hop timã.C.de contrah.& commit.stip. & ex tali confessione probatur dñium ecclesiæ, ẽm Bar.& Do.in l. cum falsa. C.de iu.& fa. ignor. qui isto casu loquitur, & non quando quis simpliciter inuestitur ab ecclesia,absque eo, ꝙ dicatur rem ad ecclesiã pertinere,vt in casu nostro,de quo etiam,ut dixi,non loquitur dicta interpretatio ad bullam. & ideo quia contra do. Siluiam agitur actione realis, actoris intentio non fundatur ex dictis inuestituris,secundum Doc.prædictos. Secundo etiam intentio ecclesiæ seu d.Hieronymi inuestiti ex alio † non est fundata contra d.Siluiam,quia bona,de quib.de inuestituris illorũ a Canali,& bona,de quibus in inuestitura. d.Hieron. habent diuersos confines,ex qua diuersitate confinium probatur diuersitas corporum. variatis ergo confinibus ex diuersitate temporum debuit probari identitas,ẽm doctrinam Bar. in l.ꝗ demonstratio falsa.in fi.prin.de condi.& dem.& in l.1.C.si unus ex plu.aliàs secundum eum non potest actor obtinere.l.Pomponius scribit si frumẽtũ.§.fi.de rei.ven. Tertio facit,nam in uilla Peruti,vbi sunt ista bona,& intra ꝯfines designatos,illi a Canali habebant alia bona,quæ nõ erant de iure dictæ ecclesiæ, ut ẽ probatum ex instrumentis acquisitionũ in iudicio productis ꝓ parte d.Siluię,& etiam idẽ ꝓbatur ex æstimo producto per actorẽ,ĩ quo dicit, ꝙ soluitur ꝓ parte dictarũ rerum abbati S. Mariæ de Strata de Bonon.sol.octo.Et sic per illud declaratur ꝙ pars bonorũ tm̃ & nõ omniũ est de iure dictæ ecclesię.Quia ergo ex mutatione cõfiniũ nõ põt apparere, quæ † sit pars bonorum,q̃ ꝑtineat ad dictã ecclesiã,eius intẽtio remanet incerta & obscura,& iõ nõ potest obtinere,nisi ostẽdat,q̃d & quantũ ad illã ꝑtineat,q̃a tenet actor rem designare & ostendere.l. si in rẽ. de rei vend.& facit,qđ no.Bar.cum quo alij transeunt, in l.si sic.in fin.prin.de lega. 1. dũ vult, ꝙ si quis concedat q̃cq̃d iuris hẽt in tali loco, ꝙ recipienti non prodest concessio, nisi oñdat ius,quod habuit concedens, & ꝙ dñs dẽat ostendere rẽ,de qua emphy.canonem soluit,si de illa non constet,uoluit etiam Spe.in ti.de loc.§.nũc aliqua.ver.60.cum duob.seq. uel saltem ẽm eum ex quantitate pensionis iudicari poterit, & † iudicandum erit,illum soluisse ꝓ re,& rẽ talẽ fuisse ꝯcessam, cui conuenit pensio soluta,non aũt dici poterit,ꝙ ꝓ toto soluisse dicat.Et iõ dicit ipse,si possessiões,quas emph.possidet, sunt magnæ,& amplæ,& pensio modica,non p̃sumitur soluta pro oĩb.ꝯiectura ergo rei sumiť ex mõ pensionis, ar.l. utrum. de don.inter uirũ & vxo.& in l.cũ hi.§.modus.de trasac.& idẽ ẽt in effectu vult Bal.in c.1.de uasal.q. contra const. Lotha. in 1.col.ubi ꝯcludit,ꝙ si ignorať,q̃d & quantum sit feudũ,ꝓ quo p̃stať seruitiũ,ꝙ dñs q. agit ꝯ vasallum,dẽt ꝓbare,p dictã l.si ĩ rẽ agat. Aut ẽm Bal.in cons.107.incip.Ad sciendũ,&c.in 4.vol. ẽm vltimam impressionem, quantitas emphy.q̃ est incerta ex mutatione confinium dẽt per coniecturas certificari, & inter cæteras meliores coniecturas, quę sint scdm eũ, est probatio quantitatis precij, q̃a ista habent inter se proportionem, ẽm glo.in

gl.in l.1.§.1.de superficie.Vñ cũ in casu nr̃o modica sit pensio de modica parte dictorũ bonorũ præsumitur facta concessio. Et ẽt pp talẽ incertitudinem do.Siluia debet excusari, si intra 5 † tempus præfixum in dicta bulla non accepit inuestituram, quia cũ ex mistura aliarũ rerũ,quæ non sunt de iure dictæ ecclesiæ,ut dictũ nõ esset certa,de quib.reb.inuestitura esset accipiẽda,non potest ei culpa imputari,maxime cum ipsa in ius alterius successerit, & istud ẽt in his terminis vult Iac. de Belui. quẽ etiam refert Bal.in c.uasallus.el 1.si de feu.fuerit controuer.inter dñm & agna.in vltima col.vbi refert,ꝙ Azo determinauit,ꝙ si vasallus per longa tpa pstitit seruitium,poterit cogi per dominum,ut ostendat feudum,ꝙ putat verũ, nisi uasallus habeat iustã cãm ignorãtiæ,arg.d.l.qui in alterius. Nec obstãt rñsiones do.Siluiæ ad positiones.Et primo dum fatetur,ꝙ do. Ioan. Franciscus non intellexit donare iura directa S. Mariæ 6 in Strata,quia per hoc non † confitetur, ꝙ dicta ecclesia ius directum in dictis bonis habeat,sed importat dicta responsio,ꝙ iura ecclesię non intellexit donare, casũ quo dicta ecclesia ius aliquod habuisset,per not. per Bart. in d.l. si sic.in fin. prim.de leg.1.& per Spe.in d.§.nunc aliqua.uer.59.& ubi illud significarent,saltem per hoc fateri non dicitur,ꝙ in omnib.bonis donatis ecclesia ius habeat,sed in aliqua parte ẽt exigua potest ꝯfessio uerificari,quæ aũt sit pars illa,non declaratur,sed ignoratur.Et similiter non obstat, dũ rñdendo tertiæ positioni fatetur constituisse procuratorem ad accipiendum inuestiturã bonorum,de quib.in causa.Et primo quia non dicit,neque declarat, a quo procurator constitutus deberet inuestituram accipere,sed confessio est impersonaliter facta, & eodem modo impersonalis est etiam positio,cui fuit responsum, & ꝯñr p eã non pbatur,qđ hæc bona sint de iure dictæ ecclesię.S. Marię. Secundo non præiudicat dicta confessio, etiam si mandasset 7 do.Siluia accipi inuestituram a prædicta † ecclesia, quia si illã actualiter accepisset, & per dictam ecclesiam inuestita fuisset, per hoc non diceretur confiteri bona pertinere iure dñij directi ad dictam ecclesiam,nec dñiũ ecclesiæ probaretur, per no. per Dy.& Bart.in d.l.legata inutiliter.de adimen.leg.cum concor. superius allegatis ergo multo minus constituendo procuratorem ad accipiendum inuestituram ab abbate S. Mariæ dr̃ probari dñiũ illius, & confiteri,ꝙ ad eam dicta bona,quo ad dñium vtile pertineant. Preterea & tertio hanc rñsionẽ postea declarauit d. Siluia dicendo fecisse mandatum ad accipiẽdum inuestituram bonorum duntaxat spectantium ad ecclesiam S.Marię,& sic nõ fatetur attenta tali declaratione, ꝙ bona spectant ad dictam ecclesiam. Nec ob. ꝙ prima rñsio fuerit 8 prius acceptata, quia licet non † possit post acceptationẽ rñsio reuocari,ſm gl.in c.apud misericordem.32.q.1.cum conc. tñ in casu nostro non dicitur d. Siluia reuocasse dictam rñsionem,sed eam declarasse,ꝙ fieri potuit,quãuis fuerit acceptata,per no. per Io.And.in addi.Spec.in tit.de testa. §.nunc dicẽdum.ver. hoc not. ubi dicit singulariter, ꝙ post datum terminum ad ponendum & articulandum poterit prior positio declarari, quia per declarationem nihil dicitur addi, & cum eo transit Anto.de But.in c.licet causam.de probatio & idem tenet Bal.in l.j.§.huius studii.de iust.& iure.& Aret.in leg.hæredes palam. §. si quid post.in princ. de testa. & alia rõne prima rñsio dẽt ẽt intelligi ſm hac ultimam,s.ut euitetur cõtrarietas ſm Bal.in d.l.cum falsa.& in l.fi.C.de iuris & facti ign. & Bal. Pa.de Ca.& Al.in l.1.in fine prin.ff. ne quis eum q. in ius uoc. est vi exi.& Ale.con.82.in 2.col.3.vol.Quarto dici nõ põt, ꝙ 9 do.Siluia a iure suo ciderit,tanquam ei donauerit do.† Ioã. Franciscus eius maritus hęc bona iure proprio, & non reseruato iure ecclesiæ,per no.p Bal.in c.1.§.donare.qualiter olim feu.aliena.pot.& in l.usufructu,sol.mat.dum dicit,quod si emphyteuta donat non reseruato expresso iure dominii, quod a iure suo cadit propter delictum,quia dominum prodit,& quãtum in eo est,possessionem interuertere vr̃.Quia immo expositionib.actoris,& ex eius confessione probatur,quòd ille nõ intellexit iura directa ecclesię donare,& sic quod uoluerit delinquere,quòd & d.Siluia non negauit,sed simpliciter confessa fuit,ideo eius rñsio simplex intelligi debet secundum positionem actoris,secundum Bar. in d.l.si quis intentione ambigua.de iud.per §.præterea.insti.de inuti. stipul. Et quia etiã in dubio emphyteuta donando intelligitur solum donasse ius, quod habebat,ẽt si ius ecclesiæ non reseruat, ut probat̃ in l.si domus.§.fi.de.l.1.& no.Doc.in l.vxor patrui.C.de l g.& in l. qđ in rerũ.§.i. de le.1. & licet tex.in d.§.fi.loquatur in emphyteuta legante,idem tamen in donante. ca. pastoralis.& ibi per Doc.de don.Præterea aut dicimus,ꝙ d.Ioan.Francis. donauit solum ius quod habuit, & hoc facere potuit præsertim ex dispositione dictæ bullæ, aut uolumus,ꝙ iure proprio donauerit,& sic ꝙ deliquerit, & ꝙ interuertere possessionem dñi uoluerit,& dum hoc facere potuerit,dicendum est,ꝙ in hac generali donatione facta de bonis existentib. in uilla Peruti ueniant solum ea bona,quæ ad eũ pertinebant pleno iure, & de quib.constat ex instrumentis productis,& q̃ liberè donare potuit,& ꝙ in illa non cõprehendantur bona recognita ab ecclesia, & quæ iure proprio & pleno alienari non potuerunt impune,sicut ẽt bona emph. non ueniunt in generali obligatione,qñ ex hoc quis in pœnam incideret,ſm Bar.& Imo.in l.codicillis.§.instituto.de leg.2.& cũ quo transit Bal. in l.1.C.quæ res pig.ob.pos.& in l.uoluntas.in fi. C. de fideic. Quinto præmissa confirmantur. Nam quamuis pp inuestiturã non peti-10 tam intra legitimum tps † emph.ipso facto cadat ab omni iure suo ex dispõne bullę,& per ꝯñs non sit necessaria sñia priuationis,sicut dicitur,qñ cadit ipso iure pp canonem non solutum,ſm Imo.in c.potuit.de loca.per l.2.C. de iure emphyt.& dicit hoc cẽ de mente Bar.in l.2.de excep.rei iud. & prout latius declarat Alex.in cons.6.in 3.uol.Est tamen necesse,ꝙ dominus declaret velle,ꝙ emphyteuta ceciderit,ut not. in l.2. si ager uectig.uel emphy.peta.& Bar.in d.l.2.& per Alex.in do. cons. & ad hanc declarationem uoluntatis ipsius,dñi non est necessaria citatio emphyteutæ,ſm Roma.in cons. 212.Quia, quod potest fieri illo inuito,multo magis fieri potest eo ignorante,vt in regula,qui põt inuitis.de reg.iur.& l.4. post princ. de fideicom.liber.& idem etiam tenet Alex.in d.cons.6.& similiter est necessaria sñia declaratoria,per quam,s.declaretur emphy.esse culpabilem, quia in pęnis ipso iure incursis dicta sciẽtia declaratoria sequi dẽt.c.cum secũdũ.de hæreti. in 6.& not. Io.And.in c.i.de homi.lib.6.dicens,ꝙ oĩa iura mundi,quæ dicunt ipso iure aliquem puniri in confiscatione bonorum, uel in quacunq; alia pœna, debent intelligi secuta sententia, per quam declaretur,illum esse culpabilem,per illum tex.& per d. c.cum secũdũ & in terminis nr̃is hoc ẽt volunt Ro. in d. cons. 212.& Card.in cons.128.inc.Habui tunc punctum. & de quo per Fel.pleniùs in c.Rodulphus.de rescri.ver. sed declaratoria sententia,&c.& istud ẽt non negat Alex.in d.cons. 6. & licet, ut ipse dicit,non sit necessaria dicta sententia ad substantiã esse,hoc est ad priuationem,cum ipso iure pœna priuationis sit commissa, est tamen necessaria ad executionem esse,secundũ Bal.quem allegat in c.1. de feu. sine cul.non amit.& sic executio dictæ pœnæ non potest, nec dẽt prius fieri, ex quo requirit factum & ministerium hoĩs,secundũ Dom.post Imo.in c. fœlicis.de pœn.in 6.Et per hoc patet non eẽ verum, qđ vult Bal.in d.c.1.de quo ẽt mẽtionem facit in d.cons. dum dicit,ꝙ executio facta non pcedente tali declaratione non est iuri ꝯria.Et ad talem sñiam declaratoriam dẽt pars citari,& aliàs nõ ualet,secundum gl.in cle.præsenti.in uer.constiterit. de censi. & in cle.2.de pęnis.super eodem verb.& ibi notant Doc.& in c.2.de sponsa.& per Ro.cons.482.inc.In casu præmisso. & de quo etiam per Fel.in d.c.Rodulphus.col.antepenul.ver. citatur etiam pars.Vnde ex præmissis infertur,ꝙ licet in casu nr̃o, per Abba.fuerit declaratum,do.Siluiam non petijsse inuestituram,& ex alijs causis ipso facto a iure suo cecidisse, ꝙ tamen non ualuit talis sententia declaratoria, ex quo do. Siluia non fuit citata,per prædicta.Et per consequens,ꝙ pœna quam dicitur ipso iure incurrisse,non potest de iure executioni mandari,nec bona,de quibus agitur, possunt ab ea auferri. Et ul-11 tra præmissa uidetur excusari do. Siluia † ex quo procuratorem constituit ad accipiendum inuestituram, cuius negligentia & mora non debet ei nocere, quia ut pœna priuationis committatur,necessaria est uera contumacia, & ficta non sufficit.leg.aliud est fraus,de uerbo.signi. sicut dicitur,ꝙ vbi agitur de magno præiudicio,puta de secundo decreto,contumacia procuratoris,quæ non est uera contumacia,sed ficta,ei nõ nocet,secundũ Bar.in l.1.§.si procurator.si quis ius dicenti nõ obtempe.& per Doct. in c. 1. ut lite non contest.& per Alex.

late in l. eum qui. C. de procura. Nec obstat, quod sit constitutus post tps elapsum, quia d. Siluia prius sciuerit, nō probat, & ignorasse præsumitur d.l. qui in alterius. Sed præmissis non obstantibus cōtrariū arbitror probabilius & de iure uerius. Et ante oīa premitto probatū esse, & ex processu cōstare, ꝙ bona q̄ petuntur ꝑ d. Hier. sunt illamet de quib. fuerunt inuestiti ꝑ dicti a Canali, & sic dr̄ apparere de corporis identitate. Quod demonstratur euidentissimè, nam Hieronymus a Canali in inuestitura sibi facta confitetur maiores suos ab antiquo tēpore & citra cōduxisse & tenuisse in emph. perpetuam a monasterio S. Mariæ in Strata certas petias terrarum, &c. iuxta canale Peruti, iuxta canale della Mainarda, iuxta flumen Padi, & ēt hi omnes tres confines reperiuntur ēt expressi, & nominati in inuestitura facta dño Hieronymo Magnanimo. ex identitate 12 ergo dictorum confiniū, de qua † constat ex dictis inuestituris factis Hieronymo a Canali. & d. Hieronymo Magnanimo, vt dixi, probatur ēt identitas corporis, per no. in l. forma. de cēsi. & in l. si quis in fundi uocabulo. de. le. 1. Et quamuis īuestituræ factæ prædictis non cōueniant in alijs cōfinib. expressis in illis, hoc tamē nocet, quia ad demōstrandū locū sufficit expressio nois cum duob. cōfinib. vt no. in d.l. forma. de censi. & leg. hac cōsultissima. C. qui test. fac. pos. si ergo duo confines cōueniant, dicit̄ cōstare de corpore, licet aliæ demōstrationes sint falsæ, quia quicquid adijcitur vltra demonstrationes necessarias, frustra est, & non uitiat. l. 1. in fi. de dote præle. & declarat Bar. cum quo alij transeunt in l. demonstratio falsa. in prin. in 7. q. de conditio. & demonstratio. & talis confessio Hierony. 13 † a Canali censetur etiam confessio dñi Ioan. Francisci eius filij & hæredis, quia factū defuncti reputatur factū hæredis, ꝯm gl. Bar. & Bal. in l. seruus. in prin. de cond. fur. & Alex. in stipulatio ista. in prin. de verb. ob. Ideo nocet ēt d. Siluiæ, q̄ hēt cām a dicto hærede, licet titulus sit singularis, quia sicut probationes prius receptæ contra authorem nocent suo singulari successori, ꝯm Bar. in l. si mater. §. fi. de exceptio. rei iud. & in l. si superatus. de pig. sic & confessio authoris ante translationē in alterū nocet singulari successori, secundum Ioan. And. in addi. Spe. in tit. de teste. §. nunc tractemus. in additio. magna. & Are. in cons. 36. Et quæ d. Siluia etiam est confessa tenere & possidere omnia bona, de quib. in inuestitura & in petitione d. do. Hierony. Magnanimi, & ex qua cōfessione ēt probatur, ꝙ possidet bona, de quib. Hieronymus a Canali fuit inuestitus, quæ vt dixi, non differunt corpore a bonis ab ea petitis, & quæ cōfitetur tenere & possidere. & vbi etiam de identitate corporum non constaret ex identitate confiniū, adhuc tñ probatur, ꝙ bona petita per d. Hieronymum, & quæ ꝑ d. Siluiam possidentur vt ipsa fatetur, sunt illa, quæ ab illis a Canali fuerunt recognita, & de quibus illi fuerunt inuestiti a dicta abbatia. Nā ex quo 14 ex inuestituris eorum † apparet, ꝙ in uilla Peruti seu Vigarani in emphyteusim receperunt bona a prædicta abbatia, & ꝙ pro illis longissimo tpe canonem soluerunt: si ex mutatione confinium non posset constare, quid & quantum receperint, & q̄ sint illa bona, de quib. inuestituram receperunt, & cēsum soluerunt, ꝓsumitur, ꝙ de oīb. bonis per eos tentis possessis in dicta oīa bona per illos tenta fuerint possessa iure emphyteutico, his tamen exceptis, probantur acquisita ab alii ex instrumentis in iudicio productis, prout uoluit Albe. de Rosa. in le. si certis annis. C. de pactis. & in l. plures apochis. C. de fide instrumentorum. & in l. Titius. l. ultima, de actio. emphy. ubi cōcludit, ꝙ si quis est meus fictualis, uel emphyteuta, quòd cogitur ostendere, pro quibus bonis soluit. Et si hoc facere recusat, præsumitur, ꝙ pro omnibus suis bonis soluerit, & idē uoluit Bal. in consi. 235. incip. Quæstio est de terra & terminis, &c. in 1. uol. dicens, ꝙ in factis multum antiquis emphyteuta tenetur declarare, de qua re soluit, & ꝙ gl. Accursii in l. si in rē agat. de rei uend. uoluit, quod eligat, & designet, quid, quantum, & quale. & secundum Bald. tenetur scire, quid est proprium, & quid est emph. & declarare, per no. in l. quisquis. C. d' rescin. uend. & cum soluat canonem, tenetur confiteri. & recognoscere. d.l. plures apochis. & istam opinio. tenent etiam Moder. in l. 2. C. de iure emph. col. 86. in 13. q. & probatur ex no. 15 per Ang. in d.l. si in rē agat. ubi per glo. ibi † dicit, ꝙ si possideres unum fundum meū, & ego nescirem confines, quia forte sunt mutati, ꝙ reus cogitur ostendere, & me docere confines, & dicit ꝙ ita fuit determinatū Florentię, & ꝙ in hanc partem inclinat Gul. in l. cogi. C. de peti. hæreditatis, ꝙ tamen Ang. putat verum si facto tuo mutati sunt, ut quia de duob. fundis fecisti unū, sicut propriè cōtingit in casu nr̄o, & prout ex testiū depositione declaratur. Idē ēt cōprobatur ex no. per Bal. in c. vasallus. el j. de feu. controuer. inter do. & agna. vbi quærit, an 16 dñs possit † vasallū cogere, qui longo tpe ꝑstitit seruitium ad specificationē feudi, & refert Iac. de Bel. qui arguit ad partes, & demum dicit, ꝙ Azo determinauit contra vasallum, & sic ꝙ de toto patrimonio præsumatur soluisse, si non specificat rem arg. l. certum. de confes. & 12. q. 2. longinquitate, ꝙ putat verū nisi vasallus haberet iustam causam ignorātiæ. & dicit Bal. qd' in his factis antiquis recurrendum est ad famam, & ad cōem hominum opinionem, per l. si arbiter. de proba. & l. at qui natura. §. cū me absente. cū ibi not. de neg. gest. uñ ēt in casu nr̄o pro omnibus bonis existentib. in dicta uilla præsumitur solutio facta, & pro omnib. inuestitura accepta quibusdam exceptis, de quib. supra. ex quo aliter non ostēditur, quę in emphy 17 teusim fuerint cōcessa. Nec isto † casu potest probabilis ignorantia prætendi per aliquem, quia do. Paulus a Canali, qui primo fuit inuestitus, præsumitur sciuisse factū proprium, & sic de q̄b. bonis inuestitus fuerit. l. quāquam. ad Velle. Et similiter Io. & alij eius filij sciuisse præsumuntur factū p̄ris uiuētis. Primo rōne cōiunctionis. l. octaui. ff. unde cog. & l. de tutela. C. de in integ. rest. min. & plene traditur in l. 1. ff. si cer. pet. & ꝑ Bart. in l. is pōt. de acq. hær. Scd'ò quia habitabāt cū patre. l. consensu. C. de repu. & c. constitutus. de relig. domi. & licet cohabitatio simultanea non sit probata, tamen prę sumitur, quia filius in ptāte non potest inuito patre seorsum habitare, nisi ex iusta causa, ꝯm Imo. & Alex. in l. si cum dotem. §. transgrediamur. sol. mat. & eo. modo Hieronymus præsumitur sciuisse illud, qd' Io. pater suus sciuit ex rationib. prędictis, & ita do. Io. Fran. creditur habuisse scientiam de his, quę erāt patri suo iuris præsumptione nota, tum quia erat filius, tū quia habitabat simul cum eo, & similiter do. Syluia ēt sciuit, ꝙ bona existentia in dicta uilla recognita erant & concessa a dicta ecclesia, ut probatur ex instrumento mandati, qd' fecit ad accipiēdū inuestiturā, & ēt eadē rōne, s. coniunctionis & cōis habitationis sciuisse ꝓsumitur, q̄ bona in dicta uilla erant propria, & quæ erāt emphyteutica, ex quo hoc erat notū & socero, & marito, & hoc in terminis ꝓsupponit Bal. in d. c. uasallus. dum dicit in qōne ꝑ dicta, ꝙ super hoc domestici interrogabuntur, & etiam uxor, per l. 1. C. quān. & quib. quar. pars. & sic vult, ꝙ uxor de hoc ꝓsumatur sciam hr̄e sicut maritus. & idem ēi vult Bald. in c. imperialem. §. illud. de prohib. feud. alie. per Fed. ubi quærit, an vasallus cogi possit, vt dño feudum ostendat, & remittit se ad no. in d. c. vasallus. & ad no. per Iac. de Bel. in d. leg. si in rem agat. & utrum ad illud indicandum cogi possit domesticus & uxor & addit gl. in l. subsignatum. §. fin. de uerb. sig. quæ dicit, quod sibi ipsi nemo incertus est, quantum possideat, ac subdit, ꝙ q̄ que in mente sua retinere debet, pro qua re seruitium ꝑstet, vt C. de contrah. & com. stip. l. optimam. & magis ad propositum nostrum idem determinat Soci. in cons. 167. incip. Non inutilis, &c. uer. circa quartam qōnem, &c. ubi post multa concludit, ꝙ si quis in emphy. cōcesit, q̄cquid tenetur in tali loco, ꝙ omnia, quæ possidet ille, cui facta est concessio in dicto loco intelliguntur comprehensa in concessione, & si ille aliqua dicit non esse emphy. debet hoc docere, ꝑ no. ꝑ Spec. in §. nunc aliqua. uer. 55. & maxime per rōnes ibi assignatas per Spe. quæ isto casu militat, & locum habent, quamuis quæstio per eum formata uideat̄ diuesa, quas aliter nō refero. allegat ēt Alberi. in d.l. si certis annis. & in d.l. plures apochis. Nec ob. secun- 18 dum eum, ꝙ Spe. in eo. §. uersi. 60. cū seq. dicat, ꝙ ex qualitate pensionis iudicandum sit, quid & quantum intelligatur eē cōcessum, quia secundum eū in casu suo talis consideratio non pōt hre locū, quia apparebat, ꝙ bona magnæ æstimationis fuerant concessa pro modico, ꝙ ēt in casu nr̄o euidenter apparet, quia ut ex antiquir inuestituris probatur, plures petiæ terrarū fuerunt pro modica & minima pēsione concessæ. s. vnius denarii pro parte, & pro alia parte, dimidi a unius d'uarii. Et ultra eum mihi uī ꝙ ex qualitate pēsionis istud intelligi & declarari nō possit. Quia de natura rei ēph. ē, ꝙ a prī. cōcedat̄ ꝑ certa pecuniæ q̄titate, & ēt sine aliqua solōne, gratis, & ꝑ modica solu-

solutione annua pro recognitione potius quã in cõpensatione fructuũ, ſm Bar. in l. ſi mihi & Titio. de verb. ob. Cy. & Pe. i l. 1. C. de iure emph. & ibi Bal. 1. col. & ẽt Sal. & oẽs can. in c. potuit. de loca. ſuper gl. 1. & probat ex no. per gl. in auth. qui rẽ. C. de ſac. ſan. eccl. quæ vult, ꝙ valeat ↄceſsio in emphyteuſim ſub annua ſolutione vnius nummi: & Bal. in rub C. de iur. emph. & iõ cum res ẽt magni ualoris poſsit & ſoleat ẽt de conſuetudine cõcedi pro penſione modica in emphyteuſim, non põt ſumi cõiectura ex qualitate & quantitate pẽſionis q̃d & q̃tum in emph. intelliget eſſe ↄceſsũ. & ſubdit Soc. in d. conſi. ꝙ licet Spe. in locis in ↄ̃rium alle. loquat vario mõ, tñ ipſe finaliter putat tutius ẽe, ꝙ emphyteuta teneat oſtendere, q̃ bona emphyteutica hẽt in illo loco, & ſi non oſtendat oĩa q̃ poſsidet ibi, p̃ſumuntur talia. Si vero oſtẽdit, tunc dñs, q̃ dicit plura eſſe hẽt hoc probare, q̃a eſt fundamẽtũ ſuæ intentionis. Iudex aũt qui hẽt iudicare, dẽt attẽdere cõiecturas, de quib. ꝑ Bal. in d. c. vaſallus. Et ꝑpea ſm eum ſi emphyteuta non oſtendit, quid & q̃tũ iure emphyteutico poſsideat, poterit de oĩbus bonis q̃ hẽt in dicto loco propria ruthoritate expelli ex cauſis, ex quib. expelli põt de certa re emphy. d. l. 2. C. de iure emphy. Vñ & in caſu nr̃o, in quo non oſtendit per d. Siluiã, q̃ bona iure emphy. a dicta eccleſia poſsidentur per illos a Canali, a quib. hẽt cãm, ſed ſolum probat, ꝙ aliqua iure proprio ab aliis fuerunt acquiſita his exceptis, quia oĩa alia in dicto loco ꝑ prædictos poſſeſſa, p̃ſumuntur fuiſſe ꝑ dictã eccl̃am in emphy. eis conceſſa. Et per ↄ̃ns ꝙ in dicta conceſsione cõtinentur bona poſſeſſa per d. Siluiam, & ab eius marito titulo donationis acquiſita, & de q̃b. d. Hier. Magnanimus fuit poſtea inueſtitus. Secundo principaliter præmitto, ꝙ licet de dñio directo eccleſiæ nõ appareret ex inueſtituris ab ea factis, neq; ex cõceſsione d. Siluię per ea, q̃ allegantur ſuperius pro parte ↄtraria, nihilo minus de illo conſtat aliter & alio mõ. Nam Pau. a Canali fuit inueſtitus de anno. 1388. & poſſedit tꝑe ſuæ vitæ & mortis, prout ẽt hæc oĩa fatetur Io. eius filius in inſtr̃o inueſtituræ poſtea ſibi factæ de anno. 1470. ac ẽt dictus Io. & ſui fratres poſt mortẽ pr̃is continuẽ tenuerunt & poſſederunt dicta bona, & ſimiliter oẽs p̃dicti per dicta tꝑa ſoluerunt annuã pẽſionẽ, ſicut ẽt ꝓbatur ex inſtr̃o abſolutionis factæ. d. Io. per abbatẽ dictæ eccl̃æ. Et ſil̃r Hier. filius Io. confitetur in inſtrumento ſuæ inueſtituræ ſe & ſuos anteceſſores conduxiſſe & tenuiſſe in emph. iã annis quĩquaginta vel circa, & ẽt penſionẽ ſoluit pro annis. 31. quia ergo ex confeſsionib. p̃dictorum, quę, ut dixi, faciunt etiã fidem contra d. Siluiam, probatur, ꝙ illi longiſsimo tꝑe poſſederũt

19 iſta bona tanquã emphyteutæ, & ſic cum titulo † præſcripſiſſe dñr, ſi bona fuiſſent aliena, & eccleſię profuit p̃ſcriptio poſſidentis, ita ꝙ ſi perdit ius, q̃d quæſierat, illud ad eccleſiã reuertitur, & ita determinat Spe. in d. §. nunc aliqua. uer. 53. arg. l. ſi alien. de dot. cau. mor. cũ ibi no. & d̃ iu. d. l. Proculus. & ſubdit

20 in fi. ꝙ ſi. 30. ann. † ex illa re fuit eccleſiæ ſoluta penſio, vel res eccleſiaſtico iure ab emphy. detenta quia toto tempore annorum, quo res fuit apud emphyte. eccleſia ciuiliter poſſedit, his duob. caſib. ſ. cum longo uel longiſsimo tempore emphyteuta poſſedit, contra eum agere poterit rei uendicatione, quaſi uelit Spec. ꝙ mediante dicta ciuili poſſeſsione, quam dicit eẽ apud eccleſiam, illa ẽt præſcripſerit, quia ſola ciuilis ad præſcriptionem ſufficit, ut plene per Bar. & Doc. in l. 1. in princ. de acq. poſſ. Et iõ in caſu nr̃o ſiue iſta bona fuerint eccleſiæ tꝑe conceſsionis ſiue aliena, de præſenti dñr eccleſiæ mediante dicta præſcriptione, & ad eam debent redire, ſi ius ſuũ amiſit d. Siluia. Ex his igitur oĩb. p̃miſsis ĩfertur, ꝙ intentio eccleſiæ & do. Hier. ex iure ſibi ceſsio & conceſſo eſt fundata contra do. Siluiam, quæ dr̃ eſſe, & eſt ipſo iure priuata ũ ſuo iure ex plurib. cauſis, & præcipuẽ ex illa, quia inueſtituram non petijt intra tempus ſtatutũ per bullã. Q̃m probat ex proceſſu, ꝙ bona quæ petuntur, & de quib. eſt inueſtitus d. do. Hiero. poſsidentur per dictam d. Siluiam, & ꝙ ſunt illamet, de quib. illi a Canali, a quib. illa cãm hẽt, fuerunt a dicta eccleſia inueſtiti per ea q̃ in primo euidentiali ſunt deducta. & quia ubi de identitate aliter non probaretur, ꝙ oĩa bona poſſeſſa in uilla Peruti per illos de Canali, & quæ ꝑ do. Siluiã poſsidentur, præſumuntur cõceſſa per dictam eccleſiam in emph. quibuſdam exceptis acquiſitis ab aliis. Et ſimiliter de dñio eccleſiæ ↄſtat ſaltẽ ex eo, ꝙ dicti a Canali tãquam eius emphyteutæ longiſsimo tꝑe poſſederunt, & pẽſionem annuã ſoluerũt: q̃a ex hoc & illi p̃ſcripſerũt ad cõmodũ eccleſiæ, & ẽt mediãte p̃ſcriptiõe ius fuit q̃ſitũ eccleſiæ, ut dictũ fuit ſ. ꝓximẽ. Et ex his tollũtur multa, q̃ ſunt in contrariũ alleg. Et primo dum dr̃, ꝙ de iure eccleſiæ nõ cõſtat, q̃uis ex ſimplici inueſtitura vel ex cõfeſsione do. Siluiæ de illo non poſsit apparere, de illo tñ ſatis cõſtat, p̃ſertim eo modo quo dictum eſt. Et ſimiliter ẽt tollitur, q̃d ſecundo loco in contrariũ allegatur, videlicet, ꝙ idẽtitas rerum non probatur, quia imõ de idẽtitate euidenter apparet ꝑ prædicta. Et ad tertiũ ẽt ex p̃miſsis colligit cõgruũ rñſum; q̃m licet ꝓbatũ ſit, ꝙ aliqua bona tenerẽt illi a Canali in uilla Peruti, q̃ non ſunt de iure eccleſiæ: tñ illis exceptis oĩa alia bona probantur uerẽ ex idẽtitate triũ confiniũ ab ea fuiſſe cõceſſa; & ubi hoc nõ eſſet, adhuc tñ iſtud p̃ſumeret, ex quo nõ oſtẽditur, q̃ in dicta conceſsione cõtineantur. & ꝓut ſup. latius deducit, ubi rñdet ad authoritates, q̃ circa hoc in cõtrariũ allegãtur. Nec etiã obſt. ꝙ

21 † quarto loco pro parte cõtraria allegat. ſ. ꝙ d. Siluia non eſt priuata mediãte alienatione, q̃ nõ dr̃ facta iure ꝓprio, ſed ſolũ intelligitur donãs, ius, q̃d habebat, ↄceſsiſſe. Quia quamuis ẽt ex hoc capite dici nõ poſſet bona ad eccleſiã redijſſe: ex alio tñ ad illã ſunt ipſo iure reuerſa. ſ. q̃a nõ accepit inueſtiturã intra tẽpus ꝑ bullã limitatũ. Et iſta bona ueniunt in donatione illa g̃nali, ſi ius, q̃d habuit ſolũ do. Io. Frã. donauit: q̃a hoc mõ ex diſpõne bullę impune donare potuit. Et ꝑ ↄ̃ns nõ ob. l. obligatione g̃nali. de pig. & not. per Bart. in l. codicillis. §. inſtituto. de leg. 2. Nõ obſt. etiam dũ q̃nto loco dr̃, ꝙ nõ cecidit d. Siluia a iure ſuo ꝑꝑ inueſtiturã non petitam, q̃a fuit neceſſaria ſñia, declaratoria, q̃ in caſu noſtro non valuit, q̃a pars nõ fuit citata, vt hr̃ in locis in contrarium alle. Quia quamuis declarato-

22 ria † do. Abbatis ex defectu citationis nõ ſufficeret, tamẽ per iudices coram quibus nunc agitur contra do. Siluiã, illa citata & ſeruatis ſeruandis tꝑe ſñiæ poterũt declarare, illã a iure ſuo cecidiſſe, prout ẽt petitur in libello: & hoc ſufficiet: q̃m non eſt neceſſe, ꝙ talis ſentẽtia feratur a dño directo, ſed hoc declarandum venit per iudicem cõpetentẽ. Et iſtud ẽt vult expreſsẽ do. Alex. in d. conſ. 6. in 3. vol. Nec etiam poteſt excuſari do. Siluia prætextu alicuius ignorantiæ: quia immo ex mandato, quod fecit ad accipiendum inueſtituram, ſatis probatur, ꝙ ſciuit hæc bona pertinere iure directi dominij ad dictã eccleſiã S. Mariæ della Strata. & etiam credere debuit, ꝙ omnia bona exiſtentia in villa Peruti illorum a Canali eſſent emphy. quæ non apparebant ad illos ex alio titulo p̃ueniſſe, uti in p̃cedentib. dictũ eſt. Et prout ẽt eſt tactum, omnes a Canali p̃ſumuntur ſciuiſſe q̃d & quantum fuerit conceſſum tam ratione coniunctionis, quã communis habitationis. Ex quib. etiam cauſis p̃ſumitur, ꝙ d. Siluia idem ſciuerit. Nec ob. l. qui in alterius. de reg. iur. quia illud in caſu noſtro nõ habet ꝓpter dictas duas præſumptiones contrarias, q̃ vincũt illã, iuxta no. in l. diuus. de in integ. reſti. & in l. cũ de indebito. de prob. Nec excuſatur d. Siluia, q̃a ꝓcura-

23 torẽ cõſtituit ad accipiendũ † inueſtiturã; q̃a negligentia ꝓcuratoris in hoc illi nocet, quia cũ ipſa ꝑ bullã intra certũ tp̃s teneretur illã accipere, dr̃ ↄtumacia d. Siluiæ & nõ ꝓcuratoris. l. ſi ꝓcuratorẽ. §. ſi tuto. ff. mãd. & ꝑ Bar. in l. cũ filius. §. in hac. in fi. de ver. ob. & in l. 1. §. ſi procurator. in 2. col. de cõd. indeb. & in l. 4. in prin. de re iu. ſi. n. aliquid iniũctũ fuiſſet procuratori, & non dño, ut quia citatus non cõparuiſſet, diceretur cõtumacia procuratoris, & locũ tũc haberent, quæ de primo & ſecundo decreto dñr per Doc. in d. §. ſi ꝓcurator. & in l. eum qui. C. de proc. & in c. 1. ut lite nõ cõteſt. & ſi dicatur, ꝙ procurator in ueſtiturã petijt, & ſic negligẽs nõ fuit, & ꝙ facto aduerſarij, q̃ uoluit eum inueſtire, fuit impeditus, & ſic ꝙ excuſari dẽt. d. Siluia, ꝑ no. ꝑ Bar. in d. locis; iſtud negatur: q̃a ꝙ ille eſſet procurator abbatiæ, & ꝙ poſſet inueſtire nõ probatur, & quia inueſtiturã non fecit: quia procurator voluit, vt ſibi oñderentur, q̃ eſſent bona emphy. ꝙ facere nõ tenebat, ſed hoc declarare potius ad petentẽ inueſtituram pertinebat, cũ illi a Canali lõgiſſimo tꝑe pro bonis Peruti ſoluiſſent uelut emphy. ꝑ ea q̃ ſuperiꝰ fuerũt dicta vel ille inueſtiturã denegauit; q̃a petebat inueſtitura tanq̃ a ꝓcuratore, & mandatũ nõ exhibuit. nam q̃ petit aliq̃d tanq̃ ꝓcurator, docere dẽt ſe procuratorẽ, ſm Bar. in l. j. §. j. de ꝓto. ſtip. & in l. ꝓcurator q̃ ꝑ euictione. de procu. ꝙ aũt ex dictis cauſis, vel earum altera non fuerit facta inueſtitura, duo teſtes pro dicta dña Siluia examinati hoc declarant, pro-

ꝓpterea apparet, ꝙ ꝓprio facto & non iusto impedimento ꝓcurator inuestiturã nõ habuit. Item nihil ꝓbat unus ex dictis testib. ꝓcurator cõstitutus a d. Siluia, quia tractat de se exonerãdo a mãdato suscepto, iuxta no. ꝑ Bar. in l. deferre. §. idẽ decreuerunt. de iure fisci. Nec ẽt obst. ꝙ d. Siluia debuerit citari ad

24 exẽplationẽ bullæ Reuerendiss. dñi cõmendatarij, † cũ eẽt certa ſm Bal. in l. 2. C. de test. & Abb. ĩ c. abbate de uerb. sig. & Angel. in auth. si quis in aliquo. C. de eden. quia fallit, qñ illud, qđ exẽplatur, nõ tangit aliud specialiter, sicut est priuilegiũ, indulgentia, & prout cõtingit in casu nr̃o: sed tũc sufficit citatio gñalis per edictũ, ſm Spe. in tit. de inst. edi. §. ostenso. uer. porro. el 2. & Ant. de But. & Imo. in c. fi. de fide inst. & prout obseruatũ fuit isto casu, & ubi hoc non esset de iure, est tñ de more & stylo Romanæ curiæ, ut attestatur Reuerend. d. auditor generalis Romanæ curiæ in suis lr̃is, cui in hoc creditur, licet sine eo, qđ

25 † ꝑ illũ asserit gestum ab eo, valere non posset, ut probat ex no. ꝑ Bar. in l. ambitiosa. de decr. ab ord. fac. ver. visis & examinatis dictis regulis, &c. vbi concludit, ꝙ credit ꝓfationib. eorũ q hẽnt arbitriũ statuẽdi, ex qb. inferũt id, qđ statuũt pertinere ad eorũ arbitrium. ar. l. 1. de of. ꝓfec. ꝓto. & ꝑ no. in c. post cessionẽ. de ꝓb. & in cle. 1. eo. tit. & ad ea q pñt in contrariũ allegari ibi, rñdet, & idem probat ex no. ꝑ Gul. Albe. & Ale. in l. j. de offi. eius cui man. est iurisd. ubi uolũt, ꝙ licet causa meri & misti Imperii non possit, nisi ex cã delegari, puta absentiæ, ut ibi, si iudex in delegatione exprimit talem cãm, sine qua sua delegatio nõ posset ualere, ꝙ ei creditur; quia ſm eos lr̃is officialis statur. l. diuus. de offi. ꝓsi. & §. si quis uero comprehensorũ. in auth. vt nulli iud. & idem vult Bal. in l. Imperiũ eo. ti. & gl. in c. pastoralis. de off. dele. Et ꝓpterea cõcludendũ vr̃, ꝙ pronunciari dẽat iuxta petita ꝑ dictum d. Hieronymum. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Verbum cõcedo, et verbum do, quodlibet importat donationem tanto magis iuncta.*
2. *Donatio in dubio intelligitur inter viuos.*
3. *Etiam si facta sit mentio mortis in verbis executiuis.*
4. *Verbum consequi, est executiuum.*
5. *Donatio inter viuos dicitur etiam facta mentione mortis, quando ut causa mortis ualere non potest.*
6. *Et quando tunc etiam promissum est non contrauenire, quòd melius declaratur nu. 14.*
7. *Et ubi donatarius stipulatur pro hæredibus suis.*
8. *Statutum laicorum licet directo non possit tollere iuramentum, potest tamen per indirectum, quòd declaratur nu. 22. et contra 23. ubi pulchrè quæ sit communis opinio in hoc articulo.*
9. *Iuramentum non tollit nullitatem de nouo superuenientem post contractum. quod declaratur nu. 19.*
10. *Donatio de omnibus bonis præsentib. & futuris non valet. quod dupliciter declaratur nu. 24.*
11. *Testamentum in terris ecclesiæ valet coram duobus testibus, & parochiano vel alijs duobus loco illius.*
12. *Et idem in donatione causa mortis.*
13. *Notarius computatur in numero testium, quando examinatur, vt testis.*

15. *Contrauenire non dicitur, qui facit secundum naturam actus.*
16. *Pactum de non reuocando non facit transire in donationem inter viuos, quando sic non valeret, ad intellectum. l. vbi ita donatur. de don. cau. mor.*
17. *Pater non recipit pro filijs ut hæredib. in re ad hæredes non transitoria, sed ut pro filijs.*
18. *Iuramentum in donatione tollit defectum insinuationis.*

20. *Appellatione iuris etiam communis venit ius municipale.*
21. *Renunciatio omni legum, & iuris auxilio magis comprehendit ius statutarium.*

CONSILIVM LI.

1 PRIMO videndum est, quæ & qualis sit ista donatio, de qua agitur. Et prima facie dicendum videtur, ꝙ sit donatio inter viuos. Nam illa † verba dedit, & concessit, important donationem. vt probatur de verbo concedo, in l. uxori. §. fi. de leg. 3. & ibi no. Bar. in l. fi. in prin. & ibi Doct. maximè Io. de Imo. de don. & in l. prohibere. §. planè qđ vi aut clam. & in c. pastoralis. de dona. & no. d. Abb. in c. cũ venerabilis. de excep. nisi ex circũstantijs aliud appareat ſm eum, & idẽ tenet Alex. in l. cũ quid. si cer. peta. in l. si donatione. C. de coll. & in leg. a Titio. de ver. ob. Et similiter verbũ dedit, donationem importare vr̃, & dñij trãslationem. §. sic itaq;, de act. & prout uoluit Pe. in suis brocar. quẽ refert Imo. in l. si fundũ certo die dari. de verb. ob. & Sal. idem tenet in d. l. si donatione. & Pau. de Ca. in l. filiæ. C. familiæ ercis. & q̃uis in hoc uideat Bald. aliter dicere in l. cũ virũ. C. de fideic. & Imo. in d. l. si fundum. & Ale. in d. l. si donatione. tñ idẽ Alex. in d. l. cũ quid. si cer. pet. tenet primam opinionem ꝑ illud, qđ dictũ est de verbo cõcedo, & tãto magis dictæ verba, s. dedit, & concessit, simul iũcta, donationẽ dẽnt importare, qa geminatio plus operat. l. cũ scimus. & ibi per Bart. C. de agri. & censi. lib. 11. & no. in l. balista. ad Treb. uel saltẽ verbũ dedit, rõne verbi adiuncti, s. cõcessit, donationẽ importat, quia ab illo declarationẽ recipit. l. sed si adijciat. ff. pro soc. si ergo d. Margarita dr̃ donasse, vt ꝓbat ꝑ ꝓdicta, ĩ dubio donatio

2 † intelligit inter viuos. l. Seia. §. fi. de do. cau. mor. & no. Dy. Bar. Bal. Imo. Ro. & cõiter mod. in l. q dotis. sol. matr. & gl. in l. fin. C. de don. cã mortis. Nec obstat, ꝙ hic sit facta mentio mortis, quo casu ꝓsumit facta donatio mortis cã, vt no. in dictis locis, & per gl. plene in l. Seia. de do. præle. Quia illud est uerum, qñ mentio mortis respicit dispositionem & subam donationis, secus aũt quando

3 † in verbis executiuis de morte est facta mentio, secundum Bal. no. in add. Spe. in tit. de instr. edit. in ult. col. quem sequit Ale. in d. l. q dotis. & in cons. 14. 1. vol. vbi ad hoc ẽt allegat Bal. in l. 2. C. de iure doti. dicentẽ, ꝙ vbi in donatione est facta mentio mortis per modum dilationis, tunc non dr̃ cã mortis, sed inter viuos, põt aũt dici facta

4 † mentio mortis per modũ dilationis, ſm Alex. qñ circa uerba executiua de morte est mentio facta, allegando Bal. in d. addit. Et prout contingit ĩ casu nr̃o, ut constat ex illis uerbis. s. cum hoc tñ pacto, ꝙ dña Constantia, nec do. Antonius consequi possint ipsa bona, nisi post mortem ipsius d. Magdalenæ & ipsius magistri Dominici, &c. Nam uerbum illud consequi, est executiuum, ut per se patet, & probatur ex no. per Bar. in l. liber homo. §. decem. de verb. ob. & etiam ex alijs uerbis, uidelicet, licentiam & authoritatem eisdem dedit mortuis d. do. Magdalena & dicto magistro Dominico intrãdi in possessionem dictorum bonorum, &c. Preterea vbi etiã in dispositione esset facta mentio mortis,

5 adhuc tamen in casu nostro diceretur † donatio inter uiuos, quia demum propter commemorationem mortis donatio iudicatur facta cã mortis, qñ dicto mõ põt valere, secus quando taliter ualere non posset, puta quia in ea non interuenisset debitus numerus testiũ, qui debent esse quicũq; l. fi. C. de codi. & in l. fi. C. de do. cau. mor. sicut accidit in casu nr̃o, in quo tres testes interuenerunt, secundum Cy. post Pet. in l. licet. C. de pa. & Alex. in d. l. quæ dotis. in ult. fallen. & in l. stipulatio hoc mõ cõcepta. de verb. ob. vbi pro hoc adducit no. per Cy. in l. hac. consultissima. §. per nuncupationem. C. de testa. & hoc quia in dubio facienda est interꝓtatio, ut actus potius ualeat quã pereat. l. quoties. de uerb. obl. & idem tenet Soci. in consil. 137. incip. Multum eleganter, &c. Ex alio quoq; dicta donatio vr̃ inter uiuos, quia dicta domina Magdalena promisit concessionem & oĩa in instrumento contenta perpetuo habere firma & rata, & non contra facere, agere, uel uenire aliqua rõne, de iure, uel de facto, & iurauit prædicta oĩa & singula fuisse & esse uera, & ipsa attendere & obseruare promisit, &c. per quæ uerba ꝓmisisse

6 vr̃ † dictam donationem non reuocare, iõ ꝑꝑ hoc dr̃ donatio inter uiuos, quamuis facta sit sub commemoratione mortis. le. ubi ita donatur. de don. cã mor. & hoc ẽt in casu nostro voluit Ang. in cons. 176. inci. Visis prædictis instrumentis. co. pen. & Pau. de Cas. in cons. 98. inci. Notandum est primo, &c. & in consi. 101. inci. Notandum est, ꝙ dictum instrumentum &c. & Alex. in d. cons. 14. qui proprie loquuntur de eo, qui promisit non contrafacere, uel uenire. & Are. in cons. 74. incip. Diligẽter & mature, &c. qui proprie loquitur de eo, qui iurauit non contrauenire. & istã opinionem tenent etiam Mod. Papi. in l. non oĩs. in prin. ff. si cer. pet. simpliciter per tex. ĩ d. l. ubi ita donatur. Et insuper alia ratione uidetur, ꝙ ista sit donatio inter uiuos, quia domina Margarita concessit omnia sua bona do. Costantiæ, & dicto Antonio, & suis filiis, uidetur ergo

Antonius

Antonius donatarius recepisse pro fillijs suis tanq̃ pro hæredibus, & p̃ñr illi intelliguntur uocati post mortem Antonij, ſm gl. Bar. & Doc. in l. si tibi. §. si pactus. de pactis. & Bar. & Doctores cõiter in l. Gallus. §. 1. de lib. & posth. & in l. qđ dr̃. de verb. obl. vbi aũt donatarius stipulatur & recipit pro se & hr̃dibus, tunc dr̃ donatio inter viuos, etiam si de morte sit facta mentio ſm Bal. no. in l. 2. C. de iure dotium. & Alc. in d. conſ. 14. q̃a mẽtio mortis magis adaptatur ad donationem inter uiuos, quam ad donationem cã mortis, quia donatio inter uiuos sui natura transmittitur ad hr̃des, de quibus ẽt nõ sit facta mentio. l. si pactũ. de probationib. sed donatio cã mortis, non: si moriatur donatarius ante donatorem. l. non oĩs. in prin. si certũ peta. Si ergo concessio prædicta dr̃ donatio inter uiuos, vt probatur ex p̃missis, sequitur, ꝙ in aliquo non ualuit. ex quo intra mẽsem insinuata non fuit, quia statutum ciuitatis Pisauri disponit, ꝙ donatio excedens ualorẽ 50. librarũ. factã a maiorib. non ualeat, nisi intra mensem a die factæ donationis fuerit insinuata in consilio g̃nali dictę ciuitatis. Nec iuramẽtũ, de quo in dicta donõne, vr̃ defectum insinuationis supplere, nec illam validare ex duobus. Et primo quia in dicto statuto cauetur, ꝙ tali statuto renunciari non posit, ẽt si iur̃o vall ita fuerit talis renunciatio, sed tali casu talis iurans dolo uel fraude præsumit̃ inductus authoritate dicti statuti. Quamuis ergo statutũ super iur̃o disponere non possit directo, quia est quid spirituale. cap. & si Christus. de iureiũcto. c. tuã, de ord. cog. & no. Host. in cap. quemadmodum. de iurei. & Doc. in auth. sacr̃a puberum. C. si adu. ven. & Pau. de Cast. in l. si. qui satisd. cogan. cum conc. de quibus ibi per Alex. & per eum in consilijs statim allegandis.

8 Nihilo minus põt illud † tollere per indirectum actum p̃sumẽdo, super quo interponitur, esse extortũ ꝑ dolum vel metũ, sicut sic in casu nr̃o, quia ex quo dolus inest p̃sumptione statuti, iur̃m non obligat. c. quamuis. de pac. in 6. & ita Bar. in l. oẽs populi. de iust. & iure. in fi. 2. q. 3. q. prin. & Bal. Sal. & Pau. de Cast. in auth. sacr̃a puberum C. si adu. uen. Secundo non obst. iur̃m, quia donatio, quæ de iure cõi, vel ex forma statuti requirit insinuationẽ, iur̃o non ualidatur, etiamsi statutũ de iur̃o nihil dicat, ſm Gul. Alb. de Rosa. & Bal. in l. illud. C. de sacr. eccl. & Albe. in l. sancimus. C. de dona. & Sal. in l. pen. eo. tit. & Roma. in l. Modestinus. ff. eo. & Pau. de Cast. in conſ. c. incip. Visa quadam scriptura, &c. & in consi. 105. incip. Circa bona, &c. & idem tenuit Bal. in quodam consi. inci. Certum est, ꝙ filia, &c. & in alio incip. Quidam Masius, &c. Præterea iuramentũ qđ est licitum, validat contractum, q̃n quis uellet arguere nullitatem surgentum ex cã subsistente tempore iuramenti, secus si

9 causa de nouo superuenit, quia † tunc iur̃m non excludit iurãtem ex eo quia in dubio refertur ad cãm, quę adest tempore iuramenti, vt legitur in ca. cum inter, de renunciationibus & ita declarat. d. Ant. in c. cum contingat. de iur. in 8. membro. & ꝑ hoc dicit in terminis, ꝙ si quis iurauit seruare contractum donationis, & cõtractus annulletur per statutum ex post facto, ex eo quia donatarius intra certum tempus non soluit gabellam, vel non fecit insinuari donationem intra mensem, prout fieri mandat statutum, nihil isto casu operatur iuramentum. Nam tale iur̃m intelligitur, si res in eodem statu permanserit, ut no. in c. quemadmodum. eo. tit. cum concor. & idem etiam voluit Fed. in consil. 281. incip. Casus talis est, statuto ciuitatis cauetur, &c. & cum istis tenet etiam Imo. in d. c. cum contingat in 7. membro. verſ. item aduerte, inquantum dixi, &c. & Aret. in consi. 2. quamuis idem Imo. in eo. cap. in decimo membro. teneat, ꝙ iuramentum suppleat, & tollat defectum insinuationis, tamen loquitur, quando a principio donatio annullatur, sicut quando de iure cõi insinuatio non interuenit. l. sancimus. & ibi no. Bald. C. de don. sed quando ex post facto ex forma statuti redditur nulla, sicut quando dr̃, ꝙ sit ipso iure nulla, nisi intra mensem fuerit insinuata. Imo. in dicto. 7. membro aliter tenet, sequendo opinionem Feder. & do. Anton. Non uiditur etiam dicta donatio inter uiuos ualere alia ratione, q̃a

10 † facta est de omnibus, & singulis bonis præsentibus & futuris, quia auferre dicitur liberam testamenti factionem, secũdũ Bar. & Doc. communiter in l. fi. C. de pac. & in l. stipulatio hoc modo concepta. de uerb. oblig. & maxime quia constat, ꝙ donatrix nihil uoluit sibi reseruare, ut colligitur ex alijs verbis, scilicet nullam aliam reseruationem in se faciens, nisi ut supra, &c. secundum Imol. & Roma. in d. l. stipulatio hoc modo concepta, nam secundũ eos dici non potest isto casu, ꝙ uideatur donans sibi reseruasse ea, de quibus in l. obligatione generali. de pig. & cum eis transit Alex. qui etiam subdit, idem esse, quando donatio irreuocabilis est collata post mortem, sicut in casu nostro, quia locum habere non põt. d. l. obligatione generali. Sed præmissis non obstantib. contrarium iudicio meo est verius. Nam huiusmodi donatio est facta in ciuitate supposita

11 tẽporali † iurisdictioni ecclesiæ, in qua ualet testamentũ corã duobus testibus, & parochiano. c. cum esses. de testa. secundum cõmunem intellectum. & idem si loco parochiani adhibeãtur alij duo testes; quia testimonium duorum est fortius testimonio ipsius parochiani & cuiuslibet alterius cuiuscumq; authoritatis. c. cum a nobis. & c. licet ex quadam. de testi. secundũ Spec. qui hoc tenet in tit. de instr. edit. §. compendiose. ver. item per ius canonicũ, &c. & Ioan. de Imo. & Abb. in d. c. cum esses. & Cald. in consi. 8. sub rub. de testa. inci. Testator in loco de tẽporali iurisdõne ecclesiæ. & Roma. in auth. similiter. C. ad leg. Falcid. in 34. speciali. qđ ibi enumerat inter specialia priuilegia concessa piæ causæ in ultimis uoluntatibus, & dicit Ant. de Bu. in d. c. cum esses. credere, ꝙ ista opi. Spe. seruaretur in practica. & eandem opi. sequitur Alex. in consi. 17. pen. col. incip. Ponderatis his, quæ in them ıte, &c. in 3. vol. quia secundum eum cum ratio sit scripta in tex. illius. c. cum esses. ex maioritate rõnis hẽt locum extensio ẽt in correctorijs, secundũ glo. in cle. j. de elec. & no. Bal. in auth. quas actiones. C. de sacros. eccl. cum concor. & per hoc rñdet ad rõnem Imo. quã alleg. contra Spe. in l. nemo põt. de leg. 1. & idem tenet etiam Alex. in conſ. 176.

12 5. volu. & idem est dicendũ † de donatione causa mortis, quia text. in d. c. cũ esses. licet dicat, in testamentis duos testes cũ parochiano sufficere, tñ reprobat ẽt cõsuetudinẽ, ꝙ in ultima voluntate maior numerus sit necessarius, & sic ẽt loquitur de dicta donatione, quæ dicitur vltima voluntas. l. fi. C. de don. cau. mor. & in l. fi. in fi. C. de codicil. & quãuis etiã solũ de testamento loqueretur; tñ locũ ẽt haberet in donatiõe causa mortis; q̃a qui põt testari, põt ẽt causa mortis donare. l. tam is. in princ. de do. cau. mor. & l. Marcellus. in prin. eo. tit. & ibi gl. in specie dicit, hoc procedere ẽt quantum ad numerũ testiũ. & propterea mediante extensione passiua in tali donatione locum haberet ille tex. quę indistinctẽ est permissa. l. 1. §. lex Falcidia. ad legem Falc. & ibi notant omnes, & per Bart. & Doc. in l. 2. de leg. 1. & præsertim cum, ut dictum est, in tex. sit expressa ratio, quæ locũ habet in dicta donatione. Si ergo probabitur donatio, de qua agitur, per quatuor testes, ut dicitur probari posse, quamuis in testamento sint tantũ tres descripti, dico ꝙ valere põt ut donatio causa mortis, inter quas etiam notarius poterit computari,

13 qui computatur † in numero testium, q̃n examinatur in iudicio tanquam testis, ut not. in l. Domitius, de testa. & in l. hac consultissima. in fi. C. qui testam. facere poss. non enim dico, ꝙ notarius computetur in numero testium ad effectũ, ut per dictum instr̃m probetur donatio causa mortis, quia ultra eum requirũtur alij quatuor, vt instr̃m probet, ut declarant Doct. in d. l. locis, sed, vt dixi, debet cõputari in dicto numero, quando examinatur in iudicio. quod autem dicta concessio fuerit mortis causa donatio probatur ex eo, quia in ea est facta mentio mortis, non solũ circa exequutionem, sed etiam circa substantiam & dispositionem, ut patet ex illis verbis, scilicet & casu quo dicta. d. Constantia decederet sine filiis legitimis, & naturalibus ante mortem dicti Antonij sui viri ut supra, quòd dicta bona post mortem ipsius dictæ Magdalenæ, & dicti magistri Dominici sui viri sint, & esse debeant ipsius Antonij, & nõ ante, &c. Et sic constat ex istis uerbis, quòd substantia donationis factæ dicto Antonio, & non tantum exequutio est collata post mortem donatricis & viri sui, & idem etiã probat̃ ex verbis sequentibus, videlicet, & prædicta fecit dicta do. Magdalena post mortem prædictorũ ad habendũ, &c. Cum ergo dicta concessio, q̃ est donatio, facta sit sub cõmemoratione mortis ipsius donatricis, sequitur ꝙ nõ est donatio inter uiuos, sed causa mortis, ut no. in l. Scia. §. fi. de do. & in l. quæ dotis. & in l. stipulatio hoc modo concepta. de verb. obl. & in l. 2. C. de iure dot. & in l. Scia. §. fi. de dona. cau. mor. cum si. Nec refert, ꝙ sit ẽt facta post mortẽ viri. d. Magdalenæ; q̃a donari põt cã mortis non tñ nomine proprio, sed ẽt alterius. l. qui precio. §. fi. & l. mor-

l.mortis cā filij.& l.mortis cā capimus. in prī. de do.cau.mor. & l.nec fratris. C.eo.& ibi not.gl.Sola igit uis est ī rńdendo ad allegata in cōtrarium. Et ad primum dū dicebatur,ꝙ circa exe quutionem est facta mentio mortis,per ꝑdicta patet rńsio,q̄a immo circa dispositionem & substantiā de morte ēt est mentio facta. Et similiter ex iā dictis colligit̄ rńsio ad ẜm .s. ꝙ dici dēt donatio inter uiuos:ex quo non adsunt nisi tres testes,qui ēt de iure canonico non sufficiunt in donatione cā mortis, q̄a licet per instr̄m non posset dicta donatio probari, tamen poterit per quatuor testes,inter quos notarius etiam recipietur, vt dr̄ in d.l.hac consultissima.& per omnes in d.le. Domitius. de test.Non obst.dum tertiò,dicitur,ꝙ d.Magdalena promisit hr̄e omnia & singula rata & firma, & nunquam contra facere vel venire,&c.& ꝯn̄r ꝙ ex hoc concessio dr̄ inter uiuos donatio,non obstante mortis commemoratione.leg. ubi ita donatur.de dona.cau.mor.quia qn̄ donator promittit † non reuocare,locum habet d.l.ubi ita donatur. quia talis promissio nō potest adaptari ad naturam donationis cā mortis, nec ẜm eius naturam intelligi:quia uerba clare sonant, ꝙ donatio non possit reuocari,qđ repugnat donationi cā mortis,q̄ sui natura est reuocabilis.l.mortis cā donatio.& de dona.cā mortis.& no.in l.non omnis.in prin.si cert.peta.Sed qn̄ promisit donator non contrauenire,ut in casu nostro, hæc uerba intelligi pn̄t ẜm naturam ipsius donationis cā mortis, quia ille non venit contra eum,qui utitur natura ꝯtractus.l.quæro.§.inter locatorem. ff. loca.& pōt intelligi dicta promissio,rebus sic se hn̄tibus,id est nisi reuocetur.l.quod Seruius.de cond.ob cau.& ita per ista rōnes tenet Bal.in l.cum quis.eo.tit. & quem ad hoc allegat Ale. in d.l.quæ dotis.& dicit Bal.in d.l.cum quis.ꝙ per dicta uerba nō videtur donator sibi imposuisse legem,est uerū, ꝙ in libro meo postea subdit, sed certe immo manifestè sibi legem imposuit.l.si quis in principio testamenti.de leg.3. quæ uerba forte non sunt Bald.sed sunt addita.uel dici potest, ꝙ dū dicit, ꝙ immo sibi legem imposuit, intelligatur eam sibi imposuisse secū dum naturam actus,s. nisi pœnituerit,ut probatur in d.l.si quis quam alleg.Bal.prout uidetur etiam intelligere Alex.intentionem Bald.hoc modo,in d.l.quæ dotis.immo Alex. idem tenet in d.l.ubi ita donatur,in apostillis,& pro ista opi.allegat.d.le.si quis in principio testamenti. ubi dicit probari, ꝙ si dicta uerba apponantur in ultima uoluntate,intelligitur, nisi pœnituerit, ergo idem in donatione causa mortis, q̄ æquiparatur ultimæ uoluntati,no.in d.le. Marcellus.§.Paulus.co.ti.& eandem interpretationem recipit iuramentum de non contrauenien do.l.fin.C.de non nu.pec.& refert,ꝙ istud tenet Ray.in leg. si alieno.§.Marcellus.de dona.inter uirum & uxo.per no.per gl. ibi,quæ sic intellecta saluari potest ab impugnatione Ia.de Ar. quem refert Barto.dicit etiam Alex. ꝙ pro ista opi. consuluit Ang.in consi.incip.d.Antonia de Florentia,&c.& do.Salustius de Perusio in ciuitate Florentiæ,& ꝙ ita etiam obtinuit Imo. & per prædicta etiam responsio colligitur ad d.l.vbi ita donat. quæ in contrarium allegatur,qm̄(ut dixi)loquitur, quādo verba directo impediunt reuocationem, & adeo sunt clara,ꝙ nō possint intelligi ẜm naturam actus.Et pro ista opi.vltra† prædicta uidetur etiam esse decisio Bal.in l.1.ult.col.C.de vsufru. ver.sed pone ꝙ verba instrumenti,&c.vbi dicit,ꝙ ille,qui agit secundum naturam contractus,non dr̄ venire contra contractū,ꝑ d.l.quæro.§.inter locatorem.& ꝑ alia, de quibus ibi per eum,unde sc̄d̄m Bal. si hæres promisit uxorem testatoris, cui erat usufructus relictus,non molestare aliquo modo in vsufructu,& petat ab ea cautionem de vtēdo & fruendo arbitrio boni viri,quam hæres remittere potest,ut no.in l.1.eo. ti. non incidet in pœnam, quia talis cautio uenit ex natura actus, ideo non dicitur vxor molestari,alleg.d. §. inter locatorem. & leg.venditores.de verb.obl.& cum eo transit etiam Alexa. in l. quod de bonis.§.j.ad leg.Falc. pariter igitur & in casu nostro promissio etiam iurata de non contraueniendo non includit illam contrauentionem,quæ causatur a natura actus.Et confirmantur prædicta ex not. per Bartol. Bald. & alios,in l.si familiæ.C.famil.ercis.ubi dicunt, quod si in diuisione promissum sit de euictione, & sequatur euictio ex natura rei, quod isto casu promittens non tenetur, quia de tali euictione non intelligitur promissio.idem ergo & in casu nostro,ut scilicet,ꝓmissio de non contraueniendo restringatur, ut non comprehendat casū, qn̄ quis contrauenit ex natura actus. Et dato ēt quando quis promittit non cōtrauenire,ꝙ intelligatur promisisse nō reuocare, & cōsequenter dicatur inter viuos donasse, per d.l.vbi ita donatur. nihilo minus hoc non obstat, quia aut talis donatio inter viuos valet, & Antonius habet intentū:aut est nulla secundū intentionē partis aduersæ ꝑꝑ defectum insinuationis: & quia aufert liberam testamēti factionem,& est interpretandū,ꝙ sit donatio causa mortis,& non inter uiu os.& hoc vt actus potius ualeat quā pereat.l.quoties.de verb.oblig. ꝓsertim cū verba possint salua ratione recti sermonis restringi & interpretari ẜm naturā actus. Et istud ēt ꝓsupponit Aret. in d.cons. 74. qui respōdet ad d.l. quoties. de qua opposuerat, ꝙ in casu suo poterat donatio valere inter viuos; & sic sentit, ꝙ ubi valere non posset,argm̄ procederet,& ꝑ cōsequēs ꝙ ualeret tanquam donatio causa mortis. Et hoc etiā voluit Pau.de Cast.in casu fortiori, in cons.101. incip. Notandum est,quòd primum statutū,&c. dicens, ꝙ si quis donauit omnia bona pręsentia & futura cum pacto de non reuocando,hoc † pactū nō facit cōtractum transire in donationē inter viuos,& sic ꝙ isto casu locum non habet d.l.vbi ita donatur.ex quo ualere nō potest dicto casu,ut donatio inter uiuos,quia aufert liberā testandi factionem, & ideo tali casu pactum vitiatur tanquā sit cōtra bonos mores, ex quo separari pōt a donatione causa mortis. habet ergo locū d.l.quādo donatio inter viuos pōt esse ualida, & cum eo transit Alex.in d.l.stipulatio hoc modo cōcepta. nec in l.quæ dotis. improbat dictā doctrinā,sed dūtaxat exemplū: quoniam negat,ꝙ in exemplo Pau.de Cast.donatio inter viuos valere non possit saltem pro parte, sed an in hoc bene sentiat Alex. aliter non prosequor, quia ad rem nostrā non pertinet. Et idem ante eū uoluit Bal.in cons.incip. Quæstio ista subtilis est.vbi vult,ꝙ si pater donat filio cā mortis cum pacto,ꝙ non possit reuocari, non transibit in donationem inter uiuos ꝑꝑ pactum,ex quo valere non potest.l.2.C.de inof.do.& in l.ante pe.C.de don.inter vir.& uxo.sed remanebit donatio cā mortis.arg.d.l.quoties.& cum ꝑdictis ēt transit Soc.in d.cons.137. In casu aūt nostro facilius hoc admitti pōt, in quo,ut sæpe dictum est,uerba sunt ęquiuoca, & q̄ pn̄t interpretari ẜm naturam actus,q̄ in casu prædictorum,in quo exꝓssè est actum, ꝙ reuocari non possit donatio, & sic qn̄ verba aperte repugnāt donationi cā mortis factæ. Et per hæc etiā colligitur rńsio ad ultimū,dum dr̄, ꝙ donatio causa mortis dici non dēt, ex quo Antonius recepit pro filijs tanquam pro hæredibus,per notata per Bal.in l.2.C.de iure dotium.quia hoc posset esse uerum si contractus ualere posset tanquam donatio inter uiuos, sed vbi hoc mō valere non pōt,remanet donatio cā mortis valida. d.leg.quoties.& arg.eorum,quæ dicta sunt,non enim tali donationi repugnat,ꝙ fiat etiam hæredibus donatarij, non quidem ut ad eos pertineat iure transmisionis, sed uigore nouæ concessionis, sicut uidemus, quòd licet vsusfructus ad hæredes non transeat. §.finitur. de vsufruct. ad illos tamen transit, si de illis sit facta mentio. l. stipulatio ista. §.si quis ita. de verbo.oblig. præterea si donatio causa mortis non transit ad hæredem donatarij præmortui,ut allegatur in contrarium, pater non dicitur pro filijs recipere tanquā pro hæredibus, sed† tanquam pro filijs,ut hr̄ in l.si tibi. §.si pactus. de pac. in d.l.quod dicitur.Et ꝑꝑea in persona filiorum Antonij est alia & diuersa donatio.d.l.stipulatio ista.§.hi quoq;.Cum ergo donatio,de qua agitur,sit donatio causa mortis,sequitur,quòd ualet. Nec obstat defectus insinuationis: quia in tali donatione, nec ex forma statuti, nec de iure communi est necessaria insinuatio. l. fin. C. de donat. causa mortis. & similiter quamuis facta sit de omnibus bonis præsentibus & futuris, tamen non aufert liberam testā factionem,cum possit reuocari,& iō ex hoc etiam capite non potest dici nulla,sed ubi ista concessio dici non posset donatio causa mortis, sed inter uiuos ex alio capite,& præsertim quando probari non posset per quatuor testes,quia,ut dictum est,isto casu dicitur donatio inter uiuos, quamuis de morte sit facta mentio,per not.per Pet.& Cyn.in l.licet.C.de pac. & per Alexandr. in d. l. stipulatio hoc modo concepta. & in d.l.quę dotis,adhuc dico,quod talis donatio inter uiuos est ualida.Nec obst.quod non sit insinuata,quia ex quo in illa est appositum † iuramentū,insinuatio non est necessaria, nec de iure cōi,nec ex forma statuti, quoniam iuramētū est seruādū, ex

ex quo seruari potest sine interitu salutis æternæ.c.cum contin gat.de iureiu.& c.quamuis.de pac.in 6.& ita per hoc & ꝑ alia tenet etiam Io.And.in addi.ad Spe.in tit.de instr.edi.§.porro. in vlt.add.& est communis opi.canonist.& idem tenet d. Ant. & Abb.in d.c.cum contingat.& ibi Imo.in ult.membro,circa pe.char.ubi ad plenum respondet omnib.rationib.tenentium contrarium.& Soc.late in consi.77.inter consilia.d. Marian. & se subscripsit.d.Bal.de Bartolinis,& d.Ale.ut patet in cōsi.seq. & eandem opinionem tenet etiā.d.Alex. plene in consi. 213. vol.& Are.in cons.2.vbi late hunc articulū prosequitur. Nec obs.dum dicebatur,ꝙ iuramentum operatur solum,qñ donatio ab initio est nulla propter insinuationem omissam de iure communi,secus āt qñ ex post facto annullatur ex forma statuti,quia iurm in dubio refertur ad cām subsistentē tꝑe iuramēti,ꝼm Feder.in d.consi.281.& An.de But.& Imo.in d.c.cū cōtingat.quia Feder.in d.cons.Imo.in d.c.in 7.membro.& Are. 19 in d.consi.dñt,hoc † procedere,qñ quis simpliciter iurasset obseruare contractū,sed quando beneficio statuti,& solennitati insinuationis renunciasset cum iuramento, tunc renunciatio tenet,& non est insinuatio necessaria,per d.c.cum contingat. cum concor.& ita factum est in casu nostro.Nam statutū vult ꝙ tali statuto renunciari non possit etiam cum iuramento, & iurans ꝓsumatur inductus dolo & fraude. Et ista donatrix renunciauit exceptioni doli cum iuro,qui dolus uerus & præsūptus de præterito pōt remitti.l.si unus.§.illud,de pactis.cessat ergo ꝓpter talē renūciationē iuratā præsumptio doli inducta a statuto, & ꝯñr allegari non potest, ꝙ iurans fuerit inductus dolo uel fraude.Et similiter donatrix renunciauit oī legum & iuris auxilio,& sic dicto statuto. quia appeliatione iuris uenit 20 † ius municipale,ꝼm Abb.in rub.de consuet. plus uoluit etiā Bal.in l.illa institutio.de hær.insti.& d. Ant.in c.quintauallis. de iureiur.& in rub. de arbi. quod appellatione iuris communis ueniat ēt ius municipale,per l.omnes,populi.de iust.& iur. ex quo concludunt,ꝙ arbitri electi cum ptāte iudicandi,de iure communi debebunt in iudicando seruare formam statuti, & in casu nostro hoc etiam est magis clarum, cum sit renunciatum omni legum & iuris auxilio.Si enim appellatione iuris nō ueniret ius statutarium,uerbum illud iuris esset superfluū, quia sub uerbo legum præcedenti continetur ius commune, 21 intelligitur ergo per dicta uerba † renunciatum iuri communi & municipali,ut euitetur superfluitas verborum.le.si qñ.in prin. de leg.j. & c. si Papa.de priuile.in 6. & bene probatur ex no.per Bar.in l.centurio.de vulg.& pup.in prin.4.q.prin. vbi concludit,ꝙ si dixerit testator, si filius meus decesserit sine filijs,sibi Titium substituo,& illi hæredem facio, & ꝙ hoc ultimum uerbum directum importabit substitutionem directam ꝼm suam propriam significationem,& aliud uerbum commune importabit substitutionē fideicommissariam.& hoc ut aliquid operetur,& de huiusmodi renunciatione facta auxilio legum & iuris,& de eius effectu,ad propositum nostrum loquit̄ Bar.in aut.matri & auiæ.C.qñ mulier tute.off.fungi pt.uers.q ro quid si non renunciauit sec.nuptijs,&c.& in l.si quis sub ꝯdione.si quis omissa cau. testa. & eā in casu nr̄o ponderat etiā Ale.in d.cons.31.in 2.uol.& de qua ēt per Ale.in consi.11.Viso & opportune,&c. 2.vol.col.pen.ꝑ q̄ dicit, ꝙ intelligitur renunciatum.l.de his.de transac.si sit iurata. & in casu nostro iuramentum nedum ligat iurantē,sed ēt obligat eius hr̄dem & successorem,& illi præiudicat,ꝼm Feder.in d.consi.& Imo. in d.c.cum contingat.Nec ēt obs.ꝙ isto casu iurm nihil operet̄, quia statutum præsumit dolum & fraudē,per no.per Bar.in d. l.oēs,populi.& alios,in d.auth.sacramenta puberum.quia ꝑdicti Doc.loquuntur, qñ statutum circa iuramentū nihil statuit expresse,sed solū circa actū tꝑalem, super iurm est interposi- 22 tum,† vt quia annullat ꝯtum factum cum minore,uel muliere,sine certa solennitate,& quā omissa præsumit illum contractum per dolum uel metum extortum.isto.n.casu dicunt ipsi potuit statutum præsumere uel fingere dolum inesse dicto cōtractui propterea si super illo iuramentum interponatur non obligat,tāquā per dolum præsumptum præstitum d.c.quāuis. & d.c.cum contingat.sed in casu nostro statutum annullat renunciationem etiam iuratam, & præsumit, quod iurans dolo uel fraude fuerit inductus. Et sic circa iuramentum disponit & statuit expresse.primo reprobando iuramentum, quod facere non potuit ꝼm Doc.communiter in d.c.cum cōtingat & plene per Ale.in cons.59.j.vol.& in cōs.383.vol.incip.Visa petitione Antonii de Roma,&c.Secundo præsumendo iuramentum extortum fuisse per dolum uel fraudem, quam præsumptionem etiam inducere non potuit statutum circa dictū iurm,qa qua rōne non pōt annullare iurm,vel contractum iuratum.s.quia iuramentum est res spiritualis, eadem rōne non ꝑt præsumere,ꝙ iuramentum sit per dolum extortum,qa res. s.ipsum iuramentum circa quam de nouo inducit̄ ꝑsumptio, nō est de foro statuentium,nec ad eorum iurisdōnem ꝑtinet. Et ꝑpea non dicitur statutum per indirectum,& tacite tollere iuramentum,sed directo & expresse super eo statuere, iō non valet statutum,nec isto casu loquuntur Doc.in locis allegatis in contrarium: sed quando statutum præsumit circa contractum & actum temporalem, & de iuramento nihil loquitur, nec illud tangit reprobando uel præsumendo.Et ita notanter in terminis declarat.d.Abb.in c.ecclesia sanctę Mariæ.de constit.col.pe.uers.septimus casus,&c.dicens,ꝙ lex ciuilis præsumere non potest circa actum spiritualem, & circa materiam, quæ pertinet ad ecclesiam,quia sicut non potest de ea secularis cognoscere,ita nec præsumere.& alle.Fed.& Senis in cons.96. volentem,ꝙ non ualeat statutum laicorum,ꝙ ex certis coniecturis præsumit contractum esse vsurarium, aliud tamen est, dicit Abb.quando lex disponit circa actum spiritualem,sed super temporali,quo casu secundum eum loquitur Barto.in d.l. omnes populi.dum vult,ualere statutum certo casu præsumēs contractum simulatum, vel dolo initū,licet super eo sit interpositum iuramentum,ꝙ tñ dicit esse verū,qñ præsumit ex rō- 23 nabili cā,vt statim dicam.Secundo rñdetur,ꝙ † ēt qñ statutum fingit uel præsumit contractum per dolum extortum, adhuc firmatur ille contractus iuramento,quicquid dicat Bar.in d.l. omnes populi.& contrarium tenēt ibi Ray.Alb.& Bal.qa ꝼm eos illud quod prohibitum est directo, nō debet eē cōcessum per indirectum,ut in regula,cum quid una. de reg.iur. in 6.Et ꝓsertim hoc est uerum,qñ non sunt moti ex aliqua iusta & rōnabili cā,licet aliud dici posset,qñ iusta cā subsistente sic statuissent, puta quia in loco frequenter minores uel mulieres decipiebant,ꝼm.d.Ant.& Abb.in d.c.cū contingat,qui tenet similiter contra Bar.excepto dicto casu,& idem late tenet.d.Ab.in dispu.incip.Stante statuto,&c.& in d.c.ecclesia sanctæ Mariæ in uers.supra proxime alle.aliàs ꝼm prędictos esset aperta uia laicis tollendi uires iuramenti.& in hanc opi.inclinat ēt Pa.de Cast.in consil.98.incip.Notandum est primo,&c.in fin.& dictam opi.Bar.approbat Roma.in consi.12.inci.Viso facto ꝓposito,&c.solum quando statuentes moti sunt ex iusta & rōnabili causa,de qua in casu nostro non constat, nec est ex uerbis narratiuis ipsius statuti,nec per aliam probationem extrinsecam,ideo statutum nō debet ualere,& eandem opi.ēt tenet Abb.in consi.71.incip. Quinq; dubia,&c.ubi fortius uult, ꝙ etiam si in statuto narratiue esset facta mentio de aliqua iusta & probabili causa, statuentibus in hoc nō crederetur,ex quo materia ad eos non pertinet,argu.l.si forte: de castren.pec. & ꝑ no.ꝑ Bart.in aut.si quis in aliquo.C.de eden.oportet ergo secundum eum,ꝙ extrinsecus appareat de iusta causa.Quinimmo ꝼm eum statuentes vr̄ dubitasse de uero dolo, quādo statutum præsumit, vel fingit dolum,sicut etiam facit in casu nostro,quia fictio est super certo,& præsumptio super dubio,vt no.in l.vnica.§.accedit.de rei uxo.actio. & propterea secundū eundem ex hoc uerbo arguitur,quod non habuerunt sufficiētem causam præsumendi dolum,aliàs non fuissent vsi tali uerbo,uel simi.Et ista est magis communis opi.quod statutum dicto casu non ualeat,quādo de rōnabili causa fingendi vel præsumendi dolū non constat,maxime quando de illa etiam enūciatiue non est facta mentio in statuto, sicut contingit in casu nostro.Et quamuis Moder.in d.auth.sacramenta puberum.in fin.dicant,opi.Bart.in d.l.omnes populi.esse communem,falsissimum est,quod dicta opi.simpliciter loquendo sit communiter approbata,sed solum quando constat de rationabili causa præsumendi,ut dixi.& hoc casu solum concordant cum Bartol.multi, qui ibi per eos allegantur: nec est etiam uerum, ꝙ Alex.in consiliis ibi per eos allegatis,sequatur dictam opi.Bar. sed solum transit cum Bartol.in hoc, ut statutum non ualeat, quando directo annullat iuramentum,vel actum iuratū: quan-

quando aũt statutum p̃sumit, vel fingit dolũ, Alc. non decidit nec disputat. Postremo non ob. dũ dr, quo ista donõ facta de oĩbus bonis præsentib. & futuris non ualet, tanquam auferens liberã testĩ factionem, per no. in l. fi. C. de pac. & in l. stipulõ hoc mõ concepta. de ver. obl. quia ad hoc duobus modis r̃ndetur,
24 & primo † quo quo ad bona præsentia & exiſtẽtia t p̃e donationis, dẽt valere & in futuris tm̃ annullari, s̃m Salic. in l. fin. C. de pac. ubi Bar. hoc reliquit indecisum, & Ang. in cons. 106. inci. Super dicto, &c. & quamuis in hoc aliqui teneant oppositum. in proposito tamen præcedens opin. uidetur vera, & hoc p̃p iurm, qđ h̃et uim clausulæ, actus ualeat oĩ meliori mõ l. cũ p̃r. §. filius matrem. de lega. 2. & no. oẽs in l. i. §. si quis ita. de ver. ob. & per consequens vr̃, quo propter hoc donatio sustineat in bonis p̃sentib. nec isto casũ loquunt, q. tenent, quo in cotũ donatio uitiet. Secundo r̃ndet, quo talis donatio quo ad ualiditatẽ, & quo ad executionem est collata post mortem, iõ vr̃ donatrix sibi & marito fructus reseruasse, de q.b. potuit testari & disponere, iõ ualuit, quia ubi donator sibi aliquid reseruat, donatio p̃sentium & futurorum tenet, s̃m Doc. in locis p̃rallegatis. & quamuis Pa. de Ca. in cons. 101. inci. Notandũ est, quo prædictũ statutum, &c. velit. quo etiam vbi quis sibi vsumfructum reseruauit, adhuc donatio valere non posit, quia in donatione futurorum ueniunt fructus extantes tempore mortis donatarij, de q.b. nõ potest testari, licet consentiat, quo valet vt donatio causa mortis, vt ẽt superius dictum fuit, nihilo minus in hoc illum reprehendit Alexan. in d. l. stipulatio hoc modo concepta. per Bar. ibi qui dicit, quo ualet uẽditio bonorum præsentium & futurorum, quia in ea non venit pretium, de quo uenditor potest testari. Ergo eodem modo non ueniunt fructus, quos sibi expresse uel tacite, ut in casu nostro reseruauit. Nam sicut de illis potest inter uiuos disponere propter dictam reseruationẽ eodem modo debet de illis posse testari. Vnde merito concludendum uidetur, quod ista concessio ualere posit tanquam inter uiuos donatio. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Donatio inter uiuos dicitur, licet sit expressum causa mortis, quando adest pactum de non reuocando. item quando donatarius pro hæredibus stipulatus est.*

2 *Statutum disponens de donatione non habet locum in donatione quæ a principio non ualet, sed morte confirmatur. contrarium concluditur nu. 9.*

3 *Statutum annullans donationem, in tali donatione non procedit quæ iam nulla est.*

4 *Donatio inter uirum & uxorem, ualet a principio quando non solum eius exequutio, sed etiam substantia post mortem donantis confertur, maxime adiecta clausula omni meliori modo.*

5 *Pactum inter uirum & uxorem de lucranda dote constante matrimonio factum ualet, quia post mortem confertur.*

6 *Verbum quilibet, operatur, quod in statuto ueniat etiam improprie tale.*

7 *Sermo uniuersalis in uno solo non uerificatur, & tunc comprehendit etiam casum improprium.*

8 *Insinuatio in donatione ob causam non est necessaria, sed bene in donatione inter uirum & uxorem.*

10 *Statutum annullans donationem potest habere locum in ea, quæ nulla est a principio, licet ualidari speratur.*

CONSILIVM LII.

EX his, quæ per d. iudicem accommodate & p̃babiliter obiiciuntur. Prima facie dicendum vr̃, quo donatio, de qua agitur, sit inter viuos, & † non
1 cã mortis propter pactum de non reuocando il lam, licet ẽt dictũ sit expresse, quo d. Laurẽtius donauit uxori cã mortis, ut est casus, & ibi p̃ oẽs in l. ubi ita donatur. de don. cau. mor. & quia etiam donataria pro suis heredib. est stipulata, secundum Bal. in l. 2. C. de iure dot. q̃a secundum eũ donatio cã moris non solet ad hæredẽ donatarii p̃morientis transire, sed ad donantem superuiuentem redire. l. non omnes in prin. si cer. pet. & idem tenet Alexandr. in l. quæ dotis. solut. matr. & in consil. 14. primo vol. cum concor. de quibus ibi per eum. Et ex hoc duo inferuntur, primum est, quo licet aliqui testes ex supra numeratis uideantur instrumento contradicere, sustinetur tamen instrumentũ p̃p alios, in illo descripto, q. sufficiunt in tali donatione inter uiuos, per nõ. per Bar. & Docto. in l. 1. §. si quis neget. quemadmo. testa. aperian. & per Docto. in c. cum Ioannes. de fid. instr. & Sali. in l. in exercendis. C. eo. ti. Secundo infertur, quo talis donatio facta vxori non ualuit ab initio, ut est casus in d. l. vbi ita donatur. sed fuit morte confirmata, sicut quælibet alia donatio facta inter virum & uxorem morte donantis confirmatur. l. antepe. C. de donationib. inter uirum, & uxo. Nec obst. statutum annullans quamlibet donationem inter viuos excedentem summam librarum centum, si non sit insinuata, quia tale statutum intelligitur de donatione inter uiuos propriè, sicut quãdo loquitur simpliciter de donatione, intelligitur de donatione propriè, s̃m Bar. in l. 1. in fi. verb. de dona. ti. generali, & in l. filiusfamilias. in princ. eo. tit. ubi per hoc infert, quo non habebit locum statutum simpliciter loquens de donatione, in donatione causa mortis, quia nõ
2 est donatio propriè. d. le. 1. pari igitur † ratione statutum hoc disponens de donatione inter uiuos non debet habere locum in donatione prædicta morte confirmata, quæ non est p̃prie inter uiuos, nec donatio causa mortis, sed est tertia spẽs, scd̃m gl. & Doc. in l. res vxoris. C. de do. inter uir. & uxo. & in l. filiæ. C. fa. erc. & Bar. in l. sequens quæstio. de leg. 2. & ita vult in terminis Alex. in consi. 143. in fi. in 5. uol. concludit, qđ statutum disponens, quo in quibuscumq; seu quo in omnibus & singulis donationibus tam inter uiuos quã causa mortis, adhibeant duo notarij, &c. non habet locum in donatione facta uxori & confirmata morte mariti, quia non est donatio inter uiuos, nec cã mortis, sed est tertia species per no. i locis prællc. iõ iste casus tanquam omissus s̃m eum remanere debet in dispositione iuris communis. l. cõmodissimè. de liber. & posthu. & l. si extraneus. de cond. ob. cau. & loquitur etiam Alex. q̃n uerba statuti sunt uniuersalia & geminata, & qđ plus est, q̃n statutũ disponit nedum de donatione inter uiuos, sed etiam de donatione causa mortis, & sic de vtroq. simplici. & ultra eum istud confirmatur. nam ubi donatio est ab initio inualida, & confirmatur morte, res non usucapitur titulo pro donato. l. i. §. si pater. de usucap. pro donato. & est ratio scd̃m Bart. ibi, quia non est proprie donatio, ut not. in d. l. res uxoris. cum concor. sed est magis legatum. l. in donationibus. C. ad leg. Falc. & propterea s̃m eum usucapit titulo quasi pro legato, vt vult gl. in l. 2. §. fi. p̃ hær si ergo accedit magis legato q̃ donationi inter vivos, ergo in ea nõ h̃et locũ statutũ loquẽs de dicta donatione. l. quærit hermaphroditũ. de statu. Præterea istud statutum ipso iure an
3 nullat donationẽ inter uiuos † nõ insinuatã, ergo intelligi nõ põt in donõne facta vxori, q̃a talis donatio est ipso iure nulla. l. 1. de don. inter vir. & vxo. adeo quo ex illa non oritur ẽt naturalis obligatio s̃m Bar. in l. cũ lex. de fideiuſ. & ideo cum a principio nõ ualeat, amplius annullari non põt statutũ ex defectu insinuationis. l. nã & postea. §. post defectũ. de iniust. rup. & irri. testa. q̃a ergo hmõi donationi non conueniunt verba statuti, illi etiam statuti dispositio non potest p̃uenire. l. 4. §. toties. de dãn. infec. & l. id ãt. in prin. de admi. tut. Sed præmissis nõ obstantib. c̃riũ arbitror uerius. est. n. animaduertendũ, quo nedum effectus & exequutio istius donõnis, sed ẽt substantia confert post mortẽ donãtis, quo clare apparet ex uerbis instrĩ, dũ in eius prĩcipio dr̃, quo d. Laurẽtius ex titulo donõnis cã mortis, & post eius mortẽ dedit, donauit, & tradidit & concessit, &c. q̃a ergo
4 verbũ dedit, & donauit, dispositum † post mortẽ Laurentij cõfertur exp̃sse, & in illud tp̃s translatio dñij differtur, ut inferius in eodem instrõ continetur, certũ est, quo dispositio & eius substantia dr̃ in dictũ tp̃s collata. l. in tp̃s. in prin. de hr̃dib. & l. qđ sponsæ. C. de donatio. ante nup. & prout colligi tur ex not. per Bart. in leg. j. §. nunciatio. de oper. noui nun. & per consequẽs isto casu donatio dicitur incipere ab hærede donatoris, iuxta leg. j. C. ut acti. ab hæred. & contra hered. & quamuis Alexan. in consi. 14. primo uolu. uideatur dicere, quod sola exequutio & non substantia dicatur post mortem collata, illud potest esse uerum in casu suo, quia donator in uita solum sibi reseruauerat usumfructum, ex qua reseruatione apparebat, quod uoluit illam donationem statim habere effectum quoad proprietatem. & in hoc se fundat Ale. qua ratione cessante, prout in casu nostro cessat, quia reseruatio talis non fuit facta, præsupponit

supponit etiam ipse, ꝙ tunc post mortem non solum effectus, sed etiam actus diceretur collatus. & idem in casu nostro ꝓbatur pp clausulam omni meliori mõ, &c. quæ multũ operat ad validandũ actum, & ideo licet verbũ relinquo, adiectum certe rei, non importet, ꝙ filia dicatur instituta, tñ propter clausulã prædictam instituta censetur, ſm Bal. in l. quoties. de hæred. insti. & Raph. in l. his verbis. in princ. ff. co. & Pau. de Cast. consi. 47. Super minimo pũcto, &c. & Ale. in l. nam qđ. §. fi. ad Treb. facit, qđ de dicta clausula ponit etiam Bal. in l. vnũ. si cer. pet. & Ant. de But. in cap. literæ. de dila. & in c. examinata. de iud. & Imo. in l. nemo potest. de leg. 1. sed si dispositio intelligatur collata post mortẽ, donatio valuit ab initio, & aliàs fuit nulla, ut dicetur statim, ergo clausula prædicta operatur, ꝙ facta intelligatur eo modo, quo valere potuit. quamuis ergo sit donatio inter uiuos pp pactũ de nõ reuocãdo, prout esse põt, quãuis collata dicatur in substãtia post mortẽ. d. l. 1. C. vt acti. ab hær. & l. hæreditatũ. de bo. au. iu. po. & l. fi. C. de contrah. & commit. stipu. & prout expresse vult Ale. d. consi. 141. vol. in 2. col. valuit tñ ab initio inter virum & vxorem, ex quo in substantia cõfertur post mortem mariti, & in tpś soluti matrimonij, vt est casus in l. si cũ seruum. §. fi. cũ seq. de donatio. inter uirum & vxo. Nec dicatur, ꝙ ille tex. loquatur in donatione causa mortis, q̃a ratio tex. s. quia in hoc tempore excurrit donationis euentus, in quo uir & uxor esse desinunt, locũ hẽt in donatione irreuocabili, & sic inter uiuos, quæ in dictum tempus defertur, & ita etiam vult Alex. in l. si socer. §. Lucius. sol. matr. ubi per tex. in d. §. fi. dicit, ꝙ pactum de lucranda † dote factum inter uirum & uxorem constante matrimonio ualet, quia dicitur esse collatum in tempus, quo amplius non est matrimonium, & tamen Imo. & Alex. præsupponit tale pactũ reuocari nõ posse, & idẽ vult Bal. in l. pro hæreditarijs. in fi. C. de hær. act. vbi dicit expræsse, ꝙ pactum de retinenda dote pro filijs uxore præmortua dicitur continere donationem inter viuos & esse irreuocabilem, per l. 1. in prin. de dote ꝓleg. & hoc approbat etiam Ale. in d. l. quæ dotis. sol. matr. in 3. fallen. qñ actum fuit, ꝙ reuocari non possit, & prout in casu nostro actum extitit. Nec prædictis obst. d. l. vbi ita donatur. vbi probari vr̃, ꝙ q̃uis sit donatio collata post mortem, nihilo minus ab initio non valet inter virum & vxorẽ, quia ille tex. debet intelligi, quando donatio fuit pura & statim perfecta quoad substantiam, & exequutio sola fuit post mortem collata, ideo inter uirum & uxorem non potuit ab initio ualere, sed in casu d. l. si cum seruum. §. fin. cũ seq. nedum effectus, & exequutio, sed etiam ipsa dispositio confertur in tpś habile, & idẽ in casu nostro, & ita iura prædicta declarat & concordat Imo. in l. si diuortio. de ver. obl. & Ale. in d. l. si socer. §. Lucius. sol. mat. & quamuis nõ dicãt, Bar. ẽt in d. l. 1. §. renunciatio. dicto ẽt modo intelligit. d. l. si cum seruum. §. fi. dũ quæritur, an citatio facta die feriata valeat, quia igitur dicta donatio propter pactũ de non reuocando fuit inter viuos, & de iure cõi ab initio ualuit inter uirum & uxorem, quia collata fuit in tempus congruũ, hoc est soluti matrimonij morte viri, & in ea locum hẽt statutũ annullans ipso iure donationem inter uiuos, non insinuatam & excedentem summam librarũ centum, qm̃, vt dictum est, nihil repugnat, quin donatio inter viuos esse posit, quãuis post mortẽ suspẽsa sit, scđm Ale. in d. consi. ꝑ d. l. 1. C. ut act. ab hær. cũ concor. superius allegatis. & sic in eã verba statuti proprie pñt verificari, & cessant oĩa ĩ cõtrarium allegata. Et istud mihi uidetur tutissimum fundamentum, nec uideo, ꝙ obstet aliquod contrarium, & dato etiam, quod donatio ista tanquam facta inter uirũ & vxorem ab initio non ualuisset, & morte mariti confirmari potuisset, nihilo minus in ea prædictum statutum locum haberet, quia vult, quod quælibet donatio inter viuos nõ insinuata † non valeat, quamuis ergo non sit prædicta donatio propriè inter uiuos, sed potius tertia species, negari tamen non potest, quin largo modo dicat inter viuos donatio, cum in pluribus sapiat eius naturam, ut statim dicam. ideo sub prædicto statuto comprehenditur propter uerbum illud quælibet uniuersale, & geminatum, ut probatur ex not. per Bald. in cap. Imperialem. de prohib. feu. alie. per Fede. ubi dicit, quod concessio in feudum pro quibuscunq. hæredibus comprehendit extraneum hæredem, qui in feudum non succedit, & etiam legatarium, qui largo modo hæres dicitur. l. id tempus. §. i. de vsuc. & hoc ex natura illius verbi vniuersalis & geminati, cum quo transit Alex. in l. si patroni. in prin. ad Treb. & in l. Gallus. §. ẽt si parente. de li. & postu. & alibi sæpe. idem ergo est in casu nostro dicendum, presertim quia hoc statutum principaliter est fauorabile, & introductum ad obuiandum fraudib. l. data. C. de dona. sicut dr̃ de statuto disponente, ꝙ mulier non posit cõtrahere sine cõsensu propinquorum, ut Doc. in l. qui exceptionem. de condi. indeb. & istud confirmatur, quia prædictum uerbum uniuersale non potest † in sola simplici & propria donatione verificari, quia sermo uniuersalis in uno solo non uerificatur, ut no. in l. a procuratore. C. mand. & per Bar. in l. si cõstante. §. quoties. sol. mat. sub eo igitur comprehenditur etiam donatio inter uiuos ob cãm, quæ non est donatio proprie. d. l. 1. de do. qua igitur rõne necesse est impropriare verba statuti ad istũ uel aliũ similem casum, quia aliàs sermo uniuersalis non põt adimpleri, eadem rõne sub statuto debet iste casus cõprehendi, capiendo uerba large & improprie. quinimmo magis casus nr̃ sub illo dẽt dici comprehensus, q̃ ꝑcedens proximus, quia in † donatione ob cãm de iure communi non est insinuatio necessaria ſm gl. & Doc. in l. Aquilius. de don. Gulielm. & Bal. in l. illud C. de sacros. eccl. & Old. in cõs. 5. in donatione inter vir. & vxo. est necessaria, & aliàs non confirmatur morte. d. l. antep. C. de do. inter ui. & vxo. immo magis in illa uitiat defectus insinuationis, quam in simplici & uera donatione, q̃a hęc simplex donatio solum uitiat in excessu. l. sancimus. C. de do. & alia in totum, ſm Sal. in d. l. antepe. per illum text. cũ quo etiam transit Soc. in l. 1. sol. mat. quia ergo statutum de insinuatione donationis loquitur ratione subiectæ materiæ, verificari debet in donatione etiam facta inter vir. & vx. & magis quam in donatione ob causam. licet uerba improprietur, ar. l. si vno. in prin. lo. & l. insulam. de præscrip. uerb. & quia statutum recipit interꝑtationem & declarationem a iure cõmuni. l. 2. C. de noxa. & c. cum dilectus de consue. & ꝑsertim pp eius verba uniuersalia & geminata, ut dixi. Et alia etiam rõne statutum prędictum loquens de qualibet donatione inter viuos, debet locũ hr̃e in donatione, de qua agitur, quia licet non sit proprie donatio inter uiuos, de ea tamen magis participat quo ad sui ordinationẽ patet, quia, ut dixi, in illa etiam requiritur insinuatio. d. l. antepe. quę in donatione causa mortis, & in alia vltima voluntate non est necessaria. l. fi. C. de dona. cau. mor. item in ea sufficiũt duo testes, & non requiruntur quinque, ut in d. do. cã mortis. d. l. fi. C. de codicil. item in ea requirit stipulatio vel pactum, sicut in simplici donõne: nam sicut donatio causa mortis dicit quo ad sui ordinationem magis sapere de natura cõtractus & donationis inter uiuos, vt no. gl. in l. 2. de dote ꝓleg. & no. Docto. communiter in l. 2. de lega. 1. multo magis idem est dicendum in hac donatione, quæ confirmatur morte. quia, ut dixi, in illa insinuatio est necessaria, & numerus duorum testium sufficit, & aliud est in donatione causa mortis, & sic etiam in istis, quæ respiciunt ordinationem, participat magis de donatione inter uiuos, quam donatio cã mortis, ergo statutum prædictum disponens super donõne inter viuos quo ad id, quod eius ordinationem respicit, dẽt † etiam locum habere in dicta donatione facta inter uirum & uxorem, vt aperte probatur ex not. per Pet. de Anch. in consi. 385. Dubium facit in ista quæstione, &c. ubi concludit, ꝙ statutum disponens, ꝙ in contractu minoris, vel mulieris debeat adhiberi consensus cõsanguineorum, habebit etiam locum in donatione cã mortis, quia illa quo ad sui ordinationem magis participat de natura contractus, quam de natura ultimæ voluntatis. per no. per glo. in d. l. 2. de dot. præleg. iõ sub statuto comprehenditur. l. quærit, hermaphroditum. de statu ho. & cum eo trãsit Ale. & Soc. in d. l. 2. de lega. 1. & Ale. & Are. in l. 2. in prin. de ver. ob. q̃ rõ fortius locũ habet in casu nostro, vt dixi, & in quo etiam militat alia rõ, quæ assignatur in casu prædicto, per Are. in d. l. 2. Nam ſm eũ talis solennitas statuti. s. ꝙ in contractu adhibeantur duo consanguinei, similis est solennitati, de qua in l. tam is. §. 4. de dõ. cã mor. vbi dr̃, ꝙ filiusfamiliãs non potest causa mortis donare, nisi consensu patris, iõ quo ad solennitatem statuti magis dẽt participare de contractu, quam de ultima uoluntate, sic ergo etiam in casu nr̃o, q̃a solennitas insinuationis de iure communi requiritur etiam in hac donatione. d. l. antepe. C. de dona. inter vir. & vx. & sic in hoc ius commune & statutum assimi-

Marginal numbers: 5, 6, 7, 8, 9

milatur, ergo ad hunc effectũ dēt magis ista donatio participa re de donati. inter uiuos, & per consequens comprehendi sub verbis statuti, præsertim uniuersalibus loquẽtis de ea. Nec ob. allegata in cõtrarium. & primo dũ dr̃, ꝙ est tertia species, quia conceditur. sed dr̃, ꝙ magis sapit naturam donationis inter ui uos quo ad sui ordinationem ꝑ prędicta, iõ includi dēt sub sta tuto loquente de insinuatione donationis inter uiuos. d. l. q̃rit hermaphroditum. sicut donatio cã mortis comprehendit sub statuto de contractu dicto casu rõne p̃dicta, & tamen non est contractus, sed ab illo differt specie, & ẽt noĩe, quia ultima uo luntas appellat. d. l. si C. de codicil. & d. l. fi. C. de donationib. cã mor. & ex his clare colligitur, ꝙ Ale. in consi. 143. in fin. 5. vol. allegato in contrarium, cum reuerentia non bene sentit, dum uult, ꝙ statutum disponens, ꝙ in quacunque donatione inter uiuos seu cã mortis adhibeantur duo notarii, nõ hẽat locum in donatione facta per uirum uxori, & quæ eius morte fuit cõ firmata, nam & ista solennitas respicit ordinationẽ, & quo ad causam donatio q̃ confirmatur morte, magis participat de do natione inter uiuos, iõ dēt sub statuto contineri ꝓpter autho ritates, de quibus mentionẽ non facit. Non obstant no. ꝑ Bar. in l. j. §. si pater. pro don. dum dicit, ꝙ ista donatio magis dr̃ le gatum quam donatio, quia hoc est uerum, quantum ad illa, q̃ concernunt confirmationem, sed secus quo ad ea q̃ respiciunt ordinationem, quia si sic est in donatione cã mortis, multo ma gis hoc locum habet in donatione ista per prædicta. Non ob.

10 postremo dum dr̃, ꝙ statutum annullans donationem † ipso iure loquitur de donatione ab initio valida de iure communi non autem in illa, quæ est nulla, q̃a quod nullum est, annulla ri amplius non põt. l. nam & postea. vers. & post defectum. de iniust. rupt. & irri. testa. q̃a quamuis donatio inter virũ & vxo rem re ipsa sit nulla, dici tamen potest in spe valida, quia põt & speratur morte donatoriis cõfirmari. d. l. antep. & iõ talis spes rumpi p̃t, & annullari per statutum. l. si a primo, & l. si posthu mus a primo. de liberis & posthumis, & ibi no. Doct. & maxi me Ale. ex omni igitur capite uidetur concludi posse & debe re, ꝙ ista donatio sit nulla. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Constitutum facit præferri emptorem uel donatarium, pro quo factum est, illi cui res tradita non fuit.*
2 *Obligatio non oritur ante diem incertum quando, licet certum, an ut mortis.*
3 *Dictio suus, sua, suum, in dubio refertur ad testatorem, nisi sic esset superflua.*
4 *Dictio taxatiua operatur, quod pactum sit personale, & hæres ex eo non tenetur.*
5 *Verbum occasio. importat causam remotissimam, & etiam impulsiuam.*
6 *Cedi non potest, nec in alium transferri ius, uel actio passiuè.*
7 *Copula &, coniungit æque principaliter.*
8 *Copulatiuæ una pars alteram declarat, sicut & alternatiuæ.*
9 *Copula inter extrema non omnino diuersa exponitur pro idest.*
10 *Hæres donantis, cuius culpa secuta est euictio rei donatæ, tenetur de euictione.*
11 *Verba generalia non prosunt uẽditori specialiter emptorem nõ certificanti.*

CONSILIVM LIII.

VISA & intellecta facti serie, prima facie vr̃ dicendum, ꝙ hæredes do. Titæ non sint obligati ad defendendum, neque de euictione. Nam donatio facta per d. Titam incepit a traditione ꝑꝑ constitutum in ea appositum, qđ hẽt vim traditionis. l. quod meo, in prin. de acq. poss. & iõ sicut q̃n fit venditio vel donatio duob. ille præfertur, cui prius res traditur. l. quoties. C. de rei uend.

1 & l. eum qui §. si duobus. de publicia. ita ẽt p̃fertur † ille, pro quo donator vel uenditor prius constituit se possidere, secundum Guido. de Suza. in d. l. quoties. & Ioan. And. in Spe. de emptio. & uendi. §. sciendum. versic. & nota. quod si aliquis, &c. & Anton. de Butr. in c. cum uenissent. de restitut. in integrum & Abba. in cap. 2. de consuetud. & Alexand. in consil. 141. volum. ex quo sequitur, quod dicta donatrix & hæres eius, non tenetur de euictione. l. Aristo. §. fin. cum ibi not. de don. Nec ex promissione de defendendo donatarium facta per d. Titam agi potest, quia donatrix promisit de suo dato uel facto tãtũ, ideo promissio contra eam committi non potuit, dum vixit, nec ab illa obligatio incipere potuit, quia cũ fuerit post mortem suam grauata legato, quamdiu vixit ad rem legatam obligatio & actio oriri non potuit, quia ante diem incertum q̃n, li

2 cet sit certum † an, non oritur obligatio. l. 1. C. ut actio. ab hæred. & contra hær. & no. Bar. in l. ita stipulatus. in 2. q. de uer. obl. cum concor. de quibus per Alex. in l. sub conditione. de cõ di. indebi. qui etiam dicit, hanc esse communem opi. Non põt ergo dici, ꝙ promissio de defendendo fuerit commissa ex hoc facto. d. Titæ, videlicet, quia non soluit adhuc viuens legatum, quia ipsa non tenebatur soluere, nec ad soluendum fuit obligata. Nec etiam ex alio facto illius committi potuit dicta promissio, hoc est, quia ipsa elegit pauperes certos, quia tales electi ea viuente non potuerunt ut legatarij agere contra illam, neq. contra donatarium, nec ab illo res donatas euincere, quia illis ante dictum diem incertum non fuit acquisita obligatio & actio, tum quia vocantur post mortẽ. d. Titæ, vt dixi. d. l. 1. C. vt actio. ab hær. & cõtra hær. & quia. d. Tita dũ vixit, potuit a dicta euictione recedere. l. unum ex familia. in prin. de leg. 2. ideo non potuit acquiri a se electis obligatio & actio, dũ dicta. d. Tita vixit, & variare potuit, vt probatur ex no. per Bar. in l. si quis stipulatus sit Stichum. de ver. obl. & in l. stipulatus sum Damã. eo. ti. & istud apertè probatur in d. l. vnũ ex familia. in princ. & sic ex p̃missis constat, ꝙ ex aliquo facto. d. Titæ non potuit cõ mitti promissio de defendendo contra illam. Nec dici põt, qđ immo. d. Tita adhuc uiuens fuerit obligata, quia ꝙ intelligatur grauata post mortẽ testatoris, & non post mortem. d. Titę per illa uerba, videlicet, & hoc præsens legatum fecit dictus testator cum hoc onere, ꝙ præfata. d. Tita post mortem suam teneatur, & c. per no. per Bar. in l. cum in testamento. de aur. & ar

3 gen. lega. & in l. ex facto. in princ. ad Treb. vbi dicit, ꝙ † dictio suus, sua, suum, ĩ dubio referatur ad testatorem, quia istud nõ habet locum, quando de mente testatoris apparet contrariũ, s̃m Bar. in d. l. ex facto. in prin. & de qua contraria mente manifeste apparet in casu isto, quia si illa uerba post mortem suã referrentur ad testatorem, redderentur superflua, contra. l. si quando. in prin. de leg. 1. quoniam etiam si non fuissent expressa oĩno. d. Tita non fuisset obligata præstare onus sibi iniũctũ ante mortẽ testatoris, quia ipsa prius non fuit honorata. le. ab eo. C. de fideic. & quia vltima voluntas & eius executio cõfert post mortẽ testatoris, vt no. in l. illa institutio. in gl. 2. in princ. de hær. instituẽ. quę rõ cessat in casib. Bar. quia illa dictio, suus sua, suum, relata ẽt ad testatorem poterat operari. Et similiter ex facto eiusdem. d. Titæ non potuit committi dicta promissio contra eius hæredem. Non. n. hoc contingere potuit, quia illa non soluerit, quia soluere non debuit, cum obligatio incœperit ab hærede illius. d. l. 1. & dictum est supra. Nec etiã hr̃s donatarius ea mortua potuit obligari alio facto. d. Titæ, id est q̃a elegerit, quia illa electio non fuit causa proxima euictionis, sed remota. ex quo, enim certi pauperes fuerunt electi, non potuit sequi immediate euictio, sed fuit subsequuta ex hoc immediate, quia post mortem. d. Titæ non fuit legatarijs solutum, & quæ causa proxima debet attendi. l. sed si plures. §. in arrogato. de vulg. & pup. & l. solu. qui in eo. ff. pro soc. Nec etiã dicta promissio facta per d. Titam potuit committi ex facto sui hæredis, puta, quia non soluit, ut debuit legatum, & ut soluere tenebatur, quia cum promiserit. d. Tita pro suo dato & fa

4 cto † tantum, & sic taxatiue, pactum fuit personale, propter illam dictionem tantum, & sic hæres ex illo non astringitur, secundum Bar. in l. si sic. de ver. obl. cum quo Doc. transeunt cõmuniter. & idem probatur ex no. per Bal. in l. qui se patris. C. vñ libe. & in specie per p̃dicta istud ẽt volunt Aret. & Ale. in l. stipulatio ista. in prin. de uerb. obl. & etiam alia rõne dictio taxatiua isto casu excludit factum dicti hæredis, ut dicetur inferius. Et si dicatur, licet hæres non possit obligari de euictione ex facto, vel ex promissione. d. Titę. nihilo minus tenetur ex facto proprio, & de iure communi. Nam ille erat obligatus ad soluendum legatum, & non donatarius. l. j. §. hæres. ad Treb. & leg. fi. §. fi. de cõtrah. empt. nec ex aliquo pacto apposito in donatione fieri potuit, ꝙ hæres non teneretur legatarijs. l. pacto succes-

succefforum.C.de pac.si ergo non soluit hæres dolo ipsius,vi detur res euicta,quia dolo facere uidetur qui potest restituere & non restituit.l.qui procuratorem.§. dolo.ff.mãd.& istud ẽt uidetur probari ex no.in l.si res obligata.de le. 1.per Doc.si er go dolo illius fuit euicta res donata, ipse absq. etiam ulla promissione tenetur de euictione,quamuis etiam donatio incepe rit a traditione.d.l.Aristo.§.fi.de don.Ad istud tamen respondetur negando,ꝙ hęres non soluendo legatum fuerit in dolo qm̃. d. Tita donauit quædam prædia cum omnibus debitis & creditis occasione dictorum bonorum quamuis ergo debitũ ex causa legati, in quo grauata fuit.d. Tita post mortem suam non sit debitũ bonorũ,pſertim quia bona non fuerint legata a d.Tita,sed certa quantitas.sed sit debitũ hæredũ. d. Titæ, quia ipsi tenentur actione personali,quamuis bona,occasione quo rum illa fuit testamento grauata,ad alium transtulerit ex titulo donationis.d.l.1.§.si hæres.& d.l.fi.§.fi. Nihilo minus quia donauit bona cum debitis occasione dictorum bonorum,sub istis verbis comprehenditur legatum relictum ab ipsa.d. Tita, quia quamuis ad illud hæres eius sit obligatus actione persona li,tamen verum est dicere,ꝙ est debitum occasione dictorum bonorum, qm̃ pp dicta bona relicta in testamento dictæ do. Titæ,ipsa fuit grauata in dicta quantitate post mortem suam, & ad quã grauari non potuisset,si honorata nõ fuisset.l.ab eo. C.de fideic.& istud in specie vult Bar.in l. pen.§. 1. de adimen. leg.in fi.vbi dicit,ꝙ licet legatum non sit causa finalis fideicõmissi relicti a legatario,est tamen causa impulsiua.Et quæ causa impulsiua,comprehenditur sub illo verbo occasione, quod 5 † importat causam remotissimam,ſm Ang.in cons.64.Nobilis uir.d.Raymundus,& per l.fi.§.sed cum in secũda.C. de fur. l.fi.C.ut omnes,cau.tam ciui. quam crim. &c. Nam licet onus legati impositum d.Titæ non sit debitum bonorum,prout esse potest qñq. sicut est tributum, & prout sunt etiam quædam alia onera,ut declarat Bar.in l.rescripto.§.fi.de mune.& hon.ĩ l.placet.C.de sacrosẽ.eccl.& in l. 1.C.de mulie.& in quo loc.lib. 10.stare tamen potest,ꝙ istud sit debitum personale,& ꝙ per sona hæredũ sit obligata occasione dictorum bonorum sicut videmus,ꝙ ad collectam persona est obligata,& tamen obligatur ꝓpter bona,& ideo dicetur munus,quod imponitur personæ pro rebus,ut no.per gl.fi.& Bar.in d.l.rescripto.§.fi.& ꝑ Bar. in alijs locis proxime alleg. unde eodem modo debitum, de quo agitur,quamuis sit personale, est tamen occasione dictorum bonorum per rationem prædictam, & sic uerificatur in illo verba instrumenti,qđ non loquitur simpliciter de debito bonorum,sed de debito occasione bonorum . Et ideo siue bona relicta.d.Titæ fuerit causa proxima & finalis, siue fuerit causa impulsiua & remota,aut remotissima debiti,id est legati ab ea relicti,verum est dicere,ꝙ sit debitum occasione dictorũ bonorum,quia negari non potest, vt dixi, quin fuerit factum dictũ legatum & a dicta.d. Tita relictum propter dicta bona, in quib.ex testamento mariti ipsa fuit onerata, & quæ grauari non potuisset,nisi honorata fuisset.d.l.ab eo.& per no. ꝑ Bar. in d.l.pe.§.1.in fi.& satis etiã probatur ex illis verbis testamẽti, videlicet,& hoc præsens legatum fecit dictus testator cum hoc onere,ꝙ dicta.d.Tita,&c.per quæ uerba satis apparet,ꝙ testa tor illam grauauit,q̃a ei legauerat.Quia igitur donatio bonorũ fuit facta cũ oĩb.debitis occasione dictorum bonorum,quãuis hęredes.d.Titę ex hoc non fuerint liberati a dicto fideicommisso ab ea relicto,tamen inter donantem & donatarium ualuit conuentio, de satisfaciendo dictis debitis per ipsum donatarium, & sic ille fuit obligatus donatrici agnoscere dicta debita & illa soluere, ut de his omnibus est casus in dict. leg. pacto successorum . C. de pac. quia ergo donatarius hoc non facit, culpa sua sequuta fuit euictio, & non culpa uel hæredis.d.Titæ.quia quamuis hæres eius esset obligatus legatarijs, & non donatarius. dict. leg. pacto. tamen ipse donatarius erat obligatus hæredi donatricis satisfacere legatarijs prædictis ut ibi. Et ideo respectu ipsius donatarij, & quo ad illum hæres,qui non soluit,non dicitur fuisse in culpa, uel in dolo, sed donatarius quantum est ad hæredem donatricis fuit in culpa non satisfaciendo dicto debito, propterea inter illos, & quo ad eos euictio non dicitur sequuta dolo uel culpa hæredis, sed donatarij. & sic non potest donatarius obijcere dicto hæredi, quod eius facto uel culpa bona donata sint euicta,quia ut sæpe dictum est, quo ad hæredem ipsum donatarius tenebatur soluere, & ad hoc erat obligatus hrđi ꝓdicto, cum ergo dictus hrs non fuerit, quo ad donatarium in dolo vel culpa,non tenetur de euictione, ex quo donatio incepit a traditione.d.l.Arist.§.fi.& hac rõne frustra dubitatur isto casu vtrum promissio.d.Titæ de defendendo pro suo dato & facto tm̃ committatur ex dicto facto sui hrđis,quia cum uoluerit liberare hæredem suum ab isto onere satisfaciendi istis legatariis,& transferre istud onus ad donatarium , ex hoc manifeste constat,ꝙ noluit hæredem suum teneri ex hoc facto suo,s.q̃a non soluit,ex quo a dicta solutione uoluit eo modo, quo potuit,illum liberare,obligando.s.donatarium ad istud onus,vñ quamuis aliàs posset dubitari ille,qui ꝓmittit de facto suo tantum teneatur,etiam de facto hæredis sui, quamuis uerior etiã opi.est communiter approbata & per alia,de quib.supra,tamẽ in casu nostro cessat ista dubitatio, quantum ad illud factum heredis,s.quia non soluit legatariis, qm̃, ut dixi, cum donatarius obligauerit se.d.Titæ & hæredibus eius soluere clarũ est, ꝙ inter eos actum est,ꝙ ex hoc facto hęredis non committať promissio de defendendo.Et ex his casus iste prima facie reddi uidetur satis dubius . Sed istis non obstantibus contrarium puto uerius.Nam dicta.d.Tita dedit & cessit Sanuntio,&c. q̃dam poderia cum omnibus eorum pertinentiis & omnes boues,& bestias existentes super dictis bonis,& præstita laboratorum, & omnia bona mobilia existentia super dictis bonis, & omnes debitores & creditores occasione dictorum bonorum,&c.quia ergo ista ultima oratio.s.& omnes debitores occasione dictorum bonorum,est sine uerbo principali, copula &,inducit repetitionem illius uerbi dedit,& cessit,superius expressi,ſm Bar.in l.Seiæ.§.Caio.de fun.inst.dicẽdo ergo, ꝙ donauit & cessit debitores non potest intelligi,quod dicať actũ, ꝙ donatarius agnoscat debita,ad quæ tenebatur.d.Tita occa6 sione dictorum bonorum donatorum,quia in † actionib.passiue non cadit donatio,nec cessio,hoc est,non potest uel contra hæredem a iure quis,puta.d.Tita cedere actiones ex titulo donationis,uel ex alio,quæ competunt contra illam,secundũ Bal.in l.2.in prin.C.de pac.dicens,ꝙ ius passiuum non potest quis cedere,nec in alium transferre, per l.si mandato meo. ff. mand.& hac rõne dicit ipse,fideicommissarius uniuersalis nõ potest cedere restitutionem ex Trebelliano l.si mulier. §. ex asse.de iure do. q̃a iura passiua nõ põt in aliũ trãsferre . Non.n. donauit.d.Tita ista poderia sub conditione, vel sub modo, si donatarius soluerit,vel vt donatarius soluat debita occasione dictorum bonorum,sed donauit poderia,& donauit ac cessit debitores & creditores occasione distorum bonorum, & sic dť dictos debitores donasse æque principaliter,q̃a copula &, 7 † ꝯiũgit æq̃ principaliter,ut no.in l.j.cũ se.de pe.& maxime ꝑ Bar.in l.fi.§.cui.de fun.instr.& no.Bar.& Do.in l.Titiæ textores.§.nihil.de le.j. vñ colligiť facta donatio de nominib. debitorum,hoc est de illis debitoribus,qui erãt obligati.d. Titæ occasione dictorum bonorum,& sic de iuribus & actionibus sibi competentibus actiue,quia ĩ illa cadit donatio & cessio, & quæ cessio in dictis iuribus incorporalibus habetur loco traditionis , & operatur idem, quod traditio in rebus corporalibus,ut no.in l.ad eum.ꝑ glo.Bart. & alios,de don. non autem intelligitur facta donatio de iurib.& actionib.d. Titæ passiue id est de illis, quæ competunt contra eam uel hæredem suum occasione dictorum bonorum,quia,ut dixi, in illũ non cadit traditio,neque cessio,neque donatio, quoniam ex ea donatatarius non capit lucrum,sed potius damnum, cum ex illa obligaretur,& ideo non potest dici liberalitas ex parte donantis, & per consequens non potest esse donatio.l.1.de dona. & qđ dicta donatio debitorum intelligatur modo prædicto, probatur etiam alia rõne.Nam donauit præstita laborarium, & sic illud,quod habere debebat a laboratoribus occasione dictorum bonorum & omnia bona mobilia existentia super dictis bonis & omnes debitores,&c.istud ergo ultimum uerbum.s. & omnes debitores,generale declaratur ab alio uerbo magis speciali.s.præstita laboratorum,ut sicut istud ultimum significat illud,quod ſpaliter debetur a laboratoribus, ita aliud uerbum generale importet illud,quod generaliter debetur ipsi donatrici ab aliis,quia sicut una pars alternatiuæ alteram orationis dubiam partem declarat.l.j.de rebus dub.eadem rõne una

pars

8 † pars ex copulatis alteram copulatiuę orationis partē declarare debet, ſm Roma. in conſi. 231. Præmiſſorum Doctorum &c. & Soci. in d. l. j. de reb. dub. in 1. not. Nec etiam prædictis ob. ꝙ d. Tita donauit debitores & creditores, & de natura copulæ ſit, ut ponat inter diuerſa, ut no. in rub. de iu. & fact. ign. & ſic per donationem creditorum donaſſe iura actiue, & per donationem debitorum iura paſſiue, aliàs ſi hoc ultimo caſu dicerentur donata ſolum iura actiue, copula non poneretur inter diuerſa, ſed inter ea, quæ eſſent idem. Quoniam conceditur, ꝙ iſto caſu copula nō ponitur inter diuerſa, ſed inter illa, quæ idem ſignificant, & copula ſtat iſto caſu expoſitiue, & eſt perinde ac ſi dictum fuiſſet, ꝙ donauit omnes debitores, id 9 eſt creditores occaſione dictorum bonorum, quia qñ † copula ponitur inter extrema copulata, quæ non ſunt omnino diuerſa, tunc non retinet naturam copulę. quæ, ut dixi, ſolet poni inter diuerſa, ſed exponitur pro ideſt, ſm Abb. & Im. clarius in c. 2. de reſcrip. & probatur in c. monaſteria. de uita & honeſta. cler. & ibi no. Doc. Ex præmiſſis ergo ſequitur, ꝙ onus fideicommiſſi relicti a dicta. do. Tita pertinebat ſolum ad eius heredem & non ad donatarium, etiam ex aliqua conuentione facta cum illo, quia, ut probatum eſt, non fuit actum, ꝙ donatarius agnoſceret debitum occaſione dictorum bonorum, ſed ꝙ ipſe actiones hrēt contra debitores. Et per conſequens ex dolo & culpa hrdis. d. Titæ non ſoluentis bona donata fuerūt euicta. ſm Bar. in l. ſi res obligata. de lega. 1. q. dicit, ꝙ qñ res aufertur ab aliquo, quia heres non ſoluit. ut debuit, qđ hoc dr factum dolo & culpa hæredis. l. cū res. §. culpa. eo. ti. Et proptere a quamuis hæres de euictione non teneatur ex facto uel dato. d. Titæ, & nec facto ſuo committatur ſtipulatio & promiſſio facta ab ea per ea, quæ ſuperius dicta ſunt. Nihilominus de euictione tenetur de iure communi. quia cum donatarius nec legatariis nec hæredi eſſet obligatus ſoluere fideicommiſſum relictum a d. Tita, ſed ſolus hrs teneretur ad ſoluendum, ipſe fuit in culpa & in dolo non ſoluendo, & ex culpa & dolo il-10 lius euicta † eſt res a donatario, ideo tenetur de iure communi, & nulla etiam promiſſione præcedente de euictione, q̃uis etiam donatio inceperit a traditione. d. l. Ariſt. §. fi. & ꝓbat in l. 1. C. de iure dot. vbi qñ res data in dotē euincitur, eadem diſtinctio adhibet, q̃ ſit, qñ res donata euicta eſt. Secūdo dato, ꝙ donatarius teneretur ad debita, ad quæ tenebatur. d. Tita occaſione dictorum bonorum, tamen tenetur hrs donatricis ēt ex dolo. d. Titæ, & in dolo dicitur fuiſſe, quia ex quo ipſa ſciebat, quid & quantum deberet, & de ſumma debita, maxime cum eſſet ampla, legatarium ſpāliter non certificauit, ex hoc in dolo fuiſſe diceretur nec excuſaretur, quamuis generaliter proteſtata fuiſſet, nolle teneri ad dicta debita, ſed donatarium, quia ſi donatarius ſciuiſſet, & de debito onere certus fuiſſet, forte nō cōſenſiſſet, nec donationem cū dicto onere recepiſſet, ut probatur egregie in l. quæro. de acti. empt. ubi probatur, ꝙ uerba 11 gñalia † non proſunt venditori non certificanti ſpecialiter emptorem, quia ſi emptor fuiſſet certificatus forte emiſſet nec ſecundum Pa. de Ca. ibi poteſt imputari emptori, quia ſe nō informauerit, ex quo vēditor erat ſciens, qui cenſet voluiſſe emptorem circumuenire, ex quo illum ſpāliter non certificauit. & iſtud etiam procedit: quamuis in caſu noſtro inter donatricem & donatarium, ut dixi, fuiſſet actum, ꝙ donatarius teneretur ad debita occaſione dictorum bonorum, & non donatrix, quia ex quo ſciuit, & debita non expreſſit, in dolo fuit, q. a ſub hac gñalitate donatarium præſumitur uoluiſſe circunuenire, ut ꝓbat in l. 1. §. fi. de act. emp. & ex no. per Cy. in l. j. C. de ędi. act. & ex no. p Io. An. in addi. Spe. de emp. & vendi. in addi. incip. Opponitur, libellum non tenere, &c. & An. in l. ſi quis cū aliter in prin. de uer. ob. qui uolunt, ꝙ qñ quis vēdidit equū cū oīb. ſuis ſchinellis, & magagnis, & cum pacto, ꝙ nolebat teneri de eis, tñ rōne doli tenetur, ſi aliqua ſciuit, & non propalauit emptori forte non empturo. Quamuis ergo actum fuiſſet, ꝙ donatarius ad debita occaſione dictorum bonorum teneretur quia tamen donatrix, quæ ſciuit debita & quantitatem nō ex-12 preſſit, fuit in dolo, & iō rōne doli ipſius † donatricis tenetur hrs illius, etiam ſi nulla promiſſio de defendendo ꝑceſſiſſet. d. l. Ariſt. §. fi. d lega. i. C. de iure dot. Et ex his ad allegata in contrarium clara colligitur reſponſio. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Donatio ob cauſam facta pacto nudo non producit actionem, cōtra nu. 4.*
2 *A donatione ob cauſam recedi poteſt cauſa non impleta.*
3 *Donatio per epiſtolam poteſt fieri.*
4 *Donatio cauſa mortis facta pacto nudo hodie ualet.*
5 *Extenſio fieri poteſt in exorbitantib. fauorabilibus, etiam minorem rationem habentibus.*
6 *Conuentio de nunquam diuidendo ualet propter iuramentum. contra nu. 8.*
7 *Non autem ualet ſimpliciter, & quod tranſeat ad hæredes.*
9 *Pœna adiecta ſi diuiſio petatur, non tenet, ſicut nec ſi teſtamentum reuocetur.*
10 *Frater hæres matris tenetur reddere alij fratri rationē adminiſtrationis, de qua conſtat eius confeſſione.*
11 *Libris adminiſtratoris non creditur pro expēſis magnis nec paruis ſine iuramento.*
12 *Licentia adminiſtrandi etc. bona mea, pōt rouocari etiā iurata.*
13 *Liberatio a redditione rationis quid operetur, & pactum de ſtādo dicto adminiſtratori.*
14 *Iuramentum in litem præſtatur contra non tenentem librum prout tenetur & propter dolum tantum.*
15 *Domus ædificata per matrem in communi ſolo filiorum communis efficitur.*

CONSILIVM LIIII.

CIRCA primum, de quo quæritur, ſ. an donatio ualuerit, prima facie dicēdū vr ꝙ nō, q. a fr fratri donauit nulla ꝑcedente interrogatione, & ſine aliqua ſtipulatione, & ſic pacto nudo, iuxta not. in l. iuriſgentiū. §. igitur nuda. de pac. & ꝙ pactū nudū, vt ibi dr, regulariter actionē non parit. Et quamuis hodie donatio facta pacto nudo producat actionē. l. ſi quis argen-1 tum. C. de dona. illud tñ eſt verū, & habet † locum in mera & ſimplici donatione, & nō in donatione ob cām, ſicut eſt iſta, de qua agitur, quia loquitur in donationib. requirentib. inſinuationē, quæ in caſu nro non eſt neceſſaria, cum ſit facta donatio ob cām de futuro, & quidem oneroſam, ſm Bar. Imo. & Roma. in l. Aquilius. de dona. & Bal. & Ange. in l. ſancimus. C. de do. & iſtud etiā probatur ex no. per Gu. & Bar. in l. iuriſgētium. §. quinimmo. de pac. vbi volunt, ꝙ ex donatione remuneratoria facta pacto nudo non oritur actio, & ꝙ d. l. ſi quis argentū. in ea nō habeat locū, quia nō eſt donatio mera. d. l. Aquilius. in ver. merā, cum ibi no. per gl. & idē velle vr Sal. in l. legē. C. de pac. in 6. q. In caſu āt nro dicta donatio pōt ſatis dici remuneratoria, cū ſit facta ob cām de futuro obligatoriā, & ad commodum donātis, ſm Imo. in d. l. Aquilius. & pro hoc etiā facit, qđ vult Gu. & Bar. in d. l. iuriſgentium. §. ſed cum nulla, dū dñt, ꝙ ex pacto donationis ſolū producitur actio, qñ in pacto deducitur res, vel quātitas, ſecus ſi deducatur factū, & ita limitant. d. l. ſi quis argentū. quæ ſm eos cū ſit correctoria, nō dēt extendi ad pactū, in quo continetur factū, & quia fortior, & efficacior eſt promiſſio, in qua cōtinetur datio, ꝑ quā quis ꝑciſe cogi pōt ad dādū. l. ubi aūt. §. fi. quam ſit ꝓmiſſio facti, ad qđ nō pōt quis ꝑcisè cogi, ſed liberatur ꝑſtando intereſſe. l. ſtipulationes non diuiduntur. ver. Celſus, de ver. obl. & quæ rō 2 locū ēt hēt in donatione ob cām, q. a ab illa pt † quis recedere, ſi cā non ſit impleta. l. 1. C. de do. quæ ſub mo. & non eſt ſic, qñ donatio eſt ſimplex & mera. l. perfecta. eo. tit. & cum prædictis tranſit ēt Ang. in d. l. iuriſgentiū. in prin. & in cōſi. 1. & in d. l. ſi quis argentū. & in repe. l. ſi certis annis. C. de pac. in 2. colu. & Bald. in l. cum uirum. C. de fideic. & Ant. de But. & Imo. in cap. qualiter. de pac. & dato etiam, ꝙ caſu ex pacto nudo oriretur actio, illud eſſet uerum, qñ incontinenti conſenſiſſet donatarius, & non ex interuallo. l. 2. §. 1. de uer. obl. & prout ex interuallo cōſenſiſſe dicitur, quando ſequenti die donationē acceptauit, ꝑut in caſu nro fecit. l. ꝯtinuus. in prin. de ver. obl. Sed præmiſſis nō ob. ꝯtrariū iudicio meo, eſt dicendū. Nam in ſcriptura pñti tradita continetur, quod Titius don[illegible] dicto ſuo fra-3 tri, & quæ ſcriptura ſicut epiſtola non minus [illegible] uel tradi poteſt præſēti ſicut abſēnti. l. emptor. §. Luc[illegible] de pac. & ibi no. Bar. & do. & probatur in l. fi. cū gl. ff. de ꝯſt. pec. Et q̃ de nō

perfic[illegible]

perfici dicitur, siue donator voluntatem suam manifestauit in scriptis, sicut fecit hoc casu, siue sine scriptis. §. perficiũtur. insti. de don. & sicut etiam fieri põt per nuncium & per epistolã nedũ p̃n̄ti, sed etiam absenti. l. si aliquid per epistolã. C. de dona. & per Bar. in l. nuda. ff. eo. ti. & quãuis etiam non fuerit incontinenti acceptata dicta donatio, sed die sequenti, & sic ex interuallo. d. l. continuus. in prin. de uer. obl. nihilo minus propter hoc non vitiatur, quia quamuis interuallum vitiet stipulationem. d. l. 1. §. 1. eo. tit. non tamen vitiat alium contractum. l. si stipu. §. fi. cum gl. de ver. obl. & declarat Alex. in d. §. 1. in prin. Postquam ergo donatarius acceptauit, donatio perfecta fuit. c. si tibi absenti. de præb. in 6. & idẽ p̃supponit Bar. clare, ĩ l. absenti. de dona. Et propterea donans dictam donationem acceptatam & perfectã reuocare nõ potuit. d. l. perfecta. C. de do. q̃ sub mo. Nec a pacto recedere, qđ prius utriq. placuit. l. quæsitum. & ibi no. gl. de ser. expor. p Bar. in l. cũ a socero. C. de iure do. vbi in illa. q. videlicet, qñ quis donauit Titio, vt post mortem suã res donata pertineat ad ecclesiam, vel ad hospitale, cõcludit, ꝙ licet hẽat locũ pœnitẽtia in p̃iudiciũ ecclesiæ uel hospitalis, antequã Titius primus donatarius moriat̃, iuxta no. p Bar. in l. q Romæ. §. Flauius. de ver. obl. tñ pœnitẽtia locũ hr̃e nõ poterit, si notarius vel primus donatarius ꝓ dicto hospitali receperit, & stipulatus fuerit, q̃a tũc p ministrũ intelligitur hospitale ꝗxisse, iõ ius ei q̃sitũ nõ potuit ab eo auferri. & idem ẽt vult Raph. in d. §. Flauius. & Ale. in pe. col. qui ad hoc ẽt alle. Imo. in c. potuit. de loc. multo ergo minus pœnitentia dẽt locũ hr̃e in casu nr̃o, in quo donatarius ex ꝓprio facto sibi ius q̃siuit. Et hoc nedũ hẽt locũ in simplici donatione, sed ẽt in donatione ob cãm. s. vt in ea non hẽat locũ pœnitẽtia l. Arist. & ibi no. omnes. de don. & per Bar. in l. fi. in fi. de cõd. ob cau. Et ex

4 dicta donatione ẽt ob causam facta † pacto nudo hodie orit̃ actio, & in ea locum habet. d. l. si quis argentũ. sicut in simplici & mera donatione, ſm Io. Fabri in terminis in §. aliæ. insti. de don. & cum eo simpliciter transit Ale. in d. §. quinimmo. in pe. col. Et confirmatur, quia donatio cã mortis, quæ non est proprie donatio, sicut nec donatio ob causam. l. fi. ff. de don. facta pacto nudo, producit actionẽ hodie, & sic etiam in illa locum habet. d. l. si quis argentũ. ſm gl. in l. cũ pater. §. Mæuio. de leg. 2. & l. 2. C. de iure dot. & cum ea concordant cõiter Doc. in l. 2. de leg. 1. cum concor. de quib. ibi plene p Ale. & Are. & per Ale. in l. cum ex cã. de re iud. qui idẽ tenet. Nã ſm eum in d. l. si quis argentum est scripta rõ. dũ ibi dicitur, cum in arbitrio cuiusq. sit hoc facere, qđ constituit cũ oportet minime ad hoc prosilire, uel cũ ad hoc peruenire properauit, non excogitatis artib. suum propositũ defraudare, &c. Ideo dẽt ex identitate rõnis extẽdi ad casum, qui sublata significatione vocabuli sub expresso põt cõprehẽdi, ſm gl. in cle. 1. de elec. & in auth. ut hi qui, in prin. & per ꝯñs põt extẽdi ad donationẽ cã mortis, quæ est donatio largo mõ. d. l. 1. de dona. & eadẽ rõne ad donationem ob cãm, q̃ est ẽt donatio improprie, ut ead. l. j. & qui Ale. ẽt rñdet ad aliud. s. ꝙ d. l. si quis argẽtum, loquatur in donatione requirente insinuationẽ, quæ in donatione cã mortis, vel ob cãm, nõ est necessaria. l. Aquilius. & ibi per Bar. & Doc. de dona. quia ſm eum licet ibi dicatur, ꝙ salua sint ea, quæ de insinuatione sunt disposita, & per hoc includatur donatio, quæ requirit insinuationem, non tñ per hoc sequitur, quin ẽt comprehendat donationes, in quibus insinuatio non est necessaria. Nec ob. ꝙ d. l. si quis argentũ, locum non hẽat in donatione remuneratoria, secundũ Gulie. & Bar. in d. l. iurisgentium. §. quinimmo. de pac. quia contrarium & melius per plura tenuit ibi Fulg. & etiã Ale. per illam rõnẽ, ꝙ pp rõnẽ scriptã in d. l. fieri potest extensio ad hunc casum ex identitate vel maioritate rationis. & idem tenet ẽt Imo. in l. in ædibus. §. 1. de dona. quãdo de causa donationis fuit facta expressa mentio, vt quia dictum fuit dono, sicut in casu nostro. Nã ratio Bar. s. quia dicta donatio non est mera & simplex, non est uera, quoniam (ut ex p̃missis constat) d. l. si quis argentum. in donatione causa mortis habet locum, ſm gl. & Doc. communiter, & tñ nõ est mera donatio. d. l. 1. de dona. & quæ causa mortis donatio, ut etiam dicit Fulg. plerumque fit ob merita. l. nec adiecit pro soc. quo casu dici potest remuneratoria. Et similiter non obst. dum dicitur, ꝙ qñ in donatione continetur factũ, non ꝓcedit. l. si q̃s argẽtum, ſm Guli. & Bar. in d. l. iurisgentium. §. sed cum nulla. quia & hoc ẽt põt negari, & contrarium tenuit ibi Bal. & Fulg. & hæc opi. præsertim est uera, qñ factũ nõ est simplex, sed hẽt secum admistam traditionem, ſm Bal. in l. ex placito. C. de rerum per mu. & Imo. in d. l. in ædibus. §. 1. de don. Et hoc ultimum probat̃ etiam ex no. per glo. in l. si cum mihi. de dolo. & in l. promisisti. in gl. fina. de præscr. verb. & nota. in l. qui saxũ. de don. Et ideo cum in casu nostro donõ dationem contingat, & non factum cessat contrarium. Nec obstat, ꝙ donatio ob cãm, cã nõ sequuta resoluatur, in d. l. 1. C. de dona. quæ sub modo, & non illa quæ est simplex & mera. l. perfecta dona. eo. ti. & sic ꝙ nõ uideatur esse eadem ratio utroq; casu, quia satis est, ꝙ rõ assignata in prædicta. l. si quis argentum, habeat etiam locum in donatione ob cãm, ut dicit Ale. in locis p̃alle. quamuis in hoc, quod dictum est, una donatio differat ab altera. qđ patet, q̃a (ut sæpe dictum est) hẽt ẽt locum in donatione cã mortis, & tamen illa in multis differt a donatione inter uiuos, & maxime quia illa resoluitur sub contraria conditione, ꝙ non est in donatione inter uiuos facta, ut dicitur in d. l. 1. ff. de don. & q̃a ista non põt reuocari. d. l. perfecta. & alia sic. l. non oĩs. in prin. si cer. pet. & no. in l. non uidetur de dõ. cau. mor. Et ppea Im. in l. si uero. §. de uiro. sol. ma. qñ tractat de extensione facienda in exorbitatibus, dicit † ꝙ ex identitate rõnis p̃t fieri extensio. quando dispositio est fauorabilis, sicut est dispositio d. l. si quis argentum. quamuis etiam in casu expresso sit propria rõ, quã in alio casu, ad quem fit extensio, allegat no. per glo. in l. j. C. de his qui ante aper. tab. inducendo illam, ut ibi per eum. Secũdo principaliter dubitatur, an frater, cui per alterum ex cã donationis communicata sunt omnia bona materna quibusdã tamen exceptis, possit diuisionem petere, maxime impune. Et prima facie vr̃ dicendum, ꝙ diuisio peti nõ possit, propter cõuentionem non diuidendo se in perpetuum a dicto suo fratre quæ uidetur ualere, quia intelligitur actum, ꝙ communio duret ad uitam, & ꝙ diuisio ad uitam & non ultra sit prohibita, & q̃ usq; ad illud tp̃s prohiberi potuit. l. 1. & l. si cũ nulla. cum gl. ff. pro socio. quamuis agi non possit, ꝙ etiam post mortem duret communio, & peti non possit diuisio. l. in hoc iudicio, §. si conueniat. ff. cõm. di. quæ hoc casu intelligi debet, & prout etiam declarãt ibi Flor. & Ale. ĩ apost. Quinimmo in casu nr̃o

6 vr̃, ꝙ conuentio de nunquam † diuidendo simpliciter ualeat, pp iuramentum super ea interpositum. c. cum cõtingat. de iu rei. &c. q̃uis. de pac. li. 6. & q̃uis diuisio peti posset nõ obstãte acto, videt̃ tñ; ꝙ cõio bonorum maternorum ipso iure resoluatur, quia sic est inter partes actum, ꝙ diuisione petita dicta communio sit nullius ualoris, efficacię, vel momenti, & ꝙ dicto casu adueniente, omnia & singula ac quæcunq; in suo pristino statu sint, & esse intelligantur, &c. Vnde dicto casu adueniente videtur dicta communio resoluta. l. 1. ff. de dona. & l. 2. cum ibi no. de in diem add. Sed istis non obstantib. contrariũ arbitror uerius. Nam Titius per se, suosq; hęredes & successores promisit fratri suo p̃senti & stipulanti pro se & suis hęredib. &c. semper & perpetuo ac in perpetuum stare & habitare simul in communione bonorum cõmunium, &c. Et sic cũ expresse promiserit etiam ꝓ hæredib. actum dr̃, ꝙ pactum de non diuidendo transeat ad hæredes. Quod etiam colligitur ex illo uerbo semper, quod infinitatem temporis importat. l. 1. §. item fluminum. ff. de flu. l. Caio. §. Imperator. de ali. & cib. leg. & l. j. & ibi etiam per Bar. sol. mat. ideo non valet tanquam per

7 indirectum restringens † liberam testandi factionẽ. l. cũ duobus. §. idem rñdit societatem. ff. pro soc. & ibi declarãt gl. & no. etiam Bar. & probatur in d. l. hoc iudicio. §. si cõueniat. ff. cõm. diui. dum dicit text. ꝙ non ualeat conuentio, qñ actum est, ut omnino non fiat diuisio. Et sic non ob. dum dicitur, si agatur, ꝙ in perpetuum fieri non possit, quia actũ sit, ꝙ usque ad uitam duret. l. 1. ff. pro soc. quia, ut dictum est: hoc casu conuentum est ẽt, ꝙ p hæredes Titii diuisio non possit peti, ꝙ nõ potuit fieri, ut in dictis iuribus. Præterea si simpliciter dictum esset, ꝙ communio duraret perpetuo, forte posset habere locũ tex. in d. l. 1. ff. pro soc. sed hic actum est, ꝙ sem p & perpetuo stare debeant in cõione, quæ dictio semper, ut dixi, plus importat: & quia geminatio illa perpetuo & in perpetuum, dẽt etiã plus operari, per nota. per Bar. in l. cum scimus. C. de agr. & cẽ. lib. 11. cum concor. alias alterũ ex dictis uerbis esset superfluũ, contra l. si qñ. in prin. de lega. 1. & c. si Papa. de priui. in 6. & tanto

to magis, quia ēt paulo post promittit nunquam diuisionem petere. Iō non pt p p talem reiterationem restrictio fieri ad ui tam Titii, ꝙ etiam declaratur ex alio, quia casu quo dictus Titius, vel eius futura uxor ad ipsam diuisionem deueniret, actū est, ꝙ omnia alia inter eos acta hēantur pro infectis. Cum igiṫ pœna apponatur, ēt si per eius uxorē diuisio petatur, constat, ꝙ senserunt partes ꝙ post mortem Titii diuisio non possit pe ti, quia eo uiuente ad illum & non ad eius vxorem pertinet pe tere diuisionē, sed quia post mortē eius potuisset vxor uel tāq̄ hr̄s mariti, vel tanquam tutrix filiorum cōmuniū ad diuisionē prouocari, iō uxor est ēt in condōne posita, & sic si prouocet pœna adiecta, ꝑpea pactū de non diuidendo, non potuit uale re. Nō obstat ēt iur̄m, q̄a ꝑ illud dictū pactū de nō diuidendo non † firmatur, sed opaṫ solum ꝙ ꝯueniens efficiatur piurus, ut in terminis istis cōsuluit Ale. inter dn̄os de Corrigia cōs. 18. 2. uol. mouetur ꝑ no. ꝑ gl. in c. fi. de proc. in 6. q̄ vult, ꝙ si q̄s cū iur̄o ꝓmisit ꝓcuratorē nō reuocare, ꝙ iur̄o nō obstāte pote rit reuocari, q̄uis sit periurus, & de periurio puniri possit, ar. c. sicut. de spon. & cū qua gloss. Doc. trāseunt cōiter. adducit ēt Al. no. per Io. And. in reg. quod semel. de reg. iu. in 6. & in add. Sp. in ti. de inst. edi. §. cōpēdiose. ver. quid si aliquis, &c. & Old. in cōs. 160. cū ꝯcor. de quib. ibi ꝑ eū, dū cōcludiṫ, ꝙ testm̄ reuo cari pt ꝑ illū, q̄ iurauit illud nō reuocare, licet nō sit periurus prout tenet ēt Al. in l. stipulatio hoc mō concepta. de uer. ob. si cut ergo ualet reuocatio, quia facultas testandi etiā mediante iur̄o nō pt auferri, eadē rōne nō pōt iur̄m ī casu nr̄o pactū fir mare, quia per illud ēt facultas testandi dicitur auferri. d. l. cū duob. §. idē r̄ndit. & ibi per Bart. q̄ ēt hac rōne fortius uoluit, ꝙ iur̄m tanquam ꝯ bonos mores p̄stitum nō ualeat, & ꝑpea ꝙ ꝯueniens periurium non incurrat, ꝙ tn̄ vltimū nō firmo. & iō cōsulo, ꝙ iste Titius qui iurauit, nō cōtraueniat, nisi prius petita & obtenta absolutione, ne possit ei periurium imputari prout ēt iurātē admonet Ale. in prædicto cons. & quia in casu isto (ut dixi) restringeretur facultas testandi, hac spāli rōne iur̄m non firmat pactū, s̄m Doc. cōmuniter Iō ꝓpter hoc tol luntur q̄dā, q̄ alle. ꝯtra Ale. per nouis. in l. si non forte. §. si cētū. de cōdi. ind. q̄ hoc casu locū habere non possunt. Nec ob. po stremo, ꝙ casu quo petatur & peti possit diuisio, ꝙ cōio bono rū maternorū facta Titio per fratrē, resoluetur in pœnā, quia actum est, ꝙ ubi petatur diuisio, & sic ubi ꝯ factū sit ꝓmissio ni, ꝙ oīa prius gesta inter dictos fratres sint nullius momenti, q̄a (ut sæpe dictum est) ꝑ pactū illud de nō diuidendo transi toriū ad hæredes per indirectū aufertur, seu restringitur libe ra facultas testandi. d. §. idē r̄ndit. cū ibi no. per gl. & Bar. iō me tu pœnæ nō pt † ēt impediri, & per ꝯns illa cōuentio, qua actū est, ꝙ donatio bonorum maternorum resoluatur, si diuisio pe tatur, tanquā in pœnā adiecta non ualet. d. l. stipulatio hoc mō concepta. de uer. ob. & ibi ꝑ Bar. dū uult, ꝙ si quis donauit oīa bona sua, si testm̄ reuocabit, ꝙ non ualet, tanquam dicta dona tio sit facta in pœnam reuocationis testi, & cum eo transeunt alii. idem igitur in casu nr̄o, ut. s. in pœnam diuisionis petitæ, q̄ non pōt prohiberi, ueniat priuandus lucro iā quæsito, de quo iudicatur ut de damno l. hoc amplius. in prin. & ibi not. Bar. & Mod. de lega. 1. & no. gl. in l. j. §. si quis autem, de iti. actuq; pri ua. & Pau. de Cast. in l. 2. §. fi. cū l. seq. qui satis. cog. nam q̄ a libe ro arbitrio pendēt, non possunt per pactū directe, vel per indi rectum prohiberi. l. cum precario. & ibi no. Bart. ff. de precar. Et iō illa conuentio, ꝙ oīa habeantur pro infectis, & sint nul lius momenti, si diuisio fuerit petita, iuramento etiam non ua lidatur, cum in fraudem legis sit, cum prohibeatur petitio diui sionis, & ut facultas testandi restringatur, facta præsumatur, ut probatur ex no. per Cy. in l. 1. in fi. C. de sacros. eccl. & Bart. in l. cum q̄s decedens. §. Titia. de lega. 3. & Bal. in l. 1. in 5. col. C. de inof. dona. & Sali. in l. hac edictali. in prin. in 6. q. C. de sec. nup. ubi dicunt, ꝙ si maritus confitetur in testō se debitorem uxo ris in centum, quę iurat ab ea recepisse, quod talis confessio iu rata non debet seruari, quia tale iuramentum præstitum super eo, quod est de præterito, non est obligatorium, quia præsu mitur præstitum in fraudem legis, quæ præsumitur dictam confessionem esse factam animo donandi uxori, & cui mari tus constante matrimonio non potest donare. & idem tenet Alex. in l. si donatione. in 3. colum. C. de colla. Et ubi diceretur a communionem bonorum maternorum recessum per peti tionem diuisionis, nihilo minus Titio legitima deberetur in bonis maternis, in qua non ueniunt imputanda bona do nata inter viuos, & in solutum data per matrem ambob. filijs quia donatio valuit ab initio. l. donationes. §. species. & l. fi. de do. & similiter in solutum datio. Ideo cum dicta bona in vita matris eius patri monium exierint, in legitimam non debēt im putari: & hac rōne donatio inter viuos facta a patre filio, si va luit ab initio, vt q̄a erat emancipatus, in legitimam ei non im putaṫ. l. si qn̄. §. pe. C. de inoff. test. & Bar. & Doc. ī l. in quartā. ad leg. Fal. & no. gl. & Doc. ī l. illud. C. de colla. donatio uero fa cta de alijs bonis per matrem inter viuos alteri filio, potest per Titium reuocari vsq. ad legitimam per quærelam inofficiosæ donationis. l. 2. C. de inoff. don. & p̄sertim quia Titius fuit in stitutus in in re certa a matre, quæ non ascendit ad legitimam, immo idem esset, si vniuersaliter hr̄s institutus fuisset, & ex tali institutione legitimam non hr̄et. d. l. 2. & ibi not. & in l. 2. C. si quid in frau. pa. & no. in l. si patronum. ff. eo. nec refert, ꝙ mr̄ Titium plus prohibuerit petere, quia talis prohibitio non ua luit, & iō supplemētū legitimæ petere poterit, q̄uis simpliciter relictum agnouerit. §. cæterum. in auth. vt cum de app. cog. & no. Bal. & alij, in l. si quādo. §. & gn̄aliter. C. de inoff. testa. & po terit etiā Titius petere, ꝙ frater tanq̄ hæres matris sibi reddat rationem administrationis, & de qua † administrōne constat ex confessione matris facta in p̄ntia filij cū iuramento, q̄ ꝓba tur ꝯ eius hr̄dē. l. Publia. §. fin. ff. depo. l. gn̄aliter. C. de non nu. pec. & l. 1. C. de cōfes. iō administrationis rōnē reddere teneṫ. l. 2. ff. de neg. gest. l. quædam. in prin. iuncto. §. nihil. de eden. & hoc est verū, quāuis ēt diuisio per Titium non petatur, & sic communio bonorum maternorum sibi facta per fratrē nō re soluatur, quia adhuc frater est heres matris, & ex persona mr̄is cogi debet reddere rationem administrationis. d. §. nihil. iun cta. d. l. 2. Nec liberatus est per illam dationem in solutum fa ctam filijs per matrem, quia mater certa bona illis donauit, & in solutum dedit occasione administrationis, & sic pro dimi dia intelligitur bona prædicta donasse, & pro alia dimidia in solutum dedisse. l. reos. §. cum in tabulis. de duob. re. & proba tur ex no. per Bal. Im. & Alex. in l. si cum dotem. §. transgredia mur. sol. mat. Quāuis ergo dicti filij partē dictorum bonorum receperint in solutū, nō tn̄ ꝑ hoc vn̄r confessi plus eis non de beri ꝑ matrē, nec intelliguntur matrē liberasse. l. si quidē. cum ibi no. per Bar. & doc. C. de trans. & no. in l. rationes. C. de pro bationi. Nec ēt libris matris credi debet pro † expēsis magnis nec ēt pro paruis sine iur̄o, s̄m Cy. post Pet. in l. id ꝙ pauperi bus. C. de epis. & cle. & per ea, quæ hn̄r in l. si quis pro redēptio ne. C. de do. & per Bar. in l. diuus. si cui plus quā per leg. Falci. & in l. 1. §. officio. de tutel. & rō. distrahē. & in l. fi. §. in computa tione. C. de iure. deli. cum cōcor. de quib. ibi. Nec ob. ꝙ mater in testō iurauerit libros suos continere ueritatē, q̄a tale iur̄m sponte per matrem p̄stitū nihil operatur, sed est necesse, ꝙ sit delatū, vt est casus in l. 2. §. 1. de iureiu. & ibi rō assignaṫ. † Ter tio principaliter uidendum est, an licentia & facultas cōtinuo & in perpetuum administrandi & gubernandi, dispensandi, vē dendi, donandi, & permutandi bona dicti Titij concessa & da ta per illum fratri suo, possit reuocari & breuiter est dicendū ꝙ sic, quia non ualet conuentio, per quam cōstituo aliquē ꝓ curatorē vel administratorē meū cū pacto, ꝙ nō possim reuo care, scd̄m Bar. in l. cū p̄cario. de p̄ca. & Ang. in l. Stichus. §. vsus fructus. de sol. ēt si iuramentum interuenerit, scd̄m gl. in d. ca. fi. §. 1. de procu. in 6. & Imo. in d. §. vsus. & in terminis per Ale. in d. cons. 18. qui loquitur, vt dixi, de dominis de Corrigia, & vult per prædicta, ꝙ quamuis antiquior per alios sit factus ad ministrator & gubernator perpetuus, tamen licet reuocare ta lem concessionem administrationis, allegat etiam no. per An. de Butr. in c. pe. de off. uic. vbi concluditur, si uicarius sit con stitus ad tempus cum promissione iurata de non reuocando, quod licet reuocatio fiat ante tempus, ualet, licet reuocans sit periurus, quamdiu administratio durauit, uel durabit, tenetur ille frater qui administrauit rationem administrationis redde re. d. l. 2. de neg. gest. & d. l. quędam. in prin. de eden. & l. 1. §. of ficio. cum ibi no. per Bar. de tu. & ra dist. Nec ob. ꝙ Titius cū iuramento promisit non petere rōnem administrationis, & promiserit stare simplici dicto fratris sui in ampla forma, quia ex hoc intelligitur solum liberatus a scrupulosa inquisitio ne,

ne,& a culpa leuissima & leui, sed nō dr̄ liberatus dicto casu a dolo,nec a culpa lata: sicut ēt legatū liberationis nō excusat ge rētē a dolo,nec a dicta culpa,nec ēt a reliquorū pstatione, sed solū a scrupulosa inquisitione. l.si seruus vetitus.& ibi no.oēs, ff leg. 1.l. Aurelio.§.Catus.& ibi plenè no.de li.le.& l.nō solū. §.fin.& l.si quis rōnes.eo.ti.& l.quidam decedēs. in prin. & ibi no.de admi.tu.& l.necessitatē.C.de fideic.& l.cū tale.§.1.de cō di.& dem. Nō ob.igitur promissione, sicut legato non obstā te frater Titij necesse hēt rōnē administrationis reddere; quia sine illa nō pōt perueniri ad notitiā reliquorum, ad quorū prę statione tenetur,ut dixi.l.cū seruus.iūcta gl.in uers.non rectè. de condi.& dem.& ibi Doc.& maximè Pau.de Cast. & pbat ī l.pced.vbi hr̄,q dicta redditio rōnis fit solū occasione reliquo rū;o pat ergo promissio,q de neglectis, vel de culpa leui nō te net administrator,sed p hoc non liberat a dolo vel lata culpa, nec a reliquo cū pstatione. p pdicta & p no.p Bar.in l.dn̄s Sti cho.§.fi.ff pec.leg.ubi p illū tex.cludit,q si statutū dicat, q ta lis officialis nō dēat syndicari,nec ꝯ eū inquiri,non erit libera tus pp hoc a reliqs,nec a bonis cōis, q remanserunt apud eū, alleg.ēt d.l.si seruus vetitus.& idē ēt uult Ang.in cons.174. Cir ca primū punctū,&c. & Pet.de Anch. in cons. 117. Casus talis est,&c.& Alex.cons.72.4.uol.& Ang.in cōs.102. Testōr adul tū minorē, &c.ubi cludit,q ille,cui est relicta administratio, nō tenetur de neglectis,nec de casu fortuito.sed de dolo,q per piecturas pbabit ſm eū,& subdit in proposito, q tenebit red dere rōnē de his,q reperiūt ad eū puenisse:q psumunt apud cum adhuc extare,nisi pbetur sumptio,q nō psumit, nisi p betur,cū sit facti.l.nam & si fur.si cer.pet. & l.in bello.§.factæ. de capt.& ad idē facit,qd no.Pa.de Ca.in cons.371.Ad primū quæsitū,&c.vbi cōcludit,q nō obstāte liberatiōe legata ab ad ministrōne futura cōpelli pōt administrōr ad restituendū,qc quid repitur ad eū puenisse ex bonis administratis,quia nec a dolo,nec a reliquis intelligitur liberatus,sed a scrupulosa inqsi tione,& sic a culpa leui tm̄.d.l.si seruus uetitus.& subdit etiam q pecunia,q reperitur ad administratorē puenisse, præsumit extare apud eū,& apud eius hæredes.l.1.§. q heres. de fideiu. tut.de dolo ēt poterit cōstare,qn̄ appareat dictū fratrē admi nistrasse & librū rōnū nō cōfecisse,q eo ipso, q administrōr dictū librū nō cōfecit,in dolo psumit.d.l.1.§.offō.iuncta gl.in 14 uer.tenebit.vbi dr̄,† ꝯ talē iurat in litem,& ibi ēt p Bar.& p bat in l.tutor qui repertoriū:in prin.de adm.tu.q quidē iurm pstatur tm̄ pp dolū,& nō pp culpā etiam latā.l.in actionib.& ibi no.de in li.iu.liberatus ergo a reddēda rōne administrōnis intelligitur liberatus a libri cōfectione,& ex quo dolus præsū ptus nō est remissus,ut colligitur ex pdictis.& probat in l. cre ditor.§.Lucius.ff.mand.p quem textum ita ēt in spē uult Bar. in l.si societatē.§.arbitrorū.ff.pro socio.circa ultimā char.uer. quæro utrū possit renunciari.& sequit do.Ant.in c.quintaual lis.de iureiu.in 7.mēbro,cū concor.de quib.ibi per eū,& per Imo.etiam ibi ult.char.in 4.casu.Si.n.culpa lata nō dicitur isto casu remissa,ſm Bal.Ang.& Imo.in d.l.si seruus uetitus, mul to minus potest dici remissus præsumptus dolus , cum pp il lud iurm in litē deferatur, & nō propter culpā latā,ut ex pmis sis colligitur. Et q taliter liberatus teneatur ad cōficiendū li brū rōnū,clare psupponit ēt Pa.de Ca.in d.cōs.371.dicens, q ille,cui relicta est liberatio ab administrōne futura,tenetur red dere reliqua,& libros rōnū cōsignare,per iura quæ allegat. & idē vult clarius in cōs.236.Dubitatio uertitur,&c.in finē. vbi vult,q teneat reliqua reddere,& libros rōnū ondere , per d.l. si seruus vetitus.aliàs.n.daretur occasio delinquendi , qd non pōt fieri.l.si vnus.§.illud.de pac.& l.conuenire. de pac.d.& cō uentio & promissio de stando simplici dicto fratris intelligit, dūmodo dolus absit.ſm Bar.in l.fi.de pt.stip.iuxta fi. p l.credi tor.§.Lucius. vn̄ pp hoc nō intelligitur remissa cōfectio libri cuius omissio inducit psumptionē doli,ut dixi,& qui dolus ēt psumptus nō pōt remitti secūdū Pau.de Cast.in d.§.illud.nec iurm ꝯriū isto casu operatur,quia ītelligitur ſm naturā actus, super quo inteponitur.l.fi.C. de non nu. pec. & sic hēt eandē interpretationē,quam hēt simplex liberatio a reddenda admi nistratione,vt.s.dicatur iuratum non petere rōne administra tionis pp negligentiam,vel leuē culpam, non aūt si sit in lata culpa,vel dolo l.fi.C.de nō nu.pec.& p Bar.in l.si quis pro eo in 8.mēbro.de fideius. & quia iurm hēt in se tacitā cōdōnē, si dolus absit,ut est casus in l.libertus.de ope.libe. Et sir conuē tio,q oīa contentain instrō resoluātur,q est apposita loco pę næ,si redditio rōnis petat, hēt eandē conditionē.d. l. si liber tus & p Doc.in d.§.arbitrorū.& in d.c.quintauallis.& sic si pe tat reddi rō ptextu culpæ latæ,uel doli, pœna nō pōt commit ti , quia cum casū liberatio a reddenda rōne administrationis 5 non cōprehendat,nō pōt dici factū contra pmissionē.† Quā tū uerò ad domū,q dr̄ ędificata p mr̄em in solo cōi filiorū dr̄, q cessit solo,& sic est amborū filiorū.l.2.C.de rei ven.§. ex di uerso.inst.de rer.diui.l.si domū.ad.l.Aquil.l.fi.de supficieb.& l.obligationū fere.§.placet.de act.& obl.& plene per Rom.& Ale. in l.1.§.nūc uideamus.de ope.no.nun.& ex hoc sequtur,q in donōne facta per matrem alteri filio , non pōt uenire pars domus,q pertinet ad alium,cui fuit qsita,statim q fuit ędifica ta,quia id qd est nr̄m,sine facto nostro a bonis auferri non pt l.id quod nr̄m.de reg.iu. Et ex istis ad oīa.quæ proponuntur, responsum datum reperitur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Verbum de pluri,refertur ad modicum,nisi rōne adiuncti.nu.3.*
2 *Verbum placuerit importat arbitrium boni viri.*
4 *Modicum uel multum quid dicatur,consistit in arbitrio iudicis.*
5 *Pauper quis dicatur,pendet ad arbitrio iudicis,et qualiter arbi tretur.*
6 *Statuta populi possunt tolli ab habentibus arbitrium a commu ni ex causa superuenienti,uel antiqua incognita.*
7 *Effectus consideratus ut sequitur,potest dispositio augeri, & cō ditio per æquipollens impleri.*

CONSILIVM LV.

SVPER eo,de quo qritur, vr̄ dicēdū prima facie cie,q dn̄i deputati,quib. data est facultas de dā do & taxando puellis de domo de Colionibus,q viuūt ciuiliter,& ad ciuitatē Bergomi de pluri,si eis placuerit nō obstante dicto pacto, de quo in instrō donationis fit mentio ſm conditionē personarū, &c. non possint,nisi in modico dotes augere , quia verbū illud de 1 pluri,† refertur solū ad modicū,& importat,q per prædictos possit in modico augeri dotes, quæ aliàs fuerunt taxatæ & li mitatæ vsq; ad quātitatē librarū cētū quinquagita.l. hæc adie ctio.de uer.sig.& no.Bar.& alij , in l.si quis cum aliter.de ver. obl.Sed his non obstātibus puto,q per pdictos possit fieri au gmentū vsq; ad summā congruæ dotis.Et primo, quia dat li centia de dādo & taxando de pluri,si eis placuerit, quod uer 2 bū placuerit † importat arbitriū boni viri. le. Thais sororē.de fideic.liber.& no.Bar.& Do.in l.si sic.in prin.de.le. 1.& in l.si quis arbitratu.de ver.obl.recipit ergo dicta licentia interpreta tionem a iure cōi.l.qro.§.inter locatorē.ff.loca. ſm quod dēt dos taxari arbitrio boni uiri.l.si filiæ.de.l.3.l. quæro. & l. cum post.§.gen.de iu.dot.Hoc ēt clarius declaratur ex illo alio sub sequenti verbo,vc3,secūdū cōditionē psonarū.Si ergo pdicti pn̄t taxare de pluri,secūdū cōditionē psonarū,ergo hmōi ver ba importāt,q possint recedere a taxatione certa, de qua ī do natione precedenti,& dotē congruā constituere,quia in taxā da dote congrua inter alia consideratur qualitas personarū.d. l.quæro.& d.§.gen.Quāuis igit verbū illud de pluri,referat ad 3 modicum d.l.hæc adiectio.tn̄ rōne alterius † verbi adiūcti dēt intelligi modo pdicto.l.sed si adijciatur,pro soc. & secūdū su biectā materiā.l.si stipulatus. de vsu. & l.damni infecti stipula tio.de dam.infec. Præterea ubi taxatio quantitatis ex cā dotis non excedat dotem congruam,semper uerbum illud de pluri, verificatur,& ad modicū ēt tunc referri dr̄,quia utrū augmē 4 tum contineat modicum,uel multum consistit † in arbitrio iu dicis,qui habet considerare circunstantias plures, hoc est qua litatem personarum,consuetudinem ciuitatis , & conditionē tporum,& alia similia,ut probat ex no.per Bar.in l. si constā te.in prin.sol.mat.in 2.q.primæ partis prin.ubi concludit, q an aliquis sit pauper,pendet ab arbitrio & a declaratione iu 5 dicis in casibus,† in quibus p legem non est limitatum, qn̄ qs dicatur pauper,alle.gl.in auth.præterea.C.vn̄ vir & vxor.arbi trabitur aūt hoc iudex diuersimode,secūdum Bar.ſm diuersi-

tatẽ ꝑſonarũ & factorũ,vñ vnus miles,vel nobilis, q̃ hr̃et mille in bonis,eſt pauper,& ruſticus hñs minus eſt diues,ar.l. nepos Proculo.de ver.ſig. & facit,qđ no.in l.in cõdẽnatione.de reg.iu.& in l.ſed ſi ſuſceperit.§.1.de iud. Itẽ ex qualitate factorũ cõſideratr̃ onus iniunctũ,& utrũ ille ſufficiens ſit uel nõ, & ſm hoc dr̃ diues uel pauper.& ſubdit Bar. ꝙ circunſtãtij ꝓbatis remanebit in iudicis arbitrio,& cum Bar.alii tranſeunt.Igit̃ in ꝓpoſito augumentũ dotis,qđ p̃dictis cõceditur, dr̃ ſemꝑ modicũ,ſi nõ excedit dotẽ ꝯgruã,q̃a ĩ dote ꝯgrua taxãda ꝯſiderat,ut dixi,qualitas ꝑſonarũ,ꝯditio tꝑum , & mos ciuitatis,& ſic ex circunſtantiis hmõi dẽt iudex arbitrari,an ſit modicum. Quãtũ.n.ad vna mulierẽ ꝑꝑ eius nobilitatẽ aliqđ augmẽtum erit modicũ,qđ diceretur magnũ reſpectu alterius,ſm Bar. in loco p̃all.Et ꝙ iſta fuerit intẽtio dñi codicillãtis, colligitur manifeſtè ex pactis factis tꝑe donõnis cũ cõitate Bergom.vbi voluit,fructus diſtribui ꝓ puellis maritandis,q̃ ꝑꝑ carentiã & defectũ dotis ſeu paruã dotẽ,quam hr̃ent,ſm earũ conditionẽ, nubere ſeu ſe maritare non poſſent,&c.Ex quib. verbis manifeſtè colligitur,ꝙ intentio donatoris,& qui poſtea codicillos fecit,fuit ꝙ dictæ puellæ hẽant dotẽ ꝯgruam , ita ꝙ ſm earum cõditionẽ poſſint nubere,& qui tunc arbitratus fuit,ꝙ quantitas librarũ.50.deberet eẽ dos ꝯgrua , poſtea maturius ꝯſiderans cõtingere poſſet,ꝙ aliqñ illa non ſufficeret,p̃cipue ex uarietate tꝑum.Propterea in codicillis uoluit,ꝙ p̃dicti deputati hẽant licentiã dãdi & taxandi de pluri,ſi eis placuerit, ſm ꝯditionẽ ꝑſonarũ.Et ꝑ ꝯñs,ꝙ poſſit augeri dicta quãtitas in tm̃ , ꝙ dictę puellæ poſſint nubere ſecũdũ cõditionẽ perſonarum, quia ad hũc effectũ,ut.ſ.nubere poſſint mõ prędicto,fuit prius taxata quãtitas p̃dicta , & ad eũdẽ effectũ tẽdit licẽtia p̃dictis data.iõ ĩ tm̃ p̃t augeri,ꝙ poſſit ſequi effectus hmõi,ar.l.nihil , cum ibi no.de cõiun.cum emã.libe.& in auth.de fil.añ do.inſt.na.§.fi. & ubi augmentũ p̃dictũ non excedat menſurã cõgruæ dotis,dr̃ eſſe in propoſito modicũ,& ſolũ diceretur magnum, qñ dictã menſura excederet:qm̃, vt dictũ eſt,hoc totum, ſ. qñ dicatur magnũ uel paruũ pendet a iudicis arbitrio, qui ex circũſtantiis,& ſm ſubiectã materiã dẽt arbitrari, & cõſiderata ĩtentione codicillantis, q̃ colligitur aperte ex inſtr̃o donõnis. Sed plus puto dici poſſe, ꝙ ẽt ſine dicta licentia p̃dicti deputati poſſent augere dotes puellarũ,quãuis in donõne facta dictę cõitati fuerit taxata & limitata certa quãtitas,& hoc quia poſt dictã taxationẽ & limitationẽ cæperũt dotes ex curſu tꝑis mutãri,& ualde augeri,adeo ꝙ quãtitas taxata, quæ reputata tũc fuit dos cõgrua pro puella nobili & paupere,hodie non eẽt ꝯgrua,nec cũ illa poſſet nubere ſecũdũ cõdõnẽ ſuã,prout intẽtio eſt donatoris.Et iõ ex hac noua cã ſuperuenienti põt dicta cõitas & deputati ab illa recedere a dicta taxatione,& dotes augere ſecũdũ qualitatẽ & cõditionẽ tꝑm, & ꝑſonarũ, per text. no.in l.ſi hoĩem.ff.man.ubi ꝓbatur,ꝙ licet procurator gñalis non poſſit venire ꝯ factũ dñi , ſuꝑueniente tñ noua cã põt uenire cõtra ea,quæ geſta ſunt a dño. Et idẽ ẽt poſſet ex antiqua cã,quæ fuiſſet dño incognit.& per illũ tex.dicit ibi Bar.ꝙ illis,

6 quib.cõceſſũ eſt arbitriũ † a cõi,non pñt tollere ſtatuta populi,niſi ex noua cã ſuꝑuenienti,uel ex antiqua,q̃ fuit tꝑe cõceſſi arbitrij uel ſtatuti ꝯditi incognita,& idẽ uult ĩ l. ambitioſa. de dec.ab ord.fac.& facit tex.in l.utilitatem,& l.cõfirmando.de ꝯfir.tut.& in l.1.ff.vbi pup.edu.deb.ubi probatur,ꝙ ex cã noua vel ex antiqua, q̃ fuit teſtatori incognita põt iudex recedere a ꝓuiſione & ordinatione teſtõris.Et tanto magis in caſu nr̃o , in quo apparet ex inſtr̃o donõnis,ꝙ fuit intẽtio donatoris,ꝙ puellæ dotandæ poſſunt nubere ſm cõdõnẽ ꝑſonarũ,ꝙ vtiq; non poſſet, ſi hodie ſtaretur dictæ taxatiõi & in modicũ poſſet augeri , qñ ex tali augmento nõ cõſtitueretur dos cõgrua , quia parũ & nihil æquiparãtur.l.nihil.de cond.& dem.& no.

7 Bal.& alii,in auth.præterea.C.vñ uir & uxor.Cum † .n.donator conſiderauerit effectũ,dẽt poſſe dos in tm̃ augeri, ꝙ effectus ab illo conſideratus ſequi poſſit,ut probatur ex not.Bar. & Doc.in l.Gallus.§.& quid ſi tm̃.de libe.& poſth.dum vult, ꝙ ꝯditio,q̃ ſui natura dẽt impleri in forma ſpecifica l. qui hr̃d. in prin.& l.Mæuius.de cõd.& dem.poſſit ẽt ꝑ æquipollens ĩpleri,qñ fuit cogitatũ de effectu ꝑ iura,q̃ ibi all. ex hmõi ergo augmẽto ſine quo hodie puellæ nõ pñt nubere ſm cõditionẽ ꝑſonarũ,diceret̃ uoluntas teſtatoris,qui cogitauit de effectu , per æquipollens impleri,& ita puto ſine dubio. Laus Deo.

A D D I T I O.

In hac eadem cauſa conſuluit inſign.Doc.Alex. de tertio Bergom. pater excel.d.Lud.in uol.diuer.ad ult.uolunt.conſ.163.in 2.uol. H. Z.

S V M M A R I V M.

1 *Copula poſita inter genus & ſpeciem ſtat expoſitiuè,quod declaratur nu.8.*
2 *Copula ponitur inter diuerſa, & ſimiliter dictio item.*
3 *Munus ordinarium uel extraordinarium quod dicatur.*
4 *Impenſa ordinaria quæ dicatur.*
5 *Officiali ſoli creditur in pertinentibus ad eius officium.*
6 *Ex ordine ſcripturæ præſumptio ſumi poteſt.*
7 *Ex extremis oritur præſumptio medij.*
9 *Creditor confitens ſe debere habere centum a debitore; non propterea fatetur, quod plus habere non debeat.*

C O N S I L I V M LVI.

STANTE ſexto capitulo,de quo in inſtr̃o locationis factæ per magnificã cõitatẽ Mutinæ,d.Ioã. Matthæo de Colũbis,&c. Quòd ipſe ſingulo anno teneatur vltra ſupraſcriptã bulletã ordinariã integrè ſoluere vſq; ad ſummã librarũ duarũ millium quingẽtarum;ita ꝙ pro ordinario dictæ bulletæ,& extraordinario ſoluat vſq; ad dictã ſummã,ſaluis alijs capitulis;q̃ritur,& in dubiũ reuocatũr,an ſub bulleta ordinaria includãtur tres poſtæ vel ſummæ, de quib.in trib.proximis p̃cedentib.capitulis ad effectũ cõputãdi eas in dicta ſumma, de qua ĩ p̃dicto ſexto capitulo,vel ex alia cã,aut ex alio capite in eadẽ cõprehẽdat̃ uel nõ.Et prima facie vr̃ dicẽdũ, ꝙ ſint & cẽ dẽant extra dictã q̃titatẽ,& ꝙ ſub ea cõtineri non poſſint.Nã in ſcđo capitulo ſic dr̃,itẽ chel ditto cõduttore ſia tenuto & obligato a pagare la bolleta ordinaria del cõe p̃ditto ogni meſe le infraſcritte quãtità de denari,&c. Quãtitates aũt,q̃ immediate declarãtur, & ſcribũtur ſm ꝙ vtraq; pars cõcedit,ſub bulleta ordinaria.Et

1 iõ illa † copula,& ogni meſe , &c. reperit̃ poſita inter genus & ſpẽm: iõ ſtare dẽt expoſitiuè, ꝓ.i. quia ponit̃ inter duo,q̃ non ſunt diuerſa,dicto mõ exponit.c.monaſteriũ.in fi. de vi.& ho. cle.& ibi no.& idẽ vult Ant. de Bu.Imo. & Abb.in c.2.de reſc. & facit,qđ no.gl.& Bal.in l.2.in prin.ad leg.Aquil.vbi hr̃,ꝙ alternatiua poſita inter genus & ſpẽm,exponit̃ pro.i.Vñ ex hoc ſequitur,ꝙ bulleta ordinaria reſtrĩgitur ad illas quãtitates ſpecificatas, quæ ſingulo mẽſe ſunt ſoluẽdæ , q̃a ubi p̃cedit genus, & ſeq̃t̃ enumeratio ſpẽrũ facta gr̃a taxationis,minuit̃ ſignatio gñis,& reſtringit̃ ad ſpẽs enumeratas.Et dr̃ enumeratio p̃dicta fieri gr̃a taxationis,qñ exprimit̃ dictio,i.vcȝ.l.legata.2.rñſo.de ſupel.lega.& declarat Bar.ĩ l.q̃ſitũ.§.ſi q̃s fundũ.de fun.inſtr.& ponit exẽplũ.qñ q̃s legat ſupellectilẽ.i.lectũ & ſil̃ia,& iõ cũ in caſu nr̃o copula exponat̃,pro.i.enumeratio ſpẽrũ,quę ſeq̃t̃,reſtringit ſignationẽ illius uerbi gñalis p̃cedẽtis,ſ.bulleta ordinaria ad illas ſpẽs. Et ꝯñr aliæ tres poſtæ & ꝑtitæ, de quib.in aliis trib.capitulis ſequẽtib.nõ ꝯtinẽtur ſub dicto noĩe gñali , & ſic non cõputãtur in sũma librarũ duarũ milliũ quingentarũ , de quib.in ſexto capitulo tanq̃ pars bulletæ ordinariæ. Nec ẽt cõtineri pñt in eadẽ sũma,tanq̃ quid extraordinariũ,de quo ĩ eodẽ capl̃o:q̃a ĩ illo dicit̃,teneat̃ ſoluere ꝓ ordinario & extraordinario vſq; ad dictã sũmã,ſaluis alijs capl̃is. Nã ꝑ hãc reſeruationẽ apparet , ꝙ ꝯhẽtes ſenſerũt de illo extraordinario tm̃,de quo nõ erat facta ſpãlis mentio in aliquo capitulo dicti ꝯctus, ſed ultra illud extraordinariũ,ad ꝙ obligauerat ſe in ſpem, adhuc teneret̃ ſoluere ꝓ expẽſis extraordinarijs , & incertis dictã sũmã,in qua eſt,ꝙ bulleta ordinaria computetur.Scđo cõprobat̃,ꝙ dictæ tres poſtæ,& sũmę non ueniãt ſub dicta bulleta ordinaria ex intẽtione ipſarũmet ꝑtiũ , q̃a de illis fecerunt alia tria capl̃a ſeparata mediante dictione illa itẽ,poſita in prin-

2 cipio cuiuslibet capituli, q̃ ponitur inter † diuerſa ſicut de copula,ut no.in rub.de iur.& fac.igno. q̃ in hoc non differt a dictione itẽ ut colligitur ex notatis per Bar. in l.Seio.§. Caio. de fun.inſtruc.iũctis no.per eum in l.in rep etendis. de leg.3. Si.n. contrahẽtes voluiſſent,ꝙ ſub bulleta ordinaria continerentur dictæ tres poſtæ,illas poſuiſſent & enumeraſſent cũ alijs p̃cedẽtibus, & ſub eadẽ determinatione poſuiſſent.Nec vr̃,ꝙ hoc factum ſit ex eo,ꝙ præcedẽtes erãt ſoluẽdo ſingulo mẽſe,& a-

liæ

liæ tres singulo anno, quia iõ in sũma soluenda pro laborerio & ꝓ fabrica, solui dẽbat singulo mẽse, & tñ illa est ab alijs ꝑcedẽtib. separata, & distincta. Nam ex quo hãc postã soluendã singulo mẽse separauit ab alijs interpositis duab. alijs postis, q̃ soluunt̃ tm̃ annuatim, ex hoc declarat̃, ꝙ dicta summa soluẽda pro fabrica ex intentione partiũ, nõ continetur sub bulleta ordinaria, vt probatur ex no. ꝑ Bar. in l. 1. ff. de reb. dub. dum dicit, ꝙ si sint plures fundi separati cũ multis intermedijs, licet vno nomine nuncupẽtur, non tñ reputãtur ꝓ uno, q̃a isto casu nõ põt dici diuisio facta grã cõmodioris culturæ; sed hoc põt dici factũ solũ, qñ totus fundus separatus & diuisus erat contiguus. l. Caius. §. fi. de le. 2. q̃ isto casu loqtur. Si ergo ex dicta separatione ꝓbat̃ ꝙ illa sũma soluẽdo pro fabrica & laborerio non est de bulleta ordinaria, ergo multo minus aliæ duæ ꝑcedentes, q̃ soluũtur aliter quã ista, & quã ꝑcedentes, q̃a ueniũt ꝑstãdæ tm̃ singulis annis, pñt ꝯtineri sub dicta bulleta ordinaria. Tertio istud ẽt ostendit euidẽtius ex intetione earũdẽ partiũ. Nã inferius in eodẽ instr̃o, dr̃, ꝙ d. Io. Matthæus promisit adimplere quicquid in dictis capitulis continet̃, & soluere salariatis cõis quãtitates, de quib. in bulleta ordinaria, & ꝓ dicto extraordinario summã & quãtitatẽ ad minus de libris duabus millib. quingentis march. monetæ currentis in Mutina. Item soluere Hebræis Mutinæ Iacobo de Foliano, dño Nicolao Sadoleto creditorib. cõis quantitates denarii ꝑ ipsum cõe ipsis creditorib. debitas ut s̃, soluere pallium cũ suis ꝑtinentiis, cerã pro oblatione sancti Geminiani. Itẽ & soluere Paulo Capello quantitatẽ denarii conuẽtã pro laborerijs cõis, &c. Duo igit̃ sunt ponderanda, & primo, ꝙ bulleta nõiat̃, & appellatur ordinaria, ꝑ quã solui dẽt salariatis cõis, ergo sub illa nõ dẽnt cõprehendi istæ summæ, de quibus, agitur, quia salaritatis nõ soluunt̃. Scd'o illas tres partitæ ultimo loco supra proxime relatæ, & sup̃ quib. versatur cõtẽtio, separãtur ab expẽsa bulletæ ordinaria, & sir̃ ab extraordinario ꝑ ĩtermedia penitus diuersa, quia in medio fit mentio de solutionib. faciẽdis creditorib. dicti cõis, ergo ex hoc probat̃ & declarat̃, ꝙ dictæ tres ultimæ postæ & solutiones non cõtinẽtur sub bulleta ordinaria, nec sub extraordinaria, sed ꝙ sunt quid penitus diuersũ & separatũ, ꝑ no. ꝑ Bar. in d. l. 1. de re. dub. Ex hac igit̃ ultima ꝑte instr̃i declarat ẽt ꝑcedens. l. qui filiab. in prin. & l. si seruus pluriũ. §. fi. de le. 1. Quarto, probat̃ nõ tm̃ ex intentione partiũ, ut dictũ est, sed ẽt de iure, ꝙ sub bulleta ordinaria nõ ꝯtineat̃ illud, qđ venit soluendũ pro pallio, & oblatione, & pro laborerio, & fabrica cõis. Et quia talis expensa non põt dici ordinaria, quia† illud dr̃ ordinariũ munus, qđ aliqua. l. cõi, senatusconsulto, uel principis cõstõne imponit, dr̃ extraordinariũ munus, ꝭm Bar. in l. licitatio. §. fi. de publ. & plenius per eũ in cons. 188. inci. si aliqua possessio, &c. ꝑ l. C. de uac. mun. publico. li. 10. & Bald. in l. 1. §. ꝙ si nemo. ff. qđ cuiusq; uniuersi. noĩe. uers. sup̃ quarto puncto. & iõ siue sit ꝑpetuum, siue certũ, siue ĩcertũ, dr̃ munus extraordinariũ, qñ imponit̃ ab inferiore, & idẽ ẽt sentiũt Bal. & Pau. de Cast. in l. placet. C. de sac. san. ecc. igit̃ in casu nostro vr̃, ꝙ expensa in ꝑdictis tribus non possit dici ordinaria, cũ imponat̃ authoritate inferioris a principe, & ꝑsertim qñ nõ a toto populo, sed ab antianis tm̃modo talis expensa ordinat̃, ꝭm Bar. in l. hi qui. in prin. ad municip. ubi declarat, ꝙ onus impositũ a priorib. uel antianis, & non a toto populo, dr̃ extraordinariũ, & tanto minus in casu nostro talis expensa põt dici ordinaria, ex quo uoluntarie fit & nulla lege cõi uel municipali ꝑcẽdente, & sic nõ põt dici perpetua vel certa, ex quo ad libitũ põt minui & augeri, ut probatur ex notatis ꝑ Bal. in ti. de pace Const. in uer. in ꝑpetuũ & Ang. in cons. 24. inc. Ecclesia nõ tenetur, &c. Sed tñ ꝑmissis & alijs oĩbus non obstãtib. ꝯrium de iure arbitror uerius, & est in primis considerandũ† ꝙ impensa pro salariatis cõis Mutinæ satis põt dici ordinaria, si ꝑ statutũ sit ordinata & imposita, ex quo fit singulo mense, & est certa & ꝑpetua, ꝭm Bal. & Sal. ĩ l. fi. C. sine cen. uel reli. ubi dñt, ꝙ si ex forma statuti dẽnt solui decem ꝓ qualibet tornatura terræ, ꝙ munus hoc dr̃ tributũ, sicut quando singulo quinquennio prouinciales soluũt aurum uel ferrum, vt no. in rubr. C. de indic. lib. 10. qđ quidem tributum est munus ordinarium, ꝙ patet, quia transit ad eclesiam. d. l. his. C. de sacr. san. ecc. & ꝑ Do. in l. placet. eo. ti. ad quam non transiret, si extraordinarium esset. l. 1. C. e. ti. & per Doc. in d. l. placet. Pari igitur ratione idem est dicendum de expensa pro fabrica & pro laborerio, q̃ continuatur, & q̃ quasi nunq̃ cessat, & idẽ de expensa pallij & oblationis, quæ cõsueuit singulis annis fieri, & quidẽ vniformiter. Et quãuis per statutũ nõ sit in necessitate posita; idẽ tñ dẽt cõsuetudo operari in hoc, ꝙ statutũ. l. de quib. de leg. & in spẽ sic etiam vult Alex. in cons. 52. circa fi. 5. vol. Nec refert, ꝙ talis expensa non sit menstrua sed annua: q̃a ꝑ hoc non dicitur minus ordinaria, ꝭm Bal. in loco prealle. & And. de Iser. & Bal. in c. 1. quæ sint rega. in tit. de pace cõstan. in d. vers. in perpetuum. Et quãuis qñq; non imponatur, istud est per accidens, & non dẽt attẽdi, sed illud, qđ cõiter cõsueuit fieri, iuxta ea q̃ hñr in l. neq; natales. C. de prob. & vbi dicatur, ꝙ talis expensa nõ possit dici ordinaria; quia non est imposita a nõ recognoscẽte superiorẽ, ꝑ allegata in ꝯrium, eadẽ rõne nõ posset dici ordinaria illa expẽsa, q̃ fit pro salariatis cõis, sed impropriẽ & largo modo ordinaria diceret̃, & sub quo vocabulo sumpto impropriẽ nõ minus põt contineri expensa, de qua contenditur, s. pro pallio, oblatione, & pro fabrica, quã quæ fit, ꝑ dictis salariatis. Et ꝯñr dicendũ est, ꝙ una expẽsa sicut altera contineat̃ sub dicta bulletta ordinaria, de qua fit mentio in d. c. 2. Et istud etiam efficacius demõstratur, & hoc potissime me mouet: quia in processu productæ sunt duæ bulletæ ordinariæ, in quibus etiam descripta reperitur merces, q̃ datur operario singulo mẽse pro dicta fabrica, quæ sunt cõfectæ & traditæ cõductori ꝑ officialem ad 5 hoc deputatũ, & cui soli in hoc, qđ ad officiũ eius ꝑtinet, † creditur. l. diuus. & ibi no. Bar. de custodia reorum. & l. si quis decurio. & ibi per Cy. in 4. opp. C. de decur. & ꝑ Bart. in l. si librarius. de reg. iur. & per Ale. in l. 2. §. si absens. si ex noxa. cau. aga. & in l. sciendũ. de ver. obl. dũ querit, an credat̃ notario asserenti se certiorasse mulierem de beneficio Velleiani, quãuis. n. scripturæ notarij qui tanquã simplex notarius scripsit, non credatur sine testibus, ut no. in l. generali. C. de tab. lib. 12. & in auth. ut præpona. no. Impe. in prin. & in l. iurisgentium. §. ꝙ fere. de pac. cũ si. Si tamẽ hẽat aliud officiũ de publico, ei soli tanq̃ officiali creditur, ut in ꝑdictis locis dr̃, & hinc est, ꝙ de actis iudicij credit̃ notario soli sine testib. l. in donationib. C. de don. & no. ꝑ Inn. in c. ad audientiã. de præscr. & per Doc. in c. quoniã ꝯ falsam. de prob. quia ad acta fuit deputatus, & sic fungitur ẽt alio officio, prout ẽt declarat Sal. in d. l. ĩ donationib. & de hoc credo non fieri dubiũ. Ex his igitur bulletis probatur, ꝙ merces, quæ singulo mense ꝑstatur pro laborerio, & fabrica, dicit̃ ꝯtineri sub bulleta ordinaria. Et si forte dicat̃, ꝙ ex dictis bulletis probat̃, ꝙ cera, q̃ singulo anno offertur Sancto Geminiano, & ꝙ expẽsa pallij non est descripta in dictis bulletis, ergo uidetur excludi, ꝙ in illis bulletis non reperitur inclusum. l. cũ prætor. in prin. de iud. & maxime cum expẽsa pro oleo sancto Geminiano ibi sit descripta, vñ verisimiliter ẽt descripsisset id, qđ pro oblatione facienda eidem sancto expenditur singulo anno, si sub d. bulleta ueniret, quia illæ sunt bulletæ ordinariæ soluendę singulo mense tantũ, ut expresse dicitur in præfatione, seu (ut ita dixerim) in rubrica ipsius bulletæ in annum, ergo in illis non continetur, qđ annuatim ꝑstat̃. Nam cũ illis conductoribus erat conuentũ, ꝙ soluerẽt bulletã ordinariã, q̃ soluenda uenit singulo mense. Sed in casu nr̃o actũ est de bulleta ordinaria, q̃ cõtinet solutiones mẽstruas & annuas, & hoc q̃a distributio totius pẽsionis istius cõductionis fuit cõmissa ipsi dño Io. Matthæo cõductori, & ad manus cõis nihil dẽt peruenire, ꝑpterea cõuẽtũ est, ꝙ ẽt expẽsis annuis satisfaciat, sicut ẽt cõuentũ fuit, ꝙ de expẽsis extraordinariis soluat usque ad certã sũmã, ꝙ nõ est factũ cũ aliis. Cũ igitur ĩ quinto cap̃lo dicatur, dñs Ioãnes Matthæus satisfaciat de expẽsa fabricæ, q̃ expẽsa, vt prædixi, est ordinaria, sequens capitulũ, in quo dr̃, ꝙ ꝯductor sit obligatus pro ordinario bulletæ, & pro extraordinario soluere singulo anno libras bis mille, aliis capitulis semper saluis, &c. refertur nedum ad secundum capitulum, in quo de dicta bulleta ordinaria fit mẽtio in gñe et in spetie, sed etiã refertur ad ꝓximum, in quo tractatur de expensa ꝓ fabrica, q̃ (ut dixi) sub dicta bulleta ordinaria continetur. Si ergo ad dicta duo capitula extrema hr̃ relatio in dicto sexto capitulo, dicendũ est, ꝙ etiam ad illa alia duo capitula intermedia, in q̃bus grauatur ꝯductor ad expẽsam pallij, & oblationis sãcti Geminiani, habenda sit resp̃o, tanquam & illa in dubio censeantur esse de dicta bulleta & ordinaria, quia uerisimile non est,

ꝙ separassent capitula, q̃ cadūt sub eadē bulleta, & ꝙ inter illa 6 la interposuissent cōtrahentes capl'a extranea. Nam † ex ordine scripturæ p̄sumptio sumi p̄t.l.quoties.in prin. de usuf. & in l.cōst.C.in fi.& prout ēt vult Bar.cū quo alij trāseunt,in l.2.§. prius.de vulg.pup.& An.de Bu.& Abb.& Imo.in c. cum dilecta.de resc.& per Ba.in l.cū filio.de.le.1.ver. ꝙ de fideicommissis vrībus,vbi ex ordine titulorū arguit,& mouetur.Ex quo.n. (dn̄t ipsi) prius ponit̄ tractatus de legibus particularibus, & deinde de fideicōmissis urībus,& postea ponit̄ titulus,ut lega. nom.cau.dēt intelligi tā de vrībus quam de particularibus: & ab eodē ēt ordine arguit Bar.in l.1.de cōfir.tu.& in l.idem La beo.re.amo.Vn̄ cum ī casu nr̄o,ut dictum est, dicta duo capl'a extrema cadāt sub eadē bulleta,idē est in dubio dicēdū de aliis intermedijs,& sil'r sequens capl'm hn̄s relationē ad bulletā ordinariā,ex quo respicit ƒm & proximū capl'm, dēt et in dubio referri ad alia intermedia,cū , ut dictū est, p̄statio annua non minus dici possit ordinaria,quā menstrua. Et adhuc istud clarius cōfirmat̄, quia p̄ primū & ultimū colligit̄ uoluntas & intētio circa mediū.ƒm gl.2.in c.accedēs.de conu.cōiu. & ibi. d. 7 An. & † ex extremis oritur p̄sumptio medij,ut no.gl.3.& in c. quia sunt.28.dis.& gl.fi.in c.in die resurrectionis,de conse.di. 5.Et p̄pea ad probandum possessionem cōtinuam sufficit probare extrema,secūdū gl.in c.uolumus.in uerb.incōcussam.16. q.3.& d.Ant.in c.accedentib.de priu.& in c.cū ad sedē.de rest. spo.& in pœ.decr.& ibi per Imo.& Abb.in c. cum ecclesia.de cā pos.& propric.Nō obstāt allegata in ꝯriū. Et primo dū dr̄, ꝙ in scd̄o capl'o ponit̄ copula inter ea,q̃ non sunt diuersa, q̃ stat expositiue & restrictiue, & sic ꝙ bulleta ordinaria restringitur ad solutiones faciēdas singulo mense,de quib.immediate fit mentio spālis,per.no.p̄ Bar.in l.quęsitū.§. si quis fundū.de fundo instr.quia illud procedit, si ponatur inter ea quæ siml'r 8 nō sunt diuersa,† sed ubi differūt tāquā genus & spēs,aliud est ut probat̄ in rub.C.de seru.& aqua.& ex notatis ibi per glo.& Bald. & p̄ Imo.in l.si cū dotē.§.sin aūt in sæuissimo.in pri.sol. ma.per illū tex.& per Mod.in c.2.de resc.co.11.uer.copula ꝯiūgit,&c.in fal.ſ.isto casu dr̄ spēs sequens adiecta gratia dubitationis tollendæ.Iō spēs non derogat generi, nec eius significationē minuit.d.l.q̄sitū.§.si quis fundū.& ibi declarat Bar.dicēs,ꝙ si p̄cedat genus p̄ aliqđ nomē substantiuū, & sequatur enumeratio spērū, q̃ respiciat verbū uel ꝑticipiū significatiuū generis,ꝙ tūc dicta enumeratio spērū videt̄ adiecta gr̄a determinationis.l.sed si adijciat̄.ff.pro soc.aut respicit verbū significatiuū actus legandi,& sic verbū dispositiuū, & tunc ex abundāti,& cā tollendæ dubitationis vr̄ adiecta,ut in illo tex.& ita cōtingit in proposito,q̄a in scd̄o capl'o dicit̄.item chel ditto ꝯduttore sia obligato a pagare la bolleta ordinaria del cōe p̄deto,& ogni mese le infrascritte quātita de denari,&c.Sola ergo enumeratio spērū,q̃ sequitur, nō respicit actū significatiuum gn̄is,sed respicit uerbū illud executiuū.ſ. pagare. & ad illud refert;iō uidet̄ facta gr̄a dubitationis tollendæ,& vbi ēt essemus in dubio,adhuc dicendū esset,ut adiecta dicatur ad hūc finem & non gr̄a determinationis,ƒm Bar.ibidē.& ꝙ loquat̄ Bar.in d.l.qn̄ spēs addijcit̄ gn̄i p̄copulā,probat̄ ex no.p̄ eū in l.si is q̄ ducēta.§.utrū.de reb.dub.ubi q̄n loq̄t̄ de copula,q̃ ponitur inter genus & spēm,remittit se ad no.p̄ Dy. in re.gn̄i p̄ spem.de reg.iu.lib.6.& ad no.in d.l.q̄sitū.§.pe.qui īcipit,si quis fundū. Nec ēt ob.no.p̄ gl.& Bar. in l.2.ī prin. ad.l. Aqui. vbi dr̄,ꝙ alternatiua posita inter genus & spēm exponitur pro.i. q̄a hoc verū est,q̄n de mēte disponētis cōstat,aliàs secus,secūdū Bart. in l ubi pactū.circa prin.C.de trans.Et sil'r nō obstat,ꝙ dictio illa itē,ponatur inter diuersas spēs,quia id qđ adiicitur,per talē dictionē differt in quātitate,& quo ad p̄sonas, quib.dēt solui,& ēt quo ad modū soluēdi,q̄a solutiones p̄cedētes sunt mēstruæ,& sequētes annuæ,imo dicta dictio posita in alia orone venit ꝯiunctiuè ad p̄ximā,& sic loquitur de alia spē eiusdem gn̄is,ƒm Bar.in l.1.in prin.de pub.Et q̄uis loquatur,q̄n p̄fert̄ a lege,idē tn̄ q̄tū ad hoc,q̄n profertur ab hoīe,ut probatur ex no.p̄ eūdē Bar.in d.l.Seiæ.§.Caio.de fun.instr.ubi idē dicit de copula,q̄n ab hoīe ponitur in diuersa orone,ꝙ aūt dr̄ de copula,idē est dicēdū de illa dictione itē, ut in p̄cedentib. dictū est. Non ob.insuper,ꝙ aliæ postæ & sūmæ præcedētes sint positę sub eadē oratione & determinatione, & sequentes separatim & in diuersa orone.Quia sic factum est per disformē actū soluēdi,vt dictū est,vt manifestè colligit̄ ex illo scd̄o capitulo ibi. Et ogni mese le infrascritte q̄tità de denari,&c.sub quib.verbis collocari nō poterat solutio dāda pro pallio, nec p̄ oblatione p̄dicta;quia illa fit semel in anno & non singulo mense, & si dicatur,ꝙ solutio p̄ fabrica est menstrua,& tn̄ separatim ponit̄, & in diuersa orone cū alijs intermedijs, rn̄detur eē factū ex incuria seu inaduertentia: q̄a debuit poni cū alijs solutionib.mēstruis,ꝙ probat̄ ex alijs bulletis, in quib.dicta expensa seu solutio pro fabrica cōiunctim & simul ponit̄, nec mirū,quia ēt alia solutio menstrua,q̃ solet poni pro bulleta ordinaria,fuit ex toto omissa.ſ.expēsa olei pro lāpade S.Geminiani. Et colligitur ex dictis alijs duab.bulletis ordinarijs, in quib.in primis & ante oīa talis expensa describitur in dicta bulleta.Quia ergo in casu nr̄o per oblationē non fuit facta mentio de solutione p̄ fabrica,in loco ubi de illa debuit fieri mentio : ideo inferius de illa factū fuit capitulū separatū.Nec talis ordo p̄posterus uitiat, & nocet.l.præposteri.C.de testa.uel ideo sic ꝯtingit;q̄a iste operarius nō reputatur inter officialis cōis Mutinæ,sicut & alij:& ex his rn̄sio colligitur ad aliud, dū dicebatur,ꝙ p̄p separationem istius solutionis pro fabrica factā ab aliis, colligitur intentio partiū,ꝙ non sit sub bulleta ordinaria, de qua in dicto 2.c. Quia de intentione ꝯria apparet ex alijs bulletis ordinarijs in processu productis,sed talis separatio p̄cessit isto casu ex causis prædictis uel ex altera earū. Non ob. dum tertio principaliter dicebatur, ꝙ ex eodē instr̄o inferius declaratur, ꝙ dictæ tres postæ nō continētur sub ordinaria bulleta,quia hoc negatur.Nā in dicto loco dicitur,ꝙ do.Io. Matthęus promisit soluere salariatis cōis q̄titates,de quib.in bulleta.Hæc aūt uerba solum important & significant,ꝙ salariati sint sub dicta bulleta, sed nō ꝯcludunt, ꝙ dicta bulleta ordinaria ꝯsistit tm̄modo in salariatis illis noīatim exp̄ssis,q̄a stare pōt, ꝙ salariatis, de quib.in bulleta,dēat soluere,& tn̄ ꝙ bulleta alias ꝯtineat solutiones ultra illas,q̃ fieri dēnt salariatis, sicut q̄n creditor ꝯfitetur se debere hr̄e centū a debitore, p̄p hoc tn̄ probat̄,nec fateri ur̄,ꝙ plus non dēat hr̄e,ut no.gl.& Doc.in l.rōnes. C. de fi.instr.& Bart. & alij,in l.si quidem.C.de transa.Et p̄pea residuū, qđ cōtinet̄, & qđ cōtineri poterat sub dicta bulleta ordinaria , exprimitur inferius,dum subijcitur,ꝙ p̄misit soluere palliū,& cerā p̄ oblatione & p̄ fabrica,& licet quædā alia sint interposita,tn̄ dicta ordinis p̄uersio,q̃ nō est de forma,nō nocet.l.pręposteri. & ꝙ in hoc sit ordo p̄uersus satis colligitur ex ordine p̄cedēti, & seruato in subhastationib. Ad ultimū uero dū dicebatur,ꝙ expēsa pallij pro oblatione & pro fabrica de iure nō poterat dici ordinaria,si id quod obijcit̄ in casu nr̄o attenderetur, eadē rōne dicendū esset,ꝙ expensa,q̃ fit in salariatis, nō dicat̄ ordinaria, sed in casu nr̄o ordinaria dr̄ ex intētione partiū, & ex loquendi ꝯsuetudine,prout colligitur ex alijs bulletis, in quib.solutio p̄ fabrica ponitur sub ordinaria bulleta,& ista,de qua agitur, q̄dā alia addunt̄,q̃ annuatim soluūtur,p̄ut ex ipsis extremis probatur & colligitur,& uti in p̄cedentib.est declaratū. Nec mirū, ꝙ in casu nr̄o amplietur,q̄a cōductor(ut dictū est) mercedem seu pensionē integrā expendit ad cōmodū cōis tertij s p̄sonis, & ideo cū ab ipso cōi immediate nihil de pensione p̄ciperetur, distributio pro pallio,pro oblatione, & pro fabrica sub bulleta ordinaria collocatur. Quia commodius & rectius hmōi solutiones alteri loco conuenire non poterant. Nam & ēt huic bulletæ ordinariæ,de qua nunc agitur,in alio detrahitur,q̄a in ea expensa olei pro lampade Sancti Geminiani non ponitur, sicut in aliis poni consueuit.Non igitur mirū,si in alio augetur. & sic in effectu de iure cōcludendū,vr̄,bene & recte fuisse iudicatum in fauorem dicti do.Ioan.Matthæi. Laus Deo.

SUMMARIUM.

1 *Legato simpliciter fundo licet testator uideatur legare solum ius quod in illo habet.secus tamen legato omni uel toto fundo.*
2 *Promissa restitutione dotis simpliciter per maritum,potest lucrum ex statuto retinere,secus tamen si promittat totam uel integram dotem restituere.*
3 *Dictio siue,disiungit uerba & non sensum.*
4 *Constitutum transfert naturalem possessionem,si illam tantum constituens habet, & conuenit locationi ad longum tempus, non autem simplici.*

5 Testes

5 *Testes contradicentes instrumento, ut hic, ex pluribus non probant.*
6 *Confessio coram iudice incompetenti reputatur extraiudicialis, nec praeiudicat coram competenti, maximè contra clericum.*
7 *Testis dictum primum in iudicio nullo modo nocet, & praefertur secundum in iudicio valido.*
8 *Testis si in uno iudicio unum dixit, in alio contrarium, cui dicto statur, & quid si primò extra iudicium.*
9 *Dominium vtile in locatione ad longũ tempus praesumitur translatum, nisi expressè reseruetur.*
10 *Locatio ad longum tempus differt ab emphyteusi, & in quo.*
11 *Et dicitur esse vna tantum, nec fit aliqua detractio temporis concessi, sed est in totum nulla de re ecclesiae.*
12 *Et facta diuisim pro diuersis temporibus permissis, pro una tamen reputatur, & est in totum nulla.*
13 *Compensatio opponi non potest pro solutione ab emphyteuta, qui iam per alienationem ceciderat.*

CONSILIVM LVII.

QVO ad ea, quae obijciũtur de nouo ꝯ reuerend. & illust. do. Cardinalẽ Mãtuae, & ꝑ quo aliàs cõsului, satis clarũ p̃t accõmodari rñsum, sed anteq̃ ad hoc deueniã, illud p̃mittã, qđ aliàs dixi, videlicet, ꝙ per locationẽ factã ad longũ tp̃s fuit translatum in conductorẽ utile dñium, ex quo sequitur, ꝙ emphyteuta, qui hoc fecit sine dñi licentia, cecidit ab omni suo iure, ꝑ ea quae in cons. sunt alleg. Et ꝙ de dicta dñij translatione ꝯstet vltra ibi dicta, rursus adhuc istud demõstratur ex verbis instr̃i locationis in diuersis locis. Et primò dum dicitur, ꝙ Antonius locauit ad annos vndecim, &c. unam certam petitam terrae, siue apothecam, & curticellam quãtum est pro utili dñio & melioramentis, qđ & quae dicti fratres habebant in eis, seu oẽ ius suum, qđ ipsi fratres habebãt in suprascriptis apotheca, & curticella, &c. Ex illis ergo uerbis, s. quantum est pro utili dominio & melioramentis, qđ & praedicti fratres habebãt in eis, &c. probatur, ꝙ intentio locatoris fuit, suum utile dominium, & omnia melioramensa in conductorem transferre, & istud etiã declaratur ex illo uerbo habebant, tẽporis praeteriti imperfecti; quia dicendo, ꝙ habebant, in praeterito, fatentur, ꝙ post locationem per illos non retineatur, & quòd apud eos aon remaneat, arg. l. Imperator. de postulan. & ubi q̃s dicere uellet licet calumniosè, ꝙ illa uerba, uidelicet, quantum est pro utili dominio & melioramentis, &c. non important, ꝙ uoluerit locator utile dominium & ius melioramentorum ex locatione in conductorem transferre, sed ꝙ occasione praemissorum locauerit & affictauerit, quasi dicere uoluerit, ꝙ ratione utilis dominij, & melioramentorum, & sic iuris, qđ habet in re, locauerit, & ꝙ locare potuerit; nihilo minus talis expositio nõ est cõgrua, cui repugnat illud uerbum habebant, praeteriti tẽporis, ex quo (ut dixi) declaratur, ꝙ locator habuerit ius, & ꝙ post locationem illud non habebat, & similiter repugnãt alia uerba statim subsequẽtia, scilicet & seu omne ius suum, quod ipsi fratres habebant, &c. quae referuntur ad uerbum illud dispositiuum locauit & affictauit ad undecim annos omne ius suũ, quod ipsi fratres habebãt in dicta apotheca & curticella, & ꝙ ex dicta locatione omne ius locatori cõpetens in conductorẽ sit translatũ, & per ꝯñs quòd utile dñium ad eũ transmissũ; q̃a qui oẽ dicit, nihil excludit. l. Iulianus. in prin. de leg. 3. & probatur ex no. ꝑ Bar. in l. si quis in fundi uocabulo. §. fi. de leg. 1. Nã quãuis ibi dicatur, quòd quis legando simpliciter fundum, qui erat cõis, uideatur † in dubio legasse solũ ius, quod habebat in illo; si tñ ꝑm Bar. Ang. & Pau. de Cast. legasset testator totũ & oẽm fundũ, tũc debebitur integrè & sine ulla diminutione, ꝑ d. l. Iulianus. idem ergo, & in casu isto per eandẽ rõnẽ, & ꝓbatur ẽt ex not. ꝑ Ang. & Imo. in l. damni infecti quidã. §. cũ parietẽ. de damno infec. ubi dñt, ꝙ q̃n maritus simpl̃r † ꝓmittit restituere dotem sol. mat. per hoc nõ ꝑdit lucrũ partis dotis delatum a statuto. Sed illud adhuc poterit retinere non obstante pacto, nisi promisisset restituere totã dotem: quia tunc integrã dotem absq; ulla retentione tenerẽ restituere ꝑ illum text. & vult etiã Bal. in l. ꝙ noĩe. de cõd. inde. & hoc etiam sentit, in l. fin. C. ad legem Falc. & ꝑm eos istud voluit etiam Ray. in l. post dotem sol. mat. quem ibi, in fi. refert & sequitur Alex. ꝑ d. l. fi. & facit gl. in l. decẽ. de fideic. lib. & no. per Rom. & Are. in l. fructus. sol. mat. Et ꝙ intentio ꝯhentiũ fuerit, ꝙ ex tali locatione transferatur utile dñium, ꝓbat̃ ex alijs uerbis dicti instr̃i, dũ in illo dr̃, ꝙ promisit soluere pensionẽ pro affictu siue liuello, q̃ † dictio siue, disiungit verba & non sensum, ut no. gl. in l. ad protegendũ. C. de in litem dan. tu. & per Bar. in l. si quis ita. de auro & arg. leg. quia ergo liuellus appellatur iste ꝯctus, ex hoc colligit̃, ꝙ utile dñium sit translatũ, quia hoc est de natura liuelli, ut no. Bar. & alij, in l. i. C. de iure emp. ex alio ẽt idem colligit̃ ẽt clare, inquantum. s. locator constituit se posidere noĩe conductoris, ꝑ qđ cõstitutum transfert̃ possessio † naturalis ꝑ illũ, qui posidet naturaliter tñ, ꝑm Bar. in l. interdũ. §. 1. de acq. poss. & ꝙ transferat̃, cõuenit locationi ad lõgũ tp̃s, ex qua dñium utile & possessio naturalis solet trãsferri, ut notat̃ in l. 3. §. ex pluribus. de acq. pos. & locationi simplici non p̃ot cõuenire, ex qua conductor non posidet, sed detinet. l. non solũ. loc. & l. si ante. de ac. pos. Et ꝓpea ex hoc ẽt p̃sumendum est, ꝙ si dñium utile translatũ non fuisset, naturã simplicis locationis retineret, & ab illa in effectu non differt, & sic translatio possessionis fieri non debuisset, & ob pactũ de affrancando, quia illud p̃ot hr̃e locũ cum dñium sit translatum ad tp̃s, s. vndecim annorũ, sicut ẽt emphyteusis ad certum tp̃s p̃ot cõcedi, ꝑm Spe. in ti. de loca. §. nunc aliqua. vers. 5. Vnde quia dñium post tp̃s est reuocabile, p̃ot emi. Et isto casu ualet emptio suae rei, ut latius in alio cõs. ad quem in reliquis me remitto. Nũc ergo superest rñdere ad ea, q̃ in ꝯrium sunt allegata. Et in primis non obstat, ꝙ duo testes instr̃arij ex tribus coram capitaneo iustitiae deposuerint, ꝙ locatio fuerit facta ad nouem annos tñ, & sic ꝙ in hoc contradicãt instr̃o, quia ex pluribus praedicti testes † non probãt. Et primo, quia inter alios, & ad alium finem. s. inquirendi, sunt recepti, & parte non citata. c. inter dilectos, de fide inst. & not. gl. in l. 2. C. de eden. & Bar. in l. 2. §. 1. ui bono. rapt. Scđo probarent in alia instantia, ẽt inter easdem personas, quia fuerunt recepti, per iudicẽ ante litẽ contestatam, & qui processit summarie nullo iuris ordine seruato. c. ueñies. el 2. đ test. & ibi no. oẽs, & Bar. in d. l. 2. §. 1. vi bo. rap. & no. gl. in l. pe. de his qui sũt sui vel alie. iu. Tertio fidem non faciũt, quia iudex coram quo deposuerunt dicti testes, non erat iudex competens reuerendissimi. d. Cardinalis nec primicerij. c. si diligenti. de foro cõ. & iõ quo ad eum perinde est, ac si deposuissent extra iudiciũ, sicut † dr̃, ꝙ confessio facta coram incõpetenti iudice reputatur ꝑ extraiudiciali confessione, ꝑm Ang. in l. 1. C. de confes. & Bal. ibi in pen. col. & per eũ in l. clar. C. de author. praestan. & Ang. in disp. Astensis miles. in 2. col. & Bal. & Alex. in l. magistratus. de iuris. om. iud. & in dictis locis concluditur, ꝙ talis confessio non nocet corã iudice incõpetenti facta, multo ergo minus dẽt nocere depositio testiũ, & maximè contra clericũ, qui non p̃ot iurisdõnẽ iudicis secularis prorogare, per no. per Ang. in l. 1. C. de conf. cũ quo transit Alex. in d. l. magistratus, ubi dicit, ꝙ licet confessio facta corã iudice incõpetenti faciat indiciũ, sicut extraiudicialis concessio, ut notatur in l. capite quinto. de adult. si tñ per clericum eẽt facta coram iudice seculari, nullum faceret indiciũ ꝯ eũ, per c. at si clerici. de iud. & p̃dicta cõfirmãtur ex notatis ꝑ gl. in c. cũ cãm. de testibus, quae vult, † ꝙ primũ dictũ testis in iudicio nullo non noceat, & cũ ea trãseunt alii, & Spe. in ti. de test. §. 1. ver. sed si idem testis, &c. quia depositio in iudicio nullo hr̃ pro non facta, ut in regula, nõ praestat. de re. iu. in 6. & dicit ẽt Abb. in d. c. cũ in tua. ꝙ isto casu perinde est, ac si testis deposuisset extra iudicium. Nec refert, ꝙ iudex laicus ualide processerit, quia non est uerum quo ad laicos, sed quo ad clericos & in eorum p̃iudiciũ nullũ iuris effectum hẽt qđ actũ est per eũ. Quarto non probant testes p̃dicti, quia in alio iudicio & coram iudice cõpetenti & iuris ordine seruato deposuerunt contrarium. Iõ huic dicto magis stãdum est quam primo, ꝑ no. ꝑ gl. in d. c. cum cãm. Nec ob. quod vult Car. in d. c. ueniens. & Abb. in d. c. cum in tua. in fi. & Are. in c. sic nobis. de test. dum dñt, quod si testis in uno iudicio dixit unum, & in alio cõtrariũ, quòd statur † primo dicto, quia illud p̃ot hr̃e locũ inter easdẽ personas, ut ipsi loquũtur, & nõ q̃n inter alias. Itẽ dictũ eorũ nõ procedit, q̃n primũ dictũ fuit receptũ in iudicio sũmario, & ante litẽ cõtestatã iuris ordine nõ seruato. Nec ẽt procedit dicta opinio, q̃n primũ iudicium fuit

fuit nullum, ſicut in caſu noſtro in præiudicium clerici habetur pro nullo, ut hæc omnia probãtur ex præmiſsis. Præterea, nõ eſt vera opi. prædictorũ indiſtincte, quia ſicut nõ ſtatur ſecundo, ita nec ẽt credit primo, quia conſtat de periurio, & ſic tanq̃ periuro non ſtat̃ dicto talis teſtis in aliquo iudicio, & poterit tanq̃ falſarius ẽt puniri, ſecũdũ Bar. in l. eos. ĩ prin. de fal. qui ad hoc allegat Inn. in d. c. veniẽs. & An. de Bu. & Imo. in d. c. cũ in tua. & Alex. in l. 2. C. de eden. qui ad hoc allegat ẽt Fed. in conſ. 225. inc. Dñs Alex. &c. & idẽ tenet An. de Bu. & Abb. in d. c. veniẽs. approbantes dictũ Inn. qui dicit, ꝙ quãuis teſtes examinati in ſummario iudicio non faciant fidẽ in ordinario ad fauorẽ producentis, ut ibi, faciunt tñ fidẽ ad reprobãdũ dictũ eorũ, ſi contrariũ dicant in plenario iudicio, & ea rõne, q̷a ex primo dicto in ſecundo, notoriũ eſt, ipſos eſſe periuros, & dixiſſe falſum, iõ repelluntur a teſtimonio in utraq; cã, ſecũdũ Ant. de But. in d. c. cũ in tua. & iſta eſt cõis opinio, & iſtud confirmatur, ꝙ ſi teſtis dixit vnũ extra iudicium, & aliud in iudicio, ſtatur huic ſcđo dicto. & probat, vt eſt de mente gl. in d. c. cũ cãm. & hoc ẽt tenet Bal. & Abb. in c. ꝑ tuas. de prob. & Im. in d. c. cum in tua. & alij in multis locis, de quib. ibi ꝑ Mod. circa fi. & ex dictis eorũ cõſtat, ꝙ iſta eſt cõis opi. ꝯ Bar. in d. l. eos qđ tñ eſt verũ, ſi teſtis, qui extra iudicium depoſuit, non iurauit, ſed ſi iuraſſet, non probaret rõne periurij, de quo conſtat, ſecũdũ Abb. in d. c. ꝑ tuas. vñ ex alia rõne apparet, ꝙ primũ dictum iſtorũ teſtiũ nullã fidem facit in hoc iudicio, in quo contrariũ deponũt, quia notorie cõſtat de eorũ periurio. Et licet eadem rõne dici poſsit, ꝙ ſecũdũ eorũ teſtimonium in iudicio hoc ordinario non probet, de hoc non eſt curandum, quia ſatis eſt nobis, ꝙ primũ non faciat fidem, & ſufficit probatio inſtrĩ, ꝯ qđ nihil reperiatur probatũ, iſto caſu ceſſat ẽt timor ſubordinationis, ex quo depoſuerunt in alia inſtantia q̃ eſt diuerſa rõne cauſæ, & rõne perſonæ. l. cũ quæritur. iud. ſolui. & no. Bar. in auth. qui ſemel. & in fi. C. de prob. & Doc. in c. fraternitatis. de teſti. Nec ẽt in illo, qui ſe correxit in hoc ſecundo iudicio, ſubeſt timor ſubornationis, ex quo correxit ſe eadẽ die, & ſic incontinenti, quia tali caſu nõ præſumitur loquutus cum parte, niſi ꝓbet̃, ſecus aũt ſi ex interuallo ſe correxiſſet, ut plene traditur in c. ꝑterea. de teſt. cog. & ꝑꝑea ex multis concluditur, ꝙ dicta iſtorum teſtiũ in alio iudicio nullam fidẽ faciunt in iſto, ſed ꝙ hoc ultimum teſtimoniũ ꝑualet, uel ſaltem ꝙ in aliquo iudicio non faciunt fidem, & ꝑ ꝯñs, & inſtrm̃ remanet firmũ, & eius probatio illæſa, & ſalua. Non ob. inſuper dũ dr̃, ꝙ ex tali locatione non fuit translatũ utile dñium, ſed cõmoditas ſolum, & q̃ cõmoditas potuit transferri & alienari ſine cõſenſu dñi, ſecũdũ Bal. in c. q̃ in eccleſiarum. de conſt. & Bal. & Imo. in l. ſi domus. §. fi. de leg. 1. quia immo, ut in alio conſilio fuit dictum, & de nouo ſuperius fuit comprobatũ, iſto caſu dñium utile translatum fuit, & oẽ ius in re competens locatori, ita ꝙ nõ ſumus in caſu dubio, ſed in caſu certo propter uerba inſtrĩ multipliciter ponderata, quæ hoc ſignificant clare, & iõ ceſſant coniecturæ. l. continuus. §. cũ ita. de uer. obl. & in dubio eſt ẽt præſumendum, ꝙ utile dñium ſit translatum, niſi expreſsè fuerit cõſeruatum, ſecundum Bal. in d. c. quę in eccleſiarum. & Imo. in c. ad audientiam. in prin. de reb. eccle. nõ alien. & in l. codicillis. §. inſtituto. de leg. 3. & Bal. & Imo. in d. leg. ſi domus. §. fi. de leg. 1. ubi dicunt prædicti, ꝙ ad hoc ut ex locatione ad longum tp̃s quæ dicitur alienatio, non cadat emphyteuta a iure ſuo, neceſſe eſt, ꝙ utilis dominij expreſſa fiat reſeruatio, & ꝙ dicta reſeruatione non facta caderet a ſuo iure, & ſic uolunt, ꝙ in dubio facta ſit dñij translatio, quando non ꝑceſsit dicta reſeruatio, & præciſè hoc dicit Imo. in d. §. fin. in fi. verb. dicens. Vltimo Bal. hic ſaluat gl. in l. codicillis. §. inſtituto. infra. tit. prox. ꝙ 9 † locatio ad longum tp̃s non inducat tranſlationem dñij ẽt vtilis, qñ expreſsè hoc agitur, in dubio aũt ſit ſecus, & ſic procedat dictum Doc. & ex mente aliorum ita ẽt expreſsè declarat Fely. in d. c. quæ in eccleſiarum. in pen. char. verſ. ſexta declaratio, &c. & idem etiam a ꝑte ſentit Alex. in cõſi. 68. 1. uol. per no. in locis præalle. Nec contrarium dicit Bal. in le. 1. C. ſi pig. pig. dat. ſit. ſed dicere uoluit poſt Cy. ꝙ in dubio vr̃ quis uendidiſse ius, qđ hẽt in re, & non ius quod alteri competit in eadem re, & iſtud eſt, de quo ſentit, ſ. de directo dñio, quando dixit, ꝙ alienare illud potuit, & ſic ad excluſionem iuris alieni, non aũt ut excluderet utile dñium, quod eſt apud eum, licet in eo non concedatur libera alienatio, ſed immo tũc de illo intelligitur actum in dubio, ex quo eſt ſuum, & apud illum, & illud etiam voluit Pau. de Eliaza. in c. potuit. de loc. in 2. col. quem refert & ſequitur Alex. in d. l. ſi domus. §. fi. vbi dicit, ꝙ emphyteuta vendens ſimpliciter, videtur vẽdere ius, quod habet. alle. l. qui tabernam. de pig. & c. paſtoralis. de don. & c. ꝙ autẽ. de iure patro. Si ergo videtur vendere ius qđ habet, ergo & utile dominiũ, quod eſt apud eum, & in caſu noſtro hoc non vr̃ habere dubiũ, ex quo fuit etiã translata poſſeſſio per cõſtitutũ, quę non ſolet acquiri ex locatione, ex qua nõ transfert̃ utile dñiũ, ut dixi in præcedentib. nec ꝯriũ probatur ex pacto de affrancando, quia poteſt effectũ habere in eo, qui dñs eſt ad tp̃s, & reuocabiliter, vt dixi plenius in alio conſi. per no. in ſpecie per Alex. in l. qui Romæ. §. duo fratres. de ver. obl. Et minus ob. dum dr̃, ꝙ uoluit locator ſibi ſolui pro ſuo dñio vtili, & cui penſio non deberetur, ſi dñs non remanſiſſet; quia qñ ex locatione ad longum tẽpus dñium trãsfertur pro vſu ipſius rei, penſio, q̃ correſpondet fructib. præſtat̃, & non ꝓ dñio locatoris. Nec in caſu nr̃o minus valet locatio: quia locator deſierit eſſe dñs in totũ, cũ, vt dictũ eſt, reuocabiliter amiſerit dominiũ, & ꝯductori ſimiliter fuerit quæſitũ reuocabiliter, ſicut ſuperius eſt dictũ in ꝯctu emptionis. Et in 10 † hoc locatio ad longum tp̃s differt ab emphyteuſi, pro qua præſtatur modica penſio in recognitionem dñij, ſm̃ Bar. & Doc. in l. 1. C. de iure emphy. ſed (vt dixi) penſio, quæ pręſtatur per conductorẽ ad modicũ vel ad longũ tempus, præſtatur pro uſu rei, & non in recognitionem dñij. Et ꝑꝑea vtroq; caſu ꝑꝑ ſterilitatẽ fit cõductori remiſsio mercedis, ſed emphyteutæ non, ſm̃ Ang. qui ita declarat, & dictã rõnem & dr̃iam aſsignat in §. quia vero Leonis in auth. de non alie. & Cyn. Bal. & Sali. in d. l. 1. nam ex alio nõ dicitur penſio præſtari per locatorẽ pro vſu rei, niſi q̷a fructibus correſpondet, & ita ẽt vult Alex. in conſi. 112. in 1. volu. & Aret. in conſi. 55. qui expreſsè dñt, ꝙ penſio, q̃ præſtatur in locatione ad longũ tp̃s, & ex qua dñium transfertur, ſolet & dẽt ex natura contractus fructibus correſpondere, & ꝙ hac rõne fieri deberet remiſsio ob ſterilitatem, quod nõ eſſet, ſi in recognitionem dominij præſtaretur, ſicut non fit remiſsio emphyteutæ, & pro hoc dicit Aret. eſſe caſum in l. ſi uno, in prin. ff. locã. qui loquitur in conductore reipublicę, in quem transfertur vtile dñium, etiam ſi conduxit ad tempus modicũ, ſecundũ glo. & Bart. in l. 1. §. 1. de ſuperfi. & tamen uult tex. ꝙ fieri debeat remiſsio, & conſequenter ꝙ penſio fuerit condigna pro fructib. & dicit Alex. in d. conſi. ꝙ eſſe põt, ꝙ etiam emphyteuta ſoluat penſionem pro menſura fructuum, & ꝙ tũc fieri debeat remiſſio, quaſi ꝙ tali etiam caſu non præſtetur penſio rõne dñij exiſtentis apud concedentẽ, ſed pro vſu potius rei, & tñ hẽt utile dominiũ. Non eſt igitur verũ, vt dr̃, ꝙ huiuſmodi penſio ꝑſtetur pro utili dñio exiſtente apud locatorem, ſed debetur, ut dictũ eſt, pro uſu rei conceſſo conductori, & quòd fieri potuit, quamquam in eum utile dominium tranſlatum fuerit, & locator hñs tantum utile dominium, ex toto dñs eſſe deſierit. per no. per Bar. & Doc. in l. ex aſſe. ad Treb. quia propter reuocabilitatem contractus locationis rei propriæ ualet, ſicut & contractus emptionis, ut dictum eſt. Non ob. etiam aliud. ſ. dũ dr̃ quòd de hac locatione undecim annorum debeant detrahi nouem anni, pro quib. data eſt licentia, qua detractione facta dici non poteſt, ꝙ locator ceciderit a iure ſuo propter locationem factam ad biennium ſine licẽtia, quia conſideratio huiuſmodi eſt contra caſum in cle. j. de reb. eccl. non alie. ubi in fi. dicitur, 11 ꝙ † res eccleſiæ poteſt locari ad modicum tp̃s, & ſic licentia locandi dr̃ concedi a lege uſque ad nouennium q̃ licentia a lege conceſſa æquiparatur licentiæ datæ ab homine, & tamen ſi locaretur dicta res uſque ad 11. annos non fit detractio aliqua temporis, pro quo lex dat licentiam locandi, ſed locatio tanquam una in totum eſt nulla, & ſic non conſideratur tanq̃ duplex, neq. fit diuiſio temporum, quia aliàs pro oĩ tẽpore ualeret, & quod pro plurib. & multis annis facta locatio ſit una uoluit Bar. in l. ſi ſeruus communis Mæuii, & caſtrẽſis peculii. §. fi. de ſtip. ſeruo. & ideo dicit Soc. ex mente aliorum, in leg. 1. 12 §. ſed & ſi mihi. de uerb. obl. ꝙ ſi ex forma ſtatuti non poſsit res eccleſiæ vltra quinquennium locari. & facta eſset locatio ad lõgũ tp̃s, ꝙ in totum eſſet nulla, ꝑ text. ubi dicit eſſe caſum in d. cle. 1. & per conſequens ẽt in caſu ſuo non uult, ꝙ fiat ali-

qua

qua detractio tpis permissi ad effectum, ut validetur locatio pro residuo. & est de mẽte oĩum, qui dñt, ꝙ si emphyteuta locat ad longũ tẽpus, puta ad deceniũ irrequisito dño, ꝙ cadit a iure suo, ut traditur in d.l.fi.C.de iure emph.& in d.l. codicil lis.§.instituto.& in c.nulli.& in c.ad audientiã de reb. eccl. nõ alie. ꝙ esset falsum, si detractio temporis, pro quo potuit fieri locatio, ex licentia legis fieri deberet, & prout eẽt faciẽda, si cõsideratio ꝑdicta in casu nostro esset uera. Præterea ſm cõsiderationem ꝑdictã hoc nihil aliud esset, quam dictam locationẽ diuidere in duas, quarũ prima diceret esse ad nouẽ annos, & altera pro duobus, & hoc in fraudẽ legis tẽderet, & propterea dicta diuisio ad hunc finẽ fieri non debet, quia fraus fieret legi: immo ubi data esset licentia ad locandũ in nouennium, & duæ locationes expressè fuissent factæ eodem tpe & eodẽ cõtextu, uidelicet, vna pro nouem annis, & altera pro duob. istæ 13 duæ tanquam in † fraudem legis factæ reputãtur pro una, & caderet locator a suo iure, ꝑ no.ꝑ Imo.in l.qđ dr. in fi.de uer. ob. ubi quærit, si res ecclesiæ sit cõsueta cõcedi in emphyteusim usq; in tertiã gñatiõnẽ, & cõcedat usq; in quartã: & ĩ hoc sequit opi. Bar. in auth. qui rem.C.de sac.san.ec. qui tenuit, ꝙ ĩ totum sit nulla, & idẽ dicit Imo. si fuisset facta usq; in tertiã & quartam copulatiue, & licet istæ uideantur duæ concessiones, tñ reputantur pro una, & in totũ uitiatur cõcessio tãq̃ facta in fraudem legis, per tex. in l.si libertus minorem.§.fi.de iure patr.& cũ eo transit ẽt Soc. in d.l.j.§.sed si mihi.de uerb. ob. & de hoc dicit esse casum in.§. emph. in auth. de non alie. idẽ ergo eadẽ rõne in casu nrõ. Et confirmatur hoc ex no. ꝑ Bal. in c.1.qui feu.dar.pos. ubi dicit, ꝙ si facta sit locatio ad longũ tp̃s, & sit actum, ꝙ tot sint locationes, quot sunt anni, erit tñ alienatio, tanquã sit vna locatio non obstante pacto, qđ appositum ꝑsumit in fraudẽ legis, & similiter si locatio ad modicũ tẽpus repetatur, puta de nouennio in nouenniũ, uel cũ pacto de reuẽdẽdo, est alienatio, & in fraudẽ legis talis modus ꝑsumit inuentus, ut probat in d.§.emphy. iuncto.§.neq;.& ibi ẽt no. Ang. in auth.de non alie.& ita ẽt vult Lap. al.22.& Car. in cle.1.§.fi.in pen.q̃st.de reb.ecc.non alie.& Ale.late in cõs. 68. 1.uol. Nec illud, qđ pro simili adducitur. hẽt aliq̃d cũ casu nrõ cũ dicit, ꝙ si data esset licentia locandi ad 11. annos, & locaretur usq; ad 15.non caderet emph.a suo iure, quia tunc habuit licentiã alienandi, ex quo cõcessum est, ꝙ posit ad longũ tempus locare. iõ locatio ad maius tp̃s dici non põt facta ꝯ legem, aut in fraudẽ alienationis & legis, & dicto casu ualeret, usq; ad tp̃s ꝑmissum, & esset nulla pro residuo tm̃, ut clare colligit ex no. per Soc. in d.l.sed & si mihi. sed secus est in casu nrõ, ĩ quo licentia de locando fuit pro tpe modico, propterea si excedat longũ tp̃s, facta dicit ꝯ prohibitionem legis, & est alienatio, & ita cõsiderat Alex. in d.cons.68. Nec ob. insuꝑ dum dr, ꝙ ex tenore instrumenti colligit, ꝙ non fuit facta alienatio, sed pactũ de uendendo, quia ex hoc non minus fuit dñium translatũ ex tali locatione ad longũ tempus, ut ex plurib. verbis instrumenti ponderatis manifeste colligitur. & q̃a pactũ de emendo põt habere effectũ, ẽt si utile dñium sit trãslatũ, cũ ad tempus & reuocabiliter trãsferatur, ꝙ si fieri põt irreuocabile mediãte emptione, & põt tunc & ad hunc effectum ualere de re propria, ut superius, & ẽt aliàs dictũ fuit: quia ergo de natura locationis ad longũ tẽpus est, ꝙ dñiũ transferat utile, & pactum de affrancando non repugnat in hoc: sequitur, ꝙ ex eo non probat cõcludenter, ꝙ dñium non trãsferatur, & eo magis ex quo translata est naturalis possessio, quę operatur, ut ꝑcedente pacto de uendendo statim transferatur dñiũ, antequam sequat uenditio, secũdũ Soc. in l.si ante nuptias. sol.mat.& dixi latius ĩ alio cons. Nec ad rẽ pertinet dũ dr, ꝙ ex licentia cõcessa apparet, ꝙ non habuit Ant. animum tunc uedendi, sed solũ post finitã locationẽ, &c. q̃a cõcedit, ꝙ tpe licentiæ petitæ & cõcessę dixit nolle alienare, sed velle locare ad modicũ tẽpus, & ꝙ licẽtiã obtinuit uẽdẽdi finita locatione, sed hoc postmodũ nõ obseruauit, sed ꝯrium fecit, quia locauit ad longũ tẽpus, & alienauit, ac dñiũ transtulit, & ad talia nõ porrigit, iõ ius suũ amisit, & receptio laudemij non fuit pro alienatione, sed pro locatione primi anni, & licet de iure nõ recipiat ꝓ locationib. tñ forte sic in loco fieri cõsueuit, uel de facto ꝑstat. Nec negat, ꝙ licẽtia de uẽdendo nõ dicat cõcessa Antonio: sed dr, ꝙ fuit collata facultas uendẽdi post finitã locationẽ: & ꝙ prius sine licẽtia alienauit mediante dicta locatione ad longum tp̃s, ad quam non extenditur licentia de vendendo, ut est casus in l.si pupillorum.§.si prætor.de reb.eorum. Non ob. quoque statutũ Mantuæ prohibens emphy. locare vltra quinquẽnium, quia ꝑ hoc nõ sequitur, ꝙ locatio ultra illud tempus sit alienatio, & quòd ex ea trãsferatur dñiũ, si mõ nõ ascẽdat ad decenniũ; q̃a in hoc nõ est recessũ a iure cõi, cũ illud in statuto non sit expressũ. l.si extraneus. de ꝯd.ob cau.& l.cõmodissimè.de lib.& posth. Nec ẽt alienãti post quinquenniũ sine licẽtia ꝑ statutũ imponit pœna extrinseca caducitatis, sed pœna q̃ solũ cõsistit in annullatione actus, ex quo etiã apparet, ꝙ talis locatio ex dispõne statuti nõ est alienatio ꝑꝑ quam pœna caducitatis solet imponi, & ex hoc sequit, ꝙ licet cõcessa fuerit licentia locandi vsq; ad nouẽ annos, ꝙ tñ non dr data licentia alienandi. Nõ ob. postremo, quòd pœna caducitatis fuit remissa, ex quo dñs directi recipit pensionem sine protestatione, iuxta ea q̃ tradũtur in l.2. C.de iure emph. quia solum dr solutũ ꝑꝑ cõpensationẽ, de qua obijcitur, nihil ob. ꝯriũ, q̃a ex hoc ñ dr dñs aliquẽ actũ fecisse, quo mediante uideatur pęnam remisisse, & quia si a iure suo ceci-14 derat emph. negatur, ꝙ compensatio sit facta ad effectum, ut pœna iam commissa euitetur, quia pensio tunc non debetur, cum qua possit dici compensatio facta licet posset forte cõpensatio allegari ad euitandum pœnã committendam ex defectu solutionis, sed non sic, quando dr iam commissa ex alienatione ratione ꝑdicta. Præterea etiam si dñs post alienationem actualiter recepisset pensionem, sibi non ꝑiudicasset, q̃a cum iuris præsumptione alienationem & locationem ad longum tp̃s ignoraret. l.fi. pro suo, non consensit, & animum remittendi caducitatem non habuit. l.si per errorem. de iurisdictione omnium iudicum, & ita in præmissis concludo. Laus Deo.

ADDITIO.

Vide ad quod se referat de locatione ad longum tempus. Hie. Zanch.

SVMMARIVM.

1 *Locator non potest dur ante locatione arbores virides incidere.*
2 *L.si quis maior. C.de transac. non habet locum in fauorem prius contrauenientis.*
3 *Conductor non potest arbores virides incidere.*
4 *Emphyteuta ẽt priuati incidens arbores virides expelli potest.*
5 *Vsufructuarius incidens arbores virides potest expelli.*
6 *Animalia, quæ non ex natura locationis sed partium conuentione accedunt, non dicuntur locata.*
7 *Cautio de iure debita peti debet, aliàs mora non incurritur.*
8 *Conductor debet colere, idest arare & seminare agrum conductum etiam si semina a conductore debeantur.*
9 *Remissa videtur pena. l. si quis maior. parte aduersa in contractu perseuerante.*

CONSILIVM LVIII.

QVIA locator, vt proponitur, ꝓmisit cũ iuro pręstare patientiã utendi & fruendi reb. & bonis locatis, & ad quẽ tenetur etiã de iure cõi. l.si q̃s domũ, & l.ex ꝯducto. in prin. ff.loca. si nõ seruauit, & non adimpleuit promissa, dr cecidisse. l.si quis maior. C.de transac. quæ habet locũ in omni ꝯtractu, ſm Doc. ibi. & ꝙ conuenta non seruauerit, cõstare videtur ex plurib. Et 1 primo † quia plures arbores virides dicitur incidisse sine licentia conductorum, ꝙ non licet facere durante locatione, & ꝑꝑ hoc non uidetur conductorib. patientiã præstitisse, ar. l.vim facit, de vi, & vi arma. Nã ex hmõi incisione taliũ arborũ dicitur res locata deterior fieri. l.diuortio.§.si fundũ. sol.mat.& ibi no. Bar.& alij.& propterea res locata, q̃ debuit reddi cõductorib. ꝑꝑ dictã deteriorationem nõ dicitur reddita. l.3.§.res reddita. cõmoda.& illis tenetur locator actione ex cõducto. d.l. ex conducto.& etiam interdicto, qđ vi, aut clam. l.si is qui in puteũ.§. fi. cũ seq. quod vi, aut clam. & statim potuerunt agere ad interesse pro toto tẽpore locationis: quia res locata, quæ dicto mõ fuit deteriorata, nõ potest pro sequẽtib. annis reponi in eodem statu, & sic non põt patientia ꝑstari. l.si in lege.§.colo. ff.loca. dicitur etiam locator alio modo cõtrauenisse, qm̃ pecudes, quas in dicto ꝯtu dictis ꝯductorib. assignauerat, distraxit, & sic nõ

pmisit eis uti & frui, sicut promiserat, iõ locator sic alienando eas, quarũ dñium in cõductorem transtulerat, furtum cõmisit & idem si erat fœtus pecorum concessorũ. l. si seruus. §. locaui. ff. de fur. Atq; ẽt non dr̃ seruasse cõuenta, quia possessiones lo catas non seminauit, vt debuit. ar. d. l. uim facit. Nec põt excu- sari, ꝙ fabas uel legumina nõ recollegerit, quia impensa facta in seminando fabã & alia deduci debuit de aliis fructib. eius- dem fundi recollectis eodem anno, ut est casus sing. in l. si fun dus. iuncta gl. sol. ma. & ibi no. Bar. & Mod. & de tali deductio ne fabã emi & seminari. Quib. non obstantib. puto ꝯrium esse uerius. Et primo inci. ab incisione dictarũ arborum dico, ꝙ ex hoc in pœnam locatoris non resoluitur contractus, a quo re- gulariter discedi non põt. l. sicut. C. de act. & ob. & l. in cõmo- dato. §. sicut. ff. commo. Nec ob. d. l. si quis mai. quia illa locum 2 habere posset, qñ cõductores pmissa † obseruassent, & prius ipsi non ꝯuenissent, vt probatur in illo tex. circa fi. ibi, eis qui i- temerata pacti iura seruauerint, &c. & est regulare, ꝙ ad obser uantiã pmissorum non tenetur ille, cui non fuit obseruatum. l. cum proponas. C. de pact. ꝙ est uerum, ẽt quando ille iuras- set. c. 3. de iur. cum conc. de quib. ibi & no. etiam Doc. in l. cum ergo (ut dr̃) ipsi conductores in primo anno locationis incide rint nucem, cui ẽt uitis adhęrebat, dñr promissa non obseruas se, sed conuentioni contrauenisse, ẽt si dicta uitis fuisset mor- tua & desiccata, quia ex pacto expresso conuentũ est, ꝙ non li ceat tales arbores habentes uites incidere, immo nec arbores ẽt sine uitib. & demortuæ ex pacto non potuerunt incidi sine licentia locatoris, & minus et uirides, quas ẽt de iure & nullo 3 pacto interueniente cunductor nõ põt † incidere. l. si merces. §. culpæ. ff. loca. & l. si colonus. ar. fur. cęsar. & pp hoc colonus 4 ẽt posset expelli, sicut ẽt † emphyteuta expelli põt, si arbores uirides incidat, ꝙ est fortius, auth. qui rẽ. C. de sacr. san. eccl. & licet ille tex. loquatur in emph. ecclesiæ, idem tñ in emphyteu ta priuati, secũdũ Gui. de Suza. Pe. & Cy. ibi, & Alex. in l. diuor tio. §. si fundum. sol. mat. dicit Pau. de Cas. in d. auth. qui rẽ. ꝙ 5 † ẽt vsufructuarius, qui incideret arbores uirides, posset expel li. per le. hoc amplius. §. fi. de dam. infec. tunc. n. colonus & alii dñr male versari in ipsa re, & illam deteriorem reddere, iõ pos sunt expelli. l. æde. C. loca. & c. pp sterilitatem. eo. ti. quamuis Bal. in d. l. æde. dicat, ꝙ illa lex tm̃ hẽt locum in inquilino, & ñ in colono, tamen gl. ibi in uer. uersatus. vult, ꝙ locum hẽat ẽt in colono, cum qua transit Alex. in d. §. si fundum, quia ergo di cti conductores primo uenerunt contra propriam promissio uem iuratam, locator potuit impune ꝯuenire, & contrauenĩe do euitare pœnam. d. l. si quis maior. quæ ꝯ illum non potuit hr̃e locum, nec ẽt incidit in periurium, quia iurm̃ ab illo p̃sti- tum hẽt tacitã cõdõnem, si ei fuerit obseruatum. d. c. 3. & facit. l. qro. §. inter locatorem. ff. locat. & l. fi. C. de non nu. pec & ex tali incisione ẽt non potuit committi, ex quo nihil interest cõ ductorũ, & ex illa nullũ sentiunt dãnum, ar. no. per gl. & Doc. in l. damus. C. de fal. ubi hr̃, ꝙ si quis cõmittat falsum, & illud non noceat, ꝙ pœna falsi non cõmittitur, ꝙ autem conducto res dãnum non sentiant, dr̃ eẽ probatũ, qa eundem fructũ pci piunt conductores, quem percipiebant & percepturi erant an te incisionem, quia non dñr impediri uti frui, nec dr̃ patientia utendi & fruendi illis denegari, ut est expressum in d. l. ex con ducto. in prin. Et per hæc rñsio ẽt datur ad alia, de quib. obiici tur, vcȝ, ꝙ contrauenerit uendendo pecudes, vel non seminã do terras locatas, quia ex tali ꝯuetione non potuit incidere lo cator in pœnam. d. l. si quis maior. ex quo conductores prius ꝯ uenerunt, & promissionem suã iuratã non obseruauerunt. Se cundo ẽt ad p̃dicta põt rñderi specialiter. Et primo non ob. ꝙ pecudes locator uendiderit, qm̃ aduertendũ est, ꝙ dictæ pecu des & fœtus earum non fuerunt locatæ, ꝙ manifeste patet, qa pro illis nulla fuit merces constituta, ergo quo ad illas locatio esse non potuit. l. 1. ff. loca. sed solum pro terris merces consti tuta fuit, quia pro singula bubulca certa quantitas fuit promis 6 sa, dictæ igitur † pecudes ex partium conuentione, & non ex natura rei locatæ accedunt ipsi locationi, vñ sunt locatæ, sicut ea q̃ accedunt rei uenditæ, ex natura ipsius rei debentur em- ptori, & non dñr uẽditæ. l. naue. & l. uaccæ. de euic. & no. Bart. in l. fideiussor. §. meminisse. de leg. 1. in fin. cum quo transeunt alii magis cõiter, respectu igitur pecudum fuit contractus per mutationis, vel alius contractus innominatus, quia actum est

ꝙ finita locatione redderentur tot bestiamina in gñe, q̃ eẽnt eiusdẽ æstimationis, cuius erant bestiamina relaxata sup pos- sessionib. quia dictæ pecudes non fuerunt locatæ pro illis, nõ debetur patientia ex natura contractus, neq; ex cõuẽtione, vel pacto, quia patientia in contractu solũ fuit promissa pro bo- nis & rebus locatis, & pro illis ẽt fuit facta promissio de eui- ctione, & non pro istis bestijs, quæ accedunt rei locatæ, p q̃b. ẽt de iure cõi debeẽ euictio, qa nõ sũt locatæ. d. l. naue. & d. l. vaccę. Nec ẽt ex natura pmutationis debeẽ patiẽtia, sed qs libe raẽ trãsferẽdo dñium, & cauendo de euictione. l. fi. de cõd. ob cau. & l. qui fundũ. in pri. & ibi p oẽs. de verb. obl. Nõ dr̃ ergo huic ẽt ꝯctui innominato contrauẽtum per locatorẽ, quia trã stulit dñium istorũ bestiaminum, & sic in hoc contractũ ipse uit. l. 1. de rerum perm. & q̃tũ ad hoc fuit liberatus, quia tran slatio talis continet factum momentaneum, s̃m Bar. in l. si qs domum. in prin. loc. Nec dr̃ in mora cauendi de euictione pro istis rebus, & ad quam cautionem tenebaẽ, uti dictis iuribus, 7 quia cautio hmõi † non fuit petita. l. si ex legati cã. de verb. ob. & plene no. in l. quod te. si cer. pet. ergo pœna, de qua in d. l. si quis maior. non fuit commissa, quia non committitur, nisi mo ra p̃cedat, ut probatur ibi, & no. ẽt Doc. ibi & maxime Ale. q̃ ẽt, ut dixi, non potuit cõmitti, qa patientia non fuerit p̃stita, quia patientia, q̃ requirit factũ successiuũ, nõ debeẽ ex natura dicti cõtractus innominati, sed solũ debeẽ factũ momẽtaneũ post ꝙ ptrahẽs est liberatus, p no. p Bar. in d. l. si quis domum. in prin. Nec ẽt dicta patientia debetur p istis reb. & contractu locationis, qa, vt dixi, nõ fuerũt locatæ. isto ergo casu quo pe- cudes alienæ fuerũt vẽditæ, succursũ erat cõductorib. alio mõ quia potuerunt illas vendicare ab emptorib. sicut potuissent, si a quocũq; alio vẽditæ fuissent, & casu quo non extarẽt, vel nõ reperirentur, potuerũt agere cõtra venditorem ad preciũ, ha- bendo ratũ in subsidiũ venditionem ẽt nõ suo noĩe factam, vt hæc probatur in l. mater, cũ ibi plene no. per glo. & alios. C. de rei ven. & in l. si pupilli. §. sed si ego. de neg. gest. & in l. cũ seruũ si cer. pet. Non potest etiã dici, ꝙ commissa sit pœna. d. l. si quis maior. ex illo capite, ꝙ locator non seminauerit fabas, aut legu mina. Nam, vt dicitur, ipse locator in secundo anno locationis habuit recollectum, quia inter contrahentes fuerat actum, ꝙ si ob casum fortuitũ contingeret sterilitas, ꝙ recollectus illius anni ptineret ad locatorem, & locatio differetur pro alio an- no, quãuis ergo locator eo anno, quo recollectũ habuit, nõ se minauerit eo mõ, quo dictũ est, non tñ dicitur cõtrauenisse cõ tractui locationis, nec in pœnã. d. l. si quis maior. incidit, nec in cidere potuit, etiam si nihil penitus seminasset, quia cum recol lectus anni sequentis ad conductores pertineret, ad illos per- tinebat cultura pro anno sequenti, & non ad locatorem, & sic 8 † ad illos spectabat cura arandi & seminandi, quia ad condu- ctorem cultura agri cõducti simpliciter spectat & ptinet. l. si in l. §. si domus. ff. loca. & quæ cultura consistit in arando, & se minando. d. l. uim facit, de vi & vi ar. non est ergo imputandũ locatori, ꝙ seminari non fecerit, sed conductoribus, & si præ- tendebant, ꝙ semina deberẽtur præstari ab ipso locatore, qui percepit recollectũ, quasi ꝙ recollectus, qui ex conuentione ab eo percipi debuit, dicatur deductis seminib. & alijs expen- sis. l. fructus. so. mat. debebant conductores dicta semina a lo- catore petere & curare, ut seminarentur, ꝙ cum nõ fecerint, dicitur per eos stetisse, & nõ p locatorẽ, qui nõ fuit in mora. l. fi. §. 1. quorũ leg. & per hoc ẽt rñdetur ad aliud, dũ dicit, ꝙ fru mentum seminatum non fuit bonũ, quia etiã si ita esset, impu- tandum conductoribus esset, ad quorũ curã & solicitudinem ptinebat, ꝙ terræ seminarentur, & exigere semen a locatore. Præterea falsum est istud, ꝙ conductori obiicitur, quia imo op timum frumẽtũ seminare fecit, ut probatũ est. Et ultra p̃dicta ẽt ad oĩa, q̃ allegantur contra locatorem, rñdeẽ gñaliter, & dr̃, ꝙ ẽt si locator incidisset in penam. l. si quis maior. ꝙ tñ a loca tione nõ esset recedendum, qa oẽs pœnæ, de quib. ibi, tendunt & cedunt ad commodũ partis obseruantis, & q̃ p illam pñt re mitti. l. si qs in conscribendo. C. de pac. & quæ isto casu intelli 9 gerentur remissæ, quia dicti † locatores postquam dr̃ locato- rẽ contrauenisse, & postquam habuit recollectũ secundi anni, in sequenti anno pseuerarũt in locatione, & tanquã coloni se in dictis reb. exercuerunt, & de fructib. ẽt pceperũt. vñ p hoc uidentur dictas pœnas remisisse, p tex. no. in l. quãuis. 2. C. de usur.

vsu.vbi dr̄,ꝙ si erat ꝯuentū de vsuris minorib.soluēdis,& casu quo tali tpe nō soluerent,in pęnā fuerint ꝓmissæ maiores vsuræ,& postq̄ maiores cęperāt deberi ex mora,creditor receperit minores vsuras, ꝙ vr̄ maiores remisisse ēt ex vnica tm̄ pstatione minorū vsurarū.& ibi illū tex.ad hoc multū no. Bald.& facit,qđ no.gl.& Bar. in l. Aemilius.de minorib.quæ vult,ꝙ si postquā debitor fuit in mora,interpelletur de nouo a creditore ꝓ sorte debita, ꝙ vr̄ ꝑ talē interpellationē remisisse morā præcedentē. Et ꝓdicta ēt bene ꝓbātur in illo tex.dū ibi dr̄, ꝙ si actū erat,ꝙ si pciū intra certū terminū nō solueret, fundus esset ineptus,& elapso termino ad soluendū pciū, illud adhuc petat,ꝙ resolutio ꝯtus remissa intelligitur,& ad idē facit tex. in l.si post diē.de leg.cōmisso.& in l.commissoriæ.C.de pac.inter emp.& vēd.Et ꝑ ꝓdicta ēt patet,ꝙ pœna promissa in istro nō pōt exigi,q̄a aut non fuit cōmissa,aut fuit remissa, atq. ēt quia ad illā pœnā nō agit,nec illius executio petit, sed alterius pœna,s.quæ non fuit promissa, & ad quam agi non potuit sine actione.l.si pupilli.§.videamus.de neg.gest.Et ita concludēdum puto in præmissis. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Arbores siccandæ intelliguntur de siccandis tempore cōtractus non autem incisionis.*

2 *Replicatio rei iudicatæ tollit exceptionem, quæ aliàs obstaret, quod declaratur num. 3.*

3 *Succunbens in actione proposita,quia non probauit,potest de eodem excipere in alio iudicio.*

4 *Acta in una causa non probant in alia,etiam inter easdem partes,nisi producantur.*

5 *Presumitur factum a seruitore uel familiari factum de mandato domini,& quando.*

6 *Testis deponens de mandato sibi facto probat.*

7 *Contractus,si accessorie ad locationem dătur bestiæ æstimatæ, quomodo censeatur, ut principalis uel secundum naturam accessorij,an non,declaratur.*

CONSILIVM LIX.

QVIA circa aliqua, de q̄b.fit mētio in ꝯsilio aliàs reddito in fauorē.d. Iacobi de Rēno, dubitat, iō petit,vt illa remoueātur.Dictū.n.fuit,ꝙ locator erat excusatus a pœna.l.si q̄s maior.C.de trāsac. ēt si ꝯtrauenisset pacto iurato,q̄a ꝯductores priꝰ cōtrauenerāt,vt in ea.l.in fi.& ꝑ ea quæ habentur in l. cū proponas.C.de pact.& in c.3.de iureiur. de ꝙuestione āt ꝯductorū dicebatur apparere,ex quo inciderāt,vel incidi fecerāt nucem cū vite viridi cōtra cōuentionē, de qua in instro locationis,in quo cōtinet,ꝙ cōductores nō possint incidere arbores siccas sine expressa licētia locatoris,quāuis ergo dicta nux fuisset sicca,quia tamē sine expressa licentia locatoris fuit incisa, dr̄ cōductor contrauenisse, & in alio ēt fuit contrauentū,quia fuit actū, ꝙ arbores siccādæ,si haberēt vites,ꝙ illas non possent incidere cōductores:vn̄ cū dicta nux haberet uitē viridē, ex hoc ēt capite dr̄ cōtrauentū ꝑ incisionē dictæ arboris. Nec ob. qđ instrm̄ loquat hoc casū de arborib.siccandis,s.in futurū,& nō de iā desiccatis,ꝓut iā desiccata erat dicta nux † quia fit mentio de arborib.siccādis post locationē, quæ tamen erant siccæ tpe incisionis,nō aūt de siccandis post incisionē, ut manifeste colligitur ex principio capituli,in quo continetur, ꝙ arbores minutæ siccandæ sint ipsorū conductorum, arbores uero magnę sint ipsius locatoris, quas tamē arbores siccas prædicti cōductores incidere non possint sine expressa licentia locatoris, &c. & sic arbores siccandas,quas uoluerunt in principio pertinere ad conductores, paulo post appellant siccas, quas nolunt posse incidi sine dicta licentia,nec hoc continet repugnantiam,qm̄(vt dixi)intelligitur de siccandis post locationē, quę tamen erant siccę tempore incisionis,ex præcedentib.aūt declarantur illa verba sequētia,videlicet,& si arbores siccādæ, &c. l.qui filiab.in prin.de le.i.& patet ēt ad sensum. Non,enim consonat,ꝙ dicta verba intelligantur de arboribus siccandis tempore incisionis,q̄a s̄m hoc intelligeretur data licentia incidendi arbores virides tpe incisionis,quæ non haberent uites, quia in futurum sunt siccandæ,ꝙ non est dicendum, quia dicta prohibitio de incidendo arbores siccandas, quando hn̄t uites,est facta ad diminutionem,quæ operari non dēt augmētum.l.legata inutiliter.in prin.de lega.1. & prout operaret, si aliàs arbores non siccas,sed siccandas tempore incisionis conductores possent incidere,quia de iure communi non possent incidi.l.si merces.§.culpæ.ff.loca.& l.si colonus.arbo.fur.cæs. & ꝓut latius dicitur in alio consi.Secundo obiicitur,ꝙ de tali ꝓcedenti contrauentione conductorum non potest obiici per locatorem,quia pronunciatum fuit,illos non contrauenisse, quia cum locator egisset contra illos ad pœnam conuentionalem propter incisionem dictæ nucis,fuerunt diffinitiue absoluti,& sn̄ia transiuit in rem iudicatam, & istud videtur probari ex no.ꝑ Inno.Hosti.& Doc.in c.fi.de ord.cog.& per Abb.in c.2.eo.ti.ubi concludunt Doct.ꝙ si egi tanquā spoliatus fundo Semproniano contra Titium,& ille fuit absolutus,& deinde ille Titius agat contra me pro alia re possessorio recuperādæ,ego non potero excipere,ꝙ non dēt audiri, quia spoliauit me dicto fundo Sēproniano,& prout excipere possem, si priꝰ 2 absolutus non fuisset.d.c.fi. & hoc † q̄a mea exceptio tollitur replicatione rei iudicatæ,quia plus agere,quam excipere,ideo succumbens in actione,magis dēt succumbere in exceptione ex eadem cā.Itē q̄a illa exceptio erat inclusa in effectu in actione prius proposita per excipientem,eædem ꝑsonæ, eadem cā petendi erat.iō obstat replicatio.l.egi.& l.cū q̄rebatur. de excep.rei.iudica.pari ergo rōne in casu nostro uidetur, ꝙ excipi non possit contra conductores agentes per locatorem,ꝙ ipsi prius contrauenerint,ex quo aliàs fuerint absoluti a petitione locatoris,in qua simpliciter deducebatur illos contrauenisse. Sed ad istud respondetur, ꝙ contrarium posset forte habere locum,quando conductores,contra quos ad pœnam conuentionalem fuit prius actum ꝑ locatorē,fuissent absoluti ex hac causa,quia non contrafecerunt, & isto casu debet etiam intelligi dictum Inn.& aliorum, in d.c.fi.scilicet quando in primo iudicio fuit absolutus reus,quia actorem non spoliauit, tunc 3 enim ille,qui † succubuit primo in actione,repellitur postmodum in exceptione continente idem,sed quādo reus primo absoluitur,quia non fuit probatum,vel sumus in dubio, ex qua causa sit absolutus,quo casu ꝓsumitur potius absolutus, quia non probatum.l.Iulianus uerū debitorē.ff. condi.indeb. & ibi ꝑ Bar.& alios,tunc succumbens in actione per eum prius ꝓposita,poterit postea idem deducere in exceptione in alio iudicio contra eum moto per illum,quam prius fuerat ab absolutus,s̄m Barto.cum quo transeunt Doct.communiter in d.l. Iulianus.& in l.ex diuerso.§.1.de rei uend.& ꝑ alios Doct. in l.qui Romæ.§.duo fratres.de uer.ob.cū concor.de quib. in dictis locis,vbi quærunt,quid si partes promiserunt parere laudo sub pœna,& quæ promissio intelligitur, si æque arbitratū fuerit.l.si libertus.de opc.libe.& contingat, ꝙ pars petierit laudū reduci ad arbitrium uiri boni,& abuersarius fuerit absolutus,& ille reus sic absolutus deinde petat deinde pœnam ab actore,an iste,qui conuenitur ad pœnam,possit excipere & ꝓbare,ꝙ non incidit in pœnam petendo reductionem,quia laudū erat iniquum.& Dy.determinauit ꝙ sic,ut refert Bar.q̄ distinguit,ꝙ aut iudex absoluit reum in primo iudicio expressa cā,q̄a laudū erat æquum, & tunc non poterit actor probare iniquum in alio iudicio moto contrà eū super pęna.d.§. duo fratres.& d.l.Iul.cum gl.aut dictus reus fuit simpliciter absolutus,vel expressa cā,quia non probatum, & tunc actor in quæstione de pœna contra eum mota poterit de iniquitate opponere & excipere,& iste casus noster,in quo cōductores in q̄ōne de pœna prius contra eos mota fuerunt simpliciter absoluti non expressa cā,non conuenerint,uel quia promissa impleuerint,& sic fuerunt absoluti in dubio,quia non probatum,& forte bene per inferius dicenda,ꝓpea locator ꝯ quem nunc agitur ꝑ conductores ab aliam pœnam,de qua in d.l. si q̄s maior,potest excipere,ꝙ ꝓdicti cōductores prius cōtrauenerint, & non adimpleuerint,& illud, probare ad effectū euitandi pœnā.d.l.si quis maior.ēt aduertendum,ꝙ si dicta prima sn̄ia absolutoria,& primus processus,in quo locator prius egit ad pęnam conuentionalē,non fuit in hoc vltimo iudicio moto ꝯtra eum productus,vel producta,ꝙ etiam hoc capite locator in alio iudicio non prohibetur excipere & probare de præcedēti 4 contrauentione conductorum † acta enim in una cā non probant

bant in alia cã ẽt inter easdem personas, nisi producantur, ſm Bar. no. in l. naturaliter. §. nihil commune. de acq. poſ. in 2. q. & Ant. de But. in c. cũ dilectus. de cau. poſ. & proprie. & Ale. in l. 2. in fi. C. de eden. Tertio vr̃ obſtare, ꝙ primi duo teſtes, q̃ deponunt de inciſione nucis, non vñr probare, quia dñt illam incidiſſe mandato alterius conductoris, vñ tractant de ſe exonerando, quia ſi probaretur mandatum, ipſi non tenenẽ locatori ut no. per gl. in l. in rem. §. tignum. de rei vend. aut illud non ꝓbant; & ipſe tenetur, & non cõductores. cũ ergo tractent de ſe exonerando, nõ vñr idonei teſtes, ꝑ no. ꝑ Bar. in l. deferre. §. idẽ decreuerunt. de iure fiſci. Sed ad iſtud ẽt rñdetur, ꝙ licet teſtes de mandato illis facto non deponerent, ſed ſolum de inciſione per eos facta, & quo caſu non dicerentur deponere de ſe exonerando, tamen pſumeretur, ꝙ † de mandato conductorũ sic fecerint, quia non eſt uerisimile, ꝙ illud fecerint ſine mãdato illorum, ut probatur in c. conſtitutis, cum ſeq. de teſt. ubi dr̃ ꝙ ſerui non ſolent talia uel ſimilia delicta committere ſine cõſenſu domini, & ex no. ꝑ Bar. in l. de pupillo. §. ſi quis ipſi ꝑtori. de ope. no. nun. vbi dicit, ꝙ ſi non probetur, ꝙ poteſtas ſoleat incarcerare appellãtes a ſuis ſentẽtijs, ſed ꝙ hoc facit eius familia, quòd iuſtus metus eſt probatus, & quòd pſumitur a familia factum de uoluntate & mandato Poteſtatis, ꝑ d. c. conſtitutis. & idem tenet Bar. in l. 1. §. fi. quod ui aut clam, ubi dicit ꝙ ſatis dicor a te prohibitus, ſi prohibeor a domeſticis uel cõiunctis tuis, d. c. conſtitutis. & cum Bar. trãſit ſimpliciter Ant. de But. in c. fi. de pſum. & Imo. in l. hr̃s meus. §. fi. de cõd. & demõ. ꝙ dicit eẽ uerũ, qñ factũ a domeſtico cõcernit commodũ meũ, & ꝓut ẽt cõtingit in caſu nr̃o, & q̃uis Ale. in d. §. ſi q̃s ipſi ꝑtori, velit, ꝙ cõſtare dẽat de ſcĩa dñi, de cuius cõmodo agitur ꝑ d. c. conſtitutis, illud tñ dicit eẽ verũ, qñ agereẽ de puniendo dñum ex facto domeſtici. nã tũc puniri nõ dẽt, niſi cõſtet, ꝙ factum ſit illo ſciente, & nõ ꝓhibente cũ poſſet, ſed quo ad excuſandũ aliquẽ, q̃ credidit geſta ꝑ domeſticos eẽ facta de cõſcientia uel uoluntate dñi, præſumitur, ꝙ dñs uoluerit & mandauerit dicens, ꝙ iſto caſu procedit, qđ dicit Bar. ibi, & ꝙ idẽ clarius colligitur ex no. ꝑ eũ in d. §. fi. & iſtud ẽt approbat Fel. in c. Petr. de homi. in 3. fallẽ. & iſte eſt proprie caſus nr̃, in quo locator nunc agit, ꝙ ex facto coloni cõductores incidãt in pœnã, ſed ipſe ex facto colonorũ vult excuſari a pœna. d. l. ſi quis maior. & iõ ex quo nõ agiẽ nũc de puniendo dñm, ſed de excuſando aliũ a pœna, puta locatorẽ pſumitur, ꝙ coloni inciderĩt de mãdato cõductorũ, ẽt ſi de ſcientia illorũ non appareat, & iõ forte, qñ conductores fuerunt ꝑ locatorẽ cõuẽti ad pœnã ꝯuẽtionalẽ ꝑ ꝑ inciſionẽ dictæ nucis & uitis, fuerunt abſoluti & debuerunt abſolui: ex quo de ſcĩa illorũ nõ apparebat, quia tũc agebaẽ de pœna imponenda dño ex facto coloni, & ꝑ ꝯñs fuerunt abſoluti, quia delictũ dñi nõ fuit probatũ, ut in ꝓcedẽtib. fuit dictũ. Si ergo pſumitur, ꝙ colonus egerit de eius ſcĩa, ex quo non agitur de illo pnniẽdo, ſed excuſando alium. ſ. locatorẽ a pœna caducitatis, multo magis ꝓbatur mãdatũ ad hũc effectũ, ex quo de illo deponunt dicti coloni, qui hñt iuris pſũptionẽ ꝓ eis, ar. l. 1. in prin. C. de rei ux. act. immo Ale. cõſ. 38. 5. vol. in 8. col. vult, ꝙ teſtis † depõnẽs de mandato ſibi facto probet, ꝑ no. ꝑ Bar. in l. a ſñia. de teſt. tute. & per Bal. in l. iudices. C. de fide inſtr. & Bar. in l. ne in arbitris. C. de arbi. & in l. ſi ſocietatẽ. §. arbitrorum. ꝓ ſocio. ꝙ maxime ꝓcedit in caſu nr̃o per rõnẽ pdictã. Dixi etiam in d. conſi. ꝙ licet conduc. 1. anno, quo locatio non habuit effectum, vẽdiderit pecudes ꝯſignatas cõductorib. tempore locationis, ꝙ ex hoc non poterat habere locũ pœna. d. l. ſi q̃s maior. q̃a quo ad dictas pecudes non fuit contractus locationis, ſed permutationis, q̃ fuit adimpletus ꝑ translationẽ dñii, l. j. ff. de rer. permu. huic ergo contractui per uenditionẽ dictarũ pecudũ nõ fuit ꝯtrafactũ poſtq̃ ſemel perfecte fuit impletus, ut ꝓbatur ẽt ex no. per Bar. in l. Ariſt. §. fi. de dona. & in l. q̃ concubinã. §. ſi hæres. de leg. 3. quãuis ex alio capite poſſet locator conueniri, ꝙ in inſtrumẽto non cõtineẽ ut latius ibi, & dictum ẽt fuit, ꝙ dictæ pecudes dici non poterãt locatæ ex quo pro illis non fuit ꝯſtituta merces. ſed fuerũt æſtimatæ, & pro illis promiſſa fuerunt finita locatione alia beſtiamina eiuſdẽ æſtimationis, & per ꝯñs, ꝙ ꝓ illis non dẽbaẽ patientia q̃ dẽtur ex ꝯ̃ctu locationis. l. ſi quis domũ in princ. ff. loc. Sed contra pdicta vr̃ deciſio Pet. de Anc. in conſ. 81. Tãtã familiaritatẽ, & c. vbi q̃rit, vtrũ contractus, ſi dẽt beſtiæ æſtimatæ, quæ accedũt locationi fundi, ſortiatur naturam principalis contractus, arguit ꝙ nõ, q̃a dictæ beſtiæ nõ intelligũtur locatæ, ſed vẽditæ, ſicut dr̃ de inſtr̃o fundi æſtimato & cõſignato cõductori. l. 3. ff. loc. cõtrariũ vero determinat, q̃a vbi cõtractus incidit in aliũ ꝑ modũ pacti & acceſſionis, talis cõtractus acceſſorius dr̃ eẽ pars alterius cõtractus principalis, & actio, q̃ oritur ex cõtractu principali, oriẽ ẽt ex ꝯtractu illo incidẽte. l. fundi partẽ, đ cõtrah. emp. & l. ſi ſterilis. §. ſi tibi. de act. em. Itẽ quia debemus inſpicere, ꝙ principaliter agiẽ, qñ cõtingit talis miſtura, & ſic ꝙ ab eo, ꝙ principaliter agiẽ, acceſſoriũ ẽt iudicetur, licet hr̃et naturam diuerſam, ſi principaliter, per ſe ſtaret, vt eſt caſus ſm eũ in c. ſu ꝑ eo. de pb. li. 6. & l. & ſi nõ ſint. §. fi. de aur. & argẽ. leg. alleg. ẽt no. per Bar. in d. l. Ariſto. in prin. de dona. & per hoc dicit ipſe, ꝙ q̃õ de qua agebatur, deciditur, videlicet, ꝙ gabella, q̃ dẽt ſolui de cõtractu emptionis & uẽditionis, nõ debetur ex vẽditione dictarũ beſtiarũ, quia principaliter locãtur pdia, & occaſione laborãdi dicta prædia, & q̃ tradunẽ ſic æſtimata cẽſenẽ tãq̃ inſtr̃m & pars principalis ꝯtract⁹ ꝑ d. l. fundi partẽ. & iſtud expſſe tenet Bal. in l. quoties. de iure dot. in lect. antiq. vbi vult, ꝙ licet res æſtimata ſit data in dotẽ, tñ ſolueretur vna tãtũ gabella tãq̃ de ꝯtractu dotis, & nõ tãq̃ de cõtractu vẽditionis, q̃a ꝯ̃ctus dotis, de quo tunc principaliter agiẽ, dẽt attendi, & nõ natura acceſſorij deſcendẽtis ex eo. Quo non obſtante puto uerum, ꝙ prius dixi, nam certũ eſt, vt Pet. de Anc. fatetur. d. l. 2. ff. loca. in caſu noſtro ꝓcedere, & pſertim, quia ſolũ ꝓ terris eſt pẽſio cõſtituta, & ꝓ beſtijs finita locatione ꝓmittunẽ in gñe tot beſtiamina eiuſdem æſtimationis, q̃tum ergo ad ea quæ ſunt de natura uenditionis uel ꝓmutationis iudicamus de tali ꝯ̃ctu beſtiarũ, q̃uis acceſſorio ad locationem tãq̃ de uenditione, & nõ tãq̃ de locatione, ut eſt caſus in l. q̃ro. §. fin. ff. de loca. vbi dicitur, ꝙ ſi pdio locato ſeruus æſtimatus ſit adſcriptus colono, ꝑiculum imminens pertinet ad colonũ, & iõ teneẽ ad pciũ ſerui & hoc, q̃a æſtimatio facit emptionẽ, & de natura illius eſt, ꝙ ꝑiculũ ſpẽctet ad emptorẽ. l. neceſſario. de peric. & cõ. rei vendi. q̃ debet attendi, & non natura ꝯ̃ctus principalis, i. locationis, q̃ eſt ĩ hoc aduerſa, q̃m ĩ illa periculũ intentatum pertinet ad locatorem, ſm Bar. ĩ l. 1. ĩ pri. C. de iure emph. q̃a ergo ĩ caſu nr̃o agiẽ de patientia, q̃ debeẽ ex ꝯ̃tu locationis, & non ex ꝯ̃ctu permutationis, & ſic an ſit factũ ꝯ̃ locationem, & ea q̃ ſunt de natura illius ꝯ̃ctus, ideo quo ad hoc inſpicitur, & attenditur natura ꝯ̃ctus acceſſorij, ſ. permutationis, & non natura ꝯ̃ctus locationis. Quãtũ aũt ad extrinſeca, & q̃ ſũt ꝑter naturã dicti ꝯ̃ctus acceſſorij, ſicut eſt gabella, de illo iudicamus, prout de ꝯtractu principali. & iſto caſu poteſt eſſe uerum, ꝙ dicit Pe. de Anc. in d. conſ. ſed non procedit aliquo modo quo ad ea, quæ non ſunt eiuſdem, ſed natura acceſſorij, & quæ ueniunt & præſtantur ex natura ipſius retinent ſuam naturam, ut eſt caſus in d. l. quæro. §. fi. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Locatura beneficij non præiudicat ſucceſſori in precio ab initio recepto vltra tempus vitæ ſuæ, quando locatio non eſt a ſuperiori confirmata, vel pecunia non eſt uerſa in utilitatem eccleſiæ. Et idem ſi confirmata ſit a commiſſarijs.*
2. *Iuri quærendo facilius præiudicatur quam iuri quæſito.*
3. *Cõfirmationis nã eſt dare robur cõfirmato, nõ ãt illud extẽdere.*
4. *Confirmatio principis ſemper intelligitur, ſine præiudicio alterius, & continet tamen quæ iuſta ſunt.*
5. *Clauſula nõ obſtãte nõ ampliat gratiã, nec operatur in nõ expreſſis, & per principẽ ignoratis, ſicut nec clauſula ex certa ſciẽtia*
6. *Comes legitimare non poteſt in præiudicium legitimorum, niſi priuilegium hoc dictet expreſſe.*
7. *Princeps concedendo inferiori ſibi reſeruata, concedere intelligitur ut cum debita cauſæ cognitione exerceantur.*

CONSILIVM L.

PRAESVPPOSITO, ꝙ ſucceſſor teneatur hoc caſu ſtare colono, tamẽ quia fuit facta locatio nomine eccleſiæ, & quia fuit confirmata authoritate apoſtolica, ſicut etiam dicitur, quando fuit facta authoritate ſuperioris, ſm omnes, ĩ c. fi. ne pla. ui. ſuas. dubiũ oritur, utrum locator pſudicauerit ſucceſſori reſpectu precij ab initio recepti ultra tempus vitæ ſuæ, &

& ubi locatio non fuisset confirmata per Papam, uel ab habentib. authoritatē ab eo, facilè rñderi, posset, † ꝙ nō, ꝑut voluit in d.c.fi.nō appareret, pecuniā eē versā in vtilitatē ecclesiæ. & idē tenet Frãciſcus de Rāpo. in quodā cōſ. inſerto inter cōſilia Cald.in ti.de locato.& cōduc.ꝯſ.7.& Pe.de Anch.cōſ.115.īci. Secundū ordinē dubiorū, &c.Hoſt.& Io.An.in c.fi.de magi.& bene probatur in l. ſi quis domū.§. fi. loca. ſed ex quo roborat̄ dicta locatio authoritate apoſtolica, cū oīb.& ſingulis contentis in inſtrõ locationis, ſicuti mihi perſuadeo, quamuis dictā confirmationem non viderim, vr̄, ꝙ ſucceſſori ſit ꝑiudicatum in precio recepto, ꝑ no.per Hoſt.Io.And.& d.Ant.in d.c.fi.ne præla.vic.ſuas, vbi volunt, ꝙ ex priuilegio cōceſſo cruce ſignatis, de quo per prędictos in c.ad liberandam. de iudæ. ſi prælatus cruce ſignatus obligauit fructus vel uigeſimam per trienniū recepto precio pro toto tempore, & primo mēſe moriatur in via, nec pecunia inueniatur, ꝙ ratus erit ꝯctus ēt reſpectu ꝑcij recepti, & in pręiudicium ſucceſſoris, ne is qui contraxit decipiatur ex priuilegio principis.l.3.C.de his q̄ veniā æta. impet. & ne eccleſia in ſuis contractib. fraudē adhibeat.c.per tuas. de dona.& idem tenet Spec.in ti.de hære.ad fi. & tamen in dicto priuilegio non exprimitur nominatim, ꝙ preciū poſſit recipi in ſucceſſoris præiudiciū, ſed ꝙ dicti clerici cruce ſignati percipiant ſua beneficia integre, ac ſi eſſent in ipſis eccleſijs reſidentes, & ſi neceſſe fuerit, ea per idē tp̄s valeant pignorare, deinde ſequitur, & oēs oīno clerici ſubditi quā prælati vigeſimā eccleſiaſticorū prouentuū vſq. ad trienniū integre cōferat ad ſubſidiū terræ ſanctę per manus eorū, qui ad hoc fuerint apoſtolica prouidentia ordinati, &c. cuius priuilegij verba formaliter recitantur & gloſſantur per Hoſt.& Io.And.in d.c.ad liberandam, quemadmodum ergo per verba ſuperius relata intelligitur dictis clericis conceſſum, ꝙ pro triennio recipiatur preciū etiam cum præiudicio ſucceſſorum, ſic etiam in caſu noſtro vr̄ idem dicendū, q̄a ex quo cōmiſſarij apoſtolici fuerunt ex inſpectione inſtrumenti locationis certificati, ꝙ locator per certum tempus preciū a conductorib. receperat, ac etiā ꝙ prius decedere poterat confirmando ſimpliciter dictam locationē, & in dicto inſtrumento locationis contenta cōceſſiſſe vident̄, ꝙ dicta receptio precij ad damnum ſucceſſoris cedat, ubi locatore prius mori contingat, & eo magis † quia non agitur de præiudicio iuris quæſiti, ſed quærendi, in quo facilius præiudicatur.l.qui ãt.in prin.de his quæ in frau.cre. ꝑ Inn.in c.fraternitatis, de don.per Fed.cōſ.8.per Pa.de Ca.conſi. 11.& Abb.in c.omnipotēs.in 2.not.de accu.cū alijs concor.& cui derogatū intelligit̄ per clauſulā nō obſtante, &c. inſertā ī reſcripto apoſtolico, cū (ut dixi) de iure quærendo, & ſic de modico præiudicio agatur, ut declarat Ale.in l.3.§.ſi is ꝑ quo. qđ quiſq. iur. cum concor.de quib. plenè per eū. Sed pm̄iſſis non obſtantib. ꝯriā ſniam proculdubio ueriorem puto.& in primis ꝯſidero, ꝙ in inſtrumento locationis nō continebat̄, ꝙ receptio precij ꝑiudicaret ſucceſſori, ſi contingeret locatorem prius mori, ſed actū intelligebatur, ꝙ cederet ſolutio ad cōmodū cōductoris locatore per totum tp̄s ſuperuiuēte, q̄a nec aliter agi potuiſſet ex quo de iure hoc caſu ꝑiudiciū ſucceſſori non poterat inferri, per ea quæ habentur in d.c.fi.id ergo, qđ erat illicitū & impoſſibile, de iure non cenſetur actum, ſm Bart. in l. ſi quis ſub conditione.de condi. inſti. immo de contraria potius contrahentium intentione apparet ex ipſo inſtrumento, in quo conductor prouidit ſibi de fideiuſſore occaſione precij ſoluti caſu quo accideret dictum locatorem præmori, & ſic de hoc caſu fuit cogitatum, & ēt per hoc colligitur, ꝙ intentio partium fuit, ꝙ ſucceſſori non præiudicaretur, vel ꝙ illi præiudicari non poterat. Cum ergo in dicto contractu non fuerit partiū intentio pręiudicare ſucceſſori in bñficio, ſed potius contraria, ſeu cum inſtrõ non cōtineatur expreſſe vel tacite, ꝙ illi ex acceptione precij præiudiciū inferatur, dico ꝙ confirmatio in præiudiciū eiuſdē aliq̄d non operatur, q̄a † natura cōfirmationis eſt dare robur cōfirmato, non extendere illud ad id, quod in eo non continebatur, vt no.dicit Bal.in l.aduerſus.C. ſi aduer.rem iud.alleg.in arg.l.Aurelius.§.teſtamento.de liber.leg. ſed (ut dixi) de præiudicio ſucceſſoris non erat actum in inſtrumento locationis, ergo confirmatio non extendit inſtrumētū & ꝯctum ad id, de quo q̄rit̄, ad idē etiā facit, ꝙ no.Bal.in l. nominationes.in fi.C. de appe. dum dicit, ꝙ confirmatio non extenditur ultra quam actus confirmabilis, per d. §. teſtō. & idē uoluit in c. 1.in prin.per quos fiat inueſt.ubi uoluit, ꝙ ſi certa priuilegia confirmantur ꝑ Papā, non intelliguntur confirmari, ut aliquod nouum detur, niſi cōſtet de intentione confirmātis, ꝑ eundē.§.teſtō.& idē tenet & latius proſequitur Ale. cōſ. 122.inci. Viſo puncto.&c.4.vol.col.pen.cū ſeq. Et ꝑſertim nō dēt operari confirmatio in præiudiciū alterius, de quo agitur in caſu noſtro, ſm Bal.in terminis in l.j.in vlt.col.de cōſt.prin. ubi dicit, † ꝙ ſi princeps aliquod dat uel̄ confirmat, dēt ſēper intelligi ſaluo iure alterius, & idem dicit Bal.in l.oēs.in 2. col. C.de quadr.præſcri.& Ale.conſi.125.col.1.vol.1.& ꝑ Old.in conſ.237.inci.Perlectis, &c. ad fi. Corroborantur ēt ꝑmiſſa, q̄a in gñali confirmatione ueniunt ſolum, q̄ iuſta, ſunt ſm Ba. & alios in l. 1.de his qui ſunt ſui uel alieni iur.Bald.in l.3.C.de ꝑci.Imp.offe.in l.cū oportet.in prin. C.de bon.q̄ libe.& Cy.in l.ex his.C.de teſt.mili. Nec ob.clauſula † non obſtante, q̄a nō ampliat grām, ſm Bal.in l.eā quā.col. 10.ver.ſed pone quidam C.de fideic.per cle. 1.de pb.& ꝑſertim quia ſummus Pontifex, qui dictam clauſulam in reſcripto appoſuit notitiā nō habuit, ꝙ tertio ꝑiudicari poſſet, facit qđ uoluit Cal.ī diſpu.inc. Dn̄s Papa dedit conſeruatorē.ult.col.& Dom.in c.fi.§.1.in fi.de off. deleg.in 6.ubi dicunt, ꝙ dicta clauſula non obſtante, non operatur, niſi quo ad expreſſa, pro hoc facit melius.nam clauſulæ ex certa ſcientia, æquipollet illi clauſulæ, non obſtante, ſm gl. in c.1.in uerb.noſcat̄.de cōſti.Abb.in c.nonnulli.in prin.de reſcri.& Pa.de Ca.conſi.222.ad finem, ꝑ gl.in c.ad hæc.de reſcr. & l.idem Vlpianus.de excu.tuto.ergo dicta clauſula non obſtāte.non dēt operari in præiudicium tertii, de quo non apparet, principem fuiſſe informatum, ſicut non operatur dicta clauſula ex certa ſcientia, ſecundum Pau.de Caſt.in conſi.159. incip. Quæſtio iſta uertitur.ad fi.vbi uult, ꝙ non præiudicet tertio, ſi de hoc non ſit princeps informatus, ēt ſi princeps dicat, ſe ex certa ſcīa confirmare actū inualidū, & ꝑ hoc patet reſponſio ad aliud, ſi forte diceretur, ꝙ confirmatio extendit confirmatum, ſi facta ſit ex certa ſcīa, ſm Bal.in d.l.nominationes. C.de app.& in c.ex parte.de conſti.& Ale.in l.quia.de iuriſ.om.iud. q̄a illud non hēt locū in præiudicium tertii, de quo princeps non fuit informatus, ſm Pau.de Caſt.in d.conſ.& Ale.in prædicto etiam conſ.122.2.vol.ad fi.& facit, qđ no.Bal.in l.impetrata.§.pe.C.ſent.reſcin.non poſſe. vbi dicit, ꝙ operatur certa ſcīa principis ſolum in his, quæ ſunt iuris. & de quib. princeps præſumitur hr̄e notitiā, non aūt operat̄ in his, q̄ ſunt facti, ut ſunt ſtatuta & conſuetudines, ꝙ dicit eſſe bene notandum. Cū ergo Papæ non fuerit expoſitum, nec narratum de precio recepto per locatorem, & ꝙ receptio poſſet ſucceſſori ꝑiudicare, clauſula non obſtante, quo ad hoc nihil operatur, fortius dico, quod commiſſarii ap̄lici non potuiſſent, etiā ſi uoluiſſent, dictam locationem confirmare in præiudicium ſucceſſoris, & ubi hoc feciſſent, confirmatio non ualeret ex defectu ptãtis, q̄a hoc nō uenit in ſimplici & generali cōceſſione, ſicut uidemus, ꝙ comes † hn̄s ptãtē legitimandi, legitimare non poteſt in præiudicium legitimorum, niſi tenor priuilegii dictet contrarium ſm Bal.in aut.præterea.C.de nat.li.& l.cum filius de teſta.mili.per l. impuberi.de adminiſtratione tuto.& idem tenet Pau. de Caſt.in l.Gallus.§.& quid ſi tm̄.in fine.de liberis & poſth. & in conſi.223.incip.Super eo, quod quærit̄ primo loco, &c. & Ale.conſ.inci. Viſa legitimatione, &c.col.pen.2.vol.& bene facit, quod no.ponit Inno.in c.cum ad monaſterium. de ſtatu mona.& in c.dudū.in vlt.co.de ele.& in c.ueniēs.in gl. 1.ad fi. de fil.presb.ubi dixit, ꝙ princeps † concedendo alicui inferiori aliquid de ſibi reſeruatis intelligitur ſemper concedere, vt ea exerceat cum debita cãæ cognitione, & non cum illa plenitudine ptãtis, quam habet concedens, cum quo tranſit Abb.in c.at ſi cleri.§.de adulteriis.de iud.& Bal.in l.ſi teſtm̄.C. de teſta. & Imo.in l.quidam conſulebant.de re iud.ergo non intelligit̄ in dubio data ptãs ꝑiudicādi tertio.l.3.§.merito.& §.ſi quis a prīne quid in loco publ. Nec obſt.allegata ī cōtrarium. Et primo nota.ꝑ Hoſt.& Io.And.in d.c.fin.ne ꝑlati uices ſuas, dum loquuntur de priuilegio conceſſo cruce ſignatis, quia quod ipſi dn̄t, locum habet, quando Papa de nouo concedit priuilegiū clerico uel prælato, ꝙ poſſit pignorare fructus beneficii, uel illud locare pro certo tempore, ac precium recipere pro toto illo tempore. Nā iſto caſu receptio in præiudicium ſucceſsoris

cedit

cedit p rõnes suas superius relatas, quia sciuit, & scire potuit Papa, φ recipiens precium poterat ante tempus finitum decedere, sed nos loquimur, quando Papa cõcedit ptãtẽ cõfirmãdi locationem iam factã, & ignorat p cõductorẽ pciũ fuisse receptũ pro tpe futuro, iõ isto casu non psumit uoluisse id fieri cũ alterius piudicio p pdicta. Quinimmo ubi ẽt sciuisset de pcii receptione dicto casu, etiam in dubio non uideretur dictã receptionem confirmare casu, quo cõtingeret recipientẽ pmori d.§.merito.& d.§.si quis principe.& p Bal.in d.l.1.de cõst.pri. & in l.omnes.C.de quadr. pscr. q a isto casu non dr̃ contrahẽs decipi authoritate pricipis, nec dr̃ ecclesia in suis ꝯctib. fraudẽ adhibere, ex quo ꝯductor solus iam ꝯxerat, & post ꝯctum iam factum authoritatem, & ꝯfirmationem superioris impetrat, & sic rõnes pdictorum absq; dubio hoc casu locũ nõ hñt, sed solum militant, quando ante ꝯctum princeps ꝯcessit licẽtiã ꝯhenhi & soluendi precium p futuro tpe, & p pdicta ẽt ad alia, q obiiciunt, remanet rñsum, & ppea concludo, φ in casu nostro receptio precii non præiudicat successori. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Locatio ad decennium dicitur ad longum tempus, & ex ea transfertur ciuilis possessio, & utile dominium, & in ea non habet locum tacita reconductio, sed in hoc ultimo contra.nu. 16.*
2 *Locatio perpetua contrahitur tacite ex patientia locatoris seu domini per triginta annos, & continua & uniformi præstatione pensionis per conductorem dicto tempore.*
3 *Concessio in emphyteusim simpliciter facta intelligitur perpetua.*
4 *Titulus allegatus locationis perpetuæ presumitur ex diuturna habitatione & solutione pensionis, & quomodo.& nu. 11.13.*
5 *Ius locationis perpetuæ longissimo tempore præscribitur, soluta pensione uniformi, etiam si præcessit locatio ad modicum tempus fortius si ad longum. quod declaratur.nu.12.*
7 *Emphy.non fit remissio mercedis propter sterilitatem, secus in conductore.*
8 *Reconductio tacita non sequitur naturam primæ in tempore.*
9 *Solutio sicut & traditio præsumitur facta ex præcedenti titulo.*
10 *Reconductio tacita intelligitur pro uno anno tantum, licet præcedat ad longum tempus, secus in emphyteusi.*
14 *Creditor posidens pignus longissimo tempore potest opponere debitori exceptionem præscriptionis, quando possessio interuertitur.*

CONSILIVM LXI

1 QVIA fuit facta locatio † ad decennium, dr̃ facta ad lõgum tps.l.si cũ fideicommissa.§.Aris.q & a q b.& p batr in rub.C.de psc.lõg.tempo.& in l.pen.& fi.eo.ti. & no.gl.in l.si.ff.si ager uectig. vel emphy. peta.& Doc.communiter in c.fi.ne pla.vic.suas, & Bal.in l.quęcunq; C.de bonis q liber.& in l.iubemus.in prin.C.de sac.san.ecc.& Ang.in l.si filio.§.fi.sol.mat.cum concor.de quib.p Ale.in cõs. 17.in prin 4.uol.qui dicit, hanc eẽ cõem opi.& φ ita seruatur. de facto, ex quo sequit.φ in conductorem fuit translata naturalis possessio, per no.p gl.Bar. & alios, in l.3.§.ex cõtrario.de acq.poss.ẽt utile dñium.l.1.§.fi.cũ seq.si ager uecti. uel emph. peta.& l.1.§.φ aũt ait.& ibi no.Ang.de superfi.& Dy. Bart.& alii, in l.codicillis.§.insti.de le.2.& gl.& Doc.in cle.1.de reb.eccle.non alien.& Doc.in c.nulli.& in c.ad audientiam.extra eo. tit.& p Ale.in d.cons.Quamuis ergo per lapsum decennii finita sit dicta locatio, tamẽ neq. ex forma statuti, neq; de iure cõi vr̃ renouata locatio ad longũ uel ad modicũ tps, iuxta.l.itẽ q ritur.§.qui impleto.ff.loca.q a ille tex.ẽm Bal. ibi locũ nõ hẽt in locatione ad longũ tps, quia tũc agitur de utili dominio trãsferẽdo, & non de modico piudicio.& cũ Bal. simpliciter transit Al.in palleg.cõs.Cũ ergo post finitã locationẽ cursu dicti tpis ꝯductor adhuc p 30.annos ultra habitauerit rẽ ꝯductã patiẽte locatore, & illi annuã pẽsionẽ & uniformẽ præstiterit & soluerit, dici nõ põt φ renouatio locationis, de qua in d.§. qui impleto.hẽat locũ, q nõ est perpetua, sed ad tps ẽm distinctionẽ,
2 de qua ibi per ea q dixi pxime, sed † alia locatio diuersæ naturæ, id est, perpetua dr̃ de nouo contracta ex tacito cõsensu resultãte ex dicta lõgissima patientia locatoris, & solutione annua & uniformi ipsius conductoris, quemadmodum si nulla præcedente locatione quis inhabitasset sciente & patiente domino & annuatim & uniformiter per 30.annos, & vltra pẽsionem soluisset, & quo casu non põt negari, quin dicatur tacite contracta locatio ppetua, quæ tacito cõsensu cõtrahitur sicut expresso.l.1.ff.loca.& l.consensu.de actio.& ob.& in alio differt locatio tacita, de qua ĩ d.§.qui impleto.ab ista, quia ppter habitationẽ etiam modici temporis inducitur, sed ista per patientiã & solutionẽ longissimi tẽporis, & iõ illa est tẽporalis, & ista ppetua, ex quo reperitur facta sine præfinitione, immo ex patientia vnius anni, & ex solutione pro illo anno esset ĩducta perpetua locatio, ex quo renouatio, de qua in d.§.qui impleto.nõ hẽt locũ isto casu, ut est dictũ, sicut dicimus, φ cõcessio in † emphy. simpliciter facta censetur esse perpetua, scd̃m
3 Ang.in §.emphyteusim. in auth.de non alienan. & in l.qui luminib.de seru.vrba.pdio.& in l.fi.in prin.si ager vecti. vel emphy.pet.& confirmatur, quia si non censeretur perpetua esset incerta respectu temporis & dubia. iõ dẽt censeri perpetua cõductio, & quia interpretatio dẽt fieri contra locatorẽ, qui dicit locationẽ esse temporalẽ, p no.in l.veterib.de pac. & tãto magis, qñ aliqua est psumptio vel verisimilitudo ꝯtra locatorem, put esse vr̃ in casu nostro, quia varietate tẽporis apothecarũ & domorũ sũt auctæ, & tñ locator semper percepit eãdẽ mercedẽ, φ verisimiliter non fecisset, si inquilinus expelli potuisset, & a locatione recedere licuisset, cũ sit homo diligens, ar.l. cũ de indebito.de pb.Secũdo principaliter prędicta comprobantur.Nã (vt dictũ est) post finitã locationẽ expressam & factam ad 20.annos, cõductor vltra annos. 30. permansit in re
4 conducta & singulis annis mercedẽ uniformiter soluit.† Si ergo per conductorẽ allegetur titulus locationis perpetuæ, pro ut est allegatus titulus ille pbatur ex illa diuturna habitatione & præstatione.l.cũ de in rem verso. de vsu. & in l. si certis annis.cũ materia.C.de pac.& p no.in l.1.§.fi.de aqua plu.arcen. & istud ẽt vult Gul.Bal.& Ang.in l.male agitur.C. de præscr. 30.anno.& Ia.de Are.Cy.& Bal.in l.cõperit.eo.tit.qui volũt, φ si quis 30. annis soluit pensionem uniformẽ tãquam inquilinus, uel fructus tanquam colonus partiarius, non potest expelli, quia censetur esse colonus ppetuus, φ maxime procedit in casu nostro attenta variatione pensionũ propter uarietatẽ temporum, & considerata qualitate locatoris.& quamuis Sali. in d.l.si certis annis.& in d.l.cũ de in rem verso.dicat, φ nõ sufficiat titulũ allegare, sed φ ẽt dẽat probare, φ solutiones sint factæ ex cã allegata, tñ hoc nõ vr̃ verũ & ꝯ no.p And.de Iser.Al ua.& alios Moder.in c.si quis per 30.si de feu. fuer.cõtrouer. inter domi.& agna.vbi dñt sufficere, φ una pstatio sit vniformis, quia aliæ postea simpliciter factæ, psumuntur factæ ex eadẽ cã, vel secundò dici posset, φ sint solutiones factæ ex causa allegata, s.locationis in gñe, licet non probentur factę ex causa locationis perpetuæ in specie, & hoc sufficit per ea, quæ dicẽtur inferius, & pbari vr̃ in d.l.cũ de in rem verso.cũ ibi no.per Bar.vbi ex præstatione vsurarum necessario probatur sors, q̃uis dicta probatio vsurarum de necessitate non probet certã quãtitatem sortis, quia vsurarũ quędã sunt maiores, & quædã minores, & sic non sunt semper vniformes, & ideo solũ probatur sors in genere, & sic in casu nostro præstatio pensionis pbat locationẽ in gñe, & hoc sufficit.Tertio etiam dici potest, φ pręstatio, de qua agitur, quia est uniformis, probat locationẽ perpetũam, vnde saltẽ transfertur onus probandi contrarium in ipsum locatorem, vt dicunt Doc.in d.l.cum de in rem verso & in d.l.si certis annis. Tertio cessantibus etiam prædictis dici potest, φ conductor non tantum ex solo titulo posit iuuari, ut dictum est, sed etiam ex tempore, & φ † spacio. 30. ann.
5 dicatur præscripsisse ius locationis perpetuæ, ut probatur in d.c.si quis per 30.si de feu.fue.controuer. inter domi. & agna. ubi feudum præscribitur per illum, qui seruitium pręstitit tanquam vasallus, & sic ab illo, qui possedit vniformiter ẽm Bald. ibi.idem ergo & in isto casu, in quo conductor tanquam inquilinus in gñere, & si non dicatur simpliciter possedisse uniformiter, sed ẽm quid, hoc tamen sufficit, ut probatur ex not. per Bal.in c.fi.de feu.da.in vi.legis commisso.dum dicit, φ si ecclesia simpliciter concedit rem in emphy.dicitur informiter concessisse, quia non expresit, utrum ad tempus, uel in perpetuũ concesserit, & φ qui præscribit emphyteusim, dicitur informiter

ter præscripsisse, ergo qñ possessio non est oĩno informis nõ impedit præscriptionem,& hoc ẽt probatur in d.§. si quis per 30. Nã & in casu illo, quis feudum possedit informiter respectu speciei,quia non ut tale,aut tale feudũ possedit,cum diuersæ sint species feudorum,sed ut feudatarius in genere,& tamẽ præscribit,ꝙ procedit ẽt si prius possedisset ex alia causa, puta pignoris.d.c.ſi.de feu.dat.in vicem legis commisso.& ꝙ ille, q per 30.annos soluit pensionem vniformẽ,dicatur præscripsisse vult in terminis Gul.Bal.& Ang.in d.l.male agitur.C.de præscr.30.vel 40.anno.etiã qñ ꝑcessit locatio expressa,& ad modicũ tp̃s,& idẽ tenet Iac.de Are.Cyn.& alij in l.cõpetit.& Bal. in l.omnes.eo.ti.& Bar.in l.litib.C.de agrico.& censi.li.11.& sic ista est cõis opi.a qua nõ est recedẽdũ,& tãto magis isto casu procedit præscriptio,ex quo ꝑcessit locatio ad longum tp̃s, ex qua conductor possedit naturaliter,vt dixi per no.in l.3.§. ex ꝯrio.de acq.pos.& in qua conductor permansit ẽt post finitam locationem decem annorũ,& iõ ex dicta naturali possessione potuit ꝑscribi utile dñiũ,ſm Bar.& Doc. in d.§.ex ꝯrio. Nec etiam dici põt,ꝙ cõductor possederit post,tãq̃ cõductor temporalis,per d.§.qui impleto,qa vt est dictũ, prima locatio ad longũ tp̃s non potest dici renouata,ſm Bald.in d.§.qui impleto.& Ale.in d.conſ.17.& ideo dicitur possedisse tanquã inquilinus perpetuus,quia ꝑcedens locatio cum non sit reuocabilis,nihil agit respectu sequentis,sed quoad hoc perinde est, ac si facta fuisset,& ex hoc etiam sequitur,ꝙ non dicitur mutari causa possessionis, qa cum prima locatio tẽpore fuisset finita & extincta,qđ est,mutari non potest,arg.l.nam & si sub cõditione.ver.post defectum.de iniust.rup.& irri.testa.Sed præmissis non obstantibus quæ vere non obstant, iudicio meo ꝯrium est omnino uerius.Et ꝑmitto in primis,ꝙ prima locatio etiam facta ad longum tempus potuit ea finita renouari de iure communi colono uel inquilino perseuerãte in retẽtione rei

6 locatore sciente & patiente ſm distinctionem, de qua † in d.l. itẽ quæritur.§.qui impleto,qui dicto casu hẽt & habere põt locum.Nam loquitur ẽt,qñ locatio facta fuit a republica,& quo casu licet sit ad modicum tempus,transfertur vtile dominiũ & naturalis possessio in conductorem, sicut transfertur, qñ fit a priuato ad longum tp̃s.l.1. de lo.pub. fru.& ibi gl. æquiparat istos duos casus.& idẽ tenet gl.& Bar. in l.1.cũ seq. si ager vectig.uel emph. pet.& dicit,ꝙ ille tex. inquantum loquitur de locatione facta a republica , locum habet etiam, si facta sit ad modicũ tp̃s.sicut ergo tex.in d.§.qui impleto.locum hẽt,ut ibi dicitur, qñ locatio ad modicũ tp̃s fit a republica , eadem rõne dẽt hr̃e locũ,qñ fit a priuato ad lõgũ tp̃s,q̃uis in tex. ponatur exẽplũ,qñ instr̃m ab initio fuit locationi ꝑstitutũ,tñ loquit̃ ꝑ uerbũ forte,ꝙ verbũ ponit veritatẽ facti,ſm gl.in l.in substitutione.de vulg.& pup.& sic voluit tex.se restringere ad locationẽ modici tp̃is,ꝙ ẽt declarat̃,inquãtũ loq̃tur de locatione facta a republica,q,vt dixi,nõ differt a locatione facta a priuato ad longũ tp̃s& ex hoc infert,ꝙ ꝓcedit ille tex.quamuis ex reuocatione locationis agat̃ de translatione utilis dñij,sicut contingit,quando inducitur tacita relocatio fundi prius locati a republica,ex quo sequitur,ꝙ Bal. ibi non vr̃ bene loqui,dũ præsupponit in uer.quæro quid in emphy.&c.ꝙ ille tex.non procedat , qñ agitur mediante tacita relocatione de translatione utilis dñij,& non de modico præiudicio, quia istud est expresse & directo ꝯ illũ tex:inquantũ,ut est dictũ,loquitur ẽt de locatione facta a repub.Alia tñ rõne dictũ Bal.potest esse uerũ , qui non loquitur in locatione ad longum tp̃s,sed in concessione in emphy. facta ad decem annos , & quæ in multis differt a locatione,tam ad longum quam ad modicum tempus , qñ fit pro pensione correspondente fructib.& cõcessio fit in emph.

7 modica pensione.Nam emphy.tunc non fit remissio mercedis propter sterilitatem,ſm Bar.& Doc. in l.i. C. de iure emphy. sed conductori tũc fit remissio,ſcd̃m Cy.& Bal.in d.l.1. & Pe. de Ancha.& Imo.in c.potuit. de loca.& Ange. in §. quia uero Leonis.in auth.de non alien.& Aret.conſ.55.In causa mihi ꝑposita,&c.& ideo quia tex.in d.§.qui impleto.loquitur in locatione,locum hr̃e non debet in ꝯctu emphy. qui est diuersus & diuersæ naturę , ut patet ex prædictis , quia hoc exprimitur in prædicto.§.prout ibi etiam uult gl.& Bal.in alia. q. uidelicet , qñ facta fuit uenditio fructuum , in qua ſcd̃m eũ nõ hẽt locũ ille tex. licet habeat locum eadem ratio , & dicta uenditio sit similis locationi.l.in uẽditione.§.j.de bon.autho.iud.po.& hoc qa tex.ille hoc non exprimit,ſm gloss.ibi,quæ dicit super alio puncto,ꝙ a uerbis illius legis durum est recedere.Præterea rõ Bal. quam assignat in emph.& de qua supra,etiam locum non habet in locatione ad longũ tempus facta a priuato,& de qua Bal.non loquitur.Nã licet finito decennio tacito consensu, & ex taciturnitate utriusque partis reconductio facta intelligeretur,non tamen pro eodem longo tp̃e facta censetur, sed vno anno tñ in prędio rustico,vel ꝑ tp̃e, quo ꝑdium urbanum in

8 habitauit conductor,& sic ex dicta reconductione , quæ † est ad modicum tempus,non tranfert utile dñium nec possessio naturalis.l.si quis ante. de acq.pos.& l.non solum.§.ꝙ uult.de vsucap.& in hoc non sequitur naturam primæ,ex quo continet minus tempore.insti.de act.§.plus.sicut uidemus ꝙ si fundus uel emphy.reuertatur ad dominum ꝑꝑ finitam generationem,& quo casu ꝓximior agnatus dẽt renouari.l.1.§.ꝑmittit̃ de aqua quoti.& æsti.& quæ renouatio intelligitur facta cum eisdem qualitatib.secundum Bar.in l.si mihi & Titio.de uerb. ob. si tamen renouatio prædicta hẽat nouam qualitatem , vel formam,censetur omnino noua concessio,& non sequit̃ naturam primæ.c.1.§.insuꝑ.de ꝓhib.feu.alie. per Fed.& in c.an agna.vel fil.Bal.in l.1.2.col.de rer. diuisio.& ꝑ Alc.in d.l. si mihi & Titio.q̃ rõ cessat in emph.temporali,de qua (ut dixi) loq̃t Bal.in d.§.qui impleto.quia si finito decẽnio intelligeretur renouata concessio in emph.solum pro uno anno , uel etiam ꝑ minori tempore,ex illa transferretur utile dñium , quia q̃tum ad hoc non refert,utrum emph.concedatur ad modicum, vel ad longum tempus,qa concedi nõ solum in ꝑpetuũ, sed ẽt ad tp̃s,põt ſm Spe.de loca.§.nunc aliqua.ver.5. & omni casu vtile dominium transfertur.d.l.1.si ager vectig. vel emphy. peta. sed ex reconductione ad modicum tp̃s non agitur de translatione dicti utilis dominii,& sic in illa cessat rõ Bal. in d. §.qui impleto.Et etiam dato,ꝙ ille §.non haberet locum in locatione ad longum tp̃s,ꝙ non est uerum,& de qua etiã non loquit̃ Bal.ut est dictum,nihilo minus ex dispositione statuti renouatio seu reconductio intelligeretur facta pro alio decennio qñ statutum indistincte dispo nit,ꝙ finita locatione nulla præcedente protestatione intelligatur facta reconductio pro eodem tempore.Idem debet indistincte intelligi de qualibet locatiõe facta tam ad longum tempus quam ad modicum.l.1.§.& gñaliter.de lega.præstan.& l.de ꝑcio.de publi.qđ statutum inducit solum reconductionem pro primo decennio , qa intelligitur de primo actu.l.boues.§.hoc sermone.de uerb.sig.& ꝑ alia,de quib.ꝑ Al.conſ.164.uol.qui istud tenet,& illa prima reconductione finita fit postmodum renouatio ad modicum tempus ſm distinctionem,de qua in d.§.qui impleto,qui tũc hẽt locũ ſm Ale.His igitur sic pręmissis sequitur,ꝙ in casu isto inquilinus non est perpetuus, & ꝙ põt expelli, quia singulo anno de iure communi uel singulo decennio ex forma statuti intelligitur facta reconductio,ut probatur ex pręmissis,& ꝑ cõsequẽs solutio intelligitur facta ex cã directæ reconductionis,& non

9 ex causa perpetuæ locationis , sicut † & traditio facta censetur in dubio ex præcedenti.ti.l.quædam mulier.de rei uen.& in l.2.C.de acq.pos.& de sol.probatur ex no.ꝑ Bar.in l.triticũ.de uerb.ob.& in l.cum solus.in fi.de usucap.Et ꝑ hæc ad primũ, quod in contrarium allegatur,rñsio clare colligitur,quia non est uerum, ut ꝑsupponit,ꝙ tacita reconductio non fuerit fcã isto casu,& non hẽat locum.d.§.qui impleto.Nam licet ex retentione modici temporis in casu illo intelligatur facta reconductio pro toto anno,idem tamen eẽt in casu isto, si ꝑdiũ fuisset urbanum,de quo agitur pro illo tp̃e,quo conductor ꝑmãsit in illo,& ideo ut pro toto anno quo ad illud dicatur fcã locatio,non sufficit retentio modici tp̃is,sed toto anno debuit retineri,& magis hoc procedit ex forma statuti , secundũ qđ ad inducendum tacitam conductionem pro eodem tempore, nedũ sufficit retentio modici tp̃is,sed ẽt inducitur,antequã prima locatio finiatur,dummodo per tres menses ante non ꝑcedat protestatio locatoris nel cõductoris.Nec est uerũ,ꝙ si per totũ annũ post primã locationẽ colonus remãsisset in fundo, tacite intelligatur fcã ꝑpetua locatio,siue alia locatio ꝑcesserit sine nõ,qa qñ locatio præcessit,istud est contra casũ in d. §. q impleto.quoniam statim,ꝙ finita prima locatione colonus ꝑmansit in fundo,fuit facta renouatio, ut ibi, & iõ licet perseuerauerit

rauerit pro residua parte anni, ac in fundo steterit, & pẽsionẽ soluerit, hoc tñ dr̃ factũ ꝑ tacitã recõductionem illius anni inductã statim vel parum post finitã primam locationẽ, & hoc in prędio rustico nõ vr̃ hr̃e dubiũ, & in urbano etiam minus, qa quatenus in illo permansit, dicitur fcã reconductio, & nõ ultra. d. §. qui impleto. Et ubi nõ ꝓcessisset alia locatio similiter ꝓ anno tm̃, ꝓ quo conductor habuisset patiẽtiã & mercedẽ soluisset, tacita locatio durasset & nõ ultra, quia tacitus cõsensus, non o patur nisi ꝓ tp̃e, quo patientia fuit ꝓstita, ꝑ l. 1. §. si quis hoc interdicto. cũ ibi no. per Bar. de itine. actuque priua. & per eũ in d. l. cũ de in rẽ uerso. in ult. col. Nec obs. ꝙ locatio simpliciter facta intelligat perpetua, sicut cõcesio ĩ emph. qa aliud est in expressa, & aliud est in tacita locatione, q̃ solũ durat, quatenus est patientia ꝓstita, si nõ præcessit alia locatio, ꝑ d. §. si quis hoc interdicto. Præterea non est verũ, ꝙ si expressa locetur res ꝓ decẽ annis, ꝙ ista locatio sit perpetua, quia tũc eẽnt tot locatiões, quot eẽnt annuæ præstationes, ꝑ no. ꝑ Bar. in l. si seruus cõis Mæuii, & castrẽsis peculii. §. fi. de castr. pe. Et 10 † iõ in dubio intelligit̃ facta solum pro primo anno, & nõ vt de prima loca. l. boues. §. hoc sermone. de ver. sig. & est diuersũ in emphy. qa illa sui natura est perpetua. insti. loca. §. adeo. & no. Bal. & Ang. in l. 1. si ager vect. uel emph. pet. & Bal. in ru. C. de iure emphy. & in l. 2. eo. ti. & Ale. in l. q in aliena. in prin. de acq. hære. qui hãc rõnẽ reddit, & est uera nõ habito respectu ad annuã præstationẽ, quia illa fit in recognitionẽ dñii. & non in recompẽsationẽ fructuũ, ſm Bar. & Doc. in d. l. 1. C. de iure emphy. Et ex hoc patet, ꝙ locatio dicto casu nõ est incerta & dubia, & nõ ob. l. ueterib. de pact. quia qđ minimum est, præstandum est. l. semper in obscuris. & l. semper in stipulõnib. de reg. iuris. Non ob. dũ secundo dr̃, ꝙ ex præstatione mercedis facta per 30. annos præsumitur titulus alleg. l. cum de in rem uerso. de usur. & l. si certis annis. C. de pact. & per Bal. & An. in l. male agitur. C. de pręsc. 30. uel 40. ann. & Cy. & Sal. in l. cõperit. eo. ti. Quia † isto casu quo quis nititur ex solo titulo, nõ sufficit ad probationẽ tituli allegati sola præstatio diuturna, sed est ẽt necesse probare, ꝙ illæ præstationes sunt factæ ex cã allegata, quia aliàs probatio non concluderet de necessitate, ſm Sal. in d. l. si certis annis. & in d. l. cũ de in rẽ uerso. in prima. q. qui dicit, hoc ẽt eẽ de mẽte Bar. ibi in ult. col. & cũ Sal. transit ẽt Ale. in cons. 113. 1. vol. & Mod. in d. l. si certis annis. Nec est verũ, ꝙ Doc. in d. §. si quis. per 30. in hoc dicant contrarium immo uolunt, ꝙ cõstare dẽat saltẽ primã solutionẽ factã fuisse ea cã allegata, quo probato fatentur, ꝙ sequẽtes solutiones intelligantur factæ ex eadẽ cã, & hoc bñ probatur ex nota. per Bar. in d. l. triticũ. de uer. ob. sed in casu nr̃o nõ probatur. ꝙ aliqua solutio sit facta ex cã locationis perpetuæ, neque tanq̃ ab inquilino perpetuo, ergo ex simplici & informi solõne ẽt diuturna nõ ꝓbatur cã alleg. Et idẽ uult Bal. expresse, quẽ Sal. nõ allegat, in d. c. si quis per 30. in 2. col. dicens per illũ tex. in uerbo, ut feudũ. Nota verbũ, ꝙ possessio dr̃ eẽ formis. i. tanq̃ feudalis, & hoc mõ loquitur ſm eum. d. l. cũ de in rẽ ver. q̃ loq̃tur de præstatione formi. i. cã institia, secus si informi, qa nõ o pat̃ plus ꝓstatio q̃ stipulatio, q̃ sine cã nõ hẽt effectũ. l. 2. §. circa; de dol. exceptio. ex quib. verbis Bal. manifeste apparet, ꝙ vult ad hoc ut pręsumit̃ titulus alle. ꝙ constare dẽat solutionẽ eẽ factã ex certa cã. Nec alii contradicunt, sed volũt, ꝙ sufficiat cõstare primã solõnẽ fuisse factã ex certa cã, quia aliæ postmodum solõnes præsumuntur factæ ex eadẽ cã, quod ultimũ bñ ꝓbat̃, ut dixi, ex no. per Bar. in d. l. triticũ. de ver. ob. & sic prædicta nõ ꝯtradicũt Bal. & Sal. sed dictũ illorũ limitãt & declarãt. Quia ergo in casu nr̃o nõ ꝓbatur, ꝙ oẽs solutiones nec ẽt prima sit facta ex cã allegata, sequitur, ꝙ titulus perpetuæ locationis allegatus nõ probatur, & ſm ꝓdicta dẽt intelligi, ꝙ no. Bal. & Ang. in d. l. male agitur. q̃ñ ꝓbetur, ꝙ solutio sit formis id est facta ex certa cã, secus si sit informis id est fcã sine cã, qa nihil operatur respectu locationis perpetuæ, sicut nec stipulatio fcã sine cã. Nã ubi nõ ꝓbaretur, ꝙ soluisset ut colonus perpetuus, & ꝓcessisset exꝓssa locatio ad modicũ tp̃s, quo casu loquitur ẽt Bal. & An. intelligeretur tacite fcã recõductio singulo anno, & sic ad modicũ tẽpus. d. §. qui ĩpleto. & solutio fcã simpliciter nõ expressa alia cã, præsumeretur fcã ex dicta tacita & annua recõductione, & nõ ex cã alia extrinseca, ut probatur ex not. per Bald. in c. fin. de feu. da. in uicem legis commiss.

ver. sed mirabile videtur, &c. dicentem, ꝙ vbi cõstat de causa, nũquã titulus allegatus ꝓsumitur, allegat no. ꝑ gl. & Doc. ĩ d. l. si certis annis. & prout in casu prædicto dr̃ ꝓsumptiue constarẽ. d. §. qui impleto. si non appareat, ꝙ solutio facta sit ex alia causa, & per hæc tollitur ultima rñsio, q̃ datur ad no. ꝑ Bal. & Sali. ĩ d. locis, uidelicet, ꝙ ex quo solutio mercedis semper fuit vniformis, ex hoc probatur locatio ꝑpetua, & trãsfertur onus probandi contrariũ in aduersariũ, qa falsum est, ꝙ probetur locatio perpetua, si nõ cõstet, ꝙ saltẽ prima solutio sit facta ex dicta cã, vt dñt prædicti, ꝙ præcipue est uerũ, q̃ñ præcessit alia expressa locatio ad certũ determinatum tp̃s, quæ ex patientia utriusq. censetur renouata de anno in annum, vel ꝓ tp̃e, quo permãser unt in conductione. d. §. qui impleto. uel pro eodem tp̃e ex forma statuti, & ex qua re sequentes solutiones præsumuntur factæ, & non ex alia locatione diuersæ speciei. s. ad longũ tp̃s, per no. per Bal. in c. fi. de feu. do. in uicẽ legis cõmisso. & minus ẽt ob. dũ dicebatur, ꝙ satis est apparere, ꝙ dictæ solõnes sint factę ex cã locationis in genere, q̃uis non probetur, ꝙ sint factæ in specie ex locatione ꝑpetua, qa ex hoc ꝓbatio remaneret obscura, & non concluderet de necessitate, ꝙ locatio esset perpetua, vt allegat̃ ꝑ ꝯductorẽ, qa sub locatione in gñe ꝯtinetur ẽt locatio tp̃alis, sicut perpetua, & sic non minus posset intelligi de una q̃ de altera, & ꝑpea locũ habet determinatio & rõ Bal. & Sali. in locis ꝓalleg. qui volunt debere probari solutiones esse factas ex cã allegata, qa aliàs cã, q̃ allegatur de necessitate, non probaretur, & ꝓut ẽt Bar. in d. l. cũ in rem verso. in fin. in hac materia uult, ꝙ probatio ꝯcludat de necessitate. Nec ꝯtrium probatur. in c. si quis per 30. de feu. fuerit controuer. inter domi. & agn. quia illo casu sufficit probare seruitia esse præstita tanq̃ a feudatario in gñe, quia allegabatur titulus feudi in gñe, & ex qualitate seruitiorum etiam declaratur, de quo feudo senserit, per not. in l. semper in stipulationibus. de reg. iuris. & sic constat, ꝙ solutio fit ex causa, qua allegatur titulus locationis perpetuæ in specie, & dicitur, ꝙ solutio facta fuit ex titulo generali locationis, sub quo continentur etiam aliæ species locationis, in qua non minus potest cadere solutio quam in illa ſpãli cã, quæ allegatur, & per ꝯñs probatio remanet ambigua, & hoc modo etiam rñdetur ad no. per Bald. in c. fi. in fi. de feu. da. in uicẽ legis cõmisso. quia & in casuo suo allegatur titulus emphy. simpliciter & in gñe respectu tẽporis, cũ non exprimatur, an sit ꝑpetuus, uel temporalis, ideo ẽt sufficit ꝯstare, ꝙ solõnes sint factæ tanq̃ ab emph. ĩ gñe, & illud genus restringitur ad emphy. in specie ex qualitate eius, cui soluitur. quia si est priuatus, intelligitur de perpetua, si sit ecclesia censetur temporalis & usq. ad tertiã generationẽ, quia ulterius non potest concedi. §. emphy. in auth. de non alie. & prout etiam dicit Ale. in l. qui in alie. in prin. de acq. hære. Nec etiam obst. d. l. cum de in rem uerso. dum dicitur ibi probari, ꝙ ex solutione usurarum resultat probatio sortis in gñe, quia hoc est falsum, immo illo casu, ut ibi etiam dicitur allegabatur & petebatur certa q̃titas sortis, & ad illius probationẽ inducit̃ ꝓstatio certa usurarũ, nã propter hoc sors dicto mõ ꝓbata põt exigi, ut ibi, ꝙ fieri nõ posset, si sors certa non probaretur, quoad ipsã sortem probatio effectũ nõ hr̃et rõne incertitudinis. l. cũ post. §. gener. de iure dotiũ. l. ita stipulatus. de uer. ob. & l. duo sunt Titij. de testa. tute. Non ob. ꝙ tertio principaliter in ꝯtrium allegatur, uidelicet, ꝙ inquilinus põt se tueri, fundando se in tempore, i. in ꝓscriptione per d. c. si quis per 30. si de feu. fuerit con 12 trouer. inter domi. & agn. quia ille tex. cũ † ibi not. loquitur, q̃ñ quis nullo alio titulo pręcedente cœpit tanquam uasallus ꝓstare seruitiũ, & q̃ñ rem vt feudũ possedit absq. eo, ꝙ de feudali concessione aliter constet, uñ tunc spatio 30. annorũ pręscribit, uel ex naturali possessione, quã ab initio acquisiuit, & per quã utile dñiũ ꝓscribitur, ſcđm Bar. & Doc. in l. 3. §. ex contrario. de acq. poss. uel ex quasi possessione ciuilis iuris feudalis, secundum Alex. ibi, per not. ꝑ gl. in l. si plures. §. decretum. de ui, & ui arma. & in l. ait. prætor. §. ei qui, ex quibus cau. maio. & no. etiam Barto. in l. naturaliter. in prin. de acquir. poss. & quæ ciuilis possessio etiam sufficit ad præscriptionem, secũdum Docto. in d. §. ex contrario, allegat etiam ibi Alexan. ad hoc no. per Cyn. in l. comperit. C. de præscr. 30. vel 40. anno. Bald. in c. si quis per 30. & Ange. in le. nemo. C. de acqui. poss. quo casu loquũtur etiam Cyn. Barto. & Salice. in leg. comperit

rit.de p̄scr.30.vel 40.anno.& iste nō est casus noster, q̄a nō ꝓbat̄,ꝙ iste tanq̄ ꝑpetuus inquilinus soluerit,nec ꝙ ab initio cœperit tenere tanq̄ talis. Nec ob.ꝙ satis ꝯstet,ꝙ soluerit tan quã inquilinus in gn̄e, q̄a ꝓbatio nō ꝯcluderet respectu locationis ꝑpetuæ,q̄a posset dici,solutionē ēe factã ex locatione, q̄ sub gn̄e ꝯtinetur,& hoc,ēt esset p̄sumēdū, q̄a est minimū p̄stādū.d.l.semp in obscuris.& d.l. sem p ĩ stipulationib.de reg. iur.& ꝓut supra.ꝓxime est dictū r̄ndendo ad §. si quis per triginta.& ad no.p Bal.in d.c.si.de feu.da.in vicē legis commissoriæ.Nec ēt ob.qđ no.Bal.& Ang.in l.male agitur.C. de præsc.

13 30.vel 40.annorū,quia ipsi non loquuntur, q̄n † colonus nitit̄ ex solo t pe,& ex p̄scriptione,sed ex solo titulo,quē intēdit ꝓbare ex solōne diuturna,qđ patet ex not.p Ang.in d.l.q. in alie.in prin.de acq.hære.vbi dicit,ar.illius tex.ꝙ ille,qui diu tenuit rē vt feudalē,uel ut emphyteuta, p̄sumatur feudatarius, vel emph.allegat ēt d.l.cū de in rē verso.& ēt p̄sumit̄ ꝑpetuus ut dicit esse de mente Gul.in d.l.male agit̄.& ĩ casu Bal.& Ange.in d.le. male agitur titulus allegatus p̄sumitur,q̄n soluit ut colonus ꝑpetuus,& hoc ꝯstat,nec aliter vel alio mō pōt dictū eorū procedere,ut in p̄cedentib.fuit ōn̄sum clare, & prout ēt præsupponit Ang.in d.l.qui in alie.dū q̄ōn̄ē ponit de illo, qui diu tenuit rem ut feudalē,uel ut emphy. & soluit ex dicta causa,qđ nō est in casu n̄ro,in quo nō apparet,ꝙ ut colonus perpetuus tenuerit & soluerit,& ubi ēt Bal.& Ang. loquerent̄ de p̄scriptione colonatus,tn̄ ut p̄scriptio locū habeat,ꝓbari dēt, ꝙ possessio fuerit formis.i.ꝙ possederit ex cã locationis ꝑpetuæ,s̄m Bal.in d.c.si q.s per triginta.p illū tex. in uerbo, ut feudū,& ēet secus s̄m eū,si possessio esset informis.i.sine cã,& idē q̄n cã esset incerta & obscura,ut q̄a posset intelligi tenuisse ex locatione temporali uel perpetua,quia paria sunt,ꝙ sine cã non appareat.d.l. duo sunt Titij. Nec ob.qđ isto casu locatio expressa,quæ præcessit,fuerit ad lōgū t p̄s,& quia ex illa inquilinus ceperit naturaliter possidere, & ꝙ in naturali possessione perseuerauerit finita prima locatione,& per ꝯn̄s, ꝙ ex illa naturali potuerit possidere ius colonatus, quia illud posset esse uerū,q̄n post finitā locationē possedisset ut colonus, uel inquilinus ꝑpetuus,& sic q̄n possessio esset formis.i.facta specialiter ex illa cã.d.c.si q.s per triginta, cū ibi notatis p Bal. & de quo nō, cōstat in casu n̄ro. Et in dubio p̄sumit̄ potius post primã locationē inquilinū tenuisse rē ex tacita reconductione tēporali,& p̄sumpta de iure cōi.d.§.qui impleto.uel ex forma statuti,quã ex alia causa,i.ex locatione perpetua,q̄a nemo pōt sibi mutare cãm possessionis, nisi superueniat cã extrinsecus uera uel putatiua.l.nō solū.§.ꝙ uulgo.de usucapionib.Alia ãt cã nō potuit superuenire,nisi ex dicta tacita,uel p̄sumpta recōductiōe,q̄ oritur ex patiētia utriusq. d.§.qui impleto. Nec ob. d.c.si.de feu.da.in uicē legis ꝯmiss. q̄a sc̄d̄m Bal. ibi fallit in feudo,uel s̄m Alua.in ult.col.illud in casu ꝓcedit,q̄a ꝯstabat, ꝙ ille q. habebat rē ex cã pignoris possessionē dn̄i interuerterit,& cãm possessionis mutauit,q̄a ut feudatarius seruitiū p̄stitit, & hoc ꝓbatur ex no.p gl.& Doc.ĩ c.1.eo.ti.ubi quærit gl.an cre

14 ditor,qui possedit pignus per annos.30. & ultra posit † debitori uolēti illud recuperare,opponere exceptionē p̄scriptiōis & r̄ndet gl.ꝙ sic,si possessio fuit interuersa & mutata, quia ex alia cã extrinseca cœpit possidere creditor rē pignoratã, & ex illa cã p̄scripserit,per l.nec creditores.C.de pig.actio. q̄a ergo iste inquilinus cōduxit ad t p̄s decē annorū, & ex illa cã durāte locatione naturaliter possedit,dici nō pōt, q̄uis intra illud t p̄s rē retinuerit,ꝙ inceperit possidere ex cã locationis perpetuæ, quæ non superuenit, possedisse dicatur ex p̄sumpta superueniēte recōductione tēporali tacita,& q̄ p̄sumit̄ a iure cōi. d.§. qui impleto. uel ex forma statuti, & illud puto uerissimum, & nullum aut modicū h̄re dubium. Ex omnib.igitur præmissis apparet,ꝙ inquilinus ex aliquo capite non potest rem conductam retinere inuito locatore non obstantib.allegatis in cōtrarium,quibus est congrue responsum. Laus Deo.

ADDITIO.

Vide not.infra ad cons.75. eo. uolum.
In hac eadem causa contrà consuluit Deci.consi.500.& Curt.iun.cōs. 131.quorum opin.sequitur.Cagn.in l.2.nu.82.C.de pac.int. empt. & uend.sed pro R uin.consuluit etiam Paris.consi.64.cum seq. uol. 1.& Soci.iun.consi.42.cum seq.uol.2. Hier. Zanch.

SVMMARIVM.

1 *Conductor suscipiens in se omne periculum superueniens,an assumat casum belli.*
2 *Si de fructibus integris fiat mentio,impensæ non deducuntur.*
3 *Reditus esse intelliguntur deducta impensa.*
4 *Quando fit mentio de fructibus futuris,intelliguntur deductis impensis.*
5 *Vbi ordinatur per testatorem legatum integrum esse præstandū, non detrahitur Falcidia.*
6 *Res uenales in domo existentes in legato eorum, quæ in domo sunt non ueniunt.*
7 *In generali hominis locutione non continetur illud,quod non uenit ex natura sermonis.*
8 *Expensa non deducitur,si testator leget quicquid ad eum occasione dotis peruenit.*

CONSILIVM LXII.

CIRCA casum,de quo q̄ritur,prima facie dicendū v r̄,ꝙ damnum quantuncūq; enorme cōtingens occasione guerræ pertineat ad Bonifacium

1 conductorem † ꝑ pactū,quo suscepit in se oē periculum superueniens ex quocunque casu, & specialiter ēt ex bello,vel occasione belli, qđ est ualidū, adeo remissio mercedis peti non pōt.l.si q.s fundum.in prin.ff.loca. & no.Bar.in l.si merces.§.uis maior.eo.ti.& Bart.& Doc.in l. 3.§.quæsitum.ff.si quis caut.Nec ob.ꝙ unus casus excipiat̄, s. q̄n cōductor totum recollectum amitteret, quo casu cōuenit ꝙ locum habeat remissio mercedis, dūmodo intra mensem denunciet̄ locatori,quia cū dicatur, cōductorem partē vuarū seu vindemię percepisse ac collegisse,quamquam ēt fuerit minima,nō d r̄ totū recollectū amisisse,ut probat̄ ex no.in l.decē de fideic.liber.vbi vult gl.ꝙ si testōr uoluit totum legatū p̄stari,ex hoc videatur prohibuisse Falcidiã.& idem ibi tenet Ang. & Benedi.de Plumb.& Bal.Ang.& Pau.de Cast.in auth.sed cū testōr.C.ad leg.Fal.in auth.similiter.in fi.eo.ti. & s̄m aliquos idem sensit Bar.in l.centurio.de uulg.& pup.uer.tertio principaliter quæro,q̄n substitutio compendiosa facta est per verbū cōc.Et ꝑpea quamuis fructus dicantur deductis expensis.l.ꝙ

2 in fructib.de vsur.l.fructus.so.ma.si † tamen sit mentio de fructib.integris,non deducuntur impensæ,s̄m Ro.in d.l. fructus & approbat hoc Alex.in dispositione hominis,p l.si.C.ad leg. Fal.& p no.in l.decē.& confirmatur,quia licet legata dote simpliciter deducantur impensæ necessariæ.l.j.in pri.& l.dote. de do.p lega.secus tamen est,q̄n quis legat quicquid ad eū ꝑuenit noīe dotis.l.cū pr̄.§.a me,cū gl.de legatis.2.& p Bart. in d.l.1. & in d.l.dote.& in l.3.in prin.eo.tit.Accedat ēt,qđ uoluit An & Im.in l.damni.la ultima.§.cum parietē.de damno infec. vbi vult,ꝙ si maritus simpliciter promittit restituere dotem in casu soluti matrimonii,poterit nihilō minus retinere dimidiam p̄mortua uxore,quã uir lucratur dicto casu ex forma statuti, quia interpretationem recipit pactum a dicto statuto.l.quero §.inter locatorem.ff. loca.sed si promittit restituere totam dotem,non poterit uti retētione pro aliqua parte in casu p̄dicto, nec uti bn̄ficio statuti,q̄a v r̄ illi renunciasse.Sed præmissis nō obstantib.contrarium puto uerius & ęquius, & præsuppono unum,quod asseritur esse verū uidelicet, ꝙ cōductor seminauit saltem pro parte possessionem,& dictū semen amisit, qđ ĩ ualore & in æstimatione excedebat vindemiã receptã. Ex quo sequitur,ꝙ amisisse d r̄ cōductor totum recollectū. Quia sicut fructus d r̄ deductis impensis,ut in iurib. p̄allegatis.& simili

3 ter † reditus eē intelligitur,quod superest deducta impensa. l. fundi Trebatiani.de usufru.leg.& sentit hoc Bart.in d.l.si fructus.so.ma.dū allegat illã legē secundum Mode.ibi, & p̄cipue Ale.qui hoc expressius dicūt.Ita & recollectus dici dēt deducta impensa,& hoc nedū h̄et locū in dispositione legis, sed ēt hoīs,s̄m Bar.& Do.in d.l.fructus.per d.l.fundi.& per no. per gl.in l.si quis argentum. §.fi. C.de donationib.& quę expensa seminis nedū deducit̄ de messe, sed etiam de vindemia eiusdē anni,si tn̄ cum tota messe amittatur,ut est casus singularis s̄m Bal. & oēs alios ibi, in l.si fundus.§.fin.sol.mat. Et propterea cum actū,sit,ꝙ fieri debeat remissio mercedis,si totū recollectū amittat conductor,dicta remissio dēt h̄re locū, si casū denū

ciauit

ciauit conductor intra mensem, sicuti denunciasse dr̃, quia dicta impensa seminis amissi, q̃ (ut dictũ) deduci dẽt de uindemia, inuenit, conductorẽ amisisse totũ recollectũ. est uerũ qđ obstare videtur, quod uult Ale. in d. l. fructus. dũ concludit, ꝙ aut in dispositione legis fit mentio fructib. integris, aut in dispositione hominis, ut primo casu non deducant̃ impensæ, ꝑ l. 1. C. de his quib. ut indig. inducendo ut ibi per eũ, & quã ẽt ad hoc alle. Bal. in l. j. C. de fructi. & lit. expen. Secundo uero casu ꝟm eum fieri non dẽt deductio impensę, ꝑ l. fi. C. ad l. Fal. & ꝑ no. in d. l. decẽ. ergo idem videtur, qñ dispositio hoĩs loq̃tur de toto reditu, uel de toto recollectu, sicut in casu nr̃o, q̃a hęc verba non minus quam præcedentia excludũt omnẽ diminutionẽ, ut probat̃ ex notatis in d. l. decem. iũcta. d. l. fi. Sed ad hoc rñdetur, ꝙ dicta dicta differentia, quã facit Alex. inter dispositionem legis & hoĩs, non est uera, & contra intentionẽ Bar. & aliorum in d. l. fructus, qui solum ꝓdictã differentiã facere videtur, qñ de fructib. ꝑsentib. vel pendentib. dispositio loq̃tur, sed qñ † fit mentio de fructib. futuris ꝑcipiẽdum, uult ꝙ intelligantur fructus expensis deductis, nedũ in dispositione legis, ut ibi, sed ẽt hoĩs, per d. l. fundi. & per no. in l. si quis argẽtũ. §. 1. C. de dona. sentit ergo Bar. hoc esse uerum, siue dispositio loquatur simpliciter de fructibus, siue de fructib. integris, alias hoc ultimo casu dr̃iam fecisset inter hominis & legis dispositionem, sicut fecit, qñ de fructib. pendẽtib. fuit loquutus. Nec põt etiam rõ probabilis reddi, cur isto iñ casu, quo fit mentio de fructib. integris, magic locũ hẽat dicta differentia, quã alio casu, quo fit mẽtio de futuris fructib. simpliciter, & cõtra Ale. facit manifesta rõ. Nam ubi ordinatur ꝑ testatorem legatum integrũ esse ꝑstandũ. Falcid. non detrahitur, quia ꝓhibita censetur. d. l. fi. C. ad leg. Falc. & ꝑ Doc. in locis ꝑallegatis. & idem etiam important dicta uerba, si ꝓferantur a lege. l. lex Falcidia si interueniat. in uer. integre. ad leg. Fal. l. 1. §. cui dicitur. ff. eo. quantũ ad effectũ, de quo agitur, non differt dispositio hominis a dispositione legis. Confirmatur & tertio ꝑmissa decisio, nam sub uerbo gñali vel vniuersali ꝓlato etiam ab hoĩe nõ veniunt ea quæ ꝟm ueritatem includi non pñt ex natura sermonis. l. qui habebat. & ibi per Bar. de legatis. 3. nec etiam ea, quæ sub eo non pñt comprehendi secundũ iuris interpretationẽ, l. generaliter. §. uxori. cum ibi no. per Bar. de usufru. legato, vbi hr̃, ꝙ si testator legat usumfructum omnium rerum, quæ ĩ domo sunt ꝙ res † uenales existentes in domo, non ueniunt in legato, quia licet uere in domo sint, secundum tamen iuris interpretationem censentur esse extra domum, ut probatur in iuribus ibi allegatis in glossa, & tamen respectu rerũ in domo existentium, legatum erat generale, ut patet ex illo signo omniũ, determinante ipsas res legatas. l. Iulianus. in princ. de leg. 3. secus autem si fuisset expressum etiam aliud signum uniuersale determinans uerbum significatiuum actus ipsarum rerum, ut quia dictum fuisset, lego omnes res meas, quæ sunt in domo quoquo modo, quoniam illud uerbũ sunt, qđ significat actum ipsarum rerum, hoc est siue in dicto loco perpetuo, & sic simpliciter, siue secundum quid, prout sunt res uenales, quæ extra domum esse dñr secundum iuris interpretationẽ. & in domo ꝟm ueritatem, & sic secundum Gui. & ita procedit & uerificatur, quod ibi dicit Bar. in proposito, ergo fructus, reditus, seu recollectus dicitur id, quod superest deductis expensis, saltem secundum iuris interpretationem d. l. fructus. & d. l. quod in sumptus. de usuris. ubi dicitur, ipsas impensas fructus diminuere debere, igitur si in dispositione hominis fiat mentio de integris fructibus, vel de toto recollectu, debeat dictum signum uniuersale uerificari secundum interpretationem iuris solum in fructibus, qui supersunt deducta impensa, quia illi dicuntur fructus integri ipsius fundi, & quatenus ab impensa minuuntur, vel minui possunt non dicuntur fructus saltem secundum interpretationem iuris, ideo sub dispositione hominis loquentis de fructibus integris non cõprehenduntur pro parte diminuta, quia ut dictum est, sub † generali uel uniuersali loquutione etiam hominis non continetur illud, quod nõ uenit ex natura sermonis, non solum ueritate inspecta. dict. leg. qui habebat, sed mediante iuris interpretatione. dict. le. generali. §. uxori. cum ibi nota. de usufructu lega. ubi hoc clare probatur. Et propterea ad nota. in d. l. decem & ad leg. fin. & ad omnia, quæ allegantur in contrarium, potest respon-

deri, & melius & verius, q̃ per Ale. in d. l. fructus. Nã aliqñ res de qua agitur, diminuitur vere, vel interpretatiue mediante aliqua detractione, & tunc dispositio ẽt hominis loquentis de re simpliciter, uel de integra, siue de tota re, verificatur in eo, qđ superest facta dicta diminutione, quia totalitas & integritas ipsius rei remanet in eo, qđ superest, & ad illud restringitur, ut probatur per prædicta, & per no. ꝑ Bar. in l. j. in prin. de do. ꝑleg. vbi concludit, ꝙ in legato dotis continetur, qđ superest deducta impensa necessaria, vt ibi dicitur, quia pro rata expensarum dos fuit diminuta ipso iure, & sic dos esse desijt. d. l. quod dicitur. de impen. ĩ re. do. fac. ideo nõ põt deberi, nisi quatenus esset dos, quæ cõsistit tota in eo, ꝙ superest, & per hoc infero ꝙ idẽ ẽet, si testõr legasset totã dotẽ, q̃a cũ tota dos restringatur ad id, ꝙ remãsit impensis deductis, q̃a fuit diminuta ab illis verbum totã & integram, non impedit deductionem expensarum, quia pro parte diminuta desijt esse dos. d. l. qđ dicitur. & hoc probatur in c. 1. de do. post diuor. restitu. iuncta gl. vbi dr̃, ꝙ dissoluto matrimonio putatiuo totã dotẽ tenetur maritus restituere, & tamen quamuis loquatur text. de tota dote, uult gl. si referatur ad tex. ꝙ impensa necessaria deducatur, & prout referri potest, & debet in dubio, quia ratione dicta impensa minuit veram dotem. s. quia ius uniuersale esse dicitur, ꝟm Bar. in l. si cum dotem. §. fi. in fi. sol. mat. nec refert, ꝙ tex. in d. c. 1. loquatur in dispositione legis, quia illa in hoc nõ differt a dispositiõe hoĩs. d. l. lex. Fal. & d. l. 1. §. cui dr̃. iuncta d. l. fi. C. ad l. Fal. & probatur in l. qui totam. ad Treb. iũcta gl. in d. l. decem. de fideic. liber. Nec ob. ꝙ dicit Bar. in d. l. 1. in prin. de do. præleg. dũ subdit, ꝙ expensa † non deducitur si testõr leget, quicquid ad eum occasione dotis peruenit, per no. in l. cum pater. §. 1. de leg. 2. quia per hæc uerba dicitur testator legasse dotem simpliciter, nec totam, quæ ẽst ius uniuersale, & ꝙ ab impẽsis minuitur. d. l. ꝙ dicitur. sed rem dotalem, ut clare & aperte hr̃ ex no. per Bar. in rub. so. ma. dũ reprehendit diffinitionem Azo. & q̃ res dotalis legata non minuitur ab expensis necessarijs. d. l. qđ dicitur. & d. l. 1. ver. sed ꝙ diximus de dote prælega. merito igit̃ res dotalis debetur integre & sine ulla diminutione, quia aliter sermo uniuersalis a testõre prolatus impleri non potest. Et per hæc rñsio patet ad no. per Ang. & Imo. in l. damni. §. cum parietẽ. de dã. infec. q̃a si maritus promittit totam dotem restituere, intelligitur promisisse rem dotalem restituere, & nõ ipsum ius, in qđ non cadit restitutio, per pñs uerba impropriat. l. si mora. & ibi no. Pau. de Cas. so. ma. q̃ res dotalis uere uel interpretatiue nõ minuit̃ per statutũ, per ꝙ maritus lucratur dimidiã dotis ꝑmortua uxore, q̃uis concedatur retentio marito pro parte, ꝓpea si promittit totam dotẽ. i. totã rẽ dotalẽ restituere, retẽtio cessat, q̃a aliter uerba uerificari non possunt, q̃a totalitas rei dotalis nõ residet in parte, q̃ restitutioni subiacet, similiter ex hoc sequit̃, ꝙ si testõr grauat hr̃dẽ ꝑstare totã rem legatã, ꝙ Falcidia detrahi non põt, quia per legem Falcidiã res legata nõ reputat̃, nec diuiditur in plures, sed ipsũ legatũ, hoc est ipse actus legãdi, & ipsa dispositio testõris, q̃ differt ab ipsa re legata, ut declarat Bar. in l. demõstratio falsa. in prin. & in 1. col. de condi. & demon. & sic operatur, ꝙ res legata pro parte retineri possit, & non ꝙ totalitas & integritas rei consistat in parte, quæ remanet in legato, & sic in illa nõ põt uerificari dispotio ꝑstãdo totã rẽ, si Falcidia detrahat̃, & idẽ si uelit testõr præstari integre rẽ legatã uel ipsum legatũ integrũ, iuxta. l. fin. C. ad legem. Falci. q̃a tũc legatũ capitur pro re legata, sicut dixi de dote supra. ꝓxime, & hẽt locũ rõ allegata, sed ut est dictũ q̃uis de fructib. vel de recollectu deducatur impensa, tamẽ in eo, ꝙ superest, dr̃ superesse totalitas, & integralitas recollect⁹, quia iuris interpretatione pars deducta non est fructus recollectus, sed alia res separata & penitus diuersa, quia subrogatur loco eius, ꝙ expensum est, ꝙ omnino erat diuersum a fructu, & a recollectu & ideo dispõ hoĩs loquentis de fructib. ẽt integris, uel de toto recollectu, adimpletur in eo, ꝙ superest deductis impensis. Nec potest sermo talis, ꝟm iuris interpretatiõnẽ comprehendere partem diminutam ab expensis, ideo sub illo non continetur. d. l. gñali. §. uxori. idcirco concluditur, ꝙ Bonifacius amisit totum recollectũ, cũ nihil supersit deducta impẽsa, & hoc arbitror uerissimum & æquissimum, & per pñs, ꝙ remissio mercedis habet locum iuxta contenta. Laus Deo.

1 *Res minoris, uel pupilli alienari potest in eius euidentem utilitatem etiam sine causa æris alieni vel simili. sed contra 12.*
2 *Decretum iudicis facit præsumi utilitatem pupilli. quod declaratur 14.*
3 *Et ꝙ verbis enunciatiuis de iusta causa alienationis credatur.*
4 *Sententia lata per falsam causam expressam sustinebitur, adiecta dictione maxime, quod declaratur. 15.*
5 *Et duabus causis expressis sustinebitur ex probabili, licet ea differentia sit reprobata.*
6 *Diuturnitas temporis facit præsumi omnia solenniter acta, maxime concurrente decreto iudicis, & præscriptione, quod declaratur. 19.*
7 *Concessio solennis & ualida præcessisse præsumitur, ubi quis p decennium tenuit rem, & soluit ut emphyteuta ecclesiæ, uel priuati. quod declaratur. 20. 21.*
8 *Soluens canonem. 30. ann. tanquam emphyteuta præscribit utile dominium.*
9 *Gesta per tutorem ad euidentem utilitatem pupilli etiam ante confectum inuentarium valent.*
10 *Alienatio & diuisio potest fieri de emphyteusi inter ipsos inuestitos, et si fiat extraneo reuertitur ad proximiores uel cohæredes & non ad dominum.*
11 *Locatio & concessio in emphyteusim de re minoris nõ aliter fieri potest, quam alienatio.*
13 *Tutori asserenti actum cedere in utilitatem pupilli nõ creditur.*
16 *Iudex præsumitur motus ex iusta causa, quando aliquid causa cognita fuisse dicitur, fallit nisi ex eodem instrumento contrarium appareat.*
17 *Pro decreto non præsumitur, nisi solennitates necessariæ nominatim sin enunciatiuæ.*
18 *Falsitas in uno capitulo substantiali, uitiat totum instrumẽtũ. Item ex ea resultat suspicio ad aliud instrumentum.*
22 *Minor præsens uenditioni rei suæ factæ eius nomine, uidetur illi consentire.*
23 *L. fi. C. mi. ma. fa. & c. locum non habet, ubi tutoris authoritas non interuenit.*
24 *Ratihabitio non ualet, nisi ratificans plene de omnibus instrumentis in nullo erret.*
25 *Præscriptio etiam longissimi temporis impeditur errore iuris, & ubi non nocet error, probari debet.*
26 *Mala fides defuncti nocet hæredi, maxime de iure ciuili.*
27 *Restitutio in integrum habet locum, etiam contra præscriptionem longissimi temporis, & est communis opinio.*

CONSILIVM LXIII.

VIDETVR prima consideratione dicendum, ꝙ locatio in perpetuũ facta per tutores cum decreto iudicis valuerit, quia res minoris solũ distrahi põt ob æs alienũ, vel ob aliam similẽ causam. l. 1. ĩ prin. de reb. eorũ. l. ob ęs. & ibi no. C. de pdi. mi. 1 sed† ẽt cessantibus dictis causis, quando hoc tendit in euidẽtẽ utilitatẽ pupilli, ſm gl. in l. cum hi. §. eam transactionẽ. de trãsactionib. & idem uult Spe. in ti. de emp. & uen. §. nunc dicendum. ver. hoc autẽ scias, &c. quamuis d. gl. nõ alleget, pro qua ẽt videtur casus in l. fi. de curat. furio. in fi. vbi do. rei furiosi nõ ualet, nisi ex magna utilitate furiosi de cognitiõe iudicis fiat, p quem tex. ita ẽt dicit gl. in l. tutor ad utilitatem. de admi. tut. & facit tex. in l. cum plures. §. cum tut. ibi, si hoc pupillo expediat 2 &c. Ad vtilitatẽ autẽ pupilli tendere ꝑsumitur, vbi† iudicis decretum interponitur, sicut ꝯtingit in casu nr̃o, secũdũ Spec. in ver. seq. dicentẽ isto casu presumi oĩa solenniter acta p plura, de quib. ibi p eũ, facit tex. in l. ab ea parte. de prob. & in l. manumissio per lictores, de man. uind. & idem tenet Bal. in l. nõ aliter. de adoptio. & in l. fi. C. de præd. mino. & in leg. si præses. C. q̃uo & quando iud. & Imo. in l. si quis cum aliter. de ver. ob. & Anto. de But. in c. sicut. de re iudi. & in cap. ꝙ sic. 20. col. de electio. & in c. quoniam contra. de proba. & Ang. & Alex. in l. sciendum. de uer. ob. cum concord. de quib. ibi per eum. Et idem etiam sequitur Alex. conf. 125. incipiente, Visis & cõsideratis, &c. 1. vol. qđ præsertim procedit, ex quo in instrumento enunciatur & narratur, quod talis locatio in utilitatem minorum tendit, quo casu uidelicet, quãdo causa iusta alienationis narratur, & enunciatur, præsumptio, quæ ex decreto oritur, 3 oritur facit ut† uerbis enunciatiuis indubitanter credat, secundũ Bal. no. in l. ex his. C. de test. mil. & in l. 1. de rebus eorũ, per no. p glo. in l. 1. C. de fide instr. & iure hastæ fis. lib. 10. & Ioan. Fab. in §. fi. insti. de fide. & Bal. in c. 1. de no. feu. & Ang. in l. Imperator. de princ. cred. quinimmo quamuis dicta cã in specie non exprimat, sed dicatur simpliciter, ꝙ iudex cã cognita decretum interposuit, ut pro decreto ꝑsumatur, hoc sufficit, ſm Pau. de Cast. in l. cum hi. §. si ꝑtor. de transac. & idẽ sentit aperte Raph. Fulg. in consi. 180. incipiente. Vr̃ prima fronte. vbi dicit dictũ Spec. ita intelligendum, prout utique in casu nr̃o ẽt contingit, ut ex iur̃o constat ibi, re, causa, & negotio prius & apud eum insinuatis, & per eum cognitis plene, &c. Et proptera quamuis cã cõcernens utilitatem minorum specialiter expressa non fuisset, quia tñ cãæ cognitionem præcessisse exprimitur, in dubio legitimam cãm interuenisse ꝑsumeretur, de qua in d. l. ob æs. sicut ẽt dicit in simili Iac. Bu. in l. 2. §. ignominiæ. de his qui notã. infa. dum vult, ꝙ si iudex expressit in† sen4tentia falsam cãm, per quã sñia reddebatur nulla cum adiectione dictionis maximè, sustinebitur sñia, quia ad illã cãm tãtum non vr̃ iudex se astrinxisse, quem ẽt sequitur Abb. in c. sicut. de re iud. & in c. ex parte Astensis. in fi. de concessio. præb. & in c. tum ex literis. de resti. spol. & Alex. in l. qui Romæ. §. duo fratres. circa. 10. char. de ver. ob. licet ergo causa expressa legitima non esset, quia tñ non cõstat, ꝙ ex ea ꝑcisè fuerit motus, cum dicatur, ꝙ cã cognita decretum interposuit, sub quib. verbis quęlibet causa a iure approbata põt includi, decretum iu5uari dẽt, & esse ualidũ, perinde ac si† duæ cãæ essent expressæ, quarũ altera eẽt probabilis, & altera a iure reprobata, quo casu sñia ex cã vera sustinetur, ut notanter dicit Inn. in c. in ꝑsentia. de renun. & Im. in l. si plagij. & in l. quod dicitur. 10. col. de ver. ob. & Ant. & Abb. in c. cũ inter. de re iud. & per Alex. in d. §. duo fratres. & in l. si is ad quẽ. post Ro. de acq. hæred. cum alijs concor. de quibus per eũ. & alios mod. in dictis locis. Secundo vltra prædicta conclusio ꝓcedens confirmatur. Nã, ut ex instr̃o ꝓpeditur, iã annis quadraginta & ultra dictus ꝯctus 6 fuit celebratus, & iõ ex diuturnitate† temporis presumi debent oĩa solenniter acta. l. si filius & ibi Doc. C. de peti. hær. l. qui in alie. ĩ prin. & ibi Bar. Ang. Im. Rom. & alii mod. de acq. hær. & per Do. in c. ea noscitur. de his quæ fiunt a præl. sine ꝯsen. Cap. vbi ꝓbatur, ꝙ in alienatione rei ecclesiæ ꝑsumitur ꝯsensus Capituli interuenisse, & hoc ibi firmat gl. & Io. And. nisi ſm ipsum reclamet Capitulum, & non poterit reclamare post 40. annos, cum sit præscriptum secũdũ eum, ꝙ ẽt cõprobatur per id, quod habetur in c. peruenit. de emp. & ven. vbi ſm vnũ intellec. gl. probatur ꝙ ex patientia. 30. annorum presumit interuenisse solennitas & consensus requisitus, siue tractetur de præsumenda solennitate, qñ agitur de acquirendo, siue de dãno tertij, & per Alex. in d. le. qui in alie. & in cons. 69. inc. Circa primum. in 1. vol. & in pluribus alijs cõsiliis, & hoc ꝑcipue diuturnitas tp̃is operatur, qñ cũ ea iudicis decretũ cõcurrit, cum duo uincula plus ligent. c. 1. de treu. & pa. auth. itaque. C. commu. de suc. ac etiam tanto magis interueniente diuturna possessione & præstationis ipsius conductoris & inuestiti, ꝓprout in casu nostro interuenerunt hæc omnia, & prout in terminis vult Pet. de Anch. in cons. 135. incipiente, Ex consiliis excellentium Doctorum, &c. vbi concludit, ꝙ ex cũrsu longi tp̃is cum annua receptione coniuncto purgatur oẽ uitium defectus, qui possit allegari contra quadam transactionem, p d. l. si filius. & d. l. qui in aliena. & l. cum de in rẽ uerso. de usur. & idem tenet Alex. consi. 45. in fi. tertio uol. incip. Visa facti narratione. faciunt etiam ea quæ statim dicentur, & ad prædicta faciunt etiam no. per Io. And. post Host. in cap. Albericus. de test. & Ant. de But. & Card. in c. præsentia. de prob. ubi uolunt, ꝙ in exemplatione antiqua, vel in sententia de antiquo lata presumantur oĩa solenniter acta, ẽt si solennitates nõ sint enunciatæ, uolentes ẽt, ꝙ tempus antiquum iudicis arbitrio determinetur, & sequitur Are. conf. 36. pen. col. Tertio principaliter contra dictas mulieres facit. Nam quamuis contractus locationis esset ex aliquo defectu nullus, uere aut præsumptiue, ex quo tamen illis fuit per longum tempus solutum, ex tali diuturna præstatione præsumptiue probatur alius titulus ualidus allegandus, per soluentes, & ideo si dicant se non soluisse ex dicta locatione nulla, sed ex alia causa, puta

ex cōcessione valida in emphyteusim, probabitur præsumptiuè titulus allegatus ex dicta præstatione diuturna, & sic quāuis rem retinere non posit ex vero titulo, tanquam nullo: illam tñ ex presumpto valido retinebit, ſm Bal. Ang. Imo. & Moder. in d. l. qui in aliena. in §. 1. ubi uolunt, ꝙ si quis per decem annos tenuit rem, & soluit vt emphyteuta ecclesiæ uel priuati, præsumitur, ꝙ † concessio solenniter & in perpetuum præcesserit, per no. in d. l. cum de in rem verso. & idem uult Bal. in l. certis annis. circa 4. col. C. de pac. & i l. 1. ver. pone aliquis soluit ecclesię, &c. C. de fideic. & Spec. in ti. de loca. §. nunc aliqua, ver. 142. & Sali. in d. l. cū de in rem verso. in 6. q. & Ant. de But. in repetitio. c. peruenit. de censi. circa. 10. char. ver. secūdū nos est dubiū, &c. & Alex. consi. 124. 5. vol. sicut ergo contra ecclesiam pſumit, d. concessio in emphyteusim & solennis, & tñ uera concessio fieri non potest, nisi interuenientib. multis solēnitatib. de quib. in c. tua. de his q̄ fiunt a præl. & in c. sine exceptione. 12. q. 2. & in c. 1. de re. eccl. non alie. in 6. quia talis cōcessio est alienatio. c. nulli. eo. tit. in antiquis. ita præsumi dēt ꝯtra minorem, q̄uis simpliciter alienare non posit, sed plurib. solennitatib. interuenientib. Quarto pro eadem parte facit, quia ꝯctus, qui fauore minoris annullatur, silentio quinquennali post legitimā ætatem cōfirmatur, ut est casus in l. fi. C. si minor maior fact. & c. cum ergo ultra quinquēnium ætate maiori cōpleta non reclamauerint, ex equitate illius legis silentium illis imponitur, & tanto magis ubi post dictā ætatem maiorem ex cā pdictæ cōcessionis pensionē recepissent, quia tacite ꝑ hunc actū illā approbassent, & ratam habuissent. l. Paulus, non tm̄ verbis. rē ra. hab. & ꝓbatur ex no. ꝑ Bar. ī l. quo. n. eo. ti. ac per ꝯ̄ns nullitatem illius allegare nō potuissent l. 1. C. si mi. ma. fa. Vltimo vr̄ dictæ mulieres excludi virtute pſcriptionis, ꝑ no. in l. 2. in fi. gl. magnæ. C. de iur. emph. & ꝑ Bar. in l. cōperit. C. de pſcr. 30. vel 40. annorū, ubi concluditur, ꝙ † soluens canonē per annos 30. tanquam emphyteuta, præscribit utile dñiū, & ex pdictis patet q̄dā quæ obijciuntur, nō obstare. & primo ꝙ tutores non potuerunt authoritatē pstare ante confectionē inuentarii, tum quia ex his, q̄ dicta sunt, pſumitur dicta cōfessio pcississe, quāuis regulariter non pſumatur, vt per Bar. & Doc. in l. in illa. de ver. ob. & in l. tutor qui repertorium. de administ. tut. licet. n. cōstet de quodam inuentario confecto post contractum potuit tñ ēt aliud præcedere, & quia ubi actus gestus ad euidentē utilitatem minoris tendit; † gesta per tutorē ēt ante inuentarij confectionem valent. d. l. tutor qui repertorium. & in l. fi. C. de tut. & cura. qui satis non dede. & per Doc. in dictis locis, & per Bar. in l. legitimæ. ī fi. prin. de le. tut. similiter non ob. ꝙ duo ex trib. tm̄ authoritatem interposuerint, & non oēs, quia hoc non fuit necessarium. l. fi. C. de auth. præstan. Item non ob. ꝙ heredes inuestiti inter se diuiserint, & inter se alienauerint d. emph. domino irrequisito, quia † hoc licuit de iure, ex quo omnes sunt de cōprehensis in inuestitura. c. 1. §. præterea. de proh. feud. alie. per Fed. & per Bar. & in l. & iō de cōd. furt. & in l. cum hi. §. si uni. de transactio. & in l. qui Romæ. §. duo fratres. in 10. q. de uer. ob. & in l. si domus. §. fin. de leg. 1. cum aliis conc. de quib. per mod. in dictis locis. similiter, q̄uis aliqui ex eis sine hæredib. decesserint, portio tamen sua alijs accrescit, ex quo est emphyteusis pr̄na, ut per Bart. & oēs in l. si mihi & Titio. de uer. ob. diuisione ēt non obstante, vt per Bal. & Doc. in l. si familiæ. C. fami. ercis. & per hoc etiam patet, ꝙ quamuis aliqui alienauerint partem suā in extraneos sine licentia aliorum & dñi, ꝙ pars alienata reuerti dēt ad proximiores & ad coheredes, non aūt ad dominum, ex quo emp. est paterna. c. 1. §. porro. qualiter olim feu. alien. po. & no. gl. in c. 1. in gl. magna, de proh. feu. alien. per Fed. & per Doc. in c. Titius. si de feu. fuerit controu. inter domi. & agna. & per glo. in c. 1. §. hoc quoque de succe. feu. cum concor. de quib. per Alex. in cons. 30. 1. vol. Sed tamen præmissis non obstantib. contrariam sn̄iam puto indubitanter ueriorem. Nam talis in emph. concessio est alienatio. d. ca. nulli. de rebus eccle. non alienan. l. 1. in fi. cum gl. si ager. uectig. uel emphy. pet. facit, quod not. in l. 1. §. ꝙ autem. de superfi. & per Dy. Bar. & Doc. in l. codicillis. §. instituto. de leg. 2. & per no. ꝑ Doc. post gl. in cle. j. de reb. eccl. non alienan. & in cap. ad audientiam. & per Ang. Imo. & mod. in l. si filio. §. fin. solu. mat. & ideo eodem ordine, quo ꝓcedi dēt ad alienationem rerum ecclesiæ, uel minoris, fieri ēt debet dicta † locatio, uel in emphyteusim concessio, secundū Docto. in dictis locis, & probatur clare in l. 3. §. sed si proprietatem. de rebus eorum. Non potuit ergo fieri d. cōcessio, nec decretum iudicis super ea ualide interponi, nisi ob æs alienum uel alia simili cā. d. l. ob ęs, cum ibi no. C. de pręd. min. Decretū igitur in casu nostro ipso iure est nullum, quia fuit interpositum expressa falsa cā in iure, uidelicet, quia ex hoc expediebat & erat magis utile ipsis minoribus, tum quia ipsi minores uacare non poterant circa culturam dictorum bonorum, tum quia ad fertilitatem reduci non poterant sine magna impensa quam in præsenti dicti minores sufferre non potuissent. Qđ † aūt ꝑꝑ dictam utilitatem aliis causis cessantibus, uel altera earum, de quib. in d. l. ob æs. alienatio & decretum valere non posit, uoluit, gl. in l. si fundus. in prin. de rebus eorum. & hoc ēt clarius uult Bar. Bal. Ang. Rapha. Pau. de Cast. & oēs. in d. §. eam transactionem. reprobantes gl. ibi, & est tex. ubi in terminis ponitur casus nr̄, in l. magis puto. §. si æs alienum. de rebus eorum. dr̄. n. ibi, ꝙ si ære alieno non allegato permisit prætor uendere, quia tutores allegabant expedire prædia uendere, vel alia comparare, uel certe istis carere, ꝙ nulla erit uenditio, nullumq; decretum. Ex alio capite ēt alienatio non ualet, quia nō potuit tutor suam authoritatem interponere, sine qua alienatio non ualet. d. l. 1. de reb. eo. ante confectionem inuentarij. l. tutor qui repertorium. de admini. tut. & per Bar. in d. l. legitimos. de legiti. tut. & quia ēt narratum fuit iudici, inuentariū fuisse confectum, & tñ constat post contractum illud ēe celebratum, ex hoc ēt decretum per expresionem falsi impetratū redditur nullum. l. & si præses. C. de præd. min. & no. in l. quāuis. ff. eo. Nec ob. ꝙ in instr̄o dicatur, hoc tendere ad maximā utilitatem minoris, quo casu tutor administrare potest ēt ante inuentarii confectionem, ut per Bar. in d. l. legitimos. in fin. quia tutoribus hoc asserentibus non creditur, sicut uidemus, ꝙ † non creditur asserenti de utilitate, uel necessitate ecclesiæ pro alienatione faciēda, ſm Card. & Imo. in c. quod quibusdā. de fide instr. & Ant. de Bu. in c. 1. de reb. eccle. non alie. ex quo emanauit in modum uoluntariæ iurisdōnis, per id qđ hr̄ in l. certum. §. sed an ipsos. de confes. qui proprie loquitur in tutore. Nec decretū operatur, ut huic assertioni credatur, quia nullum est, ut supra dixi. Et quamuis ēt in hoc staretur instr̄o, tñ Bar. non loquitur de utilitate resultante ex alienatione uoluntaria, quia si ex illa, non hēt ēt post inuentarium licentiam alienandi, ut dictū est, multo minus propterea dēt ante confectū inuentarium posse alienare. Item & tertio respectu partium, quæ fuerunt alienatæ licentia dñi, res reuerti dēt ad eum. l. fi. C. de iure emph. & c. potuit. de loca. ubi indistincte dr̄, ꝙ res alienata reuertitur ad dñm, & non ad agnatos, & ita tenet Im. in c. ex parte. 22. col. de feu. ubi dicit, in hoc non ualere argumentum de feu. ad emphy. & illum sequitur Alex. in d. consi. & hoc firmat ēt latius in cons. 128. 5. vo. allegat ēt no. per Bar. in l. eum qui, in fi. de interd. & relega. Cy. & Bal. in l. 2. C. de lib. & eor. libe. & per hoc patet rn̄sio ad contraria quia loquūtur in feudo, sola igitur difficultas est in respondendo allegatis in contrarium. Nec ob. igitur dum primo dicebatur, ꝙ alienatio ob euidentem utilitatem minoris facta, ualet, de qua in casu nostro constat ex narratis in instr̄o, quib. creditur calore decreti, q̄a hoc esse falsum superius ōnsum est, ex quib. ēt patet, ꝙ Spe. in ti. de emp. & uen. §. nunc dicendum. ver. hoc autem scias, &c. male loquitur, & contra tex. in d. §. si æs alienum. & Doc. cōiter in d. §. eam transactionē, uel forte ut colligitur ex legib. quas allegat, dū dicit, ꝙ fieri potest ob æs alienum, aut ob euidentē utilitatem pupilli iā cognitam, intellexit de euidenti utilitate, quam † pupillus consequi potest imminēte necessitate ex alijs ēt causis, quam æris alieni, de quib. in d. le. ob æs, per gl. non aūt de illa, quā consequi pōt ex alienatione volūtaria, & quæ facta esset oī necessitate cessāte, qm̄ propter talē utilitatem, quæ prouenire posset ex dicta uoluntaria alienatione, decretum interponi nō pōt, & īterpositum non ualet. d. §. si æs alienū. uel fortasis eius dictum potest alio casu uerificari, ut statim dicam. Non ob. ēt tex. in l. cum plures. §. cum tuto. de admi. tut. & in l. tutor qui repertorium. §. fi. eo. ti. q̄a ſm Bart. in d. §. cum tutor. loquunt̄ illa iura in munerib. & donis fieri consuetis, & q̄ omitti nō poterant, salua honestate, & eodē casu intelligitur tex. in l. fi. de cu. fur. vel ēt in munerib. datis coniunctis

(Marginal numbers: 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14)

cōiunctis psonis indigentib. iuxta l. 1. §. nūc tractemus. de tu. & rō. distr. quæ omitterre erat ēt cōtra honestatem, ut ibi no. gl. & his ēt casib. loquitur gl. in d. l. tutor ad vtilitatē. Nec mirū quia ex quo secūdū honestatē aliter fieri non poterat dictis casib. ꝯm Bar. in d. §. cū tutor. necessitas dr̄ imminere, quia dr̄ necesse, qđ honeste omitti non pōt. l. filius. de cōd. inst. & ppea in hmōi alienatione dicitur maxima utilitas pupilli uersari, vt dicit tex. in d. §. fi. ex quo aliter facere erat inhonestum, & de his casibus forte sensit Spe. in loco præall. quib. verba eius cōueniunt, ut probat in d. l. fin. Non ob. ēt dū dicebat, ꝙ ex quo narratur, decretū fuisse interpositū cā plene cognita, ꝙ ex hoc præsumebatur, non restrinxisse se ad cām falsam & expressā, ar. no. per Iac. But. in l. 2. §. ignominiæ. de his qui notā. infa. qa 15 dictum eius procedit, qñ ex actis apparebat de † alia cā legitima, qa tunc iudex exprimendo cām falsam apposita dictione maxime, verisimiliter ad illam cām legitimam quam non expressit, respexisse censet, & ita declarāt d. Ant. & Imo. in c. ex parte. de renun. & in c. ab excommunicato. pen. col. de resc. & Rom. in d. l. si is ad quem. de acq. hær. & Dñi. in c. venerabilib. §. fi. de sen. excō. in 6. & in c. intantum. ad fin. 21. dist. & ista est com. opi. a qua in iudicādo nō ē recedendū, vt hr̄ in locis vul. quicquid dixerit d. Abb. in locis in cōtrarium allegatis. & Ale. in d. §. duo fratres. sed in casu nr̄o de alia cā non constat, nisi de illa, quæ exprimitur, iō ex illa tm̄ iudex motus iudicat. Præterea in casu Iac. But. verba importabant de necessitatē, ꝙ iudex ex cā expressa non solum non erat motus, quia dictio maxime, illam cām etiam includit, iuxta nota. in leg. illud. ad leg. Aquil. & in l. 2. C. de pat. qui fi. distra. & in l. ꝙ si minor. §. restitutio. de mino. quod non est in casu nostro, quia potuit de cā iudex cognoscere, vt in instr̄o asseritur, & illā cām habuisse p legitima, quæ non erat. & sic non apparet de necessitate ex illis uerbis, vcꝫ, cā cognita, &c. ꝙ animum suum iudex uoluerit applicare ad aliam cām non expressam, quia (ut dictum est) intelligi possunt, ꝙ de cā cognouerit, s. quæ spāliter exprimit & enunciatur in dicto instrumento, vt sicut spālis enunciatio cāę limitet & declaret generalem enunciationem pcedentem, ar. l. Titia la. 1. §. Lucins. de leg. 2. & no. per Bar. in l. quæsitum. §. si quis fundum ult. col. uer. item prædicta vera. de fun. instr. 16 & quamuis aliàs pręsumatur, ꝙ iudex ex cā legitima† sit motus, quando dicitur, aliquid fecisse ex cā cognita, illud tamē fallit, nisi contrarium oñdatur, ut probari pōt. c. 1. de reb. eccle. non alien. in 6. sentit ibi gl. in uer. tenues. & expresius Pet. de Anch. prout in casu nostro ex eodem instr̄o contrarium euidenter demonstratur, ut probatur ex no. per Bar. i l. hi qui ad ciuilia, C. de app. & in l. 1. si tu. uel curato. & Ant. de But. in ca. quoniam contra. ult. char. & ibi Ale. in fin. de prob. post Abb. not. 14. & Ant. de Bu. in d. c. in præsentia. col. 7. & ibi Im. col. 11. de renuncia. per quæ dicunt Moder. in proposito in c. sicut. col. antepe. de re iud. ꝙ in casib. in quibus solennitas decreti uel actus præsumitur, si tñ solennitas in ea expressa non sit debito modo, sed ineptè expressa, isto casu cessat dicta præsumptio, quia præsumi non pōt, ꝙ solennitas fuerit perfecte adhibita: cum ipsa scriptura caret eius ineptitudine. Pōt & ter 17 tiō responderi, ꝙ † immo pro decreto non præsumitur, quāuis adhibitam fuisse cāæ cognitionem exprimatur, nisi solennitates necessariæ noīatim sint enuntiatæ, secundum Ioann. Fab. in §. fi. inst. de fideiuſ. quia ꝯm ipsum videret tabellio scripsisse vt iudex & non ut testis, quę clare dēt loqui. & hoc est aperte de mente Bal. in l. ex his. C. de testa. mil. & in l. 2. de reb. eorum, & Ang. in l. Imperatores. de priuileg. cred. & aliorum, quos Mod. referunt & sequuntur in ca. quoniam contra. col. 21. de prob. & hoc maxime dēt habere locum in casu nostro, in quo noīatim expressa est una cā, quæ in iure est falsa, ideo cessare dēt præsumptio, quæ pro decreto resultat, quando dr̄ & simpliciter narratur, illud interpositum esse causa cognita. argu. not. per Inno. & Doc. in cap. fraternitatis. de hæred. ubi 18 concludit & post eum alij, quod † falsitas commissa in uno capitulo substantiali uitio notarij in totum uitiat instrumentum: quia detecta falsitate notarii in uno capitulo diminuitur fides notarij in omnibus. & idem uult Cyn. Bart. Salic. & alii communiter in leg. si ex falsis. C. de transactionibus ubi etiam dicunt, ꝙ ex falsitate notarii commisa in uno instrumento resultat suspicio quo ad aliud instrumētum, per l. si qs aliquid, de suscep. & arca. lib. 10. sic ergo expresio falsæ, & erroneæ causæ facere & operari dēt, ꝙ in dubio amplius nō credatur pro ipso decreto, q̄uis (ut asseritur) interposito causa cognita. Non ob. dū secundo principaliter dicebatur, ꝙ ex diuturnitate tpis maximè cōcurrente decreto iudicis cum diuturna possessione ac præstatione acquirētis, præsumi debent om 19 nia solenniter acta. Quia † prædicta procedunt, nisi ex inspectione instrumenti vel aliter probetur contrariū, ꝯm Host. & Abb. de præsumptionib. vbi dñt, ꝙ licet clericus psumatur recte institutus, qñ diuturno tempore tenuit ecclesiā ut rector: ut ibi etiam tenet Ant. Card. & Imo. & Ant. de But. & Imo. in c. ex insinuatione. de procur. & Bald. & Ang. in d. l. qui in alie. & Bal. in dicta l. si filius. nihilo minus si probaret de intrusione uel uitioso ingressu, remoueri posset, & idē uolūt Domi. & Lapus in c. ordinarij. §. 1. de offic. ord. in 6. confirmatur optimè ex not. per Petrum & Cyn. in l. si certis annis. C. de pactis. in|10. q. vbi cōcludunt, ꝙ præstatio resultans ex annuis pręstationibus longi temporis, non est præsumptio iuris, & de iure, & propterea secundum eos admitti poterit probatio in cōtrarium per plures rationes, & dicit ibi Cyn. hoc esse notandum, & subtile. & idem tenet Ioan. And. in c. si. de cau. poss. & proprie. & Bald. in l. 2. C. de do. promissio. Cum igitur ex facie, & ex inspectione ipsius instrumenti constet, alienationem, & decretum processisse ex falsa & erronea causa, præsumptio surgens ex diuturnitate temporis, & ex aliis, cessat, & in terminis hoc etiam uolunt in d. c. sicut, col. antepen. de re iud. dicētes, ꝙ pro decreto concurrente tpe non præsumitur, qñ solennitas expressa reperitur ineptè, & nō debito modo, quia cessat iuris præsumptio, q̄ ex pdictis solet oriri, per allegata ibi per eos, ut supra proximè retuli. faciunt etiā no. in d. c. fraternitatis. & in d. l. si ex falsis. procedūt ergo allegata in oppositum, qñ dubiū est, utrum debita & legitima causa interuenerit uel non, secus autem, quando de ineptitudine causæ apparet. Non ob. dum dicebatur tertiò principaliter, ꝙ quamuis titulus de quo apparet, sit nullus, tamen pars aduersa allegare poterit aliam cōcessionem ualidam in emphyteusim, quæ probabitur ex sola diuturna pręstatione, per no. per Bald. & Ang. in d. l. qui in aliena. & per Bal. in l. si certis annis. Quia dictus nouus titulus allegatus non probatur ex d. præstatione tantum longi tēporis, sed 20 est etiam necesse capitulare & probare, ꝙ † solutio & præstatio annua facta fuit ex causa allegata, & sic ex nouo titulo. de quo non apparet, & non ex antiquo nullo, & notanter declarat Sali. in d. l. si certis annis. in 1. q. & in l. cum de in rem verso. similiter in j. q. mouetur, quia alias probatio solutionis esset dubia, & sic non releuaret. c. in præsentia. de probationibus. l. neque natales. C. eod. quæ ratio in casu nostro fortius militat; quia ex quo constat de aliquo titulo, si allegaretur nouus titulus, & simpliciter probaretur annua solutio lōgi temporis, & non quòd singulæ protestationes essent factæ ex causa allegata, dubium remaneret, utrum esset facta ex causa tituli, de quo constat, uel tituli allegati. Mouetur & secundo; quia fictio & improprietas debet euitari. l. 1. & quod ibi no. C. de do. promissio. sed si sufficeret simpliciter solutionem probare absque eo, ꝙ probaretur illas esse factas ex causa allegata, sequeretur dictum inconueniens, quia primo præsumeretur, ꝙ d. præstatio facta fuisset ex causa allegata. secundo, quia psumeretur ex decēnali præstatione, verā esse cām allegatā, & hoc ēt sequit Alex. ubi propriè loquitur in terminis nostris, in consi. 113. incip. Super 1. dubio. in 1. uol. in casu autem nr̄o esset diffile, immo impossibile probare, ꝙ ista annua pstatio nō fuerit facta ex ti. nullo, de quo ꝯstat, sed ex alio allegādo, de quo nō apparet. Scd̄o rñdetur, ꝙ ēt sufficeret allegare alium titulum ualidum absque eo, ꝙ probaret, solutiones esse factas uigore 21 illius, adhuc tñ † in casu nr̄o cōtrariū non obstaret, in quo apparet de origine causæ id est alterius tituli, ꝯm Bad. in d. l. si certis annis. circa 4. col. dicentem, ꝙ in casu illius legis ex præstatione diuturna ideo titulus nō pbat, quia de origine cāæ, i. de pacto nudo præcedenti cōstabat: & iō præsumptio. d. l. cū de in rem verso. excludit, & quamuis in casu Bald. hoc sit dubiū, p no. per Bar. ibi, eo qa cā præcedēs erat inefficax, in casu tamen nr̄o indubitanter procedit, qa constat, ꝙ ex originali inuestitura cōductori tradita fuit possesio, & iō ex eadē cā psumi dēt fieri solutio, & quia q̄uis in fauorē minoris cōtractus sit

sit nullus:ex parte tñ inuestiti,& in eius odiũ est ualidus, ita q̃ nullitatẽ eius, anteq̃ p minorem cõtradicatur, allegare nõ potuit.l.Iulianus.§.si quis a pupillo. de actio.emp.& idem in eo qui emit rem ecclesiæ non seruatis seruandis,s̃m gl.in c.1.ne sede vacan.& per Inn.& alios in c.1.de his q̃ fiunt a p̃l. facit, qđ no.gl.in l.& eleganter.in pri.de dona.& in l.a diuo.de ritu nu ptiarũ.Cum ergo ex parte soluentis ualeat, ex illa cã soluisse p̃sumitur,arg.l.triticum.de ver.ob.ubi dr̃,q̃ sequens stipulatio sine cã p̃sumit̃ facta ex causa p̃cedenti & ad traditionẽ hoc extendit ẽt Alex.in l.a Titio.in ultima col. de ver. ob. iunctis dictis p eũ in col.praced.dũ alleg.d.l.triticũ.Et similiter ex parte recipientis resultat eadẽ p̃sumptio, quia mulieres p̃sumuntur iura ignorare,s̃m gl.no.in auth.de incest.nup.§.1.in verbo scient.facit qđ no.Bar.in l.fi.C.de iur.& facti ignor.& sic q̃ ɔ̃ctus fuerit nullus,p̃sumi dẽt q̃ ex cã,quã credebant ualidã,recepisse,quia in damnis iuris ignorantia omnib. prodest.l.iuris ignorantia.de iuris & facti ignor.& per Bar.in l.nõ fatetur,de ɔfessis.& ɔ̃ñr excludi debet p̃sumptio.d.l.cum de ĩ rẽ verso.& d.l.si filius.& d.l.qui in aliena,quia.n.verisimile nõ est, q̃ dñs diu permisset rẽ ab alio posideri,si ille titulum non haberet, iõ ex diuturna possessione & p̃statione titulus allegatus p̃sumit̃,vt colligitur ex no.per Bal.in l.2.C.de legit.hær. & p Ro. in d.l.sciendũ,& Ale.conf.110.inc.Viso themate suprascripto 3.vol.quæ rõ in casu nr̃o cessat, cum mulieres in dubio credidisse p̃sumantur,contractum valuisse,& ex illo utile dñium in inuestitũ translatum fuisse. Non ob.insuper,q̃ iste titulus silentio quinquennali post maiorẽ ætatem sit firmatus,per l. fi. C.si mi.ma.fac.quia ille tex.locum hẽt, qñ alienatio facta fuit a minore, vel per tutorem illo p̃sente & intelligente sine iudicis decreto,s̃m gl.& Doc. ibi, in casu aũt nostro tutor alienauit minore absente,qui factum tutoris p̃sumitur ignorare,sicut dñs factum procuratoris,ut no.gl.2.in l. si res obligata. de leg.1.& quamuis etiam post alienationem constaret de sciã superueniente,adhuc lex illa locum non haberet, quia ille text. locũ habet in quatuor casib.tm̃ ibi enumeratis,inter quos iste non ponitur, & iõ extendi ad casum nr̃m non dẽt, sic nec ad alium similem extendi potest,s̃m gl. & Sali. clarius ibi,& statim dicam,& maxime,quia in casu nostro non est eadẽ rõ.Ná

22 † ibi minor fuit sciens, & præsens venditioni factæ nomine eius,iõ illi vr̃ consentire,secũdũ Guid.de Suza.in l.licet. C. de proc.& Bal.in l. 1.de neg.gest.per l.qui patitur.ff.mand.& sequtur Alex.in l.sæpe char.15.ver.7. saluari potest dictum Inno. &c.de re iudica.Nec ob.no.in l.Caius. de pigno.actio.& not. per Bar.in l.quæ dotis, soluto mat. quia loquuntur in eo,qui actum gerit nomine proprio,& non non noĩe dñi,sed vbi sciã simpliciter superuenit, non videt̃ ẽt tacendo illũ actũ approbare,secũdũ Bar.in l.quo enim.rem rat.hab e.facit,quod not. Io.And.in c. 1.de despon.impu.lib.6.in nouel. vbi vult,quòd scientia ab initio cum taciturnitate plus operetur,quã scientia superueniens,non ergo mirum,si minor postquam tacite uenditioni consensit,facilius, q̃ qui non cõsensit, præsumitur tacendo per quinquennium post maiorem ętatem ratum habe-

23 re,quia † mutatio uoluntatis nõ præsumitur. l.cum tacitum, de prob.Secũdo rñdetur,q̃ illa lex locum non hẽt,qñ tutoris authoritas non interuenit,s̃m gl.& alios, & præcipue Sal. ibi, sed in casu nostro cũ interuenerit t̃pe incõgruo,id est, ante ɔfectum inuentarium,non ualuit,ut supra dixi, & ideo perinde est,ac si non interuenisset. l.4.§.condemnatum.de re iud.& non putauit.§.non quæuis.de bo.poss.contra teb.& quia paria sunt non facere uel facere tempore incõgruo.l.cum filius. §.fi.de ver.ob.Item non ob. q̃ recipiendo pensiones post ætatem maiorẽ uideantur contractum approbasse, quia ubi non apparet de scientia istarum mulierũ.s.q̃ sciuerint contractum esse celebratum,in dubio præsumit̃ ignorantia, & iõ non põt in ignorante,qui non consentit.l.si per errorem. de iuris. om. iu.præsumi ratihabitio, quinimmo ubi ẽt de sciã superuenienre constaret,adhuc idem esset,& quia istæ mulieres pręsumuntur ius ignorare, ut etiam dixi supra.per glo. in authen.de ince.nup.post prin. & consequenter q̃ contractus fuerit nullus ex defectu solennitatis, propterea talis ignorantia facit cessare tacitam ratihabitionem,quæ expresse facta etiam nõ ualet,

24 nisi † quis sit certificatus & plene instructus, adeo quod ĩ nullo erret,secũdũ Spe.ĩ ti.de emp.& uen.d.§.3.uer.si uero.& Pa. de Cast.cõs.350.incip.De casu præsenti,&c.qui error iuris,ut ẽt dictũ est, istis mulierib.de damno euitando tractantib.pro dest.d.l.iuris ignorãtia. Non ob.vltimũ de præscriptione, q̃a ex quo titulus est nullus,inuestitus nõ potuit p̃scribere impe-

25 diẽtẽ iuris errore.l.nunquã.in prin.de vsucap.in† p̃scriptione longissimi t̃pis, s̃m gl.in c.2.de his quæ fiunt a præla. & in c. apostolicæ.de dona.& in c.cura.de iure patron.& Abb.in c.de quarta. de præscr.& in c.non liceat.eod.tit.& Pau.de Ca.in l. Celsus.& in cons.incip.Quia frustra disputaretur.& Alex.cõs. 73.incip. Viso themate,&c.2.vol.vbi etiã ad hoc allegat Are. in c.quia cognouimus.13 q.3.& Pau. de Liaza. & Io.Ligna.in cle.j.de reb.eccl.non alie.& idem tenet in cons.46.inci. Circa præsentis,&c. tertio vol. & sequuntur mod. in d.c.de quarta. & dato etiam q̃ iuris error in dicta p̃scriptione non noceret, oportet tũ probare,q̃ inuestitus errasset ĩ iure,quia in dubio p̃sumitur scientia iuris,s̃m Bar.& Ang. in l.sed si lege. §. scire. de peti.hær.& Abb.in d.c.de quarta.& in c.si diligenti.eo.ti.& in c.dilecto.de præb.& Alex.in dictis consilijs, quæ probatio esset valde difficilis,s̃m Ang.in d.§.scire. Præterea ante pupillarem ætatẽ nõ incæpit currere.l.sicut,& ibi no. de præscr.30. ann.l.fi. C.in quib.cau.in integ.resti.non est necessa. & ideo si post ætatem pupillarẽ nõ essent decursi triginta anni, sine dubio error iuris noceret,d.l.nunquam. & per oẽs, in d.l.locis, non põt etiã dici,q̃ hæredes inuestiti præscripserint,quib.error iuris defuncti non nocet,vt est gl. not. in l.tutor rerum.de admi.tut.& per Pau.de Cast.in d.l.nunquam. Quia ex quo hæredes soluerunt, prout defunctus erat solitus soluere, præsumendum est,q̃ habuerint scientiam dicti contractus,ut probatur ex no.per Bar.in l.qui Ro.§.duo fratres, in 3.q.de uer.ob. ubi uult,q̃ in casib.in quib. hæres præsumitur ignorare testm̃ & contenta in eo.si soluit legata, prout in testamento ordinatum reperitur,uel diuidant hæreditatẽ,prout ordinauit testator, & aliter q̃ ab intestato inter eos diuidi debebat, q̃ ex his cõiecturis p̃sumitur scientia. Si ergo isti hæredes de ɔ̃ctu scientiam habuerunt,ipsi quoq; in eodẽ iuris errore fuerũt,& ideo proprio errore impediũt p̃scribere,& ut declarat Imo. ĩ prin. d.l.nunquã. limitando d.gl.isto casu. Præterea. d.gl.loquitur, qñ defunctus errabat in iure,& sic de hoc cõstabat,sed si talis ignorantia non probaretur,presumeretur sciẽtia,ut dictũ est,

26 & sic † q̃ esset in mala fide, quæ mala fides defuncti noceret hæredi.l.cum hæres.de diuer.& temp.præscr.& ita tenet Ant. Abb.& Imo.in d.c.si diligenti.& Imo.ĩ c.si.3.col.eo.ti.& Pau. de Ca.in l.3.& in l.seq.§.hæres.de vsuc.& Ro. & Alex.in l.Pomponius.§.cũ quis.de acq.poss.& in consi.84. 1.vol.& in consi. 89.2.uol.per multas rões,de quib.in dictis locis,quas omitto breuitatis causa,& ista est cõis opi. maximè in terminis Imperij,ĩ quib.ius ciuile seruat̃, s̃m Doc.in dictis locis. Præterea ẽt vbi esset decursa præscriptio istis mulierib.quæ p̃sumuntur ignorasse dictum ɔ̃ctum,ut est dictũ, daretur resti.in integ.ex clausula gñali,si qua mihi iusta causa,&c.ut p Bart.& Ang.ĩ l. 1.§.si quis aũt p p. de iti.actuq;,cum plurib.concor.de quib.p Alex.in l.cum filius.§.in hac.de ver.ob.& quicquid dicat Alex.

27 hoc etiã locũ hẽt † in præscriptione lõgissimi temporis,ut tenet Ang.in l.hæredẽ,aliàs incipit,annus. de calumnia. Imo.in c.si.circa.12.char.de præscr. & Abb. in c.vigilanti. eo.ti.& ibi rñdet oĩbus in contrarium facientib. & idẽ tenet etiã Are. ubi etiam clarius ad contraria respondet. & l. Pantonius.in prin. col.5. de acq.hære. & per hæc concludo, dictum contractum esse nullum,& dictis mulieribus ius cõpetere ad repetendum dicta bona alienata per suos tutores. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Protestatio quo tempore fieri debeat.*
2. *Dictum Bar.in l.non solum.§.morte.ff.de ope.no.num. in prima specie protestationis intelligitur de expresso consensu.*
3. *Protestatio debet fieri domino principali,non autem ministro.*
4. *Ius quæsitum alicui non potest facto tertij auferri.*
5. *Statutum laicorum præsumptiuè disponens super iuramento et qualibet alia re spirituali,non ualet.*
6. *Vbi de effectu est cogitatũ,sufficit implementũ per ęquipollens.*
7. *Solennitas statuti potest omitti,quando contractus est vtilis ei, ad cuius fauorem inducta est utilitas.*

Protesta-

8 *Protestatio potest fieri in principio, sicut in fine; dũmodo actus non sit perfectus.*
9 *Actus perfici dicitur in ultimo instanti, & ultimis verbis.*
10 *Illud dicitur expressum, qđ de necessitate sub verbis includitur.*
11 *Protestatio facit abesse consensum protestantis.*
12 *Minister acquirens poterit in eodem & pro eodem actu acquisitionis protestari, & de intellec. c. 1. quod met. cau.*
13 *Statutum loquens simpliciter de attinentib. intelligitur de proximioribus, quando iuramentum validet actum.*
14 *Forma tradita a statuto & in pacto deducta non potest impleri per æquipollens.*
15 *In liquidandis mora non committitur. & l. si quis maior. C. de transac. pœnæ non incurruntur.*
16 *Solæ probationes absque sententia faciunt rem manifestam.*
17 *Facta in computatione de debito constet.*
18 *Potest fieri executio interesse liquidati, non facta declaratione.*

CONSILIVM LXIIII.

SVPER primo quæsito vr̃ dicendũ prima facie, ꝙ do. Iulius nõ possit a ꝯ̃ctu discedere ex illo capite, & eo ꝑtextu, ꝙ dña Iulia nõ ratificauerit validè, & prout dr̃ fuisse cõuentũ, quia ꝙ deberet intra mensem ratificare, nõ fuit per modũ cõuentionis & dispõnis actum, sed per modũ protestationis factæ a do. Iulio, qui fuit protestatus; ꝙ nisi intra mensem dicta d. Iulia non ratificabit ꝑsens instr̃m cum decreto & authoritate dñi iudicis, & duorum attinẽtium seu consanguineorum ſ̃m formã statutorũ vrbis, & de nouo solenniter faciat, ut supra ꝙ præsens instrumentum non valeat, neq; teneat, & ex eo nullus sortiatur iuris effectus, & sortiri possit, perinde ac si stipulatũ nõ 1 fuisset, &c. Nam hmõi † protestatio videtur nulla ex multis. Et primo. quia post promissiones hincinde solẽniter factas. d. Iulius fuit protestatus, & ꝓtestatio ad hoc, ut ualeat, fieri dẽt ante actũ, & non post, ut no. gl. in l. in concubinatu. de concubi. & probatur in l. fin. §. item si prædixerit. nau. cau. sta. & ibi no. Bal. in c. consuluit. in fi. de regulari. Secundo, quia protestatio, quæ fit ad tollendum vel limitandum obligationem iam ꝯ̃ctã, prout est ista, de qua agitur, non ualet, nisi pars consentiat, ſ̃m Bar. in l. nõ solũ. §. morte. de oper. no. nun. in prima specie protestationis. ver. sed quæro an ẽt partis cõsensus, &c. per l. si maiores. C. de transa. & l. perfecta. C. de do. quæ sub modo. & intelligitur de cõsensu expresso, qui non interuenit in casu isto: sed solum fuit protestatio facta parte præsente, & non cõtradicente, qđ isto casu non sufficit, quia in tota illa qõne, in qua Bart. requirit consensum, intelligitur de expresso, ſ̃m Anto. de 2 Bu. qui ita declarat † dicta Bar. in c. cum M. de consti. in secundo articulo prin. & in secundo casu eiusdẽ articuli, & istud confirmatur; quia Bar. inferius dũ loquitur de obligatione q̃ contrahitur re, dicit illo casu cõsensum expressum non esse necessariũ, & ꝙ sufficit præsentia cũ taciturnitate: ergo in aliis casibus præcedentib. in quib. simpliciter dicit cõsensum esse necessarium, intellexit de consensu expresso. arg. l. cum ꝑtor. in prin. de iudi. & istud ẽt vult Alex. in d. §. morte. quãdo agitur de graui præiudicio, ut in casu nostro, per no. ꝑ Bar. in l. quæ dotis. in fi. sol. ma. dum loquitur de actu difformi. & respondet ad rõnes 3 Imo. tenentis contrarium ibi, & in d. c. cum M. Tertio † non valuit dicta protestatio; quia nõ fuit facta. d. Iuliæ principali, sed d. Gregorio eius marito ministro & negotiorũ gestori, quòd non est satis, etiã si minister, cum quo actus celebratur, expressè consensisset, ut probatur in c. 1. quod me. cau. & ita tenet. d. An. ꝑ illũ tex. in d. c. cum M. in loco præall. & Alex. in d. §. morte. & istud confirmat̃ in casu nr̃o, qm̃ ꝓcesserat conuẽtio inter partes, & notarius ẽt fuerat stipulatus pro do. Iulia, cui ex stipulatione notarij fuerat ius quæsitum sine cessione. l. 2. rem pupil. sal. fo. & ibi per Barto. l. non aliter. de adoptio. & ibi per Bal. & per Bar. in l. nec ei. § eorũ. eo. ti. & est cõmu. op. secundũ Alex. in l. stipulatio ista. §. si stipuler. de ver. ob. & cui non potuit prędiudicari in iure iam quæsito per maritũ contrahentem noĩe uxoris, quia istud esset remittere ius iã q̃sitũ & donare, ꝙ non põt facere etiam procurator, & legitimus administrator. l. contra iuris. §. fi. de pac. & l. pactum curatoris. C. eo. ti. Et magis in specie ꝓbat̃ ex not. ꝑ Bal. in l. cũ a socero. C. de iure dot. ubi concludit, quòd licet donator possit remittere pactum donatario factum in fauorem tertij, & illud reuocare, puta, si q̃s donauit Titio fundũ cũ hoc. ꝙ post certũ t̃ps sit talis ecclesiæ. nã ſ̃m Bar. ĩ l. qui Romæ. §. Flauius. de ver. ob. donator põt donatario remittere pactũ factũ in fauorẽ ecclesiæ. istud tñ fallit ſ̃m Bald. qñ notarius fuisset pro ecclesia stipulatus, quia tunc donator ẽt consentiente donatario non põt dictum ius remit4 tere, quia † ius q̃sitũ alicui non põt facto tertij auferri. l. fin. de transac. & C. res inter alios acta, ꝑ totũ. & l. sæpe. de re iud. & idem tenet Raph. & Ale. in d. §. Flauius. & pro hoc facit tex. in l. si cõstante, in ver. exceptus. C. de don. ante nup. per quẽ dicit ibi Bal. ꝙ ius q̃situm mihi re vel spe ex tuo facto, non tñ ex tua dispõne, sed ex dispõne legis, non põt aliquo mõ mihi per te auferri, & hoc inducit ad qõnẽ Bar. in d. §. Flauius. ergo nõ potuit d. Iulius cõsentiente ẽt marito. d. Iuliæ auferre illi ius q̃situm ex dispõne alterius, idest notarij. Et per hoc ẽt facit, quod no. Bal. in l. petendæ. C. de in integ. rest. min. ubi dicit, ꝙ qñ iudex assignauit dilationem reo, illi dilationi non põt reus renũciare, q̃a est ius q̃situm actori nõ solum facto rei, sed ẽt facto iudicis, q̃ rõ decidendi ẽt cõuenit casui nostro, & ꝑ ista etiam Are. in cõsi. 74. in antep. col. cõfimat opi. Bal. in d. l. cum a socero. & pro hoc dicit esse tex. in terminis in le. cum maritus. §. fi. de pac. dota. ubi est casus, ꝙ mulier dãdo dotem marito fuerat pacta dotem reddi fr̃i post mortem suã, & ille frater dotẽ fuerat stipulatus, q̃ritur ibi, vtrum illa mulier donans potuerit testando legare alteri in præiudicium fratris sui, cui dictam dotẽ donauerat, & sic in effectu reuocare dictam donationẽ, & rñdetur, ꝙ non, ẽt si maritus, q̃ debebat dotẽ restituere, uolũtati vxoris cõsenserit, & licet hoc d. Iulia non sit stipulata, satis tñ est, ꝙ notarius pro illa sit stipulatus. Et dato ꝙ valuisset protestatio. d. Iulij, tñ a ꝯ̃ctu non põt recedere, nec intelligit̃ esse recessum ex illo capite, ꝙ d. Iulia intra mensem non ratificauerit solenniter. i. cũ cõsensu duorũ proinquorũ attinẽtiũ, sicut in protestatione ꝯtinet̃, q̃a ex quo iurauit non cõtrauenire, ratihabitio, q̃ aliàs non valuisset non seruata forma statuti ad quã protestatio habuit relationem ꝑ ꝑ iur̃m, ualidatur, au th. sacr̃a puberum. C. si adu. uend. & c. cũ contingat. de iurei. & per Doc. plenè in dictis locis. Nec ob. ꝙ in statuto dicatur, & aliter iur̃m pręsumatur dolo & metu extortum, & irritum red5 datur. Quia † tale statutũ laicorũ dispõnens ꝓ̃sumptiue super iur̃o & qualibet alia re spũali, non ualet, ſ̃m d. Abb. in c. ecclesia S. Mariæ. de consti. dicens, ꝙ non ualet lex ciuilis præsumptiuè disponens in materia spũali, ẽt si non reperiatur lex canonica in contrarium. Quia cum de istis non possit sęcularis cognoscere, ergo nec præsumere, qui ad hoc ẽt allegat Fed. de Se. consi. 91. Apparet q̃dam lex, & c. ubi dicit, non valere statutum laicorum, quia ex certis coniecturis præsumit contractũ vsurarium. hoc aũt dicit Ab. eẽ uerum, qñ statutum principaliter disponit circa actum spũalem, vt in casu nostro, secus si disponat suoer actu temporali, cui sit annexus spũalis: & ita intelligit & saluat Bar. in l. oẽr populi. de iusti. & iure. dum dicit, valere statutum laicorum, si in certo casu pręsumat contractũ simulatum, uel per metum, aut dolo factum, licet in contractu sit appositum iuramentum. Dummodo hoc præsumat ex causa rõnabili. Quinimmo ẽt qñ statutum præsumit super cõtractu iurato. Ray. Bal. & Albe. in d. l. omnes populi. tenent cõtra Bar. tanquam tale statutum dicatur factum in fraudem iuramenti. Sed super hoc non est necessarium nunc insistere, q̃a non pertinet ad casum nr̃m, in quo statutum nõ præsumit super contractu, quo casu loquit̃ Bar. & alii, sed præsumit super ipso iur̃o principaliter, ideo nõ ualet statutum, secundũ Abb. in loco prædicto in hoc Bar. & alii non contradicunt. Nec mirum, quia sicut statutũ laicorũ non põt aliter & alio mõ disponere super iur̃o, ut plene per Alex. in consi. 59. 1. uol. & in consi. 39. 4. vol. ita nec ẽt ꝓ̃sumendo, ꝙ etiam procedit secundum Alex. quamuis Papa confirmauerat statuta exceptis his, quæ sunt contra libertatem ecclesiasticam. & hoc ultimum tenet etiam Are. in cons. 8. quia ergo ratihabitio. do. Iuliæ ꝑ ꝑ iur̃m est ualida, non est, ꝙ consanguinei, quę fuerunt adhibiti, non sint proximiores, vt disponit statutum, ad quod relationem 6 habet protestatio, † quia do. Iulius protestando cogitauit de effectu, & sic ꝙ ratihabitio esset ualida, & ad hunc effectum uoluit in ea seruari formam a statuto traditam. & ubi de effectu est cogitatum, sufficit implementum per æquipol-

lens.l.mulier.in prin.ff.ad Treb.& l.si mr̄.C.de inst. & substi. & no. Bar.& alij,in l.Gallus.§.& quid si tm̄.de lib.& posth. & Io.And.in add.Spe.in rub.de sec. nup. vbi vult ꝙ si quis leget vxori vsumfructū fundi, donec caste & honeste vixerit,& post eius mortē uoluit ad Titiū pertinere,ꝙ si mulier transeat ad secunda uota, statim admittitur Titius non expectata morte naturali uxoris,quia iō testator substituit Titium post mortem, q̄a credidit vxorē ꝑmansurā in uiduitate,vn̄ dr̄ conditio, sub qua fuit Titius uocatus,adimpleta attento effectu, de quo cogitauit testōr:& idē in simili.q.vult.Sal.& Pa.de Cast.in l.ambiguitatem.C.de vsuf.& cum Io.And.transeunt ēt Mod. in d. l.mul.& in d.l.si mr̄. Vltimo etiam allegatur contra.d.Iulium,

7 ꝙ † solennitas statuti potest omitti, qn̄ contractus est utilis mulieri:& hēt locum statutum, qn̄ esset damnosus, per not.ꝑ gl.Ang.& Imo.in l.2.de accepti.& per l.neque.C. de contrahen.& commit.stip.& ibi no.Bald.cum conc.de quib.per no. in l.non eo minus.C. de procuratorib.& ultra eos idē uoluit Ang.in cons.vlt.& Bal.in l.2.C.si seruus exter. Et eodē modo dēt intelligi protestatio.d.Iulij,vt.s. recipiat eandem interpretationem quā recipit statutū,sicut contractus recipit interpretationem a iure cōi.l.q̄ro.§.inter.ff.locatorē.loca.& ēt a statuto, ut probat̄ ex no.per Bar.in l.vt iurisiur.§.si liberi,de oper. lib.cum conc.de quib.ꝑ Ale.in l.Gallus.§.1.de lib.&posth.& faciunt no.per Bar.in l.uxorem §.testō.de.l.3.& in l.hæredes mei.§.cum ita.ad Treb.Ex quibus sequitur,ꝙ statutum & protestatio non intelligitur de ista ratihabitione,q̄ tendit ad utilitatem.d.Iuliæ.Sed p̄missis non obstātib.ꝯtrarium arbitror vērius.Et primo dr̄,ꝙ

8 † dicta protestatio.d.Iulij fuit ualida non obstantib.in ꝯ̄rium allegatis. Nam potest fieri in fine actus sicut ī prin. dummodo actus adhuc non habeatur pro perfecto & absoluto.l.si ita scriptum.in prin.cum ibi no.ꝑ Bar.& alios de.le.1. & prout facta fuit isto casu ꝓtestatio, anteq̄ ꝯtractus haberetur pro perfecto,& absoluto, ex quo ēt post illam alia capitula fuerunt expressa,& in instr̄o inserta.l.contractus. C. de fide instr.& no. Bar.in l.iurisgentium.§.quinimmo de pact. & probatur in l.si is qui.de test.& dicit Bal. ibi,ꝙ dr̄ actus perfici in ultimo instanti,& in ultimis uerbis.Nec ob.no.l.in concubinatu. de concub. quæ allegatur in contrarium,

9 † quia illud procedit,qn̄ protestatio fit, postq̄ actus fuit habitus pro ꝯpleto & absoluto,ꝑm Bar.& Doc.in d.l.si ita scriptū. Non ob. etiā dum dicit,ꝙ non ualuit, quia huic protestationi expressē pars non consensit, quia cōtrarium apparet ex illis uerbis instrumenti,vc₃,& dederunt mihi notario potestatem dicto casu lacerandi illud.Nam illud verbum dederunt mihi,&c.pluralis numeri non pōt uerificari solum.in d.leg.Iulio,sed sub illo continetur ēt altera pars.l.fi.cum ibi no.ꝑ Bar. ad Treb.Et il-

10 lud dr̄ expressum,quod † de necessitate includitur sub uerbis, ꝑm Bar.in l.vxorem.§.agri plagam.de leg.3.& in l.si fideiussor §.meminisse.de leg.1.& facit,quod no.in l. ait prætor.in prin. per glo.iuncto tex.de ope.noui nun.& etiam per Ang.& alios ibi.Item notarius,qui pro domina Iulia stipulatus est, huic ꝓtestationi consensit expresse,ꝙ sufficit ad impediendum acquisitionem faciendā. do. Iuliæ ex stipulatione notarij. Præterea Bar.in d.§.morte.loquitur,quando protestatio fit ad limitandum vel tollendum obligationem perfectam & absolutam,ut patet ex legib. quas allegat. Sed in casu nostro protestatio fuit facta in ipso actu obligandi, & antequam haberetur pro perfecto & absoluto,ut dictum est.Iō operatur etiam,si pars non consentiat,& multo magis si sit præsens,& non cōtradicat, ut

11 ēt vr̄ esse de mente Bar.in loco p̄dicto.& probat̄, q̄a † tunc ꝓtestatio facit abesse consensum protestātis. l.qui in aliena.§.fi. de acq.hær.& in l.at si quis.§.pleriq; de in ius uoc. & sine quo actus non potest esse ualidus.le.1. ff. de pact. & istud etiam expressius vult Ant.de But. in d. c.cum M. cum quo transit Alexan.in d.§.morte.ubi dicit,ꝙ si protestatio fit contemporanea facto,idest eodem tp̄e expediatur cum actu, tunc si factum & consensus facti dependet a p̄te protestantis & alterius,ut est contrahere,& quis protestetur ad impediendū obligationem seu ad detrahendum consensum,sufficit, ꝙ aduersarius nō cōtradicat protestationi,ut uideatur consentire,per l.obligationum substa.in fin.de act.& ob. Non ob. ēt, ꝙ protestatio non potuit fieri ministro,per c.1.qđ me.cau.& per Ant.de But. & Alex. in locis in contrariū. alleg. Quia isto casu protestatio fit ad limitatam obligationem ipsiusmet ministri, & qui quantū ad illam est principalis & non minister. Nam superius.d.Gregorius maritus.d.Iuliæ promisit pro ea de rato,& quòd ratificabit & acceptabit,&c. & sic dicitur promisisse factū propriū. §.si quis alium.insti.de inutil.stipu.& ista promissio,quæ est ipsius.d.Gregorij,& quæ pertinet ad illum, & ex qua obligatur nomine proprio & principaliter,quæ erat indeterminata,& sine præfinitione t p̄is,fuit limitata ad tempus vnius mensis per dictam protestationem.d.Iulij. Secūdo r̄ndetur ad tex. in d.c. 1.qđ met.cau.ꝙ effectus professionis, de qua ibi,non pendet a cōsensu ministrorū, q̄a professio fit Deo, & dirigit̄ in Deū. Ideo ꝯsensus illorū nō ualidat,neq; iuuat protestationē, sed in casu nostro effectus istius actus pendebat a potestate.d.Gregorij & notarij,quia in potestate eorū fuit non acquirere. d.Iuliæ

12 absenti.Ideo † sicut potuerunt acquirere in totū,ita ēt potuerunt protestationi consentire,per quā limitatur acquisitio,arguēdo de toto ad partē.l.quæ de tota. de rei uen. Non ob.etiā dum dicebatur,ꝙ cōsensus ministri nō potuit p̄iudicare. d. Iuliæ in iure iam quæsito ex stipulatione notarij, per Bal. in l.cū a socero.de iu.dot.cū concor.q̄a non est verū,ꝙ t p̄e dictæ ꝓtestationis esset ius q̄sitū. d.Iuliæ, quia tūc contractus nō erat habitus pro perfecto & absoluto,sed in ipso actu nondū perfecto facta fuit protestatio, per ea q̄ proximè dicta sunt,& sic ꝑ prędicta concluditur,ꝙ valuit protestatio do.Iulij.Secūdo igitur superest videre, vtrum a cōtractu dicatur esse recessum ex hoc,ꝙ d. Iulia non dicatur intra mensem ratificasse sub forma data in ipsa protestatione & dr̄ ꝙ sic, quia secundū tenorē dictę protestationis debuit. d.D.Iulia intra mēsem ratificare iuramentū cū decreto & authoritate dn̄i iudicis,& duorum attinentium, seu cōsanguineorum ꝑm formā statu. urbis. & aliàs præsens instr̄m non ualeat,neq; teneat, & ex eo nullus iuris effectus sortiatur & sortiri possit perinde ac si stipulatū nō fuisset, &c. Quia ergo non interuenit consensus duorum propinquorum proximiorum attinētiū,ut disponit statutū, ad quod in protestatione fit relatio,sed illi,qui ꝯsenserunt erant remotiores. Ideo ꝯctus resoluitur,prout in protestatione ꝯ inet, & prout resolui potuit ex partiū couētione.l.2. & per totū.de in

13 diē addi.& ibi no.Cum † eīn statutum loquatur de proximioribus attinentib.& prout ēt de proximiorib.intelligeret ēt si de attinentib.st atutum simpliciter loqueret,ꝑm Bald.Salic.& Ful.in l.fi.C.de uer.sig.& Alc.in l.si cū dotem.§.si eo t p̄e. sol. ma.& Pa.de Cast.in §.qui patri.ea.l.& Sal.& Alex.in l.fin.C.de testa.mili.unde ex consensu aliorū remotiorū nō fuit seruata forma tradita a statuto,& quæ est ēt deducta in pacto,ꝑm Docto.in locis palle.& ꝑ consequens resoluit̄ cōtractus & irritatur.Nec ob.ꝙ iuramentum ualidet ratihabitionē, quæ fuisset nulla ex defectu formæ,auth.sacramēta puberum.C.si aduer. vend.& ꝙ statutum laicorū, qđ fingit uel p̄sumit sup iur̄o nō valeat,ꝑm Abb.in d.ecclesia S. Mariæ de constitutionib.Quia iur̄m validat,qn̄ est nullus ex defectu formę,sed qn̄ non ualet ex defectu consensus, iuramentum non supplet consensū, & nō ualidat actū.l.fi.C.de non nu.pe.& per Bar.in l.si q̄s ꝓ eo. ad fin.prin.de fideiussorib.sed hòc casu, quo in ratihabitione nō interuenit cōsensus duorum propinquorū proximiorum, non consentiunt partes,ꝙ contractus hēat effectū, immo dissentiunt exp̄sse ergo in hunc euentū nihil operat̄ iur̄m ex defectu consensus,& non ex eo, ꝙ statutū, uel ꝯ̄hentes disposuerint,aut disponere seu præsumere possint sup iur̄o.Nec ob.dū dr̄,ꝙ contrahentes cogitauerūt de effectu,i.de ualiditate ratihabitionis iō potuit fieri ratihabitio ꝑ æquipollens, quia immo uoluerunt,ꝙ nō sufficeret iuramentū,ut expresse colligitur ex relatione facta ad statutum, per quam vīr velle, ꝙ oīa req̄sita a statuto debeāt interuenire,quia dicta relatio inducit repetitionē oīum qualitatum,ꝑm Bar.in l.si q̄s seruum.§.fi.de lega.2.in l.1.§.fi.si fa.fur.feci.dica.& in l.sanctio legū.de pœnis & sic ꝙ iur̄m non sufficiat,nisi interueniant aliæ solennitates: ut disponit̄ in statuto.Nec dn̄r partes disponere super iuramēto,nec contractus irritiatur,quia iuramentū ꝑ cōtrahentes annulletur & inualidetur, sed contractus resoluitur ex consensu eorū, & nō impedit̄ resolutio ꝑ iuramentum,q̄a nō hēt ꝯsēsū & non quia de directo disponant contrahentes super iur̄o. & aliàs sequeretur, ꝙ si d.Iulia cum iuramento solo ratificasset & sine iudicis decreto, & absque consensu aliquorum consangui-

sanguineorum, q̄ contractus nō resolueretur, per d. auth. sacramenta puberum. quæ ēt hoc casu habet locum, quod omnino vr̄ contra intentionem partium. Et propterea quia constat actum fuisse, q̄ seruetur forma a statuto tradita, & quam statutū vult obseruari, ēt si contractus sit iurō firmatus, iurm cessante dicta forma non validat contractum, quia contrahentes non cōsentiunt, & sic non consentiendo pn̄t impedire virtutem iuramenti, & quam non pn̄t impedire, nec inualidare casu, quo vellent consentire, & directo super iuramēto disponere. Preterea 14 † a statuto forma tradita, & quæ est deducta in pacto, nō potest impleri per æquipollēs, etiam si sit de effectu cogitatum; vt probatur no. per But. & alios, in l. 1. de liber. & posth. & cōtraria loquuntur & locum hn̄t in ultimis uoluntatibus, in quibus fit larga interpretatio. leg. in testis. de reg. iur. Non ob. postremo, q̄ protestatio recipiat eandem interpretationem quā recipit statutum, & sic q̄ non habeat locum, quando actus cedit ad vtilitatem mulieris, quia statutum recipit dictam interpretationē, quia loquitur gn̄aliter. Ideo illa generalitas restringitur, ut casum non comprehendat, sed ista protestatio facta est spāliter super actu & contractu, qui dr̄ celebratus in fauorem mulieris. Ideo ad istum casum refertur de necessitate, nec potest in alio casu, in quo non adsit vtilitas mulieris, locum habere, & ista responsio est clara, & per hæc ad primum quæsitum est responsum. Secundo quæritur, posito q̄ ratificatio. d. Iuliæ sufficeret, & q̄ ex defectu illius non liceret discedere a contractu, an saltem ex alio. do. Iulius non sit obligatus stare dicto contractui, uidelicet ex eo, q̄ d. Iulia non soluit fructus, qui percipi potuerunt, ad quos per sententias per eam approbatas fuerat condemnata, & qui fructus dicuntur in iudicio liquidati, & sic quia pro parte sua non impleuit, an licet. dom. Iulio a contractu recedere, iuxta. leg. cum proponas. C. de pact. & quia iurauit, an inciderit in pœnam. leg. si quis maior. C. de transact. Et prima fronte uidetur dicendum, q̄ do. Iulia non dicatur contrafecisse, quia debitum non erat liquidum, ideo non est, nec fuit in mora, donec sit per iudicem liquidatum, secundum Bal. in l. acceptam. C. de vsu. in 6. opp. ubi dicit 15 q̄ † in liquidandis non contrahitur mora, antequam sit per iudicem liquidatum, alleg. l. 2. C. de vsu. & fru. leg. & istud comprobatur ex no. Iac. de Are. quē refert & sequitur Ray. & Imo. & in l. qui Romæ. §. Flauius. de uer. obl. ubi dn̄t, q̄ non liquidatur debitum ab initio non liquidum, nisi per sn̄iam diffinitiuam. Si ergo ante declarationem iudicis mora non contrahitur, non dicitur dn̄a Iulia contra fecisse, neq; in pœnam prædictam incidisse, secundum Pau. de Cast. & Alex. & alios Moder. in d. l. si quis maior. & probatur in l. lecta. §. sed si nonsortis. ff. si cer. pet. Sed his non obstantibus contrarium puto uerius. Nam quia fructus, qui percipi potuerunt, sunt in iudicio liquidati, dicit̄ de debito constare per probationes in iudicio factas, secūdū Ang. in l. ita stipulatus. la grande. de uer. obl. in not. vbi vult, q̄ ad finem agendi ad pœnam promissam, & ad quam agi non potest, si mora non precedat. d. §. sed si non sortis, sufficit constare & liquidare ex probationibus factis in iudicio, & absq; iudicis declaratione euenisse casum, in quem fuit promissa pœna. & cum eo transit Imol. & Alex. ibi, qui 16 pro hoc allegat, q̄ † solæ probationes absq; sententia faciunt rem manifestam. c. cum olim. de uerb. sign. c. fin. de coha. cler. & mulier. & leg. fina. C. de reb. cred. & idem tenet Alex. in d. §. Flauius. contra Iac. de Aret. & Ray. per rationem predictam, q̄ etiam habet locum in casu nostro. & per no. per Ang. & Imo. ī d. leg. ita stipulatus. ubi dicit etiam, quod sentit Bal. in l. cum testō. in fi. C. de test. manumis. & in l. si quidem. C. de except. per l. hoc iure. de uer. ob. quam etiam Alex. inducit in d. l. ita stipulatus. Nec contrarium probatur in d. leg. 2. C. de usur. & fruc. leg. quam allegat Bal. in d. l. acceptam, immo iuncta gl. in verb. 17 præfiniet, probatur ibi, q̄ facta cōputatione dicatur de debito constare absq; iudicis declaratione, nec ob. quod not. Bar. in l. stipulatio. §. habet. de ope. no. nun. quia secūdum Alex. in loco prealle. necessaria est declaratio iudicis ad inchoandum nouum iudicium contra tertium, sed contra eundem pōt agi ad pœnam sine alia declaratione. Et confirmantur prædicta ex no. per Bar. in l. fi. de leg. 2. & in l. 1. in fi. iud. sol. & in le. 1. in 18 princ. de eden. ubi vult, q̄ † potest peti executio interesse debiti, & quod satis sit in iudicio executionis illud liquidare, quo facto fiet executio, ēt si nō precedat declaratio iudicis super liquidatione. Et quamuis Raph. ibi velit, q̄ opi. Bart. procedat, quando primò declaratum est per iudicem super certitudine quantitatis, tamen Alex. illum reprehendit, & ad ea quæ alleg. respondet, quos aliter non refero. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Vbi conductor re conducta per vim maiorem, quam locator prohibere non poterat, uti non potest, ad remissionem mercedis soluendæ, & perceptæ restitutionem tenetur.*
2 *Remissio mercedis propter sterilitatem debetur locatori, si anno sequenti contingat vbertas.*
3 *Conductor impeditus culpa, aut odio locatoris vti re conducta, potest a locatione totius temporis recedere, & totale interesse consequi.*
4 *Intellectus. l. si in lege. §. colonus. ff. loca.*
5 *Conductor agere potest contra locatorem, vt eum liberet a tota mercede promissa, si odio aut culpa locatoris non potuit re conducta vti.*
6 *An venditis fructibus pendentibus veniant semina.*
7 *Semen dicitur expensa fructuum.*
8 *Vendens omnia blada non deducit semina.*

CONSILIVM LXV.

CIRCA primum, videlicet, vtrum cōductor possit in totum a locatione discedere, ex hoc q̄ pro tp̄e non habuit patientiam vtendi & fruendi pp̄ violentiam aliquorū re cōducta, uel quia promissa non fuerunt sibi seruata & adimpleta: & † 1 prima facie ur̄, q̄ in ipsa locatione teneatur pro toto tp̄e conuento persistere, & q̄ solū debeat illi remissio mercedis fieri pro tempore, quo pp̄ uim maiorē quarundā fuit impeditus, ꝓut in terminis uelle ur̄ Ro. in cons. 332. Quo ad primū, &c. Quia s̄m eū, ubi conductor re cōducta uti prohibetur ab eo, quē locator pp̄ uim maiorē uel potentiā prohibere nō pōt, ad aliud nō tenetur, nisi ut mercedem remittat, aut perceptam reddat. l. si fundum, quē mihi locaueras. in fi. cū l. seq. ff. loca. & si post tp̄s, quo prohibitus est cōductor, & antequam aliam rē cōduxerit locator, eidē rē utēdam cōmodè afferat, oblatio ista duo operatur. Primò, ut a iudicio cōtra eum moto per conductorē absoluatur. Secundò, ut a cōtractu desistere nō possit, & ut re locata uti, & mercedē soluere teneatur. l. si quis domum. in prin. & l. sed si lege. §. colonus. & l. cum in plures. in prin. ff. loc. Secūdo confirmatur, q̄ si impedimentum superueniat conductori pp̄ 2 sterilitatem, & illi facta sit pp̄ hoc † remissio mercedis, q̄ pp̄ ubertatem anni sequentis tenetur ēt ad dictam mercedem semel remissam. l. si uno. in prin. ff. loca. q̄ non esset, si pp̄ impedimentum illi præstitum certo tempore contractus resolueretur, uel resolui posset pro tp̄e sequenti. Tertio probatur per l. licet. C. loc. ubi est expressum, q̄ conductor post sterilitatem, & post tp̄s, quo impeditus est uti re conducta, tenetur ad mercedem, sicut prius erat obligatus; ergo rōne tp̄is, quo usus rei conductę fuit inutilis, non resoluitur contractus locationis ꝓ tempore sequenti; quia alioquin ad mercedem pro futuro tēpore posset compelli. Et ad idem facit. l. domum, de contrahē. emp. ubi habetur, q̄ licet emptio subsistere non possit in minori parte, ualet tamen quo ad aliam partem maiorem, in quo ualida potest esse uenditio, nec ex uoluntate unius ex contrahentibus potest ab illa recedi; ita & in casu nr̄o, ex quo datur potentia utendi commodè re conducta pro maiori tempore locationis, non potest ab illa pro dicto tempore per solū conductorem recedi, arguendo de re ad tempus. l. miles ita. de testa. mili. & de uenditione ad locationem, prout fieri pōt. l. 2. de contrah. emp. Sed istis & aliis non obstantibus contrarium est uerius præsupponendo, ut præmittitur, q̄ cōductor fuerit impeditus a tertio in odium ipsius locatoris. Qm̄ culpa ipsius locatoris dicitur cōductor impeditus, & damnum passus. etiam si inimicitia sit sine culpa dicti locatoris, secundum glo. & Bar. in l. si merces. §. culpæ. ff. loca. & per Barto. in l. cotē. §. qui maximos. ff. de publ. & in l. pen. in princ. sol. matr. Et hoc maximè est uerum, si locator sciebat habere dictos inimicos, & non fecit diligentiam, quam debuit, & potuit in custodiendo rem 3 locatam, secundum Raph. Imo. & Pau. de Cast. ibi, quia † igitur cul-

culpa locatoris cōductor fuit impeditus uti re cōducta.ꝑta locatione totius tp̄is recedere,& ad totale interesse agere,ut est casus in l.si in lege.§.colonus.ff.loc.ubi colonus, qui uti non potuit,agit ad interesse totiusquinquennii,ēt si dn̄s offerat patientiā pro reliquis annis.Et dicit Pau.de Cas.ibi,ꝙ cōductor ēt agere pōt,ut liberetur a mercede residui tp̄is,ut ibi probat̄. Et ēt agit,ut ibi dr̄,rōne compendij,qđ erat facturus singulis annis,& sic tenet̄ locator ad interesse damni emergentis & lucri cessantis:q̄uis ille tex.loquat̄,qn̄ cōductor fuit prohibitus frui a dn̄o,vel ab alio,quem dn̄s prohibere potuit,ut in fi. dr̄: nihilo minus locum ēt hēt, qn̄ fuit impeditus a tertio odio ipsius locatoris,licet locator ilium prohibere non potuerit, q̄a tunc culpa dn̄i & illius facto dr̄ impeditus per ꝑdicta: & istud clarius ēt vult Bar.in l.si uno.§.itē cum quidā.ff.loca.ubi concludit ad propositū,ꝙ si conductor fuit impeditus facto tertii iniusto,cui cōductor non potuit resistere, ꝙ fit remissio mercedis pro parte,nisi hoc fiat,ſm Bar.ꝑ ꝑ inimicitias ipsius locatoris uel cōductoris,quia tunc eius facto & culpa dr̄ factū, allegat.d.§.culpæ.cum ibi no.& sic Bar.explicite dicit, ꝙ tunc dr̄ factū,non tm̄ culpa sed ēt facto locatoris,sic in illo hēt locū.d §.colonus.& qđ dixit ēt Bar.in d.§.itē cum quidam. dū prius conclusit,ꝙ si conductor impediatur facto locatoris iniusto,ꝙ ille tenetur ad totale interesse,per le. ex conducto. in prin.& l.si fundus.& l.& hæc dist.& d.l.si in lege.§.colonus.e. ti.& prout dr̄ facto eius iniusto cōductor impediri, qm̄ ab inimicis locatoris prohibetur frui,ſm eundē Bar.inferius in eodem.§.& confirmatur ex no.per Bar.in d.§. qui maximos.ubi vult,ꝙ locator ad interesse tenetur,qn̄ ab inimicis eius conductor prohibetur, quāuis sine culpa sua orta sit inimicitia, per no.in d.§.culpæ.cū gl.& ad qđ interesse nō tenetur,qn̄ ab alio non inimico,quē prohibere non potuit, cōductor impeditus fuit,sed tenet̄ tūc solum ad remissionē mercedis pro rata tp̄is perinde ac si incursu latronum id acciderit† faciendo,post modicū tp̄s, vel post quam res desiit esse integra non admittitur moræ purgatio,vt probatur in d.§.colonus.sicut ēt re integra quo ad hūc effectū est differentia inter moram in non faciendo,& in male faciēdo. Quia primo casu admittitur moræ purgatio ēt ex interuallo vsq; ad litē contestatā.d.l.si insulā. & ibi no.doc.sed alio casu intra modicū tp̄s solum purgari pōt.d.§. colonus.& hoc ēt fatetur Pau.de Cast.ibi.& per illum.tex.idē vult Bar.in d.l.si insulam.in 6.q.& ibi ēt per Alex.in 6.co.vbi ēt ita respondet ad.d.§.colonus.& est rō secūdū eum,quia mora in faciendo est maior,quam mora in non faciendo,ut no.ī l.si mora.so.ma.quemadmodum igitur re integra facilius purgatur mora uno casu quam alio, ita ēt qn̄ ius actoris est factū deterius & re non integra moræ purgatio,quæ cōceditur, qn̄ ꝑcessit mora in omittendo,denegatur, qn̄ fuit in male faciendo.d.§.colonus.qui simpliciter & indistincte loquitur,& tāto minus poterit purgari re non integra, ēt si oē damnum & intesse offeratur. si modicum tempus fuit elapsum, quia etiam tunc purgatio moræ non admittitur,etiam re non integra. ut dixi,ꝙ est fortius, & ex alio etiam potest isto casu conductor agere,vt liberetur a pensione totius temporis & ad totale interesse tā dāni emergentis,quam lucri cessantis,quia,ut in facto deducitur & proponitur,conuentiones & pacta locator non seruauit, ut est etiam expressum in d. §. colonus. in fin. uerb. item utiliter,&c.vbi est casus,qui æquiparatur præcedenti, & de quo supra dictum est, & sic etiam tunc mora non potest purgari ut ubi,& q̄a iurauit locator seruare promissa, ideo ratione periurii non potest mora purgari.l.si quis maior.C. trāsac.& ibi no.Doc.& quæ locum hēt in oī cōtractu secundum Bar.& Doc.ibi,& cuius etiam periurij occasione cecidit locator ab oī commodo ipsius contractus ut ibi, & sic etiā ex hoc capite non cogitur conductor in locatione persistere.Ne ob. allegata in contrarium.Et primo,qđ uoluit Roma. in d.consi.332. Quia loquitur, quando incursu hostium conductori non licuit certis mensibus frui re conducta, & quidem non in odium conductoris,nec propter indignationem contra eum, & ideo quia casus ille fuit fortuitus. leg. contractus. de regu. iur. & de quo in leg. si merces. §. uis maio. loc. solum debet fieri mercedis remissio pro rata temporis, & ad aliud interesse non tenetur locator.d.leg.si fundus.§.fin. cum seq. ff. loca.& per Bart.in d.leg.si uno.§.item quæritur. & hoc casu locum hn̄t oēs rationes per Roma. allegatæ superius, sed qn̄ fuit conductor expulsus vel prohibitus ab inimicis locatoris & ob indignationem erga eum culpa sua,uel sine culpa,& res nō est integra,ut in casu nostro, quia tunc facto eius & culpa ipsius id accidisse dicit̄,tenet̄ ad oē interesse,seu ad omne damnum, qđ passus est conductor,& ad lucrum quod amisit,& liberare cōductorem tenet̄ etiam locator a mercede totius tp̄is.d.l.si in in lege.§.colonus.loc.& prout declarat Pa.de Ca.ibi.Nec isto casu pt per locatorem mora purgari,ex quo res nō est integra & ēt re integra hoc facere non licet post modicum tp̄s,ut ibi, & superius dixi.Item hn̄t ēt locum prædicta, ex quo locator ꝯuentiones non seruauit,nec pacta.d.§. colonus.uer.itē utiliter &c.& quia iuramentū non seruauit.d.l.si quis maior.Ex præmissis ergo declaratur etiam aliud,de quo quærit̄,uidelicet,vtrum† conductor agere possit contra locatorem, ut liberetur a mercede promissa pro toto tp̄e,qm̄ dicendum est, ꝙ sic, ut concludit in specie Pa.de Ca.in d.§.colonus. per illum text. & ubi etiam probatur,ꝙ agere pōt ad damnū qđ cōductor passus est,& ad lucrū,quod amisit.ꝙ etiam ꝓbat ex no.ꝑ Bart.ī l.stipulatio ista.in fi.prin.de uer.obl.cū quo transeunt alii ibi, & l.fi. C.đ act.emp.ubi uult,ꝙ si emptor de facto sit expulsus ab inimicis uenditoris,ꝙ uenditor,per d.§.culpæ. quod est ēt intelligendū,qn̄ inimicitia fuit sine culpa uenditoris,ut no. in d.§.per gl.Et similiter ex prædictis colligitur, ꝙ quamuis prædicti,qui uim intulerunt conductori, compellerentur a superiore ad restitutionē ablatorū,& ad cauendū de non molestando conductorē in futurū,ꝙ propter hoc nō cogitur ille in locatione persistere, quia dānū vitium incisarū non est reparabile,& propter illud res desijt esse integra,iō non potest purgari mora,& quia locator ēt conuentiones aliàs & pacta ac iurm̄ nō seruauit, conductor in locatione persistere nō cogitur,per prædicta.Circa illud,de quo quæritur, videlicet, utrū† in venditione fructuum oīum pendentium ueniāt ēt semina, an uero debeant deduci.Et prima facie vr̄ dicēdū,ꝙ sint deducēda, quia fructus dr̄ deductis expēsis.l.fructus.sol.mat. cum concor.de quib.in gl.& semen in expēsis factis gr̄a fructuū cōputatur,& deducitur,sicut quælibet alia expensa,ut est casus in l. si fundus.§.fi.solu.matr. Sed ꝯrium est oīno dicendū, quia ubi in dispositione hoīs & in ꝯctu fit mentio de fructib.pendentibus,tunc fructus integri debētur sine ulla diminutione, & sic nō deducunt̄ aliquæ expensæ,neq. † semē, qđ ut dixi,dicitur expēsa fructuū,ſm Bar.& oēs,in d.l.fructus.per l.si pendētes. §.si colono.de usufr.& l.qui pendentē. de act. emp. & l.Iulianus.§.si fructib.eo.tit. Et alia rōne semen, & alia expensa non debet deduci,quia in ꝯctu dicitur,ꝙ † uenduntur tutte le biaue,&c.Illud ergo uerbum tutte,le uniuersale prolatū ab hoīe prohibet omnem deductionē,quæ aliàs fieri potuisset, si uerbū illud expressum nō fuisset,ut probatur ex no.ꝑ gl. in l.decem. de fideic.lib.quæ vult,ꝙ dicatur Trebellianica prohibita, si fuit grauatus hæres totam hæreditatem restituere. Et idem vult Paul.de Castr.& alij Modern. in authent. sed cum testator.C. ad legem Falci. & ita per prædicta ad propositum concludit Alex.in d.leg.fructus.sol.matr.dicens,ꝙ ubi in dispositione hominis fit mentio de fructibus integris, ꝙ non fit aliqua deductio, etiam eo casu quo fieri deberet,ubi de fructib. simplex mentio facta fuisset: per not.in d.leg.decem.Idem ergo quando fit mentio de tutte le biaue,quia gl.loquitur etiam de hoc uerbo,totus,tota,totum.¶ Nec ob. allegata in contrarium,quia tex.in d.l.fructus.iuncta d.l.si fundus.§.fi. loquitur in dispositione legis,in qua ubi fit mentio de fructibus, intelligitur expensis deductis,secundum Doc. ibi,sed est aliud, quando ab homine fit mentio de fructibus pendentibus, uel fit mētio de fructibus integris,seu de tutte le biaue, secundum Bart. & Alex.post alios,in d.l.fructus. Circa aliud, videlicet,ex quo res locata pro parte perijt propter inudationem Padi, an debeat fieri pro rata remissio mercedis.Et dicendum est omissis superfluis,ꝙ fieri dēat remissio pro rata,secūdū Bart. & alios, in l.1.in 1.col.C.de iure emphy.per l.licet.C.loca.& l. si uno. in princ. ff. eo. & in hoc conductor differt ab emphyteuta secundum Bart. & Doct. & rationem diuersitatis assignant, de qua ibi per eos. & per hæc omnia, de quibus quæritur, responsio colligitur.

Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *In contractu innominato re integra ex parte eius, cui est impletus, potest qui adimpleuit pœnitere.*
2 *Quid fuisse factum suasu alicuius, quid importet.*
3 *In contractu misto ob causam aliquam celebrato cessante causa finali habet locum condictio ob causam.*
4 *Procurator antequam habeat notitiam mandati aliquid nõ potest gerere in præiudicium domini, non obstante clausula rati.*
5 *In promissione rati censetur repetita qualitas, quam habens ad iunxit.*
6 *Quod nomine alicuius gestum non est ad eum ratihabitione non trahitur.*
7 *Vbi de precio fit mentio, in dubio censetur uenditio.*
8 *Vbi agitur, quod res detur, non contrahitur emptio, & uenditio.*
9 *Si agitur de certa specie tradenda pro certa pecunia, emptio & uenditio contrahitur.*
10 *Mandatum appositum iuxta cõtractum gratia utriusq. celebratum reuocari non potest.*
11 *In contractu nominato cum innominato misto, non habet locum condictio ob causam ex capite pœnitentiæ.*
12 *In dubio causa non præsumitur finalis.*
13 *Ratihabitio fieri potest gestore absente & ignorante.*
14 *Debitor, cui mandatum est, ut alteri soluat, si hoc intelligens ratificet, non poterit postea reuocare.*
15 *Proclama generale & iudicis authoritas, quid importet.*
16 *Procurator, quando est dubium de mandato, cum cautione rati admittitur, etiam si negetur scribentem fuisse notarium.*
17 *Retentio facilius conceditur, quam exactio.*
18 *Quidditas contractus percipitur ab effectu potius quam a nomine.*
19 *Possum habere ratum negotium, quod non est gestum nomine meo ad mei præiudicium.*

CONSILIVM LXVI.

CIRCA casum, super quo contentio uersatur inter illustr. D. Marchionẽ Mantuæ, & illust. filios & hæredes illustris. d. Io. Francisci, uidetur prima consideratione dicendum, qđ pretium salis de quo agitur, illustr. D. March. debeatur. Quoniã inter dictas partes uidetur celebratus ꝯctus innominatus, & 1 † propterea re integra ex parte eius, cui est impletum, potest qui adimpleuit, pœnitere. l. 3. §. 1. & l. si pecuniam. in princ. de cõdictione ob cãm. & multũ ad propositũ no. gl. 1. in l. si cum fundũ. de pac. & vr̃ ꝙ nõ tm̃ locum habeat repetitio ex capite pœnitentiæ, sed ẽt ex capite causæ nõ sequutæ, ut hr̃ in d. l. 3. ĩ prĩn. & plene no. in d. l. si pecuniã. & l. naturalis. quasi per totã legẽ, de præscriptis verb. sed ẽt dato, ꝙ sal fuisset uẽditum pro precio certo, ut preciũ solueretur illustr. co. Goritię occasione dotis illustr. d. Paulæ, & sic casu etiã, quo pactũ de soluendo alteri fuisset appositũ iuxta ꝯctũ nominatũ, adhuc reuocari posset, q̃a fuit appositũ gr̃a mandãtis tm̃, vt hoc totũ probatur in l. hoc iure. §. si quis dederit. de donationib. ubi dr̃, ꝙ si tibi mutuaui ut Titio, cui donare uolebã, restitueres, ꝙ morte creditoris reuocatur pactũ, & mandatũ de soluendo. Et sic nedum expressa uoluntate, sed etiam tacita reuocatur, & ita per illũ tex. dicit Bar. & alij, in d. l. si cum fundum. & ultra prædicta, ꝙ pactũ sit factũ gratia. d. March. Mãtuę, probatur ex uerbis ꝯctus, in quib. dr̃, ꝙ dicti. D. March. suasu. d. Io. Fran. dedit sal, &c. Qđ 2 † uerbum suasu, significat id factum fuisse propter ipsum tm̃, cui fuit suasum, & sic gratia ipsius. d. March. l. non solum. §. si mandato. & ibi Bar. de iniur. Propterea quãuis in dicto pacto apposito iuxta contractum uenditionis locũ non haberet condictio ex capite pœnitentiæ, saltem haberet locum dicta con- 3 dictio ex capite causæ non sequutæ, quia ubicunque † contractus nominatus est mistus cum innominato, sicut contingit, quotiescunque fit ob aliquam causam extrinsecam, extra substantiam contractus. leg. Aristo. de don. Si quidem pactum informet actionem descentem ex ipso contractu, & fuit causa finalis, ad quam deuentum sit ad contractum cessante causa, habet locum condictio ob causam. leg. cum te. C. de pac. inter empt. & uend. & per illum text. hanc doctrinam dat Barto. & Doc. in l. fi. de cõdi. ob cau. Et ita occurrit in casu nostro, quia pactũ; ut soluatur alteri, informat actionem descendentem ex ipso contractu uenditionis. l. fundi partem. de contrah. emph. & plene no. in l. iurisgentium. §. quinimmo. de pac. & similiter dictum pactum fuit cã finalis dictæ uenditionis, quia ille modus. s. ut precium soluatur creditori; cum respiciat utilitatẽ tertii, præsumitur appositum loco cãæ finalis. l. Titio centum. in prin. de condi. & dem. Nec ꝑfatis uidetur obstare mandatũ factum ꝑ dictum. d. Comitem in personam dicti. d. Io. Frã. quia per illud mandatum non fuit constitutus procurator ex quo 4 dominus Ioannes Franciscus ignorauit illud, quia † procurator antequam habeat scientiã mandati, non potest aliquid gerere in ꝑiudicium dñi, ſm Bal. Imo. & Are. in l. qui domini. de test. et Archi. & Ioa. Andr. in c. is qui. de proc. in 6. plus ẽt dicit Im. in d. l. qui domini. ꝙ nõ dr̃ procurator, ẽt si sciret, antequã mandatum suscipiat per nuncium vel epistolam. Quia cum sit contractus, qui celebratur cõsensu, si fiat inter absentes requiritur nuncius uel epistola, sicut & in aliis, ut per gl. & Bart. in l. absenti. in prin. de dona. & ita ẽt cõsuluit Bar. sicut refert Bal. in l. falsus. C. de fur. Et tandem idem tenet Are. in d. l. qui domini. vbi reprobat quandam distinctionem Bald. in d. l. falsus. & quamuis prædicti non dicant, hoc clare uult ẽt Bald. in l. post dotem. in sexta lec. ver. & vr̃. sol. mat. vbi certo casu concludit, ꝙ uoluntate inducitur mandatum, s. ꝙ partes sint præsentes, uel nuncius, uel epistola interueniat, ut no. in l. cõsensu. de ac. & obligationibus. Nec etiam uidetur, ꝙ clausula de rato operetur, ut constitutus procurator possit domino præiudicare, antequam constitu. habuerit scientiam mandati, & antequam etiam mandatum susceperit per nuncium uel epistolam. Quia talis clausula nihil operatur. tanquam per eam exprimatur, ꝙ tacite inerat, secundum glo. in l. si procuratorem absentem. de procuratorib. quam ibi notat Pa. de Ca. in proposito post An. Et propterea per talem clausulam non dicitur concessum mãdatum cum libera secundum Pet. Cy. Sali. & Bal. in si procuratori. & gl. in c. contingit. in c. dilectus. de relig. dom. & c. ex parte. de rescriptis. & est communis opi. secundum Ale. in d. l. si ꝓcurator. & iõ uidetur, ꝙ male dixerit Dom. in dic. c. is qui, dũ refert & sequitur. D. de Rota, ꝙ uirtute dictæ clausulę ignorãs & absens potest præiudicare domino, quia cum ratihabitio pendeat a uoluntate unius, non requiritur præsentia, iuxta ea quæ habentur in l. si ego. de negotiis gestis. & tex. in l. Pomponius. de neg. gest. cum quo transit Are. in consi. 100. & Alex. in cons. 146. in fi. 5. uol. Nam si dicta clausula operatur, ut dicitur in locis ꝑalleg. ergo nõn inducit effectum, ut per eam ignorãs possit domino præiudicare, quia alia operaretur. Nec obst. rõ prædictorum, s. ꝙ ratihabitio non requirit præsentiam, quia ĩ casu nostro, in quo quis primo constituit ꝓcuratorem, & deinde promittit ratum habere, intelligitur promisisse de rato, quicquid constitutus gesserit tanquam procurator, & sic 5 † in illa promissione de rato uidetur repetita qualitas, quam constituens & factum habens adiunxit ipsi constitutio, ar. nota. per Bar. in l. si ita stipulatus. §. Crisogonus. de uer. obl. & ꝑ Mod. in l. j. §. nunciatio. de oper. no. nunciatio. & ideo ꝑꝑ hoc glo. in d. l. si procuratorem. dixit, ꝙ illa clausula est superflua, quia, vt declarat Ang. aut cõstitutus procurator excedit fines mandati, & quo ad ista dicta clausula non porrigitur, aut facit, quod habuit in mandatis, & promissio de rato non est necessaria, ex quo pręcessit mãdatum, & sic videtur absque dubio velle, ꝙ dicta clausula solum amplectatur ea, q̃ quis gerit, & gerere potest uirtute mandati. Vbi autem est ignorans, uel ad eum non peruenit mandatum, non potest curator gerere, qm̃ adhuc procurator non est, ergo dicta clausula in hoc non ꝓdest, quæ rõ cessat, qñ quis ratum hẽt illud, qđ est gestum ab eo, q. non est constitutus procurator, & tunc locum habent, q̃ not. in d. l. si ego. quia uidere nõ potest, ꝙ hẽt ratum, quod fuit gestum, uel ab illo erit gerendum, sed (ut dixi) in casu nostro ratum solum habet, qđ gessit, uel ut procurator, & consequẽter non operatur nisi in his quæ gesta sunt, postquam est cõstitutus procurator, & sic post scientiam. Pręterea (ut dixi supra) istud mandatum suscepit dictus do. Io. Fran. de soluendo Comiti gratia domini March. tantum ut probatur ex illo uerbo suasu, de quo in themate, & sic animo gerendi negotium illius & non dicti Comitis, ergo ratihabitio Comitis in hoc nihil potest

6 test operari, quia † quod non est noĩe suo gestum, non pt trahi ad eum ratihabitione.l.si pupilli.§.si ego,& ibi no. de neg. gest.& declarat Bar.in l.1.§.sed & si cum quis.de vi,& vi arma. Item vr ꝙ exemplum dicti mandati non faciat fidem quãuis fuerit exemplatum authoritate iudicis, ex quo pars, q̃ erat certa, non fuit citata, ut plene per Doct.in auth.si quis in aliquo. C.de eden.& in c.fin.de fide instr.nec sufficit generalis citatio quæ solum permittitur in certis casibus, de quibus in clem. 1. de iudi.& per Bar.in extrauag.ad reprimen.in uerbo, per edictum.inter quos iste non ponitur,& dum dicitur, quod extra prouinciam existens non est citandus, iuxta.ca.cum olim.§.uolentes.de dolo & contu.hoc locum habet & procedit, q̃n quis habens domicilium in prouincia exiuit prouinciam, quia tunc extra prouinciam non debet requiri, sed potest ad domum citari, ut declarant Doc.in c.causam eo.tit.& in l.dies cautioni. §.prætor ait.de dam.infe.Sed tamen præmissis non obstantib. contrariam sententiam ueriorem arbitror,& præmitto. ꝙ super sale fuerit celebratus contractus uenditionis, cum in puncto dicatur, ꝙ sal dedit, ut precium solueretur, &c. Quia ubi

7 † fit mentio de precio, quod certum fuisse constat, in dubio p̃sumitur initus contractus uenditionis, ut probatur in l.fi.iuncta gl.& ibi Doct.C.de præd.curia.lib.10.& glos.& Bald.in l. cum dotem.de iur.do.& in l.1.in 6.q.C.pro socio.& in l.ex cõuentione.C.de pac.dota.& per Bar.in disputatio.incip. Publicanus.Item præmitto & unum aliud, ꝙ licet inter illustrissimum.D.Fed. March. Mantuę & suos fratres fuerit conuentũ & actum, ꝙ ipse.D.March.teneretur ac esset obligatus omnibus creditoribus paternis satisfacere, tamen propter hoc alii fratres hæredes etiam patris non fuerunt a dictis creditoribus liberati, quin adhuc potuerint conueniri a dictis creditoribus pro hæreditariis portionibus, quia eis non consentientib. non potuit dictum pactum præiudicare, ut est casus in l.pacto successorum.C.de pact.& in l.licet, ff.fam.erc.cum si.Nec obstat ut dixi, ꝙ sal fuit uenditum, si dicatur, ꝙ uenditio non potuerit esse, quia præsupponitur in themate, ꝙ dedit sal,& † ubi agitur, ꝙ res detur, non contrahitur emptio & uendi.l.fi.de cõdi.ob cau.quia illud locum habet, quando species certa uendit̃ sed ubi uenditur aliquid in genere, sicut in casu nostro, tenet̃ uenditor ad dandum: & propterea si agatur, ut detur pro certo precio, est uenditio, secundum Bar.in l.2.in prin.si cer.pet. cum quo alii transeunt ibi,& Bar.in l.naturalis.§.j. de pręscr. uer.Item illud simile locum hẽt, q̃n actum est, ꝙ res detur pro

8

9 certa quantitate pecuniæ, sed† ubi agitur, ꝙ detur ẽt species ꝓ certa pecunia nomine precii, tunc est emptio, ꝑm Gul.notabiliter & Bal.in lect.antiqua in d.l.2.in prin.idẽ tenet ibi Pau.de Ca.qui dicit, ꝙ idem sentit Io.An.in tit.de off.ass.§.j.in add.in ci.Rigorosum.& Bar.in l.per diuersas.C.man.& est iõ ꝑm prædictos, quia ubi de precio fit mentio, in dubio pręsumitur uẽditio.d.l.fi.& idem tenet Ale.in d.l.2.ubi dicit hoc esse no.pro limitatione dictæ.l.fin.Cum ergo in proposito dicatur in hoc casu, ꝙ sal dedit, ut precium solueretur, & sic habita fit mentio precii, sequitur quòd fuit contracta uenditio dicti salis.Ex præmissis ergo patet, quòd præcessit contractus nominatus uenditionis, & quòd iuxta dictum contractum fuit appositũ pactum de soluendo alteri, id est domino Comiti precium salis uenditi, quod pactum fuit factum, non tantum gratia illustrissi.do. March.sed etiam illustrissi.do.Ioan. Franc. & omnium fratrum suorum, quia, ut in secundo euidentiali dixi, non solum do.March.erat obligatus ad istud æs alienum, sed etiam alii hæredes illustris.do. Ludou.quanquam actum esset ut dixi, quod solus Do. Feder. primogenitus, & successor in Marchionatu teneretur ad omne æs alienum paternum, & hęreditarium.dic.leg.pacto successorum. Et ideo cum omnes fratres dicti domini Federici essent obligati dicto domini comiti Goritiæ, patet, ꝙ istud mandatum non sit factum solum gratia ipsius mandantis, sed etiam mandatarii,& aliorum fratrum suorum, & tanto magis, quia ipse do. March. tenebatur dicto domino mandatario,& suis fratribus actione personali ad soluendum dicto Comiti uigore dictarum conditionum, quamuis solus dicto Comiti non esset obligatus, dicta leg. pacto. & sic cum contineat commodum mandantis & mandatarii, dicitur factum mandatum gratia utriusque. leg. secunda, §. tua & mea. ff. mand. Item potest dici factum gratia mandatis, & alienantis, ex quo continet vtilitatem etiam aliorum hæredum dicti dom. Ludouici Marchi. dict. leg. 2. §. mea & aliena.Et ex hoc sequitur, ꝙ nõ sit factũ solũ gratia mãdantis, sed ẽt alterius, ꝙ hoc mandatum non põt reuocari, q̃a ubicunq. iuxta ꝯctũ nominatũ apponitur incontinenti pactũ de soluendo alteri, si quidem factũ sit gratia mandantis tantũ, reuocari põt.d.l.hoc iure.§.si quis dederit.de donatio. Si vero

10 † sit appositum, non tñ gratia sui, sed etiam mandatarij, tunc reuocari non potest.l.aliud.de solutio.& declarat Bar.in d.l.si cum fundum.de pac.l.hoc iure.§.si quis dederit.& ibi Imo. & expressius Pau.de Cast.nec refert, q̃d Bar.dicat de mandato facto gratia debitoris, i.mandatarij, quia in casu.l.aliud, debitor erat mandatarius,& sic ꝙ videatur loqui, q̃n fuit factum gratia solius mandatarij, quia idẽ est, q̃n gratia mandatarij & mandantis, quia est eadem rõ.Nam q̃n gratia mandatarij tñ est appositum pactum, iõ reuocari non põt, quia ius est tertio acquisitum, q̃d sibi pœnitentia mandantis auferri non potest.l.id ꝙ nostrum.de reg.iur.quæ ratio locũ hẽt, q̃n reperitur factũ pactum gratia mandatarij, cui ius est quæsitum, arguendo de toto ad partem.l.quę de tota.de rei uendi.& istud etiam statim in terminis confirmabitur & probabitur authoritate ista, conclusio etiam confirmatur ex no.per Bar.l.fi.circa finem, de cõdi.

11 ob cau.ex cuius dictis primo probatur, ꝙ † in casu nostro fuit permistus cõtractus nominatus cum innominato, quia cõtractus uenditionis fuit celebratus ẽt ob causam extrinsecam extra substantiam contractus, id est, ut precium solueretur dicto dño Comiti, ut in terminis probatur in l.ea conditione. C. de rescin.vendi.ubi quis vendidit prædium ea conditione, ut q̃d reipublicæ debebatur, qui comparauit, restitueret, quam legẽ Bar.in d.l.fi. alleg. dum tractat de cõtractu nominato permisto cum innominato, & ita dicit fuisse in casu illius legis, qui est propriè, & formaliter casu locũ hẽat condictio ob cãm ex capite causæ non sequutæ, quæ erit, utrum locum habeat ex capite pœnitentiæ,& concludit, ꝙ per pœnitentiã non potest recedi ab eo, q̃d deuenit in contractu nominato, per dictam l.Arist.de donatio. quoad id, q̃d deuenit in pacto extrinseco, determinat, ꝙ aut illud pactum fuit appositum gratia pœnitẽtis tantum,& licet pœnitere, aut gratia eius,& alterius, & pœnitere non licet, per l.3.cum ibi no.& l.quæsitum.de seruis ex portã. Cũ ergo in casu nostro contractus nominatus dicatur permistus cũ innominato, & pactũ sit interpositum non tantum gratia pænitentis, sed etiã alterius, ut supra fuit plene deductum, sequitur, ꝙ non habet locum condictio ob cãm ex capite pœnitentiæ, ꝓ no.per Bar.& Doc.in d.l.fi. Postquam igr̃ est probatum, ꝙ ex dicto capite non habet locum repetitio, est etiam uidendũ, an capite causæ non sequutæ locũ hr̃e possi:; & est breuiter dicendum, ꝙ non, quia eo casu, quo permistus est contractus cũ innominato,& illud q̃d deuenit in pacto informat actionem descendentem ex contractu nominato, si nõ sit causa finalis ipsius contractus nominati, cessa t condictio ob causam causa non sequuta. ita concludit Bart. in dict.leg. fi.per dictam.l.ea conditione.ubi proprie loquitur in casu nr̃o secus aũt si fuisset causa fin.ꝑm Bar.per l.cũ te. C. de pac. inter emp.& vẽd.& isto casu ille, qui allegat, ꝙ illud, q̃d est in pacto

12 dictũ, fuit cã fi.debet hoc probare, quia † in dubio non præsumitur finalis, ut ibi probatur,& ita per illam dicit Pau. de Cas. in d.l.Arist.de dona. Nec ob. ꝙ ubi modus respicit utilitatem tertij, ꝙ dicatur importare cãm finalẽ.d.l.Titio centũ.in prin. quia hoc procedit, q̃n alterius tantũ,& non disponentis continet vtilitatem dñi March. mandantis, quia sua interest ab eo, ꝙ debet, liberari. Et ideo præsumitur causa impulsiua ipsius uenditionis sicut in terminis probatur. d.l.ea conditione, ubi uenditor conuenit sub modo, ꝙ satisfaceret emptor creditori uenditoris,& tñ illa non præsumitur fuisse causa finalis uenditionis præsumitur, ꝙ aliàs fuisset quis etiam uenditurus.Nam illa uerba.de quib.in tex.l.ea conditione.important modum, & non conditionem, ꝑm ꝙ in terminis ibi declarat Sal.& probatur ex no.Bar.in l.quib.diebus.§.Termilius.de condi. & demon.Pręterea in casu nostro non potest hr̃e locum condictio ob causam ex capite causæ non sequutæ, quia agitur ad preciũ salis, q̃n enim ex dicto capite agitur, res q̃nq. data uel tradita fuit ex ipso contractu nominato, non aũt agitur, ad precium, quia competit ad id, q̃d euenit in ipso contractu nominato, q.

re-

resoluitur,ut probatur,& est casus in d.l.cum te.C.de pact.inter emp.& sic non potest agi ad preciū,quia sic agendo approbat contractum, & pñr non habet locum condictio ob cām, quasi cā non sequuta,quę præsupponit cām finalem cessare,& pñr ex eius defectu contractum nominatum deductum ad nō cām.sed dato etiam ꝙ prædicta non sufficerēt,prout sufficiūt & ultra,adhuc tñ dico,ꝙ repetitio cessat,quia illustris.d. March.solutione fuit ipso iure liberatus uirtute mandati facti per comitem Goritiæ in personam dicti do. Io.Fran. quia dato ꝙ ante notitiam mandati,vel antequam illud acceperit per nuncium vel epistolam,nihil mandatū potuerit operari ꝑ allegata in cōtrariū,nihilo minus ꝑꝑ clausulam de rato,de qua in ipso mandato,fuit do. March.liberatus ac si mandatū interuenisset iuxta.l.uero procuratori.& l.hoc iure.de sol.quia ipsa ratihabi-13 tio,† quæ mandato æquiparatur, fieri pōt gestore absente & ignorante d.l.si ego.d.l.Pomponius. & per Bar.in l.quo.n. in fi.rem rat.hab.& dixi supra,& ita tenet Do.quē sequitur Are. & Alex.in cōs.præalleg.& quamuis in contrarium faciat gl. in d.l.qui procuratorem. de procu. & no.per Doc. communiter in d.l.si ꝓcurator.vt superius dixi, tñ in casu nostro uerissima est opi.Dñi.qm̄.d.Comes cōstituens,cōstituit ipsum do.Ioan. Fran.procuratorem,actorē.negociorū gestorē,&c. & deinde ratum habuit,quicquid per eū fuerit gestū in ꝑmissis, & circa ꝑmissa,& sic nō tm̄ habuit ratū ea,quæ ab eo gererentur,tanq̄ a procuratore,& postquam esset uerus procurator,sed etiam ea quæ ab eo gererentur,uelut a negociorum gestore, quamuis igitur dici non posit,ꝙ precium salis remāserit penes do. Io.Fran.tanquam apud procuratorem,illud tamen retinuit tā quā negotiorū gestor dicti comitis,ut probatur.in d.l. si ego. & ibi gl. & Doc.iō stāte dicta ratihabitione, non potest reuocari præceptū de soluendo,ut ibidem hr̄,& ubi simpliciter cōstituisset procuratorem cum promissione de rato, tūc posset esse maius dubium,utrum Do. in d. c. is qui. bene loqueretur propter allegata in contrariū,sed ista disputatio ad præsens nō est necessaria stantibus præmissis.Confirmantur etiam præmissa ex his,quæ notabiliter voluit Io.an.in addi.Spe.in rub.de de-14 posi.ubi concludit, ꝙ † si mandasti debitori tuo, ut tuo creditori solueret,& ille hoc intelligens ratū habuit,ꝙ non poterit postea mandatum reuocare,& ita consuluit Dy.ut ipse refert, per d.l.si ego.cū quo transit Bal.in l·fi.C.de noua.& Pa.de Ca. in l.si cum Cornelius.de sol.& Alex.in l.qui usumfructū.in fi. de ver.obl.nec refert,ꝙ ipsi loquātur,qñ ratihabitio fuit sequuta,& nos quando præcesit, quia etiam in casu nostro collata est in tempus gestionis sequutæ.Et ideo perinde est,ac si facta esset post gestionem.l.in tempus.de hæredibus instituen.l.qd̄ sponsæ.C.de dona.ante nup.similiter nō refert,ꝙ in casu Dy. creditor,qui habuit ratū. sciuerit factum esse mādatum de soluendo,& quia etiam in casu nostro cogitauit nedum in genere,sed etiam in specie de solutione facienda ipsi do.Fran. cum habuit ratum, quicquid etiam fuerit solutum occasione dotis do.Pau.& ideo cum approbauerit in specie solutionem futurā & nondum factam, uoluit & potuit sibi præiudicare, immo Alex.in d.conf. 146.uoluit,ꝙ sufficiat cogitatio in genere,per l.sub prætextu.de transac. ¶ Non obs.similiter huic instrumento, quod fuerit exemplatum parte non citata, quia quamuis per hoc plenam fidem non faceret,negari non potest,quin faciat aliquā præsumptionem,quæ prodest ad multa,secundum gl.in l.2.ff.de fide instr.& Bart. in d.auth. si quis in aliquo. & quamuis Alexan.ibi restringat illam glo. ad duos casus, extra quos dicat exemplum nullam fidem facere, tamen hoc potest esse uerum,quoniam est exemplatum instrumentum per notarium tantum sine iudicis authoritate,prout loquitur glo. &-15 Bart.sed † quando interuenit authoritas iudicis, & proclama generale,videtur ꝙ tunc aliquam fidem faciat propter authoritatem iudicis.l.1.C.de of.ciui.iud.l.Herēnius.§.Caia,de euic. immo uidetur,ꝙ tale proclama ipso iure preiudicet, ut colligitur ex no. per Bart.in extrauagan. ad reprimen. in verb. per edictum.ubi dicit,quod taliter citatus tanquam grauatus poterit appellare, & sic præsupponit, ꝙ preiudicet antequam appelletur, maxime de iure ciuili, sed, ut dixi, negari non potest, quin aliqualem fidem faciat, per quam dicatur esse dubium de mandato, de quo dicitur dubium esse, quando de mandato apparet per instrumentum,de cuius fide dubitatur,

16 uel quando † apparent alia indicia pro ipso procuratore, s̄m Bar.& Doc.in l.non solum.§. qui in alieno. ff. de proc. & per omnes in l.j.C.eo.& ideo cum dicatur de mandato ex hoc esse dubium,si caueatur de rato,perinde est, ac si de mandato ꝑfecte,& plene constaret.& sic dēt impediri effectus repetitionis secundum omnes Doct.in dictis locis.& iō dicit Bal.Sal.& Ale.in d.l.1.ꝙ licet per sigillum domini non probetur mandatum,tamen sigillum erit sufficiens,ꝙ admittatur cum cautione rati,& similiter secundum Ang.ibi,si negetur,illum,q̄ scripsit mandatum, fuisse notarium, tamen admittetur ꝓcurator cum dicta cautione,& admittitur quis cum cautione, quando de mādato dubitatur etiam ad exigendū, si de hoc actu specialiter mandatum loquitur, de cuius fide dubitatur, secundum Bal.in l.si sint.§.cum autem.per illum tex.rem ratā hab. & Frā. Tig.& Sal.in d.l.1.& Ang.in d.§.qui in alieno.& licet gl. ibi teneat oppositum,cum qua multi concordant,de quib. ꝑ Alex. in d.l.1.tamen etiam ubi illa opinio esset uera, adhuc non ob-17 staret casui nostro,quia † non agitur nunc de exactione de nouo facienda,sed de retentione exacti conseruanda, inter q̄ est longa differentia,quoniam retentio facilius conceditur, quā exactio.l.Pau.de doli exceptio.& no.in l.si in area.in glo.fi.de condictio.indeb. quamuis igitur dubium sit de mandato, dēt procurator,vel eius hæres cum cautiōe rati admitti ad effectū impediendi repetitionem,& ita est optima & solida responsio ultra alias datas ab aliis. Superest demum ut ad allegata in contrarium congruum detur responsum,quæ pro parte ex ꝑmissis satis remanent sublata. Non obstat in primis,dum dicebat, ꝙ competebat repetitio tam ex capite pœnitentię quam causæ non sequutæ,quia ex pluribus de quibus supra,in casu nostro apparet hoc esse falsum.Nam contractus iste non fuit innominatus,sed nominatus permistus cum innominato,in quo pœnitentia locum non habet,ut dixi,non habet etiam in eo locū condictio ex capite causæ non sequutæ, quia pactum nō fuit cā finalis dicti contractus.d.l.ea conditione.& per Bar. in d.l. fi.Item non potest hr̄e locum condictio ob causam.quia illustris.d.Ioannes Francisc.nunquam fuit in mora implendi, q̄a nunquam fuit interpellatus a lege uel ab homine,iuxta not.in l.quod te.si cer.pet.& in l.si ex legati cā.de uerb.obl.Iō cum in mora non fuerit,non potest dici,ꝙ dicta condictio competat quæ ex mora competit d.l.quod te.& per Pa.de Ca.in d.l. Aristo.Non obstant insuper,quæ dicta sunt contra mandatum & instrumentum mandati, quia quamuis uirtute mandati non potuerit induci liberatio,causata tamen fuit ex clausula de rato,de qua in mandato,præsertim cum specialiter & nominatim promisit habere ratum,non solum quod erat gestū a constituto velut a procuratore,sed etiam uelut a negotiorum gestore,ex his,quæ superius dicta sunt.Nec ēt obstat,dum dicebatur,quia istud mandatum erat factum gratia.d.March.tantum,ut probatur ex uerbo suasu; & sic quasi habebat locum pœnitentia, quando mandatum de soluendo alteri appositū iuxta contractum nominatum fit gratia mandantis tantum.d. §.si quis dederit.& per Bar.in d.l.fi.de cond.ob cau. & similiter ratihabitio non poterat operari in his,quæ non erant gesta nomine comitis, quoniam ad hęc omnia recte respondetur,quod ab effectu constati, quod istud pactum de soluendo non est tantum gratia mandantis factum,sed etiam mandatarii,& aliorum fratrum suorum, qui omnes erant obligati dicto comiti etiam post pacta & conuentiones factas inter dictos fratres.d.l. pacto successorum. & ideo cum re ipsa probetur,quòd continet commodum etiam aliorum, non est curarium de illo uerbo suasu, quod isto casu stat improprie sicut in simili,& quasi in terminis concludit Bart.in dic.leg.non solum.§.j.de iniu.vbi dicit,ꝙ ille dicitur persuasor,qui suadet alicui & propter ipsum fit ꝑsuasio.Et ideo non curo,dicit ipse quibus uerbis utatur,siue mando,siue rogo,siue quibuscunq; uerbis,si hoc fit gratia eius,cui fit mandatum,seu persuasio. Istud enim non dicitur mandatum sed dicitur persuasio,seu cōsilium,ar.ad hoc.l.2.manda.sic ergo idem in casu nostro,cum istud,quod est persuasum,non fit solum ad commodum mandantis,sed etiam persuadentis & aliorum,non potest dici persuasio,per eandem l.3.Ideo non est curandum quòd dicatur in puncto suasu,quia de uerbis non est curandum,sed de effe-18 ctu,sicut etiam uidemus quòd † quidditas contractus percipitur

tur potius ab effectu, quam a nomine.l.si uno.loca.per Bar.in d.disp.Publicanus.& in l.coté.§.qui maximos.de pub.Prætere a etiam si hoc mandatum de soluendo alteri esset solum gratia mandantis, ex hoc stante ratihabitione cessaret repetitio, quia 19 contingeret liberatio. Nec obstat, ꝙ non † possum habere ratum, quod non est nomine meo gestum, quia uerum est, ut negocium ad me trahatur, sed in præiudicium me. bene possum ratum habere.d.l.j.§.sed & si, de vi, & vi arma.& ibi per Bar.& sic comes Go.potuit ratum habere ad effectum, vt d.Mar.liberaretur, quia hoc tendit in præiudicium sui. & ita in terminis proprie dicit Pau.de Cast.in d.l.si ego.& Dy.in d.consi.& Io. And.ī dicta rub. Ex quibus omnibus ꝯcluditur. ꝙ præfato domino Marchioni non competit facultas repetendi precium dicti salis. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *In dubio non præsumitur furor.*
2 *Testes in tempore singulares non probant.*
3 *Habens dilucida interualla & contrahens præsumitur in dubio eo tempore contrahere.*
4 *Alleganti actum fuisse factum incontinenti ad illius annullationem incumbit onus probandi.*
5 *Qui se fundat in tempore, illud probare debet.*
6 *Testes adhærentes præsumptioni naturæ, censentur uerisimiliora deponere.*
7 *Testis deponens rem ualere minus decem, non negat quin plus ualeat.*
8 *Qui loquitur, fatuus præsumitur.*
9 *Quando agitur de probando aliquid in genere, testes singulares probant.*
10 *Asserenti quem sanæ uel insanæ mentis incumbit onus probandi.*
11 *Ex præsenti in præteritum præsumitur, quando præsens status potest concurrere cum naturali ueritate antecedentis status.*
12 *Ex persona testis fide digni alterius inhabilitas adiuuatur.*
13 *Præsumptio in specie tollit præsumptionem in genere.*

CONSILIVM LXVII.

IN quæstione proposita, videlicet, vtrū ꝯtus celebrati inter Zanetum & ser Thomam ualeant, vel dicantur nulli, ex eo, ꝙ obiicitur, Zanetum venditorem fuisse dementem uel furiosum. Vr̄ prima facie dicendum, ꝙ ualuerint, quia † in dubio 1 non ꝑsumitur furor, & qui illum allegat dēt probare.l.nec codicillos.& ibi notant omnes.C.de codicil.& quamuis ex parte reorum producti sint multi testes ad probandū, ꝙ Zanettus erat furiosus, nihilo minus etiam ex parte agentium est probatum de sana mente illius tempore contractuum, & istis testib. vr̄ magis credendum, quia præsumptio naturæ est pro eis, ƒm Bar.in d.l.nec codicillos.dicens, ꝙ præsumptio naturæ est, vt quis sit sanæ mentis. Et ideo cum talis præsumptio sit pro illis, sunt præferendi testibus partis aduersæ contradicentibus, ut probatur ex no.per Inn.cum quo transeunt alii in c.auditis.de præsumptionibus ubi dicit no.ꝙ testibus uerisimiliora deponentibus magis creditur, iuxta.l.3.& l.ob carmen.§.fi.de testibus & illa dnr verisimiliora ƒm eū, quæ magis consonant iuri communi. Idem ergo multo magis, si consonant cum præsumptione naturę, & cum Inn.transit etiam Pe.de Anch.in primo c.de præsumptio.in 6.& Rom.in rub.de arb.in 10. col.qui allegat Bal.in c.1.de controu.inuesti.& idem dicit Spe.in ti. de teste.§.postquam, uer.quid si plures.& Ant. de But.in c. quid ꝑ nouale.de uer.sig.& Are.in cons.44.in fin.& loquitur ēt Inn. qn̄ testes uerisimiliora deponebant pro actore contra reum, sicut & in casu nr̄o, & sic isto casu non hēt locū gl.in c.clc. 81. dis.& ꝑ Imo.no.& Mod.in l.inter pares.de re iud. ubi hr̄, ꝙ in dubio præferuntur testes rei data etiam aliquali disparitate. Item testes uerisimiliora deponentes, etiam si sint pauciores, pręferuntur testibus contrariis, secundum Inno.& Doct.in c. in nostra.de testib. Et quia testimonium reorum non est con2 cludens & perfectum ex eo, ꝙ † testes eorum tēpore sunt singulares & de tꝑe furoris non conueniunt in unū, secūdū Ar. in c.nihilo minus.3.q.9.qui uult, quod si unus testis dicat, ꝙ Titius possedit ab annis.20.& citra, & alius ꝙ possedit ab annis. 10. ꝙ tanquā singulares non probant possessionem etiā minoris tēporis. Præterea ex parte agentium saltem probatū 3 est, † ꝙ Zanettus habebat dilucida interualla. Et ideo est præsumendum in dubio, ꝙ dicti ꝯtus fuerint celebrati eo tempore quo cessabat furor & dementia, etiam si sit de furore anteriori probatum, ƒm Pa.de Cast.in l.qui testō.§.nec furiosus.de testa.mil.vbi dixit, ꝙ ille, qui semel fuit furiosus, pręsumitur perseuerasse in furore, & adhuc furiosum esse tempore actus celebrati, sicut quis præsumitur in eadem uoluntate durare.l. Lucius.la 1.in fi.de leg.2.nisi ex aduerso probetur, ꝙ habebat dilucida interualla, quia hoc tempore quo cessauit furor, actus præsumeretur gestus, ar.l.in aduersa.eo.tit.de testa.& l.furiosum.C.qui testa.facere pn̄t.& idem ēt tenet Aret.in l.2.ff.de testa.ꝑ no.per Bart. in l.non solum.§.sed ut probari.de ope.no. nun.& quia fieri debet interpretatio, ut actus ualeat potius, ꝗ pereat.l.quoties.de reb.dub. Nec ab ista opinione uidetur Ale. discedere in d.l.furiosum.dum uult, ꝙ si cōstat de furore ante actum, & deinde probetur, ꝙ furor cessauit, ꝙ ille, qui se fundat in furore ad actū infringendum, debet probare, ꝙ illo tꝑe erat furiosus, aliàs præsumeretur factus tꝑe habili, & tēpore quo furor cessabat, quia ergo rei furorem allegant ad annullādum contractum, & in illo se fundant, nō sufficit probasse, ꝙ ante uenditiones factas Zanettus erat furiosus, cum per aliam partem sit probatum, ꝙ furor deinde recessit, nisi ꝓbetur, qđ erat in furore, qn̄ alienauit bona, de quibus agitur. Quinimmo vr̄, ꝙ licet probaretur, Zanettum fuisse ante dictos contractus furiosum, & non cōstaret, ꝙ postmodū ad sanā mentē peruenit, ꝙ nihilo minus hoc non sufficit ad actum inualidandum, nisi etiam sit probatū, de tꝑe actus, quo durabat furor, ƒm Bar. in l.2.de bon. pos. infan. furio. &c. quem hoc modo intelligit Pa.de Ca.& Imo.in d.l.qui in testamento.§.nec furiosus. Et ꝗuis idem Im.ibi.& in l.1.§.fi.de ver.obl.distinguat, utrū actus sit celebratus post tempus, de quo ꝓbatur ex interuallo, vel in continenti, ut primo casu non præsumatur actus factus in furore, nisi probetur, & alio casu, sic tamen alleganti actū fuisse 4 factū incontinenti † ad annullationē illius incūbit onus ꝓbandi, ꝑ no.per gl.in l.si unus §.pactus.ff.de pac.quæ vult, ꝙ licet quis probet præcessisse interrogationem & subsequutā fuisse responsionem, per hoc non erit probata stipulatio, quia non constat ꝙ incontinenti facta fuerit responsio, nec præsumitur 5 nisi probetur, & est regula, ꝙ ille qui † se fundat in tempore, debet illud probare, ut no.in l.eum actū.de neg.gest.& in l.matrem.C.de prob.& per Bar.in d.§.sed ut probari.& præcipue hoc procedit, ex quo actus gesti per Zanettum cōueniunt hoī sanæ mētis, nec aliqđ reperitur in illis dictū, aut gestū, ꝙ sapiat insaniā, ƒm Bar.in tract.de test.in articulo incip.opposita prudentiæ, &c.ubi concludit, ꝙ si furiosus hēat dilucida interualla, & dubitetur, an hoc tempore actus præsumatur gestus, qđ iudicabitur ex ipso actu, quia aut cōuenit homini sani intellectus dicto tēpore, quo ꝑsumitur gestus, aliàs iudicabitur in furore celebratus.& idē etiam tenēt Ang.Raph.Pau.de Cas.Ro. & Mod.in d.l.furiosum. Sed vr̄ rō, ꝙ simus extra dictam dubitationē, circa quā plurimum inter Doc. est variatum, qm̄ ipsi loquuntur, qn̄ constabat & erat certū, ꝙ quis ante actū ab eo gestū fuit furiosus, & dubitatur, utrum durauerit furor usque quo actus fuit gestus, uel quando probatur, ꝙ ex post cessauit furor, & ignoratur an durante adhuc furore, uel tꝑe quo cessauit furor, dicatur ꝯtraxisse, sed in casu nr̄o dr̄ per actorem ꝙ ante ꝯtractū Zanettus nunquam fuit furiosus, & hoc probare conatur, & reus contrarium proponit, & ꝙ immo fuerit furiosus, probare nititur, & sic isto casu non præsupponitur, nec pro certo tenetur, ꝙ furor præcesserit actū, sicut ꝑsupponunt Doctores in locis ꝓdictis. Sed super hoc contenditur, & illud in dubiū reuocaꝉ. Et quia testes utriusq. partis in hoc dissentiunt, & adinuicem contradicunt, incidimus in hoc, uidelicet, quib.testibus sit magis adhibenda fides, & vr̄, ut in principio dictum fuit, ꝙ testes actoris ꝑualeant, quia deponunt Zanetum tunc fuisse sanę mentis, & sic cum præsumptio naturæ sit pro illis, dn̄r uerisimiliora deponere, & per consequens eorum testimonium est præferendū dicto aliorū testium, qui di6 cunt Zanettū prius fuisse fatuū contra † præsumptionem naturę per no.per Inn.& alios, in d.c.auditis.iunctis no.ꝑ Bar.in leg.

l.nec codicillos. C. de codi.& in hoc residere uidetur tota uis. Sed pmissis non obstātib.cōtrariā partē de iure arbitror veriorem. Nam plurimi testes examinati ad instātiā reorū deponūt & ꝯcludēter probant, ꝙ ante tempus uēditionū factarū dicto ser Thomæ Zanettus erat furiosus & mēte captus, uel saltē ex dictis eorū de necessitate colligitur & infertur, ꝙ furor pcessit habito respectu ad tps, de quo testificantur, & ad tps quo dictæ vēditiones reperiunt factæ, vt facile videri pōt ex lectura testiū, & instrō. Nā qūis in tpe videant uariare, saltē tñ oēs cōcordare dñr cum illo, q deponit de maiori tpe, de quo deponunt alij. inest tps breuius, ꝑm Pau. de Liaza. in disputatio. icip. Cōtra instrm debiti, &c.& Bal. in l. 1. in pe. col. de test.& Ang. in l. ex facto. §. itē qro. & ibi ēt Arct. de vulg. & pup. in l. inter pares. de re iud.& Imo.& Alex. in l. 1. §. si stipulāti. de uer. obl. cū concordanti. de quib. in dictis locis, & in quib. reprobatur dictū Arc. in d. c. nihilo minus. allegatū in contrarium. Et licet Bal. in d. l. 1. dicat, ꝙ pdicta hñt locū, qñ testes cōcordant in initio tpis, puta ꝙ a tali tpe quis cœpit possidere, tunc.n. quāuis vnus deponat de possessione maioris tpis, puta viginti annorū, & alius de posione decem annorū, tñ in minori tpe sunt contestes, sed est secus ꝑm eū, qñ discordāt in initio possessionis, ut quia unus dicat, ꝙ iā annis uiginti cœpit possidere, & alter dicat, ꝙ incepit possidere iam annis decem, nihilo minus hoc non obstat, quia Bal. loquitur, qñ cōstat, testes adinuicem cōtradicere, ut in exēplo pdicto, in quo apparet, ꝙ deponunt de diuerso initio possessionis, & sic quantum ad initium, ꝙ vnus dicit, alter negat. Sed in casu nostro unus testis deponit de ulteriori tpe furoris, & alius de citeriori, de initio uero & sic de termino a quo eiusdē furoris nullus deponit, nec ad dictū initiū aliquis se restringit excepto Melchione, qui dicit, ꝙ Zanettus cœpit furere. Mcccc. Lxxj. Et propterea ille qui dicit de tempore citeriori, puta ꝙ iam annis. 25. Zanettus erat furiosus, non negat, quin prius furere cœperit, & sic non contradicit alijs deponentib. de tempore anteriori, ꝑm Bar. in l. cū furti. de in litē iurando.& in l. fi. §. qui indiuisam. de leg. 2. ubi vult 7 † ꝙ testis, qui dicit, rē ualere minus, puta decē, non negat, quin plus ualeat, & sic non contradicit alteri, qui deponit de maiori summa. Et idem dicit Are. in l. ex facto. §. itē quæro. de vul. & pu.& Alex. plene in consi. 63. in 2. uol. Idem igitur, quando deponūt modo predicto de tempore. l. miles ita. in principio. de testamēto mil. sed etiam plus dici potest, ꝙ de tempore 30. annorum sit probatum, de quo deponunt duo testes, licet alij dicant de tempore minori, per no. per Bal. in l. diem proferre. §. si plures. de arbi.& Sali. in d. l. 2.& Are. in d. §. item quæro. & Alex. in d. consi. vbi voluit, ꝙ si duo testes concordent in summa maiori, & alij deponant de varijs summis minoribus, qđ standum sit dicto aliorum, qui in summa maiori reperiuntur contestes, & ubi diceretur, istos non probare, saltem alij duo qui sunt concordes de tempore, 28. annorum probant illud tempus, dato ꝙ alij diuersimode loquantur de tempore minori, per no. per Doc. in dictis locis. Et per hoc etiam alio modo respondetur ad dictum Arc. in d. c. nihilo minus. quia, ut dixi, in casu nostro aliqui sunt contestes, & hoc sufficit. leg. vbi numerus de testibus & c. in omni negotio. eod. tit. ¶ Quinimmo & fortius uoluit Sali. quòd si duo deponant de 30. & tertius deponat de decem, ꝙ quantitas media dicetur probata, & non minor, & sic quòd dicatur probari rem ualere. 20. quia inquantum duo dicunt, quod ualet ultra decem, contradicunt ultimo deponenti de illa summa, & ambo concordant, de quibus ualet, & respōdet ad dictū. §. si plures. & alias ēt rōnes assignat cum quo ēt transit Alex. in d. consi. 63. Et propterea ēt si in casu nostro singuli testes variarent in tēpore, non diceretur facta probatio de minori tēpore, de quo unus deponeret, sed ad minus tempus intermedium, de quo alius dixit, diceretur probatum. Quod autem furor Zanetti sit probatus, clarè etiā constat ex actibus, de quib. deponūt dicti testes, qui dñt, ꝙ loquebatur fatuè dicendo se Deum & sanctum, & alia deridenda 8 more isanorū. Nā qui loquitur † fatuè pśumitur fatuus. 93. distinctione legimus. & no. 17. q. 2. Gonsaldus. & l. quidam. de condi. instit.& l. ob quę uitia. de ædilitio edict. Item deponunt ꝙ proijciebat lapides, & ꝙ nudus iacebat in niue, & ꝙ alios similes actus faciebat, qui de necessitate arguunt insaniam. l. 2. C. de iude. & notat gl. & Doctores in l. si cum dotem. §. si maritus. sol. mat. & de quo per Ale. in consi. pen. 1. vol. & in consi. 36. in 1. vol. Nec minus probant dicti testes, quia sint singula- 9 res, quia † ex quo agitur de pbando aliquid in genere, s. ꝙ qs sit furiosus, sufficiunt testes singulares, ut probatur ex notatis per Inn. in c. qualiter & qñ. el. 2. de accus. & p Ant. de But. & Im. in c. cū oporteat. eo. tit. & Imo. in l. inter pares. de re iu. cum concor. & in specie quando agitur de probando furore p pdicta, uoluit Alex. in d. consi. & in consi. 85. 2. vol. Nec etiam uerum est, ꝙ omnes sint singulares, sed quidam reperiuntur esse cōtestes, ut dictum est. Et qui furor dicto modo probatus presumitur durasse in futurum, & sic tempore celebrati cōtractus, nisi probetur contrarium, secundum glo. iuncto tex. 3. q. 9. indicas. & gl. in c. fi. de succes. ab intesta. quam sequitur Inn. Io. And. & alii. & Sal. & Ale. in d. l. furiosum. C. qui test. facere poss. cum multis concor. de quib. ibi per eum, & per eundem in d. consi. pe. & consil. 85. cum seq. in 2. vol. nec Bart. in l. 3. de bo. pos. infan. furio. & c. aliter dicit, quando constat, ꝙ qs fuit in furore non parum, sed per longum spatium, licet aliter dicat, quando de furore modici temporis appareret, per l. precia rerum. ad leg. Fal. & ita mentem Bar. intelligit & declarat Ale. in omnibus prædictis locis. & Ar. in l. 2. & in l. qui testō. §. nec furiosus, de testa. Et tanto magis in casu nostro, quia testes deponunt de continuato furore usque ad mortem, & ubi etiam constaret de dilucidis interuallis, adhuc tamen præsumeretur actus gestus tempore furoris, si ex aduerso non esset probatū ꝙ illo tempore erat sanæ mentis, secundum Pet. de Anch. in cle. 1. de hom. & in cons. 5. dicēs, in d. cle. se ita obtinuisse. & idē ibi tenet Card. dicens, ꝙ ita consuluit. & istud plene prosequitur, & tenet Ale. in prædictis tribus consiliis, & in consi. 92. 5. vol. idem dixit per omnia, quod in aliis. Et præcipue in casu nostro istud est tenendum, quia actor ad ualiditatem actus allegat Zanettum fuisse sanæ mentis, & ex aduerso reus allegat insaniam ad actum annullandum. Cum ergo probata sit insania quamuis de dilucidis interuallis diceretur constare, tamen actori incumbit onus probandi, ꝙ tempore actus gesti Zanettus erat sanæ mentis, secundum Spe. in tit. de prob. §. 1. uer. pone quidam erat furiosus, & c. ubi quærit, quid si furiosus hñs dilucida interualla fecit testamentum, & dicam eum fuisse fu- 10 riosum, & † tu dicis eum fuisse sanæ mentis, cui incumbat onꝰ probandi, & refert, ꝙ Vber. de Bob. dicebat tibi, sed alii dñt, ꝙ mihi agenti, & dicenti, eum fuisse furiosum incumbit probatio, uel agenti & dicenti ꝙ fuit sanę mentis. Nam ei qui dicit, & c. l. ei qui. de prob. & c. cū dilectus. de successio. ab intestato, & sic Spe. in hoc residet, ꝙ actor teneatur probare sanam mētem dicto casu tempore actus gesti, si illam alleget. & ubi furorem deduceret, ꝙ similiter illum probare dēat, & cum eo transit Are. qui mentem Spe. etiam exponit, ut supr. in d. l. 2. de testa. & per hoc dicit, ꝙ si hæredes instituti petant hæreditatem, tanquam testamentum fuerit factum ab habili, & non a furioso; illi incumbit probare, ꝙ testor tempore conditi testamenti erat in sana mente. & cum Spe. etiam transit Ale. in d. l. furiosum. quamuis clare eum non referat. Quia ergo pars aduersa agit ex contractibus, quos dicit factos, quando Zanettus erat sanæ mentis, altera parte contrarium asserente, licet Zanettus habuerit dilucida interualla, dēt actor probare, ꝙ dicto tempore erat sanę mētis, qđ minime factū reperit, quia testes agētium non probant intentionem eorum. Nam & si videātur deponere de sana mente Zanetti eo tempore, quo adhuc nō cōtraxerat cū ser Thoma, non tamen dicunt, ꝙ tempore quo cōtraxit, sanæ mentis fuerit, prout est necessariū, qñ ex aduerso est probatum de insania & fatuitate præcedenti, ut dñt Doc. in locis pallegatis, & præsertim Alex. in dictis tribus consiliis, qui ēt refert ita iudicasse, dū assideret. Et plus etiam dicit in d. consi. 85. 2. volu. ꝙ non sufficit probare, ꝙ die, quo contraxit, sapiens fuit, sed dēt probare ꝙ erat sanus mente in illo instanti, quo ꝯxit. Nec est uerum, ꝙ actus gesti per Zanettum ostendant illum non fuisse insanum, sed potius inferunt contrariū, qm in paucis annis reperiuntur factæ ad minus decem alienationes bonorum immobilium, & quandoque bis in anno res diuersas distraxit. ex frequentia ergo dictarum alienationum satis intelligi pōt, ꝙ bona sua profundebat & dissipabat, & ꝙ illis abutebatur, & ꝙ quo ad bona furiosum faciebat exitum. l. his qui. §. fi. de tut. & cura. datis ab his. & l. 1. de cura. furio. & istud

istud etiam ponderat Alex.in simili in eodē consi.85.& in psi. seq.& in d.consi.92. & ex alio non probant dicti testes tāquā singulares,vt traditur in l.ob carmē.§.fi.de testib.& c.licet cau sam.de proba.cum similib.Deponunt.n.de tpe varijs & diuer sis modis.Nā vnus dicit, ꝙ ante 20.annos non erat fatuus Zanettus,alius dicit,ꝙ ante 22.annos,& alius ante quatuordecī, & alij etiam uarie de tempore præterito deponūt,ita ꝙ in illo non sunt contestes aliquo mō,quia si unus dicat,ꝙ annis. 20. elapsis erat sanæ mentis, & alius dicat, ꝙ iam annis.15.non tñ iste de necessitate concordat cum præcedente, quia stant ipsa simul ꝙ iā annis.15.fuerit sapiēs, & tñ ꝙ nō fuerit sani intelle ctus etiam si per diē uel mēsē tm̄ habuit sanū intellectū, scd'm Bar.in l.Celsus.de vsuc.in vlt.col.dicens,ꝙ si testis dicat, ꝙ Titius possedit iā annis.20.ꝙ non probatur possessio continua. sed verificatur dicta probatio in possessione unius diei, per l. 1.§.ꝙ aūt.de aqua quoti.& æstiu.& per no.ꝑ Host. & Io. An. in c.veniens.& in c.licet cām.de prob.& iō quia resultat,uel re sultare pōt singularitas inter eos circa tps,de quo testificātur, non probant,quia non sunt cōtestes, ꝑm Doc.in locis superi' alleg Et clare ex dictis aliorū sic concludit Alex.in l.1.§.si stipulanti.de uer.obl.Nā quia deponunt dicti testes varie de tpe præcedente terminū,a quo,vnū tps inesse non potest alteri,sicut inest,qñ deponunt de tpe intra terminū a quo, vt faciunt testes nr̄i,qui dn̄t,ꝙ a tāto tpe & citra Zanettus fuit furiosus, & ex alio ēt isti testes ꝯrij non probāt, q̄a circa initiū stultitiæ & furoris discordant,qm̄ ille,qui dicit,ꝙ Zanettus tali tēpore erat sanæ mentis,& ꝙ ab illo tempore cœpit insanire, in hoc discordat ab illo tēpore,quo erat sanæ mentis,& ꝙ ex tūc ince pit furere,& idē de oīb.alijs,q̄ hoc mō variāt in tempore, per no.per Bal.in d.l.i.C.de testa.in fi.dū dixit,& supra retuli, ꝙ si testes sint singulares in initio possessionis,ut quia unus dicat, ꝙ Titius iā annis.20.incepit possidere,& alius dicat, ꝙ cæpit iā annis.30.ꝙ non probant, quia implicant contradictionem iuris & facti,& propterea ēt si oēs testes variantes in termino a quo dicerent, ꝙ ab illo in antea Zanettus fuit continue sanæ mētis,& in aliqua parte tēporis ꝑteriti possent esse contestes, quia tamen in initio furoris sunt singulares,non probarent,vt expsse colligitur ex notatis ꝑ Bal.in d.l.1.§.sed plus pōt dici,ꝙ nō solū ex nr̄is testib.ꝓbet furor tēpore actus,sed ēt ex testib. partis aduersæ.Nā certū est,ꝙ oēs, deponūt de longo furore post ꝯctus,& ideo ex hoc solo oritur ꝓsumptio,ꝙ retro Zanettus continuo fuerit furiosus,ꝑm Alex.in d.cōsi.92. pen. col.5. uol.per no.per Nic.de Matta.in l.siue possidetis.C.de prob.& Bal.in l.ex persona.eo.tit.& Old.& Bal.in l.1.§.si magistratus. 11 de magistra.cōue.qui dn̄t,ꝙ ex præsenti præsumitur in præteritum,qñ præsens status,pōt cōcurrere cū naturali ueritate antecedentis status,per l.liberis.§.fi.de libe.cau.& per not. per gl. in d.l.ex persona, quia ergo qualitas præsentis furoris potest concurrere cū naturali ueritate originarij status, quia potuit nasci demens.l.discretis.C.de tēsta.ergo præsumitur, ꝙ retro fuerit furiosus,& istud ēt melius probatur ex no.per Bar.in l. si prius.de oper.no.nun.in tertia opp.dum dicit,q̄d si qualitas quæ inest alicui de præsenti, non diuiditur in præteritum, & præses, sicut est qualitas malitiæ, & bonitatis, qualitas furoris, & sanæ mentis, tunc semper ex qualitate præsenti præsumitur in præteritum,alleg.Dyn. in regula semel malus. de regu.iur.in 6. & ita istud dictum Bart. ad propositum nostrum, & in hac quæstione allegat Aret. in d.l. qui testamento.§.nec furiosus.de testa.Et licet ad hoc respondere conetur,sua tamē responsio non uidetur congrua, quia per illam recedit a Bart. qui cōiter approbatur.Nec ob.si dicatur, ꝙ in casu nr̄o ꝓbatum sit contrarium per testes partis aduersæ,quia,ut dictū est, illi non probant, & potius cōtrarium probatur per testes nostros,quib.tanto magis est credēdū, ex quo testes cōtrarij etiā dicunt Zanettum fuisse longo tempore post contractus ab eo factos mente captum, & sic saltem probatio dicti furoris post dictos contractus debet coadiuuare probationem factam per testes reorum de furore præcedēte,& tam ex probatione præcedentis furoris, quam ex probatione de sequenti furore debet præsumi furor medio tempore,secundum Petr.de Anc. in d.cons.5.per no.per Bar.in l.Celsus.de usucapionib.Et ideo licet de dicto Alex.in d.consi. quod pro nunc non firmo, possit dubitari,per no.per Pau.de Ca.& Ar.in d.§.nunc furiosus.

nihilo minus negari non potest,quia probatio furoris sequentis coadiuuet probationem illorum testium.qui dicunt Zanettum fuisse furiosum ante contractum.arg.not.per Bald. in l.si 12 quis ex argentariis.§.1.de ede. vbi vult, ꝙ † ex persona unius testis multum fide digni adiuuetur inhabilitas alterius testis. & idem dicitur per alios in uariis locis, de quib.ibi ꝑ Modernos.& per prędicta colligitur etiam responsio ad aliud, videlicet,ꝙ probatio contraria,pro qua est præsumptio naturæ,secundum Bar.in l.codicillos.dēt tanquā uerisimilior præualere, ꝑ no.ꝑ Inn.in c.auditis.de præscriptionib.quia,ut est ostē sum,testes partis aduersę non probant ex multiplici capite, & dēnt etiam testes nostri præferri,quia uerisimiliora deponūt. Nam,ut dictum est, frequentia alienationum factarum intra modicum tempus arguit Zanettum non habere sanum intellectum,nec sensum perfectum quia ex hoc apparet, ꝙ profundebat & dilapidabat bona ad instar furiosi,& ꝙ quo ad bona faciebat exitum furiosum,d.l.his qui §.fi.de tutor. & cur. dat. 13 ab his.& d.l.1.de cura. furio. † Ista ergo pręsumptio in specie tollit contrariam præsumptionem in genere. l. cum de indebito.de probationi.& ibi Bar.accedit etiam ad hoc,quia ipsimet contrarii dicunt Zanettum post fuisse mente captum,& ꝑpea etiam si ex hoc solo non possit furor ꝓsumi in ꝑteritum, coadiuuat tñ ꝓbatio testium, q̄ dn̄t Zanettum etiam retro & añ contractum fuisse furiosum,& hoc casu saltem procedere pt, qđ dicit Ale.in consi.proxime allegato,&,ut dixi, pro hoc facit,quod no.Bal.in dicta.l.si quis ex argentariis.§.1.& præsertim cum ex gestis ꝑ Zanettum declararetur illius furiosus exitus,unde saltem ex omnibus simul iunctis dicendum est & cōcludendum, quod est probatus furor Zanetti tempore actus gesti,& per consequens, quod omnes contractus per eum facti cum ser Thoma sunt nulli.l.in negotiis.de reg.iur. & in l.is cui bonis, de uerbor. oblig. omnibus allegatis in contrarium non obstantibus. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Qui habet uerbum superioris,non indiget uerbo inferioris.*
2 *Executor potest recipere informationes extraiudiciales.*
3 *Facultas procedendi ex scripto & non scripto efficit, ut dicto arbitratoris stetur.*
4 *In alienatione rei ecclesiasticæ ex diuturnitate temporis solennitas præsumitur.*
5 *Non ualet processus,nisi facta purificatione conditionis.*
6 *Forma literarum hoc modo concepta,si eum reperieris sufficientem,quid importet.*
7 *Ex mutuo facto abbati non obligatur ecclesia,ni probetur in utilitatem ecclesiæ versum.*
8 *Testis amicus ualde, uel consanguineus non facit semiplenam probationem.*
9 *Debilior est probatio, quæ fit per famam, quàm ea quæ fit per unum testem.*
10 *Testis debet reddere rationem per id,quod percipit aliquo sensu corporeo.*
11 *In dubio facienda est interpretatio,quod quid fuerit ex interuallo factum.*
12 *Capienda est ea interpretatio,per quam delictum cessat.*
13 *Ex defectu alterius ex conditionibus iniunctis processus redditur nullus.*
14 *Executori testamentario asserenti aliquid sibi fuisse cōmißum a testatore in secreto non creditur.*
15 *Arbitrator non potest eße testis de gestis coram se.*
16 *De his quæ ueniunt extrinsecus probandis non creditur iudici, aut executori.*
17 *Non creditur iudici aut notario de commißione officij.*
18 *Pro implemento conditionis requiritur uera non autem ficta probatio.*
19 *Delegatio non præsumitur,quando est facta sub conditione.*
20 *Restitutio in integrum datur aduersus pręsumptionem iuris & de iure ex clausula,si qua,&c.*
21 *Læsio probatur eo ipso,quod aliquid abeße contingat.*
22 *Probatio per euidentiam omnibus pręualet.*
23 *Emens ab aliquo tanquam procuratore,qui non erat, est in mala fide.*

24 Re-

24 *Restitutio contra ecclesiam ignorantem datur saltem ex clausula si qua mihi, &c.*
25 *Quadriennium non currit ignoranti.*

CONSILIVM LXVIII.

VISA & bene intellecta facti serie, & his etiam, quę per celeberrimos viros ꝓponuntur in iure ad fauorem abbatię de Mugliano diocœsis Are. bene ponderatis. Adhuc prima facie uidetur dici posse, ꝙ monasteriũ aliquo remedio rescindere nõ possit uenditionem castri de Mugliano cum omnib. suis possessionibus factam noĩe abbatis, & capituli iam annis centum vinginti & vltra, cũ licentia & authoritate apostolica, quæ sufficit sola pro obseruantia solennitatis requisitæ de iure cõmuni in alienatione tali, vt probatur in l. illud. C. qñ decreto opꝰ nõ est, vbi dr̃, ꝙ rescriptũ principis in alienatione rei minoris idẽ operatur, qđ decretũ iudicis inferioris in alienatione rei minoris, & qđ decretũ iudicis inferioris solẽne. Et iõ secundũ Bal. hodie practicatur, ꝙ qñ ecclesia, vel hospitale, vult rem aliquam immobilem alienare, ꝙ requiratur licentia a Papa, quia qui hẽt uerbum † superioris, non indiget uerbo inferioris. Et idem vult Abb. in consi. 41. Videndum est, &c. 1. uol. licet de prædictis mentionẽ non faciat. Et sic dicta uenditio nõ potest dici nulla ex defectu solẽnitatis, nec ex defectu iustæ & legitimæ causæ, quæ copulatiue cum dicta solennitate debuit concurrere in dicta uenditione, ƒm gl. in c. 1. de restitu. in integ. & in c. quæ in ecclesiarũ. de consti. cum concordãtibus, de quib. ibi per modernos in prin. & per Doc. in c. nulli. de rebus ecclesiæ non alienã. Quia de mutuo, ad qđ ecclesiæ tenebatur, & ꝓpter qđ res eius immobilis uendi potest, qñ ex fructib. non põt satisfieri, auth. hoc ius porrectum. & ibi notant omnes. C. de sacr. san. eccle. & per Abb. in d. c. nulli. uidetur per testes constare, quorũ ultimus deponit, ꝙ fuit præsens numerationi, & calculo facto inter creditorem & abba. qui se constituit debitorẽ in summa calculata, & in hoc ultimo cum eo etiam concordat penultimus testis, qui fuit ẽt pręsens, & alij de fama deponunt circa finem tertij capituli. Et melius super ulti. c. & quæ etiam probatur per illos qui dicunt, ꝙ dr̃ ab omnib. de hoc notitiã hñtib. quia si solũ fuisset dictũ, ꝙ ab omnib. dicebatur subaudiretur de hoc notitiã hñtib. vt not. in l. cũ quidam. §. qđ dicit. de acq. hær. & in l. inter omnes, qui satisda. cogan. & ad propositum nostrũ ita ẽt declarat Ale. in l. 1. circa prin. C. de testa. ad intellectũ illius tex. qui loquitur de fama ƒm eũ, & ex quib. resultat plena probatio, iuxta notata in l. 3. §. eiusdem. de testi. & per Bar. & Doc. in l. admonendi. de iureiur. & Bal. in l. in bonæ fidei. C. de rebus cred. & Doc. in c. fi. eo. ti. & vbi in aliquo dicti testes deficerent, tñ de dicto mutuo contracto per ecclesiã pro redẽptione dicti castri occupati, & de dicta redemptione & conuersione totius pecuniæ in utilitatem ecclesiæ, & de necessitate alienandi dictũ Castrum superueniente postmodum propter guerras, ut ecclesia subleuaretur a dicto mutuo fœneratitio, satis cõstat, & probatur ex assertione episcopi Florentini commissarij, & executoris apostolici, qui narrat, qualiter ipse etiam recepit plures alias informatiões extraiudicialiter, & ꝙ reperijt exposita & narrata uera & clara veritate fulcita, & pro dicto monasterio vtilia & necessaria, & quas informationes extraiudiciales potuit dictus commissarius recipere, secundum Inno. & Doc. in c. fi. de præscrip. & si cæpisset iudicialiter procedere, secundum Card. in consi. 79. Reuerendissime pater domine, &c. & Bald. in l. neq. natales. C. de prob. in ulti. col. & cui etiam assertioni & narrationi est credendum, scđm Gul. Albe. & Ale. in l. 1. de officio eius, dum dicunt, ꝙ de causa absentiæ, per quam uult, & põt iudex delegare, ei credendum est, & probatur ex no. per Bar. in l. ambitiosa. de decre. ab ordine facien. uers. Visis & examinatis, &c. dum vult, quod præfationibus eorum, qui habent arbitrium super loco publico, & propter quas inferunt id, qđ statuunt, pertinere ad eorum arbitrium, credendum est, ꝑ illũ text. ƒm unam lec. & quia talia committuntur viris grauibus, per l. 1. de off. præfec. præto. nec isto casu locum hẽt. l. si forte. de castr. pecu. ƒm eum. Et idẽ dicit Ale. in l. sciendũ. de uerb. obl. ubi concludit, ꝙ si iudex dixit, se iterposuisse decretum causa cognita, ꝙ ex hoc ꝓbat̃, ꝙ interuenit cãæ cognitio, ꝑ le. 1. C. de officio ciuiliũ iudicũ, nec (dicit ipse) d. l. si forte. hẽt locũ in iudice. Et hoc etiã vr̃ bene probari ex notatis per Bar. in auth. nisi breuiores. C. de sententijs ex breuiculo recitã. ubi vult notanter, ꝙ si arbitratori sit data † ptãs procedendi in scriptis, & sine scriptis, ꝙ ex hoc uidet̃ actũ inter partes, ꝙ eius dicto & declarationi sit standũ. Idem ergo uidetur actũ, qñ põt iudicialiter & extraiudicialiter procedere. Et cũ Bar. transit Ant. de But. in c. cũ ad sedẽ. de restit. spol. col. pen. & in c. in præsentia. de renuncia. & in c. quoniam contra. de proba. & Ang. in repe. l. sciendum. de uerb. obl. Et tanto magis ita dicẽdum est in casu nostro propter cursum tãti temporis, cuius initij memoria non est in contrariũ. vt. l. ꝑsumatur, ꝙ cõmissarius dictas informationes receperit, & qđ ex illis narrata omnia inuenerit fuisse uera, per ea, quæ hñr in l. si filius. C. de peti. hær. & in l. qui in alie. in princ. de acq. hær. & per Doc. in c. ea noscitur. de his quæ fiunt a ꝑla. ubi etiã dicitur, ꝙ † in alienatione rei ecclesiasticæ ꝑsumitur, ꝙ solẽnitas interuenerit ex tꝑis diuturnitate. & faciunt ẽt not. ꝑ Hosti. & Doc. in c. Alb. de testi. & in c. illud. de præscri. ubi concludit̃, ꝙ ex antiquitate tꝑis ꝑsumit̃ canonica ĩstitutio & titulꝰ, & facit. c. sup ꝗbusdã. §. ꝑterea. de uer. sig. & ĩ l. hoc iure. §. ductꝰ aquę, de aqua quotidia. & æst. Nec ꝯtriũ ꝓbatũ ex eo, ꝙ in quibusdã tractatib. alterius cõtractus. s. locationis abb. & c. dixerit, hanc rem esse de meliorib. reb. dictæ abb. quia ꝑꝑ guerrã superuenientẽ post dictã locationem & recuperationẽ facta fuit deterioris conditionis & inutilis, vt est narratum & probatum, & quia ẽt pro tali locatione non fuit præstita cõductori patiẽtia utendi, cũ dicto tꝑe adhuc esset occupata, & forte quia nõ potuit abb. illã recuperare, dicta locatio nõ habuit effectũ, vt colligitur ex dictis testiũ, iõ quãuis facta fuerit ad hunc effectum perandi dictam rem, non vr̃, ꝙ ꝑꝑ hoc mutuũ alio tempore ꝯtctũ, & ex quo res fuit redacta, non dicatur cõuersũ in utilitatẽ ecclesiæ, & ꝙ grã dici possit subreptitia, qa licet prius tẽtauerit cũ minori dispendio ecclesiæ uelle dictã rẽ recupare illã locãdo, qa tñ qđ tẽtauit, effectũ non habuit facto fortassis occupatoris, apud quẽ ipsa res erat, vt dixi, tũc tẽporis habuit necesse pro dicta recuperatione mutuũ recipere, qđ in utilitatẽ ecclesiæ fuit uersum, licet propter guerras superueniẽtes post recuperationẽ nõ durauerit versũ, ꝑpter ꝙ fuit necessariũ illã vẽdere, ꝑut est ẽt ꝑsumẽdũ propter dicti tẽporis cursũ, ex quo oĩa dẽt ꝑsumi rite & recte gesta, ut tradit̃ in locis ꝑall. Et ex quo tẽpore cẽtũ anno: & ultra, ubi ꝑdicta non sufficerent, vr̃ ecclesia ꝑscripsisse, q̃ ẽt currit ꝯ ecclesiã Ro. ꝯ q̃ minori tꝑe nõ præscribitur. c. ad audiẽtiã. de ꝑscr. & in auth. quas actiones & ibi no. C. đ sacros. eccl. & sine spe restitutionis, q̃ nõ ꝓcedit ꝯ ꝑscriptionẽ lõgissimi tꝑis. l. oẽs. C. de ꝑscri. 30. vel 40. ann. ubi dr̃, ꝙ ex tali ꝑscriptione qs est tutus plenissima securitate, ergo restõ cessat, & nõ hẽt locũ per no. in l. ait ꝑtor. §. permittit̃. de minori. & istud ẽt vult Ale. in cõs. 141. & cõs. 163. 2. uol. ubi de hoc plenè & Soc. idẽ tenet in ꝑscriptione. 40. ann. in consi. 164. Subtiliter & elegãter, &c. Et quia restõ post quadriẽnium cõpletam ꝑscriptionẽ nõ conceditur, ꝙ erat decursũ post tꝑs centum anno. l. fi. de tẽp. in integrum resti. peten. & est etiam necesse, ꝙ ostendat̃ de læsione, vt tradit̃ in l. nã & postea. §. si minor. de iureiu. & de qua nõ põt isto casu constare, ut patet ꝑ prædicta. Sed præmissis non obstantibus arbitror cõtrariũ esse uerius de iure. Nam Papa mãdat Ep̃o Florentino, ut de præmissis omnibus & singulis, & eorum circunstantijs uniuersis se diligenter informet, & si per informationem huiusmodi reperierit ita esse, licentiam uendendi concedat dicto Abbati & conuentui, sic tamen, ꝙ precium exinde reciendum in dissolutionem dicti debiti conuertatur, &c. Quia ergo dicta clausula, & si per informationẽ huiusmodi reperieris ita esse, &c. prolata fuit conditionaliter. l. cum Titio. ff. quan. dies leg. ced. & l. qui promisit. cum ibi nota. de condi. indebiti. non † potuit processus ualere, nisi uerificata prius conditione, quia non habuit cognitionem ante conditionis implementum, secundum omnes in c. fi. de pręsumpt. & gl. & Doct. in cle. 1. de off. delega. ubi dicunt, ꝙ si executori sit data ptãs prouidendi alicui, si sit Doctor, vel natus ex tali uiro, non ualet processus nisi purificata sit conditio prius, & probatur in clem. i. de concessio. præbendæ. ubi oportet dictam conditionem extare, & antequã extet, decreti interpositio nihil operatur, facta ab executore, & ita etiam notat ibi Car. in scđa qõ. & idẽ uult Bald in

in l.neq. natales.C.de probationib.Et hoc est uerum, & procedit,qñ quædam ueniunt extrinsecus uerificanda,puta si dicatur prouideas tali,si nullum possidet beneficium,uel si accesserit consensus capituli,& idem in casu nostro, in quo fit commissio,si per informationẽ huiusmodi reperies ita esse,pro implemento ergo istius conditionis necessaria est informatio ab alijs,& sic extrinseca.Sed ubi aliquid committeretur cognitioni solius executoris,ut in exemplo,de quo paulò post, in quo potest executor a se solo informationem assumere, & tunc si nõ sit purificata conditio,& ſm ueritatẽ præcessit aliqua examinatio & inquisitio,valet prouisio, & isto casu loquitur Bal. qui prædictis videbatur contradicere in l.2.C.quæ sent.sine appellatio. resciu. ubi quæritur, si Papa † mandat executori sub hac forma,si eũ repereris sufficientẽ in literatura,constructione & cantu,&c.& executor illum examinauit, & putãs ẽe idoneũ,cũ non esset beneficiũ illi assignauit,nunquid ualeat collatio,& post argumẽta ad partes concludit,collationẽ ualere, per textũ insti. qui manumi.non pos. §. semel. & latius ibi per eũ.Et ita dictum Bal.intelligit & declarat Abb.in d.c.1.in fi. de reiudi.vbi rationem diuersitatis inter predictos casus etiam assignat.Est ergo uidendũ, utrũ sit adimpleta conditio, sub qua reperitur facta cõmisio episcopo Florentino. Et mihi vr̃ dicẽdum,ꝙ nõ. Nã in literis apostolicis narratur in primis, ꝙ pro parte abbatis & conuẽtus fuit oblata petitio,quæ continebat, ꝙ ipsi dudũ pro recuperatione,&c. receperunt mutuo a quodã Thomasio,&c.& sic præsupponitur,ꝙ solus abbas mutuũ nõ recepit, quia in illo solo numerus ille pluralis uerificari nõ potest.l.si.ff.ad Treb.sed ꝙ abbas & cõuentus simul receperũt dictũ mutuũ,& tamẽ hoc non est probatum.s.ꝙ simul illud receperint,sed de solo abbate loquuntur testes,& omnes probationes factæ,propterea conditio non potest dici purificata,sed est defecta,quia mãdat executori,ꝙ de omnib.& singulis se diligenter informet, & sic de omnib.narratis tam principaliter, quã incidenter, & de facto ac de qualitate facti ut probatur ex no.per gl.in c.ut circa.de elec.in uers.omnia & singula.& deinde subiungit Papa,& si per informationem huiusmodi repereris ita esse, &c. & sic etiam in conditione intelliguntur prædicta omnia posita ex natura relatiõis,ſm Bar. in l.si quis seruũ. §.fi.de leg.2.in l.1.§.fi.si familia furtum fecis.dic.in l.1.de receptatorib.& in l.sanctio legũ.de pœnis,& ideo pro implemento conditionis oportuit probare, ꝙ vterq. s. abbas & conuentus recepit mutuum,nec pro dicto implemento sufficit, quod fuerit receptum tãtum ab altero, ut est casus in l.si hæredi plures.de conditio.insti.qđ habet locum etiam,si inter unum casum & alterum differentia non esset in effectu, quia in conditionib.inspicitur merum factũ,& non effectus, & sunt adimplendæ in forma specifica.l.qui hæredi.in prin.& l.Mæuius.de condi.& dem.quinimmo inter mutuum receptum per abbatẽ solum,& per illum & conuentum simul resultat diuersus iuris effectus, quia † ex mutuo recepto ab abbate solo non obligatur ecclesia,nisi probetur illud esse uersum in utilitatem ecclesiæ,etiam si apparet,ꝙ ecclesia indigeret,ſm gl.in §.si uero qs aut episcopo.in auth.de alie.& emph.Gul.Ro.& Alex.in l.ciuitas.ff.si cer.pet. ubi dicit hanc esse communem opi. & idem ẽt dicit Imo.in c.j.de deposi.cum qua etiam transit Bar.in l.fi.de exercito.Et quamuis in locis prædictis dicant Doctores, qđ si statim post mutuum receptum fit impleta causa necessitatis, ex hoc probetur esse uersum in utilitatem ecclesiæ, per id qđ habentur in l.si uentri.§.in bonis.de priui.credi. nihilo minus non est probatum,ꝙ isto casu incontinenti sic fuerit factum, & in dubio contra producentem interpretanda est probatio dubia,& sic ꝙ ex interuallo necessitas sit adimpleta.c.in potentia.de prob.& notat Bart.& Doc. in l.inter stipulantem.§.1.de verb.obl.Sed quando mutuum fuit receptum ab abbate,& ca. præsumitur uersum in utilitatem ecclesiæ & illa obligatur, ut probatur in c.qđ quibusdam de fideiuss. & hoc ibi tenent communiter Doc.in c.j.de depo.& Ale.in d.l.ciuitas,qui etiam dicit,Doc.ita communiter tenere.Nec obst. si dicatur,ꝙ immo constat de mutuo facto abbati & conuentui ex confessiõe, de qua in precibus.l.cum precum. C.de lib.cau. & de qua etiam in pluribus tractatibus factis pro locando, & uendendo dictũ fortalitium,& quæ cõfessio prælati & capituli præiudicat monasterio,secundum gl.& Cy.in auth.hoc ius porrectum. C. de sacros.eccl.Quia immo confessio abbatis & capituli simul non nocent monasterio,ſm gl.in §.si uero quis.& Guliel.& Bal. in d.auth.hoc ius porrectũ.& Ant.de But.& Imo.in d.c.1. de deposi.qui dicunt,ꝙ confessio pdictorum, ꝙ mutuũ sit uersum in vtilitatẽ ecclesię,non probat contra monasteriũ, ergo non probat ẽt,ꝙ mutuũ fuerit receptũ, quia ẽt tunc hñt locum rationes pdictorum,& quia si probaretur mutuũ,ex tali confessione probaretur ẽt uersio,sicut qñ apparet de numeratione facta abbati,& capitulo ut dixi. Sed hoc ultimum est falsum ſm prædictos,ergo & antecedens.& istud præcipue est uerum,qñ talis confessio abbatis & capituli adducitur & alleg.ut ex ea sequatur alienatio rei ecclesiasticæ,ut in casu nostro, secundum Card.Imo.in d.c.1.& in d.c.ꝙ quibusdam.per tex.q. hoc pbatur ſm eum in d.auth.hoc ius porrectum,& quia sicut nõ possunt sine causa uera directe alienare rem ecclesiæ.12. q. 2. sine exceptione.& d.auth. sic etiam indirecte hoc non debent posse facere confitendo mutuum receptum,uel illud in vtilitatem ecclesiæ conuersum. Cũ ergo effectu multum differat mutuũ receptum a solo abb.& illud,qđ recipitur ab illo & a cap. ut p prædicta colligitur,ex hoc sequitur,ꝙ rescriptum Papæ reddit subreptitium,etiam si non esset conditionale,sed purum,& de mutuo constaret, cũ sit narratũ mutuũ fuisse receptũ ab abb. & a conuentu,& a solo abb.reperiatur receptum,quia si Papa hoc sciuisset,aut gratiam denegasset,vel saltem illam difficilius concessisset,ꝙ sufficit ad effectũ,ut gratia dicatur subreptitia. c.postulasti.de rescr.& ibi notant omnes,& traditur in ca. super literis.eo.tit.nam si uerũ fuisset,ꝙ abb.& capitulum recepisset mutuũ,ut fuit narratũ Pontifici tempore rescripti concessi,cõstare poterat ex iuris psumptione, ꝙ erat uersum in vtilitatem ecclesiæ,sed alio casu secus, ut colligitur ex præcedentib.Ideo hoc ultimo casu, in quo erat incertus, rescripsisset difficilius. Per prędicta igitur patet, ꝙ in oẽm euentũ non potuit processus valere,quia si rescriptũ erat conditionale, conditio nõ fuit adimpleta,prout erat implenda,si uero fuit purum & idem,qa rescriptum fuit subreptitium, & quæ subreptio uitiat gratiam ipso iure,ut traditur in c.audientiam.el 2.de rescriptis.¶ Et ex alijs quoque non fuit adimpleta conditio, de qua in rescripto, quia non solum constat de mutuo fœneratitio,de quo in præcibus fit mẽtio,s.facto abb.& conuentui,ut dictũ est,sed ẽt nõ probatur,ꝙ soli abb. fuerit factũ. Quamuis.n.vltimus uideat circa numerationẽ de iussu deponere, nõ est tñ integer, quia affinis est abb.ad cuius instantiam licentia alienãdi petebat,secundum Bar.in l.admonendi.de iureiu.circa. 7.col.uers.venio ad tertium.ubi dicit, ꝙ testis consanguineus uel multum amicus † non est omni exceptione maior,nec facit semiplenam pbationem,per no.in l.etiam matris.de prob.& sequitur An.de But.in c.fi.de iureiu.& est de mente Pet.& Cy.in l.parentes.C. de testi.& Spec.in ti.de test.§.1.uers. sed nunquid facere,&c. & Bar.in l.qui testã.§. 1.de testa.& dicit Bar.in l.aut affinitate.de procurato.Gul.in l.eorum §.affinitatis.de postu.& Bal.in c.in literis.de testib.qđ testimonium affinis est suspectum,& cum prædictis etiam transit Alex.in cons. 13.col.pe. & in cons. 18. & cons.32.1.vol.& in consi.122.2. uolu.Item non est idoneus dictus testis,qa(ut ipse fatetur) fuit mediator, qui non admittitur nisi utraq. parte uolente,ſm gl.& Io.And.in c.Ro.de testi.lib.6.& Ant.de But.& Imo.in ca. cum nobis.de testi. qđ est uerum,etiam si nullum sentiat commodum,ut tenet Io. And. Ant.de But.in c.dilectorum.de testi.cogẽ. quidquid gl. sentiat. in §.quoniam.in auth.de testi.quia locũ habet ratio gl. magnæ ibi etiã qñ sponte vellet testificari, quia licet commodum non sentiat,uerisimile tamen est,ꝙ oportet perfici,& firmitatẽ habere,id qđ ipse tractauit,& pro quo perficiendo laborauit,& istam opi.etiam tenet gl.in auth.de instr.cau.& fi.§.in his. uer. ꝙ si etiam administratorem. & Imo.in l.si cui legetur. §. si Titio.de leg.1.& in c.ex literis de trans. & est opi. magis communis,ſm Alex.qui idem tenet in d.cons.31,col.antepe. uol. 1. Si ergo per dictũ testẽ semiplene non probatur numeratio,non potest perfici probatio per famã,de qua deponunt alij,quia fama non probat nisi semiplenè,ut no.in c.ueniens.el 1.de testi. & in l.4.§.eiusd.ff.e.& in d.l.admonendi.& † est ẽt debilior pbatio quæ fit per famam,quam illam,quæ fit per unum testem ut not.dicit Vicen.& Abb.in c.2.de clandesti. despons. & apparet ex eo, ꝙ in criminalibus non facit semiplenam probationem

nem.Et ꝑ Bar.in l.de minore.§.si plurimum.de qõ.& Doc.in c.veniẽs.el 1.de test.& in l.ea quidẽ.de accusat.cum concor.Et ꝑpea ut suppleat fama dictũ vnius testis, oportet ꝙ ille sit oĩ exceptione maior,sicut esse debet ad effectũ,ut possit deferri iurm in supplementũ probationis,ẜm Bar.& Doc. in d.l.admonendi.& Doc.in d.c.fi.Preterea dici põt,ꝙ fama non sit ꝓbata,quia qñ testis simpliciter dicit,esse famã,non probat,nisi dicat a q̃bus audierit, ẽt si de hoc non sit interrogatus,ad finẽ vt intelligat,an habuerit origine a fide dignis,secũdũ Bar.in l. de minore.§.si plurimum.de qõ.vers.q̃d si testis.& Inn.& An. de Bu.in c.cũ oporteat.de accus.& Ang.in repe.l.ea quidẽ. C. de accus.& Rom.in l.1.in prin.de ope.noui nun.& Ale.consi. 83.Viso themate & scripturis.3.vol.& in cons.25.In cã uertẽte,&c. in 4. vo. & in cons.155.in 5.uol.Et tanto magis in casu nr̃o probatio dẽt esse ꝑfecta,cũ sit posita in conditione,q̃ impleri dẽt,vt dixi,ĩ forma specifica, & iõ tali casu pro implemẽto ꝯditionis non deferr iurm in supplementũ probationis,secũdũ Bal.in l.in bonæ fidei.C.de iurei. ubi proprie ponit exẽplũ in rescripto,in quo est cõditio extrinseca,puta si tibi cõstiterit,talẽ eẽ natũ ex legitimo matrimonio, secus aũt secũdum eũ si exprimeret cõditio,q̃ tacite inest,quia tunc non esset cõditio sed monitio,ut ibi ꝑ eũ, cum quo transit Sal. & idẽ uult Bal.in l.ꝑscriptione.C.si ꝯ ius vel vtil.pub.& Alex.in l.licet Imperator.de.l.1.& ibi ẽt dr̃,ꝙ nõ sufficit ꝑsumptio iuris, q̃ aliàs hr̃ pro legitima probatione,l.licet Imperator.in fi.ff.de.l.1. & de quo ꝑ Rom.& Alex.in l.1.in prin.C.de test.mil.Nec ẽt mutuum probatur ex eo,ꝙ ultimus & præcedens testis dicant,ꝙ fuerunt præsentes calculationi factæ inter Abbatem & dictũ Thomasium quia confessio solius abbatis de qua ꝑdicti deponunt,non ꝑiudicat monasterio, nec in ꝑiudicium illius probat,& maxime qñ allegatur ad ualidãdũ alienationẽ factã de re immobili ecclesiæ,secũdũ Doc.& præcipuè Abb. in c.fi.de præscr.cum concor.de quibus ibi per Mod.& ex no.per Abb. in d.c.q̃d quibusdam.de fidei.Sed dato ẽt, ꝙ constaret de mutuo facto Abb.soli,vel ipsi & conuentui simul, non tñ reperitur probatum,ꝙ tale mutuũ fuerit fœneratitiũ, ut ꝑsupponit in ꝑcib.& prout probari debuit pro implemento dictæ ꝯditionis ꝑ e.,quæ dicta sunt superius.Testes enim,qui de fama deponunt,ad perfectam ꝓbationem non sufficiunt, ut dictum est.Nec ultimus testis probat istam qualitatem mutui non solum rõne suæ ꝑsonæ,& hoc est quia nõ sit integer,ut dixi, sed ẽt quia deficit ĩ dicto.Nam in 3.c.dr̃,ꝙ abbas recepit mutuũ. Itẽ & cum pacto de soluendo certum quid singulo anno, super quõ dictus testis examinatus dixit contenta in c.esse uera & assignat duplicem cãm.Prima est,quia fuit mediator, quæ non est sufficiens,sed ex ea potius repellitur,ut dictum fuit in præcedentibus.Et quia non concludit, ꝙ mutuum sic qualificatum fuerit factũ,quia potuit esse mediator, & tñ ꝙ effectus
10 non sit sequutus,vel ꝙ non uidit fieri mutuum,ideo† talis rõ non est sufficiẽs, q̃ dẽt reddi per id, q̃d testis percepit aliquo sensu corporeo,secũdũ Bar.& Doc.in l.qui testõ.§.fi.de testa. per no.in l.testiũ.C. de test.cum alijs conc. de quib. ibi. Nec est sufficiens alia rõ,q̃ reddit ꝑ dictum testẽ,uidelicet,quia uidit & ꝑsens fuit,qñ in pluribus uicibus dictus Thomas. pecuniã numerauit. Qm̃ ista rõ restringitur ad capitulum de mutuo,& non refertur ad pactum de soluẽdo eius occasione singulo anno,nec ex rõne prædicta infertur,ꝙ tpe dictæ numerationis dictum pactum interuenerit, quia ergo testis fuit ẽt interrogatus de causa scientiæ,quo ad pactum & contenta in illo,& rõnem non assignat,ideo quo ad hoc non probat, ut notatur in d.l.solã.C.de testib.Et ex alio quoq; prædicta cõditio non est adimpleta,quia in precib. allegatur,ꝙ mutuũ fuit ꝯtractum pro fortalitio redimendo, & pro emendo boues & uaccas,& neutrum uerificatur, uel probatur. Nam quamuis appareat, ꝙ dictum fortalitium peruenerit ad abbatem, non tñ constat,ꝙ pecuniam mutuo receptam de parte eius præstiterit occasione redemptionis,ex quo non probatur, ꝙ incontinenti post mutuũ receptũ recuperauerit fortalitiũ, secundũ Doc.in d.c.j.de deposi.& Rom.& Alex.in d.l.ciuitas.& ut di-
11 xi supra in dubio faciẽda est interpretatio,ꝙ† recuperatio fuerit ex interuallo, quo pecunia recepta mutuo non præsumit in hoc expensa,nec in alia simili necessitate,quæ ex interuallo reperiatur cessare.secũdũ Doc.in dictis locis. quinimmo ẽt si de recuperatione incontinenti facta appareret,adhuc ꝑꝑ illã non ꝑsumeret ꝯuersum in dicta expensa,quia q̃uis Doctores ĩ locis ꝑdictis uelint,ꝙ si necessitas monasterii cessauit incontinenti post mutuũ receptũ,ꝙ in utilitatem eius præsumatr ꝯuersum,ꝑ no.in d.c.si uentri.§.fi.de priu. credit. illud tñ procedit, qñ mediante tali ꝑsumptione non oriebatur aliqua alia ꝑsumptio delicti. Sed in casu nr̃o fortalitium ecclesiæ iniuste tenebatur occupatum, & erat restituẽdũ monasterio de iure absq; solutione alicuius pecuniæ, unde q̃uis post mutuũ ꝯtũ reperiatur fuisse incõtinenti restitutum, nõ tñ est ꝑsumendũ, ꝙ pro pecunia fuerit recuperatũ,sed potius fuerit gratis & libere restitutũ prout restitui debuit, quia talis ꝑsumptio non
12 sonat in delictũ,sicut ꝑcedens. & ideo † illa est capienda,per quam delictũ cessat.l.merito.pro socio.& no.Bar.in l.gerit.de acq.hæ.in illa q̃one,qñ ꝑ non factũ inducat aditio, & de qua ꝑ Doc.in l.non hoc.C.unde cog.& idem ẽt probatr ex notatis ꝑ Bar.in l.non solum.§.sed ut probari.de ope.no.nuncia.& dato ꝙ ẽt probaret,ꝙ pecunia fuerit soluta pro recuperatione fortalitij,non tñ probatum fuit,ꝙ ex pecunia expendit in emptionẽ dictarũ bestiarum de mãdato Abb. & ideo non est idoneus testis,quia tractat de se exonerando,qm̃ si illas non expẽdisset,abbati obligatus fuisset,& ubi dicat expendisse, per hoc remanet liberatus ab abbate,& ita uult in terminis Bar.in l.de ferre.in prin.in uers.idem decreuerunt.de iure fisci. & istud ẽt vult in effectu Io.And.in add.Spe.in ti.de teste.§.1.vers.sed pone,ꝙ administrator,&c. ubi concludit,ꝙ administrator in eo q̃d administrauit,non est idoneus testis,qñ ex factis uel omissis per ipsum ꝑt incurrere dãnũ,& ascribi sibi opprobrium dicens,ꝙ testis repellitur,qñ ex suo testificatu imminet sibi laus vel vituperiũ,& cũ eo trãsit Ant.de But.in c.cum nobis.de testib.& Abb.in c. insuper eõ.tit. Quia ergo dictũ est in ꝑcibus mutuum fuisse cõuersum in recuperationẽ dicti fortalitij, & in emptionem dictorũ animalium virtute illius clæ,& sic per informationẽ, &c. literæ sub duplici cõdõne ĩtelligunt cõcessæ.s. si ex mutuo fortalitiũ fuit recuperatũ. & ꝑdicta aĩalia fue-
13 rũt empta,iõ † ex defectu alterius processus reddit nullus.d.l. si hr̃di plures.de ꝯdi.inst.Quinimmo nõ est ẽt ꝓbatũ, ꝙ ꝓ reuendia ꝑciũ fuerit receptũ ab emptore, nisi per ꝯfessionẽ syndici ipsius monasterij vendẽtis,& q̃uis habuerit spãle mãdatũ ad vẽdẽdũ,& ad ꝑciũ recipiẽdũ, ac ẽt ad cõfitẽdũ se habuisse, & recepisse,nihilo minus ex tali ꝯfessione ꝑciũ nõ ꝓbatr solutũ in monasterij ꝑiudiciũ,cui ẽt nõ ꝑiudicaret in hoc ꝯfessio ꝑlati & capituli cõstituẽtis syndicũ ad hoc, ꝑ no.ꝑ Car.& Imo. in d.c.j.& in d.l.ꝙ quibusdã.& ibi ẽt ꝑ Abb.dũ dñt,ꝙ vbi mutuũ est receptũ ꝑ Abb.& capr̃m,si ꝑꝑ illud ꝑuenitur ad alienationẽ rei ecclæ,non ꝑsumit,ꝙ fuerit ꝯuersum in utilitatẽ ecclesiæ, licet aliàs secus, vel ꝙ ꝑciũ ꝑceptũ ex re uẽdita conuersum fuerit ĩ dissolutionẽ debiti,& q̃a,vt dictũ est supra monasterio nõ ꝑiudicat cõfessio Abb.& capl'i simul, secũdũ gl.in §. si uero quis.in auth.de alie.& emph. & Gul.in d.auth. hoc ius porrectũ.& An.de Bu.& Imo.in d.c.j.& ꝑ Inn. & alios,& maximè ꝑ Abb.in c.fi.de ꝑscr.Idẽ ergo in casu nr̃o,ut cõfessio de ꝑcio recepto facta a ꝑdictis vel a syndico de eorũ mãdato non ꝓbet ꝑciũ fuisse receptũ, q̃uis aliud sit in ꝓcuratore illius, q̃ sibi cõfitẽdo põt ꝑiudicare,vt plenè tradit in l.2.§.fi.si cer.pe. cũ ergo nõ cõstet ꝙ emptor ꝑciũ soluerit,dici nõ ꝑt,ꝙ cõuersũ sit in dissolutionẽ debiti, ꝑꝑ q̃d cõcessa fuit licẽtia alienandi,& ꝑ ꝯñs vẽditio nõ valet.d.auth.hoc ius porrectũ.Nec ꝑdictis ob.dũ dicebatr, ꝙ executor ex alijs ẽt informationib.receptis extraiudicialiter, & quas recipere potuit,attestatr cõpetijsse oĩa ĩ ꝑcib.narrata fuisse uera,& ꝙ credẽdũ sit, & stãdũ eius assertioni ꝑ alle.in ꝯriũ.Quia licet extraiudicialr potuerit ꝓcedere,& ĩformationes recipere,nihilo minus de his dẽt cõstare alr & alio mõ,q̃ ex illius dicto & assertione,vcȝ,ꝑ scripturam pub.vel saltẽ ꝑ testes,& sic q̃tũ ad hoc sibi soli nõ est credẽdũ, vt probatr ex no.ꝑ Io.And.in add.Spec.in ti.de instr. edi.§.nũc
14 aliqua.vers.sed nũquid, &c. vbi vult,ꝙ si † quis in testõ datus sit executor, & dicat,quòd testator sibi aliquid commisit in secreto,ꝙ legatarij non tenentur ei credere. allegat text.in c.cũ in iure peritus. de officio deleg. unde allegando illum textum sentit clarè,quòd etiam executori dato a Papa non credatur,si dicat,aliquid ibi dictum;uel ꝙ habuerit informationem, si de illa aliter non appareat,& istud ẽt cõfirmatr. Nã uidemus,ꝙ li-

cet arbitrator de gestis coram se deponat, vt in l. ne in arbitris C. de arb. & in c. quintauallis. de iu. non tñ simplici eius dicto statur, si dicat sibi constare reum debere, sed ꝙ ita sit, dēt apparere uel per testes, vel per scripturam; ut præsupponit Bar. in d. §. arbitrorũ. immo si arbitratori sit data ptãs procedendi ēt sine scriptis, non statur eius dicto decisiorijs, secũdũ An. de Bu. & Imo. in d. c. quintauallis. in 6. art. quia ꝑ hoc daretur arbitro facultas lædendi partē, asserēdo se habuisse & uidisse ꝓbationes, quas non uidisset, & quia uerba pñt importare, ꝙ ꝓbationes coram eo faciēdæ possint per testes probari, qđ alias non posset. & idem tenet Ant. de But. in consi. inc. Qõ hęc hēt dubia uulgaria. & Ro. & Ale. in l. sciendũ. de verb. obl. & Ang. in d. auth. nisi breuiores. & Arc. in c. qm̃ cõtra. de prob. & dñt ibi Mod. in 1. col. ꝙ ista est cõis opi. & sic non obstat opi. Bart. in d. auth. nisi breuiores. & sequacium, q̃ allegat̃ in ꝯrium, qa non est uera, & est cõiter reprobata, & alia rõne ēt non obst. quia in casu nr̃o non dat̃ ptãs procedēdi sine scriptis, & q̃uis procedi possit extraiudicialiter, per hoc tñ non intelligit̃ ꝓuisum, ꝙ soli dicto procedentis sit credendũ, vt est proxime di-
15 ctũ. & quia † arbitrator nõ põt esse testis de gestis coram se, ſm oẽs in c. cum a nobis. de testib. & Bar. in l. ne in arbitris. C. de arb. & maxime lite pēdente, ne fungat̃ duplici officio arbitratoris, s. & testis, secundũ Doct. in d. c. qm̃. & latè Bal. in l. ne in arbitris. Nec obstant allegata circa hoc in contrarium. s. ꝑ Guliel. & Alex. in l. j. de offi. eius, & per Bar. in l. ambitiosa. de decre. ab ordi. facien. quia respõsio colligitur ex no. ꝑ Abb. in c. 1. de re iudi. dicēs, vt superius retuli, ꝙ quædã sunt, q̃ cõmittuntur cognitioni ipsius iudicis, qdã vero ueniunt extrinsecus verificanda, primo casu tenet prouisio; licet conditio vel monitio nõ existat, dũmodo executor fecerit aliq̃ examinationē vel inquisitionē: rõ, quia cũ ista veniant verificanda per iudicis cognitionē, ꝑsumptio est, ꝙ fint; ex quo iudex sic declarauit, insti. q. manumi. nõ pñt. §. semel. & isto casu loquunt̃ Doctores in locis contrarijs, vbi ēt dictã rõnē allegant, alio vero casu cessat ꝑsumptio surgens ex facto iudicis, cũ ista nõ pendeãt a sua cognitione, all. no. ꝑ Bart. in l. is cui bonis. de verb. obl. & ꝙ ita sit probatur. Nam circa decisoria non staretur dicto iudicis dicentis, se certo mõ informatum, nisi de hoc per alias probationes in scriptis redactas appareret. c. qm̃ contra. de probationi. & per ea q̃ proxime dicta sunt, q̃uis in casibus in ꝯrium allegatis eius dicto stet̃, quia in decisorijs Doctores
16 nõ loquunt̃, & de quibus in casu nr̃o agitur. Et ꝓpea † quia ꝯtenta in ꝑcib. ueniũt in casu nr̃o verificanda extrinsecus, non credit̃ executori dicenti, ꝙ ꝑ informationes extraiudiciales reperit oĩa vera esse, sed oportet de illis aliter constare, qa isto casu cessat ꝑsumptio pro eo, & locum hñt rõnes, q̃ superius sunt allegatæ circa dictũ arbitratoris, & eodem mõ rñdet̃ ad aliud, dũ dr̃, ꝙ pro decreto iudicis ꝑsumit̃, quo ad enunciata ĩ illo, ſm Doc. in d. c. qm̃. & in l. sciendũ. quia cãæ cognitio, quę debet in illo interuenire, est cõmissa iudici, & ad illius pertinet officiũ se ĩformare & probare cõtēta in precib. secũdũ Io. And. in c. 1. de litis contest. in 6. & non ad iudicem, sed solum recipit informationē extrinsecus, idest, quę dant̃ a parte, & circa quas ex officio non põt regulariter supplere. l. 4. §. hoc aũt iudiciũ. de dãno infec. Et q̃uis, secũdũ Bar. ibi possit iudex supplere in propria cã, tñ hoc eius cognitioni principaliter non est cõmissum, sed quodã modo in subsidium. Vnde hoc nõ est in cõsideratione. l. rogasti. in prin. & l. si quis nec cãm. si certũ pet. Sed ꝑdicta ēt alia rõne non ob. quia loquunt̃ Doc. in consi. all. de eo, qđ asserit̃, & de assertione facta a iudice, per quã non acqrit iurisdõnem. Quia illã prius hēbat, & de illa cõstabat, sed isto casu antequã oĩa in ꝑcibus narrata sint verificata non efficitur quis executor quia prius non est purificata cõditio, sub qua fuit facta cõmissio, ut pluries est repetitũ. Si ergo dicat sibi constare ꝑ informationes extraiudicialiter receptas oĩa adimpleta, & dicto eius staretur, ꝑ illud executoris officiũ
17 cõsequeret̃ qđ prius non hēbat, iõ† in hoc sibi non dēt credi sicut non credit̃ notario, nec iudici asserenti sibi officium esse cõmissum, secũdũ Bar. in l. ex sñia. de test. tu. & Ang. & Alex. in l. sciendũ. in 2. col. de uerb. obl. nec refert, ꝙ loquantur cum distinctione, quia primum caput distinctionis est pro nobis, & illa etiam distinctio non est approbata, quia Hosti. Anton. de But. Imo. & Abb. uolunt indistincte contra Bar. ꝙ dicto ca

su ꝑdictis nõ sit credendũ. & idē vult Io. And. in regula, cũ q̃ d. de reg. iur. in mercuria. in 6. & Bal. in l. iurisiurand. C. de testib. & in l. iudices. C. de probationib. & in l. ad egregias. de iureiur. & est cõis opinio, secũdũ Alex. in d. l. sciēdũ si ergo notario & iudici non credit̃ dicto casu, minus in casu nostro credi debet huic executori, qui ante purificatã conditionē est priuatus, q̃tũ ad id, de quo agit̃, vt ēt bñ ꝓbatur in d. c. cũ in iure peritus, q tex. loquit̃ de tali vel simili. Et ꝑ no. ꝑ Io. And. in d. §. nũc aliqua. uers. sed nunq. d. & ista mihi vr̃ rñsio clara. Nec obstat, dũ dicebatur, ꝙ ex diuturnitate tanti tꝑis, ꝑsumēdũ, ꝙ oĩa essent solemniter acta, qa in casu nr̃o cessat dicta ꝑsumptio, quoniã ubi orietur, nihil operat̃. l. hęc stipulatio. §. diuus. vt lega. nomi. cauea. Nã dicta probatio reperitur in cõditione posita per illã clausulã, & si per informationē hmõi reperies ita esse, &c. & prout in terminis dicit Bald. in l. in bonæ fidei. C. de iureiu. & quo casu non dicitur impleta conditio per probationē præ
18 sumpta, sed † pro implemento requiritur uera probatio. l. Lucius. & ibi no. Bar. & Imo. de conditionib. & dem. & Roma. & Alex. in l. 2. in prin. C. de testa. mili. & in l. licet Imperator. de lega. 1. & ideo dicit Bal. & Sali. in d. l. in bonę fidei ꝙ ꝑ iuramentũ in supplemētũ probationis nõ implet̃ dicta ꝯditio, quia est implēda in forma specifica, d. l. qui hr̃di in princ. & l. Mæuius. de cõdi. & dem. Quãuis ergo in casu nr̃o ex tēporis diuturnitate ꝑsumeret̃ facta ꝓbatio de oĩb. narratis in ꝑcib. nihilo minus cõditio, de qua in rescripto, nõ diceret̃ impleta, qa de implemēto uere dicto casu dēt cõstare, & nõ ꝑsumptiue, ut patet per ꝑdicta. Vñ non dēt sumi ꝑsumptio ad hunc effectũ ex temporis diuturnitate quia nihil põt operari. d. §. diuus. qđ puto notandũ, & de iure uerũ. Et tãto magis dicēdũ est, ꝙ cesset dicta præsumptio, quia si hr̃et locũ, per illã ēt ꝑsumeretur mandatũ factũ executori, ꝙ est in dictũ tꝑs & euentum collatũ, quia non fuit purum, sed cõditionale. l. in tꝑs. de hęr. insti. & per Bar. in l. 1. §. nunciatio. de oper. noui nun. Quia ergo ex diuturnitate temporis etiam mille annorum non præsumitur mandatum, secũdũ Bal. in l. 2. C. si ex fals. instr. & in l. 1. C. de reb. alienis nõ alien. & Ale. in l. qui in alie. in prin. de acqu. hær. & in d. l. sciendum. de verb. obl. & in consi. 1. col. pen. 4. vol. non debet ꝑsumi implementum conditionis, sub qua mandatum executori fuit factum. Quia uno prohibito intelligitur prohibitum omne, per quod peruenitur ad illud. l. oratio. de sponsa. & c. cõstitutus & c. ex tenore. de concessio. præben. Et quamuis per aliquos dicatur, ꝙ si sit sñia lata ab aliquo tanquam a delegato, ꝙ ex diuturnitate tꝑis ꝑsumat̃ delegatio, de qua non apparet, ꝑ Inn. & alios, in c. cũ in iure peritus. de off. delega. tñ nõ reperio, ꝙ hoc ibi dicat Inn. vel alius, sed potius oppositum. dũ refert, ꝙ qdã consulunt, ꝙ conseruetur delegatio, sicut sñia, quasi uelit, quod possit semper dici nulla, si non appareat de commissione, nec uideo differentiam inter mandatum factum delegato & procuratori, quia procedunt regulariter a pari. l. quia. de iurisd. om. iudi. & licet etiam in delegatione esset aliud, tñ in mandato super rebus alicuius, puta de uendendo, & de præstando licentia uendendi, est aliud, ſm Bal. & Sal. in d. l. 1. C. de reb. alie. non alienan. ubi ēt loquuntur de executore testĩ, sed
19 ēt saltem † delegatio non præsumitur, quando constat, ꝙ est facta sub conditione, in qua est posita probatio, ut in casu nr̃o per rõnem proxime dictã. Sed etiam dato, ꝙ in casu nr̃o ex tꝑi diuturnita ꝑsumerentur oĩa narrata fuisse uera, & solenniter acta, nihilo minus daret̃, & dari pt̃ restitutio in integrum eccl. qm̃ nedum aduersus præsumptionē iuris, sicut est ista, de qua agitur, & cõtra quam probatio admittit̃, ut probatur ex nota. ꝑ gl. Bar. & Doc. in d. l. sciendum. ubi fit mētio de simili ꝑsum
20 ptione, restitutio † in integrũ concedit̃, sed ēt aduersus ꝑsumptionē iuris, & de iure ex clausula, si qua mihi iusta cã, ut colligitur ex notatis per Bar. in l. inter stipulantē. §. 1. de uer. obl. & istud etiam clarius ibi firmat Ale. in j. col. contra Ang. quia licet contra talem præsumptionem non admittatur probatio in contrariũ, ut traditur in l. si. quod metus caus. & in l. siue possidetis. C. de probationib. nisi ꝑ confessionē partis, ſm glo. in §. sin aũt. ĩ auth. de ęqua. do. & Doctores in aut. sed iã necesse. C. de donationi. ante nup. tñ hoc fallit ſm eum, qñ quis uult ꝓbare ad effectum, ut restituatur in integrum ex dicta clausula, per notata per Cy. in l. j. C. de condictione indeb. & per Spe. in ti. de exec. sent. §. si. uers. illud. & Ang. in l. 2. §. item si ipse. si cui plus

plus quã per.l. Falc. & per Imo.in l. Imperatores.ff.de re iud. & ꝙ aduersus talẽ ꝑsumptionem deẽ restitutio, voluit ẽt Ale. in l.si infanti.in ult.col.C.de iure delib. per l. si mater.in prin. cum ibi notatis ꝑ Bar.de exc.rei iud.vbi hr̃,ꝙ aduersus sñiam, q̃ transiuit in rẽ iudicatã,pro qua est præsumptio iuris, & de iure,& ꝯ quam non admittit probatio in ꝯtrarium.d.l.imperatores.& l.sub specie.C.de re iud.cõceditur dicta restitutio.allegat ẽt no.per Bar.in d.l.inter stipulantem.§.1. & quæ ẽt ex capite minoris ætatis cõceditur minori,ac ẽt ecclesiæ, ſm Bald. in d.l.sub specie.& in d.l.1.C.de condi. indebi. Et quãuis dẽat probari læsio,antequã concedatur restitutio. l. minoribus. la 1.& l.fi. C.de ĩ integ.rest.& l.nã & postea. §. si minor.de iureiũ in casu nr̃o de læsione dr̃ apparere,eo ipso ꝙ constat, ꝙ lapsum est tps,per qđ inducitur ꝑsumptio iuris cõtra ecclesiã,& per quam ei abest res,de qua agitur, & quã recuperare potuisset,antequam dicta ꝑsumptio fuisset orta, ut ægregie probatẽ ex notatis,per Fulg. Alexã.& Mod. in d.§.si minor.& Pau. de Cast.in d.l.fi.ubi concludunt,ꝙ si a sñia lata cõtra minorẽ intra tps non appellauit,si non appareat, ꝙ ex ea aliquid absit, vt quia erat actor,& reus fuit absolutus,& tunc de læsione minoris uolentis restitui non constat ex hoc tñ,ꝙ permiserit labi tps ad appellandum,& isto casu uera est opinio Bar.in d.§. si min.Sed si ex tali sñia minori aliquid absit,ut quia erat reus,

21 & fuit condemnatus,& tunc † eo ipso ꝙ non appellauit, probatẽ læsio,quia cõstat minori aliquid per hoc abesse,& ita contingit in casu nr̃o, queãdmodum ergo in casu ꝑdicto restituitẽ minor aduersus ꝑsumptionẽ iuris & de iure,q̃ est pro sñia, q̃ transiuit in rẽ iudicatã, ut dixi, & si ei aliquid abest,probatur læsio eo ipso, ꝙ passus est talẽ præsumptionem induci ex cursu tpis,s.non appellãdo,ita est ẽt dicendũ in casu nr̃o,quia per oĩa hẽt locũ eadẽ rõ,& ẽt multo magis,quia ꝑsumptio ista nõ est iuris & de iure,sed talis,cõtra quam admittitur probatio in ꝯtrarium,ut est dictũ. Et quia de lesione non solũ constat ex his, q̃ dicta sunt,s.ex cursu tpis,& quia absit,sed ẽt de illa pt cõstare ex productione processus facti corã executore,ex quo apparet,ꝙ licentia non erat cõcedẽda,& hoc ẽt modo,uidelicet, per productionẽ processus apparet de iniustitia sñiæ, & per ꝯñs,ꝙ ille,cõtra quem est lata,dr̃ læsus,si non appellauit,ut ꝓbatẽ ex no.per Bar.in l.hi qui ad ciuilia.C.de app. & clarius ad propositum in l. 1.si tu.uel cur.non app.Quinimmo ex productione dicti processus,ex quo constat,ꝙ eps Florentinus non potuit dare licentiam,cum non fuerit adimpleta conditio,sub qua fuit facta commissio,cessat & tollitur ꝑsumptio, q̃ dr̃ oriri ex cursu ꝑdicti tpis.Cum.n.ꝯ præsumptionẽ,ꝙ oĩa ꝑsumantur solenniter acta, possit probari ꝯrium, ut dixi per no. per gl.& Doc.in l.sciendum.de uerb. obl. dr̃ contrarium probatũ per productionẽ dicti processus, sicut ex dicta productione probatur, ꝙ sñia fuit minus solenniter & rite lata, secundum Bar.in d.l.hi qui.& in d.l.1.& istud vult Pau.de Cast.in consi. 50.In causa,quæ uertitur.quia per euidentiam facti probatur

22 oppositum, & qui modus † probandi præualet cuilibet probationi,secundum Inn.in c.proposuisti.de prob.& Bal.in leg. contra negantem.C.ad legem Aqu.& quia negatiua probatur per inspectionem scripturæ.l.fi.C.de reb. credit. & latius per eum,cum quo transit Alex.in consil.14.vol. hoc tamen ultimum non est necessarium stantibus præmisis, super quibus facio uim præcipuè.Nec prædictis ob. ꝙ sit lapsum quadriennium ad petendum restitutionem.l.fi.C.de temp.rest. in integr. pe. quia ad hoc responsio dabitur paulo post. Non obstat etiam dum ultimo dr̃, ꝙ ad minus dẽt excludi monasterium præscriptione centum annorum & ultra, quia dicitur in primis,ꝙ prædicta præscriptio nõ est decursa, nec adhuc inchoata.Cum enim executor,qui licentiam dedit, mãdatum ad hoc non haberet, quia (ut sæpe dictũ est) conditio,sub qua fuit data commissio, non erat impleta, & emptor fuit in mala fide,qui emit uirtute licentiæ concessæ a dicto executore de vẽdendo,quam licentiã dare non potuit, quia quamuis errauerit emptor, talis error fuit iniustus, & fuit in culpa, quia debuit uidere ptãtem executoris & intelligere, an conditio, sub qua concessa fuerat,esset adimpleta.l.qui cum alio.de reg. iu. & l.si quis inficiatus.depo. & per ꝯñs præsumitur fuisse in mala fide,ſm Bar.in l.si quis fundum.§.fi.de usuc. pro empt. ubi

23 concludit,ꝙ si † quis emit ab aliquo tanquam a procuratore qui non erat,uel qui fines mandati excesserat, non potest ꝑꝑ malam fidem præscribere,nec excusatur rõne erroris,quia nõ fuit iustus,cum debuerit mandatum uidere per dicta iura,nisi a fide dignis audiuisset,ꝙ mandatum habuisset, quia tunc excusaretur.& idem uult Bal.& Sal.& in d.l.1.C.de reb.alie.non alie.qui loquuntur de illo, qui emit tanquam ab executore testãrio,cum nõ esset,& cõcludunt,ꝙ ꝑsumitur in mala fide, & ꝙ non põt ꝑscribere, nisi ex iustis causis crediderit, illum esse executorem.unde & in casu nostro est imputandum emptorĩ qui non vidit authoritatem executoris, a qua pendebat ualiditas uẽditionis,& sic præsumitur fuisse in mala fide,& ꝑꝑ quã non potuit præscribere.c.possessor malæ fidei.de reg.iu. in 6. & c.fi.de præscr.& eius mala fides nocuit ẽt suis hæredibus,& successoribus,ẽt de iure canonico,qui tenentur exonerare cõscientiam defuncti.c.fin.de sepul.& prout tenuit Ant.de But. Imo.& Abbas.in c.si diligenti.de præscriptionibus.& Abb.in c.nihil,& Imo.in c.fi.eo.tit.& Ant.de Bu.in c. cura.de iure patr.& Bal.in auth.ad hæc. C.de vsur. & Bald.Rom.& Alex.in l. Pomponius.§.cum quis.de acq.poss.ubi dicit Alex. pluries cõsuluisse pro hac opin. & plura eius consilia ad hoc allegat Fel. in d.c.si diligenti.quæ aliter non refero breuitatis cã, & qui ẽt dicit,hanc esse cõem opi.Nec refert, ꝙ dicto casu sit mala fides præsumpta,ex quo causatur ab errore facti, licet aliud dici posset:qñ causaretur ab errore iuris,per not.per gl.in l.tutor rerum.de adm.tu.& Pau.de Cast.in l.nunquam.in prin.de vsuca.& Ale.in d.§.cum quis.sed dato ẽt, ꝙ præscriptio prædicta esset decursa, nihilo minus monasterio daretur in integrum restitutio aduersus præscriptionem ẽt scienter decursam,quia per illam dicitur læsa ecclesia,secũdum gl.Bart.Bal.& Pau. de Cast.in auth.quas actiones.C.de sac.san.eccle.& glo.in §.pro t palibus.in auth.de eccl.tit.& dicit hanc opi.esse cõem.quam ẽt tenet Inn.in c.1.de resti.in integr.& Ang. in auth. ut eccle. Rom.ad fi.vbi dicit,idem in ecclesia Rom. aduersus quam nõ currit præscriptio nisi centenaria, vt dixi supra, & Zenze. Io. de Lig.Car.& Imo.in cle.1.eo.ti.& Abb.in 1.de rest.in integr. dicens etiam,quòd quasi omnes mod.idem tenẽt in c.auditis, eo.tit.& ibi Imo.& in c.fin.eo.tit.& Abb.idem tenet in consi. 33.& Rom.in pluribus cons.relatis per Mod.in d.c.& in d.auth.quas actiones.qui dñt hanc opi.esse cõem.& idẽ dicit Alex.

24 cons.81.in ulti.col.5.uol. qui idem tenet. Sed † saltem daretẽ dicta restitutio, qñ esset decursa præscriptio contra ecclesiam ignorantem ex clausula generali,si qua mihi iusta cã,quæ etiã maiori conceditur ex capite ignorantiæ,secũdũ Abb.in d.c. 1. & in d.cons.& Alex.etiam in cons.proxime alleg.per no.Bar. in l.1.§.si quis autem propter.de itine.actuq; priua.& gl.in l.j. C.de patria potesta.cũ concor. pluribus, de quibus per Alex. in leg.cum filius.§.in hac.de verb.oblig.& in consilijs allegandis. & per Moder.in c. vigilanti. de præscrip.& datur dicta restitutio,nedum aduersus præscriptionem longi tpis, sed etiã longissimi,ſm Abb.in d.c.si diligenti.& Imo.in c.fin. eo.tit.& Alex.in cons.143.1.vol.& cons.169.respondet ad l.omnes. C. de præscript.30.anno.quæ fuit allegata in contrarium, ut ibi per eum,quem aliter non refero, & quæ ignorantia præsumitur in successoribus abbatis,qui alienauit.l.qui in alterius. de reg.iur.& vt dicitur in d.§.in hac.& in d.cons.Nec refert,quòd restitutio non sit petita in casibus,in quib.dixi supra peti posse intra quadriennium,intra quod est petenda.l.fi.C.de temp. in integ.rest.pet.& in d.cle. 1. quia quadriennium,quod inci-

25 pit † currere a tempore læsionis. dicta clement. 1. non incipit currere ignoranti,quia & prin.est vtile,secundum Bal. in l. falsam.C.si ex fal.instru. & Cardi.in d.clem. 1. in 25.quæst.& Alex.cons.89.2.vol.& cons.68.Stantib.his,& c.4.vol. & Moder.in d.c.1.de ꝑscri.& in d.authen. quas actiones.cum concor. de quibus in dictis locis, Ex præmisis ergo oĩbus colligitur, quòd monasterium a bonis,de quibus agitur, non excluditur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Præsumitur pro officiali in his,q̃ sunt uolũtariæ iurisdictionis.*
2 *Creditur officiali & literis eius in delegatione iurisdictionis.*
3 *Lex seu scriptura potest pro parte ualere,& pro parte non.*
4 *Verbum reuoco,præsupponit actum ualidum.*

5 *Pe-*

5 *Perempta instantia non pereunt acta probatoria.*
6 *Pro decreto iudicis nõ psumit, nisi quo ad solẽnitates enũciatas.*
7 *Pro iudice & decreto præsumitur inter illos, inter quos decretũ interponitur.*
9 *Quomodo intelligatur illud, quod dicitur, ex diuturnitate temporis omnia solenniter acta præsumi.*
10 *Super impossibili non cadit præsumntio, nec fictio.*
11 *Ex diuturnitate temporis nõ psumitur cõmissio, nec mandatũ.*
12 *Verbum potest, prolatũ affirmatiue non importat necessitatẽ.*
13 *In præscriptione. 30. ann. titulus non requiritur.*
14 *Remedium. c. reintegranda. non competit ei, qui ex facto & negligentia sua cadit a possessione.*

CONSILIVM LXIX.

CIRCA processum inter Franciscũ Antoniũ de Noris, & Ioannẽ de Tornabonis de pluribus est videndum; omisso tñ illo dubio, vtrũ reus trahere posiit actorem ad forũ ecclesiasticum ex psona fratris sui clerici, quia ad hoc fuit opportune rñsum per clarissimos dños consultores, & hoc non habet dubium, ex quo nõ agitur ꝯ clericũ sed solum pro parte ad eum clericum spectante. & igit primo uidendũ, vtrũ uenditio facta patri d. Ioannis de bonis dicti Antonij Francisci adhuc infantis per officiales pupillorũ ciuitatis Florentiæ valuerit. & prima facie vr̃ dicendũ ꝙ sic. Nam licet ex forma statuti dicti officiales non possint uendere bona pupillorum, nisi faciant saltem quatuor uicibus, & qualibet uice in diuersa hebdomada bãna, quæ bona uolunt uendere, & quid inde offertur, & seu iã oblatũ est pro pcio aut valore, & ꝙ plus offerẽti dabitur, & ꝙ uenditio & alienatio. q̃ facta fuerit, non pcedẽtib. dictis bãnis sit inanis, & non ualeat. Nihilominus in hac ultima uenditione facta Tierio proxenetæ vr̃, ꝙ seruata fuerit forma tradita a dicto statuto, & ẽt ab alia reformatione facta. 1308. & sic vr̃, ꝙ ex defectu formæ non possit dicta uenditio dici nulla, in qua enũciant subhastationes & banna præcessisse, & qua die. Nec ob. si dicat, ꝙ nõ stat instrõ asserẽti de subhastationibus, q̃ debuerunt pcedere, & q̃ non potuerunt interuenire tpe celebrati instri, sm Bal. in l. sciendũ. de verb. ob. & in l. 1. C. de fid. inst. & iure hastæ fisca. lib. 10. quia ad istud rñdetur, ꝙ istis officialib. data fuit tutela pupillorum, tanq̃ officialibus cõis Florentiæ, & non tanq̃ priuatis cũ plena facultate alienãdi de bonis pupillorũ, ut patet ex reformatione posita sub rub. ꝙ officiales pupillorũ, &c. quia † ergo pro dictis officialib. psumit. l. 2. C. de off. ciu. iud. & c. ad audientiã. de psc. qđ procedit ẽt in gestis a iudice per modũ uoluntariæ iurisdictionis. l. manumissio per lictores. de manum. uind. & l. ab ea parte. de prob. probantur in instrõ contenta per uerba assertiua & enunciatiua, de quibus in illo, per Spe. in tit. de empt. & uend. §. nunc dicendũ. el 1. uers. & breuiter, &c. vbi vult, ꝙ pp decretum iudicis ĩterpositum super contractu præsumantur in illo interuenisse oẽs solennitates, donec probetur contrarium, alle. l. si pscs. & l. quidem. C. de præd. min. & c. in præsentia. de renunc. & cum eo transit Bal. in l. quicunq;. §. fi. de pub. & in l. si quis cum aliter. de verb. obl. in fin. & Pau. de Cast. in l. cum hi. §. si prętor. de transa. dummodo iudex in instrumento exprimat, ꝙ decretum causa cognita fuit interpositum, & sic quantum ad hoc vult, ꝙ credatur assertioni iudicis, & idud ẽt tenet Alex. in l. e. sciendum de uerb. obl. propter psumptionem, quæ est pro iudice, dicens ẽt ꝙ si per iudicem asseratur interuenisse solennitates in pręteritum, & quæ tũc interuenire non potuerunt, sicut sunt subhastationes, ꝙ etiam tunc iudici erit credẽdũ, nec Bar. ibi, & in d. l. 1. C. de fide instr. & iure hastæ fisca. qui videt sentire ꝯrium, cogitauit de decreto iudicis, secũdũ Alc. & ultra eum pro prædictis ẽt facit, quod vult not. Bar. in l. ambitiosa. de decre. ab. ord. facien. in uers. Visis & examinatis his regulis, &c. ubi quærit, ꝙ si hñtes arbitrium ab adunantia generali super aliquibus suis præfationibus, ex quibus inferũt id, qđ statuũt ad eorũ arbitrium pertinere, an his prefationibus sit credendum. & arguit ꝙ nõ, per l. si forte. in prin. de castren. pec. Contrarium tñ determinat, & ꝙ quantum ad eos, & ẽt quo ad alios dictis præfationibus sit credendum, per l. fin. de hær. ĩsti. & per dictam. l. ambitiosa. secundum vnum intellectum, & quia cum ista arbitria non concedantur, nisi electis & grauib. personis, credendum est eis in eo, quod asserunt. l. 1. de offi. p fect. præto. & per hoc patet rñsum ad cõtrarium, secũdũ Bart. qui ẽt subdit, ꝙ in istis extraiudicialibus videt eis credendum, per not. per gl. in ca. post cessione. de prob. & in cle. 1. eo. tit. nec dicas secũdũ eũ, quòd ibi est speciale in Papa, quia specialitas stat in hoc, ꝙ non admittatur probatio in cõtrarium, sed ꝯ istos admittitur probatio in cõtrarium, ut ibi latius per eum. idem ergo per oĩa videt dicendum in casu nostro. Et adhuc cõfirmantur prædicta ex no. per Guliel. & Albe. in l. 1. de off. eius cui manda. est iurisd. nam ibi dicitur, quod causæ meri & misti Imperij delegari non pñt, nisi cã iustæ & necessariæ absentiæ, quærunt ergo pdicti, quid si præses velit delegare cãm meri Imperij, & in delegatione asserit oportere, ꝙ se absentet ex causa necessaria, vel allegat tale impedimẽtũ, pp qđ, si verum esset, delegare posset, an ei sit credendũ, & determinant ꝙ sic; 2 quia creditur officialibus † & literis eius. l. diuus, de off. præsi. & in auth. ut nulli iudi. §. si quis comprehensiorum. & l. si publicanus. §. 1. de publ. & idem tenet Bal. in l. Imperiũ. de iuris. om. iud. & in c. de causis. de off. deleg. & est de hoc glo. in c. pastoralis. in ver. exonerare. de off. deleg. quam etiam ad hoc alle. Alex. in d. l. 1. de off. eius. qui etiam pro hoc alleg. no. per Bar. in d. l. ambitiosa. Secundò principaliter, vbi etiam prædicta enunciatio, de in instrumento non sufficeret, adhuc ex diuturnitate tpis præsumerẽtur oĩa solẽniter acta. l. si filius. & ibi not. Bald. C. de peti. hær. & l. qui in alie. post prin. de acq. hær. & ibi per Ang. & omnes Mod. & c. peruenit. de emp. & vend. & plenè per Anto. de But. & alios, in c. ea noscitur. de his quæ fiunt a præla. & per legist. in d. l. sciendum. de verb. oblig. cum alijs concord. de quibus ibi per omnes Moder. & tanto magis hoc procedit, ex quo cum dicta temporis diuturnitate cõcurrit ẽt enunciatio solennitatum, de qua in instrumẽto. Prædictis tñ non obst. contrarium puto verius. Nam per statutum officialium pupillorum deponitur, ꝙ vẽditiones uel alienationes factæ per eos præcedentibus quatuor bannis, & qualibet vice in diuersa hebdomada per vnum ex bãnitoribus communis Florentiæ in effectu, ꝙ bona vendere & alienare volunt, & quod inde offertur, & seu iam oblatum est pro precio, aut valore, & quod plus offerenti debitur, &c. Item alio statuto generaliter loquente de officiali communis Florentiæ, etiam disponitur ꝙ quilibet officialis dicti communis teneatur, quotiescunq; peruenire debebit ad uenditionem bonorum mobilium uel immobilium, banniri facere publicè, qualiter dicta bona subhastabuntur tali die & tali hora, & sic nominentur tres dies & horę dictorum trium dierum, aliàs uenditio non ualeat, & ꝙ notarius sit obligatus scribere oẽm profertam & oĩa bãna & subhastationes solenniter, &c. Nec ab isto statuto, quãuis præcedat in ordine & in cõpilatione intelligitur recessum p pdictũ aliud statutum in illis partibus, in q̃b. non sunt contraria, sed solum in casibus, in quibus contradñt cæteris firmis manẽtibus, ut est tex. ualde no. in l. 1. uer. quantum in ea parte, &c. C. de lati. lib. tollen. & per quem tex. dicit ibi Bal. no. ꝙ clausula derogatoria siue reuocatoria legis uel statuti contrarii reuocatur eatenus, quatenus repugnãs repitur, & non in alio, & 3 sic dicit Bal. no. legẽ † uel scripturã pro parte tenere, & pro pte nõ tenere, & sic ẽt dicit ibi gl. quã dicit esse ualde singularẽ. & istud ẽt tenet Ro. in ꝯs. 158. In cã vertẽte inter cõe Cortonę, &c. & Al. in ꝯs. 122. Viso puncto. 4. uol. in 1. col. & pro hoc allegat ẽt tex. in cle. dudũ. uersi: nos. n. &c. ibi, inquãtũ pmissis uel pmissorũ alicui contraria, &c. de sepult. & in auth. de hæ. ab intest. in in prin. cũ gl. in uer. uacantib. & istud cõprobat ex not. per Dy. & Bar. in l. j. §. j. de oper. noui nũcia. Nam hic ẽ vnum statutum generale, & aliud speciale. unde hoc casu generi per spẽm non derogatur, quia generi solum per spẽm derogatur, quando genus & spẽs ponitur in eodem edicto. l. doli clausula. de ver. obl. & l. sanctio legũ. de pœ. sed qñ genus ponitur in uno edicto, vel una lege, & species in alio, uel alia, tunc non derogatur generi per speciem, sed concurrunt. ꝙ est no. ad statuta, secundum eos. Quia ergo in hac ultima uenditione facta Tierio, non fuit seruata forma, de qua in dictis statutis, sequitur, quod fuit nulla dictis etiam statutis sic expresse illam annullantibus. Non enim reperitur, ꝙ præcesserint hanc uenditionem dicta quatuor banna, & singula in qualibet hebdomada, nec etiam qualiter fuerint facta a bãnitore, & an denunciauerint,

rint,quib. diebus,& qua hora dictorũ dierum deberent bona incantari,& subhastari, nec ẽt cõstat de dictis subhastationib. nec ẽt ꝙ de dictis bãnis & subhastatioib. fuerit cõfecta scriptura ꝑ notarium,ut mandat statutum.Nec ob. si reperiantur q̃dam bona & subhastationes, quia ꝓdicta ꝓcesserunt uenditionem postea factã Tier.Et si dicatur, ꝙ prima uenditio fuit nulla,& ꝙ declaratum fuit,illam esse nullam,& per ꝯñs,ꝙ potuit fieri uenditio secunda Tierio absq; alijs bãnis & subhastationib. quasi ꝙ sufficiãt,quæ ꝓcesserant, & quæ remãserũt valida,q̃uis venditio prima fuerit nulla,& declaratum fuerit illam esse nullã,facit ẽt,qñ annullat̃ sñia ex defectu ipsius sñiæ & non ex defectu processus,non annullãtur acta,sed remanẽt valida,& ex illis poterit iterũ iudicari,ꝭm Bal.in l.si proponis. la 1.C.qũo & qñ iudex.& Doc.maxime Abb. in c.ad probandũ.de prob. Ad istud rñdetur,ꝙ immo prima uenditio fuit ipso iure ualida ab initio. Nam seruatis seruandis facta fuit prima uenditio Iuliano ꝑñti,& pro noĩandis ab eo ementi & recipienti,&c.unde dicta uenditio ualuit ab initio, & ex illa fuit ius q̃sitũ.d.Constantiæ postea noĩatæ,secũdũ Bar. in l. si mihi & Titio.in prin.de ver.obl.& probatur secũdũ Alex.ibi ex no. ꝑ Bar.in l.stipulatio ista.§.si stipuler.uers.6.casus.&c.eo.tit.& idem vult Bar.in l.qui vsumf.de vsufr.le.in l. fundum cum mihi uenderes.de act.emp.& Bald.& Sali.in l.multum. C.si quis alteri vel sibi.& licet non appareat,ꝙ do.Constantia habuerit ratũ,satis tñ est,ꝙ ẽt non cõstet,ꝙ recusauerit ratificare,ꝙ cõtradixerit.Nec ẽt apparet,ꝙ notitiam habuerit de dicta uenditione, & sine qua notitia præcedente non potuit ratum hr̃e, secũdũ Pau.de Cast.in cons.350.De casu præsenti.per ea quæ hñr ĩ l.fi.C.plus uale.qđ agitur.& ubi ẽt noluisset ratum hr̃e, adhuc uenditio ualuisset,& apud Iulianum bona empta remãsissent,si Iulianus emptioni non renunciasset dictis officialib. acceptantibus.l.absentis. C.si cer.pe.& per Bar.& alios in d. l. fundum.& per Ale.in cons.24.5.vol.& per quam renunciationem fuit recessum a uenditione ualida,iuxta.le. ab emptione. de pac.& sic ex dicta cã non habuit locum, & non ex eo ꝙ ab initio fuerit ipso iure nulla.Nec ẽt per dictos officiales fuit declaratum, ipsam uenditionem a principio fuisse nullam ipso iure,nec declarari potuit,uel debuit, sed solum declarauerunt ex post nullam esse, ex causis de nouo superuenientib. & ꝑꝑ dictam renunciationem factam de cõi consensu partium. Et

4 satis † hoc ẽt probatur ex illo uerbo reuocauerunt, quod præsupponit uenditionẽ ab initio ualidam,arg.l.nam & sub cõditione.versi.post defectũ.de iniust.rup.& irr.test.& ꝑ no.ꝑ gl. in l.1.ff.de don.nam & alias uenditio,uel alius contractus põt ab initio valere ipso iure,& ex post facto annullari defectu alicuius solennitatis,q̃ ab initio non dẽt necessario interuenire, secũdũ Bal.in l.si ita quis.§.ea lege.de uer.obl.& in l.uniuersa. C. de preci. Imperat. offer.& prout contigit isto casu,in quo fuit annullata uenditio,quia.d. Constantia non fecit depositum precij,nec seruauit,quæ erant de more officij.Hoc igitur stante, ꝙ ualuerit ab initio dicta uenditio, & ꝙ ex post facto fuerit annullata,sequitur,ꝙ oĩa bãna præcedentia, & oẽs subhastationes perierunt perempta & annullata dicta uẽditione, a qua banna & subhastationes cæperunt hr̃e dependentiam, & esset secus,si ab initio ipso iure nulla fuisset uenditio, quia tunc ab illa prædictam dependentia habere non potuisset, & procedit tunc,quod no.Bal.in si ut proponis.C. qũo & quando iud.& Doc.in d.c.ad probandũ. de prob. qui allegantur in ꝯriũ.& probatur dicta distinctio ꝑ no.ꝑ gl.in l.3.§.fi.de lib. & posth.ubi hr̃,ꝙ perempto primo gradu per natiuitatẽ filii nõ nati,testm̃,incipit a scd̃o gradu,& sic scd̃us gradus ualet,quia non habuit dependentiam a primo nullo ab initio, sed perempto primo gradu per natiuitatem posthumi ꝑteriti rumpitur ẽt secundus gradus,quia cœpit hr̃e dependentiam a primo ab initio ualido.l.uxoris arbor.C.de posth.hær.inst. & idem probatur ex not.per Bart.in leg.ita stipulatus.de oblig.in 12.opp. primæ partis.ubi dicit, quòd quando stipulatio ab initio & in conceptione fuit ualuit, & per aliquem casum promissor liberetur a principali,liberatur etiam a pęnali stipulatione.& hoc quia pœnalis cœpit hr̃e dependentiem a principali,alle. no.in d.l.3.§.fin.de liber. & posth. peremptis ergo & annullatis dictis bannis & subhastationibus non potuit fieri alia uenditio Tierio sine reiteratione bannorum & subhastationum,et ꝙ secunda uẽditio fuerit facta ꝑꝑ banna & subhastationẽs, quæ præcesserunt primã uenditionẽ,& quæ emanarunt occasione illius, manifestè patet ex dicta secunda uenditione, inquantũ habet specialem & expressam relationẽ ad dicta bona.Et præ-

5 dicta cõfirmantur, nã perempta instãtia tꝑe pereunt † ẽt acta ordinatoria iudicij,adeo ꝙ non põt amplius ferri sententia super eisdẽ actis,sed acta probatoria nõ pereunt.l.properandũ. §.1.C.de iudi.& ibi no.ꝙ l.cum lite mortua. & ibi per Bart.iudi.sol.& ꝑ Bar.& Bal.in l.2.C.de fruc.& lit.expen.& per eũ & alios,in l.2.C.de eden.& ꝑ Doc.in c.causam. el 1.de testi.& ibi Abb.assignat rõnẽ diuersitatis dicẽs, ꝙ acta probatoria non dñr acta iudicij,sed causæ,quæ nõ perijt, acta ordinatoria sũt acta iudicij,qđ perijt perẽpta instãtia. Idẽ ergo & isto casu,ut perẽpta uenditione pereunt acta præcedentia, q̃ sunt ordinatoria respectu uenditionis, & ꝓdicta ẽt magis procedunt, qñ instantia fuit perẽpta ex partiũ cõuentione,quã si sit perẽpta tꝑe,ꝭm Doc.in locis præalleg.vbi volũt, ꝙ quãuis perẽpta instantia lapsu tꝑis pereant acta ordinatoria,ut dixi, non tñ pereunt quo ad effectus qui non respiciunt instantiam,puta quo inducendũ vitiũ litigiosi,ꝭm gl.& Doc.in d.l.properandũ.§.i. C.de iud.& per Doc.in aliis locis pręallegatis.si tñ instantia pereat partiũ conuentione, pereunt ẽt acta ordinatoria quo ad ad dictus effectus,qui nõ respiciũt instantiã, & quæ,ut dixi,nõ perirẽt,si instãtia perijsset lapsu tꝑis. Et ideo quia in casu nr̃o perijt prima uenditio ex conuentione,iõ acta præcedentia ad illã ordinata dñt magis perire,& ꝑ ꝯñs non potuit super eisdẽ fieri noua uenditio,sed debuerunt fieri bãna de nouo & subhastationes. Et dato ẽt ꝙ dicta ordinatoria ad primam uenditionem non perijssent, adhuc tñ secunda uenditio non ualuisset. Nã sicuti percipitur ex secunda venditione illa prima uẽditio, & oĩs præparatoria ad illã non fuit facta per eosdẽ officiales, per quos facta fuit ultima uẽditio, sed ꝑ suos antecessores, ut patet ibi,attẽta deliberatione per eorũ antecessores facta, &c. quamuis ergo de cõmissione antecessorũ præcessissent bãna, & subhastationes oẽs, quæ præmitti debuerunt ex prouisione statutorũ,ẽt si facta non fuisset prima uẽditio, non tñ potuisset per successores in officio fieri uenditio aliqua nisi de commissione illorum,saltem semel de nouo facta fuissent banna, & subhastationes,ut uidetur expressum in l.edictũ. de iud. ubi dr̃,ꝙ licet oĩs numerus edictorũ sit finitus,solet tñ successor, & dẽt ꝭm gl.approbatam,vnum edictum dare. Nec ob.ꝙ dicatur in dicta ultima uenditione, ꝙ ꝑñti die 22. Octobris dicta bona peremptoria uice fuerunt subhastata,& incãtata,&c. q̃a hoc non fuit satis, si illud per dictũ instr̃m probaretur, sed ẽt debuit præmitti unũ bannũ per ciuitatẽ de mãdato dictorum officialiũ,qđ est loco edicti & citationis. auth.q̃ semel. C.qũo & qñ iud.& ꝙ solet dari & dẽt per successorẽ, finito ẽt numero edictorũ ꝑ antecessorẽ.Et de ueritate ꝓdictorũ melius etiã apparebit ex rñsionib.ad contraria.Nõ ob.igitur primo,ꝙ stetur instr̃o de his,quæ enunciãtur in illo,ẽt ꝙ tunc non potuerunt interuenire ꝑꝑ authoritatẽ iudicis, ꝑ no.ꝑ Spe.& alios, in locis in contrariũ alleg. quia solũ fit mẽtio in dicto instr̃o secundæ uenditionis de bannis & subhastationib.quæ præcesserunt primã uẽditionẽ,ad quã ẽt hr̃ relatio,ut patet ex dieb.de quib.in vtraq; vẽditione,& in quib.dicunt̃ facta banna, & subhastationes, quãuis ergo ꝓdicta ꝓbarẽtur ex uerbis enũciatiuis dicti ultimi instr̃i, ex illis tñ ẽt illorũ virtute nõ potuit deueniri ad secundam venditionem, sed debuerũt de nouo & iterũ banna et subhastationes fieri per ea, q̃ proximè dicta sunt. Nã ꝓsumunt̃ alia banna de nouo facta,ut fieri debuerũt, quia pro iudice uel eius decreto non ꝓsumitur, nisi quo ad solẽnitates enũciatas in instr̃o decreti,nec † aliàs ꝓsumit̃ pro decre-

6 to,ꝭm Bal.in l.ex his.C.de test.mil.& in l.2.§.i.in ult.q.& in repe.si ex noxal.cau.aga.& in l.1.de reb.eo.& in c.1.§.instr̃m. de no.feu.& Fed.de Sen.conf.142.Dñs Ioãnes,&c. & Io.Fab.in sti.de fideius.§.fi. & quæ enunciatio dictorũ bannorũ nouorũ & subhastationũ nõ fuit facta in dicto instr̃o secundæ uẽditionis. Secũdo rñdetur, ꝙ immo dicto instr̃o quantũ ad bãna & subhastationes,quę nõ potuerũt tũc interuenire,nõ creditur, ꝭm Bar.in d.l.sciẽdũ.& ĩ d.l.j.C.de fid.instr.& iure hastæ fisca. lib.10. Et loquit̃ ẽt Bar.in uẽditione facta ꝑ officiales. & istud ẽt probatur ꝑ no.ꝑ Inn.Ant.de But.Imo.& Abb.in c.qm̃ contra.de ꝓb.& est cõis opi.vbi dñt, ꝙ q̃uis in sñia apponãtur il-

la uerba, viso libello, visa litis cõtestatione, &c. & sic ẽt de alijs actis, non tñ per hoc probat̃ illud, qđ enũciatur, nec pro recti tudine processus p̃sumit, nisi aliter p̃dicta probẽtur, & hoc q̃a instr̃m nõ facit fidẽ de enunciatis in illo, si t̃pe confecti instri non potuerunt interuenire, & tñ loquunt̃ p̃dicti; q̃ñ enunciatio fit a iudice, & probatur ex no. per Io. And. in addi. Spec. in ti. de sen. §. ut autẽ. uers. & no. ubi refert Guid. de Suza. disputã do tenuisse, q̃ si in sñia dicat̃, citato reo perẽptoriẽ, &c. nõ pro batur ̃p hoc citatio perẽptoria, & ita dicit tenendũ de iure; q̃a sunt uerba actus præteriti, &c. Et ̃ppea dictũ Spec. & aliorũ, qui allegãtur in ̃ɔriũ, põt hr̃e locũ quo ad ea, q̃ potuerũt interuenire t̃pe decreti, seu t̃pe quo fit narratio, uel assertio a iu dice, & non quo ad illa, q̃ tunc non potuerunt interuenire, uel dictũ Spec. & aliorũ procedit, quantũ ad p̃sumendũ solennita tes decreti, & non quo ad alia, ut ̃pbat̃ ex no. ̃p Ang. in l. Impe ratores, de priui. credi. ubi refert Dyn. tenuisse solennitates de creti p̃sumi, & subdit Ang. per hoc limitari doc. Innoc. in d. c. q̃ñ contra. ̃pximẽ relatã, q̃ enũciata in instr̃o, q̃ t̃pe confecti instr̃i non potuerunt interuenire, non p̃sumant̃, q̃a fallit in de creto. & istud ẽt ponderat Bal. in d. l. ex his. & in d. §. instr̃m. & sic facit dr̃iam, quantũ ad hoc inter decretũ & aliã iudicis enũ ciationẽ factã ad aliũ effectũ, & in alio actu. Tertio ẽt r̃ndet̃, q̃ pro iudice p̃sumitur, q̃ñ facit actum iudicialẽ. d. l. ab ea parte. de proba. quã ad hoc alleg. Ant. de But. in c. qđ̃ sicut. de ele. in pe. col. sed iste actus uenditionis, de quo agit̃, factus a dictis officialib. non est actus iudicialis. l. siue apud acta. C. de trãsa. Nã prædicti officiales, quia sunt ẽt tutores, uẽdunt potius tan quã tutores ex potestate a statuto eis attributa, quam uelut officiales, quia talis actus respicit potius officium tutelæ, q̃ aliud offm̃ iurisdõnale. arg. l. cũ post mortẽ. §. j. de admi. tuto. ideo ̃p illis non præsumitur, ex quo ab illis actus non geritur tanq̃ a ibdicib. Quarto ẽt r̃ndet̃, q̃ † ̃p iudice & decreto illius p̃sumitur inter illos tm̃, inter quos decretum interponitur, uel inter quos actus geritur, non aũt quo ad tertium, nec ẽt quo ad illius p̃iudicium, sicut ẽt uidemus, q̃ † licet ex cursu longi t̃pis & decẽnij p̃sumantur regulariter oĩa solenniter acta. l. si filius. & ibi per Bal. & Sali. C. de peti. hær. & ibi per Bal. & Sal. per Doc. in l. qui in alie. in prin. de acq. hær. & in d. l. sciẽdum. de uer. ob. illud tñ ̃pcedit, q̃ñ agitur principaliter de acquirẽdo, sed † ubi tractatur de p̃sumenda solennitate principaliter ad exclusionẽ alterius, ut in casu nr̃o, non p̃sumitur solennitas ̃p cursum dicti t̃pis, sed requiritur tunc spatium. 30. anno. c. peruenit. & ibi no. Imo. de emp. & uend. & ̃p Alex. in locis proximẽ alleg. in consi. 179. 7. vol. pari ergo ratione dicendum est, q̃ per solã & simplicẽ iudicis authoritatẽ non præsumatur solennitas extrinseca, & an isto casu saltẽ p̃sumatur ex cursu dicti tempo ris dicetur statim. Præterea s̃m ueritatẽ est impossibile, q̃ de nouo banna facta fuerint ante s̃m uenditionẽ ̃pp breuitatem temporis inter illã & renunciationẽ Iuliani, ideo ex hoc etiã nõ p̃sumitur pro decreto iudicis, s̃m Pet. de Anch. in cons. 35. & cons. 115. & Pau. de Cast. consi. 176. Cõtra superius consulta, &c. Secundo non ob. dum dr̃, q̃ ex cursu lõgi t̃pis p̃sumuntur oĩa solenniter acta, quia cõtra talem præsumptionẽ admittitur probatio in contrarium, s̃m gl. cum qua oẽs transeunt, in d. l. sciendum. de uerb. obl. in prin. & dicitur probari contrariũ per inspectionẽ actorũ, in quibus non reperiuntur bãna emissa & subhastationes factæ post primã venditionẽ, & quæ debuerunt fieri, cum non sufficiant bãna & subhastationes, quæ dictam primam uenditionẽ præcesserunt, vt dictum est in præcedentibus, & probatum, per no. Bart. in l. hi qui ad ciuilia. C. de appellationib. & prout ẽt ad propositũ uult Pau. de Cast. in consi. 148. In causa, q̃ vertitur, &c. alleg. Inn. in c. proposuisti. de proba. qđ̃ ̃pcipuẽ est uerum, q̃ñ actus debet in scriptis redigi, & per scripturam debet probari, per ea quæ dicẽtur statim. Secundo r̃ndet̃, q̃ ex t̃pis diuturnitate nõ p̃sumitur solẽnitas, q̃ñ illa debet in scriptis redigi pro forma, s̃m Inn. in c. sup his. circa fi. de accu. ubi dicit, q̃ pro solennitate electionis præsumitur. dũmodo scrutinium & uota fratrum ostendantur in scriptis redacta. c. quia ̃pp. de elect. & decretum, in quo appareat consensum capituli. 81. dist. c. eps. & idem vult Inn. in c. innotuit. de eo qui fur. ord. susce. in fin. dicens, q̃ eo casu quo solennitas præsumitur illud est verũ, nisi ubi dicit, formam esse probandã, & nisi ius præcipiat interuenire scripturã, vr̃. n. ius præcepisse, q̃ scriptura interueniat, vt per eã probet̃ solennitas; de sen. excom. c. 1. & de app. ̃pcord. quia ergo in primo statuto ̃ptinetur, q̃ notarius teneat̃ scribere oẽm profertam, oẽ bannũ & oẽm subhastationem, iõ q̃ prædicta sint in scriptis redacta non præsumuntur ex t̃pis diuturnitate, secũdũ Inno. in dictis locis, & Abb. in d. c. q̃ñ contra. de prob. & per ɔñs non valet secunda uenditio, ex quo non apparet per scripturam, q̃ post primam uenditionẽ de nouo facta fuerint banna, & tanto magis prædicta doctrina hoc casu locum hẽt, quia cu illa concurrit ucrisimilitudo & præsumptio, nam si prædicta de nouo interuenissent, notarius in instr̃o de illis uerisimiliter fecisset mẽtionem, sicut fecit de illis, quæ præcesserũt primam uenditionẽ, immo magis de eis fieri debuisset mẽtio, præsertim q̃a præcedentia fuerãt perempta & extincta, ut dictũ fuit supra. Præterea in dicto instr̃o ultimæ uenditionis cõtinetur, q̃ bannitores quinq; uicib. fecerunt dictas substationes & incantationes p̃ñtibus officialibus in officio existentibus, q̃ quicunq; uult emere, &c. & q̃ dicta die. 22. præsẽtis mẽsis Octob. dabunt̃ & ̃pcedent̃ plus offerẽti, &c. Nec ibi exprimit̃ qua die, & qua hora debuerunt incantari, debuit exprimi in bannis, quæ debuerũt præcedere dictas incantationes ex forma primi statuti, & de q̃bus bannis factis post primam uenditionẽ non apparet, nec est facta mentio, sed solum de præcedentib. primã uenditionẽ, qđ non sufficit, ut sepe dictum est, & quia ẽt in illis nõ cõtinetur, qua die fieri deberent incãtationes tã primæ quã vltimæ factæ post primam uenditionẽ, si quæ facta fuerunt q̃a igit̃ ex facie & lectura instr̃i ultimæ uenditionis probat̃ & apparet, q̃ ̃ptextu tm̃modo bãnorũ factorũ ante primã venditionẽ facta fuit secunda uenditio, non põt nec dẽt ex diuturnitate t̃pis p̃sumi, q̃ alia banna ̃pcesserint sc̃dam uenditionẽ. Præterea apparet, q̃ post renunciationem factam a Iuliano non potuerunt fieri bãna de nouo ante secundã uẽditionẽ factam eadẽ die, & q̃ fieri debuerũt in quatuor hebdomadis, unde sup † impossibili non cadit p̃sumptio, sicut nec fictio, institu. de adop. §. minorẽ. & per Bar. in l. si is qui pro emptore, de usu. & in l. eãdẽ, in prin. de duob. reis, & in l. sub cõditione. de sol. Et alia ẽt rõne dẽt ẽt isto casu cessare p̃sumptio indẽnitatis. Nam cõmissio iudicis de banniendo & de subhastando, quæ debuit præcedere. l. neminẽ. C. de exhib. reis. cũ sim. nõ præsumitur, sicut nec præsumitur cõmissio de citando, s̃m oẽs, in c. j. de iudi. & Ant. de Bu. in c. q̃ñ ɔtra. & Bar. in extra. ad repri. in verb. ̃p nunciũ. & Io. And. in Spe. de cit. §. j. uers. sed q̃d credat̃, &c. dicit, q̃ credit̃ nuncio dicenti se citasse, sed non credit̃ dicenti iudicem cõmisisse, quia officiũ eius non uersatur circa cõmissionẽ, & idẽ tenet Sal. in l. tres denunciationes. C. q̃uo & q̃ñ iudi. & Ro. in l. sciendũ. de uerb. obl. & istud est ẽt verum. s. vt nõ præsumatur cõmissio iudicis ex † diuturnitate t̃pis quemadmodũ ẽt non p̃sumitur mãdatũ, s̃m Bal. & Sali. in l. j. C. de reb. alie. non alie. & Bal. in l. 2. C. si ex fal. inst. ubi dicit, q̃ mandatũ non p̃sumit̃ cursu ẽt mille annorũ, & hoc sequit̃ Alex. in d. l. sciẽdũ. & in d. l. qui in alie. in prin. idem ergo dicendum est de cõmissiõe facta nũcio, quę est mãdatũ, & a mãdato nõ differt, ut patet ex no. ̃p Bar. & Doc. in l. fundi. de acq. pos. & ubi ẽt cõstaret de mãdato facto bannitorib. ante primã uẽditionẽ, illi tñ nõ potuerũt incantare iterũ post dictã primã vẽdõnẽ sine noua cõmisione, q̃a semel bãniẽdo & incantando functi fuerũt officio suo. d. l. si ut proponis. C. q̃uo & q̃ñ iud. & maxime q̃a ualuit prima uẽditio, ut dixi, & facit. l. boues. §. hoc sermone. de ver. sig. & tãto magis si t̃pe quo factæ fuissent bãna & subhastatiões, de nouo, finitum erat officium illorum, qui ante primã uẽditionẽ commiserunt sibi bãna & subhastationes, quia finito officio illorum expirauit commissio eorũ facta bãnitorib. per no. per Bar. & Doc. in d. l. fundi. & in l. centessimis. §. fi. de uer. ob. & hoc quia dicta commissio nõ fuit necessaria sed uoluntaria, ut colligitur ex primo statuto in quantum ibi, disponitur, q̃ dicti officiales p̃ñt uendere, &c. quod uerbum † p̃ñt, prolatum affirmatiue, non importat necessitatem, s̃m Bart. & Doc. in l. Gallus. in prin. de lib. & posth. & ideo ex quo commissio fuit uoluntaria finito officio expirauit, per no. in d. l. fundi. Quia igitur ex parte actoris probata sunt incumbentia tam respectu petitorij, quam possessorij, ut plene deductũ est per pr[æ]stantissimos dominos consultores, merito reus uenit condemnandus. Verum quia quædam alia adhuc obijciuntur

Marginal numbers: 7, 8, 9 (left column); 10, 11, 12 (right column).

ciuntur ꝯtra actorē, uidendū est utrū obstent. Et primo oppo 13 nitur † exceptio pscriptionis iuris cōis 30. ann. l. sicut. & l. oēs C. de præsc. 30. ann. & in qua non requiritur titulus. l. si quis emptionis. eo. ti. & no. in c. si diligenti, de præscr. & per qđ tps 14 † pscribitur remedio. c. reintegranda. 3. q. j. ſm Ant. de But. & Imo. in c. solicite. de rest. spo. & per Alex. cons. 6. 3. vol. & Soc. in l. rē quæ nobis. de acq. pos. & ex cursu ēt dicti tpis 30. ann. præsumitur bona fides, secūdū Bar. & Sal. in l. fi. C. vñ vi. & idē vult Inn. in c. 2. de rest. in integ. ſm gl. ī verbo, monachis. & Io. An. in add. Spe. in ti. de test. §. nunc videndum. in j. add. magna. ver. itē opponunt, &c. & Bal. in repe. l. 1. col. 4. vnde vi. & Ang. in l. pe. C. quib. non ob. long. temp. præscr. Ant. de But. in c. cū ecclesia col. ult. de cau. pos. & proprie. in c. sæpe. de resti. spo. & Abb. in d. c. si diligenti. & Alex. in cons. 110. 1. vol. & 131. 2. vol. & cons. 59. attentis uerbis tertio uol. & Are. in cons. 154. in fi. quamuis ēt titulus eēt nullus & iniustus, & qui non sufficeret in præscriptione lōgi tpis, quæ non currit sine titulo, in præscriptione longissimi tpis, in qua titulus non est necessarius, ut dixi, & ēt no. in c. 1. de præscr. in 6. ex dicto titulo inducetur bona fides, quia ex iniustis ēt causis oritur. l. igitur, de libe. cau. & istud ēt vult Imo. & Pau. de Cast. in l. Celsus. de vsucap. & Ant. de Bu. in c. cura. de iure patr. & Imo. in c. de quarta, de præscr. Pau. de Cast. in cons. 154. Circa præsentem casum, &c. & in cons. 289. Hæreditas dictæ puellæ. & Ro. cons. 136. Circa primum dubium, &c. preterea quamuis uenditio facta Ioāni de Tornabonis fuisset nulla, & ille esset in mala fide, tñ datio insolutum facta filijs suis fuit ualida, & propter dictū titulū fuerunt in bona fide. d. l. Celsus, nec illis nocet mala fides authoris iuxta auth. malæ fidei. C. de præscr. longi temp. quia ſm Ang. ibi ille tex. locum non hēt in præscriptione, in qua non requiritur titulus. & idem tenet Alex. in l. Pomponius. §. cum quis. de acq. poss. & in ult. limita. ad d. auth. quia alia rōne vř, ꝙ actor non possit obtinere in possessorio, quia uř priuatus possessione sua negligentia, & quo casu non cōpetit remediū. d. ca. reintegranda ut probatur ibi a contrario sensu, & prout etiam vult Anto. de But. in d. c. cum ad sedem. de rest. spolia. & est de mente omnium ibi. nam cum steterit per 10. ann. & ultra, ꝙ non uenit ad possessionem, dicitur fuisse negligens, per id, quod hř in d. l. si de eo. §. fi. de acq. poss. & in l. furtum. §. fin. de usuca. & sic dicitur actor priuatus magis ex propria negligentia quam ex facto officialium, & per ꝯns illi non competit remedium dicti c. & ita per istam rōnem tenet ēt Soc. in d. l. rē quę nobis. in 5. q. 2. prin. quinimmo videtur, ꝙ reus ex titulo pro soluto ualido, & ex quo præsumitur bona fides, præscripserit inter præsentes spatio 10. ann. ut hæc omnia dñr in d. l. Celsus. Et dicitur etiam obstare duplex præscriptio statutaria, & prima est quatuor mensium, qui dantur ex forma statuti curię officialum pupillorum ad recurrendum contra alienationes factas per officiales prædictos, & alia est præscriptio alterius statuti de cogendo debitorem ad soluendum, in fine cuius dicitur, quòd elapso anno nullus audiatur, qui uelit agere contra illum, cui bona per sententiam fuissent in solutum assignata. Laus Deo.

Ad intellectum statuti Mutineñ. de uenditione domorum.

SVMMARIVM.

1 *Concurrentibus duobus ad beneficium statuti se impediunt per concursum.*
2 *Statutum disponens de simplicibus non trahitur ad casum mistum, quod declaratur nu. 8.*
3 *Annullatio actus est pœna, iō statuta annullātia nō extendūtur.*
4 *Oblatio uerbalis sufficit, quādo creditor dixit, se nolle accipere.*
5 *Scientia sufficit absque interpellatione, quando illa ad commodum interpellati requiritur. quod limitatur nu. 12.*
6 *Præfertur in statuto, de quo hic, habens duas qualitates, et eius approbatione cæteri excluduntur.*
7 *Appellatione rei intelligitur de tota in dispositione hominis, secus in dispositione legis. nu. 13.*
9 *Renunciari iuri competenti in spe tantum per pactum, quando possit. nu. 11.*
10 *Verba enunciatiua in contractibus prolata per modum causæ dispositionem non inducunt.*

CONSILIVM LXX.

VISO statuto Mutinensi, & his, quæ proponunt in facto, ac oībus diligēter ꝯsideratis & ponderatis, prima facie vř dicēdū, ꝙ vēditio partis domus facta per Franciscum valuerit nō requisitis ēt Peregrino eius fratre, qui aliā partē pro indiuiso habebat in eadē domo, nec ēt Iacobo Ioāne, q̃ habebat aliā domū, vel aliā partē domus ꝓ diuiso, & quæ aliàs fuit sub uno contextu & tecto. Et primò, quia statutū arctat volentē uendere partē rei cōis pro indiuiso cū aliquo coniuncto ad interpellandum dictū coniunctū, an uelit emere. & iste est primus casus in statuto expressus, in quo etiā alius casus exprimitur, videlicet, ꝙ si quis haberet aliquā vel aliquas domos diuisas, quæ fuerint a principio sub uno contextu & tecto, & uelit suā domū vendere, teneatur ipsam dare & uendere illi personæ, q̃ haberet partē aliā, quæ fuit pars, & de parte dictæ alterius domus, vñ considerando dictos duos casus in statuto expressos diuisim, & separatim, prout a statuto ꝯsiderantur in dicto modo, sub illis, seu altero eorū casus nř non vř cōprehensus: qm̃ nō tm̃ domus ꝓ parte uēdita erat cōis cū ꝯiuncto, i. frē, sed ēt sub eodē tecto cū alia domo alterius, vel ꝑte domus ꝓ diuiso, q̃ a principio fuit sub eodē tecto, & sic illæ duæ qualitates, q̃ ꝑ statutū diuisim & separatim pōderantur in casu isto simul cōcurrūt, & iste casus a statuto est omissus, iō dēt haberi ꝓ omisso & remanere in dispositione iuris cōis. l. cōmodissimē. de libe. & posth. l. si extraneus. de condi. ob cau. & l. si cum dotē, in prin. solut. mat. ſm qđ ille, qui uult uendere, non tenetur aliū prius interpellare, nec ꝑferre. l. dudū. C. de contrahen. emp. Itē statutū loquitur, qñ unus solus vult præferri ex una causa, puta rōne cōionis & cōiunctionis, & nullus alius cum illo cōcurrit; uel nō reperit, qui uelit, vel dēat ꝑferri ex alia cā, videlicet, q̃a habeat aliā domū vel partē domus, quæ fuerit sub eodē tecto, sed isto casu eodem tēpore & simul istæ duæ causæ cōcur-
1 runt, nec statutum declarat, quis istorū debeat ꝑferri; ergo † ad inuicem se impediunt per cōcursum. l. 2. §. fi. quib. mod. vsufr. amit. l. itinere. de serui. vrb. prædio. & l. quoties. de vsufru. Ac-
2 cedit & tertio, quia statutū disponit † in casibus simplicibus, de quibus supra ergo nō dēt extēdi ad istum casum mistū, q̃a statutū nō trahitur ad casum mistum, qñ de simplicibus loquitur, ſm Bar. in l. certi condi. §. qm̃. si cer. pet. cuius decisionem ēt ad hoc ibi ponderat Alex. & idem uult Bar. in l. oēs populi. đ iust. & iu. & Ang. in l. si ita scriptum, de lib. & posth. & Ro. in l. rogasti. §. si tibi, si cer. pet. & Imo. in l. qui fundū. ad leg. Fal. & Alex. in l. si dignū. eo. tit. & tanto magis non dēt fieri extensio istius statuti ad istum casum mistū, cū sit contra ius. d. l. dudū.
3 & quia annullat actū, & quæ † actus annullatio est pœna. l. senatus. de cōtrahen. emp. l. non dubiū. C. de legi. & ibi no. Iac. But. & c. dispendia. de rescr. in 6. cum glo. & probatur in l. inopia. de leg. 1. & ibi no. Bar. & dicit ibi Ale. in proposito, ꝙ istud est utile scire ad cognoscendū, utrū statuta, q̃ annullant actū, debeant extendi, uel non, tanquam pœnalia. c. odia. & c. in pœnis, de reg. iur. in 6. & ad casum præsertim mistū ꝑ ꝑ hoc nō debet extendi. l. uim passam. §. præscriptione. de adult. & per no. per Doct. in l. 2. in prin. de uer. ob. & etiam tanto magis hic est prohibita extensio etiam ex idētitate rationis nedū tacitè, sed etiam expresè; ex quo statutum hoc est contra ius, & pœnale simul, ſm gl. no. in cle. 2. de æta. & qual. & Alex. in l. si constante. in prin. sol. matr. in 3. col. & qñ ratio non est expressa, ꝓut in isto statuto non exprimitur, non fit extensio ēt ad casum, q̃ sub lata significatione comprehendi posset sub expresso, qđ est fortius, ſm Imo. in l. 2. §. fi. de do. in l. si uero. §. de uiro. solu. mat. & latius per Alex. in l. peregrè. §. quib. de acqui. poss. & ī l. in ratione. §. quod vulgo, ad leg. Fal. cū cōcor. de quib. per eū in dictis locis. Ex alio ēt capite vř, ꝙ actor non possit obtinere, q̃a dř esse probatū per testes, ꝙ ante ꝯtractū emptori licentiā dedit, ut emeret, dicendo, ua compra, quando tu voi, che io non me ne voglio impaciare, vel per similia verba, etc. quia ergo ille, qui erat requirēdus, consensit uenditioni ante contractū, hoc sufficit; quia statutū etiā expresè disponit, ꝙ sufficiat consensus ante ꝯctum. et alia rōne nō fuit interpellatio necessaria, ex quo ille, qui erat interpellandus prædixerat, ꝙ nolebat emere, ut probatur per illa verba, io nō me ne voglio impacia-

re,&c.sicut ille,qui primo citatus dixit,nolo venire, nõ est amplius peremptorie citandus,vt no.gl.& Bar.in l.fi.de integ.rest. & in l.cõsentaneũ.& in l.tres denunciationes.C.quõ & qñ iu. 4 & sicut oblatio † realis non est necessaria,sed verbalis sufficit, qñ credito dixit nolle accipere, licet alias uerbalis oblatio nõ sufficeret.ſm Bal.in l.1.C.ne lic.ter.prou.& Raph. & Pau. de Cas.& Alex.in l.qui Romæ.in prin.de ver.ob.& Ale.in l.si mora.sol.mat.& quemadmodum uidemus,ꝙ quamuis interpellatus debitor dēat per modicum tṗs expectari,antequam cõstituatur in mora, quia creditor non dēt ire cum sacco paratus. l.qđ dicimus.de sol.& no.gl.in l.Aemilius Largianus.de min. si cum debitor interpellatus dixit nolle soluere,nõ est vlterius expectandus,sed statim est in mora,ſm Raph.& Alex.in l.1.§. item si ita.ad le. Fal. Præterea præsupponitur ēt, ꝙ actor ha- 5 buit sciam de dicta venditione,& ꝙ tacuit, & q̃ † scia isto casu fuit sufficiens absque alia requisitione & interpellatione, qñ qui certus est,non est vlterius certificãdus.l.1.§.fi.de ac. emp. & c.eum,qui certus.de reg.iur.in 6.& l.item veniunt.§.petitã. 2.de peti.hær.& per prędicta istud in specie vult ēt Ale.in cõsi. 24.3.vol.inc.Inspecto processu,&c.& præsertim istud est uerum,qñ denunciatio requiritur ad commodum illius, cui denunciatur,ſm Iac.de Belu.in l.emptor. de euict. per d.§.fin.& idem tenet Bal.in c.1.si vasal.ab aliquo de feu.interpel.fue.alleg.d.§.petitam.& idem tenet Alex.ad propositum nostrum ĩ consi.133.Viso puncto.7. uol. Tertio principaliter & fortius ista opinio cõprobatur.Nam ubi aliquis isto casu sit admittē- 6 dus,vr̄ sine dubio, ꝙ † peregrinus sit præferendus, tum quia est proximior,& magis cõiunctus, quia domus inter illum & venditorem est cõis pro indiuiso,& sic in illo concurrunt duo uincula,quæ debent præferri vni tm̃, qđ concurrit in persona alterius hn̄tis aliam domum sub eodem tecto.authē.itaq;.C. com.de suc.& c.1.de treug.& pace.& ꝙ iste sit ꝑferendus tanquam magis dilectus,colligitur ex ordine literę ipsius statuti. l.quoties.in prin.de vsufr. & quia qñ concurrunt plures coniuncti,uult proximiorem præferri. Si ergo Peregrinus debuit ꝑferri,ille solus habuit ius dicendi nullum contractum,quem potuit approbare ex dispositione statuti, & ēt de iure cõi, ex quo eius fauore annullatur.l.filio præterito.de iniust. rup. & irr.test. & quem dr̄ approbasse diuidendo postea domum cũ emptore.l.Paulus respondit. rē rat.hab.stãte igitur tali approbatione eius,qui per prius debuit admitti,non potest Io. Iacobus,ēt si diceretur uocatus per posterius dicere de nullitate cõtractus,sicut qñ filius,qui erat solus,si approbet testm̃, in quo erat præteritus,prejudicet alijs sequentib.in gradu.& qui filio excluso potuissent ex successorio edicto dicere testamentum nullum ſm Imo.& Pau.de Cast.post Bal.in d.l.filio. & Bal. in repe.in l.in suis.in 9.oppo.de lib.& posth. Alia ēt rõne vr̄,ꝙ ꝑ dictum statutũ in casu nostro non habeat locum, qñ statutũ eo casu quo domus est cõis pro indiuiso cum coniuncto, uel quolibet alio,loquitur quando quis uult partem suam uendere.sed quando quis habet aliquas domos diuisas, quæ fuerint ab initio sub uno contextu & tecto, tunc statutum loquitur de illo,qui uellet domum suam uendere, quæ uerba uerifican- 7 tur solum in illo,qui totam domum uenderet,quia † appellatione domus intelligitur de tota,secundũ gl.& in l.si rē.in prĩ. de rei uend.& probatur in l.legatum uxori.de.leg.2.& ibi no. Dy.& Bar.in l.Titia cum testõ.§.1.eo.ti.& in l.pupillo. §. qui nunciat.de ope.no.nuncia.& ibi no.Bar.& Ang.& dicit Alex. ꝙ ista est cõis opin. quantum ergo ad Peregrinum fratrē venditoris,inter quos domus erat cõis pro in diuiso,potuit statutum habere locũ.qđ loquitur (vt dixi) isto casu, qñ pars domus uenditur, sed quantum ad Io. Iacobum cessat statutum, quia quo ad illum loquitur statutum, qñ domus uenditur,& sic in totum & non pro parte,quia appellatione domus intelligitur de tota domo,ut ĩ iurib. præallegatis. Cum ergo domus pro parte & non in totum fuerit uendita, solũ quo ad fratrem uenditoris põt habere locũ statutum,& non quoad aliũ, cum quo dicta domus non erat cõis, quia quo ad illum cessant uerba statuti,ergo & eius dispositio.l.4.§.toties.de dam.infec.l.id aũt.in prin. de adm.tut.& l.hos accusare.§.omnib.de accu.Sed istis non obstantib. ꝯtrarium puto uerius. Nam statutũ disponit de re cõi cum alio,& uult,ꝙ socius debeat interpellari & ꝑ ferri.Item & de illo,qui habet domum , quę fuit ab initio sub eodem tecto eum domo alterius,& uult similiter, ꝙ ille alius sit interpellandus & præferendus, quia ergo ista pars domus vendita erat cõis pro indiuiso cum Peregrino,& fuit sub eodē tecto cum domo Ioannis Iacobi , debuit úterq; interpellari, quia de utroq; statutum loquitur, & quilibet eorũ a statuto ꝑ fertur;& ubi simul cõcurissent, Peregrinus debuisset præferri per ea,quæ dicta sunt in ꝓcedētib.& illo excluso quoquo mõ Io.Iacobus est a statuto uocatus, & perinde acsi alius eum nõ præcessisset,quia paria sunt non extare, uel extare, & admitti nolle,uel non posse.l.j.§.fi.de bo.poss.cõtra tabu.l.2.in prin. & l.si necē.§.si deportatus.de bonis lib.& §.sed nr̄a.inst.de suc cess.liber.sed ꝓsupponitur,ꝙ Peregrinus fuit exclusus, quia cõtractum approbauit diuidēdo domum cũ emptore,ergo ius ꝑlationis est deuolutum ad dictũ Io. Iacobũ. Sola igitur uis est in rñdendo ad cõtraria.Non ob. igitur primo, ꝙ iste casus mistus non cõprehendatur sub statuto, & ꝙ ad illum non possit 8 fieri extēsio ꝑ allegata in ꝯrĩũ, quia† illud procedit in insepara bilib.sed ĩ separabilib.iudicam⁹ de misto, ꝓut đ simplicib.ſm Ang.Ro.& oẽs mod.in l.2.in prin.de uer.ob.per tex.in §.si vero mistæ.in auth.de non eligen.sec.nuben. & iste est casu nr̄, qm̃ separari potest unus casus ab altero, & rõne cõionis Peregrinus per prius debuit præferri,& Io.Iacobus per posterius, hoc est,si dictus Peregrinus nollet, vel non posset admitti,uel ꝑferri,aliàs si rõ cõtraria eēt isto casu uera,sequeretur, ꝙ non solũ Ioannes Iac. remotior excluderet̃, sed ēt Peregrinus qui est frater,& cum quo domus erat cõis pro indiuiso,quia si casus iste tanquam mistus non comprehenditur in statuto in ꝓiudiciũ Ioannis Iacobi, ēt quo ad illum non potest fieri extensio,quia non solum quo ad unum,sed ēt quo ad alium hẽt locum dicta rõ,quia non magis respectu vnius quam alterius casus iste est mistus,qđ esset ualde absurdum,& esset contra manifestã statuti intentionem excludere dictum Peregrinũ a iure prælationis,ut ergo absurdum hoc euitetur,& intentio statuti seruetur,dicendum est,ꝙ statutum habet locũ in utroq; ordine tñ successiuo, hoc est separando vnum casum ab altero,& diuidendo tempora eo modo,quo dictum est.Et ex hoc tolluntur multa,per q̃ dicebatur, ꝙ ad istud casum non poterat fieri extensio,qm̃ non dr̄, ꝙ ad statutũ extēdat̃, sed ꝙ sub verbis statuti casus iste cõprehendit̃, applicãdo vnũ casum ad ꝑsonã vnius uno tp̃e, & alium casum ad personã alterius alio tp̃e;& secũdũ hoc nõ dr̄ agi de casu misto, sed de quolibet simplici separatim & diuisim, nec statutũ adaptatur ad casum mistum,sed ad primum casum simplicem,de quo in statuto,sine altero casu, & ad secũdũ casum simplicem eiusdem statuti sine primo,& posset dici casus mistus, & in statuto non cõprehensus,qñ uterq; simul vellet admitti,& non posset aliquo modo unus ab alio separari, sed cum dicta separatio simplicium fieri possit in hoc casu contingenti,casus iste dr̄ in statuto cõprehẽ d.d.§.si vero mistæ.Non obstat, dũ scđo principaliter dr̄, ꝙ actor consensit uenditioni ante contractum dãdo licentiã emptori,ut emeret,dicendo, cõpra qñ tu voi, che io non me nè voglio impacciare.Nam ex puncto, nec ex allegationib. iuris non potui percipere,a quo hm̃oi uerba fuerint prolata,an scilicet a Peregrino uel a Ioanne Iacobo. Aut ergo fuerunt prolata a dicto Peregrino,& illud non nocet Iacobo. l. si unus.§. ante oĩa.de pact.immo ei potius prodesset,quia excluso dicto Peregrino per dictam licentiam succedit Ioan.Iacobus in iure prælationis,& illi incipit cõpetere beueficium statuti,& perinde ac si Peregrinus illum nõ præcessisset, ut dictum est in præcedētib. Si uero hm̃oi uerba fuissent ante cõtractũ prolata a dicto Ioãne Iacobo, & illi non præiudicant, quia cũ ei adhuc ius prælationis non cõpeteret saltem re & de præsenti, q̃uis ēt spe cõpetere potuisset,nõ potuit dicto iuri de futuro renũciari,uel non potuit licentia concedi eo tp̃e, quo ius ei non erat adhuc delatum.l.si ita scriptum.§.si sub ꝯditione. de le.2.& plene no.in l.j.C.de pac.Nec ob.si dicatur,ꝙ ista renunciatio facta fuit emptori p̄nti,& sic ꝙ hẽt vim pacti, ſm Bart.& alios, 9 in d.l.j.& per † qđ pactũ põt renunciari iuri in spe tm̃ cõpetēti.d.l.1.quia illud est uerum.qñ fuit consensus dispositiuus,& adhibitus aĩo obligandi,sed in casu nr̄o consensus fuit licentiatiuus seu præstitus ꝑ modum licentiæ,q̃ nõ nocet facta ēt pręsenti,autēq̃ ius cõpetat de præsenti,q̃a qui dat licētiã, non dr̄ habere animũ se obligãdi,secũdũ Cy.ĩ d.l.j.ĩ prima opp.& ibi

Sal.

Sali. Alexā. & alios mod. per tex. vbi est casus, in l. 1. §. qđ ait. ff. quorū leg. vbi dicitur, ꝙ si hæres ante aditam hæreditatē dedit licentiam legatario de apprehēdo rē legatā propria authoritate, sibi nō ꝑiudicauit, quin post aditā hæreditatē possit agere cōtra legatariū īterdicto quorū legatorū, perinde ac si dicta licentia nō præcessisset, secus āt si post aditam hæreditatē legatarius legatū apprehēdisset de licentia hæredis, superueniente igitur iure ipsi Io. Iacobo ꝑ exclusionē dicti Peregrini potuit Ioan. Iac. vti iure suo, & statuti beneficio non obstante dicta licentia concessa tēpore congruo, ut est expressum in d. §. ꝙ ait. & si forte dicatur, ꝙ licet per illa uerba, va compra, quando tu voi, &c. videatur solū cōcessa licentia, quæ nō præiudicat, ut dictū est, tñ alia verba sequentia, che non me ne voglio impaciare, videntur dispositiua, & sic pactū possunt importare, &c. Ad 10 istud ēt rñdetur, ꝙ ista † ultima verba sunt enunciatiua prolata per modū cāæ, quæ in cōtractib. & in actu inter uiuos non inducunt dispositionē, ut probatur ex no. per Bar. in l. ex hac scriptura, de don. in vlt. col. ver. quæro quid in contractibus, &c. vbi cōcludit, ꝙ verba enunciatiua in contractib. prolata ad liberationē inducūt dispositionē, allega. l. tale pactū. in prin. de pac. qđ est verū, ſm Bar. quando sunt prolata principaliter ꝓpter se, secus si proferantur propter aliud, per l. iubemus. C. de libe. cau. qñ aūt verba enunciatiua proferantur per modū causæ, ut in casu nostro, semper dicuntur prolata ꝓpter aliud & non principaliter propter se, vt manifeste colligitur ex no. ꝑ Bart. in d. l. ex hac scriptura. in 1. col. ver. venio ad ſm partem. vbi dicit, ꝙ qñque emittuntur propter aliud per modū conditionis, vel per modū modi, vel modū causæ, uel modum demōstrationis, & deinde Bar. prosequitur singula membra, & declarat, qñ dicta verba modis p̄missis prolata inducāt dispositionem in vltimis uoluntatibus. Quia ergo in casu nostro prolata sunt dicta verba enunciatiua non propter se principaliter, sed propter aliud, i. propter licentiā præcedentē, & ad declarandū quare dederit licentiā emēdi, tanquam sit dictū, cōpra quando tu voi, perche non me ne voglio impaciare, ideo non disponunt, nec inducunt pactum liberatoriū, ſm Bar. in loco ꝑalle. cum quo transeunt alij, quantum ad hoc, & Pet. de Anc. in cle. literis. de proba. & est ratio, quia non habuit Io. Frāciscus animum obligandi se, nec dicta verba protulit ad hunc effectū, sed ad alium finem, & ad ostendendū quia emptori futuro dederit licentiam emendi. Præterea dū Bar. in loco præalleg. vult, qđ uerba enunciatiua emissa propter se, disponant ad liberandū. d. l. tale pactū, ipse loquitur, & tex. quē allegat, qñ prolata sūt super iure, qđ cōpetebat de ꝑsenti, seu ad liberandū debitorē de præsenti, & qñ ille, qui dicta uerba protulit, potuit debitorem liberare, sed in casu nostro tp̄e quo Io. Iacob. dicta uerba ꝓtulit, non habebat ius liberandi emptorē a prohibitiōe statuti de emendo, quia ius prælationis illi tunc non competebat, sed Peregrino ꝓximiori. Præterea etiam si fuisset pactum, ad- 11 huc tamen non præiudicasset dicto Io. Iacobo, quia † iuri de futuro etiam per pactum renunciari nō pōt, qñ non cōpetit đ ꝑsenti, re, nec spe, ſm Bar. in d. l. 1. C. de pac. per l. ne nos. C. de capt. & l. 1. §. ꝙ ait. quorū lega. sed antequam Peregrinus esset exclusus a iure ꝑlationis, Io. Iac. non habet ius de præsenti, & hoc est certum. sed nec etiam in spe, quia nulla super erat spes ex cā de præsenti, ꝙ Peregrinus deberet excludi. Nam demum dicitur quis habere ius in spe, qñ illa spes oritur ex causa de p̄senti, vt quia uocatur sub aliqua conditione, ſm Bart. in l. qui Romæ. §. duo fratres. de verb. ob. in 6. q. quæ cā non suberat in casu nostro, quia Io. Iacobus ab initio & quamdiu Peregrinus potuit admitti, non fuit vocatus a statuto ad ius ꝑlationis, nec sub conditione, sed incepit uocari per statutum de nouo & simpliciter, postquā Peregrinus fuit exclusus, & ad instar illorum qui admittuntur ex edicto successorio, per ꝙ sequens incipit uocari primo excluso, & qui antequam proximior excluderetur, nullū ius ēt in spe habebat. l. 1. §. quibus, de success. edicto. Et per hoc non ob. dum dicebatur, ꝙ ex quo Io. Iacobus dixerat. io non me ne voglio impaciare, ꝙ non erat amplius interpellandus, per no. in l. fi. de in integ. rest. & per mod. in l. q. Romę. in prin. & in l. 1. §. item si ita. ad leg. Fal. quia hoc procedere posset, si tempore quo Io. Iac. protulit dcta verba, ius prælationis habuisset, & illi competijsset, sed quia tunc illi non competebat etiam in spe, illi nocere non potuerunt dicta uerba, & illis nō obstantibus excluso Peregrino debuit interpellari & ꝑferri per prædicta, & per no. per Pau. de Ca. & Alex. in l. is qui hæres. in prin. de acq. hæræ. vbi uolunt, ꝙ si institutus sub conditione potestatiua dicat pendente cōditione, ꝙ non vult illā implere, tamē purificata conditione poterit illam adimplere, & hr̄ditatem adire. & idem uult Pau. de Cast. in l. suus quoq. §. sed & si filio. de hære. insti. & hoc quia tempore, quo sic dixit, adhuc nō erat uocatus ad hæreditatē. Quæ ratio multo magis locū hēt in casu nostro, quia in casu prædicto institutus tunc habebat ius in spe, quia pendebat conditio, sub qua erat uocatus, sed in casu nr̄o ius aliquod etiam in spe Io. Iacobo non cōpetebat, vt dictū est & probatum. Non ob. etiam dum dicit, ꝙ actor non debuit interpellari, ex quo habuit scientiam de venditione, quæ sola dicitur isto casu sufficere, vt uult Alexā. in d. cons. 24. & per no. per Iac. de Belui. in l. emptor. C. de euic. q̄a isto casu nō fit interpellatio solum ad certiorādū, sed ut interpellatus faciat, id est, declaret, an velit emere uel non, quo casu 12 † nō sufficit sola scientia, sed etiā requiritur denunciatio uel interpellatio, ſm Bar. in l. denunciasse. in pri. de adul. in l. nō solū. §. morte ad fi. de ope. noui nūcia. & Bar. Bal. & Ang. in l. absēte, de procu. & l. 2. §. uoluntatem. so. ma. cum cōcor. de quibus ibi per Alex. in d. §. morte. Nec p̄dicti distingunt isto casu, vtrū requiratur denunciatio ad cōmodū denunciati uel denunciantis, sed loquuntur indistinctè, & ideo non est uera tunc distinctio Iacob. de Belui. & est ꝯ mentē Bar. & aliorum, qui aliter distinguunt, ut dixi, & tex. in l. 1. §. fi. de actio. emp. quem alleg. Iac. de Bel. loquitur eo casu, quo requiritur simplex certioratio, & ideo illo casu nō requiritur denunciatio ea rōne, quia emptor ad sui fauorē dēat certiorari, sed quia requiritur solū ad certiorandū, & non ad finē, ut certioratus aliquid faciat, & ita illum tex. hoc modo intelligit, & declarat Bar. & sequaces in dictis locis, & sine dubio dicta opi. Iac. de Bel. est contra intentionem Bar. & cōmu. opi. Nec ob. qđ vult Alex. in d. consi. 24. quia in casu suo ex uerbis statuti constabat, ꝙ sola scientia requirebatur per statutum, dum in illo dicebatur, vt vnusquisq. de ꝑdictis notitiam hr̄e possit, & in hoc se fundat Alex. sed in casu nostro constat, ꝙ notificatio fit ad effectum, ut certioratus aliquid faciat, & alia speciali ratione in casu nostro etiā sciens debet interpellari, quia statutum annullat cōtractū factum cōtra dictam formam per decretū annullatiū apparet, ꝙ dicta interpellatio est de forma, ſm Bal. & mod. in l. 1. de lib. & posth. & tanto magis isto casu, quia statutum dicendo ꝯ dictam formam, exprimit, ꝙ istud sit de forma, quæ non potest adimpleri per æquippollēs, sed debet in forma specifica adimpleri, ſm Bal. & alios, in d. l. 1. & isto casu, quo denunciatio est de forma non loquitur Iac. de Belu. nec sua opi. potest esse uera. Et dato ꝙ sola scientia sufficeret, ꝙ nullo modo concedendum est, nihilo minus terminus. 15. dierum datus ad resp̄odendum, vtrū uelit emere a dicto Io. Iac. antequā Peregrinus esset exclusus, q̄a prius illi ius nō ꝯpetijt, nec agere potuit. l. fi. C. de anna. exce. oporteret ergo constare, ꝙ Peregrinus fuerit exclusus ante uenditionem, & illo excluso Io. Iacobus etiam ante uenditionem fuerit expectatus per 15. dies, & tamē ex his, quæ proponuntur, Peregrinus non fuit exclusus ante venditionē, sed post, quando diuisionem fecit cum emptore, quia ergo ab initio vēditio fuit nulla, Peregrinus potuit illā approbare ī sui ꝑiudiciū, & in ꝑdicium Io. Iacobi, qui per statutū intelligit uocatus casu quo Peregrinus nolit, aut non possit emere, vt sæpe dictū est. Nec ob. ꝙ filius præteritus possit approbare testm̄ in præiudiciū aliorū, qui ex successorio edicto primo excluso poterat dicere testamentum nullum, ſm Doct. in d. l. e. filio præterito, & Alex. in d. l. posthumo, quia sequentes in gradu non poterant dicere nullum ex propria præteritione, q̄a primum locum non tenebant tempore mortis testatoris. l. si quis posthumos. §. si filium. de lib. & posth. & l. si quis filio exhæredato. in princ. de iniust. rup. & irri. test. sed ex persona filij, & ex præteritione illius succedere poterant in ius dicendi nullum, ꝙ competebat primo, qđ fuit sublatum per approbationem filij, & qui approbando potuit facere, ꝙ ex persona sua & ex iure sibi competēti non transiret ad alios, sed in casu nostro Io. Iac. excluso Peregrino non uenit ex iure dicti Peregrini, sed ex iure proprio, & ex propria persona sibi competenti, & ex alia causa, scilicet q̄a habet aliam domum sub eodem tecto, ideo approbatio Peregrini,

grini,qui ex alia causa potuit dicere contractum nullum, non nocet alteri,qui venit ex alia causa & ex diuerso iure, per not. in l. nec is.§.fi.de acq.hær.Non ob.postremo dum dicitur,qđ statutum prohibet domum vendere, & sic intelligitur de tota domo,& non de parte,per no.in l.si rem.in prin.de rei uendi. quia aut in dispositione hominis fit mentio de re simpliciter, & tūc intelligit̄ de tota re,ut in ꝯrio,aut de re fit mentio in dispositione legis uel statuti,vt in casu nostro, & tunc intelligit̄ & de tota re,& de parte.l.ait prætor.in princ. de iureiu. & ibi no.Ale.qui ad contrarium dicto modo respondet. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Alienatione prohibita simpliciter,non intelligitur prohibita in hæredem,quod declaratur nu.2.& 4.*
3 *Concessio personalis etiam ad filios hæredes non transit.*
5 *Alienatione necessaria prohibita,intelligitur prohibita translatio in hæredem,maxime ab intestato.*
6 *Et prohibita quoquo modo intelligitur prohibita etiam necessaria.*
7 *Præscriptio.30.anno.tollit ius redimendi.*
8 *Copulatiuæ una pars declarat aliam,sicut alternatiuę.*

CONSILIVM LXXI.

QVIA circa dubia,quæ proponūtur,est plene rñ̄sum,& abunde scriptum per clarissimū do. Philippū Dec.iō loquar cōpēdiosè.Circa igit̄ illud vtrū,s.ius emendi sit translatum ad hæredem,du biū facit,quia licet prohibita sit cessio & translatio dicti iuris in aliū quouis titulo,non uidetur tamen prohibi 1 ta translatio in hæredē,quia ubi † est prohibita alienatio simpliciter,& non est ad certū genus personarū restricta, sicut in casu nostro,non intelligitur prohibita alienō in hæredem,ſm Bar.in l.peto.§.fratre.de leg.2.& Bar.& Doc.in l.ita quis.§. ea lege.de verb.ob.per l.j.de fun.dota. & quia non pōt quis semper viuere,hoc ēt locū habet,si verba sint generalia & uniuersalia,ut quia sit quis prohibitus vendere,alienare, permutare, & quouis titulo in alium transferre,&c.ſm Ang.in conſ.67. inci.D.Andreas,&c.& Alex.late in cōsi.155.inci. Visis & accurate consideratis,&c. secūdo vol. Sed his nō obstantib.ꝯrium 2 puto verius.Nā † aliqñ prohibetur alienatio rei propriæ & iuris realis,& tunc procedit,qđ in contrariū allegatur. Aliquando & secūdò per l.quis ex priuilegio, & contra ius commune acquirit aliam actionē,sicut in casu nostro, & tunc concessio legis intelligitur personalis, & non transit ad hrđē,nisi quatenus in persona defuncti facta sit executio,ſm Bar.in l.quia ꝑsonale.sol.mat.cū quo mod.transeunt,& tanto magis,qñ læderet ius tertij, ſm Bal.ibi. Et confirmatur ista opi.per not. per Pet.Cyn.& Bal.in l.3.C.cōmu.diui.vbi uolunt, ꝙ si de consuetudine proximior de consortaria retractare potest pro eodem precio venditionem factā ab alio consorte, dictus proximior, cui competit dictum ius retractandi,alteri cedere uel uendere non potest,per l.si mulier.§.ex asse.de iure dot.& quia consuetudo uidetur inducta fauore consortum,unde non extenditur ad extraneos.Quæ ratio arguit & probat,ꝙ talis concessio legis uel consuetudinis sit personalis, aliàs transiret dictum ius ad hæredes extraneos,qđ non est concedendum,ex quo in fa- uorem consortū tm̄ hoc est introductū,vt dicunt prædicti, & 3 iō sicut† reputatur personalis quoad extraneos,non transit ēt ad filios hæredes,ad quos priuilegium aliud personale nō transit.l.nō solū.§.si puellæ.de ritu nup.& per Bart. & Doct.in d.l. quia personale. & in l.dabimus. de priui.credi. & tanto etiam magis hoc est dicendū,ex quo statutū disponit,ꝙ tale ius recōpræ nulli personæ possit tradi,cedi, uel in alium trāsferri,quouis titulo lucratiuo,uel onerso,uolūtario,uel necessario, &c. Ex quo.n.prohibetur translatio necessaria, intelligitur prohibita transmissio ad hæredem,& consequenter dictū ius recōpræ dicitur esse personale.Nam sub simplici prohibitione alienationis facta per legem,ideo non cōprehenditur hæredis suc- 4 cessio,quia † illa est alienō necessaria,quia non potest semper uiuere ſm Bar.in d.§.fratre.& in d.§. ea lege.& expressius per Imo. ibi sicut nec intelligitur prohibita alia alienō necessaria. l.peto.§.prædiū.de leg.2. Ac etiam istud magis declaratur ex illo uerbo geminato.s.quouis titulo uoluntario,uel necessario, &c.prout deciditur in terminis ex no.per Bart. in l.uentre. de acq.hær.col.3.ver.3.casus,&c.quærit,quid si statutum prohibeat forensem aliquo titulo acquirere aliqua bona in territorio Perusino sub certa pœna,nisi prius fuerit allibratus,& contingat,ꝙ forensis proximior Perusini defuncti ueniat ad dictā ciuitatē,ut se allibrari faciat,antequam adeat,& moriat,priusquam hoc expedire possit,an hæreditatem non aditā ille transmittat,& determinat ꝙ sic,per rōnē,de qua ibi per eum.Præsupponit ergo Bar.ꝙ per illa verba statuti.s. ꝙ forensis nō possit acquirere bona aliquo titulo, uideatur prohibitus forensis tanquā heres succedere.ꝙ Imo.ēt concedit, qñ ueniret ex testō,& quāuis dubitet qñ succedere vellet ab intestato, tamen Aret.ibi saluat Bart.qui ſm eum loquitur in statuto prohibente acquisitionē quoquo uel aliquo titulo, & sic per uerba geminata. Idem ergo multo magis in casu nostro,in quo uerba sunt magis ampla,& magis ꝑgnantia,& licet loquatur Bar. qñ prohibitio est facta extra certum genus personarum, & non simpliciter,tñ(ut dixi)in proposito hoc est in consideratione, quia nō agitur de prohibitione rei propriæ existentis in dñio prohibiti,quo casu procedit distinctio Bar.in dictis locis, sed de concessione noui iuris facta per statutum cum hac moderatione & hac lege,ut non possit in alium transferri quouis titulo.ideo quia isto casu, quo tempore cōcessionis dicti iuris est appositus iste modus, non distinguitur, utrum simpliciter sit facta prohibitio,uel extra certum genus personarum,ar. no.i simili per gl.& Doc.in d.§.ea lege.dū loquitur de re cōcessa ecclesiæ,& inducitur dictū Bar.in loco prælleg.ad probandum ꝙ verba, de quibus in statuto, cōtinent etiam prohibitionem in hæredem,tam ex testō q̄ ab intestato. Præterea quāuis simplex prohibitio non contineat translationem in hæredem,qñ 5 † tamē prohibetur alienatio necessaria,sicut in casu nostro cōprehenditur sub prohibitione maxime succedentem ab intestato,secundum Imo.expresse.d.§.ea lege.circa dictam.q.de cō cess. facta eccl. & istud etiam explicite vult Soci. in consi.251. postremo me maxime,&c. immo etiam institutio hæredis dicitur alienatio necessaria, quia licet testari pendeat a libera uoluntate,tamen sumit effectū ab actu necessario,hoc est a morte,ut no.in l.illa institu.de hęre.instit. & istud etiam in terminis firmat Ange.in d.consi. 67.col. pen.quinimmo. ubi etiam esset solum prohibita cessio, traditio, & in alium translatio quouis titulo,adhuc simplex prohibitio alienationis comprehendit alienationē,quę fit in testō,uel ꝑ successionem ab intestato,ut probat tex.,ubi est casus.in auth.de rest.fidei. ubi fuit prohibita alienatio per uenditionem,donationem,uel permutationem,uel aliter aliquo modo,& tñ ꝑ hoc intelligitur prohibita alienatio per ultimam uoluntatem,ut colligitur ex dubitatione,quam decidit tex.aliàs decisio illius literæ fuisset superflua.& ita illum tex.ad hoc pro casu all.Soc.in d.consi. co. 6 3. ver.postremo,&c.Et cōfirmatur,quia † ubi prohibetur alienatio quoquo modo, intelligitur ēt prohibita alienatio necessaria.l.quidam.§. j.iuncta gl.in uer.quoquo mō, de fideic.lib. prout est necessaria illa, quæ causatur a successione tā testati, q̄ intestati,ut dictum est,& q̄uis Ang.& Ale.in d. consi.uideātur aliter dicere,hoc casu tñ nihil allegāt, nisi no.per Bar.in d. §.fratre.& in d.§.ea lege. qui non loquitur, qñ fit prohibitio ꝑ uerba uniuersalia & geminata.Nec ob. dum dñt ꝙ non pōt auferri testī factio, quia per hoc non prohibetur prohibitus de alijs suis bonis testari, & hoc satis est ad hoc, ut non dicat̄ ablata testī factio,ut plene per oēs in l.stipulatio hoc mō cōcepta.de uer.obl.Scđo non competit ius recompræ, quia est 7 † sublatum ꝑsc.30.an.secūdū Ang.in terminis in conſ.55.inc. Gulielmus & Franciscus.ubi dicit in prin. ꝙ ius reemendi cōpetens ex pacto tollitur spacio. 30.an. sicut quælibet alia act. l.sicut.& l.si quis emptionis.C.de præscr.30.an.& l.j.C.de an. exceptio.Tertio.ut tactum est in uenditione rerū minoris, statutum dat spālem formā oīb.& sic ēt consortib.denunciatio gñalis fit per publicā subhastationem,iō aliud statutum nō cōprehendit dictam alienationem factam a minore per ea, quæ allegantur per.d.consultorē.Nec præmissis ob.aliud statutū, per qđ disponitur,ꝙ inquirens teneatur iurare,ꝙ in rei ueritate pōt tm̄ hr̄e.& similiter iuret,qui rē emere voluisset,ꝙ tm̄ dabat seu dare uolebat,&c.Et subdit statutum,& pro minore tu

tor

tor vel curator,& pro ecclesia rector,uel pro uniuersitate sindicus,&c.quia hoc statutū non loquitur de iuramento præstādo per tutorem uel curatorem minoris uolentis vendere, sed quando vellet emere, & sic uerba statuti capiuntur actiuè, & non passiuè,qđ probatur, quia loquitur de tutore, prælato & sindico,& omnes,ponuntur sub eadem determinatione. Certum est autem, ꝙ dū loquitur de prælato uel sindico, ꝙ intelligitur statutum, qñ ṗdicti uolunt emere & non qñ uolunt vendere,quia ecclesia uel uniuersitas non habet cōsortes vel agnatos,quibus denunciare posit,& teneatur, an velint emere,ergo eodem mō dum fit mētio de tutore, debet intelligi,si minor emere uelit, ut æqualis sit determinatio omnium personarum sub eadem determinatione.l.iam hoc iure.de vul.& pup.& ꝓbatur in l.si legatarius.de leg.3.cū ibi no. per Bart.§.1.qui dixit ꝙ si testator legat tantam quantitatem frumenti,& 10. libras, ꝙ sicut legatum frumēti differtur in tempus, quo recolligitur ita & legatum pecuniæ in idē tempus dicitur differri,ut oīum illarum rerum sit ęqualis determinatio. Et probatur etiam ex copula posita inter dictas personas.Nam sicut ex una parte al-
8 ternatiuæ declaratur pars dubia.l.j.de re.du.† sicut & una pars ex plurib.copulatis declarat aliam partem coniunctā, ſm Ro. in cons.231.præmissorum.&c.Et propterea, sicut quoad prælatum, & sindicum uerba capiuntur actiue etiam capi debent quoad tutorem,& sic concluditur,prout in d.cōs. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Pactum de retrouendendo cedi potest per uenditorem, sicut ad eius hæredes transmittitur, de primo contra 3.*
2. *Cessio sine aliquo titulo non ualet, nec dona. titulus præsumitur.*
3. *Ius retractandi uenditionem per consortem cedi non potest.*
4. *Regula, quod transmissibile, & cessibile parificentur, est uera negatiue, non affirmatiue.*
5. *Pactum quomodo personale dicatur, ubi eius ratio personæ cohęret.*
6. *Cedi non potest ius in priuilegium personæ concessum, & ibi exempla.*

CONSILIVM LXXII.

VISO prius instrumento uenditionis factæ ꝑ cōmune & homines Gāzanigi magistro Bernardino cum pacto de retrouēdendo intra uiginti annos,& uisa deinde cessione facta per dictum cōmune & homines ser Iulio de Butrigarijs ꝫ quoscunq; qui aliàs acquisierint bona, & de bonis dicti communis cum pacto retrouendendi,&c. Videretur fortassis prima facie dicendum, ꝙ dictus magister Baptista teneatur & sit obligat⁹ retrouendere dicto ser Iulio uirtute dictæ cessionis,quæ uidetur esse de iure ualida. Quia qđ est ad hæredes transmissibile, ē cessibile.l.ex plurib.de admi.tut.sed hoc pactum transit ad hæ-
1 redes uenditoris, † quia & ipsi ex dicto pacto de retrouendendo agere possunt contra emptorem,siue de illis sit facta mentio,ut est casus in l.2.C.de pac. inter empto. & uen.siue etiam de hæredib.nihil sit dictum,quia etiam isto casu transit ad eos pactum,ſm gl.2.in d.l.2.per l.si pactum.de proba.Igitur debet etiam ius reemendi transire ad cessionarium, & ita etiam per rationem uoluit Pau.de Cast.in cons.45. inci. Videtur dicendum,&c.qui etiam mouetur ex eo,ꝙ dictus uenditor postquā retroemisset ab emptore uirtute dicti pacti, potuisset illam rē alteri uendere, ergo eodem modo debet posse cedere ius petēdi dictam reuenditionem,quia qđ iuris est de aliquo,illud idē esset debet de alio,per ꝙ peruenitur ad illud.l.oratio. de spon. l.2.de iur.om.iud.& l.ad rem mobilem.& l.ad legatum. de ꝓcu.& ibi etiam respondet Pau.de Cast.ad no.per Pe.& Cyn.in l.ad officium.C.commu.diui.q̃ prima facie uidebātur facere in ꝯrium.Et istā opi.s.ꝙ dicta facultas retroemendi sit cessibilis, tenuit etiam Ro.in l.j.§.fi.de ope.no.nun.in addi.per d.l.ad officium.ubi dicitur,ꝙ licitatio cedi potest.Secundò per no. per Bar.in §.fi.dum uult,ꝙ omne ius extraiudiciale cedi posit.Et propterra ſm eum ius ingrediendi fundum ꝓpria authoritate est cessibile.Tertio pro hac parte alleg.tex.quē dicit non reperiri alibi in le.Gracchus.C.de adul.vbi ius occidēdi uxorē pōt per maritū cedi. Sed ꝑmissis non ob.cōtrarium in casu nostro
2 proculdubio puto uerius.Et primo † dico,hāc cessionem nullam,qa facta reperitur sine aliquo titulo venditionis,vel donationis,aut simili,& sine quo ualere nō pōt l.ꝑ diuersas.& ibi ꝑ gl.& oēs.C.man.& no.gl.Cy.Bal.& Doc.in l.2.C.ne liceat potē.& Bal. in l.eius.ꝑ gl.ibi.C.de compē.& Inn.in c.ex parte.de alie.iudi.mutā.cau.fa.& Spe.in ti.de procu.§. sequitur videre.ī prin.& in ti.de ces.actio.§.1.uer.si uero.& seq.& Ale.in cons. 137.inci.In cā & lite uertente.2.vol.in vlt.col. & in quib.locis dicitur,ꝙ nō præsumitur titulus donationis ēt inter ꝯiūctos & minus in casu nr̄o pōt ꝑsumi, quia repræsentantes dictum cōe non possent ēt expresse donare.l.ambitiosa.& ibi per Bart.de dec.ab ord.fac.& ex hoc tolluntur oīa allegata in ꝯtrariū,quia q̃uis dicta facultas retroemendi posset cedi,& de quo dicetur statim,tñ illud ꝓcedit,& locū habet ꝯcurrētib.alijs necessarijs ad ualiditatem cessionis,& sic ṗcedente titulo. Nā & aliud ius cederetur,sui natura cessibile,non ualeret tamē cessio, & nullius eēt momēti,si facta eēt sine titulo,vt hr̄ in locis ṗal.& hoc primū fundamentū iudicio meo est tutissimum.Scđō dr̄,ꝙ ex
3 alio capite † dicta cessio non ualuit, quia dicta facultas retroemēdi nō pōt cedi,ut probatur ex no.ꝑ Pet.& Cy.in d. l. ad officiū.C.cōi diui.ubi q̃ritur,q.d si ex cōsuetudine,uel statuto cōsors pōt intra annū retractare vēditionē offerendo ṗtium, an poterit dicta facultas ꝑ illum alteri cedi,& determinat ꝙ non, sicut.n.fideicōmissarius, cui restitui dēt hr̄ditas,nō pōt ante restitutam hæreditatē cedere ius alteri.l.si mulier.§.ex asse.de iure dot.ita nec iste poterit cedere licentiam redimendi, & quia hoc est cōtra mentē statuti,qđ ita prouidit,ne res exeat de genere venditoris.Vnde rō statuti restringit statutum.l.adigere. §.quamuis.de iure pat.& de pac.l.qđ dictū.Et ideo Ang. in eadem.l.ad officiū.ad propositū nr̄m dicit,hoc esse multum no. pro illis,qui paciscūtur,cū vēdūt, ut rē, quā uēdunt redimere possint intra certum tṗs. Valet.n. istud pactum,dicit ipse.l.qui fundum.& l.fundi parē.de cōtrahē.emp.& l.si fundum.C. de pac.inter emp.& uen. Nā scđm Ang. non poterit cedere istam licentiam alteri. Et sic Ang.in terminis decidit,qđ in casu nostro non ualuit cessio,per no.per Pet.& Cyn.ibi quāuis Pa.de Ca.& Ro.in locis in ꝯrium all.dicant,ꝙ iō in casu de quo ibi Pe.& Cy.non ualuit cessio, quia cōsuetudo, uel statuti dispō emanauit in fauorem cōsortarię.s.ne res exiret de illa,adeo ꝙ si ille cōsors,qui rē recuperauit, uellet eam extra cōsortes alienare,nō posset.l.cū pr̄.§.libertis. de le.2. iō nō dēt ēt posse extraneoe ius suum cedere.d.l.oratio. quæ rō ſm ipsos cessat in casu nostro. Nihilo minus ista rn̄sio nō uī cōgrua,quia,ut refert Ang.in d.l.ad officium.Pet. non solum allegat, ꝙ hoc factum sit fauore consortariæ,sed ēt pro hoc allegat tex.in d.l.si mulier.§.ex asse.de iure dot.ubi dr̄,sibi cōpetens ex cā fideicōmissi non pōt ante restōnē cedere alteri, & tñ in casu illo non hēt locū dicta rō. Vñ satis est, ꝙ altera ex duab. rōnib.allegata per Pet.hēat locum.§.affinitatis.inst.de nup.& no.in l.liberorum.§.notatur. de his qui no.infa.& in l.si quis ad exhibēdū, de excep.rei iud.Præterea alia ratio ēt assignata per Pe.conuenit ēt casui nostro,quia sicut statutū, uel ꝯsuetudo est introducta ad finem,ne res exeat de familia, uel de consortaria. Ita in casu nr̄o pactū est interpositum ad effectū & ad finē, ut res redeat,& reuertat̄ ad uenditorē ꝑꝑ affectionē, quam habet ad illā rē,quæ fuit sua,& forte maiorū suorū.Et hoc quidē interesse consistēs in hmōi affectione dr̄ æstimabile, & cōsiderabile.l.si in emptione.ff.de min. quæ rō cū locū non habeat ī alio, sed cohereat personæ uēditoris paciscētis, facit pactum perso-
5 nale,sicut in casu Pe.dicta ratio, quia cohæret personæ, facit illam consuetudinem esse personalem,ſm Bal.ī d.l.ad officiū, & idcirco sicut hac rōne uno casu non ualet cessio, ita nec in alio. Vñ vr̄,ꝙ Ang.de uno casu rectè & cōgruè inferat ad aliū, in d.l.ad officiū. Nec ob.allegata in ꝯrium. Et primo, ꝙ ista licentia,& facultas dēt esse cessibilis, quia est ad hr̄dē transmissi-
4 bilis.l.ex plurib.de admi.tu.Quia † prędicta regula est uera negatiuè, uidelicet,non est ad hæredes transmissibile, ergo nō est cessibile,& isto modo procedit,& locū hēt contrarium. Sed affirmatiuè non est vera, quia non sequitur, est ad hęredes transmissibile,ergo est cessibile. l.si stipulatus fuerim illud. in prin. de uer.obl.ubi dicitur, ꝙ facultas eligendi trāsit ad hæredem, & tñ in uita non pōt ad alium transire,ut ibi dr̄. & ita Alex.ibi

pre-

præcisè declarat, ꝙ dicta regula dẽt intelligi dicto modo.ſ.negatiuè non affirmatiuè,& pro hoc adducit etiam,quia fideicõmiſſum uniuerſale trãſit ad hrdẽ fideicõmiſſarij.l.cogi.§.idem Metianus,ad Treb.& no.in l.apud Iulianũ.§.vtrũ.eo.ti.& tamẽ tale ius fideicõmiſſi nõ poteſt cedi.d.l.ſi mulier.§.ex aſſe. Et iõ licet Bart.ibi contra illum tex.oppo. de d.l.ex plurib.tamẽ ſm Alex.in loco præallegato ex pmiſſis colligitur ſolutio,q̃a regula,de qua in prędicta.l.ex plurib. pcedit negatiue,ſed non affirmatiue.Et ppea quoad caſum nr̃m non ſequitur , virtus pacti de retrouẽdẽdo trãſit ad hrdẽ vẽditoris, ergo põt ẽt cedi,quia (vt ex pmiſſis colligitur)multa ſunt tranſmiſſibilia, quæ tamẽ nõ ſunt ceſſibilia.Scđ̃ õ ẽt reſpondetur, ꝙ ubi rõ cohæret perſonæ,pactũ eſt pſonale inter viuos,† & ſic non poteſt cedi,ſed tamẽ nõ eſt perſonale,ita ꝙ extinguatur cum perſona,& ꝙ ad hr̃des nõ poſſit trãſire,ꝙ patet in caſu Pe.& Cy.in d.l. officiũ. nã & illo caſu rõ,q̃ coheret pſonæ, facit conſuetudinẽ pſonalem,ſm Bal.ibi, & tñ quilibet de cõſortaria moriendo trãſmitteret ad hr̃dẽ extraneũ irreuocabiliter bõa ſua,quia de tali alienõne nõ loquitur ſtatutũ,nec ꝯſuetudo,nec de ea debet intelligi,ar.l.1.de fun.do.& l.q̃dã.de acqui.re.do. Et ſic qñ eſt diuerſa rõ tã in hr̃dẽ,cui p pactũ q̃s intelligitur voluiſſe prouidere. d.l.ſi pactũ.cũ reputetur eadẽ pſona cũ defuncto.in authẽ. de iureiu.a mor.pſti.in prin.q̃. in ceſſionario, in quo ceſſat rõ ſuperius aſſignata, non procedit ẽt pdicta regula , ut colligitur ex no.p Doct.in d.l.ad officiũ.Nec ẽt ob.alia rõ Pau.de Caſ.in d.conſ.ꝙ ſi uenditor reemiſſet,poſſet illã rẽ alteri uendere,ita dẽt poſſe dictũ ius in aliũ mediante ceſſione prius transferre quia ab initio pactũ fuit perſonale eo mõ,quo dictũ eſt, ppter rationem perſonalẽ.i.rõne affectionis,quã habuit uenditor ad rẽ uenditã,& iõ quamdiu durat cõuẽtio,non põt ſeparari a pſona mediãte ceſſione.Sed poſtquã uẽditor rẽ redemit, reſoluta eſt cõuentio & pactũ ſublatũ,& ideo põt alteri rem uẽdere, quia ius,q̃d transfertur,hoc eſt dñium,uel quaſi nõ eſt pactũ, de cuius trãslatione tractat̃ p ceſſionẽ,ut dixi,& ſic ex diuerſitate rõnis de vno ad aliud nõ põt inferri.l.Papiñ.exuli.de min. & ꝫ rõnẽ.Pa.de Ca.eſt tex.in d.l.ſi mulier.§.ex aſſe.vbi dicit̃ ꝙ fideicõmiſſarius nõ põt ius fideicõmiſſi cedere ante reſtitutionem, & tamen poſſet bona poſt reſtitutionẽ in aliũ transferre.Nõ ob.ẽt rõnes Ro.in d.l.j.§.fi.de ope.no.nũ.Et primo tex. d.l.ad officiũ,quia illa ceſſio ſeu ſubmiſſio de alio ad offerẽdũ permittitur duob.cõcurrẽtib.ſ. propter paupertatẽ ſubmittentis,& propter doloſitatem aduerſarij,& aliàs ius offerendi illo caſu non poſſet in alium transferri,ſm Gul.Bal.& alios ibi,& ſic ibi eſt ſpãle,& in cõtrariũ eſt ius cõe.Non ob.ſcđ̃ õ no. per Bar.in d.§.fi.quia(ut dictũ eſt)ſæpius pactum hoc eſt perſonale ratione præmiſſa.Ideo ceſſio non poteſt locum hr̃e, & etiã † vbi ius uendicandi uel ingrediendi propria authoritate eſſet alicui in priuilegium perſonæ cõceſſum,cedi non poſſet, & dicto caſu concluſio Bar.in d.§.fi.locũ nõ hr̃et,ſm Bal.in d.l. ad officium.in fi.& c.1.§.1.de pac.iur.fir.& in alijs locis allegatis per Alex.in d.§.fi.Non ob.poſtremo tex.in d.l.Graccus. C. de adul.quia illud ius uindicandi,ꝙ illo caſu cõpetit in priuilegiũ perſonæ,poteſt ſolum filijs demandari, ut ibi dicitur, ſed alijs non, ſm Bar.qui ita declarat.d.l.Graccus,in l.non ſolum.§. ſi mãdato.de iniu.uer.ſed q̃ritur. &c. cũ quo ẽt ſimpliciter trãſit Alex.in d.§.fi.& ſic ille eſt caſus ſpecialis,qui non eſt trahẽdus ad alium caſum.l.q̃d uero contra.de legi.Et propterea concluditur,ꝙ dicta ceſſio non ualet. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Promiſſio annua de ſoluendo ſex peo centenario uenditori, qui dedit dilationem ad ſoluendam pretium rei uenditæ, uidetur illicita & uſuraria,in quo plures caſus conſiderantur.nu.3.*

2 *Maritus,cui dos fuit ad certum diem promiſſa,nihil interim percipere poteſt.contra nu.9.*

4 *Promiſſio de qua nu.1.ſi fiat,ut durante dilatione ſoluatur, in recompenſationem fructuum licita eſt.*

5 *Iudicare contra id,quod certã interpretationem ſemper habuit, malum eſt.*

6 *Statutum uel conſuetudo, quod ſoluantur alimenta dotiũ ad ſex pro centenario,ualet,quando ex mora intereſſe debetur.*

7 *Contractus in caſu nu.4.eſt licitus,etiam ſi quantitas ualor e fructuum excedat,non fit remiſſio.*

8 *Locatio præſumitur ex annua præſtatione penſionis.*

CONSILIVM LXXIII.

QVAESTIO q̃ proponitur,de iure ſatis vr̃ dubitabilis.Cum.n. uenditor emptori cõceſſerit dilationem ad ſoluendum partem pretii pacto ab initio appoſito,ꝙ in recõpenſationẽ fructuum emptor ſoluat ſingulo anno ſex pro cẽtenario . Videtur prima facie,ꝙ † dicta pmiſſio annua ſit illicita,& ꝙ vſura dicatur promiſſa ex plurib.Et primo,quia cum emptori data fuerit dilatio ad ſoluendum,pendente dilatione non potuit eſſe in mora.l.lecta.uer.ſed cum ſortis.ſi cer.pet.& no.gl.in l.ſi cum exceptione.§.quatenus.quod met.cã ergo ceſſante pacto non potuit teneri ad uſuras.d.ver.ſed cum ſortis.& no.glo. & Doc.in d.l.de diuiſione.ſo .ma.& Bar.& alii, in l. curabit.C.de act.empt. ſicut ergo tunc uſuræ non debentur de iure , ita ẽt non licuit illas in pactum deducere.Nam ſub rõne fructuum peti non poteſt pecunia pmiſſa,quia fructus pertinent ad emptorem,in quem translatum fuit dominium habita fide de pretio.l.quod uend.de contrahen.emp.& l.fructus.C. de act.em. Nec ſub conſideratione intereſſe,quia illud non debetur ſine mora.d.l.lecta.Secundo idem probatur ex no.p Ant.de Butr. in c.ſalubriter.de uſu.vbi concludit,ꝙ ſi dos fuit promiſſa ad certum tempus,† maritus nihil interim poteſt licite conſequi nec etiam fructus rei pignoratæ,ex quo promiſſor propter dilationem non fuit in mora,nec propter illam aliquod intereſſe poteſt pretendere,quod conſideratur ex mora . Tertio iſtud confirmatur ex no.p Ioã.And. in d.c.ſalubriter.ubi dicit, ꝙ ſi maritus, cui fuit dos ad certam diem promiſſa, conuenit, ut interim percipiat certam quantitatem pro libra , ꝙ conuẽtio non ualet tanquam illicita,cum quo tranſit Car.ibi,& Lau.de Rodul.in repe.c.ꝯſuluit.de uſu.q.54.circa fi. & Petr.de Anch. in conſi.168.In q̃one,quæ uertitur, &c. Sicut ergo dicto caſu non ualet conuentio de ſoluendo certum quid marito pendẽte dilatione, quamuis illi debeantur vſuræ dotis non ſolutæ, ſi ſuſtinuit onera matrimonii,quando nulla interuenit dilatio , ut no.in d.l.de diuiſione.ita etiam in propoſito non debet ualere iſta conuentio, quamuis rõne pretii non ſoluti aliàs emptor teneatur ad intereſſe,uel ad uſuras . d.l. curabit. Et iſtud etiam confirmatur, quia licet ſolito fœnerari uſuræ debeãtur etiam rõne lucri ceſſantis,ut nota.in l.2.§.fi.de eo q̃d cer.lo.tñ non poteſt ab initio conuenire de certo intereſſe,ſecundũ Inno.Io.And.Ant.de Bu.& Abb.in c.fi. de uſu. Quarto iſtud uidetur de mente gl.in c.conqueſtus. de uſur. cum qua alii tranſeunt,dum uult,ꝙ emptor ad terminum no ſoluit pretium , teneatur ad intereſſe.Sentit ergo,ꝙ durante termino ad ſoluẽdum nullum peti poſſit intereſſe,uel deberi . Quinto pro hoc facit,quod no.Bal.in l.2.C.de uſur.dicens,ꝙ uſuræ pretii non ſoluti debentur ab emptore rõne perfidiæ,& non propter fructus: quod patet ſm eum,qñ deberent,ẽt ſi fundus eſſet ſterilis,& ex eo nulli perciperentur fructus.& hoc ſequitur.Pe. de Anch.in reg.peccati uenia.de reg.iu.in 6.Ioan.de Ana.in cap. in ciuitate. de uſur. ſicut ergo lex pro parte emptoris conſiderat tantum perfidiam,& non ꝙ fructus perceperit,ita iſto caſu ſatis eſſe uidetur, ꝙ emptor non ſit in perfidia , in qua eſſe non põt ſi non ſoluit pendente dilatione,nec cõſideratio fructuum debet eſſe in conſideratione,ut dictum eſſe . Sexto facit etiam,quod no.Bal.in l.rogaſti §.ſi tibi.ſi cer.pet. ubi uult, quod ſi mutuaui tibi decem,& ſi non reſtitueres in nundinis, promiſiſti ſoluere 15. pro meo intereſſe, quòd ex nunc cum aſcenderis ad dictam quantitatem, ꝙ talis promiſſio nõ dr̃ licita , ſed facta in fraudem uſurarum , nec de tali intereſſe ſtatur aſſertioni inſtrumenti, ſed debet uere probari per leg. qui teſtamentum.de pba.Et iſta opinio pſertim eſt uera duob.cõcurrentibus.quæ cõcurrũt in caſu noſtro,uidelicet,qñ emptori eſt dàta dilatio,& in illum translatũ eſt dñium . Et iſtud etiã pſupponit Abb.in conſ.66.Viſo quodam inſtrumẽto, &c.vbi in caſu ſuo,in quo vult ualere promiſſionẽ de ſoluendo ſingulo anno pendẽte dilatione ad ſoluendũ preciũ, fundat ſe præcipue,ꝙ in emptorẽ nõ erat translatum dñiũ . Et quamuis loquatur qñ ẽt uenditor pendente termino locauerat fundũ vẽditum,tñ hoc ſolũ conſiderat ad effectũ, ut non dicatur trãsla-

tum

tum dominium,& per consequens ꝙ aliquid propter hoc potuerit ꝓmitti, qđ ēt rōne cōprobatur. Nā deberi non pōt rōne recōpensationis fructuū, quia illud non debetur, nisi rōne moræ irregularis, ſm Doc. in d.l. curabit.& d.l. de diuisione, quæ mora isto casu pendente dilatione cōtrahi nō potuit. d.l. lecta Et pro ista parte consuluit etiā Soci. in conſ. 179. inci. Circa p̄sentem consultationē,&c.& do. Phi. Dec. in conſi. 129. per rōnes prædictas,& quas omnes etiā pro hac parte allegat Soci. ꝙ idē latius tenet in cōſ. 38. 4. uol.& in cōſ. 130. 5. vo. Et maxime hoc procedit, quando quantitas promiſsa excedit intereſse & ualorem fructuum,& ꝙ intereſſe non probat̄ per instrumentum per prædicta,& per no. per Alber. de Roſa. in l. 1. col. pe. C. de ſum. tri.& fide catho.& per no. per Pau. de Caſt. in l. in inſulam. §. uſuras. ſol. mat. qui uult, ꝙ licet marito debeantur uſuræ dotis non ſolutæ, tamen uſuras promiſſas, puta tantum ꝓ centenatio petere non poteſt, quia eſſet uſura, ſed debet petere quantum expendit in uxore.& faciunt etiā notata per Bald. in l. fi. §. ꝑterea. C. de iure dot. ubi dicit, ꝙ uſuræ debentur marito ex mora, dum modo ſint reducibiles ad intereſse. Sed præmiſſis non obſtantibus in caſu iſto aliter concludendum puto

3 & † pro euidentia conſiderandi ſunt aliqui caſus. Primus eſt, quando emptor fundum emptum conducit expreſse pro certa mercede durante dilatione data ad ſoluendum pretium, & iſto caſu conductor obligatur ad mercedem, ſed uenditor, idē que locator non tenetur ad remiſſionem mercedis re perempta, uel propter ſterilitatem.& de hoc loquitur tex. iuncta gl. in l. ſicut emptio. §. j. cum ſeq. ff. loc.& de rōne ibi pōt uideri ꝑ Bar.& Pa. de Ca.& ꝙ iſto caſu contractus ſit licitus, uult Ale. late in conſi. 121. 5. uolu. Sedˢ caſus eſt, quando uenditor, qui rem tradidit, dominium ſibi reſeruauit, & emptori dilationem ad ſoluendum precium conceſſit cum pacto, ꝙ durante dilatione ſoluat ſingulo anno certum quid. Et ſimiliter cōtractus iſto caſu eſt licitus, ſiue ſit locatus fundus uenditus emptori, ſiue non,& dicta annua promiſſio percipitur licite ultra ſortē ut præſupponit Abb. in d. conſ. 66. inci. Viſo quodam inſtrumento,&c.& idem latius tenet & proſequitur Soc. in cōſ. 176. inci. Præſens conſultatio,&c.& idem etiam ſentit Ale. in d. cōſi. in quadam rōne. Tertius eſt caſus, quādo emptor poſt trāſlatum dominium fuit in mora ſoluendi precium, & tunc tenetur ad uſuras loco intereſſe, etiam hodie & de iure canonico. l. curabit. cum gl. C. de actio. emp.& no. gl. communiter approbata in c. conqueſtus. de vſur. Quartus caſus eſt, quando emptor, qui rōne moræ teneret̄ ad uſuras, ab initio promittit ſoluere certū quid ſingulis annis, donec ſoluere diſtulerit, & quo caſu nulla dicitur data dilatio, ſecundum Bar. in l. qui Romæ. in princ. de uer. obl. Et iſto caſu Doctores ſunt uarii, quia Io. Andr.& Car. in d. c. ſalubriter. de uſu.& Petrus de Anch. in conſi. 168.& Lauren. de Rodul. in d. tractatu de uſur. q. 53. tenēt in alio caſu ſimili, ꝙ talis contractus non ſit licitus, ſed Paulus de Liazar. Io. Cal.& Pet. de Anch. poſt Petrum de Peruſio in d. c. ſalubriter. tenent contrarium & Ioan. de Ana. in ca. in ciuitate de uſur.& Im. in d. §. uſuras.& idem præſupponit Bal. in rubr. C. de uſu. uerſiculo quarto quæro,&c.& Salice. in auth. ad hæc eodem tit. in 13. q. Et dicit Ale. in conſi. 31. in ſexto uol. ꝙ communis opinio in hoc eſt contra Io. And. ꝯ quem etiam tenet in conſi. 200. in eo. uol. Alius eſt caſus, quando datur dilatio emptori ad ſoluendum precium, & ſic de iure transfertur in illū dominium. l. quod uendidi, cum ibi no. de contrahen. emp. & promiſſum eſt ſingulis annis certū quid. Et iſto caſu Io. Andr. & alii, de quibus ſupra, ſentiunt etiam contractum non eſſe licitum, alii uero, qui in præcedenti caſu tenent contra p̄dictos, in hoc ēt ſentiunt contra illos,& indiſtincte tenet Imo. in d. §. vſuras. quem ſtatim referā.& idem etiam præſupponit Ale. in d. conſ. 121.& ēt Soci. in d. conſi. 176. Vltimus ergo caſus eſt, qñ emptori, in quem translatum fuit dñium, data fuit dilatio ad ſoluendū preciū cū pacto, ꝙ ſingulo anno durante dilatione ſoluat ſex pro centenario in recompenſationē fructuum. Et iſte eſt proprie caſus nr̄, qui differt ab omnib. præcedentib. præſertim in hoc, q̃a actū eſt expreſſe, ꝙ p̄dicta annua præſtatio cedat in recōpenſationem fructuū, ꝙ in alijs p̄dictis caſib. nō fuit expreſſum, quo caſu puto contractū eſſe licitū. Et primo per no. per Imo. in d. l. in inſulā. §. vſuras ſol. mat. ubi concludit circa q. Io. And. in d. c. ſalubriter. videlicet qñ dos fuit promiſſa marito ad tp̄s cū pacto, ꝙ certū quid ei ſingulo anno ſoluat̄ cōcordādo opi. cōcludit, ꝙ aut maritus facit pactum de percipiēdo aliquid noīe vſurarū,& iſtud nullo mō eſt licitū, cū vſuræ ſint prohibitæ,& tunc uera erit op. Io. And.& ſequaciū, aut paciſcitur aliquid pro alimētis,& iſtud vr̄ eſſe licitū, ſicut valet pactū, ꝙ ille, qui promittit,& non dat dotē, teneatur alere vxorē. l. 4.& l. ſi pater. §. 1. de pac. dota. Et an ſi quid ſupereſſet ultra alimenta, teneatur reſtituere, colligitur ſm eū ex text. cū gl. in l. creditor. §. ſi inter uirū. ff. manda. quia ſi erat nudus miniſter, tenetur reſtituere,& aliàs non. Aut fit pactum ſm Im. ꝙ maritus dēat hr̄e ad rōnē de ſex pro centenario pro alimentis. Et iſte caſus ſecūdū eū eſt magis dubius, quia quodam mō vr̄ velle, ꝙ pecunia accedat pecuniæ,& pariat pecuniā, ꝙ eſſe non debet, ut plene no. Io. An. in regula, peccatū. de reg. iur. in 6. tū forte dici poteſt oppoſitum ſm eū, ex quo pro alimentis, quæ ſunt licita, fit promiſſio, ut ſic in dubio res potius valeat, quam pereat. ar. leg. quoties. de uerb. oblig. præſertim quando dicta quantitas forte uix ſufficit ad alimenta, uel ſaltem non multum excedit, alleg. not. per Iac. But. in leg. unica. §. accedit. & quod ibi no. C. de rei uxo. act.& iſta opi. alia ratione confirmatur quia quando promittitur pecunia pro alimentis, iſte eſt cōtractus innominatus, facio ut des. l. naturalis. §. 1. de præſ. uer. qui eſt licitus etiam hodie,& ita eſt in dubio interpretandum d. l. quoties. Et iſte eſt formaliter caſus noſter, in quo data fuit dilatio emptori ad ſoluendum partem precii cum pacto, ꝙ durante dilatione ſoluat ſingulo anno in recompenſationem fructuum ſex pro centenario. Talis ergo promiſſio dicitur licita eadem rōne, qua ualet in caſu Imo. quia ſicut alimēta licite ꝑcipi poſſunt per maritum pendente dilatione ad ſoluendū dotem, ita etiam licite ex pacto poſſunt fructus rei uenditæ percipi pendente dilatione ad precium ſoluendum, & ſubdit etiā

4 Imo. in d. §. uſuras. ꝙ † ēt ſi marito fuiſſet facta ꝓmiſſio de ſoluēdo ſingulo anno ad rōnē ſex pro centenario, ꝙ ēt pōt dici, ꝓmiſſionē eſſe licitam, quamuis non ſit dictū pro alimentis, quod eſt fortius, quia in dubio debet præſumi, ꝙ pro alimētis, & loco alimentorum ſit facta dicta promiſſio ut actus potius ualeat, quam pereat.& in terminis nr̄is ēt iſta opi. Im. eſt tenēda, quia eſt approbata per diuturnā conſuetudinē in hac ciuitate Bononiæ, in qua communiter apponuntur inſtrumentis uenditionum hmōi pacta, & reputantur licita, cum effectu ſeruantur, nec in dubium reuocantur,& ideo dicit Bar. in l. aſſi

5 duis. §. exceptis. C. qui pot. in pig. ha. ꝙ † iudicare ꝯ ꝯſuetudinē & quæ ſemper habuit certam interpretationem eſt malum. l. minime. de legi.& iſta opi. ēt de iure uera alia ratione vltra Im. Nam ſi emptor ſimpliciter & nō exp̄ſſa certa quantitate ſoluere promiſiſſet ſingulo anno valorem & æſtimationē fructuū perceptorū, valuiſſet promiſſio, ut eſt de mente omniū in locis p̄alleg. Si rōnes eorū inſpiciātur, quæ iſto caſu ceſſant, ex quo certa quātitas nō fuit ꝓmiſſa. & ꝓbat̄ i caſu ſimili caſui nr̄o i. d. c. ſalubriter. iunctis not. in d. l. de diuiſione.& iſtud puto non hr̄e dubiū. Quāuis ergo ualor & æſtimatio fructuū promittat̄ & taxetur ēt per pactū propter hoc, ꝙ taxata ſit certa quātitas, non debet eſſe illicitū, ſicut uidemus, ꝙ ualet ſtatutū uel cōſue-

6 tudo, ꝙ alimenta dotiū ſoluantur ad rationē ſex uel ſeptē pro centenario eo caſu, quo ex mora debentur vſuræ uel intereſſe ſecundum Bal. in l. fi. §. ꝑterea. C. de iure do.& Card.& Imo. in cle. 1. de vſu.& Pau. de Caſ. in l. diuortio. in prin. ſo. ma. & in l. Titia. de ſol.& Abb. in d. c. ſalubriter. Sicut ergo per ſtatutum poteſt taxari dicto caſu quantitas intereſſe,& certificari, eadē rōne pōt etiam hoc fieri per pactum eo caſu, quo ex pacto fructus incerti poſſent peti, quia uſura nō minus prohibetur per ſtatutū permittens vſurā, ſicut nec pactū. d. clem. 1. de uſu.& l. eos. §. 1.& ibi no. Bal. C. de uſur. Et tanto magis iſto caſu valet pactū iſtud, ex quo conſueuit apponi in inſtrumento, & ſemper ita fuit obſeruatum, quia ex hoc dicitur inducta conſuetudo, mediante qua taxatur æſtimatio fructuum percipiendorū ſingulo anno, per no. per Bar. in l. ſi prius. §. j. de aqua plu. ar.& c. cum M. de conſti.& ibi no. omnes,& quæ conſuetudo ualet ut dicit Bald. in d. §. ꝑterea. Et alia rōne dico, ꝙ in caſu noſtro iſta promiſſio ualet. Nam certum eſt, ꝙ quāuis fructus pertineant ad emptorē poſt dñium in eū translatum. l. fructus. C. de act. emp. tamen uenditor poteſt illos excipere & ſibi reſeruare. l. in lege. §. fundi.& in §. ſeq. de contrahen. emp. Et in caſu nr̄o

dici-

dicitur illos sibi reseruasse ex illo pacto de dando in recompẽsationem fructuum singulo anno sex pro centenario, & ex eodem pacto dictos fructus uel perceptionem fructuum uendidisse,iuxta no.per Bar.in l.cotem.§.qui maximos de pub.& in dispu.Publicanus,&c.Ex hoc.n.pacto apparet manifeste actũ, ꝙ fructus pendente dilatione non debeant ad emptorem pertinere,sed in effectu dicitur actum,ꝙ reseruentur emptori, & ꝙ loco fructuum singulorum annorum detur singulo anno certa quantitas,& consequenter ꝙ pro qualibet annua præstatione dictæ quantitatis intelligantur uenditi fructus, vel ꝙ sit uendita perceptio fructuum cuiuslibet anni,quia illa uerba in recompensationem fructuum,important, ut emptor fructus percipiat pro dicta pecunia,& consequenter dicuntur fructus uenditi,quia quando actum est,ut pro pecunia quis rem aliã accipiat emptio est & uenditio,ut est expressum in l.naturalis. §.1.de præscri.uer.& declarat Bart.& alij in l.2.in princ.si cer.pet.& secũdũ hãc interpretationẽ certũ est, ꝙ contractus est licitus & ualidus,sicut sine dubio ualeret,& licitus esset,si uenditor dictos fructus sibi expresse reseruasset,& perceptionem eorũ pro dicta annua quantitate expresse uendidisset. Et quæ interpretatio dẽt sumi in dubio, quia per illã actus ualet & euitatur præsumptio delicti.l.meritò.pro socio. & ideo dicit Bal. in l.rogasti.§.si tibi.si cer.pe. ꝙ qñ dubium est, utrũ cõtractus sit usurarius uel non debet iudicari & in dubio præsumi,ꝙ nõ sit usurarius.Vnde ex his sequitur, ꝙ etiam si quãtitas promissa excedat ualorẽ fructuũ, 7 † ꝙ omnino cõtractus erit licitus, quia licet contrahentib.in precio rei uenditæ se decipere,dum modo deceptio nõ sit ultra dimidiã iusti pcij.l.in causæ. la 2.§. idẽ Põponius de mino.& l.2.C.de rescin.vẽ. Itẽ scdo sequitur ex præmissis,ꝙ propter sterilitatẽ nõ dẽt fieri remissio precij, ex quo fructus annui sunt uẽditi,& veniũt ab emptore pcipiẽdi,ſm Bar.ĩ d.§.q maximos. & ĩ d.dispu. q ẽt loquit qñ fruct⁹ pluriũ annorũ uendũtur,& vult,ꝙ si ab emptore percipiũtur, oẽ periculũ pertineat ad eũ,& ꝙ non sit facienda aliqua remissio precij pp sterilitatẽ, ꝑ iura q̃ alle. Et dato,ꝙ iste nõ diceretur cõtractus uẽditionis,posset tñ & deberet dici ꝯtractus locatiõis, ex quo ꝓ fructib.singulorũ annorũ pstatur certa quantitas singulis annis, 8 qa † ex tali annua præstatione in dubio psumitur locatio,ꝑ no.ꝑ glo.in l.1.§.1.de superfi.& in l.2.C.de iure emph.& per no.ꝑ Bar.ĩ d.dispu. Publicianus.& id.§. qui maximos. & sic in casu isto dr per venditorẽ ẽt locata ipsa res vẽdita ipsi emptori pro parte pcij nõ soluti durante termino ad soluendũ dictũ pretiũ , qđ fieri potuit.l.sicut emp.§.1.cũ l.seq.ff.loc.& ubi dicitur, uẽditor, ideq. locator non obligatur ipsi emptori & cõductori ex dicto ꝯtu locutionis,sed obligat emptor ideq.cõductor ad solõnẽ annuæ pensionis,& est ratio ſm Pau.de Cast.ibi,quia illa pensio succedit loco vsurarũ.nam sicut tenetur emptor re sibi tradita ad vsuras precij nõ soluti . d.l.curabit,ita tenet ad pensionem,sed locator nõ tenetur, qa re tradita ex contractu uenditionis præcedente fuisset liberatus,per no.per gl.in auth.sacramẽta puberũ.C.si aduer.ven.& hac rõne ſm gl.no.in d.l.sicut.§.1.locator non tenetur ad exonerationem mercedis, si res periret, quia post perfectã uenditionem omne cõmodũ & incõmodũ pertinet ad emptorem , & ex quo solo contractu uenditionis tenetur vẽditor,qui locauit,& non ex cõtractu locationis.Quia ergo dicta annua, pręstatio debetur ex contractu locationis,licite percipitur & retinetur,quia olim succedebat loco vsuræ, quę de iure erat debita.d.l. curabit. & hodie succedit loco interesse,ut ibi not.& in d.c.conquestus.Et ꝙ isto casu quo venditor locauit pendente termino ad soluendũ pciũ uel partẽ pcij, licitus sit cõtractus , & licite percipiatur pensio,vult ẽt Alex.cons.121.5.uol.& ibi ẽt vult.ꝙ nõ obstãte constituto vel uera traditione,translatio dominij dicatur collata in tempus finitæ dilationis ad soluẽdũ preciũ, & ꝙ ẽt in hunc euentũ tacite dicatur collatum cõstitutum,& collata vera traditio:vt ibi latius per eum. Et prædicta puto de iurs vera,& æquitati conuenire,quæ tanto magis procedũt,ex quo per diuturnã cõsuetudinem sunt approbata.d.l. minimè.Et per prædicta satis clarè colligitur rñsio ad allegata in contrariũ.Nam primo non obstat ꝙ pendente dilatione ad soluendũ preciũ emptor nõ fuit in mora . Ideo sicut ad vsuras de iure nõ obligatur,neq; ad interesse,ita non potuit hoc deduci ĩ pacto: quia quãuis sub nomine vsurarũ vel interesse aliquid promitti nõ potuerit per rõnem pdictã,potuit tñ ex contractu vẽditionis vel locatiõis fructuũ expresse vel tacite licitè preciũ vel pensio promitti, quia tunc venditor pendente dilatione vr̃ sibi fructus reseruasse,& illos vẽdidisse, vel locasse, ꝙ fieri potuit:vt probatur per pdicta . Et per hoc etiã tollitur aliud,dũ dicebatur,ꝙ pecunia non poterat peti sub rõne fructuũ,nec sub rõne interesse:quia peti põt saltem tanquã preciũ,vel tanquã pensio rei venditæ vel locatæ.Et ad no.per Io. And.Ant.de But.& sequaces in d.c. salubriter . põt primò rñderi,ꝙ malè loquuntur,& ꝙ cõis opi.est in contrarium,secũdũ Alex.in d.§.vsuras.& in consi.31.6.vol.& præsertim nõ vñr bene loqui, qñ 9 † pecunia fuit marito ab initio promissa pro alimentis vxori interim præstandis per rõnẽ Imo.cũ quo trãsit Ro.& Alex.in d.§.vsuras.& per aliã rõnẽ,quã superius adduxi, videlicet, quia promissio pecuniæ facta marito pro alimẽtis per eũ pstandis vxori hẽt formã contractus in nominati,do vt facias.d.l.naturalis. §. 1. & magis in specie probatur. in l.1.C.de dona. quæ sub mo. vbi loquitur tex. de donatione facta pro alimentis. Et licet illo casu cõtractus sit nominatus donationis,illud contingit,quia expresse dictũ fuit,ꝙ esset donatio,quæ tñ dicitur mista cũ contractu innominato, ex quo facta fuit ex causa alimentorũ,ſm Bar.in l.fi.ff.de cõd.ob cau. & qui contractus innominatus nõ est improbatus ẽt de iure canonico. Et vbi hac rõne & qualibet alia nõ obstante verior esset in casu prædicto opi.Io.And.tñ casui nostro nõ contradiceret,quia hoc casu potest psumi , ꝙ venditor pendente dilatione precii voluerit sibi fructus reseruare, & illorũ perceptionem vendere vel locare,quia nõ est æquũ, ꝙ interim vtatur & fruatur emptor re empta & precio d.l.curabit, quæ consideratio nõ cadit in casu Io.And. & sequaciũ , in quo cadit contractus venditionis vel locationis,sed solũ,vt dictũ est , põt conuentio illa accedere ad cõtractum innominatum,do vt facias. Et si hoc cõcedatur , conuentio illa erit licita , & vbi negetur, iõ nõ valet, & est illicita , quia nullo modo potest se habere, nec trahi ad actum licitum . Et istud ẽt contingit in casu Inn. & aliorum in c.fi.de vsur.sed in casu nostro est secus. Nõ ob. ẽt no.per gl.in d.c.conquestus:quia fateor,ꝙ gl.sentit,ꝙ pendente dilatione nõ currãt vsuræ ẽt tãquã interesse, qñ aliquid non fuit promissum pro fructibus . Et isto casu loquitur glo. Sed qñ promittitur pecunia pro fructib.pẽdente dilatione,ut in casu nostro,illa pcipit licite, & ex causis supradictis. Et hoc mõ distinguit ẽt Pa.de Ca.ĩ l.Iulianus.§.ex vẽdito.de act.emp. quẽ hoc modo ẽt intelligit Alex.in d.cons.131.5.uol.Nõ ob. ẽt,qđ vult Bal.in l.2.C.de vsu. dũ dicit,ꝙ vsuræ precij non soluti nõ debentur,rõne fructuum, sed rõne perfidiæ,quia istud primo uidetur cõtra illud ꝙ dicit idẽ Bal.in ea.l.2.dũ vult, qđ si emptor ex re tradita percipit fructus,& non soluit precium, quia res nõ fuit tradita libera,vel quia nõ fuit datus fideiussor euictionis,ꝙ teneatur ad usuras,& tñ nõ fuit ĩ mora. Præterea in casu nostro cõstat, ꝙ pecunia fuit promissa in recompensationẽ fructuũ, & sic ꝙ uenit soluẽda propter fructus & nõ rõne perfidiæ.Nec loquitur Bal. qñ pecunia petitur ex pacto,ꝓ ut fit in casu nostro,in quo cadit emptio vel locatio,quæ cadere non potest in casu Bal. in quo nulla interuenit conuentio. Et per prædicta etiam rñdetur ad no.per Bald.in l.rogasti.§. si tibi.quem superius retuli,qa ex quo emptor pendente dilatione percepit,fructus,dicitur ꝓbari ex hoc,ꝙ interest uenditoris,& si dicatur,qđ non probatur,quãtũ intersit,& ꝙ de quãtitate interesse non dẽt stari assertioni partium nisi istud aliter probetur,ad hoc dicitur, ꝙ immo probatur isto casu , quantũ intersit per pactũ cõsuetũ apponi in instrõ,qa dr taxata quãtitas interesse per ꝯsuetudinẽ,ꝙ fieri põt, secũdũ Bal. in d.l.fi.§. pterea. C.de iure do.& dictũ fuit supra. Preterea in casu nostro quantitas promissa nõ petitur tanquã usura,neq. tanquã interesse,sed petitur tanquã pretium perceptionis fructuũ,uel tanquam pensio eiusdẽ, quę intelligitur uendita uel locata,ut sæpe dictũ est.Non ob.etiam consilia Soci.& Dec. allegata in ꝯrium,quia potest rationabiliter dici,ꝙ male fuerit consultum, & ad rõnes eorũ est superius responsum, vel dato ꝙ bñ dicãt, tñ alio casu loquuntur,videlicet, qñ emptor pendente dilatione promisit pecuniã simpliciter, & non dixit,ꝙ hoc faceret in recompensationẽ fructuũ. Nã isto casu si dicitur,ꝙ dicta promissio intelligitur facta in recõpẽsationẽ fructuum.& hoc dici

ei nõ potest, nec dẽt, nisi ad effectum vt actus ualeat uel ut euitetur præsumptio delicti, s̃m Imo. Ro. & Alex. in d. l. in insulã. §. vsuras. & sic ꝑ talem interpretationẽ promissio pecuniæ redderetur valida & licita, ut dicũt ẽt prædicti. Si uero dicatur, qđ talis promissio non intelligitur facta pro fructib. vt vr̃ velle Soci. & tunc non põt dici ꝙ sit per venditorẽ reseruata perceptio fructuũ & uendita uel locata, ex quo de re ipsa, pro qua pecunia promittitur, non apparet. l. 1. de contrahen. & emp. & consequenter illo casu promissio remanet illicita, ex quo non potest iustificari ex aliquo contractu licito, secus autem quando promissio expresse fit in recompensationem fructuum, vt in casu nostro. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Contractus intelligitur initus secundum consuetudinem, & aliqua dicta ad hoc. & declaratur nu. 7. & 9.*
2 *Exceptio extenditur ad casum non exceptum ex identitate rationis.*
3 *Extensio fit ultra certos casus in iure expressos ad alits eandem rationem habentes. quod intelligitur nu. 13.*
4 *Conductor non potest corrumpere uel auferre fructus anni sequẽtis. quod declaratur nu. 15.*
5 *Verba generalia sequentia ad præcedentia restringuntur.*
6 *Prohibitio in quibusdam continet tacitam permissionem in cæteris, & ibi ad hoc pulchra.*
8 *Prouisio hominis facit uideri recessum a prouisione legis extra ordinaria, & idem in statuto & testamento, sed non ab ordinaria. nu. 18.*
10 *Præsumitur ignorantia particularis consuetudinis loci.*
11 *Declaratio ad gl. in l. tale pactum. §. fi. de pac. & nu. 12.*
15 *Fraus, quæ sequitur intentione ad hoc non ordinata, non est in consideratione.*
16 *Animus nocendi non præsumitur, quãdo datur opera rei licitæ.*
17 *Commodum, quod non est in fructu, non est in consideratione, si amittatur vel auferatur.*
19 *Locus capitur pro personis in legatis & similibus ratione subiectæ materiæ.*

CONSILIVM LXXIIII.

INTER cætera quæd ã sunt, quæ potissime vidẽtur urgere cõtra ser Franciscũ cõductorẽ. Et q̃a ꝓponitur, inueteratã fuisse cõsuetudinẽ in loco ꝙ cõductores salis vltimis sex mensib. cõductionis non vendũt sal subditis, nec forensib. vltra necessitatẽ eorũ pro dicto t̃pe, & ꝙ illustr. Dux Vrbini locando retroactis t̃pib. solitus est expresse prohibere venditionẽ salis ẽt forensib. dictis sex vltimis mensib. vltra indigẽtiam dicti temporis. Quia cõsuetudine stante vr̃, ꝙ ẽt hoc intelligatur actũ in 1 cõtractu † inito cum dicto ser Fracisco, quãuis ẽt fuisset omissum. l. qđ si nolit. §. quia assidua. de ædil. edi. & no. Bar. in l. nemo est qui nesciat. de duo. re. & melius ꝓbatur quam alibi in c. cũ M. de consti. quẽ no. multũ Bal. d. Ant. & Imo. qui dicunt, nõ esse meliorẽ tex. in iure, ꝙ solitũ apponi in ꝯtu hr̃ pro apposito, & si non sit scriptũ, & de hoc proprie dubitatur in casu nr̃o, & in simili facit, qđ dici solet. s. ꝙ notarius intelligitur rogatus de clausulis cõsuetis, ẽt si non exprimatur. l. fi. & ibi no. Bal. C. de fideiuss. cũ suis multis concor. Et solet ẽt dici, ꝙ cõtractus recipit interpretationẽ a cõsuetudine, s̃m Inn. in c. olim. de uer. sig. & Abb. in c. certificari, de sepul. & hinc est, ꝙ si illi, q̃b. est cõcessũ vẽdere gabellas ciuitatis, faciunt pacta ꝯ illud, ꝙ est cõsuetũ, nõ tenẽt, s̃m Bar. in l. 1. C. de pascuis pub. uel priua. li. 11. Scđo istud cõfirmatur, q̃a illud cẽsetur actũ, ꝙ verisimiliter ꝯtrahentes disposuissent, si de hoc interrogati fuissent, s̃m gl. no. in l. tale pactũ. §. fi. ff. de pac. quã Bal. & Ang. ibi, & Bal. in l. 1. C. quæ res pig. obl. pos. dñt esse no. ad multa, quia procedit s̃m eos in cõtractib. in rescriptis, statutis, & vltimis voluntatib. sed non vr̃ dubiũ, ꝙ prohibitio expressa quoad subditos dictis sex mẽsib. ꝑ ꝯtrahẽtes ẽt ad forenses fuisset expresse extensa & deriuata, si de hoc ab illis fuisset cogitatũ, ꝙ ꝯstat ex eo, quia sic fieri erat cõsuetũ ꝑ ꝑdicta, & maxime hoc ẽst dicendum in hoc contractu locationis bonæ fidei, in quo uenit ex bono & æquo id, quod est omissum. insti. de loc. §. conductor. Nec vr̃ ob. ꝙ prohibitio fit circa subditos tantum, & sic ꝙ forenses videantur a dicta prohibitione excludi. l. cum prætor. in prin. de iu. & l. Imperator. de postu. quia illud, qđ est omissũ quoad forenses, dẽt haberi pro omisso. l. commodissime de li. & posth. & l. si extraneus. de condi. ob cau. & remanere dẽt in dispõne consuetudinis, s̃m quam, ut dictũ est, forensibus dicto tempore sal non uẽdit, nisi s̃m moderationem prædictã. Nam sicut casus omissus remanet in dispõne iuris cõis, q̃n cessat consuetudo, in dictis legib. sic dẽt remanere in dispõne consuetudinis extante consuetudine, q̃ est lex. l. de quib. de 2 legi. Præterea exceptio ẽt extenditur † ad alium casum nõ exce ex identitate rõnis, s̃m gl. no. in l. j. C. de condi. inde. & probatur in c. cum dilecta. de confir. vti. vł inu. & ibi no. d. Ab. ꝙ aũt sit eadem rõ quo ad forenses, satis vr̃ esse clarũ, q̃m facultas uẽdendi restringit̃ dicto t̃pe, ne camera damnificetur in futurum q̃m solent isti conductores in fine locationis uiliori ꝓcio sal vẽdere, & ꝑ hunc modum homines trahere ad emendum facilium maiorem quantitatem salis, ita & taliter, ꝙ post finitam locationem nõ indigent sale, & sic locator uel hñs cãm ab eo patitur dãnũ, quæ rõ militat nedum respectu subditorum, sed ẽt forensium, ex quo forenses solent ẽt ad locum, de quo agit̃, accedere pro emendo sale, ał s si secus esset, daretur occasio & & materia præiudicandi ipsi locatori, & fraudandi illum pro tempore sequenti, iõ ut talis occasio tollatur, dicendum vr̃, ꝙ ad hunc casũ prohitio extẽdatur, ar. no. per Bar. in l. cũ lex. de de le. & facit. l. conuenire. de pac. dota. Et propterea ẽt dicim⁹ 3 ꝙ licet sint certi casus a iure expressi, fit † tñ extensio ad alios casus, in quib. est eadem rõ, s̃m Gul. in auth. licet. C. de li. ꝑte. ubi no. dicit, ꝙ licet sint a iure expressæ quatuordecim cãę, ex q̃b. ꝑt exhr̃dari filius, de quib. in §. aliud quoque cap̃m. in auth. ut cũ de appe. cog. tñ idem est in aliis causis, quæ sũt sił s vel grauiores, & cũ eo transit Ale. in l. si quis id quod de iuris. om. iu. & facit gl. in l. fi. C. de reuo. do. q̃ vult, ꝙ licet tex. dicat, ꝙ ex certis causis ibi enumeratis ẽt addat, ꝙ ex his tantũmodo causis ingratitudinis possit donõ reuocari, tamẽ idem erit in aliis non expressis hñtib. eandẽ rõnem. & illã gl. cõmendat ibi Sal. & quamuis dicatur, ꝙ exceptio firmet regulã in contrariũ, istud tamen est uerũ quo ad casus dissimiles, sed non quo ad casus eandem rõnẽ hñtes, s̃m Abb. in d. c. cum dilecta. ista cõclusio ẽt confirmat̃, q̃a per hmõi uenditionem auferri dñr fructus salariæ anni sequentis, quia forenses in seq̃ti anno nõ 4 indigent sale, ꝙ non † licet conductori. s. auferre uel corrumpere fructus sequentis anni. l. & hæc distinctio. §. cum fundũ. ff. loc. & illum tex. no. Doc. contra colonum, qui ultimo anno ita exfructuat fundum, ꝙ fructus anni sequentis corrumpuntur, ut no. gl. in l. ꝑe. de usuf. quæ dicit, ꝙ colonus in ultimo mẽse locationis colligit fructus immaturos, ut dñs non hẽat maturos ꝙ tenetur all. d. l. & hæc distinct. §. cum fundum. Præterea aduertendum est. quia si prohibito quo ad dictos sex mẽses non includit forenses, similiter, & concessio sal eadem rõne illos non potest comprehendere. Nam in principio dr̃, ꝙ illust. d. dux vendidit facultatem uendendi salem in statu & tota districtione sua, &c. & sic restrinxit se ad loca sui status. Nec 5 ob. uerba gñalia, quę sequuntur, q̃a ad præcedentia † restringuntur. l. si de certa. & ibi per Doc. C. de trans. & in l. sub ꝑtextu. co. ti. & quia etiam in sequentibus hoc declaratur, uidelicet paulo post ibi, uẽdẽdi salẽ in dicto statu, &c. & clarius in 1. c. vbi noĩatim & spãliter exprimuntur loca dicti status, & ad illa se restringit facultas uendendi. Si igitur ad loca ꝑdicta est dicta facultas restricta, vr̃ dictus ser Fran. ex hoc forensib. uẽdere prohibitus ea rõne, qua dr̃, ꝙ prohibitio forenses non comprehendit, quia ad subditos se restrinxit, quia qđ ꝯpat̃ ꝓpositũ in ꝓposito ꝯpat̃ oppositum in opposito. l. si ut proponis. C. de nup. & l. fi. de lega. 2. Et ꝑ hoc infertur, ꝙ dicta prohibitio quo ad sex mẽses non continet in se quo ad forenses tacitã concessionem q̃a (ut est dictũ est) in cõcessione & facultate uẽdẽdi, quia est restricta ad dicta loca, inest tacita prohibitio uendendi sal forensib. ꝑ ꝓea non est dicendum, ꝙ paulo post hoc fuerit concessum dicto tempore sex mensiũ. l. nõ ad e. de cõd. & dem. & quia & hoc t̃pe sex mensiũ solet magis restringi & nõ ampliari, facultas uendendi, iõ inducta ad diminutionem, nõ debent ꝯpari augmentũ. l. legata inutiliter. de le. 1. Sed tñ ꝓmissis non obstãtib. cõtrariũ puto de iure uerius. & sic ꝙ

dictis

dictis sex mẽsib. potuerit ser Franciscus libere uendere quamlibet quantitatem salis forensib. Nã in 10. c. prohibitio restringitur ad subditos, dum in eo sic dr̃. Et che sei mesi prima el finire di la presente condutta, non uenda, ne facia uendere, che exceda il bisogno de ditte terre & lochi durante la ditta sua, &c. Cum ergo supra proxime in eodemmet capitulo fiat mentio d' terris dicti status, ad illas, & ad hoĩes earũ hr̃ relatio in sequẽti parte, de qua supra. l. si idẽ cũ eodẽ. in fi. cũ ibi notatis. de iurif. om. iud. & p̃ ea q̃ hr̃ in l. talis scriptura. §. fi. de leg. 1. Et q̃a ad alia loca nõ p̃t fieri relatio, ẽt si respiceret remota, q̃a in dicto instr̃o non fit mentio nisi de terris & locis subditis. Dicta 6 igr̃ p̃hibitio † restricta ad dicta loca, & terras, & ad earũ personas hẽt in se tacitã p̃missionẽ & c̃cessionẽ quoad p̃sonas, & terras non subditas, ar. l. cũ p̃tor. ĩ pri. de iu. & l. Imperator. de postula. Et p̃ hoc facit, q̃ no. Bar. Bal. & Ange. & Doc. cõiter in d. legata inutiliter. ĩ prin. de le. 1. vbi dñt, q̃ si comiti sit c̃cessa facultas uidẽdi statuta castri cum p̃tãte illa approbandi & reprobãdi, & q̃dã ĩprobat, q̃ alia censẽt approbasse, ar. d. l. cum p̃tor. & p̃ l. tribunus. §. fi. de test. mili. & idẽ tenet Bal. Nec ob. text. in d. l. legata inutiliter, q̃a inducta ad diminutionẽ quoad unum, puta legati, non operat augmẽtum quoad idem, ut ibi, sed secundum p̃dictos bñ operat augmentum quoad aliud, puta quoad alia statuta non reprobata in casu suo. Et idẽ in casu nr̃o quoad terras & personas nõ subditas. Et c̃firmãtur p̃dicta ex notatis per Bal. ĩ l. 1. §. fi. in fi. de feri. vbi q̃rit, q̃d si statutum inducat ferias messium, uel uidemiarum aliter q̃ faciat ius cõe, an tunc possit reddi ius in casib. exceptis a iure communi. de q̃bus ibi, & demum c̃cludit, q̃ aut statutum simpliciter ferias indicit, & tunc dicti casus intelligunt excepti, arg. l. 2. C. de noxa. Si uero statutum ulterius procedat excipiendo aliquos casus, tunc in non exceptis habebit locum statutum, & sic etiam in alijs per ius commune exceptis, quia exceptio statuti firmat regulã in c̃rium. allegat d. l. tribunus. §. fi. de testa. mili. Et pro p̃dictis bñ ẽt facit tex. in l. maritus. C. de proc. ubi hr̃ sc̃d'm communem intellectum, q̃ si uxor constituat procuratorẽ maritum ĩ certis casib. ad agendum, vr̃ prohibuisse illum agere extra illos casus, adeo q̃ non debebit admitti etiam tanquam coniuncta persona, iuxta. l. sed & hæ. in prin. eo. ti. & hoc uigore tacitæ p̃hibitionis, q̃ inest dicto mandato limitato & restricto ad certos casus. Ad hoc etiam facit, q̃ no. Bar. in l. cum auus. de condi. & demon. ubi q̃rit, quid si pater grauat restituere hr̃ditatẽ, si decesserit sine filijs masculis, an subaudiatur & fœminis, & prout tam fœminæ, quã masculi intelligerentur positi in conditione tacita, si non fuisset conditio aliqua exp̃ssa, ut ibi. & in l. cu acutissimi. C. de fideic. & r̃ndet q̃ nõ, quia p̃ inclusionem masculorũ intelligit testõr fœminas exclusisse. d. l. cum p̃tor. & ista cõclusio clarius & euidẽtius cõprobabit ex r̃nsionib. ad c̃ria. Nõ ob. igr̃ primo, q̃ intelligat̃ esse actũ, q̃ forensib. sal non vẽdat dictis sex mẽsib. vltra indigentiã dicti t̃pis, quia sic consueuit agi in illis locationib. & q̃ illud, q̃d' est cõsuetũ, hr̃ pro exp̃sso in c̃ctu. q̃uis illud sit omissum. d. c. cum M. de cons. cum ibi no. p̃ Doc. Quia illud est verũ, q̃ñ id q̃ est omissum, nõ p̃t 7 † dici p̃ cõtrahentes exclusum virtute expressi, sicut q̃ñ nullo modo fuisset dictũ de venditione salis facienda dictis sex mensib. subditis vel forensib. & de hoc in instrumento nulla esset facta mentio. Nã fortassis tunc dictis mensib. debuisset sal vendi forensib. & subditis eo modo, quo consueuit retroactis temporib. vendi, quasi q̃ sic intelligatur actum, licet non sit dictum. Sed q̃ñ vnũ tantum ex plurib. apponi consuetis in eodem capitulo fuit expressum, ita q̃ inclusio expressi potest dici exclusio omissi, & tunc quoad partem omissam nõ suppletur c̃ctus per consuetudinẽ, q̃a intelligit̃ respectu eius, q̃d' omittitur, ab ea recessum. d. l. cũ p̃tor. cũ alijs concor. Et iste est casus nr̃, in quo actum est, q̃ vendi non possit in dictis terris & locis subiectis hoĩb. earũ dictis sex mensib. & sic inclusio dictorum locorum, & personarum, de quib. vna cum alijs nõ subditis c̃sueuit fieri mentio, quoad hunc effectũ est aliorũ locorũ & hominum nõ subditorum exclusio, & sic quoad illa censetur a cõsuetudine discessum, ideo cõtractus in hoc a consuetudine non suppleť, nec interpretatur, quia sic solet fieri ex interpretata mente partium, quæ isto casu repugnat, quia de contraria mente apparet. Et q̃ ita sit, manifeste comprobatur. Nã c̃tractus non minus recipit interpretationem a iure cõi, quã a c̃suetudine. l. quæro. §. ĩter locatorẽ. ff. loc. & l. post dotẽ s̃m. 3. lec. sol. matr. & no. Bar. & Doc. in l. Caius. eo. tit. & Bart. in l. uxorẽ. §. testõ. de le. 3. & tñ si de uno disponitur, in alio a prouisione legis extraordinaria recessũ intelligit̃, & sic quoad omissũ per legem c̃ctus nõ supplet. l. fi. C. de pac. conuen. cũ cõcor. de q̃b. in glo. 8 Vxor. n. ibi prouidẽdo sibi de hypotheca sp̃ali vr̃ gñalẽ † remisisse & renũciasse prouisioni legis extraordinariæ. & idẽ probatur. in d. l. maritus. & ibi no. Doc. de procu. & gl. & Doc. in le. 2. C. de iure emphy. & per eos in l. si cũ dotẽ. in prin. so. ma. Eodẽ mõ itaq; per prouisionẽ restrictã ad certa loca & ad personas illorũ intelligitur recessũ quoad alia loca, & quoad alias p̃sonas a prouisione consuetudinis, quæ hr̃ pro extraordinaria lege. l. de quib. de legib. & quoad dicta loca & personas forenses remanemus in disp̃õne iuris cõis. l. si extraneus. de cond. ob cau. & l. cõmodissime. de lib. & posth. s̃m q̃ sal licite potest cõductor forensibus vendere libere, vel verius remanemus in p̃cedenti cõuẽtione, de qua in dicto instr̃o, per quã conductor hẽt licentiã vẽdẽdi oĩb. libere, ut dicã inferius, a qua non est recessũ, nisi quoad subditos, similiter statutũ exorbitans recipit interpretationẽ a iure cõi. l. si serui uestri. C. de noxa. & c. cũ dilectus. de cõsue. & tñ excipiẽdo vnũ casũ prouisum a iure cõi intelligitur quoad alios casus ab illo recessisse, s̃m Bal. in d. l. j. §. fi. de ser. per l. tribunus. §. fi. de test. mili. pari aũt rõne dicitur recessũ a cõsuetudine, quia s̃m Bald. ibi cõsuetudo & statutum habent eundẽ effectũ, & vtrũq. est stricti iuris, alle. d. l. de quibus. Itẽ disp̃õ testõris regulatur secũdũ disp̃õnem iuris, & videtur testõr se uelle cõfirmare cũ disp̃õne iuris cõis, ut no. p̃ gl. & oẽs, in l. Gallus. §. 1. de lib. & posthu. ẽt cũ disp̃õne statuti, ut no. Bar. in l. ut iusiur. §. si liberi de ope. libe. & in l. hæredes mei. §. cũ ita. ad Treb. cũ cõcor. de quib. per mod. & tamen si testõr prouideat circa unã personã & includat, intelligitur aliã exclusisse, & quoad illã a prouisione iuris extraordinaria recessisse, secũdum Bar. d. l. cum auus de cõdi. & demõ. dũ uult, ut dixi, q̃d' si pater ponat filios masculos in condõne, sub qua grauauit filiũ restituere post mortẽ suã, q̃ a prouisione illius legis extraordinaria ĩtelligitur discessisse quoad fœminas, & hoc q̃ñ c̃dõ est voluntaria, si uero cõditio esset necessaria ad actũ, uel ad effectũ actus, ista est alia materia, quæ nõ pertinet ad rẽ nostram de qua per Bar. & alios, ĩ l. Gallus. §. & quid si tm̃. de lib. & posthum. Et per hoc r̃nsũ est ad aliud. s. q̃ iste casus omissus quoad forenses debet remanere in disp̃õne cõsuetudinis, sicut cessante cõsuetudine in dispositione iuris cõis, quia (ut dictũ est) a cõsuetudine & ab eius prouisione extraordinaria intelligitur recessum, quẽadmodũ per prouisionẽ hominis in uno casu dicit̃ recessũ a prouisione iuris cõis extraordinaria. d. l. fi. C. de pact. cõ. & d. l. maritus. cũ alijs cõcor. alle. Et per c̃ñs casus omissus, de quo agitur, debet terminari secundũ cõuentionẽ præcedentem eiusdem cõtractus, quæ (vt dixi) in hoc nõ est mutata, nec alterata, & ubi etiã cõcessio præcedens forenses nõ includeret determinari deberet iste casus secundũ p̃uisionẽ iuris cõis ordinariã, a qua nõ censetur esse recessũ. d. l. si extraneus. & d. l. cõmodissime, & secundũ quã, vt infra subijciã, licuit dicto conductori sal ad libitũ forensib. vẽdere. Præterea illud, q̃ dr̃, contra9ctum. s. interpretari † & suppleri in eo, q̃ est omissum per c̃suetudinẽ, p̃cẽdit & locum habet, q̃ñ cõsuetudo erat nota ambobus c̃hẽtib. vt q̃a forte erat gñalis, uel aliter cõstabat de sciẽtia uere uel p̃sumptiue, sed ubi ignorat̃ ab altero, puta a c̃ductore, tunc ab illo nõ potest uideri tacite actũ, q̃ cõsuetudo hẽat locum, nec q̃ uoluerit se cõformare cũ disp̃õne cõsuetudinis, q̃d' ignorauit, q̃a nihil tã c̃riũ cõsensui, q̃ error. l. si p̃ errorẽ. de iurif. om. iu. Deficiẽte aũt cõsensu dicti cõductoris, q̃d' omissum reperitur, non suppletur, quia sine cõsensu nõ obligatur. l. 1. d' pac. & l. cõsensu. de act. & ob. Quãuis igitur illus. dux sit consuetus locare salariã cum dcõ pacto, ut ẽt forẽsib. nõ vendatur dictis sex mẽsib. sicut nec subditis hãc tñ cõsuetudinem particularẽ dicti dñi locatoris p̃sumitur conductor ignorasse, quia sicut princeps præsumitur ignorare statuta & consuetudines cu10 iuslibet loci quia facti sũt. c. 1. de consti. in 6. eo modo † præsumitur quilibet ignorare particularẽ cõsuetudinẽ alterius sicut etiam q̃dlibet factũ alienũ. l. fi. ff. pro suo. & l. uerius. ff. de proba. & eadem ratione non p̃sumit̃ sciuisse, q̃ conductores salis, sal consueti sint uendere forensib. in ult. sex mensib. cum dicto moderamine. Et propterea de hoc debuit conductor certiorari,

rari,aliàs nō poteſt obligari.l.1.ff.de actio. emp. Nec ēt ex tali diuturna obſeruantia eorū pōt dici inducta conſuetudo:quia ſic nō fecerūt aīo inducēdi conſuetudinē ſed ex neceſsitate p̄cedentis contractus:vt ꝓbat ex no.ꝑ Io.de Lig.& Do.in d.c.i. de conſti.in 6.vbi no.dn̄t,ꝙ ſi ꝑ mille annos fuiſſet obſeruatū ius cōe,ꝙ non inducit̄ conſuetudo ex tali obſeruantia : q̄a nō eſt ſic obſeruatū intentione inducendi conſuetudinē, ſed ſeruandi legē.Non ob.ēt dū ſcd̄ò objicitur,ꝙ illud dr̄ actum vel h̄r pro acto,qd̄ uериſimiliter contrahentes ſtatuiſſent, ſi de eo interrogati fuiſſent,ꝑ no.in l.tale pactū.§.fi.ff.de pact. quia id

11 † qd̄ ibi dr̄,non h̄et locū, qñ aliquid in totū eſt omiſſum , ſed qñ venit ad aliud expreſsū,ꝓut illā gl. no.declarat Bald. in l.1. circa fi.C.de his q̄ ante aper.tab.Nō ſolū aūt caſus,de quo agitur,in totū eſt omiſſus:ſed ēt tacitè eſt excluſus ꝑ incluſionem alterius,vt dictū eſt ſæpius.d.l.cū ꝓtor.& d.l.fi.C.de pac. conuen.& d.l.maritus.C. de procu. Nec ad hoc ob.l. iam hoc iure.de vulg.& pup.qm̄ ibi fuit expreſſus unus caſus comprehēſus in conditione neceſſaria ad actū:iō facilius fit extenſio caſum omiſſum, ſ̄m Bar. ibi : & clarius in d.§.& q̄d ſi tm̄. Sed in caſu nr̄o ꝑ modū diſpoſitionis ab hoīe fuit expreſſus uoluntariè unus caſus : iō alius h̄r pro omiſſo , & remanet in diſpōne iuris cōis:quia receſſum eſt a ꝓuiſione extraordinaria conſuetudinis,ut in dictis iurib. & ꝑſertim quia in caſu omiſſo eſt diuerſa rō,ut declarabit̄ inferius.Præterea gl.in d.l.tale pactum.

12 §.fi.ff.de pact.non h̄et locum,qñ † tractatur de extēſione fiēda de perſona ad perſonā,ſed de caſu ad caſū: vt probat ex no. per gl.in l.Titius.in prin.de libe.& poſth.quā approbant Dy. Bar.Ange.& cōiter doc.q̄ vult,ꝙ ſi pr̄ inſtituit oēs ſuos filios, non dicantur inſtituti illi filij, quos pr̄ ignorabat h̄re: & tñ ſi hoc ſciuiſſet,& de illis cogitaſſet.illos uериſimiliter inſtituiſſet: & ita ꝑ illā gl.declarat Aret.in d.§.& q̄d ſi tm̄.Nec mirum:q̄a facilius fit extenſio d̄ caſu ad caſum, q̄ de ꝑſona ad perſonam: ut probat Imo.in l.ſi vero.§. de uiro.ſo.ma. ſi igitur diſpoſitio hoīs fauorabilis,q̄ eſt late interpretanda,ſicut eſt ultima uolūtas.l.in teſtis.de reg.iur. & c. cū dilecti.de do. non porrigit̄ ad aliā ꝑſonā ex identitate rōnis,multo minus dēt extendi cōtractus ad aliam perſonam,q̄ ſtrictè interpretat̄.d.c.cū dilecti.& l.q̄cquid aſtringendæ.de uerb.ob.Non ob.inſuper dū dicitur, ꝙ exceptio extenditur ex identitate rationis. c. cū dilecta. de conſi.utili uel inutili.& no.gl.in l.1.C. de condi.indebi. q̄a fit extenſio de caſu ad caſum: ꝓut loquuntur, q̄ in contrarium allegantur,ſed non fit extenſio de ꝑſona ad ꝑſonā ꝑ p̄dicta.Præterea ibi agit̄ de diſpōne legis,q̄ facilius extenditur, q̄ diſpoſitio hoīs,de qua agit̄,ſ̄m Imo.in d.§.de uiro.Itē caſus exceptus

13 † ēt a lege non poteſt extendi per hoīem: ſed ab alia lege extēditur,& gratia contrarietatis euitandæ, & ut euitet correctio alterius legis,& iſto caſu loquit̄ gl. in d.l.1. & tex.in c.cū dilecta.& probatur in l.ob æs,cū gl.C.de p̄d.min. & declarat Bar. in l.ſi conſtāte. in pri.in 9.q.1.partis.ſo.ma. quo caſu ēt ꝓcedit gl.in l.fin.C.de reuo.don.& qd̄, no.Gul.in auth.licet.C.de li.p̄te.& Alex.in l.ſi quis id qd̄ de iuriſ.om.iu. Sed ceſſante dicta rōne,ſicut qñ ſtatutum uel pactum exorbitans excipit aliquē caſum:tunc regula dicitur firmata in contrariū , ꝓut etiā declarat do.Abb.in c.ad audiētiā.de cleri.non reſiden.dicens, ꝙ in caſu,de quo ibi,caſus, q̄ excipitur ꝑ ſtatutū , extenditur ad aliū:q̄a diſponebat ſtatutū idē , qd̄ ius cōe: & idem probat̄ in c.cū dilectus.eo.ti.& ad hoc allegat gl.in l.1.& in d.c. cū dilecta.ſecus aūt dicit ipſe,qñ ſtatutū diſponeret ꝓter uel contra ius cōe quia tunc ſi unus caſus eēt exceptus,alij intelligerētur excluſi.Præterea negat̄,ꝙ in forenſib.ſit eadem ratio , q̄ eſt in ſubditis:ut ſtatim probabit̄.& iō ex hoc capite.ſ. ceſſante identitate rōnis debet extēſio ceſſare.l.inter ſtipulantē.§.ſacra.ver. ſed hæc diſsimilia. de uer.obl.l.naturaliter.§. nihil cōe. de acq. poſ.& l. Papinianus exuli , de min. Nec ob. ꝙ detur occaſio fraudandi ſequentes conductores : quia ex quo intentio ſer Franciſci non eſt ad hoc ordinata,ut fraudem committat , ſed

14 ut rē propriam agat,hoc non eſt in † conſideratione.l.ſi vehēda.§.1.ad legem Rhodiam de iac.& l.non oē.de ſtat.lib. & declarat Bart. in l.ſi deceſſerit. q̄ ſatiſ. cog.& ad propoſitum per Ang.in diſpu.inci.nobilis quidam gn̄e.ubi concludit, ꝙ filius legitimatus excludit fideicommiſſarium uocatum ſub illa conditione , ſi inſtitutus deceſſerit ſine filijs legitimis & naturalib.Nec ob.ſ̄m eum, ꝙ inſtituto & grauato detur materia delinquendi & ꝓcreandi filium ex coitu ꝓhibito, vt poſsit fideicōmiſſarium excludere , q̄a ſ̄m eū intentio grauati non eſt ad hoc ordinata ꝑ dicta iura. Et cū eo tranſit Alex. in conſil.2. 1. vol.Et ꝑ hoc ēt colligit̄ rn̄ſio ad l.& hæc diſtinctio.§. cum fundū.ff.loc.,vbi h̄r, ꝙ conductor non dēt auferre fructū anni ſe-

15 quentis in dānum locatoris vel alterius † conductoris . Quia ille textus loquit̄ , qñ intentio illius conductoris ordinabatur & tendebat ad hoc:quia abutebat̄ re conducta, & nō arbitrio boni viri:iō dr̄ dare dānū,q̄a ius ſic faciendi non h̄et l.dānum. de reg.iur.ꝙ eſt ſecus in caſu nr̄o,in quo ſer Franciſcus vendidit ſal forenſib.q̄ eſt actus in ſe licitus & ꝑmiſſus, & non quidē vt alteri noceret,ſed principaliter vt ſibi prodeſſet,& ut ſibi ꝓſpiceret:ideo hoc fecit,& facit iure permittēte.d.l.1.in fi. de act.emp.& in d.l.dānum.Nec dēt attēdi, ꝙ ex hoc alius in conſequentiā patiat̄ detrimentū,q̄a licet mihi facere in meo vel de re mea q̄cquid volo,ēt ſi alteri noceā:dūmodo non faciā principal̄r aīo nocendi.l.1.§.deniq;.de aqua plu.arcē.& l.fluminū.

16 §.fi.de dam.infe.& in dubio ꝓſumitur,ꝙ nō † faciā aīo nocendi,ſed mihi ꝓſpiciendi, ſ̄m gl.no. cū qua oēs tranſeunt in d.l. fluminū.§.fi. ꝑ l.merito.ff.pro ſocio. ꝙ eſt verū , quando quis dat o pam rei licitæ:ſecus ſi dat operā rei illicitæ: ut in caſu.d.§. cū fundū.vt dixi,nam tūc dicitur damnū dare.d.l.dānum. & in dolo eſſe.l.dolus.ff.manda.cum concordā. de quib.ibi in gl.& ſic.d.§.nō facit ad ꝓpoſitū,ꝙ patet ad ſenſū: quia ſi nihil eſſet de hoc actū,& cōſuetudo ceſſaret,ſequeret̄, ꝙ adhuc ſer Franciſcus nō poſſet illis ſex menſib.ſal vendere , niſi ꝓ indigentia & neceſsitate dicti t̄pis, q̄a adhuc iſto caſu non minus diceretur corrūpi vel auferri fructus ſequētis anni, & tñ hoc ē falſiſſimū,quia dicto caſu potuiſſet paſsim oīb.ſ̄m q̄titatē ſalis vēdere,ex quo adhuc duraret locatio,& rē ꝓpriā vēdi,& in alieno nihil admittit.l.in re mandata.C. mand.l.dudū.C. de ꝯhen. emp.& l.falſo.C.de cōmu.re.alie.q̄uis ēt ex hoc alius dānificetur.d.§.fi.cū ibi no.ꝑ gl.& d.§.deniq;.Præterea quo ad forēſes ꝑſertim,nō dicitur auferri,nec minui fructus ſequētis anni,ex quo in eorū arbitrio, & libera eſt facultate emendi & nō emēdi ſal in hoc loco. Et aliud ſeruat̄ in ſubditis qui ſunt prohibiti emere ſal in alio loco,& cōpulſi, vel coacti emere illud a principe,vel ab h̄nte cām ab illo.Et ꝑꝓea q̄uis cōmodū, qd̄ capit̄

17 a ſubditis,poſsit dici eſſe in fructu,illud tñ qd̄ a forenſib.† deriuatur in fructu iſtius ſalariæ,nō reputatur, & ꝑñr nō dēt eſſe in cōſideratione,ꝙ amittat̄,vel auferatur, vt ꝓbatur ex no, ꝑ Bal.in l.1.in 13.opp.C.de ſenten.q̄ pro eo qd̄ inter.& c. vbi notāter dicit,ꝙ ſi molēdinū inferius eſt prius ędificatū, nō p̄t ædificari aliud ſuperius ꝑ qd̄ auferatur inferiori cōmodū naturale.i. cōmodū aquæ,q̄ eſt cōis vel publica, ſed bene pōt auferri cōcurſus molentiū, q̄a ire vel non ire ad molendinū , eſt in p̄tāte eorū,& ſic non pōt dici de iuriſdōne molēdini.alleg.l. libertus negatoris. de ope.lib. & iſtud in terminis decidit caſū noſtrum.Et idē determinat Albe. de Roſ. in l.manifeſte.C.de ſerui.ubi in pulchra.q.dicit, ꝙ ſi auferatur commoditas euntium ad primum molendinum , nō dicitur ꝑ hoc inferri damnum,quia ꝯcurſus molētiū,q̄b.eſt p̄tās ire & non ire,nō conſideratur,& q̄a nō dicitur dānificari,qui lucrū ꝑdit.l. Proculus. de dā.infe.& iſtud idē colligitur ex no. ꝑ Bar.in l.quominus.in 11.q.ff.de flumi.Non ob.poſtremo,dum dicitur, ꝙ eſt interdicta facultas vendendi ſal forēſib.omni t̄pe & indiſtinctè , ex quo conceſsio reſtringitur ad ſubditos.Quia quamuis hoc vltimū eſſet verū,ꝯñs tñ eſt falſum:q̄a ꝑ prouiſionem hoīs facta

18 uno caſu non intelligitur receſſū eſſe a prouiſione † iuris cōis ordinaria,ſ̄m glo.& doc.in d.l.2.C. de iure emphy.& Bart. & alios in l.ſi cum dotem.in prin.ſo.ma.ſed caſus omiſſus remanet in diſpōne iuris cōis. d.l. ſi extraneus. de condi. ob cau. & d.l. commodiſsimè.de libe. & poſthu. ſ̄m quam licet ſal proprium vendere cuicunq;, maximè durante t̄pe locationis d.l. dudū.C. de contrahen.emp.& d.l. falſo. C. de commu. re.alie. & facit.l. in re mandata.C. mand. ſed a conſuetudine , uel ab alia prouiſione legis extraordinaria per incluſionem unius dr̄ receſſū quò ad aliud omiſſum per ſuperius alleg. Præterea eſt aduertendū,ꝙ cōceſsio & facultas vendēdi reſtringitur ad loca & ad terras dicti ſtatus,& non ad ꝑſonas earū, q̄a cōcedi tur,ꝙ cōductor in oīb. locis & terris dicti ſtatus poſsit ſal vendere,& hoc mō ſemꝑ loquitur inſtr̄m in partib.pro contraria parte ponderatis.Hæc aūt verba vel æquipollentia ſignificant,

& impotāt, ꝙ in dictis terris possit oīb. vēdere, & sic tā subditis q̄ forēsib. qa nō restringit facultas data in loco magis ad vnam personā q̄ ad aliā, & sic quoad personas, qb. est vendendū, cōcessio est indeterminata & generalis, & solū de locis in qb. vendi possit, fit mētio, & nō de psonis, nec ēt inclusio vni⁹ loci aliū excludit, qa ad locatē non ptinet prohibere in alieno territorio. l. fi. de iurisd. om. iud. & qa (vt dixi) casus talis remanet in dispositione iuris cōis. Si. n. diceret, ꝙ in dictis terris possit sal subditis uel hoīb. earū uendere, tunc dicerentur inclusi subditi, & dubitari posset, an exclusi essent alij. Sed de personis dictarum terrarum in ipsa concessione non est facta mentio, sed tantum de locis in quib. voluit locator posse uendi sal, & licet (ut dixi) de personis, quib. debebat uendi facta esset mētio: tamen aliæ non intelligerentur exclusæ sed casus iste remaneret in dispositione iuris ordinaria. sed quando tractatur de ꝓhibitione, de qua in 10. c. dr̄, ꝙ per inclusionem subditorum recessum est a consuetudine, quoad forenses, quæ est prouisio extraordinaria & contra ius commune, ideo fit reditus in casu omisso ad ius commune secundum ꝙ libere potest forensibus durante locatione sal uendi. & in d. 10. c. non fit tantum inclusio loci, in quo debet uendi, sicut fit in pcedentib. ut dixi, sed ēt personarum, quib. uendi debet, dum dicitur in eo, nō uēderà sale, che ecceda il bisogno de loci. Nam in hoc capitulo ponitur locus pro personis habitantibus in loco, q̄ solæ sunt illæ, quæ indigent sale, non autem indiget locum sumptus † materialiter, sicut & aliàs, puta qn̄ legatur ciuitati, quia & tunc locus capitur pro personis. l. ciuib. de reb. dub. & declarat Bar. in l. 2. de uer. sig. sed in præcedentib. locus capitur materialiter, quia actus vendendi, qui refertur ad locū, ad illū pertinet, assumēdo locum materialiter. Et propterea ex his sequitur, ꝙ uerba gn̄alia, q̄ sequuntur respectu personarum uolentium emere in dictis terris, stant gn̄aliter & uniuersaliter capienda, & ꝙ ex pcedentib. non possunt restringi ad subditos, quia de illis tantum non est facta superius specialis mentio, sed quoad dictas personas uerba præcedentia sunt indeterminata & simplicia. Si igitur in præcedenti concessione omnes uolentes emere continentur, ex hoc sequitur, ꝙ adhuc durat facultas libera uendē di sal forensib. dictis ultimis sex mensib. prout poterat uendi prius, qa illa per x. capitulum non est restricta seu mutata, nisi respectu subditorum, & ita concludo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Colonus uel inquilinus triginta annorum pensionem soluens, q̄do teneatur ad rei restitutionem, & quando præscribit. distinguitur, nu. 3.*
2. *Titulus allegatus probatur ex cursu temporis, saltem in faciente puta soluente, nu. 6.*
4. *Emphyteusis perpetua concessa præsumitur, quando quis ut emphyteuta soluit, quando tamen perpetuo concedi potest num. 7.*
5. *Dictum supra nu. 2. non procedit, ubi de causa constat.*
8. *Alienatione prohibita intelligitur prohibita præscripta rei & etiam colonatus perpetui.*
9. *Præscriptio contra laicum habentem rem communē cum ecclesia non currit, nisi prout contra ecclesiam.*
10. *Socius uolens locare rem communem plus offerenti, præfertur alteri socio id recusanti.*

CONSILIVM LXXV.

SVPER primo puncto, uidelicet, vtrū isti cōductores apothecarū, qui per 30. ann. & ultra soluerunt singulis annis pensionē certā, & uniformiter possint ꝑ locatores expelli. & uidetur primo aspectu dicēdū ꝙ nō, ut determinat Bald. & Ang. post Gul. in l. male agitur. C. de pscri. 30. uel 40. anno. vbi dicūt, ꝙ si locatio facta fuit pro uno anno vel biennio, & deinde † colonus vel inquilinus ꝑ 30. ann. mercedē soluit cōtinue singulo anno, & ex hoc uelit excludere actionem ex locato, qa in perpetuū sit facta locatio, & tunc aut soluit vniformiter eādem pensionē singulo anno, puta decē vel dimidiam, aut decimā partē fructuū, & erit verū, ꝙ non poterit cōueniri ex locato, vt restituat detentionem, non ex eo ꝙ cōtra actionem prescripserit, sed eo ꝙ probata solutione mercedis per dictum tēpus longissimum probatur, ꝙ est colonus uel inquilinus perpetuus. & iō nō poterit ēt conueniri actione reali, uel interdicto uti possidetis, quia hēt iustā cām denegandi restituere possessionem uel detentionē, cum sit colonus perpetuus. Si uero pstatio mercedis non fuisset vniformis, ut quia pro pensione pstabatur qn̄q. pecunia, & qn̄q. frumētū, uel aliqn̄ plus, & qn̄que minus, & tūc ſm pdictos per tales actus difformes non inducitur dicta ꝓbatio, ꝑ l. hæc iura. cū l. seq. de ser. rust. pd. Nō est igitur q̄rendū, vtrum isti conductores sine possessione poterint pscribere vel nō, quia intendunt, ꝙ sufficiat allegare titulum ꝑpetuæ locationis, & q † titulus allegatus probatur ex diuturnitate tpis. l. cū de in rē uerso. de vsu. & prout declarat Bar. & alij in l. si certis annis. C. de pact. & ī l. 1. §. fi. de aqua plu. ar. & in dispu. Mulier habens magnū patrimoniū, &c. quāuis Bar. in dictis locis velit, ꝙ istud sit verū, si agatur de modico ꝑiudicio, & sic secus si de magno piudicio agat. puta de amissione dn̄ij, ꝑ l. nullo. C. de rei uen. & l. Celsus. de usucap. & prout de dn̄io amittendo agit in casu nr̄o, qa ex locatione perpetua acqritur cōductori vtile dn̄ium, vt no. in l. 3. §. ex ꝯrio. de acq. pos. & in l. 1. si ager uectig. uel emphy. peta. tn̄ p dicta distinctio hēt locū in patiente, ut ēt declarat Bar. in d. locis, sed in faciente, puta in soluente, uel recipiente, procedit indistincte probatio tituli allegati ex diuturnitate temporis. d. l. cū de in rē uerso. & ꝓut colligitur ēt ex no. per Bar. ibi, & ꝑ Ang. & alios, ī locis statim allegandis, & idē Bal. in l. oēs. C. de pscr. 30. vel 40. ann. dicit, ꝙ si colonus stetit in colonia per triginta annos, & dominus uelit expellere, & ille uelit pensionē soluere perpetuo, quia dicat præscripsisse ius colonatus, ꝙ non credit hoc cōtineri sub uerbis. l. sicut. eod. titu. sed obstabit præscriptio. 40. an. dummodo semper uniformiter soluerit colonus mercedē, secus si difformiter soluit & per singula tempora uariauit & alleg. Gul. in d. l. male agitur. & sic Bal. in hoc loco uidetur allegare præscriptionem, & in illa se fundare post lapsum. 40. anno. & ad confirmationem prædictorum facit, ꝙ uoluit Ange. in l. qui in alie. in princ. de acqui. hær. vbi dicit, qđ si quis diu & longo tempore tanquā emphy. soluit, ꝙ præsumitur † res ī emphyteusim perpetuā concessa, q̄uis aliter nō appareat de cōcessione per ea. quæ habentur in d. l. cū de in rē uerso. & per Gul. in d. l. male agitur, & per Bar. in l. litib. C. de agri. & censi. lib. 11. & probatur ex no. ꝑ Bar. ī l. competit. C. de præscr. 30. vel 40. ann. & cū Ang. transit etiam Alex. & idem uult Ang. in l. prætor. in §. 1. de eden. & Bal. in l. 2. C. de iur. emphy. & in ca. fin. de feu. dat. in ui. l. commisso. in l. 1. in 2. col. C. de fideicommis. & in l. 1. in 2. col. de rer. diui. pari ergo ratione in casu nostro ex præstatione facta singulo anno longissimo tempore debet p̄sumi, & probari locatio perpetua. Sed p̄missis non obstantib. contrarium iudicio meo est dicendum. Nā † qn̄q. ab initio qs cœpit possidere tanquā emphy. vel feudatarius, & de concessione non constat, & tunc si per 30. ann. rem possedit. & tanquā emph. soluit, præscribere potuit. c. si quis per 30. si de feu. fue. controuer. iter do. & agn. & isto casu loquitur Bar. in l. cōpetit. C. de præscr. 30. vel 40. ann. Quia naturalem possessionē acquisiuit ab initio, q̄ sufficit ad pscriptionē utilis dominij, secundum Bar. & Doc. in l. 3. §. ex ꝯtrario. de acq. pos. uel qa fuit in quasi possessione etiam ciuili iuris emphy. ut no. in l. si plures. §. deiectum. de ui, & ui arma. & in l. ait prætor. §. ei qui, ex quib. cau. ma. & no. Barto. in l. naturaliter. in prin. de acq. pos. quę ciuilis possessio sufficit ad præscriptionem, ut habetur in d. §. contrario. & ita ibi ad propositum declarat Alex. ꝑ no. ꝑ Cy. in d. l. ꝓperit. & ꝑ Bal. in d. c. si quis per 30. & per Ang. ī l. nemo. C. de acq. pos. & iste non est casus. . . qa non apparet, qđ aduersarij soluerint semper tanquā ꝓductores ad longum tps, vel ꝙ ab initio cœperint tenere apotecas tanq̄ tales. Aliqn̄ & scđo rem alienā quis tenuit, & pro ea soluit simplr̄ per 30. annos. & ex qua causa soluerit, & ab initio tenuerit, non apparet, & isto casu non pt dici pscripsisse directum dn̄iū, qa soluēdo recognouit alium dn̄m, sicut ēt contra creditorem nō erit præscriptio quamdiu ab eo recepit usuras. l. cū notissimi. C. de præscr. 30. uel 40. ann. §. sed & si quis. & prout etiam in simili declarant Doc. in l. j. C. de anna. excepti. Nec etiam dicto casu dicitur pscripsisse utile dn̄ium tanq̄ emphyt. uel tāquam colonus ad longū tps, q̄uis istud alleget, qa ut quis tāquā talis dicatur præscripsisse, est necesse, ꝙ soluerit ex dicta causa, & ꝙ de hoc

hoc constet.d.c.si qs per 30.& istud expresse vult ibi Bal.ver. no.verbum, ꝙ possessio &c.ubi ex illo tex.no. ꝙ possessio dēt esse formis.i.tanq̃ feudalis:& sic ex cā,qa plus non dēt operari pstatio q̃ stipulatio, q̃ sine cā non hēt effectū.l.2.§. circa. de doli excep.alle.ēt no.p Pet.& Cy.in l.1.C.de contrahen.& cōmit.stip.ubi dicūt, solēnitatem psumi circa ea q̃ formiter acta sunt,& nō circa informia,id est, ubi nō apparet cā:& similiter isto casu ex diuturnitate tēporis & ex pstatione diuturna non probat titulus allegatus: iuxta.l. cū de in rē verso. de usu. quia illud ēt procedit,qñ pstatio facta fuit ex certa cā,ſm Bal.in loco palleg.dicens, ꝙ hoc mō loquitur.d.l. cū de in rē verso, & prout dicetur latius in sequenti casu.Quandoque igitur & tertiò quis cœpit rē habere ex aliquo titulo, puta simplicis locationis, & ad modicū tps,& rē tenuit per ann.30. & pensionē singulis annis vniformiter soluit: & isto casu est distinguēdū, quia aut soluit simpliciter,& de cā solutionis non apparet.Primo casu per dictū tps soluit ut colonus,uel vt inquilinus ppetuus:& hoc casu dici posset,ꝙ ius colonatus pscripsisset: quia diceretur sibi cām possessionis mutasse & possessionem dñij interuertisse,p not.per gl.& doc.in c.1.de feu.dat.in uic.l.cōmisso.ubi q̃rit gl.an creditor, qui possedit pignus per ann.30. & ultra, posit debitori uolenti illud recuperare opponere exceptionē pscriptionis.& rñdet gl. ꝙ sic, si possessio fuit interuersa & mutata:ut quia ex alia cā extrinseca cœpit possidere creditor rem pignoratam:& ex illa causa rē pscripserat, p l. nec creditores.C.de pig.act.& idē ēt vult Alua.in c.fi.eo.ti. in ult.col.uer.oppo.ultimò,ꝙ non posit &c.ubi in casu,de quo ibi,creditor,qui ab initio rē habuit iure pignoris, pscripsit ut feudatarius:quia ſm eum possessio fuit per eū interuersa: qa cœpit possidere loco feudi, qđ possidebat loco pig.alle.l. non solum.§.quod vulgo. de usucapio. & isto casu procedere pōt, quod no.Bal.in d.l.oēs.C.de pscr.30.anno. uel dicto casu pōt ex dicta pstatione longissimi tpis probari titulus allegatus, p no.per Bal.& Ang.in d.l.male agitur, qui allegant in contrariū,quorum decisio dēt intelligi,qñ constat,ꝙ solutio non ex causa pcedenti,sed ex alia, puta occasione locationis ppetuæ facta reperit & probatur.Secundo uero casu,qñ ille, qui conduxit ab initio ad modicum tps soluit deinde simpliciter per 30.ann.& ex qua causa soluerit,non apparet,sed sumus in dubio:& psumit tunc ꝙ ex prima locatione fuerit toto tpe fcā solutio,quæ singulo anno potuit tacite renouari,& psumitur renouata.l.itē q̃ritur.§.qui impleto.& l.qui ad certū.ff.loc.qa mutatio & interuersio possessionis ex alia causa non psumit, sicut nec mutatio uoluntatis.l. cum tacitum. de prob.& c. cū marte.de celeb.missa. & p consequens non probat pscriptio: qa soluens tanquam simplex colonus non possedit,ut dictum est:& sine possessione pscriptio non procedit.l. sine possessione.de usucap. Nec ēt ex diuturna & longissima pstatione probat alius titulus allegatus,iuxta.d.l.cum de in rem uerso. quia

5 † ubi constat de cā, nunquàm titulus allegatus probatur ex tēpore,ſm Bal.in c.fi.de feu.dat.in uic.l.cōmisso.uer.sed mirabile uidetur &c.alleg.ad hoc no.p gl.& doc. in l. si certis annis. C.de pa.fallit in feudo ſm eū p illum tex.uel dicendum est,ꝙ illo casu constabat,ꝙ ille,qui habebat rē ex cā pignoris, possessionem dñi interuertit & cām possessionis mutauit, qa ut feudatarius seruitiū pstitit,ut ibi ēt dicit Alua. sed, ut dixi, ex causa pcedenti dēt in dubio psumi fcā solutio, & istud etiam uoluit Sal.in d.l. si certis annis.& in d.l. cum de in rem uerso. in 1.q.ubi q̃rit, qđ si post longam pstationem allegatur titulus,an ad hoc,ut probet,sit necesse, ꝙ capituletur & probet, ꝙ ex cā allegata in libello singulæ pstationes fuerint factæ:an sufficiat simpliciter pbare diuturnā pstationem. & dicit Sal. ꝙ ista.q. non est facta per doc. concludit ꝙ sic: quia nisi probet,quálibet pstationem fuisse factam ex causa allegata probatio erit dubia,q̃ non releuat.c.in psentia.de prob.et l.non hoc C. uñ cog. item quia fictio fictionis, et impropriet as improprietatis dēt euitari,et earum pluralitas non debet admitti.l.j. cum ibi no.C.de dot.promis.sed si secus diceret,dictum absurdum sequeret,ergo &c. et ꝙ istud sequat,patet:quia una præsumptio est, ut ex simplici præstatione psumantur causæ allegatæ:alia ut ex præstatione diuturna probet causa allegata,et cum Sal.transit ēt Alex.in cons.114. 1.uol.et sic uolunt,ꝙ ad

6 hoc ut titulus allegatus probetur † ex longæua præstatione sit necesse,ꝙ ex dicta cā solutio sit fcā:& ꝙ hoc pbet:& istud ēt satis est de mente Bar.in d.l.cum de in rē uerso. de vsu.ad fi. prout ēt fatetur ibi Sal.in d.1.q. remittēndo se ad dicenda per eū in 4.& 5.q.Sed(vt dixi)istud ēt vult expresse Bald.in d.c.si qs p 30.ubi no.ꝙ possessio dēt esse formis,id est,tanq̃ feudalis:& hoc mō ſm eū loquitur.d.l.cum de in rē verso.q̃ loquit de pstatione formi,id est,cā īserta,& hoc ēt probat p rōnem, de qua ibi p eū,& quē paulò ante retuli. Si ergo qñ de aliquo titulo pcedenti non apparet ex tali longæua pstatione non pbat titulus allegatus,nisi probet, ꝙ singulæ pstationes sint factæ ex titulo allegato, multo minus titulus ille probatur, qñ cōstat de alia cā pcedenti, & ꝙ ab initio ex illa cœpit pstatio fieri,vt in casu nro,si non probetur, ꝙ ex alio titulo postmodū allegato dictæ pstationes sint factæ, qm in dubio debet ex cā illa primordiali,& q̃ verè suberat ab initio psumi,ꝙ solutio & pstatio fuerit cōtinuata per pdicta,& ar.no.per Bar.in l. triticū.de uer.ob.& in l.cum solus.ad fi.de vsuc.ver.3.casu,&c. dū dicit,ꝙ quis psumitur habere possessionē uirtute præcedētis tituli,& hoc(ut dixi)expresse vult ēt Bald. in d.c.fi. de feu. dat.in uic.l.cōmisso.dicens,ꝙ qñ cōstat de cā uera,titulus allegatus non probat ex tēpore,p no.in d. l. si certis annis. unde ex his patet clarè,ꝙ isto casu non pōt hre locū illud, qđ dicit Bal.& Ang.in d.l.male agitur.& in d.l.e.oēs.sed qñ probat, ꝙ solutio fuit facta ex cā allegata,& in casu dubio,siue alia cā uera pcedat siue non,acquirit ius ex pscriptione, neq; probatur titulus ex possessione, & sic ad oīa in ɔrium allegata colligit rñsio p pdicta. Scdo principaliter rōne ista nō pōt eē locatio ad longū tempus,quia ex forma statutorum collegij scholariū Hispanorum non possunt bona collegij locari vltra triennium, ex diuturnitate igitur pstationis & tēporis non potest probari locatio ultra dictum tps Nam & ex longo tempore p

7 batur cōcessio in emph.& quidē † in ppetuum,si potuisset ɔcedi perpetuò,secūdū Ang.in d.l.qui in alie.in prin.& in l.prætor.§.1.de eden.sed si ultra tertiam gñationē non pōt cōcedi, sicut est emphyteusis ecclesiæ.§.emph.in auth. de non alie. & ibi no.Ang.tunc titulus, qui probat ex diuturnitate tpis, uel q acqritur ex pscriptione,non est ppetuus,sed extēditur,quatenus ex pacto concedi potuisset,ſm Bal.in d.c.fi.de feu.da.in uic.l.cōmis.in fi.& Alex.in d.l.qui in alien.in prin.de acq.hær. Tertio ex alio etiam comprobatur dicta opin. Nam ex forma statuti dicti collegij res immobiles nō pñt alienari, sicut ergo dictarū rerum est simpliciter & indistincte prohibita aliena-

8 tio,ita ēt est prohibita† præscriptio,per no.in l.ubi lex.in prī. de vsuc.& ibi Bart.in specie loquitur de alienatione prohibita a statuto,& cum eo transeunt cōiter alij,& Ang.in l.1.C. de pscri.longi tempo.& Doc.in l.filiusfamiliàs.§.diui.de le.j. cum cōcor.de quib.ibi per Mod.& maxime Alex. qui hoc limitat, qñ alienatio esset prohibita,non quidem simpliciter, sed sine certa solennitate, quia tunc potest pscribi,p not.per Doc.in l.fi. C.in quib.cau.in integ.rest.non est necessaria.Quia ergo locatio ad longum tempus est alienatio. clem.j. de reb.eccle. non alie.& per Bar.in l.codicillis.§. instituto. de leg. 2. & per Doc. in leg.j.C.de iure emphy.non potuit acquiri per præscriptionem ius colonatus perpetui,& pari ratione non debet pbari titulus ex tpe,quia esset nullus, sicut non ualeret titulus expresse concessus p p statutum indistincte prohibens alienationem,ut traditur in d.§.diui.& non tantum pro parte collegij cessat præscriptio & tituli præsumptio, sed pro parte aliorum sociorū habentiū ius pro indiuiso in dictis apothecis, qa & illi ex persona collegij consequuntur,qđ p se non haberet, ut probatur ex no.per Inn.in c.ad audientiā,de præscr. ubi di-

9 cit per illum tex.ꝙ licet† ɔtra laicū præscribatur spacio.10.vel 20.ann.si tñ hēt rē cōem cum ecclesia Romana non præscribitur cōtra eum, nisi spatio centum annorū,sicut non præscribitur contra dictam ecclesiam minori tpe,& idem dicit Abb. in cap.j.eo. titu.de capitulo habente bona communia cum prælato mortuo, ut sicut sede uacante non currit præscriptio cōtra prælatum,ita nec contra bona capituli illi connexa,quæ tamen curreret, si essent separata. Circa secundum dubium in quo quæritur, an unus ex dictis socijs, qui vult præferre antiquos conductores, posit alios impedire, qui volunt alijs pro maiori pensione apothecas locare. Et ubi conductores essent in omnibus pares:tunc esset recurrendum ad no.per An ge.

ge.in l. 1. C. qui test. facere poss. qui vult, ꝙ iudex reducat illos ad cõcordiã, vel ꝙ adinuicem se impediant, & de quo ẽt ꝑ So. in l. serui electione. §. 1. de. l. j. sed ex quo antiqui cõductores minus offerunt, & alij reperiuntur, qui plus pstare uolunt: ar

10 bitror † ꝙ illi socij sint pferendi, qui locare uolunt plus offerenti cæteris parib. ut deciditur expresse ꝑ Ang. in l. j. dicentẽ ꝙ si vnus ex socijs vult rem solitam locari psone inhonestæ, locare: & alter personæ honestæ, ꝙ iste ultimus pfertur, ꝑ no. in l. non aliter. de vsu & habi. saluo, nisi illa domus iã lupanari destinata erat, & pinguior pẽsio reperitur: & sic rõne pinguioris pẽsionis vul. Ang. ꝙ vnus alteri pferatur. Præterea sicut ex qualitate personæ cõductoris, quarum altera est honesta & altera inhonesta, pfertur ille, qui locare uult honestæ personæ, vt dictum est, eadẽ rõne ex modo pensionis dẽt unus alteri pferri, & ille qui ɔ̃dicit volentib. locare pro maiori pensione, & negotiũ cõe utilius gerere, dẽt haberi pro cõsentiente, ex quo non hẽt iustam cãm contradicẽdi, sicut in actione de dote, q̃ cõis est inter patrẽ & filiam. l. 2. §. ꝙ si in patris. sol. mat. qui cõtradicat, & iustã cam ɔ̃dicendi non habeat, hr̃ pro cõsentiente l. dotẽ. so. ma. & l. si cum dotẽ. §. eo aũt tpe. eo. ti. & per hoc dicit Bar. ibi, ꝙ si mulier non põt ɔ̃here uel testari ex forma statuti sine cõsensu cõsanguineorũ, & illi requisiti noluerint cõsẽtire, ꝙ ad iudicẽ pertinet cognoscere de causa ɔ̃tradictionis: & si quidem reperiantur iniustẽ cõtradicere, ꝑmittet mulieri ɔ̃trahere vel testari. & idem tenet Bal. in l. j. C. de nup. ꝑ illum tex. & alij, in d. §. eo aũt tempore. cum conc. de quibus per Ale. ibi: & ita concludendum puto. Laus Deo.

ADDITIO.

Hanc q. subtiliter & copiosè tractat Crau. de antiq. temp. 4. par. num. 100. usque ad fi. ipse Ruin. consil. 61. supra eo. & 151. uol. 4. & Soci. iun. consi. 63. vol. 2. Hier. Zanch.

SVMMARIVM.

1 *Verbum uniuersale & geminatum uniuersaliter operatur, & nihil excludit.*
2 *Agnati uocantur ordine successiuo in dispositione testatoris, uel statuti eorum fauore facta.*
3 *Vnus ex pluribus in commune prosequentibus quomodo possit alijs præiudicare.*
4 *Dictio quilibet, & quicunq;, de sui natura attribuit actum in solidum.*
5 *Duo rei constitui poßunt per legem uel statutum.*
6 *Vnus ex pluribus reis totum exigens, quomodo alijs teneatur.*
7 *Actus non est nullus sed annullandus, licet in eo non interuenerit qnod post actum a lege requiritur.*
8 *Dominium non transfertur ipso iure quãuis resoluto cõtractu.*
9 *Ius reuocandi alienata competens agnatis ordine successiuo, habet locum tantum re integra, id est, re in alium etiam extraneũ non alienata.*
10 *Actio personalis in rem scripta competit cõtra singularem successorem.*
11 *Creditor uerus, cui est satisfactum de precio rei pluribus hypothecatæ, quando cogatur communicare.*

CONSILIVM LXXVI.

CIRCA casum, de quo quæritur, vr̃ prima facie dicendũ, ꝙ filius Titii primi uenditoris posit fundũ ɔ̃sequi a Sẽpronio agnato remotiore, q̃a quis nulla facta agnatis notificatione ex cõstitutione quilibet agnatus posit emptori precium offerre, & rẽ ab agnato alienatam uendicare, & hoc absq; tẽporis pfinitione, vr̃ tñ ꝙ admittatur quilibet salua gradus prærogatiua, & sic ꝙ admittatur unusquisq;, prout est ꝑximior. Et hoc primo probatur ex ipsamet cõstitutione in uer. & hoc inter eos. ubi disponitur, ꝙ in quolibet. c. huius constitutionis præferatur quilibet agnatus uenditoris quibuscuuq; uicinis, & inter agnatos ipsos ẽt seruetur gradus & sexus prærogatiue, & sic cum in quolibet. c. dictæ constitutionis uelit gradus prærogatiuam seruari, hoc ẽt seruandũ est in j. ca. in quo continetur casus, de quo agitur. s. q̃n facta fuit alienatio contra agnatos nulla eis facta notificatione, quia illud uerbum

1 † quolibet, uniuersale & geminatũ operatur vniuersaliter, & nihil excludit. l. Iulianus. in prin. de le. 3. facit, qđ no. in l. balista. ad Treb. & in l. cũ pœna. de arbi. & in l. cũ scimus. ꝑ Bar. C. de agri. & censi. lib. 11. & Bal. in c. Imperialẽ. in prin. de ꝓhibita feu. alie. per Fede. & Alex. in l. si patroni. in prin. ff. ad Treb. & in l. Gallus. §. ẽt si parẽte. de lib. & posthu. ideo hac rõne sua detur, nã dicta cõstitutio facta est, vt bona conseruent in agnatione, ar. no. ꝑ Io. And. in addi. Spe. in rub. de suc. ab intesta. & ꝑ Cy. in l. 1. C. de adul. & per Bal. in l. qđ vero cõtra. C. de legi.

2 & propterea uidentur † agnati vocati ordine successiuo, sicut eo ordine uocantur ex dispositione testatoris facta eorũ fauore. l. cũ ita. §. in fideicõmisso. & in l. peto §. fratre. de leg. 2. & ꝑ Bar. in l. si cognatis. de reb. dub. & probat in l. fi. C. de verb. sig. vbi Bald. hoc esse dicit in statuto. Tertiò pdicta confirmant ꝑ tex. in l. cũ q. dã. iuncta gl. & ibi doc. de leg. 2. vbi hr̃, ꝙ si hæres grauatus dari vni de certis quẽ elegerit, & sit in mora eligẽdi, ꝙ oẽs admittuntur, & agere possunt, si tñ vnus solus agat, & alios pueniat, hoc solũ nocet heredi, q. a ꝑ hoc aufertur impurgabiliter facultas eligendi, sed alij collegatarij non excluduntur. Sic ergo cũ q̃libet cognatus in casu nr̃o habeat ius offerẽdi, q̃uis vnus solus obtulerit, & rẽ consequutus fuerit, non debẽt tñ alij, q. b. dictũ ius cõpetebat, excludi, & maximè si proximiores erãt, & hoc nisi alij fuissent req̃siti, an vellent offerre, & rẽ vendicare, & eis per iudicem fuisset certus terminus assignatus ad agendũ vel offerendũ, & fuissent in mora: quia tũc ad aliũ & remotiorẽ ius offerendi & vẽdicãdi transiret. l. si tñ glo. no. & ibi ꝑ Bar. & oẽs, q̃ sequit d. l. cũ quidã, sed ante dictã morã, vel negligentiã non causatur exclusio. & iõ Bal. ex d. l. si

3 tñ no. ꝙ q̃n ad idẽ possunt † admitti plures cõpetitores, quidã venientes & ius cõmune prosequentes non sunt audiẽdi, nisi alijs citatis, & explorata voluntate absẽtiũ, qđ est multũ no. ſm eũ. in casu igit nr̃o vr̃, ꝙ Sempronius prosequens ius, qđ sibi soli non competebat, sed cuilibet agnato, debuerit audiri, nisi citatis alijs psertim ꝓximioribus, & eorũ uolũtate exquisita eo modo, quo dixi supra. & sic horũ factũ alijs nocere nõ potuit, quia res inter alios acta, &c. ut. C. res inter alios &c. in rub. & nigro. & l. sæpe. de re iud. & idẽ ẽt facit, quia vbi plures sunt coniuncti re, quilibet põt in solidũ agere, & legatũ exigere: & tñ alijs absẽtib. ꝑ hoc non infertur p̃iudiciũ: nec ex hoc a legato excluduntur, quominus ius consequi nõ posit ab illo, qui totũ exegit. l. vnica. §. si verò oẽs. & ibi per Cy. C. de cad. tollen. & per Alex. in l. si duob. de leg. 1. sic ergo in proposito non debent proximiores excludi, quamuis proximior egerit, & agere solus potuerit, quo minus posint ab exigente rem nõ diuisam consequi, cum & ipsis competeret ius offerendi & vendicandi. Sed tamen his non obstantibus, quæ verè non obstant contrariam sententiam arbitror veriorem: & sic ꝙ Sempronius remotior agnatus, qui prius obtulit & vendicauit rem venditã, posit illam retinere, & molestari non posit a filijs dicti venditoris: nam vult dicta constitutio, ꝙ dato precio posit quilibet agnatus rem uendicare & repetere quandocunq; a quocunque emptore, ꝙ teneatur quilibet emptor uendere, dare, & tradere cuicunq; ex agnatis uenditoris volenti emere pro ipso precio, quo emit &c. & sic dicta facultas repetendi rem in solidum competit cuilibet agnato uendito-

4 ris: quia † de natura illius distributiui quilibet, est, attribuere rem cuilibet insolidum. l. si plurib. in prin. & ibi no. de le. 2. & similiter ẽt de natura illius alterius cuicunque l. qui filiab. §. 1. de le. 1. & ibi doc. & per Bar. in l. hoc articulo. de hær. insti. cum igitur plures in solidum & distributiue vocentur & admittantur ad agendum, isti dñr & intelliguntur esse plures rei credendi, qui constituuntur per dictum distributiuum quilibet, uel per aliqđ simile attribuens rem cuilibet insolidum, secundum Bar. & alios, in l. 2. de duob. reis. & in auth. hoc ita. C. eo. tit. & quamuis loquant in dispositione hominis: tñ idẽ est eadem ratione in dispositione legis vel statuti, sicut enim ꝑ contractum possunt duo rei constitui, & per vltimam voluntatem. l. si ex toto. §. 1. de leg. 1. & l. si Titio & Mæuio. de leg. 2.

5 eadem rõne debent † duo rei constitui posse ꝑ l. vel statutum, quæ habet similitudinem cum vltima voluntate, ſm gl. cum ibi no. Bar. in l. 1. C. de his quib. vt indig. & per eum in l. non solum. §. morte. col. vlti. de ope. no. nun. & per Alex. in l. ea demũ. C. de col. Cum igitur sint duo rei credendi, sequitur ꝙ lite con-

te cõtestata ab uno alter excluditur. d.l.2.de duob.reis.& l.ex duob.eo.tis.nã p litis cõtestationem qui agit debitum sibi põc cupauit,adeo qp alteri solui non põt,ut in d.l.iurib.& in l.fidei cõ.§.pleruq;.& §.fi.de.le.3.per Bar.in d.l.ex duob.ĩ 3.q.& sĩr p solutionẽ uoluntariã factã uni alter excluditur.l.3.§.fi.in fi. de duo.reis,& ĩ l.si seruus.in prin.de pact.& in l.si duo.de arb. & p Bar.in d.l.ex duobus.in prin.in 1.q. & propterea cũ Sempronius prius repetierit ac redemerit pro eodẽ precio rẽ uenditam a Titio agnato,sequitur, qp alij agnati penitus remanserunt exclusi: & qp uigore dictæ constitutionis agere non possunt,quia p exactionẽ factam a Sẽpronio actio alijs cõpetens fuit extincta & sublata,ut hr̃ in locis præal.& hoc absq; dubio procedit respectu emptoris,ut.s.alij agnati contra eum agere non possint p pdicta.sed an alij & maximè proximiores agnati possint agere ꝯ Sẽproniũ,qui rẽ uenditã redemit & est etiã 6 absq; dubio dicẽdũ qp non,quia quotiescunq; plures† sunt rei credendi ex cã lucratiua,si nõ sunt socii.si vnus totum exigat, non tenetur alteri nec ad totũ,nec ad partem.leg. in lege Fal. hoc obseruandũ.ff.ad l.Fal.& per Bar.in locis proxime allegãdis.& idẽ si sunt ex cã onerosa,& negotiũ solũ spectet ad illũ, qui agit,vel solutionẽ recepit, ut quia propriã pecuniã exposuit,& solus onus sustinuit.l.sed & Iulianus.§.non solũ.& §.fi. ad Mace. & per Bart.in l.reos.in prin.in 8.q.de duob. reis. & in l. ex quob. circa fi.6.q.& in l.si Titio aut Seio.de.le.2. & in d.authent. hoc ita.& alijs suis conc. In casu igit nr̃o siue dicimus istos fuisse reos credendi ex cã lucratiua, ut ex constitutione illis defertur ista facultas redimendi, & eis acquiritur dictum ius ex titulo lucratiuo , siue ẽt dicamus,qp sint correi ex cã onerosa,ut quia rẽ cõsequi & repetere non possunt,nisi eodẽ precio restituto,& utroq; casu ꝯ Sẽpronium, per alios, nec ad totũ nec ad pte rei redẽptæ agi põt,ex quo Sempronius ex propria pecunia rẽ redemerit,& non ex pecunia cõi,quo casu aliud esset,ut per Bar.& Doc.in locis pall.& hoc ubi alij agnati,quib. ẽt cõpetebat ab initio ius repetendi , fuerũt sciẽtes de uẽditione facta ,put in dubio psumitur. l.octaui.vnde cog.le. de tut.C.in integ.res.mi.psertim cũ hoc sit factũ,qđ solet cõiter ẽe cõsanguineis notũ,& ut declarat Bal.in l.qm sororẽ. C. de iure delib.per Doc.maxime mod.late in l.j.ff.si cert. pet.& magis ẽt præsumitur scia in filijs Titij habitantib. cum pr̃e rõne dictæ cohabitationis l.consensu. C. de rep.& c. cõstitutus. de rel. do.& ubi præsumeretur ignorantia, prout qñ alij agnati fuissent absẽtes vel infirmi.l.Titius.§. Lucius.de lib.& post. & per Bar.no.in l.is põt.de acqui.hær.tunc eis forte succurreretur per restõnẽ in integ.ex cl'a gñali,si qua mihi iusta cã.iux ta.l.1.in fi.ff.ex quib.cau.mai.excepto uno casu, in quo absẽtib.per constitutione prouidetur,vcʒ, qñ illis absentib. notificatio facta fuisset ad domũ eorũ,sed dico ẽt qp proximiores agnati prius deberent admitti & alijs præferri,adhuc tñ dico , qp in casu nr̃o remanent exclusi,& non sunt audiendi,& præmitto,qp talis uenditio ẽt notificatione agnatis fcã, ualet, & qp ex ea transfertur dñiũ.Nã postq̃ cõstitutio in prin.dixit,qp uenditio nõ ualeat in piudicium agnatorum,postea tñ in uer.non uendicent tñ pdicta, &c. disponit , qp conuentione fcã statim uel post notificari dẽat agnatis uenditoris, &c.& qp tunc prædicta locum sibi nõ uendicent, & ꝯñr uult, qp post uenditionẽ statim uel post fieri dẽat dicta notificatio,aliàs non ualeat uenditio,ut fuit dictũ in prin. vbicunq; aũt post uenditionem uel alium actum aliquid requiritur a lege,& uult actum aliter nõ 7 valere,tunc actus ipso iure † nõ est nullus, sed uenit per sñiam annullandus, nec impeditur dñij translatio , puta si statutum disponat, qp donatio intra mensem dẽat insinuari,aliàs nõ ualeat,ut probatur in l.uniuersa.de precib. Imp.offe.iuncta glo. & ibi Bar.& Doc.& per Bar.& alios in le.si ita quis. §. ea lege. de uerb.ob.& qp dñij translatio non impediatur,probatur ex uerbis dictæ constitutionis post prin.dum dicit, qp emptor uẽdere teneatur,dare,& tradere quicunq; ex agnatis uenditoris &c.Si ergo vult, qp emptor teneatur dare, qđ uerbum importat dñii translationem.l.vbi aũt non apparet.§.fi.de uer.ob.§. sic itaq;.inst.de act.ergo presupponitur, qp apud eum sit dñiũ, quia nemo dat,quod non hẽt.l.traditio.de acq.rer. do. Ex sequentib. ergo principium constitutionis declaratur,iuxta l.q. filiab.in prin.& l.si seruus pluriũ.§.fi.de.le.1. & illa uerba, nõ ualeat, de quibus in princ. intelliguntur irreuocabiliter, sed quo ad obligationẽ & dñij translationem bene valet:prout in simili hr̃ & declarat in l.non vr̃.iuncta gl.ff. de don. cau. mor. immo si dicta uendõ ẽt ex post facto ipso iure annullaret tñ adhuc dñiũ apud ipsũ emptorẽ remaneret:& ipso iure in agnatũ non transferret sine traditione,fm Bar.in d.§.ea. lege.& p bat ex no. p gl.in l.j.in fi.gl.magnæ.C.de inoffi.don. quæ vult, 8 qp ubi ex titulo † & traditione fuit translatum dñiũ , resoluto contractu,ipso iure dñiũ nõ transferat sine tradõne , quã pro singulari alle. Bald.in l.j.in 6.q.si q.d in frau.patro.& facit, qđ no.Bar.in l.& iõ.de cond.fur.de quo ẽt p Alex. in l.fi.C. de le. & in l.1.co.2.so.ma.post Bald.ibi.nec ob. qp dicta constitutio uelit, qp agnati posint vẽdicare rẽ vẽditã:& sic videat psupponere ipso iure dñiũ fuisse translatũ in emptorẽ agnatũ cã rei uẽditæ,cum tm̃ cõpetat dño.l.si in rẽ.in prin.de rei uen.c. abb. sanè,de re iud.li.6. q.a uerbũ illud uendicare, capit large pro qualibet petitione,sicut in simili in l.si peculiũ.§.1. de pecu.le. & in l.p diuersas.& ibi gl.in uerb.sua.C.manda.& p Alexand. post alios in l.non amplius.§.1.in prin.de lega.1.& qp dicta larga significatio sumi dẽat de necessitate ex pdictis, & maximè ex uerbo dare, qđ proximè ponderaui: q.a (ut dixi) una ps alterẽ declarat.His igit sic pmissis dico , qp si facultas reuocandi cõpeteret agnatis ordine successiuo,vt sic proximiori p prius, 9 qp † talem facultatẽ hẽt dũtaxat re integra,& anteq̃ res p emptorem sit in alium translata & alienata : ut probatur in l.fi.C. de repud.hær.ubi dr̃, qp suus hæres suã abstensionẽ ab hæreditate pr̃na intra trienniũ põt reuocare, demũ distrahere , secus si bona hæreditaria sint iã distracta & alienata. & ibi no. doc. qp non re integra non debet,quod aliàs deberetur,& alle.in simili.l.si pecuniam.in prin.ff.de condi.ob cau.& l.mandatum. C.mand.ubi hr̃ , qp postq̃ res desijt esse integra in contractib. innominatis,nõ hẽt locũ pnia: & mandatũ reuocari non põt. Cũ igitur emptor alienauit rẽ emptã , anteq̃ proximior agnatus egerit,& uendicauerit,non dẽt amplius audiri,etiam si alienata fuisset in aliũ penitus extraneũ: & ultra pdicta qp Sempronius & q.libet causam hñs a dicto primo emptore non possit molestari ab aliquo alio agnato probatur cõcludenter . Nam, ut dixi, huic agnato ad repetendum rem uenditam non potest competere rei uẽdicatio, sed dat actio psonalis id est cõdictio ex lege uel ex statuto l.j.& ibi Bar.de condi. ex lege cõtra emptorẽ. dicta igitur actio psonalis descendens ex statuto competere non potest contra singularẽ successorẽ. d.emptoris.l.j. §.si hæres.ad Treb.l.fi.§.fi.de contrahen.em. & iõ satis in proposito uoluit Alex. in cons. 10.1.uol. qp si emptor fecit pactũ uenditori de retrouendendo p eodẽ pcio , & emptor dñiũ in alterum transferat, qp uenditor,cui est factũ dictum pactũ,nõ poterit agere contra illũ q. habet cãm ab emptore,ut retrouendat rõne pdicta,uidelicet, q.a actio personalis cõpetens uenditori ad factũ dari non põt contra singularẽ successorem,dum ergo statutũ vult, qp res uendita p agnatũ repeti possit ab emptore , dẽt intelligi de primo emptore,& nõ de alio hñte cãm ab illo.l.boues.§.hoc sermone.de uerb.sig.l.q. libe.§.hæc uerba.de vulg.& pup.Nec ob. qp cõstitutio loquat de quocunque emptore,& sic vr̃,quia cũ uerba simpl'r plata intelligantur p prius,& de primo emptore,ut in iurib.palleg. dictio uñs operat, qp includant oĩa,q̃ sũt de natura sermonis & non ultra,fm Bar.in l.qui habebat.de leg.3. & iõ loquit ꝯstõ de quolibet primo emptore,qualiscũq; sit,& nõ de ulteriori.Et hoc satis colligitur ex uerbis sequentib.ꝯstõnis,dũ subdit,& si uenditio facta fuisset cũ authoritate iudicis:& ad incantum, & sic uoluit includere omnem primũ emptorẽ cuiuscunque conditionis. Idem etiã colligitur ex constitutione inferius & ultra mediũ. in uer.& cũ hoc casu teneatur emptor primus incontinenti remittere &c.& sic ibi explicitè loquitur de primo emptore, ergo de illo intelliguntur alia capitula dictæ cõstitutionis.d.l. si seruus plurium.§.fi.& arg.no. p Bar.in l.ex facto.§.si q̃s rogatus. ad Treb. dũ dicit, qp si in una pte testĩ est facta mentio de filio naturali,& postea in alia fiat mentio de filio simpliciter, qp intelligeretur etiam de naturali : quamuis aliàs appel. filij non ueniret naturalis, p d.§.fi.Nec ob.pdictis, qp d.constitutio circa finem uelle uideat, qp agnatus possit a quocunque reuocare,etiam si res per plures manus translata esset, oblato precio quia loquitur uno casu solum,uidelicet,quando facta denunciatione agnatis , & emptor ad instantiam , & delatio-

nem agnati, ac ēt venditor iurauit rē fuisse vēditā maiori pretio, quā in veritate fuisset: nam tunc vltra pœnam pecuniariā, quā illis imponit, vult, ꝙ dicto casu ipso iure dicta venditio resoluatur, & ꝙ agnatus possit rem consequi oblato ꝑcio, etiam si res per plures manus transitum fecisset: & sic vult, ꝙ isto casu aut dñium ipso iure transferatur in agnatū, & sic ꝙ habeat 10 rei uendica. q̄ datur in quemlibet possidentem, vel † ꝙ dicta actio ꝑsonalis sit in rē scriptā, q̄ sic competit contra singularem successorē, ut propriè in terminis, de quibus loquimur, est casus in l.3. quod metus cā, vbi actio qđ metus cā, personalis, & in rē scripta ꝯpetens ad rescindendū contractū uenditionis, & ad repetendū rem uenditā metu emptoris non solū datur contra eum, sed ēt contra habentē cām ab illo oblato precio, & ibi ꝑ oēs, sic igit ualuit constitutio dicto casu speciali rōne: quia si emptor uerū preciū declarasset, illud obtulisset, & rē repetijsset, quam repetere non curauit: q̄a forte precium expressum excedebat verū ualorem rei. Et iō q̄a dolo aduersarij & emptoris rem tūc nō emit, & nō ex negligētia. Et interim potuit res ꝑ plures manus trāsire, anteq̄ agnatus potuerit intelligere, quo precio verè res fuerit vēdita: quare merito & rōnabiliter fuit ꝓuisum, ꝙ isto casu succurratur agnato contra quēlibet possessorē. Si ergo simpliciter isto casu rōne spāli fuit iste casus exceptus: ergo regula firmatur in cōtrariū. l. nā qđ. §. fi. de pen. leg. l. deniq;. §. interdū. de pecu. leg. post. l. in his de leg. si n. alijs casib. voluisset singularē succ essorem teneri, hoc dixisset, sicut & in ꝑdicta. l. vnica. §. finautē ad deficientis. C. de cadu. tollen. Superest nunc ad allega. in cōtrariū rñdere. Non ob. in primis, ꝙ cōstitutio velit, ꝙ in oī c. salua sit gradus prorogatiua, q̄a hoc uerū est, qñ re integra cōcurreret: q̄a ꝑferri deberet, q̄ proximior esset, sed qñ vnus primo litē contestari solicitus est, ille dr̄ ꝑoccupasse & alterū exclusisse. l. 2. & 3. §. fin. de duobus reis. vt dixi superius. Item non ob. ꝙ constitutio sit facta fauore agnationis: & sic ꝙ ordine successiuo debeāt admitti. l. cū ita. §. in fideicōmisso. & l. peto. §. frē de le. 2. Illud est uerū, qñ agnati vocantur collectiuè, sed in casu nr̄o uocantur distributiuè, & ꝑ verbum q̄libet, iō locus est ꝑoccupationi, & declarat Bar. in §. q̄dam rectè. in l. Gallus. de lib. & posth. dum rñdet ad dictum. §. frē. & ibi ēt ꝑ alios clarius iuncta. d. l. 2. de duo. re. cū ibi nō. ꝑ Bart. Præterea dato ēt, ꝙ ꝓximior vocaretur, ex quo tñ ad repetendū rē uenditā admittit de iure spāli & contra regulas iuris. l. dudū. C. de contrah. emp. pōt uenire solū re integra, & non re iā alienata ꝑ emptorem. d. l. fin. C. de rep. hære. ubi & illo casu filius de iure spāli reuocat abstēsionem. l. sicut. eo. ti. iō re integra dūtaxat auditur, & non re aliena. Item & tertiò; q̄a agnato competit mera ꝑsonalis, & non rei uen. nec personalis in rem scripta, ideo non pōt agere contra habentē cām a primo emptore, sicut ēt latius est dictū superius. Non ob. ēt tex. in l. cū quidā. de leg. 2. q̄a ibi post morā hr̄dis uocabant oēs simul & collectiuè & q̄libet ad partē. iō si unus ꝑueniat, nō pōt alijs nocere: q̄ non sunt plures rei, nisi alij expressè uel tacitè ꝑ lapsum termini eis assignati recusassent, agere, ut dr̄ in l. seq. cū gl. sed in casu nostro plures uocantur, & q̄libet in solidū: & tanq̄ plures rei credendi: ꝓpea unus pōt ꝑoccupare, & alios excludere. Et ita ꝓprie declarat & distinguit Bar. in l. si q̄s Titio. §. fi. de leg. 2. dū rñdet ad l. si Titio aūt Seio. eo. ti. idē dicit Pau. de Ca. & Raph. in d. l. si Titio. & ad confirmationē omniū ꝑdictorū adduco, qđ uoluit Bal. in l. fi. §. hr̄ditas. in fin. C. de iur. deli. & illū ibi sequit Pau. de Cast. & alij cōiter, ut ibi ēt ꝑ Alex. in fi. q̄ legit illū. §. cū ꝑcedentib. ubi 11 uolunt, ꝙ † si ꝑ hr̄dē, q̄ confecit inuentariū, fuit res hæreditaria uendita, q̄ erat duob. creditorib. hypothecata, & de precio uni tm̄ sit satisfactū ꝑ hęredē, ꝙ alter creditor poterit instare contra illum creditorem, cui prius est satisfactum, ut precium dictæ rei sibi communicetur, & hoc si ab initio ambo creditores instabant, ut eis satisfaceret: & ille uni gratificauit, sed si uni prius uenienti hæres satisfecit, & alter negligens fuit, sibi imputabitur, & propterea exclusus remanebit, per l. si non expedierit. §. ꝙ ergo. & l. pupillus. de his quæ in frau. cred. Sic ergo in casu nostro, in quo q̄libet agnatus potest rem uenditam recuperare, si plures concurrunt in recuperando, non pōt emptor uni gratificare: sed tenetur proximiori rē uendere & ꝑstare, ut dixi in rñsione primi cōtrarij. Si uero uni prius uenienti rē uendidit, & proximior fuit negligens, ei imputabit, & vbi solus proximior intelligeretur uocatus, tunc adhuc admitti nō posset, & q̄a res est integra, ut q̄a nō cōpetit actio ꝑsonalis ꝯtra singularē successorē, ut dēt esse. Non ob. postremo tex. in l. vnica. §. si uero oēs. C. de cad. tol. quia ibi licet plurib. legatarijs daretur petitio insolidum, hoc contingit ex verbis testi, q̄ vnr̄ rem cuilibet ī solidū assignare, sed tñ ex mente testōris est ad partē solū vocatus. l. si pluribus de le. 1. l. cui fundū. & ibi Bar. in prin. de cōd. & dē. & probat in d. §. si uero oēs. & sic in solidū quilibet est vocatus in effectu, casu, quo alius nihil petat, ut colligit ex no. ꝑ Bart. in l. re cōiuncti. in 3. q. prī. de. l. 3. q̄ ēt ad hoc allegat Are. in l. planè, §. si cōiunctim. de. le. 1. Cū ergo ex mente disponētis nō admittat quilibet insolidū cū effectu, sed pro parte tm̄, non mirū si ꝑoccupatio unius nō nocet alteri, sicut dixi supra rñdēdo ad l. cum quidā. Sed in casu nr̄o, & ex mente, & ex uerbis quilibet in solidū uocat. Iō q̄ ꝑoccupat, præfertur, uel iō ibi alius agit ꝯtra primū occupantem, quia dñiū pro parte fuit in eum translatum statim, q̄ uoluit ad legatū admitti, ꝭm Ang. & mod. in d. §. finautē. & mod. in d. §. si coniunctim. & sic agit rei vend. quæ in casu nostro ꝯ singularem non potest competere, ut dixi. Ex quib. omnibus concludendum puto, ꝙ Sempronius sit tutus aduersus filios Titij primi uenditoris. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Emphyteuta tenetur ad collectas, & similiter feudatarius & vsufructuarius.*
2. *Colonus & inquilinus quando teneantur ad collectas.*
3. *Conductor ad longum tempus alienans cadit a iure suo ut emphyteuta.*
4. *Modicum præiudicium non est in consideratione.*
5. *Periculi appellatione nō uenit casus fortuitus absque culpa promissoris, & maxime casus proueniens ex iudicis iniustitia.*
6. *Conductor simplex non tenetur collectas soluere.*
7. *Conductor præstans pensionem cōdignam magis æquiparatur simplici conductori quam emphyteutæ.*
8. *Casus superueniens post contractum quomodo spectet ad emptorem & non ad conductorem ad longum tempus.*
9. *Conductor non tenetur emere res post pactum de uenditione ad æstimum positas.*
10. *Promittens emere non lucratur fructus pro rata precij soluti, licet secus in emptore.*

CONSILIVM LXXVII.

DE duob. principaliter est uidendū. Et primo, utrū fieri debeat diminutio mercedis ꝓpter onus collectarum de nouo impositarum. Scđo, vtrum teneat emere pro precio conuento superueniente dicto onere collectarū. Circa primū ur̄ prima cōsideratione dicendū, ꝙ ad collectas teneātur dicti cōductores, q̄b. utile dñiū est q̄situm per locationem ad longum tps. l. 1. §. 1 fi. si ager uect. uel emph. peta. sicut † ad eas tenet emph. le. 2. in ver. publicarū functionū. & ibi no. Alb. & Sal. C. de iur. emph. & Bal. in l. 1. eo. ti. uer. 6. a quo effectu non differt conductor ad longum tps, secūdū Imo. in c. nulli. col. 3. & in c. ad audientiā. col. 1. de reb. ecc. non alie. & idē est in uasallo seu feudatario, secūdū Bal. in c. 1. per quos fiat inuest. per optimum tex. in l. neq;. de impē. in reb. dot. fac. & ad idem bene facit tex. in leg. fructus. de actio. emp. ubi uult tex. ꝙ ad illū spectet incōmodū functionū, ad quē spectat cōmodū fructuum. & idem ī vsufructuario. l. q̄ro. & ibi Bal. de usufr. l. & in l. his uerbis. §. idem testōr. de l. 3. & bene probatur in l. si pendentes. §. si quid cloacarij. de usufr. quinimmo uidetur, ꝙ simplex quilibet colonus 2 † aut inquilinus teneatur ad dictas collectas, quando colit nummis tm̄, & actum est, ꝙ omnes fructus ad eum pertineant, ut est tex. cum gl. & ibi no. Bart. in l. 1. C. de anno. & tri. lib. 10. & uidetur casus, quem etiam gl. prędicta alleg. in le. si fine. §. Lucius de admi. tut. quia hoc censetur esse onus fructuum. d. l. neque. & d. leg. fructus. & idem tenet Ro. in l. inter quos. §. damni. de damn. infect. & prædicta locum etiam habent, quando onus collectarum imminebat tempore locationis, multo ergo magis debent sibi locum uendicare, quando cœperit imminere post locationem perfectam ex noua causa, sicut in casu

in casu nro, sicut ad emptorẽ facilius spectat periculũ, qñ euictio contingit ex cã superueniente post emptionẽ perfectam, q̃ si ex antiqua sequatur cã. l. Lucius. de euict. cõfirmant prædicta, quia perempta parte rei tñ non fit remissio emph. l. 1. C. de iur. emph. ergo idem in hoc conductore ad longũ tps di minuta re locata cum ab emph. non differat, ut dixi, & quia si cut emph. alienãs irrequisito dño cadit a iure suo. l. fi. C. de iure emph. ita & † talis conductor secũdũ Raph. Fulg. in consi. 24. inc. pro euidentia eorum, &c. Sdõ vr, ꝙ decreta exemptionum nobilium de Trotis non sint aliquo modo reuocata, qa reuocatur quatenus ꝓiudiciũ æstimi gñalis tangant, & ad alienũ ꝓiudiciũ tendant, postquã id fieri non põt salua conscĩẽtia. sed hmõi decreta alijs non inferunt ꝓiudicium, sed illustrissimo dũtaxat principi concedenti dãnum afferunt, cum ipsis de decretis caueat expressè concedentem nolle per suum priuilegium alios aggrauari, nec eorum æstimũ rurale, nec ꝙ onus dicti terreni accrescat alij terreno existenti in æstimo rurali, sed ꝙ protinus euanescat, & iõ cum deficiat cõditio & cã, ex qua decreta ꝑdicta reuocantur, cessare dẽt reuocatio. l. Titia Seio. §. vsuras. de leg. 2. & dato etiã, ꝙ qualequale & seu modicũ ꝓiudicium alijs ex dictis cõcessionibus afferri posset, tñ tale † ꝓiudiciũ modicũ non est in cõsideratione, & pro nullo reputat̃ l. 1. §. sunt qui putãt. ne quid in flum. vbi hr̃, ꝙ quãuis in flumine publico ædificari nõ possit cũ graui alterius ꝓiudicio, prohiberi tñ non poterit a uicinis nullũ uel modicũ dãnũ sentientibus. & idẽ tenet Bar. in l. quominus. in 11. q. de flu. hinc ẽt uidemus, ꝙ princeps ẽt salua cõscientia põt sine cã alterũ modice lædere l. quoties. C. de precib. Imper. offer. & no. Doc. in le. si. C. si contra ius uel util. pub. & in c. quæ in ecclesiarũ de cõs. Præterea dato ẽt, ꝙ pro illa parte pro qua aliis põt ꝓiudicare, & ꝓiudicat, intelligeretur reuocatũ priuilegium, tñ pro alijs partibus, in quibus nõ ꝑt alijs nocere, remanet saluũ, prout significat & importat illud verbũ quatenus, de quo in rescripto qđ exponitur, id est pro ea parte, qua ꝓiudiciũ æstimi tangat, &c. vt plene no. in l. j. in princ. de ope. noui nun. nec obstat, ꝙ ascripti in æstimo rurali de facto grauarentur pro terris exemptis, quia hoc non dẽt dictis nobilibus nocere. d. l. Lucius. & ꝑ Bar. in d. l. exceptione. de fideius. & in l. creditor. de sol. ꝑdictis ẽt non ur̃ obstare, ꝙ per deputatos ad æstimi reformationem declaratũ sit, hæc bona describi debere ad æstimum rurale, & ꝙ in dicto æstimo sint descriptæ, quia talis declaratio iniusta debet conductori & non locatori nocere. l. si ꝑ imprudentiã. de euic. & d. l. exceptione. cum ibi no. quasi hoc casui fortuito ascribatur, ut hr̃ in dictis locis, q̃uis ẽt locator promiserit defendere dictas terras cum dictis exẽptionibus oĩ suo periculo & expensis, tũ qa † appellatione periculi non venit casus fortuitus cõtingẽs sine & absq; aliqua culpa promissoris, ₰m gl. i l. item qrit. §. si gemma. loca. & probat in l. opus. & ibi not. eo. tit. & ꝑ gl. & Bar. in l. j. C. q̃ res pig. obl. poss. & ꝑsertim qñ ex natura contractus nõ tenet nisi de culpa leui, ut declarat Bar. & Doc. in l. 4. §. quæsitum, si quis cau. sicut est in contractu locationis, de quo loquimur. l. si ut certo. §. nunc uidendũ. com mo. tum etiam quia etiam si appellatione periculi casus fortuitus contineretur, tñ de casu proueniente ex iudicis iniustitia tanquã insolito non intelliget. secũdũ Bal. no. in l. falsus. ulti. col. iunctis præcedentib. de fur. per l. fistulas. §. frumenta. de contrah. empt. & per not. in d. §. quæsitu m. per Bar. & alios, atq; ẽt virtute dictę promissionis non debet locator teneri, quia litem motam non denunciauit conductor, ut debuit. le. item quæritur. §. exercitu. ff. loca. non dicitur habere custodiam rei conductæ, quæ consistit in defendendo, vbi potest, & ubi non põt in denunciando domino, ut declarat Bart. & Doct. in leg. in prouinciali. §. fin. de oper. noui. nun. & tanto magis quando habet ius in re, quia secundum Bar. ibi defendere potest etiam in iudicio tanquam procurator domini, facit. lex si ideo. §. fina. & le. si rem. §. fin. de euictioni. & le. emptor. C. eod. Sed tamen præmissis non obstantibus contrariam sententiam puto ueriorem: Moueor quia † simplex conductor non tenetur collectas imponi consuetas soluere, sed hoc onus ad dominum seu ad locatorem pertinet, secundum Bart. in leg. 1. in j. col. vers. 6. C. de iure emphy. ubi dicit, quòd emphyt. in hoc differt ab alio donductore, quia ille tenetur ad collectas. leg. 2. eod. titu. sed conductor non, & si soluit eas a dño repetit, alle. l. ædiles. de via publi. aliàs est sub titulo de loco publi. fruen. idem ẽt tenere vr̃ Bar. in d. l. 1. C. de anno. & trib. lib. 10. vbi dicit, ꝙ dum gl. vult ꝙ conductor, ad quẽ pertinent oẽs fructus, præstita pensione dño in pecunia teneatur ad tributa, hoc intelligi debet de muneribus realibus, sicut sunt tributa, q̃ ex dispositione legis præstantur ex corpore ipsorum fructuum, puta quinquagesima pars frumenti nati ex prædio. l. modios. C. de suscep. lib. 11. sed in collectis, quæ imponuntur personæ pro rebus. l. rescripto. §. fin. & ibi no. de mune. & hono. erit inspicienda persona, cui imponuntur. d. §. & l. indictiones. C. de anno. & tri. an vero locatori vel conductori debeant imponi, non declarat Bar. in d. l. 1. sed Bal. hoc ibi declarando dicit, ꝙ debent imponi locatori, quia est dñs rei alleg. in arg. d. l. neque. de impen. in reb. dota. fac. & alia, de quibus ibi. Et pro ista opi. consuluit Alex. in consil. 4. in 1. dubio. 5. vol. idem ergo dicendum est in casu nostro, in quo cõductor quamuis habeat vtile dñium, qa est ad longum tps, vt dictum est, tñ quantum † ad hoc & in alijs similibus magis æquiparatur simplici conductori quàm emphyteutæ, ex quo pensionem præstat condignam, & fructibus commensurabilem. & hinc est, ꝙ quamuis emphyteutæ propter sterilitatem non fiat remissio mercedis, tñ huic conductori fieri debet, sicut cuilibet simplici conductori, quia ex quo non præstat minorem pensionem, quam conductor simpliciter, identitate rationis iura loquentia de conductore simpliciter locum hñt in illo, ₰m Cyn. Bal. & Sali. in l. 1. C. de iure emphy. & est etiam de mente Bar. ibi in 2. opp. & Ant. de But. & Imo. in c. potuit. de loca. & idem tenet Alex. in consil. 112. inci. Vr̃ in ꝑsenti consultatione &c. j. vol. & Aret. in consil. 55. incip. In causa &c. facit ẽt, qđ no. Io. And. in add. Spec. in tit. de loca. §. nunc aliqua. vers. 4. vbi dicit, ꝙ talis conductor ad longum tps non æquiparatur emphyteutæ, nisi in casibus in iure expressis. pro hoc facit ẽt optimè, qđ vult Bal. in c. literæ. 3. col. de dila. vbi quærens, an in dubio præsumatur res locata vel in emphyteu. concessa, concludit, ꝙ si locatio est perpetua, & pensio parua, præsumitur contractus emphyteuticus, aliàs præsumitur locatio, si pensio correspondet fructibus, quod est vtile ₰m eum, quia simplex locatio transit ad quemlibet hr̃dem. l. viam veritatis. C. loca. sed emphy. ecclesiæ non transit ad hr̃des extraneos, & sic vult, ꝙ de tali locatione ad longum tps iudicemus prout de simplici. Ex eadem ergo ratione quo ad onus collectarum debet iste conductor potius simplici conductori æquiparari, quàm emphyteutæ, & non tñ quo ad collectas consuetas imponi tꝑe locationis, sed multo magis ẽt quo ad impositas ex causa orta post locationẽ facto tertij, qa siue iustè, siue iniustè impediatur conductor, debet ei fieri remissio mercedis, ₰m Bar. in l. si vno. §. item cũ quidam. col. 2. ver. tertius casus. ff. loc. & maximè qa casus & impedimentũ superuenit in ipsa re locata, q̃ diminuitur ꝑꝑ onus collectarũ, quod ipsi rei dicitur inesse priuatiuè, sicut seruitus dr̃ priuatiuè inesse in fundo seruiente, vt declarat Bart. in l. Mæuius. §. fundo. in fi. de leg. 2. quo casu valet, qñ res locata in totũ, vel in parte perit, vel minuitur, absolutè fit remissio mercedis: quia patientiam non præstat locator, vt tenetur. l. si quis domũ. in prin. & l. ex conducto. in prin. loc. & declarat Bart. in d. §. item cum quidam. vers. 4. casu. & in l. si vno. §. vbicunque eo. tit. & in l. j. in j. oppo. C. de iure emphy. in proposito optimè probatur in l. si merces. §. si vicino. & in l. habitatores. loca. vbi dr̃, ꝙ si impeditur vti re conducta liberè facto tertij ẽt iusto, vt qa a vicino lumina domus conductæ sunt obscurata, fit remissio mercedis; qa ergo ꝑꝑ onus superueniens collectarum non põt conductor vti liberè & frui re conducta, sicut prius, vt est casus in l. vim facit. de vi, & vi arma. non dicitur locator præstare patientiam vtendi saltem pro parte: merito debet pro parte fieri remissio. d. l. ex conducto. in prin. & d. §. si vicino. ubi plus probatur, ꝙ ꝑꝑ hoc huic conductori licitum est recedere a conductione, si velit. Superest nunc respondere ad allegata in oppositum. Non ob. in primis dum dicebatur, ꝙ vsufructuarius, uasallus & emphyteuta tenetur ad collectas, quia prędicti tenentur pręstare pensionem modicam uel nullã: conductor autem ad longũ tps tenetur ad mercedẽ fructibus proportionabilẽ. merito ęquiparatur in hoc simplici conductori, secũdum doc. in l. 1. C. de iure emphy. & in d. c. potuit, de loca. Non ob. etiam,

locata possessio, vel qñ post primã locationem expressam certum tps, puta in quinquenniũ, est elapsum aliud quinquenniũ & sic est ẽt finita prima locatio tacita, unde nõ põt dici, ꝙ pro alio sequenti quinquennio per statutũ intelligatur secundo facta tacita relocatio, quia statutũ debet intelligi & restringi ad primam locationẽ tacitã, & non uerificatur in ulteriori. l. boues. §. hoc sermone. de uerb. sig. & ita in specie per illum tex. & per quædam alia vult Ale. cons. 26. 3. uol. & ita locatione facta de domo non potest habere locum dispositio statuti, quia agi

4 gatur † de vlteriori tacita locatione post primam quæ dicitur facta fuisse tacite: Vnde istis casib. in quib. cessat statuti dispositio, uersatur nostra qõ, & est uidendũ, utrũ saltem de iure cõi singulo anno dicatur & intelligatur facta relocatio cum eodẽ pacto de affrancando, & credo ꝙ sic, per d. §. qui impleto. & ꝑ no. per Bal. in l. legem. C. loc. qui ꝑ illum tex. dicit, ꝙ renouatio & prorogatio termini intelligitur facta sub eisdẽ pignorib. pœnis, & clausulis appositis in primo termino, ꝙ dicit esse not. & ita ẽt per hoc in specie vult Alex. in d. consi. 28. in fin. in 3. vol. videlicet, ꝙ de iure communi pro quolibet anno intelligatur renouata locatio cum eodem pacto de affrancando. & faciunt no. ꝑ Bar. & Doc. in l. j. §. ex operis. de operis noui nun. & in l. cũ stipulatus sim mihi, o Procule. de uer. obl. ubi Alex. ẽt alleg. d. §. qui impleto. & isto casu cessant aliqua, quæ allegantur in ꝯ̃rium, videlicet, ꝙ non fit extensio ad casum mistum in dispositione stricte interpretanda, ut in statutis, quia, ut dictum est, non allegatur relocatio aliqua quæ intelligatur facta ex forma statuti, sed dr, ꝙ quolibet anno fuit tacite renouata de iure cõmuni. d. §. qui impleto. & ideo etiam si iste casus non esset locatio simplex, quia tamen magis participat de locatione, & locatio est facta principaliter in illo, locũ hr̃et iuris communis dispositio, de qua in d. §. qui impleto. l. quæritur, hermaphroditũ. de statu homi. & per Alex. in d. l. 2. in prin. de uerb. obl. facit. l. 1. §. si quis seruum. ff. deposi. Non ob. ẽt dum dicebatur, ꝙ tacita relocatio possessionis etiam de iure communi non poterat dici facta ꝑꝑ protestationem derogatoriam ad illam, de qua in instrumento locationis, in quo continetur, ꝙ finitis quinque annis non intelligitur quouis modo facta aliqua tacita reconductio, etiam si per alteram partem alteri parti non fuerit pro testatũ ante finem locationis se velle prosequi & perseuerapere, &c. Quia per huiusmodi protestationem præcedentem imditur solum illa tacita relocatio, quæ pro eodem tempore intelligebatur facta ex dispositione statuti, & quæ statim finito tpe locationis intelligebatur facta ẽt ante aliquam perseuerantiam & aliam persistentiam, si per tres menses ante non fuisset per aliquem ex contrahentib. denunciatum nolle perseuerare, &c. & ad istam protestatio prædicta se restringit, cum in ea dicatur, ꝙ finitis quinque annis non intelligatur facta quouis modo aliqua tacita recõductio, &c. & sic patet, ꝙ loquitur de illa tacita reconductione, quę statim finitis quinq. annis, & solo cursu temporis denunciatione aliqua non præcedente intelligeretur facta, sicut est illa, quæ per statutum facta præsumitur, ut est dictum, sed illa tacita reconductio quæ fieri dicit de iure communi, non intelligitur facta statim finito tempore primæ locationis, etiam si non pręcedat aliqua denunciatio, nec cursus dicti tẽporis sufficit, sed requiritur etiam, ꝙ impleto tẽpore locationis conductor in conductione remanserit, & ex hac perseuerantia ex qua tacitus consensus colligitur de iure cõmuni nouus cõtractus locationis. d. §. qui impleto, sed ex forma statuti non requiritur istud factum post finitum tẽpus locationis, sed præsumptio oritur ex illo per solam taciturnitatem per tres mẽses ante finitam locationem, ut quia ante illud tps non sit denunciatum, nolle in locatione persistere, & ad derogandũ huic ꝑsumptioni statuti tendit dicta protestatio, quæ declarat, ꝙ finitis quinq. annis denũciatione etiam aliqua nõ præcedente, non intelligatr̃ facta aliqua tacita reconductio, sed non derogat illi, q̃ nõ inducit̃ statim finito tẽpore, sed ex actu qui sequitur post finitum tempus, id est, quia conductor remã sit in locatione. d. §. qui impleto quia protestatio facta ex una causa non porrigitur ad aliam. l. at si quis. §. plerique. de religio. & sumpti. fune. & ar. l. si unus. §. & in summa. de pactis. & declarat Bar. in l. non solum. §. morte. de ope. no. nun. in 1. q. nec ob. verbum, quouis modo, & illud uerbum aliqua, quia non operantur dictiones ultra naturam sermonis, iõ compræhendi non debet, ut per Bart. in l. qui habebat. de legat. 3. sed uerba protestationis, vt dixi, non conueniunt tacite locationi de iure communi, ergo dicta uerba non operantur, ꝙ illa contineatur sub protestatione. Præterea uerba prædicta non recipiunt limitationem, ut in iuribus contrariis, nisi illam, quam faciunt contrahentes. Vnde si fuisse dictum simpliciter, ꝙ nõ intelligatur de cætero quouis modo facta aliqua tacita relocatio, dici posset, ꝙ neque de iure communi, neque ex forma statuti deberet præsumi reconductio facta, sed quia dictum fuit, ꝙ finitis quinque annis non intelligatur quouis modo facta aliqua reconductio per illa uerba, finitis quinque annis, limitatur generalitas dictorum uerborum per ipsos contrahentes & restringuntur ad tacitam locationem, quæ poterat intelligi facta ex dispositione statuti, & ita etiam declarat Bar. in l. generali. §. uxori. de vsufruc. leg. vbi ꝙ licet uerbum uniuersale omne, non recipiat restrictionem. l. pediculis. §. Labeo. de auro & argento leg. & l. Iulianus. in prin. de lega. 3. illam tñ recipit, quam testator fecit, & iõ si testator legaret uxori usumfructum omnium rerum suarum, fatendum esset, ꝙ omnia tam uenalia, quã non uenalia uenirent in legato, sed si leget usumfructum omnium rerum suarum, quæ domi erant, hæc ultima uerba limitant & important, ꝙ uenalia non ueniant. Et ꝑpea quo ad signum uniuersale operatur, ut ibi in tex. quia ꝑ testatorem limitatur. ita igitur & in proposito per illa uerba finitis quinq; annis per contrahentes restricta & limitata fuit significatio prædictorum uerborum, & ideo sub illis non continet̃ tacita relocatio, quæ solum propter locationem finitam non inducitur, sed ex alio actu successiuo subsequenti præsumitur. d. §. qui impleto. Et dato ẽt ꝙ mediante tali protestatione dici posset, ꝙ non intelligatur facta tacita reconductio ẽt de iure communi, qđ tñ nullo modo puto uerũ, tamen illius contractus innominatus & similis locationi intelligeretur factus, & ad cuius derogationem protestatio dirigitur, quia de simplici locatione loquitur. d. §. qui impleto. cum enim Tydeus conductor finito quinquennio mercedem & pensionem soluerit, q̃ pro locatiõe sibi facta soluere consueuit ꝑ multos annos, q̃uis fructus possessionis ad eum non pertinerent sub specie ꝯ̃ctus nominati ex ęquitate tamen, & ex quodam tacito contractu innominato illos percepit, & retinere potuit, ut probatur ex notatis per Bal. in l. contractus. C. de fide inst. in 3. col. uer.

5 modo hic q̃ro, locaui, &c. vbi quærit, pone, ꝙ † locaui tibi domum pro iusta mercede, vel vendidi pro iusto precio nullo apposito declaratore, uel apposito sed mortuo, & conductor domum habitauit, uel emptor fructus habuit, & dũ merces petit̃ uel precium. contractus dr̃ imperfectus, quia merces non certa, nec p̃cium, unde vr̃, ꝙ nullum competat remedium. l. fi. C. de contrah. empt. sed Bal. determinat, ꝙ talis contractus est imperfectus sub specie contractus nominati, sed agitur præscriptis uerbis, vel incerti ex æquitate legis, ut ff. de præscri. uer. l. quoties. & ita (dicit ipse) ponit vas electionis, id est fons legũ d. Azo in summa. inst. loc. qđ nõ est alibi. Idem ergo ꝑ omnia est dicendũ in casu nostro, in quo militat eadem rõ. l. illud ad leg. Aquil. & quia talis contractus in nominatus renouatus similis est locationi, de eo iudicandum est, ut de locatione. d. l. 1. §. si quis seruũ. ff. depositi. & ꝑ consequens in illo intelligunt̃ repetita omnia pacta & qualitates præcedentis locationis. d. §. qui impleto. & magis in specie probatur ex notatis ꝑ Bar. in l. Gallus. §. idem credendum. de libe. & posthu. dum dicit, ꝙ si præcessit instrumentum uenditionis extensum, sequatur instrumentum locationis abbreuiatum cũ dictione, &c. ꝙ clausulæ communes ad utrunque contractum intelliguntur repetitæ in dicto instrumẽto locationis, quia quamuis sit diuersus est tamen similis. l. j. & 2. ff. loca. ita ergo est dicendum in casu nostro, scilicet repetitio, quę intelligitur facta in tacita locatione, debeat etiam fieri & intelligi facta in tacito contractu simili locationi tacitæ, quia quantum ad repetitionem, quod operatur dictio, &c. in casu Bart. operatur in casu nostro tacita renouatio eiusdem uel similis contractus. dict. §. qui impleto. locum habet in contractu locationis, & non in alio simili, puta venditionis fructuũ, ſm Bal. ibi in lectura antiqua, quia in casu suo erat uenditio tñ & nullo modo locatio. Sed in casu nostro fuit facta locatio & conductio in quinquennium, & contractus locationis fuit principaliter celebratus, & iuxta

illum

illum contractũ fuit appositũ pactũ de affrancando, qui uestitur cohærentia contractus locationis, & est pars illius, & qui cēsetur inesse.l.in bonæ fidei.C.de pactis.& l.iurisgentiũ.§.quinimmo.ff.eo.cũ ibi plene notatis.& iõ debet attendi, qđ principaliter & per prius agitur.l.rogasti.in princ.& l.si quis nec cām.ff.si cert.pet.& ex hoc ēt colligitur rñsio ad aliud, ꝙ dicit Bal.in d.§.qui impleto, uidelicet, ꝙ non habet locũ ille text.in contractu emphyteutico, per ꝙ vtile dominiũ transfertur, qa in casu nr̃o ꝯctus principalis est simplex locatio & ad illam accedit pactũ de affrancãdo, & fuit appositum propter illam. vñ quamuis.§.qui impleto.locũ non hēat, qñ cõtractus principalis nõ est locatio, vel est talis, ex quo dominiũ transferatur, tñ omne pactum, ꝙ accedit locationi, & est in locatione positũ, ēt si per illũ agatur de translatione dominij, vel de alio præiudicio graui, non impedit tacitam relocationem, & cum illa pactũ † intelligitur repetitum.d.§.qui impleto.& d.l.legem.& ꝓbatur ex no.per Bar.in l.si mihi & Titio.de uerb.obl.ubi vult, ꝙ quando in emphyteusi habet locum ius accrescendi, vt quia iit paterna, & ea finita duo fratres tanquam proximiores fuerint de nouo inuestiti simpliciter, & quib.sine iniur.a non potuit inuestitura denegari.l.1.§.permittitur.de aqua quotidiana & æstiua. ꝙ ēt inter eos habebit locum ius accrescendi, q̃uis regulariter cesset inter duos de nouo inuestitos, & hoc quia q̃ dicto casũ in sequenti intelliguntur, continebantur in pręcedēti, & erãt de natura primæ, allegat ꝑcipue tex.in d.§.qui impleto.& sic vult, ꝙ nõ impediatur repetitio, quãuis ex ea inducat ꝑiudicium non leue & certum dominiũ, quia per ius accrescēdi acquiritur dñium in parte deficiente. Non obstat, ꝙ in casu Bart. renouatio fuit expressa, & ꝙ iõ uideatur facta cum dicta qualitate, quia illo casu renouatio tacita non potuit præsumi, idcirco expressa fuit necessaria. Sed ĩ casu nostro secus, ex quo conductor in cõductione permansit d.§.qui impleto.cum qua tacita reconductione intelliguntur repetita omnia pacta apposita in præcedenti, & sic ēt pactum de affrancando, quamuis dominiũ transferri possit ex illo.non.n.ratione ꝑiudicij, qđ pōt inferri ex illo, impediri debet tacita relocatio, sed ubi tale præiudicium esset in consideratione, reconductio intelligeretur facta sine repetitione dicti pacti.l.si cum Hermes.C.loca.d.§.qui impleto.dũ loquit̃ de fideiussore. cũ ergo reconductio tacita intelligatur facta non obstante dicto pacto, ꝑiudiciũ, ꝙ inferri potest ex illo, nõ impedit repetitionem dicti pacti, (ut dixi) probatur ex no.per Bar. cũ quo trãseunt alij ĩ d.l.si mihi & Titio. Præterea Bal.loquitur de venditione fructuũ sola, & emphyteusi simplici, sed hoc pactum de affrancando est unitum cum locatione, a qua hoc recipit, ut intelligatur renouatum simul cum illa, arg.l.qui patri.de acq.hær.ubi idem dicitur de pupillari substitutione unita cum iure accrescendi, & sic actio stricti iuris assumit naturam bonæ fidei, cum qua unitur, ſm Bald.in l.2.C.de pac.inter empt.& uend. cum concord.de quibus per Alex.in l.pacta quæ contra.C. de pactis.& sic actio personalis naturã rei uēdicationis, qñ cũ illa est unita, ſm Bar.in l.4.§.Cato.de uer.obli.in 3.oppositione primæ partis. Laus Deo.

ADDITIO.

De pacto redimendi an censeatur repetitum in tacita reconductione. Vide infra consi. 114. eod. uolum. et uide not. ad Alexan. colum. 28. uolum. 4. Hier. Zauch.

SVMMARIVM.

1 *Conductor qui in fine locationis promisit, puta cētũ saccos salis pro certo precio dimittere, ad hoc non tenetur, si precium salis auctum sit ultra dimidium, tempore quo dimissio fieri debet.*
2 *Pactum de uendendo non est uenditio.*
3 *Venditor, qui deciperetur ultra dimidium iusti precij, habet exceptionem antequam uendat.*

CONSILIVM LXXIX.

SVPER puncto, de quo quæritur, prima facie dicendum uidetur, quod Ludouicus conductor, aut filij eius hæredes in fine locationis teneantur dimittere in fundo Canipæ Fauentiæ saccos centum salis pro ducato dimidio pro quolibet sacco, & hoc uirtute pacti, de quo in locatione concepti sub hac forma, uidelicet. Item chel detto datiaro sia obligato lassar alla fine della sua condotta in nel fondo della camera de Fauentia sacchi cento di sale per ducato mezo il sacco. Istud ergo pactum, qđ ualuit, est seruandum.l.iurisgentium.§.ꝑtor ait.de pac.cum sim. Nec præmissis uidetur obstare, ꝙ tēpore dictæ promissionis sal in ciuitate Ceruiæ emeretur viliori precio a dicto conductore, & tempore, quo finita fuit locatio, carius emeretur, & sic ꝙ auctum fuerit preciũ salis, & hoc quia tempore conductionis ciuitas Ceruiæ erat sub obedientia & sub Imperio sanctæ Romanæ ecclesiæ, & tempore, quo finita fuit locatio, detinebatur per dominos Venetos, quia cũ precia rerum uariari soleant ex tempore, l.precia rerum.ad le. Falc. non debet attendi, quod precium salis fuerit post conductionem, & promissionem auctum, & est imputandum Ludouico conductori, qui potuit & debuit cogitare hoc posse euenire, cum (ut dixi) consueuerint precia rerum ex tēpore uariari.l.si quis domum.§.fi.ff. locati, & per hoc non uidetur ēt obstare, si dicatur, ꝙ debet pactum intelligi rebus in eodem statu permanentibus.l.quod Seruius.de condictio.ob cau. & l.quæro.§.inter locatorem.ff.loca.& c.quemadmodum.de iureiur. quia illud procedit in his, quæ non uariantur tempore, & ad alia, quæ in contrarium per partem allegantur, inferius respondebitur. Quibus non obstantibus contrarium puto cõcludendum. Nam est aduertendum ꝙ † istud pactum de dimittendo centum saccos salis in dicto loco pro medio ducato pro quolibet sacco dicitur esse pactum de uendendo dictos centum saccos pro dicto precio, quia quando pecunia datur, uel accipitur emptio est & uenditio.l.naturalis.§.1.de præscr. uerb. unde eo modo pactum de dando rem pro certa quantitate dicitur esse pactum de uendendo uel retrouendendo, ex quo dicto Ludouico fuerunt ab initio consignati ēt sacci cencentum pro eodem precio, qui ergo tempore, quo uendere promisit dictos saccos centum emebatur in ciuitate Ceruiæ saccus salis pro solidis 24.a camera Apostolica, credendum est ꝙ si Ludouicus sciuisset, vel cogitare debuisset, de casu, ꝑ ꝗ qđ precium salis est auctum, ꝙ non promisisset uendere pro eodem precio, pro quo emit, quia igitur de hoc casu non cogitauit, nec cogitare debuit, ut probabitur infra, sed putauit, & putare debuit, & quod non augeretur dictum precium salis, non tenetur retrouendere pro eodem precio, pro quo emit, ut probatur ex no.in l.cui usufructus.de usufr.leg.& in l.si aliam.de solutioni.ubi concludit, ꝙ si quis emit rem a duobus cum pacto de retrouendendo pro eodem precio, ꝙ uni tantum uolenti emere unam partem, non tenetur retrouēdere partem, quia non fuisset uerisimiliter empturus partem, q̃ rõ etiam locum hēt illo casu. Secundo alia rõne prædicta confirmantur. Nam (ut in themate continetur) si tempore dictæ promissionis de vendendo emeret saccos salis a camera Apostolica pro solidis 24.& tempore quo fuit finita locatio, & fieri debebat uenditio, pro solidis.84.considerato ergo hoc tempore, in quod collata est promissio de uendendo, dictus conductor, qui promisit uendere, esset deceptus ultra dimidiam iusti precii, si cogeretur ad uendendum pro precio conuento, & per consequens, si sequeretur uenditio, posset uenditor agere ad rescissionem uenditionis, & tenetur emptor discedere a uēditione, uel iustum precium supplere.l.2.C.de rescin. uend.& c.cum dilecti.de emp.& uend. Nec ob. ꝙ debeat attendi ualor salis tempore contractus ad hoc, ut locum habeat remedium d.l.2.& non quantum ualeret tempore, quo finita fuit locatio l.si in uenditione.C.de rescinden.uendi.& non quantum plus uel minus ualuit antea uel post, ſm Doc.etiam in d.l.2.qm̃ uerum est, ꝙ debet attendi, cuius ualoris sit res uendita tempore uenditionis, dicta.l.in uēditione in fi. sed † hoc pactum de uēdendo non est uenditio, sed differt a uenditione, secundũ glo. in l.in bonæ fidei.de eo quod certo loco, & in l. Titius. de pig. actio.& in l.in æstimationibus de petitio.hær.& per Bald.in l. fin.§.emptor.C.comm.de leg.& An.in l.1.C.de pac.pig.& Al. consil.73.2.volum.& Aretin.consil.18. Diligenter, &c. qui allegat etiam not. per Bart.in leg.uxorem.§.agri plagam.de legat.3.& in leg. fideiussor.§.meminisse.de legat.1.& in l. singularia.si cer.pet.dum dicitur, ꝙ stipulatio de faciendo cõtractum, puta de uendendo, non est contractus ille, qui in ea fieri promittitur, per illud ergo pactum de uendendo non dr̃

Lu-

Ludouicus deceptus ultra dimidiam iusti precii, attento tempore dictæ promissionis de uendendo, qđ debet inspici quantum ad ipsam promissionem, & respectu ipsius promissionis & per consequens conceditur, ꝙ agi non posset ad rescisionē dictæ promissionis ex illo capite, quia per illam sit deceptus ultra dimidiam iusti precii. Sed quantum ad ipsam uenditionē quam facere promisit post finitam locationem duraturam ꝑ triennium, debet inspici tempus, quo fieri debet uenditio, & sic quantum res ualeat dicto tempore. d.l. si in uenditione. & ualor rei tempore promissionis de uendendo, quæ (vt dixi) differt ab ipsa uenditione. Vnde si cogi posset uigore dictæ ꝓmissionis, reperiretur uenditor deceptus ultra dimidiam iusti precii, & facta uenditione deberet uenditio rescindi, uel iustū precium suppleri. d.l. 2. C. de rescin. uend. si ergo post uenditonem competit ius agendi ad contractum rescindēdum, multo magis ex eadem causa deceptionis exceptio competere debet contra agentem ad uenditionem faciendam, quia cui damus actionem, multo magis damus exceptionem, l. inuitus. §. cui damus. de reg. iur. & l. 1. §. is autem. de superfi. & similiter si uenditio facta rescinditur, aut iustum precium suppletur, multo magis per dictam deceptionem † debet impediri uenditio adhuc non facta, uel iustum precium suppleri. l. patre furioso. de his qui sunt sui uel alie. iur. & facit, quod not. etiam Bart. in d.l. 2. dum uult, quòd detur exceptio decepto, antequam soluat. Et casu etiam quo possent hęredes dicti conductoris conueniri ad uendendum, & sic contra eos agi ad factum, quia promissio de uendendo continet factum, ut no. glo. in l. certi conditio, in prin. si cer. pet. & Bar. in d.l. cui usufructus. de usufru. leg. tamen ad hoc præcisè cogi non possent, sed ad interesse solum tenerentur. l. stipulationes non diuiduntur. uer. Celsus. de uerb. obl. & quia parum uel nihil interest, ꝙ uenditio non sit facta, & ꝙ ꝓmissio đ uēdēdo n̄ sit adīpleta, ex quo (ut dixi) ueniret resoluenda, vel iustum preciū esset supplendum post uenditionem factam, ideo aliquod interesse non esset præstandū. Et dato etiam, quod præcise conductor uel eius hæredes cocogerentur, & cogi possent ad uendendum, quod nullo modo est concedendum, adhuc tamen facta uenditione agi posset ad rescindendum dictam uenditionem, uel ad suppletionem dicti precii, per d.l. 2. arg. c. debitor. de iureiur. ubi hr̄, ꝙ licet ille qui promisit cum iuramento soluere usuras, ꝑꝑ uinculum iuramenti cogi possit ad soluendum illas, poterit postea solū repetere tanquam solutum indebite, & idem probatur ex no. per Bar. in l. fin. C. de non num. pec. Et ad allegata in contrariū satis ex supradictis colligitur responsio. Nam, ut dictum est, promissio de uendendo, quę præcessit, & ipsa uenditio, quæ sequi post triennium debuit, sunt penitus diuersa, & separata quantum ergo ad ipsam uenditionem rescindendam per remedium. dict. leg. secunda, debet inspici ualor rei, tempore quo fieri debuit uenditio. uel tempus uenditionis, si facta fuisset. d.l. si in uenditione. & non ualor rei tempore ꝓmissionis, quę præcessit s̄m Doc. in d.l. 2. quia non agitur de resolutione promissionis, sed de ipsa uenditione, ut. s. illa nō sequatur. Sed ꝙ impediatur per modum excipiendi, uel ꝙ facta resoluatur per uiam agendi ꝑꝑ deceptionem ultra dimidiā iusti precii, & ꝙ tempus promissionis deberet attendi, si ageretur de solutione vel rescisione dictę promissionis, & prout de ea non agitur, ut etiam superius dixi. Nec ēt obst. ꝙ augmentum precii salis non fuerit per totum tp̄s locationis, sed solum per octo menses posteriores, arg. l. precia rerum. ad leg. fal. ubi dr̄, ꝙ caristia, quæ modico tp̄e durauit, non est in consideratione: quia etiam durante locatione non fuit Ludouicus obligatus uendere dictos saccos centum salis, sed demum finitam locatione, & quo tempore precium salis fuit adeo auctum, quòd ex uenditione, quæ dicto tempore debuit fieri, deceptus reperiretur ultra dimidiam iusti precij: quod tēpus debet attendi quo ad effectum, de quo agitur, nec durasse dicitur modico tempore dictum augmentum, ex quod durauit per multos menses durante locatione, & adhuc durat, & sic non obstat dict. leg. precia rerum. Item non obstat, quod in principio locationis fuerint etiam dicto Ludouico uenditi & consignati similiter sacci centum pro medio ducato pro quolibet sacco; quia respondetur, quod pro eodem precio teneretur alios saccos centum uendere, si precium non fuisset in tantum auctum, quod Ludouicus non reperiretur deceptus vltra dimidiā iusti precij, & ex cā incognita, & quæ ꝑuideri non potuit tempore conductionis, & promissionis de uendendo, propterea imputari non debet Ludouico, quia de hoc non cogitauerit, cū precia rerum soleant ex tempore uariari, d.l. precia rerū, quia augmentum non prouenit ex cursu tēporis, sed ex alia causa, s. propter status mutationem. Et sic per casum inopinatū, & qui uerisimiliter sequi non debuit, & per consequens nec præuideri potuit, nec debuit, quia ꝙ non est uerisimile, non est firmiter considerabile. l. qui habebat. de legatis. 3. sed est potius verisimile, ꝙ Ludouicus non fecisset ꝓmissionē de uendendo pro dicto precio, si de isto euentu cogitasset, uel cogitare debuisset. ar. l. si duos. de contrah. empt. & l. qđ āt. & l. ꝙ si uno. de in diem addi. & l. cum eiusdem. de ædil. edict. & quia nemo præsumitur suum iactare. l. cum de indebito. de probatio. & ideo etiam ex hoc capite non tenetur ad vendendum pro eodem precio. s. quia uerisimiliter non promisisset uendere pro dicto precio, si de casu, per quem precium fuit auctum, cogitasset, uel cogitare debuisset, per notata per Bart. in d.l. cui usufructus. & in d.l. si aliam. & dictum fuit supra. Intentio. n. partium fuit, ꝙ locator non pateretur damnum, non autem ꝙ caperet lucrū ex dicta promissione de uendendo, q̄a de isto casu superuenienti, & a quo causatum fuit augmentum precij salis, ab ipsi contrahentib. nec ab aliquo ipsorum fuit cogitatum, nec erat cogitandū, & prout lucrū caperet locator, si centum saccos salis perciperet pro medio ducato pro quolibet sacco, & ideo ex intentione partium debet intelligi dicta promissio reb. sic stātib. d.l. ꝙ Seruius. & d.c. quemadmodū. & hoc etiam continet magnam æquitatem, puto igitur concludendū ut ex præmissis colligitur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Conductor tenetur restituere fundum seminatum, prout erat tempore locationis.*
2. *Res non dicitur reddi, quando in deteriori statu redditur.*
3. *Fructus pendentes ueniunt in restitutione, quando res debet restitui in eodem statu.*
4. *Vsufructuarius non tenetur fundum seminatum restituere, & cur secus in colono.*

CONSILIVM LXXX.

QVIA in facto proponitur, ꝙ fundus, qui fuit locatus, tempore locationis, erat seminatus. Quæritur, utrum conductor finita locatione teneat̄ fundum restituere etiā seminatum. Et prima facie uidetur dicendum ꝙ nō, quia omnes fructus percepti pendente locatione pertinent ad cōductorē ex tacita uoluntate dn̄i. l. si seruus. §. locaui. ff. de fur. quia ergo illud, qđ fuit seminatum tempore locationis, colligitur tp̄e messis ꝑ colonum, tanquam fructus ex fundo debet ad eum pertinere, sicut residuum tritici ex tacita uoluntate domini d. §. locaui. & hoc uidetur expresse probari in c. tua nobis. de deci. nam decima, quæ debetur de fructibus, præstatur nō deducto semine, & sic patet, ꝙ illud percipitur tanquā fructus, qui pertinet ad colonum. Et istud comprobatur, nam ad emptorem pertinent etiam omnes fructus pēdentes tēpore uenditionis. l. Iulianus. §. si fructib. de actio. empt. inter quos continetur etiam illud, ꝙ per uenditorem fuit seminatum. Certū est. n. ꝙ uenditor non deducit semen, sicut nec residuum fructuum. d. §. si fructib. ergo idem esse dēt in colono, ad quem fructus ꝑtinere dixi, ut. s. retineat quantitatem seminatam tanquam partem fructuum. Tertio etiam prædicta confirmantur: nam si ad usufructuariū peruenit fundus seminatus, & finiatur usufructus collectis iam fructib. certum est, ꝙ semen primi anni non est restituendum, quia omnes fructus ultimi apud hæredem usufructuarij debent remanere, si erāt iam collecti. l. defuncta. de usufructu. Nec obstat tex. in l. item si fundi. §. seminarios. eodem tit. ubi dicitur, ꝙ fructus seminarios, quos percepit usufructuarius ab initio, tenetur restituere usufructu finito, quia loquitur ille tex. de fructib. qui non erant tempore inchoati usufructus adhuc seminati, sed destinati ad seminandum, & qui pertinet ad usufructuarium tanquam quodlibet aliud instrumentum fundi,

di,ut ibi dicitur,& in l. quæsitum.§. 1. de fund. instruc. sed est aliud in seminatis tempore quo cœpit vsusfructus,uel locatio, quia per vsufructuarium vel colonum percipiuntur,& a solo separantur tanquam fructus,& non tanquam instrm,iō finito vsufructu uel locatione finita non restituũtur. Quia igit de restituendo fundo seminato nihil est actum in contractu, hoc haberi debet pro omisso.l.quicquid astringendæ. de uerborũ obligationibus.& l.si extraneus. de condictione ob causam. Sed præmissis non obstantibus contrariũ puto uerius sine dubio.Nam † colonus & conductor tenetur relinquere & restituere fundum in eo statu,in quo habuit l.si merces.§. conductor.& l.& hæc distinctio.ff.loca.quæ iura ad hoc allegat Pet. de Vbal.in trac.de duobus fratr.in 11.parte prin.q.9.& in 5. col.eiusdem.q.uer.tamen etiam quia colonus,&c.& subdit in proposito, ꝙ si conductor uel colonus fundum plenũ habuit primo anno locationis, ꝙ debebit ultimo anno eum plenum relinquere per iura præallegata,& sic decidit,ꝙ si conductor recepit fundum seminatum & fructibus pendentibus, ꝙ tenetur illum relinquere,& in eodem statu restituere. Et ultra eũ istud melius probaretur in l. cum conductorem.C. loca.iũcta glo.in uerbo habita rōne,quæ dicit, ꝙ ędificia locata dẽt conductor restituere,qualia habuit tempore conductionis,uel pstet quãti interest locatoris. Idem ergo & in fundo.& dicit ẽt Petrus in q.prædicta.col.9.uers.tertio facit,quia colonus,&c. Quod si colonus uacuum fundum recepit,eo modo relinquere debet,per illã rõnem,dẽt res locata relinqui in eo statu, in quo erat tempore conductionis per iura præallegata. & idem repetit in 11.col.uers.item adde inquantum,&c. Et istam opinionem confirmo. Nam fundus fructibus pendentibus dr̃ eẽ preciosior.l.in l.Falcidia placuit.ff.ad legem Falci. Si ergo relinquatur uacuus,dr̃ esse deterior,& ꝑ consequens non dr̃ relinqui in statu,in quo erat tempore locationis, & prout in tali statu relinqui debet,ut dictum est,pro quo facit.l.3.§. si reddita.commo.& l. 1.§.si res.ff.depositi. cum ergo conductor finita locatione teneatur rem restituere uel reddere.l.si quis conductionis.C.locati.si illam reddat uacua, & tempore locationis esset plena,non † dr̃ res reddita,vt in iuribus præallegatis, & per Pau.de Ca.& Ale.in l.Iulianus.§.j.de verb.ob. Nam qñ fructus sunt pendentes in fundo, non considerantur fructus tanquam res per se,uel tanquam separata a fundo nec dñr duę res,sed una tñ,ut dicit te.no.in l.fi.§.ut aũt fructus.de his q̃ in fraudem credito.& dñr pars fundi.l.fructus pendentes. de rei vendicatione.si ergo tempore locationis fundus erat plenus, & finita locatione relinquatur vacuus, non dr̃ fundus totus reddi,sed par rei,& conductor non liberatur.d.§.si res deposita.& etiam ad confirmationem ꝑdictorum allego no.ꝑ Bald. in l.fructus.in 1.col.de actio.empt.vbi dicit, ꝙ in obligationibus stricti iuris,in quibus est obligatio rem dari, non veniũt fructus separati tempore iudicii.licet essent pendentes tempore contractus,ꝑ l.si filius.§.1.de verb. ob. hoc tamen dicit esse verũ,si petant discretiue, secus si cõcretiue, ut quia petam rẽ mihi dari in ea qualitate,in qua erat tempore contractus, ar. d.l.fi.§.ut fructus. quæ in fraud. credit. & sic vult expresse, ꝙ vbi p̃t peti,& dẽt reddi fundus in eo statu,in quo erat tempore contractus,fructus pendentes illo t̃pe veniũt in restitutione,& q̃uis Ale.in d.§.1.dicat,ꝙ Bal.in casu,quo ipse loquitur, videlicet. in obligationibus stricti iuris, in illis non p̃t agi, ut reddat̃ fundus in illo statu, in quo erat t̃pe ꝯtus. Nihilo minus ubi agi posset,ut fundus reddat̃ in illo statu,nõ negat,nec negari p̃t,qn † fructus pẽdẽtes ueniant in petitione.d.l.in lege Falcidia placuit.ad legem Falc.& iō quantumcunq; in casu nr̃o peti non possint a colono fructus pendentes t̃pe locationis,qa illos ꝑcepit ex tacita uoluntate dñi.d.l.si seruus.§.locaui.de fur.quia tñ p̃t ab illo peti, ut fundus restituatur in eodẽ statu,in quo erat t̃pe locationis,vt in iurib.ꝑallegatis, in petitione venit,vt restituatur fundus plenus & cum fructib.pẽdẽtibus, & ea rõne qua in casu Bal. uult fructus pendẽtes venire in restitutione,qñ agi põt,ut fundus reddat̃ in ea qualitate,in qua erat t̃pe ꝯtus. Et adhuc ꝑdicta confirmant̃.Nam conductor debet colere fundum,nec potest culturã fundi deserere. l.in lege.§.si domus.l. si merces.§. si conductor.& l. dominus horreorum.§.fin.de locato.Quia igitur in casu nostro tempore, quo debuit fundus locatus coli, puta arari, & seminari: adhuc locatio pendebat,si hoc non fecit, dicitur culturam deseruisse ad ꝑiudicium domini,vt statim dicam,& iō dño tenet̃ ad ĩteresse.d.leg. dominus horreorũ.§.fi. si enim cultus fuisset fundus & seminatus,potuit domino restitui plenus,& in eodẽ statu,in quo erat tempore locationis,prout colonus tenebat̃, quia ergo culturam deseruit ad damnum locatoris, ad quem ꝑtinebant fructus dictæ culturæ,cum locatio finiretur ante tẽpus messis,dr̃ interesse domini,ꝙ deserta non fuerit,ideo tenetur dño interesse.d.§.fi.& per no.per gl. in d.l.cũ conductore. C.loc.Et ista rõne utitur Bar.in simili in l.impensæ. de impen. in re dota.fac.dũ vult probare,ꝙ facere fossata,quæ solent fieri annuatim,ꝑtinet ad colonũ.Nec potest conductor expẽsas, uel semen deducere,qa talis expensa surrogatur loco expensæ quam fecit & seminis,ꝙ apposuit dominus in fundo locato ꝑ cultura primi anni locationis,arg.l.fructus. sol. mat.& ex hoc sequitur, ꝙ nõ põt allegare cõductor, ꝙ non tenetur de hoc ultimo anno semẽ de suo apponere,ex quo locatio nõ erat duratura,quia cum semen hoc (vt dixi) surroget̃ loco seminis primi anni locationis,ꝙ in fundo locator apposuit,& cum illo ꝯpensetur, nõ dr̃ conductor hoc vltimo anno de suo in effectu seminare.Primo.n.anno locationis si fundus non fuisset prius domino seminatus,debuisset per colonum seminari,quia onus ad illum pertinet.d.c.tua nobis.de deci.& ibi per Inn.& alios, & per moder.in d.l.fructus: quia ergo fuit colonus primo anno a domino exoneratus,debet hoc vltimo anno grauari in expensis & in semine.l.eum qui.in prin.de iureiu.Nec ob.allegata in contrarium.Et primo dũ dr̃, ꝙ semen positum in fundo per dominũ colligitur per colonum tanquam fructus.d.c. tua nobis,& ꝙ oẽs fructus ad colonum pertinent ex ea tacita uoluntate domini.l.si seruus.§.locaui.de furtis,quia hoc cõcedit̃, sed tamen non sequitur,quin teneatur fundũ plenũ restituere, si illum colonus recepit.oẽs.n.fructus perceptos pendente locatione conductor facit suos,sed tamen tenetur finita locatiõe fundum in eodem statu restituere,in quo erat t̃pe locationis, vt in legib.ꝑallegatis, & ꝑ ꝯñs dẽt fundum seminatũ reddere, & fructib.pendentib.sicut illũ recepit seminatũ.Nõ ob.secũd. l.Iulianus.§.si fructib.de actio.emp.quia fructus sine deductione seminis debentur emptori, quia fundus emptus apud eum est perpetuo ꝑmãsurus, nec venit aliquo t̃pe vẽditori restituẽdus.& sic dici non p̃t, ꝙ fuit obligatus ad restituẽdũ fundũ in eo statu,in quo erat t̃pe ꝯtus,sed secus est in colono, ut sæpe dictũ est.Et ex ꝑdictis ẽt patet,ꝙ non ob.dũ dr̃,ꝙ omissum hr̃ pro omisso quia cũ ex natura ꝯtus veniat, ꝙ restituatur fundus in eodẽ statu,ut in iurib.ꝑallegatis,hoc nõ hr̃ pro omisso, sed pro expresso.l.cũ q.d.si cer.pet.l.semper in stipulationib.de reg.iur.Non ob.ꝙ oẽs, fructus pendentes t̃pe constituti vsusfructus ad vsufructuarium pertineant.l.si pẽdẽtes.de vsufruct. & ꝙ † nõ tenetur finito vsufructu fundũ seminatũ & fructib. plenũ restituere.d.l.defuncta.co.ti.qa istud negari põt & dici, ꝙ si vsufructuarius fundũ habuit plenũ, teneatur ipse uel hr̃s suus finito vsufructu,si illo anno debito t̃pe nõ coluit, & non seminauit fundũ,& sic qñ reliquit illũ vacuũ, quia tenetur vsufructuarius fundum colere,& ad id cogi põt.l.item si fundi,in prin.de vsufruc.& tenetur facere oẽ id, qđ diligens paterfamilias in sua re faceret.l.sed cũ fructuarius.eo. ti. & de hoc tenet̃ cauere.l. 1.§.cauere.vsufr.quẽadmo.caue.dato.n. ꝙ fructus ad illum pertineãt, qa tñ fundus subiacet restitutioni, põt culpa committi,quia ẽt in re propria culpa cõmittitur,qñ restitutioni subiacet,s̃m Dy.& Bar.in l.etiam §.scilicet,solu.mat.Et dato ẽt ꝙ vsufructuarius dicto casu non teneretur,secus tñ in colono,& est ratio diuersitatis,quia qñ usufructuarius neglexit culturã,non erat certũ,an hoc tenderet ad domini pręiudiciũ quia incertum erat,an & quando usufructus finiri deberet,sed in colono,qui ad certum tempus duntaxat secus,nam tempore,quo culturam neglexerit,certum fuit in casu nostro,quod domino præiudicium inferebatur cum ad illum pertinerent fructus illius culturæ. ¶ Præterea non potest argui de usufructuario ad colonum, quia usufructuarius plus iuris habet in re quam colonus.leg. 1.§. fina. de operis noui nunciatio. iuncta.leg. in prouinciali.§. penultimo. eodem titu. & ibi per Bartolum, & alios concluditur, ergo, ut ex præmissis colligitur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Remißio mercedis in locatione demum facienda eſt,quando dā num aſcendit ad dimidium.5.8.*
2 *Verba contractus intelligi debent ſecundum diſpoſitionem iuris etiam ſi ſic uerba nihil operentur. quod declaratur.*
3 *Damnum magnum & notabile dicitur diuerſis modis,& in pa cto intelligitur ſecundum uulgi opi.*
4 *Communis uſus loquendi & uulgi in iure communi uerborū præ fertur intellectui iuris communis.*
6 *Emphyteuta habens facultatem alienandi,hoc poteſt eſſe ſine li centia domini.*
7 *Verba ſtatuti debent intelligi,ut aliquid addat iuri communi.*

CONSILIVM LXXXI.

CASVS, de quo quæritur, viſus eſt prima facie ſatis ambiguus. Nā retenta illa opi. ꝙ † ob ſt erili-
1 tatem demum facienda ſit remiſsio mercedis,qñ fructus qui percipiuntur non aſcendunt ad dimidiam penſionis deductis expenſis, & quā tenuit Bar.& Bal.in l.licet.C.locati.& Ant.de Bu.& Abb. ī c.propter ſterilitatem.de locato.& quę opi.eſt communis ſcđm Aret. in conſi.52.& de quo ēt per Alex.in plurib.cōſilijs, vř in caſu,de quo agitur, ꝙ opin.prædicta ſit ſeruanda non obſtante illa cōuentione facta inter ꝯhentes,videlicet, ꝙ ubi ſuperueniret ſterilitas ex aliquo caſu,taliter ꝙ fructus & bona huiuſmodi integre recolligi nō poſſent, & ipſe conductor aliqđ damnū magnum & notabile pateretur,ꝙ tunc damnū hmōi æſtimari debeat per duos amicos cōes tpe,quo contigerit fieri. ipſeq. reuerendiſsimus Cardinalis dānum ſic æſtimandum reſarcire teneatur eidem cōductori,&c. Ad hoc ergo ut iſta cōuentio poſſit hr̄e locū, duo requiruntur copulatiue.ſ. ꝙ bona & fructus hmōi integre recolligi nō poſſent,& ipſe cōductor aliqđ damnū magnum & notabile pateretur,&c.l.ſi hr̄di plures.de cōd. inſti.& l.ſi is qui ducenta.§.vtrum.& ibi plene per Bar.de reb. dubijs.& traditur in c.2.de reſcr.cū cōcord.vñ vr̄,ꝙ uerba dicti contractus inquantū in illo ſit mētio de magno & notabili dāno,intelligi debeāt ſ̄m diſpoſitionē iuris communis, & ſic ꝙ intelligatur actum de illo damno vltra dimidiam, de quo ſupra,& bñ probatur in l.quæro.§.inter locatorē.ff. loc. & facit tex.in l.ſi ſtipulatus.in pri.de uſu.& in l.dā.infec.ſtipulō. de dā. infec.in prin.qđ eſt uerū,& ſi per talem interpretationem ver-
2 ba † nihil operentur,ut probatur ex no. per Rayner. in l. poſt dotē.ſol.mat.quem refert Alex.ibi,in fi.vbi dñt,ꝙ ſi maritus,q. debet lucrari dimidiā dotis vxoris p̄mortuæ,promittat reſtituere dotē ſimpliciter in oēm caſum ſoluti matrimonij, ꝙ uxore p̄mortua non tenebitur ultra dimidiā dotis reſtituere, quia ſicut uerba contractus recipiunt interpretationem a iure communi.d.§.inter locatorem,ita etiam debent interpretationem recipere a diſpoſitione ſtatuti,ſecus autem ſecundū p̄dictos,ſi promiſiſſet maritus reſtituere totā dotem, p l.fin.C.ad legem Falc. & quamuis Alexā. non dicat,idem uoluit ēt Ang.Imo.& Rom.in d.l.damni infecti.§.fi.de dā. infec. nulla facta mentione de Rayner.& tamen dicto caſu propter talem interpretationem nihil operatur dicta promiſsio de dote reſtituenda, quia omnino ſine illa maritus erat obligatus dimidiam reſtituere, & iſtud vult expreſsius Bal.in rub.C.de contrah.emp.in 9. q. vbi declarando illud,ꝙ dicitur, ꝙ uerba debent aliquid operari.l.ſi quando.in prin.de leg.1.dicit ſaluo ſemper, ꝙ uerba intelligantur ſecundū naturam cōtractus, uel rei deductæ in cōtractu.allegat Inn.in c.ex literis.de iure patr. & idem etiā uult Bal.in l.1.C.como.uerſ.& adde, ꝙ vbicū q. &c. & probatur ex no.per Bar.Bal.Ang.& Sali.in l.ſi famil. C. fami. erciſ. ubi uolūt,ꝙ in caſu.q.formatæ in gl.ſ. qñ vni ex fratrib.obuenit ex cā diuiſionis feudū,& alteri allodiū,ꝙ mortuo ſine filijs maſculis illo cui obuenit feudum relicta filia hr̄de, ſi dñs feudi aduocauit ad ſe feudum,non poſsit dicta filia agere pro tali euictione contra patruum, etiam ſi in diuiſione ſimpliciter promiſiſſet de euictione, niſi ſpecifice promiſſa fuiſſet euictio, ſcilicet, quando ſequeretur ex natura rei, ſeu ex præordinatione authoris,qa ſimplex ſtipulatio de euictione debet intelligi ſecundum quod eſt de natura actus, ſuper quo interponitur ſtipulatio.d.l. ſi ſtipulatus. Et tamen reſtringendo dictam ſimplicē promiſsionem de euictionē eo modo, quo dictum eſt, nihil operatur, prout fatetur Alexan.qui opi. prædictorum ſequitur in conſ.21.5.vol.& rñdet ad illud,ꝙ verba debent aliquid operari,ex no.per Bal.in dictis locis.Sed tñ his,non obſtantibus contrarium vr̄ verius & æquius. Et illud eſt in primis præ-
3 mittendum,ꝙ damnum † dr̄ eſſe magnum & notabile diuerſis modis,ſeu damnum magnum in iure conſideratur diuerſimode.Nam qñq; dr̄ pati magnum damnum, qñ quis læditur in ſexta parte,l.ſi ſocietatem.§.arbitrorum.& l.unde ſi Neruæ ff.pro ſocio.& ibi per Bar.& per Doc.in c.quintauallis. de iureiu.& qñq; illud damnum,quod aſcendit ad tertiam partem dr̄ magnum damnum,ut probat Io.An.in c.propter ſterilitatem.de loca.& qñq;dr̄ magnum ſ̄m vulgi opi.ſ̄m glo.ibi & in d.l.licet.& ibi per Pe.& Cy.& aliter etiam per Bar.ibi & aliter per eundē in d.l.ſi merces.§.vis maior.ff.loc.& plene per An. de But.& Imo.in d.c.propter ſterilitatem.& in d.c. quintauallis.& quamuis ubi agitur de remiſsione mercedis facienda colono de iure communi,illa opinio, de qua ſupra, dicatur eſſe communis,tamen quælibet opinio prædictarum in ſe eſt uera,& qñ tractatur de remiſsione mercedis facienda colono ex pacto,propter magnum damnū & notabile,vt in caſu nr̄o, tunc damnum magnum non debet capi prout capiť in terminis iuris cōis,ſed ſatis eſt,ꝙ nō ſit modicum,vt probať in l. ex cōducto.§.j.ff.locati.dum ibi dr̄,ꝙ ſi exercitus per laſciuiā aliquid abſtulerit,damnum eſt conductoris. & idē probatur d. §.uis maior.& per Ar.in d.conſ.52.& ſatis vr̄ iuri conſonum, ꝙ iſto caſu damnum æſtimeť magnum ſ̄m vulgi opinionē, a quo uerba teſtatoris & ꝯhentium recipiunt intellectū.l.liberorū.§.ꝙ tñ Caſsius.de legatis.3.& l.ſemper in ſtipulationib.de reg.iur.ibi,quod in regione actum eſt,inſpicitur. Nec obſtat, ꝙ recipiant etiam intellectum uerba ꝯhentium a iure cōmuni
4 quia uerum eſt, niſi vulgi opinio † & vſus communis loquēdi aliter ſe habeat.Et ſecundum illum uerba potius debent interpretari.d.§.quod tñ Caſsius.& p Bar.in rubrica de operis nouis nun.& in l.Labeo.de ſuppellec.legat.cū ꝯcor.in quib.locis ꝯcluditur, ꝙ licet uerba ſtatutorū recipiant interpretationē a iure communi,tamen ſi cōis vſus loquendi ſit aliud,ſ̄m illum ſumenda eſt potius interpretatio,per d.§.quod tñ Caſsius. & facit.l.cum de de lanionis.§.aſinam.in fi.de fundo inſtructo, & dato ēt ꝙ vulgi opi.modo probareť, tamen adhuc interpretatio iuris eſt ſumenda,ſ̄m quam damnum dr̄ magnum,quod non eſt modicum,ēt ſi non aſcendat ad dimidiam,&c. Et hoc vt verba dicti pacti expreſsi operenť,q̄ ſuperflua eſſent,ſi a iure cōi interpretationem illā reciperēt,de qua per Bar.in d.l.licet.C.locati.cum cōcord.de quib.ſupra,ꝯ d.l.ſi qñ, in prin.de legatis 1.& in c.ſi Papa.de priui.in 6.ꝙ probať, qm̄ (vt dixi) illud uerbum,ſ.magnum & notabile damnum,&c.eſt æquiuocum & ambigunm,iō non dr̄ facta expreſsio omnino,ut ine-
5 rat,† vñ dēt aliquid operari,ſecundum Are.qui declarat ita ſtipulatus.§.decem.el primo.de ver.obl.in 2.not. per tex.in l.eū q. calendis.uerſ.plane.eo.ti.vbi dr̄,ꝙ ꝓmiſsio facta in calendis ſi erat dies calendarū,non intelligitur de præſentib.ſed de aliis ſequentib.vt expreſsio aliqd operetur,& qua die non expreſſa intelligi debuiſſet de p̄ſenti.l.eum qui ita.§.quoties eo. ti.& hoc Are.quia uerbum calendis,eſt ambiguum, & p̄t ſignificare p̄ſentes & futuras calendas, q̄ rō locum habet in caſu nr̄o. Secundo iſtud probať ex not.per Imo.in c. potuit. de loca.in pen.chart.vbi quærit,quid ſi emphyteuſis ſit conceſſa cum facultate alienandi,an tunc ſine conſenſu domini poterit alienari,& refert Spe.in ti.de locato §.nunc aliqua.uerſ.94.q. tenet,
6 ꝙ non,qa dicta clauſula, in qua † contineť facultas uendendi & alienandi intelligitur ſecundum naturam ꝯctus, ſuper quo interponitur,ſ.ſi ꝯſenſerit dominus l.fin.C.de iure emphyteu. iuncta d.l.ſi ſtipulatus.de vſu.ſed ꝯrium tenet Imo.in loco p̄allegato per rōnē,quam etiam allegat in ꝯrium Spec.& cui non reſpondet,ſ.quia.d.clauſula nihil operetur, & per eandem rationem contra Spec.tenet etiam Salic.& nouiſsi.in d.l.fi.C.de iure emphyt.& Alex.in conſi.173.in 2.vol. & ad rationē Spe. p̄dicti rñdent, ꝙ uerba debent interpretari ſecundum naturam ꝯctus,qñ mediante tali interpretatione uerba p̄nt aliqd operari,aliàs ſecus.Et pro iſta reſponſione ultra eos facit, qđ notat Bar.cum quo alij trāſeunt in l.4.§.queſitum.ſi quis cautionibus.ubi uult poſt glo. ꝙ conuentio,per quam quis ſuſcipit in ſe

se periculum simpliciter, non debet restringi ex natura ꝯctus, sup quo interponit, ita & taliter ꝙ nihil o pet, sed dēt intelligi, ꝙ aliquod addat. Et iō secundum eum si ex natura ꝯctus tenebat de leui culpa, tenebitur tunc de leuissima, & ubi ex ꝯctu ve niret culpa leuissima, tenebit dicto casu de casu fortuito, vt ver ba o penť aliqd, & sic vult Bar. & Doc. clare, ꝙ uerba nō dēant aliquid o pari ultra naturam ꝯctus, sed a ꝯctu pcedenti recipiat interpretationem, dummodo aliqd o penť, & istud confirmať, qa ēt verba statuti recipiunt declarationem a iure cōi. l. si serui vestri. C. de noxalib. & c. cum dilectus, de consue. & tñ dicta interpretatio cessat, qñ ea mediante, verba statuti essent superflua, & sic vt aliquid operēnt, a tali interpretatione receditur, ſm Bar. in l. 4. §. ait ptor. de damno infecto. & in l. 1. de vsucapioni. ad propositum dicit, ꝙ † licet ex pscriptione qrať tm do minium vtile, si tñ statutum dicat, ꝙ dñium qrať ex ea, intelligitur de directo, vt iuri cōmuni aliquid addat, & vt aliqd o peť. Idem ergo & in ꝯctib. p eādē rōnem est dicendū. Et vt tollanť q allegantur in contrariū, qb. rñdetur p Im. & sequaces, est ani maduertendum, ꝙ aliqñ stipulatio interponitur ex necessitate & † tūc verba eius interptantur ſm naturam actus, sup quo interponuntur. l. 1. §. si sub condōne. ut leg. nomi. caue. q tex. lo quitur in stipulōne ptoria, quæ interponitur ex necessitate. l. 1. in prin. eo. ti. & iō nō est præsumēdū, ꝙ pmissor in plus volue rit obligari, put declarat Pau. de Cast. in l. si dari. de ver. obl. & de ista loquitur Ray. & Alex. in d. l. post dotem. & Ang. Imo. & Ro. in l. damni infecti. §. cum parietē. qm maritus recipiēdo do tem posuit se in hac necessitate, ut cogatur promitere uxori do tem restituere. l. 2. & ibi no. in gl. magna. cum qua alii transeūt, sol. mat. & licet. tex. & gl. loquatur in stipulatione conuentionali, qa tñ ex necessitate interponitur, ut in tex. pbatur. & ibi no. omnes, locum hēt rō assignata p Pau. de Cast. in d. l. si dari. Et de tali stipulatione necessaria intelligi dēt, qd no. Bal. in locis in contrariū allegatis. & quod no. Bar. & alii, in l. si familiæ. C. fam. ercisc. qa loquitur de stipulōne de euictione, q interponitur ex necessitate. l. 2. de euictionib. in l. fi. & ibi no. in gl. de ꝯdi. ob. cām, & de tali loquitur d. l. dāni infecti. de dāno infecto. cum sim. Præterea licet Bal. in rub. dicat, ꝙ uerba dēt aliqd operari, saluo ꝙ intelligantur ſm naturam contractus: non tñ vult, ꝙ hoc modo intelligendo uerba remaneāt superflua, sed vult, ꝙ operentur iuxta naturam contractus, fieri pt. & ad hoc allegat d. l. si stipulatus, quam ēt prius allegauerat, ꝙ verba non debent esse superflua, & minus etiam contradicit Bald. in d. l. 1. C. commoda. sed solum dicit, ꝙ clausula reducibilis ad naturā contractus nunquam intelligitur alterare naturam illius per iura pallegata, sed per hoc nō dr̄ Bal. uelle, ꝙ ēt tūc aliquid operari non debeat. Sed ubi stipulatio est conuentionalis & uolūtaria, tunc non interpretatur secundum naturam contractus, si ex hoc superflua redderetur, quia necessitas, quæ ponderať in casu proximo per Pau. de Cast. in d. l. si dari. s. dēt intelligi, vt aliquid addat, & vt aliquid operetur, & isto casu procedit, qd di cit Imo. in d. c. potuit. & alii sequaces. & probatur per illud, qd dixi de statuto, ꝙ ita dēt intelligi, ut non sit superfluum, quamuis statuta non recipiant nisi interpretationem declaratiuam a iure communi & stipulatio, ut dictum est. Et iste est casus noster, quia ista promissio de remissione mercedis facienda occa sione magni damni, & notabilis fuit facta voluntarie, & ex conuentione processit, iō cogi nō potuit locator ad cauendum, nisi forte ex cā, iuxta l. in oib. de iudi. & istud etiā psupponit Bar. cum quo alii transeunt in l. si finita. §. eleganter. de damno infecto. & si quæratur. quare magis in casu l. 2. in prin. sol. mat. cogitur maritus promittere de dote restituenda sol. mat. quam in casu nostro, in quo debetur promissio ex natura contractus, si cut dotem tenetur restituere maritus sol. ma. Ad hoc rñsio col ligitur ex no. per Bar. in d. §. eleganter. & in l. 3. §. nunc de effec. de liber. leg. vbi dicit, si actor non pt de psenti agere, sed in euētum mortis, ut in casu. d. l. 2. in prin. & pt actor petere sibi caueri, quia esse pt, ꝙ illo tempore testes non superuiuent, qui pos sent probare, & sic subest iusta causa cautionis interponendæ, quæ ratio cessat in casu nostro, quia licet remissio possit in futurum peti, & non de præsenti, non tamen petitur ex causa de præterito, uel de præsenti, sed ex causa superuenienti, id est, sterilitatis, quæ superuenit, & quæ per testes, qui tunc uiuunt, probari non poterit: & non erit necesse illam probare per testes, q fuerūt præsētes contractui, sed illis mortuis probari poterit p alios, quia de alio actu probando agiť, & nō de probatione ꝯtractus, & prout de eo agiť in casu. d. l. 2. vñ qa testes, qui ꝯtractui fuerūt præsētes tpe cōtractus posset mori, antequā eueniat casus restitutionis dotis, iō maritus ad promittēdū cogiť. q rō in casu nr̄o hēt locū. Et p hæc alia ēt rñsio colligiť ad no. p Ray. & Alex. in d. l. post dotem. & p alios ī d. §. cū parietem. dū dnt, ꝙ simplex pmissio dotis interptatur ſm formam statuti, vt intelligatur de dimidia. Quia illo casu cautio & promissio operatur, qa vxori facilior pbatio parať, & q potuisset perire, si cautio nō fuisset interposita, vt ēt dicit gl. magna in d. l. 2. in prin. cum qua transeunt alij. Et prædicta rō pōt ēt cōuenire, ad no. p Bar. & alios, in d. l. si familiæ, sed in casu nr̄o cessat ista rō, quia casus supueniens sterilitatis nō est probādus p testes, q fuerūt psentes locationi, sed pōt probari p alios, q tpe sterilitatis viuūt, & qa ea sequuta pōt cōductor ad remissionē mercedis statim agere, sibi non est cauēdū inuito locatore, sicut nec præstatur cautio, qñ qs de præsenti agere potest, secūdū Bar. in d. §. eleganter. & in d. §. nūc de effectu. & ita puto concludendum. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Dictio in, adiecta tempori exponitur pro intra.*
2. *Tempus adiectum obligationi continenti actum momentaneum censetur gratia differendæ solutionis, & non finiendæ obligationis.*
3. *Promissio de uendendo in primo uere, expirat lapso primo uere, nec habet locum in ulteriori.*
4. *Vendere non tenetur partem rei uni ex hæredibus, qui rem uendere promisit.*
5. *Secus aūt in eo qui a principio promisisset rem uendere duobus.*
6. *Item secus si ex ultima uoluntate hæres uendere teneatur, et ibi ratio diuersitatis.*

CONSILIVM LXXXII.

Videtur primā facie dicēdū, ꝙ d. Ioanna partē prati retrouēdere teneatur uni ex hr̄dib. Ludouici virtute promissionis de uendēdo dictū pratū ad oēm instātiā & requisitionē dicti Ludouici ī primo vere, &c. Nā illud verbū in primo vere, significat intra tps primi veris, quia dictio in, adiecta† ablatiuo & noī significāti tps exponitur pro intra. l. 2. §. vidēdum. de suc. edi. & declarat Bar. in l. Gallus. §. ille casus. de li. & posth. dictū est ergo, † ꝙ tps appositū simplici pmissioni cōtinet actū momentaneū & in dubio vr̄ adiectū gr̄a differendæ solutionis, & nō finiēdę obligatiōis. l. si mādato Titij. §. Paulus rñdit. el 2. ff. mandat. vbi proprie tex. loquitur de eo, qui voluit teneri īfra seu intra tps, & tñ ibi dr̄, ꝙ post tps cōtra agi pōt, & ita per illū tex. voluit ēt Bar. cū quo alijs cōiter transeunt in l. eum qui ita. §. q ita. de ver. ob. & loquitur ēt Bar. de dictione usq;. Quāuis ergo promissio intelligatur de proximo vere tm̄, tunc non finitur obligatio, sed ex ea tunc incepit competere ius agendi & non prius, quia (ut dixi) tps fuit adiectum tm̄ gratia differendæ solutionis, & similiter per vnum ex hæreditaria uendatur pars prati, quia obligatio illa de uendendo est diuidua, ut uidetur esse casus in leg. uxorem. §. agri plagam. de lega. 3. vbi dicitur, ꝙ hęres, grauatus rē duobus vendere, cogitur uni par tem uendere, quamuis alius alteram partem nolit emere, sicut ergo inter plures principales diuiditur, sic etiam diuidi debet inter plures hæredes unius. leg. j. si cert. pet. & leg. pro hæreditarijs. C. de hæredi. actio. & istud etiam tenuit quidam Obertus de Cremona in leg. si legato. §. si Stichus. de manu. testam. ubi per illum text. dicit, quod unus ex hæredibus illius, cui facta est promissio de uendendo, agere potest, ut pars sibi uendatur, & per l. legatarius. in prin. de leg. j. & leg. cui fundus. de condi. & demon. & cuius uerba formalia refert Bertachinus in suo repertorio in uer. emptor retrouendens. & in uerb. obligatus retrouendere. Sed præmissis non obstantibus contrarium proculdubio puto verius ex duobus & primo quia promisit domina Ioanna uendere ad omnem instantiam & requisitionem Ludouici in uere id est, intra tēpus primi

primi ueris,ut dixi.de proximo igitur uere intelligit ꝓmissio. Nā si de uere simpliciter † loqueretur promissio probabiliter posset dubitari,vtrū posset intelligi ēt de ulteriori,iuxta.l.eum q̄ calēdis.in prin.de ver.obl.& l.boues.§.hoc sermone.de ver. sig.sed nos sumus in casu certo,quia dictū in primo uere,q̄ uer ba in ꝓximo tm̄ & nō in ulteriori verificari pñt,qa uer posterius primū uer dici nō pt.l.ꝓximus.de ver.sig.Annus.n.in quatuor partes diuidit,quarū altera uer simpliciter,& nō primū ver appellat,vt no.in l.1.§.æstas.ne quid in flu.pub.& in le.j.§. æstatem.de aqua quotidiana & æstiua.si ergo de uere simpliciter est facta mētio,tūc essemus in casu incerto,sed ex quo dr̄ in primo vere,sumus in casu certo & claro,& quamuis tp̄s in dubio videat appositū gr̄a differendæ solutionis,vt dixi,tñ fallit, qñ aliter apparet de mēte ꝯhētiū,ſm Bar.in d.§.qui ita.qa tūc ſm eum adiectū dr̄ gratia finiendæ obligationis:& de qua aper tè apparet in casu nr̄o, in quo promissū fuit uendere ad oēm instātiā & requisitionē dicti Ludouici in primo vere,hoc est,ītra tp̄s primi veris. Quia ergo vēdere promisit ad oēm instātiā & reqsitionē d.Ludouici intra dictū tp̄s, patet ꝙ intra illud tenet instāte & requirente dicto Ludouico, ergo dici non pt tp̄s apponi gr̄a differendæ solutionis, qa tūc prius requiri & instari deberet p Ludouicū,immo agēdo ante illud tp̄s elapsum male ageret.l.j.§.fi.ff.qñ di.vsusfr.l.cedat. est ergo necesse dicere, ꝙ sit appositum gr̄a faciendæ obligationis,ac si dictum esset, ꝙ teneat uendere intra dictū tp̄s & nō ultra,ut no.in d.§. Paula respō dit.Scd̄ò dr̄,ꝙ dn̄a Paula quāuis teneat † vendere totam rem oībus hr̄dibus volentib. emere, non tñ tenetur ad instātiā unius tm̄ partē uendere,ut probat ex no.p Bar.in l.si qs aliam.de solutionib.& in l.cui vsufuctus.de usufr.l.vbi cōcludit,ꝙ ille, qui promisit rem retrouēdere duobus, a qbus eam emerat,nō cogi poterat vni vēdere ptē, qa verisimile non est, ꝙ voluerit hr̄e partē tm̄,per d.l.si quis aliam. & hoc si sit facta uno precio,per leg. quod si uno. de in diem addictio. & quia promissio cōtinet factū, hoc est, rem tradi:ergo est obligatio indiuidua.l.stipulationes non diuiduntur.in prin.& quia incideret inuitus in cōionē cōtra.l.si non sortem.§.si centū.de con di.indeb.q̄ rōnes ēt militant,qñ vnus ex pluribus hr̄dibus vellet emere partem: & hoc ēt aperte vult Bal. in l.2.in fine.C.de pac.inter empto.& vendito. vbi dicit, ꝙ vni uenditori vel uni ex hr̄dibus non cogitur quis virtute dicti pacti retrouendere partem:quia non cogitur contractum diuidere.Et ex hoc appa ret,ꝙ Obertus de Cremona malè loquitur.Nec ob.dictus.§.si Stichus.& d.l.cui fundus.qa illa iura loquūtur in cōditione di uidua,ſm Bar.ibi,hic ꝓmissio cōtinet indiuiduū,ſm Bar.in d. l.cui vsusfructus.Non ob.ēt l.legatarius.in prin.quia ſm gl.ibi loquitur indiuiduis. & cū ea trāsit Bar.& Doc. in l.2.§. ex his. de uer.obl.qui sic rn̄det ēt ad illam legem.ſm Dy.& Bar.in casu illo aduersarij.id est hr̄dis non interest, ꝙ unus solus repudiet,sed in casu nostro sic, cum habeat promissorem ex causa onerosa: ideo non est uerisimile, ꝙ partem tm̄ voluerit hr̄e. Non obstat ēt d.leg.vxorem.§.agri plagam.quia multipliciter rn̄detur.Et primò,quia ille tex. loquitur in hr̄de, qui fuit grauatus uendere duobus, nos autem in illo, qui est obligatus retrouendere pro eodem precio: quia ex quo hoc vltimo casu iste prius emerat rem pro uno & certo precio, & sic ex uno contractu uerisimiliter non empturus partem,sicut uidetur in pacto de retrouendendo,censetur tacitè actum, ꝙ contractus non diuidatur,quia sicut ab initio p̄sumitur, ꝙ nō emisset partem, sic etiā uerisimile non est, ꝙ uoluit ex eodem contractu tm̄ partem retinere: quæ ratio cessat in casu d.§. agri. plagam, & per hoc videtur inferri, ꝙ † si promisit quis rem duobus uēdere, a quib. illam rē prius non emerat, ꝙ cogi possit ab uno vendere partem,quasi uideatur hoc facto diuisisse cōtractum, & sic promisisse cuilibet uendere separatim dimidiam.l.c.reos. §. cum in tabulis. de duobus reis. Et prout factum hoc est diuiduum contractu, licet sit indiduum obligatione & solutione secundum Bar. in d.l.stipulationes in 9.oppositione. qd̄ secus est, qñ promisit retrouendere illis a quibus prius emerat, & hoc ratione præmissa, & quo casu loquitur Barto. in locis præallegatis.Secundò respondetur,ꝙ † tex.in §.agri plagam.loquitur in ultimis uoluntatibus:& ratio diuersitatis reddi pt.Nam ſm Bart. in d.8.oppo. stipulatio rem tradi,& consequenter promissio de uendendo, quæ ordinatur ad tradendū,est indiuidua,ne sequatur absurdum, & ꝙ pro parte p̄stet factum & pro parte interesse,quod est inconueniens l. in executione.§.pro parte.de uer.ob.quæ cessare ur̄ in illo,qui tenet uendere duobus ex ultima uoluntate, quia p̄t ad factum hr̄es cogi præcisè.l.fideicommissa.§.fi.de leg.3.& uult Bar.in d.l.stipulationes.in 8.q.& propterea hoc casu obligatio ur̄ diuidua. Vel tertio rn̄detur, ꝙ licet Bar.male loqueret, qñ quis est obligatus uendere duobus principalibus,per d.§.agri plagam,hoc casu,secus tñ est in hæredibus unius, quia hi omnes reputant pro vno.Ideo nec in persona unius stipulantis, nec hæredum suorum diuidit contractus,d.l.cui fundus. vbi fit dicta differētia, & quæ lex in hoc est directa cōtra Obertum de Cremona quamuis eam alleget pro se,& ita concludo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Venditio non dicitur facta ad mensuram uno tantum precio cōstituto,licet plures petiæ sint uenditæ.*
2 *Mensuræ excessus quando ueniat in uenditione uel non.*
3 *Vendito agro,puta.20.iugerum intra tales confines,maior mensura uenit in uenditione pro eodem precio tantum. per totum.*
4 *Taxatiua quando subintelligatur in dispositione facta in minori summa.*
5 *Remedium recuperandę possess. non competit ei, qui ex proprio contractu cecidit a possessione.*
6 *Additiones Ale.non tendunt ad determinandum sed solum ad rememorandum.*
7 *Clausula,saluis alijs confinibus,nihil operatur,si de illis non apparet.*

CONSILIVM LXXXIII.

DEVENIENDO ad rem & superfluis resecatis certum est, ꝙ † isto casu nō fuit facta uēditio ad mensuram.Quia precium non fuit constitutū pro numero mensuræ,sed unum tantum preciū octingētorum ducatorum,ſm Bar.in l.Iulianus §.si Titius de act.emp.& eadē rōne licet plures petiæ terræ sint uenditæ,non tamen dr̄ uenditio facta ad numerum earū, nec pp hoc dn̄r plures uenditiones, sed una duntaxat pp unicum precium pro omnibus constitutum. l. qui duos. de ꝯh. emp. l. quod si uno.& l. cum duo. de in diem addi. & l.cum eiusdem. de ædili.edic.& no.Bar.in l.scire debemus.in prin.de uerb.ob. & sic corpora dn̄r uendita, q̄ hn̄r loco unius,secundum Bar.in p̄dictis locis. Nec refert secundum eum, ꝙ dictum sit singula corpora ascendere ad certum numerum bubulcarum, ex quo pro numero mensuræ expresse precium non fuit constitutum sed unum tantummodo pro dictis omnibus corporib.Restat ergo dubium,an ex quo mensura reperitur maior quam sit illa quæ fuit expressa,an ille excessus ueniat in uenditione.Et utrū quo ad hunc effectum sit in consideratione.ꝙ ista uenditio nō sit facta ad mēsuram,sed corpus dicatur uenditum, & dubium facit,quia mensura fuit designata,antequam de certo corpore constaret,id est antequam alicui corpori apponerentur confinia.C.qui testa.face.pos.l.forma.de censi.& no.Bar.in l.demōstratio falsa.in prin.de cond.& dem.Nam fuit dictum,ꝙ uendidit unā petiam terræ aratoriæ bubulcarum, puta 20. vel 30. penes uiam & alios ꝯfines expressos in instrumēto.Patet ergo, ꝙ de numero certo bubulcarum ex p̄dictis uerbis cępit prius, ꝙ uendidit unam petiam terræ,quia tamen ex hoc solo non cōstabat de qua,quia confines non fuerunt statim designati, sed post mensuram certam expressam,ut dixi, non potest dici, ꝙ ꝯhentes inceperint mentis explicare conceptum a nominibus designātib.certam sp̄em, uel corpus determinatum,sed potius dn̄r incepisse a nominib.significantib.numerum uel mensurā, ex quo certa mensura p̄cessit expressionem cōfinium,& iō vr̄, ꝙ plus actum non dicatur,nec plus illo contineatur,quam id, qd̄ significat per p̄cedentem numerum uel mensuram, & per ꝯñs,ꝙ † in excessu mensuræ non dicatur venditio,seu ꝙ ille excessus non dicat,secundum Old.in cōsi.197.incip.In cōcessione cuiusdam donationis,& c.per l.quidam testō.de leg.1.& idē tenet Io.And.in Spe.de emp.& uend.§.sciendum.ad fi.& Bal. in rubr.C.de contrah.emp.in 22.q.& Pau.de Eleaz.in c.fi. co.

ti.

ti.&Pet.de Anch.& Imo.in c.per tuas.de don.& ita proprie ī his terminis uult Abb.dicens, ꝙ cōtrahentes dñr incepisse explicare cōceptū mētis a nominib. significantibus numerū uel mensuram,qn̄ dr̄,uēdo terram, quæ est decem iugerum intra tales cōfines,&c.p illū tex:& cū eo vr̄ Ale.trāsire in cons. 8. 4. vo.Et in casu nr̄o hoc cōprobari p̄t ex aliis,q̄b.rn̄debit ĩ.Sed ꝯriū est oīno dicēdū.Nā illa appositio confiniū,quæ isto casu ante numerū uel mensurā stat demonstratiue & declaratiue, sicut quælibet alia qualitas,quæ in hoc nō differt a designatione cōfiniū,f̄m gl.ī l.si q̄s in fundi vocabulo.in prin. de.le.1.in uerbo,noīauerit,& illā ad hoc no.& oēs sequūt.dicta ergo appositio ꝯfiniū dr̄ esse declaratio illius petiæ terræ,de qua prius facti fuit mētio, & ante numerū & mensurā, & de eius corpore nō ꝯstabat,sicut ēt adiectio qualitatis,p quam nō mutatur substantia rei,dr̄ esse declaratio dispōnis.l.hr̄des palā.§.si q̄d post. de tes.& ibi no.Ang.& Are.in 4.no. Vn̄ ex hoc sequit,ꝙ dicta sequēs appō cōfiniū,quæ(ut dixi)est declaratio dispōnis petiæ terræ,trahit retro ad tp̄s dispōnis factæ,& cū illa cōiungit,& vnit,& ipsi dispōni inesse vr̄,vt plene traditur in text.& gl.in c.cū tu.de vsufr.& no.Ar.in d.§.si quid post. q̄ allegat ēt ad hoc no.p Bar.in l.oēs populi.de iust.& iu.in illa q̄one,qualiter lis trahat retro. Vn̄ in casu isto non dēt attendi ordo scripturę,sed ordo iuris,f̄m quē appositio cōfiniū,q̄ sequitur mēsurā,trahitur ad corpus rei vēditæ, de quo prius fuit facta mētio,p no.p Bar.in l.2.§.prius: de vulg. & pup. Et perinde est, 3 ac si † dictū fuisset, vendidit vnā petiā terræ aratoriā,iuxta uel penes tales cōfines bubulcarū.36.vel 30.Et quo casu ēt si numerus vel mensura esset maior, totū in uenditione veniret ēt pro eodē precio cōstituto,f̄m Oldr.in ꝯs.pall.& Io.And.Bal. & alios in locis p̄all.quia(vt ipsi dn̄t) expressio mensuræ dicto casu est loco demōstrōnis falsę,quæ nō uitiat,d.l.demōstratio falsa.Et istud ēt cōfirmatur ex no.p Pa.de Cast.in l.seruum.§. si modus.de act.emp.ubi dicit,ꝙ aut dictū fuit,vendo decē iugera in tali fundo,& tunc illud plus, qđ reperitur vltra mensurā expressam,puta si sint.12.iugera,nō uenit in vēditione,sed remanet penes vēditorē.l.si vina.de per.& cōmo.rei vēd.& l.si debitor.§.verisimile.de cōtrah.emp.a ꝯrio sensu, aut facta nō fuit venditio de iugeribus,sed de fundo, licet dicatur eē decē iugerū,& tunc aut fuit statutū p̄ciū pro quolibet iugere, & illa duo cadūt ī vēditionē, nō tamē p eodē p̄cio,sed dēt supplerī,nisi ꝯtrariū sit actū.l.q̄ agrū.de cōtrah.emp.aut non fuit statutū p̄ciū pro quolibet iugere,sed pro toto fundo, quia vēdidi fundū pro decē,quē dixi esse decē iugerum,& tunc non debeo p̄ciū supplere, immo ille excessus cedit lucro emptoris. l. si uēditor hoīs,in prin.de act.emp.& uēdi.§.sciendū.ad fin. & quamuis non dicat, tamen Salic. ante eum idem dicit, & ista distinguit per omnia in fi.l.de contrah.emp.facit etiam differentiam Paul. de Castr. inter uenditionem factam de iugeribus & factam de fundo,& dicitur venditio facta de iugeribus quando de illis facta est mentio dispositiue, & de fundo demonstratiue, ut quia dictum sit, vendo decem iugera in tali fundo,secūdum eum,& isto mō ēt idem Pau. de Cast. in l.2.ī fi.C.de per.& commo.rei vend.exemplificat & intelligit contractum venditionis factū ad mensuram,s.qn̄ dictum fuit,vēdo tibi centū cāpos in tali fundo,& ēt Soc.in d. l. demonstratio falsa.in prin.de cond.& demon.col.pe.ver.ex quo uidetur inferri,&c.Isto modo hunc casum exēplificat,& quo casu f̄m prædictos illud,quod est plus,non uenit in uenditione,& ultra eos istud probatur ex no.per Bal.& Alex.in l.rogasti. §.si tibi.si cer.pet.vbi dicit,ꝙ quando simpliciter de minori summa fit mētio dispositiuē,puta in pacto, subintelligitur facta de fūdo,quando fuit dictum,vendo fundum,licet etiam dictum sit ꝙ est decem iugerum : & si quidem precium sit statutum pro quolibet iugere,& totus fundus etiam si sit maioris mensuræ venit in uenditione, sed pro excessu debet tunc augeri preciū respectiue,aut fuit statutum precium, non pro quolibet iugere,sed pro toto fundo, & tunc totus fundus venit in uenditione & pro eodem precio, etiam si in mensura excedat, f̄m Sal. & Pau.de Castr.per iura quæ allegant, & sic isto casu,quo dictum est,uendo fundum,non distinguunt, utrum designatio confinium præcedat numerum uel mēsuram,an uero sequat sed uolunt indistincte,ꝙ totū ueniat in uenditione,licet quandoq; debeat augeri precium,& alio casu non,uidelicet,quādo precium p toto fundo fuit unum,ut in casu nostro.Nā qn̄ dr̄, uendo fundum,intelligitur in dubio de toto fundo, quia appellatione rei intelligitur de tota,ut no.gl.ī l.si in rē. in prin.de rei uendic.& probatur in l.de pupillo.§.qui nunciat,de oper.noui nun.& ibi no.Bar.cū alijs concor.de quib.ibi per Alex.si ergo isto casu mensura fundi exprimatur, per illā dr̄ fieri mentio enunciatiue,& non dispositiue,siue præcedat designationē cōfinium.siue sequatur, & siue dicat, uendo fundū decem iugerum intra tales cōfines,siue dictum sit,uendo fundū intra tales cōfines decem iugerum . Quia ergo utroq; casu a mēsura deducitur enunciatiuē,nō minuit uenditionē de fundo, ēt si sit ma4 ioris mensuræ, quia † qn̄ de summa minori fit mentio enūciatiue,non subauditur dictio taxatiua, nec p expressionē illius excluditur maior sūma f̄m Bald. & Alex.in d l.rogasti.§.si tibi.& ut dixi.no.per gl.& alios,in d.l.rationes. & per Bart.in d.l.si q̄dē,de quo per gl.& per Bar.in l.fi. de leg.2. & probatur in l.cū furti.de in litē iuran.& ibi ēt Alex.distinguit.utrū de summa sit facta mentio dispositiue uel enunciatiue, ut fecit ēt post Bald. in d.§.si tibi. solū ergo tunc distinguit, utrū p̄ciū sit unū, uel p qualibet tornatura sit constitutū,f̄m Sali.& Pau.de Ca.nō quidē ad effectū,ut uno casu uenditio totius fundi minuat, uel restringatur ad mensurā expressā,sed immo utroq; casu tot⁹ fundus intelligit uēditus cuiuscunq; quātitatis sit ipsa mensura,sed ad aliū effectum distinguitur modo p̄dicto, vt.s.augeat p̄ciū, si sit cōstitutū p singulis iugerib.si mēsura sit maior,& ꝙ precij augmentū cessat,si fuit p̄ciū unū pro toto fundo,& prout precium fuit unū in casu nr̄o,& si bene inspiciat, Bal.ēt ī d.rub.C. de ꝯhen.emp.in 22.q.solū ad propositū nr̄m facit vim in vnitate p̄cij,& nō utrum mēsura expressa præcedat expressionē cōfiniū uel sequatur,quasi ꝙ tunc semp dicatur facta uēditio speciei & corporis, de quo est facta mentio dispositiue & non ad mensurā expressam enūciatiue,vnde ex prædictis iudicio meo probatur necessario , ꝙ in casu nr̄o quælibet petia terræ dr̄ in totū uēdita,& ꝙ preciū nō est augendū, q̄uis mensura sit maior,& ubi ēt esset augēdū,sicut contingeret,qn̄ non sit uenditio de iugerib.sed de fundo, si preciū pro qualibet bubulca esset cōstitutū,f̄m Pau.de Cast.in locis præalle.adhuc tñ reus eēt absoluendus simpliciter a petitione possessorij recuperandæ, qđ est intentatū,quia ex quo totus fundus est uēditus, f̄m p̄dictos Doc.& probatur per prædictā rōnem concludentē,actor vel auctor suus cecidit a possessione facto suo & proprio cōtra 5 ctu, & † per uenditorem fuit translata possessio in emptorem mediante constituto.l.qđ meo. in prin.de acq.poss. & fuit etiā actualiter apprehensa possessio per eum de voluntate expressa uenditoris dātis licentiā emptori ingrediendi propria authoritate,iuxta l.prædia.de acqui.pos.cū ibi no.per Doc.& qua licētia expressa cessante tacita intelligeretur data,ex quo sciente & patiente uenditore post preciū solutū emptor ingressus est fundum.l.quædā mulier.de rei vendi.& l.2.C.de acq.poss.Et propterea actori nō potest cōpetere remediū possessoriū intentatum,ut traditur,in d.c.sæpe.& in c.cū ad sedē.de restit.spol. Et in specie,qn̄ quis cecidit a possessione ex proprio contractu, p Alex.in cons.90. j.vol. & Soc.in l.rem, quæ nobis.de acq.poss. in 5.q.2.q.prin. Nec ob.quod dixit Abb.in d.c.per tuas.de dona.in quantum vult,ꝙ si dicatur,uendo terrā trium iugerū intra tales confines,ꝙ dicatur uēditio facta ad mensurā, & ꝙ in uenditione non ueniet excessus in mensura per no.per Oldr.in consi.prælle.& per dictum c.per tuas.Quia ī hoc dubio Abb. male sentit, quia immo tunc uendita specie & totū corpus siue p̄cium sit unum,quo casu non etiam deberet augeri,siue fuisset constitutum pro singulis iugeribus, licet tunc precium augeri deberet,ut dictum est latius supra. Nec Oldr. & sequaces isto casu hoc uolunt,sed contrarium,tanquam dicatur,tūc partes explicando conceptum mentis incepisse a nominibus significantibus corpus determinatum , sed uolunt prædicti , quòd ad mensuram demum dicatur facta uenditio , quādo numerus mensuræ ponitur in dispositione,& non qn̄ de illo est facta mētio enunciatiue,puta quia dicatur, uendo cētum iugera terræ. Et isto casu loquitur tex.in d.c.per tuas. & nihil pertinet ad casum nostrum.& ideo Alex.cons.159.5.vol,In causa & lite,&c. col.pe.postquā adduxit dictum & authoritatē Abb.pro opi. p qua consuluit, subiungit statim hæc uerba,tamen istam considerationem. d. Abb. non pono pro nunc pro constanti , quia

non est necessariũ,& mihi magis placet rõ superius adducta, &c.& si manifeste cõstat, ꝙ ipse sibi non placet & merito, ut ꝓbat ex p̃misis.Nec ẽt Alex. in cons.8.4.vol.approbat in his terminis opi.Abb.sed solũ refert,ꝙ Abb.transit cũ Old.in d.c. sed qualiter essent cõcepta uerba uẽditionis in casu Alex. non aperit.Et vr̃ potius colligi ex verbis suis,ꝙ cõcessio fuit ad mẽsurã,& eo mõ quo dictũ est supra,dum allegat.d.c.per tuas.ꝓ opi.sua.& q̃uis idẽ Alex.in d.l.Iul.§.si Titius.de ac.emp.alleget Abb.in d.c.ꝑ tuas.non tñ ea intentione,vt illũ approbet,quia 6 † illæ additiones non tendũt ad determinãdũ, sed ad rememorãdum, & alia q̃ in ꝯtrariũ ꝑ partẽ aduersã allegãtur egregie per dños aduocatos rñdet.Nã inquãtũ dicitur,ꝙ ex quo vẽditor datur ꝓ cõfine in aliq̃b. petijs terrarũ,ꝙ mẽsuratio est necessaria,q̃a aliàs certificari nõ posset. Rñdetur plurib.modis, & inter alios illa rñsio est optima, ꝙ in vẽditione uenit totũ illud,quod vẽditor hẽbat,& hr̃e cõsueuerat pro una petia terrę nec aliter ille uel hr̃s eius põt interpretari,ar.l.semper in stipulationib.de reg.iu.& sicut dicitur de legato fundo in gñe,qñ testator hẽt plures fundos in patrimonio, vt.s.legatũ ualeat, & dẽat p̃stari unus fundus,ꝑut eo utebatur testãr sine ulla diminutione.l.si domus.ĩ prin.de.le. 1.& quãuis loquatur ĩ domo, idẽ tñ in fundo s̃m opi.magis cõem & uerã,quã tenuit Iac.de Are.Dy.Bal.Imo.Pau.de Cast.& Alex.in d.l.si domus. & Pet. & Nic.de Neap.in l.legato generaliter.eo.ti.& Ale.in l.ita stipulatus.de ver.obl.vers.in ea.gl.ibi.l.si domus,&c.& illud qđ dicitur de legato,hẽt ẽt locũ in stipulatione, & ĩ alio ꝯctu,s̃m Ale.ibi.Præterea & scđõ, ex quo emptor apphendit possessionẽ de toto,eo ꝙ nũc tenetur sciẽte & patiente vẽditore,videt vẽditor fateri tacitẽ,ꝙ hoc totũ cõtineatur in uẽditione, & intelligitur de illo,quod possidetur facta traditione ab ipso vẽditore,ex quo sciuit & passus est.d.l.qđã.& d.l.2.& dicta tacita traditio sicut exp̃ssa,si aliqua cã pręcessit, ẽt ex interuallo, ad quã possit referri possessio, intelligitur facta ex illa cã p̃cedenti.l.triticum.de ver.ob.& ibi per Bar.& alios.& idẽ est dicẽdũ de traditione nuda,vt.s.intelligatur facta ex illa cã,q̃ pręcessit,s̃m Alex.in l. a Titio.in prin.de ver.ob.arguendo de pro 7 missione ad traditionẽ.Nec † ẽt cl̃a,saluis alijs veriorib.cõfinibus obstat in aliquo,quia d.cl̃a nihil operatur, si de alijs cõfinib. non appareat,ut probat ea no.ꝑ Bal.& Ang.in l.fin.C.de tẽp.app.vbi dñt,ꝙ illa cl̃a,saluo iure,nihil iuris cõfert,se subintelligit,si qđ hẽt,siue in ꝯtractib.siue in sñis & in alijs dispõnibus,& infert ad refutationes quorũdã reseruantes sibi aliqua, q̃ uolunt durare in suo robore,quia intelligit si qđ hñt. Non ob.qđ no.Pau.de Cast.in l.si uenditio fi.princ.de act.em.dum vult,ꝙ si vẽdo fundũ cũ octoginta dolijs q̃ ibi sunt, qđ uerbũ octoginta,positum est in eadẽ orone,& dictũ fuisset,uẽdo fũdũ cum dolijs,q̃ ibi sunt,& quæ sunt octoginta,tunc stare demonstratiue & declaratiue,ꝑ l.quidã testõ.de.leg.j.qm̃ qñ dixit,vẽdo fundũ cũ octoginta dolijs,quæ ibi sunt,quantum ad ipsa dolia,quę sunt res separatæ, & diuersa ab ipso fundo uẽdito,ip̃a venditio doliorum dr̃ facta ad numerũ, quia numerus ille exp̃ssus est positus in dispõne,& similis est talis uenditio alteri vendõni factæ ad mensuram, & qñ mensura posita est ĩ dispõne,puta qñ uenduntur decem iugera,ut dictum est supra, sicut ergo hoc ultimo casu plus in actu non deducitur, quã ꝑ p̃cedẽtẽ numerum significatum.s̃m Old.& sequaces. & Pau. de Cast.in d.§.si modus.& Sal.in d.l.2.C.de contrah. emp. ita est ẽt in casu Pau. de Cast.in d.l.si uenditor,quia utoq;casu cũ numerus & mensura sit in dispõne,non põt stare demonstratiue sed stat taxatiue, qm̃ (ut dixi) qñ de vna summa fit simpliciter mẽtio in dispõne,subauditur dictio taxatiua, s̃m Bal. & Ale.in l.rogasti.§.si tibi.si cer.pet.& Alex. in l. cum furti.de in litem iuran. Sed quando numerus uel mensura exprimitur enunciatiue,sicut qñ dicitur, uendẽdo fundum cum dolijs ibi existentibus quæ sunt octoginta,& quocasu uerba ista ultima sunt enunciatiua,quæ non reguntur ab illo verbo vẽdo dispositiuo,sed ab illo alio uerbo sunt, & ideo tunc faciunt demonstrationem,& alia ẽt dolia quæ sunt in fundo,dñr uendita q̃a falsa demonstratio non nocet. d.l. falsa. & istud probatur ex no.per Bar.& Alex.in locis ꝓxime allegatis, dũ dñt,ꝙ ubi de vna summa fit mentio enunciatiue,ꝙ nõ subintelligitur dictio taxatiua,per no.in l.rõnes.C.de probationib.& ꝑ Bar.in le. si q̃.dẽ.de ꝓbationib.Idem ergo in casu nr̃o, qñ uendit fundus decẽ iugerũ penes tales cõfines, vt in casu nr̃o,quia de mẽsura non fit mentio dispositiuẽ,sed enunciatiuẽ,ideo non stat taxatiuẽ,sed demonstratiuẽ, q̃a dictio taxatiua tunc nõ subintelligitur s̃m prędicta,ꝙ iste casus est similis vltimo casui Pau.de Ca. de quo in d.l.si venditor.& non primo,quia similitudo nõ stat in facto,sed utrum numerus uel mẽsura ponatur in eadẽ uel diuersa rõne,sed ibi est similitudo, vbi est eadem ratio.l.qui liberis.in prin.& ibi not.Ang,& alij de vulg.& pup.& ista est uerissima & clara rñsio.Et ad alia,quia leuia sunt,non est necesse aliter rñdere. Quo autẽ ad alias petias terrarũ, de quiu.supra nõ est facta mentio,adhuc actor nõ põt obtinere in possessorio intentum,quia ut egregiẽ est ostensum per d.aduocatum, cecidit possessor facto suo a possessione,& maximẽ quia illas vendidit reo,ut de uenditione dicitur constare ex cõfessione actoris facta in alio iudicio,quæ probat inter easdem partes,per no.per scribentes,in l.2.C.de edendo,& etiam reo uel patri suo cuius est hæres, fuerunt datæ in solutũ aliquæ ex dictis petijs terrarum,ut dicitur esse probatũ, & propterea circa istud aliter non insisto,quia de hoc parum,uel nihil dubitatur,& quia plenẽ satisfactum est per d.aduocatum. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Verbũ nos,nostrã,& similia prolata per principem arguunt contẽplationem personæ,non dignitatis,præsertim in materia odiosa,nisi tamẽ materia sit tantũ proportionabilis dignitati, nu.3.*
2 *Decretũ cogens ad retrouendendũ, dicitur odiosum & cõtra ius.*
4 *Relatio intelligitur facta cum omnibus suis qualitatibus.*
5 *Castrum & locus est quid diuersum a iure exigendi pedagium. etiam a iurisdictione.*
6 *Ius imponendi pedagia est de reseruatis principi.*
7 *Feudum dicitur gratia, & magis participat de beneficio quàm de onere.*
8 *Alternatiua inter genus & speciem resoluitur in coniunctam, stat expositiuẽ.*
9 *Verbum liberum,& verbum francum,quid importent.*
10 *Cogi posse ad vendendum est quædam species seruitutis.*
11 *Clausula non obstante, licet non augeat gratiam, declarat tamen intentionem.*
12 *Plenum dominium dicitur transferri, quando irreuocabiliter transfertur.*
13 *Promittens restituere totam,vel integram dotem,non potest retinere lucrum statuti.*
14 *Præscriptio.30.an.obst.agenti ex pacto ne retrouendendo.*
15 *Retentio rei iustẽ possessæ conceditur pro expensa in ipsa facta, & fortius in re propria.*
16 *Dominus expendens in re sua restitutioni subiecta non tenetur fructus cum expensis compensare.*
17 *Cautio non sufficit, vbi exigitur solutio.*

CONSILIVM LXXXIIII.

QVONIAM abunde & ad plenum reperio allegatum in fauorem illustrissimi do. Rolandi Pallauicini per clarissimos doc.propterea sine multiloquio,& superfluis prætermissis, quid de iure sentiam circa id,de quo agitur,compendiosẽ conabor proponere ac deducere.Dicitur itaq;, quòd prædictus. d. Rolandus ad retrouendendũ castrũ Rochæ blãchę minimẽ tenetur vigore ducalis decreti. Et primò, quia decretum prædictum per mortem ducis Philippi a quo emanauit,expirauit, & ulterius non durauit. Nã licet statuta ducis & similium sint perpetua.c.fi.de off.leg.& no.Bar.in l.fi.de pœnis,& Cy.in l.j. in prin.quod quisq; iur.nihilo minus decretum p̃dictũ ad commodũ & utilitatẽ tantũ d.do. Ducis editum, eo solum viuente durauit,& effectum hr̃e potuit, & non vltra colligitur ex illis verbis decreti.s.nos. uel camerã nostram, aut agentes pro no- 1 bis nomine nr̃o alienare seu vendere,&c. Quia ꝑ illud † verbũ nos,uel nr̃am,seu nobis,aut nostro,intelligitur princeps ꝑsonã suã tm̃ ꝯtẽplatus & non dignitatem, vt clare ꝓbat in c.literis.de rescri.in vers.ꝑ nos.& ibi no.Ant.de Bu.& Abb.quod ex illo verbo Papa dicit habuisse respectum ad ꝑsonã suam,& nõ ad dignitatem,& idem si dicatur ad mandatũ nr̃m,s̃m Io.And. ibi & Imo.& idem vult gl.in c.si gratiosẽ.de rescri.in 6.in ver. suæ,dicens,ꝙ per illam clausulam, nisi per nos,&c. non intel-

ligitur

ligitur dignitas,sed ꝑsona scribentis,ꝑ d.c.literis. & ibidē hoc ēt clarius vult Io.de Lig.& Dñic. qui dñt per illā gl. & ꝑ dictū c.literis.ꝙ ista ꝓnomina meū,tuū,suum,nrm,& similia,semper in dubio cōcernunt ꝑsonas.& dñt,ꝙ ita ēt tenet Matth.in cle.1. de proba. Nā cōstitutus in dignitate de seipso solet loqui in plurali,ut no.in c.cū ab vno de re iud.in 6. & probat in plurib. alijs locis alle.ibi per Io.And.in nouella,& per Dñic. quā tūcunq; ergo dicto mō loquatur rōne dignitatis ad illā personā tn̄ principaliter,& nō ad dignitatē dr̄ habuisse respectum, ut probatur ꝑ pdicta, q̄ ꝑsertim locū hn̄t & procedunt in materia stricte interp̄tanda & odiosa,sicut in casu nr̄o,in quo † p dictū decretū,ꝑ qđ emptor cogitur ad retrouendendum, dr̄ esse cōtra ius & cām iniustā, & ulterius graue iniuriā continere.l.inuitū.& l.dudū.C.de cōtrah.emp. iō vt excludatur odiū, & ut minus alteri inferatur p̄iudiciū, ad ꝑsonā potius quā ad dignitatem v rba prædicta referuntur:prout cōcludit Cald.in cons.3.in ti.de resc.dicens,ꝙ ea quæ no.in d.c.si gratiosè,procedunt in materia sui natura stricte interpretanda, & est secus ꝟm eū in fauorabilibus & in beneficijs principū,quæ debēt esse perpetua.c.decet.de reg.iur.in 6. & quia gratia ēt integra ꝑ mortem facientis non expirat,de off.dele. c.si super gratia.lib. 6.& est late interpretanda.c.dilecti.de don.& c.olim de uerb. sig.quod vltimū non est forte verum & cōtra tex.in d.c.literis quod aliter nō ꝓsequor:q̃a isto casu non agitur de fauore,sed (vt dixi)de odio.d.l.inuitū.& d.l.dudum.& ibi not.oēs. quod cōfirmatur,q̃a quod minimū est,præstadū est nedū in contractibus,sed ēt in legatis.l.si ita scriptū.in prin.& l.apud Iulianū. §.scio.de.l.1.& l.semper in obscuris.& l.semper in stipulationibus.de reg.iur.& hoc tā in re,quam in tempore.l.eū qui calendis.in prin.& ibi no.gl.fi.de ver.obli. idem ergo dicendum est, quo ad prædictum decretum factum in alterius præiudicium.l.2.§.merito.& §.si quis a principe. ne quid in loco pub. vt scilicet eius verba ab personam potius quam ad dignitatem debeant referri, quia per talem interprationem minus dicitur concedi, & agi de minori præiudicio tertij cum ad successorē dicti dñi ducis decretum & eius dispositio non porrigatur, sed eius morte finiatur,tanquam suæ personæ tantum facultatem retroemendi reseruauerit,quia personale.solu.ma. & leg. non solum.§.tale.de libe.leg. & prout etiam probatur ex not. per.Bar.in l.centesimis.§.fi.de ver.obl.& in l.more. de iurisd. om.iud.cum concordantibus,de quib. in dictis locis.Nec præmissis ob.quod not.Bart.in leg.terminato. C.de fru.& lit.expen. & in leg. ab executore. in fin.princ.de app.dum vult, ꝙ si iudex dicat, condemnamus in expensis reseruata nobis taxatione,ꝙ successor in officio poterit taxare, quia reseruatio intelligitur facta iudici & sic dignitati, quæ est eadem apud successorem.l.proponebatur.de iud.quia secundum Card.An.de But.& Abb.in c.quoniam Abb.de off.delega.Bart.loquitur in iudice, qui potuit solum tanquam iudex reseruare sibi taxationem expensarum, & sic in materia, quæ est proportionabilis tantum dignitati.Ideo † ad illam vr̄ habuisse respectum,etiā si de nomine proprio duntaxat facta fuisset mentio,ꝟm Bart.in dictis locis,per l.post mortem.§.fin.quando ex fac.tuto.sicut etiam secundum prædictos in d.ca.qm̄ Abb. quando materia est proportionabilis tantum ad personam, illa intelligitur prīcipaliter contemplata, etiam si de noīe dignitatis solum sit facta mentio,ut habetur in c.si aduersus.de immu.eccle. & in c. 1.de offi. ordi. puta si excommunicatur Ptās Bononiæ, quia non comprehendit successorem,qui non participauit in delicto,si uero materia sit indifferens,quæ pariter respicere possit dignitatem & personam, & tunc aut de nomine dignitatis est facta mentio,& ad successorem transit.d.c.si gratiosè.Et idem si de nomine dignitatis per prius, & de persona per posterius mentio sit facta.l.si communis seruus ita stipuletur.de stipula. ser. Si uero nomen proprium solum exprimatur, uel præcedat, & tunc finitur dispositio cum persona. Et idem quando verba hn̄t uicem expressionis nominis proprij, sicut est pro nomen meum,tuum,suū,& nostrū,ꝟm prædictos,& in præcedentibus fuit declaratum,quia ergo reseruatio retroemendi,de qua in dicto decreto, non minus fieri potuit respectu ꝑ sonæ quam dignitatis,& sic sumus in materia indifferēti,quæ pōt cōuenire ēt alteri,iō ad ꝑsonam principaliter, & non ad dignitatem intelligitur habuisse respectū,&(vt dixi)idē ꝓbatur ex nō.ꝑ Bar.in d.l.cētesimis.§.fi.& in d.l.more. Nec ob. ꝙ Bar.dicat,ꝙ finito officio finiantur cōfinia & delegatio: quasi ꝙ ex hoc dignitas dicatur magis cōtēplata q̄ persona: quia ꝟm Bar.& alios illa verba,donec voluero,debēt intelligi,s.ego existens in officio, q. d. ꝙ in uolūtate suæ ꝑsonæ posuit cōfinia q̄ voluit solū durare durante officio, & p̄dicta adhuc confirmantur.Nam decretū prædictū sic exorditur,Philippus Maria Anglus dux Mediolani,&c.Papiæ,Angliæq; comes, ac Ianuæ dn̄s iustis ac dignis respectibus moti nr̄o præsenti decreto edimus, decernimus,nostrę intentionis esse,q̄ncunq; contingat de cętero nos,uel camerā nostrā,aut agentes pro nobis noīe nr̄o,&c. Illa igitur uerba nos,uel camerā nr̄am,&c. hn̄t relationem tacitam ad præcedentia,hoc est ad personam principis prius noīatam.Cum igitur in præcedentib.pręponatur nomē propriū,& sequatur nomen dignitatis, & deinde dicatur nos, &c. perinde est,ac si dictū fuisset, Nos Philippus Maria dux Mediolani,&c. quia † relatio intelligitur facta cū omnibus suis qualitatibus, ꝟm Bar.in l.si quis seruum.§.fi.de leg.2.in l.1.§.fi.si fam.fur.feci.dica in l.1.de recepta.& in l.sanctio legum. de pœnis.& probatur in l.pluribus.in prin.de verb.obl. & ibi no.Ar. quia ergo mediante tali relatione tacita,pręcedit nomen proprium,& sequitur nomen dignatis, persona dicitur principaliter contēplata,& non dignitas.d.l.si cōis seruus. & no. in l.cū ita datur.§.fi. de condi.& demon.& per Doc.in d.c.qm̄ abbas. Secundò principaliter decretum non obstat,& si ad successorem in dignitate transiret,est.n.aduertendū,ꝙ eodē t̄pe,loco, & coram eisdem testib.facti sunt duo diuersi contractus.s. venditionis & cōcessionis in feudum de diuersis rebus:iuxta no. per Bal. in l.petēs in pen.col.C.de pac.& in l.pe.§.mulier.sol.mat.& ambo continentur in eodem instr̄o,prout cōtineri pn̄t,siue sint eiusdē uel diuersæ speciei.l.scire debemus.in prin.de ver.obl. & probatur ex no.ī l.hæredes palā.§.fi.de testa.Quia igitur prius pro certo p̄cio uendita sunt dona & quæcunq; pedagia loci Rochæ blanchæ & ius datiandi in dicto loco,& deinde separatim indiuisim facta fuit cōcessio in feudū de dicto loco Rochæ blanchæ cum omnimoda iurisdōne & mero & misto Imperio, & sic de alia re penitus diuersa:quia † dictus locus est res corporalis.l.2.de uer.sig.cū ibi no.per Bar.& per Alex. in l.3.in prin. de acq.pos. & separata in totum a iure colligendi pedagia,quod est uenditum incorporale.l.j.in fi.de rer.diui. & no.Bar.in l.cotē. §. qui maximos.& in l.si publicanus.de public. & similiter concessio iurisdōnis & meri ac misti Imperij facta in feudū nihil hēt cōecū dicto iure exigendi pedagia translato ex causa uenditionis, quia † ius imponendi pedagia non competit prætextu iurisdictionis uel Imperij, sed est de reseruatis principi in signum superioritatis. l. uectigalia. & ibi Sali. C. de uectig. & in c.super quibusdam. §.præterea. & ibi Abb. de uer.sig. & dato etiam ꝙ ius imponendi & exigendi uectigalia esset de mero Imperio, tn̄ non ueniret sub generali concessione feudali, ex quo dictū ius specialiter paulo ante fuerat uenditum.l.uxorē.§. Fęlicissimo,de leg.3.& l.seruis urbanis.§.fi.eo.tit.& l.cohæredi.§.q patrem.de uulg.& pup. Quia ergo locus & castrū Rochæ blāchæ cum iurisdictione & Imperio nō fuit uenditū,sed tm̄ in feudū, & absque precio aliquo cōcessum: absque dubio nō pōt decretum & eius dispositio in illo hr̄e locū, quia illi nō conueniunt uerba decreti.l.4.§.toties.de dā.infec.& l.ita aūt.in prin.de admi. tut. Nā reseruat sibi princeps facultatem reemendi ꝓ eodē precio res uēditas ab illo, in re ergo alienata sine p̄cio pōt hr̄e locū dicta reseruatio, ut probatur ex not. ꝑ gl.cōiter approbatam in l.fi.C.de iure emphy. & in c. potuit.de loc. & ꝑ Bal. An. Imo.& Alex.in l.si domus.§.fi.de leg.1.ubi concluditur,ꝙ d.l. fi.q̄ prohibet emphyteutam vendere,aut ius suū in alterū trāsferre irrequisito dn̄o,non hēt locū in donōne,q̃a illa fieri poterit sine scia dn̄i,ꝑsertim ea rōne,quia cum ibi dicatur, ꝙ emphyteuta præiudicat dn̄o, quātū ad p̄ciū qđ ab alio re uera accipi pōt,& ꝙ ille p̄feratur, si maluerit idem preciū persoluere hm̄oi uerba non pn̄t donationis conuenire, in qua non cadit preciū,ideo in illo non p̄t prædicta lex locū hr̄e, quæ rō punctualiter habet locum in casu nostro, in quo concessio facta fuit in feudū sine precio, quæ dr̄ gratia, etiam si seruitium debeatur,quia † de lucro & beneficio magis participat,quam de onere,secundum Bal.in plu.feu.in 4.col.ver.uiso ergo, &c. & Alex.in l.Gallus.§.instituens. in fin. de liber.& posthu.qui ad hoc

hoc etiam allegat no.per Bar.in l.si mihi & Titio.de verb. obl. dũ vult, ꝙ cõtractus emphyteuticus ex parte emphyteutæ dr̃ lucratiuus,& nõ onerosus:qñ a prin.nihil soluitur, sed quædã modica pẽsio singulo anno.& idẽ vult Sal.in l.vnica . C. qñ nõ pet.par.Nec obst.illa verba,de quib. in decreto,scilicet aliena re,&c.qđ verbũ alienare sit generale ad oẽm cõtractũ,ex quo transfert dñium.l.alienatũ.in prin.de verb.sig.quia † illa alter natiua vel , posita inter genus & speciẽ resoluit in coniunctã, vel stat expositiuè ,p,id est,qđ est idẽ in effectu.l.sæpe.de ver. sig.ibi,dari seu donari.& declarat Bar.in l.quintus.la j.de aur. & arg.le.& de quo ẽt per eundẽ in l.si is qui ducẽta.§.utrũ.de re.dub.Et pręcipuè ista expositio est necessaria in casu nostro pp sequentia, in quib. fit mentio de pcio ,ppter quod signifi catur ẽt in dubio cõtractus emptionis & venditionis.l.fi.C.de pd.curia.lib.10.& quę sequentia declarãt pcedentia.l. qui fi liabus.in prin.& l.si seruus plurium.§.fi.de.l.1. & cõprobatur per dictã.l.fi.C.de iur.emph.in vers.uendere vel trãsferre,quę verba secũdũ gl.idem important.& idem ,pbatur ex prin. eius dem legis,in vers.alienare,vel ius emphyteuticum in alio,trans ferre,& tñ secũdũ cõem opi.Doc.in locis pallegatis illud ver bũ alienare,non capitur generaliter,sed ,p alienatione facta ti tulo oneroso,& hoc ꝭm Imo.in d.l.si domus.§.fi.& in d. c. po tuit.in 3.col.pp sequentia.Ex quibus declaratur,ꝙ dicta uer ba non debent capi generaliter ꝭm eorũ propriã significatio nem,sed restringi mõ prędicto. Ex præmissis ergo colligitur, ꝙ aliter se habet res,quam dicatur in mãdato regio, ubi narra tur castrum cum suis pertinentijs fuisse uenditũ & uigore de creti posse pro eodem precio emi,quia(ut dixi) istud est mini me uerum,& ꝯrium apparet ex instrõ publico,ideo ex hoc er ror probatur circa factũ alienũ,ut no. in l.si quis delegauerit. de noua.& per Bar.in l.nõ fatetur.de conf.Et sic cõcluditur,ꝙ quãtũ ad castrũ & alia in feudũ cõcessa non põt decretum hr̃e locũ,& ꝙ mãdatũ regiũ non est exequendũ , & hoc apud me nullũ habet dubiũ,& qđ de hoc dubitetur,est mirandũ. Quan tũ vero ad pedagia & alia cõtenta in uenditione,de quibus vr̃ maior dubitatio,idẽ dicẽdum arbitror,vt.s.dictus.d.Rolãdus non sit de iure obligatus ad retrouendendum. Quia dictũ ius reemendi, qđ ex decreto oritur fuit per principẽ vendentẽ re missum,& illi fuit renunciatum, prout illi potuit renunciari, qa in eius fauorem decretum fuit factum.l.pe.C.de pac.Qđ ãt princeps uenditor dictũ ius remittere & illi renunciare uolue rit,patet ex multis,de quibus in instrumento uenditionis ma nifeste colligitur.Et primo dum dr̃ , ꝙ pdicta pedagia & alias res uendidit libera , franca & absoluta, ac liberas , francas & absolutas ab oĩ fictu,censu,pstatione,seruitute, conditione & onere alicui dãdis,præstandis seu sustinendis,&c. Nam † ver bũ illud libera,significat præcisam libertatem,secũdũ Bal. in c. j.§.ad hæc.p illum tex.de pa.iura.fir.& de quo p Ale.in l.si sic. de.le.1.& importat, ꝙ res dicantur vẽditę sine ulla diminutio ne.c.1.cũ ibi no.p Io.An.de reg.iu.in 6. & prout ẽt dicit Ale. in cõs.12.in prin.2.vol.cum aliis conc. de quib. ibi p eum . & idẽ ẽt importat illud uerbũ franca,vt colligitur ex no.per Ioã. An.in add.ad Spe.in rub.de præscr.ubi quærit, qñ dicatur feu dum liberũ vel frãcũ; & refert quosdã dixisse, ꝙ capienda sit vulgaris & cõis dictorũ verborũ interpretatio.l.anniculus.de ver.sig.& c.ex literis.de spõs.& sic erit ab oĩ obligatione libe rũ,& ab oĩ seruitio absolutum.& facit ꝭm eũ.c.significauit.de testib.& l.si quis duas.in prin.& l.in tradẽdis.cũ ibi not. cõm. præd.& licet Io.An.quo ad feudum talẽ interpretationẽ non admittat,quia ꝭm eũ sicut quis nõ põt esse liber & seruus , ita nec totũ liber & obnoxius,seu uasallus:& sic secũdũ prædictũ sensum induceretur manifesta repugnãtia,pp quam dici pos set,ꝯcessionẽ talis fundi non ualere.c.solicitudinẽ.de app.& l. vbi repugnantia.de reg.iu.vbi ergo hmõi rõ cessat, sicut in ca su nr̃o,Io.An.a prædicta expositione non recedit,& sic nõ di cerent iura uẽditã esse libera & franca, si subiacerent obliga tioni de retrouendẽdo,per quã inuitus dñs cogeret vẽdere.d. l.dudũ.C.đ ꝯh.emp.Nec ob.si dicat,ꝙ dicta uerba gñalia,uel eorũ significatio restringitur ad sequẽtia.s.ab oĩ fictu,cẽsu, p statione,seruitute,cõditione,& onere alicui dãdis,præstandis seu sustinẽdis,&c.Quia in primis negatur, ꝙ dicta enumera tio spẽrũ restringat genus, sed dr̃ potius facta ad abũdãtẽ cau telã,ex quo determinat uerbũ significatiuũ actus uendẽdi , & ,put ĩ dubio ad illud refert.l.quæsitũ.§.si quis fundũ. & ibi ita declarat Bar.de fun.inst.& vbi ẽt gr̃a determinationis diceret facta enumeratio specierum,quia tñ vẽdita sũt pedagia,& alia libera,& frãca ab oĩ seruitute & onere sustinẽdis, ĩtelliguntur vendita sine obligatione de retrouẽdendo,qa ubi ad retrouen dendũ emptor esset obligatus libera ob oĩ seruitute dicta iu ra esse apud eum nõ dicerentur,qa † cogi posset ad uẽdẽdum esset spẽs qdã seruitutis,ar.l.si tibi hõ. §.fi.de.l.1. vbi ,pbat ꝭm Dyn.Bal. & alios , ꝙ emphyteusis & ius superficiei est quædã seruitus ĩproprie,tñ qa est utile dñiũ,pari rõne hr̃e rẽ cũ one re retrouẽdẽdi,dr̃ esse qdã seruitus improprie. Et saltẽ nõ dice rentur esse libera ab oĩ onere sustinendi , sicut ex cõuentione esse debent,quia quis dr̃ onus sustinere ex tali obligatione de retrouendẽdo,vt ,pbatur,in d.l.dudũ. & l.vxorẽ.§.agri plagã. de leg.3.& ꝙ intẽtio dñi ducis vẽdẽtis fuerit p hmõi verba & alia similia,de quib.infra,remittere facultatẽ retroemẽdi,quæ ꝯpetere potuisset vigore dicti decreti,clare ẽt colligit ex eo, ꝙ derogauit ex certa sciẽtia motu ,pprio, & aĩo deliberato oĩb.& singulis decretis statutis,prouisionib.& ordinib.in ꝯrĩu facien tib.&c.Licet † .n.per clãm non obstante, nõ augeatur disposi tio,& gr̃a, p no.in cle.j. de pb.p eã tñ declaratur intentio circa concessum,& ꝭm Bal.in l.eã quã.C.de fideic.vers.sed pone qui dam,&c.vbi cõcludit , ꝙ licet qñ natus ex adulterio & incestu legitimatur tanꝗ spurius, nõ expressis dictis qualitatib.non va leat legitimatio,si tñ ex clã nõ obstãte,apposita in legitimatio ne possit apparere,ꝙ mens legitimãtis sit dispensare. l.qui ꝯ.de incest.nup.& §.fi.in auth.qui.mo.nat.effi.sui, tunc valet legiti matio,qa per illã declaratur intentio , ꝗuis non augeatur gr̃a, p no.in d.cle.1.Sic & in casu nr̃o dicendũ est,ꝙ per clãm, non obstantibus omnibus & singulis decretis , declaratur ꝙ intẽtio venditoris fuit per verba,de quib.supra,velle remittere ius ree mẽdi,qđ illi ꝯpetere potuisset ex decreto,đ quo agit, qđ ĩcludi tur sub dicta clã,quæ de oĩbus decretis vr̃ mentionẽ facit.l.Iu lianus,in prin.de leg.3.& tãto magis: qa verba illa oĩbus & sin gulis,sunt geminata, & includũt, quæ non venirent sub verbis simplicibus,& probatur ex no.per glo.in c.vt circa. de elect. in 6.vers. omnia & singula, secundum ꝙ prædicta fuerit intentio præfati.d.ducis vendentis,probatur ex illis alijs verbis sequen tibus,videlicet, quia præsenti die in antea vsque in perpetuum præfatus.d.Io.Franc.eiusq; filij,& hr̃des, & cui seu quib.dede rint,& vt supra habeãt, teneãt, & gaudeant & possideant præ dicta dacia,pedagia,& imbotaturas & possessiões & iura, vt su pra vendita,& de eis & in eis faciant,facere possint, & valeant, quicquid voluerint sine contradictione præfati illustrissimi do mini ducis,eorũq; filiorũ,hæredũ & successorũ,&c.Quia ergo actũ est,ꝙ pdictus.d.Io.Fran. & eius filij in ppetuũ teneãt , & possideãt,&c. & possidere valeãt , ex hoc declaratur,ꝙ intẽtio venditoris fuit,ꝙ emptor ad retrouendendũ cõpelli nõ possit, qa aliter verificari,nõ põt, ꝙ emptor, eiusq; filij possideant in ppetuũ,sed possideret solũ ad venditoris beneplacitum. Præte rea,qa actum est,vt in eis & de eis pdicti facere possint, & ua leãt,q̃cq̃d uoluerint sine ꝯditione pfati illus. d.ducis, & suorũ successorũ, per hoc apertè õnditur , ꝙ emptor inuitus nõ põt cogi ad retrouendendũ per successorem.d.ducis pdicti, qa ali ter nõ verificarent illa uerba, ꝙ facere possint,quicquid uolue rint sine ꝯtradõne,&c.quæ signãt liberam uoluntatẽ, l.credi tor.§.Lucius.ff.man.& ibi Bar.& per Imo. & Alex.in l.si sic, de leg.j.cũ concord.de quib.ibi.Tertio idẽ cõprobatur p alia uer ba sequentia.s.ac uolens eorum plenum dñium,plenãq; † pos sessionem dare & transferre, &c. Nã dr̃ plenũ dñium transfer ri,qñ irreuocabiliter trãsfertur,& non aliter ꝭm Raph. Pau.de Cast.& Moder.Perusi. in l. mater . C. ad Tertul.per illum text. & per l.Iulianus scribit,si hominem,de rei uen.si ergo cogere tur ex decreto emptor retrouẽdere dñium plenũ, ad eũ non di ceretur translatũ,quia fuisset reuocabiliter acquisitũ . & idem probatur ex no. per Bald. in l.precib.in pen.col.C.de impu.& alijs substi. dum dicit, quòd illa uerba,pleno iure,exponuntur id est, sine aliqua diminutione.& istud confirmatur , quia ple num, & liberũ sunt æquipollentia.l. fideicommissa.§.quãquã. de le.3.& no.Bar.in l.alio.de ali.& cib.leg.sed nemini dubiũ ẽ, ꝙ dominium nõ dicitur quis habere liberum, qñ cogi põt inui tus ad uendendum, cum sit huic necessitati subiectũ, vt patet per ea,quæ dicta sunt in pręcedentibus,& colligit ex diffinitio ne

ne dñij,qđ dr̄ esse ius perfectè disponendi,&c.ſm Bar.in le.ſi quis vi.§.differentia.de acq.poſ.nã illud verbũ pfecte disponẽdi,ſm eũ ſignificat liberã & pcisã facultatẽ,quod patet per ea, q̃ ſubdit de re pupilli.qđ ergo importat illud verbum pfectè, non minus ĩportare dẽt verbũ plenũ,vel liberũ.Quarto iſtud ẽt colligitur ex alij verbis inferioribus. Nam poſtquam dicto emptori venditor dedit plenam & liberam licẽtiã & facultatẽ apprehendẽdi poſſeſſionẽ propria authoritate: ſubijciuntur hæc uerba.ſ.eamq; retinendi ab eius liberam voluntatẽ,&c.illa.n.dictio eãq;, inducit repetitionẽ cum oĩbus qualitatibus, ſm Bar.in d.l.ſi quis ſeruum.§.fi.de.l. 2. qui proprie loquitur de hac dictione,& ſic perinde eſt,ac ſi dictum eſſet,eamq; poſſeſſionẽ liberã retinendi ad eius liberã voluntatẽ,ſi ergo vult venditor,q per emptorẽ poſſeſſio libera retineat̃, non p̃t eſſe alicui neceſſitati ſubiecta p p̃dicta, & ſimil̃r ſi ad liberã uoluntatẽ emptoris põt p illũ retineri,cogi non põt mediãte retrouenditione illã in aliũ trãsferre,qa retẽtio non eſſet in eius libera uoluntate.d.l.creditor.§. Lucius mand. cũ cõc. de quib. ſupra.Quinto cõprobat̃ p̃miſſa cõcluſio ex alio,qm̃ venditor fecit emptori finẽ,cõfeſſionẽ,quittationẽ,abſolutionẽ, & totius ſui iuris remiſſionẽ,&c.Cum igit̃ totius ſui iuris remiſſionẽ fecerit,ius cogẽdi ad retrouendendũ remiſit.ar. no. per gl. in l.decẽ.de fideic.lib.q̃ probat, q ſi grauetur qs reſtituere totã hr̃ditatẽ, intelligit̃ hr̃s prohibitus detrahere Trebellianicã, & de quo per Doc.vbi tenent in auth.ſed cũ teſtator. C.ad legẽ Falc.& per Rom. in auth. ſimiliter.eo.ti.& facit,quod vult Ray.in l.poſt dotẽ.ſol.ma.quem refert & ſequitur Alex. ibi in ſi.dicens, q ſi maritus ſimpliciter promiſit reſtituere dotem, q poterit nihilo minus retinere partem, quam lucrari dẽt ex forma ſtatuti,ſecus 13 † aũt ſi promiſiſſet reſtituere dotẽ ĩtegrã vel totã p l.ſi.cũ ibi no.p Dy. C.ad.l.Fal.& idẽ vult Im.& Ro. in l.dãni.§.cũ parietẽ.de dã.infec.quẽadmodũ ergo qui pmittit totã dotẽ,dr̃ renũciare beneficio ſtatuti,pariter q facit totius ſui iuris remiſſionẽ,intelligitur remiſiſſe ius, qđ cõpetere poterat ex dicto decreto.Et p̃ſertim cũ(ut dixi)derogatum ſit p d.uenditorẽ oĩb.& ſingulis decretis: qm̃ ubi uerba p̃cedẽtia eſſent ambigua,per hoc declararet, ſua intentionẽ eſſe talẽ p no.per Bal.in d.l.eã,quã. Et tanto magis qa ẽt promiſit oĩa & ſingula ſupraſcripta ſemp & oĩ tpe firma, rata & grata hr̃e & tenere,ac attendere,& obſeruare,& nullo tpe ꝯuenire, &c. Et iõ cum dederit emptori liberã uoluntatẽ,ut dixi, paulo añ ẽt uirtute iſtius ultimæ gñalis clæ non p̃t mediante retrouẽditiõe remoueri a dicta poſſeſſione. Et p pea ex p̃miſſis iudicio meo euidenter cõſtat,q ẽt reſpectu iuriũ & rerũ vẽditarũ nõ p̃t decretũ hr̃e locũ,& apud me de hoc nihil aut parũ dubitat̃, & ex alio ẽt decretũ ceſſat,qa in mãdato regio cõtinet̃, q do. Rolãdus cõpellat̃ ad retrouẽdẽdũ caſtrũ Rocheblãchæ cum oĩb. iuribus & pertinẽtijs ſuis, &c. Cuius mãdati uigore cogi non dẽt, nec p̃t ad retrouẽdẽdũ pedagia & alia iura vẽdita,qa principaliter mãdat̃,q ad caſtrũ retrouẽdẽdũ ꝯpellatur,quod qdẽ retrouẽdere nõ tenet̃,qa (vt dictũ ẽ) ñ fuit vẽditũ ſed ſimpl̃r in feudũ ꝯceſſũ,iõ in illo decretũ nõ hẽt locũ,ut in p̃cedẽtib. plenius fuit dictũ,& q̃uis ẽt de pedagij intelligi poſſit mãdatũ pp illa verba.cũ oĩb.ſuis iurib.& ptinentijs,tamen de illis dẽt fieri mẽtio acceſſoriè,quia dictio cũ,ꝯiũgit acceſſoriè.l. 1.& 2.de pec.leg.& ꝯñr mãdat̃, q emãtur cũ caſtro.Vñ cum illud retrouendi nõ dẽat,& ſic quo ad principale mãdatũ nõ teneat & locũ hr̃e nõ dẽat,ceſſat ẽt quo ad acceſſoriũ.d.le. 1.de pec.l.Dici ẽt p̃t,vt p alios tactũ eſt, q fiſco obſtet 14 † p̃ſcriptio triginta annorũ,p quam excluditur qs ab actione perſonali,q̃ oritur ex pacto de retrouendo, ſecundum Ang.conſ. 54.cum concordantibus alleg. Circa ſecundum,de quo quęritur,uidelicet,utrum.d.Rolandus poſſit uti retentione, donec ſibi fuerit ſatisfactum,de melioramentis.quamuis ad hoc fruſtra quæratur ſtante concluſione p̃miſſa.ſ.q decretũ ceſſat, & nõ hẽat locũ,nihilominus ſatis clarũ eẽ arbitror,q uti poſſit retentione,& q nõ ſufficiat cautio oblata. Quia 15 † de iure cõi conceditur retentio pro expenſa facta in re poſſeſſa ex iuſta cã.l.in rebus.§.pñt.ff.commo.& no.Doc.in l.fi.C.eo.& in l.ſi non ſortem.§.ſi centum.de cond.indeb. Et fortius in caſu noſtro, in quo expenſa non fuit facta in re aliena, de qua loquũtur præcedentia,ſed in re propria,quæ ſubiacet reſtitutioni,unde iſto caſu p tali expẽſa dat̃ retẽtio & actio caſu,quo nulla retẽtione facta,res fuiſſet reſtituta,vt eſt caſus,in l.domos.cũ duab.ſeq. de leg.j.& ibi no.oẽs,q̃ loquitur de expẽſa facta ab hr̃de pẽdente cõditione in re legata ſub ꝯdõne, & ſic tpe quo adhuc erat dñs,& a quo iure cõi decretũ,in hoc nõ recedit,ſed imo cũ illo ꝯcordat,dũ vult,q emptor teneatur retrouendere p eodẽ precio reſarcitis melioramentis,&c. q̃ verba dẽnt intelligi, ſm diſpoſitionẽ iuris.l.2.C.de noxa.& c.cũ dilectus. de cõſuet. & ſic q occaſione meliorametorũ poſſit hr̃e locũ retẽtio & actio,ſicut ẽt in alio p̃dictũ decretũ eſt cõforme iuri cõi, inq̃tũ.ſ.vult q fructus ſemp remaneãt apud emptores, & ſic cũ expenſis factis nõ ꝯpẽſent.Quia 16 † ſic ẽt de iure cõi eſt cautũ,vt.ſ.ille, q fecit expenſam ĩ re ppria ſubiecta reſtõni ſub ꝯdõne nõ teneat̃ fructus interim pceptos cũ dicta expẽſa ꝯpẽſare,qa cũ eẽt dñs, illos fecit ſuos,ſm gl.ſing.in l.emptor. ĩ prin.de rei vendi. q̃ ad hoc allegat Bal.Ang.Imo.& Alex.ĩ l.ĩ inſulã.§.j.ſol.ma.& ĩ d.l. domos.de leg.j.Cũ ergo ꝯcedat̃ retẽtio,q agit,repellit̃, niſi ſoluat,d.l.ſi nõ ſortẽ.§.ſi centũ.& in l.in area.ĩ fi.ee cõdi.indeb.& in l.in fundo.de rei vẽdi.& vbi exigit̃ ſolutio nõ ſufficit, nec admittit̃ cautio.l.4.§.ait p̃tor.de re iud.& l.ſtatu liber rõnẽ.ĩ fi.de ſtatulib.& p hæc ad oĩa, q̃ in ꝯriũ pñt allegari colligit̃ rñſio.& ſic ad tex.in d.l.ſtatu liber rõnem.qa 17 † ĩ ꝯdõne nõ eſt poſita datio vel ſolutio,& tñ vbi debitũ nõ ẽ liquidũ, ſufficit ſatiſdatio, qa edictũ ſimpliciter loquebat̃ de ſolutione. Iõ p interpretationẽ Iuriſcõſulti intelligit̃, qñ debitũ ẽ liquidũ,ſed qñ ſpãliter & exp̃ſsè p debito non liquido lex requirit ſolutionẽ,ſicut qñ cõcedit̃ retẽtio p expẽſa facta in re, q̃ nõ eſt liquida,vt ĩ iurib. p̃allegatis,tunc cautio nõ ſufficit,qa(vt dixi) hoc caſu, quo debitũ nõ eſt liquidũ, ſolutio exigitur, qđ non eſt in caſu d.§.ait p̃tor,qa p̃tor mãdat ſimpliciter condẽnatum ſoluere,& nõ loquitur ſpãliter ẽt,qñ debitũ non eſſet liquidũ,ideo interpretatur,q in dubio ſenſerit de debito liquido, ſed nos ſumus in caſu certo, in quo lex vult, q retentio habeat locum pro expenſa etiam non liquida,donec fuerit ſolutum, ideo eſt neceſſaria ſolutio, & non ſufficit cautio. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Iniuſtitia alicui facta,vt exactio per repreſalias iniuſtas in iniuriam Titij non nocet Titio,nec exactus ab eo quod ſoluit repetere poteſt. quod declaratur nu.6.& 9.*

2 *Locator non tenetur ad damnum illatum conductori,etiam propter inimicitias locatoris,ſed contra 10.*

3 *Vẽditor qui pmiſit defẽdere de iure et de facto, nõ tenetur de ĩiuria illata ab inimico ſuperueniẽti poſt vẽditionẽ.ſed contra.11.*

4 *Emptor, in cuius iniuriam & odium etiam ſine cauſa, precium a venditore fuit violenter ablatum,non liberatur a precio, & agens ad rem exceptione repellitur.*

5 *Iuſtus metus cauſatur ex comminatione mortis,& ordinamento pœnæ grauis.*

7 *Vẽditor cõpulſus rẽ ſuã vẽdere a tyranno,qui preciũ recepit,põt rem ſuam ab emptore recuperare abſque precij reſtitutione.*

8 *Debitore expulſus de ciuitate coactus iniuſtè odio creditoris ſoluere reipublicæ liberatur.*

CONSILIVM LXXXV.

VISA & bene intellecta facti narratione, dicẽdũ vr̃ prima facie, q dña Santia agere poſſit ad bona per eam empta,quia cõſtat de vẽditione & de ſolutiõe precij per eam facta. l.emptorẽ. in prin. & in l.Iulianus.§.offerri.de acti.emp.& qa ẽt bona fuerunt tradita mediante cõſtituto.l.qđ meo.in prin.de acqui.poſſ. dominium uel quaſi fuit translatũ in dictam emptricẽ.d.l.emptorem. & l.qđ uendidi. & l.clauib.de contrah.emp. Nec obſtare vr̃,q precio dicat̃ poſtea p uim ablatũ a uenditorib. de cõmiſſione ducis Valentini Vrbini p eius miniſtros & officiales; qa 1 † hoc nõ dẽt dictæ d. Sãtiæ nocere ẽt ſi in iniuriã ipſius paſſi eſſent dicti uenditores uiolentiã,p no.p Bal.in le. nã & Seruius.de neg.geſt.& per Bal.Pe.de Anch.Pau.de Caſt. & alios mod.in l.4.§.item ſi in fac.de verb.obl.& Ang. in §.ex his ead.l.vbi dñt,q ſi repreſaliæ fuerunt conceſſæ iniuſte contra Peruſinos occaſione Titij Peruſini, q alius Peruſinus exactus pp dictas repreſalias non poterit,quod ſoluit, repetere

a dicto Titio per l.si per imprudentiã.de euectionib.& esset se cus,si represaliæ fuissent iuste concessæ,secũdũ Bar.& Ang.in d.l.nã & Seruius,per illũ tex.& in d.§.item si in facto.cũ conc. de quibus ibi per Alex.quia igitur exactio dicti precij uiolenta fuit & iniusta,hoc nõ debet prędictæ.d.Sãtiæ nocere.Scdo idẽ probatur ex no.per Sal.in l.si dãnũ.C. loca. Nam ibi dr̃ in tex. ꝙ si in rebus cõductoris,puta in fructib. iã collectis existentibus in re locata a latronibus illatũ sit dãnum, ꝙ locator non tenetur illud emendare,quærit ergo ibi Sal. quod ꝑꝑ ini 2 micitias locatoris hoc damnum contigerit,& arguit, ꝙ † locator teneatur,arg.in l.si merces.§.culpæ.ff.loca.sed tñ ꝯriũ determinat,ꝙ ille tex.loquitur in conductore,fuit in culpa,& ꝗ tenetur ad custodiã,sed in locatore secus, qui non tenetur ad custodiã rerum ipsius cõductoris. Quæ ratio locum ẽt hẽt in casu isto, quia nec emptor tenetur custodire emptorẽ in precio iam soluto,quia in eum fuit dñium translatum.d.l.emptorem.Et iõ ẽt licet in iniuriã emptoris,& ab eius inimicis a uenditore preciũ sit per uim ablatum,non tñ hoc cedere debet ad emptoris damnum.Et istud ẽt tertio confirmatur, qñ ad emptorẽ,qui recepit precium, ꝑtinet periculum rei emptæ post traditionem,quia uenditor fuit liberatus, & quia emptor factus est dñs.l.1.C.de peric. & cõm.rei uend.& l.lectores.cũ l. seq.ff.eo.eadem ergo ratione post traditionem pretij eius periculum debet sine dubio ad uenditorẽ pertinere,quia,scilicet dñs est factus,& d.emptor est liberatus.inst.de obl.in prin. & hoc etiã probatur in l.2.§.solet.de hær.vel act.uendi.vbi dr̃,ꝙ sñia iniuste lata cõtra uenditorem hęreditatis nocet emptori. Et hoc quia ad emptorem periculum pertinet, secũdũ Bart.in l.exceptione.de fideiussorib.& in l.si per imprudentiã de euic. Si ergo emptori fit præiudicium ꝑꝑ iniustitiã factam uẽditori,qñ ad ipsum emptorem spectat periculũ, & uenditor non patitur ex hoc damnum,multo minus iniustitia facta uenditori debet nocere emptori,qñ periculum pertinet ad venditorẽ. Et istud præcipue verum est, si post uenditionem superuenit cã, ꝑꝑ quam in iniuriam uenditoris ab emptore precium sit ablatum,ꝑ no.ꝑ Bal.in l.si.C.de act.emp.& per Rom.Ale. & 3 Mod.in l.stipulatio ista.in prin.de verb.obl.ubi dicunt, ꝙ † licet uenditor, qui promisit defendere emptorem de iure & de facto,sit obligatus cũ armis suscipere defensionem, qñ ab eius inimico infertur violentia,ꝶm Bar.in d.l.stipulatio.in prin.ar. d.l.si merces.§.culpæ,hoc tñ verum est ꝶm prædictos, qñ inimicitia cum uenditore erat suborta ante venditionẽ, & secus est,qñ suboritur postmodum,quia tunc ad uenditorem nõ ꝑtinet periculum,ꝑ l.Lucius.đ eui.Quamuis ergo dicatur isto casu,ꝙ in cõtumeliam & iniuriã.d.Santiæ precium hoc a uenditoribus sit per uim extortum:hoc tamen non sufficit, sed ẽt probari debet,ꝙ cã,ꝑꝑ quam sit hoc factum, uenditionem ꝓcesserit,quia hoc tp̃s est fundamentum intentionis dictorum uenditorũ,ideo illud probare debent.l.eu actũ.cum ibi no.ff. de neg.gest.& in l.matrem.C.de proba.& per no.per Bart.in l.non solum.§.sed ut probari.de ope. no. nun. Nec prædictis ẽt uidetur obstare,quod no.Bar.& Doc.in l.creditor.de solu. quia loquitur in debitore, qui compulsus a superiore ĩ iniuriã creditoris soluit superiori, qđ debebat alteri, tunc .n. quia ille soluit coactus quod debebat,liberatur. Et iõ ẽt in casu nostro si uenditor rẽ uenditam,quã emptrici actualiter non tradiderat,& tradere tenebatur,fuisset compulsus a superiore in iniuriam emptricis eidem superiori tradere excusaretur,per no.ꝑ Bar.in d.l.creditor.quia dictis casib.opera & culpa creditoris dr̃ debitor amisisse pecuniam,uel rẽ debitam, non liberatur. l.si oper.de doli exce. sed in casu nostro fuit cõpulsus emptor precium uel tantundem loco precij recepti soluere, quod nõ erat adhuc debitum dictæ emptrici, sed per illam uẽditori fuerat solutum tanquam debitum.Iõ† ad emptorem spectat peri 4 culum post solutionẽ,vt est casus in l.si soluturus.de sol.& ꝓbatur in l.qui decem.in prin.eo.ti.Sed præmissis non obstantib.contrarium puto uerius & æquius.Nam vbi ꝓcium,quod emptori est solutum,apud illum non durat,sed aufertur ab illo in specie vel in genere culpa emptoris:tunc non dr̃ emptor liberatus,nec pro parte sua contractũ impleuisse, ac si ꝓcium non soluisset,iuxta.l.Iulianus.§.offerri.& l. emptorem. in prĩ. de act.em.quia solutũ non dr̃,qñ non durat solutũ culpa eius qui soluere tenebatur.l.si uero.§.uersum,de in rẽ uerso.iũcta

gl.fi.in l.solutio.data ad cõtrarium. Quia ergo isto casu uenditor precium sibi solutum non retinuit, sed culpa emptricis illud amisit, quia coactus ministris dicti ducis precium ipsum tradidit,iõ liberata non remansit,ex quo sequitur,ꝙ si ad rem emptam agit,exceptione repelli poterit.d.offerri.ꝙ autem vẽditor compulsus & per impressionem quantitatem receptam pro precio rerum venditarum dictæ.do.Santiæ soluerit superiori,ex his quæ in themate proponuntur,manifestẽ colligit, qñ(vt dr̃)fuit iniustẽ caceratus & tortus quia soluere recusabat.l.qui in carcerẽ.& ibi per Doc.qđ me.cau.Itẽ vẽditori fuit dictũ præceptũ sub ꝓœna mortis,ꝙ intra certũ tp̃s deberet sol 5 uere.Et † hoc tñ fuit iusta cã timoris,ꝶm Bart.in d.l.creditor. in fin.qui dicit, ꝙ ad excusandũ illũ,qui allegat ꝑ vim soluisse, sufficit ostendere ordinamentũ ciuitatis factum super hoc pœnale & graue:quia ex hoc dr̃ inferri iustus metus,per l.fi.§.j.cũ seq.qđ metus cau.& l.1.§.quæ onerandæ.qua.rer.act. nõ da. & idem dicit Bar.in trac.de tyran. in 7.q.ver. qñq; non contrahit tyrannus,&c.Cũ quo ẽt trãseũt Ang. & Imo. ĩ l.liber homo.in prin.de hær.insti.& facit,quod no.Bal.in l.oẽm.C.ad Tertulli. vbi dicit,ꝙ metus statuti est terribilis,& de quo per Doc.in c.j. de off.deleg.& similiter ꝙ hoc vẽditori contigerit culpa.d.Santiæ,probatur ẽt ex his,quæ proponuntur,qñ ꝓsupponitur,ꝙ in iniuriã & odiũ ipsius . d.Santiæ venditor coactus fuerit preciũ dictis ministris restituere. vnde ꝑ hoc dr̃ constare, ꝙ illud contigerit culpa prædictæ emptricis, ẽt si sine iusta causa illata sit illi talis iniuria,ꝶm gl.& Bar.in l.si merces.§.culpæ.loca. & per Bar.& alios in l.pe.in prin.sol.mat. & in locis inferius allegandis.Secundo,ꝙ venditor,qui coactus modo quo supra,precium retinere nõ potuit, excusetur, & ꝙ ei pro soluto non habeatur,probatur ex no. per Bar. cum quo alij transeunt cõiter in l.stipulatio ista.in prin. de ver.obl. vbi vult, ꝙ licet venditor post rem traditã non teneatur , si emptor de facto per vim expellatur,ẽt si promiserit de iure & de facto emptorẽ defendere per l.fi.C.de act.emp.& l.permisceri.de acq.poss. si tamen emptor expellatur ab aliquo inimico vẽditoris,vel odio ipsius,tenebitur venditor,quia ipsius venditoris culpa hoc accidisse lex interpretatur,per dictũ.§.culpæ.quod est verũ,vt ibi no. & supra dixi etiam si absque culpa uenditoris odio habebatur.& ꝑ Bar.in l.pen.in prin.ergo sicut quando ex tali culpa uenditoris emptor rem amisit,de euictione uẽditor tenetur,& sic ex traditione præcedenti simpliciter liberatus non remanet,eodẽ modo non dẽt liberari emptor,si iniuria & odio eius ꝓciũ qđ recepit venditor cõpulsus a superiore,nõ potuit retinere,& multo magis venditori isto casu dẽt concedi exceptio quã in casu præcedẽti emptori coacto concedatur actio,ꝑ no.ꝑ Bar. in l.exceptione.de fideiuss.ubi in his terminis vult,ꝙ facilius cõcedatur exceptio, quã actio, & ꝓbatur ex regula , dę qua in l.inuitus.§. cui damus.de reg.iur. Tertiò idem cõfirmatur ex no. per Imo. Ro.& Aret.in l.2.§.item si in facto. de ver.ob. & Imo.in d.l.pe. in prin.sol.mat. Nã ꝶm eos licet qñ represaliæ iniustẽ concedũtur,exactus & soluere coactus nõ hẽat regressum ꝯ illũ in eius iniuriã,& cuius odio fuerũt concessæ,ꝶm Bal.in d.§.itẽ si in facto,& Ang.in §.ex his.ea.l.& Bal.& Ang.in l.nam & Seruius.de 5 neg.gest. hoc † tñ demum est verum , si alieua negligentia non possit imputari illi cuius occasione fuerunt cõcessæ dictæ repsaliæ , ꝑ l.sed de damno. & ꝑ dictã l.si merces.§.culpæ.cũ gl.ff. loc.vt quia ꝶm eos, nõ denũciauit alteri suo cõciui ex pacto ꝙ talis ciuitas volebat cõcedere repsalias,vel quia nõ curauit, ne concederentur.Et quãuis Alexã. in d.§.item si in facto. dicat ꝙ iura ꝑdicta nõ vñr hoc probare,ꝗa loquũtur in casu quo præcesserat ꝯctus,puta locati,de cuius natura erat, vt quis teneretꝑstare diligentiã vel custodiã.l.si vt certo. §.nũc videndũ.ff.cõmod.& l.itẽ qrit.§.exercitu.ff.loc. Sed in casu ꝑdicto nullus ꝯctus intercesserat inter illũ exactũ, & aliũ, cuius occasione fuerunt concessæ repræsaliæ, ꝑꝑ quẽ ille teneret ad ꝑstandũ dictã diligentiam , nihilo minus in casu nostro cessat dicta rõ Alex. ꝗa ꝓcessit inter istos ꝯctus emptionis, & vẽditionis, ex quo ꝗlibet tenetur de culpa, ꝶm Bar.in d.l.stipulatio ista . & de culpa non solũ conuincitur. d.Santia per ea quæ dicta sunt.s. quia in eius iniuriã preciũ a venditore fuit ablatũ, sed ẽt quia ante exactionẽ venditor illã certificauit de uiolentia,q̃ ei erat illata per officiales & ministros ducis,& illam requisiuit , ut curaret, & prouidere uellet,ne exactio sequeretur, ꝙ d. Santia non fecit,

nec

nec facere curauit,& ideo quia nõ instetit,vt talis impressio & coactio cessaret,dr̃ fuisse in culpa, ẽm Imo.& Ro.in locis ꝑdictis,& a quib.nõ discrepat Alex.in d.§.itẽ si in facto.qñ præcessit cõtractus,per quẽ quis de culpa tenet̃,sic in casu nr̃o dr̃ præcessisse,& ꝙ ex tali denunciatione dẽat vẽditor excusari ꝓbatur ẽt in d.l.itẽ quæritur.§.exercitu.locat. Quarto comprobat̃ dicta cõclusio ex not.per Pau.de Cast.in l.non interest. C. qđ met.cau. vbi refert, ꝙ isti tyranni qñ volunt extorquere pecunias ab uno subdito,qui illas nõ hẽt in promptu , & ad manũ, faciunt illũ carcerari, & cõpellunt eũ ad vendendũ suam possessionem cuidã pecunioso,qui libenter emit,& credit emere securã: postquã ipse non committit violentiã, & soluit pecuniã illi incarcerato vel alteri recipienti pro eo,& postea aufert ab eis. & per illũ tex.consuluisse, ꝙ † iste compulsus posit ab illo emptore rem repetere,& ꝙ emptor non recuperet tunc preciũ a venditore,quia nõ fuit cõuersum in vtilitatẽ illius. Nec nõ ẽm eum,quod not.in d.l.qui in carcerẽ.dum volunt, ꝙ venditio facta per carceratũ nõ detinenti,sed alteri valeat,quia illud est verum,qñ venditio non esset facta ad instantiã detinentis, sed vt se liberaret a debito,cuius occasiõe fuit positus ĩ carcere. Quia tunc venditio est licita,si debitum erat verũ. sed in casu prædicto fuit illicita & contra bonos mores extorta ad instantiã detinentis,qui nullã iustã causam habebat detinẽdi. queãdmodũ ergo in casu prædicto Pau.de Cast.emptor, qui per vim & a superiore cõpulsus preciũ,qđ a venditore percepit,nõ retinuit, sed amisit,rẽ quã vendidit,recuperat, & cõsequitur absq; eo ꝙ ꝓciũ restituat. Ita ẽt in casu nr̃o dẽt venditor rẽ venditã posse retinere sine precij restitutione,ex quo illud non potuit retinere,sed culpa emptricis ꝓcedente fuit cõpulsus a superiore illi dictũ precium tradere.Et licet casus noster in hoc differat a casu Pau. de Cast. quia venditio fuit facta voluntariẽ & in casu suo coacte: tñ isto casu aliud interuenit,quod nõ minus vrget, sed magis valet. Quia ex culpa emptricis venditor fuit coactus, & violentiã passus in precio recepto ex contractu præcedenti, & quæ culpa in alio casu cessat. Et ideo non minus venditori dẽt succurri in casu nr̃o,q̃ in præcedenti,immo magis,quia plus debet imputari emptrici violentia illata venditori a superiore solum circa preciũ ablatum ex culpa illius, quã violentia superioris,quæ infertur non tantũ in auferẽdo precium, sed ẽt in uendendo nulla culpa emptoris interueniente, quia iniuria illata vni non solet alteri nocere, qñ fuit in culpa.d.l.exceptione. de fideiuſ.& l.si te bonis.& ibi no.C.de iure delib. Quinto ad hoc facit,quod no.Bar.in d.l.creditor.de sol.& in dicto tractatu de

8 tyran.in 7.q.& in ver.præalleg.dum vult, ꝙ † si debitores alicuius expulsi de ciuitate etiam iniustẽ coacti sunt soluere reipublicæ,iniuria,& odio creditoris,ꝙ liberantur, per l.Pau. Callimachus.§.fi.de leg.3.& per dictũ.§.culpæ. Quia ergo isto casu vẽditor intra sex annos poterat ex pacto retroemere res venditas pro eodẽ precio, & post dictũ tps ad retroemendũ poterit cogi volente d.d.Sãtia,si fuit cõpulsus ad exbursationẽ dicti ꝓcij per superiorẽ vigore dicti pacti de retrouẽdẽdo in iniuriã, & odio ipsius. d.Santiæ dẽt excusari, quãuis adhuc nõ venisset tps, post quod cogi poterat retroemere per d.Santiã ea rõne, qua excusaretur debitor in casu Bar.etiam si coactus soluisset, antequam dies venisset, & sic anteq̃ a creditore exigi potuisset. Nam & in casu Bart.non tenebatur creditor defendere debitorem a violentia exactionis,sicut in casu nostro etiã nõ tenebatur emptrix defendere venditorem obligatum ad retroemendum,nec cogeretur per vim virtute dicti pacti preciũ soluere. Et ideo sicut liberatur debitor, quia culpa, & opera eius facta fuit solutio alteri, ita debet isto casu venditor esse securus,qui culpa eius,a quo cogi poterat retroemere,fuit propter pactum de retrouendẽdo coactus precium quod receperat exbursare. Nec ob.ꝙ soluto precio periculum ad eius ꝑtineat ad uenditorem. leg.si soluturus. & l. qui decem. in princ. de sol. quia illud est verũ,qñ amittit̃ sine culpa emptoris, sed sit sit in culpa, non dicitur liberatus a ꝑcio.& hr̃ pro non soluto.d.l.si verò.§.versum.cum gl.de in rem uerso. Nam & debitor in genere non liberat̃ per casum superuenientem.l. incendium. C. si certum petat̃.Et tñ secus est,si culpa creditoris præcessit casum d.l. soluturus.& d.l. qui decem.& ad propositum nostrũ per Bar.in d.l.creditor.& in dicto tractatu de tyran. Nec præmissis ob.allegata in contrarium. Et primo dũ dicit̃, ꝙ captus ex repræsalijs iniustẽ cõcessis nõ põt agere ꝯ illum,cuius occasione fuerũt cõcessæ,ẽm Bal.& Mod.in d.l.2.§.itẽ si in facto.

9 de ver.ob.q̃a illud dictũ eorũ procedit,qñ † illi nõ põt aliqua culpa imputari,ut quia ꝑ imprudentiã cõcedunt̃.d.l.si per imprudẽtiã.de eui.quã Bal.allegat & sequaces. Et quo casu in aliqua culpa esse nõ potuit ille,cuius occasione fuerunt cõcessæ q̃a imprudentia iudicis est culpa ipsiusmet & nõ alterius, ẽm Bar.qui ita declarat in d.l.si ꝑ imprudentiã.& in d.l.excep. de fid.sed ubi non ꝑ imprudentiã, sed ex certa sciã fuissent repræsaliæ cõcessæ in iniuriam,& odio alicuius,tunc q̃a ille esset in culpa,posset ꝯtra eũ exactus agere,d.§.culpæ.cũ gl.& per alia, q̃ pro hac parte fuerunt all.& prout ẽt fatetur Alex.in d.§. itẽ si in facto.inquantum cõcludit, ꝙ qñ ex aliquo pacto alicuius ꝓcedente in eius odiũ repræsaliæ ẽt iniustẽ essent cõcessæ,ꝙ ille exacto teneretur,ꝑ no. ꝑ gl.& Bar.in d.l.nam & Seruius.de neg.gest.Quare & in casu nr̃o cũ exactus fuerit uenditor iniuste,non quidẽ ꝑ imprudentiam, sed in iniuriã & odio.d.Sãtiæ exactus debet illi succurri, maxime excipiendo cõtra illã,q̃ dr̃ ex hoc in culpa fuisse.d.§.culpæ.& ẽt ex alio,hoc est,q̃a fuit talis violentia ei notificata & requisita,vt curaret,ꝙ talis uiolentia cessaret,ꝙ facere neglexerit,& quo casu fatetur ẽt Imo. & Ro.in d.§.itẽ si in facto.& Imo.in d.l.pe.in prin.so. ma.ꝙ ille tenetur,cuius occasione exactio fuit iniuste facta,d.§.culpæ, nec ẽt,ut s̃.dixi,Ale.ꝯtradicit,qñ cõtractus ꝓcesit, ex quo culpa uenit,sicut in casu nr̃o dr̃ precessisse inter dictam d.Sãtiam & emptorem.Et ꝑ ꝑdicta remanet ẽt rñsum ad aliud.§.ꝙ sicut post traditionem rei uenditæ periculũ pertinet ad emptorem & non uenditorem.l.1.C.de peri.& cõm.rei uen. & quia periculum precij recepti debet pertinere ad uẽditorem,quia istud non negatur.d.l.sed si soluturus,sed dr̃,ꝙ hoc fallit, qñ amissio rei successit culpa uẽditoris,vel amissio ꝑcij culpa emptoris,ut in casu nr̃o,maxime ꝑ l.si uersum.cum gl.de in rem uerso.& ꝑ alia,de quib.sup.& ꝑ hoc ẽt rñdetur ad l.2.§. solet. de de hær.vel act.ven.& ad no.per Bar.in d.l.exceptione.in quantũ per d.§.solet,vult,ꝙ iniuria facta uni nocet alteri,ad quem pertinebat periculũ,quia hoc est verũ,si culpa non põt imputari passo iniuriam,alioquin sibi tm̃, & nõ alteri talis iniuria nocet,ut ꝓbatur.in d.§.solet.in versi.siue dolo malo. & in d.l.exceptione.Non ob.ẽt,qđ voluit Sal.in l.dãnum.C.locati.dũ dicit,ꝙ si cõductori in re propria datũ sit dãnũ existenti in reꝑducta ꝑꝑ inimicitias locatoris,ꝙ ipse non tenetur,quia ille ñ tenetur cõductori ꝓstare diligentiã vel custodiã, sicut ad illam tenetur locatori cõductor,& de quo loquitur.d.§.culpæ, qm̃

10 † istud dictum nullo mõ est uerum,& est contra no. per Bar. cũ quo Doc.transeũt cõiter in l.cotẽ ferro.§.qui maximos.de pub.vbi vult,ꝙ si emptores uectigaliũ, vel pedagij passi sunt dãnũ ꝑꝑ guerram illatam ciuitati,a qua cõduxerunt, vel emerunt pedagium propter inimicitiam contra dictam ciuitatem ꝙ conductorib. dẽt fieri remissio precij,quia eius culpa dãnũ dr̃ illatum,per dictum.§.culpæ.& d.l.pe.in pri.so.ma. & sic loquitur Baz.qñ cõductor dãnificatus est ab inimico locatoris. & directe dicit cõtrarium eius,qđ vult Sal.in d.l.dãnũ.& idem ẽt vult Bar.in d.§.culpæ.& ꝯtra Sal.adhuc facit,quod no. Barto.& Doc.in d. le. stipulatio ista,in prin.qui vult,ꝙ si propter inimicitias uenditoris fuit emptor expulsus, quod agere possit contra venditorẽ,ẽt si defendere non promiserit per dictũ §. culpæ. & tñ uenditor post traditionẽ non tenetur præstare emptori diligentiam uel custodiam.l.fi.C.de act.emp. & l.per misceri.§.fi.secũdũ vnã lec.de acq.pos.Nec ob. postremo, qđ no.Bal.& Sal.in d.l.fi.qui uolunt, ꝙ uenditor demũ teneatur, si ab eius inimico emptor per uim & de facto expellatur, dũmodo ante uenditionem inimicitia esset prius orta: & secus si oriatur postea, q̃a casu, quo de tali odio apparere posset ex facto præcedente ipsam uenditionem, tunc decisio prædictorum esset in fauorem istorum venditorum,& nõ contra. Sed

11 etiam† quando inimicitia post uenditionem est suborta, adhuc tñ opinio prædictorũ non est vera, sed immo tunc ẽt uenditor tenetur,ut est de mente Bar.in d.l.stipulatio ista.qui loquitur indistinctẽ.& in d.§.vis mai.licet Sal.in d.l.fin. dicat,ꝙ Bar.restringit ad inimicitiã,quæ præcessit venditionem,& nõ est verum:sed (vt dixi) loquitur indistinctẽ, & isto modo loquitur etiam in d.§.qui maximos.& l. Lucius. quam prædicti allegant, non loquitur, qñ emptori fuit res obligata in iniuriam

riā vēditoris, sed qñ fuisset ab alio & a quocūq; ablata, secūdū Bar. in d.l. creditor. qui ad hoc & ad istū casum allegat illā legē, sed qñ ablata fuit ab inimico uenditoris, & in eius iniuriā, sentit expressè, ꝙ sit secus, & ꝙ tunc d.l. Lucius. locū nō hēat, ꝑ ea q̄ dixit prius, & re vera rectè intuenti Bar. in d.l. creditor. qui cōiter approbat, manifestè sentit ꝯrium eius, qđ dñt ꝑdicti. Et ex alio nō ob. ꝑdictorū opi. q̄a loquitur in emptore, ad quē ꝯm eos ꝑtinet periculū suꝑueniens post traditionē sibi factā, iō ex illo ꝯtractu nō pōt agere ad ablata, nec ēt si ad ꝑciū cōueniat, pōt se excusare. d. le. Lucius. Sed in casu nr̄o interuenit ēt pactū de retrouendēdo, qđ non habuit ad hoc executionem, sed ex illo solū est orta personalis obligatio, & q̄a uigore huius pacti fuit uenditor cōpulsus ꝑciū soluere, qđ soluendū erat dn̄ę Santiæ ex dicto pacto, qñ ad effectū ꝑuenisset, liberat̄ uēditor saltē ope exceptionis: q̄uis ēt cā iniuriæ faciēdæ suꝑuenerit post dictū pactū ad instar debitoris exacti ꝑ uim in iniuriā creditoris, qui liberat̄ ēt, si post debitū ꝯtum cā odij & iniuriæ sit orta, ꝯm Bar. in d.l. creditor. qui sine dubio uult, ꝙ ēt isto casu sequatur liberatio. Et colligit clare ex no. ꝑ Bar. in d. trac. tyr. qui nō solū allegat dictū. §. culpæ. per quē ēt mouet in d.l. creditor. Sed ēt quia debitor quantitatis liberatur, si culpa creditoris quātitas amittat̄. all. l. qui decē. in prin. de sol. q̄ loquit̄ de culpa, q̄ superuenit post contractū debitum. Idem ergo in casu nr̄o, in quo attēto dicto pacto, ꝑ qđ venditor fuit cōpulsus, assimilatur debitori ꝑ īpressionē soluenti: & quia ꝯsideratur potius tāquā debitor, q̄ tāquā uenditor: ut ēt in ꝑcedētib. dixi. Itē in casu Bal. non fuit interpellatus uenditor, ut vim illatā emptori remoueret, nec illam remouere neglexit, sicut obuiare huic uiolentiæ ꝑ se vel aliū non curauit d.d. Sātia monita & interpellata, q̄ ex hoc dr̄ ēt fuisse in culpa, ꝯm Imo. & Ro. in d. §. item si in fcō & Imo. in d.l. pe. in prin. & propter quam denunciationem debet emptor excusari. le. quæritur. §. exercit. ff. lo. Et ita concludo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rei ecclesiæ etiā in casu non permisso tenet, si mō forma seruata sit.*
2 *Causa iusta & legitima præsumitur in alienatione rerū ecclesię propter authoritatē superioris & temporis diuturnitatem.*
3 *Confessio solius prælati de precio recepto non probat, tamen cōtractus ualet.*
4 *Venditio rei immobilis ecclesiæ non ualet, nisi ex causa necessitatis uel utilitatis, etiam seruata forma.*
5 *Præsumptio, ꝙ solennia interuenerint in alienatione rei ecclesiæ, non inducitur spatio. 10. ann. sed 30.*
6 *Decretum superioris facit præsumi solennitates, quādo interponitur in actu uel post, secus si præcedit.*
7 *Licentia episcopi non sufficit in contractibus hospitaliorum exēptorum, sed requiritur superiorum.*
8 *Locatio rei ecclesiæ vltra tempus permissum, in totū est nulla.*
9 *Reconductio tacita non habet locū, ubi nō constat de scientia superioris. Item propter pactum de affrancando.*

CONSILIVM LXXXVI.

VIDETVR fortassis prima facie dicendū uenditionē factā illius de Maluitijs ualuisse & ꝑpōs illū in possessione terrarum molestari non posse, q̄a dicta uēditio facta fuit ꝑcedēte superioris authoritate, & sic fuit seruata forma, q̄ in alienatione rei ecclesiasticæ de iure canonico est necessaria, duodecima qōne secunda. c. sine exceptione: & no. in summa. & in c. j. de reb. ecclesi. non alie. lib. 6. & in cle. 1. eo. ti. Nam ex quo ecclesia, cuius bona sunt alienata, non est collegiata: tractetus capituli non est necessarius ꝯm Pau. & Doc. in d. cap. 1. & ibi per Dominic. in fi. Et quamuis aliter non appareat, ꝙ facta fuerit ex cā necessitatis vel vtilitatis, prout fieri dēt, vt hr̄ in locis prędictis, ex hoc tñ contractus non redditur ipso iure nullus, sed ecclesiæ cōceditur restitutio in integrum, quę in casu nostro fuit petita, neq; concessa. Quia vbi † fit alienatio in casu a iure non permisso & non licito, alienatio tenet, si modo forma sit seruata, secundum glo. in summa. 12. q. 2. & in d. cap. sine exceptione. & Host. in summa de reb. eccle. non alien. §. 3. ad fin. & in tit. de resti. in integ. §. in quib. ver. itē in ꝯtract. & gl. in c. 2. de don. & Io. And. in c. tua. de his q̄ fiūt a ꝑla. Præterea ꝑsumitur alienatio facta ex iusta † & legitima causa ex duplici capite. Et primo ꝑ licentiā & authoritatē superioris, per no. ꝑ Spec. in tit. de emp. & ven. §. nunc dicendū. el 1. ver. breuiter. vbi vult, ꝙ si in contractu est seruata forma propter decretum iudicis, ꝑsumatur ꝙ iusta cā legitima præcesserit, & idē tenet Bal. in l. q̄cūque. §. fi. de pub. & in l. cum hi. §. si prætor de transa. Secūdo, q̄a ex diuturnitate temporis, s. 10. ann. oīa præsumuntur solenniter acta. l. si filius. C. de peti. hære. & in l. qui in alie. post prin. de acq. hæred. & no. Doc. in dictis locis, & Host. Io. And. in c. Alb. de resti. & in c. illud. de præsum. & Ant. de But. & alij in c. ea no scitur. de his quæ fiunt a ꝑla. & Ang. & oēs Mod. in l. sciendū. de ver. ob. Nec ēt pōt dici contractus nullus, ex eo, ꝙ non sit ꝑbatum preciū esse versum in vtilitatē ecclesiæ, quia demum ad validitatē actus hoc dēt probari, qñ venditio fit ex causa satisfaciendi creditorib. ecclesiæ, quo casu loquitur auth. hoc ius porrectum. C. de sacros. eccl. Sed qñ non est facta ex tali cā: tunc vēditio valet: quāuis non probetur versio in vtilitatem ecclesiæ, ꝯm Inn. & alios & maximè Imo. in c. 1. de depo. Et similiter nō ob. ꝙ † ꝯfessio solius prælati de precio recepto nō ꝑiudicet, vt no. in §. si verò quis. in auth. de alie. & emph. & ī d. auth. hoc ius porrectum. q̄a confessio solius prælati nō nocet ecclesiæ ꝯm d. Ant. in d. c. 1. de deposi. & ibi de hoc latius per Imo. & in c. 1. ꝙ quibusdam. de fideiuss. quia per hoc cōtractus non redditur nullus, & sic ecclesia ad rē venditā non potuit redire, sed ad preciū agere, quia si excipiatur de solutione, de qua ꝑ confessionē dicatur ꝯstare, replicabitur, ꝙ dicta cōfessio non probat. Sed præmissis non ob. contrarium est de iure verius. Nam vt dictū est, † venditio rei immobilis ecclesiæ non valet, nisi ex causa necessitatis vel vtilitatis. d. c. sine exceptione. & no. ī summa, ut dixi. Et quāuis per glo. enumerentur aliæ duæ causæ, tñ oēs reducūtur ad dictas duas causas, ꝯm Doc. in d. c. 1. de reb. eccl. non alie. & in d. cle. 1. eo. tit. vbi ēt hoc probatur. Cū igitur in casu nr̄o non appareat, ꝙ facta sit venditio aliqua imminēte necessitate vel vtilitate, sequitur, ꝙ venditio est nulla, quia non sufficit in tali contractu formā a iure traditam obseruare, sed est ēt necesse, ꝙ fiat in casu a iure permisso, hoc est, ex dictis causis, vel ex earum altera, aliàs non valet venditio secundum glo. Anto. de But. Abba. & Imo. in c. 1. de restit. in integ. & Io. And. Domi. & oēs in c. 2. de reb. eccle. non alie. in 6. & Abb. in c. nulli. eo. tit. in antiquis. & Host. & Abb. in c. tua. de his quæ fiūt a præl. & Ab. & Im. in c. quæ in ecclesiarum. de const. & est cōis opin. Et per hoc rn̄detur ad unum, qđ allegatur in contrariū, quoniam, vt ex præmissis colligitur, opinio contraria non est uera. Nec obstat, ꝙ ex diuturnitate temporis omnia pręsumantur solenniter acta. d. l. si filius. C. pe. hær. cum concor. Quia ubi agitur de graui ꝑiudicio tertij, puta ecclesiæ, sicut † in casu nostro talis præsumptio nō inducitur spatio decem annorum, sed cursus triginta annorum est necessarius, qui in casu nostro a die uenditionis non est decursus, ut probatur in c. peruenit. de empt. & vend. & ad hoc illum tex. ibi no. Imo. & cum eo tandē transit Alex. in l. qui in alie. in prin. de acqui. hære. in 2. rn̄sione data ad illum tex. quā in dubio intelligitur approbare, iuxta no. in leg. qui filium. §. Sabinus. ad senatus. Teb. & idem tenet Alexan. in l. sciendum. de uer. ob. in 6. col. & in cons. 17. inc. Viso instrumento locationis. 4. volu. vbi loquitur in terminis nostris, s. in locatione facta de rebus ecclesiæ cum pacto de uendendo, qđ dicit non ualere, si non sit seruatum id, qđ requiritur in alienatione rei ecclesiasticæ, quia qui non potest alienare, non potest promittere. l. fin. cum ibi notatis per Bald. C. ad leg. Falcid. & Aret. & in l. oratio. de spon. & subdit, quod in tali alienatione non præsumitur solennitas ante cursum temporis triginta annorum, per dictum. ca. peruenit. cum ibi notatis per Imo. & secundum eum maxime in d. l. qui in aliena. ita cōtraria loquuntur, quando de modico alterius pręiudicio agitur, ac etiam respondet ad no. in d. c. Alb. & in d. c. illud, ut ibi latius per eum, concludentē in principio cōsilij, ꝙ ecclesia nō tenetur ꝑstare patientiam utendi & fruendi conductorib. pro vlteriori tempore, nec obligatur ex dicto pacto de uendendo. ¶ Non etiam obstat, quod propter licentiam superioris, & decretum, omnia pręsumātur solenniter acta, per notata per Specu. in titu. de empt. & uend. §. nunc dicendum. uer. breuiter,

6 ter,&c.Quia illud est verum, quando † decretũ interponitur ĩ ipso actu,uel post actũ,secus qñ pcedit sicut in casu nostro pręcessit,& præcedere potuit,vt no.gl.in c.1.de reb.eccl.nõ alie.ĩ 6.in verbo,tractatus.& ibi Inn.& alij,& no gl.in l.ait prætor.§.permittitur.de mino.in verbo,auditurũ nõ esse. & probatur in l.2.C.si propter publicas pensitatio.nec reperitur melior textus in iure,ẜm Bal.in l.fi.§.fin ãt æs alienũ.C.de bonis, quę libe præcedit.n.tunc decretũ tanquã licentia ꝯhendi,& ꝓpterea dicto casu ñon præsumitur iusta cã in actu postea celebrando maxime ex interuallo,sic in casu nr̃o , in quo uenditio sequuta est per multos annos post licentiam epi, uel habentis ptãtem ab eo,& sic potest esse,ꝙ necessitas uel utilitas tempore uenditionis non subesset, & ita notanter cõcludit & distinguit Alex. in d.l.sciendũ.de verborũ obligatioib.in princ.9.col. vbi hoc modo intelligit.l.quæcunq;.§.fi.de pub.quæ ĩducitur per Ro. contra Spe.Nã ẜm eum iõ nõ p̃sumitur solẽnitas in alienatione rei minoris,quãuis decretum in ea debeat interponi,ut per totũ titulum de reb.eorum,quia illud est uerum,qñ decretum præcessit, secus uero , si interponatur in actu uel post actum , ut p Spe.in loco p̃allegato.Præterea si isti pceptores & hospitalarij sunt exempti a iurisdictione episcopi,& sint sub iurisdictione sui superioris,prout credo sic esse,tunc non sufficeret li-

7 centia & consensus epi, sed † ꝓ forma debuisset licentia p̃stari a dicto suo superiore,vel a summo Pontifice,ẜm gl.& Doc.in cle.1.de reb.ecc.nõ alienand.& Inn.& alios,in c.2.de transact. & Bar.& Bal.ĩ auth.hoc ius porrectũ.C. de sacrosan.ecclesijs. & Alex.in d.consi.16. & sic ex defectu formæ,contractus non ualeret,nec præsumeretur consensus , nisi per cursum triginta annorum, ẜm Alex.ibi. Quinimmo dici potest , ꝙ locatio etiã ab initio in totum sit nulla, quia per extrauagantem Pauli pro

8 hibita est locatio ultra triennũ . Et iõ cũ ista † fuerit facta per sex annos,non valuit etiã intra trienniũ,& sic fuit nulla in totũ,ut uoluit Bar.in cons. 159. inci. Visa quadam cõstitutione episcopi,&c.& Lap.allegatiõe.80. quos refert & sequitur Ro. in l.1.§.sed si mihi.de uerb.obl.per Imo.& Are. in l.ꝙ dr̃. in fine.de uerb.oblig.quamuis Are.aliter dicat in d.§.sed si mihi.& facit,ꝙ no.Bar.in auth.qui rẽ.in fine. C. de sacrosan. ecclesijs. & maxime in casu nostro, in quo factũ est pactum de vendendo in ipsa locatione,iõ est nulla propter pactũ , ꝙ non ualet, vt dixi,per ño.per Bal.in l.quæcunque.in prin.& in d.§.fin aũt æs alienũ & per Alex.in d.consi.Non possunt etiam ex alio dicti conductores se fundare in instrumento locationis & in pacto de affrancando,quia lapsum est tempus sex annorum , intra qđ promiserunt affrancare, uenditio igitur facta post illud tempus non valuit, quia licentia erat limitata ad dictum tempus.Ideo illud non egreditur.l.Imperator.de postuland. & ita etiã in terminis istis concludit Alex.in d.consi.16.uer.2. prin-

9 cipaliter,&c.† Nec obstat secundum eum si dicatur,ꝙ intelligitur res reconducta de anno in annum cum eisdem pactis.l. item quæritur.§.qui impleto.ff.locati.Quia requiritur, ꝙ ille, cuius requiritur consensus,puta prælati seu superioris in recõductione, habuerit scientiam, ꝙ conductor perseuerauerit in re conducta.d.§.qui impleto.de cuius scientia in casu isto non constat,sed potius præsumitur ignorantia.l.uerius. de probatio.leg.fi.ff. pro suo. Item propter pactum de affrancando secundum eum constat tacita relocatio,per ea quæ no.Bal. in d. §.qui impleto.ac etiam aliter & alio modo respondet,ut ibi latius per eum,qui etiam dicit non obstare statutum Bononiæ, per quod disponitur , ꝙ locatio intelligatur renouata pro eodem tempore,si per alteram partem non fuerit protestatum , quod non intendit ulterius in locatione perseuerare,quem aliter non refero , sed ad eum me remitto . Et ubi locatio in casu nostro sit in totum nulla , cessãt omnis dubitatio , quia ex quo non ualuit ab initio,ut dictum est,frustra quæritur, utrũ dicatur facta tacita relocatio uel non l.sed si manente. de præca.Ex quibus omnibus concluditur,ꝙ pro actore declarandũ est,ut petitur. Laus Deo

---

SVMMARIVM.

1 *Remissio mercedis quando sit facienda conductori , distinguẽdo casus .*

2 *Remissio non fit, nisi damnum ascendat ad dimidiam .*

3 *Conductor, qui sibi prouidit in certis casibus, in alijs remissionem non petit .*

CONSILIVM LXXXVII.

IN proposito themate omissis argumentis ad partes & alijs superfluis puto concludendum, ꝙ † huic conductori nõ

1 sit facienda remissio aliqua mercedis. Et præmitto, ꝙ aliquando contingit sterilitas ob aliquem casum extrinsecũ vel fortuito,puta tempestatis uel inundationis , aut ex incursu latronum, vel hostium, aut ex ui fluminis , & tunc fieri dẽt remissio p p sterilitatem. Et isto casu qñ dicat eẽ sterilitas , varię reperiunt opiniones,de quib. p Doc.in l.licet.C.loc.& p Bar. in l.si merces.§. uis maior.ff.eod.& Doc.in c.p p sterilitatẽ. de loca.& iste non est casus noster. Aliquando & scđo p p uitium rei alio casu non superueniente fructus percepti per colonum sunt exigui,puta p p qualitatem terreni,vel p p qualitatem tẽporum,& intẽperiem aeris,aut propter pluuias,& tunc dr̃ esse sterilitas,qñ omnem fructum colonus amisit,nec alio casu põt peti remissio.Et dicto casu non habẽt locum opiniones variæ Doctorũ de quib.in dictis locis, quia ubi deductis expensis aliquos fructus percepit colonus,etiam modicos, nõ dr̃ colonus passus sterilitatem , sed solum potest allegare exiguitatem fructuum, propter quam non debet fieri remissio,ut est expressũ in l.si uno.§.cum quidam.ff.Ide. Et quamuis Fulg. ibi & Im. in d.c.propter sterilitatem,uideantur intelligere illum tex. qñ dãnum non est magnum,tamen ille tex.qui gñaliter loquit̃,hanc restrictionem non patitur. Et idem probatur in l. ex conducto §.1.eo.ti.ubi tex.facit prædictam differentiam,videlicet utrum damnum contingat a casu extrinseco,ut scilicet tunc agi possit de remissione,aut vitio rei, ut quia segetes sint suffocatæ a spinis,uel ab herbis,& tunc fieri non debeat remissio,nisi eo casu quo aliqui fructus per colonum non sint percepti. Et istam ẽt distinctionem in proposito nostro facit Aret.in consi. 52. Et ultra eum idem uult gl.in l.si merces.§. uis maior.ff.loca. in fi. magnæ gl. quæ distinguit , utrum sterilitas contingat casu fortuito vel vitio,aut ex debilitate rei,ut primo casu fiat remissio, & aliis casib.non , per iura superius allega. & idem etiam vult Bar.ibi dum dicit, ꝙ conductor quandoque allegat fructuum exiguitatem,ut quia deductis expensis modicum superest , & tunc non debet fieri remissio,allegat dictam.l.si uno.§.cum q. dam.& est ratio secundum eum,quia aliqui fructus sunt,& sic patet,ꝙ gl.& Bar.intelligunt.d.§.cum quidam. quando pauci fructus sunt percepti. Et quando conductor est passus magnũ damnum,quicquid dicat Rapha.in d.§.cum quidam, & Im. in d.c.propter sterilitatem.& a qua opi.gl.approbata per Bar. & Are.in pratica non est recedendum,iuxta notata per Iac. But. in l.1.C.qui pro sua iurisdictio.& quæ opinio manifeste probatur in d.l.ex conducto.§.1.ubi textus expresse uult,ꝙ si qua vitia oriantur ex ipsa re,qđ nõ fit remissio,nisi eo casu, quo labes facta sit,omnemq́; fructum tulerit,de quo tex.Imo. & Rapha.non mentionem facit.Nec ob.ꝙ gl.in d.§.cum quidam.dicat,ꝙ ille tex.locum non habet,nisi sterilitas superuenerit, q a gl.non loquitur de sterilitate,quæ uitio vel ex debilitate rei contingit,sed de illa quæ a casu processit,quod cõstat ex lege, quã allegat,videlicet,ex d.l. ex conducto.§.1.& d.gl. debet intelligi secundum legem quam allegat secundum Bar.in l.non solum. §.si liberationis uerba,de lib.lega.Quia ergo in casu nostro sterilitas non contingit,vel ex casu fortuito,vel ex alio facto extrinseco; sed ex debilitate vel vitio rei,propter qualitatem temporũ, & aeris intemperiem, & fructus aliqui , & etiam non modici sint percepti,nõ debet fieri remissio.& sumus extra illas varias opiniones doctorum,quæ (vt etiam dixi) locum habent, quãdo sterilitas contingit extrinseco casu,sed qñ ꝯtingit uitio rei, ut in casu nostro,remissio solum potest habere locum , quãdo nulli fructus sunt percepti.d.l.si conductor.§. 1. & per glo. & Bar.in dictis locis.Sed casu etiam quo de remissione esset agendũ,quia tamen conductor percepit tot fructus, qui excedunt dimidium fructuum,quos soluere promisit locatori : remissio non debet fieri.Nam singulo anno tenetur ad salmas trecentũ triginta grani,& præsupponitur,ꝙ collegit salmas ducentas & quatuor,nec reperitur,nec allegatur,ꝙ aliquam expensam fecerit conductor,nisi ꝙ salmas sex præstitit factori,unde deducta etiam hac expensa constat, ꝙ fructus percepti per colonũ ex-

excedunt dimidiam fructuum, qui singulo anno pręstari dēnt locatori. Et ex hoc sequitur, ꝙ remissio aliqua mercedis fieri non debet, & † quæ solum facienda est, qñ illud, quod ad colonum spectat, non ascendit ad dimidiam eius, quod locatori dēt præstari, ut uoluit gl. in d. l. si uno, in prin. & Azo in summa illius tit. & Bar. & Bal. in d. l. licet. post Iac. de Are. & Ant. de Bu. Imo. & Abb. in d. c. propter sterilitatem. & ista est communis opinio ſm Are. in d. consi. 52. Præterea p̄supponitur, ꝙ primo & secundo anno conductor est superlucratus, ideo tale lucrū debet poni ad computum ultimi anni, in quo dicit passus damnum. d. l. si uno. in princ. & d. l. licet. & per Doc. in d. c. propter sterilitatem. ꝙ procedit etiam si in anno proximo nihil superlucratus fuisset, ſm Pau. de Ca. in d. l. si uno. Vltimo ista opinio 3 cōfirmatur, quia † colonus in contractu locatione excepit aliquos casus sterilitatis, guerræ, & pestis, & noluit teneri, vbi dānificaretur ex dictis causis, vel altera earum, vnde ex hoc, quod sibi prouidit dictis casibus uidetur renunciasse facultati petendi remissionem in omnibus aliis casibus nō exceptis, ut in terminis decidit Io. An. in Spe. de loc. §. nunc dicēdum. in additione magna in fi. vbi refert Odofre. in dispu. incip. Si tres locauit, &c. qui concludit, ꝙ si locator in contractu locationis expressit certos casus, de quib. uoluit teneri, puta de ui fluminis, & cōcursu hostium, vel prædonum, ꝙ de aliis non tenetur per iura, quę ibi allegat. Et istud comprobatur ex notatis per Bar. in l. 1. §. 1. in fi. de feriis. ubi not. uult, ꝙ si per statutum indicantur feriæ messium uel uindemiarum, ꝙ casus excepti de iure cōmuni, & de quibus ibi, & in quibus ius redditur tempore feriato, intelliguntur etiam excepti a dicti feriis introductis per statutum & hoc verum, quando statutum indicit dictas ferias, & vlterius nō procedit, per l. si mihi Mæuia. §. fi. de leg. 3. & l. ita nobis pudor. C. de adul. & l. 2. C. de noxa. Sed si statutū procedit ulterius faciendo quasdam exceptiones, tunc non habebit locum ius commune in casibus omissis, quia in casibus in statuto non expressis debemus stare statuto, & non iuri communi, quia exceptio in quibusdam uidetur regulam firmare in casib. non exceptis, per tex. no. in l. tribunus. §. fin. de testa. mili. Idem ergo & in pacto, per qđ colonus potuit renunciare beneficio remissionis a lege concessio. d. l. licet. C. locati, & ꝑ Bar. in d. §. vis maior. & prout renūciasse intelligitur in casib. nō exceptis per prædicta. Et ita concludendum puto. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Conductor ad modicum tempus, maximę ecclesię non potest arbores uirides includere.*
2 *Et idem in emphyteuta ecclesię uel priuati.*
3 *Colonus quando teneatur purgare fossata.*
4 *Conductor tenetur restituere fundum seminatum, prout ipse habuit, aliàs ad interesse.*
5 *Pactum, quod liceat locatori retinere semina, &c. nō facit quin conductor ad dictum interesse teneatur.*

CONSILIVM LXXXVIII.

SVPER his, quæ proponuntur, procedam per ordinem. Et primo dicitur, ꝙ do. Laurentio con 1 ductori ad modicum † tempus non licuit incidere arbores uirides. l. si merces. §. culpæ, ff. loca. & l. si colonus. arbor. fur. cæsa. & l. in fraudem. §. si conductor. de iure fisci. Et hoc magis procedit in conductore ecclesiæ, qui etiam tenetur de iure rem conductam meliorem facere, & non deteriorem. auth. qui rem. C. de sac. san. ecc. & in corpore unde sumitur, & conductor etiam priuati non debet rem conductam deterioratam reddere. l. æde. C. loca. & quæ locum habet non solum in inquilino, sed etiam in colono ſm gl. ibi, q̄cquid ibi dicat Bal. & cum qua transit Alexan. in l. diuortio. §. fundum, solu. matr. Et isto casu istud est clarum, ex quo conuentū est expresse, ꝙ conductor debeat rē meliorare, & specialiter ꝙ non possit incidere arbores siccas vel virides sine licentia domini, & sine qua licentia dicitur iste condu 2 ctor incidisse immo † qđ est fortius, emphyteuta ecclesiæ, vel priuati, qui etiam habet ius in re, non potest arbores incidere, d. auth. qui rem. & ibi hoc volunt Doctores, & Bar. in d. §. si cōductor. & satis probatur in d. §. si fundum. & ibi de hoc late per Alex. post Bar. & alios. Quia ergo conductor in hoc non seruauit legem locationis, tenetur ad interesse. l. dn̄s horreorum. §. fi. ff. loc. & l. cum conductorem. C. eo. cū & ibi etiam dicitur, ꝙ tenetur rem, quam conduxit conseruare & restituere in eo statu, in quo erat tempore locationis, uel præstare quāti interest, ſm gl. ibi. Et quia conductor rem deteriorauit, potuit propria authoritate expelli, & si quas expensas fecit in meliorando, illas amisit. d. auth. qui rem. & per Doc. in l. 2. C. de iure emphy. & multo magis illas debet amittere in casu nostro, ex quo per pactū est expresse actū, ꝙ conductor nō possit facere aliquas reparationes, uel fabricas sine licentia locatoris. Et similiter tenetur, cū inciderit syluam non cæduā, i. immaturā & ante tp̄s, quo cædi debuit, q̄a nec istud licet usufructuario facere, q. hēt maius ius, quam cōductor. l. ex sylua. iuncta gl. cum seq. de vsu fruc. & facit. l. diuortio. §. ꝙ si in annos, iunctis his quæ ibi no. so. mat. Et quia etiā promisit plantare plures uites & arbores, si hoc non fecit, tenetur ēt ad interesse, quia legem locationis non dicitur impleuisse. d. l. dominus horreorū. §. fi. & probatur in l. stipulationes non diuiduntur. uer. Celsus. de uerb. obl. Ad illud quoq; de quo quæritur, si conductor non purgauit fossata, ad interesse teneat, rn̄det ex no. ꝑ Bar. in l. impē sæ. de impen. in reb. dot. fac. ubi concludit in hac q̄one, ꝙ primo inspicienda est cōsuetudo regionis, quia quæ sūnt de consuetudine regionis, ueniūt in ꝯctu. l. circa. C. loca. & l. dominus p̄diorū. C. de agri. & cēsi. li. 11. & l. si prius. §. 1. de aqua. plu. arcē. & l. qđ nolit. §. q̄a assidua. de ædi. edic. Et iō cōsulo tibi. dicit Bar. ꝙ facias positionē de consuetudine, vt de ea in actis appareat. Si uero de cōsuetudine nō appareat, q̄nq. fossata mūdari dēnt ad utilitatem ꝑpetuam, uel longioris tp̄is, q̄ sit locatio. 3 Et ad hoc † nō tenet colonus. d. l. impensæ. coniūcta. l. 3. §. nos generaliter. eo. ti. p̄dicta vera dicit ēt Bar. qñ colonus cōduxisset pro illo t pe, quo dēt durare utilitas seu impensa, si aūt sint fossata, q̄ annuatim debent refici, & tūc ſm Bar. ad colonū ꝑtinent expēsæ. d. l. impensæ. & l. 1. §. de co. de aqua plu. arcē. & ꝓbatur rōne, q̄a colonus debet colere fundū. l. ex cōducto. §. 1. C. loc. sed facere fossata est de cultura fundi. d. l. 1. §. de eo. cum p̄sentē respiciat utilitatē. d. §. nos gn̄aliter. ergo colonus dēt facere, ꝙ est uerū, siue fuerint fossata proprij fundi cōducti, siue cōia cum uicinis. Et credo, ꝙ iste vltimus casus respiciat casum nostrū, & illi cōueniat. in quo & idem tenet Bar. in l. p̄dia. §. ita legatū. de fundo instruc. puto ēt aduertendū, ꝙ Bar. quærit, vtrum colonus teneatur facere fossata, ꝙ intelligo de nouo, sed si tēpore cōductionis erant facta, credo ꝙ colonus indistincte teneatur fossata in eo statu, in quo erant tūc, conseruare & restituere finita locatione, q̄a tenet rē cōductā restituere in eo statu, in quo reperiebat t̄pe cōductionis, aliàs tenetur ad interesse. d. l. cum conductorem. cum gl. C. loca. & idem est dicendum quoad alia omnia, in quib. conductor non seruauit promissa, ut, scilicet ad interesse teneat, ut in iurib. præalleg. Quantum uero ad vltimum, de quo quæritur, videlicet, an ex quo cō 4 ductor † non restituit tot terras seminatas, quot erant seminatæ tempore locationis, teneatur non solum ad restitutionem seminum, sed ēt ad interesse rōne damni & amissionis fructuū quos percepisset locator, si dictas terras seminatas recepisset. Et dicendū est de iure communi, ꝙ si colonus habuit fundum plenū & seminatū, ꝙ finita locatione tenetur etiam fundū restituere seminatum, & pro eadem mensura seu quantitate, ſm Petr. de Vbald. in tractatu de duo. fratrib. siue societatis, parte 11. q. 9. & in 5. col. eiusdem q̄nis. quia ſm eum tenetur colonus relinquere, seu restituere fundū in eo statu, in quo illū habuit, alleg. l. si merces. §. conductor. & l. hæc distinctio. §. fi. ff. locati. & ultra eū melius probatur in d. l. cum conductorem. cū gl. C. locati. qđ si non facit, ad interesse tenetur, ut dicit etiam gl. ibi. Et sic obligatur non solum ad restitutionē seminis, sed etiam ad iteresse, ꝙ patitur locator ratione fructus amissi. Sed quia inter contrahentes conuenit per pactum, ꝙ conductor teneatur dimittere tot terras seminatas tam de frumento, quā de omni alio genere bladorum, prout sibi consignatæ fuerunt tempore factæ locationis. Et si quantitas seminum dimittēda per eum in tot terris ut supra, non ascenderet ad dictam summam, ꝙ liceat agentibus pro reuerendiss. do. Cardinale retinere partem seminum deficientium, seu valorem eorum in quātitate frumenti mutuata, &c. Dubium ergo oritur, an ex hoc pa-

pacto teneatur conductor solum ad restitutionem seminum, & nō ad interesse fructus amissi, & quem percipere potuisset locator ex terris, quæ debuerunt seminari. Et uidetur fortassis prima facie dicendū, ꝙ ad dictū interesse nō teneatur conductor, q̄a cū locator solū reseruauerit sibi facultatē retinendi semina, quæ deficerēt ex frumento sibi mutuato, vr̄ remisisse dānum, ꝙ passus fuit ꝑ parte nō seminata, arg. l. cū ꝑtor. de iudi. & ꝑ no. ꝑ Dy. Bar. & alios, in l. legata inutiliter. de leg. 1. ubi dicunt, ꝙ si comes reprobauit quædam statuta, ꝙ videt̄ alia ꝯfirmare, per d. l. cū ꝑtor. in prin. & ꝑ l. tribus. §. fi. de testa. mili. & idē probari uidetur ex no. ꝑ Bar. in l. 3. §. fin. in fi. ff. de fer. ubi no. concludit, quia si statutū indicit ferias messiū & uindemiarum & ulterius non procedit, ꝙ casus excepti de iure communi non includuntur in dictis ferijs, at. l. si mihi Mæuia. §. fin. de leg. 3. & ulterius procedit faciendo aliquas exceptiones, non hēt locū ius commune, quia in casib. in statuto non exceptis, debemus stare statuto, & non iuri cōi. Nā exceptio in quibusdā vr̄ regulā in cęteris confirmare, allegat d. l. tribunus. §. fi. de 5 testamento militari.† Sed præmissis non obstantib. contrariū iudicio meo est uerius. Nā per illud pactū, ꝙ liceat conductori tenere de frumento mutuato pro rata deficientis seminis nō cogitur locator ad hoc, sed est in suo arbitrio uti dicta retētione uel non, ut probatur ex illo verbo liceat, qđ non importat necessitatem. l. non quicquid. de iudi. & l. sæpe. & ibi not. per gl. de off. pręsi. & l. 1. C. quomodo & q̄n iud. quia ergo non cogitur locator uti dicta retentione sibi concessa in sui fauorem pōt agere simpliciter ad interesse, sub quo continebitur æstimatio seminum, & æstimatio damni quod passus est, quia nō fuit seminatum. Et de hoc mihi videtur esse casus in l. quamuis. in prin. de pig. act. ubi dicitur, ꝙ si actum est, ꝙ liceat cōductori uendere pignus, ꝙ non est cogendus uendere, etiā si soluendo non sit debitor, quia causa creditoris ita cautū est. Et sic etiam illo casu usi sunt contrahentes uerbo liceat, sicut in casu nostro non debet isto casu cogi locator sicut non cogitur creditor illo casu, quoniam facultas retinendi etiam fuit concessa locatori gratia sui. Et sic utroque casu locum habet eadē ratio. & per d. l. quamuis. Gul. ibi & Bar. dicunt, quod si promisisti mihi soluere centum in paschate, uel dare obsides, seu sufficiens pignus, non potest cogi creditor ad suscipiendum pignus sed poterit cogere debitorem præcise ad soluendum, quia quod dictum est de dandis pignoribus uel obsidibus, est in fauorem creditoris, ergo non debet redundare ad eius læsionem, quæ ratio locum etiam habet in casu nostro. Nec obstat. 6 dum dicunt prędicti, quod in alternatiuis electio est debitoris l. plerūq. in fin. de iur. dot. quia hoc uerum, quādo alternatiua cadit inter duo, quorum utrumque est in obligatione & solutione. In q. autem prædicta unum est in obligatione, & aliud apponitur ad cautelam creditoris, & prout est ad cautelam locatoris, fuit dictum, quod possit uti dicta retentione, iō cogi nō pōt, ut retineat, sed pōt ad interesse simpliciter agere omissa dicta retentione. Secundo probatur ista conclusio, q̄a ut dictū est, pactum, ꝙ possit locator retinere, fuit appositū ad eius cōmodū, & sic ad augendū, non debet ergo operari diminutionē, & sic ꝙ per illud dicatur locator sibi pręiudicasse, ut nō possit agere ad interesse rōne damni, & fructus amissi, q̄a non fuit seminatū, quia inducta ad augmentum non operantur diminutionē. l. si municipia. in pri. & ibi no. de fun. istru. & per hoc Gul. & Ang. in l. nulla. ff. de legi. decidit not. qō. testator dixit, lego uxori talē domū cū hoc, ꝙ si ualet minus ducentis libris, hæres meus teneatur supplere, ita ꝙ habeat valorē librarū ducentarū, mō domus ualet ultra, nunq̄d debeat habere illud ultra. Et uidebatur ꝺm eos dicendū, ꝙ nō, quia illa verba, ita ꝙ uxor habeat ualorem ducentarū librarū, videbātur obtinere uim taxationis, arg. l. Lucius. §. q̄ habebat. ī fi. ad Treb. & arg. l. qui in alieno. §. libertos. de neg. gest. Contrarium tn̄ deciditur, q̄a dicta uerba fuerūt adiecta ad ampliandū fauorē uxoris, non debent operari contrarium effectū, per d. l. nulla. cū ibi no. Et cū ꝑdictis ēt transit Alex. in l. legata inutiliter. in prin. de leg. 1. Et dicit, ꝙ de dicta decisione est quasi casus in leg. ea lege. in princ. ff. loc. & qui tex. proprie loquitur in locatione. & ibi dicitur, quod si ea lege facta sit locatio, quod si fundus non coleretur, licet locatori locare alteri, & si minus locaretur, conductor supplere teneretur. quid ergo si plus locauit, an illud plus conductori debeatur, & ibi dicitur qđ non, quia pactum illud appositum fuit in fauorem locatoris, unde & in casu nostro cōuentio facta in fauorem locatoris & ad augmentum, non debet operari effectum contrarium. Nec ēt præsumendum est, ꝙ uoluerit locator iuri suo renunciare. l. cum de indebito. de prob. & l. si cum aurum. de sol. Et ꝑ ꝑdicta rn̄sio remanet ad allegata in contrarium, quia per inclusionem unius aliud non excluditur, q̄n exclusio tenderet ad diminutionem, & inclusio ad augmentum, vel quando inclusio fit in fauorem alicuius, quia tunc non debet operari cōtrarium effectum, & quo casu locum non habent allegata in contrarium, ut probatur ex prædictis. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Fiscus ad solutionem gabellæ non tenetur, etiam quando exigitur a conductoribus, & etiam si mercetur. nu. 15.*
2 *Generalis sermo non comprehendit fiscum, maxime cum quo cōtrahitur, nec aliàs priuilegiatum.*
3 *Priuilegio clauso in corpore iuris non derogatur per clausulam generalem, non obstantibus priuilegijs.*
4 *Dictio etiam, inducit repetitionem præcedentis qualitatis, sicut & dictio amplius.*
6 *Et stat augmentatiue, quando sequitur generalitatem.*
7 *Interpretatio, ne dispositio remaneat superflua, capitur, etiam si sequatur correctio iuris communis.*
8 *Argumentum a contrario sensu sumitur in statuto, quādo aliàs nihil operaretur.*
9 *Verba in contractibus debent intelligi, ut repugnantiam nō contineant.*
10 *Interpretatio fit contra fiscum uerborum generalium, etiam quod aliàs in illis se fundet.*
11 *Repetitio qualitatis cessat, quando per illam sequens clausula redderetur superflua, uel resultaret contrarietas.*
12 *Verba subiunctiui modi trahuntur ad futurum, etiam si sint temporis præteriti.*
13 *Guerra imminens tempore locationis non est causa concedendi remissionem.*
14 *Sententia lata ex falsa causa, licet regulariter non sit nulla, fallit tamen si contra ecclesiam, uel minorem.*
15 *Sententia lata per falsas allegationes dolo partis factas, an & quando sit nulla.*
16 *Verbum præteriti imperfecti subiunctiui, ut si accederet, non refertur ad futurum, faciendo relationem ad præsens actus ualere potest.*
17 *Et licet uerificetur in præsenti refertur etiam ad futurum.*
18 *Dictum supra nu. 13. debet intelligi rebus sic stantibus, & nisi guerra fuerit alterata.*
19 *Venditor, qui est in mora tradendi, tenetur emptori ad interesse etiam excedens precium, & quāti plurimi emptor rem ab alio emisset.*

CONSILIVM LXXXIX.

SVPER his quæ proponuntur, habita diligenti consideratione. Quoad primum, de quo quærit, prima facie dicendum uidetur, ꝙ camera Apostolica non teneatur ad restaurum, seu ad remissionem mercedis conductorib. gabellarum ciuitatis Placentię occasione salis, ꝙ dicitur per dictam cameram transmissum ad ciuitatem Mediolani. Quoniā certum esse vr̄ 1 ꝙ fiscus ad solutionē gabellæ non tenetur, vt videtur expssum in l. licitatio. §. fiscus. de pub. & qui tex. uidetur debere intelligi necessario, quando gabella ueniebat exigenda per conductores a fisco, quia si exigitur ab ipso fisco, & eius nomine dubiū non esset, ꝙ fiscus a seipso gabellam non exigeret, quia sibi obligatus esse non posset. l. Vranius. de fideius. & quia tex. in d. §. fiscus. loquitur indistincte, intelligi debet etiā, quando fiscus ꝑducit sal, vel alia bona alibi causa vēdendi, & sic gratia negotiandi, & mercandi. l. legatis. in prin. de leg. 3. & ibi not. Bar. Et istud etiam vult glo. in l. si publicanus. §. 1. de pub. ubi postquā dixit, ꝙ de qualibet re, quæ uehitur de una ciuitate ad aliā gratia cōmercij, soluitur vectigal, excipit fiscum, & res fiscales & nauicularios, qui excusantur pro reb. quæ uehuntur, ēt gratia com-

commercij.l. omnium.C. de uectig. ergo multo magis fiscus. Nec ex capitulis conductionis in hoc videtur esse recessum a iure communi,uidelicet quãtum dicitur.Item che possano esigere & scotere ditti dacij per tutte le robbe tenute al pagamẽto, etiam per il sale si condura fora del dominio apostolico,& che anderanno per longo & trauerso del Po, etiam sel fosse cõdot 2 to per terra,&c. Nam † sub hac generalitate non uidetur comprehendi fiscus,a quo conductæ fuerunt gabellæ, & cum quo capitulatum est, quia in generali sermone non includitur persona loquentis.l.inquisitio,C.sol.& ibi no.& l.1.ff.de senatoribus cũ gl.& ibi de hoc clarius per Bart.immo nec alij immunes ex priuilegio includuntur sub uerbis generalib.dicti capituli,sicut sunt clerici.c.quãquam.de censi. in 6. & nauicularij. d.l.omnium.C.de vect.& quidam alij,de quib.per glo.in d.l.si publi.§.1.quia sub uerbis generalib.non includuntur casus excepti de iure communi,ꝭm Bal.in l.1.§.fi.in fine de feri.per l.si mihi Mæuia.§.fi.de leg.3.& l.ita nobis pudor.C. de adulterijs, & l. 2. C.de noxalib.& quia per uerba generalia non intelligit̃ derogatum priuilegio specialia iure concesso.l.3. cum gl.C.de silen.li.12.& ibi notat And.de Baru.quem tex. cũ gl. ad hoc ꝑ singu.alle.Bal.in c.1.in fi.quo tempo.mil.& in l. non plures. C.de sac.sanc.eccle.ubi dicit,ꝙ per legem generalem nunquã derogatur priuilegio speciali & singulari,nisi de eo fiat mentio & no.Bal.in l.fi.C.si contra ius.& in 2.consti.uer.si qua uero. per illum tex.& probatur in c.cum ordinem.de rescr. & facit, 3 ꝙ no.gl.in c.pe.de capel.mona.lib.6.Eadem ergo ratione † & multo magis non intelligit̃ derogatũ priuilegio fisci,& ꝑdicta etiam magis habent locum in priuilegijs insertis in corpore iuris, quib.non intelligitur derogatum per clausulam non obstãtib.priuilegijs,ꝭm gl.in auth.qua in prouincia.in uersi. illinc. C.ubi de cri.agi.opor.quam ibi Bar.& Bal. multum no. unde secundum Pau.de Ca.ibi cautela est, ꝙ habens priuilegium de immunitate faciat illud inseri in statutis, quia non erit sublatũ per simplicem derogationem , nisi ẽt de insertione fuerit facta mentio.& ad idem est gl.in l.j.§.omnes.de iud.quã not. ibi ad hoc Bar.& Pau.de Ca.& gl.& Bar.in l.hæres absens.in prin.in uer.excusatur,eo.tit.& Bar.in extrauag.ad reprimen.in uer.nõ ob.in fi.& Pau.de Ca.in l.j.de legib. Et ꝙ fiscus isto casu nõ sit obligatus,uidetur probari etiam ex uerbis dicti capituli, dum dicitur.Item che posseno esigere & scotere ditti dacij per tutte le robbe tenute al pagamento,ẽt per il sale si condurã,&c. loquitur ergo capitulum, & intelligitur de sale obligato de iure ad solutionem & pagamentũ,quia qualitas adiecta alijs reb.d̃ quib prius fuit facta mentio,& importata per illa uerba, tenute al pagamento intelligitur repetita in sequenti.dũ fit mentio de sale,& hoc ex natura illius dictionis,etiam,implicatiuæ. & q̃uis Bar.in l.Seiæ.§.Caio.in fi.de fun. instr. dubitet, & non de 4 terminet,vtrũ † dictio ẽt, inducat repetitionẽ ꝓcedentis qualitatis,tñ dicendum est,ꝙ inducat repetitionẽ,sicut eãdem repetitionẽ inducit dictio,hoc amplius,ꝭm Bart.in l.si tibi pure.in prin.de leg.3.Et ita per hoc de dictione etiam, uult etiam Are. in l.is cui bonis.in fi.de uerb.ob.& in cons. 158.in vlt.col.& tãto magis,quia oratio,quæ adijcitur per dictionem ẽt,est nu ꝑ facta rõne uerbi,& debet suppleri per præcedentem.Quia ergo repetit uerbũ illud,esigere,& scotere,intelligitur facta repetitio cũ omnib.suis qualitatib.sicut qñ per copulam adijcitur oratio imperfecta,uel per dictionẽ itẽ,ꝭm Bar.in d.§. Caio. & in l.in repetendis . de leg.3. si ergo capitulum loquitur de sale tenuto al pagamento, ergo non intelligit̃ de sale cameræ Apostolicæ , quia illud non tenetur ad pagamẽtũ, nec fiscus pro illo.d.§.fiscus.Et q̃uis Bar.in consi.226.Cauetur statuto, &c.videatur aliter sentire,tñ ad.§.fiscus.non r̃ndet congrue.Nã primo dicit,ꝙ fiscus nõ soluit uectigal de iure,quia fiscus nõ mercatur, & de reb.q̃ portanẽ de vna terra ad aliam gratia cõmercij solũ soluitur,ꝭm gl.in d.l. publicanus.§.1.per l.omnium. & l.ex præstatione.C.de vectig. & sic Bar. vult ꝙ teneatur fiscus 5 † de iure,de reb.quę uehuntur gratia mercandi.Cuius contrarium expresse sentit gl.in d.§.quæ excipit res fisci ab eo, qđ dixerat de alijs reb. quæ portantur de vna ciuitate ad aliam gratia cõmercij,& cũ fisco etiam excipit nauicularios,qui sunt immunes pro rebus,quas portãt ex dicta causa.d. le. omnium.in fin.Præterea pro rebus quæ per alios portantur ad fiscum gratia negotiationis,non soluit vectig.l.uniuersi.C.de uectiga. & no.gl.in d.§.1.ergo fiscus multo magis pro rebus proprijs,quæ alibi deferuntur ex causa magis debet esse immunis . Nec iure probatur,quod fiscus non mercetur , ut dicit Bart.Nec etiam procedit alia solu. Bart. ad d.§.fiscus.dicentis, quod ille textus potius facit contrarium,quia si fiscus uigore generalis dispositionis legis communis nõ teneretur soluere,nõ fuisset necessaria dispositio illius §.fiscus.ex quo uult inferre , ꝙ gñalis conuentio,de qua in casu suo pariter & nostro includit fiscum , ex quo ab illa excipitur specialiter fiscus . Nam talis consideratio & inductio uȓ satis fragilis , quia a generali prouisione iuris communis de soluendo uectigalia fuit necesse fiscum excipere quia de illius immunitate nõ poterat apparere aliter. Sed post quam illi concessa fuit specialiter immunitas, gñalis conuẽtio facta cum conductoribus fiscum non includit, quoniã (vt dixi) priuilegium immunitatis cõcessum alicui per ius commune intelligitur tacite exceptum a qualibet gñali dispõne,& per illam non intelligitur priuilegio derogatum,ꝭm Doc. in locis ꝑalleg.Et per hoc etiam tollitur rõ Bar. quam adducit contra fiscum uidelicet,quia dispositio loquitur gñaliter, ergo gñaliter dẽt intelligi de precio publico,quia immo restringi dẽt , ut non comprehendat personas quibus concessum est priuilegiũ immunitatis maxime insertum in corpore iuris . Sed istis non obstantib.contrarium puto uerius. Nam actum fuit primo ge 6 neraliter,ꝙ de omnib.reb.de quib.solui dẽt, posit exigi gabella,& subiicitur etiam,ꝑ il sale,&c.illa † ergo dictio etiam , stat augmentatiue ad gñalitatem præcedentem.l.etiam.in prin.sol. mat.& l.etiam & l.fi.C.si tut.uel curato. & rubro & nigro. C. etiam ꝑ ꝓcura.&c.Et ad hoc ut augeat, neccẽ est,ꝙ intelligatẽ de sale cameræ Apostolicæ,& de quo de iure gabella solui debuisset.Et ꝙ sub dicta generalitate pręcedenti non includebatẽ d.§.fiscus.Et sub qua comprehendebatur sal, qđ non fuisset sedis Apostolicæ,sed alterius principis uel reipublicæ conductũ de uno loco ad alium locum,quia de illo solui debet gabella de iure.d.l.omnium.& d.l.ex pręstatione.C.de uectig.& commis. & no.in d.l.publicianus.§.1.& similiter de sale,qui fuisset ꝓductorum salinarum sedis Apostolicę intelligitẽ dicta generalitas, q̃a & de illo solui dẽt,si de ciuitate ad aliam ciuitatem conducatur,secundum Dy.& Bar.in l.licitatio.§.mercatores.de pub.& Bart.Sal.in l.emp.C.de hæredita. uel act.vend.& Saly.in l.uniuersi.C.de vectig.spãlis ergo prouisio de gabella soluenda pro sale debet intelligi de sale sedis Apostolicæ,& de quo per cameram Apostolicam solui nõ debet de iure. d.§.fiscus. Quia aliàs dictio etiam,non augeret dictam generalitatem , in qua ꝑtinetẽ sal omnium aliorum. Et quia aliàs dicta spãlis ꝓuisio de gabella exigenda pro sale ex toto fuisset superflua, quia (vt dixi) sal aliorum quorũcũq; comprehensum fuisset sub gñalitate ꝓcedenti,quæ disponit de omnib.reb.de quib.solui dẽt , vt ergo dicta prouisio de sale non reddatẽ superflua , & vt dictio illa etiã augeat,intelligi debet de illo sale, ꝙ super gñalitate præcedenti cõprehendi non poterat,ut est solum sal dictæ cameræ Apostolicæ.d.§.fiscus. sicut etiam videmus , ꝙ qñ ꝓceditẽ a principe facultas libera testandi alicui,si quidem ille de iure testari non poterat,non intelligitur remissa solennitas,q̃ in testamentis requiritur de iure cõmuni.l.si quãdo.C.de inof. test.Sed si ille testari poterat de iure, vȓ tunc illi dicta solẽnitas remissa,& hoc vt dicta concessio aliquid operetur , quæ aliàs esset superflua , ꝭm gl.in l.si quando.C.de inoff.test.per l.1.ad municip.& in l.si quando.in prin.de leg.1.Et sic vult gl.approbata,ꝙ capiatur in 7 terpretatio,per quã nõ remaneat superflua dispositio,etiam si ex hoc inducatur legum correctio . Idẽ ergo & in casu nostro & istud cõfirmatur,ꝙ licet in statutis non habeat locum argumentum a ꝯtrario sensu ad correctionem iuris cõis,ꝭm Bart. & Doct. in l.1.in princ. de officio eius cui manda. est iurisd. & Doc.in l.conuenticulam.C.de epis.& cleri. & in c. cum Apostolica.de his quæ fiunt a præla.cum concordantib.fallit tñ,qñ 8 statutum † aliàs remaneret superfluum,quia tunc sumi dẽt dictum argumentum a contrario sensu,ne statutũ remaneat superfluum , licet ex hoc resultet correctio iuris communis , ꝭm Bal.Ang.Imo.& Alex.in l.si cum dotem. in princ.sol.matr .& Pau.de Cast.in l.cõuenticulam. C.de epis.& cleri.& in leg. qui testa.§. mulier.de testa. & in d.l.1.in princ.de offic.eius. & ibi etiam per Alex.& per Abb.in d.c.cum apostolica.& facit, qđ no. Bar.in l.4.§.ꝑtor.de dam.infe.ver.quæro quid si statutum. &

& in l.2.de vsuca.vbi vult, ꝙ statutū dēt interpretari, vt aliqd addat iuri communi,& ꝙ non remaneat superfluū. d.l. si qn. Quia ergo dicta clausula de sale nō pōt verificari,nisi in sale cameræ Apostolicæ,ut probatur ex pmissis,perinde est ac si de illo noīatim facta fuisset mentio.l.2.de lib.& posth. l. fundus q. locatus.de fundo instr.& probatur ex notatis per Bart.in l.qui Romæ.§.duo fratres.de verb.ob.in 6.q. ubi quærit, an per illa verba,videlicet,ꝙ unus remittit alteri omne ius,ꝙ hēt, vel habere sperat, apposita in diuisione intelligatur remissum ius fideicommissi,& arguit ꝙ non,quia talis remissio nō ualet, nisi inspectis & cognitis verbis testamenti.l. de his.de transactionibus & notatur in l.tres fratres.de pact. sed ipse determinat, ꝙ aut dicta uerba possunt referri ad aliquod ius,qđ partes tēpore diuisiōis sperabāt habere ex alia causa,quam ex testō, & tūc non referuntur ad ea,q̃ pendent ex testō p pallegata,aut nulla alia cā apparebat,nisi ius fideicōmissi,quia de alia causa non cōstabat,nec suberat,alia cā & tunc vr̄ remissum, quia perinde ē ac si illud nominatim fuisset expressum,per d. leg. 2.de libe. & posth.ꝙ dicit Bar.esse no.ad multa.Secūdo confirmatur prædicta.cōclusio.Nam per illa verba etiam,p il sale se condurà fuora del dominio apostolico,&c.dicitur actum,ꝙ de sale,qđ conduceretur in dicto dn̄io,solui nō dēat, quia ex quo exactio est permissa pro sale conducendo extra dn̄iū vr̄ prohibita pro illo qđ conducitur intra dictū dn̄ium.l.cū prætor.in prin. de iudici.aūt nō pōt,ꝙ denegetur exactio dicto casu nisi p sale cameræ Apostolicæ, vel ꝙ noīe cameræ conduceretur,quia non est credendum,nec verisimile,ꝙ denegata sit exactio,quando sal conduceretur de terris alienis vel alieno noīe intra dictū dn̄iū Apostolicū,& de quo de iure venit soluenda gabella:quia hoc non cedit ad cōmodū sedis Apostolicę,immo ad damnum,qa tanto minus locasset gabellas.Iō de tali sale non est intelligendū.l.sem p in stipulationib.de reg.iur. & de tali intentione etiā satis clare apparet ex sequentib.dū actū est,ꝙ cōductores possint uti retētione, si prohibeantur exigere per hæc verba,se accadesse essere condutte mercantie,& robbe, vt supra, de qual sorte si uoglia, che pagano dacio fore delle iurisdicioni ò in la iurisdicione de ditti condutori vt supra. Ex quibus uerbis ò in la iurisditione, constat manifeste,ꝙ nō est data immunitas alicui pro sale conducendo intra territorium, & pro quo de iure veniret soluenda gabella. Et vbi tūc diceret̄ denegata exactio, istud concederetur etiam pcedentib.ubi cōcéditur generaliter exactio gabellæ de oīb.reb. p qb.dēt solui, & sub quib.verbis continetur sal,ꝙ sit cuiuslibet alterius,quā cameræ Apostolicæ,& tā illud,ꝙ cōduceret̄ extra q̃ intra territoriū per alium, quam per camerā Apostolicam, uel nomine illius, rōne igitur contrarietatis euitādæ non intelligitur denegata exactio p sale conducto intra territoriū pdictū per alium, q̃ per ipsam camerā.sed solū pro sale ipsius cameræ, ꝙ sub gn̄alib.verbis præcedentib.nō cōtinebat̄, ut dixi in precedentib. Et ideo capiēda est hmōi interpretatio,per quā cessat omnis contrarietas,quia

9 † verba, de quib.in contractibus debent interpretari, ut repugnantiam non contineant, & adiuuari, vt euitetur repugnantia,s̄m Bar.in l.fi.§.idem quæsijt.de condi.inde.arg.§.quib.in j. consti. Si ergo tacita prohibitio de exigendo pro sale conducto intra territorium Apostolicum intelligitur de illo, qđ est sedis Apostolicæ, uel conducitur nomine illius, de illo intelligitur etiam concessio exactionis expressa pro sale conducēdo extra dictum territorium, & ex qua causatur tacita prohibitio exigendi pro sale,ꝙ conducitur in territorio Apostolico,quia exceptio declarat regulam.l.e.nam quod liquidæ.§.fi.de penu. leg. Et tanto magis prædicta procedunt, si prohibitum sit de alijs locis non subiectis sedi Apostolicæ in illius territorio sal conduci per alios gratia illud vendendi, quia in illo uerificari non posset tacita prohibitio de non exigendo gabellam pro illa, & ista etiam mihi uidetur optima & concludens ratio. Et plus ēt voluit Bar.ī d.cōs.ꝙ sub uerbis gn̄alib.đ soluēdo gabellam positis in contractu locationis factæ p fiscū,uel nomine illius conprehendat̄ fiscus,& hoc vr̄ tolerabile,quia licet uerba interpretentur in dubio contra illū qui se fundat in uerbis. le, stipulatio ista.§.in stipulationibus de uerb.obl.& leg.ueterib.

10 cum ibi no.de pact.tamen † contra fiscum debet fieri interptatio.l.non puto.de iure fisci.cum ibi no.per Dy.& Bar.Et tanto magis, quando uerba patiuntur hoc ex sui gn̄alitate, ut in casu nostro. Quia si a uerbis gn̄alib. in dubio non est recedendū contra quemlibet alium.l.de precio.de pub.& l.1.§.& generaliter.de leg.præstā.& facit.l.1.§.si is qui nauem. de exercito. multō minus ab illis est recedendum contra fiscum.d.l. non puto. Et pterea quia conductores fuerunt prohibiti exigere gabellā de sale conducto extra dominium per officiales sedis Apostolicæ,pn̄t uti retentione dicti officiales pro concurrenti quantitate ex forma capitulorum,& ex pacto expresso, & ubi de hoc non fuisset cautum expresse,tacite tamen intelligeretur actum s̄m Bal.in c.1.§.ad hæc.de pace.Cōstan.& Alber.de Ros.in prima parte statutorum.q.133.& facit,quod no.Pau.de Ca.in d.§.fiscus. Et per pdicta satis colligitur rn̄sio ad allegata in ptrarium.Nam primo non ob.l.licitatio.§.fiscus. quia ex quo actū est cum fisco locante, ꝙ de sale ipsius fisci conducendo extra dominium apostolicum exigi possit gabella,dr̄ fiscus suo priuilegio renunciasse, si quod sibi competebat, & potuit etiam illi renunciare.l.pe.C.de pac.& l.si quis in cōscribendo.C.de epi.& cle.Non ob.dum dicitur,ꝙ priuilegium fisci non includitur sub generalitate uerborum,quia illa uerba,& per il sale si condura, &c. includitur sal cameræ Apostolicæ, aliās dicta uerba essent superflua,& nihil o parentur.Et quia de alio sale intelligi non potest,vn̄ perinde est, ac si de illo nominatim fuisset facta mentio.l.2.de lib.& posth.& per Bar. in d.l.qui Ro.§.duo fratres.de uerb.ob.in 6.q.& p hoc rn̄detur ad aliud,s.dum dr̄, ꝙ p uerba gn̄alia non intelligitur derogatum priuilegio spāli iure concesso,nec etiam p clausulam non ob.priuilegiis,qn̄ priuilegium est insertum in corpore iuris,per allegata in contrarium, quia (ut dictum est) spāliter & nominatim actum esse dr̄ p verba,de qb.sup.ꝙ p sale ipsius cameræ Apostolicæ possit exigi gabella.Nec ob.dum dicebatur,ꝙ dictio etiā, inducit repetitionem qualitatis,de qua in pcedenti oratione.& importatur p illa verba,tenuto al pagamento.Quia isto casu cessat repetitio,quia si locum haberet repetitio, nihil operaretur dicta clausula sequens,q̃ loquitur de sale,quoniam sal tenuto al pagamento, de iure erat comprehensum sub illis uerbis vb̄ibus pcedentis clæ,videlicet, p tutte le robbe tenute al pagamento, &c.Quia verbū,tutte,omnia dicit,& nihil excludit.l. Iulianus. in prin.de lega.3.& c.solitæ.de ma.& obe. Et similiter illud verbum robe,est gn̄ale.l.1.in fi.si cer.pet. & l.rei appellatione,de uerb.sig.& est generalissimum,s̄m Bar.in l.quintus §.argento

11 de auro & arg.leg. † ne ergo sequens clā, q̃ loquitur de sale, reddatur superflua & inutilis,cessare dēt repetitio, vt est expssum in l.Titia.§.idem rn̄dit.el 1.de ver.ob.Præterea si dicta clā non intelligeretur de sale cameræ Apostolicæ, non restrinxisset se ad salem conducendum extra dominium apostolicum.qa p sale,qđ non sit dictæ cameræ,debet solui,etiam si conducat̄ in ipso dominio,& ubi in illo pmaneat,& distribuatur,ut traditur in d.l.licitatio.§.mercatores.alias diceretur actum, ꝙ de tali sale solui non deberet gabella p alios, repugnat clæ pcedēti,in qua continetur,ꝙ de omnibus reb.obligatis ad soluendū exigi possit gabella,vt latius fuit dictū superius, ut ergo cōtrarietas euitetur,dēt cessare repetitio,p no.in l.si idem cum eo.§.fi.de iurisd.om.iud.iūctis no.p Bar.in l.fi.§.idem q̄sijt. de cōdi. inde.& probatur ex notatis in l.scripturæ.§.1.de fide instr.& in c.imputari.eo.ti. Deuenio nunc ad s̄m dubium.Et pro euidentia est pmittendum,ꝙ capitulum,super quo oritur dubitatio,continet hoc,videlicet, se accadesse peste ò guerra durante ditta firma,&c. Quia ergo contrahentes usi sunt illo uerbo accadesse,id est accideret,quod est pteriti imperfecti subiunctiui & psentis temporis optatiui,vr̄, ꝙ refertur ad guerram & pe-

12 stem futuram,& non ad præsentem, qa uerba, q̃ sunt subiunctiui modi,trahuntur ad futurum, nedum si sunt pteriti imperfecti,sed etiam si sint tēporis plus quam perfecti,quod est plus l.si debitor §.uerisimile de contrahen.emp.& l.cum certus. de vino triti.oleoq;leg.& l.qui Ro.§.Augerius.de uer.ob.& ita tenet ibi Bar.Et idem vult Bar.in l. cum quidam. de auro & arg. leg.dicens,ꝙ illa verba optatiui & subiunctiui, ut essem,& fuissem,& similia: licet sint præteriti perfecti trahuntur ad futurū per d.§.uerisimile.& d.l.cum certus. Et ex hoc manifeste apparet,quod dicta uerba differunt multum in effectu ab alijs uerbis expositis iudici per conductores,qui narrauerunt & exposuerunt,ꝙ uerba dicti capituli erant talia,uidelicet, Item si per le instante o altra guerra fusse damnificato,&c.& sic rem aliter

se

se hre dixerunt,qm̃ sub istis verbis ultimis includitur guerra,q̃ imminebat de p̃senti tempore locationis, & quæ non includit sub uerbis instrumenti sup. relatis: ex quo sequitur, ꝙ si verũ esset,quod fuit narratum & expositum per dictos cõductores ꝙ illis fieri deberet remissio mercedis rõne damni, occasione guerræ contingentis tempore locationis, & ſm uerba instrũ dicta remissio non deberet fieri ex tenore capitulorũ,quia ver ba (vt dixi) non referuntur ad guerram præsentẽ, sed ad guer 13 ram futurã tm̃,nec ẽt de iure cõi, quia † si t.pe locationis guer ra imminebat,& damnum sentiat conductor p.p dictam guerrã,non fit illi remissio, quia tũc guerra nõ cõnumeratur casui fortuito,sed culpæ,ſm Bal. de pace Constan. in uerbo, vasalli ij,& refert,ꝙ ita etiã tenuit Cy.in additionib.in l. ex cõducto. §.1.loca.& idem vult Bal.in l.si ea lege.C.de usu.Et comprobatur, quia ad hoc ut debitor capi possit tanquam suspectus ad instantiam creditoris,oportet constare, ꝙ cã suspicionis supueniat post debitum contractum.l.si is a quo.§.fi.ut in poss.le. & ibi no.Bar.& p Bar.in l.fi.C.de spon.& in l.damni infecti.§. de illo.& etiam ibi per Ang.de dam.infec.& per Ang. in l. nemo carcerem.de exact.tribu.li.10.Quia ergo, vt ex p̃missis apparet,fuit petita remissio mercedis ex falsa cã,eaq; ẽt allegat in relatione,ſm quam fuit lata sententia sequit, ꝙ dicta sñia fuit 14 nulla, & † quamuis regulariter sñia lata ex falsa cã non sit nulla,ut sentit glo.in l.si is ad quẽ.de acq.hær.& ibi p Bar. & alios & probat in l.qui Romæ.§.duo fratres.ſm illam lecturam cõiter approbatam ꝙ fuerit male iudicatum: tñ fallit in sñia lata ex falsa cã ꝯ ecclesiam, ſm Bal.in c.licet cãm.de pba. & Im.in c.1.de deposi. & Ro.in d.l.si is ad quem. sicut ẽt lata contra minorẽ est nulla,ſm Bar.in l.diuus.de re iu.& Dyn.& Bar. in d.l. si is ad quem per l.2.C.si ex fal.allegat. & minori ecclesia æquiparatur.c.1.de rest.in in integ. Et prout in casu nostro dr̃ lata 15 sñia ex falsa cã contra ecclesiam Ro. † Scd̃o dicta sñia effectũ non dẽt habere,quia fuit lata p falsas allegationes per dolum factas.l.si prætor.§.Marcellus.de iud.& ibi per Bar. & alios in d.l. si is ad quem.de acq.hær.& licet sñia tunc sit nulla,qñ fuit lata ꝯtra absentem & lata contra p̃sentẽ ualeat.d.§. Marcellus. & per Bar.in dictis locis,& Ang.& alios,in d.§.duo fratres. tñ lata contra p̃sentem rescinditur etiam tunc p restõnẽ in integrum.d.§.Marcellus,& p Bar.in d.l.si is ad quẽ.& fortius vult Ang.cum quo transit Ale.in d.§. duo fratres, ꝙ licet sñia lata contra p̃sentem p falsas allegationes falsò factas ualeat, quia tñ petendo executionem illius sñiæ est in vero dolo,poterit repelli exceptione doli,p textum, quem dicit ad hoc esse no.in l. si a te.& l.si legatarius.de dolo,quinimmo ſm eum solutũ pro executione talis sñię poterit repeti,non quidem p cõdictionẽ indebiti,q̃ non competit, sed condictione sine cã,p no. p glo. in l.si fideiussor.§.in omnib.ff.mand.& per no.per Cy.in l.fin. C.de condi.inde.Qđ autem ista sñia fuerit lata propter falsam allegationem conductorum,apparet ex eo, ꝙ eadem falsa cã a p̃dictis prius allegata proponitur,& deducitur etiam in relatione & sñia etiam per relationem ad dictam allegationem partis & similiter ꝙ dicta falsa allegatio cõductorum facta fuerit falsò & dolosè,probaẽ,quia mendax præsumitur in dolo, qñ mẽdatium tẽdit ad commodum illius.l.eleganter.§.fi.de don.& illum tex.ad hoc ibi not.Bart. & valde commendat. & cum quo transit Alex.in l.dolum.C.eo.ti. Sed p̃missis non obstantib.ꝯrium puto verius.Nam (vt dixi) actum fuit, ꝙ si accadesse peste vel guerra durante dicta firma,&c.Illud ergo uerbum,si accadesse,temporis imperfecti subiunctiui,& præsentis optatiui 16 dẽt referri ad guerram,q erat de p̃senti: quia † stipulatio concepta per uerbum præteriti imperfecti subiunctiui põt ualere, faciendo autem relationem ad tps p̃sens non refertur ad futurũ,vt est cãsus in l.cum stipulamur.de ver.ob.inquantum sit in tex.verbum oporteret.Et ita ẽt vult Bar.& alii ibi,& in d.l.qui Romæ.§.Augerius.& p illũ tex.dicit ibi Pa.de Ca.semel se ꝯsuluisse, ꝙ cum testator mãdasset debita solui de pecuniis,quas habebat super monte Florentiæ,& ꝙ illud quod restaret solutis debitis,legabat cuidam hospitali,ꝙ in legato facto hospitali veniebat solum,quod restabat super monte tempore testamenti, & non illud, quod post testamentum fuit positum super eodem monte propter uerba testamenti,quæ erãt præteriti imperfecti subiunctiui & præsentis optatiui, p illam.l.sic intellectam per Doctores, qui dicunt, ꝙ ubi illud uerbum non potest referri ad præsens,nec de p̃senti aliquid operari, ꝙ tũc trahitur ad futurũ,vt actus non pereat,p d.l.si debitor.§.verisimile.de cõtrahẽ.empt.Si ergo p̃supponatur,ꝙ tẽpore locationis erat guerra,illud verbũ,si accadesse guerra, refert ad guerrã præsentẽ,& in illa verificatur.d.l.stipulantur.nec refert, qđ dictio si,sit iuncta illi uerbo accadesse,quia ex quo,ut est dictũ hoc verbũ habet significationẽ pręsentis temporis,perinde est ac si dictio,si,esset iuncta tempori pręsenti,& quo casu non facit conditionem de futuro,sed de pręsenti.leg.cum ad pręsens. 17 si cer.peta. quinimmo videtur, quòd prædicta † verba præteriti imperfecti subiunctiui possint verificari in præsenti,& ꝙ ẽt referantur ad futurũ,vt probatur in l.quintus,l'ultima.§.fi. & ibi no.Bar.de aur.& arg.leg.dicens,ꝙ verbum esset, & similia verba,quę sunt p̃teriti imperfecti subiunctiui continẽt in se dẽmonstrationẽ præsentis temporis & futuri, perinde ac si diceret,lego qđ paratũ est,& erit in futuro.Vnde illud, qđ est paratum in præsenti,venit iure legati,& etiam id,qđ in futuro.Et istud est,qđ vult dicere ille tex. qm̃ articulus,&c. ſm Barto.de quo Doct.nõ faciunt mentionẽ in d.l.cũ stipulamur.& in d.§. Augerius.Et vbi ẽt verba p̃dicta referentur ad futurũ tm̃,nihilo minus ẽt conuentio, de qua in d. c. de facienda remissione, haberet locũ,p̃supponendo ꝙ guerra,quę erat tempore cõtractus non noceret tunc conductorib.& ꝙ illis nocere non poterat,si in eodẽ statu permansisset. Quamuis ergo eadem guerra adhuc durante conductores fuerint passi damnũ,q.a tamen hoc contigit ex accidenti, & casu superuenienti, quia de loco ad locũ fecit transitũ,seu quia ex mutatione loci conductores passi sunt damnum,debet habere locũ remissio, de qua ĩ dicto capitulo,perinde ac si de nouo guerra fuisset exorta, qđ enim 18 dr̃, ꝙ propter † guerram imminentẽ tempore ꝯctus, nõ habet locũ remissio,procedit & intelligi dẽt reb.sic stãtib.l.ꝙ Serui⁹. de cond.ob cau.& c.quẽadmodũ.de iureiur. Si ergo post ꝯctũ guerra fuit alterata, & cœpit afferre nocumẽtũ cõductorib.& ꝙ per illos præuideri verisimiliter non potuit tempore cõtractus quoad effectũ,de quo agitur,dẽt haberi pro guerra de nouo superuenienti per iura p̃allegata.Et quia videntur cõtrahẽtes potius habuisse respectũ ad effectũ guerræ tempore ꝯctus, q̃ ad ipsam guerrã,ar.l.si mater.C.đ insti.& substi.& l.mulier. in prin.ad Treb.Et iõ debet attendi,vtrũ t.pe ꝯctus noceret,vel verisimiliter nocere deberet,& nõ tristis euentus superueniẽs ex insperato.l.inter stipulantẽ.§.sacrã.de ver.ob.Et ad allegata in cõtrariũ facilis est responsio. Non obstat igitur, ꝙ subiunctiuum præteriti imperfecti referatur ad futurum.l.si debitor. §.verisimile.de contrahen.emp. quia illud verum, qñ non põt referri ad p̃sens, & qñ de p̃senti non potest habere effectum, ſm Bar.& omnes,in d.l.cum stipulamur.& in d. §. Augerius. Sed qñ cum effectu põt referri ad præsens,vt in casu nr̃o, tunc fit relatio ad tempus præsens tm̃,ſm p̃dictos,per l.cum stipulamur.Vel est dicendũ,ꝙ referatur tam ad præsens, quã ad futurum,qñ utroque tempore dispositio potest habere effectũ. l.quintus.l'ultima.§.fi.cũ ibi no.per Bar.de aur.& arg.leg.Et p hoc apparet,ꝙ cõductores nõ obrepserunt iudici,quia licet illud,qđ exposuerunt uerbis,differat a capitulo,de quo in isto nõ differt tñ effectu,q.a uerũ est, ꝙ dictũ capitulum, & uerba illius referuntur ad p̃sentẽ & instantẽ guerram,& qui effectus debet attendi, & non diuersitas uerborũ. l. quæ extrinsecus.§. fi.de uerb.ob.& no.Bar.in l.1.§.fi.eo.tit.Nam est etiam verum alia rõne,ꝙ falsa allegatio conductorum facta fuerit dolo,qđ manifeste patet,quia ipsi produxerũt instr̃ conductionis, in quo continetur capitulũ,super quo oritur quæstio,quia iudex cui fuit productũ instrumentũ,& apud quem fuit, vidit & vidisse p̃sumitur.l. non est ferendus.de transactio.non potest dici deceptus,nec dolo inductus.l.1.§.fi.ff.de act.emp. Et p hoc respondetur ad l.si prætor.§.Marcellus.de iud.& ad no. p Bar. & Doc.in l.si is apud quẽ.de acq.hære.& per Ang. & Mod. in l.qui Romæ.§.duo fratres.de uer.ob.Circa quintum dubium, omissis alijs de uoluntate petentis breuiter rñdetur,ꝙ ex quo camera fuit in mora tradendi sal temporib.debitis,& propter quam conductores habuerunt necesse alibi emere sal pro valde maiori precio,quam fuissent empturi a dicta camera ꝙ sine dubio illa tenetur ad illud plus, in quo prædicti conductores fuerunt damnificati. Et primo ex pacto expresso, quo actum fuit inter partes, ꝙ in hunc euentum dicti cõductores possint eme-

emere sal in dicto alio loco pro solidis. 12. pro quolibet stario, & ꝙ camera teneatur ad illud plus, qđ excedat precium, pro quo camera tenebatur illis uendere, ꝙ pactum est obseruãdũ. l. iurisgentium. §. prætor ait. de pac. & l. 1. §. si conueniat. depos. & tenetur camera actione mandati. l. 2. §. 1. ff. mandati. Secũdo etiam si non fuisset expresse conuẽtum ꝙ pro damno, ꝙ passi sunt dicti conductores in emendo alibi sal, debeat fieri restaurum, tamen camera tenetur ad illud: quia † quando venditor est in mora tradendi, tenetur ad interesse, etiam si excedat preciũ rei uenditæ, vt est casus in l. 1. in prin. de actio. emp. & ideo propter moram conductores coacti emere sal maiori precio quam emissent a camera, illa non solũ ex pacto, sed etiam de iure communi tenetur ad interesse, quamuis excedat preciũ salis empti a camera. Quinimmo etiam si non fuisset expresse cõcessum conductorib. ꝙ post moram cameræ in tradendo sale posset alibi emi pro maiori precio, potuissent tamen illud emere: & quanti plurimi emissent, teneretur camera actione negotiorum gestorum, ex quo ut præsupponitur, ex hoc negotium illius fuit utiliter gestum, & cogeretur habere ratum, iuxta plene no. maxime per Bar. in l. Pomponius. de neg. gest. Nec ob. ꝙ do. Aloysius unus ex conductorib. ex conuentione facta cum camera teneretur dare sal pro solidis septem, denarijs trib. quia alij conductores non potuerunt illum ad hoc cõpellere, cum actionẽ non haberent, sed debuit camera illum ad hoc cõpellere, & contra eum agere. l. si sic. §. fi. de leg. 1. & l. cum in plures mesẽ. loca. non potest ergo dictis conductorib. aliquid imputari, & maxime quia in hunc casum, quo debita quantitas salis non fuit tradita debito tempore ipsis conductoribus per pactum expressum fuit factum, quod sal emerunt pro precio solidorum duodecim, & quod pro excessu a septem solidis supra teneretur camera. si ergo camera non prouidit de sale, vel dom. Aloysium non cogit, si tenebatur ut supra, cameræ est imputandum, quia culpa sua damnum hoc accidit. l. si merces. §. culpę loca. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Copula quando inducat repetitionem qualitatis.*
2 *Societas in re emenda uel conducenda a fisco transit ad hæredes quod declaratur nu. 11.*
3 *Hæres intelligitur de primo in contractu societatis.*
4 *Cardinali creditur de legitimatione a se facta, quando alteri nõ præiudicat.*
5 *Princeps non potest etiam cum causa in præiudicium non subditi a contractu recedere, quod declaratur nu. 14.*
6 *Socius omnium bonorum tenetur rem emptam de communi pecunia alijs communicare.*
7 *Conductio pro se & socijs intelligitur de præsentib. nec ualet pro eligendis in futurum, quando fit ab agentibus pro fisco.*
8 *Et intelligitur pro dimidia pro se, & pro dimidia pro socijs, uel in uiriles.*
9 *Electio sociorum debet fieri præsentibus locatoribus.*
10 *Ratificatio requiritur in contractu alieno nomine gesto, & non inducitur ex consensu in alium diuersum contractum.*
12 *Societas finitur per decoctionem alterius ex socijs.*
13 *Fallitis non conceditur beneficium cessionis bonorum.*
15 *Scriptura sine solennitatibus tanquam priuata non probat.*

CONSILIVM XC.

VISA locatione apaltus aluminum facta nominę cameræ Apostolicæ magnifico do. August. de Chisijs Senensi, societate per eum postmodum contracta, Primò cum hæredibus Ambrosij Spanochij, & sociorum suorum. Et secundo cum Antonio & Iulio de Spanochijs, & omnibus quæ objiciuntur contra dictum. d. Aug. diligenter ponderatis, & mature consideratis; Est in primis videndum, an ex locatione prædicta ius aliquod dictis socijs, & eius hæredibus quæsitum intelligatur. Et prima facie videtur dicendum ꝙ sic, quia prædictus. d. Augustinus expresse conduxit pro se & suis hrdib. ac vice & nomine sociorum suorum, pro quib. promisit de rato, &c. ꝙ igitur pro dictis socijs conduxerit, nõ uidetur dubitandũ, quia i ꝯctu hoc reperitur expressum. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de leg. 3. & similiter videtur, ꝙ pro hæredib. eorũ conduxerit. Et quo dicitur, ꝙ tradidit & cõcessit præfato domino Augustino ꝑsenti, stipulanti & recipienti pro se, suisque hrdib. & successorib. ac vice & nomine sociorum suorum, &c. vt probatur ex no. ꝑ Bar. in l. Seiæ. §. Caio. de fund. inst. ubi dicit, ꝙ si culpa cadit inter ꝑsonas positas in eadem oratione, ꝙ qualitas adiecta primo intelligitur repetita in secũdo, dummodo uniformiter possit cadere in utroque, per illum tex. & idem probatur ex no. ꝑ eum in l. in repetendis. de leg. 3. per illam igitur copulam, ac vice & nomine sociorum suorum, intelligitur repetitio facta illius uerbi præcedẽtis. s. ac pro hrdib. suis in ꝑsona domini Augustini, quia uniformiter conuenit sibi & sociis, saltem in genere, ꝙ sufficit, secundum Bar. in d. §. Caio. & Are. in consi. 1. & quamuis Bar. in l. Iulius Paulus. de condi. & demon. videat vel le, ꝙ copula posita inter † ꝑsonas dicto casu non inducat repetitionem, prima opi. est verior secundum Aret. in d. consil. q. ẽt ad idem alleg. Bar. in l. hæc conditio de condi. & demon. & in l. re coniuncti. in 4. q. prin. de leg. 3. Præterea ubi in casu nostro copula dici posset posita inter diuersas orationes, adhuc idem esset, quia ultima, id est illa ac uice & nomine sociorũ suorum &c. est imperfecta rõne verbi, quia igitur uerbum concessit, de quo in proxima orõne repetit, & intelligitur repetitum cum omnibus suis qualitatibus secundum Bar. in d. §. Caio. & in d. l. in repetendis, & ꝙ hæc fuerit intentio contrahentium, ꝓbat̃ ex illis uerbis enunciatiuis, de quib. in primo capitulo locationis, s. del quale apalto non possino essere ditti apaltatori e suo hrdi remossi, &c. quæ uerba pluralis numeri non possunt proprie verificari in solo do. Augustino & suis hrdib. l. fi. ad Tert. & vbi etiam de hæredib. sociorum nulla esset facta mentio, ad huc tamen pro hæredib. eorum intelligeretur facta, ex quo eorum vice & nomine conduxit, quia sicut quando quis nomine proprio conducit ad eius hæredes locatio transit, ẽt si de illis non fit mentio. l. uiam ueritatis. C. locati. sic etiam, quando nomine alieno conduxit, ad hęredes illius eadem rõne dẽt transire, & ex hoc sequitur, ꝙ licet societas contracta cum prædictis esset morte alterius, vel ex alia causa finita, quod tamen Iulius hæres Antonii dẽt participare de lucris ex re locata & conducta perceptis, quia quamuis societas non duret, locatio tamen & conductio firma manet, quia, ut dictum est, non finit̃ morte, sed transit ad hæredes conductoris, tum quia sic est actum expresse & etiam cessaret prouisio expressa. d. l. viam veritatis. & quia talis locatio facta est nomine suo & sociorum suorum intelligitur cuilibet pro uirili. l. reos. §. cum in tabulis. de duo. reis. & l. 1. C. si plu. una sen. uel saltem uidetur dictus dominus Augustinus conduxisse nomine suo pro dimidia, & pro alia dimidia nomine sociorum, arg. l. interdum. in prin. de hære. insti. & per no. per Bar. in d. l. re coniuncti. in 1. q. 2. q. prin. & ꝯñ ꝯsequi debent socii commodum ex locatione, non quidem pro duobus quintis, ut actum est in societate, sed aut viriliter, aut ꝑ dimidia. & similiter q̃a solus do. Augustinus administrauit, tenetur aliis conductoribus reddere rationem administrationis. l. 2. & ibi no. de neg. gest. & not in l. quædam. in princ. ff. de eden. licet enim conductio sit facta pro sociis, satis tamen, ꝙ semel fuerint socii, & ideo durat, quamuis soluta sit societas, argumen. cum pater. §. hæreditatem. de leg. secundo. l. ex facto. §. si quis rogatus. 2. ad Trebel. quinimmo uidetur, ꝙ huiusmodi societas etiam ad hæredes transiuerit, quia quãuis regulariter non transeat ad hæredem, etiam si de eo sit facta mentio. l. nemo. & l. adeo. pro soc. fallit tamen † in societate coita sup emẽda vel conducenda a republica uel a fisco, quia tunc hæredem transit, si hoc actum sit d. l. adeo. & l. lucrum §. in hæredem. eo. tit. nec refert, ꝙ loquatur in societate vectigalium, quia hoc dictum est gratia exempli. idem ergo eadem rõne in societate ꝯtracta super alia qualibet re fiscali, & hoc clare uult Bal. in d. l. adeo dum dicit, tene menti pro his, qui associant se ad emendum communitas istius ciuitatis, ut fructus lacus, vel clusij, uel gabellarum, uel similia. & probatur clare in d. §. ibi circa societatem uectigalium, cæterorumq; &c. iuncto illo uers. nisi aliter actum sit, &c. Nec referre vr̃, ꝙ in huiusmodi societate ꝯtineantur etiam pro maiori parte alumeriæ priuatorum, quia quælibet separatim conducta, iõ quot sunt alumeriæ, & quot sunt cõductiones, tot censent̃ esse societates, l. scire debemus. in prin. de uerb. ob. & per ꝯñs vna ad hæredem põt transire, si hoc

hoc actũ sit,& alterã non,& ꝙ actum sit, ꝙ ad hæredes trãseat ꝓbatur clare ex secundo capitulo societatis,in quo prius conuenitur,ꝙ dicta societas ut ex retro, id est a die conductionis facta intelligatur,& deinde subiiciuntur hæc uerba,s. e durare tanto,quanto dureranno le cose soprascritte, &c. quæ verba important,ꝙ tm̃ societas duret, quantum durare dẽt locatio, de qua est habita mentio,& ad quam habita est relatio.sed (vt dictũ est) locatio trãsit ad hæredes,siue hoc dictũ sit, siue nõ, d.l.uiam ueritatis.& sic in persona hr̃dũ continuatur & durat, ergo & societas,in qua est actum, ꝙ durare dẽat, quantum locatio durat.Præterea d.Aug. nominauit pro sociis hr̃des Ambrosij Spanochij,quorum hr̃dum appellatione uenit etiam hæres hæredis dicti Ambrosij,& sic filius,& hæres Antonij.l.fin. C.de hære.insti.& l.si quis filius.§.fi.de acq.hęr.& licet † in cõtractu societatis dicatur, ꝙ intelligitur de primo tantum, ſm gl.in l.nulla.ff. pro socio,illud procedere potest,qñ fit mentio de hærede ipsius socij: quia tunc primus cõtinetur appellatione hæredis,& non ulterior.sed ubi ꝯhitur societas cum hr̃de illius qui non est socius,puta Ambrosij, ut in casu nostro, tunc venit hæres hæredis,& sic filius Antonij, q̃a ille est primus hæres socij,& non vlterior,& de quo vlteriori etiam isto casu nõ intelligit actum ꝑ rõnẽ gl.in d.l. nulla. q̃ cessat in primo hr̃de sicut & in casu ꝓcedenti. Nec ex eo quod filius Antonij esset infans,dicitur non idoneus,& ad quem dicta societas etiam ex conuentione transire non posset,si idoneus non fuisset.d.leg. adeo, quia ex quo ea, quæ requirunt industriam personæ per omnes socios commissa sunt & demandata prædicto do. Augustino,infans quia est hæres patris, satis idoneus reputatur: & licet quædam alia ueniant per alios socios explicanda,nihilo minus,quia non requirunt industriam personæ,ideo per tutorem infantis potuerunt explicari.l.vnica.§. ne aũt.C.de cad. tol.Quando enim in omnibus,vel in quibusdam electa eẽt idustria personæ ipsius socij, tunc per tutorẽ infantis expediri nõ possent.d.§.ne aũt.& per no.in l.nemo est qui nesciat.de duobus reis.& in l.cõtinuus.§.si ab eo.per Bar. & alios,de ver. ob. & hoc casu dici posset,ꝙ ad hæredem infantem societas nõ trãsiret,& ꝙ isto casu locum haberet.d.l.adeo. & vbi ẽt ad hũc infantẽ tanq̃ non idoneum,vel ex alia cã non posset societas trãsire,nihilo minus videtur, ꝙ do. Aug. isto casu teneatur lucra communicare,vt videtur esse casus in d.l.verũ. §.i hæredẽ. ver. veruntamen.& bñ facit.l.actione.§.si in rẽ certã.eo.ti. q̃ ꝓprie loquit de lucro percepto ex conductione post mortẽ alterius & nedũ lucrũ ꝓ duobus quintis videt cõicãdũ,sed ẽt pro quatuor quintis, quia cũ ꝓdictis de Spanochijs factæ fuerunt duæ societates diuersis temporibus & scripturis pro duob.q̃ntis.Vltima igit nõ intelligit de eisdem duob.q̃ntis,de quibus in prima,sed de alijs: q̃a aliter non posset valere.l. qui bis idem. de ver.ob.vt ergo valeat,admittitur prædicta interpretatio.& hoc videtur expresse Bar.velle in l.triticum.de ver.obl.per rõnẽ ꝓdictã.Nec uidet etiam dicta societas finita ex eo,ꝙ pręd cti de Spanochijs decoxerit,& ꝓ hoc ad ẽgestatẽ deducti sint:ex quo non cesserunt bonis.§.item si quis.insti.pro soc.& no.in l.societatem. 1.§. fi.ff. eo. & dato etiam, ꝙ ex hoc capite dici posset societas finita,tamen locatio durat, quatenus eorum nomine fuit facta,quia iure cautum non reperit, ꝙ per egestatem superuenientem ꝯctus locationis dissoluatur,etsi dissoluatur societas,locatio tamen durat per ea,quæ dicta sunt.Nec videt ẽt rescissa locatio ꝓdicta, quis Iulius summus Põtifex oẽs ꝯtractus annullauerit & reuocauerit factos tempore Ale. q̃a hũc ꝯctũ locationis factũ.d.Aug.& socijs postea excepit, vt attestat reuerendis.d.Card.S.Georgij,dicens,vt cõstat ꝓdicto instrumẽto: ꝙ summus Pontifex ei spãliter commisit,ꝙ tractatus locationis factæ do.Aug.& socijs remaneret firmus.& ꝙ non comprehenderet sub dicta gñali reuocatione: & cui in hoc dẽt credi,ſm Host.in summa de offi.dele.sub rubricella de recusa.col. pe.ver.q̃d de auditorib.data viua voce.dicẽs,ꝙ † Cardinali creditur de delegatione sibi facta,etiam si de ea aliter nõ appareat ꝑ c.nobilissimus.97.di.& idem tenet Abb.i c.quod super his, de fid.instr.& maxime hoc est verũ, ex quo declaratio dicti reuerendis.do.Cardinalis non tendit in alterius præiudicium,& etiam sentit gl.in c.sicut.de sen.exc.dum vult, ꝙ Cardinali nõ credatur,qñ de ꝑiudicio tertij agat. vbi ergo præiudicium cessat,sicut in casu nostro velle vr̃,ꝙ ei credat.Præterea videtur,

ꝙ talẽ ꝯctum Iulius reuocare non potuerit,quia ligatur ex cõtractu nedum suo,sed etiã prædecessoris.c.j.& ibi Doc.de ꝓba.& per Cy.in l.digna uox.C. de legi.& quamuis ex causa dicatur hoc fieri,uidelicet,quia dicti contractus tendebant in dãnum,& magnũ ꝑiudicium cameræ Apostolicæ, & ex qua causa,uel alia simili vr̃,ꝙ potuerit dictos contractus rescindere,secundum Doc.in dictis locis.& Bal.in l.fi.de sena.& Ant.de Bu. & Imo.in c.cum M.de consti.hoc tñ locũ hẽt quoad subditos, sed † in præiudicium non subditorũ, & sic istorũ conductorũ Senensium ẽt cũ cã non potuit a tali contractu discedere, ꝑ ea quæ uoluit Pau.de Cast.in consi.235.inci.Primũ dubium,&c. ubi vult,ꝙ Papa non possit alicui laico non subdito temporaliter aliquo modo ẽt cũ cã per suum rescriptum auferre dominium,quia cum iste sit actus iurisdõnis,ut no.in l.fi.C.si cõtra ius uel uti.publ.non põt iurisdõ exerceri in non subditos, arg. c.ꝑ uenerabilẽ,qui filij sint legi.& facit,q̃d uoluit Imo. in cle. j.ut li.pẽdẽ.dum dicit,ꝙ Papa non potuit proprio motu declarare hospitale priuatum Florentię esse publicum. idem ergo ẽ dicendum in iure quæsito ex ꝯctu celebrato cum camera Apostolica,a quo non potest Papa discedere, per ea quæ hñr in d. c.j. de prob.& ꝯfirmat ex no.ꝑ eundẽ Pa.de Ca.in consi.218. inci.Pręsupposito sine ꝑiudicio,&c.ubi concludit, ꝙ Papa laico non subdito ꝑiudicare non põt in iure q̃sitõ ẽt de iure canonico,sicut econuerso non potest Imperator tollere ius quæsitum ecclesiæ,uel clericus ꝑ legẽ Imperialẽ,ut no.in c.nouit.de iud.in uerbo,Theodosius.Et dato ẽt,ꝙ dicta locatio fuerit reuocata & reuocari potuerit,nihilo minus fuit postmodum cõfirmata ꝑ eũdẽ sũmũ Pontificẽ, qm̃ in ꝑfatione literarũ prius narrat qualiter Augu.Ghisius suo proprio & sociorum nomine emit a camera Apostolica alumeriã Tolfæ pro annis 12.cũ pactis,&c.Et ꝑpea licet deinde in eisdẽ literis mãdet ꝯctus initos cum dict.Aug.vt iustum & congruũ est,amore quo eũ diligit,confirmari ac cõfirmet,nihilo minus intelligitur etiã eundem contractũ confirmasse,quatenus fuit celebratus nomine & uice dictorũ sociorum,quia ubi pręfatio est generalis, licet dispositio sit spãlis,generaliter debet intelligi,& consequenter mandat Papa confirmari,& confirmat ꝯctus initos cum camera eius proprio Aug.noĩe,dẽt subaudiri & suorum sociorum, de quib.facta fuit mentio in præfatione.l.regula. post prin.& ibi no.Bar.de iur.& fac.ign.sicut etiã econuerso mediãte simili subauditione restringitur sequens dispõ ex his,quæ dicta sũt in ꝑfatione l.cum hi.in prin.de transac.& ibi etiam no. Bar.& melius facit tex.in l.1.C.de diuer.rescri.ubi probatur, ꝙ si de duab.personis in prĩ.fit facta mẽtio,& deinde de vna tm̃ dispo nẽs ꝓsequatur,ꝙ ẽt de alia loqui intelligit.& illũ tex.ad hoc ẽt alleg.Bart. & in l.cũ filio.de leg.1.in 5.col.dicens,ꝙ ex quo in prĩ.illius legis dictũ est de filio & seruo, licet postea dicatur de solo filio, intelligitur repetitũ de seruo. Præterea ratio illa assignata per Papã.s.ut iustũ & congruũ est,&c.quia locum etiã hẽt,quatenus dictus ꝯctus est initus noĩe dictorũ sociorũ,& q̃ est finalis ampliat dictã ꝯfirmationẽ mediãtẽ dicta subauditione.d.l.regula.& ibi ẽt no.Bar.& l.cũ pr̃.§.dulcissimis.de leg.2. sicut ẽt rõ expressa operatur, ꝙ extẽdatur dispõ extra tempus expressũ,ut no.declarat Bar.in l.pater.§.fundũ.de le.3.nec illa verba sequẽtia.s.amore quo eũ diligimus,significãt cãm finalẽ sed impulsiuã & remotã,ut colligitur ex no.ꝑ Bar.in l.2.§.fin. de do.& facit, q̃d no. idẽ Bar.in l.Gallus.§. q̃d si is,de libe. & posth.& tanto magis prædicta locũ habent,quia si nõ ampliaretur confirmatio ad partẽ sociorum, & sic cessaret dicta subauditio,diceretur pro parte tm̃ cõductio confirmata,& ꝓ alia parte non,quia dñs Augu.pro parte solũ noĩe proprio conduxit ꝙ nõ est verisimile Papã voluisse, sicut ab initio uerisimiliter partẽ nõ locasset,nec d.Aug. conduxisset.l.si quis aliam,de solu.l.qui duos.de contrahen.emp.& l.ꝙ aũt.de in diẽ addic. cũ cõcor.de quib.ibi in gl.& ad ꝓdictorum confirmationẽ bñ facit.l.post dotẽ. solu.mat.ſm.3.lec.vbi probatur ꝙ pater non tantum nomine suo, sed etiã filiæ videtur in dubio stipulatus ex natura pręcedentis ꝯctus,& hoc casu non habet locum,ſm Bar.l.si ita stipulatus.§. Chrisogonus.de ver.ob.dum ibi dr̃, ꝙ persona extrinseca non subintelligitur,sic igitur & in casu nr̃o dicta confirmatio uidetur in dubio facta,quoad omnes,de q̃bus in ꝯctu ꝑambulo, & cõfirmat ex not.ꝑ Bar. in l. si mihi & Titio.de verb. obl. & ex not.per Bar.post gl.in l.q̃d dr̃.de impen.

pen.in reb.dota.fac.& in l.peculiũ.§.si ære. de pec.in quibus lo cis hr̃,& emph.de nouo concessa post primam finitã intelligitur ₰m naturã primæ, & ꝙ oĩa contẽtia in pcedenti inuestitura intelligũtur in sequenti repetita,per l.itẽ quæritur.§. qui impleto.loca & l.pe.§.uxor.sol.ma.& l.si stipulatus.in pri.de vsu. & per tex.in c.1.de gradib.suc.in feu.& idẽ tenet And.de Ise.in c.1.de uasa.decrep.æta.per illũ tex.& Bal.in l.15.de rer.diu. & in l.1.C.qñ non pe.par.& Im.in c.ex parte.de feu.Nec ẽt ex eo ꝙ d.Aug.proprio noĩe administrauerit dictam alumeriam per hoc alijs sociis potuit pιudicare,si sic proprio noĩe fecit illis ignorantib. ꝓut in dubio pſumitur.l.si.pro suo,& l.verius.de ꝓba.vt probatur ex no.per Bal.in l.j.C.si quis alte. vel sibi.ubi dicit,ꝙ si unus ex plurib.† socijs oĩũ bonorũ emat noĩe proprio aliis ignorantib. de cõi pecunia, ꝙ illam rẽ tenetur actione ꝓ socio cõicare,quia p hoc non est societas soluta, nec per illum solum potuit dissolui alijs ignorantib.l.actione.§.diximus.ff. ꝓ socio.& idẽ vult Bal.in l.si ut proponis.C.de rei uend.& in le. cũ duob.§.si fratres.ff. ꝓ soc.in lec.antiq. post Cy.ibi & Bald.in l.cum oportet.C.de bon.q̃ lib.& Ale.in cons.49.in prin.1.vol. cũ alijs conc. de qb.ibi p eũ,& p Mod.in l.1.C.q test.fac. possunt,q̃uis.n.alij socij sciuerint illũ administrare, nõ tñ per hoc põt inferri,ꝙ sciuerint illũ facere proprio noĩe, sed potuerũt probabiliter credere, ꝙ ageret cõi noĩe, sicut agere poterat & debebat ex capitulis & pactis societatis, in quib. illi soli fuerat administratio cõcessa.Nec ẽt refert, ꝙ oĩa ẽt gesserit dictus d. Aug.propriis expensis,quia p hoc non dr̃ a societate discessisse uel discedere potuisse alijs inscijs,sed ex dictis capituli & pactis põt ad interesse agere. Præterea quamuis ẽt fuisset societas per hoc soluta,locatio tñ staret firma, quia ab illa discedi non potuit sine consensu locatoris,& maxime re non integra. l.ab emptione de pac. & cui ẽt renunciari non potuit exprese vel tacite,nec similiter societati renũciari per hr̃dem Antonii infantẽ. l.1.& ibi no.C.de in integ.rest.& idcirco vr̃,ꝙ dictus d.Aug.teneatur actione negociorum gestorũ,quãuis noĩe proprio gesserit,ex quo credebat ad eũ solũ negociũ pertinere,ex quo aliis conductorib.uel socijs non põt ꝯ alium eẽ cõsultũ.l.si.ff.de ne. gest.uel saltẽ tenetur ex æquitate.l.si me & Titium.ff.si cer.pe. Sed præmissis non obst.ꝯtrariũ arbitror verius, & in primis dico, ꝙ ex locatione nullũ ius pt̃ dici quæsitũ,quia d.Aug. conduxit ꝓ se ac vice & noĩe sociorum suorũ,&c.intelligitur† de socijs pſentib.& nõ de futuris,nec de nominandis in futurũ.le.si ita.de aur.& arg.l.nam potuit ante locationem societas cõtrahi in rẽ certam,& præsupponit hoc ẽt Bal.in d.l. adeo quẽ proxime retuli, & in his socijs poterant uerificari uerba illa,ac noĩa & uice sociorum suorum,&c.Nec ob.ꝙ ex quo non extabãt socij de præsenti,ꝙ trahi debeant ad futuros, sicut in legato facto de eo,qd̃ dari oportet , sub quo regulariter non continẽ debitum in diẽ vel sub cõditione.l.cum stipulatus sim illud aut illud.§.cum stipulamur.& l.si a colono.de ver.ob.illud venit,si nullum adest debitum purum,₰m Bald. in l.si ita scripsisset. de lega.2.ar.l.fundus qui locatus.de fund.instruc. quia illud procedit ex eo , ꝙ testator sciuit debitum purum non extare,& sic in illo verba verificari non põssent, sed in casu nostro locator ignorauit d.dom. Aug. in hoc negocio socios de pręsenti non hærede,sed ad præsentes tantum habuit respectum, quos putauit extare, ut ex verbis ostenditur, in futuris ergo propter ignorantiam non consensit.l.si per errorem.de iurisd.om.iu.sine quo consensu etiam locatoris pro futuris sociis locatio nõ ualuit,quia solus consensus conductoris non sufficit.l.ex consensu.in prin.de act.& ob.& leg.1.ff.de pact.& ubi etiam de futuris tam locator quam conductor sensisset, adhuc talis locatio facta pro sociis eligendis in futurum per do. Aug. non ualuisset,per no.per Bar.in l.quidam relegatus.de reb.dub.ubi vult, non valeat datio tutoris incerti, certificandi & declarandi per alium.leg.tutor incertus.de test.tu.& per no.per gl.in l.si quis a filio.§. sed si plures.de leg.1.quod est secus in procuratore,secundum eum.c.1.de proc.in 6. & rõnem diuersitatis assignat, quia per dationem tutoris quis prouidet alteri .s. pupillo,quia ius administandi porrigitur ad omnia bona pupilli ẽt aliunde quæsita,ideo lex non permittit hoc nisi patri,& non alij,iõ ipse non põt committere sub incerto,quia secundum hoc concederet ptãtẽ alteri,qd̃ tex.nõ permittit,& hoc ea rõne, quia hoc posset eẽ damnosum pupillo,ut dicit gl.in d.§.si plures, sed q.s faciendo procuratorem prouidet sibi,& idem faciendo executorẽ,quia eius officiũ solum porrigitur ad relicta a se,& sic est eadem rõ,quæ in legato certificando ex aliquo futuro euentu. Qua ergo rõne tutor incertus,q. uenit ẽt per aliũ certificãdus, nõ põt dari, q.a .s. pupillo hoc posset nocere eo mõ,quo dictũ est. eadem rõne nec potuerunt agentes pro camera Apostolica locare personis incertis,declarandis & noĩandis per d.dom. Aug. quia prædicti agentes sibi non prouident,sed ipsi cameræ & circa bona illius,& hoc posset illi nocere, quia eligi possunt & nominari,quib. camera uel agentes pro ea ab initio non locasent,si de illis notitiam habuissent,dẽt.n.attendi sola possibilitas nocendi.sic in donatione tutoris,quæ non ualet,quãuis allegetur idoneus,quia potuit ẽt eligi alius ad pręiudiciũ ipsius pupilli.Et dato ẽt ꝙ talis locatio ualuisset,adhuc tñ de istis sociis noĩatis per do.Aug.non senserunt ꝯhentes, qd̃ constat ex eo,q.a locatio facta fuit.d. Aug.ac noĩe & uice sociorũ suorum q̃† verba importãt,ꝙ locatio facta sit pro dimidia.d.Aug.& ꝓ alia dimidia sociis suis.l.interdum.in prin.de hær.inst.vel verius hoc casu vr̃,ꝙ quilibet socius vocetur in virilẽ, sicut qñ quis legat alicui,puta Titio,& posthumo suo vel alieno, quia plurib. natis quilibet admittitur ad uirilem cum Titio noĩato.d.l.quidã relegatus.§.fi.de reb.dub.& ea rõne ₰m Bar.ibi,quia illi posthumi non erant in rerũ natura , iõ non potuit imputari, si eos vocauit noĩatim,quæ rõ similiter locum habet in nr̃o, quia cũ adhuc socios non hr̃et dictus d.Augustinus,ꝯhentib. non potuit imputari,si non fuerũt nominati , & diuisim ac separatim vocati,sed in l.interdũ in prin.₰m Bart. oẽs ꝓ nomẽ collectiũ erant vocati;iõ oẽs pro vno reputãtur corpore.Si igit facta est locatio ẽt cuilibet socio viriliter vel oĩb. pro dimidia,ergo isti, quos recepit d.Aug.in socios pro duob.quintis duntaxat, non sunt illi,pro quib. recepit & cõduxit, quia cõductio & locatio facta fuit illis ꝓ alia quota & diuersa parte. ꝑpea isti noĩati tã q̃ diuersi nõ sunt in locatione cõprehensi.l.& an eadem. in prĩ. de excep.rei iud. Non.n.d.Aug.qui conduxit pro certa quota, de qua supra,noĩe sociorum potuit minuere dictam quotam , &c.Nec solus facere potuit, ꝙ locatio facta pro dictis socijs reduceretur ad minorem partem,quia hoc esset a conductione p̃dicta pro parte recedere,quod non potuit solus facere,cũ hæc potestas, & facultas a locatorib. non esset sibi concesa. d.l.ab emptione.de prin. de pac.& l.sicut.C.de act.& ob. sed cesantib.ẽt prædictis. Quarto dr̃,ꝙ locatio facta noĩe sociorũ eis nihil prodest etiam si ab initio ualuisset,quia dictus.do. Aug. socios debuit nominare,& † eligere præsentib. ipsis locatoribus, non autem potuit dicta electio fieri in eorum absentia,uel illis non requisitis,ut probatur ex no.per Bar.in leg. 1..circa fin.de leg.2.ver.quæro extra glo. & c.vbi concludit,ꝙ electio personarum,quib. est relictum,fieri potest in absentia hæredis & illo ignorante. per l.nulli.§.cum aũt. C. de epi. & l. vnum ex familia.de leg.2.& hoc ₰m eum apparet, quia ex hoc hæres non læditur, ex hac ergo rõne colligitur, ₰m intentionem Bart. ꝙ ubi ex tali electione lædi posent,ꝙ electio deberet fieri illo p̃sente vel requisito, quia tunc eius præsentia poset eligentem trahere in suam sententiam,& iõ cum camera Apost.ex tali electione sociorũ potuisset lædi, quia eius põt interẽe hr̃e magis vnũ conductorẽ q̃ alium,talis electio clandestina fuit nulla,q.a præsentia agentiũ pro camera potuisset dictum eligentẽ in eorũ trahere sñiam.Et istud clarius ẽ probatur ex no.per Bar. in l.alio.de ali.& cibar.l.col.5.vel q̃ro.n.hæredes,&c.ubi quærit, an hęres sit requirendus, qñ executor elegit rẽ, quam vult uendere.& arguit ꝙ non per l.qui põt inuitis.de reg.iur.& l.4. de fidecom.lib. & per alia , de quibus ibi p eum. demum concludit ꝯrium,etiam si tales executores habeãt liberam potestatem per iura, quæ allegat,& per rationem,quæ habet locum in casu nostro, quia hæredis præsentia posset trahere executorem ad aliam rem eligendam , & vendendam . ergo debuit requiri. leg. si in tres.& le. sicuti. de arb. & quia illa libera potestas importat, ut bona fides adsit, sed ille, qui facit clam , prout facere dicitur,non requirendo eum , qui potest contradicere uidetur facere mala.leg.clam posidere.in prin.de acq.poss.& le. prohibere.§. clã. quod ui,aut clam,& sic non ualet electio. Et hoc procedit, quando talis potestas ab initio fuit uoluntaria & ex post necessaria ,secundum Bart.prout etiam contingit in casu nostro,quia ptãs eligẽdi socios ab initio cõcessa uolũtarie

do. Augustino postea fuit necessaria,& reuocari non potuit.d. l.sicut,& quis Bar.loquatur in electione rerũ, non tñ aliud est dicẽdum in electione personarũ.quãuis Ale.in l.si quis arbitra tu.de ver.ob.col.7.ver.3.limitare vr̃, ꝙ Bart. faciat drãm inter electionẽ ꝑsonæ,qua hæres non lęditur,sed ꝑ electionẽ rei sic sed vbi ex electione ꝑsonæ lędi posset,sicut ex electione rei,ꝑut in casu nr̃o,Bar.expresse dentit & vult in d.l.2.ꝙ ꝑsentia sit necessaria,qđ ẽt colligitur,dũ postea ẽt subdit,ꝙ ꝑsentia ꝑsona rũ,sup quibus cadere põt electio,non est necessaria. Nec ob. ẜm eũ,ꝙ posset eligentem trahere in suã sñiam,quia hic.i.in casu Bar.tractatur de lucro captãdo, & sic ubi de lucro non agit, vult,ꝙ dicta rõ locũ hẽat,& sic ꝙ ad electionẽ personæ requiratur ꝑsentia, nec aliter dici põt, cũ vtroq; casu militet identitas rõnis.Quinto ẽt dicta locatio in ꝑsona sociorum non subsi

10 stit,nec hẽt effectũ,q̃a† illã ratã non habuerunt,prout hr̃e debuerunt ad hoc,vt in illa ius q̃ri posset:iuxta no. in l. si ego. de nego.gest.& in l.2.de proc.& l.cõis seruus.§.fi.de acq. pos. Nã in primo capitulo narratur, conductionẽ prius factã ꝑ dictum d.Aug.pro se & suis socijs,& deinde suos socios nominat & eligit pro duob.quintis,quamuis enim huic electioni & noiationi ꝑdicti consenserint,non tñ ꝑ hoc de necessitate infertur, ꝙ cõductionẽ eorũ noĩe factã approbauerint,sed cõsensisse dñr societati & contractui societatis, q̃ societas est separa a locatione,& quæ stare & esse põt inter eos,ẽt si solus d.Aug.remanet conductor, licet cõductionẽ illorum noĩe factam non approbent,& ꝙ ista fuerit intentio partiũ,probat,q̃a oĩa capitula, q̃ subsequũtur,ad solã societatẽ referũtur, & illi soli cõueniunt. itaq; ex ꝯtu societatis de nouo inter eos celebrato non sequit cõductionis approbatio,q̃ est separata & a societate diuersa. l. Papinianus exuli.de min.& naturaliter.§.nihil cõe.de acq. pos. Nec ob.relatio facta ad declarationẽ eius, super quo illi pro socijs eliguntur,seu ad ostendendũ super quo inter eos societas ꝯtrahatur.s. super alumeria prius cõducta per dictum.d.Aug.& ita est interpretandũ, ẽt si essemus in casu dubio, quia tunc fit interpretatio contra illũ,qui se fundat in verbis, sicut in hoc facit pars aduersa,ꝑ no.l. ueterib. de pac.Præterea de dicta locatione fit mentio ꝑ verba enunciatiua, quæ in contractib. non inducunt dispositionem,i. ratihabitionem,ẜm Bar.in l.ex hac scriptura.de don.& eodem modo rñdetur ad ẜm capitulum,in quo similiter enunciatiue fit mentio de dicta conductione, nõ quidem propter se,vel ut approbetur per dictos socios, sed ꝑꝑ aliud,hoc est,ad effectũ & finẽ,vt declaretur,societatem haberi pro cõtracta ex retro, id est a die dictæ conductionis, & non vt ex nunc,sic in simili fit & dicitur in l.huiusmodi.& in le.si ita stipulatus fuero.§.si Titius.in prin.de verb.ob.Nam licet talia verba enunciatiua emissa propter aliud in contractib. probent inter præsentes.l.optimam.C.de contrahen.& commit. stipul. & sic ex illa probetur,ꝙ dictus do.Aug.conduxit pro se & nomine sociorum,non tamen inducunt nouam dispositionem,& sic approbationem uel ratificationem,ẜm Bar.in le.ex hac scriptura.de dona.& Doc.in l.ex his.C.de testam.milit.& propterea ennnciatio,de qua in primo & sequenti capitulo, tanquam facta ꝑꝑ alium,vt dictum est,& aliud effectum,non causat aliquam ratificationẽ,cũ sine illa stare posit, quod principaliter agitur,ut proxime declaratum est.Præterea prima societas fuit solũ contracta cum Antonio,qui promisit de rato pro tota societate, & de aliqua ratihabitione sociorum dictorum de Spanochijs nõ apparet, quia igitur ex hoc & ex omnibus alijs præmissis in persona sociorum conductio eorũ noĩe facta non potuit hr̃e effectum. ideo sequit, ꝙ si dicimus quo ad socios non valuisse locationem ab initio, prout probatur ex primis quatuor rationib.ꝙ in persona do. Aug. in totum ualuit,& ꝙ portio aliorum sibi accreuit.l.fundus ille.de contrahen.emp. si uero dicta locatio solum ex defectu ratihabitionis sociorum respectu illorum non potuit hr̃e locum,& tunc pro parte eorum hr̃ pro non facta,& ad cameram portio illa redijsset, secũdum Bar.in l.si mihi & Titio. de uerb. ob. & per ꝯñs dictis socijs aliquid ex dicta locatione non potest competere & per hæc rñsio colligitur ad ea, quæ primo loco sunt in contrarium allegata, dum dicebatur,ꝙ socijs & eius hæredib. competebat ius ex tali locatione,quia hoc negatur,& ex præmissis contrarium probat.Et per prędicta ẽt declaratur,ꝙ societas non põt ad hr̃des

11 transire,ẽt si non actum fuisset,quia ad hoc† ut societas uectigalium,vel similis ad hęredes ex pacto uel cõuẽtione posit trãsire,multa sunt necessaria,ẜm glo.in d.l.adeo.pro socio: Et primo,ꝙ aliqui & sic plures conducant publica vectigalia, & hoc in casu nostro deficit,q̃a ĩ ꝑsona dñi Aug. tm̃ locatio subsistit, & in aliis deficit,& ideo nõ sufficit,ꝙ unus solus cõducat, & ꝙ super re cõducta cũ alijs societatem ꝯtrahat,quantũ ad effectũ, ut sit ad hæredes trãsitoria,ẽt si actũ sit, ꝙ ad illos dẽat trãsire, sicut factũ reperitur in casu nr̃o, quia paria sunt, ꝙ d.Aug.solus conduxerit,vel pro se, & pro aliis, & ꝙ quo ad alios nõ valuerit ab initio,vel ex post facto. l.4.§.condemnatũ. de reg.iur. l.non parauit.§. non quæuis,de bono.pos.ꝯtab. & in l.quoties. qui satisd.cog. Secũdo requiritur,dicit gl.ut sic conduxerint,ꝙ hæredes succedant in cõductione & societate, qđ similiter ĩ casu nr̃o factũ non reperitur, q̃a licet expresse vel tacitẽ dici possit actum fuisset,ꝙ in conductione hr̃des succedant.non est tñ actũ,ꝙ succedere posint in societate. Nec ob.illa verba,de q̃bus in secundo capitulo,s. durare tanto quanto durarãno le suprascritte cose & loro dependencie, &c. Quia licet per dicta verba actũ dicatur, ꝙ societas tm̃ duret, quantũ durabit locatio,intelligi tñ debet, rebus in eodem statu permanẽtib.l.quod Seruius.de condi.ob cau.& no.in c.quẽadmodũ. de iurei. & sic socijs viuis permanentib.prout est de natura societatis,ꝙ probatur,quia si societas sit contracta vsq; ad certũ tp̃s, puta decẽ ann. ꝑut ꝯhi põt.l.1.ꝑ socio.nõ tñ ꝑ hoc actũ intelligit, ꝙ ad hæredes durãte illo tp̃e trãseat.l.actione.§. morte. eo.ti.in hoc nõ solũ quia agi nõ posit, ꝙ in ea hr̃des succedãt,sed ẽt q̃a voluntas deficit,quasi ꝙ ex natura ꝯtus actũ dicat, ꝙ duret reb. sic stantib.& ꝑbatur in l.quæro.§.iter locatorẽ.ff.loc.& ꝙ ista fuerit intẽtio partiũ,satis manifestẽ colligit ex his,q̃ postea sũt subsequuta. Nã do.Aug.primõ societatẽ ꝯxit cũ hæredib.Ambrosij de Spanochijs, & cũ suis socijs,deinde illis socijs dictorũ de Spanochijs ꝑmortuis renouauit societatẽ cũ solo Antonio & Iulio de Spanochijs sub eisdẽmet pactis & conuentionib.& hoc nõ ob aliam cãm,nisi q̃a ꝑ mortẽ ꝑdictorũ habuerũt dictã societatẽ pro finita & soluta, quia ea durãte non erat opus renouatione, & ita ꝑsumendũ est ex natura ꝯtus, & quia verba societatis nõ repugnant, quæ (vt dixi) intelligi põt reb.sic stantib.& quæ in dubio sunt interpretanda contra illũ, qui se fundat in illis,ut no.in d.l.veterib. Nec ob.dũ dicebatur, ꝙ ista secunda societas non est renouatio prioris iam finitæ,sed est noua,nec de eadem parte sed diuersa, ꝑ not.ꝑ Bart.in l.triticum. de verb.ob.quia illud posset habere locum,quando alia coniectura capi non posset,qua mediante secũda societas valere posset,ꝙ non est in casu nostro: qm̃ (vt dictum est) præsumi põt, ꝙ secunda societas sit contracta ex ea causa : quia prima fuit ꝑ mortem alterius socij finita,& ẜm hanc præsumptionem, quæ tanquam verisimilior,& per alia allegata in dubio est capiẽda, vltima valebit,quia cessat ratio Bar. in d.l.triticum. & qua cessãte ipse fatetur,ꝙ intelligatur facta de eadem quantitate per l.si diuortio.eo.ti. Et dato etiam millies,ꝙ dicti socij inter se dicerentur conuenisse per dicta verba,de quibus in secundo capitulo,ꝙ hæredes eorum in societate succedant, hoc tamen nõ sufficit,sed est necesse, ꝙ actũ sit ẽt cũ locatore, ꝙ ad hæredes trãseat nedũ locatio,sed ẽt societas,ut manifestẽ vult glo.in d.l. adeo.quæ postq̃ dixit esse necessariũ, ꝙ aliqui sic cõduxerint, vt hr̃des succedãt in cõductione & societate: deinde subdit, ꝑt addi & quartum,vt ipsi socij nõ tm̃ cũ locatore, sed ẽt inter se paciscantur,ꝙ hr̃des in societate succedant, &c. & sic gl.ex illa implicatiua non tantum,&c. vult, ꝙ nõ sit satis, socios inter se ꝯuenire,ꝙ hæredes posint succedere, sed ꝙ sit necesse de hoc ẽt pacisci cũ locatore, & ideo in casu nostro societas nõ põt ad hæredes transire: quia q̃uis cum locatore esset actum, ꝙ locatio transiret ad hæredes sociorum,hoc non sufficit,sed ẽt copulatiuẽ fuit necessarium, ꝙ cũ illo socij pacti essent, ꝙ societas quoq; ad hæredes eorũ transiret, ꝙ absq; dubio non est factũ in casu nostro;quia societas & pacta,de quibus in ea inita,& facta sunt locatorib.absentib.& ignorantib.& sic dici non põt,ꝙ dictum pactum cũ illis fuerit factum.l.1.de pac. Non ob.insuper dum dicebatur, ꝙ do.Augu.teneatur lucra cõicare,quãuis societas morte esset finita.l.verum.§.hæredem.ver.veruntamẽ. pro soc.quia ille tex.loquitur de lucro,qđ prouenit ex ante gesto, & in hoc non differt societas vectigalium ab alia societate priuata, ut ibi declarat glo.in verb.emolumentum. dicens in

prima

prima solu.ꝙ illud qđ dr̄ in d.ver.ueruntamen.locū hēt in qua libet societate,quia loquitur de lucro percepto ex antea gesto. & sic non ob.tex.in l.verū.§.si in rē certam.eo.ti.Nā tex.in d.§. in hr̄dē.volens probare, qđ dixerat.s.ꝙ hæres socij licet nō sit socius emolumenti,tn̄ successor est,subdit, ꝙ idem in societate vectigaliū,quia nec in ea hæres socij est socius,nisi aliud actum sit,& sic cessante pacto ꝙ succcedat hæres, in hoc talis societas non differt ab alia,& quis tūc hæres non sit socius: veruntamē oē emolumentum societatis ad eū ptinet, dicit tex.& sir̄r dicere voluit,ꝙ in hoc ab alia societate non differt. sicut nec primū dictum,& propterea dēt intelligi de lucro & dāno, qđ prouenit ex antea gesto,& non de illo,qđ pcipitur ex his,q̄ gesta sūt post mortē,sicut dr̄ in qualibet alia societate.d.l.actione.§.si in rē certam.& ibi no.Nec ob.dum tex.in d.l. in hæredem.postea subiungit,ꝙ non sir̄r in voluntaria societate obseruatur,&c.q̄a iste ver.non refertur ad proximum rn̄sum,nec ad prima solōnē quā gl.approbat,sed refert ad exceptionē,de qua in ver.nisi fuerit actū.s̄m gl.quasi dicat,ꝙ licet societas vectigalium ad hr̄des transeat,si hoc actum sit, hoc tn̄ sir̄r locum non hēt in societate voluntaria,& iste est verus sensus literæ, s̄m expositionē gl.

12 cōiter approbatę.Ex alio† quoq. dicta societas fuit finita.s.pp decoctionem illorum de Spanochiis,per tex.in d.l.actione.§.1. pro soc.vbi dr̄,societatem distrahi bonis uenditis vnius socij a creditorib. idē ergo qn̄ sunt occupata per creditores pp decoctionem & idē probat in d.l.societatem.1.§.fi.eo.ti.vbi dr̄ simpliciter,ꝙ egestate soluitur societas. & quamuis dicat, ut quia cessit bonis.§.itē si quis.inst.pro soc.gl.tn̄ non requirit, ꝙ ad distractionem societatis necessaria sit cessio, sed illud dixit ad probationem egestatis, quia illa probatur ex tali cessione,quæ solet concedi tm̄ his,qui non sunt soluēdo.l.1.& l.fi.C.qui bo. ced.poss.& no.in ru.ff.eo. & quo ad hunc effectum loquit̄ tex. in d.§.itē si quis.ergo egestas superueniens si alio mō probetur

13 idē erit.quinimmo † istis fallitis non conceditur beneficiū cessionis pp dolū suum, quia est remedium miserorum non præsidium dolosorū,s̄m Bal.in quodā cōs.inc.Super libris.arg. no.ī d.l.j.C.qui bon.cede.poss.& l.fi.§.fi.q̄ in fraud.cred.& l.pe. de iure dot.& l.si quis ex argentarijs. ibi humilib.& deploratis. ff. de eden. & qui sunt infamissimi, ac ēt uoce antiquissimæ legis tradendi sunt creditoribus lacerandi,& hoc consilium refert d. Ioannes Baptista de S.Seuerino in trac.de debi.fugi.in 1.q. pri. circa fi.ubi etiam refert Bal.in alio consi.inc.In q̄stione domini Mediolani,&c.dicentem,fallitus ergo fraudator, quia sic eum appellat edictum fraudatorum, quia a cōiter accidentib. falliti sunt fraudatores. Si igitur istis fallitis in eorum odium denegatur cessionis bn̄ficium,ergo non dēt eis prodesse,ꝙ non cesserint,sed magis nocere, & sic facilius in dānum suum dēt dici societas soluta,quia inducta in odium non debent operari cōmodum & beneficium,sicut nec contra.l.qđ fauore.de legib.Quia igitur societas est finita,ex hoc etiam capite non potest locatio durare in persona sociorum,quia ex quo dom.Augustinus conduxit uice & nomine sociorum,eatenus pro illis conduxisse,dicitur,quatenus durant socii,& non ultra,ut probatur ex no. p Bart. in leg.centesimis.§.fi.de uerb. oblig.ver.quero quid si iudex non est mortuus. dum dicit, ꝙ uoluntas durat,donec durat qualitas,per le. non solum.§.morte.de operis noui nunciatione. & dum postea etiam subdit, ꝙ arbitrium datum heredi intelligitur,donec durat hæres,per l.Lucius. de fideicommiss.liber.& quamuis Imo.& quidam alii dicant aliter in hoc ultimo tamen contra Bar. tenet solum, quando qualitas hæredis non fuit expressa,& ita expresse se declarat Imo.in casu nostro qualitas expressa fuit, ideo eatenus durat locatio, quatenus durat qualitas,sub qua dom.Augustinus pro aliis conduxit,& ad leg. cum pater.§.hæreditatem.& leg.ex facto.§. si quis rogatus allegat.in contrarium respondent Doct.in d.§.fin. Insuper dicitur ꝙ societas est finita, & etiam locatio ex alio capite, videlicet, quia Iulius II. reuocauit omnes contractus factos cum camera Apostolica tempore Alex. tanquam celebratos in damnum dictę camerę.Nec obst.dum dicitur, ꝙ non potuit Papa etiam cum causa præiudicare non subdito,quia illud posset procedere,quando contractus non fuisset celebratus super re ecclesię,

14 sed qn̄ super re ecclesię † contrahitur,sicut in casu nostro,tunc ratione rei ecceseficasticæ dicuntur subditi. cap. si clericus laicum.de foro competen.& facit.c.sane.eod.ti.ubi hr̄,quod quis ratione rei sortitur forum.& no.in c.fi.eod.tit. & in l.fin.C.vbi in rem actio. ideo cum causa potuit iste contractus rescindi & annullari, sicut qn̄ fuit celebratus cū subdito ratione personæ, s̄m Doc.in d.c.1. de prob. & in locis supra in contrarium alleg. & tanto magis,quia res,de qua agitur,est de regalib. c.quæ sint rega.& quamuis tex.loquatur de argentifodina, idem tamen in omni alio genere metalli,s̄m Mod.ibi p l.cuncti.& l.inter amicos.C.de metal.lib.11.& l.inter publica.in f.de ver.sig.vbi tex. dicit,ꝙ perceptio facta per fiscum rerum venaliū,item salinarum,& piscariarum continetur appellatione vectigalium publicorum,ergo & res,de qua agitur,cōtineri dicitur,& quæ vectigalia sunt de regalibus. d.c.1. Nec obst. ꝙ etiam aluminariæ sint priuatorum,quia verum est,si sint in fundo priuati, nam argenti fodinæ & salinę si sint in fundo priuati, sunt priuatorum.l.diuortio.§.si vir.iuncta gl.in ver. cuilibet. sol.matr. & ibi no.Ro. & Alex.qui etiam alleg. tex. in l.magis puto. in prin.de reb.eorum. & tn̄ s̄m eos si reperiretur in fundo publico esset de regalib.per d.c.1.cum igitur hæc res sit de regalibus,non potuit per Alex. summum Pontificem alienari in præiudicium, ideo potuit successor in hoc factum eius reuocare,etiam sine causa,s̄m Bal.in ti.de pace Constan.in ver.amplius.per illum tex.qui subdit,ꝙ per hoc determinatur,quod no. Cy.in l.digna vox. C. de legib. Nam & hmōi locatio ad longum tēpus est alienatio. cle. 1.de reb.eccle.non alie.& no.in c.nulli.eo.tit.l.j.§.quod autē. & ibi Bar.de superfi.& per Bal.& Doct.in l.codicillis.§.instituto de lega.2.Nec ob.ꝙ reuerendissimus do.Cardinalis S.Georgij attestetur,summum Pontificem sibi dixisse,ꝙ nolebat hunc contractum contineri sub dicta reuocatione,quia cū nunc agatur de præiudicio do.Augustini,cui solum postmodū facta fuit locatio,& quæ locum in eius persona in totum non haberet, si illi crederetur,ideo dicto illius non statur,s̄m glo. in d.c.sicut, de sent.excom.cum concor. de quib.per Mod. in c.cum in iure peritus.de offi.dele. Præterea non probatur,ꝙ dictus reuerendiss.do.Cardinalis hoc dixerit,vel affirmauerit, quia scriptura,

15 quæ † ad hoc probandū producitur,nullā fidē facit, quia talis scriptura est priuata,cum in ea non adsit solennitas,quæ requiritur in scriptura publica.Nam in ea non sunt appositi anni domini,prout requiritur s̄m gl.in c.inter dilectos.de fide instr. & in l.iurisgentium.§.ꝙ ferè. de pac.nec annus pontificatus, iuxta no.per Io.And.in data sexti.& Bal.in proœ.decre.in pen.col. Itē caret indictione,q̄ similiter de iure apponi dēt, ut no.in d.c. inter dilectos.& in auth.vt ppo. no.Imp.& in l.generali. C. de tab.Item in hac scriptura non est appositū nomen Papæ, prout apponi dēt in terris ecclesiæ,s̄m Io. And. in data sext.& gl.in c. quoties 2.q.7.& Ant.de But.& Abb.in c.1.de prob.cū concor. de quibus ibi per Mod. Nec talis scriptura habet subscriptionē notarij,& alia quæ requiruntur in instr̄o, ideo non probat,s̄m Io.And.in Spec.de instr.edi.§.videndū restat, super ver.& not. dicentem,ꝙ rogatio & protocollū dēt habere oīa,quæ habere debet instrumentum. & facit, quod not.Angel. in l. Lucius.in prin.per illum tex.de testam.mili.dicens,not.tertiò,ꝙ non est standum imbreuiaturę notarij,si non est in publica forma scripta,& maximè prædicta procedunt, ex quo dicta scriptura nō reperitur in protocollo notarij, nec registrata in camera Apostolica secundum consuetudinem, sed est in quodam folio de per se,ideo non probat,secundum Bar.Bald.& Ang.in l.si quis ex argentarijs. §. si initium tabularū. de eden. & expresse not. Imo.in l.sciendum. de ver.obl.in vlt.col.dū tractat, an tabellio præsumatur rogatus, & in terminis etiam vult idem Alexā. in consi.153.2.vol.inci. Vr̄ prima consideratione,&c.dicens, ꝙ si scriptura reperiatur in quodā folio separato, & de p se,ꝙ nullā fidem facit,ēt si sit in quadam filcia, vbi sint aliæ rogationes notarij, ꝙ est fortius. Nec secundum eum si in quinterno, & protocollo repetita fuisset, in cuius principio est nomen notarij, uel in fine subscriptio, satis esset, per id quod legitur, & no.in d.§.si initium tabularum. sed secus in casu illo, & multo magis idem in casu nostro. Non ob. quòd locatio ista fuerit cōfirmata, quia ad cōmodum solius do.Augustini superuenit confirmatio,& non aliorum sociorum,qđ ꝯstat ex eo,ꝙ Papa dixit,sic facere amore,quo eum diligit,nec ob.illa uerba præcedentia.s.ut iustum & congruum est, quia non determinant pcedentia,sed determinat uerbum illud sequens scilicet amore, quo illum diligimus,&c,i. pp amorē,&c.& sic iustum & hone

stũ causatur immediate ab amore erga.d.Aug. & ex hoc sequitur confirmatio,non autẽ causatur aliunde,hoc est,ꝙ reuocatio dicti contractus fuerit iniusta, & propterea cessat illa ratio, videlicet,ꝙ amplietur dispositio per rõnẽ gñalẽ. l.regula. post prin.de iur.& fact.ign.quia amor erga.d.Aug.a quo descendũt oĩa,est sola rõ confirmationis, & ille est causa finalis,& nõ impulsiua. Nec ẽt ob. ꝙ in procemio sit facta mẽtio ẽt de socijs. d.Augustini,& sic ꝙ confirmatio sequens eos includat, per l.j. C.de diuer.rescr.& per no.per Bar.in l.cũ filio.de leg.j.quia illud verũ est,nisi appareat,ꝙ de vno tm̃ disponẽs senserit, sicut apparere dicitur in casu nr̃o, cum dicatur, ꝙ factum sit amore erga d.Augustinũ,& illa verba, eius proprio nomine Augustini,de quib.in confirmatione, nõ determinant præcedentia,sed sequẽtia,videlicet,verbum cõfirmare & approbare, perinde ac si dictũ esset, volentes contractus initos cũ camera cõfirmare, & approbare eius proprio Augustini noĩe,vt colligitur ex seq. verbis,quæ ẽt respiciunt personã eiusdẽ. d.Aug.& sic cõfirmatio fit in totũ pro do.Augustino, & non pro parte, & per hoc rñdetur ad l.post dotem.sol.ma.ƒm tertiam lecturam, q̃ loq̃tur,quando stipulatio fuit concepta impersonaliter,sed in casu nostro cõfirmatio est personalis, vt patet ex illis uerbis ꝓprio noĩe,&c.ideo ad aliũ non porrigitur,ƒm Do.ibi,per l.quoties. eo.ti.& similiter ex hoc responsio colligitur ad no.per Bar.in l. si mihi & Titio.de ver.ob.quia. d.verba concepta personaliter excludunt alios, vt probatur ex not.per Bar.in l.aut qui aliter. §.fi.quod vi,aut clam.& in l.hæc verba,de adult. sed Bar.loquitur quando uerba non repugnant,seu quando reuocatio salua ratione recti sermonis põt intelligi ƒm naturam primæ, qđ nõ est in casu nostro. & per hæc remanet responsum ad omnia allegata in contrarium,& est concludendum, ꝙ cõmodũ rei, de qua agitur,pertineat in totum ad do.Augustinum. Laus Deo.

In hac eadem causa consuluerunt Deci.cons.213. & Paris.cons.82.uol. primo, & ipse Rui.infra.cons.215.cum seq.eo.vol.Vide etiam Deci. cons.463. Hier.Zanch.

SVMMARIVM.

1. *Societas licet soluatur morte uel detractione vnius ex socijs. lucrum tamen hæredibus debetur.*
2. *Contractus initus nomine alterius ab initio valet.*
3. *Papa tenetur obseruare contractus etiam prædecessoris.*
4. *Causa in principe non præsumitur,quando vult a proprio contractu discedere.*
5. *Nec in præiudicium sibi non subditorum,quibus etiam ex causa in iure quæsito præiudicare non potest.*
6. *Emphyteusis renouata intelligitur secundum naturam primæ, & omnia in ultima repetita.*
7. *Societas etiam uectigalium morte alterius socij finitur,& quando ad hæredes transeat.*
8. *Locatio facta pluribus socijs dissoluitur dissoluta societate.*
9. *Conducens im emphyteusim,uel similiter nomine suo & sociorum totum sibi acquirit,socijs non ratificantibus.*
10. *Ratihabitio non inducitur, nisi necessariò inferatur, & a sciente actum suo nomine gestum.*
11. *Locatio ad longum tempus dicitur alienatio, nec potest fieri de regalibus, & per successorem reuocatur.*
12. *Renouatio si aliquid addit, uel detrahit primę concessioni, dicitur noua concessio.*
13. *Et non inducitur per tacitum concessum, ubi primus contractus scripturam requirit.*

CONSILIVM XCI.

QVAERITVR & in dubium reuocatur, an filij & hæredes Ioannis, & Bartholomæus participare debeãt de lucro,qđ dr̃ peruenisse ad Basiliũ ex cõductione magonæ venæ ferri tp̃e Alexãdri Papæ ab eius camera ꝓ se & hr̃dib.suis, ac vice & noĩe sociorũ suorũ,& q̃ postmodũ ꝑ quandã scripturã,& more mercatorio cõfectam declarauit socios suos d.Ioannem, & Bartholomæum & cũ certis pactis inter eos,&c. & videt̃ prima facie dicendũ,ꝙ p̃dictis cõicari dẽat lucrũ prædictũ: q̃ q̃uis dictus Ioannas statim post bienniũ dicatur mortuus,& sic societas quo ad oẽs dicat̃ dissoluta ꝑ mortẽ unius socij.l.actione.§.morte.ff.pro socio.& insti.eo.tit.§.soluitur.& ẽt licet soluta dici possit ex eo, ꝙ dictus Bartholomæus decoxit, & factus sit non soluẽdo, & quia bona eius ꝑ creditores sunt apprehensa.d.l.actione.§.item bonis.& inst.eo.§.itẽ si quis.Nihilominus lucrum,qđ postea percepit dictus Basilius durante locatione, dẽt cõicari dicto Bartholomæo & hr̃dib.Ioannis,prout vr̃ esse casus in d.le. actione.§.si in rẽ certam.ubi dr̃, ꝙ si in rẽ certam 1 emendã,conducendãue coita sit societas,quicquid lucri,dãnive factum sit,ẽt post mortẽ alicuius dẽt esse cõe,& sic tex.ibi specialiter loquitur de lucro facto ex conductione post mortem alterius,& tñ vult illud cõicari.Præterea quanquam societas sit finita, nihilo minus ex alio capite & alio iure dictus Bartholomæus & filij Ioannis possunt venire.Nã,vt in puncto proponitur,dictus Basilius conduxit vice & noĩe sociorum suorũ,& sic 2 † ab initio ẽt quo ad illos valuit contractus,per no.ꝑ gl.& Do. in l.hmõi,in prin.de.l.j.& per Bar.& alios,in l.stipulatio ista. §. si stipuler.de ver.ob.& ꝑ Bar.ad propositũ in l.si mihi & Titio. eo.tit.dũ loquitur de illo,qui conduxit rẽ in emph.pro se,& uice,& noĩe fratris sui,quãuis ergo Ioãnes sit mortuus, tñ ad eius hr̃des locatio & conductio facta eius noĩe transiuit perinde,ac si ipse conduxisset.l.uiam ueritatis.C. loca. & eodem mõ durauit conductio in persona Bartholomæi, licet sit factus non soluendo,& a suis creditorib.sit bonis denudatus, quia non reperitur iure cautũ,ꝙ hoc mõ dissoluat̃ locatio. Cum ergo Basilius in re,in qua oẽs p̃dicti ius habent ex locatione ẽt post solutam societatẽ lucrũ fecerit,dẽt illud alijs cõicare.d.§.si in rem certã. Nec p̃dictis obstare vr̃,ꝙ paulo post mortem unius,& amissionẽ bonorũ alterius Iulius I I.proprio motu annullauerit & cassauerit oẽs locationes & alienationes factas per cameram Apolicã tp̃e Ale.quia hoc facere de iure non potuit,quia Papa tene3 tur † & obligatur,nedũ ad obseruantiam proprij cõtractus,sed & sui p̃decessoris.c.j.& ibi ꝑ oẽs de prob.& idem tenet Cyn.& Bal.in l.digna vox.C.de legib. qui pro hoc all.gl.in §. nulla. in auth.de defen.ciu.& ita ẽt tenet Bar.in l.prohibere.§.plane.qđ ui aut clã.vbi dicit,ꝙ si rex donat, & hoc ad magnã diminutionẽ regni non tendat,ꝙ donatio valet,& p̃iudicat successori, ꝑ tex.vbi dicit esse casum in c.abbate.de re iu.in 6. cum alijs multis conc.de quib.ꝑ Mod.in d.c.in prin.& dicit Bal.ad propositum in ti.de pace Const.§.ad hæc. ꝙ si cõe Perusii uendidit fructus lacus pro quinquennio,& postea de plenitudine p̃tãtis auffert,ꝙ tenetur emptorib. ad interesse.& licet ex cã noua & iusta posit princeps infringere proprium ɔ̃ctum,ƒm Bal. in l.fi. de sena.& An.de Bu.& Imo.in c.cum.M.de cõsti.& in dubio iusta cã p̃sumatur regulariter in principe,ƒm Cy.& alios, in l.pręscr.C.si cõtra ius uel util.pub.& Doc. in c. q̃ in ecclesiarum.de 4 cõst.cessat tñ † & locũ hẽt dicta p̃sumptio in casu dubio,qñ a ɔ̃ctu,quo obligatur,vult discedere,ƒm Ab.in d.c.q̃ in ecclesiarũ, alias dicit,ipse Papa, posset de facili omnẽ suum cõtractũ euertere,cõtra.d.c.j.& l.Cæsar.de pub.& idẽ sentit aperte in cõs.41. in 1.vol.& facit,qđ ipse no.ĩ cle.i.đ ꝓb. Non p̃sumit̃ ex ista iusta cã ex eo,quia isti conductores erant Pisani,& sic de terris imperii & nõ subditi ecclesi.ca.pastoralis.de re iud.ƒm Abb. in d. 5 c.quæ in ecclesiarum.dicentem,ꝙ † in principe præsumitur cã respectu subditorum tm̃,& non respectu aliorum, per not.per Inn.c.inquisitioni.de sen.excom.ubi dicit, ꝙ si Papa mandat laico sibi non subdito temporaliter,ꝙ alienet rẽ suam, non tenet ei obedire,si non apparet legitima cã obediẽdi,cum non sit ei subditus temporaliter,quinimmo ex quo prędicti no sunt subditi, uidetur etiam cum causa non potuerit eis præiudicare in iure quæsito ex dicto contractu locationis, secundum Pau. de Cast.iu cons.185.incip.Primum dubium, &c.ubi uult,ꝙ Papa non possit alicui laico non subdito temporaliter aliquo modo etiam cum cã per suum rescriptum auferre dñium rei suæ,quia cum iste sit actus iurisdictionis,vt no.in l.fi.C.si contra ius,&c. non potest iurisdictio exerceri in non subditos.Are.c.per venerabilem.qui filii sint legi. & facit,quod vult Imol.in cle.j.ut lite pendent. dicens, ꝙ non potest Papa proprio motu declarare, ꝙ hospitale priuatum Florentiæ esset publicum.Nec refert, ꝙ hoc ius sit quæsitum ex contractu celebrato cum camera Apostolica,quia multo minus potest auferre ius hoc modo quęsitum ex contractu proprio vel prædecessoris,quam aliũde & ex alia cã,per not.in d.c.j.de prob.& per no.per eundem Pau. de Cast.cõs.218.inci.Præsupposito sine p̃iudicio,&c.vbi concludit, quòd

ꝙ Papa laico non subdito p̄iudicare non pôt in iure q̄sito, ẽt de iure canonico, sicut econuerso non pôt Imperator tollere ius q̄ sitũ ecclesiæ vel clericis, per l. Imperialem. ut no. Inn. i c. nouit, de iudi. in vers. Theodosius. & dato ẽt ꝙ dicta locatio potuerit annullari, vel aliter & alio mõ possit dici finita, nihilominus ad huc vr̄, ꝙ prædicti debeant de lucro prædicto participare, qm̄ ad instantiã dicti Basilij dicta locatio postmodum de mandato Iulij fuit confirmata, & de nouo facta pro eodem tpe, quamuis ergo de dictis socijs & hr̄dib. eorũ in hac confirmatione non sit mẽtio facta, vr̄ tñ ẽt Basilius pro eis & eorum noĩe & uice ꝯduxisse, quemadmodũ prius & in cõductione p̄cedenti fecerat ꝑ no. ꝑ Bar. in d. l. si mihi & Titio. de verb. obl. ubi not. dixit, ꝙ 6 si † finita emph. p̄rna Abbas de nouo illã cõcedat duob. fratrib. ꝙ hæc vltima intelligitur ₰m staturã primæ. & oĩa intelligũtur in illa repetita, per l. item q̄ritur. §. qui impleto. ff. loca. & l. pen. §. vxor. solu. ma. & l. si stipulatus, in prin. de vsur. & est casus ₰m eum in c. 1. de gradi. suc. in feu. & in c. 1. de duob. fratr. &c. & cũ eo transeunt alii, & idem ẽt probatur ex not. per Bar. & gl. in le. quod dr̄. la prima. de impen. in reb. dota. fac. & in l. pecul. in §. si ære. de pec. & per And. de Iser. in c. 1. de vasal. dec. æta. per illum tex. & Bal. in l. 1. de rer. diu. in 15. q. & in l. 1. C. quando non pe. par. in pe. col. & Im. in c. ex parte. de feu. & ad propositum nr̄m hoc melius probari vr̄, in l. post dotẽ. so. ma. ₰m. 3. lec. ₰m quam ibi probatur, ꝙ si pr̄ stipuletur dotem iã datam reddi de uoluntate filiæ, ꝙ intelligitur sibi & filiæ reddi, q̄uis de illa non sit facta mẽtio. & hoc ex natura p̄cedentis contractus dotis, ex quo actio erat cõis inter pr̄m & filiam. l. 2. §. ꝙsi in patris. eo. ti. & ꝓpterea ₰m Bar. subintelligitur, & repetita intelligitur persona, de qua in ꝯtu, q̄uis extrinseca nõ veniat in stipulatiõe. l. si ita stipulatus. §. Chrisogonus. de ver. ob. ergo & in casu nr̄o dẽt intelligi in hac renouatione locationis omnis persona comprehensa in præcedenti locatione facta per dictum Basilium, & comprobatur ex no. per Bar. in d. §. Chrisogonus. vbi vult, per illum tex. ꝙ si quis in iudicio pro alio incipit procuratorio nomine comparere, & deinde in eodem iudicio ad alium actum simpl̄r compareat, ꝙ vr̄ eodem noĩe, s. procuratorio comparere, & idem vult in l. qui seruum, per illum tex. de interro. act. & iõ sicut Basilius primo conduxit suo & alieno noĩe, eodem mõ videt̄ fecisse in renouatione & confirmatione, maxime superueniente pendente adhuc tpe primæ, & sil̄r vr̄ postmodum administrasse & se exercuisse in dicta magona dictis nominib. & idcirco alijs tenetur reddere rõnem administrationis cum præstatione reliquorum. l. 2. ff. de neg. gest. & l. quedam. in prin. cũ ibi no. de eden. Sed præmissis non obstantib. contrariam sñiam puto de iure ueriorem, qm̄ certum est, ꝙ societas coita inter Basilium, Ioannem, & Bartholomeum fuit morte Ioannis soluta & finita quo ad omnes. d. l. actione. §. morte. & d. §. item soluitur. Et p̄dicta locum habent, nedum in societatibus priuatis, sed 7 etiam in † societate uectigalium & cæterarum rerum similium, puta istius magonæ, quã cõduxerunt socii a republica uel principe. Nam & societas hmõi morte unius socii finitur, nisi de hr̄dib. sit facta mentio l. adeo. §. morte. ff. pro socio. & l. uerum. §. in hæredem. eo. ti. & talis societas in hoc differt ab aliis societatibus priuatis, quia illæ non transeunt ad hæredes etiam ex pacto expresso. l. nemo. eo. ti. & d. §. hærede. ubi dr̄ia assignatur & ponitur, & ad hoc vt societas uectigalium & cęterorum sit transitoria ad hæredes, non sufficit, ꝙ cum locatore paciscantur socii de hæredibus suis, sed etiam inter se in hoc dẽnt conuenire. Item & requiritur, ꝙ hæredes sint idonei, ₰m gl. in d. le. adeo. si ergo Basilius, qui conduxit de hæredib. aliorum non fecit mentionem, vel de eis in societate postea inter eos contracta non sit actum, ꝙ ad hæredes transeat, morte Ioannis fuit finita societas idem si pro hæredibus eius fuisset conuentio facta, & societas, & contracta, & ipsi non fuissent idonei ad id de quo agitur. & dato quod per mortem Ioannis dici non posset societatem esse finitam, ut quiã concurrerent omnia quæ faciunt societatẽ huius rei transire ad hęredes, de quib. per gl. in d. l. adeo. nihilo minus finita eẽt, quia bona Bartholomæi fuerunt a creditorib. distracta uel occupata. d. l. actione. §. item bonis. & instit. eo. §. item si quis, sicut enim per mortem unius in totum dissoluit̄ societas, eadem dẽt in totum dissolui, quando unus ex dicta cã desinit esse socius, ut probatur in dictis locis, in quib. indistincte & simpliciter, dicitur, ꝙ soluitur societas dicto casu superueniẽte, quæ verba significant, ꝙ soluitur in totum, & quo ad oẽs: & non solũ quo ad eum, qui effectus est nõ soluendo, q̄a tũc non diceret̄ societas simpliciter dissoluta, sed ₰m quid, & verba ĩ dubio nõ sunt intelligenda ₰m quid, sed simpliciter l. hoc legatũ. de leg. 3. Et non tm̄ per mortẽ unius, aut quia alius non soluẽdo sit factus, vt dictũ est, fuit societas ĩter p̄dictos dissoluta, sed 8 ẽt ipsa locatio, ex quo inter plures † in cõducendo fuit coita societas, siue quia plurib. vt socijs fuit facta locatio, ut probat̄ in d. l. adeo. pro soc. iuncta glo. Nã ibi dicitur, ꝙ societas vectigalium transit ad hr̄des, si hoc actũ sit, & non aliter, & ibi gl. vult, ꝙ hoc agi debeat cũ locatore, & inter socios ẽt pacisci, quia ergo requiritur, ꝙ sic cũ locatore agat̄, datur intelligi, ꝙ locatio ẽt ad hr̄des non transit, nisi de hæredib. cũ illo conductor cõuenerit, aliàs frustra exigeret̄, ꝙ locatores & ꝯductores de hr̄dib. expresse paciscerẽtur, nec mirũ: quia locatio est dicto casu unita cũ societate: ideo ab ea recipit hãc naturã, vt finiatur eo modo, quo & societas finiri dẽt, arg. l. qui patri. de acq. hær. vbi ecõuerso idem dicitur. & dicit Bar. in l. 4. §. Cato. de ver. ob. in 3. oppo. ꝙ actio personalis vnita cũ reali rõne vnionis eius naturam assumit per d. l. qui patri. & propterea etiã locatio debuit finiri, sicut finita fuit. s. per mortẽ Ioannis, vel apprehẽsis bonis Bartholomęi per suos creditores, & ubi ẽt locatio dictis modis non fuisset finita. tñ Ioanni & Bartholomæo nihil profuit ipsa locatio, si illam ratã non habuerũt, sed in totũ ius ex ea fuit q̄situm Basilio cõducenti noĩe suo & sociorũ suorũ, per ea q̄ hñr in l. si absentis. C. si cer. pet. & in l. si pupilli. §. si Titij seruum, de neg. gest. & per no. per Bart. in d. l. si mihi & Titio. in l. si quis usumfructum. de usufru. le. & in l. fundũ cum mihi uenderes. de act. emp. & per Bald. in l. multum. C. si quis alteri uel sibi. col. 3. uer. & hoc est argm̄ ad quæstionem, &c. & ibi etiam per Sal. ubi 9 concluditur, ꝙ si † quis in emphyteusim conducat pro se & nomine fratris, ꝙ apud conducentem totũ residet, si alius ratũ nõ habet. Nec dici potest, ꝙ conductionẽ ratificauerint prædicti, contrahẽdo societatẽ cũ dicto Basilio super dicta magona per eum conducta, quia dicta societas contrahi & stare potuit, ẽt si conductionem eorum nomine factam non ratificassent, sicut Basilius cũ prædictis societatem prædictam potuisset contrahere, quamuis solus & nomine proprio magonã conduxisset. Et 10 † propterea quia ex actu societatis de necessitate non sequitur ratihabitio cõductionis, ideo ex tali actu nõ dñr ratum habuisse. l. non hoc. C. unde cogna. & l. neque natales. C. de proba. & tanto minus ratihabitio inducitur, si non apparet, ꝙ prædicti sciuerint, ꝙ etiam eorum nomine Basilius conduxerat, adeo ꝙ non sufficeret simpliciter illos sciuisse conductionem præcessisse, nisi constaret illos etiam notitiam habuisse, ꝙ eorum nomine fuisset facta, per no. per Spec. in tit. de emp. & uen. §. 3. uer. si uerò, &c. & per Pau. de Cast. in consi. 350. inci. De casu præsenti, &c. ubi uolunt, ꝙ ratihabitio etiam expressa nihil operetur, nisi sint specificata omnia gesta in absentia ratũ hñtis. Nec hæredes Ioannis, uel dictus Bartholomæus possent de p̄senti ratũ hr̄e, ex quo elapsum est totũ tp̄s locationis & ꝯductiõis. l. bonorũ. & ibi ꝑ Bart. rẽ rat. hab. & not. in c. ratihabitionẽ. de reg. iur. in 6. Præterea locatio ẽt p̄dicta fuit annullata & extincta ꝑ Iuliũ. I. I. q. (vt dictũ est) oẽs locationes & alienatiões factas tpe Ale. motu proprio cassauit & annullauit, & hoc facere po 11 tuit, quia ista † locatio ad decem annos fuit alienato. clem. 1. de reb. eccl. non alie. & l. 1 §. quod autem ait. & ibi Bar. de sup fi. & ꝑ Bar. & alios, in l. codicillis. §. institutio. de leg. 2. & ꝑ Do. in c. nulli. de reb. eccle. non alie. & res locata est de regalibus c. 1. quæ sint rega. & quãuis tex. solũ ibi dicat de argentarijs idẽ tamen est de quolibet genere metalli, ₰m Mod. ibi per l. cũcti, & l. inter amicos. C. metal. li. 11. & l. inter publica. in fi. de verbo. sig. & ideo non potuit Alex. alienare hoc, quod est de regalibus in præiudicium successoris ideo potuit Iulius factum eius in hoc reuocare, ₰m Bal. in ti. de pace Const. in verbo, amplius. per illum tex. & subdit, quòd per hoc determinatur quod no. Cy. in d. l. digna vox, hoc est, quòd isto casu non hẽt locum eius dictum. & sic per hoc colligitur rñsio ad c. 1. prob. cum conc. in contrarium allegatis, quia isto casu, ut dictum est, pôt princeps recedere a cõtractu pręcedessoris, siue fuerit celebratus cũ subdito, siue cum alio, quia (ut dixi) non præiudicat successori, nec potuit ei præiudicare, & sic tollitur ẽt aliud, vcʒ, dum dicebat̄, quod Papa non pôt præiudicare cum cã vel sine cã laico non sub-

subdito in iure q̃sitô, quia hoc non p̃cedit, q̃n non subdito p̃decessor regalia cocessit, quia illa alienare non potuit in p̃iudiciũ successoris. Ex p̃misis & ad p̃dicta colligitur alia r̃nsio, vz, q̃ societas & locatio fuit finita & dissoluta de iure, & aliter quam ex facto Iulij, vz, morte alterius socij vel ex apprehensione & distractione bonorum facta p̃ creditoru Bartholomei. Similiter r̃nsum colligit ad aliud. s. q̃ locatio transeat ad h̃rdes, quia fallit, q̃n societas ɔ̃hitur ĩ cõducẽdo. d. l. adeo. cum glos. & hoc propter vnionẽ, quã h̃et cũ societate, vt dixi, vel nõ põt hoc casu transire, ẽt si de hæredib. esset facta mẽtio, quia fuit finita societas, & ẽt locatio distractis vel apprehẽsis bonis Bartolomæi per creditores, ut dixi. Item non ob. q̃ finita societate dẽat cõicari lucrum p̃ vnũ p̃ceptũ, p̃ d. l. actione. §. si in rẽ certam. & maxime q̃n lucrũ peruenit ex cõductione, quia loquit̃ tex. q̃n fuit p̃ceptum lucrũ ex re, q̃ erat cõis post societatem finitam, puta ex vectura equi empti a sociis, ut locaretur, de tali conductione loquit̃ tex. non quidẽ facta p̃ socios, sed faciẽda ab illis; ut ibi ẽt no. in gl. & d. §. in h̃rdẽ. sed est secus, q̃n q̃s lucrat̃ extra rẽ cõem & de re, quæ nõ remansit cõis, vt no. in dictis locis. & ẽt tex. in l. sociũ q̃ in eo. §. post mortẽ, pro socio. & in l. Titium aut Mæuiũ. §. altero. de admini. tu. Postremo non ob. cõfirmatio facta Basilio p̃ Iulium, quasi q̃ in ea sint repetita oĩa, q̃ fuerãt exp̃ssa in p̃cedenti cõductione, p̃ no. p̃ Bar. in d. l. si mihi & Tit. quia illud procedit, q̃ h̃et locum quo ad ea, q̃b. non repugnat natura verborũ, sicut est, q̃ h̃eat locũ ius accrescendi, sicut prius habebat. sed aliud est quo ad ea, q̃b. verba resistunt, seu q̃n verba renouationis aliud significant, sicut in casu nostro, in quo, vt in puncto narratur, Basilio proprio noĩe conducenti fuit de mandato Pontificis confirmata locatio, & de nouo fcã. Cũ ergo apparet, q̃ Basilius recepit & egerit pro se, seu proprio noĩe, dici non põt, q̃ intelligat recepisse ẽt noĩe dictorũ sociorũ. & illud vr̃ in terminis probari in d. l. post dotẽ, s̃m tertiã lectu. cum ibi no. per Doc. vbi h̃r, q̃ si p̃cedente ɔ̃tractu dotis pr̃ deinde stipuletur dotẽ reddi, & si impersonaliter, q̃ stipulatio regulatur s̃m naturam p̃cedentis contractus: ita q̃ intelligitur stipulatus pr̃ sibi & filiæ, & sic actio tunc erit cõis inter patrem & filiam, sicut erat ex cõtractu p̃ambulo. d. §. q̃ si in pr̃is. sed si pr̃ stipuletur p̃sonaliter, puta sibi dotẽ reddi de volũtate filiæ, tũc nõ sequitur stipulatio naturam ɔ̃tus præcedentis, sed stat per se, & sic soli patri cõpetit actio, secundum do. per l. quoties. eo. tit. & ita formaliter est dicendum in casu nr̃o, in quo (ut dixi) confirmatio & renouatio personaliter est concepta in personam Basilii. Et propterea quia primæ conductioni est aliquid detractum, succedit, quod dicit Bal. in c. Imperialem. §. insuper. de proh. feud. alie. per Fed. & in ca. 1. an ag. vel fil. & in d. leg. i. de rer. diui. in 2. col. uel seq. & Pau. de Cast. consil. 303. ubi dicunt, q̃ si renouatio aliquid † addit vel detrahit primæ cõcessioni, quod dicitur noua, arg. leg. ius ciuile. ff. de iust. & iure. quinimmo etiam si in casu nostro Basilius impersonaliter accepisset cõfirmationem & renouationem, adhuc t̃n pro se t̃m, & non pro p̃dictis intelligeretur recepisse, quia prius conduxerat pro se & sociis, quos postmodum noĩauit, & qui socii sui deinde esse desierũt tã morte vnius, quam distractione bonorum alterius, ut clare probat̃ p̃ prædicta. Et propterea cum Ioannes & Bartholomæus tẽpore confirmationis & renouationis socii non essent, non potuit repeti qualitas in prima conductione expressa ad demonstrandum & qualificandum personas prædictorum, pro quibus conduxit Basilius tanquam pro sociis, & sic non habendo respectum ad personam, sed etiam ad qualitatem, ar. ca. q̃n Abb. de offi. deleg. & no. per Bar. & Doc. in l. more. ff. de iuri. om. iud. & ideo cessat repetitio, per no. in l. item quæritur. §. qui impleto. ff. locati. & per Bal. in leg. legem. C. eo. ubi primus contractus de † substantia requirit scripuram per tacitum consensum non renouatur, quia non potest habere locum repetitio, uel renouatio sine scriptura, ita & hoc casu quia primo contractu pro socijs est facta conductio, non potest pro illis, qui non sunt socii, habere locum renouatio. Et quod etiam non cogitauerit de prædictis in hac reuocatione, poterit etiam intelligi & p̃sumi ex libris eius, quia si antequam esset finita societas & locatio, libri conficiebantur nomine societatis, seu in illis describebantur computa nomine sociorum, & erant intitulati sub nomine eorum. & post renouationem libros ordinauit & descripsit nomine proprio, & sub suo nomine solo eos intitulauit. Ex hoc intelligitur, q̃ habuit animũ conducendi p̃ se t̃m & non pro alijs. l. Nessennius. de neg. gest. & no. Bar. Bal. & Sali. in l. si patruus. C. commu. vtriusq; iudic. Et tanto magis, q̃a solus B. apposuit omnem operam, & adhibuit solus industriã, & capitale, vnde si habuisset animum recõducendi pro alijs verisimiliter uoluisset q̃ illi etiam de laboribus participasset, argumen. l. cum de indebito. de probationibus. Et prædicta etiã ad propositum latè considerat Alexand. consi. 132. 5. uolu. Ex quibus concludo, quòd lucrum duntaxat spectat, & pertinet ad dictum Basilium. Laus Deo.

12 (margin, at "renouatio aliquid †")
13 (margin, at "de † substantia")

SVMMARIVM.

1 *Societas contrahi potest, non solum expressè, sed etiam tacitè.*
2 *Confessio unius ex socijs respõdendo positionib. præiudicat alijs, maximè deposita administrationi, sed cõtra. 6. et declaratur 7.*
3 *Testis licet domesticus si est in dignitate & persona honesta, est idoneus.*
4 *Testis ualde idoneus supplet testimonium alterius domestici, vel aliàs minus integri.*
5 *Societas præsumitur contracta pro virili. quod declaratur. n. 12.*
8 *Societas s uectigalium in quo ab alijs differat in transitu ad hæredes.*
9 *Absens & ignorans non præsumitur consentire, maximè si ad hoc non cogebatur.*
10 *Societas non præsumitur ex communione paruorum lucrorum.*
11 *Opinio communis sufficit ad probandum qualitatem hominis, non autem contractum.*

CONSILIVM XCII.

PRAEMITTENDVM est, q̃ societas potest cõtrahi expresè, puta per stipulationem, vel per pactum. l. societatem coire. & ibi no. ff. pro socio. & l. ut sit pro socio actio. & l. nam cũ tractatu habito. & l. duo societatem. eo. ti. & etiam tacitè con-1 trahitur: quia † solo consensu perficitur. l. qui admittitur. & l. planè. pro socio, & insti. de oblig. quæ ex consen. in prin. & qui consensus declaratur nedum verbis, sed etiam factis. l. de quib. de legib. & etiam concludũt Iac. de Are. Old. Richar. Malumb. & Bar. in l. Titium. & Mæuium. §. altero. de administ ratio. tuto. & Bar. in l. 1. §. si quis hoc interdicto. de itine. actuque priua. & Cyn. & Bal. in l. si patruus. C. commu. vtriusque iud. videtur ergo prima facie dicendum, q̃ in dacio salis conducto probata sit societas expressa in Herculem & Iulium Saxonũ ex una, & dominum Annibalem, & alios eius socios. Et primo ex confessione aliorum sociorum domini Annibalis facta positionibus eiusdem Herculis, quæ non solum illis præiudicat. l. generaliter. C. de non nume. pecu. & l. 1. C. de confes. & l. Publia. §. fi. deposi. 2 sed etiam d. do. Annibali, quod probatur ratione. Nam † sententia lata contra unum ex socijs præiudicat alijs. l. si duo. de arbi. & no. Bar. in l. pen. de duob. reis. Idem est ergo dicendum in confessione iudiciali, quia cui præiudicat sententia, præiudicãt & probationes & alia acta, secundum Bar. in l. si mater. §. fin. de exceptione rei iudica. & in l. 2. iud. sol. in l. si superatus. de pignoribus. in l. sæpe. de re iudi. in 10. quæstio. & Cyn. & Bald. in l. 2. C. de eden. Et q̃ confessio facta in iudicio, quantum ad hoc æquiparetur sententiæ, uult Alex. in specie per rationem prædictam in d. l. sæpe. in ultima char. & in hoc socius differt a simplici conreo, qui non nocet alteri conreo, secundum Bart. in l. ex duob. in 9. q̃õ. de duobus reis. Sed q̃n sunt socij, factũ unius nocet alteri, secundum Bar. in d. l. pen. eo. tit. Et præcipuè d. Annibali præiudicare debet confessio Francisci de Toslignano, qui per alios socios fuerat præpositus administrationi salis. Iõcius factum aliis præiudicat. l. si tamen plures. in prin. de exercito. ubi hoc est expressum. & ibi Bart. hoc no. & per eundem in l. eandem, in prin. de duob. reis. q. 3. cum quo alij communiter transeunt secundum Alex. in l. si unus. in prin. de pac. Nam quia ille qui administrationi alicuius negotiationis ab alijs socijs præponitur, ab aliis dicitur h̃re mandatũ. d. l. si t̃n plures. p̃pterea ex facto illius alij tenentur, ut ibi. not. unde ẽt confessio illius facta positionib. & per viã contentiosæ iurisdictionis dẽt alijs nocere, sicut ẽt confessio procuratoris nocet dño, ut plenè no. per Bar. & Doc. in l. certũ. §. sed an ipsos. de cõfes. & ĩ c. j.

vr̃

vt lit. nõ contest. Secundo dicta societas ꝓbatur etiã ex confessione d.do.Annibalis extraiudiciali facta presente dicto Hercule,& de qua deponunt tres testes,q̃ contra eum probat,ut in iuribus prealleg.et si non sit acceptata,quia cum facta sit in præsentia Herculis tacentis ad sui commodum intelligitur consensisse & acceptasse,ꝭm Alex.qui ita determinat in l.suus.C.de re pud. her. licet vnus ex illis posset dici minus idoneus tanquam domesticus:iuxta.leg.ẽt.cum ibi notatis.C.de testib.& 4.qõ.3. item idonei,& ꝑ Spec.in ti.de teste.§.1.vers.item ꝙ est domesticus,&c.nihilo minus † ex quo est doctor,& in dignitate,& psona ualde honesta,reputatur idoneus,ꝭm Inno. cum quo trãsit Ant.de But.& Imo.in c.in literis.de testib.& Bald.& Sal.in l.2. C.eo.ti.vbi volunt,ꝙ domesticus admittatur in testem , q̃n est persona ualde honesta,ut sunt familiares epõrum,vel principũ multo igitur magis põt esse testis pro priuato,cui non debetur illa reuerentia,quæ debetur episcopo vel principi,& in quo ꝓsumptio timoris reuerentialis magis cessat quam in illis.l.1.C. si rector prou. Preterea† testimonium domestici suppletur per alium contestem valde idoneũ,ꝭm Ang.in terminis in consi.1. per no. in le.si quis ex argentarijs.§.1.ff.de eden.& facit,qđ ibi no.Bal.dicens,ꝙ integritas vnius testis supplet defectum alterius,vt quia sit infamis infamia facti.Et idẽ vult Sal.in le.in bonæ fidei.C.de iureiu.quia igĩ in casu nr̃o domesticus hẽt in cõtestem ẽt aliũ,iõ habilitatur,& probat ex notatis in l.3.in prin. per Iac.But.de test.& gl.in §.j.eiusdem legis,& per Imo.in l.qui testã.in prin.de test.dnt,ꝙ licet duo testes minus idonei non ꝓbent,si tñ sunt tres,numerus supplet defectum, & prout isto casu reperiuntur esse tres qui deponunt concorditer de dicta cõfessione,& sunt cõtestes de tpe & loco , id est,in domo dicti d. Annibalis.Et quamuis oẽs non deponant pro qua rata d. Hercules esset socius, ex quo tñ probatur societas per confessionẽ, præsumitur,ꝙ fuerit assumptus † socius pro virili,si non fuerit in prin.ff.pro socio. & prout ẽt in societate tacita concludit Ricar.quem refert & sequitur Bar.in d.§.altero.in finalib. verbis. Et ubi de expressa societate non constaret,de tacita tñ vr̃ cõstare,quæ habet eundem effectum,quem habet expressa,vt probatur per prædicta,& in l.cum quid.si cer.pet. Nam per testes ꝓbatum est,ꝙ tpibus solitis ad diuisionem salis & aliorum regalium admittebatur Hercules,& frater tanquam socius, & ꝙ pater suus ẽt exposuit pecunias apud depositarium sociorum ad computum salis.Vnde ex his actibus uel similibus, qui fieri nõ possunt citra ius & nomen societatis,probatur tacita societas, secundum Doc.in d.l.Titium & Mæuium . §. altero.& Bald. in d.leg.si patruus.Et tanto magis,quia etiam probatur,ꝙ Hercules habebatur & tenebatur pro daciario & pro socio ad dacium salis: & q̃ opinio dẽt haberi ꝓ ueritate.l.j.C.de test. & ibi not. Doct. & maxime concurrentibus prædictis, s. ꝙ ipse Hercules fuerit etiam tractatus , ut socius, sicuti dicitur ad probationem filiationis sufficit probare, ꝙ quis fuerit habitus,tentus,& tractatus ut filius,iuxta notata per Bar.in l.j.§.idem per contrariũ de libe.agno.& per Doc.in leg.non nudis.C.de proba.& in le. fi.ff. eo. Sed præmissis non obstantibus contrarium puto oĩno dicendum . Nam de aliqua societate contracta cum Hercule & fratre,aut eorum patre non constat , & quę non presumitur, nisi probetur,quia in facto consistit. leg. consilio. in fin.de cuca.fur.iuncta.leg.in bello.§.factæ.de capti.Non enim de aliqua societate expressa est probatum legitimẽ.Nec obstant allegata in contrarium. Et primo, ꝙ socii d. Annibalis confessi sint respondendo positionibus ꝙ prædicti sint socii pro certa parte . Quia huiusmodi confessio d. do. Annibali † hoc neganti non nocet,quia sicut factum unius socijs aliis non prodest.l.ex duobus de neg.gest.& leg.si ex sociis.de oper.no.nun.similiter non nocet.l.nemo ex sociis.in princ.pro soc.& leg.1.C.de commu. re.alien.non.enim socius dicitur hr̃e mandatum a socio,secundum Roma.in leg. stipulationes non diuiduntur.in ultim. col. de verb.obl.& in d.§.si plurium . cum quo transit Alex. ibi per iura predicta,& per leg. 2. C. de consor.eiusdem lit. ubi socius pro parte socii agere non potest ante litem contestatam ab eo. Postea uero ita demum si caueat de rato , & etiam allegat text. optimum in leg.qui aliena.§.fin. de neg.gest. inducendo ut per eos in d. §. si plurium . Et ideo non potest confessio unius facta in iudicio alteri neganti præiudicare , sicut nec quodlibet aliud factum , & istud in specie uidetur probari in leg. sæpe. de re iudi.vbi sententia lata ꝯ vnum cohæredem & sociũ,nõ nocet alteri cohæredi & socio ẽt taceñti & scienti per rõne, de qua in tex.Idem ergo in cõfessione: quia (vt dictũ est) cui non nocet sñia,non nocet ẽt confessio iudicialis. Et præsertim nõ dẽt nocere,ex quo dñs Annibal confessioni aliorũ expresse vel tacitẽ nõ cõsensit,sed expresse contradixit negando societatẽ. Et quo casu non põt ẽt sñia præiudicare,q̃n aliàs præiudicasset alteri scienti & tacenti.d.l.sæpe.& c.quãuis.de re iudi. & ꝙ ꝯtradicenti non præiudicet confessio,sicut nec sententia, expresse ꝓsupponit Ale.in d.l.sæpe.in vlti.char.dum adducit,ꝙ cõfessio aduocati nocet principali p̃ti,& nõ contradicenti, q̃a potuit contradicere & prohibere.l.j.C.de errore aduo.c.olim.de censi.& c.cum causam.de app.Et quia isto casu ꝭm eum habet etiã locũ ratio illius.l.Et sic presupponit,ꝙ q̃n præsens contradixisset,dicta cõfessio sibi non præiudicasset. Et ꝙ confessio unius socij alijs non præiudicet , sentit ẽt Alex. in consi.46.in j.col.j. vol.dum dicit,ꝙ saltem finita societate talis confessio non nocet . Vnde ex illo verbo saltem,satis innuit , ꝙ idem sit durante societate,ut patet ex d.l.nemo ex socijs.quã allegat.Sed ex præmissis istud probatur melius,de quib.mentionẽ non facit,& ẽt clarẽ probabitur inferius . Nec ẽt dicti alij socij probant cõtra D.Annibalem tanquam testes,quia nõ deposuerunt vt testes , sed vt pars,nec fuit citatus do. Annibal ad videndum iurare dictos socios,prout est necesse,q̃n deposuissent tanquam testes . l.si quando.C.de testibus . Nec obstat, ꝙ Franciscus de Tosignano esset præpositus administrationi salis, quia ubi hoc constaret,tamen solum non fuit prepositus, sed etiam do.Annibal administrauit,& administrationi præfuit.Et sic d.Franciscus dictæ administrationi non fuit præpositus a d.Annibale, sed illa pro sua rata administrabat nomine proprio , & pro aliis ratis nomine sociorum simul cum dicto Francisco. Propterea confessio Francisci quamuis aliis illum præponentibus præiudicare potuisset,per dictam.l.si tamen plures. non tñ d.do.Annibali præiudicauit,qui pro se administrauit, & per societatem negauit,vt in ea lege dicitur . Præterea Franciscus & quilibet alius fuit cõuentus & interrogatus pro sua rata.l.j.C.si plu.vna sen. & sic tanq̃ unus ex socijs,& nõ tanquã administrator . Et istud ẽt in dubio ꝓsumitur.l.magis.de solutionib.& no.per Bart.in l. j.§.nunciatio. de ope.noui nun. Ideo sibi soli confessio præiudicat & non alicui alteri,quia pro alijs(vt dixi) r̃nsum non dedit positionibus,sed ꝓ suo interesse. Nec ob.quod notat Bar. in d.l.fina. de duob.reis, qui allegatur in contrarium. Quia aut loquitur † de duob.reis simpliciter, & tunc confessio unius nõ præiudicat alteri,ꝭm Bar.in d.l.ex duob.in 9.q.aut sunt duo rei & socij simul, & tunc unius factum alteri præiudicat, sicut sententia pro uno lata alteri ꝓdest,d.l.si duo.de arbitris,& ꝑ Bart. in d.l.fi.qui isto casu loquitur. Et q̃n conrei dicantur socij, declarat Bart.in d.l.ex duob.in 3.q. Si vero sint duo uel plures socij simpliciter,& non conrei ut in casu nostro, & tunc factum unius alteri non prodest,nec etiam nocet , ut superius probatum est.Et ita etiam inter prædictos casus differentiã facit Bar. in d.l.ex duob.in 3.q.& rationem assignat,quare isto vltimo casu factum unius alteri prosit,& non in casu præcedenti,quãdo sunt duo rei & socij , & quilibet tenetur in solidũ , vnde pactũ unius respicit totam obligationem,& ad illam refertur, sed alio casu,quamuis sint socij,non tamen sunt conrei,sed quilibet tenetur pro parte. Propterea factũ unius respicit partẽ suã , ideo illius factũ alteri non prodest.l.ex duob. de neg.gest. eadẽ ergo rõne non dẽt tunc ẽt alteri nocere. Et probatur vltra superius dicta ex no.per Bar.in l.eandem.in 5.q.de duob.reis , & in l.4. §.Cato.de uer.obl.in 6.oppo. & seq.vbi concludit , ꝙ factũ unius ex plurib.ad idem obligatis nunq̃ nocet alteri, q̃n nõ sunt conrei,etiam si in solidũ sint obligati ex natura rei,uel ex natura ꝯctus.Quia ergo duo socij simpliciter non sunt conrei,& q̃libet pro parte tenetur,& agere põt, ꝭm Bart. in d.3.q.& in d. l.ex duob.de neg.gest.factum vnius alteri non prodest , nec ẽt nocet . Sed vbi etiam constaret de societate expresse contracta cum Baptista patre do. Herculis,tamen eius morte fuisset finita.l.actione.§.morte.pro socio.& inst.eodem.§. morte. Et quãuis † in societate uectigalium & gabellarum aliud uideatur , & in hoc ab alia societate rei priuatæ differat.le.adeo.§. morte. & leg. uerum. §. in hæredem.ff. pro socio,in hoc tamen differentia consistit: quia societas priuata non põt etiam pacto expres-

ho transire ad hrdē. l. nemo pt. pro socio. sed societas vectigaliū pōt ad hrdem transire, si actum sit & conuentum, ꝙ ad hrdes transeat. d. l. adeo. & d. §. in hrdē. & vbi de hrde nō sit actū tunc morte finitur, sicut q̄libet alia societas: vt expresse probatur in iurib. pallegatis. Cū igitur de hæredib. Baptistæ non sit facta mentio, societas ēt si expsse vel tacite fuisset cum illo cōtracta, per eius mortē fuisset finita, & hoc nō hēt dubiū. Nec p̄missis ēt obstat, si dicatur, ꝙ cum eius hæredibus fuit tacite renouata per actus sotiales, de qui. supra: & sic ꝙ licet ex societate inita per patrē non possint agere, ꝙ ex alia & noua societate cū dictis hæredib. saltē tacite renouata p eos agi pōt. Quia q̄uis cū hæredib. pseuerantibus in negociatione noua societas tacite contrahatur. l. plane si hi. pro socio. & probatur in l. si id qđ. §. fi. eo. tit. Quia tñ ex hac nō agitur, sed illa, q̄ cū patre fuit cōtra, non pōt actor obtinere, quia ille, qui agit ex vna cā, & aliā probat, obtinere non pōt. l. habebat. in prin. de instit. notat Bar. in l. 1. in prin. de eden. & Pau. de Cast. in l. is apud quem de acq. hær. cum conc. de quib. per Ale. in dictis locis. Præterea non est verum, ꝙ cum illis aut cū eorū patre sit probata aliqua societas tacita, immo ꝯtrarium est probatū. Nam vbi opus fuit pecunias refundere, prout pluries fuit necesse ex parte dicti Baptistæ & filiorū, nihil fuit refusum, sed per alios socios dicti dacij tm̄. Quia igitur in cōi nihil ponebat cū alijs, dici non pōt, ꝙ recepti fuerint in societate. l. 1. in fi. pro socio. & notat Bar. in d. l. Titiū & Mæuiuum. §. altero. de administratione tut. dum dicit ꝙ si vnus ex pluribus fratribus negociatur, ꝙ in hac negociatione cum alijs, quia nihil posuerunt in cōi, non pōt dici cōtracta societas tacita, per dictā l. 1. in fi. Nec obstat, ꝙ reperiatur quædā partita super libro, in qua dicitur, ꝙ Baptista certā pecuniæ

9 quantitatē exbursauit, ad computum salis, quia hoc † actum & dictum fuit alijs absentibus & ignorantibus, & qui non videntur, nec psumuntur cōsensisse, vt notatur in l. qđ aūt. §. 1. cū seq. de rit. nup. & in l. fi. in fi. sol. ma. & per Bar. in l. quæ dotis. eo. tit. qui ēt subdit, ꝙ absens & sciens non præsumitur consentire, si ad consentiendum non cogebatur, per l. in dictis. in prin. de nozalib. ex illo ergo actu, cui alij nō consenserunt, non pt dici cōtracta societas tacita, quæ sine consensu non perficitur, vt dictū est supra. Et probatur in l. 1. ff. de pac. in fi. Item lucra fuerūt inter alios diuisa, & Baptistæ & filijs eius nunquā fuerunt cōmunicata, vt ex scripturis & computis factis inter eos dr̄ constare. vnde ex hoc ēt apparet, ꝙ illi non fuerunt socij: immo si de diuisione lucrorū nihil appareret, necesse fuisset dicto Herculi probare, quòd participasset de lucris simul cum alijs, aliàs non diceretur probata societas tacita, ex qua ageretur, ut dicit Barto. expresse in d. §. altero. Nec ob. ꝙ quandoq; participauerit de sale vel de candelis, quia dato ꝙ ēt istud esset probatum, tamen p

10 hoc non diceretur probatum, ꝙ fuerit socius. Quia † licet ex cōione lucrorū præsumi possit societas, hoc tñ est intelligendū de paruis lucris, secundum Bar. expresse in eo. §. in fi. per l. oīno. de impen. in reb. dota. fac. & l. vtrū. de don. inter uir. & vxo. Nec ēt pōt dici societas cum patre vel filijs contracta, ex quo illis nūquam fuit ratio reddita, quæ reddi & reuideri debet singulo anno amicabiliter, secundum Bart. in leg. Mutius. ff. pro socio. & non dictato iudicio, quia tunc societas solueretur, secundum eum per le. actione. pro socio, vel debet reuideri, quoties expedit societati, secundum Bald. in rub. C. eod. tit. Nec ob. quædam scripturę, in quibus apparet de quodam computo, quia cum sit priuata, & non appareat a quo sit facta & ad instantiam cuius nihil probat. leg. exemplo. C. de probationibus & le. scripturas. C. qui po. in pig. habean. Et similiter alia scriptura in formam instrumenti redacta non probat, quia caret solennitatibus debitis, de quib. in authē. ut præpo. no. imperat. & in leg. iurisgentium. §. quod fere. de pactis. Et quia non fuit publicata, non intelligitur habita pro perfecta & absoluta, ut notatur in leg. fideicommissa. §. quoties. de leg. 3. & in leg. si is qui. de testam. Et quia constat de veritate per prædicta, scilicet, ꝙ non erant socii, nihil iuuat, quòd tenerentur & reputarentur pro sociis, ut dicunt aliqui testes, quia aliud est esse tale, & aliud est haberi pro tali, ut notatur in leg. mercis. de verbo. sign. & per Bart. in leg. si maritus. §. legis. de adulteriis. Præterea non est probatum, quod haberentur pro talibus communiter, & ab omnibus eos cognoscentibus, & est necesse, ut talis opinio probetur ꝑm

11 Bar. & Doc. in d. l. 1. C. de test. Item talis opi. † etiam communis sufficit solū ad probandum hoīs qualitatē. d. l. j. nō aūt ad probandū contractum ꝑm Alex. ibi: per no. Bal. in l. 2. C. de sen. sicut dicitur ēt de fama, quæ non probat plenè, ut notatur, in l. 3. §. eiusdem. de testib. cū concordantib. Dicitur ēt societatē nō esse probatam, quia nō constat ex quota parte pater, vel filij fuerint assumpti in socios, & incertitudo nocet. l. cū post. §. gener. per locū a speciali, de iur. dot. & l. si ita sti pulatus. de verb. ob. cū concordantib. Et hanc rōnem non probat confessio d. Annibalis contra eum, quæ ēt non probat pro fratre d. Herculis, qui non erat præsens, l. fi. de interrog. act. & l. certū. §. si quis absente. de confess. Nec obstat, ꝙ videatur actū, vt partes sint æquales, per l. si non fuerint. pro socio. & per Bar. in d. §. altero, quia

12 † istud procedere posset, si hoc ab actore allegaretur, s. ꝙ societas fuit æqualiter & æquis portionibus contracta, aliàs nō iuuat præsumptio iuris, si non allegetur. l. si adulterium cum incestu. §. idem Pollioni. de adulte. & notat Bar. ī l. cū quid. si certū pet. cum concord. de quibus ibi plenè per Alex. Et quæ præsumptio in casu nostro nō allegatur: immo dicitur & proponitur, quòd fuerunt assumpti pro parte octaua, ideo istud debuit probari, quia isto casu cessat: quia cōstat, ꝙ partes inter socios nō fuerunt æquales, sed dispares. quo ergo ad istum non est præsumendum, nec præsumi potest, ꝙ ad æqualem portionem fuerit admissus, sed potius ad aliam inæqualem, sicut & alij. & in incertis non autem in certis locus est coniecturis. l. continuus. §. cum ita. de verb. obl. Ex quibus concluditur, ꝙ d. Annibal, sine dubio de iure est absoluendus. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Prohibita alienari non possunt hypothecari, nec veniunt in generali obligatione.*
2 *Alienatio necessaria, & quæ post tempus resoluitur, non intelligitur prohibita per prohibitionem alienationis.*
3 *Prohibita alienari possunt in solutum assignari fideiussori, qui soluit pro hærede prohibito.*
4 *Exceptio non facit sub regula comprehendi casum, qui aliàs comprehensus fuisset.*

CONSILIVM XCIIII.

QVAERITVR, vtrum res prohibita alienari aliquo modo, excepto casu, quo phibitus uellet se a captiuitate hostiū redimere, & ex causa magnæ & longissimę infirmitatis creditorib. prohibiti adiudicari, & in solutū dari. Et prima facie videtur dicendum, ꝙ nō, per l. filiusfamiliàs. §. diui. de leg. j. cum ibi notatis, ubi habetur, ꝙ res prohibita alienari per testatorem non potest ad instātiam creditorum ipsius hæredis prohibiti alienari. Et tanto magis, qñ prohibetur alienatio aliquo modo, vt in casu nostro, quoniam tunc etiam intelligitur prohibita alienatio necessaria. l. quidam. §. 1. de fideicommiss. liberta. iuncta gl. in verbo, quoquo modo. & quę in casu nostro etiam videt̄ p̄hibita alia ratione. Nam testator voluit, ꝙ alienatio necessaria possit fieri certis casibus duntaxat, ergo in alijs casibus non exceptis alienatio necessaria intelligitur prohibita, quia exceptio firmat regulam in casibus non exceptis. leg. quæsitum. §. denique de fundo instr. & in auth. de non alienan. §. ut autem. & notatur in l. his. ff. de legi. Nec † dicta bona prohibita alienari potuerunt hypothecari. l. fi. C. de reb. alienis non alie. & non veniunt in generali obligatione omnium bonorum, per notata per gl. & Ang. in auth. de resti. & ea quæ parit. in princ. quæ vult, ꝙ in dicta generali obligatione non ueniant bona, quæ subiacent restitutioni fideicommissi in cōditionis euentum: & prout etiam subiacent in casu nostro, & quia etiam sub dicta generali obligatione non ueniunt, quæ sunt prohibita alienari sub pœna, sicut etiam factum reperitur in casu nostro, in quo est facta prohibitio sub pęna priuationis, secundum Bar. in l. codicillis. §. instituto. de leg. 2. per l. obligatione generali. de pign. & cum eo transit ibi Imo. & Bal. in l. 1. C. quæ res pig. obl. poss. & in leg. voluntas. in fi. C. de fideicommiss. & in cap. j. in princ. de cap. qui cur. vendi. Sed præmissis non obstātibus contrarium est dicendum. Nam quædā est alienō perpetua, & ista potest intelligi prohibita, siue sit uoluntaria, siue sit necessaria, & etiam ad instantiam creditorū hæredis prohibiti, & de tali

tali loquitur.d.§.diui.cũ gl. Et quoad istam alienationem ppẽtuã firmatur regula in casib.non exceptis,q̃a ẽt exceptio loquitur de alienatione perpetua. & p q̃ exceptionẽ regula declaratur.l.nã ꝙ liquidæ.§.fi.de penu.leg.& sic operatur,ꝙ regula intelligatur de alienatione perpetua. 2 † Quædã uero est alienatio necessaria, q̃ nõ est perpetua, sed venit resoluenda post tẽpus certũ vel incertũ.& ista non intelligitur prohibita,sicut est datio in solutũ,quæ fit creditorib.prohibiti,quæ valet non obstãte prohibitione,q̃a non est irreuocabilis, sed resoluitur & reuocatur post mortẽ hęredis prohibiti.l.peto.§. prædiũ.de leg. 2.& ibi notat Bar.& oẽs,alij.& ex hoc ſm Bar. sumunt quidã fraudẽ,ꝙ si res sit prohibita alienari, supponant aliquos,q̃ fingant se creditores, & ingrediantur possessionem ex primo & secundo decreto,ne incidant in pœnã.& idem vult Bar.in d.§. diui.in 3.col.vers.sed oppo.qđ ẽt,&c.vnde in casu nostro fideiussor,qui soluit pro hrde prohibito mitti potest in possessionem ẽt ex secundo decreto.& debẽt 3 † sibi bona prohibita alienari in solutũ adiudicari,q̃ habebit effectũ,& durabit saltẽ durante vita ipsius prohibiti,& donec veniet casus fideicommissi relicti ab ipso prohibito,d.§.prædium.Nec obstant allegata in ꝯriũ, vt colligi potest ex p̃missis. Et specialius ẽt rñdendo non ob.text.in d.§.diui.quia verũ est, ꝙ ad instantiam creditorum hæredis prohibiti non põt fieri alienatio perpetua & irreuocabilis,sed ad tp̃s,id est,durante vita prohibiti & grauati p fideicommissum potest dictis eius creditoribus fieri datio in solutum,ſm Bar.ibi in vers.præallegato,per d.§.prædiũ. & ibi etiã per Bar.& alios.Non obst.ꝙ per illa verba,aliquo modo dicatur prohibita alienatio necessaria,per no.in d.l.quidã.§. 1. q̃a loquitur,q̃n alius,puta seruus ex alienatione t̃pali,& ex datione in solutũ põt pati dãnum,vt colligitur ẽt ex not.per Bar.in d.§.diui.circa contrarium.l.Stichus seruus. de fideicom. liber. Sed prohibitio temporalis de qua agitur, non comprehenditur sub prohibitione facta etiam uerbis uniuersalibus & geminatis,quia per hoc non præiudicatur tertio,sed tantum prohibito.Et quam etiam non potuisset testator prohibere specialiter & expresse, ſm Rapha.in d.§. prędium. in fin. ubi ita infert ex rationibus datis ad l.rogo.de fideicommiss. liber.& ratione probatur,quia quod alienatio possit fieri in uita prohibiti, & grauati post mortem, cedit solum ad eius incommodum & dãnum.Si ergo posset prohiberi alienatio prædicta,diceretur facta tantummodo ad eius commodum, & ad damnum creditorum, & sic diceretur continere nudum præceptum & per ꝯñs non ualeret.d.§.diui.& l.pater.§.Iulius Agrippa.de lega.3. Nõ obstat, quod in casibus non exceptis firmetur regula, quoniã (vt dixi)firmatur quoad alienationem necessariam,quando est perpetua, sed dicti casus excepti a regula non faciunt, qđ sub regula comprehendatur dicta alienatio & datio in solutũ,quæ fit creditoribus prohibiti, quæ uenit in euentum conditionis resoluenda,quod probatur.Nam dicta alienatio non comprehenditur sub simplici prohibitione alienationis,ut est expressum in d.§.prædium. 4 † ergo exceptio non facit,quod sub regula comprehendatur casus, qui sub ea non fuisset comprehensus si exceptio facta non fuisset.l.generali.§.vxori.de leg.3.& ibi notat Bar.& l.Lucius.§.pluribus.& ibi etiam notat Bart.ad Treb.& per Barto. in rub.de reg.iur.ad fin. Non obstat etiam, quod bona prohibita alienari non possint pignorari. leg. fin. C.de rebus alie.non alienand.& quod non ueniant in generali obligatione,secundum Bart.in l.codicillis.§. instituto. de lega. 2.quia verum est,quod prohibita est pignoratio eo casu, quo prohibita sit alienatio. Sed non est prohibita alienatio, & datio in solutum,quæ fit creditoribus ad vitam prohibiti, dict.§. prædium. ergo etiam illis potuit hypothecari,ita quod pignus duret ad vitam. Et ideo resoluto iure creditoris per mortem, quando sequuta est adiudicatio, ita etiam hypotheca. dict.§. prędium.iuncta.leg.lex vectigalis.de pignoribus. Et dato etiã, quod pignorari non potuisset,& sic hypothecaria agi non posset,potest tamen & debet creditor occasione obligationis personalis compententis contra prohibitum debitorem mitti in possessionem ex primo & secundo decreto, & ei fieri adiudicatio de dictis bonis,secundum Barto. in d.§.prędium. iunctis notatis in leg.si finita.§.Iulianus.de damno infecto.& ita concludo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Constituto mediante non dicitur res uere tradita, nec liberatur constituens ab actuali traditione, ad quam ex natura contractus tenetur.*

2 *Et tanto magis ubi promissum fuit,partem in possessionem inducere & manutenere.*

3 *Euictione promissa pro facto suo tantum, non tenetur quis de facto hæredis,nec authoris sui.sed contra num. 6.*

4 *Ratihabitio non operatur,quod negocium non meo nomine gestũ ad me trahatur,sed tantum quod mihi preiudicem.*

5 *Res aliena,quæ ut aliena uenditur,uidetur uendi nomine alieno,*

6 *Permutatione rei communis facta per unum ex fatribus communi nomine, & per fratres ratificata, quilibet fratrum pro rata sua de euictione tenetur.*

7 *Cõtractus intelligitur totus qualificatus, si in una parte est qualificatus facta mentione officij, quod procuratorio nomine factus fuerit, & idem in promissione de euictione simpliciter facta.*

8 *Procurator uel eius,hæredes qui tenentur de euictione ex contractu procuratorio nomine inito,liberantur cedendo actionem cõtra principalem.*

CONSILIVM XCIIII.

DILIGENTER & mature ponderatis oĩb.verbis instrumentorum,& alijs quę in facto proponuntur. Prima facie dicendum videtur, ꝙ solus Titius & hęredes eius teneantur, & obligent̃ in solidum respectu bonorum,de quis agitur ex cõtractu permutationis,quorum possessio vacua non tradit̃ Caio,vt in dictis instrumentis promittitur & cõuenitur. Quoniã partes conuenerunt adinuicem se in vacuam & expeditã possessionem dictarum rerum & bonorum inducere, & inductas manutenere & conseruare,&c. Et si dictæ partes non attenderent,& non implerent omnia,& singula,&c.ꝙ liceat parti a se promissa attendenti & obseruanti sua propria authoritate ingredi & apprehendere tenutam & corporalem possessionem bonorum omnium & singulorum partis a se promissa non attendentis nec obseruantis,&c. Quamuis ergo constituerint se adinuicem possidere nomine alterius, & tali constituto mediãte hincinde possessio & dñium sit translatum, p hoc tamẽ nõ fuit liberatus Titius, quia p cõstitutũ 1 † nõ dr̃ res vere tradita, sed haberi pro tradita,vt no.glo.& Bar.in d.l.ab emptione. de pactis in fine.iõ ob hoc non liberatur quis a vera & actuali traditione,quæ uenit ex natura contractus permutationis. l. 1. ff. de rerum permutatione,gl.in l.Iulianus.§.ex empt.de act. em. & Cynus in l.j.in fi.C.q̃n liceat ab emp. discedere.& Bal.Ang. & Pau.de Cast.in l.ab emptione.de pactis.& Bal.in l.2.in pen. q̃one,de vsu & in l.1.C.de dona.& Pau.de Cast.in d.§.ex uendito.& est communis opinio, ut refert & sequitur Alex.in cons. 28.2.vol.Nec ſm eum obstat gl.in l.ab emptione.quę sentit,ꝙ p constitutum sit liberatus ille, qui tenetur tradere, quia ſm eum obstat glo.in d.l.ab emptione.quę sentit, ꝙ p constitutũ sit liberatus ille,qui tenetur tradere,quia ſm Bal.Ang.& Paul. de Cast.ibi verum est,ꝙ est liberatus traditione iuris, per quã transfertur dominium,sed non ab actuali traditione facti, quæ adhuc superest,& sic quia non perfecte tradidit, non dr̃ liberatus.l.Iulianus.§.1.de uer.ob.& l.si rem.de solutionibus & Im. ibi damnat Bar.qui aliter sentit in d.l.ab emptione. & vbi etiã eius opinio esset vera,adhuc tamen in casu nostro nõ haberet locum,quia non tantum una 2 † pars nomine alterius cõstituit se possidere,sed etiam promisit illam in uacuam & expeditam possessionem inducere, & inductam conseruare, quæ uerba important & significant actualem traditionem, & actum successiuum,& non momentaneum,& maxime præcedente constituto hñte in se traditionem iuris,aliàs uerba prædicta essent superflua,vt bene probatur in l.si stipulatus in prin. de vsur.& facit.l.si quando.in prin.de leg. 1.& c.si Papa.de priuilegiis. li. 6.Nec dr̃ possessio uacua,q̃n est ab alio occupata.l.2.§.vacua. de act.emp.& l.seq.§.1.& ibi per Bar.& Ang.& Imo.in l.in cõuentionalibus.§.1.de ver.ob. cum concordantibus de quibus ibi per Alex. Nec obstare videtur.ꝙ fratres dicti Titij etiã approbauerint & ratificauerint dictam permutationem, quæ p̃missa

missa protestatione uoluerunt teneri de euictione & ad defensam, quātum est solum pro iuribus & interesse, ac datis, factis & contractibus & obligationibus ipsorum & non vltra, nec alio modo, &c. Ex quibus verbis resultat & sequitur, ꝙ illi non tenentur de euictione, vbi illa proueniat & originem habeat, & eā non descendat ex facto ipsorum, sed aliunde, ſm Baldum, & Sal. in l. fi. C. de act. empt. Et quamuis prædicti velint, ꝙ teneantur facto hæredum & successorum suorum, etiam si sit expressa dictio tantum, taxatiua, per l. stipulatio ista. in prin. de uerb. obl. tamen hoc vltimum, s. qn̄ promissio fuit concepta taxatiue sicut in casu nostro, non vr̄ verum. Et in contrarium est tex. in 3 l. non solum. §. tale. de libe. leg. ubi probatur, ꝙ † perdictionem tantum excluditur hæres, prout uoluit Bart. in l. si sic la grāde. de ver. obl. & in l. qui in futurum. §. 1. de pac. & Are. & Alex. in d. l. stipulatio ista. in princ. nec secundum prædictos obstat ille tex. quem allegat Bald. & Sali. quia ibi non fuit dictio taxatiua apposita: & quamuis Bar. ibi loqui uideatur taxatiue, tamen secundum Alex. illa fuerunt verba Bart. & non contrahentium. Et iō licet ille, qui promisit simpliciter de suo dato & facto, teneatur ēt de facto defuncti, cuius est heres, tanquā dicatur eius personam repræsentare, ſm gl. & Bar. in l. si seruus. la 2. in pri. de condi. furti. Si tamen de suo facto tantum, & sic taxatiue ꝑmisit non tenetur de facto sui successoris, ut dixi. Et etiam nō tenetur de facto dicti defuncti ea ratione, qua etiam non tenetur de facto sui successoris, vt dixi. Et etiam voluit Aretin. in d. l. stipulatio ista. in prin. quia utroque casu secundū eū militat eadem ratio. Præterea, vt ex serie instrumenti colligitur, bona, in quibus Caius molestatur, erant solius Titii permutantis, & non fratrum suorum, quia illis testō paterno fuerunt alia bona assignata, quæ etiam fuerunt in permutatione comprehensa, & pro quibus dicto Caio nulla est illata molestia. Et ideo quamuis prædicti fratres Titii ratificarint permutationē prædictam, nihilo minus solū possunt de euictione teneri pro rebus illorum, & non pro aliis, quæ ad illos non pertinebant, nec in totum, nec pro parte, quia cum non fuerint eorum nomine traditæ, ad illos non porrigitur ratificatio prædicta. l. si pupilli. §. sed si ergo. de neg. gest. & quia expresse dictum fuit, ꝙ uolebant teneri, quantum & solum pro iurib. & interesse ipsorum, & sic ratificationem restrinxerunt ad res & ad iura, q̄ prædicti habebant in ipsis rebus permutatis. Quinimmo vr̄, ꝙ etiam ex tali ratihabitione & ea mediante non sit liberatus Titius a Caio in aliquo, sed adhuc ꝙ solus eidem sit obligatus ꝓ omnibus & singulis rebus permutatis, quia ipse ꝑmutauit nomine suo non autem nomine fratrum & prout præsumitur in dubio. l. & magis. de solu. & notat Bar. in l. 1. §. nūcia. de ope. no ui nū. cum concor. de quibus ibi per Ale. Quamuis † ergo post 4 modum ratam habuerint permutationem, hoc tamen nō opatur, ut negocium trahatur ad illos, nec ꝙ incipiat ad illos ptinere, & ꝑ ꝯn̄s non possunt agere uel conueniri ex dicta ratihabitione per Caium, sed solum operatur, ut in iuribus suis intelligantur sibi præiudicasse. l. si fundus. §. 1. de pign. & prout declarat Bar. in l. 1. §. sed & si cū q̄s. de vi, & vi ar. dicens, ꝙ lex, q̄ dicit, quod meo nomine non ē gestū, non possum hr̄e ratū. d. l. si pupilli. §. si ego. intelligitur ut pro illa ratihabitione negocium trahatur ad me, & incipiat ad me pertinere. & ita loquitur ille text. sed si uolo habere ratum in præiudicium alicuius iuris mei, hoc facere possum: licet meo nomine non sit gestum, d. l. si fundus. §. j. & ideo tunc agere non possum uel conueniri. Et ita dicendum est in casu nostro. Et casu quo Titius etiā nomine fratrum suorum permutasset, tamen sequuta etiam illorum ratihabitione Titius solus a Caio conueniri posset ex eo, quia nomine proprio de euictione se obligauit, promittendo se in vacuam & expeditam possessionem dictarum rerum & bonorum alteram partem inducere, & inductam manutenere, ac perpetuo authorizare, & defendere in iudicio & extra, & omnem litem & quæstionem in se suscipere, &c. & etiam cum pacto de ingrediendo propria authoritate, & apprehendendo tenutam & corporalem possessionem oīum bonorum & singulorum partis a se promissa non attendentis & non obseruantis, &c. Quo pacto etiam mediante vr̄, ꝙ liceat Caio propria authoritate capere tenutam bonorum solius Titii promittentis, ut dixi nomine proprio, & non obseruantis, ꝑ tex. in l. procurator qui pro euictione. de procuratoribus vbi hr̄ secūdum intellectum Iac. de Are. quem oēs approbant, tanquam in se verum, ꝙ si procurator vendidit rem dn̄i procuratorio nomine & promisit noīe proprio de euictione, ꝙ conueniri poterit finito etiam officio euictionis occasione. siue ergo Titius procuratorio nomine fratrum permutauerit, prout ipsi fateri uidentur in instrumento ratificationis, inquantū dn̄t, dictam permutationem processisse de voluntate & cōsensu eorū, quæ verba important mandatū. l. 1. ff. mād. & probatur in l. post dotē. soluto mat. ſm quintam lecturam, & ibi per Bar. quia tn̄ de euictione nomine proprio promisit solus, etiam finito officio cōueniri pōt. Et idem ēt, si dicatur, ꝙ Titius permutauit, tanquam negociorum gestor suorum fratrum, quia ratihabitio eorū subsecuta retrotrahitur, & mandato comparatur. l. fi. C. ad Macedo. & iō ex quo (ut dixi) de euictione ille promisit proprio nomine, perinde est, ac si habuisset mādatum ad permutandū. Et plus uoluit Bar. cum quo etiam transit Pau. de Cast. in ꝯtibus vltro citroq; obligatorijs, prout est permutatio, de qua agitur, si ꝯxit procuratorio noīe simpliciter de euictiōe tenetur ex natura ꝯtus, & nō ex propria promissiōe, ꝙ adhuc finito officio tenebitur de euictione, & ille actione mandati poterit contra dominum agere. per l. seruū Titij. ff. manda. Sic ergo & in casu nostro, siue Titius habuerit mandatum a fratribus tanquam procurator, siue tanquam negociorum gestor eorū permutauerit, qui ꝑꝑ ratihabitionē fingitur habuisse mandatum solus de euictione, vel vt tradat vacua possessionem, pōt conueniri, quia vbi cōtra eū agitur, ipse contra fratres hr̄e poterit actionem mandati, vel negociorū gestorū, ut not. in d. l. si pupilli. §. itē quæritur. cū ibi no. de neg. gest. & l. semper qui prohibet. de reg. iur. in fi. & ibi no. Sed præmissis non obstantib. ꝯriū est de iure verius. Nā d. Titius mediantib. suis procuratorib. titulo ꝑmutationis dedit, tradidit, & cōsignauit Caio præsenti, &c. bona tam ad dictum Titium spectantia, q̄ ea, quæ cōia sunt inter eum, & eius fratres, pro quib. fratrib. suis dicti sui procuratores promiserunt de rato. Quia ergo bona, quæ erant communia, ex hoc solo dicitur permutatio facta etiam dictorum fratrum nomine, vt probatur in l. si familiæ. familiæ ercis. per quā 8 dicit ibi Bar. ꝙ † si uendo rem alienam tanquam alienam, qđ videor illam vendere nomine alieno, & ille poterit ratū hr̄e. & idē qn̄ quis rem communē vendidit tanquā communē, vt. s. videatur vendidisse nomine communi. l. ab vno. C. de neg. gest. & ibi no. Doc. & idem vult Bar. in l. si mater. C. de rei vendi. & dicit etiā in l. si fundum per fideicommissum. in prin. de leg. 1. ꝙ si dicatur, vendo fundum Titij, ꝙ vr̄ vendi nomine Titij, per dictam l. si familiæ. qđ Imo. ibi reputat ualde not. & idem etiā tenet Ale. in d. l. 1. §. nunciatio. de oper. no. nūcia. & multo magis hoc dicēdū in casu nr̄o, ex quo pro dictis fratrib. facta fuit per dictū Titium promissio de rato, & de faciendo, & curando cum effectu, ꝙ dicti fratres habebunt ratum, quia illi non potuissent habere ratum simpliciter ita ꝙ etiam ad eos ratihationē traheretur negocium, nisi fuisset eorum nomine gestum, vt per Bar. in d. l. 1. §. sed & si. & de vi & vi arma. Et per hæc tollit vnum, qđ allegatur in contrarium, videlicet dum dicitur, quod Titius ꝑmutauit nomine proprio, & sic præsumitur in dubio per ea, quæ hn̄r in l. 1. §. nunciatio. de oper. noui nun. quia ex ꝑmissis probetur contrarium, ex quib. ēt constat, ꝙ non sumus in casu dubio sed certo. Quia ergo fratres dicti Titij postmodum habuerunt ratam dictam permutationē, ad illos per ratihabitionem negocium trahitur, & ex dicta permutatione obligantur, perinde ac si permutassent d. l. si pupilli. §. item quærit. & ibi no. de neg. gest. & per Bar. in l. si ego. eo. titu. & in d. l. 1. §. sed & sic cū quis. Et quia in instrumento ratificationis promiserunt expresse de euictione in forma alteri parti, cum qua fuit dicta permutatio facta, & pro qua notarius recepit, & stipulatus fuit. Cum igitur oēs ꝓdicti fratres sint hr̄des patris æqualiter, & per consequēs bona permuta sint inter illos communia sequitur, ꝙ quilibet obligatur pro quinta parte ex dicta permutatione, & ꝙ Titius, qui nomine communi permutauit, ultra dictam partem non tenetur, & ꝙ sint hæredes patris æqualiter aperte colligitur ex dicto instrumento ratificationis, ubi hoc dicitur enunciatiue in pluribus locis. l. optimam. C. de contrahen. & com. stip. & quia inter se conueniunt, ꝙ si ex contractu uel quasi patris eorum conueniantur, ꝙ quilibet satisfaciet ꝓ quinta parte, & pro illis expensas litis subdit, ac etiam ꝙ omne com-

commodum & incōmodum dictæ litis ad illos pertineat æqua liter & pro parte prædicta,& sic quemadmodum pertinere de beret de iure, si hæredes patris essent pro æquali portione.l.1. C.si cer. pet. & l. pro hereditarijs.C.de hær.act.unde satis per hoc declaratur,ꝙ sunt hæredes patris æqualiter,prout etiam ī dubio est præsumendum,ex quo sunt filij, & gradu pari, ut in auth.de hær.ab intesta. in princ. Nec obstat,ꝙ promiserint de euictione pro suo dato solum & facto,& consequenter, ꝙ nō teneantur,nec ex facto extranei,vt etiam ex facto patris cuius sunt hæredes, per not. per Alex. & Aret.in l. stipulatio ista. in prin.de verb.ob.Quia ad istud pluribus modis respondetur,& primo,ꝙ immo tanquam hæredes patris ex illius facto tenentur,quamuis de facto suo tantum, & sic taxatiue promiserint. Et cuius patris facto impeditus fuit Titius vacuam possessionem tradere,vel traditam conseruare,ut uoluit Rom. & Pa.de Cast.in d.l.stipulatio ista.in prin.& etiam Alex.ibi hoc videtur fateri isto casu,per notata per gl.& Bar.in d.l.seruus.in prin.de condi.fur.& ibi etiam idem Pau.de Ca.tenet,& econuerso scilicet ꝙ ex facto hæredis committatur stipulatio concepta dicto modo,voluit etiam Bal.& Sali.in l.fi.C.de act.empt.& ista opinio utroq. casu videtur de iure verior, quia licet pactum dicatͤ personale,quando in eo est apposita dictio taxatiua,ſm Bar.in l.nisi. & in l.qui in futurū.§.fi.de pac.& in l.si sic.de ver.ob.per l. non solum.§.tale.de liber.leg.Istud tamen est uerum, quādo tale pactum nō est appositū super ꝯctu, de cuius natura sit, ut promittens teneatur de facto authoris vel successoris & extraneorum,& isto casu loquitur Bar.in locis præallegatis, sed vbi est appositum super contractu, alicuius natura est,ut promittens etiam de facto extraneorum obligetur,sicut est cōtractus venditionis,ex quo venditor de euictione tenetur pro facto ēt cuiuslibet extranei.l.emptorem.§.qui aūt.iuncta gl.in uer.oēs de act.emp.& l.inter stipulantē,in prin.cū ibi nō. de verb.obl. idem in contractu permutationis,ex quo de euictione quis tenetur.l.si permutationis.& ibi no. Bal. C.de euict.& tunc qui de euictione ꝓmittit pro suo facto tm̄. & sic taxatiue tenetur ēt pro facto defuncti & hæredis,ꝙ reputatur factum ipsius ꝓmittentis:Et isto casu dictio tm̄,apposita intelligitur ad exclusionē solū extraneorū,ꝙ est omnino diuersum.Et quia hoc respectu satis operatur,iō nō excluditur factum, qđ saltem iuris fictione dicitur factum promissoris,sed quia in casu pręcedēti quo promittens tenetur de facto extranei, nihil operaretur dictio taxatiua,si ad hæredem pactum transiret.Ideo ne sit superflua,illum dicitur excludere.& istud expresse de mente Bart.in d.l.si sic.& d.l.qui in futurum.§.fi.ubi post antiquos ponit tres casus.Primus est,quando pactū est appositum super cōtractu, de cuius natura est, vt transeat ad hæredes,& isto casu indistinctè,quoad illos transeat,per d.l.inter stipulantem.in prin.cum ibi no.de ver.obl.aut non præcessit, & tunc ponit alios duos casus.Et in vltimo,qui pertinet ad rē nostram distinguit, vtrū dictio taxatiua sit expressa,vel non, & eo casu quo non expssa loquitur ſm eum.d.l.stipulatio ista.in prin. quæ loquitur, dicit ipse,quando non præcessit alius contractus, qui sui natura ad hæredes transeat,ut patet ex solutione contrarij,de quo ibi hoc est,de l.inter stipulantem.in prin.cum ibi no. quam distinctionem non fecit in primo casu,sed simpliciter vult, & sine distinctione,vt dixi,ꝙ hæres non intelligatur exclusus,qđ est ꝑsertim verū,qn̄ operari potest taxatiua,quantū ad extraneū,& ad eius factū, ꝙ est penitus diuersum a facto promittentis,vt ī casu nostro.Si verò de facto suo & hæredis tātum promisisset. tunc extraneus etiam excluderetur,quia aliàs dictio tantū, nihil operaretur,ex quo de facto etiam hæredis est facta mentio spālis,ut vult Bar.in d.l.emptorem.§.fin. qui isto casu loquiť. & ista uidetur opin.magis communis,quia solus Aret.& Alex. in d.l.stipulatio ista.in prin.teneat oppo.per no.per Bar.in d.l. si sic.qui (ut ex præmissis colligitur)potius sentit pro,quam cōtra. Et dato etiam,ꝙ ubi quis de facto suo tātum promisisset, non committatur obligatio pro facto hr̄dis,puto uoluit Aret. & Alex.nihilo minus teneretur de facto defuncti, cui successit,per notata in d.l.si seruus.per gl.& Bar.cuius dictum procedit,etiam si promissio facta sit taxatiue,prout intelligit Pau.de Cast.& Rom.in d.l. stipulatio ista. cum quibus etiā quoad istū casum transit Alex.qui ſm eū in hoc differt ab alio casu, & idē etiam tenet Pau.de Ca.in d.l.si seruus.& etiam Ful.ibi intelligit Bar.loqui,quando expressa fuit dictio tantum,& quamuis videatur contrarium tenere,tamen non contradicit propter dictionem taxatiuam, sed vult, ꝙ ēt si simpliciter promisisset de facto proprio, ꝙ non teneret de facto defuncti,quia nō est ꝓprie factum hæredis, & in contractib.uerba debent capi proprie.l.quicquid adstringendę. de ver.obl.quę ratio parū valet, quia natura cōtractus,super quo īterponitur,operatur, quod verba improprientur,immo dicto casu,quo promisisset de facto proprio, sine uerbo taxatiuo factū extranei non intelligeretur excludi,qđ est fortius,vt est casus,& ibi per omnes, in d. l.emptorem.§.fi.& sic omnes,consentiunt, ꝙ isto casu promittens de facto suo tantū teneatur ēt de facto defuncti, excepto Aret.in d.l.stipulatio ista.quia secundū eum non est dare differentiam inter factum defuncti & hæredis,quia utroq. casu reputatur factum promittentis,in auth.de iureiu.a moriē. præsti.in prin. sed immo ratio diuersitatis inter unum casum & alterum videtur manifesta, quia si obligetur ex facto defuncti, pactū remanet personale respectu personæ,quia ſm veritatem obligatur alia persona quā promittentis, ex facto tamen verè alieno, qui ſm fictionem est etiā factū eiusdem, sed si ex promissione obligaretur hæres promissoris,ſm veritatem obligaretur alia persona ex facto etiā suo, & non promissoris. Et sic isto casu secundū ueritatē persona est diuersa, & factum diuersum. Propterea pactum personale non porrigitur ad hæredē, sed alio casu attenta veritate est eadem persona. ideo tenetur ex facto proprio verè & fictè, quamuis sit pactū personale ex quo non egreditur personā pacisc̄entis verè.Et probatur clare ex no.per Bar.in l.nisi de pactis.in fi.ubi dicit,ꝙ pactum dicto casu dicitur personale, quia finitur cū persona, sed tamē viuo promissore egreditur personā.l. acquirēt.& l.& hr̄di.in princ. eo.tit.satis ergo pactū ēt in casu nostro dicitur personale, quāuis ex facto proprio fictè & non verè obligatur promittēs, qa eo viuo habet locū fictio,sed alio casu nō, quia eo mortuo superuenit,quo tpe pactū erat extinctū & finitū cū ꝑsona. Tertiò rn̄detur, ꝙ dicti fratres primo simpliciter ratificauerūt permutationem,quæ(vt dictū est) intelligitur facta ēt eorum nomine,& similiter promissio simplex de euictione in dubio censetur.& ipsorum noīe facta,ſm Bald. in l. procurator qui pro euictione.de procurator.& dicetur plenius infra & iō dicta ratificatio facta omni meliori modo, &c. trahitur ēt ad promissionē de euictione,de qua in instrumēto ꝑmutationis.Licet ergo fratres ꝑdicti post dictā ratificationem promiserint de euictionē pro suo facto tm̄, & ex hac ultima promissione nō sint obligati pro facto alieno,tn̄ ex promissione de euictione simplici,de qua in permutatione,pōt cōueniri pro facto alieno.d. l.emptorē.§.fi.& ibi no.& a qua ꝑ sequētē non est recessum, quia prima non fuit nouata l. fi. C. de nouat. immo quantum ad Caiū,cum quo fuit facta permutatio,scd̄a promissio etiam minus cōtinens quam prima fuit nulla.l.qui bis idem. de verb. ob. Non.n. fuit prima promissio de euictione eorum noīe facta restricta & limitata ad factum eorum tm̄,sed alia promissio de euictione diuersa a prima fuit de nouo facta,non solum alteri parti permutāti,sed ēt hr̄dibus Titii eorum fratris, nisi forte respectu certæ personæ & certæ cāæ ut statim dicetur. Quarto etiam rn̄detur,ꝙ licet,qui promittit de facto suo tm̄, non teneatur ēt de facto alicuius alterius, hoc est uerum solum quo ad interesse,sed ad restitutionē precii qđ recepit,tenetur, si fuit emptio,uel rei receptæ, si fuit permutatio, nisi de ꝑcio sit facta spālis mentio,vt est casus,& ibi no.oēs,& maxime Pau.de Cast. in d.l.emptorem.§.fin.Vnde saltem dicti fratres tenentur dicto Caio,qui permutauit res,quas ab eo receperunt restituere. Et probatur,quia instr̄i ratificationis sunt protestati, ꝙ uolunt teneri ex facto Titii eorum fratris & ex certo contractu negocio celebrato & gesto cum certis personis,quo casu, s. qn̄ actū est, ꝙ quis non teneatur de euictione ex facto certæ personæ uel ex certa cā,non tenetur ēt ad precium,ut no.gl.in l.qui libertatis.in prin.de euic. & Bal.in l. non dubitatur. C. eo. & Pau.de Cast. in d.§.fi. excipiēdo ergo unum casum,in quo dicti fratres nolunt teneri ad precium, in aliis firmatur regula,quæ hēt, ꝙ qui gn̄aliter paciscitur,ut de euectione,nō teneatur, ad precii restitutionem obligatur.l.qsitum.§.deniq;.de fund inst. & no. in l.in his. de legib. Quatenus ergo contra dictos frater potest agere Titius,hoc est respectu precii,uel rei per eum,traditæ,nō

potest

pōt Titium uel eius hæredes conuenire ad interesse, quia eius non interest, qui desijt, quatenus a dictis fratribus conseq̄ pt. Non ob. insuper, dum dr̄ ꝙ bona, super quib. qō uertit, erant solius Titii ꝑmutantis, & nō communia cum fratrib. quia illis pr̄ in testō assignauerat alia bona, qm̄ ut in præcedentibus dixi, ex instrumento ratificationis, & ex conuentionibus, de quibus in illo manifeste colligit̄, ꝙ sunt hæredes patris æqualiter, nec de aliquo testamento constat, ex quo possit apparere, ꝙ dicta bona essent solius Titii, & non communia, quod demonstratur apte ex eo, ꝙ dicti fratres Titij ratificauerunt permutationem, & tamen dictus Titius non permutauit, nisi bona communia inter eum & fratres, non autem bona quæ erant in soli dū dictorū fratrum. Si ergo bona inter Titium & illos fuissent diuisa ex testō paterno, aliqua bona dictorum fratrum nō fuissent comprehensa in dicta diuisione. & opus non fuisset eorū ratificatione. & in qua non specificantur aliqua bona, q̄ dicant̄ relicta fratribus in dicto testō. Sed solum narratur, ꝙ illis debebatur magna pars bonorum possessorum per patrem eorum. & sic ꝙ ita esset, non affirmatur, sed partis allegatio ponit̄. Et similiter, quamuis postea dicatur in eo instrumento, ꝙ si certa bona ibi expressa, & eorum facta æstimatione fuissent assignata dictis fratribus ante dictam permutationem, eis fuisset integre satisfactum, propter hoc non dicitur, ꝙ debuerint assignari in totum, vel pro parte dictis fratrib. ex testamento paterno nec ēt in aliqua parte dicti testamenti fatentur filii & hæredes Titii, ꝙ aliquod testamentum patris extaret, ex quo dictis fratribus aliquod ius competeret, sed tm̄modo, vt dixi, in illo narratur ꝑdictorum allegatio dicti testamenti. Non ob. in su ꝑ dū dr̄, ꝙ etiam post ratihabitionem in ptāte sit Caij ꝑmutantis cū Titio agere contra solum Titium vel eius hæredes, & exercere pactum executiuum in bonis illorum duntaxat, siue Titius de euictione promiserit in instrumento permutationis nomine proprio, siue nomine communi permutauerit, per ea q̄ hn̄r ꝑ Bar. & Doc. in d.l. procurator qui pro euictione. de procur. q.a sicut cōi nomine Titius dicit̄ ꝑmutasse. l. ab vno. C. de neg. gest. & d.l. in familiæ. C. fam. ercis. & plenius fuit dictum supra eod. etiam nomine communi præsumitur quòd promiserit de euictione, secundum Bal. in d.l. procurator qui pro euictione, in fi. dicentem, ꝙ si contractus habet plures partes, & in vna parte sit facta mentio officij qualificando ipsam obligationem, & 7 in alijs partibus loquatur simpliciter, quòd totus † contractus intelligitur qualificatus, & sic eodem nomine procuratorio omnia intelliguntur gesta. & in specie scilicet quod promissio simplex de euictione dicatur facta nomine domini, si procurator contraxit procuratorio nomine, voluit Sali. in l. ei qui. circa ultimam colum. C. quod cum eo. Et probatur hoc etiam ex no. per Bar. in l. si ita stipulatus. §. Chrisogonus. de verb. oblig. col. pen. vbi vult, ꝙ si quis incepit agere procuratorio nomine & deinde in eodem iudicio compareat simpliciter, ꝙ eodem nomine intelligitur comparuisse, & censetur eadem qualitas repetita, & idem vult in l. si seruum. ꝑ illū tex. de interrog. act. & Alex. in d.l. 1. §. nunciatio. de oper. no. nun. quia ergo Titius non ut procurator, sed vt negociorum gestor fratrum, quia ab illis non habuit mandatum, permutauit, & de euictione eodem nomine promisisse præsumitur, & eadem ratione qua omnia prædicta procuratorio nomine fecisse diceretur, si mandatum habuisset, ideo sequuta ratihabitione dictorum fratrū, & quatenus illi habuerunt ratum, remansit liberatus ab obligatione de euictione, vel tradendo vacuam possessionem, qua tenetur, vel ex natura contractus permutationis, vel ex promissione facta in contractu permutationis, vt probatur in l. si cum venditore. §. de diuisione. de euictio. & hoc vult etiam Sali. in l. ei qui. in vltim. colum. C. quod cum eo. & in hoc differt negociorum gestor a procuratore, qui (vt est dictum) etiam finito officio remanet obligatus de euictione ex contractu vltro citroque obligatorio etiam nomine celebrato. leg. seruum Titii ff. mand. & per Bart. in l. procurator. Sed est aliud in negociorum gestore, secundum Sali. quia secundum ipsum ex negocio inutiliter gesto nō hēt actionem negociorum gestorum, ꝑut esse dicitur gestū inutiliter, qn̄ rem dn̄i alienauit, ēt si eius conditionem fecisset meliorem, ₣m omnes, in l. Pōponius. la 1. de neg. gest. sed præcedente mandato oritur actio hincinde, ideo quamuis procurator sit obligatus, tamē actione mandati recuperat a dn̄o. Et ꝑpea ₣m Sali. ratihabitio æquiparatur mandato. l. fi. C. ad Maced. quantū ad effectū validādi ꝯctū & obligādi dn̄m, sed non quantum ad obligandū gestorem, quia ratihabitio tendit potius ad eius liberationem, & in hoc residet Sali. & per hoc tollitur ꝯrium, quia (ut dixi) locū hr̄e pōtest in procuratore, sed non in negociorū gestore, ₣m Sal. no. in d.l. ei q. Nec ob. ꝙ in instrō ratificationis dicāt prædicti fratres, permutationem de voluntate eorū & cōsensu processisse, & quasi ꝙ ex istis verbis probetur mandatū ꝑcessisse, quia cū talia verba fuerint prolata in absentia Caij permutantis cū Titio, non probant mandatum in fauorem dicti Caij. l. certum. §. si quis absente. de confess. Præterea dicta verba. s. ꝙ processerit permutatio de eorū voluntate, sunt ambigua, quæ non dicunt, ꝙ permutatio præcesserit, sed ꝙ processit de eorū voluntate. vn̄ intelligi pn̄t, ꝙ voluntas præcesserit permutationē, & ꝙ sequuta fuerit, quo casu quando sequitur mandatum non inducit, sed ratihabitionem, ₣m Bar. in d.l. quæ dotis. in 5. lec. Et iō dicta verba ambigua interpretāda sunt contra eum, qui se fundat in eis, vt no. in l. veterib. de pactis. & præsertim in casu nostro, ubi post prolationem dictorum uerborum sequitur immediate ratihabitio. per hæc igitur verba sequentia, declarantur præcedētia. l. qui filiab. in prin. & l. si seruus pluriū. §. fi. de leg. 1. Sed etiam dato, ꝙ Titius habuisset mandatum a fratrib. ad permutandū, qđ tamen non est verum, nihilo minus d. Titius vel eius hæredes ex promissione de euictione conueniri non possunt, quia ex illa solus Titius fuit obligatus, ₣m Bar. in d.l. procurator qui pro euictione. & ibi clarius hoc vult Pa. de Cas. & quamuis dici possent obligati actione descendente ex ꝯctu, qui est obligatorius vltro citroq. vt voluit Bart. & Pau. de Cast. tamen dicti hæredes Titij cedēdo, vel si sint parati cedere Caio actioē mandati, quam hn̄t contra fratres Titij, liberarentur, ₣m Bart. in 8 d.l. procurator † qui pro euictione. per l. qđ debetur, de pecu. & licet Pau. de Cas. ibi in hoc teneat contra Bart. quia ₣m eum procurator de euictionę non tenetur, quia habeat actionem mandati, vt loquitur. d.l. qđ debetur. sed quia contraxit, tamen ab opi. Bar. non est recedendum propter eius authoritatem, & quia non urget ratio Pau. de Cast. allegata in contrarium, quoniam quamuis procurator contraxerit nihilo minus procuratorio nomine contraxit, vt Bar. etiam præsupponit, & eodem noīe tacite vel expresse obligari voluit, per ea quæ supra proximè sunt dicta, quia ergo tanquam procurator & sic alieno nomine contraxit, & se obligauit mandato præcedente, non obligatur solum ex hoc quia contraxerit, quia (vt dixi) hoc suo nomine non fecit, sed etiam quia actionem mandati habet, & vbi illam non haberet, non teneretur, ₣m Bar. cum quo etiam trāsit Pau. de Cast. in d.l. procurator, ideo illam cedendo liberari debet. Vnde concludendum videtur, ꝙ Titius qui cum Caio permutauit, non sit illi obligatus vltra suam portionem hæreditariam, uidelicet quintam, postquam eius fratres ratam habuerunt dictam permutationem. Et pro ista parte consilium petitur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Princeps potest in iure quærendo, etiam sine causa præiudicare. quod declaratur nu. 9.*
2 *Lex ciuilis & Imperator possunt auferre ecclesiæ lucrum, quod ipsi in eam contulerunt. & nu. 10.*
3 *Dominium insulæ natæ in flumine prope prædium meum, quæritur mihi de iure gentium.*
4 *Imperator non potest tollere ea, quæ sunt de iure gentiū, sine causa, secus quæ sunt de iure ciuili.*
5 *Nec potest tollere legem suam, per quam ius est quæsitum ecclesiæ, sicut nec Papa econuerso. & nu. 13.*
6 *Statutum excludens fœminas extantib. masculis nō excludit professam ante statutum, secus post. nu. 15.*
7 *Statutum loquens simpliciter & generaliter non includit delictū commissum per subditum extra territorium.*
8 *Statutum ponens extra protectionem communis declinantes iurisdictionem, &c. non comprehendit clericos.*
11 *Mulier rapta quando amittat bona raptoris, noua declaratio.*
12 *De lucro quæsito amittendo idem iudicamus, quod de damno.*
14 *Declaratio ad l. si quis curialis. C. episc. & cleri.*

CON-

CONSILIVM XCV.

PRAESVPPOSITA donatione facta reuerẽdissimo dño Cardinali per serenissimũ Imperatorem de omnibus insulis nascituris in certo loco fluminis Padi, in plena forma, uidetur prima facie dicẽdũ, ꝙ insula de qua agitur ꝑtineat ad dictum reuerendissimum dominum Cardinalem ex donatione prædicta, quæ uidetur esse valida. Quia licet insula nata in flumine publico spectet ad illos de iure cõi, qui prope ripam prædia possident. l. adeo. §. insula, de acquirẽ. rer. domi. & in §. insula. instit. de rer. diuisio. Nihilo minus † princeps prædictis potuit etiã sine causa ꝑiudicare in hoc iure querendo, & nondũ quæsito, ſm Bal. in l. Deo nobis. C. de episcopis & cleric. in l. 2. C. de iuris & fact. ignorã. & in c. dño guerram. in tit. hic finitur lex Cõrad. in l. 1. in fi. C. de iu. annul. aureo. in l. rescripta. C. de ꝑcib. imper. offeren. & in l. nam ita diuus. ff. de adop. in quib. locis concludit, ꝙ princeps legitimando spurium etiã post mortem patris potest de plenitudine ptãtis præiudicare succedentibus ab intestato, etiam sine causa in hæreditate iam delata, & adhuc non adita. & cum eo transit Pau. de Cast. Are. & alij Moder. in l. Gallus. §. & quid si tantum. de liber. & posth. & Pau. de Cast. in consi. 227. inci. Super primo puncto. & Alex. plene in consi. 2. 2. vol. & probatur etiã ex no. per Bar. in l. 1. §. si filius. ff. ad Tertul. Nec prædictis uidetur obstare, ꝙ in casu nostro tractetur de preiudicando ecclesiæ ad quam de iure hæc insula pertinere debet. Quia ex quo hoc lucrũ conceditur per legẽ ciuilem ecclesiæ propter prædium vicinum. d. §. insula. potuit etiam lex ciuilis, & † per consequens Imperator tollere dictã legem, etiam in præiudicium ecclesiæ, auferendo dictum lucrũ vt probatur ex no. per Bar. in l. fi. C. de pac. dum vult, ꝙ statutum excludens mulierem ingredientem monasterium a successione valeat, quia per illud iure quæsito non priuatur, sed solum lucrum aufertur, ideo contra libertatem ecclesiasticam esse non dicitur, nec isto casu secundũ eum locum habet authẽ. cassa. C. de sacrosf. eccl. & idem probari videtur no. per gl. ca. cũ secũdũ. de hæreti. li. 6. quæ vult, ꝙ licet mulier rapta possit nubere raptori libere de iure canonico. c. cum causa. de raptor. & c. tria. 36. q. 3. nihilo minus priuatur bonis raptoris, quæ fuerant in eam translata ex legis dispositione, iuxta. l. raptores. C. de episc. & cler. & l. j. C. de rapt. uirgi. quia licet lex ciuilis non possit disponere, vel statuere super matrimonio imponendo pœnam, vt plenè notatur in c. fin. de sec. nupt. & leg. 1. C. eod. tit. potuit tamen in terris imperij auferre dictum lucrum mulieri prædictæ nubenti ipsi raptori, qđ eidem prius detulerat, cum, qua transit Io. An. Dom. & alij, & do. Ant. in c. 1. de spõs. & Sali. in d. l. 1. C. de rap. virgi. & Abb. in repetitione. cap. per tuas. de arbitr. in 8. col. & confirmatur hoc ex no. per Bal. in l. si quis curialis. C. de episc. & cler. ubi secundum eum probatur quod quamuis laici non possint per sua statuta in præiudiciũ ecclesiarum disponere. cap. ecclesia sanctæ Mariæ. de consti. tamen possunt tollere priuilegium per eosdem laicos indultum clericis. Et dicit etiam ibi Fulg. quod priuilegia collata ecclesijs per principes, & generales constitutiones possunt per ipsos principes contrarijs constitutionibus reuocari, quia non potuerunt sibi imponere legem, a qua recedere non possint. leg. si quis in principio testamenti. de leg. 3. & ita dicit mirabiliter probari in dict. leg. si quis curialis. ¶ Ad idem etiam facit, quod voluit Pau. de Cast. in cons. 339. inci. Primum dubium, &c. ubi concludit, ꝙ si statutum excludit filias per superexistẽtiam masculorum, ꝙ excludetur etiam filia, quæ post statutum monasterium est ingressa, quia ante ingressum & post ingressum, sicut dicit ipse ex proposito, si per legem Imperialem excluderetur dicto casu filia, quia ridiculum esset dicere, quod tunc non excludatur illa, quę post dictam legem monasterium ingreditur, licet post ingressum illi hæreditas deferatur. Et idem tenet Lap. alleg. 101. incip. In ciuitate Florentiæ, &c. & Abb. in cap. quod clericis. de foro compe. dicens ita consuluisse dom. Anto. Petr. de Anch. ac etiam idem tenet Rom. in leg. stipulatio hoc modo concepta. de uerb. oblig. per no. per Ioã. And. in regula, sine culpa. in ulti. quæstione, de regulis iur. in mercuria. ubi dicit, quod statutum excludens a successione regni secundogenitum extante primo, excludit etiam illum, qui factus est clericus, quia ante clericatũ ingerit in eum vires suas. Sicut ergo lex ciuilis & statutum laicorum pt̃ excludere ecclesiam & clericum a futura successione, & a iure quærendo, ita & in casu nostro debet ab hoc lucro quærendo, de quo quærit princeps ecclesiam posse excludere, quod per legem ciuilem defertur, & conceditur, quamuis etiam gñaliter priuilegium principis loquatur, & de ecclesijs non loquatur, quemadmodum & lex & statutum simpliciter & generaliter excludens filias extantibus masculis comprehendit etiam illas, q̃ post statutum ingressæ sunt monasteriũ secundum prædictos pro hoc ẽt facit, quod no. Bar. in l. cunctos populos. C. de summa tri. in 5. q. vbi concludit in proposito, ꝙ statuta laicorum simpliciter facta, quæ sunt contra ea, q̃ competunt ecclesijs, & cuilibet ligant ecclesias. Idem ergo & in casu nostro, ex quo ista est simplex donatio de insulis, & facta in ꝑiudicium iuris, quod cuilibet competit. Nec prędictis etiam ob. ꝙ locus, de quo agitur, desierit esse insula, ex quo ab vno latere, s. versus prædium ecclesiæ a qua desierit discurrere, & alueus in ea parte sit repletus, & adeo ꝑ alluuionem excreuit, ꝙ illo mediante dicta insula dicatur nũc vnita & coniuncta cum prædio ecclesiæ. Quia ꝑ hoc reuerẽdissimus do. Cardinalis ius suum non amisit sed illud retinuit, & dictus locus, in quo prius erat, & ꝑ quẽ aqua decurrebat, ei accreuit saltem, pro dimidia, ut ꝓbatur in l. insula §. j. de acq. rerum domi. vbi dr̃, ꝙ si insula, q̃ ab initio cæpit esse mea, q̃a prior fundo meo erat insula, et post eẽ desinat, vt quia relicto alueo maiore, q̃ inter eã erat & fundum, qui trãs flumen erat, cępit fluere inter dictam insulam & fundum, q̃ meus erat, qđ nihilo minus insula mea manet, & alueus medius inter insulã & fundum vicini diuidi dẽt, ita vt pars propior insulæ mea sit, & alia pars uicini esse intelligitur. Idem ergo si in hac insula esse desierit, sua manet, & lacus medius inter insulã & prædiũ ecclesię, per quem solebat labi aqua, diuidi dẽt. Et facit ẽt textus in d. l. insula. in prin. vbi dr̃, ꝙ omne agumentum alluuionis circa insulam tam in longitudine quã in latitudine pertinet ad eũ, qui ab initio fuit frontem agri superioris & inferioris, & ẽt vt propior esset fundo eius, qui trans flumẽ hẽt. & bene facit text. in l. pen. & Paulus. eo. tit. Sed ꝓmissis non obstantibus contrarium arbitror verius, & præmitto, ꝙ insula in flumine nata de iure est illius, qui habet fundum prope ripam, cui dicta insula est propior, d. l. adeo. §. insula. de acquirendo rer. dom. Et quæritur dominium talis † insulæ, non quidem de iure ciuili, sed de iure gentium, vt probatur in l. 1. eo. ti. iuncta gl. in verbo, referendum. vbi dicitur, ꝙ quarundam rerum dominiũ iure gentium nancisćimur, quod inter omnes rõne naturali seruatur, & quarundam iure ciuili. Et quia antiquum ius gentium cum ipso genere humano proditum est, opus est, vt de hoc prius referendum sit. Et sic Iurisconsultus profitetur per ordinẽ velle tractare prius de dominio, qđ acquiritur de iure gẽtiũ, & per ꝯñs, ꝙ iste modus, de quo agitur, illo iure est introductus, cũ de illo sit facta mentio, sub illo tit. l. Imperatores. de in diem addi. Et istud est etiam de mente gloss. in l. 1. in uersi. nostræ, quę exemplificando tex. declarat, qui sint modi quærendi dominiũ de iure ciuili & multos enumerat, de quibus vel quorum aliquo non tractatur in illo tit. & inter quos iste non ponitur. & idem probatur ex not. per Bart. & alios, post gl. in l. ex hoc iure. de iusti. & iure. ex cuius dictis colligitur quod modus quærendi dominium regulariter est inuentus de iure gentium exceptis quibusdam casibus ibi enumeratis, cum quibus iste non ponitur. ideo cum in dictis locis non connumeretur inter modos quærendi dominium de iure ciuili: ex hoc arguitur, quod est de iure gentium: sicut in simili etiam arguit gloss. in §. actionum insti. de actionibus. Secũdo est etiam præmittendũ quod concessio insulæ futuræ intelligit, si nascetur. l. interdũ, de uer. ob. l. Arethusa. de statu homi. & l. 1. in fi. de cõd. & dem. & per ꝯñs dr̃ concessio collata in tps, quo iã illa nata erit. l. in tps. in prin. de hær. insti. ex quib. infero, ꝙ non potuit Imperator in hoc ecclesiæ ꝑiudicare, nec ẽt laico sine causa: quia ea, q̃ sunt de iure gentium non põt Imperator tollere sine cã, ut not. per oẽs. in l. fi. C. si ꝯ ius, &c. & in c. quæ in ecclesiarum, de cõst. vnde quia dñium est de iure gentiũ. l. ex hoc iure. de iusti. & iure. non põt ſm Doc. illud Imperator auferre sine cã. Eadem ergo ratione non poterit sine causa tollere potentiam & modũ quærendi dominium introductum de iure gentium, sicut est, ut di-

xi, potentia & modus ille, de quo agitur: Nec quo ad dominiũ Doc. fundant se in iure quæsito, sed solum q̃a ortum habuit a iure gentium. iõ etiam circa modum quærendi illud, qñ a iure gentium inuentum reperitur, idẽ est dicendum. & istud ẽt satis clare sentit Pau. de Cast. & Alex. in d. §. & q̃d si tñ. & Pa. de Ca. in consi. 227. & Alex. in d. cõs. 2. in 2. vol. dum dicũt, ꝙ Imperator legitimando spuriũ post mortem patris p̃t his, quib. est hæreditas delata, & per quos adhuc non est adita, præiudicare, q̃a ius adeundi & sic modus quærendi hæreditatem est de iure ciuili. l. lege obuenire. de ver. sig. & no. in d. l. 1. de acq. rer. do. & in d. l. hoc iure. iõ potuit princeps illud etiam sine cã tollere sicut p̃t in aliis, quæ introducta sunt a iure ciuili, præiudicare, secundum Doc. communiter, in d. l. fi. & in d. c. quę in ecclesiarũ & sic p̃dicti p̃supponunt, ꝙ talis modus q̃rendi dominium nõ posset sine cã auferri, vbi alio iure puta naturali, vel gentium fuisset inuentum, ex quo concedunt dicto casu tolli posse: q̃a cum cã posset princeps, q̃ etiam in eo tunc p̃sumitur, laico subdito p̃iudicare, ut hr̃ in dictis locis, sed ecclesiæ non, etiam cũ non p̃t p̃iudicare sibi non subditũ, s̃m Pa. de Ca. no. in cõs. 281. inci. Primum dubium, &c. circa fi. vbi concludit, ꝙ Papa etiam cum cã non p̃t rem suam alicui non subdito auferre, quia non p̃t talem actum iurisdõnalem in eum exercere. Secundo cõfirmatur ista opi. quia † Imperator nõ p̃ot tollere legem suam in p̃iudicium ecclesiæ, cui per illam aliquod ius erat q̃situm, s̃m Inn. in c. nouit. de iudi. in verb. Theodosius. cum quo alij transeunt. & idem Inn. in c. nuper. super gl. 2. de testib. & Arch. in c. quicunq; 11. q. 1. Nec econuerso p̃ot Papa præiudicare nõ subdito in iure sibi concesso per legem canonicam, secũdum Pau. de Cast. consi. 159. incip. Viso & examinato, &c. in fi. & in cõsil. 218. incip. Præsupposito sine præiudicio, &c. ergo quamuis ẽt ista potentia & modus quærendi dominium inuentus esset & introductus a iure ciuili, non potuit illam Imperator tollere in præiudicium ecclesiæ, tanquam hoc sit contra eius libertatẽ quia si statutum vel constitutio, per quam tollit̃ ius, quod competit ex priuilegio iuris ciuilis, dr̃ eẽ cõtra libertatem ecclesiasticam, secundum Inn. in d. c. nouit. multo magis, quando competit de iure cõmuni, q̃d est fortius, secundũ do. Ant. & Imol. in c. ecclesia sanctæ Mariæ. de const. arg. l. eius militis §. militia missus. de testa. mili. & istud etiam probatur egregie ex not. p̱ Abb. in d. c. quod clericis. de foro compe. & Paul. de Castr. in d. consil. 336. & per alios in locis præallegatis, ubi concludũt si statutum excludit filias a † successione extantibus masculis, ꝙ non excludetur monialis, quæ erat professa ante statutum ex defectu p̃tãtis: & sic volunt quod per statutum vel legem ciuilem non possit impediri delatio, & ius adeundi auferri a dicta filia moniali. & tamen dictum ius adeundi, & modus ille acquirendi erat inuentum de iure ciuili. & idem multo magis est dicendum, si lex vel statutum a iure delato specialiter excluderet iã professum, s̃m Bar. cũ quo in hoc transeũt omnes, in d. l. fi. C. d̃ pac. ergo & in casu nr̃o minus p̃ot Imperator per dictã cõcessionẽ factam reuerendissimo dño Cardinali sp̃aliter, vel gñaliter excludere ecclesiam ab acquisitione insulæ & a iure q̃rendi quæsito de iure gentium. Cũ etiam ante cõcessionẽ prędictam non esset ecclesia sub iurisdõne Imperatoris. Cũ igitur deficiat p̃tãs sub generali cõcessione & dispositione, nõ cõprehẽditur ecclesia, nec uidetur Imperator de illa sensisse, nec illi præiudicare uoluisse, s̃m Bar. in l. si quis sub conditione. de conditio. insti. & Ant. de Butr. in cap. tua, el 1. de deci. in princ. & Lap. alleg. 31. Tertio & fortius dico, quòd etiam si Imperator potuisset hoc ius quærendi ab ecclesia auferre, quod tamẽ in dubio & per gñalem concessionem hoc non intelligitur voluisse facere, ut colligitur ex no. per Bar. in l. cunctos populos. C. de sum. trin. in 8. q. princ. iunctis positis per eum in eade. q. vers. item quæro, quid si statuto hoc modo caueatur expresse, & c. dum concludit post antiquos, ꝙ licet statutum possit exp̃sse & sp̃aliter punire delictum commissum per subditum extra territorium, si tñ † statutum loquitur simpliciter, & de tali delicto extra territorium commisso non loquitur sp̃aliter quòd in sui generalitate non comprehenditur delictum cõmissum extra territorium per subditum, q̃a in dubio non porrigit statutum extra territorium. c. vt animarum. de cõsti. in 6. cũ quo ẽt transit Bald. in vlt. char. ver. Viso an Forensis. & in repe. in 28. col. vers. de secundo mẽbro, &c. & Sali. in ver. 2. qõ, &c. & Ioã. And. in add. Spe. in tit. de compe. iudi. adi. §. 1. in add. magna. & Bal. in repe. l. neganda. C. qui accu. in 8. col. & clare Bal. in l. fi. ĩ 2. q. ff. de iurisd. om. iu. & in l. 2. C. de commer. & merca. & Petr. de Anch. in rep. c. postulasti. in 5. q. de foro cõpe. & Alex. consi. 129. Consideratis verbis instrumenti, &c. in fi. 3. col. cum seq. 1. vol. & latius in cons. 111. Ponderatis verbis inquisitionis. eo. vol. cũ alijs concor. de quib. ibi per eũ. sicut ergo statutum gñale in dubio non porrigitur ad subditum extra territorium, quãuis p̃tãs non deficiat sed competat ligãdi illum etiam extra territorium, eadem ratione generalis concessio & dispositio principis non ligat ecclesiam, quæ nõ est de eius iurisdictione, & si potuisset expresse & specialiter ei præiudicare, arguendo de loco non subdito ad personam non subditam prout de loco ad p̱sonam, & econtra arguere licet. l. 1. §. Offilius. cũ l. seq. ff. ne q̃s eum qui in ius voc. vi exi. & istud etiam vult d. Abb. licet de prędictis mentionẽ non faciat in rep. d. c. ecclesia sanctæ Mariæ. de consti. dum vult, ꝙ statutũ ponens extra protectionẽ cõis oẽm declinantem † iurisdõnẽ p̃tãtis sit contra libertatem ecclesiasticam, quia reddit clericos timidos ad allegandũ priuilegiũ fori, si conueniantur corã p̃tãte, per no. per Bal. in auth. cassa. C. de sacrosc. eccl. & Bar. in l. 1. §. quæ onerandæ quar. rer. actio nõ detur. & propterea ad clericos, non porrigitur ex defectu p̃tãtis, & subdit, ꝙ ad illos etiam non extenditur ex defectu intentionis statuentis, qui in dubio non intendit comprehendere non subditos, & sic præsupponit, ꝙ licet adsit p̃tãs, tamen deficiat voluntas. Nec obstant allegata in contrarium. Et primo dũ dicitur, ꝙ princeps † potest præiudicare etiam sine causa in iure quærendo, s̃m Doc. Moder. in l. Gallus. §. & quid si tñ. de lib. & posth. quia illud est uerũ, quando aufertur ius & modus q̃rendi de iure ciuili, sed vbi est inuentus de iure gentium, sicut in casu isto tunc non potest tolli sine causa etiam in præiudiciũ subditi, nec etiam cum causa in præiudicium non subditi, p̱ ea quæ dicta sunt in primo fundamento pro vltima parte. Nec ob. ꝙ † lex ciuilis possit auferre lucrum, q̃d clerico uel ecclesiæ concessit, s̃m Bar. in l. fi. C. de pac. & per no. per gl. in c. cum s̃m. de hæreti. lib. 6. quin opi. Bar. in d. l. fi. communiter damnatur. & contrarium tenẽt Ang. & Fulg. in d. l. fi. & Ang. in dispu. Nobilis quidam genere, &c. & Ant. de But. & Abb. in d. c. q̃d clericis. de foro comp. & Imo. & Alex. in l. stipulatio hoc modo concepta. de verb. obl. cum concor. de quib. ibi per eum. Præterea Bar. loquitur, quando statutum loquitur, ꝙ ingrediens monasterium non succedat, & sic per participiũ præsentis temporis, & per consequens excludit ante ingressum, & antequam desinat esse subditus, & in hac ratione fundatur dictum Bar. quæ cessat, & locum non habet in casu nostro, in quo exclusus tempore exclusionis, & ante exclusionem erat non subditus, ut ecclesia. Item Bar. loquitur, quando agitur de excludendo ingredientem a lucro delato de iure ciuili, q̃d auferri potest simpliciter ab eadem lege, sed hic agitur de auferendo lucro ab ecclesia delato & concesso a iure gentium, ut est dictum, ideo Imperator ecclesiæ hoc ius, q̃d ab eo non habet, sed aliunde auferre non potest. Nec etiam ob. no. per glo. in d. c. cum s̃m, quia primo † de veritate illius gl. dubitari potest. & contrarium tenuit gl. in c. de puellis. 36. q. 2. in ver. nullatenus. quam sequitur Fede. in cons. 36. Casus talis est mẽtitus vxori, &c. & Abb. in d. c. ecclesia S. Mariæ, quia intimidatur mulier ex missione dictorũ bonorum ad contrahẽdum matrimonium permissum lege diuina & canonica. d. c. cũ causa. de rap. & ibi idẽ tenet Abb. & in c. 1. de spons. & sentit Rom. in l. 1. sol. matr. & maxime quia talis mulier rapta non facile inueniet aliũ maritum, cum ex raptu fama eius sit denigrata, & etiam dicunt Moder. in d. c. ecclesia S. Mariæ. & de hoc videtur casus, quem non allegant in l. hoc modo. de cond. & dem. vñ eo casu quo constaret, eam facile alteri nubere non posse, dicendum arbitror, ꝙ gl. in c. de puellis, sit vera quia tunc lex ciuilis impediret libertatem matrimonij. d. l. hoc modo. ubi est casus. al. às aut gl. in d. c. cum s̃m. potest esse vera, quia ex hoc ꝙ vni vel aliquib. nubere impediatur libertas matrimonij restringi non dicitur. l. cum ita legatum. ubi est casus, de cond. & dem. iõ tunc lex ciuilis auferens lucrum quæsitum valet, quia matrimonijs contrahendi facultatem non restringit, & quia ex causa illud aufert a subdito, id est a laico de terris Imperij, de quo intelligitur glo. & non in laico de terris ecclesiæ, secundum Doc. in locis præalle. Et ex hoc colligitur secunda

eunda responsio ad gl. in d.c. cum ƒm. ꝙ illa loquitur, qñ lex ciuilis vult auferre a subdito, quod sibi detulit & concessit, & nõ habet locum contra non subditum, & sic contra ecclesiam, ꝙ clare comprobatur. Nam illa gl. loquitur in lucro iam quæsito ipsi mulieri, quod auferri non pt ẽt cum cã a non subdito, ƒm Pau. de Cast. in cons. 231. ergo non pt procedere in lucro quæ 12 sito ecclesiæ ex lege ciuili. quia de illo † iudicamus prout de dã no l. liberto. octoginta. de bo. liberto. & no. glo. in l. 1. §. si qs autem propter. de itine. actuque priua. & Pau. de Cast. in l. 2. §. si. cum seq. qui satisda. cog. & Bal. Ang. Imo. & Alex. in l. non amplius. in princ. de leg. 1. quinimmo lucrum delatum & acquirẽdum mediante dispositione legis ciuilis non põt ẽt auferri a clerico uel ab ecclesia, ut colligitur ex prædictis, dum dictũ est, ꝙ statutum non põt excludere professam ante statutum a successione propter superexitentiam masculorum. Non ob. tertio, ꝙ Imperator debet posse reuocare legem, per quam concessit ecclesiæ priuilegium, vt probatur in l. si quis curialis. & ibi not. Bald. & Ful. C. de epis. & cler. quia ad hoc duobus mod. põt rñderi. Et primo, ꝙ in casu nostro hoc ius, de quo agitur, non hẽt ecclesia ab ipso principe, nec a lege ciuili, sed a iure gentium, ut dictum est: ideo non pt illud ab ecclesia & a non subdito princeps auferre etiam cum cã. & multo minus sine cã, vt dictum 13 est. & ista est vera & optima rñsio. Secundo dici pt, ꝙ † ẽt non possit Imperator vel statutum reuocare legem vel constitutionem ciuilem, per quam ius aut priuilegium sit quæsitum ecclesiæ, ƒm Bar. in l. priuilegia. per illud tex. C. de sac. san. eccl. & per c. ad apostolicam. de simo. & Domi. in c. 1. de consti. in 6. & ꝓ quibus facit, quod not. Inn. in d. c. nouit. in verb. Theodosius. de iud. cum quo transit Arch. in c. quicunq;. 11. q. 1. & dixi supra. Et istud etiam comprobatur ex not. per Abb. in d. c. quod clericis, & Pau. de Cast. in d. consi. 331. & Ro. in d. l. stipulatio hoc modo concepta, dum volunt, ꝙ per statutum vel legem spãlem vel generalem excludi non potest a successione monialis professæ ante statutum: & tamen in terris Imperij illud ius succedendi competit ei, & monasterio de iure ciuili. l. Deo nobis. & ad dictam. l. si quis curialis. rñderi pt, quod princeps ibi reuocauit illud priuilegium de facto, vt dicunt Moder. in d. c. ecclesia sanctę Mariæ. in 12. q. Et quamuis intelligo, quod re- 14 uocatio † fuit de facto, quia non valuit priuilegium de quo ibi concessum clericis, sed concessione patrimonii subsequuta clerici decuriones esse possent, quod valuerit, ex duobus deprehenditur. Et primo, quia lex concedens dictum priuilegium, specialiter loquebatur de clericis, & non erat mere priuilegiatiua, qa non poterat clericus priuilegium consequi sine incõmodo & damno amissionis patrimonij, cui cedere & curiæ tradere cogebatur, vt probatur in d. ca. ecclesia sanctæ Mariæ. de consti. & ibi per Abb. & in c. quod clericis, in pen. col. de foro comp. vbi dicit, ꝙ lex ciuilis expresse tribuens priuilegium clericis non valet, maxime si pt etiam incommodum continere, ꝑ tex. in d. c. ecclesia sanctæ Mariæ. Secundo non valuit, quia prohibitum erat clericis de iure diuino implicare se in illo & simili officio sęculari. c. 1. & cap. sicut. & ibi per Abb. ne cler. vel mona. ideo lex ciuilis non potuit sine iusta cã contra legem diuinam, & dictum Apostoli, de quo in d. c. 1. clericum habilitare ad officium decurionatus, vt declarat Cy. & alij, in d. l. fi. C. si contra ius vel vtili. publ. & Doc. in d. c. quæ in ecclesiarum. de cõstit. & ꝓpea ex hoc ꝙ non valuit priuilegium, de quo in dicta. l. si quis curialis. reuocatio fuit de facto, sicut in simili dicit de exceptione intentionis & facti, quæ opponitur, qñ actor sine actione & de facto agit. l. qui se debere. & ibi no. glo. de condi. 15 indebi. Non obst. insuper, ꝙ † statutum excludens fœminas a successione includat ẽt professas post statutum, ƒm Paul. de Cast. & alios in locis præalleg. quia, ƒm prædictos, statutum in iecit vinculum ab initio, & in natiuitate dictas fęminas ligauit & inhabiles fecit, & tempore quo erant in sęculo & sub iurisdictione statuentium factæ fuerant inhabiles: ideo cum hoc vinculo inhabilitatis transiuerunt in monasterium, & per ꝯñs statutum etiam generaliter non reperitur aliquid disponere in ꝑiudicium professæ & monialis. & isto modo etiam respondetur ad not. per Ioan. And. in regula, sine culpa. vt ipse ibidem declarat: sed in casu nostro tempore donationis factæ a principe ecclesia in loco habebat fundum & ius quærendi insulam, cui diceretur ius auferri, si donatio etiam quo ad eam haberet effectum, qđ stare non potest, sicut ante statutum per illud nõ potest excludi a successione. Præterea in casu cõtrario tollitur ius adeundi, quod concessum fuit a iure ciuili, sed in casu nostro agitur de auferendo iure quod est concessum a iure gentium, quod fieri non potest per principem maxime in præiudicium ecclesiæ & non subditi, & per hoc tolluntur omnes rõnes Pau. de Cast. in dicto consi. Postremo nõ obstat, quod no. Bar. in d. l. cunctos populos. quia opinio sua ibi est communiter per alios in d. c. quæ in ecclesiarum. quare concluditur, ꝙ ad ecclesiam pertinet insula de qua agitur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Exclusio quò ad quædam, est inclusio quo ad alia, idem de confirmatione & exceptione.*
2 *Inducta ad augmentum non debent operari diminutionem.*
3 *Demonstratio in fine posita licet aliàs ad omnia referatur, secus tamen si resultet contrarietas.*
4 *Relatio fit tantum ad proxima ex tacita tamen partium.*
5 *Verbum omne, prolatum ab homine, nullam recipit restrictionem.*

CONSILIVM XCVI.

¶ Ex quibusdã capitulis de quibus infra, treugæ inter serenissimum Imperatorem, & dominium Venetorum, potest ipsũ dominium retinere. 11. villas in foro Iulij, non obstantibus certis alij capitulis, quæ obstare uidebantur.

REQVISITVS vt rñdeam de iure, & quid pro veritate sentiam super his, quæ poponuntur in facto. ideo super oĩb. & quantum in me est diligenter & acuratè animaduerti, cupiens honesto desiderio postulantis satisfacere, & a iusto, vllatenus non declinare. Præsupponitur ergo, ꝙ tempore treugæ per quinquennium factæ inter serenissimum Imperatorem, & Illustrissimum Dominium Venetum. 11. villæ de quibus est ꝯtentio, tenebantur & possidebantur per præfatum eximium Dominium, a quo iure belli fuerunt prius occupatæ vel acquisitæ, ex quo sequitur, ꝙ ex conuentione, de qua in dicta treuga potuerunt & debuerunt teneri & possideri quiete & pacificè ꝑdictæ. 11. villæ. per dños Venetos, & quæ treuga fuit etiã gñaliter confirmata, & certo modo modificata per capitula postmodum facta, illa adhuc durante inter Cæsaream catholicam maiestatẽ, & præfatum Dñium Venetum in ciuitate Vuormatiæ, quorum primum continet, ꝙ induciæ quinquennales, de quibus supra, remanere debeant in suo robore firmæ & inuiolabiliter obseruari cum pactis tamen, & declarationibus infra scriptis, quæ tamen in aliqua sui parte finitis treugis non hẽnt ꝑiudicare iurib. partiũ, ac si nunquam factæ fuissent. Est igitur videndum, vtrum per aliquod aliud capitulum factum in dicta ciuitate dicatur expresse vel tacite actum, ꝙ dictæ 11. villæ relaxari debeant per prælibatum illustrissimum Dominium, & ꝙ ab illis debeat abstinere, & illas in pristinum statum reponere. Et dubium oritur ex quarto capitulo, in quo primò conuentũ est, ꝙ durantibus ipsis treugis Illustrissimũ Dñium abstineat, & abstinere debeat in omnibus & per omnia a certis locis, & villis ibi nominatim descriptis sitis in patria fori Iulij, ita ꝙ ab earum omnimoda iurisdictione sit & remaneat penitus exclusum. Et deinde in eodem capitulo subijcitur, certa autem loca & villæ in foro Iulio contentiosæ, quæ ante bellum fuerunt ꝑ Illustrissimum Dominium Venetum expresse vt supra nõ adiudicatę Cæsareæ maiestati intra dictum tẽpus treugarum sint & remaneant in omnimoda iurisdictione præfatorum dominorum Venetorum una cum castro Portusnaonis, Belgradi & castri noui & Quadriuij, cum aliis uillis, iuribus & pertinẽtijs suis hactenus a tempore treugarũ citra possessis per ipsos dominos Venetos, exclusa penitus Cæsarea maiestate, &c. Considerandum est aũt, ꝙ capitulũ hmõi habet duo capita inclusiua respectu Venetorum, quorum primũ est tacitum, & aliud est expressum. Nã in prima parte disponitur, ꝙ prædicti domini abstinere debeant in omnibus & per omnia a certis locis & villis sitis in patria fori Iulii, ita ꝙ ad earum iurisdictione omnimoda sint, & remaneant penitus exclusi, &c. Quamuis igitur quan-

quantum ad loca ibi nominata & expressa dicantur exclusi p̄dicti Domini, nihilo minus ab alijs locis & villis ibidem non descriptis, & præsertim per eosdem dominos tentis & possessis non dicuntur exclusi, sed potius inclusi, quia † exclusio quo ad quædam, quo ad alia est inclusio. l. cum prætor. in prin. de iud. cum concor. de quibus ibi in gl. & probatur ex not. per Dy. & Bar. & Ang. & Moder. in l. legata inutiliter. in prin de leg. 1. vbi quid si data sit facultas comiti reuidendi statuta cum p̄tate cōfirmandi & infirmandi ea: & comes quædam confirmauit, an an alia uideatur infirmasse, & concludunt ꝗ sic, argu. dictæ. l. cum pater. & l. tribunus. §. primo. de testa. mili. & ibi per Dy. & Bal. & facit, quod no. voluit Bal. in l. j. in fine. ff. de fer. vbi concludit, ꝗ aut statutum inducit ferias messium vel vindemiarū, & non procedit vlterius, tunc istas seruabimus, & ius commune, & casus excepti a iure communi non includentur in istis feriis. arg. de lega. 3. l. si mihi Mæuia. §. fi. & C. de adulte: l. ita nobis pudor. & C. de noxa. l. 2. aut statutum procedit vlterius faciendo quasdam exceptiones, tunc secundum Bal. non habebit locum ius commune, quia in casib. in statuto non exceptis debemus stare statuto, & non iuri communi. Nam exceptio in quibusdam vr̄ regulam in cæteris confirmare. alle. dictam. l. tribunus. §. vult. de testa. mili. cum ergo prædicti domini Veneti a quidam certis locis & villis sint per primam partem dicti capituli exclusi, a reliquis præsertim per eos possessis cessat exclusio, immo inducitur tacita inclusio in iuribus p̄dictis. Nec ex parte posteriori dicti capituli, per quod expresse admittuntur ad certa loca, & villas dicuntur excludi ab istis. 11. villis, etiam si non comprehenderentur, nec cōprehendi possent expresse sub uerbis, quia prædicta pars posterior in ver. cætera autem loca, &c. tendit ad fauorem & ad augmētum dominorum Venetorum & iurium suorum, ergo non debent operari diminutionem. l. si mancipia. in prin. cum gl. de fundo instr. & prout induceretur diminutio, si per inclusionem cæterorū bonorū dicerentur domini Veneti exclusi a dictis 11. villis, q̄m certum esse vr̄, ꝗ si dictus versic. cætera autem loca, &c. fuisset omissus, ꝗ exceptis illis locis sp̄aliter & nominatim Cæsareæ maiestati consignatis in patria fori Iuli prælibati domini Veneti non remansissent exclusi ab aliis uillis & castris eiusdem patriæ ab ipsis tentis tunc & possessis, sed potius inclusi, & tacite vocati dicerentur, ut probatur per p̄dicta. Et propterea etiam ex dicto ver. non intelliguntur exclusi a dictis aliis villis per eos possessis etiam non comprehensis sub hoc ultimo expresso capite inclusiuo: quia licet per illud ad illas non vocentur expresse, uocantur tamen tacite ex primo capite, a quo quantùm ad hoc non intelligitur esse recessum, ne inducta ad augmentum, vt dixi, operentur diminutionem, ꝗ etiam bene comprobatur ex not. per Guli. & Ang. in l. nulla. ff. de legi. ubi quærunt, ꝗ si testor dixit, lego uxori domum cū hoc: ꝗ si valeat minus. 200. libris hæres meus teneatur illis supplere, ita ꝗ habeat ualorem ducentarū librarum, & contingat, quòd domus valeat ultra, an debeat vxor habere illud ultra. uidebatur ſm eos dicendum ꝗ non, quia illa uerba, uidelicet, ita quòd uxor habeat ualorem ducentarum librarū &c. uidebantur obtinere vim taxationis, arg. l. Lucius. §. quæ habebat. ad Treb. & arg. l. qui in alieno. §. liberos. de neg. ge. tamen contrarium deciditur, quia illa uerba fuerunt adiecta ad ampliandum fauorem uxoris. unde non debent operari contrarium effectum, per d. l. nulla. cū ibi no. & p̄ l. legata inutiliter. de leg. 1. cum quib. etiam transit Alex. ibi, idē ergo dicendum est in proposito. uel potest rationabiliter dici, ꝗ dictæ etiā 11. villæ comprehendantur sub verbis dicti uer. cætera aūt, &c. in quo fit assignatio p̄dictis dominis Venetis. Cū, enim, ut est dictum, ex prima parte dicti capituli ad omnia alia loca possessa per dictos dominos Venetos, & a quib. non fuerunt exclusi, intelligerētur uocati, si nō fuisset ulterius processum ad dictū uer. cætera aūt loca. &c. in dubio censentur includi expresse sub dicto uer. si id fieri potest salua ratione recti sermonis, quia non est præsumēdum, ꝗ ab eo, q̄d fuit tacitè paulò ante cōcessū, dicatur statim recessū. l. non ad ea, de condi. & dem. & quia ex præcedentib. declarantur sequentia, & econtra l. qui filiab. in prin. & l. si seruus pluriū. §. fi. de leg. 1. q̄d aūt verba dicti ver. possint adaptari ad istas 11. villas possessas per dominos Venetos, & sp̄aliter non assignatas Cæsareæ maiestati in propria p̄cedenti parte dicti capituli, satis cōstat ex illis uerbis, videlicet, cū alijs villis, iurib. & pertinentijs suis hactenus a tempore treugarū & citra possessis per ipsos dominos Venetos exclusa penitus Cæsarea maiestate, &c. Nam si illa demonstratio importata per illud uerbum suis, non referatur ad uerbum uillis, sed tantum ad proxima, certū est. ꝗ aliæ villæ, quæ etiam non sint de pertinentijs castrorū, de quib. proxime fuit facta mentio, includuntur sub dictis uerbis, & sic erit sensus, ꝗ non solum castra prædicta, quæ ante bellum non erant dn̄orū Venetorum, sint & remaneant in omnimoda iurisdictione p̄fatorū dominorū, sed etiam aliæ uillæ penitus a dictis castris separatæ cum suis iurib. & pertinentijs. s. tam dictorum castrorum quā uillarū. unde in dubio capienda est talis interpretatio per rationem superius assignatam, & quāuis alia demonstratio † posita in fine debeat referri ad omnia posita in eadem oratione. l. doli. §. 1. & ibi no. Dy. & Bart. d̄ ꝯdi. & dem. & per no. p̄ Bar. in l. fi. de reb. dub. tamen in casu nostro debet in dubio ad proxima tantum fieri relatio, quia non est facienda relatio ad omnia, quando ex tali relatione induceretur contrarietas in ipsa dispōne, ſm Alex. cons. 48. j. uol. per no. in l. si idem cum eodem. de uerb. obl. & in l. talis scriptura, de leg. 1. & prout isto casu induceretur, si ad omnia fieret relatio ad inducendam tacitā exclusionem D. Veneti. cū ex præcedentib. ad dictas uillas uocentur tacite. & probatur ex no. per Bal. in pulchra. q. in l. 1. in fi. C. de legi. hære. dum concludit, ꝗ ubi præcedētia sunt aduersatiua, ꝗ clausula sequēs ad illum refertur, cui probabilius adaptatur, & si est dubiū, respicit ultimo dictū. alle. d. l. si idem cum eo. §. fi. & de quo per Alex. in d. cons. ac etiam † relatio fieri dēt tantum ad proxima ex tacita mente contrahentiū. l. 1. C. de libe. p̄ter. & de qua mente aperte uidetur constare per prædicta, & de qua etiam satis apparet ex quodā. c. pacis postmodum subsequuto huiusmodi tenoris, uidelicet, secundo conuenerunt, q̄d præfatus illustrissimus dux & excellentiss. Dominium Venetiarum continuet & continuare debeat pacificè, quietè & securè possidere omnes ciuitates, terras, castra, oppida, loca, & villas cum suis districtib. & territorijs, & omnib. locis, fluminib. lacub. & aquis suis, ac omnibus alijs quibuscunq. actionib. iurisdictionib. iurib. & pertinentijs, dictis locis, & terris pertinentibus spectantib. quas, & quæ in præsentiarū tenet & possidet, &c. Nam ex prædicto capitulo dictæ pacis manifeste declarat, ꝗ prælibati D. Veneti tenere debeant & possidere omnia, & singula, quæ tunc tenebant & possidebant, inter quæ reperiebantur dictæ villæ, & sic constat ex hoc de mente partium esse q̄d nedum loca, quæ ante bellum erant dominorum Venetorum expressa generaliter, & alia quædam, quæ tunc non erant illorum, & specificata nominatim in d. c. & ver. conuētionis factæ in dicta ciuitate Vuormatiæ spectarent & pertinerent ad prædictos do. Venetos sed etiam omnia & quæcunq. alia, quæ tempore dictæ pacis tenebant & possidebāt, & per consequēs ꝗ etiam dictæ. 11. uillæ, si tunc possidebantur per illos, retineri possent, quia generalitas dictorum uerborum illas etiam includit, & præsertim uerbum illud uniuersale omnes. s. uillas, qa qui omne dicit, nihil excludit. l. Iulia. in prin. de leg. 3. c. solitæ. de maio. & obe. & 19. dist. si Romanorum. & hoc præsertim p̄cedit quando † tale uerbum profertur ab homine, quia tūc aliquam non recipit restrictionem, secundum Bart. in l. generali, §. uxori. de le. 3. unde ex dicto capitulo pacis, sub quo (ut dixi) ex generalitate uerborum comprehenduntur & comprehendi possunt dictæ uillæ, declarationem & interpretationem etiam recipit capitulum ciuitatis Vuormatiæ, in uer. præalle. q̄d solū ampliatur & augetur in hoc, ut. s. consignatio facta ex illo quæ erat temporalis & duratura tantum per tempus treugæ, efficeretur perpetua, & in hoc duntaxat operatur dictum capitulum pacis, & in hoc solo extenditur aliud præcedens capitulum, nō autem uenit extensiue quoad res, ut probatur ex illis uerbis dicti capituli secundi, uidelicet, continuet & continuare debeat, &c. ex quib. constat, q̄d non agitur ut d. Veneti de nouo incipiant aliqua bona & loca possidere, sed ꝗ solum retineant possessa, & idem etiam probatur ex. 6. c. eiusdē pacis, in quo continetur, ꝗ restitutio bonorum, locorum hincinde facienda vigore capitulationis Vuormatiensis fieri debeat, per quod apparet quod intentio partium non fuit recedere ab illa capitulatione Vuormatiensi, nisi quatenus reperiatur ab ea recessum expresse. Non ob. si forte dicatur, quod generalitas secundi capituli

dictæ

dictæ pacis restringitur p pdictū sextū capitulū, in quo ēt do. Veneti promiserūt restituere & restitui facere ex parte sua vigore dictæ capitulatinnis restituēda,&c.qa non apparet, neq; cōstat, ꝙ ex dicta capitulatione pdicti dñi essent obligati restituere dictas villas:immo màgis cōstat ex illa, ꝙ illis fuerunt assignatæ gñaliter cū quibusdā ēt alijs locis & castris, ut dictum est,& pbatū in pcedentibus. Nec istud sextum capitulum pacis refertur ad quartū capitulū Vuormatiense, in quo cōsignatio fuit facta Cæsareæ maiestati ac illust.d.Veneto,quia in illo nō cōtinetur tacitè vel expsè, ꝙ Cæsarea maiestas debeat restituere aliquid excellentis.d.Ven.vel suis subditis, prout de restitutione illis facienda couentum est in dicto 6.cap.pacis: sicut ergo ad illud non potest intelligi facta relatio respectu Cæsaris,ita nec ēt quo ad dños Venetos.l.iā hoc iure, de vul. & pu. intelligitur ergo dicta relatio facta ad dictum sextū capitulum Vuormatiense,cui pōt conuenire.Ex oībus itaq. pmissis apparet, ꝙ dictæ villæ cōtinētur sub dicto quarto capitulo Vuormatiensi ad fauorē prædictorū dñorū Venetorū ac ēt si sub dicto secundo capitulo pacis eatenus tunc possiderentur ab illis.Et vbi ēt nō dicerēcur includi in verbis dicti capłi quarti, ñ tñ per illud intelligūtur dicti domini Veneti a dictis uillis exclusi,quia vbi dicatur, ꝙ ex hoc ꝙ solum vocantur ad bona,q̄ erant sua, quasi ꝙ ex inclusione illorum locorum dicantur ab alijs non suis excludi,ex aduerso ēt dr̄, ꝙ ex quo excluduntur solum a certis locis & villis nominatim consignatis Cæsareæ maiestati,ꝙ pp hoc dicuntur inclusi & uocati quo ad alia oīa loca,quæ non erant sua, & ppea cum non urgeat magis rō exclusionis contra eos, quā pro eis rō inclusionis, saltē iste casus dr̄ omissus,& haberi debet pro omisso.l.si extraneus.de cōdit. ob cām.& l.commodissime.de liber.& posth.ex quo sequitur ꝙ licet dictas uillas non possint dñi Veneti retinere uirtute dicti quarti capituli Vuormatiēsis, ad illos debent pertinere uirtute secundi capituli pacis,quatenus illas tunc possiderent,qa ex illo generaliter illis assignātur oēs uillæ tunc per eos possessæ,& sub qua generalitate comprehenduntur ēt istæ,& ꝙ capitulum pacis in hoc non modificatur per sextum capitulum, quod(ut dixi) nō pōt referri ad dictum quartum capitulum, & presertim respectu casus istius in eo omissi,& quia si hr̄ pro omisso,dici non potest,ꝙ domini Veneti teneantur ex illo ad restitutionem dictarum villarū. Concludendum igitur,quod eatenus quatenus possideret dictas uillas illustr. domini Venet.tempore pacis ꝙ ad illud spectēt & pertineant, & sic in toto,si illas in totum possidebant,vel pro parte,qua inueniebātur tunc possidere. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Renunciatio neptis de bonis aui non ualet, si tunc non reperitur dotata, sed contra nu.6.*
2. *Et non ualet etiam propter iuramentum trahi ad legitimam uel eius supplementum,quod declaratur nu.7.*
3. *Legitima non uenit in restitutione fideicommissi etiam ubi filius in illa grauari potest,declaratur nu.8.*
4. *Renunciatio generalis ut hic comprehendit etiam legitimam.*
5. *Falcidia uidetur prohibita grauato restituere totā hæreditatē; quę tamen debet specialiter prohiberi.*
6. *Statutum excludens fœminas stantibus masculis a successione, excludit a legitima.*

CONSILIVM XCVII.

1 QVAMVIS dña † Magdalena iurō renunciauerit substantię & hæreditati.do.Aloysij aui paterni,& illi presēnti & stipulanti fecerit finem, quittationem,& pactum de non petendo aliquid de cuncta substantia,& hæreditate,& bonis,& reb. ac iuribus dicti domini Aloysii,&c. si tamen tempore renunciationis non erat ab auo dotata, uidetur ꝙ renunciatio non ualuerit,secundum Rich.de Sal.in le.pactum dotali.C.de pac. quia iuramentum non debet esse iniquitatis vinculum: sed debet habere tres comites.c.& si Christus,de iureiu.& no.in auth.quod eis.C.de nup. & sic isto casu f̄m eum locum non habet tex.in c.quamuis.de pac.in 6.& idem tenet ibi Pet. de Anc. quia ille tex.qui loquitur de filia dotata, non debet extendi ad casum,in quo pro tali renunciatione nihil recepit,cum sit correctorius legis ciuilis.l.præcipimus.in fi.C.de appel.& ubi etiā ualeret dicta renunciatio pp uinculum iurī,qđ seruari pōt sine interitu salutis æternæ.d.c.quāuis.de pac.i 6. Nihilo minus 2 ur̄,ꝙ † nō sit exclusa a legitima, uel a petitione supplementi eius,ex quo de legitima non est facta spāliter mentio.l.si qñ.§.& gñaliter.C.de inoff.test.ubi probatur. ꝙ si filius acceptet relictum sibi factum a patre,& hæredi faciat gñalem finem & quittationem, ꝙ pacto non obstante poterit agere ad supplementum legitimæ,nisi etiā legitimæ fuerit specialiter renunciatum, & illum tex.no.ad hoc Bal.ibi Sal. & Pau. de Cast. & dicit Guliel.in l.de his.ff.de transac. ꝙ si soror fecit finem & quittationem fratrib.tpe quo maritabatur,pro eo quod erat sibi relictū in testamento paterno,pp hoc non erit exclusa a petitione supplementi legitimæ. per d.§.& gñaliter. & cum eo transit Bal.& Ang. & confirmatur ista opi. Nā si statutum excludat filiam a successione pp superexistentiam masculi, non intelligitur pp hoc excludi a legitima, ut per multa concludit Sal. in auth.nouissima.C.de inoff.testa. & in l.si serui uestri.circa fin.de noxa. & in l.sancimus.C.de nup.& in dictis locis ad hoc alleg. d.§.& generaliter. quem etiam pro hac parte alle.Bald.in consi.incip. Antiquum ciuitatis statutū.& no.per Guli.in d.l.de his. & istā opi.tenet etiam Sal.& Raph.in auth.res quæ. C.cōm.de leg. q colligunt ex illo tex. ꝙ statutum excludens fœminas,& mādās illas dotari,non dicitur eas a legitima excludere,sed dos nō debet esse minor legitima.& idem tenet Bal.in consi.incip. Punctus talis est,&c. & Ang.in consi.do.Gregorius Pagoni,&c. & Alex.in consi.69.j.uol.& in consi.7.2.uol.& in cōs.78.4.uol. & ad prædicta etiam facit, quod uoluit Pau.de Cast. in consi. 131. Licet ista domina Lisa,&c. ubi concludit, quòd in generali renunciatione facta de omnibus legatis in testamento relictis,non uenit legatū dotis, si de illo non sit facta specialis mentio,sicut dicitur de legitima, per dictum §. & generaliter.& ad idem adhuc facit, quod no.glo.in l.precib.C.de impub.& aliis subst.quæ uult f̄m ꝙ eam ponderat & sequitur Ang.& alij,ꝙ si filius per fideicommissum grauatur a patre restituere hæreditatem, non uenit legitima † in restitutione etiam in casibus in 3 quib.potest in illa grauari.& idem tenet Old.in consi.107.Quidam Pontius, &c. & similiter non excluditur domina Magdalena a legitima vel ab eius supplemento ex testamento aui, in quo eidem reliquit libras mille,in quibus illam tacitauit p omni eo & toto, quod petere & consequi posset iure legitimæ, Trebel. debitæ iure naturæ, & bonorum subsidij, &c. quia per hoc quòd sit prohibita plus petere, & quòd uoluerit testator, ꝙ sit tacita & contenta pro legitima,&c. non excluditur a petitione supplementi, a quo non potuit per testatorē excludi, ut in auth.ut cū de app.cogn.§.cæterum.qđ est verū,ēt si illa acceptauit simpliciter relictū,f̄m Bal.& Pau.đ Ca.in l.oīmodo,co. ti.& Bal.in l.hac edictali.C.de sec.nup.in verb.quā obseruatione,&c. & Ang.in l.iubemus.C.ad Treb. & Imo.in l.qđ de bonis.§.cū fideicō.ad leg.Falc.& Alex. in d.consi.69. prædicta.n. clausula reijcitur, f̄m pdictos Doc. sicut & quodlibet aliud onus de legitima venit reijciēdum.l.quoniā nouella. C.de inoff. test.Sed præmissis non obstātib.ꝯrium est iudicio meo verius. Nam d.do.Magdalena cū iurō renūciauit successioni paternæ, & fecit pactū de non petendo aliquid de cuncta substantia, & hr̄ditate,& bonis,reb.& iurib.d.Aloysij pñtib.& futuris, & de oī successiōe přis,mřis,fratrū & sororū,aui & auiæ,& alterius cuiuscunq; psonæ,&c. & quæ renunciatio valuit pp iurm,qđ est seruandū, ex quo seruari pōt sine interitu salutis æternæ. 4 d.c.quāuis.de pac.in 6.& sub gñalitate † dictæ renunciationis, & pacti prædicti cōtinetur ēt legitima ipsius d.Magd.vt psupponit tex. in d.c.q̄uis. & est de mente oīum ibi,& ita in terminis vult Raph.Cum.in cons.188.inci.Spectabilis miles,&c.vbi dicit,ꝙ qñ fit dictū pactū in uita,cū legitima adhuc non debeatur,excludi quis per pactū a toto, & sic etiā a legitima,per d.c. quāuis.& dicit ꝙ istud est de mēte Bar. in l.j.§.filiū. de bo.pos. contra tab.in 4.q.Nā vult ibi, ꝙ si filius a successione patris sit exclusus pacto,ꝙ præteritus non possit testm̄ rumpere, ꝙ nō esset,sed rūperet,si illi deberetur ltia,per no.per Bar.& alios,in l.Gallus.§.& quid si tm̄.de lib.& posth. Et in casu nr̄o istud ratione cōfirmatur,qm̄ promisit aliqd nō petere, illud aūt verbū aliquid, includit quālibet partē ēt minimam totius,per no.per gl.in cle.1.de foro comp.q̄ vult, ꝙ licet appellatione partis intelli-

telligatur de dimidia.l.nomen filiorũ.§.portionis uerb.de ver. sig.si .ñ sit facta mẽtio de aliqua parte, uerificãtur dicta in qua cunq; particula,& ita ẽt p istam rõnem in terminis ult Are.in d.l.Gallus.§.in oĩb.in 1.no.ubi tãdẽ cõcludit, ꝙ ille tex.q. requirit filiũ esse institutum in aliqua parte, ucrificetur, ẽt si sit instiututus in minori parte,quã sit ltĩa ,uel ad minus ad legitimã referũt illa uerba,sicut sub illis uerbis affirmatiuis legitima comprehẽditur,ita & qñ proferũtur negatiue. Scd'o idẽ probatur ex illo uerbo,de cuncta substantia,&c.nã uerbũ cũcta, idem significat , ꝙ uerbũ tota , vñ ex illo dr̃ ẽt renunciatũ legitimæ, perinde ac si de illa facta fuisset spãlis mẽtio, sicut uidemus, ꝙ qñ hr̃s est grauatus restituere totã hr̃ditatẽ, ꝑꝑ illud uerbum 5 † totam,intelligitur prohibita Falc.per no. ꝑ gl.in l.decẽ. de fideic.lib.& ꝓbat in l.fi.C.ad.l.Fal.& prout ẽt tenet Pau.de Cast. & alii Mod.in auth.sed cũ testõr.C.ad.l.Fal.& Ro.in aut. similiter.eo.ti.& Pau.de Cast.in cons.150.In cã, quæ vertitur, &c. & Ar.in l.cẽturio.de vul.& pup.tñ exprese & spãliter Falc.ꝓhiberi debet.d.auth.sed cũ testator.& §.si vero expsſim . in auth.de hæred.& falc.quãuis ergo ꝑ gñalem renunciationẽ non excludar a legitima,nisi de illa fit specialis mentio facta,nihilo minus qñ fit pactũ de nõ petendo totã uel cũctã substantiam, sub pacto cõtinetur legitima,quia verbũ illud totã, uel cunctã vniuersale,hẽt uim spãlis renunciationis.Nec ob. all. in cõtrariũ.& primo,ꝙ non valet hoc pactũ ẽt iuratũ,si d.Magd.nihil recipit,qñ iurauit,ẜm Ric.de Sal.in l.pactũ qđ dotali.C.de pa. 6 & Pe.de Anch.in d.c.quãuis.quia ꝯtrarium § tenet Imo.& melius in l.stipulatio hoc mõ cõcepta.de uer.ob.& in l.qui sup stis.de acqui.hæ.quia ẜm cũ ꝑꝑ hoc,ꝙ nihil recipit, tñ non est exclusa a iure petendi dotẽ & alimenta a pr̃e, iuxta. l.fin.C.de dot.promis.& l.si quis a liberis §.idem rescripũ.de lib.agn. & ẽt ab hr̃dib.pr̃is,quia hoc onus transit ad hr̃des,vt ibi,& leg.si marito.§.si uoluntate.so.mat.& ibi no.Bar.& per no.in l. post dotẽ.eo.ti.& per hoc tollitur rõ cõtraria. Nõ ob.alia rõ Pe.de Anc.in d.c.quãuis,uidelicet ꝙ ille text.tanquã correctoris iuris ciuilis non dẽat extẽdi,quia ad hoc rñdet ibi Imo.& do.qui tenẽt ẽt contra ꝑdictos,ꝙ in illo tex.est rescripta rõ, quo casu fit extensio ẽt in correctorijs,ẜm gl.in clc. 1.de cle. & quia ubi agitur de fauore animæ puta de euitando periurio,vt in casu illo,fit ẽt in correctoris extensio,ẜm Bar. in auth. sacra puberũ. C.si adu.uend.& Ant.de Bu.in c.fi.in pe. char. de consue.allegant ẽt alia,de quib. per eos in d.c.quamuis. & cum hac opin. transit ẽt Ale.in d.l.stipulatio hoc modo concepta.de uer. ob. Scd'ò non ob.dum dr̃,ꝙ per renunciationẽ gñalem non ꝑiudicatur legitimæ,nisi de illa sit facta specialis mentio d.l.si qñ.§. 7 & generaliter.C.de inof.test.quia † ille tex.cum ibi no.loquit̃ qñ quis renunciauit,uel qñ fecit pactum de non petendo post mortẽ patris, & sic postquam ius filio inceperat competere in legitima,iõ ab illa nõ excluditur,nisi spãliter dicatur, sed aliud est,qñ gñaliter renunciatur patri adhuc viuenti,q̃a tunc a legitima ẽt excluditur,quia illo tpe nullum ius habebat filius in ea l.1.§.si impuberi. de colla. bono. & ꝑꝑea facilius excluditur a iure q̃rendo,quam a iure iam quæsito,ẜm Raph.qui ita ad hoc rñdet in specie in d.cons. 188. Et per hoc ẽt rñdetur ad nota. per Guliel.& alios in d.l.de his.de transactioni.quia & ipsi loquũtur in pacto de non succedendo facto fratrib. post mortẽ patris.Secd'o respondetur,ꝙ isto casu fuit promissum non petere aliquid de substantia patris,quod uerbum aliquid , refertur ad totum, & ad quamlibet minimam partem totius , & sic etiam ad legitimam,per not.in clemen.j. de foro comp. & per Are.in d.l.Gallus.§.in omnib.Tertio dicitur,ꝙ fuit factum pactum de cuncta substantia non petenda,propter quod uerbũ uniuersale de cuncta,excluditur renuncians a legitima,perinde ac si de illa fuisse. facta, vel fieri debuisset mentio specialis, per nota. in leg. decem . de fideicom. libe.iuncta authent. sed cum testator.C.ad leg.Falc.& per not.ibi per Pau. de Cast. & alios Moder.cum concor.Non ob.etiam not. per gl.in l. precib.C.de impu.quæ vult,ẜm Ang.& alios,ꝙ in fideicommisso vbi non includatur legitima , ẽt in eo casu quo filius potuisset 8 in † ea grauari,quia gl,loquitur in milite, qui põt filium legitima priuare,antequam perueniat ad illud, sed postquam ad eũ deuenit , quia hæres pr̃is fuit, non põt iure iam quæsito illum priuare. secundum Im.in l.centurio.de uulg. & pup. in 2.col. & in c.Raynutius.in materia compendiosæ.de testa.& sic glo. loquitur,qñ grauamen cõfertur in tp̃s hæreditatis quæsitæ,& quo tpe nõ potuit priuari filius iure iã q̃sito ẽt a milite , & cũ eo trãsit Ale.in d.l.Centurio.sed renunciatio facta fuit ante ius quæsitũ,& per neptẽ,quæ potuit sibi ꝑiudicare ẽt in iure quæsito.Præterea qñ filius grauatur per fideicommissum,si legitimam detrahit,hoc facit cõtra tacitã voluntatẽ patris, quæ tacita voluntas non sufficit ad impediendũ detractionẽ legitimæ , sicut nõ impedit detractionẽ Falc.d.auth. sed cũ testõr.sed hic adest expressa voluntas filiæ,de cuius ꝑiudicio agit̃.& maxime ꝑꝑ verbũ aliquid,& ꝑꝑ uerbũ cuncta,& ita ẽt dicit Old.in d. cons.107. Non obs. postremo,qđ dr̃ de statuto excludente filias.masculis extantibus ut nõ dicat̃ excludere a legitima,quia illa opi.non est vera,& contrariũ ꝑsupponit Bar.in l.Titio centum.§.Titio genero .de condi.& dem.& Pau.de Cast. in consi. 120.& 185.& est de mente Bar.& omnium in d.l.Gallus.§.& qđ si tñ.& maxime ẜm Alex.ibi quando statutum vult,filiam esse contentam quacunq; dote,& in casu nr̃o idem importat il 9 lud uerbum aliquid,& illud verbum † cuncta,quod tollit contrarium,etiam qñ contraria opinio esset vera,& contra quã tenet Raph.in d.consi.ꝑalle.& Pau.de Ca.in cons.110.& 131.& Ang.in cons.105.& Pet.de Anch.in cons.409.& Alex.in cõsi. 68.4.vol.& Soc.late.in cons.288.Circa primum,&c.& in casu nostro cessat istud dubium propter uerbum aliquid,& propter verbum cuncta,vt dixi,& ita concludo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Auunculus & eius hæreditas dicitur ex linea materna et etiam auita,quia ab auo materno descendit .*
2 *Linea materna capitur contentiuè nõ effectiuè, quia ipsa non potest esse causa legitima.*
3 *Renunciari potest iuri de futuro per pactum conceptum in futurum .*
4 *Indefinita non æquipollet vniuersali in materia odiosa, prout renunciationi successionis etiam si ex hoc actus annull etur. nu.6.*
5 *Nec etiam in materia probationis,quia probatio debet de necessitate concludere.*
7 *Iuramentum satis est, quòd unum effectum operetur .*
8 *Renunciatio de non succedendo non porrigitur ad hæreditatem post de nouo superuenientem , & excludit solum ab intestato, vel contra testamentum, non autem ex testamento .*
9 *Iuramẽtum non operatur quo ad casum,ad quem simplex renunciatio non trahitur ex defectu consensus. & nu.23.*
10 *Damnũ pati non dicitur quis ex actu, ex quo etiam lucrari põt.*
11 *Iuramentum non firmat pactum de non succedendo tertio , qui non consensit .*
12 *Pactũ de nõ succedendo incertæ personæ,quãdo ualeat , uel non .*
13 *Liberatio est actus dispositiuus , & præsupponit ius ad hoc præcedere.*
14 *Pactum de non petendo differt a repudiatione.*
15 *Ius in spe approbata cedi potest,non autem ius adeundi.*
16 *Donatio recepta pro se & hæredibus,facta mentione mortis intelligitur inter uiuos .*
17 *Renunciatio facta patri pro se & hæredibus , dicitur facta eius contemplatione, & non est repudiatio, sed donatio .*
18 *Determinatio debet fieri æqualis,etiam respectu temporis.*
19 *Renunciatio post ius quæsitum dicitur donatio & reuocatur per superuenientiam liberorum etiam iurata , secus autem in renunciatione iuris quærendi .*
20 *Donatio ob causam quando & quatenus reuocetur per superuenientiam liberorum .*
21 *Donatio non reuocatur ex l.si unquam , quando de liberis fuerit cogitatum,& an mulieres cum dote videãtur de illis cogitare.*
22 *Renunciari non potest secundum aliquos l.si unquam. C. de reuocan.dona.& posito quod possit,non sufficit generalis, sed requiritur specialis .*
24 *Metus reuerentialis quãdo præsumatur in fauorem erga fratrẽ.*
25 *Præsentia iudicis & propinquorum nõ excludit præsumptionem metus,quando constat de enormi læsione .*
26 *Iuramentum super renunciatione enormiter lædente relaxatur tanquam dolo extortum .*
27 *Et maximè quando in contractu non est seruata forma statuti, uel iuris communis , & in muliere & minore .*

28 *Verba*

28 *Verba ex stylo notariorum apponi solita, nihil operantur circa aliquid ꝑiudiciale, ueri similiter nō cadens in mente partium.*

CONSILIVM XCVIII.

VISA renunciatione & absolutione magnificę dominæ Hippolytæ facta fratri & patruo cũ iuramẽto in ampla forma & oīb. diligenter ponderatis. Vr̃ prima facie, ꝙ sit exclusa a bonis & ab hæreditate auunculi, quoniam prædictos absoluit a dotibus ei traditis & assignatis, nec non de omnibus & quibuscunque bonis tã burgensaticis quam feudalibus acquisitis & acquirendis, ac iurib. successionib. & hr̃ditatib. paternis, maternis, fraternis, & auitis utriusq;, dotibusque maternis sibi deuolutis tam ex testamento, quam ab intestato vsq; in præsentem diem, ac de cætero deuoluendis ab intestato tm̃, tã ex linea paterna, materna quam fraterna, & auita utriusq; &c. quia igitur † absoluit & renunciauit hæreditatib. de uoluendis ex linea materna sub uerbis includitur hæreditas dicti auunculi, qui coniunctus est do. Hippolytæ per matrem suam, quamuis sit transuersalis, ut in terminis decidit Bar. in ꝯ∫. 10. Viso statuto cōis Tuderti, &c. vbi vult, ꝙ statutum requirens præsentiam duorum cõsanguineorum ex linea materna, includat omnem coniunctum per matrem & per fœminam, per tex. inst. de legi. agna. tute. §. 1. & per hoc concludit, ꝙ si in actu mulieris cõsensit filius sororis suæ ꝙ dr̃ seruata forma statuti, & idem ꝭm eum de quolibet, qui ex aliqua mihi consanguinea descendit, quia ex matre sua mihi ꝯsanguineus vulgariter dicitur. d. §. 1. dicens etiam, ꝙ natus ex fratre matris prædictæ mulieris dr̃ consanguineus ex linea materna ipsius eadem ratione, vnde de auunculo, qui coniunctus est dñæ Hippolitæ per matrem suã, vr̃ absq; dubio dicendum idem, videlicet, ꝙ sit coniunctus dictæ Hippolytæ ex linea materna, & ꝑ ꝯñs, ꝙ illius successio & hæreditas contineatur sub prædicta absolutione & renunciatione. & eodem modo comprehenditur dicta successio sub illo alio uerbo, s. & auita, siue hæc verba capiantur effectiue, siue capiantur contentiue, q̃a descendit ab auo prædicto, & continet ẽt sub illa linea, ex qua est auus, ꝭm Bar. in cõs. incipiente, Queritur, vtrum, &c. quem refert & sequitur Soc. in l. Gallus. §. nunc de lege. de libe. & posthu. & Sal. in quodã consi. inserto inter consilia Petri de Anch. 94. in quæstione, quæ vertitur. & Bal. in cõsi. 331. in 1. vol. vbi dixit, ꝙ descendens ab aliquo, puta Francisco dicitur de linea Francisci, & qñ hmõi uerba capiuntur contentiue, tunc sub illis continentur ascendentes, descendentes, & transuersales, ꝭm Bald. in alio cons. incip. In quæstione, quæ uertitur quem etiã refert & sequitur Soci. in d. §. nunc de lege. Et ꝑpea etiam ex hoc probatur, ꝙ illa uerba ex linea materna, comprehendunt auunculum, si capiantur contentiue, quia mater dominæ Hippolytæ & eius frater dicuntur esse & contineri in eadem linea transuersali, ut habetur in locis inferius allegandis. & quia illa uerba ex linea materna & auita, sunt indefinita, æquipollent uniuersali. leg. si pluribus in princip. de leg. 2. & notab. in cap. vt circa: de electi. in 6. & per consenquens intelligi debent non solum effectiue, & sic de linea descendentium & directa, sed etiam contentiue, & sic etiam de transuersali, & tanto magis propter iuramentum, quod operatur, ut actus ualeat omni meliori modo. leg. cum pater. §. filius matrem. de leg. 2. quinimmo uidetur, quod linea materna non possit capi effe-

2 ctiuè, sed solùm contentiue, quia † mulier non potest esse causa efficiens lineæ, nec ab ea denominari debet, quia filii & descendentes ab ea sunt de linea patris, quia sequuntur familiam patris & non matris. leg. familiæ appellatione. §. 1. de verbor. signifi. & d. §. 1. institut. de legi. agn. tuto. & ideo text. in leg. pronunciatio. in fin. dicit, ꝙ mulier est caput & finis suæ. & hoc ibi declaratur in gloss. & huic iuri de futuro, quamuis etiam non competeret spe approbata, potuit renunciari per

3 pactum. Quando verba pacti † sunt de futuro, ut quia dicatur, si quæ res mihi in futurum obueniet, etiam ex causa de futuro, facio tibi pactum, &c. secundum Bart. & alios in d. leg. 1. C. de pact. & l. si rem meam. de uer. obl. & per ea quę habentur in leg. cum uersic. de vsucap. & prout in effectu reperitur factum in casu nostro, cum dictum fuerit, et de cętero deuoluendis, etc. Nam uerbum illud de cætero, respicit futurum. clem. 1. cum glo. in uerbo, de cætero. de elect. et in proe. clem. et ibi glo. in ver. de cætero. & in c. j. de postula. præla. in 6. & similiter verbũ illud deuoluendis, est futuri tp̃is, & quamuis nõ sit dictũ ex causa ẽt de futuro, subintelligitur tñ, ex quo verba sunt gñalia, & probari vr̃ in specie, in l. 3. §. de illo. pro socio. vbi sub illis verbis, si qua iusta hæreditas obuenerit. includitur omnis hæreditas, q̃ ab intestato in futurum deferri contigerit, & ideo quãuis tempore renunciationis d. Bernardina mater. d. Hippolytæ superuiueret, & quantum ad successionem do. Eligij a matre præcederet in gradu, quia tñ præmortua est mater, & sic hr̃ditas auunculi ꝑꝑ hoc delata fuit. d. Hippolytæ, ista successio cõtinetur sub renunciatione, quia absq; dubio continerentur ẽt in casu. d. §. de illo, in quo verba non sunt magis ampla, q̃ in casu nr̃o, & quia renunciatũ est hæreditati deuoluendæ de cętero ex linea materna & auita, de qua linea tam materna, q̃ auita dr̃ esse dictus. d. Eligius, vt dictũ est, de necessitate intelligitur renunciatũ successioni suæ deuoluendæ ex noua causa, i. præmoriente matre d. do. Hippolytæ, quia aliter ad dñam Hippolytã deuolui nõ potuisset. Nec ẽt videtur inualidari dicta renũciatio ex eo, ꝙ ex parte illorũ inducat votum captãdæ mortis, ex quo pactum non est de hæreditate certi hoïs, sed incerti. d. §. de illo. prout no. Doc. in l. fi. C. de pac. sicut. n. in casu. d. §. continetur omnis successio deferenda ab intestato, ita & in casu nr̃o in pacto deducitur oĩs successio, quæ iure agnationis vel cognationis ab intestato deferri potuisset ab ĩtestato, ut ex uerbis renunciationis euidentissimè colligitur. & ꝑpea vr̃, ꝙ casus iste ab illo non differat in aliquo, & ꝙ utroq; casu sit eadẽ ratio, & ẽt tale pactum, quod ex patre. d. Hippolytæ est de nõ succedendo, firmatur iurõ. c. quãuis. de pac. in 6. & facit auth. sacra puberum. C. si aduer. vend. Alia ẽt plura pro hac parte possent adduci, de quib. inferius suo loco fiet opportuna mentio. Sed ꝑmissis & omnib. alijs non obstantib. arbitror, ꝙ dicta quittatio & liberatio nihil obesse posit prædictæ Hippolytæ. & illud ĩ primis præmitto, ꝙ ab vno procedere & descendere pñt plures lineæ descendentium, & tot esse dñr, quot sunt filij, quia a quolibet filio inchoatur noua linea directa, secundum gl. 2. in c. ꝙ dilecto. de consan. & affi. & in c. fin. co. ti. & probatur in c. 1. de natu. succes. feu. vbi hoc est expressum, & ꝑdictæ plures lineæ descendentiũ faciunt vnã lineã transuersalẽ. ꝭm gl. in d. c. ꝙ dilecto. & Host. in summa, de ꝯsan. & affi. ver. quot sunt lineæ, &c. Aliud quoq; ꝑmitto ꝙ hmõi renũciatio de nõ succedẽdo est odiosa, & iõ de iure ciuili est inualida. l. pactũ dotali. C. de col. & hoc ne quis pro modico, vel nullo induceretur ad renunciandum, ꝭm Bar. & Doc. in l. stipulatio hoc mõ concepta. de ver. ob. quia ergo dictum est, ꝙ liberauit & quitauit a successione materna & auita, hæc verba capi pñt vario & diuerso mõ. i. ex linea directa & ex linea transuersali ꝑ ꝑdicta, & per ea quæ allegantur superius ꝑ parte ꝯria, qñ ergo dicitur linea materna, potest intelligi de directa, ẽt si verba capiantur contentiue, q̃a ipsa mr̃ ꝯtinet in linea directa, q̃ ꝑuenit ab auo do. Hyppolytæ, & pt̃ ẽt intelligi de linea transuersali, in qua ipsa est & frater suus. d. Eligius. Si ergo quæritur, vtrum indefinitus ille sermo de linea materna debeat capi indefinite, & est dicendum, qđ non, sed dẽt intelligi de linea descendenti & directa, in qua mater continetur, & non de transuersali, vt statim probabitur, & similiter dũ dr̃ ex linea auita, pt̃ intelligi iste sermo ĩdefinite, & illo ꝯtinerentur tunc, & contineri possent omnes lineæ descẽdentes ab auo, quę (ut dixi) pñt esse plures, & continet ẽt linea trãsuersalis, in qua erat ipse auus, possunt etiã verba ꝑdicta verificari in vna linea, quæ ab ipso auo descendat, quia ex propria significatione indefinita nõ æquippollet uniuersali. l. si seruitus, de serui. vrba. prædio. prout vult Bart. in l. omnes populi. de iusti. & iur. in 4. q. 6. q. prin. Cum ergo quærit̃, an prædicta verba, ex linea materna & auita, æquipolleãt vniuersali, & dico ꝙ non in hac materia, quæ (ut dixi) est odiosa & contra bonos

4 mores ciuiles. d. leg. pactum. quia † in materia odiosa indefinita nõ æq̃pollet vniuersali. l. 2. de libe. & posth. & ibi no. Bar. & alii & in d. l. si plurib. in princ. debent ergo isto casu uerba prædicta in una tamen linea verificari, & de illa intelligi, quę minus nocet renuncianti, quia interpretatio fieri debet, cõtra partem aduersam, quæ se fundat in uerbis. i. veteribus. cum ibi plene no. de pac. & ĩ l. stipulatio ista. §. stipulationibus de ver. obl. & per ꝯñs illud uerbum, ex linea materna, debet intelligi de linea directa, quæ descendit ab auo. dom. Hippolytæ in qua eius

mater ꝯtinetur,& posito ꝙ mulier posset esse cã effic ičs lineæ, & verbũ hoc posset ẽt intelligi effectiuè, tñ verificaretur solũ in his,q. descẽdunt a matre,non aũt verificatur,sermo iste in linea trãsuersali,in qua continetur mater & auũculus.d.Hippolytæ.Itẽ dũ dr̃ ex linea auita vtriusq; , & habuerit auus maternus,d.Hippolytæ filium,videlicet.d. Eligiũ a quo incepit linea masculina dicti aui, & filiam matrẽ eiusdẽ.d. Hippolytæ a qua cæpit linea fœminina dicti eius aui m̃ni,ſm Pau.de Cast.in l. si maritus C.de proc.& Alex.in d.§.nunc de lege.& in cõs.44. 3.vol.directa aui.s.fœminina & nõ de masculina, dẽt talis indefinita in singulari prolata intelligi & uerificari.d.l.2.de libe. & posth.& istud cõfirmatur ex no.per Pe. de Anch. & Imo.in c. 5 quanto.de iur. vbi dñt, ꝙ in materia † probationis indefinita ꝓlata in plurali nõ ęquipollet vl̃i:cũ verificari possit in duob. l.inter illã.de verb.sig.quia dẽt probatio de necessitate concludere.c.in pñtia.de prob.& idẽ ẽt voluit Old.in cõs. 100.& Ale. in l.rescriptum.in princ. de pac. pari ergo rõne qñ in materia odiosa profertur in singulari,dẽt indefinita in vno verificari,& interpretatio fieri ꝯtra illũ,qui se fundat in verbis. Sed p̃dictis vr̃ obstare,quia mediante tali interp̃tatione alterum ex dictis verbis,& maxime illud ex linea materna redditur superfluum, ꝙ.l.si qñ.in pri.de le.1.& no.per Bal.in rub.C.de cõtrah.empt. in 9.q.Ad qđ rñdetur,ꝙ isto casu dẽt superfluitas tolerari, ne quis indebite patiat̃ dãnũ,ſm Pau.de Cas.& alios,Mod.in l.fi. §.in cõputatione.per no.ibi per gl.C.de iure delib.vbi dñt, idẽ in verbis a statuto prolatis.Nã & in casu nostro simplex renũciatio de non succedendo a iure improbatur.d.le.pactũ.ne qs pro modico,vel nullo ad renũciãdũ inuitetur, & sicvt dãnũ euitetur,ſm Bar.& Doc.in d.l.stipulatio hoc mõ cõcepta. Et cõfirmat̃,quia quãuis faciẽda sit in dubio interp̃tatio,vt actus potius ualeat quã pereat.l.quoties.de ver.obl.& de reb.dub.l.quoties. nihilo minus indefinita in singulari prolata non æquipol- 6 let vl̃i,sequatur actus annullatio,ut probatur in d.l.2.& ibi ad hoc illũ tex.no.Are.de libe.& posth. multo ergo magis dẽt in hac materia in vno tm̃ sermo singularis & indefinitus adimpleri,& superfluitas tolerari.Nec ob.ẽt iur̃m, quia in hoc operatur,ut in uno actus ualeat,qui aliàs non ualeret,& est satis, ꝙ 7 operetur † vnũ effectũ, ꝑ no.in auth.sacr̃a puberũ.C.si aduer. vend.vbi dr̃,ꝙ si minor iurauit super cõtractu vẽditionis,operatur iur̃m solũ hũc effectũ,ut repræsentetur maior,& sic ut ꝯtractus ualeat,sed non tollit beneficium.l.2.C.de rescin. uend. & prout ẽt declarat Soc.in l.1.§.si quis ita.de ver.ob. Non ob. ẽt qđ no.Bar.ĩ d.cõs.10. quia dictum eius procedit rõne subiectæ materiæ.Cũ.n.statutũ in actu mulieris requirat consẽsum duorum consanguineorum ex linea matris, sic fuit ordinatũ, ne mulier decipiatur.l.transactionẽ.C.de transac.& ibi Bar. & alii.iõ uerba prædicta intelliguntur indistincte de consanguineo,qui per fœminam coniungitur,& illo casu indefinita æquipollet vl̃i,quia statutũ illud est fauorabile,ſm Bar.in l. qui exceptionẽ.de cõd.indebi.Itẽ non ob. ꝙ d.Eligius sit de linea aui directa,quia conceditur,sed quia ẽt ab illo processit linea fœminina,quæ habuit initium in persona.d. Bernardinæ matris. d.Hippolytæ.de illa solum intelligitur renunciatio,& in illa solum infinitus ille sermo.s.ex linea auita vtriusq. verificatur, & vl̃r non capitur per rõnes,de quib.sup.Nec superfluitas curatur & hoc ad effectum, vt dña Hippolyta indebite dãnum non patiatur.Ex alio ẽt ad hæreditatẽ d.[illegible] non debet dicta renũ- 8 ciatio porrigi,quia † fuit delata d.Hippolytæ ex causa superueniente post renunciationem [illegible]

[illegible]

nouo superueniẽte,& ex noua collatione,& simpliciter exclusus a vendicando per sñiam poterit ex dñio superueniente vendicare.l.si mater.§.eadẽ, de excep. rei iudic.pari ergo rõne ista renunciatio generalis debet restringi ad hæreditates & successiones de cætero deuoluendas ex causa subsistente tp̃e renunciationis: quamuis etiam non subesset spes probabilis: & non considerabilis,non autem intelligitur de illa, quæ ab intestato fuit deuoluta ex causa superueniente post renunciationem, & confirmatur per l.sub prætextu specierum.C.de transac.vbi ꝓbatur ſm vnam lecturam,ꝙ licet transactio gñalis comprehendat,q̃ sub gñalitate actionis propositæ comprehendi pñt,secus tñ in his,quæ de nouo emergunt.& hoc ẽt approbat Bar. ibi: & de tali casu maximè nõ censetur ẽt in genere cogitatũ: quia illum expectare erat triste. Nã expectare mortẽ coniuncti est triste: nisi naturalis status ad hoc tendat, ꝙ pr̃ præmoriatur filio. l.nam & si parentib.de inoff.test.vel ꝙ senex præmoriatur iuueni,& aliàs triste est expectare mortẽ coniuncti,ſm Bar.in l.Mutianæ.de condi.& dem.ver.sed tunc oppo. de isto secũdo exemplo &c.& in l.pater Seuerinam.§.socrus.de condi.& dem. quamuis ergo expectare,ꝙ mr̃ d.Hippolitæ præmoreretur filiæ,non esset triste,ꝙ tñ dicta eius mr̃ pręmoreretur fratri, ꝓut erat necesse,vt deferretur d. Hippolytæ hæreditas auunculi, erat triste. Et ꝓpea de tali casu non præsumitur ẽt in genere cogitatum.l.Iulianus.in fi.si quis omissa.cau.testa.& facit.l. 9 inter stipulantem.§.sacram.de uerb.ob.nec iur̃m operat̃ † quò ad hunc casum, ad quem simplex renunciatio non traheretur rõne deficientis consensus.l.fi.C.de non num.pec. & no.Bart. in l.si quis pro eo,circa fi.prin.de fideius.& Bal.in l.j.C. cõmo. & moder.in l.4.§.quæsitum.si quis cau. Nec ob.dum dicebat̃, ꝙ iste casus,vel similis comprærhenderetur in casu,de quo in l. 3.§.de illo.ff.pro socio.quia ẽt dato,ꝙ ita esset,illud tñ facilius illo casu admitti põt,quia pactum de cõicando hæreditatẽ iustum erat reciprocum & factum ob cãm honestam,ita ꝙ ex illo quilibet poterat lucrum capere, sicut & damnum, & ideo 10 † ex tali euentu non dr̃ damnum pati.l.de fideicommisso.C.de trãsac.& l.si pater puellæ.C.de inoff.test.& facit, quod voluit Ang.in consi.260. Punctus est,in anno dñi &c.vbi vult, ꝙ licet promissio de non recipiendo bannitos facta alicui principi,intelligatur de his,qui de pñti sunt banniti.l.si ita.de aur.& arg.leg.si tñ promissio fuit mutua,trahitur ẽt ad futuros ratione vicissitudinis: & quia non affert plus odij vel damni quàm commodi vel fauoris, allegat.d.l.3. in prin. pro socio. & ideo non est mirum,si in casu.§. de illo.ea rõne præmissa lex præsumit,ꝙ cogitatum fuerit de hęreditate obueniente ab intestato, ẽt ex causa superuenienti post contractum, ẽt si expectatio sit tristis:sed aliud est in casu nostro,in quo nihil põt lucrari dña Hippolyta: sed solùm damnum pati ex renunciatione odiosa. non ob.ẽt ille tex.alia rõne, vt statim dicetur. Sed dato, ꝙ ad hunc casum,seu ad hr̃ditatẽ auunculi dñæ Hippolytæ dicta renunciatio posit trahi,adhuc illi non obstaret;quia aut fuit pactum de non succedendo,aut fuit pactum de hr̃ditate iã quæsita certo modo disponendo.Primo casu non valuit pactum,qa quamuis ex parte filię sit de non succedẽdo,ex parte tñ patrui & fratris fuit de futura successione, & quò ad eos inducit votum captandæ mortis,iõ non ualet,ex quo non consentit ille, [illegible] 11 quia est contra † bonos mores,ſm Bar.& alios [illegible]

[illegible]

nō quidem statim,sed demū sequuta delatione hrditatis & tūc non hēt locū dicta distinctio, sed non ualet indistincte de iure ciuili & sine iur͂o,d.l.pactū.& ēt qñ interuenit iur͂m,si non est factum illi,de cuius successione agitur,sed alteri,vt in casu nostro,& ratio diuersitatis est manifesta, q̄a primo casu.s.qñ pactum est de hæreditate,postquam erit quæsita, si p͂sona sit incerta,non inducitur uotū captandæ mortis,ex eo quia ille,cui sit pactum,non est certus,ꝙ per mortem alicuius sit acquisiturus hæreditatem illius, quia ad acquisitionem nō sufficit mors eius, sed ēt requiritur aditio promittentis, qui forte recusabit adire ex alijs causis animum suum mouentib. l. quia poterat. ad senatuscon.Treb.& qui nō pōt cogi ad adeundum,& q̄ nō obligat̄ ex pacto,si nolit adire,dummodo in fraudē non recusset,quia intelligitur factum sub tacita conditione,& si hæreditas promittenti acquiretur ,sicut pactum de non succedendo habet tacitā cōditionē, si hæreditas erit delata.l.quoties.§.fin. de noua.ſm Bal.in l.fi.C.de pac.& Imo.& Pau.de Cast.& Are. in d.l.qui superstitis.& Pau.& Ale.in d.l.pactū.Et in dubio nō dr̄ repudiatio fieri in fraudem,sed ex aliqua cā,de qua in d. le. q̄a poterat.sicut ēt ille qui repudiat legatū, & non uult acquirere,in dubio non creditur hoc fecisse in fraudem creditorum l.qui aūt.in prin.de his quę in frau.cred.& facit,qđ no. per gl. in l.fluminū. §. fi.de dāno infec.quę vult, ꝙ licet quis possit in suo ædificare ēt si uicino noceat , dūmodo hoc non faciat animo nocēdi, ut ibi in dubio animus nocendi non p͂sumitur ſm gl.arg.l.merito.pro soc.sed vbi persona est certa facilius pōt q̄s sperare,ꝙ promittens sit aditurus, quia ex sua promissione apparet,ꝙ iā cogitauit de aditione, vel de acquisitione illius hæreditatis.Et ꝓpea ēt ipse promittens deliquit,tanquā fuerit nimium solicitus de hrditate viuētis,est casus in l.quidā.§.fi.ff.de don.& no.gl.& alii,in d.l.qui superstitis. sed qñ fit pactum de nō succedendo,ꝑ qđ paciscenti & acquirenti defertur successio ab intestato,tunc ex parte illius,cui promittit̄ votum captādæ mortis,ēt pactum sit de hæreditate hominis incerti,quia ille certus est,ꝙ aliquo mortuo ex comprehensis sub pacto defertur sibi hæreditas ab intestato, & ꝙ non pōt excludi ꝑ promittētē,licet per prius ei deferatur hæreditas,quia statim post delationem incipit pactū hr̄e effectū repudiationis,& paciscenti tanq̄ proximiori defertur successio ex dispositione legis,perinde ac si repudiatio facta fuisset post mortem simpliciter,& dependentia a pacto facto in uita non hr̄et,ſm Pau.de Cast.in d.l.pactum.& in l.si actionem.C.de pactis. Et ubi pactum , de quo agitur,sit de hæreditate,postquam erit quæsita, dr̄ de succedendo d.l.fi.adhuc tñ non præiudicabit, quāuis ab initio ēt valuerit,tanquā sit de hæreditate incerti hominis,d. §. de illo. & qđ verius esse vr̄,uidelicet, ꝙ hoc pactum dicatur factū de hæreditate,postquam erit quæsita,quod probatur ex eo, ꝙ dicta do.Hippolyta quittauit,liberauit, ac perpetuo absoluit a q̄
13 buscunque,&c. Nam ipsum liberare & quittare præsupponit agnitionem præcedere,& est actus dispositiuus.debet.n.qui liberat,habere ius ad hoc,quia omnis priuatio præsupponit habitum.l.decem.de uerb.ob.& ut dicit Soc. in consi.statim allegando,ista sunt uerba formalia Bal.in cons.15.Præmittendum est ad euidētiam,&c.& reperitur forte in prima impressione . sed istud etiam dicit Bal.in cons.18.3.vol.Nobilis uir Io. Procardi,&c.vbi dicit,ꝙ liberatio est quædam priuatio.Et ideo debet referri ad id,quod erat in actu, & non ad id , quod erat in habitu,allegat de cond.& dem.l.ususfructus.& de excep. rei iudi.l.mater.§.eandem.& de cond.indebi.l.fin.§.idem quęsiit. &
14 confirmatur,quia† dicta domina Hippolyta fecit etiam pactū de non petendo,quod differt a repudiatione,ſm Bald. in d.l.si actionem.C.de pactis.& Pau.de Cast.in consi.3 12. Quoniam ſm eum repudiare non est contrahere,nec actus , qui geratur cum parte,sed per solum repudiantem,non sic in pacto & liberatione.leg.j.C.de pactis.Atq; etiam.d.Hippolyta cessit fratri & patruo omne ius,omnemq; actionem,&c. ac omnē & quālibet aliam sibi competens ac competentem,& competituram & quæ sibi competunt & competere possunt,ac habet,& posset habere super bonis deuolutis,& de cætero deuoluendis ab intestato tantum,tam ex successione,hæreditate,& linea pater
15 na & materna,quæ fraterna & auita vtriusque,&c.Nam† quā uis ius in spe cedi possit,secundum Bar.in l.fi. ff.de admi. tuto. per l.spem.C.de dona. intelligitur tamen hoc de spe approbata,& quæ oritur ex causa de præsenti,quia de illa loquitur.d.l. spē.ſm Bar.in l.qui Ro.§.duo fratres.in 6.q.de uer.obl. & ubi ius non competit re,nec spe,non potest cessio locum habere. l.tradit.de acq.rer.dom.quia ergo dicta dña Hippolyta tpe cessionis ius aliquod non habebat in hæreditate auunculi , etiam in spe approbata,ſm Bar.in l.is potest.de acqui.hær.& in l.fin. C.de pac. cum concordantib.de quib.ī dictis locis, cessio intelligitur collata post ius quæsitum, & sic post aditam hæreditatem,& non post hæreditatem solum delatam,quia ius adeundi non potest cedi,quia non est in bonis nostris.l.precia rerū. ad leg.Falcidiam.& probatur a fortiori in le. mulier.§. ex asse. de iure dotium.& si forte dicatur , ꝙ in alia parte dicti instrumenti & immediate ante dictam cessionem,dicitur,ꝙ d. Hyppolyta fecit finalem quittationem,absolutionem,renunciationem,& refutationem,ēt pactum de nō petendo,&c. cum clausula & quocunq; alio modo,& nomine poterit melius & efficacius pro cautela ac de iure censeri,&c.Ex quib. verbis colligi uidetur fuisse conuentum,ꝙ intelligatur etiam facta renunciatio & refutatio,quæ tendit ad exclusionem iuris quærendi, & ꝙ actus ualeat omni meliori modo per no.per Bart. in leg. sub prætexto.& in l.si cā cognita.C.de trāsac. ad istud rñdetur ꝙ etiam talis renunciatio & refutatio de necessitate intelligit̄ facta de iure iam quæsito,& non de iure quærendo,& hoc q̄a refutauit & renunciauit.d.Hippolyta.d.Ant.& d.Hieronymo stipulanti & recipienti pro se & hæredib. suis, &c. quia igitur prædicti sunt pacti & stipulati ēt pro suis hæredib. ex hoc datur intelligi,ꝙ fuit renunciatio collata post ius quæsitum,quia si esset repudiatio,ex illa non potuisset ius quæri hęredib. prædictorum,si illi mortui fuissent uiuente do. Hippolyta & ante hæreditatem delatam,quia ius adeundi non potest ad hæredes trāsmitti.l.vnica.§.in nouissimo.C.de cad.tollen. & istud egregie probatur ex no.ꝑ Bal.in l.2.C.de iure dot.ubi no.uoluit,ꝙ licet ꝑꝑ commemorationē mortis donō intelligatur cā mor-
16 tis,& no.in l.Seia.de don.cau.mortis. si † tñ donator stipulatus sit pro se,& hæredib. intelligitur in dubio donatio inter uiuos,quamuis sit facta mentio mortis, quia mentio hæredum magis aptatur ad donationem inter uiuos , quam ad donationē cā mortis.Cum donatio inter uiuos transmittatur ad hæredes,et nō donatio cā mortis,si prius decederet donator, quam donatarius,uidelicet,priusquam existat conditio donationis, quia illa habet naturam legati , qđ legatum conditionale non transmittitur.le.unica.§.sin autem sub conditione.C. de cadu. tollen.et cum Bald.transit ēt Alex. in cons. 14. Circa primum &c. in 1.uol.et istud confirmatur,quia cum ista liberatio, quittatio,et renunciatio non sit facta omnib.fratrib.d.Hippolytę, sed uni soli et patruo pro & cuiuslibet eorum hęredib. ex hoc pręsertim ꝙ pro suis hæredib. receperunt,apparet , quod hoc factum fuit eorum contemplatione tm̄, ꝑpea non potest dici repudiatio, sed donatio,& ꝑ ꝯñs intelligitur collata post ius q̄situm,& hrditatem aditam,ſm Bal.in d.l.pactum.C.de colla. in 8.q.& ibi ēt per Pau.de Cast.& per eum in l.planc.§.si duobus,de lega.1.& clarius & apertius istud uoluit in d.cons. 3 12. Viso suprascripto puncto,&c.pro cuius euidentia,&c.vbi ex-
17 presse determinat, ꝙ † cū fuerit renūciatio facta patri recipiēti pro se,& suis hrdib.ex hoc apparet, ꝙ facta fuit ɔtēplatione solius patris,& iō nō prodest alijs,quia non est repudiatio,sed est donō,ꝑ no.ꝑ Bal.in loco prææliegato & in l.actionē.C. de pactis.& quamuis Pau.de Cast. in d.l.si actionē.dicat , ꝙ illud dictū Bal. procedat in renunciatione facta post aditam hæreditatem & non quando fit ante,quia tunc est repudiatio,q̄ non solū prodest præsenti & recipienti,sed ēt omnib.nihilo minus idē est etiam,qñ fuit facta ante hrditatem aditam , si modo appareat,ꝙ contemplatione illius facta fuit, secūdum Bal.& Pa. de Cast.in d.l.pactum.& prout apparere dicitur , qñ facta fuit renunciatio vni tantū ex pluribus fratribus recipienti pro se & hæredibus,ſm Pau. de Castr. in d.consi. & in dict.§. si duobus , & optime probatur ex nota. per Bald.in d.l.2. C. de iure dot.deducendo eo modo quo dixi . Et istud etiam adhuc comprobatur.Nam prius.do. Hippolyta fecit liberationem , quittationem , absolutionem , & pactum de non petendo , & deinde cessit iura & actiones , quæ liberatio , pactum de non petendo ac cessio præsupponit ius quæsitum , quia prius non potest habere effectum , ut est dictum ex præcedentibus & ex

sequentib. declaratur, ꝙ renunciatio & refutatio, de qua etiam fit mentio, intelligit collata post tps aditæ hæreditatis & iuris iã q̃siti. l. qui filiab. in prin. & l. si seruus plurium. §. fi. de. l. j. & q̃a sub vna, eademque concessione verborum dr̃, ꝙ fecit quittationem, absolutionem, renunciationẽ, & refutationẽ, ac pactũ perpetuum, &c. unde dẽt fieri æqualis determinatione oĩum, 18 ẽt respectu tpis: & † ideo quemadmodum liberatio, absolutio & pactũ de non petendo intelligitur collatum post ius iam q̃situm, & ita ẽt renunciatio & refutatio censetur in idem tps collata, per tex. no. in l. si legatarius. §. j. de. l. 3. per quem dicit Bart. ibi, ꝙ si maritus legat uxori decem corbes frumenti singulo anno ex tali fundo, & decem libras, ꝙ sicut frumentum debet p̃stari, q̃n recolligetur. l. Firmio. §. si pater. & ibi no. quando dies le. cedat. ita ẽt illo tpe debent præstari decem libræ pp coniunctionẽ, quam h̃nt simul, allegat ẽt. l. iã hoc iure. de vulg. & pup. cum sim. Quia igitur liberatio, renunciatio, pactum ac cessio collata fuit post hæreditatem aditam, & post ius quæsitum. d. Hippolitæ, vt concludenter est probatum per præmissa, ex hoc sequitur, ꝙ fuit donatio & nõ simplex repudiatio, ₰m Pau. de Ca. post Bal. in d. l. pactũ. & in d. l. plane. §. si duob. de. le. 2. & in d. consi. 307. & in d. l. si actionem. unde ex hoc sequitur, ꝙ aut non ualuit, tanquam inducat votum captãdæ mortis. d. l. fi. C. de pac. & d. l. quidã. §. fi. de donatio. aut si valuit, tanquam facta de hæreditate hominis incerti. d. §. de illo. ꝙ talis donatio fuit reuocata per superuenientiam liberorũ. l. si vnquam. C. de re-19 uo. don. & no. in c. fi. de donatio. & † quæ lex locũ habet, siue donentur oĩa bona, siue quota bonorum, siue res particularis, ₰m Bar. in l. Titia. §. Imperator. de leg. 2. saltem q̃n res particularis erat notabilis æstimationis, ₰m Imo. in d. c. fi. qui ad hoc ẽt ponderat. d. l. si nunquã. in verb. partem aliquam, iuncta gl. in clem. 1. de foro comp. & idem tenet Rom. & Cor. in l. si cum vel in utero. C. de test. mil. vbi aũt res donata esset modici ualoris, tunc forte secus esset & isto casu saluari põt quod uult Bal. in d. l. si cum uel in utero. & in auth. ex cã. de libe. præteritis. & l. 2. C. de inoff. donatio. & pro hac dist. facit ẽt, quod no. Are. in l. Titius. in prin. de lib. & posth. & ita cum hac dist. transit etiã Alex. in conf. 81. Consideratis his, &c. 4. vol. & in alio conf. nõ impresso, de quo infra. Et ppea cum in casu nostro donatio sit ampla, & de hæreditate plurium personarum iã quæsita, absq; dubio per superuenientiam liberorum fuit reuocata, tanquam facta intelligatur sub tacita conditione, si liberos non susceperit. d. l. si unquam. & facit. le. cum acutissimi. C. de fideic. & l. ex facto. in prin. de vulg. & pup. l. tale pactum. §. fin. de pac. Nec iur̃m impedit talem reuocationem, quia eadem conditio inest iuramento. l. fi. C. de non nu. pecu. & l. fi. qui satisdare cogan. & ita tenet Bar. in d. §. Imperator. dicens sic consuluisse cũ dño Recuperato de sancto Miniato, & domino Francisco Trigrin. & idem Bal. & Sal. in d. l. 1. C. de inof. don. & Pe. de Anch. & Imo. in d. c. fin. & Io. And. in additio. Spec. in rub. de don. & in tit. de instr. edit. §. porro. in ultim. addit. & Aret. in conf. 23. & Alex. in dicto consi. 61. Et per prædicta ita in terminis nostris reperio fuisse aliàs consultum per Soc. qui determinat in specie, ꝙ mulier, quæ liberauit & quittauit patruum ab hæreditate paterna & materna, dicatur contulisse talem liberationem & pactum post hæreditatem iam quæsitam, & ꝙ sit donatio, & per consequens, ꝙ dicatur reuocata per superuenientiã liberorum per aliqua ex his, quæ superius dicta sunt, & ad quæ possunt allegari in contrarium, r̃ndet etiam in d. consi. quod impressum non reperio. Non obstat igitur primo, ꝙ renunciatio facta hæreditati paternæ in terminis. d. c. quamuis, de pactis, non reuocetur per superuenientiam liberorum, & est de mente gl. & Doc. ibi. & d. leg. pactum C. de coll. & prout in specie determinat Alex. ex mente aliorum in consi. 29. Præclare, subtiliter, &c. in 3. vol. quia ille text. & prædicti Doct. loquuntur in simplici renunciatione, quæ ualet in uim simplicis repudiationis, & per quam quis post hæreditatem delatam excluditur a iure quærendo, & sic non potest dici donatio, sed est ẽt secus, quando quis remittit ius quæsitum, ut in casu nostro, q̃a remissio talis est donatio. leg. in ædibus. §. j. de donatio. & leg. si quis obligatione. de reg. iur. eiur. & leg. si quis delegauerit. de nouationi. & ideo qui prohibetur donare, non potest remittere. leg. præses. C. de transactionibus cuius arg. hoc uoluit Bald. in le. 1. C. de pactis. & probatur ex notatis per Bar. in l. 1. de donationib. ubi uult, ꝙ requirat insinuationem sicut donatio, & ex his quæ no. p Bar. in l. si frau dator, de his quæ in fraudẽ creditorum. & probatur in c. veniens. de testibus. el j. & ibi Abb. & in l. sponsus. §. si maritus. de dona. inter uirum & uxorem. Non obstat etiam, ꝙ ista donatio dicatur facta ob causam, i. propter dotem, quam habuit do. Hippolyta a p̃dictis. & in qua donatione ob causam locum non habet. d. l. si vnquam, sed in mera & simplici, ₰m Bal. & Ang. ibi, & Bal. in d. l. 1. C. de pactis & Old. ĩ conf. 5. Titius dedit, &c. & Rom. in l. si pater. §. fi. de donationi. & in l. si uero. §. de uiro. sol. mat. in 48. fallen. & consi. 26. Pro 20 decisione, &c. Quia immo quatenus donatio. ob † causam sapit causam lucratiuam, in ea habet locum. d. l. si unquam. unde si quis pro modico precio vendidit rem ualentem multũ animo donandi, reuocatur per superuenientiam, quatenus sapit donationem, ₰m Cynũ in l. 1. C. de pactis. cũ quo transit Bal. & Ful. & est de mente Bar. in l. non usq. adeo. si quis a paren. fue. manu. & hinc est etiam, ꝙ licet donatio facta ob merita filio in potestate ualeat, vt no. in l. si donatione. C. de colla. quatenus tamen excedit merita, non valet, quia simplex donatio, ₰m Bal. ibi, & Bar. in l. frater a fratre. de cõdi. ind. in vlt. col. & Bar. & Bal. in auth. vnde si parẽs. C. de inoff. test. & Sal. in l. filiæ cuius. C. fam. ercisc. & similiter q̃uis donatio remuneratoria non indigeat insinuatione. l. Aquilius. de donationi. fallit tamẽ quatenus excedit merita, secundũ Bal. in l. illud. C. de sac. sanc. eccl. & Io. And. in addi. in rub. de rebus eccle. non alien. & Oldr. cõ sil. 338. ad habendã, &c. & And. Sicu. in d. c. fi. in fi. de don. & ꝙ tali casu d. l. si vnquã. habeat locum, voluit etiam Alex. in quodam conf. de quo infra, per prædicta, & ideo cum pro dote simplici, quæ erat debita in bonis paternis. l. qui liberos. de rit. nuptia. & l. fin. C. de do. promissio. donauerit dicta dña Hippolyta nedũ bona paterna, sed etiam materna & alias hr̃ditates sibi obueniendas, & quidẽ opulentas, certum est, ꝙ in excessu donatio fuit reuocata p superueniẽtiã liberorũ. Et insuper si forte dicatur, ꝙ dña Hippolyta cogitauit de liberis, qđ probari vr̃ ex eo, q̃a erat nupta, & dos promissa, & quia ob dotẽ datam donauit & in præsentia, & cũ consensu mariti & in tenera ætate, 21 quibus concurrentib. uidetur de liberis † cogitasse, cum talis sit matrimonij finis. l. 1. solu. mat. & in l. 1. §. 1. de iustitia & iure. si ergo de liberis fuit cogitatum dict. leg. si vnquam. non habet locum secundum omnes ibi, & Barto. in dict. §. Imperator. & ita aliàs fuit consultum per dict. Ang. de Periglijs & Isbonem de copulis Docto. Perusi. ut referunt quidam Modern. in leg. 2. in princip. soluto matrimonio. & videtur hoc bene probari in leg. 1. C. si dos constan. matrimon. secundum vltimum intellectum gloss. qui optime probatur in authenti. de nupti. in §. dotes. ubi hr̃, ꝙ si uxor facit pactũ cũ uiro de dote lucranda vxore præmoriente, si contingat ꝙ illa deinde cum liberis decedat, nõ reuocatur dictum pactũ, sed vir põt ad libitũ de lucro disponere, qđ non posset, si d. l. si unquã. locũ haberet, & hoc aliunde non uidetur causari, nisi quia mulier de liberis cogitasse vr̃ rõne instantis matrimonij. Ad istud etiam respõdetur negando, ꝙ in dubio etiam in isto casu de liberis præsumatur cogitasse, quia aliàs sequeretur, ꝙ donatio cuiuslibet habilis ad generandum, si haberet vxorem, non reuocaretur per superuenientiam liberorum, tanquam de illis verisimiliter cogitauerit contra intentionem omnium. Item sequeretur, ꝙ omnis donatio facta a muliere nunquam reuocaretur, cum semper de liberis procreandis cogitare uideatur, quia hoc præcipuum est fœminarum, bene concipere, conceptúq. tueri, l. cum quæritur. de ædil. edic. & hoc etiam est desiderium mulierũ. l. fi. C. de indic. vid. tollen. qđ non est dicẽdũ, per d. l. si vnquam, quæ generaliter loquitur. Nam stant ista simul, ꝙ filios speret habere, & ꝙ tamen de illis non cogitauerit tempore donationis, prout etiam declarat Barto. in d. §. Imperator. qui vult, quod expresse appareat de liberis fuisse cogitatum, ad hoc vt d. leg. non possit habere locum. & confirmatur præmissa ex not. per Bald. & Ang. in d. l. si unquam. qui dicunt, ꝙ si donans tempore donationis habebat unam filiam, & deinde suscepit plures filios, ꝙ donatio reuocatur, & tamen ille, qui liberos habet, uerisimiliter de liberis cogitasset, & tamen quia de hoc non constat expresse, non minus reuocatur donatio, & ita etiam contra prædictos fuit consultum per Alex. & multos alios Doct. Senen, & Peru. & qui Alex. ad d. leg. 1. C. si dos constan. matr. re-

respondebat duob. modis, prout refert Soc. in d. l. 2. in prin. solu. ma. & qui ēt aliter respondet, quē aliter nō refero. & ita ēt cōsuluit Soc. in d. cōsi. nō impresso. Insuper non obstat, si dicatur, ꝙ beneficio d. l. si vnquā, pōt renuntiari, ſm Bar. in d. §. Imperator. & Doct. in d. l. 1. C. de inofficio. don. & in d. c. fi. & cui renuntiatum uṙ ꝑ verba multum ampla. Et pſertim quia renūtiauit omni legū auxilio, &c. & sub quiq. verbis pōt includi renuntiatio d. l. si unquam. quia qñ post q̄dā beneficia expressa ponitur clausula illa generalis, & oī alij legum auxilio, alia beneficia ultra expressa tolli uidentur, ꝑ no. ꝑ Bar. in auth. matri & auiæ. C. qñ mu. tute. offi. fun. pōt. & in l. quæ sub conditione de test. tute. & faciunt no. in l. sed si quis. §. quæsitum. si quis cautio. & maxime ꝑꝑ iuramentū, qđ hēt uim specialis expressionis, ſm Bal. in l. 1. C. cōmodati, & per no. per Bar. in l. sciendū. de verb. oblig. dum loquitur de muliere, quę nō certiorata renuntiauit Velleiano. Ad istud ēt respōdetur, & primo dici pōt

22 ꝙ † d. l. si unquā. ēt cū iuramento non posit renuntiari, quia inducta est illa dispositio fauore filiorum, ſm Io. Andr. in d. §. porrò. in vlt. additio, & idē tenet Sal. in l. si unquam. & Rom. in cons. 269. Non est dubium, ꝙ donatio, &c. & posito ꝙ valeret renuntiatio, tñ non sufficit generalis, sed requiritur specialis, quia in tali generali renunciatione non ueniunt ea, quibus uerisimiliter in specie non renuntiasset. l. fi. C. quæ res pig. obl. possunt, iuncta. d. l. cū acutissimi. C. de fideicom. Item renūtiatio dēt intelligi rebus sic stantibus. le. quod Seruius. de condictio. ob causam, cum ibi not. & cap. quemadmodum. de iurei. Item nō extenditur ad incogitata uerisimiliter. l. fi. §. item quæ siit. de codi. indebi. & istud in terminis vult Bal. in l. 1. in penul. quæst. ad fi. C. de inoff. don. unde dicitur, ꝙ istæ generales renuntiationes parui sunt momenti & effectus, secundum gl. in d. auth. matri & auiæ. & per Spec. in tit. de renuntia. & conclu. §. 1. uer. item generaliter, &c. Et cōfirmatur hoc quia lex istud beneficium vṙ cōcedere miserationis causa, cōsiderans, ꝙ si donans de liberis cogitasset non donasset, sed priuilegium miserationis causa concessū non tollitur, nisi illi specialiter renūcietur, ſm Cy. in l. 1. C. qñ Impera. inter pup. & vid. & Bal. in le. 1. si quis in ius voc. non ierit. Item qñ conceditur beneficium rōne exuberantis fauoris, requiritur specialis renuntiatio ad illius exclusionem, ſm Bal. in d. l. j. & ita etiam per istas rationes cōcludit Roma. in d. consi. 269. Et ita etiam uoluit & determinat Alex. in d. consi. de quo fit mentio per Soc. ad aliud propositū in d. leg. 2. in princ. solu. matri. & Soc. in prędicto consilio non impresso, qui etiam istud aliter confirmat. Nam secundum ipsum istæ generales renuntiationes recipere debent eandem tacitam conditionem, si liberos non habuerit, quam recipit ipsa donatio, per no. per glo. in le. si patronus. §. patronum si quid in fraud. patro. & probatur in leg. fin. ff. de constitut. pec. quam ad hoc allegat Bald. in leg. si absentis. C. si cert. pet. quod procedit etiam si sit iuratum, quoniam licet iuramentum habeat vim expressi & specifici consensus, ut dixi, istud est uerum in his, in quibus ius non præsumit deesse consensum, secundum Bald. in leg. 1. C. commo. & dicit Sali. ibi, ꝙ iuramentum habet uim consensus expressi, in quo consentitur & non vltra. leg. fi. C. de non num. pec. sed in casu nostro lex præsumit consensum deesse ꝑꝑ superuenientiam liberorum, ergo, &c. Et istud etiam est quod dicit Aret. in d. consi. 24. Nec ob. ꝙ iuramentum habeat uim clausulæ, ut actus ualeat omni meliori modo, &c. d. §. filius matrem. & sic ꝙ uideatur cogitatum de omni euentu, quia

23 † licet iuramentum suppleat defectum solennitatis non tamen supplet consensum secundum Bart. in d. le. si quis pro eo. circa fi. cum concor. de quibus supra, & per Aret. in specie in d. consil. 24. Nec etiam prædictis obst. ꝙ tempore donationis ius aliquod non haberet ī istis bonis. do. Hippol. ut dictum est supra, quia ex quo collata est donatio post ius quæsitum, quantum ad præiudicium debet istud tempus attendi. le. in tempus. in princ. de hæred. instit. sed quantum ad hoc de tacita conditio. subintelligatur, de qua in d. l. si unquam. attenditur tempus contractus, quia etiam isto casu uerisimile est, quod si de liberis cogitasset, donationem de iure acquirendo in futurum non fecisset, & sic habet locum eadem ratio, quæ militat, quando donatur ius de præsenti. Ex quibus concluditur, ꝙ per superuenientiam liberorum intelligitur reuocata donatio, facta nedum de bonis auunculi, sed etiam de bonis maternis, & hæc via mihi vṙ tutissima. Et dato ꝙ pdicta renūciatio non intelligeretur reuocata, & ex alijs, de quib. supra, non posset impugnari, dicitur, ꝙ non nocet tanquam facta metu reuerentiali.

24 Nam † sicut metus reuerētialis psumit in patre. l. j. §. q̄ onerandæ. qua. re. actio non detur. ita ēt præsumitur in fratre maiore. & qñ socer est minor, & habitat cū fratre, & ab illo gubernaṫ, ſm Aret. in terminis in d. consi. 24. per l. 1. C. si qua prædi. pote. & in l. 1. cū ibi no. per Bar. ne lic. poten. & in l. 1. si rec. ꝑuin. & ibi per Bal. & per l. rei iudicatæ. §. fi. cū l. seq. sol. mat. vbi dicit esse quasi casum inducendo, ut ibi latius per eum, quem aliter non refero breuitatis causa, & subdit Are. in eo. consi. ꝙ isto casu ēt absq; minis & verberib. præcedentib. præsumitur metus, sine quib. aliàs non solet præsumi dictus metus, ſm Bar. in d. §. quæ onerandæ. cum cōcor. de quib. per Alex. in l. interpositas. C. de transac. quia ſm eum in muliere non est necessarius metus, qui caderet in constantē virū. Sed sufficit metus, qui caderet in cōstantē mulierē, ſm glo. in c. cū locū. de spon. & ideo ex enormi læsione isto casu talis metus ēt absque minis præsumiṫ per plura, quæ per eum allegantur. Et idem ēt vult Pau. de Ca. in consi. 177. Contra superius consulta. de quo Aret. mentionem non facit, nec ſm prædictos præsentia iudicis & propinquorum, uel mariti in casu nostro, q̄ aliàs solet operari, ꝙ non præsumatur metus, vel dolus in l. transactionē. & ibi per Doc. C. de trāsac. & ꝑ Bar. in l. frater a fratre. in vlti. char. de cōdictio. indeb. & in l. 1. C. de prædi. curia. hunc effectū operatur; q̄a cō

25 trariū † probatur ex dicta enormi læsione, & nulla est maior probatio, quā per facti euidentiā, ſm Inno. in c. proposuisti. de probatio. & per Bal. in l. contra negantē. C. ad l. Aquil. & quāuis Pau. de Cast. loquatur in patre, tñ idē est in fratre, vt dixi, ſm Are. in d. consi. & quia prædicti in terminis decidunt istum casum, & de facili videri pñt, aliter non insisto, & oēs rōnes & authoritates eorū aliter non refero. Qua igitur metu reuerentiali fuit inducta ad hoc do. Hippolyta, iuṙm nō est seruandū. auth. sacramenta puberum. C. si aduer. ven. & d. c. quāuis, uel saltem est relaxandum mediāte absolutione secundū pdictos.

26 Secundo † dictum sacṙm relaxandum est, tanquā psumatur dolo seducta ad sic paciscendū & liberandū a fratre, & a patruo, quib. pro parua summa bona tantæ æstimationis renunciādo donauit. l. si superstite. C. de dol. ibi, si læsa es immodicè. pōt. n. dolus cōmitti in volentem & scientem, s. qñ calliditate seducta & solicitata est puella. l. 3. §. si quis volentem. de lib. ho. exhibē. ver. sed & si uolens, &c. & in l. 1. §. 2. ibi, psuadere. de seruo. corrup. & declarat Pau. de Ca. in d. consi. Non. n. isto casu iuṙm habet veritatē, iustitiam & iudicium, prout habere debet, vt in c. tua nos & c. inquāto. de iureiur. Et ideo non est seruandum, ne sit iniquitatis vinculū, siue dicamus præsumi, ꝙ dederit causam contractui ex enormissima læsione, & tunc non obligat ipso iure, ſm Federi. de Sen. in consi. 124. Quæritur, an domina Margarita, qui loquitur de puella, quæ pro dote renunciauit magnam hæreditatem, & sequitur Abb. in c. cum contingat. de iureiurand. dum tractat materiam absolutionis, in sexto casu, & in disputatione statuto Senensi, in sexto casu. Et si dicatur, ꝙ interuenit dolus re ipsa ratione enormis, læsionis relaxandū est iuramētum, quia ęquiparatur dolo ex proposito. l. si q̄s cum aliter. de ver. ob. & l. 2. de doli exceptio. & quāuis ex hoc solo posset oriri magna dubitatio, per no. per Abb. Imo. in d. c.

27 cum contingat tamen quando ista concurrunt, ꝙ † in contractu non sit seruata forma statuti vel iuris communis, prout nō fuit isto casu, quia non interuenit curator, neque iudicis decretum. l. lex quæ tutores. C. de administra. tuto. & fit a minore puella cum eo, a quo gubernatur, & in quo præsumitur metus reuerentialis, & interuenit seductio & enormis læsio, tunc omnes quasi conueniunt, ꝙ iuramentum ad minus sit relaxandū, prout voluit sicut dictum est Pau. de Cast. in d. consi. & Ant. de But. in d. c. cum contingat. qui dicit ita se consuluisse. & sequitur Abb. in 6. & in 9. casu in d. dispu. & Anto. de But. in consi. 45. Domina Honorabilis, &c. & Pet. de Ancha. in c. 1. de constitu. in 6. & 11. q. & in d. c. quamuis. cum quo etiam transeunt Imo. & Do. ibi & Pet. de Anch. in dispu. cum C. laicus. &c. & in d. consi. 38. Pro clariori, &c. & in consi. 82. Visis diligēter, &c. & in consi. 80. Visis diligēter, &c. & ī consi. 311. Visa facti narratione, &c. & in consi. 341. Visa copia, &c. & in consi. 476. in supradicta quittatione, &c. & in consil. 183. Retento ordi-

ne dubiorũ,&c.pro ista opin.aliás cõsuluerũt oẽs Doc.Perusi. Senen.& d. Alex.pro dña Laura,quæ renunciauit suis sororib. & pro qua ẽt tunc cõsuluit Corn.vt apparet in cõsi.113.uol. & idẽ ẽt vult Pe.de Anch.in reg.accessoriũ.de reg. iur.& Cal. cõsi.8.sub rublica,de iurei.& rñdet Pet. de Anch.i d.regula ad auth.sacramenta puberũ.& ad dictũ.c.cũ cõtingat, quia iuramentum illis casib.fuit pstitum ꝫ solennitates iuris ciuilis, reprobantis illos contractus, sed si de dolo vel de iniquitate arguat contractus tunc iurm dẽt relaxari, & aliter ẽt respondet Alex.in d.cõsi.facto pro dña Laura, qđ inc. Consideratis his q̃ in themate narrantur,&c.& est illud consi.non impressum,de quo superius est facta mẽtio,ubi sic dicit formaliter,circa primũ,de quo q̃ritur, an renunciationes & donationes factæ per dictã d.Comitissã Lauram dictis sororib. Antoniæ,Bartholomeæ, & seu filijs & hæredib. dictę Antoniæ de bonis tã paternis quã maternis,& aliorum maiorum suorũ possit infringi. Et puto ꝙ sic,quia primo non sumus in casu,in quo dña Laura certam q̃titatem donauerit,aut dictam renunciationẽ fecerit.Nã ubi donasset certam speciẽ,vel quantitatẽ,& iurasset,nõ venire cõtra,vt facit,tunc,quãuis esset minor, non posset petere restitutionẽ ĩ integrũ,ꝑ dictã auth.sacramenta.cum gl. nec tunc est læsio,quia volenti & scienti nõ fit dolus uel deceptio. l.cum donationis.C.de transac.& l.1.§.fin. de actio.emp.& in proposito no.Doc.in d.le. 2.nec potest tunc allegari defectus solennitatis in minore ꝑꝑ dictũ iurm.d.auth.sacra puberũ,sed qñ donat vniuersitas bonorũ a muliere minore,seu renunciat vniuersitati bonorũ & iuriũ data certa quantitate ipsi minori, q̃ quãtitas non ascẽdit ad dimidiã dictorũ bonorũ,vt fuit in casu nr̃o,tunc dico,ꝙ nisi cõstet,dictam mulierem minorem habuisse scientiã æstimationis dictorum bonorũ,põt infringi dicta renunciatio & donatio,quãuis interuenenerit iurm in forma in dictis iuramentis inserta. Nã mulier & minor sunt ꝑsonæ,q̃ qñ sine cã, vel cũ cã iniusta aliquid faciunt, ꝑsumuntur ex simplicitate & fragilitate facere.l.cum de indebit.de proba. post prin.& no.Bal.in l.2.in 4.q.C.de rescrin.ven.vñ ẽt si tunc minor iuret,saltem est relaxandũ iuramenti vinculum,& a cõtractu potest discedere:quia tunc iuramentũ dicit esse captiosum & iniustũ,vt no.Bal.in rub. C.de rerũ permu. ver. itẽ q̃ritur donatio,&c.Quia ꝯm eum licet iurm repræsentet eũ maiorem quo ad hoc, vt nõ requirantur solennitates,q̃ requirũtur in cõtractib.minorum, tñ iurm non facit eum sagacẽ & prudẽtẽ,ꝙ ex simplicitate & fragilitate ꝑsumatur dictũ minorẽ fecisse donationẽ & renunciationem,& ẽt absque certa sciẽtia,patet,q̃a ẽt ꝑsumitur ignorasse uires patrimonii sui &æstimationem dictę uniuersitatis bonorũ cũ esset diffusũ patrimonium no.Bal.in d.l.2.C.de rescind.uen.saltẽ cũ fuerit talis cõtractus ualde preiudicialis & damnosus minori,ꝑ no.ꝑ gl.Bar.& Do. in l.quisquis.C.de rescin.uend.& per Ang.& alios post eum in l.si quis cum aliter.de ver.obl.& Imo.in c.cum contingat.de iurei.in tertio mẽbro,post mediũ,quæ rõnes cessant,quando ꝯstaret,ꝙ minor certam quantitatem, puta centum aureorum ex aliqua iusta cã donasset,sen renuntiasset non indiscrete, q̃a non posset dici,ꝙ per errorem aut simplicitatem fecisset:nam tunc irreuocabiliter teneretur,per no.ind.auth.sacramenta puberum,&c. & subdit Alex. in d. consil. quod cum tunc minor dicatur læsus ex fragilitate & errore, dicũr circumuenta, & enormissime læsa, ergo debet posse petere absolutionem, secundum Bald. in dicta rubr.& dato,quod in maiore Docto. dubitẽt,maximè Moder.in c.vlti.de emp,& uend.& in c.cum contingat & in cap. quintauallis.de iureiur. tamen in muliere minore,quæ præsumpto errore & præsumpta simplicitate, & fragilitate ita renunciauit, & donauit, uerissimum est, dicit ipse,quod possit petere absolutionem a iuramento, & contra uenire,ne iuramentum sit iniquitatis uinculum ca.quanto. de iureiu.quia in tali casu iuramentum non habet illos tres comites,ueritatẽ,s.iustitiã,& iudicium, prout hr̃e dẽt.c. & si Christus,de iureiu.& notatur in auth.qđ eis. C. de nuptijs, merito debet concedi absolutio. & pro responsione superius data ponderat verba Imo.in d.c. quamuis, ut ibi latius per eum, & istam partem tenet ẽt Soci.in consi. de quo supra sæpius est facta mentio,& in consi.263.Capio primum.ubi refert ẽt,ꝙ in magna causa aliàs pro hac parte consuluit. d. Ioan.Baptist. de S. Seuerino, & d.Alexan.& causa est illa,de qua est facta mentio supra. Et in casu nr̃o,in quo renũciatũ fuit iuri de futuro, quantũ ad personã.d.Hyppolitæ attenditur initium,cui ius resistit,cũ esset mulier & minor.l.si minor,de seruis exportan.& quo ad præiudiciũ attenditur euentus, vt dixi etiam superius. Nec obst. ẽt, ꝙ renunciauerit.d.Hippolyta exceptioni doli,& quod metus causa, in ampla forma, quia ꝯm Soc.in dicto priori consilio superius allegato, ea facilitate, qua fuit inducta ad donandũ,eadẽ facilitate fuit inducta ad renunciandum.l.doli. ver.diuersum.de donationi.& maximè propter actuum vicinitatem,ꝑꝑ quã præsumitur,ꝙ vitiũ,quod est in præcedentibus sit in seq.d.verbo,diuersum.& Doc.in l.2.C.quod me.causa.& per Cyn.in l.si ex cautione.C.de non nu.pe.& per Bar.in l.fi.§. idem quæsijt.de condi.indebi.subdens,ꝙ reperijt ita fuisse cõsultum per Raph.Fulg. & incipit consiliũ. Videtur prima facie dicendum,&c. Ex quib.etiã ꝯm eum põt responderi ad illa uerba instr̃i,ex certa sciẽtia & uoluntate,&c.Q̃m pari rõne ꝑsumitur eadem facilitate eadem uerba dixisse. Itẽ ex qualitate personæ & enormi læsione,ex qualitate personæ eius, cui facta fuit renunciatio, apparet de errore asserentis, & ideo dicta uerba non obstant ꝯm Ful.& Mod. in l.4.§.fin.si quis cautio.ubi uolunt, ꝙ dicto casu error probetur ex coniecturis, de quib.per Bar.in l.non fatetur.de confess.ubi inter alias ponit de negotio implicito,prout est æstimatio patrimonij supra.allegat ẽt not. per Bar.in l.1.C.de cõfess.& quia talia uerba cõsueuerũt apponi a tabellionib.allegans ad hoc Io.Pe.in d.§.idem quæsijt, & vltra eũ idem vult Abb. in dicta disputatione in ultima char. 18 dicens,ꝙ † verba quæ solent apponi ex stylo notariorum, nihil operantur,quoad aliquid ꝑiudiciale, non uerisimiliter cadens in mente partium,& facit, qđ no.Anto.de But.& Abb.in d.cap.cum contingat. quando loquuntur de notario ponente verba nimis ampla, quę effugiunt deliberatam mẽtem contrahentium, ut nihil operentur,& idem uoluit Anton.de But. & Abb.in c.quintauallis.de iureiur. concluditur ergo,ꝙ ex multiplici capite dicta renunciatio dictæ dom. Hippolytæ nocere non potest. Laus Deo.

ADDITIO.

In hac eadem causa consuluit Dec.consi.379.ubi uide quod ann. H. Z.

SVMMARIVM.

1 *Mulier exclusa propria renunciatione temporali,quamdiu extabunt mascu. illis deficientibus admittitur,sicut & a simili statuto exclusa.*
2 *Pactum factum cum habente potestatem legis condendæ habet vim legis. quod declaratur. nu. 11.*
3 *Soror,quæ renunciauit bonis paternis et maternis,potest in illis fratri succedere.*
4 *Conuentio de succedendo adinuicem non valet, nisi inter milites & quomodo.*
5 *Excludens alium, quando excludat ad sui commodum vel alterius.*
6 *Mater quæ ex forma statuti excluditur, patruo potest succedere cum sorore defuncti.*
7 *Mulier succedit in dignitatibus non feudalibus, & iurisdictione ratione proprietatis.*
8 *Casus in quibur mulier succedit in dignitatibus non feudalibus, & quando non.*
9 *Statutum & consuetudo non differunt penes causam efficientẽ.*
10 *Reseruatio nullum ius de nouo tribuit, si prius non competebat.*
12 *Conuentio de inuicem succedendo ualet inter principes habentes merum & mixtum Imperium.*
13 *In dignitatibus de iure non est successio, licet contrarium obseruetur.*
14 *Positi in conditione cẽsentur vocari in dispositione ex simili mente partium.*
15 *Ratione absurdi euitandi verba impropriantur & fit extensio, & restrictio.*
16 *Vtens titulo comitatus vel doctoratus, clericatus & similium, cum non sit talis, de falso tenetur.*
17 *Vsurpans titulum,insignia vel dignitatem alterius,officio iudicis cogi potest ad illum dimittendum.*

CON-

CONSILIVM XCIX.

SVPER his,de q̃b.q̃rit̃, p̃missa diligenti cõsideratione,vr̃ prima facie,ꝙ illustrissima do. Elisabeth nõ sit ex 1 † aliquo capite exclusa a bonis, de quib.agitur.Et primo a bonis paternis,& maternis nõ videtur excludi ex renunciatione facta patri,quia illa non fuit simplex,sed limitata, & certo modo qualificata,quia promisit nunquam futuris tẽporib.habere regressum aliquẽ per se,vel aliũ, vel hr̃e posse ad bona paterna & materna,nisi in hũc euentum,quo nominatus Laueranius Henricus & eius filij masculi hr̃des feudales decederent absq. liberis masculis ex corpore eorũ natis,& tunc dicta renunciatio Elisabeth nequaquam obesse debeat quoquo modo quoad paternam hæreditatem,&c.Et sic exclusio causata ex dicta renunciatione fuit tẽporalis & non perpetua,i.quamdiu extabunt masculi. Ideo masculis deficientib.illa debet admitti ad successionem patris & matris ab intestato,p̱ no.p̱ Bar.in l.fi.in prin.ad Tertullianum.vbi concludit,ꝙ si statutũ excludit fœminas,q̃diu extabũt masculi,ꝙ si masculi,qui ab intestato fuerunt hæredes,& fœminas excluserunt,extare desinant,admittentur fœminæ,quia exclusio non fuit perpetua,sed tẽporalis per plura, de quib.ibi per eũ,& quia statutum & lex potuit facere, ꝙ masculi,qui semel fuerunt hæredes,desinant hæredes esse.l. miles ita.in prin.de testa.milit.& idem tenet Bal. Sali.& Moder.in l. 2.C.de libe.præteritis,& Ang.& Imo.in l.ei qui soluendo, de hæredib.instituen.& pro hac parte,vt dicunt prædicti, consuluit etiam collegium Bononiæ, & idem etiam tenet Bal. Imo. & Are.in l.si quis posthumos.§.si filiũ.de lib.& posth. & ita ẽt pluries consuluit Bar.ut referunt Moder.in locis prædictis,& quamuis loquatur in dispositione legis,& aliud esse dicat in dispositione hominis,per quam ille,qui semel est hæres,non potest desinere esse hæres d.l.ei qui soluẽdo,& ibi no.Bal.Ang.& Doc.in l.in substitutione.de vulg.& pupil.nihilo minus in casu nostro hm̃oi dicitur esse legalis,vel hr̃ pro legali,ex quo facta fuit illi, qui habuit iurisdictionem in loco & potestatẽ legis condendæ,& qui pactus est,ꝙ masculis deficientib.possit. do. Elisabeth habere regressũ ad bona paterna & materna.Na 2 † tale pactũ isto casu hẽt uim legis, & hr̃ pro lege.l. pen. & ibi no.Bar.C.de don.inter virũ & uxorem & idẽ no.Bart. Ang.& alij in l.ciuitas.si certũ pet.& in l.continuus.§.eũ qui.de verb. ob.& in l.sicut.in prin.qđ cuiusq. vniuer. no. Et vbi etiã dicta domina fuisset simpliciter & perpetuo exclusa ex dicta renunciatione,non tamen prohibetur succedere fratri, ad quem dicta bona paterna & materna perueniunt,quia successioni fratris non renunciauit. Et ideo etiam in dictis bonis paternis & mr̃nis,quæ reperiuntur in hr̃ditate fratris succedere non prohibetur,quia ex quo frater fuit hæres patris & matris,& hæreditatẽ eius adiuit,3 † bona p̃dicta desierũt esse bona patris & matris,& facta sunt de patrimonio fratris.l.sed si plures.§.filio.de vul.& pup.& l.in fideicõmissaria.in prin.& ibi no. Dy. & Bar. ad Trebellianũ. & ita per dictam rationem in terminis concludit Ang.in consi.52.inci. Dominus Zilius.ubi cõcludit,ꝙ filia quæ renunciauit successioni paternæ non excluditur a successione fratris ẽt quoad bona quondã pr̃na,quæ ad fratrem peruenerunt,p̱ rõnẽ.d.§.filio. & idem tenet ẽt Ro.quãuis renunciatio sit iurata,in consi.168. Circa primum,quo quærit̃,&c.& Alex.in d.l.1.§.veteres.de acq.pos.& probatur etiam ex no.per Raph.Cũ.ibi,cũ quo etiam transit Alex.& Are.vbi vult, quod si filia p̱p̱ masculos excludatur per statutum a successione patris, ꝙ poterit succedere fratri etiam in bonis, q̃ fuerunt olim patris, & a quibus semel filia per fratrem fuerat exclusa,per d. §.filio.& ad hoc Aret.ponderat verba Bart.in d.l. fin.in princ. ad Tertullianum. Nec a dicta successione fratris uidetur exclusa domina Elisabeth ex fraternitate aliqua inita & contracta inter illustriss. principes Hassiæ & Saxoniæ, in qua actum est, quod decedentibus omnibus ex una stirpe & progenie sine descentibus masculis, bona omnia tam præsentia quam futura perueniant ad masculos alterius stirpis iure hæreditario,& perinde ac si ad eos deuoluerentur iure legitimo natura-4 li.Quia † huiusmodi conuentio non uidetur callida,q̃a per pactũ hæreditas dari non põt.l.hęreditas.C.de pac.conuen. quinimmo nec dari põt p̱ donationem cã mortis, vt probatur ex no.per gl.in l.licet.C.de pactis,& ita ibi tenent Doc.communiter.solum enim inter milites permittuntur huiusmodi cõfraternitates,& non quidem simpliciter, sed q̃n pergunt ad discrimen belli.d.l.licet.& glo.ibi in uerbo,per gentes intelligit, q̃n milites iam erãt armati & acies instructæ, & idem tenet Ang. & Sali.vel saltem est ad minus necesse,ꝙ sint in tentoriis , ſm Ale.ibi,& idem tenet Ang.in l.ille autem. de hæredib.instituẽ. dicens , ꝙ homines hodierni temporis præcipue armigeri faciunt adinuicem societates iuratas,& quòd mittunt adinuicem data fide de inuicem instituendo, certe secundum eum non astringit ad instituendum,nisi sint milites militantes in seruitiis Imperii vel ecclesię, per dict. leg. licet. quam reputat singularem . Et dicit etiam Raph. Fulg. in l. si pater. C. de hæredibus instituen.quòd licet aliqui fraternitatem iuratam contrahant, talis tamen fraternitas non est naturalis, neque ciuilis, & ideo talis fraternitas, secundum eum non præbet eis successionem nisi factum sit pactum inter milites per d.l.licet. & de quo per Alex.in d.l.si pater.Præterea etiam inter milites talis conuẽtio non ualet in uim pacti, sed in vim vltimæ voluntatis, secundũ gl.Bal.Ang.Ful.Pau.de Castr.& Alex.in d.l.licet.& Imo. in d. l.ille autem. & ex hoc inferunt,ꝙ potest reuocari, quia aliàs si reuocari non posset,liberam testamenti factionem auferret, quod est contra bonos mores.l.ex eo.C.de inut.stipulatio.nec sibi potest legem imponere,quòd ab ultima voluntate non liceat recedere.l. si quis in principio testamenti. de lega.3.unde ex hoc sequitur,ꝙ in hunc euentum,ꝙ deficiant masculi,ex illa ultima uoluntate non vocantur illi,qui sunt de eadem stirpe sicut est frater patruelis dictæ do. Elisabet, qui vult eam excludere a successione fratris sui præmortui sine filijs , sed tantum uocantur illi,qui sunt de alia stirpe,id est de Saxonia quoniam actum est tantum,quod non existentibus masculis ex una progenie & agnatione bona perueniant ad masculos alterius stirpis & agnationes,& sic non sunt uocati aliqui de eadem stirpe & agnatione.Nec inter masculos eiusdem agnationis est contracta dicta confraternitas,sed solum inter eos & alios penitus extraneos.Et propterea ex hoc etiam sequitur , ꝙ si confraternitas & conuentio talis valeret,etiam in vim pacti,ac etiam legis,ꝙ p̱ illam non excluderetur prædicta domina , quia pactũ factum inter aliquos nõ trahitur ad alios.l.si unus.§.ante omnia.de pactis. & similiter statutum vel lex exorbitans non extẽditur ad alias personas.l.si vero.§.de viro.soluto matr.& p̱p̃ns conuentio ista,siue pactum,siue lex facta in fauorem masculorum extraneorum & alterius agnationis nõ debet trahi ad masculos,qui sint de eadem progenie & agnatione, sed quo ad illos casus hr̃ pro omisso,& remanet in dispositione iuris communis.l.si extraneus.de condi.ob cãm.& l.commodissime . de liberis & posthumis,ſm quam soror succedit ab intestato fratri descendenti sine ascendentibus, & descendentibus in auth. de hæredi.ab intest.& in auth.cessante. C. de legitimis hæred. & quamuis dictus frater patruelis dictæ dominæ excludat duces Saxoniæ,qui eam excluderent,si cum illis concurreret, nihilo minus non excludit eos dictus frater patruelis ad commodum proprium,sed ad commodum sororis defuncti,vt probat̃ in l.2.§.si sit agnatus. ad Tertullianum . Nam pater existens in aliena familia excludit matrem defuncti, quando cum ea solum concurrit, vt eadem. l.§.obiicitur. & ab agnatis pater excluditur,si cum illis concurrit.si ergo contingat extare patrem in aliena familia,matrem & agnatos,quamuis agnati p̃rem excludant,non excluditur tamen ad commodum ipsorum agnatorum,sed ad commodum matris,cui remouetur obstaculum patris per superexistentiam agnatorum.& probatur ex no.per Bar.in l. 1.§.pen.de bono.possessio.contra tabu.vbi quęrit,q̱d 5 † si ex forma statuti extante fratre non succedit mater, & contingat extare fratrem ex uno latere tantum, sororem & matrẽ defuncti,utrum dicto casu soror excludetur a fratre & concludit ꝙ non,quia mater,de qua statutum non loquitur,excludit fratrem ex vno latere tm̃,auth.defuncto.C.ad Tertullianũ. & habet locum ius commune , ſm quod soror succedit simul cũ matre,ut in d.auth.alleg.§.si sit consanguinea.& in huiusmodi perplexitatib.cõcludit Bar. ꝙ si quis excludat alium, & intret ĩ locum exclusi,ꝙ excludit omnes,quos persona exclusa excluderet,per l.ęquissimum.ad Tertullianum.si uero non intrat in locum exclusi.& tũc aut ille remotior exclusus excludebat me

quia

quia habebat ius potentius in successione, & tunc nō excludor sed debeo iure meo admitti, ac si ille exclusus non esset in rerū natura. d. §. si sit consanguinea. quia igitur duces Saxoniæ excluderent sororem defuncti, si soli cum illa concurrerent, tanquā habentes ius potentius in successione eis quæsitū ex dicta confraternitate, & ad similitudinem agnatorum, q. ex forma statuti fœminas excludunt, ſm Bart. in loco præallegato. & ipsi duces excludant nunc ꝑ dictū fratrem patruelem defuncti & dictæ dnæ, illa debet iure proprio admitti, ex quo eius patruelis nō intrauit in locum dñorum ducum Saxoniæ, q. sunt exclusi. Et ꝑ hac parte vr̄ ēt tex. in l. fi. §. sin autem. C. ad Tertullianum. vbi probatur, ꝙ si concurrat pater, mater & frater defuncti, ꝙ mater succedit beneficio fratris, & q̄ alias excluderet a fratre. d. §. obiicitur. & illum tex. ad hoc no. etiam ibi Bal. & Mod. Perusi. & idem in casu simili vult Aret. in cons. 141. Viso puncto ad me transmisso. & in consi. 26. Proponitur in facto, &c. & Petrus de Anch. in c. canonum statuta. de constitutionib. circa finem, ver. inter consilia quæ habeo, &c. vbi refert fuisse consultum per collegiū Perusinum, ꝙ † mater quæ excludebat a patruo ex forma statuti beneficio sororis, quam patruus non excludebat, succedere posit cum sorore remoto obstaculo patrū per dictam sororem, per dictum. §. si sit consanguinea. & illud consilium est inter consilia Ang. nu. 210. incipiente, In nomine domini, statutum supradictum, &c. & idem uoluit Imol. in consi. incipiente, In casu ꝑmisso discutiendū est, quis succedat Ludouico, &c. quem refert & sequitur Ale. in l. illam. C. de collatio. mouet ēt, q. in odiosis sub simplicibus non comprehendit mistū. l. vim passam. §. ꝑscriptione. de adulteriis. & q. iste casus a statuto est omissus, & idem in alia simili. q. vult Bald. in l. quicunque. C. de ser. fugi. vbi dicit, ꝙ auus mater. ꝑ statutum a patruo exclusus succedat una cum auia non exclusa eius beneficio, q. nō exclusus trahit ad se exclusū, & nō ecōtra, sic igit̄ & in casu nr̄o, beneficio fratris patruelis soror defuncti dēt fratri succedere, & non dēt a dicto fratre patruele excludi, ex quo ei ꝑfert̄ de iure communi. d. §. si sit agnatus, & d. §. si sit consanguinea. Et q̄ † etiam non prohibetur de iure succedere in ducatu, comitatu, & machionatu. c. significauit. de rescriptis. vbi hr̄, ꝙ mulier fratri suo successit in comitatu. & ibi no. Abb. ꝙ fœmina de iure communi succedit in dignitatib. ꝑ illum textum & c. cum deuotissimam. 12. q. 2. & facit tex. in c. dilecta. de maioritate & obedien. vbi probat̄, ꝙ mulier est capax dignitatis, & etiam iurisdictionis annexæ ꝑdictæ dignitati, & ita etiam ibi no. Abb. in primo notab. & ſm Host. & Inno. in c. dilecti. de arbi. succedit in regno & ī ducatu, quos ad hoc pōderat ibi Abb. Nā licet mulier sit īcapax iurisdictiōis, qñ ꝯfert̄ rōne publici officii. l. cum prætor. in prin. de iudic. & in l. 2. de regulis iuris. secus tamen est, quando confertur ratione proprietatis, vt est illa, quam habent reges & principis in eorum regnis & principatibus, quia in illa succedit etiam furiosus, q. illam exercet per curatorem. c. grandi. de supplend. negligentia prælatorū. & ēt in ea succedit fœmina, quę dictam iurisdictionem exercet per seipsam, secundum Ang. & Pa. de Cast. in d. l. cum prætor. ꝑ no. in l. fi. C. de arb. vbi fit mentio de comitissa Matilda, & dicunt idem contigisse in regina Ioanna, quæ sedens in solio regali tulit sententiam capitalem cōtra illos de Balg. Sed præmissis nō obstantibus puto quòd illustriss. do. Gulielmus dux Hassiæ, & reus conuentus sit absoluēdus. Nam quo ad feudalia bona clarum est, quòd in illis fœmina non succedit regulariter. cap. 1. §. & quia videmus. qui feu. da. pos. & in dignitate feudali istud etiam uult Abb. & Imo. in d. cap. significauit. de rescr. quo uero ad dignitates non feudales puta comitatus uel ducatus, maxime masculis extantib. fœmina non succedit de iure communi, nisi in duobus casibus, secundum Bart. in leg. 2. de uerbo. significa. vbi dicit, † ꝙ mulier potest habere dignitatem cum administratione in duobus casibus, puta si princeps concesserit non obstante tali lege, & ex consuetudine, aliàs secus. leg. fina. C. de arbitris. & idem vult Bart. in l. 1. C. de mulier. & in quo loco. lib. 11. in 2. colum. ubi quærit, an mulieri posit concedi honor cum administratione: & arguit ad partes, & tandem dicit, ꝙ non reperitur concedi mulierib. de iure honor cum administratione, nisi hodie de iure canonico abbatissæ monialium. Item mulieribus quæ sunt ministrę sororum tertij ordinis S. Francisci, item mulieribus præexcellentibus, vt in reginis, & in comitissis, quæ quandoq. succedunt in commitatu ex cōsuetudine, vel ex priuilegio sibi dato. Et ita de facto uidemus dicit ipse, in regina Ioanna regina Hierusalem, & sic Bar. concludit, ꝙ in regnis & in comitatib. fœmina nō succedat, sed qñque ex priuilegio, vel de consuetudine potest succedere, & idē vult Sali. & Pau. de Cast. in d. l. fi. C. de arbitris. ex mente gl. ibi, ut, s. in comitatu & in regno mulier succedat potius de consuetudine, quam de iure, per c. dilecti. de arbitris, & idem vult Im. in d. c. significauit. de rescri. vbi primo no. ex illo tex. ꝙ mulier potest succedere in comitatu, & hoc dicit esse verum de cōsuetudinem uigere in partibus Gallicanis, in quib. de consuetuditudine, si cōsuetudo loci illud hēt hēt, ꝑut eum dicitur cōsuetudine fœminæ succedūt in dignitatib. & in feudis, allegat etiam dictum. c. dilecti, quamuis ꝑdicti de Bar. mentionem non faciāt. & idē est de mēte Abb. in c. noua. de pœni. & remissio. vbi no. ex illo tex. abbatissam posse habere iurisdictionem fori contētiosi, & idē dicit in alia muliere de iure speciali, per d. c. dilecti. cū ibi no. & 12. q. 2. cū deuotissimā. Et ista opi. probatur optime in d. c. dilecti. de arbitris, & quamuis Abb. ibi intelligat illū tex. in muliere, quæ ex iure mariti vellet iurisdictionem exercere, & dicat, ꝙ non habeat locum in illa, quæ illam exerceret iure proprio, tamen sua respōsio diuinat ad illum textum, & verba repugnant ſm propriam significationem, nec de Bar. & de alijs, qui contrarium tenet, fecit mentionem. Ex præmissis ergo sequitur, ꝙ de iure communi non successit, nec succedere potuit domina Elisabeth, ēt fratri in comitatu, nec in alijs terris habentib. dignitatem vel administrationem, nisi probetur, ꝙ ex priuilegio id sibi cōpetit, vel nisi probetur contra consuetudo. Et illud magis procedit viuente fratre, quia etiam si successioni paternę, vel maternæ renuntiasset, in dictis dignitatibus administrationem & iurisdictionem, illo extante succedere non potuisset, ſm Abb. in d. c. dilecti. super gl. 3. ubi no. ex dictis Inno. & Host. ꝙ mulier potest succedere ex testamento in dignitatib. habentib. iurisdictionem. Item in terris & castris, q̄ non sonant in aliquam dignitatē, qđ dicit esse intelligendū cū limitatione. Nam si res est feudalis, fœmina non succedit, etiā masculis non extantib. nisi in cōcessione feudi fuerit dictū, qđ etiam fœmina posit succedere, & ubi pro masculis & fœminis fuisset facta cōcessio, debet intelligi ſm naturam feudorū, vt. s. fęmina admittatur ordine successiuo, & masculis non extātib. c. vnico. de succes. feu. si tamen feudū sit fęmineū, succedit fœmina, & hoc masculis non extantib. c. 1. de benef. fœm. si verò res nō est feudalis, tūc ſm Abb. si est dignitas, puta Regnū uel comitatus aut ducatus, uel quid simile, & ex communi consuetudine a iure probata succedit solus primogenitus masculus, & eo decedente sine filijs masculis venit ad secundogenitum, per tex. in c. licet. de uoto. cum ibi no. per gl. & Doct. masculis aūt non extantib. succedit fœmina, & hoc casu ſm eum debet intelligi Inno. ibi, & tex. in d. c. significauit. de rescri. vbi soror succedit in comitatu, si frater non extat, & sic Abb. in loco prædicto vult sine dubio, ꝙ do. Elisabeth in ꝑdictis non potuerit succedere patri vel matri extante fratre, etiam si nulla fuisset facta renunciatio, & videtur etiam de mēte sua esse, ꝙ nō succedat fratri decedēti sine filijs extante fratre patruele, sicut vult, ꝙ excluderetur ab alio suo fratre secundogenito, si extaret. Et vbi ita se haberet consuetudo. s. ꝙ mulier in prædictis non succedat extantib. ēt agnatis transuersalib. qua muis sint ulterioris gradus, sine dubio excluderetur a fratre patruele, quia sicut ꝑ statutum posset in successiōe præferri, & sororem a successione intestati fratris excludere, vt præsupponunt omnes, ī varijs locis. & probatur in leg. maximum vitium. C. de libe. prętari. & ibi per Doct. in l. venia. C. de in ius voc. cū multis concor. ita etiam istud potest introduci per consuetudinem, quia † statutum & consuetudo non differunt penes causam efficientē. ſm Bal. in l. 1. in 2. col. C. quæ sit lon. cōsue. & no. Bar. in l. de quib. de legib. ver. quæro nunquid de esse consuetudinis, &c. & Alec. consi. 52. in 2. col. 5. vol. & sufficit cōsuetudo generalis prouinciæ. c. cū ecclesia Vulterana. de electionib. & ibi per Doct. Et ubi etiam de tali consuetudine non appareret, ius commune locum haberet, ſm qđ fœmina, ut dixi, non admittitur ad dignitates habentes administrationem, ſm Bart. in d. l. 2. de regiu. & in d. l. j. C. de mul. & in quo loco, & alios in locis præalle. Nec ob. ꝙ in renunciatione facta per do. Elisabeth, ipsa sibi reser-

reseruauerit regressum ad bona paterna, & materna, casu quo frater ipsius, & eius filij masculi decesserint sine liberis masculis, per illa verba videlicet, ex tunc d. renunciatio. d. Elisabet, ne quaquam obesse debeat quoad paternam, & maternam hæreditatem. Quia ex huiusmodi reseruatione † nullum ius de nouo tributitur, si prius non competebat ꝯm Iac. But. & Ang. in l. omnes. C. de præscr. 30. vel 40. anno. vbi dicunt, ꝙ per illa verba in suo robore durare, de quib. in tex. nullum de nouo addit robur, sed illud, qđ ante erat in suo statu durat, & per hoc allegat etiam Ang. tex. vbi dicit esse casum in l. scripturas. C. qui potio. in pig. habeã. & in auth. quas actiones. in fi. C. de sacrosan. eccl. qđ est multum utile ꝯm eum pro statutis, & pro contractibus refutationib. & quittationib. idẽ saluat sibi aliqua iura, quæ vult sibi in suo robore permanere. Nã talis roboris concessio, & iuris reseruatio non tribuit ius de nouo, ꝙ tene menti, dicit ipse, & idem vult Bal. & Ang. in l. fi. C. de temp. appella. vbi dñt, ꝙ per illa verba, cæteris statutis in suo robore duraturis, non datur nouum robur, nec aliqđ ius de nouo acquiritur. Idẽ ergo & in casu isto, vt. s. quãuis dictũ sit, ꝙ non possit habere regressum ad bona paterna & materna, nisi in defectũ masculorum, ꝙ ex tunc renunciatio nequaquã obesse debeat, &c. per hoc tamen ius aliquod de nouo nõ dicatur quæsitum, si prius non competebat, & ubi competijsset, intelligeretur conseruatum. Et ideo cũ ius succedendi in dictis bonis, de iure competere non potuisset. d. Elisabeth, etiam si non renũciasset, vt dictũ est, ex tali reseruatione & protestatione non est aliquod ius q̃situm de nouo, quinimmo omne ius suũ amisit, si qđ sibi cõpetebat ex tali renunciatione iurata. cap. quamuis. de pactis. in 6. Nec ex dicta reseruatione põt reuiuiscere deficientib. etiã masculis ꝑdictis, quia frater dictæ dñæ semel fuit hæres in solidũ propter eius renunciationem & repudiationem, & qui facto hominis non potuit desinere hæres esse l. ei qui soluendo. de hæredibus instituendis & ibi no. Ang. Imo. & Doc. in l. in substitutiõe. de vulg. & pup. ideo protestatio & reseruatio do. Elisabeth quoad hoc nihil potuit operari, quia non iuuat protestatio quoad ea, quæ non pendent a potestate protestantis, sed a dispositione legis. l. alimenta. C. de neg. gest. & no. & Bart. in l. 1. C. de litis contest. & in l. non solũ. §. morte. de ope. no. nun. in fin. 1. q. prin. & Doc. in c. cũ M. de constitutionib. Nec ob. ꝙ ille contractus habeat uim legis, tanquã factus ab eo, qui habebat ꝑtãtẽ legis condendæ. d. l. pen. ff. de dona. inter vir. & vxor. quia † contractus ita demum hẽt vim legis, qñ fit a supremo principe, vel qñ ab alio, qui de facto non recognoscit superiorem, secus aũt quando celebratur ab inferiore, nisi expresse appareat, ꝙ velit contractum haberi pro lege, secundum Alex. in d. l. ciuitas. si certum petatur, in vlt. col. & sicut ẽt uidemus, ꝙ licet sñia, uel epistola principis habeat uim legis. l. 1. de consti. princ. & l. fi. C. de legi. secus est tamen in sententia vel epistola inferioris, ꝯm Ang. & Ale. in l. 1. in prin. de fer. quia ergo do. Elisabeth semel fuit exclusa ab hæreditate patris & matris perpetuo remanet exclusa, non obstante dicta reseruatione, & sicut exclusa remaneret masculis etiam deficientibus, si reseruatio facta non fuisset, secundũ Bal. in c. 1. §. cum autem. in tit. episco. uel abba. & in authen. sed & si quis. & leg. quibus. C. de secundis nuptijs. nam (ut dixi) quia non pendet a potestate contrahentium, ꝙ semel exclusus ab hæreditate alteri quanta ad illam in futurum possit admitti, nihil protestatio potest operari. Nec etiam ex pacto potuit adhuc uiuens facere, quod reuertatur hæreditas in dictum casum ad filiam iure fideicommissi, vel alio modo. l. hæreditas. cum ibi no t. in glo. C. de pac. conuen. Ex alio etiam dicitur, ꝙ do. Elisabeth est exclusa a bonis, de quibus agitur, hoc est vigore confraternitatis erectæ & initę inter dictos principes Hasiæ, & Saxoniæ, in qua actum est & conuentum, ꝙ deficientibus omnibus masculis ex una parte, bona oĩa eiusdẽ iure hæreditario pertineant ad aliã partem perinde, ac si ad illam iure legitimo, & naturali hæreditas deuolueretur: Et † quæ conuentio fuit valida, quoniam uim legis obtinet, cum facta sit inter principes habentes merum & mistum imperium. per no. per Bar. in l. pen. C. de donatio. inter vir. & uxo. & in dict. leg. ciuitas. si certum pet. & in l. Cesar. de publica. & sicut per legem, vel statutum potest hæreditas deferri, & fæmina excludi. leg. maximum uitium. C. de liberis præteritis, & superius dixi, ita etiam potuit fieri mediante confraternitate prædicta, & istud etiã in terminis uoluit Ba. in consi. 72. incipiente. Ex facto proponitur, &c. vbi concludit ꝙ valuit cõuentio facta inter nobiles & dominos, ꝙ nulla mulier illis succedat ab intestato, vel ex testamento in terris & castris, sed ꝙ pertineant ad masculos tantum, præsertum ea rõne in proposito, quia hmõi conuentio habuit vim legis, ex quo dicti nobiles habebant merum & mistum Imperium & potestatem legis condendæ. Et ideo potuerunt excludi fœminæ ex dicta conuentione, sicut ex qualibet alia lege. & quamuis Bar. dicat, ꝙ in illa conuentione non fuerit expressum, ꝙ hr̃et uim legis, tñ in casu nostro satis est expressum ꝑp iuramentũ habẽs in se clausulam, ꝙ actus ualeat omni meliori mõ l. cũ pater. §. filius matrem. de legatis 2. & no. Bart. & alii in l. 1. §. si quis ita. de uer. ob. cum concor. de quib. ibi hr̃. Ergo perinde ac si dictũ fuisset, ꝙ vim legis haberet, quia iste est melior modus. Et ideo quamuis isti principes recognoscant superiorem, ex quo tamẽ uoluerunt, quod confraternitas & pacta, de quibus in ea, habeant uim legis, ualent pro lege, cum possint legem concedere, iuxta not. per Bar. & Doct. in l. 1. in princ. ff. quod quisque iur. Nec isto casu aliter dictũ est supra de istis inferioribus, sed ꝙ eorum contractus non habentur pro lege, si non sit expressum, vel non habeatur pro expresso, prout in renunciatione dñæ Elisabeth: quia quamuis ipsa iurauerit, tamen pater eius, cui renunciatum fuit, & qui legem condere poterat, nõ iurauit, nec aliter expressit, ꝙ haberet uim legis. Præterea dicta cõfraternitas fuit per principem cõfirmata, & q̃ ꝯfirmatio ad minus uicem legis obtinet. d. l. 1. de cõstitutio. princ. & a quo confirmante denominaretur, vbi confraternitas aliter ualere non posset, per no. per. Bar. & Doct. in l. quia. de iurisd. omnium iudi. & in c. 1. de confirma. vti. vel inuti. Et per ꝯñs diceretur facta & erecta per principem, qui hoc facere potuit, & rõnabiliter quidem tactum fuit, secundum Bar. in d. consi. versi. quarto probatur, &c. Nam ꝯm eum certum est, ꝙ istæ dignitates non hñr licitæ, nisi a principe. l. 1. §. 1. ad legem Iuliam de amb. & in auth. vt iudic. sine quo quo suffragio. §. 1. Et † ideo de iure in his dignitatibus non est successor, & mortuo patre non succedit filius, si de nouo ei non concederetur, licet obseruetur consuetudine. c. 1. in fi. de aliena. feu. & c. 1. in pri. de feud. marchiæ Et sic ꝙ in dignitatibus non sit successio, est rationabile, licet ex vsurpatione fiat contrarium. Si igitur per pactum vel legem fiat, ꝙ non sit successio, indistincte non potest dici fieri contra bonos mores, vel contra rationabilem consuetudinem, maxime si filiæ fœminæ non succedant in talibus iurisdictionibus cum ipsæ de iure non sint capaces. l. cum prætor, de iud. l. fœminæ. de reg. iuris. & l. fi. C. de arbitris. ꝯm Bar. qui ita determinat in dicto consilio. Nec in casu nostro dicitur contra bonos mores ablata testamenti factio, quia unicuique reseruata fuit facultas testandi pro ducatis duodecim millibus, de quibus poterit testari, per no. ꝑ Bar. & Doct. in l. stipulatio hoc modo concepta. de verb. oblig. & in l. fi. C. de pactis. vbi traditur, ꝙ donatio præsentium & futurorum non ualet, quia testamẽti factionem aufert, ualebit tamen, si donator certam rem vel summã sibi reseruauit, de qua testari posit. Nec obst. ꝙ fraternitas sit contracta inter principes Hasiæ & principes Saxoniæ, & sic inter vnam agnationem & alteram & non inter illos de vna agnatione & progenie, puta inter principes Hasiæ, & sic ꝙ fœminæ non excluduntur a masculis dictæ agnationis, sed solum casu, quo omnes deficiant masculi, possunt excludi principes Saxoniæ. Quia immo fœminæ per eandem confraternitatem excluduntur per masculos etiam eiusdem agnationis quod probatur duobus modis. Et primo nam actum est, ꝙ vltimo masculo vnius agnationis decedenti sine filiis masculis, succedunt superstites alterius agnationis in omnibus terris, castris, principatibus existentibus in dicta agnatione tempore confraternitatis contractæ, & quærendis in futurum, ut patet ex illis uerbis, vniendo nos inuicem tenore harum literarum cum omnibus archiepiscopatibus territoriis utrinque & omnibus pertinentiis suis quæsitis vel quærendis, ut si contingeret aliquam dictarum partium, uel hæredes earundem post nos sine hr̃dibus masculis mori, tunc partis vacantis hæred. principatus, &c. Et ad alteram partem superuiuentem deuoluerẽtur iure quodam hæreditario, ac si legitimi loco & naturalis hæredis essent semper ibi permansura. Interim dum aliquis hæres masculus di-

dictarum partium vixerit, altera pars hac hrditate vti non poterit, sed talem in quiete & sine turbatione in suis bonis, populis, terris, &c. pacifice possidere permittat, &c. Et sic, vt dictum est, constat ꝙ deficiente in totum agnatione masculina alterius partis, ꝙ omnes principatus cum aliis, de quib. supra, tam quæsitis quam quærendis pertinere debent ad aliam partem. Item etiam apparet, maxime ex vltimis uerbis proxime relatis, ꝙ donec extat aliquis, vel vnus masculus tantum ex una agnatione, ꝙ ad alteram partem de dictis bonis nihil potest pertinere, qđ alio respectu & ex alia cã non est factum, nisi quia uoluerunt partes bona cuiuslibet agnationis prius conseruari in propria agnatione masculina. Qua ratione attenta sequitur, ꝙ intentio dictarum partium fuit, ꝙ masculi de eadem agnatione succedant adinuicem. Et ꝙ demum post mortem ultimi bona perueniant ad aliam agnationem extraneam, sicut videmus, ꝙ substitutio pupillaris facta post mortem ultimi bona perueniant ad aliam agnationem extraneam, sicut uidemus, ꝙ substitutio pupillaris facta post mortẽ plurium censetur facta ab ultimo, quia præsumitur testator uoluisse inter illos ius legitimarum successionum conseruari. l. qui duos. de uulg. & pup. & ibi no. omnes, & l. penul. & ibi ꝑ omnes. C. de impuberũ & aliis substitutioni. Et quamuis isto casu ex qualitate personarum, quibus sit facta substitutio, id est, quia filii, & impuberes, qui testari non possunt, præsumantur testatorem ab ultimo reliquisse, & inter filios ius legitimæ successionis cõseruare uoluisse, nihilo minus etiam in casu nostro non minus constat de mente dictarum partium ex aliis coniecturis, quoniam certum est, ꝙ solum post mortem omnium masculorum de una agnatione & non prius, uocantur extranei, & sic ex hoc apparet, ꝙ sunt uocati post mortem vltimi masculi in omnibus principatibus: sicut post mortem ultimi censetur facta substitutio pupillaris, & hoc ut ẽt isto casu bona conseruentur inter masculos tantum eiusdem agnationis, sicut in illo, ꝑꝑ tamen diuersas rõnes, quoniam in pupillari (vt dixi) illud suadet qualitas personarum, quib. fuit facta substitutio. & in casu nostro istud suadet qualitas rerum, id est, principatuum, & dignitatum, q masculis magis quam fœminis conueniunt, ut dictum est in præcedentib. Et ꝑꝑ quam qualitatem rerũ voluerũt partes fœminas unius agnationis excludi per masculos eiusdem agnationis magis dilectos in eisdem bonis, arg. l. Publius. §. fi. de condi. & demon. & l. si viua matre. C. de bonis maternis, & dicetur paulo post latius. Secundo prædicta conclusio confirmatur. Et prius ꝑmittitur, ꝙ quamuis filij in cõdõne positi non intelligantur vocati regulariter, ₰m gl. communiter approbatam in l. Lucius. ff. de hæred. instituen. Si tamen de mente disponentis apparet ex coniecturis, ꝙ voluerit eos vocari, dicuntur vocati, vt vult & declarat Socinus in repetitio. l. cum auus in fi. de cond. & demon. Nec mirum, quia uerba conditionalia ex tacita mente disponunt. l. denique. §. interdũ. de pecul. leg. & l. Proculo. ĩ principe vsuf. & l. penul. de collatio. bonorum. & per Bar. in l. ex hac scriptura. de do. ver. sed ꝯtra prędicta, &c. Vnde in casu nostro hæredes masculi vnius partis & agnationis, qui sunt in condi-

14 tione positi, ut patet ibi, sine hæredib. masculis mori, &c. † censentur uocati, & in dispositione positi ex tacita mente contrahentium, de qua aperte constat, quia si uoluerũt per masculos extraneos & diuersæ agnationis, verisimile est, ꝙ multo magis voluerint eas excludi per masculos proximiores, & quib. magis de iure debetur successio, & qui ꝓferuntur extraneis & masculis alterius agnationis tam de iure communi, quam partium conuentione, & ex ipsa confraternitate. Namq; absurdũ esset, ꝙ remotior masculus fœminas proximiores excluderet, & qui non excluderentur a masculis proximioribus. d. l. Publius. §. fi. & d. l. si viua matre. & ideo ne tale absurdum sequatur, verba cõditionalia isto casu disponunt, quamuis regulariter dispositionem non inducant. l. si quis sub conditione. si quis omis. cau. te

15 stamen. sicut etiam pro dicto † absurdo euitando aliàs a ꝓpria uerborum significatione receditur, & uerba quandoq. restringuntur, & extenduntur contra naturam eorum propriam, vt probatur ex notatis per Bar. in l. Gallus. §. ẽt si parente, de liberis & posthumis. cum quo transeunt alij communiter. & probatur ex notatis per gl. ₰m ꝙ illam saluat Bar. subtiliter in l. mater. §. 1. de uulg. & pup. & prout etiam dictam ratiõẽ & absurdum prædictum considerat Pau. de Cast. in consi. 79. inci. Casus iste frequenter contingit, &c. & Raph. & Pau. de Cast. in l. 1. C. de condi. inser. & quia pro illo euitando recedunt a propria uerbi significatione. Et idem etiam ponderatur, & propter illud verba restringuntur per Alex. in l. sed si hac. §. liberos. de in ius uocando, qui etiam vult, ꝙ pro illo absurdo euitando hẽat locum extensio, & sic ex oĩb. ꝑmissis clare colligitur, ꝙ masculi tam eiusdem quam alterius agnationis ex intentione partiũ excludunt fœminas a dictis principatib. & iurisdictionibus & q tacita mens habetur pro expressa. l. cum quid. si cer. peta. & l. triticum. de verb. ob. Solum igiṫ restat respondere ad allegata in contrarium. & ad quæ ex præmissis potest colligi responsum. Et primo non obstat dum dṙ, ꝙ do. Elisabeth non excluditur ex renunciatione eius facta bonis paternis & maternis, quia ius sibi reseruauit in defectum masculorũ, qm̃, vt dictum est. in hm̃oi bonis feudalibus & non feudalibus habentib. annexam dignitatem & administrationem non succedit fœmina de iure communi, ẽt si nõ renunciasset, per not. ꝑ Bar. in le. 2. de reg. iur. & in l. 1. C. de mulierib. & in quo loco, &c. cum aliis concordan. de quib. supra. & est communis opi. quicquid dicat Abb. in d. c. significauit. de resc. qui de ꝑdictis non facit mentionem. Nec ẽt contrarium vult Hostien. & Inno. in c. dilecti. de arb. quia licet ꝓsupponãt, ꝙ in regno possit mulier succedere, nõ tamẽ dicunt, ꝙ iure succedat, & sic non ꝓsupponunt, ꝙ admittatur de iure communi, sed pòt ĩtelligi, ꝙ possit admitti ex priuilegio, vel cõsuetudine, ut dicit Bart. & alij in locis prædictis. Et ideo talis reseruatio & protestatio nullũ tribuit ius de nouo. l. omnes. & ibi ꝑ Ang. C. de præscr. 30. uel. 40. anno. & ꝑ Bal. & Ang. in l. fi. C. de temp. appella. Præterea, ubi etiam de iure cõi habuisset ius succedendi, excludi potuit ꝑ renunciationem, & fuit exclusa. c. quamuis. de pact. in 6. nec reseruatio aut protestatio iuuat, q̃a est circa id, qđ a ꝑtãte partium protestantium nõ dependet. l. alimenta. C. de neg. gest. & ꝑ no. ꝑ Bar. in l. 1. C. de lit. cõtest. & in l. non solum. §. morte. de ope. no. nũ. & dictum est latius supra. & ex ibi dictis apparet ẽt, ꝙ non habet vim legis. Nec ob. etiam dũ dicebaṫ, ꝙ nõ excluditur. D. Elisabeth a successione fratris, in qua reperiuntur ẽt patris bona & matris, per no. ꝑ Ang. in consi. 52. & ꝑ Mod. in l. j. §. veteres. đ acqui. pos. quia immo ẽt a successione fratris ex ipsa confraternitate est exclusa extantibus masculis de eadem agnatione, ut probatum est per rationes supra vltimo loco adductas. Et ex hoc ad aliud rñdetur. s. dum dicebatur, ꝙ fraternitas non erat contracta inter masculos unius & eiusdem agnationis, quia ex eisdem rõnib. probaṫ, ꝙ masculi de eadem agnatione excludũt fœminas, & ꝙ ratione absurditatis euitandæ extendiṫ dispositio legis & hoĩs, ₰m Alex. ĩ d. le. sed si hac. §. liberos. de ĩ ius voc. Non ob. insuper, dũ dicebatur, ꝙ fraternitas non valet, ꝑ l. licet. C. de pactis. & per l. hereditas. C. de pactis conuen. q̃a illud posset habere locum, qñ facta & inita fuisset pacto priuatorũ, sed in casu nr̃o hẽt vim legis, quia contracta fuit inter principes habentes ꝑtãtẽ legis condendæ, & qui videnṫ voluisse, ꝙ hẽat vim legis propter iuramentum, qđ in se hẽt clausulam, ut actus valeat omni meliori modo. l. cum pater. §. filius, de leg. 2. & vbi non valeret dicta cõfraternitas, ꝑ confirmationem tñ principis ꝗualidatur, & quæ non dicitur auferre testamenti factionem, vt etiã in ꝓcedentib. tactũ est & ꝓbatum. Non ob. dũ fuit dictum, ꝙ frater patruelis. d. d. Elisabeth excludit duces Saxoniæ ad cõmodũ dictæ dominæ, & ꝙ illi remouet obstaculũ, per l. 2. §. si sit agnatus. ad Tertullianum, & per alia in cõtrariũ allegata. Quia illud posset procedere, si illa nõ excluderetur a fratre patruele, prout de iure communi non excluditur, sed ei ꝓfertur, sed quia ab illo excluditur & ille præfertur, cum virtute renunciationis factæ ꝑ dictam dñam: tũ etiam confraternitatem a superiore cõfimatam, q vicem legis obtinet. Ideo dictus frater patruelis non tñ excludit duces Saxoniæ, sed dictam. d. Elisabeth, & solus succedit. Et ex ꝑmissis infertur, ꝙ iniuste titulus comitatus, de quo contenditur ab alio, puta a filio. dom. Elisabeth vsurpatur, quia ad illum non pertinet, sed ad illustrissimum dñm ducẽ, vt ex præmissis colligitur. Et ideo qui utitur

16 titulo † comitatus, cum non sit comes, falsum committit, & de falso teneṫ. l. eos. §. fi. de falsis. per quem tex. dicit Bar. ibi, qđ ille, qui Doctorem se appellat, cum non sit, de falso puniri pòt, & dicit etiam in tractatu, de insig. & armis. circa principium, qđ quis non pòt portare insignia alteri competentia ratione digni-

dignitatis,& si portaret,incurreret crimen falsi,per d.l.eos.§.fin. subdens quod ille,qui portat insignia Doctoratus,cum non sit Doctor,tenetur illa pœna,vel saltem debet puniri iudicis arbitrio, per no.per Bal.in l.sub prętextu.C.de sacrosan.eccle.qui vult,quod ille,qui facit se clericum,cum non sit,punitur pro nutu iudicis,per l.si quis.C.de aqueduc.li.11.& si etiam celebraret vt clericus, puniretur de falso,per d.l.eos.§.fi. & quia ille non solum nominat se comitem,sed scribendo literas gerit se pro comite, & dicto domino duci scribendo detrahit titulum,quia illum comitem non appellat,satis dici potest, quod ex hoc in falsum incidat, & ita etiam tenet Abb. in c.1.de cle.non ord.mini.& in c.dilecte.de exces.prla. & bene facit tex.in l.3.ad legem Iul.maiest.quam Bar.legit cum præcedenti.& ex qua notat, quod ecclesia Romana condemnans omnes istos, qui dicunt se reges Siciliæ,cum non habeant regnum licite,incidunt in crimen læsæ maiestatis,& iudicis officio,quod est imploratum per dominum du-

17 cem † debet compelli ad dimittendum dictum titulum.l.1.C.de his qui pot.nomi.& in auth.de mandatis principum.§.pen.& per Bar. in dicto tractatu,post prin.vbi per iura prædicta concludit,quod si quis defert arma vel insignia alterius, ille officio iudicis potest prohiberi ad petitionem illius,qui læditur,& cuius interest,& etiam secundum eum iudex ex officio poterit illum prohibere,si uiderit ex hoc scandalum esse posse,& ad dissensionem subditorum, per leg. 1.§. sed qui. C. de lati. libe. tollen. & maxime ex officio prohibendus est, si honor implorantis officium aliquo modo læditur,prout in casu nostro contingit.l. minimæ.C.de episc.audien.& l.iudęos.C.de iudæis.& facit tex.in d.c.dilecti. & ibi etiam Abb. qui transit cum Bar.in dicto tractatu. Et quod dicitur per prædictos de insignibus & armis,locum etiam habet in eo, qui vtitur,quia vtroq. casu est eadem ratio,& arguunt etiam prædicti de impositione nominis ad illum,qui utitur dictis insignibus.Et tanto magis locum habent prædicta, quando quis usurpauit dictum titulum lite pendente,vt est casus in l.1.C.vt nemo priua.ubi prohibetur quis pendente lite signa apponere rebus, quæ ab alio tenentur,& si apponat,possunt amoueri, nedum per iudicem,sed etiam propria authoritate, & non tantum procedit hoc,quando res,de qua litigatur,est in domino alterius,sed etiam si solum possideatur, vt ibi,& ille talis secundum glo.in rub.illius titu.debet puniri pro nutu iudicis, si post litem contestatam hoc fecit, si autem illud factum esset ante litem contestatam,tunc haberet locum pœna præcedentis tituli, secundum gl.Idem est per omnia in casu nostro, in quo aduersarius vsurpauit sibi titulum comitatus spectantis ad dominum ducem,nedum ratione dominij,sed etiam possessionis, & qui est in possessione, & ideo per officium iudicis debet prohiberi ab attentatis, & pro nutu iudicis puniri,& ita concludendum puto. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Licentia extrahendi frumentum intelligitur de actuali, et sine solutione gabellæ.*

2 *Verbum plena, & uerbum libera, quid importent, & multum operantur.4.5.*

3 *Priuilegium contra ius commune, quod solum præiudicat concedenti, dicitur beneficium, & largè interpretatur, aliàs secus.*

6 *Verba debent interpretari, ne sint superflua etiam in priuilegijs & rescriptis.*

7 *Priuilegium debet interpretari, ut aliquid addat iuri communi.*

CONSILIVM C.

DVBIVM, quod proponitur,in hoc consistit in effectu, quod quis non habet in potentia facultatem extrahendi frumentum,nisi præcedat licentia,& eandem facultatem non habet in effectu,nisi soluat gabellam etiam duplicatam.Et propterea priuilegium concedens liberam licentiam & plenam facultatem extrahendi, tribuit potentiam solum extrahendi sed non concedit liberam extractionem actualem.Et per consequens non remittit solutionem gabellæ,vel saltem non remittit illam,quæ pro qualibet mercede venit soluenda,per not. per gl.& Doc.in l.si quando.in prin.C.de inof.testa.& per Doc. in le.fi.ff.de consti. princi.& tanto magis quia constat,pluries dictam gabellam fuisse solutam nomine magnificorum com.

1 de Calcagninis, & per alios mercatores habentes † licentiam ab eis extrahendi frumentum, quasi quod mediante tali solutione priuilegium assumpserit hanc interpretationem, vel quod per illam in hoc priuilegium sit amissum,per no.per Bart.in l.1. C.de his qui spon.mu.sub.li.12.vbi vult,quod exemptus a collectis & præstantiis,si semel soluit,nulla protestatione præmissa quod sibi præiudicat in futurum.Et bene facit,quod no.Ang. in l.1. §.si quis tutor,per illum tex.quando appel.sit,& Bar.in l.vsum aquæ. C.de aquæ duc.dicens,quod qui utitur priuilegio stricte,non potest postea eo uti large,& probatur ex no.per omnes in c.cum accessisset. de constitutionib.Sed præmissis non obstantib.proculdubio contrarium puto verius. Et quia quæstio uertitur coram peritissimo & integerrimo iudice, idcirco compendiosè agam & absque multiloquio,in priuilegio namque conceditur dictis com. quod liberam habeant licentiam & plenam facultatem,ut ipsi possint & valeant ad omne suum placitum extrahere & extrahi facere per se & alium seu alios quoscunque etiam mercatores, &c.In hac igitur parte absque dubio licentia extrahendi in potentia,etiam quod prius non competijsset,intelligitur concessa. Et paulo post sub eodem constructu verborum,& in eadem oratione subiiciuntur hæc verba.s. & quanticunque sint pro suo beneplacito conducere,& conduci facere,& finere ad ciuitatem Venetiarum,&c.Nam in hac parte copula inducit repetitionem verbi præcedentis,videlicet,possint & ualeant,sine qua repetitione esset oratio imperfecta & sine uerbo. Ideo intelligitur facta repetitio illius uerbi cum omnibus suis qualitatib.& sic concessa dicitur libera licentia,& plena facultas etiam conducendi & conduci faciendi,secundum Bar.in l.Seiæ.§.Caio.de fun.instru. & in l.in repetendis.de lega.3. Et eadem repetitio qualitatis locum habet,si omnia,quæ determinantur per uerbum illud possint & ualeant,sint posita in eadem oratione, quia qualitas adiecta vni rei per copulam,intelligitur repetita in alia re posita in eadem oratione,si vtrique potest vniformiter conuenire.d.§.Caio.& ibi per Bar.& per Are.in consi.1.Ex his ergo sequitur,quod non solum concessa est libera licentia & plena facultas extrahendi,sed etiam eadem facultas conducendi, & conduci faciendi. Et quæ libera licentia & plena facultas conducendi importat actualem extractionem de loco ad locum quod ex illis uerbis sequentib.demonstratur clare.s.ad ciuitatem Venetiarum,Rauennæ, & Ferrariæ &c. Et probatur ratione, quia alias ista facultas conducendi nihil operaretur, si in potentia restringeretur, quia in præcedentibus (vt dixi) fuerat prius concessa libera licentia, & facultas plena conducendi ad ciuitatem Venetiarum largiter de actual. conductione, & extractione intelligitur, ne dicta concessio superflua reddatur.l.si quando.in prin.de le.1. & c. si Papa,de priuile.in 6.& sic patet, quod duplex est concessio.s. extrahendi libera & plena,& pro hac nihil solui debet, sicut solui consueuit pro huiusmodi licentia, quæ solum tribuit potentiam est antequam ad actum ducatur,ac etiam conducendi de loco ad locum actualiter similiter libera & plena. Et pro qua eodem modo pro gabella nihil soluendum est,ex quo talis concessio tribuit liberam licentiam & plenam facultatem, quia vbi pro una vel altera concessione quicquam soluendum esset,licentia dici libera,& facultas plena non posset, put de uerbo illo plenam facultatem,probatur ex no.per Bal.in l.precibus.C.de impub.& aliis substi.in vlt.char.ver. procedo ulterius,& c. ubi dicit,quod

2 † verbum plenum,importat sine diminutione, & probatur ex aliis de quibus paulo inferius.Et de alio verbo,scilicet liberam facultatem probatur etiam in c.1.de regularibus in 6. cum ibi notatis per Io.Andr. & Dnic.& in c. de multa.de præb.& ibi no.Abb.in c.quæ in ecclesiarum.de consti.& ibi per Bal.& alios, cum concord.de quib. per Mod.in l.j.C.de sacros.eccl.& in cap.1. de offic. ord. Non enim de conductione de loco ad locum,& sic pro actuali extractione soluitur gabella publica ex una tantum, & alia pro potentia extrahendi impetrata, quoniam (vt dixi) statim concessa licentia soluitur,etiam antequam ad effectum producatur.Et ideo non obstant ea,quæ habentur in d.l.si quando.in prin.quia concessio fuit simplex & vna,vnde dispensatum intelligitur quo ad vnum obstaculum duntaxat.Sed in casu nostro nedum concedit potentia extrahendi,sed etiam libera & plena facultas conducendi de loco ad locum specialiter & expresse, propterea quo ad utrumque intelligitur dispensatum,& omnis solutio remissa. Secundo adhuc dico,quod si solum fuisset concessa plena facultas,& libera & licentia solum extrahendi,quod non tamen diceret concessa

ex-

extractio potentialiter,sed etiam actualiter,& quidem libere, & pleno iure, quia dicta libera & plena facultas & licentia extrahendi dēt intelligi cum effectu.l.3.§.fi.ff.quod quisq; iu. Et sic quantū ad potentiā & quantū ad actū, q̄a ista ꝯcessio & im munitas dr̄ beneficium,seu hēt effectum bn̄ficii, ex quo illam soli principi concedēti p̄iudicat.iō dēt late interpretari.l. fi. de consti.prin.&c.olim.de ver.sig.Nec ob.no.in d.l.si qn̄.in prin. C.de inoffi.test.quia ₰m Bar.& Doct.ille tex.cum gl.loquit̄ in priuilegio contra ius cōmune, in quo fit stricta interpretatio. c.1.& 2.de fil.presb.lib.6.& no.plene in d.l.fi.& quamuis etiam in casu nostro concessio istius immunitatis sit contra ius com

3 mune.C.de vectig.& commi.† Quia vero solum p̄iudicat con cedenti,dr̄ beneficium & in hoc ad instar beneficii regulatur, ut est casus in c.quia circa.de priuileg. vbi dr̄. ꝙ si ep̄s remittit alicui decimas ep̄ales,intelligitur de p̄sentib.& futuris.& glos. ibi oppo.& soluit,ꝙ istud est,quia agit̄ solum de p̄iudicio cōce dentis,& Abb.in 3.notab.dicit no.& tene menti, ꝙ priuilegiū concessum ꝯ̄ ius dēt contra concedentē largissime interpretari,& concordat ₰m eum.c. cum dilectus,de consuetu.qđ ergo dr̄,dicit ipse,ꝙ priuilegium concessum cōtra ius dēt stricte interpretari.ca.1.& 2.de filiis presb.lib.6.dēt intelligi & restringi: nisi priuilegium tm̄ p̄iudicet concedenti,quia tunc censet̄ bn̄ficiū principis,qđ dēt latissime interpretari.d.l.fi.& d.c.olim. & ibi etiam Io.And.& Ant.de But.dicunt,ꝙ priuilegium, qđ sapit bn̄ficium.est late interpretandum,sed in casu.d.l.si qn̄.nō fuit solennitas,quæ requiritur in testamentis,introducta in fauorem principis concedentis liberam testandi facultatem, sed in fauorem priuatorum,seu publicum,hoc est ꝑꝑ timorē falsi tatis.l.fi.C.de fideic.Iō illa ꝑ priuilegium principis non intelligitur remissa.& in his,vel similibus terminis intelligit̄.qđ not. Bal.& Ang.in d.l. fi.de consti.princ.& procedit argumentum Mod.de l.si non lex Aelia Sētia.cum ibi no.ꝑ Bal.de hæredi.insti.& Io.And.in c.1.de fil.præsby.in rescr.contra ius, ꝑ qđ nō intelligitur derogatum,vbi plura concurrunt obstantia, & sic omnia contraria ꝓcedūt in materia stricte interpretanda, sed in casu nr̄o,in quo agitur solum de præiudicio concedentis latissima facienda est interpretatio,& ipsemet Bar.in d.l.si qn̄.ꝓcedit in solutione ꝯ̄rij,ꝙ eo casu latissima interpretatio locum hēt,ꝙ oīa dicant̄ eē remissa.Et adhuc prædicta confirmant̄ ex no.Pet.de Anch.in consi.409.inci.Probata tanti viri,&c.vbi di

4 cit,ꝙ si dicatur,ꝙ condēnationes cācellent̄ libere,ꝙ † non solū dr̄ delictū remissū,sed ēt ꝯcessa restitutio bonorū, ēt in aliū trāslatorū immediate ex sn̄ia cōdēnatoria,quia ꝑ verbū libere ₰m eū,ꝙ nihil voluit reseruare,vt no.in cle.super cathedrā. de sepultur.Et sic isto casu gr̄a ꝯtra ius operat̄ circa duo.s.quo ad delictū,& quo ad bona ꝑꝑ verbū libere,q̄uis ī aliū trāslata esset,q̄a tn̄ hoc nō euenerat ex facto hoīs,puta ex contractu,sed immediate ex ipsa condemnatione de tali p̄iudicio tertii non curatur.l.siue libertus de ope.libe.& not.Doct.in l.Gallus. §. & quid si tm̄.de liberis & posth. Et idē comprobatur ex no.ꝑ d.And.Barba.in repeti.ca.testimonium.de testib.penult. char. ver.illustris.Marchio.Ferrariensis,&c.& in c.eam te.de rescr. col.10.ver.ego consului dicentem se consuluisse(fertur) & obtinuisse,quòd licet ista uerba, facimus tibi gratiam, importēt simplicem indulgentiam & remissionē pœnæ,secundum Salic.

5 contra Bart.in l.fin.ad finem.C.de senten.pa.tamen † fallit ubi princeps diceret,facimus tibi gratiam plenam,quia tunc recuperabit bona non alienata per fiscum, & ad hoc inducit verba Bald.in ti.de pace Constan.in uersi. in plenitudine gratię nostræ recepimus.Et sic etiam isto casu dicta gratia contra ius in præiudicium principis rescribentis operatur duo.Et p̄dicta bene confirmantur ex notatis per Bal.in c.1.§.iniuria. de pace iuramen.firman.& Bal.in l.non solum.§.1.de iniur. & Ro. in l. 2.ad Sylla.nia.ubi dicunt,ꝙ licet remissio iniuriarum facta in foro conscientiæ non operetur in foro contentioso, ₰m Ba.in d.l.non solum.§.1.& in l.si tibi §.1. de pactis. fallit tamen si q̄s dixisset facere plenam remissionem,& sequitur Ale.in l.si tibi. & dicit etiam Spe.in ti.de le.§.1.in vers. quid si degradatus,&c. ꝙ licet restitutio degradati, & priuati non trahatur ad beneficium,tn̄ fallit,qn̄ est plene restitutus,& cum eo trāsit Io.And. in c.quamuis.de rescr.in 6.& de his ēt ꝑ Mod. in c. inter quatuor,in fin.de maio.& obed.Pariter igitur in casu nostro uerbum plenam & liberam dēnt, quo ad oīa onera concernentia

extractionē in potentia & in actu operari,& sic debent dici remissa.Tertio istud etiā confirmatur.Nam licet per illud verbū libere,vel liberā facultatem, nō intelligeretur dispensatum,nisi circa vnū,per no.in d.l.si quando. Si tamen concedatur plena licentia, & libera facultas extrahendi sicut in casu nostro, & si de conductione nulla esset mentio facta,debet dici, ꝙ licentia extrahēdi absq. vlla solutione dicatur concessa per illud verbū liberam facultatē,ne hoc vltimū verbū reddatur superfluum.l. si qn̄,in prin.de leg.1.nam & in priuilegijs contra ius uerba de

6 bent ita interpretari,ꝙ † non remaneant superflua.secundum Imo.in c.causam.q̄,de rescri.& per Mod.plene.in c.1.in eo.tit. & dicit etiam Bal.in rub.de rescri.ꝙ in rescriptis nihil debet esse superfluum.Et pro hoc bene facit,qđ no.Bar. cum quo alij transeunt in l.centurio.de vulg.& pup.ver.quarto principaliter quæro,&c.vbi dicit,ꝙ si dicatur talē substituo & hæredem facio,qđ vltimum verbū directum stabit in sua propria significatione.Et verbū substituo, qđ est commune importabit fideicommissariam,ne sit superfluum.d.l. si quando. de leg. 1. Nec obst.ꝙ etiam in casu.l.si quando.in prin.C.de inoffi.testa.verbum libere,de quo in tex.sit superfluum,₰m Pau. de Cas.cum per illud non dicatur remissa solennitas iuris, quia sufficiebat simplex licentia testandi,q̄a immo plurimū operatur,qm̄ si data fuisset simplex licentia testandi per illā videretur concessa facultas testandi semel tantum,vel saltem dubitari poterat, utrū intelligeretur solū de primo actu testandi.l.boues.§.hoc sermone.de uer.sig.Iō per verbū libere,hoc tollitur & significat,qđ testari possit toties quoties voluerit,aliàs non diceretur testari posse libere.l.si quis in princ. testa.de leg.3. Quarto principaliter prædicta confirmantur.Nā isti comites de Calcagninis ex instrumento donationis ducis Borsij habebant potestatem extrahendi de terra,& territorio Fussignani frumentum & alia,quia concessit omnē iurisdictionem & p̄tātem,quam habebat.d.Dux in illo loco in forma amplissima,quam aliter nō refero.Et ex eadem p̄tāte poterant concedere licentiam extrahēdi alijs,& quicquid solui debebat occasione dictæ licentiæ, & gabellæ pertinebat ad dictos comites ex sp̄āli concessione de gabellis & omnib. alijs emolumentis facta.Et propterea si priuilegium postea concessum restringeretur ad licentiam extrahendi,& ad id,qđ pro ea solet solui,qđ iā cōcessum erat solum contineret,& de nouo nihil tribueret,ꝙ nō est dicendū,sed interpretatio illa sumi dēt, per quā aliquid de nouo operetur &

7 concedatur,quia sicut † priuilegium prima facie continens idē ꝙ ius cōmune debet ita intelligi,vt aliquid addat iuri communi,secundum Host.& omnes in d.c.1.de rescr.& per c.in his.de priuileg.& c.pastoralis.ī prin.de appel.& l.1.in fi.ad municip. & Bal.in auth.habita.in 3.col.C. ne filius pro pat.sic etiam dēt interpretari,vt aliquid addat primæ concessioni,de qua in dicto instrumento donationis.Et propterea dicendū est,ꝙ princeps in hoc priuilegio senserit de actuali extractione, & de eo qđ solui solet dicto casu pro gabella, quia licentia extrahendi prius fuerat concessa,& a dictis comitib.erat ab alijs petenda, & eis erat soluendū tam pro dicta licentia, quam pro gabella in dicto loco Fussignani.Extra igitur illū locum,& sic in terris dicti principis gabella per nouū priuilegium intelligitur remissa,quia de licentia extrahendi non poterat amplius tractari,q̄a de illis nō extrahebatur,sed ab initio extractum de castro Fussignani concedebatur per dicta loca ad ciuitatē Venetiarū vel alibi.Et per hoc responsio colligitur ad d.l.si qn̄, quia illo casu poterat de nouo operari circa defectū personæ, quæ non habebat testamēti factionem.Nec etiam ex eo, ꝙ mater & tutrix qn̄q. soluerit,per hoc filijs præiudicare potuit.l.pactum curatoris.C.de pactis.& l.qui fundum.§. si tutor. de vsucapio.pro emp.Et multo minus eis præiudicauit factū aliquorum mercatorum,qđ etiam alijs mercatoribus nullum attulit præiudiciū l.si vnus.§.ante oīa.ff.de pactis. Et ideo non somniauit consultor cameræ,qui bis consuluit in fauorem dictorum co.de Calcagninis,₰m cuius consilium fuit etiam bis iudicatum in fauorem eorum.De quibus sententijs,scilicet,an præiudicetur cameræ non est necesse tractare,quia in præmissis satis constat, ꝙ de nouo pro eis est iudicandum. Quibus etiam non nocet, ꝙ in alijs suis priuilegijs sit facta expressa liberatio a gabellis, &c.quia abundans cautela non nocet.l.testamentum.C.de testamen. & quia inducta ad augmentū non debent operari diminu-

minutionem.l.legata inutiliter.de legatis primo. Ex quib.cõcluditur, ꝙ dicti comites indebite vexantur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Verba ultimo loco relata referuntur ad omnia quæ principaliter incidenter uel accessoriè aut aliter, quomodocunque in instrumento narrantur.*
3 *Dispositio legis & testatoris parificantur.*
2 *Ademptum sub conditione dicitur sub contraria conditione datum, & declaratur nu. 8.*
4 *Quomodo olim & nunc succedant maritus & filij in lucro dotali statuto uel per pactum delato, et an istud lucrum inter socios diuidatur, & an maritus ad secunda uota transiens socijs præiudicare ualeat. quod nu. 6. declaratur.*
5 *Lucrum marito defertur propter onera matrimonij.*
6 *Intellectus. l. si unquam de donationibus.*
7 *Ratio statuti uolentis filios primi matrimonij ad lucrum dotis cum marito secundo admitti.*
10 *Expensæ pro studio filiorum factæ per unum ex socijs omniũ bonorum, an societati an uero ei soli imputentur, quod nu. 11. declaratur, ubi multa satis pulchra & utilia cumulantur in materia hac.*
11 *An libri traditi filijs scholaribus sint præcipui, an uero diuidendi inter socios. quod nu. 12. soluitur.*
13 *Nunquid socius teneatur ad reddendum rationẽ administrationis, & libris inter eos ordinatis stari debeat, quod declaratur nume. 14.*
15 *Nunquid si unus ex socijs omnium bonorũ dotauerit filias suas alijs ignorantibus debeat dicta dos solui de communi. quod nume. 16. declaratur.*
16 *Illud quod unus ex socijs ex dote mulieris superlucratus est communicari debet.*
17 *Nunquid dotes uxorum duorum sociorum omnium bonorũ debeant deduci, quod nu. 18. soluitur.*

CONSILIVM CI.

IN præsenti consultatione præsupponam societatem omnium bonorum inter istos fratres coitã, de qua constat, non tantum per actus tacitos, q fieri non potuerunt citra ius & nomen vniuersalis societatis, sed expressa conuentione. Hoc.n. apparet primo ex quodam instrumento inter ipsos tempore communionis celebrato, in quo narratur inter eos omnium bonorum societatem fore, adeo ꝙ ex illo probatur dicta societas, vt egregie demonstratur ex cõsilijs clarissi. virorũ sub hoc emanatis. Istud quoq. clarius elucescit ex alio instrumento iã propediem tempore diuisionis inter dictos fratres confecto, in quo fatentur per tempora retroacta stetisse in communione vniuersali, dũ in eo sic formaliter dicit, videlicet, dominus, Iacobus. d. Christophorus & Leo fratres de Zobolis, quondam Francisci ibi præsentes, qui per tempora retroacta usque in præsentẽ diem steterũt in cõmunione, & societate omnium bonorũ, volẽtes ad eorũ bonorũ diuisionem, &c. Deinde paulo post subiungitur, scilicet ꝓut prædicta omnia & singula sic fuisse, & esse vera prædicti fratres vnius ad instantiam aliorũ stipulantium hic in præsentia mei notarij & testiũ infrascriptorum dixerunt, & sponte confessi sunt, &c. Hæc.n. verba † ultimo loco relata referuntur ad omnia, quæ principaliter vel incidenter seu accessorie uel quomodocunque in ipso instrumento fuerunt narrata, vt not. Bar. & omnes, in leg. si cui seruus §. si a filio, de leg. 1. arg. leg. fin. de fideic. liber. & in le. si quis filium. §. fi. de leg. 2. & Alex. in consi. 17. in 1. col. in 3. uol. Cum ergo in principio instrumenti fuerit narratũ eo mõ, quo supra retuli, ꝙ isti steterunt in communione & societate omniũ bonorum, sequitur, ꝙ talis confessio refertur ad ibi dicta, qualitercumq. illa verba fuerint prolata, accedat etiam, quia illa verba instrumenti simpliciter narratiua probarent dictã societatẽ absq. confessione sequenti, ex quo sunt prolata partib. pñsentibus, & non contradicentib. authen. si quis in aliquo. C. de eden. & in l. sciendum. de uerbo. oblig. & in leg. ex his. maxime per Bal. C. de testa. mili. per l. optimam. & ibi per Docto. C. de contrahen. & committẽ. stipul. cũ sit itaq. ꝙ istud instrumentum probet uniuersalem societatem, nullum hẽt dubium iudicio meo. Ex quo ꝑsupponitur & infert, ꝙ filiæ istorum fuerũt de communi dotatæ, vti aliàs inter istos consului, quo tẽpore nõ vidi hæc instrumenta, sed ꝑdicta societas præsupponebatur in facto. Nec etiam isto casu obstant consilia dom. Alex. quẽ in ꝑfato consilio allegaui pro parte contraria, quia ad ultima ibi dicta rñdeo, ꝙ suum præcipuum fundamentum est, ꝙ in terminis suis illi fratres non erant socii omnium bonorum. Aliud etiam fundamentum, quo mouet̃ est, q̃a societas oĩum bonorum erat coita tacite, si qua inter eos erat talis cõmunio, quo casu veniunt ɜ̃m eum quæstuaria duntaxat ꝑ l. coiri. cum seq. ff. pro socio. Sed istud fundamentum, etiam si esset verũ, ꝓut absque dubio non est, sicut aliàs aperto iure demonstraui, tñ non obstat, quia inter istos fratres fuit societas vniuersalis inita ex conuentione expressa, vt maxime patet ex primo instr̃o, & ex ultimo, non autem tacite, quo casu. s. qñ expresse fuit coita, videtur ipse fateri, ꝙ dotes sint de communi dandæ, quãuis de dotib. nulla sit habita mentio spãlis, & hoc clarius sentit in consi. 48. in 2. vol. dum alleg. l. 3. §. 2. ff. pro socio. His igit̃ præmissis condescendo ad dubia mihi transmissa. Et circa primũ. s. nunquid lucrum dotis factum per unũ ex eis ex prouisione statuti durante communione sit commune videt̃ prima cõsideratione dicendũ, ꝙ non. Et primo, quia ex quo extat filia ex vxore ꝑdefuncta, uĩ ꝙ lucrum non fuerit marito delatum, & per ꝯñs, ꝙ societati non potuerit acquiri, quia licet statutum simpliciter dicat, ꝙ uxore prædecedente in matrimonio maritus lucretur dotem, videtur intelligendum, si non extabunt filii, quia quemadmadmodum lucrum delatum ex prouisione testatoris, siue vniuersale sit, siue particulare, defertur sub prædicta conditione. l. cum acutissimi. C. de fideicom. l. cum auus. de cõditio. & demon. l. generaliter. §. cum autem. C. de insti. & subst. & c. eadem ratione videtur dicendum in lucro delato a lege vel
2 statuto, maxime cum † dispositio testatoris, & legis procedat a pari. §. disponat. in authen. de nupt. Secundo facit quia videmus, quòd lucrum alicui iam perfecte quæsitum reuocatur ꝑ superueniẽtiam liberorum. l. si vnquam. C. de reuo. don. ergo multo fortius videt̃, ꝙ superexistentia eorum impediat lucrũ acquiri marito, arg. l. patre furioso. ff. qui sint sui vel alie. iur. & ita per istã rõnem hoc sentit Bal. in l. 1. in 1. qõ. C. de in officio donatio. ubi inquit, quod si mulier fecit pactum de lucrãda dote, etiam procreatis filiis, ꝙ maritus vxore ꝑmortua excludet filios, etiam quo ad legitimam, virtute pacti, subiungens, ꝙ non obst. d. l. si vnquam. quia ibi non fuit cogitatum de liberis, hic sic, quia uoluit dicere ipse, ꝙ in pacto erat dictum, ꝙ etiam lucraretur extantibus filiis. Cum ergo statutum lucrum simpliciter deferat præmortua vxore in matrimonio nulla mentione de filiis facta, non videtur de eis cogitatum, & per consequens ex mente Bal. vbi supra, maritus debet impediri lucrari, sed dato, ꝙ etiam filii non excludant maritum in totum, videtur saltem, ꝙ uocentur una cum eo ex mente statuti in secunda parte disponentis, ꝙ si mulier transeat ad secundas uel ulteriores nuptias extantib. filiis ex priori matrimonio, maritus una cum filiis eiusdem matrimonii lucretur dimidiam dotis, aliam uero dimidiam lucrentur filii primi matrimonii. Sicut ergo statutũ uult, ꝙ ad lucrum admittantur alii eiusdem matrimonii cum patre marito, qñ agitur de lucro dotis eiusdem, quæ alteri fuit prius nupta, eadem rõne uidetur, quod debeant uocari una cũ patre ad lucrum dotis maternæ, quæ alteri non fuit prius copulata cõiugio, quia non uidetur posse reddi urgens rõ diuersitatis. Ex alio etiam capite non uidetur, ꝙ istud lucrum debeat esse commune, quia in facto narratur, ꝙ iste socius, cui lucrum est delatum, transiuit ad secunda vota. Quo casu lucrum tale dicitur conseruari filiis primi matrimonii, vt in authen. de nu. §. si uero habeat. & in auth. ut fratrum filij. §. preterea: & tenet Bal. in d. l. 1. in q. 1. C. de do. promissio ubi uidetur hoc velle, ẽt si perduraret in primo matrimonio, & idem vult Pau. de Cast. in l. 2. in prin. sol. mat. & gl. in l. 1. C. si dos constan. matri. & ꝙ saltem per transitum ad secunda uota perdatur hoc lucrũ, expresse tenet Bal. in auth. vxore. C. de secun. nup. adeo ꝙ solus vsusfructus interim remanet penes patrem. & proprietate priuatur, ex quo infert, ꝙ talis proprietas lucri defertur mari-
3 to sub conditione, si non transierit ad secunda vota, quod † sic probatur, ademptum sub conditione dicitur sub contraria cõditione

ditione datum.l.aliquando.de conditio. & demon. cũ similib. sed proprietas huius lucri amittitur, si transit maritus ad secundas nuptias. vt in iurib. supra alleg. Ergo videt̃ cõcedi casu, quo non transeant, & sic conditionaliter. Ergo licet etiam acquireretur societati, ei tñ acquireretur conditionaliter, ex quo ita defertur ei, qui est cã talis lucri, quia vbicunque aliquis acquirit mediante altero, dicitur fieri acquisitio cum omnib. qualitatib. adhærentib. psonæ, quæ præstat causam acquisitioni. l. qui in aliena. §. interdum. de acq. hęre. & no. in l. 3. ff. de petitio. hæredi. & sic videtur, ꝙ transeundo iste ad secunda vota amiserit ipse & societas simul proprietatem lucri, seu saltem illud ius acquirendi, hinc videmus, ꝙ alienatio interim facta per maritum resoluitur illo secundo nubente. §. hoc autem. in auth. de non eligendo secundo nubentes. & d. §. si vero hēat. in auth. de nuptiis, sicut resoluitur alienatio facta pendente cõditione in euentum conditionis. l. fi. §. sin autem sub conditione. C. communia de leg. Nec etiam uidetur posse dici, ꝙ usufructus saltem erit communis, quia vsusfructus acquisitus uni, non dēt posse cõmunicari, quia est seruitus personalis quæ non potest a persona separari, & ideo quemadmodum per hoc non dicitur posse alienari. §. finitur, insti. de usufru. & ibi no. ita non dēt posse cõmunicari, sicut etiam uidemus, ꝙ feudum, quod non pōt alienari irrequisito domino, si per unum ex sociis acquiratur, non fit commune. c. 2. de duob. fratrib. de nouo benefi. inuesti. & ꝑ Ale. in consi. 48. supra allega. Vltimo licet prædicta cessarent, quia uocaretur ad lucrum etiam extantib. filiis in totum, & nihil teneretur seruare etiam per transitum ad secunda uota, tñ hoc lucrum dēt eius solius esse, qui lucratus est hoc in terminis decidit Bal. in addi. ad tracta. Bar. de duobus fratrib. uersic. uiso autem, quando hi pręsumuntur, &c. ubi inquit, ꝙ si unus fratrum lucratur partem dotis ex forma statuti, quod non teneatur illud lucrum communicare, quia, dicit ipse, quando lucratur aliquid uiuo patre, debet illud tanquam aduentitium percipere. l. fin. C. de colla. multo magis patre mortuo, quia tunc est plenior sua acquisitio. Sed præmissis non obstantib. contrariam sententiam probabiliorem puto, uidelicet quòd 4 † lucrum dotis vni ex sociis omnium bonorum delatum sit commune: præmitto prin. qualiter lucrum delatum per pactum uel statutum simpliciter consequitur maritus, etiam extantibus filiis, ita decidit Paul. de Castr. in l. 2. in princ. ff. solut. matr. cum quo transit ibi. do. Alexan. addens hoc non habere dubium, per text. iuncta gloss. vbi hoc clare decidit, in l. 2. ff. de pac. dota. Præmitto, & secundo qualiter extantibus filiis maritus non lucratur simpliciter, id quod ex statuto vel pacto defertur, sed quo ad proprietatem illius admittitur viriliter vna cum filiis & inter patrem & filios diuiditur æqualiter, quo vero ad vsumfructum admittitur maritus in totum text. est in §. quia vero. in authent. vt fra. filij, & auth. si tamen quod. C. de secundis nupt. licet olim aliter fuisset statutum, quia vno tempore admittebatur pater in totum, & respectu proprietatis & vsusfructus. §. Gregoriana. in auth. de non eligen. secundo nuben. Alio uero tempore fuit prouisum, ꝙ admitteret solũ quo ad vsumfructum. & tota ꝓprietas reseruaretur filijs, siue transiret ad secunda vota, siue non, vt in §. 1. in auth. neq; virũ qđ ex dote. & auth. vxore. C. de secũ. nup. quæ iura sunt correcta per dictũ. §. quia vero. & ei standũ est, vt not. gl. in pđ ctis iuribus, & ibi Ang. maxime in d. auth. neq; virum, quod ex dote. vbi expresse dicit: ꝙ pr̃ de sua virili potest ad libitum disponere. Et ita intelligendum est dictũ Bald. in d. l. 1. in 1. q. C. de dot. promissio. qui mouetur per d. §: quia vero, licet semper dicat, quòd tenetur seruare filijs, quia eius dictum intelligendum est ẜm l. quã alle. & gl. in d. l. 1. C. si dos constan. mat. quia tex ex quo quo mouetur, limitatur ꝑ §. quia vero. vt etiam tenet Bal. in l. generaliter. in fi. C. de secun. nup. & licet illa iura loquantur in lucris delatis ex pacto, habent tamen locũ etiam in lucris delatis ex statuto, secundum Bald. in d. auth. vxore. C. de secun. nup. bene facit, qđ idem not. in l. hac edictali. in prin. & ibi Salic. eod. tit. & hoc dummodo ad secunda vota non transeat. §. si uero habeat. in auth. de nup. statim ergo præmortua vxore istius socij, cum extaret vnica filia ex primo matrimonio lucratus est dotem ẜcđm prædicta, uidelicet pro prietatem pro dimidia, & totum vsumfructum. Ergo dimidia illius proprietatis debuit communicari, & societati acquiri. de hoc est casus sing. in l. actione. §. fi. cum seq. iuncta gl. ff. ꝓ socio. vbi clare dicitur, ꝙ lucrum dotis acquisitum uni ex socijs omnium bonorum est cõe, & diuidi debet, & ita per illum tex. tenet Moder. Perusi. in tract. de duob. fra. in 16. q. quintæ partis prin. & licet ipsi non dicant, idem consuluit Ro. per illũ tex. in consi. 426. inci. Cũ isti fratres, &c. Et istud non uidetur dubiũ, ut subijciam in casu, ꝙ ex mente statuti pleno iure totã dotem dicatur lucrari filijs penitus exclusis. Similiter commoditas totius vsusfructus debet esse communis, & per cõsequẽs diuidi debet, licet ius usufructus non possit communicari, eo quia non potest a persona separari commoditas, tamen potest alienari, & de nouo in alium transferri. l. si vsusfructus. ff. de iure dotium. & in l. usufru. sol. mat. & not. plene d. §. finitur. insti. de vsufru. aliàs. n. sequeretur, ꝙ si commoditas vsusfructus nõ esset communicabilis, ꝙ eo tempore, quo lucrum dotis acquirebatur marito duntaxat quoad usumfructum, prout erat tempore. §. 1. auth. neq. uirum, qđ ex dote, &c. ꝙ tex. ĩ d. l. actione. §. fi. cũ l. seq. nunquam potuisset habere locũ, & fuisset correc. ꝙ nemo diceret, & ista dubitatio procedit, quando dos cõsisteret in reb. immobilibus, sed ubi consisteret in pecunia, vel in alijs reb. quæ vsu consumuntur, nulla est dubitatio, ꝙ potest lucrũ totius esse commune, quia licet pro dimidia dicatur vsufructuarius tantum, tamen dicitur etiam habere dominium, quia ubi in talib. rebus vsusfructus constituitur, dominium in usufructuarium transfertur, nec aliter potest usufructus in talibus rebus cõstitui. §. constituitur. institu. de usufr. Et iõ cum in tota pecunia habeat dominium, licet in dimidia dicatur usufructuarius improprie, nil impedit, quin tota pecunia sit communis, & diuidi possit, attentis tamen prædictis dicendum esset, ꝙ mortuo socio, cui delatum fuit lucrum, debebit lucrum etiam in pecunia consistens restitui filiæ primi matrimonij ꝓ dimidia, quia in illa societas, ut dixi, dicitur usufructuaria, etiam si non sit ei cautum de restituendo, prout debet cauere talium rerum usufr. l. hoc senatuscon. §. j. ff. de usufru. earum rer. quæ usu consumuntur, quæ tamẽ restitutio, ut infra. subdã, ex mẽte statuti non debet. Et ideo cum dimidia non ueniat filiæ primi matrimonij restituenda, nisi post tẽpus, debet interim esse penes socios & inter eos diuidi. Et ita per eos retineri, donec fuerit locus restitutioni, casus est in d. l. actione. §. fi. Quantum uero ad aliam dimidiã, quæ pleno iure fuit acquisita, non tenẽtur alij socij aliquo tempore portiones suas restituere etiã per transitum ad secunda uota illius, cui lucrum fuit delatum, quia ex quo semel cõmunioni fuit acquisita. s. antequam ad secũdas nuptias conuolaret, non debet talis transitus communioni ꝑiudicare, sed ei soli in portione sua. Tum quia ius est iam eis q̃situm, ꝑ no. ꝑ Bart. in l. post mortẽ. §. fi. de contratab. & qđ satis ĩ ꝓposito scribit Imo. in l. si quis mihi bona. §. seruus. de aqui. hær. ubi dicit, ꝙ stãte hoc fundamento, ꝙ hæreditas delata monacho possit ꝑ solũ abbatẽ adiri, prout communiter tenẽt Canonistę in c. in pñtia. de prob. & multi Legistæ, de quib. in l. j. đ uulg. & pup. per repetẽtes, si monachus institutus ante aditam hæreditatem trãseat ad aliud monasterium, ꝙ dicta hæreditas remanebit primo monasterio, cui erat ius iã quęsitum. Si ergo trãsitus monachi nõ ꝑiudicat monasterio in iure iam quęsito, ex eius persona, eodẽ modo transitus mariti non dēt socijs ꝑiudicare in iure iã eis quæsito etiam per ipsum. Tum ẽt, quiã ꝓpter iniuriam, quã facit maritus filijs primi matrimonij, lex illum priuat proprietate. §. hæc nos. in auth. de nõ eligẽ. secund. nuben. ergo satis est, ꝙ portionis suæ ei auferatur proprietas, non ãt alij socij ex facto istius dēnt ꝓprietate portionum suarum priuari, quia nihil ipsi deliquerunt, & prędictis filijs nullã iniuriã intulerunt, & etiã propter hoc in plus nõ diceretur puniri ille, qui contraxit secundas nuptias. Cum ergo lex intẽdat punire illum, qui iniuriã fecit filijs primi matrimonij non aũt alios, sequitur ꝙ ex hoc secũdo transitu alij socij proprietatem aliàs sibi acquisitam non perdunt, quia pœna non debet egredi suos auctores. l. sancimus. C. de pœn. l. si quis in suo. §. legis. C. de inoff. test. satisfactum. n. est legi, ex quo aliquid proprietatis lucri non remanet penes secundo nubentẽ, licet tota proprietas non applicetur filijs matrimonij, quia lex non cõsuluit eis tantum, sed quia transeuntem ad secundas nuptias vult punire qui satis dicitur punitus, si proprietatem suæ portionis amittit. Restat modo adductis in contrarium r̃ndere. Non obst. lex, cũ acu-

5 acutisſimi,qa† cũ iſtud lucrũ deferatˉ pp onera mr̃imonij, &
ex cá oneroſa dicatˉ eſſe penes maritũ,ut eſt gl.no.cõiter appro
bata in l.ſi donaturus.§.fi.ff.de cõd.ob.cau. Non eſt mirum,ſi
maritus ad illud uocatur,ſiue extẽt filii, ſiue non, quia utroq.
caſu ſuſtinuit onera,immo maiora filiis extantib.quę rõ ceſſat
in caſu illarũ legũ,& ẽt in caſu.l.unquá.C.de reu.don. ſcd̃o lo
co in contrariũ allegatarũ. Quinimmo licet ẽt lucrũ hoc defe-
ratˉ pp fædus matr̃ij, vel vt ſpe lucri alliciátur hoĩes ad contra
hẽdũ matr̃ium,prout uoluit Rõ.in l.ſi cũ dotẽ.§. tranſgredia-
mur.ff.ſol.ma.per tex.in l.3.ver.ná ſi quis ff.de d.præl.tñ idem
eſſet dicẽdũ,quia filij cõqueri non poſſunt,qm̃ ex hoc cõmo-
dũ ſentiũt.Si.n.tale lucrũ delatũ non fuiſſet,matrimonium pr̃
forte nõ ꝯtraxiſſet,ſic nati nõ eẽnt, quá rõnẽ adducit in pro-
poſito Bal.in d.l.1.in prima qõne.C.de dot.ꝓmiſ. leges ergo ĩ
contrariũ allegatæ, q̃ volunt, ꝙ lucrũ delatum inter viuos vel
6 in vltima voluntate reſeruetur filijs,loquuntur, † qñ illud de-
fertur ex cá mere lucratiua,adeo ꝙ d.l.ſi unquá.nõ hẽt locum
qñ fit donatio pp bene merita,ut eſt tex.not.in l. ſi pr̃.§. fi.de
don.Sed iſtud lucrũ,vt dixi,nõ defertur ex cá lucratiua, ſed ex
cá oneroſa, ſeu ſaltẽ non hẽt locũ hoc, niſi ex cá.ſ.niſi matr̃iũ
contrahat,ex quo multa patitur quis incõmoda, & ſic vtroq;
caſu militat diuerſa rõ. Et ꝙ iſtud ar.non ob.patet clare, quia
ſi ꝓcederet,ſequeretur,ꝙ extantib.filijs non admitteretur pr̃
in aliqua pte,& tñ nõ eſt dubiũ, ꝙ admittitur in virilẽ,qñ de
eis ſtatuto vel pacto nulla eſt facta mẽtio,vt ſupra dictũ eſt,li-
cet viderim quoſdá cõſulentes cõtrariũ per p̃dicta rõnẽ allega
tá in cõtrariũ non aĩaduertẽtes ad doctrinam Mod.in d.l. 2.in
7 prin.ſol.mat.neq; ad rõnẽ proximá. Non ob. ẽt,ꝙ † ex mente
ſtatuti loquentis de mulierib.tranſeuntib.ad ſecunda uota, de
beát filij vna cũ patre admitti, quia ſtatutũ vult illo caſu, quo
extant filij ex primo matr̃io mulieris, ꝙ pr̃ admittatur ad lu-
crũ vna cũ filijs eiuſdem matrimonij, eo quia in alia dimidia fi
lij primi matr̃ij ſunt per ſtatutũ inuitati, & iõ ne melioris ſint
condõnis filij primi matr̃ij quá ſecũdi,iſto caſu uocauit filios
ſcd̃i matrimonij vna cum patre.Sed eo caſu,quo nullos filios
hẽat mulier ex p̃cedẽti cõnubio,vel quia nullum prius habuit
cõiugẽ,vel caſu quo habuit,ex no tñ filios non reliquerit, ſim
pliciter ſtatutũ uocat maritũ ad totá dotẽ, nullá de filijs mẽtio
nẽ faciendo,ex quo datur intelligi,nõ ſolum de iure,uerum ẽt
ex mẽte ſtatuti, ꝙ maritus p̃dictis caſib. admittitur ad totam
totam dotẽ ẽt extantib.filijs,quia ſi uoluiſſet filios excludi, eis
vtiq; prouidiſſet expreſsè,prout fecit, qñ uxor præmortua re-
liquit filios,quod cũ non fecerit,credendũ eſt, ꝙ mens ſtatuti
ſit cõformis iuri cõi, & ꝙ iſte caſus omiſſus dẽt in iuris diſpõ-
ne remanere,l.ſi extraneus.de cõdit.ob cám.l. commodisſime.
cũ vul.de lib.poſth.Non ob.qd̃ quarto adducebatur.ſ.ꝙ iſtud
lucrũ dicatur referri cõdõnaliter,& adimitur,p l.aliqñ.cũ ſim.
de condit.& demon. Et ideo ꝙ cum per tranſitum ad ſecunda
uota defecerit conditio, ſub qua dicebatur deferri lucrũ, videtˉ
ſocius & ſocietas excluſa,quia immo defertur & acquiritˉ pure
bene verũ eſt,ꝙ poſtea tranſiẽs ad ſecunda uota illo priuatur.
d.§.ſi vero hẽat.in auth.de nup. ubi habetˉ,ꝙ patrem ſcd̃o nu-
bentẽ priuat lex proprietate.Ergo apud illum erat proprietas
alias nõ diceretˉ ea priuari. cum priuatio p̃ſupponat aliquid in
eẽ.l.decẽ.de verb.ob.Ergo patet,ꝙ condõnaliter nõ defertur,
quia condõ in eſſe aliquid non põt. l.q̃ ſub condõne.de cond.
8 inſt.Nec ob.ꝙ ſit ſub condõne adẽptum,† quia non dicitˉ adi-
mi ſtatim,ita ꝙ iſta adẽptio condõnalis dicatur facere delatio
nem ſtare in ſuſpenſo,ſed dicitur adimi tunc,cũ cõdõ extiterit,
quia vbicunq; ſub cõdõne aliquid adimitur in pęná,dicitur fie
ri adẽptio eo mõ,quo ſupra.ſ.cũ extiterit cõdõ & non prius,vt
eſt tex.in l.ſi penum.ff.qñ dies.l.ced.vbi dicitˉ, quod ſi lego tibi
plenum & caſu quo illá non p̃ſtiterit hęres,legem mille,ꝙ inte
rim penus adempta ſub cõdõne peti p̃t. Ergo patet,ꝙ nõ dici-
tur adẽpta ſtatim ſub condõne, quia ſi ita eẽt, diceretur data
ſub ꝯ̃ria conditione.& ſic impediretur petitio ea pendente.l.ce
dere diẽ.de verb.ſig.Sed dicitur adẽpta,cũ extiterit conditio,&
non ante,& hoc qa fuit adempta in pœnam hæredis, & ſic pri
mum legatum non deſinit eſſe purum,per quem tex. ita nota-
biliter declarat Bart.in leg. 1.§.item ſi ita.ff.ad legem Fal. Cum
ergo in caſu noſtro fiat ademptio proprietatis lucri dotalis in
pœnam mariti ſecundo nubentis. d.§. ſi uero habeat. uer. &
generaliter ibi,& hæc communis uiri & mulieris mulcta ſit im
poſita,&c.quãuis ſit ſub condõne ademptum, intelligitur tunc
cum extiterit ꝯdõ,& nõ prius, & per ꝯñs purè defertˉ,& acqui
ritˉ marito & p eũ ſocietati vel ſocijs, ꝙ poſtea non debent pri
uari ſocij proprietate ſemel acquiſita p tranſitũ mariti ad ſe-
9 das nuptias, ut ſupra latius demõſtraui. Nec ob.ꝙ † reſoluatˉ
alienatio facta ante ſcd̃m mr̃imonium, ſi poſtea ſecundo nubat,
quia penes illos nõ erant illæ res alienatę,tanq̃ illæ p mortem
uxoris,ſicut erat penes ſocietatẽ,uel conſocios,qui pariter ſu-
ſtinerent onera mr̃imonij,quæ illi nõ ſupportauerát, & iõ nõ
eſt conſonum,neq; iuri,neq; æquitati, ꝙ proprietate debeant
priuari,cũ nihil egerint,pp qd̃ tale quid pati debeant. Præte-
rea reſoluitur alienatio in caſib.iuriũ ſup.allegatorũ in pęnam
viri tranſeuntis ad ſecunda vota. Ná ſi reſoluitur alienatio fa-
cta ex cá oneroſa,tenetur contrahentib.de euictione, & ſic pę
nam patitur.Si uero reſoluitur alienatio ex cauſa lucratiua,li-
cet non teneatˉ ſimpliciter de euictione,de qua in l.Ariſt.§.fin.
de don.cum ſim.Tum in aliquib.caſib.poteſt teneri,& in caſib.
in quib.non tenetur,iſtud toleratur,quia illi tales dñr perdere
lucrum,non aũt damnum pati.Si vero priuarentur conſocij,q
ſuſtinuerunt onera,dicerentur damnum pati,nec pp hoc trá-
ſiens ad ſecunda vota,qui iniuriam fecit filijs primi mr̃imonij,
in plus diceretur puniri. Non ob. ꝙ vſusfructus vni acquiſitˉ
non poſſit ab illo remoueri,& per ꝯñs nõ poſſit cõicari. Quia
ſi in pecunia fuit dos,cũ dominiũ ſit penes illũ,qui in ea habet
vſumfructum, ceſſat prædicta dubitatio, ſi verò fuit in reb.q̃
non conſumuntur vſu,licet ius vſusfructus nõ poſſit cõicari,
poterit tñ commoditas eſſe cõis & diuiſibilis per ea, q̃ ſupra la
tius dicta ſunt. Non ob.quod no. Bal.in d.trac.de duob.fratr.
quia loquitur,qñ fratres nõ ſunt ſocij oĩum bonorum, qd̃ pa
tet,quia dicit,ꝙ illud quod ſoluerũt vni ex ſucceſſione,nõ dẽt
communicari,quod falſum eſt in ſociis omnium bonorum,vt
eſt caſus clarus in l.3.§.1.ff.pro ſoc.Condeſcendo igitur ad ſcd̃m
10 dubium,† videlicet,nunquid expenſę pro ſtudio filiorũ factæ
p unum ex ſocus omnium bonorum ſint ſocietati imputandæ
an vero ei ſoli.Et vr̃ prima conſiderõne dicendũ,ꝙ ei ſoli ſint
aſcribendæ,& non ſocietati,ita in terminis tenuit.Ro.in conſ.
436.inci.Præſentis cõſultationis articulus, &c. Mouetur pri-
mo,qa filiæ unius ſocij de cõi dotandæ ſunt a pr̃e ſuo. l.ſocius
pro filia.iuncta j.gl.ff.pro ſocio.& no.Spec.in ti. de iu.§.ſequi
tur.ver.quid ſi unus ex fratr.& Bald.in l.fi.C.de dot. promiſ.q̃
quidẽ dos eſt debitum neceſſarium.l.qui liberos.ff.de ritu nu.
cum ſim.ergo multo magis expenſa pro ſtudio filij non dẽt eſ-
ſe cõis,cũ illa ſit voluntaria,vt p Bar.in l.de bonis.§.non ſolũ.
de Carbo.edic.& maximè, quia ẽt iſto caſu nullum commodũ
põt ſentire ſocietas,cũ qcqd ſit acqſiturus filius ex tali diſcipli
na,ſibi ſit acquiſiturus,non aũt pr̃i,tanq̃ iſtud ſit caſtrẽſe pecu
liũ.l.fi. C.de inoff.teſta.l.fori.C.de aduoc.diuer.iud. l.vetat.C.
de aſſeſſorib.cum ſimilib.Secundo adducit. Ná oĩs expenſa fa
cta p ſociũ trahens originẽ ex ꝓpria uolũtate ipſius ſocij dẽt
ei ſoli imputari, qñ ex tali expenſa nullum cõmodũ põt ſocie-
tas veriſimiliter ſentire.l.cum duob.§.per cõtrarium.& l.adeo.
§.quod in alea.ff.pro ſocio.vbi habetur,ꝙ ſi ſocius ẽt omnium
bonorum aliquid ſoluat ob maleficiũ ex delicto volũtario cõ-
miſſum,qd̃ ei ſoli eſt imputandũ.Et hoc non eſt pp aliud,niſi
quia ex ea ſolutione nullũ affertur cõmodũ ſocietati. ergo cũ
expenſa ſtudij trahat originem a propria uoluntate patris, &
nulla ſit paritura ſocietati vtilitatem, vt ſup.dixi, dẽt ſoli patri
imputari. Tertio mouetur, quia ſocius omnium bonorũ non
poteſt conſociũ obligare, niſi in cõem vtilitatem pecuniæ ver
ſæ ſint,vel niſi ita ſocietatem coierint, quicquid erogaretur vł
quæreretur,cõis lucri atq; impendij eſſe,uel niſi ſit tale, ꝙ om
nium bonorum ſocius neceſſitate ductus non culpa ſua præ-
cedente ſoluere habeat. Primum probatur in l.iure ſocietatis.
pro ſoc.Secundũ eo.ti.ſi ſocietatem vniuerſarũ fortunarũ. §.j.
Tertium in d.§.per ꝯ̃riũ.& in §.ſi ſocij bonorũ.ſed nullũ trium
eſt in caſu propoſito,ergo &c.Et ita per hæc hác partẽ ample-
ctitur Ro.d.conſi.pro iſta opi.põt adduci gl.iũcto tex.in l.3.§.
fi.ff.de munc.& hon.ubi habetur,ꝙ ſi unus ex fratrib.facit ex-
penſas in ducenda uxore, uel pro ſua militia,dẽt de proprio ex
pendere, non aũt de cõi, ergo idem vr̃ in caſu nr̃o;qa utroq;
caſu vr̃ eadẽ rõ. Sed p̃miſſis non ob.contrariam ſñiam proba-
biliorem puto p̃cipuè p tex. ĩ l.ſi ſocietatẽ uniuerſarũ fortuna
rũ.§. 1.ff.pro ſoc.vbi dr̃, ꝙ illud, qd̃ in honorẽ filij expendit

unus ex sociis omnium bonornm dēt de communi extrahi. Nec ob. ꝙ ibi text. videaī velle, ꝙ ita demū istud sit verū si expresse cōuenerit inter partes, vt quicquid erogaretur, vel q̄reretur cōis lucri atq; impēdij esset, quasi dicat, ꝙ si ita non esset expresse cōuentū, ꝙ expensa facta ꝑ sociū in honorē filij, non haberet esse cōis, prout illū intellexit Rom. in cōs. pall. sicut supra retuli. Quia dico, ꝙ illa cōuentio de qua tex. mentionē facit, cōtinet idē qđ ius cōe, quia sicut lucrum dēt esse cōe. ita & dānū. l. cū duob. §. sociū vniuersa. & §. ꝑ cōtrariū. ff. pro soc. ergo nihil operatur. l. sicuti. §. apud Pōponium. si ser. vend. & cā dubitationis tollendæ fuerūt apposita illa verba, ar. l. si qui mutuā. ff. man. vel ibidē apposita ad ostendēdū, ꝙ erat societas omnium bonorū, ī qua oīa dēnt esse cōia, & ita ꝑ illū tex hoc mō declaratum tenent Mod. Per. in trac. de duob. fra. in q. 7. 6. partis prin. Qđ vltra eos cōprobo, nā si de natura societatis oīum bonorū esset, ꝙ societati tn̄ imputarētur impēsæ, quæ verisimiliter poterant ei cōmodū parere, adeo ꝙ expensæ filij in studio factæ ꝑ unū ex socis non deberent esse cōes, sequeretur, ꝙ si duo, vel plures ꝯherent societatē oīum bonorū, hoc ēt expsse acto, vt quicquid erogaretur, vel q̄reretur, cōis lucri atq; impendij esset, quod onus in honorem filij, & sic pro studio non posset de cōi expendere contra d. l. si societatē vniuersarū. §. q̄a illa verba, vt quicquid erogaretur, &c. deberēt intelligi ꝯm naturā contractus, sup quo fuerūt interposita, ar. l. si stipulatus. cum sim. ff. de vsu. Et sic haberemus ea exponere hoc modo, vt quicquid erogaretur. s. occasiōe societatis, ita & taliter, ꝙ ex hoc societas posit uerisimiliter commodū sentire, & hoc in terminis probaī in l. sed si adijciatur, q̄ venit continuatiue, licet plures leges sint in medio. ff. pro soc. dicitur. n. in d. l. coiri. ꝙ si simpliciter inter aliquos contrahatur societas, ut quia dicant societatem contrahimus, nec plus dicatur, ꝙ isti non dicātur contraxisse societatē oīum bonorum, sed duntaxat quę ex negotiatione ueniunt, postea subiungitur in d. le. sed & si adiiciatur. ꝙ si societas fuisset contracta simpliciter eo mō, quo supra, & esset adiectum, ꝙ essent sociis q̄stus & lucri, ꝙ ista adiectio non trahitur ad aliud lucrum, qua qđ ex q̄stu. i. ex negotiatone venit: ecce qualiter apposita in societate non plus comprehendere, quam ueniāt ex natura societatis, super qua interponuntur, restringuntur, & regulātur ex natura ꝑcedentis societatis, per quem tex. dixit in proposito Albe. de Ros. in le. 1. in 1. q. ff. de off. proc. Cæsa. ꝙ verba generalia in contractib. inter viuos restringuntur ad ꝑcedētia, & est quasi q̄dā declaratio. & inculcatio verborum, addūt ēt in argumētū tex. in l. pediculis. §. Labeo. de auro & ar. le. & idē no. Bar. ī d. l. sed si adiiciatur. & hoc vr̄ in terminis decidere Abb. in consi. ultra numerum impressorū 212. inc. In q̄one mouenda, &c. ubi dicit, ꝙ n̄ socius facit socio liberationē de omni debito occasiōne societatis, dato ꝙ postea dicat, ex quacunq; rōne uel titulo, intelligitur. s. rōne societatis. Ergo datur intelligi, ꝙ de natura societatis oīum bonorū est, ꝙ unus ex sociis posit ex pendere in honorē filii de cōi, & sic facere expensas studij pro filio de bonis cōib. etiā si hoc non esset de catura talis societatis, ēt adiectio talium verborum hoc non induceret, qđ est contra tex. in d. l. si societatē uniuersarum fortunarum. Nec ob. si diceretur, ꝙ immo adiectio illorum verborum istud operaretur q̄quam ex natura societatis oīum bonorū tales expēsæ nō essent de cōi faciēdæ, ut illa uerba n̄ sint supfluo posita, sed aliquid operētur. l. si q̄n. in pri. ff. de. le. 1. quia r̄ndet Alb. ubi supra, ꝙ illa lex loquitur in ultimis uoluntatib. vbi fit latior interpretatio, non autē in contractib. sicut nos loquimur. Vel secundo possumus r̄ndere, ꝙ toleratur superfluitas, q̄n illud, qđ est expressum implicite, replicatur. Nā eo ipso ꝙ societas oīum bonorum contrahitur implicite, exprimit qđ oē lucrum, & dānum sit cōe. d. l. cum duob. §. socium uniuersa. & § per contrarium. Et iō non inconuenit, si postea adiiciatus explicite, qđ lucrnm & dānum dēat esse cōe quòd illa apiectio sit superflua, ita ꝑbatur in d. l. coiri. iuncta. l. sed adiiciatur. & ita declarat Dn̄ic. in c. 1. in pe. col. per gl. ibi in verb. filio. de summa tri. in 6. & in c. erit āt. ad fin. 4. dist. Tertio potest etiam dici, quod superfluitas uerborum toleratur, quando exprimitur aliquid ad cautelam genera dubitationis tollendæ, secundum Abb. in c. certificari. 4. col. de sepul. & in c. solitæ. de maio. & obe. quod talia uerba adiiciantur ad istum finem probatur in simili ī d. l. sed si adiiciatur. Concludo igitur, quod d. l. societatem uniuersarum fortunarum. §. j. probat necessario iudicio meo inducēdo eo mō, quo induxi, hanc opi. s. ꝙ expensæ studij filiorū vnius socij & in doctoratu debent esse cōes, & societati imputari, & hoc uult clarè Bal. in d. l. si societatē. §. 1. in lectura antiqua. Hoc idem clarius uoluit Bald. in additio. quas fecit ad tract. Barto. de duobus fratribus vbi prius quam quæsiuit, utrum sumptus facti in unum ex filiis fratris debeant esse cōes, an uero solius patris, & determinat ꝙ non sint cōes, nisi sint socij oīum bonorū, subiungit, ex hoc apparet, dicit ipse, ꝙ filius fratris debet stare in studio sumptib. p̄ris nō de cōi patrimonio: similiter dotari debet de bonis patris, nō de cōib. Item si ducat uxorem, debet fieri sumptus de sua parte, nisi sint socij omnium bonorum, subdit Bald. referendo ergo vltima uerba ad oēs casus supra enumeratos, ut fieri debet in dubio. l. talis scriptura. de leg. 1. clarè decidit Bald. quòd sumptus studij debent fieri de cōi patrimonio sociorū omniū bonorū, & quòd istud sit de eius mente, clarè ostendunt verba præcedentia, dū dicit, quod sumptus qui fiunt in persona filij fratrum, sunt faciendi de cōi, si sunt socii omniū bonorū. Qua. n. rōne uult, ꝙ expensæ inducenda uxore sint cōes, & debeāt fieri de cōmuni, eadem ratione idem dēt dici de expensis studij, & sic uult Bal. aperte, ꝙ expensæ uoluntariæ nullam societati, uerisimiliter allaturæ utilitatem sunt de cōi faciendæ, dūmodo, ut ibi subiūgit, non fiant occasione delicti, de quo sit iuste condemnatus, secus aūt, si per iniuriā iudicis, quia tunc dēt solui condēnatio de cōi, si erant socij generales, alias nō. allega. d. l. cum duob. §. pe. & fi. ff. pro socio. Et ita ex his hanc partem æquitati & iuri magis consonam amplector. Non ob. allegata in contrariū ꝑ Rom. quibus non respondent præfati Mod. Peru. in d. trac. de duo fratri. nec de eo mentionē faciūt, nec etiam Bal. qui tenet illam partem, quam & ipsi sequuntur, sicut supra retuli, & ad primum dum dicebatur Roma. quòd sicut filiæ unius socij omniū bonorū non sunt de cōi dotādæ r̄ndeo, ꝙ falsum est, ꝙ de cōi non sint dotandæ filiæ sociorū oīum bonorū, quia immo dotandæ sunt ꝑ societatē, vti alias plenissime cōsului inter istos eosdēmet fratres, in quo consilio, & authoritatib. hāc partē esse sequendā aperui, q̄ hic nō repeto, cū copia cōsilij sit penes eos, & sic istud argm̄ pōt retorqueri contra Ro. dicendo, ꝙ quemadmodū dotandæ sunt filiæ sociorū vniuersaliū de cōi, & tn̄ ex hoc nullū est societas cōsequutura cōmodū, ita debent filij sociorū talium in studio teneri, & Doct. sumptib. cōibus, q̄a vtroq; casu est eadē rō. Non obst. qđ secundo loco dicebatur, videlicet. ꝙ oīs expensa voluntaria nullū cōmodū verisimiliter societati allatura dēt imputari ei soli, qui expendit, per iura in ꝯtrariū allegata, quia istud est falsum: q̄m oīs expēsa facta per vnum ex socijs, siue voluntaria, siue necessaria, siue allatura vtilitatē, siue non, dēt de cōi extrahi, dummodo a delicto, de quo vnus ex socijs sit iustè cōdēnatus, nō trahat originem. d. l. cum duob. §. peu. & fi. nam, vt ibi dicitur, si vnus ex sociis fuit iniuria iudicis condemnatus, hoc debet cōmuniter sustineri, & tamen talis solutio non est verisimiliter allatura, nisi damnum nō aūt commodum. Similiter si unus ex socijs uniuersalib. fecit impensas in uxore ducenda, debet talis impensa societati ascribi, non autem illi soli ascribi duntaxat, ꝯm Bal. ubi sup. & tn̄ talis impēsa est voluntaria, & nihil societati est profutura. Iura uero per Roma. allegata in contrarium loquuntur, vbi expensa facta ꝑ vnum ex sociis trahit ortum a delicto, vel alio iniusto facto ipsius socij, quo casu fateor, ꝙ talis impensa erit faciēda ab eo dūtaxat, qui deliquit, uel aliud illicitum perpetrauit non ex eo, ut dicit Ro. quod istud sit, quia talis impensa non sit apta prodesse societati. Sed eo quia illud ēt quod acquiritur illicitè per vnū ēt ex uniuersalib. sociis, non uenit communicandum. l. quod aūt. q. immediate sequitur. d. l. cū duob. §. fi. & in d. l. cū duob. §. pe. & ideo sicut illicite quæsitum non est cōicandum, ita illicite impensum societati non est imputandum, ar. l. ꝯm naturā. de reg. iur. Non ob. tertium fundamētū Ro. quia ex prædictis patet r̄nsum, quia immo expensæ voluntariæ, q̄ in vtilitatē societatis nō sunt uersæ, ēt sine expressa cōuentione sunt ex societate oīum bonorū detrahēdæ, sicut patet in dotia. q̄ n̄stanī de cōi filiab. hmōi sociorū, & in expēsis factis ī ducēda vxore nius socij vniuersalis. Ex prædictis ēt remanet sublatū, quod vltimo loco dicebaī, q̄a, vt dixi sup. cū Bal. immo expēsæ, q̄ fiūt in uxore ducēda, sunt cōiter subeūdæ, & allegata in ꝯtrariū procedunt

cedũt in socijs particularib. non aũt in vniuersalib. Et ita ex his de hoc secundo dubio sum expeditus. Venio ad tertiam dubitationẽ, † nunquid, s. libri traditi filijs scholaribus vnius veniãt diuidendi, an vero eorũ sint pcipui. Et prima consideratione vr̃ dicendũ, ꝙ sint communes, & iõ ꝙ veniãt in diuisione. Nã, vt attestãtur Mod. Peru. in d. tract. de duob. fra. 19. q. 6. par. prin. Bal. in quadã apostilla manu eius scripta ad addi. quas fecit ad trac. Bar. de duo fra. voluit, ꝙ si vnus ex plurib. fratrib. est ĩ studio, libri sint de cõi emendi, sed ꝙ sint cões, eo quia cõiter empti sunt, alleg. l. si vnus. §. si vnus. ff. pro socio. & illum sequunt pdicti Mod. ergo vr̃, ꝙ isti libri traditi filijs alterius fratris debeant esse cões, ex quo cõiter empti sunt. Secundo facit, quia aut istos libros tradidit pr̃ filijs, aut tota societas tradidit. si pr̃ tradidit, & cũ ñ sint empti noĩe filiorũ, non possunt dici tacite donati, sed in peculiũ & ad vsum concessi. l. cũ pr̃. §. pater plurib. cũ gl. 1. & ibi Bar. de. l. 2. & Im. in l. cõtinuus. §. fin. 4. col. de verb. obl. & p Doc. in le. filiæ cuius. C. fam. er. & in auth. ex testõ. & in l. si don. C. de coll. ergo si nõ sunt donati expresse vel tacite, remanent cões, iõ nihil impedit, cur nõ debent diuidi, sed dato ẽt ꝙ essent donati a patre tacite, vel expresse, hoc tñ non noceret societati, quia quilibet ẽt habens mandatum cũ libera, non dicitur posse donare. l. procurator totorum. de pc. l. contra iuris. §. fi. ff. de pac. l. filiusfam. ff. de don. ergo socius ẽt omniũ bonorũ nõ dicit posse donare rẽ cõem, maxime cum non dicatur ẽt hr̃e mandatum simpliciter a socijs, nisi in casibus, vt per Bar. post gl. in l. nemo ex socijs. in princ. ff. pro soc. facit, quia damnum, qđ culpa socij obuenit societati, non dẽt esse cõe. l. cum duob. §. quidã sagariam. ff. pro socio. sed socius donando rẽ cõem dicit in culpa, & bonã fidem nõ agnoscere. ergo, &c. donare. n. est perdere, ₰m Bal. in l. 1. C. si adu. don. ar. l. sup. all. & l. plane. §. prohibere. ff. quod vi aut clã, adeo ꝙ non põt dari curatori minori ad authorizandum ₰m eũ, quia cum dandus sit cã cognita, nulla pt esse iusta cã dãdi curatore ad donandũ, quia (vt dixi) qui donat, dicit perdere & dilapidare. Nec ob. ꝙ sumptus, quos fecit pater pro filio scholare debeant esse cões, ut supra in proximo ar. Quia licet emendi sint libri de cõmuni, tñ non sunt socijs obligati ad donandum, sicut nec pater, qui tenetur emere libros filio scholari, tenetur eos illi donare, sed ad vsum duntaxat cõcedere, ₰m Bal. & Pa. de Castr. in l. Macedoniani. C. ad Maced. & Sal. in l. filiæ cuius. C. fam. erci. & Ro. in l. si don. C. de colla. Cum ergo nõ sit pater obligatus ad donandum tales libros, non dẽt posse eos in præiudicium sociorum donare. Si vero societas tradidit libros filijs scholarib. alterius fratris, similiter uidetur dicendum, ꝙ sint cões, qa ex quo sunt obligati ad emendum libros filijs scholaribus alterius socii, ex quo eorum voluntate sunt in studio, secũdum gl. no. communiter approbatam in d. l. Macedoniani. tradendo libros non uideotur in dubio donare, quia in necessitatib. nemo liberalis existit. leg. ad rẽ legatam. de adi. le. & istud videtur per hanc rationem uoluisse Bald. in patre tradente libros filio scholari per istã rõnem in d. auth. ex testõ. in 5. col. C. de colla. & Ange. in d. l. si donatione. eo. ti. facit etiã, quia in dubio non præsumitur donatio. l. si quis cum aurum. ff. de solutio. & leg. cum de in debito. de proba. & qua ratione videmus, ꝙ pater, qui non emit libros nomine filij, sed simpliciter tradidit illos, quos habebat in domo, non videtur donare, sed ad vsum tantum concedere, vt supra dixi. Eadem ratione societas tradendo simpliciter nomine istorum scholarium non emptos, sed antea in communione existentes, nõ debet videri donasse. Sed præmissis non obst. contrarium de iure uerius esse arbitror. Et † pro veritate huius articuli considero, ꝙ aut pater socius omnium bonorum solus tradidit, & hoc constat, aut societas tota tradidit, & similiter hoc cõstat, aut sumus in dubio, quia ignoratur quis tradiderit. Primo casu, si isti libri sunt empti nomine filij, & traditi per patrem præsentib. & scientibus sociis, sine dubio videntur omnes donare, quia si vnus ex fratribus donat rem communẽ vxori suæ præsentib. & scientib. aliis, illi uidentur tacitẽ consentire, ex quo consensu inducitur tacita donatio. l. si seruus communis. de don. inter vir. & uxor. per quem tex. in proposito dicit Bar. in l. quæ dotis. sol. mat. ꝙ præsens & tacens præiudicat sibi in iure reali rõne coniunctionis, cum quo ibi transeunt alij. Cũ ergo pater tradens libros filios, quos eius nomine emit, dicatur donare. leg. filiæ cuius. & ibi per oẽs. C. fa. er. & per Bar. in l. 1. §. nec castrense. de coll. bon. in j. col. & p Bal. & alios in d. auth. ex testõ. & in l. si donatione. C. de coll. si tradidit alijs psentib. & tacentib. & dñr & ipsi donationi cõsensisse, & sibi præiudicasse. Et idẽ puto, si simpliciter traditi sint illis psentib. & tacentib. quia licet ex sola traditione nõ soleat induci psumpta donatio. d. l. cũ pater. §. pr̃ plurib. iũcta gl. & ibi no. Bart. de leg. 2. tñ fallit, nisi sit parua q̃titas, vł res pauci valoris. nã ex modicitate q̃titatis psumit donõ, ₰m Old. Bal. & Sal. ĩ d. l. filiæ. C. fa. er. & Bal. in d. auth. ex testõ. ĩ 5. col. & ĩ l. 1. so: mat. & Ro. in d. l. q̃ dotis. 8. col. & Ale. in d. l. si dõne. Isti autem libri dicuntur esse parui ualoris habito respectu ad ualorem & ad quantitatem patrimonij, quę omnia debet inquirere iudex, a cuius iudicio pendet arbitrari, quæ dicatur parua verl magna quantitas, iuxta not. in authen. præterea. vnde vir & vxor. & per Barto. in l. si constante. in 2. quæs. primę. q. prin. sol. mat. Considerãdus. n. est valor librorũ ₰m hodierna tpa, nõ aũt prout empti fuerunt, ut plenè no. in l. illud. C. de coll. Et tãto magis, quia, vt voluit Ang. in l. filiæ licet. C. de coll. & refert & sequitur Sal. in d. l. filiæ cuius. & Alex. in d. l. si donatione. ẽt ex simplici traditione librorũ pater donare, dũmodo cõueniãt solũ doctori, & iste numerus librorũ nõ excedat numerũ conuenientem doctori. Quinimmo indigeat doctor ampliori numero librorũ, dicendũ est, ꝙ ex simplici traditione psumat pr̃ donasse, & p pñs alij fratres, si fuerũt pñtes tradõni, & nõ ꝯdicẽtes. Si vero fuissẽt absẽtes, eẽt magis dubiũ, qñ solus pr̃ tradidisset ẽt aĩo donãdi p ea q̃ alle. sũt ĩ ꝯriũ. Tñ isto casu posset dici, ꝙ istis filijs eẽt acq̃situs vsufructus oĩũ librorũ retentorũ p spatiũ decẽ an. sciẽtib. oĩb. socijs. Quia ex cursu tãti tpis acq̃rit seruitus realis, & psonalis put est vsusfructus ꝯ patiẽtẽ ex psũpto titulo allegato, vt no. p gl. & Bar. ĩ l. cũ de ĩ rẽ ver. de vsur. & in l. seruitutes. la grãde, de ser. & in l. 1. §. fi. de aqua plu. ar. & Bar. in l. qui in aliena. §. 1. per illum tex. ff. de acqui. hære. & per tex. in l. si filius. C. de pet. hær. p q̃ iura voluit fortius Sali. in d. l. filiæ, cuius. ꝙ ẽt cursu tãte tpis dicerentur scholares acquisiuisse proprietatẽ librorũ, qđ vltimũ nõ firmo, qa, vt dicit ẽt Ale. in d. l. si donatione. reprehendens Sali. illa iura non habent locum, ubi agitur de amissione proprietatis, ut per Bart. in locis præalleg. Sed ꝙ ex cursu tanti tẽporis dicat esse ꝯstitutus vsusfructus ĩ dictis libris, ex titulo allegato nihil vr̃ obstare ꝯcurrẽte, vt dixi, patiẽtia & sciã oĩum sociorũ, de qua sciã dr̃ psumpti uẽ ꝯstare, ex quo sũt ꝯiuncti & affines. l. octaui. ff. vñ cog. & in l. de tute. C. de in ĩteg. resti. mino. & ẽt qa habitãt simul, ex qua cõi habitatione psumit unus scire, q̃ gerũtur ab altero. l. cõsensu. C. de repu. c. constitutus. de in ĩteg. rest. & ita dicit ẽt Pet. de Anch. in consi. 169. incip. Principaliter cõtra istos, &c. Si uero oẽs socij simul tradidissent, dico ꝙ oẽs vñr donare, q̃uis prius fuissent in domo, & non essent empti noĩe scholarium, quibus traditi sunt, qa ꝯsiderare, ꝙ concurrant ista duo, videlicet, emptio noĩe filij, & traditio hẽt locũ, q̃tũ ad psumẽdũ tacitã donationẽ inter patrẽ, & filiũ in ptãte. d. l. filiæ cuius, & no. Doc. ĩ locis supra alleg. Sed quo ad psumẽdũ, ꝙ socij patris videãtur donare libros, non requirit, ꝙ fuerint empti libri nomine istorum scholariũ, sed solũ sufficit, ꝙ eis p socios pr̃nos fuerit traditi. Nã nos videmus, ꝙ si pr̃ simpliciter tradit filio emãcipato scholari libros antea in domo retẽtos, pr̃ vr̃ ex illa simplici traditione donare, qa isto casu cessat, ꝙ voluerit in peculiũ concedere, cũ in eũ, qui est sui iuris, non cadat peculium, prout voluit Iac. de Are. vt refert Ang. & sequitur Sali. in d. l. si donatione: & idẽ ibi sequitur Raph. sicut nos videmus, quòd si fuit res data in peculiũ filio in potestate, deinde emancipetur, & res illa nõ auferatur, dr̃ tunc donarę. le. donationes. §. species. & ibi no. Bar. de don. & per Moder. post Sali. & Rom. in d. l. si donatione. Si ergo emancipatio superueniens causat præsumptam donationem, multo magis hoc debet inducere emancipatio a principio, ar. l. acceptam. & l. si pro te. C. de vsur. quo argum. in simili utitur Barto. in l. 2. §. quòd si in patris. in 1. col. ff. solu. mat. dum intendit probare, ꝙ actio ad dotem est solius filiæ emãcipatæ, quia (dicit ipse) per emancipationem actio, quę est cõis cum patre, solidatur in filiam. l. 1. §. videamus. C. de rei uxor. actio. ergo multo magis efficitur propria filiæ a principio emancipatæ, ar. d. l. acceptam. & d. l. si pro te. & de hoc uidetur esse casus in l. quæ pater filio. ff. famil. ercis. intelligendo eam, ꝙ non solum hẽat locum in expensis in studio consumptis, vt in

in expensis victus, vt intelligebat Gul.Sal.& Pau.de Ca.in d.l. filiæ cuius.sed ẽt in libris traditis,ne restringatur ille tex. & ꝑ ut eũ intellexit Bar.in d.§.nec castrense.in fi. pen. col. & ipsemet Sal.in d.l.filiæ cuius.dũ loquitur in Doctore, & clarius ꝑ Alex.in d.l.si donatione.& ꝙ dicta lex loquatur ẽt de libris, ꝑ bat rõne vltra eos.Nam tex.in d.le. q̃ pater.ponit casũ in filio emãcipato.Si.n.intelligeretur de expensis in studio cõsumptis nõ loqueretũr in emancipato,sed in filio simpliciter,quia ẽt filio in ptãte non imputãtur tales expẽsæ,vt ibi ꝑ Alb.& ꝑ Doc. in d.l.filię cuius.& in locis supra allegatis.Cũ ergo de intentione illius legis sit ponere decisionẽ, q̃ non seruaret simpliciter in filio in ptãte,necesse est, eã ẽt intelligere in libris simpliciter traditis,sicut in expẽsis cõsũptis,q̃a isto casu idẽ ꝑ omnia non disponitur in filio in ptãte.Quãuis.n.(vt dixi)expẽsæ in studio cõsumptæ nõ imputẽtur in portionẽ suã . libros tñ simpliciter traditos,& eius noĩe non emptos non hẽt ꝑcipuos,sicut supra fuit dictũ in rõnib.adductis in prima parte.Cum ergo, ut ex ꝑdictis cõstat , ex simplici traditione librorũ facta filio scholari non existenti in ptãte inducatur ꝑsumptadonatio,ergo eadem rõne si libri ab extraneo simpliciter cã studij tradantur scholari,dẽt iudicari,ꝙ tradiderit aĩo donandi fauore studij.quia lex non magis ꝑsumit donationẽ inter patrẽ & filium quã facit inter extraneos.l.post dotẽ.ẜm lec.Dy.sol.ma.& per Bar.in d.l. quæ dotis.Si ergo isto casu fauore studij inter patrem & filium emãcipatũ ꝑsumitur donatio librorum simpliciter traditorũ, licet non fuerint empti noĩe filij emancipati,vt dixi d.l. quę pr̃cedẽ mõ dd̃m est in libris simpliciter traditis filijs scolarib. alterius fratris,licet eorũ nomine empti non fuerint,& hoc fauore studij.Scd̃o ꝙ uideãtur donasse in dubio, ꝓbatur alia rõne, licet non ꝑsumatur.l.utrũ.ff.de do.inter vir.& vx.Illud aũt,qd̃ dicit̃,ꝙ ex gñe ꝑsumit̃ donatio,p̃t dupliciter intelligi,ex gñe.s. rei,vt modica,vel parua.l.oĩno.& l.qd̃ dicitur.ff. de impẽ. ĩ re. don.fac.Itẽ ex gñere.s.cãę,ꝑp quã datur,vt si cẽt cã,q̃ respiciat pietatẽ,ita declarat no.Bar.in d.l.quæ dotis.in 3.col.sol.ma.In casu ergo nostro dẽt præsumi donatio ex gñe,siue dicamus ex gñe,s.rei,siue dicamus ex gñe,s.cãæ.Nã habito respectu ad portionẽ cuiuslibet istorũ fratrũ, quilibet dicitur tradidisse paruã & modicam quãtitatẽ,cũ numerus librorum sit exiguus,& sint parui ualoris,& isti socij habeant amplũ patrimonium, & sint sine filijs masculis,qui licet habeant filias, iã tñ sunt nuptæ,& congruenter dotatæ,q̃ oĩa arguunt, ꝙ ista dicatur parua quantitas,ar.l.si filiæ,de.le.3.& in spẽ firmat Bal.& alij,ĩ d.l.filiæ cuius.C.fa.er.& in d.auth.ex testã.& in alijs locis supra all. & iõ ex genere.s. rei debemus iudicare,ꝙ isti habuerint animum donandi.Item ex gñe cãæ debemus hoc ꝑsumere,quia cum traditi sint ex cã studij,ista cã dicitur respicere pietatem.d.l.quæ pater.ff.fam.er.ibi sed pietate debita,&c. & ista ratio profecto uidetur concludere. Tertio potest adduci.nam dos & cã studij æquirantur regulariter,ut per gl.no.cõiter approbatam,& ibi Bal.& Ang.so.ma.qui uolunt, ꝙ sicut donatio facta pro dote inter patrem & [illegible] facta pro studio, [illegible] coll.licet Imo.in d.l.1.teneat contrarium , & ibi illum sequitur Alex. [illegible]

[illegible] ius vsus.Cum ergo de dote,ut dixi, ad cãm studij liceat arguere. Igitur quẽadmodũ extraneus dotando vr̃ in dubio donare dotẽ.l.vnica.§.accedit.C.de rei uxo.act.ita simpliciter traden-

do libros cã studij dicitur eos in dubio donare,ergo ex duplici traditione cõiter facta ab omnibus istis socijs dñr libri donati istis scholarib.alterius fratris . Tertio vero casu,q̃ñ non apparet a quo fuerit facta traditio,qui vr̃ noster casus,puto idẽ cõcludẽdũ,ꝙ in ꝓximo ꝑcedenti casu, quia licet nõ appareat q̃s tradiderit,est tñ ꝑsumẽdũ,ꝙ traditio fuerit facta cõiter ab oĩb. socijs,ꝙ sic demõstratur. Nã ubicunq; quis tenet̃ ex aliqua cã tradere,si ille cui dẽt fieri traditio,possidet sciente, qui tenebatur tradere præsumitur,ꝙ ei fuerit possessio tradita ꝑ illum,q̃ astringeba ur ad tradẽdum,casus est,& ibi no.Bar.in l.2.C.de acq.pos.sed isti socii tenebãtur tradere libros istis scholaribus missis in studium no.gl.in l.Maced. quã ibi approbãt Doc.C. ad Mac.& in d.l.filiæ cuius.eo.s.casu quo uoluit,ꝙ sint in studio,prout in dubio uelle vr̃,ẜm Sal.in ꝑdictis locis,licet non tenerẽtur,si uellent eos reuocare,& per Bart.in d.§.nec castrẽse.in ul.col.& in trac.de duob.fratrib.Nã queadmodum pater consentiens,ꝙ filius stet in studio,tenetur emere libros,ut per gl.vbi sup.ita & socij tenentur emere de cõi, uel repertos in domo tradere eadẽ rõne,ex quo de cõi expensas studij dẽnt ꝓsequi,sicut conclusum est præcedenti articulo, ergo istis scolaribus præsumuntur libri ab oĩni b.socijs tradi,si eos possident oĩbus socij scientib. prout in dubio præsumitur, ex quo sunt coniuncti.l.octaui.vnde cog.l.de tute.C.de ĩ integ. restitutio. min. ex quo sequitur conclusio firmata in proximo præcedenti casu.s.ꝙ in dubio dicantur ex cã donationis traditi , & iõ consulo istis scholarib.vt allegent libros sibi fuisse traditos ab omnib.socijs simul:non aũt a patre eorũ dũtaxat,per ea quæ superius dicta sunt. Non ob.allegata in contrarium,& dũ dicebatur in primis,ꝙ si unus ex socijs studet, libri sunt emẽdi de cõi, tñ sunt cões empti ẜm Bal.vbi supra,per tex.in l.si unus.§.si unus.ff.pro soc.rñdetur,ꝙ d.§.si vnus. neq; directè,neq; indirectè probat id,ad qd̃ allegatur. Præterea,aut non sunt socij omniũ bonorũ,& est falsũ,ꝙ sint emẽdi de cõi, aut sũt socij oĩum bonorũ,& isto casu nõ est mirũ,si sunt cões,quia ẽt si essent donati fratri studenti per alios fratres vr̃es socios deberẽt esse cõmunes,quia in ea veniunt ẽt donata. l.3.§.j.ff.pro soc. cũ multis aliis superius allegatis, & sic eo ipso , ꝙ ipsi donarentur etiã per socios , alia via immediate acquirerentur societati , & esset perinde ac si sibi ipsis donarent ex hoc,q̃ñ non hñt aĩum discedere ab uniuersali cõione. Et iõ ꝑp hoc puto, ꝙ si socius omniũ bonorũ donat cõsocio non intẽdens per hoc a cõione discedere,ꝙ nõ valeat donatio, q̃a (vt dixi) illud donatũ immediate acquireretur societati,quia ex quo oĩum bonorũ est socius,nõ põt aliq̃d hr̃e ꝑcipuũ, & sic perinde eẽt,ac si sibi donaret , sicut ẽt videmus, ꝙ per istã rõnẽ non ualet ẽt donatio inter patrẽ & filiũ in ptãte,quia immediate qd̃ ei donauit, reacquiritur patri etiã hodie,cum in profectitijs ẽt hodie nihil sit immutatum,vt notatur in l.j. C.qui admit. & in l.fi.ff. q̃s ordo in bonorũ possesse.& sic sibi ipsi vr̃ donare,sicut declarat Pau.de Ca.in cõs. 103.inci. Dñs Vmbertus,&c. alias incipit , in Chrĩ noĩe,circa [illegible] quod [illegible] pro nũc non pono pro constanti, & [illegible]

[illegible] ,n.cõpellũtur,ꝓsequi dictas expẽsas,si nolũt, ꝙ ibi ꝓsequãtur studium

studiũ oĩum volũtate inchoatũ, sicut dicit Bar. de pre, q̃ ñ pốt astringi, vt filius ꝑficiat studiũ eius voluntate inchoatũ, in d. §. nec castrẽse. circa fi. & in dicto trac. de duob. frat. in 4. q. cum quo transit Bal. & alij in d. l. filiæ cuius. & in d. le. si donatione. tenetur ergo tradere casu, quo velint, vt in studio sint, prout in dubio ꝓsumit, ſm Sal. in d. l. Maced. & in l. familiæ cuius. & nõ aliter, q̃a si vellent eos a studio reuocare, non tenerent̃ tradere, & iõ necessitas, qua q̃s põt ꝓpria uolũtate reuocare, nõ obuiat tacitæ liberalitati l. si q̃s cũ nullũ. & l. cõficiunt. in prin. ff. de iure codicillorũ, aliàs si hoc eẽt verũ. sequeret̃, ꝙ si libri empti noĩe filij essent, & traditi, ꝙ nõ uiderẽtur donati, ex quo tenebat̃ emere, cuius ꝯriũ uolũt cõiter Doctores in locis supra allegatis. licet isto casu Bal. & Ang. in locis in cõtrarium allegatis videantur velle contrariũ, ẽt isto casu per prædictã rõnẽ, & malè, quia contradicunt cõi sñiæ Doc. ad alia verò ex ꝓmisis patet clara responsio. Venio ad aliud dubiũ, † nunquid socius teneatur ad reddendã rationem administrationis, & casu quo teneatur, nunquid inter ipsos socios libris ordinatis per eum qui administrauit, sit adhibenda fides ẽt pro scribẽte. Circa primum nõ est dubiũ, ꝙ tenetur rõnes reddere, & codicẽ rõnum cõficere. l. q̃dã. in prin. & ibi plene no. ff. de edẽ. nunquid aũt libris sit stãdũ pro scribente. Et vr̃ prima facie dd̃m ꝙ nõ l. exẽplo. & l. rõnes. C. de prob. adeo ꝙ ẽt, q̃ñ est in ꝑte acceptatum in alijs non facit fidẽ pro scribente, nisi in cõnexis, secus aũt in separatis. separata aũt dñr, q̃ñ sunt facta diuersa diuersis t̃pib. ordinata. vt traditur in locis vulg. ꝑ Bar. in l. Aurelius. §. idem q̃sijt. de lib. l. & in d. l. q̃dã. §. nũmularios. ff. de edẽ. & in l. admonẽdi. de iur. & Bal. in l. 1. in 2. 3. & 4. co. C. de conf. & per cano. in c. bonæ. el 2. de postulatione prædl. & in c. cũ olim. de cẽsi. & in c. cũ venerabilis. de exc. & quãuis Bal. in rub. C. de fide instr. dicat, ꝙ socij debẽt cõficedere codicẽ rõnũ, & illi credetur inter socios, si verisimilia ꝓtineat, t̃ñ istud põt esse verũ, q̃ñ libri rõnũ essent cõfecti ab oĩb. socijs, ut loquit̃ Bald. vel ab uno de cõmissione aliorũ sociorũ. ar. no. in l. inter chartulas. C. de cõueni. fis. debi. lib. 10. & in l. 1. de inst. ita declarat hoc dictũ Ale. de Imo. in consi. 186. in prin. in 2. vol. vbi vult in effectu, ꝙ si vnus ex socijs cõficiat librũ rõnum, illi non sit standum ꝑ scribente, nisi ad hoc fuerit per alios deputatus, q̃d in dubio non ꝓsumitur, nisi constet, cũ non dicatur socius hr̃e mandatũ a socio, nisi circa ea, circa q̃ exp̃sse est cõtracta societas, puta circa merces venales, q̃a tũc vnus poterit vẽdere sine alio, vt ꝑ Bar. in l. nemo ex socijs. in prin. ff. pro soc. & probatur in le. 2. C. de consor. eiusdem litis. & per Mod. l. de pupillo. §. si pluriũ. ff. de ope. no. nun. sed isti libri cõfecti sunt ab uno ex sociis duntaxat, nec probatur, ꝙ eos fcerit de volũtate aliorũ, ergo ꝓ scribente non vr̃ eis stãdũ. Et maxime in expensis magnis, q̃ debẽt ꝑ testes ꝓbari, ſm Bar. & alios, in l. fi. §. in computatione. C. de re delib. & per Bar. in l. 1. §. de offi. ff. de tu. & rõ. distrah. & in l. 1. §. diuus. in fin. ff. si cui plus quam per l. Fal. vbi apertè vult, ꝙ in his libris rõnum non sit standũ, sed in minimis dũtaxat. Sed prædictis non ob. cõtrariũ in casu nostro arbitror de iure uerius. Quia, vt supra dixi, Bal. in rub. de fide inst. hoc uoluit. Nõ obst. si diceretur, ꝙ Bal. ibi postea subiungit, ꝙ pro scribente † t̃m creditur in his, q̃ sunt connexa & subordinata, per l. Publia. §. fi. depo. quia tunc non loquitur Bal. quo ad ipsos socios sed quo ad alios extraneos, qui cum societate aliquid gesserũt, aliàs incontinenti recederet Bal. ab his quæ dixisset, uidelicet, ꝙ inter ipsos socios creditur scripturis eorum, q̃d non est uerisimile. l. non ad ea. de cond. & dem. & hoc modo dictũ Bal. intelligit Alex. in d. consi. qui simpliciter refert Bal. velle, ꝙ inter ipsos socios stetur dictis libris, & licet, vt dicit d. Alex. ibi supra debeat constare, ꝙ alijs socij hoc uni commiserint, t̃ñ in casu nr̃o istud dr̃ constare. Nam ex quo iste socius confecit istos libros, & administrauit alijs socijs scientib. & non contradicentib. vñr illum huic administrationi præposuisse, & ut libros cõficeret, tacite mandasse. Et hoc vr̃ expresse probari in l. 1. §. magistrum. el 2. ff. de exer. vbi si exercitor uidet aliquem uti magisterio in naui non contradicat, videtur illum illi magisterio ꝓ posuisse, cuius tex. ar. dixit Bald. in proposito in l. 2. uer. modo dixit Iac. But. &c. C. de seru. ꝙ ualeant gesta a quibusdam auditorib. dñi legati, si non apparet de delegatione, si exercuerunt iurisdictionẽ vt delegati sciente ordinario, quia prẽsumitur ex tali patientia delegationem præcessisse. Bene facit ẽt, q̃d ꝑ illũ tex. uoluit Gul. de Cun. in d. l. 1. in prin. ff. de exer. ubi dixit, ꝙ si aliquis se gesit pro tenente locum superioris sciente & patiente superiore, ualent gesta per eum, quasi uideatur superior tacite mandasse, aliter de commissione non constet. Ad idem facit ẽt, quod no. Ant. de But. in c. 1. de fide inst. ubi vult, ꝙ si aliquis gesit se pro tabellione sciente & patiente superiore, qui habet potestatẽ creandi tabelliones, ꝙ ualent gesta per eum, quasi præsumatur ab illo creatus notarius. alleg. c. consultationibus, de iure patr. secus autem si gessisset se pro notario superiore ignorante, ut ibi per eum, quod vltimum aliter non discutio, quia non pertinet ad præsentem consultationem. Facit ẽt quod singulariter uoluit Inn. in c. ex parte, de rescr. ubi dixit ꝙ si quis noĩe meo agit in iudicio sciente me & patiente, quod ego uideor mandare, licet multi teneant contrarium, quos omnes pro & contra latissime, & latius, quam alibi refert Ale. in l. sæpe. de re iud. col. 1. cum decem seq. tamen in multis casibus communiter saluatur illud dictum, & in proposito dicunt, ꝙ si dominus patitur ilum, qui ab eo habet mandatum, excedere fines mandati, uidetur consentire, per tex. in c. cum olim. el 1. de off. deleg. & in c. fi. de iureiur. lib. 6. ita dicunt Do. cõiter in d. c. cum olim. & Imo. in l. 2. §. voluntatem. solu. matr. & alij in alijs locis alleg. per Alex. vbi sup. in primo casu, quo saluat Inn. licet ergo socius nõ dicatur ad hoc hr̃e mandatũ, ut dicit Alex. in loco ꝑalleg. t̃ñ in quibusdã dr̃ hr̃e mandatũ a socijs, vt ꝑ Bar. in d. l. nemo ex socijs. in prin. & per Bal. in rub. C. pro socio. & in l. in familiæ. C. fa. ercis. ergo si excedit fines mandati alijs facientib. vñr in hoc consensisse. Secundo saluatur ẽt dictũ Inn. in proposito, quãdo coniuncta ꝑsona faceret actũ, qui spectaret ad coniunctã personã ea sciente & patiẽte, ita voluit Cy. in l. inuitus. in 1. q. C. de procu. ar. l. in adoptionibus. de adop. & l. si seruus cõis. ff. de do. inter vir. & vx. quem sequitur Imo. in d. c. cum olim. & in d. §. voluntatem. & Ant. de But. in c. quamuis. de re iu. & est communis opi. ſm Alex. vbi supra in secunda saluatione Inno. Cum ergo isti socij sint fratres, iste, qui administrauit scientib. aliis, ꝓsumitur huic exercitio ab aliis ꝓpositus. Procedit dictũ Inn. alio casu, & licet nõ probet̃ mandatum, saltem inducit præsumptionẽ mãdati contra dñm, adeo ꝙ ei incumbit onus probandi mandatũ non præcessisse, ita uoluit Inn. in c. eum in iure. in gl. magna de off. deleg. q̃d dictũ est singulare, secundum Imo. in d. l. sæpe. in vlt. col. & illam sequitur Anto. in d. c. quamuis. & Dom. An. & Imo. in d. c. ex parte. & Dom. in c. qui ad agendum de proc. lib. 6. Itaque cũ unus ex istis fratribus socijs omnium bonorum administrauerit, & libros rõnum confecerit aliis scientibus & non contradicentib. vtiq; vñr consensisse, & (vt dictũ est) dedisse mandatũ. De sciẽtia aũt cõstat ꝓsumptiuẽ, ex quo sunt coniunctæ ꝑsonæ, & ẽt domesticę habitãtes in eadẽ domo l. octaui. ff. vñ cog. & ꝑ Bar. & alios latè in l. 1. ff. si cer. pet. & ꝑ Bar. in l. mutũ. in prin. ff. de acq. hær. Et tanto magis dictum mandatum & tacitus consensus est præsumendus, ex quo confecit rõnes: & oĩa administrauit vltra decẽ annos scientib. sociis, quorum scientia, vt dixi, ꝓsumit̃. Ex cursu. n. tanti t̃pis ꝓsumit̃ ꝓcessisse consensus ad actũ necessarius, ar. l. si filius. C. de pet. hær. & in l. qui in aliena. §. 1. de acq. hær. & ibi not. Bal. & alij: & Mod. in l. 2. §. voluntatẽ. so. mat. Et licet soleat dici, ꝙ solennitas mandati non præsumat̃, ẽt ex cursu longissimi t̃pis: & soleat allegari Bal. in l. j. C. de rebus alie. non alie. & in l. 2. C. si ex falsis instr. illud ꝑt esse verũ, quando quis gesit actum dño ignorante, non autem eo sciente, vt patet ex prædictis. Constat. n. ex his, q̃ superius dixi, ꝙ lõgè breuiori t̃pe quam decennij inducitur ꝓsumptio mandati, si quis tanquam mandatarius facit actum sciente & patiente illo, cuius noĩe agit. Concludit̃ ergo ex præmisis, quòd cum librũ rõnũ ꝯfecerit de cõsensu saltẽ tacito sociorũ, ꝙ ei est standum, etiam pro scribente, ut aperte concludit Alc. in consi. pręall. Bene facit, q̃d no. maxime per Bal. in d. l. fi. §. in computatione. C. de iure delib. ubi dicit, ꝙ si expensæ sint uerisimiles, & de his constet ẽt per coniecturas t̃m, ꝙ probantur iuramento, ẽt sint magnæ. qpod tanto magis procedit, si persona est fide digna & legalis, quo casu iudex ẽt in quibuscunq; expensis potest stare eius iuramento, secundum Bal. in l. id quod pauperibus. C. de epis. & cleri. in fin. Bene etiam facit, quod ipse not. in l. j. in fin. C. de eden. & in l. restituta. C. de pet. hære. et in rubr. C. de fide instrum. in ulti. char. uer. sequitur videre de scriptu-

ra priuatarũ p̃sonarũ.& qđ uoluit Io.And.in add.Spec.in tit. de inst.edi.§.nunc vero aliqua.ver.qd si executor, &c. in additione inc.Per hunc.§.tenet ẽt.&c.vbi dicit,ꝙ notabiles expensæ debent in scriptis redigi,& ꝙ sup earũ veritate sufficit iurare,per l.si quis pro redẽptione.§.1.C.de don.Non ob. allegata in cõtrariũ,& primo inquantũ dicebatur, ꝙ liber rationũ nõ facit fidẽ pro scribente,nisi in cõnexis per allegata in cõtrariũ, quia illud procedit inter illum qui scripsit, & aliũ qui nõ erat socius,quia nõ vr̃ mandare,vt scribat ea,q̃ faciunt pro ipso scribente,sed nos loquimur inter ipsos socios,quo casu si vnus tenet computũ de ꝯsensu aliorũ,videntur uoluisse, ꝙ scribat data & accepta,& illum huic exercitio p̃posuisse,& per cõsequẽs tacite uidentur cõuenisse de stando his, q̃ scribũtur contra se pro ipso scribente, quia cum oẽs illum ad hoc p̃posuerint,uidentur oẽs hunc librũ confecisse, sed ubi scripsi rõnes inter me & aliũ non sociũ,si eo ignorãte hoc feci, & acceptet in parte,nõ statur in alijs separatis huic scripturæ pro scribẽte, quia non videor aliquid mandasse,ex quo fui ignorans, & isto casu loquuntur Doc.Si uero me sciente & tacente rationes, tã pro se quã contra se scripsit.& tũc si concurrit aliqđ ex his q̃ supra dicta sunt,vel aliud, p qđ aliàs sciens & tacens vr̃ consentire, & isto casu dicerẽ,ꝙ huic libro staretur ẽt pro scribente, tanquã ad hoc uideatur habuisse mãdatũ. p̃dictis uero non concurrentib. secus,& sic non obstat.Ad id uero,qđ dicebatur, s. ꝙ dẽt liber oĩb.confici,vel ab vno de ꝯsensu aliorũ,patet rñsũ, quia ex quo fuerunt sciẽtes,& non ꝯtradicẽtes, p̃sumuntur ꝯsensisse.Non ob.no.in §.in computatione.all.in ꝯtrarium,q.a, vt proxime dictum est,expẽsæ magnę probãtur iuro, si sint uerisimiles, & adsint coniecturæ probabiles, maxime si quis et bonæ famæ & ꝯditionis,minimę uero probãtur ex scriptura ẽt sine iuro.Præterea loquuntur p̃dicta in eo, qui ea necessitate officij priuati & utilitate conficit codicẽ rõnum. non autẽ de eo,qui sociorum uoluntate,quib.est imputãdum, ex quo talẽ elegerunt,& ap̄pbarunt.Et ꝙ q̃stio nr̃a sit separata ab ea, de qua in d.§.in cõputatione,patet ex no.per Bald.in d.rub.C.de fid. instr.cha.ult.ver.sequitur uidere de scriptura priuatarum cum ver.seq.vbi istas quæstiones diuisim format & ponit.Ca-

15 pio nunc quintum dubium.s.nunquid † si vnus ex sociis oĩum bonorum dotauerit filias suas aliis ignorantibus debeat dicta dos solui de cõi. Et prima facie vr̃ dicendum ꝙ non,sed ꝙ ille solus de suo dẽat soluere dotẽ p̃missam, dato ẽt ꝙ sint de cõi dotãdæ,sicuti aliàs conclusum fuit,quia nos uidemus, ꝙ si extraneus dotat aliquam,ꝙ hoc ur̃ in dubio fecisse aĩo donandi. l.vnica.§.accedit.C. de rei vxor.act.ergo vr̃,ꝙ si unus ex sociis promittit solus dotem pro filiabus,ꝙ videatur hoc aĩo donandi fecisse,ex quo illas dotare spectabat ad societatem,& per ꝯsequens,ꝙ ipse solus teneatur,& pro hac opi.vr̃ esse casus in l.si socius pro filia.ff.pro soc.vbi proprie dr̃,ꝙ si dos fuit promissa per vnum ex socijs nomine filiæ suę manente societate, ꝙ non soluitur de cõi ea distracta.Sed istis non ob.cõtrarium teneo,quia istud idẽ reperio tenuisse Raph.in terminis in d.l.

16 si socius pro filia.dicens,† ꝙ in casu illius legis non tenetur societas ad dotem promissam per unum ex sociis duntaxat,vt dr̃ in prin. eiusdem legis,quia distracta societatẽ si unus ex socijs est obligatus occasione societatis, debet ab alijs indennis conseruari.l.oẽ æs alienum.cum l.seq.eo.ti.Cum igitur in casu nostro filia fuisset hæres patris obligati,ut dixi, quia solus promiserat dotem,& mortuo patre, & sic societate distracta fuisset per maritum acceptilatione liberata ab ipsa dote,quæ(vt dixi) erat hęres patris obligati,nihil dr̃ abesse.iõ ratione indennitatis non potest a socijs aliquid consequi. Occasione.n.promissionis nihil debet habere,quia promissio effectum non habuit nec ẽt põt agere, ꝙ de nouo dotetur,quia per mortẽ pr̃is erat societas soluta,ex hoc inferens Raph. ꝙ si in terminis illis filia fuisset exhæredata,vel se ab hr̃ditate pr̃na abstinuisset, & hæres pr̃is,qui solus promiserat soluisset marito vel mulieri prædictam dotem,cessit tñ prius heredi actionib.iuxta.le.si soc.§. Lucius.ff.sol.ma. tunc hæres agere poterit cõtra socios defuncti,& dotem quam soluit prosequi,per d.l. omne æs. Et sic ex his verbis vult manifeste Raph. ꝙ qñ dos promissa per unum ex socijs,sicut loquitur.d.l.si socius,fuisset soluta per heredem illius, ꝙ ab alijs posset hæres dictam dotem consequi pro rata.Idem ergo si eẽt soluta,& multo fortius per illum,qui eam promisit,debet indennis conseruari,& iste est casus noster, & vr̃ profecto,decidi ista qõ per illum tex.aut in fi.se fundat,ut filia acceptilatione liberata non possit agere contra socios pr̃nos,sicut attestatur Raph.Et tanto magis prædicta procedunt si fuit facta promissio dotis ab eo,qui gerebat negotia societatis,quia præsumitur,ꝙ fecerit istã promissionẽ tanquã negotiorum gest.& sic excludetur præsumptio donationis, quæ excluditur a quolibet ẽt leui coniectura,p̄ut in simili dicit Cy.& Bal.in l.fi.C.de d.promis.ubi dñt, ꝙ si frater dotauit sororem de cõi patrimonio,puta quia dedit in dotem fundum cõem inter ipsum & ipsã,ꝙ non vr̃ voluisse donare partẽ suam fr̃, immo ueniens ad diuisionẽ petere põt sibi refici partem suã,quia vr̃ hoc fecisse animo gerendi negotia puellæ,si ci⁹ negotia erat solitus gerere,quia ex hoc excluditur præsumptio donationis, ergo si unus ex sociis erat solitus gerere negotia societatis, & unam ex filiabus dotet,non vr̃ hoc fecisse animo donandi, sed ut gereret negotium cõe.Prædicta confirmãtur alia rõne concludenti iudicio meo. Nã licet filiæ sociorum omnium bonorum sint de cõi dotandæ, tñ officium iudicis, quod competit filiæ ad dotẽ cõsequendam,competit cõtra patrem, nõ aũt contra societatẽ;quia ad hoc iure cautũ nõ reperitur.l.fi.C.de dot. promis.l.q. liberos.cũ vulg.de ritu nup. Verũ ẹst,ꝙ pater postmodũ,qui solus est obligatus, põt actione pro socio alios con socios astringere ad subeundum onus dotandi.Si ergo unus ex p̃dictis socijs dotauit filiam, hoc non põt videri facere,vt filiæ donet, quia vbi esset obligatus facere, cessat liberalitas.l.ad rẽ legatam de adi.leg.hoc ẽt non videtur fecisse vt socijs donet,& eos liberet ab obligatione dotandi,quia hoc iure cautum non reperitur. Nam §.accedit. allegatus in contrarium intelligitur, vt extraneus dotans videatur donasse mulieri dotatæ, nõ autẽ ei,qui erat astrictus ad dotandũ,verum quia mulieri dicitur donasse,p̄p hoc nõ põt agere contra illum, qui tenebatur dotare,& hoc fauore dotis,vt in totum sit illa dos mulieris. si.n.posset extraneus agere contra illum qui erat obligatus dotare,tanquam gessisset eius negociũ,dos illa diceretur profectitia.l.pro fectitia.in prin. ff.de iure do. & sic esset cõis inter patrem & filiam.l.2.§.ꝙ si in patris.sol.mat.Sed in casu nostro (vt dixi) nõ dicatur pater promisisse dotem, quã promittere tenebatur animo donandi ipsi filiæ,non dicitur etiam in dubio promisisse,vt consocijs donaret,sed potius vt ab obligatione legali se liberaret,& vt impleret id ad quod tenebatur, & ideo non debet prohiberi agere contra socios,vt pro parte subeant, onus dotandi etiam soluta societate,ex quo ea durante fuit facta dicta p̄missio. d.l.omne æs alienum. Et adductis in contrarium patet rñsio.ad text. in d. l.unica.§.accedit,dr̃ esse rñsum ex his,quæ p̄ximè dicta sunt. ad l.si verò, si socius pro filia. est etiam satisfactũ ex his,quæ no.ibi Raph.& supra retuli. Quo vero ad aliud

16 dubium,† nũquid illud, quod superlucratus est vnus ex socijs ex dote mulieris debuerit cõicari, & sic debeat in diuisionẽ venire,breuiter mihi vr̃ ꝙ sic, quia ex quo erant socij omniũ bonorum,debuit ista dos cõicari, & fructus inde percepti debuerunt esse cões,quia cũ dentur pro onerib.matrimonij.l.pro oneribus.C.de iure do.& onera sustineat societas,dos illa durãte societate debet esse cõis,& fructus ex ea percepti debent cõmuniter lucrari,vt hæc omnia probantur in l.actione.§.fi.iuncta gl.1.ff.pro socio. Et ideo cogi potuit actione pro socio hęc omnia cõicare.l.si quis societatem.& ibi no.ff.eo.tit. & si est in mora cõicandi,tenetur ad interesse.l.socium, qui in eo.ff.p̄ socio. Et licet durante societate non sit petitum,ꝙ fructus dotis seu lucrum quod ex ea percepit socius,cõicetur, tñ in diuisione põt peti,vt probatur in d.l.sociũ,qui i eo.in prin. dum dicit, ꝙ contra hæredẽ agi non põt ad tale lucrum proueniẽs facto hæredis.Ergo vult,& tacitã sentit, ꝙ contra hæredem ad illud lucrum possit agi ex facto defuncti,& tamen per mortem erat soluta societas.l.actione.§.morte. eo.tit. & probatur clarius in l.verum.§.in hæredem.e.ti.& istud iudicio meo non habet du-

17 bium. Vltimo superest quærere,nunquid† dotes vxorum duorum istorum sociorum debeant deduci, & eis assignari. Et videtur prima facie dicendum ꝙ non: quia nõ apparet, ꝙ isti unquam dotes receperint. quamuis.n.se dictas dotes accepisse cõfiteantur, tñ talis confessio facta constante matrimonio non valet,tanquã uideatur facta animo donandi,qđ inter virum & vxorẽ est prohibitum,ita tenet Bar.& Bald.in l.2.§.creditũ.ff.si cer.

cer.pe.Bar.in l.si diuortio.de ver.ob.& ī l.Pap.ff.de do.īter vi. & vxo.& in l.cū qs decedēs.§.Titia.de.le.3.& Bal.latius in l.i. 1.C.de do.ante nup.& in l.1.C.d' inof.do.& Io.An.ī add.Spe. in rub.de don.inter vir.& vxo.& Bal.& Ang.in l.pe.§.mulier so.ma.Adeo ꝙ non cōfirmat iuro talis cōfessio,ut per Bart.in d.§.Titia.& Bal.ī d.le.1.5.co.C.de inoffi.d.& Io.An.in d.rub. & Bar.in l.Aurelius.§.si.de lib.le.& Sal.in le.hac edictali.ī 7.q. C.de sec.nup.& Bal.in c.cū contingat.in ver.11.con.& ibi sequitur Imo.in 10.mēbro.de iureiu.qui rñdet ad not.per Bar.in l.si quis pro eo.in 10.membro.de fideiuſ.quæ videbatur facere in ꝯriū.Et licet multi tenuerint,ꝙ ualeat dicta cōfessio, ut uideatur facta spe futuræ numerationis,prout fuit Imo.& Ro.& Alex.in d.l.si diuortio.ꝓ qua,vt ipsi dñt,cōsuluerūt Dy.Bal.& Ang.tñ sine dubio non procedit scđa opinio, qñ fuit renunciatum exceptioni non numeratæ dotis,prout fecerunt isti,q a tūc dici non pōt,ꝙ fuerit facta sub spe p̄dicta,ita not.dicit Im. in l.si constante.in pe.col.sol.mat.& sequitur Alex.in d.l.si diuortio.& iō cū uirture dictæ confessionis non sint astricti ad aliquod,non est,qđ promissum est,de cōi extrahendū,quia ꝓmissio,quæ non habuit effectum,non præiudicat societati,d. l.si socius pro filia.ubi declarat Raphael,& fuit supra dictum. Scđo pro ista parte facit, quia ista confessio fuit extra iudiciū parte,hoc est uxore,uel eo, qui dedit dotem absente, & sic nō vř valere.Clarū est.n. ꝙ confessio extraiudicialis nuda a p̄sentia partis non ualet.l.certū.§.si me absente.ff.de confes.l.fin.ff. de interrog.act.Quinimmo ad hoc,vt faciat plenam probationem,non sufficit præsentia partis, sed ēt requiritur acceptatio confessionis,ut inquit Cy.in l.vnica,in 6.q.C.de confes.& ibi Sal.in 15.opp.& per eundem in l.iubemus C.de libe.cau.& in l.generaliter.in 7.q.C.de non num.pec.vbi refert se ita sæpius consuluisse,& ita tenuisse,dñum suum Rich.de Sal.Cum itaq; in casu nostro prædicta non interuenerint, vř ista cōfessio illos aliquo modo non astringere. Sed his non obstantib. totū

18 ꝯtrarium esse dicendum arbitror. † Quia ꝙ dos uxoris adhuc viuentis sit assignanda socio in totum, & ꝙ non ueniat in diuisione,est casus in d.l.actione.§.fi. iō solum adductis in contrarium superest rñdere,ad quorū rñsiones condescendo.Nō ob. igitur,qđ primo loco dicebatur,videlicet, ꝙ confessio de dote recepta facta constante matrimonio non valet,tanquā presumatur facta animo donandi, quia istud potest esse uerum, quantum ad confessionem mariti, quia cum ꝓhibeatur vxor donare, eius confessio ēt iurata tanquam fraudulenter facta non ualet,sed quo ad alios socios,qui vna cum marito confessi sunt dotem recepisse, ualet talis confessio, etiam si esset facta animo donandi,quia non prohibentur ipsi donare uxori fratris:& ideo licet quo ad maritum non teneat donatio,tenet tamen quo ad eius fratres, ut est casus in l.si seruus communis, de don.inter ui.& vxo.supra allegata.Quinimmo istorum confessio non dicitur facta animo donandi,sed ex ea probatur numeratio.l.si ita stipulatus.§.Chrisogonus.de uerb.obl.l.generaliter.C.de non nu.pec.facit.l.pecuniæ.C.de sol.& le.Publia. §.fin.ff.depo.si. nec potest opponere amplius exceptionem nō numeratæ pecuniæ vel dotis iuxta.leg.fin.C.de dote cau.non nu.quia elapsum est non modo biennium,quod sufficit.l.si ex cautione.C.de non nu.pec.leg.j.& per totum.C.de dote cau. non num.quamuis etiam renunciatio iurata non sufficeret. confessio enim probat ueritatem,ut in iuribus preallegatis,nisi emanet in vtilitatem eius,qui non potest capere.d.§.Titia.& ita procedunt allegata in contrariū. Non obstat,si diceretur,si confessio tantum ualet respectu eorum, quę non sunt mariti, non dēt tota summa confessata assignari marito, sed pro duabus partibus, si sunt tres, ex quo pro parte mariti non ualuit talis confessio,tanquam facta in fraudē. Et ideo cum respectu illius partis non teneatur aliquid restituere,non debet aliquid illo respectu deduci de communi,iuxta.d.l.si socius pro filia. quia respondetur, ꝙ ex quo alii socii cōfessi sunt recepisse una cum marito consocio totam summam,de quo in instrumento ipsi aperte confessi sunt,ꝙ maritus consocius ēt accepit illam summam vna cum eis.& sic ipsi non pñt allegare hanc confessionem mariti factam in fraudem,ex quo ipsi fatentur,maritū consocium una cum eis dictam summam recepisse, sed istud posset obiici,qñ uxor ageret ad repetitionem dotis.per alle. in contrariū.Non ob.qđ secūdo loco allegabatur,s. ꝙ ista cōfessio sit nuda a partis præsentia, quia quando notarius recipit confessionem pro absente, sicut in casu nostro,ualet talis confessio,ac si pars adfuisset. hoc in terminis decidit Bart.in l.cum quis decedens.§.codicillis.de leg.3.& probatur ratione ultra eum.Nam videmus,ꝙ stipulatio requirit præsentiam partium. l.1.in prin.de verb.ob.& tamen notarius potest pro absente stipulari,ut no.in §.alteri.insti.de inut.stipu.& per Bar.& omnes in l.stipulatio ista.§.si stipuler.de ver.obl.ergo dato ꝙ confessio extraiudicialis requirat præsentiam partis, debet tñ eadem ratione posse recipi pro absente, ꝑ tabellionem dicta confessio,uidelicet saltem eo respectu,ex quo adest iur̄m, de cuius natura est, ut faciat valere actum omni meliori modo,quo pōt.l. cum pater.§.filius matrem.ff.de lega.2.& quod operatur, ut ēt actus,qui aliàs solet requirere præsentiam partis,valeat parte absente, ut est gl.ſm vnum intellectum in c. quoties cordis oculus.2.q.7.& Bald.in auth.sacramenta puberum.vlt.col.C. si aduer.uen.& in rub.C.res inter alios,&c. quia iuramentum videtur præstitum Deo.c.debitores.de iureiur.qui supplet præsentiam absentiæ.l.properandum.§.sin autem reus.C.de iudi.& idem tenet Ant.de But.& Abb.in proœ.Decret.& c.cum contingat.in 3.col.de iureiur.& idem ibi sequitur Imo.nu.13. dicens illam gl.ad hoc esse singularem, & idem sequitur Petr. de Anch.in clem.1.de iureiur.& in clem.1.de vsu.& Rom.in l. stipulatio ista.§.si stipuler. in vlti.col.de uerb.oblig.& ita in prædictis concludo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *An consignans centum florenos mercatori, & recipiens quinq; florenos pro vno anno pro parte lucri, saluo capitali licitè contrahat, quod soluitur nu.2.*

CONSILIVM CII.

1 SVPER quæstione proposita, videlicet,an † Petrus consignans centum florenos apud Paulum mercatorem, & ei pro parte lucri capitali saluo, assignet per annum quinque florenos,residuo lucri reseruato licitè contrahat,& ad restitutionem illorum in foro cōscientiæ teneatur, mihi videtur absq; dubio, ꝙ talis contractus nō sit licitus,sed vsurarius & prohibitus, ēt si societas expresè his pactis fuisset contracta, & Petrus nō habuisset animum mutuandi,sed contrahendi societatē,quia ubi inter socios agitur,ꝙ certa quantitas ex causa lucri, non quidē sub nomine quotæ, sed per nomina naturalia pertineat ad illū, qui in societate posuit pecuniam, & residuum lucri spectet ad illum,qui posuit operam, non dicitur societas contracta, sed fœnus,secundum gl. no. quæ in terminis decidit istam q.in l.cum duobus.§.item ex facto.iuncto illo tex.ff.pro soc.cum qua omnes transeūt. Et in casu fortiori loquitur, quando non erat actum, ꝙ periculum capitalis pertineret ad recipientem & ponentem operam in societate.Quia in casu illius tex.de quo glo. loquitur,non dicitur, ꝙ sic actum fuerit, ideo tunc de damno quilibet participat sicut de lucro, tanquam sic tacitè inter so-

2 cios actum sit.§.illud.instit.pro soci.Multo ergo † magis contractus iste est fœneratitius,ex quo actū est,ꝙ certa quantitas, & non certa quota pro lucro annuatim detur Petro,& est conuentū, ꝙ capitale sit saluū, & ꝙ eius periculū pertineat ad aliū socium.Et quāuis ille tex.in verbo,certa quātitate,videtur probare,ꝙ conuentio de certa quantitate lucri valeat,ēt si sub nomine quotæ non promittatur, tñ ab opi.gl.quæ est ab omnib. approbata,non est recedēdum,quæ intelligit tex.qñ sub nomine quotæ est facta mentio.c.ne innitaris prudentiæ tuæ.de consti.Nam Doc.opi.est imitanda,qñ inter se non discrepant.c.1. de deci.& ibi no.Ant.de But.& Abb.& in c.sunt nonnulli 16. q.1.& in l.si idem cū eodē.de iuris.omn.iud.& ubi etiam Doc. inter se uariant,eligenda est & tenenda cōis opi.ſm Io.And.& omnes in c.1.de consti.& probatur in c.nouimus.de ver.signi. & ibi not.d.Ant.cū concor.de quib.in d.c.1.Et præsertim hoc est uerum,qñ pro opi.communi est authoritas gl.primum,Iac. But.in l.vnica.C.qui sua iuris.& Bal.in l.hæreditas.C.depo.& in l.precibus.C.de impub.& alijs substi.& in c.1.in prin.de offic.deleg.& ubi etiam tex.in d.§.item ex facto. probaret ꝯ gl.& illa in casu suo nō esset vera,quia cum sit actum, ꝙ capitale sit

saluũ,& ꝙ eius periculũ pertineat ad ad alium sociũ,& ꝙ certã quãtitatẽ singulo anno persoluat Petro, ex hoc sequitur,ꝙ Petrus consignans pecuniã est certus de lucro & de damno securus. Quia certitudinaliter lucrum consistẽs in certa quantitate est pcepturus,ẽt si capitale periret, ꝙ ipse pp conuentionem non põt amittere. Quod quidem natura societatis non patitur, quæ dr̃ esse fraternitas quædã.l.verum.in prin.ff.pro so. Nã & hoc casu,quo capitale periret in totum, vel pro parte, Paulus triplex dãnũ sentiret,s.ipsius capitalis amissi,& operarũ & præstationis annuæ,quã soluere cogeretur, quãuis lucrũ aliquod non supersit,sed damnum emerserit,unde quia hoc contingere põt,conuentio non debet valere,ut probatur a fortiori in l. si non fuerint.§.fi.ff.pro socio.ubi dicitur,ꝙ ubi est actum, ꝙ lucrum in totum ad vnum pertineat, & damnum ad alterũ spectet,ꝙ societas est leonina,& non ualet. Quanto igitur minus valere debet,si actum sit,ꝙ dãnum in totum pertineat ad Paulum,& ꝙ in casu damni emergentis alius etiam lucrum capiat & ideo talis societas est nulla,quia ẽt contingere põt,ꝙ aliquo casu Petrus solus totũ lucrũ capiat,puta si non excedat quinq; pro centenario,& illo casu ad eũ non poterat damnũ pertinere,sed ad aliũ. Et iste est proprie casus,de quo in d.l.si non fuerunt.§.fi.ubi tex.vt dixi,appellat talẽ societatẽ leoninã,& si dicatur,ꝙ ille tex.loquatur,qñ oĩ casu, & indistincte lucrũ in totum debet pertinere ad vnũ, totum dãnum ad alterũ, qđ non est in casu nostro,sed in prædictis casibus id obuenit contingẽter,s.qñ capitale periret,vel qñ lucrum illud excederet,residuũ lucri,ẽt si in magna quantitate consisteret, ad alterum ẽt perti neret,quo casu societas leonina dici non potest. Quia quamuis in casu nostro absolutè & simpliciter societas leonina dici non possit,satis tñ est,ꝙ euenire põt,ꝙ erit leonina,ut in vltimo casu,ꝙ ẽt plus quam leonina.vt in primo casu. vnde debet attendi,& in cõsideratione esse debet id,quod euenire põt, ex quo id,de quo agitur,respicit futurũ,& est contingens, ſm naturam.l.hæres meus.in prin.ver.hæres.de cond.& dem.& le. si quis domũ.§.1.ff.loca.& l.fin.§.fin autẽ auaritiæ.C.cõm.de.l.& declarat Bar.vbi hanc doctrinam ponit in l.inter stipulantẽ.§. sacram.de verb.obl. Sed in casu,de quo in d.§.itẽ ex facto.cum gl.hoc contingere non põt,s. ꝙ alter duplex damnum sentiat, s.capitalis,& certæ quãtitatis annuę,quia nõ fuit ille casu actũ ꝙ periculum pertineret ad illum. Si ergo illo casu non ualet societas, multo minus in casu nostro ualere põt, & quare non ualeat ẽt illo casu,ſm gl.& Doc. esse põt,quia si lucrum nõ excederet quantitatem,quæ præstari debuit alteri annuatim,ille solum lucrum integrum capiebat, quod per pactũ fieri nõ põt vt,s.lucrum in totum ad unum pertineat.d.l. si non fuerint. in prin.& no.per gl.in §.fin.ea.l. Et licet loquatur,qñ omni casu pactum locum habet,& in casu nostro aliquo casu solum hoc contingere posit,& tñ id,quod euenire potest,ut dictum est, attendi debet. Sed quando de parte lucri præstanda sub nomine quotæ actum est,tunc vterq; semper de lucro participat,& euenire non potest,ꝙ ubi lucrum cessat,& damnum emergit, quòd alter,qui pecuniam posuit, aliquid consequi posit. Nimirum ergo si dicto casu ualet societas & conuentio super parte lucri,saluo tamen eo,quod no.in d.l.si non fuerint.§. fin.ff. pro socio. Quinimmo ubi actum esset inter socios,ꝙ lucrũ esset cõe, & damnum ad alterum tm̃ pertineret, adhuc societas non ualeret ſm gl.14.q.3.quia pleriq. cum qua etiam concordat gl.in d.l.si non fuerint.& Io.Cal.in c.nauiganti.de vsur. & quamuis Host.in summa de vsur.§.in aliquo.uer.sed quid si periculum,teneat contrarium, tamen opin.gl. vno casu esset verior,scilicet quando unus ponit pecuniam,& alter operam, & ille,qui operam ponit, periculum pecuniæ & capitalis in se suscipit,tunc enim non ualet societas, quia pecuniam recipiens posset duplex damnum sentire, videlicet operarum amissarum & pecuniæ receptæ,secundum do. Abb. qui dicto casu transit cum gl. prædicta in d.c.nauiganti & ante eum per eandem rationem idem uoluit Sali.in auth.ad hęc.C. de vsur. q. 15. tunc enim dicta societas secundum eum participat de leonina, & transit in mutuum. Et idem tenet etiam Sali.in le.Mutius.circa principium. ff. pro socio. & sic etiam ipsi isto casu non attendunt contractum, sed id,quod euenire potest ex dicto contractu. Sed vbi actum esset, quod periculum pecuniæ pertineret ad dantem, & non ad recipientem & operam ponentem, tũc secundum eum ualeret. Quia in casu amissionis capitalis ille, qui dedit pecuniam, illam amittit, & alius operam perdit, & sic æqualitas seruatur, quo casu procedit opi.Host.& text.in d.l.si non fuerint.§.primo,& ins.pro socio.§.1.ver.& ideo. fortius ergo in casu nostro non debet iste contractus valere, in quo actum est,ꝙ periculum pecuniæ non pertineat ad dantẽ, sed ad recipientem,qui tantum ponit operam,& ꝙ singulo anno certa quantitas nomine lucri, & non quidem sub nomine quotæ detur ei,qui pecuniam posuit & dedit,quia recipiens & operam ponens nedum pati non potest duplex damnum,casu quo capitale sit deperditum.s. ipsius capitalis & operarum, sed etiam triplex,scilicet etiam illius certæ quantitatis, puta quinque pro centenario,ad quam etiam isto casu teneretur,ut dixi superius. Et ꝓpterea absque dubio societas ista est leonina, & de illa participat,& est repro bata. Et ideo sępius requitus ꝓ alia parte nunquam volui consulere,quia teneo firmiter, & certisimè, quòd contractus huiusmodi sit vsurarius, & ita concludo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *An promittens inire societatem sub pœna, & non contrahens incurrat pœnam, quod soluitur nu.2.*

3 *An posit agi contra non ineuntem societatem ad interesse consistens in lucro ceßante ratione lucrorum ante moram non solutorum, ad quæ se obligauit. quod numero 4. soluitur & declaratur.*

CONSILIVM CIII.

QVAMVIS absq; opportuna librorũ copia,qua in præsentiarum in peregrinatione existẽs careo, laboriosum sit valde oneri consulendi vacare. Ne tamen ꝓ amico videar subterfugere,ꝙ nefas est, pondus hoc non expaui. De duobus igitur quæritur. Et primo,nunquid Petrus, qui contra fidem & conuentionem non iniuit societatem cum domino Georgio inciderit in pœnam. Secundo,utrum posit agi per dictum do.Georgiũ contra d. Petrum ad interesse consistens in lucro cessante ratione lucrorum ante moram nõ solutorum dicto d. Georgio per dictum Petrum,ad quæ tenebatur, & ad quæ se specificè obligauit. Circa primum videretur prima consideratione dicẽdũ, 1 ꝙ pœna, de qua agitur,non † sit commissa: quia ubi conuentio,cui adijcitur,est nulla, vel ex post annullatur, pœnalis stipulatio non committitur.l.si homo mortuus. & l. ita stipulatus. la grande.de verb.obl.& l.non dubium. ubi etiam per Bald.C. de legib.sed pactum de contrahenda societate pro illo tẽpore, quo partibus placuerit,& concordes remanserint,& cum reseruatione faciendi conuẽtiones de lucro faciẽdo, videtur nullũ, cum tam respectu tpis quã lucri partes ipsæ posint esse discordes.l.si merces.in prin.iuncta gl.ff.loc.quæ allegat.l.itẽ si unus. §.si duos.ff.de arbi. vbi habetur, ꝙ si pciũ rei locatæ collatũ sit in arbitrium incertæ personæ per ipsos cõtrahentes certificandæ,ꝙ locatio non tenet ea ratione,secundũ glo.ibi:quia partes ipsæ in electione illius possent discordare,ergo uidetur, ꝙ adiectio pœnæ sit nulla,nec dici potest, ꝙ haberi posit recursus ad arbitrium boni viri,siue ante declarationem.l.si coita.ff.pro socio.l.si quis arbitratu. de ver.oblig.siue etiam post discordiã. Quia quamuis vbi arbitramentum est iniquum, habeatur aditus ad arbitrium boni viri. l. si societatem. §. arbitrorum. pro socio. & not. gloss. in l. in proposita. eodem titulo, tamen illud procedit, quando declaratio erat commissa arbitrio vnius tm̃,quo casu eius declaratione facta etiã iniquè.contractus est iam firmatus,& ex eo nascitur obligatio & actio, cui deseruire põt officiũ iudicis,ut declarat Bar.in d.§.arbitrorũ. circa prin. & in d.l.si quis arbitratu.quæ rõ cessat,vbi commissa est duob. in discordia existentib.ex not.quia pp corũ discordiam dici nõ potest contractum esse firmatum, nec ꝙ ex eo oriatur actio. Ideo isto casu est eadem ratio, quæ militat nulla facta declaratione. Secundo facit;quia vbi etiam pœna esset commissa, videtur commissa propter transactionem factam inter partes, per quam se obligauit Petrus pro singulo annis præteritis soluere ad rationem nouem pro quolibet centenario, quia vbi pœna iam commissa transigitur super principali, videtur etiam super

pœna

pœna trãsactum & ab ea recessum.l.2.in prin. vbi est casus no. ff.si quis cautio. Tertio, quia ex quo do. Georgius consequutus est omne interesse consistens in lucro cessante occasionẽ pecuniæ retentæ per Petrum post moram,& quæ veniebat in societate ineunda ex pacto conuertenda,non videtur,qđ amplius agi possit ad pænam,quia altero debet esse contentus.le. apud Celsum.§.Labeo.el.1.de do.exce.l.rescriptum.§.fin.ff. de pact.Quarto non uidetur exigibilis dicta pœna, tanquam adiecta sit in fraudẽ vsurarum,per nota.in l.Iulianus.§.idem Papinianus.de act.emp.& in l.cum allegas.C.de vsur. & per Ang. Imo.& Alex.in l.stipulatio ista.§.alteri.de uerb.obl.cum concor.de quibus ibi per eos.Sed tamen præmissis non obstantib. contrarium puto verius de iure.Et pro notitia dicendorum p̄mitto † qualiter simpliciter pactum de contrahenda societate in rebus mercantilibus est ualidum,sicut dicitur in pacto de vẽdendo,iuxta no.in l.in bonæ fid.de eo qđ cer.lo.& in l.fideiussor.§.fin.& in l.si equo.de leg.1.& per Barto.in l.si pupillus.in prin.ad leg.Fal.& per Bal.in l.fi.in §.emptor. C.comm. de leg. & per Ang.in l.1.C.de pac.pig.Secundò,ꝙ ubi dispositio incipit a pręcedente conuentione,sicut in casu nostro,ꝙ pœna cõmittitur ex mora.d.l.ita stipulatus,& ibi per omnes, & in l. si quis maior.C.de transac.& in l.si duo.§.fi.& ibi no.Bar.de consti.pec.& in l.si penum.ff.quando dies lega.cedat.Cum ergo in casu nostro pactum de cõtrahenda societate, quamuis nõ simplex,sed pactis & modis per futuros socios declarandis valeat, vt statim ostendetur,& in mora contrahendi fuerit do.Petrus maxime præcedente interpellatione do. Georgij, ut habetur locis præallegatis,relinquitur, quod pæna est commissa. Sola igitur difficultas est in respondendo contrarijs,& pro solutione primi contrarij plures casus sunt considerandi. Primus casus est,quando aliquid ex uoluntate contrahentium per vnam personam certam uenit declarandum. Et tunc siue sit alter ex contrahentibus,siue non,valet contractus.l.fi. C. de contrah. emp.d.l.si merces.2.respon.l.si in lege.in princip.ff.loc.l.societatem.& d.l.si coita.& d.l.si societatem.ff.pro socio.Secundus casus est,quando aliquid incertum uenit certificandum per ꝑsonam,quæ est incerta,& quæ non speratur certificari. Et isto casu contractus est nullus & ita procedit,qđ habetur in prin. d.l.si merces.nam in casu illo,ideo uitiatur contractus,quia p̄cium erat incertum,& similiter persona,per quã ueniebat certificanda propter naturalem ad dissentiendum facilitatem.d.§. si duos. ideo ratione tantæ & omnimodæ incertitudinis uitiatur contractus.Et hanc etiam rationem gl. in principio affirmat ibi,& est ratio,quia nec quantitatẽ nec personam certam diffinierunt. Et quamuis deinde subiungat verba,scilicet, vnde in assumenda persona poterat dissentire, tamen hoc non allegat ad ostendendum,ꝙ in hac ratione tãtum,scilicet, quia possent contrahentes dissentire fundatur ratio illius legis, quia aliam rationem finalem superius allegauerat, sed uoluit ostendere,quòd nedum persona erat incerta,ut prius dixerat,sed ꝙ etiam non erat uerisimiliter certificanda, ut habetur in loco ꝑ eum allegato. Quòd autem possibilitas tantum in dissentiendo per se non sit causa annullandi contractũ, statim patebit in casibus sequentibus.Quinimmo in dict.§.si duos, compromissum non est ab initio nullum,sed demum sequuta discordia in tertio eligendo, ut ibi declarant Iaco. de Butr.Alber. & Bald. relinquitur ergo,quod ratio superius assignata est causa,quod contractus in casu illo sit nullus. Tertius casus est,quando aliquid incertum uenit ex dispositione contrahentium certificãdum per personas incertas verisimiliter certificandas, & tunc valet contractus.Et ita loquitur Bar.in prin.d.l.si merces.dum vult,quod si precium rei locatæ conferatur in arbitrium duorum eligendorum,unum per me,& alterum per te,ꝙ valet cõtractus,quia non possunt hi contrahentes in electione illorum esse discordes, immo speratur certificatio personarum. Et ex hoc ostenditur, quod quamuis posit in certificando incerto esse discordia, quod ex hoc contractus non redditur nullus, quia quamuis in casu Bar.non possent contrahẽtes esse discordes in personis eligendis,poterant tamẽ dictæ personæ sic electę in taxando precio dissentire,& tamen vult Barto.ꝙ ualeat contractus.Quartus est casus,quando certificandum uenit aliquid ꝑ duas certas personas,& similiter ualet ꝯtractus,siue extraneæ sint,vt a fortiori probatur ex not.per Bar.in princ.d. l. si merces,& supra proxime retuli,siue sint ipsimet contrahentes,vt firmat in d.l.fi.in prima quæstio.dum concludit no.post Nicola.de Mattar.in l.si Titius.eo.tit.quòd venditio facta pro precio, de quo ipsi contrahentes erunt in concordia, valet a principio,quamuis stet in suspenso, & a futuro pendeat euentu,quia si quidem declarabitur precium, erit perfecta, si vero minus illis existentibus in discordia annullabitur. Et idem etiam est in casu Bar.in d.l.si merces,ut scilicet ante precium declaratum stet in suspenso. Nec subest ratio, cur minus debeat valere venditio vel locatio pro eo precio, de quo concordabunt partes, quam si declaratio precii esset posita in arbitrio duorum extraneorum, qui essent certi, vel verisimiliter essent certificandi: quo casu, ut dictum est, valet, & ex hoc ètiam ultimo casu patet,quòd illa ratio,scilicet quia possent partes dissentire,non annullat contractum, quia si hoc esset,non ualeret venditio, cuius precium esset positum in arbitrio duorum nominatorum, siue extranei essent, siue essent ipsi contrahentes, ex quo in precio diffiniendo possent esse discordes, cuius tamen contrarium,vt ex prædictis clare constat, est verum,nec in prædictis Bar.& Bal.hñt contradictores, qui dixissent contra casum dictæ l.si merces in precio, vbi rõ illius esset fundata tantum in partium discordia.His autem duob.vltimis casibus valet contractus,& non in tertio casu,vbi versatur maior incertitudo,s.& rerum & personarum,in sequentib.vero minor,quia nulla subest incertitudo personarum,vel si subest,separatur faciliter incertitudo earum. Quod autem incertitudo personarum & rerum simul magis vitiet, quam incertitudo personarum tm̃,vel rerum tm̃,in terminis probatur ex no. per gl.in l.si fuerit.de reb.dubi. quæ rñdendo ad l.3.§.si duob. de adimen.leg.concludit,ꝙ incertitudo rerum & personarum uitiat ademptionem legati, per dictum. §. si duob.incertitudo vero personarum tm̃ non vitiat.per dictam.l.si fuerit,nec similiter sola incertitudo rerum,per l.si ita scriptum.de leg.1.& sic gl.vbi supra concludenter probat considerationes superius factas in proposito. Pro hoc etiam facit.quia licet sola incertitudo personarum non uitiet ipso iure legatum.l.si quis seruum. §.si inter. de lega.2.incertitudo tamen rerum & personarũ ipso iure vitiat.l.si pluribus.de reb.dub.& no.Bar.in l.quidam relegatus. in 1.colum. eo.tit.& Dy.in c.in obscuris.de reg.iur.in 6.Igitur cum actum sit de contrahenda societate pro illo tempore,quo ipsi paciscentes erunt concordes,& subinde promiserint facere de lucris conuentiones,dicendum est,ꝙ istud pactum perinde valeat,ac si simplex fuisset,ex quo tempus est incertum.Et similiter partes societatis incertæ veniunt per personas certas,id est per ipsosmet paciscentes certificandæ,vt patet ex his,q̃ dicta sunt superius tam in tertio, quam in quarto casu per no.per Bar.in d.l.si merces.& magis specifice ꝑ Bal. in d.l.fin. in 1.q.& ex his remanet sublatum contrarium de d.l.si merces. Nec curo, ꝙ haberi non posit aditus ad bonum virũ etiam sequuta discordia,quia satis est quo ad pęnę commissionem,ꝙ ab initio valuerit contractus,& ꝙ per aduersarium steterit,quominus fuerit contracta,vel quominus possent cõcordare in ea contrahenda.d.l.si duo.§.fi. cum alijs superius alle. Non ob.dum secundo dicebatur,ꝙ ꝑ transactionem sup prin cipali diceretur pœna remissa,quia non fuit transactum super facto,cui erat pœna adiecta,id est super pacto de contrahenda societate,sed quia fuerat Petrus in mora restituendi pecunias habitas pro societate iam finita.iõ cum ab ea peterẽtur dãna & interesse,maxime passa ratione lucri cessantis,quæ erant debita,quia do. Georgius solitus erat mercari, iuxta notata in l.3.§.fi.de eo qđ cer.loco,& per Bar.in l.1.C.de sent. quæ pro eo interest.in vltima char.& ꝑ Cy.in auth.ad hæc.in 3.q.C. de vsur.& Imo.Pau.de Cast.& Rom.in l.diuortio.in prin.sol. ma. & ita super hoc vltimo fuit transactũ.Si enim remisisset ei obligationem,qua tenebatur ad contrahendam societatem, ex hac pœna iam commissa forte diceretur remissa, & ita loquitur cõtrarium.Non obstat dum tertio dicebatur,ꝙ interesse & pęna simul exigi non posint, quia uirtute clausulæ rato manente pacto,potest ad vtrumq; agi.l.cum proponas.C.de transac.& in l.qui fidem.ff.eo.tit.Item & virtute iuramenti præstiti, qđ hẽt vim dictæ clausulæ rato manente pacto.d.l.si quis.Præterea iura allegata in contrarium procedunt, qñ actio competens ad vtrumque descendit ex eadem cã,secus vero si ex diuersis causis,

sis, vt declarat Bar. in l. ita stipulatus, prælle. in vndecima opi. vltimæ partis. In casu nostro præstitum est interesse, siue ad illud agi poterat pp moram commissam in non soluenda sorte societatis iam contractæ, ad pœnam vero agitur, non ex eo, ꝙ non soluerit dictam pecuniam, vt promiserat, sed ex mora commissa de contrahendo societatem, vti erat conuentum. Circa 3 vero ẽm dubium videt prima fronte dicendũ, ꝙ † agi nõ possit ad interesse consistens in lucro cessante occasione lucri debiti rõne sortis, hoc est, ꝙ agi non possit ad interesse rõne lucri debiti ex sorte non soluti, quod si fuisset solutum, positum fuisset ad licitum quæstũ. Et primo, quia sicut non debent vsuræ vsurarum, etiam ẽm tempora, quo erant permissæ. l. placuit ff. de vsur. l. si non sortem. in prin. de cond. indeb. l. improbum. C. de his qui notan. infa. Item sicut vsurę non augent sortem, conuerti possunt, etiam ẽm iura antiqua & ex pacto. l. fi. C. de vsu. Ita uidetur, quòd non debeatur lucrum lucri, nec quòd lucrum conuerti debeat, uel possit in sortem, ut lucrum augeatur, & vt ex lucris capiant lucra. Secundo vero ꝙ in hoc d. Georgio obstet exceptio transactionis, quia etiam in dicta trãsactione videntur promissa nouẽ singulo anno pro quolibet centenario sortis pro omnibus lucris cessantib. & ꝓ oib. dãnis & interesse, &c. & sic istis de causis allegabat dictũ ser Petrum teneri & obligatum esse ad lucra cessantia, & ad damnum & interesse ipsius, &c. Si ergo dicta nouem tam pro lucris cessantibus quam pro damnis & interesse sunt promissa do. Georgio, ergo non vr̃, ꝙ ad lucra, seu ad aliquod interesse lucrorum agi possit, & tanto magis, quia uerba transactionis intelliguntur, vt comprehendantur accessoria. l. fi. §. fi. ff. de eo quod cer. loc. d. l. 2. in princ. si quis cautio. & l. si cum tibi no. C. de iudi. & no. Bar. in l. Aurelius. §. Caio. in fi. de lib. leg. Item extenduntur ad connexa, ẽm gl. no. in c. accusatus. in uers. iudicari. de hæred. in 6. & no. Ang. & Imo. in l. qui Romæ. §. duo fratres. de ver. obl. 4 & Alex. in l. si de certa. C. de transac. † Sed tamen p̃missis non ob. contrariam sententiam puto probabiliorem, quia qua rõne agi põt ad interesse, rõne lucri cessantis pp sortem non solutam, per no. in d. l. 3. §. fi. de eo qđ cer. lo. cum concor. supius in 1. dub. alleg. eadem rõne agetur, si debitor dicti lucri cessantis est in mora illud præstandi, ideo teneri debet ad interesse consistens in lucro cessante, occasione dicti lucri non soluti, & eo maxime, quia nedum constat eum dominũ Georgium esse solitum pecunias suas collocare ad licitum quæstum, sed etiam in specie, ꝙ talia lucra solitus est in sortem conuertere, & ex illis sortem augere, ut etiam ex illis lucrum capiat. Et etiã eo maxime, quia dictus Petrus fatetur, & pluries, ꝙ solitus est mercari, & mercando lucrari. Et præsertim ex dictis pecuniis debitis. d. Georgio. Et ideo in proposito bene facit, quod notat voluit Bal. in l. 1. in 11. q. C. pro socio. vbi dicit, pone, ꝙ deposui pecuniam penes campsorem sine aliquo pacto, & campsor cum dicta pecunia fuit lucratus, inde volens aliqua mihi compensare restituit mihi pecuniam cum 10. pro centenario, mõ q̃rit, vtrum ista sit vsura. Et finaliter concludit, ꝙ aut in specie fuit pecunia deposita, & tunc q̃a illicite vsus est tota pecunia, oẽ lucrũ inde proueniens dẽt mihi restitui, q̃a locupletior ex re mea factus est, alleg. l. qui sine vsuris. de neg. gest. Aut vsus est licite, quia deposueram ad numerum, & tunc si sciens se non teneri soluit, potero retinere cũ bona conscientia, quia animo donandi id fecisse vr̃, credens se teneri ex necessitate iuris, & similiter licite recipio, si a principio non habuit animũ fænerandi, quia obligatio antidoralis iustam parit retentionẽ per errorẽ soluti. l. si testem. §. 1. de fideius. secus uero vbi errasset in facto, ut ibi latius per eum. Quia post moram contractam per lapsum diei. l. optimã. C. de cõtrah. & cõmi. stip. l. traiecti. §. de illo. de act. & obl. quæ mora est delictum, ut per gl. in l. si filius. de interro act. & per Bal. in l. gerit. in illa. quæst. an ꝑ non factũ inducatur aditio, de acq. hær. dictus Petrus exercuit illicite pecunias domini Georgij vel dño Georgio debitas, ideo tenetur ad omne id, qđ peruenit ad eum ex dicta pecunia debita do. Georgio vel occasione illius pecuniæ debitæ, per not. per Bal. ubi supra. & quamuis loquatur Bal. de eo, qui exercuit pecuniã mihi datam uel occasione illius. l. si me & Titium, iuncta gloss. & ibi per Doct. & in l. si eum seruum. ff. si certũ pet. & ubi aliter transactum non fuisset, obligatus fuisset nedum ad lucrum cessans ratione sortis, sed ad omne id, & totum, qđ ipse lucratus fuisset. Nec huic conclusioni ob. qđ hr̃ in d. l. 2. §. fin. de eo qđ cer. lo. quia no. ibi procedunt, ubi ille, qui retinuit pecuniã, non esset lucratus vltra lucrum cessans ipsius creditoris. At loquimur vbi plus fuisset lucratus, quia ergo lucrum cessans debitum domino Georgio fuit per dictum Petrũ post moram illicite exercitũ, & traficatũ, dicendũ est, ꝙ quicquid ex illo lucro debito ꝑcepit. d. Petrus spectat ad. d. Georgiũ, vbi et nõ esset solitus mercari, per no. per Bal. vbi supra. ergo ex quo solitus est mercari, & nedum de sorte, sed etiam de lucris ipsis, longe fortius dicendũ est, ꝙ tenetur ad interesse consistens in lucro cessante, rõne dicti lucri non soluti. Superest autem allegatis in contrariũ respondere. Non obst. igitur, ꝙ vsuræ usurarũ non sint exigibiles, & quia vsuræ non augeant sortem, etiã illo iure, quo erant permissę, quia quamuis non essent usuræ prohibitæ, erant tamen odiosæ. Quia nedum sunt contra ius diuinum, sed etiam contra ius naturale, vt singulariter declarat Io. And. in regula, peccatũ. de reg. iur. in 6. dũ declarat, ꝙ vsurariꝰ cõtẽnit Deum audacius. Secundò contemnit naturã expssius. Tertio contemnit scripturas deterius. Quartò contemnit iura diutius, quæ singula membra latius ibi prosequitur. sed in proposito quoad ius ciuile digestorũ dicitur naturam expressius contemnere, quia non solum contemnit naturam in uno genere rerum, sed etiam in pluribus. Primo, ꝙ denarij superualeãt suo numero, & ponderabilia superualeant suæ mensuræ, quæ omnia transeunt contra naturam. Ideo bene dictũ est, ꝙ cõtẽnit naturam expressius. Accedit quia vsura dicitur rapina. 14. q. 4. si quis vsurarum. & usura dicitur exactio iniquissima. 48. dis. c. sicut hi. Et iõ quamuis ius ciuile permiserit vsuras (vt forte ne cessitatib. hominum esset subuentum) noluit tamẽ dictã concessionem, quam videbat, non dico contra ius diuinum, de quo Iurisconsulti notitiam non habuerũt, iuxta no. in l. Titia. §. fi. de aur. & arg. lega. sed esse contra ius naturale restringere, & ideo prohibuit vsuras vsurarum. & ꝙ vsuræ conuerterẽtur in sortem, sicut certum eis modũ imposuit. l. eos. C. de usur. ne homines ex toto spoliarentur, sed aliud est, ꝙ lucrorũ licite debitorũ petatur interesse consistens in lucro cessante, sicut in casu nostro, quę lucra & qđ interesse omni iure tam diuino quã naturali, & humano consistens in lucro est permisum, secũdũ Cyn. in auth. ad hæc, in 3. q. & Bal. ibi in 2. col. C. de usu. Cyn. & Bal. in l. 1. C. de sum. trin. Iõ de usuris ad casum nostrum nõ ꝑt argui. Ex quibus infero, ꝙ quamuis usuræ vsurarum non essẽt permissæ, ꝙ tamen si mora facta fuisset in dictis usuris decursis, propter quam creditor passus fuisset aliquod interesse, tã in damno, quam in loco consistens aliunde tamen originẽ trahens quam a causa vsuraria, tale interesse exigi potuisset tanq̃ interesse simpliciter, licet tanquam usura non, sicut videmus, ꝙ quamuis certis casibus fructus peti non possint tanquam fructus, tamẽ debent tanquam interesse, ut no. gl. Bar. & omnes ĩ l. si filius. §. 1. de uer. obl. & alijs locis, de quib. ibi per Alex. Sic ergo in casu nostro peti poterit lucrum cessans, & si non ad rõnem nouem pro centenario, quasi non sint nouem promissa, nisi respectu sortis, tamen poterit peti tanquã interesse simpliciter, qđ postea per iudicẽ æstimabitur. Nõ ob. dũ secundo dicebatur, obstare exceptionem transactionis, quia aut dicim us ꝙ promissa sunt nouẽ pro quolibet centenario sortis, & pro vero non impeditur d. Georgius agere ad interesse passum ex retentione lucrorũ, quia quamuis petitio sit generalis, si tamẽ transactio sit specialis, non fit extensio ad aliam rem. l. age cũ Geminiano. ẽm vnã lecturam. C. de trans. & per Doc. in l. si de certa. eo. tit. & in l. qui cum tutoribus. in prin. & plenius n otatur in §. fi. eiusdem l. ff. eodem tit. Nec etiam ob. ꝙ trahatur ad accessoria & connexa, per allegata in contrarium, quia illa ꝓcedunt, quando verba transactionis sunt generalia, quamuis petitio esset specialis. Preterea istud interesse, qđ debetur pp lucra ante moram non soluta, petitur principaliter, & non accessorie. Secundo respondetur, ꝙ ex verbis generalibus transactionis apparet, ꝙ etiam hoc interesse, ꝙ causatur ex lucris sortis ante moram non solutis, est permissum dum in instrumento dicitur ibi, dare & reddere pro omni & tota denariorũ quãtitate, de qua apparet, apparebit, seu apparuerit debitor dom. Georgij, &c. quæ verba ex sui significatione comprehendunt nedum sortem, sed lucrũ cessans ipsius sortis, qđ non erat minus debitum q̃ ipsa sors. Et ideo cum non possit ab illis verbis

salua

salua ratione recti sermonis discedi, standum est eorum gnalitati, per no. in d. l. si de certa. ex qua infertur, ꝙ non pro quolibet centenario omnis pecuniæ debitæ, & sic tam sortis q̃ lucrorum ipsius fuerunt promissa, qua stante promissione non est dubium, ꝙ tale interesse causatum prætextu dictorum lucrorum solui debeat, et si eius exactio saperet vsurā ꝑ iurm, iux. tex. in c. debitores. de iureiuran. ergo ad dictam solutionem cō pelli debet, ex quo licita est exactio. ut patet ex pdictis, vel vbi essemus in casu dubio, ex quo consuleretur Petr. per repetitionem quandocunque constiterit, ꝙ istud sit vsura. d. c. debitores ergo verba transactionis restringantur ad sortem debitam tantum, siue intelligatur facta promissio pro sorte & lucris eius, patet ex pdictis, transactionē non obstare. Et ita in vtroq; casu concludo, sicuti ex iam dictis colligitur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *An filiæ fratrum in communione vniuersali degentium sint de communi dotandæ. quod nu. 2. soluitur.*

3 *An dato, quod filiæ fratrum sint de communi dotandæ, & frater unicam filiam duntaxat habens, possit tantum de communi huic filiæ unicæ dotem dare, quantum alij habentes plures filias. quod nu. 4. subtiliter soluitur & declaratur.*

CONSILIVM CIIII.

RETENTO ꝙ isti fratres dicātur socij omnium bonorum, de quo ad præsens non sit dubium, de qua tā materia per Bar. in l. Titium & Mæuium. §. altero. de adminis. tu. & in l. si patruus, vbi ēt ꝑ Bal. no. C. com. utriusque iu. & in l. cum duobus. §. si inter fratres. ff. pro soc. & in aliis infinitis locis, quæ referre non expedit, super hoc. n. extant consilia oīum fere existentiū Doc. & in terminis nostris tanto magis hoc est expeditum, q̃a audio ꝙ isti fratres cum essent sex, peruenerunt ad diuisionem qua secuta; & ꝑte sua cuilibet assignata, ex istis tres (inter quos ad præsens est contentio) portiones eis assignatas vltro, quas singuli habebant, ad inuicem communicauerunt, & simul atq; communiter vixerunt, omnes fructus communicando & oīa lucra & damna vndecunq; obuenientia communiter agnouerunt, vnde manifeste vr̄ liquere, ꝙ isti fratres sint socii omniū bonorum, ex quo in terminis nostris cessat vnum qđ in locis præallegatis dubium faciebat, in quibus disputatur, utrum ex retentione bonorum paternorum in communione ꝑ fratres dicatur societas dicatur societas contracta, quo casu illa cōmunio ex accidenti, non autem ex conuentione expresse vel tacite non apparente non prouenit. At in casu nostro ex conuentione & ex proposito ista bona fuerunt communia, ex quo diuisione secuta ad communionem deuenerunt omnium bonorū & licet per glo. dicatur in l. 4. in princ. ff. pro soc. ꝙ re sola non contrahitur societas, tamen de consensu constat etiam, & si nō verbis, saltem factis, qđ sufficit. l. de quib. ff. de leg. c. ex ore. de his quæ fiunt a maio. parte. c. & maxime cum isti actus vna cū sequentib. non possint fieri citra ius & nomen societatis omnium bonorum. ar. l. pro hærede. §. Papinianus, de acq. hær. vn̄ ut refert Bar. in locis præalleg. ad propositum dicebat Old. ꝙ insimul habitatio, & lucrorum hincinde in commune collatio & eius, quod alter superlucratur, inuicem non reddita rō, faciunt præsumi societatem omnium bonorum. ff. de prob. l. Procula. de don. inter vir. & vx. l. si seruus cōis. & l. q̄ dotis. sol. mat. His igitur sic retentis de duobus principaliter dubitari contingit, primo, vtrum filiæ istorum fratrum de communi sint dotādæ, an uero quilibet teneatur suas dotare. scđo dato ꝙ veniāt de communi dotandæ nunquid alter istorum hn̄s unicam filiā possit & debeat plus de communi huic filiæ vnicæ in dotem dare, quam possint alij suis hn̄tes plures filias. Circa primum uidetur prima animaduersione dicendum, ꝙ quilibet † suas teneatur dotare. Primo, quia omne æs alienum, quod manente societate contractum est, solui debet, de communi dummodo occasione societatis. sit contractum. l. omne æs alienum. & l. iure societatis. ff. ꝓ soc. facit l. cum duobus. §. si quis ex sociis. eo. ti. sed debitum dotis non est debitum societatis occasione contractum, sed spāli obligatione patris. l. fin. C. de dot. promis. l. q̄ liberos de ritu nup. ergo ex communi solui non debet. Secūdo quia nemo ex sociis plus parte sua alienare potest. l. nemo ex sociis. ff. pro socio. ergo socius pro filia de proprio tantū, non de communi dotē soluere debet, aliàs alienaret plus parte sua. Tertio, quia onus dotandi cohæret personæ patris, & eius personam afficit, d. l. fin. & leg. obligamur. §. lege. de act. & oblig. & quę cohærent personæ ad alium non transeunt. cap. fin. de de offic. deleg. cap. is cui. eod. tit. lib. 6. & cap. mandata. de præsumpt. Quarto, de hoc uidetur casus in leg. si socius pro filia. multipliciter inducendo. ff. pro soc. quæ secundum gl. j. ibi loquitur in sociis omnium bonorum. In ea. n. dicitur, ꝙ dos ex pacto de communi debet solui, ergo si non esset pactū de pe[...]tione patris tantum esse soluenda, alias frustra illa lex c[...]deraret, ꝙ pactum fuerit interpositum. secundo indu[...] Nam responsio Iurisconsulti, quæ est sub conditione, i[...] rationem sui dicti: qm̄ exponitur, si pro quia. l. Lucius. [...] de admi. tut. l. fideiussor. §. fi. de pig. quæ ratio dr̄ ipsa le[...] qua cessante ipsa lex cessat. c. cū cessāte. de appel. cum sim. [...] ex quo in l. si socius pro filia. rn̄sio Pauli Iurisconsulti fui[...] ditione: dum dicit, sed si forte conuenisset, vt dos de cōi [...]tueretur, dixisset pactum non esse iniquū, &c. super quo [...] fundata est intentio Iurisconsulti, ꝯm gl. ibi in ver. constitueretur, quæ rn̄sio conditionalis includit rōnem sui dicti. igitur ꝯm ipsam rōnē intelli debet, qua cessante & ipsa lex debet cessare, vt supra dictum est. Tertio, ꝙ in casu illo dos de cōi constituatur ꝑ expressum pactum, sic deducitur. Nam regula est, ꝙ oē æs alienū, quod per unum ex socijs manente societate contractū est, de cōi solui debet, ēt ea distracta. d. l. omne æs alienum. & l. si socij sumus. & in l. si unus. ī prin. eo. tit. sed in d. l. si socius pro filia. dr̄, ꝙ dos promissa manente societate nō soluitur de communi patrimonio ea distracta. igitur apparet, ꝙ in casu illo non ex natura contractus societatis, sed uirtute pacti illa dos erat de cōi soluenda: aliàs si ex natura contractus illud fuisset, distracta ēt societate de communi filiæ non sint dotandæ, uidetur ibidem tenere gl. fi. quæ dicit, societatem non teneri ad dotandum; ergo nō ex cōi patrimonio sociorum, sed ex patris patrimonio tm̄, alias societas teneretur dotare, & hæc oīa sunt arg. do. Petr. de Vbal. de Peru. in quodam trac. socie. in 11. q. 6. partis prin. & ibi etiam refert qualiter Spec. in ti. de iud. §. sequitur. uers. quid si unus, &c. tenet istam partem, & ꝙ idem etiam tenuit Pet. germanus Bal. in quodam consi. incip. Quoniam iā dudum consului, &c. & licet ipse non dicat, tenuit idem Petr. in alio consi. incip. Ex prędicto themate eliciūtur certa dubia &c. circa fi. non tamen se firmat pro ista parte Pet. de Vbal. in prædicto loco, licet pro ea arguat ut supra, & istis argumentis aliter non respondeat. Pōt & quarto. d. l. si socius pro filia. induci, ꝯm alios, dicitur ibi, ꝙ si per pactum conueni, ꝙ filia unius de communi dotaretur, & de alterius filia nihil sit dictum, ꝙ tale pactum est iniquum. Nulla autem iniquitas resultaret, si ex natura contractus filiæ de communi essent dotandæ, quia filiæ alterius (etiam non obstante pacto) deberent communiter dotari, tanquam iste casus remansisset in iuris cōmunis dispositione. l. si cum dotem. in prin. secundum unam lec. solu. mat. l. si extraneus. de condi. ob cau. Cum ergo in casu illo pactum esset iniquum, ostenditur, ꝙ dos de communi ex natura societatis non est constituenda, nisi aliter sit conuentū. Aliter & quinto inducunt eam. Nam ibi hr̄, ꝙ vna semel dotata a societate, si contingat solui matrimoniū, & inopia mariti non possit dos exigi, ꝙ societas non tenetur iterum ad dotandum. Si enim onus dotandi ex natura contractus esset commune, uideretur ꝙ iterum deberet de communi dotari, cum omnia cum lucra & damna sine culpa contingentia debeant esse cōmunia. l. cum duob. §. socium. ff. pro soc. quod tamen negat illa lex, qua etenim ratione perdita dote sine culpa filiæ, pater tenetur iterum dotare: Quinto principaliter cōfirmatur ista conclusio alia ratione ubi contracta est societas omnium bonorum tacite cōmunicantur tantum lucra & damna ex causa quęstuaria prouenientia. l. coiri. cum pluribus sequentibus. ff. pro soc. no. glo. in l. 3. §. 1. & in l. cum pluribus sequentibus. ff. pro soc. & no. glo. in ver. initum fuerit. & in §. socium. ea. l. in uer. omnium bonorum. sed dos non dicitur esse debita ex cā quæstuaria, vt nota. Bar. in l. leg. 2. ergo dos ex communi in casu nostro non est cō stituenda, & omnia iura, quæ uolunt, ꝙ damna & in lucra vndecunque prouenientia communicentur, loquuntur in socie

tate

tate omnium bonorum expresse inita, s̃m gl. præalleg. & ita p istam rationem hanc partem consulendo tenuit Alex. de Imo. in consi. 154. in 2. vol. & ibi plures alleg. qui sequuti sunt istã opinio. de quibus infra fiet specialis mentio. Sexto istam opin. comprobo, nam ut tenet Angelus & Paulus de Cast. in l. fi. C. de collatio. si vnus fratrum habet maiorem familiam quam alter ille alius poterit a fratre repetere quatenus impensum est in alimentando familiã suam, si sumptus sunt magni, & frater habens maiorem familiam erat diues. Nec isto casu procedit, quod ibi dixit Bald. secundum eos, & idem consuluit d. Maria. Soc. in consi. incip. Prosequendo ordinem prædictarum quæstionum, &c. & ita etiam aliàs consuluerunt omnes Doct. Peruf. cum ergo in casu nostro omnes isti fratres sint diuites, & onus dotandi sit magnum, per prædicta non dēt communiter subiri, maxime cum dos succedat loco alimentorum, ut p Cy. & Bal. in l. mater. C. de iure dot. & per Bar. in l. fi. C. de his qui. ut indig. & in locis infra allegandis. Septimo confirmatur ista opi. inter socios maxime fratres, inter quos dēt maxima ęqualitas seruari, ne īter eos oriatur discordia. l. cum pater. §. euictis, de leg. 2. l. manifestissimi. §. cum in secunda. C. de fur. & l. cum duob. §. quidam sagariam. & §. item si communem. & §. si plures. & l. si vnus §. si quid. unus ff. pro socio. sed si unus haberet plures filias quam alter, & deberet de communi omnibus dos constitui, sequeretur magna inæqualitas: ergo, &c. Huic etiam alia inæqualitas pcederet, demus enim, ꝙ si vnus ex sociis hñs unicam filiam ex communi dotatam decederet (quo casu finita esset societas. l. 4. ff. pro soc.) si ista filia patri succederet, æqualiter cum sociis diuideret, & sic plus de communi haberet, quia dotem prius de communi constitutam sibi præcipuam retineret. d. l. si socius pro filia. in fi. quod uř absurdum. item esset dare materiam, ꝙ fratres uenirent ad diuisionem. Certum est enim, ꝙ distracta societate, quilibet tenetur suas dotare. d. l. si socius pro filia. in fi. uidens igitur socius & frater alium fratrẽ filiabus grauatum, de facili induceretur ad diuidendum, ne onus dotandi sentiret, & sic induceretur inter fratres discordia contra prædicta. Octauo & ultimo hæc sententia probatur authoritate multorum, & primo glo. fi. in d. l. si socius pro filia, de qua supra, & Spec. in loco prealle. idem etiam tenet Bal. in auth. ex testõ. in pe. col. uers. 17. C. de colla. ubi inquit, ꝙ mortuo patre non p̃t vnus ex filiis in præiudicium fratrum aliquid facere, nisi eis consentientibus, nec dotando filiam suam, nec quicquam aliud faciẽdo, nisi essent adeo socii, ꝙ hoc liceret per expressa capitula societatis. d. l. si socius pro filia. idem etiam tenet Bal. in l. fin. C. de dot. promis. pen. col. uers. quid si sunt duo fratres, &c. qui allegando Spec. vbi supra, dicit, ꝙ filia alterius fratris est dotanda de portione patris sui, non autem de cõmuni. & ita Ale. in palleg. cons. alleg. Bal. ubi supra, idem etiam tenuit Bal. in cons. incip. Io. Franciscus, &c. & in alio cons. incip. Ex multis supra sparsim narratis, &c. & in alio incip. Quatuor erant, &c. & idem etiam tenet Pet. de Anch. in consil. 304. inci. Materia, de qua quæritur, non est noua, &c. & in alio inci. Plura dubia elicita sunt, &c. quos omnes alle. Ale. de Imo. in cons. 71. in 4. vol. vbi hanc eandem partem sequitur, & ibi alias authoritates adducit, quas non refero, quia in libro meo hoc nõ dicunt, ex quibus omnib. videbatur, ꝙ ista opinio multis rõnibus & authoritatibus comprobata esset sequenda. Sed pdictis non obstantibus contrariam sententiam puto veriorẽ, & æquiorem. primo per tex. vbi est casus recte intelligendo in d. l. si socius pro filia. iuncta gl. 1. Nam in prin. quærit, utrum 2 † soluta societate per mortem unius ex sociis omnium bonorum eius filia, quæ p acceptilationem fuit a marito suo liberata a socijs quondam patris, possit dotis quantitatem percipere, & antequam huic quæstioni respondeat, facit unam interpretationẽ in uers. si forte, &c. quærendo de nouo, quid si fuisset pactum interpositum, ꝙ filiæ essent de communi dotandæ, cuius uigoris esset tale pactum, qua qõne absoluta postmodum in uers. verum, &c. rñdet primæ quæstioni scilicet quando nullum interuenit pactum, ꝙ dos erat soluta, aut non. Primo illam retinet sibi præcipuam filia, alio uero non potest eam percipere, ergo iungendo uers. verum in proposito, &c. cum in prin. probat, ꝙ de communi est soluenda, & ita illum expresse & clare intelligit gl. ibi in uer. conuenisset. dicens, huic quęstioni respõdet infra uers. uerum in proposito. interim autem d. glo. de pa-

ctis, dicit quem habeat effectum: ita formaliter ibi declarat illum tex. glo. & ita etiam illum intelligit Ant. de But. in consil. infra allegando, licet non ita declaret, licet alleget gloss. prædictam. Secundo pro ista opinione est optimus text. in l. ex parte. §. filius. ff. famil. erciscun. ubi probatur, quod debita contracta per vnum ex fratribus cum republica occasione magistratus debent esse communia, si sunt socii omnium bonorum, secus autem si non constaret de tali societate, qua ergo ratione sentit onus, frater omnium bonorum proueniens ex facto fratris, nec occasione societatis, eadem ratione debet onus dotandi pariter subire. Tertio ultra alios istam opi. ita confirmo. per l. & quia plerumque, quæ sequitur. l. nec adiecit. iuncta. l. 3. §. 1. ff. pro soc. dicitur. n. in d. §. 1. simpliciter & absolute. ꝙ socij omnium bonorũ acquirunt hęreditates, legata, & undecunq. quæsita communia. & sic hæreditas, quæ prouenit a patre vel a liberto, communicatur, ex quo simpliciter & indistĩcte loquitur, quæ hr̃ditas patris uel liberti dicitur quasi debita filio, vel patrono, d. l. & quia plerumq. gl. no. in l. 3. C. de iur. & fac. igno. sicut ergo illud, quod est quasi debitũ iure naturæ uni ex socijs omnium bonorum acquiritur communioni, ut supra dictum est, ergo quasi debitum, ad ꝙ unus ex socijs omnium bonorum tenet̃ iure naturæ, debet esse omnib. commune d. l. cum duob. §. quidã sagariã. in fi. & d. §. sociũ. cũ simi. sed dos dicitur esse filiæ a patre quasi debita, vt uoluit gl. no. ab omnib. ibi approbata in l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad. Treb. igitur onus dotandi debet esse commune. similiter si illud, qđ acquiritur uni ex socijs omniũ bonorũ, immediate ex prouisione legis, prout est hæreditas debita ab intestato, communicatur d. §. 1. quare onus, ad qđ tenetur unus ex socijs immediate ex prouisione legis, non debet esse commune? Cum idem operetur propositum ĩ proposito, qđ o pat̃ oppositum in opposito. l. si vt proponis. cum uulg. C. de nup. Quarto hanc sñiam alia noua ratione comprobo, ꝙ ille q tenetur dotare, & de uno ad aliud valet argm̃, ut per Bar. in d. l. fi. de his quib. ut indig. & in l. Mæuius. §. duobus de leg. 1. & per Cyn. in l. ĩ omni. C. de adm. tuto. & Cy. & Bal. in d. l. mater. C. de iure dota. & Abb. in c. peruenit. de arb. Bal. & Ang. in l. 2. solu. mat. sed si socius oĩum bonorum hēt magnã familiam, debet ali de cõi, ut tenet Bal. in d. l. cum duob. §. si fratres, in quadam apostilla manu eius scripta, ut attestat̃ & sequitur Pet. de Vbal. in d. trac. socie. in 18. q. 6. partis. mouetur Bald. quia onus alimentandæ uxoris unius ex sociis est cõe, qđ patet, quia dos retinetur ĩ cõmuni. l. actione. §. fi. cũ l. seq. ff. pro soc. ergo idem in onere exhibitionis reliquæ familiæ. Nam qđ p totam familiam q̃ritur, communicatur socio, ar. de ope. liber. l. sicut melius allegasset tex. in d. l. cum duob. §. socium. ubi quod acquirit pater ex iniuria illata filio, communicat socijs omnium bonorum ex quib. uerbis patet, ꝙ qdam tenentes istam partẽ, non bene arguunt pro ea, dum dñt, ꝙ sicut dotẽ, quã recipit unus ex socijs, debet alteri cõicare d. l. actione. §. fi. ita aliter dēt onus dotandi filias alterius sentire, ar. l. s̃m naturã. de reg. iur. qa ꝙ dotes receptæ a sociis cõicent̃, nõ affert lucrũ aliqđ societati, eo, qa, ut ẽ dictum societas postmodum tenetur onera matrimonij subire, hinc est, ꝙ apud maritum dicitur esse dos vel lucrum dotis ex causa onerosa, ut de primo, & ibi Bar. in l. fi. §. si a socero. ff. de his q̃ in frau. credi. & de secundo est glo. not. cõiter approbata in le. si donaturus. ff. fi. de condic. ob cau. Si ergo redeundo ad propositum, filiæ sunt de communi alendæ, itaq; & de communi sunt ēt dotandæ, sed licet aliquis immo non ualet argumentum de alimentis ad dotem, quia uidemus, ꝙ pater filiam naturalẽ tñ tenetur alere, auth. licet. C. de natu. liber. & tñ non tenetur eam dotare. l. uxorem. §. pater naturalis. de leg. 3. item filius diues necessario ali non dēt a patre. l. si quis a liberis. §. sed si filius. de liber. agno. & tñ pater tenet̃ filiã diuitem dotare, vt est tex. in d. l. fi. C. de dot. promis. & ibi gl. in uer. intelligi. & ibi etiam no. Bal. & Ang. in auth. res quæ. C. com. de leg. similiter frater tenetur alere sororẽ, quæ non est utrinq; coniuncta, ut tenet Cy. ĩ l. 1. in 3. q. C. de alen. liber. & Ang. in l. a filia. ad Trebel. non tenetur eã dotare. l. cum plures. §. pe. in vers. ex eodem patre. de admi. tut. Præterea filius tenetur alere matrem, d. l. si quis a liberis. in prin. & tamẽ nõ tenetur eam dotare, ut l. tutor secũdũ dignitatem. §. fi. de admini. tuto. videmus ēt, ꝙ alimẽta præstantur facilius, quia annua & menstura præstantur l. pecuniæ.

cuniæ.& ibi Bar.de alimẽ.& cibar.lega.l.fi.& ibi ẽt Bar.ꝗ͂ liber. agn.dos verò vnica p̄ſtatione ſolui dẽt.igr̃ non parum intereſt partis potius minutatim præſtare alimenta,q̃ dotem vno acer uo exponere,arg.l.hæredes.§.idem iuris.fam.erciſ.& l.tutor.§. Lucius.de vſur.ſicut enim particularis ſolutio multum incommodat creditorẽ, ita & totalis p̄ſtatio multum grauat debitorem,& ꝙ p̄dictũ ar.nõ valeat,tenuit Ang.in d.l.a filia,in prin. & in d.l.fi.& Sal.in dicta auth.res quæ.& Imo.Rom.& Alex.ĩ d.l.fi.& Sal.in dicta auth.res quæ.& Imo. Rom.& Alex. in d.l. 1.ſolu.matr.per prædictas rationes,ſed adhærẽdo primæ opi. quæ eſt communis, & a qua in practica non eſt recedendum, adductis in contrarium,quibus nullus quem viderim, reſpondet.conabor reſpondere conſiderando duo capita. Primũ eſt, vtrum eo caſu, quo quis tenetur aliquã alere teneatur eo caſu eã dotare,ſaltẽ ea dote,q̃ ad alimenta ſufficiat. Secundum eſt, vtrum quis teneatur eam dotare, quæ habet vnde ſe aleat,licet non habeat vnde ſe dotet,& quam teneretur alere, caſu quo non h̃et vnde ſe aleret.Primo caſu dicendũ eſt abſolutè, ꝙ in caſu,quo quis tenetur eam alere,eo quia non h̃et unde ſe alat, ꝙ eo caſu tenetur eam dotare.ita procedit opi.Bar.de qua ſupra & ſequacium,dum volunt, ꝙ pater teneatur hodie filiam ſpuriam dotare,quia tenetur eam alere,per c.cũ h̃et, de eo q̃ dux.in vxo.quã pollu.per adul. & intelligendũ eſt dictũ eorũ, q̃n filia nõ h̃et vnde ſe aleret,ſed ſi h̃et,vñ ſe aleret,licet non h̃et, vnde ſe dotaret, vt quia ex operis ſuis ſibi quæreret victum,iuxta.d.§.ſed ſi filius.non tamen volunt, ꝙ iſto caſu pater teneatur eam dotare, vt euidenter apparet recte intuenti verba & rõnes eorũ,& ideo dico,ꝙ tali caſu,ſ.ꝙ filia naturalis nõ h̃et vñ ſe aleret,ꝙ eo caſu pater teneretur eã dotare. Non obſtat.d.§.pater naturalis,quia filia ibi habebat unde ſe aleret vt expreſſe colligitur ex tex.ſimiliter ſi ſoror vterina tantũ nõ haberet vnde ſe aleret, teneretur eo caſu eã frater dotare.nec iſto caſu loquitur tex.in d.l.cum plures.§.fi.ſed quando nõ habebat unde ſe dotaret,vt ſtatim dicam, & idem in ſimilib.qua enim rõne pater tenetur filiam ſpuriã dotare, eo caſu tenetur eam alere,ut per Bar.& alios in locis ſupra allegatis.& p Bar.ĩ d.l.fi.§.ſi a ſocero.de his quæ in frau.credi. eadem ratione prædictas perſonas tenebitur quis dotare, caſu quo teneatur eas alere.Secundo vero caſu eſt bene aduertendum,ꝙ non ſequit̃ iſtud arg.quis tenetur aliquã alere caſu, quo non habeat vnde ſe alat,ergo tenetur eam dotare,q̃n non habet unde ſe alat, & iſto caſu procedunt omnia adducta in contrarium:Nam ſi filia naturalis habet vnde ſe alat,licet non habeat vnde ſe dotet, puta quia(vt dixi)poſſet percipere alimenta ex operis ſuis, vt. d.§.ſed ſi filius,tamen non debet dotari.d.§.naturalis.Similiter ſi ſoror vterina habet vnde ſe alat,iuxta proximè dicta,& ſi nõ habeat vñ ſe dotet,non tenebitur tamẽ frater eam dotare.d.§. fi.qđ expreſſe loquitur eo caſu, quo ſoror non habet unde ſe dotet, non autem eo caſu quo non haberet unde ſe aleret. Et ita indubitanter credo eſſe de mente Bar.& aliorum, qđ ſi filia ſpuria h̃et vnde ſe aleret, licet non h̃et vnde ſe dotaret, ꝙ pater non teneretur eam dotare.& iſtam conſiderationem, quæ eſt de mente Bar.& aliorum, puto veriſsimam.Non obſ. etiam dum dicebatur,quis tenetur dotare filiam diuitem,& tamen non tenetur eam alere, quia primo hoc poſſet negari, & contrarium apertè ſentit Bar.in d.l.mulier.§.cũ proponeret, ad Treb.per d.§.ſed ſi filius.dũ opp.de l.ſi debitor.ad leg. Falc. & ibi ponderant moder.& ad l.fi.ad quam aliquis,quem viderim,non reſpondet,poteſt iudicio meo faciliter reſponderi,ꝙ immo contrariũ probat ille tex. in fi.inquantum præſupponit ꝙ ſi pater clare & expedite dicat, quantum velit de bonis filiæ dare in dotem,ꝙ tunc de bonis filiæ erit dos conſtituenda,nõ autem de ſuis verum eſt, ꝙ ſi copulatiue loquatur, ꝙ fauore dotis fit illa interpretatio, quia poteſt intelligi ſermo ille dupliciter,ſecundum quòd ibi declarat Bal.in figuratione caſus,qđ non fauore dotis fit illa interpretatio,iuxta. leg. in ambiguis. de iure dot. Vel ſecundo non recedendo ab alia opin. poſſumus reſpondere, quod de alimentis ad dotem ualet argu. incipiendo ab alimentis uel a dote affirmatiue, & ita arguunt prædicti Doc. ſed non procedit negatiue, & ita loquitur contrarium. Nam videmus, quod filiæ in poteſtate ex operis ualentes ſibi quærere uictum, non tenetur pater alimenta p̄ſtare.d.§.ſed ſi filius.& tñ tenetur indubitanter eam dotare, ſi nõ habet,vnde ſe dotet.Non ob.ẽt,ꝙ vnica præſtatio magis incõmodet debitorem,quam diuiſa, quia ꝙ diuiſim & minutatim præſtentur alimenta,non eſt introductum in fauorem præſtãtis ea,ſed in fauorem illius,cui præſtantur, ne ſi unica præſtatione ſoluerentur,ea citius conſumerentur, & unde poſtea ſe aleret non haberet hinc eſt,ꝙ fauore militum,& reipublicæ ei ſoluuntur alimenta de die in diem,uel de duobus dieb.in duos dies prædicta rõne,aliis vero (vt dictum eſt) præſtant̃ annua vel menſtra.& ita Bar.in d.l.pęcuniæ. & probatur optima in l. cum hi.§.quid ergo,de tranſac.ubi h̃r,ꝙ ſi alicui ex prouiſione teſtatoris debeantur alimenta per ſingulos annos, & tranſegerit,ꝙ præſtent per ſingulos menſes,uel ſi debeantur per ſingulos menſes, & tranſegerit,ꝙ præſtentur ſingulo die,ꝙ valebit tranſactio etiam in conſulto prætore, quia conditionem ſuã dicit̃ feciſſe meliorem,dicit tex.Ergo qualiter in materia alimẽtorũ,quãto magis ſunt p̄ſtationes diuiſæ, tanto magis dicit̃ eẽ melior conditio creditoris,& tamẽ ſecus eſt in alia materia,vt ſupra probaui.Cum ergo iſta diuiſio præſtationum non fiat fauore dantis ſed recipientis principaliter,non debet attendi, ꝙ per unicã præſtationem magis incõmodet̃ debitor, dummodo ſit fauorabilis creditori igitur in propoſito, ſicut durante communione ſocietas debet ſubire onus alimentandi filias fratrũ,non h̃ntes aliunde unde ſe alant,ita debet onus dotandi ſuſtinere.Iſta tamen rõ,vt ex prædictis liquet,nõ procederet, de neceſſitate,ſi præſupponeremus, ꝙ iſtæ filiæ ali poſſent commode aliunde,non dico tñ,ꝙ ſocietas non eſſet obligata ad dotandum per rõnes & iura ſupra allegatas & allegandas. Nõ omitto etiam vnum circa prædicta,ꝙ põt eſſe magis fauorabile debitori p̄ſtare dotem vnico aceruo,quam alimẽta minutatim. Nã ſoluta dote liberatur ab illo onere alimentandi, qđ tranſit ad virũ,ponamus ergo ꝙ 300.ſufficiant pro dote,certe põt eſſe,ſi illa toto tempore uitæ alimentaſſet,ꝙ pro alimentis ultra mille expoſuiſſet,& licet ẽt citius potuiſſet mori,tamẽ ex quo iſta unica præſtatio ita põt afferre cõmodũ,ſicut dãnũ, attẽto præſenti ſtatu, licet caſualiter poſtea contingeret, ꝙ attuliſſet damnum, non tamen pp hoc diceretur iſte læſus.l.de fidei cõmiſſo.C.de tranſac.l.pater puellæ.C.de inoffi. teſta.adeo ꝙ p̄dicto caſu minori denegatur reſtitutio in integrũ,vt no.Bart. ibidem & infra ẽt dicam.Quinto fortificatur ẽt iſta opin. vltra Doct.p tex.in l.coiri.iuncta.l.ſed nec æs alienum. quæ ſequit̃ continuatiue,licet aliquæ leges ſint intermed.in d.l.coiri. iuncta gl.1.in ver.diſtinctum.vbi dr̃, ꝙ ſi eſt contracta ſocietatis ſimpliciter,& non ſit dictum,ꝙ ſit oĩum bonorum,ꝙ in ea nõ venit æs alienum,niſi qđ ex q̃ſtu pendet,ſubiũgit tex.in d.l.ſed nec æs hoc eſt illud,quod aliis eſt debitũ,ſm expoſitionem ſecundam gl.ibi,a contrario ſenſu illarum legũ, quod in iure eſt ualidiſsimum.l.1.§.huius rei,de off.eius,cui, &c.ſi eſſet contracta ſocietas omnium bonorũ,in ea veniret etiam æs alienum, quod ex quæſtu non pendet,hoc eſt, id quod ſocii deberent alia cã quam quæſtuaria.& gl. 1.in d.l.coiri.exponit tex.id eſt expreſſe dictum,ꝙ ſit omnium bonorum,&c. quia inter expreſſam ſocietatem oĩum bonorum,& tacitam non eſt differentia, vt per omnes in locis ſupra in prin.alleg.quia ſufficit ſolus conſenſus,cum ſit de contractibus,qui ſolo conſenſu contrahunt̃, vt inſti.pro ſoc.in prin.qui conſenſus non ſolum verbis, ſed ẽt factis,ut dictum eſt,oſtenditur,& infra etiam dicetur.gl.ergo, quæ dixit expreſſe, non dicit ad differentiam ſocietatis omniũ bonorum tacite initę,ſed ad differentiam ſocietatis ſimpliciter contractæ.Sexto & ultimo comprobatur iſta opinio authoritate multorum.& primo Bal.in trac.de duobus fratribus,circa finem.uer.ſed an ſumptus,&c.ubi dicit,ꝙ doctrina Spe.& aliorum dicentium,ꝙ dos data vni filiæ alterius fratris non debet extrahi de communi.eſt uera,ſi non ſint ſocii omnium bonorum,vult aperte,ꝙ debeant de communi filiæ fratrum dotari. idem uoluit etiam Bal.in d.l.ſi patruus. C. communia vtriuſq; iudi.in 4.col.verſ.& prædicta vera, &c. vbi poſtquam retulit dictum Spec.dicit prædicta vera, &c. vbi poſtquam retulit dictum Spec.dicit prædicta vera,quãdo non ſunt ſocii, ſed ſi ſũt omnium bonorum, omnia lucra & damna æqualiter ſunt patienda,ex quibus verbis apparet,ꝙ uult dictum Spec.iſto caſu non habere locum,idem vult etiam ea.l.in ult.col.dum allegando dictã.l.ſi ſocius pro filia.dicit,ꝙ in ſocietate generali nõ attenditur,utrum unus plus lucretur,quam alter,uel plus impẽdat,

dat quam alius, sed omnia sunt generaliter patienda, per dictã l.si socius pro filia. & sic aperte intelligit illam legem habere locum circa pactum expressum, idem etiam clarius uoluit in cõsil. incip. In Christi nomine amen. factum tale est, Ventrucius & Fuscherius, &c. de quo in prædictis locis meminit Alexa. in consi. supra alleg. sed ultra eum dico, ꝙ idem sentit aperte Bald. in quodam alio consil. Incip. Quidam Nannes de Spello, & Colla eius frater, &c. vbi formaliter sic dicit. Super secundo pũcto considerandum est, an ex huiusmodi communicatione fructum sit inducta societas, ut omnia sint cõia æquis portionib. licet unus plus consumat quam alter, per l.si socius pro filia. ff. de pro soc. ecce qualiter sentit aperte, ꝙ determinatio dictæ l. haberet locum, qñ tacite apparet, ꝙ sit inducta societas omniũ bonorum. hanc etiam partem clarius tenuit Ant. de But. in cõsil. 7. incip. Dubium primum reducitur ad istud, &c. & hoc per dictam l. si socius pro filia. vers. verum in proposito, &c. istam partem, ut audio, licet non uiderim, tenet Pau. de Castr. in d.l. si socius pro filia. in recollectis Floren. ubi ita formaliter dicit, vt vidi relatum no. Primo, ꝙ agi potest inter socios, vt possint dotari filię de communi, dato, ꝙ etiam si nõ sit actũ possunt, &c. & idem tenuit in l. si societatem uniuersarum fortunarum. & ibi Bal. in lec. antiqua eo. ti. licet Pau. de Cast. in lect. quæ. cõiter hñr, non scribat super illo tit. hæc itaq; opinio tam iurib. quã authoritatib. munita, vř per prędicta amplectenda, cũ pcipue maximam sapiat æquitatem, & pro ista parte aliàs uidi consultum per doctissimos uiros, restat igitur allegatis in cõtrarium rñdere. Non obstat ergo, quod primo dicebatur, uidelicet, ꝙ æs alienum, quod non est occasione societatis contractum nõ debeat solui de communi, quia in societate omnium bonorũ non consideratur, vtrum aliquid sit factum noĩe societatis, sed tm̃ an sit factum, & an absit dolus & culpa, d.l. cum duobus. §. socium vniuersa. & in l. quod autem. cum seq. eo. tit. sed dando dotem pro filia, ad quam cogitur per l. vt supra dictum est, non dicitur esse in culpa, ergo, &c. & probatur per tex. in d.l. ex parte. §. si filiusfamilias. licet vbi æs alienum est contractum occasione magistratus cum republica, est cõmune omnib. sociis omnium bonorum, & tamen non possumus dicere, ꝙ sit contractus occasione societatis. & ita etiam rñdet ad 𝔣m argñ. Non obstat, ꝙ onus dotandi sit personale, vt dicebat tertio loco, & ꝙ a persona separari non possit, quia admitti pt. ꝙ filia duntaxat possit contra patrem implorare iudicis officium, & ꝙ ipse solus iudicis officio compelli possit, sed pater postmodũ actione pro socio potẽst consocios astringere, vt hoc onus subeãt, sicut si per unum tm̃ ex sociis sit contractum æs alienũ, ex alia cã solum contra illum põt agi, sed aduersus socios põt sibi succurrere, d.l. omne ęs alienum. Vel secundo dicamus, ꝙ contrarium est uerum, nisi expresse uel tacite sit actum contrarium, nã qñ expresse res est clara, vt est casus in d.l. si socius pro filia. 2. respon. tacite non dicitur agi, qñ contrahitur tacite vel expsse societas omnium bonorum, quia natura contractus uult, vt oĩa dãna ac lucra undecunq; obueniẽtia sint cõia, vt in iurib. supra allegatis, ergo de dotãdo dr̃ eẽ tacite actũ, arg. l. qđ si nolit. §. qa assidua. de ædi. edi. Ad. l. si socius pro filia. quarto adducta pro parte 𝔠ria remanet pro parte rñsũ ex his, q̃ adducta sunt in primo fundamento ultimæ partis, quia illa probat totũ oppositũ intelligendo eã vt intelligi dẽt. Non. n. ob. prima nec scđa inductio, qa in uers. sed si forte, &c. nõ rñdet ad casũ in prin. l. ꝓpositũ, sed format noua qõ de pacto, ad id uero de quo q̃rebat in prin. rñdet in vers. verum in ꝓposito, &c. vt patet ex inductione supra facta. Non ob. ẽt tertia inductio, qa iõ nõ tenet societas in casu illo ad dotẽ ꝓmissam, qa distracta societate, si vnus ex sociis est obligatus occasione societatis, dẽt ab aliis indemnis cõseruari. d.l. oẽ æs alienũ, cũ seq. Cũ ergo filia in casu illo fuisset hr̃s patris obligati, quia solus promiserat dotẽ. vt in prin. l. dr̃, & mortuo parte & si iã distracta societate, fuerit per maritũ acceptilatione liberata ab ea, quæ est hr̃s, ut dixi, patris obligati, nihil dr̃ abesse, iõ rõne indẽnitatis nõ pt a socijs aliq̃d cõie. qui, occasione ergo promissionis patris cõsequi q̃ quã nõ pt, qa effectũ nõ habuit promissio, non pt ẽt agere vt de nouo dotetur, quia per mortẽ p̃ris iã distracta erat societas, & ita tenent Raph. Fulg. in d. le. si socius pro filia. ex hoc inferens, ꝙ si filia fuisset exhæredata, uel se abstinuisset a patris hæreditate, & hæres soluisset marito, uel mulieri prædictam dotem, cessis

prius hæredi actionib. iuxta. l. si socer. §. Lucius. so. ma. tunc hr̃s agere poterit contra socios defuncti, & dotem quam soluit ꝓsequi, per d.l. omnes æs alienum. & ideo ẽt infertur in casu nr̃o clarissime, ꝙ dotes promissæ durante societate, nõdum tamen solutæ, ea distracta, debebũt communiter solui. & qui eas promisit debebit a socijs indẽnis conseruari, nec aliquo pacto loquatur isto casu. d.l. si socius pro filia. Non ob. quarta inductio, qa dupliciter respondent, qui illam ita inducunt. Primo, quia ibi est dictio taxatiua, & ideo fuit actũ, ꝙ filiæ vnius, & non alterius dotarentur, iuxta. l. ob æs. & ibi no. C. de prædi. mino. ꝓ hoc allego tex. multum in proposito in le. cum ita legatum. de condi. & dem. ex quo not. ibi Bar. ꝙ vni duntaxat attribuitur, illud idem ab omnibus alijs remouetur, & hoc (dicit ipse) hñt inducere dictiones exclusiuæ, vt tantũ, solũ, & duntaxat. Scđo respondetur, ꝙ in contractibus valet argumentum a contrario sensu. l. inter socerum. §. cum inter. de pac. dot. maxime qñ dispositio aliter nihil operaretur, prout esset in casu nostro, propter qđ Bal. & oẽs moder. & alij in alijs locis, de quib. per eos in d. l. si cũ dotẽ. in prin. dicunt, ꝙ in statutis assumitur argumentũ a cõtrario sensu, qñ in sensu directo nihil operaretur, ut in exẽplo, de quo ibi per eos. Ad quintã & vltimam inductionem respondetur, ꝙ aliud est in socio, & aliud est in patre. & ita expsse respondet Bar. cũ quo alij transeunt in d. l. si cũ dotẽ. §. 1. assignantes rationem, quia d. l. si socius. loquitur in obligatione trahente originem a facto hominis, cuius dispositio verificat in primo actu. l. boues. §. hoc sermone. de verb. sign. pater uero est obligatus legali obligatione, quæ per primum actum non impletur. l. ueluti. §. hæc cox. ff. de eden. traditur in l. fideicommissa. §. si quis decẽ. de leg. 3. sed licet ista sit communis opi. & tenenda, tamen non uidetur vera, & contra tex. in l. sciendum. qui satisda. cog. vbi erat quis legis dispotiõe obligatus ad cauẽdum, & tamẽ si fideiussor desinit esse soluendo, nõ tenetur iterum cauere. Præterea si omne damnum emergens sine culpa socij dẽt esse commune, vt supra sæpius dictũ est. siue ergo semel, siue bis & pluries contingat circa idẽ, non videtur subesse ratio, quin non debeat semper esse cõe, dũmodo dolus absit & culpa, qa mihi videtur, ꝙ aliter & magis clarẽ possit responderi ad dictã. l. si socius pro filia, vt supra inducta. Nã tex. ibi dicit ꝙ si maritus non põt soluto matrimonio cõueniri vltra quam facere possit, non tenetur iterũ societas dotare, rõnem habes; quia illo casu mulier est in culpa, ex quo dotem a marito uergente ad inopiam non exegit, etiam constante matrimonio, iuxta. l. si 𝔠stante. in prin. soluto mat. non est ergo mirum, si societas non tenetur iterum dotare, quia etiam eo casu non teneretur, siue sit socius, siue non, casus est apertus in auth. qđ locũ. C. de colla. nisi filiæ possit imputari, quia marito vergente ad inopiam ex lege Iustiniani non exegerit, &c. Nec dicatur, qđ ille tex. loquitur de iure nouissimo, quia etiam de iure digestorum mulier, quæ sui culpa perdebat dotẽ, non erat iterum dotanda, arg. l. etiam. §. licet. soluto matr. quẽ ad hoc alleg. Bar. in d. §. 1. ꝙ autem sit in culpa, isto casu declarat, nõ autẽ de nouo inducit. d. auth. ꝙ locũ, & sic vr̃, ꝙ in puncto iuris societas teneatur iterũ dotare filiã socij, si sine sui culpa perdidit dotem. Non obstat ẽt rõ sexto loco allegata, dum dicebatur, ꝙ quãdo societas omniũ bonorũ est tacite cõtracta, ꝙ nõ veniant cõicanda nisi damna & lucra prouenientia ex causa quæstuaria, ꝑ dictam. l. coiri. cum seq. quia hoc aliquo modo non dicitur in dictis legibus. hoc. n. intendunt, ꝙ si simpliciter & sine distinctione sit contracta societas, ẽt expresse, puta si duo dicerent, nos contrahimus societatem, nec appareret, ꝙ aliter voluissẽt inire omnium bonorum, nec alicuius certæ negotiationis, dñr in dubio eã cõtraxisse in causis quæstuarijs, quæ societas prima facie uidebatur omnium bonorum, ex quo erat simpliciter contracta, vel ratione incertitudinis videbatur nulla, non autem dicitur ibi, ꝙ si tacite contrahatur societas omnium bonorum, ꝙ veniant quæstuaria duntaxat in cõmunione, & glo. supra alleg. quæ dicunt, ꝙ ad hoc, ut vndecunq. quæsita veniãt in communione, requiritur, ꝙ sit expresse contracta societas omniũ bonorum, hoc dicũt ad differentiã societatis simpliciter & sine distinctione contractæ, vt in exemplo supra posito, non autem ad differentiam societatis omniũ bonorum tacite contractæ. & iõ cum misterio debẽt illæ gl. intelligi, ꝙ expresse sit 𝔠tracta omnium bonorum cõmunio, secus aũt si simpliciter,

citer, non aũt dicunt, secus si tacite esset contracta, & in veritate apud me est ualde erroneum dicere, ꝙ si societas omniũ bonorum sit tacite contracta, ꝙ in ea veniunt tantum causa quęstus contracta, quia videtur repugnantia, ꝙ sit omnium bonorum, & ꝙ quæstuaria tantũ in ea veniant. Nihil.n.ad rem, ꝙ tacite contracta, ex quo consensu, licet non verbis, saltem factis cõstat, per ea quæ supra dicta sunt, & istud est ẽt contra mentẽ omnium in locis, in quib. concluditur, ꝙ inter fratres sit cõtracta societas omnium bonorum tacite, vbi volunt, qđ habeant omnes effectus, quos habet societas omniũ bonorũ expresse contracta. Nõ obstat ẽt septimum fundamentũ partis ꝯtrariæ, videlicet. ꝙ vnus ex socijs non teneatur conferre ad alimenta præstanda maiori familiæ alterius fratris, si sumptus sunt magni, &c. quia prædicta hñt locum, quando fratres socij non essent omnium bonorũ, quia istis casib. non est præsumptio donationis, vt apparet ex rõnib. Doc. in locis allegatis in contrarium. & latius de Pet. de Vbal. in ꝑalleg. trac. q. 23. 6. partis. sec' aũt in socijs oĩum bonorum, vt patet ex quarto fundamento vltimæ partis. Nõ obstat, qđ octauo loco dicebatur de æqualitate inter fratres seruanda, quia ex quo ille, qui habet unã tñ, ita poterat sentire commodũ sicut damnũ, si procreasset plures filias, quam frater, licet casualiter sentiat hoc dãnũ, non dr̃ tamẽ lædi. d. l. de fideicõmisso. & d. l. si pr̃ puellę. & supra dixi. Itẽ inquantum ibidem dicebatur, ꝙ si filia iã de cõmuni dotata succederet patri, hr̃et plus de communi, quã alij socij, quoniã illa dos, ex quo iam exiuit commune patrimonium, non dicitẽ esse societatis, sed patrimoniũ filiæ. l. pater filiæ. in prin. ad legẽ Fal c. l. penul. C. de collatio. Nec obstat, ꝙ esset dare materiam, ꝙ fratres venirent ad diuisionẽ, & sic, ꝙ inter eos induceretur discordia, quia qñ expresse vel tacite constare, ꝙ uellent venire ad diuisionem, ne onus dotandi sentirent, nihilo minus societate etiam distracta tenerentur dotare, ut d. l. actio. §. Labeo. ꝓ socio. Ad authoritates uero ultimo adductas respondetur. Et primo ad gl. in d. l. si socius pro filia, quia illa glo. loquitur iam distracta societate, & ita illam expresse intelligit Ant. de But. in consilio prælle. quinimmo gl. ibi sentit contrarium, ut patet ex inductione illius legis, quã supra feci pro hac ultima parte. Ad dictum uerò Spec. ubi supra, potest responderi ex not. per Bal. in d. trac. de duobus fratribus, in loco prælleg. qđ loquatur, quando inter fratres non est contracta societas omnium bonorum, & ita etiam uidetur loqui Bald. in omnibus locis in contrarium allegatis, in quibus nunquam præsupponit, ꝙ inter eos fuerit inita tacite uel expresse societas omnium bonorum, ideo nec nos debemus præsupponere, cum ĩ dubio inter fratres communione degentes non dicatur societas contracta saltẽ uniuersalis, vt patet in locis supra in princ. allega. & ꝙ ista fuerit mens Spec. ex verbis eius cõprehenditur liquide, dicit. n. ꝙ auus tenetur dotare neptes per iura, quæ ibi alleg. subiũgit postea, ꝙ si auus non uiuit, ꝙ quilibet filiorum tenetur dotare suas, nisi inter cohæredes specialiter sit conuentum, quod dotentur de communi, quia pactum seruandum est. d. le. si socius pro filia. dum dicit, nisi inter cohæredes, &c. apparet, quia loquitur eo casu, quo filij non sunt socij, quia cohæredes non dicuntur socij necessario. §. idem iuris. iuncto præce. insti. de obl. quæ ex quasi contrac. &c. Cum ergo loquatur de cohæredibus paciscentibus. euidenter apparet, quod non intelligit, ꝙ essent socijs omnium bonorum, secundũ gl. 1. ibi tamen non dicitur ex hoc aliter quam supra dixerim sentire. allegat enim tantum in eo, quod dicit actũ esse seruandum, qđ dictum non solum conuenit socijs omnium bonorum, sed etiam conuenit omnib. etiam non socijs aliter paciscentibus. Cum pactũ illud licite possit seruari, iuxta. l. iurisgentium. §. ait prætor. ff. de pac. sed illam legem allegauit, quia in specie approbat tale pactum, & illud dicit esse seruandum. & hæc circa primam dubitationem sufficiant, restat modo absoluere, secundam, in qua breuius pertransibo. Circa igitur secundum † dubium, videtur prima consideratione dicendum, quod ille qui unicam filiam habet duntaxat, possit & debeat multo plus dare in dotem de communi, quam ille, qui habet plures filias. clarum est enim, quod pater tenetur filiam congrue dotare, vt in iuribus supra allegatis. Congrua autem dos dicitur, habito respectu ad quantitatem patrimonij, non liberorum, & dignitatem coniugalium. leg. si filiæ. & ibi Barto. de lega. 3. & in le. quæro. de iure do. & per Bald. in auth. res. C. cõmu. de l. eo. Cũ ergo unus ex istis fratribus socijs, ut supra habeat unicam filiam tantum, alii vero plures, sequitur, ꝙ iste plus in dotem tenetur dare, quam fratres sui, & socii, cum in facultatibus etiam sint æquales. ad omne id ergo onus, quod nomine dotis pro filia sua constituenda tenetur, debet communiter per socios sustineri, & de communione extrahi, per ea, quæ proxime dicta sunt. Secundo pro ista parte facit, cum aliis filiab. suis in dotem dedisset, vel eius nomine centum promisisset, iste unicam hñs durante adhuc societate tercentorum promisit, ut narratur, cum ergo ex hac promissione genero sit obligatus usq; ad summam promissam, vr̃ ꝙ istud æs alienum de communi sit soluẽdum, per dictam. l. omne ęs alienum. iuncta gl. 1. ubi dicitur, ꝙ omne æs alienum, quod manente societate per unum ex consociis ꝯ̃tum est, de communi soluendum sit ergo in casu nostro ęs istud alienum uidetur de communi soluendum. Alia ẽt adduci possent, sed quia leuia sunt omitto, & quia ex dictis in ꝑcedenti articulo & etiam ex infra dicẽdis apparebit rñsio. Prædictis non obstantib. contrarium arbitror verius de iure, & ꝓ

4 † clariori intelligentia ꝑmitto, ꝙ socii pñt priuatim, & pñt ẽt vnum corpus puta tanquam societatis considerari. l. actione. §. Labeo. ver. Proculus ait. ibi, sem p. n. non id qđ priuatim interest unius ex sociis seruari solet, sed quod societati expedit, &c. ut. ff. pro soc. & not. Bal. in rub. C. eo. circa fin. Aut ergo uolumus. ꝙ societas sit ad dotandum obligata, aut ꝙ pater sit obligatus, & ꝙ actione pro socio possit consequi, ut de communi dotet. Primo casu dico, ꝙ societas non est obligata in plus unicam filiam vnius ex sociis dotare, quam dotauerit filias alio etiam numero plures, dummodo congrue sint dotatæ, q̃a isto casu nõ habemus considerare priuatim facultates, & dignitatem, & numerum liberorum cuiuslibet socii pro constituenda congrua dote, sed habemus considerare istas qualitates in ipsa societate, seu in ipso corpore, & aduertere quę sint eius onera. Si ergo propter magnam familiam unius ex sociis, & plures filias multum grauatur societas, debet istud grauamen attendi in dote cuilibet constituenda, sicut si essent unus paterfamiliàs, qui prædicta sustineret onera. Habito ergo respectu ad ipsam societatem, æqualiter omnes filiæ sunt dotandæ congrue tñ, siue omnes sint ex vno patre, siue vna tñ sit ex vno, aliæ uero plures ex alio, quia societas repræsentat vnam ꝑsonam cuius sint talia onera. & ideo si filiæ hñtis plures filias in centum sunt congruenter dotatæ habito respectu ad ipsam societatem, congrua dos vnicæ filiæ alterius erit centum dũtaxat. Scđo vero casu idem est dicendum, quia non tñ dẽt animaduerti in constitutione congruæ dotis, ꝙ iste pater habet vnam solam filiam, sed ẽt attendi, ꝙ est in communione, seu ꝙ est socius omnium bonorum aliorum fratrum, ꝑꝑ qđ, ut supra in præcedenti articulo est conclusum, tenetur pro parte subire onus dotandi filias fratrum suorum, & multas alias impẽsas facere, occasione maioris familię fratrum & multa alia infinita onera portare intuitu vł̃is societatis, ad quæ non tenerẽt, si viueret, & bona sua separatim retineret, quæ omnia arguũt, ut dos istius unicæ filiæ dẽat esse multo minor, quam si pater eius non esset aliorum fratrum socius, & ꝙ de communi non dẽat plus consequi noĩe dotis, quam sit congrua dos filiarum aliorum fratrum, q̃a rõne societatis tantum est grauatus ille, q̃ hẽt filiã vnicã, & tñ onus sustinet, quãtum ille, q̃ hẽt plures. Si ergo centũ sunt congrua dos pro filiab. aliorum, igitur sĩr cõgrua dos istius vnicæ filiæ erit centum duntaxat, neq; dicetur obligatus constituere dotem filiæ suæ ultra centum, seu officio iudicis in plus compelli non poterit. ergo ratione legalis obligationis, qua astringitur pater, iuxta d. l. qui liberos cum simi. non poterunt compelli socii ad sustinendum onus dotãdi ultra congruam summam, quã pro suis dederint, & ex his primum arg. partis contrariæ remanet sublatum. Neq. ex hoc dicitur fieri illius socij conditio deterior, quia si nulla hr̃et filia teneretur tamen onus dotandi filias aliorum fratrum subire, ꝑ d. l. si socius pro filia. ergo ꝙ non possit de communi in plus dotare unicam filiam suam quã possint alii. hñtes plures filias, multo minus nec conqueri põt, ꝙ in plus grauẽt, eo quia alii hñt plures filias similiter nec conqueri potest, quia ista societas iat fuit aperta afferre commodum, sicut damnum, puta si maiorem familiam suscepisset quem fratres. quamuis ergo casu

su aliquo alter attulerit dãnũ, pp hoc tñ nõ dr dãnũ pati, vtiã bis dictũ ẽ ĩ pcedẽti qõne. Nõ ob. ꝙ iste sit obligat⁹ ad maiorẽ summã ex promissione facta durante adhuc societate, per d.l. omnes. secundo loco pro parte contraria alleg. quia omne æs alienum manente societate contractũ per unũ ex socijs dẽt de communi solui, si bonã fidem agnouerit, & in culpa non fuerit. l. nemo ex socijs. in fi. & in l. cũ duob. §. quidã sagariam. ĩ fi. ff. pro socio. sed promittendo plus pro filia nomine dotis, quã esset congrua dos, si vellet eam in totũ solui de communi dicere tur in culpa, & quoad socios bonam fidẽ non agnouisset, ergo, &c. nec ex eo ꝙ eam collocasset uiro tali dote digno excusaretur. nam si bonã fidẽ agnouisset, collocasset eã uiro sibi, ac filiæ suæ, & doti congruo, ad quã erat obligatur condigno. Cõdignæ. n. dñr nuptię, seu condignè aliqua dr nupta, qñ uupsit alicui sine dedecore ꝑm mores ciuitatis, & considerata qualitate nataliũ. l. 3. §. si emancipatus filius. ff. de bono. possessio. contratab. per quẽ tex. ita no. dicit Bar. in l. cũ ita legatũ. de cõdi. & dem. & in l. si rogatus. de manu. vindi. & aliquid in l. 3. aliàs incipit, libertũ. C. de nup. & no. Io. And. in c. super eo. el 2. extra de testib. si voluit ergo eã altius collocare, quã cõueniret qualitati nataliũ, & morib. ciuitatis, propter qđ fuit opus ampliori dote, si vellet, ꝙ de cõi id solueretur, nõ diceretẽ bonã fidẽ socijs præstitisse, nec diceretẽ esse sine culpa, iuxta illud Ouidij. Si qua voles apte nubere, nube pari. & ideo ultra id, ꝙ cõgruã dotem excedit dicta promissio tenebit de proprio satisfacere, non ãt de cõmuni debebit extrahi, ex quib. omnib. supra sparsis mihi videt̃, ꝙ in casu nostro filiæ istorũ fratrũ sociorũ omnium bonorum sint de communi dotandæ, & ꝙ ille, qui habet pauciores, nõ possit in plus suas de cõi dotare, quã habentes plures dotauerint, dummodo illæ reperiantur congruenter dotatæ, consideratis facultatibus & oneribus societatis, & omnib. qualitatibus, de quibus supra. Laus Deo.

ADDITIO.

De hoc consi. credo quod loquetur ipse Rui. ualde extollens in l. prima, post num. 73. sol. mat. ut retuli post consi. Deci. & uide not. ad Deci. consi. 68. & ad Soci. consi. 291. Hier. Zanch.

SVMMARIVM.

1 *Tyrannus titulum non habens, nullam iurisdictionem exercere potest, & gesta per eum sunt ipso iure nulla.*
2 *Metus præsumitur, si contrahens cum tyranno enormiter læsus inueniatur, etiam si renuntiatum sit exceptioni metus.*
3 *Metus alicui culpa sua illatus, non inualidat actum, quando iuste illatus fuit.*
4 *Rebelli resisti potest de facto, & denegari obedientia aliàs debita.*
5 *Donatio etiam facta tyranno per metum firmatur iuramento.*
6 *Actio quod met. cau. realis & personalis tollitur spacio. 10. annorum, & quare.*
7 *Bona fides ex titu. non præsumitur, quando titulus rescindi potuit.*
8 *Mala fides præsumitur propter defectum tituli.*
9 *Metus præsumitur purgatus per taciturnitatem longi temporis, scilicet, quoad tertium possessorem. & nu. 12.*
10 *Bona fides præsumitur ex cursu longi temporis, arbitrio iudicis, & quando longissimum requiratur.*
11 *Consensus præsumitur ex diuturna potentia unius, & longa possessione alterius.*
13 *Fama quandoq. est fallax, & non constituit quem in mala fide.*
14 *Iusta causa præsumitur in principe & in iudice, nisi alius appareat.*
15 *Opinio præualet ueritati in dependentibus de animo, ut in bona & mala fide.*
16 *Mala fides authoris non impedit emptorem præscribere contra metum passum, maxime qui iurauit.*

CONSILIVM CV.

CASVS iste, de quo queritur, prima facie uidetur satis clarus in fauorem agentium, cum præsupponatur, ꝙ Nicolaus de facto cerceratus per dominum Fauentię, donauerit eidem omnia bona sua, & ꝙ ꝑuenit deinde titulo emptionis ad. d. Michaelem, & successiue ad Carolum eius fratrem possessio, de qua agitur. Cum, enim dictus dominus iam fuisset per sedem Apostolicam priuatus desijt habere iurisdictionem & dignitatem, & sic non potuit dictum Nicolaum detinere in uinculis, nec tormentis afficere, vt dicitur fecisse, secundum Bar. in trac. de tyran. in 11. q. & licet verum esset. ꝙ illi denegasset arcem restituere, cuius erat custos, tamen postquã illã recuperauit cõtra dictũ Nicolaum nõ potuit de iure sibi propria authoritate ius dicere, nec cõtra 1 illum procedere, quia ea, quæ † fiũt per tyrãnũ non hñtẽ titulũ ꝑ modũ iurisdictionis, & tanquam iurisdictionem hñtem, sunt ipso iure nulla. l. decernimus. C. de sacros. eccl. & per Bar. in d. trac. in 6. q. Cum ergo iniuste detineretur in carcere, dicta donatio velut per metum facta non dẽt effectum hr̃e. l. ꝗ in carcerem. ff. quod me. cau. & est casus in l. donationis. C. eo. tit. & dicit Bal. in l. decernimus. in vlt. col. C. de sacros. eccl. ꝙ si contrahens cum tyranno enormiter lædatur, ex hoc tm̃ p̃sumi 2 ꝙ fuerit per impressionem † coactus, alleg. no. ꝑ Inno. & Ioã. An. in c. pia, de exce. in 6. & sequitur Ale. in l. fi. ꝑ impressionẽ C. qđ me. cau. & nõ tm̃ p̃t talis ꝯctus rescindi ꝑ d. l. si ꝑ imp̃ssionem, sed etiam p̃t dici, ꝙ sit nullus ipso iure, ꝑm Bart. in d. trac. in 7. q. ꝑ l. 1. de contrac. iud. Nec ob. ꝙ sit renunciatum exceptioni metus, & ꝙ ista donatio dicatur facta ꝑꝑ bene merita, ꝗ solet ualere, quamuis facta officiali prohibito ꝯhere cũ subdito, ut l. Aquilius Regulus. & ibi no. Bar. ff. de don. quia ꝗuis etiam de meritis appareret, nihilo minus isto casu valere non dẽt, quoniam idem metus, qui fuit in donando, fuit etiam in exprimendo dictam causam meritorium, ac etiam renunciando exceptioni qđ metus cã. l. fi. §. idem quæsiit. ut ibi per Bart. de condi. indebi. & facit l. doli. ver. diuersum. de noua. & probatur ex not. ꝑ Bar. cum quo transeunt alii in l. nemo potest. de lega. 1. vbi dicit, ꝙ renunciatio exceptionis simulationis facta incontinenti non ualet, quia si contractus fuit simulatus, ita etiam renunciatio fuit simulata. Et similiter non ob. si dicatur, ꝙ Nicolaus fuit carceratus & tortus, ex eo quod recusauit restituere & consignare arcem, ad cuius custodiam fuerat deputatus per incarcerantem, tanquam intulerit sibi hunc metum, vel fuerit cã, ꝙ sibi inferretur. l. si mulier. in prin. ff. quod met. cau. & no. in c. Abb. eo. ti. quia † illud procedit, & hẽt locum, qñ 3 talis metus de iure & iuste potuit inferri danti aut promittenti per metum, ut in casu. d. l. si mulier. vbi libertas ꝑꝑ ingratitudinem potuit de iure redigi in seruitutem, si ergo ne in seruitutem redigatur, p̃ ro no dẽt vel promittat non hẽt locum repetitio, vt ibi dicit, sed quamuis dici possit, ꝙ Nicolaus deliquerit denegando restituere arcẽ. l. colonus. & l. qui fundum. de vi & vi arma. nihilo minus non licuit dicto domino Fauentię iã priuato & deposito, punire dictum Nicolaum & contra eum procedere. d. l. decernimus. C. de sacros. eccl. & ideo contractus cũ eo celebratus est nullus, vel venit annullandus, licet culpa sua Nicolaus in hunc metum inciderit. l. nec timorem. §. fi. cũ seq. 4 qđ me. cau. & no. gl. in d. l. si mulier. Prætereaꝗ dici p̃t, ꝙ dictus Nicolaus potuerit iuste & iure permittente denegare restõnẽ arcis dicto domino priuato & deposito per sedem Apostolicã, & cui de facto, resistebat, ꝑꝑ quod inciderat in crimen læsæ maiestatis, & factus erat rebellis dictæ sedis, ꝑm Bal. in d. l. decernimus, de sacros. ecci. ꝑ l. j. & 2. ff. ad leg. Iuliam maiest. ut probat ex no. per Bar. in extrauag. qui sint rebel. in ver. rebellam, dum dicit, ꝙ debitor fidelitatis obedire non tenetur domino rebelli non, quia sit liberatus per rebellionem, sed tãquam ab initio promissio sit condõnata, & insit cõditio, si non erit rebellis superiori, per c. 1. hic fini. lex, deinde inci. consti. cum ibi no. quia ergo dicta donatio facta fuit per metum, qui cadere poterat in constantem virum, potest res uendicari a tertio possessore, & contra eum etiam agi actione quod met. cau. quæ est in rẽ scripta. l. 3. C. quod met. cau. & l. metum. §. fi. & l. si cum exceptione §. in hac. ff. eo. Nec haberes dicti Nicolai, ad quem transiuit dicta actio d. l. 3. & l. quod diximus. §. fi. quod met. cau. tenetur ad restitutionem precii quia ad illum non peruenit, nec in eius utilitatem conuersum fuit, ut no. in d. l. 3. & per Pau. de Cast. in l. non interest. eo. ti. Sed præmissis non obstantib. contrarium puto de iure uerius. Nam (vt dictum est) dictus Nicolaus omnia bona sua donauit do. Astorgio de Manfredis, cum iuramen 5 to in amplissima forma propter quod talis donatio, quæ est facta tyranno, per metum fuit ipso iuro firmata, etiam si aliàs fuisset

fuisset ipso iure nulla, c. ad aures. de iurei. ſm intellectum Ant. de But. & probatur in c. cũ contingat. de iurei. & in auth. sacra puberum. C. si adu. ven. & in c. quãuis. de pac. in 6. & ualuisset ipso iure, vt voluit Bal. in d. l. decernimus. in fi. sicut valeret si alteri p metum facta fuisset, ſm gl. & Doc. in d. l. 3. & in c. abbas. de his q̃ vi metusve, &c. prædictum iurm firmauit illã irreuocabiliter. d. c. ad aures. & c. si vero, de iurei. & quamuis ab illo peti posset absolutio, vt ibi, & no. in d. c. ad aures. & in d. c. abbas, tamen per Nicolaum, dum vixit, petita non fuit, & qui, ut proponitur, postquam fuit a carceribus liberatus per annos. 12. & vltra superuixit, & in ciuitate Fauentiæ domicilium habuit absq; eo ꝙ vnquam reclamauerit. Et per hæc infero, ꝙ illo adhuc uiuente, contra illum præscriptio fuit completa, quia spatio decem† annorũ tollit̃ realis & personalis actio, qđ metus cã. d. l. 3. & ibi per gl. & Doc. coiter. C. quod met. cau. & ea rõne, quia dicta personalis actio excedit suos terminos, cũ detur ꝯtra singularẽ successorẽ, & sit in rẽ scripta, vt dictũ est, excedit̃ a suis terminis. & sic tollitur spacio dicti t pis, qđ nõ est in alijs personalibus actionibus, quæ durant. 30. annis l. sicut, & l. oẽs. C. de præscr. 30. vel. 40. ann. & l. 2. C. de const. pec. quia ergo do. Michael, & Carolus hæres eius longo t pe possedit, & cum ti. ac cũ bona fide, quæ ex illo p̃sum tur. l. pe. C. de eui. dictus Carolus præscriptione est tutus & securus, sed cõtra p̃dicta duo vñr obstare. Nam, vt dicit Alex. in d. l. 3. C. quod met. cau. ad † hoc ut dictæ actioni personali spacio decem annorum præscribatur, vt ibi, requirit̃ titulus & bona fides, & quæ ex titulo d. Michaelis nõ præsumitur, quia rescindi potuit, qm̃ Nicolaus absolutionem a iuro petere potuit; & deinde actione quod met. cau. agere contra tertium possessorẽ, d. l. 3. & illius titulum annullare & rescindere. l. metum. §. sed præt. quod met. cau. q a ergo dicto modo potuit rescindi donatio, & oĩa inde sequuta, dictus Michael, qui sciuit prædicta, fuit in mala fide, vt est tex. no. in l. in cãu. l. j. §. interdũ. cum seq. de min. vbi dicitur, ꝙ si secundus emptor sciuit, ꝙ secundus emerit a minore decepto, contra illum restituitur minor, & sic ex titulo, quem habebat, nõ fit bonæ fidei possessor, ex quo sciuit minorem restitui posse. si aũt hoc ignorasset in bona fide fuisset, vt ibi dicitur, & per illũ tex. dicit Imo. in c. apostolicæ. de don. ꝙ hñs titulum, quẽ scit posse rescindi, tanquam possessor male fidei p̃scribere nõ põt. hoc etiam vult Alex. in consil. 46. vel 44. Circa præsentis cõsilij &c. in fi. 3. vol. & de scientia do. Michaelis põt constare, si probatum sit, publicam uocem & famam fuisse in ciuitate, ꝙ Nicolaus metu carceris & tormentorum bona sua donauit, vt not. in l. si tutor petitus. C. de per. tut. & per Bar. in d. l. Celsus. dum dicit, ꝙ per famam probatur mala fides. Secundo† uidetur impediri dicta præscriptio, ẽt si dictus Michael fuisset in bona fide, eo quia titulum habuit a malæ fidei possessore, hoc est a Petrazolo, per cuius defectum, mala fides præsumitur, ſm Inn. in c. 2. de restitutio. in integrum. & probatur in leg. fina. C. unde ui. de cuius possessione non constat, neque de eius titulo, & in qua mala fide fuit etiam dom. Astorgius, qui donationem confirmauit, quia metum intulit, & propterea dicta mala fides authoris, nocuit successori. authent. malæ fidei. C. de præscrip. longi temp. & in terminis nostris hoc uoluit gl. communiter approbata, in d. leg. 3. C. quod met. cau. sed ad ista respondetur. Et ad primum dicitur, ꝙ de titulo dom. Michaelis constat, & ꝙ ex illo & ex cursu decennij simul bona fides probatur, quia ex quo Nicolaus per dictum tempus decennij & vltra elapsum, postquam cessauit causa metus, tacuit, tunc metus, qui † dicitur præcessisse, intelligitur purgatus iuris præsumptione, & tacite contractum ab eo factum approbasse. sicut dicitur aliàs etiam purgari solutionem factam sponte pro implemento promissionis præcedentis factæ per metum. l. 2. & ibi no. omnes. C. quod met. cau. & hoc probatur in d. l. eo. ti. vbi dicitur indistincte, ꝙ præscriptione longi temporis ille, qui secundo comparauit est munitus. & sic loquitur de illo, qui metum non intulit, & qui titulum habuit, ac longo tempore possedit, nec distinguit, vtrum sciuerit, vel ignorauerit metum a primo emptore fuisse illatum, & prout esset distinguendum, si metus per lapsum dicti temporis non intelligeretur purgatus, & ideo cum non distinguat, nec nos distinguere debemus. leg. de precio. de publican. & leg. 1. §. generaliter. de lega. præstand. si enim inter scientem & ignorantẽ differentiam facere uoluisset, fecisset, sicut fecit in d. l. in causæ. §. interdum. & facit. lex vnica. §. sinautem ad deficientis. C. de cadu. tollen. nec † mirum q a ſm Inn. in c. 2. de rest. in integrũ, ex possessione longi t pis bona fides p̃sumit̃, p l. 3. §. si seruum. de acq. poss. & quod dicatur longum tempus secũdum eum arbitrio boni iudicis relinquitur. le. 1. §. fina. de iure delibe. & idem etiam dicit Ioan. Andr. in addi. Spec. in tit. de testam. §. nunc uidendum. in prima addi. magna, versic. item opponunt, &c. & quamuis Bartol. & Salic. in leg. fina. C. unde ui, uideantur velle, ꝙ ad tollendum præsumptionem malæ fidei, requiratur spatiũ. 30. ann. p illum tex. illud põt esse uerũ, qñ quis nullum hẽt titulũ, uel qñ titulũ hẽt & non dñium, sed in casu nr̃o, ut dixi, constat de titulo, & ex quo ẽt dñium fuit translatũ in dictũ Michaelẽ, vt statim dicã, & iõ quia agit̃ de dñio iã quæsito conseruando, & non de acquirendo dñium de nouo, metus intelligitur purgatus ex diuturna patientia metum passi, & ex titulo & longa possessione tertij, qui metũ non intulit, & facit. l. si filius. C. de petit. hæred. & qđ no. Bal. & Sal. ibi, & Bal. in le. 2. C. de legi. hæ. ibi dñt p illũ tex. & l. qui in alie. post prin. de acq. hæ. ꝙ ex diuturna patientia unius, puta patris, & longa possessione alterius, puta filij, p̃sumit̃ patris consensus. & idẽ dicit Ant. de Bu. in c. ea noscitur. de his q̃ fiunt a præl. si † ergo dicto casu nouus consensus p̃sumit̃, multo magis consensus qui isto casu interuenit ab initio, licet fuerit coactus. l. si muler. §. si metu. ff. qđ me. cau. p diuturnã patientiã & longã possessionẽ iuris p̃sumptione efficit̃ uoluntarius, q a non variat̃ in substantia, sed solũ in qualitate, & q̃ mutatio qualitatis facilius ꝑmittit̃, q̃ substantiæ. l. 3. §. q fideicõmissariã. de hr̃dib. instituẽdis. Præterea tertius possessor in hoc grauatur, ut ꝯ illum detur ista actio ꝑsonalis, & in hoc illa dr̃ suos terminos excedere, vt no. in dicta legẽ tertia. iõ nimirũ si ẽt in eius fauorẽ dr̃ purgari metus concurrentibus p̃missis, sicut ẽt ꝑp hoc præscribitur spacio decẽ annorũ, ſm gl. & Doc. ibi, & ex hoc infertur, ꝙ ista† p̃sumptio non hr̃et locũ in illo, qui metum intulit, quia quo ad eũ actio suos terminos non excedit, & quia magis delinquit, illi nõ succurritur, sicut tertio possessori, & hinc ex interitu rei non liberatur. l. 1. C. qđ metus cã, sicut liberatur tertius possessor, qui de metu non participauit. l. si cũ exceptione, §. aliqñ, qđ metus cã. & no. in l. non interest. C. eo. & non tm̃ si fuit ignorans, ut ibi, sed ẽt si fuit sciens, secundum Cy. Pau. de Cast. & Ale. in d. l. non interest. quamuis glo. uideatur ibi aliter sentire. Nec obstat dicta l. in causæ. §. interdum. de mino. quia minor patiendo & tacendo, durante minori ætate, non potest sibi præiudicare, nec præscribi põt iuri petendo restitutio. in integrum, sed solum incipit præscriptio currere post finitam minorem ætatem l. fina. C. de temp. restitutio. in integrum peten. præterea si uerum est, ut proponitur, ꝙ Nicolaus factus custos arcis Fauentiæ a domino Astorgio tunc iuste principante, illi denegauerit restituere dictã arcẽ, do. Michael potuit hr̃e bonã fidem, qm̃ si t pe, quo denegauit facere dictã restitutionẽ, adhuc do. Astorgius non erat depositus uel priuatus, & ille incidisset in crimen læsæ maiestatis, ut est casus in l. 3. ad legem Iuliam maiesta. iuncta gloss. in uer. tenuerit. & ab illo de iure potuisset dictus princeps uitã & oĩa bona adimere, p l. quisquis. C. eo. titu. Quamuis ergo p metũ dicta bona ei donauerit, donatio valuit, quia hunc metũ sibi intulit. l. si mulier. in prin. vbi casus. ff. qđ metus cau. ex no. in c. Abb. eo. tit. si vero erat iam priuatus & depositus, ut per partẽ aduersã asseritur, & istud d. Michael ignorauit, prout ignorasse p̃sumitur, si scientia non probetur. leg. verius. ff. de proba. & l. fin. ff. de vsuc. pro suo. & tanto magis cum a populo toleraretur & pro principe haberetur. leg. Barbarius. de offic. p̃to. iuste & rõnabiliter potuit, & debuit credere dictus d. Michael, quod donatio valeret, licet etiam sciret, illam per metũ fuisse factã tanquam crediderit illũ sibi hũc metũ intulisse per denegationẽ dictæ arcis, d. leg. si mulier. immo etiam si per famam probaretur dictum do. Astorgiũ fuisse priuatũ, tamen ex ea nõ potuisset do. Michael constitui in mala fide, ex quo (ut dixi) tolerabatur a populo, & pro principe habebatur & tractabatur, quia ex † hoc potuit credere, qđ fama esset fallax, ut probatur ex not. per Bald. in cap. vigilanti. de præscri. ubi dicit, quod si emi ab illo, qui habebat titulum, & possederat longissimo tempore inconcusse, quamuis esset publica vox & fama, quod illa res erat ecclesiæ, per hoc nõ dicor esse

esse in mala fide, quia fama a veritate discordat,& magis præsumitur pro titulo quam pro ipsa. & ita dicit tenuisse magnũ legistã,cum ergo d. Astorgius & sui antecessores titulum habuissẽt,& in possessione lõgissimo tpe oẽs fuissent, & ille ẽt in eadem possessione perseueraret,& totus populus eum toleraret & adiuuaret, ex sola fama de priuatione non fuit do. Michael constitutus in mala fide,sed rõnabiliter potuit credere,d.Astorgium esse iustũ & legitimũ principem, & ꝯñr dictum Nicolaũ deliquisse.& ꝑꝑ sua demerita potuisse,iure permittente, compelli per metum ad donandum,d.l. si mulier. & sic ex omnibus præmissis colligitur,ꝙ licet probari possit & probatum sit,famam fuisse publicam, ꝙ dictus Nicolaus donauit per metum, & ꝙ d.Astorgius erat priuatus & depositus,tamen ex titulo d. Michaelis præsumitur bona fides,dummodo constet & probetur,ꝙ dictus Nicolaus fuit deputatus custos arcis a d.Astorgio & illam eidem recusauerit restituere,& plus ẽt dico,ꝙ si hoc vltimum non probaretur,& de alijs ẽt fama publica fuisset, adhuc in mala fide nõ fuisset, qm̃ ꝑꝑ titulum dñi Astorgij & suorũ, & possessionẽ & tolerantiam populi iuste potuit credere, ꝙ dñs Astorgius non esset priuatus, præsertim legitime nõ obstante fama contraria,per no.per Bal.in dicto cap. uigilanti.& ꝯñr credere potuit & debuit, ꝙ Nicolaus ab eo iuste & ex iusta cã fuerit incarceratus, sicut sic præsumendum esset, si vere priuatus non fuisset d.Astorgius,quanquam de meritis Nicolai aliter non appareret,ut præsupponit Bar. cum quo alii trãseunt in l.de pupillo.§.si quis ipsi prætori.de ope.noui nunciatione,in 8.q.vbi uult, ꝙ si aliquis alleget non appellasse ꝑ metum iudicis,ꝙ ad probandum metum non sufficit probare, ꝙ consueuit appellantes incarcerare,quia potest esse,ꝙ non fuerũt incarcerati ex hac,sed ex alia iusta causa, ut ergo de necessitate probatio concludat, probari debet ex indicijs, vel per fa-14 mam,ꝙ hoc consueuit facere contra ius. & sic† præsupponit Bart. ꝙ præsumatur in dubio ex iusta cã per iudicem facta incarceratio,& regula ẽt est,ꝙ pro iudice & officiali pręsumitur in dubio.l.2.de off.ciu.iud.& in c.ad audientiam.de præsc. & tãto magis cum omnia gesta contra dictum Nicolaum facta fuerint cum consensu & uoluntate illorum sexdecim, qui electi erant a populo cum pleno arbitrio,& pro quibus præsumitur, ₰m Bar.in l.ambitiosa.de decre.ab ord.facien.uers.Visis & examinatis dictis regulis.& ex his sequitur,ꝙ habuit ẽt iustam cã credendi,ꝙ dicta donatio ualuerit, quamuis facta fuerit a Nicolao,ut a carceribus se liberaret,in quibus iuris præsumptione detinebatur ex iusta causa,secundum opi.do.Michaelis,qui (vt dixi)probabiliter credere potuit & debuit,ꝙ dictus d.Astor-15 gius princeps esset iustus & legitimus, & ꝙ † eius opinio ueritati præualet quantum ad bonam uel malam fidem,quæ dependet ab animo,secundum Bar.in l.is qui putat.de acq.hæred.& magis etiam bona fides do.Michaelis iustificabitur,si probabitur publicam famam fuisse, ꝙ Nicolaus fuit carceratus & tortus propter sua demerita,& etiam magis si fama erat in specie, ꝙ arcem restituere denegauerat,vt colligitur per prædicta.Nõ 16 obstat etiam † dum secundo dicebatur, ꝙ mala fides authoris do.Michaelis impediebat præscriptionem per dictam authen. malæfidei.C.de præscr.longi temp.per gl. communiter approbatam in d.leg.3.C.quod metus causa,quia Bald.ibi tenuit cõtrarium,& quod isto casu locum non haberet text.in dicta authen.quia secundum cum translatum fuit dominium in emptorem,& sic non agitur dicto casu de præscribendo dominio, ut loquitur tex.in dicta authẽ. sed solum agitur de præscribendo confirmationem dominij, & vt non possit auferri, & quamuis Salic.& Alex. in d.leg.3.& in leg. Pomponius. §. cum quis. de acquirenda possessione. in 7. fallend. dicat, ꝙ immo vtile dominium remansit apud illum, qui alienauit per metum, & propter quod ei competit vtilis rei uendicatio.leg.3.& leg.metum.§. volenti. ff. quod metus causa.& ideo sicut quando agitur de dotali dominio pręscribendo, habet locum dicta auth. ita etiam debet locum habere, quando agitur de præscriptione utilis dominij, arg.le.quæ de tota.de rei uen.Nihilo minus ista responsio non obstat in proposito, immo ex ea probatur potius,ꝙ non habeat locum text. in auth.prædicta. Nam ista donatio facta per Nicolaum fuit firmata iuro,ꝑꝑ quod cõtractus fuit firmatus irreuocabiliter & ante absolutionem nõ poterat rescindi,dicto cap.ad audientiam,quod metus cã.& dicto c.si vero.de iureiur.& consequenter totum & plenum dominium fuit translatum,& do. Nicolaus desijt esse dñs etiam vtiliter,& illi non competebat vtilis rei vendicatio,sicut nec actio quod metus cã,& hoc habeo pro explorato.& credo,ꝙ ista sit omnium intentio, ex quo sequitur ex intentione non solum Bal.sed etiam Sal.& Ale.ꝙ dicta auth.isto casu non hẽat locũ; quia solum agitur de præscribendo confirmationem dñii, & non de præscribendo dominium,etiam utile, & istud ꝓbatur in d.l.in cãæ.§.interdum.de min.vbi dr̃,ꝙ scd̃s emptor,q̃ ignorauit primum emptorem emisse a pupillo,est in bona fide, & ꝯñr præscribit nõ q̃dem dñium,q̃a illud hẽbat, sed eius confirmationem,nec est dicendũ,ꝙ in hoc corrigat̃,ꝑ tex.in d.auth. q̃ isto casu non loquitur,& q̃ tanquã correctoria iuris antiqui non est extendenda,₰m Bar.in d.§.cũ q̃s.& ꝓbat̃ ex no.ꝑ Ale. ibi latius,nec ẽt isto casu loquit̃ gl.in d.l.3. sed qñ vtile dñium remansit apud alienantẽ ꝑ metũ, vt q̃a non iurauit. & minus ẽt hr̃et locũ.d.auth.si ꝓbabitur,ꝙ dictus Nicolaus sciuit.d.Michalem emisse,q̃a illa loquitur,& ꝓcedit,qñ dñs ignorauit, ꝙ res ad alium trãsiuit,& nõ qñ sciuit, vt ibi ꝓbatur, & ꝓut vult Bar.cum quo alii trãseũt in d.§.cũ quis.& ꝑpea cõcluditur, ꝙ dictus Carolus est præscriptione munitus. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Protestatio ad tollendam uel limitandam obligationem iam cõtractam requirit consensum aduersarij.*
2 *Declaratoria protestatio etiam clandestina ualet, quando quis se exonerat,& neminem grauat.*
3 *Liberare est donare, quod non potest procurator etiam cum libera.*
4 *Procurator generalis non potest mutare prouisa a domino, nisi ex causa.*
5 *Solutio cum non celebretur consensu,ideo sufficit tacitus consensus recipientis.*
6 *Procurator cum libera tacite consentiendo quando pręiudicet domino.*
7 *Debitor præsumitur in dubio soluere pro obligatione pura & non in diem.*
8 *Procurator pręiudicat domino, quando fit reditus ad ius commune.*
9 *Inferior potest uenire contra dispositionem superioris in dicto casu.*
10 *Protestatio declaratoria uoluntatis trahitur tantum ad actum incontinenti sequutum.*

CONSILIVM CVI.

CASVS iste prima facie vr̃ satis ambiguus, ex his .n.q̃ dñr gesta, vr̃ prima facie, ꝙ non sit inducta diuisio aliqua.Nam quãuis debitor fecerit depositũ ꝑ soluendo creditori ꝓ rata,& residuo eius ratæ illius debiti,qd̃ ipse deponens cum aliis correis insolidum hẽbat cũ dicto creditore,tñ talis protestatio debitoris,s.ꝙ intendebat soluere pro sua rata,nõ iuuat, nisi credi-1 tor consentiat,quia vbi protestatio † fit ad tollendũ vel limitãdũ obligationem iã contractã,vt in casu nostro,requiritur cõsensus aduersarii,₰m Bar.in l.non solum.§.morte.de oper. noui.nun.in prima specie protestationis.uer.circa ₰m.ꝑ l.maiores.C.de transa.& l.professa.C.de dona.q̃ sub mo.& multo minus prodest aduersario contradicente, & prout cõtradixit creditor,qui protestatus est,ꝙ pecunias depositas reciperet saluo iure residui,& quæ contraria protestatio facta parte etiam absente ignoráte,valuit,quia inuito debitore potuit creditor dictum residuũ oblatum & depositum non acceptare, cũ eẽt debitor obligatus insolidũ. l. tutor.§. Lucius.de vsur.& maxime sub illa forma,s.pro rata debiti,ꝑ ea q̃ no.plene ꝑ oẽs in l.si creditores.C.de pac.in l.si ex toto.§.1.de leg. 1.Quod ergo potuit fieri inuito debitore,potuit ẽt fieri eo ignorante.l. qui pt inui-2 tis.de reg.iur.& l.4.post prin.de fideic.libe.Præterea † valet declaratoria protestatio ẽt clãdestina & facta parte absente, qñ q̃s ꝑ illam se exonerat, & neminẽ grauat,secundũ Bart.in d. §. morte.circa primæ q̃õ.ꝑ l.at si quis.§.pleriq; de relig.& sump. fu.& l.qui in alien.§.Gallus.& leg.pro hęrede.§.j.de acqu.hæ-re.

re.& l.Nesennius. de neg. gest.& prout creditor iste dicitur se exonerare protestando dicto modo, quia sic factum fuit, vt ab obligatione iam contracta contra debitorem non recedatur in totum, vel pro parte, nec dr̃ debitorē grauare, quia ille in plus non tenet quã teneretur.& quãuis impediatur diuisio, non tñ dr̃ grauari, licet lucrum impediatur, l.Proculus.de dam.infe.& no.Doc.maxime mod.in l.non amplius.ĩ prin.de.le.1.Quia er go creditor protestationi debitoris non consensit, sed ẽt illi ꝯ tradixit, non ualuit dicta protestatio debitoris deponentis, secundum Bar.in d.§.morte.in vers.præall. vbi dicit expressè, ꝙ qñ fit protestatio ad tollendum uel limitandum obligationem iam contractã, ꝙ non valet, si pars non consentiat. Si ergo non valet, perinde est ac si facta nõ fuisset, vt l.4.§.condẽnatum.de re iud.& l.non putauit.§.non quæuis.de bon.posses.contra tabu.& per consequens per simplicem receptionem & solutionem partis non inducitur diuisio.d.l.si ex toto.§.j.de le.j.& ibi notant Do.magis cõiter, & in d.l.si creditores.C.de pac. Et alia rõne dicta protestatio debitoris deponentis nihil videtur operari, quia ex solutione simpliciter facta ex interuallo intelligit̃ a protestatione recessum.le. cum in plures.§.locator horrei.ff. loc.& no.Bar.in loco præall.& Bar. & Doc. communiter in l. pacta nouissima. C. de pactis. & non minus quam a protestatione creditoris dicitur recessum. Tertiò non fuit inducta diuisio, quia solutio partis fuit facta procuratori, qui in hoc non potuit domino præiudicare, & debitorem a residuo liberare, quia hoc esset donare, secundũ Bal.in d.l.si creditores.& Ar.in d.l.si ex toto.§. 1.de le.j. quod proruratori ẽt cũ libera non est pmissum.l.contra iuris.§.fi.cum ibi no.ff.de pactis.& l. filiusf. in prin.de don.Et eo magis quia dñs ꝯdixit, & protestatus fuit, ꝙ erat paratus recipere pecunias solutas, saluo iure solidi, & p quam protestationẽ impeditur diuisio, ₰m Cy.Bal.Sal. Pau.de Cast. & alios, in d.le.si creditores.Et ideo † generalis procurator non potuit mutare, q̃ a dño spãliter fuerunt ꝓuisa, nisi ex ista cã, vt est tex.no.in l.si hoĩem.ff.mand.& ibi no. Bar.& per Bar.in l.ambitiosa.de decr.ab ord. facien. & hac etiam ratione a promissione de soluendo in solidum acquisita per dñm non potuit recedere procurator. Sed istis non ob. contrarium puto uerius. Nam, ut præsupponitur, debitor deposuit residuum soluendum creditori pro rata sua, & sic cum dicta modificatione factum fuit depositum, quæ dicitur inesse ipsi deposito. l.obligationum fere.in prin.de ac.& obl. quamdiu ergo durauit depositum hñs cãm successiuã, tamdiu durauit etiam dicta modificatio, & protestatio illi cohærens inseparabiliter. & q̃ in solutione postmodum subsequuta fuit etiam repetita, vt ex verbis narratiuis instrumenti dicitur constare. Et ex quib. apparet, ꝙ solutio facta fuit sub forma data tp̃e depositi, & ꝙ ab illa non fuit recessum, ac etiã ꝙ de oĩb. habuit notitia procurator creditoris, recipiens solutionẽ, & sic illi consensit tacitè.l.optimam.C.de contrahen.& cõmit.stip. Cũ.n.solutio sit † actus, q̃ non celebratur verbis seu consensu, sed re, non requiritur consensus expressus recipientis, sed sufficit ꝙ taceat, & illo mõ vr̃ actus celebrari.l.1.de sol. & ita declarat ꝓpriè Bar.in d.§.morte.& ĩ d.ver.circa ₰m, iuxta fi.ibi.si uerò esset obligatio, &c. Et propterea dici nõ põt, ꝙ a ꝓtestatione vel modificatione debitoris dicatur recessum ꝑ solutionẽ factã ex ĩteruallo, vel ꝙ ad illã non trahatur modificatio vel protestatio, quia ex quo durauit depositum, cui inerat dicta modificatio vsq; ad tempus solutionis, dr̃ semper facta solutio incontinenti, & præsertim cũ ad solutionem in ipso deposito habeatur relatio, quæ dicit illi inesse.l.Modestinus.de sol.& l.asse toto.in prin.de hær.insti.& ita per illa iura dicit ẽt Bar.in l.cũ procurator.§. 1.de ope.noui nunc.& de qua notitiã habuit procurator recipiens per ea quę dicta sunt, ac ẽt magis hoc procedit, ex quo tp̃e solutionis per ipsum depositarium pñte ipso debitore fuit repetita dicta protestatio & modificatio, dicto procuratore intelligente & non contradicente. † Et cui procuratori hñti mandatum cum libera ad recipiendum solutionẽ, fieri potuit, & quia non contradicendo. & sic tacitè consentiendo in hoc præiudicauit dño, ex quo, ut asserit in facto, non impedit totalis exactio cũ effectu, cũ alij conrei sint soluendo, sed solum inter eos inducitur diuisio exactionis, vt probatur ex no.per Bar. & Doc.cõiter, in l.q. Romæ.§.Callimachus.de ver.obl.vbi concludit, ꝙ procurator ad exigendum põt debitori terminũ prorogare, si habeat mandatum cũ libera, quia illud, quod importat concessio liberæ, & gñalis administrationis quo ad oĩa, iuxta. l. procurator cui libera.de procu. Idem importat concessio dictæ liberæ administrationis quo ad vnum actum.l.si duo.de admi.tut.nec minus dicta prorogatio termini sapit donationem quandam, quã dicta diuisio, quia post tp̃s dicitur minus solui.§.plus. insti.d' act. in c.1.de plus peti.& ita etiam concludit Are.in d.l.si ex toto.§. j.de leg. 1. Et ideo ₰m eum † debitor in dubio præsumitur soluere pro obl.pura, & non pro obl.in diem.l. 1.in fi.cum seq.de sol.q̃a sic solueret plus tp̃e, & sic aliq̃uo mõ donaret.d.§.plus. Et de tali donõne, quæ dicitur induci ex receptione partis ab vno ex plurib.reis debẽdi, ĩfert Ar. ad dictã donõnẽ, q̃ cãri dicitur ex tp̃e, & sic istos casus purificat, & merito, q̃a casu quo oẽs rei sint soluẽdo, vtroq; casu debitũ nõ minuitur in substantia, sed ĩ qualitate, & circa modũ exigẽdi tm̃modo, & nõ circa exactionẽ in substantia procurator agit.& hoc facere potuit circa modũ exigendi, circa quẽ cõcessa est sibi administratio libe. Et iõ sicut procurator cũ libera ad actũ solutionis p̃t dño p̄iudicare ꝓrogando terminũ, q̃a hoc nõ est ꝓprie donare, cum in substãtia nõ minuatur quãtitatis debita, ita ẽt dẽt posse diuidere obligationẽ inter reos debẽdi, si oẽs sint soluẽdo, q̃a solum modus exigẽdi minuitur, & alteratur, & nõ ipsa exactio in substãtia sicut in casu p̄cedẽti. Et istud alia rõne confirmatur. Nã de iure cõi plures rei debendi si sint soluendo, & pñtes, hñt bñficiũ diuisionis.auth.hoc ita.C.de duo.reis, & in corpore unde sumitur. Si ergo nõ fuisset renunciatũ bñficio de duo.reis, certũ esset, ꝙ diuisio ꝑte excipiente locum haberet, ut dicitur ĩ dr̃ ctis locis. sed si renũciatũ sit dicto bñficio ꝑ ipsos reos, adhuc dico ꝙ ꝑ dictũ ꝓcuratorẽ potuit ꝯcedi dicto casu diuisio, q̃a cũ per talẽ diuisionẽ fiat reditus ad ius cõe, in hoc procurator potuit dño p̄iudicare, ut probatur, ex no.ꝑ Ab.in c.veniens.de p̄scr.ver.sed ꝯtra p̄dicta.ubi cõcludit, ꝙ licet prælatus non possit donare, sed cõdõnẽ ecclesię facere meliorem & nõ deteriorẽ.c.fraternitatẽ, de don.& no.Inn.in c.accedentib.de conces. p̄b.vbi alleg.in spẽ.d.l.ꝯ iuris.§.fi.de pac.& l. p̄ses.C. de transf. hoc tñ est uerũ ₰m Abb.nisi ꝑ pactũ vel tacitã renũciationem redeatur ad ius cõe, tũc.n. putat p̄iudicari ecclesiæ non habita dist.ĩter p̄iudiciũ leue & graue.alle.c.1.& fi.de pac.in 6.& Fed. in cons.14.& alia plura ad idẽ tendentia adduci possent, q̃ allegãt ꝑ Feli.in c.cũ accesissent.de ꝯsti.in 3.col.quæ omitto, q̃a casus nr̃ ĩ terminis vr̃ decisus ꝑ Ab.in loco p̄all. Et ex dictis ei ẽt colligitur, ꝙ diuisio p̄dicta facta a procuratore nõ ualeret, si omnes nõ essent pñtes, aut nõ soluendo, q̃a tũc ꝑ talẽ diuisionem non rediretur ad ius cõe, sed imò eẽt ꝯtra dispõnem iuris cõmunis.d.auth.hoc ita.& q̃a diminueret ẽt exactio debiti in substantia, & sic esset tunc don. propriè, quæ non est concessa ꝓcuratori ẽt cũ lib.d.l.cõtra iuris.§.fi. Nec ob.ꝙ ꝓcurator nõ possit sine cã venire cõtra factũ dñi, q̃ cõtradicit protestationi aduersarij, & q̃ ꝓprio pacto acquisiuit si facultatẽ agendi in solidũ contra quẽlibet.d.l.si hoĩem.in prin.ff.mand.quia ille tex. locũ nõ habet, qñ ex contrario facto ꝓcuratoris fit reditus ad ius cõe, quasi ꝙ tunc dicat̃ subesse iusta cã, ut probat̃ ex not.ꝑ Bar.in l.oẽs populi.in 3.q.prin.de iust.& iu.circa fi. vers. iuxta prædicta quæro &c.vbi concludit, ꝙ statutũ necessario confirmatum authoritate superioris, nõ põt ꝑ statuẽtes reuocari aliter statuendo sine eadem authoritate, sed hoc facere poterit illud simpliciter tollendo & redeundo ad ius cõe, ar.l.2.de iniusto rnp.& irri.test.& l.hac cõsultissima.§.si quis aũt. C.qui tẽsta.fac.pos.vbi ꝑ ₰m testm̃ minus solenne reuocatur primum, qñ fit reditus ad ius cõe, & dicit Bar.ꝙ hoc est expressũ, in d.c. cũ accessissent.de consti.& idem vult ẽt Bald.in l.ex placito.C. de rer.ꝑmut.& ita etiã uolũt Doctores, in d.c.cũ accessisẽt.& ex illo tex.& ex p̄missis Fel.ibi in 3.col.colligit regulam, ꝙ ad hoc ut res redeat ad ius † cõe, & a quo iure spãli erat recessũ, põt inferior venire contra dispõnẽ superioris, qđ alias nõ posset.& pro hoc allegat.c.ab exordio.35.dist.& l.si unus.§.pacto ne peteret.de pac.& multa alia, de quibus ibi per eum. † Præterea dicta protestatio contraria creditoris nõ obstat alia rõne, quia cũ sit declaratoria voluntatis, non trahitur ad solutionẽ faciendã ex interuallo, sed solum refertur ad solutionem, q̃ sequuta fuisset incontinẽti, tanq̃ de illa tm̃ intelligatur cogitatũ, & non de illa, q̃ ex interuallo sequi potuisset, ₰m Barto.in d.§. morte.in prima spẽ protesta.circa eius prin.uer item ex prædictis,

ctis,&c.allegat.l.per retentionem.C.de vsu.& l.si ita.de aur.& arg.leg. Quia ergo ante solutioné factá procuratori longú interuallú interuenerat,illa protestatio amplius nó durabat, sed erat finita cursu & lapsu tpis fm Bar.in loco præall e. & p pñs procurator non dicit venisse contra dictá ptestationé, q tunc non durabat.l.ná & si.§.post defectú. de iniusto rup.& irrit.testa. Nec ob. q per actú contrariú ptestationi factú ét ex interuallo dicat a ptestatione recessum.l.cú ī plures.§.locator horrei.ff.loc.& sic psupponat, ptestationé durare tpe actus facti ex interuallo,quia aliàs non posset tractari de remissione ptestationis,si non duraret,fm Bart. in d.§.morte.dú reprobatur intellec.Pe.& Iac.Bu.ad d.§.locator horrei,quia illud procedit & hét locú, qñ uerba ptestatióis expsè dirigebant ad futurú, & quo casu ptestatio refertur ét ad actú ex interuallo, secundú Bar.& alios,in d.l.pacta nouissima. & ita ad ppositú declarat ibi Ale.& Are.in l.Titia.§.idé rñdit.de ver.obl. sed qñ ptestatio fit per verba indefinita & simpliciter prolata, quia tunc nó refertur ad actú factum ex interuallo, sed incótinenti,fm Bar.in d.§.morte.in ver.palle.& in d.l.pacta nouissima. túc p actú factú ex interuallo nó dicitur ptestatio remissa, neq; a ptestatione recessum,qa nó durat,nec est in rerú natura, sed actus tunc hét effectú, nec p protestationé illi derogatur, quia ad illum non porrigitur, & non refert ptestatio,& non ex eo dicat p illú actú tolli protestatio,quia qd non est,tolli nó pót. d.§.post defectú. Et per prædicta ad oía, q allegantur in contrariú,colligitur rñsio.Non.n.primo obst.q non prosit protestatio debitoris de soluendo pecuniam depositam pro sua rata, nisi creditor cósentiat, quia satis est, q eius procurator habés spále mandatum ad exigendum,& ad solutionem recipiédam, cui ét facta fuit dicta protestatio,non contradixit p ea, q superius dicta sunt,& ex hoc ét tollitur aliud, videlicet, dú dicitur, q dicta protestatio non ualuit,cui creditor cótradixit,qa eadé protestatio fuit repetita ipsi procuratori recipiéti in ipso actu solutionis,qui tacuit; & qui ex hoc videtur consensisse. l.1. de sol.cú ibi no.& per Bar.in d.§.morte. & qui ét procurator potuit in hoc dño præiudicare ex rationibus & causis alleg.nó obstantibus his quæ allegant in contrarium, quibus in præcedentibus fuit etiam specialiter responsum, & circa prohibitiones factas de promissione creditoris de conueniédo singulos pro rata,non insisto aliter,tum quia non expedit stantibus præmissis,& quia dictas probationes non uidi, ac etiam quia hoc suppleuit egregiè d. aduocatus rei conuenti. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Relaxatio residui hæreditatis paternæ,quibusdá exceptis, quid importet.*
2 *Iuramentum supplet & tollit defectum insinuationis in donatione.*
3 *Renunciari potest cum iuramento.l.de his.ff.de transac.*
4 *L.de his.de transac. requirit non solum cognitionem verborum testamenti, sed etiam eorum intellectum.*
5 *Error iuris potius præsumitur, quam donatio.*
6 *Clausula,ex certa scientia,per partes apposita,non facit quin de errore doceri non possit.*
7 *Iuramentum non ualidat actum, qui odio alterius annullatur, sed solum obligat iurantem ad obseruantiam, & absolutio peti potest.*
8 *Et iurans tunc non potest contrauenire.*
9 *Et non oritur tunc actio ex iuramento, nec iurans obligatur parti,sed tantum Deo.*
10 *Condictione indebiti repetitur datum in diuisionem alteri parti per errorem,siue facti,siue iuris, etiam si condictioni sit renunciatum cum iuramento.*
11 *Renúciatio,adita hæreditate, nó dicitur repudiatio,sed donatio.*
12 *Minor regulariter donare non potest,etiam cum curatore & iuramento.*
13 *Authoritas curatoris & decretum iudicis nihil operantur,quando incontinenti interponuntur.*
14 *Decretum iudicis non facit præsumi solennitatem, quádo de contrario constat.*
15 *Statuta Bonon.quia confirmata per Papam possunt super iuramento disponere.*
16 *Auth.sacramenta puberum,distinguendo declaratur, & quando ratione enormis læsionis contractus licet iuratus a minore vel muliere non valeat, vel saltem restitui possit. nu.19.*
17 *Remedium.l.2.C.de rescin.vend.habet locum, quando errore donatur illud plus,&c.*
18 *Absolutio non requiritur in hærede iurantis.*
20 *Vbi minor uel mulier aliàs ratione læsionis contractui contrauenire possunt, non obstat iuramentum de non contraueniendo, etiam ratione enormissimę lęsionis.*
21 *Donatio dicitur expressa, quando ad aliam causam relatio fieri non potest.*
22 *L.si vnquam. C.de reuoc.dona. locum habet etiam in donatione rei particularis,& etiam iurata.*
23 *Titulus rescindibilis,& error iuris nó prosunt in præscriptione.*

CONSILIVM CVII.

VISO prius testó Ioannis de Calderinis,& deinde instro diuisionis factæ inter d. Eugeniá eius uxoré,& d.Dorotheá filiá dicti testatoris,& oíb. diligenter,& vt cóuenit,póderatis,prima facie dicendú vr,q d.Dorothea ex toto se excluserit ab hrditate pris in dicta diuisione, qm licet esset hrs in proprietate simul cú sorore instituta,& pdicta.d.Eugenia earú mater in vsufructu,nihilo minus recepta certa quantitate & certis reb.d. Dorothea relaxauit mri totá hrditaté & oía alia qcunq; bona, vt oía libere pueniant ad eam & eius hrdes,tá respectu verę proprietatis,quam vsusfructus,& posuit eá in locú suú, ita q amó liceat & licitú sit pdictæ.d.Eug.suisq; hrdib.vniuersa bona mobilia & immobilia ac se mouentia,res & iura, debita & credita d.quódá Io.actiuè & passiuè,& tá respectu proprietatis,quam vsufructus integraliter hře,& possidere,&c.ex quib. verbis patet clare,q do. Dorothea nedum quo ad usumfructum voluit residuú ad.d.Eugeniá pertinere,sed ét quo ad proprietatem,& sic pleno iure,non potuit ergo ille dum vixit,nec filij eius & hrdes ex dicto testó proprietaté,in qua fuit instituta,cóseq.† qa pcipiendo dictá quátitaté & certas res, & residuú dicto mó relaxando,vr hrditaté paterná repudiasse, si illá prius nó adiuerat.l.fuit qónis.de acq.hær.Et vbi pcessisset aditio, dicta relaxatio fuisset donatio,fm Bal.& Pau.de Cast.in l.si actioné. C. de pac.in l.pactum.C.de collatio.in l.sicut.de rep.hęr.& per Pau. de Cast.in l.planè.§.si duob.de leg j.Nec dici potest,q talis donatio ex defectu insinuationis requisitę ex forma statuti sit nulla,quia ex quo iurauit d.Dorothea non contrauenire,ét occasione dáni enormissimi,& in plenissima forma, dicta insinuatio non fuit necessaria,† quia iurm supplet,& pp illud non pt defectus insinuationis allegari,ex quo sine interitu salutis æternæ pót seruari,vt c.cum contingat.de iurei.c.quamuis.de pac. li.6.& c.licet mulieres.de iurei.eo.ti.& auth.sacramenta puberum.C.si aduer.uen.& ita etiam in spé vult Io.An.in add.Spec. in ti.de inst.edi.§.porro.in ult.addi. & idem uidetur uelle Ang. ī l.sancimus.C.de do.§.fi.& idem vult Bal.in d.c.cum cótingat. & ibi per Imo.plenius,qui idem tenet in 10.& ul. memb. & ibi rñdet ad oía, q pñt allegari in contrarium,quę aliter non refero breuitatis cá.Et istam opi.sequitur ét Ale.in cons.21.vol.3. vbi refert,q p ista opi.cósuluerút ét Ang.& Io.d Ana.& multi alij,de quib.ibi per eum,& cum prædictis ét transit Aret. in cons.2.ubi de hoc late per eum,& idem tenet in cons.77. in fi. & latissime eandem opi.prosequitur Soc.inter consilia d.Maria. consil. 77. vbi pro & contra adducit oía,& in hoc residet, q donó iurata ex defectu insinuationis non sit nulla. Nec etiá dici potest,relaxationem bonorum non ualere,tanquam facta sit non uisis & non cognitis uerbis testí,iuxta.l.de his.de transf. & l.1.circa fi. quemad.test.aperi.quia d.Dorothea de testamento paterno habuit scientiá quátú ad id, de quo agitur,cum eius tenor in instrumento diuisionis ponatur & q sola scia sufficit, ut quia iure sibi ex testó cópetente excludatur,fm Barto. in l. qui Romæ.§.duo fratres.de uerb.obl.in 5. q. & in d.l.de his.& Ang.in cós.59.inc.Quidá pater,&c. & in cós. 94. Cú lis & qó, &c.Et quia † dicta.d. Dorothea iurauit non ɔuenire in ampla forma,dicitur renunciasse bñficio.d.l.de his.cui pót cú iuramé to renúciari,fm Cum,in l.si qs pro eo.de fideius.per not. per. Bar.ibi circa fi.& idem vult Imo.in c.cú contingat, de iurei. in ult.char.& Alex.in d.§.duo fratres.circa.5.q.Bar.& vult etiam ibi,

ibi, q sufficiat, si de d. remedio sit cogitatum in gñe, sicut dicit factū, qñ promittit cū cōtrauenire ſm eū. Sed pmissis non obstantibus ꝯtrariā sniam puto ueriore. Nā ut patet ex tenore testi, de quo supra testōr uxorē in usufructu tm̄ hæredē instituit, & ea uiuēte filias in proprietate, & post eius mortē tā in proprietate quā in usufructu easdem instituit, ac ēt cuilibet filiarum pro dote, & dotis noīe, plegauerat libras. 230. & prout ēt in dicto diuisionis instrumēto narrat, ſm quā ordinationem testōris non fuit facta diuisio inter. d. Dorotheā & dictā. d. Eugeniā testatoris vxorē, sed d. Dorotheæ fuit asignatū ī reb. & in pecuniadū taxat illud, qđ ascendebat ad quantitatē dicti prælegati, & residuū pleno iure, & sic ēt quo ad ꝓprietatē. d. Euge. & ꝑnr ꝑ hāc diuisionē dicta. d. Dorothea amisit proprietatē totius hæreditatis, q̄ ad illā spectabat iure institutionis, & ꝑpea dicitur, q dicta diuisio & relaxatio facta dedicto residuo. d. Eugeniæ pleno iure nō ualuit ex plurib. Et primo, qa facta fuit nō cognitis & non intellectis uerbis dicti testi, qđ patet, qa licet in diuisione eius tenor cōtineat, tñ diuisio nō est facta, vt in illo disponit, sed aliter & alio mō penitus diuerso, & cū magno pīudicio dictæ d. Dorotheæ, quia relaxauit proprietatē oīm bonorū paternorū, q̄ ad illā iure institutionis ꝑtinebat. Constat † igit ex hoc, q illa errauit in iure, & q verba testi nō intellexit, nec cognouit. qđ est necessarium & pro forma traditū, ad hoc ut relatio facta super his, q̄ depēdent ex testō, posit ualere. d. leg. de his. Nec sufficit, q verba testi inspexerit, & q eorum teneor & effectus in diuisione ponat. quia ex hoc solū apparet, q cognouit factū, sed non dicitur cognouisse testm̄, ex quo efficaciā & eius sensum non cognouit, quia cognitio non stat in sola verborū scientia, sed in intelligentia virtutis & ꝑtātis. l. scire leges. de legi. & l. scyphi. de optio. leg. & ita vult in terminis Ang. in d. §. duo fratres. ubi refert hanc. q. fuisse in quadam filia cuiusdam ditissimi Hebræi, & idem tenet Ange. cum quo simpliciter transit ibi Imo. in d. l. 1. in prin. quemad. testa. aperian. & in d. cons. 94. inci. Cum lis & q̄ō. ubi per rationem prædictam concludit, q quamuis mulier transigens habuerit sciētiam testi, & verborum contentorū in illo, tñ non ualet transactio si constat ex ea, q sensum non intellexit. & ēt allegat Philosophum dicentem, q tunc arbitramur aliquid scire, cum intelligimus primas cās ipsius, & prima principia, & vltra eum dicitur q est magis præsumendum, q hæc mulier in iure errauerit, quam q scienter & animo donandi dictam proprietatem relaxauerit, secundū Raph. in l. non fatetur. in prin. de conf. q. † dicit, q ꝑsumitur potius error iuris, quam donatio, cū quo transit Ale. in cons. 80. in fi. incip. Circa primum, 3. vol. & quāuis Imo. in d. §. duo fratres. nō uideatur approbare dictū Ang. tam ēn eius rō cessat in casu nostro. Nam ſm eum Ang. loquit ēt eo casu, quo in instrumento transactionis dicebatur, cognitis, & intellectis verbis testi, vn̄ & tunc Imo. vult, q a uerbis instri nōn sit recedēdū, ex quo mulier fatetur verba cognouisse, quæ verba nō fuerunt apposita in hoc instrō diuisionis, sed solummodo in illo ponit tenor dicti testi, quamuis ergo. d. Dorothea videat fateri in testō, sic disponi, & illius tenorem esse talem, per hoc tñ non sequitur, q illum intellexerit, & sensum cognouerit. immo cum dicta diuisio sit facta prætextu dicti testamenti, & illius occasione, ex quo in exordio & in præfationib. de illo & illius tenore fit mētio, & ex illius inspectione apparet, q non erant bona diuidenda eo mōdo, quo facta fuit diuisio, & de errore ex hoc dicit apparere, & ideo isto casu uera est opi. Ang. & in his terminis cum eo transit etiam Alex. in d. §. duo fratres, circa quartam q̄ōnem Bar. ēt si † in instrō sit illa clausula, ex certa sciā, & non ꝑ errorē, qa ea non obstante, ſm eū, potest doceri de errore, licet per illa in dubio error nō ꝑsumatur, ſm Bal. & Ang. in l. sed & si quis. §. fi. si quis cautio. & error probat ex inspectione testamenti ſm eundē, qñ illud, qđ agitur, cū testō se non compatitur, vt in casu nr̄o. & quāuis ēt ibi referat, q Io. Cald. consuluit ꝯ Ang. illud tñ est, quia ſm Cald. ex uerbis transactionis apparebat, q illo casu habuerat sciām testamenti contentorū in illo, quātum scire expediebat, & quæ uerba, de quib. fit mentio in dictis locis, non fuerūt expressa in casu nostro, nec aliquid aliud fuit dictum, ex quo possit apparere, q d. Dorothea sciuerit & intellexerit ordinationē testōris, & eius tenorem, sed ex gestis & factis potius apparet, q errauit, & q ignorauit vim, & virtutem verborū ipsius testamenti, quo casu oēs vnr conuenire, q non ualeat conuentio. Nec ob. iuramentū de nō cōtrauenienđo, quia licet ille, qui iurat dicto mō, ꝯtrauenire nō posset uirtute iuramenti, ꝑ ea q̄ in ꝯriū allegant, nō tñ ꝑ hoc validat cōuentio facta ꝯ formā traditā d. l. de his, sed solū obligat Deo iurans ad nō cōtraueniendū, ut colligit ex no. per Bar. in l. si quis pro eo. de fideiuss. in 4. membr. ubi cōcludit, q † qñ actus annullat in odium alterius, tūc iuramētū nō ualidat actū, † sed solum obligat iurantem ad nō cōtraueniendū, sed in casu nostro nō ualet cōuentio, nō cognitis, & nō inspectis, &c. in odiū occultantiū testā, & sic alterius, ut traditur in d. l. de his. & in d. l. 1. quemad. test. aper. ergo iuramentū illā non ualidat, & ideo Alex. in d. §. duo fratres circa dictam. 5. q. Bart. vult, q peti posit concedi debeat isto casu absoluti a iurō, per no. per Bar. in loco præal. & sic expresse vult, q isto casu iurm̄ operetur eo modo, quo dicit Bart. in dicto quarto mēbro, cum quo transit Ang. ibi, & Ant. de But. & Imo. in d. c. cum contingat. in quarto mēbro. Si ergo non fuit firmata conuētio iurō, hr̄des. do. Dorotheę illo non obstante pn̄t ꝯtrauenire, & de nullitate dicere, quia ad eos iurm̄ non trāsit, qđ est personale ex parte iurantis, secūdū Inn. & alios in c. ueritatis. de iurei. & q ubi iurm̄ non ualidat actū, licet iurans ad eius obseruantiam cōpellatur, tñ hr̄s eius contrauenire possit rōne p̄dicta, quod vult Bal. in l. qui superstitis. de acq. hæ. & Io. Fab. inst. qui. alie. lic. uel non, & Cal. in c. cum contingat. de iurei. vt ēt refert Imo. & Abb. ibi. & illud ēt videtur Bal. p̄supponere in auth. sacramēta puberū. in si. C. si adu. ven. a rōne cessante, q p̄supponit, iurm̄ ad hr̄dē trāsire, quia sequitur naturā cōtractus trāsmissibilis, q̄ rō cessat, qñ cōtractus, sup quo iuratū est, remanet nullus, quia tūc ad hæredē nō trāsmittit. Et licet eo casu quo Bar. ī d. l. qui su ꝑstitis. dicit, cōtractū iuramēto nō firmari, nō approbet cōiter ī hoc ꝑ Doc. ī d. c. cū cōtingat. tñ vbi illud, quod dicit, esset uerū. & sic alio casu qñ iuramētū nō firmat ꝯtractū, đ quo ꝑ Bar. ī d. l. si qs ꝑ eo. ī quarto mēb. q hæres iurātis posit ꝯuenire, nō reprobat, sed est verū, qa iuramētū nō trāsit ad hæredē, vt dixi; & istud ēt vult Io. And. in add. Spe. in tit. de iu. §. sequitur, ver. item hæredes. ubi vult, q si duo fratres iurarūt nō venire ad diuisionē intra decē annos, & unus moriat interim, quod eius filii poterūt patruū ad diuisionē prouocare, per ea q̄ hn̄r in d. c. veritatis. & ista op. in hoc est magis cōis, q̄uis An. de But. in d. c. cū contingat. aliter dicat per rōnem, quā reprobat Are. in d. l. qui superstitis. & ad iura, quæ adducit ēt Abb. pro hac parte facilis est rn̄sio, quia loquūtur in casibus, in quibus iuramētum firmat cōtractū, & quāuis Are. alia rōne uideatur idē tenere. s. quia de iure canonico ex iuramento oritur actio, ſm Doc. cōiter in d. c. cū contingat. & in c. cū uenisset. de inst. & Bar. in d. l. si quis ꝑ eo. q̄ ad hæredē transit, tñ non habet locum dicta rō in proposito, qñ licet illud sit regulariter uerum, † fallit tamen, qñ contractus annullatur in odiū recipientis, quia tūc soli Deo iurās obligat, & non parti, ut in c. debitores. de iureiu. ſm Ant. de But. ibi, & in d. c. cum cōtingat. in 3. col. cū quo Imo. simpliciter transit parū ante primū mēbrū. & idem uult Bal. & Abb. in c. 1. eo. ti. q̄uis idē Abb. aliter dicat in d. c. debitores. nec in hoc casu, de quo in illo textu, differt ab aliis, in quib. actus est nullus in odiū recipiētis, vt in casu nostro, ut est expresse de mente Bar. in d. l. si quis ꝑ eo. in 4. memb. vbi allegat ad hoc. d. c. debitores. Secundo principaliter dicit, q relatio facta per d. Dorotheā de ꝓprietate dictorū bonorū & quotæ suæ hæreditatis ex causa diuisionis, sibi nō præiudicat, nec suis hr̄dib. qm̄, ut dictū est. d. Eugenia uxor testatoris fuit in vsufructu solum hæres instituta & filiæ in proprietate. & per diuisionem fuit ꝓprietas, in qua. d. Dorothea fuit instituta, in totū asignata. d. Eugeniæ, qđ per errorē iuris creditur factū, qui (vt dixi) p̄sumitur potius, q̄ donatio. & ꝑut ad propositū etiā voluit Alex. cons. 164. 5. vol. & quæ donatio facta diceretur. vbi scienter facta fuisset dicta asignatio. l. cuius per errorem. de reg. iu. & quia in muliere præsumitur error iuris, ſm gl. notabilem in auth. de incest. nup. in prin. cōpetit ergo hr̄dibus. d. Dorotheæ condictio indebiti † ad repetendum id, q ex cā diuisionis, per errorem iuris fuit. d. Eugeniæ consignatum, vt est casus in l. cū putarem. familiæ ercis. in fi. & facit. l. si post diuisionem. C. de iuris & facti igno. quæ habet locum siue fuerit erratum in facto, siue in iure, cum esset omni iure indebitum. vt not. glo. Bart. & alij in l. j. ff. de condi. indeb. & in l. cum

l.cū quis.C.de iuris & facti ign.Nec obst.ꝙ promiserit.d.Dorothea oīa & singula rata, grata, &c. & in nullo contra facere vel venire,&c. quia per hoc nō tollitur, nec impeditur repetitio indebiti,vt est casus,& ibi no.oēs in l.fi.§.idē quæsiit.de cō di.indeb.& ea rōne ſm Bar.ibi, quia quo facilitate quis fuit inductus ad soluendū indebitū per errorē, eadē facilitate & ex eodē errore pſumit inductus ad renunciandū dicto modo. l. doli,vers.diuersum.de noua.& subdit Bart. cum quo et transit Ang.& alij cōiter,ꝙ idem esset,ēt si esset renūciatum exceptioni doli,cōdictioni indebiti,& sine cā. Nec iurm aliquid, quantū ad hoc,operat,quia cum ex defectu consensus dicta clausula nihil operetur vt ibi,iurm cōsensum non auget, nec validat actū nullū pp cōsensus defectū:vt l.fi. C. de non num.pec. & declarat Bar.in d.l.si quis pro eo.in 8.memb. Et dato ēt,ꝙ relaxatio dictorū bonorum fuisset facta sciēter,per d.Dorotheā adhuc tñ non posset hre effectū. Nā cum ipsa prius adiuisset hrditatē patris, ut probat ex uerbis narratiuis & enunciatiuis instri.l.optimā.C.de ɔh. cōmit. stip. relaxatio pdicta non potuit esse repudiatio.d.l.sicut.C.de rep.hær. pſertim cū nō dixerit,ꝙ repudiauerit,sed ꝙ relaxauit,&c.sed fuit donatio secūdū Pau.de Cast.& Alex.ibi,& Pau.de Cast.in l.pactū.in fine.C.de

11 collationib.quia cū † hrditas semel adita non possit amplius repudiari.d.l.sicut,renunciatio vel relaxatio dr esse donatio.& idē dicit l.actionē.C.de pactis, & idem est in legato post eius agnitionē,secūdū eū,& istud ēt vult Pau.de Cast.in l.plane.§. si duob.de.l.j.& in consi.312.Viso puncto,&c.ubi ēt plus uoluit.Donatio ergo hmōi ualere & effectū hre non pōt ex pluri b.Et primo p notata p Iac.But.& Bal.in l.j. C.si aduersus vē

12 di.vbi dicit,ꝙ in donōne † quā facit minor,non pōt regulariter subesse iusta cā,& ꝙ non pōt dari curator, qui pstet authoritatē.l.ab agnat.& l.fi.de cur.furio. Nam curator dādus est cā cognita,idest ex iusta cā,sed aliqua occasio non adest dandi curatorem ad donandū,cum donare sit perdere,arg.l.ɔ iuris.§. filius,de pac.& l.prohibere.§.plane.quod ui aut clam.& l.filius. de donatio.Et ex hoc infert ad propositū,ꝙ si statutū vult, ꝙ ɔctus a minore sine authoritate curatoris non ualeat,ēt si minor iurauerit,qđ impossibile est,ꝙ cum authoritate curatoris donet,ēt iurando, ꝗ non pt hre curatorem ad donandum. Et pp hoc dicit,ꝙ refutationes,quas faciunt puellæ fratrib. cum authoritate curatoris,inquantum sapiunt donationē,sunt nullæ ipso iure,ēt si iurent.ex quo statutū expressè reprobat iurm quod dicit esse notandū. Et ideo cum in proposito statutum prohibeat,minorem alienare sine curatoris authoritate, forma statuti non fuit impleta, ex quo datio curatoris ad donandum non ualuit,quia paria sunt,ꝙ non fuerit datus, uel ꝙ minus legitime fuerit decretus.l.4 §.condemnatum.de re iudi.& l.non putauit.§.non quæuis.de bo.poss.contra tab.& ex alio

13 non valuit dicta donatio, quia † authoritas curatoris & decretum iudicis interuenit nulla præcedente causę cognitione,contra formam iuris cōis,ut.l.magis puto.§.ne passim.de re. eo. ac etiam statuti disponentis, ꝙ iudex authoritatem interponere debeat cum maiori consilio, quam faciebant iudices forenses Ptātis Bononiæ, & hoc apparet ex serie instrumenti, ex quo colligitur, ꝙ statim quod curator fuit datus,statim interposuit authoritatem,& iudex decretum. & sic ex breuitate temporis probatur,ꝙ curator non potuit se informare, an id expedit, vel utile esset minori, nec potuit iudicem de hoc informare, & per per consequens ꝙ non præcessit,cāę cogni tio,ut determinat Pet.de Anc.in cons. 82. inci. Visis diligenter actis, &c.dicēs,ꝙ cum authoritas iudicis, & decretum requirat cāæ cognitionē multiplicem,vt d.§.ne passim.& similiter cum curator non dēat authoritatem suam impartiri sine cāæ cognitione, & nisi qñ uersatur utilitas minoris, cuius negocia gerit, si eodem momento creatus sit curator & contracta obligatio cum decreto & authoritatere, dicta authoritas & decretum nullius sunt momenti, quia eo t pis breuitate liquido apparet, nullā cāæ cognitionem fuisse adhibitam,allegat no. per Bart. in l.prolatam.C.de sent.& idem vult Pet.de Anch.in consi.35. incip.Visa quadam petitione porrecta.&c.& in cons. 115. Nec

14 obstat, ꝙ propter decretum † iudicis omnia præsumantur solenniter acta & iuste gesta, secundum Speculato.in tit.de emptione & uend.§.nunc dicendum.col.2.ver.& breuiter,&c.& de quo per Alex.in leg.sciendum.de uerb.obl.quia illud est uerum,nisi de euidenti & enormi lęsione appareat,quia nulla est maior probatio,ꝗ per euidentiam facti,ſm Inn. in c.ꝓposuisti. de probat.& præfertur omni alij probationi,ſm Azonē in summa.C.ad leg.Aquiliam.& Bal.in l.contra negantem. eo.ti. & in rub.C.de probationib. Et ideo cum in casu nostro appareat,ꝙ relaxatio minoris fuit donatio,per quam dr perdere & lædi,& ꝙ authoritas & decretum fuit interpositū ex abrupto, & nulla cognitione præcedente,ideo ex hoc tollitur oīs pſumptio,ꝗ solet esse pro decreto, ſm Pa.de Cast. qui in termini ad dictum Spec.hoc mō rñdet in consi.177.inci. Contra superius consulta,&c.& idem est satis clarè de mente Pet.de Anch.ī dictis consilijs. Nec ēt ob.iurm,quia eo non obstante statutum annullat actū,forma non seruata ſm Bal.in d.l.j.C.si aduersus donat.& quāuis posset in dubiū reuocari, vtrū hoc posit sta-

15 tutū laicorū,quia tñ statuta † ciuitatis Bononiæ sunt p sedem Apostolicā & per hñtem ptātem ab ea in ampla forma ex certa sciētia confirmata, statutū hoc valet: quia Papa, maximè ex cā,pōt super iurō disponere.c.quanto.de iureiu.& ibi no.& c. per venerabilē.de ele. Præterea est aduertendum, ꝙ aliqñ minor donauit certā quantitatē,vel certā speciē, & iurat contrauenire,& tūc tenetur iurm obseruare, nec pōt ēt in integrum restitutionem petere. authē. sacra puberum.C.si aduer.ven.& quia uolenti,& scienti nō infertur deceptio, & dolus. l.cū donationis.C.de transac.& l.1.§,fi.de act. emp.nec tunc pp iuramentum potest defectus solennitatis allegari.Sed qñ uniuersitas bonorū,puta hæreditas donat a muliere minore, ut in casu nrō,tunc si non apparet,ꝙ habuerit sciam æstimationis bono

16 rū,pōt infringi donatio ēt iurata,nec † isto casu hēt locum d. auth.sacra puberū,ſm Alexā.no. in quodam consilio non impresso quod inci.Consideratis his quę in themate narrant &c. Nam postquā prædicto modo distinxit, dicit ipse formaliter, mulier,& minor sunt personæ,quæ qñ sine causa, uel cū cā iniusta aliquid faciunt,præsumuntur ex simplicitate & fragilitate facere.l.cum de indeb.in prin.de prob.& no.Bal.in l.2. in 4. q.C.de rescin.vend.vnde etiā si tunc minor iuret, saltem ei est relaxandū iuri vinculum,& pōt a contractu discedere, quia iuramentum dr tunc captiosum,& iniustum, ut no.Bal.in rubr. C. de rer.permu. in versi.item quia donatio,&c.quia licet ſm eū, iurm representet eum maiorem quo ad hoc, vt requirant solennitates requisitæ in contractib.minorū, tñ iurm non facit eum sagacē & prudentē. Et ꝙ ex fragilitate & simplicitate pſumatur.d.minorē fecisse donationem & renunciationem,& absque certa scientia patet,quia pſumitur ēt ignorasse vires patrimonij sui,& æstimationē vniuersitatis bonorū,ut no.Bal.in d.l.2.C.de rescin.uend.saltem cum fuerit talis cōtractus ualde dānosus,& piudicialis minori,per no.p gl.Bar.& alios, in l.qsquis.C.de rescin.vend.& p Ang.& alios post eū,in l.si qs cum aliter.de verb.obl.& Io.de Imo.in d.c.cum contingat,in 3.membro,post med.ꝗ rōnes cessarēt,ubi ɔstaret,ꝙ minor certā ꝗtitatem donasset ex aliqua iusta causa:quia non posset dici, ꝙ p errorem,aut ex simplicitate fecisset.nā tunc irreuocabiliter te

17 netur,p no.in d.auth.sacra. † Confirmatur, quia videmus,ꝙ qñ in donatione interuenit error,habet tunc locū remedium. l.2.C.de rescin.vend.vt no.Bar.in d.l.si quis cum aliter.in ea.q. qua quærit,quid si in contractu uenditionis, & illud plus, qđ ualet,dedit,& donauit,&c. & Bar.in d.l.2.& expressius Bar.in l.si tibi decē.in prin.de pac.& qñ in contractu dr, & illud, qđ plus ualet,donat eidem,non dicit esse vera donatio, nec facta ex mera liberalitate,quia ignorat,quid donat,& ēt fit respectu alterius contractus,& non per se,per id quod legitur, & no.in d.l.si tibi. Si ergo mulier minor simpliciter seu fragilitate prædicta fecit,non potest dici,quin sit circumuenta, & enormissimè læsa, ergo debet posse contrauenire,saltem obtenta absolutione a iuramento, vt inquit Bald.in d.rub. Et sic dato ꝙ minor,qui iurasset nō contrauenire,non posset petere absolutionem a iuramento,& non uenire contra cōtractum, in quo dubitant Doc.maxime Mod.in c.pen.de emp.& uen. & in d.c.cū contingat.& in c. Quintauallis.eo.tit. tñ hoc dicendum nō est in muliere minore,quæ præsumpto errore,ac præsumpta simplicitate & fragilitate, ita reuunciauit, & donauit uniuersum, non posit petere absolutionem a iuramento,& cōtrauenire, ne iuramentum sit iniquitatis vinculum.c.quanto. de iureiur. 14.q.4.c. inter cætera. Etiam quia in tali casu iurm non habet

tres

tres comites, veritatē, iudicium, & iustitiā. 22. q. 2. aīaduertendū. c. & si Christus. de iurei. in auth. qđ eis. cū ibi no. C. de nup. merito absolutio cōcedi dēt ꝑ pdicta. Et bene facit, qđ legitur & not. in c. si vero. & in c. verū. de iurei. hāc partē tenet Imo. in c. quāuis. de pact. in 6. vbi circa illud, quod ibi tenet Pet. de Anch. referens se sic consuluisse sæpius, videlicet, ꝙ non ualeret renunciatio facta per unam puellam cuidam patruo de hæreditate patris valente quinq; millia pro quingentis, eo quia inest dolus re ipsa, & sic nō dēt obligare ſm eū, per illū tex. vel saltē ſm eū, dēt dari absolutio, per not. in d. c. verū, & in d. c. si vero. & maxime ꝑꝑ imbecillitatē ætatis, ſm eū. Nam dicit Im. ibi, ꝙ illud posset esse verū, si ignorabat vires hæreditatis, sed si sciebat tunc cessant rōnes Pet. de Anch. quia scienti, & volenti non infertur dolus, & sic tunc iurm non diceretur iniquitatis vinculum. & cū hoc vr̄ cōcordare Dom. in d. c. quāuis. & ita (ut dixi) formaliter dicit Alex. in d. conſ. & allegat ēt Pet. de Anch. in dispu. cum C. laicus, & in pluribus consi. de quib. ȷ̄. & refert rōnes illius. Cum ergo domina Dorothea, excepto prælegato sibi facto, relaxauerit totā hr̄ditatē & uniuersitatē bonorū iā sibi quęsitam per aditionē pcedentē, q̄uis ēt iurauerit, debet posse contrauenire, & licet ipsa viueret, dubitari posset, an absolu-

18 tionem a iuro prius petere deberet,† tamen in hæredib. eius, qui non possunt periuriū incurrere, per ea quæ hn̄r in d. c. ueritatis. absolutio non est necessaria. Nec alia rōne impediuntur contrauenire, quia contractus ēt isto casu non fuit iuro firmatus, ex quo arguitur de euidenti iniquitate, & non reperitur habere illos tres comites, de quib. supra ſm Pet. de Anch. in rep. reg. accessorium. de reg. iur. in 6. in 3. char. ver. sed tunc qualiter, &c. Nam ſm eū iurm firmat contractum contra solennitates iuris ciuilis celebratum, per d. auth. sacramenta, sed si de dolo uel iniquitate euidenti arguatur contractus, ut in casu nostro, tunc ſm eum non dēt ɔtractus iuro firmari. Quod enim vbi a iurante pōt absolutio peti, posit ēt hæres eius contrauenire, probatur rōne, quia aliàs sequeretur, ꝙ hæres, ad quem non transit iuri uinculum, ut hr̄ in d. c. veritatis. eēt deterioris condōnis quam defunctus, qui absolutione petita, & obtenta posset ɔuenire, qđ hæres non posset, quia illa absolui non dēt

19 nec posset, cū ad illum non transeat iuramētū. Præterea† pdicti Doc. ēt quo ad iurantē de absolutione, loquuntur ad cautelam, & ꝙ mulieri, & minori enormiter læsæ iurm non piudicet, quo minus saltem dēat cōcedi restitutio, uoluit ēt Ant. de But. in d. c. cū cōtingat. & Abb. ī 6. & 9. casu. & in c. pe. de empt. & ven. & Ant. de But. in consi. 45. incip. Dn̄a Honorabilis, &c. vbi dicit, non modicā hr̄e dolositatis præsumptionē, tā immensam liberalitatē a puella factā, cū iactatio sui iure non psumatur, & repugnet naturæ mulierū, quas leges auarissimum genus appellāt. l. si ego. Ad Velleia. & subdit, ꝙ iura canonica nō assistunt iuro dolosè extorto. c. quāuis. de pac. in 6. & idem tenet Pet. de Anch. in dispu. cum C. laicus, & dicit. ꝙ idem sentit Io. And. & Vin. in d. c. cum contingat. & idem vult Pet. de Anc. in consi. 17. In qōne quæ vertitur, &c. & in consi. 38. Pro clariori, &c. & in consi. 80. Visis diligenter &c. & in consi. 311. Visa facti narratione, &c. & consi. 391. Visa copia, &c. & in consi. 376. In supradicta quittatione, &c. & in conſ. 383. Retento ordine, &c. Et ista videtur esse opi. magis cōis concurrentib. prædictis, & ita aliàs fuit consultū per Doct. Perusi. & Senen. & se subscripsit d. Alex. in d. consi. non impresso, de quo supra. Nec

20 ob ꝙ † iurauerit ista mulier non ɔuenire rōne læsionis, etiam enormissimæ, quia ēt dicto casu hn̄t locū in prædicta, ſm Ant. de But. in d. c. cum contingat. & in c. Quintauallis. eo. ti. quicqd dicat Imo. in dictis locis, & idem Pet. de Anch. in dispu. quia ex quo quis contrahit cum actualiter consumpturo nō dicitur esse sine dolo & fraude, ar. l. si quis cum sciret. pro empt. & l. 2. ff. quar. rer. act. non da. vnde cū fraus sit ex parte recipientis, iura talib. iuris non assistunt, & idem latè tenet Abb. in d. c. cum contingat, & in dispu. Statuto cauetur, &c. in 9. casu. dicens ꝙ talia iuramenta recipiūtur sub inuolucro verborū, & apponūtur ex consuetudine notariorū. Secundo principaliter dicta donatio nō ualet ꝑꝑ defectum insinuationis requisitæ ex forma statuti, & eius forma in hoc non reperitur seruata, per qđ annullatur donatio in totū excedens quantitatē centum librarū, & licet statutum loquatur de expressa donatione, & velit ꝙ locū nō hēat in tacita, ꝑut vr̄ esse ista, ex quo cā donationis non exprimitur, ut probat̄ ex no. ꝑ Bart. in l. iurisgentiū. §. quinimmo. de pac. & in l. si tibi decem. in prin. eo. ti. Nihilo minus† in

21 casu nostro pōt ēt dici donatio expressa, cum nō solum ex falsa causa diuisionis facta fuerit relaxatio etiam proprietatis. d. Eugeniæ, sed etiam oī alio meliori modo, ex qua clausula referri nō pōt, nisi ad titulū & causam donat. cū alio iure pertinere non posset ad dictā d. Euge. iō dicta cā dicit̄ expressa spāliter & noīatim. l. 2. de libe. & posth. & l. fundus qui loc. de fun. inst. & probatur ex no. per Bal. in l. quoties. C. de hær. inst. ubi uult, ꝙ licet filio debeat expsè relinqui legitima titulo institutionis, ut in §. aliud quoq; capitulum in auth. vt cū de app. cog. si tn̄ alius titulus sit expressus, & apposita sit clausula omni meliori mō, perinde est, ac si de titulo instōnis esset facta mentio, & idem tenet Raph. in l. his uerbis. in prin. de hær. inst. & Pau. de Ca. in cōsi. 342. inc. Viso puncto, &c. col. pe. & Alex. in l. nam quod §. fi. ad Treb. & in cōsi. 11. aliàs. 124. post redditum consiliū, &c. 3. uol. & in cōsi. 80. 5. vol. & bene facit, quod traditur in le. seniū. C. qui test. fac. pos. maxime per Alex. vbi post alios per eū allegatos concludit, ꝙ quāuis filiusfamiliàs donare non possit sine expresa licentia p̄ris, vt l. filiusfa. de do. cau. mor. si tn̄ fecit testm̄ patre consentiente, ēt apposita clausula si non ualet iure testamenti valeat noīe cuiuslibet alterius vltimæ volūtatis, non ualebit, ut donatio causa mortis, quia illa clausula dēt referri ad aliam legitimā voluntatē similem expressæ, & sic ad codicillos, sed secus est, si diceretur, si non ualet iure testamenti, volo ꝙ ualeat iure codicillorū, & cuiuslibet alterius vltimæ voluntatis, quia cum hoc vltimū verbū, non possit referri nisi ad donationē causa mortis, perinde est, ac si de illa specialis mentio fuisset facta, per iura prælleg. & idē dicit Ang. ibi, qn̄ in testamento interuenisset iurm filij, quia illud habet vim specifici consensus, ꝑ not. ꝑ Bal. in l. 1. C. commo. Idem ergo qn̄ fuisset apposita clausula oī meliori modo, &c. q̄ inesse dr̄ ipsi iuro. l. cum pater. §. filius matrem. de leg. 2. & per Barto. & alios, in l. 1. §. si quis ita. de ver. ob. Nec dici pōt donatio ob causam, quā etiam excipit statutū ex hoc, ꝙ aliquid acceperit. d. Dorothea, quia nihil habuerit a matre, sed iure prælegati & ex testō pater no sibi retinuit id, quod ad eam peruenit. Tertio & ultimo dicta donatio ēt si ualuisset ab initio, quia reuocata per superuenientiā liberorū, vt est casus ſm cōm. intellec. in le. si unquam. C. đ reu. do. & no. in c. fi. de do. & ꝑ Bar. in l. Titia. §. Imperator

22 de le. 2. † & hoc hēt locū siue oīa bona donentur, seu quota bonorū, siue res particularis ſm eum, Bal. in d. l. si vnquā. & Imo. in d. c. fi. & Ro. in l. si cū vel in utero. C. de test. mil. nec iuramētū impedit dictā reuocationem, quia illa tacita cōditio, quæ inest donationi. s. nisi liberos suscepero, ex uerisimili mente donātis, dicitur āt iuramento inesse. l. fi. C. de non nu. pec. & l. fi. q. satisd. cog. & quia iuramētū nihil operatur in piudicium tertij, id est liberorum, & ita tenet Bar. in d. §. Imperator. qui dicit ita consuluisse cū alij, & Bal. & Sal. in l. 1. C. de inof. don. & Are. cōsi. 24. & Alex. 71. quarto uol. & Old. consi. 338. & Ioa. And. in add. Spe. in rub. de don. et in ti. de instr. edi. §. porro. in vlt. addi. & ibi dicit, ꝙ etiam si uellet, donator dictæ legi renunciare nō posset, quia non est inducta sui fauore, sed filiorum, & idem tenet Sal. in d. l. si unquam. & Rom. in consi. 269. inc. Non est dubium, ꝙ donatio, &c. & Old. consi. 278. & Io. de Ligna. in d. c. fi. quicquid dixerit Rom. in consi. 26. uel saltem generalis renūciatio non trahitur ad casum nostrum, secundum Bald. in d. l. j. in penultim. quæst. C. de inoffi. dona. & istud fundamentum præcipue est tutissimum. Et per prædicta etiam patet, quòd non potest obijci de præscriptione, quia si dicimus relaxationem bonorum fuisse ab initio nullam, & tunc domina Eugenia fuit in mala fide, quæ impedit præscriptionem. c. possessor malæ fidei. de regulis iuris in 6. & cap. fina. de præscri. & idem si ualuit, quia dom. Dorothea dum uixit, absolui a iuramento

23 debuit. † Ideo titulus ille rescindibilis ad præscriptionem prodesse non potuit, secundum Imo. not. in cap. apostolicæ. de dona. argument. leg. in causæ. §. interdum. de minor. Præterea antequam. dom. Dorothea liberos susciperet, etiam si donatio ualuit, non potuit agi de præscriptione, quia dominium erat translatum. leg. sequitur. §. lana. de usuca. & postquam filij fuerunt suscepti, non potuit præscriptio inchoari; quia domina Eugenia fuit in mala fide, cum sciuerit donationem esse reuocatam, aut scire debuerit, quod sufficit, quia iuris error

ad præscribendum non prodest.l.nunquam. in princip. de vsucapio. Concluditur ergo, quòd ad filios dominæ Dorotheæ post mortem dom. Eugeniæ pertinet pars dimidia hæreditatis Ioannis de Calderinis. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Pactum depositarij, quo sibi prouidit, ne teneatur de casu incendij, arguit depositam fuisse speciem.*
2 *Depositum quātitatis potius præsumitur factum in sacculo quā ad numerum.*
3 *Depositarius pecunia ad numerum deposita, uti potest.*
4 *Vsuræ non currunt post moram depositarij, si res deposita sit species.*
5 *In obligatione rem restitui, obligatio ad interesse re extante non committitur, sed ea perempta.*
6 *Vsuræ non currunt ex mora irregulari, & uide nu. 18.*
7 *Inuentarium, & quædam alia tutelæ administrationem præcedere debent.*
8 *Tutor ante tutelæ susceptam administrationem id soluere, quod pupillo debet, non potest.*
9 *Tutori quantum noceat, si inuentarium facere differat, nec administrationem sibi decerni curet, & vide num. 5. vbi tenetur præstare pupillo indemnitatem.*
10 *Depositarius vsuras præstare non cogitur.*
11 *Notarius si narrat quid factum aliquo presente, intelligitur de præsente ac intelligente, secus si alius, puta testis.*
12 *Tutor in testamento datus, tutor est etiam antequam administret, aut administrare valeat.*
13 *Tutor etiam ante inuentarium confectum, & administrationem decretam omnia, quę dilationem non recipiunt, & quę pupillo prodesse tantum possunt, facere debet, aliàs pupillo tenetur.*
14 *Verbum necesse habet, nonnunquam subauditur.*
15 *Tutor, qui scit se tutorem datum, & administrare cessat, suo periculo cessat, indemnemque pupillum seruare tenetur.*
16 *Tutor, qui pecuniam a se debitam a seipso non exigit, inque prędiorum emptionem non conuertit, ad interesse pupilli tenetur.*
17 *Interpellans ab interpellato diuersa persona esse debet.*
18 *Vsuræ debentur de iure ciuili, etiam propter moram irregularē, ubi quantitas est debita.*

CONSILIVM CVII.

VISO instrumento depositi, & pōderatis omnib. quæ in facto proponunt̄, videtur prima facie dicē dum, ꝙ depositarius, qui quantitatē depositam restituit, vlterius ad aliquid aliud non sit obligatus. Nam ex instr̄i serie non apparet, ꝙ in pecunia numerata quantitas fuerit deposita, immo ex his, quæ gesta sunt inter contrahentes, probatur potius, ꝙ depositum fuerit in specie seu in sacculo factum, quando depositarius in se pacto suscepit omnem casum fortuitum, excepto casu incendij, pro quo noluit teneri, casu quo incendio pecunia amitteretur. Si enim in pecunia numerata depositum fuisset factum, impossibile esset, ꝙ incendio periret, quia depositarius ad restitutionem pecuniæ teneretur in genere, ut l. Lucius. & l. die sponsaliorum. in fin. ff. deposi. quod genus non potest incendio perire. l. incendiū. C. si cer. peta. 1 † iō ex tali pacto declaratur, ꝙ in sacculo, & in spē factū fuit depositum, quia huic conuenit dictū pactum, & non qn̄ fit in quantitate, ar. l. 4. §. toties. de dam. infec. & l. id autem. 2 in prin. de admi. tuto. † & in dubio ēt præsumit̄ potius factū in sacculo, q̄ ad numerum, s̄m Pet. & Cyn. in d. l. incendiū. & Ang. Pau. de Cast. & Alex. in l. cū quid, si cer. pet. Itē cū promiserit dictā pecuniā soluere, & custodire, ex hoc ēt declarat̄, ꝙ fuit depositū proprie, & sic ꝙ in specie pecunia fuit cōsignata. l. 1. in 3 prin. ff. depo. qn̄ enim fit † in pecunia numerata, non tenetur depositarius eam custodire & seruare, q̄a præsumit sibi cōcessa, ut ea uti posit, s̄m glo. in d. l. die sponsaliorum. §. j. 4 † Si ergo in sacculo & sic in specie fuit deposita pecunia, ēt post moram non currūt vsuræ. l. in fideicommis. §. fin. de usuris. & in termi 5 nis hoc etiam dixit Bald. in le. 2. C. deposi. † Nec ex mora debet depositarius etiam teneri ad interesse, quia in obligatione rem restitui, quamdiu res extat, non potest agi ad interesse, sed cogi pōt debitor p̄cisè ad restituendū, re aūt perempta committitur obligatio ad interesse. l. in re furtiua. de cond. furti. & l. si duo. depositi. & declarat Bar. in l. stipulationes non diuidū tur. in 8. oppositio. de verb. ob. Præterea isto casu non constat, ꝙ in mora fuerit depositarius, cū non probet̄, ꝙ fuerit interpellatus. l. si ex legati cā. de ver. ob. ergo ante morā non potuit ad vsuras vel ad interesse cōmitti obl. l. lecta. ver. sed cum fortis. si cer. peta. l. die. §. fi. deposi. & l. stipulationes non diuiduntur. versi. Celsus. de verb. obl. & ubi hæres depositarij fuisset minor, & sic rōne ætatis depositarius fuisset re ipsa in mora, & sine interpellatione. l. in minorū. in quib. cau. in integ. rest. non 6 est necessa. nihilo minus † vsuræ, q̄ veniunt iudicis officio, non currunt ex tali mora irregulari. l. cū quidā. §. si pupillo. de vsuris. & ita ēt cōcludit Soc. in l. de diuisione. ff. sol. matr. p̄ l. ait p̄tor. §. sed hodie. de minorib. cum gl. & multo magis hoc procedit, si minori non habenti tutorē solui non potuit, quia tūc de positario nihil imputari debuit. d. §. si pupillo. & licet huic minori in testamento dati fuissent, tñ illis non erat administratio 7 permissa, quia inuentariū non fecerant, & alia non interuenerant, q̄ p̄cedere debēt tutelæ administrationem. l. fi. C. arb. tute. & no. per gl. & Bar. in l. legitimos. in prin. de. l. tutorib. Nec depositario, qui ēt erat tutor testamentarius, imputari dēt, cur a seipso non exegerit, prout facere tenetur quilibet alius tutor. l. si pupilli. §. fi. de neg. gestis. & l. tutor qui repertoriū. §. vertisse. 8 & ibi no. de adm. tut. quia † ex quo administrationē nō habuit sibi ipsi soluere non potuit, sic nec ab alio exigere debuit. d. §. 9 fin. Nec ēt est illi imputandum † cur distulerit facere inuentariū, & administrationē non curauit sibi decerni, s̄m Bar. in d. l. tutor qui repertorium. ī prin. ver. sed q̄ro, quid si neglexit, &c. 10 Et † alia rōne vsuras non cogitur p̄stare, quia sunt prohibitæ. c. cū in oīb. & c. su p̄ eo. de vsu. & 14. q. 4. quid dicam. & in auth. ad hæc. & ibi no. per gl. & Doc. C. de vsur. Nec ēt depositario imputari pōt, ꝙ pecuniā non posuerit ad licitū q̄stū, vel nō collocauerit in emptionē p̄diorum, quia hoc facere non potuit, ex quo administrationē non habuit. d. l. fi. C. arb. tut. & q̄a hoc ignorauit, excusatur, ar. l. 1. §. 1. de adm. tut. Sed p̄missis nō ob. contrarium de iure uidetur uerius. Nam, vt dixi, dictus depositarius in instr̄o per deponentem fuit datus tutor filio eius, ac ēt fuit testis testamētarius, & sic sciuit, & intellexit se fuisse da 11 tum tutorem, quia † ubi notarius in instrumento narrat aliq̄d factum aliquo p̄sente, intelligitur de p̄sente & intelligente, q̄a verba iudicis & notarij sunt cum effectu iuris intelligenda, ar. leg. sciendum. de verb. ob. secundum Bar. in tra. de teste, in ver. testis dixit se aliquid scire, quia fuit præsens, &c. secundum eū, si alius, puta, testis deponeret de præsentia alterius, & idem etiam sentit Bar. in l. diē proferre. §. coram. de arb. & Bal. in le. 12 1. C. de erro. adu. & quamuis † illi nunquam fuerit decreta administratio, tamen tutor erat etiam antequam administraret, & administrare posset, s̄m Bar. in d. l. tutor, qui. in uer. præalle. quod patet secundum eum, quia vt suspectus potest remoueri. l. 3. §. tutores. de suspe. tut. & d. l. fi. C. arb. tut. ergo tutor est, quia priuatio prēsupponit habitum. l. manumissiones, de iust. 13 & iur. & l. decem. de verbo. oblig. Et † propterea, ex quo tutor erat, & quidem in solidum, licet plures essent dati. leg. fi. C. de autho. prēstan. potuit & debuit ēt ante inuētarium confectum & administrationem decretā facere omnia, quæ non recipiunt dilationem. d. l. tutor. §. j. Item & ea quæ non poterant pupillo obesse, sed prodesse, & quæ principaliter ad commodum pupilli spectant. l. fi. C. de tuto. qui non satisd. & no. Bar. in d. leg. tutor. in fi. prin. & in d. l. legitimos. Similiter in fin. princ. & in 14 l. qui duos. de reb. dub. & quamuis Bar. dicat, ꝙ possit † nihilo minus debet subaudiri, & necesse hēt, sicut fit in leg. Gallus. in princ. de li. & posth. & probatur in d. l. fi. in ver. debuisse. quod importat necessitatem. leg. prætor. in princ. de eden. leg. j. §. 1. quod quisq; iur. & per Bar. in l. 3. C. de pign. & per gl. & Doc. in c. proposuit. de appel. cum concor. & ideo ubi non facit talia quæ facere tunc potuit, tenetur, & suum periculum facit. d. leg. si tutor. §. si tutor cessauerit. iuncto fin. §. præceden. Item ex 15 quo sciuit se tutorem datum, & † administrare cessauit, suo periculo cessauit. l. 1. §. 1. de adm. tut. & ad eum periculum tutelæ pertinuit. l. quidam decedens. §. fin. eo. tit. ac indemnem pupillum seruare tenetur. l. qui iussus. cum gl. & l. tutor uel curator. & ibi per Bar. in l. & si sciss̄es. C. eo. ti. Et quamuis administrare non

nō poſſit antequā ſit illi adminiſtratio decreta,& ante inuentarij confectionē.d.l.fi.C.arbi.tute.& alia præceſſerint,de quib.ī d.l.legitimos.in prin.de legi.tut.tñ quia à die ſcientiæ fuit negligens circa prædicta,& ſic in conſequendo adminiſtrationem, ſatis dicitur ab adminiſtratione ceſſaſſe, cum per eum ſteterit, quominus adminiſtraret.l.qui facere poteſt.de reg.iur.Nam iura prædicta loquuntur de illo, qui ſcit ſe datū tutorē,& illum qui ignorauit dicūt nō teneri,ergo includunt etiam illum, qui ſciuit ſe tutorē,ēt ante adminiſtrationem cōpetentē,q̃a ubi adminiſtrare non potuiſſet, in illo ignorantia ceſſaret, quia pro adminiſtratione conſequenda multa debent interuenire, & ꝓcedere,quæ nō potuit ignorare,quia cōſiſtūt in proprio ipſius tutoris facto l.quāquā.ad Velleia.& de quib.in d.l. legitimos. & ſic etiam de tutore,qui ſciuit ſe tutorē,licet adminiſtrare nō poſſet, dicta iura intelliguntur, quia alias ꝓtextu ignorantiæ excuſari non poſſet,vt volunt iura prædicta, quia poſt adminiſtrationem competentē in eo cadere nō poſſet ignorantia. cū dictam adminiſtrationem non poſſet conſequi ſine his, quæ ī facto proprio conſiſtunt,ut dixi.vñ ex his infertur, ꝙ iſte depoſitarius,& tutor teſtamētarius,qui longo tꝑe depoſitū retinuit,tenetur quanti interfuit pupilli depoſitū non retineri,qm̄ potuit & debuit illud a ſeipſo exigere.d.l.ſi pupilli.§.fi.de neg. geſt.& d.l.tutor qui.§.vertiſſe.cum concor.de quibus ibi in gl. pecuniam poſtmodum in emptionē ꝓdiorū conuertere, ſicut facere debet tutor de iure, de qualibet alia pecunia pupilli ex ſuis debitoribus exacta.leg.3.§.1.& l.ita tamen. in prin. de admi.tut.& leg.niſi & l.tutores.C.eo. ti.quia.n.hoc totum poterat pupillo prodeſſe, & non obeſſe , vel principaliter pertinebat ad commodū pupilli,p tutorē potuit fieri,ēt antequam adminiſtrationem hr̄et.d.leg.fi. C.de tuto. qui non ſatiſde.& per Bar.in locis præalle. fateor tamen, ꝙ cōtra aliū debitorē agere nō potuiſſet,vt l.tutor.C.in q̃b.cau. in integ.reſt.non eſt neceſſ.& l.non dubiū.C.de tut. uel cur.q̃ non ſatiſd. q̃a cōtra eū legitimam perſonā nō hr̄et ante inuētariū cōfectum, ut declarat Barto.in d.l.tutor,qui.& Sali.in d.leg.tutores.& ſic ex hoc capite repelli poſſet,quia de intereſſe debitoris ſoluentis agit̄. Et qui aliter non liberaretur,ſed quantum ad illud, qđ ipſe tutor pupillo debet,ſecus eſt,vt ē caſus, in quo fit talis differētia, in d.l.ſi pupilli.§.fi.de neg.geſt.Nā geſtori(dicit tex.)non imputatur, ꝙ a debitorib.non exegerit,quia contra illos actionem non habuit,ſed tamē a ſeipſo exigere debuit,quia hoc facere ēt ſine actione potuit.Non.n. hoc caſu ꝓt aliqđ intereſſe prætendere,& ſic ceſſat ratio prædicta,q̃a licet a ſeipſo exigat,apud eū tamen pecunia remanet ſalua, & per ipſummet in emptionem prædij venit conuertenda, qđ facere pōt, ex quo ad vtilitatem pupilli dēt hoc cedere.d.le.fi. C. de tu.vel cura.qui non ſatiſd. Nā tex.ibi dicit cum miſterio, ꝙ antequā hēat adminiſtrationē tutor,non pōt alienare res pupilli,immo ex hoc innuit,ꝙ nomine pupilli poſſit emere,& acquirere, qñ illi expedit, ſicut in caſu nr̄o , & ꝓpea, q̃a tutor illud nō fecit, pupillo ad intereſſe tenetur,& ad oē dānū,qđ paſſus eſt pupillus ex ceſſatione , & ex negligētia illius,vt bene ꝓbatur in l.2.C.arb.tute.circa fin. in generalitate ſui,& l.1.& 2.C.ſi tu.non geſ.& d.le.tutor qui. §.ſi deponi.Et ex alio ēt tenetur indēnitatē ꝑſtare pupillo.ſ.q̃a poſtquā ſciuit ſe eſſe tutorem,non adminiſtrauit,nec curauit, ſed neglexit ꝓſequi adminiſtrationē, & p eū ſtetit, quo minus eā cōſequeret̄.d.l.j.§.j.& l.quidā decedens.de admi.tut.cū alijs cōcor.Nec ad hoc ob.no.p Bar.in d.l.tutor.q̃ alle.ſupra.in cōtrariū,dū dicit,ꝙ licet tardius venerit ad gerendū,& tardius inuētariū cōfecerit, a quocūq. nihil ei nō pōt obijci, quia ipſe loquitur,quātū ad effectū,vt remoueri nō poſſit tāq̃ ſuſpectus, vt inuētariū nō poſſit impugnari,& ꝑ ꝯñs ꝙ contra debitores pupilli poſſit experiri,qđ patet,cū ꝓſequitur dictū Bal.uolentis,ꝙ ille,qui poſt multa tꝑa inuētariū confecit,nō poſſit agere,ſed remoueri debeat,vt ſuſpectus,immo Bar. ibi clare ꝓſupponit, ꝙ tutor , qui tardius inuētarium confecerit ſit in dolo ꝓſumpto,p illū tex.ſed vult, ꝙ ex tali dolo ꝓſumpto nō pōt remoueri,per l.hæ.n.§.fi.de ſuſpe.tu.& ſic nō negat dolū ꝯ eū ꝓſumi,ſed ſolū,ꝙ nō ē ſufficiēs talis dolus ad remouēdū illū,ſed bñ ē ſufficiēs quoad effectū,de quo agimus.ſ.vt teneat̄ tutor ꝑſtare pupillo indēnitatē,vt ī iurib.palle.Et ad alia,q̃ ī ꝯrīū allegant̄,facile rñdet̄.Nō ob.igr̄ in primis, ꝙ depoſitū non fuerit factum in pecunia numerata,ſed in ſacculo & in ſpecie,& ideo

16 ꝙ vſuræ non poſſunt currere.l.in fideic.§.fi.de vſur. quia † licet ita ſit, tamen tutor tenebatur ex ꝑmiſſis a ſeipſo exigere pecuniam , & illam in emptionem prædiorum conuertere, q̃ oīa ſunt facti,& ſic tenebatur ad factum , iō poſt moram ſucceſſit obligatio ad intereſſe.d.l.ſtipu.ver.Celſus.de ver.ob. & in mora dicitur eo ipſo,ꝙ a ſeipſo non exegit, adeo ꝙ ubi teneretur in quantitate, uſuræ inciperent currrere, ut eſt caſus in d.l.ſi pupilli.§.fi.de neg.geſt.& per hoc etiam ad aliud rñdetur,dum dr̄, ꝙ in obligatione rem reſtitui non ſuccedit obligatio ad intereſſe non petitur,q̃a depoſitum non ſit reſtitutum,vel ex mora in reſtituendo commiſſa , ſed quia a ſeipſo non exegit, & in emptione ꝓdii pecuniam non conuertit, nam tanquam depoſitarius tenebatur reſtituere,& quia fuerit in mora reſtituēdi nō petitur intereſſe,ſed quia tanquam tutor tenebatur exigere & emere,& ſic illud peti pōt ex mora tutoris in exigendo & emēdo,quamuis illud peti non poſſit ex mora depoſitarii, vñ quia repræſentat duplicem perſonam,ſ.tutoris & debitoris,tenetur tanquam tutor,& non tanquam debitor . Nec iſto caſu eſt ne-
17 ceſſaria alia interpellatio,quia † tutor, ad quem pertinet talis exactio,ſeipſum non poteſt interpellare,quia interpellantem, & interpellatum dēt eſſe dña.l.2.de ſtipu.ſeruo. & immo dicit ibi Bar.ꝙ licet notarius dēat eſſe rogatus a partib.tñ vbi conficit inſtrumentum de eo,quod ipſe facit,ut quia procuratorem conſtituit,non eſſent rogitus neceſſarius, & idem dicit de iudice,moram etiam iſto caſu re ipſa & ſine interpellatione cōtrahi,quia in minori tenetur ad factum.l.in minorum.C.in quib. cau.in integ.reſt.non eſt neceſ.& l.Titia.§.vſuras.de lega. 2. & no.in l.mora.in prin.de uſur.& in terminis noſtris eſt caſus in d.l. quidam decedens.§. fi. de admi.tut.vbi dr̄,ꝙ tutor ſtatim, ꝙ ſcit ſe tutorem eſſe,ad eum ſpectat periculum tutelæ,etiam nulla præcedente interpellatione,& licet dictum ſit,ꝙ ex mora irregulari non currant uſuræ,per l.cum quidam.§.ſi pupillo de vſur.tamen iſto caſu non petuntur uſuræ,q̃ etiam ſunt pro-
18 hibitæ , ſed petitur intereſſe . Et vbi quantitas † eſſet debita ēt de iure ciuili ꝑ ꝑ moram irregularem,deberentur vſuræ, vt eſt caſus in d.l.Titia Seio.§.vſuras de leg.2. & recte intuenti in d. §.ſi pupillo.nō probatur contrarium,qđ non ꝓſequor,q̃a nō eſt neceſſarium.Nec etiam poteſt excuſari depoſitarius ex eo , ꝙ codicillos ignorauerit,in quib.ordinatur, ꝙ pecunia in emptionem ꝓdii collocetur,& quia non habuerit,cui ſolueret, cū alicui adminiſtratio decreta non fuiſſet, quia (ut dictum eſt) ſibi ipſi ſoluere potuit,& quantum ad hunc actum exigendi,& emendi,q̃ ad utilitatem pupilli principaliter pertinebat, adminiſtrationem habuit.d.l.fi.C.de tut.qui non ſatiſde.& licet codicillos ignorauerit,nihilo minus, de iure communi ad cōuertendum pecuniam in emptionem prædii erat obligatus,ut probat ex ꝓcedentibus & quod ius commune nō præſumitur ignoraſſe,ſed illius ſciam habuiſſe,ſecundum Bar.in l.ſed ſi l.§.ſcire de peti.hær.& in l.non fatetur.in prin.de confeſ.& quia etiam (vt dictum eſt) per eum ſtetit, quominus adminiſtrationē habuerit,ideo ad eum periculum pertinet,ex quo ſciuit ſe eſſe tutorem.Et ſic ad omnia contraria in effectu remanet reſponsū per præmiſſa.Et ideo concluditur, ꝙ depoſitarius iſte tenetur ad id,quod minor percipere potuiſſet,ſi ex pecunia, quam retinuit, fundum emiſſet, quia tanti minoris intereſſe probatur prout ex præmiſſis colligitur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Verba generalia promiſſionis debent generaliter operari.*
2 *Indebitum ex cauſa tranſactionis ſolutum, licet non repetatur, pactum tamen in contrarium valet.*
3 *Ex pluribus copulatis, una pars declarat aliam , ſi ſit ambigua aut dubia.*
4 *Verba debent intelligi ſecundum naturam actus, ſuper quo interponuntur, etiam ſi ſic nihil operarentur.*
5 *Deciſum ſemel per uiam exceptionis non poteſt in iudicio refricari agendo ad eundem effectum.*
6 *Verba contrahentium recipiunt intellectum a iure communi.*
7 *Verba vniuerſalia prolata ab homine non recipiunt reſtrictionem.*
8 *Dictio ex, quandoque ſignificat cauſam remotam.*
9 *Verba cōtractus intelligi debēt, ut non cōtineant repugnātiam.*

10 *Transactio post rem iudicatam valet in uim pacti, quãdo ita est conuentum etiam propter iuramentum.*

11 *Transactio etiam post sententiam valet, quando de eiusdem vali ditate dubitatur.*

12 *Protestatio clandestina non ualet, quando protestans cum alio contrahit.*

13 *Publicatio bonorum filij non nocet patri in peculio aduentitio, etiam respectu vsusfructus.*

CONSILIVM CIX.

VISO ac perlecto instrumento transactionis, ex quo lis præsens oritur, & verbis eius diligenter ponderatis, difficultas consistere videt̃ in verbis protestationis factæ per Cæsarem, & promissionis factæ eidem per ser Ludouicum Siluium videlicet, vtrum per illam intelligatur sibi reseruasse ius agendi ex causis semel in iudicio deductis, & ex aliis quibuscunq; causis. Et prima vr̃ conditione dicendum, ꝙ sic, q̃a protestat, prius, ꝙ non intendit alicui sua iura renunciasse, neque renunciare promissioni faciendæ, &c. Si ergo vult omne suum ius esse saluum ergo etiam ex cã metus, per quem dicitur facta litera cã bii, & uigore snĩæ absolutoriæ in eius fauorem latæ põt ius suũ prosequi, ut clarius hoc demonstratur ex dicta sequenti promissione, in qua continetur, ꝙ dicta quantitas fuit & est bene soluta, & ei cui de iure debetur, & ꝙ ab eo a nemine erit petita, & casu quo constaret, & appareret non esse bene solutam, promissum fuit per prædictos de indemnitate, &c. Verba † igitur prædicta ex sui gñalitate vñr importare, ꝙ hẽat locum repetitio, quomodocunque & ex quacunque cã appareat dictam pecuniam non fuisse bene solutam, uel ei cui non debetur de iure siue ex causa semel allegata, & deducta, siue ex alia noua cã: ergo debẽt gñaliter operari. l. plurib. de acceptila. & no. in l. emptor. §. Lucius. de pac. & not. Pet. Cy. Ray. & Bal. in l. sub ꝑtextu specierum. C. de transac. & Bal. in l. si de certa. eo. ti. & in l. q. cũ tutoribus §. fi. ff. eo. & in l. pactum dotali. C. de colla. in 14. q. cũ duab. seq. & iõ dicit, consulo, ꝙ caueant sibi contrahentes, ut non utantur uerbis gñalib. ne ex effuso sermone incidant in periculum. l. fi. in fi. C. de dot. promissio. Nec ex eo, ꝙ Cæsar prouiderit etiam inferius sibi specialiter, s. casu, quo ab eo ꝑ alium dicta pecunia petatur, uel exigatur, intelligitur a gñalitate ꝑcedenti recessum, ut l. regula. post prin. ff. de iuris & facti igno. & ibi no. Bar. & hinc est, ꝙ si rub. habens orationem perfectã sit generalior nigro, non restringitur per illud sed gñaliter intelligitur, & operatur, & ampliat nigrum, probatur in l. 1. cum glo. C. de cap. ciui. censi. exi. lib. 11. & ibi no. Bart. & clarius Imo. in rub. de urr. ob. & Sali. Ro. & Moder. in l. 1. ff. si cer. pet. Nec similiter obstare uidetur absolutio reciproca facta inter partes de omni eo, quod hinc inde deberetur quomodocunq; & qualitercunq; vsq; in præsentem diem occasione dictæ literæ, & dependentem ab ea, &c. Quia reperitur facta præcedente protestatione illa. s. firmis manentib. prædictis, & sic ꝙ ubi appareat non bene solutum, ꝙ conseruetur indemnis, & ꝑ ꝯñs liberatio subsequens ab omni eo, quod petere posset, & exigere occasione dictæ literæ cambij, & dependentium ab ea, &c. intelligitur facta sub conditione, si & quatenus minime appareat non fuisse bene solutum, ex quo (vt dixi) facta est, firmis manentibus prædictis, quæ aliter firma esse non possent nec refragatur, ꝙ subiungatur, & etiam firmis manentib. iurib. dicti Cæsaris est alia cã, quam ex cã dictę litteræ cambij, &c. quoniam per hoc noluit excludere repetitionem pecuniæ solutæ prætextu dictæ literæ in casu prædicto: cum hoc ius sibi reseruasset per illa verba gñalia immediate præcedentia, videlicet, & firmis manentibus prædictis, sed quia huiusmodi reseruatio, hñs relationem ad præcedentia, tendebat solum ad conseruationem dictæ repetitionis uoluit illam augere, & sic uoluit nedum reseruare sibi facultatem repetendi secundũ tenorem conuentionis ꝑcedẽtis sed etiam ius competens d. Cæsari ad aliã rẽ, uel quantitatẽ di-

2 uersam ex aliis causis. Nec per hoc † apparet, ꝙ solutum ex cã transactionis possit repeti ex partium conuentione, qđ aliàs tanquã indebitũ nõ repeteretur. l. 2. C. de trãsac. l. eleganter. in prin. de condi. indeb. reddit transactionem inutilem & inefficacem, quia per illam ser Ludouicus est consequutus pecuniam q̃ forte non fuisset in iudicio cõsequutus, & licet reseruetur facultas repetendi et ex causis deductis per uiam exceptionis, tñ ille ꝯñr cõmodũ, q̃a de actore efficit reus. §. cõmodũ q̃a melius erat non soluere, quã solutũ repetere. l. fi. C. in quib. cau. in inte. rest. nõ est neces. & per hæc patet, ꝙ Cæsar non uenit cõtra transactionẽ, neq. ꝯtra iurm. ex quo (vt dictũ est) in ea fuit expresse conuentum, ꝙ posset repetere ex causis ẽt semel deductis. Sed præmissis & alijs nõ obstãtib. quæ vere nõ obstant, cõtrariam sententiã de iure arbitror veriorẽ. Et præmitto vnum, qđ in facto proponitur, ꝙ tempore huius transactionis, idem Cæsar litigabat cum alio, i. cũ Alexandro de la Volta super eadem litera cambij, & causa pendebat in curia, quotiescũq. aũt quis de eadem re cũ duob. litigat, & pro uno prius sententia fertur, non cogitur condemnatus soluere, nec debet contra eum exequi sententia, nisi sibi caueatur per uictorem, ꝙ illum conseruabit indemnẽ aduersus alium litigantem. l. is a quo. la 1. cũ gl. fi. & l. seq. ff. de rei vend. vbi est casus clarus, si ergo cum tempore transactionis lis super dicta litera cambij penderet, non solum cum ser Ludouico, sed ẽt cum dicto Alexã. & mediante transactione prius fuerit lis terminata cũ ser Ludouico, si ex ea causa ei debuit solui quantitas, super qua etiam litigabat Cæsar cũ d. Alex. fuit rationabile & iuri cõsonum, ꝙ dictus ser Ludouicus caueret ẽt cum fideiussore de indẽnitate, ne Cæsar duplex damnũ sentiret, ut dicitur in dictis iurib. Et ad hũc finem tantum dicta promissio de indẽnitate fuit facta, videlicet, si cõtingeret in futurum, ꝙ Cæsar cogeretur soluere alteri eandem quantitatem ex causa dictæ literæ, prout probabiliter poterat dubitari attenta publicatione bonorum Antonij filij dicti ser Ludouici, & cessiõe facta ꝑ camerã Apostolicã do. Alexãdro, & litis pendentia cũ illo super dicta quantitate, occasiõe dictæ litteræ, & ad hunc casum tantum refertur illa promissio, ꝙ dicta quãtitas pecuniæ fuit, & est bene soluta, & ei cui de iure debetur, & ab eo a nemine petetur, &c. Et sic fuit promissa indẽnitas, vbi pecunia non esset bene soluta respectu alterius, & nõ ipsius Cæsaris, hoc est quando constaret alteri deberi, & nõ ipsi Cæsari, & ista absq. dubio fuit contrahentium intentio, quę etiam ex verbis manifeste colligitur. Et primo dum dicitur, ꝙ dicta pecunia fuit, & est bene soluta, & ei cui de iure debeatur & ab eo a nemine erit petita, &c. Nam hæc vltima pars, scilicet & ab eo a nemine erit petita, clare refertur ad tertium, & per illam manifeste constat, ꝙ contrahentes habuerunt respectũ ad ius tertij, ergo idem significant dubia uerba præcedentia, q̃

2 sunt copulata cum prædictis sequentib. quia † vna pars ex pluribus copulatis declarat alteram partem dubiam & ambiguã, sicut dicitur de alternatiua. l. 1. ff. de reb. dub. ut no. voluit Ro. in consi. 231. incip. Præmissorũ docte, &c. cum quo etiã transeunt Mod. in d. le. 1. in prin. & idem etiam colligitur ex verbis immediate sequentibus uidelicet, & casu quo constaret & appareret, non esse bene solutã, vel dictũ Cęsarẽ contigeret molestari super solutione eiusdem, &c. hæc autem ultima pars alternatiuæ. s. uel dictũ Cæsarem, &c. aperte loquitur de molestia illata tertio, ergo altera pars, quæ est dubia, intelligitur, qñ constaret, non fuisse bene solutũ, ut pecunia essent debita alteri, non autem includit, nec comprehendit Cęsarem, nec ius aliqđ sibi competens ex aliqua causa, quia una pars alternatiæ & eius verba declarãt verbũ dubiũ positum in alia parte alternatiuæ, ut ẽ casus sing. in l. 1. ff. de reb. dub. & qui tex. allegatur etiã per alterum ex dominis consulentib. sed non circa hoc, nec ad istud propositũ ponderatur, & præmissa etiam confirmantur: Nam de iure solutum ex causa transactionis non repertitur tã quam indebitum. d. l. 2. C. de transac. & d. l. elegãter, in prin. de condi. indeb. & hoc quia incipit deberi ex noua causa transa-

4 ctionis, ꝫm Bar. in §. in fi. ea. l. uerba † igitur ꝑdicta debent intelligi ꝫm naturam transactionis, sup qua interponũtur. l. si stipulatus. in prin. de vsuris, & l. damni infe. in prin. de dam. infe. ẽt si mediante tali interpretatione, nihil operarentur, ꝫm Bal. in rub. C. de cõtrahen. emp. in 9. q. vbi declarando illud, qđ dr̃, ꝙ uerba debent interpretari, ut aliquid operentur, dicit saluo semper, ꝙ verba intelligantur secundũ naturã contractuũ. alleg. Inn. in c. ex literis, de iure patr. & idem dicit Bal. in l. 1. C. cõmo. 4. col. ver. & adde, ꝙ vbicunq. clausulæ. & Alex. in cons. 31. col. 4. in 5. vol. & propterea interpretari debent uerba prædicta transactionis ita & taliter, ꝙ passim & indistincte nõ possit pecunia repeti tanquã indebita, & sic ẽt casu quo constaret,

quòd

ꝙ sit debita Cęsari, quia hoc est contra naturam transactionis, sed debēt restringi ad alios quib. pecunia appareret debita. Et quamuis ſm naturam transactionis non sit, ꝙ habeat locum repetitio, ēt qñ alteri pecunia soluta deberetur, & ab altero exigeretur, vt in iurib. pręalle. illud tamē est verū, qñ tempore trāsactionis cū alio lis nō pendet, sed vbi pēderet, sicut in casu nostro, ꝓmissio de indemnitate nō repugnat, immo cōuenit, qm̄ nec solutū ex causa rei iudicatæ pōt repeti, tanquā solutū indebitē. d. l. eleganter. & l. post rē. de trāsac. & tñ si tpe sententiæ super eadem re pendet lis cum alio, debet caueri de indemnitate condemnato. d. l. is a quo. & l. seq. de rei vēdic. & tanto magis dēt cessare repetitio, ex quo Cæsar agit ex causis prius in iudicio deductis contra ser Ludouicū per viam exceptionis, quia

5 de iure † qđ est semel decisum ꝑ viā exceptionis, non pōt iterum verificari in iudicio ad eundē effectū per modū agendi. l. ad diem. §. 1. de compen. no. Cy. in l. 1. C. quādo ciui. actio. &c. & in l. peremptorias. C. sent. rescin. non pos. & Bar. in leg. qui Romæ. §. duo fratres. de uerb. obl. in 5. opp. & propterea verba prædicta, quæ, ut dixi, interpretari debent, & restringi ex natura actus, super quo interponuntur, non important, ꝙ ex causa, deducta excipiendo, possit Cæsar pecuniam repetere agendo, sed debet intelligi eo modo, quo dictum est, videlicet, quādo alteri cogeretur eandem pecuniam soluere, ꝙ etiam confirmatur, qm̄ (vt dixi) cū tēpore transactionis lis pēderet sup ea dem litera cābij cū Alexandro, ſm iuris dispōnē cōgruū fuit, ꝙ Cæsar consequeretur promissionē de indēnitate. d. l. is a quo

6 ideo verba † contrahentiū intellectū recipiunt a iure communi, & ſm iuris dispōnē debēt intelligi. l. qro. §. inter locatorem. ff. loca. & declarat Bar. in l. uxorem. §. testamento. de leg. 3. & faciunt no. in l. Gallus. §. 1. de libe. & posth. cum concor. de quib. ibi, & no. per Bar. in l. ut iurisiurandi. §. si liberi. de oper. liber. & in leg. heredes mei. §. cum ita. ad Trebel. Et propterea sicuti de iure promittitur indemnitas tantum, quando tertius cogeret illum, qui semel soluit iterum soluere. d. l. is a quo. sic & in casu nostro intelligitur ī dubio dicto casu tantū promissio, & ad hunc casum uerba promissionis ēt gñalia debent reduci, & restringi. Ex alijs etiam prædicta probatur ꝯclusio, qm̄ post solutionē iā factam per dictum Cæsarē, dictæ partes se absoluerunt adinuicem ab omni & toto, qđ una pars ab altera & econtra, petere, cōsequi, & exigere nō posset quocūque & qualitercunq. usque in præsentem diem occasione dictę literæ cambij, & dependentium ab ea, &c. quæ uerba ex parte etiam Cæsaris absoluentis, cum sint uniuersalia, & geminata significant qđ ex aliqua causa tam deducta prius in iudicio, quam ex alia qualibet non deducta, non possit aliquid petere, vel exigere, occasione, & prætextu dictæ literæ, & dependentium ab ea, ꝑ no. in l. balista. ad Treb. & per no. per Barto. in le. generali. §. uxori. de leg. 3. vbi dicit, quod verba

7 † uniuersalia prolata ab homine non recipiunt restrictionem. per l. Iulianus. in prin. de lega. 3. & faciunt not. per Bal. in c. Imperialem. in princ. de prohi. feu. alie. per Fed. & Alex. in l. si patroni. in prin. ad Treb. & ꝑ glo. in l. cum pœna. de arb. & per gl. in clem. ne Ro. in uers. quouis alio modo, & in cle. fi. de sen. excom. in ver. quocumque modo, & sic intelligitur Cęsar absoluisse dictum ser Ludouicum ab omni causa, qua mediante potuisset repetere pecuniam solutam, quia sua absolutio facta ab omni eo, & toto, quod posset petere occasione dictę literæ cambij, & dependentium ab ea non potest referri, nisi ad id, ꝙ per eum fuit solutum ex dicta litera, ut scilicet non possit ad id qđ soluit agere ex aliqua causa, nisi iterum exigatur ab alio, quia ad repetitionem diceretur agi occasione dictæ literæ, vel repetitio dicitur, de dependētib. ab ea, cū propter eā uel solutionem factā ex illa, diceret cōpetere, & ideo cum ad illud, vt dixi, non possit dicta absolutio referri, perinde est, ac si de ea mentio spālis fuisset facta. le. 2. ff. de lib. & posth. l. fundus, qui locatus. de fundo instr. Nec obst. ꝙ superius sit dictum, saluis præmissis, quia in præmissis & ꝓcedentibus solum fuit conuentum, ꝙ Cæsar possit pecuniam solutam repetere, quando ab alio, puta ab Alexandro cogeret iterum soluere, non aūt ꝙ ipse possit ad repetitionem agere ex aliquo iure sibi competēti aliunde, & prẽsertim ex causa prius allegata, & in iudicium deducta ꝑ prædicta, & inferius deducenda, & hoc ostendunt verba sequentia immediate, s. & etiam firmis manentibus. iuribus dicti Cæsaris aduersus dictum ser Antonium ex alia cā, quam ex cā dictæ lrē cambii, & per quæ uerba constat, ꝙ non reseruat, sed excludit iura, quæ sibi competere possent ex dicta litera, id est propter dictam literam. puta facultatem repetendi pecuniam ex ea solutam, q̄ ꝑꝑ dictam literam competere posset, & sic † dictio ex, denotat cām remotam, iuxta no. per Bar. in l. non dubium. C. de legib. quia cum ex dicta litera immediate ipse obligat, & ei nihil debeatur, non pōt cām proximam significare, & adhuc etiam ꝑmissa cōprobantur. Nam dictæ partes renunciauerunt litib. & causis antedictis, & instantiæ eorundem facientes sibi inuicē, & vicissim finem & quittationem & absolutionem ac pactum gratuitum, de ulterius aliquid non petendo ex cā prædicta. Inquantū ergo Cæsar renūciauit litib. & causis, intelligitur renūciasse omni iuri in iudicio deducto qualitercunq; & quomodocunq; ꝑ no. in l. postquam liti. C. de pac. & ꝓnter cum se defenderet excipiendo de metu, & per exceptionem rei iudicatæ, intelligitur omni iuri sibi competenti ex dictis causis renunciasse, & iō agendo nō pōt metum uel sñiam allegare: quia ergo hmōi renūciatio effectum sortiri nō posset, si diceretur sibi reseruasse ius agendi ex dictis causis semel in iudicio deductis, propterea, ut euitetur repugnantia, quæ aliàs induceretur, est dicendum, ꝙ promissio indemnitatis sit facta, qñ ab alio exigi posset dicta quantitas a Cæsare, vel saltem qñ ipse ageret & ostenderet se soluisse indebite ex aliis causis non deductis ante transactionē ex quo (vt colligitur ex præmissis) verba sic possunt interpretari salua rōne recti sermonis, ut statim dicetur etiam plenius, & ꝙ ita sit, clarius etiam & efficacius confirmatur. Nam spāliter renunciauit Cęsar condictioni indebiti, quæ renunciatio valuit, quando fit a sciente, ut per Bar. in l. fi. §. idem quæsit. de cond. indeb. ignorantiam autem Cæsar non pōt prætendere respectu iuris competentis ex sñia, & ex metu, cum hoc prius allegauerit, sępius agendo & excipiendo, ergo ex his causis neq; ex aliis potest repetere, nec allegare indebite soluisse, ex quo sequitur, ꝙ non dr̄ in præcedentib. sibi reseruasse facultatem repetendi ex aliquo sibi competenti, nisi quando alteri cogeretur iterum soluere, sed solū eo casu quo ab alio rursus exigeretur, & molestaretur, quia aliàs nihil operaretur ista renunciatio facta cōdōni indebiti, & contineret instrumentum manifestam repugnantiam, quoniam ꝙ possit repetere ex quacunq; cā oñ datur indebitum, & non bene solutum, ut dr̄ probari ex uerbis præcedentibus, & ꝙ non competat condictio indebiti, siue iusta aut ex iniusta cā, & sic ꝙ repeti non possit tanquam indebitum & non bene solutum manifestam continet repugnantiam

9 idcirco † uerba contractus debent ita & taliter intelligi, & interpretari, ut non contineant repugnantiam, si hoc fieri potest §. quibus in 1. consti. C. & no. in l. scripturæ. C. de fide instr. & per Bar. in pulchra. q. in d. §. idem quæsijt. vbi, quærit, quid si dicatur, Titius sciens se ad infrascripta non teneri, promisit decē Mæuio, quæ ipse Mæuius mutuauerat patri dicti Titii, cuius ipse est hęres, postea apparet indebitum, quæritur, an possit repeti, & rñdet Bar. & sic, quia dum dicitur, sciens se ad infrascripta non teneri, dēt intelligi nisi ex causa infrascripta, ad hoc ut euitetur repugnantia, quæ alias resultaret, sic igitur & in casu nostro illa uerba præcedentia, ꝙ dicta pecunia fuit & est bene soluta, & ei cui de iure debetur, &c. debent intelligi respectu tertii, & non respectu ipsius Cæsaris, quia cū ex noua cā transactionis soluat, non potest quo ad eum dici male soluta, secūdum Bar. in d. l. eleganter. §. fi. in fi. de cond. indeb. & ut tollatur contrarietas & repugnantia, quæ alias resultaret, ut dictum est vel saltem debent intelligi, quando ostenderetur non bene solutum ex aliis causis non deductis, & super quibus non sit trāsactum, & istud est, quod iudicio meo tollit penitus oēm ambiguitatem, quod ēt confirmatur ex alio qm̄, ut legitur in fine instrumenti, Cæsar promisit non contrauenire trāsactioni rōne enormis, enormioris, & enormissimæ læsionis, qđ verbum in superlatiuo continet, ut contraueniri non possit, etiam si eēt læsus in toto, & sic quamuis tota pecunia esset indebite soluta. l. vbi autem non apparet. in prin. de uer. ob. & declarant Do. maxime Im. in c. Quintauallis. de iureiur. & in l. si societatem. §. arbitrorum. ff. pro soc. si ergo promisit non contrauenire, etiam si sit læsus in tota quantitate, ergo dici non potest sibi reseruasse facultatem repetendi, casu quo oñdat ipse, non esse bene solutum respectu iuris sui, & sibi competētis ante transactionem

se

ſed eo caſu quo cõſtaret, dictam pecuniam eſſe aliter debitã, & ab alio exigeretur iterum, & de nouo, & ꝑ ꝓdicta ẽt rñſio colligitur ad aliud. ſ. ꝙ Cæſar fuit proteſtatus, ꝙ non intendebat alicui ſuo iuri renunciare, q̃a intelligitur, niſi mõ infraſcripto, & ſic niſi iuri, quod ei competere poſſet ex cauſis ſemel per eũ deductis, & in iudicio allegatis, & ex aliis cauſis ꝑ quas dici poſſet, pecuniam ſolutam ad eum ſpectare, & pertinere, & hoc gratia contrarietatis euitandæ, cum inferius ſpãliter, & gñaliter renũciauerit repetitioni, q̃ dici poſſet competere ex cauſis ꝓdictis, vt probatur clare ex no. ꝑ Bar. in d. §. idẽ quæſiit, & ex no. in l. 1. §. & parui. qđ vi aut clam. quam Bar. ẽt allegat, ubi dr̃, ꝙ nulla exceptio poſſit opponi, & tñ ſubauditur niſi infra ſcriptæ poſitę in hoc titulo, & ſic patet, & manifeſte ꝑ hæc oñditur, ꝙ non obſtãt allegata in ꝯrium. Nec inſuꝑ ob. ꝙ trãſactio nõ ualeat tanquam facta poſt rem iudicatã. d. l. poſt rẽ. ff. de tranſac. & in l. ſi cã cognita. C. eo. ti. q̃a vltra rñſiones ad hoc datas, 10 põt ẽt † rñderi, ꝙ licet non poſſit valere in vim tranſactionis, valeat tñ in vim pacti, qđ valet poſt ſñiam. l. iuriſgẽtium. §. ſi paciſcar. ff. de pac. & hoc quia ſic eſt ẽt expreſſe conuentum inter partes, vt valeat in vim pacti, vt conſtat ex illis verbis. ſ. faciẽtes ſibi inuicem & viciſſim finalẽ quietationem & abſolutionem, ac pactum gratuitũ de vlterius aliquid non petendo ex cã ꝓdicta, &c. Et ẽt plus in dicto inſtrumento expreſſius fuit dictum ibi, ad talẽ & infra ſcriptam inter ſe deuenerint compoſitionẽ & cõcordiã atq; pacta, &c. & declarat Bar. in l. ſub ꝓtextu, & in d. l. ſi de certa. in fi. C. de tranſa. vbi dicit, ꝙ notarij ſolent apponere oĩa dicta verba in inſtrumentis, ex quib. probatur, ꝙ non tm̃ facta fuit tranſactio, ſed etiam pactũ, qđ poteſt ualere poſt ſñiam, valet ẽt dicta tranſactio in vim pacti ꝑ iurã, qđ facit actum valere oĩ meliori mõ. l. cũ pr̃. §. filius matrem. de leg. 2. & ita in terminis ẽt vult ꝑ hanc rõnem Bar. cũ quo alij tranſeũt 11 in l. ſi q̃s maior. C. de tranſ. Preterea cũ † ex parte ſer Ludouici diceretur ſñia nulla ex defectu iuriſdõnis, & probabiliter de hoc dubitaretur, potuit valere tranſactio, etiam poſt ſñiam, de cuius validitate contenditur, & dubitatur ſicut etiam valet, qñ de facto dubitatur, an ſententia ſit lata uel non, vt nota. in d. l. 12 poſt rem. ff. de trãſac. Nõ ob. ẽt proteſtatio † clandeſtina Cæſaris, quia vltra reſpõſiones ẽt ad hoc datas, dico, ꝙ nõ valuit, vt in terminis vult Bar. cũ quo alij tranſeunt in l. ꝙ in aliena. §. Celſus. in fi. de acq. hær. vbi refert, qualiter Dyn. conſuluit, ꝙ ſi quis timebat, ne cogeretur ab alio contrahere, conſilii eſt, ꝙ ꝑ teſtetur clam, ꝙ ſi facit, non facit uoluntarie, per d. §. Celſus, ſed hoc conſilium ſ̃m Bar. non eſt bonũ, quia illa lex loquitur in his, q̃ pẽdẽt a voluntate tm̃ contrahẽtis, ſicut eſt aditio hæreditatis, ſed ſi poſtea celebretur cõtractus cũ alio nil o patur, ꝑ ea q̃ ibi ſupius dixerat, & ſubdit ẽt Bar. ꝙ ꝑ hanc proteſtationẽ non probatur metus. l. metũ. C. qđ met. cau. Nõ ob. poſtremo 13 ꝙ Antonius fuerit bannitus, & † ꝙ bona eius fuerunt publicata, quia ſñia talis non nocet eius patri, in peculio aduẽtitio, & ꝑſertim reſpectu vſuſfructus, ut declarat Bar. & alii in l. ſi finita. §. ſi de vectigalib. de dam. infec. & licet non ſit probatum, filium fuiſſe in ptãte patris, tñ hoc ꝑſumitur, donec probatur contrarium. l. ſi filius. de prob. & l. ſi emancipati. C. de coll. cũ concor. de quibus ibi per Mod. ex quib. omnib. cõcluditur, ꝙ Cæſar male agit, & ꝙ reus eſt abſoluendus. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteutica non ſeruans pacta priuatur, ſicut non ſoluens canonem.*

2 *Eccleſia liuellaria cadit iure ſuo ex cauſis, quibus cadit & priuatus.*

3 *Reſtitutio in integrum peti debet intra quadriennium a die læſionis, & non currit ignoranti, & nu. 8.*

4 *Caducitas non cenſetur remiſſa per receptionem penſionis poſtea decurſæ.*

5 *Reſtitutio in integrum competit ſucceſſori in beneficio ſicut hęredi ex cauſa iuſtę ignorantię.*

6 *Præſumitur conceſſio in emphyteuſim, quando longo tempore quis ſoluit vt emphyteuta, & preſumitur conceſſa perpetuo ab eccleſia alteri eccleſię, ſecus in priuato.*

7 *Eccleſia reſtituitur in integrum aduerſus canonem non ſolutum ad inſtar minoris.*

CONSILIVM CX.

VISA conceſſione ad liuellum in vigintinouẽ annos & in totidem ad renouandum facta per capitulum eccleſiæ Mutinenſis priori de Columbario, uidetur prima facie, ꝙ dictus prior ceciderit a iure ſuo ex eo, ꝙ elapſo termino 29. annorum non petijt renouationẽ, pro qua tenebatur ſoluere octo libras 1 ex pacto inter partes conuento, quia † ſicut emphy. vel liuellarius eccleſiæ priuatur ſuo iure, ſi intra biennium non ſoluit canonem debitum c. potuit. de loca. & auth. qui rẽ. C. de ſac. ſan. ecc. ſic etiam priuatur ſi non ſeruat alia pacta, ſ̃m Bal. in l. ſi. §. ſi. in ult. col. C. commu. de leg. & in l. unica. §. j. C. de cad. toll. & in c. quærelã. in fi. de elec. & quamuis capitulum prædictũ poſt dictũ tps finitũ receperit annuam penſionẽ ſine aliqua proteſtatiõe, ꝑ hoc tñ nõ ītelligit̃ facta renouatio tacita, q̃a, ut dixi, ex parte inueſtiti, dẽt ꝑ qualibet renouatiõe certa q̃titas ꝑſtari, & quæ nõ fuit ꝑſtita, cũ ergo pro parte ſua non adimpleuit, non põt allegare, ꝙ dicta renouatio ſit facta, ſ̃m Bar. in l. item quæritur. §. qui impleto. ff. loc. & licet loquatur, qñ aliquid venit præſtandũ per locatorẽ, idẽ tñ eſt, quando conductor tenetur ad aliquid præſtandũ, quia ẽt iſto caſu locũ hẽt rõ Bar. vel dici poteſt, ꝙ in hoc cõtractu ſcriptura eſt de ſuba, ſicut etiam requiritur in cõtractu emphy. l. 1. C. de iure emphy. a quo in effectu nõ differt cõtractus liuelli, ſ̃m Doc. ibi, & in l. ſi finita. §. ſi de vectigalib. de dam. infec. & propterea nõ põt per uſum, & ſolã patientiã, intelligi facta renouatio. d. l. itẽ quæritur. §. qui 2 impleto. ſ̃m vnã expoſitionẽ, & ibi hoc vult Bar. Nec † ẽt pœna caducitatis uidet̃ ceſſare eo ꝓtextu, ꝙ eccleſia ſit liuellaria, quia & eccleſia, quæ hẽt rẽ in emphy. nõ minus cadit a iure ſuo ſi non ſoluit, & alia pacta nõ obſeruat, quã priuatus, ſ̃m gl. Im. Hoſt. & Abb. in c. cõſtitutus. de relig. dom. & Bal. in l. placet. C. de ſac. ſan. ec. Nec etiã cõcedenda vr̃ reſtitutio in integ. d. priori ex capite iuſtæ ignorãtiæ, quia de eius ſcientia cõſtat ex hoc, ꝙ ſingulo anno ſoluit penſionẽ, de qua in inueſtitura, vñ præſumitur, ꝙ illud legerit, & de omnib. in illo contentis ſciẽtiam habuerit, ut probat̃ ex no. ꝑ Bar. in l. qui Romæ. §. duo fratres. de ver. ob. in 3. q. vbi concludit, ꝙ diuidentes hr̃ditatem patris, præſumuntur habuiſſe ſciẽtiam fideicommiſſi, de quo in teſtamẽto pr̃no, quando ſoluerũt legata relicta in illo, vel quando diuiſerunt hr̃ditatẽ, aliter quam ab inteſtato erat diuidẽda, igr̃ eadẽ ratione, & in caſu noſtro dẽt ꝑſumi ſciẽtia cõtentorum in inſtrumento, ex quo reperitur facta ſolutio penſionis, ꝑut 3 continetur in illo. Præterea † reſtõ debuit peti intra quadriennium a tempore læſionis. l. fi. C. de tẽp. in integ. reſti. pet. & in clem. 1. de reſt. in integ. qđ nõ fuit factũ: quia poſt finitum tẽpus. 29. annorũ, a quo incepit læſio, lapſum eſt nouẽniũ, iõ nõ dat̃ dictũ remediũ, ut in ꝓallegatis iurib. Sed ꝓmiſſis nõ obſtãtibus cõtrariũ arbitror verius, & primo, quia (ut proponitur ī facto) ẽt elapſo tpe. 29. annorũ. d. Prior vel alius eius nomine ſoluit pẽſionẽ annuã ꝑ nouẽniũ continuum, & illã recepit capitulũ ꝓdictũ. Cum ergo pẽſio finito dicto tpe fuerit a capitulo recepta ẽt pro tpe futuro, i. pro tẽpore decurſo poſt tps locationis finitæ, & poſtquam. d. Prior ꝑ lapſum dicti temporis dr̃ a iure ſuo cecidiſſe, uidetur capitulum ꝓdictũ pœnam caducitatis d. do. Priori remiſiſſe, ꝑ no. ꝑ gl. Bar. & Doc. oẽs in l. 2. C. de iure emphy. & in c. potuit. de loca. ubi volunt, ꝙ ſi domi4 nus † poſtquam res ad eum erat reuerſa per ceſſationẽ ſolõnis recepit pẽſionẽ pro futuro tempore, hoc eſt pro tempore decurſo poſt pœnam caducitatis commiſſam, ꝙ illã intelligitur remiſiſſe, per l. poſt diẽ. ff. de lege cõmiſ. & l. commiſſorię. C. de pac. inter emp. & vẽ. & iſtud eſt ẽt verũ, quamuis dominus pẽſionem recepiſſet cum proteſtatione, ꝙ ſibi ſaluũ remaneret ius expellendi, ſ̃m Cy. & Sali. in d. l. 2. licet Bart. ibi ſentiat iſto caſu aliter, contra quem tenet etiam Cardi. Ant. de But. & Im. in d. c. potuit. de loc. quia talis proteſtatio, cum ſit contraria facto, non iuuat. c. cum. M. de cõſti. & iſta eſt communis opinio, nec dicto caſu, quo recepta eſt penſio pro tpe futuro, fit differentia inter emphy. eccleſiæ vel priuati, & quæ ratio locum ẽt habet in caſu noſtro, quia ſtare non poſſunt ſimul cum ſint incõpatibilia, ꝙ recipiatur penſio per dominũ pro tẽpore decurſo poſt finitam locationem, & ꝙ poſſit habere effectũ pœna, quæ dicitur cõmiſſa per lapſum temporis ipſius locationis, &

iſtud

Istud secundò cōfirmatur per tex. in l. Aemilius. de min. uer. di cebam. iuncta gl. in ver. resti tui. vbi probatur, ꝙ p secundā interpellationē intelligitur interpellans recedere ab effectu primæ, & remittere morā pcedentis interpellationis quēadmodū ergo creditor interpellando rursus debitorē post morā iā cōmissam, vr illā remisisse. d. l. Aemilius cū glo. q̄ multū ꝯmēdat Bar. eadē rōne, & in casu nr̄o capitulū recipiendo pensionem pro tpe decurso post pœnam priuationis, & caducitatis iā cōmissam propter morā in petendo renouationē, intelligitur di ctam morā & ꝯn̄r pēnā remisisse. Nec pmissis ob. dū dicebat, ꝙ nō pōt intelligi facta noua relocatio, per no. per Bar. in l. itē q̄ritur. §. qui impleto. loca. q̄a quāuis hoc possit esse verum, tñ stant simul, ꝙ relocatio nō intelligitur facta, & ꝙ mora in petendo renouationē dicatur remissa, & ex tali remissione moræ sequitur, ꝙ d. Prior petere pōt fieri renouationem de nouo pe rinde ac si in petendo illam mora non præcessisset, & quæ renouatio nō esset necessaria, si tacite diceretur facta per patientiam, & receptionem mercedis, & sic patet manifeste, ꝙ potest intelligi, moram & pęnam fuisse remissam absq. eo ꝙ dicatur tacite facta renouatio, & quod effectus dictæ remissionis est, vt renouatio de nouo peti possit, sicut ante moram peti potuisset, & istud arbitror fundamentum tutissimum. Sed dato quòd 5 res reuersa esset ad cap. propter moram in petendo renouationem, & ꝙ mora nō esset remissa, adhuc tamen. d. Prior modernus esset in integrum restituēdus ex causa iustæ ignorātiæ, & sic ex clausula generali, si qua mihi iusta cā, &c. l. j. §. fi. ex qui bus. cau. ma. sicut hæres emphy. restituitur, si propter cessationē in soluēdo res reuersa sit ad dominū, ₰m gl. vlt. in d. l. 3. C. de iure emphy. & cui cōceditur restō ex d. capite, secundū Bar. & Doc. in l. cum filius. §. in hac. de ver. obl. cum. n. iste Prior non fuerit inuestitus sed prædecessor suus, præsumitur ignorare illius factum. l. qui in alterius. de reg. iu. & l. fi. ff. pro suo. & talis ignorantia est iusta causa restōnis, ₰m Bart. in d. §. in hac. & in d. l. Aemilius. de min. & in l. ad diem. de verb. obl. & in l. si insulam. eo. ti. in 6. fallen. regulæ negatiuæ. & facit, quod no. Bar. in l. 1. §. si quis propter. de iti. actuq. priua. cum concor. de quib. per Alex. in d. §. in hac. Nec ob. dū dicebatur, ꝙ de scientia constat præsumptiue, cū soluerit Prior, vel ratū habuerit solutionem annuā factā suo noīe in quantitate, de qua in instrumēto inuestituræ, p no. p Bar. in d. §. duo fratres. in 3. q. quia illud pcedit & verū esse potest, qñ non subest aliqua alia præsumptio 6 contraria, sed † est secus, qñ psumptio in ꝯrīu reperitur, sicut in casu nostro, in quo inuenit, ꝙ per antecessores. d. Prioris lōgissimo tēpore fuit soluta dicta quantitas certa pro re, de qua agitur, per q̄ longissimam præstationem, vbi non appareret aliter de cōcessione facta ad liuellū, psumeretur facta dicta cōcessio, ₰m Bal. & Ang. in l. qui in alien. in prin. de acq. hære. vbi dicunt, ꝙ si quis longo tempore soluit tanquam emphyteuta, ꝙ præsumitur concessio in emphy. & dicit Ang. ibi, ꝙ in dubio præsumitur, ꝙ fuerit emphy. concessa in perpetuum, & ita sentit ₰m eum Gul. in l. male agitur. C. de pscr. 30. uel 40; anno. & ibi etiam Ang. idem tenet, & in l. cū notissimi. §. fi. C. de præscr. 30. vel 40. anno. & in l. prætor. §. 1. de edē. & Bal. in c. fi. de feu. dat. in vi. leg. cōmisso. & l. 2. C. de iure. emphy. & q̄uis Alex. in d. l. q in aliena. dicat hoc vltimū esse verū, qñ agitur de emphy. priuati, sed si agatur de emphyteusi ecclesiæ, non præsumitur ppetua, q̄a solū cōcedi pōt vsq. ad tertiā ḡnatiōnē, p §. emph. in auth. de nō alie. & ibi no. Ang. & Bal. in d. l. 2. & Ant. de But. in c. in psentia. de pb. nihilo minus hoc dictū Ale. pōt procedere tm̄modo qñ diceret emphy. ecclesiæ cōcessa priuato, sed qñ ageretur de præsumpta ꝯcessione facta p ecclesiā alteri ecclesiæ, vt in casu isto, & put fieri pōt d. c. cōstitutus. de reli. domibus tūc emphy. psumitur perpetua, & cessat dispō. d. §. emphyteusim. quia conuenire non pōt huic casui, & præsumuntur ēt tunc oīa solēniter acta ex tali diuturna præstatione, ₰m Spe. in ti. de loca. §. nunc aliqua. ver. 64. & in uerb. 106. & 142. & Alex. in d. l. qui in alie. in prin. quia igitur præcesit expressa concessio ad liuellum, & longissima solutio, ex qua sola probari potuisset præsumptiue concessio perpetua, ubi de temporali nō appareret, vt dixi, nō est præsumendū, ꝙ iste ultimus Prior habuerit notitiam instrumenti ex solutione facta per eū, & ꝙ illius occasione & promissionis, de qua in illo fuerit solutū, sed est potius præsumendū, ꝙ soluerit prætextu solutionis lōgissimi tpis factæ a suis prædecessorib. & ꝙ illius occasione crediderit se teneri ex cā liuelli perpetualis, & put teneret, si de alia concessione expressa non apparet, vt dictum est, quia mediāte hac præsumptione dici non pōt, ꝙ iste Prior voluerit iactare suum, prout diceretur fecisse non petendo renouationē post 29. annos, si uigore promissionis, de qua in inuestitura, iudicaretur in dubio soluisse, & de illa notitiam habuisse. l. cum de in debito. de proba. & l. si cū aurum. de solu. & confirmatur hoc, quia solutio psumitur in dubio facta ex cā, ex qua euitatur pœna. l. cum ex plurib. la j. & no. Bar. in l. cum ex plurib. la 2. de solu. sed si solō psumeretur facta pp promissionem, de qua in instrumento, iste Prior cecidisset a iure suo non petendo dictam renouationem, q̄a fuisset sciens, & vbi præsumat soluisse pp longissimam solōnē prædecessorum suorum, & sic præsumpta cōcessione, q̄ iudicatur ppetua, poterit pœnam caducitatis euitare saltem mediante restitutione in integrum. ergo hoc in dubio est præsumendum, & tanto magis ipsa ecclesia habens rem in emphy. est restituenda, per no. per Spec. in tit. de loc. §. nunc 7 aliqua vers. 15. cū seq. vbi concludit, ꝙ † si ecclesia non soluat canonem intra biennium, cadit ipso iure a re emphy. sed tamē restitui debet in integrum aduersus solōnē omissam, ad instar minoris, & probatur ex no. p Bal. in l. pupillorum. C. de repu. hære. qui dicit. quod si relinquatur hæreditas ecclesiæ, si intra annum ædificauerit monasterium, alioquin priuetur, ac transferatur in alium & non fuerit impleta cōdō, ꝙ ecclesiæ datur restō, nisi prælatus & capitulum, q̄ regūt ecclesiam, fuerint in dolo, quia aduersus dolum, etiā in omittendo denegatur restō. l. ex cā. §. nunc uidendū. & §. si in cōmisū. de min. & cum Bald. 8 transit ēt Are. in consi. 67. Nec etiā obst. ꝙ nō † sit petita restō intra quadriennium post finitā locationē. 29. an. quia hoc tps quadriennij non currit ignoranti, ₰m Bal. in l. falsā. C. si ex fal. instr. & Car. in d. cle. 1. q. 25. & Pa. de Ca. in l. fi. C. de do. & Abb. in c. 1. de præsc. in fi. cum concor. de quib. ibi per Moder. & per Ale. cons. 89. 2. vol. & in cons. 64. 4. vol. & q̄ restō dat ēt ecclesiæ liuellariæ contra ecclesiam liuellantē, ut probatur. in l. fi. ff. ex q̄b. causis maio. & p no. p Cy. Bar. & alios, in aut. quas actiones. C. de sac. san. ecc. & ita in pmisis cōcludo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Præscriptioni renunciatum dicitur, per illa uerba, quandocunq; alteri parti placuerit.*
2. *Verba pacti uniuersalia, minus restringuntur, quā uerba legis.*
3. *Verba restringuntur secundum subiectam materiam, ut quis in plus non obligetur, secus ut efficacius.*
4. *Interesse longioris uitæ actionis non est considerabile.*
5. *Pactum tollens præscriptionem odiosam non firmatur iuramento de iure ciuili, secus de iure canonico.*
6. *Iuramentum operatur renunciationem præscriptionis, etiā quādo uerba pacti generaliter hoc important.*
7. *Dictio perpetuo, tollit exceptionem præscriptionis, maxime iūcta cum uerbo quandocunque.*
8. *Præscriptio nō potest inchoari, sed bene perfici per dubitantem.*

CONSILIVM CXI.

DIVINO implorato suffragio, arbitror recte fuisse aliàs conclusum, ꝙ non obstet exceptio pscriptionis. 30. an. d. Carolo, ex his quæ pro eius parte allegantur in alio consilio. non obstantib. qui 1 busdam in contrarium allegatis. Nam † vt est dictum præscriptioni cum iuramento pt renunciari, ₰m Ale. in l. nemo potest. de leg. 1. & hoc non inficiatur, & dr̄ esse renūciatum per illa uerba, qñcunq; do. Francisco placuerit, &c. secūdū Ang. in l. cum stipulatus sim mihi, o Procule. dē ver. ob. per no. gl. quæ idem vult in l. 1. C. de concuss. quam etiam ibi not. Ang. nec refert, ꝙ illa gl. loquatur in dispōne legis, quæ pōt tollere præscriptionem, quia non minus tolli potest per pactum iura- 2 tū, vt est dictum, immo uerba pacti † vl̄ia restringunt minus q̄ verba legis, ₰m Alex. in l. si patron. in prin. ad Treb. & in l. 1. circa prin. de leg. 1. vbi facit dictam dr̄iam, ꝙ licet verba vl̄ia prolata a lege recipiant restrictionem, iuxta not. per Bart. in l. 1. §. nunciatio. de oper. noui nun. secus tamen in uerbis uniuersalibus prolatis ab homine, ₰m Bar. in l. generali. §. uxori. de leg. 3.

&

& ita etiam distinguit Bal.in l.fi.C.fine cen.vel reli. & idem ēt vult Ang.in l.1.de vsura. & probatur clare ex no. p Bart.in l.si quis renun.de custod.reo.dum vult, ꝙ licet simplex fideiussor de iudicio sisti liberetur lata sñia, & si præscribatur actioni ꝯtra eum dicto tempore, si tamen promittat quandocunq; sistere, tenetur etiam post sñiam, & sic impeditur dicta pscriptio, vt illud verbum qñcunq;, aliquid operetur, idem ēt vult Bal.in l. ꝙ si nolit.§.si quis ita.de ædil.edic.vbi distinguit inter præscriptionem, q̄ non sit inducta odio negligentis, & illam, quæ in eius odium inducit, quia prima tollitur per dictionem qñcunq;, & ibi probatur, & altera nō est rō, quia primæ per pactū ꝑt renūciari, & non alteri, & sic vult clare, ꝙ tunc dictio qñcunq; operetur hunc effectum ex defectu potestatis ipsius promittentis, & non ex defectu voluntatis, q̄ rō cessat in casu nr̄o, q̄a licet agatur de præscriptione odiosa, adest voluntas & ptās pp iuramentum, q̄ ptās cessaret, vbi iuramentum interpositum non fuisset, & ideo tunc pactum non haberet effectum, f̄m Bald.in loco præallegato, non uideo ergo, quare ista opi.non sit isto casu tenenda, quæ per prædictos est approbata, & quorum authoritas est suprema. Nec, quæ in contrariū allegantur, obstare dicuntur. Nam gl.in c.j.de feu.da.in vi.l.commis.quæ primo aducitur, & si ad tex.referatur, nihil facit, quia profertur ibi dictio qñcunq; a lege respectu pacti, ut.s. de illo nō posit aliquo tempore opponi, quia non ualuit, & ꝓpea dicit tex. ꝙ res quādocunq; poterit peti pacto non obstante, & sic ꝑ illam dictionem exceptio pacti est sublata omni tempore, sed bene poterit opponi exceptio præscriptionis ipsius rei, secundum gl.ad hanc exceptionem tollendā, & ad hunc effectum nō fuit illud verbum expressum, prout ēt sic alias ad dictam gl.fuit rñsum, & istud sine dubio est de mente gl.& in tex.probatur expresse, quia illa dictio qñcunq;, determinat tm̄ illud verbum, non obstante pacto.& sic ad exceptionem pacti se restringit, & idcirco gl.ibi dicit, ꝙ exceptio pscriptionis, non intelligitur sublata. Nec est uerum, ꝙ Ale.in d.l.nemo pōt.de leg.1.dicat aliter, sed tantum se refert ad no.per gl.in d.c.2.& ad alia, de q̄b.ibi ꝑ eū, sed vtrum istud ibi probetur, & an sit uerum, vel nō, aliter nō determinat, sed ad hoc rñdetur, ꝙ in casu.d.c.1.dictio quandocunq;, operatur satis quo ad exceptionē pacti, quam perpetuo excludit, & significat, ꝙ exclusio dictæ exceptionis sit ꝑpetua. iō nōmirum si exceptio præsumptionis remanet salua, sed in casu nr̄o nihil operatur, ꝓpea pscriptio tollitur, f̄m Bar. in d.l.si quis reum. & ꝑ alios in locis superius allegatis. Nec ēt Im.in l. cum stipulatus sim mihi, o Procule, aliter sentit, quia (ut alias dictum fuit) finaliter ponderat, ꝙ per pactuū nō pōt renūciari præscriptioni, quia rō cessat in casu nr̄o pp uirtutem iurī, ꝑterea nō loquitur Imo.qñ fuit dictū qñcunq;, sed abinde in antea ad tui petitionē, q̄a hæc verba faciūt monitionem quandā arg.l.si decē cū petiero.eo.tit.q̄ rō cessat, qñ dictū fuit qñcūq;, q̄a uerbum hoc reperitur expressum aliter quam insit, qm̄ includit oē tp̄s excedens ēt 30.annos, aut probatur ex no. ꝑ Bar. in d.l.si quis reum.& prout plenius in alio consilio fuit probatū:ad qd̄ me refero, & dū dr̄, ꝙ Ale.in d.l.cū stipulatus. tenet oppositum salua pace, istud est manifeste falsum, immo tenet nobiscum, & respondet ad no.per gloss.in d.l.1.C.de concuss. dicens quò d illa gloss.loquitur in dispositione legis, quæ potest tollere præscriptionem, & non in pacto, quæ differentia solum procedit in pacto simplici, & non in pacto iurato. per quod non minus tollitur pręscriptio, quam per legem, & sic uult Alexand. quod uerbum tollat præscriptionem, quando apponitur in dispositione, per quam potest tolli præscriptio, & licet specialiter loquatur de dispositione legis, idem tamen sentit, & uult sine dubio, quando esset pactum aptum & potēs ad submouendum præscriptionem, & † licet Aret. ibi uideatur uelle aliter, dicens ꝙ uerbum quandocunque dēt o pari, & restringi, f̄m subiectam materiam, tamen ista rō cum reuerentia est friuola, quia uerba restringuntur & interpretantur secūdum subiectam materiam ad hunc effectum, vt quis plus non obligetur, sed bn̄ o pantur, ut quis obligetur efficacius.l. miles §.decem.& ibi no.Imo.& Moder.& idem vult Alex.in l.sciendum, & in l.stipulationes non diuiduntur.de uerb.ob.& in l.j. ff.de pac.quamuis ergo dictio quandocunq;, operetur, ꝙ præscriptio tollatur, & sic ꝙ actio duret diutius, non tamen dicitur quis in plus obligari, sed solum efficacius, quia interesse

3

4 illud † longioris uitæ dictæ actionis non est considerabile, nec attenditur.l.paterfamilias.§.fi.de castren.pec.& no Bar.& Doc.& in l.qui bis idem.de uer.ob.& in l.si creditori.de leg.1. & contra Are.est in terminis decisio Bar. in l.si quis reum. de custo.reo.& Alex.in l.2.§.fi.qui satisd.cog. qui vult, vt dixi, ꝙ si fideiussor promisit, reū qñcunq; sistere, ad hoc tenebitur ēt post sentētiam, & tamē non tenetur post eam, si promissio de sistendo fuisset simplex, & sine illo uerbo qñcunq. & per consequens vult ꝙ illa dictio non sequatur naturam actus, super quo interponitur, & ꝙ f̄m subiectam materiam non restringatur, & hoc non alia rōne, nisi quia ex hoc non dicitur promissor in plus obligari, & dū allegatur etiam in contrarium tex. ꝑ casu in l.2.C.de pac.inter emp.& ven.vbi in pacto de retrouēdendo fuit apposita dictio qñcūq. & tamē non tollitur pręscriptio, istud nihil facit, & somniant, qui hunc tex.allegant, quia illa dictio fuit apposita in simplici pacto non iurato, per quod nō pōt tolli pscriptio odiosa, & ubi etiam iuramentū interuenisset, adhuc nihil faceret, quia † ille tex.loquitur de iure ciuili f̄m qd̄ tale pactum non firmatur iuramento. l. non dubiū. C. de leg.sed secus est de iure canonico, qd̄ hoc seruandum est in foro etiam ciuili, & etiam in terris Imperij, ut no. in c.possessor.de reg.iur.in 6.& per Bart.in l.priuilegia. C.de sacros. eccl. Nec etiam ob.l.in cognitione.& l.1.sol.mat.quia, vt dictū fuit, & recte, illa dictio semper uniuersal quandocūque, prolata a lege restringitur gratia contrarietatis euitandæ, sed est secus in dispositione hominis vniuersali, & quando responsio est optima, & traditur ꝑ Ale.in l. 1.ff.de le. 1.post prin.dū reprehendit Ang.in quodam cōsilio. Nec ad rē facit, ꝙ talis præscriptio sit inducta odio negligentium, quia hoc tantum ponderatur, & attenditur, qñ pactū est simplex, per ꝙ tolli non potest, sed qñ est iuratum, inter illam & alterā pręscriptionē non est differētia, vt clare colligitur per prędicta. Nec † est etiam uerum, ꝙ iuramentum operatur hunc effectū solū, qñ specialiter & nominatim renunciatur præscriptioni, immo est idem, quando alia verba pacti ex sui generalitate important renuntiationem pscriptionis, quia tm̄ operatur genus quoad genus, quantū species quoad speciē.l.si plures. de admi.tut. & probatur in terminis.ex no.per Bar.in auth.matri & auiæ.C. quando mul. tute. offi.fungi pōt.Nā ibi dicitur in tex.& in glos. ꝙ mater quæ assumit tutelam, debet renuntiare Velleiano & secundis nuptijs & omni legū auxilio, quærit, ergo vtrū sufficiat illa gn̄alis renūtiatio, videlicet, omni legū auxilio, an vero sit necessarium, qd̄ etiam specialiter renuntiaret Velleiano, & secundis nuptijs, & respondet, ꝙ non est necessariū de Velleiano specialem mentionē facere, quia illud est beneficiū mulieris qd̄ sub dicta gn̄ali renunciatione continentur. De secundis autē nuptijs debet mentio spālis fieri, quia sub generalitate non pōt cōtineri per rationem, quā ibi assignat, & sic vult, ꝙ licet lex dicat, ꝙ renuntiet Velleiano, tamē renunciari pōt non tantū specialiter, sed etiam generaliter, & istud etiam comprobatur clare ex no.per Alex.in l.4.§.quæsitū.in fi.si quis cau.ubi dicit, ꝙ quando renūciatio generalis non est nulla ex defectu consensus, sed ex alia causa, ꝙ tunc iuramentum illā ualidat, & idē ēt vult Imo.in locis per eū allega.& dū Feli.in rub.de præscri.dicit, ꝙ oportet, vt iuramentū aliquid operetur, ꝙ specialiter sit renunciatū præscriptioni, hoc debet intelligi, qñ sub uerbis generalib.nō pōt includi renunciatio pscriptionis, patet ergo ex pręmissis, qd̄ huic cōclusioni solus Ro.cōtradicit in l.1. de vsucap.& Are. in d.l.cū stipulatus sim mihi, o Procule, & alij, qui in contrariū allegantur, alio casu loquuntur, rō eorum in casu isto non hēt locum.& pro opi.nostra est authoritas gl. in d.l.1.C.de cōfessi.& Alex.in d.l.cū stipulatus.in responsione data ad illam glo. arguendo de dispositione legis ad pactum iuramento firmatū & Bal.in d.l.ꝙ si nolit.§.si quis ita.de ædil.edic.& Ang.in le.1. de vsucap.& Bar.in d.l.si quis reū.& iō non video, ꝙ authoritates, & rationes contrariæ debeant prædictis præualere, sed q̄ contrariū dicunt, uidentur somniare, & dici potest merito illud, qd̄ etiam Ang. dixit in l.si ita stipulatus.§. Crisogonus de ver.obl, uidelicet, ꝙ qui scripta tantū discurrunt propter frigiditatem stomachi in eis cōtenta non digerunt, & adhuc præmissa conclusio tanto magis uerificatur ex illa alia clausula, videlicet, quæ omnia & singula ꝓmisit perpetuo adimplere, &c. quia † etiam illa dictio perpetuo tollit exceptionem pscriptionis

5

6

7

nis, ſm Ang. in d. l. 1. de uſucapionib. a quo ẽt Imo. non diſcedit, quando pactum fuit ualidũ. Nec ob. ꝙ dicatur poſitum in executione, & ꝙ non augeat diſpoſitionẽ cle. j. de præbẽ. quia dicta clauſula non tendit ad exequendũ, ſed ad firmandum, & ad augendũ illud, qđ fuit prius promiſſum, quoniam executio pacti de retrouendendo conſiſtit in ipſa actuali retrouenditione, & nõ in promiſſione, de adimplendo oĩa & ſingula ſupraſcripta, &c. Et dato ꝙ alterũ ex dictis uerbis per ſe non importaret renunciationẽ præſcriptionis, nihilo minus, quia utrumque eſt expreſſum, dẽt talis reiteratio, & geminatio parere hũc effectum, quia plus ſolet operari ſm Bar. in l. cum ſcimus. C. de agri. & cenſi. lib. 11. & probatur ex no. per gl. in l. in contractibus. C. de non nu. pec. quæ vult geminata confeſſio tollat exceptionem non nu. pec. quæ cõpeteret aduerſus ſimplicẽ, & vnicã confeſſionem, & de effectu geminationis dici poſſent multa de quib. per Ro. in l. ſi vero. §. de viro. ſo. ma. Accedit etiam, ꝗa dictio perpetuo, ad minus importat tempus centum annorũ, vt etiã aliàs fuit dictum, per l. 2. §. hoc edictũ perpetuum. cum gl. ne quid in loco publi. nec refert, ꝙ proferatur a leg. quia idẽ quando apponitur in pacto iurato, vt ſæpe dictũ eſt. Poſtremo fuit ẽt aliàs dictũ, ꝙ propter malam fidẽ promittentis retrouẽdere non potuit currere præſcriptio per plura, quæ allegantur in alio conſilio, & licet dicatur, ꝙ ille, qui tenebatur retrouendere, nõ dicitur eſſe in mala fide, quia pro certo non ſciuit, nec certus fuit, ꝙ ſtipulator retroemere voluerit, ſed credere potuit, ꝙ gratiam facere vellet promiſſori, & ſic quia dubius fuit, præſcribere potuit, & allegatur gl. in c. ſi diligenti. & in c. fi. de ꝑſcr. & ibi per Inno. Imo. & Abb. & per Bar. in l. naturaliter, in princ. de vſuca. & dicitur quòd iſta eſt communis opi. ſecundũ Alex. in l. 3. §. genera. de acq. poſſeſ. quæ reſponſio eſt inepta, & non vera, & ad illam reſponſio clara colligitur ex his, quæ dicta ſunt in alio conſilio, quia prædicti loquuntur, quando ꝗs ab initio fuit in bona fide, & ex poſtfacto ĩcepit dubitare, quo caſu ſecundum eos præſcriptio prius inchoata non interrumpitur, ſed quando ab initio quis dubitat, non † poteſt inchoari præſcriptio de nouo, quia requiritur ab initio bona fides poſitiua. c. 1. de præſcr. in 6. & iſtud vult Bart. in d. l. naturaliter. in prin. & alij in locis præalleg. & eſt communis opinio, etiam qñ agitur, de præſcriptione actionis, ſecundum Imo. in d. c. fi. quicquid ibi dicat ſolus Abb. & prout de hoc plenius fuit dictũ in conſilio, ad qđ me remitto, vnde in caſu noſtro ab initio promiſſor non ſolum fuit dubius, ſed certus, ꝙ erat debitor, & obligatus nec potuit, nec etiam debuit ab initio credere, quod ſtipulator vellet ſibi gratiam facere, quia de contraria eius uoluntate apparet manifeſte, ex quo ſtipulatus, & pactus eſt de retrouendendo ſibi, per qđ apparet, ꝙ intentio ſua fuit tunc velle reemere, & cuius mutatio non debuit præſumi. leg. cum tacitum. de proba. & c. cum Marthe. de celebra. miſſa. & per cõſequens promiſſor ab initio fuit in mala fide, propter quam non potuit inchoari, quamuis ex poſt cœpit dubitare, ſed nec etiam ex poſt facto dubitare debuit, ex quo promiſſit retrouẽdere quandocunque & perpetuo, quæ uerba important, quod ſtipulator reſeruauit ſibi facultatem retrouendendi, quando vellet, & quo tempore uellet, & ſic non eſt verum, ꝙ potuerit, uel debuerit credere promiſſor, ꝙ ſtipulator uellet ſibi gratiã facere, & ſi quę gratia potuit præſumi, illa tantum conſiſtere debuit in differendo, non autem in remittendo pactum in totum. Item dum reſpondetur ad unum, de quo in alio conſilio, ſcilicet, ꝙ ad conuincendam negligentiam non ſufficit probare curſum temporis, ſed debuit etiam probari, quod commode potuit retroemere, & hoc non fecit. Nam ad hoc dicit difficultas non liberat debitorem, ſed ſolum impoſſibilitas. l. continuus. §. illud. de verb. obl. ſed iſta ſunt extra propoſitum quoniam ad impediendũ præſcriptionẽm prædicta ratio non fuit in conſilio allegata, ſed ad oſtendeudum, quod. l. hæc conditio de conditio. & dem. quam alleg. Petrus de Anch. in quodã cõſilio, facit ad propoſitum. Nec etiã dicitur, ꝙ difficultas liberet debitorem, ſed quod illum excuſat a negligentia, qđ eſt ueriſſimum, quia etiam excuſat a mora, ut traditur d. §. illud. Præterea non allegatur in caſu iſto difficultas debitoris, hoc eſt promittentis de retrouendendo, qui eſt debitor, ſed difficultas creditoris, hoc eſt illius, cui facta fuit promiſſio de retrouendendo, & ſic nihil ad propoſitum facit. d. §. illud. cum materia, & ꝓpterea recte fuit concluſum, & concluditur iterum. quod reus tenetur ad retrouendendum. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Pactum inter ſecundum uirum, & uxorem pro filijs ſuis, in præiudicium filiorum primi matrimonij, an ualeat, per totum, & communis opinio eſt, quod non, & nu. 8.*
2. *Legatum nepoti ex filio ſpurio cum hoc quod nihil patri etiam in uſufructu quæratur, ualet.*
3. *Animus & intentio probatur ex proœmio diſpoſitionis.*
4. *Profectitium dicitur, quicquid habet filius beneficio patris.*
5. *Stipulatio patris, ſibi & filijs uel filijs tantum, quo animo facta intelligatur.*
6. *Verba libere & pleno iure, a pari procedunt.*
7. *Donatio tacita & præſumpta facta abſenti ualet.*
8. *Pactum in fraudem. l. hac edictali. non valet, & illa lex hodie locum habet.*

CONSILIVM CXII.

1 QVAESTIO † quæ proponitur in hoc cõſiſtit vtrum valeat pactũ inter mulierẽ tranſeuntẽ ad ſecunda uota & maritum, ꝙ poſt mortem uxoris dos cedat lucro filiorũ ſecundi matrimonij integraliter, reſeruata tamen legitima de iure debita filijs prioris matrimonij, & prima facie uidetur dicendũ ꝙ ſic, vt decidit Bal. in l. hac edictali. C. de ſecũ. nup. in uer. omni circumſcriptione. ubi concludit, ꝙ ſi ſecundus maritus recepit dotem cum pacto de lucrando pro filijs ſecundi matrimonij: filij ſecundi matrimonij nõ patiuntur diminutionẽ, de qua in illa. l. & ſic ꝙ pactũ eſt ualidũ, ꝑ §. pe. in auth. de nup. nec ſecundum eũ dẽt præſumi fraus, ꝗa eſt incerta perſona, cui ex naturali affectione mater poteſt prouidere, circũſcripto marito, vnde locũ nõ habet illa lex, ſed hẽt locũ. l. 1. C. de inoffi. dona. quæ ẽt in caſu noſtro ceſſat, ex quo legitima reſeruatẽ exꝑſſe filijs primi matrimonij, & idẽ latius vult Bal. in l. 1. C. de inoff. don. per d. §. pen. & quia licet inter virũ, & uxorẽ nõ ualeat donatio, nõ prohibetur tñ uir ꝑſtare miniſteriũ donationem, unde uir bñ poteſt eſſe miniſter accipiendo pro filijs, tanquam quilibet ꝑ eis. l. Sulpitius. de dona. inter uir. & uxo. Præterea ſm eũ, ſi iſta mulier eſſet pacta cũ quodã tertio recipiente pro filijs, valeret pactũ, ergo eodẽ modo ſi cũ patre liberorũ, ꝗa interueniendo ut nudus miniſter dicitur interueniſſe, & ut quilibet non ut pater. d. l. Sulpitius. liberis ergo ſecundi matrimonij quæritur q̃tum ratio iuris promittit, unde ſufficit, ꝙ filij dicti matrimonij habeant tñ legitimã. l. ſi totas. & l. ſi liqueat, C. de inoffi. dona. Nec iſte contractus, ſm Bald. pertinet ad d. l. hac edictali, & dicit ita conſuluiſſe, ac etiã reſpondet rõnib. quorundã, qui cõſuluerunt contrariũ, quem aliter non refero, & iſtã opi. tenet ẽt Bal. per eaſdẽ rões in conſ. 22. inci. Quædam domina Nicolina. in 5. vol. & in alio cõſ. inci. do. Caia, &c. & in conſ. inci. Miror de tãto viro, &c. alias incip. Berta nupſit Titio, &c. & ꝙ filijs ſecundi matrij plus poſſit relinqui, probatur in auth. vnde & ſi parens. C. de inoffi. teſta. ſm expoſitionẽ Odoff. & ibi no. Bal. ad hoc illum tex. & Pau. de Ca. qui de conſ. Bal. facit mentionem, & cũ eo tranſit, quamuis ſecundum eum fuerit conſultum contrariũ per Ioã. de Lig. & quoſdã alios, & iſta opinio cõfirmatur, quia ualet donatio facta uiro per uxorem, quando res donata non debet apud uirum permanere, ſed ſtatim ad filiũ vel filiam, aut ad alium peruenire, ut eſt caſus in l. profectitia. §. ſi quis certã. de iure dot. & no. Bar. in l. 2. §. 1. de do. facit l. cogi. §. hi qui ſolidũ. ad Treb. multo ergo magis debet ualere, quando directo donatẽ filijs ad inſtantiã mariti ꝑſtantis miniſteriũ, ſicut factũ reperiẽ in caſu nr̃o, & hoc ꝑſertim procedit, quia actũ eſt, ꝙ quicquid poſt mortẽ. d. Cõſtantiæ perueniet ad filios eius ſecundi matrimonij, & lucro cedet ipſis filijs, & filiab. ſecũdi matrimonij, intelligatur ad eos peruenire, & ſic perueniat liberè, & expeditè, ita ꝙ eo tẽpore habere & percipere poſſint, & ſic habeant & percipiant fructus ipſius dotis, tanquam ad eos uel ad eas pertinentes, & pertinere debentes, &c. per quæ vèrba apparet actum fuiſſe, ꝙ etiam fructus dotis pertineant & ſpectent ad filios, & ꝙ uſuſtructus non quæratur patri

tri

tri,vt a fortiori probatur in l.si vsusfructus.§.si ita quis,quādo dies leg.ced.vbi hr̄,ꝙ si q̄s donat filio,vt ipsi filio soluatur, vr̄ prohibuisse usumfructum acquiri patri.& ibi no. Bar. & quæ prohibitio expressa,vel tacita ualet,per authen.excipitur.C.de bo.quę libe.si ergo ex huiusmodi cōuentiōe proprietas & vsu fructus dēt queri filijs,& nihil venit quærendū patri,dēt pactū valere,nec potest dici factū in fraudē.d.l.hac edictali.ut probatur ex no.per Bar.& alios in l.Gallus.§.ꝙ si is.de libe.& posth. vbi

2 † cōcludit, ꝙ si auus legat nepoti ex filio spurio cum hoc, ꝙ nihil quæratur patri ex causa etiam usufructus, legatū valet,& non p̄sumitur in fraudē factū, qa cū nihil filio spurio veniat quęrendū,ex hoc manifeste apparet,qđ factū fuit contemplatione nepotis,& non filij, vnde & in casu nostro constare uidetur,ꝙ promissio,& cōuentio facta fuit cōtemplatione filiorū secundi matrimonij,& ꝙ cessat omnis suspicio fraudis, & per cōsequens,ꝙ valet,quia nō est prohibitū,per l.hac edictali.plus relinqui filijs secūdi matrimonij, sed immo est permissum cessante omni circūscriptione.d.§.pe. in auth.de nup. & ꝙ tunc.s.quādo est actum,ꝙ vsusfructus non q̄ratur patri, valeat pactū factū secundo marito pro filijs secundi matrimonij de lucrando dotem,ꝙ uoluit etiam Pau.de Cast.in consil. 173.Viso casu,&c.per not.per Bar.in d.§.qđ si is. Sed p̄dictis nō obst.in contrarium arbitror esse uerius.Nam ut ex præfationibus instrumenti declaratur,fuit prius actū inter d. Cōstātiam & Saulum,qđ antequā inter eos cōtraheret matrimoniū per verba de p̄senti,fieri deberet cautio solēnis ꝑ instr̄m publicū de ꝯuētionib.de q̄b.i dicto instr̄o,& sic ꝯstat ex hoc,ꝙ Saulus nō erat aliter cōtracturus matrimoniū ꝑ verba de præsēti cum d.do. Constantia,nisi cum pacto de lucrando dotem pro filijs secundi matrimonij,& consequenter ēt apparet,ꝙ d.do. Cōstantia nō fecit dictū pactū uoluntarie, sed ex quadam necessitate causatiua, .i. vt haberet dictum Saulum in maritum, quem non erat habitura absque dicto pacto, ut colligitur ex dicto proæmio, ex † quo animus probatur, & intentio. leg. fina.& ibi no.Bart. Bald.Ang.& alii de hæred. insti. & facit.l. Titia.§.idem respondit.de ver.ob.& l.item quia §.fi.de pac.Manifeste ergo ostenditur,ꝙ istud pactū non fuit factum contēplatione filiorum secundi matrimonii, sed contemplatione futuri matrimonii,& mariti,& ut Saulum inuitaret mediāte hoc pacto ad matrimonium contrahendum.Et propterea perinde est acsi ad commodum ipsius Sauli hoc pactum fuisset factum & per illū deinde fuisset dictis filiis secūdi matrimonii donatū, l.sed si plures.§.in arrogato.de vulg. & pupilla.ex quo not. ibi Bar.& alii,ꝙ

4 q̄cquid † habet filius beneficio patris,dicitur esse profectitium, quod est verū s̄m eum, quando pater fuit cā ꝓxima acquisitionis,& prout esse dicit,quando cōcedit aliq̄d filio,quod non fuisset concessum nisi ꝑꝑ patrem, sicut factū reperitur in casu nostro,ut dictum est,& ideo inferunt Doct. ibi,ꝙ donata sponsæ a coniunctis sponsi censentur prius donata viro,& per virum sponsæ,ꝙ maxime verum est, q̄n ꝯstat ꝙ contemplatione viri fuit facta donatio.Si igitur censetur in casu nostro marito factum pactum de lucranda dote, & ꝑ ipsum filii secundi matrimonii dos donata, sequitur ꝙ non valet ultra id quod est concessum vni ex filiis prioris matrimonii.d. l.hac edictali.C.de secun.nup.& in auth.de nup.§. optime.Secundo

5 confirmatur ista opi. Nam † aut pater stipulatur sibi,& filiis,& sic admista persona patris & filii,& tunc intelligit̄ stipulari filijs,ut hæredib.& sic ordine successiuo,vt no.in l. si tibi. §.si pactus.de pac.& ꝑ Bar.in d.l.Gallus.§.quidam recte.& in l.qđ dicitur,de uer.ob.aut pater stipulatur pro filiis solum, & non admista persona patris,vt in casu nostro, & tūc ex simplici stipulatione,& contractu non p̄sumitur pater stipulatus ꝑ filio animo donandi,sed potius animo concedendi in peculiū, l.fi.de pecu.lega.si uero pater stipulatus sit, ac etiam passus sit rem tradi filio,tunc præsumitur,ꝙ fuerit stipulatus animo donandi filio.l.2.& 3.C.si quis alteri uel sibi.& l.si filiæ.C.fam.ercis.quæ ita debet intelligi,s̄m Bar.qui ita declarat in l.q̄ dotis. sol.ma.uer.quæro ulterius,pone,&c.& in l.si pater.in prin.de do.& ibi clarius idem uult Imo.& Ro.& dictam differentiam inter primum modum stipulandi, & ultimum, facit etiam ad propositum Ale.in d.l.quod dicitur.in 25.col.de uerb. ob. ꝙ autem in casu nostro dici non possit,ꝙ pater sit stipulatus animo concedendi filiis in peculium, sed potius animo donandi, probatur manifeste ex eo ꝙ actum est,ut uidelicet usufruct⁹ sit filiorum.& non quæratur patri,quod enim operatur traditio facta filio permittente patre ad præsumendum animū donandi,multo magis debet operari pactum, ꝙ ususfructus non quæratur patri,sed sit filii,quia hoc de necessitate arguit,ꝙ pater uoluit in peculium concedere,quod necessario non sequit̄ ex prædicto actu traditionis, quæ pōt etiam concessionem in peculium continere,& animus donandi etiam colligitur,quia actum fuit,ꝙ dos libere & expedite perueniat. & peruenire debeat ad dictos filios,quia † uerbum libere,& pleno iure,procedunt a pari.l.fideicommissa.§.quamquam.de lega.3.& nota. Bal.in l.alio.de alimen.& cib.l.& Bal.in l.& si post tres.in 3.colum.si quis cau.si ergo actum est,ꝙ pleno iure pertineat ad filios,sequitur,ꝙ etiam proprietas debet ad illos pertinere, secūdum Bal.in l.mater. C.ad Tertul.& in l.fœminæ.§. illud.C. de secun.nup.& sic non potest esse concessio in peculium, sed est donatio.Cum igitur stipulatur pater pro filio aīo donādi, & sic capiat filius ex cā donationis,de necessitate hoc, qđ filio quæritur,dicitur esse profectitium,& ꝑ p̄ns censetur prius q̄si tum patri,& per patrem donatum filiis.Nec ob.ꝙ illis absentibus non potuit donari.l.absenti.de dona.& no.in l.illud. de sacrosan.eccl. Et pro quib.ēt non est stipulatus notarius a patre sed a matre,quia contrarium procedit,& hēt locum in donatione

7 expressa,sed † donatio tacita & præsumpta facta abienti valet.l.4.§.fi.de neg.gest.& ibi no.Bal.& l.si cum dotem.in prin. solu.ma.& ibi per Alex.& illa lex proprie loquitur de donatione tacita facta filiæ in p̄tāe,& quamuis non ualeat regulariter donatio inter partem & filium.l.2.C.de inoffi.dona. & l.donationes,quas parentes.C.de dona.inter vir.& vxo.potest tamen morte confirmari,ut ibi,confirmantur prædicta ex no. ꝑ Bar. in d.l.Gallus.§.quidam recte.ver. q̄ro quid si testōr dicat, &c. vbi dicit,ꝙ dicitur esse profectitium illud , qđ pater q̄rit filio ex sua prouisione,& ista potest esse rō, ꝙ pater præsumitur in dubio stipulari ꝑ filio animo donandi, ut habetur in locis pal legatis,& istam rōnem etiam allegabat.d. Franc.de Rampo.ad propositum,ut refert Bal.in d.l.1.C.de inof.& do.& quamuis Bald.ibi dicat,ꝙ hoc caret sensu,quia cum adueniat matri , & a matre transeat in filium, licet mediante contractu paterno, illud est aduentitium.l.scimus.§.repletionem.C.de inoffi. test. nihilo minus hoc qđ dicit Bal. non est uerum,& est cōtra no. per Bar.& Doc.in l.quæ dotis.& in d.l.si pr̄.& in d.§. quidam recte.Nec ob.d.§.repletionem. qa q̄tum ad imputationē in legitimam non sufficit,ꝙ filius capiat a patre,sed est necesse, ꝙ illud hēat sine onere,vel donatione,quod non est in casu illo, sed ut gl.intelligit,ueniebat q̄rendū filio in q̄ndam futurū euētum,q̄ illo casu non reiicit̄.vt ēt declarat Bar. in l.in quartam. in fi.ad leg.Falc.& hoc uoluit tex.dum dicit,ꝙ filius capit, qa iure quodam aduentitio,id est in euentum dubium,& incertū non autem significant illa uerba,ꝙ dicatur capere a patre,pro ut hoc modo etiam declarat Imo. in d.l.in quartā. Nec est ēt verū,vt dicit Bal.in d.l.1.ꝙ dominium descendat a matre in filios,& non a patre,q̄a fingitur facta promissio & datio patri, & ꝑ patrem filio.d.§.in arrogato,ut colligitur ex p̄missis,licet enim titulus patris,id est dotis, resoluat & remaneat nudū patrimonium mulieris,s̄m Bal.qui ex hoc infert,ꝙ tanquam patrimonium mulieris transit in filium.l.dotis.sol.mat.& l.inter socerum.§.cum inter de pac.dot.tamen ex alio titulo , id est ex stipulatione,vel pacto prius saltem ficte,& ordine intellectus q̄ritur marito,qui non resoluitur,& a patre proficiscitur in filium ex tacita præsumpta donatione ꝑ p̄dicta.Accedit ēt,q̄a pr̄ stipulatus est pro filiis nascituris,ergo ꝑ illis, ad quos non cadebat affectio matris,q̄a nō erant cogniti,ut no.gl.& Doct.in l. qui filiab.in prin.de leg.1.iō p̄sumendū est aliis cōcurrentib. ꝙ pactum fuerit factum potius cōtemplatione uiri,quem mulier cupiebat in maritum hr̄e,q̄ filiorum,& hoc ēt pōderat Pa. de Cast.in d.consi.173.& ultra eū ita ēt dixit Bar.in cōsil.131. vbi post quam conclusit,ꝙ dos relicta nepti per auū p̄sumitur potius relicta cōtēplatione filii, q̄ neptis,per l. dedit dotē.de colla.bono.subdit,hoc maxime esse uerum,q̄n relinquitur nepti nasciturę,& nondum natæ tempore mortis aui, quia tunc dici non potest,ꝙ ꝑꝑ affectionem ad eam auus illi reliquerit imo uerisimiliter dicta mulier maiorē affectionē habuit ad filios prioris m̄rimonii iam natos & cognitos,quos priuare nō potuit

potuit pp eorũ demerita, quia cui essent uel infantiæ proximi non potuerũt demereri.l.si quis in suo.§.legis.C.de inoffi.test. & quod pp odiũ,vel demerita hoc nõ cõtigerit, constat ex eo ꝙ ẽt filios ulterioris futuri matrimonij excludit, q ex proprijs demeritis,vel odio patris dici non possint exclusi,quia pr̃ & filij erant incogniti,vñ dici nõ pt,ꝙ alia rõne ista mulier ad hoc sit inducta,nisi ex affectione erga uirũ,& ut uiro gratiam faceret & cõplaceret,ac in fraudẽ.l.hac edictali.& ad eludẽdũ promissione illius legis,& quãquã Bal.fuerit in contraria opi.vt dixi tñ postmodũ mutauit sñiam,& consuluit pro hac pte,ut in ꝯ si.suo.161.inc.Quædam nobilis dña,&c.in 1.uol.vbi refert,ꝙ qõ fuit in ciuitate Cortonæ & ꝙ ita fuit iudicatum per d. Rich.de Sal.& consultum per d.Fran.de Alb.licet tunc ipse cõsuluisset contrariũ,istã partẽ cõsulendo tenuit Corn.in conf.72. inc.Imminet in hac consultatione, &c. & ubi refert ita consuluisse d.do.Fran.Ioan.de Ligna.& Mar. de Sili. & ꝙ ita ẽt consuluit Ang.in quodam cõsi.inc.Qm̃ mihi videtur,&c. & in hãc partẽ ẽt inclinare videtur Sal.in d.l.hac edictali.in 8.q.Superest nunc ad allegata in contrariũ rñdere.Et primo non ob.qđ uoluit Bal.in l.hac edictali.& in d.l.1.C.de inof.do. quia eius opi.ĩ suis terminis non est uera,& cõtrarium tenẽt oẽs alij, de quib. supra,& rectius per rõnes superius all. & contra Bal. tenet etiã Pau.de Ca.in in d.consi.173.ita ꝙ cõis opi.est contra eum,qui rñdet ad §. pe. in auth. de nup.in quo Bald.pcipue facit uim,ꝙ 8 † non cõstabat,ꝙ illo casu pr̃ viueret.Vel secundo,& melius pt rñderi,ꝙ non loquitur ille text. qñ quæritur filijs secundi matrĩj ex prouisione patris,sed qñ uxor simpliciter legat, uel donat dictis filijs absque eo,ꝙ maritus se interponat pro illis,q̃a isto casu dici non põt,ꝙ pr̃ donauerit filijs, uel ꝙ istud sit pro fectitium,nec apparet,ꝙ hoc sit factum cõtemplatione patris, vel in fraudem legis,sed est secus, qñ pr̃ paciscitur pro filiis , p̃sertim nascituris per rõnes superius allegatas,quæ maxime locum habent,ex quo fuit facta promissio ante matrium contra ctũ,& constat,ꝙ facta fuit,vt vir inuitaretur ad matrimonium ꝯhendũ, & qm̃ aliàs non erat illud cõtracturus,iõ hoc casu dr̃ facta contemplatione mariti,& non filiorum,d. l. sed si plures §.in arrogato.de uulg.& pup.cum ibi no.per Bar. & sic in hoc ẽt casus iste differt ab illo,de quo in d.§.pe.Nec ob.dũ Bald.dicit,ꝙ maritus hic interuenit tanquam nudus minister, & tanquam quilibet alius per l.Sulpitius.de don.inter uir. & uxo. q̃a in casu illo constabat, ꝙ traditio fundi non erat facta marito eius cõtemplatione,sed filij,& eodem casu loquitur. l. profectitia.§.si quis certam.de iure dot. nam oĩbus dictis casib. filio ex prouisione matris dantis marito q̃ritur, & non ex prouisione patris dantis profectum a matre,& non a patre,sed in casu isto pr̃ pro filijs stipulatus est,& sic eius facto & opera ac prouidẽtia q̃ritur filijs,& quib.non intendebat q̃rere in legib. contrarijs, sed uxor astrinxit maritum ad dandu filijs, & sic illis dicĩt prouisum a matre,& non a patre. & multum refert utrum pater,uel extraneus pro dictis filijs sit stipulatus, quicquid dicat Bal.quia qñ extraneus paciscitur,dici non põt,ꝙ illud sit profectitium.d.§.in arrogato,sed aliud est,qñ pr̃ stipulatur, ut ibi. Itẽ nec extraneus est in dubio pactus animo donandi,sed aliud est in patre rõne coniunctionis,& filiationis,s̃m Bart.in d.l.q dotis.Item non ob.ꝙ actũ sit,ꝙ dos libere,& expedite ad filios pertineat,& ẽt fructus ad filios perueniant,quia ex hoc cõstat pactum esse factum contemplatione filiorum , & ꝙ cesset oĩs suspicio fraudis per no.per Bar.in d.leg.Gallus.§.ꝙ si is.& per Pa.de Ca.in terminis in d.consi.173.quia loquũtur Bar. & Pau. de Cast.in legato uel institutione,per quam,vel prouidetur ne potibus ex filio spurio, vel filijs secundi matrimonij per auum vel vxorem testantem,& non per eorũ patrẽ,propterea tunc p̃sumitur in dubio,ꝙ contemplatione filij spurij,vel mariti,qui non põt capere,relictum sit factum,& idem esset,quãdo uxor, p̃sertim post matrimonium contractum donaret mõ prędicto directo & immediate filijs secundi matrimonij, & sine facto & prouidentia mariti,quia ẽt isto casu est eadem ratio,sed quãdo pr̃ stipulatur ab uxore pro filijs secundi matrimonij,tũc illud, qđ venit filijs q̃rendum,facilius p̃sumitur profectitium, quia ex opera & ex prouisione patris q̃ritur,per no. p Bar.in locis p̃ all.& hoc est uerum indistincte, si non sit prohibitum , ꝙ aliquid quæratur patri,sed vbi agitur,quod ei nihil possit quæri, tunc aut fuit pactum pro filiis secundi matrimonij iam natis,& dici põt,ꝙ pactũ cõtẽplatione filiorũ sit factũ, quia qñ agitur, qđ nihil patri q̃ratur, dici non põt,ꝙ a patre verè vel fictè proficiscatur,& isto ẽt casu põt habere locũ,quod no.Bart.in d.§. ꝙ si is. si verò pactũ sit interpositũ pro filijs nascituris , & isto casu puto ꝙ cõtemplatione potius mariti, cui nihil etiã ueniat q̃rendũ,dicatur facta ꝓmissio,q̃ filiorũ, & ꝙ pactũ dicatur in fraudem factum,quia non est verisimile, ꝙ vxor voluerit filios prioris matrimonij cognitos , & dilectos excludere pp nascituros,& ad quos hr̃e non potuit affectionẽ.Et ideo ex ista præsumptione tollitur alia,q̃ oritur ex illa modificatione , ꝙ nihil q̃ratur marito,per no.in l.diuus.de in integ.rest. nec Bart.in d. §.ꝙ si is.loquit̃,qñ in contrariũ oritur,vel oriri possit suspicio fraudis,q̃ probatur p cõiecturas.l.dolũ.C.de dolo, & quæ cõiectura fraudis nõ adest in casu pñti, qñ promisit uxor marito recipiẽti pro filijs iam natis , q̃a cũ ad illos potuerit affectionẽ hr̃e,p̃sumitur potius,ꝙ sic fecerit,q̃a illos magis dilexerit. d.§. pen.in auth.de nup.q̃ in fraudẽ legis.l.merito.pro soc. & prædicta sunt magis vera,& procedunt sine dubio,quando cõstat, ꝙ uxor nõ fecisset pactum , si ad maritũ non habuisset respectum,sicut quando fit pactum ante matrimonium,& actũ est, ꝙ non contrahatur,nisi pactum pręcedat & interponatur, q̃a tũc cõstat manifestè, ꝙ maritus nõ erat mr̃imonium cõtracturus,nisi uxor illi promitteret pro filijs secundi mr̃imonij,& ꝓpterea hoc casu dicitur factũ potius cõtemplatione viri, quam filiorum,præsertim nasciturorum,& qui sunt incogniti, ut est casus,in d.l. sed si plures.§.in arrogato.cum ibi no.p Bart.ideo isto casu moderatio illa,ꝙ nihil quæratur marito,nihil õperatur isto casu, ex quo ex aliis apparet, ꝙ uxor non promisisset pro dictis filiis,si ad maritum non habuisset respectum,quãdo enim constat , ꝙ aliquid promittit filio cõtemplatione patris: & d. hoc nõ dubitatur,q̃uis actũ sit,ꝙ vsusfructus nõ quærat patri,adhuc tñ sine dubio dr̃,profectitiũ,qđ q̃ritur filio, ut est ẽt casus in l.profectitia.in prin. de iure dot. tuc.n.fingit pleno iure rẽ peruenisse,& donatã fuisse patri, & per patrẽ donatam filio quo ad proprietatẽ & vsumfructũ,& sic censetur filius habere ẽt vsumfructũ a patre , & ex donatione potius patris quã ex pacto & prouidẽtia matris.d.§.in arrogato.& per hanc rõnẽ forte idẽ erit,qñ pater pro filijs ẽtiã natis recepisset,si non erat aliàs mr̃imoniũ cõtracturus , quia ex hoc ẽt isto casu constat, ꝙ vxor habuit magis respectũ ad maritũ quã ad filios, & ꝙ ꝓmisit,vt illũ induceret,& inuitaret ad cõtrahendũ mr̃imonium de fraude tñ magis apertè constat , qñ ꝓmissio est dicto casu pro filiis nascituris recepta,quia tunc duplex coniectura cõcurrit,videlicet,ꝙ promissio sit facta cõtemplatione mariti.s.quia constat,ꝙ maritus non erat aliàs matrimoniũ cõtracturus, & quia nõ est credendũ, ꝙ voluerit uxor filios prioris mr̃imonij cognitos, & dilectos excludere pp nascituros ex secundo matrimonio,ad quos non habuit,nec hr̃e potuit affectionem,ar. 9 l.Publius.§.fi.de condi. & demon.† Si ergo pactum,de quo agitur,dicitur factum in fraudem.d.l. hac edictali. ita quòd in eo locum habeat.d.l.dispõ.sequitur,quod illud plus quod reperitur datum marito,quam singulis filiis prioris matrimonij, uel unicuique eorum,quibus æqualiter reseruata est legitima, debeat reuocari, & in totum applicari filiis prioris matrimonij . d.l.hac edictali. & licet aliter postea sit dispositum , per l.quoniam præteritæ.eo.tit.tamen per authen.ad eos.ibi positam,& per §.optimè.in auth.de nup. quantum ad hoc fit reditus ad d. l.hac edictali. & receditur a d.l.quoniam.& prout etiam concludit Corn.in dicto consil.72.in 3.volum. & ita in præmissis concludendum puto. Laus Deo.

S V M M A R I V M.

1 *Oblatio verbalis licet non sufficiat ad constituendũ creditorẽ in mora,recusata tamen sufficit.*
2 *Debitor interpellatus dicens nolo soluere,priuatur illa dilatione quæ datur ad soluendum.*
3 *Verbum plena proprietas,& verbum libere,quid importent.*
4 *Licentia alienandi bona subiecta fideicommisso inducitur per verba,de quibus hic.*
5 *Statutum prædictũ non habet locum re semel alienata , consentiente illo,qui præferri debebat.*
6 *Pars principalior tanquam nobilior debet attendi.*

7 *Statutum loquens de ſimplicibus, nõ habet locum in caſu miſto.*
8 *Vnio unius iusis cum alio plura operatur, ut hic.*

CONSILIVM CXIII.

EX Pluribus dr̃, ꝙ illi de Griphonib. nõ ſint obligati uendere Antenori domũ, uel partẽ domus, de qua agit. Et primo, quia ſi ẽ uerũ, ꝙ dictus Antenor ẽt extraiudicialiter interpellatus dixit, ꝙ emere noluit, non fuit vlterius expectandus, & potuit ſtatim uẽdi cuicunq;, vt ẽt eſt expreſsũ in ſtatuto ſub rubrica đ reb. cõib. &c. in fi. iunctis p̃cedentib. ad quæ hr̃ relatio ꝑ illa uerba, & idẽ dicimus, &c. qa ĩtelligit̃ facta repetitio quo ad oẽs qualitates expreſſas in p̃cedenti ꝑte eiuſdẽ ſtatuti, per not. per Bar. in l. ſi qs ſeruũ. §. fi. de le. 2. in l. j. de rec. in l. j. §. fi. ſi fam. fur. feci. dicatur. & in l. ſanctio legũ. de pœ. Nec ob. ꝙ proteſtatio vel interpellatio debuit fieri per inſtr̃m, vel aliã publicam perſonã, & ꝙ alias non ualuit ex diſpõne alterius ſtatuti ſub rub. de proteſtationib. faciẽdis, &c. Quia iſtud poſſet eſſe uerũ, ſi interpellatus extraiudicialiter, & ſine ſcriptura nihil rñdiſſet, ſed qñ dixit nolle emere, tũc nõ fuit amplius & alio mõ interpellãdus, & potuit res uendi liberè, ut probatur ex no. ꝑ Raph. Pa. de Ca. & Ale. in l. qui Romæ. in prin. de ver. ob. Nã † oblatio verbalis quo ad cõſtituendũ creditorẽ in mora nõ ualet, & habet̃ ꝓ non facta. l. ſi ſoluturus. in fi. de ſol. & l. Titię textores. §. pe. de leg. j. & tñ ſi creditor, cui facta fuit uerbalis oblatio, dicit ſe nolle recipere, conſtituitur in mora, perinde ac ſi oblatio realis fuiſſet facta, & per talẽ rñſionẽ cõualidatur, & effectum reaſſumit uerbalis oblatio, quia ex quo ſemel dixit nolle recipere, præſumitur, ꝙ ſi fieret alia realis oblatio, ꝙ recuſaret recipere, & propterea cũ de eius uoluntate appareat ex tali rñſione alia realis oblatio reputatur fruſtatoria, & pro hoc ẽt Alex. alle. gl. quæ vult idem in c. paſtoralis. in fi. de off. ord. & Bal. tenet in l. unica. in 2. col. C. ne lic. ter. prouo. & all. etiam Pa. de Ca. & Ale. no. ꝑ gl. in l. fi. ff. de in integ. reſt. & idem tenet Alex. in l. ſi mora. ſol. mat. in 5. per ſuperius allegata, dicens ẽt, ꝙ idem ſentit Bar. in l. qui ſolidũ. in pri. de le. 2. & quãuis Are. & Soc. in d. l. q Romæ, in prin. uideant̃ in hoc aliter ſentire, tñ a p̃cedenti opi. quia eſt cõis, nõ eſt in iudicando recedendũ, ut tradit̃ in locis vulgarib. & quia ẽt Iaſ. ĩ d. l. qui Romæ. rñdet rõnib. prædictis: Sicut ergo in caſu p̃dicto uerbalis oblatio, q̃ eſt in ſe nulla, đ iure cõi cõualidatur, qñ creditor dixit nolle recipere, ita ẽt dđm eſt, ꝙ interpellatio nulla ex forma ſtatuti cõualidet̃, qñ ĩterpellatus rñdit, nolle emere, nec eſt amplius interpellandus. Cũ. n. rñdeat nolle emere, intelligitur hoc mõ rñdendo interpellationem p̃cedentem tacitè approbare, ẽt ſi non ſit legitime fcã, & ſic fauori ſuo renunciaſſe, quod facere potuit l. pe. C. de pac. & l. ſi quis in conſcribendo. C. de epi. & cle. & hac rõne creditor dr̃ approbaſſe oblationẽ uerbalẽ, dicẽdo nolo recipere, & iſta eſt concludẽs rõ iudicio meo, & quæ ẽt cõfirmatur, nam quãuis interpellatus ſtatim non cõſtituat̃ in mora, ſed poſt interpellationẽ dẽat habere aliquod tp̃s breue, intra qđ poſſit ſe p̃parare, quia non dẽt creditor uenire cum ſacco paratus. l. quod dicimus. de ſol. & no. gl. in l. Aemilius. de min. ĩ uerbo, reſtitui, quã reputat ſingularẽ Bal. in c. 1. in prin. de no. for. fidel. ubi dicit, ꝙ oĩs interpellatio legis uel hoĩs ſpatiũ quoddam continere dẽt, ſaltẽ tacitũ, & idẽ tenet Bal. in repe. l. & ſi poſt tres. ſi qs 2 cau. in 5. col. † nihilo minus ſi debitor interpellatus dicat, nolo ſoluere, ſtatim eſt in mora, & ulterius non eſt expectãdus, ſc̃m Raph. & Ale. in l. 1. §. item ſi ita. ad legem Fal. alle. Alex. not. per gl. in d. l. fi. de in integ. reſt. cum concor. Scđo non pñt prædicti compelli ad uendendum, quia dictus Antenor conſenſit alteri uenditioni prius factæ Antonio de Sarraceno, & ad defenſionẽ eiuſdem domus ſe obligauit, & in inſtr̃o dictæ uendõnis dicitur, ꝙ uenditores uendunt dictam domũ eidem Antonio ad hñdũ, tenendũ & poſſidendum, & quicquid eidẽ Antonio, & eius hæredib. uidebitur, & placuerit de ea perpetuo faciendũ, ꝙ commodum, & incõmodũ ſpectet ad ipſos libere, & pleno iure, &c. dicto Antenore p̃ſente, & cõſentiente tacite & ex-3 preſsè, † uñ per hmõi uerba dicto Antonio & ſuis hæredib. data licentia alienandi dictam domum cuicunq; & ſine ulla interpellatione dicti Antenoris cõſentientis, ut dixi, & probatur ex illo uerbo pleno iure, qđ hoc importat, ut probatur ex no. per Bal. in l. fœminæ. §. illud. C. de ſecun. nup. dicendo no. plenã ꝓprietatẽ uocari, q̃ hẽt in ſe ꝓprietatẽ & vſumfructũ, & ius alienãdi tanq̃ rẽ ꝓpriam, ſi ergo ĩportat, ꝙ poſſit alienare tanq̃ rẽ ꝓpriã, ergo interpellatio nõ eſt neceſſaria, & ius interpellãdi ẽẽ remiſsũ. & idẽ ꝓbat̃ ex illo uerbo liberè ut ꝓbat in c. 1. de re. in 6. in ver. liberè. cũ ibi no. ꝑ Io. And. & Domi. & in c. cum eps. in ver. liberè, iuncta expoſitione Arch. & Io. And. q expo- nunt, i. ſine alicuius ɔtradõne, & no. gl. & Doc. in c. Ro. in uer. liberè. de cenſi. in 6. & in c. cũ plures. de off. dele. eo. li. & ad idẽ eſt tex. in c. de multa. de p̃ben. in uer. liberè cõferat. ꝑ quẽ dicit ibi Abb. in 1. col. ꝙ q p̃t actũ liberè facere, poterit hoc ſine cuiuſquã req̃ſitione uel licẽtia, qđ ſemꝑ eſt no. ſc̃m eũ, & dicit ẽt Bal. in c. q̃ in eccleſiarũ. de ɔſti. ꝙ uerbũ liberã, de quo in tex. importat ſine ɔſenſu dñi, q aliàs fuiſſet neceſſarius, & idem tenet ibi Ant. de But. in 4. no. & tãto magis p̃dicta ꝓcedunt, cũ dicta verba, videlicet liberè, & pleno iure, ſimul & copulatiuè exprimant, qa geminatio ſolet plurimũ operari, iuxta no. ꝑ Bar. ĩ l. cũ ſcimus. C. de agri. & cenſi. li. 11. & plenius per Ro. in l. ſi uerò. §. de viro. ſol. mat. ɔfirmãt ẽt p̃dicta ex no. ꝑ Bar. in l. q Romæ, §. duo fr̃es. de ver. obl. in 8. q. vbi vult, ꝙ ꝑ illa verba poſita in inſtr̃o diuiſionis, vcʒ, & vnus fecit alterũ tanq̃ ꝓcuratorem in rẽ ſuã, ita ut amodo poſſit agere, & ſe tueri in dictis reb. & oĩa facere, q̃ ipſe dñs facere poterat, &c. dicat̃ remiſsũ ius fideicõmiſſi, ſi ſequat̃ alienatio, ita ꝙ emptor ñ poterit inq̃etari adueniẽte caſu fideicõmiſſi, & ſic neceſſariò p̃ſupponit Bar. ꝙ intelligat̃ data licẽtia alienãdi irreuocabiliter, in p̃iudiciũ fideicõmiſſarij, q̃ prius nõ ɔpetebat grauato. l. fi. §. ſin aũt ſub ɔdõne. C. ɔmu. de leg. & ɔſtat ẽt ex alijs ſequentib. verbis Bart. q dicit idẽ eſſe, qñ dictũ fuit, ꝙ ɔceſſerũt adinuicẽ dictas res ad hñdũ, tenẽdũ, vendẽdũ, & alienãdũ, &c. q̃cq̃d iuris, &c. ſic Bar. hãc ul-4 timã † formã & ɔceptionẽ verborũ, in qua expreſsè ɔceditur licentia & facultas alienandi, æquiparatur primæ: ſicut ergo primo caſu qñ dictũ fuit ita, vt amõ poſſit agere, & ſe tueri in dictis reb. & oĩa facere, q̃ ipſe dñs facere poterat, &c. dr̃ ɔceſſa libera facultas alienãdi irreuocabiliter bona reſtõni fideicõmiſſi ſubiecta: ita & in caſu nr̃o multo magis idẽ important p̃dicta verba, videlicet, ad hñdũ, tenẽdũ, & poſſidẽdũ, & quicq̃d eiſdẽ hr̃dib. videbit̃, & placuerit ꝑpetuò faciendũ, ita ꝙ cõmodũ, & incõmodũ ſpectet ad ipſos liberè, & pleno iure, &c. quia, ut dictũ eſt, verbum liberè ꝑ ſe, & verbũ pleno iure ꝑ ſe, & diuiſim & multo magis cõiunctim hoc importat, & facit tex. in l. ꝓcurator cui libera. de procur. Tertio principaliter p̃dicta ɔcluſio ɔfirmatur. Nã, vt dictũ eſt, ſemel & primo iſta domus fuit uendita extraneo, & uolente, & ɔſentiente Antenore, q debuiſſet 5 p̃ferri ex forma ſtatuti: † qa ergo facta fuit ſemel alienabilis in extraneum, debet eſſe perpetuo alienabilis in quemlibet alium extraneũ, & nõ dẽt hr̃e locũ diſpoſitio ſtatuti, a qua ſemel fuit receſsũ. l. pr̃. §. quindecim. de le. 3. & ꝑ illũ tex. dicit Gul. & Bar. in l. 1. ff. de off. eius, cui manda. eſt iuriſ. ꝙ licet inferior nõ poſſit delegare cãm meri Imperij, ut ibi, ſi tñ princeps illam delegauit, prout potuit, ꝙ ille delegatus principis poterit dictã cauſam ſubdelegare, quia cũ facta ſit ſemel delegabilis ꝑ primã delegationẽ principis, remanet, & durat delegabilis, & idẽ probatur in l. videamus. iuncta. l. præcedenti. cũ ibi no. per Bar. qđ metus cau. & alleg. etiam tex. in l. 1. C. de impo. lucra. deſc. uerſi. contra quoq;. lib. 10. bi ſimiliter probatur, ꝙ res quæ primo fuit alienata ſine onere, durat alienabilis liberè & ſine dicto onere, quamuis ex alio titulo ſequatur alienatio, & ex quo primo loco fieri non potuiſſet ſine onere, & idem probatur in c. 2. cum gloſſ. de feu. & in c. per tuas. de don. & ibi no. d. Abb. & Ang. in l. non eſt nouum. de legi. & iſtud ẽt probat̃ in l. tutor rerũ. cum ibi no. ꝑ Bar. de adm. tut. vbi habet̃, ꝙ tutor põt ſibi rẽ pupilli retinere ex cã emptionis, quando ſemel ſolenniter, & valide fuit alienata, ſed uenditio non habuit effectum, qa tp̃e nõ ſoluit precium, quod tutor facere nõ potuiſſet, ſi prius dicta res alienata non fuiſſet, ſecũdum Bar. & cũ opi. Gul. & Bar. trãſeũt ẽt multi alii, quos ad plenum referunt Alexan. & Moder. in d. l. qui dñt, hãc eſſe cõmu. opi. & idem dicit Pa. de Caſt. in l. unica. C. qui pro ſua iuriſ. Quarto conſiderãdum eſt ad cõfirmationem prædictorum, ꝙ ſumus extra caſũ ſtatuti, qm̃, vt in facto proponitur, duo fratres habebãt ante diuiſionẽ duas domos inter ſe cões vnã. ſ. a parte anteriori, & alteram a parte poſteriori, curia ſeu curtili intermediante, & ad quam domum poſteriorẽ erat aditus & acceſſus ꝑ locũ poſitũ ſub dicta domo

ante-

anteriori,& sic p̄supponitur,ꝙ istæ essēt ab initio, & durāte ad huc cōione, duæ domus distinctæ, & prout esse poterāt ꝑ p curiā,vel curtē intermediā. l. qđ conclaue.de dāno infec. & ibi ꝑ oēs. Duo ergo casus ponūtur & exprimūtur in statuto. Primus est,qn̄ aliqui hn̄t aliquā domū,vel aliquas domos, vel ædificia domorū cōes,& pro indiuiso tp̄e vēdōnis, & iste non est casus nr̄,qa dicto tp̄e,quo fuit fcā uēdtio,dictæ duæ domus nō erāt cōes,sed diuisæ,& una ī totū obuenerat vni, & altera sic̄r in totū peruenerat ad alterū, & sic domus p̄dictæ fuerūt diuisæ numero,& non ꝑ partes uel quotas. Alius casus est,qn̄ aliqui haberēt aliquas domos diuisas,q̄ fuerint a principio sub uno contextu & tecto.& vult statutū,ꝙ si aliquis eorū uellet domū suā vendere,teneat ipsā dare,& vendere illi personæ,quæ hr̄et aliā partē, quæ fuit ps & de parte dictæ aliæ domus, &c. Quamuis ergo statutū loquatur hoc ultimo casu de illis qui hn̄t aliquas domos diuisas,intelligitur tn̄ statutum, & intelligi dēt qn̄ illæ duæ domus ab initio & ante diuisionē erāt una domus tm̄, sed ꝑ diuisionē factæ sunt duæ,& prout fieri potuerūt medio pariete interdicto. l. si quis duas.§.si quis partē. ff.cōmu. prædio.& no.in l.qđ in rerū.§.si q̄s post.l.1. & ꝙ dicto casu statutum loquatur, patet ex illis uerbis immediate sequētib. videlicet,quæ fuerint a principio sub uno cōtextu & tecto, & ēt ex sequētib. verbis.s.ꝙ teneat vendere illi ꝑsonæ q̄ habet aliā ꝑtē,quæ fuit ps,& de parte alterius.d.domus,&c. per quæ manifeste apparet,ꝙ statutū loquit̄ qn̄ domus,quæ erat una,fuit diuisa,ī duas ꝑtes,& qn̄ de una domo sola fuerūt factæ duæ domus, quia ex verbis sequentib.statuti declarant̄ illa verba p̄cedentia, videlicet,& in quibuscūq;,q. haberēt aliquas domos diuersas, &c.le. vtrum.& ibi no. Ang.de pet.hęr.& facit l.q. filiab.in prin.& l.si seruus plurium.§.ti.de.le.1.& iste ēt non est casus nr̄,quia una domus nō fuit in duas partes diuisa,nec ꝑ diuisionē ex una domo fuerunt duæ domus constitutæ,sed duæ domus,quæ erant ante diuisionē distinctæ,& separatæ,fuerunt diuisę numero,& quia tp̄e uenditionis desierant esse cōes. Casus iste differt (ut ēt dixi) ab alio casu,de quo statutū disponit primo loco, & per ꝯn̄s casus ur̄ est a statuto omissus,iō dēt haberi pro omisso, & remanet in dispōne iuris cōis,l.cōmodissime. de libe. & posth. & l.si extraneus.đ ꝯd.ob cau.& sic potuit ista domus libere cuicūq; uendi,nec statutū,quod est cōtra ius cōe.l.dudū.C.de cōtrah.em.ad hunc casum dēt extendi.l.p̄cipimus.in fi.C.de app. l.sancimus.in fin.C.de testa.& facit.l.si uero.§.de viro.sol.mat. Nec prædictis ob. ꝙ aditus & iter ad domum posteriorem sit sub tecto domus anterioris uenditæ, & ꝙ in illo aditu fuerit ædificatum per dictum Antenorem,qui hēt domum posteriorem, quia istud ædificium cum deseruiat, & semper deseruierit domui posteriori, fuit & est pars illus domus, & non ipsius domus anterioris uenditę.l. prædijs. §. balneas. & §.qui domum. de le.3.& l.Seiæ.§.Tyrannæ.de fun.instr. & ideo in illo non uerificantur illa uerba statuti loquentis de persona, quæ haberet aliā partem,quæ fuit pars & de parte alterius dictæ domus. Et istud multo magis procedit,si fuit ædificatum in dicto loco accesus & itineris post diuisionem,quia statutum loquitur, de ꝑsona quæ haberet partem unitam cum toto ante diuisionem & tp̄e diuisionis,& ubi etiam statutum loqueretur de domo,quę fuisset una ante diuisionem,per illam duæ domus fuissent constitutæ,adhuc statutum non haberet locum in casu nostro,qa loquit̄ de duab.domib. existentib.sub uno & eodē tecto & cōtextu, & quæ sub eodem cōtextu, & tecto esse non pn̄t istæ domus,de quib. agitur, ex quo tectum unius ab altero separatur propter curam intermediam. Nam sicut non dicitur actus fieri uno contextu,qn̄ interponitur actus extraneus.l. hæredes palam.§.fi.ff. de tes.ita duæ res rōne loci nō pn̄t dici esse sub uno tecto & contextu, quando inter vnam,& alteram interponitur locus qui disiungit & separat tectum unius domus a tecto alterius. Nec ob. ꝙ ædificium factum ī loco accessus & itineris sit sub eodem tecto cum domo vēdita, quia ad istud rn̄detur per prædicta, & etiam quia principalior pars domus, cui deseruit hoc nouum opus, est sub diuerso contextu & tecto, & † hæc pars principalior tanquam nobilior debet attendi,ar.l. cum in diuersis.de rel.& sum.fun.& prout in simili ēt dicit Ang.& Im. in d.l.quod conclaue.de dā.infec.& facit. le. quæritur hermaphroditum,de statu hom.& per quem tex.dicit ēt Ro.& Mod. in l.2.ī prin.de uer.ob.ꝙ qn̄ mistū magis participat de uno simplici,quā de alio,ꝙ applicatur illi simplici,de quo magis participat. Quinimmo † vbi domus Antenoris eēt æqualiter pro parte sub eodē cōtextu & tecto,& ꝑ alia parte nō, adhuc tn̄ statutū istud,qđ est ꝯ ius cōe. d.l.dudū. nō hr̄et locū,quia tale statutum ꝯ ius cōe loquēs de simplicib. nō hēt locū in casu misto,vt colligitur ex notatis ꝑ Bar.in l.certi cōdictio. §. qn̄. si cer.pet. & ibi verba Bar. ponderat Alex.& idē uult idē Bar.in l.oēs populi.de iust.& iu.& Pe.de Anch.in c. 1.de consti.in 6.ver.uenio ad quartum membrū.& Ang.in l.si ita scriptū. de lib.& posth. & Imo.in l.qui fundum.ad legem Falc. Præterea in casib.in q. bus mistum comprehēditur sub simplicib. hoc procedit, qn̄ de utroq; simplici est facta mentio, sed quando de uno tantū fit mentio, ut in casu isto, tūc mistū non cōprehenditur sub illo, etiam in materia fauorabili,s̄m Roma. Alex.& alios,in d.l. 1.in prin.per l.hoc legatum.de leg.3.& maximē si mistū de illo minus participet, per d.l.quæritur hermaphroditū, & per prædicta etiam alia ratione, & quinto nō pōt habere locū statutū in casu nostro, quia iste hæres Antonij de Sarraceno nō uendidit istis de Griphonib.solū istā partē, quæ dicitur fuisse sub eodē contextu & tecto cū alia parte,vel domo d. Antenoris, sed illā vēdidit simul cum alia domo huic prius unita, & quæ ambæ destinatione patrisfamiliàs fuerunt,& redigi potuerunt in unam domum sublato pariete de medio, sicut econuerso interiecto pariete de una fieri potuerunt duæ,ut in iuribus præallegatis, & facta fuit venditio tanquam de vna domo,& sub unico precio,& propterea statutum,quod loquitur de illo, qui uellet domum vendere, quæ fuerit ab initio sub vno contextu & tecto, intelligitur quando illa erat in eodem statu tēpore vendōnis, in quo erat tempore diuisionis, & sic qn̄ non fuit aucta,neque cū alia domo vnita, & seu qn̄ ex post facto nō fuit facta pars alterius domus diuersi contextus & tecti, & nō hēt locū, quādo huic fuit alia domus ex postfacto adiuncta,& facta pars illius, quia iste est casus mistus,in quo(vt est dictū) nō hēt locū statutū,qđ loquitur simpliciter de domo,q̄ fuit a prīcipio sub uno, & eodē ꝯtextu,& tecto,& non de illa domo uēdita, q̄ a principio fuit pro parte sub eodē tecto & pro parte non, per ea q̄ dicta sunt,& q̄a verba statuti debēt intelligi simpliciter,& nō secundū q.d. d.l.hoc legatū.& hoc ꝑcedit,nisi constaret, ꝙ dicta vnio & vēditio facta de tali domo unita cū alia sit facta in fraudē,quia in dubio fraus nō p̄sumitur.l.quoties. §.qui dolo.ff.de do.& l.dolū.C.eo.tit.& istud ēt ex alio cōprobatur. † Nā rōne vnionis ista domus,quę dicitur fuisse sub eodē tecto,recipit ab alia cū qua fuit vnita,hāc naturā,ut possit alienari nō aūt econtra,q̄a istud ē fauorabilius,sicut dicimus, ꝙ ius accrescēdi vnitū cū substitutione pupillari assumit naturā illius. l. qui patri. de acq.hær.& hac ratione dicit etiam Bar.in 4.§.Cato.de verb. obli.in 3.oppo.ꝙ actio personalis vnita cum reali assumit naturam actionis realis, & similiter actio stricti iuris vnita cum actione bonæ fidei illius naturam consequitur. l. 2. & ibi not. Bald.C.de pac.inter empt.& vend.& not. Alex. in l.pacta quæ contra.C.de pac.& si aliter diceretur, sequeretur absurdum,ꝙ dn̄s,q. vellet vendere, hoc nō possit facere sine sui dāno & p̄iudicio,qm̄ dictas domos unitas cogeret diuisim vēdere,s.vicino partē,q̄ fuit sub eodē tecto,& aliā partē alteri, q̄ vicinus emere nō cogit̄ simul cū alia parte, qđ utique fieri non posset sine magno incōmodo,qm̄ vna res vnita & simul plus,& carius vēditur,quia plus valet,quā si per partes vēdatur,s̄m Barto. in l. vxorem. §.agri plagam. in fi.de leg.3. & quia de facili non inueniret emptorē,qui vellet illam aliā partē, ar.l.si aliam. de sol. cum ibi no.ꝑ Bar.& per eum,in l. qui vsusfructus. de vsufru.lega.ex quib.oībus puto indubitanter concludendum quòd non habeat isto casu locum dictum statutum. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Contractus habens similitudinem cum locatione iudicatur ut locatio.*
2. *Precariū ad certū tp̄us intelligitur renouatū, prout & locatio.*
3. *Renouatio in locatione, an habeat locum non tantum in prima vice, sed in ulteriori.*
4. *Statutum, quod locatio intelligatur renouata, &c. non habet locum in locatione cum pacto de francando, & in hoc Alex. contrarium consulendo dixit.*

5 *Statutum loquens in simplici non habet locum in misto.*
6 *Dictio in, adiecta nomini significanti tempus, significat intra.*
7 *Mistum non continetur sub simplici, etiam de quo magis participat in materia strictè interpretanda.*
8 *Statutũ licet de pactis absolutè loquatur, tamẽ ratione subiectæ materiæ intelligitur de pactis, quæ sunt de natura locationis.*
9 *Statutum loquens de venditione, non habet locum in adiudicatione in solutum.*
10 *Statutum contra ius loquens de contractu, nõ comprehendit contractum impropriè, nec quasi contractum.*

CONSILIVM CXIIII.

DILIGENTER inspectis verbis statuti, ex quo oritur quæstio, vr̃ dicendũ prima facie, ꝙ locatio facta in quinquenniũ cum pacto de francando intelligatur renouata pro alio quinquẽnio, & cum eodem pacto vigore disponentis, ꝙ finita locatione intelligatur locatio, & reconductio eisdem pactis, pensionibus forma, & modis, & conuentionibus pœnis & obligationibus, ac qualitatib. & forma, tẽpore quo, & quib. prima locatio facta fuerit, nisi per locatorem, uel conductorem, seu habentẽ causam ab altero eorum, in prædijs vrbanis, vel rusticis locans ad effectum seu pensionẽ denũciatũ fuerit per tres menses añ finẽ locationis in locatione seu conductione se persistere nolle, &c. Cũ ergo dicta denunciatio ex parte alicuius nõ præcesserit finẽ locationis eo modo, quo uult statutum, vr̃ renouata locatio, & hoc non haberet dubium, si facta fuisset sine dicto pacto de francando, & quod pactum etiam non uidetur impedire dictam renouationem, nec operari quo minus habeat locũ dispositio statuti, de qua supra, quia cum illa conuentio de frãcando sit pactum. l. 1. de pac. & obliget tãquam appositum iuxta contractũ bonæ fidei. l. in bonæ fidei. & l. petens. C. de pac. in l. iurisgẽtiũ. §. quinimmo. ff. eod. in tali locatione uerificari pñt uerba statuti volẽtis, ꝙ intelligatur facta relocatio cũ eisdẽ pactis, conuentionib. & obligationib. &c. vñ cũ loquatur statutũ gñaliter, & indistinctè, dẽt gñaliter ĩtelligi. l. de precio. ff. de publicia. & l. j. §. gñaliter. de leg. pstan. Nec ob. si dicat̃, ꝙ nõ põt conductor inuito locatore a locationẽ libere recedere, & econtra pp dictum pactũ, & sic ꝙ unus uel alter non possit denunciationẽ facere, & ꝯñr ꝙ non possit isto casu statutũ locũ hr̃e, quia illi non pñt in totum verba statuti conuenire. l. 4. §. toties. de dam. infec. & l. ita autem. in prin. de admi. tut. quia immo locator põt dictam renunciationẽ tp̃e congruo facere, si nõ uult locationẽ putare postq̃ erit finita, & ẽt uirtute pacti de frãcando cõpellere conductorẽ, licet sit finita locatio ad frãcandũ p precio cõuento, vt vbi nolit locator cõductorẽ ad hoc cõpellere, operabitur denũciatio, ꝙ non poterit cõductor allegare locationẽ fuisse renouatã pro dicto tp̃e, & econtra, põt ꝯductor denũciare ad finẽ, ut locatio finiat̃, non aũt ad effectũ, vt liberetur a pacto de francando, & operabitur denunciatio talis, qa licet possit cogi ad francandũ, vt dixi, si tñ non cogatur, vt quia fortassis locatori expedit ex dicto pacto non agere, ad pensionẽ nõ poterit cõueniri, nec cogi ad perseuerandũ in locatione, & ita p pdicta vult in terminis Alex. in cons. 28. inci. Ponderatis verbis dicti statuti. 4. vol. vbi cõcludit, ꝙ talis locatio cũ pacto de frãcando cũ eodem pacto intelligat̃ renouata, & p eodẽ tp̃e, si nõ pcessit denũciatio. Et adhuc cõfirmatur ista opi. qa ẽt si iste cõtractus nõ esset simplex locatio, sed pp dictũ pactũ de francãdo trãsiret in aliũ cõtractũ. l. sicut. §. interdũ. cũ l. sequẽ. ff. locat. & diceretur potius cõtractus innoĩatus facio, ut ut facias. l. naturalis. quasi per totam. l. de præscrip. uerbis. non attento nomine locationis. l. si uno, in princ. loca. & l. insulam. de præscrip. uerb. † nihilo minus, quia habet similitudinem cum contractu locationis, similiter de tali contractu debet iudicari, sicut iudicatur de contractu locationis. l. 1. §. si quis seruum. ff. deposi. & l. eum qui. §. j. commod. & d. l. naturalis. §. fin. & ideo quod dicit de locatione tacite renouata de iure cõi. l. itẽ quæritur. §. qui impleto ff. loca. & l. legem. C. eod. † hẽt etiã locũ in pcario facto ad certum tp̃s, quia hẽt similitudinẽ cum contractu locationis. l. in rebus. §. fin. de preca. & not. in c. 1. eo. ti. vel saltem negari non potest, ꝙ contractus iste non participet magis de contractu locationis, quam de alio. & iõ licet sit mistus, tamẽ dispositio de uno simplici, hoc est de locatione, de qua magis participat in illo, dẽt locũ hr̃e, ut l. q̃rit̃ hermaphroditum. de statu hom. & not. Moder. in l. 2. in prin. de uerb. obl. † Nec ẽt ob. ꝙ statutũ dẽat intelligi de prima renouatione, & nõ de vlteriori, ar. l. boues. §. hoc sermone. de verb. sig. & prout ẽt voluit in terminis istius statuti Alex. in cons. 16. Breuiter in casu pmisso, &c. tertio uol. quia illud põt esse verum in renouatione tacita, quæ inducitur ex forma statuti, pp omissam denũciationẽ, sed in casu nostro facta fuit relocatio expresè ad quĩquenniũ, & sic ad tp̃s breuius, quæ ẽt hoc respectu differt a prima, & dr̃ simpliciter alia. l. ius ciuile. de iust. & iu. & l. 1. §. si quis simpľr ver. cũ adijcit̃. de ver. ob. & iõ nõ intelligit̃ facta renouatio pro eo tp̃e, dicit̃ prima, habito respectu ad proximã, q̃ fuit expressa, & non tacita, nec est hñdus respectu ad primam, q̃ semel fuit remota tacite, quia hæc scd̃a relocatio tacita non est renouatio illius primę ad undecim ann. facta, sed illius ultimæ factæ ad q̃nquenniũ, & quãtũ ad illam dicit̃ esse prima, quæ semel tm̃ est fc̃a. Sed pmissis non ob. ꝯtrariũ credo verius. Nam ꝯ̃ctushmõi pp pactum de frãcãdo nõ põt dici simpľr cõtractus locationis, sed potius inoĩatus facio, vt facias, ut dixi supra proxime. Nec refert, ꝙ super illo sit interposita stipľo, quia ẽt illa sequit naturã cõtractus inoĩati, super quo interponitur. l. cum mota. s̃m intelle. Bar. cõiter approbatũ. C. de transa. & cũ ex tali cõtractu agat̃ mediãte dicto pacto de acquisitione utilis dñij & sic de magno piudicio, iõ statutũ disponens, ꝙ † intelligatur facta renouatio locationis, non dẽt locũ habere in locatione fc̃a cũ pacto de francãdo, ut probat̃ ex no. p Bal. in d. l. itẽ q̃rit. §. qui impleto. ff. loc. nõ in lec. sed in report. antiq. vbi ꝯcludit, ꝙ si ꝯtractus nõ fuit initus per modũ locationis, sed p modum vẽditionis fructuũ, ꝙ nõ habebit locũ ille text. qui loquitur de locatione tacite renouanda, qa ille text. s̃m eũ non cõprehẽdit hũc casum, & all. ẽt in alia. q. no. & ibi gl. magna, ad fi. q̃ dicit, ꝙ durũ erat recedere a verbis illius l. & concludit ẽt Bal. in eo. §. ꝙ ille tex. non hẽt locũ in contractu emphyteutico ndũ ea rõne, quia in illa requirat̃ scriptura, vt ibi per Bar. sed et ex alio, dato ꝙ scriptura non esset necessaria, qa ibi agit̃ de utili dñio transferendo, & nõ de modico piudicio, put agit in d. §. qui impleto. quæ rõnes ẽt locũ hñt in casu nostro, quia de isto contractus nõ loquit̃ statutũ, sed de locatione simplici, & quia per illius renouationẽ agitur de piudicio modico, quod est secus in casu nostro, qa si diceretur facta, posset conductor adhuc francare inuito locatore, & sic dñiũ acq̃rere, quod nõ cõtingit, si tacita relocatio nõ dicatur facta, qa licet cogi possit uigore primi pacti frãcare per locatorẽ, non tñ poterit illũ ad uẽdẽdũ cõpellere, & cõfirmatur, qa locatio, de qua agitur, ñ põt dici mera locatio, sed hẽt ẽt misturã cũ dicto pacto de frãcando, † vñ statutũ, & quælibet dispositio stricte interpretãda, loquens in casu simplici, nõ cõprehẽdit casũ mistũ, s̃m Ant. de But. in pę. decr. all. no. in d. l. 2. in prin. de verb. obl. & l. uim passã. §. pscriptione de adul. & idẽ vult ẽt Bal. in l. certi cõd. §. qm̃. si cer. pe. & maxime qñ de uno simplici tm̃ est facta mentio. l. hoc legatum de le. 3. & per Mod. in d. l. 2. i prin. & ita per istas rõnes concludit in qõne ista in spẽ Alc. in cõs. 76. in 5. vol. ubi ẽt subdit ad propositũ nostrũ, ꝙ ubi ẽt statutũ pdictũ posset hr̃e locũ in locatione cũ pacto de frãcãdo, nihilo minus hoc esset intelligendũ, si cõductor pro parte sua adimpleuisset, p l. quæro. §. inter locatorẽ. ff. loc. ubi hr̃, ꝙ ẽt qñ est expresè cõuentũ, ꝙ cõductor intra tẽpora locationis expelli non possit, tamen intelligi debet, nisi cõductor cessauerit in solutione pensionis cõuentæ. Idem ergo dici dẽt de statuto volẽte locatorẽ stare debere cõductioni tanquã renouatæ, qa intelligi dẽt, si conductor cõuẽta seruauerit, quia de statuto uel cõsuetudine iudicatur prout de cõuẽtione quadã uel cõtractu s̃m Bal. in l. oẽs populi. de iust. & iur. in ult. col. & in l. ea demum. C. de colla. & facit. l. cũ proponas. C. de pac. & cap. 3. de iureiur. † Quia ergo in casu nostro fuit promissa pensio in festo natiuitatis, illa dictio in, adiecta nomini significanti tempus in ablatiuo, significat intra leg. 1. §. quibus de succ. edic. & declaret Bart. in leg. Gallus. §. ille casus. de lib. & posth. & sic tantum est dicere in festo natiuitatis, quantum intra uel ante festum natiuitatis, diebus ergo sequentibus non potuit offerri, nec mora purgari, quia fuit apposita dies & pœna. leg. traiectitiæ. §. de illo. de actio. & oblig. & l. magnam. C. de contrah. & commit. stip. & prout uolũt cõmitti Doc. in l. si pacto quo pœnam. C. de pac. & in l. & si post

tres.

tres.si quis cau.& in l.si insulā.de verb.ob.& quia ēt iuramentū impedit purgationē moræ.l.si quis mai.C.de trans.& ibi no. Doc.& prout ēt in casu nr̃o proprie vult Ale.in d.cōsi.ver.Circa ꝯm principale dubium,&c.Et istud ēt vltra Alex.concludenter cōfirmat, quia aut ille, qui intra tempus locationis promisit francare, prout in casu nostro promisit conductor, promissionē in hoc adimpleuit,& sic francauit, & non pōt locatio reuocari, immo si adhuc pendebat locatio expressa fuit finita, ex quo fuit facta res propria ipsius conductoris.l.is a quo. de vsu. & l.neq; pignus.ꝯ reg.iur.& traditur plene ī l.si rē aliq̄.de acq. pos.aut conductor intra dictū tp̄s non francauit,& sic promissa in hoc non adimpleuit,& allegare non pōt, ꝙ sit facta tacita relocatio, quia statutū intelligitur, qn̄ cōductor adimpleuit. d. §.inter locatorē,& sic patet, ꝙ in casu nr̃o non pōt statutū verificari aliquo mō nec aliquo casu,& qꝺ solū loquitur qn̄ conductore adimplente ex ꝑ te sua, renouatio pt̄ esse ualida. Qꝺ ēt ꝓbat alia rōne, nā si ꝑcessit simplex locatio & non ꝑcedat denunciatio ꝯm formā statuti, imputari pōt locatori, & iō per statutū in eius ꝑiudiciū tunc fingitur facta relocatio, tanquā ꝑ eū stetisse dicatur, quominus finiat̄.l.fi.§. 1.quo.legato. sed ubi intra tp̄s locationis cōductor francare promisit, non fingitur locator relocasse, si per tres menses ante finitā locationē, quā dicit eē finitam, non denūciauit, q̄a cū locatione durante conductor posset, & deberet francare ꝑp pactū & ꝑp iurām, potuit ac debuit locator uerisimiliter credere, ꝙ cōductor deberet ꝓmissionē ac iuramentum adimplere, cū eius contrariū esset ꝓhibitū,& delictū.l.merito.ff.pro soc.& ar.no.ꝑ Bar.in l.non solū.§.sed ut probari.de ope.noui nū.& in l.gerit.de acq.hære.in illa.q.vtrū ꝑ non factū inducatur aditio, vn̄ dēt excusari, si non ꝑcessit eius denunciatio, quæ verisimiliter credere debuit, ꝙ nihil deberet o pari l.q̄ te.si cer.pe.& sic patet, ꝙ inter locationē, de qua loquit̄ statutū, vt ēt diceretur statim, & illam, in qua factū est pactū de francādo, est diuersa rō, iō ad locationē factā cū dicto pacto non dēt fieri extēsio.l.Papi.exuli.de min.l. inter stipulātē.§.sacramēta.ver.sed hęc dissimilia.de ver.ob.& l.naturaliter.§.nihil.cōe.de acq.pos.& per Im.in l. si uero.§. de viro. sol.ma.& pro ꝑdicta conclusione adhuc facit alia rō. Nam in casu, de quo agitur, cū ꝯctu locationis noīato est mistus contractus innominatus, hoc est dictū pactū de francando, vt colligit̄ expresse ex no.per Bar.in l.fi.ff.de cōd.ob cau.vbi dicit, ꝙ qn̄q. est mistus cōtractus noīatus cū innominato, sicut qn̄ vēdo fundū pro centū, vt uadas ꝑ me Romā, quo casu ꝑcessit cōtractus noīatus.s.vēditio, qui est mistus cū innoīato, hoc est cum illo pacto, vt uadas Romā, & ḡnaliter ꝯm eū qn̄ cōtractus noīatus celebrat̄ ob aliquā extrinsecam cām extra substantiam ipsius ꝯctus, pōt dici permistus contractus noīatus cum innoīato, & quo uocabulo & loquendi mō utitur ēt tex.in l.Arist.de do.dū ergo statutū loquitur de locatione secūdū propriam significationem & naturā verborū, debet intelligi de simplici, & nō de illa, q̄ reperitur mista cū contractu innoīato, quia uerba debēt intelligi simpliciter,& non ꝯm quid.l.hoc legatum.de.le.3.Nec dēt extendi ad casum nostrū ꝑp diuersitatē rōnis, ut dictū est supra proxime, & q̄a vbi facta est mētio solū de vno simplici, nō trahit̄ dispō ad casum mistū.d.l.hoc legatū. & prout tradit̄ dispō ad casum mistū.d.l.hoc legatū.& prout traditur ꝑ Ale.in d.l.2.in princ.de ver.obl.& quāuis dicat, ꝙ hoc fallit, nisi de illo misto magis participet, per le. q̄ritur, hermaphroditum.de statu hoīum, tn̄ negatur, ꝙ in casu nostro magis participet iste tractus de locatione, quam de pacto de francando, quod est q̄d extrinsecum, & penitus diuersum ab ipsa locetione, & quod per se stat æquè principaliter, & quod ordinatur ut ipsa locatio finiatur. Et vbi ēt dici posset, ꝙ de locatione magis iste contractus perticiparet, adhuc tamen in illo non haberet locū hoc statutum, quod est exorbitans a iure cōi, dum uult, ꝙ locatio dicatur renouata pro eodem tp̄e, & ꝙ præcedat denunciatio per tres menses antea.d.l.itē quæritur.§.qui impleto.& loca.& prout ēt vult Alex.in d.cons.76.in 5.vol. Et iō licet dispō, q̄ loquit̄ de uno simplici, trahatur ad casū mistū, qui de illo magis participat.d.l.quæritur, hermaphroditum. hoc tn̄ est intelligendum, qn̄ dispō nō est strictè interpretanda, sed † in materia stricta mistū sub simplici, de quo magis participat, non continetur ut probatur in c.statutum.de elec.in 6. iunctis no.ibi per Ioan. And.ubi hr̄, ꝙ appellatiōe ecclesiarū parochialium nō ueniūt ecclesiæ parochiales in materia stricta, q̄ hn̄t qualitatē collegij supra curā, sed in materia fauorabili includunt̄ ꝯm eū, & ꝑ quē tex.dicit not. Abb. in rub. de maio.& obe.ꝙ appellatione clericorū nō cōprehendūtur in materia stricta clerici in dignitate cōstituti, neq; canonici: quia in eis inest qualitas, quæ nō reperitur in simplicib.clericis,& idem tenet in c. bonæ. el 1.in in 1.col.de postul.prælat. quia qualitas alterat ipsum simplex, secus aūt si materia sit fanorabilis,& hoc in alio simili casu vult Abb.& Io.de Ana.in c.fi.de simo.& tn̄ ꝑdicti loquūtur ēt, qn̄ mistū magis participat de simplici, de quo loquebatur dispositio strictè interpretanda, quia si (ut ipsi volunt) in materia fauorabili mistū cōprehēditur dictis casib.sub illo simplici, de quo tm̄ est facta mentio, necesse est dicere, ꝙ de illo simplici magis participabat, aliàs ēt in materia fauorabili mistū nō cōprehendet̄, vt est casus in d.l.hoc legatū de leg.3. Et ꝑ ꝑdicta colligit̄ rn̄sio quasi ad oīa in ꝯriū allegata. Et primo non ob.ꝙ statutū loquatur ḡnaliter, q̄a intelligitur de locatione simplici, & quo ad illam debet generaliter intelligi, sed de locatione mista cum contractu innominato statutū non loquitur, quia verba statuti debent intelligi simpliciter,& non ꝯm quid, ut dixi, nec etiā vtroq; casu est eadē rō,& propterea nō pōt locū habere extensio. Et quāuis statutū dicat, ꝙ relocatio facta intelligatur cum eisdem pactis, cōuentionib.& obligationibus, & promissio de frācando sit pactū & ꝯuētio, ac ex illo oriatur actio, nihilo minus statutū loquitur de pactis, ꝯuētionib.& obligationib.quæ sunt de natura simplicis locationis,& q̄ nō faciunt locationem de qua statutū loquitur, misceri cū alio cōtractu, prout miscetur, qn̄ pactū de frācādo apponitur, qꝺ est extrinsecū, & non est de natura locationis, ꝯm Bar. in d.l.fi.de cōdi.ob cau. & de

8 tali non intelligitur statutū, q̄a † q̄uis de pactis loquatur absolutè, tn̄ rōne subiectæ materiæ intelligit̄ de pactis, q̄ sunt de natura ipsius locationis.d.l.si uno.in prin.loc. & l.si stipulatus.in prin.de vsu.& licet Alex.in d.cons.28.tertio vol.velit, ꝙ etiam isto casu statutū habeat locum, tn̄ ꝯrium voluit,& melius cons. 76.in quinto vol. per rōnes quas ibi allegat, & ēt ista pars est verior per alia, quæ ultra eū fuerūt superius allega. Et non ob. ēt dū dicebatur, ꝙ iste contractus magis participat, de locatione: quia hoc non est uerū, & etiam si ita esset, quia tn̄ sumus in materia strictè interpretanda, non cōprehendit sub illo solo simplici, de quo loquitur statutū, ꝑ d.c.statutū.de elect.in 6.& ꝑ no.ꝑ Abb.in d.rub.de maio.& obed.cū alijs concor.& quia ēt in hoc misto est diuersa rō, quam sit in illo simplici, ut ꝑdixi. Nec ob.ꝙ habeat iste contractus similitudinē cū locatione, & ꝙ ex hoc in eo debent hr̄e locum iura, quæ loquuntur de illa, q̄a ēt si ita esset, tn̄ statutū hoc cōtra ius non dēt extendi ad talem contractū similem locationi, ꝯm Alex.in d.consi.76.ꝑ no. per Spec.in tit.de emp.& uend.§.nunc dicendum restat. versi.

9 sed pone statutum.dum vult, ꝙ † statutum loquens de uenditione, non habet locum in adiudicatione in solutum, quanquam adiudicatio censeatur quædam uenditio. l. litis.pro emptio.per rationes quas alleg.& probatur etiam in l.fi. C. de ꝑdio.mino.cū glo.per quam dicit Bald.in l.fi.C.de reb.alie.non alienan. quòd licet prohibita alienatione censeantur prohibiti alij contractus.l.statuliber a cæteris.de statuliber. si tn̄ ꝑ statutū cōtra ius cōe sit venditio prohibita non intelligitur prohibita donatio, nec permutatio, & tn̄ vēditioni similis est permutatio.l.fi.ff.de rerū permu.& l.2.C.eo.ti.& idem uult Bal. ī auth.ei qui.C.de bo.autho.iudi.po. circa vlt.char.& in c.si clientulus.in fi.de alie.feu.& pro hoc ēt facit, qꝺ vult Bal.in l.1.C.de rerū permu.vbi dicit, ꝙ loquens de ꝑmutatione, locū non habet in uenditione, quia statuta sunt stricti iuris, & idem tenet Ioan.And.in addi.Spec.in titu.de emp.& uend. §. nunc dicendum, in additio.inci.est sciendum,& tamen (vt dixi) certū est, ꝙ uenditio similis est permutationi, & potest etiam negari, ꝙ iste contractus sit similis locationi, sed immo est multū dissimilis a natura contractus locationis, quia per hunc cōtractū agitur de magno præiudicio, hoc est de translatiōe dominij ꝑ pactum de francando, quod non est in ꝯtractu locationis, ꝑ hoc datur etiam rn̄sio ad l.in rebus.§.fi. de precario. quæ loquitur in precario, & quia in illo & in locatione solum reperitur iure cautum, hr̄e locum tacitam renouationem, iō non dēt fieri extēsio ad alium contractū ēt similē, ꝑ no.per Bal.in d.l.itē q̄ritur. §.qui impleto.& prȩsertim qn̄ in alio contractu non mili-

10 tat per oĩa eadẽ rõ, vnde† dẽt statutum intelligi de mera & simplici locatione, vt dixi. Et hinc est, ꝙ statutum ꝯtra ius loquens de ꝯtractu, non cõprehendit contractũ improprie sicut est donatio, uel stipulatio, ut est de mente Bar. in l. Labeo. §. cõtractũ. de ver. sig. & prout vult Bal. in l. cõtractus de fide inst. & Mod. cõiter in l. 5. in prin. de ver. ob. & similiter dictũ statutũ nõ hẽt locũ in quasi contractu, ẜm Bar. in l. apud Iulianũ. §. si. ex quib. cau. in pos. ea. & Doc. cõiter ĩ l. mutuũ. & in l. more. de acq. hæ. Et alia rõne non põt statutũ extendi ad istum casum, quia si sit facta francatio iuxta promissa, non pt hr̃e locũ tacita renouatio, & non sit facta, cessat alia rõne statuti dispositio, s. quia cõductor non adimpleuit promissa. d. l. qro. §. inter locatorem. ff. loc. Et ẽt si posset ad hunc casum trahi statutum, tñ non hẽt locum, ex quo conductor fuit in mora soluendi pensionem, quę non potest purgari, ẜm Alex. in præallegato consilio. Ex quib. concludendum uidetur, ꝙ locatio de qua agitur, non sit renouata, sed ꝙ sit finita. Laus Deo.

ADDITIO.

Vide supra consi. 78. cum ibi annot. Hier. Zanch.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum institoris morte mandantis expirat, sed contra 5. & declaratur 10.*
2 *Mandatum iurisdictionis similiter expirat, etiam ad uniuersitatem causarum, quod declaratur 12.*
3 *Mandatum prædecessoris potest reuocari per successorem.*
4 *Pactum etiam iuratum non tollit facultatem reuocandi mandatum.*
6 *Mandatum ad negocia non finitur morte mandantis, re non integra, de quo nu. 11.*
7 *Pactum de non reuocando mandatum operatur, quod mandatũ non finiatur morte, de quo no. nu. 12.*
8 *Contractus innominatus, super quo est interposita stipulatio, trãsit ad hæredem; & etiam ad successorem Papæ.*
9 *Contractus ex una parte potest transire ad hæredem uel successorem, & ex alia non, & ibi exempla.*
13 *Vnio facit assumere naturam vniti.*
14 *Mandatum simplex posse re integra reuocari per hæredem, quomodo intelligatur.*
15 *Mandatum non potest reuocari, quando est deductum in pactum stipulatione vallatum.*
16 *Stipulatio sequitur naturam contractus, super quo interponitur, ut quis in plus non obligetur, secus vt efficacius.*

CONSILIVM CXV.

CONSIDERATIS diligenter his, quæ proponuntur in facto, & ẽt quæ allegantur in iure. Prima facie vr̃, ꝙ magnificus d. Iac. de Saluiatis, cui fuit administratio, & gubernatio generalis data, & commissa omniũ salariarũ sedis Apostolicæ ꝑ S. D. Papã Leonẽ, vel ꝑ alios de mandato illius dicatur factus & electus institor, cum fuerit præpositus cuidam uniuersali administrationi quæstuariæ. leg. institor. & ibi per Bart. de insbto. & per Bart. & Doct. in l. institorem. si cer. pet. & not. per glo. in leg. si liberto. in princ. in uersi. institoriæ. de negocijs gestis, & per Bald. in leg. mandatum. in 3. oppositio. C. manda.
1 quia † igitur fuit institor, & procurator generalis, ut traditur in locis præallegatis, sequitur ꝙ morte mandantis & præponentis commissio, i. mandatum expirauerit, vt videtur expressum in leg. eius qui in prouincia. ff. si cer. pet. sicut dicitur de mandato alterius procuratoris ad negocia, ut scilicet expiret morte mandantis. leg. inter causas, in princ. ff. mandat. & leg. mandatum. C. eodem. Quod etiam. dom. Iacobus fuerit talis satis colligitur ex qualitate pactorum, & præsertim ex illo, ꝙ omnes expensas exequendæ commissionis gratia faciẽdas possit deducere, quas etiam procurator quilibet alius ad negotia consequi debet. leg. si quis alicui. §. impendia. ff. manda. & le. 1. C. eo. & quia illi ẽt demandata fuit iurisdictio occasione præmissæ administrationis: similiter & in hoc mandatum fuit finitum per mortem mandantis. leg. quia. de iurisdiction. omnium iudic. & cap. cum olim abbas. de offic. delega. & capit. re
2 latum. eod. tit. & hoc † procedit, quamuis delegata fuerit iurisdictio ad vniuersitatem causarum, ẜm Bart. in d. l. more. in pen. col. & cum eo in hoc alij transeunt, & probatur in c. fi. §. officium. de offi. deleg. in 6. & in c. ne aliqui. cum gl. de hæretic. in 6. per locũ a speciali. & per Abb. in d. c. relatũ. & quamuis quò ad causas cæptas, & negotia inchoata res desierit esse integra, & quò ad hæc mandatum duret, tñ quò ad inchoanda fuit finitum. d. §. officiũ. & d. c. ne aliqui. & prout etiã vult Bal. in d. l. mandatum. in 2. col. & Imo. in d. c. licet vndiq;. Fulg. Rom. & Alex. in d. l. more. & quamuis Papa in dubio videatur delegasse, & negotium vniuersale commisisse authoritate sedis Apostolicæ, cum tanquã priuatus non possit hoc facere: illud tñ procedit quò ad validitatẽ actus, sed nõ quantum ad perpetuandũ iurisdictionẽ, vt nõ finiatur morte: nisi dicat̃, ꝙ sedes Apostolica demandauit vel cõmisit, q̃ non moritur. c. si gratiosè. de rescr. in 6. ut no. declarat Sali. & Alex. in d. l. more. no. ꝑ Bal. & doc. ibi, & in c. qm̃ abbas. de offi. dele. dum dñt, ꝙ delegatio facta sub noĩe dignitatis nõ expirat morte delegati, & sub qua forma in casu nr̃o non reperit̃ facta cõmisio per Papam, per alium de eius mandato, & expirauit etiam mandatum summi Pontificis: quia fuit factum vsq; ad eius beneplacitũ, quod eius morte expirauit. d. c. si gratiosè. & vbi commissio administrationis, & gubernationis non fuisset morte summi Pontificis finita, successor tñ suus posset illã, si vellet, reuo
3 care † quia ẽt in casibus, in quib. mandatum transit ad successorem mandantis, põt tñ successor mãdatum reuocare, vt est casus no. in l. fundi. de acq. pos. & ibi no. doc. & probatur in d. c. si gratiosè. in fi. Nec tollitur facultas reuocandi, quamuis papa dixerit, velle dictam administrationem durare irreuocabiliter per annos sexdecim† quia per pactum ẽt iuratũ non põt
4 tolli facultas reuocandi mandatum, & valet reuocatio nõ obstante dicto pacto, ẜm gl. cum qua transeunt cõiter doc. in c. fi. de procuratorib. in 6. & probatur in l. cum precario. ff. de precar. & ita ibi in specie no. Bar. Sed ꝑmissis non obstantibus cõtrarium puto verius de duob. n. est videndũ. Et primò vtrum concesio administrationis sit extiucta & finita ꝑ mortem Põtificis. Secundò, vtrum saltẽ possit reuocari ꝑ successorẽ. Quò ad primũ dico, ꝙ morte concedentis non desiit magnificus. d. Iacobus esse administrator & gubernator, quamuis ẽt fuerit ꝑpositus ut institor, vt est casus in l. si quis mancipiis. §. si im-
5 pubes. de insti. ut. ibi no. & ꝙ † mandatũ institoris non finiat̃ solùm morte mandantis, tenet ẽt Bart. & doc. cõiter, in l. eius qui in prouincia. si cert. pet. Bar. in l. 2. §. si quis, de donatio. & Cy. & Bal. in d. l. mandatum. C. manda. vbi dñt, ꝙ ubi mandatũ est de subiecto vr̃i: nõ finit̃ morte mandantis, ꝑ d. §. si impubes. qđ est verũ, ẽt si res absolute sit integra. Secundò ista opinio cõfirmatur: quia ex quo d. Iacobus cœpit administrare, & administrauit ꝑ plures annos, res nõ est integra: iõ morte mandantis non finit̃ istud mandatu m ad negocia. d. l. inter causas. in prin. & d. l. mandatum. & instit. manda. §. rectè. & in mandato institoris, quando res non est integra: uoluit gl. in d. l. mand atum, & in d. l. & quia. per d. §. si impubes. quæ est in se vera, li cet quò ad illum tex. hoc non sit necessarium, per ea
6 quæ dicta sunt proximè: & † in hoc mãdato vniuersali, si cœptum sit unum negociũ, res dr̃ quo ad oĩa desijsse esse integra, & sic tã respectu inchoari, quam alterius cuiuslibet negocij inchoandi, vt est de intentione gl. in d. l. & quia. ẜm Alex. ibi, qui idem tenet. & Imo. in c. licet vndiq;. de offic. deleg. Tertio hoc confirmatur, nam cõcessa fuit administratio & gubernatio cũ hoc, ꝙ daret & perseueret irreuocabiliter vsq; ad annos sexde-
7 cim, & † quãuis mandatum ex pacto non possit fieri irreuocabile. d. l. cum præcario. de præcar. cum ibi no. per Bart. & ꝑ no. in d. c. fi. de procur. in 6. hoc tñ operatur, ꝙ mandatum non finiatur morte, nam finitur morte, non tanquam sit reuocatum a dño, sed quia uoluntas mandatis cessat per mortem. l. 4. lo cati. Aliud est enim reuocare, quia tunc ponitur voluntas contraria, & aliud est voluntatem cessare i quia tunc ponitur, voluntatem non esse uel esse, sed cessare. Et propterea si quis delegat causam, donec duxerit reuocandam, non expirat iurisdictio delegata per mortem mandantis. capit. si delegatus. de officio deleg. in 6. & per illum textum iuncta l. quia. de iurisd. omnium iudi. probatur, ꝙ etiam mandatum ad causas, vel ad negocia cum dicta clausula non extinguitur morte mandantis. & ita tenet & declarat Barto. in l. more. eo. titu. idem ergo est dicendum

dicendum, qñ agitur, ꝙ mandatum irreuocabiliter duret usq; ad certũ tp̃s, vt.s.interim per mortem mandãtis non extinguatur mandatum, quia ex illo verbo irreuocabiliter, apparet ꝙ per mortẽ non cessat voluntas mandatis. Nam qñ in mandato apponitur clausula, donec duxerit reuocãdũ, non extinguitur, nisi expresse reuocet, quia vr̃ semper uoluntas durare, nisi expresè sit reuocata. l. cum tacitum. ff. de probationib. ideo non dr̃ per mortem cessare, secũdũ Io. And. in d.c. si delegatus. in nouella. vel dici põt, ꝙ sit actum, ꝙ non extinguatur, nisi expressè reuocetur, & ꝙ per inclusionem reuocationis expresse contentam in dicta clausula excludatur tacita reuocatio, quæ inducitur, ꝙ mandatum morte non finiatur, prout agi potuit. l. si uero non remunerandi. §. fi. ff. mandati, & per Bar. in le. 2. §. sed & si quis. de donatio. quæ rõnes militant, & ẽt multo magis in casu nostro, in quo actum est, ꝙ mandatum duret irreuocabiliter vsq; ad sexdecim annos, quia cum actum sit, ꝙ reuocari non possit etiam expresse, constat, ꝙ uoluntas durat, antequam appareat de voluntate contraria, & similiter apparet actum esse ꝙ durante dicto tempore non extinguatur per mortem, quia si uoluit mandans, ꝙ mandatum durante dicto t̃pe nõ possit expresè reuocari, & sic quando constat de voluntate contraria, quod est plus, voluisse vr̃, quod est minus, & sic ꝙ per mortem non reuocetur, per quam voluntas contraria non ponitur, sed solum potest cessare, ut dixi, & licet (vt etiam tactum est) pactum de non reuocando mandatum non ualeat, per illud tñ declaratur uoluntas. l. fi. de rebus eorum. & l. in testõ. de fideicõ. liberta. & sic probatur, ꝙ dominus noluit, ꝙ isto casu per mortem voluntas cesset, & ꝙ intentio mandantis fuit, ꝙ morte nõ extingueretur mandatum, & ꝙ sic videtur tacite actum. Quarto & ultimo non fuit extincta morte Pontificis administratio concessa magnifico. do. Iacobo alia ratione, quoniam actum fuit, ꝙ quarta pars lucri spectaret ad dictum. do. Iacobum pro labore suo, & quæ quarta pars cedit loco salarij, & quia certum est, quod saltem in genere valuit promissio. leg. salarium, & ibi not. ff. mandat. & leg. 1. & ibi no. C. eo. & institut. eo. §. fi. cum glo. Et propterea mandatum non est gratuitum, sed transit in aliam speciem contractus. leg. 1. §. fin. ff. manda. & instit. eo. §. fin. & quia dominus Iacobus non erat alias præstaturus suas operas, non potest dici locatio, & etiam alia ratione, quia salarium hoc non constitit in pecunia numerata. leg. j. §. si quis seruum. ff. deposi. & ibi no. & l. naturalis. §. at cum dom. de præscriptis uerbis. Nec etiam societas dici potest contracta, quia dictus. dom. Iacobus fuit factus commissarius & generalis gubernator per bullam, ad quam etiam in hoc refertur capitulatio, non autem fuit assumptus in socium, & participatio lucri est loco salarij, vt dixi, propter quod mandatum transiret in contractum innominatum, facio vt facias, & ex illo oriretur actio præscriptis uerbis, si super illo non esset interposita stipulatio, secundum glo. in d. leg. 1. C. mandati. & in d. §. fin. instit. eod. Sed quia super huiusmodi contractu est interposita stipulatio oritur certi condictio secundum gl. in dictis locis, & quæ stipulatio est contractus nominatus. leg. 1. in fina. de pactis. etiam quando interponitur super contractu innominato, secundum Bar. in l. pen. C. de condi. ob causam, quia † igitur iste non est contractus mandati, sed transiuit in aliam speciem contractus, scilicet innominati, super quo fuit interposita stipulatio, ideo non finitur, neq; extinguitur morte, sed ad successorem transit. leg. si pactum. ff. de probationibus & quod ibi dicitur de herede, locum etiam habet hoc in successore summi Põtificis, qui obligatur ex contractu prædecessoris. c. 1. de probationib. & ibi no. omnes Doc. & per Cy. & Bal. in d. l. igna vox. C. de legi. † Quamuis forte etiam dici possit, ꝙ ad hæredem. do. Iacobi non transeat administratio, quasi quod electus fuerit ut officialis, & ꝙ officium fuerit sibi commissum, sicut officium tutoris, qui etiam habet administrationem, non transit ad eius hæredem, quia illus industria intelligitur electa. leg. antepe. cum ibi notat. de tute. & in leg. eius. ff. de curat. furio. & per Alex. in l. quia tale. solu. mat. quod est uerum, etiam si sub nomine dignitatis committatur actus, uel exercitium non consistens in iurisdictione, secundum Inn. in c. fi. de offi. delega. & Bartol. in d. leg. more. in fin. & in leg. qui liberis. §. hæc uerba. de uulgari & pup. cum concord. de quibus ibi. nihilo minus ex parte summi Pontificis transit ad successorem, quia ex parte sua cessat ratio prædicta: nec istud est inconueniens. Nam & usus & vsusfructus ex parte stipulatoris est personalis, & eius morte finitur, & ex parte promissoris est in rem. §. finitur. insti. de vsufructu, & l. vti frui. §. 1. si vsusfruc. pet. et l. 5. §. reo, de vsufruc. sit ẽt in alimentis, quia ex parte creditoris sunt in personam: quia eius morte finiuntur. l. 3. circa prin. de alimen. legatis. sed ex parte debitoris sunt in rem, quia eius hæredes etiam debent. l. liberis quos. §. 1. eo. tit. & declarat Bart. in l. 4. §. Cato. in fi. pen. q. de uerb. oblig. † Nec ob. allegata in contrariũ. Et primò dum dr̃, ꝙ mandatum institoris finit morte dñi. l. eius qui prouincia si cert. pet. quia ibi ex duob. simul concurrentib. extinguitur mandatum, videlicet, ꝓp mortem dñi & propter mutationem status ipsius institoris, secundùm doc. cõiter ibi, qui dñt, ꝙ ex sola morte dñi non extingueretur mandatum institoris, per dictam. l. si quis mancipij. §. si impubes. † Nec ob. ꝙ aliàs mandatum extinguatur morte. l. inter causas. in prin. ff. manda. & in l. mandatum. C. eo. tit. quia secundùm Pet. Cy. & alios ibi, aut mandatum est de subiecto particulari, puta si constituatur procurator ad certam litem, vel ad emendum, vel vendendum certum fundum, & morte finitur, vt dictis iuribus, & idem si mandatum sit de subiecto generali, sicut qñ constituitur procurator ad negocia gñaliter, vel ad causas. Cum genus dinumeretur per species, & quælibet earum repræsentetur per genus. l. si quid earũ. §. interemptum. & ibi no. de leg. 3. sequitur, ꝙ in mandato generali quælibet eius species vr̃ mandata: & iõ si in nihilo est inchoatum geri, in totũ morte finitur. si verò in aliqua eius specie est inchoatum: in ea non finitur, arg. l. eum actum. & l. qui negocia. de neg. gest. sed ubi mandatum est de subiecto uniuersali, & tunc aut est iurisdictionis vniuersalis, et expiram morte mandantis. d. c. ne aliqui. de hær. in 6. per locum a speciali. & in c. fi. de offi. deleg. in 6. aut est negociationis vniuersalis, vt ĩ casu nostro, & finitur morte mãdantis, ẽt re integra. d. §. si impubes. ꝑ Bar. & alios in d. l. & quia. & in d. l. qui in prouincia. & in d. l. 2. §. sed & si quis. de don. & ita isto casu distinguit modo prędicto Alex. in d. l. more. & ante eum Sali. in d. l. inter causas. in prin. & quia mandatũ, de quo agitur, est inchoatũ, hac ẽt rõne non est finitũ morte, ut in iurib. superius allegatis, & quia est de subiecto vniuersali, satis est ẽt, ꝙ in aliquo sit inchoatum, quia durat post mortẽ, ẽt quo ad oĩa alia. d. §. si impubes. & no. gl. in d. l. & qa. † & in hoc non differt ẽt mandatũ iurisdõnis uniuersalis a mãdato negociationis, qa si delegatus cœpit uti iurisdõne in vna cã, perpetuatur mãdatũ quoad oẽs, ita ꝙ ẽt quoad alias nõ finitur morte delegantis, ẜm Bar. Ang. & Salic. in d. l. more, & Ant. de But. & Bal. in c. licet vndiq. de offi. deleg. & Imo. in d. leg. 2. §. sed & si quis. de cona. & hoc propter connexitatem cõcessionis. & ista est com. opi. quamuis aliqui in contrarium alleg. in hoc dicant aliter, qui tamen in mandato negociationis fatentur, quod res desinit ex toto esse integra, si unum negocium particulare sit inchoatum, per d. §. si impubes & ꝓ prædicta dicitur, ꝙ si d. Iacobus cœpit vti iurisdõne sibi cõmissa in aliqua cã, ꝙ delegatio ad vniuersitatẽ cãrũ sibi facta nõ expirauit morte delegantis, & ẽt alia rõne quia est sibi data dicta iurisdictio pro faciliori expeditione negociationis sibi cõmissæ, & ideo quia durat cõmissio administrationis ẽt post mortẽ Papæ, ut dictum est, durat ẽt iurisdictio, quæ cohæret dictæ administrationi & negociationi, & a qua sumit in hoc eius naturam, ut non extinguatur morte, arg. l. qui patri. de vulg. & pup. † ubi substitutio pupillaris unita cum iure accrescendi transit ad hæredẽ, ad quẽ aliàs nõ trãsiret, & sic assumit naturã illius rõne unionis, & iõ actio personalis vnita cum actione reali assumit eius naturam, secundũ Bar. post Dy. in d. §. Cato. in 3. oppo. Præterea iurisdictio ista non est delegata, sed ordinaria, quia non finitur morte concedentis. dict. leg. more. ut probat ex nota. per Bar. & Doct. ibi. & in leg. ambitiosa. de decre. ab ord. facien. ubi concludit, quod si princeps committit uniuersitatem negociorum, & non sit dictum, ꝙ facit authoritate sua, ut contingit in casu nostro, ꝙ in dubio videtur cõcessa iurisdictio ordinaria, per l. 1. §. cum vrbẽ. de of. præfec. vrb. & l. fin. C. ubi & apud quem. per prædicta etiam patet, ꝙ etiam si mandatũ non esset factũ sub noĩe dignitatis, & Apostolicæ sedis, qa tñ factum est tanquam a summo Pontifice, ꝙ transit ad successorem, ex quo (ut dixi) est de subiecto uniuersali. d. leg. si quis man-

mancipij.§.si impubes.& præsertim quia res non integra.& qa 13 actum est, ꝙ non finiatur morte, quia dictū, ꝙ irreuocabiliter duret usq; ad annos sexdecim, per superius allegata Nec ob. ꝙ in bulla.d.Iacobus sit constitutus cōmissarius & gubernator vsq; ab beneplacitū summi Pontificis, qđ morte finitur.d.ca.si gratiosè.quia ab hoc est recessum per capitulationē factam cū summo Pontifice, in qua irreuocabiliter cōceditur illi administratio vsq; ad annos sexdecim.l.pacta nouissima. C. de pac.& ex eo qđ est ēt dictū vltimo loco, ad oīa ꝯria colligitur rńsio, videlicet, quia mandatū hoc pp cōstitutionē salarij, transiuit in aliū ꝯtractum, s. innominatum, & sup quo fuit interpositꝯ stipulatio, & qui ꝯtractus noīatus vel innoīatus transit ad hæredē & successorē.d.l.pactū.de probatio& in cap.1.eo.tit. & hæc de primo dubio. Circa ₰m, videlicet, vtrum per successorē possit hæc cōmissio administrationis expresè reuocari, licet mor- 14 te non fuerit finita. Et puto ꝙ non, † quamuis.n.simplex mandatum posit reuocari per mandantem, & per eius hæredem, quando non fuit extinctum morte.d.l.fundi.de acq.pos. illud tñ est uerum, si res adhuc sit integra.inst.manda.§.recte. & desijt res esse integra, quando mandatum est ad negocia, si facta sunt præparamenta, ₰m gl. in l.mandatum.C. mand. ꝙ ₰m Cy. est verum, si præparamenta sint intrinseca, sicut quando procurator constitutus ad ædificandum domū fecit fundamenta, uel cepit murum facere, secus ₰m eum si p̄paramenta essent extrinseca, vt qa emisset sotulares pro operarijs, vel mantellū, & idē tenet Sal. in d.l.inter causas.in prin.in vlt.col. & prout præparamenta intrinseca in casu nr̄o reperiuntur facta per magnificū d.Iacobum.& vbi ex parte sua adimpleuisset ēt perfecte, multo minus locum habere posset pœnitentia.l.si pecuniam. in prin. 15 de cond.ob cām. † Secundo non pōt fieri reuocatio mandati, ex quo illud, quod in mandato cōtinetur in cōuentionem & in pactum stipulatione vallatum est deductū. nā isto casu mandatū non pōt reuocari, quia ex pacto vel stipulatione ius est quæsitum mandatario.l.aliud.vbi est tex.ff.de sol.& in l. vero procuratori.§.sed & si quis.eo.ti.& ibi clare per Pau.de Cast.q dicit, hoc esse, qñ cōuentio est subsequuta incōtinenti, secus si ex interuallo, p l.si cū Cornelius.eo.ti.& quamnis isto casu bulla, in qua mandatum continetur, ex interuallo præcesserit, tamen idem mandatum fuit in ipsis capitulationibus de nouo concessum, & quidem irreuocabiliter ad tp̄s, & multis alijs additis, ita ꝙ secundum uenit ad augmentum primi, vel per secundū fuit recessum a primo, per no.in l.si quis cnm procuratorio.de proco.& in l.cum procurator.de ope.noui nun.& ꝙ interuenit stipulatio ex illo verbo promittere, in scriptis redacto. leg. sciendum de verb.obl.& instit.de inuti.stipu.§. si scriptum.& instit. de fideiusso.§. fi. ac etiam ꝙ in instrumento per notarium expresa est stipulatio, & idem quoq; vult Pau.de Cas.in d.l.si cū Cornelius.in c.eo.tit.& confirmatur, quia in contractib. innominatis habet locum pœnitentia re integra, sicut in mandato, d.l.si pecuniam.& tamen si super illo interponatur stipulatio, non potest ab illo recedi, nec pœnitentia locum haberet, ut statim dicam. ¶ Tertio ista conuentio per reuocationem tolli non potest, quia (vt superius dixi) non est mandatum, sed transiuit in alium contractum innominatum, per not. in leg. 1. C. manda.in leg.salarium.ff.eod.& in §.fin.instit.eod. tit.& super eo fuit interposita stipulatio. Quia igitur fuit stipulatione uallatus ex natura stipulationis factus est irreuocabilis. leg. sicut. 16 C.de actio.& obli.& in l.commodato.§.sicut, commoda. † quāuis stipulatio sequatur naturam contractus, super quo interponitur. leg. si stipulatus. de vsu.cum si. hoc tamen uerum est & procedit quantum ad effectū, ut quis in plus non obligetur, quam stipulatio interposita non fuisset, sed quo ad hoc vt obligetur efficacius.& sic ꝙ non posit reuocari, & ab illo recedi per alteram partem tantum, in hoc stipulatio non sequitur naturam contractus innominati, ut probatur in le. miles.§.decem.de re iud.& ibi not.Imo. & alij mod. & est de mente Bar. in l.pe.C.de condi. ob cau. & ita ēt ad propositum & in terminis concludit & declarat Alex.in l. 1.ff.de pac.& in l.sciendum, & in l.stipulationes non diuiduntur.de ver.obl. & quemadmodum priuatus p̄dictis casib.tenetur stare contractui, & non p̄t penitere. Idem quoq; est in principe, & in eius successore pp naturalē obligationem, a qua non pōt discedere.d.c. 1. de pb. & ibi p Doc.plene, & p Cy.ī d.l.digna uox.C.đ legi.Neç ob.allegata in contrarium quia nō hn̄t locū in istis terminis, vt colligitur ex præmissis, circa q̄ ita concludendum. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Camerarius Romanæ ecclesiæ non potest alienare sine speciali commissione, & idem in legato.*
2. *Princeps rem uni concessam non potest alteri cōcedere, nisi priori deroget.*
3. *Conductor, qui bona inculta ad culturam redegit, debet illa perpetuo retinere.*
4. *Etiam si res conducta sit ecclesiæ.*
5. *Mandatum generale extenditur ad id, quod principalis facere tenebatur.*
6. *Clausula, non obstante concessione alteri facta, intelligitur de inualida.*
7. *Et clausula generalis non operatur, ubi plura obstant.*

CONSILIVM CXV.

IN primis uidetur, ꝙ finita prima locatione facta Titio certum tēpus per cameram Apostolicam non potuerit a solo reuerendissimo domino Camerario finito dicto tempore renouari, vel prorogari ad longum tempus, quia talis renouatio vel prorogatio est alienatio.cle.1.de reb.eccl.non alienan.ca. nulli.& c.ad aures.de reb.eccl.non alie.& not. in l.1.§. ꝙ autē. 1 de superfi.& traditur in l.codicillis.§.instituto.de leg.2. † & q̃ alienationem non potuit dictus dn̄s Camerarius vigore sui officij facere, si hoc non sit sibi sp̄aliter cōcessum.l. prohibere.§. plane.qđ vi aut clam.& ibi no.Bar. qui idem dicit de legato.& Bal.in c.j.de vasal.qui contra consti. Loth. & probatur in le.1. §.j.de offic. proc. Cesa. vbi dicitur, quod procurator Cæsaris non potest alienare, quamuis dicatur in prin.illius.l. quod gesta ab illo comprobantur, ac si a Cæsare fuisent gesta. Et dato ꝙ dicta renouatio vel prorogatio non esset nulla ex defectu potestatis, sed valuiset, per Papam tamen durante etiam locatione potuit alteri cōcedi.l.fi.C.de loca.prædio.ciui.& est speciale in principe, secundū gl.ibi, & qua locatio erat tēporalis, secus autem si fuiset perpetua, & hoc ēt casu reuocari potuit & annullari motu proprio, apposita clausula non obstante cōcessione alteri facta.c.si motu proprio, de præb.in 6.& in specie hoc uult Bar.in l.fi.C.de loca.præd.ciui.lib. 11. vbi not.ex 2 illo tex. † ꝙ princeps rem vni per se concessam, puta locatam in perpetuum non p̄t alteri concedere ēt motu proprio, nisi dicat, non obstante tali concesione alteri facta per d. ca. si motu proprio. & tanto magis quia secunda concesio fuit facta pp necesitatem ecclesiæ, & sic ex iusta cā, & de qua statur assertioni summi Pontificis, per no.in cle.literis.de prob. & pp quam potuit priuato sibi subdito p̄iudicare in iure q̄sito, & illū priuare dn̄io & ēt a proprio contractu recedere, & magis a cōtractu d.Camerarii.l.item si uerberatum.§. 1.de rei vend.l.Lucius.de euict.& per Inn.& oēs in c.quæ in ecclesiarum. de consti.& p Bar.& alios, in l.fi.C.si contra ius vel vtili.publi.& in cap.1. de proba.& maxime p Mo. Sed his & aliis non obstantibus, cōtrarium puto uerius. Nam, ut præmittitur, Titius a Camera apostolica conduxit sub certa pensione annua q̄dam bona inculta & nemorosa & ipsi Cameræ inutilia p certo tpe, quæ locatio deinde his fuit renouata aut prorogata a dn̄o Camerario ad il 3 lud longum tempus aucta ēt pensione qualibet uice. Atq; † ēt proponitur, ꝙ dicta bona prius inculta & sterilia sumptib.& opera dicti Titi fuerunt tandem reducta ad culturam, & pp ea stantibus præmisis non debent dicta bona Titio auferri, sed apud eum & hæredes suos debent perpetuo remanere eo mō & censu quib.hucusq; retinuit cum renouationibus faciendis de tempore in tp̄s ut probatur in l.quicunq;. C.de oī agro deser.lib.11. Nec vr̄ dici posse, ꝙ illa.l.intelligatur in eo, cui perpetuo fuit res concessa uel locata, quia ēt si eam non meliorasset non debuisset ab eo pensio auferri.l.cotē.§.agri, de publi. Nec in tempore fundat se.l.quicunque sed in hoc solo, quod desertum fundum, & inutilem, fertilem & idoneum reddidit, debet ergo intelligi etiam in eo, cui concesio facta fuit ad modicum tempus, quia per hoc meretur, quod apud eum perpetuo relinquatur, & ita etiam hoc modo intelligitur. & decla-

rat

rat Pau.de Cast.in consi.statim allegando. Secundo idem pro
batur in c.ad aures.de reb.eccle.non alien.q. tex.loquitur in tẽ
porali colono,& vult,ꝙ ecclesia possit iure perpetuo cõcede
re,& licet loquatur per verbum possit,intelligendum tñ vr̃,ꝙ
teneatur & debeat, per d.l.quicunq; & prout vr̃ expresse tene
re gl.in d.c.ad aures.dum dicit ꝙ si tẽpore primæ cõcessionis
ecclesia non fuit læsa,quia non reperiebatur alius,qui recepis
set fundum sub maiori pensione,ꝙ a colono non dẽt auferri.
& tamen sine dubio loquitur in temporali colono,sed ubi fuis
set decepta,ut quia tp̃e contractus reperiebatur alius,qui plus
dedisset,tunc si reperiebatur alius,qui plus hodie offerat,aufe
ret a primo,qui meliorauit,nisi ille offerat illud plus,quod re
peritur ab aliis,sm̃ intellectum gl.quem etiam tenet Ho. in sũ
ma illius ti.§.2. & ibi dicit esse casum, in quo gratia æqualita-
tis seruandæ p̃t ecclesia rem concedere in emphyteusim perpe
tuam.Si ergo hoc est,vt seruetur æqualitas vr̃ ꝙ ecclesia non
solum possit , sed etiam teneatur saltem de honestate & rõne
naturali,arg.l.pecuniæ.in fi.de alimen.& cibar.le.& quod no.
Bar.in l.omnis.de epi.& cle.aliter autem ecclesia non seruaret
æquitatem & iustitiam erga alium,quia benefacientem sibi nõ
remuneraret,ꝙ facere non debet,cum sit cultrix iustitiæ. Vn-
de nil iniustum pati dẽt in se vel in alium fieri.c.1.§.sed diuersũ.
de alie.feu.Et quamuis Io.And.vr̃ intelligere tex.in d.c.ad au-
res.eo casu,quo prima temporalis locatio facta fuit cum pacto
si faceret illas arabiles,extirpatis syluis,concederetur sibi in ꝑ
petuum,tñ sm̃ Pet.de Anch.ibi,& Barba.verius vr̃,ꝙ etiã sine
dicto pacto sit idem,per dictam.l. quicunq; & dicit Barba. ꝙ
verbum possit,de quo in tex.importat necessitatem, non autẽ
liberam uoluntatem,& operatur,ꝙ prælatus,q. sic cõcedit,nõ
incidat in pœnam.Et ita etiam per illum tex.& d.l.quicunq;.de
clarando modo prædicto tenet expresse Pau.de Cast.in consi.
68.incip. Vr̃ dicendum,&c.vbi in terminis decidit casum no-
strum,dicens,quod si quis ab ecclesia conduxit ad tempus ne-
mus,& illud reduxit ad culturam,& de inutili fecit illud utile,
quod a conductore non poterit, nec debebit auferri , sed per
petuo debebit admitti & renouari sub eodem consensu . Et
4 sic patet † quod prædicta locum etiam habent in rebus eccle-
siæ,quicquid dicat Roma. in leg. etiam in princip. solut. matr.
per d.c. ad aures. qui (vt dixi) probat contrarium secundum
prædictos.& Pau.de Castr.etiam ultra prædicta allegat tex.in
l.fin.C.de omni agro deser.quæ uult,ꝙ propter tales meliora-
tiones non debet augeri pensio.& ibi Bart.not. illam.l. contra
prælatos insatiabiles,& alleg.etiam leg.cum satis.§.caueant in
quibus cau.colo.vel censi.libr.11.& quod not. Bart. in leg. 2.
C.de loca. præd. ciui. de prælatis , qui post meliorationes fa-
ctas per colonos,uolunt dicere,ecclesiam fuisse deceptam, &
quod non debent audiri . Nec ob.secundum eum, quòd d.l.2.
innuat,ꝙ qñ quis habuit iure simplicis locationis,quod possit
sibi auferri,posito,ꝙ eam reddiderit meliorem,quia potest in-
telligi,quando in aliqua parte non ex toto de inutili facta est
vtilis. vel ibi dicit Paul. de Castr. quando interuenit principis
decretum,qđ est intelligendum sm̃ terminos.l.fi.eo.ti.& ꝓut
etiam intelligit ibi gl.& Io.de Pla. videlicet, quando princeps
plus offerenti per rescriptum concessit , ut.s. tunc auferatur a
primo,si ille non offerat,velle præstare augmentum,sed vbi il
lud offert,prout offertur in casu nostro,tunc non potest aufer
ri a primo,quamuis per rescriptum principis fuerit alteri facta
concessio.præterea prædicta iura loquuntur,qñ erat finita pri
ma locatio,sed in casu nostro durabat. Nec obstant allegata in
contrarium.Et primo,ꝙ reuerendiss.d. Camerarius nõ potue
rit prorogare primam locationem,vel illam renouare ad lon-
gum tempus,quia ex quo præsupponitur,ꝙ prima locatio fa-
cta a Camera apostolica fuit solennis,ista bona nõ potuissent
auferri a Titio honeste nec iuste, ex quo illa reduxit ad cultu-
ram,& res de inutilibus fecit utiles , vt in iuribus præalleg. Et
ꝓpea cum non possent a Titio auferri,potuit dominus Came
rarius locare,uel locationem prorogare,quia non dr̃ alienasse
sed adimpleuisse,& executioni mandasse id, quod Sedes apo-
5 stolica tenebatur facere,† q.a ergo ad hoc res ista erat destina-
ta , mandatum suum generale ad hoc se extendit , per nota. in
l. nemo ex sociis.per gloss.& Bart.ff.pro soc.& per Bart.in l. si
eum quæstio.§.si fundum.loca.& per Mode.in l.de pupillo.§.
si plurimi.de ope.no.nun.& facit.l.si communes ædes. de neg.
gest. Et tanto magis prædicta procedunt , si consuetudo sit in
loco,vt videtur, ꝙ non possit auferri conductori fundus , per
eum ad culturam redactus,sed ꝙ debeat renouari.l.vel vniuer-
sorum.de pig.act.& probatur etiam hoc per tex. in d.c.ad au-
res.vbi habetur,ꝙ si prima concessio fuit solennis,ꝙ aliæ reno
uationes in emphyteusim potuerunt fieri a solo prælato absq;
alia solennitate alias necessaria in alienatione rei ecclesiasticæ.
Nec ob.si dicatur,ꝙ appositio temporis esset inutilis , quia ad
hoc respondet Pau.de Cast.in d.consi.ꝙ immo multum opera
tur propter renouationes,quia ex qualibet earum sentit eccle-
sia aliquod emolumentum, & etiam propter præscriptionem,
quæ posset obijci contra ecclesiam,vel si de facto vellet dicere,
se non habere ab ecclesia,iuxta no.per Cy.in l.comperit. C.de
præscrip.30.vel 40. ann. & vbi etiam renouatio uel proroga-
tio non valeret,adhuc tamen quia Titius continuauit, & eccle
sia non contradixit,tacita relocatio inducta fuisset.l.qui ad cer
tum.loca.& l.certe.de preca.& per consequens haberent locũ
prædicta.Non ob.etiam,ꝙ Papa potuit alteri istam rem conce
dere.d.l.fi. & saltem proprio motu & cum clausula non obstã
te concessione alteri facta,per no.per Bar. in d.l.fi. & maxime
ex iusta causa per alleg.in contrarium:quia illud potest habere
locum,quando Papa de iure Titij conductoris fuisset plene in
formatus , sed hoc casu ista secunda concessio non valuit tanq̃
surreptitia,cum non fuerit expositũ summo Põtifici, ꝙ Titius
ista nemora prius inutilia & inculta, &c. opera & sumptib.di-
cti Titij fuerũt ad culturã & fertilitatem redacta,per tex.exp̃s
sum in d.l.2.C.de loca.prædio.ciui. nã si Papa hoc sciuisset, se
cundam concessionem non fecisset , quæ de iure & honestate
fieri nõ potuit,nec debuit,vt in iurib.p̃alleg. vel saltem diffici-
lius concessisset, qđ sufficit ad annullandũ dictam cõcessionẽ
velut subreptitiam.c.postulasti.de rescrip.& per Doc.in c.sup
literis.eo.tit.nec clausula motu proprio,hoc casu tollit subrep
tionẽ, q.a nihil operatur in præiudiciũ tertij,de quo non sit fa
cta mentio,sm̃ gl.3.& Io. And. in c.si motu proprio. & prout
late prosequitur Feli.post Abb.in c.ad aures.de rescri.vers.ter
tius casus . cum concord. de quib.ibi late per eum . Nec etiam
6 obst.† clausula non obstante concessione alteri facta,quia in
telligitur de concessione inualida, non aũt de valida , ne alteri
præiudicetur.c.super eo.de off. deleg. & propter odiositatem
talium rescriptorum.c.quãuis.de rescri.in 6.& ita tenet Com-
po.Io.And.Bal.Ant.de But.& alij in c.causam, quæ. de rescri.
& operabitur dicta clausula sm̃ Imo. ꝙ literæ nõ dicantur tũc
subreptitiæ, quasi non sit facta mentio de colorata possessio-
ne alterius,prout essent sine dicta clausula,si de illa non fieret
mentio,etiam si cõcessio alterius esset inualida.c. cum nostris.
de conces.præb. & dicta interpretatio ad dictã clausulam pro
cedit , ẽt si cũ illa non sit apposita clausula motu proprio , sm̃
Abb.in d.c.cum nostris.Nec ob. ꝙ omnes concessiones factæ
sede vacante fuerint annullatæ, & sic ꝙ ista sit nulla, quia an-
nullatio generalis non includit concessionẽ, cuius annullatio
inferret præiudicium tertio, in iure prius quæsito.l.2.§.meri-
to. & §. si quis a principe. ne quid in loco publi. Præterea ius
retentionis cum competat Titio,ẽt aliunde quã ex concessio-
ne facta sede uacante,ex eo videlicet,quia res & bona sua ope
ra & sumptu reduxerat ad culturam,& de inutilibus vtiles, &
fertiles reddiderat,& quæ bona ex hoc solo poterant retineri ,
nec poterant auferri,sed debebant de nouo concedi.d.l.quicũ
que, cum alijs superius alleg. & ad quod ius quæsitum ex pri-
ma locatione prædicta melioratione non refertur annullatio
prædicta summi Pontificis.Nec etiam clausula illa non obstãte
concessione,quia ius retinendi non competit,ut dixi solum ex
dicta concessione,sed etiam ex prædicta melioratione,etiam si
dicta concessio non fuisset facta,& præcedentes essent finitæ.
7 † Vbi,enim sunt plura obstacula,non sufficiet generalis clau-
sula non obstante,sed de singulis est facienda mentio,secundũ
Bal.in l.1.C.de fur.& facit,qđ no.Bal.in l.eam quam.C.de fi-
deic.præterea.d.l. fin. C. de loca.prædio.ciui.quæ allegatur in
contrarium,non loquitur de conductore , qui propria opera
& sumptu reduxit fundum ad culturam, secundum Pau. de
Castr.in d.consi.vt ibi plenius per eum. Ex quibus concludit ,
quod a Titio primo conductore bona huiusmodi non possũt
auferri . Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis ecclesiæ ad extraneos hæredes sui natura transitoria non est, secundum magis communem opinionem.*
2 *Fiscus hæredis extranei loco est.*
3 *Argui potest de emphyteusi priuati ad emphyteusim ecclesiæ.*
4 *Emphyteusis ecclesiæ non uenit in confiscatione bonorū emphyteutę, etiam mero iure, sed reuertitur ad ecclesiam.*
5 *Libere ad aliquem rediÿsse quid non dicitur, a quo is certo tēporis spatio excluditur.*
6 *In publicatione bonorum filij non uenit proprietas, quam habet in peculio aduentitio, secundum magis communem opinionem.*
7 *In publicatione bonorum filij amittentis etiam statim per sententiam, non uenit castrense peculium, sed apud patrem remanet, secus si statum per sententiam non amitteret, sed bona tantum.*
8 *Emphyteusis, quæ post mortem patris naturalem peruenire dēt ad filios uel matrem, æque perueniret post mortem ciuilem. & supra nu. 7.*
Intellectus ad §. 1. in authen. de alienatio. & emphyteu. & vide nume. 11.
10 *Ecclesia potest etiam post biennium recuperare rem datam alicui in emphyteusim, quam fiscus de facto occupauit publicatis bonis illius emphyteutæ.*
12 *Ecclesia quomodo recuperet rem emphyteuticam, quam occupauit fiscus publicatis emphyteutę bonis, & ibidem, in quo casu possit fiscus emphyteusim ecclesię occupare, & uide nu. seq.*
13 *Emphyteusis reuertitur ad dominum per non solutionē canonis intra biennium uel triennium, uel per alienationē irrequisito domino, si ipse dominus declarat ita uelle.*
14 *Ecclesia quę non reuocat intra biennium a fisco rem in emphyteusim alicui datam ab eo occupatam, presumitur uelle, quod ipse fiscus eodem iure illam retinere possit.*
16 *Lex ciuilis disponens expresse de ecclesiis, uel ecclesiasticis personis non ua et, etiam si non afferat damnum ecclesię, dummodo non sit mere priuilegiatiua.*
16 *Emphyteusis ecclesię uenit in confiscatione bonorum emphyteutę quando ex conuentione posset ad hęredes extraneos transire.*
17 *Fructus pendentes ad eum spectant, ad quem omnes res ipsa per transit.*

CONSILIVM CXVII.

DE duobus est videndum. Et primo, vtrum in publicatione bonorum veniat emphyteusis ecclesiæ. Secundò, an saltem in dicta publicatione veniant fructus percepti ex re emphyteutica. Quo ad primum videtur prima facie dicendum, ꝙ dicta emphyteusis dicatur confiscata, & ad fiscum pertineat ex confiscatione omnium bonorum, per tex. in auth. de aliena. & emphy. §. 1. vbi probatur, ꝙ ad fiscū potest peruenire, licet dēt electio ecclesiæ intra biennium dimittere ipsam apud fiscum, & ab illo recipere pēsionem, vel rem a fisco auferre. & ad hoc illum tex. allegat Bar. in l. si finita. §. si de vectigalib. de dam. infec. dicens. ꝙ in potestate est rem a fisco auferre, & sic ille tex. & Bar. præsupponit, ꝙ mero iure sit confiscata, & per consequens antequam ecclesia reuocet, debet apud fiscum permanere. Et ita etiam volūt Gul. & Bal. in l. si quis pꝛsbyter. C. de epis. & cleri. & in auth. nisi rogati. C. ad Treb. & Imo. in c. ex parte. de feu. in 7. col. vers. 3. casu, &c. Et istud etiam clarius vult Soci. in cons. 266. incipiente, In causa, quæ vertitur, &c. col. 12. ver. 3. confirmatur, &c. dicens, ꝙ emphyteusis ecclesiæ effectualiter non confiscatur, sed mero iure transit in fiscum, reseruato iure ecclesiæ, quæ habet electionem dimittendi illam rem apud fiscum, vel reuocandi confiscationem intra biennium, per dictum. §. 1. & per no. per Doc. in dictis locis. Post ergo bienniū ꝓm eū, nō pōt ecclesia reuocare, vel saltem vr, ꝙ dicta emphyteusis debeat apud fiscū permanere, donec condemnatus naturaliter viuit, arg. l. Statius Florus. §. Cornelio Fęlici đ iure fisci. & l. peto. §. pdiū. de le. 2. Sed pmissis non obstantib. contrariū arbitror verius. Nā emphyteusis, de qua agitur, est recepta ꝓ se, filijs & nepotib. & sic non transit ad hæredes extraneos ex tenore inuestituræ. vtrum autem necesse sit, quod prædicti sint hæredes vel non, pendet ab alio dubio, uidelicet, an emphyteusis ecclesiæ sit ad hæredes extraneos sui natura transitoria vel non, iuxta no. per Bar. in l. etiam. in prin. sol. mat. & per Bar. in l. vt iurisiurādi. §. si liberi. de oper. liber. & in l. quod dicitur. de ver. ob. & ibi late per Imo. & Ale. & per eum in d. l. etiam. cum concord. de quibus in dictis locis. Sed quantum ad id, de quo agitur, non est curandum, an pater intelligatur stipulatus pro filiis, an tanquam pro hæredibus, quia siue sint vocati ut filii, siue vt hęredes, semp requiritur, ꝙ sint filii, ut ex forma concessionis constat. Et sic indistincte extranei hæredes dicuntur exclusi per inclusionem filiorum. l. cum prætor, in pri. de iudi. & quia 1 † etiam ꝓm opinionem magis communem emphyteusis ecclesiæ ad hæredes extraneos sui natura non est trāsitoria, ꝓm gl. & Bar. in d. l. etiam. cum concor. de quib. ibi per Ale. & in d. l. quod dicitur. & in l. quædam. §. nihil. de eden. vbi ait hanc opi. esse communem. & quamuis multi, de quib. in dictis locis, in hoc teneant contrarium, illi tamen loquuntur, qñ emphyteusis esset simpliciter concessa pro hæredibus: sed vbi est concessa pro filiis, ut in casu nostro, licet filii dicerentur tanquam hæredes vocati, quia tamen oportet etiam, ꝙ sint filii, non est dubium, ꝙ tunc non uocantur extranei, d. l. cū prætor. nec aliquis isto casu contradicit. Stante hoc igitur, ꝙ huiusmodi emphyteusis non sit ad hæredes extraneos transitoria, sequitur, ꝙ etiam mero iure non transit in fiscum, ut probat ex no. per Bart. in d. §. de uectigalib. dum loquitur de emphyteusi priuati, & concludit, ꝙ si ex conuentione transit ad hæredem extraneum, quia transibit etiam in fiscum, qui est loco hæredis. l. 3. C. ad legem Iuliam de ui. Si uero non transit ad hæredē extraneum, & tunc ad fiscum non transit, per l. 2. cum ibi no. per gl. C. de bon. damna. sed illam repetet dominus, secundum Bar. tanquam re indebite alienata. Sicut ergo emphyteusis priuati, quæ ex pacto non transit ad hęredem extraneum non venit ad fiscum per publicationem bonorum, eadem ratione & multo magis idem est dicendum de emphyteusi ecclesiæ, q̄ nō sit ad hæredem extraneum transitoria, quia 2 † fiscus est loco hæredis extranei. l. iura. libertorum. & ibi no. Bar. de iure patron. & l. eorum. ad leg. Iul. maiest. no. in l. 1. C. de bon. lib. & in l. eo. qui. de interdic. & relig. & per Ale. consi. 23. 1. vol. vbi 3 † eodem modo arguit de emphyteusi priuati, quando non transit ad hæredem extraneum, ad emphyteusim ecclesię, & ꝙ in fiscum nō sit transire. & sic 4 † ꝙ non veniat in confiscatione simpliciter tenēt Bal. Imo. & Pau. de Cast. in l. in insulam. in prin. sol. mat. & pro ista opi. Pau. allegat tex. in c. fœlicis. §. si qua vero. de pœnis in 6. & idem per illum tex. tenet Roma. & ēt Ale. in d. §. si de vectigalib. vbi hr̄, ꝙ locationes, & sic emphyteu. §. adeo. insti. loca. publicatis bonis reuertuntur ad ecclesiam, non autem transeunt ad fiscum: quod intelligitur etiam mero iure, ut probat in uer. libere, id est sine impedimento, ut no. in clem. dudum. de sepul. in c. 1. de sup. neg. præl. in 6. & ibi per Arch. & in c. cū Archiepiscopis. de offi. ord. eo. lib. cum concor. de quibus per Alex. in l. si mihi & Titio. de uer. ob. & per Mod. in l. 1. in prin. C. de sacros. eccl. Si 5 † enim mero iure in fiscum trāsiret, & post biennium emphyteusim ꝑ hoc ecclesia a fisco auferre non posset, non diceretur libere ad ecclesiam rediisse, quia biēnio excluderetur a reuocatione rei prædictę, ad quam consequendam perpetuo contra fiscum occupantem admitteretur. Nec est dicendum, ꝙ tex. in d. c. fęlicis. §. si qua uero, locum habeat solum in crimine læsæ maiestatis, quia aut filii emphyteutæ extant, & tunc verum est, ꝙ est spāle in crimine læsæ maiest. ꝙ emphy. reuertatur ad ecclesiam, & non ad hæredes, quia in illo crimine filii priuantur ex delicto patris. l. quisquis. C. ad leg. Iul. maiest. & vbi fuisset condemnatus ex alio crimine, ad filios pertineret, & non ad ecclesiam, ꝓm Bar. in l. eū qui. de interdic. & releg. sicut etiam uidemus, ꝙ vbi quis deliquit in principē, ꝙ iura patronatus, quæ ēt non transeunt ad extraneum hæredem, applicantur fisco, etiam extantib. filiis, ad quem non transirent, ubi publicarentur ex alio delicto, vt declarat Bal. & Pa. de Cast. post gl. in d. l. 1. C. de bo. liber. sed ubi filii non extant, damnato emphyteuta ex quolibet crimine, ex quo amittatur status & bona, tunc emphyteusis reuertitur ad hæredes extraneos. nec isto casu tex. in d. c. fęlicis. continet aliquod speciale in criminæ læsæ maiestatis. & istud est, quod uolunt Doc. in locis

eis prædictis. Et est ratio, quia sicut per morte naturalem emphyteutę dicto casu res reuerteretur ad ecclesiã, quia finita est locatio, sic etiam debet isto casu ad eam reuerti, quia taliter dãnatus hr̃ pro mortuo, ut no. gl. in §. relegati. instit. qui. mo. ius pa. pot. sol. & i c. guerrã. in tit. hic finit lex Cõra. & no. Spe. Io. And. i ti. de instr. editio. §. ꝯpendiose. ver. quid de bãnito, &c. & Bar. in l. seruum quoq. §. publice. de procur. & in l. corruptionem. C. de usufru. & Ang. in disputatio. Duo adinuicem, &c. & Doc. in l. 1. C. de hęre. insti. cum concor. de quib. ibi per Mod. & ita in simili determinat Alexan. in d. cons. 23. in 1. vol. uers. octauo probatur, &c. ut scilicet bona prohibita alienari ꝑ dãnationem prohibiti pertineant ad illos, qui admitti deberent

6 ex morte naturali & non ad fiscum. † Et illud etiam confirmatur. Nam publicatis bonis filij, non venit in publicatione proprietas bonorũ, quã habet filius in peculio aduẽtitio, ſm Bar. in d. §. si de vectigalib. cũ quo alij magis cõiter transeunt, vt ibi late per Alex. & hoc ea rõne ſm eum, quia filius tale peculium alienare nõ põt sine consensu patris. l. cum non solũ. §. si filius. C. de bonis quæ liberis, ergo nec etiã delinquẽdo alienabit, sed apud patrẽ remanebit, sicut dictũ fuit. & dicit Bar. in feudatario & in emphyteuta, qui nõ põt alienare: quæ ratio militat in casu nostro inter uiuos sine licentia ecclesię. l. fi. C. de iure emphy. & capi. potuit, de loca. ergo ẽt delinquendo non alienabit sed apud ecclesiã remanebit, & ꝙ eadem ratio militet Bar. met. hoc fatetur, dũ probat dictum suum per id, quod dictum est de emphyteuta, qui non põt alienare, & istud confirmat Alex. quia res prohibita alienari non põt in fiscum mediante publicatione bonorũ transferri, per l. Imperator. in prin. cũ ibi no. per Bar. de fideicom. liber. & idem ẽt vult Alex. in d. consi. Et

7 adhuc prædicta comprobantur. † Nam publicatis bonis filij non publicatur castrense peculiũ, sed apud patrem remanet. l. 3. C de bo. dam. & per illum tex. hoc ẽt vult Bart. i d. §. si de vectigalib. & cum eo alij trãseunt, de quibus ibi late per Alex. Et hoc quia sicut morte naturali filij pater illo iure occupabat bona castrẽsia filij iure peculij. l. 2. de castren. pecu. ita dicta bona consequi potest, qñ filius per sententiã amittit statum & bona, quia pro mortuo hr̃, ſm Bal. in l. si filius. de his qui sunt sui vel alie. iur. & ideo subdit Bald. ꝙ vbi filius per sententiam non amitteret statum, sed bona tantum, tunc pater non posset impedire executionem fiscalem, quia cum filius non habeatur tunc pro mortuo, non potest pater eius bona occupare iure peculij. quod est diligentissimè no. secundũ Alex. in d. §. si de vectig. sicut ergo dictum peculium, qđ erat proprium filij, & in quo nõ habebat hæredem, eo mortuo ciuiliter pertinet ad patrem, ac si esset mortuus naturaliter, & non ad fiscum, sicut ẽt emphyteusis ecclesiæ, quando non transit ad hæredem extraneum mortuo emphyteuta ciuiliter, debet ad ecclesiam pertinere, non extantibus filijs, & non ad fiscum, sicut si mortuus fuisset naturaliter. Quia ergo principaliter agitur, vt fiscus excludatur, satis consultum est condemnato, ꝙ in confiscatione non veniat emphyteusis ecclesiastica, quia quamuis ad ecclesiam non reuertatur, tamen quantum ad fiscum est tutus, & quoad illum liberas ędes habet. l. sicuti. §. si quæratur. si serui.

8 uendice. † Sed nec isto casu ad ecclesiam potest redire, nec ad fiscum pertinere, sed casu, quo priuetur condemnatus, ad eius filios pertineret, si extarent. Et quando non superessent, ad eius matrẽ transire deberet, pro qua est cõcessio facta, casu quo filius inuestitus sine filijs decesserit: sicut ergo quando extant filij eius, cuius bona sunt publicata ex delicto, emphyteusis ad filios, vel nepotes debet ꝑuenire, fisco excluso, qa non sunt vocati tanquã hęredes, sed tãquã filij, ſm Bar. in l. eum qui, in fi. de interdic. & releg. ita eadẽ rõne ad matrem debet peruenire, fisco excluso, pro qua emphy. est recepta, casũ quo filius sine filijs decesserit, & perinde ac si filius naturaliter esset mortuus: ut probatur per dictam. l. insulam, in prin. sol. mat. vbi actio de dote patre deportato, & sic ciuiliter mortuo, consolidatur in filiam, sicut per mortem naturalem. l. 2. §. ꝙ si in patris. eo. ti. & ita illum tex. ad hoc alleg. Ale. in d. cõs. 23. ver. 7. ꝓbatur dicẽs, ꝙ illa, quæ per mortem alicuius transeunt ad filios, non ut ad hæredes, sed ut ad filios, transibunt ad eosdem, etiam si pr̃ non sit naturaliter mortuus, sed ciuiliter: quæ ratio locum etiã hẽt in matre quæ uocatur post mortem filii decedentis sine filiis, non quidem ut hæres eius, sed tanquam mr̃. Qm̃ iste filius cõdemnatus ad mortem, & qui p̃t impune offendi ex forma statuti, hr̃ pro mortuo, secundum Ale. in eodem cons. & in seq. ver. superius dixi. ideo in hunc euentum debet mater admitti, si nõ extant filii, & fiscus excludi, igitur quo ad fiscum condemnatus est securus, & quo ad illum, ut est dictum, dicitur liberas

9 ædes hr̃e. d. §. si quæratur. † Nec obstant allegata in contrarium. & primo tex. in §. 1. in auth. de alien. & emphy. quia Imo. in dict. cap. ex parte. de quo feci mentionem sup. videtur illum text. intelligere in fisco, qui emphyteusim occupauit, dum dicit, quod si pater commisit delictum, propter quod bona publicentur, uidetur, quòd si res emphyteutica occupetur per fiscum, quòd sit in electione ecclesiæ, &c. & alleg. d. §. 1. illud ergo uerbum occupetur, quo utitur Imol. sonat, quod ad fiscum peruenerit de facto & non de iure. l. sequitur. §. item si occupaueris. de usucap. & secundum hoc text. ille non probaret, quòd emphyteusis publicaretur mero iure, sed loqueretur de publicatione & apprehẽsione de facto, de qua non quærit, sed utrum de iure ad fiscum debeat peruenire, & dicit ꝙ non. Et licet ubi de facto occuparet, locum hr̃et, quod ibi dr̃, tamẽ non licet de iure, dictam emphyteusim occuparè. d. §. item si

10 occupaueris. sed tamen iste intellectus non placet, quia † si de facto fiscus occupasset, ecclesia, q̃ per biennium taceret, a recuperatione dictæ rei non deberet excludi: sicut excluditur, ut ubi in tex. dr̃, sicut dicto tempore nõ excluditur dominus, si emphyteusim priuati de facto occupauit, hoc iure cautum nõ reperitur, & quia Bar. in d. §. si de vectigalibus. simpliciter dicit, ꝙ dominus potest rem recuperare, tanquam indebite alienatã & sic præsupponit. ꝙ ẽt post biennium hoc possit facere, si ergo priuatus directo dominus post dictum tempus agere põt contra fiscum, qui de facto occupauit, multo magis hoc ecclesia facere potuit, & probatur in d. c. fęlicis. si qua uero. in uerbo

11 libere, inducendo, vt supra. Vnde aliter † p̃t & congruentius ad illum tex. r̃ideri, & alio modo intelligi. Nam tex. ibi præsupponit, ꝙ emphyteusis ad fiscum peruenerit, quomodo autem & qualiter ad illum de iure potuit peruenire, ibi non declarat. Et propterea intelligi debet eo casu, quo de iure hoc põt cõtin-

12 gere, illud † autem potest euenire, qñ condemnatus per sñiam non amisisset statum sed bona tantum. Nam tunc ecclesia non non posset impedire executionem fiscalem, quia cum non sit mortuus ciuiliter. admitti non potest ex hoc capite, quia requiritur, ꝙ emphyteuta pro mortuo habeatur, secundum Bald. in d. l. si filius. de his qui sunt sui vel alie. iu. quẽm superius retuli. Nec etiam tunc redit ad ecclesiam ex alio capite, quia res sit a-

13 lienata irrequisita ecclesia, quia † ex hac causa ad illam non reuertitur ipso iure, sed demum si ecclesia uelit, & declaret se uelle, nam sicut per non solutionem canonis intre biennium, vel triennium, demum reuertitur emphyteusis ad dominum, si declaret velle, & non aliter, secundum gl. & Bar. in l. j. C. de iu. emphy. & gl. in l. 2. si ager vectig. vel emphy. peta. ita etiam per alienationẽ non redit ad dominum, nisi declaret velle, ſm Sali. in l. fi. C. de iure emph. & Imo. in repetitio c. fi. de præscrip. col. 18. & Ale. in consi. 128. col. vlt. 5. vol. quia ſm prædictos tex. in d. c. potuit. de loc. istos duos casus æquiparat. Et ꝑ pea tex. in d. §.

14 1. uult † ꝙ ecclesia isto casu intra biennium debeat declarare, ꝙ uult rem ad ea redire, aliàs præsumitur velle, ꝙ fiscus eodem iure possit illam retinere, ꝙ autem hoc casu præfixerit dictum tempus ad declarandum, responderi potest per l. non possunt.

15 de legi. & arbitror. † ꝙ ille text. in hoc die non habet locum, quia lex ciuilis disponens expresse de ecclesiis, vel de ecclesiasticis personis, non valet, etiã si non afferat damnum ecclesiæ, dummodo non sit merè priuilegiatiua, secũdũ Abb. in c. ecclesia sanctæ Mariæ. de consti. in lectu. & repetitio. dicens ꝙ leges positæ in titu. C. de sacr. san. eccl. quæ de ecclesijs & ecclesiasticis personis expresse disponunt, non valent per rationes, de quib. ibi per eum. & multo minus valere debẽt, quando continent damnum ecclesiæ. & ideo tex. in d. §. 1. siue præsumat contra ecclesiam elapso biennio, siue præscriptionem inducat, hoc facere non potuit. † Potest etiam alio casu emphyteusis ecclesiæ uenire in confiscatione, uidelicet, quando ex conuentione posset ad hæredes extraneos transire, nam licet sit dubium, an possit concedi in perpetuum, ut trãseat in hæredes extraneos vt late per Alex. in d. l. etiam filios, in prin. sol. matrim. tamen verius videtur interuenientibus legitimis causis & solẽnitatib.

de

de quibus in c.fine exceptione.12.q.2.& in clem.1. de reb.eccle.non.alienan.talis concessio fieri possit; quia si conceditur alienatio pleno iure dicto casu,multo magis debet concedi alienatio respectu vtilis dominii,prout multi tenuerunt,quos refert & sequitur Alexan.in d.l.etiam. & Moder.in ca.in præsentia,de proba.& Soc.in dicto consi.266.qui etiam dicit, ꝙ túc emphyteusis ecclesiæ p̃t in fiscum transire, & isto casu loq. poterit etiam tex.in dicto.§.1.& ualeret illa dispositio,quia isto casu esset mere priuilegiatiua ecclesiæ,cui concederet,& tunc cõfiscatio locũ habeat,si ecclesia uelit, sed in priuato aliud esset. Et ꝙ ille tex.loquatur casu, quo emphyteusis posset publicari, si esset priuati, satis est de mente Barto. in dict.§.de vectigalibus. qui in emphyteusi ecclesiæ non distinguit,sicut in emphyteusi priuati,ideo uelle uidetur,quòd text. in d.§.1. locum habeat, etiam si emphyt. eccl. posset ad hæredem extraneum transire, quod secus est secundum eum in emphy.priuati.Nõ obst.etiam text.in l.Statius Florus.§.Cornelio Fęlici, & in l.peto.§.prædium,de lega.1.secundum Pau.de Cast.in d.l. in insulam. in princ.solut.matrim.illa iura loquuntur de his,quæ perueniunt ad aliquem per mortem alicuius ex dispositione testatoris,sed emphyteusisperuenit ex liberalitate concedentis.Vel melius potest responderi,ꝙ res subiecta restitutioni fideicommissi.pendente cõditione,non est prohibita alienari simpliciter,& ideo interim ualet alienatio.l.fin.§.sin autem sub conditione. C. comm.de leg. ideo etiam pendente conditione potest in fiscum transire,sed res emphyteutica non potest alienari sine licentia domini.d.leg.fin. & d.cap. potuit, & aliàs contractus non ualet, vt in dictis iuribus propterea non potest etiam uiuente emphyteuta ad fiscum transire,& hanc rationem assignat Bar.in d.§.si de vectigalibus dum loquitur de peculio aduentitio,& de quo supra feci mentionem. Ex præmissis igitur infertur ad solutionem secundi dubii, quia si emphyt.non transit in fiscum,sed reuertitur ad ecclesiam,uel pertinet ad matrem,fiscus non potest capere fructus,sed ad ecclesiam,vel matrem debent pertinere. leg. domum. C.de rei uendic. & plene traditur in leg. at ex diuerso.in §.1.ff. eod. & hoc quia tempore condemnationis fructus pendebant, & sic erant pars rei. l. fructus pendentes. de rei uendic.ideo † ad quem res pertransiuit, ad illum etiam fructus pendentes pertinere debent,quia (ut dixi) sunt pars rei,etiam si sint maturi. leg.in lege Falcidia placuit. ad legem Falcid. secus autem si tempore condemnationis fuissent percepti,quia ex sola perceptione fuisset ipsius emphi.leg.defuncta. de usufruct. & licet loquatur in usufructuario, idem tamen est in emphyteuta,secundum Spec. in ti. de loca.§.nunc aliqua vers.5.& Alexand.in l.diuortio.in princ. sol.matr.in 2.col.& ideo in publicatione omnium bonorum potuissent uenire, sicut aliæ res condemnati. & ita concludo. Laus Deo.

17 (margin)

SVMMARIVM.

1 *Quando quis stipulatur pro se liberis & hæredibus,non admittuntur liberi,nisi sint hæredes,si res erat transmissibilis ad quẽcunque.*

2 *Nec sufficit isto casu,quod sint hæredes in re certa, sed requiritur quod sint hæredes uniuersales.*

3 *Institutus in re certa,& prohibitus plus petere, si rem illam acceptet,iudicium defuncti approbat.& in eo,quod ulterius petere potuisset,sibi præiudicat.*

4 *Stipulatione facta pro se hæredibus,liberis, vel descendentib.intelligitur in prima parte de descendentib.qui quoque sint hæredes,in secunda de illis,qui non sint hæredes.Nec alternatiua isto casu resoluitur in coniunctam,cum non sit posita inter diuersas personas,sed inter diuersas qualitates.*

5 *Verba generalia prolata accessorie, debent restringi ad suũ principale.*

6 *Filia instituta in re certa,& prohibita plus petere de bonis patris,poterit tamen petere portionem se tangentem in bonis emphyteuticis uigore stipulationis per patrem factę pro se & filijs.*

7 *Nec repellitur isto casu petitione dotium maternorum apud patrem existentium.*

CONSILIVM CXVIII.

VISO instrumento donationis & eius uerbis diligenter ponderatis,videtur prima facie dicendũ, ꝙ d.Laura venire non possit ex dicta donatione.Et primo,quia Michael eius pater recepit, & stipulatus est pro se,hæredib.liberis vel descendẽtibus suis,& est perinde,ac si dictũ fuisset, pro hæredib.& liberis,quia oratio illa hæredib.libe.&c. tanquã soluta resoluitur ĩ coniunctam.l.triplici.de verbo.sign. & ita in dubio capi dẽt dicto modo,ut no.in l.alienationis.§.fi.de uerb.sign.Quando ergo † quis stipulatur pro se, liberis & hæredib.nõ admittuntur liberi,nisi sint hæredes,& sic requiritur concursus,ꝙ sint hæredes,& de liberis,secundum Bar.in l.vt iurisiurandi.§. si liberi.de ope.libe.cum quo transit Imo.in c.potuit.in pe. char. de loca.& Pau.de Cast.in l.si mihi & Titio.de verb.ob. & de quo plenissime per Alex.post Imo.in l.qđ dicitur.de verb.ob.vbi recitat varias opinio.& in l.Gallus.§.etiam si parente. de libe. & posthu.Concluditur ex mente aliorum,ꝙ dicta verba in contractib.in persona filiorum requirant dictum concursum quãtum ad rem transmissibilem ad quemcunq;,quia patet videtur illam stipulari in dubio pro filio,vt hærede,vt no.gl. Bar.& alij cõiter,in l.si tibi decẽ.§.si pactus.de pac.& Bar.& alij.in d.l.ꝙ dicitur,quia ergo † filius dicto casu debet esse hæres,ut dictum est,non sufficit,ꝙ sit hæres in re certa,sed requiritur,ꝙ sit hæres vniuersalis,ad hoc,vt in totum admitti possit, ex quo res, de qua agitur,est transmissibilis ad quoscunq. hæredes, vt est de mente Ang.& Pau.de Cast.in l.quoties.C.de hære. insti. & expressius hoc voluit Imo.in l.ex facto.la grande,de hære.insti.vbi concordando opi.contrarias concludit,ꝙ aut agitur de re sui natura ad quoscunq. hæredes transitoria,vt in casu nr̃o, & tunc requiritur,ꝙ sit hæres vniuersalis, & isto casu vera sit opi.Bal.qui hoc simpliciter voluit,in l.quædã.§.nihil. de eden. & in l.liberti,libertæq. C.de ope.lib.& Ang.in d.§.etiam si parente.si vero agatur de re, quę non sit ad extraneos trãsitoria, sed ad filios, vt est emphyteusis ecclesiæ, & tunc sufficit,ꝙ sit hæres in re certa,vt voluit Bar.in d.§.liberi.cuius opi.dicto casu põt procedere,& isto modo distinguit ẽt Imo.in c. potuit.ĩ pen.char.& Alex.in d.§.nihil. Vñ ex præmissis omnib.non potest d.Laura venire ex dicta donatione, cũ nõ sit hæres vniuersalis,sed in certa quantitate,& in re certa.sed dato etiam,ꝙ admitti potuisset dicta.d.Laura ex dicta donatione † ex quo tamẽ post institutionem testõr mandauit eã acquiescere, & vlterius nõ petere de eius bonis & hæreditate, & illa simpliciter agnouit iudiciũ defuncti,acceptando rem,in qua fuerat instituta,intelligitur illud approbasse,& sibi in re donata, de qua agitur, præiudicasse.c.cum ex officijs.de testa.& prout uoluit Pau.de Cast.& Alex.in l.si compensandi.C.de hær.insti.ubi dicunt,ꝙ institutio in certa parte facta animo compensandi cũ debito inducit cõpensationem respectu totius, etiã si debitum excedat æstimationem hæreditatis,si mõ testõr plus petere prohibuit, & institutus simpliciter adiuit.Sed istis non obstantib.contrarium puto verius,nam(ut dictũ est)pater recepit & stipulatus fuit pro se,hęredib.liberis,vel descendentib.& sic alternatiuę, & prima pars alternatiuę.s.hæredib.liberis comprehendit liberos,non quidem simpliciter,sed cum hac qualitate ꝙ sint hęredes.l.ex facto.§.fi.cũ ibi no.ad Treb.& secunda pars alternatiuæ refertur ad descendentes simpliciter sine p̃dicta qualitate, & sic donatarius intelligitur recepisse pro liberis hr̃dib.vel ꝓ descendentib.qui etiam non sint hr̃des,qui in hac vltima parte alternatiuæ non intelligitur pro eis stipulatus ut hr̃dib.qa aliàs ista secũda pars alternatiuæ non differret a prima,nã omnes descendentes in infinitũ nõ minus ueniunt appellatione liberorũ quam appellatione descendentium.l.liberorũ.in prin. de ver.sig.quia ergo alternatiua debet poni inter diuersa, quia disiũgit tã sensum quam verba,ſm Bar.in d.§.vtrum.2. pars alternatiuæ est sine qualitate expressa in prima.Nec dici potest, ꝙ sit posita inter genus & spẽm,& sic ꝙ stet expositiue.l.1.in prin.& ibi no.d.l.Aquilius.vel copulatiue.l.sæpe.de uer. sig.& ibi per Bar.quia immo ponitur inter genus & genus.l.Titius.ĩ prin.& ibi no.de libe.& posth.& ea ratione, ut ibi habetur, & etiam proxime dixi,quia uerbũ liberis,& uerbum descendentibus idem significant,& sub quolibet verbo,tanquam generali

&

(margin numbers: 1, 2, 3)

& collectiuo.veniunt omnes descendẽtes in infinitũ.d.l.libero rũ.in prin.& l.fi.C.de legi.hær.& in auth.de hær. ab intesta. in prin.quia ergo stipulatus fuit donatarius pro liberis hæredib. vel pro descendentib.qui etiam non sint hæredes, sufficit, q͏̃d altera pars alternatiuæ sit vera,& sic ꝙ sit de descendentib. ꝑut est.d.Laura.l.si hæredi plures.de condi.instit.Nec dicatur ꝙ 4 † alternatiua resoluat̃ isto casu in coniunctã tanquã posita in ter personas honoratas.l.cũ quidã.in fi.de verb. sign.quæ vult idẽ esse in cõtractib.q̃a hic non ponitur inter personas diuersas,q̃n (vt est dictum) personæ, quæ significantur per nomen liberorũ,significantur ẽt per nomen descẽdẽtiũ, sed hic est po sita inter diuersas qualitates.i.inter descẽdentes, qui sint hæredes,& illos q. non sint hæredes,quo casu habet locum.d.l.si hr̃ di plures.non aũt.d.l.cũ quidam.Sed hic oritur dubium, quia sicut sufficit,ꝙ quis sit de liberis,absq.eo ꝙ sit hr̃s,ita ẽt sufficere videtur,ꝙ sit hæres,etiam si non sit de liberis ex natura eiusdem alternatiuæ,quæ verificatur in solo herede, etiam extraneo,& ideo cum testator alios hæredes instituerit, uidetur q͏̃d illi pariter ex donatione admittãtur,siue alternatiua tanquam posita inter personas honoratas resoluatur in coniunctam . d. l.cum quidã.siue denotet ordinem successiuũ. l. hæredes mei. §.fi.ad Treb.& l.cũ p̃r.§.a te peto.de leg.2.immo tũc hæres vniuersalis in totũ præferretur tanquã primo uocatus , quia primo nominatus,vt in dictis iurib.Et ideo in illa q̃one,q̃n pater stipuletur pro filijs & hæredib.volũt Doc.ꝙ si extet filius hr̃s, & alius extraneus hr̃s,ꝙ cõcurrat pro portionib.hr̃ditarijs, ꝑ ut tenet Bal.in d.l.Gallus.§.quidã recte.in fi.& Alex.in d.§. ẽt si parente.& in d.l.q͏̃d dr̃,circa fi.de ver.obl.& istud in casu nostro p̃cipue vr̃ verũ,q̃a in sequẽtib.donatarius ꝓ hr̃dib.simpliciter fuit stipulatus, & pro liberis separatim alternatiua interposita,vt statim referam . Sed contrarium est dicendũ isto casu,vt.s.non intelligat̃ vocatus hr̃s extraneus.Nã primo loco recepit donatarius,& stipulatus est pro hæredib.liberis vel descẽdentib.illa ergo verba ꝓ hr̃dib.liberis, &c. nõ cõprehendunt hæredẽ,qui nõ sit de liberis, quia verbũ liberis , iunctũ verbo hr̃dib.sine copula restringit significationem verbi heredib.ad hæredes,qui sint de liberis,sicut quando fit mentio de hærede legitimo , non uenit tunc hæres quilibet extraneus , sed hæres succedens ab intestato tantum,propter qualitatem importatã per illud uerbum legitimo, vt probatur in l.3.§.de illo. pro socio.& ita ẽt uult Alex.in l.ex facto.§.fi.in fin.ad Treb.Et aliud est,quando dictum esset pro liberis,ꝙ non stet restrictiue,sed quod æquè dicatur de utroq. facta mentio.l. duob.de leg. 1. & l. 1.§.cum ita.C.de cad. tollen.& tali casu loquuntur Doct. in contrarium alleg.Nec est uerum,ꝙ ista uerba pro hæredibus liberis,resoluantur in cõiunctam,si sit oratio soluta.d.triplici.quia,vt dixi,uerbum liberis,stat restrictiue & qualificatiue ad verbum p̃cedens,quo casu non loquit̃.d.l.triplici.& l.sæpe.eo.ti.sed quando exprimuntur duę personæ,vel duæ res sine copula,quæ per se stant,& una non uenit ad determinationem alterius,vt facile percipi tur ex exẽplis,de quib.in d.l.quæ illas declarãt.l.dãni ĩfecti stipulatio,de dam.infec.Et sic ex ista parte instrumenti hæres extraneus nõ põt dici vocatus,sed tm̃ liberi hr̃des vocãtur.Nec ob.secũda pars dicti instr̃i,in qua dr̃, ad habendũ & posidendũ, &c. & quicquid dicto Michaeli & dictis hæredib.vel descẽdentib.& liberis,&c.quia dũ fit mẽtio de dictis hr̃dib.intelligit̃ de liberis hęredib.ꝑp illã dictionẽ dictis,relatiua ad partẽ præcedentẽ,in qua de illis fuit facta mẽtio,quæ relatio inducit repetitionem cum omnib.suis qualitatib.s̃m Bar.in l.si quis seruũ.§.fi.de leg.2.& Doc.in l. si cui §.a filio.de leg.j.& altera pars alternatiuæ,s.vel descendentib.& liberis,verificatur in illis.qui non sint hr̃des.Et eodẽ mõ dicendum est de vltima parte instr̃i,in qua promittitur donatario & hæredib.vel descẽdẽtib.vel liberis , quia quamuis in hoc loco non habeatur expressa relatio ad præcedentia,sicut in alia parte,intelligitur tamẽ de eisdẽ hr̃dib.de quib.in prin.& pri.loco fuit facta mentio,per no. per Bar. in l.ex facto.§. si quis rogatus.ad Treb.vbi dicit,ꝙ si in vna parte instrumenti sit facta mẽtio de filijs naturalib. & in alia parte fiat mentio de filijs simpliciter,ꝙ intelligitur de naturalibus eo casu,etiã quod appellatione filiorum nõ uenirẽt naturales,arg.l. qui filiab.in prin. de leg.j.& faciunt no.per Bart.in leg.si ita stipulatus.§. Grisogonus, de uerb. oblig.ubi dixit,quòd si quis a principio comparuit tanquam procurator alicuius,& postea simpliciter compareat non expresso nomine officii, ꝙ intelligitur procuratorio nomine comparuisse,quia qualitas illa intelligitur repetita vñ & in casu nostro cum est idem dicendum.d.l.qui filiabus ꝑsertim quia non inconuenit, ꝙ uerbum illud hæredib. restringatur ad liberos,qui sint hæredes.d.l.ex facto.§.fi.& sicut etiam in feudis de illis intelligitur,q̃n fit mentio de hæredib.cap.1.de success.feu.& per Doct. in d.§. etiam si parente.& quamuis in dictis casib.illud verbum restringatur ex causa, in casu etiã nostro subest cã,quia (vt dixi) in præcedentibus pro hr̃dib.liberis solum fuit prouisum,ex quibus sequentia declarantur.Et tãto magis quia in ipso actu dotandi recepit p̃r ꝓ hæredibus liberis,q. est principalis,& sic principaliter,& de hr̃dib. simpliciter fit mentio,postmodum in clausulis,quæ veniunt accessorie 5 ad ipsum contractum.Et propterea † verba generalia prolata accessorie,debent restringi ad suum principale.l.p̃diis.in prin. & ibi no.Bar.de lega.1.& per prædicta remanet responsum ad omnia,quæ primo loco allegantur in contrarium . Non obst. etiam dum secundo principaliter dr̃,ꝙ testor prohibuit filiam plus petere , & ꝙ illa agnoscendo simpliciter iudicium patris intelligitur illud approbasse & sibi præiudicasse.c.cum ex officii.de test.& ꝑ nota.ꝑ Pau.de Cast.& Ale.in l.si compensandi. C.de hære.inst.quia cum pater sit stipulatus pro filiis hr̃dib.& etiam pro illis si non sint hr̃des,quamuis.d. Laura nõ possit ad mitti ad donationem tanquam hæres patris, quia non fuit vniuersaliter instituta,sed in re certa , nihilo minus põt ex vltima parte alternatiuæ venire tanquam filia,licet prohibita sit plus petere de bonis & hæreditate patris,ut decidit in terminis Ba. 6 in l.ut iurisiurandi.§.si liberi.de ope.libe.vbi uult † ꝙ si q.s recepit emphy. pro se & filiis , & filium uñiter instituit & filiam in certa re,& iussit ꝙ plus de bonis suis petere non possit,ꝙ filia non perdit ius petendi portionem sibi de iure contingentem in bonis emphyteuticis,vigore stipulationis paternæ,in nullo diminutam per dictam institutionem factam in certa re vel quãtitate,q̃a cum ista filia non habeat ut hr̃s patris,dispositio patris in hoc nihil ualet,alleg.c.1.de succ. feu. & actio de dote q̃sita filię ex stipulatione patris non potest minui per patrem,nisi illi filiæ tm̃ relinquat,quantum eam grauat.l.si cum dotẽ.§.pater so.mat.& sic vult Bar.primo, ꝙ non prejudicet filiæ ex defectu p̃tãtis,& dato etiam ꝙ p̃tãs non deficeret, & sic ꝙ filiam priuare posset: tamen illa uerba,ꝙ de suis bonis plus petere nõ possit,non important,ꝙ uoluerit eam priuare s̃m eum,sed debuit exprimere, ꝙ iura emphyteutica apud solum filium remanerent,per illum tex.Nam pater potest uni filiorum assignare libertum,& tamen si unum instituat in plus & alium in minus non expellitur institutus ĩ modico, quin cum alijs admittatur æqualiter.d.§.si liberi.& ita ĩ proposito.& adducit ẽt Bar. alias rõnes de quib.ibi per eum,quas alitet non refero. Nec ob.secundum Bar.ꝙ testator inserit cãm, ꝙ plus petere non possit de bonis suis,quia dicta verba dẽnt intelligi,quod plus de bonis defuncti petere non possit iure hæreditario , sed non põt priuari eo iure,quod hẽt ut filia: non ut hr̃s , ut iure patronatus & iure emphyteutico.& quia secundum Bar.in d.§.si liberi,in seq.q.& in fi.verbis,filia petit emphyteusim ut æs alienũ. Et propterea illa verba,ꝙ plus de bonis patris petere non possit,intelliguntur deducto ære alieno.l.subsignatum.§.bona,de 7 ver.si.& per hanc ultimam r̃nsionem infert etiam Bart.ꝙ † illa instituta in re certa,& prohibita plus petere de bonis paternis non repellitur a petitione dotium maternarum existentium apud patrem,& ꝑ easdem rõnes idem uoluit Bar. in cons.133. inci.Q̃ö.ista hẽt duo dubia,&c.& cum eo transit Bal. & Sal. in l.si adulta.C.de hær.act. & quamuis possit esse magis dubium an expresse possit pater dicto casu uni ex filiis præiudicare sp̃aliter & nominatim illum priuando dicta emphyteusi,per ea q̃ traduntur plene in l.apud Iulianum.§.si quis alicui.de leg.1.q̃uis etiam opinio magis communis sit cum Bar.secundum Ale. in cons.106.incip.Viso themate,cum seq.4.vol. nihilo minus quando nominatim non prohibuit filiam petere emphyteusim,sed generaliter plus petere de bonis & hæreditate sua omnes tenent cum Bar.qui uult,ꝙ dicta prohibitio non comprehendat emphyteusim,quam filia non habet iure hæreditario , & ita etiam tenet Ale.in consi.215.uol.in 5.col. uers. tamen hoc quartum fundamentum,&c. Quia ergo in casu nostro.d.

Laura

Laura tanquam filia & non tanquam hæres patris potest agere ex donatione, non intelligitur per patrem prohibita per illa uerba, quod plus de bonis & hæreditate patris petere non possit, quia sub tali prohibitione non includitur emphyteusis acquisita etiam pro filiis, quia ad illam vocantur vt filii, & non ut hæredes, secundum Barto. in locis prædictis. sic etiam & in casu isto non excluditur a donatione, quam recepit pater non solum pro filiis hæredibus, sed etiam pro filiis simpliciter, si veniunt vel venire possunt solum ut filii, prout uenit & venire tantum potest. dom. Laura solum ut filia, ex quo fuit instituta in re certa, & ut ex præmissis colligitur manifeste. Et ideo quia sub dicta prohibitione non continentur bona donata, isto casu non excluditur in totum uel in parte. Et non obst. allegata in contrarium, quæ habent locum, quãdo sub illis uerbis, quod plus petere non possit, continentur bona, de quibus agitur. Et ita in præmissis concludendum puto. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Contractus donationis regulariter non presumitur simulatus, nec in fraudem, etiam si donans in possessione remaneat, quando alia causa non subest. & nu. 8.*
2 *Ius tertij, quando non est exclusiuum iuris agentis, allegari non potest, & minus per agentem.*
3 *Fraus non arguitur; licet donans uoluerit donationem reuocare per adoptionem filij.*
4 *Ratificatio fieri debet re integra, & ante ius alteri quæsitum. vide tamen infra.*
5 *Legitimatus absens potest quandocunque ratificare, etiam post mortem patris.*
6 *Donator pœnitere non potest in preiudicium donatarij licet absentis, cui quæsitum est ius ratificandi.*
7 *Notarius stipulans pro donatario absente statim quærit ei utilem actionem etiam ante ratihabitionem. quod late & subtiliter probatur contra Pau. de Cast.*
9 *Constitutum tollit suspicionem simulationis, non autem fraudis contra tertium.*
10 *Statutum, quod medietas bonorum homicidæ applicetur hæredibus occisi, non prodest forensibus qui ex alio statuto prohibentur acquirere immobilia in loco.*
11 *Statuta forensibus non prosunt, sicut nec nocent.*

CONSILIVM CXIX.

PRIMO per ordinem videndum est, vtrum donatio, de qua agitur, dicatur ualida, vel an fuerit ab initio simulata, vel saltem in fraudẽ facta. Super quibus eleganter scripsit egregius Doc. d. Iulius Scarlatinus Regien. conciuis & olim discipulus meus charissimus, & puto resecatis superfluis, quod dicta donatio fuerit & sit ualida, & etiam rescindi non possit, non obstantibus his, quæ in contrarium allegantur & allegari possent, quibus respondebitur inferius. Nam de dicta donatione extat publicum & solenne instrumentum, & in dubio talis debet censeri contractus, qualis ex facie instrumenti appa-
1 ret. l. cum precib. C. de prob. & ꝙ regulariter † contractus non præsumatur simulatus, uel in fraudem factus, nisi probetur simulatio vel fraus, ut probatur ex not. per Bald. in l. rogasti. §. si tibi. ff. si cert. peta. & in c. j. §. si instrumentum. de natu. feud. & hoc etiam uult Soc. in cons. 264. incip. Viso instrumento donationis. in princ. Propterea fraus & simulatio non præsumitur etiam si ille, qui donauit in possessione remansit, qñ non subest causa, propter quam possit dicta donatio censeri simulata, sicut erat in casu. l. sicut. §. superuacuum. quibus mod. pig. vel hypothe. solui. vbi suberat creditor, ad cuius præiudicium & fraudem, lex præsumit, fuisse simulatam ex illa continuatione possessionis, secundum Bar. in consi. 75. incip. Petrus Nicolæ, &c. & in l. post contractũ. de don. in 1. & 2. præsumptione, &c. & licet ibi loquatur de alia præsumptione, idẽ tamen est in ista & in omnibus aliis, de quibus ibi per eum, in uer. quartus casus, &c. & idem Pau. de Cast. in l. fi. C. plus ualere quod agitur. & in l. iurisgentium. §. si dolo. de pac. & Alexan. consi. 28. in fin. 3. col. & in consi. 57. 5. vol. & Soc. in cõs. palle. & dicet etiam inferius. Et ideo qa tempore donationis, de qua agit, nõ suberat aliqua causa uel persona, ex qua, vel propter quã ista donatio possit argui simulata, cessat presumptio fraudis, etiam si donator remansit in possessione rei donatæ ꝯm prædictos, qui dñt, ꝙ ex sola possessione nõ p̃sumitur causa simulationis per iura, quę allegant, & ratione probatur ꝯm Bald. in l. illud. C. de sacr. san. eccl. in 4. q. quoniam agi. potest ad dandum rem donatã vsq. ad 30. annos. l. 1. C. de consti. pecu. Nec etiam alia ratione isti, qui prætendunt sibi ius fuisse quæsitum in bonis prius donatis post delictũ donatoris, possunt dicere dictã donationem in eorũ fraudẽ factam. sicut nec donatio præcedens dr̃ facta in fraudẽ creditorũ futurorũ, vt est expressũ in l. 1. C. de iur. fis. li. 10. qui etiam loquitur de fisco, qui factus fuit creditor donatoris, post donationem perfectã, qa utroq. casu est eadẽ rõ, ꝯm Bar. in d. l. post contractũ. q. in specie hoc mõ arguit, nisi causa subsit, quæ in casu nostro cessat ob delictum commissum. Et propterea etiam si fuisset facta donatio in fraudem creditorũ præsentium, futuri tamen creditores, vel alij, qui prætendunt sibi ius quæsitum ex delicto, non audiuntur allegando donationem in fraudem. Ex quo in eorum fraudem facta non fuit, quia illorũ nõ interest. d. l. 1. C. de iure fisci. & probatur ex illa
2 regula † ꝙ quis non põt opponere de iure tertij, quando non est ipso iure exclusiuũ iuris agentis. l. his consequẽter. §. 1. familiæ ercis cun. & no. Bar. in l. 2. de exceptio. rei iud. si igitur non potest reus per uiã exceptionis opponere de iure tertij, ut dixi, multo minus hoc potest actor per viam actionis, ꝯm Pet. de Anch. in c. super his. de accu. Nam actor niti debet ex iure proprio, & non ex iure tertij. c. conquerente. de cleri. non residen. & ibi no. Abb. & facit. l. qui liberis. §. testõ. de bono. poss. ꝯm tabu. Nec ob. quæ obijciũtur, & in primis dũ dicitur, ꝙ de fraude apparet ex pacto illo in donatione apposito, videlicet, ꝙ si donator in futurum habuerit filiũ legitimũ & naturalẽ, & legitimos tm̃, ꝙ donatio habeatur pro non facta, quia ergo ꝑ superuenientiã filij adoptiui donatio reuocatur, vt probatur ex illo verbo, & legitimos tantũ, quia adoptiuus dicitur, ꝙ detegitur fraus, per no. per Io. And. in Spe. de suc. ab intes. circa fi. & probatur in l. fi is cui. §. 1. de leg. 2. & in le. fideicommissum. de cond. & dem. vbi habetur, ꝙ fideicommissarius uocatus, si hr̃s decesserit sine filijs, non excluditur per filium adoptiuum. & hoc ne sit in ptãte grauati adoptando filium excludere, & fraudare fideicommissarium. Sed istud non facit ad propositũ, qa prædicta hñt locũ, quando in ptãte tertij esset excludere substi
3 tutum adoptando filium. † & sic de adoptiuo non intelligitur quando filij generaliter sunt in conditione positi. sed quando testator spãliter exprese filium adoptiuum in conditione poneret, non est dubium, ꝙ per illum substitutus excluderetur, quia testator potuit hoc velle, & sic disponere in auth. de nup. §. disponat. nec dicitur isto casu exclusio substituti pendere ab alieno arbitrio, sed a voluntate testatoris, & non datur isto casu occasio fraudandi substitutum, sicut in casu præcedenti. & istud exprese vult etiam Bar. in l. si cognatis. de reb. dub. in tertia lec. secundũ quã in legato facto cognatis includuntur ciuiles cognati, puta adoptiui vel arrogati. & contra quam Bar. ibi opp. de d. l. si is cui. §. 1. & de d. l. fideicommissum. & respondet ꝙ illa iura loquũtur de adoptato a tertio, puta ab hærede grauato. & hac ratiõe præallegata, ne sit in potestate illius ad optãdo filium excludere substitutum. sed tex. in d. l. si cognatis. loq. tur de arrogatis ab ipso testatore, qui potuit illos uocare. & in testatore cessat ratio prædicta, quia ab eius arbitrio pendet, utrum admittantur uel non arrogati. Idem ergo per omnia dicendum est in casu isto, in quo donator expresse & ab initio voluit reuocari donationẽ per superuenientiã filij adoptiui. Quia hoc pactum potuit apponere expresse ab initio in ipsa donatione, sicut & quodlibet aliud pactum. l. si prædiorum. C. de don. quæ sub mo. nec dicitur ex tali pacto fraudari donatarius, si a principio illi, vel ex post facto ratificando consensit expresse, quia uolenti non infertur dolus. l. transactionis. C. de transac. & quia in potestate donantis fuit non donare ab initio. l. sicut. C. de act. & obl. Nam & ab ipso initio potuit donans pacisci, ꝙ ei liceret donationem reuocare. & tale pactum sine dubio ualuisset. d. l. si prædiorum. quemadmodum ergo per hunc modum potuit a donatione recedere, ita etiam & per alium. puta ꝙ per superuenientiam filij adoptiui dicatur reuocata donatio, nec ex tali pacto inducitur aliqua suspicio fraudis per ea q̃

dicta

dicta sunt supra. Et hoc nullum penitus habet dubium quoad futuros creditores, uel alios similes. d.l.j. C. de iur. fis. si ex interuallo actus, puta delictum subsequatur, ut præsupponit clare Bar. in l. post contractum. Nec et ob. l. si unquam. C. de reuo. don. quia ibi de filijs simpliciter fit mētio, ideo sub illis uerbis in dubio non includuntur adoptiui, sed quando donator ex psse uoluit, ꝙ p filium adoptiuum reuocetur dona io, nullus diceret, ꝙ nō hēat locū reuocatio, quia rōnes, quæ assignantur in casu. d.l. si unquā cessant oīno in casu isto. Secundo contra pdictā donationē allegat, ꝙ facta fuit absentib. & ignorantib. iō non ualuit. l. absenti. de donō. qđ ultra in cōtrarium allegata confirmatur. Nam quia non constat, ꝙ donatarij habuerint notitiam donationis, & quæ scientia non præsumitur ratione coniunctionis, ex quo erant absentes, ſm Bar. in l. is potest. de acq. hær. dici non potest, ꝙ per aliquem actum ratificauerint, qa ad hoc ut ratihabitio ualeat, oportet, ꝙ hñs ratum sit de oībus prius plene certificatus, ſm Spe. de emp. & uē. §. sciendum. uers. si uero. & Pau. de Castr. in consi. 350. de casu pręsenti. ar. l. fi. C. plus uale, quod agi. Fructus ergo, qui dicunt pcepti, per unum ex donatarijs ignorantib. dicunt potius percepti iure familiaritatis. l. qui iure familiaritatis. de acq. poss. quā animo ratificandi donationē. & in specie Pa. de Ca. in consi. 167. incip. Visis, q̄ narrantur, &c. in nouis. dicit, ꝙ nullū ius quæritur donatario absenti ante ratificationē. ēt si notarius possit alteri absēti & ignoranti stipulari. l. 2. rē pup. sal. fo. hoc tamen procedit quantū ad hoc, sequuta ratihabitione, qa tūc vtilis acquiritur etiā sine cessione, ꝙ in alijs stipulātib. secus, q̄ tenent cedere, vt ibi latius p eū. & idē vr̄ de mēte Bal. in l. nec ei. §. satisdatio. de adopt. Et vltra allegata in cōtrariū, vr̄ ꝙ ēt † ratificatio fieri nō possit post delictū iā cōmissum, & post ius alteri quæsitum, qa ratificatio fieri dēt re integra, ſm Bar. post Dy. in l. si vxor. §. si quis vxorē. de adulte. & pbatur ex no. p Ant. de Butr. in c. cū venissent. de resti. spo. vbi vult, ꝙ si quis cōstituit se alterius absentis nomine possidere, quo casu illi nō quærit possessio, nisi sequatur ratihabitio. l. si seruus cōis. §. fi. de acq. pos. si ille, qui constituit, expellat, antequā ille cuius noīe cōstituit se possidere, ratū habeat, ꝙ ille non poterit postea ratū habere ad effectū, vt agere possit interdicto recuperandæ, p l. bonorū. rem ra. hab. & cum eo transit Alex. in l. qđ meo. in prin. de acq. pos. & in consi. 1 10. 1. volu. Sed ad prædicta etiam respondetur. Et primò, ꝙ ratihabitio ēt superueniens post delictum cōmissum sufficit, qa quando superuenit defectus ex parte gerētis actū, tunc non impeditur ratihabitio. d.l. bon. 2. resp. & ibi per Bar. & alios, & prout in casu isto ex parte gerentis actum. s. donationis, superuenit defectus. Et hoc etiam magis clare probatur ex no. p Ang. in disputatione, Nobilis quidam genere, &c. vbi vult, † ꝙ licet legitimatio facta de absente, & ignorante non habeat effectum, nisi legitimatus cōsentiat, i auth. q. b. mo. nat. effi. sui. §. generaliter, sufficit tñ, ꝙ ille ratū hēat qñcunque, & sic ēt post mortē patris, ad cuius instantiā facta fuit legitimatio. Et sic quis videatur iam hr̄ditas alteri, i. proximiori agnato delata, & ēt eēt idē, si fuisset p illum adita, qa ille. §. gñaliter. loquit indistinctè. & rñdet Ang. ad dictā l. bonorum. & idem uult Ang. in cons. 71. Pro parte negatiua, &c. & d. Ant. Rosel. i trac. lẽtimationis. dum loquit de lẽtimatione p subsequens mr̄imonium, & in tractatu de cā formali. & ibi tñ dēt ad dictā l. bonorum, & melius, §. Ang. dicēs, ꝙ pr̄ faciēs filium lẽtimari, gerit negocium filij, sed defectus ex pte gerentis actum nō impedit ratificationē. d.l. bonorum. 2. resp. Et de tali defectu et agit in casu nr̄o, vt dixi, & ita p opi. Ang. aliās uidi consultum per d. Bulgarium, & Soc. pceptores meos & dicit Soc. ꝙ ita consuluit Alex. in quodā ɔs. inci. Su p primo dubio, &c. & cū opi. Ang. & sequaciū trāsit ēt Alex. in cōs. 139. 2. vol. Et pdicta cōfirmatur, qa nō potuisset iste † donator pœnitere in piudiciū donatarij cui q̄sitū fuit ius ratificandi. nec illud ab eo pt p donatē auferri. d.l. bonorū. & ibi declarat ēt Pau. de Castr. & maxime istud procedit, qñ notarius stipulatus est nomine donatarij absentis, quia tunc nō potest donator reuocare donationē, nec alio modo donatario absenti, ēt ante ratihabitionem præiudicare, ſm Bal. in l. cum a socero. C. de iur. dot. cum quo transit Imo. & Alex. in l. qui Romæ. §. Flauius. de uerb. obl. & latius idem vult Aret. in consi. 74. quia in iure quæsito per notarium, qđ saltem consistit in ptāte ratificandi, non potest alius piudicare per aliquem modum, & sic ēt delinquendo, quæ rō etiam hēt locum in casu nostro. Secūdo principaliter † ista donatio fuit ab initio ualida, & irreuocabilis propter stipulationem notarii factam nomine donatarii absentis, cui statim fuit quæsita actio utilis, & etiam ante ratihabitionem. l. 3. rem. pup. sal. fo. & l. non aliter. de ado. Quamuis Pau. de Cast. in consi. 197. incip. Visis his quæ narrantur, &c. in hoc aliter dicat. Nā secundum eum notarius pōt stipulari alteri quantum ad hoc, ut illi quæratur actio uel dominium post ratihabitionem, & non prius sine ulla cessione. & hoc modo secundum eum dēt intelligi te. in l. 3. rem pup. saluam fo. & alia iura de hoc loquentia. & in hoc differt notarius ab aliis, qui possunt pro alio stipulari, qa tunc illi demum acquiritur, si sequatur ratihabitio. & facta sit cessio, iuxta ea quæ habentur in leg. possessio quoque. §. & si possessio, de acquir. poss. Sed in hoc sine dubio puto uerius esse, quod absenti & ignoranti ex dicta stipulatione ipso iure quæratur actio etiam ante ratihabitionem & de hoc mihi uidetur esse casus apertus in d. leg. 3. iuncta. l. j. & seq. rem. pup. sal. fore. Nā in d. l. j. dicitur, ꝙ si pupillus absens sit, uel fari non possit, ꝙ seruus eius pro illo stipulabitur, & ubi seruum non hēat, uel non sit uñ emat, seruus publicus pro eo stipulari debebit. & in l. 3. in prin. dicitur, non qua si pupillo ipso iure acqrat. i. directam, secundum gl. sed ut utilis actio pupillo dēt, certum est autem, ꝙ per seruum pupilli & alterius quæritur statim actio domino absenti & ignoranti ac etiam inuito. insti. p quas perso. no. acq. & l. si seruus uetante. de uer. ob. & etiam sine cessio, vt in dictis iurib. Et quia apud seruum nō pōt p momentum residere, & sic quæratur prius seruo, & deinde dño p mediam personam serui, iuxta not. p gl. Bar. & alios in l. frater a fratre. de condi. inde. & sic pōt expectari cessio serui. l. placet. de acq. her. sed in d. l. 1. æquiparatur stipulatio serui ipsius pupilli, & serui publici, uno casu excepto, quia per seruum publicum q̄ritur tm̄ utilis. d. l. 3. quæ incipit, non quasi. & per seruum pupilli, vel alterius quæritur domino directa. l. placet. de acqu. hær. Sicut ergo per seruum priuati quæritur domino ipso iure & sine cessione, ita quæritur p seruum publicū id est notariū, quia quantum ad hoc non facit text. differentiā inter vnum & alterum, sed in uno tm̄, videlicet, quo ad actionem, quæ acquiritur, quia per vnum acquirit directa, & per alium utilis, & p istā exceptionem probat, ꝙ quo ad alia æqparet stipulatio vnius & alterius: quia exceptio firmat regulam in ɔ̄rium. l. denique. §. fundum. de fund. instr. & no. in l. in his. de legib. Secūdo istud probatur in d. l. non quasi. aliter inducendo, vbi dr̄, ꝙ licet notarius stipulari possit, tamen non quasi ut pupillo ipso iure acquirat. s. directam, ſm gl. sed vt vtilis actio ex stipulatu dēt qđ est intelligendum ipso iure, & sic ante ratihabitionem, quāuis tex. hoc non aperiat. qđ pbat, qa prius dixit, directam ipso iure pupillo non quæri, dum ergo subdit, sed vtilis dat, verbū ipso iure; qđ pcedit, intelligit repetitum, qa de natura illius aduersatiuæ sed, est ꝙ qualitates casus pcedentis intelligant repetitæ in casu sequenti, ſm Bal. in l. omnes populi, de iusti. & iure circa 10. col. per no. per gl. in §. item lapilli. insti. de rer. diui. & idem dicit Ale. in l. filius a patre. de libe. & posth. in 5. col. & p pdicta opi. est etiam tex. non cauillando & nihil supplendo in l. 1. §. plane. de magistra. cōuenię. & istud ēt psupponit gl. in §. si qs alii. insti. de inuti. stipu. & Bar. & alii in l. stipulatio ista. §. si stipuler, de ver. ob. vbi enumerantur plures psonæ, q̄ pñt alteri stipulari, inter quos enumeratur filius, & seruus, & tutor & notarius, & inter vnum & alterum non fit differentia quantū ad modū acqrendi. sicut ergo filius & seruus acqrit pr̄i vel domino ignorāti, ēt ante ratihabitionem. d. l. si seruus uetante. de ver. obl. & tutor vel curator. l. quoties. in prin. de admi. tut. & in l. 1. §. si actori. de consti. pecu. ita etiam per notarium ipso iure quæritur actio, secundum intentionē pdictorum q. de oīb. pdictis psonis & de quibusdā alii loquuntur, quātū ad hoc vniformiter. & Bar. post gl. in locis pdictis dicit expresse. ꝙ pdicti oēs, de q. b. ibi, acqrūt alteri sine cessione. & sic ex hoc apparet manifeste, ꝙ Pa. de Ca. in d. cōs. male loqtur, inquātū dicit, ꝙ solus notarius post ratihabitionē acqrit vtilē actionē sine cessione, sed alii, q. ēt pñt alteri stipulari, etiam post ratihabitionē tenentur cedere, per l. possessio quoq;. §. & si poss. de acq. poss. quoniam (ut dixi) ſm Bar. post gl. in d. §. si stipuler. multi, sūt alij, ex quorū stipulatione q̄ritur actio sine cessione, † Et qđ nota-

notarius statim acquirat absenti, est ēt clarum de mēte Bart. in l. postquam liti. C. de pac. in vlt. col. ver. quæro, utrum ista renūciatio, &c. ubi concludit, ꝙ renunciatio facta absenti ualet, si iudex sit præsens, & recipiat pro absente tanquam publica persona, & sic non requirit Bar. ratihabitionē. idem ergo & in notario. d. l. 1. §. plane. de consti. pecu. idem ēt sentit Bal. in d. l. cum a socero. C. de iure dotium. & Are. & Ale. in locis superius alle. & istud ēt clarius vult Bal. in l. si a socero. in fi. eo. ti. vbi præsupponit, & expresse dicit, ꝙ si statutum velit, ꝙ alteri per alterum quæratur actio, ꝙ ēt ignoranti quæritur. & idem est de mente Bar. & aliorum, in l. 1. §. sublata. ad Treb. Idem ergo in casibus, in quib. de iure cōi alteri per alterum quæritur actio, & pro ista opi. vltra superius dicta adhuc aliter induco tex. in d. l. 1. cū seq. rem pupil. sal. fo. ubi tex. vult, ꝙ notarius stipulari possit nedum pro pupillo absente, sed etiam pro infante, & tñ in illo, durante ætate infantili, nō cadit ratihabitio, quia cōsensum nō hēt, ut l. quamuis. §. infans. de acq. poss. & l. 1. C. de fal. mon. & & istā opinionem tenet etiā Cor. in cons. 50. in 1. vol. & in cōs. 2. in 4. vol. q de pdictis non facit mentionem. Nec est verū, ꝙ Bal. in l. nec ei. §. 1. de adoptio. velit cōtrarium, sed solum dicit, ꝙ si ille, ꝓ quo notarius stipulatur, nō ratificat, ꝙ notarius age re pōt, loq̄tur ergo Bald. qñ ille, ꝓ quo facta est stipulatio, expresse ꝯdicit, & nō vult, sibi acquiri. Anteq̄ ergo ꝯtradicat expsse, est illi quæsita actio, sed reuocabiliter. Et ideo nō cogitur acceptare, sed pōt iuri q̄sito renūciare, sicut videmus, ꝙ dño ēt inuito quæritur per seruū, d. l. si seruus vetāte. de ver. ob. qđ est intelligendum renocabiliter & non irreuocabiliter quia nō cogitur retinere, ₰m gl. ibi. & hoc apud me nullum hēt dubiū. In ꝯriū ēt allegatur, ꝙ donator semper remāsit in possessione, iō donatio psumitur simulata. d. l. sicut. §. superuacuū. quib. mod. pig. vel hypo. sol. qđ est ēt uerum, quamuis interuenerit constitutum ₰m Bar. ibi. & in d. l. post ꝯtractum. & hoc nedū ꝓcedit de iure cōi, sed ēt ex forma statuti, quo cauetur, ꝙ si alienās ꝑ biennium in possessione permanserit, ꝙ alienatio presumatur simulata, & sit nulla tanquam facta in fraudem delicti committendi. Ad qđ rñdetur ꝙ ex sola retentione possessionis nō psumitur simulatio, nisi subsit tempore contractus aliqua cā vel suspicio fraudis, puta si extabant inimicitiæ cū occiso, ₰m Bar. in d. consi. incip. Petrus Nicolæ. d. l. post contractum. & fuit superius tactū, & isto modo interpretari etiam dēt statutū, alias esset irrationabile, & q̄a recipit interpretationem a iure cōi. l. 2. C. de noxa. & c. cum dilectus. de consue. & satis o patur circa tempus, declarando ꝙ sufficiat biennium, qđ non est de iure communi; sed est arbitrio iudicis, secundum Bar. in d. l. post cō tractum. † Scđo rñdetur, ꝙ qñ deducitur simulatio, cōstitutū tollit suspicionem simulationis, ₰m Bal. in l. 1. C. de dona. ante nup. & in l. illud in fi. C. de sacros. eccl. & Ang. in d. §. supuacuū & Ale. in consi. 28. in 5. vol. per rōnem, de qua ibi per eos. sed vbi nō solum deducitur simulatio, sed etiam fraus cōtra tertiū, tunc constitutum non tollit præsumptionem fraudis, ut in ea su. d. §. superuacuum, secundum prædictos, sed in casu nr̄o non potest dici, donationem factam in fraudem delicti postea cōmissi, quia non fuit, nec esse potuit aliqua suspicio fraudis, nec de illo potuit cogitari, vt etiam probatur in d. l. 1. C. de iur. fisc. lib. 10. Et ideo cessat isto casu statutum, quia donator non remansit in possessione, quia per constitutum desiit posidere. d. leg. quod meo. de acquir. poss. & quamuis in donatarium ab initio non fuerit translata possessio, & ante ratihabitionem. leg. si seruus communis. §. fina. eod. titu. & per Alexand. in dict. leg. quod meo. tamen donator, qui constituit se posidere, statim possessionem amisit. l. 1. §. si vir. de acquir. posses. & sic in in illo non uerificantur uerba statuti ¶. Tertio etiam potest responderi & recte, quòd statutum intelligitur, quando ille, in quem facta fuit alienatio, erat sciens, sed quando fuit ignorans, vt in casu nostro, in quo præsumitur ignorantia, non antem scientia, etiam ratione coniunctionis propter absentiam, secundum Barto. in leg. is potest. de acquirend. hære. tunc tempus biennij in sui præiudicium non currit, nisi a tempore scientiæ, ne priuetur ignorans, vel excludatur, per nota. per Barto. in leg. genero. de his, qui notan. infan. ¶ † Et sic per prædicta patet, quod hæres istius mulieris non consequitur aliquam partem istorum bonorum uirtute statuti disponentis, quod medietas bonorum occisi applicetur eius hæredi. Et alia rōne ēt excluditur, quia statutum prohibet forensem posse acquirere bona immobilia in territorio, & ꝙ statutum, qđ loquitur de forense in specie derogat alteri statuto generali, qđ loquitur simpliciter de hrde occisi, quia ubi species contradicit generi, semper per speciem generi derogatur, ₰m Bar. in l. j. §. j. in pe. col. de ope. no. nun. vt probatur ₰m eum in omnib. reg. iur. & ubi etiam non extaret istud speciale statutū, adhuc iste forensis non posse vti beneficio alterius statuti, q̄a non continetur in dubio sub statuto ad sui commodum, sicut nec ad incommodum, ₰m Ang. in cons. 73. Quod dicta actio, &c. & Pa. de Ca. in l. oēs populi. in fi. verbis. de iusti. & iu. & in cōs. 155. in fi. & Ro. in cons. 223. inci. Ista captura, &c. & ante istos idē voluit Gui. de Suza. in quadā disputa. quē refert & sequitur Alex. in cons. 99. 3. uol. & in cons. 24. in fi. 5. vol. & ita in præmissis concludendum puto. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Descendentium appellatione simpliciter liceat veniat nepos ex filia si tamen fiat mentio de descendentibus masculis, ueniunt tantum masculi ex masculo descendentes.*
2. *Statutum excludens filiam a successione propter masculum, excludit etiam nepotem ex ea.*
3. *Contrahentes censentur se velle conformare cum dispositione statuti, sicut & testator.*
4. *Statutum excludens matrem stantibus agnatis, excludit etiam omnes cognatos per matrem coniunctos.*
5. *Conditio, si filius institutus decesserit sine filijs, substituto agnato, exclusa propria filia, intelligitur de masculis.*
6. *Stipulari non potest auus maternus pro nepote, sicut nec mater pro filio. quod limitatur. 19.*
7. *Stipulatio pro descendentibus, in dubio uidetur facta tanquam pro heredibus. quod declaratur. 21.*
8. *Nepos ex filia, secundum propriam significationem uenit appellatione descendentium masculorum, & admittitur ad donationem factam fratri pro se & descendentibus masculis saltem illis deficientibus, & successiue post illos.*
9. *Nominis collectiui natura est uocare ordine successiuo, etiam in contractibus.*
10. *Filiorum appellatione licet veniant masculi tantum, stante statuto exclusiuo, tamen intelligitur extantibus masculis post ipsos.*
11. *Et idem appellatione familię, quando ex coniecturis constat, quod de masculis sensit testator, quia post masculos ueniunt fœminæ.*
12. *Filiorum mentionem facta dispositiue, quando veniat naturalis tantum.*
13. *Ius accrescendi non habet locum in contractibus, habet tamen locum ius non decrescendi propter, distributiuum quilibet, vt ibi.*
14. *Hæres Titij, cui filius grauatus est restituere, si sine filijs decesserit, intelligitur de descendentibus Titij, non autem de hærede extraneo.*
15. *Dispositio. l. si uiua matre. C. de bo. mat. non habet locum, ubi est diuersa ratio, & ubi filius non venit ex persona matris.*
16. *Dictum supra. nu. 4. procedit ipsa matre viuente, secus ipsa de medio sublata.*
17. *Statutum de successionib. ab intestato præsertim in personā loquens, non habet locum in bonis sitis extra territorium.*
18. *Forensis non ligatur statuto de successione ab intestato, etiā pro bonis ibi sitis.*
16. *Stipulari alteri etiam extraneo quis potest super re futura sua, maxime in donatione.*

CONSILIVM CXX.

VISO ac perlecto instrumento donationis factæ per quōdam magnificū comite Laurentiū eius fratri do. Nicolao stipulanti ac recipienti pro, se suisq; filijs masculis legitimis & naturalibus, & etiam descendentib. masculis vsq. in infinitum legitime & ex legitimo thoro procreatis, & ex vxore & muliere quæ nunquam fuerit concubina, &c. Quæritur ergo & in dubium reuocatur, utrum deficientib. masculis dicti. d. Nicolai ꝑ lineam

linea masculinã admittat, & admitti possit nepos ex filia præmortua. Et vr prima consideratione dicendũ ꝙ non, quia † licet appellatione descendentiũ simpliciter ueniat ẽt descendẽs ex filia.in auth.de hær.ab intest.in prin.& l. quoties.C. de suis & legi.& facit.l.1.C.de cód. infer.& l.cognoscere.l.liberorum. de verb.sig.Tñ qñ de masculis descendentibus fit mentio, tunc ueniunt tm̃ masculi descendentes ex masculis,& non ex fœminis,ƒm Spe.in tit.de loc.§.nunc aliqua. vers.146.dicentẽ,ꝙ emphyteusis recepta pro se & suis descendentib. masculis nõ cõprehendit nepotẽ masculũ ex filia.& idem tenet Bal.in auth. si quas ruinnas.C.de sacrosẽ.eccl.in fi.& Bal.& Sal.in d.le. 1.C.de cód.infer.& Pau.de Cast.Aret.& Alex.in l.Gallus.§. nunc de lege.de liberis & posth.quia si filia est exclusa, dẽt ẽt multo magis excludi nepos ex ea.l.si uiua matre.C.de bon.mater . & facit,quod no.Bar.in l.liberorum.de verb.sig.dũ cõcludit,† ꝙ si filia a successiõe excludit̃ ꝑ masculũ ex forma statuti,ꝙ similiter nepos ex ea ĩtelligit̃ excusus,ꝑ l.illã C. đ colla.& bñ ꝓbat̃ in c.1.§.hoc ãt notãdũ.q̃ feu.da.pos. & idẽ vult in simili qõne Io.An.in add.Spec.ĩ rub.de test.ĩ fi.ubi dicit, ꝙ si q̃s Titio fratri suo morięti sine filijs substituat Mæuiũ aliũ fratrẽ & eius hr̃des masculos,ꝙ ĩtelligit̃,đ đ scẽdẽtib.masculis ꝑ masculũ,& iõ nepos ex filia Mæuij ñ ĩtelligit̃ vocatus,sed exclusus,sicut excludit mr̃ illius d.l.si uiua mr̃e. & q̃a vr̃ testõr loquẽdo de masculis habuisse respectũ ad agnationẽ,& ita dicit,disputãdo tenuisse Richar.Malũb.cũ quo ẽt transit Ale. post Bar.in d.l.Gallus. §.ẽt si parente.qđ ẽt confirmat̃ in casu nr̃o,quia † ex quo ꝑ statutũ excludũtur descendentes ex fœminis per masculos ex linea masculina descendentes, vñr contrahentes se uoluisse conformare cum dispõne statuti,& sic sensisse de his,qui ꝑ masculũ descendunt, quia quemadmodum testõr cũ eadẽ dispõne statuti vr̃ voluisse se cõformare,iuxta no.per Bar.ĩ l.hæredes mei. §.cũ ita.ad Treb.& per Pe.de Anc.in l.tres fratres.ff.de pac.vbi ad propositum dicit,ꝙ si testõr instituit fratres, non veniũt sorores,quando ab intestato excluderẽtur a fratribus, sic ẽt contrahentes vñr se conformare cũ statuto, vt probatur in l. quæro.§.inter locatorem.ff.loc.& probatur ex no.per Bar.in l.vt iurisiurandi.§.si liberi,de ope.liber.vbi dicit,ꝙ emphyteusis recepta pro se & filijs,cõprehẽdit solũ masculos, qñ ab intestato ꝑ statutũ excludunt̃ fęmininæ.& facit,qđ no.Bar.in l.vxorẽ.§.testõ.de.l.3.& Doc.in l.Caius.sol.mat.& Bay.in l.post dotẽ.eod.ti.& per Ale.ibi in ultimis verbis.Ad idem ẽt facit,quod uoluit Pau.de Cast.& Alex.in l.illã. C. de col. ubi dicunt † ꝙ si mater ex forma statuti excluditur,ẽt vñr exclusi oẽs alij defuncto cõiuncti per matrẽ,quamuis de iure cõi tãquam proximiores ab intestato fuissent agnatis præferendi,& hoc ƒm eos siue mater sit in medio,siue non,quia extincta radice , & exclusa,debent excludi omnes,qui descendunt ab illa,per no.per Cy.in d.l.liberorum.& per Cy.in l.1.C.quæ sit longa consuetu.Alia etiam ratione præmissa confirmantur.Nam actum est & conuentum , ꝙ casu quo.do.Nicolaus donatarius decedat sit. fine descendẽtibus masculis,aut dicti descendentes sine masculis, quod tunc bona donata reuertantur ad donantem, aut ad eius descendentes masculos.Et casu quo donator sit præmortuus , & dicti sui descendentes non extent , perueniant ad dom. Robertum , & do.Titum fratres dicti donatoris,& ad eorum & cuiuslibet eorum descendentes masculos legitimos & naturales , &c. Cum ergo filiæ,dom. Nicolai donatarij sint exclusæ, ut dictum est , & in casu , quo ille sine masculis descendentibus decedat , bona debeant deuenire ad donantem, uel ad alios fratres donantis,aut ad eorum descendentes masculos, apparet ex hoc ordine,ꝙ intentio contrahentium fuit conseruare bona donata in agnõne.& per ꝯñs ꝙ non admittantur nepotes ex filia,qui non sunt de agnõne,secundum Io.An.in loco præall. post Richae. Malumbr.& uidetnr optime probari ex not.per Pau. de Cast. in cõs.79.inc.Casus iste frequenter contingit.ubi † concludit, ꝙ si testõr.exclusis filiab.instituit filium masculum & grauat , si decesserit fine filiis,ꝙ si quidem substitutus sit agnatus,ꝙ cõdõ intelligitur de filiis masculis,quia ex quo filias exclusit, & agnatũ substituit, videtur testõr habuisset respectum ad agnationis conseruationem.Et hoc ẽt magis si masculi excludunt ab intestõ fœminas ex forma statuti,secus autem qñ extraneus esset substitutus,quia tunc dici non põt, ꝙ hoc sit factum contemplatione agnationis cõseruãdæ, & pro hac opinione multi ꝯsu

luerunt,put latẽ refert Soc.in repe.l.cũ auus. de cõd. & dem. col.44.uer.tertio q̃ro principaliter.cũ plurib.seq.cũ qua opinio se ẽt trãsit,& ultra ꝑdictos istud confirmatur ex no.Bar.in d.l. liberorũ.de uer.sig.in ult.char.uers.ꝑterea ad declarationẽ,&c. ubi tradit ꝓ regula,ꝙ ubi filia excluditur ad fauorẽ, puta agnatorũ , ꝙ ẽt excluditur nepos ex ea: quia dictus fauor durat ea mortua,sicut ea uiua. Cũ ergo filia d.Nicolai excludatur fauore ꝑdictorũ agnatorũ,ad quos bona ex pacto debẽt peruenire deficientib.uel nõ extãtib.descẽdẽtib.suis masculis , tpe mortis eius uel postea,dẽt ẽt excludi nepos ex ea per rationẽ Bart. Sed dato ẽt ꝙ nepotes masculi ex filia essẽt expresse uocati, ad huc tñ ex duob.non possent admitti.Et primo; quia cum essẽt absentes,eis non potuit donari.l.absenti. in prin. de don. & ꝓ quibus† non fuit stipulatus notarius, sicut fecit pro dictis alijs agnatis absentib.sed solũ pro eis stipulatur d.D.Nicolaus , qui stipulari non potuit, uel pacisci pro nepote ex filia. d.l.Caius. & ibi notãt oẽs.ff.sol.ma.& quia nepos nõ est in iure,siue ĩ potestate aui mr̃ni,sicut hac rõne nõ p̃t mr̃ stipulari ꝓ filio.l.debitor.§.fi.ff.ad Treb.& no.Bar.& alij.in l.qđ dr̃. ĩ fi.de uer.ob. Secundò non ur̃ dictus nepos posse admitti , quia d. Nicolaus vr̃ in dubio stipulatus pro suis descẽdentib. uelut & tanq̃† pro hæredib.ƒm gl.& Bar.in l.si tibi decẽ.§.pactus.đ pac.Bar.Imo. & alios,in d.l.Gallus.§.1.de lib.& posth.& ꝑ Bart.& Alex.ĩ d. l.qđ dicitur.nepos ergo ex filia , pro quo uidetur ẽt stipulatus dicto mõ,ut æqualis sit determinatio.l.iã hoc iure . de uulg.& pup.quia non est hæres aui materni,nõ põt admitti.ꝑ no. ĩ dictis locis,& ĩ l.ex facto.§.fi.ad Treb. Sed ꝑmisis non ob.aliter uidetur de iure cõcludẽdũ,& ĩ primis moueor,† q̃a ƒm ꝓpriã significationẽ appellatione descẽdentiũ masculorũ uenit etiã nepos ex filia,q̃a masculus est,& descendens,& sic hẽt oẽs qualitates exp̃sas.Et hoc ẽt de plano fatetur Io.An.in d.rub. & ẽt Aret. in d.l.Gallus.§.nunc de lege. a qua uerb.sign. non est in dubio recedendum,per l.non aliter.in prin.de leg.3. & l.1.§.si is qui nauem . de exerci. & dato ꝙ extantibus masculis per lineam masculinam non intelligeretur uocatus , per allegata in contrarium,illius tamen deficiẽtibus.& non extantibus uenit, & admitti debet.Nam descendentes masculi d. Nicolai sunt uocati ordine † successiuo propter naturam nominis collectiui, sicut est uerbum descendentes,l.cum ita §.in fideicommisso.de leg.2.& no.Bar.& omnes Moder. in d.l. Gallus.§. 1. qđ ẽt locum hẽt in contractib.puta quãdo pater recepit emphyteusim pro se & filiis suis,secundum Doc.ibi per.l.vt iurisiurãdi.§.si liberi.de ope.libert.& idem tenet Cy. & Bald.in leg.liberti,liberteque.C.de ope.liber.& Bart.in d.l.quod dicitur.col.pen.& ibi Imo.& per ꝯñs vnus vocatur post mortem alterius, ƒm Do.in dictis locis.Et sic in quendam futurum euẽtum incertum, hoc est sub conditione, si ille unus post mortem alterius superuixerit.l. hr̃s meus. in princ.& in leg.quibus diebus. §. quidam Titio.de condi. & demon. licet ergo tunc non admittatur nepos ex filia,si alij descendentes masculi extent,illis tñ non extantib. intelligitur tunc vocatus.Et nõ tm̃ est ordo inter liberos vnius & eiusdem speciei,s.descẽdentium ex masculis,sed etiam unius speciei ad aliam,& diuersam speciem descẽdentium , uidelicet , de descẽdentibus masculis per masculinam lineam,ad descẽdẽtes masculos per lineam fœmininam,ut probatur ex no. ꝑ Soci.in d.l.Gallus.§.vltra medium versi.ex qua conclusione, &c. ubi † concludit,ꝙ quamuis appellatione filiorum ueniat masculi,quando fœminæ sunt per statutum exclusæ,ut dictum est in præcedentib.hoc procedit,quando masculi concurrũt cum fœminis,sed masculis non obstantib.ueniunt filiæ ex dispositione,puta institutione facta de filijs , q̃a ꝑꝑ statutum vñr esse in posteriori gradu , ideo sub vno & eodem verbo dñr uocati cũ masculis ordine tñ successiuo,alleg.no.per Pet.de Anch.in d.l. tres fratres.no.in d.§.liberi.& idẽ quando relinquitur familiæ, & ex coniecturis apparet,ꝙ testator sensit de masculis. Nã fœminæ ẽt tunc præcisè non excluduntur, sed post masculos admittuntur,ƒm Soc.in consi.223.col.8.quia secundũ eũ,cũ† fęminæ tũc excludantur,ex propria verb.significatione, nihil obstat,quin debeant vocari prius masculi,allegat Pet.de Anchar. in d.l.tres fratres. & iste est casus noster. Et ultra eum hoc videtur probari ex no.per Bar.in l.fratres.col.vlt.C.de inof.test. ver.8.& ultimo quæro,&c.vbi concludit,ꝙ excluso filio exhęredato a querela,admittitur eius soror ad querelam, ar.l.pater filium.

filium.& l.si is qui.ff.eo.statutū ergo (dicit ipse) non dēt intelligi, q̄ excludatur soror p̄cisē, sed ita demum si frater succedit, excludatur soror, intentio ergo statuti est ponere ordinē plationis, non necessitatē, q̄ verba Bald. significant, q̄ ab intestato vocatur filius p̄ prius, & filia p̄ posterius. Et istud etiam sentit Are. in l. ventre. de acq. hær. super 4. fal. Bal. col. 19. in fin. ubi dicit, q̄ sicut se habet nepos ad filium de iure cōi, sic se habet filia ad masculum ex forma statuti, si ergo talis est ordo statuti, ergo cum illo vł se conformare dispositio testatoris, loquens de filijs, ut dicit Soc. per no. per Pet. de Anch. in loco all. & p̄ Bar. in d. §. si liberi. & in l. hæredes mei. §. cum ita. ad Treb. similiter ergo & in casu nostro intentio contrahentium, faciendo mentionem de masculis descendentibus, non fuit p̄cisē excludere masculos descendentes ex fœminis, sed demum illis extantibus & non aliter. Et sic voluit ponere ordinē prælationis, & nō necessitatis, ex quo illi cōuenit ēt ꝓpria significatio uerb. Et hoc puto uerissimū, qđ ēt cōfirmatur ex no. per Imo. in le. ex facto §. si quis rogatus. ad Treb. circa. 3. co. cum quo ēt transit ibi Ale.

12 col. 8. vbi quærit, q̄ si facta † sit mentio de filiis dispositiue, an veniāt naturales tantum, qui non sunt propriè filij, ut not. per glo. in l. fi. ff. de iure deliberandi. & in proposito dicit, q̄ sit dispositio collata post tempus incertum, ut quia quis post mortem sit grauatus restituere filijs suis, & intelligitur de legitimis & naturalibus si extent, & illis non extantibus veniunt naturales tantum, secundum tamen distinctionem, de qua in illo tex. sic ergo & in casu nostro dispositio de descendentibus collata in tempus incertum habet dictam interpretationē, ut p̄ prius admittantur masculi ex masculis, & illis non extantibus masculi ex fœminis. Et adhuc istud efficacius probatur ex no. p̄ Bald. in le. in testamento. in 6. & 7. q. C. de testa. militis. & Ang. Imo. & moder. in leg. Lucius. de vulg. & pup. vbi dicunt, q̄ si filii masculi sint instituti vniuersaliter, & filię in re certa, & deinde omnes filij sint inuicem substituti, q̄ ad partem deficientem admittitur solus filius cohæres uniuersalis, & non filiæ, prout ēt voluit ibi Bar. in pen. col. & hoc secundum prædictos est uerum, si extent masculi, & uelint admitti, sed illis non extantib. uel repudiantibus admittuntur filiæ, per dictum. §. qui discretas. quia secundum Bal. in d. 7. q. masculi & fœminæ intelliguntur uocati ordine successiuo. Sicut ergo dicto casu ꝓpter illud quod expressit testator in instōne, etiam contra proprium significatum uerborum restringitur substitutio, non quidem p̄cisè sed ad ordinem successiuum. Ita & in casu nostro verba, q̄ ex ꝓpria significatione comprehendunt masculos descendentes tam per lineā fœminā, quā per masculinam, & quæ restringūtur ad masculos ex masculis p̄p qualitatem masculinitatis expressam, debent restringi ad effectū, ui inter dictos descendētes utriusq; lineæ intelligatur datus ordo successius, & non ad exclusionem præcisam & perpetuam descēdētium masculorū ex fœminis. Et sic non mutatur per hoc significatio vocabuli semel assumpta, nec ex post facto uariatur, sed ab initio appellatione descendentium masculorum intelliguntur vocati omnes p̄dicti fm dictum ordinem, perīde ac si hoc fuisset exp̄ssum explicitè, & sic uerba ab initio ceperunt hoc significare & importare. Cum ergo omnes descendentes masculi. d. d. Nicolai donatarii defecerint & extare desierint, dēt admitti nepos masculus ex filia, qui in hunc euentum saltem intelligitur uocatus. & p̄sertim cum mater sit sublata de medio, ut dicetur. Et si dicatur, q̄ adhuc supersunt descendentes ex masculis. do. Titi, qui sunt vocati in defectum masculorum descendentium. d. D. Nicolai, est pro responsione aduertendum, q̄ deficientibus dictis descendentibus masculis ex d. Nicolao, q̄ fuit actum q̄ bona donata peruenirent ad d. Robertum, & ad d. Titium fratres contrahentium, & ad eorum & cuiuslibet eorum descēdentes masculos in infinitum, & sic quilibet pro dimidia fuit uocatus. le. reo. §. cum in tabulis. de duob. reis, præmortuo igitur dom. Roberto sine descendentibus eius portio non accrreuit dom. Ti-

13 tio, nec eius descendentibus accrescere potuit, quia † in cōtractibus non habet locum ius accrescendi. leg. si mihi & Titio. de ver. obl. Nec ob. distributiuum illud cuiuslibet eorum, &c. cuius tamen est attribuere rem cuilibet in solidum, & operari, q̄ habeat locum ius non decrescendi etiam in contractibus, fm Bal. in l. 1. C. quando non peten. par. & Sal. ibi in 12. q. & Bal. in cap. 1. §. filia. de succes. feu. & Alex. in d. leg. si mihi & Titio. & in

consi. 30. in 1. vol. quia in casu nostro illud distributiuū refert solum ad filios dictorum fratrum, nec salua ratione recti sermonis pōt determinare ipsos fratres, ideo inter filios fratrum operari pōt, vt scilicet inter eos habeat locum successio, & ius nō decrescendi, non autem inter ipsos fratres, ex quo ad eos hoc est omissum, ideo remanet in dispōne iuris cōis. l. commo dissimè. de lib. & posth. l. si extraneus. de condi. ob cau. & sic portio unius deficiens non accrescit aliis, vt in iuribus præalle. & ita etiam no. determinat Pet. de Anch. in terminis cons. 250. inc. Duo prima dubia &c. ergo ad portionem. d. Roberti deficientem nullus dr̄ extare masculus ex masculis, qui sit per contrahentes vocatus, ergo in illa portione saltem debet admitti nepos ex filia non tm̄ per prædicta, sed ēt quia aliàs sequeretur, q̄ dicta portio remaneret, vel remanere potuisset apud hæredem ēt extraneum ultimi descendentis masculi per lineā masculinā, ex quo (vt dixi) cessat ius accrescēdi. & sic q̄ dictus hæres extraneus præferretur dicto nepoti ex filia contra proprium significatum verborum, & contra uerisimilem mentē contrahentium qui p̄sumuntur plus dilexisse dictum nepotē, quam dictum hæredem extraneum ultimi descendentis per lineam masculinā. l. Publius. §. fi. de cond. & dem. ideo qñ hoc absurdū sequi posset, tunc nepos ex filia venit appellatione descētis masculi, ut apertè p̄supponit Ioā. An. in d. rub. de test. in addi. Spec. in fin. & prout paulo post dicet. Et probatur hoc ēt ex no. p̄ Bar. in d. l. liberorū. de uer. sig. in uer. p̄alle. dū dicit, & supra retuli, q̄ vbi filia excluditur fauore alterius, q̄ excludit etiā nepos ex ea, q̄a ea mortua adhuc durat idē fauor, q̄ rō cessat in casu nr̄o quo ad dictā portionē, quia cum non supersit aliq̄s, cuius fauore filia fuit exclusa, cessat fauor & causa excludendi dictum nepotem vocatum in hūc casum, & euentum, ergo cessat ēt exclusio, vt p̄supponit Bar. in loco præalleg. Quo vero ad aliam partē, ad quā fuit vocatus. d. Titus. & eius descēdētes masculi, quāuis sit magis dubium, vł tñ de iure idē dicendū. Nam ad illā partē, nedū descēdētes p̄ lineā masculinā. d. Titi sunt uocati, sed ēt descēdētes masculi p̄ lineā fœmininā eiusdē, ordine tñ successiuo, vt latè fuit ꝓbatū superius. Et ɔfirmatur, quia si illi nō admitterētur in defectū masculorū ex masculis, illa portio remaneret apud hæredē vltimi ex dictis descēdētib. ēt si esset penitus extraneus. & adhuc p̄ illū nepos ex filia. d. Titi remaneret exclusus, cū in hūc euentū nō sit ꝓuisum, q̄ dicta portio trāseat ad aliū, qđ esset incōueniēs & absurdū, cū dictus nepos ex ꝓprietate verborū sit uocatus. Et ꝑpea ne hoc sequaṫ, dicēdū ēst, q̄ dicto casu, videlicet in defectū descēdētiū masculorū ex linea masculina. d. Titi nepos ex filia illius admittatur, & uocatus intelligatur, ꝓut ēt p̄supponit clarè Io. And. in d. rub. de test. dū cōcludit, q̄ si Seius frater testōris sit grauatus, si decessesit sine filij s, restituere hæreditatē alteri fratri suo, puta Mæuio, & hæredib. suis masculis, q̄ non vocatur nepos Mæuij ex filia, sed solū descēdens masculus p̄ lineam masculinā p̄ rationes, de quibus in præcedātibus: ex hoc tñ sequitur inconueniēs, dicit Io. An. q̄ quidam hęres extraneus Seij grauati, potius hēbit bona testatoris quam nepos ex filia Mæuij. & ideo secundum eum dēt dicta determinatio & conclusio intelligi, quando dictum inconueniēs cessat & non pōt hr̄e locum, ut q̄a deficiētib. descēdētibus masculis ex linea masculina Mæuij testator disposuit de bonis suis, puta ad pias causas uel in alios agnatos, & sic vult, q̄ veniat nepos ex filia, quando hæres extraneus grauati posset præferri descendentibus ex filia. Idē ergo est dicendum in casu nostro, in quo aliàs sequeretur dictū absurdū, vt est supra declaratum, & quia casu, quo deficientib. descēdentib. masculis per lineā masculinam reperiretur solum superextare nepos ex filia. d. Titi, ille excludi posset p̄ hæredē extraneum vltimi descendentis masculi. d. Nicolai, quod Ioan. And. reputat inconueniēs in loco prealle. Si ergo ordine successiuo vocātur descēdētes. d. Titi p̄ utrāq; lineam, ergo eodē mō, & multo magis est idē dicendum de descēdentib. d. Nicolai respectu eiusdem partis; q̄a sicut comes Laurentius in bonis, de quib. agitur, plus dilexit d. Nicolaū & eius descēdentes masculos ex linea masculina, q̄ d. Titum & descendentes eius masculos ex eadem linea, eodem modo verisimiliter magis dilexit nepotem ex filia. d. Nicolai quā nepotem ex filia do. Titi. Si ergo iste est uocatus ordine successiuo, ut probatum est, multo magis idem est dicendum de nepote d. Nicolai ex filia;

vt

ut probatur optime ex notatis p Bar. cũ quo alij trãseũt in d.l. Gallus.§.ẽt si parente.ubi uult, † ꝙ si testõr grauet filium institutũ,sed decesserit sine filijs restituere Titio & hæredib.Titij, ꝙ non intelligiť dicto casu de hæredib. extraneis Titij, sed de eius descẽdẽtibus, quia aliud resultaret absurdũ uidelicet, ꝙ hæredes extranei Titij essent melioris cõditionis quã hæredes extranei filij,quos hrdes filii ẽt extraneos plus dilexit,quã extraneos hrdes Titii,sicut filiũ unũ magis dilexit, quam dictũ Titiũ.Dicendũ est ergo,ꝙ nepos ex filia.d. Nicolai sit positus in dispõne pcedenti cũ alijs suis descendeutib. ex masculis ordine successiuo,& in cõditione sequẽti,ẽt ad exclusionẽ d.Titi & filiorũ suorũ masculorũ,ut sequať,ꝙ nepos ex filia do. Titi minus dilectus sit,uel esse possit melioris conditionis,quã nepos d.Nicolai ex filia magis dilectus. Præterea si in una parte donõnis appellatiõe descẽdẽtiũ masculorũ intelligiť ẽt de his, qui descẽdũt ex filia,eodẽ mõ debet ĩtelligi de illis alia pars, q̃a vna pars p alterã declaratur.l. qui filiab.ĩ prin.& l.si seruus plurium.§. fi.de.le.1.& p Bar.ĩ d.l.si ex facto.§.si q̃s rogatus. dũ dicit,ꝙ si in vna parte testi fit mentio de filijs naturalibus, & in alia de filijs simpliciter, ꝙ intelligiť ẽt de naturalib.Et si dicať, ꝙ immo dictus nepos d.Titi non põt esse melioris cõditionis, q̃a vbi admittãtur filij eiusdẽ & nõ excludãtur p superexistentiã pdicti nepotis d.Nicolai, dicti filij ẽt pferũtur nepoti ex filia d.Titi,& sic nepos unius & alterius ex filia pariter excludiť per filios eorũ descendentes masculos eiusdẽ d. Titi, & hoc fauore agnationis, ad quam testator vř habuisse respectum. Ad istud rñdetur, ꝙ immo exclusio dictorũ nepotũ nõ esset æqualis,quia exclusio nepotis D. Nicolai esset præcisa & perpetua, & non exclusio alterius nepotis,qui admitti posset, & speraret casu,quo descendentes masculi & per masculũ d.Titi deficerẽt, & sic hoc respectu diceretur melioris conditionis.Nec obstat, qđ dicitur de cõseruatione agnationis, quia hoc posset procedere casu,quo nepos ex filia nullo casu vocaretur ad exclusionẽ agnatorũ,prout in casu Io.And.in dicta rubrica,& similiter idẽ est in casu Pau.de Cast.in d.consi.79.Sed in casu nostro nepos & quilibet masculus ex filia.d. Titi uocatur finita eius linea masculina,ẽt eo casu quo descendentes ex d.Roberto per lineã masculinam superuixissent. Et similiter finita linea masculina dicti d.Roberti,si superfuisset aliquis descendens masculus ex filia,admitti potuisset exclusis masculis descendentibus do. Titi per uirilem sexum,quia (ut dictum est) inter prædictos fratres,& lineam masculinã unius & alterius non hẽt,nec habere põt locũ ius accrescẽdi.Cũ ergo istis casib. contrahentes agnatis ẽt extantib. admitti voluerint descendentes masculos ex filia,ex hoc declaratur,ꝙ idem est dicendũ de descendentibus d. Nicolai ex filia,ut.s. eadem rõnem excludant alios fratres pdictorũ contrahentiũ, s.d. Robertum & Titum & suos descendẽtes per uirilem sexum,qua ratione excluditur quilibet eorum, aut sui descendentes uirilis sexus per superexistentiam descendentium ex filia alterius.Et eo etiam magis quia(ut dixi) sicut comes Laurentius magis dilexit.d.Nicolaum quam alios suos fratres,ita præsumendum est, ꝙ magis etiam dilexerit eius descendentes masculos per vtranque lineam,quam descendentes aliorum,per no.per Bar.in d.§.ẽt si parente.arg.l. cum acutissimi.cum ibi no. C. de fideicom. ergo ex verisimili mente etiam donantis debent magis præferri aliis agnatis quã descendẽtes ex altero eorum fratrum.Et per hæc patet, ꝙ in cõsideratione non fuit agnatio hoc casu adueniente, s. quando contingit lineam masculinam alterius fratris comitis Laurentij deficere superstitibus descendentibus ex filia,quia tunc illos prætulit agnatis superstitibus.Et per prædicta & quædam alia,quæ allegantur in contrarium,colligitur rñsio, & pſertim cum dicebať ꝙ appellatione descendentium masculorũ intelligiť de his,qui veniunt per virilem sexum,per ea quæ hñr in l. 1.C.de cõd.inser. & per moder.in §.nunc de lege. quia illud procedere posset extantibus masculis virilis sexus, sed post illos intelliguntur vocati descendentes masculi ex filia, præsertim ubi in hunc euentum alius non sit uocatus,secundum Ioã.And.in d.rub.in fin. & probatur ex præmissis, vel nisi ex alia parte dispõnis appareat,ꝙ sensit de illis in defectum masculorum per uirilem sexũ prout ẽt apparere dicitur in casu nr̃o per supra dicta.Nec obs. ꝙ exclusa filia debet etiam excludi nepos, q̃ non debet eẽ melioris conditionis. dic.leg.si uiua.C.de bo.mat. quia hoc est verum durante fauore masculorum, quorũ contemplatione mater excluditur,quia tunc est eadẽ rõ in utroq;, sicut & in casu d.l.si viua matre.& declarat Bar.in d.l.liberorum.de verb.sign. sed cessante fauore prædictorum, ut quia desierint extare, & tunc nepos ex filia non excluditur, si filia prius fuit de medio sublata,sicut fuit in casu nostro, quia ratio, quæ eandem exclusit, ut dixi, cessat tunc in nepote viuente, ut apertè sentit Bar. in loco prallegato, nec † habet locum d.l.si uiua matre. vbi subest ratio diuersa in nepote, in dicto §. nunc de lege. in fin. & pſertim quia non venit filius ex persona mr̃is, nec tanquam intrans in locum & gradum filiæ, q̃a non agiť nunc de successione ab int. sed de dispositione contrahentium adimplenda, ex qua volunt nepotes admitti. Et ideo Ricar. Malumbr. in disputatio. quem refert Ioan.And.in dicta rubrica,uidetur nõ bene sentire in prima sua ratione, dum dicit, quod nepos debet excludi, quia uenit per mediam personam matris exclusæ, tamen per prædicta apparet contrarium. Et quia nepos quando excluso patre potest admitti, non uenit ex persona eius, sed ex persona propria. leg. 2. & ibi per Barto. & alios. C.de liber. pteri. cum concordantibus de quib.ibi per moder. Præterea decisio Richar.& Io.And. qui non faciũt differentiã, vtrũ filia sit mortua,vel viuat, intelligitur qñ contra nepotẽ adhuc durabat eadẽ rõ exclusionis. vt ipse præsupponit ibi in fi. vbi autem filia viueret,distinguendũ esset,sed non prosequor, quia ad rem nr̃am non pertinet. Et pro pdictis facit, qđ voluit Bal.Ang.& Fulg.in d.l.illam. C.de col.& Pau.de Cast.in l.si de functus.C.de legi.hær.vbi concludunt, † ꝙ cognati proximiores admittũtur sublata matre de medio, q̃ ex forma statuti erat exclusa ẽt per agnatos, remotiores secus aũt si viueret,quia esset inconueniens,ꝙ proximior matre excluderetur,& cognati remotiores ipsa matre admitterẽtur,per d.l.si viua matre.& q̃uis Pau.de Cast.& Alex.in d.l.illam.velint,ꝙ etiam primo casu cognati excludãtur,p no.per Bar. in d.l.liberorum tñ hoc non ob. quia Bar.loquitur de nepote,q̃ intrat in gradũ matris,& illius psonam repræsentat,ideo subrogatum sapit naturam, &c. ut per Bar.in ea l.dũ loquitur de nepote ex filio, & per Aret.in d.l.Gallus.§.instituens,sed in casu prædictorũ secus, & quia loquũtur de cognatis trãsuersalibus, qui non repræsentat matrẽ, nec eius gradũ subintrant,iuxta ea q̃ hñr in auth.cessante.C.de legi.hær.& per Bar.ĩ l.post cõsanguineos.§.j.de suis & legit. & per hæc ẽt rñdetur ad cõsi.Pau. de Cast.consi.79.quia in casu suo durabat fauor agnatorum,qui cessat in casu nostro quo ad unam partem,& ad quem constat,ꝙ donans non habuit respectum, & sic etiam quo ad aliam partẽ non debet attendi, ut in pcedentib.declaraui. Non ob.insuper dum dicebatur, ꝙ cum descendentes ex filia excludantur ex forma statuti, nedum p agnatos descendentes,sed etiam per transuersales, & ꝙ videtur donans ad illud habuisse respectum,& cum illo se uoluisse cõformare,per ea quę habentur in l.tres fratres.ff.de pac.quia ad ea rñdetur. Et primo negando, ꝙ cum statuto se conformare uoluerit,qđ patet, quia comes Laurentius deficientib.descendentibus masculis. d.Nicolai voluit bona donata prius ad se reuerti,& ad suos descendentes masculos,si contingeret tũc eum vel eos extare, & sic peruertit ordinem succedendi datum tam a iure communi quam a statuto,cum prætulerit descendentes masculos.d.Nicolai suis proprijs descendentibus,& cum de illis cogitauit,dici nõ potest,ꝙ reuocari potuerit donatio p superuenientiam liberorũ,iuxta l.si vnquã.C.de reuocan.don.ut ibi no.per Doc.& per Bart.in l.Titia.§.Imperator. de leg.2.& per Doctores,in c.fi.de don.Et propter ea constat,ꝙ ad ordinem succedendi non respexit donans. Secundo rñdetur,ꝙ cũ bona donata sint extra territoriũ Ferrariense,ꝙ in illis non habet locum statutũ † Ferrariæ de successione ab intestato,præsertim cum loquatur in personam, ſm Bar.in l.cunctos populos. C.de sum.tri.vers. sed posset dubitari de tali.q.&c.& Alex. latè consi.123.j.vol.cum cõcordan.de quibus ibi per eũ.Ideo cum in illis non possit statutum locum habere, uidetur magis habuisse respectum ad ius cõe,quod in successione illorum bonorum debuisset obseruari. Tertio etiam rñdetur,ꝙ nepos ex filia d.Nicolai est forensis. Ideo per statutum Ferrariense † nõ diceretur exclusus, etiam si bona essent in territorio Ferrariensi ſm Cald. qui in terminis loquitur de tali statuto in cons.24. sub rub.de testa.& Alex.etiam in terminis in cõs. 44. 5.vol.per plura

plura de quibus in dictis locis, idcirco vbi ad statutum habuisset respectum, intelligeretur de illo cogitasse eo casu, quo potuisset hre locum,& non aliter. Nõ obstat insuper; ꝙ auus maternus non potuit stipulari, nec acquirere nepoti absenti, per l. 19 Caius. sol. ma. quia illud procedit, qñ† verba obligatiua & exequutiua stipulationis uel saltem exequutiua cõferūtur in persõnã aui stipulantis nominé nepotis, ut in casu nr̃o, quis ei quærere non posit tanquam auus, ei tñ acquirit tanquã quilibet negociorũ gestor sequuta ratihabitione, ſm gl. & Doc. in l. hmõi. in prin. de leg. 1. & per Bar. & alios in l. stipulatio ista. §. si stipuler. de uer. obl. Secundo respondetur, ꝙ auus stipulatus est nepoti super re, quæ futura erat sua, quia eadem res prius donabatur auo, & successiuè nepoti, ideo † stipulatio ualet, etiam si esset extraneus, secundum Bar. no. in l. quod dr̃. in fi. de ver. ob. cũ 20 quo transit Imo. ibi, & Bal. in l. auus. de pac. dot. & in c. in præsentia, de prob. & Alex. in §. si stipuler. col. pen. ubi reprehendit Imo. qui voluit contrarium in d. l. si quis rogatus, qui tamen in donatione eius fauore, & de qua nunc agitur, tenet cum Bart. per l. quoties. C. de dona. quæ sub modo. & per no. per Bart. in d. §. si stipuler. Non ob. postremo, ꝙ intelligatur in dubio. d. Nicolaus stipulatus pro suis descendentibus masculis, tanquam 21 pro hæredibus, per no. in l. si tibi. §. si pactus. quia † illud forte posset procedere, quando fuissent tantum in dispositione positi, sed in casu nostro fuerunt illi prius nominati dispositiuè, & positi etiam postea in conditione, uidelicet, si dominus Nicolaus decederet sine descendentibus masculis, &c. quæ conditio deficit, si extent, etiam si non sint hæredes. l. filiusf. §. cum quis, & ibi plene per omnes de l. 1. & no. in d. l. ex facto. §. fi. ad Treb. per Do. Sicut ergo excludunt alios agnatos dicti descendentes, etiam si non sint hæredes, eodem modo in præcedenti dispositione vocantur, quamuis non sint hæredes, ad quam & ad quas personas in illa positas habetur expressa relatio, ideo præcedẽs dispositio declaratur per subsequentem conditionem. d. l. si seruus plurium. §. fin. de leg. 1. & apertius etiam demonstratur ex his, quæ immediate sequuntur, nam nedum grauatur, d. Nicol. si decesserit sine descendentib. masculis, de quibus superius in stipulatione huius contractus, sed etiam grauantur descendentes, si ipsi deficiant, & sic siue sint hæredes, siue non, quia loquitur de his, de quibus in proxima condõne, in qua (ut dixi) ponuntur etiam illi, qui non sunt hæredes. Ademptum ergo dicitur ab illis sub illa conditione. l. si non deficiant. aliquando. de condi. & demon. & leg. si penum. in princ. quan. dies leg. ced. & etiam si non sint hæredes. Præterea descendentes do. Titij, & d. Roberti sunt uocati, etiam si non sint hæredes, quia pro illis non est stipulatus ascendens, sed notarius. Et sic non habet locum, quod not. in d. §. si pactus. sicut si pro eis esset stipulatus quilibet alius extraneus, ergo multo magis descendentes. dom. Nico. magis dilecti debent admitti, & intelliguntur uocati etiã si non sint hæredes, arg. leg. Publius. §. fin. de condi. & demon. & per allegat. superius, & quia donatio in hac parte, in qua fit mentio de descendentibus masculis aliorum fratrum, declarat idem uerbum positum in præcedenti parte. d. leg. si seruus plurium. §. fi. ex quibus omnibus uidetur concludendum, quod ad hæc bona, de quibus in dicta donatione, ueniat nepos ex filia domini Nicolai. Laus Deo.

ADDITIO.

In hac eadem causa uidetur consuluisse Alcia. consi. 11. ubi uide quod annot. Hier. Zanc.

SVMMARIVM.

1 *Donatio inter patrem & filium in potestate finiatur iuramẽto.*
2 *Iuramentum tollit defectum insinuationis.*
3 *Constitutum, & retentio usufructus non transferunt possessionem in absentem, licet etiam notarius pro illo recipiat etiam cõstitutum ipsum. nu. 8.*
4 *Ratihabitio non cadit in ignorantem, & quæ ignorantia præsumatur etiam in coniuncto.*
5 *Rector hospitalis potest acceptare donationem factam hospitali & sufficit eius consensus.*
6 *Donatarius secundus, cui res primo etiam ficte fuit tradita, præfertur primo, cui non fuit tradita.*
7 *Ratihabitio non trahitur retro, re interim alteri quæsita.*

CONSILIVM CXXI.

PRIMA donatio Almerici facta Aretinæ filiæ suę videtur fuisse ab initio de iure valida; † quia quamuis inter patrem, & filiam in potestate donatio inter viuos nõ valeat regulariter ab initio. l. 2. C. de inof. donationib. & l. donationes, quas parentes. C. de don. inter vir. & vxo. nihilo minus iuramento validatur & cõfirmatur, quia ex ea naturalis obligatio oritur. l. frater a fratre, de condi. inde. & ibi per Bar. in vlti. qõ. ergo iurm̃ talem obligationẽ reddit, & facit efficacem, ſm Bar. in l. si pro eo. in 6. membr. de fideiuss. & Doctores, in c. cum contingat. de iureiu. & in c. venissent. de institutio. & quia iurm̃ inter patrem & filium indistinctè operatur, ꝙ obligatio sit efficax, si turpe non continet. c. cum iuramento. de homicid. & ibi no. facit cap. quamuis. de pac. in 6. Et istud confirmatur tertio: quia iuramentum est de iure diuino. c. & si Christus, de iureiur. ergo in illo non attenditur patria potestas, quæ est de iure ciuili. l. item in potestate. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Et quòd talis donatio firmetur iuramẽto, voluit etiam Bal. in l. fi. ad fin. C. pro don. & in repetitio. l. 2. de de iureiuran. in 12. char. & idem sentit in l. si donatione. C. de collationibus & istud expressius ibi uoluit Alexand. per prædicta in 3. col. qui reprehendit Pau. de Cas. qui aliter consuluit, & idem ẽt Alex. in consi. 8. 2. uol. qui dicit, hanc opinionem esse cõem, & per prædicta in effectu istud ẽt uoluit Aret. in cõs. 77. col. pe. uer. circa tertium, &c. & eandem opi. prolixius prosequitur & tenet. d. Io. Bap. de S. Seuerino in repe. l. frater a fratre. de cõd. indeb. in 15. q. ubi refert alios plures idem tenuisse. Et rõne eiusdem iurĩ non potest dici nulla prædicta donatio ex defectu insinuationis, quia quamuis in ea sit insinuatio necessaria, quando excedit quingentos aureos & aliter ẽt non confirmatur morte. d. l. donationes, quas parentes. & l. sancimus. C. de don. nihilo minus qñ † super tali donatione iurm̃ interponitur insinuatio non est necessaria, quia iurm̃ est seruandum, ex quo seruari potest sine interitu salutis æternæ. c. cum contingat. de iur. & c. licet mulieres. eo. ti. li. 6. & d. c. quamuis. & ita ẽt tenet Io. And. in add. Spe. in tit. de inst. edi. §. porro, in ult. add. & est de mente Fed. de Senis in cons. 281. & Ang. in d. l. sancimus. §. j. dum se remittit ad no. per Io. And. in loco præall. & ita etiam consuluit Ang. in cons. 94. inci. Cum his, &c. & istã opiniõẽ tenet ẽt Bal. in d. c. cum contingat. in 6. col. per illum tex. & quia non est contra bonos mores, quorum trãgressio ĩducat peccatũ. De alijs ãt moribus ſm eũ, nõ est curandũ, qñ interpositũ est iuramentũ, & idẽ ibi ẽt tenuit Io. de Imo. in d. c. ult. mẽb. ubi de hoc plene ꝑ eũ. Nec ob. ꝙ uideatᷣ esse iurm̃ ꝯ ius, qđ publicã cõtineat utilitatẽ, q̃a ſm eũ hoc non reperitᷣ iure cautũ, sed tñ fuit cautũ, ꝙ ĩsinuatio debeat iterue nire ut tollatᷣ occasio procurandi donationes fieri per metum uel fraudem seu clandestine. l. donatio. & l. data. C. don. & licet dicatur interesse reipub. ne sua re quis male utatur, tamen in hoc uersatur publica utilitas solum secundario. & licet per simplex pactum huic derogari non posit. l. j. sol. mat. iuncta. leg. de die. & l. Attilicinus. de pac. do. & l. ius publicum. de pac. cum iuramento tamen bene potest derogari. d. c. cum contingat. iuncta. d. l. j. sol. ma. quamuis aliud sit, quando iuramentũ est interpositum contra id, qđ est principaliter inductum ad publicã utilitatem. c. si diligenti. de foro cõp. Et similiter quamuis per simplex pactum non posit derogari solennitatibus a iure inductis. l. nemo potest. de leg. j. Hoc tamen non ꝓcedit, qñ interuenerit iuramẽtum auth. sacra puberum. C. si aduer. uẽdi. iuncta. l. lex, q̃ tutores. C. de admi. tut. & l. magis puto. §. ne passim de re. eorũ. Et rñdet etiam Imo. in loco prædicto ad oĩa alia, q̃ pñt allegari in contrarium, & eandẽ opi. tenet etiam Abb. in eo. c. cum contingat & in dispu. inci. Stante statuto ciuitatis Senarũ, &c. Quia ſm eum, lex ciuilis non præsumit firmiter dolum in tali donatione non insinuata, sed prouisionem insinuationis induxit, ut euitaretur fraus, quæ posset interuenire insinuatione non facta. d. l. data. & sic emanauit prouisio prædicta, ut subueniret de exceptionibus priuatorum, ergo ualet iuramentum sup cõtractu interpositum, quia prẹsumitur q̃s informatus uenire adiurandum. c. 2. de pac. in 6. & c. ex rescripto de iureiur. Et ꝙ iuramentum suppleat insinuationis defectum, uoluit Ale. cõs. 21. 3. uol. ubi hoc prosequitur late, ubi etiam refert Io. de Ana. &

& quamplures alios Doc. pro hac parte cõsuluisse. & rñdet ẽt ad ea, ꝙ pñt in contrariũ allegari. & idẽ tenet late Aret. in cons. 2. per plura quæ non refero, qui similiter rñdet ad ea, quæ per alios in contrarium all. & idem ẽt tenet in d. consi. 77. in fi. & ꝓprie loquitur de donatione non insinuata, facta per patrem filio in ptáte. Cum ergo dicta donatio ualuerit a principio, & in ea sit appositũ constitutũ, ex ea fuit ẽt in filiam translata possessio & dñium. l. quod meo. in prin. de acq. pos. & ẽt per retẽtionẽ vsusfructus. l. quisquis. C. de dõ. & no. in l. 3. in prin. de acq. pos. & per ɔ̃ns non potuit reuocari. l. post perfectam. C. de do. quæ sub mo. & secundæ donationi hospitali factæ debet ꝑualẽre. l. quoties. C. de do. Sed præmissis non ob. contrarium de iure puto uerius, quia licet talis prima donatio facta filiæ per prędicta, posit dici ualida, est tamen aduertendum, ꝙ ex ea non fuit traslatum dñium. Nam facta fuit filiæ absenti, & notario

3 pro ea recipiente, & † ꝓpea non potuit per constitutum, uel ꝑ vsusfructus retentionẽ in filiam transferri dñium, nec possessio ante eius ratihabitionem, quia per similes actus, & talem fictam traditionem transfertur possessio & dñium, qñ ille, cuius nomine possidetur, est præsens & cõsentiens tempore, quo alius constituit se eius nomine possidere, vel quando usumfructum retinuit. sed si non erant præsens & consentiens, q̃ritur tunc sibi dñium non possessio, antequam superueniat ratihabitio. l. cõis. §. fi. de acq. pos. & l. si ego de neg. gest. & ita ẽt uult. d. Ant. in c. cum uenissent de rest. spo. & Alex. in d. l. quod meo. in prin. col. 2. vers. item illud quod hic dr̃, &c. Nec̃ dici põt, ꝙ hic

4 ratihabitio interuenerit, quia dicta filia donataria donationẽ in eius absentia factã ignorauit, & ignorasse præsumitur. l. qm̃ sororem. C. de iure deli. vbi probatur ẽm Bald. & Ang. ꝙ soror non præsumitur scire testm̃ fratris, & idem de quolibet coniũcto, ut sentit Bar. in l. is potest. de acq. hær. & in le. qui duos. de reb. du. & in l. qui Romæ. §. duo fratres. de uer. ob. in 3. q. qui loquitur in filio. Nec ob. ꝙ coniunctus ꝑsumat̃ scire facta cõiuncti, quia hoc intelligitur quantũ ad ea, q̃ respiciunt sanguinem & processum naturæ, ẽm Bal. in d. le. qm̃. & de quo per Alex. & alios in l. 1. si cer. pet. & in d. l. is potest. Quandiu ergo dicta filia donationem ignorauit, illam ratam hr̃e non potuit, quia ut quis posit ratum hr̃e & consentire, est necesse, ꝙ omnia gesta in eius absentia sint ei specificata, & per ostensionem instrumẽti, ẽm Spe. in tit. de emp. & uen. §. 3. uers. si uero. & Pau. de Cast. in consi. 150. inc. De casu, &c. Quia igitur ante secundam donationem factam hospitali non constat de aliqua ratihabitione dictæ filiæ donatariæ, & per ɔ̃ns ꝙ in eã fuerit dominium trãslatum, sequens donatio facta hospitali prædicto debet præualere, quia in illũ fuit dominium, & possessio prius translata me

5 diante constituto & vsufructus retentione, quod † constitutũ statim produxit dictum effectũ, ex quo dicta donatio facta fuit hospitali, & præsente & acceptante eius rectore, & cuius consensus fuit, quantum ad hoc, sufficiens, ut probatur ex not. per Bar. in l. si is qui pro emptore. in ultim. q. & in ultim. char. & in leg. ab emptione. in fi. de pactis. ubi tenent improbando Guli. de Cun. ꝙ si dominus & possessor constituat se possidere nomine procuratoris mei, ꝙ mihi acquiritur possessio, sicut si ꝑ me præsente & acceptante constituisset se possidere. & idem tenet Imo. & Alex. in leg. 1. in prin. de acq. pos. Nam hospitale potest per suum rectorem possidere, & dominium acquirere. l. 1. §. fi. cum l. seq. & cum ibi no. per omnes, de acq. pos. Si ergo dicto hospitali bona fuerunt prius tradita, quamuis præcesserit in tempore donatio facta filiæ, debet tamen secunda donatio hospitali facta præualere. d. l. qnoties, de rei uen. & l. siue au

6 tem. §. si duob. de pub. Et † ꝙ non tm̃ habent locũ, quando res donata prius fuit uere tradita secundo donatario, sed etiam qñ fictè & mediante constituto, secundũ Guid. de Suz. ibi, & in l. 2. C. de sacros. eccle. & Io. And. in add. Spe. in tit. de emph. & vẽ. §. sciendum. vers. & no. &c. & Anto. de Bu. in c. cum uenissent. de rest. spo. & Abb. in cap. 2. de consue. & Alex. cons. 141. uol. Nec prædictis ob. ꝙ dicta filia nunc uelit habere ratam dictam donationem, & factum notarij recipientis, & acquirentis nomine suo tanquam trahatur retro. Et sic ꝙ fingatur in cõsequẽtiam, ꝙ per constitutum in sua anteriori donatione appositum in eam fuerit prius translatum dominium, iuxta. l. fi. C. ad Ma-

7 ced. Quia cum † ante hanc ratihabitionem possessio, & dominium ad hospitale transierit, res integra esse desiit: ideo dicta ratihabitio nihil operatur, ar. l. bono. rem ratá. hab. & ita in terminis vult not. d. Ant. in d. c. cum venissent. de resti. spol. vbi concludit, ꝙ si anteq̃ ille, cuius noĩe possidetur mediante constituto ratũ habuerit, ille, qui constituit se possidere, expellat̃ de possessione, nõ poterit ille, cuius nomine possidere constituit, agere possessorio recuperandæ, etiam si postea ratificet. Et dicit Rotam ita tenuisse, quia illa ratihabitio non superuenit tpe debito, s. quo ille potuerit possidere, q̃a iam amissa erat possessio, & spoliatus ille, q̃ eius noĩe possedit, ꝑ dictã. l. bonorũ, & quãuis Bal. in disp. inci. Accusatus de vi turbatiua. de hoc dubitet, & nõ decidat, referatq; Old. & Cy. in d. l. si ego. de neg. gest. tenere contrariũ tñ idẽ Bal. sequitur primã opinionẽ, in c. j. in prin. quo temp. mil. & Ale. in prin. d. l. quod meo. in 2. col. & in consil. 110. 1. vol. quibus ratihabitio debet fieri re integra, ut notat Bar. in l. si uxor. §. si quis uxorẽ. de adult. & Bald. in d. l. fi. C. ad Maced. & præcipue hoc in terminis nostris confirmatur, & est verum, quia ad hospitale, ut dixi prius, transierat dñiũ, ergo ratihabitio superueniẽs nõ põt trahi retro in ꝑiudiciũ iuris iam q̃siti dicto hospitali, ẽm gl. in c. ratihabitionẽ. de reg. iu. in 6. & glo. & Bar. in l. si indebitum. §. fina. rem ratam haberi, & Paul. de Castro, & Alexand. in lege prima, C. qui admit. &c. & bene probatur ex not. per gloss. & Doct. in l. Gallus. §. & quid si tm̃. de lib. & posth. Nec similiter præmissis obstat, si forte dicatur, ꝙ ex quo notarius recepit nomine dictæ filiæ absentis, ꝙ etiam mediante cõstituto fuit dictæ filiæ acq̃sita possessio, q̃a licet receperit donõnẽ noĩe absentis, nõ tñ recepit cõstitutũ noĩe eius, sed simpliciter donator consti-

8 tuit se possidere absentis noĩe. Secũdo dr̃, ꝙ † ẽt si notarius cõstitutũ recepisset dicto noĩe dictæ filiæ, nõ fuisset possessio q̃sita ante ratihabitionẽ, ẽm quosdã modernos, quos refert & sequitur Soci. in l. 1. §. si iusserim. in fi. de acq. poss. qui dñt, ita consuluisse, quia licet inueniatur iure cautũ, ꝙ ea quæ quæruntur mediante cessione, vt obligatio & actio, quærantur per notarium sine cessione. l. 2. & ibi per Bar. rem pupil. saluam fo. non tamen inuenitur iure cautũ, ꝙ dñium & possessio per eum acquirantur, vnde non potuit acquirere, nisi tãquã negociorum gestor, per quẽ nõ acquiritur ante ratificationem. d. l. cõmunis seruus. §. fi. Et plus ẽt dicebant prædicti Moderni, ꝙ etiam ratihabitione sequuta, non poterat per notitiam recipientem cõstitutum alteri possessio quæri, per rationes, de quibus ibi. Quod ultimum aliter non prosequor, quia non est necessarium ex quo de aliqua ratihabitione non constat, & donationem secundam factã hospitali pręcedat. Et propterea cõcluditur, ꝙ dicta secunda donatio priori pręfertur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Donationem recipiens pro filijs masculis, videtur fœminas exclusisse.*

2 *Hæredis masculi appellatione ueniunt soli descendentes, etiam in materia ad extraneos transitoria.*

3 *Pater stipulando filio quomodo illi acquirit, plures casus considerantur.*

4 *Stipulatione facta pro se & filijs, videtur facta pro filijs ut hæredibus, ideo uenit etiam extraneus, si ipse sit hæres, et non filius, & idem si pro filijs masculis.*

5 *Stipulatione facta pro se & filijs masculis, admittuntur etiam fœminæ solæ hæredes.*

CONSILIVM CXXII.

CASVS, de quo quæritur, prima facie uidetur satis dubius. Et uidetur, ꝙ bona & iura donata pertineant ad hæredes Antonię donantis, & non ad filias & hr̃des fratris sui donatarii, qm̃ d. Antonia donauit dicto fratri pro se & filijs suis ma

1 sculis. Cum ergo filios masculos † non requirit, sed filias fœminas, uidetur, ꝙ bona donata ad eas non transeant, sed ad donantem, uel ad eius hæredes reuertantur, quia recipiendo pro filijs masculis, fœminas exclusisse uidetur, per notata, per Bar. in l. cum auus. de condi. & demon. vbi dicit, quod licet filius intelligatur grauatus post mortem sub tacita conditione, si decesserit sine filijs, ut ibi. & in l. cum acutissimi. C. de fidei-

fideicommiss. si tamen illum grauauit sub illa conditione expressa, si decesserit sine filiis masculis, non subauditur & fœminis, per l. cũ ita. eo. ti. de cond. & dem. Secundo hoc confirmat, quia licet appellatione hæredis veniat hæres extraneus in materia transitoria ad quoscunq; hæredes, ſm Bar. & Doc. in l. Gallus. §. ẽt si parente. de lib. & posth. Si tamen sit facta mentio de hæredib. masculis, tunc non veniũt extranei, sed soli descendentes, ſm Bal. & Pau. de Cast. in d. §. ẽt si parente. per ca. 1. §. & si clientulus. de alie. feu. & idem tenet Bal. in l. Caius. sol. ma. in l. liberti, libertæq;. C. de operis liber. in vlt. col. & Io. And. in add. Spec. in rub. de test. ad fi. & cum hac opi. transit ẽt Ale. in d. §. ẽt. Quia dicit ipse, faciendo mentionem de filijs masculis excludi filias fœminas, ergo multo magis extraneos minus dilectos, ar. l. Publius. §. 1. de cond. & dem. & idem per eandem rationem tenet etiam Alex. in l. quod dicitur de verb. obl. col. 21. & sic dictis in locis Alex. præsupponit isto casu esse exclusos. & est de mente aliorum, de quibus supra, quia si nolunt, ꝙ propter qualitatem masculinitatis expressam excludantur extranei, in quibus dicta qualitas cadere potest quia possunt extranei non minus esse exclusi quam filij, multo magis debent filię feminæ intelligi exclusæ, quibus dicta qualitas repugnat, & non potest conuenire. Videtur ergo tacite actum, ꝙ si frater decesserit sine filiis, donatio resoluatur & ꝙ ad donantem bona donata reuertantur, per ea habentur in l. 1. de dona. Et quemadmodum feudum mortuo uasallo, reuertitur ad dominum, si uasallus sine filio masculo decedat. c. 1. de benef. fra. & c. 1. quemadmod. feu. ad fil. pertin. Nam uidetur hoc casu facta donatio, quandiu frater eius filij masculi extabunt, & sic ad tempus incertum prout ad certum tempus fieri potest l. 2. & 3. C. de do. quæ sub mo. & l. fi. C. de lega. quo finito ad donantem res donata reuertitur, vt in dictis iuribus habetur. & ẽ donatarius esset præmortuus, ad illius hæredem pertinet, vt declarat in proposito Pau. de Cast. in d. l. fi. C. de leg. & Bald. in le. Titia. §. fin. de legatis. 2. Sed tamen præmissis non obstantibus contrarium arbitror verius. Et est considerandum pro habenda veritate,† quod aliquando pater stipulatur filio non admista persona patris, ut quia simpliciter stipulatur dari filio & non sibi, & tunc in dubio videtur voluisse filio concedere rem in peculio, secundum Bal. not. in l. si tibi. §. si pactus. de pac. cuius dictum sic declarat & saluat Alex. in leg. quod dicitur. de verbo. oblig. col. 5. Si verò appareat, ꝙ sit stipulatus pro filio animo donandi, & tunc procedit dubium, vtrum videatur stipulatus pro filio, de quo per glo. & Doc. in dic. §. si pactus. & latius per Imo. in dict. leg. quod dicitur. & quia iste non est casus noster, illum aliter non prosequor. Aliquando & secundo pater stipulatur filio admista etiam persona patris, & hoc potest contingere duobus modis. Et primo quia stipulatur pro se, filijs, & hæredibus. Secundo, quia stipulatur pro se & filijs simpliciter, de hæredib. nulla facta mentione. Primo casu quando stipulatur pro se, filijs, & hæredibus, filius non admittitur, nisi sit hęres, tanquam sit preco stipulatus veluti pro hærede, & admitti etiam potest quilibet alius hæres extraneus, qui non sit filius, quando res sui natura est transitoria ad quemlibet hæredem, quia copula auget, & sic operatur, quod sub commemoratione hæredum extraneus comprehendatur. leg. ea tamen adiectio. de leg. 3. & ita declarat Alex. ex mente Doc. communiter in d. le. Gallus. §. etiam si parente. & in dicta lege quod dicitur. col. 8. ver. restat nunc solum concludere, &c. vbi postquam retulit omnes, sic concludit. Et idem est dicendum, quando pater stipulatur pro se, filijs masculis & hæredibus, quia ex quo copulatiue de hæredibus est facta mentio, ueniunt extranei, vt dixi. Et eadem ratione uirtute eiusdem verbi venire etiam possent filiæ fœminæ, quæ essent hæredes, quia uerbum illud non minus eis conuenit quam hæredibus extraneis. Et propterea filij masculi intelliguntur uocati specialiter, & fœminæ generaliter, quæ non possunt dici exclusæ dicto casu, ex eo, quod de filiis masculis in prima parte copulatiue sit facta mentio, ex quo in alia, quæ est adiecta ad augendum, comprehendi potest, sicut sub eadem extraneus includitur. & non dicitur exclusus per alteram partem, in qua de filijs simpliciter vel de filijs masculis est facta mention. & similiter iste non est casus noster, quia de hæredibus donatarii non est facta mentio. Secundo uero casu quando pater stipulatur pro se & filiis, & sic admista est persona patris, & filii, de hæredibus nulla facta mentione: & tunc intelligitur stipulari filiis vt hæredibus, ſm Bar. & doc. communiter in d. §. si pactus. & in d. l. Gallus. §. quidam rectè, & Alex. & Aret. in d. l. quod dicitur. Sed isto casu dubiũ est, si nõ sit hæres filius, sed extraneus, vtrum admittatur iste hæres extraneus, & Imo. in d. l. quod dr̃. in 2. col. & etiam inferius tenet ꝙ sic, quasi ꝙ intelligatur stipulari pro filio tanquam pro hærede: hñdo potius respectum ad qualitatem tacitam & subintellectam, per quam vt hæres vocari dicitur, quàm ad qualitatem filiationis expressam, & tanquam de illa fecerit mentionem, credens filios se habiturũ hæredes, & ideo si illi non sint hæredes sed extranei, illi intelliguntur vocati, per. tex. not. in l. tale pactum. §. fi. de pactis. & istud etiam approbat Alex. in d. l. quod dr̃, col. 9. & est etiã de mente eius in d. §. si pactus. vbi respondendo ad rationẽ Imo. qui hoc præsupponit, ab hoc præsupposito non recedit. sed Aret. in d. l. quod dicitur. in 10. col. tenet contrarium, & sic ꝙ extraneus hæres non admittatur, sed solùm filius, qui sit hæres, per l. auus neptis. de pac. & l. auus pactus est de pac. dota. vbi dicitur, quòd pactum de non petendo pro se & filio, non prodest alteri hæredi. & respondet ad d. l. tale pactum. vt ibi per eum. Sed prima opi. & sic ꝙ etiam extraneus dicto casu admittatur, est verior, per dictũ. §. fin. & ita vult gloss. in d. l. auus neptis. de pac. dum in una solutione dicat, quòd † ideo in casu, de quo in illo text. pactum non prodest omnibus, quia pater sciebat alios futuros hæredes, secus si credebat solum filiũ futurum hæredem, quia tunc alijs proderit, per d. l. tale pactũ. §. fina. Et quamuis glo. dicat, quòd alia solutio sit uerior, hoc est uerum quantum ad solutionem contrarij, sed prædicta est etiam uera quantum ad limitationem illius legis, ſm Pau. de Cast. qui dicit ex mente gl. ꝙ ille text. procedit, quando pater sciebat, vel scire præsumitur se habere debere filios hæredes, secus si credebat habere tantũ filiũ hæredem, per d. §. fi. & est singularis limitatio, secundũ eũ ad d. l. auus. Et quamuis non dicat, idẽ ẽt dicit Bar. in l. continuus. §. fi. de verb. obli. col. penul. vers. quæro quid si illũ, &c. & alleg. gl. in d. l. auus. qui proprie loquitur in terminis illius legis, & sic patet, ꝙ ille tex. quem in contrarium allegat Aret. non obst. nec similiter. lex auus. de pac. dota. ubi ponitur idem casus, & quod differentia, quam ipse facit inter casum nostrum, de quo d. l. auus. ex una, & casum, de quo d. l. tale pactum. §. fi. nõ est vera. Et cõtra gl. & Bar. & Pau. de Cast. in dictis locis, sicut ergo quando pater stipulat̃ pro se & filijs simpliciter, extraneus hæres admittitur, si filius non sit hæres, vt probatur ex præmissis, eodem modo dicendum, ꝙ idẽ sit, quando stipulatur pro se & filijs masculis, sicut factũ fuit in casu nostro, quia ex quo res, super qua fuit interposita stipulatio, est sui natura transitoria ad quoscunque hæredes, intelligitur absque dubio pater stipulatus pro filijs tanquam pro hæredibus unde de filijs masculis mentionem fecit: quos tunc non habebat, quia illos habere sperabat, & quod futuri essent hæredes, & multo magis hoc verisimiliter credebat si uiuebant, pręsertim cum ex forma statuti præferantur fœminis, ad quod pater præsumitur habuisse respectum, iuxta not. per Barto. in leg. ut iurisiurandi. §. si liberi. de operis liber. & in leg. hr̃des mei. §. cum ita. ad Treb. Et ideo si hæredes non fuerunt, extranei hæredes potuissent admitti. d. §. fin. per no. in d. l. auus. † Et eadem ratione filiæ fœminę admittuntur, si sint hæredes, quia sicut non excluduntur extranei per hoc, ꝙ pro filiis simpliciter, uel pro filijs masculis sit stipulatus, & tamen qualitas filiationis expressa tã primo, quam secundo casu extraneis conuenire non potest, ita non dẽt excludi filia fœmina, licet ei conuenire non possit qualitas masculinitatis expressa, & hoc quia illam qualitatem non expresit ad exclusionem fœminę, casu quo masculi non essent hæredes, sed quia credidit, & sperauit masculos solum futuros hæredes, & ubi credidisset hoc non contingere, pro hæredibus simpliciter, & sic etiam pro filiabus, quæ fuissent hęredes, uerisimiliter stipulatus fuisset, ideo hoc debet haberi pro expresso, d. leg. tale pactum. §. fi. cum gl. Et ista ratio apud me concludens est, & verissima: & quæ etiam inferius declarabitur apertius, & per quã colligitur responsio ad aliqua, quæ in contrarium allegantur. Quia dum dicitur, ꝙ per inclusionem masculorum intelliguntur fœminæ exclusæ, per no. per Bar. in l. cum auus de cõditio.

&

& demonstratio. hoc locũ non hẽt in istis terminis per rationẽ pdictã, ꝙ patet, quia (vt dictũ est) per inclusionem filiorum dicuntur extranei exclusi. l. cum prætor. in prin. de iud. & tñ in istis terminis non excluduntur, si sint hæredes, & hoc quia isto casu de filijs, aut de filijs masculis est facta mẽtio taxatiue, nec sub demonstratione expressa, sed principaliter sub alia tacita, & subintellecta demonstratione, per quem vt hæredes vocari intelliguntur, & psumuntur. d. §. fi. & prout ẽt declarat Are. in d. l. qđ dicitur. col. 12. Nec ob. ꝙ immo extranei excluduntur, & pñr filiæ fœminæ, ex quo de masculis est facta mentio, ſm Bal. in d. §. ẽt si parente. & fortius in casu nostro, qñ fit mentio de hæredib. masculis, quia Bal. & sequaces loquuntur, qñ facta est mentio in genere de hæredib. per qđ uerbum non apparet, ꝙ quis habuerit respectum ad certã psonã, seu crederet, ꝙ aliqua certa esset futura hæres, iõ tunc adijciendo uerbum masculis, hoc intelligitur expressum restrictiuẽ, & per pñs significatio uerbi generalis ratione adiũcti restringitur ad descẽdentes masculos, ex coniecturata mente disponentis per rationes quæ allegantur in dictis locis. Sed aliud est, quando quis stipulatur pro filijs masculis, quia in specie de filijs est facta mentio, & iuris interpretatione tanquam pro hæredibus videtur stipulatus & ꝙ sic fecerit, quia crederet omnino illos futuros hæredes vñ quia principaliter uidetur uoluisse prouidere sub qualitate illa importata per verbum hæredibus, subintellectum: & non sub qualitate filiationis & masculinitatis expressa, non excluduntur extranei, nec fœminæ, sed ex præsumpta, & coniecturata mente potius uocantur. Et ꝙ ista responsio sit vera probatur ratione, indicio meo, concludenti & necessaria. Nam ubi quis stipulatur pro se & filijs veniunt etiam extranei, si non apparet, ꝙ sciret alios hæredes debere succedere, ut dictum est. Et tamen etiam isto casu verba stipulatoris recipientis. Et tamen etiam isto casu verba stipulatoris recipienti pro filiis, de hæredibus nulla facta mentione, secundum ꝙ sonant, extraneis nõ conueniunt, nõ possunt illos comprehendere. l. si unus. §. ante omnia. ff. de pac. Sicut ergo tunc propter qualitatem filiationis expressam non excluduntur extranei, ita etiam quando cum eo concurrit qualitas masculinitatis expressa, sicut in casu nostro non debet extraneos tam masculos quam fœminas excludere, & per consequens nec etiam filias fœminas, quia sola qualitas filiationis expressa nõ est minus potens & apta extraneos q nullo modo uenire possunt appellatione filij, ut patet ex diffinitione eius. l. filium diffinimus. ff. de his qui sunt sui, uel alieni iuris, quam sit qualitas masculinitatis, quæ exprimitur, excluderet feminas, & extraneos, immo qualitas simplex filiatiotionis magis repugnat extraneis, qui non possunt dici filij, quã sola qualitas masculinitatis, quæ potest cadere in extraneis sicut in filijs. Et tamen Baldus & sequaces uolunt, ꝙ vbi fit mẽtio de hæredibus masculis, ꝙ illa Doctrina non conuenit casui nostro, quia alias, ubi quis stipulatus esset pro se, & filijs, multo magis intelligeretur de descendentibus, & non de extraneis, quod est falsum, & contra glo. & Pau. de Cast. in leg. auus. & Barto. in d. leg. continuus. §. fin. & Imo. & Alex. in d. le. quod dicitur, hoc ergo contingit in casu nostro, quia credidit pater filios, pro quibus stipulatus est, debere esse hæredes. Et quia præsumitur, quod illis prouidere uoluerit principaliter, ut hæredibus absque consideratione filiationis, ideo uenit, ut quilibet hæres d. leg. tale pactum. §. fin. cum glo. & eadem ratione quando stipulatus est pro filiis masculis, idem est, quia & isto casu de eis facta est mentio, quia credidit solos filios masculos debere succedere, conformando se cum dispositione statuti, si aliud non apparet, & sic intelligitur eis prouidere tanquam hæredibus simpliciter, non habendo respectum ad masculinitatem, sed in casu Bald. & aliorum, ut dixi, quia loquutus est quis generaliter de hæredibus non cogitauit de aliquo certo herede, nec est uerisimile, quòd per uerbum masculis, adiectum cogitauerit, & in genere crediderit habere hæredem masculum, unde quia illud uerbum uerisimiliter non potest dici expressum ad hunc finem, ideo capitur alia coniectura. Et sic quod senserit de descendentibus, quia, ut dicit Alexander in dictis locis, si exclusit filias proprias per qualitatem masculinitatis expressam, dicto casu uerisimile est, quod uoluerit magis excludere extraneos. Et iõ ne sequat absurdum, ꝙ extranei minus dilecti pferant filiab. magis dilectis, uerba restringuntur ad descendentes contra propriam significationem. Vnde ex omnib. prædictis concluditur, ꝙ bona donata isto casu non reuertuntur ad hæredes donantis, sed quòd transeunt ad filias & hæredes donatarij. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Donatio causa mortis dicitur, quando in præscriptionibus, & in actu donandi fit mentio mortis.*
2 *Pactum de non reuocando appositum in donatione causa mortis, quando faciat illam transire in donationem inter viuos, & nu. 5.*
3 *Et an ualeat, & illo non obst ante habeat locum pœnitentia, & num. 9.*
4 *Donatio causa mortis reuocatur per alienationem voluntatem, sicut & legatum.*
6 *Donatio inter viuos dicitur, quando facta est mentio hæredum donatarij.*
7 *Donatio causa mortis non reuocatur per superuenientiam liberorum, sicut nec donatio ob causam.*
8 *Actus iudicatur talis, secundum quòd exceptio facta potest ei conuenire.*
10 *Donatio, de qua hic, non potest dici facta in fraudem secundi mariti.*
11 *Hæres non potest allegare turpitudinem defuncti, nisi ut hic, & numero 13.*
12 *Coniunctus præsumitur ignorare factum coniuncti absentis.*

CONSILIVM CXXIII.

QVIA agitur de uiribus donationis factæ p do. Blancam fratrib. suis, est uidẽdum prius, quæ & qualis fuerit dicta donatio. Et uidetur dicẽdum prima † facie, ꝙ sit donatio causa mortis, quia & in præfationib. dicitur, ꝙ intendebat donare causa mortis, ex quib; declaratur intentio. l. fi. de hære. institu. & l. cum hi. in prin. de trãsac. Et similiter in ipso actu donãdi dr̃, ꝙ donat cau. mor. & deinde inferius subiungit, cedit pro quãtitate donata oẽs actiones, & quodcũq. remedium iuris etiam exequutiuum petendi, & consequendi post mortem ipsius donatricis quandocunque decedentis sine filijs masculis, &c. Et sic cum sit facta mẽtio mortis, ex hoc ẽt declaratur, ꝙ sit donatio causa mortis, ut nota. in l. Seia. de dona. causa mortis, & per Cy. in l. 2. C. de iure do. Nec uidetur obstare, ꝙ do. Blanca donauerat pure, mere, & irreuocabiliter, &c. † quia pactum de non reuocando appositum in donatione causa mortis, demũ operatur, quod transeat in donationem inter viuos. leg. ubi ita donatur. de dona. cau. mor. qñ actũ est, ut nullo casu reuocetur, vt ibi dr̃. & in l. si alienam. §. fi. in fi. cũ gl. eo. tit. sed ubi actũ est, quòd certo casu tantum reuocetur, puta donatario præmoriente, quamuis tunc videatur actũ, ꝙ non possit per pœnitentiam reuocari, arg. l. cum prætor. in prin. de iudi. tunc remanet donatio causa mortis, & non obstante illo tacito pacto de non reuocando, poterit reuocari, quia cum remanserit donatio causa mortis, non potuit sibi auferri potestatas reuocandi, secundum gl. in l. si alie. in uer. acceperit. per l. si quis in prin. testa. de lega. 3. per l. licet. §. diui. de iure cod. & cũ glo. transit ẽt Ray. ibi, & idem uidetur Dy. uellc. in l. senatus. §. mortis. eo. de dona. cau. mor. & Ang. in consi. 253. do. Antonia de Florentia, &c. quia ergo in casu nostro actum est, ꝙ ista donatio reuocetur certo casu, scilicet per superuenientiam filiorum masculorum, quamuis sit donatum irreuocabiliter, nihilo minus donatio causa mortis est, & reuocari potest. Quia pactum de non reuocando non ualet, & ita etiam in terminis uidetur Ange. concludere in prædicto consil. Et propterea etiam non obst. quod donatrix etiam promiserit perpetuo firma, rata, &c. & in nullo contrafacere, dicere uel opponere vel uenire, aliqua ratione uel causa, quia etiam si per talia † uerba diceretur facta promissio, de non reuocando, tamen non valet dicta promissio, & qua non obstante uult etiam Ang. in dict. consi. quòd habeat locum pœnitentia. Et ꝙ pp hanc clausulam donatio causa mortis non transeat in donationem inter uiuos, uoluit etiam Alex. in le. quæ dotis. solu. matr. in 6. fal. ubi alleg. ad hoc Bal. in l. cum quis, de cõdi. ob cau. quia secundũ eũ talis clau-

clausula intelligit secundũ naturã actus, super quo interponit l. si stipulatus. in prin. de usur. & leg. damni infecti stipulatio. in prin. de dam. infe. Quia ergo ista fuit dona. cau. mor. & reuocabilis, ut dixi, donatrix, nubendo iterum intelligit a tali donatione recessisse, & illã reuocasse, qm eandẽ quantitatẽ, quam dederat pcedenti marito, intelligitur ẽt tacite dedisse huic ultimo. l. pen. §. si uxor. sol. mat. & l. dotem q. in prin de iure dot. & le. cũ maritus. §. Titius. de pact. dot. & per Cy. in auth. sed quãuis. C. de rei uxo. act. in 3. q. & Bar. in dispu. mulier habens magnum patrimonium, &c. vñ † per talem alienationẽ voluntariã reuocat dicta donatio cã mortis, sicut & legatũ. le. fideicommissa. §. interdũ. de. le. 3. & istud in terminis no. vult Dy. in l. Stichũ q. meus erit. in prin. de. l. 1. & Alex. in l. 2. eo. ti. & dato ẽt ꝙ donatio hmõi fuisset inter uiuos, vr̃ tñ, ꝙ tanquã facta in faudẽ ueniat rescindenda. Nam, vt dictũ est, dos pcedentis matrimonij vr̃ repetita in sequenti, qa ergo post donationem pdictam intra mediũ tempus contraxit matrimoniũ, ex breuitate temporis præsumit, ꝙ dicta donatio facta sit in fraudem ultimi mariti. l. si ventri. §. in bonis. de priu. cred. & ad propositum per Bar. in l. post contractum, de don. ubi vult, ꝙ si incõtinenti post donationem cõmittatur delictũ, ꝙ præsumat facta donatio metu pœnæ delicti cõmittendi, & sic in fraudem fisci, per d. l. si vẽtri. & facit, qđ no. Bar. & Doc. in l. 2. C. de repu. hær. ubi dicit, ꝙ si post abstẽsionem filius incontinenti emat de bonis paternis, ꝙ inducit immistio, quia abstensio pcedẽs præsumit facta in fraudẽ, per eandẽ legẽ. Sed tñ pmissis non obstantibus cõtrarium puto uerius. Et dico prius ꝙ donatio ista fuit inter uiuos, & non mortis cã, quia † cũ donauit causa mortis irreuocabiliter, & sic actum sit, ꝙ reuocari non possit, pp hoc in donationem inter viuos transiuit. d. l. vbi ita donatur. de don. cã mortis. Et uerbum cã mortis expressum, significat potius cãm contractus, quam nomen eiusdẽ, vt ibi declarat Bar. Scđo istud pbatur, quia fratrib. & suis hæredib. donauit, cum † igitur facta fuit mentio hæredum donatarij, colligitur ꝙ intentionem habuit d. Blanca donandi inter viuos, ut probatur ex no. per Bal. in l. 2. C. de iure do. vbi vult no. ꝙ licet donatio cã mortis dicatur in dubio, quando mortis est facta mentio, ut no. in l. Seia. si tamen pro se & hæredib. donatarius sit stipulatus, dicitur tunc esse donatio inter uiuos, quia mentio hæredũ donatarij magis adaptatur ad donationem inter uiuos, cum illa transmittat ad hæredes, quam ad donationẽ cã mortis, q̃ non transmittitur ad illos, si donatarius ante donatorem moriatur. l. nõ omnis. in prin. si cer. pet. sicut nec legatum, si legatarius decedat antequam dies legati cedat. l. unica. §. sin autem sub conditione. C. de cad. tollen. & cum Bal. etiam transit Alex. in consi. 14. 1. vol. Tertio ex alio colligitur, ꝙ sit donatio inter uiuos, nam donauit causa mortis irreuocabiliter, nisi in casu superuenientiæ masculorum, &c. per quam superuenientam solet reuocari donatio uera, & propria inter viuos. l. si vnquam. C. de reuo. don. & no. in c. fi. de dona. Non autem dicto casu reuocatur donatio causa mortis quæ non est donatio proprie. leg. 1. ff. de dona. & ibi no. Bar. in fi. & in l. filiusfam. in 2. opposi. eod. tit. vnde in ea non habet locum d. l. si unquam. sicut non habet etiam locum in dona. ob causam, ratione prædicta. s. quia illa nõ est simplex & mera donatio, secundum Bald. in l. 1. C. de pactis. & Bald. & Ang. in d. l. si unquam. & Roma. in consi. 26. Pro decisione, &c. & in leg. si pater. §. fi. de dona. & in l. si uero. §. de uiro. solu. ma. in 48. fallen. Cum ergo † casus exceptus, de quo supra conueniat solum donationi inter uiuos, & non donationi causa mortis, donatio inter uiuos debet iudicari, ut probatur in l. Proculus. cum ibi no. per Bal. ff. de usufru. vbi per illum tex. vult, ꝙ si maritus legat uxori vsumfructum fundi, & prohibeat alienationem, ꝙ per hoc intelligitur reliquisse proprietatem, quia alias verba non deseruirent intentioni legãtis, quia usufructus non poterat omnino alienari absq; illa prohibitione. leg. si vsus fructus. de iure dot. quia ergo prohibitio talis non est de natura rei legatæ, uidetur proprietatem legasse, cui potest prohibitio conuenire, & idem etiam tenet Alex. in casu nostro, ut scilicet intelligatur de donatione inter uiuos, cui potest tãtum dicta exceptio conuenire, & bene facit, quod no. Bald. in d. leg. 2. C. de iure dot. cuius decisio, de qua paulo ante feci mentionem, fundantur in rõne prædicta. Nec prædictis ob. ꝙ ubi agitur, ꝙ certo casu dona. causa mortis reuocetur, non desinit esse donatio causa mortis, & ꝙ † reuocari potest, etiam si actũ sit, ꝙ in ea non hẽat locũ pœnitẽtia, per no. in l. si alienã. §. fi. de don. cau. mor. quia illud procedere põt, qñ casus ille, in quo conuentum est, ꝙ causa mortis donatio reuocet, est de casibus, ex q b. solet dicta donatio reuocari, & qui pönuntur in d. l. non oĩs. cum ibi no. ff. si cer. peta. in prin. quod non reperitur factum in casu nostro: in quo aliquis de casib. prædictis nõ fuit exceptus: & sic actum esse dr̃, ꝙ illo casu, quo solet reuocari donatio cã mortis, non reuocetur, ideo trãsit in donationem inter viuos. d. l. vbi ita donatur. & d. l. si alienam. §. fi. Sed ẽt dato, ꝙ ille casus exceptus esset de illis, in quib. solet reuocari donatio causa mortis, adhuc tñ esset donatio irreuocabilis: qa excipiendo illum casum tantum, ut dr̃ actum, ꝙ non posit per pœnitentiã reuocari. l. maritus. C. de proc. & quia exceptio firmat regulam in contrarium. l. quæsitum. §. denique de fund. instruc. & §. ve aũt, in auth. de non alien. & probatur in specie in d. l. si alienã. & quãuis gl. ibi dicat, ꝙ per pactum non potuit quis sibi auferre facultatem reuocandi donationem causa mortis, tñ contrarium vult gl. in l. senatus. §. mortis. eo. ti. & Ia. de Are. & Bar. in d. §. fi. qñ donatio est facta extra testm̃, vt in casu nr̃o, & idẽ ẽt tenet ibi Imo. & Rom. & Pau. de Ca. in conf. 99. In ista donatione &c. quia qñ certo casu tãtũ est facta donatio causa mortis: & est actum, ꝙ non reuocetur, vel ꝙ non contraueniatur, ad illum solum casum refertur pactum de non reuocando, iõ tãtũ debet operari, quantum operatur, qñ dicta donatio est facta in omnem casum, & est actum, quòd nullo casu reuocet, & sic ꝓm eum utroque casu dicitur donatio inter viuos, & dicit, quòd istud est ẽt de mẽte Bar. in d. §. fi. & idẽ ẽt psupponit Pau. de Castr. in conf. incip. Notandum est &c. In proposito igitur, quamuis casus ille exceptus, ꝙ reuocetur p superueniẽtiã liberorũ, conueniat ẽt donationi causa mortis: qa tñ in hũc euentũ habere p nõ facta in effectu: & in aliis omnib. casibus actũ dicitur, ꝙ habeat effectũ, ad quos pactũ de nõ reuocando, vel de non cõtraueniendo refertur: iõ dicitur esse donatio inter viuos ẽt isto casu, ꝓm Pau. de Cast. uel casu quo sit donatio causa mortis: dictũ pactũ de non reuocando adhuc valet, & in hoc sequitur dicta donatio magis naturam contractus q̃ vltimæ voluntatis, ꝓm Imo. in d. l. si alienam. §. fi. & p hoc patet, ꝙ Ang. in d. consi. 253. non bene loquit: quia gl. in d. §. p quã principaliter mouetur, est reprobata, ac etiam ipse ponderat multum, ꝙ in casu suo substantia, & executio donationis erat collata post mortẽ donatricis, qđ nõ est in casu nostro, qa d. Blanca donauit purẽ, &c. & executio sola est post mortẽ collata, ut ex uerbis instrumenti apparet. Item & in casu Ang. nõ fuit dictum irreuocabiliter, sed solum fuit promissio de perpetuò non contraueniendo, &c. q̃ intelligit ꝓm naturam actus, super quo interponit, & sic promissio talis hẽt effectũ durãte donatione, & rebus sic stantib. sed cessat, si reuocetur, secundũ Alex. in d. l. quæ dotis: sol. mat. qui (vt dixi) ad hoc alleg. Bal. in d. l. cum quis. licet alleget rõnẽ prædictam, tñ post modũ cõcludit, ꝙ immo per dictã clausulã vr̃ quis promisisse non reuocare, per l. si quis in prin. testamenti. de leg. 3. & idem etiam vult Pau. de Cast. consilijs prealle. Cum ergo donatio, de qua agitur, sit inter viuos, non potuit tacitẽ vel expresè reuocari. leg. post perfectam. C. de don. quæ sub mod. & sic durauit, quamuis donatrix secundo nupserit. Et per prædicta remanet respõsum ad illud primo allegatũ in cõtrariũ. Nec ẽt obstat ultimũ, uidelicet, ꝙ † dicatur donatio facta in fraudem secũdi mariti, quia pp donõnẽ nõ est factũ, quominus habuerit totã dotẽ pcedentis matrimonij, qa executio donationis collata fuit post mortem donatricis, & sic ea uiuente, & matrimonio cõstante totã dictã dotem consequi potuit, & consequutus fuit. Nec ẽt excluditur a lucro dotis sol. mat. quod defertur ex statuto, qđ non transcendit dimidiam, quæ ex hac donatione non reperitur diminuta, & ubi statutum aliter non disponat, consequi non posset ex dote, & ex ea lucrari plusquam haberet filia præcedentis matrimonij, secundum Bar. in dispu. inci. Mulier habens magnum patrimonium, &c. in principio solutionis, & idem etiam tenet in l. hac edictali in princ. C. de secun. nup. & ita statutum simpliciter loquens est interpretandum secundũ eũ, ex q bus sequitur, ꝙ aliquo respectu non põt dici, ꝙ dicta donõ facta sit in fraudem ultimi mariti, & ubi ẽt in fraudẽ eius dici posset facta, ꝙ tñ omnino non est uerum, nihilo minus ex quo

quo dictus maritus est hæres vxoris, non potest allegare dictã
11 fraudẽ & turpitudinem defunctæ, quia † sicut quis non põt propriam turpitudinem allegare, ita etiam nec hæres auditur allegans turpitudinem defuncti, vt est casus in l.si creditoribus C.de seruo pign.dat.manu.& ideo non potest allegari etiam ex cipiendo, nisi contrã illũ, q fuit particeps turpitudinis, ẽm Barto.in l.iurisiurandum qđ ex conuentione.§. fin. de iureiu.cum quo transeunt alij ibi. & in cap. tertio loco . de prob.& de qua fraude non potuerunt participare fratres saltem absentes do. Blancæ donatarij, quia coniunctus præsumitur ignorare factũ defuncti absentis, secundum Bar.in l.is potest. de acqui. hære.
12 & probatur in l.† Titius.§.Lucius. de libe.& posth. & ibi not. Doc.& si dicatur in contrarium quoad do.Petrum præsentem quasi ꝙ præsumatur sciuisse, ꝙ soror erat paulo post matrimonium contractura.l.octaui.vnde cogna. & l. de tutela.C.de in integ.resti.mino.adhuc tamen dictus hæres allegans fraudem alia ratione non debet audiri, quia, vt dixi, quoad lucrum, qđ statuto sibi defertur, damnum non patitur, & quoad residuũ,
13 qđ vult ut hæres retinere, vult lucrari, & ideo non debet † audiri, quia demum allegans turpitudinem excipiendo auditur contra participem turpitudinis, quando ille tractat de damno, & ille contra quem de lucro, & est secus, quando etiã allegans de lucro agit.l.viro atq.vxore.sol.ma & l.apud Celsũ.§. Marcellus.de doli excep.& declarat Bar.in d. §.fi. Præterea ex quo legauit do.Blanca fratribus suis in testamento libras septingentas, quoad legatum istius quãtitatis non uideo, quod oriri possit aliquod dubium. Et propterea contrarium ex præmissis videtur concludendum. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Filio spurio pater nihil donare potest, etiam ex meritorum cã si de illis non constat.nu. 2.*
3 *Donatio eis causa finita, finitur & donatio.*
4 *L.si unquam.C.de reuo.dona. habet locum etiam quando alteri filio facta fuit donatio, nec in legitima firma manet, si facta fuit spurio.*
5 *Lex prædicta habet locum nedum si omnia bona, uel maior pars donetur, sed etiam si una res, cuius æstimatio non ascendat ad dimidium bonorum donantis.*
6 *Donatio facta filio spurio ualet usq. ad summam alimentorum debitam.*
7 *Dotem succedere in locum alimentorum, non est simpliciter verum nec de causa dotis ad causam alimentorum valet argu.*
8 *Donatio facta filio spurio censetur facta pro alimentis debitis, cum pater illorum sit debitor necessarius.*
9 *Promissio annua facta pauperi præsumitur facta ex causa alimentorum.*
10 *Expressio meritorũ in donatione facta spurio præsumitur simulata, si de illis non appareat.*
11 *Filium spurium nedum tenetur alere pater, sed etiam eius filios ex legitimo matrimonio natos.*
12 *Dispositio.c.cum haberet.de eo qui duxit in matrimo.quã polluit per adulter.non solum habet locũ in terris ecclesię, sed etiã in terris imperij.*
13 *Donatio facta filio spurio non reuocatur per superuenientiam filiorum legitimorum in eo, quod sibi debetur occasione alimentorum.*
14 *L.si unquam.C.de reuocan. dona. solum habet locũ, quando res donata est talis, quã verisimiliter arbitrio boni viri pater non donasset, si filium postea natum tunc habuisset.*

CONSILIVM CXXIIII.

VIDETVR prima consideratione dicendum ꝙ donatio quingentorum ducatorum facta filio spurio per patrem ab initio non ualuerit, quia
1 tali filio † pater donare non potest. leg.j. C. de natur. liber. auth. ex complexu. C. de incest. nup.per Bar.in l.fin.§.si a socero.quæ in fraud. cred. & in leg. fi.de his quibus vt indig.& quamuis Bar. in dictis locis dicere videatur, qđ valeat vsque ad mensuram alimentorum quæ filio spurio hodie debentur, per cap.cum haberet. de eo q. dux. in matri. quam pollu. per adulter. tamen illa dispositio iuris canonici locum habet duntaxat in terris ecclesiæ, sed in terris Imperii remanet dispositio iuris ciuilis, secundum quam filio spurio nihil põt relinqui, uel donari, ut in prædictis iurib. ꝓ ut declarat & voluit Imo.in l.ex facto.§.si quis rogatus.ad Tre. & Alex.in l.1.in fi.4.col.soluto matrimonio, in l.cogi.§. hi qui solidum.ad Treb.& in consi.74.aliàs 71.inci.Circa primũ.vlt.
2 col.3.volu. Præterea † in casu nostro non est facta donatio ex cã alimentorum, ut dicit etiam Alex.in d.consi.immo in hoc casu allegatur alia cã, s.meritorum ipsius, quę etiam non iuuat, si de meritis non constet, quia in fraudem legis hoc dictum fuisse præsumitur.l.qui testamentũ.de probatio.l. cum quis decedens.§.Titia.de leg. 3.gl.per Docto.approbatam in l. si donatione.C.de collatio. cum concor. de quib.ibi late per Alexan. & propterea cũ de meritis non appareat, præsumitur donatio simulata adeo ꝙ non potest ualere, ut simplex donatio, & sic in cãm alimentorũ cedere non põt, secundum Ang. & Roma. in d.l.si donatione.per gl.ibi, qui per hoc dicũt, ꝙ si filio in potestate donauit pater propter benemerita, & de illis non constet, ꝙ donatio tanquam simulata non confirmabitur morte, & per alia, de quibus ibi per eos, & ubi etiam pro alimentis ualuisset, tamen per mortem filii cã alimentorum fuit finita.l. cũ
3 hi.§.modus.de transac.& consequenter † finita cã, dẽt donatio finiri.l.Titia.§.usuras.de lega. 2. & quasi in terminis per Abb. consi. 50.& consi.115.2.vol.vbi concludit, quod mortua filia spuria, cui pater dotem dedit, reuertitur dos ad patrem, vel ad hæredes patris, ex quo causa alimentorum cessat, propter quam apud eam dos remanebat, & interim remanere potuerat, iuxta nota. per Barto.in dict. authent. ex complexu.& in dict.§. si a socero.& in dict.leg.fin.& loquitur Abb.in ult.consi. etiam quando extabant filii ex dicta filia præmortua, & probatur ex no.per Bal.in l.cã quam. C. de fideicõ. vltra medium, dum dicit, ꝙ legatum prædium filio spurio pro alimẽtis ad hẽdes non transit.per d.leg.cum hi.§.modus. Et dato, ꝙ
4 † talis donatio ab initio etiam ualuisset, tamen per superuenientiam liberorum fuit ipso iure reuocata.l.si unquam, ẽm communem intellectum.C.de reuocan.dona.quæ locum hẽt etiã, qñ alteri filio esset facta donatio.l.si totas.& ibi Bar. & Bal. & alii communiter.C.de reuo.dona.& quamuis ibi dicatur, ꝙ vsque ad legitimam firma maneat, tamen in filio spurio hoc dici non potest, cui aliqua legitima non debetur.d.auth. ex complexu.iõ reuocari debet in totum, ac si cuilibet extraneo facta fuisset, quia pro extraneo reputatur, cum non sit nominãdus filius d.auth.ex complexu.& hinc est, ꝙ appellatione filii indistincte non continetur spurius rõne pmissa, secundum Bar.in d.l.ex facto.§.si quis rogatus ad Treb.& similiter per prædicta non potest pater filio spurio exemplarie substituere, secundum Bar. in l.ex facto.de uulg.& pup.& Bald.in l.humanitatis.C.de impu. & aliis subst.& ꝙ in odium sui habeatur pro extraneo, uoluit etiam Ray.& Cy.in l.fi. C.de natu.liber.de quo etiam ꝑ Alexa. in consi.præalleg.col. 2. ideo in eo locum uidetur habere sim-
5 pliciter dispositio.d.l.si vnquam.quæ locum † hẽt, nedũ si omnia bona uel maior pars donetur sed etiam si donetur una res, cuius æstimatio nõ ascendat ad dimidiam bonorum ipsius donantis, secundum Bar.in l.Titia.§.Imperator.de leg. 2. & Imo. in c.fi.de don.Rom.in l.sicut certi.C.de test.mili.Aret. in l. Titius.in prin.de libe.& posthu.& Ale.consi.71.inci.Consideratis his quæ narrantur.4.vol.mouentur per d.l.in verbo, partẽ aliquam quod verbum aliquam, in qualibet minima parte uerificatur, secundum gl.in cle. 1.de foro compe.& probatur in l. Gallus.§.in omnib.& ibi ponderat Areti.de lib.& posth.idem etiam tenet Soc.consi.215.incip.Visa prædicta facti, & c.vbi refert, sic fuisse consultum per plures solennes Doct.Idem ergo est dicendum, quando donauit certam quantitatem, vel speciẽ ascendentem ad quantitatem certam, sicut in casu nostro. Sed præmissis non obstantibus contrarium uerius arbitror, & in
6 primis dico, ꝙ talis donatio a principio ualuit usq; ad summã alimentorum debitam huic filio spurio, quam ista donatio nõ excedit habito respectu ad patrimonium patris donantis, & ad eius facultates, secundum quas alimenta taxantur.d.c.cum haberet.in fin.& ibi no.l.si quis a liberis.in prin.& §.si quis. de libe.agn.& C.de alien.li.l.ulti.quod autem ualuerit donatio ꝓbatur ex no.per Bar.in d.l.fi.§.si a socero.& in d.auth.ex complexu.& in d.l.fi.dum concludit, ꝙ dos, quæ apud filiam spuriã

debet

debet esse ex titulo lucratiuo.d.§.si a socero. apud eam remanet etiam soluto matrimonio morte uiri pro quantitate alimẽtorum necessaria,& sic quamuis tradita sit a patre ex cã dotis retinetur tamen pro alimẽtis, sic ergo quamuis in casu nostro non possit ualere propter causam meritorũ expressam, habebit tamen locum retentio, & petitio ex cã almentorum. Nec 7 obstat,ꝙ † cã dotis succedat loco alimentorum, quia hoc non est verum simpliciter, nec de dotis causa valet argu. ad causam alimentorum,secundum Ang.in l.a filia.in prin. ad Treb. in fi. C.de dot.promis.Sal.in auth.res quæ.C.commu.de leg.Imo.& Pau.de Cast.in l.1.sol.mat.& latius per Alex.ibi in 3. & 4.co-8 lum.per plura quæ alleg. Præterea † cum pater sit debitor alimentorum necessarius ipsius filii.d.c.cum haberet.in dubio videtur donasse pro alimentis debitis,& animo compensandi ꝓ eis,sicut quãdo debitor necessarius legat creditori.l.si cum dotem.§.si pater.solu.matri.& ibi Doct. in auth. præterea. C. de vnde vir & vxor.& in l.huiusmodi.§.cũ pater.de lega.1.& ꝓ sertim in casu nostro,in quo donatio valere non potest, nisi ex cã alimentorum,ideo ut actus valeat ob illam causam, & animo compensandi,cum illa,præsumi debet facta donatio.l.quoties. de reb.dub.& l.quoties.de uer.ob.& no.in l.veterib.de pact.ad hoc facit,quod.no.Bar.& Ang.& Doc.communiter in l. si Sti-9 chum.§.1.de ver.obl.ubi concluditur† ꝙ promissio annua facta pauperi præsumitur facta ex causa alimentorum, sicut dicitur de annuo legato pauperi relicto. leg.legatum. cum glo.de capit.dimi.leg. si cui.& ibi nos.& l. codicillis, cum ibi not. de annuis leg.& leg.cum hi.§.si in annos.& ibi etiam per Bart. de transac.quemadmodum ergo in casu Bar.ex qualitate personæ & ex modo legandi præsumitur causa alimentorum, sic in casu nostro debet præsumi,ex eo quod donatio aliter valere non possit, & quia ad alimenta pater tenetur ex dispositione legali & bene facit.l.triticum.de uerb.obliga. & quod ibi nota. Barto.ubi dicit, ꝙ stipulatio sine causa præsumitur facta ex causa præcedentis contractus, siue incontinenti præcesserit, siue ex interuallo,& sic patet,quod promissio,quæ aliàs ualere non potest, conualidatur ex causa, ex quo oritur præcedens obli-10 gatio.Non obst.expressio alterius † causæ,scilicet meritorium quia cum de meritis non appareat expressio, illius causæ præsumitur simulata, & quod nõ fuerit motus ex illa causa expressa,sed ex alia, uidelicet, alimentorum, ex qua donare potuit, & non annullatur donatio propter causam expressam,sed sustinetur ex cã præsumpta,ut concludit Ale. in d.l. si donatione. C.de colla.col.5.dum vult,quod donatio facta filio in potestate ob merita confirmetur morte,quamuis de meritis non constet,prout uoluit ẽt ibi Nic.de Mattha.Bal.& Raph.ibi,& glo. in l.2.§.filiũ.pro hær.& in l.1.§. si pater. pro dona. quia ꝯm eũ expressio cãæ meritorum,de quibus non apparet,est simulata & dicuntur partes fingere donationem esse remuneratoriam, cum in ueritate sit simplex, vnde debet ualere tanquã simplex donatio,ut per totum tit. plus uale.quod agi. & quia utile per inutile non uitiatur,& subdit, ꝙ cum pater sciret causam meritoriam subesse,dicitur adiecisse illam qualitatem meritorum, ut donatio esset efficacior, unde nõ debent operari contrariũ effectum.l.si mancipa.de fun.instruc. quæ rõnes locum habẽt in casu nr̃o,adhuc etiam not.per Pet.& Cy.in l.1.in fi. C. de sacrosan.eccl.& ꝑ Bar.in l.cum quis decedens.§.Titia.de lega. 3. dum dñt,ꝙ quando maritus confitet̃ se debitorem uxoris, talis confessio dr̃ facta in fraudem legis,& sic animo donandi,& non impeditur morte confirmari, facit ẽt,qđ no.Bar.in l.j. de don.cau.mor. ubi dixit,quod si quis donat absenti causa mortis,talis donatio,quæ ualere non potest, ut agitur, ualebit ut legatum. Et per hæc tollitur unum, quod allegabatur in contrarium,dum dicebatur;quod talis donatio facta ob merita,de quibus non constabat,nõ poterat etiam ualere ob causam alimentorum.ꝯm Ang.& Rom.in d.l.si donatione, quoniam qđ ipsi dicunt,est falsum,& contra communem opi.de qua supra prout ibi declarat Ale.Item non obst.quod per mortem filii cã alimentorum sit finita.l.cum hi.§. si modum.de transac.& per consequens,quod donatio facta ob alimenta ad hæredes non possit transire,secundum Bal.in d.l.eam quam.& Abb.in con-11 siliis in contrarium allegatis,quia pater nedum † tenetur alere filium spurium,sed ẽt eius filios natos ex legitimo matrimonio.d.c.cum haberet.in fi.ubi dicitur, quod tenetur subministrare necessaria liberis suis secundũ ꝙ eius suppetunt facultates.Appellatione autẽ liberorũ, de quib.in tex. veniũt omnes descendentes ex filio.l.liberorũ.de verb.sign.immo etiam si ille tex.de filijs loqueretur,adhuc nepotes venirent, quia in dispositione legis facta fauore filiorum ueniunt nepotes, vt late probat Bar.in d.l.liberorũ.& Pe.de Anch.in cle.j.de baptism. in c.1.de consti.circa med.& Cardi.in c.3.de verb.sign. cũ suis concor.Hinc etiam uidemus, ꝙ pater nõ solum tenetur alere filium,sed ẽt eius filios & vxorẽ,vt no.in l.si quis a liberis.§.nõ tantum.de liber.agnoscẽ. Cũ ergo pater in casu nostro donauerit filio stipulanti pro se,& heredib.suis,ad filios filij stipulatio porrigitur,& in illis verificatur, quia in materia sui natura non transitoria ad hæredes extraneos veniunt filij,ꝯm Bar. & Doc.in l.Gallus.§.etiam si parente.de liber.& posth.& per cõsequens censetur esse duplex donatio ex cã alimentorum.s. in persona filij,& alia in persona nepotũ. l.stipulatio ista.§.si qs. ita.de ver.ob.& sic dicti nepotes veniunt ex propria donatione,& non ex donatione patris,quæ erat personalis & cũ persona finiebatur.d.§.si quis ita.& hoc etiã vult expresse d.Abb. in 12 consi.50.Non obstat insuper,dũ † dicebat̃,ꝙ dispositio iuris canonici,de qua in d.c.cum haberet. locum non habet in terris Imperij,sed solum in terris ecclesiæ, secundũ Doc. in locis in ꝯtrariũ alleg. quia hoc est falsum,& cõtrariũ tenet do.Abb. in d.c.cũ haberet, quia ecclesia statuit sic ex quadam æquitate naturali,ne filij priuati alimentis pereant,& dicit ita etiam sentire Bar.in d.auth.ex complexu.& idem tenet in d.cons.115.dũ concludit,ꝙ decisio illius.c.locum habeat in ciuitate Senarũ, quę non est de terris ecclesiæ.& Bal.consi.456.incip. Recolo, &c.5.vol.idẽ tenet in decreto Mediolani, qđ est de terris Imperij,idem expresse tenet d.Bal.nouellus in trac.de dote, speciali.157.partis prin.ita.ꝙ ista opi.est magis communis,& verior,per rõnes assignatas in dictis locis, quas aliter nõ refero. Et propterea vbi dicta donatio nõ sufficeret pro alimentis debitis istis nepotib.ex filio spurio dico ꝙ supplemẽtum petere possent ab hr̃dib.aui p̃rni,quia onus alimentorũ trãsit ad eos. l.si quis a liberis.§.idem rescriptũ.de libe. agnos.Itẽ ex ꝑmissis constat clarè,ꝙ ubi donatio nõ ualuisset ab initio, vel vbi fuisset reuocata ex post facto,ꝙ alimenta deberẽtur dictis nepotibus,quæ venirent taxanda ꝯm facultates aui præmortui, d.c. cũ haberet. Postquã igitur vidimus dictam donationẽ ab ini-13 tio valuisse, videndũ † restat, vtrũ per superuenientiam filiæ fuerit reuocata,& indubitanter arbitror ꝙ non,quia,vt in ꝓcedentibus dictum est,alimenta debentur filio spurio & nepotibus ex eo,quando aũt vni ex filijs donatur, per superuenientiam liberorũ nõ reuocatur donatio quoad legitimam debitã donatario,sed in eo tantum, qđ hẽt supra legitimã.l.si totas, & ibi per Bar.& alios.C.de inoff. don. sicut ergo firma manet donatio respectu eius, ꝙ debetur occasione legitimæ debitæ, eadem ratione debet firma manere quoad id, qđ filio debetur occasione alimentorũ quia vtroq; casu est eadem ratio. Nam quoad legitimam,& quoad alimenta,quæ ex necessitate debẽtur,non potest dici mera,& vera donatio,quia in necessitatib. nemo liberalis existit.l.rem legatã.de adimen.lega.ideo in tali donatione facta ob causam necessariam locum non habet.d.l. si unquam sicut videmus, ꝙ locũ non habet in donatione ob merita,quando de meritis constat,quia subest causa descendẽs ex obligatione naturali,ad antidora,iuxta no.in l.sed si lege.§. consuluit.de peti.hære.ut uoluit Bal.& Ang.in d.l.si unquam. Bal.& Moder.in l. j.C.de pac.Old.consi.inci.Titius dedit,&c. Rom.in l.si uero.§.de uiro.solu.mat. in 48. fallen. & in consi. 23.inci.Pro decisione,&c.circa. 3. col. ubi etiã dicunt,ꝙ d.l.si unquã locum hẽt in simplici & pura donatione,non autem in donatione ob cãm,quia ergo ob cãm tacitam & subintellectã, s.alimentorum ꝑsumitur hæc donatio facta,ut dixi. supra, nõ potest habere locũ d.l.si unquã.& quia cã alimẽtorum,ob quã facta fuit,erat necessaria,d.l.si totas.immo in casu nostro facilius debet donatio conseruari, quã in casu illius.l. in quo non reuocatur quoad legitimam, quæ non est eius filio debita. l. j. §.si impuberi.de coll.bono. At alimenta filio debẽtur a patre, dum uiuit.d.c.cum haberet.iõ conseruari debet facilius ista donatio pro concurrenti quantitate alimentorum. Præterea di-14 spositio.† d.l.si unquã,est in hoc fundata, quia lex præsumit, ꝙ si pater de filijs cogitasset,non donasset,ꝯm Doc.in d.l.si unquam.

quam.& Bar.& alios in d.l.si totas.& ubi dicta ratio,cessat,cessat dispō.l.adigere.§.quāuis,de iure patr.& ideo dicit Soc.ī d. cons.215.ꝙ cū ista.q.verteretur in ciuitate Senarū, cōclusum fuit, ꝙ res donata debet esse talis, quam uerisimiliter arbitrio boni viri pater non donasset,si filium postea natū tunc habuisset.& idem refert,& uoluit clarius in alio cōsi.incip. Visa facti contingentia,&c.qđ est nu.147.col.pen.& ibi dicit ita tenere do.Io.Baptistā Caccialup.in l.si cum vel in vtero.C.de test.milita.dicentē ita fuisse iudicatum Senis,alleg.ēt Aret. ita velle in l.Titius.in prin.de libe. & posth. Non est autem dubium, ꝙ si tempore donationis habuisset filiā postea natā,ꝙ suis nepotibus ex filio spurio,& etiā ipsi filio habenti iam dictos nepotes donasset dictam summā ducatorū quingentorū,cū non excedant modū alimentorū,nec ēt ascendāt ad illā,ad quam ipse erat obligatus,facultatib.ēt eius attentis,iō non dēt dicta donatio reuocari,& eo magis quia filiā vnicam suscepit,quę potest sibi cōmodius prospicere cū minori patrimonio quam masculus,vt experientia docet,propterea ꝑ hanc solam filiam minus non donasset,ēt si tpe donationis superuixisset,præsertim cum ad alimenta,vt sæpe dictū est,teneretur, & hanc ēt vltimā considerationem habuit in proposito.d. Pet. Philip. Corne.in consi.4.inci.Dubia satis visa, &c. 3.vol. De insinuatione nihil dico,tum quia de iure communi non est necessaria,& quia nō excedit summam ducatorum quingentorum.l.sancimus.C.de dona.& quia est ob causam.s. alimentorum.l. Aquilius.de dona.& ibi per Doc.tum etiam quia statutum hoc casu aliter non disponit,nec isto casu loquitur.Ex quib.concluditur,ꝙ huiusmodi donatio per superuenientiam filiæ non fuit reuocata,& ad d.l.si vnquam.multiplex responsio colligitur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Donatio uidetur facta in fraudem legis quādo donatarius intra triduum donat filijs donantis.*
2 *Actus in frandem legis est nullus ipso iure, in fraudem vero hominis ualet, sed reuocatur.*
3 *Donatio nulla ex defectu insinuationis non potest morte confirmari,etiam vsq. ad legitimam summam.*
4 *Turpitudo propria excipiendo allegari potest,vt hic.*
5 *Fraus seu simulatio quando allegari possit,per illam committē. distinguuntur casus.*
6 *Iuramentum firmat contractum in fraudem legis factum, licet secus sit in simulato.*
7 *Et sicut repellit donantem, quia ualidat actum,ita & eius hæredem.*
8 *Iuramentum supplet defectum insinuationis.*

CONSILIVM CXXV.

VISO themate, & omnibus, quæ proponuntur in facto,& etiam in iure per eximios Doc.patres hono. adhuc dubium facit, quod donatio 1 † facta per do.Iac.de Pizinardis d.Balthasar,de Melijs de Cremona videtur in fraudem legis facta, quæ annullat donationem factam inter patrem & filium. leg. antepe.C.de don. inter vir. & vxor. & de qua fraude constare dicitur, quia dictus d. Balthasar intra triduum eandem possessionem sibi donatam donauit Io.Georgio ac Leoni filijs dicti do.Iac.donatoris,vt probatur ex no.per Bart.in leg.2.C.de acqui.hære.vbi dicit,ꝙ si filius, qui se abstinuit ab hæreditate patris,postea mala fide bona paterna emat, uidetur suam abstensionem reuocare, & ſm eum de mala fide potest ex tribus apparere, & inter alia, si post abstensionem emit incontinenti, per leg. si ventri. §. in bonis. de priui. cred. & idem probatur ex no.per Alexan.post Bart.in leg.si is qui.de vulg.& pup.vbi concludit Bar.quod si filius spurius emit ab illo, cui pater uendidit,fraus præsumitur,& quamuis aliqui contradicant, tamē aliquib.casib.opi.Bar.sustinetur per Alex.& præsertim quādo pater vendidisset extraneo,& extraneus ille incontinenti vendidisset filio spurio, quia ex actus continuatione, secundum eum,fraus præsumitur.d.§.in bonis. multo ergo magis hoc dicendum est,quando donatarius extraneus incontinenti donauit filio donatoris,& faciunt notata per Bar. in leg.post cōtractum.de donatio.videt,enim dominus Iacob.filio donasse per interpositam personam,ut sentit Bar.in d.l.si is qui.post Iaco. de Are. dum alleg. leg. 1. C.de natura. liber. ideo talis donatio non ualuit.leg.si sponsus.in princip.de donationibus inter virum & uxorem. Si ergo in fraudem legis facta præsumitur donatio, ergo est nulla,quia licet 2 † alienatio facta in fraudem hominis ualeat ipso iure, & eo plus sit reuocatoria, facta tamen in fraudem legis est ipso iure nulla. leg. si libertus in princ. de iure patron.ubi probatur dicta distinctio, & ibi nota. Bartol. Nec iuramentum præstitum ipsi dom. Balthasari videtur aliquid operari in fraudem filiorum ipsius dom.Iacob.donantis. Quia iuramentum vni præstitum non prodest alteri, nec nocet.cap.sicut,& capitulo intellecto.de iureiu.& leg.3.ver. pen. ff. eodem. & per Ioan.Andr. in addi. Spec.incip.Ordine quo supra, &c. & per Barto.in leg. Titia. §. Imperator.de legat. 2. & in leg.hac edicta.in princ. C. de secun.nup.& Bald.in leg. j. C.de inofficio. dona.licet enim ex breuitate temporis, ut dictum est, præsumatur filio pater per interpositam personam donasse,tamen quia fuit interposita a patre & non a filio,non potuit filio quæri.d. leg. si sponsus. in princip. iuncta gloss. 1. 3 † Nec videtur etiam ualida dicta donatio propter defectū insinuationis.leg.sancimus. C. de donatio. & propter hoc facta filio non potest morte confirmari.d.leg.antepenult.C. de dona.inter uirum & uxorem.ubi probatur,quòd non confirmatur etiam usque ad legitimam summam,& hoc ibi uult no. Sali.& ratio secundum eum assignatur ibi in gl.quia caret duob. adminiculis,scilicet ratione rei & personæ, & sequitur Soci.in l.1.solut.matrim.in penult.char.ver.circa secundum articulū. & refert se ita consuluisse, & cōsilium a collegio Pisano approbatum fuisse,&c.Nec obst.ꝙ allegari non possit, donationem esse factam in frandem,nec per d.Iac. nec per eius hæredē, qa allegaret propriam turpitudinem, vel defuncti, quod non licet.leg.cum profitearis.C.de reuo.don. & l. si creditorib.C.de seruo pign.da.manu.& per Bar.in cons.65.incip.Factum tale est,Petrus Nicolæ,&c.quia illud procedit, quando quis agendo vult fundare intentionem suam ex turpitudine allegata, sed 4 † replicando,vel excipiendo pōt contra eum,qui fuit particeps turpitudinis,si tractet de lucro & aduersarius de dāno.l. apud Celsum.§.Marcellus.de doli exceptio.& declarat Bar.cum quo transeunt alii communiter in l.iurisiurandum, qđ ex conuentione.§.fi.de iureiuran.& Doct.in cap.inter dilectos. de dona. & do.Anto. in c.cum super. de concessio. præben. & quamuis in casu nostro Ioannes Georgius, & Leo eius frater non diceretur fraudis participes,quia inter eos & patrem donantem nihil gestum est,quia tamen habuerunt cām a domino Balthasare,qui participauit de fraude,potest ꝯ eos fraus allegari replicando uel excipiendo,sicut allegari potuisset contra eorum auctorem,a quo prætendunt causam lucratiuam.d.l. apud Celsū §.si cum legitima.& per Bar.in l.doli clausula.de noua.quinimmo ex no.per Bar.ibi probatur,idem esse,etiā si.Io. Georgius causam habuisset onerosam a d.Balthasare, & idem probat latius & tenet Soci.in consi.264.inci.Visis instrumentis in 5. q. &c.quod aliter non prosequor.quia ad rem nostram non pertinet.Præterea,quis non potest allegare fraudem & turpitudinem propriā,quando contractus factus in fraudem ualet, sed vbi est nullus,licet etiam interuenit fraus sicut in casu nostro donatio ipso iure non tenet, quia in fraudem legis facta non prohibetur quis fraudem indistinctè allegare,ſm Bal.in d.l.cū profitearis.C.de reuocan.dona.tex.cum gl.in l.præses.C.de re uo.his quæ in frau.credi.& Pau. de Cast.in l. contra legem.ff. de legi.& in consi.82.inci.Visis his,&c. qa secundum eū principaliter deducitur nullitas,& fraus per uiam causæ,ut quia petitur declarari contractum nullum,quia factus est in fraudem & iō primum,quod est permissum,iuxta no.ꝑ Bart.in l.q. sub conditione.de cōditionibus institutio.trahit ad se aliud ꝓhibitum.l.is qui duos.de libe.lega.Sed ꝓmisis non ob.contrarium puto uerius,& probabilius,& ultra allegata per alios.d.consultores est aduertendum,ꝙ 5 † aliquando contractus est factus in fraudem hominis,puta creditorum, & isto casu ualet, & nō pt per illum,qui fraudem commisit, allegari turpitudo propria, ſm Bar.in d.l.post contractum.& in d.l.iusiurandum,quod ex conuentione.§.fi.de iureiu.& per Doct.in locis præallega. Aliquando & secundo contractus est simulatus tantummodo,& de fraude non participat,& tunc est nullus.l.imaginaria.de re. iuris.

iuris.& l.nuda.de contrahen.emp.& ꝑ Bart. in locis præalleg. & isto casu potest indistincte simulatio allegari, quia non fundat quis se in aliqua turpitudine, sed in nullitate dũtaxat, & hoc casu loquitur Bar.& Sal.in d.l.filius.& Pau.de Cast.in l.contra legem.Quãq; & tertio contractus est nullus, ac etiam fraudem, & isto casu est subdistinguẽdum, quia aut nullitas non cãtur a fraude, sed a simulatione, quæ facit abesse consensum, sicut cõtingit, qñ partes non habent animum contrahendi, & hoc constat, sed fingunt contrahere, puta donare in fraudem hominis. d.l.præses.C.de dona.& tunc si nullitas proponatur principaliter, & fraus allegetur per modum cãæ, admitti posset, secundum Bal. in d.l.cum profitearis.& Pau.de Cast.in d.consi. qui hoc casu loquuntur, vel forte & melius dici potest, ꝙ fraus allegari non possit, quando concurrit cum simulatione, vt vr̃ satis aperte velle Bart. in d.l. post contractum, & Aret.clarius in consi.96.ver.circa tertium, & c.vel saltem dicto casu seruari debet distinctio Bar.in d.l.iurisiurandum.§.fi. prout ẽt uult & late declarat Soci.in d.consi.& satis vr̃ esse de mente Are. in cõs. 65.& quia iste non est casus noster, aliter non insisto. Si vero nullitas contractus non causatur a simulatione, sed a fraude, sicut quando quis habet animum contrahendi, puta donandi, sed iõ non ualet donatio, quia facta est in fraudem legis, puta de persona ad personam.l.si sponsus.in prin.de dona. inter vi. & vxo.& no.in d.l.contra legem.& isto casu simulatio non cõcurrit cum fraude, quia non abest animus ꝯtrahendi, sed ꝯtus dr̃ mere & simpliciter factus in fraudem, & iste est proprie casus nr̃, qui d.Iacobus volebat donare. Si ergo quæritur, an donans isto casu, vel eius successor possit allegare contractum eẽ factum in fraudem legis, & est dicendum, ꝙ non, ad fundandũ intentionẽ agentis.d.l.cum profitearis.quę ẽt hunc casum cõprehendit, & colligitur ex no.ꝑ Bar.in d.l.post contractũ.& in d.consi.incip.Petrus Nicolæ, &c. & clare ẽt sentit hoc Paul.de Cast.in d.consi.quia hoc casu cessat rõ ibi assignata ꝑ eum ex quo de simulatione non participat, sed solum de fraude sed replicando vel excipiendo posset regulariter allegari contra illũ, qui fuit particeps criminis, & hẽt cãm lucratiuam, ſm Bart. in d.§.fi.& similiter etiam contra eius successorem ex cã lucratiua.d.l. apud Celsum.§. si cum legitima. sed tamen in casu nr̃o dico, ꝙ donans uel aliquis hæres illius speciali rõne non debet audiri allegando fraudem, quamuis do. Balthasar donatarius participauerit de fraude, & illi successerit Ioannes Georgius ex causa lucratiua, & hoc rõne iuramenti, seu ꝑꝑ iuramẽtum præstitum per dom. Iacobum donantem, qui iurauit semper & omni tempore firma, rata & grata habere omnia & singula in instrumento contenta, & quod non contrafaciet, nec contraueniet auxilio alicuius legis, nec beneficio alicuius statuti, 6 &c. quamuis † igitur iste contractus fuerit in fraudem legis factus, & sic sit nullus, iuramento tamen firmatur & ualidatur, & in hoc differt a contractu simulato, qui non habent consensum, quia ille non firmatur iuramento, ut nota, in leg. emptor. C. plus valet. quod agi. sed factus in fraudem legis iuramento firmatur in præiudicium iurantis & fraudem committentis, ut nota uult, & declarat Paul. de Castr. in dicta leg. contra legem.in fin. & præsertim in casu nostro hoc procedit, quia fraus, quæ fit legi, isto casu est contra illud, quod est introductum de iure positiuo, & prohibitum per legem ciuilem, ideo talis fraus de præterito remitti potest per iuramentum, per no.per Bald.in leg.C.de colla.in 9.quæst. & per Imol.in c. cum contingat. de iureiuran.& Alex.in leg.pactum. quod dotali. C. de pact. & sicut etiam per iuramentum confirmaretur donatio inter patrem, & filium, secundum Alexand.in leg. si donatione.C.de colla.per alios in locis ibi ad allega.per eum, 7 & do.consultores, & † sicut repellitur donans, quia iuramentum ualidat actum, sic etiam debet eius hæres repelli, secundũ Barto.in l.si quis pro eod.in princip.de fideiuss.& communiter Doct.in cap.cum contingat.de iureiuran.& Ang.& Moder.in l.qui superstitis.de acqui.hæred.Et propterea non potest fraus allegari contra participem, fraudis, quamuis tractet de lucro, etiam excipiendo, uel replicando, quia donãs iurauit non contrauenire prout dictis casibus contraueniri diceretur, secundum gloss.in leg.qui bona.§.cum inter.de dam.infect.& Bart. in l.si vnus.§. pactus. de pact. & facit.leg. si quis maior.C. de transact. & quod nota. Barto. in leg. amplius non peti. rem rat. habe. quia igitur contra dom. Balthasarem non potuit per do.Iaco. neque per aliquem suum hæredem fraus allegari, & hoc uirtute dicti iuramenti, minus etiam allegari potest contra dictum Ioan. Georgium habentem causam ab eo, & qui non fuit particeps fraudis, quoniã secundũ Bar.in d.§.fi. cõtra illum, qui non est particeps fraudis, non potest propria turpitudo allegari, & quamuis hic fuerit particeps fraudis auctor Io.Georgij, quia tamen propter iuramentũ cõtractus cũ eo factus valuit, & fraus etiam cõtra eũ allegari non potest, vt dixi, quoad eius successorẽ, est perinde ac si cãm nõ haberet ab eo, qui de fraude participasset, & ex his sequitur, ꝙ collatio nõ habet locũ, quia Io.Georgius non habet rẽ donatã a patre, sed a socero, cui prius donauerat do. Iaco. & quæ donatio quãuis in fraudem legis facta ꝑpter iuramentũ valuit, & propter qđ fraus allegari quoquo modo nõ põt. Nec ẽt obst.ꝙ per superuenientiã liberorũ sit reuocata dicta donatio etiam iurata, ſm Bar.in l.Titia.§.Imperato. de leg.2.& Bal.in l.1.C.de reuo. dona. & Doc.in c.fi.de don.quia ſm prædictos non inducitur dicto casu reuocatio, si de liberis nascituris tempore donationis fuit cogitatũ, nec isto casu secundum eos locum habet.l.si vnquam.C.de reuo.don.& prout etiam dixerunt alij do.consulẽtes, qui etiam dicunt, & bene, ꝙ in casu nostro de liberis apparet fuisse cogitatum, ex illa conuentione incontinenti facta inter do.Iac.& d.Balthasarẽ, per quam promisit dictus d.Iac.ꝑdictos filios suos iã natos non facere inæquales alijs filijs nascituris, si quos nasci contingeret, qđ autem ista conuentio sit facta immediate post ipsam donationem, & per consequens qđ tempore donationis sit de filijs nascituris cogitatũ, probatur ex eo, quia promissio & dicta conuentio facta est eadẽ die, eodem loco, & coram eisdem testib.ſm Bal. no.in l. pen.§. si vir. sol.mat.& in l.legem.C.de pac.Non ob.postremo defectus in 8 sinuationis, quia propter † iuramentũ suppletur, & illud operatur, ꝙ propter omissam insinuationẽ donatio nõ vitietur, ſm Io.And.in addi.Spe.in tit.de inst.edit.§.porrò.in vlt.addi.& Fede.de Senis in consi.281.& Bal.& Abb.in c.cum contingat.de iureiu.& Imo.ibi hoc latius prosequitur in x.mẽbro. & Abb.ĩ dispu.Stante statuto ciuitatis Senarũ, &c.& Alex.in consi.21.in 3.uol. vbi refert alios plures idem cõsuluisse, & Are.in cõs.77. in fi. Præterea ista donatio, vt dicunt D. cõsultores, facta fuit ob illã causam de futuro, vt do. Balthasar collocaret filiam suã in matrĩ Ioan.Georgio, ideo donatio facta ob illam vel aliam similem causam non indiget insinuatione, ſm glo.in §. illud in auth.vt fra.fi.& ibi Ang.& Bar.in l.Aquilius.de do.cum concor.de quibus per Alex.in d.cõsi.qui idem tenet, & sic cõcluditur, ꝙ donatio tenet, & ꝙ conferri non debet. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Verbum succedere, conuenit ultimæ voluntati, et est uerbum cõmune dupliciter.*
2 *Appellans aliquem suum hęredẽ in contractu, videtur illum instituere, quod procedit in milite & inter liberos.*
3 *Testamentum etiam inter liberos non valet iure testamenti, si in eo non sit institutio.*
4 *Verbum succedere, adiectum uniuersitati bonorum, importat institutionem, secus si rebus particularibus.*
5 *Conuentio reciproca de inuicem succedendo in certis bonis ob honestam causam ualet.*
6 *Donatio reciproca inter coniuges, si contingat alterum præmori ualet.*
7 *Conuentio de succedendo inuicem in bonis mobilibus, & immobilibus ualet, quia non ueniunt nomina debitorum.*
8 *Insinuatio in donatione ob causam non requiritur.*
9 *Nec ubi adest iuramentum in donatione.*
10 *Notarius stipulando acquirit ipso iure absenti, & ignoranti sine alia ratihabitione, reuocabiliter tamen.*
11 *Neptis ex filio masculo dicitur de linea masculina, sed contra nume.13.*
12 *Quando exclusus per existentiã filiorum in conditione positorũ remaneat perpetuo exclusus, vel non.*
14 *Donatio facta a principe sine testibus ualet.*
15 *Et etiam facta principe absenti, saltem in uim legati.*

CONSILIVM CXXVI.

PRIMO videndum est, quæ & qualis sit ista cõuentio facta inter illustr. do. Prosperum, & Marcum Antonium de Columna, & videtur prima facie dicendum, ꝙ sit vltima uoluntas qđ ex duobus apparere videtur. Et primo, quia actum est, ꝙ in omnibus dominijs & alijs bonis immobilibus eorũ succedant, & succedere debeant oẽs descendentes illorum, & cuiusq; eorũ masculi tantum in infinitum, qđ verbũ succedant, conuenit vltimę uoluntati, & est commune † ad successionem ex testamento & ab intestato, vt in rub. & in l. 1. & 2. C. cõmu. de succes. & l. & in personam. C. de fideicõ. & l. quamquã. C. ad le. Falc. & per Sali. in auth. præterea. C. vnde vir & uxor. & est verbum commune, hoc est directũ & obliquum, vt in dictis iuribus, & in l. restituta. §. fi. ad Treb. & ibi no. Bar. & in c. Raynutius. de testa. & per Bar. in l. centurio. de vulg. & pup. in vlt. col. Secundo ex alio idem probatur, id est inquantum prohibent detractionem Trebellianicæ, quia talis prohibitio esset superflua in dispositione inter uiuos, de qua non fit talis detractio, sed solum de vltima voluntate. institutio. de fideicõm. heredi. ꝑ totum, & ff. & C. ad Treb. per totum. ex qualitate ergo oneris iniuncti, i. dictæ prohibitionis, declaratur, ꝙ dicta conuentio non est actus inter viuos, sed ultimæ uoluntatis, ut bene probatur in l. Proculus. de vsufru. vbi habetur, ꝙ si leget testator vsumfructum domus cum hoc, ꝙ non possit altius tollere, ex hoc intelligitur relicta proprietas propter naturam inserti oneris, seu appositæ seruitutis, qđ onus cõuenit proprietario, & non usufructuario, qui altius tollere non potuisset, ẽt absq. illa prohibitione expressa, secundũ gl. ibi, & Bal. intelligitur ergo ꝯm eum de usufructu causali, qui est annexus proprietati, & proprietas illi, qđ est no. dignum ꝯm eum, qui etiam ex hoc infert, ꝙ si testãt legat vxori vsumfructũ fundi hoc adiecto, ꝙ ipsa nõ possit fundũ vendere, uel alienare ꝙ ꝑ hoc vř sibi relicta proprietas, q̃a ꝓhibitio qñq. ampliat, vt aliq̃d operetur, & in arg. alleg. l. si stipulatus, de vsur. & istud dictũ Bal. approbat ẽt Alex. in l. si cõstante. in prin. sol. mat. in 1. col. vñ vř, ꝙ p̃dicti simul sint testati, prout possunt duo simul testari. l. patris & filij cum ibi no. per Bart. de vulg. & pup. & quod inter liberos proprios valuerit testamentũ cuiuslibet, q̃uis fuerit imperfectum ratione solẽnitatis testium. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de testamen. & bene, probatur ex no. per Bar. in l. 2 tale pactum. §. fi. ff. de pact. vbi dicit notabiliter, ꝙ † si quis aliquem appellat hæredem suum in contractu, ꝙ videtur in illũ supremũ iudiciũ cõferre, & illũ hæredẽ instituere, qđ dicit ꝓcedere in milite, & inter liberos, per l. licet. C. de pactis. & ibi ꝑ Alexan. qui transit cum Barto. Quantum ergo ad liberos proprios dispositio uniuscuiusq. potest habere effectum, sed inter seipsos, ex quoad liberos alterius non potest dispositio vnius eorum, quæ est imperfecta respectu numeri testium, habere effectũ, & sic ex dispositione illustr. D. Prosperi non potest venire illustr. D. Marcus Antonius nec sui descendentes & econtra. & multominus possunt admitti illustris. d. Fabritius, & sui descendentes masculi. d. §. ex imperfecto. & ubi esset talis conuentio, dispositio inter uiuos, uidetur, quòd non valeat tanquam de futura successione, qđ non valet. l. pactum dotali. & l. fi. C. de pact. l. cum donationis. C. de trans. & l. hæreditas. C. de pact. conuen. & non videtur etiam ualere dicta conuẽtio quia per illã auferetur libera testamenti factio, cũ sit de oĩb. bonis acquisitis & in futurum ꝑ eos acquirendis. l. stipulatio hoc modo concepta. de uer. obl. & ibi ꝑ oẽs. & vbi ẽt ualeret inter prædictos, tamẽ quoad alios, puta. D. Fabritium, & suos descẽdentes, qui erant absentes, non ualuisset. l. absenti. de dona. & alia rõne non vř dicta conuentio ualere ut donatio, uidelicet, ex defectu insinuationis ultra quingẽtos aureos. leg. sancimus. C. de dona. & l. fi. de dona. ante nup. quæ loquitur in donatiõe propter nuptias facta in recompensatione dotis receptæ, & sic ob causam. Sed præmissis nõ ob. puto ꝙ ualeat dicta cõuẽtio & in primis dico, ꝙ prædicti illustr. D. non dicuntur voluisse testari, nec conuentionẽ valere iure testi, ꝙ patet, quia in illa non est facta institutio heredis, sine qua testm̃ valere non potest. l. proxime. de his quæ in testa. delẽ. l. fi. de condi. & inst. de 3 leg. §. ante hæredis, quod † etiam locũ habet inter liberos, ĩter quos non ualet testamentum iure testĩ, si testãt non dixit instituo, sed assigno, vel similia uerba, ꝯm Cy. in l. quoties. C. fam. ercis. & dicit gl. in l. fi. §. in ver. intestato. eo. tit. & ibi expressius Bal. ꝙ testamentum imperfectum inter filios ualet demum iure testĩ, qñ apparet, patrem uoluisse testari, ut quia fecit institutiones, secus si fecit legata, vel alias dispõnes, & ista etiam approbat Ale. in d. §. ex imperfecto. in princ. Non obstat, si forte dicatur, ꝙ uerbum succedat, quo vsi sunt p̃dicti, & quod est cõmune, ut dixi, importat institutionẽ, iuxta no. ꝑ gl. in l. his uerbis. in prin. de hr̃di. insti. quia illud est uerum, quando adiicitur 4 vniuersitati bonorum, sed hic fuit adiectus † rebus particularibus puta castris, dominiis, & bonis immobilib. quo casu non p̃t institutionem importare. l. cogi. in prin. uer. & generaliter. ad Treb. & ibi no. Doc. qđ procedit, si illud uerbum etiam sit appositum in persona filii & certę rei, uel quantitati, ut. s. etiam tunc trahatur ad institutionem. §. aliud quoq; capitulum. in auth. ut cum de appel. cogno. iuncto. §. cæterum. & prout firmat gl. Bar. Bal. & Ang. in d. l. his uerbis. & Richar. Malumb. in qua dã dispu. ut ibi refert Bar. & gl. in c. si pater. de testa. in 6. quam Bal. ibidem sequitur in repe. & dicit hanc eẽ communem opi. Citramon. quam etiam sequit̃ Ioa. Andr. de But. & Imo. in d. c. Raynutius. de test. cum cõcor. aliis, de q̃b. in d. l. cogi. ꝑ Rom. & Ale. qui dñt hanc esse communem opi. Nunq̃d autem dicta cõuẽtio ualere possit indistincte, id est quo ad oẽs iure codicillorum, p̃t eẽ magis dubium, & põt probabiliter dici, ꝙ sic, ex quo interuenerunt sex testes. l. fi. C. de codicil. & uerba ẽt p̃nt satis codicillis conuenire uerum, quia inter p̃dictos fuit facta cõuẽtio ꝑ stipulationem, & sic ꝑ uiã contractus, puto ꝙ nõ ualeat iure codicillorum. l. uerba contraxerunt. de uer. sig. & uerbum testandi de quo in tex. capit̃ large, & sic põt exponi, id est codicillandi, ꝑ no. insti. de test. in prin. & in l. 2. C. commu. de leg. q̃uis etiam si iure codicillorum ualeret dicta dispositio, haberemus intentum Nec ob. uerbum succedat, quo usi sunt prædicti quia potest etiam ad contractum & singularem successorẽ ex contractu adaptari. l. fluminum. §. adiicit̃. de dam. infe. Nec ob. prohibitio Trebellianicæ, quia facta fuit ad abundantem cautelam, quę non nocet. l. qui mutuam, in prin. ff. manda. & l. testamentum. C. de testa. Puto igit̃, ꝙ dicta cõuẽtio sit cõtractus, & promissio reciproca facta ob honestam cãm, secundũ Old. in cõs. 139. ad habendã aliquã notitiam, &c. in 2. dubio. ubi cõ5 cludit † ꝙ si duo adinuicem conuenerunt, ꝙ si quis eorum decederet sine filiis, altero superstite vel filijs eius ille hẽat certas res de bonis præmorientis, ꝙ dicta conuentio tanquam facta ob honestam cãm ualeat, & per l. 1. de donatio. & de qua cã honesta magis apparet in casu nostro, s. vt bona prædicta conseruentur in illa domo illustri de Colũna, ad decorem & cõseruationem ac augmentum illius, & istud etiam latius uult Ang. in cons. 79. Visis p̃dictis instrumentis, &c. in 1. col. vbi loquitur de conuentione mutua bonorum facta inter fratres post mortem descendentis sine filiis: & concludit, ꝙ valeat, si liberam testi factionem non auferat, ut quia expresse uel tacite lcã sit solũ de bonis p̃sentib. ꝑ gl. in l. fi. C. de pac. & per no. ibi ꝑ Petr. Iacob. Cy. Bar. & ꝑ gl. penul. in l. hæreditas. C. de pact. conuen. & incipit actio contra hæredem promissoris, nec hoc est nouum ꝯm eum, per l. 1. C. ut actio. ab hæred. & contra hæred. & ad hoc ẽt alleg. gl. in l. 1. de testamen. & plus uult Ang. ibi, ꝙ etiam si conuentio facta sit de omnib. bonis præsentib. & futuris valeat, q̃uis per illam prima facie uideatur auferri libera testamenti factio, quod tamen postmodum negat, vt ibi latius ꝑ eum, & qđ ultimum non prosequor latius, quia, ut dicetur inferius, in casu nostro cessat ista dubitatio. & de omnibus bonis nõ fuit facta conuentio, sed de bonis tantum immobilib. per quam dici nõ põt, ꝙ ablata sit testamẽti factio, & ꝙ sit ualida, præsupponũt etiam alii infra allegandi, & ultra omnes istos idem etiam vult Cy. Bal. Sali. & Moder. in l. si pater puellæ. C. de inoffi. testamẽ. 6 vbi dñt, ꝙ valet donatio † reciproca inter coniuges constante matrimonio, & facta isto modo, si contingat alterum p̃mori, alter hẽat bona, quia non est mera liberalitas, & q̃a (vt dictum est) non fuit facta talis conuentio, nisi de bonis immobilibus, & non de mobilib. nec de nominib. debitorum, dici non p̃t pactum de futura successione, quamuis ẽt de acquirendis sit actũ immo si conuenissent de omnib. bonis mobilib. p̃sentib. & futuris, non diceretur pactum de futura successione, sed de reb. certis

7 certis,quia sub dictis † uerbis continerentur nomina debitorũ ut probatur ex not. p Bar.in l.centurio.de uulg.& pup.in 2. q. prin.uers. item quid si testator,&c.vbi vult,ꝙ substitutio facta in omnibus bonis mobilibus,& immobilibus non dicatur uniuersalis,sed facta in certis rebus,quia sub illa non continentur iura,quæ feciunt tertiam speciem.l.quam Tuberonis. §. fin.de pecul.& l.a diuo Pio.§.in uenditione,de re iudi.& Iac.de Aret. in l.mouentium.de uer.sign.quia ergo prædicta conuentio est de certis rebus non põt dici pactum de futura successione, ſm Old.in consi.& Ang.in d.consi. 179. & Alex.in consi.82.Visa facti narratione,&c.in 2.uol. ubi plene mentionem facit de dictis consiliis Old.& Ang.cum q̃b.transit,& etiam rõne p̃dicta apparet,ꝙ non aufertur testamenti factio secundum p̃dictos, quia de mobilibus & nominib. debitorum, quæ in promissione non ueniunt,potuerunt testari,& ut uolunt Doc. in d.l.stipulatio hoc mõ concepta.& in d.l. fi. C.de pac.dum dicunt,ꝙ donatio p̃sentium, & futurorum bonorũ valet, & non aufert testamenti factionem,q̃n donator aliqua sibi reseruabit,de q̃bus testari possit.Nec etiã ob. ꝙ ex defectu insinuationis non valet promissio,quæ dr̃ esse donatio vltra quingentos aureos. 8 l.sancimus.C.de don.quia † cum sit vicissitudinaria, & ob cãm & non simplex donatio,non fuit necessaria insinuatio.l.Aquilius Regulus.& ibi per Bar.Im.& Ro.de dona.& p Gul.& Bal. in l.illud. C.de sacros.ecc.& Old.consi.5.inci. Titius,&c.& ꝓprie in istis terminis istud firmat Oldr.in consi. 139. p̃alleg.in fi.& Io.And.in add.Spe de instru.edi.§.porro.circa vlt.colum. Ang.in consi.de quo supra,& Alb.& Sal.in d.l.fi.C.de pac.col. pen.ver.iuxta hoc quæro,&c.& Alex.in d.consi.& in l.licet.in fi.C.de pac.Nec ob.l.fi.C.de dona.ante nup.quia est sp̃ale in illa donatione propter nuptias, ſm Ang. vel potest r̃nderi ſm Alex.in d.consi. p no. p Sal.in auth.eo decursum.C.eod.tit.alia rõne insinuatio non fuit necessaria.s. quia fuit iuramento fir-9 mata,vñ p p † uirtutem iuramenti potuit insinuatio omitti,& per iuramentum suppleri,ſm Io. And.in Spec.in d.§.porro.in vlt.addi.cum quo transit Ang.in l.sancimus.in fi.C.de dona.& idem tenet Fed.in consi.281.inci.Casus talis est,statuto cauet, &c.& Inn.in c.cum contingat.de iureiur.in 10.& ult.membro & Alex.in consi.p̃alleg.& latius in consi.213.volu.& Areti.in consi.2.& 77.Non obstat ẽt,dũ dr̃,ꝙ ex ista conuentione non potuit acquiri ius aliquod illustri.D.Fabritio & suis descendẽtibus masculis.l.absenti.de dona.& cap.si tibi absenti. de p̃ben. lib.6.quia immo sibi quæsitum fuit ius, & quæri potuit ex stipulatione notarii,& qui stipulatus est nomine omnium. quorum interesset, aut quomodolibet in futurum interesse posse. l.3.& ibi per Bar.rem pup.sal.fo.& l.nam ita diuus.& l.his uerbis.de adop.est verum,ꝙ Pau.de Cast.in consi.197.incip.Visis his quæ narrantur,&c.in nouis.vr̃ velle, ꝙ non quæratur per notarium,nisi sequuta ratihabitione,quoniam secundum eum notarius potest alteri stipulari, quantum ad hoc ut illi queratur actio sine cessione,post tamen ratihabitionem,& nõ prius. per no.in l.si ego.de neg.gest.& hoc,modo secundum eum dẽt intelligi.d.l. 3. & alia iura de hoc loquentia,& in hoc dicit ipse differt notarius ab aliis,qui stipulari possunt pro alio,quia quo ad illos est necessaria cessio, iuxta ea quæ habentur le. possessio quoque.§.& si possessio.de acqu. poss.& pro ista parte con suluerunt etiam quidam. Sed contrarium puto uerius sine du-10 bio,& sic † ꝙ per notarium ipso iure quæratur absenti & ignoranti per tex.vbi est casus,in d.l.3.rem pupil.sal.fore iuncta.l.j. & 2.ubi text. parificat, ꝙ seruus pupilli, vel infantis stipuletur pro domino,uel quod notarius illi stipuletur,hoc tamen excepto,quia per notarium quæritur utilis, sed per seruum quærĩt directa.per notarium ergo alteri quæritur ante ratihabitionẽ, sed per seruum q̃ritur domino etiam ignoranti, & antequam hẽat ratum l.si seruus vetante.de uer.ob.l.placet.de acq.hæred. & instit.per quas perso.nob.acq.Præterea in dictis iuribus dr̃, ꝙ per notarium infanti acquiritur,& tñ ratum tũc hr̃e nõ põt, quia consensum nõ hẽt.l.1.C.de fal.mon.& idem probat expresse,non diuinando & non cauillando,tex.in l 1.§. plane,de magist.conue.& hoc etiam est de mente gl.in §.si quis alii,insti.de inuti.stip.& Bart.& aliorum,in leg.stipulatio ista.§.si stipuler. de uerb.oblig.ubi enumerantur plures personæ, quæ possunt alteri stipulari, & inter quas nominatur filius, seruus tutor vel curator, & notarius, & sic per gloss. inter unum & alterum non sit differentia quãtũ ad modũ acquirendi.sicut ergo quæritur patri,vel domino ignoranti ipso iure & sine ratihabitione.d.l.placet.& d.l.placet.& d.l.si seruus vetãte,& ẽt p tutorẽ,& curatorẽ pupillo.l.quoties.in prin.de admi. tuto. ita etiam per notariũ acquiritur ipso iure, & hoc modo proprie arguit Bar.in d.l.3.rẽ ratã habe.vbi uolens probare,ꝙ per notariũ quæritur nõ solũ ex p̃torijs, & iudicialib.stipulationibus sed etiam ex conuentionalib.dicit,hoc esse de mente gl. in d. §. si quis alij.dũ ponit illum inter alios, per quos alteri quæritur indistincte,& istud etiam aperte probatur in l.eũ qui.§.si actori.de consti.pecu.dum ibi dicitur,ꝙ curator quærit furioso,in quo non cadit ratihabitio.l.in negotijs de reg.iur.& istud etiã est de mente Bar.in l.postquam liti.C.de pac.in vlt.col.& Bal.ĩ l.cum a socero.C.de iure dot.cum quo transit Imo.& Alex. in l.qui Romæ.§.Flauius.de ver.obl.& Aret. plenius in consi.74. & pro ista parte cõsuluit etiam Corne.in consi. 50.1.uol.& in consi.24.vol.& dum Pau.de Cast.dicit,ꝙ quantum ad cessionem differt notarius ab alijs,qui cedere tenentur,in hoc etiam minus recte sentit,quia immo etiam alij,qui possunt alteri stipulari,& de quibus in d.§.si quis alij.& in d.§.si stipuler. acquirunt sine cessione,& in hoc non differunt a notario, secundũ Bar.in d.§.si stipuler.ergo nec etiam notarius differt ab alijs in hoc,de quo agitur.Nec est etiam verum,ꝙ Bal.in le.nec ei.§.1. de adop.in hoc aliter sentiat,sed loquitur,quando ille,pro quo notarius est stipulatus,contradicit,& non vult sibi acquiri.Nã licet sit uerum,ꝙ per notarium quæratur ipso iure,& ante ratihabitionem,non tamen quæritur irreuocabiliter.rati ergo habitio est necessaria ad acquisitionem irreuocabilem, sed non ad acquisitionem simpliciter,sicut etiam uidemus in seruo, q acquirit domino ignoranti.d.l.si seruus uetante.de uer.obl.nõ tamen irreuocabiliter,sed reuocabiliter,quia dominus non cogitur retinere,ſm gl.in d.l.si seruus,& sicut etiam uidemus, ꝙ legatario acquiritur ignoranti ipso iure.l.cũ pater.§. surdo. de leg.2.& tamen intelligitur reuocabiliter, & ad acquisitionem irreuocabilẽ necessaria est acceptato,ſm gl.in l.si quis ita hæredẽ.de cõdi.insti.& in casu nostro aliter sentire mihi semper visum fuit somnium.Præterea etiam si ratihabitio esset necessaria,nil tamẽ impedit, quo minus d.Fabritius,uel filius eius nõ possit adhuc habere ratũ,& si forte dicatur,ꝙ debuit sequi ratihabitio viuentib.adhuc contrahentibus & non illis mortuis, quasi ꝙ tũc res desierit esse integra, iuxta.l. bonorum.rẽ rat. haber. istud non est verũ, quia prædicti uocantur finita linea vtriusq. cõtrahentis,& D.Fabritius,& sui descendentes masculi sub dicta cõditione, q̃a igitur in illud tp̃s differtur dispositio quoad D.Fabritiũ,& eius descendentes,satis est, ꝙ illo tẽpore sequatur ratihabitio.Postquã igitur cõstat de validitate conuẽtionis,& ꝙ ex illa uocatur D. Fabritius, & descendentes illius masculi,per prædicta.Superest videre vtrũ extãte nepte ex filio masculo dicti D. Prosperi admittatur filius masculus dicti illustris.D.Fabritij,& ex duob.videtur dicendũ, ꝙ non, & primo quia.D. Prosper decessit dum filio masculo,qui in dictis bonis successit patri, & D. Marco Antonio,qui decessit sine liberis, & per quem filium.D.Prosperi fuit exclusus dictus Do.Fabritius cũ suis descendentib.masculis,quia ergo semel fuit exclusus perpetuo remanet,exclusus.l.ex facto.§.pe.ad Treb. & per no.per Bal.in c.j.§.cũ esset.in ti.epis.uel abb.& per Old. cons. 21. & consi.41. vbi volunt, ꝙ illa conditio,si hæres decesserit sine filijs, deficiat per superexistentiam filij tempore mortis hæredis grauati,& ꝙ substitutus remaneat perpetuo exclusus licet ille filius postea decedat sine filijs.Secundo,quia deficien-11 te † eorum linea masculina uocatur D.Fabritius & sui descendentes masculi,neptis autem ex filio masculo.D.Prosperi dicitur de linea masculina,ex quo nata est ex filio masculo,licet ipsa sit fœmina,vt probatur ex no. per gl. in l.Gallus.§. nunc de lege.de libe.& posth.quam ponderat Bal. ad hoc, ꝙ neptis ex filio masculo dicitur descendens per uirilem sexum, & ex hoc infert, ꝙ si quis recepit emphy. pro se, & suis descendentibus per uirilẽ sexum,admittitur in dicta linea neptis ex filio,illa ergo superstite nõ defecit linea earum,& sic adhuc nõ est impleta conditio,sub qua vocatur Do.Fabritius,& sui descẽdẽtes. Sed prædictis non obstantib. cõtrariũ sine dubio puto verius. Nã eorum linea masculina deficiente uoluerunt.bona deueniread do.Fabritium & ad suos descendentes masculos,quia ergo

ergo eorũ linea masculina defecit, vt statim probabitur, purificata est conditio, sub qua uocatus est d. Fabritius, & sui descendentes masculi. Nec ob. ꝙ do. Prosper decesserit cum filio masculo, quia aliquando † filij proponuntur in conditione per respectum ad certum, & determinatũ tempus, vt quia dictũ sit si decesserit sine filijs, quo casu qualitas importata ꝑ uerbum filijs, determinat verbũ decesserit, & tunc si extant filij tẽpore, quo grauatus decessit, substitutus excluditur, & perpetuo remanet exclusus, q̃a defecit cõditio, sub qua fuit uocatus, & dicto casu loquitur d. l. ex facto. §. pe. & Bal. & Oldra. in locis p̃al leg. sed quando de liberis fit mentio priuatiuè, & indefinitè ꝑ testatorẽ non restringendo se ad certum, & determinatũ tempus, vt q̃a deficientib. liberis grauati uocatur alius, tunc licet grauatus deffecerit cum filijs, non excluditur perpetuo substitutus, sed differt̃ substitutio, & quãdocunq. desinant extare dicti liberi, admittitur substitutus, ſm Alex. in consi. 43. Consideratis his, quæ in themate, &c. 3. uol. vbi ad hoc ponderat verba Cyn. in l. sed si quis. C. de secun. nup. & in l. in substitutione. cũ ibi no. de vulga. & pup. & idem vult Alex. in consi. 101. in 3. dubio. in septimo vol. & iõ secundũ eum dicit Iaco. de Aret. in d. l. ex facto. in §. pen. & Imo. in l. sed si ad tempus. ad Trebel. qđ illud, qđ habetur in præalleg. §. pen. non habet locum, vbi uerba fuissent dubia, & non expresse collata in tempus mortis, q̃a tunc sufficeret quandoque natos esse liberos, per l. cũ uxori. C. q̃n dies leg. ced. sed & istud ẽt uult Soci. in l. solemus. in fine. de cõdi. & demon. quia ergo in casu nostro voluerunt contrahentes, ꝙ eorum linea masculina deficiẽte, succedat do. Fabritius, & eius descendentes masculi non sunt exclusi, licet d. Prosper decesserit relicto filio masculo, sed illo demum mortuo sunt vocati, quia per mortem illius defecit linea masculina vtriusq. & sic fuit purificata conditio sub qua prædicti fuerunt uocati. Non obst. etiam, dum dicitur, ꝙ neptis ex filio masculo D. Prosperi dicatur esse de linea masculina illius, per no. per gl. & Bal. in d. l. Gallus. §. nunc de leg. quia ipsi contrahentes senserunt solum de masculis ex linea eorum masculina, quod patet clare, quia ordinauerunt expresse, qđ masculi admittantur, fœminis eorum & aliorum, quorumcunq. de domo de Colũna omnino & penitus exclusis, & hoc ẽt vult Alex. in d. consi. 43. Præterea † secundum Alex. dicta neptis etiam, quando aliter de mente non appareat, non venit appellatione lineæ masculinę, per no. per Paulũ de Cast. in l. si maritus. C. de procuratorib. ubi dicit, ꝙ linea masculina unius non incipit a seipso, sed a primo suo descendente masculo, capitulo quod dilectio & capitulo fin. de consangui. & affi. & a prima fœmina incipit linea eius fœminina. sicut ergo descendentes ex dicta fœmina non sunt de linea eius masculina, sed fœminina, ita etiam ipsa fœmina, quę est caput lineæ fœmininæ, non continetur appellatione lineæ masculinæ, quia iudicandum est de capite lineæ fœminæ, prout de descendentibus ex ipsa, per illum textum inducendo, vt ibi per eum, & idem tenet Alex. in d. §. nũc de lege. Nam aliud est, quod fiat mentio, de descendentibus per uirilem sexum, & tunc neptis ex filio continetur secundum eum, & procedit, quod ibi no. glo. & Bald. & aliud est, quod sit facta mentio de linea masculina, & tunc dicta neptis non comprehenditur. ¶ Sed quia extat etiam quædam donatio causa mortis facta per Papam Martinum quibusdam suis nepotibus & ab uno descendit illustr. dom. Ascanius, & ab alio neptis do. Prosperi ex filio. Videndum est, an etiam ex tali donatione sit aliquod ius quæsitum dicto dom. Ascanio, deficiente linea masculina dicti domini Prosperi, sed primo, uidendum est, an talis donatio ualeat, & ex pluribus uidetur quod nõ. Et primo ex defectu testium, nulli, enim testes reperiuntur scripti in dicta donatione, in qua requiruntur quinque leg. fin. C. de dona. cau. mor. Secundo, quia donatio causa mortis fit inter præsentes. leg. inter mortis. de dona. causa mor. & per Barto. in leg. j. eo. tit. & ista fuit facta absentibus qnibus nõ obstãtibus contrarium est verius, ex quo, enim per bullam constat de dicta donatione, p̃sumitur in dubio valida. l. cum precib. C. de proba. & non obstant allegata in contrariũ, q̃a ꝓcedunt, & locum habent in donatione facta a priuato, sed † donatio facta a principe & a Papa ualet sine testibus, ut probatur ex no. per glo. in leg. ex imperfecto. C. de testa. quæ dicit, quod princeps est exemptus a solennitatibus iuris, vt licet eas non obseruet in testamentis, & in aliis, nemo tamen eas posset infringere, & iõ ſm Pau. de Cast. ibi, & Mod. valet testamentũ principis, licet non adsit numerus testium, vel alia solennitas iuris deficiat, sicut etiam p̃sentia principis operatur, ꝙ testamentũ priuati sine solennitatibus iuris sit ualidum. l. omniũ. eo. ti. & hinc est, ꝙ ualet donatio principis facta uxori, & filio in ptãte. l. donationes, quas parentes. C. de donatio. inter uirum & uxo. & in l. cum multa. C. de bonis quæ libe. & ꝑ Bal. in c. 1. §. item sacra. de pace iuramẽ. firman. & facit. l. sancimus. in prin. C. de dona. ꝑ Bullam ergo probat̃ dicta donatio ẽt sine testib. q̃a ſm Bald. in d. l. sancimus. fuit inductum, ꝙ in bullis Papæ & episcoporũ non apponantur testes, ꝑ d. l. omniũ. C. de test. & ibi ẽt ꝑ Ale. in ult. col. tot. n. apud eos p̃sumuntur esse proceres, ut nihil occultum possit fieri coram eis, & tãto magis quia dicta donatio facta fuit, de plenitudine ptãtis, ut est expressum in bulla, & cũ clausula nõn obstante, &c. ꝑ quas clausulas intelligitur eẽ derogatum oĩb. solennitatib. iuris, ſm Doc. in l. fi. C. si cõtra ius vel vtilita. pub. & in c. quæ in ecclesiarum. de consti. & ꝑ hoc ẽt tollitur illud, quod dicitur de absentia, quia † potuit † acquiri absenti ex dispositione principis, & ubi dicta donatio ualere non posset ut donatio cã mortis, ualeret saltem, ut legatũ ſm Bart. in d. l. 1. de don. cau. mor. per quod legatũ acquiritur absenti, & ignoranti. l. cum pater. §. surdo. de lega. 2. Postquã igitur dicta donatio valuit uidendum est, vtrũ ex illa q̃sitũ sit aliqđ ius do. Ascanio per mortẽ filii dñi Prosperi decedẽtis sine filiis masculis in parte bonorũ illi obuenta ex dicta donatione. & est breuiter dicendũ ꝙ sic, donauit. n. Papa Martinus cã mortis certa bona expressa, & designata in dicta donatione Antonio & Odoardo ac Prospero de Columna nepotib. suis, eorumq; filiis, nepotib. masculis, legitimis & naturalibus nascituris in perpetuum, &c. cum hac conditione, uidelicet, quod si quis ipsorum nepotum, & ab eis descendentium in pupillari ætate, vel postea quandocunque decesserit sine filiis masculis, legitimis, & naturalibus, eius integra portio sit, & esse debeat superstitis, & superstitum fratrum suorum filiorum ac nepotum, fratrum suorum, uel plurium, qui post prænominatorum mortẽ reperirentur, & qui deinde in perpetuum nascerentur ex eis, ipsorumque filiis masculis, & etiam nepotibus, &c. † Ex his igitur verbis clare apparet, ꝙ cuilibet, q̃ uocatus fuit ex dicta donatione, prout sunt illi tres nepotes nominati eius filii & nepotes, in perpetuum facta fuerit substitutio in dicta donatione, & quæ fieri potuit, ut est expressum in l. ut hæredib. de leg. 2. & facit. l. quoties. C. de donatio. quæ sub mod. filio ergo. D. Prosperi iunioris, & nepoti do. Antonii nominati in donatione fcã fuit, & fieri potuit substitutio, quia fuit honoratus, & in persona illius euenit casus substitutionis, quia decessit sine filiis masulis, & uocatur in hunc casum dominus Ascanius nepos Odoardi ex filio præmortuo ex dicta donatione, cui nõ obstat superexistentia filiæ. quia ex quo masculi tantum sunt in conditione positi, fœminæ intelliguntur exclusæ, arg. l. cum prætor. in princ. de iudi. & prout in specie dicit Bar. in l. cum auus. de conditionibus & demon. & quam Papa etiam exclusit expresse, prohibens dicta bona peruenire ad fœminas. Nec isto casu tractandum est de detractione legitimæ ex istis bonis, quia alicui donatario non fuit debita, quia non erant de descendentib. donãtis, nec etiam de detractione alterius quartę, puta Falcidiæ, q̃a fuit expresse prohibita. auth. sed cum testator. C. ad legem Falc. Et ita in præmissis concludendum puto. Laus Deo.

ADDITIO.

In hac eadem causa consuluit Gozad. consi. 87. Hier. Zanc.

SVMMARIVM.

1. *Impersonalitas ex parte promittentis uitiat conuentionem.*
2. *Modus in dubio importatur, & non conditio, per illa uerba, cum hac conditione, &c.*
3. *Tempus appositum in modo præcedenti, non intelligitur repetitũ in conditione sequenti.*
4. *Relatio fit cum suis qualitatibus & repetitio, maxime ubi oratio præcedens supplet sequentem.*
5. *Modus licet uitietur, non tamen uitiatur actus sequens, uel conditio.*

CON-

CONSILIVM CXXVII.

PROPONITVR, ꝙ Antonius procuratorio nomine Hieronymi fecit diuisione cum fratrib. illius in qua dicto Antonio dicto nomine obuenit in partem quædã possessio pro omni iure p̃rno & materno, & ꝙ in fine diuisionis apposita fuerunt hæc verba, videlicet, cum hac conditione, pacto, & lege posito in principio, medio, & fine præsentis contractus, ꝙ ex quo mandatum dicti Antonii procuratoris non est in omni parte plenum, & amplum, ex pacto conuenerunt, ꝙ hæc p̃sens diuisio, consignatio, & præsens contractus, sortiatur effectum, & intelligatur factus & celebratus cum hac conditione, ꝙ trãsmittatur ad partes Siciliæ, & solenniter fiat ratificatio eiusdem contractus diuisionis, & omnium prædictorum intra octo mẽses proxime futuros per dictum Hieronymum legitime, & ꝙ teneatur dictus Hieronymus ratificare, & instrumentum ratificationis facere, transmittere manu publici notarii cum literis testimonialib. quæ ratificatio debeat fieri ad sensum sapientioris dictorum suorum fratrum, & ad omnem cautelam quousque dicta ratificatio, uoluerunt: ꝙ fructus possessionis cõcesse do. Hieronymo describantur, & deponantur penes fidam personam, & adueniente tempore ratificationis factæ consignentur per dictum depositarium do. Hieronymo seu eius procuratori, aliàs eo non ratificante solenniter pręsens contractus nullum hẽat robur ac firmitatem, immo intelligatur ipso iure nullus, irritus, & cassus, & unaquæque partium remaneat in pristino iure, ac si factus non esset, &c. Queritur ergo, an per actum uenditionis factæ per dictum Hieronymum per paucos menses post lapsum octo mensium, dicatur ratificata solenniter dicta diuisio, & an sufficiat expressa ratificatio eiusdem facta post dictam uenditionem factam inde ad paucos dies. Et prima facie dicendum videt, ꝙ per dictam uenditionem dicatur, Hieronymum ratum habuisse solenniter dictam diuisionem, quia nõ tm̃ uerbo, sed etiam facto, & opere inducitur ratihabitio, ut l. Paulus r̃ndit non tm̃ uerbis. rem ra. habe. facit. l. de quib. ff. de legib. & quamuis tacita sit, & non expressa dicta ratificatio, ꝑ hoc tamen non dicitur minus solennis, & tam de tacita quam de expressa ratificatione intelligitur pactũ, ex quo gñaliter loquitur, & indistincte, ꝯm Pau. de Cast. in l. si mulier. sol. mat. in fi. vbi cõcludit, ꝙ statutum loquens de dote constituta, intelligatur de constituta nedum expresse, sed etiam tacite, & quæ ratificatio etiam in absentia fratrum ualuit. l. quo. n. vbi per Bar. rem ra. habe. & quia (vt proponitur) postmodum subsequuta fuit etiam expressa ratificatio facta præsentib. fratrib. saltem ista uidetur sufficere. Nec obstare uidetur, ꝙ tam tacita ratificatio, q̃ resultat ex dicta uenditione, quã expressa facta fuerit post terminum octo mensium p̃fixũ ad ratificãdũ, q̃a dictus terminus h̃r ꝓ non apposito. Nam partes ex pacto conuenerũt, ꝙ ꝯtus intelligatur celebratus cum hac conditione, ꝙ trãsmittatur ad partes Siciliæ, & ꝙ fiat ratificatio intra octo menses per dictum Hieronymum, &c. Est ergo actum, ꝙ ꝯtus transmittatur, & sic impersonaliter, nec est dictũ ꝑ quem, vñ 1 † talis impersonalitas ex parte promittentis rõne incertitudinis uitiat istam conuentionem cum omnib. contentis in ea, & habetur pro nõ apposita. auth. si q̃n. C. de constitu. pecu. & ibi no. Doct. & no. Bar. & alii, in l. stipulatio ista. §. si quis ita. de ver. ob. vñ diuisio remanet firma, etiam si sequuta non fuisset ratificatio aliqua dummodo constet de mandato Antonii, & vbi mandatum nõ fuisset sufficiens, ratihabitio superueniens quandocunque sufficit. Quia (ut dixi) conuentio, quod Hieronymus ratum habeat intra dictum terminum, habetur pro non apposita, & vbi etiam valuisset prædicta conuentio, adhuc tamen contractus diuisionis nõ annullaretur, sed remaneret validus, quamuis ratificatio superuenerit elapso dicto termino. Quoniam diuisio facta cum hac conditione, pacto, & lege, ut Hieronymus ratũ habeat intra octo menses dicitur facta sub modo & non sub 2 conditione, † quia illa verba, cum hac conditione, pacto, & lege, modum important in dubio, & non conditionem. l. 2. §. fi. de dona. & l. Mæuia. & not. Bar. in l. q̃b. diebus. §. Termilius. de condi. & demon. & probatur in l. ea conditione. C. de rescin. vendi. & ibi no. Bal. & Sal. & in l. cum res. & ibi non etiam Bal. & Sal. & ideo Ioan. Andr. in addi. Specul. in titu. de instru. edi. §. nunc vero aliqua. in pen. col. dicit, ꝙ per illa uerba non inducitur conditio, sed dicitur quoddam onus impositum, & idem tenet Alex. cons. 102. 1. vol. Modus igitur talis adiectus in contractu diuisionis, non suspendit diuisionem l. cum ab eo. ff. de contrahen. emp. Et licet deinde fuerit dictũ, ꝙ aliàs eo non ratificante solenniter, contractus nullũ habeat robur, sed intelligatur ipso iure nullus, & sic videatur, ꝙ illi ablatiui, s. non ratificante, faciant conditionẽ. l. a testatore. de condi. & demon. & ibi per Bar. & per eum in d. §. Termilius, nihilo minus talis conditio non dicitur apposita diuisioni, sed eius resolutioni, ita ꝙ diuisio dicitur apposita diuisioni, sed eius resolutioni, ita ꝙ diuisio dicitur facta sub modo quæ venit resoluẽda sub dicta cõditione. l. j. de do. & not. in l. 2. de in diẽ addi. Nec in dicta conditione est appositum aliquod tempus, sed est simpliciter dictũ ꝙ si non ratificabit, ꝙ contractus sit nullus, unde ratificatio facta etiam post tempus sufficit, & per illam conditio, sub qua debuit resolui diuisio, defecit, & per cõsequens diuisio firma per 3 mansit. Nec † videtur, ꝙ t̃ps octo mensiũ appositũ in modo p̃cedenti, intelligatur repetitũ in conditione sequenti, per no. ꝑ gl. in l. qui fundũ. de contrahen. emp. quæ proprie loquitur de tempore, vt illius non intelligatur facta repetitio. & no. Bar. in l. Labeo. de supel. lega. & vbi tempus diceretur tacite repetitũ in dicta conditione, tamen post tempus potuit conditio impleri, & mora purgari, quia non agitur de actione consequẽda ex tali implemento sed de actione conseruanda, & consequenda, exceptione. l. j. §. item si ita. ad leg. Falci. & no. Bar. in l. quæ conditio. de condi. & demon. & in l. si insulam. de verb. ob. in 9. q. Sed tamẽ præmissis nõ obstantib. contrarium arbitror verius. Nam (vt est dictũ) facta fuit diuisio sub modo, ut Hieronymus illam ratificaret intra octo menses, aliàs eo non ratificãte actũ est, ꝙ cõtractus nullum habeat robur, & ꝙ intelligatur ipso iure nullus, & ꝙ partes remaneant in pristino, ac si factus non esset, &c. Quamuis ergo in hac conditione resolutiua aliquod tempus non sit expressũ, quia nõ fuit dictũ, si non ratificabit intra octo mẽses, nihilo minus illud tempus, qđ fuit expressũ prius, & in præcedẽtib. intelligitur in ea repetitum, q̃a in dicta conditione persona Hieronymi non fuit expressa, nisi per relanem ad superiora cũ fuerit dictũ aliàs eo non ratificãte, & sub auditur, s. Hieronymo, vnde natura illius dictionis relatiuæ. s. 4 † eo, est ut relationem faciat cum omnibus suis qualitatib. l. a filio. §. testator. de ali. & cib. lega. & no. Bar. in l. si quis seruum. §. fi. de leg. 2. & in l. j. §. fi. si familia furtum fecisse dica. & in l. j. de receptatorib. & in l. sanctio legum. de pœnis. Et quia oratio suppletur quoad personam, vel rem per præcedentem, tunc repetio fit cũ suis qualitatibus ꝯm Bar. in l. in repetendis. de leg. 3. & in l. Seiæ ex parte hæredi. §. Caio Sæio. de fun. instru. leg. Cum ergo ratihabitio expressa, uel tacita Hieronymi non sit facta intra dictum tempus octo mensium, diuisio habetur ꝓ nõ facta ex partium conuentione, & remanet irrita, & sine robore, quia conditio resolutionis fuit impleta. l. si super. vbi est casus. C. de transac. & bene facit. d. l. qui fundum. de contrahen. emp. & sic diuisio fuit resoluta ipso iure, ꝑ no. ĩ d. l. 2. de in diẽ addictio. & in l. j. ff. de donationib. & quæ resolutio & annullatio actus facta in odium non ratificantis est pęna l. senatus. de contrahen. emp. & c. dispendia. in fi. cum gl. & ibi per Io. And. de rescr. in 6. & no. Doc. in c. fi. eod. tit. in antiquis, & probatur in l. turpia. in prin. de leg. 1. & ibi not. Bar. & alij cum concordantibus de quibus per Alex. Quia igitur fuit apposita dies & pęna in dispositione conditionali, etiam si agatur de actione conseruanda, non admittitur purgatio moræ, vt est tex. & ibi no. omnes in d. l. si super sicut etiam moræ purgatio non admittitur, quando dies & pœna est apposita, & agitur de actione quærenda. l. traiectitiæ. §. de illo. de acti. & obl. & not. Doc. in d. l. si insulam. de ver. ob. Et per hoc respondetur ad vltimũ qđ allegatur in contrarium, quia illud posset habere locum, quando dies, & pæna non fuisset apposita in conditionali dispositione. Non ob. etiam, dum dicebatur primò, ꝙ adiectio modi non ualuit, quia erat cõceptus impersonaliter, & erat incertum, per quem deberet impleri, sicut probari dicitur ex illo uerbo transmittatur, quia immo ex qualitate facti promissi. s. de rato & ratione subiectæ materiæ, satis constat, ꝙ debuit impleri per procuratorem, de cuius mandato dubitabatur, sicut etiam quando est dubium de mandato de iure communi, dẽt

per

per eum præstari cautio rati,ut plene notatur in l.1.C. de procura.& a quo iure cōi uerba contrahentium recipiunt interpretationē.l.qro.§.inter locatorē.ff.locati.& not.Bar.in l.vxorē.§.testō.de leg.3.& alij,in l.Caius,solu.matr.Item natura propria ipsius modi est grauare honoratum, ut patet ex diffinitione eius.de qua per Bar.in d.§.Termilius.in prin.ergo videt̄ actū, ꝙ eius implementum pertineat ad Antonium,qui fuit admissus ad diuidendū:quamuis de eius mandato esset dubiū, & sic in hoc fuit honoratus,argumento.l.si stipulatus.de vsu. & l.dā ni infecti stipulatio.de dam.infect.& facit.l.plenum.§. equitij de usu & habita.Præterea etiam modus ratione prædicta vitia-

5 tur,non tamen † uitiatur diuisio,etiam si esset impossibilis, ut colligitur ex no.per gl.in l.cum donationis C.de transact. quā ad hoc allegat Ang.& Moder.in l.impossibilis.de verb. obl. & dicunt modum in hoc differre a conditione, & rationem reddunt.Et ideo licet dictum onus impositum per uiam modi nō valeat:conditio tamen,quæ sequitur, videlicet & aliàs eo non ratificante &c.remaneret ualida,sicur ualeret quælibet alia cōditio casualis,& a qua inciperet dispositio, & tempus expressum in modo præcedenti intelligitur repetitum,quia annullatio modi non præstat impedimentum repetitioni,quia adhuc militant rationes,per quas fuit superius probatum, ꝙ temporis repetitio debeat habere locum, & quia etiam ex actu nullo declaratur intentio.l.fi.de reb.eo. Et vbi propter incertitudinē modi annullaretur tota diuisio adhuc intentio nostra haberet effectum; quia ratificatio intra tempus per Hieronymum non fuit facta. Non ob.vltimo dum dicebatur, ꝙ tempus expressū in modo præcedenti non intelligitur repetitum in sequēti, per no.in l.qui fundum.de contrahen.emp. quia illud potest habere locum, quando oratio sequens non haberet relationem ad præcedentem,uel non suppletur per illam,aliàs secus. per no. in locis superius allegatis. Et ita concludo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Donatio omnium bonorum etiam futurorum valet, quando quis se, & sua dedicat ecclesiæ.*
2 *Et quando donantur mobilia & immobilia, quia non continentur nomina debitorum, & actiones.*
3 *Professio, & dedicatio in religione non valent, quando recipiuntur a non habente authoritatem.*
4 *Ratificatio fieri non potest, nisi ratificans, de actu notitiam habeat, & re integra.*
5 *Dedicatio bonorum quando valeat, non valente dedicatione personæ.*
6 *Dominium non transfertur ipso iure in ecclesiam, quando contractus est ex falsa causa.*
7 *Et nunquam transfertur ex contractu nullo sine traditione.*
8 *Dominus directus, qui non conqueritur in vita, videtur remittere caducitatem.*
9 *Prohibitionis alienationis facta filijs tantum in conditione positis non valet.*
10 *Grauatus quis intelligitur eo casu tantum, quo honoratus fuit.*
11 *Prohibitio ualet sub pœna priuationis, etiam sine alia causa.*
12 *Fideicōmissum simplex inducitur ex illa causa, quia volo, quando sine illa prohibitio erat ualida.*
13 *Et idem quando adest dictio omnino, sicut perpetuo.*

CONSILIVM CXXVIII.

PRIMO de viribus donationis facta ecclesiæ Sancti Antonij videndum est, & uidetur prima facie dicendum, ꝙ valuerit. Et primo, quia licet donatio omniū bonorum præsentium, & futurorum non ualeat, secundū Doc.cōiter in l.fi.C.de pac. & in l.stipulatio hoc modo concepta.de verb.obl.cum cōcordantibus, de quibus in dictis

1 locis, ualet tamen † quando quis seipsum & bona sua præsentia,& futura dedicat etiam ecclesiæ seculari, vel capellæ, ꝓut factum reperitur isto casu,secundū Arch.in c.vt lex continētiæ. 27.q.1.& Ant.de But.in c.in præsentia. in fi.de proba. & in c. fi.de success.ab intesta.ubi dicunt, ꝙ ille, qui se dedicat ecclesiæ seculari simpliciter,retinet omnia bona,vt etiam dicit glo. in d. c.ut lex. si uero dedicat se,& bona præsentia,& futura, tunc veniunt omnia etiam futura,& sic præsupponunt, ꝙ talis dedicatio bonorū valeat,& hoc quia ēt respectu personæ tenet, qd est plus.& idem ꝑsupponūt Bar.& Doc.in auth. ingressi.C.de sacros.ecclesijs.immo gl.ibi voluit, ꝙ talis dedicatus non possit aliquid propriū retinere,quāuis in hoc Bart, & alij aliter dicant.Quinimmo Bar.in l.fi.C.de pac.voluit, ꝙ donatio omniū bonorū ꝑsentium, & futurorum,facta ecclesiæ,valeat ēt absq; dedicatione personæ,per d.auth.ingressi.cum ibi not.& cū eo transit Fulg.& idem tenet Bal.in auth.si qua mulier.in fi. & in l.iubemus nulli.eo.tit.& in d.c.in presentia,in pen.col. Et quāuis in hoc aliqui teneant contra Bar. tñ ille casus nihil hēt cōmune cum isto,quoniam Bar.& alij loquuntur in simplici donatione omnium bonorum præsentium & futurorum facta ecclesię sine dedicatione personæ,sed qñ quis se, & omnia bona præsentia, & futura dedicauit ecclesiæ etiam sæculari, tunc ẜm Archidiaconum,& alios,sicut valet dedicatio personæ,ita ēt valet dedicatio bonorum,& isto casu nullus contradicit. Se

2 cundo ualuit dicta donatio,quia facta fuit de bonis mobilibus & immobilibus,præsentibus,& futuris,sub quib. verbis non ꝯtinentur noīa debitorum,nec actiones.le. quam Tuberonis.§. fi.de pec.& Iac.de Are.in l.mouentium.de verb.sig.& Bar.in l. Centurio.ve vulg.& pup.in 2.q.prin.ver.vel quid si dicet,&c. & per hoc infert, ꝙ institutio, vel substitutio facta de omnib. bonis mobilibus, & immobilibus,dicitur facta in certis rebus, quia non continentur sub ea actiones. Et sic ille, qui dedicauit se & sua,reseruauit sibi noīa debitorum præsentia,& futura, ꝙ facere potuit,per ea q̄ habentur,& no.in d.c. vt lex. & ꝓut etiam vult Bar.& alij in d.auth.ingressi.& per ꝯñs ualuit donatio,ēt si facta fuisset sine dedicatione personæ,& cuilibet alteri quam ecclesiæ.Quę vbi ille,qui donat omnia præsentia,& futura,aliquid sibi reseruat,donatio ualet, quia tunc facultatē testandi non amittit,quia testari potest de bonis reseruatis, & sic cessat illa ratio,per quam dr̄, ꝙ donatio præsentium & futurorum non ualet,videlicet, quia tunc aufert sibi testamenti factionem, ꝙ facere non potuit.d.l.stipulatio hooc mdo concepta,& ita determinat Bart.ibi,& alii & in d.leg. fina. Tertio etiam potuit ualere dicta donō, etiam si facta fu sse simpliciter de omnib.bonis præsentib.& futuris, quia sub illis uerbis non uenirent ea,de quib. in leg.obligatione generali.de pign. de quib. posset testari,per ea quæ proximè dicta sunt.Ad hoc ergo,ut non ualeat,est necesse constare, ꝙ omnia uoluit etiā prædicta contineri sub dicta donatione,ẜm Imo.Rom.& Alexan.in d.l.stipulatio hoc modo concepta. Quarto,ubi non ualeret donatio tanquam facta de bonis præsentibus & futuris, deberet saltem ualere in bonis præsentibus, secundum Sali.in d.l.fi.qa qñ dicitur,dono ꝑsentia & futura,duæ sunt donationes. arg.l.scire debemus.in prin.de verb. obl. ergo vtile per inutile non vitiatur.l.1.§.si stipulanti.eo.tit.& bene facit.l. sancimus,circa prin.C.de don.& l.qui soluendo non erat seruum. de hær.inst.Sed tñ ꝓmisis non obstantibus, contrarium puto verius,& primo dr̄, ꝙ dedicatio non valuit.Nam ꝑsupponitur ꝙ ille,cui facta fuit,mandatum ad hoc non habuit a commendatario domus.& mansionis sancti Antonij,vnde ille non potuit talem in conuersum dictæ ecclesiæ recipere, nec illum di-

3 ctæ ecclesiæ dedicare.Nec† potuit valere,nisi fuerit recepta ab illo,qui habuit potestatem recipiendi, ut probatur ex not. per Inn.cum quo transeunt alij in c.porrectum.de regulari.vbi q̄rit,an ad validitatem ꝓfessionis requiratur, vt quis recipiat ꝓfessionem,vel votum,& vr̄, ꝙ non,quia quis pōt quodlibet votum emittere absque eo, ꝙ recipiatur ab aliquo. l.2.de pollicita.& c.ex parte. de censi. Sed contrarium concludit Innoc. & clarius do.Abb.quia per professionem quis obligatur, ad obedientiam.c.cum ad monasterium. de statu regula. ergo opus est vt sit,qui hanc professionem recipiat,arg.c.fi.de institutionib.&c.vt debitum.de biga.& qui illum approbet,& ꝙ habeat potestatem illum incorporandi religioni.c. ad apostolicam de regularib.Nec ob contrarium,quia fatendum est, ꝙ alia uota non exigunt personam recipientem, quia dependent a sola uoluntate vouentis,& quia obligatur soli Deo, sed de professionem non solum obligatur Deo, sed etiam monasterio. Item monasterium obligatur sibi ad alendum eum, vnde oritur in professione quædam reciproca obligatio,quæ non potest fieri sine consensu utriusq;, sicut nec alij contractus pendens ex facto,& consensu vnius tantum.l.omnibus.de act. & oblig.&

l.sicut.C.eo.ti.Quę rationes locum hn̄t in hac dedicatione,& obligatione,de qua agitur facta ecclesiæ sęculari,quia ipsi dedicati promiserunt obedientiã, & ẽt alia plura dicta domino cõmendatario,& abbati,de quib. in instrumento. Et ex aduerso ille,qui eos recepit,promisit illis alimenta præstare,si contigerit illos velle in mansione,& domo dictæ ecclesiæ uitam ducere,expensis dictæ mansiouis, & sic cum hincinde interuenerit promissio,& reciproca obligatio,sequitur, ꝙ isti nõ potuerũt hoc modo dictæ ecclesiæ dedicari, offerri, seu incorporari sine recipiente,per rõnes Inn.in loco præall.quæ locum ẽt habent ĩ casu isto.Scd̄o ẽt quærit Inn.vtrũ dicta professio posit a quocunq; recipi,& rñdet Inn.ꝙ ad hoc vt valeat professio, oportet, ꝙ recipiatur ab illo,qui hẽt ptãtẽ incorporandi illum religioni,vt puta ab abbate.& idem concludit Abb. dicens, ꝙ dẽt recipi ab illo,qui possit istum religioni incorporare,& sic non sufficit receptio solius monachi,nisi hoc faciat de ꝯsensu & mãdato illius,qui põt eum incorporare religioni, & eadem rõne idem est dicendum in casu nostro. Et ideo si non constat de legitimo mandato recipientis,vt pręsupponitur,dedicatio,& oblatio ista quantum ad personas non valuis.Et quamuis Inn. in d.c.porrectum.dicat,ꝙ si sit recepta professio nomine abbatis per alium non habentem mandatũ, poterit tñ ratificari ab batem,nihilo minus in casu nostro de aliqua ratificatione legitima ipsius abbatis non apparet saltem respectu personarũ, & quæ expresseṫ vel tacite fieri non potuit,nisi constet, ꝙ de tali 4 dedicatione,& oblatione notitiam habuerit, & ꝙ instrumentum uiderit,& legerit,ꝟm Pau.de Cast.in cõsi. 350. De casu p̄senti,&c.per l.fi.C.plus valere,qđ agitur,& l.2.C.de reb. alie. & idem vult Spe.de emp.& uen.§.3.ver.si vero. Nec põt nunc & de nouo ratificari dicta dedicatio & oblatio, ex quo dicti dedicati sunt mortui,quia post mortem non potuit fieri dedicatio,sicut nec professio,secũdũ Spe.de statu mon.§. fi.& Bal. in auth.si qua muiier.col.pen.C.de sac.san. eccl. Ideo nec hoc tp̄e potuit ratificari dicta dedicatio recepta nomine abbatis.l. bonorũ.cum ibi no.per Bar.rẽ ratam habe.& per no. per Bar. 5 post Dy. in l.si uxor.§.si quis uxorem. de adulter. † Postquam ergo constat,dedicationem non valere quantum ad personas, uidendum restat, an ex hoc ẽt sequatur annullatio dedicationis bonorum,saltem in effectum,& arbitror, ꝙ sic per no. per Bar.in d.auth.ingressi.ubi concludit,ꝙ si quis dedicauit se, & sua monasterio,& sic dedicatio bonorum sit æque principaliter,& non accessoriẽ ꝑꝑ naturam copulæ.l. 1.2.& 3. de pecu. l.& prout factum fuit in casu nostro,& tunc secundũ Bart. aut ille credebat oblationem de se factam ualere,aut sciebat nõ tenere,primo casu bona dẽt recuperare allegat.leg. nemo. circa prin.de hæredib.instituen.& l.nec apud, & l. si pater. C.eo.tit. vbi si ille,qui credidit aliquem fratrem,vel filiũ,qui nõ est,cui reliquit bona,illa bona auferuntur ab eo,cui sunt relicta, hoc ẽt ꝓbat Bar.per tit.de cond.cau.da.cau.non sequuta,ꝑꝑ q̃ dabatur,ꝙ tunc reuocatur datio.allegat etiam rationem, quæ cõuenit solum illi,qui se & bona sua dedicauit monasterio,& nõ ecclesiæ sęculari.Si uero sciebat ingressum non tenere, & tunc non reuocat,quia donare videtur.l.1.de cond.indeb.& l.cuius per errorem,de reg.iur. In casu igitur nostro bona debent reuocari,& non debent apud ecclesiam permanere,quia isti,qui se,& sua bona dedicauerunt,& obtulerũt ecclesiæ seculari, credebant dedicationem ualere, inducti persuasionibus illos recipientis, qui asseruit falsò habere sufficiens mandatum ad hoc, & qui dedicati excusantur, si eidem crediderunt, per not. per glo.in l. 1. §.fin.aliàs est l.2.cum glo.quando actio de pecu.est annal.Nec ob.ꝙ prædicti donauerint expressè dictæ ecclesiæ & quo casu,scilicet quando est donatio, vult Bart. quod bona apud ecclesiam debeant remanere,quia Bar.loquitur in secundo casu,scilicet quando ille,qui se & bona sua dedicauit sciuit dedicationem de se factam non ualere,quia isto casu dedicatio bonorum est donatio simplex,& non ob causam, sed quando ignorauit,est donatio ob causam,etiam si expressè dicat se donare ob causam. vnde ex defectu dictæ causæ finalis donatio non habet effectum.leg.2.ff.de donatio.& ibi Bart.dicit, quod vbicunq; datur ob causam fauorabilem,uel piam, præsumitur. causa finalis,per l.si quis pro redemptione.C.de dona. & in lesi ego.in princ.de iure do.& prout donatio in casu nostro fuit facta, fuit ob dictam causam, uidelicet, ut donatores dedicarentur ecclesiæ,quod factũ non fuit ualidè, & prout ẽt præsupponit Bar.in d.auth.ingressi. ꝙ ista sit causa finalis dedica-6 tionis bonorũ,& † ꝙ ex defectu illius,donatio effectũ nõ habeat.Et ex prædictis sequitur,ꝙ dñium non fuit per talem dedicationem bonorũ translatum in ecclesiam ipso iure, & sine traditione,quia facta fuit ex falsa causa, & quo casu non loquitur. l.fin. C.de sac.san.eccl.sed qñ dedicatio bonorum valuisset cum effectu,& prout etiam uult Bar.in d.auth.ingressi, uel potuisset transferri dñium ex dedicatione,uel donatione facta ex falsa causa,qñ interuenisset traditio, ut per totum titulũ de cõ di.indeb.& de condi.sine cau.& per Bar.in l.1.de off.procu.Cęsa. sed ubi non interuenit vera vel ficta traditio nõ transfertur dñium etiam ipso iure in ecclesiam ex donatione facta ab errãte ex falsa causa,quia d.l.fi.C.de sacrosan.eccl.est exorbitans,& cõtra regulas iuris.l.traditionib.C.de pac.Et quamuis sit fauorabilis,non debet extendi ad istum casum, in quo non est eadẽ ratio.l.inter stipulantem.§.sacrã.ver.sed hæc dissimilia.de ver. obl.& l.naturaliter.§.nihil commune.de acquir.poss. l.Papinianus exuli.de minorib.Et per prædicta colligitur etiam responsio ad cõtraria,quia primum,quod allegatur, posset habere locum,quando dedicatio ualuisset, & alia procedunt in simplici, & mera donatione. Non autem quando facta fuit ob causam aliquã finalem,puta dedicationis,quia tunc cessante causa cessat in effectu donatio,etiam si non sit omnium bonorũ.Et propterea non est isto casu necesse attingere illam difficilitatem, vtrum ista donatio sit nulla ex eo,ꝙ dicatur auferre liberam testandi facultatem,& de qua per Doctores in d.l.stipulatio hoc modo concepta, sed isto casu ualiditas donationis pendet a ualiditate dedicationis factæ de personis. Non ualuit etiam ista dedicatio, & donatio bonorum ex alio, quia promissio facta istis dedicatis ex parte recipientis non ualuit, quia mandatum non habuit quod debuit esse speciale ad obligandum ecclesiã, quia contractus non debet claudicare.l.Iulianus.§.si quis a colludente,de act.emptio. Et ista ratio differt a præcedenti, quia nunc non dicitur,ꝙ facta sit dedicatio ex falsa causa, ut supra, quo casu locum habet repetitio,si sequuta fuit traditio, per cõditionem sine causa,uel competit exceptio, si non est deuentum ad traditionem. Sed dicitur, quòd donatio non ualuit, quia promissio facta donanti per donatarium non tenuit,d.§. si quis a colludente.Et hoc etiam capite,quia donatio non ualuit dominium non fuit ipso iure translatum in ecclesiam. Et quamuis soleat quæri, utrum ex contractu nullo transfertur dominium,de quo per Bar.in l.1.§.si vir.de acq.poss.in fi.Quæstio solum procedit, quando vera traditio interuenit, sed sine 7 traditione certum † est, ꝙ ex contractu nullo aliquo casu non transfertur dñium,immo nec ẽt ex ficta traditione,puta ex cõstito,q̃a sicut contractus principalis est nullus,ita & constitutum,qđ uenit accessoriẽ eius,ꝟm Bal.in l.testõ.C.de fideicom. & Alex.plenè,in d.§. si vir. Et ubi ẽt dedicatio & datio bonorũ ualuisset,posset tñ reuocari ꝑ filios donatarij tanquam inofficiosa usque ad legitimã,ꝑ l.j.cũ ibi plenè notatis ꝑ Bar.& oẽs. C.de inofficioso testam.& per Barto.in l.Titia.§.Imperator,de lega. 2. quod procedit ẽt, qñ donatio facta fuit ecclesiæ,quia eius fauore non debet tolli, neque minui legitima filiorũ, per no.per glo.& omnes in l.si quis ad declinãdam.C.de epi.& cle. Et etiam est certissimum,ꝙ dedicatio & donatio facta per dominum Franciscum, & dominum Albertum eius filium nõ ualuit quantũ ad partẽ bonorum maternorum spectantem ad filios dicti domini Francisci,quibus non potuit præiudicari per patrem, & qui non potuit dicta bona alienare, ut est casus in le.j.C.de bonis maternis. Nec etiam ex concessione in emphyteusim aliquod ius fuit quæsitum ecclesiæ, quia ex quo in ecclesiam non fuit ex donatione, uel dedicatione bonorum translatum dominium nec possessio per ipsos dedicatos,vt colligitur ex præcedentib.dominium etiam nõ fuit amissũ, nec in ecclesiã trãslatũ ex dicta cõcessione in emphyteusim, q̃a p̄dicti dedicati ꝯduxerunt dictas res,nõ tanq̃ suas, sed tanq̃ res ecclesiæ,ut patet ex instr̄o ꝯcessiõis,& ex notatis ꝑ Bar.in l.si rẽ aliq̃ de acq.poss.iõ non ualuit ꝯctus, & ĩ ecclesiã dñiũ ipso iure nõ fuit trãslatũ,ꝟm Bar.expresse,& in terminis in d.l. si rẽ aliquã, cum quo alij trãseũt,q̃ ẽt loquit̃ in illo, q̃ sciebat rẽ esse suam, multo magis ergo quando errauit & credidit rem esse ecclesiæ, ut in casu nostro, quia minus consensit. leg. si per errorem,

rem, de iurisdictio. omnium iud. Et vbi e͂t concessio in emphyteusim valuisset, adhuc tamen bona alienata per d. Franciscum & Albertum sine licentia domini post mortem eorum nõ possent vendicari, quia ex quo † dñs directi non fuit in vita illorũ conquestus, vr̃ caducitatem remisisse, & reuocatio non transit contra hæredẽ, secũdũ Raph. Cum. in cõsi. 164. incipiente. Praelatus, &c. circa decisionem primi dubij, vbi concludit, ꝙ propter culpam vasalli mortui, non potest dominus auferre feudum ab eius hærede, alleg. no. l. fi. C. de reu. don. & in c. fi. de dona. & in l. omnimodo. C. de inoffi. test. & no. per gl. in c. 1. q. b. mod. feud. amitt. & quia actio ad pœnam & ad uindictã nõ trãsit contra hæredes. l. si eum. §. qui iniuriarum, si quis cautio. cũ concordantib. & idem est ẽm Raph. in emphyteusi, si emphyteuta decessit antequam dñs declararet emphyteusim cecidisse in cõmissum, & quantũ ad hoc secũdũ eũ nulla est differentia inter emphyteusim & feudum. Et istud comprobatur ex no. ꝑ Io. And. in Spe. de feu. §. fi. vbi determinat, ꝙ si dominus viuente vasallo non sit conquestus, non poterit dominus agere contra hæredẽ vasalli ad priuationem feudi. Circa aliud, de quo q̃rit, videlicet, vtrũ bona dedicata sint subiecta restitutioni fideicommissi, ita ꝙ ex hoc e͂t capite possit dicta dedicatio, & donatio infringi. Et prima facie vr̃, ꝙ non, quia dominus Frãciscus

9 nepos testatoris fuit † solum in conditione positus, ideo grauari non potuit, quia honoratus non fuit, ut not. gl. communiter approbata in l. Lucius. de hæredib. inst. & hac rõne non ualuit quantũ ad illum prohibitio alienationis. l. ab eo. C. de fideicõmiss. & in terminis decidi vr̃ ex no. per Ang. in cons. 8. incipiente. Primo, an valeat prohibitio, &c. vbi quærit, an valeat prohibitio alienationis facta descendenti posito tantum in conditione, & dicit, ꝙ istud pendet a notatis per Bar. in leg. centurio. de vulg. & pup. in quæstione illa de substitutione facta, si filij decesserint sine filijs, aut filij filiorum sine filiis, & in qua cõiter ꝯcluditur, ꝙ onus fideicõmissi non potuit relinqui a filiis filiorum, positis tantum in conditione. Idem ergo erit dicẽdum de prohibitione facta filiis filiorum, quæ continet onus. Et dato ꝙ ex prohibitione alienationis, & ex illa cã prohibitionis expressa, videlicet, quia omnino volo dicta mea bona remanere libere in parentela mea prædictorum nobilium de Scotis, fideicommissum induceretur, nihilo minus intelligeretur fideicommissum solum relictum in casu alienationis. l. pr̃. §. filiæ. cũ ibi no. per Bar. de leg. 3. & per Alex. & mod. in l. qui Romę. §. cohæredes. de ver. ob. & per Soc. plenius, in consi. 227. & de quo e͂t per eum in l. si cognatis, de reb. dub. ex quo sequitur, ꝙ dominus Franciscus non fuit admissus nec admitti potuit ex tali fideicommisso ad hæc bona, quia pater eius non fecit contra ꝓhibitionem, & sic non uenit casus, in quo ipse erat vocatus, ex fideicommisso. Et propterea cum ex testamento aui non reperiatur vocatus prohibitio alienationis in persona eius non ualet. d. l. ab eo. & per ꝯñs quamuis ipse fecerit cõtra prohibitionem, filii eius in hunc casum non possunt per fideicommissum admitti. Si enim pater. do. Francisci fecisset contra prohibitionem, casu, quo dictus d. Franciscus reperiretur ex fideicommisso vocatus tunc si etiam ipse alienasset, filii dom. Francisci

10 intelligerentur per fideicommissum vocati, quia † ipse tanquam honoratus grauari potuisset & in hunc casum grauatus intelligeretur. Et ita in specie concludit Aretin. consil. 156. & quamuis non dicat, idem vult etiam Pe. de Ancha. in consi. 136. inci. Principaliter ponderandum, &c. & idem etiam vult Alex. recte intuenti in consi. 24. 3. uol. multa alia dici possent super hoc, quæ omitto breuitatis causa. Quibus non obst. contrariũ puto verius. Nam testator prohibuit hęredes, & descendentes eorum alienare bona immobilia, nisi inter se, & descendentes suos, sub qua prohibitione sine dubio continetur dicta dedicatio bonorum & donatio facta ecclesiæ. le. fin. C. de reb. alienis non alienand. iunctis notatis pro glo. in leg. si ita quis. §. ea lege, de uerb. oblig. quæ loquitur de alienatione facta in ecclesiam, voluit tamen testator, quod si vnus vellet uendere, quod alios de agnatione requirat, & quòd post terminum sex mensium posit alteri uendere, sed donatio remansit sub prohibitione de non alienando extra prædictos, & aliquo casu nõ est concessa extra illos, & dicta prohibitio facta fuit sub pœna priuationis, & quamuis non dicatur, ad quem bona alienata contra prohibitionem debeant in pœnã peruenire, tñ intelligit, ꝙ debeant peruenire ad cohæredes uel substitutos, ut probat in l. uxorẽ. §. hæres. de leg. 3. & expresse hoc uoluit ibi Bar. vñ di-

11 cta † prohibitio ualuit solum ex hoc, ꝙ fuit facta subpœna priuationis, etiam si alia causa nõ fuisset exp̃ssa. l. 1. C. de his, quæ pœnæ noĩe, & no. gl. in l. filiusfamiliàs. §. diui. de leg. 1. in ver. respectu. & Bar. in l. quoties. C. de fideicõm̃ssis. & Ang. in consi. 168. inci. Testõr in oĩb. &c. & Alex. cons. 56. in prin. 2. uol. Cũ ergo dicta prohibitio valeret, dici non põt, ꝙ illa cã. s. q̃a oĩno volo dicta mea bona remanere debere in parẽtela mea ꝓdicto rũ nobiliũ de Scotis, &c. fuerit expressa ad ualiditatem dictæ ꝓhibitionis, quæ (vt dixi) sine dicta causa ualida erat, ut ergo ali-

12 quid operetur, † necesse est dicere, ꝙ per illam inducatur simplex fideicommissum. l. si quando, in prin. de leg. 1. & nõ in casu alienationis, tm̃, quia in hunc casum fideicommissum locũ habuisset, etiam si dicta causa expressa non fuisset, ex quo erat valida, d. l. pater. §. aliã, & ꝑ alia superius alleg. Et ꝙ ex tali fideicõmissũ dicatur simpliciter relictũ, qñ aliàs ꝓhibitio sine dicta causa erat ualida, ꝑ dictã rõnẽ voluit Soci. in d. §. cohæredes. & est de mẽte Bar. & Are. ibi, & idẽ voluit Soci. in d. l. si cognatis. & in cõs. 40. inter cõsilia Curtij. Et ubi dicta causa fuisset necessaria ad validitatem ꝓhibitionis, tunc dici posset, qđ fideicõmissũ non esset simplex, sed factum in casu alienationis tm̃, per allegata in contrariũ, ẽm Soci. in locis præallegatis. Est

13 etiam † ponderanda illa dictio omnino, quæ exponitur, id est indistinctè l. si cũ exceptione. §. quatenus. quod metus causa. cũ ibi no. per Bart. & sic importat, ꝙ siue sequatur alienatio, siue non, vult testator, ꝙ bona remaneant in dicta parentela, & sicut etiam in simili & ad propositum Socinus in dicto consilio ponderat dictionem perpetuò. Et propterea sequitur, quòd dominus Franciscus potuit prohiberi, & fideicommisso grauari, quia fuit patri simpliciter substitutus ex testamento aui, per consequens dedicando & donando dicta bona ecclesiæ, fecit contra prohibitionem, per not. per glo. in dict. leg. si ita. §. ea lege. de verbo. oblig. Et statim alij filij dicti domini Francisci etiam non expectata eius morte fuerunt vocati ex fideicommisso, per not. per gloss. in leg. cum pater. §. libertis. de legatis secundo, & per Paulum de Castro dicta leg. filiusfamiliàs. §. diui, de legatis primo. Et ita in præmissis concludendum puto. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Donatio inter viuos quando possit fieri in testamento, & quomodo tunc res debeatur.*

2 *Donatio in testamento de rebus immobilibus tantum, et cum reseruatione vsusfructus valet.*

3 *Et durat, licet reuocetur testamentum.*

4 *Donatio facta post institutionem in testamento non ualet, tanquam in fraudem, ne reuocari possit testamentum.*

5 *Donatio rei legatæ, casu quo legatum reuocetur, similiter non valet.*

6 *Donatio, de qua supra, reuocatur, reuocato testamento, licet per se reuocari non posset ex virtute subrogationis, & nu. 9.*

7 *Stipulatio interposita ex causa ultimæ voluntatis efficitur reuocabilis contra sui naturam.*

8 *Vnio vnius actus cum alio facit assumere naturam vniti.*

CONSILIVM CXXIX.

DONATIO, de qua agitur, vr̃ omnino ualida, & irreuocabilis, quoniam testator in omnib. aliis suis bonis immobilib. hæredes instituit & eẽ uoluit nepotes ex fratre, & quosdam alios in stirpes & nõ in capita, quos omnes vult esse in dictis bonis immobilib. hæredes. Et non tm̃ ipsos, sed quemlibet eorũ hęredes instituit in dictis bonis immobilib. sed ipsis, & cuilibet ipsorum in stirpes dedit, cessit, transtulit, atq; donauit purè & simpliciter omnia sua bona immobilia, donatione inter uiuos, exceptis legatis factis, quæ nullo ingratitudinis vitio reuocari possit, &c. & pro quibus notarius fuit stipulatus, ac constituit dictus testator prædictorum nomine possidere, & cũ reseruatione ususfructus donec vixerit ipse testator, & prout in

1 testamento latius continetur, & in † quo potuit fieri dicta donatio inter uiuos, ẽm gl. in l. hæredes palam. §. fin. de testa. cum

qua simpliciter transeunt Doc. ſm Are. ibi, & pcipue procedit, qñ donatio fit in fine teſti, vt in caſu noſtro, & non inter ipſum actũ teſtandi, ſm Bal. ibi Imo. & alios Moder. vel ſm eoſdẽ qñ contractus eſt connexus cum teſtamento, vt quia legatur pars rei, & altera pars donatur, ſecus ſi fieret cum perſona, q non eſſet de ſerie teſtamenti, quia ergo in caſu noſtro perſonæ inſtitutæ in bonis immobilib. donantur inter viuos eadem bona, dr. iſte contractus connexus cũ teſtõ, quia perſona, cui donatur, eſt de ſerie teſti, nec dici põt donatio talis facta in pœnam mutationis teſtamenti, & ſic q non valeat. l. ſtipulatio hoc mõ cõcepta, de ver. ob. ex quo pure & ſimpliciter donatur, & ſic ſiue reuocetur teſtamentũ, ſiue non, vt no. voluit Bal. in c. 1. §. ſi q̃s. in fi. de feu. dato in vic. leg. commiſſ. vbi vult, q ſi quis fecit teſtamentũ, ad fauorẽ vxoris hoc acto, q ſiue mutaret teſtamẽtũ, ſiue non, vxor iure donationis inter uiuos haberet quandã domũ, & ille mutauerit teſtamentum, de dicta donatione nulla facta mentione vxor dẽt habere dictã domum, q talis donatio ſimplex eſt pura, quia dixit, ſiue mutauero teſtamentũ, ſiue nõ, & iõ non eſt appoſita in pœnam teſti mutati. Idẽ ergo in caſu nr̃o, in quo teſtõr expreſsè donauit pure & ſimpliciter, nec rõne contrarietatis vitiat, quia aut teſtamentum reuocatur, & donatio firma manet, ut dicit Bal. aut non mutatur, & tunc hæredi dr̃ data electio, vtrum velit capere dicta bona ex inſtitutione vel ex donatione, arg. l. recuſare. §. Titius. ad Treb. & prout etiã in caſu Bal. Quia uxor teſtõ non mutato habet electionẽ petẽdi domum ex teſtõ, vel ex contractu, prout ẽt hoc mõ dictum Bal. declarat Are. in d. l. hęredes palam. §. fi. de teſta. per d. §. Titius. & in propoſito probatur melius in l. non ad ea. de cond. & dem. & in l. fi. cum gl. C. de cond. Quamuis. n. ſit impoſſibile, q ex inſtitutione quis eandem rẽ conſequatur, tamen iſto caſu, quo copula ponitur inter compatibilia, copula reſoluit in diſiunctam. l. ſi Titio fundus. de vſuf. l. & per Bar. in l. ſi is qui ducenta. §. vtrum. de reb. du. & ſic intelligitur hæredi pariter & donatario data electio. Nec † ẽt dici poteſt, q talis donatio ſit nulla, tanquam dicatur auferre liberam teſtamenti factionem. d. l. ſtipulatio hoc mõ concepta, quia cum ſit facta de bonis immobilib. tm̃, & cum reſeruatione vſusfructus, non poteſt dici, q auferat factionem teſti, quæ durat, & remanet in reb. reſeruatis, ſicut hac ratione dr̃, q ſi quis legat unam rẽ, & ſi reuocauerit legatum, eam donat, q valet donatio, quia in aliis reb. non aufertur teſti factio, ſecũdũ Ro. cũ quo tranſit Alex. in d. l. ſtipulatio. ar. l. cum ita legatum. de cond. & dem. Et probatur ſecundũ Alex. ex no. per Bar. & Doc. ibi, dum volunt, q donatio omniũ bonorum præſentium valeat, quia quo ad futura bona teſtamenti factio non dicitur ablata. Et dicit etiam Alex. q hoc eſt de mente Bald. in l. fin. C. de pac. & hanc opi. tenuit etiam Bar. in l. iubemus. in fi. C. de ſac. ſan. eccl. in quibuſdam recollect. ut refert Pau. de Caſt. in d. l. ſtipulatio. & idem velle videtur Imo. in d. l. hæredes. §. fin. dum dicit, q ſi in codicillis dicatur, ſi non valet iure codicillorum, ualeat iure donationis inter viuos, quod talis clauſula operatur, quia tunc quò ad omnia non aufertur teſti factio, ſecus ſm eum ſi apponatur in teſtõ. Et probatur iſta opi. in l. vbi ita donatur. de do. cau. mor. vbi hr̃ quod pactum de non reuocando dona. cau. mor. quæ ſui natura eſt reuocabilis, non vitiatur. Et hoc quia licet impediatur reuocatio donationis, non tollitur tñ teſti factio. Nec ẽt dicitur donatio iſto caſu facta de futuris bonis immobilibus ſed de præſentibus tm̃, & ſic ẽt iſto reſpectu non dicitur auferre teſtamenti factionem, ſicut donatio ſimpliciter omnium bonorum intelligitur de pręſentib. & valet, quia teſti factionem nõ aufert, ſecũdum Bar. & Doc. in l. ſtipulatio. & in l. fi. C. de pac. licet. n. inſtitutio de bonis immobilibus trahatur ad omnia bona. l. 1. §. ſi ex fundo. & l. ex pacto. la grande, de hære. inſti. tamen eſt ſecus in donatione, quæ ſubſequitur, arg. l. cum quidam. de lib. & poſt. iuncta. l. veterib. de pac. Et † propterea quamuis teſtamentum, in quo eſt facta dicta donatio, ſit reuocatum per aliud teſtamentum, firma tamen manet donatio inter uiuos, quia eſt irreuocabilis, licet facta ſit in teſtamento, ut probatur ex no. per Bar. in l. cum quis decedens. §. codicillis. de le. 3. ubi uult, quod ſi quis confiteatur in teſtõ ſe debitorem alicuius ex aliqua cauſa. & ille ſit præſens, vel notarius ſtipuletur pro abſente, quod talis confeſſio tanquã facta inter uiuos non poterit reuocari. Licet ergo donatio in caſu nr̃o facta fuerit abſenti, quia tamen notarius eſt pro eo ſtipulatus, donatio reuocari non poteſt, nec iſto caſu loquitur. l. abſenti. de dona. & q notario pro abſente recipiente non poſſit reuocari donatio, uult etiam Bal. in l. cum a ſocero. C. de iur. dot. & Imo. in c. potuit. in pen. char. de loc. & Raph. & Alex. in l. qui Romæ. §. Flauius. de uer. obl. maximè col. antepe. per no. in l. ſi ego. de neg. geſt. Sed præmiſſis nõ ob. contrarium puto verius: † quia ex quo teſtator prædictos prius inſtituit in bonis immobilib. & eiſdem immediate donauit dicta bona purè, ſimpliciter & inter viuos, talis donatio pſumitur facta in fraudem legis, & ad impediendum reuocationem teſtamenti, & inſtitutionis præcedentis, & propterea nõ dẽt ualere. d. l. ſtipulatio hoc modo cõcepta. Ex quo. n. incepit teſtator ab inſtitutione, ex hoc ſatis declaratur, q donatio facta fuit ad finem, ut non poſſit cũ effectu ab inſtitutione diſcedere, & vt donatio remaneat, caſu quo ab inſtitutione recedat. Et iſtud etiam tenet Are. in d. l. hæredes palam. §. fi. contra Bal. & præcipuè iſtud eſt uerum in caſu iſto, in quo donatio eſt pciſè facta de eiſdem reb. de quib. in inſtitutione pcedenti. Nam quamuis per illam non tollatur facultas teſtandi, & ex hoc capite nõn poſſit dici nulla, per allegata in cõtrarium, tollitur tamen facultas reuocãdi inſtitutionem factam in certis reb. quã facultatem directè, uel per indirectũ ſibi auferre non põt. l. 1. C. de ſacroſan. eccl. & l. ſi quis in principio teſtamenti. de leg. 3. & prout vult Bal. in l. ſancimus. in fin. C. de teſta. ubi uult, q ſi lego vnam rem, & ſi reuocauero legatum, eandem dono inter viuos, q donatio, per quã aufertur facultas reuocandi legatũ, non ualet tanquã facta in fraudẽ. Et idẽ p iſtã rõnẽ tenet etiã Are. in d. l. hæredes palã. §. fi. & idem uult Pa. de Caſt. in d. l. ſancimus. in quibuſdã lect. ut refert Alex. in d. l. ſtipulatio hoc modo concepta, ubi ẽt Bal. idem tenet. dum concludit, q ſi dicã volo, q habeas hoc caſamentum poſt mortem meam, & ſi nõ poſſes habere, ex nunc tibi uẽdo iuſto precio, q uenditio tanquã facta contra bonos mores non ualet, pſuppoſito q habuit alia bona, quia illa lex nõ curat de q̃titate, ſed de uoluntate, & eandem opinionẽ tenet ẽt Ang. in conſ. 66. col. vlt. inci. Comes Robertus, & c. ubi poſt argumenta ad partes concludit, q nõ põt adimi per hominẽ, nec per laudũ libera facultas teſtãdi ẽt ſup vna re ſingulari, per d. l. ſi quis ĩ principio teſtamẽti. vñ ſm eũ ſicut teſtando nõ põt quis diſponere ſuper habilitate & inhabilitate ſui teſtamenti, ita nec contrahendo, hoc eſt, donando in euentum reuocationis, aliàs poſſet lex de facili circumueniri, & fraus fieri, ut ibi per eũ latius. & idẽ eſt de mente Bar. in l. cũ precario. de preca. ex cuius uerbis colligitur, & per exẽpla quæ ponit, q quis nec ĩ totum, nec p parte teſtamenti factionẽ ſibi põt auferre, & idẽ ẽt clarè vult Bal. in d. c. 1. §. ſi quis. dũ vult, q ſi quis relinquat medietatẽ bonorũ ſuorũ pauperib. & ſi cõtingat fieri aliud teſtm̃, eãdẽ medietatẽ donat, donatio nõ ualet, & tñ loquitur in legato ſingulari, q a legatũ partis bonorũ eſt particulare, ſm Bar. in l. ſi quis ſeruũ. §. fi. de leg. 2. & non auferebatur in caſu Bal. nec in aliis caſib. pmiſſis facultas teſtandi in totum, ſed ſolũ in parte, & cõfirmatur pdicta opinio cõcludẽter iudicio meo. Nã ſi q̃s dicat, & ſi teſtm̃ reuocauero, ex nũc dono oĩa bona mea, donatio non ualet, ſm Bar. in d. l. ſi q̃s in prĩ. teſta. in l. cũ duob. §. idẽ rñdit. p ſoc. & in d. l. ſtipulatio. & tñ p hoc non priuatur facultate teſtandi, quia donatio talis intelligit ſolũ de bonis pſentib. & nõ de futuris, ſicut qñ extra teſtm̃ donãtur omnia bona, intelligitur tm̃ de pſentib. & ideo ualet, ſm Bar. & Doc. in dictis locis, & in d. l. fin. C. de pac. ſed ex alio capite eſt nulla. ſ. quia tollitur potentia reuocandi inſtitutionem per indirectum, & q dicto caſu non ualeat donatio facta in teſtamento, quamuis ad futura non porrigatur, vult expreſsè Pau. de Caſt. in d. l. ſtipulatio. & Alexan. latius in conſi. 25. 3. vol. Quemadmodum ergo donatio facta caſu, quo reuocetur legatum factum de certis reb. non ualeat tanquam in fraudem facta, & animo & intentione auferẽdi ſibi facultatem reuocãdi ultimam uoluntatem. Eodẽ mõ in caſu nr̃o, in quo teſtõr inſtituit in bonis immobilibus quem hæredem, & ſtatim ei donauit inter uiuos eadem bona in eodem teſtõ, non debet donatio ualere, tanquam ẽt iſto caſu præſumatur facta in fraudẽ. Et eo propoſito inſtitutio, quæ immediate pręcedit, efficiatur irreuocabilis, nec ad alium põt dici facta, quia ubi teſtm̃ reuocetur, donatio firma manet, & per conſequens per hãc uiam abſtulit ſibi facultatem reuocandi inſtitutionem factã in eiſdem rebus,

& non

& nō minus ac si dictū fuisset,& si reuocauero, dono. Quia ergo in hunc ēt euentū donatio succedit,& illud, quod ex institutione reuocata quis capere non pōt, capit ex donatione, fraus p̄sumit, argumento.l.qui testm̄.C.de probationib. & non minus quā in casib. p̄missis, q̄a nō est dare rōnē diuersitatis. Nec
5 ob.allegata in contrariū. Et † primo dū dr̄, ꝙ valet donatio rei legatæ casu, quo legatū reuocet, q̄a non aufertur testi factio. Quia hoc est falsum,& contrariū volūt oēs allegati pro hac ultima parte. Nā duplex est potentia, s.testādi,& legatū reuocandi,& q̄libet cōsistit in libero arbitrio.l.1.C.de sacrosf.eccl.& d. l.si quis in principio testamenti.nec potest quis sibi auferre potentiā reuocandi, sicut nec testandi, ut ibi & in l.1.& l.diuus.§. licet.de cod.& l.cum precario.de prec.& in c. fi. de procurato. li.6. quāuis ergo p̄ donationem rei legatæ factā casu, quo legatum reuocetur, non auferatur testamēti factio, quia de alijs bonis testari potest, aufertur tñ facultas reuocandi legatum, quæ debet esse libera,d.l.1.& ideo dicto casu non valet donatio, ut probatur per ea quæ superius dicta sunt, nec ēt debet valere isto casu, quia militat eadem ratio. Nec obstat ratio Alex.in d. l.stipulatio hoc modo concepta.dum dicit, ꝙ donatio omniū bonorum ualet, quia per illam non aufertur testamenti factio de bonis futuris, quæ non ueniunt in donatione, quia hoc uerū est, quando est facta extra testamentum, quia tunc non tollitur ēt potentia reuocandi illud, quia institutio, de qua in illo, est de alijs bonis, sed in casu nostro secus est,& iō donatio omnium bonorum facta in testamento casu, quo illud non valet, quamuis per eam non auferatur testamenti factio cum ad futura non porrigatur,& hoc quia facultas & potentia reuocandi testamentum per directum tollitur, secundum Bart. Pau. de Cast.& Alex.in locis superius allegatis. nec Imola contrariū dicit in d.l.heredes palam.§.fi.quia loquitur de donatione facta casu, quo codicilli non valeant,& sic per eam non impeditur testamenti factio, nec codicillorum reuocatio, quæ non cadit, & interuenire non potest, vbi sint nulli.l.decem.de verb.obl. & l. manumissiones.de iust.& iure. Nec etiam obstat, quod uoluit Bald.in d.ca. 1.§.si quis.dum dicit, ꝙ donatio facta, siue mutauero testamentum, siue nō, valet, quia non potest dici factum in pœnam mutati testamenti. quia Bald. loquitur in donatione facta vxori, quæ ab initio nōn valet, sed morte confirmatur.leg.antepenu.C. de donationibus inter virum & uxorem. & quę potest reuocari.leg.cum hic status. §. 1. de donationibus inter virum & vxor. Et propterea illo casu non auferetur testamenti factio, quia est facta solum de vna re, nec impeditur reuocatio etiam respectu illius rei donatæ, dic. §. j. sed solum morte confirmatur donatio, si non reuocetur. Sed in casu nostro aliud est, quia licet non sit nulla donatio ex illo capite, quia sit ablata facultas testandi, est tamen nulla, quia sublata est potentia reuocandi institutionem, quę idem continet quod donatio. Præterea Bald. non loquitur, quando donatio est de omnibus bonis in testamento relictis, sed dicit, ꝙ erga vxorem fecerat testamentum,& sic forte erat instituta in totum, & siue mutaret illud, siue non, donauit quandam domum. Hoc enim casu quo est tantum donata vna res ex pluribus comprehensis sub vniuersitate, non subest tanta suspicio fraudis, etiam si esset ualida & irreuocabilis, quia per illam non impeditur absolute reuocatio institutionis, quæ multas res & iura continet sub se, sed in casu isto omnia, de quibus in institutione donauit inter viuos,& irreuocabiliter, ex quo oritur suspicio & præsumptio, quod sic factum sit, vt ab institutione discedere non possit. Sic etiam donatio omnium bonorum præsumitur in fraudem facta,& non quando est de parte bonorum.l. omnes.
6 §.Lucius. de his quæ in frau.cre. † Secundo principaliter dico, ꝙ talis donatio non habet effectum, etiam si fuisset valida, q̄a per vltimum testamētum fuit reuocata,& potuit reuocari. Sed si specialiter non voluisset testōr reuocare tantum donationē in testō factam,& non ipsum testamentum, tunc reuocari nō posset, si valeret,& suspicio fraudis cessaret, prout hæc distinctio probatur ex notatis per glo. Iacobum. de Aretio,& Barto. in l.si alienan.§.j.de donationibus causa mortis. Dicitur enim ibi in text. quod ita donari potest causa mortis, ut nō aliter redatur, quam si prior ille, qui accepit, decesserit, & in leg.senatus consuluit placere.§. mortis cā donatio.eodem titulo,& sic intelligitur factum pactum de non reuocando extra casum expressum, ut ibi not. Dicit ergo glos. in d.l.si alienam.§.1. ꝙ specialiter reuocari non potest, sed si pœniteat in totum prioris uoluntatis, intelligitur etiam donatio reuocata. Et hoc est verum secundum Iaco.de Are.& Bar. quādo dicta donatio fuit facta in testamento, quia in hoc sequitur naturam ultimæ uoluntatis,& sic ut dicto modo sit reuocabilis, per iura quæ ibi allegātur. Et licet ille tex. videatur loqui in donatione causa mortis, tamen re vera est inter uiuos propter pactum de non reuocando, sicut quando simpliciter donatur causa mortis, apposito pacto de non reuocando.l.ubi ita donatur.de donatio. causa mortis,& prout istos casus æquiparat etiam tex. ubi Bart. in d.§.1.& ꝙ primo casu donatio sit inter uiuos, & de qua d.§.1. uult expressè Pau.de Cast.in consi.99.incipien. Domina Apollonia,&c. aliàs incipit, In ista donatione, & quamuis loquat, quando talis donatio est facta extra testamentum, tamen non negat, quin ēt facta in testamento dicatur inter uiuos, sed solū uult, ꝙ tunc sapiat naturā donationis causa mortis & ultimæ uoluntatis in hoc.s.ꝙ per reuocationem testamēti intelligatur etiam reuocata dicta donatio,& idem sentit Pau.de Cast. in cōsi.101.& probatur, quia si esset donatio causa mortis, specialiter etiam reuocari posset. Et licet Imo.& Ro.in d.l. si alienam. §.1.intelligant, ꝙ per reuocationem testamenti dicatur reuocata donatio prædicta, de qua in illo, quando facta fuit absenti, quo casu habet uim relicti, ut no. Barto.in l.1.eo.tit. Et est secus.s̄m prædictos, quando esset facta præsenti propter pactū, de non reuocando, quod operari debet, ut non sit reuocabilis, per no.in d.l.hæredes palam.§.fi. Et sicut quando simpliciter agitur, ꝙ donatio causa mortis non reuocetur. d.l.vbi ita donatur. arguendo de toto ad partem. l.quæ de tota.de rei uendica. ueruntamen Barto. post Iaco.de Aret. loquitur etiam, quando facta fuit a præsenti, quia si esset facta in absentia,& si haberet solum uim legati, reuocari posset, sed nedum generaliter mediante reuocatione totius testamenti, sed etiam specialiter firmo remanente testamento, sic legatum tantum reuocatur in testamento factum, absque reuocatione testamenti. l.3.§.fi.de adimen.lega.cum concord. Et tamen prædicti faciunt differentiam inter unam reuocationem & alteram, & uolunt, quòd donatio prædicta specialiter & sine testamento reuocari non possit, & quod secus sit, si testamentum reuocetur in totum, & expressius sic declarat & vult Ang. ex mēte prædictorum in consi.253.inci. Dña Antonia de Florentia,&c. Quæ differētia nō pōt esse vera, nisi q̄n donatio fit a p̄sente, p̄senti, vt dixi. Nec ob.ratio Imo.& Rom. quia non inconuenit, ꝙ cōtractus in testamento factus quo ad reuocabilitatē sapiat naturam ultimæ
7 voluntatis, sicut stipulatio † quæ sui natura est reuocabilis.l.sicut.C. de acti.& oblig.& l.ex placito.C.de rer.permu.interposita ex causa vltimæ voluntatis efficitur reuocabilis, & sic in hoc assumit naturam illius secundum Are.in l.sciendū.de verb.obl. per l.cum quis decedens.§.1.cum ibi no.per Bar.de leg.3. & p̄ no.per Bar.in l.fin.de solutionib. Sicut ergo, vt ex p̄missis colligitur, volunt prædicti, ꝙ licet donatio facta in testamēto sit inter viuos propter pactum de non reuocando, possit tñ reuocari,&c. reuocetur per reuocationem totius testamenti, tanquā in hoc illius naturam assumat,& ꝙ specialiter & sine testamento reuocari nō possit, ergo dicendū est, q̄n expressè donatur inter uiuos & irreuocabiliter. quia concedendū est, ꝙ non possit sola donatio reuocari, & ꝙ isto casu propriam naturam retineat, sed q̄n pœnitet totius prioris uoluntatis & testamenti, tunc reuocatur etiam donatio inter uiuos facta in illo, quasi ꝙ habeat in se tacitam conditionem ex natura ultimæ uolūtatis, nisi pœniteat totius ultimæ uoluntatis, secundū Ang.in d.cōs. Et hoc præcipuè arbitror verum in casu nostro ex duobus. Et
8 primo † quia donatio est unita cum institutione per copulam, & respectu rerum, ergo sapere dēt in hoc eius naturam.s.vt reuocari possit simul cū ipsa institutione, sicut substitutio pupillaris unita cū iure accrescendi illius naturā assumit. l.qui patri. & ibi per Doc.de acq.hær. Et sicut ēt videmus, ꝙ actio stricti iuris unita cū rei vēdicatione datur solū contra hæredem, qui possidet cōtra propriam naturā, s̄m Bar. cum quo alij trāseūt, in l.4.§.Cato. de uerb.obl.in tertia op.per d.l.qui patri.& Pau. de Castro, in l.in conditione. de condi. fur.per glo.ibi. & Aret. in l.colonus. in fin, de acquiren.possess. & sicut etiam dicimus, ꝙ actio stricti iuris unita cum actione bonæ fidei assumit il-

lius naturam.l.2.& ibi per Bal.C.de pac.inter emp.& vendi. & Alc.in l.pacta quæ contra.in fi.de pac. Secundo dicta cõclusio probatur.Nã (vt est dictum) hæres idemq; donatarius habet electionem consequendi bona immobilia ex institutione, vel 9 ex donatione. Si ergo donationem eligat,donatio talis subrogatur loco institutionis,iõ quò ad reuocabilitatẽ dẽt illius naturam sapere.l.si eũ.§.qui iniuriarum, si quis cautionibus, & magis in specie probatur per tex.no.in leg.gñali.§.hæredib.de vlusfructu l.vbi dicitur ẽm intellectũ Dy.& Bar.ꝙ si legata sint decem annua,aut vsufructus fundi,& sic erat electio hæredis. l.plerũq;,in fi.de iure dot.& legatarius consequutus sit vsumfructum,& moriatur in principio anni,ꝙ ad eius hæredem ꝑtinent fructus uel pensio totius anni,contra naturam vsusfructus.l.defuncta.de vsufruct. sed istud est secundum prędictos quia vsufructus electus subrogatus est loco annui legati,ideo in hoc sapit illius naturam.sic ergo per eandem rationem idẽ est dicendum in casu nostro. Et propterea inquantum actum est,quod ista donatio sit inter viuos,& ꝙ reuocari non possit, hoc est intelligendum,quòd sola & per se non reuocetur, & isto casu verificatur pactum,& uerba contractus,sed reuocata institutione mediante reuocatione totius testamenti intellitur ẽt prædicta donatio reuocata, & ita concludo.Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Confessio dotis facta per maritum constante matrimonio, præsumitur animo donandi facta,maxi mè quando renunciatum est exceptioni non numeratæ dotis, etiam si ante matrimonium.*
2 *Confessio prædicta a marito sene facta vxori iuueni,quando pręmatur animo donandi.*
3 *Maritus tenetur alere uxorem etiam indotatam.*
4 *Iuramentum licet alias firmaret donationem inter uirũ & uxorem, illud procedit in uera,secus in simulata.*
5 *Donatio morte confirmata habet uim relicti,& minuitur propter æs alienum.*
6 *Confessio & augmentum dotis cõstante matrimonio,an noceat creditoribus.*
7 *Donatio omniũ bonorũ,uel maioris partis præsumitur in fraudem.*
8 *Excussio non requiritur,quando agitor remedio.l.fin. C.de acq. pos.*
9 *Statutum licet prohibeat secundum decretum per uiam adiudicationis, non tamen prohibet per uiã uenditionis pignoris.*
10 *Legari possunt immobilia alias incapacibus, ita ut illa uendãt & precium habeant.*

CONSILIVM CXXX.

1 AD dubia,ꝙ proponuntur, conabor rñdere pro veritate,& compendiosè omissis superfluis,& quo ad primum,ex quo ꝑsupponit,ꝙ † maritus ꝯfessus est cõstãte matrimonio dotẽ recepisse,dico, ꝙ ista cõfessio facta præsumit animo donandi, ẽm Io.And.in Spe.in rub.de donationib. inter uirum & uxorẽ,per l.quod de suo.C.de dot.cau.non numerata. Si vero facta fuisset ante contractũ matrimoniũ, tunc ẽm eum ꝑsumeretur facta sub spe futuræ numetationis,& dicit, quod isto casu locum habet titulus.C.de dote cau. non numerata,& cum hac opiniõe trãseũt ẽt Bal.& Ang.in l.penul.§.si muli.sol. ma. etiam in primo casu,idẽ vult Bar.in l.si diuortio.de verb.obli. & Soc.in l. 1.sol.ma.in pen.char.ver.quinta conclusio,&c.qui ẽt dicit,hanc esse cõmunẽ opinionẽ,& ibi respondentomnib. Imo. Are.& Alex.tenentium cõtrariũ in d.l.si diuortio.quem aliter non refero.Et istam opinionẽ ẽt latius prosequitur Mari.in cõs.65.circa primã. q. &c. qui allegat ẽt quã plures alios idẽ tentes,& qui ẽt dicit,istã opi.esse cõem.Et tãto magis ista opinio est vera,quando renunciatum fuit exceptioni non numeratæ pecunię,vt dicitur factum in casu nostro,ẽm Imo. in l.si constante.in prin.sol.matrim.in ult.char.& Are. & Ale.in d.l.si diuortio.& Aret.in cons.86. &c. & stante tali renunciatione hoc procedit etiam si confessio de dote recepta pręcederet matrimonium secundum prædictos,& Soc. in loco præallegato,versi.quarta conclusio. & per consequens talis ꝑsumpta donatio non ualuit ab initio,& quo ad pręiudicium mariti.l.1.& per totum de don.inter virum & vxo.& l. antepenul. C.eod.& hoc verius,si ẽt lapsum sit tempus ad opponendum exceptionem non numeratæ dotis, quia si præsumitur donatio,& simulata confessio lapsus dicti tẽporis nihil potest operari.quia obstat exceptio simulationis, quæ est perpetua, & quamuis Bart.in l.assiduis.§.exceptis.C.qui potio.in pign. habeã.videatur aliter velle,qñ lapsum est dictum tempus, uel est renunciatum exceptioni non numeratæ dotis,tamen non loquitur isto casu,sed de confessione facta ante matrimonium, ꝙ nunc non ꝑsumitur facta animo donandi,sed sub spe futuræ numerationis. Et ita intelligit Bald.in rub.C. de priuileg. dot.& Imo.in d.l.si constante.in prin. in ult.char. & Aretin. in §.fuerat.instit.de acti.& ita etiam alias fuit consultum per do.Io.Petrum & Benedic.Capram,ut refert & sequitur Soc. in d.leg.1.in vlt.char.uer.secundo limita,&c. Præterea, quando fuit renunciatum exceptioni non numeratæ dotis, confessio etiam ante matrimonium præsumitur simulata, & facta 2 animo donandi ẽm Doc.superius allegatos.Sed † prædictæ cõclusioni dicitur obstare,quia maritus erat senex & uxor iuuenis,unde isto casu uidetur,ꝙ præsumpta donatio ualeat, quia præsumitur facta marito animo remunerandi,& quæ fieri potest ex hac causa inter uir.& uxo.l.ꝙ autem.§.si vir. de dona inter uir.& uxo.& ita uult Bart.& alii communiter in d.leg.si diuortio.& in d.l.j.sol.ma.Ad ꝙ duob.modis rñdet.Et primo ꝙ ꝑdicta habent locũ,qñ cõstat de aĩo donandi, & remunerãdi,secus aũt in dubio, quia tũc ꝑsumitur potius facta honoris cã & simulationis,ẽm Cy.& Bal.post gl.in l.si uoluntate. C. de dot.promis.& Ro.in d.l.si diuortio.& ista opinio saltem est vera in confessione facta cõstãte matrĩo,ut.s. tunc non videatur facta in dubio aĩo remunerandi a marito sene uel ignobili, ut per plura probat Soc.in d.l.j.sol.matr.in 15.col ver.2. conclusio,&c.& dicit ꝙ ita est de mente Cy.& Bar.in d.l.si uoluntate licet aliter velle uideantur, quando cõfessio facta fuit ante matrĩũ, ꝙ eo casu sit donatio remuneratoria ex cã necessaria, vt nobilẽ vel iuuenẽ habeat uxorẽ, sed cõtracto iã matrimonio nõ est donatio necessaria ob cãm matrimonij,sed uoluntaria, ideo non ualet dicta confessio tanquam donatio simplex,maxime in dubio.Et si adhuc instet,& dicatur, ꝙ vbi apparẽt indicia nnmerationis,ꝙ cõfessio non præsumitur simulata, ẽm Bal.in rubrica.C.de priui.dot.ut quia uir diu uxori tanquã dotatæ alimenta exhibuit, ẽm eundem Aret.in l. cum ultra C. de non num.pecu.Ad istud ẽt respondetur, ꝙ talis cõiectura nõ videt sufficiens,ẽm Bal.Nouel.in trac.de dote. q.10.col.7.versi.4.limita,&c.& contra istam limitationem tenet etiam latius Soc.in d.l.j.col.17.uersi.5.limita,&c. per plura, de quibus per eum ibi, ad quẽ me remitto, & ibi loquitur quoad præiudiciũ mariti, multo minus ergo prædicta opinio procedit in præiudicium.tertii,& creditorum,ẽm eundem Soc.in d.l.1. col. 22. ver.septimo limita,&c.qm ẽm eum facile potest stare,ꝙ maritus exhibuerit alimenta, & tñ nulla fuerit soluta dos,uel quia fuerint exhibita amore coniugali,arg.l.2.de dona. inter uirum & uxo.& arg.l.si seruus.eo.ti.& glos.fi.in l.sed si ego.ad Velle. uel quia habuerit animum repetendi alimenta,iuxta no.in l.de diuisione. solu. matr. igitur talis coniectura non uidetur esse urgens.leg.non hoc.C.unde cog.& uidetur per contrarias præsumptiones tolli.argu.not.in l.diuus.de in integr. resti. mino. & istud fortius confirmo. Nam (ut est dictum) ex tali confessione tanquam simulata præsumitur donatio,& non probatur 3 dotis traditio.Si ergo † maritus vxorem duxit sine dote, tenetur illam alere,secũdum Inn.in c.per vestras. de don.inter uir. & uxo.per tex.in auth.quibus modis natu.efficiun.legi.§.pen. uers.quid enim agat.& Cy.& Bal.in l.pro oneribus.C. de iure do.quia personam suam dotis loco dedisse uidetur, & Alexan. in l.quod in uxorem.in fin. C. de neg.gest. Præstatio ergo alimentorum non arguit,quòd dicta confessio probet dotem datam contra iuris præsumptionem, ex quo alimenta sunt præstanda uxori per maritum,siue dotata sit,siue indotata.Et propterea etiam in præiudicium mariti nihil operatur præstatio dictorum alimentorum, & multo minus in pręiudicium creditorum,ut etiam dicit Soc.in loco pręallegato. Aliud tamen uĩ magis obstare,uidelicet,iuramentum præstitum per maritũ non solum assertorum de pręterito, sed ẽt promissorium de fu-

futuro,per quod donatio inter virum & vxorẽ vr̃ firmari, ſm Bar.in l.ſi quis pro eo.de fideiuſſ.& l.Seius & Augerius.ad leg. Fal.cũ concordantib. de quib.ibi per Alex.Sed ẽt ad iſtud rñde tur,ꝙ prędicta opinio vr̃ dubia,& quamplurimi tenuerunt cõ trarium,quos plenè refert Marian.in dic.conſi.65.circa primã q.& c.dicens ẽt,ꝙ cõis opinio videtur eſſe in cõtrarium. Et da

4 to ꝙ prima opinio† eſſet vera,tñ procedit ſolum quando iurm eſt interpoſitum ſuper expreſſa donatione facta inter virũ & vxorem,ſed qñ eſt ficta & ſimulata, tunc non validatur iuro ꝑ no.per gl.in l.emptione.C.plus vale.quod agitur. & ita diffuſè probat & concludit Maria.ſpecialiter in caſu noſtro in d.cõ ſi.65.& idem tenet Bar.Soc.in conſi. ſeq. quod incipit.Fruſtra plenitudini,&c.& de quo conſ.etiam mentionem facit idẽ Soc. in d.l.j.ſol.mat.in vlt.col.vbi adducit eaſdem rationes, & dñt ꝑ dicti,ꝙ ſicut iuramentum præſtitum ſuper dictam confeſſione ſimulata nihil operatur, ꝙ ẽt omnes aliæ clauſulæ acceſſoriæ non valent,& nihil operantur,ac ſunt inefficaces,per l.ſi ab ſentis.cum ibi no.per Bal.C.ſi cer.pe.& per Bald.in l.etiam.C. de exec.rei iud.cum multis alijs concordantibus, de quibus ibi per eos. Et ideo ex mente prædictorum dico,ꝙ quamuis præſtitum ſit etiam iuramentum promiſſorium de futuro,hoc eſt, de faciendo & obſeruando omnia & ſingula, ꝙ iſto caſu nihil operetur,quia venit acceſſoriè ad iuramentum aſſertorium,& ad contractum ſimulatum nullum & inualidum, ideo ẽt dictũ iuramentum acceſſorium ſequitur naturam principalis, & ſic caret conſenſu ſicut principale,& præſumitur præſtitum ſimulatè, arg l.fin.C.de non nu.pec.& probatur ex no. per glo. in l. ſi patronus patronum . ſi quid in frau.patro. quæ in ſpecie loquitur de iuramento acceſſorio,& vult ꝙ non valeat,ſi principale non tenet,& illam gl.etiam ad hoc allegat Bal. in l. j.C.de off.aſſeſ.in 5.col. Quantum ergo ad dotem cõfeſſatam ſatis ex præmiſſis conſtat,ꝙ etiam marito & eius hæredi non præiudicatur,& multo minus creditori ipſius mariti, quamuis ẽt eius

5 morte donatio fuerit confirmata† quia hoc tantum præiudicare poteſt viro & hæredi ſuo, quia talis donatio ſic confirmata habet vim relicti ut no.gl.in l.cum hic ſtatus.§.1.de don. inter virum & vxor.ideo ſicut æs alienum minuit alia relicta. leg. final.§.licentiam.C.de iure delibe.& leg.in imponenda.C.ad leg. Falci. ita etiam minuit dictam donationem morte confirmatam.Et per prædicta patet, ꝙ vxor Baptiſtæ non poteſt virtute dictę conceſſionis de dote recepta impedire. do. Ianninum, quo minus conſequatur ſibi debitum,& qui uirtute inſtrumẽtorum,in quibus continetur hypotheca expreſſa, poterit agere contra tertios poſſeſſores. Et alia ratione dicta confeſſio nõ nocet dicto creditori,vt dicetur ſtatim. Quantum autem ad augmentum dotis factum a marito conſtante matrimonio prædicta vñr ceſſare,quia certum eſt,ꝙ maritus voluerit illud vxori donare,& quæ donatio potuit cõfirmari iuramento, ſm opinionem Bar.& ſequacium,de quo ſupra.Sed tamen ex alio augmentum prædictum non nocet dicto creditori, nec reſpectu crediti præcedentis,nec etiam ſequentis. Et idem eſt etiam dicendum de confeſſione dotis prædicta.& eſt circa hoc animaduertendum,quia aut confeſſio dotis præceſſit matrimonium, quo caſu præſumitur facta ſub ſpe tamen futuræ numerationis & non animo donandi,nec etiam in fraudem creditorum, vt tactum eſt ſupra,& iſto caſu an talis confeſſio noceat creditoribus vel non,tangitur per gl.in ver.data.in l.aſſiduis.§.exceptis.C.qui potio. in pig.hab.& per omnes moder.in d.l.e. j.ſol. mat.& dicto caſu dubium ſtat in hoc,vtrum priuilegia competentia doti vere conſtitutæ competant doti confeſſatæ, & de

6 hoc non agitur in caſu noſtro . Si verò confeſſio † & augmentum dotis interuenit conſtante matrimonio , quia tunc confeſſio & augmentum factum a marito eſt donatio uera uel preſumptiua,quæritur,vtrum noceat creditoribus . & Barto. in authen.ſed iam neceſſe.C.de don.ante nup.dicit, quod talis confeſſio non nocet creditoribus præcedentibus, & quod futuris etiam nocet, ſi apparent aliqua indicia, ex quibus poſſit fraus præſumi.leg.ſi maritus.qui & a quibus & ibi Cy. in 4. q. dicit,quòd illa auth.& quod ibi dicitur, non habet locum ante matrimonium,quia tunc non eſt tantus amor inter coniuges.ſicut poſt,& ideo non eſt tanta ſuſpicio,quod ſponſa conſentiat fraudare creditores ante,ſicut poſt matrimoniũ,& vult etiam,ꝙ ille text.locum habeat in dote ẽt de nouo cõſtituta in rebus mobilib.cõſtante matrimonio.& idem etiam dicit, Bar. in d.l.ſi conſtãte.in 4.q. quartæ partis princ.qui loquitur ẽt de confeſſione dotis,& in quo caſu tranſeunt Doc.communiter. & ex hoc infertur,ꝙ quãuis ille tex. loquatur in augmento dotis facto ab vxore in reb.mobilib.multo magis locum habet in augmento dotis facto a marito animo donandi,ut in caſu noſtro,qa ſi illa auth.ſed iam neceſſe. q̃ loquitur de augmẽto dotis facto in reb.mobilib.hẽt ẽt locum in dote de nouo conſtituta uel cõfeſſata in dictis rebus, multo magis locum habebit in augmento facto a marito expreſsè animo donãdi, quamuis loquatur in augmento facto a muliere in quo cadit ſolum præſumpta, & non vera donatio, & ſic quantum ad debita præcedentia non præiudicat creditoribus confeſſio dotis, nec illius augmentum.Nec ẽt ꝑiudicatur do.Iannino in creditis etiã ſequentibus,quia in fraudem illorum, & confeſſio & augmentum iſto caſu ex coniecturis probatur facta & factum, nã qa poſt iſta de nouo contraxit debitũ Baptiſta incontinẽti, ꝑſumitur fraus.l.ſi ventri.§.in bonis.de priui.credito. & per not.per Bar.in l.poſt cõtractũ de don.& in l.2. C. de repud.hæred.vbi dicit,ꝙ ſi filius poſt abſtenſionẽ de bonis paternis emit incontinenti,ꝙ reuocatur abſtẽſio, quia ꝑſumitur mala fides,per d. §.in bonis.& incontinenti non tm̃ dicitur,qđ ſequitur ſine interuallo,ſed ẽt q̃nq; illud,qđ fit poſt tempus ẽt non modicum ſm ſubiectam materiam,vt plenã traditur per Imo. Roma. & alios mod.in l.1.§.qui præſens.de ver.obl. & bene facit, quod no.gl.& Bar.in l.4.§.cum igitur. de vi, & ui arma.ubi habetur, ꝙ quis dicitur incontinenti rem ablatam per uim recuperaſſe,quando id fecit captata occaſione.& ſic etiam ex interuallo, & de quo etiam per Aret.in dict.§.qui præſens. & hoc totum committitur arbitrio iudicis.arg.leg.1.§.fin. de iure deliber.& not.per gl.in c.quam ſit de elect. in uer.quam citius.in 6.& in c.an ſit.de appel.& per prædictos vbi ſupra, unde in caſu noſtro ſatis incontinenti dicitur contraxiſſe habito reſpectu ad tempus, & ad qualitatem rerum , quæ non potuerunt ita de facili parari per dom.Ianninum, & ſuſpicionem fraudis etiam auget,quia cũ prius contraxiſſet debitum ſatis magnum, contraxit poſtea alia debita ſequentia cũ eodẽ antequã primũ cẽt extinctũ & ſolutum . quod vtiq; factum videtur ſub clypeo cõfeſſionis & donationis præcedentis,arg.ẽt eorum, q̃ dicerent ſtatim,& iſtud ẽt efficaciter cõfirmatur . Nam tꝑe cõfeſſionis de dote,& eius augmenti Baptiſta erat in magna quãtitate debitor d.do.Iannini,& quatenus erat debitor,eatenus erat diminutum patrimonium ipſius Baptiſtę.l.ſubſignatum.§.bona.de ver.ſig.& l.fideicommiſſum.§.tractatum.de iudi.ſtante ergo tali diminutione reperitur Baptiſta donaſſe vxori tacitè, & expreſsè quaſi totum reſiduum,& per cõſequẽs quaſi oĩa bona,

7 q̃ tunc tꝑis habebat, ideo hoc† factũ ꝑſumitur in fraudẽ creditorũ etiam futurorũ.l.oẽs.§.Lucius.de his,quæ in fraud. credi.& no.per Bar.in l.poſt contractum.& in d.l.2. C.de repud. hæred. & quamuis Bart. in dictis locis loquatur de donatione omnium bonorum,prout etiam loquitur d.§.Titius.nihilo minus idem eſt,ſi donauit quaſi omnia, ſm gl.& Bar.in l.nomẽ. §.1.de leg.3.& idem vult Bal.in l.1. C.ſi quid in fraud. patr. & in l.ſi vnquam. C.de reuo.don. & in l.1.in ulti.col.C.qui bon. cede.poſſ.& in l.fraus.de legi.& Alex.in d.l.2.poſt Ang. & Fulgo.vbi dicunt,ꝙ per alienationem & donationem maioris partis bonorum reſultat ſuſpicio fraudis eo caſu , quo reſultaret ex alienatione omnium bonorum. facit.l.propter litem.de excuſa.tuto.in patrimonio etiam erat tãto minus,ex quo domus magna non poterat alienari,neque pignorari creditori prædicto ex forma ſtatuti, ſicut quantum ad eum dicta domus non erat quodammodo in bonis, quod ſciens Baptiſta præſumitur facilius habuiſſe animum fraudandi dictum dominum Ianninum,tanto magis hoc procedit, ex quo donatio huiuſmodi facta fuit coniunctæ perſonę,id eſt vxori,& ipſe donans non deſijt etiam uti & frui , nec fuit priuatus commodo quãtitatis donatæ,per no.per Bar.in d.l.poſt contractum. qui hæc & ſimilia in propoſito adducit & ponderat , & iſtud iudicio meo ſufficit ad probandum indicium fraudis,& concludit . Nec iuramentũ Baptiſtæ præiudicat.d.Iannino creditori,quãuis ẽt confirmaret donationẽ expreſſam uel tacitã in ꝑiudicium ſuũ ; qa iuranti tantum præiudicant & nõ alteri,in cuius detrimentum tendit.c.quamuis. de pac.in 6.ibi, in alterius detrimẽtum, &c.

& c.eum contingat.de iur.& prout hr in l.Titia Sei.§.Imperator.de.l.2.& in l.hac edictali,in prin.C.de secun.nup.Stantibus igitur præmissis,de quibusdam alijs frustra quæritur,quia cum confessio dotis & eius augmentum non noceat.d.Iannino,ipse pôt agere hypothecaria contra tertio possessores, & ēt sibi magis expedit agere remedio.l.fi.C.de acq.poss. ex quo instris publicis adest constitutum,quia † agendo tali remedio nō erit necessaria aliqua excussio,ſm Ang.in l.exitus.de acq.pos.vbi dicit,ꝙ creditor potest agere contra tertios pignorum possessores etiam non facta excussione, qn̄ debitor obligauit omnia bona sua,& constituit se posfidere nomine creditoris,& sic transtulit possessionem in creditorem.l.quod meo.in prin.& l. īter dum.de acq.pos.Nam ſm eum,si bona alienauit debitor,poterit creditor priuatus sua possessione per talem alienationem agere contra possessorem condictione ex d.l.fi.& alleg.Iac.de But.qui hoc tenet in auth.si debitor.C.de pig.& cum Ang. trāsit Imo.Rom.& alij moder.in d.leg. exitus. & idem etiam vult Iac.But.in l.fin.cum auth.ibi posita.C.de act.& obl.& Ang. in d.l. fin.C.de acqui.poss.& Bald.in leg.1.C. de reuo.his quæ in fraud. cred.vbi dicit hoc esse uerum,quando intentatur condictio.ex do.l.fin.secus si ageretur hypothecaria,per d. auth. hoc si debitor. & idem dicit Ang. in leg. 2. §. in hac actione el 2. ui bo.rap. in fin. dicens hanc cautelam inuentam fuisse ab Vberto de Bobio,& idem repet Bald.in l.1.in fin.pro soc.in lec. antiq.& per ista remanet rn̄sum ad vltimum dubium in quo quæritur,utrum dicto casu necessaria sit excussio. Circa secūdum dubium frustra laboratur,in quo deducitur,an d.Ianninus possit offerre dotem & supra dotem vxori Baptistæ & cōsequi bona cum cessione iurium suorum,qm̄ cum supra sit conclusum & probatum, ꝙ confessio & augmentum dotis non nocet creditoribus,& ꝙ ad bona etiam alienata ipsius Baptistæ debitoris creditor hab et aditum absque ꝙ offerat vel soluat,& perinde ac si de dicta dote & augmento nihil appareret,non est opus de dicta oblatione quærere,& esset potius damnosum quā uti le ad istud confugere,ideo circa hoc non est insistendū. Quantum ad tertium,scilicet,an.do. Iannino aliquo remedio sit consultum in domo maioris ipsius debitoris, quæ ex forma statuti non potest in illum transferri, nec illi in solutum adiudicari, neq; hypothecari, nisi præstita cautione de habitando perpetuo in ciuitate Pisauri,& puto ꝙ si agatur contra hæredem Baptistæ,& condennetur,ꝙ pro executione dictæ snię poterit capi dicta domus,non obstante dicto statuto, nō ad effectum,vt in solutum adiudicetur dicto creditori,sed ut uendat̄ & distrahatur alicui,quæ caueat ſm formam dicti statuti, & de precio satisfiat dicto dño Iannino,& prout de iure cōi fieri pôt l. a diuo Pio.§.in venditione.de re iud.quia istud per† statutum non est prohibitum,sed solum ꝙ non possit in tenntam ex secundo decreto,vel in solutum capere seu accipere,&c.quæ nō important,ꝙ non possent capi pignora etiam in tali domo pro executione rei iudicatæ ad finem vendendi,vel si instr̄a hn̄t executionem paratam ex forma statuti,& sic vim sentētiæ,poterit post commissam executionem capi ista domus loco pignoris pro actuali executione dictæ commissionis, & vendi emptori, qui velit cauere,quia istud pignus, quod capitur pro dicta executione,& quod appellatur iudiciale,ut debent Doc.in d.§.in vēditione.non est prohibitum quo ad dictum effectum per statutum,sed tantummodo pignus conuentionale,immo nec pignus prætorium est prohibitum,hoc est primum decretum le. 1.C.de præto.pign.nec etiam secundum decretum, quando interponitur per iudicem iubentem, ꝙ bona vendantur. Nam & isto modo potest etiam interponi.leg.Fulcinus. §. 1. ex qui. cau.in poss.eatur.& in leg.cum proponas. C. de bonis authori.iudic.pos.& qui modus perueniendi ad secundum decretum non est per statutum prohibitus,sed alius modus interponen. secundum decretum,sed per adiudicationem in solutum. Et ꝙ prædictis diuersis modis interponatur secundumdecretum,declarat etiam Bar.in leg.si finita.§.Iulianus.de dam.infec.in ulti. col.quia ergo isti casus non sunt in statuto comprehensi, non intelliguntur prohibiti,& remanent in dispositione iuris communis. leg. commodissimè. de liber. & postu. & leg. si extraneus.de condit.ob cau. & confirmantur præmissa ex not. per dom.And. Barb.in rubr.de rebus ecclesi. non alienand. col. 4. versi.5.limitata, &c. ubi concludit,quod stante statuto, ꝙ res immobilis non possit alienari in forensem & non subditum, quòd poterit dari non subdito cum hoc,ꝙ vendat & capiat p̄cium,per no.per Bal.in l. cum quæstio.C. de leg.vbi dicit,ꝙ licet † fratres prædicatores sint mendicantes,eis pn̄t legari immobilia cum hoc, ꝙ illa vendant, & de precio viuant, alleg. gl.sing.in c.j.de relig.domi.lib.6.& idem vult Imo. in l. apud Iulianum. §.fi.de leg.j.vbi idem dicit, quando res immobilis legatur fratribus minoribus,qui erunt capaces, non ad finem retinendi pro se,sed veneendi & conuertendi precium in necessitatibus suis, & cum eo transit Alex. qui ad hoc etiam alleg.Bald.idem tenentem in auth.ingresi. C.de sacros. eccl. & Rom.in l.Antistius.§.1.de acq.hær.& pro hoc etiam Barba.in loco prælleg.alleg.in arg.no.per Bar. & alios in l. filiusfamilias.§.si quid alicui.de legatis.1.ubi uult,quod si statutum prohibet rem immobilem alienari non allibrato, & forensi legetur fundus, ꝙ ille poterit agere ad æstimationem, per illum tex.& idem tenent alij communiter in d.l.apud Iulianum.§.fi. quicquid ibi dixerit Bar.& propter ea si d. Ianninus non uult cauere secundùm formam statuti,potest dicta domus capi loco pignoris pro executione sententiæ, uel instrumenti, uel p̄ primo decreto, non quidem ad finem ut adindicetur, uel in solutum detur dicto creditori, sed ut uendatur alteri, qui caueat de habitando in dicta ciuitate. Et ita in præmissis concludendum puto. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Præsentia in dubio præsumitur,vt verbum promitto,inter partes prolatum importet stipulationem.*
2. *Promissio de dando rem soluto precio non dicitur promissio de vendendo, sed contractus innominatus.*
3. *Verbum promitto, in contractu innominato non importat stipulationem.*
4. *Donatio nō valet,licet in instrumento dicatur,talis donat tali,nisi de præsentia donatarij constet.*
5. *Etiam si postea donatarius ratificet.*
6. *Epistola & scriptura,quæ mittuntur absenti, non potest ratificari mortuo scribente.*
7. *Pœnitentia habet locum in contractibus innominatis re integra etiam de iure canonico.*
8. *Et etiam si super illo apposita sit stipulatio, & etiam facta oblatione ab altera parte.*
9. *Quantitas precij dat intelligere, quid senserit disponens.*
10. *Demonstratio falsa vitiat legatum.*
11. *Conditio potestatiua adiecta legato debet adimpleri per legatarium quàm primum potest.*
12. *Paria sunt, esse certum, uel de facili posse certificari.*
13. *Legatum conditionale mortuo legatario pendente conditione ad hęredem non transmittitur.*
14. *Expensæ factæ in re propria restitutioni subiecta non compensantur cum fructibus.*
15. *In diuisione rei communis portio meliorata sumptu, & labore vnius ex socijs est ei assignanda.*
16. *Ad intellectum statuti Bononiensis, de præsumptione iurante debitore,&c.*
17. *Præscriptio statutaria currit, quando debitor non tenetur satisfacere, nisi interpelletur, & altero implente.*
18. *Conditio substitutionis, si alter decesserit, &c. purificatur per professionem in religione incapaci.*
19. *Scriptura priuata non probatur esse manu alicuius per solam literarum comparationem, et quomodo testes deponere debeant in huiusmodi probatione.*

CONSILIVM CXXXI.

VISIS, ac ponderatis diligenter omnibus, quæ ad præsentem pertinent consultationē. Primo uidendum est de viribus priuatæ scripturæ manu, ut dicitur, Guidi Antonij, in qua promisit pro se, hæredib.suis, dño Egano, & su is hæredibus dare dimidiam cōmunaliū emptorū ab hominibus Podij pro certo precio, cum pacto, ꝙ ipse exburset dimidiam denariorum, expensarum, & interesse, quod occurrisset, & cū pacto ꝙ ipse soluat gabellam, &c. Nā ex hmōi scriptura & contentis in illa, si p̄supponatur esse

esse manu dicti Guidi Antonij, videtur quod sint obligati eius hæredes dare dictam dimidiam hæredibus dicti domini Egani paratis adimplere ex parte sua oia, de quib. in eadem scriptura, quia verbum promisit, de quo in illa, importat stipulationem. §. si scriptum. insti. de inuti. stip. & l. 1. C. de contrah. & cõmit. stipul. l. Titia. §. pe. de uer. obl. & no. plene omnes in l. sciendũ. eod. tit. & quamuis dicatur in dictis iuribus, hoc esse verum, si 1 promissio sit facta inter præsentes, tñ in dubio † præsentia præsumitur ſm gl. in d. l. 1. cum qua transit Bar. & Ang. in l. Titia. §. pen. de ver. obl. & etiam Imo. Pau. de Cast. & Are. ibi in apodissa, quæ solet fieri parti, & de qua agitur isto casu, & dicunt ēt prædicti, quod ista est communis opin. Ex ista igitur stipulatione oritur actio, etiam si reperiatur interposita super contractu innominato, vel super actu, qui esset contractus innominatus, si per stipulationem non fuisset factus. l. ex placito. & l. cum precibus. C. de rerum permuta. & ubi etiam per nudum pactum diceretur facta dicta promissio, adhuc tamen ex illo de iure canonico oriretur actio. c. j. de pac. & ibi not. Doc. communiter, quod ius canonicum seruatur in terris ecclesiæ, vt no. in c. j. de oper. noui. nunc. & in c. 2. de arbi. io 6. Et casu etiam quo promissio prædicta effectum non posset habere, ut quia deficeret ius vel probatio, debetur tamen hæredib. dicti d. Egani dicta dimidia ex codicillis Vlisis filij dicti Guidi Antonij, qui grauauit hæredem suum reuẽdere seu vendere, vel iura sua remittere filijs d. quondam. D. Egani dicta communialia, pro rata ipsũ tangente satisfaciendo eidem prius de precio, expensis & interesse ac gabellis, iuxta & secundum fomam eiusdem scripturæ olim factæ manu dicti Guidi Antonij, &c. cum ergo dimidia dictorũ bonorum spectaret ad dictum codicillantem, tota uenit & continetur in dicto legato. cum grauauerit hæredem pro rata ipsi tangenti, & per consequens vbi ex scriptura & codicillis agi possit, comes Cornelius tenetur ex ꝑsona sua ad quartã partẽ, & ex persona fratris, & tanquam hæres illiud ad dimidiam, & oblato precio si recusat illud recipere, statim est perfecta uenditio l. Labeo scribit, si mihi bibliothecam. de contrah. emp. & no. Bar. & Doc. in l. si fideiussor. §. meminisse. de leg. j. & in leg. uxorem. §. agri plagam. de leg. 3. & facta dicta oblatione transit etiam dominium ipso iure in legatarium pro parte relicta, ſm opin. Dy. & Bart. in dictis locis, cum quibus trãsit etiam Ang. in l. j. C. comm. de leg. Sed præmissis & alijs omnibus non obstantibus contrarium omnino puto uerius, & præmitto, quod 2 promissio † de dando dimidiam dictorum communalium cũ pacto de exbursando dimidiam denariorum, expensarum, & interesse, & de soluendo gabellas, non dicitur promissio de vẽdendo, quia de natura venditionis non est, quòd venditor teneatur dare, sed tradere. l. ex empto in prin. de act. emp. & prædicta probantur in specie in l. fi. & ibi not. omnes de condi. ob caus. & ibi etiam habetur, quod talis conuentio diceretur simplex cõtractus innominatus, si in stipulatione non esset deducta, uel super illa non esset interposita stipulatio, & probatur in l. cum mota. cum ibi no. C. de transac. hoc igitur sic præsupposito dico, quod isto casu uerbum promitto. prolatum in dicta scriptura non importat stipulationem, quia stipulationem importat, quando apponitur in contractu nominato per alle- 3 gata in contrarium, sed † quando apponitur in contractu innominato, non debet præsumi stipulatio, ſm Bal. no. in l. sicut. C. de act. & obl. quia stipulatio repugnat, & apposita est cõtractui innominato, vt patet ex dic. l. placito. uni probatur, quod natura unius apposita est naturæ alterius, & idem tenet Bal. in l. si pecuniam. in prin. de cond. ob cau. & licet Sali. in d. l. sicut. & Roma. in d. l. sciendum. de uerb. obl. aliter dicant, tamen Alex. ibi in j. col. sequitur opi. Bal. quia secundum eum, vbi apparet, & est certum, quod iuxta contractum innominatum est adiecta stipulatio, tunc illa retinet naturam contractus nominati, d. l. ex placito. & d. l. cum precibus. eo. tit. & l. siue apud acta. C. de trã sact. & saltem quoad hoc, ut quis efficacius obligetur, non recipit naturam contractus innominati, ut probatur in l. miles. §. decem. de re iudicata. & ibi nota. Imo. & est de mente Barto. in l. 2. C. de cond. ob cau. si uero super contractu innominato exprimatur simpliciter uerbum promitto, quod est aptũ ad stipulationem & ad pactum nudum. l. sciendũ. §. dictum. de ædil. edicto, vt quia in instrõ dicatur, quod Titius promisit permutare, vel quod promisit dare speciem cum pacto, quod altera pars det pecuniam, ut in casu nrõ, dẽt intelligi de nuda conuentiõe, quia hoc est de natura contractus innominati, qm̃ ante implementum non parit actionem. l. naturalis. in prin. §. 1. de præscr. ver. & d. l. ex placito. sed si intelligeretur ꝑ stipulationem ante implementum oriretur actio contra naturam contractus innomina. d. l. ex placito. iuncta. d. l. si pecuniam. & ultra Ale. ista opi. confirmatur ex no. per Imo. & Arc. in d. l. Titia. §. pe. de ver. ob. ubi dñt, quod licet uerbum promitto, in scriptura pr olatũ soleat stipulationem importare, quia tamen de necessitate non importat stipulationem, sed põt etiam pactum importare. d. §. dictum si proferatur in epistola non præsumitur præsentia ꝑ ꝯñs nec stipulatio, ut vr̃ probari ibi, & in d. l. 1. C. de contrah. & commit. stipu. quia epistola solet communiter mitti absenti, est enim unus modus contrahendi. l. 1. in prin. de procura. l. consensu. de act. & obl. unde oritur præsumptio ex eo, quod solet fieri cõmuniter. l. certi conditio. §. si nummos. si cer. pet. Quemadmodum ergo ex qualitate scripturę sic continentis non ꝑsumitur dicta solennitas intrinseca, ita etiam ex qualitate cõtinenti, id est contractus innominati, qui in scriptura continetur propter uerbum promitto, non debet præsumi alia solennitas, uidelicet, quod præcesserit interrogatio. & quod incontinenti fuerit sequuta responsio. & ea ratione, qua in alio casu non præsumitur præsentia, prout in specie de uno ad aliud infert Aretin. in dic. §. penult. quia uerba non minus capiunt interpretationem ex natura actus super quo interponuntur, quam ex eo, quod fieri consueuit. l. si uno. in princ. locati. & l. si olei. C. eo. & l. insulam. de præscri p. verb. & l. si stipulatus. in princi. de vsur. Nec obst. allegata per Sali. & Rom. in locis præal. quia secundum Ale. in d. l. secundum. loquitur quando incertũ, est stipulationem fuisse interpositam, nos uero loquimur in casu dubio, & tunc non est præsumendum, partes uoluisse incontinenti recedere a contractu innominato. l. non ad ea. de condi. & dem. vel est dicendum, & forte melius, quod in dubio verbum promitto, sui natura æquiuocum intelligitur secundum naturam actus, super quo interponitur, sicut ex qualitate scripturæ interpretatur taliter, quod cessat præsumptio præsentiæ, & stipulationis. Quia igitur isto casu non probatur stipulatio, sed cõtractus, de quo in scriptura priuata dicitur & est innominatus, vt ex prædictis colligitur, sequitur, quod promissio valuit, ex quo nõ constat uere uel præsumptiue, quod facta fuerit præsente do. Egano, ut in terminis decidit Pau. de Cast. in l. illud. C. de sacros. eccl. ubi dicit uidisse casum, quia in instrumento continebatur, quod talis donauit, & non dicebat præsenti & recipienti, nec de eius præsentia apparebat, vnde dicebat, quod donatio non ualebat, per 4 gl. in d. l. illud. & quia postquam non † apparebat de præsentia, non præsumebatur fuisse præsens sed absens, cum illud consistat in facto, & facta non præsumuntur, ut no. in l. quæcunque. §. j. de publ. & per consequens non potuit fieri non interueniẽte nuncio vel epistola, quæ requiritur, quotiescunque contractus geritur inter absentes, ut dicit gl. in d. l. consensu. Alii tñ, vt refert Pau. de Cast. dicebant, quod ualebat, quia ꝑsentia præsumit, per no. per gl. in d. l. 1. C. de contrah. & commit. stipu. sed non ob. quia secundum eum loquitur, quando instrumentum facit mentionem de actu, qui non potest fieri nisi inter præsentes, vt si dicat, quod Titius fuit stipulatus nisi dicatur, quod tunc fuerint præsentes, notarius diceret falsum. leg. 1. in princip. de verb. ob. sed donatio potest fieri inter absentes, dummodo interueniat nuncius uel epistola, & posito quod non interueniat notarius tamen non dr̃, falsum, & pro ista parte fuit consultum, ut dicit Pau. de Cast. est ergo idem dicendũ in casu nostro, in quo verbum promitto, non importat stipulationem, sed pactum nudũ quod inter absentes fieri potest per nuncium uel epistolam, sicut & donatio, per no. in d. l. consensu. & iõ ex illo non probat, neque præsumitur præsentia, sed potius absentia, & per ꝯñs nõ valuit promissio, sed procedit, etiam si constaret quod postea do. 5 Eganus uel eius hæredes notitiã habuerint de illa † promissione, & illam acceptauerint, ut determinat expresse Bar. cũ quo alii transeunt in l. absenti. in prin. de donatio. vbi concludit, quod si ego existens in domo dico, dono Titio fundum, & ille hoc audito dicat, hoc mihi placet, nõ erit perfecta donatio, ex quo non interuenit nuntius vel epistola, per d. l. consensu. & l. 1. §. fi. de contrah. emptio. & per no. per gl. in d. l. illud. tunc enim cõsensus donatarii uel eius, cui promittitur, superueniens, & eius rati-

ratihabitio prodesset,& actum validaret, si alius noīe absentis recepisset,iuxta no.in l.si ego.de neg.gest. & aliàs acceptatio & ratihabitio nihil pt operari,etiam si promissioni præsentes fuissent mille testes,ſm Pau.de Cast.in d.l.illud. per glo.ibi,& alia rōne non potest in casu isto operari ratihabitio, videlicet post mortem Guidi Antonii,qui dr̄ scripsisse apodissam,de qua agitur,quia † epistola & scriptura,quæ etiam mittitur mihi absenti,nō potest acceptari, neque ratificari per me mortuo illo scribente,seu illo,qui ad me scripturam dirigebat, ut singulariter decidit Antonius de But.in c.fi.de confes.circa 5.col. cum quo ibi transit Im.& qui reputat hoc singulare, quia mortuo eo nō potest dici,ꝙ scriptura eius loquatur,alleg.c.fi. cum ibi not.p Inn.de succes.ab intest.& ita limitat no.p Bar in l.nuda.de dona.& cum prædictis ēt transit Ale.in cons.24. Ponderatis his, quæ in themate narrantur.in 5.vol.Ex alio etiam dicta promissio & conuentio, quæ (vt dixi) est contractus innominatus, potest resolui,uidelicet per pęnitentiam comitis Cornelii,quę in contractibus innominatis locum hēt,re adhuc integra,sicut esse reperitur integra isto casu.l.dedi.§.j.& d.l.si pecuniam. & ibi per gl.& omnes de condi.ob cau.& † quæ pœnitentia in cōtractibus innominatis locum habet etiam de iure canonico, secundum Bal.in l.petens.C.de pac.& ibi ēt uult,ꝙ de iure canonico ex contractu innominato ante implementum non oriatur actio,sed quia de his posset dubitari,& an sint uera de iure,posset in dubium reuocari iō satis est,ꝙ de iure ciuili prædicta sint uera,quod ius ciuile etiā in ciuitate Bononiæ dēt seruari ex forma statuti,si ius municipale deficiat,& ꝑpea cum adhuc ex parte utriusque res sit integra potest comes Cornelius pœnitere, quinimmo etiam si super contractu innominato sit apposita stipulatio,& per † consequens etiam si uerbum promitto, isto casu importaret stipulationem,adhuc dici posset, ꝙ pœnitentia locum haberet,tanquam in hoc dicatur sortiri naturam cōtractus innominati,vt voluit Rom.& Areti.in l.sciendnm. de uerb.obl.& latius Soc.in rub.eod.ti.p totam vlt.colum.ubi latissime per plures rationes hoc prosequitur, quas aliter non refero, quia esset longum . & quia de facili in dictis locis possunt uideri.& ibi respondet Soci.ad leg. ex placito.& alia omnia, q̄ allegantur in contrarium per Alex. in d.l.sciendum.& in l. stipulationes non diuiduntur.& in l. 1. de pac. Nec obst. prædictis,quod dicit Bald. in leg.quamuis. C. de transac.vbi uoluit, quod in contractu innominato ordinato ad contractum nominatum non habeat locum pœnitentia.puta in pacto de uendendo ob certam causam vel conditionem,alleg.l. Labeo scribit,si mihi bibliothecam,de contrah.emp.quia pactum,de quo agitur, non est de vendendo, ex quo est promissio de dando hinc inde.d.leg.fin.ff. de condi. ob cau. & ideo pœnitentiæ est locus,ut dixi,etiam si esset facta oblatio realis, quia talis oblatio in contractibus innominatis non habet uim implementi, adeo quod non competit pro hoc,nec oritur actio ei,qui obtulit.& hoc quia aduersarius potest dicere nolle accipere, sed velle pœnitere,secundum gl.no.cum qua transeunt Doct. in l. iurisgentium.in prin.de pactis.& Bal.in d.leg.ex placito. in 18. q.in l.siue apud acta. C. de transa.11.q.& multo minus agi potest contra comi. Cornelium, si aliqua oblatio realis non sit facta,quia in contractibus innominatis ante implementum non est orta actio.d.leg. ex placito. & sine qua nemo experitur leg. si pupilli. §.uideamus. ff. de nego.gest. Postquam autem constat ex præmissis de uiribus scripturæ priuatæ, restat nunc uidere, an ex codicillis agi possit,& in primis præmitto,quod licet haberes sit grauatus uendere a testatore pro rata ipsi tangente, non tamen intelligitur de tota portione spectante ad ipsum codicillantem mediante successione hereditatis paternæ,nec de rata, quæ ad illum peruenit iure hæreditario, quæ fuit dimidia totius. sed intelligitur de rata ipsi tangente ex dicta scriptura, & pro qua tenetur & obligatur ex eadem scriptura,& sic de dimidia dimidię,ut clare colligitur ex illis uerbis sequentibus uidelicet satisfacto eidem prius per dictos filios do. Egani de precio, expensis & interesse, ac gabellis, iuxta & secundum formam eiusdem scripturę,&c. sed secundnm formā dictę scripturæ,ad quam habetur relatio pro declaratione,precii,non erat satisfaciendum dicto codicillanti de precio, uel ex persona illius eius hæredi, nisi pro dimidia dimidiæ. ergo non intelligitur etiam hæres grauatus uendere ultra dictam partem.Ex † quantitate enim precij datur intelligi,de qua rata senserit codicillās, ꝑ not.in l.1.§.1.de superficie.& Bart. in disputa.publicanus,& faciunt no.in l.semper in stipulationib.de rest.iur.& ista interpretatio debet etiā sumi in dubio, ſm quā hæres minus grauatur.l.si ita scriptum.in prin.& l.apud Iulianū.§.Seio.de legatis primo. & l.nummis. de legatis 3. & istud nō hēt dubium.His igitur sic stātib.pōderandū est, ꝙ illa verba,pro rata ipsi tangēte,exponūtur,i.pro rata, quæ illū tangit quia illud participiū tangente,est ꝑsentis tēporis ſm gl. in cle. j.de præb.in ver.dignitatibus.& Bart. in l.centurio de vulg. & pupil.dum loquitur de substitutione facta de pauperib.Christi.& in l.1.in fi.de condi.& dem.& relatiuū isto casu adijcitur cuidam qualitati importatæ per uerbum tāgit,iō quatenus demonstratio est vera,catenus non valet,ut l.libertis,quos.de alimentis & cibar.legatis.vbi illa uerba, quos testamento manumisi, exponūtur,ii quos testamento manumisi,& ideo † quatenus illa demonstratio reperitur falsa,non ualet legatū.& ita expresse declarat Bar.in l.demonstratio falsa. in prin. de cōdi. & demō. dum opp.de l.talis scriptura.de leg.1.& de l.libertis, quos.vbi rōnem ēt assignat.Sed isto casu demonstratio importata per illud participium tangente,qđ dēt resolui mō ꝑdicto in totū reperitur falsa,ergo legatū in totum est nullus. Assum ptū aūt probatur ex his,quæ superius dicta sunt,ꝑ quæ manifestè constat,ꝙ ex dicta scriptura nō erat obligatus,nec tenebatur in totū,neq; ꝑ aliqua parte,quia promissio, de qua in scriptura,nō valuit,& dato ꝙ valuisset promissio,resolui tamē potuit,& pōt per pœnitentiam comitis Cornelij & fratri sui, ꝗa (vt dixi)ex illa oriretur cōtractus quidā innominatus, in quo habet locum pœnitentia.& ideo legatum pro rata ipsi tangēte dēt intelligi rebus sic stantibus.l.qđ Seruius. de condi. ob cau. & c.quemadmodū. de iureiur. si ergo sequatur resolutio dicti contractus,ut quia comitem Cornelium pęniteat ex persona sua,& ex ꝑsona fratris,casu quo sit hęres illius,legatum etiam resoluitur.Nā legatū in hoc sapit naturā contractus, ad quem hr̄ relatio,sicut econtra stipulatio de præstando legato non habet effectū,si per testatorē reuocetur legatum.l.cum quis decedens.§.1.de leg.3.& per Bar.in l.fi.de solutio.Secūdò legatum prædictū nō pt habere effectum, quia factum est satisfacto ei prius,&c.nam illud participium satisfacto,quamuis sit præteriti temporis,facit tamē conditionē,quia habet dependentiam de futuro,ſm Bar.in d.l.j.in fi.de condi.& demon.per l. acceptis.eo.ti.& per alia iura ibi allegata per eum.& sic perinde est, ac si dictum fuisset, si satisfiet, & probatur etiam ex illo verbo prius,ex quo apparet,ꝙ antequā vendatur legatarijs,est necesse,ꝙ ipsi prius adimpleant & satisfaciant, prout est de natura conditionis,& iō qn̄ prius venit adimplendū per legatarium,ī dubio legatum iudicatur cōditionale,ſm Bar.in l.quib.§.Termilius de condi.& dem.& quia illa † cōditio importata ꝑ verbum satisfacto, & potestatiua debuit adimpleri per legatariū quamprimum potuit,aliàs hr̄ pro defecta,vt est casus in l.hæc conditio.de condi.& dem. quæ habet locum etiam in cōditione consistente,in dando,ſm Bar.& Doc.ibi, quia ergo per legatarios non fuit adimpleta conditio,statim ꝙ habuerunt notitiam legati,dicitur defecta conditio,nec excusantur ex eo,qđ etiam debuit satisfieri de expensis,interesse,& gabellis,de quibus & de quarum quantitate non erant certi, quia potuerunt de facili certificari,qđ si non fecerūt,illis est imputandū, quia paria sunt,ꝙ † quis sit certus,vel ꝙ de facili possit certificari, ſm Pet.de Anch.& Domi.in c.fi.de elect.in 6. per ea quæ hn̄r in auth.omnes peregrini.C.si vt se ab hær.absti.& per Alex.late in cons.52.vol.cum concor.de quibus ibi per eum. Secūdo non excusantur,quia saltem debuit illa pars liquidari,& dimidia precij actualiter offerri secundū Ang. & Imo.& in l.si mora.solu.mat.& Ang.in l.ait prætor.§.si quis paratus.de ope.noui nun. vbi dicunt,ꝙ si debitum non est liquidum,ꝙ pars liquida debet offerri, actualiter,& pro residuo fideiussor etiā actualiter offerri,per l.seruus.& l.statu liber rōnē.de statu lib.vel saltem pro residuo debet fieri verbalis oblatio,secundū Alex. in d.l.si mora.cum ergo legatarij non obtulerint precium, quod erat liquidum,nec pro residuo fideiussorem obtulerint,nec ēt verbalem oblationem residui fecerint, dicitur defecta conditio legati.d.l.hæc conditio.& alia ratione legatum non debetur,quia hæres fuit grauatus uendere Annibali quondam domini

mini Egani de precio, expensis, & interesse ac gabellis, &c. quæ verba, ut proxime dixi, faciunt legatum conditionale sine dubio, & perinde ac si dictũ fuisset, si prius satisfiet de prædictis, 13 quia ergo prædicti † legatarij mortui sunt pendente conditione, & antequam conditionem adimplerent, legatum factum ẽ caducum, vel quasi, & non potuit ad hæredes eorum transmitti. l. vnica. §. sin autem sub conditione. C. de cadu. tollen. & l. a testatore. de condi. & demon. vbi deciditur iste casus in terminis. Nam ibi fuit rogatus hæres restituere hęreditatem Titiæ acceptis decem ab ea, & ibi dicitur, quòd si Titię acceptatis decem, ꝙ legatum non transmittit ad hæredem, & non minus in casu nostro, quam in illo, legatum est conditionale. Nec ob. le. 2. C. de pac. inter emp. & vend. iuncta gl. quia ille tex. loquitur in contractu, & illo casu implementum conditionis potestatiuę transit ad hæredem, per rationem quam assignat Bar. in l. si decem cum petiero. in fi. de uerbo. obl. sed aliud est in ultimis voluntatibus secundum eum, & concludens iudicio meo. Sed dato etiam, quòd cessarent omnia prædicta, & quod Comes Cornelius adhuc esset obligatus, vel vigore scripturæ priuatæ aut codicillorum dare vel uendere dimidiam dictorum communalium filijs & hæredibus. d. Egania: dhuc restat dubium, vtrum tota pars redacta ad culturam, laboribus, & expensis comitis Cornelij debeat ei in diuisione assignari in partem, & in residuo portio præmissa hæredibus d. Egani cõsignari. An vero etiam de parte redacta ad culturam debeant participare refectis expensis comiti Cornelio pro rata, & ista ultima pars prima facie videtur vera, per tex. no. in l. intra vtile. §. fi. de min. vbi quæritur, ꝙ si curator fundum minoris vendidit, & emptor illum fere sex annis possedit, & quem longe, lateq. meliorem fecit, an minor aduersus emptorem possit restitui in integrum curatore existente soluendo. & respondetur, qđ vix est, vt restitui possit, nisi sit paratus omnes expensas, quas emptor bona fide fecit, præstare, cum promptum sit minori auxilium aduersus curatorem, qui est idoneus. & sic minor per restitutionem potest consequi fundum longe, lateq. per emptorem meliorem factum restituendo expensas, quamuis aliud remedium illi competat, scilicet, contra curatorem idoneum, igitur pari ratione debet diuidi cum hæredibus do. Egani pars redacta ad culturam, & illis de ea portio assignari, si sint parati expensas pro rata præstare, quamuis de residuo superstit tantum in quo dimidia portio præmissa pro indiuiso do. Egano possit illis tradi, & confirmatur prædicta, quia sumptus necessarij, vel utiles facti in re communi repetuntur, non autem dicta res adiudicatur illi, qui expensas fecit in dicta re. le. siue hæreditaria. & l. si pupilli. in prin. de neg. gest. & ibi no. etiam per Doc. in l. ex duobus. eo. titu. immo uidetur, ꝙ fructus interim percepti debeant cum expensis compẽsari. l. sumptus. & l. emptor. in prin. de rei vend. Sed præmissis non obstantibus contrariũ puto de iure uerius & æquius, & illud in primis est certum, ꝙ fructus percepti per comitem Cornelium non debent cum expensis compensari, quia expensas fecit in re propria, & non in aliena, licet etiam fuisset restitutioni subiecta, ideo isto casu fructus cum expensis non sunt compẽsandi, sed sunt præcipui comi. Cornelij, secundum glo. sing. in d. l. emptor. in princ. de rei vend. quam ad hoc alleg. sequitur Bal. Ang. Imo. & Alexan. in 14 l. in insulam. §. j. solu. mat. quę vult, quod quando quis † facit expensas in re propria, quæ subiacet restitutioni, puta fideicommissæ conditionali, quòd fructus percepti ea pendente non compensantur cum expensis, quia ille, qui expensas fecit, tunc erat dominus. & idem uult Ale. in l. domus, aliàs, domos. de leg. j. dicens, quod per hoc limitatur. d. le. sumptus. & dict. l. emptor. in prin. ut scilicet, intelligantur de sumptibus factis in re aliena, & non in propria in aliquem euentum restitutioni subiecta. Et insuper dico quod quamuis dimidia pro indiuiso istorum bonorum esset danda pro certa quantitate hæredibus dom. Egani, & post dationem pro indiuiso dicta bona efficerentur communia, nihilo minus in diuisione portio 15 † redacta ad culturam, sumptu & labore comitis Cornelij esset illi per iudicem assignanda, & in residuo dictis hæredibus esset assignanda dicta portio. quæ (ut præsupponitur) est etiã reducibilis ad culturam, & quæ est in meliori statu quam esset tempore acquisitionis factæ per Guidum Antonium, & q̃uis etiam ita de facili non posset ad culturam reduci, sed opus esset maiori sumptu, poterit tamen illius haberi ratio, & illis assignari, tanto plus quod correspondeat excessui dicti sumptus faciendi. Nam iudex diuisorius potest ex causa uni totam rem communem satisfacere. l. i. C. commu. diui. & Insti. de offi. iud. §. ead. & melius probatur in leg. non amplius. §. fina. cum. leg. seq. de lega. j. vbi dicitur, quod legata quota bonorum omniũ, hæres non cogitur in omnibus & singulis bonis partem assignare, sed poterit in paucioribus rebus, vel in una re partem relictam legatario dare, in qua legatarius consenserit, vel iudex æstimauerit, & sic ex causa & suadente æquitate, ut ibi etiam not. omnes Doct. iudex res communes potest in totum uni assignare, & in alia re communi alteri satisfacere, & hac ratione licet legitima vel Trebellianica sit debita in omnibus bonis, quia tamen non est æquum, quod in omnibus præstetur, quia totum patrimonium corrumperetur, potest & debet paucioribus in rebus uel in vna re assignari. dict. §. fin. cum leg. seq. & ibi no. Doct. & leg. 2. C. quan. & quibus quibus quar. pars debe. lib. 10. & per Bart. in l. in quartam. ad leg. Fal. uer. 4. quæro, &c. eadem ergo ratione quando una res est communis, iudex ex causa & suadente æquitate potest & debet diuidendo, unum in certo loco alteri præferre, & partem suam assignare. ꝙ autem ista sit iusta causa, scilicet, quia comes Cornelius meliorauit certam partem proprio sumptu, ac labore, ut illi assignetur dicta portio in diuisione, deciditur quasi in terminis ex nota. per Barto. in dict. leg. in quartam. in versic. præalleg. ubi primo concludit, ꝙ quarta debetur in qualibet re pro indiuiso, per l. Plautius. & l. lineã margaritarum. eod. tit. & per l. 2. C. eo. Deinde concludit, ꝙ tempore diuisionis non assignat̃ in qualibet re, sed in paucioribus, vel in una re, ne totum patrimonium corrumpatur. subdit, ꝙ si pater unam rem filio in peculiũ concessit, ꝙ illa poterit pro quarta retineri. & per iudicem in quartam imputari. l. filium, quem habentem. C. fami. ercisc. & hoc duplici rõne. Et primo, quia sicut pater filium in illa re in uita prædilexit, præsumendum est, ꝙ etiam in morte illum prædilexerit. Secunda assignatur rõ, & ad propositum, ne fiat separatio eius possessionis, quam filius coluit & meliorauit. l. 2. C. de aluuio. & palu. & sic Bar. explicite & expresse determinat, qualiter res culta & meliorata, quamuis sit communis, debet diuidi, & licet socius sit paratus expensas pro rata præstare, idem ergo quando meliorauit partem, ut. s. illa pars debeat illi soli assignari in diuisione, & multo magis in casu nr̃o, in quo tempore meliorationis res non erat communis, sed propria ipsius. & qui diu expectauit, antequam reduceretur res ad culturam, & antequam esset reducta pars aduersa diu expectata, nũquam curauit partem consequi, nec adimplere promissa, sed distulit quousque res ad fertilitatem redacta, & de inutili utilis facta fuit, unde non est æquum, ideo iniquum & inhonestum, ꝙ peracto negocio ad rem paratam comitis Cornelii pars aduersa uelit admitti, ut in simili etiam dicit tex. in l. & si minor. §. 2. de mino. Et prædicta confirmantur per tex. in l. quicunque desertum. C. de omni agro deser. lib. 12. cum ibi no. per Bar. in fi. vbi dicit no. optimum arg. pro laboratoribus & colonis terrarum, qui eorum cultura fundos bonos & fertiles fecerunt, cum eẽnt steriles, vt non possint per dominos eorum de cultura remoueri, nec eis pensio augeri. Et hoc ultimum probatur etiam in l. fi. eo. ti. ubi Bar. no. illum tex. contra insatiabiles prælatos, & de quo (ut ipse dicit) uisum fuit in l. cum satis. §. caueant. eo. tit. & l. j. in quib. caus. colo. & per prædicta. Pau. de Cast. in cons. 63. incip. videndum, &c. concludit, ꝙ colonus etiam ad modicum tempus, qui sua industria & suis laboribus fundum sterilem & inutilem reduxit ad culturam, non possit expelli, nec illi pensio augeri de iure & de æquitate, & ibi probat, ꝙ. d. l. quicunque. loquatur de tali colono, & inducit ẽt cap. ad aures. de reb. eccl. non alie. quia ergo æquum est & honestum, ꝙ ille, qui rem sterilem reduxit ad fertilitatem, ea fruatur, & ꝙ non expellatur, ut patet per prædicta, ista æquitas per iudicem est etiam seruanda in diuisione, nec de hoc hæredes. d. Egani possunt conqueri, quia si res adhuc esset integra, potuisset sine dubio ista pars in diuisione assignari comiti Cornelio, unde potest prætendere interesse damni emergentis, si nunc eadem portio illi assignetur, sed solum lucri cessantis, quod isto casu non debet esse in consideratione, ex quo comes Cornelius non fuit in culpa, sed potius pars aduersa, quę distulit acquirere partem, aliàs si non

possset

possset dicto Comiti Cornelio dicta pars nunc assignari ex bono opere & laudabili esset factus deterioris conditionis, quam si culturā dictæ rei neglexisset, quod esset absurdum. Et adhuc etiam prædicta confirmantur, qm̃ (ut dixi) qn̄ imminet detractio quartæ, illa debetur in qualibet re pro indiuiso, sic omnes res sunt communes, & tamen si heres unam rem nō malitiosè alienet, res illa imputatur in quartam. auth. res quæ. C. commu. de leg. & no. in l. Marcellus. §. res quæ. ad Treb. & hoc secundū Bar. ibi, quia æquum est, quod iudex arbitretur, ut in re malitio se alienata computetur quarta, ne vexetur, si res ab eo, qui emit euincatur. l. fi. §. fi. de leg. 2. sicut ergo illa res pp prædictam æquitatem assignatur hæredi in diuisione, licet in illa haberet tā tum quartam pro indiuiso, ita propter similem & etiam maiorem æquitatem debet ista pars assignari comiti Cornelio. & de dicta æquitate, de qua in casu Barto. ipse etiam arguit in d. §. Marcellus. ad illam, de. qua in casu nostro, dum probat dictū suum, quod in vna re concessa in peculio iudex debet illam cōputare in quartam, remittendo se ad not. per eum in d. l. quartam. ubi Bart. dicit, prout retuli supra, quod hoc fit, ne fiat separatio eius possessionis, quam filius coluit, & meliorauit. d. le. 2. C. quando & quibus quar. pars deb. Cessantibus etiam præmissis comes Cornelius est tutus exceptione præscriptionis, quæ fuit decursa, & etiam completa viuo adhuc eius patre, qui promiserat dare, & qui spatio decem annorum potuit præscribere actioni personali ortæ ex sua promissione ex forma statuti disponentis, q̄ præscriptione decennii a petitione debiti creditor excludatur, si talis exceptio pręscriptionis opposita fuerit, quo casu agens ulterius non audiatur. & loquitur tm̃ in specie de obligato ad factum etiam per scripturam priuatam, & quamuis statutum sic disponat, si iurauerit debitor, vel eius heres, debitum fuisse solutum, uel non fuisse datum, vel promissum, quod petitur. Nihilominus istud iuramentum in casu no-

16 stro non est necessarium, quoniam debet † statutum intelligi qn̄ debitor cum effectu tenebatur soluere: nam tunc illi nō ꝓdest exceptio p̄scriptiōis nisi obstat exceptio, quia ex parte sua nō impleuit, ut in casu nostro. l. Iulianus. §. offerri. de act. emp. & l. filiæ licet. C. de coll. & ibi plene per Ro. & Alex. per Bar. & alios in l. si duo patroni. §. si quis iurauerit. de iureiur. tunc debitor non tenetur iurare se soluisse, si non apparet, q̄ creditor adimpleuerit prius pro parte sua, quia hoc casu nō erat cum effectu obligatus soluere, ut in iuribus præal. & iō de tali mō loquitur statutum, q̄a illi non conueniunt verba statuti. l. 4. §. toties. & ibi per Bar. de dam. infec. & l. ad aurem. in prin. de admi. tut. Nec ob. si forte dicatur, q̄ si non cadit isto casu iuramentū p̄standum ex forma statuti, q̄ ēt huic debitori non proderit p̄scriptio statuti, quasi q̄ de illo statutum non loquatur, & tanq̄ casus iste dicatur a statuto omissus. l. commodissime. de libe. & posth. & l. si extraneus. de cond. ob cau. q̄a saltem ad casum istū ex identitate rōnis dēt extendi statutum, quia respicit publicā utilitatem, & tendit ad bonum publicum, s̄m Bar. & Doc. in l. nemo p̄t. de leg. 1. q. pp hoc dn̄t, q̄ beneficio huius statuti non p̄t renunciari, unde cum sit fauorabile rōne p̄dicta, pōt extēdi ex identitate rōnis, iuxta no. in l. illud. C. de sacrosf. eccl. & ꝑ no. per Bar. in l. si constante. in 9. q. 1. patris prin. sol. mat. quā ergo rōne statutum uult q̄ pręscribatur debito eo casu, quo ex parte creditoris nihil erat implendum. si non poterat exceptione repelli, si debitor iuret soluisse, eadem rōne & multo magis debet habere locum p̄scriptio contra creditorem, qn̄ constat eū non adimpleuisse ꝑ parte sua, & quando apparet, q̄ poterat repelli exceptione, quia non est minus, immo magis ęquum, q̄ creditor isto casu repellat, ex quo fuit negligens pro sua parte implere, & cui non competebat actio efficax, non posset exceptione repelli, quam q̄ repellatur in casu præcedenti, in quo actio competebat, cui nulla obstabat exceptio, quamuis etiam debitor iuret. Præterea statutum in prin. loquitur de debitore generaliter. & sic sub dicta generalitate includitur etiam casus nr̄ l. j. §. & generaliter de legatis pręstan. & illa cōditio, si iurauerit debitor, &c. non refertur ad omnes casus cōprehensos sub gn̄alitate pręcedenti, sed solum ad illos, quib. potest adaptari, arg. no. in l. si idem cum eo. §. fi. de iuri. om. iud. & ita ēt dicit Ba. in l. j. in fi. C. de leg. her. ubi uult, q̄ si clausula posita in coniunctione sicut in casu nostro, in quo non stat ꝑ se iuxta not. per Bar. in l. fi. de reb. dub. si præcedentia sunt aduersatiua, & sic nō potest ad omnia referri, tūc refert ad illud, qđ ꝓbabilius adaptatur ꝑ no. in d. §. Itē p̄dictis nō ob. si dicatur, q̄ Guido Antonius nō potuit p̄scribere, quia fuit in mala fide, non procedit s̄m Ang. & Doc. cōiter cōtra Bar. in l. sequitur. §. si viā. de usuc.

17 & Doc. cōiter in c. fi. de præscri. quia immo videtur † fuisse in bona fide, ex quo ab eo nunquā fuit petitū, nec fuit unquā interpellatus, & quo casu. s. qn̄ debitor non tenetur satisfacere, nisi interpelletur. Abb. in d. c. fi. voluit, q̄ præscriptio currat, quia debitori nihil potest imputari, nec dicitur esse in peccato si non soluit, & dicit, q̄ idē tenuit Host. in summa de præscri. & quāuis in his terminis, s. quando creditor solū dēt interpellare debitorē, seu qn̄ sola interpellatio sufficit ad constituendū debitorē in mora, dicta opi. Abb. possit dici dubia, per ea quæ voluit Imo. in d. c. qui uidetur illo casu velle cōtrarium, & in l. quibus dieb. §. dominus. de cōd. & dem. tn̄ quando ex parte creditoris requiritur ēt implementū reale & oblatio & datio, vt in casu nostro, sine dubio procedit, & est vera dicta opi. Abb. q̄a tūc cessant oēs rōnes ꝯtrariæ, qm̄ debitor isto casu nō tenetur dare vel facere cū effectu. d. §. offerri. & quia illi competit exceptio nō dicitur ꝓprie debitor. l. debitor. de ver. sig. & no. Bart. & Doc. in l. fi. si cert. pet. ideo si non soluit, non peccat, & per consequens debeat posse præscribere, & dato q̄ Guido Antonius nō potuisset præscribere propter malam fidē eius, tn̄ filij & hæredes præscripserunt de nouo, quia in bona fide fuerūt. l. qui in alterius. de reg. iur. & ex quo. d. Eganus est post mortē Guidi Antonij superuixit per decenniū & ultra, & qđ tempus (vt dixi) sufficit ad præscriptionē ex forma statuti. & q̄ statutū prædictū locū hēat in hærede debitoris propter præsumptam eius bonā fidem, voluit ēt Pa. de Ca. in d. l. si quis sub conditione. in fi. de cōd. insti. & in cōs. 289. Hæreditas dictæ puellæ. vbi dicit idem in quolibet debitore ignorāte, & istud ēt vult Abb. in d. c. fin. quinimmo Pet. de Anch. in cōs. 342. inci. Visis diligēter actis, &c. voluit per plura, q̄ huic iuri & facultati de emendo p̄scribatur spacio decē annorū ēt de iure communi, qđ aliter pro nunc non prosequor, quia non est necessarium stantibus pręmissis. Nec obst. q̄ post præscriptionem completam frater comitis Cornelij grauauerit hæredem suū filijs domini Egani partē ei tangentem dare, quia, vt dixi supra, legatū hoc ex plurib. nō pōt habere effectū, & si comes Cornelius non sit hæres fratris, ut præsupponitur, multo minus tenetur actione personali, quāuis possideat. l. 1. §. si hæres ad Treb. & l. fin. §. de contrah. emp. & quę portio fratris spectat ad comitem Cornelium, etiam si nolit esse hæres fratris ex fideicommisso, de quo

18 in testamento patris, in quo illus adinuicē substituit. si † aliter decesserit sine filijs, & quæ cōditio purificata fuit per professionē factam in religione fratrum minorū incapaci, secundum Bar. in l. cū pater. §. hæreditatē. de leg. 2. & in l. Statius Florus. §. Cornelio Fęlici. de iure fis. & in trac. min. ver. item isti hæredes, &c. & Ang. in l. ex facto. §. ex facto. ad Treb. & Imo. & Pa. de Ca. in §. si quis rogatus. 2. ea. l. & Antonius de But. & Abb. ī c. in p̄ntia. de prob. & quāuis Imo. in d. §. hæreditatem. & Alex. in d. §. ex facto. videatur aliter dicere, tamen idem Alex. sequit̄ prędictam opi. quā dicit esse cōmunem in consi. 13. 3. vol. & ibi respondet ad rationē, q̄ allegauit in contrariū in d. §. ex facto. & istā ēt opi. prosequitur late Soci. tanquam communē in consi. 92. Circa primū, &c. inter consilia Maria. qui etiā respōdet ad dictam rōnem cōtrariam, & iō si nolit esse hæres fratris partē bonorū, de qua agitur, quæ erat in hęreditate & in dn̄io patris, poterit ex fideicommisso paterno retinere, & onus illi iniunctū a fratre & codicillis euitare, & qui comes Cornelius ēt tanquam hæres patris nō tenetur dare, neq. vendere hære-

19 dib. d. Egani per plura, de quib. supra, & † etiam multominus si non probabitur, q̄ scriptura priuata sit manu patris, qđ nō probatur per solam comparationem literarū contractus. §. si quis igitur. in auth. de instr. cau. & fi. & in auth. & si cōtractus. C. de fide instr. & ibi per Bar. & Ang. in l. comparationes. eo. tit. per Bar. & Rom. in l. nuda. de do. & gl. in l. in bona fidei. C. de reb. cre. & Bar. & alios, in l. admonendi. de iureiur. Nec etiā probabitur per testes, nisi dicant, q̄ fuerint præsentes, quando ille scripsit, & q̄ viderunt illā scribere, & ubi præsentes nō fuissent, non sufficeret, si dicerent se vidisse eum aliās scripturas facere & literas suas cognoscere, & q̄ iudicāt scripturam, de qua agitur, fuisse manu scriptam, ut probatur in d. §. si quis igitur

cum

eum ibi no.& no.gl.in d.auth.& si contractus. in gl.mag.& ibi hoc etiam vult clarius Iac.But.& no. Bar.in d.l.nuda.& in d.l. admonendi.& per Bal.in auth.si nouo iure.C. de fide instr. & Ant.de But.in c.2.de fide instr.& Alex.in consi.76.Ponderatis his.3.vol.& in cons.80.Viso processu,&c.4.vol.Nec etiam cõfessio fratris comitis Cornelij,de qua in codicillis,præiudicat comiti Cornelio,quia res inter alios acta,&c.l.sæpe.de re iudi. & in rubro & nigro.C.res inter alios acta,&c.quinimmo non probat etiã dicta confessio contra confitẽtem,nec contra eius hæredem,ex quo est facta parte absente,secundum Bar.in l.cũ quis decedens. §.codicillis de legatis.3.sed solum ualet in vim fideicommissi,& non in vim confessionis,secundũ eum. Et ex quo etiam legato vel fideicommisso non præiudicatur comiti Cornelio, vt superius est late probatum. Ex his igitur omnib. tam diuisim quam coniunctim concluditur, ꝙ Comes Cornelius est a petitis absoluendus. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Promissio de rato,& se facturum,&c.facit committi obligationem ad interesse.*
2 *Promittens se facturum,&c.constituitur in mora sine interpellatione etiam cum illis verbis,ad omnem requisitionem.*
3 *Transactio non rescinditur remedio.l.secundæ.C.de rescindenda uenditio.*
4 *Melioramenta non pertinent ad dominum reuerso ad eum feudo per lineam finitam,nec cum fructibus compensantur.*
5 *Transactio non ualet,aliquo non dato uel retento, nec præsumitur datum, nisi in instrumento dicatur.*
6 *Transactio generalis,etiam super his, vbi lis non erat, quando valeat.*
7 *Pactum ex falsitate causæ finalis, ipso iure annullatur,et quando hoc procedat.*
8 *Ratificari non potest actus nullus ex defectu formæ, uel causæ finalis.*
9 *Promissio ratificationis de iure impossibilis de facto,quãdo impleri debeat.*
10 *Promissio ratihabitiõis est nulla,si actus principalis est nullus.*

CONSILIVM CXXXII.

VISO instrumẽto transactionis, de cuius virib.& efficacia agitur, vr̃ prima facie dicendũ,ꝙ d. Augustinus teneatur ad interesse,eius vxore non ratificante dictã transactionẽ, quia pro ea de rato promisit & se facturum & curaturum cum effectu omni exceptione remota,ꝙ do. Peregrina ad omnẽ requisitionẽ fratrũ de Lisca,laudabit,approbabit,& ratificabit dictã transactionem,& oĩa in ea contenta, & ꝙ se solenniter obligabit,&c.Si igitur † dicta domina nolit ratũ habere,obligatio cõmittitur contra maritũ ad interesse ex illa simplici ꝓmissione de rato.l.2.§.incertam.& ibi no.& in l.fi.de præto.stipu.l.2. & l.si procurator.ff.rẽ rat.hab.& similiter dicta obligatio cõmittitur ex illa ꝓmissione,ꝑ quã cõuenit se facturũ & curaturũ, ꝙ ratificabit,& vr̃ casus in l.qui aũt.§.fi.de cõsti.pecu.vbi dr̃,ꝙ si quis ꝓmisit certã ꝑsonã fideiussurã,i.se facturũ,ꝙ fideiubebit ſm gl.& illa nolit fideiubere,tenetur,qui ꝓmisit, ad interesse, & sic nõ vr̃, ꝙ sufficiat,ꝙ d.Augustinus fecerit,quicquid poterit,vt illa ratũ habeat ,nec sufficiat eius conatus, nisi sequatur effectus, & tanto magis, quia promisit facturũ & curaturum cũ effectu.& ꝓpea vt illud verbum cũ effectu, aliquid operet, non sufficit dictus conatus.l.si quando.in prin.de leg.j.c.si Papa.de priu.in 6.Et quia illud verbũ in sui significatione hoc importat.l.si non mortis.§.fi.de inoff.test.vbi patet,ꝙ verbum cũ effectu,significat effectualem consequutionem eius, quod qs intendit.& ita tenet Aret.in l.si ita stipulatus.§. possum. de verbo.obl.& quia secundum ipsum impossibile est præcise, quod ille, qui promittit facere & curare in omni casu, ut hoc faciat cum effectu.quoad factum principale intelligitur promisisse, ꝙ faciat cum effectu eo modo,quo fieri põt,s. soluendo iteresse.l.quidam cum filium.de ver.obl.l.mulier.§.pe.de cond.inst. quinimmo qui promittit † facturum & curaturum,si hoc non facit,quam primum potuit,in mora cõstituitur absq.ulla interpellatione secundũ Bald.singulariter in c.1.§. ad hæc.in ti.hic finitur lex Corrad.& Are.in d.§.possum.& Alexand.in l. quod te.in 6.col.si cer.pet.Nec obst.in casu nostro illa uerba,ad omnem requisitionem,&c.quia nihil operantur,quominus dicto modo mora committatur.ar.no. per Bar.& alios,in l.cum stipulatus sim mihi o Procule.de uerb.obl.nec pretextu metus huiusmodi transactio potest rescindi,quia ita demum rescinditur si iustus metus fuit adhibitus,s.mortis uel cruciatus corporis l. interpositas.& ibi ꝑ omnes.C. de trans. l.donationis. C. quod met.cau.facit tex.in c.veniens.el 2.& in c.consultationis. cũ ibi no.de spõ. Nec sufficit probare metum in genere, sed dẽt spẽs probari & qualitas metus.d.l.interpositas.& ibi no.Bald.Sal.& Mod.& ꝙ nõ ꝓsumitur ex eo,ꝙ quis magnum dederit pro modico,ut ibi secundum ultimum intellectum gl. communiter approbatum & facit.l.dolus.C.de rescinden.uendi. & etiam non probatur regulariter ex solis minis.l.metum.& ibi per Doc.C. quod metus caus. cum concord. de quibus ibi. Similiter non † potest dicta transactio rescindi per remedium.leg.2. C.de rescin.vend.& sic prætextu deceptionis ultra dimidiam iusti præcii,q̃a in contractu transactionis locum non hẽt remedium.d. l.2.ſm gl.Inn.Io.Andream,Pet.de Anch.& Abb. in c.cũctã.de emp.& uen.Spe.de emp.& uen.§. nunc uidendum restat, &c. uers.quid de transactione.Bald.in d.l.2.post Rich.Malumb. & in pluribus aliis locis alleg.per Alex. in l. si quis cum aliter. de uerbor. oblig. ubi sequitur istam opin. post Cuman. qui dicit eam communem, & idem etiam attestatur & sequitur Aret.ibi & pro ista opi.consuluit ẽt Ale.in consi.42. 1.vol. ubi similiter refert,ita communiter teneri per plura,de quibus late in dictis locis.Prærerea ubi rescindi posset,ex quo tamẽ ipso iure ualet. nil obstat,quominus agi posit contra Augustinum uigore ꝓmissionis de rato,quia ad illum non pertinet dictæ rescissionis petitio,sed ad uxorem,sequuta demum ratihabitione.Sed præmissis non obstantibus de iure aliter rñdendum puto.Nam huiusmodi contractus valere non põt ut transactio, quoniam in instrumento narratur, ꝙ lis erat orta & oriri sperabat̃ sup feudo, ex eo ꝙ illi de Lischa illud ad eos spectare tanquam masculos asserebant, & dicta domina Peregrina contrarium dicente. Super melioramentis uero factis per patrem dominæ Peregrinæ non dicitur, ꝙ esset lis, uel esse posset. Quo igitur ad dicta melioramenta,pro quibus fuit ei concessus usufructus tredecim annorum,transactio non potuit ualere, quia super eis (ut dixi) lis non erat de iure.nec de facto,nec esse sperabatur,ac ẽt de iure esse non poterat,quia certissimi iuris † est,ꝙ reuertente feudo ad dominum propter lineam finitam,ad eum melioramẽta non pertinent,sed tenetur ad eorum æstimationem, si velit ea retinere,ut est casus,& ibi per omnes in c. 1.§.sed uasallus.in ti.hic finitur lex Conrad. Nec tenetur expensam hr̃s uasalli cũ fructibus perceptis compensare,ſm Bal.& Ang.per gl. ibi,in l. emptor.de rei uen.quia ergo de iure erat clarum, melioramenta non pertinere ad dictos masculos,nec per negationem istud efficeretur dubium,transactio,quo ad dicta melioramenta, valere non potuit,tanquam facta super re certa & clara.l. 1.& ibi plene no.per omnes.ff.de transac. Nõ potuit etiam ualere quo ad res & terras feudales,quamuis super illis orta esset, vel oritura fuisset lis,& alia cã,quæ illarum occasione Augustino transigenti nomine vxoris nihil fuit datum,& nihil fuit ab eo retentum occasione dictarum rerum,quia (ut dixi) usufructus assignatus dictæ eius uxori fuit non quidem pro dictis bonis nec occasione eorum,sed duntaxat pro dictis melioramentis,ut patet clare ex instrumento,dum in eo sic dicitur,uidelicet,q̃a partes ipsæ dictas fabricas & melioramenta compensauerunt cum dicto usufructu relaxato ipsi dominæ per dictum tp̃s ut supra, &c.Aliquo † igitur non dato nec retento nõ potuit ualere transac.l.1. C.de trans.d.l.ff.eo. ubi enim in instrumento non dicit̃ ꝙ aliquid fuerit datum vel promissum, ꝙ datio uel retentio interuenerit,non presumitur,& idcirco transactio annullatur, secundum Pau.de Ca.& Ale.in l.suus hr̃s.C.de repu. hær. & hoc ex defectu formæ.d.l.transact.& ita etiam in terminis firmat & cõcludit Ang.per prædicta in consi.63.inc.Cum lis & qõ, &c. in 3.col.ubi concludit,ꝙ si transactio fuit gñalis & facta occasione diuersarum rerum,& aliquid sit datũ uere uel presumptiue occasione unius rei vel causæ,puta legati, ꝙ transactio non ualet quo ad residuum,pro quo nihil reperitur datum uel retẽtum.sed contra ꝓdicta unum uidetur obstare,quia quando est con-

ꝯtētio & lis sup una re uel cā, & sit trāsactio gn̄alis ēt sup aliis, de qb.lis non erat, quo ad oēs trāsactio ualet, secundum Bar.& Doc.in l.si cā cognita.circa medium.C.de trāsact.& do.Ant.& & Imo.in c.1.eo.ti. Cū itaq; lis esset super feudo, transactio facta sup eo ac etiam sup melioramentis debet ualere ēt sup illis ꝓ quib.aliquid nō inuenitur datum. Ad hoc aūt r̄ndetur & rectē, ꝙ Bar.loquit & eius dictū ꝓcedit, qñ trāsactio valuit & valere potuit sup eo, qđ erat dubiū, ut quia ꝓ eo fuit aliquid datū vel retentum. Nā tunc sustinetur ēt trāsactio quo ad id, qđ dubium nō erat.& pro quo ēt datū fuerat, sed in casu nostro ꝓ eo qđ erat liquidū, solū fuit datū, & nihil pro illo, quod erat dubium, ꝑpea quo ad illud transactio vitiatur ex defectu formæ & similiter quo ad aliud tanquam facta sup re nō dubia, sed certa & clara. Ex præmissis igitur manifeste declaratur, ꝙ ꝯtus, de quo agitur, non ualuit ut transactio, nec valere potuit. Restat nūc uidere, utrum ualeat, vt pactum. & uř ꝙ sic pp uerba instrumenti, in quo dř, ꝙ partes deuenerunt ad transactionē, cōpositionē, & pactū, iō actū uidetur, ꝙ res valeat oī meliori mō s̄m Bar.in d.l.si de certa.& in l.si cā cognita.in fine de trāſ. sup quo pacto fuit ēt interposita stipulatio, sicuti dicitur in fine instrī.uer.& præmissa oīa & singula, & sic producit ēt actionē. Sed hoc non obstante cōtrariū uerius arbitror. Nam cā huius pactionis & conuentionis fuit, quia in hæreditate quōdā d.Io. de Lisca extabat quoddā feudū, sicuti ex ꝑfationib.dicti instri declarat, vbi hoc enūciatur cāliter, & per dictionē, q.l.demōstratio.§.1.de cōd.& dem.ex quib.intentio oñditur.l.fi.de hær. inst.l.cū hi.in pri.de transſ.l.regula.post prin.de iu.& fact.ignorā.q̄a igitur Augustinus credebat res, de quib.in fine instri, esse feudales, & hoc non negabat ipse, nec uxor sua, quāuis diceret illud ad eam pertinere, masculis contrarium asserentib.pp hoc Augustinus ex ista cā cōuenit & per pactū promisit relaxare res prædictas masculis de Lischa, qua cā, vcȝ, q̄a feudū erat in dicta hæreditate, fuit finalis, q̄a de ꝑterito, & obligans ipsū disponētem, si fuisset uera, quoniam masculis fuisset obligata dicta dn̄a Peregrina restituere prædictas terras, si fuissent simpliciter feudales.c.1.§.hoc autem notandum.q feu.dare poss.c.j.§.filia.de suc.feu.& declarat Bal.in l.demonstratio falsa. §.fi. in 3.& 6.q. de cōd.& dem.& q̄ cā non est uera, sed falsa, qm̄ minime uerū est, ꝙ res prædictæ sint feudales, immo sunt liberæ.sicuti i alio consilio per me super hoc principaliter reddito fuit plene probatum, & ad illud quantum ad hoc me remitto. Cum † igitur

7 cā finalis dicti pacti sit falsa, non ualet pactum, & ipso iure fuit nullum, s̄m Aug.& Raph.in l.si diuortio.de ver.ob.ar.eius qđ dř de legato.l.cum tale.§.falsā.de cōd.& dē.& no.in d.l. demōstratio.§.j.per gl.& istud ēt tenet Ale.in d.l.si diuortio.qñ dicta cā fuit ignoranter expressa, per no.ibi in gl.pe.& ꝑ l.j.C.de fal.cau.adie.leg.& ibi subdit Ale. ꝙ ignorantia præsumit, si ꝓbet rem aliter se habere, & allegans ignorantiam tractet de dāno, & aduersarius de lucro, per no.per Bar.in l.non fatetur.col.pe.de confes.& ita est in casu nr̄o, quia, ut in alio consi.plene deduxi, ex restōne facta Sandro de Lischa ab illust.dominio, ꝓbatur ꝙ istæ res non sunt feudales.& sic constat rem aliter se hr̄e, iō præsumitur ignorantia allegata uel allegāda per dictū Augustinū. Præterea ex defectu cāæ finalis euacuatur pactū & promissio. Nec ob.qđ uoluit Bar. in d.l.demōstrō.§.j.in 6. qō.vbi vř aliter loqui.de quo Ale. mētionē nō facit, quia loquitur Bar.& iura quæ allegat, qñ falsa cā fuit expssa in traditione, quia tunc impeditur dominij trāslatio, prout declarat Bal.quē ēt Alex.nō alle.in l.fi.C.de fal.cau.adiec.leg. sed ubi apposita est promissioni.Bal.ibi uult, ꝙ conuentio sit nulla, vel ꝙ saltem obstet exceptio. Nā tūc refert secundū eū, vtrū apponatur in contractu, in quo requiritur aliqua impletio aduersarii facta vel futura, sicut in casu nr̄o refectio melioramentorū, pro quib. vsusfructus ꝓmittitur, & tūc uitiat ipso, alle.l.3.§.sub tilius.de cōd.ob cau.& l.damus.de cōd.ind.aut nō requiritur aliqđ implemētū aduersarii, ut in cōtractu donōnis, & ꝓut in casu nostro, quo ad terras promissas restituere, & isto casu aut titulus donōnis est expssus, & vcȝ.l.2.§.fi.de do.& idē si nō sit expssus, si hoc ē ex certa scīa, ar.l.sed & si quis cau.& d.l.si diuortio.de uer.ob.sed si ꝑ errorem, tūc aut est pactū nudū, & non ualet ipso iure, aut est stipulatio, & obstat exceptio.l.2.§.circa.de doli excep. & sic cōcordat cū prædictis, hoc excepto, ꝙ in hoc ultimo dr̄iam facit inter pactum nudum & stipulōnem, quæ dr̄ia non ꝓbatur d.§. circa.quia in quātum loquitur de causa de ꝑterito, illa suberat & erat uera, sed fuit finita. Et dū loquitur de cāsa non sequuta, loquit de cā falsa de præterito, & quæ erat finalis.& ideo videtur, ꝙ stipulatio ēt tūc sit ipso iure nulla, ar.d.l.1.C. de fals. cau.adie.le.& hac rōne vbi ēt trāsactio nō annullaretur ex defectu formæ, & ex causis superius expssis, vitiaret ex d.falsa cā, & ita in transactione. & sic in terminis voluit collegium Paduanum in quodā cōs.inserto inter consilia Pet.de Anc.num. 209.& inci. Iudex.i.de iure iudicaturus, &c.alle.no.in l.in summa.in prin.de cō d.inde.& in l.sub prætextu. C.de transſ. & idē dicit de arbitramento, vt ibi latius. Si ergo etiam transactio ex defectu formæ nō valet, nec pactū per falsam causam ignoranter expressam, similiter ꝓmissio accessoria de rato, vel de faciē do & curando, ꝙ domina Peregrina habebit ratum, non valet,

8 quia † actus nullus ex defectu formę, vel propter defectū causæ finalis ratificari non potuit nec mediante ratihabitione ualidari, s̄m Doc.in l.obseruare.§.fi.& maxime Bal. ibi in 1.col. & in 14.ff.de off.procō.& leg.Inn.in c.prudētiā.in prin.de off. dele.vbi dicit, ꝙ si actus est nullus ex alia causa quam ex defectu consensus ratificantis, ꝙ ratihabitio nihil operatur. & idē tenet.d.Ant.& Card.& Abb.in c.nonnulli.§.fi.de rescrip.quia

9 ergo impossibilis est de iure ratihabitio, ꝓmissio isto casu tanquam continens impossibile non valet.l.non impossibilis. de verb.ob.Nec ob.ꝙ debet impleri de facto, ex quo ius non resistit, s̄m Bar.in l.quidam cū filium.de ver.ob.per illum tex.quia illud habet locum respectu pœnæ conuentionalis, in qua non inspicimus, an intersit.l.stipulatio ista.§.alteri.de verb.obl.sed non quoad obligationem ad interesse, quia si de facto nō sequatur ratihabitio, non interest stipulatoris iō ad interesse nō pōt

10 committi stipulatio. Est etiam nulla † dicta promissio de rato alia rōne, quia ex quo actus principalis est nullus ex causis p̄dictis, dicta ꝓmissio, quæ accessoriē venit ad illū actū, non pōt esse valida, regula, accessoriū.de reg.iu.in 6.l.cū principalis.ff. eo. Et ita in terminis firmat Pet.de Anch.in consſ.331. visis facti narratione, &c.in vlti.char.Nam & in casu suo quidā ꝓmiserat facturū & curaturū, ꝙ minor haberet ratū quādā quittationē eius nomine factā, verū q̄a dicta quittatio ex multis dicebatur, & erat nulla, vt ibi late ꝑ eū, idcirco cōcludit, ꝙ ēt dicta ꝓmissio de faciēdo & curādo tanq̄ accessoria nō ualet.ꝙ confirmatur ex no.ꝑ gl.in l.si patronus.in verſ. Fauiana.si quid in frau.patro.q̄ vult, ꝙ vitiato ꝯtractū principali non valeat iurm tanq̄ accessoriū, quā ad hoc alleg.Bal.in l.j.C.de inoff. don. & ad idē facit, ꝙ voluit Bal.in l.si absētis.C.si cer.pe.dū dicit, ꝙ si cōtractus principalis nō tenet, ꝙ ēt præceptū guarentigiæ sup illo appositū nō valet, ꝑ l.fi.de cōsti.pec.& ibi ēt no.Pa.de Ca. & de hoc ēt ꝑ Ale.in l.j.§.si vir.de acq.poss. & ꝑ hæc tolluntur allegata in cōtrariū, q̄a possent locū hr̄e, vbi trāsactio valeret & cōuētio, & ꝯn̄r etiā ꝓmissio de rato, sed ex quo principalis obligatio nō tenet, & accessoria non valet, vt superius probatum est.& sic non obst.ꝙ obiicitur in cōtrarium allegatur, & concluditur, ꝙ Augustinus ad inteerſſe non tenetur, si uxor ratum habere nolit dictam transactionem, nec etiam tenetur, si non curauit, vt ratificaret. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Impetrare dispensationem dicitur, qui illa utitur, licet motu proprio concessa.*
2 *Verbū aliquo modo, excludit dispēsationem etiā motu proprio.*
3 *Copula, & ponitur inter diuersa, & auget.*
4 *Priuilegium dicitur omne, quod conceditur a principe cōtra ius commune etiam motu proprio.*
5 *Gratia etiam motu proprio nullum tribuit ius, nisi acceptata.*
6 *Dictio taxatiua tantummodo excludit omnem alium effectum, & dictio non aliter.*
7 *Pacto tolli potest uirtus iuramenti impedientis purgationē moræ, sicut & facultas illam purgandi.*
8 *Pęna adiecta dationi quantitatis pręsumitur in fraudem usurarum etiam in transactione.*
9 *Moræ purgatio admittitur de canonica æquitate, nisi ubi adest dies & pœna in conuentionalib.*
10 *Et idem licet adsit iuramentum, quia de iure canonico indistincte æquitas seruatur.*

CON-

CONSILIVM CXXXIII.

QVIA iterum reuocatur in dubium, vtrum comes Bernardinus ceciderit ab oĩ iure sibi quęsito ex trãsactione facta cum comite Sigismundo fratre suo ex hoc, ꝙ dictã transactionem iuratatam non seruauerit, iuxta.le.si quis maior.cum materia. C. de transf. ideo super hoc non insistam. Dicitur ergo, ꝙ dictus comes Bernardinus non dicitur aliquo modo priuatus cõmodo dictæ transactionis, quãuis ẽt in termino non soluerit illud, qđ cũ iuramento soluere promisit, quoniam promisit soluere comiti Sigismundo singulo anno quoad vixerit tãtum, & non ultra, & præsentes fines obseruauerit, eisq. aliqualiter nõ cõtrauenerit. Si ergo fuit cessatum in solutione, postquam dictus comes Sigismundus contrauenit transactioni, certissimũ est, ꝙ nullum ex hoc comiti Bernardino paratur præiudicium quia promissio de soluendo non fuit simpliciter in diem, sed ẽt facta fuit sub conditione, si & quoad comes Sigismũdus fines obseruauerit, eisq. aliqualiter non contrauenerit, ꝙ autem nõ obseruauerit fines, sed illis contrauenerit, & per cõsequens ꝙ co. Bernardinus a promissione de soluendo fuit liberatus, & sic, ꝙ in mora soluendi esse non potuerit, clarè demonstratur. Nam comes Sigismundus cum iuramento promisit non impetrare aliquam dispensationem, nec aliqđ aliud, p ꝙ derogetur præiudicetur præsenti iuramento, & contentis in eo ad fauorem dicti comitis Bernardini a sanctissimo Dño nostro, eiusque sancta Sede apostolica, nec ab aliquo alio authoritatẽ habente, &c. & promisit impetratis non vti, & si dicatur ꝙ ex dispositione concessa motu proprio summi Pontificis, & ex vsu illius non dicatur comes Sigismundus contrafecisse prædictæ promissioni, per l.3.in prin.cũ ibi no.p Doc. qđ quisq.iur.tũ uidetur hoc esse falsum, & ꝙ imo dicitur impetrasse dispensationem, & ea vsu fuisse contra dictam promissionem iuratam, 1 † quia ille, cui conceditur dispensatio etiam motu proprio, dr̃ dispensationem, impetrasse simpliciter torquẽdo, sed non dicitur impetrata ad postulationẽ, ut aperte probatur in d.l.3. vbi dicitur si quis iniquum ius aduersus aliquem impetrauerit, ipse eo iure utatur ita demum, si per postulationem eius hoc euenerit, cæterum si ipso non postulante, non coercetur, & sic tex præsupponit, ꝙ impetratio dicatur fieri nõ solum ad postulationem, sed etiam aliquo non postulante, & sic motu proprio pręsertim dũ tex.dicit, cęterum si ipso non postulante impetrauerit, quia hoc uerbum prius expressum hic intelligitur repetitum, ut no.Bar.in l.Seiæ.§.Caio. de fun.instr. & in l.in repetendis.de leg.3. & sic verificantur verba promissionis simpliciter factæ de non impetrando aliquam dispensationem & de ea nõ utendo etiam in dispositione facta motu proprio, qm̃ eo ipso ꝙ illam acceptauit, quamuis nõ postulauerit, dicitur impetrasse, quia (vt dicetur infra) ante acceptationem ius nõ quæritur. Et ideo ex hoc & vsu illius dicitur promissioni contra factum & tanto magis cũ actum sit, ꝙ dictus comes Sigismundus non possit impetrare aliquo modo directe nec per indirectum, &c. 2 ꝙ † verbum aliquo modo, operatur, ꝙ de dispensatione motu proprio etiam intelligatur facta promissio, quamuis etiam sub ea non includeretur, si uerbum illud aliquo modo, non fuisset expressum, ut probatur ex no.per gl.in cle. 1.de foro comp. & per not.in l.quidam.§.fi.iuncta gl.in verb. quoquo modo. de fideicom. liber. & probat idem etiam tex.in l. 1. de testa. mili. in ver. quoquo modo. & ad idem etiam tendunt illa uerba directę, nec per indirectum, &c. Quia geminatio uerbalis multũ operatur, ut probatur ex nota.per Bal. de pace Cõstan.in ver. cessantur & irritẽtur, &c. & i l.nec dãnosa.C.de prec.imp.offe. faciũt no.in l.balista.ad Treb.idẽ quoq. probat clarius ex uerbis inferiorib. eiusdẽ instri, dũ subiungitur, quinimmo etiã ex nunc & eo meliori mõ, quo põt, eidem dispensationi contra tenorẽ præsentis instri impetratę & impetrandæ, & quibuscũq. iurib. & priuilegijs, si quę in futurum eidem augeri & acquiri possent in prędictis, præfato do. co. Bernardino, renunciauit & renunciat taliter, ꝙ nullo casu præfato comi. Sigismundo, & ut supra aliquo iure vel ingenio ab hinc in antea in pręditis uel cõtra prædicta & eorum causa & occasione augeri nõ possit aliquod ius, nec aliunde plus habere. Immo per tales impetrationes, priuilegia uel indulta contra præseus instrumentum uel præter obtenta & obtinenda, sit do.co. Sigismũdus priuatus omni iure & beneficio tam p̃sentis instrumenti quã aliorum quomodocunq; eidem, & ut supra competentib. &c. Dũ ergo dicitur, ꝙ eidem dispensationi impetratæ & impetrandæ, & quibuscunque iuribus & priuilegiis, &c. certissimum est, ꝙ dispensatio & gratia concessa etiam motu proprio co. Sigismũdo comprehenditur saltem sub illis uerbis, & quibuscunque iu3 ribus & priuilegiis, quia † copula, & ponitur inter diuersa, vt no.in rub.de iur. & fact.igno. unde licet uerbum illud præcedent scilicet eidem dispensationi impetratæ, referatur solum ad dispensationem impetratam ad postulationem, tamen uerba illa sequentia, videlicet, & quibuscunque iuribus & priuilegis, cõiuncta mediante copula, debent intelligi de concessione, & priuilegio concesso motu proprio & sic in effectu diuerso a præcedenti, per no.in d.rub. & quia copula auget.l. ea tñ adiectio, de leg.3. ac etiam ne sequentia uerba reddantur superflua.ca. si Papa.de priui.in 6. & l.si qñ, in pri.de leg. 1. & hoc ẽt importat illud uerbũ quibuscunq; geminatum, p no.in d.l. balista. & p Bal.in c.Imperialẽ.in prin.de prohi.feu.alie.p Fe. & in l. 1.qõ. 44.de rerũ diui.cũ quo trãsit Ale.in l.si patroni.in pri.ad Treb. & in l.Gallus.§.ẽt si parẽte.de lib. & post.dũ uult, ꝙ concessio fcã de feudo p quibuscũq; hrdib. includat ẽt hęredes extraneos ꝗ nõ solent alias admitti ad feudũ receptũ ẽt simpliciter pro hr̃dib.ẽm Bar. & Doc.in d.§.ẽt. & tãto magis istud in casu isto est verũ quia sub verbo illo priuilegiis, simpliciter prolato absq; illo uerbo quibuscunq; includeret sine dubio priuilegiũ conces4 sum etiam motu proprio, quia omne † quod cõceditur a principe contra ius commune, dicitur priuilegium proprie, nec distinguntur vtrum sit cõcessum ad postulationem, vel motu proprio.c.priuilegium.3.dist. & declarat Bal. in l. 1.in fi. C. de iur. & facti igno.in l.fi.C.si contra ius uel uti.pub.in l.si finita.§. ex hoc edicto.de dã.infect. & probatur in l.si quando. C. de inof. testa. & ibi no. & per Ant.de But. & Abb. in c.cum tibi.de uerb. sig. & no.gl.in l.humanum.C.de legi. & Cy.in l.rescripta. C. de preci.imp.offer. & Pau.de Cast.in l.maritum, sol.ma. & Ale.in l.quia tale.in prin.eo.ti.cum ergo priuilegiis impetrandis sit renunciatum, & sit actum, ꝙ ex illis nudum ius quæratur comiti Sigismundo, dicitur contrauenisse promissioni iuratæ illa acceptando, & utendo dictis priuilegiis concessit etiam motu proprio. Et quibus per pactum in specie potuit renunciari.l.4.§.quæsitum.si quis cau. & præcipue cum iuramento, quia ex illo ualidatur etiam renunciatio facta iuri de futuro, secundum Raph. & Ale.in l.si quis haberes.in prin.de acq.hęr. & in d.§.quæsitũ. & ultra prædicta adhuc in eodem instrumento & in parte inferiori continetur, & reperitur in effectu eadem renunciatio, vbi conueniunt partes, ꝙ comes Sigismundus ullo futuro tempore directe nec per indirectum p se aut eius interpositas p̃sonas palam uel occulte, se aliquo quouis quæsito colore, cã uel ingenio, non possit acquirère ex quouis contractu ab aliqua persona cuiuscunque qualitatis, & conditionis esse possint, & maxime a monasterio & conuentu ordinis ipsorum fratrum Prædicatorum, nec aliter quomodolibet, minusq; acquiri possint ali quo quouis mõ in futurum, ut supra, aliquod ius seu actiones in & super bonis, &c. Quinimmo eo casu ꝙ aliquo casu reperirentur ipsi acquisita esse aliqua iura uel actiones in prædictis, & ut supra. & per intermediatas personas, ꝙ etiam esse intelligantur, ubi aliquod ius, & commodum ex tali acquisitione, & ut supra directe, vel per indirectum haberet præfatus co. Sigismundus, ꝙ eo casu illud ius, amittat, & ex nunc amissum esse intelligatur, & trãslatum præfato comiti Bernardino, suisque filiis, & ad beneficium eorum.ut supra. Ex quib. uerbis prægnãtib. & amplis apparet, ꝙ est prohibita acquisitio co. Sigismũdo alicuius iuris in dictis bonis, tam ex contractib. quam ex priuilegiis quibuscunq; a quocunque concessis, nedum ad postulationem, sed etiam motu proprio, & quia uerba per se sunt satis 5 clara, circa expositionem illorum aliter non insisto. † Nam ex gratia etiam motu proprio concessa acquiri ius aliquod nõ potuisset d.comiti Sigismundo, si illam non acceptasset, ẽm Bart. in l.fi.de cõst.prin.per l.fi.cum gl.in ver.pŝtetur.de cõsu.li. 1 2. & probatur in c.si tibi absenti.de præb.in 8. & in c. 1. de cõcess. præb.eo.li. & ibi per gl. & Doc.in c.si gratiose, de rescri. in 6. & in l.qui absenti.de acq.poss. & ibi per Ro. & alios Mod. Comes ergo Sigismundus, qui priuilegium summi Pontificis cõcessum motu

motu proprio acceptauit, dr ex proprio facto acquisiuisse, & promissioni pdictæ de non acquirendo per se vel alium contrauenisse, quia ergo promissiones iuratas non seruauit, non dr co. Bernardinus non soluendo in termino a commodo transactionis cecidisse, quia frangenti fidem potuit ex dispositione legis & iure permittente fidem non seruare. l. cum proponas. C. de pac. & etiam a solutione potuit impune cessare quia expresse fuit conuentum, ꝙ ita demũ soluere teneatur, si co. Sigismũdus fines & conuentiones seruauerit, & ꝙ ubi contra fiat, nedũ denegari possit solutio, sed etiam iam solutum repeti. Et iō stāte tali expressa conuentione non est curandum, utrũ pacta sint correspectiua, vel non iuxta ea, q̃ traduntur in d. l. cum proponas. l. 1. §. si conueniat. deposi. & l. iuris gentium. §. ait prętor. de pac. & ubi cōtra prædicta aliquid aliud obiiceretur, rñsio clara colligi poterit ex his, quæ dixi in priori consi. Scd'o principaliter dr ꝙ mora etiam si fuisset commissa per co. Bernardinum potuit per illum purgari. Nam hoc casu etiam de iure ciuili rōne iuramenti non impeditur moræ purgatio, quamuis aliàs impediat. l. si quis maior. C. de transf. quia inter partes fuit actum, ꝙ iuramentum hoc casu non habeat hunc effectum, ut clare probat ex illa clausula apposita in dicto instrumento, videlicet uolētes nihilo minus ambæ partes ꝙ per instrumentum, de quo supra, non possit causari aliqua caducitas in prę iudicium eorum, vel alterius eorum. sed tantummodo ꝙ iuramentũ ipsũm sit & per sistat pro corrobatione contractus & non aliter, &c. Quia † igi tur actum est, ꝙ iuramentum operetur confirmationem contractus, & sic ꝙ tm̄modo habeat hunc effectum, omnis alius effectus iuramenti intelligitur exclusus per illam dictionem taxatiuam tm̄modo, ſm Bar. & Doct. in l. 1. in prin. si quis ius dicē. nō obtempe. & ex uirtute illius uerbi, non aliter, per no. in l. si quidem. C. de exce. & per † ɔ̄ns actum est, ꝙ uirtute iuramenti non impediatur purgatio moræ, & quæ conuentio ualuit absque dubio. d. § si conueniat. sicut ēt, ecōuerso pt renunciari p pactum facultati purgandi moram l. sancimus. C. de fideius. in ver. nisi pacti. & no. Ang. & Alex. in l. si insulam. de uer. obl. non dēt ēt impediri hoc casu morę purgatio ex eo, ꝙ adiecta sit dies & pęna, & q̃ aliàs pp hoc purgari nō pt. l. traiectitiæ. § de illo. de actio. & obl. & l. magnam. C. de contrah. commit. stipu. quia in quantum † adiectio pœnæ appositæ in transactione refertur ad donationem q̃titatis soluendæ singulo anno p co. Bernardinum non ualuit, quia præsumitur adiecta in fraudem usurarũ, ſm gl. in l. cum allegas. C. de vsu. & in l. Iulianus. §. idē Papinianus. de act. emp. & Iac. But. & Floria. in l. pecuniæ. §. 1. de vsu. & Io. And. in Spe. de ob. & sol. §. ante omnia. uer. sequitur & Ang. Imo. & Ale. in l. stipul atio ista. §. alteri. de ver. ob. cum cōcor. de quibus ibi & ista est communis opi. & q̃ ēt locum hēt, qñ pęna est adiecta dationi quantitatis promissæ in transactione, q a militat eadem rō. & ita tenet Iac. But. in l. promissis. C. de transf. & Imo. in l. cum seruus. de condi. & dem. & Alex. in d. §. alteri. si ergo non ualuit quo ad dationem quantitatis promissæ, dicta adiectio pœnæ habetur pro non apposita. l. quoties. qui satisda. co. & l. 4. §. condemnatum. de re iu. & per consequens non impeditur purgatio moræ. Et ubi adiectio pœnæ valeret, adhuc saltem de ęq̃tate canonica haberet locũ purgatio moræ, quod probatur vrgenti rōne & cōcludenti, nam ēt de iure ciuili purgatio morę admittitur in ṗtoriis, & iudicialibus stipulationib. etiam si sit apposita dies & pœna. l. si post tres. si quis cau. & ibi no. gl. Dy. & Doct. communiter, & Bar. in l. si insulam. de verb. ob. in 2. col. ver. 4 oppo. & ea rōne ſm eum, quia prætorię stipulationes & iudiciales iudicantur de mente prætoris, sed conuentionales ex mente contrahentium. l. conuentionalibus. eo. ti. & quia prætor hēt æquitatem ante oculos. leg. ꝙ si Ephesi. de eo quod cert. loc. cum uidet ius actoris non esse factum deterius, admittit purgationem moræ, sic in conuentionalibus quę ex mente & uoluntate contrahentium iudicantur. Illa † ergo æquitas, quæ specialiter seruatur in prætoriis & iudicialibus stipulationibus de iure ciuili, debet generaliter seruari in quali bet promissione, etiam conuentionali de iure canonico, ut probatur egregie ex no. per Arch. 1. q. 1. c. sunt nonnulli. ubi singulariter uoluit, ꝙ licet incertitudo rei regulariter habeat uitiare contractum secundum rigorem iuris ciuilis. leg. ita stipulatus. de uerb. obl. cum sim. tamen de æquitate canonica omnis contractus, promissio & dispositio facta super quacunque re ualebit non obstante incertitudine, & poterit semper ex ea agi ut declaretur ſm arbitrium boni uiri, per l. cum post. §. gener. de iure dot. inquātum ibi dicatur, quod fauore dotis incertitudo non uitiat, & sic vult, ꝙ ubi dicitur specialiter in dote, extendatur de æquitate canonica ad omnē cōtractũ. & istud dictũ seq̄tur Ant. de But. in c. ex parte. de deci. & Alex. in l. ita stipulatus. in 3. col. pari igitur rōne æquitas, quę de iure ciuili seruatur in prætorijs & iudicialib. stipulationib. debet generaliter attendi de iure canonico in qualibet alia promissione. † Et ex his etiā infertur, ꝙ iuramentum ſm æquitatem iuris canonici non debet impedire purgationem moræ, quæ conceditur de æquitate iuris ciuilis regulariter. l. si seruum. §. sequitur. de ver. obl. unde etiam in casibus exceptis a iure ciuili, & in quibus de rigore nō potest mora purgari. d. §. sequitur. non debet rigor ille seruari, sed æquitas iuris canonici, & admitti moræ purgatio, quia indistincte de iure canonico æquitas attenditur & seruatur, vt patet per prędicta, & prout etiam in specie uoluit Bal. in l. qui crimen. in 12. q. C. qui accu. & Ant. de But. & Imo. in cap. dilecti. de arbi. per c. suam. de pœnis. & Alexan. in l. si quis maior. C. de transf. & quamuis idem Alex. in d. l. si insulam. de ver. obl. dicere uideatur, ꝙ hoc procedit in foro tantum pœnitentiali, & non iudiciali, prout loquitur gl. quam ēt alleg. Bal. in c. beatus. 22. q. 2. tamē istud est cōtra intentionē aliorum, dum allegant. d. c. suā. qui tex. locũ habet in foro contentioso ſm vnũ intellectũ. Nec ob. alia rō Alex. dicentis, ꝙ iuri ciuili est standũ, cum non reperiatur ab illo recessum in hoc de iure canonico, quia immo ex quo in quibusdam casib. de iure ciuili ex æquitate admittitur purgatio moræ contra regulas iuri, dēt ēt de iure canonico generaliter in omnib. casib. illa æquitas seruari, ut patet ex no. per Arch. & alios in dictis locis. Laus Deo.

SVMMARIVM.

CONSILIVM CXXXIIII.

QVO ad primum dubium, videtur prima facie dicendum, ꝙ a transactione nō sit licitum recedere quia error in calculo † non retractatur, qñ facta est transac. l. 1. C. de erro. calcu. & ēt qđ est solutum ex causa trāsactionis, non potest cōdici. l. in summa. in prin. de condi. indebi. & hoc etiam decidi videtur ex no. per Bar. in l. 2. C. de iure fisc. lib. 10. vers. quæro, quid de cōputatione facta inter priuatos est dicendum, ꝙ si inter priuatos erat lis, & fuit a iudice assumptus calculator inter eos, & calculatio talis ualet, & plenā fidem facit, quæ tamen posset ṗtextu erroris officio iudicis hoc committentis retractari usq. ad sententiam. l. error. C. de iuris & facti ignorantia. & l. arbitrio. ff. qui satisdare cogantur. si uero cōputatio facta sit ab ipsis partib. & tunc ſm Bartolũ sunt attendenda verba assūptionis, vt si quidem contineat calculationē tantum, & prætextu erroris potest quādocunq. retractari l. 1. C. de erro. calcu. si vero con-

continet pactũ vel transactionẽ gñalem, aut spalem, tunc face ret piudicium, allegat. l. emptor. §. Lucius. ff. de pactis & l. si qui dẽ. C. de transac. & iste est casus noster, & † ẽt ex alio nõ pt calculus retractari in casu nr̃o, videlicet ꝓp iur̃m de non cõtrauenniendo & obseruando, &c. quia põt seruari sine interitu salutis æternæ, c. cum contingat, de iureiu. c. quamuis. de pactis. in 6. & magis in specie probat ex no. per gl. in l. 2. C. de rescindẽda vend. & in c. pe. de emptione & uend. quæ vult, ꝙ deceptus vltra dimidiam iusti precij non hẽt beneficium dictæ. l. secundæ, si iurauit non contrauenire, & qđ remedium ignoranti tñ conceditur, & non scienti, vt in d. l. iuribus no. & per ɔ̃ns vult, ꝙ sub specie erroris & ignorantiæ non succurratur ei, qui iurauit non contrauenire, & cum gl. transeunt Do. cõiter, atque ẽt ₰m cõem opin. dicto casu erranti † & decepto dicto modo nõ cõceditur absolutio a iur̃o, ₰m Im. in d. c. cum contingat. in 5. memb. vbi dicit, hãc esse cõem opinionem. & de quo ꝑ Ale. post Imo. & Rom. in l. stipulatio hoc modo concepta. de verb. obl. & in consi. 25. in 1. uol. & tanto magis procederent prædicta, si iurassent partes omnia & singula fuisse & esse uera, &c. Quia dicto casu iurans errorẽ non põt allegare, quia contra ꝓpriã cõfessionẽ iuratã veniret & suam turpitudinem detegeret, ut probatur ex no. per Antonium de But. in d. c. cum cõtingat. in 7. membro, cum quo transit Imo. ibi in 8. membro. & in c. ad nostram. circa finem de emptione & uendit. Imo. & Alex. in l. nemo potest. de legatis 1. ubi dicitur, ꝙ licet contra contractum simulatum & iuratum possit opponi exceptio simulationis, vt not. gl. & Doc. in l. 3. C. plus valere quod agi. si tamen iuratum sit, omnia & singula esse uera, tunc iurans non auditur, & dicit Imo. ꝙ istud est de mente Bar. in l. fin. C. de non num. pec. Nec etiam isto casu dici potest, ꝙ error sit expressus in transactione, iuxta no. per Bar. in d. l. j. C. de erro. cal. ex quo sine extrinsecis probationibus non potest de illo constare. Sed præmissis non obstantibus contrarium iudicio meo est dicendũ. Nam (vt proponitur) in transactione dicitur, quod ducati quatuor mille fuerunt promissi pro adæquatione introituum, & ꝑñr ex hac causa postmodum fuerunt soluti, & præsupponitur ẽt, ꝙ pars, quæ obuenit illustrissimo domino Ludouico, erat minoris reditus in ducatis ducentis, & ꝙ pro supplemento dicti reditus fuerunt promissi & soluti ducati quatuor mille tanquam & rebus immobilibus emendis ex dicta quantitate, percipi possent fructus ducatorum ducentorum. Et in hoc dicitur erratum, quia si de altera parte bona pro ualore ducatorum quatuor mille detrahantur, & alteri parti applicentur, diminueretur reditus huius partis in ducatis ducentis, & introitus alterius partis augerentur in eadem quantitate. Ita ꝙ excederent in ducatis ducentis ab altera parte. Vnde pro adæquatione introituum veniebant tantum detrahẽdi ducati duo mille ab una parte, & alteri parti debebant applicari, quia reditus vnius fuissent in ducatis centum diminuti, & in centum fuissent introitus alterius partis aucti, & sic isto modo adæquatio introituum poterat induci. Si igitur rectè considerentur, quæ in themate proponuntur, hic error calculi non inuenitur, nec in calculo esse erratum dicitur, quoniam verum est, ꝙ introcitus vnius partis excedebant in ducatis ducentis. Item uerũ est, ꝙ ex bonis immobilibus ducatorum quatuor millium percipi possent introitus ducatorum ducentorum. Et similiter ducati quatuor duntaxat mille sunt promissi & soluti, & sic nõ est erratum in calculando excessum redituum, qui percipi pñt ex bonis immobilibus valoris ducatorum quatuor mille, nec etiã in calculando dictam summam promissam & solutam. Sed erratum est solum circa causam promissionis & solutionis, quia pro adæquatione redituum erant debiti tantummodo ducati duo mille, & fuerunt promissi ducati quatuor mille. huiusmodi autem promissio & solutio non dicitur errorem calculi continere, sed continet errorem circa causam sicut si deberem centum ex cã mutui, & promitterem uel soluerem ducenta ex dicta causa. Nam & hic non est error in calculo, sed circa causam tantum, ut per totum titulum de condict. indeb. & per Bar. in l. 1. de off. procu. Cæsa. Et ꝓpea† isto casu promissio facta in plus, per errorem, non valuit cum effectu. leg. pen. §. mulier. sol. mat. ubi dicit, ꝙ si mulier, quæ centum habebat ex cã dotis apud uirum, facto diuortio a uiro errante ducenta sit stipulata, ꝙ debetur quantum dos fuit & non ultra, siue prudens mulier sit stipulata, siue imprudẽs. & idẽ no. gl. pen. in l. si diuortio. de ver. ob. secus vero si promissio facta fuisset sciẽter, vt ibi in tex. dicitur, & dicit etiam ibi Ang. & Ro. ꝙ falsa causa si est finalis, vitiat ꝓmissionẽ, sicut ẽt vitiat legatum. l. cum tale. §. falsam. de cond. & dem. qđ Alex. sequitur, qñ emissa est ꝑ errorẽ, & prout finalis esse dicitur, ₰m eum, quando erat obligatoria, si fuisset vera, vt in casu nostro, ꝑ no. ꝑ Bar. in l. demõstratio falsa. §. 1. in 3. & 6. q. de cond. & dem. & quærit ẽt Alex. vtrũ † in casu illius l. ꝓsumatur promissio, q̃ continebat plus debito, sicut in casu isto facta in dubio per errorem, vel ex certa scientia, & concludit, ꝙ si ille, qui allegat ignorantiam, tractat de damno euitando, & aduersarius de lucro, prout fit in casu, de quo agitur, tunc probando rem aliter se habere: præsumitur ignorantia. l. sed si me præsente. in prin. de cõdi. inde. & no. gl. in l. cum de indebito. de prob. & per no. per Bar. in l. non fatetur, de confes. col. pe. si verò tractat de lucro, tunc distinguit, prout facit Bar. in dicto loco. Sicut igitur ista promissio præsumitur facta per errorem facti, eodẽ modo idẽ est dicẽdum de solutione facta ex dicta causa, & ex hoc sequitur, ꝙ illud plus indebitè solutũ põt repeti ꝑ condictionẽ indebiti. l. 1. C. de cõdi. indebi. & l. error. C. ad leg. Falc. & sic patet, ꝙ non ob. d. l. 1. C. de erro. calcu. quæ non facit ad propositum, quia hic non fuit error in calculo, vt dictum est. Et non obst. ꝙ † solutũ ex causa transactionis non possit repeti. d. l. in summa. in prin. de condi. inde. & d. l. 2. C. eo. ti. quia illa iura loquuntur in transactione, per quam disceditur a lite, & qñ fuit datum ex hac causa immediate, vt a lite discedatur, non dr̃ solutio indebita, nec facta ex falsa, sed ex uera causa, ẽt si nihil fuisset debitũ, sed qñ in trãsactione promittitur aliq̃d tanq̃ debitũ, qđ non erat per errorẽ, tunc hẽt locum condictio indebiti, sicut cum indebitũ fuisset ex qualibet alia cã, ₰m Doc. in d. l. 1. C. de erro. calcu. & dicetstatim. Nec † ẽt ob. iur̃m, quia simplex promissio de nõ cõtraveniendo &c. non tollit condictionem indebiti, nec ad illã refertur, vt est tex. no. in l. fi. §. idem quæsit. de cond. inde. & ibi no. oẽs, & magis in specie, & ad propositum hoc vult ibi Pau. de Cast. dicens semel se consuluisse, cum quidam fratres inter se diuisissent bona paterna, fraterna, & materna, & promisissent non uenire contra talem diuisionem, & alter alterum nõ molestare occasione dictorum bonorum, postea apparuit, ꝙ bona fratris præmortui ꝑtinebant ad alterum tñ, qui uolebat repere, sed opponebatur sibi de pacto de non contrauenĩedo, & de non molestando, dicit se r̃ndisse, ꝙ illud non piudicabat, per illum tex. & plus vult Bart. Ang. & Pau. de Cast. & est cõm. opi. ꝙ etiam si renunciasset condictioni indebiti, & sine causa, ꝙ renunciatio talis nihil operaretur, ar. l. doli. uer. diuersum, de noua. sicut ergo dicta simplex † promissio ex defectu consẽsus non excludit cõdictionem indebiti, ita non dẽt excludi, qñ super ea interpositum est iur̃m. l. fi. C. de non nu. pec. Nã ut ibi probatur ₰m Bar. in l. si quis pro eo. de fideiusiur̃m non auget consensum, per d. l. fi. & hoc etiam vult Bar. expresse, cum quo alij transeunt, in l. 4. §. quæsitum. in fi. si quis cau. dum vult, ꝙ ad casus, ad quos non refertur simplex renunciatio generalis, de quib. ibi, non referatur, ẽt si sit iurata, per d. l. fi. & per l. fi. in prin. ad muni. & l. fi. qui satisd. cogan. & idẽ tenẽt Doct. in l. 1. C. cõmod. & in c. 1. eo. tit. & ibi dicit Io. And. ꝙ gñalis renũciatio nõ validatur iur̃o, qñ sine illo nõ valet rõne deficiẽtis cõsensus, ꝑ eandẽ. l. fi. & c. quemadmodũ. de iurei. & quãuis Imo. ĩ d. c. cũ cõtingat. in tertio mẽbro videat̃ velle, ꝙ tex. cũ ibi no. ĩ d. l. fi. §. idẽ q̃sijt. hẽat locũ in ꝓmissione simplici de nõ contraueniẽdo, & ꝙ sit secus, qñ sup ea interpositũ est iur̃m, q̃a tũc ₰m eũ obligat, quãuis sit per errorẽ ꝑstitum, per no. glo. & Doc. in d. l. 2. C. de rescind. ven. & in c. pe. de empt. & vend. tñ istud nullo mõ puto verũ ꝑ allegata superius. Nec ob. quod not. glo. & Doc. in d. l. 2. quia loquitur de illo, qui deceptus est vltra dimidiã iusti precij, & iurauit non contrauenire. Nam quamuis iste ignorauerit iustũ preciũ, & in illo errauerit, consensit tamen in precio illo promissio & conuento. quod patet; quia cõtractus valet, non valiturus si non cõsensisset. l. consensu. de act. & obl. stant. n. ista simul, ꝙ quis iustũ precium ignoret, & tñ vendendo rem in illo consenserit, & quia consensit contractus ipso iure est validus, sed rescindi põt, qñ vltra dimidiam est deceptus, q̃a ꝓsumitur ꝙ in precio illo non cõsensisset, si sciuisset illud esse taliter iniustũ, sic etiã dispositio ampliatur ad casum omissũ,

qñ p̄ſumitur,ꝙ teſtator illo caſu prouidiſſet, ſi de illo cogitaſſet.l.iã hoc iure.de vulg.& pup.& facit,quod no.ĩ l.tale pactũ. §.fi.de pactis,quia ergo in caſu.d.l.2.quis in precio illo conuẽto conſenſit,quãuis iniuſto,ꝓpea iuſ̃m tollit remedium illius l.q̃a non dr̃ ꝯſenſum augere,ſed illud confirmare & roborare, & per illud intelligit̃ actũ,ꝙ actus valeat oĩ meliori modo.l.cũ pater.§.filius matrem.de.l.2.& no.Bar.& alij,in leg.j.§.ſi quis ita.de verb.ob.& † ſic efficacius obligat, & non in plus, & in hoc iuſ̃m ſequit̃ naturam actus,ſuper quo interponitur,ne q̃s obligetur in plus,ſed eſt ſecus,qñ ꝑ illã ſolũ obligetur,ſicut ẽt ſtipulatio dr̃ ſequi naturam cõtractus,ſuꝑ quo interponitur, ne quis obligetur in plus,ſed eſt ſecus,qñ per illam ſolum obligatur efficacius,quia quo ad hoc non ſequitur naturam præcedentis contractus.l.miles.§.decem.de re iud.& ibi no.Imo.iuncta.l.ſi ſtipulatus.in prin.de vſu.& ita ẽt vult Alex.in le.1.ff.de pac.& in rub.de verb.obl.& in l.ſtipulationes non diuiduntur eo.tit.& in plus obligaret,ſi error effectum illius non impediret,quia† qui errat non cõſentit.l.ſi per errorem.de iuriſ. om. iud.& ꝙ error effectum iuſ̃i impediat,expreſsè vult Bald. in c. item ſacr̃a.de pac.iura.firm.in 2.col.ꝙ errore omnia iuſ̃a ſunt inualida,per l.fi.C.plus ualere quod agitur.& d l.fin.C.de non num.pec.& idẽ vult Bal.in l.fi.qui ſatiſd.cog.ubi dicit,& iuſ̃m põt ſperni ratione erroris & ignorantiæ.le. cum Aquiliana.de tranſ.& idem rõne metus,ſubdit tñ,ꝙ iſto caſu ſ̃m canones requiritur abſolutio,& Abb.in c.1.quod met.cau.& in hoc de abſol. facit Bal. differentiam inter iuſ̃m præſtitum per errorem vel metum,contra Imo.in locis alle.& merito,quia primo caſu abeſt conſenſus & alio caſu non,quia uoluntas coacta,uoluntas eſt.l.ſi mulier.§.ſi metu,quod metus cã.& idem tenet d.Maria.Soc.in conſi.40.incipiente,Ex actis geſtis,&c.col.pen.quia iuſ̃m debet h̃re iudicium.c.& ſi Chriſtus.de iur. quo caret ꝑꝑ errorem.& idem et tenet Pau.de Caſt.in conſi.70.incipiente, Viſo puncto,&c.in ult.col.per eandem rationem,quia non habet iudicium ſeu uoluntatem.& idem dicit, quãdo per metum eſſet præſtitum,ſe hoc ultimum non firmo, per ea quæ traduntur in c.ſi vero.de iur.Nec ob.ſecundum eum,ꝙ iuramentum trahatur etiam ad incognita,ſecundum Bar.in auth.ſacramenta puberum.C.ſi aduer.vend.& in l.ſi duo.§.Iulianus. de iurei. cum concord.quia illud procedit,quando iurans eſt certus de facto,licet non ſit certus de iure,quod oritur ex facto,ut quando iurat non venire contra contractum a ſe celebratum, de quo eſt certus,licet ignoret ſibi competere beneficium reſtitutionis, vel mulier beneficium Velleiani. Et iſta reſponſio poteſt etiam accommodari ad not.per glo.& Doc.in d. leg.2. C. de reſcinden.uend.& in d.c.pe.de empt.& uend. quia etiam in caſu illo iurans erat certus de facto,ideſt, de contractu a ſe celebrato.Et licet ignoraret valorem rei uenditæ, hoc non facit abeſſe conſenſum in ipſo contractu, ut eſt etiam ſuperius tactum,ſed mediãte tali errore fit, quod ille ignoret beneficium illius legis ſibi competere,& ideo dicto caſu iuramentum obligat,ſed non in caſu noſtro,in quo ille,qui iurauit,factum ignorauit, quia falsò credidit teneri ad quantitatem promiſſam pro adæquatione introituum, & ſubdit etiam Pau. de Caſt. in d.conſi.in fi.ꝙ ſaltem eſt cõcedenda abſolutio a tali iuramento,quamuis merito iure obligaretur, quia quamuis ipſe iurans obſeruando iuramentum non peccauit ille tamen,cui fuit iuratum, recipiẽdo dictam ſummam tanquam debitam,cum ſit pro parte indebita,poſtquam hoc ſciuit, peccauit, quia locupletatur de alieno.Et propterea poteſt peti abſolutio,ſicut dicitur de illo, qui iurat ſoluere vſuras quia poteſt petere abſolutionem ex eo,ꝙ ille,qui recepit,peccat.c.1.de iureiur. Et dato etiam,ꝙ error eſſe poſſit in calculo,nihilominus retractari poſſet prætextu erroris.d.l.1.C.de error.calcu.& per Bar.in d. l.2.C.de iure fiſci.lib.10.& promiſſio indebitè facta per conditionem indebiti poteſt retractari.d.leg.2.in fin. & † eadem ratione ſolutio,quæ in hoc non differt a promiſſione.l.fi. C. ad legem Falc.quia qua facilitate approbauit erroneam computationem.& illi conſenſit, eadem facilitate promiſit & ſoluit. le. doli.verſ.diuerſum.de nouationi.& per Bart.in d.l.fina.§.idem quęſijt. de condict. indebi.& in leg.ſi ex cautione. C. de non num.pec.† Nec ob.ꝙ error in calculo non retractetur, quando facta eſt tranſactio,quia aliquando ſuper computatione iã facta,lis eſt orta ſuper hoc, ſ. utrum ſit recte facta uel non,& tunc ſi ſuper lite hmõi trãſigatur,non põt p̄textu erroris retractari calcurus.d.l.j.cum gl.in uer.ſi res.& ſequũtur omnes ibi. nec iſte eſt caſus noſter,quia per tranſactionẽ iſtã non fuit receſſum a lite mora ſuper calculo,qñ non p̄ceſſit lis ſuper illo. Aliqñ uero fit computatio ex cã tranſactionis,ſeu in ipſo actu tranſigendi fit calculatio,ut in caſu iſto,& tunc reſcindi põt p̄textu erroris,& põt ſolutum uelut indebitũ repeti, ut probat̃ in d.l.j.in fi.dum loquitur de promiſſione facta per errorem calculi,quia eſt eadem rõ in tranſactione dicto caſu,& iſtud ẽt vult Bar.ibi poſt Pe.ubi concludit,ꝙ error nõ vitiat tranſactionem,ſiue in ea ſit expreſſus,vel non, ꝙ parti læſæ ſuccurratur in eo,quod eſt erratũ. Exemplum dicit de errore expreſſo, vt quia petebas.30.eſt conuentum,vt dares tertiam partem,& ꝓmiſi.15.pro tertia parte quantitatis petitæ,quia ergo hic eſt expreſſus error computationis, ſuccurritur parti læſæ doli exceptione,ſed ſi fuiſſent promiſsa.15. ſimpliciter,& in tranſactione non fuiſſet facta computatio, tunc error non eſt commiſſus in tranſactione, ſed de illo apparet ex eo, quod agebatur, quia non tractabatur niſi de tertia parte promittenda, & fuit de medietate,& tunc poterit condici liberatio,& opponi exceptio.& cum Bar.tranſeunt alij.Primò igitur põderãdũ eſt, dũ dicit,ꝙ p̄t eẽ,ꝙ ſiue expreſſus ſit error in tranſactione, ſiue ñ, ſuccuratur parti læſæ,quia hmõi verba innuunt,ꝙ q̃nq; ẽt parti non ſuccurritur poſt tranſactionẽ,& hoc põt eſſe uerũ, qñ lis erat ſuper calculo præcedenti,& erat dubium,an eſſet recte factus,& quo caſu calculus, & lis ſuper illo dicitur cã tranſactionis, quoniam tunc prætextu erroris non receditur a trãſactione. d.l.1.verſi.ſi res ſecundum gl.& omnes, & prout clarẽ etiam dicit Ang.& eſt ratio,ut dicit Iaco.But.quia hic non cadit error calculi. Sed vbi per tranſactionem calculus approbatur,& ĩ dubium nõ reuocatur, an ſit cõputatio recta vel nõ, & tunc Bart.vult indiſtinctè,ꝙ parti læſæ ſuccurratur, & uno modo qñ error eſt expreſſus in trãſactione, & alio mõ qñ non fuit expreſſus, hoc eſt ꝑ conditionẽ indebiti,q̃uis vtroq; caſu trãſactio ſit valida.& ſic dr̃iam non facit inter tranſactionẽ dictis caſib.& quamlibet aliã ſimplicẽ ꝓmiſſionẽ, q̃ condici põt rõne erroris.d.l.1.in fi.& Bal.ẽt ibi circa finẽ dicit,ꝙ iſtud vult Pet.& Iac.Bu.nec Bar.Ang.& alij contradicũt,ac ẽt Bal.ab hac opinio.non recedit, quando non eſt expreſſus error in tranſactione in reſponſione,quã dat ad illũ textũ in fi.& cum hac opinio.tranſit ẽt Alex.& quãuis dicere videatur,doct. velle,ꝙ trãſactio errore facta nõ poſſit reſcĩdi,ꝑ illũ tex.ĩ ver.ſi res.nihilominus hoc nõ dñt in trãſactione, per q̃ fit calculus,vel ꝑ q̃ calculus approbatur.Imo(vt dixi) volunt, ꝙ indiſtincte reſcindatur prętextu erroris,ſicut dicitur de promiſſione facta ſuper lite mota de calculo, ſeu qñ litigat̃, vtrũ calculus ſit recte factus vel non,& rõ diuerſitatis colligitur ex p̄miſſis, & ad l.in ſumma.in prin.de cõdictio. indebiti, per hoc colligitur reſponſio: quia,vt in p̄cedentib.dixi,loquitur ille tex. quando aliquid datur vel promittitur, vt a lite diſcedatur, & ideo non poteſt dici ſolutum indebitè,ſi receſſum ſit a lite, ſed eſt ſecus, qñ datur in tranſactione,vel ꝓmittitur ex alia cauſa, puta pro adæquatione introituum, quia tunc locũ h̃et condictio indebiti, ſi ſit erratũ in alia cauſa.d.l.1.C.de erro.calcu.cum ibi no. per Bar. in l.2.C.de iure fiſc. lib.10. dum uult, ꝙ pactũ & trãſactio faciat præiudicium,quia hoc procedit & intelligi debet, qñ p̄cedit lis & qõ ſuper calculo,ut dictum eſt in p̄cedentibus, aliã Bar. qui ẽt loquitur de pacto,diceret contra tex.in d.l. 1. in fi. immo ex verbis Bar.apparet,ꝙ non facit differentiam inter ſimplicẽ promiſſionem & tranſactionem,ex quo ſequitur,ſ̃m eius intentionem,ꝙ d.l.1.in fi.habet eſt locum in tranſactione,ſ̃m tñ ea quę dicta ſunt ſupra.Nec obſtat iuſ̃m,quia ad hoc & ad alia ſuꝑius eſt reſponſum.Circa ſecundum dubium res uidetur mihi ſatis clara,& non habere aliquam probabilem dubitationem, ſi ita eſt ut proponitur,uidelicet,quod homines caſtri Goffredi donauerint reuerendiſsimo.Dom. electo Mantuano illas bubulcas octingentas nemorum reſeruatas pro uſu fabricæ, & quod poſtmodum illas uendiderit dictis hominibus pro precio ducatorum duorum millium quadringentorum. Nam huiuſmodi precium dicitur per illum perceptum ex venditione rei immobilis, ergo ex uerbis ſententiæ claris dandũ eſt pro dimidia dictis illuſtriſſ.fratribus & illuſtriſſ. dom.Ludouicum condem natum ad dimidiam precij percepti, per præfatum quondam reue-

reuerendissimũ dñm bonorũ immobiliũ ꝑ eũ alienatorũ, &c. Quinimmo si fuisset solũ facta vẽditio de arborib. seu de iure, qđ in illis cõpetebat dicto reuerẽdissimo dño ante donationẽ sibi virtute reseruationis factæ pro vsu suæ fabricæ, per illustr. do. Marchionẽ, adhuc videretur, ꝙ preciũ inde ꝑceptũ pro dimidia deberet pertinere ad dictos fratres, quia arbor, dũ est in fundo & cohæret solo, dicitur pars corporis ipsius fundi, ut dicit tex. in l. quintus. ff. de act. emp. & per ꝯñs dicitur esse pars rei immobilis, & ideo in precio dictarũ arborũ verificantur verba

13 sententiæ. In contrariũ tñ facit, quia & † fructus pẽdentes dñr esse pars fundi. l. fructus pendentes. de rei vend. & l. fi. §. pen. de his quæ in frau. cred. & tñ illi veniũt appellatione bonorũ mobilium, ſm Pau. de Cast. in cons. 239. inci. Videtur dicendũ, ꝙ dictũ frumentũ, &c. vbi vult, ꝙ in legato bonorũ mobiliũ ueniant fructus pendentes tpe testamẽti, & qui deinde a solo fuerunt separati. Sed ad istud põt rñderi, ꝙ illud sit in fructib. quia separabuntur, vt ipse dicit, fieri mobiles de proximo. Et quia erant ordinati ab origine. vt separarentur, & poterant separari simpliciter, qđ non est in casu nostro: qm̃ dictæ arbores, quãuis quo ad proprietatem essent ipsorum hominum, non tamẽ per illos poterant a solo separari, quia destinatæ erant ad vsum fabricæ dicti castri, nec etiam pro alio vsu separari potuissent a dicto reuerendiss. dom. quia non erant in eius dominio. Et ꝓpterea cum indistinctè & simpliciter separari non possent a solo, sed ex dicta causa tm̃, & non speraretur de proximo, neque de facili separatio, cessant in illis rõnes Pau. de Cast. & per ꝯñs dictæ arbores, vel ius competens in illis, debet censeri quo ad effectum, de quo agitur, pars rei immobilis, & differentiam etiã facere vr̃ Bal. inter venditionem arborum existentium in fundo, & fructuum pendentium. in rubr. C. de contrah. emptione, in vlt. q. & etiam dictum Pau. de Cas. in d. consi. non est uerum, & contrarium dicit Bal. expresse in additio. Spec. de fructib. & interesse, in primis verbis, vbi vult, ꝙ qui legat sua bona mobilia, non uidetur legare fructus pendentes, per d. l. fi. §. pe. de his, quæ in fraud. cred. & istud etiam vult Spec. in eodem tit. §. j. ver. sed pone. vbi dicit, quòd fructus a solo separati annumerantur mobilibus, sed dum pendent, sunt pars fundi, igitur, &c. Quo ad vltimum etiam videtur, quòd illud, quod consequutus est dictus reuerendissimus dominus electus tãquam læsus pro augmento precij liberationis factæ dictis hominibus de construendo arcem dicti castri debeat communicari dictis dominis fratrib. ex verbis dictæ sententiæ, in qua cõdemnatur dictus dominus illustriss. Ludouicus ad dimidiam precij percepti ex liberationibus factis per dictum dominum electum hominibus dicti castri ab obligationibus construendi arces, quia sicut sub istis verbis sine dubio continentur ducati duo mille, quos percepit ab initio ex dicta liberatione, ita etiam comprehendi debent ducati quatuor mille, quos etiam postmodũ consequu-

14 tus fuit ex eadẽ causa tanquã læsus pro augmẽto, sicut ẽt † pactũ de lucranda dote habet locum non solũ in eo quod est datum in dotem ab initio, sed etiam pro augmento dotis superueniente post pactum. l. inter socerum. §. cum inter. de pactis dota. & quemadmodum pactum de dote restituenda trahitur etiam ad illud, quod postea alimentandi causa fuit datum. l. etiam. C. de iure dot. & ita concludo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Iuramentum firmat contractum minoris, etiam factum sine solennitate statuti laicorum, quod non potest iuramentum directò annullare, nec contra illud præsumere, nisi cum causa. & nume. 14.*
2. *Præsentia principis supplet omnem defectum solennitatis, quod declaratur nu. 10.*
3. *Iuramentum assertorium prædicta omnia eße vera, &c. tollit allegationem doli vel erroris, quod limitatur nu. 18.*
4. *Iurans dicitur deliberatè actum facere.*
5. *Confeßio minoris ei præiudicat, vt in integrum non restituatur, nisi ex ipsa de læsione appareat. & nu. 8.*
6. *Confeßio facta in contractu nullo valet & probat.*
7. *Liberatio tutoris facta per minorem etiam iurata est ipso iure nulla, quando non est seruata forma statuti, et apparet de enormi læsione.*
9. *Confeßio facta in fraudem legis vel statuti non valet, ẽt iurata.*
10. *Et maxime quando fit de præterito, secus si iuretur de futuro.*
11. *Iuramentum aßertorium excludit minorem a beneficio restitutionis in integrum, non autem nullitatis contractus.*
12. *Iuramentũ nihil operatur, principali contractu existante nullo.*
13. *Falsa causa expreßa ab errante uitiat actum inter uiuos.*
15. *Authentica sacramenta puberum, non habet locum, ubi minor renunciat vniuersitati bonorum, & mirabiliter decipitur.*
17. *Clausulæ ex certa scientia, & non vi, dolo, &c. quando operentur, uel non.*

CONSILIVM CXXXV.

VISO instr̃o quittationis & liberationis, sup quo cadit qõ. Vr̃ prima facie dicendũ ꝙ minor cõtrauenire non possit, quia de non ꝯtraueniendo ꝓmisit cum iur̃o in amplissima forma, per text. in auth. sacramenta puberum. C. si aduer. uẽd. & q̃a seruandum est iur̃m, qñ seruari potest sine interitu salutis ęternæ. c. quamuis. de pac. in 6. & ca. cum contingat. de iur. & c. li-

1 licet mulieres. eod. tit. in 6. & est etiam uerum, ꝙ † iuramentũ firmat contractum etiam si in contrahendo non sit seruata forma statuti, & maxime quando statutum loquitur in rem, & nõ in personam, sicut cõtingit in statuto, de quo agitur, cuius verba non sunt in personã cõcepta sed in rem, prohibendo alienationes & quittationes fieri absq; certa solennitate, non autem prohibendo personam minoris, ſm Bar. & Ang. in d. auth. sacramenta puberum. & in l. si quis pro eo. de fideiuss. & in l. 2. C. ne fidei. do. dẽ. Nec ẽt ualeret statutũ. d. casu annullãs directo iur̃m ex defectu ptãtis laicorum, ſm Ant. de But. & Abb. in d. c. cum contingat. & Im. ibi late in tertio mẽbro. & Bart. & Ray. in l. oẽs populi. de iust. & iure. in 4. q. prin. & Alex. cons. 59. Viso instrumento, &c. 1. vol. & per alios in aliis locis ibi per eum alle. & in cons. 39. Viso statuto, &c. 4. vol. & de quo etiam per Abb. latè in disp. stante statuto, in primo dubio, &c. & idẽ etiã qñ statutum non annullaret iur̃m, sed solum expresse super illo ꝑsumeret, puta præsumendo iur̃m per dolũ, uel metum extortum, sicut ẽt facit in casu nostro, quia rõne non potest illud annullare. s. quia spectat ad ecclesiam, ſm Doc. in locis præall. eadem ratione non debet posse dicto modo præsumere. & bene probatur ex nota. per Fede. in consi. 94. vbi dicit, non ualere statutum laicorum disponens, ꝙ ex aliquo facto vel gesto cõtractus præsumatur vsurarius, quia cognitio, utrum cõtractus sit usurarius, necessario tangit spiritualitatem, ideo non pñt laici super hoc statuere. c. fi. de reb. eccl. non alien. & c. ecclesia sanctæ Mariæ. de const. & quamuis Bart. in d. le. omnes populi. de iust. & iure. velit, ꝙ vbi statutum præsumit in contractu dolum vel metũ, si non est seruata certa forma per mulierẽ, tunc iuramentũ non sit obligatoriũ, per c. quamuis. de pac. in 6. & prout in casu nostro statutũ videtur facere, non tñ (vt dixi) ꝑsumẽdo iuramentũ ꝑ metũ, vel dolum extortum, sed ẽt ipsum contractum factum fuisse dolo, vel metu, nihilo minus Ray. & Bal. ibi tenent contrarium & uolunt, ꝙ etiam isto casu teneat minor seruare iuramẽtũ, quia sicut non potest directo annullari per statutum, ut dixi, ita ẽt per indirectum nõ põt euitari. c. cũ quid vna via. de reg. iur. in 6. & idem tenet Ant. de But. & Abb. in d. c. cum contingat. & in d. disp. quando non probaretur, ꝙ ex cã rationabili statutũ ꝑsumeret ꝯtum metu uel dolo factũ, & idẽ tenet Pau. de Cast. in repeti. d. auth. sacramenta puberum & Abb. in consi. 71. in 1. vol. vbi etiam uult, ꝙ de cã legitima & rationabili constet extrinsecus & aliter quam ex uerbis narratiuis statuti, per l. si forte. cum ibi no. per Bar. de castr. pec. & in auth. si quis in aliquo C. de eden. & eandem opinio. videlicet, ꝙ cum causa tantum statutum possit præsumere contractum iuratum esse dolo uel metu celebratum, uoluit etiam Rom. in consi. 12. quæ cã cum non constet in casu nostro, nec ex uerbis statuti, uel alibi, ꝓpea uidetur, ꝙ iuramentũ per minorem debeat obseruari. Et ex alio uidet ꝙ cesset statuti dispositio quo-

2 niam contractus † vel distractus celebratus reperitur coram reuerendissimo domino epo principe Tridentino, cuius præsentia supplet omnem defectum solennitatis requisitæ a statuto. l. omnium. C. de test. & per illam legem dicit Inn. in c. 1. de litis contest. ꝙ libellus coram principe procedit sine conclusione, quia illius præsentia supplet omnem solennitatem. Cessare

sare ergo debet præsumptio doli isto casu, perinde ac si fuisset seruata solennitas statuti, ex quo suppletur, & hr pro adhibita, & quia solum ēt præsentia illius tollit oēm p̄sumptionem doli vel metus inductā a statuto, & eo magis cum actus iste, de quo agitur, p̄sente prætore ēt fuerit celebratus. le. transactionem. & ibi no. Bar. & alij. C. de transf. ꝙ præsentia iudicis, amicorũ vel consanguineorum tollit p̄dictā p̄sumptionē, & ꝑꝑ hoc s̄m eũ statuta disponunt, ꝙ contractus minorũ, vel mulierum nō valeant sine consensu propinquorum, & idem dicit Bar. de iudice in l. frater a fratre. in vlt. char. de condic. indeb. ver. 3. quæro, &c. Accedit, quia in instr̄o dr̄, ꝙ partes cōi uoluntate & consensu ac ex certa scientia, spontaneaq; & mera deliberatione non vi, non dolo, nec metu, neq; alia sinistra machinatione, ac nullo errore iuris vel facti, sed proprio motu, &c. Ex quibus verbis probatur, ꝙ minor scienter & non per errorem deuenit ad transactionem. & ꝙ liberauit tutorem, per no. per Bar. & Do. in l. 4. §. q̄situ. si quis cau. cum conc. de quib. ibi plenè per Ale. & per p̄ns ꝙ præsumptio doli vel fraudis inducta a statuto cessat quia scienti & uolenti non fit fraus. l. cum donationis. C. de trāsac. & l. 1. in fi. de act. emp. Atq; ēt ex alio capite non potest dolus præsumptus allegari, quia iurauerunt partes prædicta oīa

3 & singula fuisse & esse vera, &c. † cũ igitur superius, ut proximè dixi, partes affirmauerunt ex certa scientia, & non dolo vel aliquo errore iuris vel facti deuenisse ad transactionem, nō p̄t dolus vel error allegari, per no. per Imo. in c. cum cām, circa fi. de em. & vend. & in l. nemo pōt. de. le. 1. & ibi ēt per Alex. in d. c. cum contingat. ubi concludit, ꝙ licet dicatur, ꝙ iuramentũ non firmet contractũ simulatum, ut no. in l. 3. C. plus uale. qđ agitur. si t̄n iurauit quis omnia & singu. fuisse & esse uera, non poterit opponere de simulatione, quia detegere suā turpitudinem. l. transactione. C. de transac. & adhuc prædicta confirmātur, quia Io. Faustinus iureiurando confitetur curatore authore, ꝙ per tutorem sibi fuit reddita ratio cum reliquorum prestatione pro parte & cui cōfessioni stadum est, maxime ꝑꝑ iu-

4 ramētũ. † nā ille, qui iurat, dicitur deliberate actum facere, s̄m Arch. in c. quamuis. de pac. in 6. Ant. de But. in c. si diligenti. de foro comp. & Ale. in rub. de verb. ob. in fi. & hac rōne cōfessio deliberata non pōt reuocaueri, s̄m eum, qui ad hoc allegat gl. in c. ex literis. de diuor. & quam ēt ad hoc allegat Bal. in l. si q̄dem. C. de excep. & in l. 1. C. de confes. ac illam simpliciter seq

5 tur Archi. in c. fin. de iureiur. in 6. & † ꝙ etiam minori propria confessio præiudicet, adeo ꝙ hoc solo prætextu non possit ēt restitutio in integrum peti, uult Spec. in tit. de restitut. in integrum. §. 1. in vlti. col. vers. sed nunquam ecclesia, &c. & Cy. in l. 1. in fin. C. de confess. per leg. nam & postea. §. minor. de iureiu.

6 & per leg. quoties. §. sicut. de administr. tuto. & idem † etiam tenet Salic. in pen. char. & Alex. in d. §. si minor. quando ex tali cōfessione non appareret de læsione, ut quia confessus est, Titiũ sibi non debere, & prout factum reperitur in casu isto, & hoc quia potest esse, quod confessio est uera. d. §. si minor. nec de læsione potest probari ad effectum petendi dictam restitutionem eo casu, quo confessio est iurata, quia aduersus proprium iuramentum ad hunc finem non auditur minor secūdũ Bar. & Doc. in d. auth. sacramenta puberum. & in d. c. cum cōtingat. & quæ confessio probat, quamuis etiam liberatio ex defectu formæ sit nulla. l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. de verb. obl. vbi probatur, s̄m unum intellectum, ꝙ confessio facta in contractu nullo, non est nulla, sed probat, & hoc uult Bart. ibi, & in l. 1. §. si quis ita. in fi. & in l. decem. in fin. eo. tit. & Ang. idem tenet, & loquitur in terminis nostris in le. 1. C. de præscrip. 30. an no. hoc est not. pro muliere, quæ contraxit sine mādualdo, id est, sine consensu propinquorum requisito a statuto, qua licet contractus sit nullus, tamen confessio probat contenta in ea. Sed quamuis materia sit periculosa occasione iuramenti, nihilo minus præmissis non obstantibus contrariam sententiā arbitror ueriorem. & sic ꝙ absolutio, liberatio seu transactio facta per minorem sit ipso iure nulla, & ita in propriis terminis decidit Pet. de Anch. in cons. 331. incip. Visis facti narratione,

7 &c. † ubi concludit, quod non ualet liberatio ad administratione facta tutori per adultum cum iuramento interueniente etiam curatoris authoritate & iudicis decreto. quando apparet de enormi læsione, & quod non fuerit seruata forma statuti, tunc præsumentis dolo, & fraude minorem ēt iurantem fuisse inductũ ad liberandũ, & in primis considerat, ꝙ ad hoc, vt a redditionis ratione, ad quā q̄s tenetur, liberetur, necessario requiritur factũ, i. ꝙ quis rōnes offerat legendas & deinde cōputandas, an probè, an improbè referātur accepta rectè relata, an non rectè. l. cũ seruus. de cōdi. & dem. & facit. l. quis. eo. ti. & ibi dr̄, ꝙ dr̄ edita ratio si a capite edatur, & in l. argentarius. §. edi. de eden. & l. si quis ex argentarijs. §. rōnem. eo. tit. cum igitur secundum ipsum calculatio sit necessaria ad hoc, vt dicatur ratio reddita, hoc debet probari explicitè, alleg. l. si forte. cum ibi no. per Bar. de castren. pec. vbi dicit, ꝙ verba contrahentiũ tūc plenè probant contra eos, q̄n potuissent super eo principaliter disponere, aliàs secus, quod est maximè verum, q̄n verba enunciatiua, vel assertiua proferuntur super gestis præteritis, & non super his, quæ tunc temporis potuissent fieri, per no. per Bart. in l. sciendum. de ver. obl. & Inno. in c. quoniam contra. de proba. & ideo cum obligatio ista reddendarum rationum consistit in facto implicito & prolixo, cum per plures annos tutor iste administrauerit patrimoninm satis amplum, & de illo disposuerit, & quæ maturè nō potuisset videri & inspici in pluribus diebus, nec potuisset adultus non discussis, nec visis prius rationibus tutorem liberare a dicta administratione, & antequam vidisset & singula calculasset, ꝑpterea simplici suæ assertioni referendo se ad tempus præteritũ, ꝙ omnia bene discusserit, viderit, & legerit, non videtur credendũ, quia vbi facto opus est, verba non sufficiunt, nec probant factũ. c. 1. de eo, qui mittitur in possess. l. prætor ait. §. si quis paratus. de ope. no. nun. nec probant rationem redditam, quia aliud est reddere, & aliud confiteri, vt dr̄ in simili de dote data vel confessata. l. si q̄s post hac. C. de bonis damna. & probatur in c. j. de reb. eccl. non alie. in 6. & ex no. per Barto. in l. a diuo Pio. §. sed si emptor. de re iu. vbi aliud est recipere, & aliud confiteri se recepisse, & de quo per eũ plenius in l. si debitorē. de noua. per tex. cũ gl. in l. 1. §. si mutuā. de his, quæ in frau. patro. per quæ patet, ꝙ non est eiusdē efficaciæ asseueratio, de qua in hoc instr̄o, cuius fuisset visio, inspectio, & calculatio rōnum, & vltra Pet. de Anch. hoc cōfirmatur, q̄a ex tali cōfessione apparet, & per illā ꝓbatur, ꝙ minori aliq̄d abest, q̄ cũ scit, ꝙ tutor erat obligatus reddere rōnē. l. 1. §. officio. de tut. & rō. distr. per talē confessionē subleuatur

8 tutor, & dānificatur minor, vñ † licet falsitas cōfessionis ꝓbari nō possit, dēt t̄n minor in integrũ restitui s̄m glo. cũ qua simpliciter transeunt Doc. in c. 2. de resti. in integ. lib. 6. & per quā dicit Ang. in l. certum. §. in pupillo. de confes. ꝙ si minor confitetur maleficiũ, ꝙ dēt restitui in integrum, si aliter non constet de veritate; quia sua interest non esse cōfessum, & ita intelligit. l. si ex causa. §. nunc videndum. de mino. & istud etiam sequitur Alex. in d. §. si minor. vbi ponit aliud exemplũ. s. q̄n minor confessus fuisset se pro alio fideiussisse, quia cum melius sit nō soluere quā solutũ repetere. l. 3. de cōpen. ex tali cōfessione dr̄ apparere de lesione, secus aũt, dicit ipse, q̄n ex sola cōfessione nō probaretur læsio, quo casu procedit dictum Spec. & aliorũ, qui superius allegantur in contrariũ, puta dicit ipse, si confiteretur minor Titiũ non debere centũ, qđ est intelligendũ, q̄n nō constaret, ꝙ Titius fuisset debitor prius, sed vbi de debito costaret, & de solutione non appareret, tūc talis confessio, diceret̄ læsio seu ꝑ illā diceretur læsus minor, q̄a & isto casu sua interest nō fuisse cōfessum, sicut & in casu Ang. sed nō in casu precedenti, quo nō p̄t debitũ alteri ꝓbari, & vbi ēt probaretur, ꝙ ꝑ errorē fuisset facta dicta confessio ꝑ minorē, audiretur de iure cōi ēt sine restitutione vsq; ad sniam. d. c. 2. iuncta. l. error. C. de iur. & facti igno. & per Ale. in d. §. si minor. Vlterius subdit ēt Pet. de Anch. ad instruendā rationem iudicantis, super cuius equitate fundatur restitutio concedenda minorib. l. 1. & l. in causæ. §. cā cognita. de mino. ꝙ ponderanda est qualitas personarum, & negocij, de quo agitur. nam agi dr̄ de administratione implicita & prolixa negociorum, hoc est nominum debitorum & redituum, & aliarum rerum pupilli, quę omnia requirunt magnam experientiam & scientiam, quia est per se ars. s. mercatorum, qui sciant uidere calculos & considerare, vtrũ probe, an improbè, vt dicit text. in d l. cum seruus. & computatio & calculatio est quandoq. confusa & intricata, per quam plerũq. periti nesciunt discutere & calculare, & quæ difficultas potest colligi ex gl. propter hoc confusa & obscura in cle. si plures. de iure patro. & in cap. Raynaldus. de testa. ubi in computatione

illarum

illarũ quartarũ versat̃ maxima difficultas,& ꝓ hoc ti.ad.leg. Falc.reputatur difficilis.s.quia in illo sæpe occurrit necessitas calculandi,& maxime in casu nr̃o versatur difficultas in calculando ꝓ codices rõnũ tutelæ administratæ,qui debent esse ꝯfecti,& in quib.inspiciendis & examinandis requiritur peritia & sæpe cadit error probabilis. l.pe.de conf.& ibi dicit Bar. no. de cõputatione,quia est iusta cã erroris.& l. 1.C.de err. calcu. Huius ergo negocij grauitas ſm eundẽ,ꝑ iudicẽ fuit cõmittenda prouidis,& expertis in illa arte,quorum relationi debuisset credi,sicut rustico de agricultura,medico de medicina, & matronis de virginitate.l.1.ꝗ vent.inspic.& c.fraternitatis.ꝗ frigi. & malefi.sed videndũ est,dicit Pe.de Anch.in proposito,q̃ sint isti,qui asserunt & attestãtur se vidisse & calculasse codices rõnũ,data & accepta & similia.Certè primò est ipse adultus, cuius ætas exposita est multis insidijs & captionib.l.j.de mino.& curator est iurisperitus, & qui ambo iuris ꝓsumptione sunt inexperti in illa arte calculandi & negociandi & similia faciendi, vñ apparet, ꝙ d.eorum assertio .s. ꝙ viderint & diligenter inspexerint,&c.continẽt in se quandam facti impossibilitatem,sicut si legista assereret se cognoscere vrinam,& rusticus medicinã,vel medicus rusticanã.Talib.n.assertionib. nullus iudex daret fidẽ.facit,qđ no.in c.fi.de cõf. Ergo nec sĩr iurispito & minori asserentib.se vidisse diligenter tã implicitos & prolixos codices est credendũ ꝓ ꝓsũptã a iure cõtrariã ueritatẽ, quinimmo hoc ipõ probatur iniquitas & enormis læsio,ꝙ curator & minor eius authoritate fatẽtur & asserunt illa,quæ verisimiliter non potuerũt cadere in eorũ peritiam,ar. eius,quod dr̃ de teste.c.cũ cãm.de prob. põt ergo dici ex hoc capite euidens iniquitas,quã natura probat ex facti,de quo agit̃,qualitate,& ꝓ qđ ẽt sñia redderetur nulla.cle.pastoralis.de re iud.& pro hoc ultra Pet.de Anch.melius facit tex.in l.si is qui.§.fi.de inter.act. vbi dicit tex.in totũ confessiones ita ratæ sunt,si id,quod in cõfessione venit,ius & natura recipere põt.& facit ẽt.l.confessionibus.eo.tit.& qđ dr̃ de testibus deponentib.non verisimilia, vt traditur in c.quia verisimile. de præsump. & adhuc istud efficacius cõprobatur vltra eũ. Nã in casu nostro statutũ expressè prohibet fieri per minorẽ finẽ & remissionẽ tutori sine solennitate,de qua in dicto statuto.Ita ergo confessio minoris ꝗ præterito. s. ꝙ sibi fuit reddita rõ per tutorẽ cũ reliquorum ꝓstatione,non ualet,tanquã facta in fraudem legis & statuti prohibentis,vt dixi,tutorẽ liberari per minorem ab administrõne tutelæ sine dicta solennitate,ut probat̃ ex no. ꝑ Bar.in le.cum quis decedens.§.Titia.de.le.3. dũ cõcludit, ꝙ si maritus cõfitetur constante matrimonio recepisse ab uxore,non ꝑiudicat sibi talis confessio,quia cũ inter cõiuges sit prohibita donatio,ꝯfessio est suspecta,quia facta inter personas suspectas.l.qui testañ.cum ibi no.de prob.& ꝓsumitur maritus confessus animo donandi,& sic ꝙ facta fuerit confessio in fraudem legis prohibentis donationem,qđ est ẽt verum,ſm Bar. quãuis cõfessio talis fuerit iurata. & idem vult Bar.in l. Aurelius.§.fi.de lib.leg. Pet.& Cy.in l.j.C.de sacr.eccl.Bal.in l.j. C.ꝗ inof.do.& Sal.in l.1.in 7.q.C.de sec.nup.& faciunt no.in l.si donatione.C.de colla.& propterea etiam in casu nostro est idem dicendum , quia militat eadem ratio,aliàs enim si mediante tali confessione minor posset sibi præiudicare,dispositio statuti,in quo de tali cõfessione non fit mentio,redderetur elusoria , quia licet ualere non posset liberatio facta tutori , tamen per uiam confessionis ipsius minoris si valeret, tutor probare posset rationẽ reddidisse,& reliqua soluisse, & si in effectu hoc modo liberationem etiam omissa solennitate statuti consequeretur. Ne ergo elusoria remaneat eius dispositio,dicendum est , ꝙ talis confessio tanq̃ facta in fraudem statuti sit nulla, quia aliàs ad hũc effectum,scilicet ne dispositio remaneat elusoria,in correctoriis & odiosis fit extensio de casu ad casum . cap.si ciuitas. de sent.excom.in 6.& leg.2.in princ.de calum.& not. glo.in cap. quanquam.de vsu. in 6. & probatur in leg. si stipulatus fuero per te non fieri.& ibi not.Bar.de verbo.oblig.& in leg.omnes populi.de iusti.& iure.& hanc rationem etiam allegat Soci.ad propositum in consi.66.j uol.& de quo infra . Nec obstat iuramentum & auth.sacramenta puberum.C.si aduer.uen.quia ad hoc respondet Pe.de Anch.in consi. præall. dicens ,ꝙ iuramentum non est institutum,ut sit iniquitatis uinculum. 22.q. 4.c.inter cetera,&c.Item debet habere tres cõites,uidelicet,veritatẽ,iudiciũ,& iustitiam,vt no.in auth.de eis. C.de secun.nu. & in c.quanto.de iureiur. in casu aũt huius liberationis & q̃ttationis ſm eũ euidens apparet iniquitas,dum ratio seriatim & explicitè reddenda per inspectionem librorum,& examinanda & calculanda subtiliter per personas in tali arte instructas simplici assertione personarum inexpertarũ in tali arte vnico verbo subuertitur. Item apparet,& de hoc non dubitatur, introitus & reditus possessionum & aliorum bonorũ pupilli ꝑ multos annos peruenisse ad manus tutoris , & tamen eius officio incumbebat,pecunias pupillares in tuto collocare,ne pereant, & curare,vt de reditibus annuatim semper aliquid supersit.l.j. vbi pup.edu.deb. & nõ debuit pecunias pupillares in arca otiosas retinere, sed in emptionibus prædiorum eas collocare , uel ad licitum quæstum apud idoneos deponere.l.tutor qui repertoriũ.§.cõpetit.de admini.tuto.& ibi per Bar.& c. per vestras . de don.inter virum & vxo.sed quid actũ sit in casu nostro,non apparet aliter, quã per ꝑdictã rudẽ & simplicem confessionem minoris eius,quam non sufficere & nullam esse ostensum est. Concluditur ergo ex istis,secundum Pet.de Anc. ꝙ cum dicta quittatio sit fundata super quadam assertione personatum imbecillium in rebus agendis non verisimili, multis de causis, ut dixi,debet censeri iniqua,& per consequens iuramentum minoris carere veritate,iudicio,& iustitia.Ideo non debet ligare minorem cum de natura iuramenti non sit obligare ad iniquitatem dict.cap.inter cetera,& dict.cap.quanto. unde si principale est nullum,uel iniquum,iuramentũ non confirmat illud, sed eius naturã sequitur tanquã accessorium. l. non dubium. C.de legib.& l.fi.qui satisd.cogan.l.adigere.§. quamuis. de iure patr.nec per hoc dispositio.d.auth.sacramenta puberũ. remanet inanis & superflua,quia confirmat contractum nullum ꝓpter solennitatem iuris omissam,& in hoc operatur,non autẽ q̃n de dolo & iniquitate euidentissima arguitur,vt in casu nostro, ne sit iniquitatis vinculum,& sequenti dubio eiusdem cõsilij repetit sæpius Pet.de Anch. ꝙ dicta quittatio fuit extorta dolo tutoris ex proposito,& de quo dicit apparere, cum facta sit quittatio non uisa diligenter rõne,retinente tutore penes se tot reliqua pecuniarum, quæ peruenerunt ad manus illius , & retinente etiam penes se codices rõnum tutelæ , quos reddere debuit minori.l. 1.§. officio. de tu.& rõ.distr. quia ergo dictus dolus dr̃ dedisse cãm liberationi,ideo non cogitur minor ad illius obseruantiã.d.c.quãuis.de pac.in 6.& d.auth. sacrã. Sed vltra hanc rñsionem Pet.de Anch.põt alia rñsio melior & verior dari.Nã(vt dictũ est) minor iste ꝯfessus est, rõnẽ sibi fuisse redditã cũ reliquorũ ꝓstatiõe,q̃ est de ꝑterito,& q̃, vt cõcludenter

10 ꝓbatũ est,facta in fraudẽ statuti ꝓsumit̃,ergo † hmõi cõfessio de eo,qđ est de ꝑterito & in fraudẽ legis facta,nõ firmat iurõ, ſm Pet.& Cy.in d.l 1.in fi.C.de sacros.eccl.& Bar.in d.l.cũ quis decedẽs.§. Titia.de le.3.nec isto casu locũ hẽt auth.sacrã puberũ.nec alia iura,q̃ dñt,contractũ nullũ firmari iurõ, sed procedũt,q̃n iuramentũ est de futuro,puta sup vera donatione facta ꝑ minorẽ,vel inter virũ & vxorẽ,q̃ non respicit aliq̃d de ꝑterito in fraudẽ legis,sed futurũ.s.de non cõtraueniẽdo, ſm Imol. q̃ ita declarat,in d.c.cum contingat.in 10.mẽbro,ꝑcor.not. per Bar.in d.§.Titia.& in l.si quis pro eo. in fi. quæ videbat̃ cõtraria.& cũ eo transit Alex.in d.l.si donatione.C.de colla.vbi vult ẽt ꝑ prędicta cõtra Bal. ꝙ donatio facta inter patrẽ & filiũ ꝓ merita,de quib.non cõstabat,nisi ꝑ iurm̃ patris nõ valeat;quia assertio meritorũ ꝑteritorũ ꝓsumitur facta in fraudẽ legis , ut ibi no.in gl. ꝑpea iuramentũ non validat actũ,& idẽ ẽt vult.d. Bar.Soc.in consi.inci.In pñti cõsultatione,&c. inter cõsilia Maria.61.& in alio cõsi.ꝑceden.per no. ꝑ Bar.in d.§.Titia. cũ concor. & ꝑdicti ẽt faciũt differẽtiã inter cõfessionẽ iuratã factam inter ꝑsonas suspectas, & cõtinẽtem aliq̃d de ꝑterito , & iurm̃ interpositũ super vera donatione , qđ refertur ad futurũ.s. de nõ cõtraueniendo, ꝑ no. ꝑ Imo.in loco ꝑalleg. vbi ẽt dicit Im. & prædicti sequũtur, ꝙ d.authẽ.sacramẽta puberũ.nõ corrigit iura antiqua in iurõ assertorio,de quo loq̃tur.l.si alterius.C.si mi.se ma.dixe.sed solũ in iuramento ꝓmissorio,& pro hoc alleg.ẽt Soc.in d.consi.66.Ioan. And.in addi.Spec.in ti.de sent.§. vt aũt. circa prin.in addi.quę incip.ad hoc,&c.vbi concludit,ꝙ

11 † iuramentũ assertoriũ.de quo in d.l.si alterius. excludit minorem a beneficio restitutionis in integrũ, & non a beneficio nullitatis contractus allegandæ , quem ẽt refert & sequitur Rom.in

consi. 12. & Pau. de Cast. in d. l. si alterius. quam legit cum prec. & all. ēt Io. And. in add. Spe. in tit. de resi. in integ. in §. 2. & Spe. in eo §. sed cū ei. & ibi ēt dicit Pau. de Cast. ꝙ d. auth. sacra puberū. loquitur in iur̄o de futuro, & non in iuramento de psenti vel de præterito, & eandem ēt dr̄iam facit & approbat Are. in consi. 74. Diligenter & maturè in scd̄o dubio. & ibi assignat rōnem diuersitatis, quia in iur̄o assertorio pōt quis dicere falsum, & quāuis per hanc assertionē possit piudicari aliqñ, non tñ facere pōt, ꝙ falsum sit verum, iō lex in fraudē sui nō admittit hanc confessionem, sed in iur̄o promissorio nō pōt esse falsitas tp̄e iur̄i, qñ vere adest consensus iurantis in promissione unde imputet sibi, qui iurat. Sed vnū videt in casu nostro obstare, quia minor non tm̄ confessus est rōnem sibi fuisse reddi. tantum reliquorum solutione, sed ēt tutorē liberauit ab administratione, & iurauit singula habere rata & firma, & non ɔtrauenire. Et ideo quāuis respectu dictæ confessionis iuramentū dicatur de pterito, & assertorium, tñ respectu liberationis, cōtra quā iurauit nō uenire, nihil hēt de pterito, sed est de futuro & per ɔñs vr̄, ꝙ saltē valida sit dicta quittatio & liberatio. Sed ad istud rn̄detur plurib. modis. & primo ad illud de præterito, qd̄ in confessione pcedenti asseritur, videlicet, rōnis redditio & reliquorū pstatio est cā liberationis a residuo quantitatis ꝓmissæ, & pro implemento ipsius liberationis, & promissionis, de non contraueniendo liberationi dicitur facta, ar. l. cū. n. de nou. & l. si ita stipulatus. §. Chrisogonus. & ibi per Bar. de ver. ob. & in l. certi cond. §. qm̄. si cer. pe. & per Bar. in l. singularia. in 6. speciali. eo. ti. & in specie probatur inst. de literarum obl. in §. 1. ubi dicit, ꝙ si iuxta cōfessionē mutui factā in chirographo sit apposita stipulatio, ꝙ ex cōfessione & chirographo copulatiue non oritur actio, immo vnus actus occultatur, & ex sola stipulatione agitur, & pro cuius impleméto dicitur facta ɔfessio, s̄m Ale. qui ad hoc allegat & inducit illum tex. in ɔs. 4. 1. vol. in fi. 4. col. vers. nec ob. ꝙ accessorium. Cū ergo ɔfessio ēt iurata, ut sæpe dictum est, sit nulla, & psumatur non uera tā quā facta in fraudem statuti, & illa fuerit cā dictæ liberationis & implemētū illius, sequitur, ꝙ dicta liberatio facta reperitur ex falsa cā, & ꝑ pea cū nulla sit liberatio saltem ex dispōne statuti, iuramentū isto casu illa non ualidat, quia non hēt in se ueritatem, ut habere dēt, cū (vt dixi) cā liberationis non sit uera,

12 & † sicut illa non ualidat iuraméto tāquā iuris psumptione ñ contineat ueritatē, ita non dēt iuramētū validare, q̄cquid seq̄tur ex illa, s̄m Pet. de Anch. in eo. consi. in scd̄o dubio. vbi ɔcludit, ꝙ ille, qui promisit cū iuraméto facere & curare, ꝙ minor habebit ratam quittationē, non obligat ēt ex iuraméto, q̄a cū prima conuentio minoris, a qua hęc vltima dependet, sit nulla rōne doli & iniquitatis, alia remanet sine cā, & cum sit dependens a prima vel connexa, non potest stare sine prima. l. nō dubium. C. de leg. & facit gl. no. ultra eum in l. si patronus. §. fin. si quid in frau. pat. per quam dicit Bal. in l. 1. C. de inof. don. ver. q̄ro vtrū iuramentū, &c. ꝙ si filius ēt sit hæres liberti, & veniat ɔ alienationē factam cū iuramento per patrē libertū in fraudē filij vel patroni, nō incurrit pœnam promissam in contractu alienationis per patrem, quia vbi rescinditur contractus principalis & pœnalis, & qd̄libet accessoriū & iuramentū dēt rescīdi, allegat gl. in d. §. fi. & l. fi. C. de non nu. pec. & facit, qd̄ nota. Bal. in l. si absentis. C. si cer. pet. & in l. ex testamento. C. de fideic. lib. & in c. 2. de feu. da. in uicem leg. commis. & per Alexā. in l. 1. §. si vir. de acq. pos. & tanto magis ꝑ falsam causam iu-

13 ramentū dēt operari ɔ minorem, † quia etiam de iure cōi falsa cā uitiat actum inter uiuos, si sit expressa ab errante, per no. in l. 1. C. de fal. cau. adiec. leg. & prout uult Alex. in leg. si diuortio. in 1. col. de uerb. obl. qui ēt quærit, utrum in dubio error p̄sumatur vel non. Et dicit quo ad hoc esset recurrēdum ad not. per Bar. in l. non fatetur. de confes. vbi dicit ad propositum, ꝙ si ille, qui allegat errorem, nō solum tractet de dāno, & aduersarius de lucro, sed ēt quando est in pari cā cum aduersario, p̄sumitur error in facto proprio ex quibusdam circunstantiis, inter quas ɔnumeratur qñ ex persuasione aduersarii quis fuit inductus, per l. 1. in prin. quando act. de pec. est ann. uel quando factū est implicitū, per l. pe. eo. ti. de confes. Et sicut in casu nostro est præsumendū, ꝙ minor persuasione aduersarii fuerit ɔfessus, ex quo est immodice læsus. l. si superstite. C. de dolo, in uerbo, immodice læsa es. & ibi no. Doc. Et quia cū agatur de ratione administrationis reddenda, factū pōt dici implicitum. d. l. pen. & ibi per Bar. ex quib. patet, ꝙ iuramentū si obligaret, esset manifestæ iniquitatis vinculum, & quod careret iudicio, veritate, & iustitia. Secundo principaliter rn̄deri pōt ad ɔrium inquantū allegat, ꝙ iur̄m interpositū sup quittatione respicit futurū, & nō pteritū, & qd̄ ꝑ hoc est seruandū. d. auth. sacra puberū. C. si aduer. vēd. vt colligitur ex no. ꝑ Pet. de Anch. in d.

14 cōsi. palleg. videlicet, ꝙ † liberatio & iur̄m psumit dolo & fraude extortū ex psumptione statuti ita psumentis, qñ non est obseruata solennitas, de qua in illo, & ꝙ potuit talē psumptionē inducere s̄m eū, per no. ꝑ Bar. in d. l. oēs populi. cū quo transit Bal. in d. auth. sacra puberū. Et quia cum minores ad decipiendum sint faciles, d. l. 1. de mino. tali causa legitima subsistēte, potuit ius diuinum limitari per statutū laicorū, per no. in d. l. adigere. §. quamuis de iure patr. & per no. per Inn. in c. quæ in ecclesiarum. de const. & ꝙ tale statutum, qd̄ ita præsumit, ualeat, tenet ēt idē Pet. de Anch. simpliciter transiens cum Bart. in c. q̄ in ecclesiarum. de consti. in 9. q. & in regula, ea quæ. de reg. iur. in 6. & quamuis talis rn̄sio gn̄alis non sit tuta, si nō subsit iusta causa psumēdi ꝑ alleg. in ɔtrariū, tñ in casu isto speciali ratione arbitror, ꝙ adsit causa legitima sine dubio: qm̄ (vt dixi) statutum specialiter prohibet fieri finem, & quittationem tutori ꝑ minorem, si forma, de qua in illo, non sit obseruata, & aliàs psumit dolum, & fraudem, & quantum ad hunc actū dicit adesse iusta cā ex qualitate negocij, cum redditio rōnis sit actus ex sui natura implicitus, & intricatus, & de qua verisimiliter minor nō pōt habere notitiā & peritiā & ꝑ hoc in facto proprio, vt dixi, & in cā pari psumit error. d. l. pe. & ꝑ Bar. in d. l. non fatet, de cōfes. Queādmodū ergo rōnabiliter dicto casu ratione pmissa ēt in fauorē maioris in facto ꝓprio, ɔ regulas iuris psumitur error. l. q. q. ad Treb. Ita ēt dolus aduersarij ex eadem cā pōt psumi facilius erat, & circūuenit. d. l. 1. de mino. Tertio ēt rn̄deri pōt ad d. auth. sacra puberū. s. ꝙ illa hēt locū, quando q̄s donauit certam quantitatē, vel speciē, aut vendidit, & promisit non contrauenire, tunc. n. minor non potest dicere de nullitate, nec restitutionē in integrum petere, & similiter nō agere remedio. l. 2. C. de rescin. vend. quia cum sciret, ꝙ ageret, dicto casu non

15 dicitur lædi: † quia uolenti, & scienti non fit deceptio, uel dolus. l. cum donationibus. C. de transa. & l. 1. in fi. de act. em. Sed ubi minor renunciat cum iuramento vniuersitati bonorum, & reperitur deceptus notabiliter, & ultra dimidiam iusti precij, pōt infringi renunciatio, & aduersus eam reclamari, quia tunc psumitur ignorasse vires patrimonij maximè diffusi, s̄m Bal. in d. l. 2. saltem quando contractus fuit dicto modo multū dānosus minori, per no. in l. quisquis. C. de rescin. vend. & per Ang. & alios post eum, in l. si quis cum aliter. de verb. obl. & Imol. in c. cum cōtingat. in 3 membro. Et quia minor est talis persona, quæ qñ aliquid facit sine cā, vel cum cā iniusta, præsumitur ex simplicitate, & fragilitate facere. l. cum de indebito. de proba. & no. Bal. in l. 2. in 4. q. C. de rescin. uend. & iuramentum dicitur iniustum tunc, & captiosum, secundum Bal. in rub. C. de rerum permu. Quia dicit ipse, licet iuramentū repræsentet eū maiorem quoad hoc, ut solennitates in contractibus minorū possent admitti, non tamē facit eum sagacem, & prudētē, quę rationes cessant, qñ constaret, ꝙ minor certā quātitatē donasset ex iusta cā, & non indiscrete, q̄a tūc dici nō posset, ꝙ per errorem, aut ex sim plicitate fecisset, ideo dicto casu tenetur iuramentum seruare irreuocabiliter. d. auth. sacra puberum, & ita no. declarat, & concludit Alc. in quodam consilio nō impresso inci. Cōsideratis his, q̄ in themate narrant, &c. Qua ergo rōne vult, ꝙ ubi minor vniuersitati bonorū renūciat ꝓ modico. nō teneat ad obseruantiam iur̄i, q̄a psum̄t ignorare uires patrij, eadem rōne idem est, quando absoluit tutorem a redditione rationis administrationis, quia non minus in tali actu error præsumitur, quam in præcedenti, ut dixi. Et propterea omnibus istis casib. ut etiam dictum fuit statutū dr̄ ex cā iusta præsumere, ꝙ contractus dolo aduersarii fuerit celebratus, & seu ꝙ dolus dederit cām contractui etiam iurato, & ɔñr ꝙ iuramētū nō sit obseruandum. d. c. quāuis. de pact. in 6. Et ad q̄dam ēt alia, quæ allegantur superius in contrarium, pōt dari cōgruū rn̄sum. Nō

16 ob. ergo dum dicebatur, ꝙ † præsentia principis supplet omnem defectum solennitatis. per l. omnium. C. de test. q̄a ibi probat, ꝙ solum suppletur solennitas testiū, & hoc quia corā eo p̄sumitur

sumitur copia personarum, sed quo ad aliam solennitatem secus, ut probatur ibi in fi. cũ gl. fi. & ideo filius debet institui. Itẽ qñ testm̃ fit alibi, vt dicit ibi, & confirmatur, qa qñ dr̃ de testõ facto corã principe, idẽ est quando fit apud acta, ut ẽt ibi ꝓbatur. Et tñ hoc vltimo casu non est dicendũ, ꝙ omnis solẽnitas sit remissa, sed tm̃ quo ad testes ratione præmissa. Et nõ ob. no. Inn. in c. 1. de lit. contest. quia loquitur de solennitate, & ordine iudiciario, ad quem princeps non est astrictus, c. in causis. de re iudi. Item non ob. ꝙ præsentia principis, & iudicis tollat præsumptionem metus & fraudis, vel doli. leg. transactionem. C. de transac. quia illud est uerum, nisi ex manifesta, & enormi læsione contrarium appareat, ut not. dicit Pau. de Cast. in cons. 175. inci. Contra superius consulta, &c. quia secũdũ eũ nulla est melior probatio quam per euidentiam facti, ſm Inn. in c. pro posuisti. de proba. & no. in l. si pars. de peti. hær. & prout de enormi læsione, & manifesta apparet, per ea, quæ superius tacta sunt. Non ob. denique illa clausula † ex certa scia, & non ui, dolo uel metu, &c. de qua in instrumẽto, quia huic formæ introductæ a statuto in fauorem minoris nõ põt minor renunciare sine iuramento, ꝙ in casu nr̃o hr̃ pro nõ interposito ꝑ ea, quę in præcedẽtib. dicta sunt, sicut nec beneficio restõnis l. iudex circumuento. de mino. & in terminis nostris ita concludit Bar. in consil. 88. In quæstione inter Franc. & hoc secundũ eum. Quia qua facilitate decipitur in contrahendo dicit eadem facilitate decipi in renunciando. leg. doli. §. diuersum. de noua. Et propterea est eadem ratione dicendum in minore, vt in eius præiudicium dicta clausula nihil operetur, tanquam ea facilitate sit deceptus in apponendo dictas clausulas, qua fuit deceptus in contrahendo. d. §. diuersum. In maiore vero & in alio contra quẽ cessaret præsumptio doli, dicta clausula posset operari, per no. in l. 4. §. quæsitum. si quis cau. Et quæ etiam nõ debet operari, quando substantia obligationis est inefficax, quia omnes clausulæ illi adhærẽtes tunc sunt inefficaces, secundum Marian. consi. 65. Circa primam quæstionẽ. in antepe. col. alleg. no. per Bal. in l. 1. C. de sustra. & in l. emptione. C. plus vale. quod agi. & l. fi. de consti. pecu. & quædam alia. Propterea tales clausulæ apponi solent ex consuetudine notariorum præter mentem partium, idcirco non præiudicatur, secundum Bar. in l. 1. in 6. q. de iur. codi. & idem etiam vult Anto. de But. & Abb. in d. c. cum contingat. & in c. Quintauallis. de iureiurã. dum loquuntur de notario ponente verba nimis ampla, quæ effugiũt deliberatam mentem contrahentiũ, vt nihil operentur. Ex hoc etiam colligitur responsio ad aliam clausulam eiusdem instrumenti. s. ꝙ partes iurarunt omnia & singula fuisse, & esse vera, per quã dicitur, ꝙ non potest opponi de simulatione, & ꝙ præcedentia nõ sint vera, quia allegaret quis suum periuriũ, & propriam turpitudinẽ, vt in locis in contrariũ alle. † Quia eadem facilitate, qua minor fuit inductus ad liberandum tutorẽ, eadẽ facilitate inductus est etiam ad sic confitendum. d. §. diuersum. & per no. per Abb. in d. dispu. Stante statuto in 1. dubio. dicentem, ꝙ vbi statutum præsumit contractum factum per dolum ex causa rationabili, tunc iuramentũ non obligat minorẽ. Quia qua facilitate fuit minor inductus ad contrahendum, eadẽ facilitate fuit etiam inductus ad iurãdum, per d. §. diuersum, & per no. per Cy. in l. si ex cautione. C. de non nu. pecu. & probatur ẽt ex no. per Bar. in l. fi. §. idem quæsijt. de condi. inde. vbi dicit, ꝙ per promissionem, de non mouendo controuersiam, & ꝑ clausulam illam renuncians exceptioni doli, quod metus causa, & condictioni indebiti, non tollitur condictio indebiti, quia error adhibitus in solutione facta indebitè, in esse etiam dicitur in dicta promissione, & renũciatione, per d. §. diuersum, & hoc magis in minore est uerum, qui propter fragilitatem ætatis facilius seducitur. d. l. 1. de minori: & vltra ꝑdicta ꝙ d. clausula nõ impediat de simulatione opponi, & sic ꝙ nõ obstet præsertim quando contractus, vel actus est celebratus inter personas suspectas, & prohibitas, probat ẽt Soci. plurib. modis respondendo ad dictam clausulam, in d. consi. 61. & in consi. 66. Inter consilia Mariani, & in l. 1. in fi. sol. mat. & ad quem me remitto, qa loquitur satis prolixè, & facile uideri potest, & ad alia quæ obijciuntur, ex dictis superius clara respõsio colligitur. Vnde cõcluditur, ꝙ liberatio, & quittatio, de qua agitur, est penitus nulla, & ꝙ tutor rationem tenetur reddere. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Datio in solutum, sicut uenditio pro precio declarando ualet, quo modo.*
2. *Possessio transfertur ex traditione facta pendente conditione.*
3. *Legatum actionis realis transfert dominium in legatariũ, sicut legatum ipsius rei.*
4. *Cessione acquiritur absenti, vbi fit ex causa, ex qua absenti acquiritur, vt ex legato.*
5. *Donatio in solutum per errorem facta pro maiori summa, quã uere debeatur, in totũ est nulla, & quando error præsumatur.*
6. *Et facta pro quantitate incerta non valet, & quando æstimatio precij possit committi duobus.*
7. *Datione in solutum contra legem facta, non transfertur dominium nec possessio ex constituto in ea apposito.*
8. *Possessio partis incertæ rõne loci, & quotæ transferri nõ potest.*

CONSILIVM CXXXVI.

PRIMO videndũ est, vtrũ valuerit datio in solutum. Et prima facie dicẽdũ vr̃, ꝙ sic, quia hẽt instar vẽditionis. l. si ꝑdiũ. C. de euic. & plenè no. in l. libera. C. de sen. Et iõ † sicut ualet uenditio facta pro iusto precio. l. si fundus. §. fi. ff. de pig. & ibi ꝑ Bar. ita ẽt valuit datio in solutũ facta per Ludouicũ. d. Catherinæ matri suæ de tanta parte vnius possessionis, quæ ascendant ad summã librarũ septingentarum. Et hoc pro dotib. suis pro precio, quo æstimabitur per duos hoĩes probos, qđ ascẽdat ad dictam summã, ꝯstituens, &c. Nam sicut primo casu incertitudo precij & ꝑsonæ, quæ illud dẽt declarare, non vitiat. d. §. fin. ita nec isto casu. Nec ob. l. si mercẽs. in prin. ff. loca. quia hic ꝑcessit contractus dotis, cuius occasione fuit facta consignatio dictę possessionis pro rata, cuius occasione põt recurri ad iudicem pro declaratione precij, ut cõpellat partes ad eligendum æstimatores, vel ut ipse eos eligat. d. §. fi. & ibi declarat Bart. q dicit, ꝙ in casu. d. l. si merces. erat incertitudo personæ in ipso contractu principali, iõ incertitudo vitiat, vel dici põt, ꝙ in casu. d. l. si merces. declaratio precij erat cõmissa vni tm̃, eligẽdũ per partes, & quia in eius electione poterant discordare, uitiatr̃ contractus, sed quando declaratio erat cõmissa duob. quorum unus debebat eligi ab una parte, & alius ab altera, tunc cessat dicta rõ, quia non possunt discordare in eligendo, ut contractus tunc ualeat, ſm Bar. in d. l. si merces. Et iste vr̃ casus nr̃, qa facta est consignatio pro precio, quo æstimabitur per duos bonos viros, & non ꝑ vnum tm̃. Et sic per mortẽ contrahentiũ, vel alicuius eorũ ꝑtãs arbitratoris electi super contractu perficiẽdo nõ extinguitur, ſm Io. And. & Doc. communiter in c. fi. de arb. & Ro. & Alex. in l. si quis arbitratu. de ver. ob. quicquid ibi dicat Bar. sic ẽt ꝑ mortem cõtrahentiũ non expirat facultas eligendi arbitros super contractu perficiẽdo, sed transit ad hæredes. l. si stipulatus fuerim illud aut illud. in prin. de uer. obl. & ibi no. Bar. & omnes. Nec ẽt huiusmodi consignatio seu in solutũ datio redditur nulla ex eo, ꝙ dos d. Catherinæ nõn ascendat ad dictã summã, sed sit solũmõ librarum trecentarũ, vt in terminis decidi vr̃ ex no. per Bar. in l. quãuis. alias inc. Calipodius. de sol. in fi. vbi q̃rit, quid si vir faciat pactũ de dãdo uxori in solutũ aliquod non obligatũ pro dote, qđ est precij maioris quã dos. Et determinat, ꝙ si fiat tale pactũ sol. ma. ꝙ ualet, per l. si diuortio. de ver. ob. si vero fieret cõstante matrio, contineret donationẽ, iõ non valeret, nisi morte confirmaretur illa donatio, quia igitur in casu nostro. s. inter filium, & matrem non est prohibita donatio. l. j. & l. si mater. & l. seq. C. de inoff. don. ualuit in solutum datio facta ex cã dotis, quãuis excedat dotis, quantitatem valet, qñ fit per uirũ uxori sol. ma. quo tꝑe inter coniuges non est prohibita, ſm Bart. in loco præallegato. Sequitur ex præmissis ergo, ꝙ per constitutum appositum in dicta consignatione, & in solutum datione fuit trãslata possessio & ẽt dñium in d. Catherinam. l. quod meo. in prin. de acqui. pos. & quamuis ante æstimationẽ factam per dictos duos uiros probos pendeat conditio. l. fi. C. de contrahen. emp. & d. l. si fundus. §. fina. de pig. nihilo minus † ex traditione simpliciter facta pendente conditione transfertur possessio, & dñium l. dotis fructus. §. fi. de iur. do. & l. sub cõditione. & ibi per Bart. de solu. & in leg. 1. de vsuca. pro dote. Et isto casu traditio fit

simpliciter, & in ea aliqua cōditio non est expressa, & non sit dña vtrū pecunia sit tradita, vel species. d.l. dotis fructus. §. fin. cū seq. & per Bar. in d.l. Et† quia d. do. Catherina legauit in testō Scipioni, & fratrib. oēs actiones tā reales quā psonales sibi cōpetētes ī dicta possessiōe sibi ɔsignata ex legato dictæ actionis realis ipso iure fuit translatū dñium in dictos legatarios, sicut si eis legata fuisset ipsa possessio, Bal. Sa. Pau. de Cast. & Ale. in l. ex legato noīs. C. de lega. ac ēt mediante cessione actionis pdictis facta per d. Catherinam in testō, in eos fuerunt actiones translatę, quamuis ēt eēnt absentes, & quamuis per cessionē factam absenti non soleat vtilis actio acquiri, si alius pro illo non recipiat, vel nuncius, vel epistola non interueniat, ſm Bar. in l. in cāæ. in prin. de proc. & Bald. in d.l. ex legato noīs. in fi. & in l. p diuersos in 14. q. C. man. illud tñ procedit, qñ cā vel cōtractus, ob quam fit cessio, nō pōt fieri inter absētes, vel qñ fieri pt, sed requirit nuncius, vel epistola, ſm Bar. in d.l. in cāæ. in princ. Et est secus † vbi ex cā, ob quam fit cessio, pōt acquiri absenti, sicut ex legato. l. cum pr. §. surdo. de le. 2. nam sicut ad validitatē legati non est necessaria psentia legatarii, qñ ex dicta cā testator cedit actionē, vt est de mente pdictorū, & vbi ēt in d. Catherinam non fuisset translatū dñiū, vel quasi. E ɔñr nec in dictos legatarios habentes cām ab ea saltē pdictæ. d. Catherinæ fuit actio personalis q̄sita ad tradendū sibi tantum de dicta possessione, qd' ascendat ad summā librarum septingentarum qm̄, vt est dictū, valet cōsignatio, & promissio de consignādo, nec defecit cōditio, sub qua intelligitur facta, quia morte contrahentiū non fuit amissa ptās eligendi duos viros probos, qui habeant precium declarare, nec ēt extinguitur ptās arbitrandi, & declarandi, sed electio spectat ad hr̄des contrahentium, q. p iudicē cogi possunt ad eligendum, vel qui per iudicē possunt eligi, ſm Bar. in l. si fundus. §. fi. de pig. & quæ actio personalis ipso iure, & absq; cessione fuit q̄sita dictis legatarijs. d.l. ex legato noīs. C. de. l. vñ sequitur, ꝙ libellus in rei vendicatione, vel in publiciana procedit, quia de dñio actorū constat, vel saltem de quasi dñio, qd ēt ipso iure q̄ritur ex legato, sicut quæritur dñium. l. 1. in fi. de publicia. iuncta l. Titio. de fur. vel saltē reus dēt cōdemnari ad cōsignandum de dicta possessione vsq; ad dictā quantitatē p actionē personalē, quæ ēt dr̄ intentata, vbi illa tm̄ cōpetat, & non detur actio realis, quia in narratione libelli deducitur tenor instri, & qualitas facti, ex quo apparet, ꝙ saltē actio psonalis pōt competere. iō illa vr̄, & intelligitur intentata, quia non tm̄ petitur declarari, dictā possessionē p parte spectare & pertinere iure dñij, vel quasi ad actorem, sed ēt petitur reū cōdemnari ad tradendū, & relaxandū & consignandū actori tm̄ de dicta possessione, qd' ascendat ad dictam summam librarum septingentarum, ſm æstimationem faciēdā per duos probos viros, &c. quæ verba concludunt in actione personali. Et tanto magis in libello intelligitur deducta dicta actio p illam clausulam, de qua in fine libelli, s. super quibus omnib. & singulis, &c. & illam aliam oī meliori modo, &c. & p no. per Inn. & alios in c. 2. de ord. cog. cum conc. Sed pręmissis non ob. contrarium arbitror uerius. Et quia copiosè, & subtiliter per clarif. D. aduocatum actoris pro hac parte est allegatum in iure, Iō compendiosè me expediam, & quia per illum primo concluditur, ꝙ ista cōsignatio, & in solutum datio non valuit, istud alia ratione multum clara, & iudicio meo concludenti comprobo. Nā dos. d. Catherinæ sibi constituta non trāscendit libras trecentum, & ex cā dotis fuit sibi consignata, & in solutum data possessio pro summa librarum septingentarū, quia ergo pro maiori debito fuit facta in solutum datio, in totum redditur nulla, qm̄† ubi debitor in summa minori, puta in decem per errorem tanquam debitor in plus, puta in undecim, vel vltra dat rē in solutum pro illa maiori summa, ī totum ipsa datio est nulla, ut est tex. sing. & ibi no. Bar. in l. si non sortem. §. si centum. de condit. inde. Et hoc procedit nedum, quando a iudice, sed etiam quando a parte res est in solutum data, ut probatur in illo tex. ponderato per Bar. qui loquitur in datione facta per debitorem, & ita etiam ibi tenet Pau. de Cast. & Mod. & est communis opi. & idem tenet Bald. in l. certi condictio. §. qm̄. si certum pet. & Rom. in l. 1. §. pen. de verb. obl. & in l. si is ad quem. de acqu. hær. Nec ob. quod no. Bar. in l. quamuis. de sol. quæ pręsupponere uidetur, ut retuli superius, quod si uxori detur in solutum res maioris precii, q̄ sit dos, ꝙ ualeat datio ab initio, si facta fuit sol. ma. quia ad hoc duob. modis pōt rñderi, & primo, ꝙ loquitur Bar. qñ in quantitate dotis debita non fuit erratū, sed in æstimatione rei, vt quia plus ualebat ipsa res q̄ dos, sed tamen fuit data pro quantitate, quæ verè erat in dote. nam tunc in totum non vitiatur datio, sed pro rata debiti tenet datio, vel in totū ualet, qñ facta fuit a sciente, qui vr̄ donasse, & ita ēt tenet Pau. de Cast. & Moder. in d. §. si certum. & pbatur in l. fi. C. de iur. dot. impe. Vel secundo rñdet, & optimè, ꝙ Bar. loquitur, quando scienter debitor maiori quantitate quā esset debita dedit rem in solutū, quia illud plus tunc vr̄ dedisse aīo donandi, ſm Bar. in d.l. quāuis. & sic quia facta fuit tunc datio in solutum in totum ex vera causa. i. partim ex causa dotis, & pro parte ex causa donationis, ualet datio in totum, & isto casu. s. quando facta fuit promissio, vel datio a sciente, & quando de hoc constabat, intelligitur. d.l. si diuortio. de verb. obl. quam Bar. alleg. vt ibi per Alex. in d. §. si centū. cū ibi not. p Bar. loquitur, quando in summa debiti fuit erratum, ut quia debitor credebat se teneri in plus, & erat obligatus in minus, ac pro pluri, & maiori quantitate quā teneretur per errorē dedit rem in solutū. In dubio aūt præsumitur, ꝙ sit datio facta p errorē, quando ille, qui dat, tractat de damno, & aduersarius de lucro, vt in casu. dicta l. si diuortio pariter, & nostro, secundum Alexand. ibi, per not. per Barto. in l. non fatetur. in princip. de confes. & tanto magis præsumitur error isto casu, quia in solutum datio non fuit facta a marito do. Catherinæ, cui fuit dos cōstituta, sed ab eius filio, & hærede, qui psumitur ignorare factū defuncti. l. qui in alterius. de reg. iur. & l. verius. de proba. & ideo isto casu in totū nō valuit in solutū datio. Scđo dici pōt, ꝙ dicta cōsignatio nō valuit: q̄a † queādmodū non tenet vēditio rōne incertitudinis precij, eadē rōne non valet in solutū datio, quando fit p quātitate incerta, ſm Bart. in l. a diuo Pio. §. si pignora. de re iudi. in prin. alleg. insti. de contrah. emp. iuncta l. 3. de usucap. pro emp. & quātum ad hoc bene loquitur, & quāuis preciū veniret isto casu declarandū p duos viros pbos, q̄a ēt illi sunt incerti, & sic adest incertitudo rei, & personæ, nō valet in solutū datio. l. si merces. in prin. ff. loc. & tangitur ēt in alleg. & ibi respondetur pluribus modis ad no. per Bar. in d.l. si fundus. §. fi. de pig. ad quæ responderi ēt pōt alio modo, ꝙ in casu illo pactū de dādo rem in solutū pro iusto precio fuit interpositū super contractu pignoris valido de eadem re, super quo iudicis officiū pōt se fundare, sed in casu nostro quāuis cōtractus dotis principalis præcesserit, non tamē erat sup eadē re, q̄ fuit in solutū data, sed sup quantitate. Ideo iudex super illo contractu diuerso, & facto super re diuersa se non fundat. Et propterea Bar. in d. §. fin. non ponderat primū ɔ̄ctum, puta mutui, uel alium similē, qui pcesserat pignus, q̄a ille erat celebratus super alia re. Sed cōsiderat solum ɔ̄ctum pignoris validum, in quo deducitur eadem res quæ ēt cōtinetur in pacto de dādo eā in solutum. Si. n. non esset uis, vtrum principalis contractus validus esset super eadē re, vel diuersa, nō pōderaret Bart. cōtractū pignoris, qui est accessorius ad aliū, sed habuisset respectū ad primū cōtractū, cui accessit ipsum pignus, & facit, qđ no. Imo. in l. si quis arbitratu. de verb. obl. vbi dicit, ꝙ valet venditio facta iusto precio in casu speciali. d.l. si fundus. §. fi. & ꝙ extra illum casum nō ualet, p d.l. si merces. in prin. & sic Imo. restringit. d. §. fi. ad spālē casū, de quo ibi, & qui differt a nr̄o, vt patet p prædicta. Nō ob. in quantū dicebat, ꝙ declaratio precij nō erat cōmissa vni, sed duob. quo casu Bar. ibi tenere vr̄, ꝙ valeat contractus. Quia loquit̄ Bar. qñ singuli cōtrahentes habēt eligere singulos arbitratores. i. quilibet vnū, & q̄a tunc in eligendo non possunt esse discordes, valet pactū, ſm Bar. Sed in casu nostro non est dictū, ꝙ vnus eligat vnū, & alius alium, sed est declaratio precij cōmissa duobus uiris probis, & sic vnus ab uno tantum non potest eligi, sed ambo concurrere debent in electione cuiuslibet, & singulorum, & quia in eligendo singulos, & oēs possunt discordare, sicut qñ vnus solus est eligendus, ideo sicut isto ultimo casu non ualet contractus, ita nec alio casu, in quo militat eadem ratio. l. illud. ad legem Aquil. & l. a Titio. de uer. ob. Et similiter p prædicta tollitur aliud, videlicet, dū dicebat, ꝙ p mortē contrahētiū nō extinguitur facultas arbitrandi neq. potestas eligendi, quia illud potest procedere. Sed quia isto casu contractus non valuit ab initio. d.l. si merces. non fuit quæsita nec quæri potuit eligendi facultas ab initio ipsis contrahen-

trahen-

trahentibus iō illā ad hr̄des non potuerunt transmittere. Quia 7 † ergo ipsa datio in solutum non ualuit, quia fuit facta contra legem. d. §. preciū. iō ex ea non potuit transferri dn̄ium. le. non dubium. & ibi no. C. de legi. & per Bar. & Doc. in l. 1. §. si vir. de acq. poss. & quia dominium, vel quasi non acquiritur ex solo contractu sine traditione. l. traditionibus. C. de pac. & not. in l. cum res. C. de prob. & quę traditio uera hic nō interuenit, nec ficta, quia cōstitutū appositū in contractu nullo nō valet, & nihil operatur ſm Bal. in l. cum testamento. C. de fideic. & latius p Alex. in d. §. si vir. & vbi etiā datio in solutū valeret in totum sicut qn̄ esset facta a sciente, vt dixi, q̄a tn̄ inquantum excedit, verū debitum, eēt donatio præsumpta. l. cuius per errorē. de regu. iur. & plene not. in d. l. j. de condi. indebi. & per Bart. in d. l. quoties. de solutio. Ideo ex præsumpta illa donatione, & ex cōstituto, qd̄ est ficta traditio, non pōt trāsferri dominiū, vel quasi, ſm Bar. in l. cū falsa. C. de iur. & fac. igno. & no. Bar. & Doc. in l. si rem aliquam. de acqui. possess. Quinimmo si præcessisset verus titulus, & traditio, adhuc non potuisset in do. Catherinam 8 transferri dominium, vel possessio, quia † ista portio possessionis in solutum data est incerta ratione loci & quotæ, ideo posideri non potest. l. 3. §. incertam. & ibi no. omnes, de acqui. possess. Et ideo Bar. ibi refert, q̄ quidam emit centū tabulas terræ in prędio tuo, & in parte, in qua elegerit, & ante quā eligeret, egit rei vendicatione, & dicit respondisse, quod non poterat obtinere, etiam si venditor cōstituisset se suo noīe possidere, quia pars erat incerta rōne loci, & quotæ, ideo non fuit possessio translata, nec dn̄ium. Et idem tenet Ang. & alij Moder. in l. locus. eo. tit. Unde quia in casu nr̄o fuit tm̄ de possessione facta consignatio, in quātū ascendat eius preciū declarandū per duos probos viros ad quantitatē dotis, non potuit agi rei vēdicatiōe, vel publiciana ante declaratione precij, & actua lē cōsignationē p diuiso, q̄a prius portio est incerta rōne loci & quotæ. Et istud est certissimum nec ēt pōt actor obtinere in actione psonali. Quia cū valuerit cōsignatio ab initio, per ea q̄ dicta sunt, & maxime per l. si non fortē. §. si centū. de condi. indebi. ex contractu non est orta aliqua obligatio, vel actio. Cū ergo dominæ Catherinæ actio realis, vel personalis non competeret, in actorem transferri non potuit mediante cessione, & legato illi facto. l. si sic. §. 1. de leg. j. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Statutum potest annullare probationem etiam sine confirmatione superioris.*
Dictio duo tamen, quid importet, & facit modum, & nu. 8.
2 *Constitutum appositum in contractu nullo nihil operatur.*
4 *Possessio non transfertur etiam ex uera conditione eius, qui non potest contrahendo obligari. contra. nu. 12.*
5 *Statutum generaliter disponens locum non habet in instrumētis dotalibus.*
6 *Clausula omnia, & singula, refertur ad omnia etiam incidēter, & enunciatiue dicta.*
7 *Leuis solennitas. i. quæ præiudiciū non affert, omissa non uitiat.*
9 *Forma potest impleri per æquipollens, quādo. s. cogitauit de effectu, non de modo.*
10 *Statutum loquens de simplici non habet locum in misto.*
11 *Possessio amittitur ex contractu nullo minoris adulti, non autē pupilli.*
13 *Aestimatio fundi dotalis quando faciat uenditionem.*

CONSILIVM CXXXVII.

VISO instr̄o dationis in solutū pro vna parte, & venditionis pro alia parte, & oīb. diligēter pōderatis, videtur prima facie dicendū, q̄ in solutū datio sit nulla, & uēditio p̄dicta, quia solennitas, q̄ de iure cōi, & ex forma statuti requiritur in alienatione rei minoris, fuit omissa. l. cum hi. §. si prætor. de trāsac. Et quamuis iuramentum ualidet actum ex defectu solēnitatis nullum. auth. sacra puberū. C. si aduer. uēdi. isto tamen casu nō hēt hunc effectū, quia statutū vult, q̄ instrumentū, in quo de iur̄o minoris fit mētio, quantum illius probationē non adhibeatur fides, si solennitas statuti non fuit seruata, & sic stante statuto tali non probatur iuramentum a minore præstitum. Et valet hmōi statutum, quia statuta etiam super iuramentis di1 sponentia a summo Pontifice sunt confirmata, & quia † nō annullatur obligatio, uel iuramētum per statutum, sed probatio tantum, q̄ vr̄ fieri potuisse absque superioris confirmatione, ut sentire vr̄ Abb. in c. cum contingat. de iureiu. circa ult. char. dum uult, q̄ si ex forma statuti requiratur, q̄ de contractu rogati sint duo notarii, & unus tantum sit rogatus, q̄ sicut per instrumentum illius non probatur contractus, ita ēt iuramētum non probabitur. Nec etiam ob. q̄ statutum excipiat instrumenta dotium, & contractus ipsarum, quos vult fieri posse a quocūque, sine solennitate dicti statuti. Quia statutum hoc permittit, dumtamen in tali contractu adhibeantur ad minus quatuor testes, ex quib. saltē unus sit agnatus, vel cognatus minoris se obligantis, qui sit bonæ famæ, vitæ, & opinionis, & iurans in instrumento se agnatum, vel cognatum esse, & se credere contra2 ctum ipsi minori utilem fore, & c. quæ † dictio dumtamen, reqrit, q̄ de necessitate existat illud, cui dicta dictio iniungitur, ad hoc ut actus posit effectum sortiri, secundum Io. And. in c. ex tuarum. de autho. & usu pal. per illum tex. in ver. dummodo, & in regu. nullus ex consilio. de reg. iur. in 6. per l. impuberibus in prin. de autho. tuto. & Ale. in l. 1. in prin. ad leg. Falc. qui loquit de dictione dūtamen. quamuis igitur quatuor testes interuenerint, inter illos tamen aliquis agnatus, uel cognatus & qui dicto mō iurauerit, non interuenit, & sic forma isto casu a statuto data non fuit adimpleta. Nec præsentia partium ipsius minoris aliquid operatur, quia non fuit adhibitus ut testis, prout requirit statutū, nec iurauit, ut requiritur. Et ideo forma p p hoc non fuit seruata, quæ etiam per æquipollens non potuit impleri, ſm Bal. & Doc. in l. j. de libe. & posth. Nec etiam minor transtulit possessionē ex constituto apposito in dicto cōtractu nul3 lo, quia † vbi actus est nullus, non ualet etiam constitutum in eo appositum, secundum Bal. in l. cum testō. C. de fideicommi. & Ale. in l. j. §. si vir. de acq. poss. quia vitiato principali vitiatur etiam accessorium. l. cum principalis, de reg. iur. Nec etiam ex vera traditione fuisset possessio translata, per not. per Ang. in 4 l. is cui bonis. de ver. obl. per illum tex. ex quo not. q̄ † qui non pt contrahendo obligari, non admittitur possessionem tradendo, & dicit, q̄ est menti tenēdum pro pupillis, & aliis. qui ex forma statuti se obligare non possunt, & cum eo transit etiam Al. in d. §. si uir. in fi. Et idem multo magis qn̄ statutum diceret, q̄ quis alienare non posit, secundum Pau. de Ca. ibi, & iō in hoc iudicio possessorio nō pōt. d. Lucretia obtinere, dn̄a Nicolaus minor non transtulit possessionem in Ale. cui successit d. d. Lucretia, & per consequens dictus Nicolaus, qui possessionem non amisit, in hoc interdicto retinendæ dēt obtinere. Sed præmissis non ob. aliter concludendum puto, & in primis, q̄ datio in solutum ex cā dotis ualuit, quia statutum excipit instrumenta dotium promissarum & confessatarum, uel contractus ipsarum, qui & quę posint fieri a quocunque sine solennitatib. p̄dicti statuti, dummodo minoris iurent in ipso contractu, & sic iste casus remanet in dispōne iuris communis quo ad solennitates requisitas in aliis contractibus minorum secundum quam talis datio in solutum iuramento firmatur d. auth. sacramenta puberum. C. si aduer. uend. quæ etiam hēt locum in distractu, secundum Doct. communiter. Et quæ instrumenta dotium intelligerentur etiam excepta, quamuis statutum specialiter illa 5 non excepisset, ut probatur in l. fi. C. de iure do. ex quo † no. ibi Sali. q̄ statutum generaliter disponens, q̄ instrumenta publica non probent, nisi reperiantur in memorialib. registrata, nō hēt locum in instrumentis dotalibus dotium fauore. Et non ob. q̄ statutum uelit, q̄ in instrumentis dotalib. interueniāt quatuor testes, quorum vnus sit agnatus, vel cognatus, & iuret se esse talem, & credit cōtractum eē utilem minori, quia quatuor testes interuenerunt, & ultra eos adhibitus est etiam patruus minoris, qui se obligauit, & actum gessit cum ipso minore pro honore, & vtilitate eiusdem minoris sui nepotis, ut in principio ipsius instrumenti narratur. Et qui postmodum in fine etiam iurauit prædicta omnia, & singula fuisse, & eē uera, & per consequens iurasse dr̄, se patruum, & sic agnatum, & gesta cedere in honorem, & vtilitatem dicti sui nepotis, prout requirit isto casu statutum prædictum, quia † illa clausula omnia, & singula, refertur ad omnia præcedentia, tam enunciatiue, & incidenter dicta, quam dispositiue, & principaliter, vt probatur ex no. per glo.

gl.in c.ut circa.de elect.in 6.in ver.omnia & singula,& per Im. in c.cum contingat.de iureiur.in 7.membro.& in c.ad nostrã. ad fi.de emp.& vẽd.Nec ob.ꝙ statutum velle videatur, ꝙ agnatus adhibeatur tanquam testis,& ꝙ tanquam testis iuret,vt supra dictum est,quia ẜm intentionem statuti parum, & nihil refert inter unum casum,& alterum,ideo vr̃ intentioni ipsius statuti magis satisfieri in casu nostro, in quo vltra testes quatuor interuenit etiam patruus,qui iurauit in forma,ut dixi,& etiam se obligauit. Vñ si non credidisset id,quod gestum est, vtile fuisse minori,verisimiliter non promisisset se facturum,& curaturum,ꝙ minor haberet ratum,factus maior.Solennitas ergo, q̃ dicitur omissa,scilicet ꝙ non interuenit,nec iurauit, ut testis,

7 est leuis.quia,ut dictum est † illius omissio nullum uel modicũ affert præiudicium,ẜm Bar.in l. 1.§.si plures.de exerci. in q. 4. & iõ actus non redditur nullus.l.j.§. fi. de ventre inspicien. & no.Bar.in l.fin.in prin.C.de iure delib.& in l.2.§.prius,de vulga.& pup.cum concor.de quib.ꝑ Ale.in dictis locis.Nec obst. dum dicit Alex.ꝙ si de leui solennitate sit facta mentio specialiter, & conditionaliter per legem,ꝙ tunc eius omissio uitiat,ꝑ per no.per Bal.in auth.matri,& auiæ.C.quando mu.tut.offic.

8 fun.potest,quia † dictio dumtamen,de qua in statuto, non facit cõdõnem,sed modum,ẜm Bar.in l.quib.dieb. §. Termilius. de condi.& demon.vbi loquitur de verbo,dummodo,quod nõ differt a dictione dũtamẽ,secundum Ale.in d.l.j.in princ.ad legem Fal.Preterea in casu nostro non fuit omissa solennitas, &

9 forma,sed fuit per æquipollens adimpleta,& † quamuis dicat, ꝙ non potest id,quod est de forma,per æquipollens impleri,secundum Bald.& Moder.in d.l.1.de lib.& posth.illud tamen est intelligendum,quando lex vel statutum cogitauit de modo,sed qñ cogitauit,de effectu,tunc impleri potest ꝑ æquipollens, sicut uidemus,ꝙ conditio apposita ab homine dẽt impleri in forma specifica.l.qui hæredi.in princ. & l. Mæuius.de conditio.& demon.& tamen quando de effectu cogitauit,per æquipollens impleri potest.l.mulier.in prin.ad Treb.& l.si mater.C.de institutio.& substitutio.& no.Bar.& Doct.in l.Gallus.§. & quid si tantum,de lib.& posth.& Io.Andr.in addi.Spe.in rub.de testa. & qui loquitur etiam de conditione uoluntaria, & de quo per Bart.in auth.quod locum.C.si secun.nup.mul.& ꝑ Pa.de Cas. & alios Moder.in d.leg.si mater.& in d.leg.mulier. Nam Bart. qui uidetur facere differentiam in d.§.inter conditionem necessariam,& voluntariam,solum illam facit ad hunc effectum, ut in dubio uideatur de effectu cogitasse,qui conditionem necessariam apposuit,& de modo,quando conditio fuit uoluntaria sed non negatur,quin uoluntaria possit impleri ꝑ æquipollẽs, quando apparet,quod de effectu fuisset cogitatum, prout fuit in casu nostro,quia statutum uoluit vnum ex illis quatuor testibus esse agnatum,vel cognatum,& quod iuraret,&c.ut fraudis suspicio magis cessaret.leg.transactionem.& ibi no.Bart.& alii.C.de transac.& quæ suspicio nõ minus immo magis cessat in casu nostro,in quo patruus se obligauit pro minore,& iurauit se esse patruum,& id quod actum est cedere ad honorem, & utilitatem minoris. Et non tantum ualuit datio in solutum ex causa dotis facta pro parte pro indiuiso,sed etiã valuit vẽditio pro alia parte,licet statutum in venditione,quę fit a minore requirat aliam solennitatem,quia intelligitur, & locum habet in venditione simplici, & non quando res pro parte alienatur

10 ex causa dotis promissa,& ex causa venditionis . Quia † statutum, quod loquitur de vno simplici, non trahitur ad casum mistum, secundum Barto. & alios,in le. certi condictio.§.quoniam. si cert. peta.& Imol. in leg. si fundum. ad leg. Falcid.& Rom. in l. si tibi.in princ.si cert. peta. ubi per istam rationem dicunt,quod si res sit prohibita alienari inter viuos forensi,per statutum, & ex præcepto testõris hæres sit grauatus uendere forensi,ꝙ non habebit locum statutum,quia loquitur de venditione simplici inter viuos.ideo non debet trahi ad casum mistum,prout etiam per aliam rationem tenuit Iaco.But.in quadam disputatio.ut refert,& sequitur Imo.& Alexandr. in leg. si dignum.ad l.Falci. Et si dicatur,quòd prędicta procedunt in inseparabilibus sed de misto separabili iudicamus ut de simplicibus.§. si uero mistæ.in auth.de non elig. secund.nub. & nota. Moder. maxime Alexand.in leg.2.de verb.oblig.respondetur, quòd ideo vna pars istius possessionis non potest isto casu cõmode separari ab altera , quia pars separata a toto non valet let tantum,quantũ si vnita sit toti.l.si quis aliam.de solu.& l.ꝙ aũt.§.si.cũ seq.de in diẽ addic.& declarat Bar.in l. si non fortẽ. §.si centum.de condictio. indebi. nec affert tantam utilitatem pars respectu partis,quantã affert totũ respectu totius.Et ideo quodammodo potest dici , ꝙ dicta alienatio fuerit indiuidua habito respectu ad vtilitatem pupilli,cuius interfuit magis totum alienare, quam partem , & hac rõne in simili etiam vtitur Bar.in l.qui vsumfructũ.de vsufruc.lega.quãuis re vera diuidi possit.l.Stichum.§.1.de solu.Et probat etiam dicitur in instrumento,ꝙ prædicta rõne totius possessionis facta fuit alienatio & bene facit tex.in l.magis puto.§. ne passim. ver. nec non. de reb.eorũ.vbi dicitur,ꝙ propter modicum ęs alienum non dẽt possessio magna distrahi, sed si sit possessio minor , vel minus utilior pupillo,illa debet alienari,præsupponit ergo tex.quod ubi aliter satisfieri non possit ære alieno, ꝙ alienari possit in totum magna possessio,cuius precium non excedat ęs alienũ, quia non dicit tex.ꝙ tunc alienetur pro parte,& pro mensura debiti,& hoc quia pupillo magis expedit totum uendere quam partẽ,per prędictã rationẽ, quia ergo ex datione partis in solutum alia portio,quæ apud pupillũ remansisset, in valore, & in precio decreuisset,ꝑpterea ex quadã necessitate causatiua non potuit residuũ separari a dicta parte in solutum data. Et de illo debet iudicari,prout de parte inseparabili,& ꝑ consequens statutum prohibens uenditionem non habet locum in venditiõe missa cum datione in solutũ facta ex causa dotis non prohibita,sed ipsa venditio debet esse eiusdem naturæ,cuius est in solutum datio,& sic valeret præsertim ratione iuramenti,d.auh.sacramenta puberum. Et bene facit. l.qui patri. de acq. hære. vbi hr̃,ꝙ substitutio pupillaris assumit naturam iuris accrescendi quando unitur cũ illo. Sic igitur quia dicta uenditio est unita ex necessitate causatiua cũm dicta datione in solutum,debet illius naturam assumere,& sic ualere eo casu quo ualet in solutũ datio. Et melius prædicta probantur in l.si sponsus. §. de donatio.inter uirũ,& uxo.ubi uidetur esse casus. Dicitur, enim ibi, ꝙ si causa rerum est mista, & separari non potest, ꝙ donatio facta uxori ualet, quia aliàs non valeret , & dicitur non posse separari,quando id non potest fieri commode,secundũ gl. puta quia maritus unam mulam uxori uendidit,& donauit,quarũ neutram expediebat alicui habere sine altera, ideo etiam ualet donatio. Et sic utile hoc est ipsa venditio ratione dictę inseparabilitatis,trahit ad se inutile,quia donationẽ validat, & ẽẽt secus,si causa rerũ posset separari, puta si unam rem uendidisset,& aliam donasset,quia in re donata non ualet, sic igitur & in casu nostro,quia venditio residui ipsius possessionis a parte in solutum data separari non poterat cõmode, ut probatur ꝑ prædicta. Idcirco ualidatur ab ipsa donatione in solutum.quæ non ualeret,si cum illa mista non esset. Et iudicio meo ista est concludens ratio. Sed dato ꝙ non ualuisset alienatio dictę rei verum est tamen,ꝙ minor possessionẽ illius amisit,& in Alex.

11 translata fuit, quia † etiam ex cõtractu nullo transfertur possessio.l.1.§.si uir.de acq.pos.& ibi no.omnes,ꝙ est etiam uerũ, si sit minor,dũmodo sit adultus,& non pupillis,quia iura,quę dñt,minorem non amittere possessionẽ, semper se restringũt ad pupillum.l.pupillus.de acq.re.do.l.possessionem pupillus. de acq.pos.& l.2.§.si a pupillo.cũ ibi no.de usuc.pro empto.& per Bar.in d.§.si uir. Inclusio ergo pupilli est exclusio adulti.l. cum prætor,in prin.de iudi.uerum est,ꝙ contra adultum non præscribitur,si solẽniter non alienauit,non ea defectu possessionis,sed propter malam fidẽ ꝑscribentis, q. sciuit,uel scire debuit,ꝙ adultus alienare non potuit,ẜm Bar. in d.§.si a pupillo. Nec ob.alleg.in contrarium. Et primo, ꝙ nõ transferatur possessio ex constituto apposito in contractu nullo,quia constitutum non ualuit,secundũ Bal.in l.cum testamento.C.de fideic. & Alex.in d.§.si vir.quia isto casu translata fuit possessio ex traditione uera,quia Alex.semper actualiter possedit,& in possessione præsumitur fuisse ex contractu pręcedẽti.l.quędam mulier.ff.de rei vẽn.& in l.2.C.de acq.pos.nec refert etiam quantum ad hoc,ꝙ contractus præcedens fuisset nullus,quia etiam ex actu nullo declaratur intentio.l.de reb. eo. Nam & ille , qui scit contractum esse nullum,& tradit,videtur habere animum transferendi possessionem.d.§.si vir. ergo & in casu nostro ꝑsumendum est , ꝙ minor permiserit Alexandrum possidere ex contractu præcedenti,& ꝙ voluerit in illum possessionẽ trãsferri,

ferri, licet ergo constitutum non ualeat, quando apponitur in contractu nullo, & ex illo non transferatur possessio, transfertur tamen, si sequatur vera traditio. d. §. si vir. uel si emptor rem ingrediatur sciente, & patiente vēditore. l. 2. Nec ob. dū dicebatur, ꝙ ille, qui non potest obligare, vel alienare, non pōt amittere, vel transferre possessionem, ſm Ange. in l. is cui bonis. de ver. obl. quia ſm Doc. cōiter ibi, istud est falsum, & contra tex. in d. §. si uir. & d. l. si is cui bonis. intelligitur de dominio, ꝙ eē 32 pōt, q a † pupillus nō pōt alienare rē immobilem sine decreto. l. lex quæ tutores. C. de administra. tuto. & tñ pōt trāsferre possessionē cū tutoris authoritate, & sine decreto iudicis, secūdū gl. in d. §. si a pupillo. cū qua transit Bart. & est communis opi, ut per Alex. in d. l. possessionē pupillus. Et dato etiam ꝙ translata non esset possessio, ꝙ non est concedēdum, nihilo minus minor ipse per cōstitutum ēt nullum possessionem amisisset, quia illa solo animo amittitur. l. 3. §. in amittēda. & l. si quis vi. §. differentia. de acq. pos. & quia animus declaratur ex dicto statuto. d. l. fin. & ita etiam uult, & declarat Alexan. in l. si rem aliquam. de acquirenda possessione, & ibi etiam per glo. & alios concluditur, quod dominus & possessor, qui conducit rem suam ex contractu locationis etiam nullo, amittit possessionem. Et uult ēt Ar. ibi, ꝙ transferatur in locatorem, sequutus Cyn. & Bald. in l. ad probationem. C. loca. siue ergo translata sit possessio, saltem per ingressum rei, siue solum sit amissa a minore, ille non potest obtinere in possessorio retinendæ, qd intentauit. Quia illud non competit ei, qui tempore litis contestatæ non reperitur possidere. §. sed hodie. institu. de interdic. Circa secundum dubium, scilicet, utrum pro ea parte, pro qua fundus fuit in dotem datus æstimatio faciat emptionem, & ꝑ dicta parte desierit esse dotalis. Est breuiter dicendum quod 33 sic. Nam † fundus æstimatus desinit esse dotalis, & sic efficitur mariti pleno iure & irreuocabiliter quando actum est, ꝙ soluto matrimonio restituatur æstimatio, prout fuit actum in casu nostro, & in dubio etiam præsumitur, ꝙ æstimatio faciat emptionem. Et ꝙ æstimatio sol. mat. subiaceat restitutioni, & non fundus æstimatus. l. quoties. C. de iure dot. & no. in l. si inter uirum. eo. tit. & in l. plerūque. in fi. ff. eo. Si uero actum sit, quod fundus, qui fuit æstimatus, restituatur sol. mat. tunc non desinit esse dotalis, quia æstimatio tunc non facit emptionem. l. ꝙ si fundus. de fun. dota. & not. in l. æstimatis. solu. matr. & ibi sic etiam latius declarat Pau. de Cast. post alios. Et propterea quia (ut dixi) in casu nostro de certa quantitate pecunię restituenda soluto, matrimonio est actum, & pro qua pars fundi data fuit in solutum, dicendum est, quòd pro illa parte fundus desijt esse dotalis. Et quòd restitutioni solut. matr. non subiacet. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Promittentis opus factum, etiam peritus potest per alium operari.*
2 *Filius non quærit patri datum sibi propter opus, ad quod ipse tenebatur, licet opera patris usus fuerit.*
3 *Pater potest operas filio in potestate locare, & quando.*
4 *Vsusfructus aduentitiorum perceptorum per filium permittente patre, post eius mortem fratribus non confertur.*
5 *Conditio impossibilis, puta pendens a uoluntate principis, reijcitur de institutione filij.*
6 *Conditio non est implenda diuerso modo, quàm testator senserit.*

CONSILIVM CXXXVIII.

De duobus principaliter est uidendum, & primo vtrum Fontagariæ consignatæ, & in solutum datæ Ioanni Carolo a serenissimo Venetorum dominio fuerint patri in totum, uel pro parte acquisitæ. Et uidetur prima facie, qd sic, q a, ut proponitur, pater horologium, propter quod fuit facta consignatio, & in solutum datio, construxit, & fabricauit, & consequenter eius opera filius dictas res acquisiuit, ideo debet esse patris. leg. cum oportet. in princ. C. de bon. quæ libe. Et quāuis text. loquatur de eo, quod quærit filius ex substantia patris, tamen subaudiri debet, & eius opera, vt probatur in le. qui fundus. §. penult. cum glo. de usucap. pro emp. Pręterea illud, quod quæritur ex opera alteri debita, dicitur quodammodo quæri ex re, & ex substantia illius. l. qui bona. in princ. de acquir. rer. do. multo ergo magis quod quæritur opera unius, dicitur quæri ex substantia illius, & sic uerificantur uerba. d. l. cū oportet. præsertim cum verbum ex substantia, de quo in tex. capiatur large, secundum glo. & Docto. ibi. & quia Ioanni Carolo fuit consignatio facta pro se, hæredibus & descendentibus suis, acquisitio fuit facta patri cum omnibus conditionibus & qualitatibus quæ cohærerent personæ Io. Caroli, si ei acquisitum fuisset. Et propterea deficientibus hæredibus descendentibus Io. Caroli, dictæ res reuertentur ad dictum dominium, quamuis ei non acquirantur, sed patri, & suis hæredibus ut probatur in leg. fundum cum mihi uenderes. de act. emp. & per illum tex. dicit ibi Barto. quod si fuit concessa emphy. recipienti pro se & fratre suo, & suis descendentibus usque in tertiam generationem, & frater nolit habere ratum, quo casu totum acquiritur recipienti ex causa onerosa, quòd portio fratris reuertetur ad dominum, finita tertia generatione fratris pro quo recepit, ac si illi quæsita fuisset, & idem uult Bar. in l. si quis usumfructum. de usufruc. leg. & in leg. si mihi & Titio. & mod. ibi, de uer. obl. & Bal. in leg. multum. C. si quis alteri, uel sibi, sic ergo non inconuenit, quod illud, quod recepit filius pro se & suis hęredibus & descendentibus acquiratur patri, & hęredibus suis. Et quod apud eos permaneat, donec extabunt hæredes, & descendentes Io. Caroli, & quod illis deficientibus reuertatur ad dantem, & consignantem. Vt ubi pro parte tantum dictum horologium constructum fuisset opera patris, adhuc tamen pro parte illi debuisset acquiri, quemadmodum quando filius negotiatur & acquirit ex pecunia patris lucrum pro arbitrio iudicis attribuitur pecuniæ, & illud acquiritur patri, & pro parte industriæ filii secundum Bar. & Doct. communiter in d. l. cū oportet. in prin. nam labor recipit diuisionē, sicut pecunia. l. Seio. in prin. de annu. leg. Sed præmissis non obst. contrarium de iure puto uerius. Nam quo ad unam ex Fontegariis cōsignatā Io. Carolo non pro horologio confecto, sed peo cura, cōseruatione, & custodia horologii iam constructi, certissimi iuris est, quod illa fuit quo ad proprietatem quæsita Ioanni Carolo cum non ex substantia patris, sed ex facto, & ex industriæ filii illam acceperit. d. l. cum oportet. in prin. Quo vero ad aliam est idem, quia pater solus horologium non construxit, sed solum aliquas operas pręstitit. Si ergo non potest apparere, quid & q̃tum sit operatus, ignoratur quid & quantum sit patri tribuendum pro suis operis, & ꝑ consequens rōne incertitudinis intentio pr̄is, & hæredum suorū excluderetur. l. ita stipulatus. la gran de ver. ob. Et vbi etiam apparere posit, quales & quantas o pas pr̄ præstiterit, non tamen ꝑ p hoc est dicendum, ꝙ dominium Fontegariæ sit illi ꝑ parte aliqua q̃situm, nam solus Io. Carol⁹ promisit opus horologii factum, & ad hoc se obligauit, & fide iussorem præstitit, per operarios igitur potuit illud construi fa 1 cere, quia † ubi opus factum seu resultans ex opere promittit, etiam a perito, operari potest per alium, quia non vr̄ electa industria personę, ut colligitur ex no. per Bar. & Iac. de Ar. in l. nemo est qui nesciat. de duobus re. in prin. & ibi clarius per Are. potest ergo intelligi, ꝙ Io. Carolus usus sit o pa patris, tanquam patris, & sic vt ex re illius acquireret, uel ꝙ ea sit usus tanquam cuiuslibet ministri mercenarii extranei. Et similiter ꝙ pr̄ non tanquam pr̄, sed tanquam operarius, & ut quilibet mercenarius extraneus operas p̄stiterit, & sic eo animo, ut mercedem 2 reciperet. Et istud ultimum in dubio est præsumendum † quia negocium hoc ad filium tātum pertinebat, quoniam (vt dixi) solus opus promiserat aliorum o pas ad hoc opus conducere, & pr̄ aliis in similib. operas suas consueuerat locare, ut ꝓbatur ex no. per Fede. de Senis in consi. 218. inci. Domine Feder. &c. ubi concludit, ꝙ si quis velut famulus fuit in seruitio alterius, nulla mercede cōstituta ꝙ tenetur dominus ad mercedem, ꝑ qua alium fuisset conducturus, dummodo solitus esset operas ministrorum conducere, & ille qui ministrauit operas suas locare, per multa iura quę ibi allegat. Et confirmatur, per ea, quę uoluit Io. And. in addi. Spe. in ti. de loc. §. postquam. uer. porro. in addi. inci. secundum Rofre. ubi refert uidisse dubitari de hoc casu. Titius, cuius domus perierat incendio uel ruina, domum uicini, uel consanguinei tunc uacuam intrauit, quam inhabitauit,

uit pluribus annis,& donec sua domus fuit refecta, quærebat an ad pensionē teneretur. Et dicit, ꝙ Alber. Galleo. distinguit ꝙ aut vterq; pdictorum. vel alter consueuit locare, vel conducere domos,& tenetur p l.si tibi polienda.de præsc.verb.& ille tex.proprie loquitur de eo,q opas pstitit nō constituta aliqua mercede,& quia solitus erat suas operas locare, intelligunt pdicti, ꝙ in dubio videatur actum,ut merces constituatur,& pstetur. Sic ergo & in casu nostro p opis pstitis a patre in re pertinente ad filium,ille obligatur ad mercedem. 3 † Nam & pr pt opas filio in ptāte locare,& locatio valet,ſm Bar.in l. frater a fratre.de cond.indeb.in vlt.char.ver.4.quæritur,&c.& hoc qn operarum effectus non reacquiritur patri, sicut contingit, qn operatur in re, q non est ipsius patris, nec ad illum pertinet, sicut in casu nostro,quia horologium confectum ex operis pris non ptinet ad patrem,iō ſm Bar.obligatur filius ad mercedem saltem naturaliter. Et licet in casu nostro non sit proprie locatio, qa de certa mercede non fuit conuentum ab initio. Idē tn̄ est,quia contractus est innominatus.d.l.si tibi polienda.habēs similitudinem cum locatione,ut est casus in l.j.§.si quis seruū. ff.depo.facit etiam, qa impensa facta p ascēdētē in reb.descendentis psumitur facta animo repetendi.l.2.C.de neg.gest. & p omnes in l.alimenta.eo.tit.& hoc secundum eos,nisi esset modica. p l.vtrum.de do.inter vi.& vx. Idem ergo,& de operis patris pstitis in re,& in negotio pertinente ad filium,si non sit modici ualoris. Si ergo p dictis opis debet merces p filium, & illam pstet, nō dr Fontegariam acquisiuisse opa vel ex re pris, qa merces horologij, p qua in solutum accepit Fontegariam, non erat pris,nec pris debita, sed Io. Carolo tn̄, q tenebat in gn̄e ad aliam mercedem diuersā pri p opis eius, & quia si ad mercedem est obligatus patri,nihil aliud pr occasione operarū dēt acquirere. Are.l.bona fides.ff.deposi. Nec ex quo tacite vr actum,ut opæ pstēt p mercede,illæ sunt debitæ filio sicut operæ cuiuslibet operarii locantis opas sua, ppea quicquid ex illis acquisiuit, qsitum dr ex re ipsius filii,& non patris d.l.qui bona fide in prin.de acq.re.do. Cum enim filius p operis patri mercedem pstat,vel pstare tenet, opas ipsas ex re ppria acquisiuit, ꝯn̄r quicquid ex illis consequutus est. Et vbi etiam dicta Fontegaria posset dici qsita patri tanquam consignata, & in solutum data filio ex mercede horologii debita patri,nihilo minus solū acquisita ei fuisset usq; ad summam debitam pro opis eius,& non ultra,quia formam & modum operandi habuit a filio, qa ad certam formam horologij se prius obligauerat, ita ꝙ pr operas tanquam nudus minister & sicut quilibet alius operarius pstitit accedente industria filii tn̄,iō quo ad acquisitionem faciendam patri, dēt solū haberi rō æstimationis operarum eius, quia residuum est quæsitum opera & industria ipsius filij,per no. p Bar.& Doc.in prin.d.l.cum oportet.& in l.j.§.nec castrēse.đ colla.bo.& in tract.de duo.fratri.& istius portionis, q triberetur patri,tertia pars eēt ēt Io.Caroli tanquam hr̄dis patri pro tertia parte per ea, q dicentur infra. Scđo dubitat,vtrū vsūfructum dictorum bonorum,quem percepit Io.Carolus uiuēte patre, teneatur fratrib.communicare post mortem patris. Et vr ꝙ sic, qa debebatur.d.l.cum oportet, & quamuis pr non petendo vsumfructum illum donare videat,non tn̄ valet donatio ab initio,sed morte cōfirmatur.d.l.cū oportet.§.sin autem, & ibi gl.in l.2.C.de inof.dona. q non pt in casu nostro dici cōfirmata morte,quia apparet, de voluntate patris contraria,volētis, ꝙ omnia qsita p Io.Carolum ex quacūq; cā conferant. Sed 4 tn̄ ꝯrium est dicendum, qa † pater pmittendo filium vsumfructum percipere,& retinere,videt illum filio donare,& ualet statim donatio quo ad id, qđ est iam pceptum, verum est, ꝙ pōt p patrem impediri acquisitio in futurum, & quantum ad hoc .s.vt donatio vsusfructus pro toto tempore valeat, requiritur mors,& ꝙ vsq; ad mortem pater promiserit vsumfructum eē apud filium,prout dixi ante,potest donationem reuocare,non qdem quoad id, qđ semel percepit filius patre permittente,sed quo ad illud, qđ venit pcipiendum, secundum Bar.& Sal.in d. §.sin autem.& Bal.in auth.excipit.C.đ bo.q lib. Præterea in casu nostro non apparet,de reuocatione, nec inter uiuos nec in vltima voluntate,quia in testō nō grauauit.Io.Carolum dispositiuè.& præcise conferre quæsita vndecunq; sed conditionaliter & causatiuè instituendo eum hæredem æqualiter sub conditione,si quæsita conferret,quæ cōdō nihil posuit in esse.l. si qs sub conditione,si quis omis.cau.test. Tertio loco quæritur,pro qua parte Io. Carolus sit hæres patris. Et vr, ꝙ in certa petia terræ tn̄,& sic in re certa sit hæres,quia in ea est institutus, & eius fratres vniuersaliter sunt hæredes scripti,a qua institutione prędicto modo facta est,recessum per aliā institutionem factam de ipso & de alijs sub conditione,si Io. Carolus cōferret id, ꝙ habuit in solutū,ex cōfectione dicti horologij,& pro custodia,& cōseruatione illius & omnia alia vndecūq. & ex qua cūq. cā quæsita. Si ergo nō vult præfatus Io. Carolus prædicta cōferre,locū hēt prima institutio,quia deficit cōdō,sub qua facta fuit sequens instō.l.pecuniam.si cer.pet.& l.cū,qui ita.§.fi. de ver.ob. Sed præmissis non obstantib.contrarium de iure puto verius. Nam testōr a prima institutione recessit per secundā institutionē,in qua omnes filios instituit æqualiter sub conditione.si Io.Carolus cōferret assignata,& cōsignanda in ciuitate Venetiarū pro constructione, & conseruatione horologij, & alia acquisita quomodocūq. & qualitercunq;. Collatio aūt de assignatis pro horologio, quæ in conditione ponit, potest dupliciter cōsiderari. Et primo, ꝙ intelligat de collatione faciēda per Io.Carolū simpliciter,& quæ pendet ab eius ptāte,sicut de tali collatione intelligitur cōditio quoad alia bona acqsita p Ioannem Carolum,& tūc cōdō diceret impleta, si ille dicta bona fratrib.cōicasset,& effectus huius collationis esset, quia portio assignata fratrib.transiret ad eos,& ad illorum hęredes cū qualitate inhærente Io. Carolo, cui fuit consignatio pro se & suis descendentib.& hæredibus & sic finiret dicta assignatio ēt quoad fratres Io.Caroli descendentib.hæredib.& descendētib.eius,vt dixi sup.per.l.fundū cū mihi venderes.de act. emp. cum ibi no.per Bar. Secundo pōt intelligi dicta cōdō, ꝙ intelligatur,de collatione aliter & alio mō facienda per Io. Carolū, hoc est si ille curauerit cū effectu, ꝙ instr̄m assignationis sibi factę per senatum Venetum cantet in persona ēt fratrum suorum, ita ꝙ illo comprehendunt & sint cōprehensi simul cum dicto Io.Carolo,& effectus istius collationis esset, ꝙ ad hæredes omnium transirent dicta bona, nec in personam alterius extingueretur,vel finiret assignatio in defectū hęredū & descēdentium.Io.Caroli,sed vniuscuiusq. hæredes,& descendentes essent in consideratione, & de hac vltima collatione tn̄ sentit testōr respectu bonorum acquisitorū a senatu Veneto,vt ex sequenti parte testamenti probat, quæ venit ad declarationem præcedentiū iuxta.l.qui filiab.in prin.& in l.si seruus plurium. §.fi.de le.1. Nā postq testōr secūdam institutionē fecit,& a prima recessit, si Io. Carolus conferret sibi assignata & tradita p dictum senatum Venetum,subiunxit testōr, nec aliter liberet dictus Io.Carolus,nec sibi prosit,etiam si faciat, quicquid potuerit,vt præfata serenissima dominatio per prædictum Io.Ludouicum Leonellum constituat,ponat ac bonos faciat pro virili,vna cum ipso Ioanne Carolo, &c. Nam per hæc verba declarauit testōr, ꝙ non sensit quoad dicta bona de qualibet simplici collatione facienda per Io.Carolum, sed de illa, qua mediante alij sui fratres & hæredes comprehendantur,& includātur in instrumento assignationis simul cum Io. Carolo. Non, enim testōr addidit prædictis alium modum conferēdi,nec in conditione posuit diuersum ab illo,de quo prædixerat, sed de eodem loquitur continuatiue, declarando qualiter fieri dēat quoad bona prędicta collatio superius posita in cōditione, & sic per secundam institutionem a prima recessit sub conditione,si Io.Carolus conferret bona sibi assignata, curando cum effectu, ꝙ serenissima dominatio ponat & bonos faciat pro virili,vna cum ipso Io.Carolo in dicta assignatione,seu cōcessione bonorum,ita ꝙ dicta assignatio & instrumentum dictæ assignationis cantet æqualiter in personis dictorū Io. Caroli, Io.Ludouici & Leonelli, & æquis portionib.adeo, ꝙ quilibet prædictorum, & cuiuslibet eorum hæredes sint boni in dictis reb.assignatis,sicut ipse Io.Carolus & sui hæredes. Subiungens etiam ipse testator, ꝙ casu, quo prædicta serenissima dominatio,& præfatus Io.Carolus,seu alter ipsorum,nollent,seu non vellent prædictis condescendere, & cum effectu ad prædicta non cōdescēderet, ꝙ tunc dictam reuocationem cassauit,& annullauit,&c. Dico igitur, ꝙ dicta ꝯdō,sub qua reperitur facta secunda institutio reuocatoria primæ, inuenitur facta sub impossibili conditione,quia collatio prædicta, & de qua testōr sensit, fieri non potest sine consensu, & uoluntate dictæ serenissimæ

nissimæ dominationis, ꝙ reputatur impossibile, sicut quodlibet aliud pendens a voluntate principis. l. apud Iulianum. §. fi. de leg. 1. & no. gl. in l. continus. §. cum quis. de verb. obl. & Bar. in l. fi. C. de senten. pa. Et † ex hoc sequitur, ꝙ dicta conditio impossibilis debet reijci, & ꝙ secunda instõ per illam non suspenditur. l. 1. de condi. insti. l. obtinuit. de conditio. & dem. & hoc etiam voluit Bal. in terminis in l. j. C. de institu. & substitu. in 6. q. vbi dicit, ꝙ si qua conditio apponatur in testamento, cuius implemẽtũ pendeat a voluntate principis, ꝙ reijcitur, tanquã impossibilis, & cũ eo transit Alex. in d. l. apud Iulianum. §. fi. & facit, ꝙ ibi no. Bar. cum quo alij transeunt, dum dicit, ꝙ si relinquatur podere fratrib. mẽdicantib. cum hoc, ꝙ ibi construant monasterium, hoc onus reijcitur, quia cum hoc fieri sine licẽtia Papę nõ possit. c. 1. de religio. do. in 6. reputatur impossibile. Et propterea cassatio reuocationis casu, quo serenissima dominatio nollet, &c. tãquam pœna adiecta facto impossibili nõ valet. l. 1. C. de his quę pœnę nomi. & insti. de leg. §. fi. & in terminis hoc vult Pau. de Ca. & Alex. in d. l. apud Iulianum. §. fin. Nec prædictis obstat, ꝙ ista cõditio impleri debeat pro ea parte, pro qua est possibilis, & sic ꝙ Io. Carolus debeat conferre illud, ꝙ põt, & a suo arbitrio pendet, cõicando, s. omne ius fratribus suis, qđ habet in rebus sibi assignatis, sicut quęlibet alia conditio pro parte possibilis & pro parte impossibilis, debet pro parte possibili impleri secundum Bar. Ang. & Imo. in d. l. 1. de condi. insti. & Pet. de Anch. & Moder. in l. impossibilis. de ver. obl. per l. qui dotalem. de dote præleg. quia in casu nostro conditio in totum est impossibilis, quoniã, ut dictũ est, testator quoad bona acquisita a serenissima dominatione posuit in conditione solum illam collationẽ, qua mediante fratres Ioã. Caroli, & eius hæredes simul cum eo includantur in instrumẽto per serenissimam dominationem, perinde ac si tantum fuisset dictum, ꝙ testator filios instituebat æqualiter, si ad instantiam, & petitionem Ioan. Caroli dicta serenissima dominatio alios suos fratres, & eorum hæredes includeret, & admitteret simul cum eo ad dicta bona assignata, ita, & taliter quod illi quoque in instrumento assignationis essent comprehẽsi, quo casu sine dubio ista est una conditio in totum impossibilis ꝑ prędicta nec tenetur Io. Carolus pro eius implemento conferre alio modo, de quo sup. quia illa esset collatio penitus diuersa ab ea, de qua in conditione, nec est etiam pars illius, ideo nõ diceretur per huiusmodi collationem impleta conditio in forma specifica, ut debet impleri regulariter. leg. qui hæredi. in prin. & l. Mæuius. de condi. & demon. nec per æquipollens, vt quandoque adimpletur, iuxta no. per Bar. & Docto. in l. Gallus. §. & quid tantum, de libe. & posth. quia uterque modus cõferendi non habet eundẽ effectum, sed diuersum, & separatũ. l. qui liberis, in prin. de vulg. & pup. & ibi no. Ang. & Moder. nã per unam collationem deficientibus hæredibus & descendentibus Io. Caroli finiretur consignatio ẽt in persona fratrũ Io. Caroli, & suorũ hæredũ. d. l. fundũ cũ mihi uẽderes, & per aliã de qua testator sensit, ut declaratum est superius sed Bar. & alij ac iura allegata per eos loquuntur, quando id, qđ erat possibile, continebatur in conditione expressa in testamento tanquã pars eius, nec erat diuersum ab ea, sicut in casu nostro. Et propterea concedendũ est, ꝙ teneatur Io. Carolus pro implemento conditionis conferre alia bona aliunde quæsita, & in quorũ collatione nõ sit necessaria authoritas serenis. dominationis. Quia collatio dictorum bonorum, quæ est possibilis, est etiam in conditione posita per prędicta. Et per hęc ad allegata in contrarium remanet responsum. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Datio in solutum facit transire actiones sine cessione.*
2 *Verbum conditio, quandoque capitur improprie, & importat modum.*
3 *Modus non suspendit aliquam dispositionem, nec contractum.*
4 *Ratihabitio quando per hæredem fieri non possit post tempus.*
5 *Præsumitur nihil perueniisse de bonis ad ita allegantem, nisi contrarium probetur.*
6 *Clausula ex certa scientia, in contractu excludit errorem.*
7 *Mora uidetur remissa per actum post illam factum per moram passum.*

CONSILIVM CXXXIX.

VISIS his, quæ proponũtur, & omnib. mature põderatis, primo uidendum est, vtrum Thomas, & eius filii ex conuentione facta inter eum & eius creditores fuerint liberati ipso iure. Et prima facie dicendum videbatur, ꝙ nõ, quia quamuis nomen debitoris pro tota summa debita fuerit datum dictis creditorib. & exinde dicti creditores liberauerint dictum Thomam & quemlibet alium obligatum ꝓ eo, tamen liberatio prædicta non fuit pura & simplex, sed conditionaliter, ut patet ex illis verbis, videlicet, Con la infrascritta conditione nientedimeno gli finiscano, quittano, &c. q̃ conditio nõ fuit impleta, quoniã non fecit nec curauit cum effectu dictus Thomas, ꝙ eius vxor ratificaret intra viginti dies promissionem & cõuentionem nomine dictæ uxoris per eum factam & quæ ratificatio intra dictum tempus censetur esse in condõne quo ad ipsam liberationem præcedentem, ut colligitur ex serie, & ordine ipsius instrumenti. Nec sufficit ratihabitio filiorum & hęredum dictę vxoris, quia licet facultas ratificandi transeat ad hæredẽ, ſm Bar. in l. bonorũ. rem ra. habe. qa tñ non habuerunt ratum intra illud tp̃s, intra quod ratihabitio debuit fieri ab eorũ matre, nõ pñt elapso dicto tpe amplius ratum habere. d. l. bonorum. Quia igĩ non est impleta conditio, sed defecit, sub qua facta fuit dicta liberatio, & quittatio, habetur pro non facta. l. pecuniam. si cer. petatur. Ex quo sequitur, ꝙ filij dicti Thomæ cessantis sunt effecti obligati pro debito paterno ex forma statuti Florentini. Sed his non obst. contrarium est dicendum. Nam creditoribus fuit datum in solutum nomen debitoris pro resto, & sic pro toto debito, ut no. per glo. & Docto. in l. si ex pluribus de solutione. & istud etiam aperte probatur ex aliis verbis instrumenti: Ex † qua datione in solutum ipso iure translatæ fuerunt actiones in dictos creditores absque alia cessione. leg. fin. C. quando fis. vel priu. & not. glo. & Docto. in l. 1. C. de act. & oblig. Et ꝑ quam in solutum dationem sublata fuit omnis obligatio tam contra ipsum Thomam, quam contra eius filios, & alios pro illo obligatos ex dispositione dicti statuti, ut de his omnibus est casus instit. quibus mod. tolli. oblig. in princip. & in §. 1. Nec obst. quod liberatio dicatur facta sub conditione, quæ non fuit impleta, quia quamuis dictum sit, con la infrascritta conditione nientedimeno quittano & finiscano, &c. tamen illud verbum, con la infrascritta conditione, &c. non facit conditionem, ex quo uerba, quæ sequuntur non sunt prolata cõdõnaliter, sed potius dispositiue. Qm̃ dictus Thomas conuenit, ꝙ vxor sua pro alimẽtis tam ꝑteritis, quam futuris nihil petet a creditorib. vel ab aliis, sed occasione dictorum alimentorũ restabit tacita, & contenta de pagis super monte eidem prius assignatis, & quia illa ratificabit intra viginti dies. Et iõ dicta ratificatio non dr̃ posita in conditione quantum ad ipsam liberationem, sed potius intelligitur facta liberatio sub mõ, & sic dicitur facta liberatio cum hoc, vt dicta vxor sit contenta dicta consignatione pro dictis alimentis. & vt ratificet mõ ꝑdicto, licet dictum sit, con la infrascritta conditione, quia † illud verbũ dicto casu, non capitur proprie, & sic non significat cõdõnem sed modum. l. ea cõdõne. & ibi no. Bal. C. de rescin. ven. & l. cum res. & ibi per Bal. C. de do. & l. qm̃. & ibi no. Bal. & Sali. C. de re. permu. & probatur in l. Meuia. de manumis. testa. & in l. 2. §. fi. de dona. & no. Bar. in l. quib. dieb. §. Termilius. de condi. & demon. & per Ale. plenius in cons. 102. in 1. vol. qui pro hoc adducit etiam no. ꝑ Bar. & Doct. in l. cum mota. C. de transa. qui vult, ꝙ vbi uerba possunt se habere ad modum & condõnẽ, potius important modum. Modus ergo † iste non impediuit, neque in suspenso tenuit liberationem, sicut non suspendit legatũ vel aliam dispositionem. l. a testõre. cum gl. de condi. & demon. & l. post diem. §. eiusdem. quando dies leg. ced. & not. Bar. in d. §. Termilius, & ꝙ modus non suspendat contractum, est casus & ibi no. ꝑ Bar. in l. cum ab ea. de contrah. emp. & ibi etiam est expressum, ꝙ illud, qđ deducitur per modũ conuentionis, sicut factum fuit in casu nostro, non potest dici cõdõ, sed modus esse põt. Et ꝑpea licet modus non fuerit impletus, ut quia intra viginti dies vxor non ratificauit, liberatio tamen, q̃ ꝓcessit, non resoluitur, sed durat, ſm Bar. in terminis in d. §. Termilius. in vl. col. ver. quæro, quid si legatarius, &c. ubi concludit, ꝙ contra le-

legatarium non implentem modum,prodita sunt tria remedia. Primum est,ꝙ legato priuatur.l.1.C.de his quæ sub modo, fallit secundum eum fauore libertatis,quia est irreuocabilis.l.Imperator.de manumis.testa.Idem puto,dicit Bar.si quis sit libera tus aliqua actione,quæ non posset renasci.l.si unus.§.si pactus. de pac.Et sic expresse vult,ꝙ liberatio facta sub mō non reuocetur,si modus non impleatur, qñ actio sublata non potest renasci,sicut est in casu nostro,quia per solutionem,vel in solutū dationem etiā rei non debitæ factam uolente creditore ipso iure tollitur omnis obligatio.& actio.insti.quib.mod.tol. obl. in prin.& q̄ semel sublata non potest amplius reuiuiscere.l.qui res §.aream.de solutionib.Agendum est ergo ex contractu, ut impleatur modus,qui potest impleri ēt post tp̄s elapsum,ut est expressum id.l.cum ab eo.& qui potest impleri per hr̄des dictæ

4 vxoris,secundum Bar.in d.l.bonorū.Nec ob.ꝙ ibi ꝓbeť,ꝙ† ratihabitio per hr̄dē fieri non possit post tp̄s,quia illud procedit qñ superuenit defectus ex dispositione legis,& non qñ supuenit facto hominis,quia tunc potest sequi ratihabitio in præiudicium gerentis negotium,ſm Bar. ibi,& eadem rōne in præiudicium ratihabentis,ut in casu nostro.Secundo uidendum est, an filii,& hr̄des d.Cōstātiæ uxoris dicti Thomę possent ea mortua agere ad repetitionem dotis maternæ.Et omissis superfluis absq; dubio dicendum est,ꝙ sic.Nam actum fuit, ꝙ dos deberet restitui per Thomam, si reperiretur hr̄c bona immobilia, vel ei satisfieri de bonis quæ obuenirent d. Thomę aut filiis ei⁹ per fideicommissum,& ubi dicta bona non sufficerent, pro eo ꝙ deficeret in totum uel pro parte,ipsa.do.Constātia possit habere regressum cōtra personas,& bona,contra quas & pro quibus agere posset de iure,filii ergo dicti Thomæ tenerentur, vel teneri potuissent ad dictam dotem,ubi ad illos ꝑuenissent bona ex fideicommisso,si promissionem patris ratam habuissent.

5 Et vbi † aliqua bona ad eos non peruenissent per fideicommissum,tunc non fuerunt obligati ad dictam restōnē,& prout p̄sumitur ad eos de dictis bonis nihil peruenisse, si hoc allegetur, nisi probetur contrarium,ſm glo.in l.cum de lege.de proba.cū qua transit Bar.in l.cōficiuntur.§.codicilli,de iure codicil. & in l.si constante.in prin.so.ma.& in l.decem.de uer.ob. & in rub. de ope.nō.nuncia.cum concordā. de q̄b.ibi per Alex.qui dicit, hanc opinionem esse cōmunem.Et q̄a dicti filii sunt hr̄des matris,ut fatentur ipsimet creditores in scriptura promissionis factæ dictis filiis de parte dictæ dotis, ideo ipsi agere poterant tā quam hęredes matris ad repetitionem dotis,quia actio de dote quæ incepit matri competere,sol.matr. morte mariti ad hæredes p̄dictos transiuit,de iure communi.l.j.C.si cer.pet.& leg. ꝓ hæreditariis.C.de hære.actio.Et ꝓpea non refert, ꝙ in conuentione facta inter Thomam & creditores sit reseruatum ius agē di.d.Cōstantiæ,& ꝙ de filiis eius non sit facta mentio,quia quā uis ex eadem cōuentione dictis filiis nulla fuisset actio, quæsita,tamē ex legis dispositione ad illos transiuit dicta actio, q̄ matri cœperat competere,vt in iurib.palleg.Præterea etiam ex cōuentione potuit illis actio quæri, quia pactum factum in fauorem matris transit ad eius hr̄des,etiam si de illis nō sit facta mē tio.l.si pactum.vbi hoc est expressum, de proba.quamuis ergo nec ex pacto,neq; ex legis prouisione dictis filiis, ut filiis daretur actio,ad illos tamen ut ad hęredes ex utroq; capite actio potuit transire,& tanto magis,quia in præfationibus huius pacti fit mentio enunciatiue de dote, quæ ueniret restituenda dictæ d.Constantiæ,vel alteri pro ipsa,ad quem spectaret,& ꝑtineret illam petere,prout sunt eius hęredes,ut dixi,& sic de illis hæredibus uidetur facta mentio in dictis præfationib.& dicta in illis intelliguntur repetita in ipso pacto.l.Titia.§.idem rn̄dit. de uer.ob.& l.item quia.de pac.cum concor.Præterea p̄nt filii dicit Thomæ agere ad residuum dotis ex promissione eis facta ꝑ

6 dictos creditores.Nec dici † potest facta per errorem iuris vel facti,quia in scriptura continetur,quod ex certa scientia, & nō per errorem iuris uel facti promiserunt,ex quibus uerbis probatur,ꝙ a sciente & non ab errante facta fuit promissio, ꝑ no. ꝑ Bar.& alios,in l.4.§.fi.si quis cau.& iō nō pōt error allegari, & quamuis si solum fuisset dictum ex certa scientia, magis dubitari posset,utrum exceptio erroris excluderetur,per not. per Ale.in d.§.fi.tn̄ q̄a etiam fuit dictum.& non ꝑ errorē iuris uel facti,non pōt de errore opponi,q̄a cessat rō Ale.& ꝑ cōsequēs non potest dicta promissio retractari, nec ēt solutū ante dictā promissionē pōt repeti, tanquam indebitū, quia,ut præmissis clare colligitur,dos materna dictis filijs,& hæredib.erat debita.Et quia dicta solutio, & promissio per creditores facta fuit post lapsum termini,intra qđ promissum fuerat, ꝙ mater eorum haberet ratum,ex reali solutione,& promissione uidetur

7 remissa omnis † mora commissa per lapsum termini, & in faciendo & curādo habere ratū, & dicta liberatio intelligitur approbata & confirmata.l.post decem.de lege commisso. & per no.in l.2.C.de iure emphy.vbi vult gl.& Doc.ꝙ si dominus recipiat solutionē ab emphy. post pœnam caducitatis commissā propter moram in soluendo,uidetur pœnam remisisse, per d. l.post diem.& per illam.l.dicit etiam gl.no.in l.Aemilius.de minorib.ꝙ si debitor post moram a creditore interpelletur,intelligitur mora præcedens remissa,& etiam ex isto capite pars nō potest se iuuare allegando ꝙ ex parte dicti Thomę non fuerit adimpletum,vnde ex omnib.præmissis constat euidentissimè, ꝙ filij dicti Thomæ istis creditorib.nō sunt obligati ex aliqua patris cessatione, nā ab obligatione certa ex priori cessatione fuerunt liberati per solutionem,siue per dationem in solutum, vt manifestè est superius probatum,nec etiam ex ultima potuerunt obligari dictis creditoribus,quia eorum pater non erat dicto tempore debitor istorum,quia & ipse ab eis prius fuerat liberatur per dictam donationem in solutum,& quia liberatiōe stante cessat omnis dubitatio, & vere admirari non desino in sententia,quæ,ut audio,fuit lata contra dictos filios Thomasij quia non video quo iure sic potuerit fieri nec inuenio causā, ex qua possit iustificari etiam apparenter.Et propterea dēt retractari,& pars aduersa ad petita condemnari. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Qualitas expressa in una parte contractus intelligitur in quolibet sequenti capitulo repetita.*
2 *Verbum pro eo,exponitur,id est eius nomine.*
3 *Liberatio specialis non extenditur ad debitum ex alia causa,licet subiecta sint uerba generalia.*
4 *Confessio procuratoris constituti ad accipiendum mutuo,et confitentis se accepisse, non nocet domino.*
5 *Confessio administratoris habentis mandatum cum libera præiudicat principali,si habet a lege.*
6 *Donatio non continetur in mandato,etiam cum libera.*
7 *Confessio debitoris non nocet fideiussori contractus,sicut nec sētentia contra debitorem lata,sed contra nu. 9.*
8 *Obligans se pro alio, licet principaliter & in solidum,in effectu tamen est fideiussor.*
10 *Sententia potest ferri in absentem,ubi non requiritur alia cognitio,sed sola calculatio.*

CONSILIVM CXL.

IN quæstione proposita videtur dicendū prima facie,ꝙ Hierony. frater Andreæ nullo modo possit conueniri. Nam ex mādato facto ꝑ Hierony. non potuit Andreas ipsum obligare, quoniam mandatum factum fuit specialiter ad,pro,vice & nomine ipsius constituētis negotiandū,emendum,mercandū, uendendum,alienandum,tam pro contantis,quam ad tempus, omnes,& singulas mercantias cuiuscūq. generis,& pro quocū que precio,& precijs, capiendū & accipiendum ad cambiū & recambiū & mutuo,& quocunq. alio modo toties,quoties expedierit, & ipsi Andreæ videbitur,oēs & singulas summas & quantitates pecuniarū,& aliarū mercantiarum,& rerum quarumcunq. &c.& utendum, exponendum, & manifestandum nomen dicti constituentis,si opus fuerit,& dicto procuratori videbitur,& placebit,& pro eo faciendū & negotiandū omnia & singula,quæ facere posset ipse constituens,si præsens & personaliter interesset,& in prædictis & circa ea obligandum ipsū constituentem eius nomē,& eius corporis & personam, &c. dans & concedēs p̄fatus cōstituens plenū,liberum,largum,sufficiens,& generale mandatū,cū plena,libera,larga,sufficienti & generali administratione,si qñ & quoties opus fuerit,etiam si talia forent,quæ exigerent mandatum magis speciale,quam superius sit expressum, &c. Satis ergo colligitur ex tenore ipsius mandati & maxime ibi,ad,pro,vice & nomine ipsius constituentis,

ſtituentis,&c. Qui Andreas fuit cõſtitutus procurator ad negotiandum nomine dicti Hieronymi cõſtituentis, quia ergo proponitur, ꝙ illud, de quo agitur, pertinebat ſolũ ad dictum Andreã, & ꝙ erat debitũ illius propriũ, & noīe proprio cõtractũ, nõ potuit ad hoc virtute dicti mandati obligare ipſum conſtituentem, quia mandatũ non porrigitur ad id, ꝙ in illo non exprimitur. l. diligenter igitur. ff. manda. & c. cum dilecta. de reſcriptis. † Nam illa qualitas importata per illa uerba, pro vice, & nomine ipſius conſtituẽtis, intelligitur repetita in quolibet ſequenti capitulo, per no. ꝑ Bar. in l. ſi ita ſtipulatus. §. Chriſogonus. de verb. obl. circa pen. col. vbi vult per illum tex. iuncta gl. ꝙ ſi procurator cœpit agere procuratorio nomine domini, quamuis in proſequutione aliquẽ actũ exerceat ſimpliciter nõ facta mentione officij, intelligitur repetita illa qualitas ꝓcuratorio nomine & idẽ vult Bar. in l. qui ſeruũ. per illum tex. de interroga. actio. & Bal. in l. procurator, qui pro euictione. ꝺ procuratorib. & Alex. in l. 1. in §. nunciatio. de oper. no. nun. & probatur ẽt ex ſequentib. ibi, & pro eo faciendũ & negociãdũ, &c. Qđ verbũ pro eo, † exponitur, i. eius noīe ſm Bart. in d. §. nunciatio. per l. fideicommiſſa. §. interdum. de leg. 3. Nã ex præcedentibus declarantur ſequentia & ex ſequentib. præcedentia. l. qui filiabus. in prin. & l. ſi ſeruus plurium. §. fin. de leg. 1. & pro prædictis facit, qđ uoluit Abb. in conſi. 114. In quæſtione mouenda, &c. in 2. dubio. vbi † concludit, ꝙ ſi liberatio fuit ſpecialis reſpectu ſocietatis, & prout eſſe dicitur ſm eũ, quãdo dr̃ occaſione cuiuſcũq. ſocietatis, & trafici, &c. ꝙ non extenditur ad debitũ ex alia cauſa, quãuis immediate ſubiecta fuerint illa verba quacunq. cauſa vel titulo eſſet obligatus, quia ſm eum verba, ſequentia, & generalia reſtringuntur ad ſpeciem præcedentem, & eſt ſenſus, ꝙ ex quacunq. ratione, cã uel titulo unus eſſet obligatus alteri, ſ. occaſione ſocietatis, de qua præmiſerat, quia cum agatur de præiudicio liberãtis, dẽt fieri ſtricta interpretatio, quia nemo præſumitur velle ſuum iactare. le. cum de indebito. de ꝓbationi. & c. ſuper hoc. de renunciationib. & in dubio fieri dẽt interpretatio contra aduerſaeium qui potuit legem apertius dicere. l. veteribus. de pactis. allegat etiam, ꝙ uerba generalia debent reſtringi ad ſpeciem præcedentẽ, ſi id fieri põt Bar. l. cum quis. de ſolutionib. & per eum plenius in leg. ſub prætextu. C. de tranſactionib. quod autem in caſu ſuo poſſit, ſalua ratione recti ſermonis, fieri dicta interpretatio probatur ſm eum, & ad propoſitum noſtrum tam per præcedentia, quam per ſequentia verba, per quæ ſe reſtrinxit ad cauſam ſocietatis, ut ibi latius per eũ, & quæ omnes rationes conueniũt etiam ad caſum noſtrum. Facit ẽt pro prædictis, quod uoluit Card. in c. fin. de accuſa. vbi dicit, quidam conſtituit procuratorem ad petendum hæreditatem Titij, promittens reddere ꝓcuratori medietatem eius, quod ex dicta hæreditate quomodo libet conſequeretur, &c. Nam ſecundũ eũ ad illa ultima verba, ſcilicet, quomodolibet conſequeretur, dẽt ſubaudiri ꝓcuratorio nomine. Præcedẽtia, enim reſtringunt illud genus, vnde ſi tranſegit cum poſſidente, nec dixerit, ꝙ tranſegit procuratorio nomine, nihil habebit. Ad idem etiã facit, qđ dicit Albe. de Roſa. in leg. 1. de off. procurato. Cæſa. in 6. col. uer. nunc uenio ad quæſtiones, &c. vbi vult, quod ſi expreſſis quibuſdam verbis in mandato importantibus liberam, ſubijciatur clauſula promittens ratum habere quicquid per procuratorem geſtum erit, intelligitur quoad expreſſa tantum. Et ideo quantũcunq. iſto caſu fuerit conceſſum ſimpliciter mandatum cum libera, ſubauditur tamen in pręmiſſis, & circa præmiſſa, & perinde eſt ac ſi iſtud fuiſſet expreſſum, ut probatur per prædicta, quo caſu ad alia non porrigitur, ut per Bart. & alios in leg. qui Romæ. §. Callimachus. de verbo. obliga. & iſta reſtrictio præcipue eſt admittenda, quia non eſt præſumendum, ꝙ conſtituens voluerit per procuratorem poſſe obligari etiam pro alio & pro debito alterius, & proprio ipſius ſolius procuratoris, d. l. cum de indebito. & le. ſi cum aurum. de ſolu. Nec obſt. quod dictus Andreas procurator confeſſus fuerit, Hieronymum eius fratrem, & quemlibet eorum teneri, & eſſe obligatum in ſolidum Franciſco de S. Miniato & ſocijs, quia † huiuſmodi confeſsio procuratoris non nocet dicto conſtituenti, ꝑ no. per Bar. in leg. 2. §. fi. ſi cer. pet. ubi vult, quòd ſi quis habeat mandatum ad accipiendum pecuniam mutuo, & confiteatur ſe habuiſſe centum mutuo a Titio pro ipſo conſtituente, talis confeſsio non noeet domino, niſi appareat de numeratione, quia fuit factus procurator ad accipiendum mutuum naturale, ideo confitendo dicitur exceſiſſe ſines mandati per not. ibi per glo. & per l. j. §. ſi mutuam. ſi quid in fraudem patro. & l. ſi debitorem. de nouatio. & idem tenet etiam Bart. ibi, & cum Bar. tenet etiam Pau. de Caſt. in d. §. fin. per l. certum. §. ſed an & ipſos. de confeſ. & per l. non abſtulit. cum ibi no. per Bar. C. de nouatio. & idem tenet Roma. in l. prædia. de acq. poſſ. & Ang. in l. 2. §. fi. C. de quadri. præſcrip. & Anto. & But. & Abb. in cap. ſi cautio. de fide inſtru. & Imo. in leg. ſi ita ſtipulatus. §. Chriſogonus. de ver. oblig. & in d. §. fin. & ſi dicatur, quòd † prædicta locum habent in ſimplici ꝓcuratore, ſecus ſe habeat mandatũ cum libera, & hac ratione confeſsio tutoris præiudicat pupillo leg. huius. §. tutelæ. de admin. tuto. ſecundum Alexand. in d. §. fin. quia habet liberam adminiſtrationem. leg. in bonorum. & ibi not. Bart. de admin. tut. & gloſſ. in l. mandato. de procur. & eadem ratione confeſsio procuratoris & adminiſtratoris fiſci præiudicat. leg. 2. §. fin. C. de quad. pręſcrip. quia ſecundum Alexand. & ille habet adminiſtrationem cum libera. le. præſes. C. de tranſac. & not. gloſſ. in d. leg. mandato. Ad iſtud reſpondetur, quod hoc poſſet eſſe verum in illo, qui habet liberam adminiſtrationem a lege, & non in eo, qui illam habet ab homine, ut in caſu noſtro, ut eſt de mente Docto. in locis præalleg. qui loquuntur indiſtincte, & quia diſpoſitio legis extenditur facilius, quam mandatum hominis, vt per Imol. late in leg. ſi uero. §. de uiro. ſoluto matrimonio. Præterea in caſu noſtro ex lectura ipſius inſtrumenti. in quo continetur confeſsio. d. Andreæ, expreſſe conſtat de cauſa per quam confiteatur & ꝓmittit, † ideo non dicitur mandatum etiam cum libera continere iſtum caſum, in quo negocium non pertinet ad illum, ſed ad alium, quia iſtud eſſet donare, ex quo confeſsio reperitur falſa, ſecundum Fulg. & Alexa. in d. leg. 2. §. fin. ſi cer. pet. & quæ donatio non continetur in mandato etiam cum libera. l. contra iuris. §. pen. de pactis, & ibi notant omnes. l. filiusfamilias. in prin. de do. & no. Bar. in l. ſi quis delegauerit. de noua. & Bar. & Ang. in leg. fin. de his quæ in frau. credi. & Inno. in ca. 1. depoſi. & in cap. cum olim. de offic. delega. & Bald. in leg. ſi procurator. C. de procurato. & ſicut non obligatur Hieronymus ex confeſsione dicti Andreæ, ut probatur per prædicta, ſimiliter non uidetur obligari tanquam fideiuſſor illius, ſeu quia fide iuſſerit pro illo in alio inſtrumento, quia (ut in puncto narratur) Franciſcus promiſit Andreæ ſoluere pro eo illud, in quo reperiebatur debitor occaſione adminiſtrationis, & Andreas conuenit ſatisfacere. dom. Franc. in certis terminis. Cum ergo Hieron. frater. dom. Andreæ non fideiuſſerit pro eo pro obligatione contracta cum ipſo Franc. ſed quod redderet rationem adminiſtrationis ipſi ſocietati cum reliquorum præſtatione, iſta promiſsio Hieronym. fideiuſſoris facta dictæ ſocietatati, & ex cauſa adminiſtrationis non porrigitur ad aliam promiſsionem factam Franciſco ex alia cã, videlicet, quia ſoluit & ſatisfecit pro illo certis creditoribus. l. ſi unus. §. ante omnia. de pact. Præterea & ſecundo non apparet, ꝙ Andreas reddiderit rationem adminiſtrationis, & ꝙ fuerit debitor occaſione illius niſi ex confeſsione dicti Andreæ, & † quæ confeſsio debitoris non nocet fideiuſſori contractus, quod probatur, quia ſententia condemnatoria lata contra debitorem non hẽt executionẽ contra fideiuſſorem, nec etiam alio modo fideiuſſori nõ citato ꝑiudicat, ſm Iac. de Are. & Bar. in l. decem. de uer. obl. & cum eo tranſeunt magis communiter Doct. ſm Ale. ibi, qui idem tenet & in d. l. cum filius. & probatur ex no. per Bar. in l. cum filius. & in diſpu. Lucanæ ciuitatis ſtatuto, &c. dum concludit, ꝙ ad vnũ quandoq; peruenitur principaliter, & ad alium in conſequentiam, & ſi hoc reſpicit utilitatem priuatam, ſnĩa lata contra vnũ alteri non præiudicat, allegat. l. 1. cum ibi no. C. de falſ. Si ergo ſententia lata cõtra debitorem non nocet, probationes, & alia acta etiam non præiudicant, & econtra, ſecundum Bart. in l. ſi mater. §. fi. de excep. rei iud. in l. 2. iud. ſol. in l. ſi perluſorio. §. fi. de appel. & l. ſi ſuperatus. de pig. Cy. & Bal. in l. 2. C. de eden. & An. de But. in c. pen. de re iud. & quod idem ſit de confeſsione, quod dictum eſt de aliis probationibus & actis, tenet Ale. in l. ſæpe. de re iudicata in ultima char. Sed præmiſsis non obſtantibus contrarium puto verius. Nam dictus Hieronymus promiſit ſociis Andreæ ſe facturum & curaturum, ꝙ Andreas frr ſuus

reddet bonum computum,& rõnem administrationis cũ præstatione reliquorum, & ẽt pro eo se obligauit principaliter & in solidum.prima aũt ꝓmisio de faciendo, & curando continet factum ipsius Hieronymi proprium. d. §. sed cum factũ,& non accedit alteri obligationi,q̃a cõtinet quid diuersum a principali obligatione ipsius Andreę,qui tenet̃, de administratis ꝑ eum rõnem reddere, & sic ad aliud factum & diuersum a prædicto facto de faciendo & curando. Alio vero † casu licet se obligauerit principaliter & in solidum pro Andrea,in effectu tñ est fideiussor,ut no.gl.in aut.de fideiusso.in prin.Et vbi dictus Andreas rõnem nõ reddidisset,ex prima promissione tñ tenet̃ Hierony.rõnem reddere,& obligatur, ad præstationẽ reliquorum tam ex prima,quã ex secunda promissione.l.nõ est nouũ. de act.emp.Si ergo.d.Andreas obligauit societatem pro negotio proprio,& non communi totius societatis,ita ꝙ societas cogebat̃ satisfacere creditorib.ut in facto proponitur,sequitur,ꝙ in dicta administratione fuit male versatus dictus Andreas , iõ Hieron.obligatur ex prima promissione,de faciẽdo,& curãdo, ꝙ Andreas redderet bonum,& legalem computum,q̃a ex quo bene & legaliter non administrauit obligando societatem pro negotio proprio, ita & taliter societas poterat compelli ad soluendum,vt ꝓsupponitur,dici non põt,ꝙ computus sit bonus, & legalis , & similiter tenetur ex alia promissione fideiussoria societati in eo,quod dictus Andreas reperitur obligatus occasione suæ administrationis,ut constat manifeste ex instrumẽto publico.Et iõ quamuis Hieronymus non possit conueniri ꝑ ꝑ mandatum datum ipsi Andreæ nec occasione confessionis suæ & obligationis factæ de ipso Hierony. ꝑ allegata superius pro prima parte, obligatur & tamen tenet̃ Hiero. ex aliis suis promissionib.factis societati occasione administrationis ipsius Andreę.Nec etiam ob.dum dicebatur, ꝙ Andreas promisit Frãcisco soluere id,quod soluit pro ipso dictis creditoribus contra ẽtis per ipsum Andream sub nomine societatis,& proprio eius negotio,ex quo inferebatur,ꝙ Hiero.non erat obligatus, quia Francisco,cui dabatur actio,nõ promiserat, sed societati.Quia in facto istud non est uerum, qm̃ idem Andreas pro ꝓdictis nõ obligauit se dicto Francisco , sed ipsi societati, quã obligauerat eo mõ,quo dictum est,& ꝑ consequens pro ipso Andrea tenetur Hierony.ex una,vel altera promissione facta dictæ societati in hunc euentum quo Andreas reperiatur eius debitor occasione administrationis,cui erat per socios præpositus . Nõ ob. ẽt ꝙ confessio Andreæ,ꝙ sit debitor societatis ex cã prædicta, non præiudicet fideiussori contractus,sicut illi non præiudicat sententia condemnatoria lata contra debitorem principalem, per no.per Doc.in l.decem.de ver.obl.quia vbi hoc esset verũ , posset tamen debitum ipsius Andrę probari alio modo id est ꝑ libros societatis eius manu scriptos,& ex computo de nouo faciendo, per no.per Bar.in l. nuda.de dona.& in l. admonendi. de iureiu.quod procedit,etiam si non sit petitũ, ꝙ de nouo reddatur rõ cum reliquorũ pręstatione,sed petita sit quantitas certa per not.per Bart.in l. 1.C.si aduer. rem iudi.vbi concludit ꝙ contra illũ,qui tenetur reddere rõnẽ,põt agi dupliciter. Et primo,ut reddat rõnem,& reliqua restituat.Secundo ut condemnetur ad certam quantitatem,ad q̃ dicatur illum teneri occasione administrationis,vt ꝓbatur ibi cum gl. & quod debitum in ꝓcessu venit liquidandum per libros rõnum & redditionem eorum.† Secundo rñdetur , ꝙ talis confessio Andreę nocet fideiussori, quia quamuis sententia condemnatoria non possit mitti executioni contra fideiussorem contractus,ut dictum est per no.per Bar.in l. 1.iudi.sol.cum cõcor.tamen ꝓiudicat & ꝓbant̃ ꝯ eum ₰m Ang.in l.in cognitione.in fin.ad Syllan.per no. per gl.ibi.& idem tenet Ale.cõs.156.Stantib.his, quæ in themate.2.vol.vbi alleg.tex.in quo videtur esse casus in l.authore laudato.C.de euict.& ibi no.Bal. ꝙ processus factus contra debitorem citatum nocet fideiussori non citato , & quamuis idem Alex.in d.l.decem.de uerb. obl.rñdeat ad illum tex.ꝙ illo casu mora,& contumacia debitoris nocet fideiussori,sed hic non agitur de effectu moræ,sed de pręiudicio actorum , & sententię latę. nihilominus ista responsio non est sufficiens ad illum tex. quia ibi non dicitur,ꝙ uenditor.cui fuit lis denunciata per emptorem, fuerit in mora & contumax in suscipiendo defensionem in se,sed loquitur indistincte.& sine dubio procedit, & locum habet , ẽt si venditor defendisset,& litem suscepisset,& sic etiam si non fuisset in mora,neque contumax,& tamen ibi dr̃, ꝙ fideiussor potest cõueniri , ẽt si ignorauerit causam agitari . Et istã op.ẽt in his terminis tenet Imo.in d.l.decẽ. vbi dicit, ꝙ in casu illius.l.non est necessaria citatio fideiussoris.Quia videtur expresse quis velle obligari in casu iudicij agitati, & finiti, cum illo, ad cuius præiudiciũ ordinatur principaliter iudiciũ . idẽ si tacite id uoluerit ex iuris intellectu,exemplum dicit ipse, in fideiussore,& pignorũ possessore,vt in auth.præsente .C. de fideiuss.& in auth.hoc si debitor. C. de pig. Nam non requirit̃ citatio in primo iudicio agitato cõtra debitorem. Nec ob. no. per Bar.in d.l.decẽ.quia loquitur de iudicio excussionis faciendæ contra principalẽ,super qua requiritur pronunciatio iudicis.s.excussionẽ esse legitimẽ factam ₰m cõmu.opi. de qua per Bar.in l.stipulatio.§.habet.de ope.no.nũ.tunc.n.requiritur specialis citatio possessorũ vel fideiussorum, quia iudiciũ principaliter ordinatur ad pręiudiciũ eorũ,₰m Bal.& Ang.in d.l.decẽ.cũ quo transit Imo.& alij Moder.ibi licet dicant generalem citationẽ sufficere,vt dicit Bart. ibi, qñ sufficeret sola excussio facti sine dicta pronunciatione,de iure vel de cõsuetudine , sicut qñ fit ad effectũ,vt sciatur an debitor hẽat bona,in quibus fieri possit executio,ordinatur tunc principaliter contra debitorem,& in eius præiudiciũ,& in cõsequentiã necessariam nocet fideiussori,sed nos loquimur, quando cõtra debitorẽ principalem agitur ad ipsum debitũ,& ad ꝙ obligauit se fideiussor tacite in casu finiti iudicij.Nam tunc fideiussor non debet citari,quia principaliter ordinatur iudicium contra debitorẽ principalẽ,& licet fideiussori possit in cõsequentiam pręiudicare, nõ præiudicat tñ in cõsequentiã necessariã, quia debet executio fieri contra debitorem,si sit soluendo,nec immediate parat viã agendi contra fideiussorem,sed debet pręcedere excussio, d.auth.ꝓsente.secus aũt in casu ꝓcedenti,& de quo per Bart. & alios,in d.l. decẽ.Et ꝑ prædicta colligit̃ rñsio ad no.ꝑ Bar.in d. l.cũ filius.in prin.de ver.obl.dũ dicit,ꝙ si ad unum peruenitur principaliter,ꝙ sententia lata cõtra eũ non nocet illi,ad quem peruenitur in consequentiã,si hoc respicit priuatã utilitatẽ , ꝑ l. 1.C.de falsis,quia dictum Bar. procedit,qñ ille,qui in consequentiam læditur,nõ obligauit se expresse,vel tacite in casu finiti iudicij cõtra principalẽ,₰m Imo. in d.l. decẽ.Si ergo dicta sententia lata contra debitorẽ nocet fideiussori cõtractus, ut probatur per prędicta,illi etiam nocet confessio debitoris , q̃a cui ꝓiudicat sententia,præiudicant ẽt aliæ probationes,& confessio,₰m Doc. in locis prealle. Tertiò ẽt respondetur ex no. per Bal.in l. 1.C.de conue.fis.deb.lib.10. vbi dicit, ꝙ in excussione,per quã committitur obligatio , vel inquãtum obligatio sit commissa,derogetur,ut in casu d.l.decẽ.citatio fideiussoris non est necessaria,vt ẽt ibi dicit Imo.qui de Bal.non facit mẽtionẽ, cõditio obligationis fideiussoriæ committitur etiam eo ignorante arg.l.multum interest.de condi.& demon.& l.2.eo.ti.& etiam commissa detegi potest fideiussore ignorante, quia detectio cadit in facto,ꝙ non requirit scientiam debitoris , ut in qualibet alia commissione euidenti obligationis fideiussoriæ,vel alterius,& de ista non loquitur Bar. & Doc.in d.l.decẽ sed de excussione,quæ fit ad parandam executionem,secundũ Bal.& de qua ibi per eũ latius.Sed in casu nostro redditio rationis administrationis detegit, inquantum obligatio sit commissa,ergo potuit reddi ẽt fideiussore ignorante, & per cõsequẽs etiam confessio Andreę,ꝙ sit reddita, & ꝙ reperiatur debitor in certa quantitate occasione reliquorum,pręiudicat fideiussori ignoranti,quia sicut eo casu,quo præiudicat sententia,ita & confessio,vt dictum est supra,ita ignoranti debet præiudicare confessio rationis redditæ,sicut ipsi ignoranti pręiudicat dicta actualis redditio rationis,vt probatur ex not.ꝑ Bal.in d.l.1.Et istud etiam clarius probatur ex no. ꝑ Bar.in l.j.§.quod si de frumentaria,de administra.rer. ad ciui. perti. vbi vult singulariter per illum tex.ꝙ † vbi non requiritur alia cognitio,sed sola calculatio rationis,sententia potest ferri in absentem,& ideo ₰m Bar.isti calculatores cõmunis possunt pronuntiare officialem præteritum esse debitorem communis in tanta quantitate eo absente,& idem tenet Ang.in l.2.C.de iure fisc. lib.10. Si ergo absenti præiudicat sententia lata super calculatione rationis,& quantitate debiti,eodem modo confessio redditionis rationis & reliquorũ debitorũ facta per illũ , qui administrauit , nocet fideiussori absenti,quia,vt dictũ est,eo casu quo sententia lata

contra

contra debitorem nocet absenti, eodem casu etiam nocet confessio eiusdem debitoris. Ex quibus patet, ꝙ Hieronymus tenetur ad quantitatem, de qua agitur, tanquam fideiussor Andreæ fratris sui. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Res in totum, vel pro parte aliena vendi potest, & ad quid tunc agatur.*
2 *Emptor non potest a contractu discedere, licet venditor non seruet promissa, sed ad alud, & nu. 10.*
3 *Lege si quis maior. C. de transactionibus quando locum habeat. Et locum habet etiam in iuramento de præterito, quod notatur num. 9.*
4 *Iuramentum de futuro licet firmet donationem inter virum & vxorem, secus tamen in iuramento de præterito, vel præsenti.*
5 *Emptor potest repetere totum precium a venditore, qui rem nō tradit in totum, etiam si pro parte tradat.*
6 *Mora irregularis non minus operatur ad pœnas, quàm regularis.*
7 *Venditio rei ut suæ liberæ, & expeditæ non valet: si pro parte indiuisa sit aliena.*
8 *Et tamen ualet, si uenditor sciens alienam vendat, & ibi ratio differentiæ.*
11 *Periculum rei uenditæ pertinet ad uenditorem, quando fuit in mora.*

CONSILIVM CXLI.

NON videtur, ꝙ ab isto contractu emptionis discedi possit per emptorem ex aliquo capite, quāuis enim dicatur, ꝙ res vendita non sit in totum venditoris, sed pro parte tantum pro indiuiso: non tamen minus ualet uenditio, quia 1 † res aliena nedum pro parte, sed etiam in totum vendi potest. l. rem alienam. de contrahen. emp. nec rescindi potest contractus ex hoc, ꝙ res uendita sit aliena in totum, uel pro parte, nec agi de euictione, antequam ab emptore res auferatur, si res sit tradita, ut est expressum in l. 3. C. de euic. & probatur in l. habere licere. ff. eo. tit. & ubi non sit tradita, agi debet, ut res tradatur, uel ad interesse, si venditor sit in mora tradendi. l. 1. in prin. de act. emp. & idem si uacua possessio non sit tradita, & prout tradi debet. l. ratio. in prin. & §. 1. & l. emptorem. §. 1. eo. tit. & not. in l. 2. §. fi. eo. ti. & l. cum res. C. de probatio. & quæ non dicitur tradi uacua, quando potest auferri. d. l. ratio. in principio, cum gloss. & d. l. emptorem. §. 1. Et ideo etiam si res uendita sit pro parte aliena, & possideatur ab alio pro parte, & sic possessio non sit tradita in totum vacua, non potest agi ad resolutionē contractus, sed agendum est, ut tradatur aut ad interesse, ut in dictis iuribus, & l. ex empto. §. ex empto. eo. ti. prædicta habēt locum quantumcunque promiserit uenditor expressè tradere rem uenditam uacuam, liberam, & expeditam, & a nemine aduocatoriam, qm̄ 2 † ex hoc ꝙ venditor non seruet promissa, nō pōt emptor a cōtractu discedere, nec agere, vt resoluatur, sed est agēdū, vt cogatur adimplere, vel ad interesse. l. si ea cōditione. C. de rescin. vēd. & l. inciuile. C. de rei vēd. & dicit Bal. ꝑ illū tex. ꝙ l. cū ꝓponas. C. de pactis, locū nō habet in cōtractib. noīatis, & similiter nō rescinditur cōtractus in totum ex alio capite, videlicet, quia mēsura sit minor, quā fuerit in cōtractu, sed fieri dēt diminutio precij pro rata, d. l. 2. in principio. & l. si seruū. §. si modū. de actio. emp. Nec ēt prætextu iuramenti contractus poterit rescindi, nam quamuis ille, qui non adimplet promissionē iuratam, amittat, ꝙ tradidit, & restituere teneatur, qđ recepit, & alias pœnas etiam patiatur. l. si quis maior. C. de transac. tamen in casu nostro vr̄ ex plurib. ꝙ illa. l. non posit habere locum. Et primo inquantum per uerba de præsenti promisit venditor iuris possessionem, ac rem ipsam uacuam, liberam, & expeditam esse, &c. per talem promissionē obligatur solum ad interesse, si ita non sit, ut probatur in l. si ita quis. de euic. ubi dicitur, ꝙ si quis promittat uenditum seruum sanum esse, furē non esse, quidam dicebat, promissionem non valere, quia si quid est in hac causa, impossibile est, ꝙ promittitur, si non est, frustra est, quæ ratio locum etiam habet in casu nostro. Iuris tamen cōsultus determinat talem stipulationē esse vtilē, & ꝙ cōtinet tm̄ īteresse, nec aliter vel alio mō pōt valere, & hoc quia concepta est per verba præsentis temporis, cū cōcipi debeat stipulatio per verba futuri t pis. l. 5. §. stipulatio. de verb. obl. & ibi per Bar. qui ēt allegat d. l. si ita quis. eadem ergo rōne in casu nostro stipulatio prædicta dr̄ interesse continere tantummodo, & sic est perinde acsi venditor expresse ꝓmisisset solum interesse cum iuramento, si illa non esset, quia igitur non fuit in mora p̄standi dictū interesse promissum, qa nō fuit interpellatus. l. si ex legati cā. de verb. obl. non hēt locū d. l. si quis maior, q̄ requirit morā promissoris præcedere, vt ꝓbatur ibi, non seruando promissa, &c. idest, 3 † si fuerit in mora seruandi, ſm Alex. ibi, per no. per Bar. in l. si duo. §. fi. de const. pec. Præterea d. l. loquitur in iurō de futuro, vt probatur ibi, putauerit esse veniendū, &c. & per totam illam. l. Non aūt loqtur in iurō de p̄terito, vel de p̄senti, nec ad aliud fieri dēt extensio, cum illa lex sit pœnalis & odiosa. l. cum quidam. de libe. & posth. & c. odia. de reg. iur. in 6. Nam & aliàs fit differentia inter iuramentū de præterito, & illud quod est de futuro, quia ꝑ 4 illud † vltimum iuramentum firmatur donatio inter virum & vxorem. c. cum contingat. de iur. & ibi istud tenent Doctores, communiter, & Bar. in l. si quis pro eo. de fideiuſ. in fine principij. & in l. Seius & Augerius. ad legem Fal. & per Alex. ī l. sed si possessori. §. item si iurauero de iurei. cum concordantibus, de quibus ibi per eum. Si vero iurm̄ sit de præsenti, vel de præterito, non firmatur donatio, vt probatur ex notatis per Pe. & Cy. in l. 1. C. de sacrosan. eccl. & per Bar. in l. cum quis decedēs. §. Titia. de leg. 3. & in l. Aurelius, §. fin. de lib. leg. & per Bald. in l. 1. C. de inoffi. do. & in l. hac edictali. in prin. 7. quæstionis. C. de secun. nupt. vbi concludunt, ꝙ si maritus in testō confitetur se debere vxori decem, & iuret ab ea recepisse, talis confessio iurata seruari non debet, qm̄ talis confessio præsumitur facta animo donandi, & sic in fraudem legis prohibentis donationem inter uirum, & vxorem. d. leg. Titia. & l. qui testamentum. de prob. vnde stante tali præsumptione probatur, ꝙ maritus iurauit falsum, & ꝙ statim ꝙ iurauit, fuit periurius, ideo tale iuramentum de præterito non est seruandum, ex quo constat, de periurio iurantis, secundum Imo. qui ita declarat in d. c. cum contingat. 10. memb. & Alex. in leg. si donatione. C. de colla. in 2. col. & Are. in consi. 74. in 4. col. dicens, ꝙ ratione p̄dicta iuramētum promissorium de futuro est magis fauorabile, quam iuramentum assertorium de p̄terito. Et ideo Im. in loco præallegato dicit, quamuis per auth. sacramenta puberum. C. si aduer. vend. leges antiquæ sint correctæ in dicto iuramento assertorio, & de quo loquitur. l. si alterius. C. si mino. se maior. dixer. secus tamen est in iuramento promissorio de futuro. Pari igitur ratione d. l. si quis maior. non debet habere locum in iuramento de præterito, quod in effectu est assertoriū, quamuis adsit promissio, quæ non cadit super eo, qđ est de p̄senti, vel de præterito, sed solum cadit super eo, quod est de futuro. d. leg. 5. §. stipulatio. de verbo. obl. Nec etiam ex capite altertius promissionis de futuro vr̄, ꝙ d. l. si qs mai. hēat locū, uidelicet, inquātū uēditor promisit tradere vacuā, liberā, & expeditā eidē emptori, & nullo modo aduocatoriā, &c. quia cū nō fuerit vēditor interpellatus, vt traderet, nō dr̄ fuisse in mora trādēdi. d. l. si ex legati cā. & plenè no. ꝑ oēs in l. qđ te. si cer. pet. & ꝑ ꝓn̄s vt dictū est, d. le. si quis maior, nō p̄t habere locū. Et alia rōne vr̄ ꝙ agi non possit. ad resolutionē contractus, s. qa res nō est integra, cū fuerit domus ab hostibus cōbusta, ar. l. ꝙ si min. §. Scæuola. de mino. & l. fi. C. de repu. hær. & hac ēt rōne occasione periurij nō pōt agi ad restitutionem precij, & per d. l. si quis mai. postquam res desijt ante moram esse integra, & periculum pertinet ad emptorem. l. 1. C. de peri. & com mo. rei vend. & l. necessario. ff. eodem. Contrarium tamen puto verius p̄missis non obstantib. nam (vt præsupponitur) ista res vendita erat pro parte aliena, & pro indiuiso, & ab alio ꝑ dicta parte possessa, quamuis ergo emptor constituerit se possidere nomine emptoris, & rē illam ab emptore cōduxerit, ad longū tempus, tñ pro parte aliena in emptorē non fuit trāslatum dñiū neq; possessio, quia per constitutum possessio trāsfertur. l. quod meo. in prin. de acqui. poss. & per conductionē. l. quædam mulier. de rei vend. qñ constituens tempore constituti, vel conductionis possidebat, secundum gl. & Ang. in leg. quamuis. §. si conductor. de acqui. possess. & Angel. in dicta

l.quædã mulier.& in l.2.C.de acq.pos.& Bal.in l.j.C.quan.lic. ab emp.discede.& Old.cons.139. & Ant.de But.in c.cum venissent.de rest.spolia.& quod isto casu in totum non dicat res tradita,est casus in l.ex mille.§.fi.de euict. Sequitur ergo ex pmissis,ꝙ venditor ex parte sua non adimpleuit contractum in totũ,qui tenetur tradere possessionẽ rei venditæ liberã, & expeditã,ac vacuã nedum ex expressa cõuentione, de qua in instro vẽditionis,sed ẽt de iure communi.l.2.§.fi.& ibi no.& le. ratio.in principio.& §.1.de act.emp. & non dicitur tradita vacua,quando alius possidet,vel detinet.d.§.fin.vel quando post traditionem ab alio põt auocari.l.emptorem §.1.de act.em.& no.gl.in d.l.ratio.§.1. Cum ergo venditor partem alienã scienter vendiderit,& illam partem non tradiderit,ut patet ex pdi-

5 ctis,põt† etiam ante euictionem emptor a venditore precium solutum repetere,ſm gl.no.in l.rem quãdã.de eui.quæ ad hoc allegat tex.in l.seruus quem.§.fi.de act.emp.& cum gl.alij simpliciter transeunt,& expresse illam approbat Sal.ibi.& quãuis Pau.de Cast.in d.§.fin.dicat contrarium,tamen ab opi.glo.ab alijs approbatæ non est recedendum,vt traditur in locis vulgaribus,& cuius opi.ẽt probatur in d.§.fi.vt dicetur infra. Nec ẽt ob.ratio sua dum dicit,ꝙ precium repeti non potest nisi re euicta,& ꝙ si solutum non esset,cogeretur soluere , quantũcunque emptor vellet probare rẽ esse alienam,& in ipsum non esset translatum dñium,quia vẽditor põt replicare,ꝙ sibi habere licet.Nam ista ratio Pau.de Ca.procedit, qñ res aliena fuisset emptori tradita , & ꝓut tradi potuit,qñ emptor erat in possessione.d.l.emptorem.in prin.sed gl. loquitur qñ emptor repetit precium,antequam res sibi tradatur,nã tunc nõ licet emptori habere,& sic rõ Pau.de Cast.non põt tunc hr̃e locum,& non tñ potest repetere emptor precium pro parte, quæ est alterius,& quæ adhuc non est tradita,ut dixi; sed etiam pro alia parte,quæ erat sua,& pro qua transtulit uenditor in emptorẽ possessionẽ,& dñium,quia emptor verisimiliter ab initio non emisset solã partem venditoris, si sciuisset aliam partẽ esse alienam,ut est expressum in l.quæro. de act.em.& probatur in l.si quis aliam.de solutio.& ideo resolui debet cõtractus in totũ , & non solum pro parte aliena emptore volente.d.l.si quis aliã cum ibi no.& per Bar.in l.cum eiusdem.de ædil.edi.& l.tut. ff. de min.qui propriè loquitur,qñ res cõis est uendita in totum a dño pro parte & ibi dr̃,ꝙ si resoluitur pro parte dẽt in totũ resolui,si emptor uelit,& vbi nollet,ꝙ resolueretur in totum, sed solum pro parte aliena , tunc agi posset contra uenditorẽ ad interesse.d.l.quæro.de actio. emp. & ista ratio iudicio meo est uerissima,& concludens. Secundo istud comprobatur alia ratione fortissima. Nam,vt dictum est,uenditor non tradidit, nec adimpleuit contractum in totum.Item uenditor fuit ĩ mora tradendi re ipsa, ex quo ab emptore totum precium recepit,quòd quia emptor ex parte sua in totum adimpleuit.le.curabit.C.de ac. emp.& l.Iulianus.§.ex vendito.eod.tit.prout dicit Salic.in leg.fructus.C.de act.emp.circa princ.arg.d.leg.curabit,& quia etiam,vt proponitur, præcessit interpellatio , & non solum pro parte non tradita fuit in mora,sed etiam respectu totius.l.in executione.§.item si ita.de verb.obl. & maxime hoc procedit,ex quo emptor ignorauit,& deceptus fuit,vt ibi no.glo.tradidit,& contractum non adimpleuit,& fuit in mora implendi,precium ab eo potest repeti,etiam si res in totum fuisset venditoris,vt est casus sing.in leg.Lucius Titius. cum l. seq.iuncta gl.de actio.emp.vbi dicitur,ꝙ si uenditor,qui accepto precio promisit sub pœna intra statuta tempora tradere materiam venditam,fuit in mora tradendi partem dictæ materiæ,ꝙ pœna committitur,& ab illo peti potest precium , & vsuræ precij soluti,& de repetitione precij non est dubium,secundum gl.in ver.possit.& in ver.intercedentem. quę est in l. seq.& hoc etiam tenẽt omnes,& quamuis tex.ibi in ver.neq; . videatur velle, ꝙ hęres venditoris exhibendo reliquam materiam non traditam,possit moram purgare, & pœnam euitare ac impedire repetitionem precii, tamen hoc illo casu non est verum,ſm glo.quæ ad tex.subaudit, maxime , quia cum ibi apposita eẽt dies & pœna,non poterat purgari mora.l.magnam C.de contrah.& commit.stip.Et idẽ est in casu nr̃o,vt.s.nõ admittatur moræ purgatio ꝑꝑ iurm̃, quod impedit purgationẽ moræ.d.le.si quis maior.C. de transac.& ibi no.Doc.& maximè Sal.& Alex.& Bar.Imo.& Moder.in leg.si insulam. de verbo.obl.& loquitur ẽt tex.in d.l.Lucius.de mora, quæ cõmittit

6 sine interpellatione hoĩs.Nã † quoad pœna cõuentionalẽ non minus operatur mora irregularis,q̃ regularis.l.ad diẽ,cũ gl. & ibi no.Ale.de uer.ob.qui allegat ẽt tex.ĩ l.debitor.de neg. gest. & idẽ tenet Soc.in l.de diuisione.sol.mat.& ꝙ dicto casu, quo uẽditor est in mora tradendi,possit ab illo pciũ repeti,tenet ẽt Bal.in d.l.traditio.in 4.q.C.de act.emp. dicens, ꝙ preciũ peti potest sub nomine interesse,ꝑ l.sicut.in fi.eo.ti.& l. emptorẽ. §.ibidẽ.ff.eo.& dicit ẽt,ꝙ potest petere vsuras precij,alleg.d.l. Lucius,pro singulari,& istud ẽt vult Pa.de Ca.in d.l.curabit.& quamuis gl.in d.l.Lucius.dicat,ꝙ repeti poterit precium , non quidem in totũ,sed solũ pro rata materiæ non traditæ.Nihilo minus in casu nostro habebit locum repetitio totius precij , quia, ut dixi in præcedentibus,emptor in casu nostro non fuisset empturus partem fundi pro indiuiso.d.l.si quis aliam.de solu.& d.l.quæro.de actio. empt. & d.l. tutor.§.1. de mino.& ea ratione,ita est in dubio præsumendum,quia cum res sit aliena pro parte pro indiuiso,si preciũ repeteretur pro parte tm̃,emptor inuitus incideret in communionẽ , ad quã nemo cogitur inuitus.l.si nõ sortẽ.§.si centũ.de condi.indeb.& hanc rõnem assignat etiam gl.pen.in d.l.si quis aliam.'& in l. fundus ille. de contrahen.emp.Si ergo non erat emptor partẽ empturus , fieri posset resolutio ꝯctus in totũ , tãquã sit indiuidua ex intẽtione cõtrahentis.l.Pedius.de arbi.& ꝑ Bart.in l.grece. §. illud.de fideiusso.& habere debet locũ repetitio totius precij, ut expresse dicitur in dictis iurib.sed in casu d.l.Lucius. fuit tradita pars materiæ uenditę pro diuiso,q̃a non erat communis,& hic cessat pdicta rõ,iõ põt,& dẽt fieri resolutio pro parte,quia resolutio tunc est diuidua,vt probat in l.cui vsusfructus. de vsufr. le.& ita Bar. ibi distinguit mõ prædicto in q̃one ibi formata ꝑ eum,r̃ndendo ad illã legẽ.Tertio dici põt,ꝙ iste contractus ẽt

7 ab initio in totum fuit nullus pmittendo † primò, ꝙ venditor ipse mentius est promittendo & asserendo iuris possessionem ac rẽ ipsam vacuã, liberam,& expeditam esse, &c. quia re uera apud eum non erat possessio vacua totius rei venditæ, ex quo ab alio possidebatur pro parte.d.l.2.§.fi.& d.l.emptorem.§.j. de act.em.nec apud eũ erat res in totum libera,& expedita,cũ eẽt aliena pro parte pro indiuiso. Quia sicut non pt dici ptinere res ad aliquem pleno iure,nisi qñ est sua rõne dñii,ſm Bal. Ang.& Pau.de Cast.in l.mater.C. ad Tert. ita nec ẽt dr̃ hr̃e rẽ liberam,& expeditã, si non sit dñs per verbũ plenũ & liberũ, q̃ æquipollent.l.fideicommissa.§.quãquam.de le. 3.& ibi not. Bal.& per Car.in l.alio.de ali.& ciba.le.ver.item quæro, dicit testor.Nec dici potest,ꝙ vẽditor dicatur solum vendidisse ius quod habebat in re uendita, quinimmo totam rẽ præsumitur vendidisse pleno iure,quando emptor ignorabat,ꝙ ad uenditorem non pertinebat pleno iure, & prout in dubio ignorare psumitur.l.verius.de ꝓbationibus,& l.fi.pro suo.Itẽ ex qualitate precij ẽt apparet,ꝙ tota res vendita fuit , ſm Bald.Ange. Imo.& alios Moder.in d.l.si domus.§.fin. de lega.1.cum concor.de quib.ibi per Alex.Et hoc constat ex alio,ꝙ isto casu sine dubio,quia res fuit vendita expressa mensera tornat.40.q̃a huiusmodi mendaciũ cedit ad cõmodũ, & vtilitatẽ dicti venditoris,præsumitur esse in dolo.l.& eleganter.§.si.cum l.seq.de dolo.& ibi no.Bar.& Ale.in l.dolum.C.eodem. Secundo præmitto,ꝙ si emptor sciuisset rem venditam esse cõem inter venditorem,& alium,illam verisimiliter nõ emisset , cum apud eũ pars tantum pro indiuiso remansura esset,& quia in cõionẽ incideret,per ea quæ superius sunt alleg. & maxime per text. in dicta l.quæro.de actio.empt.vbi est casus. Sequitur ergo ex præmissis,ꝙ dolus venditoris dedit cãm contractui,& consequẽter ꝙ cõtractus est ipso iure nullus.d.l.& eleganter. in prin.de do. & ibi ꝑ gl.& alios,& l.3.§.fi.pro socio.& dicit Alb.de Rosa.in d.l. & eleganter.ꝙ dr̃ dolus dare cãm contractui,qñ quis non erat aliàs contracturus,vt in casu nostro,& in spécie probat, qđ dictum est,in l.qđ uenditor, secundo respon.eo.ti.iuncta gl.ubi hr̃,ꝙ si uenditor cõmendãdo rem mentitus est aĩo decipiendi emptorem,& qui aliàs non erat empturus , tenetur actione de dolo.s.ad rescindendũ contractum, quatenus de facto processit,quia ipso iure fuit nullus,ſm Iac.de Are.& Alb.ibi, & ĩ hoc rectè sentiunt,quãuis in expositione tex. a litera descendant , q̃ stat,& stare dẽt propriè,ſm opi.gl.approbatam per Bar.in d.l.

8 & eleganter. † Nec obst.ꝙ uenditio ualeat,qñ uenditor sciens rem

rem alienam vendidit, & tñ in dolo fuit. d.l.seruus quẽ.§.fi.de actio.emp.& in d.l.q̃ro.co.ti.quia illud procedit, quãdo dolus fuit solũ in scia rei alienæ, & quo casu nõ dr̃ dolus dedisse cãm cõtractui, sed est aliud, qñ dolus fuit in paciscẽdo, ut in casu nostro, d.l.qđ uenditor. Nã inter vnũ casum & alterũ ẽt ad aliũ effectum facit drĩam Bal. in d.l.traditio. C. de actio.emp.in 5.q. & facit, qđ no.glo.in l.si mora.solu.matr.quæ vult, ꝙ maior sit culpa in faciẽdo quam in omittendo, idẽ ergo videtur in dolo. Quarto, & ultimo contractus iste non ualuit propter periuriũ iurantis, quia inquantum iurauit, iuris possessionem, & ipsam rem venditam vacuam, liberam, & expeditam esse, statim fuit periurus, quia iuramentum hoc assertorium est de præterito, vel de præsenti. Et propterea, quia iurauit falsum, venditor ab initio fuit periurus, secundum Doctores supra allegatos pro

9 parte contraria. Quia ergo contractus † ab initio validus resoluitur ex periurio ex postfacto superueniẽti, ideo agi potest ad repetitionem precij.l.si quis maior.C.de transactio.multo magis ratione periurij commissi in promittendo, & tempore promissionis debet contractus impediri, & ab initio annullari.l.patre furioso.de his qui sunt sui, uel alieni iuris. Nec obstat quòd illa.l.quæ est pœnalis, & quæ loquitur in iuramento de futuro non debeat extendi ad iuramentum de præterito.c.odia.de regulis iuris in 6. quia cum ratione periurij locum habeant pœnæ, de quibus ibi per Doctores, in d.l.& maxime Alexan.in illa quæstione, an iuramentum impediat moræ purgationem, dicitur dispositio illius. l. respicere fauorem animæ, quia ordinatur ad euitandum periurium, quamuis respectu bonorum temporalium sit odiosa, & ideo dicitur principaliter fauorabilis, quia anima cunctis rebus est præponẽda, vt no.in l.sancimus. C.de sac.san.eccles.& ideo ex identitate, vel maioritate rationis potest extendi ad iuramentum de præterito, secundum Bart.in auth.sacramenta puberum.C.si aduer.vendi.& Anto.de But.in c.fin.de consuetudinib.in 1.fallen.& Pet.de Anch.& Imo.in c. quamuis, de pac.in 6.& Alex.in l.qui iurasse. in prin.de iureiu. Et talis extensio etiam in materia pœnalis est permissa ratione prædicta, ꝯm Abb.in consi. 231. In quæstione mouenda contra Ant.in fi.per no.per gl.in c.sciant cuncti, & in c.fi. de elect. in 6. Et dato ꝙ d.l.si quis maior. procederet solum in iuramento promissorio de futuro, locum tamẽ haberet in casu nostro, in quo venditor iurauit tradere in futurum emptori rem & possessionem vacuam, liberam, & expeditam, & nullo modo aduocatoriam, quia ergo uenditor postea cõtractum non impleuit, & in mora implendi fuit.d.l.curabit.C.de act.emp. & dictum fuit supra, incidit in pœnas, de quibus in d.l.si quis maior. Nec ob.allegata in contrarium. Et primò dum dicitur, ꝙ res aliena vendi põt, quia dicitur, ꝙ licet contractus valeat, tamen si fuit res aliena scienter uendita ignoranti esse alienã, & adhuc nõ sit tradita, ꝙ agi põt ad repetitionẽ precij, ꝯm gl. singularem in d. l.si rẽ quandã.de euic.per tex.in l.si seruus quẽ.§.fi.de act.emp. Et sic isto casu contractus resoluitur, & ad rationẽ Pau.de Ca. qui tenet cõtrariũ, in d.§.fi.fuit respõsum. Et quãuis ẽt dicat, ꝙ opinio gl.non probetur ibi, tñ istud etiam non est verũ, nam licet ibi de precio non sit facta mentio, sed solũ, ꝙ emptor ad interesse põt agere, antequam res sit euicta, preciũ tñ sub illo interesse continetur, & sub consideratione interesse repetitur, vt in alio casu simili probatur in l.Lucius Titius. eod.tit. ubi illo casu, & de quo etiam supra facta fuit mentio, agitur ad pœnam, & ad vsuras precij non soluti, i. ad interesse, vt præsupponit ibi Bar.& alij. Et tñ etiam sub tali interesse continetur repetitio precij, ꝯm glos. & omnes, & de quo in text.nulla fuit facta mentio. Et ꝙ sub interesse contineatur precium, uult ẽt Bal. in d.l.traditio.C.de actio.emp.in 4.q. Nec etiã ob. ꝙ agi non possit contra uenditorem anteq̃ res euincatur, sed qñ vẽditor fuit sciens rẽ esse alienam, & emptor ignorauit, tunc actione ex empto ratione doli agi põt, antequã res tradatur, ad repetitionem precij, & ex stipulatione, vbi venditor promisit dolum malum abesse, secundum Barto.in dicto §.fin.& nedum resoluitur contractus pro parte, pro qua res est aliena, sed ẽt in totum isto ca

10 su; quia † emptor solã partẽ pro indiuiso nõ fuisset empturus, vt dicitur in præcedentib. Nec ẽt obst. ꝙ agi debeat ad tradendum, si res nõ tradat̃.d.l.emptorẽ.in prin.de act.emp.q̃m istud est uerum, quando nõ uult emptor ab emptione discedere, qa dicto casu resolui debet contractus illo volẽte, & vbi non vult, non rescinditur, & ad tradẽdũ agitur. Et prout ẽt dr̃, qñ cõtractus est ab initio nullus ꝑ dolũ venditoris.l.Iulianus §.si quis a colludente.de ac.emp.& no.gl.& Bar.in d.l.eleganter.in prĩ. de do.& gl.in l.si dolo. C.de rescin.uen.& in l.iurisgẽtium.§.ꝑtor ait.de pac.& in cã.la 2.in prin.de min. Itẽ contrarium ꝓcedit, qñ venditor ignoranter vẽdidisset rẽ alienam, vel qñ nõ solũ vẽditor fuit sciens, sed ẽt emptor, nã dictis casib.agitur ad tradendũ, & non ad repetitionẽ precij rõne doli.d.§.fi. Et similiter non obst. ꝙ nõ discedat a cõtractu eo ꝑtextu, ꝙ res nõ sit tradita.l.inciuile.de rei ven.& l.si ea cõditione.C. de rescin.vẽ. quia fallit isto casu, quo uenditor fuit sciẽs, & emptor ignorãs quia tunc rõne doli potest precium repeti ante traditionẽ rei. d.§.fi.& per gl.in d.l.si rẽ quandam. Secundo ẽt ad oĩa prædicta rñdetur, ꝙ ẽt si venditor fuisset ignorans, vel vterq; sciẽs, & ẽt, qđ est fortius, si res vendita non fuisset aliena, sed venditoris, põt agi ad repetitionem precij, ex quo vẽditor fuit in mora tradendi rẽ ipsam, cum emptor precium in totum soluerit, & pro parte sua adimpleuerit.d.l.curabit. C. de actio.emp. Et magis si interpellatio præcessit, ac istud procedit præsertim, quando venditor non potest moram purgare.d.leg.Lucius Titius.de act.emp. & per Bal.& Pau.de Cast.in locis superius alleg.& per hoc etiam tollitur aliud.s.dum dicebatur, ꝙ vẽditor non fuit in mora, quia nõ fuit interpellatus, quia isto casu mora committitur sine interpellatione, & quia (vt etiam dr̃) interpellatio interuenit, & (ut ẽt dixi) licet in casu d.l.Lucius.solũ pro ꝑte non impleta locũ hẽat repetitio ꝑcij, isto tñ casu rõne de qua supra, ꝑciũ in totũ põt repeti. Itẽ non obstat, ꝙ res non sit integra, ex quo domus existens in fundo fuit cõbusta, ar.l. quod min.§.Sceuola.de min.quia quantum ad partem alienã, q̃ non fuit tradita, certum est, ꝙ periculum nõ pertinet ad em

11 ptorem.l.necessario.de per.& commo.rei ven.& etiam † in totum periculum pertinet ad vẽditorem, de quo respectu totius fuit prius in mora, saltem re ipsa, ꝯm gl.in terminis, in l.cũ speciem.C.eo.ti. quæ relata ad textum loquitur in domo conbusta, & quæ vult, ꝙ periculum ad venditorem pertineat, si fuit in culpa, vel in mora. Et cõprobatur, quia vbi culpa ꝑcedit casum: periculum casus fortuti pertinet ad illum, qui fuit in culpa.l.si vt certo.§.sed interdum.& l.in reb.in prin.comm.ita oĩa prędicta contraria cessant, ex quo cõtractus ipso iure fuit nullus, ut probatum est in pręcedentib. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Vsusfructus precij redacti ex uenditione rei ad filium pertinentis quomodo possit competere patri.*
2. *Confessio patris legitimi administratoris non nocet filio, nisi ex coniecturis adiuuetur, & nu. 4.*
3. *Factum unius ex duobus reis, quod alter sit fideiußor, non præiudicat creditori.*
5. *Simulatus contractus nullum ius tribuit.*
6. *Pater potest etiam per cõtractum simulatum filio pręiudicare.*
7. *Turpitudo propria iam detecta per probationes admissas, allegari potest.*
8. *Confessio mariti, quod ipse debet uxori centum, etiam iurata, nõ ualet, & quare.*
9. *Pater legitimus administrator, vt sibipsi authoretur, debet palam, & bona fide contrahere, sicut & tutor.*
10. *Præsumitur pecunia ad unum tantum perueniße, & alter ut fideiussor tantum tenetur, quãdo duo se obligant pro negocio ad alterum tantum pertinente.*

CONSILIVM CXLII.

CASVS, de quo quæritur, prima facie visus est satis dubius, & pro euidentia præmitto, ꝙ hęc pecunia redacta ex uenditione rei filiarum Antonij Mariæ, debebat per patrem conseruari, aut in res, vel causas hæreditarias conuerti, ut dicit textus in le. fin.§.ipsum autem.in fin.C.de bon. quæ libe.& sic videtur textus velle, ꝙ pretium dictæ rei venditæ sit dictarum filiarum, & quod in eo non habeat pater vsumfructũ, ex quo mandat illum conseruari filijs, quod conseruandum non esset, vbi in eo pater vsumfructum haberet, quia distrahi posset secundum formam traditam in §. constituitur. institut. de vsu

1 fruct. Poterit igitur † pater dicti precij vsumfructum conse-

qui,si illud conuertat nomine filij in aliam rem, in qua possit cadere vsufructus,prout facere potest tanquam legitimus eius administrator.l.1.C.de bo.ma.& d.§.ipsum aūt sed aliter non, nisi caueret eo mō,quo dr in d.§. cōstituitur. quæ cautio non potest dici remissa patri,quia est de substantia vsusfructus. le. senatus.§.j.de vsufr.ear.rer.q̄ vsu cōsu.& no.Iac.But.Bar.Bal. in l.1.C.de vsufr.adeo ꝙ non est vllo modo reperire istū quasi vsufr.sine dicta cautione,ꝯm pdictos. Et probatur ex no.in c.j. de const.in 6.secus aūt in illa cautione, de vtendo, & fruendo arbitrio boni uiri,q̄a cū illa nō sit de subst̄a vsufructus ,ꝯm Do. in d.l.1.patri est remissa.l.fi.§.ptereа.& ibi no.Bal.C. de bonis q̄ libe. His igitur sic præmissis vr̄ , ꝙ d. Stephanus sit ex depo sito obligatus filiabus dicti Antonij Mariæ,quib.ex stipulatio ne paterna fuit vtilis actio q̄sita,ex quo tanquā legitimus admi nistrator deposuit,& pro eis est stipulatus,vt notatur in l.si le- gati.de pignorib.& per Bar.in l.qđ dr̄.de ver.ob. Nec obstare vr̄ cōfessio & protestatio patris facta incontinēti post in alio 2 instrumento , quia † talis confessio patris facta uoluntarie nō nocet filiabus,sicut nec cōfessio tutoris,ꝯm gl.& Doc.in l.cer tū.§.sed an ipsos.de conf.ex quo.n.primus contractus deposi- ti fuit profectus & absolutus,dictis filiabus ex eo fuit in q̄sitū. l.contractus.C.de fide instr.iō non potuit tolli,vel minui me- diante dicta confessione,vel protestatione,vt probatur ex no. per Bar.& Do.in l.si ita scriptum.in prin.de.le.1.vbi dicunt ꝑ illū textū,ꝙ protestatio pōt fieri post actū,sicut ante illum,ꝙ est uerum ꝯm pdictos,nisi actus fuisset completus, & absolu- tus,quia tunc sequens protestatio etiā facta incontinenti post non iuuat,sicut ergo illo casu non prodest protestāti in præiu diciū aduersarij , sic ēt in casu nostro prodesse non debet dño Stephano in piudiciū filiarū ipsius protestātis. Præterea Blāca vna ex filiabus prædictis cum patre deposuit dictas pecunias apud dominū Stephanū cū consensu patris,& ei est facta pro- missio solennis , ergo pro eius rata non videtur cōfessio patris aliquod operari,quia ex proprio facto sibi ius quæsiuit, quod per patrem auferri non potuit.l.1.C.de bonis maternis. facit. lex pactum curatoris. cum concordantib.de quib.ibi. C.de pa ctis.& not.Bart.in l.sed si vnius.§.filio de iniur.pro hoc etiam facit,quod no.Bart.in leg.in duobus.§.1.de duob. reis. in 7.q. cum quo transit ibi Are.& Ang.& Imo. in le. reos.in princip. eo. tit. vbi concludit ad propositum, ꝙ si apud unum ex duo- bus reis peruenit commodum pecuniæ,vel tota quantitas, & solum inter eos sit actum,ꝙ alius sit fideiussor,non poterit il- le creditori opponere,ꝙ excutiatur prius ille, ad quem perue 3 nit pecunia,quia † factum eorum non præiudicat creditori,vt in authen.de duob.reis.§.si vero minus idonei, sic in casu no- stro, quamuis inter Antonium Mariam & dominum Stepha- num fuerit actum,quòd dictus Antonius esset principalis de- bitor,& altera fideiussor, vt prædicti asserunt, filiabus tamen Antonij,quarum nomine fuit celebratus contractus depositi, & præsertim dictæ Blancæ,non potuit dicta conuentio præiu dicare,facit.l.fi.ff. de pact.Sed præmissis non obs.contrarium puto de iure verius , & præmitto, ꝙ licet confessio patris uo- luntaria,vel per modum iurisdictionis voluntariæ facta regu- lariter non præiudicet filijs,per not.in d.l.certum.§. sed an ip 4 sos.de confessis,tamen † vbi ex alijs coniecturis coadiuuatur, tunc confessio contra filios probat,ut colligitur ex no.ꝑ Cy. & Bal.in auth.hoc ius porrectum.C.de sac.san.eccl.vbi dicunt ꝙ quamuis confessio prælati non probet pecuniam mutuo re ceptam esse conuersam in vtilitatem ecclesiæ , & prout etiam voluit Bar.ibi,fallit tamen nisi ex coniecturis aliter appareret, vt in exemplo,de quo ibi per eos.Et idem tenet Ro.in l.ciuitas ff.si cer. pe. Quod autem contractus depositi celebratus cum dño Stephano fuerit simulatus,probatur nedum ex confessio ne Antonij Mariæ, sed etiam ex eo,ꝙ incontinenti eadem pe- cunia fuit actualiter & realiter restituta dicto Anton. Mariæ per dictum Stephanum,vt probatur ex no.per Bar.& Doc. in l.per diuersas.C.manda.vbi dicit,ꝙ fraus,& simulatio præsu- mitur,quando cedens incontinenti restituit cessionario pecu- niam,quam receperat,per l.qui sic.de solu.Nec obst.si dicatur ꝙ restituit ex noua causa,idest ex nouo deposito,quo casu nō loquuntur prædicta.Qm̄ ēt istud vltimum depositum apparē- ter factum in dictum Antonium Mariam, & eius uxorem per dominū Stephanum fuit ēt simulatum,ꝙ ex illo vltimo instr̄o

declaratur,dum in eo dicitur,ꝙ in primo contractu agebatur, ꝙ dom.Stephanus esset fideiussor,& prædicti coniuges deposi- tarij,& sic erat simulatio de persona ad personam,& de contra ctu ad contractum,quia alia erat persona secundum veritatem ipsius depositarij.l.multum.C.si q̄s alteri vel sibi, vel alius erat contractus in persona domini Stephani . restitutio ergo pecu- niæ facta Antonio Mariȩ & eius vxori,secundum veritatem nō fuit ex causa noui depositi facti per dominum Stephanum, sed ex causa primi,re vera recepti a dictis coniugibus, & pro quib. fuit fideiussor.d.Stephanus.Quo autem ad hoc.s.ꝙ vltimū de- positum fuerit simulatum ex dicta confessione,sine dubio pro batur inter ipsos contrahentes.d.l.multum. ex quo.n.in primo contractu agebatur tacitè, ꝙ do.Stephanus , & prædicti essent depositarij, pecunia non potuit iterum deponi apud eosdē per dom. Stephanum , quia illam recepit ex primo contractu non tanquam depositarius,sed nomine,& ad commodum,& utilita tem dictorum coniugum,& pro illis tanquam depositarius, & propterea verificantur omnia verba vltimi instrumenti,nec ali quam continent repugnātiam,quia inquantum primò dicitur, quòd dicti coniuges habuerunt , & receperunt pecunias reali- ter,& actualiter a dom.Stephano,hoc contingere potuit , quia illas prius receperat ex præcedenti contractu, non quidē pro- prio nomine,sed pro dictis coniugibus depositarijs,& dum po stea dicitur, ꝙ apud prædictos coniuges remanserunt per viam depositi,etiam ex prædictis verificatur, quod iam apud eos fuis se dicuntur, ex quo do.Stephanus illas prædictorū nomine re- cepit.l.1.§.si iusserim. & l.quarundam.de acquiren. poss. Et isto modo arbitror,& pro certo teneo,ꝙ ita teneo , ꝙ ita se habuit veritas,quæ manifestè deprehenditur ex dicto instr̄o.Et confir mantur prædicta per d.l.multū.C.si quis alte.vel sibi, vbi ad ꝓ- bandum similitudinem plurimū pōderatur, ꝙ res vendita fuit tradita marito, & uxori, cuius nomen erat descriptū in instr̄o. Ex prædictis ergo infertur , ꝙ do.Stephanus non potuit cōue- niri vt depositarius.Nec obst.ꝙ confessio patris voluntaria nō possit filij s nocere,quia hoc casu probat,ex quo concurrit alia coniectura,videlicet, quia incontinenti fuit pecunia eidem re- stituta,& non quidem ex nouo contractu, nec ex nouo deposi to facto in eum per dictum dominum Stephanū , quia si de ali- quo appareat,illud similiter fuit simulatum, prout ex cōfessio- ne illorum declaratur,& cui inter eos statur.l.generaliter.C.de non nu.pec.l.cum indebito.de proba. & in c.si cau.de fide inst. Et propterea cū ex prædictis probetur simulatio,nullū fit præ- 5 iudiciū filijs in iure quæsito , quia † ex illo contractu ius aliqđ quæri non potuit contra do.Stephanum ex dicto contractu nō vero,sed simulato.l.nuda.cum ibi no.de contrahen.emp. & l.si pretio.C.si cer.pet. & per Bart.in l.emptor. de aqua plu.arcen. Non ob.quoq; ꝙ ēt Blanca contraxerit, seu deposuerit, & cum qua non fuit actum,ꝙ cōtractus,prout agebatur, esset simula- tus,quia propter illius cōsensum tanquā legitimus administra- tor potuit conuenire cum d.Stephano,ꝙ dictus contractus ce lebratus etiam cum filia non esset uerus,sed fictitius,& ꝙ ex il- lo non obligaretur velut depositarius, & præcipuè cum filia de hac pecunia , cuius administratio pertinebat ad patrem, non posset disponere , nec illam dispergere sine consensu patris.l. fina.§.filijs autem. C.de bon.quæ lib.& qui consensus hoc casu fuit simulatus , & non uerus, vt per prædicta declaratur. Et sic nō dr̄ interpositus,vel hr̄ pro non interposito,ut in iurib.præ- 6 allegatis,& qui pr̄ † ēt sic cōueniendo,& simulando potuit di- ctæ filiæ in quærendo prȩiudicare, sicut & tutor pupillo. d. le. sed si unius.§.1.de iniur.& nota.in d.l.pactum curatoris.C. de pact.& quia sicut potuit nullò modo consentiendo impedire contractū,sic etiam debuit hoc posse mediante dicta simula- tione. Nec ēt ob.ꝙ dictus Stephanus iurauerit pdicta oīa , & singula fuisse,& eē vera,& adimplere,& nō contrauenire, &c. quia q̄uis ante detectam simulationem posset eē dubium , an posset opponi exceptio simulationis.ꝑ no.ꝑ Im.ī l.nemo pt̄ , de leg.1.& latius per Im.in c.cū contingat.in 8.memb.de iure iu.post do.Ant.ibi,& Im.in c.ad nostram.de emp.& uen.tamē ubi probationes allegantis simulationes,fuerūt admissæ,sicut in casu nr̄o , in quo per ultimū instr̄m productū probatur si- 7 mulatio,q̄a tūc piurium est detectum.Iō licet † simulationem propriā turpitudinē allegare,ꝯm Bal.& Sal.no.in l.fi.C. de nō nume.pecu.& Alex.in d.l. nemo pōt. Et hoc confirmo ex not. per

per Cy.in l. I .in fi.C.de sacrosf.ecc.& Bar.in l.cũ quis decedẽs. §.Titia.de.l.3.& in l.Aurelius.§.fi. de libe.l.& Bal.in l.I. C.de inoff.do.& Sal.in l.hac edictali.in prin.in 7.q.C.de secun.nup. in quib.locis cõcludunt Doc. ꝙ si maritus in testõ cõfitetur se vxori debere centũ, q̃ iurauit ab ea recepisse, ꝙ talis cõfessio 8 iurata seruari non dẽt,qm̃ tale iur̃m† p̃stitum super eo, qđ est de p̃terito,non est seruandũ,q̃a est in fraudẽ legis,q̃ p̃sumit di ctã cõfessionẽ esse factã vxori animo donandi. Et hoc iõ quia cũ mediante dicta iuris p̃sumptione cõstet de periurio,licet al legare dictã cõfessionẽ fuisse factã in fraudẽ legit, prout ẽt uo luit Alex.in l.donatione.C.de col.Idẽ ergo q̃n periuriũ est de-tectũ mediante alia probatione.Postquã aũt probatum est, ꝙ dñs Stephanus non p̃t cõueniri,vt depositarius,uidẽdũ super-est an teneatur,vt fideiussor,& videbatur,ꝙ sic,quia licet non valeat,qđ simulatẽ cõcipitur,valet tñ,qđ in veritate agitur.d.l. multũ.C.si quis alteri,vel sibi.& C.plus ualere qđ agi.&c.p̃ to tũ,& p̃ Bar.in d.l.emptor,& iõ cum dicatur actũ,ꝙ sit fideius sor dictorũ cõiugũ,vr̃ ꝙ possit fideiussor cõueniri.Sed his nõ obst.adhuc puto cõtrariũ,q̃a depositum non ualuit,nec vale-re potuit in p̃sona Antonij Mariæ. Nã cũ esset,vt dictum est, legitimus administrator filiarum.ad hoc vt posset apud seipsũ 9 † pecuniam pupilli ex causa depositi retinere,& in hoc sibi ipsi authoritatem p̃stare,debuit hoc palam,& bona fide facere, si-cut dr̃ de tutore,q̃a rẽ pupilli emit authoritate propria palam & bona fide,vt no.in l.tutor rerũ.ff.de adm.tuto.& in l.cũ ip-sa res.C.de contrahend.emp.& in leg. si emptione §.fin.ff.eo. & per Bar.in l.pupillus.§.fin.de author.tuto.Nam pater etiam ex hac causa potuisset filiabus obligari,secundum Bar.in l.fra ter.in 2.quæstio.de condi.inde.sed aliud est, quando tutor vel pater clã & tacitẽ contrahit super re pupilli vel filij. d. §. fin.in prin.& eo ipso ꝙ contrahit p̃ interpositam personã, in dubio fraus præsumitur,& non valet,quod agitur.d.§. fin. ver. sed si per interpositam,& ibi no.Bar.qui etiam ad hoc allegat.le.si is qui ex bonis.de vulga.& pup. & leg.3.in fi.C.de nat.libe.& fa-cit.l.I.C.de pręd.curia.lib.10.& ibi per Bar.& ideo cum pater hic receperit pecuniam filiarum in depositum per interposi-tam personam.do.Stephani, fraus prȩsumitur,& ipso iure nõ ualuit,quod in veritate agebatur,ideo non potuit accedere fi-deiussor.leg. fideiussor obligari.in princ. de fideius. leg. 3. §.si vxor viri.ff.de do.inter vi.& vxor.& no.Bar. in leg.cum lex.de fideiusso. Et similiter ac eadem ratione non valuit depositum in persona vxoris dicti Antonii Mariæ, & per consequens di-ci non potest, quod dom. Stephanus possit conueniri tan-quam fideiussor illius, quia quamuis ipsa dicatur habuisse depositum a marito, legitimo administratore, ex eo tamen quod illud dedit vxori per interpositam personam, & ad eius uiri commodum factum est, id est pro necessitatibus familiæ suæ, vt in ultimo instrumento narratur, id etiam tanquam in fraudem factum non valet. leg. non existimo. de admin.tuto.ibi,an sub administratione tutelæ pupilli,pupil læq; vtilitate, latenter sua commoda pupilli pecunia iuuaret, &c. Ex alio quoq; non tenetur.d.Stephanus tanquã fideiussor d.Iuliæ,quia tota pecunia dicitur perueniſſe ad eius maritũ,ut p̃batur ex dicto instrumento,dũ in eo ille confitetur, ꝙ dicta pecunia apud dictos coniuges remansit pro necessitatibus eo rum,& familiæ illorum, quod onus tã uxoris quam totius fa-miliæ ad solum maritum pertinebat.l.vbi adhuc. C.de iure do. ideo ad eum dicitur dicta pecunia tota in effectu peruenisse, 10 & præsumitur color quæsitus,& mulier quę ut conrea † insoli dum se obligauit cum marito,vel cum alio ad quam tota pecu-nia peruenit, præsumitur vt fideiussor intercessisse, & sic in fraudem senatusconsulti Velleiani promisisse, & contraxisse, vt est casus in l.quamuis.§.si cum essem.ff.ad Velle.& not.glo. in l. contra. ff. de legi.& faciunt no.per Bar.in l.reos. in prin. de duobus reis.quamuis ergo dom.Stephanus pro eo interces serit,iuuatur & ipse exceptione Velleiani, sicut & ipsa mulier posset iuuari. leg. si mulier.§.fin.ff. ad Velleianum. Et sic ipse etiam tanquam fideiussor est tutus,& ubi esset efficacius etiam obligatus,quod nullo pacto conceditur,sibi competeret bene ficium excussionis.auth. præsente. C. de fideius. & in corpore vnde sumitur. Quare ex omnibus concludit ꝙ do.Stefanus ve nit absoluendus. Laus Deo.

A D D I T I O.

In hac eadem causa consuluit etiam Deci. consilio 350. & forte ipse Ruin.consi.81.uol.4.Vide Dec.consi.106.nu.15. Hier. Zanch.

SVMMARIVM.

1 *Creditor prior in tempore præferendus est in obligatione facti, puta ad tradendum.*
2 *Diuersitas confinium arguit diuersitatem rerum: & ex discordia in quantitate pluralitas præsumitur.*
3 *Identitas non probatur, quando duo confines discordant.*
4 *Confessio authoris nocet successori.*
5 *Constitutum nihil operatur quò ad tertium, nisi probetur de possessione constituentis tempore constituti.*
6 *Et probat possessionem constituentis inter ipsos contrahentes.*
7 *Constitutum tutoris, vel alterius administratoris non transfert possessionem.*
8 *Dominium vel quasi non transit in singularem successorem re non tradita: licet authori competeret rei vendicatio, vel Publiciana, quia præsumeretur possedisse ex titulo præcedenti.*
9 *Emphyteuta secundo alienante requiritur primi domini directi, & non primi emphyteutæ consensus.*
10 *Consensus domini licet non requiratur in donatione, requiritur tamen in traditione, etiam si donetur ecclesiæ.*
11 *Emphyteuta etiam habens licentiam alienandi, alienare non potest in personas prohibitas.*
12 *Alienatione prohibita per legem, uel ubi lex resistit, dominium non transfertur.*
13 *Alienare non ualens non potest etiam alienanti consentire.*
14 *Emphyteuta alienans contra prohibitionem legis cadit damnũ domino volente & declarante, sicut & non soluens, tamen dominium non transfertur.*
15 *Dominium non transfertur, quando contractus stat in pendenti fauore dantis uel tertij.*

CONSILIVM CXLIII.

VISIS omnibus instrumẽtis pertinentibus ad causum,qui proponitur,& diligẽter consideratis cõ siderãdis,vr̃ prima facie dicendũ,ꝙ habẽtes causam a do. Laurentio consequi debeant bubulcas cẽtum quinquaginta integrẽ,& sine vlla diminutione.Nã considerandum est,& animaduertendũ, ꝙ in cõpositione facta inter dictum do.Laurentium,& Franchalantiã nar ratur ipsis præsentibus,& etiam expresse confitentibus, ꝙ do. Laurentius prius emerat bubulcas cẽtum quinquaginta intra certos confines,& deinde Frãcalantia emit ab eodem vendito-re bubulcas centum de his, quæ prius fuerant emptæ a dicto do.Laurentio,& tamẽ de emptione facta ante dictam compo-sitionem ab vno vel ab altero non apparet per instrumentum aliquod publicum,conueneruntque dictæ parte, ꝙ d.Lauren tius non obstante acquisitione ipsius Francalantiæ habeat di-ctas bubulcas centum quinquaginta, ut supra positas,& con-finatas,& antea acquisitas, & ipse Francalantia habere debeat partem per eum acquisitam post, iuxta & a parte inferiori di-ctarum bubulcarum centum quinquaginta acquisitarum per dictum dominum Laurentium, &c. Aut ergo volumus atten-dere emptionem unius, & alterius probatam solum per con-fessionem partium,& est clarum,ꝙ emptio. d.Laurentij præ-cessit, & ꝙ ille est prior in tempore, & ideo cum aliquis eorũ non habeat hypothecam, cum de venditione præcedenti non sit ante confessionẽ confectum instr̃m,concurrebant ante illã solũ in actione p̃sonali,in qua omnes creditores simul admit-tuntur non attento ordine t̃pis.l.priuilegia. de priui.credi.sed vbi in obligatione versatur factum,puta traditio fundi,ad quã venditor tenetur.l.emptorem. in prin.de actio.emptio.& quę in facto consistit.l.stipulationes non diuiduntur. in princ, de verb.oblig.satisfaciendum est prius illi, qui præcedit in t̃pe,& 1 ille † est præferendus tanquã habens ius potẽtius. l. in operis. iuncta gl.no.ff.loca.cum qua alij transeunt,& p̃pea illa cõuen tio per quam.d.Laurentius primus emptor est pręferendus in illis bubulcis centum quinquaginta est conformis iuri, & con cordat cum iure cõi, ideo quãuis a parte inferiori nõ inueniat quantitas bubulcarum centũ assignãda Francalantiæ, per hoc

 dimi-

diminui non dēt portio.d.Laurētij,quia vbi ēt nihil superesset de assignatione faciēda Franchalantiæ alibi, & in alio loco nihil actū fuisset,tñ cōstaret p cōfessionē de prori titulo d.Laurentij in eadē re,& circa eandē rē emptam ab ambobus ille est pferendus.d.l.in o.pis.& p pea non pōt dici, ꝙ Frāchalātia sit deceptus vel ꝙ errauerit,quia ex quo confessus est.d.Laurētiū prius emisse,error in quātitate nō est in cōsideratione,quia(vt dixi) si sciēs fuisset,& ēt non cōuenisset expresè,ꝙ d.Laurentius pferretur,de iure veniebat oīno pferēdus. Nec et error in cōfitēdo pbatur ex eo,ꝙ appareat.d.Laurentiū postea emisse a filijs Maphei,quia potuit prius emisse,& quia de ea non apparebat,instrm fuit postea cōfectum,& ita ēt fatentur dicti filij Maphei, & post ēt probabiliter est credēdū ex eo,quia ante dictā cōpositionē venditor & d.Laurentius habuerant licentiā vēdendi,& emēdi a dño directi. Si vero uolumus hrē respectū ad instra deinde cōfecta de emptione d.Laurentij,& dicti Franchalantiæ, adhuc clarius apparere vr̄ de iure potiori do. Laurentij,& incipiendo ab instro emptionis Franchalātiæ,qd̄ in tpe præcedit instrm d.Laurentij dr̄,& est verum,ꝙ† cōpositio loquit̄ de vna re,& emptio Franchalantiæ,de alia re, qd̄ ꝯstat ex diuersitate cōfinium,iuxta no.in l.1.C. si vnus ex pluri. & in l.demonstratio falsa.in prin. de cōd.& demō.ac ēt discordat in quantitate,& iō ēt ex hoc psumitur pluralitas.l. cū cētū. fm intellec.Iac.de Are.& Bar.de adi.lega.sed res,de qua fit mētio in dicta cōpositione,qd̄ probatur ex idētitate quantitatis, & cōfiniū,in tribus.n.ex quatuor dicti cōfines concordāt,qd̄ satis est ad probationem idētitatis,quāuis in vno solo sit diuersitas,ut plenè per Bar.in d.l.demonstratio.licet.n.in cōpositione a latere inferiori ponatur Mapheus pro confine,Franchalātia tñ non est diuersus,sed idē cōfinis,quia loco Maphei in loco inferiori post cōpositionē successerat dictus Franchalantia vt probatur ex instro suæ emptionis, & prout ēt dr̄ in alio instro dñi Laurentij: quamuis ergo instrumentum emptionis Franchalantiæ pcesserit in tēpore aliud instrumentū, ꝙ in eo sit hypotheca & cōstitutum, tñ p hoc non debet præferri do. Laurentio tanquam prius habuerit ius pignoris,& prius in eū fuerit translata possessio,iuxta.le. si fundum.C.qui pot.in pign. habean. & leg.quoties.C.de rei vend. quia ex quo emptio vnius est de vna re, & alterius de altera re diuersa, vt probatū est,& sic cum ambo non concurrant circa eandem rem, quilibet dicitur prior circa rem a se emptam, ex quo in illa nemo eum antecedit. leg. 1.§. proximus.ff.vnde cogn. & de verb.signi.leg.proximus.vnde non video,ad quem finem allegeretur per aliquos,ꝙ petia terræ,de qua in compositione, dicatur esse diuersa ab illa, de qua in emptione Franchalantiæ, quia ex hoc sequitur, quod est etiam diuersa ab illa, de qua in instrumento emptionis. dom. Laurentij,quæ est eadem cum illa,de qua in compositione,& si sic est,dici non potest,ꝙ ex prioritate temporis Flanchalantia habeat iura potiora per prædicta, cur autem post compositionem emerit Franchalantia diuersam rem ab illa, de qua in compositione, & in instrumento emptionis do.Laurentii,ratio est in prōptu,quia cum esset cōuentum prius,& inter partes actum,ꝙ a parte inferiori ipsius petiæ terræ bubulcarum centum quinquaginta assignandæ d. Laurentio assignaretur Franchalantiæ quantitas ab eo empta post.do.Laurentium,volens adimplere compositionem emit a dicta parte inferiori, id est post dictam petiam bubulcarum centum quinquaginta excludendo eam penitus, & in totum, quod ad oculum demonstrari uidetur. Et primo,quia ipsi petiæ terræ emptæ a Franchalantia datur a meridie pro primo ꝯfine ipse Mapheus uenditor pro bubulcis. 150.terræ valliuæ &c.& ista est illa quantitas,quæ fuit in compositione reseruata,& vendita do.Laurentio, quæ confinabat etia a meridie cū Ioannem Frācisco Scarlatino,ut in dicta compositione,& vēditione continetur.Secundo idem etiā declaratur ex alio,quoniam in instrumento emptionis Franchalantiæ registratur est tenor literarum, per quas habuit licentiam emendi a domino vnam petiam terræ intra certos confines,quorum tres ex quatuor conueniunt cum illa petia terræ,quæ fuit in compositione assignata & etiam vendita dicto do.Laurentio,videlicet, Ioan. Franciscus Scarlatinus, Canalazium,& ipse Mapheus, ex quibus (vt dixi) probatur identitas, deinde Franchalantia emit aliam rem,quæ hēt diuersos confines,& q̄ in confinib.de quib.in dictis literis conuenit tm̄ in duob.& in alijs duob.discordat,& iō dr̄ incertitudo,& nō probatur identitas,fm Pau. 3 de Cast.in l.in testō. la. 1. de cōditio.& demō. in lec. Bono. & euenit istud,q̄a literæ prædictæ pcesserūt compositionem,vñ uerificatur per hoc,ꝙ in ea dr̄.s. ꝙ Franchalantia ante illam emerat bubulcas centum de uenditis.d.Laurentio,& hoc quia licentia loquebatur de illis, sed quia postmodum in compositione Frāchalātia renūciauit priori venditioni, ut patet ex illis verbis, uidelicet, nō ob.dicta acqsitione Frāchalantię, &c. & cōsensit,ꝙ d.Laurentius cōsequeretur dictas bubulcas.150.p eum antea emptas,idcirco illis exclusis emit postmodum Franchalantia alias centum bubulcas a parte inferiori, & sic aliud corpus diuersum, ut compositionem impleret. Et ex hoc sequitur,ꝙ emptio Franchalantiæ non ualuit tanquam facta sine consensu domini,q̄a licentia, de qua in dictis literis loquitur de alio diuerso corpore,per ea quæ dicētur inferius,& sequtur etiam,ꝙ vbi ualeret,ꝙ ratione possessionis uel hypothecę non habet aliqd̄ ius in dictis bubulcis.cl.consignatis.d. Laurētio,& ab eo emptis,quia hypotheca,& possessio Franchalantię est circa corpus diuersum, ut etiam fuit in præcedentibus dictum. Et ex præmissis † aperte uidentur tolli omnia quæ al- 4 legantur in fauorē Frāchalātiæ,& suorū successorū, quib.etiā nocet confessio facta per eū in īstrumento ꝯpositionis.l.si mr̄. §.si.de excep.rei iudi.& ibi no.Bar.& p eum, in l.si superatus. de pig.& per Io.And.magis in specie in addi. Spec.in tit. de testa.§.nunc tractamus. in addi.magna, & Aret.in consi. 36. Sed præmissis non ob.arbitror, ꝙ successores Franchalantiæ non debeant.d.Lauren.præferri. Et primo quia ius prætēdunt ex illa uēditione probata tātum per cōfessionē, de qua in positione,& ex ea nullū ius cōpetit,ex quo nō probatur traditio uera uel ficta aut præsumpta,quia ex solo titulo nō quæritur ius dominij,nec possessionis.l.cum res. C.de probationib.C.de pac. aut ius dicūt sibi cōpetere ex uēditione facta. d.Laurētio, quæ probatur p instrm,& idem est dicēdum,quia de traditione ēt 5 non constat. † Nec obst.constitutum,de quo instro, quia ad hoc ut aliquid possit operari,oportet pbare,ꝙ eo tpe filij Maphei,qui uendiderūt,possidebant rem uēditam, aliās cōstitutum nihil operatur quo ad tertium,secūdum Ang.in l.quāuis. §.si conductor.de acq.pos.& in l.2.C.eo.& in l.quędam.de rei uen.& Bal.in l.1.C.quā.lic.ab emp.disce.& Alex. in l.qd̄ meo. in prin.de acqu.pos. Et ēt probaretur, adhuc tñ hoc casu nihil prodesset parti aduersæ ex duob.Et primò quia d.Laurentius primo asserit se possidere,& prius possedisse, ut probat̄ ex verbis enunciatiuis dicti instrumenti. leg.optimam. C.de contrahend.& commit.stipul.& not.Bart.in leg. ex hac scriptura. de donat.ac etiam fatetur,ipsos uenditores possidere, ex quo eo 6 consentiente se constituerunt possidere eius nomine † per qd̄ constitutum inter ipsos contrahentes probatur possessio ipsius constituentis.d.l.optimam.prout vult etiam Ang. in d.le. quædam mulier.& in d.l.2.& sic in hoc inuanitur contrarius, quia si ipse possidebat,non poterat eodem tempore alius possidere,uel econtra.leg.3.§. ex contrario. de acq. poss.ideo repellendus,nec est audiendus,si dicat,per constitutū in se translatam possessionē,vel si dicat prius possedisse.l.1. C. de fur. ac ēt q̄a sibi in hoc vltimo non creditur, nec quātū ad hoc vltimū pro eo probat instrm.l.exemplo.C.de pbatio.Scđo,& sic alia rōne ex cōstituto non potuit in totū transferri possessio, qm̄ vnus tantum ex filiis Maphei adultus nomine suo vēdidit,& p alio pupillo uendidit mr̄ tutrix,ac pro tertio absente & minore & eius nomine vendidit dom.Petrus Anto.de Casolis,& dictus minor tutrix, & d. Petrus Antonius constituerunt se tenere & possidere nomine do.Laurētii.ex constituto autem tutricis vēdentis nomine pupilli non potuit pro eius parte quam hēbat in re vendita,transferri possessio.& multo minus pro rata absentis potuit transferri ex constituto.d Petri Antonii vendentis tā 7 quam negociorum gestor,& qui non possidebat, quia † p cōstitutum tutoris,vel administratoris,aut procuratoris nō trāsfertur possessio,quæ apud minorem seu dominum,fm Bar.nota.in l.1.prin.de acq.pos.col.pen.vers. pone quod tutor,ubi cōcludit,quod tutor vel curator non potest per actū fictum trāsferre possessionē,per l.quamuis.§.2.eo.ti.& p hoc infert Imo. & alii Moder. ꝙ non potest tutor per constitutum transferre possessionē, & ita cōiter tenetur.non potuit ergo saltem pro illis

illis duabus partibus pro indiuiso transferri possessio, sed pro tertia duntaxat. Successores ergo d. Laurentij, qui nunquã posse derũt dictã quantitatẽ bubulcarũ centũ quinquaginta nõ põt pro parte non possessa, & non tradita ex propria persona agere rei vendicatione, nec ẽt Publiciana, per oo. per Bar. in l. 1. §. fin. ff. de publ. nec ex persona d. Laurentij, si ipse quoq; nõ pos sedit totum, & idem si possedisset, & deinde ante alienationẽ possidere desijsset, quia licet ei rei uẽdicatio vel Publiciana cõpeteret, tanquam in dubio præsumeretur possedisse ex titulo pcedenti. d. l. quædam mulier. & d. l. 2. C. de acq. poss. & per Bar. in l. eum qui. §. fi. de pub. & in l. cum solus. de vsuc. in successo-

8 rẽ † tñ singularẽ dñium, vel quasi nõ transiuit pro parte, quæ non fuit tradita, & quæ tradi non potuit. l. traditionibus. C. de pac. & plenè no. per gl. & oẽs in l. cum res. C. de probatio. isto ergo casu fuisset necessaria cessio, quam non uidi, nec uidere potui. Sed prædictis ẽt cessantib. adhuc alia rõne põt se tueri & defendi, hñtes cãm a dicto Franchalantia, quoniã dicta petita terræ iure dñij spectat & pertinet ad cõe Regij, quod de ea & de maiori quãtitate inuestiuit illustr. d. Sigismũdum Estensem iure emphyteutico, & ex cuius licentia d. Andreas Zobolus successor d. Laurentij transtulit dictam petiam terræ in monasterium S. Mar. ciuitatis Regij, ad quod aliqđ ius, seu dñium, vel quasi transferri non potuit ex duplici capitẽ, quia licet do. Andreas illam petiã terræ recognosceret in emphyteusim a prædicto d. Sigismundo, nihilo minus in tali alienatione necessarius fuit consensus, & licentia dicti cõis Regij hñtis directũ dñium

9 & non d. Sigismundi emphyteutæ, quia † vbi secundus emphyteuta vult alienare, requirit consensus primi dñi, & non primi emphyteutæ, ẽm gl. in l. fi. C. de iure emphy. cum qua alij transeunt, & Azo in summa illius tit. & Hostien. in summa de loc. §. fin. vers. quid si dedi. & Spe. & Io. And. in co. ti. §. nunc aliqua vers. 126. & Bal. post gl. in c. 1. §. insuper. de prohibi. feu aliena.

10 per Fede. Nec † ob. q do. Andreas donauerit ius suum dicto monasterio, in qua donatione non est necessarius consensus domini, secundum gl. & Doc. communiter, in d. l. fi. quia in traditione saltem necessarius est consensus, secundum Im. & Moder. in l. si domus. §. fina. ff. de lega. 1. per d. l. fina. quamuis ergo ex solo titulo donationis dominium fuisset ipso iure translatũ in ecclesiam. l. fi. C. de sacr. eccl. tamen per talem traditionem, in qua non fuit seruatã forma d. l. fina. res ipsa ipso iure reuersa est ad dominum & a monasterio recessit dominium, secundum gl. communiter etiam approbatam in d. leg. fina. Secundo etiam alia ratione dico, quòd ab initio ius aliquod non est monasterio quæsitum, quia quamuis (vt dictum est) valeat contractus donationis sine consensu domini, est tamen ipso iure nullus, quãdo fit in personam prohibitam, ut probatur in d. l. fi. & in c. potuit. de loc. nam postquam dictus interpellatus rñdit nolle emere, vel intra duos menses non respondit, emphyteuta potest vendere, ut dicitur in dictis iuribus, prohibetur tamen etiam tunc vendere personis prohibitis, inter quas cõnumeratur ecclesia, secundum gl. & alios magis communiter, in

11 d. c. potuit. & in d. leg. fi. Et † sic ex hoc constat, q in casibus, in quibus conceditur emphyteutæ licentia alienandi, quod non potest alienare in personam prohibitam. & ita etiam no. Mo-

12 der. in d. l. fi. in 12. no. nõ potuit ergo † ex tali donatione facta contra prohibitionem legis trãsferri dominium, uel quasi, secundum Bar. & alios, in l. si ita quis. §. ea lege. de uerb. obliga. & quia ubi lex resistit contractui, sicut in casu nostro, ut clare pbatur in dictis iuribus, ex inutili cõtractu non transfertur dominium, secundum Bart. & Doc. leg. 1. §. si uir. de acq. pos. Nec obst. q do. Sigismundus consenserit, quia (ut dictum est) debuit adhiberi consensus communitatis, & vbi etiam sufficeret eius consensus, puta ex pacto inito cum dicta cõmunitate, nõ tamen liceret consentire, nec posset, quando alienatio fieret in

13 personam prohibitam, seu in personam inhabilem, quia † sicut ipse in talem alienare non posset, si rem haberet, ita non posset alienanti consentire. leg. si fundus. §. j. & ibi per glo. & Bar. de pigno. & per Bald. in l. fin. C. de pac. in 5. col. & quum Bart. in dictis locis dicat, q ille qui non habet plenum ius ut erat. d. Sigismundus potest alteri consentire, licet non possit per se facere, illud tamen intelligitur quo ad sui prẽiudicium tantum & non alterius. sicut quando vsufructuarius, qui non potest alienare, consentit proprietario alienanti, ut not. in d. l. si fundus. §. j. sed in casu nostro ex consensu d. Sigismundi prẽiudicaretur communitati, ideo standum est isto casu regulẽ, q qui non potest p se facere, non potest facienti consentire. Et si

14 forte † dicatur, q per talem alienationem factam contra prohibitionem legis nõ cadit emphyteuta a iure suo, nisi domino volente & declarante se velle, secundũ Sali. in d. l. fi. & Imo. in c. fin. circa 25. col. de præscr. & Alex. consi. 106. inci. Viso themate, &c. 3. vol. & in consi. 125. 5. volum. ad instar illius qui nõ soluit pensionem intra biennium vel triennium, qui similiter demum cadit domino uolente, secundum gl. & Doct. in l. 2. C. de iure emphyt. pet. & in l. 2. ff. si ager vecti. uel emphy. pet. & consequenter q habẽtes causam a Franchalantia non possunt opponere de hoc iure tertij, ẽm Bart. in l. 2. de excep. rei iudi. & in l. 2. C. de iure emphy. per illum text. & Bal. in l. solennibus. C. de rei vendi. & Doct. in c. diuersis fallacijs. de cleri. coniu. & facit, quod not. glo. in l. his consequenter. §. 1. famil. ercisc. Ad istud respondetur, & primo negari potest, q isto casu sit necessaria declaratio, sed eo casu tantum, quo quis cadit, quia non soluit, & ita tenet Anto. de But. de quo prædicti non faciunt mentionem, in consi. 22. incip. Visis punctis, &c. Secundo dicitur, q quamuis non cadat emphyteuta, nisi sequuta declaratione, & sic non committatur pœna, tamen in emptorem vel donatariũ non transit dñium, quia alienatio est contra prohibitionem legis, secundũ Bar. in d. §. si vir. Nam stant simul, q dominiũ non transferatur, & q ad dñm res nõ reuertatur ipso iure, & sic q pœna non sit commissa nisi dño volente. Et istud etiam sentit expressè Sali. in dicta l. fin. circa finem. vbi concludit, q emphyteuta cadit ipso iure alienando sine consensu dñi, & intelligo (dicit ipse) q cadat uolente domino, per l. pceden. deinde subdit, si autem quæris in emptore vel acceptatore, quia cõtractus non tenet, quia contra formam legis factus, dicendum est, illũ cadere ipso iure, authen. qui res iam dictas. C. de sacrosan. eccl. cum ibi not. & sic Salic. quo ad acquisitorem non requirit declarationem, prout requirit quo ad alienantem. Et istud etiam ostendit per illam aduersatiuam sin autem, quẽ importat diuersitatem in facto & iure, ut no. in l. hoc amplius. §. de his. de dãn. infec. & quamuis contractus esset etiam nullus, uolente demũ domino, quia tamen factus est contra prohibitionem legis, dominium interim non transiret, ut probatur ex not. per Bart. in dicta l. 1. §. si vir. de acquir. poss. in fin. dum dicit, q ex contractu, cui lex resistit, non transfertur dominium. l. non dubium. C. de legi. nisi lex vlterius procedat. l. eleganter. in prin. de dolo, in casu autem d. l. eleganter. vult Bar. q ideo dominiũ transferatur, quia lex processit vlterius, & sic ubi ulterius non processisset, q dominium non transiret, & tamen illo casu cõtractus est nullus decepto volente & non aliter, ut ibi per glos. & Bar. & ita ponderat hoc Are. in d. §. si vir. & licet ipse in hoc sentiat contra Bart. tamen opi. Bar. est communiter approbata, &

15 est etiam de iure uerior, quia † ubi contractus stat in pendenti, puta quia est conditionalis, si hoc non est fauore recipiẽtis, sed alterius puta dantis, ut in casu d. l. eleganter. interim non transit dominium. l. si ego. §. j. de iure dot. & declarat Bart. in l. quæ sub conditione. in fi. de solu. idẽ ergo eadẽ ratione, quando est in pẽdenti fauore tertij, puta domini directi, sicut in casu nostro, & ubi sequeretur declaratio communitatis, quæ cõtractus impugnaret, & non approbaret, oĩs tolleretur dubitatio, quæ tñ iudicio meo quo ad id de quo agitur, non est necessaria. Et propterea cum aliquod ius in dictis bubulcis. 150. nõ sit translatum in monasteriũ, non põt alium molestare, quãuis etiam illi nullum ius competat. l. sicuti. §. si quæratur. si serui. uẽdicetur. & l. qui accusare. C. de eden. Et per hoc tollũtur omnia, quæ in contrarium allegantur, & ita concludo. Laus Deo.

ADDITIO.

Post prin. se inuoluit & errat secundum Pinel. in l. 1. in 2. par. post nu. 40. & ante num. 42. de bon. mat. sed ad hoc consi. se refert Nat. cõsi. 543. nu. 77. quem vide etiam in prin. Hier. Zanch.

SVMMARIVM.

1 *Venditio vel locatio pro precio incerto, puta inter non cõuenien do, vel arbitrio boni viri, non tamen electi declarando, declaratione non facta, valet vt contractus innominatus.*

2 *Possessio rei incertæ ratione loci, & quotæ non transfertur per constitutum.*
3 *Emptor, qui soluit partem precij, debet habere fructus pro illa rata, licet dominio rei non translato.*
4 *Conductio rei propriæ reuocabiliter valet, sicut & pignus & emptio.*
5 *Pensio dicitur esse loco fructuum, & venit eorum appellatione saltem largè.*
6 *Actio ex stipulatione super re mea, vel eius fructibus, & pensione, mihi quæritur sine cessione.*
7 *Pensio dicitur ex re, & non extra rem.*
8 *Iuramentum operatur, quòd alteri per alterum actio quæratur.*
9 *Hypotheca tacita competit pro tributis reipub. debitis, & pro illis contra tertium possessorem agi potest: idem ergo in hypotheca expressa.*

CONSILIVM CXLIIII.

DE pluribus per ordinem est videndum. Et primo vtrum valuerit venditio facta per d. Andræam de Conradis d. Margaritæ filiæ & hæredi pro parte Ioannis de Abbatibus, & prima facie videtur ꝙ non, quia dictus do. Andræas vendidit tantã partem pro indiuiso possessionis seu curiæ Buchæ, quantum capitur summa ducatorum sexcentorum, quia ergo quãta sit dicta pars, est incertum, nec venit per aliquem certificandum, quia à partibus nullus est electus, qui dictam partẽ sit certificaturus; ideo ratione incertitudinis rei venditæ videtur contractus nõ valere, sicut vitiatur, qñ precium incertum nõ certificatur per alium. l. 2. C. de contrah. emp. & l. si merces. in princ. ff. loc. quia non minus vitiat incertitudo rei. l. nec emptio. de cõtrah. empt. l. cum post. §. gener. de dot. & l. ita stipulatus. de verb. obl. Sed contrarium iudicio meo est dicendum. Nam licet contractus valere non possit vt venditio, per allegata in contrarium, valuit tamen vt contractus innominatus, per not. per Azo. in summa instit. loca. cum quo transit Bald. in l. contractus. C. de fide instrumen. circa med. versi. modo quæro, locaui, &c. & Rom. & Alex. in l. sciendum. de verb. obl. vbi concludunt, ꝙ si locaui tibi 3 rẽ, vel vendidi pro precio quantũ inter nos conueniet, vel pro ꝑcio iusto, vel quãtum videbitur bono viro, ꝙ licet declaratione aliter non sequuta non valeat contractus sub specie locationis vel venditionis, ualebit tamen tanquam cõntractus innominatus, & agi poterit præscriptis verbis ad precium uel mercedem, per §. de de qua re. insti. loc. & l. quoties. & l. seq. de præscri. uer. & hoc dummodo pro parte sua locator prius uel uenditor adimpleuerit, & sic patientiam utendi & fruendi præstiterit, uel rem tradiderit, quia ex contractu innominato non nascitur actio, nisi prius uestiatur ex parte agentis. l. ex placito. C. de rer. permuta. idem ergo & in casu nostro, in quo pro certo precio fuit uendita tanta pars dictæ possessionis, cuius ualor ascendat ad quantitatem precij soluti, vt scilicet ualeat contractus tãquam innominatus, & ꝙ ex eo agi potuerit præscriptis uerbis, ex quo solutum fuit precium, & sic adimpletum ꝑ parte uolentis agere, quia sicut in casu præcedenti non impeditur actus dictæ actionis ex nouo contractu innominato, licet precium ab initio non fuerit certum, sic & in casu nostro partis incertitudo non operatur, quin soluto precio agi possit ad partem certificandam per iudicem secundum quantitatem precij soluti, arg. l. suę rei. cum seq. de contrahen. emptio. Secundo est uidendum ad effectum, de quo infra, utrũ, d. Andræas, qui uendidit, teneretur emptori ad fructus, quos interim percepit, si di 2 ctam partẽ non cõduxisset, & uĩ ꝙ non, quia † cum res uendita esset incerta rõne loci & quotæ non fuit possessio per constitutũ translata, neq; dñium in emptorem potuit transire. l. 3. §. incertã. de acq. poss. & ibi ꝑ Bar. fructus ergo percepti ꝑ uenditorẽ antequã sit translatũ dñium ad emptorẽ tanquam ex re propria percepti ad illum pertinent. l. uenditionis. la 1. in fin. C. de act. emp. & l. necessario. in prin. & §. 1. cum seq. de peti. & commo. rei uend. His tamen non obstantib. contrarium arbitror uerius per tex. singularem, in l. fin. §. fi. de fund. dot. ubi habetur, ꝙ si uxor uiro fundum dedit in dotem cum pacto de restituendo dictum fundũ uxori danti æstimationẽ eius marito, & soluat partẽ æstimationis & non totam, ꝙ mulier dẽt consequi fructus pro rata æstimationis solutæ. & per illum tex. dicit Bar. in l. fistulas. §. qui fundum. de cõtrah. emp. & in l. Iulianus. 3 §. offerri. de act. emp. ꝙ licet † soluta parte precij non acquiratũ emptori dñium pro parte, ut ꝓbatur in d. §. qui fundum. nihilo minus debet emptor hr̃e fructus pro illa portione, ꝑ qua soluit preciũ, idẽ vult Bar. in leg. si tradit. in 11. q. C. de act. em. vbi dicit, ꝙ emptor dicto casu lucrat̃ fructus nõ rõne dñij, qa non est dñs ẽt partis. d. §. qui fundum. nec ẽt rõne moræ, quia vẽditor non est in mora in tradendo, vel in implendo pro parte sua, quia in mora esse non põt, ex quo totum precium non fuit sibi solutum, nec rõne possessionis, quia emptor non possidet rẽ sibi non traditam, sed solum luctatur fructus ex quadã generali æquitate, ne venditor locupleretur cũ iactura emptoris, ex qua æquitate ueniunt fructus officio iudicis prorata ꝑcij soluti, per d. §. fi. quod reputat Bal. valde no. & idem in effectu vult Sal. in l. fructus. C. de act. emp. & cõfirmatur, quia vbicunq; quis est factus locupletior nedum ex re mea, sed ẽt ex re mihi debita, tenetur de æquitate inquantum factus est locupletior. l. si me & Titiũ. cũ gl. si cer. pe. quia ergo ĩ casu nostro fuit preciũ solutũ, quãuis in emptorem non sit dñium translatum, neq; possessio per constitutum, tñ ex æquitate ꝑdicta tenetur ad fructus illius partis rei, quæ cõuenit precio soluto, quia hẽt locum oĩno eadem rõ, & quãuis isto casu contractus sit innominatus, de illo tamen iudicatur prout de nominato, cui magis assimilatur. l. 1. §. si quis seruum. ff. depo. Nec isto casu habẽt locum quæ allegantur in contrarium. Ex præmissis ergo sequitur, ꝙ permutatio facta de dicta parte empta per dominã Margaritam cum magnificis dñis de Pepulis valuit, & ꝙ illi mediãte dicta permutatione successerunt in locum d. Margaritæ, & ꝙ ad illos omne ius compens dictæ dñæ est translatum etiam mediante cessione. Tertio succedit alia dubitatio, scilicet, an locatio vel in emphyteusim concessio facta de dicta parte incerta per dictos dominos de Pepulis dicto do. Andreæ valuerit. & drima facie videtur dicendum ꝙ non, & non tm̃ ꝑꝑ incertitudinem partis locatæ, sed quia d. do. Andreas etiam post venditionem ab eo factam, licet etiam se constituerit possidere nomine emptoris, remansit dominus, d. §. incertam. cum ibi no. ꝑ Bar. & ideo rei propriæ nõ ualuit locatio. l. neq; pignus. de re. iur. l. ei a quo. de vsuc. & l. qui rem, cum ibi no. C. loc. Quibus tamen non obstantibus contrarium arbitror concludendum. Nam (vt dictum est) valuit contractus saltem tanquam innominatus de parte incerta inter do. Margaritam, a qua prædicti domini de Pepulis hñt causam, & dictum d. Andream, & eius vigore iudicis officio potuit dicta pars declarari ac debuit certificari. arg. leg. suæ rei cum l. sequenti. de contrahen. emption. & demum compelli potuit dictus dom. Andræas ad tradendum, quia † ergo cum sit dictæ partis dominus reuocabiliter il 4 lam conducere potuit, & locatio valuit, sicut res propria reuocabiliter potest domino esse pignorata. le. in bello. §. si quis seruum. de capti. l. debitor. in princ. ad Treb. leg. ex sextante. §. Latinus. de except. rei iudica. & tamen alias in re propria non cadit pignus, sic nec locatio neq; emptio. d. leg. neq; pignus. & d. leg. suæ rei. & quod dominus possit rem suam reuocabiliter emere, sicut in causam pignoris accipere, uoluit Alexan. in leg. qui Romæ. §. duo frtres. de verbor. obligat. in 28. col. uersi. item inquantum Bald. &c. nisi reuocatio dominij penderet a voluntate domini, puta quando dominium quæritur ipso iure ex titulo legati, quia tunc legatarius emendo rem legatam uidetur legatum repudiare, & ita secundum eum procedit gl. in l. huiusmodi. §. si seruum. de leg. 1. quemadmodum ergo potest dominus rem suam reuocabiliter emere, ita etiam potest illam conducere, & in emphyteusim accipere, quia emptio & locatio consistit ex eisdem regulis. l. 2. in prin. ff. loc. & institu. eo. §. adeo. quia tamen in casu nostro pars locata est incerta, non potest dici locatio proprie, sed contractus innominatus locationi similis, per no. per Azo. institu. loca. in summa. & per Bald. in d. l. contractus. C. de fide instrum. & quia ex parte dominorum de Pepulis locantium pręstita fuit patientia utẽdi & fruẽdi, potuit actione præscriptis verbis ad pensionem agi. dict. §. quia de causa. insti. loca. & l. si tibi polienda. de præscrip. uer. & 5 tanto magis, quia (ut in præcedentibus † dictum est) si do. Andreas dictam partem non conduxisset, uel in emphyteusim nõ accepisset ad restitutionem fructuum, quos interim percepisset, compelli potuisset. dic. leg. fin. §. final. de fund. dota. ergo debet

debet ēt ad pensionē posse cogi, quæ dr̄ esse loco fructuū.l.p̄diorū.de vsur.& no.gl.in l.vsuræ.co.ti.& in l.j.§.fructus. C.d̄ anno.& tribu.li.11.& probatur in l.cū aūt.§.cū redhibetur. de ædili.edic.& in l.mercedē.de petitio.hær.& no, Bal.in l.si traditio.ad fi.C.de act. emp. & appellatione fructuū saltē large veniunt pēsiones ſm gl.in l.diuortio.in pri.sol.mat.in ver. quarta portio.quam ponderat ad hoc Alex.ibi,& pro qua alleg.l. si nauis.de rei vendic.& l.videamus.la 1.de vsur.& not.per Bar. in l.ex diuerso,de rei vendic.& per Bal.in l.vbi adhuc.in fi.C.de iure dot.per hæc colligitur etiam responsio ad allegata in contrariū.Quarto,& vltimò superest videre, vtrum ꝯtra Matthæū filiū dn̄i Andreæ agi possit per dominos de Pepulis. Et primo vr̄ ꝙ non,quia contra eum tanquam contra singularem successorem non transit actio personalis ad pensionem.l.1.§.si hęres. ad Treb.& l.eum qui.C.de act.& obl.& no. in l. fluminum §. adijcitur.de dān.infec.& ibi per Dy.& per eū in c. ꝙ in ius. de reg.iur.in 6.& per Bar.in l.si tertius.§.si quis prius.de aqua pluuia.arcen. Nec ēt p̄dictis competit actio licet p̄ stipulationem promiserit patri donanti in premium emancipationis singulo anno pensionem 30.ducatorum soluere prędictis dominis,q̄a per talem stipulationē factam ēt per procuratorē,vel negociorum gestorē,cuius intersit, nō quæritur alteri actio sine cessione,ſm Bar.& Doc.in l.stipulatio ista.§.si stipuler.de uer. obli. Nec etiam uidetur obstare,ꝙ fauore exercentis liberalitatem per eum quæratur alteri actio ex stipulatione p̄ eū interposita super re propria.l.quoties.C.de dona.quæ sub mō,& no. Bar. & Doc.in d.§.si stipuler.quia in casu nostro non est interposita dicta stipulatio super re dicti do. Andreæ donata filio suo emancipato,sed super pensione per eum debita prædictis dominis de Pepulis,& ꝙ actio ad pēsionem debitam domino nō quæratur sine cessione,voluit Io.And.in c.quanquam.de vsur. lib.6.in nouella,quia est extra rem sicut usura.& ita dicit tenere Fran.Accur.in l.Iulianus.§.si procurator,de act.emp.& cū eo transit Alex. in d.§.si stipuler. Sed istis non obstantibus aliter puto dicendum.Et primo dici potest, quod per. d. Andreā stipulantem a filio donatario pensionem annuam solui dictis de Pepulis sit eis ipso iure, & sine cessione actio quæsita, quia

6 † siue quis stipuletur mihi dari rem meam,uel illud,ꝙ est ex mea,puta fructus,mihi quæritur actio sine cessione.l. pen. C. ad exhib.& l.quod procurator ex re.de proc.& d.l. Iulianus.§. si procurator.& p̄ Bar.in d.§.si stipuler.vers.quintus casus,&c. idem ergo in pensione ꝙ in fructibus,& hoc voluit gl. in d. c. quanquam.de vsur.in 6.& Card.& Imo.in c.accedentes.de p̄b. & de hoc est gl.quam Doc.non alleg.in l.liber homo.in prin.ī uer.promittat.de ver.ob.vbi dr̄,ꝙ si liber homo mihi bona fide seruiens promittat mihi,valet p̄missio,quāuis ex re mea p̄ mittat.& gl.exemplificando dicit,puta pēsionem domus meæ,

7 & cum ea alij transeunt simpliciter, & † sic uult, quod pensio dicatur ex re, ex quo sequitur, ꝙ domino per alium quæritur actio sine cessione ad pensionem,ut in iuribus præalleg.& qđ Io.And.& in locis allegatis in contrarium non bene dn̄t, dum uolunt,ꝙ dicatur extra rem sicut usura.quia,ut dixi,immo est re sicut fructus secundum dictam gl.& confirmatur, quia succedit loco fructuum, & uenit appellatione eorum, ut fuit dictum in præcedenti dubio. ideo quantum ad hoc debet de pensione iudicari, prout de fructibus, sicut etiam quæritur mihi actio ad precium rei meę per alterum sine cessione, secundum Barto. in d.§.si stipuler.cum quo transit Angel. & Imo.& Pau.de Cast.quia precium est loco rei.& idē sentit glo. magna in §.si quis alij .inst.de inuti.stip.& Bar.in leg.possessio quoque.§.fi.de acqui. posses.& in d.l. quod procurator. & in d.§.si procurator.& licet aliqui in hoc cōtrarium teneāt, quos refert & sequi uidetur Alex.in d.§.si stipuler.tamen præcedens opi.uidetur magis communis.Nec ob.l.uenditor ex hæreditate.de hær.vel act. uendi.vbi dr̄,ꝙ precium non est ex re,quæ allegatur in cōtrarium,quia licet non sit ex re,est tamē loco rei, & hoc sufficit,secundum prædictos. Nec ob.si dicatur,qđ ista res,ex qua debetur pensio,non est illorum de Pepulis, quia in eos dominium non fuit traslatum, vt in pręcedentibus fuit dictum, & sic non potest dici ex re eorum, prout loquuntur Docto. superius allegati, quoniam (ut dictum est) fructus ad illos pertinerent ubi locatio facta non esset.dict.leg. fina.§. de fund.dota. & dicta pensio pro fructibus competit, & loco eorum succedit, & sic satis potest dici ex re prædictorū.Praeterea quantum ad commodum fructuum & pensionis dicitr res esse vel haberi pro re illorū, ut ex p̄missis colligitur,& propterea dici etiam debet quo ad hunc effectum, qui venit in consequentiam, ꝙ habeatur pro re sua,& quia ex quo fructus debētur ex quadam gn̄ali ęquitate naturali, ut dicit Bal.in d.l. si traditio.in 11.q.quem superius retuli,paria sunt quantum ad hoc ꝙ res sit sua vel illis debita.d.l.si me & Titium.cum gl. si certū petatur.& Secundo ēt respondetur, ꝙ ex stipulatione domini Andreæ,fuit quæsita actio ad pensionem prædictis dominis de Pepulis rōne iuramenti præstiti per Mattheum eius filium de obseruando omnia & singula contenta in instrumento, quia

8 † iuramētum vr̄ præstitum Deo, qui supplet præsentiam absentis,& pro illo recipit l.properandum.§.sin autem reus.C.de iud. & hoc etiam voluit gl.in c.quoties cordis.1.q.7. quæ hoc casu saluatur ſm Imo.in c.cum contingat.de iureiur.in 9. char. qui dicit,dictam gl.in hoc singularem, & idem ēt vult Ant. de But. ibi in 2.char.& in procę.decre.vbi etiam Abb.& Bal. in auth.sacramenta puberum.C.si aduer.uendi.cum concordan.de quib. per Ale.in d.l.stipulatio ista.§.alteri & quamuis dicatur esse uerum de iure canonico, & de iure ciuili secus, per l.certum.§.si quis absente,de confess.tamen secundum Imo.in d.c.cum cōtingat,cum quæstio iuramenti sit spiritualis, seruari debet ſm ius canonicum,etiam inter laicos in foro ciuili, & probatur ex no.per glo.in regula,possessor malæ fidei.de reg.iur. in 6. Vel tertio dici p̄t,ꝙ contra Matthænm possit etiam agi hypothecaria,ex quo dominus Andreas pro pensione soluenda hypothecauit omnia bona sua.sicut etiam uidemus,ꝙ pro tributis debitis reipublicę agi potest contra quemlibet tertium possessorem

9 quia † pro eis bona sunt tacite hypothecata. l. Imperatores. de public.l.2.& 3.C.sine censu vel reli.& not.Ant.de But.& Imo. in cap.potuit.de locato.super 3.glo.& Ang.in leg.vniuersas.C. ne rei do.vel templo.quod ergo illo casu operatur tacita hypotheca,in casu nr̄o dēt operari expressa.Ex præmissis ergo omnibus.& de primo ad ultimū infertur,ꝙ prædictis dn̄is de Pepulis dictus Matthæus tenetur.& ita concludo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Promissio de uendendo non obligat eum, cui facta fuit ad emendum.*
2. *Hæres grauatus per ultimam uoluntatem ad factum præcisè cogi potest.*
3. *Et ad tradendum rem uenditam per defunctum, quando facultatem habet.*
4. *Statutum, quod consensus uiri in contractib. vxoris requiratur, non habet locum in uiro furioso.*
5. *Promissio de uendendo sine consensu uiri non ualet, sicut non ualeret uenditio.*
6. *Actus, qui non potest fieri pure, quia lex resistit initio, non potest etiam in tempus habile conferri.*
7. *Probandi incumbit onus dicenti, aliquem esse furiosum, & tali tempore.*
8. *Falcidia prohibetur per uerba, quod res integra restituatur.*
9. *Generalis sermo ad omnia refertur, & ibi aliqua dicta ad hoc.*
10. *Et operatur quo ad ea, quæ ex natura sermonis comprehendūtur alias secus.*
11. *Dimidia uerificatur in dimidia dimidiæ, quando in illa tantum ius habetur.*
12. *Aditio hæreditatis non trahitur retro in statutis, nec in contractibus.*
13. *Pactum de cedendo iura dotis maternæ ualet, quia de re particulari.*
14. *Promissio de cedendo sine titu. non ualet, sicut nec cessio.*

CONSILIVM CXLV.

CIRCA primum, de quo quæritur, uidelicet, vtrū hæredes dominæ Pipæ sint obligati ad uendendū & uidetur sine dubio dicēdum ꝙ sic, uirtute promissionis factę per ipsam.d. Pipam, a qua nō potuit recedere, ex quo interuenit stipulatio. leg. ex placito.& l. cum precibus. C. de rerum permuta. nec etiam dr̄ ab illa recessisse in testō, in quo hæredibus institutis prohibuit alie-

alienationem dictorum bonorum, quia dicta prohibitio intelligitur facta casu, quo hrdes velint alteri alienare quam Ioanni, 1 vel qũ † promissio de vendendo facta per illam non hẽat effectũ, ut quia Ioannes, vel eius hæredes nolint emere, & qui ad emendum compelli non potuerunt ex dicta promissione de uendendo illis facta, ſm Pau. de Cast. in l. si hæres. §. 1. de eo quod cer. lo. quia secundum ipsum ex parte Ioãnis nõ interuenit promissio de emendo, sed solum facta fuit ei promissio de uendendo per dominam Pipam iõ solum illa obligatur vendere, & Ioannes non obligatur emere, quia promissio non fuit reciproca, sed casu quo Ioan. emere velit, non prohibetur alienatio in dicto testõ, immo potius permittitur & approbat per d. Pipam dicta ꝓmissio facta Ioanni de vendendo, & vult, ꝙ precium tunc conuertatur in emptionem aliorum bonorũ, q̃ subiaceant dictæ prohibitioni & fideicommisso per eam fcõ, 2 & sic quia per † ultimam voluntatem approbatur etiam dicta promissio, ex hoc uidetur, ꝙ hæredes dominæ Pipæ possint ad factum, id est ad vendendum compelli præcise. l. fideicommissa §. fi. de leg. 3. & ibi no. Bar. & alii, & in l. stipulationes non diuiduntur. nu. 8. de ver. obl. & vbi etiam dicti hæredes nolint uẽdere, uenditio ipsa intelligitur facta in hunc casum per dictam dominam Pipam, quæ conuenit cum dic. Ioanne, ꝙ casu, quo dicti sui hæredes facere noluerint uel recusauerint. id est fuerint in mora faciendi. l. si duo. §. fi. de const. pec. & ibi no. Bart. & l. 1. §. item si ita. ad leg. Falc. & ibi no. Ale. ex nunc prout ex tunc d. do. Pipa donat dicta bona dicto Ioanni, cum hoc tamen ꝙ soluat hrdibus dictæ dominæ Pipæ æstimationem declarãdam vt supra, &c. quamuis enim dicatur, ꝙ d. Pipa ex tunc donat, non tamen est donatio proprie, sed venditio ex quo precium & æstimatio debet præstari, & uerba debent impropriari, vt est expressum in l. si vno. in prin. ff. loca. & probatur ex no. per Bart. Imo. Ale. & alios in l. filiusfamiliàs. §. diui. de leg. 1. in illa. q. utrũ prohibita donatione intelligatur prohibita uenditio, & alius contractus, & sic ubi hæredes d. Pipæ sint in mora uendendi, pt agi ex uenditione facta & collata, per do. Pipam in hunc euen- 3 tum, & ex qua hrdes sui † compelli possunt præcisè ad tradendum, ex quo facultatem hñt rei tradendæ, ut no. gl. inst. de em. & in l. stipulationes non diuiduntur. in 8. q. de ver. ob. cum quo alii communiter transeunt. Nec huic promissioni de uendẽdo ob. statutum Florentinum, prohibens uxorem bona sua alienare sine consensu mariti, quia ista promissio de uendendo nõ est alienatio, nec venditio, quoniam aliud est uendere, & aliud est promissio de uendendo, ut not. in l. in bonæ fidei, de eo qđ cer. loca. & ibi in specie Pau. de Cast. in §. si tamen. dicit, ꝙ licet emphyteuta non possit sub pœna priuationis alienare irrequisito domino, tamen ex promissione de vendendo non committitur pœna, & sic dicta promissio non continetur sub prohibitione alienationis facta per legem. Preterea ista promissio fuit collata post mortem. dom. Pipæ, & sic post solutum matrimonium, ideo debet valere per ea, quæ dicentur statim. & hac ratione etiam statutum non habet locum in uenditione facta ꝑ do. Pipam, quæ fuit collata post mortem suam, & eo casu, quo hæredes sui sint in mora adimplendi promissa per eam, quia statutum loquitur de venditione facta cõstante matrimonio per vxorem sine consensu mariti, & non habet locum in uenditione collata post mortem uxoris, & sic post solutum matrimonium, quamuis constante adhuc matrimonio facta fuerit, sicut uidemus, quod licet donatio inter vir. & uxorem non ualeat. l. 1. & per totum de dona. inter uirum & vxorem si tamen conferatur in tps soluti matrimonii, est ualida. l. si seruum. §. fi. eo. ti. & prout etiam uult Alex. in l. si socer. §. Lucius. solu. matr. Et alia ratione non obst. statutum, quia maritus. d. Pipæ, vt dicitur, erat furiosus, ideo dicto casu contractus valet sine consensu talis mariti. l. cum hæres. de acquir. hæred. & ibi Imol. in 4 specie per illum tex. dicit, quod † si ex forma statuti non potest uxor se obligare sine consensu uiri, statutum non habebit locum, quando maritus est furiosus, & cum eo transit Aretin. Sed his non obstantibus contrarium uidetur uerius, quia si uerum est, quod statutum prohibeat uxorem alienare sine consensu mariti, quod tamen non uidi, quia non est transmissum, non ualuit etiam promissio de uendendo sine dicto consensu, 5 quia † licet illa non sit uenditio, nec alienatio, quia tamen

¶ Dec. idem in cõs. 502. & sequent.

per dictam promissionem peruenitur ad uenditionem, illa ẽt intelligitur esse prohibita. l. oratio. de spõ. ubi habetur, ꝙ prohibito matrimonio per sponsalia, promissio etiam de contrahendo matrimonio intelligitur prohibita. Nec ob. ꝙ dicta ꝑmissio de vendendo & ipsa vẽditio sit collata in tempus soluti matrimonij, & sic in tempus permissum, quia statutum prohibet uxorem alienare sine consensu mariti propter fragilitatem sexus, & talis consensus requiritur ad integrandam personam mulieris. l. 2. §. verba. ad Velleia. & no. Bar. Bal. & alij, in l. trãsactionem. C. de transac. & Imo. Rapha. & Alex. in l. j. §. fuit quæsitum. ad Treb. vnde statutũ attenta dicta rõne dicitur resistere initio, & cũ resistat initio, promissio de vendendo, & etiam ipsa venditio sicut non põt fieri pure sine consensu mariti, ita ẽt non põt sine dicta solennitate conferri in tempus soluti matri- 6 monij. l. si minor. C. de ser. expor. vbi idem dicitur † de minore propter imbecillitatem ætatis prohibetur actum pure tacere, ut etiam non possit illum conferre in tempus permissum, & hoc quia lex dicitur initio resistere ratione ætatis, ſm Bar. in l. 1. §. nunciatio. de oper. noui nunc. & Imo. in l. in tẽpus. in prin. de hær. insti. & per hoc tolluntur quædã, quæ allegantur in cõtrarium. Et non obst. vltimum. s. ꝙ maritus dominæ Pipæ esset 7 furiosus, quia † cum hr̃et dilucida interualla, ei qui dicit, quod tempore contractus facti per do. Pipã erat furiosus, incumbit onus probandi, quia istud est fundamentum intentionis suæ. l. ei qui dicit. de prob. & ita etiam determinat Alex. in l. furiosũ. C. qui testa. face. poss. & confirmatur, quia qui dicit, aliquem esse furiosum, dicitur in effectu proponere negatiuam, quia intelligitur dicere, ꝙ non est sanæ mentis, per no. per Ba. l. si qui dẽ. C. solu. mat. quis autem tenetur probare negatiuam, quãdo illa est fundamentum suæ intentionis, ſm gl. & alios, in l. si uero. §. qui pro rei qualitate. qui satisd. cogã. Sed dato ẽt ꝙ valuisset dicta ꝓmissio. & venditio, uidendum est, quid contineatur in dicta promissione, & vẽditione, & vt ex verbis instrumenti apparet, ur̃ ꝙ dimidia bonorũ, de quib. nominatim fit mentio in dicto instrumẽto, dicatur cõtineri in pacto de vendendo, & in ipsa venditione, qm̃ dicitur, ꝙ promisit vendere dimidiã ꝑ indiuiso dictorũ integrorum domus & horti, poderij, & bonorum omniũ supra contentorum & confinatorũ, & de quib. supra fit mentio, &c. Quinimmo vr̃ ẽt facta promissio & venditio de maiori parte, casu, quo do. Pipa ius habuerit in dictis bonis ultra dimidiam, prout habuisse uidetur ex cã fideicommissi & ratione legitimæ, & Trebel. quæ potuit per eam detrahi de tota hæreditate ex persona fratris, cuius ipsa fuit hæres, & hoc propter illa verba sequentia, videlicet, & omnem ratam & partem dictorũ bonorũ d. do. Pipæ quomodolibet pertinentem. seu spectantem, &c. quãuis ergo. d. Pipa ad quartam partem tãtum dictorũ bonorum potuerit admitti iure fideicommissi ex testamento paterno, & residuũ habeat alio iure, tamen uerba non possunt restringi ad dictam quartam partem, & sic ad dimidiam dimidiæ, quia dicitur, ꝙ promisit uendere dimidiã pro indiuiso dictorũ integrorũ domus & horti, &c. ꝙ verbũ integrorũ, significat ꝙ dimidia totius domus & aliorum bonorũ, & non minus veniat in promissione. l. fi. C. ad leg. Fal. & ꝑ not. ꝑ gl. in l. decẽ. de fideicõ. liber. & ꝑ Pa. đ Ca. & Moder. in auth. 8 sed cum testator. C. ad leg. Falcid. in quib. locis dr̃, ꝙ † per talia verba dicitur prohibita Falcidia, & probatur ex no. per Bar. & Doc. in l. serui electione. §. fi. de leg. 1. ubi habetur, ꝙ licet si legetur simpliciter fundus, videatur testator legasse solum quod habebat in fundo, si tamen leget testator totum vel integrum fundum, nõ restringitur legatum ad ius, ꝙ testator habebat in fundo, sed totus debebitur, per l. Iulianus. in prin. de leg. 3. Et similiter uerba sequentia, videlicet, & omnem ratam quomodolibet pertinentem, &c. augent promissionem factam supra immediate de dimidia, & probatur ex illo verbo quomodoli- 9 bet, per no. in l. balista. ad Treb. ꝙ † non debet restringi ad cãm fideicommissi etiam superius specificatam, quia hoc fieri non potest, salua ratione recti sermonis, sed dẽt generaliter intelligi. l. plurib. de accep. l. emptor. §. Lucius, & ibi no. glo. de pac. & no. Pet. Cyn. Ray. & Bal. in l. sub prætextu specierum. C. de trãsac. & Bal. in l. si de certa. eo. ti. & l. qui cum tutorib. ff. eo. & no. Doc. maxime Imo. in c. 1. de transac. & dicit Bal. in l. tres fratres de pac. in 4. notab. & in 2. op. & in d. l. sub prætextu. per illum tex. in 1. opp. ꝙ gñale pactum de sui natura ad omnia porrigitur

tur etiam ad incognita, nisi aduersarius fuerit in dolo, per d.l. tres fratres, & qđ sibi imputari debet generaliter transigens si non cogitauit sub generalibus uerbis omnia contineri, etiam incognita, & dicit ꝙ vr̃ de omnib. in genere cogitatum. p l. qui iure militari. de testa. mil. & facit, ꝙ no. idẽ Bal. in l. pactum do tali. C. de collatio. in 14. q. cum duab. sequenti. Et per prædicta ita ẽt tenet Alex. late in consi. 1 1.2. uol. vbi quasi in specie uidetur casum istũ decidere. Sed prędictis nõ obstantib. puto qđ in promisione & uenditione non veniat aliquid saltem ultra dimidiam dictorum bonorum. Nã filio testatoris successit, nedũ d. Pipa soror sua, sed ẽt. d. Pipa eius mater æqualiter. authẽ. defuncto. C. ad Tert. & in §. sequens. in auth. de hær. ab intest. & sic ad dictam matrẽ tanquam hæredem filij pro dimidia, pertinebat tempore promissionis factæ per d. Pipam dimidia legitimæ & Trebellianicæ. Ista igitur portio legitimæ & Trebellianicæ, quę de præsenti nõ pertinebat ad. d. Pipam, sed ad eius matrem, nõ põt cõprehendi sub illis verbis promissionis, uidelicet & omnem ratã & partẽ dictorũ bonorũ dictæ dñæ Pipæ quomodolibet pertinentẽ & spectantem, &c. quamuis postmodũ ad eandem do. Pipam succedendo matri ab intestato peruenerit dicta dimidia legitimæ, & Trebellianicæ, quia cum illa uerba, spectantem & pertinentem, sint præsentis temporis, nõ trahuntur ad acquirenda in futurum, sed ad ratam, & partẽ, quam de pręsenti, & tempore promissionis habebat dicta. d. Pipa, vt est expressum in l. si stipulatus fuerit illud aut illud §. cũ stipulamur. de ver. obl. & ibi no. oẽs, & in l. a colono. eo. ti. & in l. si ita scripsisset. de leg. 2. & pręsertim hoc locũ habet in contractib.

20 ſm Ale. in d. §. cũ stipulamur. Nec obst. illud verbum uniuersale quolibet, quia operatur solum, vt cõprehendantur omnia, quę possunt cõprehẽdi ex natura sermonis, & quoad illa tantũ operatur vniuersaliter, ſm Bar. in l. qui habebat. de leg. 3. & iõ non facit, vt ueniant futura, quia natura uerborum præsentis temporis hoc non patitur, vt in dictis iuribus, & sic dici nõ potest, ꝙ vltra dimidiam dictorum bonorum hæredes dom. Pipæ sint obligati vendere, quia vltra dimidiam temporis promissionis ipsa non habebat ius in dictis bonis. Et istud puto uerissimum, & non habere dubium. Nec obst. allegata in contrariũ quia verba generalia operantur generaliter ſm naturam uerborũ, quib. adijciuntur, & ideo si sunt pręsentis tp̃is, vt in casu nostro quoad pręsentia tm̃ gñaliter intelliguntur, & non quoad acquirenda in futurum, quia illa non includuntur sub verbis pręsentis tempore. Quinimmo dici potest, ꝙ in promissione de uendendo & in ipsa uenditione ueniat solum dimidia dimidiæ totius hr̃ditatis paternæ, & quam dimidiam dimidiæ habuit. d. Pipa ex fideicommisso paterno, & sic qđ promissio & venditio non comprehendat illam etiam partem legitimæ, & Trebel. quam ipsa habuerit ex successione, & persona fratris sui, cui successit ab intestato simul cum matre. Nam quamuis promiserit uendere dimidiam integrorum dictæ domus & horti, &c. tamen appellatione

21 † dimidiæ potest intelligi de dimidia dimidiæ, per no. per Bar. in d. l. serui electione. §. fi. de leg. j. vbi concludit, & cum eo transeunt alij, ꝙ si testator legat dimidiam partem fundi, & in illo ius habeat tantum pro dimidia dimidiæ, qđ illo casu appellatione dimidiæ partis intelligitur de dimidia dimidiæ horti & eorum, quæ ibi dicuntur, videlicet quia uidetur uoluisse legare ius, qđ habebat: & quamuis aliter distinguatur in contractib. onerosis, per no. per Doc. in l. si domus. §. fi. eo. tit. & per Doc. in c. pastoralis. de dona. cũ concor. de quib. in dictis locis, tamen in casu isto idem dicẽdũ, ꝙ in ultimis uoluntatib. ex mente contrahentium, de qua constat manifeste in casu nostro. Nã in præcedẽtib. narratur solũ de iure cõpetente. d. Pipæ pro dimidia ex fideicommisso illi relicto ex testõ paterno, & ultra hoc aliud concurrit, qđ est magis põderandum, quia ad effectum promissionis & uenditionis faciendæ, ipsa d. Pipa ante omnia hæreditatẽ & successionem agnouit dicti sui patris ꝓ dicta dimidia, & pro omni rata & portione sibi quomodolibet competente & spectante de iure, & secundum continentiam & effectum dicti testamenti & fideicõmissi, & omnium & singulorum contẽtorum, & seu disposito rũ in instrumento dicti testĩ & ultimæ uoluntatis, & oẽ ius eidẽ dñæ qũolibet competens uigore prædictorum & cuiuslibet eorum, & contentorum in eo, & eis, & eorum quomodolibet, dicens & asserens ut hæredem, & succeditricem dicti sui patris & vigore iurium prædictorum, &c. Ex quibus verbis & ex qua agnitione manifeste apparet, ꝙ intentio contrahentiũ fuit restringere manifeste promissionem de vendẽdo & ipsam uenditionem, & ad ius & ad illam partem, quam habuit. d. Pipa ex testõ paterno tm̃modo, & ꝙ tanquam successor patris fecit dictam promissionem, unde stante tali præsumpta mente, promissio de uendendo dimidiam debet intelligi de dimidia dimidiæ, in qua uerba pñt verificari ex tacita mente disponentis, per no. per Bar. in d. l. serui electione. §. fi. quia residuum. d. Pipa nõ habuit ex dicta cã sed et alia, videlicet, ex successione fratris & matris ab intestato. & tanto magis ꝓcedunt prædicta, quia tempore contractus d. Pipa nedum non habebat ius in parte peruenta ad matrem suam ex bonis fratris sui, sed nec etiam ex alia parte sibi delata ab intestato per mortem fratris, quia adhuc hæreditatem fratris tunc non adiuerat, sed illam adiuit post multos annos, & iõ in illa promissione uenit solum illa dimidia, q̃ erat quæsita tempore promissionis, id est, dimidia dimidiæ, & non acquirenda in futurum per ea, q̃ proxime dicta sunt. Nec

12 ob. si † forte dicatur ꝙ aditio hr̃ditatis fratris postea facta trahitur retro, & ad tempus mortis. l. hr̃s quandoque. de acq. hęr. quia istud est mediante fictione, quæ non habet locum in statutis, neque contractibus. l. 3. §. hæc verba. de neg. gest. & per Bar. & Doct. in d. l. hr̃s qñque. & per consequens intelligitur promissio de illa dimidia dimidiæ, quæ vere spectabat ad do. Pipam tempore promissionis. Nec etiam ob. si dicatur, ꝙ ex dicta promissione videtur d. Pipa adiuisse hæreditatem fratris, tunc delatam quia ex quo verba promissionis sunt dubia, & possunt verificari in dimidia dimidiæ, ut dixi, non inducitur aditio, per nota. plene per Bar. in l. gerit. de acq. hær. & eo magis quia. d. Pipa solum agnouit hæreditatem delatam ex testõ patris, per quod videtur, ꝙ nolit adire hæreditatem alterius, quia inclusio vnius est alterius exclusio. l. cum prætor. in prin. de iudic. quia etiam. d. Pipa longe post adiuit hæreditatem fratris, ex quo actu apparet, ꝙ prius non habuit animum adeundi. Non obs. etiam illud uerbum integrorum dictæ domus & horti, &c. quia illud verbum integrorum, isto casu stat vniuersaliter respectu omnium rerum superius nominatarum, sed non significat integralitatẽ cuiuslibet rei, est sensus, ꝙ promittit vendere dimidiam integrarum, id est omnium, &c. ita ꝙ de omnibus & singulis reb. hẽat dimidiam, non autem ꝙ hẽat integram dimidiam cuiuslibet rei sed dimidiam dimidiæ, quia appellatione dimidiæ ex tacita mẽte uenit solum dicta dimidia dimidiæ. Circa ultimum, videlicet, de promissione cessionis faciendę de dote materna est aduertẽdum, ꝙ istud pactum non est de futura successione. Nec l. fi. C. de pac. habet aliquid commune cum casu nostro, quia do. Pipa

13 † promisit cedere iura pro dote materna, postquam ad illam peruenerint, uel ad hæredes suos, istud autem pactum non est de successione uniuersali, sed est de re particulari, id est de dote & hoc pactum vr̃ esse validum, sicut si quis promitteret cedere actiones ad certam aliam rem particularem postquam ad illum peruenerint, quia ex quo promissio de cedẽdo est collata in tẽpus, in quo incipiet in futurum competere actio, perinde est ac si dicta promissio facta esset tempore, quo actio competeret. l. in tempus. in prin. de here. insti. quo casu sine dubio ualeret dicta promissio, ſm tamen distinctionem de qua in l. per diuersas. & in l. ab Anastasio. C. manda. Si ergo quæritur, utrum promissio de uendendo extendatur etiam ad illam partem istorum bonorum, quæ fuit data in solutum pro dote materna, & est sine dubio dicendum ꝙ non, quia inquantum promisit uendere dimidiam sub hac promissione non potest contineri pars data in solutum ex cã dotis, quia est extra dictam dimidia, & illã excedit. Et quia appellatione dimidiæ intelligitur de dimidia dimidiæ, ut dictum est. Nec etiam dicta portio data in solutum comprehenditur sub alijs uerbis sequentibus, videlicet, & omnem ratam & partem dictorum bonorum dictæ do. Pipæ quomodolibet spectantem & pertinentem, &c. quia (vt dixi) sub istis uerbis includitur solum pars & rata quæ competebat tempore promissionis dictæ do. Pipę & non pars acquirenda in futurũ, & post dictam promissionem fuit data in solutum dictę d. Pipę alia pars dictorum bonorum ex cã dotis matris suæ, cui successisset ab intestato. d. l. si stipulatus fuerim. §. 1. & d. l. si a colono. de uer. obl. Pręterea d. Pipa promisit cedere iura dotis maternę vnde sub ista promissione non potest contineri, ꝙ cogatur. d.

Pipa

Pipæ uendere partem istorum bonorum, quæ non erant dotalia, licet essent obligata pro dote, & ei in solutum data pro dicta dote sibi debita, quia istud est quid penitus diuersum & alienum a promissione de cedendo, & nihil hēt commune cum illo immo licuit non obstante dicta promissione de cedendo soluere dotem, vel in solutum dare dictæ Pipæ dicta bona pro dicta dote. per tex. in l. 3. C. de nou. vbi dicitur fortius, ꝙ post cessionem factam debitor soluendo creditori cedenti liberatur, exceptis tribus casibus, de quibus ibi, qui non sunt ad propositum. Si ergo post cessionem licet soluere creditori cedenti, multo magis hoc licet post pactum de cedendo & ante cessionem factam, ut in casu nostro, antequam ergo facta fuisset datio in solutum d. Pipæ potuisset contra eam agi, vt cederet. postquā aūt sequuta est datio in solutum, non potest agi, ut cedatur, quia ꝑ solutionem sublata & extincta est actio ad dotem. insti. quibus mod. tolli. obl. in prin. & quod non est, cedi non pōt. l. traditio. de acq. rer. domi. & imputandum est Ioanni, & hęredibus suis, quia non egerunt, ut sibi cederetur actio, antequam. d. Pipæ esset facta in solutum datio. d. l. 3. C. de noua. vel saltem sine dubio non potest agi, ꝙ vendatur portio data in solutum dominæ Pipæ ex cā dotis, quia hæc non continetur sub promissione de vendendo, nec sub promissione de cedendo, ut dictum est & probatum. Præterea ista promissio de cedendo actiones pro dote materna, non ualuit, quia talis promissio facta fuit sine titulo, puta emptionis vel venditionis. Nam † sicut cessio ipsa si ne titulo non valet, & præsumitur simulata. d. l. ꝑ diuersas. ita dicendum est de promissione de cedendo. d. l. oro. Nam preciū quod hoc casu uenit declarandum per duos eligendos, non refert ad cessionem, quæ est diuersa, ut dixi, & vbi etiam ꝑciū esset constitutum, pro dicta cessione, non essent obligati hr̄des. d. Pipæ uendere aliquam partem dictorum bonorum, quia illa non sunt bona dotalia, sed dos cōsistit in quantitate, & ad quātitatem agendum esset facta cessione, & soluto ꝑcio taxato, & declarato, & non ad factū, id est, vt vendant dicta bona. & istud iudicio meo nullum habet dubium. Laus Deo.

14

ADDITIO.

In hac eadem causa consuluit. Deci. consi. 502. cum sequ. ubi uide quod annot. Hier. Zanch.

SVMMARIVM.

1 *Euictione expreßè promißa. de illa agi poteſt per emptorem etiā scientem. & tunc uenit intereße, etiam lucri ceßantis.*
2 *Euictio non debetur per uenditorem emptori cohæredi, quando illa sequitur ex ordinatione defuncti.*
3 *Nec quando sequitur ex natura rei, ut quia dominus feudi vel patruus euinceret feudum filiæ fæminæ, etiam promißa euictione.*
4 *Fideicommißarius emens ab hærede rem fideicommißo subiectam, sibi non præiudicat eueniente conditione.*
5 *Stipulatio de euictione intelligetur secundum naturam actus, & sic ad precium tantum, ubi ad illud tantum agi poteſt.*
6 *Iuramentum non auget consensum, ideo non operatur, quod ueniat intereſſe in ſtipulatione, ubi aliàs non ueniret.*
7 *Sententia eſt ſtricti iuris, nec in ea uenit, niſi quatenus de neceſſitate infertur.*

CONSILIVM CXLVI.

IN facto proponitur, quod Petrus de Bartholinis de Florentia emit cum promissione de euictione ab Andrea quintam partem hæreditatis & bonorum hæreditariorum ei delatam ex testamento Cosmæ, sciens dom. Petrus eam subiacere restitutioni fideicommissi casu quo d. Andreas uenditor decederet sine filiis masculis, & qui casus euenit post dictam uenditionem unde quæritur, an dict. Petrus emptor agere posit de euictione etiam ad interesse. Et videtur prima facie dicendum quod sic. Quia quamuis † ad precium tantummodo agi posset, vbi de euictione uenditor expresse non promisisset. leg. fina. §. emptor. C. commu. de leg. ex dicta promissione de euictione agi potest, licet emptor fuerit sciens. leg. si fundum sciens. C. de euiction. & nota. in leg. si familiæ. C. famil. ercisсun. in fin. gloss. magnę, & in leg. qui Romæ. §. duo fratres. in gloss. magna. de verb. obl. & in qua uenit etiam interesse. l. controuersia. & l. cū successores. C. de euic. & l. euicta. ff. eo. & nedum dāni emergentis. l. cū quæstio. C. de euic. & no. in l. 1. eo. tit. sed et lucri cessantis, ex quo dictus Petrus erat solitus mercari. l. 3. §. fi. cum ibi no. de eo, qđ cer. loc. & ibi per omnes, & per Bar. & alios, in l. 1. C. de sent. quæ pro eo, ꝙ interest, & Cyn. in auth. ad hęc. C. de usur. in 3. q. & Imo. Pau. de Cast. Roma. & Alex. in le. diuortio. in prin. sol. mat. Nec obstare vr̄, ꝙ non fit hæreditas euicta, quæ fuit vendita, cum apud emptorem remaneat hæreditas. instit. de fideicō. hære. §. restituta. & retineri possit ꝑ emptorem Trebellianica, vt no. in d. l. fi. §. sed quia. C. commu. de leg. & in l. Marcellus. §. res quæ. ad Treb. & ꝙ vendita hæreditate non debeatur euictio, si euincantur singula corpora hæreditatis, quæ possunt vendicari. d. §. sed quia. vt est casus singularis in l. 1. ff. de euic. vbi est expressum, ꝙ vendita hæreditate etiam si promittatur de euictione agi non pōt euictis singulis corporib. hęreditatis. Quoniam ad hoc respondetur, ꝙ purificata cōditione fideicommissi ius vnuersale hæreditatis saltem pro parte transiuit in fideicōmissarium ipso iure, & ante restitutionem isto casu, quo pendente conditione fuit facta alienatio. d. §. sed quia. vt ibi no. & ēt no. in l. pen. C. ad Treb. & sic hæres, vel emptor habens causam ab hærede cū effectu desijt pro dicta parte hæres esse. l. 1. in prin. ad Treb. & per consequens quantū ad ius uniuersale sequuta est euictio, ideo venditor, vel hęres eius tenetur de euictione pro dicta parte. l. 1. ff. de euic. quia etiam ab emptore corpora hr̄ditaria fuerunt ablata, quia dictus Andreas non tantū vendidit quintam partē hæreditatis, sed etiā bonorū hr̄ditariorum, & sic in venditione ēt continētur singula corpora hr̄ditaria, vt probatur in l. proinde. uersi. eadem rōne, &c. de ædili. edict. & ex no. per Spec. in tit. de loca. §. nūc aliqua. ver. 158. in fi. vbi vult, ꝙ si quis renūciauit bonis paternis, ꝙ in tali renunciatione ueniunt etiā feuda paterna, & tamē nō veniret in renunciatione hęreditatis, quia non sunt quid hr̄ditarium, ſm Bartolū, & Doc. in l. item uidēdum. §. fi. de petitio. hereditа. † Et ex alio etiā videtur, ꝙ debeatur euictio, quia cū dictus Petrus vellet uti retentione dictorum bonorum ratione euictionis, & pro interesse sibi debito fuit facta oblatio, & depositio, & deinde fuit pronunciatum stantibus depositis, ꝙ solui deberent, tenutam esse dandam parti aduersæ. & ideo cū depositum esset factum etiam occasione euictionis allegatę ꝑ dictū Petrū, & quæ negabatur deberi per mortem, videtur iudex tacite declarasse, dictam partē de euictione teneri, & eius exceptionem vel replicationem reiecisse, quia vbi de euictione agi non potuisset, quantitas deposita prætextu illius solui non debuisset, ut probatur ex no. in l. pe. de his qui sunt sui uel alie. iur. & in l. 2. C. de ord. cog. ubi habetur, ꝙ quando id, de quo ꝓnunciatur in principali, non potest esse uerum, nisi esset falsū. ꝙ incidenter, vel in exceptione deductum est, tunc uidetur ꝓnunciatum super exceptione, & no. etiam Abb. in c. suborta. de re iudi. Nec ob. ꝙ depositum fuerit conditionale, uidelicet si & quatenus euictio debeatur, quia uerba sentētiæ stant per se, ſm ꝙ important proprie, & non per relationem ad petitionem, uel exceptionē. l. 1. & ibi not. Bar. C. si plur. una sent. & l. Paulus. la 2. de re iudi. Sed ꝑmissis non obstantib. contrarium proculdubio arbitror concludendum, & puto ꝙ dictus Petrus emptor agere non posit de euictione, nedum ad interesse, sed nec etiam ad precium, quamuis in hoc contrarium videatur ꝑsupponi in alleg. factis contra eū. Nam, vt in puncto præmittitur dictus Petrus emptor & Andreas uenditor erant hæredes ex testō Cosmæ cum quibusdam alijs, & omnes adinuicem substituti, si alter eorū decesserit sine filijs masculis, & qui Petrus sciens dictam institutionem & substitutionem emit partem hr̄ditatis, & bonorum hæreditariorum dicti Andreæ cum promissione de euictione, quia ergo sequuta est euictio mortem dicti Andreæ sine filijs decedentis, & per quā euenit casus substitutionis indistincte, & sic etiam respectu precij non debet euictio promissa, quia ubi plures sunt hæredes, qui inter se cōtrahunt, unus non tenetur alteri de euictione, quia sequitur ex ordinatiōe authoris sui defuncti, & qui ordinauit, ꝙ uno defūcto sine filijs pars sua perueniat ad alios, sicut nec tenetur de euictione sequuta sine facto ipsiusmet, cui euicta est, ſm Bar. cum quo transeunt in l. qui Romę. §. duo fratres. in 1. quæstio. de

2

de uer.obl.per l.fundum meũ.de eui.& l.si a me.ad leg.Falc. & l.antepe.de dot.præleg.& bene facit.l.si quis domum. §.1.loc. & l.spem.C.de contrahen. emp. & ad propositum magis clare idem vult Alex.in cõs.21.5.vol.vers.2.principaliter,&c.pro illa ergo etiam parte,quę ad dictũ Petrũ peruenire debebat iure fideicommissi post mortẽ Andreæ decedentis sine filijs non debetur euictio ſm pdictos,qui proprie isto casu loquuntur, sed nec pro partibus,quæ ex dicta causa peruenerunt ad alios suos cohæredes,per no.per Bar.Bal.Ang.& Sali.in l.si familiæ. C.fami.ercisc.vbi volunt, ꝙ in q.ibi formata per gl.videlicet, quando uni ex fratrib.† hæredib.obuenit ex causa diuisionis feudũ, & alteri obuenit allodium, ꝙ mortuo sine filijs masculis illo, cui obuenit feudum relicta filia fœmina,& a qua dominus feudi abstulit feudũ,illa non poterit agere de euictione contra patruum,nedum quando de euictione nõ fuit promissum, vt voluit etiam gl.sed etiam si in diuisione simpliciter promisisset de euictione,si specifice promisisset in hunc casum de euictione, quo casu saluatur,ꝙ uoluit gl.ibi,quia dicta simplex stipulatio debet intelligi ſm naturam actus, super quo interponitur stipulatio.l.si stipulatus.in prin.de usur.& l.si legati serui.de leg. 1.cum concor.sed de natura dicti actus diuisionis vel similis ẽ, ꝙ non debeatur euictio,quando procedit ex natura rei,seu ex ordinatione authoris dictorum diuidentium,vt est dictum supra,ergo ad hunc casum nõ dẽt referri stipulatio. & dicit Bal. in d.l.si familiæ.ꝙ idem tenet Guid.de Suza. & Richar. Malũ. & idem est,ſm Bal.& Sali.ibi in vlti.q.quando feudum euinceretur non a domino feudi,sed a patruo superstite,sicut contingeret,quando feudum esset paternum, & ex natura inuestituræ mortuo fratre sine liberis masculis , potest frater superstes euincere filiæ fœminæ hæredi patris sui defuncti, nec tenebit de euictione,sicut dictũ est supra,quando dominus feudi euinceret,quia dicto casu frater euincens non dicitur venire cõtra factum suum, sed dicitur euincere ex natura rei, & dicunt ista tenuisse Guido.de Suza.& idem etiam latius tenet Alex.in d.cõsi.21.pariter igitur & in casu nostro stipulatio de euictione nõ fuit commissa respectu partis ab ipsomet Petro emptore euictæ p alios suos cohæredes. Nec est facienda differentia inter diuisionem eo casu,quo loquuntur prædicti,& emptionẽ, qñ emptor fuit sciens,& contingit euictio ex natura rei,vel ex ordinatione authoris,ut in casu nostro, quia vtroq. casu militat eadem ratio.& iõ prædicti maxime Alex.loquuntur de actu diuisionis, vel alio simili. sed inter emptionẽ & diuisionem põt fieri differentia, quãdo ex natura rei,vel ex præordinatione authoris non sequitur euictio,ex alia causa,vel qñ etiam sequeretur ex præordinatione authoris,si teneremus illam opinionẽ, ꝙ euictio deberetur,quæ est falsa,ut declarat Bar.in §.duo fratres.in 21.q.per no. in d.l.si familiæ. & de quo ibi per Alex. latius super gl.& qui non est casus noster.Nec ob.præmissis tex. in l.fi.§.emptor.C.commu. de leg.quia tex. loquitur in extraneo emptore & non in cohærede, ſm Bar.in d.§. duo fratres ĩ 12.q.& ibi ẽt idem dicit Bal.tunc.n.dictus emptor agit ad precium ẽt si fuit sciens,quia non est sequuta euictio facto sui authoris,quia defunctus non erat author dicti emptoris, sed in casu nostro cõtigit euictio ex ordinatione authoris ipsius emptoris, unde perinde est, ac si ex facto suo sequuta fuisset euictio,& per consequens ex ea nõ põt agere ſm prædictos Doc. Sed cõtra præmissa vr̃ facere,ꝙ not.idem Bar. post Dyn. in d. §.duo fratres.in 12.q.vbi vult, ꝙ si emo rem ab eo a quo mihi relicta est sub conditione,tunc mihi non præiudico purificata conditione, siue sciens, siue ignorans, ut in leg. fundo. ad leg. Falci.& l.si uendideris.de euictio.& no.etiam gl.& Doc. in le. si a substituto. in princ.de leg. j. & in specie quando pendente conditione fideicommissi uniuersalis fideicommissarius emit ab hærede grauato,quæstionem format Io.And.in addi.Spec. de empt.& vend.§.3. loco.in fin.ubi arguit ad partes, & licet nihil uideatur determinare,tamen communis opi.est,ꝙ † illo casu non præiudicet sibi emptor purificata conditione fideicommissi,per no.in d.leg.si a substituto.& per Dyn. & Barto. in d.§.duo fratres.cum concord. de quibus ibi per Alexan. super glo.& sic uidetur,quod Petrus petere possit precium adueniente dicto casu, ut probatur in iuribus alleg. in dictis locis & in l.huiusmodi.§.qui seruum.de legat.j.Sed ad istud respondetur,ꝙ legatarius,vel fideicommissarius non dicit emẽdo rẽ legatam ab hærede sibi præiudicare in re, vel in parte rei legatæ, quominus consequi possit precium solutum pro re legata actione ex testamento,vel actione ex empto , ſm distinctionẽ Bar.cum quo alii transeunt communiter in d. l. huiusmodi.§. qui seruum.Et ideo in casu nostro concludendũ est, ꝙ Petrus in portione empta pro rata,pro qua erat uocatus ex fideicommisso,sibi non præiudicauerit in fideicommisso purificata cõditione,quin quartam partem precii soluti pro dicta parte cõsequi possit,sed residuum precii soluti pro aliis tribus portionibus,ad quas uocantur alii sui cohæredes , nullo modo potest agere,quia ei non debentur ex testamento,sed aliis cohæredibus,ideo quo ad illas non potest habere locum actio ex testõ, nec actio ex empto,quia cessat rõ Bar.in d.§.qui seruum . Qm̃ dici non potest,ꝙ illas uelit,vel possit retinere ex causa legati, & a seipso quodammodo euincere, quia (ut dixi) dictas tres partes ex dicta cã non potest retinere,& minus etiam põt quo ad illos agere de euictione per rõnes prædictas,de qua euictione etiam agi non potest pro rata,pro qua uocatur Petrus ex fideicommisso.d.l.si vendideris.sed actione ex empto, ut ibi, & ad precium pro illa rata tm̃,vel actione ex testamento.d.§. qui seruum.cum ibi plene no.per Bar.Et ubi etiam dici posset, ꝙ ex euictione actio competeret,quod non est concedendum,tamen solum ad precium competere posset d.l.fi.§.emptor.C.cõmu.de leg.in ver.tantummodo. quæ dictio taxatiua prolata affirmatiue, ponit solum,quod affirmat,& omne aliud negat. l. 1.cum ibi no.C.de patro. potest.& l.ob æs.C.de præd.min.& no.Bar.in l.1.in prin.ff.si quis ius dic.non obtemp.& sic ad interesse agi non potest,quod etiam locum habet, qñ interuenit in contractu promissio de euictione, sicut etiam non committitur stipulatio duplæ,ut ibi.Et per rõnem assignatam per gl. q̃ est hic,habet locum in promissione de euictione,immo illa debet minus committi ad interesse quam stipulatio duplæ , quia facilius committitur & exigitur pœna conuentionalis promissa expresse,quam interesse,quod intelligitur tacite promissum l.si insulam.de ver.obl.iuncta.l.cum stipulatus sim mihi,o Procule.eo.ti.& ibi no.gl.Bar.& alii Præterea, ex quo ad precium tantum agi p̃t,qñ de euictione non est promissum, & iure speciali.§.emptor.& per rõnem de qua ibi in glo.eod.modo non dẽt agi posse nisi ad precium, qñ interuenit stipulatio de euictione,quia † illa debet intelligi secundum naturam actus,super quo interponitur,ut in specie dñt Doc.in d.l.si familiæ.C. fami.ercisc.quod maxime procedit,quando aliàs quis in plus obligaretur,ut in casu nostro,secundum Imo.Pau. de Cast. & Ale.in l.miles.§.decem.de re iudi.& Alexand.in §.fin. ead. l. & in l.1.ff.de pac. & in leg. sciendum, & in leg. stipulationes non diuiduntur.de uerb.obli. Et casu etiam quo competeret actio ad interesse,non tamen deberetur interesse lucri cessantis a tẽpore emptionis & citra,quia quamdiu vixit Andreas , contractus venditionis ualuit d.l.fin.§.sed quia & sic Petrus non fuit creditor Andreæ pendente conditione , ideo non potuit pro dicto tempore committi obligatio ad interesse,nec stipulatio de euictione,sed tantummodo pro tempore post euictionem sequutam.leg.habere licere.de euictio. & leg. qui rem. C.eod. & per Alexan.in leg.consil.106.in princi.5. volum.Et quamuis resoluatur venditio ut ex retro. dic.§.sed quia. tamen commodum non sentit ex hoc fideicommissarius , nisi a tempore purificatæ conditionis,quia prius non cedit actio. leg. cedere diem.de uerb.signifi.& sic non potest fingi, quod emptor retro fuerit creditor uenditoris. Et quamuis per prædicta ad allegata in contrarium colligi possit responsio, nihilo minus respondetur etiam magis specialiter . Et in primis non obsta. prima ratio contraria , quia negatur, quod euictio debeatur etiam uirtute expressæ promissionis , quæ etiam non fuit commissa ad precium,quia sequuta est euictio ex ordinatione auctoris ipsorum contrahentium,& uterque fuit sciẽs, per not. per Doct.in dicta l.si familiæ.& per Barto. in dicto §. duo fratres.in 1.q.& Ale.in d.consi.21.5.vol. quamuis ẽt, vt dictum fuit , precium pro quarta parte tm̃ possit peti actione ex testamento,vel ex empto , & non ex capite promissionis de euictione,per no.per Bart.in d.§.duo fratres.22.q. & in d.leg. huiusmodi.§.si seruum.Et etiam casu quo fuisset commissa stipulatio de euictione, agi tamen solum posset ad precium , per d.§.emptor,qui ẽt locum hẽt, qñ de euictione fuit facta promissio

missio expressa,per alleg.in præced.& quia ad intereſſe non potuit committi promiſsio de euictione a tempore cōtractus,ſed ſolum a tempore, quo ſubſequuta fuit euictio,per dictam.l.habere licere.Nec obſt.iuramentum,quia recipit omnes interpretationes,quas recipit ſimplex promiſsio,ſuper qua interponit, & intelligitur ſecundum naturam actus præcedentis.l.fin.C.de non num.pec.& in l.fin.qui ſatiſd. cog. Nec † iuramentum auget conſenſum,ſecundum Bart.in l.ſi quis pro eo.in prin.de fideiuſ.in 8.membro,qui dicit,no.quòd vbi eſt defectus circa cōſenſum,ſi totaliter deficiat,vel eſt limitatus certo modo,vel certa conditione,eodem modo intelligitur iuramentū, quod ſe nō extendit,niſi uſquequo conſenſum eſt.d. l. fi. Quia ergo ꝓmiſſio de euictione iſto caſu non datur ad intereſſe ex defectu conſenſus,quia ex tacita mente contrahentium,intelligitur ſecundum naturam actus,ſuper quo interponitur ideo iuramentum non operatur,ꝙ in ea contineatur promiſsio intereſſe.Nec ob. poſtremo ſententia,quæ allegatur in contrarium, & in qua mādatur ſolui depoſitum factum etiam pro euictione,quia potuit iudex habere reſpectum ad quartam partem precii, quod poterat peti etiam ex cauſa euictionis, quando dictus Petrus ratam partis emptæ,& ad quam per fideicommiſſum fuerat uocatus, vellet retinere ex cauſa fideicommiſſi: & ſic a ſeipſo euincere. l. fundo.cum ibi no.ad leg.Falc.& per Bar.in d.§.qui ſeruum. & quo caſu,ut dixi,agi pt,non quidem ex promiſſione de euictione,ſed actione ex empto.d.l.ſi uēdideris.& traditur p Bart.in loco palleg.& ſic nō infert de neceſſitate,ꝙ dicat iudex declaraſſe de euictione agi potuiſſe,vel venditorē de euictione teneri in totū,hoc ē reſpectu totius pcii & intereſſe deducti,q̄a ſnīa† eſt ſtricti iuris,& in ea non uenit niſi quatenus de neceſſitate infertur,non habendo reſpectum ad petitionem.d.l.1.C.ſi plures vna ſen.& d.l.Paulus.la 3.de re iudi.& facit cap.in præſentia . de probationibus.& l.non hoc.C.vnde cognat.cum concord. Secundo reſpondetur & clare,nam dictum eſt ſtantibus depoſitis quæ ſolui mandamus,&c.Sententia enim habet expreſſam relationem ad depoſita,vt conſtat ex illis verbis,ſtantibus depoſitis,&c. Et quæ relatio inducit repetitionem cum omnibus ſuis qualitatibus,ſecundum Bar.in l.ſi quis ſeruum.§.fi.de legat.2. & in l.1.ſi fam.fur.fec.dica.& in l.ſanctio legum.de pœn.& eſt perinde,acſi fuiſſet dictum ſtantibus depoſitis prout ſtant.& factis ſub conditione,quæ ſolui mandamus tenutam eſſe dādam, &c. & per conſequens non dicitur iudex etiam tacite declaraſſe ſtipulationem de euictione eſſe commiſſam,ex hoc quod mandauerit ſolui depoſitum,quia intelligitur,quòd ſolutio depoſiti fieri debeat eo modo,quo ſtat,& ſic ſub conditione,ſub quafactum reperitur . Nam & pendente conditione fieri poteſt ſolutio , & ex ea etiam dominium in dubio intelligitur tranſlatum,reuocabiliter tamen,ſcilicet ſi conditio deficiat: leg. dotis. §.fi.de iure dot.& l.ſub conditione.de ſolut.& ibi p Bar. Cōcluditur ergo circa prædicta velut ex pmiſsis colligit. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Locator tenetur ad emendationem damni paſſi,etiam in fructib. iam reconditis, quando damnum eſt illatum in iniuriam locatoris,& eius odio,etiam ſi damnum ſit modicum, aliàs ſecus. & nu.7.*

2 *Damnum præſumitur datum ab inimicis locatoris,& in eius iniuriam,quando in re conducta tantum illud intulerunt,etiam ſi odium proceſſerit ſine culpa locatoris.*

3 *Bona rebellium etiam ante publicationem conceduntur occupantibus,quamuis illorum adhuc retineant dominium.*

4 *Solutio præſumitur facta coacte, quando fuit facta propter præceptum iudicis, vel ſuperioris immo ſi propter ſolum iuſſum.*

5 *Confeſſio aſſerentis ſibi fuiſſe ſolutum,probat numerationem,ēt in præiudicium creditorum.*

6 *Teſtis unicus non probat.*

8 *Rebellio non probatur ex literis principis,in quibus aſſerit aliquē eſſe rebellem,illius enim aſſertioni non ſtatur in his,quę tendūt ad ſuum commodum.*

9 *Florentinus captus & ex actus propter repreſalias conceſſas occaſiōe Titij,poteſt a Titio quod ſoluit repetere, ſi repreſaliæ fuerunt iuſtæ,immo etiam ſi iniuſtæ,ſi quicquam Titio poteſt imputari,ut puta quod non denunciauit ciuibus .*

10 *Poſſeſſio rei transfertur ex illius conductione,ſi non inueniatur alium tunc poſsidere.*

11 *Geſta a uero tutore, qui tamen ignorabat ſe eſſe tutorem, non ualent.*

12 *Scriptura notarij dicitur priuata, quando illam non ut notarius ſed ut priuatus ſcripſit.*

13 *Confeſsioni alicuius non ſtatur in prǫiudicium tertij.*

14 *Debitor pupilli per confeſsionem tutoris de recepto liberatur, & ibi de intellectu. leg. Lucius. §. tutelæ. de adminiſtratione tuto.*

15 *Conducens rem alienam ſcienter, poteſt cogi a locatore ad ſibi ſoluendum affictum ſeu penſionem.*

16 *Solutio propter præceptum ſuperioris coacta non dicitur, niſi debitor prius contradixerit, & ſoluere recuſauerit.*

17 *Metus & uiolentia ſuperioris non excuſat conductorem,niſi illā domino denunciauerit.*

CONSILIVM CXLVII.

VISIS his,quæ proponuntur,& proceſſu agitato inter magnificum comitem Nicolaum de Gambara ex vna,& d.Homerum ex altera,videtur dicendum prima facie,ꝙ dictus d.Homerus nō ſit obligatus ad penſionem anni,1512. ad quā agit do.comes ex contractu locationis præcedentis,ex pluribus.Et primo,quia prædictus cōductor eſt damnificatus & amiſit fructus illius anni quos milites Veneti ex horreis per uim abſtulerunt.l.ſi merces.§.vis maior.& l.ex conducto.§.j.ff.locati.& q̄uis Bar.in d.§.vis maior.uelit,ꝙ nō teneatur locator de dāno, ꝙ paſſus eſt conductor in fructibus iam reconditis, & Bal. in l.licet.in 3.q.C.eod.tit.&c.In caſu noſtro aliud eſſe videtur ea ratione, † quia hoc damnum eſt illatum in iniuriam locatoris & eius odio; ideo ad emendationē damni tenetur locator, quā uis fructus eſſent in horreis reconditi, quia damnum videtur ab eo illatū.l.pen.in principio,ſol.mat.& ibi notat Bar.& alij, & d.l.ſi merces.§.culpæ.cum ibi notatis per gl.& quāuis loquatur,q̄n infertur ab inimicis locatoris,quia,ut dixi,a locatore vr̄ illatū,& hoc ēt vult Bart.in d.§.culpæ. & in l.cotē.§.qui maximos. de publica. Quinimmo ēt iſto caſu locator tenetur dānū emendare,licet ſit modicum,cum (ut dixi) eius culpa & facto proceſſerit,ad ꝙ aliàs non teneretur,d.l.ſi merces.§.vis maior. Quod autem damnū ſit datum ab inimicis locatoris, & in eius iniuriam, conſtat ex eo, ꝙ alijs dicti milites Veneti fructus nō abſtulerunt,ſm̄ Bar.& Doctores,in d.l.pen.in prin.dum cōcludit,ꝙ non dicitur damnum dari occaſione alicuius particularis,quando ſic factū fuiſſet contra alium quemcunq. vt contingit in deprædationibus,quæ fiunt in ſtrata,& in captura ciuitatis,ſed tunc dicitur caſus fortuitus.Cum ergo a quibuſdam ſpecialiter fructus fuerint ablati,& non ab alijs cōmuniter,ex hoc colligitur,ꝙ illatum fuit odio prædictorum . Propterea eis & non conductori dēt nocere,etiam ſi odium proceſſerit ſine eorum culpa,ſm̄ gl.in d.§.culpæ.& Bart. in d. l.pen.& multo magis ſi culpa præceſſit, ſicut præceſſiſſe dicitur in caſu noſtro , prout conſtat ex literis ducalib.in quib.declaratur , prædictos de Gambara eſſe rebelles & inimicos dn̄ij Veneti,quib.in hoc uidetur credendum,per nota.in cle.literis.de prob.& per no.p Bar. in l.ambitioſa.de decret.ab ordi.facien.verſ.niſis & examinatis regulis,&c.per l.1.de officio præfe.præt.ex quib.etiam literis apparet,ꝙ damnum paſſus eſt conductor in iniuriam locatoris.Secundò,ꝙ non teneatur conductor ad dictam penſionem,probatur ex alio.Nam ſuperueniente exercitu Veneto ille reconduxit eadem bona ſub alia penſione a domino prouiſore Veneto,& ſic a prima conductione receſſum fuit, & hoc facere licuit, quia dictus conductor ex iuſta & noua cauſa potuit ſibi mutare cauſam poſſeſſionis uel detentionis.l.nō ſolū, §.ꝙ vulgo.de vſucapio. De iuſta autem cauſa conſtat & apparet,prout dixi, ex literis ducalib.probatur,ꝙ comites de Gambara erant rebelles. Et ideo quamuis rebellis † retineat dominium ante publicationem bonorum,occupanti tamen conceduntur.l.trāſfuga.de acq. rer. do.& declarat Bar. in extrauag. qui ſint rebelles.in ver.rebellando.unde licuit dominio Venetorum,uel dicto prouiſori eius nomine dicta bona occupare, & d. Homero locare. Tertio ex alio videtur, ꝙ dictus conductor ſit abſoluendus, quoniam præcedentibus præceptis pœnalibus

4 nalib us dicti prouisoris eidem soluit pensionem † dicti anni, q̃ solutio propter dicta præcepta præsumitur coacta, & ex qua solutione coacta cõductor remanet liberatus a locatore, in cuius iniuriam fuit dictus conductor exactus.l.1.in prin.de solu. & per Bal.in l.si te.C.de iure deliberan. immo solus iussus iudicis vel superioris probat solutionem fuisse coactam.l.liber hõ. in prin.& ibi notat Dyn. & Imo.de hær.institué.De solutione 5 uero satis constat † ex confessione dicti prouisoris, quæ ꝓbat numerationem.l.Publia.§.1.ff.deposi.etiam in præiudiciu creditoris seu locatoris, vt probatur ex notatis per Barto. in l.assiduis.C.qui potio.in pig.habean.vbi vult, ꝙ uxori agenti hypothecaria sufficiat ad excludendum alios creditores ostendere confessionem mariti de dote recepta, & pro hoc facit, qđ voluit Bar.in consi.inci.Titius promisit Sempronio,&c.dum cõcludit, ꝙ si cõfessione creditoris constat recepisse a fideiussore, qđ talis confessio nocet debitori ad effectum, vt fideiussor possit ab illo exigere, ꝙ probatur ex dicta confessione ab illo solutum fuisse, & cum eo transit etiam Pa. de Cast.& mod.in l. duob.§.j.de iureiur.& Alex.in consi.25.incipiente, Viso instrumento,&c.2.vol. & alij idem tenẽt in varijs locis ꝑ prædictos allegat.& sic uolunt, ꝙ talis cõfessio noceat tertio ad acquirendum cõ tra eũ, multo igitur magis dẽt illi nocere quantum ad liberationẽ ab eo cõsequendam, de qua agitur in casu nostro, vt vr̃ esse casus in l.Lucius.§.tutelæ.de admi.tut.quæ ad hoc alleg.Fulg.& Alex.in d.l.duob.§.fi.Sed præmissis non ob.cõtrarium arbitror verius.Nã de locatione facta d.Homero per co. Nicolaum, & de promissione mercedis constat ex publico instrumento ex quo fundatur eius intentio.l.cũ precib.C.de ꝓba.Sola igitur vis stat rñdendo ad allegata in cõtrariũ.Nõ ob. igitur ꝙ cõductor amiserit fructus illius anni ex uiolentia militum Venetorũ, quia nõ probatur, ꝙ impeditus fuerit dictos fructus colligere immo testes quasi omnes utriusq. partis contrarium deponunt, & dicunt, ꝙ conductor fructus collegit, & 6 absq. vllo impedimento percepit. Et quamuis primus † testis partis contrarię uideatur aliter in hoc dicere, tamẽ nõ probat, quia est solus; l.vbi numerus.de testib.& c.in omni.eo.ti.& tãto minus cũ ex multis testib.probetur contrarium, quib.est stãdũ quia sunt plures numero, ut notatur in l.ob carmen.§.fi.de testib.& in c.in nostra.eo.ti.ac ẽt quia testis ille non est ĩteger nec idoneus, quia factor est d. Homeri, & sic tanquã domesticus vel familiaris repellitur.l.2.cũ ibi no. ꝑ Bal. C. de testib.& per Spe.eo.ti.§.1. ver. item ꝙ est domesticus. & in c.in literis. eo.tit.& ibi plene omnes.Et eadẽ rõne non est probatum, qđ fructus fuerint ablati, postquam in horreis erant reconditi, q̃a iste solus hoc testificatur, cui nõ creditur, & alij de hoc nihil dicunt.Est uerum, ꝙ aliqui deponunt, ꝙ fructus co.Io.Francisci per vim fuerunt ablati & exportati, sed ꝙ fructus percepti ꝑ d. Homerũ ex possessionib.co.Nicolai ab eo cõductis fuerint ab illo ꝑ vim ablati, nõ dñt, sed ꝯtrariũ potius deponũt testes locatoris.Et ubi ẽt testes ꝓbarẽt, fructus in horreis reeõditos a dictis militib. ꝑ vim subtractos fuisse, adhuc tñ non esset remissio mercedis facienda in totum uel pro parte, ſm Bar.in d.§.vis maior.& Bal.in d.l.licet.& hoc secundum Bar.quia postquam 7 fructus † sunt recollecti, contractus locationis est perfectus, hoc est ex parte locatoris impletus, qui tenetur pr̄stare patientiam, & vt frui liceat.l.si quis domum.& l.ex conducto.in prin. & §.j. in fi.ff.loc. Cum igitur locator adimpleuerit ex cõtractu amplius non tenetur, ideo damnum postea contingẽs spectat ad conductorẽ.l.damnũ.C.loca. Nec ob.dum dr̃, ꝙ hoc damnum illatum est culpa locatoris, & ab eius inimicis, & sic, qđ pertinet ad locatorem, quamuis fructus etiam essent collecti per l.pen.in prin.solu.matr.& arg.d.l. si merces.§. culpæ. quia non constat in processu, ꝙ isti nobiles de Gambara essent in 8 aliqua culpa, & quòd fuerint rebelles, quoniam ex dictis literis rebellio non probatur, ut colligitur ex not. per And.de Iser.in c.fi.quo tempore mil.dicẽtem, ꝙ cautus debet esse possessor ad quam peruenit de nouo feudum alterius vasalli, qui delictũ uel aliquam culpam commisit, ut debeat saluas tenere probationes, & documenta, ex quibus de culpa, uel delicto uasalli posset apparere, quia non staretur dicto domini, uel regis, aut principis, etiam si hoc testificaretur in facto proprio, ꝑ ea, quę habentur in l.omnib.C.de testib.idem ergo in casu nr̃o, q̃a ex rebellione, de qua in dictis literis fit mentio bona, venirent publicanda.l.quisquis.C.ad legem Iuliam maiestatis, & per Bart. in d.uer.rebellando.& sic dicta asseueratio cederet ad utilitatẽ dominii Venetorum.& cum opinione And.in d.c.fi.transeunt alii Moder.& Ale.in consi.124.omissis.Nec obstat, quod no. in d.clem.1.de probationibus & per Bar.in d.l.ambitiosa, quia illud, quod hr̃ in dictis locis, locum non hẽt, q̃n assertio principis tenderet ad proprium eius commodum, ut colligitur ex dictis Doctorum in locis proxime allegatis, sicut ad commodum dominorum Venetorum directo tendit illa enũciatio de rebellione, quia sic asseritur ad effectum, & finem, ut bona dictorum nobiliũ per eos occuparentur, sicuti ex ipsis literis clare colligitur, & istud etiam uult do.Abb.in d.clem.1.in fin.ubi dicit se putare, ꝙ si Papa vellet per sua verba narratiua, quem suo iure priuare, ꝙ non posset, per c.vnicum, de feud.sine cul. non amit.Et per hoc etiam facit, quia assertioni Papæ creditur solum de his, quę ab eo gesta sunt, vel coram eo, & etiam de gestis alibi, si modo materia sit alteri præiudicialis, secus autem ubi esset ualde præiudicialis, ſm Cald.& Ant. de But.in c.postcessionem, de probatio.& Aret.in c.cum a nobis.de testibus. Non ob.etiam insuper, ꝙ locator teneatur de damno dato ab eius inimico, quamuis inimicitia sit contracta sine eius culpa, ꝑ no.in d.§.culpæ.per glo.& per Bar.in d.l. pe.in princ. sol.mat. Quia hoc procedere posset, q̃n damnum fuisset in fructib.pendentibus sed est secus, quando conductor damnum patitur in fructibus iam perceptis, ut in casu nostro.& est rõ diuersitatis quia primo casu locator tenetur præstare patientiam successiue, donec fructus colligantur, ut declarat Bart.in l.si quis domum.loca.Si igitur interim & fructibus pendentib.ab inimico locatoris damnum detur, non dr̃ præstitisse patientiam, siue inimicitia contracta sit culpa locatoris, siue sine eius culpa, q̃a habeat inimicitia, cautius debuit custodire, ꝙ si non fecit, per eum factum dr̃ quominus conductori frui liceat, sed alio casu quando fructus sunt iam percepti, contractus est perfectus & adimpletus ex parte locatoris, & respectu dictorum fructuum amplius non tenetur ex contractu, perinde ac si non percepisset, ſm Bar.in d.§.culpæ. iõ de damno dato in illis fructib.non tenetur locator, sicut non teneretur, si in qualibet alia re conductoris, super qua aliquis contractus non præcessisset, ab eodem inimico damnum illarum fuisset, quia fructus pecepti sũt cõductoris. l.si seruus.§.locaui.de fur.& ibi no.Bal.in d.l.licet & Io. Andr.in addi.Spec.in tit.de loc.in princ.ver.sed pone locaui, &c.& istud in terminis etiam firmat Alexan.in l.2.§.item 9 si in facto, de verb.obl. Nam Bart.ibi post Iac.de Aret.vult † ꝙ Florentinus captus & exactus propter repræsalias cõcessas occasione Titii debitoris, possit a Titio repetere id, quod soluit, ꝙ est verum secundum Bal.& Pau.de Cast.ibi, & Ang.in §.præceden.in ead.le. & Bald. in l.nam & Seruius.de neg.gest.si repræsaliæ fuerunt iuste concessæ, aliàs secus, per l.si per imprudentiam.de euictio. quod ultimum intelligit Imol.ibi & in d. leg.pen.in princ.sol.matr. esse verum, si Titio, cuius occasione repræsaliæ iniuste fuerunt concessæ, nihil potest imputari, ut quia denunciauit aliis conciuibus, ut cauerent a dictis repræsaliis concessis, vel quia curauit, quantum potuit, ne concederentur, sed ubi non denunciasset, nec curasset, & sic negligens fuisset, tunc teneretur Titius secundum eum, quamuis repræsaliæ fuissent iniustæ, per not.in d.leg.si merces.§.culpæ. Sed Alexand.in dict.§.item si in facto.in hoc tenet contra Imol. & Roma.quia secundum eum nota.in dicto.§.culpæ.habent locum, quando præcessit contractus locationis, ex cuius natura tenebatur quis custodire.leg.si ut certo.§. nunc uidendum.ff.commod.Sed in q̃one, de qua ibi inter illum Titium, cuius occasione represaliæ iniuste fuerãt indictæ, & alios suos cõciues, non præcesserat aliquis contractus, per quem teneretur denunciare, uel aliquam diligentiam præstare.ideo nõ tenetur alteri exactio propter repræsalias iniuste concessas. Sic igitur & in casu nostro non tenetur locator de damno dato in fructibus iam perceptis etiam ab eius inimico, si nõ apparet, ꝙ eius culpa inimicitia sit orta, quia in fructibus illis perceptis contractus est finitus, & eius occasione locator amplius non tenetur aliquod præstare, perinde ac si aliquis cõtractus nõ p̃cessisset. Et ex præmissis satis colligit r̃nsio ad illud, quod secundo loco principaliter allegatur in contrarium, videlicet, ꝙ cõductori superueniẽte iusta causa licuit sibi mutare causam possessionis,

nis,& reconducere a prouisore Veneto,qui potuit occupare, & locare bona rebellium.l.non solum. §. quod vulgo. Et ideo ex hac secunda conductione etiam si pensio fuerit soluta, primus locator non fuit priuatus sua possessione,ut est casus in l. 10 quamuis.§.1.de acq.poss.& ibi notant omnes.Nam † ex conductione transfertur demum possessio.l.quędam,de rei uend. & l.3.C.de acq.poss.si alius non inuenitur possidere,secus si alius possideat.d.§.1.& ibi per Bar. & alios,in l. qui uniuersas.§. quod per colonum. eo.ti. & sic patientia est præstita a primo locatore.Et dato ẽt,ꝙ ex dictis literis probaretur rebellio, ad huc tamen sine iusta cã facta fuisset secunda conductio, quia de illis.d.Homerus notitiam non habuit tempore quo a prouisore conduxit,quia adhuc in rerum natura non erant, nec ad eius notitiam puenerant.& ideo ad illas non habuit respectũ, nec ex illis potest excusari,arg.l.quæro.de eo,qui pro tut. ubi 11 † hr̃,ꝙ non ualent gesta ab eo,qui uere est tutor,si ignorat se tutorem esse.Et sic non sufficit,ut quis uere sit contumax, sed etiam est necesse constare de contumacia,ad hoc,ut processus factus contra contumacẽ valeat.l.sed & hæ.§.1. ex quib.causis in possessio.eatur.& nota Inn.in c.cum contingat.de off.dele. Nec similiter sufficit,ꝙ quis sit vere iudex,si ignorat fundamẽtum suæ iurisdictionis,ꝯm Bar.in l.multum.de condi.& dem. cum cõcordant.Non ob.dum tertio dr̃, ꝙ dominus Homerus per solutionem coactam fuit liberatus,per notat. per Bar.in l. creditor.de solutionib.in prin.Et primo,quia de aliqua solutione non reperitur aliqua sufficiens probatio.Nec obstat allega 12 ta confessio domini prouisoris,quia ad eius † probationẽ producitur scriptura priuata,non quidem eius manu scripta, sed sui cancellarii, quę fidem non facit, quamuis in ea sint descripti testes.l.instrumẽta.de probationib.Nec refert, ꝙ ille sit notarius,quia eam scripsit ut priuatus,non autem ut notarius,qđ patet,quia in ea non proponitur nomen principis, nec aliæ solennitates, ideo remanet scriptura priuata.l.scripturas.cũ glo. C.qui potiores in pignor.habean.Et etiam quia non fuit rogatus a partib.prout rogari debet.§.nos aũt.in auth.de tabellio. nec in dubio præsumitur rogatus Inn.& Doc. communiter in c.1.de fide instru.& Bar.& alios,in l.sciendum.de ver.ob.Et dato etiam ꝙ de dicta confessione facta fuisset probatio plena, nihilo minus per illam non probaretur solutio in præiudiciũ 13 comitis Nicolai,quia † confessioni vnius non statur in præiudicium tertii.l.Seia mancipia.in prin.ff.ad Vellei.quam ad hoc pro casu allegat Spec.in tit.de instru.edit.§. postremo.ver.sed nunquid,&c.& in auth.de æquali.dot.§.primum quidem.Et in terminis nostris proprie hoc etiam firmat Pau.de Cast.in cõs. 290.incipien.Visis his, quæ superius,&c.col.pen.cum seq.vbi allegat etiam ad hoc.l.si quis in graui.§.j.cum ibi not.per Bart. ad Sylla.& no.per Cy.in l.vbi adhuc.in 12.q.C.de iure dot. & per gl.in d.l.assiduis.C.qui potio.in pig.hab. per quæ concludit,ꝙ non liberatur debitor a creditore per confessionem principis, dicentis sibi fuisse solutum,nisi constet de confiscatione bonorum vel de solutione coacta,per notata per Barto.in d.l. creditor.& pro hoc ẽt facit,quod not. Doctores communiter in l.3.§.fi.si cer.pet.Nec obstat, ꝙ si confiteatur creditor solutum a fideiussore,quod talis confessio probet contra debitorẽ in fauorem fideiussoris,secũdum Doctores in d.l.duob.§.1. de iureiurando.quia secundum Pau.de Cast.& Ale.ex tali confessione liberatur debitor a creditore,ideo conuenit,ut etiam possit exigi a fideiussore,quę ratio cessat in casu nostro. Non ob. 14 etiam,ꝙ † saltem debeat talis confessio probare ad inducendum liberationem.l.Lucius,§.tutelæ.de admi.tut. quia secundum Alex.in l.2.§.fin.si cer.pet.per illum tex.loquitur in tutore confitente,qui habet liberam administrationem,qui repræsentat personam pupilli. l. inter bonorum. de adminiſt.tut.& ibi not.Barto. & not.gloss.in leg.mandato generali.de admin. tut.Præterea secundum Bart. in d. §. tutelæ. non loquitur ille text.de scriptura tutoris continente confessionem de recepto, quia illa non nocet pupillo leg.certum. §. sed an ipsos. de confess. sed loquitur de scriptura continente numerationem,quamuis gloss. ibi aliter intelligat. & cum Barto.transit etiam Alexand. in dict.§. fin. Item in casu illo quamuis confessio prodesset debitori,tamen pupillo est consultum contra tutorem a quo potest exigere & repetere debitum. ut ibi dicitur, quæ ratio cessat in casu nostro, & dato etiam ꝙ solutio probaretur.

d. tamen Homerus propter hoc non esset liberatus, quia ipse uoluntarie conduxit hæc bona a do.prouisore,nec constat, ꝙ ad hoc fuerit coactus: quamuis igitur postmodum fuerit coactus soluere,non tamẽ fuit cõpulsus uirtute locationis factæ a comite Nicolao,sed occasione locationis factæ a dicto prouisore,ut colligitur ex qualitate precij soluti,de quo fuit conuentum in ultima locatione, & non in prima. Et quia in dubio sic dẽt præsumi,arg.l.& magis.de solutio.& a quo domino prouisore iure permittente cogi potuit, ex quo ab illo scienter rem 15 alienam conduxit,& soluere promisit,arg.l.si fundum sciẽs.C. de euictionib.Quia ergo in hac necessitate se posuit,illi nõ succurritur,l.si fideiussor.§.si necessaria.qui satisdare cogan.cum concordantib.de quib.ibi in gl. Nec isto casu loquitur a superiore soluere id,qđ debebat creditori,& ex causa,qua illi tenebatur.Sed,ut dixi,in casu nostro nõ soluit, ꝙ debebat creditori,sed aliud,& quantitatẽ diuersam debitã & promissam.d.prouisori uoluntarie & ex noua locatione,iõ per hanc solutionem tollitur obligatio orta ex vltima obligatione, quia ad hoc tendit,& ad nõ tollendũ primã, quia hæc summa soluta ex prima non erat debita,sed ex vltima tm̃.Et ẽt una numeratio regulariter non tollit plures obligationes.l. in numerationibus.de sol. Quinimmo ẽt si d.Homerus tanquam debitor comiti Nicolao soluisset,adhuc non fuisset a creditore liberatus,quia talis solutio nõ diceretur coacta,sed spõtanea,quæ nõ liberat.l. si hominem.§. si nullo. de solutio. & l.si vrbana.de conditione indeb. 16 Nam ad hoc † vt solutio propter præceptũ superioris dicatur coacta,necesse est,ꝙ debitor contradicat & soluere recuset, & ꝙ hoc nõ obstante superior præcipiat & mandet, & hoc casu debet intelligi,& procedit ꝙ no.Bar.in d.l.creditor.sed vbi debitor ad præceptũ iudicis soluit absq. vlla contradõne, dicitur tunc solutio spõtanea,& iõ nõ liberat,prout in terminis notanter declarat Pau.de Ca.in d.cõs.290.in vlt.col. ꝑ tex. cũ ibi no. ubi habetur, ꝙ debitor, qui soluit minori de mandato & ex ꝑcepto iudicis liberatur, si debitor ille allegabat minorem ætatem,vt euitaret solõnẽ,& idẽ no.Bar. in l.minor.25.annis adito.eo.ti.alle.etiam Pau.de Cast.tex.in l.2.in fi.prin.ibi,cum re 17 stitisset,&c.de iud.Alia etiam † rõne puto,ꝙ iste colonus, vel conductor nõ sit liberatus,etiam si coactus a domino prouisore conduxisset,& coactus uel ex prima uel ex secunda locatione, & hoc quia debuit omnino denũciare præceptũ sibi factũ & violẽtiam sibi illatam,& aliàs nõ excusat illum metus & violentia.l.itẽ quæritur.§. exercitu.ff.loc.Nam etiã isto casu facta tali denunciatione domino,ille potuisset cõparere & se defendere,& sic militat ratio, de qua in d. §. exercitu. Nam colonus dicitur esse procurator domini ad denunciandum, ꝯm Bart.& Doc.in l.in prouinciali.§.pe.de ope.no.nũ. qui ad hoc allegat. d.§.exercitu.& sic no. per Bar. in l.creditor.locum non hñt in colono,sed in alio debitore, qui non tenetur domino denunciare.Nec dici potest, ꝙ isto casu denunciare nõ tenebatur qa dominus erat absens.d.§.exercitu.& no.Pau.de Cast. & Ro.in l.si filius.de dam.infec.& Ale.in d.§.pe. quia absentia in proces 18 su nõ est probata,& in dubio pręsumitur † quis præsens in loco unde est,uel ubi habitat,ꝯm Bar.no.in l.is põt.de acq. hær. post med.Ex quib.videtur concludendũ,ꝙ d.Homerus ad dictam pensionem sit condemnandus. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta creditor domini directi non cadit ab emphyteusi,si pensionem non soluat,quia isto casu, in quo agitur de pœna cõmittenda,compensatio inducitur ipso iure.*

2 *Fideiussor conuentus compensat de eo,quod sibi debetur.*

3 *Cessionario agente obijci potest compensatio de eo, quod ille dẽt ex persona sua.*

4 *Locatio ad longum tempus facta irrequisito domino, non nocet emphyteutæ,quando conductor promisit rem, quantum est pro utili dominio & melioramentis francare & liberare.*

5 *Possessio transfertur per constitutum,etiam si constituens possideat solum naturaliter.*

6 *De natura locationis ad longum tempus est,ut transferatur possessio & utile dominium.*

7 *Res propria emi non põt quando est propria irreuocabiliter uel reuocabiliter,& reuocatio pendet ab ementis libera uolũtate.*

8 *Loca-*

8 *Locare ad longum tempus cum pacto, quod non transferatur dominium vel quod transferatur possessio cum pacto francandi, differunt, quia primo casu nullo modo potest esse translatum dominium, secundo sic reuocabiliter.*

9 *Dominium ex traditione vera vel ficta transfertur, etiam si spe solum & non de præsenti subest causa.*

10 *Licentia locandi emphyteutæ concessa, intelligitur ad modicum tempus.*

11 *Prohibita alienatione, dicitur etiam prohibita locatio ad lõgum tempus.*

12 *Res propria conduci non potest a domino & possessore pleno iure, sed a domino directo tantum sic, propterea non ualet locatio ad longum tempus eo irrequisito.*

13 *Emphyteusis ecclesiastica potest dari in dotem, & donari domino irrequisito ratio ibi ponitur.*

CONSILIVM CXLVIII.

CASVS iste prima facie vr̃ multum dubius. Nunquid illi de Veraria a iurib. suis ciciderint, quia canonem debito tempore non soluerint, iuxta c. potuit. de loca. non vr̃ rõnabiliter dici posse, qm̃ compensatio illos vr̃ excusare. cum in maiori 1 † summa reperiuntur creditores reuerendissimi domini Cardinalis, & quæ isto casu, in quo agitur de pœna committenda, in ducitur ipso iure, ẜm Imo. in c. bona fides. de deposi. & Ang. in l. semel mora, sol. matr. per notata per glo. & Bald. in si constat. C. de compe. & quamuis dictus reuerendissimus do. sit creditor uelut primicerius, & debitor tanquam priuatus, non tamẽ debet impediri compensatio, sicut si quis esset creditor tanquã hæres alterius, & tanquam hæres ac repræsentans defunctum ageret, ut in auth. de iureiur. a moriente præstito. posset ei obijci compensatio de eo, quod ab illo deberetur ex propria persona & non ex persona defuncti, & hoc nullus negaret, sicut fide- 2 iussor † conuentus compensat de eo quod sibi debetur. l. si q̃d de compen. & tamen in eo ad qđ conuenitur, tanquam fideiussor repsentat alium. s. debitorem. l. si plures. §. 1. cum ibi notatis per gl. C. de fideiuss. & in l. mulier. & ibi per Bal. C. de iure do- 3 tium. & † quemadmodum si quis tãquã cessionarius, & repræsentans cedentem agat, pt̃ ei obijci compensatio de eo, qđ ille debet ex persona propria. l. in rem. in prin. eo. ti. & hoc, quia licet agens sit creditor & debitor sub diuersa qualitate, debitum tamen dr̃ proprium tam agentis, quam excipientis, ex quo exigitur ad proprium cuiuslibet commodum. l. 1. §. in propria. ff. qñ appell. sit. habito ergo respectu ad finem & ad effectum, qui dẽt attendi. l. 1. §. fi. quod quisq; iuris. vnus & idem seu quilibet reperitur creditor alterius & debitor, iõ dictis casib. hẽt locum compensatio de eo quod actor debet alteri, & non ipsi excipiẽti, quia cum ad alium commodum pertineat, debitum non est proprium excipientis, sed alienum. l. eius qđ. C. de cõpensationibus & idem si contra agentem noĩe alieno, & ad alienum cõmodum cõpensatio objiciatur de eo, ad quod ex propria persona tenetur actor aduersario, quo casu loquitur Cy. Bal. & Sali. in d. l. eius quod. & probatur in l. pe. de cõpensa. ꝙ non est in casu nostro, quia ad compensationẽ debitã non cõpetebat actio reuerendissimo do. Cardinali pro alio; sed ad proprium cõmodum. iõ quantum ad compensationis effectum considerat̃ tanquam priuatus & non tanquam primicerius. De delegatione etiam debitoris, vel de datione in solutum facta per reuerendissimum dominum prædictis de Veraria, non videtur facta fides legitimè, ideo de hoc non videtur curandum. Non videtur 4 † etiam, ꝙ per locationem ad longum tempus factam irrequisito domino ceciderint prædicti a iure suo ea ratione p̃sertim, quæ allegatur pro eorum parte, quia. s. non est isto casu translatum in cõductorem vtile dominium, ex quo promisit per pactum rem concessam affrancare & liberare quantum est pro vtili dominio, & melioramentis, ex quo pacto apparet, ꝙ apud locatorem remansit vtile dominiũ, quia amplius affrancari nõ posset, nec emi, si in eum ex locatione translatum fuisset. l. suæ rei, de contrah. emptio. & ita etiam in terminis concedit & vult Alex. consi. 103. aliàs. 115. incip. In causa & lite vertente, &c. 3. vol. & ideo talis locatio fieri potuit etiam irrequisito domino, secundum Bal. & Imo. in l. codicillis. §. instituto. de leg. 2. qui saluant glo. ibi isto casu, & Bal. Imo. & Alex. in l. si domus. §. fi. de leg. 1. cũ concor. de quib. ibi. Et quãuis Alex. in d. consi. dicat, ꝙ talis reseruatio dñij, de qua constat ex dicto pacto de affrãcando, non prosit tanquã sit facta in fraudẽ, per no. per Bal. in c. 1. in prin. de prohib. feu. aliena. per Fed. tñ ista rñsio non est vera, & cõtrariũ tenet ipsemet Alex. in d. l. si domus. §. fi. Nec Io. Fab. in §. adeo. insti. loc. loqui videtur, qñ apparet, ꝙ emphyteuta reseruauit sibi dñium vtile, sed loquitur in dubio, quo casu fatendũ est, ꝙ cõstituendo aliũ emphyteutã, vel locando ad longum tẽpus transtulerit vtile dñium, adeo ꝙ aliquod ius apud eũ remansit, ẜm gl. cõiter approbatam, in l. fi. de iure emphy. & Bar. in l. ex asse. ad Treb. & in l. si quis vi §. differentia. de acq. poss. & licet ibi Io. Fab. ĩ hoc aliter sentiat, malè loquitur, quoniam (vt dixi) in dictis locis cõiter concluditur, ꝙ aliquod ius dicto casu apud eum non remanet, & ideo si in casu nostro esset translatum in conductorem, non remansisset apud emphyteutam, nec ab illo potuisset affrancari dominium vtile, præterea videtur, ꝙ emphyteuta possit locare ad longum tempus, etiam si vtile dominiũ non reseruet, dummodo locatio non sit perpetua secundũ Imo. in c. potuit. de loc. col. 9. ver. itẽ quæri põt, an emphyt. possit locare, &c. & hoc ẽt vult Pau. de Cast. & Alex. in l. vsum fructũ. in §. so. ma. dicentes, ꝙ l. fi. C. de iure emph. loquitur in alienatione perpetua, non aũt in tp̃ali, & per hoc infertur, ꝙ emph. põt in dotẽ dari irrequisito dño, & alleg. Spe. in ti. de lo. §. nunc aliqua, ver. 109. Sed tñ p̃missis non obstantib. contra- 6 riũ puto verius. Et est primo aduertendum † ꝙ in contractu locationis vsq; ad annos vndecim est appositum constitutũ, ꝑ qđ transfertur possessio. l. qđ meo. in prin. de acq. pos. ꝙ est verũ, ẽt si constituens possideat solum naturaliter, sicut emphy- 7 teuta, ẜm Bar. & Doc. in l. interdum. §. fi. eo. tit. & est ẽt † de natura locationis ad longum tp̃s, ꝙ possessio transferatur, vt no. in l. si quis ante. de acq. pos. & in l. si ut certo. §. si duob. uehiculũ, cõmoda. Quia ergo translata fuit possessio in conductorẽ, dico ꝙ ẽt in cũ fuit translatũ utile dñium, qđ ea ex tali locatione solet transferri. l. 1. & 2. ff. si ager vect. vel emph. pet. & in dubio agi vr̃ transferatur, ẜm Imo. in c. ad audientiam. de reb. ecc. non alie. per d. l. 1. & 2. Non fuit tñ isto casu dictum utile dñiũ translatum irreuocabiliter, sed reuocabiliter, quia post vndecim annos si non p̃cessisset affrancatio & approbatio, auferri & reuocari potuisset per locatorem, tanquam res incepisset esse sine cã apud conductorem. l. 1. in fi. de condi. sine cã. Et ideo quia apud emptorẽ dictũ dñiũ vtile erat reuocabiliter, vt dixi, valuit pactũ de affrancando & de emendo quantum est respectu vtilis dñij, quia † licet res propria emi non possit. d. le. suæ rei. de contrah. emp. illud tñ procedit, qñ est ementis irreuocabiliter, sicut etiam res mea reuocabiliter põt esse mihi pignorata. l. in bello. §. si quis seruum. de capti. leg. debitor. in prin. ad Treb. & l. ex sextante. §. Latinus. de excep. rei iud. quamuis secus sit, si mea sit irreuocabiliter. l. neq; pignus. de reg. iur. & facit, quod notat Bar. ĩ l. 1. in fine. de le. 1. vbi in simili talem facit differentiam, & ita in terminis tenet Alex. in leg. qui Romæ. §. duo fratres. de uer. ob. col. 28. in fi. cum seq. ver. item inquantũ Bal. & c. vbi per prædicta concludit, ꝙ dñs põt rem suam reuocabiliter emere, nisi cum reuocatio penderet, sicut qñ acquisiuit dñiũ ex legato, a sua libera uoluntate, ex quo fit ipso iure dominus reuocabiliter ante acceptionem, quia tunc si rẽ emat non ualeret emptio, nisi legato renunciaret exprefsè vel tacite secundum gl. in l. hmõi. §. si seruum. de leg. 1. per d. l. suæ rei. & Bal. & Imo. in l. si a substitulo. eo. ti. & Bald. Imo. & Raph. in d. §. duo fratres. vnde secundum prædictos in dubio emendo uidetur legato renunciare, & ualet emptio: sed ubi non pendet reuocatio a potestate ementis, sicut contingit in casu nostro, in quo non potest a cõductione, per quam est factus dominus discedere. l. sicut. C. de act. & obl. cum vulg. tunc ualere potest 8 emptio rei propriæ, ẜm Alex. per superius allega. Aliud † est ergo locare ad longum tp̃s cum pacto, ꝙ non transferatur dominiũ in conductorem, & tunc dici põt, ꝙ non priuetur emphyteuta per allegata in contrarium, quia isto casu dici non p̃t esse translatum dominium irreuocabiliter uel reuocabiliter. Et est aliud ad dictum tempus locare & possessionem transferre cum pacto affrancãdi, quia ex tali pacto non sequitur, quin potuerit dominium utile transferri, quod solet acquiri ex tali contractu, quia pactum prædictum de affrancando põt hr̃e locum, q̃uis dictũ dominiũ sit trãslatũ, quia non est acquisitum irreuo-

irreuocabiliter,sed reuocabiliter,vt est dictum.Ex alio ẽt dici tur,ꝙ isto casu vtile dñium fuit translatum.Nam(ut dixi) fuit translata possessio in uẽditorem rõne cõstituti. Quamuis igit̃ dñium non sit translatum ex contractu locationis,nihilo minus translatum fuit ꝑ pactum de affrancando,quod est idem

9 ꝙ pactũ de emendo. Nã † licet promissio de uendendo non di cat cã habilis de p̃senti ad translationẽ dñii,dicit̃ tñ in spe,q̃a sperat̃ uenditio uirtute promissionis,vnde qñ ei non subest cã de præsenti,nec in spe, ex sola traditione uera vel ficta nõ trãs feratur dñium.l.nunquam nuda.de acq.rer.dom.tñ qñ subest cã solũ in spe,& non de præsenti,trãsfertur dñium ex traditione facta ob cãm separatam,ſm Bal.in l.contractus. C. de fide inst. & ita per istã rõnem hoc in terminis pulchrè firmat Soc. in d.l.si ante nuptias.in fin.sol.ma. vbi concludit,ꝙ si præcedat pactũ de vendendo, & ante venditionẽ sequatur traditio, ꝙ dñium transfertur. Et quãuis ibi formetur qõ, qñ solutũ fuit preciũ,tñ hoc solum consideratur quantum ad effectum acq sitionis fructuũ, sed quo ad simplicem dñij translationẽ locũ habet dicta rõ,ẽt si non interuenit p̃cij solutio. Quamuis ergo dñiũ sit translatũ,pñt tamen affrancari & emi ratione p̃missa, quia dr̃ translatum reuocabiliter.s.si non sequatur affrancatio & emptio.l.dotis fructus.§.fi.cum.l.seq.de iur.dot.& l. sub cõ ditione.de sol.& per hoc patet, ꝙ ex pacto de affrancando nõ potest argui,ꝙ vtile dominiũ non sit translatum. Quia igitur talis translatio est alienatio.l.alienatum.de verb. signi. cecidit emphyteuta a iure suo.l.fi.C.de iure emph.Nec excusatur ꝑ licentiam locandi, quam habuit a domino, quia dicta licentia

10 est de locando ad modicũ tp̃s,quæ in substantia differt† a locatione ad longum tp̃s,quia ex prima nullum ius in te transfert. l.non solet.loca.prout transfertur ex alia, & ideo ad hanc dicta licentia non extenditur.l.si pupillorum.§. si prætor.de rebus eorum,vbi hoc est quasi expressum.In locatione.n.ad modicum tp̃s dicta licentia fuit necessaria ad euitandum pœnam statuti,quæ ꝑ hoc fuit petita & concessa, non aũt ut euitaretur pœna iuris cõis,de qua in d.l.fi. quia illa non committitur ex simplici locatione,sed ex locatione tantum,ex qua transfer tur dominium,vt habetur in locis statim allegãdis. Nec etiam obst.dum dicebatur,ꝙ d.l.fi pœna,de qua ibi,non habet locũ in locatione ad lõgum tempus,per no.per Imo.in d.c. potuit, & per Pau.de Cast.& Alex.in leg.vsufructu.sol.mat.Quia hoc non est verum,quia talis locatio est alienatio,ut no.in d.clem. 1.de rebus.eccle.non alienan. ideo prohibita alienatione, di-

11 citur etiam locatio † prædicta prohiberi,secundum Dy. Bart. & omnes in d.l. codicillis. §.instituto.de leg.2.Anton.de But. in c.nulli.de reb.ecclés.non alienand.& Imo. & Abb. in cap.ad audientiam.eod.tit.& istud in specie vult Bal.in le.si domus.§. fin.de leg.1.ubi dicit,ꝙ leg.fin.C. de iure emphyteutico, non habet locum in locatione ad centum annos,nisi facta sit in pecunia numerata. ergo vbi pensio consistit in pecunia,uult, ꝙ locum habeat dicto casu,& tamen locatio erat ad tempus certum.& sicut etiam videmus, quòd prohibita alienatione feudi intelligitur etiam prohibita dicta locatio, secundum Bal. in cap.quæ in ecclesiarum.de constitutio.& in ca.Imperialem.in princ.de prohi.feu.alienand.per Fed.& in c.j.qui feu.da.poss. & in c.j.§.ut in liuellario.quib.mo.feu.amit.Pari ergo rõne & in casu nostro,& istud ẽt p̃supponit,& uult Alex.in d.cõs.103. 3.uol.Non ob.rõ allegata per Imo.in d.c.potuit.s. ꝙ isto casu non põt,nec debet requiri dominus,quia rem propriam conducere non põt.l.si rem aliquam.de acqu.poss.& l.ei a quo, de vsuc. quia uerum est, quando quis est dominus & possessor pleno iure, & conducit respectu proprietatis, sed bene po-

12 test dominus † conducere respectu possessionis, maxime si lo cator possidet.d. leg. si rem aliquam.& ibi per Bart. & Doct. & ideo cum emphyteuta naturaliter possideat, ut not. in leg. 3.§.ex contrario.de acq.poss. potest dominus ab eo conducere respectu suæ naturalis possessionis. Item & eadem ratione potest conducere respectu vtilis dominii,quando est apud emphyteutã,& ideo potuit,& debuit dominus requiri, an uellet pro eodem precio conducere, & in eo potest locum habere dispositio.d.leg.fin.& istud(ut dixi) uoluit Bald.expressè in d. leg.si domus.§,fi.dum dicit,ꝙ d.l.fi. locum habet,quando locatio est facta in pecunia numerata.Non ob.ẽt dum dr̃,ꝙ põt in dotem dari irrequisito domino, quia concedo, sed non ea ratione,q̃a alienatio sit temporalis & non ꝑpetua, sed q̃a dñs

13 nõ p̃t isto casu interpellari,an† velit rẽ ꝓ eodem p̃cio,vt dr̃ in d.l.fi.quia hic p̃cium non interuenit,vñ idẽ est,qđ in donatione,in qua eadem rõne locum non hẽt.d.l.fi.q̃a ei non cõuenit eius dispositio,ſm gl.ibi cõmuniter approbatam. & hac rõne ẽt Imo.in d.c.potuit.in prin.ver.tangit hic Io.Ang.&c.sentit, ꝙ res emphyteutica p̃t in dotem dari irrequisito dño, dum dicit,hoc esse uerum,si res detur inæstimata,secus aũt si dare t̃ æstimata,quia æstimatio facit emptionem.l.si inter uirum. cum ibi notatis.C.de iure do.ideo hoc casu est eadem rõ, quæ est in uenditione,& dicit,ꝙ idem sentit Spe.in d.§.nunc aliqua. uers. 109. vnde ex hoc constat, ꝙ alio casu uult, quòd dotis datio non sit similis venditioni, sed donationi.Ex quibus omnibus potest concludi,quod ex tali locatione ad longum tempus cecciderit emphyteuta a suo iure. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusim ab auo receptam in defectum masculorum pro filiabus & neptibus, quæ rem patris possideant, non possunt habere neptes, si patris hæredes non sint, & hæreditatem possideant.*

2 *Emphyteusis ecclesiastica, quę ex priuilegio facta est transitoria ad quoscunq. hæredes, si stipuletur pro filijs, intelligitur ut hæredibus, sicuti quum ita stipulatur emphyteusis priuari est uerum, nisi de mente contraria stipulantis aliter apparet. & nu. 13.*

3 *Delictum patris & aui præiudicat filijs et nepotib.in emphyteusi,ad quam non admittuntur nisi sint hæredes,prǽsertim quum non fuit quæsita ex beneficio concedentis,sed ex re patris,secus si admitterentur ut filij. & nu. 14.*

4 *Neptes,quę in casu emphyteusis,prout supra,stipulatæ,hęreditatem patris adiuerunt,quamuis possessionem adhuc non apprehenderint,quoad hoc tamen ut ad illam admittantur, habentur pro possidentibus.*

5 *Casus uerus in cõtractib. extẽditur ad fictum,ut si promittatur factum proprium,ad factum quoq. hæredis porrigitur,et si fiat mentio de possessionis traditione,etiam in ficta uerificabitur.*

6 *Licet habens actionem personalem ad rẽ immobilẽ nõ habeatur pro possessore,satis tamen in eo hoc nequaquam esset, qui propter illius possessionem releuatur ab onere satisdandi.*

7 *Mulieres propter masculos exclusæ,ex sola eorum super existentia non excluduntur,sed si supersint,& succedant.*

8 *Filiæ,quæ ut hæredes ad emphyteusim uocantur, non admittuntur si possunt esse hæredes,& nolunt,sed si uolunt, & non possunt,tunc debent admitti tanquam filiæ.*

9 *Clausula posita in præcedenti capitulo statuti non debet censeri repetita in sequẽti, quum per talem repetitionem induceretur correctio iuris communis.*

10 *Statutum,quod in uolumine statutorum reperitur posterius scriptum, debet præferri non attento editionis uel confirmationis tempore.*

11 *Per expressam prouisionem hominis intelligitur recessum a prouisione statuti extraordinaria.*

12 *Statutum disponens, quod qui in inuestitura comprehensus non est,præferatur comprehenso,non ualet, quia interest ecclesiæ, ut in non comprehensum non transferatur utile dominium.*

CONSILIVM CXLIX.

IN primis est uidendũ,vtrum d.Margarita & Polisena ex inuestitura aui recepta in defectũ masculorũ pro filiab.& neptib.q̃ viros liberos & legitimos hẽant,& rẽ p̃ris posideãt,posint ad emphyteusim ecclesiæ admitti.Prima facie vr̃ ꝙ non. Et

1 primo,quia illud verbum † rem patris,&c. exponitur id est ad hr̃ditatẽ.l.licet.& ibi notat Bar.C.de pac.& l.nam qđ.§.fin.ad Treb.& sic apparet,ꝙ dictæ neptes uocãtur, si sint hæredes patris,& hoc ẽt non sufficit,sed requiritur,ꝙ hæreditatem patris ẽt possideant, & possessio non acquiritur sola hæreditatis aditione.le. cum hæredes. in princ.de acquir.possess. Quia igitur non fuerunt hæredes patris ex testamento, quia decessit intestatus, nec ab intestato hæredes esse potuerunt extãtibus agnatis masculis,qui illas ex forma statuti Ferrariensis excluserunt, pro-

ppea ex inuestitura prædicta admitti non potuerunt, & ita p pdicta in terminis concludit Pau. de Cast. in cõsi. 127. inc. Viso puncto, &c. Scdõ, vltra eum istud confirmatur alia rõne. Nã 2 hmói emphyteusis † ecclesiæ ex priuilegio apostolico concesso populo Ferrariensi põt alienari, & est transitoria ad quoscũque hæredes ẽt extraneos, adeo ꝙ redacta est ad instar aliorũ bonorũ patrimonialiũ. Vñ pater stipulando filijs & alijs descendentib. in dubio vr̃ stipulatus ut hæredib. sicut qñ a priuato pro filijs stipulatur emphyteuta, censetur illis ut hæredib. stipulatus, per notata in l. & hæred. §. nos aũt. de pac. & p Bar. in l. quod dicitur. de ver. ob. & in l. Gallus. §. j. de libe. & posth. cum conc. de quib. per Mod. in dictis locis, & ea rõne, quia emphyteusis priuati est transitoria ad hæredes extraneos, quæ rõ locũ ẽt habet in casu nostro stante dicto priuilegio apostolico & ita per istã rõnem in specie determinat Pet. de Anch. in consi. 224. Ad euidentiã, &c. quamuis aliàs intelligatur pater stipulari emphyteusim ecclesiæ pro filijs tanquam filijs, & non tanquã pro hæredib. in terminis iuris cõis, quia sui natura nõ est ad hæredes extraneos transitoria, ſm gl. cõiter approbatam in l. ẽt. in prin. so. ma. cũ conc. de quib. ibi, & in d. l. quod dicitur. post Bar. Et ideo ẽt si isto casu non fuissent expressa in inuestitura illa verba, & rem patris possideant, nihilo minus dictæ neptes ex illa non admitterẽtur, si non essent hæredes patris, sed 3 † ubi ẽt ex inuestitura non excluderentur, tamẽ ex delicto aui deberent excludi, cuius bona fuerunt publicata pp crimen læsæ maiestatis. Cum. n. vt dictum est non sint sub inuestitura cõprehensę, nisi sint hr̃des patris & aui mediante persona hæredis, qui ẽt tanquam filius non uocatur, nisi sit hæres patris, per no. p Pet. de Anch. in d. consi. delictum aui illis nocet, ſm Bar. in l. cum qui. in prin. de interdi. & relegat. dum dicit, ꝙ si emphyteuta non deliquit circa contractũ, sed aliter, pp quod bona eius publicantur, tunc delictum non nocet filiis & nepotibus, quia non transit emphyteusis ad eos, tanquã hæredes, sed hñt iure suo. l. e. ut iurisiur. §. si liberi. de ope. libe. Si ergo illi uocarentur vt hęredes, sicut contigit in casu nr̃o, præsupponit Bar. ꝙ filijs nocet delictum patris, & expresse istud uult Pe. & Cy. in l. 2. C. de libe. & eorum libe. & Imo. in c. ex parte. de feu. in 6. col. qui ad hoc etiam allegat no. per Bar. in d. l. eum. Nam cum filius non sit hæres, sed fiscus sit loco hæredis, vt notatur in l. inter eos. §. fi. de fideiussorib. & in l. 2. C. ad l. gem Iuliam de vi. ad fiscum tunc transit emphyteusis, & nõ ad filium cum sit ex priuilegio apostolico transitoria ad hæredem extraneũ. Preterea ista emphyteusis fuit quæsita ex re patris, & non ex beneficio concedentis, ideo factum & delictum illius nocuit filiis & nepotibus, secundum Bald. in leg. fin. C. per quas perso. nob. acquiri. Sed premissis non obstantibus contrarium iudicio meo est dicendum. Nam Matthæus de Herba auus dictarum mulierum fuit inuestitus pro se, filiis & nepotibus masculis, & illis deficientibus, pro filiabus & neptibus quæ viros liberos & legitimos habeant, & rem patris possideant. Si ergo omnes eius descendentes masculi decesserunt, & dictæ mulieres hæreditatem patris adiuerunt, ut præsupponitur, quamuis nõ sint hæredes aui inuestiti, ex dicta inuestitura pñt admitti, quia in illis concurrunt omnia requisita. Nec ob. ꝙ hæreditatem patris non possideant, quia ex sola aditione non fuit pos- 4 sessio acquisita. l. cum hæredes. in prin. de acq. pos. Quia † cum ex aditione actionem acquisiuerint, per quam possessionem bonorum hr̃ditariorum pñt adipisci. l. 1. ff. quorum. bo. cũ ibi not. & not. in rub. & in l. 1. C. eodem, quantum ad effectũ, de quo agitur dñr possidere, seu hñr pro possidentib. l. 1. §. peruenisse. de hære. uel act. vend. vbi hr̃, ꝙ res dñr ad hæredem peruenisse, etiam si corpora earum nactus nõ sit, dummodo actio hæredi competat, quamuis dicantur plenius peruenisse, si corpora nactus sit. & idem probatur in le. qui actionem habet. de reg. iur. & in l. cum apud. eo. tit. ubi dr̃, ꝙ is, apud se hr̃e videt, qui habet actionem. & probatur ex not. per Bar. in le. si prius. de ope. nou. nunc. ubi dicit, ꝙ paria sunt, amittere possessionẽ & amittere actionem competentem ad acquirendum possessionem, per d. l. qui actionem. & l. non uidet. de reg. iur. Et quã- 5 uis istud sit per † fictionem. tñ in contractibus casus verus trahitur ad fictum, in quo sit eadem rõ. l. amplius non peti. rem rat. hab. & l. stipulatio ista. in prin. de uerb. obl. & probatur ex not. per Bar. in leg. si seruus. in princ. de cond. fur. ubi uult per gl. ibi, ꝙ q promisit de suo facto, teneretur ẽt de facto sui hæredis, q̃a factũ hr̃dis fingit factum defuncti, & econuerso. & idẽ tenet Bal. in c. 1. qui succes. tene. & Alex. in d. l. stipulatio ista. in prin. & bene facit. l. prædia. de acq. posses. vbi probat ſm intellectum gl. & Bar. ꝙ verba instr̃i loquẽtia de traditione possessionis verificantur in possessione ficte tradita. Nec istis ob. l. sciendum. §. si fundus. q satisd. cogan. vbi hñs actionem personalem 6 ad rem immobilẽ nõ habetur pro possessore illius rei, q̃a † quãtum ad illam materiam, vt scilicet quis releuet ab onere satisdandi, ille dicitur possidere bona immobilia, q possidet rõne dñij, ſm Cy. & Alex. in e. dẽ. l. §. possessor. & hoc, quia præstat satisdatio ab illo, qui non possidet pp timorem fugę, ſm Doc. in prin. illius legis, quæ rõ solum cessat in eo, qui rõne dñij possidet, & non in illo, qui habet actionem personalem ad ipsam rem, quia igitur non est eadem ratio in casu ficto, in illo non hẽt locum dispositio. l. non abstulit. C. de nouationibus, & l. si debitorem. ff. eod. Sed in casu nostro quòd hæres succedat in emphyteusi, siue possideat hr̃ditatem, siue habeat actionem ad possessionem, est eadem ratio, quia utroque casu apud eum reperitur ius hæreditarium, pp quod repræsentat defunctum, & cuius occasione vocatur ad emphyteusim: & ꝙ sufficiat, ꝙ adeatur hæreditas, etiam si non possideatur, præsupponit etiam Pau. de Cast. in d. consi. 137. Nec etiam præmissis obstat, ꝙ istæ neptes non potuerint adire hæreditatem patris defuncti ab intestato propter superexistentiam agnatorum masculorum, q 7 ex forma statuti dñr illas exclusisse, quia † vbi dicti agnati decesserint hæreditate Pauli nec adita, nec repudiata, & quam transmittere non potuerunt. leg. unica. §. in nouissimo. C. de caducis tollendis. dictæ mulieres ex sola superexistentia masculorum non remanserunt exclusæ, sed demum si existant masculi & succedant. leg. 2. §. si sint sui. ad Treb. & ibi notat Bart. & per eum in l. j. §. pen. de bon. possessio. contra tabu. Sed dato, ẽt ꝙ agnati successissent, & fęminas exclusissent, adhuc tamen ex 8 inuestitura admitti deberent. † quia quamuis vocentur, si rem patris possideant, & sic tanquam hæredes, hoc tamen intelligẽdum est, quando possunt esse hæredes, & nolunt, sed vbi hæredes esse non possunt propter exclusionem statuti, vt in casu nostro, tunc admittuntur & admitti debent tanquam filiæ, sicut uidemus, quod licet feudum simpliciter acquisitum ita demum transeat ad filios si sint hæredes. c. 1. an agna. vel fil. & ibi not. omnes, & Bar. in d. l. qđ dr̃, de ver. ob. hoc tamen intelligitur & locum habet, si põt hæres esse, sed vbi hæres esse non pt, quia p statutum excluditur, quia tunc per eum non stat, quominus sit hæres, admittitur ad feudum, tanquam filius ſm Bal. no. in l. cũ secundum. in fi. C. de fideicomm. & Mod. in dicto c. 1. an agna. vel fil. & de feudo ad emphyteusim hoc casu etiam arguit Alex. in l. quædam. §. nihil. de eden. Et pro hoc faciunt no. per Bar. in l. ut iurisiurandi. §. si liberi. de ope. liberto. vbi vult, ꝙ si emphyteusis acquiratur pro filiis & hæredibus quo casu filij non admittuntur, nisi sint hæredes, secundum eum. Si tamen filius sit exhæredatus bona mente, non excluditur. & idem tenent Moder. in d. cap. 1. Idem ergo & in filia exclusa a statuto quamuis ad emphyteusim sit uocata, ut hæres, quia talis exclusio statuti dicitur quædam exhæredatio secundum Bald. in leg. si defunctus. C. de suis & legi. nec est facta mala mente, id est non odio filiarum, sed pro conseruatione agnationis. Et propterea Pa. de Castr. in dicto consilio in contrarium allega. qui aliter isto casu sentit, non uidetur recte sapere, & de prædictis non cogitasse. Et ubi etiam bene loqueretur, tamen adhuc opin. eius non obstaret, si istæ mulieres adiuissent hæreditatem patris, vt præsupponitur, & dictum fuit superius, quòd in casu Pauli factum non reperitur, qui præsupponit quòd si hæreditas fuisset adita, quòd mulieres istæ non fuissent exclusæ ab emphyteusi hoc modo concessa, & quæ etiam per agnatos masculos non potuissent excludi, etiam si succedere voluissent prædicti agnati, quia in istis bonis emphyteuticis agnati non excludunt fœminas ex forma statuti, quoniam statutum primo disponit, quòd filij defuncti etiam in dictis bonis excludant fœminas non obstante inuestitura, & in hoc statutum concordat cum bulla & priuilegio apostolico. Si vero non extent filij vel ascendentes, vult statutum, quòd agnati masculi & transuersales excludant filias a successione, & in hac parte expresse vel specialiter statutum non facit mentionem de bonis

bonis emphyt. ppea hæc pars solum loquitur quo ad alia bona,& hoc mō interpretando statutū,in hoc ēt concordabit cū bulla apostolica,q̄ vult, ꝙ isto casu in his bonis hēat locū successio de iure cōi. vt igitur euitetur cōtrarietas inter statutum & bullā,q̄ resultaret, si aliter statutū intelligeret,dicēdū est,ꝙ in hac posteriori parte statuti non intelligatur facta repetitio dictorū bonorum.§.quib.& ibi Bal.in 1.cōsti.C.& per Bar. in l.fi.§.idē q̄siit.de cond.inde.& probatur hoc, quia illa clā posi 9 ta† i pcedēti c.statuti,q̄ de bonis emph.expresse disponit,ut supra nō obstante inuestitura non dēt repeti in caplo sequenti, quia p talem repetitionē induceretur correctio iuris cōis, per Bar.ī l.talis scriptura.in fi.de.le. 1.vbi per gl.ibi dicit,ꝙ clā pcedens in statutis,non refertur ad sequentia, qn̄ exorbitat a iure cōi, & alia ēt rōne non dēt ēt referri ad sequentia, quia in illis non est eadem rō.Nā clā in pcedenti caplo posita non operat̄ ꝙ oriat̄ contrarietas inter statutū & bullam, sed ꝙ concordet sed si ad sequentia refertur,induceretur contrarietas inter statutū & bullam.Quia ergo militat diuersa rō, cessat repetitio.l. 1.C.de libe.pte.& ita ēt formaliter concludit Bar.in d.leg.talis scriptura,vbi dicit,ꝙ clausula posita in medio vel in principio aut in fine,refertur ad oīa,qn̄ non subest rō,ex qua magis referatur ad vnum,quā ad aliud.d.l.1.sed si eēt aliqua cā,quia ad aliqua non deberet referri,& tunc ad illa non referretur. Causæ aūt aliquæ f̄m eum pn̄t assignari,& aliàs si pcedentia essent sequentib. contraria, & sic qn̄ induceretur contrarietas, allegat no.in l.si idē cū eodem.§.fi.de iudi.Et vbi ēt statutū in sequenti capitulo expsè apposuisset dictam clausam adhuc statutum non hr̄et locū,quia ab illo intelligeretur recessum per bullam quæ est posterior in ordine & in tpe,per not. per Cy. & alios, in l.2.C.de test.tute.& per Bar.in l.oēs populi. de iusti. & iur. in 3.q.prin.& dicit ibi Bal.in pe.char.ver.mō q̄ro vnum statu-10 tū,&c.Nec dēt attendi † ordo editionis vel cōfirmationis ipsorū statutorū,sed attendit̄ ordo cōpositionis & scripturæ,& illud dēt pferri, qd̄ reperitur posterius scriptū in uolumine statutorum,non attento alio ordine tpis, f̄m Dy. & Cy. in d.l.2. & Bar.in d.l.omnes populi.& in l.si cæterorum.§.fi.de test.militis.Et ista sunt ēt f̄m intentionē Pau.de Cast.in d.cons. 137. in fine.vbi dicit,ꝙ isto casu, quo fœmina concurrit cū agnato transuersali,dēt attendi dispositio bullæ & non statuti. Et expsè sentit,ꝙ non excludat̄ filia ab istis bonis p statutū, sed ꝙ debeat attendi dispositio bullæ,f̄m quā locum hēt ius cōe,quamuis pdicta ex quib.hoc clarè probat, non alleget, & quamuis Barb.in cōs. 14.j.vol.cōtrariū dicat directo, ac uelit ꝙ statutū ēt hoc casu hēt locū generaliter, ꝙ dicta in pcedentibus intelliguntur repetita in sequentib. tn̄ ad hoc superius est cōgruè rn̄sum pluribus.mo.Nec ēt ipse facit mentionē de bulla,q̄ cōtrariū disponit,& quā forte non vidit, & ꝙ isto casu a tenore inuestituræ non sit recessum,sed ꝙ dēat attendi,voluit ēt Pau.de Cast.in d.cōsi.in prin. p ea q̄ ibi allegantur per eum. Et alia ēt rōne non ob.statutum,quia dēt intelligi & hr̄e locū,qn̄ nō cōstat,sed est dubiū, vtrū cōtrahentes uoluerint filios vel agnatos masculos præferri, sicut qn̄ pater recepit emphyteusim p filiis & filiabus, nam tunc dubitari potuit, utrum filię intelligantur simul & eodem tempore cum masculis uocatæ, sicut sonant verba,& importat significatio verborum : an vero cōtrahentes uoluerint se conformare cum dispositione statuti, & sic an uoluerint,ꝙ fœminæ admittantur demum filiis & agnatis masculis deficientib. quemadmodum hoc ordine ad successionem aliorum bonorum uocantur per statutum. Vn̄ ad hoc dubium remouendum emanauit statutum,& disposuit,ꝙ uocentur fęminæ dicto casu eo ordine, quo uocantur ad successionem aliorum bonorum,iuxta no.per Bar. in d.l.ut iuri-11 siurandi.§.si liberi.de ope.libe.sed † si constat manifeste,ꝙ cōtrahentes volūt,ꝙ filiæ præferantur agnatis transuersalib. tūc per expssam puisionem hoīs intelligitur recessum a prouisione statuti extraordinaria.l.fi.C.de pac.conuen.& no. in l. si cū dotem,in prin.sol.ma,per Bar.& alios,& per gl.in l.2.C.de iure emph.& iste est casus noster, in quo Matthæus recepit pro se,filijs,& nepotib.& illis deficientib, pro filiab. & neptib.&c. quia ergo hoc casu solum filios masculos fæminis concedēs ptulit,per illorum inclusionem vr̄ oēs alios agnatos exclusisse.l. cū prætor.in prin.de iud.& quis in defectum descendentiū fœminas uocauit & non agnatos,& sic patet, ꝙ a prouisione statuti recessit,& a quā sine dubio recedere potuit.Preterea rōnabiliter dici pōt, ubi statutum in his bonis ecclesiasticis pferret agnatos ī inuestitura nō cōprehēsos fœminis ex inuistitura vocatis,ꝙ statutū laicorū non ualeret per c.ecclesia S. Mariæ, de cōst.Nec ob.ꝙ laici pn̄t disponere de utili dn̄io dictorum bonorum,f̄m Pet.de Anch.in cōs.14. Visis & diligenter ruminatis,&c.& in cons.334.Postq̄ ista dn̄a,&c. & Alex.in cons.9. 5. vol.& Barb.in d.cōs. 14.qui spāliter loquitur de hmōi statuto, quia hoc pōt eē verū,qn̄ statutum dat certum modū & ordinē succedendi inter illos solū,qui comprehendūtur in inuestitura,& quo casu loquitur Bart. in d. §. si liberi.qui allegatur per 12 Pet.de Anch.sed † qn̄ statutum uult,ꝙ ille,qui non est cōprehensus in inuestitura inuestito, & illum excludat derogando ēt inuestituræ factæ a plato, ut in casu nostro, tunc uerissimum,ur̄,ꝙ non ualeat statutum, quia non tm̄ agitur de piudicio laicorum quo ad utile dn̄ū,sed ēt de piudicio ecclesię,quæ cogitur hr̄e in emphyteusim alium extraneum non inuestitū. Et ppea si emphyteuta alienat irrequisito dn̄o in alium, priuatur iure suo.l.2.C.de iure emph.& c.potuit.de loc. & est secus,qn̄ alienaret in alium inuestitū,ut not.Bar.in l.si domus.§. fi.de le.j.vn̄ apparet,ꝙ interest ecclesiæ,ꝙ in alium institutum non transferatur utile dn̄ium, & per ɔn̄s non valet statutū. & istud ēt præsupponit Card.in cons.2.qui in specie loquitur de hoc statuto Ferrariensi, & præsertim hoc procedit stante bulla,f̄m quam in his bonis agnati transuersales non excluduntur a filiis,sed excluduntur a filiab. unde statutum laicorum ēt si esset posterius in ordine & in tpe,non posset tollere statutum & legem Papæ de q̄b.in dicta bulla. c.cum inferior. de maior. & obed.& hoc non habet dubium.Et per prædicta remanet rn̄sū ad illud,ꝙ primo allegatur in contrarium,s. ꝙ istæ neptes uocantur ēt tanquam hæredes pp illa uerba,& rem patris possideant, & etiam sine dictis verbis, ex quo ex priuilegio Papæ hæc bona sunt ad quoscunq; hæredes transitoria, per not. per Pet.de Anch.in consi. 124. Qm̄,vt dictum est,istæ neptes fuerunt hæredes patris, ꝙ sufficit, & vbi etiam hæredes esse non potuissent,ut quia per statutum fuissent exclusæ, adhuc ad emphyteusim debuissent admitti,per not.per Bald.in leg. cum secundum in fi.C.de fideicom.& Bar.in dic.§.si liberi.& per alia de quibus infra dicetur.Non ob. etiam,quod bona aūt fuerūt confiscata propter crimina rebellionis contra ducē Ferrariæ, quia de confiscatione non constat,& vbi probaretur,adhuc nihil operaretur Vn̄ ad remouendum istud contrarium,est considerandum,ꝙ ista emphyteusis fuit recepta pro filiis masculis tanquam pro filiis,& non tanquam pro heredib. p notata per 13 Bar.in d.§.si liberi.Nec obstat † ꝙ sit transitoria ad hæredes extraneos ex dispositione bullæ,& ꝙ ex hoc uideatur stipulatus pr̄ pro filiis vt hæredibus,secundū Pet.de Anch.in d.consi.quia illud posset esse verum,si de mente contraria aliter non appareret,prout apparet in casu nostro,in quo fęminas expresse uocauit tanquam hr̄des pp illa verba,& rē patris possideant, sed masculos simpliciter vocauit sub nomine filiorum & nepotū, vnde si voluisset illos esse hr̄des,hoc expressisset, sicut fecit, quo ad fœminas.l.vnica.§.sin autem ad deficientis.C.de caducis tollendis.& quia exprimendo hanc qualitatem circa fœminas aliud uoluisse uidetur quo ad masculos.d.l.cum prætor.in prin.de iud.vbi vero filias & neptes etiam simpliciter vocasset, sicut fecit masculos,tūc cum inter illos non est facta differentia probabiliter dubitari posset, utrum omnes vniformiter essent vocati vt hæredes,per not.per Petr. de Anch.& dictū fuit supra.Hoc igitur sic premisso,dico,ꝙ bona huiusmodi ecclesiastica non uenerunt in cōfiscationē, per no.per Bar.& Doc cōmuniter,in l.si finita.§.si de vectigalib.de dam.infec.Et quamuis dicatur ibi,ꝙ reuertantur ad ecclesiam,illud procedit, qn̄ quis non esset stipulatus pro filiis,vel qn̄ filii,pro quib.stipulatus esset,non superuiuerent, tunc enim quia non transit ad hr̄des extraneos,per no.in l.etiam.ī prin.so.ma.nec ēt ad fiscum, 14 reuertuntur ad ecclesiam.Sed qn̄ † stipulatur pater p filiis, ut filiis & bona illius ex delicto publicantur,tunc delictum patris non nocet filiis extantibus f̄m Bar. in d.l.cum qui,de interdic. & releg. & Imol. in d.c.ex parte.de feud. & in his terminis alii non contradicunt. Quinimmo statim damnato, & bannito patre admittuntur filii,quia habetur pro mortuo, & maxime si poterat impunè offendi ex forma statuti,ut not. gloss. in §. rele-

relegati.inst.quib.mo.ius pa.pot.solu.& in c.dño guerram. in tit.hic fini.lex Cõrad. & Ang.in dispu.Duo adinuicem litigantes &c.vt per Ale.in consi.33.1.vol. nec expectatur eius mors naturalis.l.si aliquis.de don.cau.mor. & in l.in insulã, in prin. so.ma. ubi probatur ẜm Alex. in d. consi. ꝙ ea quæ transeunt post mortem ad filios, vt filios & non ad hr̃des, pertinent ad illos ex sola morte ciuili,non expectata morte naturali,& dicetur etiam statim. Dicto igitur Matthæo damnato & bannito bona emphyteutica peruenerunt ad eius filios masculos,quibus deficientib. peruenerunt ad fœminas, ẽt si non sint hr̃des aui,sed satis est,ꝙ sint hr̃des patris,qui non deliquit,uel ubi nõ possint esse hæredes patris, ẽt non excluduntur per prædicta, & per hoc cessat contrarium quia non est verum,ꝙ filij masculi vocentur tanq̃ hæredes,& ꝙ neptes non dicantur uocati,nisi sint hr̃des aui,vt psupponitur in contrarium.Nec postremò obstat,ꝙ Matthæus acquisiuit hæc bona ex propria pecunia: vt ex tit.oneroso, quo casu factum patris nocet filio, quia dicitur filius a patre,qui stipulatus est pro eo,capere ex cã donationis,ẜm Bald.in l. 1.in fi.C.per quas perso.nob.acq. & Aret. in d.l.si cui.§.si quis alicui.de leg.1. quia loquitur Bal. quando pater vellet præiudicare filio reuocando donationẽ tacitè vel expresſè,qđ posset facere ẜm eum, quia inter patrem & filium ab initio nõ valuit.l.antep.C.de donatio. inter vir.& vxo. secus ẜm Bal.si filius fuisset emancipatus; quia cum donatio tunc valuerit ab initio,non posset reuocari.l.post perfectam.C.de dona.quæ sub mo. sed pater cum tunc habeatur pro mortuo propter delictum,non præiudicat filio in potestate isto casu,etiam si stipulatus sit pro illo animo donandi,nec reuocatur donatio ẽt ab initio inualida, sed immo cũ fuerit inter viuos confirmatur morte.d.l.si quis.de do.cau.mor.cum ibi no. & ĩ l.si res. C. de dona.inter vir.& vxo.& per Bar.in l.post contractũ.de don. in 5.præsumptione. ver.& prædicta vera, &c. & isto casu præsertim procedunt prædicta, quia istæ neptes uiuente auo non fuerunt conceptæ,quib.tamen auus stipulari potuit, ẜm Bart. in l.qđ dr̃.in fi.de verb.ob.vnde quia non fuerunt in potestate aui l.Titius.de suis & legi.valuit donatio & reuocari ẽt non potuisset,ẜm Bal.in d.l.1. in fi. nec ꝑꝑ immanitatem criminis reuocatur.l.cũ hic status.§.si maritus. in fi.ff.de donationib.inter virum & vxor.& sic nec in casu excepto per Bar. in d.l.post cõtractũ.reuocaretur huiusmodi donatio valida. d.§. si maritus. & sic patet,ꝙ dictum Bal.qui allegatur in contrarium,non facit ad propositum,& quod potius facit pro, q̃ contra concluditur ergo circa ꝓdicta sicut ex præmissis colligitur. Laus Deo.

CONSILIVM CL.

SVMMARIVM.

1. *Emphyteuta,qui biennio canonẽ soluere cessauit, a iure suo cecidit,nec illius recepto postea facta per dominum cũ protestatione,quod in iure quæsito sibi nõ intẽdit præiudicare, eũ releuat.*
2. *Conductor soluens alij quam illi,a quo cõduxit, non liberatur iusta causa non subsistente, vt in ver. & per hoc respondetur ad l.si vrbana.*
3. *Difficultas superueniens non excusat debitorẽ quantitatis a mora vel a pęna,quod tamen limita,ut infra nu.9.10.11.& 32.*
4. *Impeditus facto iudicis non excusatur,nisi fuerit protestatus.fallit si de tali impedimento notorie constaret.*
5. *Debitor non euitat pœnã ex eo,quod creditor solutionis tempore nõ inueniatur,sed dẽt pecuniam coram iudice offerre, & eius authoritate consignare,immo liberatur.ut infra. nu. 17.*
6. *Emphyteuta nõ soluens domino,quia illi mota fuerit lis super re emphyteutica,et interdicta administratio,& sibi mandatũ,ut interim illi non solueret,excusatur.*
7. *Conductor,qui soluit domino intruso liberatur, si habuit iustam causam credendi,eum uerum esse dominum.*
8. *Præceptum pęnale iudicis excusat emphyteutam illius uigore non soluentem, saltem a pęna caducitatis.*
13. *Heres emphyteutæ,qui propter ignorantiam canonẽ non soluit, restituitur in integrum.*
14. *Protestatio non est necessaria, ubi agitur de pœna euitanda. & 15.*
16. *Quoad moram,uel pœnam euitandam,paria sunt,quod debitor sit impeditus facto aduersarij,uel iudicis.*

SATIS clarũ prima facie vr̃, ꝙ magister Ioannes a iure suo ceciderit,ex quo per bienniũ a solutione canonis debiti ecclesiæ cessauit,per tex.ĩ c.potuit,de loc.& quamuis d.Præpositus† post lapsũ dicti tp̃is pẽsionẽ pro ꝓterito tp̃e petiit, per hoc iuri q̃sito rõne caducitatis non ꝑiudicauit,cũ dictã pensionem receperit præmissa protestatione,ꝙ in dicto iure non intendit sibi ꝑiudicare,& quę protestatio dictũ ius conseruat,& per q̃ ius expellendi durat.l.2.in prin.si quis cau.& ibi no.Doc.& gl. idẽ vult per illũ tex.in prin.d.c.potuit.cum qua alii transeunt. & hoc ẽt cõiter tenent Doc.in l.2,C.de emph.Nec ẽt excusat dictus magister Ioannes emphyteuta seu conductor ad longũ tp̃s,qui pro eodem hr̃ quãtum ad hoc,de quo agitur,ẜm Doc. in d.l.2.& in d.c.potuit.ex eo, ꝙ soluerit dño Vitali de Lianonis, quia ex quo hanc rem, de qua agitur, ab illo non conduxit,sed a dño Iacobo Philippo Præposito, per hm̃oi solutionẽ non fuit liberatus·l.si filiæ.de sol.& l.si vrbana,de cond.indeb. & per quem tex.dicit Bar.ibi,ꝙ si pensionarij soluant prælato intruso, non liberantur si ab illo non conduxerant, sed a vero prelato,& cum eo transeunt alij, & idem tenet Inn.in c.nihil. de elec.& in c.querelam.eo.ti.cum alijs conc.de quib. per Moder.in d.l. si vrbana. Nec similiter vr̃ excusandus eo prætextu, ꝙ per reuerendissimum dñm Gubernatorem fuerit sibi præceptum sub pœna,ꝙ dicto.d.Præposito non solueret,quia vbi in† obligatione est datio quantitatis, difficultas superueniens non excusat debitorem a mora,nec a pœna,ẜm Bar. Bal. Ang. & Ale.in l.quod te.si cer.pet.& Bar.Ang.& Imo.in l.cõtinuus §.illud.de verb.obl.& Ant.de Bu.Abb.& Imo.in c.breui. de iu rei.& est cõis opi.& probari ur̃ ex no.per Bar.in l. creditor.in vlt.col.de solu.dum vult,ꝙ debitor,qui soluit priuato coactus ẽt a superiore,non liberetur,per l.2.§. fi. si quis cautio.Prætere a† vbi impedimentum superuenit ex facto iudicis,vt puta ꝑpter eius metum,sicut in casu nostro, ut impeditus excusetur, necessaria est protestatio.l.fi.C.de his qui per met.iud.non appel.& c.fi.de appel.& l.cum quidam.de appel. & facit.l.de pupillo.§.si quis ipsi prætori.de operis noui nunc.cum ibi notat. per Bar.& alios,& not.Doct.in c.ex ratione.de appell. & hoc etiam uoluit glo.in leg.in omnibus causis pro facto. de reg.iu. & uidetur in specie probari in leg.fin.de leg.commisso. ubi debitor fuit prohibitus a iudice soluere creditori,& tamen debitor protestatus est,& facit tex.in leg. 1. §.adeundi. quando appel.sit,& not.glo.in c.cupientes.§.quod si per uiginti.de elect. in 6.& in c.1.& in c.plerumq;.de rescrip.& per Alex.in dic. le. si quis ipsi prætori.& in l.properandum.§. sin autem vtraq;.C. de iud.& ad idem facit,quod notat Bart.in l. si reus paratus de procu.vbi vult,ꝙ ille,qui† soluere tenetur,vt euitet pœnam,si non possit soluere, cui debetur, vt quia non reperitur, debet pecuniam debitam coram iudice afferre, & consignari facere eius authoritate, ac etiam fieri debet præconium ad effectum vt sciatur,an ille inueniatur.l.si eo. tempore. C. de remi.pign. & cum eo transit Bald.& Pau. de Cast.& idem sentit Barto.in l.item illa.de consti.pec.col.2.vers. si vero nõ esset eiusdem fori,&c.cum ver.seq. vbi dicit, quod si creditor sit diuersi fori, debet debitor eadem die, qua debet soluere in domo sua dicere,soluerem,si haberem cui,ad finem,ut excusetur a mora & a pœna.& idem etiam voluit in leg. si seruum. §.nunc uideamus. in fin.de verb.oblig.per le.si domus.§.qui confitetur de leg. 1. cum quo transeunt alii, & maxime Aretin. & istud etiam uoluit Pau.de Cast.in l.ad diem.de verb.obli. Nam secundum eũ, quando debitor non habet copiam creditoris, ut excusetur a mora,& a pœna debet facere debitum suum,hoc est afferre pecuniam coram publicis personis,& protestari,per d.l.fin. de.l. commisso.& ita secundum eum intelligi debet.l.pecuniæ.§.fin. de vsur.cum quo ẽt simpliciter transit Alex.in l.non hoc.C.unde cog.& ex hoc constat, ꝙ magister Ioannes etiam non excusatur ꝑꝑ absentiam creditoris,ex quo non fecit, quod debuit, & tantominus excusari debet, ex quo non soluit sequestrariis apostolicis,qui successerunt quo ad solutionem recipiendam in locum. d. Præpositi cum interpellauerit dictum magistrum Ioannem solenniter & seruatis seruandis. Sed præmissis & aliis non obstantibus contrarium iudicio meo est dicendũ,præ-

supponit.n.in themate, quod dño Præposito fuit lis mota sup bñficio, vel quod ea pẽdente fuit sibi interdicta administratio, & mãdatũ fuit magistro Ioãni, vt ei interim nõ solueret, vnde ex his 6 † sequitur, quod magister Ioannes pro illis annis, quib. non soluit sed pecunias apud se retinuit ex mandato supioris, excusat, vt in terminis decidit Bal. in l. emptorẽ. C. loc. circa vlt. col. ver. sed pone quidã, &c. vbi q̃rit, pone quod quidã tanq̃ plātus locauit mihi pdiũ ecclesiæ, postea mouetur ei qõ de plātura, an pẽdente illa qõne piudiciali tenear ei soluere, & rñdet, quod sic, nisi sit ei interdicta administratio, vel mihi sit interdictũ, ne soluã. allegat de dol. excep. l. fi. §. ex quadrãte. & de sol. l. filiæ. & de condictione inde. l. si vrbana. & c. nihil. de elec. per Innocentium de leg. commis. l. fi. & ad Treb. l. hrs cum debuerat. quo uero ad alios annos, quib. ex pcepto pœnali eiusdẽ dño Vitali soluit, eodem mõ dẽt excusari, ut probat ex no. p Bar. in d. l. si urbana, de con 7 di. indeb. dũ dicit, quod † si pẽsionarij cõduxerũt a vero abbate, & soluerunt abbati intruso, quod non liberantur per illũ tex. & hoc sm eũ, nisi hẽant iustã cãm credẽdi eũ abbatẽ, vt quia hẽbat cõfirmationẽ superioris, q̃ forte de iure nõ tenebat. l. cũ fundus. §. seruũ tuũ imprudẽs. si cer. pet. & cum Bar. trãseũt cõiter Do. ẽt qñ qs erat debitor in quantitate. vñ si d. Præpositus fuit priuatus, & d. Vitali collatũ beneficiũ, quamuis nulliter, magister Ioannes rectẽ soluit & fuit liberatus, quia sm Bar. & Do. ex iusta cã soluisse dr. & idẽ vbi pdicta cã cessaret & alia similis subsit, puta quia de mandato superioris ẽt pœnalis soluerit. Nam hæc est iusta cã, per quam debuit liberari, q̃uis priuato soluerit, sm Bar. in trac. de tyran. in 7. q. vbi rñdet ad l. 3. §. fi. cũ seq. ff. si quis cau. dicens, quod illa distinctio procedit, qñ quis fuit coactus ad iniuriã, puta creditoris, vt isto casu, sed tũc indistinctẽ debitor, qui ex pcepto pœnali supioris soluit, liberet, & isto casu non hẽt locum, qd dixit Bar. in d. l. creditor, in loco in contrarium allegato, sed qñ in iniuriam ipsius debitoris ille fuisset coactus soluere, quo casu ẽt cededo creditori actionem fuisset 8 ẽt liberatus, per no. per Bar. & alios, in d. §. fi. & ubi † magister Ioannes ex tali solutione non fuisset a debito liberatus, saltem tamen dictũ pceptum pœnale excusare dẽt illũ a pœna caducitatis, tanquam sit ex iusta cã impeditus, ut probatur ex not. per Bar. in d. trac. in q. preall. & per eum in d. l. creditor. in fi. ver. 2. quæro, &c. vbi querit, an debitor, qui excipit contra creditorẽ quod fuit exactus a republica, dẽt pbare, quod per uim fuit exactus, sufficiat ostendere ordinamentum pœnale factum super hoc & graue, & rñdet quod sic, quia iste est iustus metus. l. fi. §. j. & seq. quod met. cau. & l. 1. §. quæ onerandæ. quar. rer. & actio nõ datur. & cum eo transit Ang. & Imo. & magis in specie hoc uult Ang. & Imo. in l. liber hõ. in prin. de hær. inst. ubi dñt, quod debitores exacti per fiscum probant soluisse per metum eo ipso, quod constat eis soluisse iussu iudicis, p l. liber homo. in prin. de ac. rer. do. Patet ergo ex præmisis, quod cã propter quam magister Ioannes cessauit soluere. dom. Præposito, est iusta siue nemini soluerit, sed apud se pecunias retinuerit, siue soluerit. do. Vitali, adeo quod hoc ultimo casu debet esse liberatus etiam a debito, per not. per Bart. in dic. q. 7. uel saltem debet liberari cedendo actionem suam. d. Preposito contra do. Vitalem, aut ad minus debet excusari a pœna caducitatis utroq; casu, & per hæc rñdetur ad. l. si vrbana. quæ allegatur in contrarium, quod non habet locum iusta causa subsistente, ut est dictum. Nec ob prædictis, quod difficultas non excuset debitorem quantitatis a mora, & pñr a pœna, per ea quæ hñr in l. quod te. si cer. pe. in l. continuus. §. illud. de verbo. oblig. quia in primis negari posset, quia multi in dictis locis tenent contra Bart. de quibus ibi per Alexan. & & alios. Et tenendo etiam opi. Bar. & sequacium, adhuc pluribus modis respondetur, & primo, quod in casu nostro, quo ad quantitates solutas dom. Vitali fuit a debito liberatus, per ea 9 quæ dicta sunt. ideo † pro illis annis, pro quibus soluit, in mora esse non potuit. quia vbi nulla petitio, ibi nulla mora. leg. pupillus. in prin. de verborum oblig. Nec quo ad alios annos pro quibus non soluit, sed apud se pensionem retinuit ex præcepto pœnali superioris, quia stante tali præcepto soluere nõ debuit, secundum Bal. in d. l. emptorem. quib. casib. non loquitur Bar. in d. l. quod te. sed quando debitor remansit obligatus, uel quando per iudicem soluere non fuit prohibitus, sed quando debitum soluere tenebatur. l. incendiũ. C. si cer. pet. quã ẽt al 10 legat Bar. Scdo rñdetur † quod opi. Bar. non procedit, qñ impedimentum ex iusta causa superuenit, sicut in casu nostro cõtingit, nam tunc a mora debitor excusatur, & a pœna, licet etiã nõ sit a debito liberatus, sm Alex. in d. l. qd te. qui declarando opi. Bar. quam sequitur, dicit, quod si ex ista causa superuenit difficultas, quod tunc excusatur debitor a mora. per l. sciẽdum. de vsur. & c. significante. de pig. & sic sm eum videtur, quod difficultas sit culpa, quando quis sine iusta causa in eam incidit. & ista non excusat, & de tali debet intelligi opi. & p quo facit. quia iusta causa excusat a contemptu & a pœna iuris, vt probatur in c. cupientes. §. quod si per viginti. de elec. in 6. a contrario sensu. & declarat Alex. plene in l. 1. §. fi. si quis ius dicen. non obten. Tertio etiam 11 rñdetur, quod quamuis † difficultas non excuset a pœna conuentionali, excusat a pœna legali, de qua agitur in casu nostro, & quo ad talem pœnam non intelligitur, & locum non hẽt opi. Bar. & hoc, quia mitius agitur cũ lege, quam cum hoĩe. l. Celsus. de arbi. & est de mente Alex. in loco proxime alleg. dum respondet ad d. l. diuortio. de neg. gest. & de pœna legali loquitur etiam text. in d. c. significante. & in d. l. sciendum. & quod iusta causa excuset a pœna legali, probatur etiam ex no. per gl. fi. in l. ab executore. C. quo. appel. non reci. quam ad hoc alleg. etiã Ro. in rub. de arb. circa fi. & ad idem alleg. no. per Ioan. And. in c. 1. in fi. de elec. in 6. in nouel. & quam etiam refert Alex. in l. q Romæ. §. duo fratres. de verb. oblig. in 9. col. & idem tenet Alex. in cons. 129. 2. vol. col. pe. & bene probatur ex no. p gl. & Doc. ĩ l. cũ stipulatus sim mihi, o Procule. de ver. obl. ĩ solutiõe 2rij. d. l. si insulã. eõ. ti. vbi fit similis dñia inter pœnã legalẽ & conuẽtio- 12 nalẽ, arg. d. l. Celsus. de arbi. Quarto etiam rñderi † põt, quod ubi difficultas superuenit ex post facto, propter impedimentũ illatũ debitori ab eo, cõtra quẽ nõ põt hñe regressus, tũc excusat a mora sm Abb. in c. breui. de iureiur. vel sm eũ saltẽ parat restitutionẽ in integrũ ex cla gñali. si quã mihi iusta cã, p illũ tex. & c. 2. de cõsti. & c. ex literis. de resti. in integ. l. 1. §. 1. ex quib. cau. maio. cũ quo ẽt trãsit Alex. in d. l. qd te. circa ult. col. & iste est proprie casus noster, quia magister Ioannes fuit impeditus facto iudicis, cõtra quẽ regressus nõ dat, quia superiorib. pares esse nõ possumus, & ẽt uidetur ad propositum, in d. l. 2. §. fi. si qs cautio. ideo a mora & a pœna est excusandus, uel saltem est in integrũ restituendus, & pro hoc ultimo faciunt not. per Barto. & Doc. in l. cum filius. §. in hac. de verb. obl. vbi concluditur, quod 13 † hæres emphyteutæ, qui propter canonem non solutum incidit in penam priuationis, est restituendus in integrũ ratione psumptæ ignorantiæ, sicut ergo propter impedimentum causatum ab ignorãtia restituitur emphyteuta, ita debet restitui propter impedimentum ex alia causa superuenienti sine sua culpa, & facit ẽt, quod no. Bar. & Doc. in l. ad diem. de uer. ob. dũ concludunt, quod aduersus pœnam commissam ex cursu diei contra hrditatẽ iacentem restituitur hæres ex dicta clausula, si malitiose non distulit adire. Nec dũ dicebat, quod magister Ioannes rõne talis impedimenti non debet a mora & a pena excusari, ex quo 14 non est protestatus, quia ex quo de tali impedimento illato a iudice constat notorie ex præcepto in scriptis facto, non fuit isto casu necessaria protestatio, sm Pau. de Castr. in cons. 290. incip. Visis his, quæ superius. ubi per plura concludit, quod pter impedimentum notorium potest omitti protestatio. & idem uult Are. in cons. 154. inci. Verum est, &c. & in consi. 163. inci. Verum est. & ex dictis ibi per eum ad contrarium colligit alia 15 rñsio, s. quod ubi † agitur de pœna euitanda nõ est protestatio necessaria, etiam si impedimentum proueniat ex facto iudicis, p tex. quem ad hoc alleg. & inducit in l. arbiter calendis. de arbit. & quem etiam alleg. Ale. & Pau. de Cast. in consiliis statim allegandis, & bene probatur. in l. 2. §. similiq; modo ff. si quis cautionibus & probatur in c. j. quo tẽpo. miles, ubi dr, quod vasallus impeditus petere inuestituram intra tempus debitum, non cadit in pœnam caducitatis, & tamen de protestatione ibi nihil dr. Nec obst. tex. in l. fi. de leg. commisso. vbi vr probari, quod protestatio sit necessaria, etiã si debitor a iudice sit prohibitus soluere, quia ut dicit Are. in d. cõsi. in illo tex. ponitur cõtingẽtia. facti, nõ autem quod protestatio fuerit necessaria, & ad illum tex. respondet eodem modo Alex. in cõs. 92. in j. uol. per quam rñsionem apparet, quod tenẽt pdicti isto casu necessariam non esse protestationem. Præterea ibi protestatio non fuit facta, ut per preceptum excusaretur, nec p p illud processit, sed ne per lapsum diei mora contraheret, & cõfirmat, quia quo ad moram

vel

16 † vel pœnam euitādam, paria sunt, ꝙ debitor sit impeditus soluere facto aduersarij, vel facto iudicis. d. l. arbiter calendis. & d. l. si. de. l. commisso, ergo hoc vltimo casu nō est protestatio necessaria ad effectū moræ & pœnę euitandæ, sicut in primo casu, qñ quis impeditur facto aduersarij, quia excusat debitor a mora & a pœna ēt sine protestatione, ſm Are. & Alex. in dictis consilijs, vbi latè ꝓbant, & ad oīa faciētia in cōtrarium rñdēt. & Pau. de Ca. in d. consi. 290. Visis his. & in l. emptorē. in prin. de act. emp. & Host. in terminis vult idē, in summa in ti. de loc. col. pen. vbi cōcludit, ꝙ si lapsum sit bienīū, vel trienīū hrdītate proprietarij iacente, ꝙ securus est emph. postquā nō habuit

17 cui solueret. Et per † hoc tollitur vltimū, dū dicitur, ꝙ debitor impeditus soluere facto creditoris, puta ꝑ eius absentiā, non euitat morā, nec pœnam, nisi protestetur, quia istud est falsum ſm ꝑdicta per plura, quæ allegant, & quæ aliter non refero, & rñdet ad no. per Bar. in d. l. si reus paratus, de proc. & in l. item illa. de const. pecu. & ad oīa alia quæ possunt adduci in contrarium. Et per hæc patet, ꝙ magister Ioannes non est quoquo modo decadutus, & ita concludo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Emphyteuta ecclesiæ cessans per biennium a canonis solutione cadit a iure suo, etiam si sit diuersi fori, nisi qua die soluere tenebatur, protestatus fuerit, quòd solueret, si haberet cui, quod non est verum, & nu. 4.*
2. *Pœnam non euitat debitor non soluendo, quia creditor non inuenitur, si coram iudice pecuniam non offerat, & eius authoritate consignet, & præconium fieri faciat.*
3. *Emphyteuta diuersi fori non constituitur in mora, si non soluat die præstituta, nisi dominus probet, se ea die fuisse in loco solutionis, vt pecuniam reciperet.*
5. *Actor absens a loco qua die fieri debet solutio, dicitur esse in mora, quæ maior est quàm mora rei.*
6. *Verba illa, de quibus per Bar. in l. item illa. de consti. pec. de necessitate non sunt exprimenda, sed ad cautelam, vt ex illis probetur impedimentum.*
7. *L. si reus paratus. de procu. loquitur in casu, quo necessaria sit depositio & consignatio ad euitandam pœnam.*
8. *Consuetudine extunte, quòd emphyteuta debito tempore canonem non soluens teneatur ad duplum, tunc propter non solutionem a iure suo non cadit.*
9. *Contractus, leges, & vltimæ voluntates a consuetudine interpretationem recipiunt.*
10. *Contractus recipit etiam interpretationem a iure communi.*
11. *Consuetudo nedum valida, sed & inualida, nondum reprobata excusat a pœna.*
12. *Canonem recipiens non solum pro tempore præterito, sed etiam pro futuro censetur remittere caducitatem, etiam si protestaretur, quòd non intendit sibi præiudicare in iure sibi quæsito, nisi emphyteuta consentiret protestationi.*
13. *Dominus directus accipiens canonem, quem procurator eius ab emphyteuta pro tempore futuro receperat, & illum restituens postquam sciuit, quòd emphyteuta poterat expelli, dicitur ex hoc ratificare factum procuratoris.*
14. *Prælatus recipiens canonem pro tempore futuro, etiam sine protestatione non præiudicat ecclesiæ, si res a qua cecidit emphyteuta non erat consueta concedi in emphyteusim.*
15. *Ius accrescendi non habet locum in emphyteusi noua, & ibi quæ dicatur noua, & quæ paterna.*
16. *Dominus tenetur inuestire agnatum proximiorem defuncti etiā si non sit eius hæres. 21. de emphyteusi ad eum per lineam finitam reuersa, etiam si sit ecclesiastica, quod procedit & agnatis & cognatis transuersalibus. nu. 17. & 18.*
19. *Dispositio. c. si Tit ius. si de feud fuer. contro. inter dom. & agn. quòd agnatus sit a feudo exclusus, si intra annum non petierit illud renouari, non habet locum, quando extraneus esset inuestitus, vel nullus adhuc, & quia est exorbitans non extenditur ad emphyteusim.*
20. *Ecclesia non potest, nec debet extraneum præferre agnato petenti se de nouo inuestiri, nec rem pro se retinere, sed ipsi agnato gratiam facere, nisi illa pro se indigeat.*
22. *Emphyteusis recepta pro se, filijs, & nepotibus, si ex his vnus monasteriū ingrediatur, an eius pars reuertatur ad ecclesiam, vel transeat ad monasterium, quod non est verus filius, nec verus nepos, præsertim si in receptione actum est, quòd in ecclesiam non possit alienari. nu. 23.*
24. *Distingue, aut prohibitio est facta respectu certi monasterij, & tunc non potest capere, aut est facta simpliciter, & tunc licet non capiat ex testamento, capit tamen iure legitimo, id est per ingressum emphyteutæ, præsertim cum prohibitio non sit in rem, sed in personam, & nu. 28.*
25. *Emphyteusis ecclesiastica acquiritur monasterio per ingressum emphyteutæ, sed ecclesia potest illam intra biennium tantum reuocare.*
26. *In sacris existens & emphyteusim pro se, & filijs recipiens, pro ecclesia & monasterio intelligitur recepisse, & nu. 27.*

CONSILIVM CLI.

QVIA proponitur, ꝙ emphyteuta ecclesiæ ꝑ biennīū cessauit a solutione, vr̄ a suo iure cecidisse. ca. potuit. de loc. nec ex interuallo potuit moram purgare, vt ibi in ver. celeri satisfactione, &c. & q̄uis sit diuersi fori, & eo casu nō sit obligatus emphyteuta portare canonem ad domū creditoris, sed teneatur creditor & dñs ire ad domum emphyteutæ debitoris. l. itē illa,

1 cum gl. de cōst. pec. nihilo minus debitor ea die, qua † tenet soluere, vt morā euitet, & pœnam, debet in domo sua dicere, soluerem si haberem cui, & debet per illū huiusmodi protestatio probari, ſm Bar. in d. l. itē illa. & idem ēt voluit Bar. in l. si seruū §. videamus. in fi. de ver. ob. per l. si domus. §. qui confitetur. de leg. 1. & cum eo transeunt alij, & maximè Aret. & idem ēt di-

2 cit Bar. in l. si reus paratus. de proc. vbi concludit † ꝙ ille q̄ soluere tenetur, vt euitet pœnam, & si non reperitur ille, cui debet solui, debet corā iudice offerre, & consignare eius authoritate & ad hoc vt sciatur, an ille inueniat, fiat præconium ſm eū. l. si eo t pe. C. de remis. pig. & cum eo transit ibi Bal. & Pau. de Cast. & idem tenet Pau. de Cast. in l. ad diem de ver. ob. Nam ſm eū, qñ debitor non hēt copiā creditoris, vt excusetur a mora & a pœna, faciat debitū suū, hoc est pecuniā offerat coram publicis personis, & protestetur ꝑ l. si de l. commisso. & ita dēt intelligi ſm eū. l. pecuniæ. §. fi. ff. de vsu. & cum eo simpliciter transit Ale. in l. non hoc. C. vñ cogn. & in cōsi. 120. in fi. 5. vol. qui ad hoc all. ēt Bal. Sal. in l. acceptam. de vsu. & Pet. de Anch. & Imo. in c. significante. de pig. & Im. in l. cum filius. §. fi. de ver. ob. Sed tñ pmissis non obstantibus contrariū in hoc puto verius, quia

3 † ex quo emphyteuta est diuersi fori non fuit in mora, si nō soluit die termini adueniente, quia non erat obligatus canonem soluere, nisi in loco sui domicilij. d. l. item illa. cum ibi no. ꝑ gl. & Bar. nisi dominus directi probaret, se in die termini fuisse in eodem loco ad accipiendum solutionem. l. arbiter calendis. de arb. & per Bar. in d. l. item illa, col. 3. vers. quæro pone solutio,

4 &c. Nec est uerum † ꝙ necesse sit, vt debitor dicat, soluerem, si hrem cui, vel ꝙ aliter, vel alio mō protestetur ſm Are. in consi. 143. per plura, & primo per no. per gl. in l. ait prætor. §. sed hodie. de minorib. quæ vult, ꝙ debitor excusetur a mora absq; oblatione, quando ex persona creditoris impeditur soluere, per l. pecuniæ. §. fi. & l. cum quidam. §. si pupillo. de vsur. vbi uidetur hoc apertè probari, secundum Are. in illa implicatiua etiam si vellet, &c. quæ ostendit, ꝙ excusatur debitor, etiam si non declaret velle soluere, & per hoc all. etiam. l. si fundum. §. fi. de leg. commisso. vbi dicitur, ꝙ debitor est securus, si in termino non habet, cui soluat, quod non esse, si tenetur offerre & pro testari. alleg. etiam tertio Bar. in leg. 2. §. quod diximus. si quis caut. vbi sentit, ꝙ de iure protestatio non sit necessaria, sed de consuetudine in quibusdam locis, & idem sentit apertius secūdum eum in l. fin. §. si stipulator. de eo per quem fac. erit. ubi contra gl. voluit, ꝙ si actor impeditus comparere nō potuit in die termini, reus si non compareat, non dicatur contumax qđ esset securus, si opinio contraria esset vera, quia ille deberet comparere & protestari, & idem dicit Bar. in l. 2. §. fin. si quis in ius uoca. non ierit, & probatur in d. l. arbiter calendis. & per easdem rationes istam opi. sequitur etiam Aretin. in l. gerit. de acqui. hæred. & pro eadem opin. consuluit etiam Alex. in consi. 62. 1. volu. per d. l. si fundum. §. fi. & d. l. pecuniæ. §. fin. & d. leg. cum quidā. §. si pupillo. de vsu. & per ista iura ſm eū idē tenet Hos. in summa

ma in tit.de loc.col.pe.vbi concludit ad propositum, ꝙ si lapsum sit bienniũ, vel trienniũ iacente hæreditate proprietarij, securus est emphyteuta, postquã non habuit cui solueret, & ad idem all. Dyn.in c.cum quis.de regulis iuris in 6.vbi præsupponit, ꝙ pœna nõ committatur mortuo stipulatore, si nõ sit, cui solui possit, & alleg. ẽt Alex.prout facit Are.& Bal.in d.l.2.§.fi. si quis in ius uoca.non ierit.& d.l. arbiter calẽdis. & ultra istos pro eadem ẽt opi.allego Pa.de Cast.de quo ꝑdicti non faciunt mentionẽ in l.si emptorẽ,in prin.de act.emp.vbi dicit, ꝙ si debitor in die termini non hẽat cui soluat, nõ põt dici in mora, ꝑ d.l.pecuniæ.§.fi.& d.l.cũ quidã.§.si pupillo. Nec est ẽm eum necessaria est ꝑdicta protestatio.s.soluerẽ,si haberẽ cui,postq̃ re vera nõ aderat,qui reciperet,ꝙ vna mora cũ altera cõpẽsatur,& neuter dr̃ esse in mora. Quantũ aũt ad effectũ vt creditor in mora cõstituatur, põt operari dicta ꝓtestatio ẽm distinctionẽ,de qua ibi ꝑ eũ.& istud est ẽt de mente Pau. de Cast. in d.consi.190.inc.Visis his.col.pe, ꝑ d.l.arbiter calendis.& idem satis clarè Bar.sentit in d.l.itẽ illa.in præal.versi.q̃ro pone solutio erat faciẽda certo die Florẽtiæ,& nõ probet; ꝙ reus fuerit Florentiæ dicta die ad soluendũ,ꝑ cursũ diei non ꝓbatur mora,si nõ probet actor,ꝙ illa die fuit ibi ad recipiendũ,per d.le. arbiter calendis.si ergo excusatur reus, qui nõ venit ad locũ destinatũ,patet,ꝙ ꝓtestatio nõ est necessaria,nec cõsignatio,q̃a fieri debuisset in loco destinato.l.obsignatione.C.de solu.& ꝑ no.ꝑ Bar.i l.nõ solũ.§.morte.de ope.no.nũ. ver.nũc videamus de loco congruo,&c.& per ꝯñs necesse habuisset ad locum destinatũ accedere, & facit,quia † actor absens a loco ea die,quã fieri debet solutio,dr̃ esse in mora.d.l.itẽ illa.in prin.& ibi Bar. d.l.pecuniæ.in fi.& d.l.si ꝑ emptorem. ergo melior esse debet conditio rei.l.si seruum.§.sequitur.de verb.oblig & l.istud. de per.& commo.rei vend.& quia maior est mora actoris, & creditoris quam rei,vt hr̃ in auth.qui semel.C.quõ & quando iudex.& prædicta etiam confirmantur ex no.ꝑ Bal.in ca.licet.in 1.no.si de feu.fuer.contro.inter dom.& agna. vbi uult ꝑ illum tex.ꝙ ei,cui non imminet aliquid consequi de nouo,sed ius q̃situm conseruare,sicut in casu nostro, non imminet ius offerẽdi,sed debet expresè requiri,nisi fuerit apposita dies,quę in casu nostro hr̃ pro non apposita, ex quo absens erat creditor in die termini.d.l.arbiter calendis. secus autem dicit Bal. quando quis vellet de nouo aliquid consequi,vt ibi plenius per eum. & in c.1.§.fin.de eo qui interfe.frat.dom.sui.& de quo per Doct. maxime Alex.in l.de pupillo.§.si quis ipsi prætori.de oper. noui nunciatio.Nec obst.allegata in contrarium.Et primo,quod no.Bar.in d.leg.item illa,quia† eius intentio non est, quod illa verba,soluerem,si haberem cui,sint de necessitate exprimenda sed ad cautelam, & vt ex illis probetur impedimentum causatum ex absentia aduersarij,quod etiam sufficiat alio modo ꝓbare secundum Aretin.& Alex.in dictis consilijs, qui etiam dicit,quia etiam si debitor prædictis verbis non vtatur,præsumẽdum est ꝙ erat paratus soluere.l.merito.in princ.pro socio.Et isto modo respondetur ad no.per Bar.in d.leg.si seruum.§.videamus.de verbo.obligat. Non ob.etiam,quod not.Barto.in l.si reus paratus. de procura. quia loquitur secundum Alexan. eo casu,quo necessaria est dispositio & consignatio ad euitandum pœnam,& quando hoc sit,dicit Alexan.no. per glo.in le. 2.in fi.secundum vnum intellect.C.de iure emphy. & in leg.si creditrici.C.de vsu.Nam quia per absentiam † non impeditur depositio,& consignatio, propterea ab illa dicto casu non excusat absentia, sed vbi ad euitandum moram consignatio non est necessaria,prout non est regulariter, tunc non est etiam ꝓtestatio necessaria per iura præalleg. Nec isto casu dici potest, quod loquatur Bart.in dict.leg.si reus paratus. quia contradiceret his,quæ dixit in d.l.item illa.& in dict.§.videamus.vbi noluit,ꝙ tunc sufficiat dicere, soluerem, si haberem cui,absque depositione,vel consignatione,& an etiam prędicta verba sint necessaria, dictum est in præcedentibus vel secundum Aretin. in d.consil.Bar.in dic.le.si reus paratus.loquitur in terminis illius.leg.ad effectum euitandi iudicium famosum,& sic ut quæratur ius de nouo, scilicet exceptio, sed isto casu agitur solum de iure quæsito conseruando. Nec prædictis obst.leg.fin. de leg.commisso. ubi probari videtur, ꝙ ad pœnam euitandam depositio sit necessaria,& secundum Are. & Alex.ibi ponitur facti contingentia,sicut in simili Bar.dicit in l.qui Romæ.§.Seia. de verbo.oblig.& probatur in l.si fundum.§.fin.de leg.commisso.vbi dicitur,ꝙ debitor est securus ex hoc solo,quia nõ habet,cui soluat,vel fuit facta oblatio, & consignatio in casu. d.l. fi.non ad finem euitandi pœnam,sed ad finẽ transferendi periculũ in aduersariũ,& prout ẽt dixit Pau.de Cast.in d.l.si reus paratus.licet postea aliter dicere videatur,per d.l.fin.quæ non ob. vt dixi.Et ex alio † dici põt,ꝙ emphyteuta, qui cessauit soluere ex hoc capite non ceciderit a iure suo,sed ꝙ in pœnam tantum teneatur præstare mercedem duplicatam,si uerum est,vt in facto proponitur,ꝙ consuetudo sit, ꝙ emphyteuta etiam ecclesiæ non cadat,si tꝑe cõgruo non soluat,sed ꝙ solũ ꝑstet mercedem duplicatam,q̃a cõtractus recipit † interpretationẽ a cõsuetudine, & intelligitur consuetudo tacitè reseruata etiam si non sit dictum ẽm Bar.in l.nemo est,qui nesciat.de duob.reis.& facit.l.quod si nolit.§.quia assidua.de ędil.edi.& idem dicit Abb. in c.cum M.de consti.per tex.in c.causam quæ.de rescri. & dicit Imo.in c.olim. in prin. de verb.sign. quòd omnis dispositio siue legalis,siue vltimarum voluntatum,siue contractuum, recipit interpretationem a cõsuetudine,& sequitur Abb.in c.certificari,de sepul.& in specie hoc deciditur per Barto. in addi.ad Spec.in tit.de loc.dicens ꝙ si prẹlatus concessit simpliciter rem in emphyteusim, censetur cõcessisse in tertiam generationem, & sic se habebat consuetudo loci. Et dicit ẽt Imo. ad propositum in c.potuit. ad fi de loc.ꝙ licet inuestitura emphyteusis recepta pro se,& filijs suis non comprehendat fœminas, quia in contractib.masculinũ nõ cõcipit fœmininũ,ẽm Archidia. in c. si quis suadente. 17.q.3. illud tñ est verum. ẽm Imo.nisi consuetudo loci in talibus includat etiam fœminas,& facit quia cõtractus † recipit etiam interpretationem a iure cõmuni, & secundum illud intelligitur.l.quæro.§.inter locatorẽ.ff. loc. & ꝑ Bar.in l.uxorem.§.testõ.de leg.3.& similiter restringitur cõtractus,& interpretatur ẽm dispositionẽ statuti, ẽm Ray.in l.post do tem.sol.mat.& Alexan.in fi. & nedum consuetudo † ualida excusat a pœna,sed etiam inualida,nondum reprobata, secundum glos.not.& Abb. in c.cum consuetudinis. & Oldr. consil. 9. ad finem,& Roma.consi.466.cum concor.Tertio cessat pœna caducitatis isto casu, ex eo quòd procurator domini directi recepit pensionem non solum pro tempore præterito, sed etiam pro futuro, quo † casu recipiens sibi præiudicat in iure expellendi,quia illud videtur remisisse, etiam si protestetur ius saluum esse,secundum Cyn.& Sal.in l.2. C.de iure emph. quicquid ibi Barto.sentiat,Card. Anto.de But. & Imo.in dicto cap. potuit.& est communis opi.quia quando recipitur pensio pro futuro,protestatio est contraria facto, ideo non iuuat. c. solicitudinem. de appellat.& per ea quæ habentur in c.cum M. de constitutionibus, item quia dicta protestatio se non compatitur cum receptione pensionis futuræ. Nec obstat, ꝙ dicta protestatio iuuet,quãdo emphyteuta consensit protestationi, ẽm Doc.in locis ꝑdictis,& dicitur consensisse,qñ nõ cõtradixit expresse secundũ Imo. in d.c.potuit,& nouissimi.in l.2.C.de iur. emphy. in 70.col. quia apparet in casu nostro, de dissensu per ista verba, videlicet, dicto ser Antonio præsente,instãte,requirente,offerente,& protestante, vt supra omni meliori modo, &c. & sic emphyteuta est protestatus contra protestationem recipientis per relationem ad protestationem suam præcedentem,in qua dixit, ꝙ non ceciderat ab aliquo suo iure ex causis ibi allegatis, quod intelligitur repetitum in hac ultima protestatione se referente.l.asse toto.in prin.de hære.insti.& in l. si ita scripsero.de condi.& demonst. Cum ergo dixisse intelligatur,quod a iure suo non cecidit,ex hoc apparet,quod protestationi aduersarii non consensit, per quam ius sibi competens expellendi reseruauit,quoniam emphyteuta negauit illud competere,& per consequens talem protestationem nil prodesse. Et insuper non ob. ꝙ procurator domini recipiendo pensionem pro tempore futuro, non potuerit domino præiudicare mediante tali facto in iure expellendi iam quæsito,arg.l.contra iuris.§.fi.de pac.Et sicut dicimus, ꝙ procurator, uel prẹlatus ecclesię renunciare non potest exceptioni peremptoriæ, quia renunciatio talis est donatio.leg.si quis delegauerit. de noua. & per Bart.in l.fin.in prin.de his quę in fraud.cre.& Bald.Sali.& Moder.in l.pactum curatoris. C.de pact.& Ioan.And. & alios in c. 1. de dona. & Innoc. in cap.cum olim. el 1.de offic. de leg.quia cum † pensio soluta pro futuro tꝑe sit retenta per do-

dominũ,& nõ restituta, postquã sciuit, ꝙ emphyteuta poterat expelli, dr ex hoc ratificasse factũ procuratoris, per no. ꝑ Bar. in l. quo.n.rẽ rat.habe.dũ vult, ꝙ qñ superuenit scientia cũ aliquo facto, puta retentione literarũ, ꝙ nõ improbare, est approbare, ꝑ l.si filius.ad Maced. Nec huic responsioni ob.si dicatur, ꝙ ẽt hmõi tacita ratihabitio prælati ecclesiæ collegiatæ nõ præiudicat ecclesiæ prædictæ, quia si ipse recepisset pẽsionem pro tpe futuro, ecclesiæ non præiudicaret, ₰m gl. cõiter approbatã in d.c.potuit. quia illud dẽt intelligi, quia res a qua cecidit em-

14 phy. nõ erat cõsueta cõcedi in emphy. quia tali casu † sicut nõ põt solus prælatus dictã rem reuersam ad ecclesiam de nouo alteri concedere sine cõsensu capituli. c.pastoralis.& c.eam te.de his quæ fi. a præla. sine consen.capi. ita & non põt recipiendo pensionem hoc mõ ecclesiæ præiudicium inferre, sed quia ista res erat cõsueta concedi in emphy. potuit prælatus recipiendo vel ratificando receptionem tacite, vel expresse ecclesiæ præiudicare, q.a ẽt solus sine capitulo potuisset istã rem in emphy. concedere, ₰m gl. in cle.frequens.in ver.demens.de exces.præla.& Iac.de Belui.& Bal.in c.1.in prin.qui feu. dare pos. & Pa. de Ca.clarius in l.ẽt.in prin.sol.mat.& ita Alex.in terminis declarat, & restringit gl.in d.c.potuit.per rõnẽ ꝑdictam in cos.14. in fi.1.vol.& ita cõcluditur circa primũ dubiũ. Capio nunc secũdã dubitationẽ, quæ est, vtrũ portio, quæ cõpetebat Sebastiano in re emphy. recepta ab Antonio stipulanti, & recipienti ꝓ se, & suis fratrib.& filijs ac nepotib.& cuiuslibet eorũ reuersa sit ad ecclesiam ꝑ ꝑ lineam finitã ipsius Sebastiani, cuius filius decessit sine filijs. Et vr̃ dicẽdũ, ꝙ sic, quia siue dictus Sebastian⁹

15 ratũ habuerit, siue nõ, quia tñ † receptio facta ꝑ Antoniũ mõ prædicto.s. recipientem pro se, & suis fratrib. valuit ab initio, iõ cessat ius accrescendi, quia quoad Antonium, & ad superstites fratres emphy. non est paterna, sed noua, quamuis respectu filij dicti Sebastiani sit paterna sicut ẽt feudum dicto casu quo ad vnũ diceretur prĩnum, & quoad alterum nouũ, ₰m Bal.in c. 1.§.hæc quoq. de succes.feu. iõ non põt portio Sebastiani suis fratrib. accrescere, sed dẽt ad dñm redire, ₰m Bar.in l.si mihi & Titio.de ver.obl.ver.qñq. conceditur vni tñ, &c. per l.fundũ cũ mihi venderes.de contrahe.emp.& c.1.de duob.fra. de no. bene.iuesti. quãuis Antonius & alij fortasis ad dictam partem venire non possint ꝑ ius accrescendi, ꝑ allegata superius, videtur tñ, ꝙ illis ultimo mõ & aliter posit succurri. Nã cũ Antonio recipienti ꝓ se, & suis fratrib.& nepotib. cuiuslibet sit facta concessio, perinde est, ac si oẽs dicti fratres fuissent præsentes & recipientes ₰m Bar.in d.l.si mihi, & Titio. i ver. præalle. & ideo cuilibet intelligitur facta concessio pro parte ₰m Bar. eadẽ.l.vlt.col.& probatur in l.reos.§.cũ in tabulis. de duobus reis. Quantũ igitur ad filiũ Sebastiani, & ad portionem illius, feudum dicitur paternũ, & si fuissent duo, mortuo altero sine filijs dicta portio peruenisset ad superstitẽ ₰m Bar. in prædicta. l.si mihi & Titio. in fin. verbis, & ideo de portione Sebastiani idem iudicandum est, prout de quolibet alio feudo, qđ ei soli

16 fuisset cõcessum, quo finito propter † lineam finitam, licet reuerti deberet ad dñm, tñ dominus teneretur inuestire ꝓximiorẽ agnatũ, & sic fratrem, & si hoc facere recusaret, iniuriam dicto fratri proximiori agnato faceret, & appellare posset, secundum Barto.in l. 1.§. permittitur.de aqua.quoti.& æsti.per illi tex.& Bar.in d.l.si mihi & Titio.& in l.j.de priui.cred.& Bald. in c.1.quemadmo.feu.ad fin. pert.& in c.in præsentia.de proba.in 2.col.& Anto. de Butr. in cap.1. de loca. & Card. in cap. pen.de postu. præla.& Petr.de Anch.consi.133. plene,& subtiliter,&c.& consi.173.dominus Lazarus,&c.& Rom.in consil. 22. Propositæ consultationis, &c. in rub. de arb.ultra me. per l.congruit.& l.prædia.in fi.C.de loc.præd.fisc.lib.11.& quãuis Alexan.in d.l.si mihi & Titio.de verb.obl.in feudo ecclesiæ videatur post Imo.cum Bart. tenere per tex.in cap.ex parte de feud.in uer.libere.nihilo minus idem Alexan. & melius in consil.80.in j.vol.etiam in feudo ecclesiæ sequitur opi.Bart. & ad tex.in d.c.ex parte.respondet optime, videlicet, ꝙ uerbum libere, refertur ad interrogationem præcedentẽ.l.si defensor.§.q interrogatus.de interrog.act.vbi quærit, an prælatus, qui iurauit non infeudare de nouo Romano Pontifice inconsulto possit feudum ad ecclesiam reuersum alteri infeudare sine dicta licentia, & respondetur, ꝙ sic, & sic respectu dictæ licentiæ facultas concedendi est libera, sed non alio respectu, de quo quæritur, & ante Alex.ad illum tex.dicto modo respondetur ꝑ Imo.in cõsi.38.in fi.qui sequitur opi.Bar. ẽt in feudo ecclesiæ, & in consi.27.& in d.c.ex parte.quæ opin. est vera, licet etiam emphyteusis in persona defuncti esset noua. & idem de feudo nouo, ut.s.agnatus debeat inuestiri, concludit.d.Præpositus, qui etiam alle.de Laude in c.1.qualiter feud.ad filium per-

17 ti. iõ quamuis † isto casu locum non habeat ius accrescendi.c. 1.de duobus fratrib.de nouo benefi.inuesti.& per Bar.& Doc. in d.l.si mihi & Titio. tamen dominus, ad quem reuertitur emphyteusis, vel feudum, tenetur facere gratiam agnatis ₰m prædictos.& quamuis Pet.de Ancha.in cons.133. plene & subtiliter uideatur velle, ꝙ intelligatur de agnatis descendentib. inuestiti non comprehensis in inuestitura, dicens ꝙ Bart. loquitur de istis, tamen hoc procedere potest illis extantibus, sed ubi nõ

18 † extant, transuersales de gratia sunt renouandi, secundũ Bart. in d.l.1.de priuil.cred.qui etiam de cognatis loquitur, & Imol. qui etiam de cognatis transuersalibus loquitur in d.consi.27. & ind.consi.38.vbi matrem vult admitti, si alius non sit proximior, & Rom.qui de eadem loquitur in consi.22.& Moder.in

19 d.c.1.quali.feud.ad filium perti.& † quamuis Ro.in consi.ꝑdicto, & in d.consi.70.velle uideatur, ꝙ agnatus excluditur per lapsum anni, si non petat renouari, per ca. si Titius.si de feud. fue.contro.inter domi.& agna. tamen secundum Alex.in d.l.si mihi & Titio. istud non est verum, quando extraneus esset inuestitus, & idem eadem rõne quando nullus adhuc inuestitus esset. Preterea ille tex.loquitur in feudo, & quod ibi dicitur, nõ debet trahi ad emphyteusim, cum exorbitet a regulis iuris cõmunis, secundum quas iudicis officium, mediante quo petitur dicta renouatio.d.§.ann.secundum gl.& alios, in l.sicut.C.de præscrip.30.anno.& in l.querelam.C.de fal.& per Barto.in l.si societatem.§.arbitrorum.pro soc.& propterea ꝙ isto casu argui non possit de feudo ad emphyteusim plene probat Alex.in d.l.si mihi & Titio.& in l.diuortio.§.si fundum.sol.mat. & vbi

20 dictus † agnatus proximior petit inuestiri de nouo, nõ potest ecclesia, nedũ extraneum præferre, ut dictum est, sed nec dẽt, nec potest rem pro se retinere, sed tenetur dicto agnato gratiã facere, secundum Bal.in c.1.in fi.quali.feud.alie.pot. cum quo transit Præpositus, & probatur ex no.per And.de Baru.& Ioã. de Plat.in l.murileguli.C.de murilegu. lib. 11.vbi dicunt, ꝙ ex illa.l.in secundo dicto sumitur arg.ꝙ si baro committit feloniã propter quam mereatur amittere terram suam, ꝙ Imperator, vel rex non debet illam terram sibi appropriare, sed alteri dare qui seruiat loco illius, secundum ꝙ ille facere consueuerat, & allegant in arg.l.si magistratum, & l.quædam ignauiæ.& l.quãuis.C.de decu. Et propterea male sentit Abb.in c.bonæ.el 2.de postulat.qui dixit, ꝙ ecclesia non tenetur agnatum inuestire, quando vult pro se retinere.& secus si uellet extraneum præferre, quo casu loquitur Bar.in locis superius alle. secundum eum quoniam prædicti, de quib. Abb. mentionem non facit, volũt, ꝙ opi.Bar.procedat etiam casu, quo uellet ecclesia rem sibi appropriare, vel loquitur Abb. prout etiam ex uerbis eius colligitur, quando constat, ꝙ præcedens concessio fuit prima, & quæ facta ex causa, quæ nunc cessat, uel quando constabat, ꝙ ecclesia nunc illa re indigebat, quia isto casu deberet præferri, per l.

21 præses C.de serui.aliàs autem secus. Nec est † etiam necesse, ꝙ agnatus sit hæres inuestiti, ut probatur ex not.per Bald. in d.c. 1.quali.feud.ad fi.perti.dicens ꝙ filia, quæ uult post mortem patris inuestiri de feudo deuoluto ad dominum, debet præferri hæredibus patris.& idem dicit Præpositus ibi de alijs agnatis inuestiti, & quamuis Imo.in quodam consi.quem refert Alex. in d.l.si mihi & Titio.dixerit, ꝙ vbi extraneus esset inuestitus, ꝙ non præferretur agnatus, per not.in l.ut iurisiurandi.§.si liberi.de ope.libe. tamen secundum Ale.in ea.l.si mihi. illud procedit secundum dist.Bar.in d.loco.s.quando recepta esset emphyteusis pro se, filiis & hæredib.& sic esset hæreditaria, secus si pro se, filiis, & nepotibus, vt in casu nostro, vnde consulo, ꝙ isti agnati petant a domino episcopo renouari, & de nouo inuestiri de dicta parte Sebastiani, & ꝙ offerant se paratos dictam inuestituram recipere, & solitam pensionem præstare, & omnia alia facere, ad quæ tenentur de iure. Et si denegetur inuestitura, ꝙ appelletur, & huiusmodi petitio procedit, & dẽt admitti, etiam si dictus Sebastianus, vel filius eius nunquam habuisset ratum, quia quamdiu potuit locum habere ratihabitio, quæ

etiam

etiam fieri potuit per filium & hæredem Sebastiani, ſm Bar.in l.bonorum,rem rat.habe. non fuit portio ſua irreuocabiliter ad dominum reuerſa, ſed ſtetit in ſuſpenſo, unde illis deinde mortuis debent agnati renouari,quia militat rō Bart.ſ.q.a qua rōne dominus inueſtiuit Sebaſtianum de dicta parte,eadem rōne debet agnatos inueſtire,quamuis cum effectu non fuerit Sebaſtiano acquiſita,non quidem quia ab initio non ualuerit cōceſsio,quia immo ualuit,ut dixi ſupra,ſed quia ratum non habuit,& tanto magis quia in emphyteuſi de nouo conceſſa,& in feudo nouo,ut etiam ut dictum eſt,locum hēt, qđ habetur in d.§.permittitur.Supereſt de tertio quæſito uidere,hoc eſt quid de parte emphyteuſis ſpectante ad d.Bonum,qui poſtmodum factus eſt monacus.an.ſ.reuerſa ſit uel reuerti debeat ad eccleſiam,uel apud monaſterium remanere.Et uidetur prima facie, ꝙ ad dominum reuerſa dicatur,quia pro ſe,filiis & nepotibus fuit facta,conceſsio,Monaſterium vero nō eſt uerus filius nec

22 verus nepos,& uerba † in contractibus ſtricte capiuntur.l. ꝗc quid aſtringendę.de uerb.ob.& ita tenet Bal.in auth. niſi rogati.C.ad Treb.verſi.quæro nunquid in contractu,&c.& in aut. ingreſsi in 7.q.C.de ſacroſ.eccl.& Anto.de But.Imo.& Are.in c.in præſentia.de probatio. Secundo quia expreſſe actum eſt,

23 ꝙ in eccleſiam alienari non poſsit, propterea uigore iſtius† pacti,ſi emphyteuta ingreditur monaſterium.illi non acquiritur ſecundum Bar.in d.auth.ingreſsi.in fi.alleg.glo.in l. ſi ita quis. §.ea lege.de uer.ob.& idem tenet Imo.ibi,& Bal.Are.& Imol. in d.c.in præſentia. Sed præmiſsis non obſtantibus cōtrarium arbitror uerius.Et primo præmitto,ꝙ ſtante tali pacto de non

24 alienando in eccleſiam,ſi † quidem ſit facta prohibitio reſpectu certi monaſterii,& tunc monaſterio non acquiritur, quia non impeditur ingreſſus religionis nec retrahitur emphyteuſi a religione,cum poſsit aliud monaſterium intrare,per no.per Bal.& Imo.in l.hoc modo,ꝑ illum tex.de cond.& dem. vbi dicunt,ꝙ ſi grauetur quis,ſi ingreſſus fuerit tale monaſterium,ꝙ conditio illa non reijcitur,& faciunt no.ꝑ Bar.in d.§.ea lege, dum loquitur de prohibitione facta in certas perſonas ſingulares,& uult,ꝙ omnis alienatio quo ad eos dicatur eſſe prohibita,per l.codicillis.§.matre.de leg.2. aut ſimpliciter eſt prohibitus emphyteuta alienare in eccleſiam,& ex teſtō illa non poterit capere, ſed in re legitimo poterit ſuccedere id eſt ſi emphyteuta ingrediatur monaſterium,ſicut diſtinguitur, quando eſt prohibita alienatio in certum genus perſonarum,ſm gl.quam iſto caſu ſaluat Bar.Ang.& communiter Doct.in d. §. ea lege. & idem etiam ſi ingrediens inſtituiſſet monaſterium,ſicut alienatio ex teſtō non intelligitur incluſa ſub prohibitione de non alienando extra familiam,quando inſtituitur exiſtens extra familiā,qui erat ab inteſtato ſucceſſurus, quia ſicut ille in dicta re prohibita alienari ab inteſtato ſuccedere pōt nō obſtante ꝓhibitione.l.cum pater.§.inter.de leg.2.ita etiam poteſt ex teſtamento capere,ſecundum gl.in l.pater.§.Iulius Agrippa.de leg. 3.& Imo.in d.§.ea lege.& probatur ex no.per Bar.in l.3. in fi. de lega.1.Ex his igitur infertur,ꝙ licet ſit ex contractu prohibita alienatio in eccleſiam, ꝙ hoc non obſtante acquiri potuit monaſterio per ingreſſum & profeſsionem emphyteutæ,ſecūdum glo.Dy.Bar.Ang.ſequaces in d.§.ea lege.& hoc in caſu noſtro eſt facilius concedendum, quia prohibitio non eſt in rem ſed in perſonam, ut patet ex illis uerbis & non liceat dicto petori dictis nominibus dictam rem uēdere,vel alienare,&c. Sub tali igitur prohibitione concepta in perſonam continetur ſolum alienatio hominis & non alienatio legis,quæ fit monaſterio per ingreſſum religionis,ſm Pet.de Anch.in conſ.182.Ex themate præmiſſo,&c.Quantum ergo ad hmōi alienationem, quæ fit mediante ingreſſu religionis prohibitio habetur ꝓ nō

25 facta,quia ſub ea caſus iſte non eſt comprehenſus,& † quo ad eam remanemus in diſpōne iuris cōmunis,ſm qđ emphyteuſis conceſſa ab eccleſia acquiritur monaſterio per ingreſſum emphyteutæ,licet ſit in poteſtate eccleſiæ concedentis reuocare talem acquiſitionem intra biennium tantum,& non poſtea vt eſt caſus in authen.de alien.& emphy.§.1.& prout Io.And. & alii in d.cap.in præſentia.& Bart.in d.auth.ingreſsi.& apud eccleſiam,quæ conceſsit,ſecundum Pau.de Caſt.ibi,& Innoc. in d.c.in præſentia.& Bald.in auth. niſi rogati. & ideo ſi intra biennium epiſcopus non reuocauit a monaſterio dictum emphyteutam,non pōt illum petere monacho uiuente, & vbi ēt monacus eſſet mortuus,vel aliter ad concedentem eſſet reuerſa,puta per ingreſſum monaſterij,caſu quo ei non potuiſſet acquiri propter pactū,vel propter reuocationem intra bienniū, nihilo minus agnati proximiores deberent de hac parte de nouo inueſtiri, ſicut quando aliter & per alium modum emphyteuſis finitur,& ſi hoc denegaretur, agnatus iniuriam pateretur,& appellare poſſet. d.l. j.§. permittitur.de aqua quotid. & æſtiua, & dictum eſt in præcedentib.latius. Secundo dico, qđ immo iſta emphyteuſis potuit acquiri iſto caſu monaſterio, & irreuocabiliter,quia fuit conceſſa pro ſe, filijs,& nepotib.quo

26 ergo † ad Bonum in ſacris conſtitutum,qui non poterat filios ex matrimonio ſuſcipere intelligitur recipiendo pro filijs recepiſſe pro eccleſia,& monaſterio,ut probatur ex no.ꝑ Barto.& Ang.in l.hæredibus.§.fi. ad Trebel.ubi concludunt,ꝙ ſi clericus inſtitutus grauetur reſtituere hereditatem,ſi deceſſerit ſine filijs legitimis & naturalibus,ꝙ intelligitur de eccleſia vel monaſterio,quia non pōt alios filios iuſtos ſuſcipere,& ideo deficit conditio illa per ingreſſum monaſterij,ſicut in perſona alterius,qui non eſſet clericus, deficeret per ſuper exiſtentiam filiorum,& idem etiam tenet Bal.in l.ſi quis poſthumos.in prin. de lib.& poſth.eadē igitur ratione & in caſu noſtro,in quo nomine clerici eſt recepta emphy.pro eo,& filijs,debet intelligi, qđ ſit recepta pro monaſterio,per tex.not.§.ſed & præſente.in authen.de ſanctis.epiſc.& in c.in præſentia.de proba. & quæ iura allegat etiam Bar.in d.l.fi.Nec ob.pactum, ꝙ non alienetur in eccleſiam,quia,ut dixi,pactū non habet effectū,quando monaſterium uenit iure legitimo, & quando acquirat mediante ingreſſu,quia de alienatione tali contrahentes non ſenſerunt, ꝑ no.per Dy.Bar.& Ang.in d.§.ea lege.& quia cū pactū ſit conceptum in perſonam intelligitur de alienatione hominis,& nō de alienatione legis,ſm Pet.de Anch.in conſi.præalleg. Et per hæc ad allegata in contrarium colligitur reſponſio, quia dum

27 dicitur,ꝙ † conceſsio eſt facta pro filijs,& nepotibus,& ꝙ monaſterium non eſt uerus filius,&c.rñdetur,ꝙ habetur pro uero,quando conceſsio ſit clerico qui iuſtos filios habere nō pt, & ideo contrahentes intelligūtur quo ad eū ſenſiſſe de monaſterio,ꝑ ea quæ ꝓxime dicta ſunt.Præterea ēt quoad illos,qui poſſunt habere filios, nō excluditur dicto caſu monaſterium, donec viuit monachus,ſi eccleſia,quę cōceſsit intra biennium rem a monaſterio non abſtulit,ut dicitur in locis præalleg. Itē

28 non obſt,pactū † ꝙ non alienetur in eccleſiam,quia, ut dixi, non includit alienationē legis,ſed hominis,not.in d.§. ea lege. quicquid dicant illi,qui allegantur in contrarium,& præcipue hoc eſt verum,qn̄ verba concepta ſunt in perſonam,quo caſu non loquūtur prædicti in locis in contrarium allegatis. ſed qn̄ verba prohibitionis eſſent in rem,& caſu etiam quo nō potuiſſet acquiri monaſterio,vel ex quacunque alia cauſa res reuerſa eſſet ad cōcedentem,tamē agnati ipſius monachi de parte eius ſunt renouādi,& ſi hoc illis denegabitur,potuerunt appellare, & iō ad cautelam potuerunt petere renouationē cōditionaliter tm̄,ſ.caſu quo dicta portio monachi reuerſa ſit ad concedētem,& ita in præmiſsis concludo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Deſcendentes emphyteutę poſſunt petere emphyteuſim finitam per generationem ſibi reſirmari,& ſi denegabitur, poſsunt appellare,& maxime hoc procedit, quando petens eſt hæres ultimi decedentis.*

2 *Imperator uel rex non debet ſibi appropriare feudum, quod baroſuus amiſit,ſed alteri baroni concedere, qui eadem munera ſubeat,& quomodo iſtud intelligatur.uide in fra nu. 7.*

3 *Dominus poteſt emphyteuſim ad ſe reuerſam pro ſe retinere,nec agnatis & hæredib.defuncti facit iniuriam,ſi deneget eos inueſtire, preſertim quum actum eſt, quod ad liberos legitimos,& naturales tantum poſsit tranſire,quia ſi cogi poſſet,illa conuentio remaneret eluſoria.*

4 *Pactum fieri poteſt de quocunque,quod a lege diſponitur,& permittitur.*

6 *Colonus uolens agri fructus uendere, dominum pro æquali precio preferre debet.*

8 *Dominus feudum ad ſe reuerſum ob culpam clietis agnato etiā proximiori concedere non tenetur.*

9 *Impe-*

9 *Imperator, & rex fœliciores esse debent ad liberalitatem exercendam.*

10 *§.permittitur.l.1.de aqua quoti.& æsti.quomodo debeat intelligi & declarari.*

CONSILIVM CLII.

PRAESVPPONITVR in themate, quod portio rei emphyteuticæ, quæ peruenit ad Cæsarem, reuersa sit ad dominos directi per mortem dicti Cæsaris decedentis sine liberis, unde quęritur, utrum nepotes ex fratre, & hæredes dicti Cæsaris de nouo debeant inuestiri. Et prima facie dicendũ uidetur ꝙ sic, per no. per Bar. in l. 1. §.permittitur. de aqua quoti. & æsti. vbi vult per illum tex. cum gl. ꝙ finita † emphyteusi per generationem finitam, possunt descendẽtes petere eius refirmari, qđ facile impetrabunt, & ubi hoc denegaretur, possent appellare de iure canonico. alleg. gl. in c. bonæ, el 2. de postu. præla. & idem tenet etiam Bar. in l. 1. de priui. cred. & in l. si mihi & Titio. de uerbo. oblig. & cum eo transit Ang. in d. §.permittitur. & Ant. de But. in c. 1. de loca. & Imo. in c. 2. de feud. & in consi. 27. & in consi. 37. & Rom. in l. ij. in prin. solu. mat. & in l. prætor. §. fi. de ope. no. nun. & in cõs. 22. & Car. & Abb. in d. c. bonæ. & Alex. in consi. 80. in 2. volu. & alij idem sequuntur, qui in dictis locis alle. & probatur hæc opinio in c. 1. in tit. quemadmo. feu. ad fi. perti. secũdum unum intelle. & de quo ibi plene per d. Prępositum, & maximè hoc ꝓcedit, quando agnatus proximior, qui petit inuestiturã, est hæres ultimi decedentis, prout consuluit Imo. quem refert & sequtur Alex. in d. l. si mihi & Titio. & in consi. 10. in fi. 3. vol. & nõ tantum uera videtur prædicta conclusio, quando dominus, ad quem reuersa est emphyteusis, vult alium inuestire, sed etiam si vellet eam pro se retinere, & sibi appropriare, vt probatur ex no. per Bal. in c. 1. quali. olim feu. alie. pot. ubi arg. illius tex. dicit, ꝙ si baro † aliquis mereatur amittere feudum, ꝙ Imperator uel rex, cuius erat baro, non debet sibi illud appropriare, sed alteri baroni concedere, qui eadem munera subeat, & alleg. etiam ad hoc d. l. j. §.permittitur. & sic Bal. expresse vult, ꝙ ille tex. cum ibi no. per Bar. habeat locum etiam, qñ dominus emphy. uel feudũ ad eũ reuersum vellet pro se retinere, & cũ Bal. trãseũt ibi oẽs Mod. & idẽ ꝑ oĩa vult And. de Baru. quẽ refert & sequit Io. de Pla. in l. murilegull. C. de murilegu. lib. 11. per il lũ tex. & istud ẽt satis probatur in d. §. ꝑmittitur, quia ẽt in casu illo idẽ præsupponitur, qñ successori priuilegiũ simpliciter denegaretur, ẽt ꝙ alteri non esset princeps illud cõcessurus, & Bar. etiam ibi, & alibi vult indistinctè, ꝙ iniuria inferatur proximiori, cui denegatur refirmatio, & magis in specie istud firmat. d. Præpositus in d. c. j. §. j. quali. olim feu. alie. pot. ubi dictũ Bal. ibi, & de quo mentionem feci, restringit ad agnatos, qui vellent de feudo reuerso ad dominum inuestiri, quia debẽt audiri, nec potest tunc ſm eũ dñs pro se retinere feudũ, per d. §. ꝑmittitur. cum ibi no. Sed præmissis non ob. contrariũ puto uerius, ut. s. dominus † possit emph. ad se reuersam pro se retinere, & ꝙ agnatis & hęredibus defuncti non faciat iniuriam illis denegando tunc inuestituram, & istud vult d. Abb. in d. c. bonæ. qui dicit, ꝙ eo casu, quo ecclesia uelit pro se emph. ad eam deuolutam retinere, ꝙ cogi non poterit agnatum de nouo inuestire, nec isto casu secundum eum hẽt locum, ꝙ no. per glo. & Bar. in d. §.permittitur, sed procedit, & potest habere locum qñ dñs uellet aliũ inuestire, & extraneũ agnato præferre, & cũ eo simpliciter transit Cur. in cõsi. 47. super cõtrouersia uertẽti, &c. in 3. col. & pro hoc allego tex. ultra eum, ubi iudicio meo est casus in §. neq. in auth. de non alien. Nam in §. emph. eo. tit. dictum erat, ꝙ emphyteusis ecclesiæ concedi poterat pro recipiente, & duobus eius hæredib. & non ultra. unde dubiũ erat, utrum ualeret pactum, ꝙ post finitam secundam generationẽ teneretur ecclesia eandẽ rẽ de nouo concedere proximiori, & qđ deberes semper alijs præponi, dr̃ in d. §. neque. ꝙ nõ ualet pactum huiusmodi, quia hoc nihil aliud est quam per manchinationẽ & reuolutionem perpetuam eis emphy. magis aũt prinationem rerum ecclesiasticarum agi, & subdit text. ꝙ si quid factum est tale, nullam necessitatẽ esse reuerendissimis canonicis duobus hæredib. cessantib. cæteris tradere, & sic ibi explicite dicitur, ꝙ emphyteusim reuersam ad ecclesiam per lineam finitã non tenetur prælatus eandẽ rẽ proximiori cõcedere, quia si de iure ad hoc posset cogi, illud potuisset in pactum deduci: quia † quicquid a lege disponitur, & permittitur, id per pactum fieri potest. l. non impossibile. & ibi ꝑ omnes, de pactis. Et ea rõne cogi non potest etiam interueniẽte pacto, dicit tex. quia alienatio efficeretur perpetua in fraudem legis prohibentis concessionem fieri ultra secundam generationem. d. §. emphy. quæ rõ ad hoc tendit, ꝙ ecclesia possit dictam rem pro se retinere, quia tunc non remanet perpetua alienatio, & cessat dicta rõ. Nec ob. ꝙ in casu nostro potuisset ab istis priuatis fieri emphyteusis perpetua, & in perpetuum concedi. §. adeo. inst locat. & l. uiam veritatis. eo. ti. quia † cum per pactum sit actum ꝙ ad liberos legitimos & naturales tantum trãsire possit ꝙ ad alios non transeat. l. cum prætor. in prin. de iudi. quia concessa est pro liberis tantum, quæ conditio taxatiua apposita orationi affirmatiuæ affirmat, quod ponit, & omne aliud negat, & excludit, ut declarat Bar. in l. 1. in prin. si quis ius dicen. non obtẽpe. quia ergo exclusæ sunt omnes aliæ personæ, non minus ꝓhibet hoc pactum transitum ad alios, quam operetur ius commune in casu. d. §. neq; pactũ tale est seruandum pro lege. l. 1. §. si cõueniat. ff. depo. & sicut in casu. d. §. neque, si ecclesia vult dictam rem pro se retinere non põt cogi de iure alteri tradere siue interueniat pactum siue non, & hoc ne alienatio efficiatur perpetua contra legis dispositionem, eadem rõne, & isto casu non debet cogi dominus alium inuestire, si uult rem ad se reuersam pro se retinere, quia aliàs concessio efficitur in effectu perpetua contra conuentionem partium, & quia dicta conuẽtio, ꝙ transeat ad liberos tantum, remaneret elusoria. contra l. si stipulatus sim per te non fieri. de verbor. ob. & ibi no. Bar. & sic recte intuenti casus noster deciditur in d. §. neque. Nec ob. si dicatur, ꝙ ille tex. loquitur in emph. ecclesiæ, quia in hoc nõ differt illa ab emphyteusi priuati, secundum Ale. in d. cons. 80. qui uult, ꝙ no. per Bar. d. §.permittitur. procedant etiam in emphyteusi ecclesiæ, quamuis aliter uideatur dixisse in d. l. si mihi & Titio. de uer. ob. per tex. in c. 2. de feu. & non bene, quia ad illum tex. respondet Ale. optime in d. consi. & Io. de Im. in d. cõsil. 37. qui similiter tenet, ꝙ in his terminis non differat emph. ecclesiæ ab emphyteusi priuati, & idem uult in d. consil. 27. & ultra prædicta ꝙ dominus possit emphyteusim ad se reuersam propter generationem finitam pro se retinere, & agnatum proximiorem excludere. quod est etiam de mente Pet. de Anch. in consi. 170. Casus talis est, &c. in antepe. col. vbi vult, ꝙ reuerso feudo ad ecclesiam, quod non poterat pro se retinere, sed cogebatur alteri concedere ex priuilegio apostolico concesso populo Ferrariensi, dẽat, & teneatur ecclesia illam rem magis concedere agnato proximiori quam alteri, quia in illo concurrit sanguinis coniunctio, in quem debet continuari eadem affectio, quia dicta bona fuerunt semel in eadẽ agnatione, unde alii proximiores quadam singulari affectione cæteris sunt præferendi. arg. l. si in emptione, de mino. & sic põderat Pet. de Anch. ꝙ ecclesia cogebatur vigore dicti priuilegii rem alteri concedere, sentiens ex hoc, ꝙ aliàs non potuisset cogi alteri tradere, si rẽ voluisset pro se retinere. Item ponderat affectionem petentis ad illam rem, quæ semel fuit apud alios eiusdem agnationis. q̃ operatur, ut aliis cæteris paribus sit præferendus. d. l. si in emptione. & quæ solum hẽt locum, quando contendit cum extraneo, qui uult admitti, & non quando dominus vult pro se vti retentione, quia charitas incipit a seipsa. l. præses. C. de serui. & hoc præponderat dictæ affectioni, quæ concurrit in agnato, istud etiam expressius est, de mente Ro. in d. consil. 22. ubi pro agnato alleg. prius rõnes vltra no. per Bar. in d. §.permittitur. q̃ omnes tendunt ad hoc, ut agnatus præferri debeat extraneo, & cessant omnes & in totum, quando non agitur de præferendo illum extraneo, sed de retentione facienda per dominum, nam ad hoc alleg. l. 2. & fi. cum glo. C. de loc. prædio. ciui. li. 11. ubi habetur, ꝙ emphyteusis finita, & ad rem publicam reuersa debet eidem, uel suis successoribus magis quam alteri pro eadem mercede concedi, alleg. etiam tex. l. 1. C. de metal. libr. 11. per quem dicit Bar. ꝙ colonus † uolens agri fructus uẽdere licet sint sui, debet dominum præferre pro æquali precio, & alleg. etiam d. l. si in emptione. ubi quis præfertur aliis in re, quæ fuit maiorum suorum, & sic Rom. semper uult agnatum præferri ꝑ respectum ad tertium, & non contra dominũ, & istud vr̃ multum, rõnabile & æquum, aliàs cõcessio restricta ad certas

tas personas taxatiue operaretur parum, vel nihil contra intentionem concedentis. Et hac rõne videlicet, ne concessio temporalis sit inanis, & sine effectum, Raph. Fulgo. in consi. 18. Petrus contra d. Morandum, &c. voluit, ꝙ finita emphyteusi descendens solum & non transuersalis possit petere de nouo inuestiri, & ꝙ dictum Bar. qui hoc dictum Bar. qui hoc modo loquit̃ in d. §. permittitur. possit verificari, & idem uult Petr. de Anch. in consi. 133. inci. Plene & subtiliter. & dicens expresse, ꝙ Bar. in d. §. permittitur. loquitur, & ꝙ eius dictum hẽt locum, qñ extant descendentes illius, in cuius persona fuit finita, & ẽm opi. prædictorum adhuc minus audiri debent prædicti nepotes Cęsaris. Nec obst. allegata in contrarium & primo ad allegata per Bar. in d. §. permittitur. colligitur responsio ꝑ prædicta, quia habent locum, qñ dñs vellet alteri emphyteusim concedere, & extraneum præferre, non autem qñ dñs vult pro se retinere. Item loquitur Bar. quando renouatio, vel refirmatio petitur a descẽdentibus vltimi admissi, & non qñ transuersalis contendit admitti. Item nõ ob. quod no. Bal. in d. c. 1. §. 1. in tit. quali olim 7 feud. alie. pot. quia † ille tex. quem ponderat Bald. loquitur, qñ feudum antequam esset apertum iure ꝑmittente fuerat in aliũ translatum, quo casu si resoluatur ius authoris, non resoluitur ius illius tertii, si sit paratus illam rem a dño recognoscere, & idem onus subire, & isto casu loquitur etiam. l. murileguli. C. de murileg. lib. 11. per quem And. de Baru. & Io. de Plat. idem dicunt, qđ Bal. in d. §. 1. sed in casu nostro agnatus uult admitti de nouo, & postquam res ad dominum fuit deuoluta, ideo nõ dẽt audiri, si dominus vult præferri, & retentione vti, & rõ diuersitatis est in promptu, quia primo casu tertius ille, antequã res rediret ad dominum, fuit admissus & in eum fuit ius translatum. Propterea ius sibi quæsitum semel facilius conseruatur, quam de nouo quæratur. le. patre furioso. de his q̃ sunt sui vel alie. iur. & ꝙ nõ faciat ad propositum patet, quia loquitur tex. in d. §. 1. & in d. l. murileguli. etiam in extraneo. & etiam Bal. & prædicti uolunt, ꝙ terram ad se reuersam dominus non possit pro se retinere, sed alteri etiam extraneo debeat concedere, & tamen certum est, ꝙ in terminis nostris non audiret extraneus ex intentione Bar. in d. §. permittitur, & sequacium. Præterea 8 etiam loquuntur † quando feudum fuit reuersum ad dominũ ob culpam uasalli, quo casu non procedit dictum Bar. in d. §. ꝑmittitur. quia non tenetur dominus tunc illud etiam agnato ꝓximiori concedere ẽm Alex. in d. l. si mihi, & Titio. Dicendum est ergo, ꝙ dictum eorum procedit de honestate, ut scilicet rex terram feudalem ad se reuersam quomodocunque teneat alteri etiam extraneo potius concedere, quam pro se retinere, non autem ꝙ ad hoc compellatur de iure, quia (vt dixi) quo ad extraneum, vel quando culpa vasalli reuersum est feudum ad dominum, nulla potest subesse necessitas, secundũ Doc. in locis ꝑ alleg. & Bal. qui allegauit ad hoc. d. §. permittitur. habuit respectũ ad honestatem, de qua ibi, & non ad necessitatem. vel dici 9 pt † ꝙ prædicti loquuntur in principe & rege, qui facilius ad liberalitatem exercendam tenentur, & probatur in l. 1. C. si imper. lib. soc. lib. 10. vbi in feudo recepto a prædictis socius uasalli præfert̃ dño per ius accrescendi, quod non esset in feudo nouo recepto a priuato, ẽm Bar. & alios communiter in d. l. si mihi & Titio. & iõ Præposi. in c. 1. §. 1. qui sentit, ꝙ agnatus debeat ꝑferri dño uolenti pro se retinere, non vr̃ bene sentire, q̃a Bal. ibi non se restringit ad agnatũ, sed ẽt loq̃tur de extraneo, vt dixi. Nec ob. d. §. ꝑmittitur. qui vr̃ loqui, qñ ẽt nõ agebatur 10 de ꝑferendo extraneũ successori, q̃a ille tex. loquitur, qñ † priuilegium erat concessum personæ ꝑ ꝑ rem, & iõ quia res transiuit ad alium æquum est, ꝙ renouetur priuilegiũ successori rõne dictæ rei, & ista ratio videtur ibi assignari, & quod sit uerũ patet, quia tex. ille uult talem renouationem fieri successori extraneo, & tamen renouatio feudi, vel emphyteusis, de qua agitur, peti non posset a successore extraneo defuncti, secundum intentionem Barto. & aliorum, ita etiam illum text. declarat Ful. in consi. 222. Nobilis quidam, &c. Et non ob. quod Barto. in d. §. permittitur. indistincte loquatur, quia eius dictũ fundatur in æquitate, quæ non habet locum contra dominum immo ęquitas dictat tunc contrarium d. l. præses. C. de ser. nec est mirum, quod dominus præferatur agnato, & non extraneus, quia & aliàs antiquus doctor, vel eius successor præfertur nouo conductori pro eodẽ precio, qui tamẽ nõ posset admitti, si dominus nollet locare alicui, sed pro se retinere, ut ꝓbatur ex plurib. de quib. per Ro. in d. consi. 22. & de quib. etiam in præcedentib. est facta mentio, & ideo concludendum videt̃ ꝙ isto casu dominus præferatur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta priuati & qui ad longum tẽpus cõducit, si triennio canonem non soluerit, cadit a iure suo, si dominus declaret se uelle eum cecidisse.*

2 *Dominus uendens rem, videtur declarare se uelle emphyteutã, qui canonem non soluerit priuari, præsertim si post uenditionẽ id expresse declarauit.*

3 *Caducitatem remittere non censetur, nec in iure expellendi sibi præiudicat dominus, patiendo conductorem adhuc re vti, & frui.*

4 *Emphyteuta debitor in certa graui quantitate, et in pecunia, creditor non potest compensare, nec prætextu eius, quod sibi debetur, uti potest retentionem, & nu. 5.*

6 *Officiales Bailiæ uigore arbitrij sibi cõcessi non possunt sine causa in iure quæsito præiudicare.*

7 *Ille cui facta fuit locatio per certos homines, tanquam procuratores, & syndicos communis, antequam appareat de mandato, ue sequuta sit dicti communis ratihabitio, non dicitur emphyteuta, ideo si non soluit, non est in mora.*

8 *Statuto disponente, quod si emphyteuta a domino requisitus triẽnio soluere cessauerit, sit priuatus, nõ erit priuatus, si dominus eum non interpellauit.*

9 *Forma, sub qua a lege certa pœna imponitur, specifice debet impleri.*

10 *Lex. ij. C. de iur. emphyt. loquens in emphyteuta, licet si pœnalis, & odiosa, ad conductorem tamen ad longum tempus extenditur.*

11 *Argumentum a contrario sensu sumitur in statuto etiam ad correctionem iuris, quando aliàs nihil operaretur.*

12 *Venditor non potest esse testis pro emptore, & quãdo quis ex suo testificatu potest reportare laudem, uel uituperium, non est idoneus testis.*

13 *Quælibet causa motiua in principe dicitur esse iusta, et in alio inferior quælibet probabilis, & honesta.*

14 *Officialis repræsentans totum populum, potest alteri præiudicare in iure quæsito, sicuti posset populus.*

15 *Emphyteuta quamuis priuatus sit ipso iure sequuta domini declaratione, adhuc tamen sequi debet sententia declaratoria, ipsum incidisse in commissum.*

16 *Executio pęnæ etiam ipso iure commissæ fieri nõ potest, ante sententiam iudicis declaratoriam.*

17 *Citatio requiritur ad sententiam declaratoriam pęnę incursæ.*

18 *Ratihabitio ualet in absentia partis.*

CONSILIVM CLIII.

De pluribus quæritur, ad vnũ tamen duntaxat effectum vt. s. disautiatur utrum Ioã. Franc. a iure suo ceciderit, ex eo quia canonem intra triennium nõ soluit. Et prima facie dicendum uidetur ꝙ sic, quia 1 sicut emphyteuta cadit † a iure suo, si intra dictum tempus cessat soluere. l. 2. C. de iure emphy. eadem ratione etiam cadit ille, qui conduxit, ẽm Ang. in §. scire autem. in auth. de non alie. & Ant. de But. Imo. & Abb. in c. propter sterilitatem. de loc. & Bal. i c. literæ. de dilatio. in c. querelam. de elec. & in c. si cautio. de fide instru. & quamuis priuetur dictus cõductor uel emphyteuta demum, si dominus declarauit se velle. l. ij. & ibi nota. ager vecti. vel emphy. pet. & ibi ẽt per Bart. & per eum in l. 2. de exce. rei iudic. & probatur in d. l. 2. C. de iure emphy. & ibi no. Bar. cũ quo alij transeunt, & in c. potuit. de loc. ubi idem proba2 tur ẽm Doc. satis aũt † videtur declarasse dominus in casu nostro, velle dictum Io. Fran. priuari, ex quo rem sibi locatam alteri uendiderit, ut præsupponit Alex. in consi. 106. 4. vol. Præterea post dictam uenditionem commune, & homines Camugliani domini directi, per suas literas expresse declarauerunt vendidisse, ex eo ꝙ dictus Io. Francis. nunquam soluit, & per cõsequens quia priuatus fuit, & quæ declaratio facta post dictam venditionem sufficit, vt in terminis uoluit Alex. in consi. 6. tertio

tio

aio uolu. & ibi etiam concludit, ꝙ talis declaratio valuit nõ citato etiam do. Ioanne Francisc. allegando Roma. qui per plura idem tenet in consi. 212. Nec † ẽt quia dicti homines per longũ tẽpus passi sunt dictũ Ioannẽ Franciscũ uti, & frui dicta re, absq. eo ꝙ illũ expulerint, uidentur caducitatẽ remisisse, nec in iure expellendi dicuntur sibi præiudicasse, ut probatur in d. c. potuit. vbi dicitur, ꝙ emphyteuta poterit morã purgare, dũmodo celeri satisfactione prouideat: ergo differendo solutionẽ, quamuis possideat, dño non p̄iudicat, & ita etiã tenent Moder. in d. l. 2. col. 70. Nec ẽt recusari potest Io. Fran. mediante aliqua cõpẽsatione, quia ipse est debitor in certa quantitatẽ frumenti, & creditor in pecunia. ideo † de quantitate pecuniæ ad quantitatẽ fructuũ non admittitur compensatio, ut no. in l. neque, de cõpensatio. & sentit gl. in l. diuortio. §. ob donationes. sol. ma. & idẽ tenet ibi Bar. Bal. Ang. & Moder. & Inn. & Doc. in c. ad nostrã. el j. de iureiur. nec † ẽt prætextu eius, qđ sibi debetur, potuit Io. Franc. uti retentione, vt colligitur ex not. per Bar. in l. si non sortem. §. si centũ. de cõdi. inde. & in l. si nõ inducta. C. in quib. cau. pig. taci. cõtraha. & ꝑ Doc. in l. fi. C. cõmod. cũ concor. Nõ † vr̃ etiam, ꝙ Io. Franciscus excusetur & iuuari possit, quãtũcunq. determinatum sit per magnificos d. officiales Bailiæ, ꝙ non intelligatur dictus Io. Fran. priuatus, nec a iure suo cecidisse per cessationem solutionis, quia ipse fuit ipso iure priuatus vtili dominio, & res pleno iure ipso facto reuersa fuit ad dictũ commune, & homines directi dominij, etiã absque vlla sententia, ẜm Sali. in d. l. 2. C. de iure emphy. & Imo. in d. c. potuit. post Host. & Ant. de But. qui dicunt hanc esse cõem opi. & dicit Imo. ꝙ istud est de mente Bar. in d. l. 2. C. de iur. emphy. in d. l. 2. de exce. rei iud. & idẽ tenet Pau. de Cast. in consi. 140. & Abb. in consi. 170. cum concor. cum ergo ius esset quæsitũ dicto cõi, & hoĩb. nõ potuerũt ꝑ dictos officiales dicto iure q̃sito priuari sine cã, per no. per Doc. in c. quæ in ecclesiarũ. de consti. & in l. fi. C. si contra ius vel vti. publ. Præterea ex virtute arbitrij eis concessi videtur, ꝙ non possint alteri in iure quæsito preiudicare, quia intelligitur data potestas, & arbitriũ sine tamen iniuria, & præiudicio alterius. l. 2. §. merito. & §. si quis a principe. ne quid ĩ loc. publ. & uidetur determinari per Bar. in l. ambitiosa. de decr. ab ord. facien. ver. item uigore dicti arbitrij. ubi concludit, ꝙ tales officiales habentes arbitrium a populo, non possunt facere statutum, per quod alteri preiudicatur in iure quæsito, & ideo secundũ eum non potuerunt debitores alicuius liberare, nec similia facere. Sed præmissis, & alijs non obstantibus contrarium arbitror verius. Et sic ꝙ Ioã. Franciscus ex dicta causa non sit priuatus, & ꝙ a iure suo non ceciderit ex pluribus. Et primo, quia dicta res, de qua agitur, fuit locata dicto Franc. per certos homines tanquam procuratores, & syndicos dicti cõmunis, qui etiam de rato promiserũt se facturos & curaturos, &c. Quantumcũq. ergo prædicti locauerunt tanquam procuratores, non tamen ex hoc probatur, ꝙ sint tales, immo habent necesse ostendere mandatum, vel de rato cauere, secundum Bar. post Iac. de Aret. in l. 1. §. j. de præto. stipu. & in l. procurator, qui pro euictione. de euictio. & quia promisserunt facere, & curare, &c. eo ipso ꝙ istud nõ fecerũt quam primũ potuerunt, dicuntur fuisse in mora faciendi, etiã absq. ulla interpellatione præcedente, ẜm Bal. not. in c. 1. §. ad hæc in tit. hic fini. lex Conra. & Alex. in l. quod te. si cer. pet. in 6. col. & Are. in l. si ita stipulatus. §. possum. de uerb. oblig. antequam † ergo homines ostendissent legitimum mandatum, vel sequuta fuisset ratihabitio dicti communis, non constabat, qđ Io. Fran. esset emphyteuta, sed erat dubium, & incertum, ideo si ante ratihabitionem dicti communis non fuit in mora, quia ignorauit dictum commune esse creditorem, ex quo, vt dixi, de mandato locatorum non cõstabat, nec de ratihabitione apparebat, arg. l. si quis inficiatus. ff. deposi. cum ibi no. per Bart. & Doc. in d. l. quod te. & etiam clarius probatur ex no. ꝑ Host. in summa, in tit. de loca. prope fi. tit. circa penult. col. uer. quid si hær. aliàs est sub versi. quid si emphy. & c. vbi concludit, qđ si hæreditate iacente proprietarij lapsum est biennium, vel triẽnium, ꝙ emph. qui non soluit, non dicitur a iure suo cecidisse, & ꝙ est securus postquã nõ fuit, cui solueret, ꝑ l. si fundum. §. Marcellus. de lege cõmisso. & l. cũ quidã. §. si a pupillo. de vsur. & idem vult Bald. in d. l. 2. in fin. C. de iur. emphy. & Albe. de Rosa. in l. 4. §. cæterum. de dam. infect. & probatur ex not. per Dy. in c. cum quis in ius. de reg. iur. lib. 6. vbi quærit, quare est, ꝙ mortuo stipulatore sine hr̃de, cui non p̃t de iure solui, non committitur pœna ipso iure, ut in iurib. præalleg. sed econtra, mortuo promissore committitur, licet restitutio concedatur. l. ad diem, de ver. ob. iuncta l. qui in alterius. §. fi. iuncta gl. de reg. iur. & respondet hoc ideo esse, quia casus contingens in persona creditoris, non debet extendere obligationem debitoris. l. ꝙ occidit. §. pen. ad leg. Aquil. & l. nunquam crescit. de reg. iur. sed econtra, casus contingens in personam debitoris non debet uariare conditionem obligationis. l. 2. §. ex his. de uerb. obl. & cũ p̄dictis etiam transit Ale. in consi. 92. Perspectis his quæ in themate, &c. 1. vol. in fi. 4. col. cum seq. debet ergo in casu nostro Io. Franc. excusari a mora & a pœna ante ratihabitionem dicti communis & hominum Camugliani, quia non habuit, cui solueret, & probabiliter ignorauit, cui soluere deberet, nec ei p̃t imputari negligentia, ut dixi, illi, qui locauerunt, tenebantur curare, ꝙ ratihabitio sequeretur absque vlla interpellatione, ex quo promiserunt facere, & curare, ꝙ prædicti ratum haberent per superios alleg. Secundo principaliter moueor, quia (ut in puncto narratur) statuto ciuitatis Senarum cauetur, ꝙ si emphy. vel qui ad liuellum rem aliquam habet requisitus a domino cessauerit per tres annos canonem seu pensionem soluere, cadit a iure suo, & in perpetuum ius sibi non redditur, &c. vult † igitur, & disponit statutum prædictum, sumpto argumento a contrario sensu, ꝙ ita demum cadat emphy. si per triennium cessauerit soluere, quando requisitus fuit, & non soluerit, quia ergo dictus Io. Fran. non fuit interpellatus ab homine pœna caducitatis non fuit commissa, quia interpellatio, quæ a statuto est posita in conditione, requiritur pro forma, secundum Bal. in auth. ma. & auiæ. C. quando muli. tute. offi. fungi potest. iõ pœna non committitur, nisi dicta forma specifice sit impleta, quia † vbi pœna imponitur a lege sub certa forma, illa dẽt impleri specifice, secundum Bal. in auth. qui semel. C. quomod. & q̃n iudex. & in l. j. C. de re. iu. & in l. ea q̃. in 1. col. de accusa. & Ale. in l. 2. in 8. col. de re iu. & quis statutũ loquat in emp. & in liuellario, locum tñ hẽt etiam in eo, qui conduxit ad longum tẽpus, quia, ut dictũ est superius, in omnib. prędictis est eadem rõ & ideo Doc. de quib. supra extendunt. l. 2. C. de iur. emph. quãuis sit pœnalis, & odiosa ad conductorem ad longum tempus, quæ † tamen loquitur in emphyteuta, multo ergo magis statutum ad illum extenditur, quia est fauorabile, q̃n per illud pœna minuitur, & facilius euitat, & ideo tanquam fauorabile debet extendi ex identitate rõnis, ꝑ no. ꝑ Bar. in l. si constante. in 9. q. primæ partis principa. sol. matr. Nec etiam ob. ꝙ † argumẽtum a contrario sensu non sumatur in statutis, quando ex hoc inducitur legum correctio, ẜm Bar. in l. omnes populi. de iust. & iur. in 6. qõ. prin. & Doct. in c. cum apostolica. de his q̃ fiunt a præla. & Bar. & alios, in l. 1. in prin. de offi. eius cui manda. est iurisdi. quia fallit, quando aliàs statutum nihil operaretur, tunc enim ne statutum reddatur superfluum, licet sumere dictum argumentum, ẜm Pa. de Ca. & Mod. in d. l. 1. in prin. & in l. qui in testõ. §. mulier. sol. mat. & in l. conuenticulam. C. de epis. & cle. & in consi. 334. inci. Præsens casus, &c. & Bal. & Ang. in l. si cũ dotem. in prin. sol. ma. cum igitur de iure communi emphyteuta priuati si intra triennium non soluit, ipso iure cadit a suo iure, ẽt si non sit interpellatus. d. l. 2. quia dies interpellat ꝑ hoĩe. l. magnam. C. de cõtrahen. & commit. stip. statutum in casu nostro nihil operaretur, si a cõtrario sensu argumẽtũ nõ sumeretꝑ pea sumendum eo mõ quo est dictum, vt nõ reddatur superfluũ. Nec † ob. si dicatur, ꝙ ꝑ testes cõstat de interpellatione, quia non probãt, ex quo sunt de illis, qui vendiderũt rẽ, de qua agitur. quia venditor nõ p̃t eẽ testis pro emptore, ẜm gl. & Do. in l. oĩb. C. de testi. & Bart. in l. ab exequutore. §. 1. de appella. & licet isti vendiderunt, vt vniuersi, & non ut singuli, quia tñ ex suo testificatu p̃nt reportare laudem, vel vituperium, nõ sunt idonei, ẜm Ioã. And. in ti. de teste. §. j. uer. quid si administrator &c. sicut etiam iudex, vel arbiter non põt eẽ testis de gestis a se vel coram se, secundum Doct. in c. cum a nobis. de testi. & Bar. in l. ne in arbitris. C. de arbi. quia præsumitur hr̃e affectionem ad cãm, sicut hac ratione repellitur aduocatus & proxeneta, vt no. in c. j. de testibus. in 6. & per alios in d. c. cum a nobis. cum concor. de quibus ibi. Tertio confirmatur conclusio præmissa, quia etiam in facto proponitur) per magnificos. dom. officiales

ciales Bailiæ est determinatum, ꝙ pœna caducitatis nõ habeat locum contra Io. Franciscum, quamuis cessauerit soluere. Et quorum officialium potestas, & arbitrium dr̃ esse sufficiens, & amplissimum, & de potestate quorum nullum fit dubiũ. Nec ob. dum dr̃, ꝙ non potuit ẽt princeps præiudicare in iure quæsito i dominio. & ꝙ est de iure gentium, etiam si modus quærẽdi esset de iure ciuili, prout etiam vult & declarat Ale. in l. Gallus. §. & quid si tantum. de lib. & posth. & in l. cum hæredes. in prin. de acq. poss. & Are. in l. 3. ff. de testa. quia in casu nostro cã legitima, & iusta dr̃ subesse. Nam (ut dictũ est) Io. Franciscus erat creditor dicti communis & hominum in plurib. quantitatib. pecuniarum, & quamuis de quantitate frumenti ad quantitatem pecuniæ non habeat locum compensatio, nec possit etiam habere locum retentio per superius allegata, nihilo minus ita est & esse potest iusta causa statuendi per dictos magnificos dominos officiales, ꝙ pœna caducitatis non hẽt locũ.

13 Nam † iusta cã non tm̃ in proposito dicitur illa, quę respicit publicam utilitatem. l. item si uerberatum. §. j. de rei ven. sed ẽt quælibet causa motiua in principe dr̃ esse iusta, & in alio inferiore quælibet cã probabilis, & honesta, sicut est illa, de qua supra, secundum Bal. in l. fi. in vlti. col. C. de precibus Impera. offeren. & Are. in d. §. & quid si tantum. licet de Bal. mentionem non faciat, & in dubio prædicti domini præsumuntur moti ex dicta cã, quamuis aliter non appareat, per no. per Imo. in c. nã concupiscentia. de consti. dicens ꝙ vbi cã aliqua præsumi põt in principe, sicut quando cã subest, & dubitatur ex qua cã fuit motus, ꝙ semper ex illa cã in dubio motus esse præsumitur, et idem tenent Mod. in d. c. quæ in ecclesiarum. in 6. char. vers. recipit tamen ista conclusio, etc. Nec etiam ob. ꝙ in generali arbitrio dato illis officialibus non uenit, quod possit tertio præiudicare in iure quæsito, per no. ꝑ Bart. in d. l. ambitiosa, quia

14 † si dicti officiales representãt totum populum, & possunt id, quod totus populus pt̃, tñ Bar. in loco paile. vult, ꝙ possint in iure ẽt qũto piudicare, sicut posset totus populus, de quo loqtur, & idẽ uult in l. toties. de pollici. & in l. Anthiochensium de priuile. credi. Præterea in casu nostro nõ agitur de iure iã quæsito auferendo, sed de præiudicio iuris quærendi, ex quo dicti officiales sic statuerunt, & ordinauerunt, antequam commune & hoies prædicti declarassent uelle, quod dictus Io. Francis. esset priuatus, antequam declaretur, non causatur priuatio, ẜm gl. in d. l. 2. C. si ager vel emphy. peta. & per Bar. & Doct. in d. l. 2. C. de iur. emph. ꝑ illum tex. & per consequens non dicunt ꝑdicasse dicto communi in iure quæsito, sed in iure quærendo, qđ facere potuerunt, ẜm Mod. maxime Ale. in d. §. & quid si tã tum, & uirtute arbitrii illius concessi in tali iure quærendo, habet potestatem præiudicandi. ẜm Cy. in l. si ea quæ. C. de do. ꝓmis. & Bal. in l. j. in fi. ff. de testa. mili. vbi dñt, ꝙ licet q̃s uirtute liberi arbitrij sibi cõcessi nõ possit alteri præiudicare in iure iã quæsito, tamen præiudicare poterit in iure quærendo, ꝙ dicit Bal. else notandũ. Quarto & ultimo prædicta corroborantur. Nam quamuis emphyteuta priuetur ipso iure, sequuta dicta declaratione dñi, & sic ad talem priuationem non sit sñia priuationis necessaria, sequi tñ dẽt sñia declaratoria, quia in pœnis

15 † ẽt ipso iure incursis necessaria est dicta sñia declaratoria. c. cum ẜm. de hæret. in 6. & isto casu non est necesse, ꝙ iudex per sententiam puniat, & priuet emphyteutam per allegata in cõtrarium, quæ procedunt, & loquuntur de sñia priuationis, sed tamen per sententiam declarare debet, delictum esse commissum, vel pœnam esse cõmissam, & ita et probatur ex not. ꝑ Io. Andr. in c. j. de homi. lib. 6. dicens ꝙ ita debent intelligi omnia iura canonica et ciuilia, q̃ dicunt ipso iure, vel ipso facto aliquem puniri confiscatione bonorum, vel quacunq; alia pœna vt. s. declarari debeat, illum esse culpabilem, ꝑ d. c. 1. & per d. c. cum ẜm, & dicit Abb. in c. verum. ad fi. de fo. compet. ꝙ eo casu quo res data ecclesię debet reuerti ipso iure ad laicum ꝑꝑ pœnam in concessione facta ecclesiæ appositam, requiritur prius sententia declaratoria super inobseruantia, & ad propositum etiam consuluit. d. Cardi. in consi. 128. incip. Habui hunc punctum a quodam Cardinale. dicens, ꝙ si vasallus commisit culpã propter quam fuit ipso iure priuatus, ꝙ hoc debebit declarari eo prius conuicto & in terminis nostris idem uoluit etiã Ro. in d. cons. 222. dicens, quod saltem debet per sententiã declarari canonem non esse solutum, & in hoc bñ dicit per prędicta, & per alia de quib. ꝑ Feli. late in c. Rodulphus. de rescrip. uer. sed declaratoria, & c. & istud etiam non negat Alex. in d. consi.

16 6. in 3. vol. allegato in contrariũ. Executio † ergo dictæ pœnæ ẽt ipso iure cõmissæ fieri nõ põt ante dictã sñiam declaratoriã ex quo requirit factũ & ministerium hominis, ẜm Domi. post Imo. in c. fœlicis. de pœ. in 6. & Bald. in ca. de feu. sine cul. non amit. dũ dicit, ꝙ declaratio nõ est necessaria ad substantiam pœnæ, sed ad executionem, quẽ ẽt refert Alex. in d. consi. 6. & ad

17 † talẽ sñiam declaratoriam pœnæ incursæ requiritur ẽt citatio partis, ẜm gl. no. in cle. præsenti. in ver. constiterit. de cẽsi. & in cle. 2. super eodẽ verbo, de pœnis. & ibi per Doct. & in c. 2. de sponsa. & hoc uerũ qñ non præsupponitur delictum cõmissũ, sed super illo disputatur, & prout declarat Ro. in cons. 482. incip. In casu præmisso, & c. ad fi. & Feli. in d. c. Rodulphus. colu. antepen. uer. citatur ẽt pars. & quamuis Ale. in d. consi. dicat, ꝙ iudex, corã quo agitur prius declararet pęnã esse cõmissam, & ꝙ exequutio facta non præcedẽte tali declaratione non ẽst iuri contraria, per no. ꝑ Bal. in d. c. 1. de feud. sine cul. non amit. tñ hoc ultimum non est uerũ, & cõis opinio est in cõtrarium, vt hr̃ in d. locis. & ꝑ Alex. in l. si quis maior. C. de transact. ubi allega. no. Io. Andr. in d. c. 1. de homi. li. 6. Nec ẽt in casu nostro per iudicẽ põt fieri dicta declaratio, quia ad hoc non agitur, sed petitorio, & possessorio, ut in puncto narratur, iõ iudex, qui nõ est aditus, ut declaret pœnam esse cõmissam, & a quo non petitur, non põt super hoc pronunciare. l. 4. §. hoc autẽ iudiciũ. de dã. infe. Et ad allegata in ꝯriũ ex ꝓmissis satis colligi põt clara rñsio, & inquantũ primo dr̃, ꝙ ꝑ cessationẽ solutionis fuit pęna ꝯmissa, ꝙ declaratio dñi directi interuenit, rñdetur, ꝙ licet hæc oĩa sint uera, tñ excusatur Io. Fraciscus ante ratihabitionẽ dicti dñi, ut superius fuit probatũ, & per quã ratihabitionẽ subsequentem confirmatũ est ius dicti Io. Francisci. l. fi. C. ad Mace. & de qua cõstat, ut in facto proponitur, in quo narratur, ꝙ post aliqđ tps dicti hoĩes in generali consilio approbauerunt & cõfirmauerunt dictã locationẽ, & de qua approbatione, & ratihabitione cõstat ẽt clare ex literis dicti cõis, in quib. fatentẽ hoĩes locasse i perpetuũ, referendo se ad instrumentũ locationis factæ per certos locatores tanq̃ syndicos dicti cõis. ex qua cõfessione aut probatur mãdatũ ꝑdictorũ, aut saltẽ inducitur ratihabitio, per l. Iulianus. cũ ibi no. per Doct. ff. qui satisd. cogan. & quæ cõfessio iuuat, & ꝓdest quãuis facta sit absente parte, ex quo de illa cõstat ex literis dicti cõis, iuxta no. ꝑ Bar. in l. nuda. de dona. & faciũt no. ꝑ eũ in l. quo. n. rẽ ra. ha. & in l. si ego. de neg. gest. vbi hr̃, ꝙ ratihabitio valet in absentia partis, q̃a

18 ergo post ratihabitionẽ nõ cessauit soluere dictus Io. Franciscus, sed obtulit, & cõsignauit cũ protestationib. excusatur perinde ac si soluisset. d. l. 2. C. de iur. emphy. & l. obsignatiõe. C. de solu. & iuxta plene no. in l. acceptã. C. de vsu. & ubi ẽt nõ soluisset, adhuc tñ priuatus non esset, ex quo non fuit ab hoĩe interpellatus, ut requiritur ex forma statuti in hoc discrepantis a iure cõi, vt est dictũ, & ubi ẽt pœna fuisset cõmissa, tñ fuit remissa, & remitti potuit, ꝑ magnificos dominos officiales Bailiæ non obstantib. allegatis in cõtrariũ, quib. supra. fuit rñsum, & quia non præcessit sententia declaratoria, exequtio dictæ pœnæ non potest fieri de iure. Vnde ex omnib. est concludendum, ꝙ reus ueniat absoluendus. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *In capita et non in stirpes succeditur, quum non agitur de successione per mortem patris, uel patrui, sed ulterioris gradus, etiã in feudalibus.*

2 *Ius accrescẽdi habet locum in feudo, quando portio defecit ante emolumentum quæsitum, secus si post, tunc enim obuenit iure quodam successionis.*

3 *Signatura non autem petitio attenditur, quando gratiã ampliat uel limitat.*

4 *Inuestitura non potest alterari per patrem in præiudicium filij nedum si emphyteusis sit antiqua, sed etiam si sit noua, nisi filius hæreditatem patris postmodum simpliciter adeat, & nu me. 11.*

5 *Vocati per uerbũ filius, quod est collectiuum, & maiorem inducit, coniunctionem quam copula, reputantur pro uno, & in stirpes uocati dicuntur.*

6 *Indefi-*

6 *Indefinita, quæ potest æquippollere uniuersali coniunctiuæ, et disiunctiua, ut filius, interpretatur ut collectiuę potius æquipolleat.*
7 *Concessio dubia debet declarari & intelligi, secundum petitionē præcedentem.*
8 *Dictio omnino, & per consequens, etiam penitus, significat indistincte.*
6 *Emphyteusi ita pluribus cōcessa, ut de uno in alium deueniat, vno decedente, eius portio spectat ad conductores superuiuentes, & quousq. aliquis eorum superest peruenire non potest ad descendentes concedentium.*
10 *Pluralitas in ultimis uoluntatibus resoluitur in singularitates, propterea substitutus post mortem plurium, uno mortuo statim admittitur, secus in contractibus, quia in illis expectatur mors omnium.*

CONSILIVM CLIIII.

CIRCA id, de quo q̃ritur, videlicet, qualiter isti nobiles de la Moltia succedant, vel succedere debeāt in emphyteusi ecclesiastica, quæ ad eos dicitur deuolui ꝑ mortē do. Fran. Et vr̃ prima facie dicē dū, ꝙ succedāt in capita, & nō in stirpes, quia nō
1 agitur † de successione ꝑ mortē patris vel patrui, sed dicti dñi Francisci, q̃ est vlterioris gradus & trāsuersalis, iō frater Ludouicus, & filij Philippi oēs frēs patrueles ꝑdicti do. Francisci debēt ī capita admitti. auth. post frēs. la. 2. C. de legi. hæredi. & ibi Bar. & Io. And. in addi. Spec. in ti. de suc. ab intest. §. j. ver. sed filij, & Cy. in auth. cessante. C. de legi. hære. & ꝑdicta locū habēt nedū in bonis allodialib. & emphyteuticis, sed ēt in feudalibus q̃a in feudis nō reperit̃ aliter ordinatū, & dispositū q̃ sit de iure cōi. c. 1. de suc. feu. & ibi hoc tenet Bal. in c. 1. de gra. suc. ī feu. post antiquos ꝑ illū tex. & Bal. in c. 1. de natu. suc. feu. & Alex. cōsi. 29. 5. uol. col. 3. ver. dū āt q̃rit̃, &c. Nec obstare vr̃, ꝙ portio deficiētis accrescat superuiuēti, & ꝙ portio accrescit portioni. l. si totā. de acq. hær. & ꝑ ꝯñs, ꝙ cuilibet dēt accrescere ꝓ parte rei emphyteuticæ, q̃ reperitur apud eū, q̃a illud posset ꝓcedere eo casu, quo locū haberet ꝓprie ius accrescēdi in ꝓprietate, ꝙ est q̃ñ deficit portio ante emolumētū q̃sitū. l. 1. §. j. ff. de
2 vsufru. legi. sed in casu nr̃o q̃a deficit † portio post emolumētū q̃sitū, nō pt̃ ꝓprie locū hr̄e ius accrescēdi, sed obuenit quodā iure successionis, s̄m Bal. in c. j. §. decedēti. q̃. feu. dare pos. & ibi ēt declarat, qualiter ēt in alio est dr̃ia, vtrū ueniat quis ad portionē deficiētē ꝑ ius accrescendi, vel iure successionis vel est dicēdū, ꝙ ex vi verborū inuestituræ, & cōcessionis admittitur, vt probat in c. j. de feu. marchiæ. in ver. ꝑ inuestiturā fratris. quē tex. Bal. ibi reputat mirabilē dicēs ibi probari, ꝙ in feudis post portionē acquisitā nō propriedr̃ locū hr̄e ius accrescēdi, sed vi taciti pacti, & inuestituræ primi parentis q̃s admittitur. Idē ergo & in emphyteusi, prout ēt ꝑ dicta tenet Alex. in l. si mihi & Titio. de verb. obl. aliàs sequeret̃, ꝙ in feudo & emphyteusi nunquā haberet locū successio in capita, sed solū in stirpes, cōtra prædicta, de qua solū tractatur, & agi pōt, q̃ñ deficiens portio ad alterū potest peruenire. Si ergo tūc pro rata rei, quę est apud eū, caperet partē deficientē, successio in capita locū nunquā haberet, qđ est falsum. Nec similiter vr̃ obstare, ꝙ in ultimis inuestituris, sit actum expresse, ꝙ inter inuestitos & inter descendentes ab illis succedatur in stirpes & nō in capita, quia negatur, ꝙ istud fuerit concessum ꝑ reuerendiss. do. Abbatem, licet ab eo id fuerit petitū. nā de anno. 1473. fuit propositū ꝓ parte Girardi & Philippi fratrum, & Ludouici eorū nepotis ex altero fratre & petitū ꝙ quilibet eorū & suorū descendentium masculorū inuestiretur in solidū, & ꝙ inter eos haberet locū successio in stirpes, ac etiā ꝙ fœminæ admitterentur demum deficientibus masculis prædictorum, & cuiuslibet eorum, ad quorū preces primū & ultimū fuit concessū, & sic quilibet fuit inuestitus in solidū, & ꝙ fœminæ intelligerentur uocatæ in defectū omniū masculorū, sed ꝙ adinuicē succederent in stipes in inuestitura non continetur nec expresse concessum reperitur, & ideo hoc intelligitur denegatum, per no. per Abb. in c. inter dilectos. de fide instrumen. col. 3. & in c. 2. de treug. & pac.
3 dicens † ꝙ q̃ñ signatura ampliat, vel limitat gratiam, ꝙ non attenditur petitio, se signatura, & iō si petitio fuit indeterminata & concessio determinata attenditur cōcessio, ꝙ dicit esset no. quia sæpe Papa signādo supplicationē restringit petitionem, & tūc nō ꝓdest impetranti dedisse gn̄alē petitionem, & pridie fuit in facto per eū cōsultū, sicut ēt uidemus, ꝙ si ex duob. ꝓpositis quis vnū cōfitetur, aliud negare, vr̃, s̄m gl. in c. nōne. de præsump. & in l. totū aūt. de legi. & idē econtra negatio unius inducit affirmationē alterius propositi. d. c. nonne. & idē dicit de alia inuestitura facta de an. 1490. quæ similiter restringit petitionē mō ꝑdicto, dato ēt ꝙ expresse fuisset cōcessum, ꝙ hr̄et locū successio in stirpes, id nō vr̃ uoluisse, nec fieri potuisse in præiudiciū filiorū ipsius Philippi, qui sunt cōprehensi in præcedentib. inuestituris, ex quarū tenore potuissent in occurrenti casu succedere in capita cū fratre Ludouico ꝑ prædicta, quia
4 † non pōt fieri alteratio inuestituræ in ꝑiudiciū alterius, si ille nō ꝯsentiat. c. j. an agna. uel fil. & c. j. de eo qui fi. fec. agn. & hoc nedū hēt locū, si emphyteusis erat antiqua, sed ēt si erat noua, & de nouo quæsita, q̃a ēt in illa nō pōt pater alio mō, puta prelegando uni ex filijs, alijs præiudicare, s̄m Dyn. Bal. & Ang. in l. apud Iulianū. §. si quid alieni. de leg. 1. & Spec. in tit. de loca. §. nūc aliqua. ver. 78. & Bal. in l. itē videndū. §. fi. de peti. hære. ubi dicit, ꝙ Iac. But. consuluit pro hac parte, & idē tenet Ang. cōs. 181. & 199. & Alex. consi. 105. & seq. 4. vol. dicēs, ꝙ ista opinio vr̃ magis cōmunis, & quā ēt in his terminis sequuntur Moder. in l. 1. C. de iure emphy. in vlt. char. Sed præmissis non obcontrariū puto de iure verius, & vt de veritate clarius appareat de trib. ꝑ ordinē est videndū. Et primo, vtrū petitio contineat, ut in stirpes hoc casu succedatur. Secūdo, an ad illud ēt extēdatur cōcessio. Tertio, an id potuerit concedi. Circa primū rn̄detur affirmatiue, uidelicet, fuisse petitū, ut inter oēs ī inuestitura cōprehensos succedatur in stirpes, ut apertè colligit̃ ex illis verbis: E mancando vno de' mei senza figliuoli, gli altri habino a succedere in stirpes, & habia loco cōtinuo ꝑ noi, ꝑ nostri figli uoli è nepoti, & pronepoti descendenti maschi, siue in tertia generatione, &c. Et sic petitur, ꝙ successio in stirpes hēat locū nedū altero ex ipsis conductorib. decēdente, se ēt q̃ñ decēdit sine liberis aliquis prædictorū, ut in illo uer. & habia loco continue, &c. prout cōtingit in persona. d. Fran. filij dicti Girardini, & quia hoc nullā, vel modicā hēt dubitationem, ulterius nō insisto. Quo vero ad s̄m dr̃ fuisse cōcessum per do. Abbatē inuestientē, ꝙ ꝑdictis oīb. casib. succedatur in stirpes, dū in instr̄o inuestiturę cōtineatur, ꝙ oēs & singulæ dictæ & incertæ res, & bona, & ꝑsens precariā in totū, & per totū ac penitus & omnino cadāt, & deueniāt de vno in aliū ipsorū, & cuiuslibet ipsorū Girardini, Philippi & Ludouici, & eorum & cuiuslibet eorū filiorū nepotū, & pronepotū legitimorū naturalium ex ipsis, & quolibet eorum descēdētiū. Nā dū dr̃, ꝙ deueniant, de vno, &c. sub illo uerbo de vno, indeterminate, vel indefinitè prolatū, cōprehendūtur, vel cōprehendi possunt oēs & singuli, pro quib. paulo ante fuit recepta inuestitura, & ad quos ista pars sequens refertur. Et iō cum paulo ante fuerit facta concessio pro quolibet ipsorū Girardini, Philippi, & Ludouici, & ꝓ cuiuslibet eorū filijs, & nepotib. masculis ex ipsis, & quolibet eorū descēdētib. dū postea sequitur, ꝙ bona deueniāt, de uno, &c. intelligitur de nouo ex superius nominatis, siue, sit unus ex ipsis conductorib. nominatis, siue sit unus ex descendentib. alicuius eorū apud quē reperiatur portio deficiens, ut, scilicet illa deueniat in aliū ipsorū, & cuiuslibet ipsorū Girardini, Philippi, & eorum filiorū nepotū, & pronepotū, &c. est ergo sensus, ꝙ bona deueniāt de uno ex cōductorib. uel filijs alicuius eorū in aliū conductorē, & in filios cuiuslibet conductoris, & per consequens si apud vnū ex filijs alicuius conductoris reperitur portio deficiens, puta apud d. Fran. filiū. d. Girardini peruenire dēt ex verbis prædictis inuestituræ ad fratrē Ludouicū
5 unū ex cōductorib. & ad filios alterius. s. Philippi. Cū † ergo illi, qui ex Philippo descēdūt, uocentur ꝑ verbū illud filios, qđ est collectiuū, & non sub nomine proprio, uel alio habente vicē nominis proprij, oēs illi reputantur pro uno, & ideo ad dimidiam solū uocantur, & ad aliā dimidiā dictus frater Ludouicus, & consequenter vocātur in stirpes, & non in capita. l. inter dū. in prin. de hære. insti. uerbū. n. illud filios, est collectiuum, & inducit coniunctionē inter illos, qui sub illo includuntur, & maiorē quā per copulam. l. qui quartā. §. fi. & ibi Bar. de leg. j. & per eū in l. re cōiūncti. de leg. 3. in 11. col. uer. 2. principaliter est uidendū, &c. ubi etiam dicit, ꝙ respectu alterius uocati

cum

cũ eis, mediante copula dñr quodammodo disiuncti. p d.l. interdum. in prin. & sic allegando d.l. sentit clare, ꝙ admittantur in stirpes, & quidem vere, quia coniuncti reputantur pro vno corpore. l. plane. in prin. de leg. 1. & l. unica. §. sin autem disiunctim. C. de cadu. tolle. illud ẽt aptius & magis in terminis sentit Ale. post Ang. in l. Gallus. §. quidã recte. de li. & post. in vlt. col. vbi concludit, ꝙ si quis recipit emphyteusim pro se, filijs, & nepotib. ꝙ nepos ex filio pdefuncto vocatur simul cũ alijs filijs, p d.l. interdum. in prin. q̃ probat, ꝙ nõ succeditur in capita, sed

6 in stirpes, ut dixi. Et cõfirmat, qa † illa indefinita, importata per verbũ filios, pt æquipollere vniuersali collectiuæ, & vniuersali disiunctiuæ, ergo fieri dẽt interpretatio, ꝙ potius æquipolleat vniuersali collectiuæ, ẽm Imo. in l. si ita sit scriptũ filiab. in prin. de leg. 1. p d.l. q. quartam. §. fi. eo. ti. oẽs ergo pro vno debẽt cõputari. l. cũ proponeret. de iud. & quia p tale nomẽ collectiuũ inducitur cõiunctio, & maior quam per copula, vt dixi supius. Accedit etiam, ꝙ vbi verba essent ambigua, & possent importare, ꝙ succederetur in stirpes & in capita, in dubio intelligeretur prouisum, ꝙ successio in stirpes potius locum haberet, & hoc quia sic fuit petitum p pdictos, de la Moltia in suis precib.

7 Præterea dẽt † concessio dubia referri ad petitionem præcedẽtem, & ẽm illã intelligi. §. pterea. insti. de inuti. stip. & l. si defensor. §. qui interrogatus. de interrog. act. & tanto magis, quia ex pfationib. inuestituræ, ex qib. declaratur intentio. l. fi. de hære. insti. & l. cũ hi. in princ. & ibi no. Bar. de transac. constat, ꝙ ista fuit mens concedentis, & inuestientis ibi, & eorum volũtati penitus annuere, &c. ex quib. præcipue patet, ꝙ reuerendiss. d. Abbas cum capitulo intendebat velle petitioni pdictorum in omnibus suis partib. satisfacere, prout ẽt pbatur ex illo verbo penitus, qđ idem importat, qđ oĩno. l. j. C. de gladia. peni. tollen. libro 11. iuncta rub. & no. Arc. in c. 1. de supplen. negl. pla. lib. 6. & Io. And. in c. 1. de postu. pla. eo. lib. in nouel. & gl. in cle. 1. de pbẽ. & Ale. in l. qui usumfructum. de verb. ob. quæ dictio om-

8 nino, & per † consequens ẽt penitus, significat indistincte, ẽm gl. & Bar. in l. si cum exceptione. §. quatenus. ff. quod met. cau. Et propterea uerba concessionis ubi possent dici ambigua, recipiunt declarationem ex pfationib. prædictis, & petitione præcedenti, sed plus etiam dici potest, & probabiliter, & rõnabiliter, ꝙ solus frater Ludouicus succedit in omnibus istis bonis, de quibus agitur. Qm̃ concessa est emphyteusis cum hoc, ꝙ cadat de vno in alium ipsorũ & cuiuslibet ipsorum Girardi Philippi & Ludouici & eorum filiorum, nepotum, &c. decedente

9 ergo † vno ex pdictis conductoribus, vel ex eorum descendentib. masculis sine filiis masculis, portio deficientis illius spectat in totum ad conductores superuiuentes, & quousque aliquis eorum superest, peruenire non potest ad descendentes eorum vel alicuius eorum, ut in terminis firmat Ang. consi. 175. inci. Charissima mater, &c. vbi concludit, ꝙ si testator prædium reliquit uxori, & post eius mortem illud reliquit filiab. propriis, & earum hæredibus, & contingat unam ex filiabus decedere relicto hærede extraneo, ꝙ portio prædij, quæ ad eã prius peruenerat, non pertransibit ad eius hæredem extraneum, sed ad sorores superstites, quia quamdiu aliqua ex dictis filiab. superest, earum extranei excluduntur. Mouetur in proposito, qa fuerũt prius nominatæ, quã hæredes earum, ergo magis dilectæ. l. quoties in prin. de vsufru. in auth. hoc amplius. C. de fideic. & quia filiæ in specie & earum hæredes sunt nominati, igitur & c. l. cũ ita. §. in fideicommisso. de leg. 2. & cum eo transit Ioan. de platea in l. 1. C. si lib. impe. lib. 11. Arc. in d. leg. Gallus. §. exiam si parente. de libe. & posthu. & quamuis Alexan. ibi teneat oppositum, tamen rationẽ eius tollit Soci. ibi, præterea reprehensio Alex. non pt alia rõne ẽt procedere in casu nostro, allegat enim contra Ange. l. Lucius. §. Caio. ad Trebel. & l. fi. §. filium. de leg.

10 2. vbi probat, ꝙ substitutus † post mortẽ plurium, admittitur statim uno mortuo, & alius superstes excluditur. Sed illa locum habent in ultimis uoluntatibus quarum fauore pluralitas resoluitur illo casu in plures singularitates, in contractibus uero secus, quia in illis dẽt expectari mors omnium, ut clare probatur ex not. Spec. in tit. de loc. §. nunc aliqua. versi. 69. vbi concludit, quòd si duo fratres fuerunt inuestiti cum hoc, quòd post mortem eorum filiorum, & nepotum suorum res reuertatur ad ecclesiã, ꝙ si unus moriatur sine filijs, nõ admittitur ecclesia statim ad eius portionem, sed excluditur, quãdiu superest

frater & filij ex eo, quamuis pro cõtraria parte prius allegẽt iura prædicta, & trãsit Ro. in consi. 190. inci. In casu quæstionis, &c. & Alex. in l. si mihi & Titio. de ver. obli. & propterea ĩ casu nr̃o remanẽt, & militãt rõnes Ang. per quas concludit, ꝙ quãdiu superest aliqs ex dictis cõductorib. noĩatis, ꝙ portio deficiẽs nõ põt puenire ad filios alterius pmortui. p d.l. in fideicõmisso. Nec ob. q̃ hñr. in d.l. Gallus. §. q. dã recte. p Ang. & Alex. de quib. supra. qa loquũtur eo casu, quo nepos ab intestato succesit in gradũ pr̃is noĩati, qa agebat de succedẽdo patruo, qđ nõ cõtingit in casu Ang. in d. cõsi. nec in casu nr̃o, vbi tractatur de successiõe remotioris, p ea q̃ superius in prin. diximus. Quãtũ aũt ad tertiũ dubiũ, videlicet, an potuerit cõcedi de nouo, ꝙ succedatur in stirpes, ita ꝙ cõcessio sortiatur effectũ. & absque multiloquio, dr̃ ꝙ sic. Nã p hoc ecclesia nõ læditur, sed eius cõdõ melior efficit, qa vbi in casu nr̃o, vel simili succederetur in capita cõtra plures agere ad pẽsionẽ eẽt necesse, si verò in stirpes, eẽt agendũ contra pauciores, ꝙ est vtilius, & fauorabilius ecclæ. Et hinc est, ꝙ fauore dotis põt testõr grauare vnũ tantũ ex hr̃dib. ad dotẽ. l. cũ ab vno. de le. 2. quia ẽm Bar. magis expedit, ꝙ ab vno solo possit exigi. facit. l. tutor. §. Lucius. de vsur. &

11 l. plane. fa. ercis. Et nõ ob. ꝙ nõ potuit † præiudicari filijs Philippi, quorũ interest, ꝙ potius succedatur in capita p ea, quæ allegantur in contrariũ, qa cũ simpliciter adiuerint hr̃ditatem patris, ad cuius preces sic fuit ordinatũ, videantur approbasse factũ pr̃is, vt nõ possint contrauenire. l. cũ a matre. C. de rei vẽdi. & l. venditrici. C. de re. alie. nõ alie. & iõ factũ patris in feudo nedũ nouo, sed ẽt antiquo nocet filio, qñ ille est hæres patris & hr̃ditatẽ eius adiuit, ẽm And. de Iser. in c. j. de ali. feu. pr̃. & Bal. in c. Imperialẽ. in prin. de prohi. feu. alie. per Fed. col. 3. vers. quæritur vtrũ pater, &c. & eadẽ rõne feudũ, vel emphy. venit in restõne fideicõmissi relicti vni ex cõprehensis inuestitura, iuxta no. per Bal. in l. cũ uirũ. C. de fideic. quia hæres intelligitur approbasse factũ defuncti, declarat Alex. in l. si patroni. ĩ prin. ad Treb. col. pe. ver. sed tenẽdo ꝙ supra. dixi, & c. & in terminis nostris sic ẽt firmat Alex. in cõsi. 19. 5. vol. col. 5. ver. si tñ dicti hr̃des, &c. Nã in casu suo disposuerat testator, ꝙ in feudo succederetur in capita contra naturã feudi, ꝙ facere de iure nõ poterat. c. 1. de suc. feu. & d. c. Imperialẽ. & tñ ille, de cuius præiudicio agitur, contrauenire non põt, si sit hæres, & simpliciter hr̃ditatẽ adiuit p prædicta, ẽm Alex. & probatur ẽt ex not. per Bal. post Nic. de Matta. in l. qui se patris. C. vn. libe. colu. 6. ver. itẽ quæritur. vbi idẽ in alia simili. q. feudali. & hoc nisi ẽm eos filius fecisset inuẽtariũ, quia tunc haberet locum distinctio, de qua in l. fi. §. in cõputatione. C. de iur. delib. & ista est clara, & vera responsio, & vbi emphyteusis esset de nouo quæsita a dictis fratrib. de la Moltia, posset ẽt probabiliter dici, ꝙ in ea q̃tũ ad hæc, potuisset quilibet suis descendentib. præiudicare, ut voluit Imo. in capit. potuit. in vltima char. de locat. vbi dicit, sic consuluisse, & in l. si domus. & in l. filiusfamiliàs. §. cum pater. & in l. apud Iulianum. §. si quis alicui. de leg. j. & ibi etiam per Alex. sed ista disputatio ad præsens nõ est necessaria, & per prædicta clare colligitur responsio ad allegata in contrarium, quia nõ solum fuit petitum, sed ẽt concessum, ꝙ succedatur in stirpes, propter illud verb. filios, collectiuũ. d.l. interdũ. in prin. de hære. insti. & quia ẽt in dubio concessio ur̃ facta juxta tenorẽ petitionis, præsertim qñ ex præfationib. constat, ꝙ habuerit concedens respectũ ad petitionẽ, & ꝙ voluerit illi in omnibus consentire, sicut in casu nostro, prout est superius declaratum, tunc. n. non attenditur petitio, qñ certitudinaliter constat, qđ restringitur p signaturã uel concessionẽ. & ita procedũt allegata in contrariũ. Nec ob. ꝙ in hac inuestitura dicatur, attentis priorib. inuestituris, &c. quasi, ꝙ per hãc non intendãt ab illis in aliquo discedere, quia ubi in præcedenti filij Philippi uocarẽtur per idem nomẽ collectiuũ, tunc ẽt per primam haberet locũ successio in stirpes, & sic vltima in hoc concordaret cum illa, & vbi in illa, quẽ non vidi, sic non prouideatur, dico ꝙ hẽt relationẽ ad primã, quoad ea tantum, quæ concernunt præiudicium ecclesiæ, & hoc quia dixit attentis, &c. sicut est, ꝙ inter illos locum habeat ius accrescendi, qđ ẽt ex prima conceditur, sed quo ad ea, q̃ concernũt tm̃ illos de la Moltia, sicut ꝙ inter eos locum habeat successio in stirpes. & in hoc alteratur prima, nec quoad hunc effectũ habuit per uerba pdicta, s. attentis &c. respectũ ad illam, ut clare constat ex tenore uerborum. Et simi-

similiter est risum ad aliud, dũ dicebatur, ꝙ non potuit discedi a prima in præiudiciũ descendentiũ, per ea quæ ultimo loco dicta sunt, ex quib. concluditur, prout colligitur. Laus Deo.

ADDITIO.

Duplicatum est supra consi. 43. Hier. Zanch.

SVMMARIVM.

1 *Res sicuti non præsumitur feudalis, ita nec emphyteutica, sed allodialis, quia vtrumque dicitur habere in se quandam seruitutem.*

2 *Dominium directum ecclesiæ non probatur per solam inuestituram ab ipsa iure emphyteutico factam.*

3 *Inuestitura vni facta non probat contra alium, nec illi præiudicat per regulam, res inter alios acta, &c.*

4 *Quod quis emphyteuta præsumatur, quando diu tenuit rem tanquam emphyteuta, & debitum canonem soluit, habet locum inter easdem personas, & quando agitur de acquirendo principaliter, secus si de solennitate principaliter præsumenda ad alterius exclusionem.*

5 *Possessor malæ fidei non potest rem præscribere, licet sibi superueniat titulus ab eo, de cuius iure non constat.*

6 *Titulus resultans ex conductione facta ab ecclesia de re sua tanquam tamen ecclesiæ in emphyteusim, est nullus, propterea conductor eius vigore, longo tempore non præscribit.*

7 *Præstationi annuæ, & actioni ad illam competenti præscribitur. xl. annis, tam pro futuro, quàm pro præterito tempore.*

8 *Titulus non requiritur in præscriptione. xl. ann.*

9 *Præscriptio actionis personalis ad pensionem annuam, operatur quòd emphyteuta propter canonem non solutum non possit expelli.*

10 *Emphyteusis ecclesiastica nõ uenit in publicatione bonorũ eius, qui crimen læsæ maiestatis admisit, sed reuertitur ad ecclesiã, & non obst. §. 1. in authen. de alie. & emphy. quia loquitur in casibus, in quibus ad fiscum transire potest, 11. & 12. & qui sint, ibi dicitur.*

13 *Filius excluditur ab emphyteusi simpliciter recepta pro filijs, quando pater fuit priuatus ex crimine læsæ maiestatis.*

14 *Ecclesia in casu prædicto tenetur inuestire agnatum priuati, post eius, filios proximiorem.*

CONSILIVM CLV.

QVANTVM ad casum, qui proponitur, est primo concludendum, ꝙ bona, de quibus agitur in dubio nõ psumuntur emphyteutica, sed libera, qa emphyteusis dicitur quædã seruitus. l. si tibi homo. §. fin. de le. 1. & qlibet res psumitur libera nisi de seruitute pbat. l. altius. C. de serui. & l. fi. ff. eo. ti. Et sicut dicimus, ꝙ res non psumit† feudalis, nisi contrariũ probetur, sed allodialis, scd'm Io. An. & alios, in c. nimis, de iureiur. & in addi. Spe. in tit. de feu. §. qm. super ver. 21. in addi. inci. cessante, & pbatur in c. 2. & ibi no. Doct. si de feu. fuer. controuer. inter do. & agna. & in c. j. iuncta gl. in tit. de cõtro. inter mascu. & fœmi. de benefi. & no. Bal. in l. libertas. de statu homi. & Alex. in consil. 129. primo uolu. per rationem, quam assignaui in emphyteusi, uidelicet, quia qñ res est feudalis, dicitur habere quandã seruitutem, secundum glos. in l. si cuius. §. si vsusfructus. in ver. oportet. de usufru. & no. Bal. in c. 1. in prin. circa vlti. col. de cõtro. inuesti. propterea præsumit allodialis, & libera, nisi contrarium probet. d. l. altius. & d. l. fi. Nec† etiã per solam inuestituram factã ab ecclesia iure emphyteutico probaretur dominiũ directũ ecclesiæ, qđ est fortius, secundũ Dy. & Bart. in l. legata inutiliter, pe illũ tex. de adimẽ. lega. & Spec. de loca. §. nunc aliqua. ver. 52. cum sequen. & in uers. 168. ubi dñt, ꝙ si ecclesia agat rei uendicatione contra suum emphyteutam, & producat instrumentum locationis, non tamen per hoc obtinebit, quia non dicitur probatum dominium negatum per emphyteutã. allegant l. ad probationem. C. de loca. & idem tenet Alex. in l. si alienam. circa princ. solut. matr. & Alexan. in consi. 12. quarto volu. Et alia ratione inuestitura† facta dom. Hieronymo non probatur contra do. Pinum. nec illi præiudicat. leg. optimam. C. de contrahen. & commit. stipul. & l. prædiis. §. Titio. cum ibi no. per Bar. de le. 3. & facit, quod habetur. C. res inter alios acta, p totum, & prout ẽt vult Alex. in cõs. 10. in eo. tit. & probatur in c. 1. de inuest. de re alien. fac. & hac rõne nõ piudicat, d. Pino, ꝙ dictus d. Hieron. post inuestiturã steterit in possessione dictorũ bonorum, & ꝙ pensionem ẽt ecclesiæ soluerit, quia† quãuis qñ quis diu tenuit rem tanquã emphyteuta, & soluerit debitũ canonẽ psumat emphyteuta, s'm Ang. & Moder. in l. qui in alie. in prin. de acq. hær. per illum text. & de quo per gl. in l. 3. C. de iure emph. in fi. magnę gl. & per Bart. in l. cũ de in rẽ uerso. de vsuc. & in l. 3. §. ex contrario. de acqu. poss. & in l. litibus. C. de agri. & censi. li. 11. & per Bal. in l. 1. C. de fideiuss. & in l. 1. & 2. C. de rer. diuisio. & per Ang. in l. male agitur. C. de præscr. 30. ann. & in l. ptor. §. 1. de eden. & Spe. de loca. §. nunc aliqua. ver. 106. & in ver. 142. istud tñ procedit, & solum locũ hẽt inter easdẽ personas, & istud alijs nõ piudicat, per iura præall. & probatur in l. si vnus. §. ante oĩa. de pac. & prædicta ẽt locũ habent qñ principaliter agitur de acquirẽdo, secus qñ agitur, de psumenda solennitate principaliter ad exclusionem alterius puta. d. Pini, quia tunc requiruntur ad minus, 30. ann. per c. peruenit. de emp. & vend. quem ibi ponderat ad hoc Imo. & cum quo transit Alex. cõs. j. 4. vol. pen. col. & cons. 17. Viso instrumento locationis, &c. col. 2. in eo. vol. qđ præsertim est verũ, qñ agitur de magno piudicio tertij, s'm Alex. in d. l. qui in alie. per no. per Bar. in disputatio. mulier habens amplũ patrimonium, &c. Nec† ẽt pdictis obst. si dicatur, ꝙ d. Hieronymus pscripserit longo tpe, cũ titulo, ex quo oritur psumptio bonæ fidei. l. ob cãm. de euict. quia immo fuit in mala fide ex quo rẽ cum d. Pino fratre suo prius & antequam esset inuestitus pro su[...], & tanquam suam possedit per multos annos, & propterea non potuit rẽ præscribere pro se, neq; pro ecclesia, iuxta. l. si alie. de don. caus. mortis, mutando sibi causam possessionis, cum aliter non constaret de iure ecclesiæ, a qua habuit titulum. l. non solum. §. 1. de vsucapi. & facit. l. nec vllam. de petitio. hæredita. Secundo respondetur,† ꝙ talis titulus non ualuit & fuit nullus, qm. d. Hieronymus rẽ suam conduxit ab ecclesia tanquam alienã, iõ dñium non fuit translatum in ecclesiam, s'm Bar. & Doc. communiter in l. si rem aliquam, de acq. poss. vbi concludit, ꝙ si quis accipiat fundum in emphyteusim per talia verba, videlicet, talis abbas talis monasterii concessit in emphyteusim tale podere tali nobili, & ille nobilis, deinde vendidit dictum fundum irrequisito monasterio, modo monasterium uolebat vendicare ab emptore, dicit Bar. ꝙ hoc nõ potest facere, quia nullum fuit trãslatum dñium in ecclesiam ex eo, ꝙ recepit nobilis illas res tanq̃ alienas, & tanquã essent prius ecclesiæ, per l. ei a quo, de vsucap. secus aũt si illas conduxisset tanquam suas, quod fieri dr, qñ dictum fuisset, ego dominus talis fundi sciens me dominum & possessorem volẽs recognoscere a tali, conduco ab eo, &c. ut prius declarauerat Bar. in ea. lege. & de possessione dom. Hieronymi dicitur constare, & notorium esse, & ex qua etiam probatur dñium præsumptiue, quia deducitur incidenter l. quidam in suo, de cond. inst. & ibi not. & in l. sicuti. §. si queritur. si seru. uẽd. & per Bar. in l. si prius. de oper. noui nun. quia ergo dominium non fuit translatum in ecclesiam, nõ ualuit cõductio in emphyteusim. l. non solet. ff. locati. l. neq; pignus. de reg. iu. & l. suæ rei. de contrahen. emph. prout in casu isto in specie concludit Bart. in d. le. si rem aliquam. cum ergo titulus sit nullus, non dicitur. do. Hierony. possedisse cum tit. leg. 4. §. condemnatum. de re iudi. & l. non putauit. §. non quæuis. de bo. poss. contratab. & sine quo titulo etiam iusto vel erroneo nullo modo præscribitur longo tempore. l. nullo. C. de rei uendi. l. diutina. C. de præscr. long. tempo. & l. Celsus. cum ibi plene not. de vsucap. Sed dato etiam, ꝙ aliquando ista bona fuissent emphyteutica, quia† tamen est cessatum per 40. annos & ultra, ꝙ ecclesiæ non fuit solutum, huic tamen præstationi annuæ, & actioni competenti ad illam esset præscriptum, tam pro futuro quam præterito tempore. l. sicut, & l. omnes. C. de pręscrip. 30. vel 40. annorum. & per no. per Bar. in l. competit. cod. titu. & probatur ex no. per Bar. in l. cum notissimi. §. in his, eod. tit. & in l. de pupillo. §. si pluribus, de oper. noui. nun. & per Ioan. Andre. & Abb. in capit. auditis. de præscriptio. in quibus locis communiter concluditur, quod prętationi annuæ, quæ debetur ex promissione præscribitur spatio 40. anno. quod proba-

probatus ſm Abb.in loco ꝑdicto c.de quarta.eo.ti.vbi præſcribitur ſpatio dicti tpis contra eccleſiā cathedralem pro toto tēpore,cui debetur quarta decimarū a rectoribus eccleſiarū inferiorū,iuxta.c.conquerente.de offi.ord.& tñ decimæ debentur ſingulis annis.Et confirmantur ēt ꝑdicta per no.per Bart. in l.licitatio.§.eorū.de publ.vbi vult,ꝙ immunitas a gabelis acquirat contra priuatū,cui cōpetebat ius exigēdi ex priuilegio, vel ex conſuetudine,ſi ceſſatū ſit ſoluere ꝑ decennium,per l.j. de nund.ſed contra fiſcū vel republicā præſcribitur ſpatio 40. anno.per d.l.ſicut.& l.oēs.& cum eo tranſeunt alij, & ꝙ currat ꝑſcriptio dicto mō,ꝑſupponit ēt gl.in d.l.publicanus.§.fin. & in fine magnæ gl.dū dicit,ꝙ excuſatur a munerib.qui ꝑſcripſit non ſoluere,& Ang.in d.§.eorum.Nec † in tali præſcriptio-

8 ne 40.ann. requiritur titulus.l.ſi quis emptionis C. de preſcr. 30.vel 40.anno.& not.in c.ſi diligenti.de præſc. & ex curſu ēt tanti tpis præſumitur bona fides,ſecundum Bar.& Sal.in l.fi. C.vñ vi.& Inn. capitulo ſecundo,de in integrum reſtitutio. ſuper gl.& Io.And.in tit.de teſte.§.nunc uidendū.in i.addi.magna.ver.item opponunt,&c.per l.3.§.ſi ſeruus.de acqu.poſ.& idem tenet Bal.in repeti.l.1.C.vñ vi.col.5.& Ang.in l.pen. C. quib. non ob.longi tempo.præſcr.& Ant.de But.in c.cum in eccleſia.de cau.poſ.& proprie.in vlt.col.in c.ſæpe.de reſt.ſpolia.& Abb.in c.ſi diligenti.de præſcr.& Alex.in conſi.59.Retētis verbis 3.vol.& conſi.151.in fi. 2.vol.& Aret.conſi. 154.in

9 fi.Et operatur † dicta præſcriptio actionis perſonalis ad pēſionem annuam,ꝙ non pōt emphyteuta priuari propter canonē nō ſolutum,ſicut priuari & expelli poſſet, ſi dicta præſcriptio decurſa non eſſet,iuxta.l.2.cum ibi no.C. de iure emph. & ca. potuit.de loca.Sed nunquid ēt res præſcripta dicatur quo ad dñium & proprietatē,eſt alia q̄ſtio,de qua ꝑ gl.& alios, i l.male agitur.C.de præſcr.30.vel 40.anno.& quam aliter non proſequor,quia in facto quantum ad hoc non ſum informatus ad plenum,& quia non eſt neceſſarium,ſi eccleſia de ſuo iure & dñio aliter docere non poteſt, quam per inueſtituram factam dño Hierony.Quantum vero ad aliud,de quo quæritur,ſ.vtrū ad fiſcum tranſeant dicta bona ex publicatione omnium bonorum d.do.Heronymi,qui dr̄ commiſiſſe crimen læſæ maieſtatis contra ſummum Pontificem,an vero reuerti debeant ad eccleſiam,dato & conceſſo ꝙ bona ſint emphyteutica.& loquēdo concluſiuè,puto, quòd dicta bona non veniant in publica-

10 tione bonorum. Nam † emphy. eccleſiæ non tranſit ad hæredem extraneum,ſm gl.& Bar.in l.ēt, ſoluto mat.cum concordantibus de quib.ibi per Alex.& in l.q̄d dicitur.de verb.ob.& in l.q̄dam.§.nihil.de eden.vbi dicit,hanc eē opinio.commu. Sicut ergo tranſitoria non eſt ad hr̄dem extraneum,ita & tranſire non pōt ad fiſcum,ut probatur ex no.per Bart. in l.ſi finita. §.ſi de uectig.de dam.infec.dum loquitur de emphy.priuati,& concludit, ꝙ ſi emphyteuſis ab illo conceſſa ſit tranſitoria ad hæredes extraneos ex conuentione,ꝙ tranſibit ēt ad fiſcū,qui eſt loco hæredis.l.3.C.ad legem Iuliam de vi.ſi uero ex pacto ad extraneum hæredem non tranſit , ēt ad fiſcum non tranſibit,per l.2.cum ibi no.per gl.de bo.dam.ſed illam repetet dñs tanquam re indebitè alienata, ſm Bart. quemadmodum ergo ad fiſcum non tranſit emphyteuſis priuati , quando ex pacto non eſt tranſitoria ad hęredem extraneum,eadē rōne & multo minus debet emphyteuſis eccleſiæ tranſire ad fiſcum,q̄ habetur loco hæredis extranei.le. iura libertorum.de iure pat.& ibi no.Bar.& l.eorum.C.ad leg.Iul.maieſt.& le. 1.C.de bo.libe.& l.eum qui,de interd.& releg. & ad quem hæredem extraneum dicta emphyteuſis ſui natura , & ex legis diſpoſitione non poteſt tranſire,& hoc modo ad propoſitum arguit etiam Alex.de emphyteuſi priuati ad emphyteuſim eccleſiæ in conſi.23.j.vol.& ꝙ non veniat in confiſcatione,uoluit etiam Bal. ſimpliciter Imol.& Pau.de Caſt.in l.in inſulam. in princ. ſolu. mat.& pro qua opi.Pau.de Caſt. ibi alleg. text. in cap.fœlicis. §.ſi qua vero.de pœnis in 6.& idem per illum tex.tenet Rom. & etiam Alex.in d.§.ſi de vectigalib. vbi probatur, ꝙ propter publicationem bonorum emphyteuſis non tranſit ad fiſcum , ſed reuertitur ad eccleſiam, quod intelligitur etiam mero iure ut probatur in uer.libere.i.ſine impedimento.clem.dudum.de ſepul.& in cap. 1.de ſupplen.negl.præla.in 6. & ibi per Arch. & in cap.cum archiepiſcopus,de offic. ordi. eod.lib.cum aliis concord.de quibus per Alex.in le.ſi mihi & Titio , de uerbor. obli.ſed contra prædicta vr̄ text.in auth.de alie.& emphyt.§.1.

11 ubi ꝓbatur † ꝙ ad fiſcū pōt peruenire, licet eccleſiæ detur electio intra bienniū dimittere rem apud fiſcū,& ab illo penſionē recipere,uel rem a fiſco auferre,& ad hoc etiam illum tex.allegat Bar.in d.§.ſi de vectigalib. dicens ꝙ eſt in poteſtate eccleſiæ rem a fiſco auferre,& ſic præſupponit, ꝙ ad fiſcum tranſeat ipſo iure,& conſequenter ꝙ antequam eccleſia reuocet, ꝙ debet apud fiſcum permanere,ꝙ idem etiam uult Guliel.& Bal.in l.ſi quis presbyter.C.de epiſ.& cle.& in auth.niſi rogati. C.ad Trebel.& Imo.in c.ex parte.de feu.in 7.col.ver.3.caſu,&c. & Soci. idem uult clarius,in conſi.266. In cauſa quæ vertitur,&c. col. 12.verſi.3.confirmatur,&c. ubi dicit , ꝙ emphyteuſis eccleſiæ effectualiter non confiſcatur , ſed mero iure tranſit in fiſcū reſeruato iure eccleſiæ , quæ habet electionem dimittendi illā rē fiſco,vel reuocandi cōfiſcationem intra biennium , per d.§.1.& per no.per Doc.in d.locis, poſt ergo biennium non poterit eccleſia reuocare ſm eum.Ad iſtud tñ reſpondetur,& dr̄,ꝙ iſtud eſt contra tex.in d.c.fœlicis. §. ſi qua verò. in ver. liberè. quia ſi in fiſcum mero iure tranſiret,non diceretur ad eccleſiam liberè reuerſa,vt ibi dicitur, quia biennio eſſet excluſa a reuocatione, ut probatur in locis proximè alleg. Præterea ſi priuatus poteſt emphyteuſim a fiſco occupatam , tanquam indebitè alienatam repetere,quando non tranſit ad extraneum,ut dicit Bar. in d.§. ſi de vectigalibus. & non excluditur biennio , multo minus debet excludi eccleſia,& tex.in auth.de alie.& emphy. reſponderi

12 poteſt.Nam † tex.ibi præſupponit ſimpliciter,ꝙ emphyteuſis ad fiſcū peruenerit, quod eſt intelligendū in caſib.in quibus de iure ad illum poteſt peruenire, puta quando condemnatus per ſententiam non amiſiſſet ſtatutū,ſed bona tantummodo,quando tūc eccleſia non poſſet cōfiſcationē emphyteuſis impedire , q̄a cū non ſit mortuus ciuiliter, eccleſia admitti nō poteſt ex illo capite.ſ.ꝙ habeatur ꝓ mortuo, ſm Bal.in l.ſi filius.de his q̄ ſunt ſui vel ali.iur.nec ēt pōt ad eccleſiā redire, quia res ſit alienata irrequiſita eccleſia,quia ex hoc capite demū pōt admitti,ſi illa declaret velle,ſecundū Sali.in l.fi.C.de iure emph.& Imo.in repetitio.c.fi.de præſcr.col.19. & Alexā.conſi.128.in ult.col.5. uol.ſicut etiā per non ſolutionem canonis intra triennium,uel bienniū emphyteuta non cadit a iure ſuo, niſi dñs declaret uelle,ſecundū gl.& Bar.in l.2.C.de iure emph.& gl. in l.2. ſi ager uectig.uel emph.peta.quia ſecundū ꝑdictos tex. in c.potuit.de loca.æquiparat ꝑdictos duos caſus,& propterea tex.ī d.§.1.uult ꝙ eccleſia iſto caſu intra biennium debeat declarare,ꝙ uelit rē ad eā redire, & ꝙ aliàs ꝑſumatur, ꝙ fiſcus eodē iure poſſit illā retinere, quare aūt illo caſu ꝑfigatur dictum tps ad declarādū, rñdetur per l.non ꝑſt.de legib.poteſt etiā alio caſu emphyteuſis eccleſiæ tranſire ad fiſcum,quando conceſſa fuit pro hæredibus ēt extraneis.nam licet ſit dubiū, utrum pro illis poſſit concedi in perpetuū,de quo latè per Alex.in d.l.etiam,in princ.tñ uerius ur̄ , ꝙ interuenientib.legitimis cauſis & ſolennitatib.de quib.in c.ſine exceptione.12.q.2.in clem.j.de rebus eccle.non alie.talis conceſſio fieri poſſit, quia ſi dicto caſu cōcedit alienatio pleno iure , multo magis concedi dēat alienatio utilis dñij tm̄,& prout multi tenuerunt quos refert Ale.in d.l.etiā.& Mode.in c.in præſentia.de probatio.& Soc.in d.conſ.266. qui etiā dicit,ꝙ tūc emphy.eccleſię pōt ad fiſcū tranſire,& ſic ēt iſto caſu pōt habere locum tex.in d.§.1.& ꝙ ille tex. debeat dicto mō intelligi.ſ.eo caſu,quo emphyteuſis poſset publicari eccleſiæ, ſatis uidetur de mente Bar.in d.§.ſi de uectigalibus qui in emphyteuſi eccleſiæ non diſtinguit,ſicut in emphyteuſi priuati,iō velle uidetur.d.§.1.locum habere, etiam ſi emphy.eccleſiæ poſſit ad extraneum hæredem tranſire,quod eſt ſecus ſecūdū eum

13 in emph,priuati.Sequitur ergo ex ꝑmiſsis,ꝙ † filij.d. Hieron. excludūtur ab eccleſia,ex quo ille priuatus fuit ex crimine læſæ maieſtatis.d.c.fœlicis,de pœnis , qui non excluderentur, ſi pater damnatus fuiſſet ex alio crimine , ſed ipſi ſuccederent , quando eſset recepta pro filiis,ſm Bar.in l.eum qui.in pri.de inter dic.& releg.Queādmodū etiam uidemus,ꝙ ius patronatus q̄d ēt non tranſit ad hr̄dem extraneū, applicat fiſco ex delicto cōmiſſo in principē extātib.ēt filiis,& ad quē fiſcum nō trāſiret ubi bona fuiſſent publicata ex alio delicto, ut declarat Bald.&

14 Pau.de Caſt.in leg.1.C.de bo.libe.Et † ideo eccleſia,ad quam reuerſa eſt emphyteu. non tenetur de nouo inueſtire filios dicti domi. Hierony. qui excluſi ſunt ex delicto paterno, ut in

reg.

reg.cũ quid vna via. de reg.iur. sed tenetur ecclesia inuestire.d. Pinũ,qui est proximior post filios. d.Hieronymi exclusos ex de licto,ex quo eorum pater et fuit exclusus,quia perinde est ac si non extarent.l.3.§.fi.de bono.possef.contra tab.l.si necem.§.si deportatus.de bo.libe.& l.2.in prin.de bo.liber.& si ecclesia de negaret illũ inuestire,posset d.Pinus appellare, per no.per Bar. in l.1.§.permittitur. de aqua plu.arcen. in l.1.in fin.de priuileg. creditor.& in l.si mihi,& Titio.de verb.oblig. & Pet.de Anch. consi.173. Domi.Lazarus,&c.& in consi.220. Plenè & subtiliter. & Roma. in consi.22.Propositæ mihi consultationis,&c. & quamuis Alex.in d.l.si mihi & Titio. uideatur uelle hoc esse uerum, quando emphyteusis reuersa est ad priuatum, & non quando reuertitur ad ecclesiam,per tex.in c.ex parte. de feu.in uer.liberè,tamen idem Alex.& melius in consi.80.in 1.volum. uult,etiam,ꝙ in ecclesia prædicta locum habeant,& ibi respondet ad d.c.ex parte.& ad quem etiam aliter respondet Imo.qui idem uult in fortioribus terminis in consi.38. & de quo etiam per eum consi.37. & prædicta etiam procedunt, si ecclesia uellet pro se dictã emphyteusim retinere,quia non potest, sed dẽt proximiorem exclusi inuestire,secundũ Bal.in c.1.§.1. in fi.qualiter olim feu.ali.pote.quicquid dicat hoc casu Abb.in c.bonę. el 2.de postu.prælat.qui de Bal.mentionem non facit. Et ita in præmissis concludendum puto. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Alodialis & libera præsumitur qualibet res in dubio, non autem feudalis vel emphyteutica.*

2 *Licet actio personalis ad annuam præstationem competens præscribatur xl.annis, tamen dominium ea præscriptione nõ quæritur,immo et res ipsa illa præscriptione amittitur.3.postquam domini possessio fuit interuersa. 4. & 7.*

5 *Possessio domini dicitur interuerti, quando emphyteuta expellitur,vel rem sine licentia domini alteri tradit.*

6 *Colonus ad longum tempus effectualiter ab emphyteuta non differt.*

8 *Ad perficiendam præscriptionem iunguntur tempora successorum singularium, & uniuersalium cum tempore illius,qui præscribere cœpit.*

9 *In præscriptione. xl.ann.non est necessarius titulus.*

10 *Bona fides præsumitur ex cursu. xl.annorum.*

11 *Prior non præiudicat monasterio siue conducat ignoranter, siue scië ter.rem monasterij,vt alienam, quia neutro casu dominium amittit, immo contractus non ualet.*

12 *Nec si scienter,vt propriam conduceret monasterio præiudicaret,quia tunc videretur velle donare, quod verè vel præsumptiuè facere non potest.*

13 *Dominium ecclesiæ non probatur ex instrumẽto locationis,quando emphyteuta rei vendicatione conuentus, negat illam esse dominam.*

14 *Colonus, vel emphyteuta præsumitur, qui canonem vt talis decennio soluit.*

15 *Titulus nullus ex diuturna præstatione nõ confirmatur,ita quòd ex illo possit agi in futurum.*

16 *Titulus allegatus tunc præsumitur ex diuturna præstatione,quã do alius etiam inualidus non præcessit, aliàs cessat dicta prę sumptio.*

17 *Ex pręstatione annua diuturna non probatur titulus allegatus in præiudicium tertij, & pro quo alius soluit, si non constat de mandato speciali.*

18 *Liberatio emphyteutæ probatur, si reperiatur ex libro cancellatus,prout ex instrumento, quod apud creditorem cancellatum reperitur,debitoris probatur.*

Liberatio siue appareat,quod fuerit de mandato creditoris, siue non,si enim non apparet,pręsumitur tamen quod sic uoluerit,si apparet,dicitur per tacitum pactum voluisse remittere.

19 *Pactum tacitum liberatorium,quod resultat ex libro seu instrumento cancellato,apud creditorem reperto, prodest etiam absenti,quamuis in expresso sit secus.*

20 *Transactio rectoris super rebus immobilibus,& spiritualibus ecclesiæ valet, quousque ipse est futurus rector.*

21 *Cancellatio de libro apud episcopum existente excusat emphyteutam,qui non soluit saltem a pœna caducitatis.*

22 *Res in emphyteum concessa ecclesiæ non cadit in cõmissum propter non solutionẽ prælati,& si caderet,in integrum restitui deberet.*

CONSILIVM CLVI.

QVIA de pluribus quæritur,in primis dicitur,ꝙ si antequã prior sancti Dominici fuerit inuestitus, nõ apparet,ꝙ possessio,de qua agitur,fuerit emphyteutica,præsumitur, ꝙ allodialis fuerit & libera,sicut et dicitur,ꝙ† res in dubio pręsumitur allodialis,& non feudalis,vt no.Io.And.& alii in c.nimis.de iure i.& in c.fi.in vers.respondere.de iud.& probatur in c.2.& ibi no.Doc.si de feu.fuerit cõtro.inter do.& agn.& in c.1.iuncta gl.2.in ti.de contro.inter mascu.& fœmi. de benefi. & not.Io. And.in addi.Spe.in tit.de feu.§.qm.super versi.21.in add.inci. cessante.& Bal.in l.libertas.in prin.de sta ho.& Ange.in consi. 129.in j.volu.vbi hoc confirmat ratione, quia res feudalis dicitur quodammodo seruitutem habere,ut no.in le.si cuius.§.si vsusfructus.in ver.oportet.ff.de vsufr.& Bal.in c.j.in prin.circa vlt.col.de contro.inue. cum ergo quælibet res præsumatur libera.l.altius.C.de serui.& l.fi.eo.ti.sequitur,ꝙ res libera potius præsumitur,quam feudalis. Et quæ ratio et concludit,ꝙ et magis pſumatur libera quam emphyteutica,quia et res talis dr̃ quodãmodo seruitutem habere,vt probatur,& ibi no. Do. in l.si tibi homo.§.fi.de l.j.sed vbi apparere posset,ꝙ in emphyteusim alias fuisset concessa ab epo Ceruiæ, quæritur,utrum ex quo per annos.40.& vltra in solutione pensionis fuit cessatum,dicatur præscripta liberatio & et ipsa res. Et uidetur prima facie,ꝙ licet per cursum tanti temporis præscriptũ sit quo ad annuam præstationem,& ꝙ actio personalis competẽs ad illã sit sublata præscriptione,vt voluerũt Cy.Bar.& Sal.in l.ꝑperit.C.de præscriptione triginta, uel quadraginta anno.& ꝓbatur ex no.in l.cum notissimi.§.fi.C.eo.tit.& per Bar.in l.de pupillo.§.si plurbus.de oper.noui nunciat.cum conc.de quib. ibi per Alex.vbi habetur,ꝙ annuæ præstationi debitæ ex contractu præscribitur dicto tempore tã respectu ꝑteriti temporis q̃ futuri,quod et habet locum contra ecclesiam, ut probatur in specie in c.de quarta.de præscr.& quem text.ad hoc alle. in c.auditis,in fi.eod.titu.& quia contra ecclesiam regulariter præscribitur indistinctè tanto tempore, authẽ. quas actiones. C.de sacros.eccl.& ca.ad aures.de præscr.sed quantum ad dñiũ rei vr̃, ꝙ præscriptio † non hẽat locum, quia ecclesia semper possedit ciuiliter,vt no.in l.3.§.ex contrario.de acq.pos.& propterea quamuis actione personali non possit rẽ uel pensionẽ petere tanquam huic actioni sit præscriptum,ut est dictum, tamen agere põt rei uendicatione,& et interdicto vti posidetis, quasi ꝙ ecclesia turbetur in sua ciuili per retentionem naturalis secundum gl.quæ isto casu sic concludit,in l.malè agitur.C. de præscr.30.vel 40.anno.cum qua alii transeunt,& Cy. Bart. & Sal.in d.l.comperit.eo.tit.& Spec.in titu.de loca.§.nunc aliqua ver.44.Sed istis non obst.in istis terminis contrarium puto uerius. Nam, ut dictã est† actio personalis pręscriptione dicti tpis est sublata quo ad pensionem etiam futuri tpis, & etiã quo ad rem,vt hr̃ in locis pręalleg. & prout etiam vult glo. in d.l.male agitur.& quamuis † ibi dicatur, ꝙ dominus directus poterit rẽ vendicare,& interdicto vti posidetis agere,quia dominiũ non amisit,neq; ciuilem possessionẽ. Istud tñ est verũ, nisi dicta possessio domini sit interuersa, quia ab illo tempore præscriptio etiam respectu dominij directi incipit currere, & finitur dicto tempore.40.anno.contra ecclesiam,ut sentit gl. fi.in d.l.malè agitur.& alii communiter idem tenent ibi,dr̃ autem possessio domini interuerti certis modis,de quib. ꝑ Do. in d.l. male agitur.& alio † etiam modo interuerti põt, scilicet quando emphyteuta expulsus fuisset,vel quando rẽ sine licentia dñi alteri tradidisset, sicut etiam prædictis modis dominus amittit possessionem,quando posidet per colonum.leg.peregre.§.quibus.de acqui.pos.& ibi Doc.& quamuis loquatur ille text.in simplici colono, qui posidet nullo modo. le. si quis ante.eod.tit. Idem tamen est dicendum in emphyteuta,qui possidet naturaliter,ut not.in l.3.§.ex contrario.de acqui.pos.ut probatur ex not.per glo.cum qua alii transeunt communiter in leg.interdum.§.fin.eod.titu.quæ uult,ꝙ si ille,qui ex precario naturaliter posidet,alteri rem tradat,ꝙ dominum etiã pri

uat sua ciuili possessione, per dic. §. quib. & non tm̄ si traditio fuit vera, sed ēt si fuisset ficta, & in hoc magis nocet dño natu raliter posidens, quā simplex colonus, qui mediante vera traditione tm̄ p̄iudicat dño. d. §. quibus. & non ex ficta. l. quis. §. j. de acq. pos. & in hoc gl. in d. §. fin. reputatur ualde no. & licet Pau. de Cast. in d. §. fi. dicere videatur, ꝙ illa gl. procedit in possidente naturaliter, qui non hēt ius in re, puta in vsufructuario qui ēt per ueram traditionē non priuat proprietarium sua ciuili, ſm gl. in l. 1. in fi. vsufr. queādmodum caue. & in le. 3. §. vnde vi. de vi, & vi arm. & Bar. in d. §. quib. quia secundum eū usu fructuarius pro se naturaliter posidet, & non pro dño. l. natu raliter. ī prin. de acq. pos. Nihilo minus est uerius, ꝙ gl. in d. §. fi. hēt ēt locum in posidente naturaliter, qui ēt hēt ius in re, sicut est emphyteuta, ſm Ang. in terminis, & Alex. in d. l. q̄uis. §. 1. vbi dr̄t, ꝙ ille tex. qui vult, ꝙ colonus non priuet dn̄m sua possessione p̄ fictā traditionē, non hēt locum in conductore ad longū tp̄s, quia ille sic tradendo p̄iudicaret dño in sua ciuili possessione, & hoc quia colonus ille posidet naturaliter, p̄

6 no. per gl. in d. l. interdum. §. fi. Nec† in effectu talis colonus ad longū tp̄s differt ab emphyteuta, quia & ipse hēt vtile dñium. l. 1. si ager vectig. vel emph. petatur. & l. 1. §. qđ aūt. de superficie. & per Bar. i l. codicillis. §. instituto. de le. 2. & per alios in l. j. C. de iure emph. & ēt naturaliter posidet, ſm gl. in d. l. si quis ante. de acqu. possessio. & in l. si vt certo. §. si duobus vehiculū, commoda. & per Alex. in d. §. ex contrario. & in d. l. si quis ant. & pro hoc ēt facit tex. in l. non solum. §. qui pignori. de vsucapionib. vbi hr̄, ꝙ ex traditiōe creditoris posidētis, vbi interūpit̄ possessio ciuilis existēs apud debitorē, & quē tex. alle. Alex. in d. §. fi. pro opinione gl. & in d. §. quib. & tamē creditor ille ha bebat ius in re. s. pignoris. Et non ob. qđ demum est de vsufru ctuario, quia non recognoscit proprietariū in dn̄m, sicut facit emphyteuta & ille qui recepit precario, iō ciuilis istis casib. dr̄ magis requiescere super naturali, & hac rōne per traditionem veram, vel fictam dn̄s priuatur sua ciuili, Doc. in d. l. interdum. §. fi. & secundum eos non quiescit ciuilis super naturali, quam hēt vsufructuarius, quod dici non pōt alia rōne, nisi quia usufructuarius non recognoscit proprietarium eo modo, quo cō ductor ad longum tp̄s, vel emphyteuta, qui præstat pensionē dño in recognitionem dominij directi, ſm Bar. & Doc. in d. l.

7 j. C. de iure emph. quod non facit fructuarius. Cum ergo† ad Ioannem res peruenerit, qui nunquam illam in emphyteusim recognouit, vt in puncto narratur, etiam si de concessione alte ri prius facta in emphyteusi constaret, tamen ciuilis possessio dñi fuisset interempta mediante traditione facta Ioanni, uel ex quo ad Ioannem dicta res dicitur peruenisse, & ex tunc potuit in eo haberi præscriptio, & nedum annua pensio, sed etiā res, & dñium ēt directū p̄scribi, ſm Doc. in d. l. male agitur, &

8 Cy. in d. l. cōperit. C. pe p̄rscr. 30. vel 40. ann. Et† ad præscriptionem perficiendam coniunguntur tempora aliorum omnium, qui posséderunt post Ioannē cum possessione dicti Ioānis, & qui successerunt immediate, uel mediate titulo uniuersali, uel singulari dicto Ioanni, vel habenti causam ab eo. leg. Pomponius. §. 1. cum seq. & §. quæsitum. cum seq. & §. sed & legatario. de acquirenda possessio. & per Bar. plenè in §. fin. qui dicit, ꝙ in dubio continua præsumitur hoc casu possessio, & cum d. tempora simul coniuncta excedant tempus. 40. annorum, præscriptio etiam contra ecclesiam est conpleta. d. auth. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. & d. c. 4. & d. c. ad aures. de

9 præscript. † etiam sine titulo, qui in præscriptione non est necessarius. l. si quis emptionis. C. de præscript. 30. ann. ut not. in

10 c. 1. de præscript. in 6. & cap. si diligenti. eod. ticu. Et † ex cursu quoque dicti temporis in dubio præsumitur bona fides, secun dum Bar. & Sal. in l. fi. C. unde vi, per illum tex. & Inn. in c. 2. de restitutiōe in integrum super gl. in ver. monachos. & Io. And. in addit. Spec. in tit. de testam. §. non videndum. in prima addit. magna, uer. item opponunt, & c. per leg. 3. §. si seruus. de acquirenda possessio. & Bald. in repe. leg. j. colum. 4. C. unde vi. & Ang. in leg. penult. C. quibus non obsta. long. tempor. præscript. & Ant. de But. in ca. cum ecclesia. ultim. col. de cau. pos. & proprie. & in capi. sæpe. de rest. spol. & Abb. in cap. si di ligenti. de præscript. & Alexand. consi. 110. j. vol. & in consil. 151. in fi. 2. vol. & in consi. 59. inci. Attentis uerbis, & c. 3. vo lu. & Aret. in consil. 54. in fin. Stantibus autem præmissis. s. ꝙ

nunquā d. possessio fuerit emphyt. vel esse desierit mediante p̄scriptione, succedit alia dubitatio, vtrū. s. ex conductione in em phy. facta per priorem dicti monasterij a dño epo Ceruiēsi mo nasterio præiudicauerit d. conductio, & an ex aliquod ius quæsitum sit Ceruiensi ecclesiæ. Ad quem breuiter r̄ndetur, ꝙ non,

11 ex plurib. Et primo, quia † aut prior iste conduxit ignoranter istā rē vt alienam, quæ nō erat sua, sed monasterij, iuxta no. per Doc. in c. cū super de cau. poss. proprie. & per Bar. in l. 1. §. fin. & in l. cum hæredes. in prin. de acqu. pos. & certum est, ꝙ monaste rio non præiudicauit, quia cū fuerit ignoraus, non cōsensit. l. si per errorē. de iuris. om. iud. Et q̄a si possessor, & dn̄s cōducit rē propriā vt alienā ignoranter, non perdit dñium, & contractus non valet. l. si rē aliquā. de acq. pos. & ibi plenè no. & l. ei a quo. de vsucapio. & l. 3. §. subtilius. de condi. ob eau. Si ergo prior no mine sui monasterij conduxit ignoranter hanc rem tanq̄ pertinentem ad ecclesiā Ceruiensem, & sic velut alienā, non ualuit contractus, & dñium nō fuit amissum, nec ēt possessio, si esse dicatur apud monasteriū, & nō apud ipsum priorē, prout volunt multi de quib. in d. c. cū super. & Bar. in dictis locis, quia ex ficta traditione, sicut est conductio. l. q̄dam mulier. non potuit monasterio in possessione præiudicare, sicut ex ficta traditione coloni non priuatur dn̄s possessione. d. l. quāuis. §. 1. & Alexā. ibi dicit idem in prælato, ſm opi. eorum, qui dicunt, ꝙ nō posidet prælatus, sed Christus, vel ecclesia. Si vero prior dictā rē sui monasterij, & eius nomine etiam scienter cōduxisset, vt alienā, adhuc tñ in locatorem non eēt dñium translatum, quia qñ dn̄s rem suam scienter cōducit, vt alienā dñium nō perdit. d. l. si rem aliquam. & ibi per Bar. & Doc. qui loquitur in specie de illo, q̄ suam, vt alienam conduxit sciēter in emphy. ab ecclesia, & vult ꝙ talis dñium non amittat. Et per p̄ns ēt dicto casu nō valet cōtractus, secundū Doct. ibi, quia rem propriā nemo conducere pōt. d. l. neq; pignus. Et quāuis sit dubiū, vtrum dicto casu amit tatur possessio, dubitatio tñ procedit, quando ille, qui scienter cōduxit, posidebat, sed si dicimus, ꝙ prior non posidet, tunc non potuit ex ficta traditione monasteriū, vel Christū possessione priuare. d. l. quamuis. §. j. nec etiam possessio potuit quæri locatori, etiā si prior possedisset, & possessionem amisisset, secundū Alex. in d. l. si rem aliquam. Quinimmo etiā si iste prior scienter cōduxisset istam rem, vt propriā, adhuc tñ monasterio

12 nō præiudicasset, quia † licet ille, q̄ dn̄s est, & possessor, si scien ter conducat in emphyteusim rem suā ab ecclesia, vt suā, ipso iu re transferat dñium in eam, secundū Doc. in d. l. si rē aliquā. q̄a isto casu cōducens vr̄ voluisse locatori donare rē suā, cū aliàs cōductio non posit valere. l. neq: pignus. de reg. iur. & cui potuit ecclesiæ ex dicto ficto titulo donationis sine traditione acquiri dñium. l. fin. C. de sac. san. eccl. hoc tñ solū nō pōt habere ī prælato dicto modo cōducente noīe suæ ecclesiæ, quia ipse verè vel præsumptiuè donare non pōt locatori rē ecclesiæ. c. 2. & c. seq. de dona. & in l. iubemus nulli. in prin. C. de sacrosan. eccl. & sic patet, ꝙ ex aliquo capite non potuit prior monasterio præiudicare. Nec etiam ex simplici inuestitura ab eo recepta probatur dominiū inuestientis, per no. per Bar. in l. legata inu tiliter. de adi. leg. & Spec. in tit. de loc. §. nunc aliqua. vers. 52. cū

13 seq. & ver. 68. vbi dn̄t † ꝙ si ecclesia agat rei vendicationē con tra emphy. & emphyteuta neget illam esse dominam, ꝙ ex instrumento locationis non probabitur dñium ecclesiæ, & sic nō poterit obtinere, per l. ad probationem. C. de proba. Et licet ca su, quo emphyteuta in tali contractu sit confessus rē, quā cōdu xit, esse ecclesiæ, præiudicet sibi confessio, & per eā probet dominiū ecclesiæ, iuxta no. per Bar. in l. cum falsa. C. de iur. & fac. ign. & in terminis nostris per Bal. & Imo. in l. cum tale. §. falsā. de condi. & demon. In casu tñ nostro non pōt cōfessio prioris nocere suo monasterio, maximè quia facta est sine capitulo, & sine eius mandato, ut traditur plenè per glo. & Doct. in c. quo niam. de præscr. cū cōcor. de quib. ibi. Circa aliud, de quo quæritur, videlicet, vtrū ex quo p̄ parte nomine monasterij fuit so luta pensio per decenniū, & vltra tanquā pro re emphyteutica. Ex hoc probatur titulus allegatus in p̄iudiciū monasterij, & vi detur ꝙ sic, per no. per Bar. in l. litibus. C. de agric. & censi. lib.

14 11. vbi concludit † ꝙ si quis per decem ann. soluit tanquam colonus, vel tāquam emphyteuta, ꝙ ex hoc p̄sumitur, ꝙ sit talis, & ꝙ poterit cogi in futurum ad soluendū, per illū text. & idem etiam vult Bar. in l. cum de in rē uerso. in fi. de usu. & in l. solent.

§ j.

§.1.ad fi.de offi.procons.& lega. Cy. & Bal.in l.si certis annis. C. de pac. Sed his non obst. in terminis nostris contrariū est verius. Nā (ut dictū est in pcedentib.) ista locatio,& in emph. 15 concessio non valuit ab initio, ergo† quærimus, nunquid iste titulus nullus cōfirmetur ex dicta pstatione diuturna, ita ꝙ ex illo agi possit in futurū,& est dicendū ꝙ non, p tex.in d.l.si certis annis.& ibi per Bar.in d.l.cū de in rē verso. circa prin. Et in dubio arbitrandū, ꝙ solutio dicatur facta ptextu dicti tituli pcedentis, arg.no.p Bar.in l.tricitum, de ver. obl. & quia solutū reperitur id, quod in dicto contractu pcedēti promissum apparet, ar.no.per Bar.in l.cū centū.de adim.l. Si verò dicatur, ꝙ nō allegeī titulus ille, de quo constat ex instrō, sed alia concessio & ad illā probandā allegetur diuturna pstatio, iuxta not. p Bar.in d.l.cum de in rē verso.& in dispu.inc. Mulier habēs amplū patrimoniū,&c.& per Doc.in d.l.si certis annis,& tūc isto casū diuersus titulus allegatus non præsumitur, ex quo de pdicto titulo apparet ex instrō, virtute cuius, seu ex quo, vt dixi, i 16 dubio psumitur facta solutio, tunc † ego psumitur titulus allegatus ex diuturna pstatione, qn̄ alius titulus ēt inualidus non pcessit, aliàs aūt cessat dicta psumptio, tū per pdicta,& q̄a pluralitas actuū non psumit.c.in psentia.§.verum.de proba.& ibi no.Ant.de But.& in c.cum Io. de fide inst.& l.fi.C.de reb.credi.& ibi no.Bal.& per eum.in l.neq; natales.C.de prob.& in l. conuenticulam.C.de epis.& cler.& per Ale.consi. 118.inc. In causa & lite,&c.1.vo. Et ex alio non nocet monasterio dicta solutio, quia factum syndici soluentis singulo anno nulla causa legitima pcedente, vel contractu nullo existente,& inualido, non nocuit prædicto monasterio, quia in mandato quantuncunq; gnāli non venit, ꝙ procurator soluat indebitum.l.si procurator.in primo respon.de condictione indebiti,& in le. ti is cui.§.Flauius.de solu. Nec ex diuturna pstatione psumitur ad hoc mandatum præcessisse, quia licet ex diuturnitate temporis præsumi possit alia solennitas extrinseca.l.si filius. C.de peti.hær.& l.qui in alien.in prin.de acqu.hær.nunquam tñ solennitas mandati præsumitur, secundum Bal.in l.1.C.de reb.alien. non alie.& in l.fi.de vsuca.pro emp.& Alex.in d.l.qui in alien. 17 & in l.sciendum.de verb.obl. Et † sic ex præstatione annua,& diuturna pōt probari titulus allegatus in præiudicium tertij; & pro quo alius soluit, si non constet de speciali mandato, & istud est verum sine dubio. Sed cessantibus ēt præmissis ex alio dici non pōt, ꝙ p̄ p̄ non solutum canonem intra bienniū res ceciderit in commissum. Nam (ut in facto proponitur) notarius & syndicus episcopatus Ceruiæ, de mādato dñi epi etiam Mod. de libro debitorum dicti epatus cancellauit postā dictæ concessionis in emphyteusim, ex qua cancellatione probatur liberatio a canone, de quo apparebat in dicta posta, ut proba- 18 tur in l.si chyrographū.de proba.ubi habetur iuncta gl. ꝙ † si instrumentum reperiatur cancellatum apud creditorem, ꝙ ex tali cancellatione probatur liberatio,& idem no. omnes in c. ecclesia, el 2.vt lite penden.& l.2.ff.de pac.quod est verū, etiam si appareat, ꝙ cancellatio fuerit de mandato creditoris, quia præsumptiuū est, ꝙ eo uolente facta fuerit, ideo multo magis probatur liberatio, quando constat de mandato, ut in casu nostro, quia ēt tunc dici potest, ꝙ creditor uoluerit debitum per tacitum pactum remittere,& præsertim hoc casu, in quo causa allegatur. s. quia res erat libera,& non emphyteutica, ex qua declaratur animus liberandi, arg.l.cum pater.§.dulcissimis. de 19 l.2.& ꝙ† tacitum pactum liberatoriū prodest ēt absenti, quāuis in pacto expressum sit aliud.l.2.& l.si creditores.C.de pac. & ibi no.Doc.& l.2.§.fi.& ibi no. Bal. de neg.gest.& l.si cum dotem.in prin.& ibi per Mod.maxime Alex.sol.matr. Et q̄uis confessio epi, videlicet, ꝙ res sit libera,& non emphyteutica, & similiter cancellatio facta ad hunc finem non præiudicet ecclesiæ eo mortuo. Tñ in quantum dicitur etiam remisisse pensionem,& canonis solutionem, in hoc sibi donec uixerit præiudicat cancellatio,& sic pensionis,& canonis remissio ualet ad uitam domini epi, ut probatur in c.veniens.de transact.ubi 20 habetur † super rebus ecclesiæ immobilibus,& spiritualib. pt rector transigere & componere in præiudicium ipsius, ita ꝙ ꝓpositio ualebit toto tpe, quo ipse est futurus rector. & dicit Abb.ibi, ꝙ nescit alibi ita bonum text.& idem etiā tenet Abb. in c.cum venissent.de instit. Et confirmatur, quia prælatus de reditibus ad eum spectātib. sicut est iste canō, donare pōt, fm Ant.de But.in c.cæterū.de don. Vñ potuit ēt hūc canonē in sui piudiciū remittere, nec dū viuet, pōt contrauenire, nisi forte ostenderet, ꝙ causa alleg. sit falsa, quod in sui præiudiciū nō præsumitur, nisi ońdatur, quia cōfessio quantum ad hoc illi piudicat, quamuis eo mortuo successori obesse non posset, ut dixi. Si ergo fuit remissa pensio etiam pro tpe futuro, vt ex præmissis colligitur, ex hoc sequitur, ꝙ non potuit p̄p̄ canonē nō solutū ad dictū epm adhuc viuentē res redire, nec ex hoc capite illā vēdicare, vel saltem negari nō pōt, quin fratres, qui non soluerunt, nō debeāt excusari, quia cōfessio epi & cancellatio prædi- 21 cta dēt eos excusare saltē a pœna caducitatis, q̄† quælibet causa apparens solet excusare a pœna legali, ut no.gl.in l.si plagij. la 2.C.ad leg.Iuliam de plag.& facit gl.fi.in l.eos.C.quo.appel. non recip.& l.qui solidū.§.etiam.de leg.2.& per Alex.in l.si cū 22 dotem.§.si maritus. sol.ma. Secundo dico † ꝙ per non solutionem prælati res in emphyteusim concessa ecclesiæ non cadit in commissum, fm Ioan.And.in c.constitutus. de religio.domi.& Goffre.in sum.de immuni.eccles.& Host.in sum. eo.tit.§.3. sequitur,&c.quia secundum prædictos sicut non pōt alienari res ecclesiæ per prælatū non seruatis seruandis de iure, ita non pōt ecclesiæ præiudicari hoc modo in suo virili dñio, nec ēt ab hac opi.vr̄ recedere Ant.de But.in d.constitutus.& cōfirmatur, q̄a negligentia solius plati in iā q̄sitis nō piudicat ecclesiæ, vt in regula delictū.de reg.iur.in 6.& not.Doc.in c.verum.de foro cōpe.in c.verum.de condi.appo.& in c.breui.de iureiu. p Ab.vbi dñt, ꝙ si non adimpleatur modus, sub quo est donata res ecclesiæ per platū, cui nō consensit capitulū, vt quia non det, vel nō faciat, ꝙ nō poterit res auferri ab ecclesia, quia p modū nō impeditur, nec suspenditur acquisitio, vel dispositio,& sic agit de iure quæsito amittendo. secus aūt si fuisset negligens in implēdo conditionem, quia antequā sit impleta nō est res quæsita ecclesiæ. vnde isto casu, quia de quærēdis agitur, negligētia prælati nocet ecclesiæ, p no.Inn.in c.2.de don. Quinimmo, ēt isto casu ecclesiæ daretur restitutio aduersus implementum omissū, fm Bal.in l.pupillorū.C.de repu.hæredi.vbi dicit, ꝙ si relinquatur hr̄ditas ecclesiæ, si intra annū ædificauerit monasteriū, alioquin priuetur,& transferatur in alium,& nō fuerit impleta cōditio, ꝙ ecclesiæ datur restitutio, nisi platus,& capitulū, qui regunt ecclesiam fuerint in dolo, quia aduersus dolum etiam in omittendo non datur restitutio.l.ex causa.§. nunc videndū.& §.si in commissum, de mino.& istud etiam sequitur Are.in consi.167. Sed quia gl.in d.c.constitutus.& cum qua aliqui trāseūt, & Bal.in l.placet. C.de sacrosan.eccl.volunt, ꝙ ex negligentia prælati non soluentis pensionē pro re emphyteutica intra tempus prefixum, cadat a iure suo, sicut priuatus. In hoc potissime vim non facio, quamuis opi. præcedens sit multum probabilis, negari tñ non potest, ꝙ ecclesiæ hoc casu non concedatur restitutio, secundum Spec.in ti.de loca.§.nunc aliqua. ver.15.& sequen.& ita concludo circa præmissa. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis siue locatio ad longum tempus, cum sit alienatio, non ualet solennitate non seruata, & sine iusta causa.*
2 *Præpositus, qui est solus, quāuis hēat tantā ptātem, quātam prælatus cū capitulo, sine tamē authoritate epi alienare non pōt. sa tis etiam esset, si authoritas Papæ interueniret. nu.3.& 25.*
4 *Authoritas Papæ per subreptionem adhibita est nulla.*
5 *Gratia dicitur subreptitia, quando exprimitur falsum, uel quando non exprimitur illud, quod si fuisset expreßum, aut superior non conceßisset, aut difficilius.*
6 *Emphyteutæ, cui fuit conceßum expendere usq. ad certam summam, ultra illam censetur prohibitum fuisse.*
7 *Expensæ utiles tantum non poßunt repeti a locatore, quando per hoc multum grauaretur & incommodaretur.*
8 *Expensæ sola prælati confessione non probantur.*
9 *Clausula ex certa scientia, operatur solum circa defectus iuris, in quib. præsumitur scientia iuris, non facti, & ad ea quæ superior uerisimiliter ignorat.*
10 *Clausula illa generalis non obstantibus quibuscunque, &c. nihil operatur stante subreptione.*
11 *Licentia Papæ concedendi in emphyteusim, uel alienandi, nō ualet sine iusta & legitima causa, nec de illa creditur prælato in præiudicium ecclesiæ.*

12 *Concessio non dicitur cedere in ecclesiæ vtilitatem, si ipsa remittat quantitatem ab initio solutam, quum prius fuit concessa, quia amittit vtile dominium.*

13 *Concessio dicitur fieri ex iusta & legitima causa, quando fit illi, qui sumptibus, & suis laborib. rem incultam et sterilem ad culturam & fertilitatem redegit, etiam si alius in præsentiarum meliorem offerret conditionem. 16. si tempore primæ concessionis alijs ad maiorem vtilitatem ecclesiæ cum eodem onere, & labore concedi non potuit.*

14 *Res ad culturam, maioremque redacta fertilitatem, non potest ab ipso conductore auferri, alio etiam maiorem pensionem offerente, sed debet illi in perpetuum concedi.*

15 *Pensio non debet augeri propter meliorationes factas redigendo rem ad culturam & fertilitatem.*

17 *Pars aduersa debet probare, quòd alius tempore concessionis potuerit inueniri, qui cum eodem onere, & labore plus offerret. in dubio namque non præsumitur.*

18 *Conductor, finita locatione, deducit expensas factas in meliorando rem.*

19 *Permissum uno casu, intelligitur alijs prohibitum, quando illi alij iure speciali erant permissi, & de genere prohibitorum, sed quando erant permissi de iure communi, tunc unius inclusio nõ est alterius exclusio.*

20 *Expensa dicitur facta de licentia locatoris, quando locatio fuit facta ad meliorandum, quo casu indistinctè repeti potest.*

21 *Expensæ factæ in domibus etiam de nouo ædificandis, sine quib. coloni in loco habitare & commodè colere non poterant, sunt necessariæ, quæque in fossatis, & aggeribus fiunt.*

22 *Partes possunt facere, quòd stetur dicto, & relationi æstimatorum.*

23 *Quando pensio correspondet fructib. tunc contractus dicitur magis participare de locatione, quam de emphyteusi.*

24 *Tractatus non est necessarius alienatione facta per prælatum, qui est solus, & sine capitulo.*

25 *Gratia dicitur subreptitia, quando Papa difficilius concessisset, si informatus fuisset, secus quando omnino verisimiliter non denegasset, etiam si uerum narratum non fuerit.*

CONSILIVM CLVII.

CONSIDERATIS diligẽter omnib. quæ proponuntur in facto, & in iure: Prima facie uidetur 1 dicendum, ꝙ † concessio facta domino Philippo de Andriasijs, siue fuerit in emphyteusim, siue locatio ad lõgũ tps, nõ valuerit, q̃a dr̃ eẽ alienatio, c. nulli. de reb. eccle. non alienan. §. alienationis. in cle. j. de reb. eccl. non alien. & per Bar. in auth. hoc ius porrectum. C. de sacrosan. eccles. & in l. codicillis. §. instituto, de leg. 2. & Bald. in cap. 1. §. aut si liuellario. quibus mod. feud. amitt. Ad validitatem autem talis alienationis duo copulatiue fuerunt necessaria, uidelicet, ꝙ facta fuerit serua, a solennitate, & ex ista causa. hoc est p p necessitatem, uel utilitatem ecclesiæ, ut traditur in d. cap. nulli. & in cap. 1. de rebus eccle. non alie. in 6. & in dicta cle. 1. eo. tit. & not. glo. cum qua alij transeunt in c. 1. de resti. in integ. & in cap. quæ in ecclesiarum. de consti. & ibi per Abb. & est communis opin. vt ibi per Moder. circa prin. Quia ergo in huiusmodi concessione primo non interuenit solennitas requisita, dicitur esse nulla, nam licet reuerendissimus. d. Prepositus, qui fecit concessionem talem, sit solus absque capitulo, quo casu non requiritur in alienatione facienda per eum tractatus, quia habet talis prælatus in alienando tantam potestatem, quantam habet prelatus cum capitulo, secundum glos. in c. potuit. de loc. in uers. potuisset. quam Abb. approbat, & alij sequuntur, & prout etiam uult Bald. in rub. de rescin. uend. & traditur per Rom. in consi. 35. Visa disceptatione, &c. Ni2hilo minus † non potest prælatus prædictus alienare sine authoritate episcopi. cap. in uenditionibus. 12. quæst. 3. & nota. Archid. in cap. nullam. 18. q. 2. quem refert & sequitur Bald. in l. fin. §. necessitate. C. de bon. quæ lib. & idem tenet Abb. in cap. 3 1. col. 2. de his quę fin. a prel. & † quamuis in casu nostro dicatur alienatio facta authoritate summi Pontificis, quæ sufficit secundum Bald. in l. illud. C. quando decr. opus non est. & Abb. In consi. 41 i. nci. Videndum, &c. primo uolum. qui et 4 loquitur de prelato habente capitulum. Videtur tamen † ꝙ nihil authoritas operatur p̃dicta tanquam fuerit subreptitia & consequenter nulla. c. ad aures. & c. ad audientiam. el 2. & ibi 5 per Doc. de rescr. & in cle. 1. de præb. Gratia † autẽ dicitur subreptitia, quando exprimitur falsum, vel q̃n exprimitur illud, ꝙ si Papa sciuisset, aut gratiam non fecisset, vel saltem illam difficilius concessisset. c. super literis. & ca. postulasti. & ibi per oẽs de rescriptis. In casu igitur nostro de subreptione apparet. Primò quia in precib. narratum fuit, ꝙ non erat verum, videlicet, ꝙ possessio, de qua agitur, nunquam retro fuerat locata ultra centum ducatos, qđ est falsum, quia eidem. d. Philippo prius locata fuerat ad nouenniũ pro aureis. 261. & ultra, singulo anno, & ꝙ factũ proprium non p̃sumitur a supplicantib. ignoratũ. c. ab excõicato. de rescr. & l. quanquam. ad Velleia. Et similiter fuit expositum, ꝙ d. D. Philippus expenderat magnam pecuniarũ quantitatem pro melioramentis, quã erat paratus remittere, si dicta res sibi concederetur in emphyteusim, sed non fuit dictũ, ꝙ ex pacto non erat illi licitum expendere ultra du6centum, quod pactum si sciuisset, licentiam saltem ita de facili non cõcessisset. Quia ex quo † dicto do. Philippo fuit concessum expendere vsque ad certam summam, ꝙ plus expenderet, intelligitur fuisse prohibitum. l. maritus. C. de procurato. & p ꝯñs quis vsque ad mille aureos fuerit expensum, prout dicitur fuisse factum, nihilo minus, quia ultra ducatos ducentos expẽsa reperitur facta contra dictam prohibitionem, non potuit illam dñs Philippus repetere ab ecclesia, sicut si fuisset expressè prohibitus expendere. l. fi. C. de neg. gest. iuncta. l. cum quid, si certum petatur. Quia ergo Papa potuit credere, ꝙ maior esset expensa per ecclesiam debita, maxime cum dicatur, ꝙ multum incommodaretur locator, si illam restituere cogeretur, ex hoc gratia põt dici subreptitia. Et ex alio ẽt aduersus ecclesiam nõ 7 cõpetebat repetitio etiam cessante pacto, videlicet, quia † talis expensa, quæ fuit inutilis, & non necessaria, non põt repeti a locatore, quando per hnc multum grauaretur, & incommodaretur. l. si seruos. de pign. actio. & no. ĩ l. in fundo. de rei uẽd. Præterea non uidetur constare, ꝙ domi. Philippus expenderit dictos ducentos aut mille ducatos, prout tenetur probare, se8cundum Io. And. in c. 1. de lit. contesta. lib. 6. Nec probari dicitur ex sola confessione uoluntaria prælati, secundum Bald. in leg. iubemus. circa fin. princ. C. de sacrosan. eccles. & in prælu. feud. in 3. diuisio feudorum. & Io. And. in rub. de rebus eccles. non alienand. & per Alex. consi. 15. secundo uolu. Et propterea, quia in rescripto inest clausula, si preces ueritate nitantur, cap. 2. de rescript. defectus talis conditionis etiam tacitæ impedit effectum gratiæ, vt not. in leg. item quia de pact. & per Do. in leg. 3. de leg. 1. quod procedit etiam, si esset facta ex certa 9 scientia, quia † huiusmodi clausula operatur circa defectus iuris, de quibus Papa præsumitur habere scientiam & quo ad ea, quæ sunt facti, & quæ uerisimiliter ignorauit, secundum Bal. in leg. fin. col. 2. C. sen. rescin. non poss. & Pau. de Cast. in consil. 157. Quæstio uertitur. ad fin. & facit, quod not. Bar. in leg. j. C. de condict. indeb. & per Alex. in leg. sed & si quis. §. fin. si qs 10 cautio. & in leg. si dari. de uerbo. obliga. Nec † clausula illa generalis non obstantibus quibuscunque contrariis, aliquid operatur stante subreptione prædicta, per not. per gl. in clem. 1. de præben. nisi quando ex speciali derogatione apparet, de intentione Papæ, secundum Bald. in l. eam quam. C. de fide i com. versic. denuo dubitatur, &c. Secundo principaliter dicta licen11tia Papæ uidetur nulla, † quia nõ apparet, ꝙ facta sit ex iusta & legitima causa, prout est facienda per superius all. Et quamuis in precibus narretur, ꝙ commissio tendat ad euidentem utilitatem ecclesiæ, tamen prælato sic asserenti non creditur in præiudicium ecclesiæ. l. si forte. & ibi per Bar. de castren. peeu. l. qui testamentum, de proba. & per no. in l. si donatione. C. de coll. & per Bart. & Doct. in auth. si quis in aliquo. C. de ede. cũ conc. de quibus in dictis locis, & quia (ut ẽt dixi) ecclesiæ non nocet confessio prælati, & præsertim q̃n ex ea sequitur alienatio rei ecclesiæ, secundum Abb. in terminis in c. fi. de præscrip. uersi. fi. Nam eo ipso ꝙ res ecclesiæ alienatur, & dominiũ etiã utile tantum in alium transfertur, præsumitur, ꝙ ecclesia lædatur. d. c. nulli. & in iuribus præalleg. in quib. simpliciter prohibetur translatio talis, & dicenti contrarium incumbit onus probandi, quia regula, per quam alienatio prohibetur, est contra eũ, ut no. in l. oĩs diffinitio, de reg. iu. & ĩ rub. eo. ti. in 6. Vn-

de

de intentio cõtra d. Philippũ vr fundata, ꝙ alienatio sit nulla; nisi probetur ex parte sua, ꝙ facta fuerit pro necessitate vel vtilitate ecclesiæ. Nec dici põt, ꝙ ex iusta cã psumat concessio facta, & ꝙ in vtilitatem cesserit ecclesiæ, cum sit facta de licentia Papæ, & sic solenniter, per no. per Bal. in c. 1. qui feu. da. po. q (vt dictũ fuit) pdicta licentia est nulla, & sic peccat ẽt in solẽnitate dicta concessio & alienatio. Nec de vtilitate ecclesiæ dr̃ apparere ex remissione melioramentorũ facta per d. Philippũ quia vltra summã ducentorũ aureorum, non licuit ei expendere ex pacto, & sic residuũ non potuit repetere. d. l. fi. C. de neg. gest. & dictũ est supra. & iõ licentia Papæ, qui se præcipue fundat in remissione melioramentorũ tanquã subreptia, non ualet, quia ignorauit, ꝙ ultra ducentos aureos d. Philippus repetere non posset, vt ẽt dictũ est superius. Præterea vbi res locata cum melioramentis reuerteretur ad ecclesiam, dici posset, ꝙ hoc cederet ad vtilitatem ecclesiæ. Sed ex quo utile dñium rei locatæ in eũ est translatum, & sic illam retinuit cũ melioramẽtis per eum factis, in dãnũ ecclesiæ talis alienatio facta fuit. qđ probatur. Nam pro re in emphyteusim concessa ab initio, soluitur notabilis quantitas. & in hoc differt a locatione, & singulis annis soluitur certum quid ſm Bar. in l. si mihi & Titio, 12 de ver. obl. & in l. 1. C. de iure emph. & tñ si ecclesia† pro re in emphyteusim cõcessa ab initio soluat dictam quantitatẽ, non per hoc dr̃ facta concessio in ecclesiæ vtilitatem, sed in damnũ quia amisit vtile dñium. d. c. nulli. & eodẽ modo pro re vendita ab initio, ecclesia recipit precium condignũ, & tñ uenditio talis non dr̃ cedere ad utilitatem eius, sed dr̃ dãnũ afferre, d. cap. nulli. Vnde & in casu nostro cum fuerit d. Philippo in emphyteusim facta confessio, illa remissio melioramentorum siue ascendant ad summam ducentorum aureorum tm̃, siue ad summã mille ducatorũ dr̃ eẽ solutio, uel succedit loco solutionis quantitatis, q̃ ab initio solet dari pro concessione in emphyteusim. l. si mulier. de cond. ob cau. iõ ex hoc dici non põt, ꝙ sit facta concessio in utilitatem ecclesiæ, ut colligitur per prædicta. Sed præmissis non obstãtibus, cõtrarium arbitror verius 13 & æquius. Et in primis dicitur ꝙ† ista cõcessio facta fuit ex cã iusta & legitima, nam pensio rei, de qua agitur, fuit plurimum aucta per d. Philippum, qñ illam conduxit ad nouennium pro ducatis. 161. & ultra singulo anno, & expensis suis & laborib. fuit etiam durãte dicta locatione ipsa res meliorata, & ad fertilitatem & culturam redacta, cum prius esset multum sterilis, & inculta, vt creditur esse probatum. Cum ergo dictus d. Philippus obtulerit se paratum omnes expensas remittere ascendentes vsq; ad summam mille aureorum, & quas de iure poterat repetere, ut dicetur infra, si res ista sibi in emphyteusim cõcederetur, potuit de iure & sine alia causa illi res prædicta in emphyteusim concedi, cum pacto etiam de meliorando in futurum eandem rem, vt uidetur esse casus in cap. ad aures. de rebus eccl. non alien. vbi dicitur, ꝙ sylua, quæ fuit extirpata sumptibus & laboribus cuiusdam, potuit sibi & suis iure hæreditario sub annua pensione in emphyteusim concedi, si tunc non potuit aliis ad maiorem ecclesiæ utilitatem cum eodem onere & labore conferri. Et deberet Doc. ibi esse unum casum, in quo res ecclesiæ potest in emphyteusim concedi scilicet quando terra erat inculta & infertilis, & datur alicui, vt reducatur ad culturam. Non est tamen necessarium, vt sit infertilis in totum, sed satis est, ꝙ efficiatur fertilior, si ad culturam redigatur, quod patet ex illo tex. qui loquitur de sylua, quæ affert fructum, & sic non est infertilis in totum, sed quia efficiebatur fertilior expensis extirpantis, permissa est eidem conces. Et rõne probatur, quia in casu. d. c. ad aures. necessaria est solennitas requisita in alienatione rei ecclesiasticæ secundum omnes ibi, q̃ potuisset omitti, si res in totum fuisset fertilis. c. terrulas. 12. q. 2. Et istud etiam clare sentit & præsupponit Anto. de Butr. & Imo. in d. ca. ad aures. ubi ille text. procedit, quando possessio culta, quæ conceditur, est modici ualoris, secus ubi tanti uel maioris ualoris esset inculta, sicut culta, prout plerumq; repe riuntur aliquæ syluę. Nam tunc non procuraretur utilitas ecclesię in reducendo ad culturam, ex quibus verbis prædictis sẽtiunt clare, ꝙ concessio fieri posit, quando per reductionem ad culturam res efficitur fertilior, & quamuis Io. And. & Car. ibi intelligant, ꝙ concessio fieri posit, quando fuit data ad extirpandũ cũ pacto, ꝙ deberet postmodum concedi in emphyteusim, & ꝙ aliter fieri non possit, nisi præcedat dicta conuentio ab initio, nihilo minus Pet. de Anch. tenet ꝯtrariũ; quia vtroque casu est eadẽ ratio, ergo idẽ ius. c. 2. de transla. præla. & cũ eo transit Imo. qñ fuit facta reductio ad culturam de licentia p̃lati. Si uero sine eius licentia hoc contigisset, & tunc ſm eũ procedere posset opi. Io. And. & Card. quia tunc videtur quodammodo malæ fidei occupando rem sine licentia. l. fin. C. vnde vi. Subdit tamen Imo. dici posse, ꝙ etiam isto casu de æquitate possit concedi, si velit, & sic etiam posit intelligi opi. d. Petri, quasi velit, ꝙ sine conuentione & pacto non posit cogi, sed si velit, posit concedi, & ꝙ pactum sit necessariũ ad effectum, vt compelli posit ad concedendum, & ꝙ opi. aliorum quantũ ad talẽ effectum procedat. Vnde in casu nostro est idem dicendum, in quo (vt præmittitur) do. Philippus rem ad nouennium conduxit, & illam meliorauit, & de sterili quodammodo ad fertilitatem proprijs expensis & laboribus reduxit, & quamuis a principio non sit actum, ꝙ suis expensis illam reduceret ad culturam, idem tñ est, qñ ex post facto expensas, quas fecit, est paratus remittere & rem in emphyteusim conducere pro annua illa præstatione, quam prius conduxerat, & quam tunc cũ maiori vtilitate ecclesiæ cum eodem onere & labore alius nõ conduxisset. Et ita etiam in terminis casum nostrum decidit Pau. de Cast. in consil. 63. vr̃ dicendũ, ꝙ dictus. d. prior modernus, &c. Nam in casu, de quo loquitur, fuerat ab ecclesia res ad octo annos locata, & locatio sæpius ad idem tempus renouata, & pendente locatione per conductorem proprijs expensis & laboribus sylua conducta ad culturam reducta est. Et concludit 14 † quòd a prædicto conductore non posit auferri, alio etiã maiorem pensionem offerente, sed quòd illi debeat in perpetuum concedi, per l. quicunque. cum ibi no. per Bar. C. de omni agro deser. lib. 11. quæ lex secundũ eũ non est intelligenda in eo, cui fuit res locata vel concessa in perpetuum, quia tunc etiam si rẽ non meliorasset, ab eo auferri nõ potuisset. l. cotem. §. agri. de publi. sed fundat se tex. solum in hoc, ꝙ desertum fundũ & inutilem fertilem & idoneum reddidit. qua ratione attenta, debet intelligi in eo, cui concessio fuit facta ad tempus, quia per hoc meretur, vt fiat in perpetuum, & ad idem allegat tex. in dicto c. ad aures. qui secundum eum loquitur in temporali colono, & vult per prædicta, ꝙ ecclesia posit sibi perpetuò iure concedere, & licet ille text. vt dicit ipse, loqui videatur p verbum posit, videatur tñ intelligendum, ꝙ etiã teneatur & debeat, per d. l. quicunque, quod ẽt gl. videtur expresse tenere in dicto c. ad aures. & prout plenius declarat Pau. de Cast. in dicto consi. qui etiam alleg. Host. in summa eod. tit. de reb. eccl. non alie. & licet secundum eum Io. And. videatur intelligere. d. c. eo casu, quo prima illa temporalis locatio facta fuit cum illo pacto, ꝙ si faceret illas terras arabiles extirpatis syluis, cõcederetur ei in perpetuũ. Verius tamen videtur, ꝙ etiam sine dicto pacto sit idem, per d. l. quicunque, qm̃ secundum eum, illa esset nimia restrictio ad illud capi. & non haberet tunc probabilem dubitationem, nec loqueretur tex. per verbum poterit, uel potest, sed per uerbũ debet, & sic Pau. de Cast. in dicto cõsi. concordat cũ Pet. de Anch. & Imo. in d. c. ad aures. ubi etiam pro hoc alleg. l. fi. eo. tit. C. de 15 omni agro deser. quæ vult † ꝙ p p tales meliorationes non debet augeri pensio. & Bar. ibi dicit illam legem not. contra insatiabiles prælatos, & dicit Bar. in l. 2. C. de loca. prædio. ciui. uel fisca. lib. 11. not. hic contra prælatos, qui post ædificia facta in ruinis, uolũt dicere se deceptos, & licet d. l. 2. loqui uideatur in fundo locato in perpetuum, & ꝙ non habeat locum in locatione facta ad tempus, ut ibi no. in glo. quamuis opera & expensa conductoris sit factus melior, tamen Pau. de Cast. in consi. ad illum text. respondet dupliciter. & licet prima responsio non sit ad propositum, tamen secunda tollit contrarium. Præterea ibi solum dicitur, & no. ꝙ qñ locatio fuit ad modicum tempus, ꝙ ab eo potest auferri, quod in casu nostro negatur, & istud etiã probatur, in d. c. ad aures, quando non interuenit pactũ, secundum cõem intellectum, quicquid dicat in hoc Pau. de Cast. in d. consi. sed solum dicitur, ꝙ posit concedi, & ꝙ subsit iuxta causa concedendi etiam per ecclesiam, prout ẽt concluditur, ut di-16 xi, in d. c. ad aures. Et prædicta ẽt locum habent † quamuis alius offerret meliorem conditionem de præsenti, & postquam res est facta melior & fertilior, sed solum debet attendi, quòd alius offerat plus tempore concessionis, secundũ Ant. de But. in d. c.

d.c.ad aures & satis probatur ex illo, qui quantum ad hoc pōderat & se refert ad tps ɔcessionis. Et ex his rñdetur quasi ad oīa in contrarium allegata, per quæ dicebatur, ꝙ concessio hmōi facta erat sine cā iusta, de qua non apparebat, quia ꝙ. d. Philippus auxerit pensionē solitam, vt in quantitate non modica constat ex locatione sibi facta ad nouennium, iūctis locationibus alijs prius factis, & ꝙ plurima fecerit melioramenta, & vsq; ad summam ducatorū mille, & ꝙ illa ecclesiæ remiserit similiter probatur ex publico instr̄o, prout ēt inferius demonstrabitur, ex qua expensa satis ēt præsumptiuè apparet, ꝙ res est meliorata & de melioratione ēt non tantum constat, ut creditur ex testibus examinatis pro parte eorum de Andriasiis, sed ēt ex confessione partis aduersæ, quæ fatetur, & allegat amplum introitum & reditum, qui post concessionem ex re percipitur, & ꝑꝑ quem non debet a prædictis res auferri, quamuis pro quantitate maiori posset locari de p̄senti, vt ēt proximè dixi. Quia.n.tp̄e concessionis, qđ debet attendi.d.c. ad aures. alius inueniretur, qui cum eodē onere & labore plus offer-

17 ret, vt ibi dr̄, debuit per partem aduersam probari. Quia† in dubio non p̄sumitur, ꝙ alius, qui plus offerret, potuerit inueniri vt probatur ex no. per glo. in l. cū de lege. de proba. & per Bar. in l. conficiuntur. §. codicilli. de iure codic. qui vult ad propositū, ꝙ intentio eius, qui dicit, plures testes inueniri non potuisse, sit fundata, nisi probet̄ contrariū, per gl. in loco præal. cum qua ēt transit Bar. in l. si cōstante, in prin. sol. ma. & in rub. de ope. no. nū. cū multis conc. de quib. ibi per Alex. qui dicit hanc esse cōem opi. Et ex quibus satis constat de vtilitate ecclesiæ, & ꝙ cōcessio facta sit ex iusta & legitima cā. d.c. ad aures. Nec obst. dū dr̄, ꝙ remissio melioramentorum non cedit ad utilitatē ecclesiæ, a qua vltra summam ducatorum ducentorū nō poterant repeti, cū ex pacto esset prohibitus plus expendere. d. l. fi. C. de neg. gest. quia immo in arboribus & plātis, & ēt in aliis licentiam habuit expendēdi, & expendere ēt potuit sine licentia circa alia, de quib. mētio non fuit facta. quamuis. n. ex conuentione de expendo ducatos ducentos in domibus uideatur esse denegatum, ꝙ in dictis domib. non possit expendi plus, tanquam illa summa in dispositione expressa stet taxatiuè. l. ro-

18 gasti. §. si tibi. & ibi no. Bal. & mod. si cer. pe. per hoc† tñ nō intelligitur prohibitus circa alia facere expensas vtiles & necessarias. vt in aggeribus, aq̄ductibus, fossatis, & similib. sed quoad talia casus tanq̄ omissus remansit in dispōne iuris cōis. l. si extraneus, de cond. ob cau. secūdū ius cōe conductor finita locatione deducit dictas expensas factas in meliorando rem. l. dn̄s horreorum. §. 1. & l. colonus. ff. loc. & ibi per gl. & Bart. Nec ob. l. maritus. C. de proc. quia ſm Bar. & alios communiter per prouisionem hoīs factam illo casu intelligitur recessum a prouisione legis extraordinaria, sed non ab ordinaria, & not. in le. 2. C. de iure emphy. & dicit Bald. in l. 1. C. de adulter. quod per

19 missum est† uno casu, intelligitur aliis casibus prohibitum, qn̄ illi alii casus erant aut permissi de iure sp̄ali, aut erant de genere prohibitorum, per d. l. maritus. sed quando sunt de iure permissorum, ut in casu nostro, inclusio unius, non est alterius exclusio. Et tanto magis hoc procedit in casu nostro, in quo fuit facta locatio. d. Philippo ad meliorādū, per quod verbum indefinite prolatum intelligitur illi data licentia meliorandi in casibus expresse non prohibitis. l. si pluribus in princ. de leg. 2. & quod uerbum ponderatur etiam per Bar. in d. leg. colonus. in fi. Nec etiam ob. dum dicitur, ꝙ hmōi expensa fuit vtilis, quæ nō pōt repeti, quando locator multum grauaretur,

20 per no. in l. in fundo. de rei. ven. Quia † ex quo facta est locatio ad meliorandum, dicitur facta talis expensa de licentia locatoris, vt dixi, ideo indistinctè potest repeti expensa utilis. le. unica. §. sed nec ob impensas. C. de rei uxo. act. & sine licentia præcedenti potest repeti ab illo, qui diues est, secundum Bart. in d. leg. in fundo. & reo excipienti de paupertate incūbit onus illam probandi, ut traditur in leg. si vero. §. qui pro rei qualita-

21 te. qui satisda. cogan. Præterea† etiam expensæ factæ in domibus etiam de nouo ædificandis, sine quibus coloni in loco habitare & commode colere non poterant, fuerunt necessariæ. leg. diuortio. §. impendia. solu. mat. in uer. necessario capiendo uerbum illud proprie, ut facit Barto. & alii, quamuis glo. aliter sentiat ibi, & hoc etiam vult Ang. in leg. 1. §. 1. de impen. in re. do. fac. & Alex. in leg. impensæ. cod. ti. Et idem de expensis factis in fossatis, aggeribus, & similibus, vt. s. dicantur necessariæ, ſm Bar. in d. l. impensæ. & Alex. in §. impendia. cum concord. de quibus ibi per eum, & quæ indistinctè possunt repeti, ſm Bar. in d. l. in fundo. Sed etiam dato ꝙ expensæ circa alia dicerentur fuisse tacitè prohibitæ, adhuc concessio diceretur facta ex iusta causa, quia faciendo illas. d. Philippus contra prohibitionem, & sic cum sciret, vel præsumeretur scire illas non posse repetere, ſm Bar. in l. sed si lege. §. scire. de peti. hæredi. & in l. non fatetur. in prin. de confess. diceretur illas ecclesiæ donasse, l. cuius per errorem. de reg. iur. & no. in l. 1. de condi. indeb. q̄a ergo ad vtilitatem ecclesiæ dictas expensas fecisset animo donādi in re sterili, facilius debuisset res ipsa in emphyteusim concedendi, & eadem ratione si fuissent vtiles, quæ non possent repeti propter paupertatem ecclesiæ, nam in remunerationē, & ne amitteret. d. Philippus expensas & labores dictis casibus, di-

22 cta concessio potuisset fieri. d. c. ad aures. Et insuper † non ob. dum dicitur, non constare, ꝙ expensa fuerit facta, & quæ non probatur ex sola prælati confessione, quia de illa apparet aliter, quam per dictam confessionem, videlicet per relationem æstimatorum ad hoc per partes electorum, & quæ conuenire potuerunt de stādo dicto eorum. l. fi. §. his illud. C. de sec. nup. & per Bar. in l. fi. de præt. stip. & in l. Theopompus. de dote præleg. & quorum relationi est standum, vt præsupponit Bar. in dictis locis, & prout etiā voluit in l. Lucius. in fi. de fideicommiss. Nec etiam ob. dum dicebatur, ꝙ expensa diceretur facta ad vtilitatem ecclesiæ, qn̄ res apud illam remaneret, sed ex quo vtile dn̄ium transtulit in alium, nō dicitur cedere ad vtilitatem ecclesiæ, sicut quando pro certa quantitate recepta ab initio ab ecclesia res in emphyteusim cōcederetur, & cuius quantitatis loco talis expensa dicitur remissa ecclesiæ, quia hoc posset procedere, qn̄ talis expensa fuisset facta in re culta & fertili, ac quā retinere interorat ecclesiæ, sed qn̄ fuit res inculta & sterilis expensis cōductoris redacta ad culturam, sicut in casu nostro, potuit ab ecclesia illi in emphyteusim perpetuā concedi sub annua pēsione, & dicitur tunc talis concessio cedere ad vtilitatem ecclesiæ, quia de sterili res est facta fertilis, & ex ea maior percipitur pensio, & poterit finita emphyteusi ad ecclesiam redire, ut est casus, in d. c. ad aures. & in d. l. quicunque. C. de omni agro deser. lib. 11. Et tamen si per illum ad culturam suis expensis non fuisset redacta, non potuisset illi concedi pro quantitate etiam maiori quam esset expensa, vt præsupponunt omnes, in d. c. ad

23 aures. & sic patet, † ꝙ isto casu talis expensa non succedit loco pecuniæ, quæ ab initio solet dari ꝑ emphyteusi, & maximè isto casu, in quo pensio, quæ p̄statur, correspondet fructibus, ꝑꝑ quod iste contractus dicitur magis participare de contractu locationis, q̄ de emphyteusi non attento nomine, ſm Bar. Bal. & alios, post Cy. in l. 1. C. de iur. emph. & Alex. plenè, in cons. 112. j. vol. repetito, in 2. vol. cons. 6. Et ideo q̄a ꝑ ꝑ remissionē impēsæ, vel præstationē quantitatis ab initio nō fit mercedis diminutio, talis cōtractus dr̄ cedere in euidētē vtilitatē ecclesiæ. sed qn̄ ab initio p̄statur certa quantitas, q̄ tunc nō ascēdit ad valorem rei, ut q̄a si valet mille, dātur centum, vel ducenta, & promittit certū quid minimū singulo anno in signū recognitionis, quo casu elicitur propriè concessio in emphyteusim, ſm gl. & Doc. in c. potuit. de loc. & Cy. Bart. & alios, in d. l. 1. C. de iur. emphyt. & Alexā. in dicto consi. dicitur ecclesia ex tali concessione lædi. & procedunt allegata in contrarium, quæ non faciunt ad propositū, quia (ut dixi) pensio, q̄ p̄statur tp̄e cōcessionis, & præsertim primæ locationis correspondebat fructibus, & dicenti contrarium incumbit onus probandi, per not. in d. l. cum de lege. ideo remissio melioramentorum, quę poterant de iure repeti, dicitur cedere in euidentem utilitatem ecclesiæ, præsertim quando ex illis res de sterili facta est fertilis, ut in casu nostro. Quia ergo, ut ex præmissis colligitur, iste contractus in euidentem utilitatem ecclesiæ apparet factus, dicitur etiam quòd ex defectu solennitatis non est nullus, quæ etiam isto ca-

24 su non potuit omitti, secundū oēs in d. c. per tuas. Nā † in alienatione ista tractatus non fuit necessarius, quia prælatus qui locauit, erat solus & sine capitulo, ideo quantum ad hoc eandem potestatem habuit, quam habet cum capitulo, secundum gl. in d. c. potuit, quam approbat & commendat Ant. de Butr. & cum qua ēt transit in c. edoceri. de rescrip. & Imo. ibi in ulti. col. & Spec. in tit. de procur. §. ratione quoque constituentis.

circa

airea prin.& in tit.de loc.§.nunc aliqua.versi.46.& Roma. in l.si verò.§.de uiro.sol.mat.in 38.fallen.vbi pro illa gl.dicit esse casum in clem.1.de reb.eccle.non alienã.& in cons.36.& bene 25 facit gl.in cle.2.in ver.constitutus.de ętate & quali.Et † quamuis dictus prælatus non possit alienare sine licentia episcopi,secundum Abb.in c.j.in fi.de his,quæ fiunt a præla.& Lau.de Rodul.in repetitio.c.sine exceptione.12.q.2.in q.12.tamẽ licẽtia Papæ,quæ in casu nostro interuenit,sufficit,vt probatur clare in l.illud.C.qñ decret.opus nõ est.ubi habetur,ꝙ tñ operatur rescriptum principis concẽdentis licentiã alienandi rem minoris quantum solenne decretum iudicis inferioris,& ſm Bal.ibi hoc quotidie practicatur in ecclesijs,& hospitalib.requirentibus a Papa licentiam alienandi aliquã rẽ,quia qui habet uerbũ superioris,nõ indiget uerbo inferioris.Nec obst.dum dicitur, ꝙ licentia talis fuit subreptitia,& nulla ex eo,ꝙ falso fuit expositũ,ꝙ prius aliqua locatio facta ab eodẽ prælato non excesserat summã ducatorũ cẽtum, quia immo locatio ad nouenniũ facta.d.Philippo ascẽdebat ad summam ducatorum. 261. quia immo fuit narratum, ꝙ de pñti locator singulo anno percipiebat ducatos.150.a do.Philippo,cuius cura & impensa res fuerat meliorata,& quam quantitatem recipere non poterat ex alia causa, quam ex dicta locatione ad nouennium. quæ adhuc durabat.Dum ergo prius fuit narratum de locationibus factis pro summa minori, hoc refertur, & referri dẽt ad locationes alijs factas,& ante locationem factã d.Philippo.& si dicatur,ꝙ licentia per hoc non desinit esse subreptitia, quia immo dicta locatio ad nouennium excedebat summã ducatorum. 261. Et quia ẽt narratur, ꝙ pro maiori summa poterat in emphyteusim concedi,hoc est pro 240. aureis, quam esset pensio dictorum ducatorum.150. quæ dicebatur ꝑcipi de præsenti a dicto. d.Philippo, & tamen postmodum concessa fuit in emphyteusim pro eadem summa,pro qua re vera erat dicta locatio facta .i.pro ducatis.261.vel circa,ꝙ si Papa sciuisset,s. ꝙ eadem quãtitas & non maior debuisset præstari,non consensisset ita de facili.Sed quamuis dubitẽ, ꝙ copia literarum apostolicarum sit corrupte scripta,nihilo minus ẽt si ita sit,ad istud respondetur ꝙ dictæ literæ non sunt subreptitiæ, quãuis reperiatur in præmissis aliter narratum & aliter factum,quoniam si Papa sciuisset,ꝙ d.Philippus auxisset pensionem non solum vsq.ad 150. aureos,vt est narratum,sed etiã vsq. ad summam.261.aureorũ vel circa,& sic ꝙ in tñ reditus ecclesiæ fuisset auctus sua industria & expensa,non minus cõsensisset, ꝙ pro eadẽ quantitate sibi cõcederetur,qđ de honestate ẽt pro eadem erat sibi cõcedenda,nisi alius tunc cum eodẽ onere & labore fuisset inuentus,qui maiorẽ pensionẽ soluere esset paratus.d.l.quicunq. & dicto c.ad aures.& dictum est in præcedentib.plenius . quãuis ergo sit narratum,ꝙ de præsenti ex re percipiuntur.150.aurei a d.Philippo,& ꝙ pro concessione in emphyteusim est paratus soluere ducatos.150.annuatim,& sic uideatur uelle augere pẽsionẽ,& ꝑñr ꝙ Papa facilius etiam dicatur consensisse propter dictum augmentum . nihilo minus ubi ẽt sciuisset pensionem pro locatione fuisse longe plus, & ꝙ illam solus. d. Philippus auxit,& ꝙ rem laboribus & expensis plurimum auxit,& ꝙ expensas omnes usq. ad ducatos mille erat paratus remittere,uerisimiliter non denegasset pro eadẽ pensione concessionem in emphyteusim,ex quo illa tendebat in euidentem utilitatem ecclesiæ,super qua etiam Papa principaliter uidetur se fundare. 26 & † istud est satis quoad effectum, ut gratia non sit subreptitia,quæ potest dici talis,quando Papa difficilius concessisset, si informatus fuisset.d.c.postulasti.sed quando omnino uerisimiliter non denegasset, quod petitur,etiam si uerum non sit, quòd narratur, licet etiam ex narratis Papa fuerit ad concedẽdum facilior,tunc gratia nõ potest dici subreptitia, secundum intentionem omnium in d. c. super literis.& d. cap.postulasti. de rescrip.& bene probatur in c.dudum,in uer.considerantes. de rescrip.in 6.ubi probatur, quod taciturnitas alicuius qualitatis, qua expressa nihilo minus princeps literas concessisset, illas non uitiat,& idem probatur in ca. si pro clericis pauperibus.eo.tit.Nec etiam obst. ꝙ dicatur , per prædecessorem huius prælati hanc rem fuisse semel locatam pro ducatis. 150. quia de locationibus factis per prædecessores in precibus non fit mentio . Nec de illis etiam fuit necesse mentionem facere, ex quo non est concessio,de qua agitur facta pro minori, sed pro longe maiori quantitate , & ideo si Papa non denegasset licentiam, etiam si de tali locatione habuisset scientiam , & consequenter ex hoc capite non potest dici gratia subreptitia . d.c.dudum . Et ad omnia alia,ex quibus hæc licentia Papæ impugnabatur tanquam subreptitia, in præcedentibus est responsum clare,quia (vt est dictum) non est uerum, ꝙ ex pacto nõ fuerit licitum expendere ultra ducatos ducatos ducẽtos in domibus,& vbi etiam ita esset, quia expensam uoluntarie factam & ad vtilitatem ecclesiæ diceretur do.Philippus donasse, si hoc Papa sciuisset, non minus , immo facilius in remunerationem dictæ donationis consensisset, nec etiam est verum, ꝙ tales expensæ quamuis sint utiles, isto casu de iure non sint repetibiles ut superius est ostensum plenius . Et propterea concluditur, quòd concessio facta.d.Philippo est ualida,& quod de iure nõ uenit retractanda. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis ecclesiastica alicui pro se & hæredibus licet intelligatur de liberis,tamen oportet,quod sint hæredes recipiẽtis, ad hoc,ut admittantur.*

2 *Institutus in re certa,non est proprie,et simpliciter hæres,admittitur tamen ad emphyteusim priuati , quæ transit ad hæredes etiam extraneos,ad emphyteusim uero ecclesiæ non , quia illa ad hæredes extraneos non est transitoria. & nu.3.*

4 *Hæres extraneus,iuxta crebriorem sentẽtiam, ad emphyteusim ecclesiæ admitti non potest.*

5 *Emphyteusis ecclesiæ non transit ad descendẽtes illegitime natos,etiam legitimatos.*

6 *Legitimatus non excludit substitutum a testatore,qui erat in dignitate constitutus.*

7 *Nepos legitime natus ex filio naturali, non comprehenditur in emphyteusi ecclesiæ auo concessæ per se, & suis filijs legitimis & naturalibus.*

8 *Legitimatus per rescriptum nõ admittitur ad emphyteusim priuati,receptam pro se & filijs legitimis.*

9 *Legitimatio propter defectum obreptionis non ualet,quum in ea fuit narratum filium spurium esse naturalem.*

10 *Obreptionis defectus magis nocet quam subreptionis.*

11 *Clausula,non obstante,in amplissima forma non tollit uitium obreptionis,quod committitur narrando falsum,sed subreptionis quod committitur tacendo uerum.*

12 *Verba ista,etiam si pateretur quemcunque alium defectum , & natus esset ex quocunque alio damnato coitu , & illicito , faciunt ualere legitimationem , si nullus defectus fuit in specie expressus sed si unus fuit expressus,& alius suberat, tunc secus.*

13 *Verba illa, in quantum facere potest, debent intelligi commode & honeste,ita quod non egeat .*

14 *Imperator,nec habẽs authoritatem ab eo, potest legitimare quo ad emphyteusim ecclesiæ.*

15 *Verba generalia statuentium non possunt operari quo ad illis impossibilia.*

16 *Confirmationis natura est addere robur confirmato,non autem illud excludere ad id,quod in eo non includebatur.*

17 *Papa cõfirmans legitimationem factam ab eo, cui expresse Imperator concesserat facultatẽ legitimandi ad emphyteusim ecclesiæ,non censetur in dubio quo ad hoc,quod non ualet , illam confirmasse,sed quo ad alia de iure ualida.*

18 *Pater non potest plus relinquere filio legitimato , quam reliquerit vni ex filijs legitimis & naturalibus ac legitime natis , cui minus reliquit.*

19 *Pupillus non potest sine tutoris authoritate adire hæreditatem.*

20 *Infans per ingressum suum sine tutoris authoritate possessionem sibi non acquirit.*

21 *Iudicium conualidatur ex causa,quæ trahitur retro.*

22 *Conductor unius,si ab alio postmodum conducat, in illum transfert possessionem , si locator primus non possidebat , aliàs secus.*

23 *Colonus non potest quæstionem dominij alicuius tertij referre locatori,siue ex locato ad pensionem agatur , siue condictione ex lege ad expulsionem.*

CON-

CONSILIVM CLVIII.

PRIMO videndum est, an Carolus dicatur vocatus ad emphyteusim ecclesiæ cōcessam auo ꝑ se & suis hæredib. Et vř. ꝙ non, quia † quamuis emphyteusis ecclesiæ non transeat ad hæredes extraneos, & sic concessio facta pro hęredibus intelligatur de liberis, ſm ꝙ uoluit Bar. in l. vt iurisiurandi. §. si liberi. de oper. lib. & in l. quod dř. de ver. obl. & multi alii idem tenent de quibus ibi per Alex. post Imo. & in l. etiam, in prin. sol. matr. & per Doct. in c. in præsentia. de probatio. Nihilo minus oportet, ꝙ liberi sint hæredes recipientis ad hoc, ut possint admitti, & sic, ꝙ in illis concurrat qualitas importata per illud verbum hæredibus ſm Bar. Pau. de Cast. & Alc. in l. ex facto. §. fi. ad Trebellia. & Bal. in l. filiusfamiliàs. §. cum quis. de leg. 1. & in l. 1. C. de conditio. inser. & Imo. in d. l. quod dicitur. Carolus † ergo, qui fuit institutus in quinq; solidis ab auo, & quilibet alius institutus in re certa non est hæres proprie & simpliciter. l. quoties. C. de hæredi. insti. & ibi plene no. & in l. ex facto. la grande ff eo. tit. & declarat Bal. in l. si non speciali. C. de testa. & per cōsequens non est comprehensus sub dictis uerbis inuestituræ, & istud etiam uoluit Bal. in l. quædam. §. nihil. de eden. & in l. liberti libertæq;. C. de oper. liber. & Ang. in l. Gallus. §. ēt si parente. de liberis & posth. Sed istis non obstantibus contrarium est verius, & ꝙ immo Carolus dicto modo institutus dicatur ad emphyteusim uocatus. uoluit Bar. in d. §. si liberi. & in l. plurib. consilis, ut refert Ale. in d. l. quædam. §. nihil. vbi sequitur eādem opin. Et idem uult Imo. in d. l. ex facto. & in c. potuit. de loca in vers. 7. tāgit, &c. dicit † ꝙ aut est emphyteusis ecclesiæ, quæ trāsit etiam ad hæredes. & tunc hæres in re certa non admittitur per dictum. §. nihil. & procedit opi. contraria, aut est emphyteusis ecclesię, quæ ad extraneos hæredes non est trāsitoria, & tūc admittitur hæres in re certa. d. §. si liber, & hęc concordia est ēt de mente Ang. & Pau. de Cast. in d. l. quoties. & Pau. de Cast. in d. §. etiam si parente. & idem tenet Alex. in d. consi. 128. in fi. 1. vol. Et ex præmissis sequitur † ꝙ Ioannes Baptista institutus a patruo & ab auo dicti Caroli non potest ad dictam emphyteusim ecclesiæ admitti, cum sit hæres extraneus, secundum communem opi. de qua in dictis locis, & qui etiam est exclusus mediante laudo homologato per eum. Est ergo, videndum utrū Mattheus nepos ex filio legitimatus in dicta emphyteusi possit succedere. Et certum est, ꝙ in totum non succedit, & capax reperiatur, quia licet hęres sit uniuersalis institutus cum d. Io. Baptista, tamē ad dictam emphyteusim pro dimidia etiam potest venire dictus Carolus instituta in certa quantitate per prędicta. Sed dicitur etiam, quòd dictus Matthęus in totum est exclusus, & quòd Carolus admitti debet solus. Nā ab initio, quo auus illius fuit inuestitus, non fuit in inuestitura comprehensus, quia † emphyteusis ecclesię non transit ad descendentes illegitime natos etiam legitimatos, secundum Bald. & Salic. in l. generaliter. §. cum autem. C. de insti. & substi. &c. quia secundum eos sicut in feudis non admittuntur bastardi legitimati. c. naturales. cum ibi no. si de feu. fue. contr. inter do. & agna. quia feudum est beneficium & honor, ut ibi, ita etiam non admittuntur ad emphyteusim ecclesiasticā, quia apud ecclesiam bastardi sunt infames, vt no. Azo in summma de infa. & licet sint legitimati, non sunt tamen legitime nati, ut no. in c. innotuit. de elec. & idem uult Bald. in addi. Spe. in ti. de loc. in 2. char. uers. emph. ecclesię. in c. quæ in ecclesiarum. de const. & Imo. in leg. quod dicitur. col. antepe. de uerb. obl. quia sicut naturales non admittuntur, quia cum non possint tales haberi sine peccato, de illis non censetur ecclesia cogitasse, ut not. Barto. & Docto. in l. ex facto. §. si quis rogatus. ad Treb. & Ange. in l. filium diffinimus. de his qui sunt sui vel alien. iur. & Docto. in cap. in pręsentia. de prob. ita etiam legitimati non debent admitti, quia in illis militat eadem ratio, & idem tenet Petr. de Anch. in consi. 427. inci. Circa primum quæsitum, &c. & Alexand. in d. consi. 129. 1. volum. colum. penul. & in consil. 59. aliàs. 60. incip. Visa legitimatione, &c. col. 2. in 2. volum. & in d. §. si quis rogatus. in 6. col. cum sequ. ubi facit mentionem etiam de aliis consiliis Petr. de Anch. Et istud confirmatur, nam licet legitimatus excludat substitutum sub illa conditione, si institutus decesserit sine filiis legitimis, & naturalibus ut per Bald. in dict. §. cum autem. cum concord. de quibus ibi per Alexand. & per Bald. & Moder. in le. Gallus. §. si eius. de libe. & posth. & in l. ex facto. in prin. de vulg. & pup. hoc tamen locū non habet, qñ testator erat in dignitate constitutus, quia sicut de naturali sensisse nō pſumitur dicto casu ꝑꝑ eius dignitatē. d. l. ex facto. §. si quis rogatus. cū ibi plene no. ad Trebel. ita etiā non intelligitur cogitasse de legitimato eadem rōne, ſm Ang. ī dispu. incip. Nobilis quidā genere, &c. in 2. dubio. & ista est rō, ſm cū, ꝙ legitimatus non admittitur ad feudū, quia non est verisimile, nobilē feudū concedentē de tali persona uel prole sēsisse, & cū eo transit Ant. de But. in c. per venerabilē. qui filij sint leg. circa mediū, vers. alius est effectus, &c. & Alex. cons. 2. & cōsi. 67. & cons. 94. 1. vol. Idē ergo est dicendū de concessione facta ab ecclesia propter eius dignitatē, & ꝑꝑ quam in ea ēt nō veniunt naturales, ſm Bar. in d. §. si quis rogatus. & Bald. in auth. si quas ruinas. C. de sacros. eccle. & Ang. in d. §. cum autē. & in disputa. Quinimmo † in tali concessione in emphyteusim facta ab ecclesia non venit nepos ēt legitime natus ex filio naturali legitimato ſm Hosti. Io. And. & Ant. de But. in c. lator. ꝙ fil. sint legi. & Io. And. in addi. Spe. eo. tit. in rub. & Alex. in d. §. si quis rogatus. in 7. col. quia licet talis nepos sit legitimus patri suo, tamē nō est ita legitimus auo, cui ex naturali sobole nullus legitimus esse pōt. l. fi. C. de natu. lib. multo minus ergo dēt admitti nepos illegitime natus ex filio legitimo & naturali, fortius ēt voluit Bal. Sali. & Pau. de Cast. in l. fi. per illum tex. C. de his, qui ve. æta. impe. ꝙ legitimatus † per rescriptū non admittatur ad emphyteusim priuati receptā pro se, & filijs legitimis, q̃a non sunt naturaliter legitimi. Non pōt ēt dictus Mattheus admitti tanquā legitimatus alia ratione ultra prædicta, quia legitimatio non valuit, ex eo quia auus, ad cuius preces fuit legitimatus, narrauit comiti, illum esse naturalem, cū re vera esset spurius † ideo redditur nulla legitimatio propter defectū obreptionis. l. sed si hac. §. patronum. de in ius voc. per quē tex. dicit Ang. ꝙ rescriptū principis nō extenditur ad defectus tacitos & suppressos. & pro hoc alleg. etiam. l. quidam. consulebāt. de re iud. & l. cum dominus. in prin. de pecu. leg. & no. ꝑ Inno. in c. cū olim. de re iud. & probatur l. 1. de nat. rest. & ibi no. Benedi. de Plumb. & probatur ex no. per Old. in cons. 247. Factū tale est, quidā rex, &c. & Io. And. ī d. rub. qui fi. sint legi. in addi. Spe. & Ant. de But. in d. c. per uenerabilem. in 2. col. uers. nunc descendo ad ſm, &c. in quibus locis concluditur, ꝙ debet exprimi qualitas illegitimatis, videlicet an sit spurius, uel incestuosus, quia difficilius dispensatur cum incestuoso, quā cum spurio, & difficilius cum spurio, quam cum eo, qui naturalis est tātum. d. c. per venerabilē. qui filij sint leg. in fi. & in §. fi. in auth. qui. mo. na. effi. sui. Et ita in terminis nostris tenet Alc. in d. cōsi. 59. 2. uol. in ult. col. ubi concludit per prædicta, & quædam alia, ꝙ si narratum sit, filium esse naturalē, cum sit spurius, qđ legitimatio tanquam obreptitia sit nulla, ꝙ dicit etiam esse uerum, quamuis in legitimatione sit apposita illa clausula non obstante. §. fi. in auth. quib. mo. na. effi. leg. & alijs legib. prohibentibus spurios legitimari, quia quamuis per eā dicatur declarari intentio legitimantis fuisse legitimare, ēt si fuisset spurius per ea, quæ no. Bal. in l. eam quam. C. de fideicommis. uers. sed pone quidā erat, &c. dum vult, ꝙ si non sit facta mentio de publico defectu & impedimento, non ualeat legitimatio, nisi ex appositione clausulæ, non obstante, appāreat contrariū, per quā licet non augeatur gratia, declaratur tamen intentio circa concessum ſm eum, quia secundū Alex. in dicto consi. loquit Bal. quando uitium non fuit expressum, & quando impedimētum fuit suppressum & non narratum. Sed nos loquimur in casu, quo falso illud, ꝙ non est uerum, fuit narratum, ut quia dictū fuit, nec nepotē esse naturalem, cū esset spurius. Et sic † quando in legitimatiōe interuenit defectus obreptionis, qui magis nocet, quam defectus subreptionis, vt colligitur ex no. per Inno. in c. cum dilecta. de rescrip. & no. Ant. de But. in c. ex parte. de capel. mona. Et per hoc respondetur ad unum, qđ posset adduci in contrarium, scilicet, ꝙ in hac legitimatione est apposita † clausula, non obstante, in amplissima forma, quia nihil operatur circa uitium obreptionis, quæ committitur narrando falsum, sed operatur solum quantum ad defectum subreptionis, quæ consistit in tacēdo verum, ut colligitur ex præmissis. Nec etiam obst. ꝙ comes uideatur uoluisse legitimare, etiam si Mat-

Matthæus pateretur quemcunque alium defectum, & quamuis sit natus ex quocunq. alio damnato, & illicito coitu, quia 12 † quamuis per huiusmodi uerba uel similia videatur comes in genere cogitasse de omni dānato coitu, & hoc sufficere uideat quando aliquis defectus in specie nō fuisset expressus.arg.eorū quæ habentur in l.sub prætextu specierū.C. de transac. tamen qñ unus defectus fuit expressus, & suberat alius, tunc non sufficiunt dicta uerba, quia legitimans vr̄ principaliter habuisse re spectū ad defectū expressū.& ita notabiliter distinguit Pau. de Cast. in cons.221.incip.Super isto puncto.ad fin.in vlt.mēbro distinctionis, alleg.Old.in d.consi.247.qui isto casu loquitur, ſm eum.& Oldr.& in d.consi.loquitur, quando defectus expssus in genere erat verus, ut quia dictum fuit, filium ex adulterio natū, sed quia erat duplex impedimentum; quia erat vxoratus & mulier coniugata, & de hoc duplici uinculo non fuit facta specialis mentio, vult legitimationem non ualere, etiam apposita clausula non obstante in genere.& idem quādo per alia verba de defectu in genere cogitasset, ſm Pau. de Cast. in d.consi. Multo ergo minus in casu nostro debet sufficere, ex quo uitiū non fuit in tacendo uerum, prout prædicti loquuntur, sed in narrando falsum, qđ magis nocet, ut dictum est. Et ideo quamuis Oldr.in d.cōsi.sentire videatur, ꝙ in casu suo sufficeret clausula, non obstāte, in specie, ut etiam aperte uult Bal.in d.l. eam quam.tamen hoc non est contra illud, qđ uoluit Alex.in d.consil.59. quia ad dictum Oldr. conuenit responsio, quā dedit ad doctrinam Bal.in d.l.eam quam.quia ambo loquuntur in eodē casu. Ex alio quoq. dicta legitimatio non valet tanquam obreptitia, quia narrauit ille, qui præces obtulit, ꝙ Carolo nepoti suo legitime nato prouiderat in uita commode, & sufficiēter, quæ verba vel alia similia important, ꝙ tantum illi concesserit 13 ꝙ egere non poterat, sicut dicimus † ꝙ illa uerba, scilicet inquātum facere potest, debent intelligi commode & honeste, ita ꝙ non egeat.l.in cōdemnatione.in prin.cum gl.de reg.iur.& not. gl.& Doc.in l.maritum.sol.mat. Si ergo aliter reperitur factū, & non sit uerum, ꝙ Carolus ex donatione ab auo, habuerit tātum, ꝙ egere non posset, legitimatio non ualet, quia in hoc comes, qui legitimauit plurimum se fundat. Et ex legitimatione apparet, ꝙ ex hoc præcipue inductus fuit ad legitimādum spurium extante prole legitima & naturali. propterea clausulæ derogatoriæ & uerba generalia non obstant, tum per prædicta, & quia ad hoc remouendum non diriguntur, nec ad hoc sunt ordinata, ut per se patet. Et dato quod legitimatio ualuisset, ꝑdictis tamen non obstantibus, quòd Matthæus uideatur specialiter legitimatus & expresse ad hanc emphyteusim, ex quo legitimatur ad feuda & ad quoscunq. alios actus similes vel dissimiles, etiam si essent tales, qui requirerent expressam mentionem, & ꝙ cōprehendatur sub quacūq. dispositione tam inter viuos, quā in vltima voluntate, in qua sit facta mentio de filijs legitimis & naturalib. quasi ꝙ talia verba idem operentur, qđ specialis expressio, iuxta no.per Ant.de But. in c.1. de rescrip. & in consi.2.& per Bar.in l.si quis in prin.testamenti. de lega. 3.& Mod.plene in c.nonnulli, in prin.de rescrip. Quia ad istud 14 respondetur, ꝙ aut dicitur † Matthæū esse legitimatum spāliter ad hanc emphyteusim ecclesiasticam ex priuilegio Cæsaris & hoc esse non potest, quia non potuit concedere potestatem legitimandi ad dictam rem ecclesiæ, per ea, quæ hn̄r plene in c. ecclesia sanctæ Mariæ.de consti. Ex hoc.n.inferretur præiudicium ecclesiæ, quia cōgeretur habere alium emphyteutam, de quo non sensit, & quē habere noluit, ꝙ princeps peculiaris facere non potuit.& facit, quod habetur in d.c. per uenerabilē. & magis in specie hoc uult Bal.in d.l.eam quam.C. de fideicō. circa. 6.col. uer. ex his apparet, &c.vbi dicit, quod Imperator non potest legitimare ad feudum Papæ, nec econtra Papa ad feudum Imperatoris. Nec ēt ex ampla potestate & generali attributa comiti per Cæsarem ur̄ in dubio uoluisse, quod ad emphyteusim uel ad feudum ecclesiæ posit legitimare, ex quo hoc expresse concedere non posset, si uoluisset, ut probatur ex not.per Bart.in l.si sub conditione.de cond.insti. ubi dicit, quod statutum generale non porrigitur ad illicita, & iō ſm eū si statutum dicat, quicūq. declinauerit iurisdictionē Potestatis possit impune offendi, non intelligitur de clerico declinante, & hoc probatur in cap. tuæ. de deci. & ita ibi decidit Hostien. & dom. Anto.& Bal.in l.fi.§.in computatione. C.de iur. deli. 15 dicens, ꝙ uerba † generalia statuentium non adaptātur ad impossibilia ipsis statuentibus, & idem uoluit in l. fi. de iurisd.om. iud.& d.Ant.& Abb.in c.quod clericus.de foro compe. Et iō licet etiam Papa confirmauerit dictum Cæsaris priuilegium, qa tamen Imperator ab initio, quo priuilegium concessit, de emphyteusi ecclesiastica non sensit, quia hoc facere nō potuit (vt dixi) dicta confirmatio simplex non operatur, ꝙ ad dictā emphyteusim potestas legitimandi concessa dicatur, quia natura 16 † confirmationis est addere robur confirmato, non autem extende illud ad id, quod in eo non includebatur, secundum Bal. in l.aduersus.C.si aduer.rem iud.ar.no.in l. Aurelius.§.testamēto.de liber.legat.& idē uult.Bal. in effectu in l.nominationes. in fi.C.de app.& in c.1.in prin.per quos fiat inuest. Et per prædicta ita in terminis nostris vult Ale.in cons.122.inci. Viso pūcto, &c.4.vol. vbi in specie vult, ꝙ confirmatio Papæ non includat illud, quod non includebatur, nec includi poterat in statuto confirmato, etiam si esset facta ex scientia, quia licet Bal.in d.l.nomitationes, & in c.ex parte.in fi.de consti.dicat, ꝙ tūc auget confirmatum, tamen etiam dicto casu intelligitur facta in casu habili, secundum Abb.in c.dudum.de deci.& ibi etiam idē uult Anto.de But.dicens, ꝙ confirmatio ex certa scientia rum confirmat actum, nisi ubi liceat, & vbi posset referri confirmatio ad actum, quod esset secundum ius, & contra ius, & in dubio refertur ad actum, qui est, secūdum ius, ut etiam colligitur ibi ex dictis Inno. quod dicit raro alibi reperiri, & istud etiam prosequitur latius Ale. in dicto consil.& idem etiam dr̄ in seq. consi.& ex no.etiam ibi per Inn.& Ant.de But.infertur in pro 17 posito, ꝙ † si expresse Imperator concessisset facultatem legitimandi ad emphyteusim ecclesiæ, ꝙ dicta simplex cōfirmatio non referretur in dubio ad istud, quod est inualidum, & contra ius, sed referri deberet ad alia, de quibus in priuilegio, quæ erāt de iure ualida, & secundum ius. & ita etiam quasi in terminis concludit Ale.in consi.39.4.vol.dicens, ꝙ generalis confirmatio summi Pontificis facta de statutis debet in dubio referri ad statuta, quæ sunt aliqua, & non ad illa, quæ sunt nulla, per not. per Inno.& Ant.de But.in d.c. dudum. cum quo transit etiam Alex.in l.more.cum seq.de iurisd.om.iudi. Et præsertim in casu nostro hoc esset dicendum, quia ubi expresse diceretur data licentia legitimandi dicto casu per principem secularem, illa diceretur esse contra libertatem ecclesiasticam, per ea, quæ habētur in authen.cassa. C.de sa.san.eccl.& in d.c.ecclesia S.Mariæ de const.ad dictam ergo licentiam, quæ est contra ecclesiasticā libertatem, non traheretur dicta confirmatio, sicut nec generalis confirmatio statutorum includit statuta, quæ sunt contra libertatem ecclesiasticam, secundum Bal.in l.omnes populi.de iusti.& iu. circa.6.col.uers.sed nunquid Papa confirmando statuta, &c. & facit, qđ no.Bar.& Ang.in l.1.de his, qui sunt sui uel alie.iur.& Bald.in c.1.per quos fiat inuesti.vbi dicunt, ꝙ si Papa confirmat omnia priuilegia alicuius ecclesiæ ꝙ iniusta & iuri contraria non intelliguntur confirmata. Ex præmisis ergo cōstat, ꝙ Matthæus legitimatus non potest admitti ad emphyteusim ex inuestitura & legitimatione, & cum non sit de comprehensis in illa, non potest etiam ex testamento ad illam uenire, quamuis sit uniuersaliter hæres institutus, secūdum Spe. in tit. de loc.§.nunc aliqua.uers.113.& Sali.in l. fi.C. de iure emphy. nec in dubio uidetur uoluisse testator auferre Carolo nepoti suo illud, quod petere posset tanquam descendens & hæres, nisi de illo specialiter facta fuerit mentio, secundum Bar.in d.l.vt iurisiurandi.§.si liberi.& Bal.in l.si adulta. C.de hæred. uel act. vend.& prout etiam concludit Ale.in dicto consi.128.in fi. 2. uol. Est etiam ad aliud aduertendum, quia cessantibus etiā omnibus præmisis uidetur, quod nō potuerit auus plus relinquere Matthæo legitimato, quam habuerit Carolus ab illo, quia 18 † plus non potest per patrem relinqui legitimato, q̄ relictū sit uni ex filiis legitime natis, cui mi minus relinquitur, secūdū Bal.no.in c.per tuas. de maio.& obe. quem refert & sequitur Alexa.in d.§.si quis rogatos.ult.col.& in l.e.sed si hac.§. patronum.de in ius uoc.& idem tenet Bened.de Plumb. in disputatio.incip.statuto Pisano, &c.in fi.tertii dubij.& refert qđ Vbertus de Bobio idem tenuit, & idem consuluit Fulg.ut refert So. in consi.112.col.1. Mouentur prædicti per tex.in d.§. & quoniam uarie.in auth.quibus Mod.nat.effi.sui.& licet ille tex.loquatur in legitimato per oblationem curiæ, tamen idem in legiti-

gitimato per rescriptum, ſm Ang. ibi, qui idem tenet in §. fi. eo. tit. in 1. col. & idem probat in l. communium. in fi. C. de natu. libe. Eſt tamen concedendum, q illa iura non pñt de iure cōi in legitimato per reſcriptū verificari. Quia de dicto iure ac de ordinaria ptāte non poteſt extantibus filiis legitimis legitimari p reſcriptum naturalis uel ſpurius, ut in auth. quib. mod. natu. eſſ. legi. §. ſi quis igitur. Sed ſi legitimetur de ptāte abſoluta, extātibus legitimis, quia per hoc ius legitimorum minuitur mediante tali diſpenſatione contra ius, iō tunc legitimis in hoc prouideatur, vt plus legitimato relinqui non poſſit, quam uni ex eis, quia hac etiam rōne ſic ſtatutum fuit de legitimato per oblationem curiæ, qui dicto modo legitimari poteſt legitimis etiā extantibus. §. ſi quis igitur. in auth. quib. mod. natu. effi. ſui. & d. l. communium. Et propterea prouidetur, q illi plus relinqui non poſſit, quam vni nato legitime, & ſic in vtroq; eſt eadem rō. fateor tamen, q tex. in d. §. & qm̄ varie, dum etiam vult legitimatum per oblationem curiæ non poſſe abſtinere ab hrditate patris, non habeat locum in legitimato per reſcriptum, vt vo luit Rom. Are. & Ale. in l. neceſſarijs. de acq. hær. quia rō iſtius dicti aſſignatur in illo tex. quæ non poteſt conuenire legitimato per reſcriptum, vt declarat Are. in d. l. neceſſarijs. & quātū ad hoc inter prædictos non militat eadem rō, ſicut habet locū in alio, de quo in illo tex. & de quo ſupra. Secundo principaliter eſt videndum de fructibus, ſuper quibus contenditur. Et p̄mitto, q Matthæus quamuis ſit inſtitutus hæres, tamen nunquam adiuit hæreditatem, nec illā adire potuit ſine tutoris authoritate, quia erat pupillus, & multo minus ſi era infans. le. ſi pupillus. cum ibi plene not. per Doct, de acquirenda hæreditate. & in l. potuit. C. de iure delib. Ex † quo ſequitur, quod illi p colonum exiſtentem in fundo non potuit acquiri poſſeſſio ante hæreditatem aditam, ſm gl. in l. qui fundum in prin. de vſuc. pro emp. Secus aut dici poſſet, ſi dictus Matthæus adiuiſſet, antequam alius ingreſſus fuiſſet. d. l. qui fundum. cum gl. Nec ēt per ingreſſum illam acquiſiuit, quia ipſe ingreſſus non fuit. Et licet alius eius nomine fuerit ingreſſus nuncio publico aſſociāte, tamen Matthæo per illum non potuit quæri poſſeſſio, antequam habuerit ratum. l. communis ſeruus. §. fin. de acq. hær. & per Doct. in l. 1. §. per procuratorem. eo. tit. & in l. 1. C. eo. Nec etiam nunc poſſet habere ratum, poſtquam de nouo Carolus penſionem acquiſiuit, quia res non eſt integra, ſm Ant. de Bu. in c. cum veniſſent. de reſti. ſpo. qui allegat Rotam & Alex. plene in l. quod meo. in prin. de acq. poſſ. Et † ſi dictus Matthæus tunc erat infans, non potuiſſet etiam per ingreſſum ſuum ſibi poſſeſſionem acquirere ſine tutoris authoritate. leg. quamuis. §. infans. de acqu. poſſeſſ. & traditur plene in l. 1. §. adipiſcimur eo. tit. Et licet etiam Carolus, quia infans ſolus non potuerit ſibi acquirere poſſeſſionem, nec per alium ſibi acquiri abſque ratihabitione. d. l. ſeruus. communis. §. fin. nihilo minus quia ante aditam hæreditatem per Matthæum colonus incepit reſpondere matri & aliis de fructibus dictæ poſſeſſionis nomine dicti Caroli, & poſt laudum latum potuit Carolo quæri poſſeſſio per dictum colonum, vt not. in d. l. qui fundum. & fuit quæſita ſequuta ratihabitione Caroli facta cum authoritate tutricis, & quæ ratihabitio potuiſſet etiam fieri per ſolam tutricem, quia ſicut potuiſſet infanti acquirere poſſeſſionem. d. §. per p curatorem. ſic etiam actum illum traditionis fructuum, per quem acquiritur poſſeſſio. l. Titia. de ſolu. potuit ſola ratum habere, ſecundum Bar. in l. 2. rem rat. hab. & idem potuit infans tutore authore, quia ſicut etiam poſſeſſionem potuiſſet acquirere. d. §. infans. & ſequi potuit etiam lite pendente, quia ratihabitio trahitur retro. l. fin. C. ad Maced. & l. licet. ff. de iudi. ideo † conualidatur iudicium ex cauſa, quæ trahitur retro. leg. ſi rē. §. fin. de pigno. actio. & l. ſi mandauero. la 1. ff. manda. & per Docto. in l. non poteſt. de iudi. & in l. hæres quandoque. de acquir. hære. & in terminis noſtris ſic etiam concludit Alexan. in conſi. 127. in fi. 1. col. cum ſeq. in 5. volum. Et eodem modo per locationem factam nomine Caroli fuit ſibi quæſita poſſeſſio per conductorem, qui rem tenebat prius, & quam poſtea eius nomine cœpit tenere. d. leg. quod meo. in princip. & hoc ſubſequuta ratihabitione, vt dixi. Et licet ille, qui conduxit ab uno, ſi ab alio poſtea conducat, non transferat per hunc actum fictum in illum poſſeſſionem. leg. quamuis. §. 1. de acqu. poſ. Illud tamē eſt uerum quando primus locator poſſidebat, per actum fictum coloni potuit ſua poſſeſſione priuari, ſed, vt dictum eſt, Matthæus hæres locatoris non poſſidebat, ſed poſſeſſio per mortem dicti locatoris vacabat. l. 1. §. Scæuola. ſi quis teſt. lib. eſſe iuſſ. fue. & no. in d. l. qui fundum. unde conductor ingrediendo fundum nomine Caroli, qui poſtmodum ratum habuit poſſeſſionem illi acquiſiuit. d. l. quod meo. Præterea † dictus colonus, qui habet cauſam a Carolo, non poteſt ſibi referre quæſtionem dominij alicuius tertij, hoc eſt Matthæi, vel Io. Baptiſtæ, ſiue agatur actione ex contractu ad penſionem, ſiue condictione ex lege ad expulſionem, quo caſu etiam de dominio proprie opponere non poteſt. l. ſi quis cō ductionis. C. loc. & ibi per Docto. & plene traditur in l. ſi rem alienam. ſol. mat. & ſic quantum ad colonum nihil uidetur obſtare, nec tertius poteſt impedire reſtitutionem, hoc eſt dictus Matthæus, quia non adiuit hæreditatem patris, & quia ex proceſſu conſtat, quod nullum ius ſibi competit in hac poſſeſſione, ut patet per prædicta. & minus etiam Io. Bapti. poteſt opponere, quia tanquam extraneus ad hanc poſſeſſionem emphyteuticam nō pōt uenire, ut dictum eſt, & ſic etiam per colonum non fuit ſibi per aditionem quæſita poſſeſſio, quia illā non tenuit, nec tenere potuit ſuo nomine, quia ad illum tanquam hæredem non potuit pertinere, & quia excluſus eſt per laudum homologatum, & ex hac noua cauſa colonus potuit eum etiam priuare poſſeſſione, etiam ſi prius poſſediſſet tradendo & reſpondendo de fructibus dicto Carolo, quia ceſſat ratio, de qua in l. fina. C. de acqui. poſſeſſ. cum ipſe Ioan. Baptiſtæ eſſet obligatus tradere. & ceſſant rationes, quę aſſignantur per Doct. in l. peregre. §. quibus. de acquiren. poſſeſſ. & ita concludo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Ius accreſcendi non habet locum inter fratres, quorum unus pro ſe, ac uice & nomine fratris, & pro vtriuſq. eorum filijs fuit inueſtitus iure emphyteutico ab eccleſia.*

2 *Frater, cui non ex iure accreſcendi, ſed ex titulo diuiſionis acquiritur portio rei fratris emphyteuticæ, ſi intra annum & menſem iuxta formam bullæ non accipiat inueſtituram, cadit in comiſſum.*

3 *Fratres non poſſunt diuidere emphyteuſim irrequiſito domino, ſi ſit noua, & non ſit inter eos locus iuri accreſcendi, uel unus ex pacto non ſuccedat alteri.*

4 *Immo uerius & æquius eſt, quod de nouo inueſtiti poſſint ſine licentia domini bona emphyteutica, & etiam feudalia inter ſe diuidere.*

5 *Ratio, propter quam emphyteuta non poteſt alienare irrequiſito domino, quæ eſt, quod emptor non recognoſcit dominū, non hēt locum in emphyteutis alienantibus inter ſe.*

6 *Alienatio, & diuiſio rei emphyteuticæ ſine licentia domini pōt fieri inter fratres, quando quilibet cognoſcit dominum in ſolidum, & ad penſionem tenetur in ſolidum.*

7 *Conſenſus domini, ſicuti in caſu prædicto, in diuiſione rei emphyteuticæ inter fratres non eſt neceſſarius, ita nec in qualibet alia alienatione, nec eo caſu eſt neceſſe petere inueſtituram intra tē pus, de quo ſupra.*

8 *Laudemium non ſoluitur, quando mediante diuiſione res alienatur.*

9 *Portio unius fratris non cadit in commiſſum ob inueſtiturā non petitam, quando inter eos habet locū ius accreſcendi, quod poſt emolumentum quæſitum poteſt pacto expreſſo per contrahentes induci.*

10 *Quando actum eſt, quod inter fratres deſcendentes habeat locum ius accreſcendi, credendum eſt, quod idem tacite ſit actum quo ad ipſos fratres.*

11 *Iure meo id habere dicor, quod per ius accreſcen. ad me peruenit.*

12 *Mortuo emphyteuta dominus non poteſt amplius declarare rem in commiſſum cecidiſſe, nec illam uendicare.*

13 *Dominus, qui poſt culpam vaſalli, uel emphyteutæ, mortuus eſt, emphyteuta uel uaſallo adhuc uiuente, antequam declaraſſet eos in commiſſum cecidiſſe, cenſetur delictum remiſiſſe, ſi fuit ſciens, ſecus ſi ignorans, quia tunc hæres poterit declarare & illos priuare. Si uero uaſallus, uel emphyteuta mortuus ſit ante* domini

domini declarationem, eius hæres non poterit priuari, etiam si dominus fuit ignorans.

14 *Si reuocatio, uel inuestitura de nouo cõcessa allegetur, ex diuturna pensionis solutione præsumitur.*

15 *Ius accrescendi habet locum in emphyteusi paterna, sicut etiam in feudo paterno.*

CONSILIVM CLXI.

QVIA intra tempus comprehensum in literis apostolicis petita non fuit inuestitura, vr̃ prima facie, ꝙ tres partes ex quatuor sint ad ecclesiam deuolutæ, Nam ser Franciscus a Caligis recipiendo pro se ac nomine, & vice do. Baptistæ fratris sui & pro vtriusq. eorum fratrum filijs & descendentibus fuit inuestitus iure emphyteutico ab ecclesia, &c. Et, vt dicitur in 1 puncto † bona concessa obuenerunt ex diuisione in partẽ dicto ser Frãcisco, q pro parte fratris de nouo sibi quæsita nunq accepit inuestiturã. Vñ præmitto, ꝙ inter dictos primo loco inuestitos nõ habuit locũ ius accrescẽdi. l. si mihi & Titio. de ver. obl. & ibi ꝑ Bar. & oẽs. Nec ob. illud verbũ, & pro vtriusq. eorum fratrũ filijs, &c. quia illud non põt referri ad ipsos fratres, salua rõne recti sermonis, & per cõsequens nõ attribuit cuilibet eorũ rẽ in solidum, nec inter illos inducit ius accrescendi, sed refertur ad filios illorum, & inter illos solum põt operari, ꝑm Pet. de Anch. in consi. 247. Duo prima, &c. ubi concludit, ꝙ si duo fratres copulatiue sint inuestiti pro se & cuiuslibet eorum filijs, ꝙ inter ipsos non habet locum ius accrescendi, quia illud distributiuum cuiuscũq. ad filios refertur, & ad ipsos fratres referri non potest, nec debet ex quo hoc non potest fieri salua ratione recti sermonis, & sine offensa iuris communis, secundũ ꝙ inter fratres dicto mõ inuestitos nõ habet locum ius accrescendi, sed inter filios ꝑm Bar. in d. l. si mihi & Titio. Verba ergo ad intellectum iuris sunt reducenda in dubio, quãtum fieri põt. c. cum dilectus. de consue. c. causam. de rescrip. l. quæro. §. inter locatorẽ. ff. loca. Et idẽ per easdẽ rõnes tenet ẽt Alex. in consi. 13. 5. vol. in vlti. dub. vbi sequitur dictam decisionem 2 Pet. de Anch. cum ergo † inter dictos fratres non haberet locũ ius accrescendi, portio fratris acquiritur per eum ex titulo diuisionis, si non accepit inuestituram intra annum & mensem, & ipso iure cecidit in commissum ex dispositione bullæ aposto 3 licæ. Et hoc cõprobatur, quoniam † licet diuisio inter fratres de re emphyteutica valeat, etiã domino irrequisito, secundum Bar. in l. si domus. §. fi. de leg. j. & in l. & ideo. de condi. fur. in l. qui Romæ. §. duo fratres. in 10. q. de verb. obli. hoc tamen limitatur, & non procedit, quando emphyteusis est noua, & cõcessa pluribus simul, ꝙ inter eos non sit locus iuri accrescendi, vel vnus ex pacto nõ succedit alteri. secundum Bal. in l. uoluntas. C. de fideicom. & idem sentit in c. Imperialem. in prin. de prohibi. feudi alie. per Fede. & Aret. in d. §. duo. fratres. in antepenu. colu. & hoc præsertim procedit, quando res in totum, & ultra partem debitam obuenit alteri fratri ex diuisione, quia illam dicitur consequi ex illo nouo titulo, & non ex inuestitura, ideo tanquam quilibet alius, qui dictam partẽ acquisiuisset, debuit intra dictum tempus inuestituram accipere. Et dato etiam qđ ius accrescendi haberet locum, quia tamen ad ser Franciscum ab initio non peruenit portio fratris ex iure accrescendi, sed ex diuisionis, si post annum & mensem a die diuisionis inuestituram non accepit, qđ a suo iure ceciderit, nihil impedit. Et idem videtur dicẽdum de parte. d. Bernardini, quæ est quarta totius quæ ad fratrem peruenit iure successionis, quia quamuis in illa potuerit succedere ex testamento, & ab intestato ex dispositione eiusdem bullę, tamen etiam per illam disponitur, quòd successor intra dictum tempus teneatur inuestituram petere. Sed istis non obstantibus contrarium arbitror de iure uerius 4 & etiam æquius. Nam † fratres de nouo inuestiti possunt sine licentia etiam de iure communi inter se bona emphyteutica diuidere, secundum Bart. in d. §. duo fratres, in quęst. 10. & in d. le. & ideo. & in l. cum hi. §. si vni. de transa. & in d. l. si domus. §. fin. vbi ad hoc allegat. d. c. Imperialem. §. præterea ducatus. ubi idem in feudo conceditur regulariter, quamuis etiam feudum sit nouum, quia tex. ille loquitur indistincte. Et ideo etiam Barto. in locis pręallegatis per illum tex. vult simpliciter, quod diuidi possit emphyteusis, & in illa, quæ est de nouo concessa, ꝑ 5 cedit etiam rõ sua, dum † dicit, ꝙ emphyteuta nõ potest sine licentia domini alienare, quia emptor non recognoscit dominũ ꝑm Doc. in l. fi. C. de iure emphy. quæ ratio, dicit ipse, non hẽt locum, quando emphyteutæ alienauit inter se, & non tñ hoc est verum in emphyteusi paterna, sed etiam in noua & de nouo concessa. Et quamuis Alex. in d. l. si domus. §. fi. de leg. 1. quantum ad diuisionem approbet dictum per d. l. fi. de iure emphy. quæ in diuisione non potest locum habere, & prædictam rationem Bar. reprobet, quando res in totum ad unum peruenit, qa ille pro parte alterius dominum non recognoscit, nec pro illa parte ad pensionem personaliter est obligatus, tamẽ in casu nostro absque dubio procedit dicta ratio, quia ipse ser Franciscus inuestitus nomine suo & fratris, cõfessus est expresse, bona esse de iure ecclesiæ. ac se & dictum do. Io. Baptistam & eorum vtrũque obligando promisit soluere, &c. & sic ad annuam ꝑstationem fuit quilibet in solidũ obligatus, quia illud destributiuum utrumq;, rem cuilibet attribuit in solidum, ꝑm Bar. in l. hoc articulo. in fi. de hære. instituen. per iura, quæ ibi allegat, & eo magis quia in instrumento fuit facta expresse pro utroque principaliter & in solidum, referatur solum ad obligationẽ bonorum, quia ex quo promissio & bonorum obligatio ponitur in eadem oratione, & determinatur ab eodem uerbo, verba ꝑdicta referuntur ad vtrunq;. l. doli. in prin. de seruo corrupt. cũ ibi notatis per Bar. & l. mulieri & Titio. & ibi per Bar. post Dy. de cond. & dem. & facit, quod notat Bar. in l. cum filio. in fine, de legatis. 1. per l. hæres. §. vxori. de leg. 3. Et sic apparet, quòd 6 † in casu isto quilibet recognoscit dominum in solidum, & ꝙ est etiam obligatus ad pensionem in solidum. Et propterea nihil obstat, quo minus inter eos fieri possit alienatio & diuisio, adiudicando etiam uni rẽ in totum, quia & isto modo facilius est permissa diuisio emphyteusis, ut est casus in l. communi diuidundo. in princ. ff. com. diuid. quę etiam loquitur indistincte & sic tam de illa, q̃ de nouo est concessa, quam de hæreditaria. & si dicatur, ꝙ ille tex. loquitur in fundo uectigali, qui potest indistincte alienari sine consensu domini. d. l. si domus. §. fin. & in l. 1. C. de fund. patri. lib. 11. istud conceditur, sed ea rõne in tali fundo alienatio permittitur, quia ad quemcunque vadat, ille tenetur fisco ad pensionem. l. fi. C. sine cen. vel reliq. & l. Imperatores, de pub. & ideo conceditur alienatio, quia fit sine fisci prę iudicio, secundum Bar. in d. §. fi. & in l. fi. C. de iure emphy. & in l. si finita. §. si de uectigalibus. in 2. q. prin. de damno infec. & in l. 1. §. quod autem. de superficie. ergo & in casu nostro per diuisionem potuit in totum vni assignari, ex quo ille ex pacto ad pensionem obligatus est in solidum, & ex hoc sequitur, ꝙ ẽt de iure communi inter dictos fratres potuisset quęlibet alia alienatio fieri sine consensu domini, quia semper habet locum ratio Bar. qui etiam consuluit pro eadem parte. s. ꝙ diuisio ualeat domino irrequisito, & prout etiam tenet late Ale. in consi. 7 7. 5. vol. concor. de quibus ibi per eum. Sicut † ergo in huiusmodi diuisione non fuit de iure communi cõsensus domini necessarius, nec etiam in alia alienatione, quia non interest domini, ut dixi, sic ẽt non fuit necesse inuestituram petere hoc casu intra tempus, de quo supra, quia etiam quantum ad hoc domini non interest. & habent locum rationes prędictæ, quoniam ser Franciscus est expresse confessus, hec bona esse de iure ecclesię, & sic illi non potuit mouere quęstionem dominii, nec in totum, nec pro parte, & ad totam pensionem potuit conueniri, quia ad illam se obligauit in solidum, nec etiam interesse potuit ecclesię ratione laudemii seu capisoldi, quia ubi petita fuisset inuestitura & concessa, laudemium isto casu non e- 8 rat debitum quia non soluitur † neque debetur, quando mediante diuisione res alienatur ex eo, quia necessaria fuit alienatio, secundum Guliel. & Barto. not. in d. l. & ideo de cõdi. fur & per l. fi. C. de litig. & in auth. de litig. §. j. & per leg. per diuersas. C. man. Nam & idem est in fundo vectigali, qui (ut dixi) potuit uendi sine licentia domini, quia illi non infertur preiudicium & ideo etiam emptor non potest cogi ad nouam recognitionem uel ad nouam inuestituram, ut probatur in d. l. 1. C. de fund. patri. & per multas leges illius tituli. & in l. fi. C. sine cẽ. vel reliq. Et quemadmodum quando res transit ad comprehensos in inuestitura de nouo non debet peti, neque laudemium solui, secundum Salic. in dicta l. fin. C. de iure emp. sic etiam nec isto casu, in quo militat eadem ratio. Et propterea bulla debet in-

intelligi, quando interest ecclesiæ, vel interesse potest altero de prædictis modis, quod successor inuestiatur, quia illa recipit interpretationem a iure communi. c. cum dilectus. de consuetud. & l. 2. C. de noxa. secundum quod, ut dixi, in inuestitura non est necessaria, quando successor etiam singularis obligatur ad pensionem, prout est in fundo vectigali, cum ratio, quæ allegatur in illo, locum habeat specialiter in casu nro propter expressã obligationem in solidum factam per dictos fratres. ¶ Secundo principaliter portio. d. Baptistæ non incidit in commissum ob 9 inuestituram non petitam, † quia inter dictos fratres habebat locum ius accrescendi, & quod post emolumentum quæsitum pôt per contrahentes induci pacto expresso & tacito. c. 1. & c. fi. de feu. Marchiæ, & per Alex. consi. 17. 5. vol. quod autem in casu isto intentio contrahentium fuerit, quod utriq; in solidum emphyteusis concederetur, satis euidenter demonstratur. Et primo pro utriusque filiis fuit recepta & concessa, per quod distributiuũ vtriusque, dr̃ attributa res cuilibet in solidum, & p consequens inter filios prędictorum habet locum ius accrescendi, vel non decrescendi, secundum Bal. in §. filia uero. de succes. feu. & Bal. & Sal. in l. 1. C. quan. non peten. par. & per Alex. in consi. 30. 1. vol. & hoc etiam fatetur Pet. de Anch. in d. consi. 246. Sicut ergo 10 actum est, † quod inter descendentes ius accrescendi habeat locũ ita credendum est, quod idem fuerit tacite actum quo ad ipsos fratres inuestitos, & quamuis hoc tantum forte nõ sufficiat ad cõiecturandum uoluntatem contrahentium, per eã quæ dicit Pe. de Anch. in d. consi. & quem sequitur Alex. in d. consi. 13. tamẽ alia uigens coniectura etiam concurrit, quoniam quilibet dictorum fratrum fuit obligatus in solidum ad pensionem. Sicut ergo onus fuit impositum in solidum, ita etiam commodum intelligitur cuilibet in solidum concessum. Nam etiam uidemus, quod ex qualitate oneris iniũcti declaratur, ex qua parte grauatus ad legatum uocetur, & prout quisque grauatur, intelligitur quilibet honoratus. l. utrum. §. fi. de reb. dub. & l. quoties. ad Treb. & bene facit tex. in §. illud. insti. pro socio. qui loquitur in contractu, & in quo etiam tacita mens attenditur, & ex coniecturis probatur. l. triticum, de verb. obl. Et propterea ex prædictis saltem simul iunctis intelligi debet, quod concessio facta fuerit utrique in solidum, & per consequens, quod quilibet dicatur in solidum inuestitus. l. sicut in annos. quando di. vsusf. leg. ced. & per Alex. post Bar. in d. l. si mihi & Titio. Inter istos ergo potuit fieri diuisio, & quælibet alienatio etiam iure communi nõ requisito domino, secundum Ale. in d. l. si domus. §. fi. & Aret. in d. l. qui Romæ. §. duo fratres. col. antepe. Et non fuit etiam necesse ser Francisco pro parte fratris nouam inuestituram assumere, quia de illa usque ab initio fuit inuestitus quia est quo ad totam rem in inuestitura cõprehensus, alia inuestitura nõ fuit necessara, quia domini non interest per ea, quæ sunt in præcedentibus dicta, sicut etiam inuestituram petere non fuisset necesse, si portio fratris per eius mortem ad illum peruenisset, quia ex inuestitura iam facta ad illum pertineret, & illam partem iu 11 re proprio consequutus fuisset, quia † illud mihi obuenit per ius accrescendi, dicor habere iure meo. l. si mihi & tibi. in prin. de lega. 1. & ibi not. Bald. & Moder. & idem probatur in l. si in testamento, de uulg. & pup. & ibi etiam no. Bal. Ang. & alij; vbi etiam ad propositum tamen decidunt notab. quæstionem. Tertio etiam ex alio potest portio do. Baptistæ a successoribus ser Francisci auferri eo prætextu, quod inuestitura non sit petita, quia 12 † ex quo ser Francis. est mortuus, & filii eius, antequam dominus declarauerit rem in commissum cecidisse, non potest amplius hoc declarare, nec dicta bona uendicare, secundum Rap. Cuma. in consi. 169. Prælatus, &c. per not. in l. fin. C. de reuo. donatio. & in cap. fin. de don. & in l. omnimodo. C. de inoffic. test. & ita potest intelligi. c. 1. §. insuper. de prohi. feu. alie. per Fed. Actio. enim ad pœnam, & ad uindictam contra hæredem non transit. l. si eum. §. qui iniuriarum. si quis cau. leg. penult. de in ius uoc. l. 1. de priui. delic. & l. j. C. ne ex delic. defun. allegat etiam. l. rei iudicatæ. §. 2. solut. matr. & quod habetur in l. eius qui delatorem. in prin. de iure fis. & non tantum hoc locum habet in feudo secundum eum, sed etiam in emphyteusi, quia emphyteuta non cadit ipso iure, nisi dominus uelit, ut no. in l. 2. si ager vectig. vel emphy. pet. & in l. 2. C. de iure emphy. Cum ergo ista conditio non extiterit in uita prædecessorum, hæc pœna, quæ nondum commissa erat, sed ueniebat committenda, nõ dẽt ad hæredem transire, quemadmodũ si veniret per sententiam committenda a paritate rationis, & apparet ex iuribus præalleg. Et si dicatur, quod bulla disponit, vt non petentes inuestiturã ipso facto cadãt ab oĩ iure suo, & sic quod añ mortẽ emphyteutæ pœna erat iã cõmissa, & nõ hñt locũ pdicta, ẽm Bal. in d. §. insuper. & Car. in d. c. fi. de dona. Ad istud rñdetur, quod licet bulla dicat, quod ipso facto cadat, quia tñ, vt dixi, recipit interpretationẽ a iure cõi, intelligitur tñ, si dñs voluerit, sicut iura, quæ dñt, quod feudũ ob feloniã ipso iure reuertatur ad dñm intelliguntur dño volente. Et ppea ẽt tũc si ante mortem nõ pcessit declaratio, hñt locũ pdicta ẽm Bal. in l. fi. C. de reuo. do. & idẽ vult Im. & Barb. in d. c. fi. de dona. & sic in hoc prædicti ɔcordant cum Raph. in d. consi. p rõnẽ, quã ipse allegat, & tenet ɔtra Bal. in d. §. insuper. Est verũ, quod d. Abb. in d. c. fi. vr̃ velle, quod hoc sit uerum, si dñs sciebat se hr̃e potestatẽ reuocandi, & si habuit tps ad reuocandũ, & idẽ vr̃ Imo. sentire, p no. ibi p gl. an qui in casu ecõuerso, videlicet, qñ dñs feudi moritur anteq̃ reuocet, distinguit inter scientẽ & ignorãtẽ, & prout distinguit in addi. Spec. in tit. de feu. §. nũc dicamus. in 1. addi. magna. & Iaco. de Belui. Bal. & Alua. in c. 1. quib. mod. feu. amit. & Cyn. in l. 1. C. de reuo. do. & Sali. in l. fi. C. de adult. & Ro. & Alex. in l. rei iudicatæ. §. 1. sol. ma. & Aret. in consi. 13. ad fi. Sed dici potest, quod opi. Ioan. 13 And. & sequaciũ pcedit † qñ post culpã vasalli vel emphyteutæ mortuus est dñs, viuente uasallo uel emphyteuta ante declarationẽ, vt. s. si fuit sciens, dicatur remisisse delictũ, secus si fuit ignorans, & iõ tunc hæres domini habebit facultatem reuocãdi, quia regulariter actio ex delicto transit ad hæredẽ. l. 1. de priua. delic. & hac rõne deberet ẽ transire, quis dominus fuisset sciens. sed iõ non transit, quia ista est quædam pæna extraordinaria, & contra regulas iuris, ẽm quas a contractu non potest discedi. l. sicut. C. de act. & ob. & l. post perfectam. C. de do. quæ sub mo. & ita declarat Imo. & mod. in d. c. fi. de don. Sed quãdo vasallus vel emphyteuta moritur ante reuocationem, & declarationem domini, ut in casu nostro, tũc non potest eius hæres priuari, ẽt si dominus fuit ignorans, quia morte delinquentis extinctum fuit delictum, & actio ex delicto non datur contra hæredem, d. l. 1. de priua. delic. Nam ius declarandi competens domino, & ius uendicãdi oritur ex delicto, & sic delictum hoc non purgatur per actionem descendentem ex contractu, sed extra contractum, ideo non competit contra hæredẽ delinquẽtis, ut declarat Bar. in d. l. 1. circa prin. nec isto casu loquitur Io. And. & sequaces, sed in casu econuerso, in quo, ut patet p pdicta, est diuersa rõ. & iõ do. Abb. in d. c. fi. in hoc vr̃ minus recte sentire, quia Io. An. quã alleg. non loquitur isto casu. & ppea Cuma. in d. consi. indistincte vult, quod per mortem vasalli uel emphyteutæ expiret pœna caducitatis, non quidem ea rõne, quia pæna intelligatur a domino remissa, quia hoc esse non posset, si ille ignoraret. l. si mater decedens. C. de inoff. test. Sed ex eo, quia morte delinquentis absolute extinguitur delictum, & agi non potest contra hæredẽ ex dispositione legis. d. l. 1. de pri. de li. & l. j. C. ne ex deli. defun. Nec ẽt Io. in additio. prædicta, qui in fin. format. q. qñ uasallus prius est mortuus, distinguit inter scientem & ignorãtem. Et istud ẽt facilius esse debet in casu nostro cum hæc pæna committatur de iure speciali & contra regulas iuris, ut dixi, quia si restringitur hac ratione ex parte dñi, ut scilicet ad eius hæredem non transeat, si fuit sciens, prout trãsire debere secundum regulas iuris. d. l. 1. dẽt ẽt restringi & nõ ampliari ex parte delinquentis, & prout ampliaretur, si contra eius hæredem transiret actio, quando dominus fuit ignorans, cum aliàs ex delicto defuncti non possit contra eius hæredem indistincte agi, ut in iurib. pręalle. & ideo qua ratione ex parte dominĩ ad eius hæredem non transit actio, quando fuit sciens non debet etiam transire contra hęredem emphyteutæ, etiam si dominus fuit ignorans. Nec obst. quod actio ex delicto transeat etiam contra hæredem, quatenus ad illum peruenit. d. l. 1. & in sti. de perpe. & tẽp. act. §. si tamen. & §. sed si hæredib. quia ista bona non peruenerunt ad hæredes ser Fran. qui non petijt inuestituram ex isto delicto, sed ex contractu pręambulo, i. ex diuisione, quę fieri potuit iure permittente, & ita in specie respõdet etiam Io. An. in d. c. fi. Vltimo, ut etiam tactum reperio, nõ potest dici, hæc bona ad ecclesiam fuisse deuoluta propter inuestituram non petitam, quia ut dicitur a 60. ann. citra, & post dictam diuisionem. d. ser Fran. & descendentes eius ut emphyteutę

14 teutæ soluerunt canonem, & † ideo si allegetur renouatio uel inuestitura de nouo concessa ex dicta diuturna præstatione, ꝑsumitur, ꝙ renouatio, uel quod inuestitura facta fuerit de nouo, secundum Bal. Angelū. & Imo. in l. qui in alie. in prin. de acqui. hære. & Bal. in l. si certis annis. C. de pac. & in l. 1. C. de fideic. & Spe. de loc. §. nunc aliqua. uersi. 132. & Sali. in l. cum de in rem verso. de vsu. & Alex. qui loquitur in terminis nostris in consi. 50. in fi. & in consi. 124. 5. uol. post prin. qđ præcipue in casu nostro habet locum cum de modico præiudicio ecclesiæ agatur, quæ rem deuolutam non potest pro se retinere, sed cogitur ex dispositione bullæ, illam alteri concedere, & ideo ubi de modico præiudicio agitur, semper operatur dictum effectū diuturna præstatio, secundum Bar. in d. l. cum de in rem uerso. & in disputatio. Mulier habens, &c. & omnes in d. l. si certis annis. & pœna caducitatis etiam ex alio intelligitur remissa, ex quo omnes emphyteutæ & uasalli per proclama generale sunt requisiti ad accipiendum inuestituram de uoluntate domini, secundum Alex. in terminis in consi. 79. in fi. uerb. 1. uolu. per plura, de quibus ibi per eum. In hoc tamen præcipue vim non facio, casu quo appareat prius alios de istis reb. fuisse inuestitos tanquā de reb. caducis. & ꝑdicta procedunt quantum ad partem. d. Bapt. quo uero ad partem. d. Bernar. quę est quarta totius. certo certius est, quod illa non cecidit in commissum ob inuestituram non petitam a fratre, quia respectu portionis paternæ, hoc est dimidiæ totius locum habebat inter eos ius ac-

15 crescendi, quia † quoad illā partē emphyteusis erat paterna, in qua ius accrescendi habet locum, sicut in feudo paterno, ꝓm Bar. in d. l. si mihi & Titio. de ver. obl. & cum quo transit Aret. ꝙ rńdet ad ea, quæ cōtra Bar. opponuntur, & idem tenet Alex. in d. l. si domus. §. fi. in fi. & est cōis opi. Secūdo ꝗa prædicti fuerūt inuestiti pro se, & utriusq. eorū filijs, &c. cū natura illius distributiui vtriusq. sit attribuere rem cuilibet in solidū, ut est dictū, ꝑ notata ꝑ Bar. in l. hoc art. in fi. de hære. instituen. & ꝑut concedit & fatetur etiā Pet. de Anc. in consilio superius allegato. & Alex. in cōsi. 13. in vlti. dubio. 5. vol. Et propterea cum ꝑ mortē dñi Bernardini eius portio accreuerit fratri, uel ad eū ꝑtineat per ius non decrescēdi, dr̄ illā partē capere iure proprio & tanquam uocatus ex inuestitura, d. l. si mihi & tibi. in princ. cū ibi notatis per Bal. & Doc. de leg. 1. & in l. si testō. de vulg. & pupil. & ibi ēt ꝑ Bal. Ang. & alios, & est ēt superius tactū, & in hoc nō video dubiū. Et per ꝑdicta ēt satis clara colligi pōt rńsio ad allegata in contrariū, quia dum primo negatur, ꝙ inter dictos fratres hēt locū ius accrescēdi, superius cōtrariū est probatum. Et dato ēt ꝙ ita sit, tamē non fuit isto casu necesse inuestituram petere, quia ecclesiæ non potest aliqua ratione interesse, ut superius est deductum plene, & quia per mortem emphyteutæ pęna caducitatis est extincta mediante tacita remissione, si dominus fuit sciens, uel quia delictum est extinctum ex legis dispositione, etiam si fuit ignorans, & quia ex diuturna præstatione præsumitur, ꝙ intra tempus debitum fuerit facta renouatio, uel inuestitura de nouo, & quod omnia fuerint solenniter acta. Vnde concludendum est, prout ex præmisis colligitur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Bona præsumuntur concessa in emphyteusim perpetuam, si a priuato fuerunt concessa, secus si ab ecclesia, usque in tertiam generationem, quando per triginta annos uniformis soluta fuit pensio.*

2 *Nemo potest sibi ipsi esse obligatus.*

3 *Res censuaria ipsi censuario locari non potest, quia cum pleno iure sit dominus, rem propriam conducere non potest.*

4 *Emphyteusis, uel ad longum tēpus locatio simpliciter facta pro se, & successoribus, intelligitur de masculis.*

5 *Quando non apparet, an quis sit emphyteuta, uel censuarius, ex cessatione solutionis a iure suo nunquam cadit.*

6 *Censuarius in dubio quis esse præsumitur, qui tametsi per mille annos non soluerit, a suo tamen iure non caderet.*

7 *Quando pro annua pensione conceditur omne ius, quod quis habet dicitur contractus censualis, & uerbum pensione, exponitur, id est censu. & nu. 9.*

8 *Solutio per 30. annos facta facit præsumi rem in emphyteusim fuisse concessam, si tanquam ab emphyteuta fuit facta, non si simpliciter.*

10 *Locatio cuiquam facta pro se, & successoribus suis in perpetuum de re ecclesiæ dicitur censualis, non emphyteutica, quia in emphyteusim usque in tertiam generationem tantum potest concedi.*

11 *Contractus qualis sit, potius pactorum qualitate quam nomine dignoscitur.*

12 *Bona emphyteutica etiam ecclesiæ transeunt ad fœminas, nec quantum ad hoc procedit argumentum de feudo ad emphyteusim. & uide etiam sub nu. 16.*

13 *Omnis dispositio siue legum, siue ultimæ uoluntatis, siue contractuum recipit interpretationem a consuetudine.*

14 *Consuetudo iuri communi contraria, quæ est in una ecclesia, in alia non debet attendi.*

15 *Concessio facta pro se, & successoribus suis in perpetuum, intellitur de uniuersalibus, unde & si de masculis intelligeretur, non tamen admitterentur, nisi essent hæredes.*

16 *Renouatio, quæ fit proximiori agnato emphyteutæ defuncti, non est eiusdem naturę & qualitatis, cuius erat prima cōcessio, quū additur noua qualitas, seu noua forma, aliàs sic.*

17 *Libri defuncti, quamuis contra hęredes in fauorem tertij probēt pro illis tamen, & ad eorum fauorem non probant.*

18 *Locatio facta de omni iure, quod locator habet in bonis locatis nō valet, si non apparat, quod & quale ius habeat.*

19 *Instrumentum locationis in emphyteusim non probat dominium locatoris, & ad eius fauorem.*

CONSILIVM CLX.

VIDENDVM est, vtrum bona, de quib. agitur, iure emphyteutico ab ecclesia recognoscātur, an vero cēsualia eē dicant, & de quo (ut in facto ꝓponunt) inter partes contenditur. Et primo vr̄, ꝙ dicta bona dicantur emphyteutica, vel ad longum tempus locata, quod idem est in effectu quātum ad id, de quo agitur, secundum Doctores in l. 1. C. de iure emph. & in c. nonnulli. & in c. ad audientiam. de reb. ecclesiæ non alie. Quod primo probatur ex annua solutione triginta annorum & ultra certæ pensionis, per notata per Bald. & Ang. in l. qui in alie. in

1 prin. de acq. hære. vbi dicunt † ꝙ si quis soluit pensionem ꝑ triginta annos, ꝙ præsumitur concessio in emphyteusim, & quidem perpetuam, quod ultimum est verum, secundum Alex. in emphyteusi priuati, secus in ecclesiastica, quia illa præsumitur concessa usque in tertiam generationem, quia ulterius concedi non potest, ut in auth. de non alie. §. emphyteusim. & cum ꝑdictis transeunt alii in loco ꝑallegato, & alibi, ut ibi ꝑ Alex. late Et istud etiam voluit in specie Io. Fabri in l. 1. in 1. col. C. de iure emphyteuti. vbi vult, ꝙ si non apparet de aliquo contractu præcedenti, sed solum probatur solutio pensionis per quadraginta annos, ꝙ præsumitur potius præscriptus contractus emphyteuticus, quam censualis, allegat. gl. in l. 2. in fi. co. tit. quod dicit esse verum, qñ contrahus emphyteuticus magis frequentatur, quam censualis, aliàs esset contra, ꝑ l. semꝑ in stipulationibus de reg. iur. Prædicta confirmanī ex locatione facta ser Petro in perpetuum pro se & successorib. suis de istis bonis ꝑ ꝓcептorem mansionis sancti Sepulchri, vnde ex hoc apparet, quod ista bona locantur, non autem pro illis census præstatur. Nec ob. ꝙ locauerit pro iure, quod dicta mansio hēt in dictis bonis quia non potest intelligi, ꝙ de iure cēsuali, & respectu illius iuris. tantum sit facta locatio. Quia si ꝑstatio cēsus eēt tm̄ in locatione, diceretur. d. ser Petrus cōduxisse ius exigendi cēsum a se ipso, quod stare nō pōt, quia nemo sibi ipsi pt̄ eē obligatus. leg. Vranius. de fideiuss. quamuis ergo alteri posset locari ius exigēdi & ꝑcipiendi censum, ipsi tamen obligato soluere dictū cēsū non potuit fieri dicta locatio, & ideo vt valeat in casu nostro intelligi dēt de alio iure, seu de ipsa re locata. l. quoties. de verb. ob. & quæ res ipsi censuario etiam locari non posset, si pro ea

3 præstaretur census, quia ille † qui censum ꝑstat, est pleno iure dominus rei, pro qua pręstatur. c. constitutus. & ibi per glos. de religio. dom. & per Im. in c. ad audientiam. de reb. ecc. non alie. & per Bar. in l. 1. §. 1. de publi. Si ergo fuisset in totum dominus, rem propriam conducere non potuisset. l. neque pignus. de re. iur. & per Bar. in l. si rem aliquā de acq. poss. Vt ergo ualeat dicta

cta locatio respectu ipsius rei, dici non pot, ꝙ pro illa pstaret census, sed ꝙ ex illa translatum fuit vtile dñium, & ꝙ apud ecclesiam remansit directū, ex quo facta fuit locatio in ppetuū iuxta no. in cle. 1. de reb. eccle. nō alie. & per Doc. in d. l. 1. C. de iure emphyteuti. Et quia dicta bona deinde fuerunt locata Alouisio pro eadem pensione, ut ex libris illius apparet, ꝙ illi præiudicant & hæredibus suis. l. 1. C. de confess. præsumitur facta ſm præcedentem locationem, quamuis de forma illius aliter non appareat, ſm gl. & Bar. in l. quod dr̃. la 1. de impen. in reb. dot. fac. & in l. si peculium. §. ære. de pec. & Bar. & Doc. in l. si mihi & Titio. de ver. obl. cum concor. de quib. ibi p Ale.

4 Dicta ergo † empyteusis cōcessio vel locatio simpliciter facta pro se & successoribus, intelligit de masculis tantum, ſm Bald. in c. 1. in fi. quib. mod. feu. constitui pt. vbi p no. p glo. dicit post And. de Iser. ꝙ qui recipit rem simpliciter in feudum, vr̃ recepisse pro se & descendentib. masculis, quod est etiam trahendū ad emphyteusim, ſm Bal. qui dicit hoc esse perpetuo notandū. Nec ēt dicta emphyteusis ecclesiæ venit in restitu. fi deicōmissi relicti filiab. Alouysij iunioris, ſm Im. & Ale. ex mente aliorū in l. si patroni. in prin. ad Treb. Sed ex aduerso vr̃ dici posse, ꝙ immo ista res cē posset censualis, & ꝙ pro illa pstaretur census ex quo non apparet, quo iure soluerit, p no. p Alb. de Rosa. in l. 2. C. de iur. emphy. in 8. col. uer. quid de qōne a me q̃sita per

5 quēdam priorem, &c. ubi dicit † ꝙ si nō apparet, an quis sit emphyteuta vel censuarius, ꝙ ex cessatione solutionis nunquam caderet a iure suo, & per hoc dicit r̃ndisse de facto cuidam priori, cum in eius instr̃is repertum fuisset unum instr̃m, in quo cōtinebatur, ꝙ Titius promisit dare oī anno ipsi monasterio vnū saccum frumēti pro fundo, vt. s. ille ex cessatione solutionis nō posset expelli, ex quo non constat, istum non esse emphytā vel colonum. allegat no. p gl. & Inn. in d. c. constitutus. de relig. do

6 mib. Et sic vr̃ velle † ꝙ in dubio præsumatur censuarius, qui nō cadit a iure suo, etiam si staret per mille annos, ꝙ non solueret ut no. in d. c. cōstitutus. & per Imo. in d. c. ad audientiam. & Io. Fabri in §. adeo. instit. loca. Et cōfirmantur pdicta, q̃a bona fuerunt vendita dicto ser Petro iure proprio, pſente & consentiēte præceptore dictę mansionis. Ex quib. verbis probat̃. ꝙ conceditur emptori plenum ius & plenum dominium in dicta re, prout est de natura rei censualis, ut dictū est supra. & quamuis dicat̃ in eodem instr̃o, saluo iure affictus ppetui canonis & liuelli septē florenorum, &c. p q̃ verba vr̃ asseri, ꝙ dicta bona erant liuellaria, tamē debent impropriari & exponi, id est saluo iure census, ex quo vēditio facta fuit iure proprio, p notata p

7 Imo. in d. c. ad audientiam. de reb. eccl. non alie. vbi dicit † ꝙ si concedatur & transferatur omnes ius sub certa annua pensione uel mercede, ꝙ erit contractus censualis, & verbū pēsio vel merces capitur & exponitur p censu, allegat dictum. c. constitutus. cum gl. & quia uerba impropriantur pp subiectam materiam. l. insulam. in prin. de præscrip. uer. Et etiam subdit Imo. ꝙ si concedo rem in emphyteusim, & omne ius, quod habeo pro annua pensione, ꝙ adhuc erit contractus censualis, per dictū c. constitutus. & verbum emphyteusim, impropriabitur & exponetur, id est in censualē concessionē, ex quo omne ius est cōcessum & translatū. Idē ergo in casu nr̃o, vt. s. verbū affictus canonis & liuelli, exponatur, id est census, ex quo res est uendita iure proprio, consentiente & pſente dicto præceptore. Et p

8 prædicta etiam colligitur r̃nsio ad contraria. Nam † in quātū dr̃, ꝙ per solutionem canonis. 30. an. præsumitur concessio in emphyteusim, secundum Bal. Ang. & Moder. in l. qui in alie. in prin. de acq. poss. illud procedit & habet locum, q̃n quis soluit tanquam emphyteuta & isto casu loquuntur prædicti, secus si solutum fuit simpliciter, ut probatur ex no. per Alb. de Rosa. in d. l. 2. Non ob. etiam instrumentum locationis factæ per di-

9 ctum præceptorem, quia dum dr̃ † ꝙ locauit & concessit ad affictum perpetuum, &c. illa copula, & capitur pro id est, & uerbum ad affictum, debet exponi ad censum, & est perinde, ac si dictum fuisset, locauit id est concessit ad censum perpetuum, arg. l. sed si adiiciatur, pro socio, & per not. per Imo. in d. cap. ad audientiam dum vult, vt proximè retuli, ꝙ quando transfertur & conceditur omne ius, quòd uerbum in emphyteusim, impropriatur & exponitur, id est, in concessionem censualem, unde quia in ser Petro fuit facta uenditio pleno iure, locatio eidem facta statim, & incontinenti per præceptorem debet dicto modo exponi & impropriari eadē ratione, qua in casu Imo. impropriantur verba. Et eodē modo verba sequētia dicti contractus debēt impropriari, dū fit mentio de locatiōe & conductione, & de affictu, & debēt exponi pro contractu censuali & pro censu. Et adhuc prædicta confirmantur ex ipsomet instrumento locationis, in quo ser Petro præceptor locauit p se & successorib. in perpetuū. Ex hoc ergo etiam declaratur, ꝙ non fuit concessio in emphyteusim, neq. locatio ad longū tps

10 quia † illa de re ecclesiæ non pōt fieri in perpetuū, sed solum vsq. ad tertiam generationē, vt in auth. de nō alie. §. emphyteusim. Et propterea idem Alex. in d. l. qui in alien. in prin. de acq. hær. restringit dictū Bal. & Ang. ibi, qui dicunt, ꝙ si quis soluit per 30. ann. tanquam emphyteuta, ꝙ præsumitur concessio in emphyteusim & quidē perpetuam, ꝙ vltimū ſm Alex. est verū in emphyteusi priuati, quæ potest concedi in perpetuum. sed si solutū fuisset ecclesiæ, pręsumeretur concessio usq. ad tertiam generationem, quia potest concedi vlterius. d. §. emphyteusim. & idē vult Bal. quem Alex. nō allegat in c. fi. de feu. da. in ui. leg.

11 commiss. Ex qualitate igr̃ † pactorum, iudicatur qualis sit contractus, potius quam ex nomine. l. si olei. C. loca. & no. in l. 1. §. 1. de superfic. & per Bar. in dispu. Publicanus. Est ideo dicendū, ꝙ talis concessio fuit censualis, quæ est perpetua, cum omne dñium, vt dictum est, sit apud illū, qui tenet ad censum. Ex quibus sequitur, ꝙ dicta bona cēsualia pertinere pn̄t tā ex contractu censuali, q̃ ex substitutione fideicommissaria ad filias Ioā. Baptistæ. Nec prædicta disputatio, videlicet vtrū bona prędicta sint censualia vel emphyteutica, quantū ad effectū, de quo agi

12 tur, est necessaria, quia etiam † si sint emphyteutica, transeunt ad fœminas. d. §. emphyteusim in auth. de non alien. Et istud in terminis vult Alex. in d. l. sed si hac. §. liberos. de in ius voc. vbi facit mentionē de dicto Bal. in c. j. in fi. quibus mod. feu. const. potest, dicētis, ꝙ si simpliciter concedantur bona in emphyteusim, ꝙ intelligitur recepta pro se & descentib. suis masculis. & dicit Alex. ꝙ istud non est verū ēt in emphyteusi ecclesiæ, p d. §. emphyteusim. qui loquitur q̃n emphy. simpliciter recipitur, & ad hoc ēt alleg. Bal. in c. fi. de feu. da. in vic. &c. & Ant. de Bu. in c. in potentia. de prob. nec secundū Alex. quantū ad hoc procedit arg. de feudo ad emphyteusim, vt ibi latius per eum. Et p hoc non obs. dictū Bal. & si dicatur, ꝙ de consuetudine dictæ mansionis, & etiā ecclesiæ cathedralis est concedere in emphyteusim pro se, & masculis, & per dictā consuetudinē dēt etiam intelligi concessio ista facta pro se & suis successorib. per not. per Bar. in l. ut iurisiurandi. §. si liberi. de ope. lib. dum vult, ꝙ ille, qui recipit emph. pro se, filijs & filiab. ꝙ intelligitur concessio illa sc̄d̄m ꝙ defertur successio ex forma statuti. & ideo si pferuntur masculi, illi ēt ad emph. intelligūtur uocati per prius, cum quo transit Imo. in c. potuit. de loca. & Pet. de Anch. ī cle. 2. de iur. patr. Et melius etiam probatur ex no. p Inn. in c. olim.

13 in prin. de verb. sig. vbi dn̄t † ꝙ omnis disputatio, siue legalis, siue ultimarū voluntatum, siue contractuū, recipit interpretationē a consuetudine. & cū eo transit Abb. in c. certificari. de sepul. & dicit ēt Bal. in addi. Spe. in tit. de loc. ꝙ si ecclesia consueuit concedere emph. vsq. in tertiā generationē, & prælatus simpliciter concedat in emphyteu. ꝙ intelligitur vsq. in tertiā ge-

14 nerationem. Ad istud † respondetur, ꝙ consuetudo alterius ecclesię non attenderetur, ex quo est contra ius, p no. p Inno. & Ant. de But. in c. dilecto. de off. arch. & per Abb. in c. cum in ecclesia Vulterana. de elec. Et alia ratione non nocet consuetudo prædictæ ecclesiæ & etiam eiusdēmet, quia si consueuit concedi emphyteusis pro nepotib. masculis quoad ista bona recessū est a dicta consuetudine, quia dicto casu admittuntur prædicti etiam si non sint hr̃des patris, ſm Bar. in l. ut iurisiurandi. §. si li-

15 beri. de ope. lib. sed in casu nostro † reperitur concessio facta pro se & successoribus in perpetuum, & intelligitur de successoribus uniuersalib. l. quædam. §. is autem, de eden. & no. Bal. in l. emptorem. C. loc. & dicit Imo. in l. ꝙ dicitur. de uerb. obl. circa vlti. col. ꝙ q̃n emphyteusis recipitur pro se & successoribus, ꝙ intelligitur de uniuersalib. & ideo quamuis intelligeretur de masculis, tamen non possent admitti, nisi essent hæredes patris secundum Bart. in d. §. si liberi. & sicut etiam in feudo fit dicta differentia, s. pro se. & filijs, quia non requiritur, ꝙ sint hæredes patris, vel pro se & hæredib. quia licet intelligatur de filijs masculis. c. 1. §. & si clientulus. de suc. feu. & per Bar. & alios, in

l. Gal-

l.Gallus.§.etiam si parente.de lib.& posth.oportet tñ,ꝙ tunc sint hæredes patris,ẜm Cy.in l.si manumissus.in ult.q.C.de li. & co.lib.& And.de Ise.in c.j.in prin.& in §.hæc quoq;.de suc. feu.& in c.1.an agn.vel fil.& ibi per alios,cum conc.de quibus plenè per Alex.consi.113.vol.& in consi.19.4.vol.Quia ergo huic inuestituræ receptæ pro se & suis successoribus est additum hoc,ꝙ filij sint hæredes,& in hoc differt ab aliis,quæ cõ sueuerunt fieri ab eadem vel alia ecclesia, non debet ista intelligi ẜm consuetam concessionem,per no.per Bal.in c.1.§. insuper.de proh.feu.alie.per Fed.in c.1.an agna.uel fil.& in l.j. 16 circa.2.col.de rerũ diuisio.† vbi vult,ꝙ licet renouatio inuestituræ,quæ fit agnato proximiori,qñ emphyteusis reuersa est ad dñm ꝑ lineam finitã,sit eiusdem naturæ,cuius est prima, per no.per Bar.in l.si mihi & Titio.de ver.ob. tñ fallit ẜm Bal. in dictis locis,qñ in ista renouatiõe esset adiecta noua qualitas seu noua forma,quia tunc censeretur noua concessio,& non haberet naturam primæ.arg.l.ius ciuile. de iustitia & iure, & idem tenet Ale.in dicta.l.si mihi & Titio.Et ꝑpea sub dicta cõcessione facta pro se & successoribus continentur etiam fœminæ succedentes uniuersaliter, & ex fideicommisso uniuersali,quia & illæ de iure admittuntur ad emphyteusim ecclesię,dicto.§.emphyteusim.& prout dixi vult Ale.in d.l. sed si hac.§.liberos.de in ius uocando.fateor tñ, ꝙ non uenirent successores extranei,quia cum dicta emphyteusis non transeat ad hæredes extraneos,ẜm gl.magis cõiter approbatã in l.ẽt.in prin. sol.mat.isto casu appellatione hæredum uel successorum ueniunt filii tm̃ & nepotes,per notata per Pau. de Cast. & Alex. in dicto. §. liberos.& probatur ex notatis per Barto. in dicto. 17 §.etiam si parente. Præterea † in casu nostro non apparet de aliqua inuestitura uel locatione facta Alouysio nisi ex libris eiusdem,qui licet probent contra eius hæredes, istud est uerum in fauorem tertii.per notata per Bar.in l.nuda. de donationib.sed non probant pro hæredibus Aloysii,neq. in fauorem eorum,sicut non probarent pro illo.l.exemplo. & le. rationes.C.de probationib.& per Bar.in d.l.nuda.& per consequens non probant pro aliis descendentibus masculis & hæredibus dicti Alouisii mediate uel immediate.Ex alio etiam inuestitura facte ser Petro nihil operatur, & eadem ratione idẽ est dicendum de inuestitura facta Alonysio, si ex dictis libris probaretur, & diceretur facta sub eadem forma. Nam continetur in instrumento,ꝙ præceptor locauit pro iure, quod ha 18 bet dicta mansio in dictis bonis. Si ergo non apparet † quod & quales ius habeat in eisdem bonis dicta mansio, non ualet dicta locatio, per notata per Barto.post Dyn. in leg. si sic.in fi.in prin.de legatis.1.ubi dicit,ꝙ si nobilis,vel similes cõcedit quicquid iuris habet in tali fundo ꝙ talis concessio est inutilis & nullius ualoris,si non ostendatur de iure concedentis,& idem tenent Mod.post Ang.in l. locus. de acquirenda possessione.Pari ergo ratione & in casu nostro, in quo fit locatio ꝓ iure,quod habet prædicta mansio in dictis bonis,quæ verba ĩ effectu important,ꝙ locatione ius,qđ habet mãsio,& per pñs locatio est inutilis,si non ostendatur de iure ipsius mansionis. Præterea ẽt de inuestitura facta Alouysio apparet illa nõ probaret in fauorem aliorum descendentium Alouysii,quia etiã non probaret pro ecclesia, quæ locasset, uel in emphyteusim concessisset,per notata per Bart. & Dyn. in leg.legata Inu 19 tiliter. de adimen.lega.ubi dicunt † quod per instrumentum locationis in emphyteusim non probatur dominium locatoris,etiam in fauorem illius,per rationem illius legis, & per le. ad probationem.C.locati,& idem tenet Alexan.in leg.si alien. nam. solu. matri. in princi. multo minus ergo probat ius ecclesiæ in fauorem tertii, id est, aliorum descendentium dicti Alouysii.Et ita expresse & clare uult Alexan.in consi. 12 .Viso processu,&c.3. uolu. circa principium. Ex quibus omnibus probatur, quod ista bona debent pertinere ad filias Ioannis Baptistę, & ad allegata in contrarium superius est responsum. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Inuestituræ etiam ab ecclesia receptæ illius dominium probãt in præiudicium recipientium,& suorũ successorũ, præsertim quando longissimo tempore tanquam emphyteutę possederũt.*

2 *In præscriptione longissimi temporis non est necessarius titulus*

3 *Dominiũ ecclesiæ probatur per inuestituras antiquissimas centum annorum.*

4 *Verba enunciatiua incidenter prolata in antiquis disponunt.*

5 *Illud de antiquo dicitur, quod memoriam hominum excedit.*

6 *Emphyteusis ecclesiastica pro se,hæredibus,& successoribus recepta non transit ad hæredes extraneos,propterea non venit in restitutione fideicommissi facienda extraneo. & nu.8.*

7 *Emphyteusis ecclesiæ per confiscationem bonorum nõ transit in fiscum,quia habetur loco hæredis extranei,idem est in feudo.*

9 *Emphyteusis ecclesiæ recepta pro se, & hæredibus, intelligitur solum de hæredib.descendentibus, etiam si sit additum & pro successoribus,cum ad extraneos non sit transitoria.*

10 *Substitutione compendiosa per verbum commune simul & directum facta,directum in sua propria significatione manebit, & substitutionem directam importabit,commune verò fideicommissariam tantum.*

11 *In emphyteusi ecclesiæ hæredes extranei non continentur sub illo verbo in perpetuum.*

12 *Ad principem pertinet iuris dubium declarare,& interpretari, interpretatio enim spectat ad conditorem.*

13 *Spoliatus in petitorio, in quo simul cum possessorio proceditur, vigore rescripti a spoliato obtenti,contra quem agebatur recuperandæ partes rei sustinet,ac si possideret.*

14 *Paria sunt amittere possessionem,et amittere actionem ad illam recuperandam competentem.*

15 *Pro possessore habetur,qui habet actionem personalem ad rem, nisi vbi ratio diuersitatis militaret.*

16 *Qui fuit impeditus possessionem consequi,habetur pro possessore in præiudicium impedientis.*

17 *Dominium ecclesiæ non probatur contra possidentem ex inuestituris factis de eadem re alijs personis, immo nec contra conducentem ab ea etiam si excederent memoriam hominis.*

18 *Instrumenta antiqua non probant dominium ecclesiæ, quando concessio ad illius dominij, & iuris tendit diminutionem.*

19 *Dominium non probatur per instrumenta antiqua eo casu, quo verba enunciatiua instrumenti de nouo confecti aliqua speciali ratione inter contrahentes non probarent.*

20 *Possessio locatoris non probatur sola locatione, tametsi conductor in fundo fuerit,illumq; coluerit,nisi appareat, quòd de fructibus eidem responderit, uel mercedem soluerit.*

21 *Emphyteusis propriè dicitur,quando pro concessione soluitur modicus annuus census in recognitionem dominij directi, & non in fructuum recompensationem, & hæc, si est ecclesiastica,ad hæredes extraneos non transit, quum verò fructibus correspondet, & in eorum recompensationem soluitur, tunc quia magis potest dici locatio ad longum tempus quàm emphyteusis. & num. 26. ad quoscunque transit hæredes etiam extraneos. & num.22. & 23. ubi assignatur alia diuersitatis ratio. & numero 24.*

25 *Emphyteusis ecclesiastica transit ad extraneos hæredes, quando non parua, sed magna, & fructibus æquipollens constituta fuit pensio, & seruata fuit solennitas, quæ in alienationibus adhiberi solet.*

26 *Authoritate sedis Apostolicæ in alienationibus rerum ecclesiasticarum interueniente, alia solennitas non est necessaria.*

28 *Vbi propter diuersitatem nominum expressorum esset dubium, nunquid concessio esset emphyteusis propriè,an locatio, tunc deberet iudicari,quòd potius esset locatio perpetua.*

29 *Contractus emphyteuticus non est, nec simplex locatio, quando pensio fructibus æquipollens ab initio fuit constituta, sed contractus nominatus locationis mistus cum innominato.*

30 *Alienationem sine cõsensu domini fieri non posse, non magis est de natura emphyteusis, quàm locationis perpetuæ,quia utroq; casu æqualiter requiritur.*

31 *Emphyteusis ecclesiastica ad instar cuiuslibet alterius rei hæreditariæ venit in fideicommissi restitutione, quando ad hæredes extraneos est transitoria,& maximè quando concessio fuit pro hæredibus, & successoribus.*

32 *Emphyteusis ecclesiastica semper transit ad hæredes extraneos, reuocabiliter tamen, quoniam ecclesiæ datur electio illam reuocandi,uel illis relinquendi.*

33 *Emphyteusis ecclesiæ semel facta trãsmissibilis ad hæredem extra-*

traneum, durat transmissibilis etiam respectu aliorum.

34 *Emphyteusis prædicta non est transitoria ad hæredes extraneos, uerum est cum effectu ecclesia volente, sed si semel uoluit, quod apud primum extraneum hæredem remaneret, ad alios etiam postmodum transit.*

35 *Si emphyteusis per lineam finitam ad dominum reuersa sit, proximioribus agnatis iniuriam facit, si nouiter illis non cōcedat.*

36 *Decisio Bar. in § permittitur. de aqua quot. & æstiua. l. 1. quod agnati proximiores emphyteutæ debeant inuestiri, habet locū etiam in emphyteusi ecclesiæ.*

37 *Authoritas superioris inducit bonam fidem.*

38 *Quis tacendo non uidetur approbare, quando scit ius suum saluum fore.*

CONSILIUM CLXI.

1 PRAEMITTENDVM est in primis, quod † bona, de quibus agitur iure directi dñi, spectāt & ptinent ad ecclesiam Laudensem, qđ primo probatur ex multis inuestituris receptis a dicta ecclesia per dños de Beuilaquis, ex quib. de dñio ecclesiæ dr̄ constare in pīudiciū recipientium & suorum successorum, ſm Bal. & Imo. in l. cum tale. §. fin. de cond. & dem. vbi volunt, quod per contractum emphyteuticum initum tāquā super re ecclesię, probetur ecclesiā proprietariam, per no. in l. qui in rē. C. loc. & l. quisquis. C. de don. & l. plures apochis. C. de fide inst. & per no. in l. cū falsa. C. de iur. & facti ign. Et quia contractus emphyteuticus præsupponere videtur ecclesiam esse proprietariam. l. 2. & fi. C. de iure emphy. ergo uerba dicti instrumenti ad pīudiciū inuestiti. & recipientis fidem faciunt. optimam. C. de contrah. & commit. stip. Et hoc præsertim est verum, qñ quis longissimo tp̄e possedit rem, tanquam emphyteuta ecclesiæ per no. per Bar. in l. ad probationem. C. loc. dicens, quod licet ex solo contractu locationis probetur dñium, ut ibi. Si tñ conductor tanquam colonus locatoris longo tp̄e laborauit, & eiusdem locatoris probetur titulus, ex hoc probatur possessio eiusdem, & per ɔ̄ns præscriptio. Et quamuis † de

2 titulo dictę ecclesię non appareat, & de quo vult Bar. quod cōstet tñ hoc non obstat, quia Bar. loquitur de p̄scriptione longi temporis, in qua requiritur titulus, sed non est necessarius ad præscriptionem longissimi temporis. 30. vel 40. ann. l. si quis emptionis. C. de præscr. 30. an. & in c. si diligenti. eod. tit. in anti-

3 quis. † Præterea quamuis per concessionē in emphyteusim & per p̄scriptionē non probaretur dñium ecclesiæ, probatur tñ isto casu per inuestituras antiquissimas factas ab ecclesia iam annis centum & ultra, per no. per Bal. Sal. & alios Mod. in l. cū aliquis. C. de in. delib. vbi dñt, quod per instrumenta antiqua probantur fines plebanatus, & dñium, de quo in illis enunciatiue fit mētio, quia qñ instrumēta sunt de antiquo, probant cōem opi. quæ præsumitur vera. & facit. c. cū cām. de probatio & no. per gl. in c. cum olim. de censi. & facit, quia in antiquis facta p bāt plenè, secundum Inn. in c. ueniens. de ver. sign. & hoc casu saluatur gl. in l. at qui natura. §. cum me absente. de neg. gest cū alijs concor. de quibus per Ale. in d. l. cum aliquis. & dicit An. de But. in c. cum dilectus. de succ. ab intest. & in clem. si sum-

4 mus. de sent. excom. per illum tex. quod † in antiquis uerba enunciatiua incidenter prolata disponunt, quæ aliàs non disponerent, ut habetur in l. ex his. C. de testa. mili. Et per prædicta in terminis istud vult etiam Fel. in d. cap. cum causam. in fine primæ col. cum princ. seq. ubi dicit, quod si probarentur plures inuestituræ antiquæ per instrumeuta, & quod ex illis probaretur dominium ecclesiæ, & hoc casu limitat dictū Spe. in tit. de loca. §.

5 nunc aliqua. ver. 57. Et illud † dicitur de antiquo, quod excedit memoriam hominum & tp̄s centum annorum, ſm omnes in c. ueniens. el 1. de testa. & per Imo. & Rom. in leg. 1. §. idem Labeo. de aqua plu. arcen. & Alex. in d. leg. cum aliquis, & in pluribus constitutionibus ibi allega. per nouiss. Immo quidam, ut do. Anto. de in d. c. ueniens. uoluit, quod sufficiant anni 60. sed sed in tempore annorum centum omnes, ut dixi, cōsentiunt.

6 His igitur sic præmissis uidetur prima facie † quod huiusmodi emphyteusis ecclesiastica, recepta pro se hæredibus & successoribus non sit ad hæredes extraneos, & qui non sint descendentes transitoria, quia ad tales hæredes transire non potest, & non transit ex sui natura, sed ad descendentes tantū talis emphyteusis. §. emphyteusim. in auth. de alie. & emph. & hoc ēt uult. gl. Bar. & Bal. ī l. etiā, ī prin. sol. ma. & gl. Io. And. Bal. & Pet. de Anch. in c. in præsentia. de proba. & Bar. in l. si tibi. §. si pactus. de pac. & in l. Gallus. §. j. de lib. & posth. & in l. si patroni, ad Treb. & in l. quod dr̄. de verb. obl. & in l. si finita. §. si de vectigalib. de dam. infec. & Pet. de Anch. in cōs. 133. Plenè & subtiliter, &c. & multi alij idem tenēt, de quib. per Alex. & alios Moder. in dictis locis, & dicit Imo. in l. ex facto. de hæred. insti. quod ista opi. est magis comm. & idem dicit Alex. in consi. 8. 3. vol. & in consi. 22. 5. vol. & in l. quædam. §. nihil. ff. de edend. Et con

7 firmatur hæc opi. nam prædicta † emphyteusis ecclesiæ per cōfiscationem bonorum non transit in fiscū, ut in auth. de alie. & emph. §. j. quia habetur loco hæredis extranei, ad quē dicta emphyteusis non transit, ſm Bal. Imo. Pau. de Cast. & Ro. in l. si finita. §. si de vectigalib. de de dā. infec. & idē rōne prædicta dñt de feudo & etiam de emphyteusi priuati, qñ ex pacto non transiret ad hæredem extraneum, prout etiam uoluit Barto. ibi, & de his plenius per Alexā. in consi. 23. in j. vol. qui rōne prædicta. s. quia fiscus est loco hæredis extranei, uult, quod ad fiscū non possit dicta emphyteusis transire, & ad quem extraneum hæredē emphyteusis ecclesiæ non transit, ſm opi. quam dicit esse magis cōmunem. Patet ergo, quod ad extraneos nō transit emphyteusis priuati, quia de iure communi ad hæredē extraneū pertinet, secūdū Bar. & alios, in d. §. si de vectigalib. & tñ cōiter concluditur, quod ad fiscum nō transit emphyteusis ecclesiæ ratione prædicta,

8 & eadē rōne, s. quia † non est dicta emphyteusis transitoria ad hæredē extraneū, non uenit in restitu. fideicom. extraneo, secūdū Bal. in l. cū virū. C. de fideic. & Raph. & Alexā. in l. si patroni. in prin. ad Treb. & in cons. 11. in 3. uol. vbi dicit, cōem opi. esse, quod ad hæredē extraneum non sit trāsitoria, & idem dicit in con

9 si. 80. col. pe. in j. vol. Et ꝑpea dicunt prędicti, † quod licet sit recepta pro se & hæredibus, quod intelligitur solum de hæredibus, & descendentibus recipientis, per no. per Bar. & alios in l. Gallus. §. etiam si parente. de lib. & posth. & dicta ēt opi. procedit, quāuis dictum sit pro hæredib. & successoribus, quia uerbum pro hæredibus verificatur in descendente, qui sit directo hæres uniuersalis de iure ciuili, & aliud uerbum in successore uniuersali de iure prætorio, uel in fideicommissario, ſm Imo. in l. quod dicitur. de verb. ob. per tex. in l. stipulatio ista. in prin. iuncta glos. in uer. cæterum. de uer. obl. & cum eo transit Alex. in d. §. nihil. & ultra eos ad idem est tex. cū gl. in l. 1. §. hoc interdictū. de ui, & vi arma. ubi dicitur, quod illud interdictū datur hæredibus, & cæteris successoribus, scilicet, de iure prætorio, ſm gl. Et quāuis appellatione successorū veniant etiam in casib. dictarū legū extranei, per hoc tñ dici nō pōt istud p̄dictis obstare, uel in cōtrariū facere, quia ēt extranei cōtinebātur ibi appellatione hæredū, de quib. erat facta mētio prius, quia id, de quo agebat, ad illos ex sui natura erat trāsitoriū, & sic sequēs uerbū successoribus, in hoc nihil operatur. sed solū verificat in aliis, q nō ueniūt iure directo, sicut fideicōmissarij vniuersales, uel i his, q admittūtur de iure p̄torio, vt in bonorū possessoribus, eodem ergo mō in casu isto, in quo rōne subiectæ materiæ appellōne hr̄dū nō ueniūt extranei, satis est, quod vnū verbū tm̄ differat ab alio mō p̄dicto, q̄a (ut dixi) ēt aliter nō differūt in casu. d. l. stipulatio ista. in prin. & in d. §. hoc interdictū, ſm expositionē gl. Nec ultimū verbum remanet ex hoc superfluū, attēta ꝓpria verb. sign. quod sufficit. & istud confirmatur ex no. p Bar. in l. centurio. de vul. & pup. ver. 4. principaliter quæro, &c. ubi

10 no. concludit, quod substitutio † cōpendiosa facta p uerbū cōe & directū simul, ut quia dicat, talem sibi hr̄dē facio & substituo, qđ uerbū directū stabit in sua propria significatione, & importabit solū substitutionē directā, & uerbū cōe tm̄ fideicommissariam, ut aliquid operetur. Igitur in casu nostro idem concludendum vr̄, quia verbū pro hæredib. est directū, ut dixi, & uerbū successorib. est cōe, sicut verbū succedat, ē cōe. l. restituta. §. fi. ad Treb. & ibi no. Bar. ad hoc etiam alleg. c. Raynutius. & c. Raynaldus de testa. & idē dicit Bart. in d. l. centurio. in ult. col. per iura prædicta, & sic pt dici pro descendentibus hæredibus directis & fideicommissarijs facta concessio, nec erit propter hoc uerbum aliquod superfluum, sicut nec in casu Bar. Nec vr̄ uerū quod verbum in perpetuum, de quo dicta inuestitura, extendat concessionē ad extraneos, licet aliter dicat in c. j. de feu. da

to

to in vicem l.cōmiſ.& in l.2.C.de iu.emph. ſed ſolū ad deſcendentes,& p illud uerbū ampliatur id, qđ in pdicto.§.emphyteuſim.dr,ut eſt caſus in §.licētiā.in auth.de alie. & emph.ubi tex.concedit emphyteuſim in perpetuū † poſſe concedi, & tñ ſub illo uerbo non cōtinētur hæredes extranei, ſm cōem opi. ſm quā(ut dixi) in hoc nō eſt receſſum a d.§.licentiā. & cōtra Bal.tenet Ang.in d.§.emphyteuſim.& Im.in d.l.qđ dr.& Alc. in d.l.ēt.in prin.Et tanto magis iſto caſu procedit dicta opinio quia Innocentius ſummus Pontifex eſt interpretatus, ꝙ ſub illis uerbis inueſtituræ,ſcilicet,pro heredibus & ſucceſſoribus &c.non includant hæredes extranei,ſed ſolum deſcendentes, & qui mediante tali interpretatione potuit in iure quęrendo, nondū quæſito pdictis de Beuilaquis pjudicare,ſm Bal.in l.2. C.de iur.& fa.igno.& in c.dño guerrā.in ti.hic fini.lex Conr. & Ale.in l.Gallus.§.& quid ſi tm.de lib.& poſth.& præſertim declarando & interpretando, † quia ad principē pertinet interptari hoc,vel aliud ſimile dubium iuris.l.fi.tū ibi not.C.de legi.& p no.p Bar.in l.ab executore.in prin. de app.& p Inn. in c.cū ſpāli.eo.ti.qui dicit, ꝙ interpretatio pertinet ad conditorē.& facit,qđ traditur in c.cum ueniſſent. de iud. Prædicta igitur declaratio videt habere uim legis, & huic interpretatio ni ſtandū eſt.clem.j.§.fi.de conceſſio.præb. & ibi notat Card.

¶Nec obſtant literæ reuocatoriæ Iulii, quia derogant ſolum primis literis Innocentii, quatenus tollūt ius quæſitū,quæ cſa pſeruat ius in re,ſed derogat hñtibus ius ad rē, prout hēbant dicti de Beuilaquis tpe primarū literarū,qui cū adhuc viueret comes Galeotus,ſi qđ ius habebat, in ſpe ſolū & non in re eſſe poterat,qđ p dictā clauſulā nō intelligit pſeruatū, ſm Cal. in conſ.8.in ti.de reſcr.& Rom.cōſ.25.256.& Dñic.in c.poſt Inn.de cōceſſio.pb.in 6.& per Mod.late in c.cā quæ,de reſcr.

¶Sed pmiſsis non obſtantib.contrariū puto de iure verius.Et pmittēdum eſt primo,ꝙ nobiles de Beuilaquis fuerunt ab ad aduerſarijs ſpoliati,& ꝙ contra illos actum fuit prius poſſeſſorio recuperandæ,qđ conſtat cōpetere ex proceſſu & ex probationibus iā factis ab eo, qđ certum erat pdictos eſſe reintegrandos. Quāuis igitur ex reſcripto ſuperioris † de petitorio ēt ſit ſimul cum poſſeſſorio cognoſcendum, nihilo minus in hoc petitorio debent pdicti de Beuilaquis ſuſtinere partes rei perinde ac ſi poſsiderent,inſti.de interdic.§.cōmodum. Nā cū illis competeret dictū remediū ad recuperandū poſſeſsionē, debent haberi pro poſſeſſoribus quantum ad hoc in præiudiciū eorum,contra quos dictū remediū cōpetit,l. qui actionē. de reg.iur.& iſtud decidi vr ex no.per Bar.in l.ſi prius.de ope. noui nun.in 1.q.vbi vult ꝙ † paria ſint amittere poſſeſsionē, & amittere actionem ad recuperandum poſſeſsionē cōpetentē contra aduerſariū,per d.l.qui actionem. & idē probatur ex no.per gl.in l.fi.C.unde ui.in verſ.qđ non ſuū eſt. & ex not.p Bar.in l.Gallus.§.vidēdum.in fi.de libe.& poſth.vbi vult, ꝙ ille,qui habet actionem ad rem, dicatur rem habere, & ꝙ pro tali hēantur per interpretationem,niſi ſit in materia ſtricta,& in qua interpretatio non admittatur.ut in caſu, de quo ibi per eum,cum quo alii tranſeunt.Et quamuis qñque non† habeatur pro poſſeſſore ille, qui habet actionem,perſonalem ad rē. l.ſciendum.§.ſi fundus.qui ſatiſd.cog.illud contingit propter rationem diuerſitatis,quia ſuſpicio fuge, propter quā ille qui non poſsidet immobilia,tenetur ſatiſdare,ſm Bart.& Doc.in d.l.ſciendum.in prin.non ceſſat in illo,qui habet actionem, ſicut ceſſat in illo,qui actualiter poſsidet, ſed in caſu noſtro ſecus,quia per partem aduerſam ſtetit, quo minus prædicti poſſideant,quia illos deiecit de poſſeſsione, & quia deinde etiam per illam factum eſt,quominus ante oīa reſtituerentur impetrando ius iniquum.& contra l.ſi quis ad ſe fundum.C. ad legem Iuliam de vi.Et cum per partem contrariam factum ſit, quominus reintegrentur ad poſſeſsionem,in eius præiudiciū debent haberi pro poſſeſſoribus, & per conſequens ſuſtinere debent partes rei quo ad probationem faciēdam in petitorio, & prout illas ſuſtinerent,ſi ante omnia fuiſſent reſtituti, prout de iure debebant reſtitui.Sicut enim ille, qui potuit acquirere poſſeſsionem, & per eum ſtetit quo minus illam acquireret,habetur pro poſſeſſore in ſui præiudicium.l.2.§. non tātum.de hæred. uel action. uendit.cum concord. de quibus in gl.Sic etiam † debet haberi pro poſsidente, quo ad effectum de quo agitur ille, qui fuit impeditus poſſeſsionem cōſequi in præiudicium ipſius impedientis.Et eſt etiam præſumēdum, ꝙ Papa noluerit in hoc preiudicium facere his,qui prius erant reintegrandi.c.quāuis. de reſcrip. in l.2.§.merito. & §.ſi quis a principe. ne quid in loco public. Quia ergo per dictos de Beuilaquis negatur,ꝙ iſta res,de qua agitur,ſit emphyteuſis eccleſiaſtica,ſed dr,ꝙ eis fuit conceſſa in emphyteuſim a duce Mediolani, aduerſæ parti incumbit probare, ꝙ ad eccleſiam Laudenſem iure dñij pertineat,& ꝙ ab ea acquiſiuit vtile dñium,quod probatur ex inueſtituris factis de eadem re alijs perſonis per dictam eccleſiā,quia res inter alios acta.l.ſi unus. §. ante omnia de pac.& c.quamuis.de reg.iur.& l.ſæpe.eo. Nec † ēt, qđ plus eſt,probatur tale dñium eccleſiæ contra ipſum recipientem, & conducentem ab ea,ſm Spec.in tit.de loc. §.nunc aliqua.uerſi. 52.cum duob.ſequentib.& Dyn.& Bar.in l.legata inutiliter.de adimen. leg. per illum text.& per l. ad probationem.C.loca.& Alexand. in l.ſi alienam. in prin. ſolu.mat. & in conſi. 12. in 4. vol.ubi dicit,hanc eſſe communem opinionem. Et ideo quāuis Honofrius de Beuilaquis olim fuiſſet a dicta eccleſia inueſtitus,& illius eſſent hæredes illi, qui de hac re contendunt, non tamen contra illos probaretur dominium directum eccleſiæ, nec utile,multo ergo minus probatur contra tertium. Et prædicta procedunt,quamuis etiam dictæ inueſtituræ eſſent de antiquo,& excederent memoriam hominis,ſecundum Spec.in d. §.verſ.57.vbi vult, ꝙ ſi antiqua chartula dicit, ꝙ eccleſia conceſſit P.in emphyteuſim rem, quam nunc tenet M. talis probatio non eſt ſufficiens per ea,quæ dixit in d.verſi.52.& per c.inter dilectos. in fin. de fide inſtru. & quia res inter alios acta.d. §.ante omnia. Nec obſtat, ꝙ p inſtrumenta antiqua probatur † dominium ſecundum Bal.& alios in l.cum aliquis. C.de iure delib.quia aliud eſt iſto caſu ſpeciali ratione, uidelicet,quia iſta conceſsio in emphyteuſim tendit ad diminutionem iuris ipſius eccleſiæ concedentis, ideo non debet operari augmentum, ſecundum Dy.in d.l.legata inutiliter. & quam etiam ſentit Spec. in d.verſ.dum contra eccleſiam allegat,ꝙ dominium ſolet quęri recipiendo conceſsionē,non alteri concedendo,& ideo quia conceſsio talis ad diminutionem dominij & iuris eccleſiæ tendit, dici non poteſt, ꝙ ex inueſtituris etiam antiquis dominiū probetur,quia adhuc iſto caſu locum habet dicta ratio, & quæ ceſſat in caſu Bal.& ſequen.in d.l.cum aliquis.Et ꝙ iſtud ſit verum probatur ratione neceſſaria. Nam verba enūciatiua † inſtrumenti etiam de nouo cōfecti probāt inter præſentes.l.optimam.C.de contrahen.& committen.ſtipu. & tamen inter contrahentes non probatur dominium eccleſiæ per nouam inueſtituram,ſecundū Dy.& Bar. in dictis locis,& quamuis iſto caſu Bal.& Imo.dicant cōtrariū,in l.cū tale.§.fi.de condi. & dem. tñ cōis opinio,a qua non eſt recedēdum, vult oppoſitū,& p dictam rationē Dy.pōt reſponderi ad allegata per eos. Sicut ergo differunt prædicti caſus,quando facta non ſunt de antiquo, ſic ēt durat inter illos differentia,quando ſunt antiqua,& ideo Fel.in d.c.cum cauſam, non bene æquiparat dictos caſus. & in hoc male ſentit,quia Bal.& alij,in d.l.cū aliquis.qui uolūt,ꝙ ex inſtrīs antiquis probetur dñium,loquuntur eo caſu, quo uerba enunciatiuè prolata probarent inter ipſos contrahentes, ēt ſi factum eſſet nouum,& nō de antiquo.Sed ubi hoc ultimo caſu,ſ.inter præſentes nō probarent ex aliqua ſpāli ratione, ut in caſu noſtro, nō probabitur ēt dñium per inſtrumēta antiqua, quia adhuc militat rō pdicta,& tali caſu ꝓcedit, ꝙ dicit Spe.& bene in dicto verſi.57. Nec ēt obſtat pdictis,ꝙ no.Bar. in l.ad ꝓbationē.C.loc.q. † ex ſola locatione nō ꝓbaretur poſſeſsio locatoris.q̄uis ēt cōductor fuiſſet in fundo,& fundū coluiſſet, niſi appareat,ꝙ colonus de fructib.rñdiſſet locatori,vel mercedē ſoluiſſet, ſm Doc.cōiter in l.q. uniuerſas.§.ꝙ p coonū. de acq.poſ.& in l.quis.§.1.eo.tit.& in d.c.inter dilectos.& conſequenter nō potuit tūc locator pſcribere. & idē in caſu noſtro eſt dicendum,vt.ſ.eccleſia nō dicatur pręſcripſiſſe, ſi non probetur,ꝙ longiſsimo tpe & continuo fuerit eccleſiæ ſoluta pēſio,quia aliter conſtare non poſſet,ꝙ poſſediſſet, & iſtud etiā vult expreſſe Spec. in d.§.nūnc aliqua. uerſi. 52. nec ſufficeret ſolutio longi temporis,quia dicto tempore non potuit eccleſia præſcribere ſine ti.l.diuturna.& l.ſuper longi.C.de præſcriptio.longi temp. & c.ſi diligenti.cum ibi no.de præſcri. quamuis emphyteuta pręſcribere dicto tempore potuiſſet utile dñiū ad ſui commodum,quia habuit titulum & bonam fidem,ꝙ facere

cere non potuit pars aduersa.quia sua pscriptio fuit sæpius interupta,iuxta not. p Bartolū in l.naturaliter,in prin.de vsucapio.quia p vim possedit & mala fide.c.fi.de præscr. & c. poss. de reg.iur.in 6.si ergo pars contraria de bnio ecclesiæ vel pro prio aliter non probauit,vel alio modo,nedū succūbere debet in possessorio, sed et in petitorio, quãuis in hoc iudicio dicti de Beuilaquis nihil pbauerint,cū(vt dictū est) pro possessori bus habeātur, & partes rei sustinere dicātur in hoc petitorio iudicio.l.actor.C.de prob.& l.ei q. dicit.ff.eo. Scd'o principaliter dr, q ista q emphyteusis, ēt si sit ecclesiastica, transit ad quoscunq. hr̃des ēt extraneos. Et est considerandū, q qñ pro

21 † concessione in emphyteusim promittitur modicus census annuus in recognitionem directi dñij,& non in recōpensatione fructuū,talis cōcessio dr̃ proprie contractus emphyteuticus,ſm gl.& Doc.in c.potuit.de loc.& Pe.Cy. Bar. & oēs in l. j.C.de iure emph.& Spec. in d §.nunc aliqua.uers. 5. & de tali emphyteusi loquitur.d.§.emph.in auth.de alie.& super ea ēt cadit & versatur qō & disputatio Doc.f.vtrū sit ad extraneos trāsitoria,vel nō.Sed qñ cōstituitur pensio correspondens fructibus & in recōpensationē illorū,& tunc dici nō pōt proprie emphyteusis,vt est de mente oīum pdictorum,sed dr̃ magis accedere ad naturā locationis,ſm Ale.in cōs.1 12.vers.5.probatur &c.in 1.vol. dicens, q tali casu ob sterilitatē emphyteutæ debet remitti pēsio, sicut remittit conductori ad longū tp̄s, ſm Doc.in d.l.1.C.de iure emph.cū eius similitudinē hēat, & de eius natura magis participet, arg.l.quærit hermaphroditū. de statu.homi.& licet Sal. uideatur aliter sentire p generalitatē illius tex.tñ opi. Ale.videt uerior per rōnē suā,& tex.in d.l. 1. de emphyteusi simplici & propria, p qua(ut dixi) cōstituitur pensio modica,& non de emphyteusi ſm q d,prout qñ p usu rei & fructuū pceptione cōstituitur.l.hoc legatū.de l.3. Quia

22 † ergo ad naturam locationis ad longum tp̄s magis accedit q̃ ad emphyteusim ēt ab ecclesia concessa,dēt ad hæredes extraneos transire, sicut ad illos trāsit locatio ad longū tp̄s ab ecclesia facta,ſm Bal.in c.literæ.de dil.vbi q̃rit,an contractus in dubio psumatur simplicis locationis uel emphyteuticus.Et dicit, q si locatio est ppetua,& pensio modica,psumo contractum emphyteuticū ex qualitate pactorū,aliàs præsumo contractū locationis,si pensio correspondet fructibus,per gl.sing.in l.j. §.j.de superfi.& est hoc considerandum ſm eū, quia simplex locatio transit ad quemlibet hæredem.l.uiā veritatis.C. lo.sed emphyteusis ecclesiæ nō transit ad hr̃des extraneos,& sic vult q locatio ad lōgū tp̄s,& in perpetuum, de qua loquitur facta ab ecclesia,ad illos transeat.& cōfirmatur ex no.p Io.And. in add.Spe.in d.§.nunc aliqua.uers.4.vbi uult in fi.add.q lex loquens de emphyteusi nunquam habet locū in locatione ad lōgum tempus, nisi quatenus in iure est expressum, & cum eo transit Aret.in consi.55.& in fin.illius consilii exprefse sentit, & præsupponit, q licet emphyteusis ecclesię non transeat ad hæredes extraneos, q tamen locatio perpetuo facta etiam ab

23 ecclesia transeat ad illos.& ideo isto casu † quo pensio commēsuratur fructibus,cessat illa disputatio Docto. & sic potest ex præmissis contrarietas illorum concordari, q aut loquimur de propria & simplici concessione in emphyteusi facta ab ecclesia pro modica pensione annua,& tunc posit esse vera opinio illorum,qui dicunt,q non transit ad hæredes extraneos, quia de tali concessione loquitur dictus. §. emphyteut. & ubi uel commensuratur fructibus,& tunc ad longum tempus magis participat,qui de natura simplicis emphyteusis,& istud puto uerissimum, nec aliquē inuenio, qui in his terminis teneat contrarium.& ratio etiam alia diuersitatis potest assignari,qa primo quando pensio est modica, non cedit facile talis concessio ad utilitatem ecclesiæ, etiam si aliquid a principio habuit vltra pensionem,quia quod datur,ascendere non solet ad ualorem rei.& hoc est magis uerum, quando a principio nihil est datum,quia tunc dicitur emphyteuta rem habere ab ecclesia titulo lucratiuo,secundum Bart. in leg. si mihi & Titio. de uerbor.oblig.cum concordan. de quibus ibi per moder. & ideo quia in tali alienatione cessat necessitas & utilitas ecclesiæ,non potest dici facta cum solennitate de iure requisita in alienatione rei ecclesiæ, & de qua in capit. sine exceptione. 12. q. 2. & notab. in capit. 5. de rebus ecclef. non alienand. in 6. propterea restricta est facultas alienandi, ut non posit ad hæredes extraneos transmitti.Et sic isto casu cessat rō potissima,& pcipua Abb.ī c.in psentia.de proba.& aliorū,qui dicebāt,q emphyteusis ecclesiæ ad hr̃des extraneos est transitoria,qñ facta est cōcessio seruata solennitate,quę est seruanda, qñ res ecclesiæ alienatur pleno iure, quia si ualet tunc hmōi alienatio,multo magis valere debet concessio in emphyteusim,ēt pro hæredib.extraneis,qm̃ per illum minus præiudicatur ecclesiæ,qa apud eā remanere directū dñium,& ex multis causis pōt ad ecclesiam redire.Nā,ut ostensum est,casu quo pro modico censu sit facta concessio, non pōt militare ista rō,

24 quia † cū non posit hoc esse de facili utile ecclesiæ, sed ut plurimum damnosum, non pōt in tali cōcessione seruari solennitas,quæ adhiberi debet in plena alienatione, & consequenter alia plenior alienatio, quæ non fit nisi imminente necessitate vel utilitate,facilius est permissa, sed solum ratio pōt hr̃e locū, quando fit cōcessio pro pensione, q̃ cōmensuratur fructib.qa tunc seruari potest dicta solennitas,ideo si seruatur, debet facilius pmitti ēt pro hæredib.extraneis datio in emphyteusim, q̃ alia quælibet alienatio,quæ fit pleno iure, quia minus præiudicat ecclesiæ, & per quā rōnem,ut etiam tactum est, Abb.Imo. & Are.in d.c.in præsentia.simpliciter tenent q emph.ecclesiæ sit ad hæredes extraneos transitoria,quando in concessione interuenit solennitas prædicta,& quam opi.multi alij sunt sequuti,quos refert & sequitur Alex. in d.l.etiam per rationem preallegatam,& Moder.in d.c.in præsentia.& Alex.in consi.9.Visis dicto themate,&c. & in cōsi.189. Viso & maturè discusso,&c. 2.uol.ubi dicit,hanc opi.esse cōem, & eandem opi.quādo fuit seruata solennitas,tenet etiam Cum.in consi.57.Monasterium iure locationis,&c.dicēs,q ita obtinuit Papiæ,& hoc (ut dixi) puto verum,qñ locatio facta reperitur pro pensione corrñdēte fructibus,quia isto casu præcipuè militare potest dicta ratio prædictorum,nec in his terminis reperitur,q inter Doc.sit aliqua cōtentio,sed quando uario modo loquuntur circa emphyteusim concessam ab ecclesia,intelligi debet de propria & simplici emphyteusi, hoc est de illa,pro quo modicū soluitur pro pensione annua,& pro dñij recognitione,ſm Doc.in d.l.1.nō autem qñ pensio præstatur pro usu rei,& qñ correspondet fructib.quia tunc non est emphyt.simpliciter,sed ſm quid, & accedit magis naturę locationis ad longum tempus.Et ideo cum in

25 † casu nostro non fuerit constituta modica, sed magna pensio,& quæ tempore promissionis æquiualebat fructibus,q percipi poterant ex ipsa re,& seruata fuerit solennitas,quæ adhiberi dēt in alienatione rei ecclesiasticæ, sequitur, q ad hr̃des extraneos pōt transire.Primū probatur,quia constat maximè ex uerbis narratiuis literarū.Nicolai,q prius non locabāt ista res ad breue tp̄s pro maiori pensione.Item istud ēt probatur eo ipso,q allegatur, q ex dicta re percipi poterant tot fructus æstimatio non excedebat pensionem promissam.& dicenti cōtrarium incumbit onus probandi, per no.per gl.in l.cū de probr. & per Bar.& in l.decem.de uer.obl.& in l.si constante.in prin. mat.& in l.conficiuntur.§.codicilli. C.de iure codic. & in l.fin. §.licentiam.C.de iure delib. & in rub.de ope.no.nun.ubi Ale. dicit hanc esse cōmunē opi.& ita ēt p illā gl.in simili qō.determinat Ang.in l.mutuū.de acq.hære. cū quo transit Imo.Pa. de Ca.& Ale.De secundo ēt cōstat,videlicet, q in hac concessione interuenerit solennitas prædicta. Nam de vtilitate ecclesiæ apparet ex processu facto coram exequutore apostolico & ex eius declaratione, & q facta fuit authoritate Sedis Apostolicæ,qua † interueniente alia solennitas non est necessaria, secū dum Abb.in consi.41.Videndum est in effectu, &c. 1.volum. per textum cum glo.in c.ad audientiam.de eccle.ædifi.& alleg. Arch.in c.antepe.12.q.2.& ultra eum istud melius probatur in l.2.C.quando decre.opus non est.ubi dicitur,q in alienatione rei minoris tm̃ operat licentia principis,quantum decretū iudicis solenniter emanatum. & dicit ibi Bal. q illa lex quotidie practicatur in ecclesiis,& hospitali siue impetrantibus a Papa alienationē alicuius rei,qui.n.(dicit ipse) hēt uerbum superioris,nō indiget uerbo inferioris. Et adhuc præmissa tertio confirmantur.Nam si locatio facta ad longō tp̄s,uel in proposito per ecclesiam transit ad extraneos hr̃des,ſm Bald.in d.c.literæ de dila. qui uult,q in hoc differat ab emphyteusi concessa p modica pensione,quæ æquiualet fructibus, & quæ præstaretur,quando res locaretur ēt ad modicum tp̄s,qa hac rōne so-

lum locatio ēt perpetua ad hæredes & extraneos facit transitū,& a qua in effectu non differt emphyteusis pdicta, alias lex esset imposita verbis & non rebus,contra.l.2.in prin. C. cōm. 27 de.l.Quinimmo arbitror,ꝙ † ista concessio,pro qua constituta est dicta pensio,hoc respectu dicatur,& appellari debeat potius locatio quā in emphyteusi concessio, non attento ꝙ denominetur per partes emphyteusis,quia denominatio non attendit,sed qualitas pactorū ad cognoscendū cōtractū.l.insulā. de præscr.ver.& l.si vno.in prin.ff.loc.& no.Bal.in l.1.C.de re. permu.& Bar. in dispu.inc. Publicanus,&c. Præterea dr̄ in instrumento inuestituræ factæ co. Honofrio,ꝙ episcopus dedit, concessit, & locauit,& in emphyteusim perpetuam seu ad libellum & fictum perpetuum,&c. Et sic contractus iste appellatur etiā locatio & fictus, ꝙ idem est, & in eo instrumēto co. Honofrius semper appellatur conductor in pluribus & diuersis locis.Et ppea,vt uerba congruant locationi, & pensio illi conueniat,locatio dēt dici, non obstante, ꝙ dicatur locari in emphyteusim,ut clare probat ex no.per Bal.in rub. C. de iur. emph.ubi vult,ꝙ si dicatur,ꝙ talis locauit rē in emphyteusim pro vno anno,ꝙ non erit locatio, quamuis de illa sit facta mētio,sed erit in emphyteusim concessio, non solū quia dixerit, ꝙ locabat in emphyteusim,sed magis ex qualitate pensionis.& sic loquit̄ Bal.in casu econuerso ad casum nr̄m, in quo pensio 28 & ēt noīa pdicta conueniunt locationi. Et ubi † posset ēt esse dubiū pp diuersitatē nominū expressorū, an esset locatio,uel cōtractus emphyteuticus,dēt in dubio iudicari,ꝙ sit potius locatio perpetua,ꝼm Bal.in d.c.litere.de dilatio. vbi vult, & superius ēt retuli,ꝙ si dubitatur,vtrū contractus sit,vel locatio,qđ id deprehendit ex quantitate pensionis, quia est modica, p̄sumit concessio facta in emphyteusim,& alias,hoc est, si est magna,p̄sumit̄ locatio.qualiter ēt possit esse de hoc dubium,Bal. hoc aliter nō declarat,sed hoc cōtingere uariis modis, & p̄sertim qñ dicit, ꝙ locat & concedit in emphyteusim vel ad liuellū & ad fictū ppetuum,ut in casu nostro. Sed pdictis vr̄r duo obstare. Et primo, quia in casu isto ab initio fuerunt remissa & donata ecclesiæ melioramenta facta prius in hac re conducta,& q̄ repeti poterant p colonū.l.colonus.in princ.& le.dn̄s horreorum.§.1.ff. loc. & iō pp hoc vr̄ habere naturā emphyteutici,p qua ab initio aliquid datur,ꝼm gl.in d.c.potuit.& gl. Iac.de Are.Bar.Alb.de Ros.& Ful.in d.l.1.C.de iure emph. Itē & scđo actū est,ꝙ melioramenta faciēda non p̄nt alienari personæ prohibitæ,& ꝙ eps debeat alii p̄ferri,si illa uoluerit emere, qđ ēt pactū esse videt̄ magis de natura emphyteusis,quā locationis.l.fi.& ibi no.C.de iure emph.& d.c.potuit.de loca.cū ibi not. Sed ad ista pōt responderi,ꝙ de substātia ɔtractus emphyteutici nō est,ꝙ ab initio aliquid præstetur,ꝼm Cy. & Bal. & Sal.in d.l.1.& canonist.in d.cap. potuit.& idem præsupponit Bart.in l.si mihi & Titio.de uerbo.oblig.& si fieri pōt utroque modo,secundum Ang.in §.quia uero.in auth.de non aliena.& Pau.de Cast.in auth.si quas ruinas,C.de sacros. eccles. & Sal.in d.l.j.& Alex.in l. quis ante.de acqui.poss.si ergo aliquid pro ipsa concessione præstetur a principio.& constituatur modica pensio concedo ꝙ erit contractus emphyteuticus ppriẽ 29 & simpliciter, sed † qñ pensio magna & per respectū ad perceptionē fructuū est cōstituta,non erit contractus emphyteuticus,nec ēt simplex locatio,sed erit contractus locationis noīatus mistus innoīato,per no.per Bar. & Doc.in l.fi.ff.de cond. ob cau.ubi idē dicit,qñ aliquid datur,uel promittitur pro contractu uenditionis ultra preciū, vel pro donatione, nam tunc ꝼm eū dr̄ contractus uenditionis,noīatus mistus cū innoīato. Probatur ergo ex præmissis,ꝙ datio,quæ fit ab initio,cōuenit tm̄ contractui emphyteutico,qñ constituta est modica pensio, sed qñ est magna,illa datio non arguit de necessitate,ꝙ cōtractus sit emphyteuticus,quia pōt esse cōtractus locationis nominatus mistus cū innoīato,ꝼm Bar.in d.l.fi.est ēt potius p̄sumendū, ꝙ sit locatio mista cū cōtractu innoīato, quā in emphyteusim concessio,quia de locatione re & noīe magis participat d.l.q̄ritur hermaphroditū.& istud ēt vult Aret. in cons. 55.in vlt.col.dicens,quod qñ pensio cōmensuratur fructib.,licet in contractu sit appositum pactum quod sit magis de natura emphyteutici,quā locationis, tñ p̄statio dictæ pensionis fortior & potentior coniectura ad præsumendum,quod sit contractus locationis,& ēt notab. ibi per eum colligitur respōsio 30 ad aliud:qm̄ ꝼm eum,ꝙ † non possit fieri alienatio sine consēsu dn̄i,non est magis de natura emphyteu.quam locationis ppetuæ:quia utroque casu requiritur consensus dn̄i in alienatione:qui ad hoc alleg.Bar.in l.1.§.quod autem. de superfi. & idē ēt tenet Rapha.Cuma.in consi.14.Pro euidētia eorū, de quib. quæritur &c.& ꝙ dn̄s debeat præferri, eadem rōne dr̄ ēt esse de natura dictæ locationis,& probatur ex no.p Bar.in l. 1. C. de meta.& meta.li.11.ubi uult no. p illū tex. ꝙ si colonus vult uendere fructus perceptos,tenetur,illos uendere dn̄o potius, quàm alteri pro iusto precio,quod est multum menti tenendū ꝼm eum,& cum eo transit Ro.in l.1.sol.ma. sed ꝙ teneatur uēdere pro precio minori, sicuti actū est in casu nostro,non est de natura emphyteu.neq; locationis,& in hoc uni magis, quā 31 alteri non dr̄ accedere.Si ergo hmōi † concessio facta de re ecclesiastica est ad extraneos hr̄des transitoria: sequitur ꝙ venit in restitutione fideicommissi ad instar cuiuslibet alterius rei hr̄ditariæ, & sicut emphyteusis priuati, hac rōne.s.quia est ad quoscunq; hæredes transitoria.§.adeo.instit.de loc.& l.uiā ueritatis.C.eo.uenit & uenire pōt in restitutione fideicommissi, ꝼm Bar.& doct.cōiter in l.si patroni.in prin.ad Treb. cum cōcord.de quibus ibi: & sicut videmus, ꝙ licet feudū sui natura non transeat ad hr̄dem extraneum: & pp hoc ēt non transeat ad fiscum: si tñ ex pacto ad hr̄dem extraneum sit transitoriū, poterit etiam ad fiscum peruenire,ꝼm Ro. in l. si finita.§. si de uectigalibus.de dam.infec. & eodem modo quamuis emphyt. ecclesiæ non posset ad extraneos hæredes transire de iure,si tñ per pactū pōt ad illum peruenire,transibit ēt ad fiscū ex publicatione bonorum,ꝼm Soc.in consi.245.In causa q̄ uertit &c. col.16.& probat̄ ex no.p Bar. in d.§.si de uectigalib. dū uult, ꝙ emphyteusis priuati transeat,uel non transeat ad fiscū,si trāsire uel non transire pōt ad hr̄dē extraneū ex pacto, pari ergo rōne dēt ad hr̄dē extraneū eē trāsitoria,ut in casu nr̄o.& istud sine dubio est uerū, ex quo facta fuit locatio in emphyteusim pro hr̄dibus & successorib. q̄a si appellatione hr̄dum ueniunt extranei isto casu, ut probatū est in pcedentib.uenit ēt fideicōmissarius extraneus appellatione successorū, ut expresse uult glo.in d.l.stipulatio ista.in prin.in uer.ceterorum.de uerb.ob. Quartò confirmatur d.conclusio.Nam licet uerū sit,ꝙ emphy 32 teusis ecclesiæ † nō transeat ad hr̄dem extraneum, istud tñ est intelligendum effectualiter,sed nihilo minus mero iure transit ad illum reseruato iure ecclesię,quę hēt electionē auferendi illā rē ad dicto hr̄de,vel relinquendi eam apud eundem, qui tanquā hr̄s & successor defuncti illā recognoscat ab ecclesia qđ probat̄,nam emphyteusis ecclesiæ ad fiscū transire nō pōt publicatis bonis emphyteutæ,ut in auth.de emphy.§.1.& hoc,q̄a ad hr̄dem extraneum non transit ꝼm Bal.Imo.Pau.de Cast.& Rom.in d.§.si de uectigalibus.& est etiam de mente Bart. ibi dum loquitur de emphyteusi priuati, & æquiparat fiscum hæredi extraneo:& est etiam de mente Bald.in le.1.C. de bon. liber.& hoc etiā clarè vult Soc.in d.consi.266.col.14.& sic ꝼm prædictos eo modo, quo prohibetur transire ad hæredem extraneum,prohibetur etiam ad fiscum peruenire, & ecōtra. sed confiscatis bonis licet cum effectu non possit dicta emphyteusis ad fiscum transire: ad illum tñ transit mero iure,& habet ecclesia electionē intra biennium illā a fisco auferre, vel ꝙ apud illum remaneat velut apud successorem priuatu: ut est casus in d.§.1.& istud vult Bart.in d.§. si de vectigalibus. & in auth. ingressi.circa fi.C.de sacros.eccle.& Bal.in l.si quis presbyter.C. de epis.& cler.& Imo.in c.ex parte.in 7.col.de feu.& Soc.in loco præalleg. vers.3. confirmatur &c. volente ergo ecclesia potest ad fiscū transire iure successionis:idem ergo & in extraneo hr̄de,qui in hoc nō differt a fisco,vt ex præmissis colligitur:immo quantū ad hr̄dem extraneum dēt ecclesiæ dicta electio facilius cōpetere:quia potentior est fiscus,q̄ hr̄s extraneus,in quē non solet esse pmissa aliena.d.c.potuit. & ibi per gl. & oēs, & p gl.& doc.in l.fi. C. de iure emphy. Ex pmissis ergo sequit̄, ꝙ mortuo comite Honofrio inuestito primo loco pro se & hæredib.& successoribus suis,emphyteusis mero iure transiuit ad co.Galeotum eius heredem:& quamuis ab illo ecclesia potuisset eā auferre,sicut potuisset a fisco: apud eum tamen iure successionis remansit:quia ecclesia sic uoluit & hoc potuit, quod constat: quia Episcopus Laudensis non nouam concessionē & locationē faciendo,sed ueterē renouando, & illi inhærendo

dedit,cōcesſit,& locauit,& ad emphyteuſim ꝑpetuam co. Galeoto hr̄di & ſucceſſori ꝓdicti co.Honofrij,&c. & ſic patet ex oib.ꝓdictis verbis,ꝙ co.Galeotus fuit receptus ad emphyteuſim & renouatus tanq̄ hr̄s & ſucceſſor co. Honofrij. & ꝑſertim ꝑ illa verba,ſ.hr̄di & ſucceſſori co.Honofrij.l.ſi,de inſt.& l.cū poſt.§.1.de adm.tut.per no.ꝑ gl.in l.poſt mortē.§.1.q̄n ex fact.tut.& per Bar.& alios,in l.1.§.nunc.de ope.noui nunc.Cū ergo eccleſia volente,emphyteuſis peruenerit ad comitem Galeotū iure hr̄ditario,ſequitur ꝙ uenit in reſtitutione fideicom miſſi relicti extraneo,ſicut emphyteuſis priuati venit in dicta reſtitutione ea rōne, quia ad hr̄dē ēt extraneū pōt hæreditario iure peruenire,ſm Bar.& alios,in d.l.ſi patroni.in prin. ad

33 Treb.& quia ex quo eſt ſemel † facta trāſmiſſibilis ad hæredē extraneū,durat tranſmiſſibilis ēt reſpectu aliorū, ut probatur ꝑ tex.no.in l.qđ diximus.§.fi.ff.qđ me. cau. Vbi probatur,ꝙ actio,q̄ ſemel cępit competere contra primū hr̄dem, efficitur tranſmiſſibilis contra alios,& ex hoc infert Bar. ibi,ꝙ ius deliberandi ſemel tranſmiſſum per primū hr̄dem decedentem intra annum,qui fuit ſciēs.l.ę.cum antiquiorib. C.de iure delib. tranſit ad tertium hæredem mortuo ſcđo intra dictū annum ex perſona primi & non ſcđi qui tranſmittere non potuit,ꝗa ignorans fuit.d.l.cū antiquioribus,quia cū dictū ius cæperit eſſe hæreditariū,tranſit ad quemcunq;,ad quē tranſit hæreditas, & idē uult Bar.in l.qui duos.in prin.de reb.dub.Idem ergo dicendū eſt de emphyteuſi eccleſiæ,quæ ſemel iure hæreditario cæpit eſſe apud hæredē extraneū,ut.ſ.tranſeant etiam ad alios extraneos,ad quos tranſit hæreditas, & magis ad fideicommiſſarium,q̄m immediate ſuccedit comiti Honofrio,ſicut comes Galeotus,apud quem eccleſia uoluit emphyteuſim permanere.l.cohæredi.§.cum filiæ.de vulg.& pup.Et per hæc alia rn̄ſio

34 colligit ad vnū,qđ allegat in contrariū.ſ.ꝙ emphyteuſis † eccleſiæ non eſt ad hæredes extraneos tranſitoria, quia illud eſt verū cū effectu eccleſia volente, ſed ad dictos hæredes tranſit ſi eccleſia ſemel uoluit,ꝙ apud primū extraneū heredem permaneret iure hęreditario,ſicut factū reperitur ī caſu noſtro,& ad iſtud contrariū ex ꝓcedentibus reperitur ēt multipliciter rn̄ſum.Et vltra præmiſſa ad adhuc alia rōne dictus comes Galeotus debuit inueſtiri, ēt ſi ad illum non potuiſſet emphyteuſis tranſmitti,per not.per Bar.in l.1.§. permittitur. de aqua pluuia arc.& per Bar.in l.ſi mihi & Titio.de verb.obl.& in le.1.in

35 fi.de priu.credi.dum vult,ꝙ ſi † per lineam finitam reuerſa ſit emphyteuſis ad dn̄m, proximioribus facit iniuriam, ſi illis denouo non facit conceſſionem,adeo ꝙ poſſunt appellare,ſi deneget hoc facere,per d.§.permittitur. & licet ipſe ſolus eſſet ꝓximior, quia tamen ſolus fuit a co. Honofrio inſtitutus prius inueſtito pro ſe,hęredibus,& ſucceſſorib. debuit præferri,ēt ſi fuiſſet remotior,vt uoluit Imo. quem refert & ſequitur Alex. in d.l.ſi mihi & Titio.dicens ꝙ agnatis debet de nouo emphyteuſis cōcedi,vt vult Bar.ſi ſint inſtituti ab ultimo emphyteuta,eſt ſecus,ſi extranei eſſent inſtituti, quia illis eſſent præferēdi,all.nō.in ſimili per Bar.in l.ex facto.§.ſi.ad Trebel.& in l.ut iuriſiurandi.§.ſi liberi.de ope.liberto.quod eſt intelligendum vt dicit Alc.ſm diſtinctionem Bar. ibi, & ſic q̄n eſſet conceſſa emphyteuſis pro ſe & hęredibus,ut in caſu iſto,& ſic uolunt ꝓdicti,ꝙ dicto caſu,ꝙ hr̄s ēt extraneus debeat omnibus præferri. Et ſimiliter co.Galcoto ſine filiis maſculis debuit de nouo cedi eius fratribus uocatis per fideicommiſſum ex teſtamento co.Honofrii.& qui illi ſuccedunt.d.leg.cohæredi.§.cum filiæ. de vulgari & pupilla. Et non ob. quod co. Galeotus ultimo inueſtitus deceſſerit relictis filiabus & hæredibus inſtitutis, quia cum dicti fideicōmiſſarii loco co.Galeoti ſint a primo inueſtituto ſubrogati.l.qui quadringenta.in prin.ad Treb.& dicto co.Honofrio ſuccedant immediate,& non hæredi grauato,illi deberent in emphyteuſi ab eo acquiſita præferri dictis filiabus tanquam ab illo magis dilecti, & quia ſicut comes Honofrius illos in hæreditate ſua prætulit, & dictas fœminas excluſit,ſic etiam in emphyteuſi ab eo quæſita debent præferri, arg.not. per Bartolum in l. ut iuriſiurandi.§.ſi liberi. de oper. liber.& per Moder.in l.Gallus.§.fi.de liber.& poſth. cum con

36 cor.de quibus ibi per Alc.Nec inſuper obſtat,ſi dicatur,quod not.Barto. in d.§.permittitur.& in aliis locis,locum habent in emphyteuſi priuati non eccleſiæ,ſecundum Alex.in d.l.ſi mihi & Titio. per cap. ex parte. in verſic.libere. de feud. quia iſtud non eſt verum, ſed immo etiam in emphyteuſi eccleſiæ locum habet deciſio Bart.qui loquitur indiſtincte,& hoc etiam tenet Alex.in conſi. 80.in 1.uol. & reſpondet ad dictum cap. ex parte,quòd verbum liberè,refertur ad iuramentum, ut ſcilicet eo non obſtante poſſit alienari feudum reuerſum ad eccleſiam,& ad illum tex.dicto modo etiam reſpondet Imo.in conſi.38.incip.In caſu propoſito &c.qui in emphyteuſi eccleſiæ tenet opi. Bart.quam etiam ſequitur in conſi.27.Nec dictis fideicommiſſariis & ſuis ſucceſſoribus,præiudicat, quòd dictæ filiæ comitis Galeoti fuerint prius inueſtitæ,& ſic,ꝙ res non ſit integra, ſecundùm Alex.in l.ſi mihi & Titio.qui tenet,ꝙ hoc prædictis non noceat,per c. Titius filias.ſi de feu. fuerit controuer. inter domi.& agn.& reſpondet ad rationes Roma. tenentis iſto caſu contrarium in conſi.60.& ſi dicatur, ꝙ ſaltem ſunt excluſi ꝓdicti tacendo per annum.d. c. Titius filias. & prout videtur ēt Alex.concedere in loco prædicto in ultima limitatione: quando inueſtiti ſunt agnati.Ad hoc reſpondetur,quòd cum eſſent comprehenſi in inueſtitura ſuis maioribus conceſſa a duce Mediolani,probabiliter credere potuerunt,quòd hęc bona nō pertinerent ad eccleſiam, vel ſaltem potuerunt iuſtam præten-

37 dere ignorantiam,quia † authoritas ſuperioris inducit bonam fidem,ſecundùm Bal.in l.1.C.de fur.in vlti.col.uerſi.item quæritur.& ideo ſaltem danda eſſet in integrum reſtitutio ex clauſula generali,ſi qua mihi iuſta cauſa,iuxta not.per Bart.in l.1.§. item propter.de itine.actuq.priua.& in l.cum filius.§.in hac.de uer.obl.cum multis aliis concord.de quibus ibi per Alex. Præterea dicta inueſtitura uelut ſubreptitia fuit nulla,quia Epiſcopo inueſtienti dictas mulieres non fuit expoſitum,quòd mortuo eorum patre co. Galeoto eius fratres eſsent uocati per fideicommiſſum ex teſtamento comitis Honofrij,& ſic ignorauit,ꝙ illi eſſent de nouo inueſtiendi,& dictis fęminis præferēdi,caſu quo in inueſtitura illius non eſſent comprehenſi:quòd ſi ſciuiſſet uériſimiliter illis inueſtituram non feciſſet, uel ſoltē difficilius eam conceſsiſſet,ideo ualere non debet.c.poſtulaſti. de reſcr.& l.ſed ſi hac.§.patronum.de in ius uoc.& l.1.ff.de nata.reſti.eſt enim præſumendum,quòd noluerit alteri præiudicare,& iniuriam inferre.l.2.§.meritò.& §.ſi quis a principe. ne

38 quid in loc.publ. quia ergo † ſciebant prædicti ius ſuum ſaluū eſſe,ex quo talis inueſtitura erat nulla,uel ꝙ tacitè intelligebatur facta ſine præiudicio tertii.§.ſi quis a principe.eis nō præiudicat curſus temporis,nec vn̄r tacendo illum approbaſſe,nec etiam approbatio & confirmatio dictæ inueſtituræ facta a ſūmo Pontifice poteſt prædictis nocere, ut ſtatim dicetur. Nec præmiſſis omnibus obſtat, ꝙ Innocentius ſummus Pontifex declarauerit,dictos fratres co. Goleoti in dictis inueſtituris nō eſſe comprehenſos,& ꝙ in inueſtitura facta co.Galeoto eius filiæ & hæredes intelligantur comprehenſæ,& ꝙ ad illas emphyteuſis ſit tranſitoria,quia dicta declaratio uelut ſubreptitia non ualuit,quoniam ſummo Pontifici fuit expoſitum,ꝙ Honofrio hæc bona in emphyteuſim fuerunt conceſſa: quæ uerba ſecundùm propriam ſignificationem intelliguntur de ſimplici emphyteuſi & propria,quæ fit pro penſione modica,ut in præcedentibus fuit dictum, & licet fuerit narratum, ꝙ conceſſa fuit ſub annua penſione librarum ducentarum: non tamen ex narratis potuit conſtare ſummo Pontifici, ꝙ huiuſmodi pēſio correſponderet fructibus,quoniam talis penſio poteſt eſſe modicà habito reſpectu ad ualorem fructuum. Pro quibus concluditur,ut in præmiſſis. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *In emphyteuſi conceſſa pro ſe, filiis & nepotibus,nepotes ex filio prædefuncto admittuntur cum patruo.*

2 *In legato facto familiæ,ad quod uocatur vnuſquiſque,prout eſt proximior,admittitur nepos cum patruo.*

3 *Si emphyteuſis fuit recepta pro ſe,filiis & filiabus,& extet ſtatutum,quòd exiſtentibus filiis non ſuccedant fœminæ, non intelliguntur vocatæ ſimul & eodem tempore cum filiis, ſed ordine ſucceſſiuo.*

4 *Pater ſtipulando pro ſe, filiis & nepotibus, intelligitur ſtipulari ordine ſucceſsiuo,quia eis vt hæredibus ſtipulari intelligitur,& quia ſi filij, & nepotes dicerentur vocati ſimul cum patre: pars quæ illis deberetur,tanquam quid profectitium, ſtatim pleno iure patri quæreretur.*

Aduen-

5 *Aduentitium non autem profectitium dicitur, quod nepos ab auo consequitur.*
6 *Sicuti seruatur ordo respectu illius, qui emphyteusim pro se & filiis, & nepotibus recepit, ita seruari debet inter filios & nepotes.*
7 *Nepotes ex filio præmortuo non admittuntur ad emphyteusim receptam vt supra, vnà cum patruo, sed patruus & recipientis filius illis præferri debet.*
8 *Alternatiua posita inter personas honoratas significat ordinē.*
9 *Determinatio æqualis debet fieri, etiam si in omnibus determinabilibus non sit eadem ratio.*
10 *Determinatio inæqualis fit ex uoluntate contrahentium, prout etiam fieri debet, quando testator sic expressè, vel tacitè voluit.*
11 *Emphyteusis ecclesiæ non intelligitur recepta pro filiis, & nepotibus, vt hæredibus: nec ad illos iure hæreditatio transit.*
12 *In multis differt, an feudum receptum sit pro se, & hæredibus, quo casu dicitur hæreditarium, vel pro se & filiis.*
13 *Quod dicit Bar. in l. ut iusiurandi. §. si liberi. de ope. liberto. prius filios, deinde filias ad emphyteusim receptam pro se, filiis, & filiabus admitti, quando ex forma statuti filij excludunt fœminas, procedit in emphyteusi hæreditaria, vt quando a priuato est concessa, vel quando ab ecclesia conceditur pro liberis, et hæredibus.*
14 *Ordo successiuus iuris vel statuti debet seruari in dispositione hominis tanquam ad illum præsumatur habuisse disponens respectum inter diuersas personas, sub diuersis nominibus vocatas, & quando inter uocatas sub uno & eodem verbo nulla resultat difformitas.*
15 *Nomen collectiuum, puta familia, denotat ordinem inter omnes.*
16 *Quando testator simul vocat personas, inter quas non cadit ordo necessitatis, nec etiam charitatis, tunc non attenditur ordo successiuus.*
17 *Auus potest acquirere pro nepotibus quandocunque concipiendis, & sic etiam post mortem.*
18 *§. emphyteusim. in auth. de non alienan. qui de nepotibus loquitur indistinctè, intelligitur etiam de concipiendis post mortem aui.*
19 *Si dominus emphyteusim ad eum per generationem finitam reuersam duobus fratribus de nouo concedat, intelligitur secundum naturam præcedentis contractus.*

CONSILIVM CLXII.

PRIMO quæritur, vtrum ad emphyteusim receptam ab ecclesia pro se, filijs & nepotibus cōcurrant nepotes ex filio pdefuncto cū patruo. Et videtur prima facie dicendum ꝙ sic, per no. p Ang. in l. Gallus. §. 1. de lib. & posth. ubi vult, secundum 1 ꝙ † eū intelligit, & declarat Alex. ꝙ dicto casu, quo emphyteusis cōcessa est pro se, filijs, & nepotib. ꝙ filij & nepotes ex filijs viuentib. ueniant ordine successiuo, & ꝙ nepotes ex filio prædefuncto admittātur simul cum patruo, per §. cum filius. insti. de hæred. quę ab intest. defer. alleg. etiam Alex. tex. in l. interdū. in prin. de hære. insti. & no. per Bald. in l. 2. C. de secun. nup. ubi vult, ꝙ si filia excludatur a statuto filijs & nepotibus extantib. quòd excludetur per filios simul & nepotes ex filio præmortuo adducit etiam tex. in c. 1. de grad. succe. in feud. & idem Ange. in consi. 37. Quidam Ioan. &c. & Pau. de Cast. in consi. 137. Viso puncto, in fi. Secundo istud probatur ex not. per glos. in l. 2 cum ita. §. in fideicommisso. de leg. 2. quæ vult † ꝙ in relicto facto cognationi vel familiæ, & ad quod vocantur illi de familia prout quisque est proximior ut ibi, admittitur etiam nepos cū patruo. si ergo ubi proximior intelligitur vocatus, nepoti non præfertur patruus, sed ambo admittuntur simul, multo magis in casu, in quo uocatus est nepos & filius, & cum glos. in dicto §. in fideicommisso. transit Imo. & Pau. de Cast. & Alexand. in consi. 88. & in consi. 26. 3. vol. & Soci. in consi. 254. & ista videtur esse communis opi. Nam secundum Imo. in d. §. in fideicommisso. illo casu præsumitur, testatorem illos de familia, & cōtętos sub nomine collectiuo admitti uoluisse eo ordine, quo ab intestato fuissent successuri, & cū quo iure uidet̄ testator se uoluisse conformare, per no. per Bart. in l. hæredes mei. §. cum ita. ad Treb. & quæ ratio ēt locum hēt in casu nr̄o. Tertio ad idem facit, quod no. Bar. in l. vt iurisiurandi. §. si liberi. de ope. 3 libe. dum cōcludit, ꝙ si † recepta sit emphyteusis pro se, filijs & filiabus, & extet statutum, ꝙ extantibus filijs non succedāt filiæ, non intelliguntur vocatæ simul & eodē tēpore cum filiis sed in eorum defectum, & ſm ordinem successiuum, qa præsumēdum est, ꝙ testator voluerit se conformare cum dispositione statuti, & cum Bar. trāsit Bal. in l. liberti, libertęq;. C. de oper. liber. & Pet. de Anch. in cle. 2. de iure patro. & Imo. in c. potuit. de loca. in ult. col. & Ale. in l. Gallus. §. j. in fi. & in consi. 9. & 99. 5. vol. quod ēt procedit, si emphyteusis sit dicto modo recepta ab ecclesia, ut ibi per eum, & prout ēt uoluit Pe. de Ancha. in consi. 434. Postquam ista domina, &c. & propterea vr̄, ꝙ Ale. malè sentiat in consi. 129. 5. vol. qui uelle vr̄, ꝙ isto casu nepotes ex filio pdefuncto admittātur simul cum patruo per no. per Bald. & Raph. in d. §. in fideicommisso. qui tenent contra gl. ibi, qm̄ (ut dixi) illa glo. est magis communiter approbata, nec differentia, quam facit inter emphyteusim priuati, de qua loquitur Ang. & alii sequaces ſm eum, & emphyteusim ecclesiæ vr̄ procedere, quia (vt dictum est proxime) quantum ad hoc, una non differt ab altera, per no. per Pe. de Anc. in d. consi. cum quo transit etiam Alex. in consi. 204. secundo uol. quia præcipue uim facit in dictione alius, quæ denotat similitudinem, & quæ in casu nostro non fuit expressa, & quamuis etiam alle. no. per Bal. & Cum. in d. §. in fideicommisso, tñ (ut dixi) contra eos est ibi gl. communiter approbata. Sed tamen his non obst. cōtrarium arbitror de iure verius. Nam pa4 ter stipulando & recipiendo pro se, filiis, & nepotibus, intelligitur stipulari ordinē successiuo, ſm Bart. & Doc. in l. Gallus. §. 1. duabus rationibus. Et primo quia intelligitur eis stipulari, ut hæredibus, per no. in l. si tibi. §. si decem. de pact. quæ ratio tantum habet locum, quando est emphyteusis priuati, quæ sui natura est ad quoscunque hæredes transitoria, inst. loca. §. adeo. & C. eo. l. uiam ueritatis, sed in emphyteusi ecclesię dicta ratio cessat, quia cum ad hæredes extraneos non transeant. §. emphyteusim. in auth. de non alie. & no. in l. etiam. in princ. solu. matr. videtur dicto casu pater stipulatus vt filiis, secundum Bar. in d. §. si pactus. & in l. quod dicitur, de uerb. ob. cum concor. de quibus ibi per omnes Moder. Est ergo etiam alia ratio quare dicatur pater stipulatus in dubio ordine successiuo, secundum Bart. in d. §. 1. quia si filii & nepotes dicerentur simul cum patre vocati, pars, quę illis deberetur, statim pleno iure quæreretur patri tanquam quid profectitium, in quo nihil etiam hodie est immutatum, ut not. in leg. 1. C. qui admit. & in leg. fin. de suc. edict. & sic stipulatio in persona filiorum, & nepotum, non haberet effectum, ut ergo non sit sine effectu, intelligitur seruatus dictus ordo. leg. quoties, de uerbor. obligat. & de reb. dub. l. quoties. Et ista ratio est generalis ad omnem emphyteusim etiam ecclesiæ, & ideo etiam illa dicitur cōcessa prædictis ordine successiuo. Et si dicatur, ꝙ ista tantum locum habet quo ad recipientem & eius filios & nepotes, sed quo ad filios & nepotes mortuo auo inuestito cessat dicta ra5 tio, quia illud, quod habet† nepos ab auo dicitur aduentitium & non profectitium respectu patris, ut probatur ex not. per glo. in l. quæsitum. in princ. de leg. 3. quam approbat Bar. Ange. & Imo. & idem vult glo. Ro. & Alex. in l. qui in aliena. §. interdum. de acq. hær. & Ang. Imo. & Alex. in l. in quartam. ad l. Falc. & consequenter mortuo auo si nepos admitteretur simul cum patre suo, acquireretur nepoti proprietas, & patri solus vsusfructus. l. cum oporteт. in prin. C. de bonis quę li. & sic stipulatio non reperitur inutilis in persona nepotis etiam reincidentis in potestatem patris per mortem aui, sed ad hoc respōdetur, ꝙ quamuis ratio prædicta uideatur inter filium, & nepotem cessare post mortem aui, per id quod proxime dixi; nihilo minus etiam inter eos dictus ordo est seruandus, quo6 niam (ut dictum est) ille, qui recepit pro † se, filiis & nepotib. censetur primo uocatus per rationem, quam Barto. assignat in d. l. Gallus. §. 1 Sicut ergo respectu ipsius ordo seruatur, qa præfertur, sic etiam seruari debet inter alios filios & nepotes non per eandem rationem, sed ut æqualis sit determinatio inter oēs. l. iā hoc iure. de uulg. & pup. ſm Soc. in d. l. Gallus. §. 1. Gicitur. n. ibi per Are. & Alex. ꝙ relinquantur fratri, & liberis eius ꝙ inter dictos liberos ordo successius seruari debet, quia uocan-

uocantur per nomen collectiuum.l.liberorum.de uerb. sign. & idem ēt ordo ſm Soc. habebit locum quoad fratrem,& liberos eius, & sic ille pfertur & post mortē eius liberi, seruato ēt inter eos dicto ordine,vocati intelligent,.vt sit omnium æqualis determinatio.l.iā hoc iure. & idem ēt alia ratione voluit ēt Cum.ibi. Postquam igitur constat,vt ex pmissis probatur,ꝙ cõcessio in emphyteusim pro se, filijs & nepotibus ſm intentionē omniū facta intelligitur quo ad oēs ordine successiuo.

7 Dr̄ † ēt ꝙ in casu nr̄o nepotes ex filio præmortuo non admittūtur cū simul patruo, sed patruus eorū & filius recipiētis debet eis præferri, prout vr̄ esse casus in l.hæredes mei.§.pe.ad Treb.vbi dr̄, ꝙ si testator grauauit vxorem hæredem restituere hæreditatem filijs suis,vel nepotibus,aut cognatis,ꝙ filii q̄ diu extant,præferuntur,quia † alternatiua posita inter prædictas personas honoratas,significat ordinem,vt ibi,& in l.cum pater.§.fi.de l.2.& no.Bar.& alij in prædicta.le.Gallus.§.1.& quia ille tex.loquitur generaliter, est ēt generaliter intelligendus.l.de precio.de pub.& l.1.§.& generaliter.de leg. præstan. & per consequens dictus ordo dēt seruari, non tantum inter filios,& nepotes ex eis, sed etiam quo ad nepotem ex filio pmortuo,& illum tex.ad hoc ibi no.Raph.& ita tenet per generalitatē illius tex.& per rationem,quia sub illo verbo nepotes, ꝯtinentur oēs,hoc est non solum illi nepotes, qui extant ex filio testatoris viuo,sed ēt extantes ex filio pdefuncto, sicut ergo, qui supersunt ex filio viuo non uocantur,donec viuit pater suus,& hoc est certum, ut ibi,sic ēt alius nepos ex filio præmortuo non dēt prius vocari,quia inter illos uocatos sub eodē noīe & verbo dēt eē æqualis determinatio.d. l.iā hoc iure. vbi pbat, & p eo.alle.ēt Ale.ibi tex.ī l.si legatarius.§.3. cū ibi no.p Bar.ꝙ dicta determinatio æqualis faciēda ē, ēt respectu tpis, & facit,quia vnū & idē verbū nō dēt diuerso iure cēseri. l.cum qui ædes.de vsucap. & cum Raph.transit ēt Alex.in d.§. pe.& licet ad hoc pōderet alio mō illum tex.& dicat,ꝙ illo casu de mente testatoris videbatur constare,dicendo,restituas filijs meis,vel vni eorum, quasi ꝙ vno solo extante voluerit illum nepotibus ēt ex alio præmortuo præferri, nihilo minus a ratione ēt Raph.non recedit, immo illam approbat,q̄ pcedit ēt si non dixisset illa verba,s. vel vni eorum,& q̄ efficacior est, quam inductio Alex.quia ad ea posset responderi,si quis tenere uellet,ꝙ filius non pferatur,ꝙ vnum filium voluerit pferri nepotibus ex eo,& non aliis ex filio præmortuo, quemadmodum ergo in casu illo inter filium & nepotem ex filio præmortuo seruatur ordo prælationis, ita etiam dicendum est in casu nostro,in quo ordine successiuo pariter uocantur. Nec refert, ꝙ vno casu ordo intelligatur dari per alternatiuam. d. §.penu. & in casu nostro per aliam rationem,quia alternatiua non debet magis operari specialiter, quæ ad nepotes ex fratre præmortuo,quam operetur ordo datus in casu nostro, q̄a utroq; casu est eadem ratio, cum & hic concessio facta pro nepotibus omnes sub eodem uerbo includat, & sic etiam extātes ex fratre pmortuo,ergo illi debent admitti eo tēpore,quo alii sunt uocati,& sic post omnes filios extinctos.d.l.si legatarius. §. j. & quæ † æqualis determinatio fit, ēt in omnib.determinabilibus non sit eadem rō.d.l.iā hoc iure.& ibi per Ale. & per eum in d.l.Gallus §.1.& in l.in testō. C.de testam.milit. & ꝙ nepos ex filio pdefuncto non admittatur simul cum patruo isto casu,pcisē uoluit ēt Ale.in d.consi.129.5.uol. quamuis de prædictis mentionem non faciat,& respondet ad no. p Ange.in d.§.1.& in d.consi.37.& per Pau.de Cast.in d.consi. 137.ꝙ ipsi loquuntur & ꝙ eorum opi. procedit in emphyteusi priuati,quam pater pro filiis & nepotibus ur̄ stipulari, ut p hæredibus quia ad hæredes extraneos est transitoria,ut no.in d.§.si pactus,quia ergo pro filiis, & nepotibus uelut pro hæredibus pater recipit, illa emphyteusis est res hæreditaria sicut quælibet alia res,ideo quemadmodum nepos ex filio præmortuo in hæreditate aui succedit simul cum patruo. §. cum filius. instit. de hæredi. quæ ab intesta.ita etiam in † dicta emphyteusi debet admitti simul cum eo,ex quo defertur hæreditario iure, quasi ꝙ inter contrahentes actum sit,ꝙ ad illos pueniat, ad quos de iure hæreditas debet peruenire, & sic isto casu inter nepotes fit determinatio inæqualis ex uoluntate ipsorum cōtrahentium, prout ēt fieri dēt, qn̄ testator sic uoluit expresse uel tacitè.d.l.iā hoc iure,& d.l.in testamento.in fi.sed

8

9

10

11 est aliud † in emphyteusi ecclesiæ, quæ non intelligitur recepta pro filiis,& nepotib.uelut hęredibus,q̄ non transit ad illos tanquam ad hr̄des,neq; iure hr̄ditario,& ad quam noīantur p̄ dicti,ēt si nō sint hæredes,& ubi sint hr̄des,admittuntur æqualiter ad dictam emphyteusim, ēt si sint instituti ex disparibus partibus,ſm Bar.in l.ut iurisiurandi.§.si liberi.de ope.liber.& Bar.in d.l.quod dr̄.de verb.obl.& in d.§.si pactus.cum aliis cōcor.de quibus in dictis locis,& hoc quia emphyteusis ecclesiæ non est ad hæredes extraneos transitoria ex sui natura, secundum gl.& Bar.in l.etiam in prin.sol.matr.& Bar.in locis proxime allegatis,& est communis opi.secūdum Alex.in d.consi.& Imo.etiam in l.ex facto.in prin.de hær.inst.attestatur hanc esse communem opi.& idem dicit Alex.in consil. 80. col.pen. 1. vol.& in consi.8.& 9.3.vol.& in consi.22. quinto uol. & in l. si patroni.in prin.ad Trebel.& in leg.quidam.§.nihil. de eden. quia & in dictis consiliis referuntur plene illi, qui istam opin. sunt sequuti,eos aliter non refero,quia ergo dicta emphyteusis ecclesiæ dicto casu ad filios non transit iure hæreditario, nec dicitur res hereditaria, ut dixi, non defertur simul cum hæreditate,sed alio iure separato ab illa,& ideo non mirum si nepos ex filio præmortuo ab ea excludatur a patruo licet concurrat in hæreditate aui simul cum illo, ut probatur in d. leg. heredes mei.§.pen.ad Trebel.inducendo,ut supra,sicut etiam alias in multis † differt feudum receptum pro se, & hæredibus,quo casu dicitur hereditarium,uel pro se & filijs,ut nota. Cy.in leg. manumissis.C.de libe.& Ioan.Andr.in additi. Specu.in titu. de feud.in fina.in additi.incip.Potest differre.& per And.de Isern.in cap.in princip.§. hæc quoque.de success.feud. & per Ale.latius in consi.70.& in consil.45.3.vol.& in consil. 19.in 5.uol.& ſm prædictā distinctionem dēt intelligi,qd̄ no. Bar.in d.l.ut iurisiurandi.§.si liberi.de ope.lib.dū dicit, ꝙ filiis per prius,& filiæ p posterius admittuntur ad emphyteusim receptā,pro se, filius & filiab.qn̄ ex statuto filii excludunt filias a successione paterna, ut hoc procedat in emphyteusi hæreditaria,sicut esse dr̄,qn̄ † a priuato est concessa,vel qn̄ ab ecclesia cōceditur pro liberis,& hæredibus,& sic ex pacto efficitur hæreditaria,& de qua etiam loquitur Pet.de Ancha.in d.consi.434. sed qn̄ non est hæreditaria,ut in casu nostro,tunc videtur,ꝙ dicto casu admittantur,ad emphyteusim fœminæ simul cum masculis nulla habita consideratione ad statutum, quod loquitur de alia re l.si unus.§.ante omnia de pact. & prout probatur ex no.per Doct.communiter in d.l.Gallus.§.quidam recte.qui dicunt,ꝙ si instituat frater & filii eius,ꝙ dicti filii dr̄r simul uocati ex natura copulæ,& sic illo casu non non intelliguntur vocati ſm ordinem succedendi ab intestato,de iure cōi, ſm quē frater tanquam proximior solus fuisset admissus,quemadmodum ergo dicto casu non intelligitur testator se uoluisse conformare cum dispositione,& iuris ordine, ita etiam dicto casu non uidentur, contrahentes se retulisse ad ordinem statuti de hæreditate loquentis,uel tenendo ꝙ no.per Bar.in d.§.si liberi. locū habeant indistincte, & sic ēt in emphyteusi ecclesiæ nō hæreditaria,pōt aliter r̄nderi,ſm Soc.in d.§.quidā recte. & in consi. 90. Abunde & subtiliter.inserto inter consi.Mar.qd̄ Bar.loquitur, quando ordo inter filios & filias datur a statuto cū quo disponens videtur facile se uoluisse conformare, quia cum statutum sit lex spālis respectu loci uidentur ciues uiuere velle ſm statuta suæ ciuitatis,ut dicit Domi.in c.1.in 6.not. de consti.lib.6.Sed quando datur ordo a iure cōi, tunc disponēs ad illum nō vr̄ habuisse respectū ita de facili, si repugnat propria uerborū significatio,& isto casu ſm Soc.procedūt ea,quæ dicuntur communiter per Doct.in d.§.quidam recte. in exemplo,de quo supra. Et istę est etiam casus noster, in quo agitur de interpretando concessionem factam in emphyteusi scd̄m communem & non ſm dispositionem statuti, & ideo sicut in casu,de quo per Doct.in d.§.quidam recte.non receditur a verbis & a iure communi,nec recipiunt aliam interpretationem, ita ēt in casu nostro debet seruari.Vel tertio potest responderi ad contrariū, ꝙ ordo iuris † uel statuti dēt seruari in dispositione hominis, tanquam ad illum præsumatur habuisse disponens respectum inter diuersas personas uocatas sub diuersis nominibus,& quando nulla resultat difformitas inter uocatos sub uno,& eodē uerbo,puta quando conceditur emphyteusis pro filiis,& filiabus,& prout loquitur Bar.& sequaces. Nam

12

13

14

dicto

dicto casu admitti pōt, ꝙ inter filios & filias seruet ordo statu ti, q a inter filios sub vno verbo, & similiter inter filias sub alio verbo positas nulla dat difformitas & dīa, sed in casu nostro ē secus, quia si fm ordinē, quo succedit ab intestato, admitterentur filij & nepotes, inter ipsos nepotes positos & uocatos sub eodē noīe, resultaret difformitas, quia nepos ex filio præmortuo præferretur alteri nepoti ex filio viuente, & sic non vocarentur simul, sed diuerso tpe, & rō diuersitatis est in promptu, q a hoc vltimo casu vnū, & idem verbum censeretur diuerso iure, cōtra. l. eū qui ędes. de vsuca. vbi non cadit in eodē verbo, sed in separatis & diuersis verbis, & istud ēt est, ꝙ sentit Raph. & Alex. in d. l. hæredes mei. §. pen. Et ex hoc ēt colligitur respō sio ad no. per gl. in d. l. cū ita. §. in fideicommisso. de leg. 2. dato 15 ēt ꝙ sit vera, quia in casu uocantur † omnes sub uno & eodem nomine collectiuo, ꝙ significat ordinem inter oēs, qui continentur sub illo, ut ibi. & in l. peto. §. fratre. eodē tit. & prout ēt dnt Doct. in d. §. quidam recte. & sic verbū illud ex sui natura non capitur, nec capere pōt vniformiter alios oēs comprehensos sub illo, licet essent diuersi gradus, admitterentur, & uocarentur simul & eodem tēpore, nec nepotes sunt magis collecti sub illo, quā alij, & iō quoad illos ēt ordo iuris seruatur, & vniformiter non uocantur, quia natura illius verbi nō est, vt vniformiter capiatur, sed difformiter, & ī casu nostro nepotes vocantur specialiter & sub speciali noīe, ꝙ ex natura sui non dēt difformiter capi, & iō inter illos nō dēt diuerso iure censeri. d. l. eum qui ædes. & istud ēt sentit Alex. in d. l. pe. dicēs, ꝙ licet gl. in d. §. in fideicōmisso. quā alleg. cōtra illud, qđ Raph. no. ex illo text. sit uera, tū putat adhuc, ꝙ in casu illo præferatur filius nepoti ex altero filio præmortuo rationibus præmissis, & sic etiam per rationē Raph. quæ præcessit, & quæ fundatur, vt dixi, in hoc, quia inter nepotes seruari debet æqualis determinatio, quæ ratio cessat in casu gl. in d. §. in fideicommisso. in quo non uocantur nepotes specialiter, sed collectiue, & generaliter. & sic Alex. in d. §. pen. vult quod casus, de quo ibi per eum, post Raph. & qui non differt a nostro, & casus, de quo per gl. in d. §. in fideicommisso. non sint contrarij, sed diuersi, & ratio colligitur ex præmissis, quæ est etiam de mente Rapha. & Alexan. ut dixi. Non obst. etiam pręmissæ conclusioni tex. in l. interdum. in prin. de hæred. insti. quem etiam Alex. in d. §. quidam recte. alleg. pro opi. Ang. cōtraria, quia ad illum rñdet idē 16 Alex. in d. consi. 129. & ultra eum † pōt responderi, ꝙ in casu illo testator vocauit primum filios fratris, quæ uerba a testatore prolata non hēnt in se ordinē successiuū, quia inter prædictos non cadit ordo necessitatis, nec etiam charitatis, vt no. Doct. in d. §. quidam recte, sed in contractu, de quo agitur, aliud est, & qui in hoc differt ab ultima uoluntate per rationem, quæ assignatur per Bar. in eo §. de qui supra, & ideo filius admittitur prius, & cuilibet nepoti ēt ex filio pdefuncto, prefertur. Et similiter nō ob. ꝙ no. Bal. in l. 2. C. de secun. nup. dū dicit, ꝙ nepos ex filio præmortuo cōcurrit cū patruo ad portionē fœminæ, ex forma statuti excluditur per filios, & nepotes, quia portio filiæ exclusę defertur p statutū iure hæreditario, unde quemadmodū ad hæreditatē de iure cōmuni cōcurrunt prędicti, eodē modo debent concurrere ex mente statuti ad partem fœminæ, quæ ratio non habet locū in casu isto, in quo emphyteusis ecclesię non est hęreditaria, nec defertur hæreditario iure, ut dictū est superius, & declaratū, ex quib. in hoc primo dubio videtur concludendū, ꝙ solus filius superstes ad totam emphyteusim dicatur uocatus. Secundo quæritur, utrum nepotes ex dicto filio superstite, & qui concepti, & nati sunt post mortem testatoris, admittantur ad hanc emphyteusim. Et prima fronte uidetur, ꝙ nō, per tex. in d. l. cū ita. §. in fideicommisso. iuncta l. si cognatis testatoris. & ad quod, ut supra dictū est, cum prędicti sint uocati ordine successiuo, admittuntur solum illi de familia, vel qui concepti erant tempore testamenti, uel tempore mortis testatoris, ut no. Bar. in d. l. si cognatis. & de quo per Alex. in l. qui filiab. in prin. de leg. 1. Sed pręmissis non obstāt. 17 contrarium de iure puto uerius. Nam auus † pro nepotibus, quandocunque concipiendis, & sic ēt post mortem suam, pōt acquirere. l. Paulus. de bo. lib. & no. Bar. in d. l. quod dicitur, de 18 verbo. obli. in fine. Itē de iure † potest emphyteusis ecclesiæ concedi pro filijs, & nepotib. §. emphyteusim. in authē. de non alie. & quia indistincte loquitur de concipiendis, etiā post mortem aui intelligitur, ita ꝙ non est prohibitum illam concedere ēt pro dictis nepotib. concipiendis. l. de precio. de publi. si ergo facta ēt concessio pro filiis, & nepotib. & sic secundum modum a iure specialiter in hoc traditum, debet intelligi concessio facta secundum dispositionem. l. præcedentem, & ab illa recipere interpretationem. l. quæro: §. inter locatorem. ff. loca. & interpretari secundum naturam actus, super quo interponit. l. si stipulatus. de vsu. & bene probatur ex no. per Bar. in l. mihi & Titio. de verb. obl. dum uult, cum quo alii transeunt, quòd si 19 † per generationem finitam sit reuersa emphyteusis ad dominum, & illam de nouo concedat duobus fratrib. ꝙ intelligitur facta secundum naturam præcedentis contractus. l. insulam. de pres. uerf. quæ ratio cessat in contrariis, quia non præcedit specialis prouisio legis circa personas certas, & ad quas restringat facultas relinquendi, secundum quam possit hominis dispositio interpretari. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Patruus solus admittendus esse uidetur ad portionē fratris, qui decessit sine filijs exclusis nepotibus ex alio fratre præmortuo. contrarium dicitur infra nu. 7.*

2 *Emphyteusis ecclesiastica sui natura non transit ad hæredes extraneos.*

3 *Filij & nepotes intelliguntur uocati ordine successiuo, quamuis emphyteusis dicatur recepta pro filijs.*

4 *Ordo gradus debet attendi, quando tractatur de succedēdo ex dispositione hominis, secus si ex dispositione legis, quia tunc concurrunt.*

5 *Filius non succedit in locum patris, ubi tractatur de causa non concernente causam hæreditatis, aut non cohærente causæ hæreditariæ.*

6 *Quando plures uocantur ordine successiuo, donec extat aliquis ex filijs, non uocatur nepos.*

8 *Contrahentes etiam, sicuti testator, in dubio censetur habuisse respectum ad ordinem succedendi a iure traditum.*

9 *Alternatiua importat ordinem successiuum, nedum inter personas diuersi gradus, sed etiam eiusdem.*

10 *Quando plures uocantur per nomen collectiuum, puta familiæ, tunc ordo successiuus seruatur inter personas diuersi gradus, nō autem inter illas, quæ sunt eiusdem.*

CONSILIVM CLXIII.

QVAERITVR & in dubium reuocatur, utrum ad emphyteusim ecclesiæ admittantur nepotes ex fratre præmortuo simul cum patruo, an uero patruus solus admittatur ad portionem fratris, qui decessit sine filiis, & prima facie dicendum uidetur. 1 † ꝙ solus patruus tanquam proximior sit admittendus. Nā huiusmodi emphyteusis fuit recepta pro se, filiis & nepotib. & ideo filii uel nepotes admittuntur, etiam si non sint hæredes pa 2 tris, quia emphyteusis † ecclesiastica sui natura non transit ad hæredes extraneos. §. emphyteusim. in auth. de non alie. & no. glo. & Doct. communiter in l. etiam. in prin. solu. mat. & Doc. in c. in præsentia. de probatio. & ideo recepta, & cōcessa dicto modo transit ad prædictos, etiam si non sint hæredes acquirētis, secundum Specu. de loca. § nunc aliqua. uersi. 79. & 15 q. & Bart. in l. ut iurisiurandi. §. si liberi. de oper. liberto. & Bar. & Bal. in l. si tibi decem. §. si pactus. de pac. & in l. Gallus. §. quidā recte. de liber. & posth. & Bal. in auth. si quas ruinas. C. de sacrosf. eccl. & Bar. in l. quod dicitur, de uerb. oblig. cum concor. de quib. ibi late per Ale. qui idem tenet, & in consi. statim alle 3 gando. Item prædicti † ex tenore dictæ inuestituræ intelliguntur uocati ordine successiuo, quamuis dicta emphyteusis dicatur recepta pro filiis, ut filiis, secundum Bar. in d. §. quidam recte. circa fi. per secundam rationem, quam ibi assignat, cū quo transeunt Doc. communiter ibi, & in aliis locis alleg. & p Ale. & cōsequenter ille, qui est proximior, uidetur uocatus p prius secundum Bar. & Do. in d. §. quidam recte. & Sal. in l. j. C. de iure emphy. in 17. q. & Paul. de Castr. in l. cum ita. §. in fideicommisso. de lega. 1. Ex quibus infertur, ꝙ filius debeat prius admitti, quam nepos, & per consequens ꝙ frater præmortui sine filiis debeat præferri filiis alterius fratris prædefuncti. Et ita vī

expresse decidere Bal. in d.§.in fideicommisso.ubi uult,ꝙ si testator legauit familiæ suæ centum,legatum debetur his,q͂ sunt in proximiori gradu tempore mortis testatoris, ut ibi in text. 4 unn secundum eum filius pfert filio fratris pmortui.Nec† tunc attenditur,ꝙ filius fratris præmortui repræsentet patrem,sed ordo gradus dēt attēdi,quando tractatur de succedendo ex dispositione,seu prouisione hominis.d.§.fideicommisso.secus si tractetur de succedendo ex dispositione legis,quia tunc cōcurrent in auth.cessante.C.de legi.hære.Nam in dispositione hominis consideratur affectio, quę uidetur esse maior ad proximiorem in gradu,ut probatur in d.§.in fideicommisso.non sic in casu auth.cessante.secundum Bal. & propter hoc ipse reprehendit gl.in d.§.in fideicommisso.in uer. proximo. quæ tenebat contrarium per d.auth.cessante.& cum opi.Bald.transit etiam Rapha.in d.§.in fideicommisso.qui pro hoc adducit rōnem,nam secundum eum filius fratris non assumit locum patris,ut succedat cum patruis,nisi quādo tractatur de successio 5 ne in hæreditate ascendentis,sed ubi † tractatur de cā non concernente cām hæreditariam,aut non cohærente cāæ hrditariæ non reperitur,ꝙ tunc succedat in locum patris sui,& illud ſm eum est de mente Bar.in auth.post fratres.C.de suis & legi. Et per prædicta,ꝙ in casu nostro non concurrat filius fratris cū patruo sed ꝙ solus patruus admittatur ad portionem deficientem,tenet Ale.in consi.129.5.uol.& cum opi.Bald.& Raph.in d.§.in fideicommisso.transit etiam Alex.in cōsi.204. Consideratis uerbis,&c.2.uol.& ultra prædictos pro ista opin.uidetur tex.iuncta glo. in l. hæredes mei.§.fi.ad Treb.ubi probatur, ꝙ 6 † quando plures uocantur ordine successiuo.ꝙ donec extat aliquis ex filiis,non uocatur nepos ex filio præmortuo, & ita tenet ibi Raph.per generalitatem illius text.cum quo transit etiā Ale.qui etiam adducit no.per Bal.in d.§.in fideicommisso. Sed istis non ob.cōtrarium puto uerius,& sic quod dicti nepotes 7 † admittantur in stirpes cum patruo.Et primo per not.per gl. relatam ad tex.in d.l.cum ita.§.in fideicōmisso, quæ uult, ꝙ in relicto facto familiæ, & quo casu illi de familia admittuntur, prout quisque est proximior, nepos ex fratre præmortuo admittitur simul cum patruo per d.auth.cessante.& cum gl.simpliciter transit Bar.& Ang.ex quo illam non improbant,& expresse illam approbat ibi Im.quia testator uidetur in dubio voluisse illos de familia uocari eo ordine, quo fuissent successuri ab intestato de iure communi,per no.in d.l.Gallus. §. quidam recte.& faciunt no.per Bar.in l.hæredes mei.§.cum ita.ad Trebel.cum concor.de quibus ibi,per quod tollitur rō Bald.& ad rōnes suas respondet etiam specialiter Imo.in d. §. in fideicommisso.& cum gloss. transit etiam Alc. qui est sibi contrarius in consi.88.Videtur,ꝙ concurrere,&c.1.uol.qui dicit, ꝙ Doct. uidentur communiter transire cum opi.gl.respondet etiam Ale.ad rationes Bald.& etiam refert, ꝙ ipsemet Bal. in quodam consi.incip.Casus talis est,quidam Titius,&c.sequutus est op. glo.in d.§.in fideicommisso.& cum opi.gl. transit etiam Alex. in consi.26.Videretur fortasse,&c.3.uol.Dicens etiam ꝙ opi. gl.est communiter approbata,&ꝙ pro illa consuluit Bald. in consi.palle.ubi cōcludit,ꝙ si testator dicat, substituo filio meo proximiores,ꝙ isto casu admittuntur simul soror, & filii alterius sororis præmortuæ,per no.per gl.in d.§.in fideicommisso.alleg.etiam Ale.gl.no.per Bal.in l.1.C.de secun. nup.& maxime dum dicit,ꝙ q͂n uult concurrere filius, & nepos ex alio filio præmortuo non corrumpitur gradus,sed repræsentatur,& respondet etiam Alex.ad rationes Bal.quas adducit contra gl. in loco præalle.& cum qua gl.transit etiam Arc.in consi.164. Diligenter & mature,&c.co.pen.per rōnem Imo.uidelicet,q̃a testor vr̄ inuitare illos,qui uocantur ordine successiuo,eo ordine,quo fuissēt successuri ab intestato,& etiam cum gl. prędicta transit Soc.in cons.200.2.vol.Visis instrumentis, &c. col. 14.ver.ad secundam rationem,&c.p pdictā rōnē Im.pro qua alle.l.fi.C.de uerb.sig. in uer.gradatim.& per quem dicit ibi Pa.de Castr.ꝙ in fideicommisso facto familiæ succeditur gradatim, id est secundum ordinem successionis ab intestato,ut qui prius ab intestato succedit,prius admittatur,ex quo refert, ꝙ si in relicto facto fratribus concurrat frater uterinus cum vtrinque coniuncto,quod admittatur prius frater coniunctus utrinque, & alius per posterius,& sicut de iure ab intenstato successissent, quasi quod testator uideatur in hoc uoluisse se conformare cum dispositione iuris communis. Nec refert, 8 ꝙ prædicti † loquantur in testatore,& in ultimis uoluntatibus quia idē est dicendum,de contrahentib.qui ēt in dubio uident habuisse respectum ad ordinē succedēdi traditum a iure,ut ꝓbatur ex no.p Bar.in l.ut iurisiurādi.§.si liberi.de oper.li. dum uult ad propositum,ꝙ si q̃s recipiat emphyteusim pro se,filijs masculis & fœminis,& extat statutum,ꝙ masculi in successione præferantur fœminis, ꝙ ſm ordinē intelligitur facta concessio,ut.s.masculi prius in totum admittantur,& illis non extantib.fœminæ.& cum eo transeunt alij,de quib. p Alex. in d. §. quidā recte.in fi. sicut ergo contrahētes vr̄ se conformare cum statuto,q̃uis ēt uerba repugnēt, ut in casu Bart.in q̃uo ex natura copulæ fęminæ uocatur simul cum masculis. ita ēt uīr cum iure cōi se conformare,ubi cessat statutum,& ita expresse uult Bar.in l.uxorem.§.testō.de leg.3.ēt si propria significatio uerborum aliter importet.alle.no.in d.§.quidā recte. & l. quæro.§.inter locatorē.ff.loc. quicquid dicat Soci. quātum ad hoc in d.§.quidā recte.qui de Bar.mentionē non facit,in d.l.uxorē. & ꝙ in casu nostro nepotes ex fratre ad hanc emphyteusim ecclesiæ debeant admitti simul cum patruo,uult etiam Corne.in consi.131.Præmittēdum est,&c.secundo uol.per aliqua ex prędictis,quamuis non alleget omnia,& istā opi.ēt tenet Ang. in d.§.quidam recte.uer.3.conclusio,&c.dum dicit, ꝙ si quis stipuletur emphyteusim pro se,& hæredibus suis, seu nepotibus suis,nepotes eiusdē filij uocabuntur ordine successiuo, sed nō filij alterius filij defuncti,& sic præsupponit, dictos filios filij defuncti admitti statim cum patruis,& quamuis Alex.in consi. 129.uideatur intelligere, & restringere dictū Ang.ad emphyteusim cōcessam a priuato,tn̄ Ang.loquitur indistincte, & simpliciter,& sic etiā de emphyteusi ecclesiæ,& idē ēt uult Pau.de Ca.in cons.137.Viso puncto,&c. in fi.& confirmatur ista opi. per prędicta. Nam quando pater stipulatur emphyteusim pro se,filijs & nepotib. pdictis vr̄ uocati ordine successiuo duplici ratione,ſm Bar.in d.§.quidā recte.Et primo, quia vr̄ pater ī dubio stipulari illis,ut hæredib. p no.in d.§. si pactus, & viuēs non habet hæredē.l.qui superstitis.de acq.hær.& ista ratio locum solum hēt in emphyteusi priuati, quæ transit ad quēcūq. hæredē,insti.de loc.§.adeo.& non in emphyteusi ecclesiæ,quæ non transibit ad hęredes extraneos, per no.in d.l.ēt in prin.& prout etiā fatetur Bar.in d.§. quidā recte. Secunda rō est scd̄m Bar.quia si filius simul cū patre, & eo uiuente diceretur uocatus,in persona filij in potestate emphyteusis diceretur profectitia,quia quæsita esset ex prouisione patris, & sic statim per filium pleno iure quæreretur patri.l.dominus seruo.de uer.obl. ēt hodie,quia in profectitijs hodie nihil est immutatū, ut no.ī l.1.C.qui admit.& in l.fi.ff.quis ordo in bono.possef.serue. & per consequens in persona filij stipulatio esset inutilis secundū intentione patris,qui uoluit filio quæri,ut ergo ualeat stipulatio, vt uoluit pater fit interpretatio, q͂d filius sit uocatus post mortem patris,& ista secunda rō locū habet tam in emphyteusi ecclesiæ quam priuati, & solum procedit quoad filios,& nepotes eiusdem filij,& cessat quoad patruum,& nepotes ex fratre præmortuo, quia quamuis illi succedant simul patruo illi non acquirunt, & sic stipulatio erit ualida,& ideo debent pariter, & eodem tempore admitti, nec prima ratio assignata per Bar.debet impedire dictū concursum,q̃n,ut est dictū, non habent locū in emphyteusi ecclesiæ, quæ non transit ad filios ut hæredes,sed ut filios,ut etiā fatetur Bar. Et per prædicta patet, ꝙ Alex. in d. consi. 129. non bene loquitur,qui solum mouet ex no.per Bal.& Raph.in d.§.in fideicommisso,quæ opi.Bald. non est vera,contra quā tenet gl. ibi communiter approbata, ut ēt fatetur ipsemet Alex.in d.consi.88.1.uol.& in consi.26. 3.uol.& ad rationes Bal.contrarium tenentis respondet in dictis locis & ad quas etiam respondet Imo.in d.§.in fideicōmisso. & Corne. in consi. præalle. & ipsemet ēt Bal.consuluit pro opi.gl.vt refert Alex.in d.consi. ex quibus.& ex alijs, de quib. supra.apparet,ꝙ communis opi.est cū gl.a qua in consulendo & iudicando non est recedendum,ut traditur in locis vulgaribus.Et non obst.postremo tex.iuncta glos. in l.hæredes mei.§. 9 fi.ad Treb.quia † loquitur,q͂n inter filios & nepotes ponitur alternatiua,quę sui natura importat ordinem successiuum, nedum inter personas diuersi gradus,sed etiā inter personas eiusdem gradus,ut ibi,& in l.cum pater.§.pen.de leg.2.& p.Bar.& alios

alios in d.§.quidam recte.& ideo illo casu cum patruo non admittitur nepos,quamuis sit in eodem gradu.insti.de hære.quæ ab intest.defer.§.cum filius,quia(vt dixi)ex natura alternatiuæ dictus ordo seruatur etiã inter illos, qui sunt eiusdem gradus.

10 Sed quando plures uocantur † per nomen collectiuum, puta familiæ,tunc seruatur ordo inter personas existentes in diuersis gradibus,& non quando sunt in eodem gradu,d.§.fideicommisso. & prout declarat etiam Soci. in d. §. quidam recte. ideo tunc nepos admittitur cum patruo,sm gl.in d. §. in fideicommisso.quia est in eodem gradu cum illo, cum subintrauerit in locum patris sui.d. §. cum filius. idem ergo quando pr recepit emphyteusim pro se,filijs, & nepotib.quia etiam isto casu existentes in diuersis gradibus intelliguntur vocati prout quisque est in gradu proximiori, & ordo quoad gradus debet seruari, sm Doct.in d.§.quidam recte, & prout probatur ex rationib. Bar.ibi. Propterea, quia nepos ex filio præmortuo est in eodẽ gradu,in quo est patruus, debet cum illo simul admitti, & ista est ueritas sine dubio iudicio meo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Legitimatus sicut ad feudum non admittitur, ita non debet admitti ad emphyteusim ecclesiæ,quia apud illam bastardi sunt infames.*

2 *Nec de nouo debet inuestiri, quando emphyteusis est reuersa ad dominum.*

3 *Opinio Bart.in l. 1.§.permittitur.de aqua quotid. & æstiua,non procedit in emphyteusi ecclesiæ, quæ eo casu de illa prout vult, disponere potest.*

4 *Imperator,nec ab eo authoritatem habens,in terris ecclesiæ legitimare potest, maxime ad emphyteusim ecclesiæ.*

5 *Sententia lata per ordinarium,qui per errorem iudicauit ut delegatus,est nulla.*

6 *Habens authoritatem ab imperatore legitimandi quoad emphyteusim etiam ecclesiasticam, cui postmodum Papa eandem authoritatem concessit,per relationem ad imperatoris concessionem,si quoad emphyteusim prædictam legitimet, legitimatio ualet.*

7 *Licentia legitimandi ad feuda a Papa indefinite concessa intelligitur tam ecclesiæ quam priuati,& eo maxime quia concessio legitimandi est fauorabilis.*

8 *Qui potest legitimare ad feuda ecclesiæ,& ad actus similes, poterit etiam legitimare ad emphyteusim ecclesiæ.*

9 *Si in priuilegio legitimandi ad feuda priuati specialiter cõcesso apposita sit clausula,quod possit etiam ad dissimiles et maiores legitimare,ad feuda quoque, & emphyteusim ecclesiæ poterit legitimare.*

10 *Princeps potest uelle,quod exprimẽda habeantur pro expressis.*

CONSILIVM CLXIIII.

VISA legitimatione Christophori,& omnibus diligenter ponderatis prima facie dicendum uidetur, φ dictus legitimatus † ad emphyteusim ecclesiæ non sit admittendus, & hoc uoluit Bal. & Sal.in l.generaliter.§.cum autẽ.C. de insti.& substi.quia sicut in feudis nõ admittuntur. c. naturales. si de feud. fue.contro. inter domi.& agna. ita sm eos non debent admitti ad dictã emphyteusim,& qa apud ecclesiam bastardi sunt infames, sm Azo. in summa de infami.iõ de talib.non vr ecclesia sensisse,& idẽ tenet Bal.in addi.Spe.in ti.de loc.col.6. ver. emphy.ecclesiæ,&c.& latius in c.quæ in ecclesiarũ.de cõsti.& Im. in l.qđ dicitur.de verb.obl.& ibi ẽt Alex.& in l. ex facto.§. si qs rogatus.ad Treb.& bene probatur ẽt ex no.per Bar.ibi uersic. quæro quid in cõtractibus,&c.dum dicit,φ de talibus, qui nõ possunt haberi sine peccato, non dicitur ecclesia cogitasse, & per hanc rõnem idẽ tenet Ang.in dispu.inci.Nobilis quidã genere.&c.& Alex.in consi.94.Cõsideratis his,&c.1.uolu. & in consi.59.aliàs.60.Visa legitimatione,&c.2.uol.& hac ratione

2 dicendum est etiam,quòd † de nouo non debent inuestiri, iuxta no.per gl.in l.quod dicitur.de impen.de reb.dot. fac. & per Bart. in l.1.§. permittutur. de aqua quoti.& æsti.& in l.si mihi & Titio.de uerb. oblig. cum concor. de quibus ibi per Alexan. quia sicut in inuestitura concessa pro se, & filijs legitimis, & naturalib.nõ ueniunt legitimati,vel quia sunt infames,vel quia ecclesia non videtur de eis cogitasse, cum non possunt haberi sine peccato,vel propter dignitatem ecclesiæ,ita etiam non tenetur ecclesia legitimatum de nouo inuestire, quia iisdem rõni

3 bus dẽt repelli isto casu præcedenti, præterea quicquid † sit in emphyteusi priuati, videtur tamen, φ in emphyteusi ecclesiæ opinio Bartoli non sit uera,sed φ ecclesia possit de illa, prout uult,disponere,ut probatur in capitulo ex parte,in uers.libere de feud. p quem tex.ita tenet Ale.in d.l.si mihi & Titio.& Ro. consi.70.& consi.215. Alia rõne non potest admitti legitimatus,quia reuerendissimus do.Card.qui legitimauit,habet potestatem legitimandi in amplissima forma a Cæsare, & eandem habet a summo Pontifice,& ille authoritate Cæsarea legitima

4 uit,ideo non ualuit, † quia Imperator, vel habens potestatem ab eo,non põt legitimare in terris ecclesiæ, & maxime ad emphyteusim ecclesiæ, secundum communem opi. de qua late p omnes in c.per venerabilem. qui fil. sint legi. Quia igitur non legitimauit apostolica,prout potuit,sed authoritate Imperiali qua non potuit uti rõne rei,iõ legitimatio non ualuit,quia qđ potuit noluit,& quod uoluit,adimplere nequiuit.l.multum.C. si quis alteri,uel sibi,& c.cum super.de offi.deleg. Et probatur clarius ex no.per Spe.de sen.prola.§.quoniam,uer.quid si di-

5 xi.&c.dicens,φ † sententia lata per ordinarium, qui per errorem iudicauit ut delegatus,est nulla,& idem tenet Host.Io.Andr.Bal.Card.Imo.& Abb.in c.cum ex officii.de pscrip.& Bart. in l.1.C.qui pro iurisd.& Ro.in l.2.in prin.de ver.ob.& pbat ex no.p gl.in c.ex litteris.de offic. deleg.& ibi ad hoc not.eam Abb.& Imo.& Ant.de But.idem tenet in c.P. & G. de offic.de leg.per glo.pen.ibi cum aliis concor.Sed præmissis non obst. contrarium iudicio meo est de iure uerius. Et præsuppono. quod eandem potestatem legitimandi, quam habuit dictus reuerendiss. domi. Cardinalis a summo Pontifice, qui per relationem ad dictam concessionem Cæsaris,illam prius confirmat, ac de nouo concedit omnia prius concessa prædicto do. Anto.Cum igitur Imperator concesserit eidem reuerẽdissimo domino Anto. facultatem legitimandi quoscunque illegitime natos,parentibus etiam mortuis, citatis & non citatis illis, ad quos hæreditas spectare posset ex testamento,vel ab intestato uel quocunque alio modo,&c.& illos ad legitima iura reducere,acsi ex legitimo matrimonio nati,& generati essent,nulla iuris,uel facti obstante exceptione,&c.& ad honores omnes, dignitates munera,uasallagia,feuda,substitutiones,&c.& ad omnes & quoscunq;, & alios quoscunque similes,uel dissimiles, uel maiores actus,ẽt si tales essent,φ expressam & speciale mẽtionem requirerent,&c.intantum φ. tales legitimati agnascantur aliis agnatis,& comprehendantur a statuto,consuetudine, constitutione,decreto,ordinamento,& qualibet uoluntate tã Imperiali quam alia quacunque,siue inter uiuos,siue in ultima uoluntate loquente, vel disponente de legitimo uel naturali, uel de legitimo nato,& procreato.&c.Et hanc eandem faculta

9 tem † concesserit postmodum Papa prædicto reuerendiss. do. Cardinali per relationem ad aliam, per quam intelligũtur omnia specificata & repetita,cum omnib.suis qualitatib.l. asse toto.in prin.de hæred.inst.in l.si ita scripsero.de condi.& demõ. cum ibi no.per Bar.& l.si pluribus in prin.de uer.oblig.& not. Bart.in l.si quis seruum.§. fin.de leg.2.& in le. 1.de receptatori.& in l. sanctio legum.de pœnis.Dicendum est,φ uirtute huiusmodi potestatis potuerit dictus Christophorus ad emphyteusim ecclesiæ legitimari,& φ ad eam intelligatur legitimatus In primis pondero, φ data est facultas legitimandi p Papam ad honores,& ad dignitates,ad vasallagia,feuda, & omnes & quoscunque alios similes,vel dissimiles, uel maiores actus, ẽt si tales essent,φ expressam,uel specialem mentionem require-

7 rent. Ex quo enim Papa † concedit simpliciter licentiam legitimandi ad feuda intelligitur tam de feudis ecclesiæ quam priuati,ex natura indefiniti sermonis.§.si pluribus in prin. de leg.2. & ibi plene no.& in c.ut circa.de ele.lib.6. Et præsertim, quia talis concessio legitimandi est fauorabilis,& amplianda, quãuis ipsa actualis legitimatio sit odiosa.c.fi.cum glo.de si mo. & ibi no.Io.And.in c.dudum.de præb.in 6.declarãt Rom. & A-

8 lex.in l.2.in prin.de uer.obl.Si ergo † legitimare potest ad feuda ecclesiæ,& ad actus similes,ergo ẽt potest legitimare ad emphyteusim ecclesiæ,quia omnes rões, ex quibus supra dictũ

est,

est ꝙ legitimatus non debet admitti ad dictam emphyteusim, militant etiam, & locum hēnt in feudo, quia ergo, utroque casu est eadem rō, actus dicuntur similes. l. qui liberis. in prin. de vulg. & pup. cum concor. de quib. ibi per Alexan. Et ubi etiam 9 † spāliter esset data potestas legitimādi ad feuda priuati, adhuc etiam posset legitimare ad feudum & ad emphyteusim ecclesiæ, ex quo ēt uult summus Pontifex per relationem ad aliud, ut dixi, ꝙ possit etiam ad dissimiles & ad maiores actus legitimare, per ea quæ plene habentur in c. sedes. de rescrip. & tanto magis, quia dixit ad omnes & quoscunque quæ sunt verba uniuersalia, & quæ nihil excludunt. l. Iulianus in prin. de leg. 3. & c. solitæ. de ma. & obedi. & per ea quæ dicentur. infra. Ac ēt ꝑtertim ꝑꝑ illa verba sequentia. s. etiam si essent tales, de quib. oporteret facere specialem & expressam mentionem, quæ importent, ut illi actus etiam maiores habeantur pro expressis. l. omnes. C. de præscr. 30. ann. quē tex. dicit Ang. ibi esse meliorem 10 rem de iure † ad hoc, ꝙ princeps potest velle, ꝙ exprimenda habeantur pro expressis. & idem no. Bal. de pa. Constā. in ver. non obstante, &c. & Ang. in l. diuus. §. licet. de iure cod. & in l. sed & si quis. §. quæsitum. si quis cau. & idem probatur in c. 1. de transac. & in c. illa. de elec. & plene de hoc per Anto. de But. in consi. 2. quāuis ergo plus sit, posse legitimare ad emphyteusim ecclesiæ, tamen istud intelligitur concessum ꝑ dicta verba, perinde ac si hoc fuisset nominatim & specialiter expressum, & facit. l. qui iure militari. de testa. milita. Pōdero insuper illa verba priuilegii sequentia. s. ꝙ legitimandus comprehēdatur sub qualibet uoluntate tā Imperiali, quam alia quacunque, siue inter uiuos, siue in ultima uoluntate, &c. Si igitur continetur sub qualibet uoluntate etiam inter uiuos, quæ loquatur de filiis legitimis & naturalib. vel de natis ex legitimo matrimonio, ergo comprehenditur & comprehensus esse intelligitur sub inuestitura paterna, vel auita, per quam fuit concessa dicta emphyteusis pro se & dictis filiis, & non minus quam si in inuestitura esset facta mentio specialis, de filiis legitimatis, quia potuit Papa cui hoc concessit per relationem ad aliud, facere, ꝙ illud, quod non est expressum, habet pro expresso. d. c. 1. & d. c. illa, & declarat, & probat late An. de But. in d. cōs. 2. & tanto magis hoc uerū est ꝑꝑ illa uerba geminata & reiterata, s. qualibet & quacunq;, quę ex sui natura operantur, ꝙ ueniant illa, q̄ nō ueni rent, quæ non contineruntur sub simplici sermone, ut no. in l. balista. ad Trebe. & no. Bar. in l. cum scimus. C. de agric. & facit gl. in l. cum pœna. de arbi. & quod no. Alex. in l. si domus. §. 1. in prin. de leg. 1. & quod no. Bal. in c. Imperialem. in prin. de prohibita. feu. alie. & quod no. glo. in cle. 1. de re iudi. cum concor. Et ꝑ consequens sub prædictis uerbis. s. qualibet, & quacunq; uoluntate inter uiuos, continetur dicta inuestitura prædictæ emphyteusis, & sic Papa uult & pt, ꝙ Christophorus sub illa contineatur, & ꝙ in illa pro expresso habeat per prædicta. Et ꝑ hæc etiam responsio colligitur ad ea, q̄ primo loco in cōtrarium allegantur, quoniam uerū est, ꝙ legitimatus simpliciter non admittit ad emphyteusim ecclesiæ, sed q̄n Papa, vel habēs potestatē ab illo uult, ꝙ in illa succedat, perinde ac si legitimo matrimonio natus esset, tunc admitti potest, sicut in casu nr̄o Papa potuit & uoluit concedere prædicto reuerendiss. Card. ꝑ uerba superius ponderata, quæ non minus important, quam si specialiter hoc fuisset expressum. & prout etiam uoluit do. Card. reuerendiss. ꝙ do. Christopho. succederet in d. emphyteusi, quia in legitimatione per eum facta usus est omni potestate sibi attributa, & concessa per Sedem apostolicam. Nec postremo ob. dum dicebatur, ꝙ legitimauit authoritate Imperiali, qua uti in terris ecclesiæ. nec super re ecclesiastica, per ea quæ habentur in d. c. per venerabilem, quia aduertēdum est ad illa uerba seq. s. oīb. meliorib. mō, via, cā, iure, & forma, quib. melius, solennius, aptius, & efficacius possumus & ualemus, &c. ut clare probatur ex no. per Card. in d. c. cum ex officii. de ꝑsc. & per Imo. in cap. ex literis. de offic. deleg. & non habet talem iurisdictionem, sed ordinariam ad hoc sufficientem, ut superius dixi, hoc tamen fallit, quando processit omni meliori modo, quo poterat, & facit, quod de tali clausula dicit in simili Bald. in leg. quoties. C. de hæredi. institu. & Pau. de Castro, & Alexan. in leg. nam quod. §. fin. ad Trebel. & Pau. de Castro, in consi. 345. & Imo. in leg. nemo. de leg. 1. & Ant. de But. in c. literæ. de dila. & in c. exhibita. de iud. & Bald. in leg. vinum. si certum petatur. & Alexan. consi. 111. vol. 3. Ex quibus omnibus concluditur, quod iste legitimatus ad hanc emphyteu. admittitur, nec est necesse aliter quærere, vtrum debeat de nouo inuestiri, casu quo non esset de comprehensis, vt per iam dicta colligitur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Portio alterius fratris superuiuētis emphyteusis sic receptæ pro se & fratris nomine, ac pro eorum, & cuiuslibet eorum filijs et nepotibus masculis, ex ipsis, & quolibet eorum descendentib. quos si non habuerint, vel habuerint, et penitus defecerint, tūc deueniat in vnam uel plures eorum, et cuiuslibet eorum filiam vel filias, neptem, uel neptes, ad eius filiam, & neptes ex altera filia præmortua peruenire non potest, sed debet peruenire ad filios masculos alterius fratris præmortui, cum ambo sine filijs masculis non decesserint, nec amborum descendētes masculi defecerint. Quinimmo ad filiam pro dimidia, & neptes pro a'ia dimidia quoad uixerint dēt peruenire. vj. quia illa uerba quos si non habuerint, debent capi diuisiue, & in singularitates resoluuntur. & nu. 14.*

Si quis stipulatur sibi, & hæredibus suis masculis, & his deficientibus pro fœminis, & contingat illum mori relicta filia, quę deinde decedat duobus et filijs superstitib. quorum alter postea moriatur cum duabus filiabus, & alter cum filio masculo, portio decedentis cum fœminis non pertinebit ad illas, sed ad masculum superuiuentem.

3 *Emphyteusis quamuis in dotem dari possit irrequisito domino, tamen durat solum ad uitam emphyteutæ dotantis, immo quo ad viuit intelligitur dotata. & nu. 6.*

4 *Potestas alienandi feudū concessa in inuestitura non operatur, quin mortuo alienante fratre eius partem alienatam non possint uendicare, secus in emphyteusi, ut infra, nu. 13. ad fi. cōtra Alex. consi. 128. vol. 5.*

5 *Per licentiam alienandi concessam, nō exoneratur quis ab onere denuntiandi domino, sed tenetur illum requirere, ac si licentia illa non fuisset concessa.*

7 *Descendentium appellatione ueniunt etiam fœminæ.*

8 *Si emphyteuta alienat cum consensu domini, alienatio est perpetua, nec alienantis morte resoluitur, si uero sine domini consensu tunc secus, & 12.*

9 *Alienatio feudi facta cum licentia domini, licet non præiudicet agnatis post mortem alienantis, tamen secus est in emphyteusi, & quoad hoc non ualet argu. de uno ad aliud.*

10 *Si emphyteuta alienet domino irrequisito, res ad dominū reuertitur, & alij in inuestitura comprehensi excluduntur, sed si feudatarius alienet, feudum non redit ad dominum. sed transit ad agnatos, & in hoc quoque differt emphyteusis a feudo, uel distingue, ut in nu. 11. an licentia alienandi fuerit data post emphyteusim concessam, uel in ipsa concessione.*

13 *Lex permittit, quod alienatio eo casu sit perpetua, in quo potest agi de commodo domini concedentis licentiam alienandi.*

15 *Quod dicitur, filiam præferri neptibus, tanquam sint uocatæ post illam, procedit quoad filias, & neptes ex eisdem, non ex diuersis filijs, quia illę concurrunt cum materteris, uel amitis.*

CONSILIVM CLXIIII.

IN casu proposito uidetur prima facie dicendum ꝙ emphyteusis, de qua quęritur, pertineat ad filios masculos fratris pręmortui, & non ad filias, uel neptes istius superuiuentis, quoniam Franciscus suo ac fratris nomine, & vice recepit dictam emphyteusim, & pro eorū & cuiuslibet eorum filijs, nepotib. masculis, liberis legitimis & naturalib. ex ipsis, & quolibet eorum descendentib. quos si non habuerunt, uel habuerunt, & penitus defecerint, ꝙ tunc præsens precaria deueniat in unum uel plures eorū, & cuiuslibet eorū filiam, vel filias, neptem vel neptes legitimas, & naturales, quę uirum legitimum & naturalem accipiant, & res patris possideant vsque in ipsorum tertiā 1 generationem expletam, &c. Ad hoc ergo † ut fœminæ admittantur, uidetur necesse, ꝙ inuestiti decedant sine filijs masculis uel ꝙ descendentes masculi amborum deficiāt. Et sic satis esse non vr̄, ꝙ ex uno solo masculi descēdentes deficiant, ad hoc ut fœmi-

fœmina descendēs ex eo admitti possit, vt probatur ex illis verbis, quos si nō habuerint.&c.quæ cū sint numeri pluralis, in vno tm̄ verificari non possunt.l.fi.ad Trebel.l. ubi numerus. de testi.& de hoc vr̄ tex.in casu fortiori, in c.1.de eo.qui sibi,& hæredi.mascu.&c.vbi habetur, ꝙ si quis stipuletur sibi & hæredibus suis masculis,& his deficientib.pro fœminis,& contingat illū mori relicta filia fœmina, quæ deinde decedat duobus filijs superstitib.quorum alter postea moriatur cū duab.filiabus,&

2 alter relicto filio masculo, ꝙ † portio decedentis cūm fœminis non pertinebit ad illas, sed ad masculum superuiuentem, & tñ illo casu feudum iā erat factū fœmineum. Fortius ergo in casu nostro masculi debent præferri, in quo emphyteusis ad fœminam adhuc non peruenit, nec ēt uidetur, ꝙ possit dari in dotē uel vendi ad finem dotandi dictas neptes in præiudicium dictorum masculorum, secundum Io. An.& alios, in c.potuit.de loc.

3 ubi dicit, ꝙ † licet pater possit pro filia emphyteusim in dotem dare domino irrequisito, tamē durabit solum ad uitam emphyteutæ dotantis,& usque quo duraret, si apud eum permansisset, per no.in c.nuper. de don. inter uirum & uxo. & idem vult Spe.in tit.de loca.§.nunc aliqua.ver.109.& Pau.de Cast. & alij Moder.in l.vsufructu.sol.mat. Dos igitur per mortem aui resolueretur,& ad masculos emphyteusis reuerteretur. Nec etiā vr̄, ꝙ in præiudicium masculorum sit alienabilis propter licentiā de alienando concessam tempore inuestituræ, & de qua in ea, ut probatur in c.1.de alie.feu. pat. ubi dicitur, ꝙ si vnus ex fratrib.cum consensu dñi alienet feudū paternum, ꝙ illo mortuo nihilo minus pertinet ad alium sua portio alienata,& sic pote-

4 stas † alienandi non operatur, quin mortuo alienante possint fratres eius partem alienatam vendicare,& ita per illum tex.in emphy.voluit etiam Ale.in consi.128.5.vol.ubi in terminis inuestituræ nostræ.s.concessæ ab ecclesia Nouantulanæ loquit,

5 & ibi ēt subdit, ꝙ † per dictam licentiā nō exoneratur quis ab onere denunciandi domino, sed tenetur illum requirere perinde, ac si dicta licentia non fuisset data, quia intelligi dēt, prout est de natura actus.l.si stipulatus.in prin.de vsu.& ad hoc alle. Spe.qui sic cōcludit in d.§.nūc aliqua.ver. 95. & cū eo trāsit ibi Io.And. & dato ꝙ sufficeret dicta licentia, s. uerū quoad dñm, sed nō quoad præiudiciū aliorū masculorū, qui alienationi nō cōsenserūt.d.c.1.de alie.feu.pat. Sed præmissis nō ob.contra-

6 rium uerius arbitror. Et † in primis dico, ꝙ dicta emphyteusis pro dimidia spectat ad dictas neptes ex filio, mortuo auo, & alia dimidia pertinet ad eius filiam superstitem, & per consequens dicta dimidia poterit in dotem dari dictis neptibus, & habebit effectum etiam post mortem aui, quam diu neptes dotatæ uixerint,& pro hoc uidetur esse casus in c.1.de duo. fra.a capit.inuesti.ubi habetur, quod si duob.fratrib.puta Titio aut Seio fuit res in feudum concessa, quamdiu ipsi, vel eorum hæredes masculi uixerint,& illis deficientibus fœminæ, si superessent, feudum haberent, quæ uerba, scilicet, ipsi uel eorum, accipiuntur diuisiue, scilicet, quamdiu uiueret Titius, uel ille Seius uel hæredes istius, uel illius, ut ibi probat Bal.per l.Lucius.§.Caio.ad Treb.& l.fi.§.filium.de leg.3. Et tamē si cōtingit, ꝙ vnus puta Titius decedat superstite filia illa præfertur Seio fratri superstiti, qui uocaretur si sine filijs Seius fuisset præmortuus. Et sic ex mente contrahentiū actū esse intelligitur, ꝙ filia ex altero prædefuncto non excludatur ab alio superuiuente, nec a descendentibus eius masculis, sed a masculis duntaxat præmortui,& illius a quo etiam descendit fœmina. Ita ergo, & in casu nostro est dicendum, in quo sub forma, de qua in dicto capitulo primo, fuit in effectu concepta stipulatio & concessio. Nec dici potest, quod ibi sit speciale in feudo, quia immo illa decisio est fundata in ratione iuris communis, quia unusquisque uidetur uoluisse primo sibi, suisq. descendentib.prospicere.ut ibi in tex.& ar.l.cum acutissimi.C.de fideicom. & ꝙ ille tex.locum habeat in emphyteusi, uoluit etiam Sali.in leg.2. in 24.quæstione.C.de iure emphy.& Alex.consi.119.5.uol.Et in casu suo inuestitura quasi formaliter conuenit cum illa, de qua agitur, & ab ea saltem effectu nihil differt, & idem ante eum uoluit Bald.consi.308.3.uolu. Et in casu nostro confirmatur, quia inter contrahentes actū est, ꝙ uno decedente sine filijs,& descendentibus ut supra, pars decedentis uel deceden-

7 tium perueniat ad superstite, & sic superstes † uocatur altero sine filijs, & descendentibus decedente, quorum appellatione fœminæ ēt ueniunt.l.si quis ita.in prin.de testa.tute.l.fi.j appellatione.de uerb.sig.l.1.C.de condi.inser. Secundo principaliter dico, ꝙ ex licentia domini poterit emph.alienari, & sic etiam in præiudicium aliorū, ut probatur in l.fi. C.de iure emphyteuti.& in c.potuit.de loca.vbi dicitur indistincte, ꝙ si dominus requisitus dixerit, pro eodem precio nolle emere, ꝙ licebit alteri uendere,& quod non prohibetur alius acquirere, nec ibi dr̄, ꝙ per mortem alienantis resoluatur alienatio, nec ꝙ alius possit rem uendicare illo mortuo, debet ergo indistincte intelligi, quia loquitur indistincte.l.j §.generaliter, de leg. præstan. Si enim solum duraret alienatio ad uitam alienantis, consensus domini non esset necessarius, quia est requirendus in alienatione perpetua, & non in temporali, in qua locū non habet.d.l.fi.s̄m Pau.de Cast. & no. & Ale.in l. usufructu. in fi. solu.mat.licet secundum eos aliud sit in feudo,& sic uolunt ex-

8 presse, ꝙ † ubi alienat emphyteuta cum consensu domini, sit ꝑpetua alienatio,& ꝙ alienante mortuo, cesset resolutio, & ꝙ ad uitam ualeat, etiam si dictus consensus non interueniat. Et satis hoc persuadetur. Nam dominus omnib.emere uolentib. est præferendus,& hoc prætextu est requirendus.d.l.fi. & d.c. potuit. Si ergo pro eodem precio emeret, non uidet̄ consonū, ꝙ ab illo possit auferri alienante mortuo, quia si hoc uerisimiliter expressisset.arg.l.unicæ.ver.sin autem.C.de caduc.tollen. Idem ergo & in aliis emptorib.qui in hoc a domino non differunt. Non ob. ꝙ per alienationem feudi factam de licentia domini non præiudicetur agnatis post mortem alienantis.d.c.j.

9 de alie.feu.pat.quia † illud procedit in feudo, de quo non ꝑt argui ad emphyteusim, iuxta no.ꝑ Bar.in l.ut iurisiurandi.§.liberi.de ope.lib.cum concor.de quibus per Alex. in d.l. si mihi & Titio.& maxime, quia l.fi.C.de iur.emphy.& d.c.potuit.loquitur indistincte, ut dixi. Et pro hac dñia facit optime. Nā vbi

10 † feudatarius alienat sine licentia domini, feudū trāsit ad agnatis non insertum, secundum gl.& And.de Iser.in c.1.§.hæc quoque.de succes.feu.& ista opi.est uera secundum Bal.in c.j.§.denique.quę fue.pri.cau.benefi.amit.& ab opi.gl.non est recedendum s̄m Imo.in ca.ex parte.de feu. & multi sequūtur hanc opi.quam etiam approbat Ale.& sequitur in cōsi.3.col.6.5.vol. vbi hanc opi.dicit esse communem. Et tamen si emphyteuta alienet domino irrequisito, reuertitur res ad dominum cū exclusione, & præiudicio aliorum in inuestitura comprehensorum,& in hoc differt emphyteusis a feudo, secundum Im.in d. c. ex parte.& Ale.in d.consi.per l.fi.C.de iure emphy.quę loqtur indistincte.& sic constat, ꝙ mediante alienatione facta sine consensu domini, præiudicatur in emphyteusi facilius aliis quam in feudo, non mirum ergo si adhibito consensu domini facilius excludatur quis ab emphyteusi quam a feudo, & qua rōne uolunt prædicti, ꝙ d.l.fi.C.de iure emphy. quia loquitur indistincte, excludantur agnati, si alienatio sit facta sine cōsensu domini, eadem rōne debent agnati excludi perpetuo, si dominus consensit alienationi, quia tunc etiam ille tex. indistincte alienationem ualidat, quia hoc ultimo casu non dēt esse minus de natura contractus quam in primo, & sic mihi uidetur, ꝙ prædicti in terminis differentiam faciant inter feudum, & potest etiam responderi, quod aut licentia alienandi datur per dominum post emphyteusim iam concessam, & tunc alienatio non præiudicat aliis, quia eis erat iam quæsitum ex contractu, quod ab eis auferri non potuit,& hoc casu loquitur d.c.j.

11 Aut tempore concessionis † dicta licentia conceditur, & tunc aliis præiudicare pōt, quasi actum uideatur, ꝙ admittantur, si res non alienetur,& quod in casu alienationis excludi possint prout potuit agi, quia eis ius aliquod quæsitum adhuc non erat, sicut uidemus, ꝙ dotans ab initio potest pacisci sine muliere, quomodo velit.secus uero post datam, per prædictam rōnē l.quoties.sol.ma.l.cum dos.in princ.& l.ob res.§.j. de pac. do. Et similiter episcopus ad petitionem patroni laici pōt apponere legem in fundatione ecclesiæ,& in præiudicium eius, qđ nō posset postea rōne præmissa, s. quia uno casu adhuc ecclesiæ ius quæsitum non erat, & alio sic, secundum d. Abb.in c.cum dilectus in 5.no.de consue.& faciunt no.in l.si ita quis.§.ea lege. de ver.ob.& in c.uerum de condi. appo.ubi d. Card. utitur eadem distin.in casu simili. Preterea, ut dixi, d.l.fi. loquitur in perpetua alienatione, secundum Pau.de Cast.& Ale.in d.l. vsufructu.sol. mat. & sic præsupponunt ꝙ non resoluitur per mortem

tem alienantis, quia in illa, quę resolui debet, licentia nõ est necessaria, & in hoc secundum prædictos differt emphyteusis a feudo. Prædictis tamen unum vr̃ obstare, quoniam emphyteuta potest donare uel legare sine consensu domini, ſm gl. & Doctor. in l. fi. C. de iure emphy. & in d. c. potuit. & sic dictis casib. hẽt licentiam a lege, & tamen per hoc non põt comprehensis in inuestitura præiudicare, & sic quo ad dominium licentia est concessa, non quo ad præiudicium aliorum, ſm Im. & Ale. in l. si domus. §. fi. de leg. j. ergo idem quando hẽt emphyteuta licentiam ab homine. sed ad hoc respondetur, ꝙ mitius agitur cum lege, quam cũ homine. l. Celsus. de arb. iõ nõ mirũ si uno casu piudicatur aliis, & alio non. Preterea qñ fit alienatio titulo lucratiuo, sicut in prædictis casibus, non præfertur dñs, nec præferri debet, quia in illis cessat rõ. d. l. fi. ſm Doc. ibi Sed ubi fit titulo oneroso, vt quia res uenditur, dominus pro eodem precio extraneis ꝑfertur, & sic isto casu potest ad illum redire
13 ipso volente, nõ igitur mirũ si hoc † casu, in quo agi potest de commodo domini concedentis, lex permisit, ꝙ alienatio sit ꝑpetua, & quia per illam excluduntur alii in inuestitura comprehẽsi, quæ rõ cessat in casu præcedenti, in quo ad dominũ non põt res reuerti. Quod enim fauore concedentis sic sit prouisũ attenta possibilitate, non est mirandum, immo iuri cõsonum, arg l. si vero remunerandi. §. idem Papinianus. cũ ibi no. ff. mãda. & no. in l. si donatione. C. de collatio. & facit, qđ no. Bar. in l. si fundum per fideicommissum. in prin. de leg. 1. ꝑ ꝑ dominũ ergo alii, quia acquirunt eo nolente emere idem consequunt̃, quia per alium plerumq; quis consequitur, quod per se nõ posset. l. Arist. in fin. quæ res pig. obl. pos. no. gl. in l. Labeo. de vsucap. & Dy. in reg. põt quis. de reg. iur. in 6. Et sic per hæc ad allegata contra hoc fundamentum remanet responsum, & ẽt non ob. quod licentia, de qua in inuestitura, non sufficiat, ſm Spec. & Ioan. Andr. in loco præallegato, quia contrarium tenet Sal. in l. fi. C. de iure emphy. & ibi Moder. Imol. in d. c. potuit. Alexand. in consi. 170. 2. vol. & Roma. not. 350. incip. Emphyteuta, &c. & ad cautelam poterit de nouo licentia impetrari. Est etiam clare ostensum, quòd Alexan. in d. consi. 128. cum reuerentia tamen, sentit minus recte. Non obstant etiam allegata contra primum, & in primis dum ponderantur illa uerba plu-
14 ralis numeri, quos si non habuerint, &c. quia † illa pluralitas resoluitur in singularitates tanquam unusquisque uoluerit prius suis filiis, & filiabus prospicere, iuxta leg. falsa. §. fin. de conditio. & demonstra. & l. 2. §. fin. de condi. insti. & in terminis probatur in d. ca. j. de duobus fratribus a capi. inuesti. Vbi duo fuerunt inuestiti, quamdiu ipsi, vel eorum hæredes masculi uixerint, & quod illis deficientibus fœminæ succederent, &c. & tamen filia præmortui præfertur alteri superstiti quamuis masculis deficientibus, & sic in plurali sit uocata, & hoc quia ex mente contrahentium pluralitas resoluitur in singularitates, secundum Bald. ibi. Non obstat etiam text. in cap. 1. de eo qui sibi, & hæredibus mascu. quia loquitur, quando ab initio unus fuit institutus, & postea ad plures deuoluitur feudum nam tunc masculi fœminis semper præferuntur, quia & ipsi sunt descendentes stipulatoris, quibus uoluit prius prouidere, & fœminis in eorum defectum, sed in casu nostro ab initio sunt stipulati, ideo verisimile est, quòd suæ posteritati, & sic etiam fœminis potius quam fratri uoluerit prouidere. dict. cap. 1. de duobus fratribus a capita. inuestit. vbi dicta ratio assignatur, quæ cessat in casu præcedenti. & ita prædicta iura concordat, & intelligit dom. Pet. Phylipp. Corne. in consil. 24. in secundo uolum. Nec dicas, quòd filiæ non debeant neptes præferri tanquam sint uocatæ post illam, ordine successiuo, iuxta not. in leg. Gallus. §. j. de liberis & post-
15 hum. quia † hoc procedit quo ad filias & neptes ex eisdem, sed non habet locum quo ad filias, & neptes ex alijs filijs, quia illæ concurrunt cum materteris, uel amitis, quæ in locum patris, uel matris succedunt, secundum Ange. & Alex. in d. §. j. per §. cum filius. insti. de hęr. quæ ab intesta. & idem vult Ang. in consi. 37. incip. Quidam Ioannes, &c. & Pau. de Castro in consilio 137. incip. Viso puncto, &c. in fin. Oportet tamen, quòd fœminæ sint inuestitæ ab auo saltem in re certa propter illa uerba, & rem patris possideant. leg. licet. C. de pactis. & ibi Barto. & per Paul. de Cast. in d. consi. 137. Viso puncto, &c. & Alexand. consi. 8. 3. vol. & consilio 22. quinto volu. Ex quibus omnibus concluditur, sicuti ex præmissis colligitur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *In inuestitura facta alicui pro se, filijs, & nepotibus usq. in eius tertiam generationem non uidentur comprehendi pronepotes, qui in contractib. non ueniunt appellatione nepotum, sicut appellatione filij non uenit nepos, quinimmo comprehenditur, cum proprie nepos dicatur, & nu. 8. & 9.*

2 *Quod maxime uerum uidetur in emphyteusi ecclesiæ, quæ pro filijs tantum, & nepotibus concedi potest, & non ultra.*

3 *Concessio in emphyteusi facta ab ecclesia usq. in tertiam personam, ultra nepotes non porrigitur, et idem si dictum fuisset usque in tertiam generationem.*

4 *Ex renunciatione emphyteusis facta per fratrem fratri in diuisione, & iuris accrescendi in ea sibi competentis, nullum ius quæritur nepoti dicti fratris, & primi inuestiti pronepotis, ex quo in inuestitura comprehenditur.*

5 *Quamuis illi, ad quos emphyteusis per diuisionem peruenerat, pẽsionem non soluerint, hoc agnatis nocere non debet, sed ad illos potius quam ad ecclesiam emphyteusis debet redire.*

6 *Pronepos comprehenditur in emphyteusi concessa usq. in ipsius recipientis tertiam generationem cõpletam, cum ipse recipiens idem si simpliciter sit dictum usq. in tertiam generationem, et nume. 7.*

10 *Emphyteusis ex diuisione translata in fratrem, quandiu superest aliquis descendens eius, in quem translata fuit, qui in inuestitura comprehensus sit, ad alios fratres non potest reuerti.*

11 *Renuncians in diuisione iuri accrescendi sibi cõpetenti in emphyteusi, casu quo in persona fratris, cui peruenit in diuisione finiretur, non potest amplius ad illam redire, sed per uiam abdicationis exclusus remanet.*

12 *Licet in feudis factum unius non noceat alijs agnatis, secus tamen in emphyteusi etiam paterna, quæ si ad unum perueniat, qui propter canonem non solutum priuetur, ad ecclesiam, nedũm in præiudicium descendentium, sed & aliorum reuertitur.*

13 *Alienare domino irrequisito, uel canonem nõ soluere, quoad priuationem æquiparantur.*

14 *Ecclesia alium de emphyteusi ad eam decaduta inuestiens, uidetur declarare, se uelle, quod res ad eam reuertatur, quod sufficit absque alia declaratione expressa.*

CONSILIVM CLXVI.

ATTENTO tenore inuestituræ, videtur prima facie dicendum, ꝙ per mortem Baptistæ nepotis Io. Francisci primi inuestiti emphyteusis deuoluta fuerit ad Nicolaum filium dicti Io. Francisci, & nõ ad Georgiũ pronepotem eius ex dicto Baptista, qñ inuestitus fuit dictus Io. Frãciscus pro se, filijs, & nepotib. vsque in eius tertiam generationem completam, cũ pacto, ꝙ pars præmorientis deueniat, & accrescat superuiuenti, &c. Et sic actũ uidetur, ꝙ in persona nepotis finiatur, & ꝙ ad pronepotem non transeat, quia pronepos in contractibus nõ
1 † venit appellatione nepotis, ut probatur ex no. per Bar. in l. liberorum. de verb. sig. col. pen. uer. quæro, an appellatione nepotũ ueniat pronepos, &c. vbi concludit, ꝙ his casib. quib. appellatione filiorum venirent nepotes, appellatione nepotis ueniet pronepos per l. cui corũ. §. affinitatis. de postu. le. nurus. l. generi. & l. soceri. de verb. sig. ergo in contractib. non uenit ꝑnepos appellatione nepotis, quia non uenit etiã nepos appellatione filij, secũdũ Bar. in d. l. liberorum. ver. quæro quid si filiorum appellatio profertur a contrahentib. &c. & Pet. de Anch. in clem. 1. de bap. & Sal. in l. 2. q. 22. C. de iure emph. & Imo. in l. ꝙ dicitur. de verb. obli. in 8. col. dicunt, ꝙ fieri debet interpretatio contra eum, qui acquirit pronepotibus quia potuit apertius legem dicere. l. ueterib. de pac. & præsertim hoc uidetur verum in emphy. ecclesiæ, quæ concedi † potest tantum pro filijs
2 & nepotib. & non ultra. §. emphyteusim. auth. de non alien. & per consequẽs vbi etiam de pronepotib. esset facta mẽtio quo ad eum non posset ualere concessio. Et per hoc non ob. ꝙ concessio facta sit usque in tertiam ipsius generationem completam,

tam,quia ex natura cōtractus nō dēt includi pronepos.l.si v-no.in prin.loca.& l.insulā.de pscr.ver.& vbi ēt concessio posset ad pronepotē trāsire,nihilo minus per dicta verba non includeret pronepos,p no.p Bal.in addi.Spe.in tit.de loca.circa.3.col.ver.ecclesia.Vbi dicit,ꝙ † concessio in emphyteusim facta ab ecclesia vsq. in tertiā psonā nō extēditur vltra nepotes,p no.p Spe.in eo.ti.§. sequitur.vers. porro. & idē dicit esse ſm quosdā,si dictū fuisset,vsq. in tertiā generationē,p d.§.emph. & idē sentire vr̄ Spec.in eo.tit.§.nunc aliqua.vers.155.vbi uidet dicere,ꝙ pronepos sit ex quarta generatione,& idē cōcludere vr̄ Bal.in d.l.2.C.de iure emphy.col.2.uer.quæro,an per præscriptionē,&c. dū vult,ꝙ prima persona includitur sub generatione,nā in ipsa de necessitate incipit cōcessio,& sic cōputata prima persona cū alijs duab.generationib.sunt tres,alleg.d.§ emphy.& iō ſm eū non cōprehenditur tertius hæres,& idē vr̄ velle Sali.in l.in 17.in 24.& seq.q.& Bal.in auth.defuncto.i prin.C. ad Tertul. & in casu nostro hoc præcipue vr̄ verū rōne adiūcti,q.a.n.recepit pro se,filijs, & nepotib.& sic pro trib.personis, vr̄ ꝙ ad illas tantū restringātur illa verba sequentia.vsq. in ipsius tertiā generationē cōpletā,arg.l.sed si adijciatur.ff.p soc.Nec prædictis obstare vr̄,ꝙ d.Nicolaus renūciauerit in diuisione omni iuri sibi cōpetenti,& cōpetituro, ēt occasione iuris accrescendi Sebastiano fratri suo recipienti pro se, & hæredib.suis,quia ex quo do Georgius † pronepos primi inuestiti, nō est de comprehensis in dicta inuestitura,illi non potuit acq ri. Nec ēt ex tali renunciatione fuit aliquid quæsitum respectu huius iuris futuri do.Sebastiano & Baptistæ eius filio , ex quo casus adhuc non euenerat, sed pendebat, quia quæ posita sunt in conditione,non sunt in dispositione.l.si quis conditione. ff. si quis omis.cau.test.Si ergo non fuit quæsitum prædictis,a dicto Nicolao nō fuit abdicatū.l.nec vtilē.ex quib.causis maio.& ita determinat Bar.in l.qui Romæ.§.duo fratres.i 10.q.de ver. obl.& isto mō intētionem Bar. declarat ibi Aret.& dicit etiam Bar.ꝙ ex tali renunciatione non fuit ius quæsitum ecclesiæ,ꝙ ei quæri non potuit ex pacto alterius,& idem tenet Bar.in cōs. incipit.Ex themate prædicto tria dubia,&c.& Fed. de Senis in consi.77.Factum sic se habet,quidam Abb.&c.& in cōs. 228. Factum tale est duo fratres,&c. vbi proprie dicit,quod tale pactum seu refutatio talis non prodest,nec prodesse potest hæredi recipienti,si non sit de comprehensis in inuestitura ,sicut in casu nostro non est do.Georgius.& idem vult etiam gl. in c.j. in tit.Impe.Lotha.cum qua alij transeunt, & idem tenet Alex. in d.§.duo fratres.super.d.10.q. Bar. insuper non uidetur obstare,† quod res fuerit ad ecclesiam deuoluta propter canonē non solutum debito tempore.c. potuit.de loca. quia quamuis Sebastianus, & sui descendentes, ad quos emphyteusis peruenit per diuisionem,non soluerint,nihilo minus hoc do. Nicolao agnato non debet nocere, sed ad eum potius quam ad ecclesiam emphyteusis debet redire,sicut etiam dicimus, ꝙ delictum vasalli indirecte commissum in dominum, & per ꝙ priuatur feudo,puta quia alienauit irrequisito dn̄o,non præiudicat agnato,si sit antiquum,& sic ad dominum non reuertitur, sed agnatum,secundum gl.in c. 1.§.hæc quoque.de succes.feu. cum qua transit Iac.de Belui.& Andre.de Iser.& Iac. de Belui. & Bald.in c. 1.§.denique, quæ fuc. pri.cau. bene. ami. ubi dicit Bal.quod ista opinio est uera,& est communis, vt refert Alex. & sequitur in consi.2.5. uolu. licet maior sit dubitatio, utrum delictum patris noceat filijs in feudo antiquo,de quo per Barto.in leg. eum qui. in princ. de interdi. & relega. Et propterea etiam in hac emphyteusi paterna uidetur, quod delictum in non soluendo nocere debeat dicto Nicolao agnato ipsius cessantis soluere, sed Georgio potuit Baptista pater præiudicare non soluendo,secundum Specu.in d.§. nunc aliqua, versi. 88. & Bart.in d.l.eum qui,de interdic.& relega. & in leg.vt iurisiurandi.§.si liberi.de oper.libe. ¶ Sed præmissis non obstantibus contrarium de iure puto uerius. Et in præmissis dico † quod Georgius pronepos Ioannis Francisci comprehenditur sub illis uerbis inuestituræ, scilicet, usque in ipsius tertiam generationem completam, quia Ioan. Franc. non potest dici de sua generatione,quia nemo seipsum generat. Et consuluit Barto. ut refert Bald. in auth.si quas ruinas. C. de sac.sanc. eccle. ubi refert, quod Bart. distinguebat inter concessionem factam vsque in eius uel ipsius tertiam generationem , quia primo casu ſm eum continetur persona recipientis,& alio casu nō, per rōnem prædictam , iō tunc continetur pro nepos, & hoc etiam approbat Bal.per ea quæ ibi allegat.& idem consilium Bar. refert etiam Bal.in d.additio.Spe.in uersi.prælle.& opi.Bar.tāquam ultimo relatam uidetur approbare, prout ponderat, & tenet etiam Imo.in d.l.quod dicitur.& Bal.in d.titu.de loca.in penult. col. ver.si nomine tertiæ generationis, vbi plenius loquitur per plura,de quibus.ibi per eum,& Pet.de Anch.in clemen.1.de pœnis.& pro hac opi.consuluit etiam Im.apud Vrbinum in consi.incip.Nicolaus filius quondam Stephani,vt refert,& sequitur Ale.consi.125. 5.volum. & idem tenet Ale.in d.l.qđ dr̄.& in consil. 109.aliàs.123.incip. Circa primum dubium,&c.3.vol.& isto casu ita communiter tenetur, in quo allegata in contrarium non habent locum. Plus etiā voluit Car. in d.cle.1.§.1.de pœnis.& Ang.in d.§.emphyteusim,& in aut. de resti.fideic.ꝙ etiam † si dictum sit simpliciter, usq; in tertiā generationem,ꝙ includatur pronepos,& pro hoc inducit tex. in d.auth.Nec ob. ꝙ in casu nostro sit facta mētio specialis de filiis,& nepotibus,quia propter hoc,verba sequentia,s.vsq; in ipsius tertiam generationem , non restringuntur ad personas nominatas,immo ratione huius adiuncti, & talis specialis expressionis factæ de filiis,& nepotib.pronepos continetur, qui aliàs non continetur,secundum Imo.in d.consi. 109.3.vol.& quantum ad hoc,cum eo transit, & idem in aliis propriis terminis vult Alex.in d.conſ.125.quinto vol.quia aliàs dicta verba,s.vsque in eius tertiam generationem,nihil operarentur,& essent superflua,contra.l.si quando.in prin.de leg.j.& c.si Papa.de priuile.in 6.& pro hoc bene facit ultra eū,quod no.Bar. in l.centurio.de vulg.& pup. ver. 4. principaliter quæro,&c. vbi quærit,quid si testator dicat,talem substituo,& hæredē facio,& arguit,ꝙ substitutio dicatur in totum facta per verba directa quia uerbum substituo,quod est commune, declaratur rōne adiuncti.l.si seruus plurium.§.fi.de leg.j.& d.l.sed si adijciatur.pro soc.tamen contrarium determinat dicens,ꝙ verbū directum importat directam substitutionem,& verbum commune fideicommissariam,ut aliquid operetur.d.l.si quando.& sic Imo.& Ale.in dictis consiliis in terminis decidunt,ꝙ in casu nostro sub uerbis inuestituræ comprehendatur pronepos. Quinimmo † vbi facta esset pro filiis, & nepotib.simpliciter, vr̄ ꝙ ueniat etiam pronepos,q pprie dr̄ nepos.d.l.cui eorum. §.affinitatis.de postul.& ibi p Bar.& per eum in l.Gallus.§.instituēs.de lib.& posth.& cū eo trāseūt cōiter Doc.& p hoc infert,ꝙ auth.mr̄i,& auiæ. C. quan. mul.tut.off.fun.po.q ēt correctoria,dū loquit de auia,locū ēt hēt in pauia, q.a dr̄ pprie, & sic non agit de extēsione,sed de cōprehēsione ex ppria uerbi signatione,& iō cessat rō Rng.dicētis,ꝙ nō sit extēsio in correctoriis.Vn̄ in contractib.† multo magis dicēdū est, ꝙ appellatiōe nepotis veniat pronepos,ex quo est nepos proprie.Nec ob.ꝙ appellatione filii in contractib.nō veniat nepos,q.a non uenit nepos proprie appel.filii,ſm Bar.in d.l.liberorum.& in d.§.instituens.p Doc.Iō impropria significatio nō hēt locū in fauorem eius,qui potuit legem apertius dicere.d.l.uenditor,& ita etiam in casu nr̄o uult Alex.in d.consi.125.& respondet ad no.per Bar.in ea.l.liberorum.col.pen.ꝙ Bar.affirmatiue dicit, ꝙ illis casib.quib.appel.filii venit nepos,ꝙ etiam appell.nepotis uenit pronepos,non autem arguit negatiue de filijs ad nepotes.Nec ob.d.§.emphyteusim,quia postea fuit ampliatum, ꝙ possit transferri ad alios maxime descendentes.§.licentiam. auth.de alie.& emph.& no.glo.Iac.de Belui.& Ang in d.§.emphyteusim.& glo.in §.alienationes.eo.ti.& in rub.C.de loc.& in auth.si quas ruinas.C.de sacrosan.eccle. cū qua transit Cy. & Bald.& etiam Bar.in auth.perpetua.eo.ti.& Cano.in c.in psentia.de pba.& Ale.in d.consi. cum aliis concor. de quib.ibi. Quia ergo ex præmissis cōstat clare , ꝙ iste pronepos est de cōprehensis in inuestitura,ex hoc sequitur, ꝙ ubi ab ecclesiā nō sit emphyteusis deuoluta,ꝙ ille est præferendus Nicolao filio Io.Fran.ex duobus. Et primo, quia † ex quo peruenit ad Sebastianum fratrem suum ex diuisione, quamdiu superest aliquis descendens Sebastiani,qui sit comprehensus in inuestitura,nō potest ad dom.Nicol.redire,vt est casus in c.j de nat.suc.feud. & quamuis loquatur in feudo, idem tamen est in emphyteusi prout in terminis consuluit Pau.de Cast.in ciuitate Camerini quem refert,& sequitur Soc.consi.249.in prin.6.col.ver.8. ad

idem

idem adducitur,&c. dicens, ꝙ si quis stipulatus sit emphyteusim vsq. in tertiã generationẽ, & vbi soli ex filijs obueniat in diuisione, ꝙ donec extet aliquis de linea illius cõprehensus in inuestitura, ꝙ alij filij primi acquirentis non possunt admitti, per d.c.1.& de quo consilio et mentionẽ facit Soc.in l.si cognatis.circa fi.de reb.dub.Secũdo nõ põt admitti dicto casu Nicolaus propter pactũ & renunciationẽ iuratam,ex quo adest dictus Georgius,vt dixi, in inuestitura comprehensus,& ꝓ quo etiã pater eius dictam renunciationem recepit,cũ sit,vt dixi,de comprehensis,& vt clare sentit,& præsupponit Fed.in d.consilijs.Quinimmo si dictus Georgius non esset in inuestitura vocatus,ex dicta renunciatione iuratã esset exclusus,cum expsse, & nominatim renunciauerit iuri accrescendi,ꝙ potuisset locũ habere finita linea Sebastiani inclusa in dicta inuestitura.d.c.1. de natu.succes.feud.Cũ ergo specialiter remiserit oẽ ius suũ,ꝙ ad eum isto casu.s.quo in persona fratris,& suorũ emphyteusis finiretur, sibi competere poterat, & sicut quando apud illum & suos remanere nõ posset,ex hoc constat, ꝙ voluit talẽ renũciationem omnib.prodesse,quorũ interesse posset, licet ipsius renunciantis non interesse,& per consequens potuit, ꝙ ad ecclesiam reuerteretur.Et propterea talis renunciant, adueniẽte dicto casu,s. quo in persona fratris emphyteusis finiatur, non põt ad illũ redire,sed exclusus remanet per viam abdicationis, & non ꝙ actio ecclesiæ per hoc acquiratur, ſm Pau.de Cast.in d.§.duo fratres.circa dicta Bar.ibi in d. 10.q.qui hoc casu bene loquitur ſm Arc.ibi in fi. per c.1. de eo qui fi.fec. agn. & ab eo ẽt isto casu non discrepat Alex.& etiam in fin. illius. q. limitat d.Bar.in casu,de quo per Bar.in eo.§.in 8.q. uidelicet quando unus remisisset alteri omne ius,qđ habet,uel sperat habere,& constituit alium procuratorẽ in rem suam cum potestate alienandi, & faciendi prout de re propria facere posset, nam vult Alex.ꝙ sequuta alienatione per alium facta,alius ab emphyteusi sit exclusus,& idem vult latius in consi.189.secundo vol.Idẽ igitur in casu nostro,in quo nominatim renunciauit iuri accrescendi,& sic adueniente casu,quo non possit apud fratrem, & suos permanere,& ideo debet in hunc euentum exclusus remanere per uiam abdicationis,vt dixi. Vnde quamuis Georgius non sit de cõprehensis in dicta inuestitura,non põt per Nicolaum remoueri,quia nec ipse ex dicta inuestitura potest uenire,quia ab ea fuit exclusus renunciatione,& idem si esset de cõprehensis ipse Georgius & ad eã ecclesiam redijt emphyteusis propter canonem non solutũ,quia licet Nicolao nõ possit nocere delictũ agnati, ꝑ alleg. in cõtrariũ,tñ excluditur isto casu proprio facto,hoc est ꝑꝑ suã renũciationẽ,quæ ẽt in hunc casum hẽt locũ,cũ,ut dixi,iuri accrescendi renunciauerit, qđ locũ habere potuisset dicto casu,si renunciatio facta nõ fuisset. Preterea & hic aduertendũ est,ꝙ licet factũ unius non noceat alijs agnatis in feudis,ut in locis in contrarium allega.Illud tamen locũ non habet in emphyteusi ẽt paterna, quia † si ad unum peruenit,& ille ꝑꝑ canonem nõ solutũ priuetur emphyteusi, redit ad ecclesiam in præiudiciũ nedum descendentium, sed etiam aliorum,agnatorum,ſm Imo.in c.ex parte.de feu.in 10.col.vbi postquam disputauit, utrum feudatarius alienãdo sine licentia domini præiudicet aliis agnatis,subdit hæc uerba scilicet.illud aũt certum est, ꝙ vbi emphyteusis sit alienat rem emphyteuticã sine licentia domini, etiam si emphyteusis sit antiqua,redit ad dominum,& nõ agnatos,per tex.in l.2.C.de iure emphy.& in c.potuit.de loc.qui tex.simpliciter,& indistincte loquuntur,& sic indistincte sunt intelligendi.c.quia circa. de priuileg.nec est bona æquiparatio per omnia de emphyteusi ad feudum.cum in multis descrepent,ut no.Bar.in l.ut iurisiurandi.§.si liberi.de oper.liber. & cum Imo. in hoc transit ẽt Alex.consi.2.5.vol.col.5.nec ob.l.2. &c. Idem igitur quando emphyteuta non soluit,vt s. reuertatur emphyteusis etiam antiqua ad dominum,& non ad agnatos,per l.fi.de iure emphy. & d.c.potuit.quæ iura etiam quo ad hoc loquuntur simpliciter,ideo indistincte debent intelligi. Et † propterea quantum ad priuationẽ æquiparantur isti duo casus,videlicet ꝙ emphyta alienet irrequisito domino, vel ꝙ cessauerit in solutione canonis,ſm Sal. in d.l.fi.& Im.in c.fi.de præscr.in 25.col.& Alex.consi.128.pen.col.5.vol.ubi etiam clare psupponit, ꝙ ꝑ alienationem factam ab uno irrequisita ecclesia debeat emphyteusis ad ecclesiam redire & non ad agnatos. Vnde cum in casu nostro propter cessationem canonis ad ecclesiam essent deuoluta, Anto. potuit inuestiri de nouo ab ecclesia in præiudiciũ Nicolai,& quia † fuit inuestitus Antonius tanquam de re decaduta,ecclesia videtur declarasse se uelle,ꝙ res ad eam reuertatur,& hoc sufficit absque alia declaratione expressa,uel sententia priuatiua,& ẽt absque citatione,ut late probat, & prosequitur Alex. in consi.6.3.uol.Finita autem emphyteusi in persona do.Antonii potuit,& debuit Georgius inuestiri, tanquam proximior Antonij per no.per Bart.in l.j.§.permittitur.de aqua quot.& æsti.& in l.si mihi & Titio.de uerb.ob. cum concor.de quib.ibi ꝑ Alex. Nec Nicolao prodest illa clausula,saluo iure tertii,de qua in inuestitura facta Ant.quia, ut ex ꝑmissis apparet,nullum ius competebat Anto.ecclesia uolente. Et hoc ex multiplici capite,ut dictum est, & per etiam ad omnia alleg.in contrarium remanet responsum,& sic apparet,ꝙ pro parte Nicolai est male appellatum. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Filiorum appellatione quamuis in contractibus non ueniãt nepotes,ueniunt tamen in emphyteusi concessa pro se, filijs, & hæredibus,quia illa uerba intelligitur de filijs hæredib.& etiã de alijs hæredibus,qui non sint filij.*

2 *Emphyteusis concessa pro se,filijs & hæredibus, intelligitur pro omnibus descendentibus, pro quibus hodie concedi potest, tametsi olim nisi usque in secundam generationem non posset,et num.3.*

4 *Quum concessio facta est pro hæredibus, & actum est,quod renouatio fieri debeat in perpetuum singulis uigintinouem annis contrahentes de descendentibus in infinitum,qui sint hæredes, intellexisse uidentur.*

5 *Oblatio canonis sufficit ad euitandum pœnam caducitatis,licet ad consequendum plenam liberationem requiratur consignatio,& depositio.*

6 *Contractus recipit interpretationẽ a iure communi, & etiam a conuentione præcedenti.*

7 *Ex sola inuestitura,& liuelli concessione non probatur dominiũ ecclesiæ.*

9 *Actio personalis ad annuam pensionem tollitur spatio.30.annorum.*

9 *Pœna caducitatis uidetur imposita sub illa conditione, si præcedat domini declaratio, quæ si primo inuestito uiuente impleta non fuerit,non potest postea contra hæredes adimpleri uidetur potius facta sub modo,& nu.29.*

10 *Emphyteuta ecclesiæ cadit a iure suo, si a solutione canonis per biennium cessauerit, quod procedit, etiam si canon, qui debetur,sit modicus.*

11 *Oblatio non excusat emphyteutam,qui longissimo tempore pensionem non soluit,nisi appareret,quod continue singulis duobus annis illam obtulisset.*

12 *Locatio facta ad uigintinouem annos tantum,illis elapsis est finita,& omne ius,quod habebat emphyteuta, est ipso iure extinctum.*

13 *Ex pacto de renouando nullum ius reale quæritur emphyteutæ, sed actio personalis tantum ad factum, hoc est ut fiat renouatio.*

14 *Qui pro cessationem solutionis emphyteusi priuatur,etiam commodum pacti de renouãdo debet amittere,quia aliàs pœna priuationis non haberet effectum perpetuum.*

15 *Pacto de renouando,sicuti pacto de retrouendendo præscribitur 30. ann.*

16 *Iuri offerendi non præscribitur,est uerum quando non oritur actio,nisi præcedat oblatio,secus quando statim orietur.*

17 *Præscriptio pacto expresso nec tacito tolli potest.*

18 *Emphyteuta qui ex pacto promisit petere se inuestiri post diem certam,& pro inuestitura certũ quid soluere,& nihil adimpleuit,a suo iure cecidit.*

19 *Pœna caducitatis alternatiue remissa,si canon nõ soluatur aut renouatio non petatur, intelligitur remissa, si unum duntaxat factum non fuerit,non si neutrum.*

20 *Mistum sub simplici non comprehenditur in odiosis,& statutis, quæ sunt contra ius.*

21 *Prin-*

21 *Princeps quamuis ex causa in iure quæsito, tertio possit præiudicare, in dubio tamen etiam causa legitima subsistente non præsumitur præiudicare uoluisse.*

22 *Renouatio emphyteusis, quę sine scriptis non poterat fieri, per usum & patientiam tacite facta non intelligitur.*

23 *Actio personalis ad pensionem tantummodo præscribitur, non autem res ipsa emphyteutica, quando ecclesia semper possedit ciuiliter, & eius possessio nō fuit interuersa, sine enim ciuili possessione præscriptio perfici non potest.*

24 *Concessio simplex in emphyteusi, quamuis per se dominium ecclesiæ non probet, si tamen cum ea interueniat confessio emphyteutæ tacita uel expressa, quod res sit concedentis, illud probat.*

25 *Verba enunciatiua etiam inter præsentes non probant, quando agitur principaliter de illo enunciato, secus quando de eo incidēter quæritur, ad ualiditatem actus principalis.*

26 *Dominium ecclesiæ probatur ex instrumento antiquissimo si de illo etiam enunciatiue in eo sit facta mentio.*

27 *Ecclesia restituitur in integrum aduersus præscriptionem actionis personalis ad pensionem, & quadriennium, quod ad præscriptionem datur, ad illam petendam non currit ignoranti.*

28 *Inobseruantia primi inuestiti, circa in inuestitura promissa non cet suis successoribus.*

CONSILIVM CLXVII.

PERSPECTIS diligenter his, q̄ proponūtur, & omnibus maturè ponderatis, videtur dicendū prima facie, ꝗ bona, de quibus agitur, ex aliquo capite non sint reuersa ad ecclesiam. Nā Albertinus pro se, filijs suis, & hæredib. fuit inuestitus iure liuelli in uiginti nouē annis ad renouandum per rectorem ecclesiæ S. Petri, & iō dici non pōt, ꝗ hoc casu non extendatur concessio ultra filios recipientis, & ꝗ nepotes & ulteriores in inuestitura non cōprehendantur. Quia licet in contractib. appellatione filiorū non veniant nepotes, ſm Bar. in l. liberorum de ver. signifi. circa quintam col. per no. in l. veterib. de pactis. cum quo transit Pet. de Ancha. in cle. 1. de baptis. & Bal. in repetitione. l. in suis. de liberis, & posth. in fi. & Bal. & Imo. in l. cum vir. de cōdi. & dem. & Sal. in l. 2. in 22. q. C. de iure emph. & Im. in l. quod dr̄. de verb. obl. & Ant. de But. in c. in quibusdā. de pę. & Ale. in l. sed si hac. §. liberos. de in ius uoc. quia tū isto casu est 1 facta concessio pro se, filijs, & hęredibus, ꝑꝑ † illa verba, & hæredibus, augetur dispositio ad alios descendentes recipientis, qui sint eius hæredes. Et sic est sensus, ꝗ intelligatur de filiis hæredib. & etiam de aliis hæredibus qui non sint filij. Et licet soleat esse magna dubitatio, utrum hæredes extranei dicātur vocati, quando emphyteusis dicto modo, & sub hac forma est concessa ab ecclesia, & de quo in uariis locis, de quib. per Im. & latius per Alex. in d. l. quod dicitur, tanquam hoc dependeat ab alio arduo dubio, s. utrum emphyteusis ecclesiastica possit ad hęredes extraneos transire, ut per Imo. post Bar. in d. l. quod dicitur. & Alex. late post glo. in l. etiam. soluto matrimonio, ni 2 hilo minus, quia potest dicta † emphyteusis concedi hodie pro omnibus descendentibus licet prius concedi non posset ultra secundam generationem, ut habetur in dict. §. emphyteusim. & in §. licentiam. in authent. de aliena. & emphyteu. & ita vult Iacob. de Beluisio, quem refert Salice. in authent. si quas ruinas. C. de sacrosanctis ecclesi. & in leg. 1. in 20. quæstio. C. de iure emphyteu. & istud etiam tenet Ioan. Andr. in cap. in præsentia. de probation. & alii in hoc non contradicunt. & Ioan. Andr. in addi. Spe. in titu. de loca. §. nunc aliqua. ver. 113. & istud etiam præsupponit Imo. in d. l. quod di- 3 citur, & Alex. in d. l. etiam. Quia ergo pro omnibus† descendentibus potest fieri concessio, pro illis facta intelligitur, quando quis pro filijs, & hęredibus fuit inuestitus, prout uoluit Salic. in d. leg. 2. in 20. quæstio. C. de iure emphyt. Vbi tandem concludit, quòd si ecclesia concedat pro se & hæredibus ꝗ intelligitur de omnibus hęredibus in infinitum, per c. in præsentia. de probation. & per dict. §. licentiam. Si uero concedatur pro filiis & hæredibus tunc uerbum illud pro hæredibus, intelligitur de descendentibus ultra filios, siue concedens sit ecclesia, siue priuatus, & hoc operatur præcedens uerbum filiis, quod ultra eos non extendebatur, ut dixi, & uerbum hæredibus ampliat ad cæteros descendentes, dicto cap. [illegible] in præsentia. Et istud etiam operatur copula secundum eum, quę coniungit similia, & non extranea, quando potest l. si. §. cum dulcia. de uino, triti. oleoque lega. & istud etiā voluit Pau. de Eleaza. in cap. potuit. in fin. de loc. ut refert Alexā. in d. l. quod dicitur. Et quamuis posset dubitari, an etiam ueniant extranei per ea quæ dicuntur in uariis locis, circa hoc per doctores allegatos per Alex. ibi: tamen ꝗ omnes descendentes recipientis uenire possint ad emphyteusim ecclesiæ ex tali inuestitura, nullus contradicit. & Imo. etiam in d. l. quod dicitur, apertè pręsupponit: & tanto magis prædicta procedunt: quia est etiā actum in casu nostro, ꝗ de uigintinouem annis in uigintinouem semper, & in perpetuum noua pagina innouetur: per notata per Iaco. de Belui. in auth. de resti. fideicommiss. vbi vult, ꝗ licet qñ prohibita est res alienari perpetuò: vt in familia remaneat, ꝓhibitio non duret ultra quartam generationem. ut ibi in tex. secus tamen erit, quando fit prohibitio ex eo, quia uoluit testator, ꝗ bona transirent ad descendētes in infinitum: quia appellatione descendentium ueniunt omnes cuiusque gradus descendentes. l. fi. C. de legitimis hæredib. ideo de omnibus intellexit, iuncto etiam illo alio verbo, in infinitum: sic igitur, & in pro- 4 posito † cum sit facta concessio etiam pro hæredib. quorū appellatione ueniunt omnes in infinitum. l. in annalib. C. de leg. cum concordantib. & actum sit, ꝗ renouatio fieri debeat semper & in perpetuum singulis vigintinouem annis; dicendū est, ꝗ de descendentibus in infinitum, qui sint hæredes, intellexis- 5 se videantur contrahentes. Ex alio etiam capite, videlicet † quia sit cessatum in solutione canonis per biennium, non pōt dici, ꝗ bona ceciderunt in commissum, quia, vt asseritur, factæ fuerunt oblationes ex parte inuestiti congruis temporibus, quæ oblationes sufficiunt ad pœnam caducitatis euitandam, sicut sufficit oblatio sola ad quamlibet aliam pœnam euitandam. l. acceptam. & l. si per te. C. de vsuris, licet requiratur etiam consignatio, & depositio ad plenam liberationem consequendam. d. l. acceptā. & d. l. 2. in fi. C. de iure emphyt. quæ hoc modo intelligitur. Et ita etiam ibi declarat & vult Iaco. de Are. Cy. Ang. & Saly. in vltima col. & sētit Specu. in tit. de loca. §. nūc aliqua. ver. 34. & expresse Io. Andr in additio. idem concludit. Et vbi cessaret oblatio, cessat ēt dicta pœna ex alia causa, hoc ex dispositione bullæ concessę populo Ferrariensi, in qua disponitur, ꝗ ciues Ferrarienses recognoscentes aliquam rem ab ecclesia in emphyteusim, vel iure liuelli, qui non soluunt tempore congruo non cadant a iure suo, & quòd res ad ecclesiam non reuertatꝰ propter canonem nō solutum. Et propter eandem bullam est etiam dicendum, quòd propter renouationem non petitam singulis uigintinouem annis, bona non cadant in cōmissum, quia in illa cauetur exprese, quòd si non petatur renouatio, quæ erat de iure, vel pacto petenda, propter hoc non committatur pœna caducitatis, quę etiam ex hoc capite ex alio non uidetur commissa, quia ex quo finito dicto tempore, liuellarius ꝑseuerauit in conductione, & remansit in possessione, patiente, & sciente locatore, & domino concedente, intelligatur tacitè relocata, & de nouo concessa, saltē singulo anno. l. item quęritur. §. qui impleto. ff. loca. vel forte etiam præsumitur facta isto casu & renouata pro aliis vigintinouem annis, ex quo per pactum erat actum, ꝗ in illud tempus fieri deberet renouatio, ideo præsumendum est, ꝗ tacitè sit facta secundum tenorem conuentionis pręcedentis per no. per Bar. in l. si mihi & Titio. de ver. obl. cum cōcordan. de quibus ibi per Alex. ubi habetur, ꝗ si emphyteusis sit reuersa ad dominum ꝑꝑ finitam generationem, & alius proximior de nouo inuestiatur, ꝗ hęc vltima habent naturam primæ per omnia, ar. l. si stipulatus. de vsur. & l. itē quæritur. §. qui impleto. ff. loca. & l. penul. §. si vxor. solut. 6 mat. in quibus iuribus probatur, ꝗ † contractus recipit interpretationem a iure cōi & etiam a conuentione præcedenti. Et 7 insuper alia rōne † nō videtur ꝗ ecclesia possit obtinere, quia aut agere vult rei vendicatione, & ex sola inuestitura & liuelli concessione nō probatur dñium ecclesiæ, ſm Bar. in l. generaliter. de adimen. leg. & Spe. in tit. de loca. §. nunc aliqua. ver. 52. cum seq. & ver. 68. Et dicunt in specie, quòd si ecclesia contra emphyteutam agat rei vendicatione, & illa neget eam dñam, quòd ex instrumento locationis nō probabitur dñium, per l. 8 ad probationem. C. loca. Si † verò ecclesia ageret actione perso-

nali,& nunquam fuerit soluta pensio annua,& elapsum sit tẽpus triginta annorũ,dicta actio sublata est præscriptione.l.sicut.& l.oẽs.C.de pſc.trig.vel quadrag.ann.& in specie istud ẽt vult Cy.& Bar.in l.cõperit.& alij in l.male agitur.eo.ti.q. hoc volunt,qñ emphyteuta stetit per annos triginta,ꝙ dictam pensionẽ non soluit. Vltimo facit quia † uiuente Albertino ecclesia non declarauit eum cecidisse,quæ declaratio est necessaria, & pœna uidetur imposita,si præcedat declaratio prædicta.d.l. 2.C.de iure emph.& d.l.2.si ager vectig.vel emphy. pet. Cum igitur uiuente dicto primo inuestito nõ sit adimpleta dicta cõditio,videtur ꝙ amplius sequi non possit priuatio,nec impleri conditio contra hæredes,quasi ꝙ ad eos pœna non trãseũt ſm Cum.in consi.54.& ubi hæredes soluere cessent ex capite probabilis ignorantiæ,restitutionem in integrum petere possent, ſm Bar.& Doc.in l.cum filius.§.in hac.de verb.obl.Sed prædictis non obst.contrarium iudicio meo est uerius.Nam de iure cõi clarũ est † ꝙ emphyteuta ecclesiæ cadit a iure suo,si ꝑ biennium cessauit a solutione.c.potuit.de loc.& in auth. qui rẽ C. de sac.san.eccl.Et hoc procedit,ẽt si pensio,quæ debetur,si modica,ut volunt Doctores in dictis locis,& in d.le. 2.C.de iure emph.Et propterea cũ Albertinus primus inuestitus nunquã soluerit,nec sui successores, & per cõsequens sit ẽt lapsum tps purgandi moram & quæ incontinenti potuit purgari d. c. potuit:res ad ecclesiam reuerti debet,ut ibi,illa tñ uolente,d.l. 2. & ut notatur in l.2.si ager vectig.vel emphy.peta. Nec aliqua oblatio † quæ ẽt reperiretur facta, excusaret inuestitum , nisi appareret,ꝙ continue singulis duob.annis pensionem obtulisset,& per eum non stetisset,quominus solueret , ut colligit ex no.per Spe.in d.§.nũc aliqua.ver.43. vbi concludit ad propositum,ꝙ si emphyteuta cessauit soluere longissimo tẽpore, ꝙ licet in prima cessatione dominus eum expellere noluerit,tñ ex secunda,uel tertia aut uigesima,& ulteriori poterit , quia hæc pœna pluries committi poterit.l.sic.de uerb.obli.& ẽt.§.pen.si cui plus quam per le. Fal.Nec.n.minuitur,ſm Spe.pœna illius quia pluries cessauerit , immo plus deliquit , cui nec in ultimis annis soluere uoluerit,ar.l.j.C.ut intra certum tempus,&c. & c.cum haberet.ad fin.de eo qui duxit in mat.quam polluit per adult.& c.fi.de consuetud. Quamuis ergo iste liuellarius quandoque reperiatur obtulisse, si iã pœna erat cõmissa,hoc nõ sufficit ad pœnam iã commissam euitandam.quia non potuit mora ex interuallo purgari.d.c.potuit. Nec etiam talis oblatio impedit pœnam de nouo committi,si postmodum sit in solutione cessatum,q̃a toties cõmitur,quoties cessatur,ſm Spe. in loco præallegato. Secunda rõne possunt hæc uendicari ab ecclesia,quia concessio † ad uigintinouẽ annos tantum fuit facta: finito agitur,& elapso dicto tẽpore finita est locatio.l.2. C.de donatio.quæ sub modo.& l.fi.C.de l.Et arbitror,ꝙ omne ius, quod habebat inuestitus , & sic utile dñium, ipso iure sit extinctum,ut uĩ esse casus in l.lex uect.ff.de pign. Licet enim dominium non possit sine traditione in alium trãsferri regulariter . l.traditionibus.C.de pact.potest tamen extingui,& ammitti,ut declarat Imo.in l.iusto.§.fin.de usucap. Et istud etiam melius probatur in leg. si hæres.in prin.cum ibi not. ad Trebellia. ubi habetur, ꝙ si fideicommiss. post tempus sit grauatus restituere hæreditatem hæredi,ꝙ elapso tempore ipso iure extinguuntur actiones utiles , quæ erant apud fideicommissarium , nec transferuntur ad hæredem , quia sufficiunt sibi directæ , quæ apud eum remanserunt , & quæ ipso iure reuiuiscunt , & absque ulla restitutione , secundum glos.& Imol. & Paul.de Castr. & maxime hodie per leg.pen.C.ad Trebellia.& dicunt Docto. ibi per illam textum,quod iurat directa,& utilia non possunt in eodem subiecto concurrere , & ideo secundum Ange. & Imol. ibi , si emphyteuta succedat domino directo , extinguitur suum ius utile , quia sufficit sibi directum, quod est nota.secundum eum . Si ergo & post finitum tempus locationis factæ ad longum tempus ipso iure extinguitur utile dominium conductoris , & emphxteutæ absque eo quod transferatur in ecclesiam, quia sufficit sibi directum dominium quod apud eam remanserat , & hoc puto uerissimum . Et quamuis appositum fuerit pactum de renouando , tamen ex illo non † fuit emphyteutæ , uel liuellario aliquod ius reale quæsitum, sed actio personalis tantum ad factum,scilicet ut fiat renouatio , secundum Ange. in consil. 184. ad fin. incip. Ex forma

serie.& in consil. 310. in fin. sicut etiam ex pacto de uendendo oritur sola actio personalis,dicit ipse,per legem si sterilis.§. si tibi fundum.de actio.emp.& l.qui fundũ ita, de contrahenda emptio. Et per quam actionem non põt cogi ecclesia isto casu ad renouandum,duplici ratione. Et primo,quia conductor,& liuellarius nũquam soluit pensionem promissam,quia ergo nõ adimpleuit ex parte sua, non cogitur etiam ecclesia pactum de renouando seruare, tanquã dicatur factum sub modo,s. dũmodo ille qui recepit rem ad liuellum,conuenta & promissa seruauerit,ut est quasi expressum ĩ lege quæro.§. inter locatorem. ff. loc.& quia sic † per cessationem solutionis ipsa re priuatur, debet etiam amittere commodum pacti de renouãdo,quia si duraret, pœna priuationis non haberet effectum perpetuum,q̃a per renouationem recuperaret amissam rem , & tamen pœna debet esse perpetua.l.seruus.C.de pœnis.& ibi per oẽs,& not. glos.in cap.quamuis. in ver.in perpetuum.de pœnis. in 6.& in c.cupientes. §.cæterum . in versi.perpetuo de elect. eodem lib. & Doct.in cap.ex literis. de consti.& Bar.in l.inter Castellanũ. ¶Secundo non datur cum effectu actio ad renouandum quia , obstat † exceptio præscriptionis.40.annorum, qui decursi sunt post finitos primos vigentinouem annos.l.sicut.& l.omnes.C. de præscriptio.30.uel 40.annor.sicut ex pacto de retrouendendo non potest agi post 30. annos cum effectu,quia præscriptũ est actioni,quæ oritur ex illo,secundum Ang.in consi.55.incipien.Gulielmus & Franciscus,&c. Nec secundum eum obstat, quòd † iuri offerendi non præscribatur,per not. in l. cum acutissimi.C.de præscri.30.annorum,quia illud procedit eo casu, quo non oritur actio,nisi præcedat oblatio, sicut in pignoratitia.l.si rem.§.omnis.de pigno. actio. sed in casu prædicto pariter & nostro oritur actio statim, licet ope exceptionis differatur exactio. l. Iulianus . §. offerri. de actionib.emptio. Ideo quia orta est ab initio,obstat præscriptio, & hoc etiam uerum est secundum Ang.etiam si dictum esset,quandocunque, & ad omnem uoluntatem dicti uẽditoris,quia † præscriptio nõ tollitur pacto expresso,nec tacito,ut no. in l.nemo potest.de legatis primo , quemadmodum ergo cursu dicti temporis tollitur actio,quæ oritur ex pacto de retrouendendo, ita etiam tolli debet illa,quę nascitur ex pacto de renouando,quia isti casus sũt similes & pares , secundum Ang. in dictis duob.consilijs superius allegatis . Quinimmo Pet.de Anch.in consi.332. inci.uisis diligẽter actis,uult,ꝙ ex pacto de uendendo, qñcunq;,offeratur preciũ,agi nõ possit post decẽ annos ꝑ rõnẽ, quã allegat,q̃ in casu nr̃o nõ est necessaria,cũ elapsum sit ab ortu actionis tẽpus.xl.ann.& ultra,ꝑ qđ cõpletur oĩs pſcriptio,& tollitur omnis actio. Tertio ẽt dictus emphyteuta,uel liuellarius ab omni iure cecidisse dicitur,quia actũ fuit, ꝙ finitis primis uigintinouem annis teneatur,& debeat recognoscere,&c. & petere inuestiri,&c. & soluere pro unaquaque innouatione solidos,&c.& sic de uigintinouem annis in uigintinouem annos semper,& in perpetuũ noua pagina innouetur,& innouari dẽat similib.modis,&c. Quia ergo † pacto promisi recognoscere, & petere se inuestiri & soluere,&c.post diem certã,quæ interpellat pro homine.l.magnam.C.de contrah.& commit.stipu.& nihil adimpleuit, a suo iure cecidit. d.l.2. C. de iure emphy.ubi dr̃ primo, ꝙ in hmõi contractu pñt apponi quæcũq; pacta,q̃ sunt obseruanda, & sicut si pactum de soluendo non obseruatur , pœna priuationis committitur, ut ibi,ita etiam debet committi,quãdo alia pacta non adimplentur,quia de solutione omissa ibi dicitur exempli grã,quod regulam non restringit.l.dam.infe. stipula.in prin.de dam.infe.Et ꝙ qñ emphyteuta uenit cõtra alia pacta habeat d.l.2.& pœna de qua ibi uoluit etiam Bal.in l.fin. §.in ult.col.C.commu.de leg.& in l.unica.§.1.C.de cadu.tol. & in cap.querelam.ad fin. de iureiuran.Et ista conclusio ex rñsionibus ad contraria redditur magis clara,ad quas deuenio.Non obst.igitur primo, ꝙ pro nepotib.dicatur liuellus etiam receptus & pro ulterioribus descendentibus,quia & si ex hoc capite non sit finitus,ex alijs tamẽ causis de quibus,supra.uenit emphyteuta priuandus.Nec obstant oblationes, q̃ dicuntur allegari,quia singulis duobus annis,quibus sit in solutionibus cessatum,pœna committitur.& sic non tantũ semel,sed pluries cõmitti pt,ut ẽt dixi,per no.per Spe.in d.§.nũc aliqua.ver.44.ptẽ nõ obstat, ꝙ ex dispositione bullæ concessæ populo Ferrariẽsi nõ committatur pœna priuationis,si non sit facta solutio , vel non

nõ sit petita renouatio tpe debito, quia hoc est uerũ respectu bonorũ existẽtiũ in territorio, vel districtu Ferrariẽsi, quia recognoscuntur ab ecclesijs quibuscunq; sed quo ad noua alibi sita, & ciuibus Ferrariensib. recognita ab ecclesia dicta bulla nõ disponit, nec de illis loquitur, & sic remanent dispositione iuris cõis. l. si extraneus. de cond. ob. cau. & le. commodissime. de libe. & posth. In aũt territorio sint bona, de quib. agitur, ex inuestitura non colligitur, qa in ea dr̃ territorij Policini, Rodigij, seu Ferrariensis, quæ dictio seu, est disiunctiua. l. 1. §. sublata. ad Treb. l. generali. C. de sac. san. eccl. l. cum quidam. de verb. sig. & per. Bar. in l. si quis ita. de auro & arg. l. ideo parit incertitudinẽ. l. ubi aũt. §. qui illud aut illud. de verb. obl. Aut ergo ẽm veritatẽ hæc bona sunt de territorio Policini, Rodigij, & cessat bulla, & hẽt locũ ius cõe, secũdũ qđ hẽt locũ pœna caducitatis ex causis præmissis. Si uero reperiatur esse in territorio Ferrariẽsi, & tunc adhuc nõ obstat dicta bulla, quia in ea dr̃, quod bona, quæ per dictos ciues & incolas teneãtur in territorio p̃dicto existẽtia propter canonẽ non solutũ, & seruitiũ non impensum, aut inuestituram debitis temporib. non petitã, uel successorum electionẽ non factam, in commissum nõ cadant, nec

19 ad dños deuoluantur, &c. Quia itaque † remittitur caducitatis pœna, si ea non soluatur, aut renouatio nõ petatur, & sic alternatiue si alterum non fiat, intelligitur remissa, qñ in vno solo ex p̃dictis sit contrafactũ, & non in alio, puta, quia inuestitura non sit petita, & non sit cessatum in canonis solutione, uel ecõ uerso, non aũt remissio intelligitur facta, quando documẽtum sit factum, & sic quãdo copulatiue non est solutũ, & nõ est petita renouatio, quia alternatiua ẽt prolata negatiue ex propria significatione uerificatur in uno. le. si ita quis stipulatus fuerit decem aureos. de verb. obl. & prout vult Imo. & Alex. in l. si ita quis stipuletur. eo. ti. & Imo. in c. inter cæteras. de rescr. & probatur in l. si is qui ducenta. §. cum ita. de re. dub. et ibi per Soc. q idem tenet, quamuis aliqui aliter dixerint ẽm prædictos male, sed quando non est solutum, & non est petita renouatio, tunc ex proprietate sermonis non uerificatur alternatiua, quia nõ est verum, ꝙ non sit solutum, aut ꝙ renouatio non sit petita, secundum Alex. in consi. 80. in 1. col. in j. vol. qui proprie loqtur de alternatiua prolata a statuto, & de quo ẽt per eum in ꝯsi. 43. co. 2. in eo. vol. & de hoc est ẽt gl. quæ hoc expresse dicit in d. l. si is qui ducenta. §. utrum. in 1. gl. magna. in ver. nã pone, ꝙ neutrum, &c. dicens, ꝙ quando neutrum est factum, tunc nõ verificãtur illa verba, si illud aut illud factũ non erit, qa alterũ est factũ, & sic uult, ꝙ illa alternatiua cõcepta negatiue uerificetur, q̃do alterum nõ est factum, nõ autẽ quãdo neutrũ, nisi de mẽte ꝯtraria ẽm glo. appareat, qa tunc alternatiua ponitur ꝓ copula, & de qua mẽte in casu nr̃o non apparet, imo potius de cõtraria uoluntate ꝯstat, qa licet per bullã remittatur pœna quãdo in uno deliqt inuestitus ab ecclesia, nõ tñ verisimile est ꝙ idẽ uoluerit facere, quãdo in duob. ꝯfecit, & peccauit, quia hoc est grauius. l. j. C. de rap. vir. & l. raptores. C. de sac. sã. ecc. Et iõ qa dispositio bullæ est ꝯtra ius cõe, & tẽdit in p̃iudicium tertij, hoc est ecclesiæ, quæ pœnã remittit, quãdo illud aut illud delictum sit cõmissum, & sic qñ est simplex delictum, nõ hẽt locum, quãdo vtrunq; cõcurrit, ut est casus in l. vim passã. §. p̃scriptione. de adul. & per quẽ tex. Bar. & alij cõiter in l. 2. in princ.

20 de ver. obl. dñt, ꝙ in odiosis † sub simplicib. mistũ nõ cõprehẽditur, & idẽ in statutis cõtra ius, put est bulla, quæ in uolumine statutorũ est registrata, ẽm Bar. i l. certi cõdict. §. qm̃. si cer. pe. & in l. oẽs populi. de iust. & iure. & Ang. in l. si ita scriptũ. de libe. & posth. & Imo. in l. q fundũ. in prin. ad l. Fal. & Pet. de Anch. in c. canonũ statuta, de cõst. ver. venio ad quartũ mẽbrum, &c. Non ob. si dicat, ꝙ cum per bullã remittatur pœna, ꝙ hoc dr̃ fauorabile, & non odiosum. l. p̃ses. & l. si de interpretatione de pę. & per consequens ꝙ sub simplicib. continetur mistum, sicut in fauorabilibus. d. l. si ita scriptũ. et ibi per Doc. de libe. & posth. & per Bar. & alios, in d. le. 2. in prin. quia hoc posset esse verũ, quando ageret solum de remissione pœnæ, quæ veniret amplianda remittenti, sed quia hic agitur de remissione pœnæ ampliãdæ tertio, odiosa dicitur esse dispositio, & stricta debet fieri interpretatio, ut probatur ex no. per Bal. post gl. in l. 2. C. de i ius uoc. vbi dicit, ꝙ generalis remissio pęnæ indulta ꝓ pricipem non intelligitur respectu pęnæ satisfactoriæ partis læsæ, & quam etiam causa non posset remittere, secundum glo. Bar. & alios ibi, & licet prædicti loquantur in pœna iam cõmissa, tñ ẽt qñ agitur, ne cõmittatur pœna alteri applicanda, debet fieri interpretatio stricta, quia etiam isto casu uidetur agi de p̃iudicio tertij sicut in casu præcedenti, & quamuis facilius isto casu valeat remissio, quia præiudicatur in iure quærẽdo, & nõ in iure iã q̃sito, tñ in dubio est præsumptio, ꝙ ẽt in iure q̃rẽdo princeps p̃iudicare noluerit, licet potuerit, ut ꝓbatur ex no. p Nellũ in trac. banni. in prima parte temp. q. 1. vbi ꝓ iura cõcludit,

21 ꝙ quãuis possit † princeps ex causa tertio p̃iudicare in iure q̃sito. l. item si verberatũ. de rei vendi. & plene, in c. quæ in ecclesiarum. de constit. nihilo minus subsistente etiam cã legitima, nõ est p̃sumẽdum in dubio, ꝙ voluerit alteri p̃iudicare, & si potuerit. Non ob. ẽt dum dicebatur, ꝙ renouatio est facta tacite, q̃ operatur ac si expresse facta fuisset. ꝑ l. item quæritur. §. q impleto. loca. & ex quo sequitur, ꝙ in vno solum inuestitus defecit, s. in solutione canonis, & non in alio, & ꝑ̃ns ꝙ pœna non est cõmissa ex dispensatione bullæ quia iste contractus, de quo agitur, si sit emphyteuticus, reqrit scripturã. l. 1. C. de iure emphy. ẽt ubi esset concessio ad liuellũ, ẽm diuersas opi. de quib. in l. j. C. de iur. emphy. & ꝑ Bar. in l. si finita. §. si de vectigalibus

22 de dã. infect. quia in effectu † non differt ab emphy. ẽm Doc. in dictis locis, scriptura est de substantia. Et ita expresse ẽt vr̃ actum, ꝙ in renouatione debeat interuenire per illa uerba. s. noua pagina innouetur & innouar debeat, &c. & iõ quia sine scriptis fieri non potuit. l. contractus. C. de fide instr. non dicitur facta renouatio tacite ꝑ vsum & patientiam ẽm Bar. in l. item q̃ritur. §. qui impleto. & ꝓbatur in illo tex. ẽm vnã expositionẽ, & sic dicto casu solus consensus nõ sufficit, & idem uult. Bal. in l. legem. C. loca. Secundò non potest intelligi facta renouatio, quia ex parte conductoris ex pacto dẽt præstari certa q̃titas ꝓ qualibet renouatione, q̃ nõ põt allegari ꝑ eũ, qui non adimpleuit pro parte sua, ẽm Bar. in d. §. qui impleto. & quamuis ipse loquatur ex parte locatoris, tñ ẽ idẽ ꝑ eandẽ rõne, qñ ꝯductor tenetur aliquid pro cõductione p̃stare. Itẽ nõ ob. dũ dr̃, ꝙ obstat exceptio p̃scriptionis, ex quo infra tps. 40. anno. & ultra nõ est solutum per liuellarium, per ea q̃ habentur per Cy. & Bar. in l. competit. C. de præscri. 30. uel 40. anno. quia prædicti uolũt, ꝙ

23 solum † actioni personali sit præscriptũ, sed non ipsa res, q̃ põt vendicari, quia ecclesia semper possedit ciuiliter. ut not. in l. 3. §. ex contrario. de acqui. poss. & sua possessio non fuit interuersa, unde dicta res præscribi non potuit, quia sine ciuili possessione non põt perfici præscriptio, ut no. Bar. & Doc. in l. 1. in princi. de acqui. pos. & hac ratione non solũ dicto casu põt ecclesia agere rei uendicatione, sed etiam interdicto uti posidetis, quasi ꝙ in sua ciuili turbetur per retentionẽ naturalis, prout uoluit gl. in male agitur. C. de præscrip. 30. uel 40. anno. cum qua alij transeunt, & Cy. & Sal. in d. l. competit. & Spec. in d. §. nunc aliqua. ver. 44. Et non ob. ꝙ de dominio nõ cõstet ex instrumẽto inuestituræ, nec alio modo, per not. per Bar. in l. legata inutiliter. de adimen. lega. & sine quo non competit rei uendicatio, quia verum est, ꝙ ex concessione, uel locatione simplici nõ probatur dominium, ut dicit Bart. & Spec. in d. §. nunc aliqua. versi. 52. sed isto casu de dominio ecclesiæ apparet per cõfessionẽ partis, quæ probatur per instrumentũ prædictum, in quo dicitur, ꝙ dictus Albertinus fuit inuestitus tanquam de reb. de cadutis, & deuolutis ad dictam ecclesiã sancti Petri propter lineã finitã, &c. & ꝓpter istitutionẽ renouationis nõ petitã intra tempus debitũ, &c. quæ verba significãt & i portant, ꝙ ecclesia cõcessit dicta bona tanquã propria & spectãtia ad eã de iure, & licet sint enũciatiua, tamen ꝓbant contra Albertinũ p̃sentẽ. l. optimã. C. de contrah. & cõmit. stip. & istud ẽt uoluerũt Bal. & Imo. in l. cum tale. §. si de cond. & dem. vbi dicunt, ꝙ per contractum emphyteuticum initum tanquã super re ecclesiæ, probatur ecclesiã esse proprietariã, p̃cipue per ea quæ hñtur in l. cum falsa. C. de iur. & fact. ign. iuncta ẽt d. l. optimam. in quib. locis concluditur, ꝙ per cõfessionem ꝓbatur dñium ecclesiæ, & ꝙ in hac parte præsenti præiudicatur per uerba enunciatiua, sed

24 ubi esset simplex † concessio in emphyteusim, & inuestitus tacite, vel expresse non esset confessus, rẽ esse inuestientis, tunc potest esse verum, ꝙ ex illa tantummodo non probatur dominium, & potest procedere, quod no. Bar. in d. l. legata inutiliter et Spec. in dic. §. nunc aliqua. versic. 52. et quamuis arguendo pro prima parte Spec. uideatur præsupponere, quod ille fuerit inue-

inuestitus tanq̃ de re ecclesię, tñ postmodũ in cõclusione hoc nõ p̃supponit, sed solũ loquitur de illo, qui cõduxit & simpliciter recepit, & rõnes quas all. tantum ad hoc tendũt, vt ex sola locatione non probetur dominiũ ecclesiæ, & hoc non negat, sed dicitur, q̃ in casu nostro ꝓbatur ex cõfessione, prout Bar. & alij in d. l. cum falsa. & prout ẽt in specie Bald. & Imo. in d. §. fi. sed contra hoc adhuc facere vr̃ illud, qđ uult Ant. de But. & Abb. in c. illud. de præsumpto. vbi no. dicit, q̃ verba † enunciatiua ẽt inter p̃sentes, non probant, quando agitur principaliter de illo enunciato, sed quando incidenter de hoc quæritur, & ad ualiditatem actus principalis. d. l. optimã quæ hoc casu loq̃tur ꝓm eũ, & iõ dicta verba enunciatiua ꝓm hanc opi. non probant dominiũ ecclesiæ, si agat rei uendicatione, quia tũc de dominio agitur prĩcipaliter, de quo enũciatiue dr̃ facta mẽtio. Et in proposito idẽ vult clarius Bal. in l. ad probationẽ. C. loc. qui dicit, q̃ si dicatur, cõduco talẽ rẽ tuam, q̃ per hoc non probat dominiũ locatoris, sed respõderi põt, q̃ in casu nr̃o cũ dicta cõfessione, q̃ resultat ex dictis uerbis enũciatiuis, alia ẽt cõcurrũt q̃m promisit conductor modicã pensionẽ annuã, quæ p̃statur in recognitionẽ dominij directi, & non pro fructibus ꝓm Do. in l. 1. C. de iure emph. & sic ex qualitate dictæ pensionis fateri ẽt vr̃, dominiũ esse ecclesiæ, & qualitas ẽt cõtractus emphyteutici põderatur per Bal. & Imo. in d. §. fi. & insuꝑ cõcedens obligauit se ad defensionẽ, & de euictione, qđ uerisimiliter non fecisset, si dominiũ ecclesiæ nõ fuisset, cũ ad id cogi nõ posset, q̃a ex quo ab inuestito nihil recepit ab initio, hæc bona habuisse ex titulo lucratiuo, ꝓm Bar. no. cum quo trãseunt alij cõiter in l. si mihi & Titio. de verb. obl. & quia incepit a traditione, non debetur euictio. l. Arist. §. fi. & ibi no. de don. accedit ẽt, q̃ ista bona fuerunt alijs prius per ecclesiam in emphyteusim concessa, vt ex uerbis enunciatiuis dicti instr̃i apparet, & quę probãt contra inuestitum p̃sentẽ, quia de hoc nõ agitur principaliter. d. l. optimã. & non est verisimile, q̃ tot concessiones fecisset, si dominium non habuisset, & hoc in specie cõsiderat Soc. ad ꝓbationẽ dominij cũ alijs circunstantijs in cõs. 187. In cõtrouersia, &c. quæ oĩa non cõcurrũt in simplici locatione, de qua loquitur Bal. in d. l. ad probationem. nec in casu Doc. in d. c. illud & vbi † etiam instrumentum prioris inuestituræ inueniatur, & in eodem de dominio ecclesiæ sit facta mentio enunciatiue, ex illo etiam probabitur dominium, quia est antiquissimum, ꝓm Bal. & Doc. in l. cum aliquis. C. de iure delib. & Ant. de But. in c. fi. de succ. ab intest. & in factis antiquis melius probatur dominium per instrumenta q̃ per testes, ꝓm gl. in c. tertio loco. de prob. Sed dato q̃ ẽt dominium ecclesiæ esset probatum, poterit condictione ex lege possessionem bonorum consequi. le. si quis condictionis. C. loc. quæ hẽt locum in aliis contractibus, ꝓm gl. & Doc. ibi, & Bar. in l. commodare. ff. commod. & nõ poterit opponi de dominio tertij, nec ipsius rei cõuenti, ꝓm Bar. & Doc. communiter in l. si alienam rem. sol. mat. Nec ob. q̃ dicatur præscriptum huic actioni spatio 40. ann. ut dictum est supra, & quę ẽt habet locum contra ecclesiam. c. ad aures. de præscrip. quia † etiam si esset huic actioni pręscriptum, ecclesiæ tamen dabitur restitutio in integrũ aduersus talem præscriptionem, secundum gl. in §. pro temporalibus. in auth. de eccle. tit. gl. in auth. quas actiones. C. de sac. san. eccle. & canonist. communiter in c. 1. de præsc. & alij plures, de quib. per Mod. in dictis locis, & ista est communis opi. ut etiam ibi attestãtur Do. & quamuis intra quadriennium post præscriptionem finitam debuerit peti restitutio, ut in cle. j. de rest. in integ. tamen illud non currit ignoranti, secundum Bald. in l. falsam. C. si ex fal. instr. & Card. in d. cle. j. in 25. q. & Pau. de Ca. in l. fin. C. de do. & Abb. in d. c. 1. in fi. de præscrip. & ibi etiam per Mod. & per nouissimos in d. auth. quas actiones. qui alle. etiam Alex. in pluribus consilijs, & ideo quia ille, qui successit rectori dictæ ecclesiæ fuit ignorans. l. qui in alterius. de reg. iuris. & per Bar. in le. cum filius. §. in hac. de verb. obli. poterit dictam restitutionem petere. Non ob. postremo dum dicebatur, q̃ hæc pœna non transit ad hæredem inuestiti, quia est contra illum de nouo cõmissa, quia non soluit etiam ipse, & quia inuestituram non petijt, præsertim si sciens fuit, & ubi etiam fuerit ignorans † inobseruantia Albertini primo inuestiti circa præmissa nocet suis successoribus, secundum Bartol. in leg. eum qui. de interdict. & releg. & Spec. in d. §. nunc aliqua. uersi. 77. & Bart. in l. vt iurisiurandi. §. si liberi. de oper. lib. & Bald. in l. 2. C. de liber. & eorum libe. & in l. adoptiuum. §. patronum. in fi. de in ius vocan. & Sali. in l. 2. C. de iure emphy. & Pet. de Anch. & Imo. in c. ex parte. de feu. & Alex. consi. 119. in fin. & in consi. 220. in 1. col. 5. volu. vbi dicit, hanc opi. esse communem, quæ maxime procedit, quando non possunt descendentes admitti, nisi sint hæredes, ut in casu nostro, per no. in dictis locis, & per Bald. in l. qui se patris. C. vnde libe. & hoc est verum etiam si dñs ante mortem primi inuestiti non declarauit illum esse priuatum, ut est quasi expressum, in l. fin. C. de reuoc. dona. ubi habetur, q̃ ex causa ingratitudinis potest reuocari donatio mortuo etiam donatario, & hoc etiam præsupponunt omnes prædicti, qui volũt indistinctẽ, & ex causis prędictis q̃ factũ primi inuestiti noceat suis descendentibus quicquid dicat Com. in consi. in contrarium allegato, qui etiam non firmat contrarium, & eius ratio non est vera, quia † priuatio non fit sub conditione, si dominus declarabit velle, ut ipse præsupponit, sed in dubio dicitur potius fieri sub modo. l. quæro. §. inter locatorem. loca. & no. in l. cum mota. C. de transa. cuius implementum transit ad hæredem ex parte implere debentis, & ex parte eius, cui debet impleri. l. a testatore. cum glo. de condi. & demnn. & per Bart. in l. quibus dieb. §. Termilius. eo. ti. & est communis opi. ꝓm Alex. in l. si decem cum petiero. in fi. de ver. obl. & in proposito probatur, in d. l. fi. C. de reuoc. dona. unde cõcluditur in præmissis, vt colligitur ex prædictis. Laus Deo.

[Margin: 25, 26, 27, 28, 29]

SVMMARIVM.

1 *Hæredis appellatione in his quæ sui natura non transeunt ad hæredes extraneos, uenit descendens, & non extraneus.*
2 *Concessio facta ab eo, qui iure emphyteutico ab ecclesia rẽ concessam recognoscit, debet esse eiusdem conditionis, cuius esset, si ab ecclesia immediate facta fuisset.*
3 *Si primus emphyteuta alium de uoluntate domini faciat, nullum ius apud eum remanet.*
4 *Diuisio potest fieri inter emphyteutas sine cõsensu domini, quando emphyteusis æqualiter inter eos diuiditur, secus si uni tota assignaretur, immo & hoc casu. nu. 15.*
5 *Alienatio emphyteusis sicuti in extraneum fieri non potest, ita nec in illum, qui inuestituram illius nomine factam ratam non habuit, tunc enim pro extraneo habetur.*
6 *Emphyteuta, qui per biennium, vel triennium canonem non soluit a iure suo cadit, & successoribus suis præiudicat.*
7 *Scientia præsumitur in coniuncto, & simul habitante.*
8 *Emphyteusis cõcessa in vigintinouem annis, illis exactis finitur, & dominium, quod ad tempus transferri potuit, ad ecclesiam ipso iure reuertitur.*
9 *Ex promissione de renouando non quæritur inuestito aliquod ius in re, sed actio personalis tantum contra dominum, ut renouet.*
10 *Vtile dominium, quando res ecclesiæ cum eius licentia alteri in emphyteusim per emphyteutam conceditur, ad hæredes extraneos fit transitorium, ac si res illa pleno iure, & liberè ad illum pertineret.*
11 *Emphyteuta secundus primi dicitur emphyteuta, quoniam canonem ab eo exigendi ius habet, quamuis apud eum dominium aliquod non remanserit, & nu. 13. & primus remanet emphyteuta domini directi ratione iuris, quod apud eum remanet contra suum emphyteutam.*
12 *Emphyteusis concessa a priuato ab ecclesia inuestito dicitur esse illius priuati & non ecclesiæ.*
14 *Emphyteuta secundus petit licentiam a primo, quando vult alienare, si ius exigendi canonem apud eum remansit, aliàs petit ab ecclesia, uel alio domino.*
16 *Ius domini non efficitur deterius ex eo, quòd in solidum agere nõ possit contra illum, cui tota res in diuisione fuit assignata, quoniam sibi salua remanet actio personalis cõtra alios diuidẽtes.*
17 *Ille, cui tota res emphyteutica ꝑuenit in diuisione, põt cogi ad promittendũ totam pensionẽ, si est de comprehensis in inuestitura.*
18 *Emphyteuta sicuti a iure suo non cadit, quando pensionem nõ soluit, si dominus non declaret, ita & quando alienat.*
19 *Inuestitura facta ex una causa illam non egreditur.*

20 Do-

20 *Dominus non potest post mortem emphyteutæ, qui alienauit, declarare, rem ad eum deuolutam esse.*

21 *Quis non potest se fundare in eo, quod impugnat.*

22 *Hæredes eius, pro quo recepta fuit emphyteusis, posſũt illam in uestituram habere ratam, si ad hæredes extraneos emphyteusis est transitoria.*

23 *Vni dominium sine traditione non transfertur, sine eadem etiã resoluto contractu non retransfertur.*

24 *Quando ex prima locatione alicui quæritur ius in re, ea finita debet illius relocari, & locatio alteri facta non ualet.*

25 *Inuestitura facta, saluo iure tertij, non potuit transferri dominium in illius præiudicium, quia propter defectũ consensus nõ ualet.*

26 *Ad hoc ut remedium, l.fi.C.de edic.diui Adriæ.tollen.habeat locum, sufficit, quod defunctus tempore mortis posſideret.*

CONSILIVM CLXVIII.

Ex inuestitura facta per cõitatem Imolæ pro recipiente & suis hæredib. vr̃ prima facie dicendũ, ꝙ hæres extraneus non sit in ea comprehensus, q̃a 1 † in his, quæ ad hæredes extraneos sui natura nõ transeunt, appellatione hęredis venit descendẽs, & nõ extraneus, ₰m Bar. & Doc. in l.Gallus.§.ẽt si parẽte.de li 2 ber.& posth. Quia ergo † dicta cõitas bona, de quibus in dicta inuestitura, recognoscit emphyteutico iure ab ecclesia, concesſio eius debet esse eiusdẽ conditionis, cuius esset concessio facta immediate ab ecclesia, q̃a ex quo hẽt cõitas prædicta cãm ab illa, eius loco successit, & ꝑ cõsequẽs in hac re dẽt esse eiusdẽ conditionis.c.qui in ius. de reg.iu.in 6.l.quædam.§.nihil.de eden.c.significauit.de rescr.& l.1.& 2.C.de off.eius qui uicem alte.gerit. Et propterea, quia emphyteusis ecclesiæ nõ est ad extraneos hæredes transitoria, secundũ gl.& Bar.in l.ẽt.in princ. sol.ma.& Bar.in l.quod dicitur.de verb.obl.& in l.si tibi decẽ. §.si pactus.de pac.& in l.vt iurisiurandi.§.si liberi.de ope.lib.& est cõis opi.secundũ Imol.in l.ex facto.de hær.inst.& Ale.cõs. 8.3.vol.& in consi.22.5.vol.cum conc.de quib.plene in dictis locis, si ecclesia rem concessisset pro se, & hæredibus, non veniret extraneus, per no.per Bar.in d.§.ẽt si parente.sic ẽt dicendũ est de concessione facta a dicta cõitate, recognoscente dictam 3 rẽ ab ecclesia. quod cõfirmatur, quia † si primus emphyteuta alium facit de voluntate domini, apud primũ aliquod ius nõ remanet, ₰m gl.in l.1.C.uti poslid.& Bar.in l.ex asse.ad Treb. iõ persona primi non dẽt esse in consideratione, quod ẽt patet, q̃a ultimus emphyteuta in alienatione per eum facienda dẽt requirere dominũ directi, non aũt primũ emphyteutam, ₰m gl. approbatam in l.fi.C.de iure emphy. vr̃ ergo ultimus, in quem facta est alienatio de consensu domini ab ipso domino constitutus, & illum in nouum emphyteutam recepisse, & in eo ut in nouo emphyteuta emphyteusis sumit initiũ, & fit nouatio quędam interuentu nouæ personæ c.1.de iure patr. in 6.& institu.quibus mod. tolli. obli. post princ. & ita concludit Pet. de Ancha. in consil.62. incip. Motiua iudicis, &c. Et ubi etiam non diceretur ista concessio facta ab ecclesia, nec eius naturam saperet, ex aliis tamen uidetur, ꝙ alius per dictam communitatem inuestiri potuerit, & quod hęres.do.Galeoti potuerit excludi ex pluribus. Et primo, quia dicta res in totum per diuisionem peruenit ad d.Galeotum domino irrequisito, ceciderunt ergo diuidentes a iure suo, sicut cecidisset per aliam aliã alienationem sine licentia domini factam.l.fi.C.de iure emph. quia diuisio est alienatio.l.si pupillorum.ff.de reb. eo.& no.in leg.iubemus.in princ. C.de sacrosan.eccle.& quamuis dicatur, 4 ꝙ † inter emphyteutas diuisio fieri posſit domino irrequisito, ut not. Bar.in l.qui Romæ.§.duo fratres.in 10.q.de uerb. obl. & in l.si domus.§.fin.de l.1.istud tamen procedit, quando inter illos emphyteusis æqualiter diuiditur, quia tunc nullum domino paratur pıudiciũ, & sic hẽt tunc locũ rõ Bar. sed quando in totum uni assignatur, ut in casu nr̃o, tunc cessat prædicta rõ, quia ad pensionẽ ille nõ tenetur in solidũ, sed pro parte tantũ & sic domino infert pıudiciũ, quia ad integram pẽsionẽ actione personali non poterit agere in solidum contra illum, sed necesse habebit agere rei uendicatione, & dominium probare, quod est difficile, ideo isto casu consensu domini uidetur necessarius, et ita declarant Moder.in d.leg.fi.in antep.char.uer. Astorgus fuit inuestitus pro se, & nomine fratrũ suorũ, quibus nihil fuit quæsitum ante cessionem eius factam pro parte, vel ante ratihabitionem, ₰m Bar.in l.qui vsumfructum, in fi.de vsu fruct.leg.in l.fundum.de act.emp.in l.si mihi, & Titio. de uerb. oblig.& Bal.& Sal.in l.multum.C.si quis alte.vel sibi. Cũ ergo 5 † non habuerit ratum dictus.d.Galeotus, dum vixit, & sic nihil ei quæsitum fuerit, non potuit in illum fieri alienatio, sicut nec in quemlibet alium extraneum, quia pro extraneo debet haberi, & non pro inuestito, quia quo ad illum inuestitura habetur pro non facta, ex quo ratihabitio non est sequuta expresse, nec etiam tacitè, quia illam ignorauit, ut declaratur ex protestatione facta syndico dictę cõitatis, in qua dixit, se ignorare, an dicta posſessio sit solita renouari, &c. nam vt quis dicatur habuisse, oportet de scientia actus cõstare, ₰m Pau.de Cast.in consi.350. In casu præsenti, &c. Et ex hoc ẽt sequitur, ꝙ ad eius hæredes non potuit emphyteusis transire uirtute inuestituræ, quia cum mortuus sit ante ratificationem, ex ea nullum ius fuit sibi quæsitum, nec ex testõ posſunt dictam rem consequi, quia nõ erat 6 in bonis defuncti. Secundo † dicti hæredes debent excludi, q̃a dictus Galeotus per triennium & ultra cessauit canonem dictę cõitati soluere, vñ a suo iure dicitur cecidisse.l.2. C.de iure emphy.& suis etiam successoribus præiudicasse, ₰m Spec.in tit. de loca.§.nunc aliqua.ver.78.per l.diuo Marco. C.de quæstio. & Bart.in l.cum qui.de interdic.& releg.& Bal.in l.2.C.de libe.& eorum libe.& in l.adoptiuum. §.fin.ff.de in ius vocan.& Sal.in d.l.2.C.de iure emph.& est communis opin. quam ẽt sequitur Alex.in consi. 119.in fi.& in consi.seq.in prin.5.volu. Nec igno 7 rantia allegata uidetur prodesse, quantum † ẽt ad effectum, ut posſit restitutio in integrum peti, quia scientia præsumitur, ex quo eius frater fuit inuestitus tam ratione cõiunctionis.l.octaui.C.unde cogna.& l.de tutela.C.de in integ. resti.min. & quia insimul habitabant. l.consensu. C. de rep. & c.constitutus. de relig.domib.& præsertim, quia acquisitio unius posſessionis facta ab uno ex fratribus, & communiter posſessa, & ex qua causa fuerit acquisita, solet communiter transire in notitiam aliorum fratrum cum eo habitantium, per no.ꝑ Bal. in l. quoniam sororem. C.de iure deliber.& Moder.in l.1. ff. si cer.pet.& in l. is potest.de acquir. hæred. Tertio ex alio etiam dictus de nouo inuestitus per dictam cõitatem hæredib.d.Galeoti est pręferen 8 dus, quia concessio in emphyteusim † facta fuit in 29.annos, cum pacto ad renouandũ, illis ergo finitis, & elapsis finita fuit cõcessio, & dñium ipso iure fuit ad ecclesiam reuersum, qđ ad tempus transferri potuit, & illo finito amitti, & ad concedentẽ reuerti.l.fin.C.de leg. & prout in terminis nostris uoluit Ang. in consi.310.inci.In themate prædicto, &c. & quamuis ex pacto communitas esset obligata ad renouandũ, per hoc non fit, quo minus valuerit noua concessio post primam finitam, & ꝙ dñium nõ sit translatũ in illum, qui de nouo fuit inuestitus, ex quo ad communitatem redierat, vt dixi, licet actio personalis cõpetere posſit ꝯtra cõitatẽ ex prima inuestitura ad factũ hoc est ad renouandum, & ad interesse si nõ faciat, ₰m Ange. in d. consi.in fi.& idem vult clarius Ang.in consi.184.inci. Ex forma 9 & serie &c. q̃a ₰m eum illa uerba † ad renouandum, operantur solum, ut inuestitus agere posſit contra dominum, ut renouet ita ꝙ solum ius personale quæsitum est sibi ex illa promisſione contra dominum qui renouare promisit & non renouauit, nõ autem est quæsitum aliquod ius in re seu in bonis illis concesſis, sicut ius in re non quæritur illi, cui facta est promisſio de uendendo, sed solum actio in personã, per quã contra promisſorem agitur ad interesse.l.si sterilis.§.si tibi fundum, de actio. emp.&.in l.qui fundum ita, de contrahen.emp.& cũ Ang.transire etiam uidetur Ale.in cons.152.inci. Visis duobus, &c.circa fi. Sed præmisſis non obst.contrarium arbitror uerius. Nã a prędicta communitate Imolæ Astorgius pro se ac nomine & vice fratrũ suorum in emphyteusim recipit unam posſessionẽ vsque ad 29.annos, cum pacto de renouando sub certa annua mercede. præsupposito igitur ꝙ dicta communitas talem concessionem potuerit facere ex licentia sibi attributa ab ecclesia a qua dictam rem conduxit in emphyteusim, quia de potestate dictæ communitatis non dubitatur, dico ꝙ est ad hæredes ẽt extraneos dictorum fratrum transitoria, sicut quælibet alia emphyteusis concesſa a priuato ad hęredem extraneum transit.

l.uiam veritatis.C.loc.& in §.adeo.inst.eo. & per Bar.& alios, in d.l.ẽt.in prin.sol.mat.& in d.l.quod dr̃.de verb.obl.& in locis superius in contrarium allegatis,quia utile dominium, qđ est apud cõmunitatem, dr̃ esse priuati & non ecclesiæ, quãuis illud habuerit ab ecclesia, & de illo iudicandum est ut de dño

10 cuiuslibet priuati.Et iõ ubi iure† permittente põt alteri in emphyteusim cõcedi,sicut in casu nostro,est transitorium ad hæredes extraneos,acsi res concessa pleno iure,& libere pertineret ad dictã cõitatẽ, ut probatur per ea,quæ notãter uoluit Pe. de Anch.in cons.124.inc.Visis & diligenter examinatis,&c.& in consi.434.incip,Postquam ista dña, &c.vbi vult,ꝙ licet bona ecclesiastica non subiaceant statutis laicorum. capitulo ecclesia S.Mariæ.de constitutio.hoc tamen uerum est quo ad ipsas ecclesias,vel earum iura, secus in iure concernente ipsos laicos,prout est utile dominium in prædictis rebus. Et ideo secũdũ eũ masculi,qui ex forma statuti excludunt fœminas, habebit locum ẽt in prædictis bonis,quia quis succedat in illo iure, nihil ad ecclesiã,& ideo si in tali iure succedatur secũdũ statuta loci,non dr̃ statutum disponere super rebus ecclesiarum, sed super iure personarum sibi subiectarũ, & cũ eo transit ẽt Ale. in cons.9.col.2.in 5.vol. & ₰m p̃dictos hoc ẽt p̃supponit Bar. in l.ut iurisiurandi.§.si liber. de ope.libe.Sic ergo & in casu nostro, dominiũ hoc vtile de quo disponit dicta cõitas, dr̃ eẽ laici,& priuati,non aũt ecclesiæ,quamuis apud eam sit directum, & tanquam de dominio priuati debet iudicari in p̃iudiciũ cõmunitatis.Et per p̃ns transire potest ad hæredes extraneos q̃a quo ad ecclesiam nihil interest,ex quo per cõitatem põt cuciũque extraneo concedi. Et præsertim si finita emphyteusi in p̃sona eius,qui emphyteusim recepit,debet ad cõitatem redire, & non ad ecclesiam,prout ẽt præsupponitur, ꝙ ad cõmunitatem redeat,cui canon soluitur,& promittitur,& ratione istius iuris,quod apud dictam communitatem remanet, dicitur etiã remanere emphyteuta ecclesiæ,& tenetur pensionem promissam præstare. Nam quamuis apud communitatem dominium aliquod uel possessio non remaneat,sed in illum, quem inuestiuit transeat,ille tamen remanet emphyteuta illius, ratione canonis soluendi dictæ cõitati, sicut uidemus, ꝙ feudum potest constitui pacto apposito, ꝙ omne dominium & sic etiam directum,transeant in feudatarium,₰m Io.Mon.in c.abbate sane, de re iud.& Bald.in l.si plures.C.de cond.inser.in 2.col. & in l.

11 1. C. de. confess.unde † quia communitas habet ius exigendi canonem,dicitur inuestitus ab ea emphyteuta communitatis, quamuis dominium aliquod non sit apud eam, & communitas remanet emphyteuta ecclesię ratione iuris,quod apud communitatem remanet contra suum emphyteutam,& cuius occasione dicitur quodammodo eẽ adhuc ips. res respectu ipsius ecclesiæ apud dictam communitatem,cum ipsa percipiat canonem, & ad illam sit reuersura quomodocunq; finiatur emphy

12 teusis,quia † ergo per transitum ad extraneos hæredes dicitur agi de iure ipsius cõitatis,& de eius præiudicio,& non ecclesiæ ideo emphyteusis,de qua agitur,dicitur esse priuati, & non ecclesiæ,& istud adhuc confirmatur ex not.per Bar.in l.cum spõsus.§.in uectigalib.de publ.dicens per ea quæ ibi habentur, ꝙ licet contra ecclesiam Romanam non possit præscribi minori spatio centum annorum,tamen contra comitem habentem iurisdictionem dicta ecclesia præscribi poterit legitimo tempore,& idem tenet Ang.in l.1.C.de anna.excep.ubi dicit hoc esse verum, quamuis directum dominium remaneat apud ecclesiã quod est uerum,qñ p̃scribens recognoscit ecclesiam,aliàs secus quia tunc ageretur de præiudicio ecclesię,quo casu procedũt, quæ dicuntur per Doc.in c.veniens.de præscr. & ibi declarant etiam Mod.Et per prædicta respondetur ad primum, quod allegatur in contrarium,dum dicebatur, ꝙ emphyteusis non trãsit ad extraneos hæredes,quia hæc,de qua agitur,est priuati,& non ecclesiæ,nec attenditur,ꝙ cõitas ipsa rem recognoscat ab ecclesia,quia vtile dominium,quod est apud eam,est ius separatum a iure ecclesiæ, & censetur diuerso iure in præiudicium

13 communitatis tantum. Nec etiam ob.ꝙ † omne dominium abdicetur a communitate,quando dictã rẽ concedit in emphyteusim alteri,quia per hoc non fit,quo minus recipiẽs dicatur emphyteuta communitatis,ex quo ei præstat canonem & illam recognoscit,sicut dicitur feudatarius,licet etiam directum ex pacto ad eum sit trãlsatum,₰m Bal.in locis præal.Et similiter nõ

14 obst.dum dicitur, ꝙ secundus emphyteuta licentiam petit ab ecclesia, quando uult alienare, quia illud verum, qñ apud primũ aliquod ius contra ₰m non remaneret, vt quia illi canonẽ nõ p̃staret,& illum amplius nõ recognosceret,sed ecclesiã tm̃,

15 sed in casu nostro secus.Non ob.ẽt † dũ dicebat, ꝙ res erat ad ecclesiam reuersa mediante diuisione,ex qua tota res in totum fuerat.do.Galeoto assignata,quia immo irrequisito dño p̃t ẽt dicto mõ fieri diuisio, quia cessat arbitrium offerendi concessum dño,de quo in d.l.fi.C.de iure emph.₰m Alex.in d.l. si domus.§.fi.de lega.1.quæ ratio non solum, quando diuisio fit de regionibus,sed etiam qñ in totum vni adiudicatur,quinimmo vr̃,ꝙ aliter diuisio de re emphyteutica fieri non põsit,& sic ꝙ non possit per partes inter plures diuidi,sed quod debeat in totum uni assignari, vt est casus in leg. communi diuidundo,in

16 princ.ff.commu.diuidun. Nec obstan.quod † dominus agere non possit in solidum contra illum, cui est res assignata,q̃a per hoc ius domini non efficitur deterior,quia contra alios diuidentes actio personalis ad pensionem salua remanet, a qua per diuisionem non remanent liberati.l.debitorum, & l.pacto successorum. C. de pact. sicut etiam non potest a pensione liberari,uolendo rem dimittere. leg. quicunque. de fund. patri lib. 11. & prout vult vult Ioan.And.in additi.Specu.in titu.de loca.§. nunc aliqua. versi. 128. & ubi non soluatur in totum pensio,poterit ille,qui recepit, expelli.d.leg. 2. C.de iure em-

17 phyteu. Quinimmo ille,cui est facta † adiudicatio in totum, ex quo est de comprehensis in inuestitura, poterit cogi ad recognoscendum dominũ in totum, & sic ad promissionem totius pensionis,₰m Bar.in l.iõ.in prin.de condi.fur.qđ est secus qñ ille,in quem fit alienatio,est in totum extraneus,₰m eum, iõ tunc alienãs cadit a iure suo,quia dominus læditur, sed alio casu nõ,& idẽ clarius vult Bar.in cõs.58.inci. Et themate p̃dicto,&c.ubi loquitur in diuisione,per quã,vt p̃supponitur, sua res ad unũ tm̃ p̃uenit,& istud est,ꝙ sensit tex.in d.l.cõi diuidũdo.dũ dicit, ꝙ dẽt in totũ uni assignari, ne confundatur p̃statio mercedis,hoc est,ne a plurib.habeat necesse dominus pensionẽ exigere,sed ab uno tm̃,qui licet non sit obligatus in solidũ,cogi tñ p̃t ad recognoscendũ dñm pro toto, & pensionem integrã promittere. Præterea per alienationem non cadit emphyteuta a suo iure,nisi dominus declaret velle,₰m Sali.in d.l. fi.C.de iure emphy.& Imo.in c.fi.de p̃scri.in 26.col.Sicut etiã

18 † non cadit emphyteuta,qñ p̃ẽsionẽ non soluit,si dominus nõ declarat,vt no.gl.& Bar.in d.l.2.C.de iure emphy.& gl. in l.2. si ager uectig.uel emphy. pet.quia prædicti duo casus æquiparantur ₰m prædictos,per c.potuit.de loca.& idem tenet Alex. in consi.128.col.pen.5.vol.Nec ẽt dici potest,ꝙ dicta cõmunitas satis declarauit inuestiẽdo alium,quia dicta inuestitura nõ est facta tanquam de re deuoluta ad cõitatem ex cã diuisionis uel alienatiõis,sed ex alia cã.s.quia.d.Galeotus decessit sine fi-

19 lijs, vñ dicta inuestitura † facta ex vna cã non egreditur illam cãm.l.si de certa.C.de transac.& l.cum quæritur.cũ seq.de excep.rei iud. & ita propriẽ ad propositum nostrum determinat Alex.in d.cõs.128.& 124. in fi.non potest ergo dictus inuestitus opponere de iure cõitatis,ex quo non est exclusiuum ipso facto iuris agentis,₰m Bar.in l.2.de excep.rei iu. & in l.2. per illũ tex.C.de iure emphy.& Bal.in l.solen. C.de rei uẽdi.& dato ẽt ꝙ cõitas declarasset per prædictã renouationẽ factam alteri,rẽ fuisse ad eam deuolutam p̃ alienationem,adhuc tamen istud non noceret hr̃dib.do. Goleoti,ẽt si alienatio fuisset p̃-

20 hibita,q̃a † talis declaratio debuit fieri ante mortẽ emphyteutæ alienantis,& post eius mortẽ fieri nõ põt, ut dicit. Cum.in consi. 164.incip.Prælatus,&c.ubi concludit,ꝙ si uasallus, vel emphyteuta non soluit, quod mortuo non poterit ob hanc culpam eius hæres priuari,per no.in gl.in l.fi.C.de reuo.do.& in c.fi.de do. & quia actio ad pœnam non transit ad hæredes. l.si eum.§.qui iniuriarum. si quis cau.& in leg. 1.C. ne ex deli. defunc.& in l.pen.ff.de in ius uocan.Et per prædicta colligitur etiam respõsio ad aliud,scilicet dum dicebatur,quod d.Galeotus acquisiuit istam rem tanquam extraneus, & non tanquam in inuestitura comprehensus,quia eam ignorauit,ut ipse asserit,& quia illam non ratificauit, per no.per Bar.in l. qui usumfructum.de vsufr.leg.quia dato ꝙ ita esset, ex quo non declarauit cõitas,ꝙ ex hac cã,sed ex alia res erat ad eam deuoluta,non potest alius de iure cõmunitatis opponere,& q̃a declaratio p̃-

dicta

dicta fieri debuit in vita do.Galeoti.Præterea aut dicimus pręsumi, ꝙ do. Galeotus sciuerit inuestituram concessam fratri ratione coniunctionis,& communis habitationis: prout præsumendum est.d.l.octaui.vnde cogna.& d.l.consensu. C.de re pu.& c.constitutus.de relig.do. & dicitur ratificasse, & si non verbo,saltem facto,quod sufficit.l.Paulus respondit, non tantum verbo,rem rat.hab. hoc est possidendo dictam rem communiter cum aliis, & diuidendo & recipiendo illam in totum 21 per diuisionem.Nec ob. † ꝙ.do. Galeotus dicat se ignorare: quia si pars aduersa hoc non acceptat,sed impugnat, non potest se fundare in assertione.d.Galeoti.l.Papinianus.§.meminisse.de inoff.testa.& in regula, ex co.de reg.iur.in 6.& plenè per Bar.in l.post legatum.in prin.de his quib.ut indig.& præsumitur scientia d.Galeoti tunc,non ignorantia ex propria eius assertione: si verò pars aduersa velit acceptare dictam assertionem, & sic consentire, ꝙ ignorauerit: & tunc hæredibus eius ex persona.d.Galeoti competit restitutio in integrum ex clausula generali,si qua mihi iusta causa, ut no.glo.& doc.communiter in d.l.2.C.de iure emph.& Bart.in l.cum filius. §. in hac. de ver.obl.cum concor.de quib.ibi per Modernos. Potest etiā dici,ꝙ licet non interuenerit ratihabitio. d. Galeoti, interuenit tamen cesio ex parte inuestiti, ex quo communicauit istā rem dicto do.Galeoto, & illam diuisit scienter, tanquam rem communem simul cum illo per ea,quæ habentur in l.si post diuisionem.C.de iur.& fac.ignoran.& talis cesio sufficit secundùm Bart. in d. l. qui vsumfructum. & in d. l. fundum. de act. 22 emp.Et vbi † etiam prædicta cessarent, adhuc tamen hæredes d.Galeoti possent habere ratum illud,quod fuit gestum nomine illius,ex quo emphyteu.ista est ad hæredes extraneos transitoria,vt dictum est supra,secundùm Dy. & Bart. in l.bonorū, rem rat.hab. immo etiam proprio nomine possent ratificare: ex quo recepta est nedum pro domino Galeoto,sed etiam expresè pro suis hæredib.Nec ob. ꝙ ratihabitio non posit amplius sequi:quia res non sit integra,ex quo alius fuit prius institutus. d. l. bonorum. quia institutus fuit saluo iure tertii & sic per hanc protestationem saluum remanet dictis hæredib.ius ratificandi.l.si debitor.§.1.quibus mod.pig.uel hypo.solui. Et ex præmissis etiam clara responsio colligitur ad aliud, videlicet,dum dicitur,ꝙ res ad dictam communitatem rediit: quia. d.Galeotus debitum canonem non soluit, quia declaratio cōitatis non præcessit,vt debuit,vt no.in d.l.2. C. de iure emphy. & in l.2.si ager vectig.vel emphy.pet.nec inuestitura alteri fuit facta ex ista causa,scilicet, quia non sit solutum, vt debuit, sed ex alia,hoc est,quia per mortem do.Galeoti sine filiis ad communitatem emphyteusis sit deuoluta, quæ non est vera, cū ad hæredem extraneum sit transitoria,& ideo vitiat, quia cū dominus Galeotus,vel hæres eius tractet de damno euitando & inuestitus de lucro,præsumitur quòd facta fuerit iuris errore, & sic non ualet dicta noua inuestitura, ut probatur ex not. per Bartol.in l.non fatetur.in prin.de confes.& Alexand. in d. l. si diuortio.de uerb. obl.nec etiam tacita declaratio, quæ resultat ex inuestitura alteri facta, extenditur ad aliam causam, vt per Alexand. in consiliis præallegatis. Et ubi etiam facta fuisset, quia solutum non esset, fieri non potuit post mortem do.Galeoti ad priuationem sui hæredis,sed illo viuente debuit procedere,secundùm Rapha.Cuma.in consilio pręallega. & daretur etiam restitutio,si do.Galeotus fuit ignarus, per allegata superius. Postremò non ob.dum dicitur,quòd finito tēpore locationis ipso iure dominium rediit ad communitatē, secundùm Ang.in d.consi. 310. quia transferri potuit in illū, qui fuit inuestitus de nouo,ex quo sequitur,quòd agi non potest per hæredes.d.Galeoti,nec rei vēdicatione,& minus actione personali,sed ꝙ vbi illis ius agendi comperat ex pacto de renouando,ꝙ agendum sit ad interesse contra dictam communitatem,prout etiam voluit idem Ang. in d. consi. 184. in fin. quia in primis non est verum, ꝙ dominium transferatur ipso iure:ex quo non fuit quæsitum d.Galeoto sine traditione, qa 23 regula est,ꝙ vbi dn̄ium sine † traditione non quæritur, ꝙ sine eadem ēt non re transferatur resolutio contractus: secus si ipso iure sit quæsitum,ſm gl.& Bal.in l.1.C. de inoff.don.Nec ob.l.fin.C.de leg.quam allegat Ang.quia ſm Alex.ibi loquitur in legatis, in quibus dominium ipso iure acquiritur legatario, ideo finito tempore legati ipso iure reuertitur ad hæredem,sed secus est in contractibus, secundùm eum. Nec obst.ꝙ ciuitati ex contractu ipso iure dn̄ium quæratur.l.fi.C.de sacros.eccle. quia illud solū habet locum in contractu venditionis & donationis,ſm Doc.ibi.Nec est ēt verum,ꝙ finito tpe.29. annorū ualuerit locatio alteri facta,quia ubi ex prima locatione alicui est ius quęsitum in re, sicut fit ex locatione longi tpis, ex qua transfertur utile dn̄ium,vt not.in l.1.§.qđ autem.de superfi. & in cle.1.de reb.eccl.non alien.& in c.nulli.eo.ti. Finito tempo. 14 re debet eidem relocari,& † locatio facta alteri non ualet propter ius quæsitum in re,ut est tex.& ibi no.Bal.in l.cui.C.loca. contra quem tex.dicit Ang.in dictis consilijs,de quo mentionē non facit,& secus esset,ubi ex prima locatione ius in re conductori quęsitū nō fuisset,sicut quādo locatio facta fuisset ad modicum tempus,quo casu procedere posset quod dicit Ang. ex alio etiam eius decisio nō habet locum in casu nostro,quia(ut dixi)facta ex noua inuestitura saluo iure tertii, ut ergo ius primi conductoris sit saluum in totum,& ſm intentionem potestatis,quod ei competit adrenouandum,est necesse,ꝙ noua inuestitura nō posit effectum habere, quia facilius renouabitur primus,& agere poterit rei uendicatione contra alium saltem 15 facta dicta renouatione,quia in † illum ex inuestitura,quæ sit nulla mediante dicta protestatione.l.qui in alien.§.Celsus,non potuit dominium transire,quia inuestitura non ualet,cum deficiat consensus domini.d.§.Celsus.& sic est contra legem. j. ff. de pactis.ideo dominium non transit.l.non dubium.C. de legi.& no.Bar.& Doc.in l.1.§.si uir.de acq.poss.Constat ergo,ꝙ hæredes.d.Galeoti sunt pręferendi.Et pręđicti hęredes sunt ēt mittendi in possessionem dictæ rei per remedium.l. fina.C.de edic.diui Adria.toll.quamuis etiam aliquid ius eis non compe- 16 ret,sed inuestito de nouo,quia,ut locum habeat † dictum remedium, satis est, ꝙ defunctus tempore mortis possederit. & istud probatur ex no.per Io.And.in add.Spe.in tit.de test.§.pe. in fi.vbi dicit,ꝙ hæres extraneus vasalli poterit agere dicto remedio contra posidentem ēt in inuestitura comprehensum si defunctus tpe mortis possedit,& cum eo transit Alex.in d.l.fi. in fine,& illud remedium competit etiā illi,qui aliquas res posidet,& aliquas non,quia pro illis,quas non posidet,agere poterit,ſm Fulg.& Ale.in d.fi.in fi.dummodo,secundum eum petat se confirmari in possessione earum rerum,quas posidet,& de nouo mitti in possesionem earum, quas non posidet. Et tanto magis prædicta procedunt,si secunda inuestitura sit nulla,per no.per Bar.in leg.si patroni.in prin.ad Treb.ubi uult,ꝙ hæres,qui non succedit in feudo,uel in emphyteusi, quæ possessa sit tempore mortis a defuncto, posit agere contra tertiū possessorem, qui non sit comprehensus in inuestitura petitione hæreditatis, quia illa competit ratione solius possesionis, quę fuit apud defunctum,licet ad hęredem non transeat dominium.l.regulariter.de peti.hær.& cum eo transeunt alii,& præcipue Alex.& ita concludo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Ius accrescendi post emolumeutum acquisitū non habet locum inter filios,quando pater emphyteusim acquisiuit pro se,& filijs,uel descendentibus suis, præsertim ubi portio deficiens accrescit portioni & non personæ.*
2. *Emphyteusi recepta pro se & filijs suis vsq. in tertiam generationē,uno ex dictis filijs mortuo,alter ad illius partem admittitur non iure accrescendi,sed quia per dictionem usque,censetur actum,quod ea finita in persona unius, intelligitur repetita in persona alterius.*
3. *Quando ex proprietate uerborum portio alterius deficiens de nouo uideatur alteri concessa,non refert,utrum qui uult admitti de ea re aliquid posidea t,an nihil.*
4. *Quando concessio est noua,puta propter noua pacta, aut simpliciter est facta pro se & filijs, tunc portio untus deficiens ad alterum aliquo iure non potest pertinere,aut pro se & filijs vsq; in 29.annos,& tunc ex natura uerborum portio, quæ deficit debet ad alium pertinere.*
5. *Concessio dicitur noua,si fiat prima finita,& ab ea differat,sed si fiat prima adhuc durante,non potest dici noua concessio,sed primæ prorogatio,quæ intelligitur facta cum omnib. suis qualitatibus.*

6 *Renouatio facta filiis de emphyteusi, quam pater pro se & illis receperat, non propterea noua dici debet concessio, quod iuramentum per patrem præstitum in ea non potest intelligi repetitum, quia prima concessio duplex, una patris, alia filiorum post eius mortem, & hæc est illa, quæ nũc renouatur, vel potius prorogatur, in qua non continebatur patris iuramentum.*

7 *Filii non obligantur ex patris promissione in his, quæ ad illos tã quam ad filios, & non tanquam hæredes perueniunt.*

8 *Concessio nõ dicitur noua, licet una species diuersa subrogetur loco alterius, quæ in prima pro pensione soluebatur.*

9 *Quando in noua concessione habetur relatio ad præcedentes inuestituras, & ad obligationem ex eis descendentem, ipsa intelligitur facta cum eisdem qualitatibus, quæ in illis erant, et earum uirtutem retinet, in quibus ab illis recessum reperitur.*

10 *Si unus ex pluribus fratribus alienauit emphyteusim ex licentia alterius sibi concessa in diuisione, qui cõsensit, non poterit mortuo fratre emptorem inquietare.*

11 *Præsens & non contradicens ratione coniunctionis, & consanguinitatis habetur pro consentiente, etiam si agatur de præiudicio iuris realis.*

12 *Licentia domini de alienando data in emphyteusi plurib. fratrib. concessa, non impedit quin si unus alienet, alter eo mortuo rem alienatam uendicare possit.*

13 *Licentia alienandi plurib. emphyteutis per dominum concessa intelligitur iuris interpretatione, sine præiudicio tertii.*

14 *Licentia de alienando expressa per illum modum, per quem inerat nihil operatur.*

15 *Superfluitas toleratur, quando illud, quod inest, exprimitur.*

16 *Per constitutum emptor uidetur confiteri, quod uenditor possideret.*

CONSILIVM CLXVIII.

CIRCA primum dubiũ, videlicet, vtrũ portio Baptistæ alienata illo sine filijs mortuo, aliquo iure pertineat ad Diamantẽ eius fratrem, superfluis omissis cõsiderandi sunt plures casus. Primus est, qñ pr̃ emphyteusim acquirit simpliciter p̃ se, & filijs, vel descendentib. suis & tunc licet Bar. in l. si mihi & Titio de verb. obl. velle uideatur, quod inter filios stipulantis locum habeat ius accrescendi per aliquas rationes, de quib. ibi per eum tñ rõnes suæ, quæ ad hoc tendunt, reprobantur, per Imo. Raph. & alios Modernos, & per Bal. in le. 1. C. qñ non peten. par. 1 qui tenet, quod ius accrescendi † dicto casu non possit habere locum post emolumentum quæsitum. l. 1, §. interdum. de usufr. accrescen. Et præsertim in casu nostro hoc videtur esse verum, quia portio deficiens accrescit portioni, & non personæ. l. si totam. de acqu. hær. quia ergo de re emphyteutica apud Diamantem non reperitur portio aliqua, quia eũ fuit prius alienata, iõ per ius accrescendi non potest ad portionem deficientem ueni re. Et quamuis sit aliud in feudo ex ui cuiusdam successionis, secundum Bal. in c. 1 §. decedenti. in tit. qui feud. dare poss. uel quia dicatur habere locum ius inuestituræ primi parentis. c. 1. de feud. marchiæ, & ibi no. Bal. qui dicit, quod post quæsitum emolumentum ius accrescendi non potest proprie habere locum, sed quod habet locum ius inuestituræ primi parẽtis, & de quo feudo loquitur glo. & Doc. in l. si familiæ. C. fami. erciscun. nihilo minus hoc, quod in feudo dicitur contra regulas iuris locum habere, non uidetur similiter in emphyteusi, secundum Bart. in l. ut iurisiurandi. §. si liberi. de ope. lib. cum concord. de quibus per Alexan. in d. leg. si mihi & Titio. Sed quia iste non est casus noster, propterea circa illum ulterius non insisto. Secun 2 dus est casus, quando † quis emphyteusim recepit pro se & filijs suis usque in tertiam generationem, & tunc uno ex dictis filiis mortuo ad eius partem admittatur alter, quia quamuis ius accrescendi uenire non possit, tamen propter illam dictionem usque, actum uidetur, quod quoties est finita in persona unius, intelligatur repetita in persona alterius, secundum Bar. in d. l. si mihi & Titio. per leg. sicut in annos, quibus mo. vsusfru. amit. & in cons. 58. Ex themate prædicto, &c. & istam rationem approbant omnes in d. leg. si mihi, & Titio. & iste est proprie casus noster, quia per Valentem prædictorum patrem recepta fuit emphyteusis pro se, & filiis in perpetuum usque ad uiginti nouem annos cum pacto de reuocando, un de & isto casu per dictam dictionem usque, intelligitur actum quod finita emphyteusi intra dictum tempus in persona vnius, repetita, & renouata dicatur in persona alterius superuiuentis. per iura allegata per Bart. quæ ex identitate rõnis etiam isto casu habent locũ, & bene facit tex. in c. 1. in fi. de duob. fratrib. a c. inuesti. ubi probatur, quod si feudum a duob. sit receptũ, quamdiu uiuerent, quod intelligitur actum, quod ad quemlibet pertineat in solidũ ordine tñ successiuo, & quem text. pro prædicta 3 opi. Bar. alleg. etiam Arc. in d. l. si mihi & Titio. & quia ex † proprietate uerborum portio alterius deficiens de nouo videtur alteri concessa, non est curandum, vtrum ille, qui vult admitti, de ea re possideat aliquid, aut nihil, quia (vt est dictum) ex iure accrescendi non uenit, quod immediate ex prouisione legis, & ex tacita mente disponentis prouenit. l. si in testamento. & ibi no. Doct. de vulg. & pup. sed ex immediata, & ex expressa uoluntate concedentis dicto casu dicitur personę facta concessio, unde non dicitur portioni accrescere, sed personæ acquiri ex expressa concessione, & quæ expressa, & repetita concessio dicitur ẽẽ facta post emolumentum quæsitum, & in hoc differt a iure accrescendi, quod tunc regulariter nõ habet locum, ut est dictũ, & istud puto verissimum. Et per prædicta non solum remanet responsum ad primum dubium, sed & ad tertium. Nam dum dicitur, quod renouatio facta Baptistę, & Diamanti filijs dicti Valentis, dicitur noua propter noua pacta, & nouas conuentiones, hoc est propter diuersam canonis promissionem, & quia per eum non fuit iuramẽtum fidelitatis præstitum, sicut per patrẽ. argum. l. ius aũt ciuile. de iust. & iure. & per no. per Bald. in c. 1. an agna. vel fi. & in l. 1. in 5. q. de rer. diui. & Alexã. in d. l. si mihi & Titio. Et per consequens, quod cessare debet ius accrescendi. d. c. 1. de duobus fratr. de no. bene. inuest. & per Bar. & omnes, in d. l. si mihi & Titio. Ad istud respondetur, quod contrarium posset habere locum, quando dicto Baptistæ, & Diamanti fuisset simpliciter facta dicta renouatio pro se, & eorum filijs, quia si 4 † noua diceretur, portio vnius deficiens, ad alterum aliquo iure pertinere non posset, sed quia facta est concessio, usque ad vigintinouem annos. Et quamuis noua possit dici concessio prædicta propter noua pacta, nihilo minus quia dictio usque inducit repetitionem, & importat nouam concessionem in persona cuiuslibet respectu partis deficientis, ex natura uerborum, dicta portio quæ deficit, pertinere debet ad alium, qui superuixit, ut est casus in d. cap. primo, de duob. frat. a ca. inuesti. qui tex. loquitur in nouo feudo duob. fratrib. concesso, quã din ipsi, uel hæredes eius masculi, & illis deficientibus fœminæ uiuerent, & ibi dr̃, quod uno ex illis mortuo sine filiis, propter tenorem inuestituræ, eius pars non dño, sed fratri est quęsita, & istud ẽt uolũt exprese Bar. & alii Doc. in loco præall. qui dicto casu, quo fit cõcessio usq; in tertiam generationem, & usq. ad tẽpus certũ, uel incertum, non faciunt uim, utrum emphyteusis sit paterna, vel de nouo concessa, sed solum ex natura uerborum dr̃, partem deficientẽ ad alterum pertinere, qa ergo propter illam dictionem vsque, dicitur exprese actum, quod ad quemlibet in solidum pertineat emphyteusis, ordine scilicet successiuo, non est quantum ad hoc curandum, quod renouatio dicatur noua concessio, propter diuersitatem pactorum, quod eẽ posset in cõsideratione. vbi verba renouationis non importarent repetitionem, uel nouã concessionẽ quo ad partem deficientem in p̃sona alterius, & quo casu loquunt̃, q in contrarium allegant̃, & ista iudicio meo est clara, & manifesta responsio, & alia etiã ratione locũ hẽnt ẽt p̃dicta. Nã † aut 5 emphyteusis est iam finita, ut quia finita est generatio, & tunc renouatio dici potest noua cõcessio, si prima sit alterata, & differat ab ultima, per allegata in contrarium, sed quando fit renouatio, prima adhuc durante, ut in casu nostro, in quo ante finitos. 29. annos prædicti fuerunt rursus inuestiti, ista concessio non dicitur noua, sed potius prorogatio primæ. l. sed si manente. de precar. & l. 4. in prin. de dam. infec. & ideo intelligitur dicta prorogatio facta cum omnibus suis qualitatibus, s̃m Bart. & Doc. in l. j. §. & post operis. de ope. noui nunc. per ea q̃ continentur in forma fidelitatis, sicut promissum fuit per patrem eorum in prima inuestitura, licet promissio talis non esset de natura contractus emphyteutici, sed feudalis, nihilo minus ex natura prorogationis talis promissio intelligitur repetita 6 in hac renouatione. † Nec obst. quod iuramentum a patre præ-

preſtitũ, ꝙ fuit pſonale, ut hr̃ in c. veritatis. de iureiu. nõ poſſit dici repetitũ, vel ꝙ habeatur pro repetito in perſona filiorum tanq̃ ſit neceſſe, ꝙ ſit actualiter pſtitũ, ut no. in c. pe. de iureiu. q̃uis ſecus eſſet, ſi in eadẽ perſona prorogatio facta fuiſſet, per no. per Bar. in d. §. & poſt operis. quia licet pater prædictorũ iu rauerit obſeruare, quæ in iuro fidelitatis cõtinẽtur a filijs, uel in animã filiorũ, pro quib. ẽt inueſtiturã recepit, non fuit iura mentũ pſtitũ, nec præſtari ꝑ patrẽ potuit ſine ſpeciali mandato, iuxta. c. fi. iuncto. c. 2. de iuramen. calum. in 6. & no. per Bar. in l. qui bona. §. ſi alieno. de dam. infec. quia ergo dicta prima cõ ceſſio, & locatio, quæ eſt facta duob. videlicet primo patri, & illo mortuo filijs eius, ſm Bart. & Doct. in l. Gallus. §. quidã re cte. de libe. & poſth. prorogatur inquantũ fuit facta filijs, & q̃ mortuo patre in eorum perſona cœpit locum habere, ut not. Doc. in d. §. quidã recte. de libe. & poſth. cũ concor. de quib. p Alex. iõ non eſt curandam, ꝙ non poſſit dici facta cũ dicto iu ramento, quia, vt dixi, iuramentũ, de quo in prima inueſtitura ad filios ẽt inueſtitos non porrigebatur, nec ab illis aut pro illis preſtitum fuit. Et propterea ſatis eſt, ꝙ intelligatur facta ꝑ rogatio cum ſimplici promiſſione de obſeruando, quæ continentur in capitulis fidelitatis. Quinimmo ẽt ex ſimplici promiſſione non erant obligati filij ex dicta prima inueſtitura, quia pater iurauit, & dictam promiſſionem nomine ſuo fecit, & nõ filiorum nomine pro quibus inueſtituram recepit poſt mortem ſuam, & ſic ordine ſucceſſiuo, ut not. Doct. in d. §. quiquã

7 recte. Et ex qua promiſſione patris † filij non obligantur, quia ad emphyteuſim eccleſiæ receptam pro ſe, & filijs, cũ non ſit tranſitoria ad hæredes extraneos, non dicuntur tanquam hæredes patris uocati, ſed admittuntur etiam ſi non ſint hæredes, ſecundum Bar. in d. §. quidam recte. & in d. §. ſi liberi. & in leg. quod dicitur. de verb. oblig. & ibi plene de hoc per Imo. & Alex. & eſt communis opin. ut patet ex no. ibi per eum, & iſtud expreſſe vult Imo. in d. l. qđ dicitur. & Alex. ibi in 17. col. dum dicunt, ꝙ ideo filius tenetur ad pẽſionẽ, q̃n emphyteuſis eccle ſiæ dicto modo fuit recepta, licet non ſit hæres patris, quia pater nomine ſuo, & filiorum illam recepit, & promiſſionem penſionis fecit, unde filius acceptando emphyteuſim, videtur illam acceptaſſe cum ſuo onere, & promiſſionem patris factã pro eo ratam habuiſſe, quæ ratio ceſſat in caſu noſtro quoad promiſſionem prædictam, quam pater fecit nomine ſuo, & nõ nomine filiorum, ideo non tranſit ad illos, & per conſequens quamuis non ſit repetita in renouatione expreſſe, uel tacitè, non dicitur quantum ad hoc ultima inueſtitura differre a prima recepta pro filijs, quia agitur de renouatione illius, quæ ad huc durabat, & nõ de illa, quæ fuit facta patri, & quæ eius morte fuit extincta, & ideo non eſt curandum, quod inueſtitura patris differat ab hac renouatione, quia etiam differebat in hoc a prima inueſtitura pro filijs recepta, per quam non fuerunt obligati ad dicta capitula, & quæ inueſtitura prima pro filijs per patrem recepta eſt illa, quæ renouatur & non alia, quæ patri conceſſa fuit. Et dato etiam quod ex tali promiſſione patris fuiſſent filii obligati, prorogatio tamen ultima intelligitur facta cum dicta promiſſione, quę quantum ad filios non fuit iurata, nec eſſe potuit, vt patet per prædicta. Nec obſtat

8 quod † penſio, de qua in ultima renouatione, differat ab illa de qua in prima inueſtitura, quia certa quantitas ceræ, quæ de nouo promittitur, ſubrogatur loco caponorum præſtandorum, ut conſtat ex illis uerbis, ſcilicet loco caponorum ideo cenſetur eadem, & non diuerſa penſio, ut probatur per tex. no. in leg. filiæ. §. a Titio. de condi. & demon. & facit. leg. ſi eum. §. qui iniuriarum. ſi quis cau. Poteſt & aliter reſponderi, quod aliquando poſt finitam emphyteuſim conceditur, & uoluntariè alius renouatur, & tunc propter noua pacta uidetur noua conceſſio, & non hẽt naturam primæ, quia ad illam non uidẽ tur partes habuiſſe reſpectũ, & iſto caſu loquuntur allegata in contrarium. nam in caſu Bar. in d. l. ſi mihi, & Titio. quamuis proximior eſſet, iniuria fieret, ſi ei poſt finitam emphyteuſim non concederetur de nouo, ut ibi per Barto. l. j. §. permittitur. de aqua quoti. & æſti. non tamen erat dominus obligatus ad cedendum. Aliquando uero quis eſt obligatus de nouo concedere, & virtute obligationis præcedentis concedit, ut in caſu noſtro, & tunc eatenus ſecunda conceſſio retinet uirtutem primæ, quatenus ab ea non eſt receſſum, quod autem in caſu iſto renouatio facta ſit propter obligationem præcedẽ tem, & ꝙ ad illam partes habuerint reſpectum, colligitur primo ex illis verbis, uidelicet, nunc vero, quia caſus, & ips renouationis, &c. Item ex aliis verbis paulo poſt ſequentibus, ſiue & ex cã renouationis & conceſſionis emphyteuticæ, ſiue con-

9 ceſſionum prædictarum emphyteuticarum, &c. quia † ergo eſt habita relatio ad præcedentes inueſtituras, & ab obligationem ex illis deſcendentem, intelligitur facta noua conceſſio cũ eiſdem qualitatibus, ſm Bar. in l. ſi quis ſeruum. § ſi. de leg. 2. & in l. 1. de recept. & in l. ſanctio legum. de pe. & quamuis in aliquibus alterata ſit natura primæ inueſtituræ per ultimam, tñ hæc ultima retinet naturam primæ in his, in quib. ab illa non reperi tur receſſum expreſſe, & per cõſequens ius accreſcendi dẽt habere, locum, etiam uirtute dictæ relationis. Nam & ubi renouatio uoluntaria non eſt in aliquo diuerſa a prima, iõ cenſetur facta cũ oĩb. qualitatibus primæ, ſecundum Bart. in d. l. ſi mihi & Titio, quia uidentur contrahentes habuiſſe reſpectum ex tacita relatione ad primam, & ubi noua continet pacta ceſſat tacita relatio, ideo cenſetur noua conceſſio. Si ergo & ultimo caſu relatio expreſſe ſit facta ad primam in his tñ, in quibus aliter diſponitur a prima, intelligitur receſſum, & in aliis nõ, quia mi lita rõ, de qua in præcedenti caſu, & quia alterando naturam primæ in aliquib. in cæteris vr̃ voluiſſe a prima ab eius qualitatib. diſcedere. l. quæſitum. §. deniq;. de fun. inſtr. Quãtum vero ad ſm dubium in ordine, in quo dr̃, ꝙ Baptiſta alienare potuit ex licentia de alienando ſibi cõceſſa ab abbate, & cui etiam frater conſenſit, pro hac parte facit, qđ no. Bart. in l. qui Romæ. §. duo fratres. de ver. ob. in 12. q. ubi concludit, ꝙ ſi fratres in diuiſione dederunt ſibi licentiam alienandi, ꝙ ſequuta alienatio ne non poterit moleſtari ab altero, quamuis res eſſet ſubiecta fideicommiſſo, & illius eſſet purificata conditio, & ſic quantũ ad ipſam rem alienatam intelligitur ſibi in fideicommiſſo conditionali præiudicaſſe, quamuis aliud ſit quo ad precium rei, & de quo loquitur, & intelligit Bart. in l. q̃ dotis. ſol. mat. & in l. ſi fundum per fideicommiſſum, in prin. de leg. 1. & ita ꝑ no. per Bar. in loco præalle. in terminis uult Alexan. in conſi. 186. in-

10 cip. Viſo & mature diſcuſſo, &c. ubi concludit † quòd ſi vnus ex pluribus fratribus alienauit emphyteuſim ex licentia alterius ſibi conceſſa in diuiſione, quòd non poterit poſtea ille, qui conſenſit mortuo fratre emptorem inquietare, & alleg. etiam not. per Iaco. de Aret. Bald. & Imo. in leg. dotalem. ſolu. mat. qui uolunt, ꝙ ſi vaſallus, vel emphyteuta rem alienauit pleno iure conſentiente domino, quod uidetur dominus ius ſuũ remiſiſſe, quia ergo conſenſit Diamans licentiæ fratri conceſſæ per abbatem, uidetur ꝙ poſt alienationem non poſſit habe

11 re regreſſum mortuo fratre. Et vbi etiam † non conſenſiſſet expreſsè, quia tamen fuit præſens, & non contradixit, ſed tacuit habetur pro conſentiente ratione coniunctionis, & conſanguinitatis. leg. ſi ſeruus communis. de dona. inter uirum & vxo. & prout uoluit Bart. in d. leg. quæ dotis. etiam ſi agatur de præiudicio iuris realis. Sed præmiſsis non obſtantibus contrarium arbitror uerius. Nam ex ſola licentia abbatis certũ eſt, ꝙ Diamanti non præiudicatur, quin mortuo fratre poſſit bona alienata uẽdicare, ut probatur in c. 1. đ alie. feu. pr̃ai. operaẽ

12 † ergo ſolũ dicta licentia, ꝙ uiuente illo, qui alienauit, valeat alienatio, ſed illo mortuo reſoluitur in fauorẽ fr̃is ſuperuiuentis, & licet ille tex. loquatur in feudo, idem tamen eſt in emphyteuſi, ſm Ale. in terminis in conſ. 106. 3. vol. inci. Viſo themate &c. Et ſimiliter non põt excludi Diamans prædictus, quia conſenſerit, quia iſtud falſum. Nam utriq; eſt data licentia alienandi in inueſtitura certo mõ & ſub certa forma, quilibet ergo licentiam pro ſe recepit, & ſeu licentiæ ſibi conceſſæ vnuſquiſq; conſenſit, non autem alter conſenſit licentiæ conceſſæ, & datę fratri ſuo, quia adinuicem nihil egerunt, nec inter ſe contraxerunt, ſed ambo cum abbate contractum inierunt, & quilibet ꝑ parte emphyteuſim ab eo recepit. l. reos. §. cũ in tabulis. de duo re. & in l. 1. C. ſi unus ex plur. ap. Nec fuit neceſſe, ꝙ aliquis eorum conſenſerit abbati danti dictam licentiam alteri quia potuit abbas ſolus illam concedere in præiudicium ſui, & uiuente illo qui alienaret. d. c. 1. Et ſic non ob. quod not. Bar. in l. cum pater. §. libertis. de leg. 2. & quod no. Bal. in l. ſi liqueat. C. de inof. dona. & in l. ſi conſtante. §. ſi uxor. ſol. ma. cum cõcor. de quib. ibi per Alex. quia prædicti loquuntur, quando actus non pote rat

rat geri cum effectu sine alterius consensu, ꝙ est secus in casu nostro. ideo non est præsumendum, ꝙ alter eorũ voluerit remittere ius suum, ex quo capi põt alia coniectura. l. cum de indebito. de proba. l. si cum aurum. de sol. Nec etiam præsumitur

13 consensus ex sola præsentia cum taciturnitate, quia licẽtia † de alienando per abbatem concessa, intelligitur sine ꝑiudicio tertii, iuris interpretatione. l. 2. §. merito. & §. si a principe, ne quid in loc. pub. vbi est quasi casus. Cum ergo licentia prædicta ordine saltem intellectus habuerit hanc interpretationem, sequitꝰ ꝙ ad præiudicium præsentis & tacentis consensus non præsumitur, quia cõsensus, qui ex præsentia & taciturnitate præsumptiue causat̃ ſm naturam actus ꝓcedentis limitatur & restrin-

14 git l. fi. C. nõ nume. pecu. Præterea est † aduertendũ, ꝙ licẽtia de alienando fuit expressa in casu isto per illum modum, ꝑ quẽ inest, qñ fuit actum, ꝙ abbas prius interpelletur & aliis ꝓferretur, & vbi emere nolit ꝙ in alios alienari possent, ꝓut et de iure fieri potuisset, si talis licentia exprese concessa nõ fuisset. l. fi. C. de iur. emphy. iõ quantum ad hoc, de quo agitur, talis expressa licentia nihil operatur. l. 3. de leg. 1. & l. non recte. C. de fideiuſ. & etiam in dubio præsumendum est, ꝙ eo modo quo inest, facta sit expressio, secundum Pau. de Cast. & Alex. in d. l.

15 3. Nec est inconueniens, ꝙ † mediante tali interpretatione superfluitas resultet, quia hoc toleratur, qñ illud, quod inest, exprimitur, secundum Are. in l. liber homo. §. decem. de verbor. oblig. Nec obst. allegata in contrarium, quia (vt ex pręmissis colligitur) negat, ꝙ Diamans licentiæ concessę per abbatẽ expresse consenserit, vel tacite, tunc enim potuisset sibi præiudicare, si consensisset expresse, quia tunc esset certum, quod voluisset sibi præiudicare, & non dubium. Et similiter ex pręsentia cum taciturnitate diceretur tacite consensisse, quando constaret, ꝙ licentia ab abbate in eius præiudicium fuisset concessa d. l. si seruus communis. quæ isto casu loquitur, s. quia præsumitur, ꝙ abbas licentiam concesserit sine alterius præiudicio. d. §. merito. propterea tacitus consensus ulterius non porrigitur. d. l. fi. C. de non nume. pecu. & quia (ut fertur) etiam opponitꝰ non esse probatum, ꝙ Baptista, & eius pater possederint petias terrarum, de quibus agitur, in hoc non puto insistendum, ꝗa per plures testes aperte probatur contrarium, & idem etiam probatur ex instrumento renouationis factæ Baptistæ & fratribus, ibi, tenutam, & possessionem dictarum petiarum terrarum, quam ipsi fratres de Balasijs conductores antedicti hẽnt, eisdem fratribus & eosdem fratres in ipsa tenuta, & possessione plenissima confirmans ipse reueren. d. episcopus, &c. per ꝗ uerba confiteri videntur dicti fratres possidere. l. optimam. C. de contrahen. & commit. stip. & quæ confessio nocet singulari successori ipsius Baptistæ, ex quo præcesserat alienationem ab eo factam. l. si mater. §. fi. de exce. rei iudic. & per no. per Bar. in

16 leg. superatus. in fi. de pign. & probari potest etiam ex † instrumento uendicionis factæ per Baptistam. in quo adest constitutum, quo mediante emptor confiteri uidetur, quod uenditor possidet, secundum Ange. in leg. quædam mulier. de rei uen. Ex quibus omnibus concludo, fuisse male iudicatum & bene appellatum. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *L. si unquam. C. de reuc. dona. non habet locum in renunciatione hæreditatis pro certa quantitate facta, quæ dicitur repudiatio quod est uerum, quando fit sine pacto, & stipulatione, ut infra sub nu. 8.*

2 *Renunciatio & repudiatio hæreditatis non differunt, & repudiatio non est donatio, ideo sicuti. l. si unquam. non habet locum in repudiatione, ita nec in renunciatione.*

3 *Donatio reuocatur liberis superuenientibus, quia donans uerisimiliter non cogitauit de liberis, unde si iurauit nõ contrauenire ex causa etiam incogitata, non reuocabitur etiam illis superuenientibus nu. 10. & 11.*

4 *Remedio. l. si unquam. renunciari potest, immo etiam cum iuramento. 12.*

5 *L. si vnquam, non habet locum in donatione ob causam, nisi quatenus sapit causam lucratiuam. nu. 15.*

6 *L. si unquam. habet locum siue fuerint donata omnia bona, siue pars eorum, aut etiam una res particularis notabilis tamen æstimationis, etiam si in donatione fuerit interpositum iuramentum. 7.*

8 *Renunciatio sororis, quam de hæreditate facit fratrib. stipulantibus pro se, & hæredibus, dicitur donatio, & non repudiatio, & præsumitur prius adiuisse, & postea renunciasse, & sic donasse. nu. 6.*

10 *Solennitas, quæ interuenit in renunciatione, liberatione, & quitatione facta fratribus a sorore, intelligitur etiam interuenisse in tacita aditione quę de necessitate resultat ex ea.*

11 *Renunciatio quam facit filia de hæreditate patris adhuc uiuentis, non dicitur donatio, cum prius adita uideri non possit, & consequenter non respiciat ius quæsitum, sed quærendum.*

13 *Promissio de non contraueniendo ex causa etiam incogitata, intelligitur rebus sic stantibus, & ex causa etiam incogitata de præsenti.*

14 *Donatio causa mortis dicitur, si quis donat post mortem, & promittit non contrauenire, quia hæc uerba debent intelligi secundum naturam actus super quo interponuntur, & reb. sic stantibus, id est nisi reuocetur.*

16 *Soror minor renuncians fratri paternam hæreditatem, et illi remissionem, & finem faciens, metu reuerentiali inducta presumitur, & illius prætextu renuntiatio reuocari potest.*

17 *Metus reuerentialis presumitur, quando adest læsio enormis, et si non præcesserint minæ.*

18 *Iuramentum appositum in renunciatione per metum reuerẽtialem extorta non obligat ipso iure nec ligat.*

19 *Soror amplum patrimonium pro parua quantitate fratri renuntians, ab eo dolo seducta præsumitur, dolus enim in uolentem & scientem committi potest.*

20 *Iuramentum debet habere tres comites, videlicet ueritatem, iustitiam, & iudicium.*

21 *Iuramentũ debet relaxari, quando fuit præstitum a muliere minore, & enormiter læsa, & quæ illi renunciauit a quo gubernabatur, & cum quo habitabat, et in cuius persona uerisimiliter cadebat metus reuerentialis, etiam si arguatur dolus tantum reipsa, & non ex proposito.*

22 *Vniuersitati bonorum quando renunciatur per mulierem minorem data sibi certa quantitate, quæ non ascendat ad dimidium æstimationis dictorum bonorum, tunc renũciatio illa, seu donatio potest infringi, etiam si interuenißet iuramentum, secus ubi donaßet certam speciem, uel quantitatem, & iuraßet non contrauenire.*

23 *Licet dubium sit, an minor, qui iurauit non contrauenire, possit petere absolutionem a iuramento, & uenire contra contractũ, mulierem tamen minorem, quæ præsumpto errore, et præsumpta fragilitate sic iurauit, uerisimum est, illam petere posse.*

24 *Minor læsus in contractu cum iuramento celebrato potest absolute ab ipso iuramento absolutionem obtinere, & contrauenire.*

25 *Clausula illa, promisit non contrauenire ex aliqua causa cogitata & non cogitata, non tollit facultatem con cedendi absolutionem a iuramento, quia mulier præsumitur ea facilitate dictam clausulam apposuisse, qua uniuersitati bonorum renunciauit.*

26 *Si in instrumento præcessit refutatio per errorem præsumptiuè facta, omnes renunciationes post eam in eo appositæ ab eodem errore processiße intelliguntur.*

27 *In donatione facta a minore sine iusta causa, nihil operatur authoritas iudicis, curatoris, & propinquorum, illa enim non cadit super donatione.*

28 *Dolus re ipsa tantum sufficit indistincte, ut minori concedatur absolutio a iuramento.*

29 *L. fi. C. si maior fact. & c. no habet locum, quando minor fuit læsus, dolo, etiam si dolus probetur tantum ex enormi læsione, & sic re ipsa.*

30 *Habilitatio a iuramento ad finem agendi potest concedi sine partis citatione.*

31 *Facultati decl arandi nullo tempore præscribitur.*

32 *Mala fides nedum impedit, sed etiam interrumpit præscriptionē etiam actionis.*

33 *Mala fides defuncti nocet etiam eius hæredib. etiam in præscriptione longissimi temporis. nu. 35.*

34 *Stante enormi læsione, ex qua resultat presumptio doli, præscriptio*

ptio non currit, quod procedit nedum in renunciatione ipso iure reuocata, sed etiam in reuocanda absolutione petita, quia titulus rescindibilis non praestat iustam causam praescriptionis.

CONSILIVM CLXX.

DE tribus est per ordinem videndum. Et primo, vtrum renunciatio, & quietatio istarum mulierũ reuocetur per superuenientiam liberorum. Secũdò dato ꝙ non, an saltem retractari possit nõ obstante iuramento, petita praesertim absolutione a iuramento. Tertio, utrũ eis obstet aliqua praescriptio. Circa primum uidetur prima facie dicendum, ꝙ reuocatio non sortiatur effectum per superuenientiam liberorum. Et primo, ꝙ licet propter liberos de nouo susceptos, donatio facta extraneo reuocari soleat. l. si unquã. C. de reuo. dona. & per ea quae habentur in c. fi. de dona. hoc tamen non videtur habere locũ 1 † in renunciatione haereditatis facta pro certa quantitate, quae repudiatio dicitur. l. fuit quaestionis. de acquir. haere. & l. licet. si quis omis. cau. testa. §. 1. in addit. incip. Vbertus, &c. vbi dicit, ꝙ si pater dat aliquid filiae, quia renunciauit haereditati maternae, ꝙ talis renunciatio dicitur repudiatio, per d. l. fuit quaestionis. C. de suis & legi. haere. & confirmatur, quia inter renunciationem, & repudiationem haereditatis non est differentia, ſm Iac. de Are. Cy. & Bal. in l. sicut. C. de repu. haere. quicquid ibi dicat Pau. de Castr. quem Alex. reprehendit. Cum 2 † igitur. d. l. si vnquam, loquatur de donatione, locum non habet repudiatione, quae non est donatio. l. si sponsus. §. si maritus. de don. inter uir. & arg. l. qui autẽ. in prin. de his quae in frau. cre. & per Bal. in l. illud. C. de sac. san. eccle. facit text. in d. l. si unquam. in uer. reuertatur. ex quo colligitur, quod loquitur de eo qui trãsfert, ius quaesitum, & non in illo, qui renunciat iuri quaerendo, & propterea tanquam exorbitans, & contra regulas iuris. l. perfecta. C. de do. quae sub mo. non debet extendi ad istum casum, & bene probatur per id, qđ not. gl. fi. in c. quamuis. de pact. in 6. quae relata ad tex. uidetur, ꝙ filij non possint uenire contra renunciationẽ matris factam patri de eius haereditate, dum nuptui tradebatur, quae gl. intelligitur, quando filij essent haeredes matris, & sic patet, ꝙ per superuenientiam liberorum nõ fuit talis renunciatio reuocata, aliàs filij haeredes matris non prohiberentur contrauenire, & est de mente Doc. communiter, in l. pactum. C. de col. & Bar. & aliorum, in d. l. qui superstitis. ubi concludunt, ꝙ filij ex persona matris uenire non possunt contra renunciationem eius factam secundum formam. d. c. quamuis. & ita per praedicta tenet Alex. in cons. 29. inci. Praeclare, & subtiliter, &c. col. vlt. 3. vol. videlicet, ꝙ d. l. si unquam. locum non habeat in renunciatione haereditatis. Secundo principaliter 3 † pro hac parte facit, quia donatio ideo superuenientibus liberis reuocatur, quia, quod donans de liberis cogitauerit, non praesumitur. Verisimiliter cum non fuisset donaturus, vbi de illis cogitasset, ut per omnes in dict. leg. si unqnã. & per Bart. in leg. Titia. §. Imperator. de lega. 2. & per Docto. in d. c. fi. quae ratio cesat in casu nostro, quia cum iuramento promisit non contrauenire ex aliqua causa cogitata, & incogitata, &c. & sic constat, ꝙ uoluit, ꝙ etiam locum haberet in casu non cogitato, & consequenter etiam liberis superuiuentibus. Nam licet in dubio dispositio contrahentium ad incogitata non trahatur, secus tamen est, quando uerba cõtrahentium aliter & alliud significant, secundum Bar. in l. Aurelio. §. Caius. de liber. lega. per l. cũ Aquiliana. & ibi etiam per Bart. de transactio. & no. gl. in l. de his. eod. tit. & vr̃ casus in l. sub praetextu. & ibi omnes Doct. C. eo. & per Bar. in l. fi. §. idem quaesiit, de condi. inde. & per Alex. consi. 11. secundo uol. & 4 † maxime hoc ꝓcedit, cum renunciari possit remedio d. l. ſm Bar. in d. §. Imperator. & Doct. communiter in d. c. fi. & in l. 1. C. de inof. do. cui ꝑ 5 dicta verba renunciare videtur. Tertio † cessare videtur dispositio. d. l. si unquam. quia dicta renũciatio est facta ob causam, id est, quia dicti fratres congrue dotarunt dictas sorores, & ꝙ certa onera in se susceperunt, in qua donatione ob causam locum non habet. d. l. si unquam. ſm Bal. & Mod. in l. 1. C. de pa. & Bal. & Ang. in d. l. si unquam. & Old. cõsi. 5. Titius dedit &c. & Ro. in l. si pater. §. fi. de dona. & in l. si vero. §. de viro. 38. fall. so. mat. & Roma. consi. 29. in fi. Alia etiam plura pro hac parte possent allegari, quae omittuntur, quia ex inducendis apparebit solu. ad quae etiam per Doc. respondetur tam in locis allegatis, 6 quam allegãdis. Sed praemissis non obstãtibus, puto † dictam renunciationem & liberationem reuocatam esse ipso iure per superuenientiam liberorum. & hoc per tex. in d. l. si unquam. secundum communem intellect. quae locum habet siue donata sint omnia bona, siue pars eorum, aut etiam una res particularis notabilis tamen aestimationis, secundum Bar. in d. §. Imperator. & Bald. in d. l. si unquam. & Imo. in d. c. fi. & Rom. in l. si cum vel in utero. C. de test. mili. & cuius legis dispositio similiter sibi locum uendicat, quamuis in donatione interpositum 7 sit iuramentum, quia † conditio tacita, videlicet, si liberos non susceperit, quae dicitur inesse donationi simplici extante mente defuncti, inest quoque ipsi iuramento. l. fina. C. de non nume. pecu. l. si. qui satis. cog. & ita tenet Bar. in d. §. Imperator. ubi refert se ita consuluisse cum multis aliis, & idẽ tenent Bald. & Sal. in d. l. 1. C. de inoff. don. & Ioan. And. in addi. Spec. in rub. de dona. & in ti. de instr. edi. §. porro. in vlti. addi. & Doct. c. fi. ex quibus concluditur, quod dicta renũciatio, quae est donatio, reuocatur per superuenientiam liberorũ, quicquid dixerit Gulliel. in d. l. si cum vel in utero. quorum rationib. rñdet Are. in consi. 269. non est dubium, ꝙ donatio, &c. Non ob. allegata in con- 8 trarium, & primo † ꝙ ista renunciatio sit repudiatio & non donatio, per l. fuit quaestionis. de acqu. haere. & per alia in contrarium allegata, quia immo fuit donatio, quia istae mulieres fratribus stipulantibus pro se, & haeredibus perpetuum finem, & remissionẽ fecerunt, ex quo igr̃ iste actus, & gestus fuit cũ patre, datur intelligi, ꝙ non est repudiatio, quia aliud est repudiare, & aliud est contrahere, quando repudiatio solo consensu repudiantis fieri potest, finis autem & liberatio requirit consensum duorum. l. 1. de pac. & ideo dicit Bal. in l. si actionem. C. de pact. quod aliud est repudiare, & aliud facere pactum de nõ petendo, & liberare. Ex quo infert, ꝙ soror si uni ex fratribus tantum renũciat, & illum liberat, ꝙ illi tm̃ dicat donasse, & non re- 9 pudiasse, quia omnibus accresceret, ad hoc ergo † ut hoc dictũ Bal. quod est verissimum, procedat, oportet dicere de necessitate, quod dictae sorores paciscendo, & finem ac remissionem faciendo consentur per prius adiuisse, & postea liberasse, ac finẽ fecisse, & sic donasse, quia sine aditione praecedente haec fieri non potuissent. l. illud. de acq. haered. & ita praedicta no. in terminis tenet Pau. de Cast. in consi. 312. Viso puncto suprascripto, &c. ubi subdit, quod dicta tacita aditio, quae resultat ex hoc actu, pro reddendo ipsum ualidum non operatur ultra dictũ effectum, & sic tanquam haeredes effectae non potuissent conueniri a creditoribus haereditariis. arg. l. fi. C. ne vxor pro mar. & de iti. act. priua. l. 1. §. Iulianus. & sic quo ad quid reputatur adiuisse, & quo ad quid non, per no. in simili per Bar. in dispu. debitor in diem. & in l. gerit. antepenultima colum. versi. venio ad quartum principale, &c. ibi dum dicit, & hoc uerum si ipse 10 vel eius haeredes dicant se habuisse, &c. & quamuis † sine certa solennitate a statuto requisita adire non potuissent, tamen ex quo interuenisset in ipsa tacita aditione, quae de necessitatẽ resultat ex eo, per Bar. in l. gerit. in fi. de acq. haered. vbi concludit ꝙ minor, qui authoritate tutoris facit actum, qui fieri non poterat citra ius & nomen haeredis, videtur adire cum authoritate eiusdem, idem etiam tenet Bal. in l. potuit in fi. C. de iure deliber. & Pau. de Cast. consi. 214. In casu, quae vertitur, &c. sicut uidemus, quod iudicis decretum operatur etiam circa id, quod est consequens, quamuis non necessarium ad actum, sup quo interponitur, ut est tex. not. in l. si pupillorum. §. 1. de reb. co. & no. Bar. in auth. hoc ius porrectum, prope fi. C. de sac. san. eccl. & probatur in l. tutor. rerum. cum ibi no. per Bar. de admi. tut. & facit gl. in l. 3. §. sed vtrum. de minori. igitur eo mõ decretum, & aliae solennitates porrigi debent ad antecedens necessarium. quando ergo quis simpliciter renunciasset haereditati sine pacto, vel stipulatione, admittendum esset, ꝙ ille actus contineret repudiationem, & ita intelligi debet allegata in contrariũ, secus quando liberauit, & finem fecit per pactũ & mediatẽ stipulatione, quia intelligitur tunc adiuisse, & deinde donasse, se- 11 cundum Pau. de Ca. in d. consi. Non ob. † no. in c. quamuis. de pact. in 6. & ꝑ Alex. in d. consi. 29. quia illud locum hẽt, quando filia renunciauit paternae successioni, adhuc viuenti, quo casu non potest uideri prius uiuentis haereditas adita. l. qui superstitis.

ftitis.de acquir.hær.& consequenter non potest dici renunciatio iuris iam quæsiti,& sic nec donatio,sed simplex renunciatio iuris quærendi,quæ non est,nec esse potest dona.d.l.si spōsus.

12 §.si maritus de do.inter uirum & uxorem.Non ob.† dum ēt secundo dicebatur,ꝙ donans noluit donationem reuocari liberis etiam susceptis,ex quo promisit non cōtrauenire ex aliqua cā etiam incogitata,quia in primis dici potest, ꝙ hæc verba videntur continere quandam renunciationem.ad d.l.si unquam cui non vr̄ renunciari posse,ex quo emanauit in fauorē tertii, id est filiorum,quamuis etiam iuramentū interuenerit, ẜm Io. And.in addi.Spec.in tit.de instru.edi.§. porro.in vlt.additio.& Old.in consi.137.Quidam habens unicam filiam. & Sali. in d.

13 l.si vnquam.& Roma.in consi.169.Secundo † & uerisime respondetur,ꝙ dicta promissio de non contraueniendo ex causa etiam incogitata,intelligitur rebus sic stantibus , & ex causa etiam incogitata de præsenti tamen.l.quod Seruius . de condictio.ob cau.& ibi no.& maxime Bar.& per Bar.in l.qui Romę §.duo fratres.in 6.quæstio.de uerb.oblig.Nec refragatur,ꝙ ꝓmiserit non contrauenire præsenti,vel in futurū,quia (vt dixi) etiam isto casu intelligitur reb.sic stantib.& ex cā de præsenti , ẜm Bar.& Doc.in d.locis,vbi expresse loquitur, q̄n promissio referebatur ad futurum, vel verba eius significabant extensionem de futuro,& eandem conditionem.s.rebus sic stantibus , recipit etiam iuramentum interpositum super dicta renunciationē.c.quemadmodum,de iureiur.& in d.l.fi.qui satis.cog.noua igitur causa superueniens prout superuenisse dicitur liberis de nouo susceptis,dicta promissio de non contraueniendo nō obligat,tanquam de ea non fuerit cogitatum, nec ad talem casum trahitur generalis renunciatio,etiam si in specie legi renūciari posset,quia in ea uenit,quamuis in specie uerisimiliter nō fuisset concessurus.l. obligatione generali.de pig.l. fi. C. q̃ res pig.obli.pos.iuncta.l.cum acutissimi.& l.generaliter.§.cum autem.C.de insti.& per Bal.in specie in d.l.i.q.pe. C. de inoff.dona.& probatur per rōnes allegatas per Rom.in d.consi.ubi idē tenet,& facit,quia tales renunciationes recipere debent conditionem scilicet si liberos non habuerit, quam recipit ipsa donatio,ut no.glo.in l.si patronum.de his quæ in fraud.patro.& est tex.in l.fi.C.de consti.pec.quam allegat Bal.in l. si absentis. C. de consti.pec.quam allegat Bal.in l. si absentis.C.si cer.pet. Ad

14 confirmationem omnium prædictorum † optime facit,quod not. uoluit Bald. in l.cum quis.de condi.ob cau.vbi quærit , si quis donet post mortem,& promittat non contrauenire , an dicatur donatio causa mortis,& post quam arguit ad partes, tādem concludit,ꝙ dicatur donatio causa mortis.Nec ob. dicta verba,quia debent intelligi secundum naturā actus,super quo interponuntur.leg.si stipulatus.de vsur.& rebus sic stantibus , & sic nisi reuocetur.d. leg. quod Seruius. & sic vult explicite , quod dicta renunciatio intelligatur rebus sic stantibus,ut dixi, & recipiat conditionem , quam tacite recipit actus,super quo interponitur . Nec obst. iuramentum,quia non extendit consensum , & recipit omnes dictas conditiones, ut dixi , & declarat Aret. in dict. consil. 24. & Oldr. consi. 239. Cum mulier, &c. & 278. Licet quantum, &c. vbi etiam declarat,quòd iuramentum super donatione non impedit, quominus reuocetur. Non obst. postremo, quòd donatio ob causam non re-

15 uocetur per superuenientiam liberorum , quia † quatenus dicta donatio ob causam sapit causam lucratiuam,in ea locum habet. d. leg. si unquam. unde si quis pro modico precio vendat rem ualentem longe plus animo donandi, reuocatur per superuenientiam liberorum , quatenus sapit donationem , & uoluit Cyn. in leg. j. C. de pac. & sequitur Bald. in 2. colum. & Fulg. clare , & est aperte de mente Barto.in leg.non usque. ff. si quis a pa. fuerit manu. vnde in casu nostro ultra illud, qđ est datum in dotem , dicitur esse pura donatio,& habet locum. d. leg. si unquam. & cum Cyn. & Bald. in d.leg. 1. tenet etiam Roma. in leg. si quis cum aliter. in 7. colum. de uerbo. oblig. quia secundum eum,quando circa idem duo contractus cōcurrunt,illa species præualet,quæ est potentior,arg.leg.quæritur. de stat. homi. & quod not. Bart.in leg. Aristo.de dona. & Abba. in cap. ad quæstiones. de rer. permu.facit etiam , qđ dicit Bar.in consil.161.ibi,In nomine domini,proponitur,quod syndicus , &c.in fin.ubi concludit, quod quando res magni ualoris conceditur pro modico , dicitur concessio facta ex causa lucratiua,& appellatur beneficium, & idem est de mente Bar. in l.si mihi & Titio.& ibi clarius per Alex.& Arc.de uer.oblig. & facit etiam,ꝙ vult Sali.in l.1.C. de dona. ante nup. ubi dicit ꝙ reciproca donatio inter proprie,& ita in casu nostro consultum sepius vidi ꝑ Doc.& excellentiss.Hinc etiam uidemus, ꝙ ubi pater ob merita donat filio,ꝙ in eo,in quo excepit merita, non ualet tanquā simplex,& mera donatio,ẜm Bar.in l.frater a fratre.in ulti.col.de condi.indebi.& Bal.in l.si donatio. C. de colla,cū concor.de quib.ibi per Moder. ex quib. omnib.cōcluditur,ꝙ finis,& remissio facta a dictis mulierib.de liberis non cogitantib.censetur reuocata per superuenientiā liberorum,& hæc quoad primū dubium sufficiāt.Nō omitto tñ, ꝙ reperio Alex.cōsuluisse,ꝙ dicta l.si unquam.locū hēt in casu nostro in eo,in quo ultra dotē recepit mulier, ꝑ no.per Cy. Bald.& Ful. in d.l.j.C.de pac.& per Bar.in d.l.non vsq. & per Bald.in d.l.si unquam.& per ea quæ habetur in d.l.si donatione,ꝙ consiliū non est impressum,& incipit,Redemptoris, &c. Consideratis his,quæ in themate narrantur.Circa secundā dubitationē,posito ꝙ non habeat locum d.l.si unquam.an saltem posit liberatio,& quitatio rescindi non obstante iuramento maxime petita absolutione a iuramento,& quamuis materia sit periculosa,& ambigua propter uarias Doctorū opiniones , tamen puto,ꝙ istis mulieribus ex simplici capite succurri posit,& omissis argumentis ad partes,ut multiloquium euitetur,dico quod

16 † talis remissio , & finis in primis rescindi pōt prætextu metus reuerentialis , tanquam dicto metu fuerit inducta a fratrib.ad faciendū dictā remissionē & finem.Nā considero,ꝙ istæ mulieres erant mulieres,& minores,& quia mulieres habent iudiciū inualidum,& quia minores imperfectū, ẜm Bal. in rub. C. de rer.permu.igitur fuerunt enormissime læsæ,ut colligitur ex themate.l.quid.n.si vera.pro soc. & ibi Bart. igitur in muliere nō dēt cadere metus,qui caderet in constantē uirū,sed est satis ꝙ sit talis,qui caderet in constantē mulierē,ut singulariter dicit tex. in c. cum locum.de spon.& sic in hoc sexu,uelut fragiliori metus præsumitur facilius.Quib.sic stantib.quēadmodū præsumitur in patre metus reuerentialis.l.1.§.quæ onerādæ.quare act.non det.& traditur in l.ad inuidiā.C.ꝙ met.cau. & in l. interpositas.C.de transac.& in c.cum matrimonij.de offic.deleg.eodē mō præsumitur,ꝙ istæ mulieres minores,& parentibus orbatæ renunciauerint metu reuerentiali fratrū,cū quibus habitabant,& a quib.gubernabantur,quia istis concurrentib. est eadē rō,quæ militat in patre,& probatur in l.1.in fi. in ver. vel similē.C.si qua præd.pote.& in l.j.& ibi per Bal.C.si rec.ꝑuin.& melius in l.j.in uerb.domorū.C.ne lice.poten.& ibi per Bar.vbi habetur,ꝙ prohibitio pœnalis illius.l.contra implorātem suffragiū potentis,verificatur ēt in officiali suo & domestico,quia subest eadem ratio timoris,& probatur in l.rei iudicatæ.cū l.seq.sol.ma.vbi priuilegium concessum marito ratione reuerentiæ maritalis verificatur in socero,cui eadem reuerentia debetur,& ita per prædicta in fratre maiore,& sic in terminis consuluit Are.in d.consi.24.& ēt ex eisdē consultum vidi ꝑ clarissimū,& integerrimi iudicij virum dominū Io. Baptistam Caccialupū,ꝙ liberatio, & absolutio facta per puellam sororibus suis nuptis,a quib.& a maritis earū gubernabatur,diceretē exorta metu reuerentiali.Sed prædictæ conclusioni duo viden

17 tur non mediocriter obstare,& primo † quia metus reuerētialis non præsumitur,nisi præcedāt minæ,ẜm Bar.in d.§.oneradæ.& in d.l.ad inuidiā. & in l.interpositas.cū concor. de quib. per Alex.Itē vr̄,ꝙ præsentia iudicis & coniunctorum facit cessare ꝑsumptionē dicti metus,vt per Bar.in d.l.j.C. de pac.& in l.transactionē.C.de transac.Ad quæ respondetur,ꝙ illa procederent,quando cessaret enormis lęsio,sed quia enormiter lęsæ fuerunt,nō cessat ex ꝑdictis præsumptio metus,alijs,etiam de quibus supra,concurrentib.ut no.concludit ,& declarat Pa. de Cast.in cōsi.177.contra superius cōsulta.& d.Io.Bap. in d.cōsi. ubi vltra allegata per Pau.qui allega.l.j.§. persuadere. de seruo corrup.mouetur per no.per Bal.in c.j.quali.debe. uasa. iur. & per Io.And.in c.j.de præscr.in 6.& per Bal.in c.j.in uer.pactiones.de prohi.feu.aliena.per Fed.& q̄dam alia ,de quibus ibi ꝑ eum,& quæ omnia etiam hoc allegantur per Areti. in d.consi. quamuis ipse Are.ad allegata in oppositum non respondeat,sicut respondet Pa.de Cast.quem non uidit,& quem nō allegat, & ita etiam per hæc in casu nostro consultum uidi per d.Bartholo-

tholomæum Socinum præceptorem meũ. Nec ẽt prædictis ob. ꝙ prædictus metus nõ præsumatur ex hoc, ꝙ quis dederit ma gnum pro modico. d. l. interpositas. ẽm vnam lec. & ibi ꝑ Bar. & Doc. quia hoc procedit alijs coniecturis cessantib. de quib. supra. & in hoc prolixius me nõ extẽdo, quamuis facillime pos sem, quia allegata per Pau. de Cast. & Are. in dictis consilijs fa cillime uideri possunt, ex quib. aperta responsio colligitur ad omnia, quæ in contrarium possent obijci, hoc igitur stante ꝙ 18 † per metũ reuerentialẽ præsumatur extorta dicta liberatio, di ci potest, ꝙ iuramentũ non obliget ipso iure, nec liget per tex. in authẽ. sacramẽta puberũ. C. si aduer. ven. & ibi hoc tenent communiter legistæ, & in c. quamuis. de pac. in 6. a cõtrario sẽ su, & ita in terminis decidit Ang. in l. fi. C. qui satis. cog. & Abb. in c. cum contingat. in 6. casu principali. de iureiuran. & in sua disp. Statuto ciuitatis Senarũ, &c. in ultimo dubio in 6. casu. & quamuis loquatur, quando in contractu non est seruata for ma requisita a statuto, & sic quando contractus per statutũ est reprobatus, tamen idẽ est in casu nostro, in quo contractus est a iure reprobatus, q̃a non potuit curator dari ad donandum. Nec super contractu ex cã lucratiua potuit authoritatẽ præsta re, nec iudex decretũ interponere, ẽm Bal. in l. 1. C. si aduer. do. vel ad minus est indubitanter concedenda absolutio, ẽm do. Ant. & Imo. in c. cum contingat. & d. Ant. in consi. 47. & Pa. de Cast. in d. consi. & Cald. in c. j. de iureiur. & Pe. de Anch. in plu rib. consilijs mox allegandis. Secundo principaliter defendi pos 19 sunt † dictæ mulieres a prædicta renunciatione iurata, ex eo quia præsumitur, ꝙ a fratrib. maiorib. fuerint dolo seductæ ad ita renunciandũ, cũ pro parua quantitate renunciauerint am pliori patrimonio. l. si superstite. ibi, si læsa es in modica. C. de do. põt ẽt dolus in uolentem committi, & scientem. s. quando per calliditatem solicitata est persona. l. 3. §. si quis uolẽtem. de lib. ho. exhi. ver. sed si uolens, &c. & in l. j. §. 2. ibi, persuadere. de seruo corrup. Talis. n. dolus fratrũ maiorum, qui eas guberna bant, & quib. est renunciatum, præsumitur interuenisse in eo, qđ sibi utile fuit, & puellis valde damnosum, & ideo iuramen tum ex parte recipientis est turpe, & relaxandum, ut quasi in terminis vult Pau. de Cast. in d. consi. qui loquitur in renuncia tione in maioribus, & fortius in casu nostro in puellis orbatis parentibus & renunciantibus in manibus fratrum maiorũ ex 20 alia vxore. Nam † iuramentũ dẽt habere tres comites, s. ueri tatem, iustitiam, & iudicium. c. tua nos. & c. 5. de iureiur. quib. in casu nostro caruit, cum pro modico renunciauerint, & eis a quib. defendi & nõ spoliari debeant, & ꝙ sit relaxandum con 21 currentib. his, de quib. in casu nostro, videlicet, † q̃n fuit ꝓstitũ a muliere, & minore, & interuenit enormis læsio, & renũciauit ei a quo gubernabatur, & cũ quo habitabat, & in cuius ꝓsona verisimiliter cadebat metus reuerentialis, ẽt si arguatur dolus tñ reipsa, & nõ ex proposito, tenet Pau. de Ca. in d. consi. & d. Ant. in c. cũ cõtingat, & ibi, d. Abb. in 6. & in 10. casu, & in di cta dispu. & d. Ant. in cons. 40. Domina Honorabilis. & Pet. de Anch. in c. 1. q. 10. de consti. & in dispu. inci. cũ. C. laicus. & in re gula, accessorium. de reg. iur. col. 12. & in c. ea quæ, eo. tit. c. quã uis. de pac. in 6. ubi refert ita consuluisse in ciuitate Senarum. & idem tenet in terminis Calde. in tit. de iureiur. ꝓsi. 8. & Are. consi. 83. colum. 2. qui sequitur opi. Pet. de Anch. in locis prę dictis, quem etiam sequitur in l. qui superstitis. de acqui. hære. & sic patet, hanc opin. esse communẽ in istis terminis, quam ẽt tenet Imo. in d. c. quãuis. q̃n nõ apparet, ꝙ dicta puella habue rit scientiã ualoris patrimonij, cui renunciauit, sicut in hoc ca su non habuit, nec habuisse pręsumitur. & hæc opi. præsertim est uera ex quo istę mulieres non donarunt certam quantita tem, vel certam speciem, quo casu procedũt, quæ habentur in auth. sacramenta puberum. C. si aduer. uend. & in l. 2. C. de re scind. vend. & in c. pen. de empt. & uend. Sed donauerunt uni uersitatem bonorum recepta parua quantitate, ideo isto casu rescindi debet donatio & remissio, nisi ostendatur, quod ha buerint notitiam æstimationis dictorum bonorum, & ita di stinguit, & concludit Alexan. in d. consil. non impresso, cuius uerba hic formaliter subijcio, ex quo eius copia non habetur communiter. Redemptoris nostri inuocato suffragio, conside ratis his, quæ in themate narrantur, & visis his, quæ allegan tur, & valde prolixe scripserunt celeberrimi. d. consulentes Perusini, dicam in unoquoque dubio. Et primo circa pri mum, de quo quæritur, an renunciationes factæ per d. comi mitissam Laurã dictis suis sororib. Antoniæ, & Bartholomeæ, & seu filiis, & heredib. d. Antoniæ de bonis tam paternis quam maternis, & aliorum minorum suorum possint infringi, puto ꝙ sic. Primo, quia non sumus in casu, in quo do. Laura certam quantitatem vel speciem donauit, aut de ea renunciationem fe cerit, unde ubi donasset certam speciem, vel quantitatem, & iu rasset non contrauenire, ut fecit, quamuis eẽt minor, tunc nõ posset petere restitutionem in integrum per auth. sacramenta puberum. cum glo. 2. nec etiam tunc habet locum remedium. l. 2. C. de rescin. uen. quia non conuenit contractui donationis taliter factæ. non enim tunc est læsio, quia scienti, & uolenti nõ infertur deceptio. l. cum donationis. C. de transac. l. 1. §. fi. de a ctio. empt. & in proposito no. Doc. in d. l. 2. nec potest tunc al legari defectus solennitatis in minore, propter dictum iuramẽ 22 tum, ut in præalleg. auth. sacramenta. Sed q̃n † donatur vniuer sitas bonorũ a muliere minore, seu renũciatur vniuersitati bo norum, & iurium data certa quantitate mulieri minori, q̃ quã titas non ascendit ad dimidiam dictorum bonorum, vt fuit in casu nostro, tunc dico, ꝙ nisi constet, dictorum bonorum, pos sit infringi dicta renunciatio, & donatio, quamuis interuene rit iuramentum in forma instrumenti notata. Nam mulier, & minor sunt ꝓsonæ, quę q̃n sine cã, vel cum cã iniusta aliquid fa ciunt, præsumitur ex fragilitate, & simplicitate facere. l. cum de indebito. post prin. de proba. & no. Bal. in l. 2. in 4. q. C. de resc. uendi. vñ etiam si tunc minor iuret, saltem ei est relaxandum iu ramentum, & potest a contractu discedere, quia iuramentum dr̃ tunc eẽ captiosum, & iniustum, ut no. Bal. in rub. C. de rer. ꝑ mu. uer. igitur quæritur, donatio, & c. quia ẽm eum, licet iura mentum repræsentet cum maiorem quo ad hoc, ut non requi rantur solennitates, quæ requirentur in contractibus minorũ, tamen iuramentum non facit eum sagacem & prudẽtem, & ꝙ ex simplicitate, & fragilitate præsumatur, dictam minorẽ fecis se donationem & renunciationem ꝑdictis, & etiam absque cer ta scientia patet, quia etiam pręsumitur ignorasse vires patri monii sui, & æstimationem dictæ uniuersitatis bonorum cum esset patrimonium diffusum, ut not. Bald. in dict. leg. 2. C. de rescin. uend. saltem cum fuerit talis contractus ualde præiudi cialis, & damnosus minori, ut no. per glo. Barto. & alios, in leg. quisquis. C. de rescin. uend. & per Ang. & alios post eum in l. si quis cum aliter. de uerb. oblig. & Io. de Imo. in c. cum con tingat. de iureiu. in 3. membro. post mediũ, quæ rõnes cessant, ubi constaret, ꝙ minor certam quantitatem, puta centum au reorum ex aliqua iusta causa donasset seu renunciasset non di screte, quia non posset dici, ꝙ per errorem aut simplicitatẽ fe cisset. Nã tunc irreuocabiliter teneretur, per no. in auth. sacra menta. Confirmatur, quia uidemus, ꝙ quando in donatione interuenit error, habet tunc locum remedium. d. l. 2. & no. Bar. in d. l. si quis cum aliter. in vlt. col. in ea. q. qua quærit, quid si in contractu uenditionis dictum est, & illud plus, quod valet, de dit, & donauit, &c. vult ẽt Bar. in d. l. 3. & dicit expresse Bar. in d. l. si tibi. in prin. ff. de pac. ꝙ quando in contractu dicitur, & il lud plus, quod ualet, donat eidẽ, non dr̃ esse vera donatio, nec facta ex incerta liberalitate, quia ignorat, quid donat, & etiam fit respectu alterius contractus & non per se, per id, quod legi tur & no. in l. si tibi. in prin. & ibi nõ. Gul. de Cu. & ita fuit in ꝓ posito, quia Laura donauit omne id, quod ad eandem pertine ret ultra dictam summam trium millium florenorum, si ergo d. Laura minor simplicitate, & fragilitate, & errore per ꝑdicta nõn potest dici, quin sit circumuenta, & enormissime lęsa, ergo dẽt posse contrauenire saltem obtenta absolutione a iuramen 23 to, ut inquit Bal. in d. rub. & sic dato ꝙ † dicamus, ꝙ minor, q̃ iurasset non contrauenire, non posset petere absolutionem a iuramento, & uenire contra contractum, in quo dubitant Do cto. maxime Mod. in c. pen. de empt. & vend. & in d. c. cum con tingat. & in c. quintauallis. eo. tit. tamen in muliere minore, quę præsumpto errore, & præsumpta simplicitate, & fragilitate, ita renunciauit, & donauit, verisimum est, ꝙ possit petere absolu tionem a iuramento, & contrauenire, ne iuramentũ sit iniqui tatis uinculum. c. 5. de iureiur. 13. q. 4. inter cætera, & quia in ta li casu iuramentum non hẽt tres comites, videlicet, veritatem, iudicium, & iustitiam. 22. q. 2. animaduertendum. c. & si Chri stus. de iureiur. in auth. ꝙ eis. cum ibi no. C. de nup. merito ab

solutio

solutio debet ei cōcedi ꝑ prædicta bñ facit quod legit & no.in c.si vero.& in c.verum.de iureiur.hanc partem tenet Imo.in c. quamuis de pac.in 6.vbi circa illud,quod ibi tenet Pet.de Anc. referens se sic cōsuluisse Senis,&c.ꝙ non ualeat renunciatio facta per puellam cuidam patruo suo de hæreditate patris ualente quinque millia pro quingentis, quia est dolus re ipsa, & sic non debet obligare,ſm eum,per illum text. vel saltem secundum cum dēt dari absolutio,per no.in d.c.si vero.& potissime propter imbecillitatem ætatis ſm ipsum.Nam dicit Imo.ibi,ꝙ istud posset esse uerum,si ignorabat vires hæreditatis,sed si sciebat,tunc cessant rōnes Pet.de Anch. quia scienti,& uolenti nō infertur dolus, & sic iuramentum tunc nō esset iniquitatis vinculum,& cum eo videtur concordare Domi.de S.Gemi.in d.c.

24 quamuis.& ita † etiam, ꝙ minor in contractu celebrato cum iuramento si est læsus,absolute posiit obtinere absolutionem a iuramento,& contrauenire,consuluit Pe.de Anch.consi.79.incip.Visis diligenter actis,&c.in fi.& in cōsi.357.incip.In supra dicta quittatione,&c.& in sua dispu.incip.cum.C. laicus.& reliqua.ista sunt formaliter verba Ale.in d.consi.in primo dubio, qui punctualiter decidit casum nostrū,& non est facienda parua uis,cum dicat eē verissimum,quod concedi debeat absolutio,sicut ex uerbis suis supra relatis apparet.Nec obs. authoritas iudicis,& consensus consanguineorum in casu nostro , qa (vt dixi) supra allegando Pau.de Cast.in dicto consi. nō facit cessare præsumptionem fraudis vel erroris,& simplicitatis , ex quo apparet, de enormi læsione,quia,ut etiam ipse dicit, ꝓbatio,de qua constat per euidentiam facti,præualet omni alii ꝓbationi,iuxta no.per Bal.in l.contra negantem.C.ad legem Aquil.Nec ob.clausula, ꝙ promisit non contrauenire aliqua cā

25 cogitata,& non cogitata,quia † talis clausula,& similes nō tollunt facultatem concedendi absolutionem, quia qua facilitate præsumitur mulier minor renunciasse vniuersitati bonorum eadem facilitate præsumitur apposuisse dictas clausulas. l. doli clausula.uers.aduersum,de noua. & propter quā præsumitur, ꝙ uitium,quod est in ꝑcedentib.sit in sequentib.d.vers. diuersum.& per Doct.in l.2.C.quod met.cau.& per Cy. in l.si cautione.C.de non nu.pec.& per Bar.in l.fi.§.idem quæsiit de condi.inde.& in authen.si quis in aliquo in pen.q.C.de eden. & ēt per Alex.in consi.vl.in vlt.col.1.vol.plus dicit do.Ant.in dicto c.cum contingat.cum quo ibi transit do.Abb.ꝙ etiam si promisisset non contrauenire rōne enormis læsionis, ꝙ adhuc nō esset deneganda absolutio,quia ex quo quis contrahit,eum actualiter non dicitur eē sine dolo & fraude. Areti.l.si quis cum sciret. de vsucapio.pro emp.& in l.2.quarum rerum act.nō detur.vñ cum fraus sit ex parte recipientis, iura talibus iuramētis non assistunt,& ita dicit cōsuluisse,& idem tenet in d.c.quintauallis.& Pe.de Anch.in d.dispu.late.d.Abb.præalleg.dispu.in 9.casu,& pulchre ad propositum ꝑ d.Ant.in d.consi.45.Domina Honorabilis.in vlt.col.ad confirmationem prędictorum facit,quod in terminis dicit Bar.in consi.90.Dilecto.d.Franci-

26 sco. in fi.ubi dicit, ꝙ † si præcessit refutatio facta per errorem præsumptiue,ꝙ omnes renunciationes appositæ post eam in instrumento intelliguntur processisse ab eodem errore , & sic vitiantur,per d.leg.doli.ver.diuersum. & ultra prędicta dico, quòd etiam authoritas iudicis,& propinquorum nihil opera-

27 tur,quia † minori donanti sine iusta causa non potest nec per iudicem,per curatorem,aut alios authoritas pręstari , quæ super donatione non cadit,cum donare sit perdere , & sic re ipsa appareat,quod interponitur perperam,& sine causa, ſm Bal. no.in d.l.1.C.si aduer.dona.ex prędictis etiam apparet non obstare,quod uoluit Alex.consi.40.ad fin.& in consi.125.1.uol. vbi videtur contra Pe.de Anch.velle,ꝙ dolus re ipsa non sufficiat,vt minori concedatur absolutio a iuramento,qa non loqtur in muliere minore, quæ donauerit uniuersitatem bonorū seu illi renunciauerit pro modico , sed casu quo cōtractus fuit celebratus super certa re , & similiter patet responsio ad ea , quę allegat idem Alexan. contra Pet. de Ancha. in leg. stipulatio hoc modo concepta.de verb.oblig.dum adducit no.in d.c. pe.de empt.& ven. quoniam in consi. supra relato, ad istud respondet Imol.& Alex.in d.l.sustinet indistincte opin.Pet.& il-

28 lam † dicit esse æquam, & quod dolus re ipsa etiam indistincte sufficit,ultra allegata superius tenet etiam Pet. de Ancha. in consi.48.Pro clariori.ubi allegat hoc teneri per Ioan.Andr. Vincentinū in c.cum ꝯtingat,& in consi.180.Visis diligenter. &c.& in consi.331.Visa facti narratione, &c. & in consi. 341. Visa copia,&c. & in consi. 383. Retento ordine dubiorū,&c. Sed vnū vr̄ obstare ꝑdictis,qa ex quo donationi factæ in ętate minori non contradixerunt , prædictæ mulieres post ætatem maiorem in 10.ann.inter præsentes,& in 20.inter absentes,videntur maiores factæ tacite ratificasse,& consequenter ex hoc capite videtur, ꝙ nō possint contrauenire ut uidetur esse casus in l.fi.in fi.C.si maio.fact.ra.habuerit. sed ad istud respondet ,

29 ꝙ illa lex non † habet locū,quando minor fuit dolo læsus, & si dolus probetur tantum ex enormi læsione,& sic re ipsa,sicut in casu nostro,vt ꝓbatur in l.1.cū glo.eo. titu.& in proposito no.declarat Rom.in consi.54.Visis circa id, de quo quæritur, &c.& confirmatur,quia sicut in generali mandato videtur dolus semper exceptus.l.creditor.§.Lucius.ff.manda.ita ratihabitio expressa,vel tacita non concludit,nec trahitur quoad actū, in quo dolus sit adhibitus,prout in simili no.Bar.in consi.162. In Dei nomine amen.in quæstione prædicta,&c.vbi vult, ꝙ sicut in generali mandato non venit facultas alienandi bona immobilia.l.procurator rerum.de ꝓcura.ita nec in generali ratificatione,& idem tenet Pet.de Anch.in consi. 31. Subtiliter & copiosè.in 2.col.& sic ex ꝑdictis oīb.concluditur, ꝙ istæ mulieres possint dictū finē & remissionem infringere , petita saltem absolutione a iuramento,& ad finem agendi, & quoad hoc ut

30 † de iurib.suis,id est de enormi læsione, & dolo,& fraude possint ostendere,petere possunt se habilitari per iudicem ecclesiasticum etiam parte non citata,ſm Old.consi. 120.& Pa.de Ca. in consi.216.Circa primum.& Imo.in c.debitores.de iureiur. col.9.vbi dicit,ꝙ ita seruat communis practica, & hanc partē tenet in c. 1.eod.tit.Pet.de Ancha.in consi.17.In quæstione, q̄ vertitur.& Lauren.de Rodul.in tractat.de vsu.q. 126.in fi.& expresse hanc partē tenet Rota de iureiur.8.decis.in antiq.& hæc opi.vr̄ cōis & rationabilis,quāuis aliqui contradixerint, verū est,ꝙ postquam erint habilitatæ ad agendū, ꝙ debebunt corā iudice ēt ecclesiastico probare se dignas absolutione, & ī hoc pars erit citanda,ut plene per Abb.in c.j.& in c.qua frōte.col. 6.de appell.& Lapum allegat.10.Fede.consi.303.Et per hoc remanet expedita secunda principalis difficultas. Circa tertiū dubium, uidelicet, nunquid donatores, seu eius hæredes sint tuti præscriptione,quamuis multa pro & contra dici possent, arbitror tamen, ꝙ nulla obs.ꝑscriptio. Et in primis tenendo ꝙ dicta liberatio & renunciatio sit ipso iure reuocata per d.l.si vnquam.aliqua pręscriptio non uidetur potuisse currere,quia licet donatio ipso iure reuocetur per superuenientiam liberorū, d.l.si unquam.tamē requiritur declaratio, uoluntatis ipsius donatoris,argu.no.in l.2.si ager vect.uel emphy. peta.& ita concludit Bal.in d.l.j.in ult.col.C.de inof.dona.& propterea est ī facultate donātis declarare,an velit donationem ualere , non,

31 † facultati autem declarandi nullo tempore præscribitur , ſm gl.no.quā approb.Bal.& Mod.in l.petens.C.de pact.ergo ante declarationem aliqua non est decursa pręscriptio. & faciunt

32 no.per Bar.in l.pignori.de vsur.Præterea † stante superueniētia filiorum donatarij viuentes fuerunt in mala fide constituti,quæ præscriptionem non tm̄ impedit, sed ēt interrumpit.c. fi.de ꝑscr.c.possessor malæ fidei.de reg.iu.in 6.qđ etiam procedit in præscriptione actionis,& communiter dicitur in c.fin.& in l.sequitur.§.si viā.de usucap.quicquid dixerit Bar. ibi, cuius opi.communiter reprobatur,ſm Roma.ibi, & quæ mala fides

33 nocet etiam † hæredibus dictorum fratrum casu , quo essent mortui,ut statim dicetur,& ēt dato,ꝙ d.l.si unquam.locū non haberet,prout utiq. habet,adhuc idē esset, quia(ut in præcedētibus dixi) dicti fratres quibus fuit renunciatum,fuerunt in dolo,& ultra ꝑallegata hoc clare determinat Bal.in c.j.§.item sacramenta.de pa.iura.fir.vbi ad propositum sic dicit formaliter. igitur pręsupponitur dolus contra minorem cōmissus ex enormi læsione,& quia facit venditionē de omnibus suis bonis,vel renunciat hæreditatibus sibi debitis. C.ee coll.l.pactum. Nam ex enormitate facti præsumitur consilium,&c.& sic uult explicite, ꝙ ex enormi læsione resultet præsumptio doli ex proposito,& ideo stante mala fide,non potuit currere ꝑscriptio, iuribus præallegatis.& idē tenet.d.An.in d.consi.45.Domina Ho-

34 norabilis,&c.ubi in terminis concludit, ꝙ † stante dicta enormi lęsione,ex qua resultat præsumptio doli,impeditur cursus

prę-

præscriptionis,& hæc ratio procedit, etiam si renunciatio non esset ipso iure reuocata, sed ueniret reuocanda petita absolutione,ex quo sciebant,uel scire præsumuntur dicti donatarij, quod talis contractus rescindibilis erat mediante dicta absolutione, quia titulus rescindibilis non præstat iustā cām pscriptionis fm do.Ant.in c.apostolicæ.in fi.de dona.ubi dicit, qđ est una.l.de qua dicit se non recordari,ꝙ qui scit contractū, & scit illum posse rescindi,est malæ fidei.& ibi idē tenet Imo. qui dicit de hoc esse casum,de quo d.Ant.non meminit in l. causæ. la 1.§.interdū.cū seq. de mino. Quod āt dicti fratres sciuerint cōtractū rescindi posse,præsumitur,cū hoc in iure cōsistat,fm Bar.in l.sed si lege.§.scire.de peti.hære.& in l.non fatetur.de ꝓfes.& hoc magis in casu nostro hēt locū,cū et dolo aliter probetur,uidelicet,ex enormi læsione,quo dolo stante non potest aliqua cui ad præscriptionē prodesset. d.c.fi.& sic manifeste cōstat,ꝙ dicti fratres si uiuunt,uel dum uixerunt,præscribere nō potuerūt,casu quo autē essent mortui,similiter nec eius hrdes potuissent præscribere, quia aut nondum a morte dictorū fratrū elapsi sunt anni triginta ,& dicti hæredes non potuerunt ꝓscribere sine.titulo.l.si quis empt.in prin.C.de præscr.triginta, vel quadraginta annorum. cū simi.& per Bar.in l.Celsus de vsucap.ex titulo aūt dictæ renunciationis & liberationis præscribere non potuerunt, quia per superuenientiam liberorū fuit ipso iure resolutus,& ideo ante natiuitatem liberorū non incipit præscriptio,quia fratres erant dñi.l.sequitur.§.lana.de vsucapio. nec autē post dictā natiuitatem,cessante titulo , præterea si dicto titulo uti uoluissent,uti debuissent cū sua cā, suisq. uitijs,& sic cum mala fide defuncti.l.Pomponius.§. cum quis. de acqui.poss.quia dicto casu uterentur adminiculo,id est,titulo defuncti , titulo etiam pro hærede præscribere non potuissent,si essent filij.l.nihil.C.de usuca.pro hærede , & ubi essent extranei, mala fides defuncti illis noceret, ut statim dicetur. Si uero a morte dictorum fratrum elapsi essent anni etiam

35 triginta,adhuc cessat præscriptio,quia † mala fides authoris, de qua supra,nocet successorib.uniuersalibus, etiā in præscriptione lōgissimi tpis.l.cū hæres.cū ibi notatis.de diuer. & tēp. pscrip.& plene per Bartolū.& Doc.in dicta l.Pomponius.§.cū quis, quæ opinio locū ēt hēt de æquitate canonica , quicquid dixerit Dy.& quidā alij in regula,possessor malæ fidei.de reg. iur.contra quē tenet do.Ant.Imo. & Abb. in c.si diligenti. de præscr.& Abb.in c.de quarta.eodē titulo.& Imo.in c.si.char. 10.eodē tit.& est de mente Io. And.in d.regula,possessor.& idē tenet Pau.de Cast.& Alex.in d.§.cū quis.pro qua opinione dicit pluries consuluisse,& idem tenet in consi.84.In causa inter cameram,&c.primo vol.& in consi.4.Videretur inspectis his, &c.secundo uolu.& in consi.39.Visis scripturis,&c.& in consil.89.Viso puncto,&c.eodem uolu.& Roma.in consi.149.& in consi.201.& Abb.in consi.19.Quidam habens,&c.secundo uolu.Pau.de Cast.in l.3.& in l.sequitur. §. heres. de vsucapio. & Anto.de Butr.in c.circa.de iu.pat.& Bal.in auth.ad hæc.colum.6.versi.sed quid dicemus de hærede,de vsur.& est communis opin.ut attestantur Moder.in dicta l.Pomponius.§.cū qs. & Moder.in c.si diligenti.de præscrip.& quamuis opin.etiam Dyn.contraria & sequacium procedere posset, illa sibi locum vendicaret in terris ecclesiæ,& non in terris imperij,secundum Ang.in l.si ego.§.partes.de publ.& Abb.cōsi.30.Nitar in præsenti,ver.14.quæst.&c.secundo uolu.Nec prædictis obst.quod prædicta opin.contra Dyn. locum habeat, quando de mala fide defuncti uere constat,secus quando mala fides eius fuit præsumpta,secundum glo.in l.tutor rerum.de admi.tut. & Pau.de Cast.in l.nunquam.in prin.de usucap.quia hoc procedit,si præsumpta mala fides causaretur ab errore iuris,quo casu loquitur gloss.& Pau. sed in casu nostro sumus in uera mala fide causata a dolo & fallacijs,quæ licet probetur per indicia, tamen vera dici debet, secundum Barto. in l. quod Nerua. deposi. dum declarat, quomodo cognoscatur uerus dolus, & præsumptus,& in quo uerus dolus differat a præsumpto,& facit quod dicit Barto.in leg.emptione. de pactis , & in leg. quod meo. de acquirend. possess. dum concludit, quod ex actu ficto quæritur uera possessio. Ex quibus concluditur , quod dictis mulieribus deceptis , & seductis sine dubio non obstat aliqua præscriptio. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Si filia unius fratris sit a patre dotata de bonis communibus, patruo sciente & patiente, dos illa non debet dotanti in partem imputari tempore diuisionis, quia patruus hoc sciēs uidetur cōsensisse animo donandi, quod tamen non est uerū, quando onus dotandi pertinet ad alium quam ad mulierem. & numero 12.*

2 *Patruus dotans neptem ex fratre habentem patrem diuitem, nō præsumitur illam dotare animo donandi, sed repetendi.*

3 *Frater dotans sororem proprium habentem patrimonium, non censetur in dubio animo donandi dotare, nisi illius negotia gereret.*

4 *Ea quæ tollunt præsumptionem donationis alimentorum in casibus in quibus iure speciali eorum donatio præsumeretur, illa etiam tollunt præsumptionem donationis dotis.*

5 *Quando onus dotandi spectat ad alium quam ad mulierem, tūc dotans non censetur habuisse animum dotandi, sed repetendi, sicuti quando bona mulieris administrabat.*

6 *Quando duo casus a iure antiquo per uiam regulæ sunt æquiparati, lex noua in uno disponens, censetur in alio disponere.*

7 *Præsumptio donationis cessat, ubi alia coniectura locum habere potest.*

8 *Qui cum fratre filiam eius dotat, in dubio uidetur tanquam mādatarius adhibitus, & cessat præsumpta donatio.*

9 *Dos data per auum nepti imputatur filio in legitimam.*

10 *Filius, qui dedit dotem pro filia sua, quam auus tenebatur dotare ab eo illam poterit repetere, quia censetur fecisse animo gerēdi negotia illius, & repetendi.*

11 *Donare non præsumitur dotans, quando in libro rationum redegit, quod pro dote soluit.*

13 *Affinitatis ratione præsumitur donatio, si modicum sit, quod detur.*

14 *Patruus stipulans una cum fratre suo dotem de bonis communibus datam reddi filiæ dicti sui fratris, & sic nepti, per hoc non censetur illi donare uoluisse.*

CONSILIVM CLXXI.

CONSIDERATIS accurate, & diligenter pōderatis omnibus, quæ proponuntur, prima facie uī dicendum, ꝙ filiis, & hæredib. magnifici quōdam domini Iacobi non competat ius agendi cōtra hrdes do. Andreæ occasione dotis solutæ pro filia dicti do. Andreæ per præfatum dominum Iacobum tanꝗ psumatur donata.l.unica.§.accedit.C.de rei ux.actio. & tenuit hoc etiam Pau.de Cast.consi. 132. Ad primum respondetur ,

1 &c.secūdum antiquam impressionē, vbi vult, ꝙ † si filia vnius fratris sit a patre dotata de bonis communibus, patruo sciente & patiente, ꝙ ille uideatur consensisse animo donandi . & idē præsupponit consi.272.Quantum ad primum,&c. secundum eandem impressionem, dum dicit, ꝙ dos data a patre & matre de bonis communib.censetur a matre donata, per d.§.accedit. & per no.in l.fi.C.de dotis promis.idem etiam uoluit Imol. in consi.incip.In casu præmisso de pluribus est uidendum,&c.dicens , ꝙ dos data filię alterius fratris de bonis cōmunib.altero sciente,& non contradicente, non dēt dotanti in partem imputari tempore diuisionis, quia sciens frater & non contradicens donasse uidetur, per l.si seruus communis.de do.inter vir.& vxor, ubi enim iuncta gl.probatur, ꝙ rōne affinitaits donatio psumitur propter scientiam sine contradictione, quam l.ad hoc pro no.alle. d.Abb.in c.non ne.de psump.& Bar.in l.cum q.d. si cer.pet.istud idem sentit etiam Bal.in auth.ex testamento.c. 18.dum dicit ꝙ unus fratrum mortuo patre non potest donando filiam aliis fratrib.piudicare, nisi aliis consentientib.& sic illis consentientibus concedit, ꝙ illis piudicetur, & confirmātur pdicta ex no.per Bal.in l.fi.C.de do.promis.concludens, quod si frater sorori dedit in dotem rem communem, quod id fecisse vr̄ animo donandi, et non animo repetendi, per §.accedit, nisi negotia sororis administrasset, iuxta l.Nesēnius.de neg. gest. & ita etiam per pdicta uoluit Soc.consi.291. col.6.cum seq.vbi etiam ad aliqua, quę uidebantur aduersari, conatur rn̄dere, et de quib.infra.et tāto magis pdicta opi.uidetur uera in casu nostro

ſtro,ex quo dictus.d. Iacobus ſimul cum d. Andrea ſtipulatus eſt dotem reddi.d. Ioannæ, quoniam ex hoc animus donandi colligitur,tum ratione ſanguinis.d.l.ſi ſeruus cōmunis.& not. gl.in l.quæ dotis.ſol.ma.& in l.vtrum.de don.inter uir.& vxo. & quia dom.Andreas pro filia ſtipulatus etiam præſumitur ani mo donandi.l.poſt dotem.ſcḋm lect.Dy.ſol. mat. & per Pau.de Caſt.in d.conſi.272.idem ergo debet præſumi quo ad d.Iaco bum,ut æqualis ſit determinatio.l.iā hoc iure.de vulg.& pup. & ubi non præſumatur donatum.d.Ioannæ,eſt ſaltem præſumendum,ꝙ d.Andreæ fratri uoluerit.do. Iacobus donare,ſcḋm Ale.conſi.179.quinto vol.q ad hoc allegat Pau.de Caſt.conſi. 120.Vbi refert duas opi.& ſcḋm primam, videretur dotando filiam fratris,voluiſſe donare,& ſcḋm aliam,voluiſſe eius negociū gerere. Ale.igitur primam opi.relatam per Pau. de Caſt. ſequi vr̄ & approbare.Sed præmiſſis etiam non obſtantibus, abſque 2 dubio contrarium verius arbitror.Nam ex quo † mulier dotata hēbat patrem diuitem , ad quem onus dotandi pertinebat.l. qui liberos.de ritu nup.l.fi.C.de do.promiſ.præſumēdum eſt, ꝙ non animo donandi, ſed repetendi a patre dotem dederit . Nec iſto caſu locum habet.d.§.accedit . ſicut videmus, ꝙ licet mater animo donandi præſumatur filio alimenta exhibere.l.alimenta.C.de neg.geſt.tamen ubi filius hēt patrem, ceſſat dicta præſumptio donationis,& matri contra patrem conceditur repetitio.l.ſi quis a liberis.§.ſi mater de lib.agno.l.Neſſēnius.de neg.geſt.& per Doc.in d.l.alimenta.& ita per iſtam rōnem , & per alias tenet Pau.de Ca.in d.conſi.120.incip.Si dicta Cornelia,&c.dicens, ꝙ patruus non præſumatur filiam fratris dotaſſe animo donandi,ſed repetendi a fratre. & ꝙ iſto caſu non habet locum.d.§.accedit.ſed eo caſu,quo mulier non habet patrē vel alium,qui teneatur eam dotare,eſt verum, ꝙ Soci.in præal. conſi.hanc rationem conatur impugnare,quia ſcḋm ipſum aliud eſt in alimentis,& aliud in dote,quoniam extraneus animo donandi non præſumitur alimenta præſtare.l.ſi paterno affectu . & ibi no.de neg.geſt.& tamen ſecus eſt in dote.d. §. accedit. & ſic patet , ꝙ potius præſumitur donatio fauore dotis quam alimentorum,& ꝙ in hoc inepte arguitur de vno ad aliud, prout etiam conſiderat,& inter prædicta differētiam facit Sal. in l.fi. 3 C.de do.promiſ.in 3.q.& propterea videmus, ꝙ † ſi frater dotat ſororem habentem proprium pr̄imonium, ꝙ cēſetur in dubio animo donādi dotaſſe,niſi negotia ſororis gereret,ſcḋm Ba. in d.l.fi.& Bar. in d.l.Neſſēnius.per d.§.accedit.& in d.l.q dotis.dum opp.de d.§.accedit.& tamen ſi opi.& rō Pau. de Caſt. vera eſſet,dici deberet, ꝙ indiſtincte dicto caſu non præſumeretur donatio,tanquam dotaſſe diceretur velut negotiorum geſto.ſed huiuſmodi impugnatio recte intuenti minime obſtat dictæ rōni Pau.de Caſt.quæ uidetur concludens,& neceſſaria,& non erronea,vt dicit Soci. quoniam licet non p̄ſumat donatio alimentorum omni caſu,quo præſumitur donatio dotis.d.§.ac 4 cedit.iuncta.dict.leg.ſi paterno.nihilo minus † ea quæ tollunt præſumptionem donationis alimentorum , in caſibus, in quibus iure ſpeciali eorum donatio præſumeretur, illa etiam ceſſare faciunt preſumptionem donationis dotis , ut probatur ex not.per gloſſ.& omnes.in d. leg. fin.C.de do.promiſ.dum uolunt,quod dos data a matre, vel a quolibet extraneo , qui adminiſtrat bona mulieris,non præſumatur donata , per d. leg. Neſſennius. quæ tamen loquitur in alimentis,& non in dote , ſed quia adminiſtratio bonorum in perſona matris ceſſare facit præſumptionem donationis alimentorum,quæ regulariter alimenta filio præſtare præſumitur animo donandi dicta alimē ta. Ideo propter adminiſtrationem ceſſat etia præſumptio donationis dotis in quolibet extraneo,ſecundum gl.& Doc.quē admodū ergo in hoc.d.leg.Neſſēnius.habet locum in dote reſpectu cuiuslibet dotantis, eodem modo debet habere locum in aliis caſibus ibi enumeratis,& in quibus ſimiliter non præſumitur mater alimenta donaſſe,ſed quando proteſtata fuit, ꝙ alimenta intendebat repetere,uel qn̄ illa præſtitit patre uiuente,aut ſi credebat illum viuere,vt ibi no. Nam & iſtis caſibus , quia donatio alimentorum non præſumit̄ in mr̄e,quæ regulariter vr̄ voluiſſe donare,iiſdem etiam caſib.& ex eiſdem cauſis donatio dotis non dēt præſumi in quolibet dotante,quæ aliàs p̄ſumeretur.d.§.accedit.eſt ergo de mente gl. & Doc. ꝙ omnia de quibus in d.l.Neſſēnius. quæ in matre per accidens faciunt ceſſare præſumptionem donationis alimentorum,quæ regulariter per eā iure ſpeciali præſumitur,p̄ſtari animo donandi, faciant in quolibet dotante ceſſare p̄ſumptionē donationis,quæ fauore dotis in quolibet ſolet præſumi , & ſic ꝙ ex illis coniecturis,ex quib.ceſſat præſumptio introducta, p l.alimenta. C. de neg.geſt.fauore alimentorum,ex eiſdem ceſſet præſumptio fauore dotis,de qua in d.§.accedit.Nam aliqua rō aſsignari nō poteſt, quare.d.l.Neſſēnius.hēat locū in quolibet extraneo dotante,ſcḋm omnes quoad unum caſum magis quā quod alios,de quibus ibi,& in quibus non eſt minor coniectura quam in primo,& propterea ex mente gl.& omnium,in d.l.fin.C.de dotis 6 promiſ.eſſe uidetur, ꝙ † vbi onus dotandi ſpectat ad aliū, quā ad mulieres, ꝙ dotans non habuerit animum donandi, ſed repetendi,ſicut quando dotans bona mulieris adminiſtrabat,qa d.l.Neſſennius. quæ allegatur uniformiter,idē diſponit utroq. caſu,& cōprobatur, qa ex quo iſti duo caſus æquiparantur in d.l.Neſſēnius . quoad tollendū p̄ſumptionē donationis alimētorum,extenſio facta per gl.& Doc. de uno ex illis caſib.æquiparatis ad dotē,itelligitur etiam facta quoad alios, quamuis ēt ex hoc inducatur maior correctio.d.§.accedit.ſicut dicimus, ꝙ ubi duo caſus † ſunt per uiam regulæ æquiparati a iure antiquo , lex noua ſuperueniens & diſponens in uno, intelligitur etiam in alio diſponere, vt no.in l.qđ uero.de leg.& in l.ſi quis ſeruo.C.de ſer.corru. ꝙ ēt locū habet in correctorijs ut colligitur ex no.Bar.in l.2.de leg. j.quem ibi ponderat Are.ad hoc, & qui ad idem allegat Bar.qui hoc dicit in l.Marcellus.in prin. ad Tre.cōſtat ergo, ꝙ licet facilius præſumatur donatio fauore dotis,quā alimentorum,quod tamen eiſdem modis,& ex eiſdem cōiecturis,tollitur p̄ſumptio donationis dotis, ex quibus ceſſat præſumptio donationis alimentorum eo caſu, quo aliàs præſumi ſolet,& ſimiliter patet, ꝙ licet dicatur, ꝙ frater præſumitur dotem dediſſe animo donandi,niſi adminiſtret bona ſororis, ꝙ per hoc non dn̄t Doc.aliud eſſe, qn̄ onus dotandi pertinebat ad aliū,puta ad patrem,immo idē volunt, ex quo allega.d.l.Neſſēnius, quæ uniformiter đ utroq. caſu loquitur,ſed ſolum uolunt aliud,qn̄ onus dotandi ad ſororem pertineret & hanc opi.tenuit ēt Bald. in quodam conſ.inci. Factum tale eſt, Ventrucius,&c. Nā ſcḋm eū, quando pater filiā dotat ſimul cum fratre uidetur fratri mādaſſe & illū ad dotandū adhibuiſſe , ex quo patitur.ff.mand.l.qui patitur.nec iſto caſu ſcḋm eum habet locū p̄ſumpta donatio, de qua in d. §. accedit. ſed eo caſu quo non eſt quis adhibitus expreſſe uel tacite a patre mulieri dota- 7 tæ,& quia † præſumptio donationis ceſſat,ubi alia coniectura poteſt locū hēre.l.ſi cum aurum.de ſolu. & l.cum de indebito. de probatio.& iſtud conſi.Bald. refert, & approbat.d.Petr.de Vbal.in trac.de duo.frat.in 10.q.ſextæ partis prin.illū etiā refert Soc.in d.conſ.ubi etiam de alio conſilio Bal.facit mentionem,ubi idē tenet, ꝙ incipit, Pone Pet.& Io.quamuis illum nō ſequatur. Et quamuis conetur rn̄dere ad rōnes Bal. ad illā tn̄ , de qua prius dixi,non reſpondet, nec de illa mentionem facit. 8 Et quā confirmo, quia † in dubio uidetur quis adhibitus ad actum potius,tanquam mandatarius,ſcḋm gl.in l. quæ dotis. ſol. mat.cum qua Doc.magis communiter tranſeunt.per d.l. ſi cū aurum.licet Soc.tamen in d.conſi.dicere uideatur, ꝙ illud fallit fauore dotis,prout expreſſe ſcḋm eum voluit Bart.in d.l.quæ dotis.Nam cum dixiſſet, ꝙ in patre & in fratre non p̄ſumitur donatio,deinde oppo.de d.§.accedit,& reſpondet, ꝙ eſt ſpāle fauore dotis,ſed intentio Bar.non fuit, ꝙ fauore dotis inter fratres donatio præſumatur, quia idē eſt in quolibet.d.§.accedit. Nec ad illud, ꝙ dixerat Bar.de fratre oppo.de dicto.§.accedit. Sed ad id, ꝙ gl.dixerat,videlicet, ꝙ donatio non præſumitur, ad , ꝙ referuntur etiam præcedentes oppo. quę etiam ſignanē in gl.prædictam etiam opi.tenet d.Bal.Mod.in tract. de dote. in 6 . parte,priuilegio.4.per d.l.ſi quis a liberis.§.ſi mater.iuncta.d.l.alimenta.quam etiam ad hoc alleg.Pau. de Caſtr.in dicto conſ.Et ſubdit Bal. ꝙ idem erit in quolibet extraneo dotā te mulierem,quæ erat a patre dotanda , tanquam hoc factū ſit animo donandi.& ſatis idem etiā prēſupponit Ant.de Butr.in cōſ.7. quando fratres dotantes non ſunt ſocij omnium bonorum.iſtud idem apertè colligitur ex dictis Alex.in l. in quartā. 9 col.pen.ad leg. Falc. ubi quærit, ꝙ † ſi auus dotauit neptem ex filio,an talis debeat patri mulieris imputari in legitimam ei debitam in bonis dotantis,& concludit ꝙ ſic.per no.per Cy.in l. ſcimus.in 5.q.C.de in of.teſt.tanquam in dubio ſit data contē

platione

platione filij,& c.ad filium dicatur peruenisse, quod semp est intelligendum,dicit ipse qñ ad filium pertinet onus dotandi, sicut de iure pertinet,qñ est diues,₰m Bal.in auth.res quæ.C. cõmu.de leg. aliàs autem secus, quia dos reputatur tunc onus aui,& tanquam æs alienum ipsius deducitur.₰m Bal.in l.fi.C. de do.ꝓmisSio.per l.pater filiæ.de euic.uult igitur Alex.ꝙ ubi auus dotat neptẽ ex filio diuite, quam auus non tenebatur dotare,ꝙ non præsumatur uoluisse nepti donare, sed ꝙ contemplatione filij,qui dotare cogebatur,hoc fecisse credatur, ideo dos illi imputatur ĩ legitimã sibi debitã in bonis dotantis,quæ ñ imputaretur,nisi nepti donasse uideretur. Idem ergo in quolibet dotante mulierem,quæ erat ab alio dotanda. Quod ẽt cõfirmatur,quia qñ creditori relinquitur,quod alius dẽt, legatũ contemplatione debitoris factum potius quã creditoris in dubio præsumitur,₰m Bar.in l.Aurelius.§.fi.de lib.l.cum itaque sit astrictus dotare filiã saltẽ offõ iudicis,& in dote sit ad min⁹ quasi debitor filiæ, ut no.in l.si socer.in prin.sol.ma.& ibi per Bal.Ang.Pau.de Cast.& alios,& no.in l. mulier.§.cum proponeretur.& ibi per Doct.ad Treb. præsumi dẽt dos data potius contemplatione patris debentis, quã filiæ cui debetur, & pro ista opi.vr̃ esse casus in l.profectitia.§.si filius el j.de iure do.& in l.si filiusfamiliàs.l.ultima,ad Maced.vbi dicitur,ꝙ si filius pecuniã mutuo accepit, & de illa filiã vel sororem suã dotauerit, ꝙ in rẽ patris sui q̇ propriã filiã vel neptem ex filio dotare tenebatur,versa intelligitur,iõ creditor exceptiõe Macedoniani non repellitur.Nec obst.l.& ideo.§.fi.de in rẽ ver.vbi dicitur, hoc esse verum, si eo proposito filius pecuniam accepit, vt in rẽ prĩs illam cõuerteret, quia hoc ꝓposito sic fecisse præsumitur eo ipso,ꝙ cõtrarium non ꝓbatur,vt ex legibus primo allegatis colligitur.& ita ẽt intelligit & declarat Soc.in l.1.sol.ma. 10 col.11.vbi concludit,ꝙ† si filius dedit dotẽ pro filia sua,quam auus tenebatur dotare,ꝙ ab auo illam poterit repetere, q̇a qñ quis facit illud,ad quod alius tenetur,censetur fecisse aĩo gerẽdi negotium illius,& repetendi.per no.per Bar.in l.Nesſẽnius prẽal.& per Cy.& alios,in d.l.alimenta.C.de neg.gest.& ad hoc etiam allegat.d.l.profectitia.§.si filius.& ad d.l.& ideo.§.fi. respondet eo modo,quo supra. & sic Soc. in loco prędicto clare determinat pro nobis,& contra id,quod in d.consi.sensit. Sed dato etiam,ꝙ opi.contraria eẽt verior,adhuc tamen in casu no11 stro non procederet,quia ut † in facto proponitur.d.Iacobus in libro rationum recedit & posuit,qđ dicta dote soluitur. ex quo solo actu declaratur,ꝙ aĩum donandi non habuit,ut est tex.in d.l.Nessennius. & ibi no.omnes,& maximè Alb.& Pau. de Cast.& Bar.in l.nuda.de don.dum dicit per d.l.Nessennius ꝙ ex libro rationum aĩus scribentis etiam in sui fauorem declaratur,cessat ergo præsumptio donationis ex actu prædicto, quæ aliàs præsumeretur,& sic locum non hẽt isto casu.d.§. accedit,vel saltem demonstratur ex hoc,ꝙ datio facta fuit principaliter,contẽplatione d.Andreę,& nõ filiæ suæ.Superest nunc ad allegata in contrarium respondere.Non obs.igitur.§. acce12 dit.per quem mouentur contrariũ tenentes,quia† ut superius probatum est lege,ratione,& authoritate,tex. ille locum non hẽt,quando onus dotandi ad alium pertinet,quam ad mulierẽ sed procedit,quando mulier ab alio dotem consequi non põt, quo casu etiam loquitur Bal.in d.l.fi. C.de dot. promis.qui in contrarium allegatur,cum.n.cogatur nubere,nec seipsam dotare,dici potest,ꝙ animo gerendi negotium eius dos sit constitura,sicut in casu præcedenti potest allegari contra illum, qui tenetur ad dotandum, & ideo ubi mulier propria promissione eẽt ad dote obligata,dos ab alio soluta nõ pręsumeretur donata,sed repeti posset ab ea,₰m Bar.in l.uxorem.§.pater naturalis.de l.3.quem sequitur Soc.in d.leg.1.sol.ma.col.9. & hoc etiam uoluit Albe.de Rosa.in l.cum is.§. si mulier. de condict. inde.dicens,ꝙ licet dos soluta pro muliere non posSit a marito repeti,tanquam indebita prætextu erroris,ut ibi,poterit tamen actione neg.gest.repeti ab uxore,quod non potest intelligi nisi eo casu,quo uxor eẽt obligata.quia aliàs præsumeretur donata.d.§. accedit. Non obst.insuper,quod rationes affirmatis causaretur præsumptio donationis.l.e.si seruus communis. de donat. inter uirum & uxo.& quod ubi non uideretur.d. Iacobus donasse,do.Ioanne,quod saltem præsumeretur do.Andreæ fratri suo donare uoluisse,secundum Ale.in d.cons.179. Quoniam falsum est,quod ex causa prędicta præsumatur,si nõ

13 sit modicum id quod quæritur, ut late probat Bar.in d.l. quæ dotis. ubi specialiter loquitur in fratre,per leg.cum quis.§.nupturam.de lega.3.& probatur in l.si negotium. C.de neg.gest. & ibi per Alexan.qui ad hoc etiam allegat.l.ex duo.§.fina.ff.eo. & Roma.in d.l.quæ dotis. & faciunt no.per Alexan.in dicta l.si filius quod pro patre præsumitur soluisse animo repetendi, & non donandi.Nec contrarium dicitur,in d.l.si seruus. sed ꝙ uidetur quis consensisse alteri expresse donanti, & illa præsumptio deriuatur a sanguine, & ab affinitate. sed non dicitur ibi,quòd occasione prædicta immediatè præsumatur in dubio animus donandi,secundum Bar.& alios,in d.l.quæ dotis.fratri igitur donanti præsumitur frater consentire.d.l.seruus.sed soluẽdo pro fratre non uidetur quis in dubio donare, ut in iutib. ꝑalle.& hoc magis verũ est,qñ solutũ in libro rationũ fuit redactũ.d.l.Nessennius.Nec est verũ,ꝙ Alex.in d.cõs.velit, ꝙ fratri præsumatur donatũ, q̇a hoc esset manifestè falsum ꝑ iura ꝑdicta,sed in casu suo constabat, dotẽ datã fuisse cõtẽplatione prĩs,& aĩo donãdi, quo stante infert, ꝙ dos est imputãda filiæ in legitimam debitã in bonis patris, & pro hoc vltimo allegat Pau.de Cast.in d.consi.120.approbat ergo eius dictũ,dũ uult, ꝙ donatũ filiæ cõtẽplatiõe patris imputetur ei in ltĩmã, sed ꝙ in dubio dotãdo filiã alterius,vr̃ dotare cõtẽplatione prĩs, qđ attentat Pau.de Cast.Ale.nõ approbat,quia in casu suo de hoc dubium nõ erat,q̇a immo & ipsemet Pau.de Cast.a prima opi.

14 recedit.† Postremo non ob.ꝙ d.Iacobus stipulatus sit.d.Ioan. dotem reddi.cũ d.Andrea,quia per hoc nõ censetur.d.Iacobus illi donare uoluisse,₰m Bar.cũ quo alij transeunt ĩ d.l.quę dotis.dũ dicit, ꝙ si alteri stipulor,quod est meũ. vel mihi debitũ, nũquam in extraneis præsumitur donõ,sed ut procuratori,uel adiecto stipulari videor.l.Iul.§.j.de ver.ob.l.donões.§.pe. de do.fallit in ascendente,qui pro descẽdẽte stipulatur,sed in casu nr̃o cum soluerit.d.Iacob.animo gerendi negotiũ.d.Andreæ ut dictum est,stipulando dari d.Io.simul cum eo hoc creditur fuisse ex tacito mãdato illius.l.qui patitur,mã.& dixi supra.dũ allegaui Bal. in quodam cõsi. & ꝙ factum sit ex consensu taci-to d.Andreæ,probatur ẽt per d.l.si seruus.quę isto casu ꝓbat, & quantum ad hoc facit ad propositũ, ꝙ ẽt magis declarat ex dicto libro rõnũ,ĩ quo d.And.debitor descriptus reperitur. d. l.Nessennius.& per hæc patet non obstare.l.post dotem.secundum lect.Dy.quã alleg.Pau.de Cast.in consilio contrario,quia loquitur in ascendente,qui pro descendente stipulatur,& ꝑ ꝑdicta ꝑstat,ꝙ nõ sumus iure in dubio,qđ dr̃ causare iustum errorẽ,ex habetur loco tituli,& ex quo causatur ꝑscriptio, iuxta c.cum dilectus,& ibi Doc.de consuet. quia certissimi iuris esse videtur,ꝙ non præsumatur donatio,nec iustus dr̃ error, quando cõis opinio est in contrarium, sicut est in casu nostro,ut ex ꝑdictis constat,adeo ꝙ tunc non excusat ab expensis, secundũ Ant.de But.in c.finem litibus.de do.& cont. & Alex.in l.properandum.§.sin autem alterutra. C.de iud.& propterea concluditur,malè iudicatum & bene appellatum. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Datio in solutum est similis venditioni, propterea si dans est dominus,transfertur dominium,sin autem non erat dominus,usu capiendi conditio.*

2 *Institutis duobus filijs per matrem, & altero sine filijs decedente,substituto superuiuente,uel eius filijs, uno sine filijs mortuo, filij alterius admittuntur,detracta tamen legitima & Trebellianica per hæredes patrui.*

3 *Debitor succedendo creditori & grauatus restituere per fideicõmissum,in legitimam debet imputare,quod defuncto debebat.*

4 *Fideicommisso non intelligitur renunciatum per simplicem diuisionem.*

5 *Fideicommisso renunciari non potest, nisi inspectis & cognitis uerbis testamenti.*

6 *Facultas in diuisione concessa uendendi, obligandi, & quicquid placuerit faciendi, præiudicat fideicommisso, secus si in pacto de diuidendo. & nu.7.*

8 *Diuisio bonorum maternorum facta per filios matre adhuc uiuente, & ignorante,non ualet, quia dicitur pactum de futura successione certo modo disponenda,quod non ualet sine consensu illius,de cuius bonis agitur.*

9 *Testatrix potest filijs prohibere diuisionem usque ad certum tempus, quæ etiam in contractu prohiberi potest.*
10 *Diuisione prohibita fieri quoquo modo, facta etiam prohibitis omnibus consentientibus non valeret.*
11 *Clausula, per quam in diuisione datur licentia alienandi, operatur solum, quando cōceditur ex causa diuisionis, secus si ex alia causa, puta in casu contrafactionis.*
12 *Donatio facta absenti, pro quo notarius stipulatus fuit, an illi statim quæratur, an prius necessaria sit ratihabitio. & nu. 15.*
13 *Ratihabitio superueniens, re amplius nō integra, nihil operatur,*
14 *Per constitutum uel vsusfructus retentionem non acquiritur absenti dominium, vel possessio, nisi sequatur ratihabitio.*
16 *Ignoranti acquiritur ipso iure per notarium quæritur actio, illi multo magis possessio, quæ facilius quæritur quam actio.*
17 *Cui absenti & ignoranti per notarium quæritur actio, illi multo magis possessio, quæ facilius quæritur quam actio.*
18 *Donatarius primus, cui facta fuit traditio uera uel ficta præfertur secundo.*
19 *Et idem quando illi fuit quæsitum ius, etiam reuocabiliter.*
20 *In donatione generali non comprehenduntur bona alteri prius in specie donata.*
21 *Iuramentū appositū in prima donatione hebet vim clausulæ derogatoriæ ad sequentē donationem, illa enim clausula habet eūdem effectū in contractibus, quem & in ultimis uoluntatibus.*
22 *Iuramentum non habet uim clausulæ derogatoriæ ad præcedētia, nisi in ultima uoluntat, a qua licet recedere.*
23 *Donatio ultra quingētos aureos sine insinuatione ualet propter iuramentum.*

CONSILIVM CLXII.

1 NON est dubiū, quod † per dationē in solutū sequuta traditione vera vel ficta, puta constituto, fuit translatum dominium in dominam Simonā si filij erant domini, vel vsucapiendi conditio, si non erant domini. l. 1. & ibi no. gl. de vusc. pro solu. est. n. similis emptioni & uenditioni, quando facta fuit ꝓ pecunia, ſm gl. in l. libera. C. de sen. Et quia † dicta domina Simona instituit Philippum & Antonium eius filios hæredes æqualiter, & si alter decederet sine filijs substituit superuiuentē, uel eius filios, & est etiā clarum, ꝙ mortuo Philippo sine filijs, ad eius portionem iure fideicommissi debet admitti Ioannes Baptista nepos dn̄æ Simonæ ex Antonio filio suo præmortuo, detracta tamē legitima, & Trebellianica per hæredes dicti Philippi, iuxta no. in l. quāquā. C. ad l. Fal. & in c. Raynaldus. & per Imo. & Alex. latè in l. in rōne. §. quod vulgo. ad l. Falc. sed remanet dubium, utrum in Trebellianica computetur illud, quod Philippus debebat matri pro resto dotis, & ex alijs causis, & vr̄ ꝙ non, quia per aditionem filij fuit extincta actio, qua tenebatur matri, & desijt esse debitor. l. debitori. C. de pact. Sed in cōtrarium est casus in l. 1. §. si debitor. ad legem Falc. vbi est expressum, quod † si debitor succedit creditori, quod licet confusa sit actio, si tamen Falcidia uenit detrahenda, in eam computatur, quod defuncto debebat, & quantum ad hunc effectum actio non habetur pro confusa, secundum omnes ibi. Et quia inter dictos fratres facta fuit diuisio, oritur etiā dubium, utrum † per talem diuisionem dicatur renunciatum fideicommisso, & certum est, ꝙ non intelligitur illi renunciatum per simplicem diuisionem. d. l. cum pater. §. hæreditatem. de l. 2. etiam quod i ea sit apposita clausula de non contraueniendo, secundum Bar. in l. qui Romæ. §. duo fratres. in 1. & 2. q. de ver. ob. & in l. tres fratres, de pact. Nec † etiam potuit renunciari fideicommisso, nisi inspectis & cognitis uerbis testamenti materni, iu le. de his. eo. tit. & in leg. 1. de his quę in testa. delen. & quæ non potuerunt inspici, ex quo facta fuit diuisio adhuc uiuente matre testatrice. l. j. §. si dubitetur, quemadmod. testam. ape. uerum quia data est libera facultas dicta bona fructandi, uendendi, alienandi, obligandi, & quicquid placuerit faciendi dubitari potest, † an per istam clausulam dicatur præiudicatum fideicommisso, per not. per Bart. in d. §. duo fratres. in 8. q. ubi concludit, quod per hanc clausulam sequuta alienatione, non potest emptor uel donator iure fideicommissi inquietari, siue diuidentes fuerint scientes, siue ignorantes, per leg. si fundum per fideicommissum. in princ. de leg. j. ergo Ioannes Baptista non potest inquietare monasterium, cui per Philippum fuit facta donatio ex hoc capite, quod sit uocatus per fideicommissum. Sed contrarium est uerum ex plurib. & primo qa nō fuit facta diuisio, sed factum fuit pactum de diuidendo bona materna certo modo post mortem suā, si ergo † non fuit diuisio, sed pactum de diuidendo, & de apponendo clausulam prędictam in diuisione facienda, non dicitur data licentia alienādi, vendēdi, &c. sed dicitur pactum de diuidendo, & de dādo dictā licentiā alienādi, & quod pactum nō est diuisio, nec licentia alienādi, sed differt ab illa, sicut aliud est uēditio, & aliud est pactum de uendo, ut no. in l. in bonę fidei. de eo quod certo loco. & in l. Titius. in gl. fi. de pig. actio. & Bart. in leg. si pupillus. in prin. ad leg. Falc. & Bald. in fi. §. emptor. C. commu. de leg. & Angel. in leg. 1. C. de pact. pig. ex dicto igitur pacto de dando licentiam alienandi, non dicitur data licentia, sicut ex pacto de uendendo non dicitur facta uēditio, ut dictis locis. Secundo respondetur, quod etiam si fuisset diuisio non ualuisset, eum facta fuerit uiuente matre & ea ignorante immo prohibente de bonis suis, quia † diceretur pactum de futura hæreditate certo modo disponenda, quod non ualet non consentiente illo, de cuius bonis agitur. l. fin. & ibi per glo. Bart. & alios. C. de pact. & est contra bonos mores, quia inducit uotum captandæ mortis, ut ibi. ideo confirmatur etiam iuramento. c. non est obligatorium. de reg. iur. in 6. Non ualuit ēt † diuisio, quia per testatricē fuit prohibita vsq; ad septē annos, & q̄ in testamento prohiberi potuit ad tps. l. 4. in prin. & ibi. no. Bal. & Ang. de condi. insti. & Pau. de Ca. in l. si nō sortē. §. si centū. de cond. inde. sicut etiā ad tps pōt prohiberi diuisio in ꝯctu. l. in hoc iudicio. §. si conueniat. commu. diu. & q̄n fit in testamento nō ualet, nec ex ea dominiū transfertur, sicut q̄n in testō prohibetur alienatio, nō ualet, si factū sit contra prohibitionē. l. filiusfamiliās. §. diui. de leg. 1. quia diuisio est alienatio. l. si pupillorum. de reb. eo. & si forte dicatur, ꝙ immo dēt ualere diuisio, si uterq; consentiat, & ꝓut etiam dicit Bal. in consi. 72. Factum super quo, & c. sc̄do vol. ꝑ l. quoties. C. de fideic. Ad istud r̄ndetur, ꝙ ēt dicto casu fuit prohibita dicta diuisio, uoluntaria, id est, facta ambob. consentientibus quia prohibuit testatrix filios suos peruenire ad diuisionem bonorum suorū quoquo mō, &c. Vn̄ † ꝑꝑ illud uerbum quoquo mō, intelligit probata etiam dicta diuisio uolūtaria, sicut ecōuerso prohibita alienatione quoquo mō censetur ꝓhibita alienatio necessaria. l. quidam testamento. §. fi. iuncta gl. in uerb. quoquo mō, de fideic. lib. quæ aliās nō cōtineret sub simplici prohibitione, iuxta l. peto. §. pdiū. de leg. 3. Præterea, ut dictū est, ꝑ dictā clausulā, de qua in diuisione, nō præiudicatur fideicōmisso, nisi sequuta sit alienō, & in casu nostro alienatio & donatio facta monasterio nō præiudicat Io. Baptistæ, quia ista bona prius sibi fuerunt donata. Vltimo r̄ndetur, ꝙ † dicta clausula, ꝑ quam datur licentia uendēdi, & alienādi operatur, ut dicit Bar. q. 8. q̄n conceditur ex cā diuisionis, & ꝑꝑ diuisionem. & ad illius augmētū, sed isto casu non fuit data dicta licētia rōne diuisionis, sed ex alia cā, puta in casu contrafactionis, quia contrafaciēs obseruationi dedit licētiā capiēdi bona eius hypothecata pro obseruatione p̄missorum & in illa uendendi & alienandi, &c. Et sic dicta licentia non cōpetit facta diuisione, sed demū sequuta contrafactione. Videndū est ergo, an donatio facta per Philippum dicto Ioan. Baptistæ debeat p̄ferri donationi posteriori factæ per eūdem monasterio uel monialib. Et uidetur prima facie, ꝙ non quia facta fuit absenti, iō nō ualet. l. absenti. in prin. de donatio. Nec ob. ꝙ † notarius receperit pro illo, quia licet ꝑ notarium possit alteri acquiri. l. nam ita diuus. & l. his uerbis. de adop. & l. 3. rem ratam ha. tn̄ acquisitio nō hēt effectum, nisi post ratihabitionē illius, pro quo notarius est stipulatus, & non prius, ſm Pau. de Cast. in consi. 197. Visis, quæ narrātur, & c. in nouis, q̄m ſm eum, notarius pōt ꝑ alio stipulari quantū ad hoc, ut illi quæratur actio sine cessione, sed post ratihabitionē acquiritur, & nō anteā, per no. in l. si ego. de neg. gest. & hoc mō dēnt, ſm eū, intelligi iura pdicta, & alia de hoc loquētia, & in hoc, dicit ipse, differt notarius ab alijs, q̄ stipulari p̄nt pro alio, quia quo ad illos est necessaria cessio, iuxta ea quæ h̄ n̄r in l. possessio quoq;. §. & si possessio. de acqui. possess. & istam opi. sequuti ēt sunt quidā consulēdo. Nec † in casu n̄ro operat aliquid ratihabitio postea facta ꝑ Io. Baptistā, quia superuenit ratihabitio re amplius nō integra, id est post-

postquã eadẽ bona fuerãt ꝑ eundẽ Philippũ donata monialibus iõ non ualuit.l.bonorũ.rẽ ratam hab.& per no.per Bar.in l.si uxor.§.si quis uxorẽ.de adulte. nec trahitur retro in ꝑiudiciũ dictarũ monialiũ quib.erat ius q̃situm,ẜm gl. in l.si indebi 14 tũ.§.fi.rẽ ratam habẽ. Et hac rõne † cõstitutum, de quo in dicta donatione,vel retentio usufructus non operatur translationẽ dñij vel possessionis,quia per dictos actus non acquiritur absenti nisi sequat̃ ratihabitio.l.cõis seruus.§.fi.de acq.pos. & per Alex.in l.quod meo.in prin.eo.ti.& quæ nõ operatur,si non sit facta reintegra secundum eũ, per no.per Ant. de Bu.in c.cũ uenisset.de rest.spo.Nec ẽt per notariũ põt ꝑ absente recipi cõstitutũ ad effectũ,ut illi statĩ q̃ratur possessio,ẜm Mod. Perusi.in l. 1.§.si iusserim.de acq.poss.quos refert ibi Soc.in fi. Scđo dicta donatio non ualuit excedens summã quingentorũ ex defectu insinuationis.l.sancimus.C.de donationib. Sed præ 15 missis non obstantib.contrarium est verius.Nam licet† prima donatio facta fuerint Ioãni Baptistæ absenti, quia tñ notarius recepit & stipulaaus fuit pro eo,ius fuit illi ẽt ignoranti statim quæsitũ,& anteq̃ haberet ratũ.d.l.3.rẽ pup.sal.fore.& d.l.non aliter.& l.his verbis,de adop.Et no.in l.stipulatio ista.§.si stipuler.de ver.obl.& instit.de inut.stip. §.si quis alii.nec est verũ,ꝙ necessaria sit ratihabitio,antequã quęratur ꝑ notariũ, vt dicit Pa.de Ca.in d.cons.quia ꝯtrarium probatur expresse in d.l.iunctis ꝑcedẽtib.ubi tex.parificat, ꝙ seruus pupilli vel infantis stipuletur ꝑ dño, vel ꝙ notarius stipuletur pro eo, hoc tñ excepto,ꝙ per notarium q̃ritur utilis actio,sed ꝑ seruũ q̃ritur directa,vt ibi no.Sicut ergo domino ignoranti quæritur per seruũ l.placet.de acqu.hæred.& inst.per quas perso.nobis acqu.ita ẽt ignorãti quæritur ꝑ notariũ.Itẽ ibi dicitur,ꝙ per notariũ quæritur infanti,& tamẽ tũc ille ratũ habere nõ pt,q̃a cõsensũ nõ hẽt.l.quãuis.§.infãs de acq.pos.& l. 1.C.de fal.mone. & idẽ ꝓbatur nõ diuinãdo & nõ cauillãdo tex.in l. 1. §.plane.de magi. conuen.& est de mente gl.in dicto.§.si quis alij.& in dicto.§.si stipuler.ubi enumerantur per gl.plures personæ, quæ possunt alteri stipulari,inter quas nominatur filius,seruus,tutor,vel curator,& notarius,& sic gl.inter vnũ & alterũ quantum ad actũ acquirendi,non facit differentiam : quia ergo patri & domino ignorãti quæritur sine ratihabitione.d.l.placet.& per tutorem & curatorẽ.l.quoties.in prin.de adm.tuto.ita ẽt per notarium, & hoc modo proprie arguit Bar.in d.l.3.volens probare, ꝙ ꝑ notarium quęritur non solum ex ꝓtoriis stipulationibus,& iudicialibus, sed etiam ex conuentionalibus , & dicit hoc esse de mente glo.in d.§. si quis alij. dum ponit notarium inter alios , per quos alteri quæritur indistinctè, pari ergo ratione est de mente gl.ꝙ per notarium quæratur ignoranti , cum ponatur per gl.inter alios,per quos ignoranti quæritur. Et istud probatur aperte.in l.eum qui.§.si actori.de const.pec.ubi dr̃, ꝙ curatoŕ quærit furioso,in quo nõ cadit ratihabitio.l.in negotiis. de reg.iur.Et qui curator in hoc non differt a notario, ẜm glo.in dictis locis.Et istud ẽt satis aperte vult Bart.in l.postquam liti. C.de pac.in ult.col.& Bal.in l.cum a socero.& in l.si a socero. C.de iur. dot. cum quo transit Imo.& Alex. in l. qui Romæ.§. Flauius.de ver.ob.& Are.plenius in cons.72. Et pro ista parte consuluit ẽt Cor.in cõs.50. primo uol. & in cõs.2.quarto uol. Et istud ẽt vult Soc.in cõs.267.in fi.pen.col.ver.secundo rñdetur.ubi dicit expresse quod per notarium quæritur utilis alteri ignoranti,allegat Bar.in l.non quasi.rẽ ra.hab.& Bar. & Bal.ĩ l.non enim.de adoptio.Et dum Pa.de Ca.in d.cons.dixit,quod quantũ ad cessionem notarius differt ab alijs,qui cedere tenentur.in hoc etiam minus recte sentit,quia imo etiã alii,qui possunt alteri stipulari,& de quib. in d.§.si quis alii . acquiritur sine cessione,& in hoc differunt a notario,ẜm Bar. in d.§. si sti- 16 puler,est uerũ † licet per notarium & alios quæratur ipso iure ignoranti,tamẽ dr̃ acquiri reuocabiliter, & non irreuocabiliter,quia si ille,cui fuit quæsitũ,nolit retinere,nõ cogitur , ẜm gl.in l.si seruus vetante.de ver.ob.Et sic ratihabitio est necessaria ad acquisitionem irreuocabilem , & non ad acquisitionem simpliciter. Sic etiam uidemus, quod acquiritur legatario ẽt ignoranti.l.cum pater.§.surdo.de l.2.& tamen hoc est uerum reuocabiliter, & ad acquisitionem irreuocabilem necessaria est acceptatio legati,ẜm gl.in l.si quis ita hæredem.de cõd.inst. Et nõ tm̃ per notarium fuit quæsita utilis actio Io.Baptistæ ignoranti,sed ẽt possessio,& dñiũ,ẜm Soc.ĩ d.ꝯs.266.ver.præall.q̃a facilius quæritur quam actio.l.ea quæ ciuiliter.de acqu.rer.do. Et præterea ẜm eum dicit Bar.in l.qui mihi donatũ.in fi.de do 17 na.ꝙ ideo † per procuratorem acquiritur possessio domino ignoranti,& nõ actio, quia possessio facilius per liberam personam acquiritur . Igitur si acquiritur actio ignoranti per notariũ,fortius & possessio. Et in hanc partem inclinat etiam Soc. in d.l.1.§.si iusserim. de acqui.poss.contra Moder.ibi.Sequitur ergo ex præmissis,ꝙ prima donatio , ex quo fuit facta traditio mediante constituto,præfertur sequenti donationi factæ monialibus.Et ꝙ Ioan.Baptista primus donatarius debet ꝑferri . l.quoties.C.de rei ven.& l.siue autem.§.si duob.de public. q̃ iu 18 ra † locum hẽnt non solum qñ præcessit uera traditio sed ẽt ficta,& ex constituto,ẜm Guid.de Suza.& Mod.in d.l. quoties. & Io.And.in Spe.de emp.& ven.§.sciendum.uersi.q̃d si res tradita,&c.& Bal.in rub.C.de cont.emp.16.q.cum concor. de qui 19 bus per nouis. in d.l.quoties . Et prædicta locum habent † nedum quãdo primo fuit acquisitum ius irreuocabiliter , sed etiã reuocabiliter , quia etiam tunc non potest primo ꝑiudicari,ut probatur ex no.per Bal.in l.cum a socero.C.de iu.dot.ubi vult, ꝙ licet pactũ appositũ in donatione fauore tertij possit per solum donatorẽ reuocari,iuxta no.per Bar.in l.qui Romæ.§.Flauius.de uer.ob.si tamen notarius stipulatus fuit pro illo tertio absente & ignorante, non poterit donator pactum reuocare, quia illi in iure quæsito nõ põt præiudicare, & tamen ius ignoranti fuit quæsitũ reuocabiliter, ut dixi, & cum Bal.transit Im. & Alex. in d.§. Flauius. & Areti.latius, in consi.64. ¶ Secundo Ioannes Baptista in reb. sibi specialiter donatis debet præferri monialibus , quibus Philippus generaliter donauit omnia bo- 20 na sua mobilia & immobilia,quia † in dicta donatione generali non continentur bona alteri donata in specie,q̃a vbi legatur uel donatur species & alteri genus , generi per speciem derogatur,secundum Bar.in l.quæsitum.§. si quis fundum : de fundo instruc.per l.uxorem.§.Fœlicissimo. de lega.3.& l.seruis vrbanis. §.fina.eo.ti. Et ubi etiam in sequenti donatione continerentur bona prius donata Ioan. Baptistæ, adhuc forte donatio 21 secunda quantum ad ista non ualeret,quod probatur.Nã † iuramentum appositum in prima donatione habet vim clausulæ derogatorię ad sequentem donationẽ,sicut apponitur qñ in testamento habet eundẽ effectũ, ẜm Bar.in l. si quis in principio testamenti.de leg.3.per l.cum pater.§.filius matrem . de leg.2. & idem uult Bal.Ang.& alij in l.sancimus.C.de testa.& quemadmodum clausula derogatoria in ultimis voluntatibus annullat actũ sequentẽ.d.l.si quis & l.si mihi & tibi.§.in legatis. de lega.1.eundem etiam hẽt effectũ in contractib.ẜm glo.cum qua omnes transeunt,in l.pacta nouissima.C.de pactis.& dñt Doc. ibi,ꝙ dicta clausula derogatoria porrigitur ad actum etiam factum ex interuallo,quando uerba respiciunt futurum. Et prout faciunt in casu nostro , in quo donator promisit hr̃e perpetuo ratum & firmũ , & non contrauenire aliqua rõne vel causa, &c. Nec ob.ꝙ ẽt in ultima donatione fit ẽt appositũ iur̃m , quod eadem rõne hẽt vim clausulæ derogatoriæ ad præcedentia,secundum Soc.ex mente aliorum,in d.§.in legatis. ad fin.q̃a 22 † hoc põt esse uerũ in vltima uoluntate a qua licet recedere d. l.si quis.sed non põt præcedenti contractui ualido derogari ex presse uel tacitè per solũ donantẽ,quia ab illo non potest recedere.l.post perfectam.C.de donatio.quæ sub modo. & l. sicut. C.de actio.& obligat. Sed quando iuramentum est appositum in præcedenti potest derogare obligationi contrahendæ , quæ facilius impeditur,quam tollatur iam contracta. l.patre furioso.de his qui sunt sui,vel alien.iur. Et per prædicta remanet responsum ad primum, quod allegatur in cõtrarium, nõ ob.etiã aliud,videlicet, ꝙ prima donatio nõ ualuerit ultra quingentos aureos ex defectu insinuationis.l.sancimus.C.de donatio.quia 23 † iur̃m validat donationẽ in totũ, & propter iuramentum donatio est in totum valida sine insinuatione,ẜm Io.And. in Spe. de instru.editio. §.porro. in ult. additio. & Angel. in d.l.sancimus.in fin.& Fed.de Senis cons.281.Casus talis est, statuto cauetur,&c.& Imol.in c.cum cõtingat. de iureiurand. in decimo & ulti.membro.& Alex.in consi.82. Visa facti narratione, &c. secundo vol.& latius in consi.20. 3.uol. & Aret.consi.2.& 77. Concluditur ergo ex omnibus præmissis, ꝙ Ioan.Baptista debet præferri in bonis sibi donatis . Laus Deo .

SVMMARIVM.

1 *Citatio in legitimatione nō requiritur eius, cui præiudicari pōt.*
2 *Donatio per legitimationem filij spurij non reuocatur, sed contra tenet nu. 6. quando post donationem natus est.*
3 *Lex, si unquam. C. de reuoc. dona. non habet locum certis casib. & ei potest renunciari. nu. 5. contra tenet nu. 14. & ibi ponit, qualis esse debeat renunciatio.*
4 *Merita probantur per instrumentum, ubi donatio non est prohibita.*
7 *Legitimatus facit deficere conditionem, si decesserit sine filijs legitimis, &c.*
8 *Legitimatus efficitur quo ad omnia legitimus.*
9 *Donatarius censetur tacitè consensisse legitimationi filij, a donatore suscipiendi.*
10 *Donatio reuocatur per l. si unquam. C. de reuoc. don. etiam si spurius tempore donationis natus postea legitimetur.*
11 *Legitimatus post testamentum illud rumpit, sicut natus post.*
12 *Lex, si unquam an habeat locum in donatione ob merita, plures casus considerantur.*
13 *Donatio ob merita in genere expressa dicitur pura & simplex.*
15 *Dominium & possessio non transfertur sine traditione, etiam resoluto contractu, nisi a principio fuerit conditionalis. & numero 18.*
16 *Sequestratio nō ualet, nisi præcedat citatio & aliqualis cognitio.*
17 *Citatio non intelligitur remissa per statutum etiam dantem liberam potestatem in procedendo.*
19 *Constitutum censetur resolutum, tanquam accessorium, resoluto ipso contractu principali ex causa superuenienti.*

CONSILIVM CLXXIII.

† QVAERITVR primo, vtrū donatio possessionis intelligatur reuocata per natiuitatem filię spuriæ & legitimatæ post donationem, sicut reuocatur per superuenientiam filij legitimè nati. l. si vnquam. C. de reuoca. donat. Et prima facie ex pluribus videtur dicendum ꝙ non. Et primo, quia legitimatus non habetur pro legitimo, nisi quo ad legitimantem, & legitimatū, & non quo ad tertium, ut habetur in §. & generaliter. in auth. quib. mod. natu. effic. sui. Secundo, quia non potest filius legitimari per uiam voluntariæ iurisdictionis, nisi citatis his, quorū interest. l. fi. cum ibi no. per Iac. de Are. de nata. resti. & præsertim quia in casu nostro ius erat quæsitum donatario, & in eum erat dominium translatum. Et ideo cum nō posset donator p̄iudicare donatario aliter disponendo in eius præiudicium, eo non citato non ualuit legitimatio, ut colligitur ex not. per Bart. in l. Gallus. §. & quid si tātum de libe. & posthu. dum vult, ꝙ vbi † filius ad instantiam patris legitimatur, ꝙ non sit necessaria agnatorum citatio, quia non potuit pater testando & aliter disponendo eis præiudicare. Et sic sentit, quod ubi dicto modo illis præiudicare non potuisset, prout isto casu non potuit, quod citatio necessaria fuisset. Et propterea si hæres sit grauatus, si decesserit sine filijs legitimis, & naturalibus non excluditur substitutus per superuenientiam filij legitimati hæredis grauati, qn̄ facta fuit legitimatio non citato fideicommissario. Potissime ea rōne quia non potuit hr̄s grauatus aliter vel alio modo præiudicare fideicommissario, ſm Pet. de Anch. in consi. 427. Circa primum quęsitum, &c. qui ad hoc ēt ponderat verba Bart. in §. & quid si tantum. & alia ēt adducit, & cum quo per plura etiam transit Ale. in cōsi. 77. & in consi. 94. j. vol. & Soc. in d. §. & quid si tantum. & ita etiam per prædicta in effectu Bal. in l. 1. in vlt. col. C. de inoffi. donat. tenuit † ꝙ donatio non reuocetur per ltīmationem filij spurij, & Sal. in l. si totus. eo. tit. & idem ēt vult Bal. in l. fi. in fi. C. si in fraud. pat. cum quo transit Pau. de Ca. Primo, per no. in d. §. & quid si tantum. & ca. quamuis. de rescr. in 6. Secundo, quia ſm eum d. l. si vnquam. loquitur in posthumo naturali, & non in posthumo facto hominis, arg. l. filio, quem pater. de lib. & posth. Tertio dicit ipse, legitimatus habetur pro legitimo quo ad iura testamentorum, q̄a ltīmatio p̄cedit confirmationem testamenti, q̄ fit post mortem defuncti, sed in casu nostro donatio præcessit, q̄ est actus perfectus & irreuocabilis. l. post p̄fectā. C. de dona. quę sub modo,

[margin: †Dec. idem eodem casu, consi. 366.]

ideo quo ad eum nihil operat̄, & vbi etiam non est citatio necessaria, saltem nō valuit ltīmatio tanquā subreptitia, si de donatione non fuit facta mentio, quia si legitimans de ea notitiā habuisset, aut nō legitimasset, vel saltem difficilius illē cōcessisset. c. postulasti. de rescr. & ꝑ Ale. in col. præall. vbi ad propositū vult, ꝙ ltīmatio non p̄iudicet fideicommissario, si fideicom. non sit facta mentio. Secundo principaliter † quia d. l. si unquā C. de reuoc. donatio. quæ vult, ꝙ per superuenientiam filiorū reuocetur donatio, locū non habet in donatione ob causam & ꝓꝑ merita, ſm Bal. & Ang. ibi, & probatur ex no. per Bar. & Doc. in l. Aquilius. de don. & in l. si donatione. C. de coll. Et ex ipso instrumento probantur merita, de quib. ibi fit mentio, q̄a † vbi donatio non est prohibita, si in instrumēto fit mentio de bn̄meritis, quo ad donantē, merita dicūtur probata, & alia ꝓbatio non est necessaria, vt vult Bar. in l. si forte. de cast. pec. & Bar. Bal. & Pa. de Ca. & Mod. in d. l. si donatione. & Bar. Bal. & Pau. de Ca. clare in l. ꝑ diuersas. C. manda. & Imo. & Pa. de Ca. in d. l. Aquilius. Tertio. d. l. si unquam isto casu non habet locū quia fuit donata res particularis, q̄ vt locum hēat, necesse est, ꝙ omnia bona uel quota bonorum saltē dimidia sit donata, ſm Bal. in l. sicut certi. C. de test. mil. & in d. le. 1. C. de inoffi. dona. Quarto, quia donator promisis non contranenire, & illam nō reuocare cum iuramento, quod est seruandū, ex quo seruari p̄t sine interitu salutis æternæ. c. cū contingat. de iur. Quinto † q̄a d. l. si unquam pōt renunciari, ſm Bar. in le. Titia. §. Imperator. de l. 2. cum quo transit Imo. & Raph. ibi. & Bald. in l. 1. C. de reuoc. donationib. & cui renunciatum intelligitur ꝑ illa verba instrumēti, uidelicet, quæ ex aliqua cā p̄nti & futura ēt cuiuscūq; ingratitudinis, & alterius cuiuscunq. casus, qui dici uel excogitari posit, reuocari, retractari, irritari, cassari, infringi, & seu annullari quoquo mō non possit. quæ uerba sunt adeo ampla & vtilia, ꝙ sub illis comprehēditur casus & euentus, de quo in d. l. si unquā. & probatur in l. plurib. de accepti. & per no. ꝑ Doc. in l. age. in l. si de certa. in l. sub prætextu. C. de transac. & ꝑ Bal. in l. pactum. C. de colla. in 14. qō. cum duab. seq. & in l. tres fr̄es de pac. & maxime ꝑꝑ illa uerba, quę dici vel excogitari posit, &c. per quæ patet, ꝙ vult donationem non reuocari ex causa non cogitata, & sic nec ēt per superuenientientiam liberorum licet de eis non præsumatur cogitatum, ut traditur in d. l. si unquam. & per Bar. in dicto. §. Imperator. & per Doc. in c. fin. de donationib. & ideo dicit Bar. in l. Aurelius. §. Caio. de lib. le. & in l. Aquiliana. de transact. & Doc. in d. l. sub prætextu. C. eo. ꝙ licet dispositio uel renunciatio non trahatur ad incogitata, tamen fallit, quādo actum est, ꝙ ēt ad incogitata porrigatur. Sed præmissis non obstantibus contrarium puto uerius. Nā † post donationem suscepit donator filiam, & quamuis fuerit spuria per legitimationem tamen desijt esse spuria. l. Imperialis. & ibi no. C. de natur. libe. & post legitimatione vere fuit legitima & naturalis, secundum Bar. in l. si is qui pro emptore. de vsucap. in 3. q. prin. & probatur ex no. per le. si maritus. §. legis. de adulter. Et idem uult Bald. in leg. nuper. C. de natur. liber. & l. cum acutissimi. & in l. eam quam. C. de fideicommis. & Benedict. de Plumb. in disputa. incipi. Statuto Pisano, &c. unde in casu nostro uerificantur uerba. d. leg. si unquam. quæ loquitur de liberis postea susceptis, quia ista filia fuit suscepta postea, & est de liberis uere. Confirmatur, quia quando † quis grauatur, si decesserit sine filiis legitimis & naturalibus legitimatus facit deficere illam conditionē, secundum Io. An. post Iac. Are. in addit. Spec. de successio. ab intesta. §. fin. in fin. & Ang. in disput. Nobilis quidam genere, &c. & Anto. de But. in c. per uenerabilem qui fil. sint legiti. & est communis opi. secundū Alex. in l. generaliter. §. cum autem. C. de institu. & subst. sub cond. fac. & Moder. in leg. ex facto. in princ. de uulga. & pup. & in d. l. Gallus. §. si eius. Si ergo uenit legitimatus appellatione filii legitimi & naturalis in condōne positi, quæ debet impleri in forma specifica. l. qui hæredi. & l. Mæuius. de cond. & demon. multo magis quando in dispositione fit mentio de filiis, debet legitimatus in ea contineri. & ēt magis in dispositione legis quā hominis, per no. per Imo. in l. si uero. §. de viro, sol. mat. & ꝙ d. l. si unquā. locū habeat in legitimatis, est ēt de mēte Bal. in d. l. 1. C. de inoff. donat. dum dicit, ꝙ cessat illa lex in legitimato, quia quo ad tertium non habetur pro tali, & quia donatarius non fuit citatus. præsupponit ergo, ꝙ ubi interuenisset citatio, & ꝙ etiā respe-

ctu

ctu tertij haberet ꝓ legitimato, sicut habetur isto casu, ut infra dicetur, ꝙ donatio reuocaretur, & in istis terminis nõ reperio aliquẽ qui contradicat. Nã Bal. in d. l. j. C. de inoffi. donatio. qui allegatur in cõtrariũ, loquitur, qñ filius spurius ante donationẽ erat natus, & post donationem legitimatus, ut clarè appa ret ex titulo qõnis formatæ per eũ. Nam dicto casu, quia nõ est susceptus verè post donationem, probabiliter videbatur dicendũ, ꝙ d. l. si unquam. non haberet locum, quæ requirit, ꝙ liberi post donationẽ sint suscepti, quia de illis tunc nõ p̄sumitur cogitatum, quæ rõ cessat, qñ filius spurius erat prius natus, quia uerè post donationẽ non põt dici susceptus, si sit postea legitimatus, sicte dici posit nouus homo & natus de nouo, secundũ Abb. in dicto c. per venerabilem. qui filij sint legitimi. atq; etiã quia de illo cogitauit pater tempore donationis, & sic tunc cessant uerba & mens dictæ legis. Et eodem casu loquitur ẽt Bal. in d. l. fi. in fi. C. si quid in frau. patro. ut ex uerbis eius colligitur, dum dicit, ꝙ d. l. si unquam. loquitur in posthumo naturali, & non facto hominis, prout dicitur posthumus facto hominis, quando ante donationẽ est natus, & post donationem legitimatus; quoniam, ut dixi, tunc fingitur renasci & nouus homo fieri. sed quando p̄cedente donatione nascitur & legitimat̃, dr̃ naturalis posthumus, & susceptus, sicut natus post testm̃, ut no. ĩ d. l. Gallus. in prin. & sic in illo quo ad mentẽ, & quo ad uerba ne dum ficte, sed uere põt uerificari. d. l. si unquam. ut dixi. Et licet quædam rões Bal. in dictis locis uideãtur ẽt habere locũ, quãdo spurius nascitur & legitimatur post donationem, tamẽ non

8 ob. & primo non est uerũ † ꝙ ltĩmatus per rescriptũ sit ltĩmus quo ad patrẽ tm̃, quia immo quoad oẽs efficitur legitimus, ꝑm Dy. in trac. de succes. ab intest. & Io. And. in addi. Spe. in eo. ti. in fi. in addi. magna, & Ant. d. Bu. in d. c. p venerabilẽ. & Pa. de Ca. cõs. 225. Sup primo pũcto, &c. & Are. in d. §. & qd si tm̃. & Soc. in cõs. de quo infra. Nec ob. §. filiũ. in auth. quib. mo. nat. effic. sui. ubi vr̃ probari contrariũ, qa loquitur in legitimato p oblationẽ curiæ, & nõ p rescriptũ ꝑm prædictos, & Ang. in cõs. 17. inci. Comes Brandilisius, &c. Non ob. ẽt dũ dicebatur, ꝙ nõ ualuit legitimatio in p̄iudiciũ donatarij nõ citati, qa cũ donatore uiuẽte fuerit legitimatio facta, ñ fuit citatio necessaria, ꝑm Bar. ĩ d. §. & qd si tm̃. & ĩquãtũ dr̃, ꝙ Bar. loquit̃ quoad tertiũ, q potuit excludi per patrẽ legitimati, qđ est secus in casu nr̃o, ĩ quo non potuit p̄iudicare donatario, sicut ẽt dicitur, ꝙ legitimatus non excludit substitutum nõ citatum, qa hæres grauatus, cuius filius fuit legitimatus, non potuit præiudicare fideicommissario, ꝑm Doc. in locis superius alleg. Ad istud etiam rñdetur, ꝙ in casu nostro inter donantem & donatarium intelligitur tacite actum t pe donationis ex iuris interpretatione, ꝙ donatio reuocetur per superuenientiam liberorum. Tanquã facta dicatur sub conditione, nisi liberi fuerint suscepti, & in qua legitimati etiam intelliguntur positi ab utroq; contrahente, & non a solo donatore, quia requiritur ẽt in hoc consensus utriusq;. l. 1. de pac. & l. cõsensu. de act. & obl. nã quia lex præsumit, ꝙ si donator de liberis cogitasset, non donasset. l. cũ acutissimi. C. de fideicõ. vult, ꝙ dicta cõditio habetur pro expressa ab utraque parte, & nõ a solo donante, quia cõtractus iste requirit cõsensum expressum uel præsumptũ utriusq. Cum ergo inter ipsos contrahentes ab initio tacite sit acti, ꝙ per superuenientiam filij ẽt legitimati reuocetur donõ, & ab utroq. habeatur pro expressa dicta cõditio, donatarius ẽt intelligitur consensisse legitimatione faciendæ de filio spurio ipsius donatoris suscipiẽ-

9 do. Iõ † cũ semel cõsenserit ad actũ legitimationis, non est amplius eius cõsensus necessarius, & consequenter non est etiam citandus, quæ rõ locũ non habet in hærede grauato per fideicommissum si decesserit sine filijs, quia licet testator in dubio ẽt de filijs ltĩmatis senserit, & sic ẽt illi dicantur in conditione positi, ꝑm Doct. in præcedentibus alleg. tamẽ fideicommissarius nõ cõsensit legitimationi faciendæ. Iõ si ad instantiam hr̃dis grauati filius eius legitimatur, fideicommissarius, qui læditur, & cui hæres præiudicare non põt, citandus est. l. nam ita diuus. de adoptio. Et quamuis sola uoluntas testatoris sit iusta causa legitimandi, etiam in p̄iudicium fideicommissarij, quia fideicommissum pendet a sola eius uoluntate, nihilo minus esse potest, quod potentia fideicommissarij legitimantem retraxisset a legitimando in eius præiudicium, quod non est uerisimile in casu nostro, in quo donatarius, de cuius præiudicio agitur consensit legitimationi ab initio, quia (ut dixi) tacitæ conditioni. s. nisi fuerint suscepti, & in qua ẽt legitimati intelliguntur positi, p̄sumit̃ consensisse, & qa de eius ẽt sensu p̄sumpto habetur rõ expressa. Et ꝓ hoc ẽt tollitur aliud, dum dr̃, ꝙ ltĩmatio reddit̃ subreptitia ex quo non fuit facta mentio de p̄cedẽti donatione. Quia si legitimãs ẽt de illa habuisset notitiã in legitimando non fuisset difficilior, & non minus ltĩmasset, ex quo ẽt de ꝯsensu donatarij, qui poterat lædi, legitimatus est in ꝯditione positus, & de illo cogitauit ac cõsensit, ꝙ per illius superuenientiam reuocaretur donatio, iõ cessat subreptio. d. c. postulasti. de rescr. & ad aliam rõnem Bal. in d. l. fi. in fi. C. si qd in frau. patr. qui alle. no. in d. §. & quid si tm̃. & c. quamuis. de rescri. in 6. ex p̄missis colligitur rñsio, quia cum donatarius consẽserit p̄sumptiue, ꝙ donatio reuocetur, illi nõ fit iniuria vel p̄iudiciũ. l. si donationis. C. de transac. & similiter per p̄dicta alia tollitur rõ. s. ꝙ d. l. si unquã, loquatur in posthumo naturali, & est rñsum supra quia illa locũ hẽret, quãdo spurius eẽt natus ante ltĩmationem, & ltĩmatus post, vel in filio adoptiuo, in quo est alia rõ. Et de illo loqtur tex. in l. si ita quis. §. fi. de le. 2. quẽ alle. Pa. de Ca. in d. l. fi. Et rõnem diuersitatis reddit & assignat Soc. latè in cons. statim allegãdo. Sed cessat isto casu, quo spurius natus est, & ltĩmatus post donationẽ, quia est naturalis posthumus. Et non ob. ẽt dũ dr̃, ꝙ legitimatus habetur pro ltĩmo, quo ad iura testamentorũ, quia p̄cedit determinatio con firmationẽ testamenti, q̃ fit post mortẽ defuncti. Et non hr̃ ꝓ tali quo ad donationẽ, quæ p̄cessit & quæ est actus perfectus & irreuocabilis, quia ex quo de uoluntate contrahentiũ p̄sum pta actum est, ꝙ donatio nõ hẽat locũ, vel ꝙ reseruatur in hũc euentũ, stãdum est cõuẽtioni, & pacto. l. j. §. si ꝯueniat. deposi. & tunc habere posset locũ dicta rõ, quãdo ex sola uolũtate donãtis ẽt p̄sũpta agerẽt̃ de reuocatiõe, quia ipse solus a ꝯtu pfecto non posset recedere. l. sicut. C. de ac. & ob. & ꝓut dici posset ĩ casu Bal. s. qñ spurius añ ltĩmationẽ eẽt natus, qa nõ fit uere suceptus, post donationẽ cessare videtur præsũptio, de qua ĩ d. l. si unquã, quiã cessãt eius verba, ut tactũ est supra, & hac rõne dici posset, ꝙ citatio ẽt tunc sit necessaria, vt dicit Bal. in d. l. 1. qa non habetur dicta cõdõ tunc pro expressa, de consensu donatarij, & sic recte intuẽti dictæ rõnes Bald. solũ habent locum, qñ ante donationẽ natus est spurius, & post eã est legitimatus. Sed & casu quo t pe donationis spurius sit natus, & post

10 eam sit legitimatus, adhuc dici põt † ꝙ donatio sit reuocata, ꝓ d. l. si unquã. qđ est fortius. & ita in istis terminis uoluit Soc. in cõs. 225. inc. Quæstio p̄ñtis consultationis, &c. mouetur, qa filius legitimatus dicitur uere legitimus, ꝑm Bar. in d. l. si is qui pro emptore. & alios, de quib. supra. Ex quo infertur ꝑm eum, ꝙ dispõ. d. l. si unquã. habet locum in dicto filio legitimato primo, qa dicit donationem reuocari per filios postea susceptos, & sic requirit duo, ꝙ adsint liberi, & ꝙ sint nati post donationẽ. Et utrũq; uerificatur per filios legitimatos, quia uere sunt liberi & legitimi ex t pe legitimationis. Itẽ nati sunt post donationem, nam legitimati post testamentum dicuntur quodammodo nati post testm̃, ꝑm Bal. per illum tex. in l. si filius a patre, §. 1. de lib. & posth. & Bald. & Imo. in l. certum. de iniusto rup.

11 & irri. test. ubi inferunt † ꝙ rumpit, ac si esset natus post testamẽtum. & tenet Iac. de Bel. in auth. quib. mod. natu. effi. sui. §. qm̃. & in dispu. q̃ ibi ponit, & est cõmu. opi. & per Ale. in ru. de libe. & posth. & cõfirmatur, dicit Soc. quia si est uere legitimus, omnia iura loquentia de filio legitimo uerificantur in illo, per no. per Bar. in l. 1. §. lex Falcidia. ad leg. Falcid. Et facit, quod in sp̃e no. Bar. in l. ex facto. in prin. de vulg. & pupil. Et dicit ẽt ꝙ istud sentit Bal. in præcedentibus, ex quibus concludit ꝙ cum uerba. d. l. si unquam, in casu prædicto locum habeant, uerificatur etiam eius dispositio. l. 1. §. si is qui nauem. de exer. & dicit etiam Soc. ꝙ idem præsupponit Sali. in quodam consil. & ꝙ super eodem puncto consuluit etiam Francis. de Rampo. & Ioan. de Lign. qui idem sentit clarius, ubi dicunt, quod si donatio facta fuit, si decesserit donator sine filijs legitimis, & naturalibus, quod nõ deficit illa cõdõ, si post mortem donatoris filius fuit legitimatus non citatis his, quorum interest, per no. in d. l. nã ita diuus. Et sic p̄supponunt, quod legitimatio p̄iudicasset, si in uita facta fuisset, & etiã dicunt, qđ aliqñ q̃s legitimatur patre uiuente & p̄ñte, uel post mortẽ eius de uoluntate ipsius, & tunc nullus est citandus, quia ipsius principaliter interest.

interest.l.cũ adoptio.de adop.& aliàs nõ potest legitimari post mortem,nisi citatis illis,quorum interest, & qui ex ltimatione læderentur,per no.per Bar.in d.§.& quid si tantum. Et sic sentiunt manifeste,ꝗ si legitimatio facta fuisset patre uiuente , ꝗ præiudicasset donatario etiam non citato , & in illis terminis non poterat pater p̃iudicare donatario, ꝗ non est ex alio, ẜm Soc.quia procedit ex coniecturata mẽte tẽpore appositionis conditionis ex quo parem affectionẽ p̃sumitur habuisse ad filios legitimos.qui tenet & late probat, ꝗ ualuit legitimatio in præiudicium donatarij ẽt non citati,& ad rõnes Bal.rñdet pro lixe,quem non refero,quia laboriosũ esset & superfluum , ex quo uideri potest de facili, & quia in casu nostro versatur minor dubitatio,cũ filia spuria nata sit & legitimata post ipsa donationem,quo casu minus etiam obstant rationes Bald. ut dixi.

12 Non ob,etiam dũ secundò principaliter dicitur † ꝗ ista donatio facta est ob merita,& ꝗ in illa locũ non hẽt.d.l.si vnquã. Quia quantum ad hoc plures & diuersi casus possent cõsiderari,de quibus in consilio statim allegando . Sed ad propositum est aduertendũ,ꝗ qñ sumus inter personas,inter quas simplex & pura donatio fieri põt, tunc ꝑ instrumentum probatur merita,si illa sunt specificata,ita & taliter, ꝗ intelligi põt,an donatio excedat uel non merita expressa in specie. Et isto casu loqtur Bar.in d.l.si forte.de castren.pec.& Barto.& alij in l.si donatione.C.de colla.& in leg.per diuersas.C.manda.& ꝗ in his terminis loquatur Bar.pluribus probat,& declarat Soc.in consi.295. In causa contra filios.ver.tertius casus,&c.ad quem breuitatis causa me remitto,& in versi. seq.dicit, ꝗ qñ donatio est facta in genere ob merita,nec est dictũ purè & simpliciter , tũc non sufficit talis assertio meritorum,qm̃ ad hoc,ut donatio dicatur remuneratoria,debet de meritis cõstare, aliàs assertio dubia & obscura,& sic non releuaret.l.ubi aũt.§.qui illud.de ver. ob.& l.cum incertus.de leg.1.& l.fi.C.de anna.excep.& ẜm eũ confirmatur ex no.ꝑ Bal.in l.illud.C.de sac.san.ecc.ubi dicit, ꝗ talis mẽtio meritorũ in gñe nõ releuat ea rõne,quia gñalitas parit incertitudinẽ,& obscuritatẽ,ꝗ nõ cõcludit ẽt in casu nr̃o, & idẽ tenet Bal.in l.fi.ff.de exercito.& ĩ l.si tibi. §.si pactus. de pac. adducit ẽt Soc.aliã rõnẽ,quia donatio facta ob merita , si excedat quantitatem meritorũ,in illo excessu cẽsetur pura, ẜm Bal. & Sali.in d.l.illud.& Bal.in l.fi. in fin. de exercito. & ex hoc infert,ꝗ licet in donatione ob merita locũ non habeat d. l. si unquã. hẽt tñ locũ in illo excessu,& ita dicit fuisse cõsultũ ꝑ Doc. Perusinos.Si ergo sufficeret assertio meritorũ in gñe, nõ posset de tali excessu cõstare. Igitur talis assertio meritorũ in gñe non releuat,quia de tali excessu non cõstaret,& de quo apparet clarè,qñ merita sunt specificata.Et per hoc cõstat , ꝗ ĩ casu nostro ex instr̃o nõ ꝓbantur merita,quia nõ sunt sufficienter specificata,quia licet dicatur, ꝗ pater & mater donatarij,ac ipse donatarius dederunt auxiliũ,& fauorẽ in acquirendo bona, ꝗ de p̃nti habet,per hoc tñ nõ constat,qđ & quale fuerit hoc auxilium , & an æquiualeat rei donatæ,uel non. Et sic intelligi non p̃t per hoc qualitas meritorum,& an donatio excedat , & inquantum excedat merita, & per consequens dicuntur incerta , & ratione incertitudinis non releuat expressio talis. Et quamuis subijciatur,ꝗ præstiterunt auxilium in dãdo pluribus uicibus diuersas pecuniarum quantitates,& multa alia beneficia ad eius sustentionem,&c.tamen etiam hoc nihil releuat , quia quantitas pecuniarũ , de qua fit mentio,est incerta . Et possunt dicta uerba uerificari in diuersis quantitatibus minimis,nec etiam exprimitur ex qua causa.s.donationis,uel mutui , uel pro mercede fuerit præstita, & dubia probatio interpretatur contra procedentem.c.in præsentia.de probationib.& no.Bar.in l.inter stipulãtem.§.j.de uer.obl. Et tanto magis ꝑdicta procedunt,ex quo dicitur in instr̃o,ꝗ donauit pure,& mere, & libere, &c. Ex quib. uerbis apparet,ꝗ donatio non est ob causam , uel ꝑꝑ merita , sed simplex & pura. secundum Soci.in eodẽ consi. uersi. quintus casus est,&c.ubi dicit,ꝗ quãdo donatur pure,mere, & simpliciter,licet expresserit donator,ꝗ ꝑꝑ bene merita pr̨ecedẽtia

13 donauerit, tamen † expressio meritorũ ĩ genere non facit quominus dicatur pura,& simplex donatio,ẜm Oldr. in cõs.5. qa ex quo nõ descendit ad spẽm recepti seruitij, qđ remunerare uoluit . Sed stetit in uerbis generalibus, & nudo sermone effusis , illa uerba prolata sunt ad colorem. arg.l.uẽditor. cũ ibi not.de do.& l.si quis uenditor.& l.sciẽdum.in prin.de ædi.edi. & dicit Soc.ꝗ in proprijs terris Old.non hẽt contradictorẽ,& ꝗ cũ eo transit Ale.in consi.40.in tertio dubio.in 4.vol.& refert ẽt , ꝗ ita aliàs vidit cõsultũ Senis per d.Ale.& alios de quo ẽt ibi prolixius per eũ. Et quamuis in casu nostro uerbũ simpliciter nõ sit expressum,tñ illud uerbũ mere,idẽ importat,qa illud dr̃ merũ,ꝗ est abstractũ ab omni substantia alterius entis , ẜm Ang. & Mod.in l.5.in prin.de verb.ob.cum conc.de quib. ibi. Non obst.insuper dum dr̃,ꝗ d.l.si unquam.habet locum,qñ fuerũt donata omnia bona,vel quota bonorũ,& non res particularis quia hoc ultimum est falsum,ẜm Bartolũ,& alios,in d.l.Titia. §.Imperator.de legatis secun.& Ro.in l.sicut certi. C.de testamento milita.& Imol.in c.fi. de donationib. & est communis opi.quæ præsertim procedit,quando res est talis,ꝗ eam nõ donasset,si de liberis quis cogitasset,secundum Are.in l.Titius.in prin.de lib.& posth.& Soc.in l.cum auus de condi. & demon. Non obst.quarto dum dicitur,ꝗ renunciatum fuit per uerba

14 generalia,& ampla d.l.si unquam.quia † primo dici potest, ꝗ huic legi renunciari non possit , quia prouidet in fauorem filiorum & non patris,ẜm Io.And.in add.Spec.de instrum.edit. §.poro,in ultima additio.cum quo transit Salic.in d.l.si unquã & Rom.in consi.248.Non est dubium,&c. sed quia in hoc aliqui tenuerunt contrarium.Secundo respondetur,ꝗ non sufficit generalis renunciatio , sed debet esse specialis & specialiter expressa,ut colligitur clare ex uerbis Bar.in dicto.§.Imperator. ubi dicit,renunciationem factam illi.l.ideo ualere,quia ex hoc apparet,ꝗ de liberis cogitauit,quæ ratio procedit,qñ nominatim est renũciatum dictæ legi,& istud uult etiam Bal. in dicta. l.1.in vlt.col.C.de inoffi.don.dicens, ꝗ si quis donauit omnia bona hoc pacto,ꝗ non reuocetur per natiuitatẽ posthumi, ꝗ tunc non reuocabitur,per l.si qui iure militari.de test. mil. Secus,dicit ipse, si promisisset non reuocare aliquo iure , uel aliqua ratione,vel causa,quia talia verba generalia non trahũtur ad casum improuisum.l.fistulas.§.frumenta.de contrah. empt. & l.fi.§.idẽ quæsit.de cond.indeb. Et sic vult,ꝗ de liberis non dicatur etiam tunc cogitatum, vel ꝗ hoc nõ sufficit, sed oportet apparere,ꝗ donator de liberis cogitauerit in specie, ut etiã præsupponit in d.§.Imperator. versi. quæro quid si in dubio , &c.aliàs semper reuocaretur,si cogitatio in genere sufficeret , quia ẜm Bar.natura masculum , & fœminã produxit , ut filios procrearẽt.l.j.so.ma.& l.maximum uitium. C.de lib.præteri. & istud uult Soc.in l.2.in prin.sol.mat.dicens, ꝗ si in actu contractus matrimonii mulier donet,donatio reuocatur,per d.le. si unquam aliqui contradicerent,quia illo tp̃e dicebant de liberis cogitatum,sed hoc non sufficit,ẜm eum,quia oportet,ut cõstet exprese,ꝗ de eis sit cogitatum,& dicit ꝗ ita etiam consuluit Alex.& ita consultum uidi per Soc. & multos alios solẽnes Doct.& idem etiam uult Rom.in d.consi.Nec obstat,ꝗ renunciatio fiat de casib. quibuscunq. qui dici, & excogitari possint quia ad casum,in quo de liberis non sit cogitatum , non potest habere renunciatio effectum, ut colligitur exprese ex no.per Bar.in d.§.Imperator.ubi uult,renunciationem ualere , quando ex illa de filijs apparet fuisse cogitatum,& sic præsupponit ꝗ non potest trahi renunciatio ad casum,in quo non sit de liberis cogitatum,ẽt si actum sit,ꝗ ad incogitata trahatur, & qa ad hunc casum incogitatum dicta uerba non porriguntur , & sub illis non comprehenditur . est de mente Bald.in fin.& hoc speciali ratione,de qua in d.l.cum acutissimi,nec etiam (ut dixi) sufficit de illis cogitatio in genere , quæ probari solet ex uerbis generalibus, quamuis in materia alia non minus operetur de aliquo in genere cogitare , quam in specie,ut in iuribus & locis in contrarium allegatis . Nec etiam iuramentum impedit , quominus per superuenientiam liberorum reuocetur donatio. quia eadem conditio inest iuramento,scilicet nisi filios susceperit.leg.fin.C.de non nume.pec.secundum Bart.& alios, in d.§ Imperator.& Doct.in c.fin.de dona. & Bald. in d. l.j.in fin.C.de inoff. dona. Deuenio ad secundum,de quo quæritur , uidelicet quis debeat preferri in satisdatione præstanda,ad effectum percipiendi fructus sequestratos ad instantiam donatarii . Et uidetur dicendum , quod donatarius sit præferendus uigore statuti positi sub rubri . de sequestrationibus ubi habetur , quod possit reuocari sequestratio præstita satisdatione de custodiendo per eum , qui rem sequestratam tenebat , seu possidebat , uel quasi tempore ipsius sequestrationis,

tionis,& ante,& in prædicta sequestrationis reuocatione faciẽda præferatur uerus possessor detentori, seu simplici tenenti. Et si duo uel plures se possidere asserentes ad satisdationem, & reuocationem prædictã cõcurrãt, pferatur, qui circa possessionem pleniorẽ fecerit pbationẽ, &c. Et iste est casus noster, qa vterq; cõtẽdit se possidere, & ipse donatarius circa possessionẽ pleniorẽ videtur fecisse probationẽ. Et per pñs in satisdando,& reuocando sequestrationẽ ẽ præferẽdus. Nam statim facta donatione in eum translata fuit possessio,& dñium p constitutũ.l.quod meo.in prin.de acquir.possess. & per retentionẽ vsusfru.l.quisquis. C.de dona. Nec possessionẽ amisit,licet etiam per superuenientiam filiæ legitimatæ donatio ipso iure 15 reuocata fuerit, quia † ubi ad dominij translationem traditio est necessaria,resoluto contractu ipso iure non transfertur dominium, nec possessio sine traditione, fm glo.no. in l.1.in fin. magnæ glo.C.de inoff.dona. commendat Bald.in l.1.in 6.q.C. si quid in frau.patr. & idem tenet in l.in traditionib.C. de pac. & Bar.in l.& ideo,de cõdi.fur.& in l.si ita quis.§.ea lege.de verbo.obl.& Bal.& Alex.in l.1.sol.matri. & Alex. in l.fi.C.ad leg. Falc. Et ubi etiã isto casu dominiũ esset absq; traditione in donantẽ translatũ ipso iure,possessio tamen apud donatarium remansit,quia in casibus, in quib.ipso iure transfertur dominiũ, possessio tamen non transfertur, secundum glos. & Doct.in l. fi.C.de sacrosanct.eccl.& in l.cum duobus. §.idem respondit, pro socio. Nec etiam per mortem ipsius donatoris constituentis, & usufructuarij, & cuius corpore donatarius possidebat, fuit amissa ciuilis possessio ipsius donatarij.l.si de eo.§.1. de acqui.possess. Quia ergo possessio donatarij est antiquior, quã sit possessio aduersarij, qui cępit possidere mortuo donatore iustior dicitur esse possessio donatarij, & possessio alterius est uitiosa,& clandestiua. capit.licet causam. de proba. l.clam possidere.§. qui ad nundinas,de acquir.possess.& per Barto. in l.si duo.in princ. uti poss.& per consequens ipse donatarius de sua possessione dicitur probasse melius. Nec obst. aliud statutum sub rub.de pœna officialiũ male iudicantium,&c. ver. dicimus etiam,&c.ubi cauetur, ꝙ quis virtute alicuius precarij, vel alicuius pacti de ingrediendo,non possit per se vel alium exportari facere aliquos fructus,nisi prius citato possessore, uel detentore ipsius rei. Et qui possessor, si satisdederit de fructibus præsentandis ad uoluntatem iudicis, fructus penes ipsum remaneant, donec fuerit decisum,cuius esse debeant,&c. Quoniam statutum huiusmodi locum habet, quando quis uellet fructus pendentes nulla præcedente sequestratione propria authoritate apprehendere, sed ubi inceptum est a sequestratione fructuum,ut in casu nostro,tunc locum habet aliud statutum, de quo supra, & per quod præfertur ille, qui melius probauit de possessione, & quod etiam non requirit citationem ad ipsam sequestrationem. Sed istis non obstantibus, contrarium iudicio meo est dicendum. Et primo, quia fuit nulla ipsa sequestratio,ad quam domina Francisca,quę possidebat,non fuit citata, 16 quoniã † nõ ualet de iure sequestratio,nisi pręcedat citatio,ut est de mente.Archid.11.q.1.quia res.circa pen. col. & expressius hoc uult Card.in cle.1. de sequestr. possess. & fruc.in 22.& 25.q.& dicit Bal.in l.fideiussor.§.fi.q satisf.cog. p illũ tex.ꝙ ad hoc,ut possit fieri sequestratio,debet præmitti cognitio quędã per quã appareat,de suspicione,in qua cognitione dicit se putare partẽ nõ esse citandam,si timetur de fuga partis, ne ad fugã instruatur,arg.l.ait prætor.§.si debitorem.& quod ibi not.ff.q in frau.cre.& l.quæsitum.de pig.& per not.in l.1. C.de pig.ac. Sed hic non aderat suspicio pdicta,vel alia similis,nec illã pcessit cognitio, ergo non potuit fieri sequestratio sine citatione, quæ regulariter est prohibita.l.1.C.de proh.seque.pec. & plene no.in c.2.de sequest.pos.& fruc. Et quãuis † statutum non 17 requirat,ꝙ pars citetur,nihilominus per illud citatio non intelligatur remissa,etiam si iudici daretur libera potestas in procedendo,secũdum Bar.& alios,in l.filiusfamiliãs. de don.per cle. pastoralis.de re iudi.& de quo etiam Alexan.in leg. milites. C. de testam.mili.& in l.si filius a patre.de liber. & posthu.§.fin. dum allegat.d.cle.pastoralis.§. cæterum. quæ de citatione loquitur. Et facit,ꝙ statutum in dubio recipit interpretationem a iure communi.l.2.C. de noxal.& c.cum dilectus.de consuet. Secundo dato quod ualuisset sequestratio, adhuc tamen præferri debet.d.Francisca.Nam quamuis in donatarium propter constitutũ,& retentionẽ vsusfructus esset translatũ dñiũ ut superius est dictũ,tñ post legitimationem filiæ donatio fuit reuocata ipso iure.d.l.si unquã.& dominium fuit reuersum ad ipsũ donantem,ut probatur in ea.l.& ibi de hoc p Bald.Nec ob.ꝙ resoluto cõtractu non reuertatur dñium ipso iure,quando ex contractu præambulo non fuit translatũ ipso facto,sed mediãte traditione,vt no.gl.magna in d.l.1.C.de inoff.don. qa fallit 18 quando contractus fuit conditionalis ab initio, sicut in casu nostro,vnde purificata conditione ad donantem reuertitur ipso iure,sicut ẽt in pacto legis commissoriæ,& ita cõcludit Ale. in d.l.1.sol.ma.in prin.3.col.all.no.per Bal.in l.2.in prin.C.cõmu.de l.& superueniente natiuitate,& legitimatione filiæ, potuit donator,qui rẽ tenebat,ex noua causa superueniente mutare sibi causam possessionis,quamuis ẽt prius non possideret licet tunc proprie mutatio non dicatur.l.3.§.illud.cum ibi no. per glo.& Doct.de acqu.poss.Et ex illa noua causa superueniẽte præsumitur,quamuis aliter non appareat,quod donatarius rem donatã tenuerit,& quod causam possessionis sibi mutauerit.l.1.C.de acquir.poss.& l.quædam mulier.de rei uend.quod 19 etiam comprobatur,quia † sicut per causam superuenientem resolutus est contractus ita etiam constitutum, quod accedit ipsi contractui intelligitur resolutum,secundum glo. not.in l. si patronus.§.patronum.si quid in fraudem patron.& Bald.in l.Imperator.de sta.homi.in dicta.l.e.1.C.de inoff.donationibus & faciunt no.per Bal.in l.si absentis.C.si certum petatur. & de his ẽt per Alex.in l.1.§.si uir.de acquirenda possessione. Et similiter fuit vsusfructus extinctus,ex quo dominium fuit reuersum ad donantẽ vsumfructuarium quia in re propria non põt vsumfructum habere.l.uti frui.si vsufr.pe.in prin. Et ex prædictis sequitur, ꝙ donatarius viuente donatore desijt possidere iure permittente,quia sic inter contrahentes est actum tacite, ex quo censetur actum,ꝙ resoluatur in hunc euentum, qa ergo donator tempore mortis sui possidebat,& non donatarius eius hęres,qui adiuit,& possessionem apprehendit ante ingressum donatarij,dicitur melius de sua possessione probasse,quia est anterior,& ex iusta & legitima causa,& ingressus donatarii fuit uitiosus & clandestinus, ex quo donatio euanuit, & pactum precarij de ingrediendo propria authoritate similiter fuit annullatum,resoluto,& annullato ɔtractu principali,per no.per Bald.in dict.leg.cum testamento.& Alexã.in d.§. si uir. & ideo non licuit donatario possessionem ingredi uirtute dicti pacti. Vnde in præstanda satisdatione,de qua agitur, præferenda est do. Francisca. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Dominium,nec possessio acquiritur donatario absenti,& ignoranti per constitutum,nec per vsufructus retentionem, nisi sequuta ratihabitione facta uerbis,uel facto.*

2 *Coniunctus præsumitur scire facta coniuncti quo ad ea,quæ,concernunt iura sanguinis,& processum naturæ.*

3 *Ratihabitio,quæ debet fieri a sciente,& certo, non potest præsumi in ignorante.*

4 *Ratificatio donationis domus non probatur ex eo, quod donatarius in ea habitauerit uiuente adhuc donatore,qui usumfructũ sibi reseruauerat.*

5 *Possessio & dominium non quæritur donatario absenti per notarium eius nomine recipientem, etiam constituto interueniente,antequam ratificauerit.*

6 *Statutum prohibens maritum relinquere uxori filijs existentib. non censetur prohibere econuerso, uxorem relinquere marito, & diuersitatis rationes assignantur.& nu.8.*

7 *Consuetudo,quod extantibus filijs alimenta tantum debeantur uxori relictæ dominæ & usufructuariæ omnium bonorum, debet habere locum etiam in marito ab uxore relicto dom no & usufructuario.*

9 *Correllationis ratio nihil operatur, ubi in utroque correllatiuorum non est eadem ratio.*

10 *Sententia lata in uniuersalibus quo ad id,quod in ea exprese,et etiam tacite continetur,facit ius quo ad omnes,qui prætendũt ius in consequentiam.& nu.11.*

12 *Confessio dicentis se esse filium naturalem, quando debeat taxatiue intelligi,uel in naturali,& legitimo simul uerificari.*

13 *Sententia & confessio facta super statu, & qualitate personæ, & præsertim super filiatione, & legitimitate, facit ius quò ad alios, & sic fallit isto casu regula, res inter alios acta, &c.*

14 *Petitio hæreditatis non competit non hæredi, item nec hæredi, qui semel incepit possidere, & postea cecidit a possessione. Item non datur contra titulo possidentem, etiam si titulus superuenisset post mortem defuncti. & nu. 15.*

CONSILIVM CLXXIIII.

CONSIDERATIS & ponderatis omnib. quę proponuntur tam in facto q̃ etiã in iure clarissimum do. aduocatũ illorum de Morsis, aduersus quos pro quadã domo agit Ioannes Baptista tanquam filius, & hæres d. Catharinæ, unde omissis argumentis ad partes, & alijs superfluis mihi uidetur, ꝙ malè sit iudicatum contra prædictos reos conuẽtos, & quòd de iure debuerint a petitis absolui. Et in præmissis præmitto, quòd dominium domus, de qua agitur, uel quasi, translatum non fuit in dictam do. Catharinam ex solo titulo donationis sibi factę a patre, quamuis virtute iuramẽti fuerit valida. l. cũ res. & ibi plenè not. C. de proba. Nec etiam mediante constituto, de quo in 1 illa, quia † cum tempore constituti præsens non esset donataria, sed absens, & ignorans, nõ potuit dominium, nec possessio ei acquiri sine ratihabitione, de qua non constat. l. communis seruus. §. 1. de acquiren. poss. & l. si ego, cũ ibi not. de nego. gest. & prout etiam uult Alexan. in istis terminis, in l. quod meo, in prin. de acquir. pos. Et eadẽ rõne ꝓ retentionẽ vsusfructus non potuit acquiri possessio, vel dñium quæ aliàs ea mediante solet transferri. l. quisquis. C. de do. & no. in l. 3. in prin. de acq. poss. Nec ob. ꝙ do. Catharina possederit dictã domũ, & ꝙ per hũc actũ nõ minus dr̃ habuisse ratũ q̃ verbo. l. Paulus rñdit non tm̃ verbo, rẽ ratã hr̃e, cũ nõ minus declaret uoluntas ex factis, q̃ ex verbis. l. de quib. de legib. Quia cũ nõ constet, ꝙ de tali donatione filia adhuc uiuens habuerit notitiã, & maximè re integra, ꝓsumitur ignorantia. l. verius. C. de proba. Nec isto casu ratione coniunctionis ꝓsumitur scientia, sicut nõ ꝓsumitur filius scire, ꝙ pater, uel coniunctus sit testatus, & quomodo testatus fuerit. l. quoniam sororẽ. & ibi Bal. C. de iur. delib. & no. Barto. & Moder. maximè Alexan. in l. is potest. de acquiren. hær. & Bar. in l. qui duob. versus fi. de reb. dub. & in l. qui Romæ. §. duo fratres. in 3. q. de verb. oblig. & in l. eius qui in prouincia. & ibi ẽt per Moder. si certum petatur, & in l. 1. eo. tit. & per Alexand. in l. 2. C. qui admit. &c. & in dictis locis respõdent Doc. ad l. octaui. unde cogna. & ad l. de tutela. C. de in integ. restitutio. mino. 2 ꝙ † præsumitur coniunctus scire facta coniuncti quo ad ea, q̃ concernunt iura sanguinis, & processum naturæ, ꝓut ẽt tactũ est in allegationibus. Stante tali ignorantia præsumpta ratihabitio non potest præsumi, quæ debet fieri a sciente, & certo, secundum Pau. de Cast. in consi. 150. & idem vult Speculator, in ti. de emptio. & uendi. §. 3. versi. si uero. nec Alex. aliter dicit in consi. 88. 5. vol. Sed est dicendum, ꝙ ipse præsupponit, de sciẽtia apparere. Et dato ꝙ scientia dominæ Catharinæ cõstaret vere, vel præsumptiue, adhuc tamen non probatur ratificatio donationis per actum habitationis in domo patre adhuc uiuẽte, 3 quia † cum ille sibi usumfructum seruauerit, non potuit in dicta domo paterna filia nupta habitare uigore donationis inuito patre vsufructuario, quia proprietarius vsufructu durante non potest hab tare domum, in qua habet proprietatem. leg. sed & si quis. §. proprietatis. ff. de vsufru. non est ergo dicendũ, quod domum inhabitauerit tunc virtute tituli præcedẽtis, iuxta. l. 2. C. de acq. poss. & l. quædam mulier. de rei uendi. quia ex quo, ut dictum est, hoc facere non licuit vsufructu durante inuito patre, præsumi debet, quod pater potius iure familiaritatis permiserit filiam dictam domum inhabitare, quã quòd voluerit eam ex titulo donationis præcedente ibidem permanere, & sibi in usufructu præiudicare. l. qui iure familiaritatis. de acquirend. poss. & ibi in pulchra quæstione vult Pau. de Cast. dicens, ꝙ quis in dubio præsumitur potius cõcessisse vsum rei spectantis ad illum familiaritatis iure, quam ꝙ voluerit suo iuri renunciare per plura, quæ ibi allegat. Et ideo latius vult Pau. de Cast. in consi. 163. incip. In causa, quam magnificus dñs Titius, &c. in 3. col. Quia ergo non probatur, & non præsumitur, quod in domo steterit donataria ex causa donationis sibi factæ, dici nõ põt, ꝙ ex tali actu donatio ꝑ eam sit ratificata, ut ꝓbatur ex no. in c. bonæ. el grande de elec. quẽ ẽt allegat Pa. de Ca. in dictis locis, vbi dr̃, ꝙ debet constare, ꝙ ille qui utitur re aliena, uel iure alieno, fuerit vsus tanquã iure proprio vel sibi debito ad hoc, vt sibi acquiratur, alias vr̃ vsus iure familiaritatis, & iõ cũ d. Catharina ex alia cã, quam ex titulo donationis præsumatur habitasse dictã domũ, ratihabitio donationis ex tali actu non potuit induci, arg. l. pro hær. §. Papinianus. de acqu. 5 hær. Et insuper† etiam non est verum, quòd per notarium recipientem nomine dictæ d. Catharinæ absentis fuerit mediante cõstituto illi q̃sita possessio, & dñium ante ratihabitionem, ₰m quosdã Mod. quos refert, & sequitur Soc. in l. 1. §. si iusserim. in fi. de acq. pos. & dicunt ita consuluisse, quia licet inueniatur iure cautũ, ꝙ ea quæ quæruntur per cessionem, ut obligatio, & actio quærantur per notariũ sine cessione. l. 2. & ibi per Bar. rẽ pup. saluã fore. non tñ iure cautum inuenitur, ꝙ possessio quęratur, & dominium, unde non potuit notarius acquirere, nisi tanquã negotiorum gestor, quo casu non acquirit ante ratificationẽ. d. l. cõis seruus. §. j. eo. ti. & quãuis Soc. in cõs. 262. pen. col. reperiatur aliter dixisse, tñ rectius sentit in d. §. si iusserim, post dictos Mod. & ad rõnem quam all. in d. consi. ex præmissis colligitur respõsio. Nam dum dicit, ꝙ possessio facilius per alium quæritur, quã obligatio & actio. l. ea quę. de acq. rer. do. ergo notarius, qui ipso iure quærit actionẽ, & obligationẽ, facilius pt̃ acquirere dñij possessionẽ, qm̃, ut dictũ est, ꝙ ideo ꝑmissum est per notariũ obligationẽ quæri, & actionẽ, quia per cessionẽ põt in aliũ transferri, sed possessio non, quia in eius acquisitione requiritur corpus, & animus. l. 3. in princ. & §. in amittenda. de acqu. pos. & quantum ad hoc non inuenitur, ꝙ quis tãquam notarius possit acquirere, sed solũ, ut quilibet negotiorum gestor priuatus pt̃ prodesse, & per ꝓñs ratihabitio ẽ necessaria, plus gt dixerunt ꝑdicti Mod. in d. §. si iusserim. ut ẽt refert idem Soc. ꝙ per notariũ nõ q̃ritur possessio, ẽt si sequat ratihabitio, quia tres simul cõcurrerent fictiones contra le. 1. C. de dot. ꝓmis. Prima, quia per aliam persona quæreretur possessio. Secunda, ꝙ per constitutum. Tertia, ꝙ ratihabitio traheretur retro. l. fi. C. ad Macedo. & licet Soc. in loco prædicto conetur ad hoc respondere, vt ibi per eũ, quẽ aliter non refero, non tamẽ se firmat, sed cogitandũ relinquit, & mihi magis placet opi. ꝑdictorũ Mod. quia ubi actionẽ acquirere possit notarius ẽt ignoranti ipso iure, & sine cessione, hoc facere non põt tanquã priuatus, nec tanquam negotiorũ gestor, sed authoritate publici officii, quia ubi priuatus ualide stipulatur tanquam negotiorũ gestor, nõ quæritur actio sine cessione, ₰m gl. in le. hmõi. in prin. de l. 1. & in §. alteri. inst. de inut. stip. & per Bar. & Doc. in l. stipulatio ista. §. si stipuler. de ver. ob. ver. 6. casus, &c. iunctis sequen. Si ergo notarius, qui stipulatur, & acquirit, ut notarius, & ut publica persona, non facit hoc ut negotiorũ gestor, sed authoritate officij sui, igitur tãquam officialis quærere non potuit ipso iure possessionẽ ₰m prædictos, neque tanquam negotiorũ gestor sequuta ẽt ratihabitione, ut potuit, qa tanquam talis acquirere noluit. l. multũ. C. si quis alte. vel sibi, & c. cum super. de offi. deleg. & ideo dicit Ioan. de Ligna. in ca. hi qui, de præben. in 6. quem refert, & sequitur ibi Domini. in pen. col. ꝙ si legatus exequitur mandatum Papæ tanquam legatus, ꝙ nihil agit, nisi dicat se facere omni meliori modo, quia tunc ꝑ ꝑdictam clausulam vr̃ nomine Papæ exequutionem fecisse, sic igitur, & notarius, qui tanquã publica persona recepit, non dr̃ ut negotiorũ gestor, & vt priuatus recepisse, sed tãquã officialis, ideo ratihabitio non potest aliquid operari. & ista opi. rõne multũ clara confirmatur iudicio meo, nam per constitutum quæritur possessio. l. quod meo. in prin. de acqu. pos. & licet non sufficiat animus, sed requiratur etiã corpus. l. 3. in prin. eo. tit. tamen ₰m Bar. in d. l. quod meo. in 2. col. ver. sed cõtra hoc, &c. ille actus, per quẽ ab initio fuit quæsita possessio constituenti sufficit, etiã ei pro quo cõstituit se possidere, sicut dicit ipse, per negotiorum gestorẽ quæritur possessio post ratihabitionem ex illo actu anteriori. §. negotiorum gestoris. d. le. cõis seruus. & cum eo alij transeunt, vnde cum notarius, ut persona publica non possit quærere ₰m ꝑdictos, non potest ut negotiorum gestor etiam ratihabitione sequuta, ex quo non interuenit aliquis actus corporalis ipsius; quia (ut dixi) ratihabitio operatur interueniente actu corporali negotiorum gestoris,

gestoris, & non aliter. aliàs possessio quęreretur solo aio, & ex hoc colligitur ēt differentia inter obligationē, seu actionē, & possessionem, qa in acquisitione actionis nō requiritur actus corporalis ministri, sicut in acquirēda possessione. Sed ex alio vr̄, ꝙ saltē sit necessaria ratihabitio, uel scientia, quia licet notarius obligationē possit, & actionē quærere sine cessione, tamē ad acquisitionē necessaria est ratihabitio vel scientia eius, cuius interest, vt satis colligitur ex not. per Bart. & Bal. in l. nec ei. §. cui eorū. de adop. qui hoc apertè pſupponunt, & probatur ex no. in d. l. si ego. de neg. gest. & ex no. per Bart. in l. fin. de consti. pec. & per Doc. in l. qui absenti. de acquir. poss. in quibus locis hr̄, ꝙ ignorāti non quæritur priuilegium sed demū a tempore sciæ, & in hoc differt notarius ab alijs ministris, & negotiorū gestorib. qui sine cessione nō quęrūt, qn̄ stipulantur ualide, ſm gl. & Doc. in d. l. hmōi. in prin. de leg. 1. & in d. §. si stipuler. Ex his igitur infertur, ꝙ ex quo non fuit quæsita possessio do. Catharinę, nec fuit illi quæsitū dn̄ium ex dicta donatione, ꝙ secūda donatio facta fuit per eius patrē Ludouico de Morsis & eius filio, & in quos fuit translata possessio mediante constituto, & actuali apprehensione, debet priori donationi præualere. l. quoties. C. de rei uend. & l. siue autem. §. duobus de publi. Nec ratihabitio heredū dictæ do. Catharinæ subsequuta aliquid potest operari, ex quo res non est integra, & in alios est possessio translata, secundum. d. Ant. in c. cū uenissent. de resti. spol. qui refert Rotam idem tenuisse, & illum sequitur Alex. in d. l. qđ meo. in prin. & in consi. 110. in 1. uol. Ex quibus etiam sequitur, ꝙ Io. Baptistæ non potest actio realis competere, cū non sit dominus, vel quasi, ēt si sit hæres dictę dn̄æ Catherinæ, sed competit dicta actio uel competere pōt illis de Morsis. d. l. quoties. & d. l. siue autem. §. si duob. de publicia. & alia ratione agere non potest publiciana contra pdictos de Morsis, quia posſident cū tit. d. §. si duobus. Et per hęc ad quædā, quæ cōtra illos obijciuntur, responsio colligitur. Secundò principaliter præmitto, ꝙ d. Ioā. Baptista ex duob. non potest dici hæres ab intestato. d. Catharinæ. Et primo, quia decessit cum testamēto in quo instituit magistrum Stephanum eius maritū, reuocatur tamen in dubiū, vtrū valuerit talis institutio, & dicitur ꝙ non, qa 6 † statutum prohibet maritū relinquere vxori. ergo idem intelligi debet esse statutum econuerso, & sic ꝙ uxor non possit marito relinquere rōne correlationis. l. fi. iuncta. l. præced. quæ ēt loquitur in correctorijs. C. de indic. uidui. tollen. & ibi in specie hoc firmat. d. Ias. & Curtius per easdem rationes in cōs. 11. & per multa, de quib. ibi per eos, & maxime quia statutum hoc est fauorabile, & inductū, ne coniuges mutuo amore se spolient, ſm Bar. in l. cunctos populos. C. de summa trini. in 7. q. & per no. per Bal. in authen. qđ locū. C. si secun. nup. muli. in fi. vbi vult, ꝙ sicut quando maritus legat vxorē dominā, & vsufructuariā, ꝙ extantibus filijs dicta verba a consuetudine recipiunt interpretationem, ut alimenta tantum dicantur relicta, ut ibi per glos. sic etiam dicta consuetudo dēt habere locum e- 7 conuerso † quādo uxor reliquit maritū dominū, & usufructuariū omniū bonorū suorū, & tamen maritus a filijs non separatur per transitū ad secundā uota, sicut separatur uxor, unde & in casu nostro non uidetur talis differentia inter uirum, & uxorē esse in consideratione, nec ēt uidetur statutū extantib. filijs prohibuisse maritum relinquere uxori fauore agnationis, qa talis prohibitio habet locū ēt si filij masculi non extent, sed solum filiæ, per quas agnatio non conseruatur. Et ista opi. confirmatur, quia regula est, ꝙ ego succedam tibi, prout succedis mihi. l. cōium. C. de nat. libe. & §. si quis igitur. in auth. quib. mod. na. effi. sui. & ibi not. glo. quod dispositio succedendi, & pietas debet esse æqualis. & §. filium. eod. tit. & ibi Bar. in d. §. si quis igitur. dicit, ꝙ illa iura, ꝙ ubi statutum inducit successionem, puta ꝙ patruus succedat, idē intelligitur esse statutum econtra. Et idē probatur in l. si ab eo. & in l. lege duodecim tabularum. C. de legi. hære. & ibi no. Bal. ꝙ in successione æqualitas debet seruari, vt qualiter quis succedit, taliter succedatur ei, & quamuis Bal. ibi post modicū dicat, ꝙ si ex forma statuti soror nō potest succedere fratri, ꝙ propter hoc nō prohibetur frater succedere sorori, & cū eo transeunt Pau. de Ca. & Cor. & Ale. in l. inter stipulantem. §. sacram. de ver. obl. quia dato vno incōuenienti non debet aliud maius dari. Nihilo minus istud uidetur contra prædictā regulam. & per quā in specie Soc. tenet ꝯ Bal. in rubrica de acq. poss. & quamuis Iason ibi dicat, ꝙ p statutū soror prohibetur succedere fratri, ratione agnationis, & illius fauore, quæ ratio cessat econuerso, & ideo dictum Bald. est verum secundum eum, quia in correlatiuis militat diuersa rō, tn̄ hoc non est bene dictū, quia ex quo statutum loquitur simpliciter, & indistincte soror est prohibita succedere fratri ēt nullis extantibus agnatis. Ergo fauore agnationis non potest dici sic fuisse statutum, prout etiam sentit Bal. dum dicit, ꝙ unū inconueniens est inductum p statutū, qđ vtiq; nō cēt, si ad agnationem respectum habuisset, cuius dignitatem conseruari publice interest. l. 1. §. pen. de ven. inspi. & vbi etiam opi. Bald. cēt vera, non videtur tamen prędictis obstare, quia in casu Bar. dispositio statuti est odiosa, & per illam inducitur inconueniēs, sed in casu nr̄o incōueniens remouetur, & statuti dispositio fauorabilis reputatur, ſm Bar. in loco pallegā, iō ex identitate rationis & per regulam prædictam, qđ est in marito statutū, dēt extendi ad vxorem. Sed istis non ob. arbitror, quòd institutio 8 valuerit, cum enim ut ex allegationibus colligo † statutum phibeat uxori relinquere extantibus filiis, ex hoc declaratur, ꝙ hoc statutum principaliter non est factum fauore mariti, & ne ipse spolietur ab vxore, sed est sic prouisum & constitutum fauore filiorum, prout etiam probatur ex not. per glo. in l. Lucius. de hęre. insti. Si. n. prohibuisset relictum fieri vxori ipsius fauore, idem etiam statuisset, qn̄ filii non extarent, ne ergo maritus spoliet filios amore vxoris, statutum est ꝙ uxori relinquere non possit. Quod aūt vxor marito relinquere nō possit, statutum non dixit, & verisimiliter ea rōne loquitur tantum de uxore relinquente, quia vbi extarent masculi soli, vel cum fœminis a bonis paternis excludi possent, quatenus vxori relictū esset, & nedum ad tempus, id est vxore viuente, sed ēt post eius mortem, qm̄ vbi ad secunda vota non transiret, dicta bona ei relicta ad eam pleno iure pertinerent, & sic inter viuos & in vltima voluntate de illis disponere posset, & filios excludere, vel fœminas masculis præferre, & hoc posset facile contingere pp fragilitatem sexus, quæ est in illa. l. assiduis. C. qui pot. in pig. habe. vel vbi ab intestato uxor decessisset, & etiam in dictis bonis filiæ cum masculis successissent, & quæ per masculos ex forma statuti fuissent exclusæ, si dicta bona apud patrem remāsissent ne ergo dicta bona prīa ad tempus vel in perpetuum, in totū vel pro parte dictis casib. exeant de masculis, statutū prohibuit maritum uxori relinquere fauore masculorum, & quorum cōtemplatione pr̄ non prohibetur alii relinquere, quia illis extātib. ad relinquendum iuris pręsumptione facilius prouocaretē vir ab uxore, ar. l. 1. & per totum de don. inter vir. & vxo. Si vero extant filiæ fœminæ tantum, adhuc prohibitio hēt locum si ue sint ex alio matrimonio, & isto casu, ne filiæ insidijs nouercalibus priuentur. l. non est. de inoff. test. siue sint ex eodē matrimonio, qa ex fragilitate sexus ipsius uxoris facile post mortem eius filiæ adhuc a dictis bonis remanerent exclusę ad quas forte maritus vxori relinquens sperauit, & ex uoto naturali verisimiliter uoluit ad filias redire. l. scripto. vn̄ lib. & l. cum rō, de bo. d im. in prin. & hoc etiam Soc. cōsiderat in simili in rub. sol. mat. dicens quod statutum Senense uoluit matrem teneri ad relinquendum filiab. duas partes dotis ex trib. ea rōne, licet nō sit expressa, ne fragilitate sexus decipiatur, & ex hoc filię p mr̄em excludantur, vel potuit dicto casu statutum, de quo agitur, sic disponere, quia mediante relicto facto a marito, & ꝙ amore coniugali puocatus facile esset facturus, uxor facilius ad nubēdum iterum inuitaretur, cum illo mediante posset nubere commodius, quia licet proprietate priuetur, usumfructum tamen retinet. l. fœminæ. C. de secun. nup. & pro hoc a filiis & a filiab. separaretur & earum curam & educationem amitteret, & quorum interest educari magis apud matrem quam apud alium, vt vtrumque probatur in l. 1. C. vbi pupi. edu. & istæ etiam rōnes militant, & locum habere pn̄t filiis etiam masculis extantib. quę omnes cessant ex parte vxoris volētis relinquere marito, quia in bonis ei relictis per vxorem ab intestato succedunt masculi, si extant, exclusis fœminis ex forma statuti. Et sic hoc mō fauetē agnationi, ad cuius conseruationem dirigitur etiam intentio statuti. itē & in marito, cui relinquitur cessat suspicio, ꝙ ex fragilitate sexus filios excludat, qui licet secundo nubat, filiorum tamen curam, & educationem non relinquit, neq; amittit, quia in eius sunt potestate, & qua durante nō debēt eē sub alterius

cura

cura vel custodia.l.fi.C.de curato.furio.in prin.Cum ergo rõnes prædictæ,quib.statutum disponit, ꝙ maritus uxori relinquere non possit,locum non hẽant ex parte vxoris relinquentis marito.ad eam statutum non porrigitur rõne † correlationis,quæ non est in consideratione, ubi in utroque nõ est eadẽ rõ,ẽm Abb.in ca.1.de loc.per gl.ibi,& Sal.in l.properandum.§.1.C.de iudi.per no.per Cy.& Ang.ibi,& Imo.in c.debitores de iureiu.& Ro.in l.multum.de uer. ob. Et ita ad propositum nostrum concludit etiam Soc.in d.rub.de acq.poss. ubi in illa q.uidelicet, qñ statutum prohibet sororem succedere fratri,& de qua per Bal.& Pa.de Cast.in d.l.lege duodecim tabularum.C.de legiti.hær.concludit,ꝙ si statutum dicto casu excluderet sororem fauore alicuiuus agnati, ꝙ tunc esset indubitanter vera opi.Bal. quia rõ conseruandæ agnationis non militaret ecõtra,quo casu non ualet argumentum,neq; ab equiparatis,neq; a correlatiuis.c.præsenti.de sen.exc.in 6.vbi primum ꝓbatur,& de secundo no.Bar.in l.fi.de accepti.Si vero statutũ ẽm eum excludit sororem simpliciter a successione fratris,& tunc dicit esse dubitabilem opi.Bal.ut ibi per eum latius.Quia ergo statutum istud nõ prohibet maritum simpliciter relinquere uxori, sed fauore filiorum,qui fauor a statuto consideratus nõ excluditur a patre uxoris relinquentis,sed solum quando uxori per maritum relinquitur,vt ex præmissis colligitur,iõ quod statutum est de uno ex correlatiuis,locum non hẽt in alio,& ex hoc colligitur responsio ad ea,quę in contrarium allegantur, quia procedunt ex identitate rõnis,& iõ vbi statutum ꝓhiberet maritum vxori relinquere simpliciter,& sic fauore mariti,& non filiorum,ne.s. coniugali amore spolietur, & quo casu loquitur Bar.in d.l.1.C.de summa tri.dum dicit,tale statutum tunc esse fauorabile,fortassis dici posset idem ecõtra,q̃a in hoc casu militat eadem rõ.l.1.& ꝑ totũ de don.inter vir.& vxo.& in hũc cc sum saluari posset opi.Cur.in d.consi.11.& Mod.in d.l.fi.C.de indic.vidui.tollen. sed in casu nr̃o locum hr̃e nõ põt ꝑdictorũ opi.Et per hæc infertur,ꝙ Ioan.Baptista tanquam hr̃s dñæ Catharinæ non põt aliqua actione ad domum ei donatam agere, quia ipse non potuit ei ab intestato succedere stante testamento ualido,ex quo successit maritus ab ea institutus.d.l. quãdiu de acq.hære.Et idem est etiam de alio dicendum.Nam ipse tanquam filius,& hæres legitimus & naturalis magistri Stephani,& do.Catharinæ egit ad hr̃ditatem dicti magistri Stephani contra.d.Paulam eius filiam,& in illo iudicio fuit ei oppositum,ꝙ non erat filius saltem legitimus magistri Stephani prædicti, & de hoc cognitum,ac demum fuit pronunciatum,dictam Paulã

10 esse hæredem uniuersalẽ magistri Stephani, dicta igitur † sñia quantum ad illud,quod in ea expresse exponitur, facit ius quo ad omnes,& sic etiam in fauorem illorum de Morsis,ẽm Bal.in l.ingenuum.in 1.lec. & in 6.q.de sta.ho.vbi dicit,ꝙ sñia in petitione hæreditatis facit ius quo ad omnes. & dicit in 2. lec. in fi.ꝙ sñia lata in vtilitatibus,puta super hr̃ditate ius facit,ꝑ l.statuliber a cæteris.§.quintus.de statulibe.& quãuis dicat hoc nõ eẽ verum simpliciter,dicere uoluit, ꝙ non facit ius quo ad illos, q̃ ꝑtendunt ius uel interesse principaliter, sed quo ad eos tantum,qui pretendunt ius in ꝯñtiã,prout sũt isti de Morsis,& sic talib.nocet,& prodest.d. §. quintus. & isto mõ refert Bald. & sequitur Alex.in leg. sæpe.de re iu. in 32. colu. in libr. meo versi.& idem dicit Bal.&c.& pro eo etiam alleg.l.fin.C. de peti.hære.quia igitur per ꝑdictam sñiam declaratum est, dictam Paulam eẽ hr̃dem magistri Stephani,non põt Io.Baptista tanquã hæres dominæ Catharinæ ex persona magistri Stephani, ab ea instituti agere ad domum,& etiã quia renunciauit dictæ Paulæ oĩ iuri sibi competenti in bonis,& hr̃ditate magistri Stephani in ampla forma. Ideo etiam ex isto capite nõ põt agere ex persona,& tanquam hæres illius,quia actio,si qua ei compe

11 tiisset,translata fuisset in dictam Paulam. Quantum vero † ad aliud,quod tacite continetur in dicta sñia.s.ꝙ dictus Io.Baptista non sit filius magistri Stephani,qui agit tanquam filius ẽt legitimus,& de quo,vt dixi,fuit oppositum, & cognitum, facit ius etiam dicta sententia,& sic prodest,& nocet omnib.ꝑtẽdẽtib.ius in consequentiam,& ꝑ consequens Io.Baptista quo ad illos nõ hr̃ ꝑ filio legitimo,& naturali dicti magistri Stephani & ita uult Alex.in d.l. sæpe. in 29.col. in d.ver.circa hoc de filiatione,&c.vbi refert Anto.de But.& Imo.in cap.quamuis de re iu.qui dicunt, ꝙ si agat de commodo priuato,puta ad hæreditatẽ ab intestato,& opponatur ei, ꝙ non sit legitimus, si pronũcietur,illũ esse legitimũ, talis sententia nõ nocebit quo ad aliũ,puta quoad hæredẽ illius,qui succubuit contra spuriũ vnde Alex.dicit,ꝙ isto casu nõ nocebit quantum ad illũ qui ꝑtendit ius principaliter, ꝓut in exemplo domini Antonij, sed quoad alios pretendentes ius in consequentiam facit ius,& illis prodest,& nocet,sicut sententia lata super filiatione,per l.j.§.pe.& fi.de lib.agno.& sic vult,ꝙ etiã quando agitur ad hæreditatem,& opponitur de filiatione,vel legitimitate, ut in casu nostro,ꝙ sententia ius faciat quoad omnes prætẽdentes in cõsequentiã interesse,prout sunt isti de Morsis,& quãmuis Alex. dicat,ꝙ ille fuit pronunciatus legitimus,tamen in casu nostro hoc etiam fuit factũ tacite. Nec obst. qđ not.in l.2.C.de ordi. iudi.ubi si ille,qui agit ut filius,& hæres petitione hæreditatis, succubat in principali,non intelligitur per hoc declaratũ, qđ non sit filius,quamuis de hoc sit oppositũ,quia succũbere potuit,nõ q̃a filius nõ esset,sed quia nõ probauit se filiũ,ẽm Doc. ibi,qm̃ illud ꝓcedit,nisi ex processu appareat contrariũ,vt q̃a reus probauit illũ nõ esse filiũ, sicut dr̃ ꝓbatũ fuisse in casu nostro,quia cũ sñia referatur ad acta.l.ait ptor.§.1.de re iudi.cẽsetur lata ex cã,de qua in processu,ut notatur in l.hæ.n.de suspe. tuto.& ita declarat Pau.de Cast.in d.l.2.& colligitur ex no.per Bar.in l.Iulianus uerum debitorem.de cond.indc.Tertio, ꝙ ẽt Io. Baptista nõ sit filius legitimus magistri Stephani,probatur ex confessione eius facta alimentorum mota contra do.Paulã

12 in qua dixit † & cõfessus est, se esse filiũ naturalẽ,quæ cõfessio debet intelligi taxatiue rõne subiectæ materiæ.Nam, ut dictũ ẽ in iudicio uniuersali in quo tanquam filius naturalis, & legitimus egit,succubuit,& deinde tanquam filius naturalis alimenta petijt,quæ naturali & spurio debentur.cap. cum haberet.de eo qui duxit in matrimoniũ,&c.ergo ex his colligitur, ꝙ dixit se naturalẽ tm̃,argõ.l.si uno,in prin.loc.& l.insulam.de præscr. uerb.Quãuis ergo ubi fit mentio,de filio naturali, quandoq. verba nõ stent taxatiue,sed ꝑ subauditionem uerificentur etiã in naturali,& legitimo simul,instit.de adop.ĩ prin.tamen quia ibi de filio naturali fit mentio ad differentiam adoptiui,intelligitur de naturali,& legitimo,qui differt ab adoptiuo,& sic sub auditio habet locũ ibi,quia materia subiecta hoc patitur,sed in casu nostro secus,immo,vt dictum est,confesfio debet intelligi taxatiue propter prædicta, ex quib.clare colligitur intentio proferentis.Sicut ergo sñia super legitimitate, & illegitimitate ꝓdest,& nocet quoad oẽs,quia facit ius eo mõ,quo dictũ est, ẽm Abb.in d.c.quãuis.& Alex.in d.l.sæpe.in ver. præalle.ita ẽt dici debet de confessione facta super dicta qualitate,per regulam q̃ hẽt,ꝙ cui ꝓdest,& nocet sñia,nocet ẽt, & ꝓdest probatio,& confessio,ẽm Bar.in d.l.sæpe.in fi.& Doc.in c.quamuis. Et ꝑ hæc respondetur ad vnum,de quo obijcitur,s.ꝙ res inter alios acta,&c.d.l.sæpe,quia fallit, qñ sñia, & confessio reperiẽ

13 facta super statu † & qualitate personæ,& ꝑcipue sup filiatione,& legitimitate,quia tũc quoad alios facit ius, vt dictum est, ẽm Doctores in d.l.ingenuũ.& in d.c.quamuis.& Alex.plene in d.l.sæpe.Si ergo est filius naturalis tantum dicti magistri Stephani,ergo non põt esse filius do.Catharinæ,quia erat eius vxor tempore,quo dictus Io.Baptista fuit natus, & consequenter nõ põt esse hæres ab intestato prædictæ do.Catharinæ.Et ex hoc apparet,ꝙ ꝑ trãsitũ ad secunda uota ipsius magistri Stephani, dici nõ põt, ꝙ ꝓprietas bonorũ sibi relictorũ per do. Catherinã redierit ad do.Io.Baptistã tanquam ad filium prioris matrimonij.l.generaliter.in prin.& §.in his.C.de secũ.nup. cũ ibi no.per Bal.q̃a,ut dictũ est, nõ est filius legitimus,& naturalis magistri Stephani ex dicta d. Catherina, & iõ sibi non potest aliqua realis actio competere ad dictam domum cõtra tertiũ possessorẽ,& ubi ex dicto capite cõpetere sibi potuisset actio realis,tñ illa non fuit intentata,sed actũ fuit petitione hr̃

14 ditatis,† quæ ex tribus nõ cõpetit. Et primo, quia,ut superius dixi,Io.Baptista non est hæres do. Catharinæ mediate,nec immediate. Secũdo, quia non competit dicta actio contra titulo possidẽtem.l.regulariter.ff.de peti.hære.& l.hereditatis.C.eo. & ibi no.prout cũ titulo possident rei cõuenti,quia primo habent titulũ donationis a patre do. Catharinę,secundo habent titulum ex sñia,quia etiam ex illa oritur titulus, ẽm Bal.in d.l. ingenuum.de statu homi.in 7.q.alleg.l.generaliter.de noxa.Et quamuis iste titulus sit acquisitus post mortem d. Catherinæ, tamen

tamen adhuc contra possidentem cum titulo post mortem defuncti non competit petitio hęreditatis, secundum Sali. Pau. de Cast. & alios communiter in l. fi. C. de edic. diui Adri. tollen. cōtra Bal. qui ibi tenuit opp. ut ibi late per do. Alex. & per eum in consi. 184. in 5. uol. Nec ob. distinctio Pau. de Cast. titulum orientem ex sententia habent prædicti a iudice, & nō ab aliquo, qui posset conueniri petitione hæreditatis, & idem si hunc titulum haberent a do. Paula, quæ fuit per sententiam condemnata, quia contra eam non posset Io. Baptista agere petitione hæreditatis, ex quo semel contra illam egit, & succubuit. ¶ Tertio pro ista domo non potest cōpetere hæreditatis petitio, qa (ut dictum est) magister Stepha. fuit hæres do. Catharinę, & nō Ioan. Bapti. Cum ergo dictus magister Stepha. hæres semel possederit dictam domum post mortem uxoris, quamuis deinde 15 illius possessionem amisisset † ad illam petitione hæreditatis agere non posset, quia non competit hæredi, qui semel cœpit possidere, licet postea ceciderit a possessione, secundum glos. in c. 1. de confes. in 6. & gl. & Bar. in l. 2. de fideic. hære. pet. Et ideo sicut magister Stephanus si uiueret, dicta actione agere non posset, ita etiam non potest competere. Io. Bapt. etiam si esset hæres magistri Stephani. l. nemo plus. de reg. iur. Nec ob. dum dicitur, ꝙ non tantum fuit intentata petitio hæreditatis, sed etiam actio realis, pręcipue propter clausulam omni meliori modo, & c. de qua in libello, quia, ut dictum est, etiam realis actio non competit, ex eo ꝙ magister Steph. secundas nuptias contraxerit, nec etiam ex alio potest competere, quia, ut dixi, nō dat̄ ꝫ titulo possidētē, & ubi rei uēdicatio ēt cōpetere posset, tū de dñio d. Catherinæ nō cōstat, nec illud est ꝓbatū, ut debuit. l. j. Ç. de alie. iud. mut. cau. fact. Præterea rei uendicatio, uel publiciana non pōt eodē libello cumulari cū petitione hr̄ditatis, ſm Pet. Cy. & Bal. in l. 2. C. de pet. hæré. & Alex. in d. cōs. 184. iō dicta clausula omni meliori modo. uel alia similis, nihil in proposito pōt operari ex defectu potestatis, quia, ut dictū, quamuis Io. Baptista uoluerit dictas omnes actiones proponere, tamen non potuit eas in eodem libello cumulare. ad istud etiam eleganter respondet clariss. d. aduocatus reorum aliter, & alio modo, prout in suis allegat. continetur, ad quas me remitto, & ad quædam alia, de quib. ibi plenissime. Et quia in omnibus abunde satisfecit, propterea ulterius non insisto, sed cōcludo reos debuisse absolui, & esse pronunciandum, male iudicatum, & bene appellatum. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta per commune, & homines alicuius castri forma. l. fi. C. de uend. re. ciui. lib. 11. non seruata, quæ utitur uerbo, non aliter, quod importat formam, non ualet, & licet loquatur in uenditione, ad omnem tamen alienationem extenditur, præter quam ad donationem. nu. 2. & 18.*

3 *Donatio facta a decurionibus ob causam meritorum nō ualet irreuocabiliter, nisi merita probentur.*

4 *Donatio quum ualet propter merita, & non aliter, tunc de illis oportet aliter constare, quam ex assertione donantis.*

5 *Quum ex causa aliquid permittitur, tunc occasio non est sumenda pro causa.*

6 *Commune, & homines non possunt præiudicare singulis in iure illis competenti.*

7 *Assertioni Papæ, uel Imperatoris quamuis credatur, assertioni tamen principis inferioris non creditur, immo & huius assertioni statur, donec probetur contrarium, ut nu. 15. & in hoc differt a summo principe, contra cuius assertionem non admittitur probatio in contrarium.*

8 *Assertioni etiam supremi principis non statur, quum de præiudicio tertij agitur, quod est uerum, si cum illa aliquod non concurreret adminiculum. nu. 16.*

9 *Princeps sæcularis non habet potestatem in bonis ecclesiasticis.*

10 *Confirmatio principis supplere potest defectum personæ, si hoc specialiter exprimat, in dubio secus, etiam si apponatur clausula, supplentes, & c.*

11 *Confirmans actum, qui de iure subsistere non potest, dicitur de nouo dare.*

12 *Iusta causa præsumitur in principe, quādo motu proprio aliquid concedit, importunitas, si ad alterius petitionem.*

13 *Donare res publicas potest princeps, quando sunt in usu publico, secus si sunt in priuato patrimonio ciuitatis uel castri.*

14 *Donatio facta per homines repræsentantes castri consilium alicui propter eius merita, ualet, & illis creditur de bene meritis quo ad ualiditatem reuocabilem, si aliter, & alio modo non constet.*

17 *Persona actoris & rei debet esse certa.*

19 *Confirmatio principis facta ex certa scientia, & de plenitudine potestatis, & cum clausula, supplentes, & c. ualidat inualidum, & defectum solennitatis, formæ, & personæ supplet, nu. 20.*

21 *Defectus iuris naturalis, uel diuini in aliqua existens persona nō potest supplere, nisi a supremo principe.*

22 *Confirmatio ex certa scientia, de plenitudine potestatis, & cum clausula, non obstan. & c. operatur in præiudicium cuiuslibet tertij.*

23 *Statutum laicorum ualet super rebus ecclesiasticis, respectu utilis dominij competentis laicis.*

CONSILIVM CLXXV.

VISA donatione facta per commune & homines Nonantulæ magnifico do. Hieronymo Magnanino, & confirmatione illustrissimi domini ducis Ferrariæ in ampla forma, uidetur prima facie, 1 ꝙ † dicta donatio iure non ualuerit, tanquam nō sit seruata forma in illa, quæ de iure communi est seruanda in alienatione rei cuiuslibet communitatis & de qua in l. fi. C. de uenden. re. ciui. lib. 11. ubi dicitur. ꝙ in tali alienatione interuenire debet maior pars curialium, honoratorum, & possessorū hoc est eorū, qui in ciuitate, vel loco bona possident, sicut ibi exponit Io. de Platea, quamuis etiam prędicti possessores non sint de consilio, ac etiam requiritur iudicis decretum, & ꝙ præpositis sacrosanctis euangeliis illi, qui non sunt de consilio, iurent, & ꝙ consiliarii per relationem ad iuramentum, qđ præstiterunt ab initio officii, affirment ꝙ credunt talem alienationem suæ patriæ eē utilem, ut ibi etiam declarat gln. & apertius Io. de Platea. quod ultimum præsertim non interuenit, & non est obseruatum in hac donatione, ergo vr̄ ipso iure nulla, quia uerbum non aliter, de quo in illo tex. importat formā, ſm Bal. ibi, & in l. de his. ff. de transa. qua forma non seruata actus redditur ipso iure nullus l. cum hi. §. si prætor. co. ti. & quamuis d. 2 l. fi. loquatur in venditione, locum tamen hēt in alia † qualibet alienatione, ſm Bal. in l. 1. in prin. de magist. conue. & in l. ciuitas. si cer. pet. & Ale. in consi. 14. vo. & loquitur, non solum qñ fuit alienata res ciuitatis, prout loquitur illa lex, sed etiā castri. Nam ex quo est fauorabilis dispositio illius legis, secundū Ale. in d. consi. extendi dēt ad alienationē rei alicuius castri, ut probatur ex no. per Rom. & Ale. late, in l. si finita. §. si de vectigalibus de damno infe. Et dato etiam ꝙ dicta donatio valeret, vr̄ tamē, quod ueniat rescindenda, quamuis etiam facta sit ob merita, ut est casus in l. ambitiosa. de decre. ab ord. fac. secundum unam lec. & ibi no. Bar. circa. 2. col. Nam quamuis ex dicta cā, 3 si esset † uera, donatio fieri posset a decurionibus, si tamen dicta cā meritorum allegetur, & non probetur, nō ualidatur donatio irreuocabiliter, sed tanquam decretū ambitiosum rescinditur. Non enim quantum ad validitatem irreuocabilem stari debet dicto decurionum de meritis donatarii asserentium, per 4 no. ꝓ glo. & Doc. in l. si donatione. C. de colla. quæ uult † ꝙ ubi donatio ualet propter merita, & non aliter, ꝙ de meritis oportet aliter constare, quam ex assertione donantis, cum qua alii transeunt, præsertim quādo de meritis solum in genere est facta mentio, & idem uult Bar. in l. si forte. in prin. de cast. pec. & idem uoluit etiam eleganter Io. And. in addi. Spec. in rub. de reb. eccle. non alie. ubi quærit, quid si prælatus concessit ad vitam Titio reditus prædiorum ecclesiæ propter beneficia impēsa, & quæ impendere promittebat in futurum interueniente consensu capituli, an talis donatio ualeat. & arguit, ꝙ sic, quia ꝑ utilitatem ecclesię in bene meritos factum fuit. 16. q. 5. Io annes. & c. 1. de dona. & quia donatio facta ob merita præstanda reuocari non potest. l. pen. C. de do. quæ sub mo. & l. 2. & 3. C. de reuo. don. Sed contrarium dicit fuisse iudicatum, quia licet prælati possint moderate donare ſm seruitii meritum. c. relatum. de test. tamen cum causa aliquid permittitur, nō est. oc

catio

casio sumenda pro cā.c.solitæ.de ma.& obe.l.furiosi.§.1.ad leg. Iul.maie. sed verā & sufficientē cām ad id præcedere oportet. & ad hoc etiam allegat.l.iubemus nulli.ultra prin.C.de sacros. eccle. Absit enim ₰m eum ꝙ in prohibitis,certo casu ꝑmissis, stetur verbo dicentis casum permissum subesse.l.qui testamen tum.de prob.& l.cū quis decedens.§.Titia.de leg.3.vñ conclu dit,ꝙ requiritur,ꝙ vere constet de meritis,& alias non tenet, vt ibi latius per eum,& idem etiam concludit Ale.in cōs.101.1. vol.vbi per prædicta vult ad propositum, ꝙ si communitas cō cessit alicui immunitatem ꝑꝑ bñmerita,ꝙ talis concessio non tenet,si de meritis non constet. Et tanto minus in casu nr̃o de- bet valere cōcessio,quia omnes ut singuli ex re donata, & qua 6 libet alia re dicti communis commodum capiūt. Et ꝑpea com mune,& homines Nonantulæ non potuerunt singuli in iure eis cōpetēte p̄iudicare,ut ꝓbat ex no.ꝑ Bart.ĩ l.toties.de polli cita.& in d.l.ambitiosa.circa.3.col.ver.Itē virtute dicti arbitrii &c.vbi cōcludit,ꝙ hñtes arbitrium a populo non pñt aliqd statuere in p̄iudicium priuatorū,q̄a intelligitur tale arbitrium cōcessum sine p̄iudicio alterius.l.2.§.merito,& §.si quis a prin cipe.ne quid in loco publico. Nec p̄dictis ob. ꝙ p̄dictus.d.dux de p̄dictis meritis donatarii attestetur, quia quo ad hoc eius te 7 stimonio stari non dēt,q̄a † licet assertioni Papæ,vel Imperato ris credatur.c.cū a nobis.de test.& no.in cle.j.de prob.secus tñ est in alio inferiore,₰m Card.in consi.266.inci.In quæstione, q̄ vertitur,&c.& do.Præposi.in c.fi.quo temp.mil.& vr̃ de mē te Bar.in extrau.ad reprim.in ver.figura.vl.col.dū dicit, ꝙ no. in d.cle.j.locū hēnt in Papa, & in Imperatore,& hoc p̄cipue lo cū hēt,qñ agitur de præiudicio tertii,puta dicti cōis,& singulo 8 rum,q̄a tūc videtur , ꝙ ēt assertioni † supremi principis nō sit standū,q̄a sicut non pōt princeps directo auferre alteri rē suā, vt hr̃ in l.fi.C.si contra ius,vel utilitatem public.& in c.q̄ in ec clesiarum.de constitutio.sic nec id pōt ꝑ indirectum.₰m Aret. in d.l.j.in 3.notab.in fi.de acq.poss.& probatur ex his q̄ voluit Pau.de Cast.in consi.158.Viso & examinato,&c.in fi.vbi dicit ꝙ dicta cle.j.locum non hēt in p̄iudicium clerici quo ad bona patrimonialia,in quibus Papa non potest sine cā præiudicare, & idem uult Rom.in l.sciendum,de ver.ob.col.15.ver. Propte rea aduertendum,&c.dicens,ꝙ d.ca.cum a nobis.per quod ꝓ batur dictum gl.in d.cle.j.locum hēt solum in his,in quibus Pa pa hēt plenam potestatem,& idem etiam tenet And.de Iser. & Moder.in c.j.quo temp.mil.vbi dicunt,ꝙ si rex,vel dux in con cessione facta nouo vasallo narrat culpā commissam a primo, quod illi non creditur in præiudicium primi. Pari igitur ratio- ne de meritis donatarii credi non debet dicto principis in præ iudicium dicti communis,& singularium personarum,& tāto minus cum hæc bona recognoscantur ab ecclesia Nonantula- 9 na,in quibus princeps secularis potestatem † non hēt.c.quę in ecclesiarum.de constit.& in auth.cassa & irrita.C.de sacrosan. eccl.& per ea quæ habentur in d.c.quę in ecclesiarum. & ꝑ Pa. de Cast.& Roma.in dictis locis.Et pari ratione confirmatio di cti principis non debet posse præiudicare dicto communi , & singulis in iure eis competenti sine iusta,& legitima causa,per no.in d.l.fin.& in d.c.quæ in ecclesiarum,& quæ causa,ut dixi, non probatur ex eius simplici assertione,immo principis con- firmatio semper intelligitur saluo iure tertii , secundum Bal.in l.j.in j.no.de consti.princ.per leg.authoritatem.& l. meminc- rint.C.vnde vi. Præterea licet confirmatio defectum personæ possit supplere secundum Ale.qui allegat Bal.in consi.222.Vi so puncto &c.quarto uol.hoc tamen verum est, si hoc specia- liter exprimatur,sed in dubio circa talem defectum non ope- 10 ratur confirmatio,† etiam si in illa apponatur clausula,supplē tes omnem defectum,₰m Spe.in ti.de leg.§.nunc ostendendū. ver.18.vbi dicit,ꝙ tunc tollitur defectus solennitatis,& nō de- fectus surgens ex inhabilitate personæ. & cum eo transit do. Anto.& ꝯmo in c.j.de transactionibus etiā si defectus suppleа- tur ex certa scientia,quia non porrigitur ad defectum personæ & Imo.in l.quidam consulebant.col.5.de re iudi.& in c.illa.de electionibus ubi per illum textum dicit, quod princeps potest expresse disponere super inhabilitate personæ , licet in dubio non presumatur ualuisse. Et prædicta etiam locum hēnt, q̄uis defectus suppleatur per verba vniuersalia,& geminata,ut in ca su nr̃o,prout probatur ex not.per glo.& Bart.in l. 2.§.prætor ait.qui satisda.cog.ex qua infert Barto. ꝙ si snīa qualitercun- que sit,debeat mitti executioni ex forma statuti, dēt intelligi, dummodo lata sit a persona habili , & quæ possit esse arbiter, & idē tenet Aretinus in l.Gallus.§.etiam si parente.de liberis, & posthumis. Quia ergo ista donatio est nulla,vel venit resci- denda ex defectu ꝑsonæ ipsorum donatorū,qui rē cōis,in qua quasi oēs ut singuli ius habēt donare nō potuerūt.d.l.ambitio sa.hunc defectū nō præsumitur in dubio uoluisse tollere. Nec ēt isto casu vr̃ tollere potuisse, ēt si voluisset, quia non agitur de p̄iudicio donantiū,sed alterius.s.cōis,& singulorū,iō si prin ceps illis sine cā nō posset directo præiudicare , nō potuit etiā factū alterius in præiudiciū dicti cōis approbare,quia ipse hoc 11 diceretur facere , qm̃ qui confirmat actū † qui subsistere non pōt,dr̃ de nouo dare,₰m Bar.& Doctores in l.more.de iurisd. omn.ind. Dū ergo dr̃,ꝙ princeps potest expresse supplere de- fectū personæ,d.c. & ibi Imo.dēt intelligi in præiudiciū illius, qui gessit actū,uel in præiudiciū tertij,legitima tamen cā sub- sistente,& alias nō,& quæ iusta cā ēt nō præsumitur in princi- pe.quia fuit ad petitionē hæc donatio cōfirmata. Nā dū dr̃,q̄d 12 † ista cā in principe præsumitur,ut no. in l.fin.C.si contra ius vel vtil.publ.& in d.c. quæ in ecclesiarū locū hēt , qñ princeps motu proprio aliquid facit,sed ad alterius petitionē præsumi tur fecisse per importunitatē,₰m Ro.in consi.436.inci.Quod indultum Petri,&c.per l.1.C.de peti.bon.subla.li.11.in quo ēt trāseūt Mod.in d.c.quę in ecclesiarū. Nec ēt prædictis obst.ꝙ 13 solus princeps possit † donare res publicas.l.prohibere.§. pla ne.ff.ꝙ vi aut clam,quia hoc verū est,qñ res sunt in usu publi- co,sed res,quæ sunt in priuato patrimonio ciuitatis,uel castri, donare non potest,sicut nec res cuiuslibet alterius priuati,q̄a de illis iudicatur,ut de reb. priuatorum.l.publica. ff.de uer. si- gn.l.vsucapionē.de usucapionib.& l. sed Celsus. in prin. iūcta gl.1.& 2.de cōtrahen.emptio.& no.in §.uniuersitatis.insti. de rer.diuisi.& ibi ēt per Io.Fabri,ubi ēt assignatur rō, & ꝑ Bar. in l.in omnib.de diuersis,& tēpo.præscript. Sed præmissis non obstantib.contrariū de iure puto uerius. Nā consiliū Nonan- tulæ,seu homines illud repræsentantes donauerunt p̄dicto do. Hieronymo ꝑpter eius benemerita,&c.in amplissima forma, 14 quæ † donatio facta ex dicta cā,& colorata,valuit ipso iure,d. l.ambitiosa.₰m vnā lecturā.& ibi per Bar.& quātū ad effectū, ut ipso iure valeat,prædictis donatorib.creditur de benemeri- tis præcedentib.₰m Bar.in ead.l.in vlti.char.versiculo visis, & examinatis dictis regulis,&c vbi concludit,ꝙ si decuriones ha bentes arbitriū faciūt præfationes,ex quib.inferūt ad id, ꝙ sta tuūt pertinere ad eorū arbitriū ,& eis creditur,ēt quoad alios, & dicit hoc probari in dicta lege,vbi dicit esse casum ₰m vnam lecturā,in eo ꝙ debeat rescindi.Si.n.non crederetur eis,essent decreta ipso iure nulla,nisi probaretur,& sic vult Bar. ꝙ in ca su illius legis,quæ ₰m pr̨dicta loquitur de donatione facta ꝑ pter merita a decurionib credatur de meritis, etiam quoad ip- sum cōmune, & alios . Et quamuis illis non credatur quantū ad validitatē irreuocabilē,si de meritis aliter non appareat,sed donatio rescinditur d.l.ambitiosa.₰m eandē lecturam.Si tamē de dictis meritis aliter & alio modo potest cōstare,valet irreuo cabiliter dicta donatio,& sic nō hēt locū rescissio,₰m Bar.in d. l.in 1.col.vers.vtrū liceat decurionib.&c.per l.iubemus.§.scien tes,cū ibi notatis. C. de sacrosanctis ecclesijs, & l.cū in plures. §.pen.de administra.tuto.& l.tutor ₰m dignitatem.in prin.eo. ti.Dicitur aūt in casu nostro de pr̨dictis meritis aliter appare re,s.ex assertione illustriss.ducis Ferrariæ,tunc superioris dicti communis,& hominum,qui in suis literis attestatur , & affir- mat , habere plenam & indubitatam scientiam de dictis bene- meritis & dicit illa longe maiora extitisse quam in dictis instru mentis sit expressum,& cuius optimū dicit facere testimoniū, & quia in dictis instrumentis dicitur , do. Hieronymum apud ipsum illustr.do. Alphonsum, & auxilijs, & commodis dictæ communitatis uigilare,& insistere,vbi de eorū beneficio agere tur , &c. & ad quæ instrumenta dictus princeps se refert,ac de eis plenam dicit habere scientiā,idcirco fidem facit de his,quæ gesta sunt ab eo,vel corā eo per dictū dominū Hierony.ad bñ ficiū cōmodū dicti cōmunis, & hominū.Et propterea ei ē cre dendum quantum ad probationē meritorum,ut no.concludit Bar.in d.l.ambitiosa.& in d.versi.uisis,& examinatis, &c. ubi dicit,ꝙ in istis extraiudicialib.credendum est huic principi,vel alijs similibus secundū gl.extra de probationi.c.post cessionē, &

& in clem.1.eo.tit.Nec dicas,subdit Bar.ꝙ ibi sit speciale Papa,quia fateor,ꝙ est speciale,ne admittatur probatio in cōtrarium in his,quæ narrat,& pendent ex facto proprio,sed contra istos admittitur probatio in cōtrariū,& ut ibi latius per eū dicens,ꝙ nō obst.d.l.si forte.de castr.pec. quia illo casu in euidentia facti apparet contrariū eius,qđ asseritur,& sic uult Barto. ꝙ ēt inferiori a principe credatur in his,quæ gesta sunt ab eo,& corā eo,donec probetur contrarium,& ꝙ in † hoc differt a supremo principe,quia dicto casu contra id,qđ asserit,& narrat,contraria probatio non recipitur,& in hoc uerificatur, ꝙ in contrarium allegatur,s.ꝙ in supremo principe tantum locum habeat,qđ no.per gl.in d.clem.j.de proba.quia id potest esse uerū quantum ad hoc,ut contra eius dictū non debeat admitti probatio in contrarium, & in hoc inferior differt ab illo, quoniam contrarium eius quod ipse asserit,probari potest,sed donec contrarium probetur,illi creditur,sicut & principi,ſm Bart.in loco præalleg.& per hoc ad unum,qđ allegatur in contrarium,remanet responsum.Nec etiam prædictis obstat,qđ narrationi, & assertioni etiam supremi principis non statur, quando de præiudicio tertij,puta dicti communis & singulorum agitur, præcipue per not. per Paulum de castro in consil. 158.& Roma.in l.sciendum.de verbo. obligarionib.& per alia in contrarium allegata,quia illud forte posset uerum esse,si cū narratione, & testimonio † dicti principis aliud non concurreret.Sed in casu nostro cū testimonio principis concurrit etiā assertio dicti communis,& hominum, & quidē reiterata de dictis meritis,quæ ēt sola probat, & plenam probationē facit ēt contra alios,quantum ad hoc, ut donatio ualeat ipso iure,licet quoad impediendū rescissionem contractus fidē non faciat,secundum Bar.in d.l.ambitiosa.& d.uersi.uisis & examinatis dictis regulis,&c.& retuli supra.Huiusmodi ergo assertio hominum repræsentantium commune Nonantulæ,de meritis donatarij,iuncta cum testimonio dicti principis,debet operari effectum plenæ probationis contra dictū commune, & sic quod donatio nedum ualeat,sed etiam ꝙ rescindi non possit,ut probatur in c.ad audientiam.de pręscriptionibus,vbi assertioni,& narrationi Papę creditur etiam in præiudicium tertij,& hoc secundum Moder. ibi in quarta colu. quia cum ea concurrebat fides libri censualis,& alia adminicula.Nec refert,quod ille tex loquatur in Papa,quia,ut dixi,etiam inferiori quoad suos subditos creditur,donec contrarium probetur. Nec etiam obstat quod in hac re donata competebat etiam ius omnibus & singulis,quibus per dictum commune non potuit præiudicari, etiā si de meritis constaret,quia dicti homines donauerunt, cesserunt,& transtulerunt,&c. non tantum nomine dicti communis,& sicut uniuersi,sed etiam proprijs nominibus,& per consequens,ut singuli.Et ideo ex quo ut singuli etiam donauerūt, quantum ad ius,quod illis competebat ut singulis,ualuit donatio,etiam si de meritis non constaret, sicut si quilibet etiam rē propriam donasset, secundum Bald. in l.1.in princip.de magistra.conuenien.Et idem quoad multos alios,qui singulariter, & separatim donauerunt,& approbauerunt ut singuli,gesta & facta in consilio.Præterea:petitur rescisio contractus nomine communis,non autem petitur,nec peti potest nomine singulorum,quia ille,qui agit,a singulis mandatum non habet,sed solum ab ipso communi.Et quia,ut dictum est quamplurimi,ut singuli donauerunt & iuri proprio renunciarunt,& sic sibi pręiudicauerunt.Et iō inquantum in libello dicitur tam pro interesse particularium,quam dicti communis,non procedit libellus quoad particulares,quia debuerunt nominari,& non generaliter agi,quia † persona actoris,& rei debet esse certa,secundum Oldr.in consi.centesimo. incipien. In executione,&c. & præsertim isto casu,quoniam(ut dixi) ex eis multi donauerūt, & cesserunt, & aliqui non, ideo reus non potest reddi certus utrum cedere uelit, uel contendere propterea in hoc libellus est ineptus.l.1.in prin.de eden.Nec prædictis ob.ꝙ solēnitas, quæ requiritur in alienatione rei ciuitatis,uel castri, & de qua in l.fi.C.de uend.reb.ciuita.nō sit obseruata,quia illa lex loquitur in uenditione, iō quia est contra ius, non habet locum in donatione,ut est casus in l.fin.C.de prædijs decurionum libr. 10.cum † glo.dicitur,ꝙ licet decuriones sint prohibiti uēdere sine decreto,possunt tamen sine tali solēnitate donare, & hoc ſm gl.quia facilius fit vēditio,quā donatio,vel quia illa dispositio est contra ius.Et ita etiam concludit Ale. per illam legem ex mente aliorum,in l.filiusfamiliās.§.diui.de leg.1. & probat in d.l.ambitiosa.iuncta.d.l.fin.& quamuis Bar. ibi dicat,ꝙ per quandam authenticam etiam in donatione requiratur eadem solennitas,tamen loquitur solum de solennitate decreti, quod in casu nostro fuit interpositum.Nec ob.quod no.Bald.in l.1. de magist.conue.& in l.ciuitas.si cer.pe.quia per d.l.fi.C.de vēdi.re.ciui. solum dicit,ꝙ in contractu alienationis, vel instrumento,contractus sunt exprimenda nomina singulorum,& eādem legem ad hoc etiam allegat Bal.in l.prima,de albo scribē. ꝗa hoc procedit,quando actus dicitur factus ꝑ nomina singularia designantia corpus, puta,ꝙ canonici,vel antiani, seu decuriones vendiderunt,quia talis sermo posset verificari in duobus,quæ ratio locum hēt etiam in omni contractu,vt declarat Oldr.in consi.centesimo, incipiente. In execut. & hoc etiā fuit in casu nostro obseruatū,sed quo ad alias solennitates, de quibus in d.l.fi.locum non habet in donatione d.l.fi.C.de decret. curia.& d.l.ambitiosa.quia diuersa est rō in donatione, secundum glossam in eadem in l. fin. de decre.curia.vel quia hoc est contra ius. Secundo principaliter valet dicta donatio propter confirmationem eiusdem principis factam ex certa scientia & de plenitudine potestatis,& cum clausula,supplentes omnes, & quoscunque defectus,vndecūque in prædictis & quolibet prędictorum interuenissent,&c.in ampla forma. Et quæ confirmatio validat † inualidum,ſm Bar.in l.priuilegia.C.de sacro san.eccle.& dat robur confirmato,ſm Bal.in l.si aduersus.C.si aduer.rem iudic.ac etiā illud auget,si sit facta ex certa scientia, ſm Bal.in l.nominationes, in fi.C.de appellatio.& in ca.ex parte.de constitutionibus.atque etiam supplet defectum † solennitatis,defectum formæ,& defectum personæ,ſm Alex.cons. 222.incip.Viso puncto,&c.4.vol.qui ad hoc allegat Bald.in l. fi.de testa. mil.. & tanto magis quando expresse supplet omnē defectum.sicut in casu nostro,prout facere potuit.cap.1.de trāsactio,& ibi not.omnes,& Spe.in ti.de leg.§.nunc ostendendū &c.uersi. 18.Nec ob.ꝙ defectus personæ non intelligatur,sublatus,nisi specialiter tollatur,ut per Spe.& alios,in prædictis locis.Quia in casu nostro non est defectus in persona, quia rępsentantes commune,& populum pñt donare propter benemerita,& si de illis constat donatio habet effectum irreuocabilē. Si vero de eis non apparet,nisi ex assertione illorum, & adhuc ualet ipso iure,quamuis rescindi posset,quę donatio vtiq; non ualeret,s.si potestatem donandi non haberent.l.contra iuris.§. fi.de pac.Præterea prædicti loquuntur, quando persona est adeo inhabilis,ꝙ habilitari non potest ab alio inferiore, ut quia est defectus † iuris naturalis,vel diuini,vt declarat etiam Alex. in l.si filius a patre.§.fi.de liberis & posthumis.Sed quamuis decuriones,& repręsentantes populum donare non possent,hoc non causatur ab inhabilitate personæ,sed ex defectu mandati. Et ideo vbi haberent speciale mandatū,& validum donare possent,& efficerentur habiles,in hoc ergo princeps ex certa scientia,& đ potestatis plenitudine pōt suppleri. dicto capitulo primo.& per Doctores in dictis locis.Nec etiam ob.ꝙ confirmatio principis in dubio intelligatur sine pręiudicio alterius, ſm Bal.in l.1.de constitutio.princi.& sic dicti communis, & singulorum,ex quo in confirmatione est apposita clausula, ex certa scientia,† de plenitudine potestatis, & clausula non obstantibus, &c.in amplissima forma, confirmatio operatur etiam in præiudicium cuiuslibet tertii,ut declarat Alex.in l.tertia.§.si is pro quo,quod quisque iuris.post glo.ibi cum cōcordantibus, de quibus ibi per eum,& per Aret.in consilio decimoquinto, in 5.colum.in fine, vbi ad hoc allegat Bart.in prælud.feu.in 3. charta.uersiculo.Item dicit And.de Iser.&c. Et quamuis prædicti loquantur,quando tractatur de auferēdo eo,quod est in troductum de iure ciuili;sicut est actio,& exceptio, super quo princeps habet plenitudinem potestatis, & potest prædicare, & non quando uult auferre,quæ sunt de iure naturali,vel gentium,in quib.sine cā præiudicare nō pōt,ut plene no.in ca.quæ in ecclesiarum.de constitutio.& in l.fi.C.si cōtra ius vel vtilita. public.prout loquuntur,quæ in contrarium allegantur,nihilo minus in casu nostro agitur de auferendo dominio,quia (vt sępius dixi) ista donatio ualuit,& ex ea dominium fuit translatū d.l.ambitiosa.Ius igitur competens communitati,si quod est in hac re donata,in hoc tantum consistit,quia pōt agere,ut rescindatur,

datur, quod remedium dicitur esse de iure ciuili, siue sit actio, siue officium iudicis, ideo per principem auferri potuit, quamuis de magno præiudicio agatur ex certa scientia, & per clausulam non obstantibus, ſm prædictos, & qua clausula non obstante, potuit etiam uti dictus do. dux inter subditos ſm Ioa. Andr. in addi. Spec. tit. de instru. editio. §. porro. in addi. incipien. Hęc substitutio, &c. & Old. in consi. 231. incipien. Eius, de quo quęritur, &c. & Pa. de Cast. in consi. 237. incipien. Super primo dubio, &c. vbi concludit, ꝙ reges, & duces & similes habentes officium perpetuum, & non ecclesiasticum, possunt in terris suis uti dicta clausula, & idem etiam tenet Alex. in consi. 1. in 10. colum. vbi late de hoc posuit. Nec isto casu requirit̃ causa, ex quo (vt dictum est) non agitur de auferendo dominio, vel alio iure quæsito de iure gentium, sed solum de remedio iuris ciuilis auferendo, in quo potest princeps etiam sine causa subdito prę iudicare, secundum Docto. communiter in dicto capitulo quæ in ecclesiarum. in d. l. fi. C. si contra ius vel vtili. publi. & per omnes Mod. in leg. Gallus. §. & quid si tantum, de liber. & posthu. Nec ob. postremo, quod ista res quo ad directum dominium sit ecclesiæ, & princeps secularis non possit de ea statuere, vel disponere, quia verum est quo ad dominium directum, quod est ecclesiæ, sed quo ad vtile, quod est laicorum, & qui erāt subditi dicto principi, potuit princeps eis auferre remedium iuris ciuilis. etiam sine causa, si quod competebat ad recuperandum 23 dictum vtile dominium. Quia etiam statutum † laicorum ualet super rebus ecclesiasticis respectu utilis dominii competentis laicis, secundum Petr. de Ancha. in consilio centesimo uigesimoquarto, incipien. Visis & diligenter examinatis, &c. & in consilio 432. incipiente. Postquam ista domina, &c. & Alexandr. in consili. 9. 5. volum. & Modern. in capitulo quæ in ecclesiarum. in fin. de constitu. ex quibus remanet responsum clare ad omnia allegata in contrarium. Et merito concludendum est, quòd dictus dominus donatarius veniat absoluendus. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Donationes duæ si uni fiant diuersis temporibus de una met quantitate, non debetur nisi una summa, quia secunda intelligitur de illa eadem, & non diuersa, est uerum, quando constat, quod de una tantum & eadem summa facta fuit secunda, & nu. secundo & sexto.*

3 *Debitum non præsumitur idem, sed diuersum, si duo eiusdem sũmæ reperiantur instrumenta diuersis temporibus facta.*

4 *Sententiæ duæ latæ contra eundem præsumuntur de diuersis quantitatibus, & causis, licet non differant quantitate uel causa.*

5 *Summa præsumuntur diuersæ, si reperiantur duæ scripturæ, etiã eodem tempore factæ, sed a diuersis notarijs.*

7 *Summæ præsumuntur diuersæ, quãdo uterque contractus sit eiusdem speciei, & ex eadem causa, secus si diuersæ.*

8 *Legata in diuersis scripturis, ut in testamento, et codicillis, de eadem summa facta, præsumuntur de diuersa summa.*

9 *Debitori non potest satisfieri de bonis feudalibus etiam in subsidium, quia cum feudum non possit alienari, nec in solutum dari quia datio in solutum est alienatio, illius, autem cõmoditas pōt in solutum dari. & nu. 12. & 18.*

10 *Vtile solum habens dominium non potest etiam ex causa necessaria rem alienare.*

11 *Alienatio feudi permittitur usq; ad uitam debitoris, tametsi eius hæres maxime sine beneficio inuentarij illam reuocare non possit, nu. 19.*

13 *Feudum quamuis absque consensu domini alienari non possit, sola tamen eius commoditas alienari poterit.*

14 *Hæredes etiam facto inuentario tenentur satisfacere creditorib. defuncti de commoditate, & fructibus feudi, quando est hæreditarium. 15. quando uero non est hæreditarium, & non fecerũt inuentarium, idem est. nu. 16.*

17 *Creditores in subsidium debent admitti in possessionem commoditatis feudi, si filius hæreditatem patris repudiauit, & feudum retinuit, quod facere potuit, quando fuit receptum pro filijs.*

CONSILIVM CLXXVI.

PRIMO quæritur, vtrũ ex utraque donatiõe agi possit cũ effectu exactionis vtriusq. quantitatis, & vr̃ dicẽdũ ꝙ nõ prima facie. Nã, ut ꝓponitur, comes Albertinus bis & diuersis temporibus donauit nurui suę ducatos quingentos in augmentũ dotis cũ iur̃o, vñ vr̃, ꝙ secũda donatio facta de eadẽ summa inter easdem personas non ualuerit. l. qui bis idem. de ver. obli. Et ꝙ ibi dicitur de secunda stipulatione continente idem, locũ ẽt habet in alijs contractib. l. licet. §. ea obligatio. in fin. de pro-
1 curatori. † Quod aũt secunda donatio intelligatur facta de eisdẽ ducatis quingentis, probatur quia stipulatio facta ex cã donantis intelligitur de eadem quantitate, de qua pręcessit cõtractus dotis, ẽt si sit diuersa, ꝙ est fortius, & idem probatur in l. plane. §. si eadẽ. de leg. j. ubi hr̃, ꝙ legatum sæpius factum de certa summa debetur, & sic ꝙ præsumitur de una, & eadem summa sæpius relictũ, ergo idem & in donatione. l. si ita legatũ. de leg. 1. & inst. eo. tit. §. 1. Sed istis, & alijs nõ obstantib. contrariũ iudicio meo est uerius, ut deciditur ex no. per Bar. in l. Titium de verb. ob. vbi vult ꝙ si factæ sint duæ stipulationes de certa
2 summa, puta centum, & ex eadem † veluti mutui, ꝙ præsumũtur dictæ stipulationes factæ de diuersis summis quia aliàs redderetur secunda stipulatio inutilis, d. l. qui bis ut ergo potius valeat, oritur prædicta præsumptio. l. quoties. eo. ti. allegat Bar. l. quinquaginta, de probatio. & idẽ tenet Bal. in d. l. qui bis. idẽ & Pa. de Ca. in l. scire debemus. in prin. de verborũ oblig. idem probatur ex no. per Bal. & Imo. in l. Sempronius, de leg. secundo. dum dñt, ꝙ si reperiantur duo instrumenta eiusdẽ summæ in quib. quis sit debitor ex certa cã, ut puta mutui, ꝙ si sint fa-
3 cta diuersis tẽporib. † ꝙ nõ præsumitur idem debitum sed diuersum, per d. l. quinquaginta. & idem uoluit Im. in d. l. plane. §. si eadem. & Bal. in l. ne casu. C. de discussio. lib. 10. & facit, qđ
4 no. Bald. in l. nostram. C. de test. dicens, ꝙ † si reperiantur duæ sententiæ latæ contra eundẽ, licet nõ differant quantitate, vel causa, ꝙ præsumuntur de diuersis quantitatibus ex causis diuersis in specie. Idem quoq. uult Florianus in d. l. quinquaginta, qui indistincte dicit, ꝙ si sint diuersæ scripturæ, factæ diuersis temporib. ꝙ sumæ præsumuntur etiam diuersæ, per illum tex. cum gl. Quinimmo etiam si dictæ scripturæ factæ fuissent eodem tẽpore a diuersis notarijs, ut in casu nostro, adhuc tamẽ
5 summæ isto casu præsumerentur diuersæ, quamuis † sit secus, quando reperirentur scriptæ ab eodem notario, secundũ Bal. & Imo. in d. l. Sempronius Proculo. per illum tex. quia secundũ eos tunc uidentur esse duo exẽpla eiusdẽ instrumenti. l. unũ. ff. de testa. & l. si quis duob. §. j. de bo. pos. secundũ tab. quæ ratio cessat, & locum non potest habere, quando de instrumentis in ueniuntur rogati diuersi notarij, ideo tunc summæ reputãtur diuersæ, etiam si instrumenta confecta sint eodem tempore, secundũ Alex. qui ita notanter concludit in d. l. plane. §. si eadẽ. & cũ prædictis etiam cõcordat Alex. in consi. 4. in 1. uol. ubi de hoc late per eũ. Nec ob. allegata in contrarium, & primo text. in l. qui bis idem. de uer. obl. iuncta. l. licet. §. ea obligatio. in fi.
6 de proc. quia † loquitur, quando constat, ꝙ de vna tm̃, & eadem quantitate facta fuit secunda promissio, ut in dubio quãtitates dictis casibus præsumuntur diuersę, ſm Bar. in d. l. triticum. & Alex. in d. l. qui bis. in fi. Non obs. etiam. d. l. si diuortio. de ver. obl. quia loquitur, quando contractus præcedens stipulationem sequentem fuit diuersæ speciei, hoc est dotis, sed qñ verq. contractus est eiusdem speciei, & ex eadem causa, tunc
7 † summæ ꝓsumuntur diuersę, secundũ eundem Bar. & alios, in d. l. triticũ. & ea rõne quia primo casu stipulatio sequens non dicitur inutilis, cum addat nouam obligationem, & actionem diuersæ speciei, quæ rõ non habet locum, quando sequens cõtractus est eiusdem speciei, sicut in casu nostro. Non obst. d. l. plane. §. si eadẽ. de leg. j. quia loquitur in legato sæpius facto in eodem testamento, & in eadem scriptura, & est aliud, quando
8 legata † de eadẽ summa in genere facta fuissent in diuersis scripturis in testamento, & codicillis, d. l. quinquaginta. & ibi no. dicit in dicto §. si eadem, quia igitur in casu nostro donationes factæ fuerunt diuersis temporib. & de illis diuersi fuerunt rogati, uidetur dicendum sine dubio, ꝙ factæ fuerint de diuersis summis, & ꝙ ex qualibet agi possit cum effectu exactionis per

per prędicta. Circa 3m, de quo quæritur, videlicet utrũ debeat dictæ nurui satisfieri de bonis feudalibus saltem in subsidiũ, i. alijs bonis non extantibus, & prima facie uidetur dicendum q non, quia feudum † non potest alienari, nec pignorari sine licẽtia domini, c. Imperialem, in prin. de prohib. feu. alie. per Fede. ergo nec in solutum dari, vel adiudicari, quia adiudicatio in solutum est alienatio. l. eleganter. in prin. de condi. indeb. & l. libera. C. de senten. & l. si prędium. de leg. secundo. quia loquitur de illo, qui habet plenum dominium in re prohibita alienari, secus autem in feudatario habente † solum utile dominium, quia non potest ex causa necessaria alienare, 3m. Salic. in auth. ei qui. C. de bo. auth. iudi. possidẽ. in penultima char. Præterea in l. si prædium. permittitur † solum alienatio usq. ad uitã debitoris, unde quamuis uiuẽte comite Albertino potuisset feudum dari in solutum suis creditoribus, tamen illo mortuo resoluta fuisset illa alienatio, ergo multo minus post eius mortem potest feudum suis creditoribus dari in solutum de nouo. l. patre furioso. de his qui sunt sui, &c. Quib. non obstantib. cõtrarium arbitror dicendum. Nam quamuis feudum ipsum & utile dominiũ, quando feudatarius est obligatus personaliter, non possit creditoribus suis adiudicari, per rationem, quæ allegatĩ in contrarium potest tamen commoditas ipsius feudi creditoribus in solutum dari & adiudicari, secundum Bar. in l. si finita. §. si de uectigalibus. de damn. infect. uersiculo, sed quæro, quid si agatur contra feudatarium, & c. allegat. l. commodis. de re iudica. & l. stipendia. de excep. rei iudica. & idem tenet Pau. de Castro Imo. & alij ibi, & Ange. in l. j. eodem titulo. & specul. de execu. senten. §. sequitur. versiculo, quid si habet tantum feudum, &c. & de pri. & secundo decreto. §. restat. uersiculo, quid si reus est absens, &c. & Bal. & Salice. in dicta authen. ei qui. C. de bo. autho. iud. possid. Nec mirum, quia licet non possit feudum † alienari sine consensu domini, dicto capitulo imperialem potest tamen alienari sola commoditas feudi, secundum Bal. & Imo. in l. si domus. §. fi. de legatis primo. & in l. codicillis §. instituto. de leg. secundo. & Bal. in capitulo quæ ĩ ecclesiarũ. de constitutio. & Imo. in capitulo ad audientiam. de cleri. non resi. & est communis opin. quicquid dicat Bald. in d. capitulo Imperialem. aut ergo feudum, de quo agitur, est hæreditariũ, hoc est receptum pro se, & hæredibus, & tunc quia filij com. Albertini nõ possunt ad illud admitti, nisi † sint hæredes illius, ideo tenentur suis creditoribus satisfacere de commoditate, & fructibus dicti feudi, etiam si non fecerint inuentarium, ut determinat And. de Iser. in c. j. an agn. uel fi. dicens, quod ubi feudum est concessum modo prædicto, quod feudum dicitur hæreditarium, & uenit in petitione hæreditatis, allegat no. per gl. in l. item ueniunt. §. nunc uideamus. de peti. hæredi. & ideo secundum eum tunc agnatus proximior non posset repudiare hæreditatem, & acceptare feudum antiquum, quamuis etiam talis agnatus non esset filius defuncti, licet ubi fuisset feudum simpliciter concessum absque eo, quod pro hæredibus fuisset receptum, dictus agnatus posset hæreditatem repudiare, & feudum retinere, ut ibi in tex. qui loquitur isto casu, secundum eũ, qui etiam subdit, quod illud, quod dictum est, † filium adeuntem hæreditatem patris cum beneficio inuentarij non teneri creditoribus de feudo respondere, procedit quando feudum non est hæreditarium, quia non est receptum pro se, & hæredibus, quia filius habuit feudum ex pacto, & prouidentia concedentis, ut quando recipitur pro se, & liberis, & sic And. de Iser. in terminis concludit pro dicta nuru creditrice co. Albertini. Et ita uerba eiusdem ad hoc ponderat Alexan. in consi. 19. in 5. uol. & hanc opi. late prosequitur & tenet. Si uero feudum sit receptum pro se, & liberis & sic non sit hæreditarium † tunc si quidem filij fuerunt hæredes patris & inuentarium non fecerunt, & de commoditate dicti feudi tenentur satisfacere. Et hoc etiam præsupponit expresse And. de Iser. & Alex. in dictis locis, & probatur ex notatis in l. fi. §. in computatio. C. de iure delib. & confirmatur ratione concludenti. nam obligatio illa ꝑsonalis, ex qua tenebatur co. Albertinus, transiuit ad filios eius & hæredes. l. j. C. si cer. peti. & leg. pro hæreditarij. C. de hære. uel act. uen. quia igitur tenentur actione personali ad id, ad quod obligatus fuit comes Albertinus, & eius personam repræsentant, potest commoditas dicti feudi adiudicari in solutũ dictis creditoribus, quãuis illud habeãt vt filij, & nõ vt hr̃des sicut potuisset fieri uiuente dicto comite Albertino, ꝑ no. ꝑ Bar. & Doc. in l. si finita. §. si de uectigalib. & alios in locis pal leg. Et in specie ita etiam vult Pau. de Cast. in l. pro hærede. §. si quid tamen. de acq. hæred. & plus ẽt uult ibi Pau. de Ca. q si filius hæreditatem patris non adiuisset, & feudum retinuisset, ꝑ ut facere potuit, qñ fuit receptum pro filiis, 3m Bal. & Mod. in c. 1. an agn. vel fil. q etiam tunc creditores † in subsidium, hoc est, qñ alia bona patris non sufficiunt, debebunt mitti in possessionem commoditatis dicti feudi, per no. ibi per gl. & idem dicit ipse, quando filius hęreditatem adiuisset, & inuentarium cõfecisset, quia est eiusdem conditionis, cuius esset, si non adiuisset. l. fi. §. in computatione. C. de iure de libe. & in hoc etiam cũ Pau. de Cast. transit Ale. in d. consilio 19. in fin. in 5. vol. ex alio etiam capite potest dictæ donatariæ, & aliis creditorib. esse cõsultum. Quoniam (vt in facto proponitur) multa extant melioramenta, de quib. potest, & debet creditoribus co. Albertini satisfieri. Nam potest feudatarius, & emphyteuta alienare sua melioramenta sine consensu domini retento sibi utili dominio secundum Bal. in l. fi. C. de iure emphy. per l. necessario. §. fi. de pericu. & commo. rei uend. & idem tenet Bald. in c. quæ in ecclesiarum de constitutionibus & Imo. in ca. ad nostram. de re. eccl. non alie. Sicut ergo dicto modo possunt vendi, eodem mõ possunt in solutum creditorib. adiudicari, & in solutum dari, quia in solutum datio, ut dixi, dr̃ vẽditio. l. eleganter. in prin. de cond. ind. cum concord. de quibus supra. Nec obstant allegata in contrarium. Et primo, q feudum alienari non possit sine cõsensu domini. d. c. Imperialem, quia quo ad utile dominium illud est verum, sed † commoditas ipsa retento utili dominio p̃t alienari, ut dixi, ac etiam creditorib. adiudicari, 3m Doct. in d. §. si de uectigalib. Nec obstat, q permitti debeat alienatio solũ durante vita debitoris, d. l. peto. §. prædium. & d. l. necessario. §. fi. de pericu. & commo. rei vend. & prout etiam de commoditate emphyteusis uoluit Sal. in d. auth. ei qui. C. de bonis auth. iu. possiden. quia uerum est, q debitor rem prohibitam alienari, vel commoditatem alienare non posset etiam ex causa necessaria, nisi eo uiuente in præiudicium alterius, qui admitti debet post mortem eius, si ille non sit hæres debitoris defuncti, sed si sit hæres præsertim sine beneficio † inuentarii, tunc etiam non potest uenire contra factum defuncti, sed tenetur illud approbare, & per consequens alienationem non potest uocare. leg. cum a matre. C. de rei uend. & leg. uenditrici. de rebus alien. nõ alien. & ita etiam tenet Ale. in consi. 3. in prin. & consi. 32. in 3. uol. & Rom. in consi. 18. in fi. Et ubi debitor non alienasset, hæres ad quem peruenit feudum, quia hæres vel filius, debet indistincte de commoditate feudi creditoribus satisfacere inuentario non confecto, & eo etiam confecto in subsidium, & quãdo bona patris creditoribus non sufficiunt, secundum Pau. de Cast. d. §. si quid tamen. vel saltem de melioramentis debet creditoribus satisfieri per hæredes patris. Et ita concludendũ puto in præmisis. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Cedens potest per pactum liberare debitorem ignorantem in prę iudicium cessionarij, nisi unum ex notatis in l. 3. C. de noua. interueniat, quod non procedit in donante, & nu. 6.*
2. *Cessio cadit tantum in iuribus incorporalibus.*
3. *Possessio naturalis, & ciuilis, & per consequens dominium trãsfertur per constitutum, ideo si quis primo uni donauit, & se constituit illius nomine possidere, licet alteri postea donet, & actualiter tradat, primus tamen præfertur, immo dominium transfertur, etiam quando constituens solum ciuiliter possidebat.*
4. *Confessio authoris non nocet successori, in quem translatum fuit prius directum & plenum dominium, præsertim quando fit per modum uoluntariæ iurisdictionis.*
5. *Metus probatur ex minus præcedentibus factis a uiro, cuius minæ erant timendæ.*
7. *Ad, iunctũ accusatiuo facit conditionem, est uerum quando illud quod adijcitur per dictionem ad, pendet a uiribus fortunæ, & uenit implendum per alium, & non per honoratum, & num. 12.*
8. *Debitor cõdõnalis non dẽt, nec potest carcerari pendente cõdõne.*

9 Do-

9 *Donatio facta incontinenti per liberum a carceribus ei, qui illum fecerat carcerari, præsumitur facta per metū, ac si fuisset facta in carcere.*
10 *Testamentum censetur factum per metum, & non ualet, quãdo uxor in carcere priuato retenta per maritum statim relaxata illum instituit.*
11 *Si promitto tibi dare decem qua die petieris, talis promissio est pura, & illa uerba, qua die petieris, faciunt monitionem, & nõ conditionem.*
13 *Donatio facta etiam in carcere ei, qui iustè fecit carcerare, ualet.*
14 *Contractus factus postquam carceratus iniustè fuit in sua libertate, valet indistinctè, hoc est, siue factus fuerit incontinenti, siue ex interuallo.*
15 *Fraus potest præsumi ex uicinitate actuum contra illum, qui actum gerit, & in fauorem tertij, sed ad fauorem eius, qui actū gessit, talis præsumptio locum non habet.*
16 *Attestationes deponentium etiam extra iudicium, et parte nõ citata debent mouere animum iudicis nedum in re clara, sed ēt dubia.*
17 *Possessio quando fiat litigiosa per preces principi oblatas.*

CONSILIVM CLXXVII.

VISIS & intellectis his, quæ in facto deducuntur & etiam his quæ contra d. Taddeam de iure obijciuntur. Primo quæritur, utrum Ludouicus, qui primo cessit iura sua d. do. Taddeæ matri suæ sibi competentia in bonis ei donatis a Melchione, potuerit præiudicare matri suæ confitendo postmodum ad instantiam dicti Melchionis dictam donationem fuisse fictam & simulatam, & qui etiam, quatenus opus esset, retro donauit & cessit pacto gratuito omnia iura, q̃ haberet, vel habere posset, dicto Melchioni. Et allegatur, ꝙ ex hoc ultimo pacto, & retro donatione potuerit dictus Ludouicus matri suæ, cui prius cessaret, præiudicare, per no. per Bar. & Docto. in l. si cum emptore, de pact. in l. facta §. si hæres. ad Trebel. ubi concluditur, 1 quod facta cessione potest cedens † per pactum liberare debitorem ignorantem in præiudicium cessionarii, si ad eius commodum facta fuit cessio, absque eo quod interueniat unū de quib. in l. 3. C. de nouatio. per l. fi. ff. de transac. quia ergo Melchion ignorauit, vel ignorasse præsumitur, cessionē fuisse prius factam d. Taddeæ per Ludouicum eius filium. l. fi. ff. pro suo. & l. verius. C. de probationibus ualuit pactum ad commodū Melchionis factum per cedentem in præiudicium cessionarii. Sed contrarium est sine dubio verius prædictis non obstantibus. Nam do. Ludouicus matri suæ titulo cessionis, & donationis inter uiuos dedit, cessit, donauit, & mandauit, ac tradidit do. Taddeæ præsenti, & recipienti pro se, suisque heredibus omnia iura sibi Ludouico competentia virtute donationis sibi factę per do. Melchionem in omnibus & per omnia, prout in instrumento dictæ donationis fit mentio, ad quod pro prędictis condigna relatio habeatur, & nominatim de omnibus & singulis, possessione, & pretiis terrarum, domibus casamentis, & apothecis, ac bonis mobilibus & immobilibus in ciuitate & districtu Cremonæ existentibus, &c. Constat ergo ex prædictis 2 verbis, quod non solum facta fuit cessio, quę † cadit tantum in iuribus incorporalibus, iuxta not. per glo. Bar. & alios, in l. ad eum. in prin. de don. sed etiam facta fuit donatio rerum corporalium, hoc est, bonorum mobilium & immobilium; in quibus cadit traditio, & non cessio, & not. in loco prædicto, & ex qua donatione, & ficta traditione, id est constituto translatum fuit dominium in d. do. Taddeam l. quod meo. in prin. de acq. poss. iuncta. l. traditionib. C. de pac. qđ dñiū dictorū bonorū corporaliū erat apud dictū Ludouicū ex donatiõe de dictis bonis sibi prius facta p̄ Melchionem, ex qua ēt in illū mediãte 3 cõstituto fuit dñiū translatū, vt in dictis iurib. p̄ † cõstitutū. n. transfert naturalis, & ciuilis possessio, d. l. quod meo. & p̄ p̄ns dñiū. d. l. traditionibus. Et p̄pea si quis primo vni donauit, & se constituit illius nomine posidere, & alteri deinde donauit & tradidit actualiter, præfertur primus, quia per constitutum translatum fuit possessio, & dominiū in primum, ₰m Guid. de Suza. in leg. quoties. C. de rei vend. & in l. fin. C. de sacr. san. eccles. & Ioan. Andr. in Spec. de emp. & ven. §. sciendum, & not. Ant. de But. in c. cum venisset. de resti. spo. & Bal. in rubrica. C. de contrahē. emp. & Alex. in consi. 14. 1. uol. immo si quis solū ciuiliter possidet, per cõstitutū transfertur dominiū, secundum Bar. in l. interdum. §. fi. de acq. pos. Et non solum constitutum operatur effectū prædictum quoad bona, quæ habuit tūc sed etiam quoad ea, quæ acquisiuit postea, cum donauerit etiã Melchion bona, quæ acquisiturus erat, ₰m Bar. & Doc. in l. 1. & l. 3. §. incertam. de acq. pos. Quia ergo ex titulo donationis Ludouicus transtulit dominium in d. Taddeam, non potuit a dicta donatione recedere, nec dominio donatariæ præiudicare. l. post perfectam. C. de don. quæ sub mo. & l. id quod nostrū de reg. iur. Et quamuis Ludouicus retro donauerit Melchioni præualet tamen prima donatio facta ab illo, ex qua etiam ab initio dominium fuit translatum. l. quoties. C. de rei uend. cū ibi no. per Guid. de Suza. & alios, in locis præalleg. & l. siue aūt. §. si duobus. de publi. Nec ēt confessio Ludouici, ꝙ donatio. s. fuerit ficta, & simulata præiudicat dominæ Thadeæ, quia con4fessio † authoris non nocet successori, in quem translatū fuit prius directum & plenum dominium, ₰m Io. And. in ti. de confes. §. nunc uidendū. vers. quid si confiteor, per l. si filius. & l. fi. de interroga. act. & idem tenet Ant. de But. in capitulo. cum super. de re iudic. & maxime istud est uerum, quando confessio fuit per modū uoluntariæ iurisdictionis, ut in casu nostro, ₰m Pet. & Cyn. in l. 1. C. de confes. in septima qõne. Quid autē de confessione cedentis, apud quem remansit ius directū, an noceat cessionario quoad ius utile, ꝙ transiuit ad illum dicendū est, vt per Bar. & latius per Imo. in d. l. facta. §. si hæres. ad Trebellia. ꝙ aliter non prosequor, quia hic plenū dominiū transiuit in donatorem, & nihil de dominio remansit apud donantē preterea retro donatio facta Melchioni facta fuit per metum, 5 † qui probatur ex minis p̄cedentib. & factis a uiro, cuius minę erant timendę, iuxta no. per omnes, in l. metu. C. ꝙ met. cau. & de quibus testes deponunt concludenter. Nec etiam prædictis obst. no. per Bar. & ibi. & in d. l. si cum emptore, de pact. in quã tū loquitur de pacto facto per cedentem cum debitore, quia 6 ipse loquitur in cedente † & in illo qui p̄ cessionē transtulit solum utilem actionē, & apud quē ius directū remanet etiã post cessionē, cuius vigore potest pacisci, & transigere. dicta. l. si de trãsactio. ₰m distinctionem, de qua in dictis locis. Sed hic fuit plenum dominium translatum in d. Taddeam ex titulo donationis, in quo per donantē indistinctè non potuit præiudicari, d. l. quoties. C. de rei vendi. & d. §. si duobus. & d. l. post pfectã, & l. id ꝙ nostrū. & hoc non habet dubium. Secundo principaliter dubitatur, an donatio facta Ludouico fuerit meticulosa, & arguitur ꝙ sic, promittendo ꝙ promissio Melchionis facta Ludouico ante eius incarceratione de soluẽdo quãtitatē confessatã ad oēm requisitionē dicti Ludouici non fuit pura, sed condi7tionalis, quia dictio ad, iuncta † accusatiuo facit conditionē. l. si vir. de cõditio. & demonstratio. & no. Bar. in l. prima. cod. ti. in 3. q. prin. & per Bar. in l. centesimis. §. fi. vers. quid si non appono dictionē si, de uerborū oblig. ubi vult ꝙ si promittit dare ad tui voluntatē, ꝙ perinde est, ac si promitteret dare si uolueris. allegat. l. post dotē, sol. mat. ₰m quintã lecturã, & sic præsupponit Bar. ꝙ dictio ad, quantum ad conditionē inducendã non differat a dictione si, ergo in casu nostro est perinde ac si Melchiõ p̄misisset dare, si Ludouicus voluerit & quo casu promissio est conditionalis, ₰m gl. approbatã in l. si decē cū petiero. de verborū oblig. Hoc igitur stante, ꝙ dicta promissio Mel8chionis esset cõditionalis, sequitur, ꝙ pendente † conditione non erat debitor. l. cedere diem. de verbo. significatio. Et p̄ p̄ns nõ debuit, nec de iure potuit incarcerari ad instantiã Ludouici ante impletã cõditionē, hoc est antequã requireretur, & interpellaretur, vnde cū captus fuerit Melchion, & detētus iniustè, 9 † donatio facta Ludouico eadē die, qua fuit Melchiõ relaxatus & incontinenti postquã fuit excarceratus, & a carcerib. liberatus de uoluntate Ludouici, & ad illius instantiã, præsumitur facta per metū, ac si facta fuisset in carcere, iuxta no. per Bar. in l. qui in carcerem. ꝙ metus cã. qm̃ ex uicinitate actuum oritur præsumptio, ꝙ donauerit, & ꝙ ad donandū inductus fuerit ad finem, ut a carcerib. liberaretur, & ut ab illis se redimeret, arg. l. si ventri. §. in bonis. de priuil. credi. Et ad hoc allegantur. no. per Soci. in cons. 277. sed melius facit, ꝙ no. Bar. in l. post cõtractū. de dona. & in l. 2. C. de repu. hær. & per Alex. in l. si is qui. de

de uulg.& pupil.Et præsertim hoc est uerum,ex quo dicta donatio facta fuit coram eodem iudice, a quo dictus Melchion fuit ibiuste incarceratus,quia dicitur durare eadem causa metus,per no.in l.2.C.quod met.cau.per Bar.& alios,& per nota ta per Imo.& alios Modernos in l.qui in aliena.§.fi.de acq.hære.& faciunt no.per Bar.in l.de pupillo.§. si quis ipsi prætori. de ope.noui nun.allegatur etiam pro hac parte Bal.in cōsi.21. 3.vol.qui vult,ꝙ si vxor retenta in priuato carcere per maritū statim ꝙ fuit relaxata maritum instituit hæredē, ꝙ testamen-10 tum illud † censetur factum per metum,& non valet, quia ille dicitur compulsus,qui vehementer timere debuit, ne compelleretur.l.qđ nouissimè.in fi.quod fal.tut.autho. Quibus non obst.contrarium sine dubio est verius.Et primo dř,ꝙ promissio Melchionis facta Ludouico ante incarcerationem nō fuit conditionalis,per tex.vbi est casus in l.si ita quis stipulatus fue 11 rit in prin.de ver.ob.vbi habetur,ꝙ si promitto tibi † dare decem,qua die petieris,ꝙ talis promissio est pura, & illa verba, ea die qua petiris,faciunt,monitionem,& non conditionē,ſm Bar.& Doctores ibi,sicut quando promitto decem,cum petieris,verba non faciunt conditionem,sed monitionem,vt ꝓmittens celerius soluat.d.l.si decem cum petiero.& licet glo.ibi dicat,ꝙ si promisisti,si petiero, ꝙ tunc promissio sit conditionalis,tamen non obst.quia loquitur gl. quando promissio facta fuit per dictionem si, quæ principaliter facit conditionem expressam, & dictio cum, de qua in textu, principaliter significat tempus,& secundario conditionem l.si quis Titio.quando dies leg.cedat,& declarat Bar.in l.decē.& d.l.si quis ita stipulatus,loquitur,de relatiuo iuncto verbo futuri temporis,& licet regulariter faciat cōditionem.l.Stichum qui meus erit,in prin. de lega.1.quia tamen non facit conditionem expressam,sed tacitam,ut not.Bar.in d.l.j.de cond.& demon.Propterea illa uerba ea die,qua petiero,faciunt monitionem, & nō conditionē, ſm Bar.in d.l.stipulatus. vnde idē est dicēdum, qñ dictum fuit promitto dare ad omnem tui requisitionem,vt in casu nostro.

12 Nec ob.dum dictum est † ꝙ dictio ad,facit eandem conditionem,quam facit dictio si,per no.per Bar.in l.centesimis.§.fi.de uerb.obl.quia illud est,quando illud,quod adiicitur per dictionem,ad,pendet a uiribus fortunæ.d.l.si uir.de cond. & demō. vel qñ uenit implendum per alium & non per honoratum,sed quando additur illud, quod uenit implendū per honoratum, tunc dictio ad,non facit conditionem,sed modum.l. quib. diebus.§.Termilius.de condit.& demonstratio. & ita etiam Bart. ibi declarat in versiculo,nunc quæro quid pe præpositionibus, &c. Et propterea, quia in casu nostro per dictionem ad, non adijcitur aliquid,quod pendeat a viribus fortunę, sed id pēdet a voluntate,& potestate stipulantis,& sic honorati, nō potest dictio ad,conditionem facere, sed isto casu facit montionem, quia si per relatiuum iunctum futuro tempori,quod regulariter facit conditionem,d.l.Stichum qui meus erit, & per dictionem cum, quę saltem secundario solet conditionem facere in his terminis,non inducitur conditio,sed monitio.dicta.l.si decem cum petiero,& ibi assignatur ratio per Barto.& dicta.leg. si ita stipulatus.multo magis in casu nostro illa uerba, ad omnem requisitionem, debent facere monitionem, quia extra istum casum dictio ad, non solet conditionem facere, sed modum, quando illud, quod per illam adijcitur, non pendet a uiribus fortunæ, sed venit implendūper honoratum.§. Termilius.Et sic ex prædictis patet responsio ad nota. per Bart.in d.leg. centesimis. §. fina. quia loquitur, quando illud, quod adijcitur per dictionem ad, non venit implendum per honoratum, id est per stipulatorem, sed per alium, id est per promissorem, & grauatum, quia promisit quis dare ad sui uoluntatem, & non ad uoluntatem stipulatoris. Ideo tunc dictio ad, facit conditionem, nec illo casu potest importare monitionem, quia ad ipsum promissorem, ad quem refertur illud, quod adijcitur per dictionem ad, non spectat seipsum monere. leg. penult. cum ibi notat. de arbit. sed monitio spectat ad stipulatorem. leg. quod te. cum materia. si cer. petat. & ideo in casu nostro, quia per stipulatorem, & honoratum uenit implendum illud, quod adijcitur per dictionem ad, non inducitur conditio, & uerba faciunt, & facere possunt monitionem. Sequitur ergo ex præmissis, quod incarceratio non potest dici iniusta ex illo capite quod sit facta pendente conditione, nec ex alio, de quo etiam obijcitur, uidelicet, quia post interpellationem debuit Melchion expectari per modicum tempus arbitrio iudicis, secundum gl. no.in l. Aemilius.in ver.largiamur. de min.& probatur in l.qđ dicimus.de solu.& dicit Bal.in c.1.de noua for.fidelita.ꝙ quælibet interpellatio legis uel hominis habet tacite illud modicum tempus,per no.in d.l.Aemilius.& idē tenet in l. & si post tres. si quis cautio.& de quo per Bar.in l.si penum.quando dies leg. ced.& per Imo.Cu.& Alexand.in l.j.§.item si ita.ad legem Falcid.& per Mod.in l.liber homo.§.decem.de uerb.ob.Nam hoc allegari posset de iure communi,secundum quod posset dubitari,an potuerit perueniri ad capturam,uel non,sed quia dicitur,ꝙ Melchion se obligauit in forma Cameræ,ex tenore dictę obligationis,& ex forma illius cessat cōtrarium.Et etiam statutum in plurib.locis,ꝙ ostenso instrumento possit capi debitor meram volūtatē creditoris, quo casu potest debitor capi etiā si non sit citatus,ſm Ang.& Moder.in l.si sic.in prin.de leg.1.& de quo per Alex.post alios, in l.postulante.in princ.ad Trebel. Stante igitur hoc, ꝙ Melchion fuerit captus iuste,sequitur, ꝙ 13 donatio non potest † dici meticulosa, etiā si fuisset facta in carcere,ſm Bar.& alios,in l.qui in carcerem,qđ met. cau. Sed dato ēt,ꝙ Melchion de iure nō debuerit incarcerari,adhuc tñ donatio facta Ludouico non dicitur facta metu carceris, ex quo tempore donationis erat a carceribus liberatus de volūtate Ludouici,& non erat sub custodia alicuius, & libere poterat ire, quo uolebat,vt clare ꝑsupponit Bar.in d.l.qui in carcerem,qđ met.cau.dū dicit,ꝙ est consuetudo,ut captus extrahatur de carcere,qñ uult facere aliquem cōtractum,sed illud extrahere nihil valet,qa ſm Bar.dū habet custodē,& non pōt ire, quo vult adhuc dř eē in carcere.l.qui neque.de verbo.sign.Si ergo extra ctus erat de carcere,& poterat ire,quo uolebat,Bar. vult,ꝙ cō tractus non dicatur factus metu carceris.Et quāuis ex vicinitate actuū dicatur præsumi,ꝙ donatio facta sit prætextu liberationis a carceribus factæ ad instantiam Ludouici per not. per Soci.in d.consi.177.Istud tamen nō obstat, quia etiam si facta fuisset donatio expresse, illa causa de præterito, quia Ludouicus illum liberauit a carceribus adhuc non posset per hoc dici facta per metū, sed potius diceretur remuneratoria, & esset valida,l.Aquilius. de do.Nec aliter dicit Soci. in d.consi. & expressè in instrumento dicitur, ꝙ facta fuit donatio ob merita, cui enunciationi standum est,ex quo facta fuit inter personas, inter quas de iure fieri potuit,per no.glo. & Doct. in l.si donatione.C.de coll.Sed si dicatur,ꝙ donatio facta fuit, vt Melchiō liberaretur a carceribus,& sic ex causa de futuro, hoc forte allegari posset,quando aliqua promissio,uel tractatus de donando præcessisset tēpore, quo dictus Melchion adhuc erat in carceribus,iuxta not.per Doct.in l.pacta nouissima. C.de pact.cū concordantibus,de quibus ibi per Alexand. Sed quia de aliqua promissione, uel contractu non apparet, & Melchion erat in libertate, quando donauit, dici non potest, quòd præsumatur donatio facta ob dictam causam de futuro,ex hoc quod paulo post liberationem facta fuit donatio,& hoc præsupponit Bart. in dicta l.qui in carcerem. qui indistinctè concedit, ꝙ contra-14 ctus † factus postquam carceratus iniustè fuit in sua libertate, ualeat contractus, & sic siue incontinenti, siue ex interuallo. Nec obstat no.per Bar.in dicta l.post contractum.de donatio. quis verum est, ꝙ ex vicinitate actuum potest fraus præsumi contra illum, qui actum gerit, & in fauorem tertij, puta fisci, vt in casu Bar.& in casu,de quo ꝑ Bar.in l.2.C.de repud.hær.& per Alexand.in l.si is qui de vulg.& pupil.& isto etiam casu loquitur tex. in dicta l.si uentri. §. in bonis. sed talis præsumptio 15 locum non habet in fauorem,& ad commodū illius qui † actū gessit,seu qñ dicta præsumptio allegatur per illum, qui donauit ad cōmodum proprium ipsius, ut in casu nostro, & est de mente Bar.in d.l.qui in carcerem, ut dixi,nec isto casu loquuntur,quæ in contrarium allegantur: sed, ut dictum est, qñ fraus allegatur per tertiū ad propriū cōmodū, & ad damnum illius, qui actus gessit, & ista iudicio meo est optima responsio, quæ tanto magis isto casu procedit, ex quo tres testes deponunt, quod Melchion donauit uolantarie, & nullo metu imminente,assignando probabiles, & efficaces rationes, ad quod accedit testimonium etiam aliorum dominorum, qui dicunt,quod Melchion adhuc detentus erat in proposito donandi ipsi Ludouico

douico ſtatim ꝙ exiſſet,& abſque eo, ꝙ ad hoc tunc per Ludouicum inuitaretur,qui erat abſens,& ignarus , & quamuis 16 deponant extra iudicium,& parte † non citata,tamen mouere debent animum iudicis nedum in re clara, ſed etiam quando res eſſet dubia,per no.per Bar.in l.admonendi.de iureiu. Nec ob. ꝙ aderat eadem cauſa metus,quia iudex,qui fecit incarcerari Melchionem,fuit adhibitus de uoluntate Melchionis ad ſolennizãdum , id eſt,ad inſinuandum donationem,per quam tollitur ſuſpicio metus,& doli.l.data.C.de don. & facit.l.tranſactionem cum ibi notatis per Doct.C.de tranſactionibus.vn de præſentia iudicis non debet operari contrarium effectum. l.legata inutiliter. de legatis primo. Præterea,ex quo fuit relaxatus Melchion Ludouico conſentiente , & ad illius inſtantiam,ad cuius petitionem fuit captus,ceſſat cauſa metus , cum iudex ex officio non fecerit illum capi.Præterea fuit captus oc caſione debiti, & poſtea liberatus creditore uolente , quia ſoluit partem eiuſdem debiti,vnde non timuit,nec timere debuit quod de facto deberet iterum carcerari ob aliam cauſam,id eſt ſi donationem non faceret , quam facere non cogebatur , & ſi timuit,vanus fuit timor,qui non eſt in conſideratione.leg. ſecunda,& tertia.ex quibus cau.maio.Præterea,ut dixi, carceratio fuit iuſta,quo caſu ceſſat contrarium. Vltimò aliud obijcitur,ſcilicet quòd per preces pricipi oblatas poſſeſsio ipſa fuit litigioſa,gloſſa Anton.de Butrio,& Abba.in capitu.primo , de confirmatio.vtil.vel inuti. & iſtud etiam vult Barto.in le g. prima.§. primo. de litigio. Sed ad iſtud reſpondetur,& dicitur , quod immo res & poſſeſsio rei non fuit facta litigioſa , quoniam a principe non petitur , quod in poſſeſsionem mittat,& 17 ſic coram illo non contenditur ſuper † poſſeſsione,ſed ſolum petitur mandari & committi dom. Poteſtati Cremonæ , ut in poſſeſsionem mittat,quod eſt diuerſum a præcedenti, ſicut aliud eſt venditio, & aliud eſt pactum de vendendo, vt notatur in leg.in bonę fidei. de eo quod cer. loco. Solum quæſtio oritur coram principe, utrum committendum ſit prætori , ut in poſſeſsionem mittat , non autem an mittendus ſit ſupplicans in poſſeſsionem vel non , & ſic ex hoc capite non poteſt dici poſſeſsio litigioſa.Et etiam ex alio non efficitur litigioſa poſſeſsio, quia per ſolam oblationem precum non inducitur uitium litigioſi , ſed requiritur, quòd reſcriptum ſit iudici oblatum,& quod pars fuerit coram eo citata, vt eſt caſus clarus in authen.litigioſa.C.de litig. Nec ſufficit dicere, quod princeps aduocauit cauſam ad ſe : quoniam iſtud eſt verum , quia non dederunt ſibi cognitionem , an cauſa eſſet deleganda vel non , & hoc ſolum in precibus deducitur,& ubi etiam princeps fuiſſet cogniturus de cauſa , adhuc poſſeſsio non fuiſſet litigioſa , quia non inducitur vitium litigij regulariter,niſi per litis conteſtationem. leg. ij. C. de litig. niſi in caſu , quo quæſtio eſſet principaliter ſuper dominio rei , quia tunc ſufficit ſola libelli oblatio , & partis citatio.authent. litigioſa. eod.titu. & declarat,cum quo alij tranſeunt, in leg. 2.eodem titu.& in le.1.§.ff. eod.Per ſo lam ergo oblationem precum factam principi non poteſt induci vitium litigioſi,ſicut per ſolam productionem libelli non inducitur litis pendentia , niſi ſequatur citatio,ſecundum Ange.in leg. 1.in princ.de in ius uocan. & dicit etiam ibi glo.& Bald.quòd ſola libelli productio non eſt de proceſſu.& idem tenet Ang. in leg. qui uxori.& in leg. ſi maritus in magiſtratu. & in leg. denunciaſſe. in princ. de adul. in quibus locis vult,quod ſola libelli oblatio non inducit pendentiam litis , & dicit ita fuiſſe conſultum & iudicatum Florentiæ , idem etiam tenet Ang.in leg.ſi quis poſtea. in princ. de iudi.& Bald.in leg. fin.§.illud.C.de temp.appell. & de quo per Felin. in cap. illud. colum. antepen. de præſcription. nec ſufficit omiſſa citationis relatio , nec etiam actualis citatio ad inducendum pendentiam litis , niſi etiam facta ſit relatio per nuncium , ſecundum Docto. & maxime Pet. de Anchar. in clem. 2. ut lit. pend. & refert Felin. in loco præallegat. colu. pen. ſed (ut dixi) iſta in caſu noſtro non ſunt neceſſaria , quia coram principe nulla pendebat lis ſuper poſſeſsione , & quia quantum ad uitium litigioſi non dicitur lis pendere niſi per litis conteſtatio. excepto caſu de quo in dic. authen. litigioſa. ſecundum Barto. & Docto. in locis præallegat. qui ad rem noſtram non pertinet. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta inter viuos de re prius legata,caſu quo legatum reuocetur,an valeat,dicitur non valere , quia per indirectum auferretur facultas reuocandi legatum. nu.6.*

2 *Conditio,ſi nulli nupſerit , tanquam auferens matrimonij libertatem reijcitur, ſecus in conditione, ſi Titio non nupſerit.*

3 *Donatio omnium bonorum præſentium valet,quia quo ad futura non aufertur teſtamenti factio,nec etiam aufertur potentia reuocandi teſtamentum,cum extra illud facta ſit, nec in caſu , quo contingat illud reuocari.*

4 *Statutum prohibens patrem relinquere filiæ nuptæ extra territorium bona in territorio exiſtentia, valet,quia non eſt contra liberam teſtamenti factionem .*

5 *Clauſula,ſi non valet iure codicillorum,valeat iure donationis , operatur, quia quo ad omnia bona non aufertur teſtamenti factio,ſecus ſi appoſita ſit in teſtamento.*

7 *Venditio ita facta, volo quòd hoc caſamentum habeas poſt mortem meam,& caſu quo non poſſes habere, ex nunc tibi vendo, non ualet.*

8 *Laudum, in quo compromittentes prohibentur de certis bonis teſtari,codicillari, & mortis cauſa donare , non valet, nec pœna in eo adiecta, ſcilicet quod ex cauſa donationis bona cenſeãtur tranſlata.*

9 *Quod non poteſt fieri per viam diſpoſitionis, non poteſt etiam fieri per viam conditionis,unde conditio illa,ſi legatum reuocauero, ex nunc dono, reijcitur ſimul cum donatione.*

10 *Donatio non valet, quando dicitur, ſi teſtamentum reuocauero, ex nunc dono omnia bona .*

11 *Sicuti non ualet donatio de omnibus bonis præſentibus,caſu quo reuocetur teſtamentum, ita non debet valere de re legata, ſi reuocabitur legatum .*

12 *In donatione facta de re legata, ſi reuocabitur legatum , duplex conſideratur potentia, legandi ſcilicet, & legatum reuocandi, vnde licet per illam non auferatur facultas teſtandi, aufertur tamen facultas legatum reuocandi,& 13.*

CONSILIVM CLXXVIII.

QVAERITVR de virib.donationis factæ inter viuos de re prius legata,caſu quo legatum cõtingat reuocari.Et videtur prima facie dicendum,ꝙ talis donatio valeat,& ꝙ effectum donationis habeat ſequuta legati reuocatione, quia licet dona- 1 tio hæreditatis non teneat facta caſu † quo mutari teſtm̃ cõtingat,quia per indirectum aufertur teſtamenti factio, ſm̃ Barto. in l.ſi quis in principio teſtamenti . de leg.3. & l.cũ duob.§.idẽ reſpondit.ff.pro ſoc. & Bart.Ang. & Moder. communiter in l. ſtipulatio hoc modo concepta.de verb.obl.cum concor.de q̃bus per eos.Aliud tamen eſt,quando quis legat rem certam,& caſu quo reuocet legatum,dictã rem donet inter viuos, q̃a hoc caſu nõ aufertur teſtamenti factio,& ideo valet donatio,ſecũdum Ro.in d.l.ſtipulatio hoc modo concepta. ar.l.cum ita legatum.de cõdi.& dem.ubi dicitur,ꝙ ſi lego Bertæ,ſi nulli nupſe- 2 rit, ꝙ conditio reijcitur tanq̃ † auferens libertatẽ matrimonij cõtrahendi,ſecus ſi dixero,ſi Titio nõ nupſerit, & eandẽ opi.ſequitur Alex.ĩ d.l.ſtipulatio. quia ſecundũ ꝙ ibi ꝑ Bart.& alios 3 cõiter concluditur , valet † donatio omniũ bonorũ præſentiũ, quia quo ad omnia bona,ſ. futura,teſtamenti factio nõ eſt ablata,quæ ratio ẽt locũ hẽt in propoſito, cũ quo ad rẽ donatã tacite tollatur teſtĩ factio.& dicit Alex. hoc eſſe de mente Bal.ex- 4 preſsè in l.ſi. C.de pac. dum uult ualere † ſtatutum prohibens patrẽ relinquere filiæ nuptæ extra territorium bona exiſtẽtia in territorio,qnia tale ſtatutũ nõ eſt contra liberã teſtĩ factionẽ,ex quo nõ uetat oĩa bona relinqui, & hanc ẽt opi.vt refert Pau.de Caſt.in loco præall.reperitur tenuiſſe Bar.le.iubemus. in fi.per nõ.ibi per gl.C.de ſac.ſan.eccl.in quibuſdam re collec. antiq. iſtud ẽt vr̃ uoluiſſe Imo.in l. hæredes palã.§.ſi.de teſt.vbi dicit,ꝙ ſi in teſtamento dicatur ſi non ualet iure teſtamenti,va- 5 leat iure donationis inter uiuos,ꝙ talis clauſula nihil† operatᷣ quia aut teſtamentum ualet,& deficit conditio, ſub qua eſt cõceſſa donatio,aut non,& non inducitur,quia alias per contractum quis ſibi hæredem faceret,& hæreditatem concederet,ꝙ fieri non poteſt.leg.hæreditas.C.de pac.conu.& l.ſi.C.de pac.

Si

Si vero dicit ipse, dicta clausula sit in codicillis apposita, in quibus cõtinentur legata, poterit operari, si iure codicillorũ non valeat dispositio, quia quo ad omnia bona nõ aufertur testi factio, & pdicta opi. vr ẽt probari in l. ubi ita donatur. de do. cau. mor. ubi dr, ꝙ si quis donat cã mortis q̃ sui natura est reuocabilis. l. qui mortis. & l. non uidetur. cum ibi no. de do. cau. mor. & apponat pactũ de nõ reuocando donationem illo casu, per qd̃ aufertur libera facultas reuocandi. Nihilo minus pactũ nõ uitiatur, neque uitiat, sed operatur, ut donatio tanq̃ facta inter uiuos valeat. Sicut ergo põt auferri directò facultas reuocãdi donationẽ cã mortis, ita & legatũ dẽt posse trãsferri, casu, quo reuocetur, in donõnẽ inter viuos, quãuis p indirectũ tollatur facultas reuocãdi legatũ. Sed pmissis non ob. cõtrariũ arbitror de iure verius. Nã talis donatio psumitur, & intelligitur facta in pœnã reuocationis legati pcedentis, sicut in pœnam facta intelligitur, quando quis donat, si testamentum reuocauerit, ₰m Bar. in d. l. si quis in prin. testi. & Doct. in d. l. stipulatio hoc mõ concepta. & propterea sicut facultas reuocandi legatum nõ põt directò auferri. d. l. si quis. & d. l. j. C. de sac. san. eccle. in

6 ver. liber sit stylus. ita etiam p † uiã cõditionis, & appositionis pœnæ illa nõ põt procedere. immo talis conditio habetur pro nõ adiecta tanquã in fraudem legis apposita. l. Seius & Augerius. et ibi p Bar. Ang. & alios ad legẽ Falc. & hanc opin. etiam tenet Bal. in l. sancimus. in fi. C. de testa. nam ₰m eũ hoc est contra bonos mores, q̃a facit non esse liberũ arbitrium, quod esse debet ex pe[r]so iuris statuto. arg. de pact. l. pactũ. & l. 1. C. de sac. san. eccl. cum ibi no. per eum, & sic Bal. nedum, uult dictam clausulã nihil operari, qñ adijcitur institutioni, sed etiam legato, & idẽ uult Bal. in l. stipulatio hoc modo concepta. ubi con

7 cludit, ꝙ si dico † uellem, ꝙ habeas hoc casamentum post mortẽ meã, & si nõ posses habere, ex nunc tibi uendo iusto precio, ꝙ dicta uenditio tanquã cõtra bonos mores non ualet, psupposito ꝙ habuit alia bona, quia illa lex non curat de quantitate, sed de uoluntate, & idem ẽt tenet Are. in l. hæredes palam. §. fi. ff. de testa. quia per dictã clausulam tollitur quodammodo potestas reuocãdi legatum contra substantiam ipsius legati, & ultimæ uoluntatis, quæ est ambulatoria usq; ad mortem. l. cum hic status. in prin. de do. inter ui. & uxo. unde ₰m eũ uidet adiecta in fraudem legis, & hoc (ut dixi) probatur in d. l. Seius & Augerius. & ibi per Doc. qui testator videns, qd̃ non poterat legare cum hac adiectione, ut non liceret sibi pœnitere suæ uoluntatis. l. diui. §. licet. de iure codicil. & l. si quis in princ. testamenti. de leg. 3. per indirectũ uidetur hoc uoluisse facere uolẽdo, ꝙ valeat iure donationis inter viuos, & idem ẽt de mente Pau. de Cast. in d. l. stipulatio hoc mõ cõcepta. dũ dicit, ꝙ libera dẽt esse voluntas tam in legando quã in testãdo, p d. l. j. C. de sac. san. eccles. & ₰m Alexan. hoc vult apertius, in l. sancimus. C. de test. quãuis in lec. impressa hoc nõ legatur, reperio etiã ꝙ hanc opi. tenet Ang. in consi. 66. inci. Comes Robertus, &c. in vlt. col. ver. quatenus aũt. vbi quærit, an valeat laudũ, per quod

8 quilibet compromittentium † prohibetur de certis bonis testari, codicillari, & mortis causa donare sub pœna, & arguit ꝙ sic, quia non impeditur libera testamenti factio de omnib. bonis, sed in certa parte bonorũ, vnde circa aliã habebit vnusquisque liberã testamenti factionẽ, sicut ẽt eadem rõne valet pactũ, per qd̃ quis donat oĩa bona psentia post mortẽ, vt. C. de pact. l. fi. in gl. & ibi per Cy. & Bar. pro hoc ẽt adducit, quia si quis prohibetur rem aliquam alienare in certũ, vel extra certũ genus personarũ in cõtractu, vel in vltima voluntate, nõ poterit in aliũ testando, vel codicillando alienare, vt no. per Bar. & alios, in l. si ita quis. §. ea lege. de ver. obl. & in l. filiusfamiliàs. §. diui. de leg. j. & in l. peto. §. fratre. de lega. 2. ergo vr, ꝙ in vna re liceat interdicere testamenti factionem, quib. nõ obstantib. Ang. determinat contrarium, nõ tñ, quia illo casu auferebatur in totũ testifactio per laudum, vt ipse probat. Sed etiam dato ꝙ prohibitio non referretur ad totũ patrimoniũ, sed partẽ, adhuc non ualet laudũ, nec pœnalis adiecto, s. ꝙ ex causa donationis bona intelligantur translata. d. l. stipulatio hoc modo cõcepta, quia adhuc dicta dispositio est contra bonos mores, quia impedit liberam testamenti factionem, quam homo auferre non potest, sed lex & iudex ex causa, puta delicti vel bonis interdicendo, sed secundum eum nullus hõ põt disponere super adimenda potestate testãdi, etiã super vna re singulari, alleg. d. l. si quis in principio testamenti. vbi testõr nõ põt sibi legem imponere, ne liceat sibi legatũ reuocare, aut plus non legare, & hoc ideo, quia auferret sibi liberã testandi factionẽ, cuius libertatis potestas non a nobis, sed a lege dependet, vñ ₰m Ang. sicut non põt quis directò testando disponere super habilitate, & inhabilitate sui testamenti, ita nec cõtrahendo hoc est donando in euẽtũ reuocationis, aliàs posset lex de facili circũueniri, & legi fraus fieri. Nec ob. no. per Dy. Bar. in l. si ita quis. §. ea lege. de verbo. ob. q̃a ₰m eũ ibi, prohibitio alienationis trahitur ad testm̃ ex dispositione legis: quæ lex pt inhibere, sed nõ homo vel illud iõ: quia in translatione rei suæ quis apponit legem, ut ille, in quẽ res illa transfertur, super ea testari non possit, & cui licuit talẽ legem imponere, ut. C. de pact. l. traditionib. cum sua materia. sed est aliud, quando interdicta est potestas in reb. proprijs interdicti. & ultra alios dictã opi. cõfirmo per tex. cum ibi no. p Bar. in l. cum precario. in prin. ff. de precar. vbi dicitur, non ualere pactum, ꝙ non liceat precarium reuocare, quia sui natura est reuocabile. Et per hoc dicimus ₰m Bar. ꝙ si facio te procuratorẽ hoc acto, ꝙ non liceat mihi reuocare, non ualet. c. si. de procu. in 6. & idem dicimus ₰m eum in omnib. quæ dependent ex voluntate mea, quia non possum facere, ne possim meã voluntatem exercere, sicut dicimus in testõ, nã non possum facere, ꝙ non liceat mutare, & meã voluntatem coercere. d. le. si qs in prin. testi. & sic Bar. apertè sentit, ꝙ non possit, nec in toto, nec in parte testamẽti factionẽ auferre, dum dicit ꝙ nõ põt uoluntatẽ coercere, hoc. n. significat, ꝙ ẽt super una re nõ possit sibi legẽ imponere, per quã nõ possit a relicto facto de illa re discedere, & idẽ colligitur ex illo exẽplo de pcuratore. nam per pactũ, qd̃ nõ sit licitũ reuocare procuratorem, non tollitur facultas cõstituendi alios procuratores, tam super eadẽ re, quam super alijs, iuxta no. in l. si quis in procuratorio. §. fi. de procur. & no. in c. si duo. eo. ti. lib. 6. sed solũ prohibetur, & aufertur reuocatio illius constituti, & pp hoc solũ nõ valet pactũ eo modo, igitur in casu nr̃o non dẽt posse aufe[r]r[i] facultas reuocãdi legatũ quãuis in alijs reb. remaneat facultas testandi. Nec refert ꝙ Bar. loquatur, qñ quis directò vult sibi auferre facultatẽ re-

9 uocandi, quia qd † nõ põt fieri per uiã dispositionis nõ põt etiã fieri per uiã cõditionis, & sic illa cõditio, si reuocauero, ex núc dono, reijcitur simul cum donatione sequenti tanquam facta in pœnam & in fraudẽ legis, ut est casus in d. le. Seius & Augerius. ad legem Falc. Nam sicut non põt Falcidia directò prohiberi uel minui. l. quod de bonis. §. fi. eo. ti. ita nec per indirectũ, & per modũ cõdõnis, puta quia instituatur quis in certa quantitate, q̃ ad Falcidiam non ascendit, qua erit cõtẽtus, aliàs sit priuatus, nam & illo casu conditio reijcitur, & priuatio cessat, & remanet institutio pura ac si ea cõditio, q̃ fraudis cã ascripta est ascripta non esset, ut dicit ibi tex. in fi. Secundo eandem opi. cõfirmo rõne, iudicio meo, cõcludenti, & necessaria. Nam si quis in testõ apponat illam clausulam, & si testamẽtũ reuocauero,

10 ex nunc dono omnia † bona mea, donatio non ualet, tãquam per indirectum testamenti factionem auferat, ₰m Bar. in d. l. si quis in prin. testamenti. & in l. cum duob. §. idem respondit. ff. pro socio. & Bar. & alios, in d. l. stipulatio hoc mõ concepta. & tamẽ mediante tali donatione in totũ nõ priuatur quis facultate testãdi, quia talis donatio facta dicto casu d̃ omnib. bonis cõprehendit solũ bona psentia, & ad futura non porrigitur. sicut quando extra testamentũ quis donat simpliciter oĩa bona sua, psentia tantũ, & non futura intelligitur donata, & donatio ualet, quia nõ aufert testamẽti factionẽ, cum possit donans de acquirendis testari, ₰m Bar. & Doc. in locis præalleg. & ĩ l. fi. C. de pac. & ꝙ Bart. uelit donationem factã simpliciter de omnibus bonis, casu quo testamentum reuocet, non ualere, quamuis futura non comprehendat, sed solum præsentia, exprese declarat, & ẽt tenet Pau. de Cast. in d. l. stipulatio hoc mõ concepta. & Ale. hoc ẽt latius prosequitur in cõsi. 25. inc. Viso testõ, &c.

11 3. vol. sicut ergo non ualet † donatio de omnibus bonis, s. præsentib. casu quo reuocetur testamentum, eodem modo nõ debet ualere de re legata, si reuocabitur legatum, quia ĩ casu præcedenti non aufertur magis in totum facultas testandi, quam hoc secundo casu, cum possit donans de futuris testari, & pro ut hac ratione donatio simplex de omnibus bonis extra testamentum, & non in pœnam reuocationis testamenti ualet, ₰m Doc. in locis prælle. Nec uideo quomodo ad hoc possit con-

gruè respondeti. Nec ob. alle. in contrarium. Et primo. l. cũ ita legatũ. de condi. & demon. quia per hoc ꝙ mulier sit prohibi- nubere vni, vel certis personis, non impeditur libera facultas cõtrahendi mr̃imoniũ, cum possit alijs commode nubere, vt
12 ibi dicit, sed in† casu nostro duo actus sunt in consideratione, seu duplex potentia, s. legandi, & legatum reuocandi, & q̃libet cõsistit in libero arbitrio. d. l. 1. C. de sac. san. ecc. & d. l. si quis in principio. quãuis igitur per donationẽ rei legatæ factã in casu reuocationis ipsius legati non auferatur testamenti factio, cũ possit de alijs bonis q̃s testari, aufertur in totũ facultas, & potẽtia reuocãdi legatũ iã factũ, & iõ sicut hoc fieri nõ põt directo d. l. cum precario. & c. fi. de procu. li. 6. ita ẽt nõ p̃t fieri per hũc modũ indirectũ. d. l. Seius & Augerius. & ideo hac ratione non valet donatio de omnib. bonis præsentibus facta in euentum, quo reuocetur testm̃ non ea rõne, quia per hmõi donationem auferatur libera testamenti factio, quia potentia testãdi adhuc durat in acquirendis, sed quia in totũ aufertur per indirectum potentia reuocandi testm̃ illud iã conditum, quæ potentia reuocandi debet esse libera, & ita contingit in casu nostro, q̃a ꝑ donationem prędictam tollitur absolute, & ꝑcisè potestas reuocandi legatũ factũ de re donata, quę auferri, vel impediri nõ p̃t, cũ a libera pendeat võlũtate & a libero arbitrio. Non ob. ẽt rõ Alex. in d. l. stipulatio hoc mõ concepta, uidelicet, ꝙ hoc casu debet valere donatio, sicut ualet, q̃n oĩa bona donantur, q̃a per illã testi factio nõ aufertur, cum ad futura non trahatur, & in quib. facultas testandi cõseruatur, s̃m Bar. & Doc. in ea. l. q̃a
13 isto casu per† talẽ donationẽ non tollitur potentia testandi in acquirendis, nec ẽt potentia reuocandi testm̃, cum sit facta extra testm̃, nec in casu, quo contingat illud reuocari, sed ubi de omnibus bonis esset facta donatio simpliciter, ubi contingat testamentũ reuocari, non ualet, quamuis facultas testãdi in acquirendis duret. quæ in donatione non veniũt, quia per illam potentia reuocandi testamentum impeditur, s̃m Bar. & alios, maxime Pau. de Cast. in d. l. stipulatio. & Alex. in d. consi. Et idẽ est per eandẽ rõne in casu nostro, & ꝑ hoc ẽt r̃ndetur ad no. ꝑ Bal. in l. fi. C. de pac. quẽ adducit Alex. ꝙ similiter in casu Bal. ꝑ statutum, de quo loquitur, nõ aufertur potentia testandi, vt ipse dicit, sed nec ẽt potentia reuocandi testamentum impeditur sicut impediretur in casu nostro, si valeret donatio. Nec ẽt in l. iubemus. §. fi. C. de sac. san. ecc. probatur contrariũ, & quamuis ẽt Bar. in illis recollectis antiquis aliter dixisset, tamen in nouis lec. hoc omisit, quia amplius dicta opi. sibi non placuit, & merito. Nec ẽt est uerũ, ꝙ Im. in d. l. hæredes palam. §. fi. teneat contrariũ, dũ vult, ꝙ si in codicillis apponatur illa clausula. si non valet iure condicillorum, uolo ꝙ valeat iure donationis inter viuos, ꝙ donatio valebit, si codicilli non valent. Nã in casu Im. non impeditur testi factio, nec legati reuocatio, quia donatio fuit concepta in casu, quo codicilli non ualerent, & sic vbi legatũ esset nullum, & in quo cadere reuocatio nõ poterat, ex quo no valebat. l. decem. de verb. ob. & l. manumissiones. de iusti. & iur. At in casu nostro legatũ p̃cedens erat validum, & donatio subsequẽs tendebat ad impediendam reuocationem illius, ꝙ in casu Imo. esse non p̃t, vt dixi, quia non erat facta casu quo reuocaretur, sed in casu quo non valeret. Postremo non ob. text. in d. l. vbi ita donatur, quia illo casu ꝑꝑ pactũ de non reuocando donationẽ cã mortis, dicitur quis voluisse ab initio donare inter viuos, & verbũ illud casu mortis, significat magit cãm donãdi, quam donationẽ cã mortis, vt dicitur in tex. & sic non est appositum pactum a impediendũ potentiam reuocandi dictã donationem, sed quia voluit ille inter viuos, & non cã mortis ab initio donare. Et propterea concludo, ꝙ in casu nostro non ualuit donatio, & ita firmiter credo, nec aliter iudicarem, si aliud non ostendatur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta filio spurio non ualet, nec legitimato, quia transit in potestatem, utraque tamen firmatur iuramento, sed de facta spurio, contra nu. 6.*
2 *Donatio facta filio in potestate iuramento firmatur.*
3 *Donatio inter uirum, & uxorem ualidatur per iuramentum, licet non oriatur naturalis obligatio.*
4 *Apotheca differt a domo*
5 *Amissio instrumenti qualiter probetur.*
7 *Statutum, quòd relinqui possit spurio, non ualet.*
8 *Statutum sicut non potest disponere contra bonos mores, ita nec pactum etiam iuratum.*

CONSILIVM CLXXIX.

De validitate donationis factæ Bernardinæ patrẽ primò videndũ, & dicẽdũ vr̃ prima facie ꝙ valuerit, siue sit spuria, siue reperiatur legitima, q̃a q̃
1 uis† donatio facta filio spurio non valeat, secundum glo. in §. fi. in authen. quib. mo. natu. effi. sui, & Bar. in auth. ex cõplexu. C. de incest. nup. & similiter donari non possit filio legitimo, & naturali existenti in potestate. l. antepen. C. de dona. inter vi. & vxo. & in l. 2. C. de inoff. do. & ꝯn̄r nec filio legitimato, qui per omnia habetur pro legitimo, & naturali, ac ẽt est verè legitimus, & naturalis, & qui transit in potestatem patris, in auth. qui. mo. effi. sui. §. q̃m variæ. §. reliqui. §. adoptionis. & §. si quis agitur. & §. generaliter. & in auth. quib. mod. natu. effi. legi. §. liceat. & per Bar. in l. si is q̃ pro emptore, in 3. q. prin. versi. itẽ q̃ritur circa p̃dicta, & c. de vsucap. & Bal. in
2 auth. nuper. C. de natu. libe. Nihilo minus donatio facta† filio, tam spurio quã legitimato firmatur iur̃o, sic per iur̃m validatur donatio facta filio in p̃tãte, & legitimè nato, q̃ aliàs, vt dixi, non valeret. si super ea iur̃m non fuisset interpositũ, s̃m Bal. in l. fi. C. de vsucap. pro do. quia iur̃m est de iure naturali. c. & si Christus. de iureiur. & no. gl. 15. q. 6. authoritatẽ, & Spe. in ti. de leg. §. nunc ostendendũ. versi. 24. & quo iure naturali nõ curat patria potestas, quæ est inuenta de iure ciuili. l. item in potestate, de his qui sunt sui, vel alie. iur. & quia iur̃m est seruandum, vbi seruari põt sine interitu salutis æternæ. c. cum contingat. c. debitores. & c. si vero. de iureiur. & c. quamuis. de pac. in 6. & idem etiam tenet Bald. in repe. l. 2. de iureiur. super 5. q. prin. & idem sentit in l. quamuis. C. de fideicõ. & in l. cum oportet. §. 1. C. de bo. quæ libe. & in l. in successione. C. de reuoc. his quæ in frau. cred. & ĩ l. si donatione. C. de colla. & ibi etiam idem tenet Ro. & Alex. & eandem opi. sequitur idem Alex. in consi. 8. 2. vol. & late do. Io. Baptista de S. Seuerino in l. frater a fratre. de condi. indeb. in 15. q. vbi refert etiã plures alios qui idem sunt sequuti consulendo, & quæ rationes superius allegatæ nedũ habent locũ, si dicta Bernardina esset legitimata, & in potestate patris, sed ẽt si esset spuria, quia per ius ciuile spurius est factus incapax. d. §. fi. & d. auth. ex complexu. De iure naturali oẽs legitimi, & liberi nascebãtur, & non erat distinctio hominum, qui a iure ciuili postea fuerunt in plures distincti. §. licet igitur. in auth. qui. mo. nat. effi. legi. inst. de iure perso. §. fi. & declarat Bart. in l. 1. in prin. in 3. q. prin. de acq. poss. quia ergo iur̃m est de iure naturali, vt dictum est, non dẽt curari dicta distinctio hominũ inducta de iure ciuili, sicut ratione prædicta curatur patria potestas, s̃m Bal. in loco præallegato. & licet ẽt ex tali donatione facta filio spurio non oriretur naturalis obligatio, ꝑꝑ hoc tñ nõ
3 minus firmaretur iuramento queadmodũ donatio† inter virũ & uxorẽ validatur per iur̃m, s̃m Bar. & Raph. in l. si quis ꝑ eo. de fideius. & in l. Seius & Augerius. ad legẽ Falc. & Card. & Im. late. in d. c. cum contingat. & est communis opi. vt Alex. ostẽdit in d. l. Seius & Augerius. & in d. cõsi. 154. eo. vol. & tñ ex tali donatione facta inter virũ & vxorẽ nõ oritur naturalis obligatio, quia illi lex resistit. l. & 2. de don. inter vir. & vxo. & ita ẽt cõcludit Bar. in l. cũ lex. de fideius. sic ergo iur̃m firmat dictũ cõtractũ, quia seruari põt sine dispendio salutis æternæ, quæ rõ hẽt locũ in casu nr̃o, & ꝑ quod, vt est ẽt tactũ, incapacitas, q̃ est in spurio, tollitur, ex quo a iure ciuili inducitur, & q̃uis dictũ sit, ꝙ pater donabat causa mortis, ꝑꝑ tñ pactũ iuratũ de nõ reuocando, & non contraueniendo in ampla forma, dr̃ donatio inter uiuos. l. vbi ita donat. de don. cau. mor. Nec ẽt dici p̃t donatio nulla ex defectu insinuationis, q̃a non ascẽdit ad summam quingẽtorũ ducatorũ. l. sancimus. C. đ do. & quia iur̃m ẽt supplet insinuationis defectũ, s̃m Io. And. in add. Spe. de instr. edi. §. porrò. in vlt. addi. & late Imo. in d. c. cũ contingat. in 10. membro. & Alex. conf. 213. vol. cum concor. Sed p̃missis non obstantib. contrariũ arbitror uerius. Nã, vt proponitur, Bernardina donataria erat spuria, & q̃uis dicatur, ꝙ fuit legitimata, tñ non apparet de tali legitimatione, q̃a testes su ꝑ hoc recepti nihil ꝑbant. Primi. n. tres solũ deponunt, ꝙ monitoriũ de priuilegio

legio legitimationis amisso fuit factum ĩ ecclesia, ad finẽ ut inueniretur, sed non dicunt, ꝙ verum sit, ꝙ legitimatio ꝓcesserit, nec quoad hoc reddunt aliquã cãm sciẽtiæ, & ideo quia nil dictũ eorũ concludit, nõ ꝓbant. c. in pñtia. de ꝓbat. & l. non hoc. C. vñ cogna. Quartus testis similiter non ꝓbat q̃a licet videatur deponere, ꝙ Aeneas promiserit restituere priuilegiũ legitimationis, tñ non prodest Bernardinæ, cui nõ fuit facta, sed eius socero. l. stipulatio ista. §. alteri. de ver. ob. & pallũ non ꝓbatur legitimatio, quia de tenore priuilegij nihil dicit, put erat necesse, per ea quę dicetur postea. Itẽ dicti promissio in vim tacitæ confessionis nihil operat, q̃a facta fuit in absentia Bernardinæ. l. certũ. §. cũ me absente. de cõfes. Itẽ dictus testis est singularis, nec hẽt cõtestẽ fratrẽ Antoniũ, quia deponit de commissione traditionis dicti priuilegij facta in alio loco, s. in apotheca, quæ 4 † differt a domo, de qua deponit ꝓcedens testis. leg. lex Cornelia. §. si tñ, cum gl. & ibi Bar. de iniur. & per Bar. in l. 1. in princ. de lib. agn. & in l. 4. §. prætor. de dam. infe. & Pau. de Cast. & Alex. in l. quia plerique. de in ius vocãdo cũ conc. de q̃b. ibi per eum. & ideo q̃a in loco uariant prædicti testes, dicũtur singulares, ut no. in l. ob carmen. §. fi. de test. & in c. licet. de testi. & dictus ẽt frater Antonius non probat, quia non deponit de promissione facta d. Bernardinæ, sed eius socero, & in absẽtia d. Bernardinę per prædicta. Minus ẽt probat. do. Meneca, q̃ dicit, ꝙ habuit bullam in manib. & non deponit, quid de illius tenore, & quia in hoc est sola, & de auditu ẽt tñ deponit, ꝙ nõ sufficit, vt no. in l. testiũ. C. de testi. & eadẽ rõne non probat frater Victor, dicens audiuisse a Socia patre dictæ Bernardinæ, & ab alijs de dicta legitimatione, & quia confectio dicti Sociæ nõ prodest dictæ Bernardinę, cui nõ poterat donare. l. si forte. vbi hoc est expressum. de castren. pecu. Vltimus ẽt testis do. Thomas non probat, inquantum dicit, ꝙ Romæ legitimationẽ impetrauit, & ꝙ instrumentum ex vrbe detulit, tum quia est unicus. l. vbi numerus. de testi. & c. in omni negotio. eo. ti. & q̃a nõ 5 sufficit, testes probare, ꝙ viderint instrm, sed requiri ẽ † amissio instri orignalis, & ꝙ illi testes sint valde periti, puta notarij, vel aduocati, & ꝙ literas illius notarij cognoscerent. c. cum olim. de priuil. & per Bar. in auth. si quis in aliquo. C. de eden. & alias si testes nõ essent ita periti fidẽ non facerent, ſm eũ, nisi probaret de eo qđ cõtinetur in instro. Quia ergo (ut ex pmissis patet) non cõstat, ꝙ Bernardina fuerit legitimata, nõ põt dici donatio ualida tanquã facta filio in potestate cũ iuro, & sic allegata superius circa hoc nõ habẽt obstare, nec ẽt dicta dona6tio † facta filiæ spuriæ ultra dotẽ cõgruã, quã habuit, valere potuit, per no. in d. §. fi. in auth. quib. mod. nat. effi. sui, & per Bar. in d. auth. ex cõplexu. Nec iuro firmatur, q̃a pater filio spurio relinquere, vel donare nõ põt ad refrenãdã eius cõcupiscẽtiã. l. fi. C. de natu. libe. & sic ut euitetur peccatũ, & ꝓbatur in §. si quis ergo. in auth. qui. mo. nat. effi. legi. & ita ẽt declarant Doc. in l. 3. §. 1. ađ test. Si ergo posset filio spurio donari cũ iuro, daretur materia peccãdi, & ꝑ illud inuitaretur quis ad peccandũ, ꝯtra. l. conuenire. de pac. dotalib. & ꝑpñs iurm esset iniquitatis uinculũ, ꝙ esse nõ dẽt, sed dẽt habere tres comites, veritatẽ, iustitiã, & iudiciũ. j q. 3. inter cætera. & c. si Christus. de iureiu. & no. gl. in auth. ꝙ eis. C. de nup. & iõ tanquã cõtra bonos mores isto casu non est obligatoriũ. c. non est obligat. de reg. iur. in 6. Et cõfirmatur ꝑdicta conclusio. Nã statutũ non valet, ꝑ quod 7 permittitur, ꝙ filio spurio † relinqui possit, ſm Bar. & Do. cõiter in d. l. 3. de test. quia hoc est prohibitũ de iure diuino, dũ dicitur, ꝙ nõ succedit filius ancillæ cũ filio liberæ, & q̃a ſm Bal. in l. eã quam. C. de fideicõ. & Imo. in d. l. 2. daretur materia de8linquendi, ꝙ ergo fieri non potest † per statutum, quia contra bonos mores, non potest etiam fieri per pactum, nec econtra, ut no. gl. in rubr. C. de decre. decur. lib. 10. declarando nam, ut per Bar. in leg. omnes populi. de iust. & iure. in 3. q. prin. & per Doc. in c. fi. de const. & per Imo. in l. alia. §. eleganter. so. mat. ꝙ etiam locum habet, licet pactum sit iuratum, ut ibi per Bart. & per hæc datur responsio ad allegata in contrarium, quia in casibus illis per contractum iuratum non datur materia delinquẽdi, & iuramentum non est iniquitatis uinculum, sed seruari põt sine interitu salutis æternæ, sed est secus in casu nostro. Et quia dicta Bernardina est spuria, cum non appareat de eius legitimatione, legatum eisdem factum per patrem in testamẽto nõ ualet aliquo modo. §. fi. in auth. quibus mod. natur. effic. sui, & d. auth. ex complexu. & ideo superfluè quæritur, vtrum debeatur vtrũque, videlicet, quantitas donata & legata, quia (vt est dictum) donatio non valet, neq; legatum. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta absẽtibus, pro quibus nec notarius stipulatus fuit, non valet.*

2 *Promissiones, quæ veniũt accessoriè ad donationem nullam, non valent.*

3 *Confessio non probat pro absente, si eius nomine non fuit acceptata, nisi fuisset iurata. nu. 13.*

4 *Donatio vltra quingentos aureos non valet sine insinuatione, nisi adsit iuramentum nu. 14.*

5 *Donatio secunda sicuti præfertur primæ, si ex illa & non ex prima sit facta traditio, ita si in ea tantum sit appositum constitutum, ex quo transfertur possessio, & consequenter dominium, quæ procedunt etiam si in prima sit appositum iuramentum. 7. contrarium tamen habes nu. 22.*

6 *Actio queritur ignoranti per notarium ipso iure, sine cessione, ergo idem dicendum in possessione, quæ facilius quæritur quam actio.*

8 *Donatio, in qua actum est, quod sit irreuocabilis, est inter viuos, tametsi in ea sæpius nominetur causa mortis.*

9 *Donatio causa mortis per pœnitentiam non reuocatur, quando actum est, quòd alio modo, vt ex causa ingratitudinis, reuocari possit.*

10 *Contra substantiam donationis causa mortis non est, quod non liceat pœnitere, si modo certo uel alio casu possit reuocari.*

11 *Notarius pro absente recepisse videtur per hæc verba stipulata & solenniter publicata, quia cum in scriptura sint prolata præsumuntur omnia solenniter acta.*

15 *Quando renunciatum est omni, & cuicunque legum auxilio, censetur esse renunciatum legibus requirentibus insinuationem.*

16 *Constitutum quamuis receptum sit a notario nomine donatarij absentis, adhuc tamen necessaria est ratihabitio, quamuis enim per illum quæratur actio, non tamen dominium, & possessio, nisi tanquam negotiorum gestor acquireret.*

17 *Donatio facta purè, & simpliciter, quamuis fuerit dictum, quod intelligitur facta post mortem, tamen vt euitetur repugnãtia, in substantia dicitur esse de præsenti, & sola eius executio censetur collata post mortem, & dominium remanet penes donatorem, & illa bona donata nondum tradita veniunt in generali hypotheca bonorum.*

18 *Conductor habens hypothecam generalem in omnibus bonis locatoris, potest stare in fundo iure pignoris, & pro suo interesse, & successor singularis non poterit eum expellere, nisi illi suum offerat interesse.*

19 *Donator promittens bona donata non alienare, & illa donatori hypothecans, si illa alteri donet, non valet donatio.*

CONSILIVM CLXXX.

ADHVC de viribus primæ donationis dubitari potest ex alijs. Et primo videtur nulla, quia 1 † donatarijs absentib. fuit facta. l. absenti. in princ. de do. & not. in l. illud. C. de sac. san. eccle. Nec reperitur, ꝙ notarius pro illis sit stipulatus in ipso actu donandi, sed solum stipulatus fuit pœnam mille ducatorũ, ac refectionem damnorum & expensarum, & obligationem 2 bonorum factam per ipsum donantem: † quæ promissiones, quia veniunt accessoriè ad ipsam donationem nullam, non ualent. l. non dubium. C. de legib. & l. fi. de cõstituta pecunia, & ita etiam vult Bal. in l. ex testamento. C. de fideic. & faciunt no. per eum, in l. absentis. C. si cer. peta. Nec ob. ꝙ in instrumento dicatur, quam donationem ex causa mortis, vt supra, facta & stipulata, & solenniter publicata, &c. quæ sunt enunciatiua uerba, ex quibus oritur tacita confessio ex parte donantis, qui erat præ3sens. l. optimam. C. de contrah. & commit. stipu. & † quæ cõfessio non probat pro absente, ex quo eius nomine non fuit acceptata. l. certum. §. si quis absente. de confess. Præterea dicta verba sunt impersonaliter prolata, & est impersonalitas tã ex parte promittentis q̃ stipulantis, ideo viriat, auth. si qñ. C. de cõsti. pec. & no. Barto. in l. stipulatio ista. §. si quis ita. de verb. oblig.

4 Secundò videtur † nulla dicta donatio vltra quingentos aureos ex defectu insinuationis.l.sancimus.iuncta.l.pe.C. de do. Nec ob.ꝙ dicatur facta ob merita,quo casu non requiritur insinuatio.l.Aquilius.de do.quia nõ sufficit ꝙ de meritis,præsertim in genere,sit facta mentio,nisi aliter constet de eis.l.si forte.de castren.pec.& no.gl.in l.Aquilius.de do.& ibi per Imo.& Pau.de Cast.& per Bal.in l.& si non mortis.C.ad l.Falc.& faciunt no. per gl.& Doc.in l.si donatione.C.de colla.& ibi per Ale.plene. Et dato ꝙ ualeret prima donatio,ut,ꝙ vltima debeat præualere ex eo,quia ex illa sequuta est traditio facta mediante constituto,& non ex prima.Sicut ergo secũda donatio præualet,si ex illa,& non ex prima traditio.fiat.l.quoties.C.de rei ven.& l.si-

5 ne aũt.§.si duob.de publ.ita † ẽt qñ ĩ vltima tm̃ appositũ est cõstitutum,ex quo transfertur possessio,& ꝑñr dominium.le.qđ meo.in prin.de acq.pos.ₛm Guid.de Suza.in l.fi.C.de sacr.san. eccl.& Io.An.ĩ addi.Spe.in ti.de emp.& ven.§.ₛm.ver.& no.& An.de But.in c.cũ venissent.de insti.& Abb.in c. 2.de cõsue. & Alex.consi.14.1.vol.& si dicatur,ꝙ unus ex ultimis donatariis erat absens,& ꝙ absenti non potuit quæri possessio,etiam per negotiorum gestorem,nisi sequatur ratihabitio.l. cõis seruus. §.fi.de acq.pos.respondetur,ꝙ queri potuit per notarium reci-

6 pientem nomine absentis,sicut per illum † ipso iure actio quæritur ignoranti sine cessione,ₛm Bar.in le. non quasi rem pup. sal.fore,& Bar.& Bal.in l.non.n.de adop.immo facilius queritur possessio,quam act.l.ea quæ ciuiliter.de acqu.re.do.& no. Bar.in l.qui mihi donatam.de don.Et ita ẽt per p̃dicta cõcludit Soc.s.ꝙ per notarium quæratur possessio ignoranti. in consi. 262.In causa magnifici dñ.Petri.col.pe.versi. 2. respondetur,

7 &c.Et prædicta procedũt † quamuis ẽt in prima donatione sit interpositum iuramentum de non contraueniendo, qm̃ ẽt tũc præfertur secundus donatarius,cui facta sit traditio prius, ₛm Imo.in c.cum contingat.de iurei. per d.l.quoties. iuncto. c.sicut ex literis.de spon. Sed præmissis non obst.aliter concludendum puto.nam,ut conclusum est,& rectè,per eximium.d.consultorem,ista donatio est inter uiuos,quamuis sæpius nomine-

8 tur causa mortis.ex quo actum est,ꝙ † sit irreuocabilis,solo casu ingratitudinis excepto.l.vbi ita don.cau.mor.& quia collata fuit post mortem per donantem,appellatur cã mortis, q̃uis ẽt alio respectu sic posset denominari, & tamen erit inter uiuos , ₛm Bar.in d.l.vbi ita donatur.Et ubi diceretur donatio cã mortis,adhuc tñ per pœnitentiam reuocari non posset,nisi in casu

9 ingratitudinis,quoniã † agi põt,ꝙ donatio cã mortis, quæ tribus modis reuocatur, alio mõ quã per pœnitentiam reuocari possit,& sic ꝙ in ea non habeat locum pœnitentia,licet remaneat donatio cã mortis.l. si alie.§.Marcellus. de don.cau.mor. Vñ dato ꝙ ista donatio diceretur cã mortis,ex hoc ꝙ reseruata sit facultas reuocandi in casu ingratitudinis,sicut est cã mortis,qñ aliter reuocat,quã per pœnitentiam.d.l.si alienã.§.Marcellus.ꝙ tñ non firmo,adhuc tamen dicto casu excepto nõ haberet locum in ea pœnitentia,quia contra subam donationis

10 † cã mortis non est,quòd non liceat pœnitere,si mõ certo,vel alio mõ possit reuocari,vt ibi in fi.cũ gl.& d.l.vbi ita donatur . & sic quantum ad reuocationem non est uis,utrũ donatio ista sit inter uiuos,vel sit cã mortis,quia,ut dictũ est,illa ẽt per pœnitentiã non reuocatur,vbi actũ est,quod reuocari nõ possit.ld. §.Marcellus cum ibi no.per Doc.Nec ob.allegata in cõtrariũ. Et primò qđ nõ ualuerit donatio facta abseñti,ꝑ quo notarius nõ recepit,& stipulatus non fuit,qa imò satis probari uidetur, notarium pro absente recepisse ꝑ illa uerba enunciatiua stipu-

11 lata,& solenniter publicata,tanquam † oĩa præsumantur solẽniter acta,cum sint dicta uerba prolata in scriptura.l. sciendũ. de ver.ob.& instit.de inut.stipul.§.si scriptum.& in §. fi.de fide iuss.& casu ẽt, quo pro absente non interuenisset stipulatio in

12 ipso actu donandi, nihilo minus † adhuc ualeret uirtute iuramenti,ₛm Ant.de Bu.& Abb.in prin.decr.per no.per gl. 1.q.7. quoties cordis oculus,Iuramentũ dirigitur in Deum, qui pñs est,& qui recipit pro absẽte.l.properãdum.§.sin aũt reus.ver. cum autem. C.de iud.& idem tenet Rom. & Alex.in l.stipulatio ista.§.alteri.de ver.ob.cum conc.de quibus ibi per eum . Et

13 † idem in confessione iurata,quæ probat etiam pro absente,ꝑ rationem prædictam,secundum Bar. in le.cum quis decedens. §.codicillis.in fin. de lega.3.Doc.in c.si cautio . de fide instrumen. cum multis concord. de quibus ibi plene per moder. Et quamuis aliud sit de iure ciuili,l.certum.§.si quis absente.de cõfes.tamen ₛm Imo.in c.cum contingat,de iureiu.ẽt in foro ciuili seruaretur prædicta opi.quæ vera est de iure canonico, quia qõ iuramenti est spiritualis,ₛm gl.in cap.possessor malæ fidei. de reg.iu.& maxime in terris ecclesiæ. per not. in c.1.de operis no.nunc.& in c.2.de arb.in 6. Secundo non obst.nullitas,quæ

14 etiam iuramentum supplet,& † eam validat,non obstante defectu solennitatis prædictæ, quia iuramentum est seruandum, ex quo seruari potest sine interitu salutis.d.c.cum contingat.& quia validat contractũ,super quo interponitur, & si solẽnitas, quæ in illo requiritur,omittatur,auth.sacramenta puberũ.C.si aduer.vend.& c.quãuis. de pac.in 6. & ita etiam tenet Io.And. in Spec.đ instr.edi.§.porro.in vlti.addi. cum quo videtur Ang. transire.in d.l.sancimus.§.fi.C.de don.dum se remittit ad nota, per Io.And.in loco prædicto,& Fede. de Senis consi.281. Statuto cauetur,&c.in fi.& Bal.in d.cum contingat.& ibi ẽt idem latius prosequitur, & tenet Imo.in 10. & vlti.membr.qui ẽt rñdet ad omnia,quæ allegãtur & allegari pñt in contrariũ . ubi ẽt Abb.idem tenet, & præsertim cũ renunciatũ sit oĩ,& cuicunq;

15 legum auxilio , & sic † videatur renunciatum legib.requirẽtib. insinuationẽ,per no.per Bar.in auth.matri & auiæ. C.quando mulier tute.offi. fungi potest . & in l.si quis sub conditione. de testa.tute.& quo casu,scilicet quando dictis legib.renunciatur cum iuramento,uoluit etiam Anto.de But. in d.c.cum contingat. in 7.membro,quod nõ sit necessaria insinuatio. ¶ Et istam opinionem tenet Maria. in consi. 77. In præsenti consultatione,&c.& Are.in consi.77. Et ratio,&c.in fi.& Alex.in cõsi.21. Attentis his, &c. tertio volum. & ibi refert etiam Maria. ꝙ ita aliàs fuit consultum per Ioan. de Ana. & se subscripsit. d.Ang. de Are.& Iaco.Zochus de Ferraria, ac etiam refert Ioan.de Ana.in dicto consi.ꝙ sic etiam aliàs fuit consultum per quendam dominum Pacem de Aquila,& ꝙ illi cõsi.subscripserunt se quasi omnes Doct. Bononienses,& præsertim Floria.de Sancto Petro,& Ioan.de Imo.ac etiam dicit Maria.& Areti.quod ista est communis opi.canonist.cui standum est in materia iuramenti, & quamuis multi voluerint contrarium,quos plenè refert Maria.in consi .per plures rationes,quas ibi allegat,illis tamẽ plene & late respondet post Ioan.de Imo. in dicto c.cum contingat . ad quas etiam respondet Alex.in dicto consi. Non ob.postremo, ꝙ secunda donatio, in qua appositum est cõstitutum, debeat præualere,per l.quoties. C.de rei vendi. quia quantum ad partem dimidiam donatam Thomasio absenti constitutum non transtulit in eum possessionem,nec dominium.d.le. communis seruus.§. fi.de acq.poss. & quamuis ibi dicatur , quod ꝑ ratihabitionem Thomasij cœperunt possidere hæreditate iacente ipsius donatoris , res delijt esse integra , & amplius non potest ratum habendo operari constitutum. l. bonorum . rem ratam habe. & prout etiam in specie vult Anto. de But. in cap. cum venisset. de restit.spolia.dicens ita tenere dominos de Rota,& idem tenet Bal.in c.1.quo temp.miles.& Alex.ĩ l.qđ meo. in prin.de acquir.poss. Nec est verum quod notarius,vel alius pro absente recepit cõstitutũ , & vbi receptũ fuisset a notario. tñ necessaria fuisset ratihabitio,qa quãuis ꝑ illũ q̃ratur actio ,

16 non tamen † reperitur iure cautum,ꝙ ipso iure per eũ q̃ratur dñiũ & possessio,vñ quærere nõ põt, nisi tanquam negociorũ gestor,& sic necessario dẽt sequi ratihabitio.d.l.cõis seruus.secundũ Mod.Perusin.in l.1.§.si iusserim.de acq. pos. & dñt se ita consuluisse.& plus dñt,ꝙ ẽt sequuta ratihabitione,non q̃reret possessio,ne concurrant tres fictiones,uidelicet ꝙ per aliam ꝑsonam quæratur possessio,& quod ꝑ cõstitutum, idẽ & ꝙ ratihabitio trahatur retro.l.fi.C.ad Mace. & quamuis de hoc ultimo dubitet ibi Soc.in fi.cum prædictis tamen transit, qñ ratihabitio non interuenit.& sic in loco prædicto tenet contra illud,quod uoluit in consi.in contrarium allegato.Quantum vero ad aliam partem donatam do.Alexandro præsenti,& etiam quo ad totum,alia ratione non fuit translatum dominium.Nã prima donatio facta Vrseo & fratri,fuit facta pure, liberè, & simpliciter, donatione puta , mera, ualida , simplici , & irreuocabili, quæ dicitur ex causa mortis , & post mortem intelligitur esse facta, &c. quia ergo donator pure & simpliciter donauit, & voluit quòd intelligatur facta post mortem, quod ui detur implicare contradictionem,vt euitet repugnantia,donatio in substantia dr̃ esse de præsenti. & hoc importat verbum,

pure

pure,& simpliciter,& sola executio dicitur collata post mortē. prout ēt probatur in d.l.vbi ita donatur.de don.caus.mor.quā sic declarat & intelligit Imo.in l.si diuortio.de ver.obl. & Alex. in l.si socer.§.Lucius.sol.ma.quod tanto magis ad euitandū cōtrarietatem est dicendum in casu nostro,per no.per Bar.in l.si. §.idem quæsijt.de cond.inde.sequitur,ꝙ apud donantem, donec viueret,dominiū erat remansurū,& per consequens ꝙ sub 17 hypotheca & obligatione bonorum † facta pro obseruandis, & ampliandis omnibus, & singulis in instrumento contentis etiam continentur bona donata adhuc non tradita, imo etiam si executio donationis non fuisset collata post mortem, sed fieri debuisset incontinenti,nihilo minus sub dicta hypotheca potuissent comprehendi,cum adhuc dñium dictorum bonorum ab ipso donante non fuisset abdicatum,sicut etiam res donata, antequam sit tradita,continentur sub obligatione bonorum facta alteri,ſm gl.in l.1.C.de iure fis.lib.10.in uerbo, perfectum. & ea ratione,quia tunc dñs erat.l.qđ sæpe.§.si res.quā gl.alleg. de contrahen.emp. Eadem igitur rōne est idem,qñ bona obligantur donatario,vt.s.sub obligatione contineatur res donata, & nondum tradita, & in qua obligatione non præiudicauit debitor donando bona alijs.l.debitor. C.de pig.quia ergo oīa bona, quæ fuerunt donata, sunt obligata pro pœna mille ducatorū promissa,& ꝓ dānis,expensis,& interesse,vt ex instrō ꝓbatur,pñt illi de Vrsis priores donatarij vti retētione dictorū bonorum ratione pignoris & hypothecę,donec eis de pdictis fuerit satisfactum,& non tm̄ contra ipsum debitorem,sed etiā contra secundū donatarium,per no.per Bart.in l.emptorem. C.loca.& in l.qui fundum.ff.eo.& in l.1.§.quod autem. de superfic. vbi notan. concludit, ꝙ licet singularis successor non teneatur 18 stare colono,vt in dictis iuribus,si tamen† locator obligauit cōductori,etiam generaliter omnia bona pro obseruatione contractus,poterit conductor stare in fundo iure pignoris, & pro interesse suo. Et idem tenent Bal.Ang.Pau.de Ca.in d.l.emptorem.& Pau.de Cast.in d.l.qui fundum.& Abb.in c.fin.ne præl. vic.suas. Antequam ergo successor offerat pœnam & interesse conductori,non pōt expelli.Et ita etiam volūt Imol.& Pau. de Cast.Rom.& Alex.in l.si filio.§.si vir in quinquennium. so.ma. & Sal.in d.l.emptorem.& Alex.in l.qui absenti.§.fina. de acqu. poss. Idem ergo eadem ratione in casu nostro,vt scilicet nō possit expelli primus donatarius ratione hypothecæ, donec secundus soluerit pœnam ꝓmissam,interesse,& expensas, dēt tñ ꝓtestari,ſm Doc.in locis præalleg.ꝙ insistit in bonis iure pignoris,aliàs uideretur insistere solum iure donationis, & posset ab eo bona uēdicari, & ideo bonum est, & vtile protestari.Et si dicatur,ꝙ cum dominium,saltem pro parte fuerit ex secūda donatione in alterum translatū,ꝙ non pōt haberi contra eum retētio,nisi prius facta excussione in bonis debitoris, sicut cōtra eum prius hypothecaria agi non posset.auth.hoc si debitor.C. de pig.respondetur,ꝙ illud procedit, quando tertius possidet, quia antequā contra illū agi possit hypothecaria, debet excussio prædicta pcedere,sed qñ debitor possidet pignus, ꝙ sit necessaria excussio,iure non cauetur, iō tunc hēt locū retentio, quia quod non mutatur,&c.l.præcipimus.in fi..C.de appel.& maxime,quia in retentione non est eadem ratio,quia est fauorabilior,quā petitio.l.si in area.§.fi.de condic.indeb. & ita vult Bar.& alij omnes, in locis proxime alle.qui præsupponunt, ꝙ absque excussione locum habeat retentio contra singularem successorem,in quem dominium fuit translatum.Præterea cū donata fuerint omnia bona præsentia & futura,notorium est donatorem,vel eius hæreditatem non esse soluendo, ideo isto casu non est indistincte necessaria excussio,ſm glo.not.Bar.& alios in l.fi.ff.si cer.petat.Sed,quod est plus,arbitror, ꝙ etiā secunda donatio in totum sit nulla,& ꝙ ex illa non sit translatū dominium, nec possessio ex constituto in ea apposito. Nam 19 vbi primis † donatarijs fuisset promissum per donatorem nō alienare bona donata, & illa fuissent hypothecata, secunda donatio non ualuisset.leg.si creditor. §. fin. de distract. pign. per quem Bar. ibi & in d.l.si filio.§.si uir.& in d.l.qui absenti.§.fin. concludit, ꝙ si locator promisit rem locatam pendente locatione alteri non alienare,& illam hypothecauit, quod alienatio,quæ postmodum sequitur,non ualet propter ius reale,qđ habet conductor in ipsa re, quæ fuit ei obligata, & sic tunc non habet locum d. leg.quoties. C. de rei uendic. Et ita etiam tenent ibi Mod.in 11.limitatione ad illā l.quamuis dicant hoc esse nouū,tñ hoc non hēt dubium,retenta opi.Bar.& aliorum in dictis locis, qui hoc psupponunt eē verū in quocunq; contractu. Et quamuis velint,illud procedere, qñ res prohibita alienari fuit in specie hypothecata,ſm Bar.in d.le.qui absenti.§. fi.& Bal.in l.ea lege.C.de cond.ob cau.& expresius Imo.in l.si ita quis.§.ea lege.de verb.obl.& Alex.in d.§.fi.& in d.§.si vir.nihilo minus in casu isto hypotheca fuit specialiter facta de reb. donatis,quoniam donauit bona præsentia & futura, conferendo executionem post mortem,& obligauit similiter bona præsentia & futura,& sic plus non cōtinet hypotheca respectu bonorum,quam ipsa donatio,& sic quo ad ipsam donationem generalem hypotheca generalis habetur pro speciali,quia idē operatur genus,quo ad genus,quod operatur species quo ad spēm l.si duo.de admin.tut.videndum est ergo , utrum bona donata dicantur saltem simpliciter prohibita alienari.Et est dicendū ꝙ sic,qm̄ donator promisit habere firma,rata,& grata tenere,attendere,& obseruare,adimplere,& in nullo contrafacere, dicere,opponere,vel venire per se,vel alium,seu alios,aliqua ratione vel cā,mō,vel ingenio,de iure,vel de facto,in iudicio seu extra,&c.Sub quibus verbis virtualiter promittitur, ꝙ bona donata non alienabuntur,quia alienando dr̄ contra facere,& contrauenire,& sic non adimplere promissa, ut probatur per Bal. in l.æde.C.loc.in vlt.col.versi.sed quid si non destruxit,&c.vbi no.determinat post Nico.de Matarel.ꝙ si conductor rē cōductā alienauit tanquam proprietarius, ꝓ potest expelli,sicut qñ dicta re male utitur,quia tunc dr̄ male versari rōne contractus quia facit id,quod est contra naturam contractus.l.fi.C.de acqu.pos.Igitur eodem modo ille,qui primo donauit,si postea alteri donat eandem rē,dr̄ malè versari ratione primi cōtractus, quia ex illo tenetur rem conseruare & custodire.l.uenditor.de ac.emp.& ideo punitur de falso ille,qui duobus dona.le.duob. de fal.& not.in d.l.quoties.& cum dare & dominium transferre ex primo contractu sit obligatus.l.in ædibus.§.fi.de dona.& l.senatus.§.1.de dona.cā mor.si fit per illum quo minus possit contractum præcedētem & promissionem adimplere, certum est,ꝙ dicitur uenire contra,seu contra facere.l.si seruū.in prin. de ver.obl.& l.Iulianus.el 1.de rei uendica.quia igitur bona donata fuerunt specialiter hypothecata,& alienari prohibita, saltem implicite & virtualiter, sequitur, quod secunda donatio facta illis de Zambecharij non ualuit. Et ita concludendum puto. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Dictio,si,& dictiones,non aliàs,nec alio modo,faciunt conditionem.*

2 *Dictio,nisi,quamuis sui natura non faciat actum conditionalem fallit tamen,quando illud,quod per eam adijcitur,venit implēdum ante emolumentum quæsitum.*

3 *Donatio secunda sub conditione facta deficit deficiente conditione.*

4 *Conditio,si,& quatenus a iure hoc permittatur,ad hoc ut impleta dicatur non sufficit,quod sit certum,utrum hoc sit a iure permissum,uel non,sed super hoc debet præcedere iudicis declaratio.*

5 *Donator potest in donatione apponere pactum, quod sibi licet facere, quicquid uoluerit in re donata durante eius uita naturali.*

6 *Donatarius per protestationem prohibens donatori arborum incisionem,quam per pactum iuratum illi concesserat,dicitur cōtrauenire,& cadit ab omni iure donationis.*

7 *Arbitrium boni uiri impertatur per hæc uerba, ad beneplacitū talis.*

8 *Dictio,penitus,idem importat quod dictio, omnino, idem quod ipso iure.*

9 *Quod dicitur,sententiam declaratoriam requiri,ubi pęna committitur ipso iure,procedit in pœna legali,secus in conuentionali,immo nec in legali est necessaria ad substantiam esse,sed ad executionem esse.*

10 *Sententia declaratoria non est necessaria,ubi est notorium fuisse contrafactum.*

11 *Verba hæc,nolens hoc instrumentum sortiri effectum, nisi obti-*

tineatur primum instrumentum infringi posse in contradictorio iudicio, quomodo debeant intelligi, & an illa verba in contradictorio iudicio, determitent uerbum, obtineatur, uel verbo, primum instrumentum infringi posse.

12 *Probationes solæ sine sententia faciunt rem manifestam.*

13 *Statuto uno cauetur, quod frater excludat sororem, in alio cautum est, quod si frater, qui excludit sororem, decedat sine liberis, & fratge consanguineo, vel filio fratris agnato masculini sexus, teneatur dictæ sorori relinquere dimidium partis suæ, decessit frater relicta filia, & sorore, & instituto agnato, dubitatum fuit, an dicta soror deberet habere dimidium, nec ne, & sic an illa uerba masculini sexus, determinent etiam uerbum, sine liberis.*

CONSILIVM CLXXXI.

PRO clara resolutione eius, de quo quæritur, vidēdum est de viribus ultimæ donationis factæ Nicodemo † & domino Carolo, & an prima donatio de eisdem rebus facta Antonio remaneat valida, vel sit resoluta. Quo ad primū videtur prima facie dicendum, ꝙ ex dicta donatione ultima agi non posit, qm̄ facta fuit præmissa protestatione, ꝙ per aliqua, quæ Franciscus donator dicat, aut faciat in præsenti instrumento aliquo modo non intendit discedere ab aliquo contractu alicuius generis aliàs inito de bonis, de quibus infra, nisi prout iuris fuerit, & si quatenus a iure hoc permittatur, & non aliàs, nec alio modo, & quatenus dictus contractus, ut supra infringi posit quocunq. mō & quacunq; ratione vel cā, nolens hoc instrm effectum sortiri, nisi obtineatur prædictum instrumentum infringi posse in contradictorio iudicio, &c. Ex quibus verbis apparet, ꝙ ultima donatio facta fuit sub duplici cōditione. Et primo, si & quatenus a iure permittatur, quæ dictio, † si, facit conditionem. l. qui promisit. de cond. inde. & ibi no. & l. si Titio. quādo dies lega. ced. & per Bar. in l. 1. de cond. & dem. & idem significant illa uerba, & non aliàs, nec alio modo, per no. in l. si quidē. C. de excep. & per Bar. in auth. ingressi. C. de sacros. ecc. versi. quarto quæro, &c. & facit, quod vult Bal. in c. 1. §. fi. quæ fue. prima cauf. benefi. amit. & Abb. in c. 2. de feud. & alia est conditio, quia non vult pręsens instrumentum sortiri effectum, nisi obtineatur prædictum instrumentum infringi posse in cōtradictorio iudicio, &c. Cum ergo velit, ꝙ obtineatur in contradictorio iudicio, ꝙ prima donatio posit infringi antequam secūda donatio habeat effectum, & sic antequam ex ea quæratur emolumentum, dictio † illa, nisi facit donationem conditionalem, etiam si alias ex sui natura prolata in cōtractu non reddat actū cōditionalem, sed illum resoluat sub conditione. l. 2. cum ibi no. de in diē addic. & per Bar. in d. l. j. de cond. & demon. ut probatur ex no. per Bar. in l. quibus diebus. §. Termilius. eo. tit. vbi vult, ꝙ dictio, ut, & aliæ, quæ sui natura faciunt modum, faciant conditionem, qn̄ illud, quod per eas adiicitur, uenit implendū ante emolumentum quæsitum ex uoluntate testatoris expressa vel tacita, quia natura cōditionis est, vt impleatur, antequam emolumentum q̄ratur. l. Thais ancilla. §. Suchus. de fideicom. liber. Requiritur ergo, ad hoc vt agi posit ex dicta donatione vltima, ꝙ utraq; cōditio fuerit impleta. l. si hæredi plures. de cond. inst. & ante implementū non cessit, nec venit dies & sic nō est ualida obligatio, nec actio. l. cedere diē. de verb. signi. ꝙ aūt dictæ cōditiones copulatiuæ non fuerint adimpletę, & maxime ultima, patet, quia non fuit obtentum in cōtradictorio iudicio, primum instrm donationis posse infringi, imo obtentum fuit contrarium, quia cum Franciscus donator egisset ad hoc contra Antonium primum donatarium, & petijset declarari donationem illi factam fuisse resolutam & annullatā, dictus donatarius fuit absolutus, & sic dicta conditio fuit defecta, & non adimpleta, ergo secunda donatio ex defectu conditionis deficit. l. legata. de condi. & demon. vel saltem non † fuit impleta, ideo interim agi non potest, ut ibi, quinimo quia conditio, uidelicet nisi ꝓut iuris fuerit, & si, & quatenus a iure hoc permittatur, & non aliter, nec alio modo, &c. non dr̄ impleta, quia ad hoc ut impleta dicatur, non sufficit, ꝙ sit certum, utrū hoc sit a iure permissum, uel non. sed † est etiam necessarium ꝙ super hoc præcedat iudicis declaratio, ut probatur per Iac. de Aret. Ray. & Imol. in leg. qui Romæ. §. Augerius. de verb. oblig. Nam dicit ibi text. ꝙ quis promisit dare, quicquid patrē suum debere constitisset, & exponunt prædicti, s. per sententiā diffinitiuam, quia sic propriè dicitur de debito. argum. l. 1. de re iud. & l. res iudicata. de reg. iur. Sed prædictis non obstantibus contrarium puto uerius. Nam dato ꝙ dicta secunda donatio facta fuerit sub duplici conditione per prædicta, est tamen verum, ꝙ utraque conditio fuit impleta. Ad qđ ostendendū præmitto, ꝙ Antonius primus donatarius tempore secundæ donatio. cum reseruatione vsufructus pro se, & pro uxore sua, & pacto expresso, ꝙ liceret dicto donatori serere, plātare, ædificare super dictis terris, quicquid uoluerit, & plātata, ædificata, ac soli natura nata, & existentia super eis incidere, excauare, extirpare, & demoliri, & fodere ad eius placitum, & sine aliqua licētia donatarij impune, & sine aliquo periculo, præcipue absque eo, ꝙ de iure suo cadat, nec aliquis posit ire habitatum super dictis terris, nec in eis se ingerere seu intromittere ipsorum iugalium vita durante. & ꝙ si dictus Antonius, vel eius hæredes, uel habentes causam ab eo, prædicta non obseruauerint, imo contrauenerint in aliquo eorum, præsens donatio penitus euanescat, ac sit nullius roboris vel momenti. Et prędicta fuerūt ēt iure firmata, & c. & † qđ pactū appositū ī ipsa donatione potuit apponi. l. legem. C. de do. sicut ēt omnia pacta apposita in contractu emphyteutico sunt seruanda. l. 1. C. de iure emphyt. & facit l. 1. §. si cōueniat. ff. de po. præsupponitur ēt, ꝙ cū dictus Franciscus donator vellet incidere quędam ligna, dictus Antonius donatarius fuit in iudicio protestatus, & ꝙ iudicis authoritate misit protestationē d. Francisco, sub hmōi forma, ꝙ peruenerat ad aures suas, ꝙ d. Franciscus volebat incidere arbores existentes super dicta possessione, quod facere non potuit, nec potest, maxime stante dicta donatione, ideo contra eū protestatus fuit, & protestatur, ac eū interpellat, quatenus non audeat, nec præsumat per se, vel alium eius nomine, incidere, nec incidi facere aliquas arbores existentes super dictis terris, aliàs contra ipsum protestatus fuit, & ꝓtestatur. ꝙ ipsum accusabit de furto, & de possessione turbata, & aliàs faciet, quæ de iure incumbunt, & sic protestatur. vt sibi præcipiatur, quatenus non dēat incidere aliquas arbores existentes sup̄ dictis terris. Et si de p̄dictis sentiat se grauatum, cōpareat cām sui grauaminis allegaturus, &c. Videndū est ergo, vtrū per talē protestationē dicatur donatarius contrauenisse, & in pœnam annullationis ipsius cōtractus incurrisse, & arbitror ꝙ sic. Nā dicta protestatio dicitur prohibitoria, seu inhibitoria eius, qđ ipsi donatario erat permissum uirtute dicti pacti, & de qua per Bar. in l. non solum. §. morte. de ope. no. nun. in 4. specie protestationis. versi. circa tertium. &c. Cum ergo per illā † d. Antonius donatarius conatus sit ꝓhibere incisionē arborum, quā per pactum iuratū concesserat, nō vr̄ dubiū, ꝙ contrauenisse intelligitur cōuentioni, ut probatur in l. si quis maior. C. de transac. ex not. per Bald. ibi in 2. not. qui dicit, plures esse modos cōtraueniēdi. Dicitur enim contrauenire, secundum eum, qui in contrarium supplicat, qđ dicit esse nota. Item qui iudicem adit per libellū cōuentionalē, uel facit partem citari, vel in aliquo facit cōtra promissa, & ꝓut factū reperitur in casu nr̄o, in quo iudex fuit aditus & interpellatus, & quia dicta ꝓtestatio ꝓhibitoria est ad iudicium ꝓuocatio, sic nunciatio noui operis. l. de pupillo. §. si quis ipsi p̄tori. de ope. noui nun. cum ibi not. ac ēt per eā dicitur fecisse ꝯ promissa. Ex tali enim protestatione, & etiam iudicis prohibitione dicitur quis turbari per uerbalem cōtradictionē, adeo ꝙ si alius dicat se posidere, contra illū datur interdictū uti posidetis. l. 1. §. huius aūt. & ibi per Bart. vti posi. & similiter cōtra illum, qui in iudicio cōtradicit verbo, confessoria cōpetit, secundum Bar. in l. si prius. de ope. noui nun. in quinta oppo. primæ partis. & de quo ibi late per Imo. & Alex. cū concor. de quibus ibi per eum. Et hinc ēt videmus, ꝙ ille, qui iniudicium aliquem vocat iniuste, tenetur actione iniuriarum. l. iniuriarū actio. §. si quis per iniuriam. de iniur. & in l. si vero. §. fin. & ibi no. qui satisd. cogan. Faciunt etiam ad prædicta. nota. per Bart. in l. sæpe. de re iud. in 5. & 8. q. vbi uult, ꝙ simplex ꝓtestatio, etiam declaratoria, habeat vim prohibitionis, de qua fit mentio in tex. cum quo trāseūt Raph. Imo. & Alexan. ibi in pen. char. licet Pau. de Cast. aliter diceret. ¶ Nec obstat ꝙ reseruata sit facultas incidendi arbores ad placitum Francisci, quod † verbum importat arbitrium boni viri, secundū Bal. in l. fi. §. 1. comu. de lega. quia pro-

protestatio,& prohibitio restringit etiam arbitriũ boni viri,cũ in ea contineatur,ꝙ non audeat incidere aliquas arbores, sub quo verbo,aliquas,quælibet arbor prohibetur incidi,& sic illa etiam quæ arbitrio boni uiri includitur,per no. gl.in cle.j. de foro compe.& probatur in l. Gallus. §. in omnibus.de libe. & posth.& ibi no.Are.ex tali ergo contrauentione & inobseruantia donatarij,resoluta fuit ipsa donatio uirtute pacti,quo actũ fuit,ꝙ in hunc euentum donatio penitus euanescat,ac sit nullius roboris vel momenti fuerit,& est expressum in l. 1.ff.de dona. atq. ẽt quia illa dictio , penitus, idẽ importat † qđ dictio, omnino.l.j.C.de glad.peni.tollen.lib. 11.& Arch. in c.1.de supplen.negli.præla.in 6.& per Io. And.in c.j. de postu.præl. eo. lib. & gl.in cle.j.de præb.& Alex.in l.qui usumfructum.de ver. obli.& quæ dictio,omnino,idem significat,ꝙ ipso iure,secundum gl.in l.j.§.si pecuniam.ff.depo.& etiam donatarius cecidisset ab omni iure,ẽt absq. pacto expresso non seruando promissa,& ueniendo contra iuramentũ.l.si quis maior. C. de pac. q locũ hẽt in quolibet contractu,ſm oẽs ibi. Et propterea stantibus præmissis frustra quæritur, vtrũ reuocari possit donatio ex capite ingratitudinis,& an locũ isto casu habeat remediũ.l.fi. C.de reuo.don. & utrũ,ꝙ ibi dř. locũ habeat in donatione ob cãm, quoniam certum est,ꝙ isto casu resolute fuit donatio,de qua agitur propter pactũ expressum,& propter periurium.& quãuis etiam resolueretur demũ,si donator uoluerit,& declarauerit se uelle.l.2.de leg.cõmis.& per no.in l. & eleganter. in prin.de dolo.& in l.iurisgentium.§. prætor ait. de pact. per gl. & in l.in causæ.la 2.post prin.in uersi.maiores.de mino.nihilo minus hoc satis declarauit donator in instrumento secũdæ donationis factæ.d.Carolo & Nicodemo,in quo donãdo illis recessit a prima donatione.Et istud facere potuit nulla præcedẽte iudicis declaratione, quia licet dici soleat, ꝙ in casib.in quibus pœna committitur ipso iure.hoc tamen intelligitur si præcedat declaratio super facto,propter quod dicitur pœnam esse commissam. cap. cum secundum,de hære.in 6.& prout etiam per illum text. uult Aret.& Ioan.Andr.in c.j.de homi.eod. lib. & Alexan.in proposito in d.l.si quis maior.C.de transac.quia istud procedit in pœna legali, sed † pœna conuentionalis, de qua agitur committitur cum effectu, & ad pœnam agi potest statim,quod est contra factum,ac etiam satis,est, ꝙ in processu,in quo pœna petitur,probetur, quod fuerit contrafactum. l. hoc iure.de verb.oblig.& latius dicetur paulo post. Praeterea etiam in pœna legali non est necessaria declaratoria ad substantiã esse, sed ad executionem esse,ſm Bal.in c.1.in princi.de feud.sine cul.non amit,vbi dicit,ꝙ aut quis ratione culpæ est priuandus,aut est priuatus ipso iure. Primo casu necessaria est sñia ad esse pœnæ.l.eius qui delatorem.de iure fisci.sed secũdo casu non est necessaria ad substantiam esse,sed ad executionẽ esse,per no.per Io.An.in d.c.1. de homic. Et plus dicit Bal. ꝙ etiam executio facta non precedente dicta declaratione,nõ erit iuri contraria,per no.per Inn.in c.ex ratione. de appel. & cum Bal.transit Alex.in consi.6.in ult.colum. tertio vol.vbi ẽt dixit,ꝙ potest iudex ferendo sententiam diffinitiuam declarare incidenter Antonium cecidisse a iure suo propter inobseruantiam promissorum,quamuis etiam secundum hoc non sit necessarium,& executio facta sine dicta declaratione non esset iuri contraria per prædicta.Et alia ratione non fuit necesse ꝙ præcesserit dicta sententia iudicis declaratoria,quia notoriũ est & manifestum,ꝙ Antonius contrauenit,& ꝙ promissa nõ adimpleuit,quia de contrafactione constat ex actis,quæ faciũt notorium secundum glo.in c.significauerunt.de testi.in ver.liquere. Quando † autem est notorium,fuisse contrafactum,dicta declaratio non est necessaria, ſm Abb.in c.cum non ab homine.de iudi.& est de mente Bal.in l.iubemus. la 2.§.1.de sac. san.eccle.& idem vult Domi. in d. c.cum secundum. de hære. Sufficit ergo declaratio donatoris.secundum Alex.in d.conf.6. & ad quam declarationem non fuit necessaria citatio partis,secundum eum,quod ad hoc etiam alleg.Roma.in consi.212.In Christi nomine,quoad primum,&c. Et ex hoc sequitur, quod postquam Antonius donatarius ipso iure cecidit a iure, quod potuit donator alteri donare dicta bona , non requisito dicto Antonio, sicut quando emphyteuta cecidit ipso iure per alienationem a iure suo.leg.2. cum ibi not.C. de iure emphy. potest dominus alteri rem concedere absque eo ꝙ aliter requirat primus,ſm Bal.in c.quæ in ecclesiarum.de consti.& Alex.cõs. 44. Visa facti narratione 3.col.Nec obst.alia in contrarium allegata.Et primo, ꝙ dicatur donatio ultima facta Nicodemo & do.Carolo,sub duplici conditione,videlicet,si & quatenus a iure permittatur, & nisi obtineatur dictũ instrũm infringi posse in contradictorio iudicio , &c. quæ ultima conditio non fuit impleta,sed potius defecta,cum Antonius,contra quem fuit actum ad annullationem contractus, fuerit per iudicicem absolutus, & q̃ conditio debuit impleri simul cũ prima.l. si hæredi plures.de condi.insti.& ꝙ agi prius non potuerit.l. cedere diẽ. de uerb.signific.Et pro rñsione,præmitto, ꝙ † illa verba,in cõtradictorio iudicio,non determinãt verbũ,obtineatur,remotum,sed illa verba proxima,s.infringi posse.Cessante igitur tali relatione verbum illud, uidelicet nisi obtineatur, intelligitur, s. de iure ex legis determinatione, & nõ ꝑ sñiam hominis,hoc est,iudicis.& etiam aliàs exponitur tali casu,s.apud vel inter peritos,sicut uel simili mõ.l.pe.de lega. 1.ibi,obtinuit sñia Galli. & erit sẽsus, ꝙ si obtineatur de iure,quod importat,ac si dictũ fuisset, si constabit de iure, prædictum instrumentum infringi posse in cõtradictorio iudicio,&c. secũdũ quem sensum nõ est necessaria iudicis declaratio uel sententia,sed satis est,ꝙ cõstet de iure,instrumentũ infringi posse in iudicio,& sic sub cõditione ponitur sola possibilitas & potẽtia infringendi in iudicio,& non necessitas,& sic non est necesse , ꝙ infringatur per sententiam,sed sufficit,ꝙ de iure possit infringi.Et istud etiam probatur ex no.per Ang.Imo.& Ale.in l.ita stipulatus.la grande.de uer.ob.quia in tex.dicitur.Nec ante committetur stipulatio,quam declaratum fuerit,reum promittendi sisti non posse Ang.ibi no.ꝙ vbi stipulatio debuit committi, postquã aliquid desiit posse fieri,uidetur requirere sententiam declaratoriam, qua declaretur, conditionem impleri non posse,& ante non possit agi ad pœnam.Tamen contrarium uidetur esse verũ,ſm Ange.quia incontinenti cum certum est, conditionem impleri non posse,agi poterit,quia cessit, & venit dies obligationis.l. cedere diem.de uer.sign.Et sic satis est,ꝙ dicta declaratio fiat ĩ ꝓcessu probationis,ut sic possit deueniri ad ꝯdẽnationẽ.Sicut in simili dř in excussione bonorũ facienda ꝯ principalẽ,ut possit agi ꝯ fideiussorẽ,vel tertiũ possessorẽ, q̃a non est necesse ꝓnunciari,excussionem esse legitime factam , dummodo cõstet eã esse factam,ut no.gl.in l.pe.C.ad Tre.& Iac.de But.in auth. hoc si debitor.C.de pig.de quo per Bar.& alios,in l.stipulatio. §.habet.de ope.nou.nun. & cum Ang.transeunt Imo.& Alex. qui pro hoc alleg.l.hoc iure.de verb.oblig. in ver.exploratum. vbi probatur,satis esse, ꝙ † sit exploratum & manifestum,conditionem impleri non posse, sed probationes solæ sine sñia faciunt rem manifestam.c.cum olim.de ver.signifi.c. fi.de cohab. cler.& mulie.& in l.fi.cum gl.in verb.manifestum.C.de rebus. credi.ergo satis est, ꝙ per probationes appareat,constare actionem ad pœnam competiisse.Et ita etiam vř sentire Bal.ſm Ale. in l.cum testamento.in fi.de testam.manu.& l.si quidem C.de excep.Nec ob.tex.in dicta l.ita stipulatus.in uer. fuerit declaratum,&c.Quia intelligo declaratũ,dicit Ale.per facti veritatẽ , & non per iudicem.Et rñdet etiam ad no.per eum . Sicut ergo procedit dicta expositio Ale.ad illud verbum,fuit declaratum , & ita etiam dẽt admitti ad uerbum,obtineatur, expositio prædicta.ſm quam satis est, ꝙ a iure ita sit determinatum,absq;eo ꝙ sit taliter obtentum per sententiam.Et istud etiam uult Ale. in d.l.qui Romæ.§.Augerius de ver.obl.vbi vult, ꝙ illud uerbũ debere constitisse,verificetur,si per euidentiam probationum constet,& aliter quam per sententiã iudicis, per allegata superius,quicquid dicãt ibi Iac.de Are.& Ray.contra quos allegat etiam per Ang.nota.& per Imo.& Mod.in d.l.ita stipulatus.in no.Et si dicat,quod in casu nostro fuit expressum in contradictorio iudicio,& non simpliciter fuit dictum , nisi obtineatur & quo casu,si uerbum,in contradictorio iudicio,fuisset omissum, procedere posset, quod non esset sententia necessaria, ꝑ superius allegata.Ad istud respondetur,quoniam,ut dixi in cõtradictorio iudicio,non determinat uerbum , obtineatur , nec ad illud refertur,sed ad proxima tãtum,& ad illud,scilicet prędictum instrumentum infringi posse,& sic uerbũ,obtineatur, non determinatur a prædicto uerbo , in contradictorio iudicio,sed ab alio uerbo subaudito,quia dum dicitur,obtineatur, subauditur,de iure,uel ex iuris determinatione , & est perinde ac

ac si expresse fuisset dictū,nisi obtineatur, ẜm iuris dispositionem,& determinationem, prædictum instrumentmu infringi posse in contradictorio iudicio.Quo casu satis est constare, ꝙ possit infringi in iudicio contradictorio,& absque eo ꝙ infringatur per sententiam.Et ꝙ ita sit,ꝙ verbum,in contradictorio iudicio,non determinet verbum,obtineatur,sed solum ꝓxima prout dictum est,probatur per plura.Et primo,quia si aliter diceretur,illa verba,nisi obtineatur prædictum instrumentū infringi posse in contradictorio iudicio,&c.importarent,ꝙ debeat pronunciari instrumentum infringi posse.qui modus pronunciandi esset ineptissimus,ex quo non infringeretur,neque annullaretur instrumentum vel contractus,sed solum declararetur posse infringi.Ex hoc enim ꝙ possit infringi,nō sequit͂, ꝙ per sententiam infringatur,de cuius natura est condemnare vel absoluere,ꝙ quis debeat, vel possit condemnari.l.1.de re iud.immo vr̄,ꝙ sententia dicto mō lata non ualeat,sicut nō valet,qñ iudex pronunciat,aliquem eē condemnandum,ẜm Barto.in l.j.C.si aduer.liber.& Io.And.in Spe.in tit.de exce.§.viso. vers.porro.in addi.quæ incipit,dat intelligere.quem etiam simpliciter refert Anto.de But.in c.cum venerabilis.de exce.& idē etiam vult Bal.Ang.Imo.Rom.& Ale.in l.j.§.si quis ita.de ver. oblig.quia tractus futuri temporis non pertinent ad iudicem. l.1.in prin.de vsufr.l.non quemadmodū.de iudic.& quia aliud est cōdēnare, & aliud est pronūciare cōdēnandū,ar.d.l.1.C.si aduer.sol.& l.q̄ se dicit.de iud.& ꝑ alia plura similia,de q̄b.per in d.§.si quis ita. Debet ergo relatio fieri solum ad proximum uerbum,& non ad remotum, ne reddatur actus ineptus & inutilis,arg.l.Titia.§.idem respondit.el 1.de ver.obl.& l.seruo alieno.§.si ab impubere.de lega.j.& per notata in l.si idem cum eodem.§.fi.de iurisomn.iudic. Et etiam ex intētione præsumpta disponentis,propter quam solet induci repetitio, ẜm Bal. in l. fi.C.de lib.pręte.& in l.Titius.C.de oper.lib.& Bar.in l.Seia.§. Caio.de fund.instru.& Aret.in consi.1.col.pe.& quæ isto casu colligitur tam ex præcedētibus quam ex sequentib.iuxta.l.qui filiabus.in prin.& l.si seruus plurium.§.fi.de leg.1. Nam per illum fuit præmissa protestatio,quod non intendit discedere ab aliquo contractu aliàs inito super bonis,de quibus agitur, nisi prout iuris fuerit,& sic & quatenus a iure hoc permittatur, & quatenus dictus contractus,ut supra,infringi possit,&c.ꝑ hæc uerba apparet, ꝙ donator se retulit ad illud , quod ius uult & disponit circa recessum a dicto contractu præcedenti, & non ad illud quod declarabitur & pronunciabitur per sententiam iudicis.Et idem etiam ex sequentibus demonstratur, inquantū narrat quod dictus Antonius donatarius cecidit a iuribus suis ex contrafactionibus, &c. & sic uidetur hr̄e respectum magis ad actum ipsius donatarii,per quem dr̄ contrafecisse, quā ad actum & declarationem iudicis. Et prædicta etiam probantur ex no.per Bal.in l.1.in fi.C.de legi.hæred.vbi dicit,ꝙ accidit Pisis qō ardua de facto sub his terminis,Statuto cauetur,ꝙ frater

13 excludat sororem dotatam.† ex alio statuto cautum erat, ꝙ si frater,qui sororem excludit,decedat sine liberis & fratre cōsanguineo,uel filio fratris agnato masculini sexus, teneatur dictæ sorori relinquere dimidiam partis suæ.Accidit,ꝙ Titius habēs filiam dotatam condidit testamentum,in quo masculum hęredem instituit,& dictæ filiæ relinquit decem iure institutionis, demum dictus frater decessit relicta quadam filia condito testamento,in quo instituit agnatum, quærebatur, an filia dicti Titii deberet habere dimidiam pręd ictam.Et arguit primo Ba. uideri quod sic, quia illa uerba,masculini sexus,uidentur etiam referri ad illa uerba, sine liberis, quia verbum commune refertur ad omnia l.nam hoc iure.de uulg.& pup. & quia clausula in fine posita refertur ad omnia.cap.secūdo requiris.de app. sed Bal.refert consuluisse cōtrarium,quia quando prima clausula habet propriam & specialem determinationem, clausula in fine posita non refertur ad aliud per l.talis scriptura.de leg. 1. & quia clausula posita in coniunctione, & non absolute, non refertur, nisi ad proximum determinabile, per not. in l. 1. C. de libe.præte. Et subdit, quod ubi præcedentia sunt aduersatiua,clausula sequens respicit illud, cui probabilius adaptatur.Et si est dubium, respicit vltimo loco dictum. allegat. d.l.si idem cum eodem.§.fin.de iuris.om.iud. Sicut ergo in casu Bald.illa verba, masculini sexus,qualificant personas proximas,& nō liberos decedentis prius nominatos, ēt sub eodem contextu verborum, ita etiam,& multo magis,est idem in casu nostro.in quo cōcurrunt alia,de quibus supra.Et cum Bal.etiā ad propositum transit Alex.in consi.48.vol.1.vbi ēt ad hoc allegat alia plura,quæ ad casum nostrum possunt adaptari commodè, quæ aliter non refero,quia pręmissa puto sufficere. Et sic per prædicta patet, ꝙ etiam vltima conditio,sub qua facta fuit ultima donatio,fuit impleta.Quia,vt dictum est, pro eius implemento nō fuit necessaria iudicis declaratio,sed solū iuris determinatio,& quæ de præsenti est certa.l.ancillæ. C. de fur. & l.ornamentorū.de aur.& arg. leg.& ideo nō suspendit obligationem.l.cū ad præsens.si cer.pet.Et per hoc tolluntur quasi omnia,quæ in contrarium allegantur.Et dato etiā,ꝙ pro implemento dictæ conditionis requireretur sententia iudicis, esset tamen declaratoria,s. dictum instrumentum infringi posse, quæ non censeretur apposita ad substantiam esse,sed ad executionem,ut colligitur etiam clarè ex illis verbis instrumenti,videlicet uolens pr ędictū instrumentū effectum sortiri,&c. per quæ verba patet,ꝙ cogitauit de effectu,& sic de executione,in qua consistit effectus.Et sic suspenderet substantiam obligationis,sed solum executionem,vt etiā dicit Bal. & retuli superius in c.1.in prin.de feud.sine cul.non amit.& probatur in l. muto.§.1.de tute.& per Bar.in l.j.in 2.col.de cond.& demon.& ꝑ Mod.in l.3.§.filius.de lib.& posth.Cum ergo dicta cōditio nō suspendat substantiam obligationis, sed solum executionem, potuit agi ante declarationem iudicis,& potest iudex ferendo diffinitiuam declarare incidenter,Antonium primum donatarium contrauenisse,& ipso iure ab omni suo iure cecidisse,secundum Alex.in consi.6.col.ult.uolu.1. Et istud certum est in casu nostro,in quo, ut dixi,conditio solum apposita est executioni, ideo satis est, ꝙ ante executionem præcedat declaratio conditionis implemento,dicta l.muto.§.1.& ista est clara responsio. Nec ob.ꝙ primus donatarius fuerit absolutus a petitione donatoris,in qua petijt dictum donatarium declarari contrauenisse,& a iure suo cecidisse,quia exceptio rei iudicatæ nō obstat alijs donatarijs causam habentibus a d eodem maxime,pręsertim quia illis ignorantibus lis fuit inter prædictos agitata, ideo illis non pręiudicat sententia, cum ante litem inchoatam præcesserit secunda donatio .leg. sæpe. de re iud. & not. gloss. & Barto.in leg.superatus.in princip.de pign. nec sufficit scientia superueniens etiam post sententiam, etiam si non sit appellatum secundum Bald. in leg. 2. C. de fide instru. & Innocen. & Anto. de Butr. in capit.cum super. de re iudic. Et quia ista est clara, & vera responsio, propterea circa hoc ulterius non insisto. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Donatio dicitur causa mortis,& non inter uiuos,quādo in ea facta fuit mentio mortis, & donator sibi reseruauit facultatem disponendi de rebus donatis,donec uixerit,& uoluit quod bona quæ reperientur tempore eius mortis, sint donatarij,& substātiam donationis post mortem suam contulit. & nu.2.*

3 *Donatio,etiam modo prædicto facta,non dicitur causa mortis, sed inter uiuos,si in principio instrumenti dictum fuit titulo donationis inter uiuos dedit,tradidit,& donauit.*

4 *Quod dicitur,donationem esse causa mortis, quando facta est mentio mortis,procedit in dubio,non quādo apparet,quod fuit facta animo donandi inter uiuos.*

5 *Vbi in donatione de morte est facta mentio per modum dilatiōis non intelligitur donatum causa mortis,sed inter uiuos.*

6 *Substantia donationis collata post mortem censeri non potest, quando donans usumfructum sibi reseruauit.*

7 *Donatio adhuc remanet inter uiuos,tametsi donans sibi reseruauerit facultatē disponendi de rebus donatis usque ad extremū uitæ,sed dicitur resolui sub conditione,si & quatenus sequatur alienatio.*

8 *Proprietas uxori legata intelligitur, quando maritus ei legauit usūfructum fundi,& eam alienare prohibuit.*

9 *Donatio facta in pœnam mutati testamenti, non ualet, licet nō sit omnium bonorum præsentium & futurorum, & quamuis non fuerit facta in ipso testamento,& sub conditione,si reuocauero testamentum,tamen si fiat statim post, & coram eisdem testibus,in fraudem facta dici potest.*

10 *Do-*

10. *Donatio omnium bonorum præsentium & futurorum absolute facta, siue contingat mutari testamentum, siue non, ualet, præsertim reseruata certa quantitate, de qua possit testari.*
11. *Donatio facta casu, quo mutetur testamentum, tunc demum non ualet, quando totum aufert liberam testamenti factionem.*
12. *Donatio, per quam in totum aufertur testamenti factio valet, quum fit ecclesiæ.*
13. *Donatio facta ecclesiæ, item ob causam, item in qua adest iuramentum, ualet sine insinuatione.*
14. *Donatio, in qua donans reseruauit sibi facultatem disponendi vsque ad extremum vitæ de bonis donatis, prout sibi placuerit, an censeatur reuocata, si donans in secundo testamēto de dictis bonis aliter disposuit, dato etiam quod sit donatio inter uiuos. & numero 15.*
16. *Donator, qui sibi reseruauit facultatem disponendi de rebus donatis pro eius necessitatib. de illis in testamento disponere nō poterit, nec quum uoluit quod bona, quæ reperientur tempore eius mortis, sint donatarij, & nu. 17.*
18. *Contractus, qui resultat ex donatione facta cū obligatione, quod donatarius satisfaciat legatis in primo testamento relictis, nō est innominatus simpliciter, sed nominatus mistus cum innominato, & si esset innominatus, in illo non haberet locum pœnitentia fauore ecclesiæ.*
19. *Donatio etiam causa mortis non facta in testamēto, in qua fuit actum, quod per alienationem inter uiuos posset reuocari per penitentiam, uel alium modum, non potest reuocari.*
20. *Legata, quibus donatarius tenebatur satisfacere, si sint reuocata per donatorem in secundo testamento, an ad ipsum reuertantur, uel pertineant ad donatarium. & nu. 21.*
22. *Fructus extantes tempore mortis donatoris sunt donatarij, quādo in donatione fuit actum, quod bona, quæ reperientur tempore mortis donantis, sint donatarij.*
23. *Honoratus in quota, uel in aliquo, quod contineat debita & quota credita, non potest grauari a testatore ultra uires relicti in alia ipsius.*

CONSILIVM CLXXXII.

EX themate proposito plura oriūtur dubia. Et primò quærendū est & videndū, quę, & qualis sit donatio facta monasterio & monachis sancti Benedicti. Et prima facie dicendū vr̄, ꝙ sit donatio cā mortis, quoniam ipsa donatrix reseruauit sibi facultatem vendendi, permutandi, & faciendi de ipsis bonis donatis, sicut ei placuerit, vsque ad extremum uitæ suæ, & ex tūc illa bona mobilia & immobilia, quæ comperirentur dictę testatricis & donatricis, sint & intelligantur esse monasterij sancti Benedicti, & quod ex tunc testamentum prædictum & donatio suprascripta habeant locum, &c. Quia ergo donatio causa 1 mortis ex pluribus colligitur. Et primo, quia † in eo fit mentio mortis, quo casu in dubio præsumitur donatio causa mortis, & non inter uiuos, ut notatur in l. Seia. de dona. cā mortis, & in lege Seia, de dote prælega. & per omnes in lege quę dotis. solu. mat. Secundo idem significat illa reseruatio, ꝙ possit donatrix de bonis donatis disponere ut sibi placuerit usq. ad extremū uitę suæ, quæ non conuenit donationi inter uiuos. l. post perfectam. C. de donation. inter uirū & uxorē, sed donationi cā mortis, postquam durat facultas alienandi, adeo ꝙ per alienationem uoluntariam intelligitur reuocata, sicut & legatum ſm, Dy. in l. Stichū, qui meus erit. de leg. j. quod est singulare, secundum Bal. ibi. & Alex. in l. 2. eo. ti. & in l. non omnis. si certū peta. ex quo. n. huiusmodi donatio est reuocabilis, non vr̄ stare in sua propria natura, sicut pactū, ꝙ donatio cā mortis non possit reuocari dicitur contra substantiam actus & trāsit in donationē inter uiuos. l. ubi ita donatur. de don. causa mor. Ita econuerso, ꝙ possit reuocari est contra substantiā donationis inter uiuos. iō dici dēt isto casu mortis causa donatio. Et ita considerat Are. in l. hæredes palā. §. fi. de testam. col. pe. Tertio quia actū est, ꝙ bona, quæ cōperirētur dictæ donatricis ad extremū uitæ suæ, sint & esse intelligātur dicti monasterij, & sic toto tpe vitæ suæ dn̄ium reseruauit, & illud ad monasterium prius transire noluit, ad ꝙ statim transiuisset, si donatio inter uiuos fuisset, tū quia interuenit ficta traditio, s. constitutum, & ususfructus retentio, ex qua dominium transfertur, & possessio. l. quod meo. in principio, de acquir. possess. notatur in l. 3. in princip. eod. titu. & in l. quisquis. C. de dona. & quia etiam absque traditione dominium transit in ecclesiam. ipso iure. l. fi. C. de sacrosanctis eccles. Quarto quia uoluit donatrix, quòd ex tunc, id est post mortem testamentum prædictū & donatio suprascripta habeat locum. Ex quibus verbis constat, quòd donatio in substantia est post mortem collata, ut probatur ex illo uerbo, donatio, quod significat ipsam dispositionem. Et quia illa uerba, locum habeant, determinant non solum donationem sed etiam testamentum, sed quo ad illud dispositio sumit effectum post mortem, ut notat gl. in leg. illa institutio. de hæred. insti. quæ dicit, quòd uidetur testator disponere de rebus suis eo tempore, quo desierunt esse suę, scilicet post mortem, ergo idem uoluisse creditur de donatione, ut æqualis sit determinatio. l. iam hoc iure. de uulgari & pup. leg. si legatarius. §. 1. & ibi 2 Bar. de legatis 3. Si † ergo substantia donationis & effectus inuenitur post mortem collatus, esse non potest donatio inter viuos, sed dici debet causa mortis, vt colligitur per notata ꝑ Bar. in l. nam si cum moriar. de condictione indebi. Et in terminis hoc uoluisse uidetur Angelus in consi. 253. incip. Domina Antonia de Florentia, &c. Nam & in casu suo fuerunt adiecta illa uerba, quam donationem præfata domina Antonia uoluit valere, & uires habere post mortem ipsius, & statim morte sequuta, & non prius, &c. Vnde secundum Ang. cum effectus & substantia, & ipsum principium, fons & origo contractus collata sint post mortem donatricis, quis dicet, hanc donationem inter uiuos fore, cuius initium inter uiuos est secundum proprietatem suæ naturæ licet effectus executionem concernens possit differri post mortem, ut post quemlibet diem alium certum uel incertum. Pro hoc etiam fortissime facit, ſm eū, qa donatio causa mortis proprie est illa, cum quis ita donat, ut magis se habere velit, quam donatarium, & magis donatarium, quam hæredem donantis l. j de dona. cā mortis. Et ita fuit in casu suo pariter & nostro, ut clare demonstratur ex uerbis. Donatio uero inter viuos directo est naturæ oppositæ & contrariæ, quia donans in liberalitate exercenda ardens existit, & præpostero ordine caritatis se ipso prædiligit donatariū, ut ibi latius per eum. Qui etiam subdit, ꝙ quamuis donatrix illo casu promiserit, sicut etiam fecit in casu nostro, perpetuo & omni tempore habere rata & grata omnia & singula, &c. & ea attendere & obseruare, & in aliquo nō contrafacere, &c. ꝙ propter hoc non transit contractus in donationem inter uiuos, sed donatio remanet cā mortis, & est reuocabilis, per notata in l. si aliena. §. fi. de dona. causa mort. Et istud idem etiam uoluit Alex. in d. l. q dotis. sol. mat. qui ad hoc etiam allegat Bal. in l. cum quis. de cōdi. ob cau. quia, ſm eum, verba prædicta intelliguntur ſm naturam actus, super quo interponuntur. l. damni infecti stipulatio de dam. infect. Nec etiam prędictis obstare vr̄, ꝙ in principio instrumenti dicatur, ꝙ titulo donationis inter uiuos dedit, tradidit, & donauit, &c. quia hmōi verba possunt aliquo modo adaptari ad donationem cā mortis, quæ habet formam contractus, ut traditur in l. Seia. de dote præl. & l. inter mortis. in fi. de donatio. cā mor. & per Doct. in l. 2. de lega. 1. Et sic quo ad hoc censetur donatio inter uiuos, prout isto modo declarat Are. in d. l. hæredes palam. §. fi. col. pen. de testamen. Sed præmissis nō obstantibus contrariam sententiam arbitror probabiliorem, & sic ꝙ dicta donatio non sit cā mortis, sed inter uiuos, quia, vt 3 dixi supra proxime, † dicta domina dedit, tradidit, & donauit titulo donationis inter uiuos. quæ uerba significant clare, quod uoluit facere donationē inter uiuos, quia ex uerbis declaratur intentio. l. Labeo. ver. Tubero. de supel. lega. & a quibus nō est recedendum in dubio. l. non aliter. de leg. 3. Et ita in terminis uoluit etiam Ale. in consi. 14. vol. 1. Nā & in casu suo donatrix uoluit donationem ualere post mortem, & tunc concludit illā donationē eē īter uiuos, eo quia etiam dixit, ꝙ titulo inter viuos dedit, & donauit, quo casu non est credendum, ꝙ sit causa mortis, quia sumus in casu claro & certo, alleg. no. per Cy. in l. 2. C. de iur. do. & per Bar. in d. l. quæ dotis. in 1. col. dum opponitur de l. cum marit. §. fiu. de pact. dot. ubi dicunt, ꝙ illud, qđ 4 dicitur, † donationem eē cā mortis; quando est facta mentio mortis, procedit in dubio, sed quando apparet, ꝙ est facta animo donandi inter uiuos, non curatur, ꝙ sit facta mentio mortis.

tis. Adducit ēt nō. per Bar. in l. stipulatio hoc mō concepta. de verborum obl. vers. quæro, aliquis vult parere, &c. & in l. fin. C. de pact. in 3. q. vers. si igitur promitto tibi, &c. vbi dicit, ꝙ si dono tibi post mortem, quamuis in dubio dicatur eē donatio causa mortis, tamen fallit, si sit dictum, ꝙ sit inter uiuos. Istud etiam confirmat per ea, quæ voluit Oldr. consi. 5. incip. Titius dedit duobus. vbi vult, ꝙ quamuis dictum sit, ꝙ quis donauit occasione matrimonii contracti, & quia multa grata a donatariis recepit, quæ verba videntur significare, ꝙ ob cām sit facta donatio, tamen quia postea subiunxit, ꝙ donabat sponte, libere & pure, cōcludit, ꝙ propter hæc uerba, donatio sit simplex & non ob cām, & cā prius posita in dubio præsumitur impulsiua, & non finalis. l. Titio centum. in prin. de cond. & demon. & l. 2. §. fi. de donatio. In casu igitur nostro debent verba prædicta etiam operari, ꝙ sit donatio inter uiuos, quamuis etiam sit post mortem omni respectu, & sic etiam quo ad substantiam collata post mortem, quia nihil repugnat, ꝙ actus dicatur inter uiuos, quamuis sit totum collatus post mortem. l. 1. C. ut act. ab hered. & contra hæred. l. hæreditarium. ff. de bo. autho. iud. poss. l. fi. C. de contrahen. & committ. stipu. & d. l. nam si cū moriar. de condi. indeb. Insuper ad propositum mouetur Alex. ex 5 no. per Bal. in l. 2. C. de iure do. dicens, † ꝙ vbi de morte est facta mentio per modum dilationis, non intelligitur eē donatum cā mortis, sed inter uiuos. Et hoc cognoscitur, quando in verbis executiuis, & non dispositiuis est facta mentio mortis, ſm eundem Bal. in addit. Spe. in ti. de instr. edi. in vlt. col. ver. si quis donauit, &c. Sicut ergo in casu Alex. ut ipse dicit, ita & in casu nostro debet intelligi, ꝙ de morte sit facta mentio in executione, ex quo inter uiuos dedit & donauit. Et sic in verbis dispositiuis expressit, ꝙ inter viuos donabit, quia aliās secundum eū, donatrix eēt sibi contraria, & propterea capienda est dicta interpretatio ꝓ euitanda cōtrarietate. §. quib. in prima cōsti. C. & l. scripturæ. C. de fide instr. qđ ēt declarat ex reseruatione vsus6 fructus facta in uita, quæ stare, & † locum habere nō posset, si substātia donationis collata fuisset post mortē, q̃a eo casu frustra dicta reseruatio facta fuisset, & per quam etiam res donata intelligitur tradita. d. l. quisquis. C. de dona. Et eo magis cū donatrix promiserit oīa & singula perpetuo attendere & obseruare. & nō cōtrauenire, propter quam promissionem indicari ēt dēt, donationem eē inter uiuos, licet ēt sit facta mentio mortis d. l. vbi ita donatur, & prout uoluit Pau. de Cast. in consi. 98. incipiente, Notandum est, &c. cum quo etiam transit Alex. in d. consi. 14. vbi refert, ꝙ idem consuluit Ang. Et per prædicta remanet responsum quasi ad omnia in contrarium alleg. quia nō procedunt, & locum non habent in casu certo uidelicet quando quis dixit, se titulo donationis inter uiuos dare, & donare. Solum igitur restat respondere ad id, quod secundo loco dicebatur, uidelicet, quòd donatio ista uidetur ex causa mortis, propter facultatem alienandi & faciendi de rebus donatis prout sibi placuerit usque ad extremum vitæ, quam sibi reseruauit donatrix. Ad quod respondetur, quod hoc non obstante remanet 7 adhuc donatio inter uiuos, sed † resolui dicitur sub conditione, si & quatenus sequatur alienatio, queadmodum pignus, a quo non potest solus debitor discedere, sub eadem conditione resolueretur, si debitor facultatem alienandi sibi reseruasset, & alienatio sequuta fuisset, aliās non. leg. sicut. §. superuacuum. cū sequentibus, quibus mod. pig. vel hypoth. soluitur. & per Bart. in leg. qui Romæ. § duo fratres. de verb. oblig. in 6. q. propter hoc ergo non est donatio causa mortis, sed aliquam habet similitudinem cum ea, quia sicut illa dicitur resolui sub conditione. l. j. versic. item cum ipse, &c. de dona. titulo generali. Ita & isto casu donatio inter uiuos resoluitur sub dicta conditione, quemadmodum potest etiam resolui sub qualibet alia. d. l. fin. Quinimmo uidetur ex hac reseruatione alienationis potius argui quòd sit donatio inter uiuos, ut in casu econuerso probatur in leg. Proculus. de vsufruct. & ibi notabiliter dicit Bald. per 8 illum textum, quod † si maritus legat uxori usumfructum fundi, & illum prohibeat alienare, quod per hoc intelligitur legata proprietas, quia alias operari non posset prohibitio, ex quo usufructus etiam sine expressa prohibitione non potest alienari. leg. vsufructus. de iure dot. Item ergo eadem ratione est dicendum in casu nostro scilicet ex hoc quod donatrix sibi reseruauit facultatem alienandi, dicatur uoluisse donare inter viuos, quod reseruatio non fuisset necessaria, si donasset causa mortis, quę est reuocabilis, etiam mediāte alienatione, ut dix i. Non ob. ēt dū tertiò dicebatur, ꝙ cū sit actū, ꝙ bona, quæ cōperirētur esse donatricis t pe mortis, sint & esse intelligātur dicti monasterij. ꝑ hæc verba ostēditur, ꝙ illa sibi dñiū reseruauit, & ꝙ illud solū post mortē suā ad monasteriū transire voluit. Quia ēt vbi ita eēt, adhuc tamen donatio inter uiuos eēt, quæ ēt quoad substātiā pōt cōferri post mortē, & ab hr̄de donatricis incipere, dicta l. j. C. vt actiones ab hr̄de & cōtra hr̄dē, & ꝑ Alex. in d. cōs. Vel dici pōt, ꝙ sola executio in dictū tp̄s sit collata, & ꝙ donatio fuit pura, quæ ēt pōt incipere à ꝓmissione, & perfici eā mediāte, insti. de don. §. perficiuntur. & per hæc ad primū quæsitū remanet rn̄sum. Secundo uidendū est vtrū dicta donatio, quæ dr̄ inter uiuos, valeat vel nō. Et videtur valere tanquā facta in pœnā mutati testi. l. stipulō hoc mō cōcepta. de verb. ob. & ibi per Bar. Ang. & Mod. qui ēt di9 cto casu volunt † donationē non valere, quāuis non sit oīum bonorū præsentiū & futurorū, vt colligitur ex verbis Bar. dicentis, ꝙ si testōr dixit, si reuocauero testamentū, ex nunc dono oīa bona mea, ꝙ nō valeat donatio, & tn̄ appellatione omnium bonorum meorū ueniunt solū præsentia, & futura, ſm gl. & Doctores i l. fi. quæ res pig. obli. possunt. Et ita ēt vult ibi Pau. de Cast. ex mente Bar. s. ꝙ donatio dicto casu nō ualeat, licet nō sit omniū bonorū præsentiū & futurorū, & Alex. in ꝯsi. 25. tertio vol. ergo idē ēt in casu nostro quāuis donatrix quædā sibi reseruauerit. eadē āt opi. ꝙ in pœnā reuocationis testamenti non valeat facta donatio, tenuit Dyn. in consi. 10. Bart. Bal. & Fulg. in l. cū duob. §. idem rn̄dit. el j ff. pro soc. per illum tex. & Bal. Ang. & Im. in d. l. hæredes. §. fi. & Bal. in l. sancimus. & in l. cū antiquitas. C. de test. & in l. ex testō. C. de fideicom. & Petr. de Ancha. & Imo. in rub. de test. Et quāuis in casu nostro non sit facta donatio in ipso testō, & sub illa conditione, si reuocauero testm̄, prout loqui uidentur prędicti, sed pure & simpliciter post testamentum, nihilo minus dici potest, ꝙ sit i fraudē facta, & quæ fraus ex duob. ꝓcipue præsumi videtur. Et primò, quia incōtinenti post, & corā eisdē testib. fuit facta, ex hac igitur actuū vicinitate fraus præsumitur. l. si vētri. §. in bonis. đ priuile. cred. Idcirco si filius se ab hæreditate patris abstinuit, & incontinenti de bonis paternis emit, abstensio pręcedēs creditur in fraudē facta, ſm Bar. & Doc. l. 2. C. de repu. hære. Idē probatur ex notatis ꝑ Bar. in l. post contractū. ff. de don. dum allegat. d. §. in bonis. Secundo detegitur ex eo, quia dicta testatrix donauit quasi omnia bona monasterio, qđ prius hæredē scripserat in testō. sicut fraus etiam præsumitur in casu dictæ l. 2. C. de repu. hæred. qn̄ filius emit quasi omnia bona paterna, seu omnia meliora, ſm Ang. ibi per tex. in l. summa cū rōne. in prin. de pecu. cū quo transit ēt Fulg. & Alex. & idē vult Ang. in l. omnes. §. Lucius. de his quæ in fraud. cred. in l. Marcellus. §. res quæ. ad Treb. & Ang. & Imo. in l. fi. de stipul. ser. ubi ēt pro hoc allegat textū in authen. de triente & semisse. §. 1. & melius probatur ex notatis per gl. & Bar. in l. nomē. §. 1. ff. de legatis. 3. de quo ēt per Bal. in l. 1. C. de his quę in fraudem patron. & i l. si vnquā. C. de reuocan. dona. & in l. 1. in vlt. col. C. qui bon. cede. poss. & in l. fraus. de legib. Secundo uidetur huiusmodi donatio nulla vltra quingentos aureos propter defectū insinuationis. l. sancimus. C. de donatio. iuncta l. pen. eodē titulo. Sed præmissis non obstantib. contrarium arbitror uerius. Nam ex quo testatrix reseruauit sibi quædā, & præcipue ducatos quin10 gentos, de quibus uoluit posse disponere, † valuit donatio ꝓsentium & futurorum, ſm Bar. & omnes, in d. l. stipulatio hoc modo concepta. cū concordantib. de quib. ibi. Et propterea secundum Doc. non pōt dici nulla ex eo capite, quia auferat testamenti factionē, quia fieri potest testamētum de eo, ꝙ est reseruatum. Non potest etiam dici nulla tanquam facta in pœnā mutationis testamenti, quia fuit simplex & absoluta, hoc est, facta siue contingat testamentum mutari, siue non. Et isto casu locum non habent, quæ sunt in contrarium superius allegata. Imo. vbi etiam in ipso testamento testator omnia sua bona donasset, siue contingeret testamentum reuocari, siue non, donatio ualeret, dummodo per eam non auferretur testamēti factio, ut probatur ex his, quæ notanter uoluit Bal. in c. j. §. si qs de feudo dato in uicem legis cōmisso. ubi Bal. facit dictam differentiam, dicens, ꝙ si testator dicat lego talem rem, & si me pœni-

pœnituerit legati, dono inter viuos, ꝙ ista forma non valet, q̃a videtur facta in pœnā pœnitētiæ. Si āt testōr primò legat, & postea dicat, siue reuocau ero testm̃, siue non, valeat iure donationis inter viuos, talis donatio valet, quia cū fiat in omnem euentum, non videtur apponi ad impediendū reuocationē legati, vel vltimæ volūtatis. Idē ergo multo magis, uel saltē pari rōne in casu nostro, in quo donatio dicitur facta, siue reuocetur testm̃, siue non, & eo minus in pœnā reuocationis pōt dici facta, cū dicta donatrix reseruauerit sibi facultatem vendendi, & alienandi, ac faciendi de rebus donatis inter uiuos quicquid ei placuerit, quoniam quāuis directo per pactū inter viuos non possit reuocari testamentū, nihilo minus pōt reuocari per indirectū mediante alienōne voluntaria, vel quæ originē nō habeat ab aliqua p̄cedenti obligatione. l. vnū ex familia. §. si rem. de le. 3. cū concordā. Et propterea cū possit dicta donatrix per hūc modū indirectū a testō recedere, & ab his, quæ disposita sunt in illo, dici non pōt, ꝙ donatio talis facta sit in pœnam reuocationis testamenti. Et ex alijs quasi ad omnia, quæ allegantur in contrarium, remanet responsum, quia ex quo non impeditur testamenti factio metu pœnæ, vel alio quouis modo, non pōt dici aliqua fraus commissa, & valet donatio, ꝯm Doc. in d. l. stipulatio hoc mō cōcepta. & in alijs locis præallegatis. Præterea 11 dici pōt † ꝙ donatio facta in pœnam mutationis testamētu de mū non valeat, q̃n in totū aufert liberam testamenti factionē, vt quia sit facta de oīb. bonis potentibus & futuris, prout expresse est de mente Bal. in l. sancimus. C. de testa. & Imo. in d. l. hæredes palam. §. fi. & Roma. & Alex. in d. l. stipulatio hoc modo cōcepta. vbi concludunt, ꝙ si quis legauit rē aliquā, & deinde dicat, ꝙ si contingat legatum in futurum reuocari, ex nūc donat illā rem, ꝙ donatio facta dicto casu in pœnam valet quia per eā non aufertur testamenti factio, cū de alijs bonis testari possit, argumento. l. cum ita legatum. de condi. & demon. Et istud idem, ꝯm Pau. de Cast. in d. l. stipulatio. reperitur dixisse Bar. in l. iubemus. in fi. C. de sacrosanct. eccl. in quibusdam recollectis antiquis. Idē ergo quando in donatione facta, casu quo mutet testamentum, si non auferatur testamenti factio, quia donans sibi aliquid reseruauit, sicut in casu nostro, quia militat vtroq. casu per omnia eadē rō, quæ cessat, vbi nihil donanti remansit, de quo testari possit, & quo casu intelligi dēt, ꝙ loquatur Bar. in locis in contrarium allegatis, quicquid dicat Alex. in d. consil. 25. in tertio vol. qui de prædictis mentionem non facit, & ad quæ non animaduertit. Fortius etiam dico, ꝙ in casu nostro valeret donatio, quamuis per eam in totum auferretur testa- 12 menti factio, cum † sit facta ecclesię, cuius fauore talis donatio debet valere, secundum Bar. notabiliter in l. fi. C. de pactis. secundum eum, si potest personam suam vouere ecclesiæ, multo magis bona præsentia & futura. Et idem sentit Bal. in authē. si qua mulier. in vltima col. C. de sacrosanc. eccl. & in l. j. ff. pro socio. in lectura antiqua, per textum optimum in d. l. iubemus. C. de sacrosan. eccl. in ver. patrimonium suum. Idem etiam tenet d. Abb. in fi. de success. ab intesta. per illum textū, cum gl. & Bal. Abb. in c. in præsentia. de prob. similiter per illum textum cum glo. cum quibus etiam transeunt Moder. ibi. & Fulg. & nouissimi in d. l. fi. Est verum, ꝙ Ang. tenuit contrarium in cōs. 176. incipiente, Visis instrumentis, &c. in 5. col. & Pet. de Anch. in consi. 231. incipien. De primo dubio, &c. & Rom. in auth. similiter. in secundo speciali pię causæ inter contractus. & in d. l. stipulatio hoc modo concepta. vbi do. Alex. non videtur se firmare. Nā ꝯm Ang. non bene arguit Bar. de persona ingrediēte religionem ad bona donata a persona in sęculo remanente, quia ingressus ē actus licitus, & a iure permissus, vt ibi per eū latius sed donatio, quæ aufert testamenti factionem, est cōtra bonos mores, & est actus reprobatus, & quam magis abhorrere debent personæ ecclesiasticæ, quæ non temporalibus sed diuinis uacare debent, secundum canonicas sanctiones, uel secundum Pe. de Ancharano non procedit argumentum Bar. quia illud, quod dicit, est uerum, cum quis mutat statum, & summittit caput suum alterius ditioni propter Deum. c. quorundā. de elec. lib. 6. & ita secundum eum, loquitur authentica, ingressi. C. de sacrosan. eccl. Sed quando persona stat in statu libertatis, non potest sibi adimere indirectè facultatem testandi, quia has pœnas verecundata est ecclesia extorquere. capit. fraternita. 12. quæstio. 1. ne nimis videatur ecclesia rebus temporalibus inhiare. Monetur etiā quia, non reperitur hoc casu a iure ciuili recessum, iō ei standum est. Nec est verisimile, ꝙ turpes conditiones & reprobatas, tanquam contra bonos mores, velit ecclesia pro se, quæ est cultrix iustitiæ. c. 1. de alie. feud. Quibus tñ non obstantibus verior uidetur opinio Bar. & sequacium, tam per dictam l. iubemus. C. de sacrosanc. eccl. nec est bona rñsio, ꝙ illo casu fuit simplex donatio bonorum, quę nō trahitur ad bona futura, quia cum sit facta de patrimonio, & sic sub nomine, uniuersali, secundum Bar. in rub. sol. mat. comprehendit ēt bona futura, vt declarat Bar. in l. si ita. de auro & arg. leg. & sic per illam. l. & d. c. in præsentia. & d. c. fi. cum ibi notatis patet, ꝙ fauore ecclesiæ receditur a regula. Et sic cessat argumentū Pet. de Anch. qui de dictis iuribus non facit mentionem. Et etiam per rōnem Bart. bene & sane intellecta probatur opi. prædicta voluit. n. dicere, ꝙ sicut testamenti factio quæ pendet a libero arbitrio, l. si quis in prin. testamenti. de lega. 4. l. 1. C. de sac. san. ecc. amittitur fauore religionis, vno mō, i. p professionē, quia per eā quis libero arbitrio, priuatur, quia non hēt velle, neque nolle. c. nolo. & c. nō dicatis. 12. qō. sic etiam p oblationem bonorum factam ecclesiæ debet illam facilius perdere, quia dēt facilius concedi amissio bonorum, quā liberi arbitrij, q̃ sequitur ex oblatione personæ, ēt sine bonis, ad oblationem bonorū, q̃ fit per se, & sine persona. Nec obstat, dū dr̃, ꝙ actus professionis est permissus & meritorius, quia permittitur hoc fauore animę, qua cessante, nō pōt qui se priuare libero arbitrio. l. cum precario. de precar. c. fi. cum ibi no. de procuratorib. lib. 6. d. l. si quis in principio testamenti. nec obligare vel astringere se ad certum locum. l. Titio centum. §. fi. de cond. & demon. & in bonis fauor animæ facit licitum, quod aliàs esset illicitum. Et iō q̃n fit donatio ecclesię præsentium & futurorum, istud non reputatur contra bonos mores, immo pium & laudabile, quia quāuis amittat & perdat factionem testamenti, lucratur tñ animā, quod excedit & superat omne damnum, ut not. in l. sancimus. C. de sacrosanc. ecc. Et pro hoc facit optime, quod no. per Bar. in auth. sacra puberum. C. si aduer. vēd. versi. quæro vtrum hæc authē. & c. dum dicit, ꝙ illa authentica licet possit dici odiosa respectu rerum temporalium, q̃n aufert minori bñficium suum reputatur tamen fauorabilis, quia operatur, ne quis incidat in periurium, & sic quia fauet aīæ, quæ cunctis reb. est p̄ferenda. d. l. sancimus. quæ rō cessat, quando donatio nō fit ad pias cās, tunc enim reputatur eē, & est contra bonos mores, quia liberā testamenti factionem amittit, & nihil, saltem æquiuallens, acquirit. Et per hoc clare tolluntur oīa, quæ p p̄dictos allegantur cōtra Bar. & præcipue dum dicitur, ꝙ ecclesia non exigit pœnam quia id est uerum, quando exactio tendit ad damnum, & ad diminutionem p̃rimonij simpliciter sed hic cedit ad lucrum, & ad commodum donantis, ut dixi. Et sic opi. Bar. de iure est verior, & etiam cōior. Non ob. insuper defectus insinuationi, q̃a 13 † in donatione facta ecclesiæ, ꝯm opi. magis communem, non requiritur insinuatio, vt voluit Bart. in l. illud. C. de sacrosanc. eccl. Host. & Ant. in c. fi. de solu. & Io. And. in addi. Spe. in tit. de instru. edit. §. porro. in addi. incip. lex illa vult, &c. Nec similiter præsumitur donans inductus ad hoc per dolum, ut probat in c. in pręsentia. dum loquitur de oblatione iurata. & ibi not. do. Abb. Et idem tenet Cald. in tit. de dona. consi. 3. & Pau. de Cas. consi. 22. inci. Omisso ordine, &c. & Io. And. Imo. & Pe. de Anch. in c. ad hoc. de testamen. & Ro. late in l. Modestinus. de don. quia in ecclesia cessat cā legis requirentis insinuationem, videlicet suspicio fraudis. Item quia donari potest Imperatori sine institutione. d. l. illud. & d. l. sancimus. ergo & Deo, vt latius declaratur in dictis locis. Secundo etiam rñdetur, ꝙ in hac donatione non fuit insinuatio necessaria, quia non fuit simplex, sed ob cām, videlicet cum obligatione. & onere satisfaciendi omnibus legatis relictis in testō, quod onus valuit, quia cuilibet priuato & laico donanti res suas ecclesiæ licet apponere conditiones & onera. c. verum, de condi. apposit. & per Pet. de Anch. in consi. 217. incip. Dubium facit, &c. Dicta ergo donatio ob causam de futuro ualet absque insinuatione. l. fi. in prin. C. iure dotium. & in l. fi. C. de dona. ante nup. & utrobique not. Ange. & Bar. in l. Aquilius. de donationib. & Io. And. in d. §. porro. in additione magna. versiculo, fuit etiam alia qō. de facto, &c. & Alberi. in l. fi. C. de pactis. & per Old. in consi. 139. incipiente, Ad habendum, &c. & idem uoluit Ale. qui in terminis proprie loquitur

tur in consi. 12. in primo vol. Tertio ad hoc rñdetur, ꝙ potuit omitti insinuatio propter iurm in donatione appositum de nõ contraueniendo, ₰m Ioan. And. in d. §. porro. in vltima additio & Fede. de Senis consi. 281. incip. Casus talis est, statuto caueatur, &c. & Ang. in d. l. sancimus. §. pen. & Abbas in c. cum cõtingat. de iureiur. & ibi per Imolã plenius in decimo membro, ꝑ plures rõnes, & qui rñdet ad omnia, quæ uidentur in contrarium facere. Et ista est communis opinio, vt attestatur, & quã sequitur Ale. in consi. 4. primo vol. referens plures alios solẽnes Doctores idem consuluisse. & idem tenet in consi. 12. eo. vol. & in consi. 157. in fi. secundo vol. Tertio principaliter est uidendum per ordinem, an talis donatio potuerit reuocari, & dicatur reuocata per secundum testm̃, & per ea quæ continentur in illo. Et vr̃ prima consideratione dicendum, ꝙ sic, dato etiam ꝙ

14 sit donatio inter viuos, & primo, † quia donatrix reseruauit sibi facultatem faciendi de rebus suis quicquid sibi placuerit vsq; ad extremum uitæ suæ. Cum ergo de rebus donatis in dicto testõ aliter disposuerit, & alio modo, resoluta est donõ, tãquã sit purificata cõdõ, sub qua veniebat resoluenda, ut dixi supra ꝑ l. j. c. fi. de do. Scd̃o q̃a fuit facta donõ cũ obligatione & cõdõne ꝙ donatarii sint obligati satisfacere oĩb. & singulis legatis relictis in primo testõ. Dicitur ergo iste contractus fuisse innominatus, s. do vt des, in quibus est locus pnĩæ. l. si pecuniam. in prĩ. de cond. ob cãm. Et hoc vr̃ velle Bal. in l. cum a socero, C. de iure dotium. in illa qõne, an si dono Titio pacto apposito, vt post certum tempus det ecclesiæ. vbi arguit, ꝙ in ea hẽat locũ pnĩa quia ille modus concipiendi donationem facta relatione pacti ad contractum, inducit contractum innominatum do vt des, in quo habet locum pœnitentia. Et idem dicit Imo. in eadẽ qõne in l. qui Romæ. § Flauius. de ver. ob. Sed istis non obstan. cõ

15 trarium absque dubio puto uerius. Nã † regulariter donatio inter uiuos reuocari non potest, etiam quando est donatum, vt donatarius aliquid det, vel faciat, quia quo ad ipsum, cui est principaliter donatum, non est locus pnĩæ vt est casus in l. Aristo. in prin. de dona. secundum verum intellectum approbatũ per glo. Bar. & do. Et istud etiam uoluit Io. And. in addi. Spec. in ti. de instru. edi. §. nunc uero aliqua. in additione incipiente, per superiora. & Alexand. post Pau. de Cast. in d. §. Flauius col. antepe. uersi. redeundo igitur ad principalem qõnem, &c. Faciunt ẽt no. per Bar. & Doc. in l. fi. de condi. ob cau. Non obstãt igitur allegata in contrarium, & primo, ꝙ ex cõuentione & pacto expresso licuit pœnitere, quia dicta donatrix sibi reseruauit ꝙ posit uendere de ipsis bonis pro eius necessitatibus, & in casu suę necessitatis permutare cui uoluerit. Et uigore huius reseruationis non potest dici resoluta donatio facta monasterio,

16 quia † uerba reseruationis non conueniunt dispositioni factæ in ultimo testamento. l. uerba contraxerunt. de uerb. signifi. Et quia dicta dispositio testamentaria fuit uoluntaria, & non ob aliquam necessitatem ipsius donatricis. Et quamuis subijciantur alia uerba, uidelicet, & facere de ipsis bonis sicut ei placuerit usque ad extremum uitæ suæ, &c. nihilo minus etiam per ista uerba non uidetur data licentia alienandi simpliciter & absolute, sed duntaxat pro necessitatibus dictæ dominæ, & non aliter, nec alio casu. Quia qualitas posita in præcedenti oratione, importata per illa uerba pro necessitatibus suis, & in casu suæ necessitatis, intelligitur repetita uirtutæ copulę in sequenti oratione, quæ est imperfecta ratione uerbi, & ideo suppletur quo ad uerbum, si possit, ex præcedenti oratione, in qua illud ponitur cum omnibus suis qualitatibus, secundum Barto. qui hoc clare decidit in leg. Seiæ. §. Caio. de fundo instru. & in l. in repetendis. de legat. 3. & in l. 1. in princip. de public. Secundo respondetur, quod donatrix uoluit posse facere de dictis bonis, quicquid sibi placuerit, usque ad extremum uitæ suę, & uoluit quod ea bona, quæ ex tunc comperirentur dictæ donatricis, sint, & esse intelligantur dicti monasterii. Quã

17 uis ergo † potuisset donatrix disponere absolute de rebus donatis inter uiuos, hoc tamen facere non potuit per ultimam voluntatem, quod probatur ex duob. Et primo, q̃a actum est, ꝙ bona, quæ reperirent dictæ donatricis ex tũc, i. tp̃e mortis suæ sint, & esse intelligant dicti monasterii. Sed bona, q̃ nõ fuerunt alienata inter uiuos, reperiuntur esse dicto tempore ipsius donatricis, ergo ueniunt præcisè in donatione, & non subiacẽt dispositioni vltimæ voluntatis, vt uoluit Raph. Cumanus, cum quo trãsit Alex. in l Titius. ff. ad Treb. dũ concludunt, ꝙ si q̃s fuerit rogatus restituere, quicquid superet temporis mortis suæ, non poterit alienare in testõ, quamuis inter uiuos potuisset. Quia verũ est dicere, ꝙ tp̃e mortis suæ bona supersunt, ergo in fideicommisso non ueniunt. Et dicunt, ꝙ in hoc male sentit Bal. qui contrariũ uoluit in auth. cõtra rogatus. C. ad Treb. Secundo istud confirmatur, quia dicta donatrix reseruauit ẽt, ꝙ disponere posit de ducatis quingentis, ꝙ uerbum dispone re, ₰m propriam significationẽ significat ultimam uoluntatẽ, ₰m Albe. de Rosa. in suo dictionario, in verbo, disponere, per textum institutio. ex quibus causis manumit. non licet. §. pe. & in auth. de nuptijs. § disponat. & melius probatur ex notatis ꝑ gl. in rubric. sol. matr. quã ad hoc ibi ponderat Alc. Si ergo spãliter de ducatis quingẽtis reseruauit facultatem disponendi ꝑ ultimam uoluntatem, ergo sub illa præcedenti reseruatione generali, s. ꝙ posit facere de dictis bonis sicut ei placuerit, &c. ñ dẽt iste casus specialis contineri. l. doli clausula. de verb. ob. l. stipulationes commodissimum. de verborum obligatio. & per Bartolũ in l. quæsitũ. §. si quis fundũ. in fi. de fundo instruc. dũ loquitur, qñ genus & species cadit inter casus, & concludit, ꝙ si vtrumq. ponatur in eadẽ dispositione, ꝙ generi per speciem derogatur, per iura præallegata. Sed vnũ uidetur prædictis obstare, quia in instrumento dicitur, ꝙ de ducatis quingentis ultra suprascripta oĩa ipsa dña reseruat in se, ꝙ posit disponere, prout sibi placuerit, &c. per illa aũt uerba, s. ultra suprascripta oĩa, inducitur repetitio reseruationis præcedentis factæ de alijs bonis cũ qualitate apposita in hac reseruatione de ducatis quĩgentis, & sic uidetur facta noua reseruatio. ẽt disponẽdi per vltimã voluntatem, sicut de dicta quantitate, ut probatur ex no. per Bar. in l. si tibi purè. de lega. 3. vbi concludit, ꝙ dictio, hoc amplius, nedum inducit repetitionem pręcedẽtium, sed etiam qualitatis appositæ in sequenti dispositione. Et ꝙ dicitur de dictione, hoc amplius idẽ est dicendum de illa dictione, ultra, per no. per Bar. post Iacob. de Aret. in l. cũ ita. de dote præleg. Ad ꝙ rñdetur, ꝙ per illa verba, vltra omnia suprascripta, ĩducitur repetitio pręcedentium cum omnibus suis qualitatibus. & hoc virtute relationis expressæ, importatæ per illud verbum suprascripta, ₰m Bar. in l. si quis seruũ. §. fi. de leg. 2. Et sic intelligitur repetita reseruatio præcedens cũ suis qualitatib. & sic ꝙ de bonis donatis posit alienare, & facere prout sibi placuerit inter viuos, ꝑ suis necessitatibus & in casu suæ necessitatis. Et alius modus disponendi per vltimã uoluntatẽ non intelligitur præcedenti reseruationi additus, ex quo illa est facta sub alio modo, & sub alia qualitate, ar. l. licet Imperator. de leg. 3. & l. non ad ea. de ꝓdi. & de. Nec isto casu loquitur Bar. in d. l. si tibi purè, sed qñ præcedens dispõ est simplex, & sine aliqua qualitate, q̃a tunc per dictionẽ, hoc amplius, adijcitur qualitas sequentis dispõnis. Et ꝙ hoc casu inducatur solum repetitio reseruationis, qualitate apposita in hac sequẽti, ostenditur de necessitate, q̃a dicitur, itẽ & ꝙ de ducatis quingẽtis ultra suprascripta omnia ipsa domina reseruat in se, ꝙ posit disponere ꝓut sibi placuerit, &c. Illa igitur clausula, ultra suprascripta omnia, potest determinare verbũ, reseruat, & ad illud referri, sed congruè & salua ratione recti sermonis non potest determinare uerbum illud, posit disponere, &c. quia dicere, ꝙ posit disponere suprascripta omnia, essent inepta & incongrua loquutio. Sed illud congruè refertur ad illum ablatiuum, de quingentis ducatis, quia rectè dicitur, ꝙ dña reseruat, vt posit disponere de ducatis quingentis, aliàs ab eodẽ uerbo regeretur ablatiuus, & accusatiuus, ꝙ cõgruè dici non potest, nec ₰m regulas grammaticales, ₰m quas dicitur repetitio interpretari, & ita taliter in dubio intelligi, ꝙ non sit in constructione pdm̃. l. Plautius. de aur. & arg. leg. & ibi per Bart. Et propterea reiteratur reseruatio ꝑcedes cũ suis qualitatib. & nõ cũ illa, quæ est apposita in sequẽti reseruatione. Quia dictio repetitiua non potest aptè & salua congrua loquutione determinare verbum importans qualitatem, vt dixi. Non ob. ꝙ iste sit contractus innominatus, habita relatione ad pactũ, in quo habet locum pœnitentia. Quia

18 iste contractus non † est innominatus simpliciter, sed est nominatus mistus cũ innominato d. l. Aristo. & per Bar. in d. l. fi. quo casu non habet locum pñĩa respectu primi & principalis donatarij, d. l. Arist. & per Alex. in d. §. Flauius. Quinimmo etiam in contractu innominato non habet locum pœnitentiæ

fauore

fauore ecclesiæ & piæ causæ,ſm Bal.in l.ſicut.C. de actionib. & obli.& in l.mandatũ.C.man.arg.l.ſi ego.§.j.de iu. dot. cum quo ſimpliciter tranſit Alex.in d.§.Flauius. quamuis ſe non firmet in l.ſi pecuniã.in prin.de cond.ob cau.Sed dato ẽt, ꝙ dicta donatio eſſet cã mortis,adhuc dico,ꝙ reuocari non potuiſſet.
19 Quoniam,ut eſt dictum,actum eſt, † ꝙ per alienationẽ inter viuos poſſit ab ea diſcedi, ergo non põt per pœnitentiam,vel per alium modum reuocari,ex quo non eſt facta in teſtõ, ſed extra teſtamentum,ſm Bar.poſt Iac.de Aret.in l.ſi alienam. §. fi.de don. cauſa mortis. vbi concludunt, ꝙ ſi inter partes actũ ſit,ꝙ donatio certo modo uel caſu reuocetur, poterit per pœnitentiam reuocari,ſi ſit facta in teſtõ vel in codicillis , vel per eos confirmatur,quia tunc eorum ſapit naturam.Sed quando eſt facta extra teſtamentum per traditionẽ, ut in caſu noſtro , tunc pactum eſt ſeruãdum, & ſic non poteſt aliter uel alio mõ reuocari . Et ubi etiam paſſim , & indiſtincte poſſet reuocari, non tamen diceretur reuocata ex hoc ſolo,ꝙ alijs legauerit in ultimo teſtõ bona donata,nec per illã clauſulã generalẽ,caſſãs & irritans oẽ aliud teſtm̃ , & quamlibet aliã vltimã uoluntatẽ. Quia in dicta donatione eſt appoſitũ iuramentum,ꝙ hẽt vim clauſulæ derogatoriæ,ſm Io.And.in regula,ꝙ ſemel.de regu. iu.in mercu.& Bar.in l.omnes populi. de iuſti. & iu. & in 3. q. prin.& in l.ſi quis in principio teſtĩ.de leg.3.Quamuis ergo eſſet reuocabilis,tamen non reuocaretur , niſi de clauſula derogatoria expreſſa vel tacita eſſet facta ſpecialis mentio,ſm Bar. in dictis locis,qđ an ſit factũ,mihi nõ eſt notatũ.quia illã clauſulam,quæ in teſtõ ſolet apponi , videre non potui. Et hæc de tertio dubio ſufficiant.Quarto igitur eſt uidendum,vtrum legata relicta in primo teſtamento debeantur,& ubi illa non veniant pręſtãda , an ſaltẽ donatrix de illis bonis legatis potuerit diſponere in ſecundo teſtõ,tanquam non includantur ſub donatione.Et primo dicendũ, ꝙ debeantur perſonis honoratis ĩ primo teſtamento,& nominatis in eo, non quidem ex illo teſtõ,a quo fuit receſſum per ſecundũ,ſed ex contractu,& ex pacto appoſito in inſtrumento donõnis,& per ꝙ actũ eſt,ꝙ monaſterium debeat ſatisfacere legatis in teſtõ relictis:iõ uidetur ꝙ illis ſit quæſita actio vtilis. l. quoties. C. de donationibus q̃ ſub modo. Et quæ ab eis ſine facto eorũ non debuit poſſe auferri.l.id qđ noſtrũ.de reg.iur.Et hoc ẽt uoluerũt Raph.Pa.de Ca.& Rom.in d.l.qui Romæ.§.Flauius.& Pau. de Caſt. in l.in inſulã.§.fi.ſol.mat.& in l.ſi cũ uenderet.de pig.act.ubi dicunt, ꝙ ſi dono Titio cum hoc,ꝙ poſt mortem ſuam det eccleſiæ,ꝙ non poterit donans reuocare pactum de dando eccleſiæ in e-
20 ius præiudiciũ.facit.l.ſicut.C.de actio.& obligation. Et † ubi teſtamẽtum & pactũ,de quo in donatione, reuocari potuiſſet in præiudiciũ legatariorũ,uidetur ꝙ donatrix de illis bonis potuerit diſponere in ſecũdo teſtõ tanquam ſpectantia & reuerſa ad eam,& non ad monaſteriũ.l.hoc iure.§.ſi quis dederit.ff. de don. Sed præmiſſis non obſtantibus aliter ſentio , videlicet ꝙ dicta bona in primo teſtõ relicta ad monaſterium ſint reuerſa,& ꝙ ad illud pertineãt.Quod enim ex primo teſtamento nõ
21 debeantur,uidetur clarum,† quia per ſm fuit reuocatũ.§.poſteriore.inſti.quib.mod.teſt.infir.l.hoc iure.de leg.3. Nec intelliguntur repetita in ſecundo teſtõ,ut no.l. cũ tacitum.ff. de prob.& in l.ſancimus.in prin.de iure fiſci.Nec ſimiliter debentur ex conuẽtione,de qua in ipſa donatione,quia illa fuit facta cõtẽplatione legati,& vltimæ uoluntatis,cum ſit actum,quod donatarij ſatisfacere debeant omnib.legatis in primo teſtamẽto relictis . Iõ dicta conuentio & promiſſio expirat reuocato ipſo legato,ut eſt caſus,& ibi no.Bar.in l.cum quis decedens.§. j.de leg.3.ubi habetur,ꝙ promiſſio per ſtipulationem facta ꝑ hæredem de legatis ſoluendis,non obligat caſſato ipſo legato, quia ſecundum Bartolum,limitatur promiſſio ſecundum naturam legati,argum.l.1.§.ſi ſub conditione,ut lega. nomine cauea.Et per hoc ſolũ colligitur ad id,qđ in contrarium allegatũ, ſ.ad legẽ quoties.C.de donationibus quæ ſub modo. Et ad id, qđ dicunt Doctores in locis allegatis, quia prædicta locũ nõ habent , quando promiſſio facta eſt contemplatione alicuius legati,uel ultimæ uoluntatis. & d.§.j.cum ibi notatis per Bartolum.Quinimmo potuiſſet per donatricem reuocari dicta conuentio,etiam ſi facta non fuiſſet intuitu legati , ſecundum Barto. Imol.& Alexan.in d.§. Flauius.ubi concludunt , quod ſi dono Titio cum hoc,quod poſt mortẽ ſuam det eccleſiæ,ꝙ donans poteſt reuocare modũ & pactum appoſitũ in fauorẽ eccleſiæ.antequam veniat tp̃s,quo ei erat dandum,per l.3.cum ibi no.de ſeruis exportan.& per dictã l.Ariſto.de dona.Nec obſtat,ꝙ ſit actio quæſita tertio.d.l.quoties,quia ſm Imo.fuit q̃ſita reuocabiliter.& caſu quo donans in eadem uoluntate ꝑmaneat.Et ita dẽt intelligi.d.l.quoties.& idem tenet Imo.in c.potuit.in ult.char.de loca.& Bal.in l.cum a ſocero.C. de iure do. q̃n tempore contractus nullus recepit,uel ſtipulatus eſt ꝓ aliquo.Et iſta vr̃ communis opinio,quicquid dicant alii in cõtrarium allegati, & quorum rationibus plene reſpondetur in dictis locis,& maxime per Ale.in d.§. Flaui. Et ſimiliter de dictis bonis prius legatis non potuit donatrix in ſecundo teſtamẽto diſponere,quia huiuſmodi bona continentur in donatione,& dominium ex illa tranſiuit in monaſterium reuocabiliter tamen , vbi primum teſtamentum non fuiſſet reuocatum , quia adueniente caſu legata debuiſſent pſtari . Illis igitur reuocatis commodum illorum bonorum ꝑꝑ donationẽ remanet apud monaſteriũ,non aũt reuertitur ad ipſam donatricẽ,qa in ipſa donatione reſeruauit legata,non quidẽ ad ſui cõmodũ, ſed ad utilitatẽ legatariorum.Ceſſante ergo emolumento illorũ bõa legata dẽnt remanere apud monaſterium donatariũ,nõ aũt reuerti ad ipſam donatricem,ut probatur in l.quæſitum. de ſer. expor.& in l,3.eo,ti.Et probatur ex no. ꝑ Bar.& Doct. in d.§. Flauius.Nec obſtat.d.l.hoc iure.§.ſi quis dederit.de dona.quia & ibi remanet commodũ penes primũ,donec per dantẽ ab eo auferatur, quod auferri põt,quia apud eum ex contractu mutui & non ex titulo donationis,ſicut in caſu nr̃o.d.l.3.& d.l.q̃ſitum.Quinto dubitatur, vtrũ fructus extantes tempore mortis veniant in donatione,an uero de illis potuerit donatrix diſponere in vltima uolũtate, ex quo reſeruauit ſibi vſumfructũ omnium bonorum.Et ꝙ ueniant in donatione præſentium & futurorũ,ſicut quælibet alia bona de nouo quæſita,tenuit Pau. de Caſt.in conſi. 101.inci.Notandũ eſt,ꝙ pfatũ ſtatutum,&c. Contrarium uero uoluit Ale.in d.l.ſtipulatio hoc mõ cõcepta per no. ꝑ Bar.ibi,dũ uult,ꝙ uenditio pñtium & futurorum valet,quia uẽditor poterit teſtari de pretio,quod non uenit in uẽditione.l.damni.§.cum pariete, de dam.infect.& quia alias inanis eſſet uſusfructus.Sed tamen in caſu nr̃o arbitror, ꝙ fructus extantes ueniant & cõprehendantur in donatione,ex eo quia
22 † actũ eſt,ꝙ bona mobilia & immobilia,quæ reperiantur tꝑe mortis ipſius donatricis,ſint & eẽ intelligantur dicti monaſterii.Quamuis ergo uigore reſeruationis factæ de uſufructu poſſit donatrix de fructib.inter uiuos libere diſponere,ſi tamen nõ diſponit,fructus extantes tꝑe mortis,ſicut aliæ res mobiles acquiſitæ poſt donationem,dẽnt in ea uenire.Nec de fructib.põt diſponere ꝑ ultimã uolũtatem , ſicut nec de alij reb.mobilib., ꝓut in pcedentib.dictum fuit,& probatũ ex no. ꝑ Raph.& Alex.in l.Titius.ff.ad Treb.Et iſto caſu nõ obſtant allegata ꝑ Alex.& primo id,quod uoluit Bar.in d.l.ſtipulatio iſta. quia ipſe loquitur in uenditione pñtiũ & futurorũ, ſub qua ſi precium ueniret,uenditio eẽ nõ poſſet,quia ſoluto precio ſtatim reuerteretur ad emptorem,& ſic precium non diceretur datum.l. q ſic.de ſol.Et in propoſito declarat Bar.& alii,in l. ꝑ diuerſas. C. mand. Alia ẽt rõ Alex.minus ob. dicentis,ꝙ uſusfructus eẽt inutilis,qm̃ dr̃ ſatis afferre utilitatem ex quo de fructib. põt inter uiuos diſponere.Vltimo quæritur,an monaſterium,qđ adiuit hæreditatẽ cũ bñficio inuentarii,teneatur ultra uires hæreditarias ad legata cõſiſtẽtia in reb. ꝓprijs ipſius monaſterij mediãte dicta donatione.Et vr̃ ꝙ ſic,per tex.in l.Imperator.§.ſi cẽtũ, uer.hoc ſi ita.de leg.2. vbi dr̃,ꝙ ſi alicui relinquatur quantitas & grauetur in re ipſius,quæ plus ualeat,ꝙ onus ſubire tenetur quia tantum videtur æſtimaſſe rẽ ſuã, nec põt ignorantiã ꝓtendere,iõ ſibi imputatur,ſi relictũ agnouit. Sed pmiſſis breuiter
23 non obſtantib.contrariũ eſt uerius.Quia honoratus ĩ quota , uel in aliquo,quod contineat debita & credita,non põt grauari a teſtore vltra uires relicti in alia quota propria ipſius.d.l.Imperator.§.cum quidam.& ibi ꝑ Bar.poſt gl. ergo idem eadem rõne,quando grauatur in re uel in ſpẽ ꝓpria,quæ excedit ualorem ipſius quotæ, vel totius hæreditatis , ſicut in caſu noſtro. Iſtud ẽ etiã de mente Bal.& aliorum in l.ſi uniuerſæ.C.de l. vbi uult,ꝙ licet ſm illa iura hr̃s non teneatur legatariis ultra uires hereditarias,ſi tamen legauit teſtõr rẽ propriam,tenebitur illã pſtare ẽt ſi id,qđ ſupeſt ex alieno nõ ſufficiat . Et hoc q dñiũ

recta

recta uia trāsiuit in legatarium.l.a Titio.de fur.quæ rō cessat, qn̄ dicto casu res hr̄dis legata fuisset, quia in legatariā tūc dn̄iū nō trāsit.l.si hr̄dis seruus.de leg.1.Et id qd̄ in dictis iurib.dr̄,lo cū ēt hēt hodie cōfecto inuentario.auth.sed cum testōr. C. ad leg.Falc.Et ita in præmissis concludo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Confessio de dote recepta,constante matrimonio facta,animo donandi,secundum magis communem opinionem,præsumitur facta,& marito non præiudicat, multo minus mariti creditoribus.num.2.*

3 *Quibus non præiudicaret etiam si præsumeretur facta spe futuræ numerationis,nisi elapsa essent tempora ad opponendum illam exceptionem.*

4 *Confessio de dote recepta constante matrimonio facta uigore promissionis factæ etiam matrimonio constante ab uxoris fratre, non potest dici simulata, & animo donandi uxori facta.*

5 *Vxor in casu prædicto habet in bonis mariti meliora & potiora iura,quia propter dictam promissionem,etiam si nulla sequuta sit numeratio,dicitur dos uxori constituta, & bona mariti illi hypothecata,acsi dos fuisset data.*

CONSILIVM CLXXXIII.

VISIS his,quæ in facto proponunt,& in iure, prima facie dicendum vr̄, ꝙ confessio de dote recepta stante matrimonio, dicatur facta animo donandi,& sic ꝙ marito non præiudicet.l. 2. cū ibi notatis.C.si dos const.matrim.& licet Dy.in cōsi.& quidam alij uoluerint,ꝙ facta potius præsumatur spe futuræ numerationis quā ex cā donationis,de quib.per Ale.in l. 1 si diuortio.de uer.obl.tn̄ opinio magis cōis est,† ꝙ aīo donādi facta p̄sumatur,qn̄ constante mr̄imonio emanauit, quam tenuit Io.And.in addi.Spe.in rub.de don.inter vir.& ux.Bal. in l.1.C.de dona.ante nup.Ang.in l.si ita stipulatus fuero.§.si tibi dedero.de ver.ob.Pau.de Cast.consi. 120. Visis & cōsideratis oīb.&c.Cal.consi.3.in ti.de dona.inter vir.& vx.& Soc.late cō si.125.inci.Circa primam qōnem,&c.& est de mente Bar.in l. cum q̃s decedens.§.Titia.de leg.3.& Bar.& Bal.in auth. si qua mulier.C.ad Vellei.& Ang. in l.si quis pro eo. de fideiussorib. & Bar.l.apud.de do.inter vir.& vx.& Bal.in l.1.§.creditum, si cer.pet.& Abb.in c.& si necesse.de don.inter vir.& vx.Et hanc opinionē ēt late refert & p̄sequit Soc.in l.1.solu.ma.quā dicit esse communem,& Ale.in consi.45.in fi.1.vol. dicit ēt opinionem prædictam esse communem, quamuis ipsa aliter tenuerit 2 in d.l.si diuortio. Si ergo † dicta confessio tanquam simulata, & in fraudem legis facta non præiudicat marito, multo minus poterit tertio,& sic creditorib.præiudicare.l.si unus.§.ante oīa ff.de pactis.Et idem ēt uult Bart.Soc.in d.l.j.in fi.verf. secunda conclusio,&c.dicens,ꝙ ubi constat,vel præsumitur, ꝙ confessio facta sit animo donandi,ꝙ creditorib.non p̄iudicat,ex quo vere dos nō est data,ut hr̄ in l.assiduis.C.qui potio.in pig.hab. & in auth.sed iam necesse. C.de do.ante nup.& idem dixit col. 3 8.ver.circa secundam qōnem,&c. Quinimmo † vbi ēt p̄sumeretur facta sub spe futuræ numerationis,adhuc non noceret, si nō essent elapsa tempora ad apponendum exceptionem nō numeratæ dotis,de quib.in l.fi.& auth. ibi posita.C. de dote cau. non nume.vt habetur in l.si cui.eo.tit.& idem si essent dicta tēpora elapsa,s̄m Bal.in l.neq;.C.de compensa. & in l. gn̄aliter. in 2.col.C.de non nu.pecu.& Imo.in l.si ita stipulatus.§. Chrysogonus.de verb.obl.& Rom.consi.255.Quo ad primum,&c. per tex.ind.l.si cui.Et idem per aliam rōnem voluit ēt Aret. & Soci.in d.l.1.sol.ma. vel saltem creditorib.daretur restitutio in integ.ex clausula generali,si qua mihi iusta cā,&c. de qua in l. 1.in fi.ex quib.cau.maio.quando probabiliter ignorasset,dicta tempora currere,s̄m gl.in d.l.1.& Bened.de Plumbi.in disput. incip.Statuto ciuitatis,&c. Vn̄ ex præmissis uidetur,quod creditor posterior hn̄s hypothecam,præferri debeat vxori.Sed p̄missis non obstantibus in casu nostro contrarium absque dubio arbitror verius.Est enim cōsiderādū,ꝙ frater huius mulieris dotem promiserat eius marito, vt narratur in scriptura priuata manu dicti fratris scripta, in qua etiam notarius de dicta promissione rogatus nominatur, & tempus etiam,s. de anno 1500. & in eadē ēt scriptura confitetur maritus a fratre debitore dotē recepisse,nō aūt ab vxore.Quia ergo cōfitetur maritus dictam dotē recepisse a fratre uxoris debitore, & de cuius p̄missione poterit constare ex instrumēto,ad ꝙ habetur rela 4 tio,nō pōt † dicta cōfessio dici simulata,& animo donādi vxori facta,quia inter maritū & fratrē vxoris, a quo maritus dotē recepisse est cōfessus,& q̃ erat sui iuris,nō est p̄hibita donō. l. 3.§.qui in eiusdē.cū seq.& ibi no.de don.inter uirum & vxo.& sic cū non sit confessio emanata inter personas suspectas, cessat suspicio fraudis,iuxta notata in l.qui testamentum. de p̄ba.& per Bar.in l.cū quis decedēs.§.codicillis.& §.Titia. de le. 3. & hoc ēt uoluit Bald.in l.j. C. de priuil.dot.vbi dicit,ꝙ talis dos confessata dicto casu hēt priuilegiū hypothecæ,& omnia alia priuilegia dotalia.Et dato ēt, ꝙ ex dicta confessione orire tur præsumpta donatio,non tamē diceretur maritus uxori do nasse,sed fratri uxoris,quia ex sua p̄missione erat debitor dotis. Et sic quæ in contrarium allegantur non uidentur facere, nec reuera faciunt ad propositum. Stāte igitur dicta fratris p̄missione,quæ præcessit confessionem mariti & debitum cum 5 alio contractum,dr̄,ꝙ † ex sola dicta promissione uxor habet in bonis mariti meliora & potiora iura, siue cōfessio prædicta probet numerationē,siue præsumptam donationem,quæ (vt dixi) nō diceretur facta uxori, sed eius fratri, qui erat debitor ex sua p̄missione,& hoc,quia dicta promissione mediāte, ētsi numeratio aliqua nō sit sequuta,dr̄ uxori dos constituta,& bona mariti sunt obligata non minus,quam si ipsa dos fuisset data,ut probatur in l.si socer.§.Lucius.solu.mat.ubi habetur, qd̄ si per patrē genero dos fuit promissa,& ille moriatur ante dotem exactā per maritū, si postmodum soluatur matrimoniū, ꝙ vxor contra maritū habet actionē de dote, & ꝙ ille dotem soluere tenetur,uel actionē cōtra hæredes soceri cedere,cōtra quos ēt dictus maritus pōt agere. Et sic ex illo tex.constat, qd̄ ex promissione dotis facta marito per alium,nomine vxoris, dos dicitur constituta. & ꝙ uxori soluto matrimonio contra maritum,qui promissionē recepit,actio de dote competit,perinde ac si fuisset soluta. Et est rō,secundū Pau.de Cast. in d.§. Lucius.quia maritus loco solōnis p̄missionē in dotē recepisse uidetur.Et pro hoc bene facit.l.cū post,§.j.cū gl.de administra.tuto.& in l.erit ergo.in uer.quia dotalis fuit obligatio.de fundo dot.Et istud ēt voluit Bar.de quo Pau.de Cast.non facit mentionē,1 consi.32.Statuto Ciuitatis Eugubij,&c.ubi dicit in effectu,ꝙ si dos pro muliere promittatur,ꝙ videtur quoad ipsam mulierem nedū promissa, sed etiam data,quia obligatio, qua tenetur promittēs,est in dote, & eā pro dote videtur maritus suscepisse, & quæ propter hoc ad eū dicitur peruenisse.l.2. §.peruenisse.de hære.uel actio.uendi.quemadmodum si quod libet aliud nomē debitoris datum fuisset in dotem, quia & tūc diceretur in eo dos consistere.l.qui se debere.& l.si debitor.de iure dot.& l.si prior.sol.mat.& l.Nessennius. de re iud. Et idē in effectu vult Bar.in l.singularia.si cer.pe.& in 9. colu. in lib. meo,ver.si verò ille,cui debet fieri solutio,&c. Et ita etiam latius declarat Raph.Cu.in l.si marito.§.j.sol.mat. qui tamen nō facit mentionem de Bar.in dictis locis.Si ergo quantū ad vxorem & maritum fuit constituta dos, statim ꝙ promissionē dotis recepit maritus a fratre eius,statim a die dictæ dotis promissæ & constitutæ fuit orta tacita hypotheca uxori in bonis mariti,quæ tacita hypotheca uxoris anterior præfertur hypothecæ ēt expressæ alterius debitoris posterioris, ut hæc omnia habentur in d.l.assiduis.in tex.& gl.& ibi ēt per Bar. & Doct.C. qui pot.in pig.hab. Vnde non est opus in confessione insistere quia siue sit facta spe futuræ numerationis, siue animo donandi, quantum ad uxorē nihil refert, quia quoad eam, ut dixi, a die promissionis etiam ante exactionē vel confessionem, fuit dos constituta,& orta hypotheca,sed quantum ad fratrem tm̄, qui erat debitor ex sua promissione,quæri posset, an cōfessio sit donatio, vel an sit facta sub spe futuræ numerationis, licet verius sit,ꝙ ex quo nō est facta uxori,sed eius fratri,cui potuit donari,nō possit dici cōfessio simulata,vel aīo donādi,vt superius dixi. Et vbi maritus ēt eēt cōfessus aīo donādi,uel ab exceptione nō numeratæ dotis sit exclusus, adhuc cōtra eum & eius bona uxor hēt ius potētius,quia ubi dotē posset maritus exigere, liberari posset ab uxore cedendo actiones contra fratrem, ꝙ tunc facere non posset, quia proprio facto actionem quam

quã non hẽt, uxori cedere non posset, qm̃ (vt dixi) vbi sua confessio sit psũmpta donõ ualuit, quia iõ non est facta vxori, sed fri vxoris, cui maritus tacitè & expsè donare potuit ut dixi. Et idẽ si intelligatur cõcessio facta sub spe futuræ numerationis, put isto casu eẽt potius psumendũ, ex quo facta non est inter psonas suspectas, sed inter illas, inter quas donatio fieri põt, q̃uis ẽt tpa opponendi exceptionem non numeratæ dotis essent elapsa, quia talis exceptio oocere põt solũ fratri vxoris, q dotẽ promisit, a quo dos exigenda uenit. Sed uxori exceptio talis nihil põt obeẽ, quia duo ad eam vsq. ab initio, hoc est tpe pmissionis hr̃ pro cõstituta & pro data, & ex tunc incępit oriri & competere hypothecaria. Et ppeà si agat contra bona mariti, nõ põt ille cõtra uxorẽ se tueri dicta exceptione, acsi ei dos vere fuisset numerata, sed agat contra fratrẽ uxoris, qui dotẽ promisit. Et si opponat de concessione poterit maritus opponere de dote non numerata, si tpa non sint transacta. Et idẽ est sine dubio dicendum quantum ad alios creditores mariti, ut s. non possint excludere vxorẽ exceptione non numeratæ dotis, quia (vt dictũ est) contra eã non cõpetit, sed illis competere forte poterit contra fratrem eius, quia & hoc nomẽ debitoris eis est hypothecatum vigore hypothecæ gñalis. l. e. nomen. C. quæ res pig. ob. pos. Quinimo uerius est, q ex quo pcessit promissio dotis a fratre uxoris, & sequuta est cõfessio mariti, q ẽt fratri nõ possit opponi exceptio non numeratæ dotis, & q talis confessio stati piudicet, sm Pau. de Ca. in d. l. 1. sol. ma. vbi fortius dicit, q si maritus cõfessus fuisset ab uxore dotẽ recepisse pcedẽte prius dotis promissione ab ea facta, q talis cõfessio præiudicaret statim marito & sic non diceretur psũmpta donatio, nec competeret dicta exceptio, per l. in cõtractibus. §. 1. cum ibi no. per Cy. C. de non nu. pec. & per no. per gl. in l. fi. C. de dote cau. non nu. & per Io. And. in d. rub. de don. inter uir. & vxo. in add. Spe. & idem tenet Bñdic. de Plumb. in dicta dispu. & Rom. in l. si constante. in prin. sol. mat. & in cons. 340. & loquuntur etiã prædicti, qñ tã promissio quã cõfessio facta fuit constãte mr̃imonio. Et quamuis Soc. in d. l. j. col. antepe. referat quendã Doctorẽ, quem non noĩat, in quadam disputatione hoc intelligere qñ promissio præcessit mr̃imoniũ, tñ, ut dixi, sm prædictos idẽ est, ẽt qñ constante mr̃imonio, prout loquũtur allegata per eos. Et similiter licet Soc. teneat contra prędictos, tamẽ opinio præcedens est cõis, a qua non est recedendum in cõsulendo & iudicãdo, & quam ẽt tenet d. Bal. nouel. in tracta. de dote, in 10. parte. col. 15. illius partis. ver. 7. fallit, &c. vbi ẽt probat, q facilius dicto casu possit opponi exceptio non numeratæ dotis, si præcessisset mr̃imonium promissio & ẽt cõfessio. Et tanto magis hæc opinio procedit, quando alius pro uxore dotem pmisit, & post promissionem maritus confessus fuit, vt in casu nostro, quia cessant quæ per Soc. allegantur pro opi. contraria. Et cum in confessione tali facta non uxori, sed alteri, cesset suspicio fraudis & simulationis, ut dixi, per no. per Bald. in l. 1. C. de priu. dotis. adhuc ex sola confessione excluderẽtur creditores creati post dicta confessionem, sm Alex. in d. l. 1. solu. ma. quia ius quæsitum postea creditorib. in bonis mariti est cum effectu obligationis contractæ ex ipsa dotis cõnfessione. leg. si superatus. §. 1. de pig. & præsertim cũ maritus in ipsa confessione hoc casu obligauerit expresè omnia bona sua. & quamuis cõfessio facta sit in scriptura priuata, habet tamen vim publici instrumenti quo ad hoc, tam ex forma statuti, quam de iure communi, ex quo habet subscriptionem trium testiũm. l. scripturas. C. de fid. instrumento. Et per hæc aliæ etiam rationes colliguntur ad allegata in contrarium, quæ in his terminis non habent locum, & propterea quod uxor creditoribus posterioribus præfertur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Donans non tenetur de euictione, quando donatio inter uiuos incœpit a traditione, nisi de ea expresse promittat, quia tũc tenetur indistinctè.*

2 *Res legata dicitur euinci facto, & culpa hæredis, si a legatario p hypothecariam etiam ex debito hæreditario euincatur.*

3 *Promittens de euictione pro suo dato & facto tantum, tenetur ẽt pro facto hæredis. contra dicitur infra, nu. 10. & 14.*

4 *Euictio licet non debeatur, quãdo donatio incipit a traditione, tamen fallit, quando donator esse in dolo.*

5 *Actio personalis non sequitur fundum.*

6 *Factum donatarij, qui donationis uigore tenebatur satisfacere legatarijs, factum cum legatario non liberat donantem, uel eius hæredem.*

7 *Conuẽtio, quod donatarius satisfaciat creditoribus, intelligitur de præsentibus, & contra quos tempore donationis erat orta obligatio & actio, nisi tunc temporis nullum aliud suberat debitum occasione dictorum bonorum, quam conditionale. nume. 15. & 16.*

8 *Donans, qui cõstituit se nomine donatarij possidere, et pro suo facto tantum promisit de euictione, de iure communi, cum incœperit a traditione, nec ex dicta promissione tenetur de euictiõe, si actio contra eum dum uixit orta non fuit. nu. 9.*

9 *In donatione bonorum facta cũ debitis illorũ occasione, cõprehẽditur onus legati ad quod tenebatur donator propter dicta bõa.*

12 *Verbum, occasione, importat causam, etiam remotissimam.*

13 *Donatarius, cuius culpa res fuit euicta, non põt agere de euictione, etiam eo casu, quo aliàs agere potuisset.*

CONSILIVM CLXXXVI.

VISA & benè intellecta facti serie, videtur prima facie, q hr̃des. d. Titæ sint obligati de euictione ex instrumento donationis factæ per D. Titã, in qua ẽt expresse promisit donatariũ defendere in amplissima forma, qa quamuis nõ teneatur donans de euictione, quãdo donõ inter viuos incœpit a traditione. l. Aristo. §. fi. & ibi no. de do. & put isto casu a traditione & dñij translatione incœpit, vt dicetur inferius, nihilo minus qñ 1 † interuenit promissio de euictione, vt in casu nostro, indistinctẽ debetur euictio, sm gl. & oẽs, in d. §. fi. Nec obst. q d. do. Tita promisserit pro suo facto tm̃, & pro suo dato, quia cum ipsa ex testõ mariti deberet soluere legata, quorum occasione fuit capta tenuta, & de bonis per ea donatis & a donatario possessis, satis dicitur ex facto suo subsequuta euictio, quia si soluisset legata, ad quæ erat obligata, tenuta non fuisset de dictis bonis concessa, nec concedi potuisset. Et q ex hoc dicta bona dicantur euicta culpa dominæ Titæ, probatur ex his, quæ statim dicentur, uel saltem negari non potest, quin ex facto, & culpa hæredis illius non fuerint bona euicta, quia mortua prædicta dña hæres illius fuit obligatus ad pręstandũ legata in quibus do. Vita fuit grauata post mortẽ suam. l. 1. C. vt acti. ab hæred. & contra hæred. Cũ ergo dictus hæres nõ soluerit, q debebat facto illius euenit, q sequuta sit euictio, ut probatur ex not. p 2 Bar. in l. si res obligata. de leg. 1. vbi vult, q † si a legatario p hypothecariam fuit euicta res legata ẽt pro debito hæreditario, q dicitur res tunc euici ex facto & culpa hæredis, ex quo non soluit debitum, ad q ipse solus erat obligatus. Nec refert, q d. 3 do. Tita pmiserit de suo facto, & dato † q ille, qui promittit de euictione, ẽt cũ expressione illius dictiõis taxatiuæ, tenetur ẽt de facto hæredis, sm Bal. in l. fi. C. de act. emp. & Pa. de Cas. & Rom. in l. stipulõ ista. in prin. de ver. ob. p illũ tex. Et dato q hæres. d. Titæ ex pmissione illa facta p d. Titã nõ esset obligatus, tamẽ teneretur & obligaretur de iure cõi, qa quãtumcũq. non debeat euictio, qñ a traditione incipit donatio. d. l. Arist. §. 4 fi. tamẽ fallit, nisi † donator sit in dolo, vt ibi. Et eadẽ rõne idẽ dicendũ, quando dolo, vel culpa sui hæredis res donata ẽ euicta put cõtingit in casu nr̃o, qm̃, vt dictũ est, ex quo hæres. d. Titæ erat obligatus soluere, & nõ soluit, vt debuit, fuit culpa, sm Bar. in d. l. si res obligata. & in hoc nõ ɔ̃dicũt alij. & ẽt fuit in dolo, quia dolo facere, vr̃, qui nõ restituit, q restituere põt. l. qui procuratorẽ. §. dolo. de proc. Et sic ex hoc capite de iure cõi dictus hæres tenet de euictiõe, licet ex promissione d. Titæ non posset cõueniri. Nec etiã pdictis obstare vr̃, q eadẽ d. Tita donauerit dicta bona cũ suis pertinentijs, & cũ oĩb. bonis mobilib. existẽtib. super dictis bonis, & debitores & creditores occasiõe dictorũ bonorũ, &c. quia istud debitũ, de quo agitur, nõ erat dictorũ bonorũ, nec ex dictis bonis, sed erat debitũ d. Titæ, quæ & eius hæres tenebãtur actiõe psonali, & q nõ sequit 5 fundũ nec bona. l. j. §. si hæres. ad Treb. & l. fi. de contrah. emp. põt. n. dici debitũ bonorum onus, q imponit rei, sicut est tributum, & etiam prout sunt quædam alia onera, sm Bart. in l. rescriptum. §. fin. de mun. & hon. in l. placet. C. de sac. san. eccl.

6 & in l. 1. C. de muli. & in quo loco li. 11. Nec p pactū† factū cū legatario potuit dicta dña vel eius hrs liberari a legatarij. l. pacto successorū. C. de pac. Preterea licet actū esset, ꝙ donatarius satisfaciat debitoribus, intelligit tū de pñtibus, & de illis, cōtra 7 quos tempore† donationis erat orta obligatio & actio. l. si ita scripsisset. de leg. 3. & l. si stipulatus fuero illud, aut illud. §. cū stipulamur. & l. si a colono. de verb. oblig. sed cū do. Tita post mortē suā fuerit grauata restituere pauperibus eligendis, actio ea viuēte non est orta, sed incipit cōtra eius hrdē. l. 1. C. vt act. ab hrd. & contra hæ. Qñ. n. quis tenet ad diē certū, an, & incertū qñ, añ diē nō nascitur oblō, nec actio, ƒm gl. in oībus. de reg. iu. & Bar. in l. ita stipulatus. in 2. q. de ver. obl. per d. l. 2. cū alijs cōcor. de quib. per Alc. in l. sub cōdōne. de cond. inde. qui ēt dicit, hanc esse cōem opi. ergo nec de domina Tita. nec ēt de hærede, qui non erat debitor tpe cōtractus, nō pōt intelligi donō in qua fit mentio de debitoribus occasione dictorū bonorū. Et ꝙ tunc aliqua oblō, vel actio cōtra aliquē ex prædictis orta non esset, aliter ꝓbatur, nā legatū erat factū incertis ꝑsonis, q̃ veniebant certificandæ ex electione. d. Titæ, iuxta. l. quidam relegatus. de reb. dub. Antequā ergo eligerētur, & illa eēt in mora eligendi, rōne incertitudinis nō potuit oriri actio, nec illis acqri, ut probat in l. vnū ex familia. in prin. de le. 2. nec ēt post electionē uiuente adhuc. d. Tita potuit electis cōpetere actio non solū per d. l. 1. C. vt act. ab hæred. sed alia rōne, quia d. Tita potuit a dicta electione quamdiu vixerit recedere & alium eligere. d. l. vnum ex familia. in princ. Ex quo ergo durabat facultas variandi, nō potuit interim obligatio oriri, per no. per Bar. in l. si quis stipulatus sit Stichū. & in le. cum stipulatus sim Damā. de ver. obl. & satis probatur in d. l. vnum ex familia ibi, non recte creditori cōparabitur, &c. Sed præmissis non obstantibus contrariū puto verius & æquius. Nā certū est, ꝙ ista donatio facta inter viuos a d. Tita incepit a traditione, ex quo cōstituit se possidere noīe donatarii. d. l. quod meo. de acq. pos. & probatur ex no. per Guid. de Suza. l. quoties. C. de rei uēd. & in l. fi. C. de sacros. ec. qui vult ꝙ sicut qñ res est vendita duobus, ille ꝑfertur, cui prius res fuit tradita. d. l. quoties. ita ēt præferri dēt ille, pro quo uenditor prius cōstituit se possidere. Quia non minus oꝑatur cōstitutum, q̃ vera traditio quo ad translationem dñij & possessionis. d. l. qđ meo. & idē tenet Io. And. in Spe. de emp. & vend. §. sciendum. ver. & no. ꝙ si aliquis. & An. de Bu. in c. cū uenissent. de rest. spo. & Abb. in c. 2. de consue. & Alex. in cons. 8 14. Circa primum, &c. in 1. vol. & ex hoc sequitur, ꝙ † de iure cōi regulariter donās isto casu nō tenetur de euictione. d. l. Aristo. §. fi. Nec ēt in casu nostro tenetur ex pacto. uel ex ꝓmissione defendendo, quia promisit de suo tm̄ dato & facto stipulō 9 † ergo de euictione non potuit cōmitti cōtra eam, dū viueret, nec ab illa obligō incipere potuit, quia dū uixit, contra eā obligatio ad rē legatam non fuit orta, nec oriri potuit, quia post mortem fuit grauata. d. l. 1. vt act. ab hær. & cōtra hrd. & dictū fuit supra proxime. illi ergo non pōt imputari, si creditoribus. i. legatarijs, dum uixit, non soluit, quia illis soluere non tenebatur. & quamuis uiuens elegerit pauperes, ēt ex hoc facto non potuit contra eam cōmitti stipulō de euictione, quia illi electi non potuerunt nec contra illam, nec cōtra donatarium agere, nec ab illo res donatas euincere, quādiu illa uixit, quia illis nō fuit quæsita oblō & actio ad res donatas, tamen quia uocātur post mortem. d. Titæ. d. l. j. & quia potuit semper dum uiueret d. Tita ab illa electione recedere, iō ante mortem non potuit ꝑsonis electis acquiri obligatio & actio. d. l. vnum ex familia. in prin. & per Bar. in locis superius alle. Et propterea certum est, ꝙ ex aliquo facto. d. Titæ non potuit contra eam committi dicta stipulatio de euictione. Et similiter ex facto eiusdem dominæ Titæ non potuit committi dicta stipulatio contra eius hæredem, quia aut dicunt, ꝙ sit commissa contra dictū hæredem quia d. Tita non soluit, & istud est falsum, quia dū uixit, soluere non debuit, quia ad soluendū non tenebatur, quia ante mortem illius nata non est obligatio, nec orta actio. d. l. 1. Aut dicitur, ꝙ sit commissa dicta stipulatio cōtra hæredem, quia d. do. Tita elegerit dictos pauperes, & istud ēt non est uerum, quia ipsa electio non fuit cā proxima euictionis, sed cā remota, non . n. ex hoc ꝙ fuerint certi pauperes electi. sequi potuit immediate euictio. sed res fuit euicta, quia hrs debitor non soluit, & qa quo ad donatarium non soluendo fuit in culpa, ƒm Doc. in le. si res obligata. de l. 1. per l. cum res. §. culpa. eo. ti. Et ista fuit cā proxima, quæ dēt attendi, & non electio. d. Titię, q̃ fuit cā remota. l. sed si plures. §. in artogatum. de vulg. & pup. & l. socio, qui ī eo. ff. pro soc. Et istud ultimū cōfirmatur, nā & si. d. Tita nō elegisset oīno, legatū non fuisset extinctū, sed oēs pauperes dictæ ciuitatis admissi fuissent ad legatū. l. cū quidā. de l. 2. Quia ergo potuit sequi euictio, ēt si nō pcessisset electio, dici non pōt, ꝙ ipsa electio fuerit cā euictionis, nec ꝙ ex facto. d. Titæ commissa sit stipulō de euictione contra eius hrdem. Et si dicatur, ꝙ d. promissio de euictione facta per d. Titā saltem cōmissa fuit, & committi potuit ex facto culposo ipsius hæredis, videlicet quia non soluit ut soluere tenebātur & debuit. Ad istud respondet, ꝙ cum d. Tita obligauerit se ad defendendum pro suo facto tm̄ 10 & dato, & sic taxatiue, nō† porrigitur illa promissio ad factum hæredis, quia est personalis. Nec ex facto illius cōmitti potuit, quia ubi quis de suo facto tm̄, & sic taxatiue, promisit, pactum illud est personale, & non cōmittitur ex facto hæredis, ut probatur ex no. per Bar. in l. si sic. la grande. de ver. ob. & Bal. in l. q se pris. C. vñ liber. Et in spē de illo, qui promisit de suo facto & dato tm̄, vt nō cōmittatur stipulō ex facto hæredis sui, vult etiā Alex. & Arc. in d. l. stipulō ista. in prin. & reprehendunt Pau. de Cast. & Rom. ibi, qui per illum tex. dixerūt cōtrariū, quia ut dñt ꝑdicti, ibi non fuit expressa dictio, tantū, vel æquipollens. Vñ ex oīb. præmissis clare constat, ꝙ promissio de defendendo d. do. Titæ non potuit cōmitti ex facto illius, neq. ēt ex facto hæredis sui committi potuit aliquo casu. Superest ergo solū uidere, an hæres eiusdem. d. Titæ, qui nō pōt cōueniri ex ꝑdicta ꝓmissione de euictione, saltē de euictione possit obligari de iure cōi tanquam ex culpa uel dolo illius sequuta fuerit euictio, i. quia non satisfecit legatarijs prout facere tenebatur. d. l. Aristo. §. fi. de do. Et est dicēdum, ꝙ dictus hrs ēt ex isto capite nō sit de euictione obligatus. Nā d. Tita donauit q̃dam ꝑdia cum oīb. debitis & creditis occasione dictorum bonorum, &c. quāuis ergo debitum ex cā legati, in quo grauata fuit. do. Tita post mortē suā, non sit debitū bonorū, ꝑsertim quia bona non fuerūt legata, sed certa quantitas, sed sit debitum. d. Titæ, quia ipsa tenetur ad illud actione personali, & ad qđ ipsa & eius hæres remanet obligatus, quamuis bona, quæ ad illā ex testō peruenerunt, ad donatariū transtulerit. d. l. 1. §. si hæres. ad Treb. & d. l. fi. §. fi. de contrah. emp. nihilo minus quia donauit bona cum 11 † debitis occasione dictorum bonorum, sub istis verbis cōprehenditur onus legati iniuncti d. Titæ per testatorē, quia quāuis ipsa & hrs eius sit obligatus ad illud actione ꝑsonali, tñ verū est dicere ꝙ est debitū occasione dictorū bonorum, qm̄ ꝑp dicta bona relicta in testō d. do. Titæ ipsa fuit grauata in dicta quātitate post mortē suam, ad quā non fuisset grauata verisimiliter, nec grauari potuisset. si non fuisset in dictis bonis honorata. l. ab eo qui, C. de fideic. Nā stare pōt, ꝙ debitū non sit bonorum, sed sit personæ, & tñ ꝙ persona sit obligata ꝑp bona. Et iō dr̄ munus qđ imponitur personæ ꝑ rebus, vt no. per gl. fi. & Bar. in l. rescripto. §. fi. de mune. & hono. & per Bar. in l. placet. C. de sacros. eccl. & in l. 1. C. de mulie. & in quo loc. li. 11. Sic ergo debitum, de quo agitur, licet sit personale, dr̄ tñ debitum occasione bonorum, per rōnē ꝑdictam. Et sic in illo uerificantur uerba instri, qđ nō loquitur de debito bonorum, sed de debito oc12 casione bonorū. qđ† verbum, occasione, importat cām ēt remotissimam, ƒm Ang. in consi. 63. Nobilis vir d. Raymundus, &c. per l. fi. §. sed cum in secundam. C. de fur. & per l. fi. C. vt oīs cau. tā ciui. quā crim. intra cer. temp. term. & iō siue bona relicta. d. Titæ fuerint cā proxima, vel remota, aut remotissima debiti, i. legati ab ea relicti, verum est dicere, ꝙ sit debitum occasione dictorum bonorum, quia negari nō potest, vt dixi, quin fuerit factum dictum legatum, & a dicta domina relictum, ꝓpter dicta bona, in quibus ipsa fuit honorata, & quæ grauari nō potuisset, nisi honorata fuisset. dicta l. ab eo. & sic constat, ꝙ honor est causa uel occasio oneris, i. legati. Quia igitur donatio bonorum fuit facta cum omnibus debitis occasione dictorum bonorum, quamuis propter hoc d. Tita & eius hæres non fuerint liberati in præiudicium legatariorum, tamen inter donantem & donatarium valuit cōuentio, & ipse donatarius fuit obligatus ipsi donatrici agnoscere istud debitum, & illud soluere, ut de his omnibus est casus in dicta leg. pacto successorum. C. de pact. Si ergo donatarius hoc non fecit, culpa sua

sequuta

13 † sequuta fuit euictio,& nō hæredis do.Titæ: q̄a quãuis ille esset obligatus legatarijs,& nō dominatrici, tñ donatarius ipse erat obligatus hęredi dominatricis satisfacere legatarijs prædictis.d.l.pacto.& iō respectu ipsius donatarij,& quò ad illũ hr̄s q̄ nō soluit,nō dr̄ fuisse in culpa uel dolo,sed donatarius quantũ ad hr̄dē donatricis,fuit in culpa non satisfaciēdo dicto debito:& ppea inter illos,& quò ad eos euictio nō dr̄ subsequuta dolo uel culpa hæredis,sed donatarij: & sic nō pōt donatarius obijcere dicto hæredi,q̄ eius facto uel culpa bona donata sint euicta:q̄a quo ad hæredē ipsum ipse donatarius tenebatur soluere,& ad hoc erat obligatus ipse donatarius dicto hæredi, & p cōsequēs ex culpa dicti donatarij dicitur res euicta: & sic nō pōt de euictione agere cōtra hæredē donatricis,q̄ de euictione nō tenetur,q̄n donō incipit a traditione,si non fuit in dolo uel culpa.d.l.Arist.§.fi.Et licet ad allegata in cōtrariũ satis ex pmissis posit colligi congrua rñsio,tñ rñdendo specialius nō obst. primò dũ dr̄ q̄ ex facto.d.Titæ,i.q̄a nō soluit,vel q̄a elegit certos pauperes,euictio suṗuenerit: q̄a,ut supra est rñsum, clarē ex pdictis causis vel ex aliqua earũ nō potuit cōmitti stipulatio de defendēdo cōtra dictã.d.Titã:q̄a ipsa adhuc uiuens nō fuit obligata soluere dictis legatarijs,nec ante,nec post electionē, p rōnes & iura,de quib.supra,& p consequēs si nō soluit, non potuit pp hoc seq̄ euictio. nec etiã q̄a elegerit: q̄a electio ipsa fuit cã remota,& nō pxima ipsius euictionis.Non ob.ēt,q̄ saltē ex facto hr̄dis dñæ Titæ uon soluentis potuit cōmitti pmissio de defendendo facta p d.Titã, quantumcũq; promiserit de suo dato uel facto tm̄,p no. p Bal.ī l.fi.C.de act.emp.& p Pau. de Cast.& Rom.in d.l.stipulatio hoc mō concepta.in prin.de
14 uer.obl.quia ista opi.nō est uera,q̄n dicta † promissio pro suo facto facta fuit cũ dictione,tm̄,uel simili,per no.p Bar.in d.l.si sic.de uer.obl.& Bal.in d.l.qui se patris.& p Arc. & Alex. in d. l.stipulatio hoc mō cōcepta.Prætcrea nō est uerum,q̄ ex facto hæredis isto casu stipulatio de euictione potuerit cōmitti, sed cōmissa fuit ex facto donatarij,p ea quę dicta sunt respondendo ad ultimũ,uidelicet q̄ nō teneatur hęres de euictione de iure cōi,& circunscripta oī pmisśione sup hoc interposita: quia cũ donatio facta fuerit cũ omnib. debitis occasione dictorum bonorũ,donatarius ipse,qui donatrici,uel eius hæredi erat obligatus satisfacere,fuit in culpa quãtum ad ipsam donatricem & eius hæredē,si nō soluit,p no.p Bar.& doc.in l.si res obligata.de leg.1.& sic ex facto pprio donatarij,& nō hæredis donatricis suṗuenit euictio.Et ex hoc tollitur ēt, qd̄ ultimo loco in contrariũ allegatur.Itē nō obst.dũ dicebatur,q̄ uerba donationis de pdijs & debitis & creditis occasione bonorũ, solum cōprehendant debita,quæ erant in potenti,hoc est,tpe donationis.d.l.si ita scripsisset.in prin.de leg.2.& sic q̄ sub illis non cōprehendatur.d.Tita,quæ aliquid nũquã debuit, nec ēt hæres illius,qui post donationē & mortē.d.Titæ incœpit obligari. d.l.
15 1.C.ut act. ab hære. & contra hær. quia si † tpe ipsius donōnis nullũ aliud debitũ suberat occasiōe dictorũ bonorũ,ad istud, quamuis non esset purũ,sed conditionale, verba referunt, fm Bal.in d.l.si ita scripsisset.arg.l.fundus,qui locatus. de fun.istr. & Alex. in d.l. si stipulatus fuerim illud.§. cum stipulamur. de uer.obl.Et ultra eos istud melius probatur ex not.per Bar.in l. qui Romæ.§.duo fratres.de uerb.obl.in 6 q. Et in dubio etiam præsumitur,qd̄ tunc temporis ad aliud debitum non teneretur Titia occasione dictorum bonorũ,nisi probetur contrarium, adeo q̄ fundata est intētio hæredis d.Titæ allegantis eam non teneri ad aliud debitũ p dictis bonis,p no. per gl.in l.cũ de lege.de proba.& per Bar.in l.decē.de ver.ob.l. conficiuntur. §. codicilli.de iure codi.in l.si constante.in prin. sol.matri. in l.is potest.de acq.hære.& rub.de ope.noui nun.cum concord. de quibus ibi per Alex.qui dicit, hanc esse communem opi. Nec sufficeret probare,q̄ di.d.Tita esset debitrix ex alijs causis,sed est necesse ostendere, q̄ subessent alia debita, puta occasione dictorum omnium,immò ex testamento mariti.d.Titæ apparet,q̄ ad aliud debitum non tenebatur occasione prædicta,& per q̄ testamentũ probatur dicta negatiua,sicut etiam probatē per aliã scripturã, puta,per inspectionē actorũ.l.fi. C. de reb. credi.l.2.C.de erro.aduoc.& c. cũ ad sedem. de restitu.spo. & no.Bar.in l.hi qui ad ciuilia.C.de app. & per eum in leg. decē. de uerb.obl. dum dicit, q̄ per inspectionem æstimi probatur quē non esse soluēdo. Scd̄o rñdet, q̄ iura allegata in cōtrariũ loquũtur in dispositione cōcepta per verba præsentis tpis,sed
16 isto † casu fuit cōcepta sine tēpore,& indefinitè, iō cōprehendit ēt debitũ conditionale occasione dictorũ bonorũ,fm Pau. de Cast.qui ita vult in spē.in d.§.cũ stipulamur,dicēs, q̄ ita cōsuluit Io.And.per l.si seruitus.de seru.vrba.pdio. Et istud ēt p batur ex no.per Bar.in l.si ita.de aur.& ar.l.dũ loquitur de oratione indefinita,& vult q̄ porrigatur ad futura, quæ potuerũt puideri,per d.l.si seruitus.de seru.vrb.præd.& de quo ēt late p Alex.in cons.178.In occurrenti casu,&c.2.vol. Et quãuis Ale. in d.§.cum stipulamur.velit,q̄ dictũ Pau.de Cas.locum habeat in ultimis uoluntatibus,in quibus fit lata interpretatio,& non in cōtractibus,per illũ tex.tamē ī hoc minus rectè sentit, quia ille tex.loquitur cũ materia, quando oratio cōcepta est p uerba pręsentis tēporis, sed quando profertur sine tēpore, tūc et in contractibus comprehenduntur futura, quæ potuerūt tūc pręuideri.d.l.si seruitus.quæ generaliter loqui.& per Bar. in loco præall.qui etiam distinguit dicto modo, & inter prædictos casus differentiam facit. Laus Deo.

SUMMARIUM.

1 *Clausulæ in fine positæ natura est,vt ad omnia præcedentia referatur,modo recti sermonis ratio id patiatur,nec subsit ratio cur magis ad unum quam aliud referatur.quod fallit.vt nu.3.*
2 *Dictum in una persona ex multis in eadem oratione nominatis in alijs repetitum censetur.*
4 *In exorbitantibus relatio clausulæ in fine positæ ad proxima tãtum fieri debet.*
5 *Statutum tollens præscriptionem,de longi non autem longissimi temporis præscriptione intelligi debet.*
6 *Relatio clausulæ in fine orationis positæ ad proxima facienda est ne superfluitas inducatur.*
7 *Verba enunciatiua epistolæ circa ea,quæ partes possunt disponere probant,aliàs secus.*

CONSILIVM CLXXXV.

VIDETVR fortasis prima cōsideratione dicēdũ,q̄ illa clausula,videlicet,qui descenderũt a milite quondã recolendæ memoriæ Andrioto, &c. referatur ad oēs personas superius descriptas & 1 noīatas in priuilegio, quia natura † clausulæ in fine positæ est,vt ad oīa præcedentia referaē, si mō hoc fieri possit,salua rōne recti sermonis,nec subsit rō, cur ad vnum magis quã ad aliud referri debeat.l.1.de lib.præte.l.3.§.filius.de lib.&
2 posth.c.scd̄o requiris.de app.Et maxime ex quo oēs † sunt nominati in eadem oratione, quia tunc dictũ in uno, censetur in alio repetitum.l.1.§.j.iuncta.l.3.§.qd̄ ait.de incen.rui.naufra. & no.Bar.in l.4.§. eritq. dña. ff. vi bon.rap. Secundo apertius hoc videē probari in l.1.in prin.iuncta.l.doli.de seruo corru. p quæ iura Bar.in d.l.doli.dicit,q̄ si statutum dicat, si quis fecerit sic,& sic,deinde subijciatur,de nocte,q̄ illud verbum,de nocte,refertur ad utrumq. Sic ergo dicamus, q̄ clausula prędicta referatur ad omnes personas superius denominatas in eadem oratione.Sed tñ præmisis non obstãtibus sentio,q̄ dicta clausula referatur ad personas tantum proxime nominatas,s. ad filios cuiusdam Thomę.Nam princeps dictum priuilegium concessit prædictis in eo nominatis,non eã ratione, quia essent de descendentibus Andrioti,sed propter eorum merita erga principem,ut patet ex uerbis priuilegij,ibi,sanè consideratis multiplicibus meritis uestris,quibus uos,& nobiles progenitores uestri maiestatē nostrã & sacrũ Rom. Imperiũ honorare curastis &c. Atque etiam patet,quia idem concessit quibusdam noīatis inferius de eadem agnatione de Pansano,& tamen non cōstat q̄ illi sint de descendentibus Andrioti.Quia ergo mens principis concedentis priuilegium verificatur in qualibet persona supra nominata,absque eo,quod dicta clausula ad omnes referatur, quia omnino prędictis priuilegium concessisset interuenientibus eorum meritis, etiam si non fuissent descendentes Andrioti. quod etiam patet, quia alijs etiam non descendentibus de eadem familia propter merita tantum idem concessit. Ideo dicta clausula non debet ad omnes personas referri, sed ad nominatas duntaxat immediate. Et hæc nota. uolunt

sunt do. Anto. & Imo. in cle. 1. in fi. de suppl. negl. præl. ubi inquit, ꝙ † licet regulariter, ubi plura in eadem oratione noīata sunt, ita ꝙ ab eodē uerbo regantur, qualitas expressa in uno, intelligatur repetita in alio. d. l. 1. in prin. iūcta l. 3. §. qđ ait. de incē. ruin. naufr. & ꝑ Bar. in d. l. 4. §. erit. ui bo. rap. tñ fallit, ubi mēs uerificatur in oī casu, ēt qualitate nō repetita. Ita dicit ꝓbari in c. cū singula. in prin. de præb. in 6. ubi ꝑ illa uerba pluribus prioratibus, uel ecclesijs curā habentib. aīarum, non intelligitur illa qualitas, s. curā aīarum, repetita in prioratibus, sed tm̄ in ecclesijs, & sic ad ꝓxima tm̄ refertur, ut est declaratū in d. cle. 1. & qđ ibi no. in gl. pe. Et iō ad propositū, & in terminis ferè Alex. cons. 48. inci. Visis & opportunè digestis. primo uol. ubi concludit, ꝙ stante statuto, ꝙ finito officio, ad qđ fuit uocatus pater, detur filio uocatio, ꝑ sex menses, & econtra ꝑ ista verba, uidelicet, Habitando il padre, & li figliuoli insieme in cōmune de li beni, ma habitando dispartimēte o insieme &c. pur che diuisi siano li beni &c. Dubitatur, an hoc ultimo casu esset uocatio, concludit ipse, ꝙ qualitas importata per illa uerba, pur che diuisi siano li beni &c. referat ad uerbum proximum ꝓcedens, s. o insieme. & non ad illud dispartitamente: qa ratio, quæ mouit statuentes, uerificatur in quolibet casu, sine repetitione dictæ qualitatis, & iō ad ultimū tm̄ referri debet & idem tenent etiam mod. in c. cām. quæst. 8. col. uer. limita septimo. de rescri. ubi ēt allegant Thomā Fasto. dubio Rotæ 46. incip. Die mercurij &c. sub cā. 24. dicentem in proposito, ꝙ clausula adiecta post specificationem plurium beneficiorum restringit ad beneficia ultimo noīata, qñ ꝑ hoc uerificatur mēs disponētis: vñ si dicitur de præbenda & portionibus, ac præstimonijs cedentium uel decedentium, illud cedentium, uel decedentium, non refertur ad ꝑbādā. Bene ēt facit, qđ uoluit Bal. in pulchra. q. in l. 1. C. de legit. hæred. quē refert ēt Alex. in d. cons. quē aliter non expedit referre. Secūdo: qa aut uolumus facere relationem ad remota ad effectum probationis, aut ad effectū demōstrationis. primo casu nō pōt: qa ꝙ ex illis uerbis enunciatiuis emissis ꝑꝑ aliud ꝓbet, illos descēdisse ab Andrioto ꝑꝑ factū de antiquo, iuxta no. in cle. 1. de prob. per d. Ant. & Imol. in ca. cām q. de prob. & per Io. And. in c. fi. de succes. ab intest. & per doc. in l. cū aliqs. C. de iure deli. istud est exorbitans a iure cōi: cum regulariter talia uerba principis non probēt. ca. si Papa. de priui. in 6. & ꝑ doc. in c. nōnulli. §. 1. de rescr. Et iō in exorbitā-

4 tibus † faciēda est relatio ad proxima tm̄, ar. no. ꝑ gl. i l. talis scriptura. in fi. de leg. 1. & per Bar. in d. §. erit. & per Abb. in c. ecclesia. de ele. & per Are. clarius in l. 3. §. filius, de lib. & posthu. Nec ob. ꝙ ēt facta relatione ad proxima hoc fit ēt exorbitans, & ꝓpterea dēat fieri relatio ēt ad oīa ꝓcedētia, in quib. est eadē rō, ut ꝓbat ex gl. iuncto tex. in clem. 1. in uerbo, appellare. de app. quā ꝓ singulari ad hoc alleg. Aret. in d. l. talis scriptura: qa imò dispositio. d. cle. non est exorbitans, sed ꝓter ius, ut ibi per Im. sup d. gl. dū rñdet ad arg. Zēzelini contra gl. q. dicebat, relationē fiendā esse ad proxima, ne inducat aliqd contra ius: qm̄, dicit ipse, ante illā cle. iura non ꝓhibebant a parte separatim, quā uis hęc fuisset opi. Imò, ut ibi refert gl. q. re ꝓbatur per illū tex. Qđ ēt sit ꝓter ius, vult Im. ibi, in 1. col. iō Aret. nō uiderat doc. in d. cle. & sic minus ꝓuidē loquitur. Imo. ergo vult aperte, ꝙ si esset exorbitans illa cle. ꝙ ad proximum tm̄ esset faciēda relatio, & tñ erāt ambo in eadē oratione, & sic coadiuuat, qđ dixi sup. Et contra Are. facit, qa fienda est interpretatio, ut ius cōe minus lædat q. fieri possit. l. si serui uestri. C. de nox. c. dilectus. de consue. quāuis ergo facta relatione ad proxima inducatur exorbitantia: tñ non debet fieri ad remota, ut restringatur. be-

5 ne facit, qđ † no. Bal. in c. 1. §. præterea. in fi. de cap. Conrad. dicēs, ꝙ si statutum in aliqua materia tollat præscriptionem, intelligitur de præscr. lon. temp. & non de præscriptione longissimi temporis, ut minus ius commune lædatur, per gl. ibi, quod dictum tanquā no. sequitur Abb. in c. fi. de præsc. Quò uero ad effectum demonstrationis non est etiam fienda relatio ad remota: quia illæ personæ per duas demonstrationes, s. nominis patris & familiæ erant satis & clarè demonstratæ. l. hac consultissima, & ibi doc. C. qui testa. face. pos. & per Bart. in terminis in l. demonstratio falsa. in prin. in 7. quæstio. de condict. & demonstr. & ideo rei demonstratæ frustra adijcitur demonstratio. l. 1. in fin. de dote prælegat. quę demonstratio inducitur per relatiuum iunctum præterito tempori, lege Stichum qui meus erit. de legat. 1. & per Barto. in l. demōstratio. in 2. col.

6 vt ergo † superfluitas euitetur, iuxta §. quib. in 1. constit. C. & no. in l. hæc stipulatio. in prin. si cui plusquā per legē Falc. & in l. & q nōdū. in fi. de proc. faciēda ē interpretatio: ut relatio fiat ad ꝓxima, sicut in dubio faciēda est, secūdū Bal. in d. l. 1. in fi. C. de legi. hæred. Nec obst. ꝙ etiā quò ad proxima talis demonstratio sit superflua, quia ēt quo ad illa aderant duæ aliæ demōstrationes, quia sicut euitanda est superfluitas in totū, vbi hoc fieri pōt, ita debet in partē euitari, vbi hoc esse non potest in totū, arg. l. quæ de tota. de rei uend. & eorū quæ proximè dicta sunt. Et ex ꝑdictis patet, ꝙ ēt illa qualitas & demonstratio per dictum relatiuū non dēt intelligi repetita in sequentibus ꝑsonis positis ēt in eadē oratione. Nec obst. no. in l. Seiæ. §. Caio, de fund. instr. & per Aret. in cons. 1. quia rñsio colligitur ex ꝑdictis. Et quia iura prædicta loquuntur, quando a libera ꝑtāte disponentis pendebat, apponere, vel non apponere in sequentib. dictam qualitatem, secus autem qñ hoc ab eius potestate non pendebat. sicut est, ꝙ aliqui descendant ab Andrioto, ut in simili colligitur ex dictis Bar. & Doct. in l. non epistolis. in fi. C. de

7 prob. vbi concludit, quod verba † enunciatiua emissa in epistola circa ea, super quibus possunt disponere, probant. leg. optimam. C. de contrahen. & commit. stipu. sed vbi partes non possunt hoc inducere, vt fraternitatem uel consanguinitatem non probant. qua ergo ratione fit dicta distinctio, quo ad effectum probationis, non video cur etiam fieri non debeat quo ad effectum repetitionis. Et per hoc concludo, quod dicta clausula ad proxima tantum præcedentia, & non remota, vel sequentia referatur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Pater de emphyteusi inuestitus pro se & filijs suis pōt alienando eis præiudicare, vel vni prælegando alios priuare, secus est in filijs inuestiti, qui alijs præiudicare non possunt.*
2. *Quando ex contrahentium consensu vel occasione cōtractus ex legis dispositione alicui ius quæsitum est, in eius non consentientis præiudicium a contractu recedi non potest.*
3. *Princeps aliquid concedens, saluo iure alterius id concedere intelligitur.*
4. *Princeps rem a se vni concessam alij concedere non potest, nisi dicat, non obstante concessione alij facta.*
5. *Filij legitimati ad emphyteusim ecclesiæ cōcessam alicui pro eo & filijs eius non admittuntur.*
6. *Differentia est, an quis uocetur casu, quo Titius sine liberis decesserit, an uocetur casu, quo Titij filij defecerint.*
7. *Si pater in instrumento confiteatur, se centum pro dote uxoris filij recepisse, quilibet pro dimidia tenebitur.*
8. *Concessione emphyteusis facta patri, & filijs, ac cuilibet eorum in solidum, actum uidetur, vt vno decedente sine filijs apud superstitem totum remaneat.*
9. *Si actum sit, vt deficientibus masculis feudum ad unam fœminā deueniat, & plures extent fœminæ, locus est gratificationi domini.*
10. *Consuetudine preferente eum, qui est primogenitus, si duo nascātur eodem partu, & ignoretur quis sit primogenitus, an uterque admittatur.*
11. *Filius ad aliquid uocatus sub conditione, si rem patris post eius mortem possideat, interpretamur, quod debeat per illa uerba esse hæres patris.*
12. *Hæredis appellatione venit hæres ēt institutus in re certa, quando agitur de emphyteusi ecclesiæ sui natura non transitoria ad hæredes.*
13. *Hæreditatis appellatione non uenit res certa dato cohærede vniuersali.*

CONSILIVM CLXXXVI.

PONDERATIS diligenter omnibus, de quib. in themate, videtur prima cōsideratione dicēdū ꝙ Beninus ex contractu ꝑmutationis nullo modo præiudicauerit, nec ꝑiudicare potuerit d. Floræ & Lucretię sororib. suis, quib. erat ius quæsitum saltem ad rē, ex cōtractu paterno, qui iure emphyteuto cōduxit possessionem, de qua agitur ab abbatia Nonantulana, pro

pro se, ac filijs & hæredibus tam per lineam masculinã, quam fœmininã ex legitimo m̃rimonio descendentibus quos si ipse non habuerit, vel si habuerit, & penitus defecerint, tũc d̃ ueniat in vnã ipsius filiã, vel neptẽ lĩmas, quæ uirũ legitimũ accipiãt & rẽ patris possideant, &c. Et ꝑpea Beninus ꝑdictus sororib. suis & filiabus prædicti Iacobi dictum ius auferre non potuit, qd̃ ab illo vel eo mediante non fuit eis quæsitum, sed ex facto 1 paterno, & ex eius ꝓuisione. Nã q̃uis dici posset, ꝙ pater † inuestitus pro se & suis filijs possit alienãdo eis ꝑiudicare, vel vni ꝑlegãdo alios priuare, iuxta not. per Bal. in auth. si quas ruinas C. de sac. san. eccl. in l. liberti, libertæq., C. de ope. lib. per Imo. ĩ c. potuit, ad fin. de loc. & mod. in l. apud Iulianum. §. si quid ali cui. de l. 1. cum concor. de quib. ibi, secus tñ est in filio acquirẽtis & inuestiti, quia non ꝑiudicat dicto mõ, nec ꝑiudicare põt alteri comprehenso in prima inuestitura, ₰m Alex. in l. si patroni. in prin. ad Treb. in fi. illius q. vtrũ emphyteusis imputetur filio in legitimam, alleg. l. eum qui. de interdict. & rel. Et pro hoc facit ẽt optime tex. in c. 1. de alie. feu. pater. & in c. 1. de succ. feu. vbi probatur, ꝙ agnatus hñs feudũ antiquũ non põt alienãdo, vel refutando in manib. superioris ꝑiudicare agnatis sequentibus ad quos defertur feudũ non ex persona alienantis vel refutantis, sed ex persona aui & maiorũ. Istud ẽt confirmatur per 2 l. si constãte. C. de don. ante nup. in fi. ꝑ quam dicit ibi † Bal. in fi. ꝙ qñ ex consensu contrahentium vel occasione contractus per dispositionẽ legalẽ est alicui ius q̃sitũ re vel spe irreuocabili, ab eo nõ põt recedi in eius ꝑiudiciũ illo non cõsentiente, all. ẽt. l. fi. de pact. & l. post mortẽ. §. fi. de pact. & l. si post mortẽ §. fi. de bon. poss. contra tab. Nec ob. ꝙ dicta permutatio fuerit confirmata authoritate Sedis Apostolicæ, quia cum de iure dictarũ filiarũ non fuerit facta mentio, subreptitia redditur dicta confirmatio, quia princeps certificatus uerisimiliter non fuisset eis præiudicaturus. l. 2. §. merito. & §. si quis a princ. ne quid in loco publ. & c. quamuis. de rescr. in 6. & iõ dicit Bal. l. i. 3 in vlt. col. de cõst. prin. ꝙ si † princeps aliquid dat, vel cõfirmat semper intelligitur saluo iure alterius. & idẽ vult in l. omnes. in 2. col. C. de quadrien. præscr. facit ẽt, quod ipse uoluit in tit. de pace constan. in vers. possideant. dum dicit, ꝙ priuilegia uni cõcessa, non dẽnt alteri dari. l. de actionib. C. si de silen. lib. 12. Et hoc ₰m eum facit ad cõcessiones, quas faciũt principes de aq̃s publicis, quia semper vñr reseruata iura & commoditas eius, cui prima concessio facta est. l. Labeo. §. 1. famil. ercisc. Et cõprobãtur prædicta ex not. per Bar. in l. fin. per illum tex. C. de loca. 4 præd. fis. lib. 11. vbi † dicit, ꝙ princeps rẽ per se concessam non põt alteri cõcedere, ẽt motu proprio, nisi dicat, non obstante cõcessione tali facta. & idẽ per plura iura vult Rom. cons. 297. inc. Circa præmissam dubij consultationem, &c. Cũ igitur euenerit casus, in quo filiæ Iacobi sunt uocatæ, quia defecerũt oẽs masculi ex dicto Iacobo, dẽnt admitti, non obstante permutatione, quæ eis dicto casu nocere nõ põt, vt dixi. Nec eis obstat superexistentia Blasij filij legitimati dicti Benini. Quia nõ † admittunt filij legitimati ad emphyteusim ab ecclesia receptã ꝓ se & filijs suis, ₰m Bal. in c. quæ in ecclesiarum. de cõst. col. 15. & in add. Spe. in ti. de loc. col. 6. ver. emphyteusis ecclesiç, & in l. gñaliter. §. cũ aũt. C. de inst. & subst. vbi ẽt per Sal. & mod. cũ concor. de quib. ibi per eos, & per Alex. in l. ex facto. §. si quis rogatus. ad fi. ad Treb. & in pluribus consilijs. Nec ẽt dici põt, ꝙ filiæ Iacobi fuerint exclusæ perpetuo, ex quo decessit cum fi 6 lijs masculis. Quia quamuis vocatus † casu quo quis sine filijs decesserit, excludatur per superexistentiam filiorum tpe mortis, & perpetuo remanet exclusus. quamuis filij postea defecerint. l. ex facto. §. pen. ad Treb. & per Old. cõs. 22. Thema tale est &c. & Io. And. in add. Spe. in ti. de test. §. in primis. ad fin. & facit quod no. Bal. in c. 1. §. cũ eẽt. in ti. epis. vel abb. & in auth. sed & si quis. & in l. in quib. C. de secun. nup. Nihilominus aliud est, qñ quis uocatur in casu deficientium liberorũ, vel quando liberi defecerint, sine tpis determinatione, sicut in casu nostro, q̃a tunc sufficit, quãdocunq; liberos deficere, ut probatur in le. in substitutione. de vulg. & pup. ꝙ prout declarat Alc. faciẽs d̃riã inter ꝑdictos casus cõs. 43. inc. Consideratis, &c. tertio uolu. & Soc. clare, in l. solemus. in fi. de cond. & dem. Sed præmissis nõ obstãtib. cõtrariã sñiam arbitror ueriorẽ. Et ĩ primis moueor: Nã solus Iacobus non fuit inuestitus, sed simul cũ eo dictus Beninus & Ioannes filij eius, & quilibet eorum in solidum. Et ꝑpterea eodem tempore uocantur, & sic quilibet ad tertiam partem: quia faciunt sibi partes per concursum, ex quo in solidum quilibet fuit inuestitus. ut dixi. l. unica. §. sin autẽ disiunctim. C. de cad. tol. & in l. si plurib. de leg. 1. Quamuis. n. ubi pater emphyteusim recipit pro se & filijs intelligantur filij uocati ordine successiuo, & sic post mortẽ patris, ₰m Bar. in l. ut iurisiurandi. §. quidam rectè. cum concordan. de quib. ibi de lib. & posth. Aliud tamẽ est, quando filij cum patre simul inuestiũtur, seu qñ filij inuestituram recipiunt cũ p̃re: q̃a cessat isto casu rõ, q̃ assignatur in primo, uidelicet, q̃a p̃r dicatur ꝓ filijs stipulari tanquã pro hæredi. nã cum ipsi filij stipulantur & inuestiuntur, ipsi sibi acquiruot, & nõ pater pro eis. iõ de præsenti sibi prouident, & nõ mortuo patre. sicut eis ꝓuisum intelligitur post mortẽ p̃ris, qñ ꝓ illis p̃r acq̃rit. & iõ q̃a uiuens hr̃dẽ non hẽt. l. qui sup̃stitis. de acq. hæred. post mortẽ suã d̃r illis acq̃rere uoluisse. Et hoc est exp̃ssẽ de mẽte Bal. Imol. & Alex. in 7 l. si cum dotem. §. transgrediamur. sol. mat. ubi dicũt † ꝙ, si p̃r in eodẽ instrumento cõfiteatur recepisse centũ ꝓ dote uxoris filij, ꝙ q̃libet tenebitur ꝓ dimidia, ꝑ l. reos. §. cũ in tabulis. de duob. reis. q̃. tex. probat idẽ, qñ p̃r & filius simul stipularẽtur, & hoc apud me nullam prorsus hẽt dubitationem. Quia ergo apud Beninũ solũ erat tertia pars ex facto & prouisione patris & aliæ duæ ex cõtractu ꝓprio ipsorũ filiorũ, non possunt dictæ filiæ Iacobi ex stipulatione paterna uenire, nisi ad tertiam partẽ, & non ad alias duas partes: q̃a Beninus & Ioannes non sunt stipulati pro sororib. sed quilibet eorum pro filia & nepte ꝓpria in defectum masculorum. Quinimò dictæ filiæ excludũtur a toto, ex quo facta est concessio p̃ri & filijs ac cuilibet eo8 rum in solidũ: q̃a per † hoc actũ inter eos vr̃, ꝙ uno decedente sine filijs, apud sup̃stitẽ remaneat totũ, ₰m Bal. in c. 1. §. filia. in fi. de suc. feu. & superuiuens dicto casu totũ cõseq̃tur ꝑ ius nõ decrescendi, ut pulchrè ꝓbat & declarat Bal. in l. 1. C. qñ non peten. par. char. vl, uers. sed hic dubitãter &c. cũ quo transit ẽt Alex. in l. si mihi & Titio. de uerb. obl. qui ad idẽ allega. Pet. de Anch. cons. 249. inci. Duo prima dubia &c. Dicitur ergo tota possessio fuisse apud Beninũ tpe mortis iure ꝓprio, & nõ iure alieno, ẽt ꝑ parte. d. l. unica. §. finaũt ad deficiẽtis. C. de cad. tol. & ꝑ consequẽs ex ꝓpria ꝓuisione: q̃a in solidũ conduxit, & nõ ex stipulatione paterna: q̃a quãuis Iacobus ꝓ filijs sit stipulatus, hmõi stipulatio ꝓdesse potuit filijs nascituris. l. Paul. de bo. lib. & ꝑ Bar. in l. qd̃ d̃r. in fi. de uer. obl. s. Benino & Ioãni nõ mortuo p̃re sine filijs: q̃a ex ꝓpria ꝓuisione ad totũ admitti potuerũt dicto casu, & iõ cum Beninus totũ habuerit ex proprio cõtractu, & iure ꝓprio, illo mortuo postea sine filijs, non vocantur filiæ Iacobi sorores dicti Benini, q̃, (vt dixi) pro sororib. stipulatus non est, sed ꝓ filia ꝓpria & nepte. Et si dicatur, ꝙ imò isto casu Iacobus suis filiab. prouidit: q̃a ꝓ eis stipulatus est, si filios habuerit, & penitus defecerint &c. prout defecisse dicuntur dicti Benini. Ad hoc respondetur, ꝙ dicta prouisio p̃ris potuit uerificari & effectũ sortiri, si Beninus & Ioãnes patre adhuc uiuente ꝑmortui fuissent, & ille alios filios suscepisset, q̃. deinde eo mortuo defecissent. Sed in casu quo patri superuixerint Ioannes & Beninus aut alter eorum, nõ possunt intelligi vocatæ filiæ Iacobi in defectum illorum: q̃a ad eos uel ad alterum ex eis pertinet tota possessio, non quidem ex stipulatione paterna, sed ex propria, & ꝑ ius non decrescẽdi, ut dixi. Sic ergo uocantur filia & neptis Iacobi deficientib. masculis uocatis ex stipulatione patris uel aui, nõ aũt in defectũ masculorũ, ad quos tota possessio ꝑuenit, & apud quos remãsit ex ꝓprio facto. Sed isto casu trãsitũ facit in eos, q̃b. ꝑ illos & quẽlibet eorũ fuit ꝓuisum, & sic ad descendentes eorũ, q̃b. deficientib. reuerti debuisset ad ecclesiã, si mediante permutatione facta ꝑ Beninũ, dicta possessio non fuisset facta pleno iure propria & libera: Et quã dictæ filiæ Iacobi nõ possunt impugnare: q̃a earũ nõ interest. l. ille a quo. §. si de testõ. ad Treb. c. cũ inter R. seniorẽ. de ele. Qm̃ ubi remãsisset emphyteutica, nõ potuissent mortuo Benino ẽt sine filijs admitti: q̃a in hunc casum ex stipulatione paterna nõ possunt dici uocatæ: sed eo casu quo ꝑuenisset ad eorum patrẽ, uel apud eũ in totũ remãsisset, prout contingere poterat, si Ioannes, & Beninus ꝑmortui fuissent, siue alios filios suscepissẽt, qui qñcunque defecissent, siue alios non genuisset, prout in præcedentibus est declaratum. Secundo moueor: quia in defectum masculorum actum est,

actũ est, vt dicta possessio deueniat in unã idsorum, & cuiuslibet vel alterius eorũ filiã, uel neptem legitimas, quæ virũ legitimũ accipiant, & rẽ patris possideant, &c. Et sic quilibet pdictorũ stipulatus est pro vna tm̃ filia, vel pro una nepte in singulari, & ad duo singularia datur adiectiuũ & verbũ pluralis numeri, iuxta. l. cũ filio, de l. 1. cum gl. in ver. relictis. & cum conc. de quib. in ea. Cum ergo ex Iacobo supersint duæ filiæ, Flora. s. & Lucretia, non possunt dici ambæ uocatæ, nec ambæ ad dictam rẽ possunt agere sicuti agunt, quia pro una filia est stipulatus, & non pro duabus. Aut ergo ambæ repelluntur rõne incertitudinis. l. duo sunt Titij. de test. tut. l. si fuerit. de reb. dub. vel vna tm̃, quam dñs directi elegerit, & prætulerit. Et hoc uoluit no.
9 Bal. in c. 1. §. decedente. vlt. col. qui feud. dare poss. vbi quærit, quid si actũ sit, ꝙ masculis deficientib. feudũ vadat ad unam fęminam, & existant plures fęminæ, an succedat primogenita, an dñs gratificabitur, an rõne incertitudinis totum nouabitur, an sorte dirimetur. Et postquam arguit ad partes, tandẽ concludit ꝙ dñi sit electio, & hoc dicit esse æquius, per. §. & quia. cum c. 1. In casu igitur nostro nec ambæ dictæ filiæ possunt agere, nec ẽt una, uel altera, ex quo non præcessit dñi elogio, & eo magis, quia ex quo non expresse pro vna filia stipulatur, non põt talis sermo proprie vel improprie verificari. iõ forte de iure vr̃ verius, ꝙ ratione incertitudinis aliqua non admittatur, prout vo
10 luit Imol. in l. ex duob. de vulg. & pup. ubi concludit † ꝙ si cõsuetudo pferat illũ, qui eẽ primogenitus ignoratur, ꝙ pp icertitudinẽ utesq. excluditur. per d. l. si fuerit. Et hoc ẽt concedit Are. ibi qñ constaret, ꝙ de uno solo consuetudo loqueretur, quamuis Bal. & Ang. & Alex. ibi in qõne uelint, vtrũq; admitti, tñ eorum decisio non est contra prædicta, quia illo casu, ut dixi, non loquitur de uno primogenito, sed indiffinite de primogenito, quod in plurib. põt verificari. l. si plurib. in prin. de l. 2. ambo aũt habentur pro primogenitis, ex quo non apparet de prioritate aut posterioritate. Præterea ipsi loquuntur in dispositione legis, nos vero in ꝓuisione hoĩs, in qua fit strictior interpretatio. l. quicquid astringendæ. de ver. ob. c. statutum. de rescr. li. 6. & plene declarat Imo. in l. si vero. §. de uiro. sol. mat. Tertio præmissa cõfirmãtur. Nam filia, vel neptis vocantur, q̃ rẽ patris possideant. Ad hoc ergo ut filia possit admitti, est ne-
11 cesse, ꝙ sit hæres patris, quia † hoc significat uerbum illud, & rẽ patris possideant. l. licet. C. de pac. & ibi Bar. & oẽs, & ꝙ stãte tali inuestitura sit necesse, ꝙ filia sit hæres, & non sufficiat, ꝙ sit dotata, in terminis voluit Pau. de Ca. consi. 137. inc. Viso puncto suprascripto, &c. per d. l. licet. cum ibi no. per Bar. Cũ ergo dictæ filiæ non sint hęredes patris, vt pmittitur in pũcto, excluduntur absq; dubio. Vbi vero institutæ essent in re certa, posset magis ambigi, an deberent admitti, quia Alex. qui ꝓprie loquitur de hmõi inuestitura, & dicto mõ cõcepta in cõsi. 8. 3. vol. & cõsi. 22. 5. vol. voluit satis esse, ꝙ in re certa filia reperia-
12 tur instituta, quia ẽm eũ, in emphyteusi ecclesiæ sui natura non transitoria ad hæredes, appellatione hæredis venit hæres ẽt institutus in re certa. ẽm Imo. in l. ex facto. la grande. de hę. inst. & in c. potuit. de loc. & Ang. & Pau. de Ca. in leg. quoties. C. de hær. inst. sed hoc non mihi satisfacit, quia quamuis vbi pro filia hærede pr̃ fuisset stipulatus, procedere posset, quod dicit Alex. Non sic qñ acquirit pro filia hæreditatem possidente, ꝓut fecisse dr̃ in casu nr̃o, per illa verba, & rem patris possideat.
13 d. l. licet, quia iure † cautum non reperitur, ꝙ appellatione hr̃ditatis veniat res certa, dato cohærede utili immo contrarium probatur ẽt optime in l. 1. de pet. hær. vbi dr̃, ꝙ aliud est hæreditas, & aliud est res hæreditaria, ꝙ ẽt cõprobatur ex diffinitione hæreditatis, de qua in l. hæreditas. de reg. iur. quæ nullo mõ põt cõuenire rei certæ. institutus ergo in re certa, dato etiam alio cohærede, põt hæres denominari, non quia sit hæredes, sed q̃a a testõre hæres est nominatus, & est hæres scriptus. Idẽ no. in simili per Bar. & Doc. in l. cum filio. de lega. 1. sed res certa hæreditas non est ex dispositione iuris, nec testatoris, qui illam hæreditatem non appellauit, sed pro re particulari expressit, & propterea in illa verbum hæreditas, quoquo mõ verificari non potest. Et ex præmissis ad allegata in contrarium multiplex colligitur responsio, quoniam ex quo filiæ ex multiplici capite non fuissent uocatę, ubi etiam permutatio non fuisset facta, falsum est, quod agatur de præiudicio earum, ideo ualuit permutatio, & ab illis impugnari nõ potest, & sic omnia, quæ allegantur in contrarium, cessant. Et propterea concludo dictas filias non esse audiendas. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Inuestitura noua per antiquam declaratur, & in dubio sub eadẽ forma facta intelligitur.*
2. *Promittens alium indemnem conseruare, iudicium contra illum cæptum suscipere tenetur.*
3. *Indemnitatem promittens, sortem, & usuras promittere intelligitur.*
4. *Stipulatio de conseruando sine damno non committitur, nisi eo casu, quo damnum aliquo modo euitari non potest.*
5. *Statuto extante, quod mulier non possit sine propinquorum consensu obligari, si in hæreditate non sit aliquod onus legatorum, & creditorum, mulier sine dicta solennitate adire poterit.*
6. *Verba hęc, persistere in obligatione, renouare, seu reiterare obligationem, quid importent.*
7. *Mistum sub simplicibus in contractibus non uenit.*
8. *Promissa non impleri, promissa impleri non debent, cum promissiones connexæ sunt, quamuis etiam super il is iuramentũ interpositum sit.*
9. *Promittens soluere creditori simpliciter sex pro centenario, intelligitur promisisse sex in singulos annos.*
10. *Dictio donec, importat quid annuum.*
11. *Vsurarum natura est, ut singulis mensibus, uel singulis annis soluantur.*
12. *Qui diu pro alio in obligatione permansit, potest petere ab ea eximi, & liberari. Diu autem intelligitur arbitrio iudicis.*

CONSILIVM CLXXXVII.

HABITA super his, quæ proponuntur, congrua consideratione, vr̃ dicendũ prima facie, ꝙ illi de Monandris cõuenti a creditorib. Sempronii, agere non possint contra dictum Sempronium, vt illos cõseruet indemnes, quia quamuis eius nomine, & ad illius instantiam prædicti se, & sua bona obligauerint ut asseritur in instr̃o transactionis, quia tamen inter dictas partes actum est, ꝙ dicti de Monandris teneantur in dictis promissionib. persistere, ac illas, si opus fuerit, renouare, & reiterare, aut etiam variare in alias personas, donec fuerit solutum per ipsum Semproniũ dictis nominib. quantum est pro dictis quãtitatib. promisit soluere ipsis de Monandris libras sex pro centenario, quia scit eos dictas pecunias accipere sub vsuris, &c. Ex hmõi promissione videtur, quod ad præsens agi non possit contra Sempronium de indemnitate, quia uirtute conuentionis coguntur in obligationibus contractis persistere, donec fuerit solutum per Sempronium, & qui ad hoc se obligauerunt ex eo, ꝙ Sempronius tunc tpis non habebat modũ soluendi, vt in eodem instr̃o narratur, & quæ cã dr̃ ẽt adhuc durare, & ꝓpea donec superuenerit modus soluendi, non põt cogi directe, vel per indirectũ ad soluendũ. Et ubi creditores nolint exactionẽ differre, attamen intelligitur, ꝙ prædicti curent ab alijs easdẽ quantitates recipere sub vsuris, & de illis satisfacere dictis creditorib. & sic ꝙ obligauerint se ad accipiendam dictam quantitatem aliis, & ex illa creditorib. prædictis satisfacere, vsquequo Sempronius possit soluere, prout sonant & importare uidentur dicta verba, videlicet, ꝙ teneãtur pdicti de Monandris in dictis obligationib. persistere, ac illas renouare, & reiterare, ac ẽt variare in alias personas, quod vltimum verbum ad aliud non vr̃ tẽdere, nisi ꝙ ipsi debeant alios inuẽnire, q̃ subrogentur loco prioris creditoris, & ꝙ de nouo illis se obligent pro p̃dicto Sẽpronio, & ꝙ in obligatione pistãr, donec ille poterit satisfacere, si q̃s fuerit, & prout esse dr̃ hoc tẽpore, quo creditores agũt, & sibi satisfieri intẽdunt. Si. n. Sẽpronius tũc cogeret creditorib. satisfacere, ꝓmissio illa per pdictos facta de persistendo in dictis obligationibus. non haberet locum, quia si ille soluere non posset, vel alios, a quib. mutuũ reciperet, nõ inueniret, ad soluẽdũ cogeretur, antequã habeat modũ cõtra pactũ, & cõtra illud, qđ est actũ. Et ubi illi de Monãdris alios creditores teneãtur inuenire, Sẽpronio seruabit dicta cõuẽtio. Et ꝙ ita sit actũ, satis ẽt colligit ex illis uerbis, s. quia scit eos dictas pe-

pecunias accipere sub vsuris. Ex quib. patet, ꝙ ab illis pecuniæ fuerũt acceptæ sub vsuris, & nõ a Sẽpronio, ideo oritur ꝑsumptio, ꝙ idẽ sit faciendũ in futuro, ar. no. per Bar. in l. si mihi, & Titio. de verb. ob. cum conc. de quibus ibi per Alex. dũ vult, ꝙ 1 † noua inuestitura declaretur per antiquam, & ꝙ in dubio intelligatur facta sub eadem forma, & tanto magis q̃a illud verbũ, accipere, præsentis temporis vr̃ potius actum futurũ significare quã præteritum, vt sit sensus, ꝙ scit dictas pecunias accipere, s. i futurũ, & super subauditionẽ aliquã referri nõ põt ad repetitionem precedentẽ. Sed præmissis non obstantib. cõtrarium omnino puto verius. Nã dictus Sempronius ꝓmisit soluere cum effectu dictas pecunias, pro quib. dicti de Monãdris obligarunt se, & sua bona ad instantiã dicti Sẽpronij, & ab illis dictos de Monandris ac illorum hæredes, & bona sine damno eximere, & conseruare, &c. Quia ergo promisit prædictos sine dãno cõseruare, ex hoc tenetur, & obligatus est iudicium 2 cæptũ cõtra illos in se suscipere, sicut ad hoc tenetur † ille, qui promisit aliũ indẽnẽ cõseruare, vt ꝓbatur in l. pater. in prin. de dote præle. & ibi no. Bar. post Iac. de Are. dicens hoc esse valde no. & ꝙ alibi melius non reperitur. Et idem tenet Bal. in l. cum 3 tibi. C. de euic. Et † intelligitur ẽt ille, qui promisit indemnitatẽ promisisse sortẽ, & vsuras, vt est tex. in l. quæro. in prin. ff. loc. & ibi ẽt ad hoc illum tex. not. Bart. & quam sortem cum vsuris ẽt explicite promisit d. Sempronius soluere. mota igitur lite recte est actũ cõtra Sẽproniũ, ut reos cõuẽtos cõseruet indẽnes, & procedit talis petitio incerta, & ualeret ẽt sñia, per quam q̃s cõdemnaretur ad conseruandũ alium indemnem, vel sine damno, quamuis esset incerta, ₰m gl. in l. 2. C. de sent. quæ sine certa quanti. Si igitur tenetur in se iudicium motum Sempronius suscipere, ut præseruentur prædicti a dãno expensarum, & a laborib. & uexatione. d. l. pater. tenetur ẽt sequuta condemnatoria sententia sortẽ, & usuras soluere. d. l. quæro, & hoc quia aliter nõ cõseruarentur sine damno illi de Monãdris, queẽadmodũ illos cõseruare tenetur Sẽpronius ex dicta ꝓmissione. Nec ob. ꝙ videatur inferius actum, ꝙ soluere non debeat, nisi postquam habuerit modũ soluendi, quia istud nõ est verũ. solũ. n. dr̃, ꝙ cũ ad presens non habeat modũ soluendi, ꝙ prædicti promiserũt persistere in dicta obligatione, donec fuerit solutũ ꝑ dictũ Sẽproniũ, qñ ãt ad soluendum in futurum cogi possit, vel nõ, & qñ soluere debeat, non est expressum, neq; determinatum, qđ expectari debeat quousque habuerit modum. Præterea ubi sic ẽt actum fuisset, intelligi deberet talis conuentio, dummodo, & & quamdiu creditores non agerent, & non exigerent, sed illis agentib. & exigere uolẽtibus, tunc Sẽpronius soluere tenetur. Et ad hunc casum refertur sua promissio de soluendo, & de cõseruando sine damno, a qua nõ intelligitur recessum per sequẽtia, sed cõuẽtio sequẽs intelligi dẽt saluis præmissis, per no. per Bar. in d. l. fi. §. idẽ quæsijt. de ꝓdi. inde. Et si dicatur, ꝙ per illos de Monandris stat, quominus iudiciũ euitetur, quia possunt, & debẽt ab alijs quãtitatẽ petitã sub vsuris accipere, & sortẽ prioriorib. creditorib. soluere, & sic oẽ dãnũ possũt euitare, q̃a vsuras Sẽpronius offert se paratũ soluere. Et iõ cũ dicto mõ possint prędicti dãnũ euitare, non est cõmissa stipulatio, de conser4 uando, q̃ nõ cõmittitur, nisi † eo casu quo dãnũ nõ põt euitari aliquo alio mõ, ut probatur ex no. per Bar. in d. l. q̃ro. & in l. 1. C. de cõue. fisci debi. li. x. Ad istud rñdetur, ꝙ hoc nõ pendet a uoluntate prædictorũ. Et iõ si dictas pecunias ab aliis non possunt inuenire, non vr̃ per illos stare. Et in eo tempore, quo allegat pecunias ab aliis inuenire non posse, intentio eorũ est fundata, & aduersario contrarium dicenti incũbit onus probandi, ar. no. per glo. in l. cum de leg. de proba. & in terminis deciditur ex no. per Ange. in l. mutum. de acq. hæ. vbi dicit, quod si 5 ex forma † statuti non potest mulier obligari sine cõsensu ꝓpinquorum, & in hæreditate non sit aliquod onus, s. legatorũ, & creditorũ, ꝙ poterit mulier adire sine dicta solennitate, quia omnis rõ statuti vr̃ cessare. Et subdit, ꝙ cautus esse dẽt ille, qui vult sustinere hr̃ditatis aditionẽ, ut faciat articulos, ꝙ in hr̃ditate nullũ erat ęs alienũ. & si aduersarius negat, incumbit sibi onus probandi, per no. per gl. in d. l. cum de lege. & cum eo trãsit Imo. Pau. de Cast. & Alexan. & quamnis de d. gl. Bar. alibi se faciat mentionem, ut in leg. si constante. in princ. sol. mat. in l. decem. de uerbo. obl. in l. conficiuntur. §. codicilli. de iure codi. & in rub. de ope. noui. nunc. cum concord. de quibus ibi per Alex. qui dicit, opi. Bar. esse cõem. tamen recte intuẽti decisio Ang. magis facit ad ꝓpositũ nostrũ, s. quãdo negat totum. Nec dicto casu, quo dr̃, pecunias inueniri nõ posse, debẽt dicti de Monãdris cogi ad soluendũ de proprio, q̃a nõ cõseruaretur tunc sine dãno, & sic nõ adimpleretur ꝓmissio, ẽt si Sẽpronius offerret vsuras, quia licite ab eis percipi nõ possent, cũ sint prohibitæ. c. in omnib. & c. super eo. đ vsur. & in auth. ad hæc. & ibi no. C. eo. tit. nec ex eo, ꝙ repetere possent, damnũ euitarẽt ꝑ ꝑ interusurium medij t̃pis, qđ amitterent, & quia melius est non soluere, quã solutũ repetere. l. fi. C. in quib. cau. in integ. rest. nõ est necessa. Et quia Sẽpronius promisit soluere, ideo adueniẽte casu, ꝙ soluendũ sit, per illũ solui debet, & ꝙ prædicti soluant ꝓ eo petere nõ põt, quia hoc non est actum, sed potius ꝯrium. Et ex hoc ẽt, ꝙ dictus Sempronius promisit soluere dictas pecunias, & ab illis ꝑdictos sine dãno cõseruare, manifestẽ probat̃ ꝙ ẽt ad illos nõ ꝑtinet onus inueniendi ab alijs dictas pecunias sub vsuris, quia ex mutuo efficerentur illorũ de Monãdris. l. 2. §. appellata. si cer. pet. & ꝯñr ex eis satisfaciendo priorib. creditorib. ab illis diceretur facta solutio, & nõ a Sẽpronio, a quo fieri debuit, q̃a soluere simpliciter promisit, & iõ hmõi ꝓmissio indistincte, & simpliciter intelligi dẽt. l. 1. §. & generaliter. de leg. & præst. & l. de precio. de publ. & sic omni casu, quo soluere sit necesse, actum est, ꝙ Sempronius soluat de suo, vel ꝙ ipse q̃rat pecunias ab aliis mutuo, & de illis satisfiat, cum sint parati prædicti de Monandris de nouo se obligare. Et cum, ut est probatum, ad Sempronium pertinet, dictas pecunias inuenire, & soluere, & non ad prædictos de Monandris uirtute promissionis de cõseruando illos sine damno, tenet̃ ẽt iudiciũ cõtra illos inchoatũ in se suscipere, & illos cũ effectu defendere, & a damno eximere. Et istud ẽt apparebit euidẽtius ex rñsionib. ad contraria. Non ob. igitur, dũ dicebatur, ꝙ illi de Monandris ꝓmiserunt in dictis promissionib. ꝑsistere, ac illas, si opus fuerit, renouare, & reiterare, aut ẽt uariare in alias ꝑsonas, donec fuerit so6 lutum per dictũ Sẽproniũ. quia ipsum † persistere fieri põt solũ dictis obligationib. durantib. & ꝑmanẽtib. l. eius qui in prouincia. si cer. pet. & ipsum renouare ac reiterare obligationem dr̃ fieri, qñ ꝑ sequẽtẽ ꝓmissionẽ factã eidẽ immediate tollitur prima, q̃d contingit ꝑ nouationẽ sine interuentu nouæ personæ. l. 1. de noua. Et dr̃ obligatio in alias personas uariari, qñ in alterum transfertur obligatio eadem re permanẽte, & sine exactione aliqua, ꝙ fieri diceretur, qñ ꝑdicti de Monandris de uoluntate creditoris pecunias debitas promitterẽt aliis animo nouãdi, vel nõ. l. pecuniã. cũ ibi no. per Bar. in fi. ff. si cer. pet & no. in l. si me, & Titiũ. eo. ti. & ibi per Ale. vel qñ creditores suas actiones ꝯ ꝑdictos alteri cessissent, aut in solutũ dedissent, quia istis casib. transferuntur actiones siue cessione. l. 2. C. de act. & obl. & no. in l. 1. eo. ti. & ĩ l. fi. C. qñ fis. uel priua. nam quia dictis casib. cessat exactio, licet renouetur, vel varietur obligatio, hẽt locum dicta ꝓmissio illorũ de Monandris. Sed qñ creditoribus est necesse soluere, & ꝯtraheret̃ nouũ debitũ, & diuersũ in persona diuersa, ut per solutionẽ extingui posset primum, non tñ variarietur tunc obligatio in diuersas personas, sed ẽt esset variatio circa rẽ, & de tali uariatione inter partes nõ est actũ, sed solũ de ꝑcedenti. ut clare oñdũt. Et iõ hunc casum mistum non 7 comprehendunt, quia in † cõtractibus mistũ nõ uenit sub simplicib. ₰m Rom. in l. 2. in prin. de uer. ob. per l. quicquid adstringendæ. de verb. obl. & sic dici non põt, ꝙ prædicti de Monandris ex dictis verbis sint obligati ab alijs accipere pecunias sub vsuris, & de illis primis creditorib. satisfacere, q̃a tunc non variatur solũ obligatio in alias personas, sed etiam in re esset variatio, quia quãtitas prima desijsset esse in obligatione, & esset non quantitas deducta in sequenti. Et ex hoc ẽt sequitur, ꝙ si Sempronius inueniret, qui de nouo vellet sub vsuris pecuniam dare illis Monandris, ꝙ illas non teneretur recipere, q̃a & isto casu nõ solũ uariatur obligatio ad personas, sed etiam ad aliam rem, de quo non est actum inter contrahentes, ut est dictũ. Vñ dictis casibus tenetur Sẽpronius promissionem de soluendo, & de conseruando sine damno adimplere, quæ intelligitur collata in euentũ, quo creditores vellent pecunias debitas exigere. Et propterea concluditur, ꝙ dicta verba solum verificatur, qñ eadẽ obligatio durat, uel qñ illius fit transfusio in aliã obligationem, & in eadẽ ꝑsona, vel in diuersa, cessante exactione, & donec cessat, vt in casibus sup. q̃a, vt est declaratum, verba hæc im-

importãt,& quia aliàs promissio,de soluendo,& conseruando sine dãno,facta per Semproniũ,commode non posset sortiri effectum,& q̃ hẽt locum,vt est dictũ,quotiescunq; creditores volunt exigere,& est necesse soluere.Et ubi ẽt dici posset, ꝙ hoc vltimo casu,s.qñ Sempronius inuenire vellet,qui pecunias sub vsuris mutuò,vel alio mõ daret, ꝙ dicti de Monãdris cogerentur illas recipere,nihilo minus est dicẽdũ, ꝙ onus eas ꝑquirendi ad illos non pertinet,vel cõstare dicat̃,ꝙ illas inuenire nõ pñt,si hoc allegent,& nõ ꝓbetur cõtrariũ,ꝙ est satis, vt colligitur ex præmissis. Vel saltem negari nõ põt quin uerba respectu istius casus sint dubia contra partẽ aduersam , quæ se fundat in verbis,facienda est interpretatio.l.stipulatio ista.§.in stipulationib. de ver.ob.& plene no.in l.veterib. de pac. Et per prędicta tollitur aliud,videlicet,dũ dr̃, ꝙ ex illis verbis, s. quia scit eos dictas pecunias accipere sub vsuris,&c. q̃a licet ex istis verbis appareat,ꝙ illi pecunias noĩe Sẽpronij acceperint,tñ alia verba ꝓcedentia non probant,ꝙ alias pecunias teneatur accipere,& pro noua pecuniarum receptione se obligare , vt est daclaratũ supra. Et casu quo ẽt de nouo cogi possent pecunias sub vsuris accipere,per hoc tñ ꝙ semel eas acceperint,non sequtur,ꝙ ad illos spectet,illas perquirere,& de nouo inuenire,q̃a ex uerbis apparet solũ,ꝙ in ꝑteritum illas receperũt, sed ꝙ eas ꝑquisiuerint,& inuenerint,qui illas darẽt,nõ ꝓbatur ex uerbis ꝓdictis,q̃ solum actũ receptionis significẽt,& non actũ perquisitionis,immo in dubio præsumendũ est,ꝙ arte dicti Sempronij fuerint pecuniæ inuentæ,ex quo ad illũ peruenerunt,& ad illũ pertinebat negociũ,ar.l.fi.C.de dot.ꝓmis.Vel saltẽ ꝓbãdũ est per partem aduersam,ꝙ fuerunt pecuniæ perquisitæ , & inuẽtę per illos de Monãdris,cum de hoc sit dubiũ.l.ei qui dicit , de ꝓb.& colligitur ex no.per Bar.in l.q̃ sub cõdõne.de cõd.& demon.in l.cum seruus.de ver.obl.Et similiter verbũ illud,accipere,ꝑsentis tẽporis verificat̃ in pecunijs prius acceptis,q̃a verbũ illud infinitiui modi est cõfusum,& uerificari põt in præterito sicut in futuro,ẜm gl. in §.sic igit. in ver.pręberę.in auth. vt iud sine quoquo suffr.& in l.5.§.stipulatio.de ver.ob.in ver. dãnũ.in fi.imo isto casu nõ põt verificari in futurũ,quia nõ est verbũ illud,accipere, simpliciter ꝓlatũ,sed cũ adiuncto,s.quia scit eos accipere,qđ verbum scit, verificat̃ tm̃ in ꝑsentib.& ꝑteritis,& nõ in futuris,in quib.nõ cadit sciẽtia,quia possibile est, ꝙ accipiãt in futurum pecunias sine vsuris, ut colligitur ex no. per gl.in l.1.in prin.de ope.no.nun.in gl.2.& ibi per Bar.& ex alio nõ tenentur ꝓdicti de Monandris accipere in futurum dictas pecunias,casu ẽt quo esset deductũ in promissione, q̃a Sẽpronius sex ꝓ cẽtenario nõ soluit singulo anno,ut ꝓmisit, q̃a

8 ergo illis † nõ est impletũ,nõ tenẽtur ẽt ipsi implere , q̃a dictæ ꝓmissiones dñr cõnexæ q̃a sunt respectiuæ.Et hoc ẽt ꝓcedit, quis super illis iurm̃ sit interpositũ.c.3.de iureiu.& ibi ꝑ d.An. & alios,& l.cũ ꝓponas.C.de pac.& ibi ẽt per Doc. & maxime per Alex. Nec ob.si forte dicat̃,ꝙ fuerunt promissa sex pro cẽ

9 tenario simpliciter,& non singulo anno,quia immo† intelligitur facta dicto mõ,qñ prius dictũ fuit,ꝙ prædicti tenerentur ꝑsistere in dicta obligatione,&c. donec fuerit solutũ ꝑ ipsum Sẽproniũ,& interim Sempronius promisit soluere eis sex pro cẽtenario,quia scit eos dictas pecunias accipere sub vsuris,&c. Nam per illa uerba,& interim, inducitur repetitio illorũ verborũ ꝓcedẽtium,s.donec fuerit solutũ,& est perìde ac si dictũ fuisset & interim donec fuerit solutum , &c. q̃a tp̃s importatũ ꝑ illud verbũ interim, eẽt incertum,vt ꝓbatur ex no.ꝑ Bar.in l.Seiæ. §.Caio.de fundo instructo.& in l.repetẽdis.de l.tertio,

10 illa† ergo dictio,donec,importat ꝑstationẽ annuã.l.legatũ.de ann.l.in prin.& ibi no.& l.a nobis.eo.ti.& ꝑ Bar.in l.pr̃ Seuerinã.§.fi.de cõd.& dem.& in l.fi. C.de indic.vidui. tollẽ.idẽ ẽt ꝓbat ex qualitate illius cãæ expressæ,s. q̃a scit eas accipere sub

11 vsuris,de quarũ † natura est,ꝙ soluãtur singulo mẽse, vel singulo anno.l.traiectitiæ.in prin.& §.illo,de ac.& ob.& no.Bar. in l.cũ stipulati.de ver.ob.& in hoc differt vsura a pœna q̃ solet apponi pro toto tp̃e,& nõ distributis tẽporib. & idẽ dñt canonistæ in c.tuam.de pęn.Ex qualitate igitur rei, cuius occasione est facta ꝓmissio,dẽt interpretatio fieri.l.si stipulatus.in prĩ.de vsur.& l.dãni infecti stipula.in prin.de dã.infec.Et ꝑ hoc remanet rñsũ ad primũ,& ad tertiũ dubiũ . Quo vero ad ẜm,i quęritur,vtrũ si ꝓdicti de Monandris de nouo ad instantiã dicti Sẽpronii cogerẽtur accipere pecunias sub vsuris, & pro illis esset necesse soluere vltra sex pro centenario,an dictus Sempronius ẽt ad illud plus teneret̃.Et breuiter rñdet̃, ꝙ sic ꝑ ꝓmissionẽ,q̃ facit de cõseruando ꝓdictos sine dãno,virtute cuius tenet̃ soluere oẽs vsuras,quas ipsi sustinebunt vt est casus,& ibi no.Bar.in d.l.q̃ro.in prin.loc.& promissio de illis sex pro centenario nõ obstat,quia facta est pro sorte prius recepta, & nõ pro recipienda in futurũ.Ad quartũ in quo dubitatur,vtrũ ꝓdicti de Monãdris ꝑpetuo cogantur perdurare in dicta obligatione,casu quo de nouo teneantur alias pecunias inuenire.Cir

12 ca qđ sciendũ est,ꝙ † ille,qui diu ꝑmãsit in obligatione facta pro alio,ꝑt ab illo petere vt ab ea eximatur,& liberet̃.l.Lucius. ff.man.& in l.si pro ea.C.eo.ti. & qñ dicatur diu in ea permansisse,determinatur arbitrio iudicis,ut ibi no. Nec ob.ꝙ ꝓdicti promiserunt in ea ꝑsistere,donec fuerit solutum per Sẽproniũ quia hæc uerba intelligi debent ẜm naturam dictæ promissionis,& sic nisi ipse reus in solutione cessauerit.d.l.Lucius.§.fi.iũcta.l.quæro.§.inter locatorem.ff.loc.ubi fit similis interpretatio.Nec dicatur,ꝙ ẜm hoc talis promissio esset superflua,ꝯtra. l.si quando.in prin.de l.1.quia satis operatur,ex quo promiserunt etiam illam renouare,ubi opus fuerit , & illam uariare ẽt in alias personas.Et sic ad omnia,de quibus quæritur , ex præmissis responsio colligitur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Verbum, solutio, actualem importat.*

2 *Promissio in dubio intelligitur de vlteriori dilatione.*

3 *Actus vt valeat,interpretatio fieri debet, etiam contra promittentem.*

4 *Promittens certam quantitatem soluere tempore cuiuslibet solutionis, intelligitur promittere tempore , quo solutio fieri consueuit,et debuit, non autem de tempore,quo actualis solutio facta sit.*

5 *Verba in dubio interpretantur, vt potius modum quam conditionem faciant.*

6 *Statutum licet prohibeat summam aliquam probari per testes, eius tamen declarationem prohibere non censetur.*

7 *Post lapsum termini ad ponendum,& articulandum dati,potest prioris positionis declaratio fieri.*

8 *Coaceruatio plurium summarum debitarum ex diuersis contractibus in odiosis fieri non debet.*

9 *Probationes,maximè quæ fiunt per testes, ampliandæ sunt.*

10 *Gesta in uno die,possunt sequenti die scribi,si scriptura ad probationem sit facta.*

11 *Instrumentum probat,licet a notario scriptum fuerit ex interuallo,posquam fuit de contractu rogatus.*

12 *Protestatio tacita a contrario sensu verborum resultans, actum sequentem aliter factum quando annullare dicatur, & vide num.13.*

Verba enunciatiua dicuntur ea, quæ sunt in prooemium,aut pręambulum,

14 *Inhabilis ad scribendum debitum tempore contractus , si habilis sit tempore, quo scribit, satis est, & nu.16.*

15 *Testis si tempore iuramenti sit inimicus,tempore vero depositionis amicus,& contra,vltima qualitas attendi debet.*

CONSILIVM CLXXXVIII.

CIRCA interpretationem illorum verborum, videlicet, & per loro tutti promette pagare mezo ducato ad ogni paga, &c. oritur primum dubiũ. Quæ sonare uidentur ex propria significatione,

1 ꝙ expectari debet terminus solutionis, q̃a † hoc sonat illud verbum,paga,quod de actuali sonat, & non in promissione numerationis.l.solutionis. de ver.sig. & l.solutionis. de sol.& verbum,magis de quo in illo tex.stat comparatiue , & non electiue.vbi idem dr̃,de verbo,solutionis,ꝙ in effectu non differt a dicto verbo,paga. Et vbi etiam verba essent ambigua, interpretatio esset facienda cõtra actorem,qui se fundat in ver

2 bis.l.veteribus.cum ibi no.de pac.Et quia † in dubio debet intelligi promissio,de vlteriori dilatione,quia qđ minimũ est, præstandum est.l.semper in stipulationib.de reg.iur. & plus & minus dr̃ ẽt tp̃e.§.plus.inst.de act.& in ꝓposito probatur,in l. eũ qui Calendis.in fi.prin.infra co.iuncta gl. Nec ob.principiũ illius

lius legis, quia si illo casu nõ intelligeretur de primis calendis, 3 stipulatio propter incertitudinẽ vitiaretur, id † fit interpretatio, per quã actus valeat ẽt contra ꝓmittentem, vt ibi not. & l. quoties. eo. ti. & no. in d. l. veterib. Sed præmissis non ob. arbi-4 tror † ꝙ per verba, de quib. supra, dicatur demonstratũ tẽpus quo cessit, & venit dies pagæ, & sic quo solutio fieri cõsueuit, & debuit, & non tempus actualis solutionis. Et pręmitto, ꝙ cũ promissio, de soluẽdo sit diuisa in plures præstationes, hoc est, ꝙ certa quantitas soluatur tempore cuiuslibet pagæ, ꝙ tẽpus importatũ per illa verba dicitur adiectũ gratia multiplicandæ obligationis, & in consequentiam etiam gratia differendę solutionis, per no. per Bar. in l. qui hoc anno. & in l. eum qui ita. de ver. ob. Quia ergo dubium est, an senserint contrahentes de tẽpore pagæ, sibi debitæ, an uero de tempore numerationis, mihi videtur, ꝙ intelligatur potius de illo tempore, quo paga consueuit, & debuit dari, quam de tempore quo actualiter numerabitur. Et primò per tex. in l. Seio. §. medico. de annu. lega. vbi dicitur, ꝙ si testator legauit medico, quæ viuus præstabat, qđ ea intelliguntur relicta, quæ certã annuę præstationis formã, & nõ incertã liberalitatis uoluntatẽ habebant. Sic ergo uerba prædicti legati referuntur ad id, ꝙ singulis annis certitudinaliter, & ordinariè præstabatur, & nõ ad id, ꝙ extra ordinẽ, & difformiter dabat. sic & in casu nostro verba promissionis referri dẽnt in dubio ad tempus pagæ debitæ, ꝙ est ordinariũ, & est certũ, & nõ ad tẽpus numerationis incertũ, & extraordinariũ. arguendo de re ad tẽpus. l. miles ita. in prin. de testa mili. Secũdò istud rõne cõfirmatur. Nã si illa verba, ad ogni paga, significarent tempus actualis solutionis, quod est incertum, ut dixi, dictio adiecta dicto tempori futuro, & incerto faceret conditionẽ. l. si vir vxori, de condi. & demon. & per Bar. in l. quib. diebus. §. Termilius. de condi. & demõ. si uero important verba ꝑdicta tp̃s pagæ. s. debitæ, quod est certum, & limitatum, faciunt diem. In dubio ergo dicendum est, ꝙ potius faciant diem, quã 5 cõdõnem, sicut in † dubio verba interpretantur, ut modum potius faciant quam cõdõnem, ẽm Bar. & Doc. communiter in l. cum mota. C. de transac. per. l. quæro. §. inter locatorem. ff. loc. Tertio facit alia rõ. Nam si verba ꝑdicta cõdõnẽ facerent, sicut facere dicerentur, quando importarent tp̃s incertum numerationis, ut dictum est, ex hoc sequeretur, ꝙ precium diceretur uenditori promissum sub cõdõne, si paga promittenti numerabitur, & per consequens, ꝙ promissor non teneretur, si sibi salarium non solueretur, ꝙ non est verisimile contrahentes voluisse. Qñ cum precium rerum vẽditarum sit iustum, verisimiliter uenditor pro tali precio iusto non recepisset promissionẽ ꝑcii conditionalẽ, & incertã, nec est uerisimile. ꝙ uoluerit, dare certum pro incerto. l. cum de indebito. de prob. & l. si cũ aurũ. de solu. Et id præsumendũ est, ꝙ senserint contrahentes de tempore pagæ, s. debitæ, qđ est certũ, quia hoc est uerisimilius, l. in obscuris. de reg. iur. & no. in l. semper in stipulationib. eod. tit. & in d. l. ueteribus. Si enim promissio fuisset cõdõnalis, verisimiliter precium in quantitate fuisset magis auctum, quia ꝓꝑ cõdõnem diminueretur. d. §. plus. & id cum fuerit iustum respectu utriusque, si promissio sit in diem, & ubi fuisset cõdõnalis ex parte vẽdẽtis eẽt iniustum, dicẽdũ est, ꝙ senserint contrahẽtes de tꝑe certo, s. pagæ debitæ, per ea quę habentur in dictis locis. Et ubi etiam ex processu non appareret, de dicta q̃titate ꝑcij põt iudex ex officio se informare. l. si quod ex Pamphila. & ibi no. Bar. de leg. 2. & in l. 1. C. de sen. quæ. ꝓ eo, &c. Quinto ꝑdicta cõfirmant. Nã si uerum est vt narrat, ꝙ ꝑ testes sit probatũ, qualiter promissio fuit, de soluẽdo singulo mẽse, mediãte tali probatione verba dubia libri, & scripturæ declarantur, & declarari potuerunt. l. heredes palam. §. si quis post. ver. ꝙ vero. de testa. ubi idẽ dr̃ de uerbis obscuris testi, & quæ declaratio ꝑ 6 testes fieri potuit, ẽt † si pro iusta summa probatio ꝑ testes nõ admitteretur ex forma statuti, tum quia statutum expresse concedit talem declarationem fieri posse per testes, tum q͞a ẽt si in statuto non exprimeretur, declaratio talis prohibita non intelligeretur, per no. per Io. And. in addi. Spe. in tit. de teste. §. nunc 7 videndũ. uer. hoc no. vbi dicit singulariter, ꝙ † si datus sit terminus ad ponendum, & articulandum, ꝙ post lapsum termini ꝑt fieri declaratio prioris positionis, quia nihil additur priori positioni per declarationem. Et idem tenet Ant. de But. in c. licet cãm. de proba. & Bal. in l. j. §. huius studii. de iusti. & iur. & Are. in d. §. si quid post prin. Et est aduertendũ, ꝙ ista promissio est facta pro plurib. obligatis. Si ergo quilibet emerat rẽ diuersam, & precium cuiuslibet rei non ascendebat ad summam prohibitam probari per testes a statuto, dr̃ probata intentio actoris ꝑ testes, & ꝓbari potuit, quamuis omnes summæ simul cumulatæ excederent dictam summam, quia ex quo uenditæ sunt plures res plurib. personis, & precium non fuit pro omnib. reb. simul, sed pro singulis, & pro qualibet promissum, quot fuerunt res uenditæ, tot fuerunt uenditiones. l. scire debemus. in princ. de ver. ob. & ꝑ ꝑñs fideiussor promisit pro plurib. obligatis, ad diuersas summas, & pro plurib. obligationib. & diuersis preciis intercessit, uñ tot ẽt censentur fideiussiones, quot sunt ꝑsonæ, obligationes principales. d. l. scire debemus. Et propterea non dẽt fieri coaceruatio omnium summarum ad impediendum ꝓbationem per testes, sed debent separatim & diuisim considera-8 ri, etiã in persona fideiussoris, quia † in odiosis non fit coaceruatio plurium summarum debitarum ex diuersis obligationibus orientibus ex diuersis cõtractib. & promissionib. factis, ẽt eodem tempore. l. si idem cum eodem. in pri. de iurisd. om. iud. & hoc expresse sentit Bar. in fi. dum distinguit inter unam obligationem, & plures, cum concor. ẽt, de quibus ibi per Alex. & 9 prout est odiosum angustare probationes, † quæ sunt ampliãdæ. l. quoniam. C. de hær. & ꝑsertim quæ fiunt per testes, quorum vsus frequens est, & necessarius. l. j. in prin. de testi. & facit quod no. Bal. in l. j. C. de confes. col. 3. uers. quid ergo est in codicib. mercatorum. ubi concludit, ꝙ liber mercatoris, si sit nobilis, & persona fide digna, & quantitas sit modica, probat pro eo, sicut contra eum. Et subdit, ꝙ in ista materia non debeo coaceruare minutas quantitates, nec debeo facere cumulum, sed sigillatim, & de per se singulas contemplabor, & referam singula singulis, &c. & de quo etiam per nouissimos in d. l. si idem cum eodẽ. Si ergo illo casu non fit coaceruatio ad impediendã probationem, quæ est cõtra ius cõe. l. exemplo. C. de prob. multo magis non dẽt fieri in casu nostro, ne impediatur probatio, quę est de iure communi permissa, & per statutum ꝓhibita. Et per ꝑmissa ad allegata in contrarium colligitur respõsio manifesta, q͞a licet verbum, solutionis, vel aliud simile, significet numerationem, per iura in contrariũ allegata, tamen in casu isto aliter est dicendum propter tacitam contrariam mentem contrahentium, de qua per superius dicta potest constare. Et similiter non ob. ꝙ in dubio facienda sit interpretatio contra illum qui se fundat in uerbis, per no. in d. l. ueteribus, quia coniecturæ, quæ pro illo sunt, in casu nostro tollunt contrarium per prædicta, & quæ coniecturæ faciunt rem liquidam, & claram. l. licet Imperator. de leg. 1. cum concor. Quo ad secundũ de quo q̃ritur, videlicet, an fuerit necesse, ꝙ gesta uno die scribantur in libro eadem die, an uero possint etiam die sequenti, & vlteriori scribi, dubium facit primo statutum uolens, quòd in principio, & in eius intitulatione inter alia describantur hæc verba uidelicet, suso ilquale giornale intendemo de dì in dì scriuere, ò fare scriuere, quel che ce accaderà di fare in debito, & credito per cagione del nostro trafico & exercitio, &c. q̃ verba reperiuntur ẽt in dicto libro formaliter descripta: uerba ergo hmõi continẽt qñdã protestationẽ declaratoriam uoluntatis per quã uidetur tacitè actũ, ꝙ aliter scriptura non probet, ut colligitur ex no. per Bar. in l. ita stipulatus. la grãde. de ver. obl. circa prin. per illum tex. vbi probatur, ꝙ si in tractatu sit actũ, ꝙ ĩ stipulatiõe de sistẽdo certo loco debeat apponi certa dies, & illa omittatur, ꝙ stipulatio non ualet, q͞a ẽm Bar. dicta verba habẽt vim protestationem, quæ facit abesse consensum. l. q. in aliena. §. fi. de acq. hære. quoniam a contrario sensu sonant, ꝙ stipulõ aliter facta non ualet, secundũ eũ. & idẽ probatur in l. quoties. §. tãtundẽ. de hære. insti. idẽ ergo uidetur in casu nostro. Sed istis nõ obst. contrarium videtur verius. Et præmitto 10 † ꝙ gesta vno die pñt scribi alio die, si scriptura sit facta ad ꝓbationem, vt in casu nostro, probatur ex his, quæ vult Alex. in consi. 122. inci. Viso processu, &c. col. 2. in 2. vol. vbi cõcludit, ꝙ instrumentum probat, quãuis a notario fuerit factũ & scri-11 ptũ ex interuallo, ꝙ postquam fuit de contractu rogatus, nisi quando esset inter partes, ꝙ actus non valeret sine scriptura, per l. contractus. C. de fide instr. & hoc quia contractus potest stare sine instrumento, & differt ab illo, ẽm Bar. in l. si quis legatum. de fal. Vnde refert, ꝙ vna die contractus celebratur, & notarius

notarius de illo rogetur, & alia die de eodem instrumentum conscribatur. Et quamuis non dicat, hoc ẽt apertè sentit Abb. in c. cum P. tabellio. de fi. instru. Eodem ergo mõ potest mercator, cuius scripturæ creditur ex forma statuti, uno die debitorem constituere, & alio die ẽt ex interuallo hoc in scriptis redigere. Nec ob. in contrarium allegata. Quia dum statutum vult, ꝙ dicta uerba formaliter in libro scribantur, in hoc a statuto non est recessum, quia, prout mãdat, reperitur scriptum. Et sic dici nõ potest, ꝙ requisita per statutum non sint obseruata, quia (ut dixi) solum mandat describi uerba in libro, quæ, cũ sint scripta, adimpletum est, ꝙ vult statutum. Nec ẽt ob. protestatio illa, quę resultat ex scriptura facta ab homine, quia illa non tendit directò & expressè ad derogandũ probationi faciẽdæ per librũ, sed solum derogatio, si qua est, dicitur esse tacita, quę colligitur per argumentum a contrario sumptum. Dum, enim, dicitur, suso ilquale giornale intendemo de dì in dì scriuere, ò far scriuere, &c. per hoc tamen non derogatur expressè dictæ probationi, quia verba expresse ad hoc non tendũt. Sed ubi dicatur, ꝙ ista protestatio declaratoria voluntatis sit derogatoria, hoc solum colligi potest ex uerbis tacitè, & per argumentum a contrario sensu, tanquã sit actũ, ꝙ si aliter scribatur tunc scriptura non probet, prout ẽt fatetur Bar. in d. l. ita stipu-

12 latus. Talis † ergo protestatio tacita, & quæ resultat a contrario sensu uerborum non annullat actũ sequentem aliter factũ vt est casus fin. in l. fi. in prin. de leg. 2. & ibi no. gl. & Bar. & per eum in l. si quis in prin. testamenti. in 1. col. de leg. 3. & ad no. ꝑ Bar. in d. l. ita stipulatus. qui uidetur dicere contrarium, respõdetur ex no. per Imo. ibi in 3. col. cum quo transit Alex. dicẽs, ꝙ aliquando verba sunt dispositiua, & tũc protestatio tacita, quæ inest, & q̃ resultat a contrario sensu dictorũ verborũ, facit abesse cõsensum, & annullat actũ, & isto casu loquitur illa. l. cũ ibi no. per Bar. quoniam ibi erat actum & tractatum, ꝙ certa dies apponeretur in stipulatione, & sic per modum dispõnis. iõ si dies non apponatur, stipulõ annullatur. Aliquando vero protestatio a contrario sensu resultat ex uerbis enunciatiuis, & tunc non annullatur actus dictæ protestationi contrarius. d. l. l. fi. quæ isto casu loquitur, & quamuis prædicti nõ dicant, idẽ tamen prius voluit Bal. in l. clari. C. de fideic. dicens, ꝙ derogatio demũ operatur, si sit facta uerbis dispositiuis, secus si verbis enunciatiuis, alleg. d. l. fi. in prin. Et facit, ꝙ vult idem Bal. in l. humanũ. C. de legi. in 2. col. ubi dicit, ꝙ si verba sint derogatoria formæ, verbi gratia, ꝙ non valeat reformatio sub aliqua forma, nisi sub tali, & tunc non ualet reformatio dicta forma non seruata, quia præsumitur deesse consensus, ꝙ est uerũ, ꝟm eũ, quando expressa est forma cum expressa clausula derogatoria, sed vbi forma est expressa, & clausula derogatotia nõ est expressa, sed tacita, tũc tacitè derogatur ei. s. illi derogationi tacitè ꝑ actũ cõtrariũ, & alleg. d. l. fin. in prin. In casu ergo nr̃o tacita derogatio nihil operatur, quia illa verba descripta in libro. s. suso il qual giornale intendemo de dì in dì scriuere, o far scriuere, &c. sunt enunciatiua, & narratiua, ut colligitur ex notatis per Bal. in l. j. C. de fal. cau. adie. le. in 2. col. ver. quæro, q̃d

13 si est dictũ, &c. vbi dicit ꝙ uerba † enunciatiua dicuntur illa, q̃ sunt quoddam procemiũ, vel præambulum, sed non sunt ipsa dispositio, prout contingit in casu nostro, cum in procemio verba prædicta sint posita, & non sint ipsa dispositio, sed declarent, quando partitę ipsius libri, in quibus consistit dispositio, debeant scribi. immo Bal. in d. l. humanum, uult quod ex tacita protestatione indistinctè, & sic etiam quando inest uerbis dispositiuis, non annulletur actus sequens, per d. l. fin. & idem ẽt vult Arc. in d. l. ita stipulatus. in x. col. vbi impugnat distinctionem Imo. & probatur secundum eũ, ex no. per Bar. in d. l. si q̃s in principio testamenti. dũ assignat rõnem, quare tacita protestatio nihil operetur, quia sicut tacitè inducitur, tacitè ẽt tollitur, s. per actũ contrarium, q̃ rõ vtroq. casu hẽt locum. Præterea in d. l. si ita stipulatus. & eo casu quo loquitur ibi Bar. protestatio facta fuit per modum dispositionis ab vtraque parte, hic autem a solo scribente, qui uerisimiliter non uidetur uoluisse protestari ad derogationem probationis, quia hoc solũ tendit ad suum præiudiciũ. l. cũ de indebito. de probat. iõ cessat alio casu, quia protestatio prodest promittenti, a quo etiam facta fuit, ut dixi. & ꝙ in casu nostro non dicatur facta ꝑdicta protestatio, probatur ex diffinitione protestationis, quæ dicit fieri ad cautelam protestantis, de quo per Bar. in l. non solũ. §. morte. de ope. nou. nun. in 2. col. nec quantũ ad hoc recedit a diffinitione Io. Monac. si in casu isto esset contra scribentem, ut dixi, ergo protestatio non dẽt dici, & præcipue sic est dicendũ, si cõsueuit debitum contractũ vna die, describi ẽt alio tꝑe. minimè. ff. de le. Et per ista remanet ẽt rñsum ad allegata in cõtrarium. Circa verò tertium, de quo quęritur, an potuerit sup libro aliquis describi debitor per illum, qui post cõtractũ debitũ habuit licentiã scribendi super libro, & sine qua licentia ex forma statuti fidẽ non faceret eius scriptura. Et breuiter mihi

14 videtur, ꝙ sic. Quia, † ut dixi superius, sicut de debito per unũ cõtracto vno die põt creditor alio die facere scripturam, ad instar notarij, qui uno die est rogatus, & alio die scribit, ita etiã de gestis per aliũ, de quib. constat, potuit Benedictus scripturã facere postquã habuit licentiã scribendi super libro, quia nõ refert, ut est dictũ, ꝙ illud, ꝙ scribitur, anteriori tempore gestũ reperiatur, nec ẽt est curandũ, ꝙ ante dictã licentiã sit gestum, quia quãtũ ad personã scribẽtis dẽt attendi tꝑs, quo scriptum sit, an. s. tũc sit talis, qui scribere possit, nõ aũt dẽt inspici tẽpus, quo cõtractus fuit gestus, sicut in teste satis est, ꝙ sit habilis tẽpore quo deponit, quamuis tempore actus gesti esset ad testificãdũ inhabilis, puta quia erat seruus, excommunicatus, vel pupillus, vt no. in l. notionẽ. §. instrumentorum. & ibi etiam per Bar. de ver. sig. & no. gl. in c. placuit. de cõsec. dist. 4. & gl. §. impubes. de test. & Doc. in l. ad testium. §. cõdõnẽ. de testi. Abb. post Host. in c. fi. de sen. exco. & sicut Papæ creditur de gestis ante papatum, de quibus tunc ei non debuisset credi, ꝟm gl. in c. apostolicæ. de re iud. lib. 6. & in c. 1. de ren. eo. li. & per Mod. in c. cum a nobis. de test. & in c. ad audientiam. de præscr. dicit Bal. singulariter in c. quoniam contra. de prob. ꝙ si testis iurat vno die, scribi dẽt utraq. dies. Nec ob. ꝙ depositio trahatur ad idẽ iuramenti, iuxta no. per Bar. in l. damni. §. Sabini. de dam. infec.

15 quia † fallit, nisi conditio testis medio tempore sit mutata, ut quia de amico est factus inimicus, vel econuerso, &. ultima qualitas præualet. l. si mater. C. ne de sta. defun. & iõ infert Bal. q̃d si obijciatur testi, ꝙ tempore iuramenti erat inimicus, si nõ erat tꝑe depositionis, recõualescit tẽpus iuramenti, cũ inhabilitas nõ annullasset ipso iure, sed erat opus exceptione, & iõ ualet extremũ cõfirmans, ar. in l. si vnus. §. pactus. in uer. in pristinã naturã redijt, &c. de pac. Nec ẽt dici põt, ꝙ prædicti loquantur, q̃n factus habilis deponit de his, q̃ gessit, vel percepit ante habilitatem superuenientẽ per sensum sui corporis. Quia tꝑe quo iste post licẽtiã scribere potuit gesta ab alio occasione illius artis vel trafici post habitam licentiam, ita ẽt gesta prius, quia nõ deputatur ad scribendum solum, quod ipse gerit, sed ẽt gesta per quẽlibet alium in illa negociatione, cui præponit, & propterea satis est, ꝙ sint gesta ad hoc, ut ea possit scribere, nec refert quo tempore, tanquam dicatur habere licentiam in

16 præteritis, & futuris. Et sicut videmus, ꝙ notarius extendere põt instrumentũ notarij mortui, etiam confectum antequam extendens esset notarius, de licẽtia iudicis c. cum P. tabellio. cũ materia de fide. instr. Ita etiam potest iste in libro scribere, quæ scripta sunt in memoriali per alium, etiam ante quam licentiã habuisset, & ita concludo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Vniuersitatis actus ad hoc ut ualeat, quæ requirantur, & uide nu. 5.*
2 *Commissio iudicis de uocando seu citando non præsumitur, etiã si de nuncij relatione appareat.*
3 *Officiali non creditur de gestis a se, vel coram se.*
4 *Testi de facto suo deponenti, quando ex eo ipsi laus uel uituperiũ ascribi potest, non creditur.*
6 *Notarius in instrumento attestanti maiorem partem uniuersitatis interfuisse actui creditur, donec contrarium probetur. & uide nu. 16. & 17.*
7 *Notarius de gestis a se aut ab alio quam a partib. rogatus esse nõ potest.*
8 *Solennitas, cui partes renunciare non possunt, per earum confessionem non probatur interueniße.*
9 *Subhastatio neceßaria non est in uenditione rerum ciuitatis, & uide nu. 19.*

20 *Quæ solennitas requiratur in alienatione rerum uniuersitatis.*
21 *Decreti interpositio facit, ut contractus rite & rectè factus præsumatur.*
12 *Actum a duab. partib. congregatis ex trib. alijs non uocatis, ualet quoad non uocati non contradicunt.*
13 *Fundans se in præsentia, debet eam probare.*
14 *Præsumptio, quòd quis usq; ad centum annos uiuat, quando trãsferrat onus probandi in aduersarium.*
15 *Si consilium cum certa solennitate debeat congregari, & appareat fuiße congregatum, & reformationem esse factam, ea valet, licet de solennitate adhibita non appareat.*
17 *Notarius etiam inter personas sibi incognitas potest instrumentum facere.*
18 *Probatio alicuius rei cum difficilis est, lex ea probatione contenta est, quam habere potest.*
20 *Singuli de uniuersitate pro ea idonei testes sunt, & uide num. 23.*
21 *Venditor pro emptore, & fideiussor pro principali, testes eße non possunt.*
22 *Iurans omnia, & singula in instrumento cõtenta eße uera, simulationem allegare non potest.*

CONSILIVM CLXXXIX.

CIRCA primum consultationis articulum vr̃ prima facie dicendum, ꝙ venditio bonorum immobilium, quæ ab uniuersitate villæ Castelgualtarij dicitur facta, non ualeat, quia ad hoc ut actus tanquam ab uniuersitate factus valeat, est necesse, ꝙ † omnes authoritate superioris vocẽtur solẽniter, hoc est sono tubæ, vel pulsata cãpana, aut voce præconis, & ad locum consuetũ. l. 2. in gl. 3. C. de decur. lib. 10. & no. in l. aliud. §. refertur. de reg. iur. & per Bar. in l. omnes populi. col. 6. ver. 20. principaliter. de iust. & iur. Quæ † cõmissio de vocando siue citando nõ præsumitur, ẽm d. Ant. & oẽs, ĩ c. 1. de iud. & Ant. de Bu. in c. quoniam contra. in 3. col. de prob. & Bar. in extrauag. ad reprimendũ. in verb. per nunciũ. Bal. in l. his solis. C. de reuoc. do. & Io. And. in addi. Spe. in tit. de cita. §. 1. ver. sed nũquid credatur, &c. & Sal. in l. tres denunciationes. C. quõ, & quando iudex. & Roma. & Alex. in l. sciendũ. de uerb. obl. & plus uolũt, ꝙ ẽt si de relatione nuncij apparebat, tñ de commissione sibi a iudice facta non creditur, nec ꝓ ea præsumitur. Nec obstare videtur in casu nostro, ꝙ in instrumento dicatur, officialis dicti communis asseruisse, & dixisse, omnes de vniuersitate fuisse vocatos per certũ nunciũ de mandato, & commissione eorum, ac etiam pulsata cãpana. Quia eis non creditur, sicut nec † iudici de gestis a se, uel coram se, ẽm Ion. Host. & alios, in ca. cũ a nobis. de test. Cy. Iac. But. & Bar. in l. ne in arbitris. C. de arbi. & Abb. in c. j. ut eccle. benef. & Bal. in l. iubemus. §. sane. ĩ fi. C. de sacrosan. eccl. quia ꝓsumptio ẽst, ꝙ tales uelint factum suum comprobare, & iustificare, sicut de aduocato, procuratore, & proxeneta dicitur, quia propter affectionẽ ad id, ꝙ fecerunt, repelluntur, in auth. de test. §. si uero. & §. quoniam. & per Bar. in l. deferre. §. idem decreuerunt. de iure fisci. & optimè facit † ꝙ vult Io. Andr. in Spe. in tit. de test. §. opponitur. ver. ꝙ si administrator. ubi dicit, nunquam fidem esse adhibendam testi deponenti de facto suo, qñ ex hoc laus, uel uituperium ei potest ascribi. quam doctrinam ad propositum, & ad confirmationem prædictorum allegat etiam Alex. in cons. 70. tertio uol. Cum ergo dictis officialibus posset laus uel uituperium ascribi ex uocatione eorũ, nõ vr̃ eorũ assertioni credendũ. Secundo † nõ uidetur dicta vẽditio ualere. q̃a ꝙ ab uniuersitate geritur, nõ ualet, nisi cõueniant simul saltẽ duæ partes ex trib. & maior pars illarum partium consentiat. l. nulli. quod cuiusque uniuer. nomine. l. nominationem. C. de decur. libro decimo. & declarat Barto. in d. l. nulli. & in d. le. omnes populi. vers. palleg. & Innoc. in c. 2. de operis noui. nun. & Abb. in c. cum omnes. de const. & in cap. j. prope finem. de his quæ fiunt a maio. parte capi. vbi dicit hanc esse communem opinionem canonistarum, & legistarum. & in ca. cum inter vniuersas. post do. Ant. de electio. & glo. in cap. bonæ. de postula. plato. & ibi dicit Ant. in 15. colum. & Abb. col. 8. & Io. And. & Imo. late in c. 1. de his quæ fiunt a maio. parte c. & Ant. de But. & Imol. in c. humilis. de maio. & obedie. vbi etiam dicit hanc eẽ communem opinionem, & alii in multis locis, quæ omitto. In casu autem nostro non constat de congregatione dictarum duarum partium, quamuis in instrumento notarius hoc dicat, & ab ipsis hominibus congregatis hoc dictum referat, quia † notario hoc attestanti non ur̃ credendum, ut uoluit Bart. in l. j. in fine princip. de magist. cõuenien. ubi vult, ꝙ si notarius dicat, ꝙ maior pars interfuit, ꝙ ei nõ credatur, quia esset potius index quã testis, cum maior pars referatur ad ius, & ad habẽtes vocem in cap. facit etiam, ꝙ notarius solum potest † eẽ rogatus de gestis coram eo, & non ab eo, secundum Ioannem Andream in additio. Spec. in ti. de instrum. edi. §. restat. versic. sed quero sub qua forma, &c. in additio. not. quia, &c. & Bal. in rub. C. de fide instrumentorum, circa. 7. col. uersi. sed nunquid notarius, &c. & Anto. de But. in c. quoniam contra. de probationib. & Anto. & Abb. in c. cum cãm, quæ inter archiepiscopum. de testib. & ideo de suo gestu non potest conficere instrumentum, nec de eo, qđ vidit gestum ab alio, quam a partibus, secundum glo. in §. si vero moriantur. in uerbo absint. in auth. de instrumen. cau. & fide. & declarat etiam Bar. in auth. si quis in aliquo. C. de edendo & quamuis habeat uim testis. l. Domitius, de testa. tamen est solus. Præterea sibi tanquam testi non creditur, quia non fuit examinatus a iudice, sicut debet testis examinari, ut declarat Bart. in d. auth. si quis in aliquo. Quamuis igitur in casu nostro notarius uidisset, & cognouisset per sensum proprium, ꝙ dicti homines congregati erant duæ partes ex tribus, tñ quia iste est actus ipsius notarij, & non partium rogãtium de hoc notariũ, iõ sibi non creditur. Sicut etiam uidemus, ꝙ si in testõ per notarium dicatur, Titius sanus mente, licet corpore languens, tñ per hoc non probatur sanitas mentis, aut infirmitas corporis, quia hoc non pertinet ad officium tabellionis, cum non contineat negociũ, de quo rogetur a partib. secundũ Bal. Ang. Raph. & Aret. in l. secunda. ff. de testi. &c. & Bald. in l. unica. col. 9. vers. modo sequitur alia qõ, &c. C. de confess. & Ang. in l. pen. de conditio. inst. & Sal. in l. furiosum. C. qui testa. face. poss. & Alex. consi. 141. pen. & ult. col. 1. vol. & in cons. 85. in fine, eo. uol. hinc est ẽt, ꝙ notario asserenti se certiorasse mulierem de beneficio Velleiani non creditur, quia hoc dicitur ab eo gestũ, & non per partes coram eo. l. omnib. C. de testa. secundum Fede. de Sen. consi. 199. Quęritur, an domina Margarita, &c. quẽ sequitur Ant. de But. in d. c. quoniam contra. ult. char. & Abb. in d. c. cum causam. & Pau. de Ca. cons. 332. & Roma. in l. sciendum. & Alex. in dictis cõsilijs. Similiter dictus numerus, & maior pars dictorum hominũ non probatur ex eo, ꝙ ipsi notario & parti dixerint, & affirmauerint se facere dictas duas partes, & ultra, sicut in alienatione rei ecclesiasticæ non probatur, qđ præcessisset tractatus, quamuis in instrumento dicatur, præcedentib. legitimis tractatib. vt ipsi asseruerunt, &c. quia cum ista † sit solennitas, cui partes non possunt renunciare, per confessionem eorum nõ probatur eam interuenisse, aliàs esset in potestate capituli, si assertioni suæ crederetur, omittere in pĩudicium ecclesiæ dictã solennitatẽ, ẽm Bar. in d. authen. si quis in aliquo. in fi. & in d. l. sciendum. & in l. si forte. per illum tex. de castren. pecu. & quia eadem facilitate, qua inducuntur ad uendendum, eadem facilitate inducerentur ad confitendũ. l. doli. uersi. diuersum. de noua. & sequitur Pau. de Cast. in consi. 91. Super eo, ꝙ quæritur, ubi dicit cautelam esse, ꝙ de tractatu fiat instrumentum de per se. sequitur ẽt Alex. in consi. 17. Viso instrumento. 4. vol. idem ergo est dicendum in casu nostro, quia in eo militant rationes prædictæ, quia cum congregatio dictarum partium sit de solennitate, cui non potest renunciari, confessio non præiudicat, & quia non minus dicti homines inducerentur ad confitendum dictum numerũ, quam ad uendendum, ideo nocere non potest. Item ex alio uidetur venditio nulla, quia in ea non interuenit subhastatio. quæ uidetur † necessaria in uenditione rerum ciuitatis. l. eos. & ibi Bar. C. de diuer. præd. urb. li. 11. & iure has. fis. li. 10. & ꝙ in re ciuitatis dicitur, locum habet in reb. castri uel uillæ, secundum Alex. in cons. 1. 4. uol. per ea quæ habentur in l. fi. C. de sac. san. eccl. faciunt etiam melius no. per eum in l. ciuitas. in prin. C. si cer. pe. Præterea & ultimò debet probari, ut uenditio teneat, precium esse conuersum in utilitatem communis, secundum glo. in l. j. C. de venden. reb. ciui. per l. ciuitas. si cer. peta. Sed tamen præmissis non obstantibus contrarium in hoc proculdubio arbitror

tror esse dicendum. Nam hmõi uenditionibus, & in ratificatio ne earum, reperio interuenisse omnem solennitatem, de iure
10 requisitam. Nam † simul conuenerunt duæ partes ex tribus ut ex instro probatur, & statim dicetur. Itẽ expressa sunt nomi na singulorum, sicut exprimi debent in alienatione rerum immobilium uniuersitatis, ſm Bart. in l. 1. ff. de albo scriben. & ꝑ Bal. in d. l. 1. de magistra. conuenien. Abb. Pe. de Anch. & Imo. in c. 1. de syndico. per l. fi. C. de uenden. rerũ ciui. lib. 11. Itẽ facta fuit alienatio ex cã utilitatis, & ita iurarunt dicti homines, ac etiam fuit interpositum decretum iudicis, sicut ista omnia videntur fuisse necessaria in dicta alienatione facta ab uniuersitate prædicta. d. l. fi. C. de venden. rer. ciuita. standum est igitur instrmento, in quo prædicta omnia continentur, & pro quo præsumitur. l. cum precibus. C. de probatio. Sola igitur est vis in rñdendo ad contraria, ad quæ deuenio. Et in primis non obstat, ꝙ non probatur ex dicto instrumento, ꝙ omnes de collegio fuerint uocati, vel sono campanæ, vel voce præconis. Quia
11 † ex quo interpositum fuit decretũ iudicis necessarium ad confirmationem actus, præsumitur, ꝙ rite & recte cõtractus fuit celebratus, & ꝙ in eo interuenerint omnes solẽnitates necessariæ, donec probetur contrariũ, ſm Spec. in ti. de emp. & ven. §. nunc videndum. versi. & breuiter, &c. & Bald. in l. quæcunq; §. fi. de publ. & in l. non aliter. de adop. & in l. quicũque. C. de bo. quę libe. & in l. fi. C. de pd. mino. & Imo. in l. si quis cum aliter. de ver. obl. in fi. & Ale. in l. sciendum. eo. tit. siue interponatur in ipso actu, siue post actum, secus autem si antẽ, vt ibi ꝑ eum. Et præsertim in casu nostro hoc procedit, cum nominatim, & specialiter dicta solennitas sit expressa, & enunciata, quo casu sine dubio illa ꝑsumitur propter authoritatẽ decreti, ſm Bal. in l. ex his. C. de test. mil. & in repe. l. 1. §. 1. in vlt. col. ff. si ex noxa. cau. aga. & in d. l. j. de reb. eo. per gl. in l. j. C. de fide instr. & iure hastæ fis. lib. 10. quam ẽt ad hoc allegat Io. Fab. in §. fi. insti. de fideiuss. & Lapus allegat. 77. inci. Tabellio, &c. & Bal. in c. j. §. instrm. de notis feu. & Fede. in consi. 142. inci. D. Ioannes, &c. & Ang. in l. Imperatores. de priuil. cre. & in l. pupillus. ff. qui. mo. pig. vel hypo. solui. Et idem est dicendum de cã utili alienationis expressa, quia illa præsumitur vera calore dicti decreti, ſm
12 ꝑdictos Doc. & maxime Fed. in d. cõsi. Præterea † qñ duæ partes ex trib. congregantur, & statuunt aliis etiam non uocatis, ipso iure ualet, quod agitur. verũ est, ꝙ si contempti ꝑ prosequant cõtẽptũ, ꝙ cassatur, quod actum est, ſm Cal. in ti. de iure patr. consi. 11. per ca. cum in ecclesiis. de præb. in 6. per quẽ idẽ vult in effectu Fed. consi. 148. in fi. & de cõtẽptu solum põt opponere, qui non fuit uocatus, non aũt tertius. d. c. cum in ecclesiis, & c. inter dilectos. de don. & ibi per Imo. & alios, & per Fed. in d. cõsi. & in cõsi. 214. & consi. 227. Et ad dictum contẽptũ ꝓbãdũ necessarium est, ꝙ ille, qui in illo se fundat, probet se fuisse præsentẽ in loco, qa absentes non sunt uocandi, maxime ĩ hac alienatione, auth. hoc ius porrectum, & ibi Bal. C. de sac. sanct. eccl. & per gl. in c. 2. de testib. in 6. & est cõmunis opi. ſm Card. & Imo. in c. cum omnes. de cõsti. & Im. in c. fi. de maio. & obed. cũ multis aliis concor. de quib. per Mo. in d. c. cum omnes. col. 22. uersi. sed maius dubium, &c. Et quamuis ibi recitetur opi. contraria, tamen in casu nostro non obstat, ex quo tpẽ alienationis res erat uilis, & non magni precii, quo casu ſm opi. omnium ꝓcedit tex. in d. auth. hoc ius porrectũ. Cũ ergo præsentes tñ sint uocandi, dẽt probari ꝑsentia in loco. & hoc uult clare Fed. in d. cõs. 214. & idem sentit in d. consi. 227. & manifeste uult idẽ Card. in c. inter dilectos, de don. & ibi Imo. col. 3. ubi dicit, ꝙ ẽt si appareat, plures fuisse in ecclesia, quam eẽnt illi, qui dñr interfuisse, ꝙ illud non sufficit, nisi doceatur, ꝙ tempore contractus erant plures, ita ꝙ illi, qui interfuerunt, fuerat minor pars. & allegat Fed. in d. consi. Et si dicatur, ꝙ præsentia ꝑsumitur in loco habitationis, ſm Bar. in l. is potest. de acq. hær.
13 Ad hoc † ultra Fed. rñdetur, ꝙ istud est uerum contra illũ, qui se fundat in absentia, sed si fundet se quis ĩ præsentia, & allegat se fuisse præsentẽ, oportet ꝙ præsentiam probet, nec pro eo ꝑ
14 sumitur. Sicut uidemus, ꝙ quãuis præsumatur † quis usq; ad cẽtũ annos uiuere, ut no. gl. in l. 3. §. si dubitetur. quemad. test. ape. istud intelligitur contra illũ, qui allegat mortẽ, qm ad eius intẽtionem excludendam sufficit probare illum semel uixisse inf. cẽtũ annos, quia adhuc uiuere præsumitur. Sed ubi quis in uita ulterius se fundat, non prodest docere, ꝙ uixit, nisi ostendatur verẽ, ꝙ de præsenti viuat, vt no. declarat Alex. in l. sed si de sua. in fi. de acq. hær. In proposito igitur cũ ille, qui allegat cõtẽptũ, habeat de necessitate allegare ẽt præsentiam in loco, & in ea se fundare, pro eo nõ præsumitur, nisi ꝑsentia verẽ ꝓbetur. Et ꝙ in hoc nõ differt ab eo, qui se fundat in uita, hoc explicite vult. Fed. in d. consi. 214. Nã ad probandum cõtemptũ ostendebatur, ꝙ ante actũ, de quo agebatur, plures nominati fuerant in capitulo, sed ex aduerso respondetur, ex hoc non ꝓbari contemptũ, quia poterant illi plures tempore actus gesti fuisse absentes, uel mortui, & sic vult, ꝙ non præsumatur quis viuere, uel præsens esse, ad fundandã intentionem eius, qui se fundat in vita, & in præsentia, & sic idẽ vult, qđ Alex. in d. l. sed si de sua. quamuis de illo mentionẽ non faciat. Alia ẽt colligit responsio ad allegata primo loco in cõtrariũ, ex no. per Bar. in l. obseruare. C. de decur. li. x. & in l. vniuersis. C. de precibus. Im pe. offe. ex quib. ad propositum infert ibi Pau. de Castr. quod
15 † si consiliũ congregari dẽt ad sonũ campanæ, uel uoce præconis, & materia certo mõ proponi, deinde appareat consiliũ fuisse congregatũ, & reformationẽ fuisse ordinatam, ꝙ valet, licet non appareat de dicta obseruantia. Et per hoc dicit, ꝙ cõgregatio scholariũ facta nõ constito aliter de iussu rectoris, q interuenire debebat ex forma statuti, ualet, quasi sentiat, qđ omnia præsumantur solenniter acta. Ita in casu nostro congregatio hominũ, quæ reperitur facta, tenet, quamuis nõ cõstet, ꝙ aliqui fuerint vocati, quasi interuenisse præsumatur monitio omnium. Non obstat insuper, ꝙ non credatur notario asserenti dictos homines congregatos facere duas partes ex tribus & vltra, nec similiter dictis hominib. idẽ affirmantib. Quia
16 † in hoc notario, creditur, & eius assertioni statur, donec contrarium probetur ſm Fed. in omnib. suis cons. p̃ralle. & Abb. in c. j. de syndi. in fi. & in c. quanto. de his quæ fi. a maio. par. c. & idẽ sentiũt Host. Im. & clarius Car. & Imo. in d. c. inter dilectos. de do. vbi volunt, ꝙ si allegetur nullitas cõtractus ex eo, quia dicatur a minore parte capituli celebratus, excipienti de hoc incumbit onus probandi, quia ꝑsumuntur omnia solenniter acta. & idem vult ibi Abb. in not. colligens ex illo text. qđ vbi in instrumento dr̃, oẽs de vniuersitate fecerunt certũ q. d, præsumitur, ꝙ oẽs interfuerunt, quãuis hoc negetur. nã notarius, ſm ipsum, necessario in instrumento cõprehendere dẽt, ꝙ omnes de vniuersitate fuerint præsentes, sed prima fronte creditur huic relationi, & asserenti contrariũ incũbit onus probandi. Idẽ ergo quando asserit de dictis duab. partib. arguẽdo de toto ad partẽ, & idẽ quoq. quando notarius hoc asserit ex relatione hominũ cõgregatorũ istud dicentiũ, vt expresse vult & præsupponit Fed. in d. consi. 214. & probatur ex dictis Bal. in rubr. C. de fid. instr. quem statim referã. Et quamuis ad allegata in oppositũ prædicti Doctores non respondeant pro so-
17 lutione tamen præmittẽdũ est, ꝙ notarius põt † instrumentũ conficere inter personas sibi ẽt incognitas, ſm Nicolaũ de Mattarel. quẽ refert, & sequitur Io. And. in additio. Spe. in rubr. de fide instru. in ver. sed nunquid personis, &c. Bal. in rub. C. eod. tit. col. 4. versi. venio ad ſm, &c. quia aliàs facultas probationũ angustaretur, contra. §. is qui. in fine. in auth. eod. tit. quia non de mulieribus, non de rusticis, non de extraneis possent facile fieri instrumenta, quia de his faciliter non habetur notitia. Preterea cũ tabellio scribit, ꝙ Titius promittit Mæuio quomodo scire põt, ꝙ ille vocetur Titius, & alter Mæuius, nisi ex assertione eorũ, vel ex eo, ꝙ audiuit sic eos nominari, certẽ nullo mõ. Satis est ergo, dñt ipsi, ꝙ notarius acquirat notitiã partiũ tempore cõtractus eo modo, quo põt, s. vidẽdo personas paciscentes, & audiendo verba eorũ, & nomina & prænomina, quib. asserunt se vocari. Et est ratio, quia aliàs res procedere non posset, nec posset frequentari scriptura. Et quia non debet præsumere tabellio, ꝙ illi fingant nomen, & falsum cõmittant, quia si mentiuntur, de falso puniuntur. l. 1. in prin. & l. qui falsum. & l. Paulus. §. j. de falsis. In his ergo præsumitur, ꝙ tabellio scribat, & instrumentum cõficiat bona fide, qui, quantum est in se, non potuit sibi aliud innotescere. Nec tamẽ per instrumẽtum probatur, ꝙ ille uocetur Titius uel Mæuius, sed ꝙ quidam, qui appellauit se Titium, promisit, &c. ex cuius assertione præsumitur, ꝙ Titius fuerit, qui promisit, propter ꝑdicta. Sicut ergo statur instrumento, quantum ad nomen personę particularis, & singularis contrahentis ea rõne, ne facul-

tas

tas probandi per scripturā angustetur, ita stari debet instrumē to, in quo dicitur, ꝙ oēs, vel maior pars de uniuersitate contraxit, &c. quia hoc non est aliud, quam demonstrare corpus vniuersitatis, & eius personam fictam contrahentē, quæ esse non pōt, nisi omnes, vel maior pars collegialiter agat. Et si contrarium diceretur, confisci non posset instrumentum de actu vniuersitatis, quia (ut dixi) referendo Abb. in d. c. inter dilectos. non potest notarius comprehendere necessario, ꝙ interuenerit maior pars, nisi ex assertione eorū, iō huic assertioni est stādū, ex quo nō pōt aliter intelligi, & hoc ad finē, vt actus vniuersitatis ꝓbari possit per instrumentū, & de eo scriptura frequentari. Et ꝑ hoc patet contraria non obstare, quia illa locū nō habent, vbi agitur de persona contrahentiū demonstranda ꝑ nomina, ꝑnomina, vel agnomina, rōne, videlicet, ue facultas probationis instrumentalis tollatur, uel coarctetur. Præterea ex quo decretū est in istis cōtractib. interpositū, inducitur præsumptio ꝓ ueritate omniū enunciatorum in dicto instrumento, & sic ꝙ dicti hoīes fuerint duæ partes ex tribus, & ultra, sicut in instrō enarratur, ꝑ enarratur, per ea quæ supra latius dicta sunt. Non ob. ultimo, ꝙ assertioni dictorū hominum non sit standū, ex quo dictæ solennitati renunciare non possunt, & quia qua facilitate inducuntur ad alienandū, eadē inducerētur ad cōfitendum, ꝙ essent vltra duas partes ex tribus. Quia prędicta in oppositum allegata procedunt in solennitate, de qua fieri pōt vera probatio per testes, & instrumenta, cū sit talis, ꝙ potuerit notarius videre, & audire partes illā partem obseruasse, sicut est tractatus necessarius in alienatione rei ecclesiasticæ. iō verbis enunciantibus eā solennitatē præcessisse nō creditur ꝑ rōnes præallegatas. Sed in casu nostro non potest probari dicta maior pars hominū, nisi per assertionem dictorum hominum, aut per actū solius notarij hoc inquirentis, cuius officiū in hoc versatur, sed in his tm̄. quę a partibus geruntur, & fiunt, ut habetur in locis in contrarium allegatis. Iō ut de actu istius fictæ personæ, i. vniuersitatis fieri possit instrumentum ex causa necessitatis contra regulas iuris, talis assertio notarij vel hominū admittitur pro legitima probatione. sicut † etiam videmus, ꝙ in casi. in quib. a communiter accidentib. probatio est difficilis, lex est contenta ea probatione, quæ pōt haberi. capitulo, tertio loco, & ibi per gl. & Doc. de probationib. & in l. consensu. C. de repudijs, & per Bar. in l. in illa. de verb. oblig. cū concordantibus, &c. de quibus ibi per Modernos. Et per hoc ad primū dubiū congruè videtur responsum. Non obst. quòd † bona non fuerint subhastata, q̃a potuit omitti, & nō est necessaria, ut probatur in d. l. fi. in fi. in verbo, stabiles, & ibi gl. & Bar. C. de venden. reb. ciuita. & ꝑ gl. & Io. de Pla. in d. l. si tempora, & quicquid ibi sentiat Bar. & Albe. de Ros. in l. & si suis. §. j. de minor. per l. j. & 2. C. de vendē. reb. ciuita. li. 11. Nec ob. allegata in contrarium, quia habent locū in reb. fisci, vel patrimonialib. principis, & ita loquitur. d. l. eos. per quam Bar. ibi dicit, loqui de re ciuitatis, & malè. Non obst. ꝙ probādū sit preciū versum esse in vtilitatē publicā, quia hoc est relatū in casu nostro, ꝼm Bart. in d. l. j. C. de venden. reb. ciui. & Inn. & alios in c. j. de deposi. de quo per Baldum in auth. hoc ius porrectum. C. de sacrosan. eccle. & Pau. de Cast. in d. l. ciuitas. Secundo principaliter dubitatur, utrum per ipsos homines vniuersitatis descr. ptos in instrumento alienationis probari possit, dictam vniuersitatem non consensisse, seu duas partes ex tribus in unum non conuenisse. Et prima facie videtur dicendum qđ sic, per textum, vbi uidetur esse casus, in c. 3. loco. de probationib. & maximè quando omnes de vniuersitate pro hac alienatione minaretur, ac deponeret, quod uniuersitas ꝓ hac alienatione facienda nunquam fuit congregata, vel ꝙ in ea nunquam consensit quoties super ea fuit habitus sermo, quia, vt ibi declarat dictus Abbas, hoc casu indirectè probatur negatiua, ex quo sine dictis hominibus non potuit uniuersitas congregari, nec consentire. Et confirmatur, quia singuli de uniuersitate pro † ea sunt testes idonei. c. cum nuncius. & cap. insuper. de testibus, & in c. de prudentia. 14. quæst. secunda. etiam si sit uniuersitas sæcularis, secundum Imo. & Abb. in dictis locis. & Barto. in l. in tantum. §. vniuersitatis. de rerum diuisione. & Ange. in l. sed si hac. §. qui manumittitur. de in ius uocan. & per gloss. in le. inuiti. de test. cum concordan. de quibus in dictis locis, quicquid hoc ultimo casu dixerit Anto. in d. c. cum nūcius. Sed

tamen præmissis breuiter non obstantibus in casu nostro contrarium arbitror. Et primo, quia dicti homines uendiderūt, vt uniuersi, ac etiam vt singuli, & bona propria obligauerunt pro vēditione facta, ut ab uniuersis, & ut a singulis, ac etiam vt singuli de euictione promiserunt. Si ergo omnibus nominatis in dicto instrumento deponentibus, ꝙ uniuersitas non fuit congregata, vel ꝙ non consensit in dicto instrumēto contentis crederetur instrumētum nedum reprobaretur in ea parte, in qua dr̄, prædictos uendidisse, ut vniuersos, sed etiam quatenus in eo continetur, ꝙ vendiderunt vt singuli, quia instrumentum falsū in vno capitulo de substantialibus vitio notarii, in totum redditum falsum, ꝼm Ray. Cy. Bar. Sal. Pau. de Castr. & Alex. in l. si ex falsis. C. de transactionib. & per Doct. in c. fraternitatis. de hæretic. Et sic ad commodum proprium etiam principaliter testificarentur, iō sunt repellendi. l. omnib. C. de testib. & faciunt quæ dicentur inferius. Præterea uenditor non potest esse testis pro emptore, maxime de euictione, ꝼm Doctores, & præsertim Abb. in ca. insuper. de testibus, Cy. & Salic. in d. l. omnib. cum concordantib. nec fideiussor pro principali, maxime, qui non sit soluēdo, vel si est soluendo, fideiussor renunciauerit beneficio excussionis, vt per Spe. in tit. de test. §. j. ver. quid si fideiussor, & per Bart. Bal. Ang. & Imo. in l. si cui legetur. §. si de legatis primo. & Cy. in l. dictantib. C. de testamentis. multo minus ergo sunt isti testes idonei pro uniuersitate, ex quo nedū ut singuli se obligauerunt pro ipsa, sed principaliter vēdiderūt ac renunciauerūt beneficio de fideiussoribus, & omni legum auxilio, a quib. obligationib. ex ꝓprio liberaretur testimonio. Et est etiam aduertendum, quia si etiam deponerent, collegiū non fuisse congregatum uel non consensisse, & pro rōne quilibet diceret, quia non fuit uocatus, vel non interfuit, aut quia non consensit, alia rōne non probarent, quia non deponerent de facto collegii, sed de proprio, & iō tanquā singulares repellerentur ꝼm d. Abb. in d. c. 3. loco. ver. no. vlt. &c. Sicut etiam videmus, ꝙ si quilibet testis dicat non interfuisse negotio, ꝙ nō probat contra instrumentum, tanquam quilibet singularis, ꝼm Imo. Anto. de Butrio, & Abb. in capitu. cum Ioannes. de fide instrumentorum. & Nicol. de Neapo. Bal. & Salic. in l. in exercendis. de fide instrumen. & Alex. consi. 43. quarto vol. quamuis aliqui contradicant, secundum Baldum in l. fi. in fine. C. de non numerata pecunia. vbi vult, ꝙ iurans modo ꝑdicto non audiatur uolens exceptionem non nume. pecuniæ opponere, quia suam turpitudinem detegeret. Et hinc est ēt, ꝙ licet iuramentum simpliciter non confirmet, nec ualidet contractum simulatum, ut per gl. & Bal. in l. 3. C. plus ualere quod agi. & per Bal. in d. l. fi. & Ale. in l. nemo pōt. col. 7. de leg. j. & in consi. 36. in secundo uolum. tamen † si iurauerint, omnia & singula in instrumēto contenta eē vera, non poterit simulationem allegare, quia suā detegeret turpitudinem, ꝼm Im. in c. ad nostrā. ante fi. de emp. & uēditio. & in d. l. nemo pōt. Et ꝙ uniuersitas, vel homines de uniuersitate non possint uenire. contra instr̄m, qū allegaretur periurium, & turpitudo eorum, qui dicuntur interuenisse in contractu celebrato cum uniuesitate, est casus, & ibi no. Imol. & omnes in d. c. inter dilectos. de donatio. Tertio etiam ad contrarium respondetur, ꝙ tex. in d. c. tertio loco. procedit in actu capitulari, in quo communiter non solent interuenire extranei, & sic in actu, in quo ex natura sui deficit copia probationū iō admittuntur omnino non integri, ꝼm gl. ibi communiter approbatam quæ rō cessat in casu nostro in quo adsunt testes instrumentarii: qui non sunt de uniuersitate, & sic per eos contra instr̄m, & contenta in eo fieri pōt probatio: iō cessare debet facultas probandi per testes minus idoneos. Nec obstat, ꝙ quilibet de uniuersitate sit testis idoneus, quia † hoc videtur verum aliis probationib. deficientibus, & non aliter. per no. in d. c. tertio loco. vel non sunt idonei, quando cā ciuilis est magna, sicut esset in casu nostro, in quo res uenditę sunt mirum in modum opera industria, & expensa emptoris auctæ, ꝼm Bal. in rubr. de re. diui. uel si: nunc de qui. mo. quia magna cā ciuilis æquiparatur criminali. l. propter litem. §. j. de excusa. tut. in qua criminali cā uniuersitatis illi de uniuersitate non admittuntur tanq̄. testes idonei. c. de prudentia. 14. q. 2. & per Doctores in d. c. super. Quod autem isto casu, cā de præsenti diceretur magna, patet ex ualore rei, & ex qualitate personarum, iuxta not. per Bart. in l. admonendi. de iureiur. & Bal. in l. in bonæ fidei. C. & per Doctores

ctores in c.fi.de succesſio.ab inteſt. Item dicti teſtes non ſunt integri, qñ vtilitas reſultans ex cã uniuerſitatis obueniret ſingulis,de collegio,ſm Ioan.And.Bal.Ant.de But.& Imo.in c.cũ eius.de teſtibus,ut quia ſit quæſtio de paſcuis aut nemoribus, in quib.ſingulorum beſtiæ paſcuntur,& ſinguli ſcindunt ligna ſicut ex iſtis reb.commodum capiebant vt ſinguli, non autem in uniuerſo.Et ꝙ iſto caſu propter tale cõmodum homines de uniuerſitate non ſint idonei teſtes pro ea ad reprobandum inſtrumentum,tenet in ſpecie Ale.in conſi.43.Viſis & põderatis &c.quarto vol.Ex quib.omnib.concludo circa vtrumq; quæſitum in fauorem dictorum emptorum. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio de dote recepta quando nõ eſt renunciatum exceptioni non numeratæ dotis ualet,ſed contra.* 5.
2 *Statutum loquens de actu ſimplici,non includit actum iuratum.*
3 *Iuramentum ualidat donationem inter uirum, & uxorem, ſecũdum communem opinionem.*
4 *Et etiam fideiuſſionem de dote reſtituenda.*
6 *Iuramentum idem operatur,quod renunciatio exceptioni non numeratæ dotis.*
7 *Dictio,cum,magis copulat quàm dictio,&.*
8 *Donatio ſimulata,quæ oritur ex confeſſione mariti, non firmatur iuramento,quod declaratur,ut ibi.*
9 *Iudex poteſt,& debet pro reo ſupplere, quãdo uidet actori actionem non competere,& etiam inſtrumento impugnato ſe fundare.*
10 *Error iuris potius præſumitur quam donatio.*
11 *Mulier præſumitur ignorare iura.*
12 *Donatio non ualet,quando partes in eadem cauſa donationis nõ conſentiunt.*
13 *Iuramẽtum non operatur ualiditatem conſtituti, quando debitũ non ſubſiſtit,nec conſenſum extendit.*
14 *Iuramentum per errorem præſtitum non obligat,ſecundum communem opinionem.*

CONSILIVM CXC.

IN primis eſt uidendum, utrum confeſſio mariti valuerit,& ei præiudicauerit. Et prima facie dicẽdum ur̃ ꝙ ſic,quia licet dubium, ſit utrum cõfeſſio de dote recepta facta per maritum conſtante matrimonio ualeat, vel ſit nulla tanquam facta aĩo donandi,& uariæ ſint inter Doctores opiniones, de quib. per Ale.in l.ſi diuortio.poſt Bart.de ver.obl.tamẽ ubi maritus qui eſt confeſſus, non renunciauit exceptioni non numeratæ 1 dotis,videtur ꝙ † tunc confeſſio ualeat,quaſi ꝙ iſto caſu præſumatur potius facta ſub ſpe futuræ numerationis, quam aĩo donandi,ſm Imo.in l.ſi conſtante.in prin.ſol.mat. in pen. col. Imo.Rom.Arc.& Ale.in d.l.ſi diuortio.Et iõ nõ aĩo donandi, ſed ex alia cã,ſcilicet,ſub ſpe futuræ numerationis facta præſumitur dicta confeſſio.Non ob.ſtatutum ſub rubrica,de dotib. & donationib.mulierum,quia prohibet donationẽ nõ aũt huiuſmodi confeſſionem,quæ,ut dixi,non dicitur donatio ẽt tacita,immo aliud ſtatutũ ſub rubrica, ꝙ confeſſio de dote rece. 2 &c.talẽ cõfeſſionem validat,& vult eſſe efficacẽ.Præterea † dictũ ſtatutum factũ nõ includit donationem iuratam,ex quo de ſimplici donatione loquitur,ſm Io.And.in addi.Spec. in tit.de proba.§.ut autem.ver.hæc aũt not.& Im.& Abb. in c.cum cõtingat.de iureiur.& Fulg.& Sal.in auth.ſacramenta puberum. C.ſi aduerſus uenditionẽ,& Raph.in l.ſi quis pro eo.de fideiuſſorib.& Ale.conſi.39.Viſa petitione Antonii de Roma.in fine 3.vol.cum concordantib.de quib.ibi per eum. Quia ſi ſtatutũ vellet expreſſe iuramentũ reprobare,nõ poſſet, ſm pdĩctos.Iõ de actu iurato loqui nõ vr̃ in dubio,& idẽ probatur ex notatis p gl.in c.cum non deceat.de elect.in ſexto.& per Ale.in d. cõſi. in ſecũdo dubio,& in conſi.225.ſecundo uol.& ubi ẽt eẽt nulla,tanquam facta aĩo donandi, uidetur tñ, ꝙ † hoc caſu ſit ualida ratione iuramenti,quod ualidat donationem inter uirum & uxorẽ,ſm Bar.in l.ſi quis pro eo.in fine princip.de fideiuſſori. & in l.Seius & Augerius.ad legẽ Falcidiã,& ibi Ale. pro hac opinione dicit pluries conſuluiſſe,& quam opinionẽ communiter etiam approbãt canoniſtæ in c.cum cõtingat.de iureiurando.cũ concordantib.& Federi.in conſi. 140.& eſt communis opinio,ſm Alex.in conſi.18.in 2. volu. ubi etiam alios allegat idẽ tenentes. Quia ergo per talẽ confeſſionẽ validã probatur, maritũ dotẽ recepiſſe, & per conſequens illũ eſſe obligatũ ad reſtitutionem in caſu ſoluti matrimonij,ex hoc ſequitur, qđ Simon & Iacob.qui animo nouandi cõſtituerunt ſe debitores pro quantitate confeſſata, tenentur, ꝙ conſtitutũ factũ modo prædicto valuit.l.itẽ illa.§.fin.de conſtitu.pecu.Nec ob.ꝙ non valeat fideiuſſio conſtante matrimonio de dote reſtituenda.l. 2.C.ne fideiuſſ.do.den.& no.gl.in l.1.eod.tit.& Inn.& Doct. in c.per veſtras.de donatio.inter virum & uxorem,gl. Bar. & Pau.de Caſt.in l.ſi conſtante.§. quoties. ſoluto matrimo. cum concordan.de quib.ibi per Alex.qui dicit,hanc opinionem eſſe communem.Quia hoc locum non habet, quãdo interuenit 4 iuramentũ,ſicut † in caſu noſtro, ſecundũ Imolã in dicto c.cũ contingat.in 10.mẽbro.& Abb.ibi in fine.& Pa.de Ca.& Ale. in d.§.quoties. Et quamuis aliqui tenuerint contrariũ, tñ iſta opinio vr̃ verior,vt ibi per eũ.Secundo rñdetur, ꝙ ſaltẽ Iacob. filius mariti confitentis potuit obligari.Sicut uidemus, ꝙ licet pro dote reſtituendã non poſſint conſtitui duo rei, ſicut non põt accedere fideiuſſor, ſm Bar.in d.§.quoties. fallit tñ, ſm eũ in perſonis coniunctis,ut pater & filius,& duo fratres, qa rõne talis coniunctionis de facili ſe obligant,iõ non generatur cã perfidiæ inter uirum,& uxorem,& hoc ẽt ſequitur Ale.Tertiõ ẽt rñdetur, ꝙ Simõ & Iacob.non fideiuſſerũt,nec dati fuerunt vna cum marito,ſed fuerunt expromiſſores dati p maritũ animo nouandi,quo caſu locũ nõ habet titulus, ne fideiuſſ. do.den.& valet promiſſio,& nouatio, ſm Ang.no.cũ quo tranſit Alex.in l.ſi cũ dotẽ.§.ſi mulier.el 1.ſoluto matr. Sed dato ẽt ꝙ talis cõfeſſio mariti nõ valeret,& ſic non probaretur, ꝙ eſſet debitor in dicta quantitate, adhuc tñ Simon & Iacobus ex cõſtituto obligarẽtur, qa q̃uis iure cõſtituti valere non poſſit, ſi de debito non appareret.l.j.§.debitũ ad conſtitu.pecunia.valere dẽt iure donationis,quia qñ quis conſtituit ſe debitorem in quantitate,quæ non eſt debita, vr̃ donare, ſm glo.& Bar.in l.hactenus.§.j.de conſtitu.pecunia, ꝙ aũt Iacob.& Simon ſciẽtes conſtituerint,præſumitur caſu,quo dicta confeſſio de iure non valeat,quia error iuris nõ præſumitur, ſm Bartolum in l. ſed ſi lege.§.ſcire.de petitio.hæred.& in l.non fatetur.in principio.de cõfeſ.Et hoc cõprobatur ex illa clauſula omni meliori mõ,&c.de qua in inſtrõ,iuxta no.per Raph.in l. his verbis. in prin.de hęredib.inſtituend.& per Ant.de But.in c.literæ.de dilationibus,& in c.exhibita.de iudi.& Bal.in l.quoties.de hære. inſtituẽ.& Alex.in l.nõ oĩs.§.ſi.ad Trebellianũ,cũ concordantib.de quib.ibi per eũ in plurib.cõſilijs,& idẽ ẽt operari dẽt iuramentũ, ꝙ hẽt in ſe dictã clauſulam.l. cum pater.§. filius matrem.de leg.2.& p Bar.& Doc.in l.1.§.ſi quis ita.de verborum obligatio.cũ concordantib.Sed præmiſſis non obſtantib.contrariam ſententiam de iure veriorẽ arbitror.Qm̃ illa confeſſio 5 mariti de dote recepta facta conſtante † matrimonio non valuit, quia præſumitur facta aĩo donandi ẽt qñ non eſt renunciatũ exceptioni non numeratæ dotis,vt voluit Bar. in d.l.ſi diuortio.& in l.Papinianus.de donatio.inter virum & uxorem, & Bar.& Bal.in l.2.§.creditũ.ſi certũ petatur.& in l. cum quis decedens.§.Titia.de leg.3.& Bal.latius in l.j.C.de donatio.ante nup.& in l.1.C.de inofficio.dona.& Io.And.in additio.Spe. in rubr.de donatio inter virũ,& uxorẽ,ad fi.Bal.& Ang.in l.penul.§.mulier.ſolu.mat.Et iſta eſt communis opinio, ſm Soc.in l.1.ſoluto matrimo.in penul.char.verſi.quinta concluſio. ubi illã ſequitur, & reſpondet ad rationes Mod. in d.l.ſi diuortio. tenentiũ cõtrariũ,ut ibi latius per eũ,quẽ aliter non refero.Et eandem opinionẽ tenent Pau.de Ca.in conſi. 116.incipiente, Viſis,& conſideratis omnib.&c.candẽ opinionẽ ẽt dicit eẽ cõmunẽ.d.Bar.Soc.in conſ.61.incip.In præſenti conſultatione, &c.inter conſilia do.Mariani,& ibi ẽt dicit, ꝙ ſi maritus iura6 uit oĩa & † ſingula eſſe vera, ꝙ hoc iuramentum operatur idẽ, ꝙ renunciatio exceptionis nõ numeratæ dotis, quia propter illud non poteſt dictã exceptionem opponere,quia veniret cõtra iuramentum,& detegeret turpitudinẽ ſuã, contra no.in l. aliàs.de iureiur.& c.inter dilectos.de fide inſtru. & prout concludit Imo.& Abb. in d. c.cũ contingat. & Abb. in diſputatio. Stante ſtatuto ciuitatis Senarũ.& Bal.Sali.& Pau.de Ca.in l.ſi. C.de non nume.pecu.& Imo. in l.nemo põt.de leg.1.& in dicta.

cta.l.Seius & Augerius.ad legẽ Falcidia.Et sic non põt dici isto casu facta spe futuræ numerationis,sed aĩo donandi, sicut qñ expresse renũciatũ est d. ctæ exceptioni,ſm Imo.& Alex.in locis in cõtrarium allegatis.Nec obstat statutum sub rubrica, ꝙ confessio de dote recepta,&c.Quia statutũ validat cõfessionẽ, quando facta est constante matrimonio cũ expressa obligatio ne bonorũ,& sic cum loquatur, de confessione cum certa qualitate,dẽt qualitas uerificari,ad hoc vt statutũ possit habere locum,ſm Io.And.in c.j.de homici.li.6.& Ant. de But. Imo. & Abb.in c.2.de rescriptis. cum cõcordã. de quib.latissimè ibi ꝑ Mod.& per Bar.& Mod.in l.diuus.de re iudica.& maxime qñ

7 † qualitas apponitur per dictionẽ,cum,vt in casu nostro,quæ magis copulat,quã dictio &,secundum Bar.& in l.Seiæ.§.Caio.de fundo instru.& in l.Iulius Paulus.de condi.& demon.immo statutum validando solum confessionẽ factã cum dicta expressa obligatione, dr̃ inualidare, & annullare confessionem factam sine dicta obligatione.sicut econuerso quis approbando quædã statuta,intelligitur alia reprobare,ſm Dy.Bar.Bal. Ang.& Mod.in l.legata inutiliter.de legatis.1.cum concor.de quib.ibi per Alex.per l.cum prætor.in prin.de iud. Vnde quicquid sit de iure,ex dispositione dicti statuti talis confessio redditur nulla,ꝙ alia rõne esse nõ potest,nisi quia statutũ præsumit dicto casu eam in fraudẽ legis,& aĩo donãdi factam. Et iõ cum in casu nostro obligatio bonorum cum confessione non sit facta,remanet inualida tã de iure cõi, quã ex forma statuti. Nec ẽt obstat iuramentum mariti confitentis,ꝙ extensum nõ uidi,quia si quidem est confirmatorium,vel assertorium,vt qa iurauit se habuisse,& recepisse,vel si confessus est cum iuramẽ

8 to habuisse,& recepisse, & isto casu † non cõfirmatur tacita & simulata donatio,quę oritur ex dicta cõfessione,ſm Cy.in l.j. C.de sacrosan.eccl.& Bar.in d.l.cum quis decedens.§ Titia.de le.3.& in l.Aurelius.§.fi.de liber.lega.& Bal.in l.j.C. de inoff. dona.& Sali.in l.hac edictali.in prin.C.de secũ.nup.in 7.q. qñ tale iuramentum præstitum super eo,ꝙ est de præterito, non est seruandum,quia est in fraudẽ legis, quæ præsumit dictã cõfessionẽ factã esse aĩo donandi,& iõ quia stãte tali ꝑsumptiõe apparet de periurio,iuramentũ non est seruandũ. Secus ãt qñ iuramentum est de futuro,vt qñ maritus donat expresse,& iurat in futurũ nõ ꝯtrauenire,quo casu loquitur Bar. in d.l.si qs ꝑ eo.de fideiuſ.& in d.l.Seius & Augerius.qui allegatur in cõtrarium,& ita ẽt tenet Alex.in l.si donatione.C. de collatio. in 2.col.& Are.in consi.74.incipiente.D.ligenter,& maturè,&c. col.2.ver.primum est,&c.& do.Maria.latè in cõſ.65.inci.Cũ primã quæstionẽ,&c.& latius.d.Bar.in conſ.sequen.ubi idem dicit,qñ esset iuratum,oĩa habere rata & firma,& non contrauenire,quia cum talis donatio sit simulata & fictitia,iuramento non cõfirmatur,sicut nec alius contractus simulatus,ſm gl. in l.emptor.C.plus vale.ꝙ agitur,& Bald. in l.j.C.de oper.liber.& in l.fi.qui satisda.cog.& Pa.de Ca.in l. contra legẽ.de legib.& Ant.de But.Imo.& Abbas in d.c.cũ contingat.Nec isto casu loquitur Bar.& sequaces in dictis locis in contrarium allegatis,sed quãdo maritus expresse donauit,& iurauit,quo casu fuit vera donatio,& non simulata.Plus ẽt dñt prędicti, maximè.d.Bar.in d.conſ.66.ꝙ ẽt si iuratum esset,oĩa,& singula fuisse,& esse vera,quo casu vr̃, ꝙ opponi nõ possit de simulatione,ne suũ detegat periuriũ,& suã alleget turpitudinẽ, per ea,quæ proximè sunt allegata,nihilo minus adhuc est idẽ, per plura,de quibus ibi per eũ.Et præsertim alijs omissis, quæ uideri possunt,qa cũ ex productione instrumenti,in quo continetur dicta cõfessio,cõstet de simulatione iuris ꝑsumptiõe, vt dictũ ẽ,& per ꝯñs appareat actionẽ nõ cõpetere,vel exceptionẽ simulationis obstare,licet reus nihil possit opponere,iudex

9 tamen ex officio põt,& dẽt actorem repellere,vel pro reo supplet,iuxta notata in l.vbi pactũ.C.de transac.& per Bar.in l.eũ qui ita.de verb. obl. & in l.lecta.si certum pet.& in l.si unus.§. pactus ne peteret.de pac. Pro quo etiam facit, quia licet quis non possit se fundare ex instrumento,quod impugnauit.l.Papinianus.§.meminisse.de inoff.test.& in regula,ex eo. de reg. iur. in 6. tamen iudex ex illo potest in fauorem impugnantis se fundare,secundum Inn.in c.cum olim.de censi.& Bart.in l. post legatum.in prin.de his,quibus ut indignis, Abb. & Aret. in c.pręsentium.de testib.& Pa.de Cas. in l.Publia.§.Titius ad finem.ff.depositi.Et ista est concludens & vera responsio, ſm Soc.in d.conſ.& idem etiam tenet in d.l.1.soluto matrimonio. in penul.col.vbi mentionem facit de dicto consilio.& ultra eũ põt rñderi.Nam vt dictũ est,iuris præsumptione cõstat de periurio,& sic per eam sua turpitudo est detecta,idcirco põt eã allegare,sicut quilibet alius,cuius turpitudo detegatur,ſm Bart. in l. iusiurandum.§.fi.de iureiu.& Bal.& Sab.in l.fi.C. de nõ nume. pecu.& Alex.in l.nemo potest.de leg.1.Cum ergo,ut ex ꝓmissis colligitur,dicta confessio veluti simulata,& facta animo donandi non ualeat tam de iure,quam ex statuti dispositione, sequitur ꝙ maritus,qui fuit confessus, nõ erat etiam naturaliter obligatus,quia ex donatione inter virum, & uxorem non orit̃ obligatio etiam naturalis,ut probatur in l.1.de dona.inter uirum & uxorem. Et patet,quia ei non põt accedere fideiussor. l.3.§.si uxor viri.eo.ti.prout posset,si obligatio naturalis ex ea oriretur.l.Marcellus.in prin.de fideiusso.& prout in proposito declarat Bar.per prædicta in l.cum lex.de fideiusso.& ꝑ ꝯsea cum cesset omnis obligatio,non põt cõstitutum ualere.l.j.§.debitum.de constit. pecu. Et per hoc tolluntur multa in contrarium allegata,per quæ dicebat̃, confessionem valere,siue facta sit animo donãdi,siue non,quia hæc non esse vera apparet per prædicta.Restat autem solum ad vnum rñdere,dũ dicebatur,ꝙ saltem constitutum valet in uim donationis,per no.in l.hactenus.§.1.de consti.pecu.quia hoc procedere posset,vbi cõstaret, ꝙ constituens sciebat.debitum,pro quo constituit,non subesse,de qua scientia in casu nostro non apparet, & quæ etiam nõ præsumitur,quia licet error iuris non præsumatur regulariter ut dictum est,tamen in iure præsumitur quis magis errare quã

10 velle donare,seu† error iuris in dubio præsumitur potius quã donatio,ut expresse dicit Rap.Cuma.in d.l.nõ fatetur.in prin. per not.in l.cum de indebito.de proba.& in l. Titia cum testamento.§.qui in vita.de leg.2.cum eo transit Alex.in consi. 81. aliàs.88.incip.Circa primum.in ſi.tertio uol.& tanto magis in casu nostro animus donandi cessat, quia constitutum fuit per utramque partem,& sic etiam per mulierem animo nouandi, & ad finem,& effectum ut Gaspar maritus remaneret liberat⁹ & sic ex alia cã expressa,& ex qua apparet, ꝙ animus donandi cessat.Si ergo debitor non erat,liberari non potuit, nec nouatio fieri.l.1.ff.de noua.& vbi etiam pręsumeretur,ꝙ prędicti sciuerint, maritum non esse obligatum, & quòd constituerint se debitores dictæ mulieris animo donandi, adhuc tamen talis tacita donatio,& præsumpta non posset ualere.Quia cum dicatur in instrumento,ꝙ talis promissio fiat per prædictos,& recipiatur per dictam mulierem animo nouandi,& liberandi Gasparem,ex hoc apparet, ꝙ mulier recipiens credidit maritũ eẽ obligatum,& consequenter,quòd ipsa non recepit dictam promissionem ex cã donationis,sed animo nouandi & consequendi debitum ab illis mediante dicta nouatione.Et per cõsequens ex dictis,& gestis per dictam mulierem probatur ꝙ errauit in

11 iure,& errasse etiam præsumitur, quia † quãuis uir præsumat̃ in iure errare,ꝑ prædicta,mulier tamen præsumitur iura ignorare,ſm glossam notab.in auth.de incest.nup in prin.& probatur in l.si adulterium cum incestu.§. 1. & §.ijdem Pollioni. de adulter.& ibi per Bar.& per Alc.in l.iuste possidet.de acq.poſ. Et hoc etiam colligitur ex notatis per Bar.in d.l. non fatetur. dum dicit,ꝙ error probatur ex qualitate facti & personarum, per d.l.si adulterium.§.1.Quamuis igitur prædicti scienter constituerint indebitum, & præsumi possit hoc factum eẽ animo donandi,ex parte tamen mulieris dici nõ põt, ꝙ promissionẽ receperit ex cã donationis,sed ex alia cã,vt dictũ est. Et † iõ cũ in eadem cã donationis non consenserat, uitiatur contractus. l.si ego.& ibi no.omnes.ff.si cer.pet.& clarius deciditur hoc ex notatis per Bar.in l.j.ff.de dona.dicens,ꝙ si ex parte recipientis subsit cã putatiua,licet dans sciat causam non subesse, ꝙ donatio dici non potest,cum recipiens non consentiat, ut oportet.l.absenti.eo.ti.& idem etiam uult Ang.in l.dispensatorem, de solu.ubi dicit, ꝙ ad hoc ut locum habeat regula,de qua in l. cuius per errorem.de reg.iu.est necesse,ꝙ non solum soluens, sed etiam recipiens,sciat solutum eẽ indebitum,aliàs impediretur contractus & dominij translatio,quia non consentirent in eadem causa donationis,per dictam.l.ego, quamuis,ſm eum, repetenti obstet exceptio,ut ibi,cum glo.in uerbo,consumpserit.quæ solutio in casu nostro non est sequuta, iõ non põt opponi exceptio.Et cum eo transit Alexander in d.l.si ego.in fin.

Sic

Sic igitur & in casu, de quo per glossam in d.l.hactenus.§.j.qui se fundat in dicta regula, dicendum est, absq; dubio, ꝙ illud qđ vult gl. procedat solum, qñ promissio indebiti facta fuit scienter per promittentem, & scienter etiam recepta per recipientē ecus est, qñ ex parte recipientis suberat cā putatiua, sicut in casu nostro. Et ista mihi vř vera & concludens rō. Nec obst. iura 13 mentum † quia per illud fieri non pōt, quòd promissio ualeat in uim constituti, ex quo debitū, super quo cadere possit, non inuenitur. d.l.hactenus.§.j.de cōsti.pecu. Et probatur clare ex notatis per Bar. in l. si quis pro co. in 8. mēbro, de fideiuss. vbi dicit, ꝙ si quis tanquam fideiussor promittat cum iuramento, & ille, pro quo fideiussit, non sit debitor, ꝙ iuramentum non pōt operari, ꝙ teneatur ut fideiussor, quia deficit substantia fideiussionis. Nō potest operari, ꝙ dicta promissio ualeat vt donatio, quia ex quo tam promittens quam recipiens habuit animum constituendi, ut ex verbis instrumenti apparet, non aūt animum donandi, præsumitur potius ignorātia & error iuris, quam animus donandi, ut superius dixi, iō iuramentum interpositum super una cā, puta constituti, non porrigitur ad aliam causam, s. donationis, de qua non est actum, nec cogitatum. l. si actor. & ibi not. Bar. & alii. ff. de iureiu. Et licet faciat iuramē tum valere actū omni meliori modo. l. cum pater.§. filius matrem. de leg. 2. non tamen auget consensum, & cōsequenter nō operatur, ꝙ ista promissio, de qua agitur, valeat vt donatio, de qua non fuit cogitatum, ẜm Bar. no. in d.l. si quis pro co. & in dicto octauo membro, dicens, ꝙ si consensus in totum deficit vel est certo modo limitatus, ꝙ iuramentum non auget cōsensum, sed ad id, in quo consensus limitatur, & iuramētū restringitur. probatur ex notatis per Ant. de But. in dicto c. cum cōtingat. in septimo casu. ubi concludit, ꝙ si cōtractus est vere simulatus, ut quia agitur, quod nihil sit, & tunc quia consensus deficit, iuramentum nihil operatur, quo casu loquitur gl. in l. emptor. C. plus vale. quod agitur. Si uero simulatio sit de uno con tractu ad alium, & idem, ẜm eum, quia contractus apparens, in quo abest consensus, ratione iuramenti non est seruandus. Eadem ergo ratione, si consensus est in apparenti, & non in alio, sicut in casu nostro, non dēt illud, in quo non est consensus, seruari, nec etiam apparens, hoc est constitutum alia rōne, de qua 14 supra. Et istud etiam confirmatur, † quia iuramentum præstitum per errorem non obligat, ẜm Marianum Socinum in cōs. 40. incip. Ex actis gestis, &c. in 3. q. vbi concludit, ꝙ si quis promisit cum iuramento illud, quod omni iure erat indebitum per errorem, ꝙ ad illius iuramenti obseruantiam non tenetur, q̃a inter alia iuramentum dēt habere iudicium. c. & si Christus. de iureiur. & nihil est tam contrarium iudicio & consensui, quam error. l. si per errorem. de iurisd. om. iud. Et quia, ẜm eū si principalis promissio rōne erroris non ualet, nec etiam iuramentū quod est accessorium, debet ualere. l. non dubium. C. de legi. & idem etiam uult Bal. ultra eum in l. fi. ff. qui satisda. cog. & in c. 1.§. item sacramenta. de pace iuramen. fir. col. 2. vbi dicit, ꝙ erronea iuramenta sunt inualida, per dictam. l. fi. & per. l. fi. C. de non nume. pec. Et dicit Bal. in l. fi. ff. qui satisd. cogan. quod iuramentum potest sperni rōne erroris & ignorantiæ, per l. cū Aq liana. de transac. allegat Cy. in l. 2. C. de rescin. vē. & Io. And. in c. cum causa. de emp. & ven. Et idē etiam late tenet Pa. de Cast. in consi. 70. incipiente, Viso puncto, &c. vers. quarto loco uidēdum est, &c. Quia, ẜm eum, non potest dici iuramentum sponte præstitum, ex quo per errorem est iuratum. Nec, ẜm eū, obligat de iure canonico quia non habet iudicium seu uoluntatē. Et quamuis Imo. in dicto. c. cum contingat, in tertio membro aliter dicere uideatur, & Alex. consi. 17. in principio tertio vol. iux. not. l. 2. C. de rescin. ven. & in c. pen. de emptio. & vendi. tamen prima opinio, quæ est magis communis, & uerior, est tenenda. Et ad not. in l. 2. respondet Pau. de Castr. in d. consi. Vel melius etiam responderi pt, ꝙ licet ibi uenditor iustum precium ignorauerit, iuxta not. in l. quisquis. eod. tit. tamen ratione iuramenti obligatur, quia uenditor iurans consensit in precio conuento. quamuis iniusto. quod manifeste constat ex eo, quia si non consensisset, contractus etiam non iuratus non ualeret, quia consensum non haberet. l. consensu. de actio. & ob. & tamen est ualidus. d. l. 2. stant enim simul, quod iustum precium ignorauerit, & quod in eo, de quo conuentum est, licet non sit iustum, consenserit. Non datur ergo uenditori decepto remedium illius legis ex illo capite, quia in tali precio non consenserit, sed quia est verisimile, quod si iustum precium sciuisset, in illo non consensisset, & propterea quia cōsensit uenditor in eo, ꝙ est conuentū, licet ignorauerit sibi cōpetere remediū illius legis, iuramētū obligat eū. Et ista, iudicio meo, est cōgrua respōsio & clara. Et ubi ēt nō errassent promittentes, ꝓut vtiq. fecerūt, & ex quo mulier nō consensit in tacita donōne, quia errauit in iure præsumptiuè, ut dictū est, adhuc idem esset, quia ex quo tacita donatio non potuit valere, quia consē sus non fuit mutuus, & simultaneus, ut dictum est, & qui dicit esse forma substantialis, ẜm Bar. in l. 1. ff. de condi. inde. & in l. cū quis. C. de iur. & fac. igno. & in l. ita stipulatus. de verb. obl. in 12. oppositione primæ partis. Idcirco iuramento ualidari non potest, secundum Bar. in d. l. si quis pro eo. in 8. membro. Non obstat etiam illa clausula, omni meliori modo. &c. Quia sicut iuramentum, quod habet in se dictam clausulam. le. cum pater.§. filius matrem. de leg. 2. non operatur ratione erroris vel deficientis consensus, seu quando est limitatus, ut dictum est. ita nec dictis casibus dicta clausula potest operari, sed solū operatur in eo, in quo consensum repetitur ad instar iuramenti. Ex quibus concludendum uidetur, ꝙ instrumentum executionem non mereatur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Flumen quomodo differat a riuo, & riuus quid sit.*
2 *Flumen quando sit publicum vel priuatum, & quid de riuo. & nume. 8.*
3 *Molendinum superius quando construi possit non obstante inferiori.*
4 *Interdictum de aqua quotidiana, &c. quando locum habeat.*
5 *Bona fides ex titulo præsumitur.*
6 *Iure seruitutis uti quomodo quis dicatur.*
7 *Antiquitati standum est in aquis, molendinis, &c.*
9 *Riuus publicus quando dicatur.*
10 *Ripæ fluminis non mensurantur, & quare.*
11 *Aqua, in qua priuatus ius habet, nō potest a solito cursu auerti.*
12 *Princeps potest facere, quod aqua non quæratur domino fundi, per quem transit, & tollere ius quærendum etiam sine causa.*
13 *Et idem in quæsito præiudicando in modico.*

CONSILIVM CXCI.

PRO intelligētia dicendorū, est primo uidendum, vtrū ductus aquæ, de quo agitur, sit flumen vel riuus. Et uidetur, quod sit riuus, nō flumen, quia 1 † flumen differt a riuo magnitudine, & existimatione circūcolentium l. j.§. 1. de flumi. & nę quid in flumine publico. quorum aliquod non conuenit huic aquæ ductui, qm̃ non est magnus, nec a circumcolentib. existimatur flumen, sed fossatū, aut canale. & in instrumento inuestituræ canale appellatur, ꝙ a riuo non differt, quia riuus est locus depressus ꝑ longitudinem, ex quo aqua ducitur. l. 1.§. 1. de riuis, quæ diffinitio ꝯgruit ēt canali. Et ex hoc sequitur, ꝙ licet aqua fluat perpetuò, non tñ sequitur, ꝙ talis aq ductus sit publicus. Sed dici pōt ex hoc publicus, qñ constat ꝙ sit flumen. & hoc cōstito & cōcesso, ꝙ sit flumen, tunc an sit publicū, vel nō, iudica 2 tur ex fluxu, & motu aquæ, † quia si fluit perpetuò est publicū, aliàs est priuatū. l. 1.§. fluminū. de flumi. & ne quid in flumi. publi. & per Bar. in l. quominus. in 1. q. eo. tit. Sed vbi apparet, ꝙ ductus aquæ non est flumen, sed est riuus, vt in casu nostro, licet aqua fluat perpetuò, non tñ sequitur, ꝙ sit publicus, quia riuus, ex quo aqua ducitur, ēt perpetuò, potest esse publicus, & priuatus. l. 3.§. hoc interdictū. de riuis. & l. & si riuus. finium regūdorum. Et qualiter riuus priuatur discernatur a publico, declarat Bar. in tractatu Tiberia. in secundo libro, ubi tractat de insula, immediate ante primā figuram. in verbo, ꝓrupit, vbi ex l. adeo.§. insula. iuncta gl. in versi. parte. not. ꝙ si flumen publicū ab aliquo latere prorupit, & alia parte riuo nouo fluere cœperit, vt dr̃ in tex. ꝙ ille riuus est pars fluminis, & tūc, ẜm Bart. ille riuus est publicus. Et subdit, qđ an alij riui a flumine non procedentes, sed a fontib. vel alijs venis, sint publici, vel priuati, dubitatur, & arguit ꝙ non, per l. 1. de flumi. & ne quid in flumi. publico., & dicit ita tenere Rofre. super illo titulo. Et pro

hoc

hoc allegat.ff.de riuis.per totum,& demũ concludit Bar.ꝙ qñ riuus est manufactus,per quẽ aqua ducitur ad vtilitatem priuati,est priuatus,vt in toto titulo,de riuis. Si vero riuus sit locus, per quem aqua naturaliter fluit,putat Bar.illum locum regulariter esse priuatum,per d.l.& si riuus.finium regund. & d.l.1.§.1.de fluminib.& erit eorum,ẜm eum, qui ab vtraq; parte ꝑdia posſident,per ea,quę dixi,de fossa in præcedenti libro.Sed si talis riuus esset in vsu publico, tunc intelligeretur talis riuus esse publicus,allegat l.2.§.hoc interdictum.ne quid ĩ loco publico. Et sic Barto.expresse determinat, ꝙ vbi riuus procedit a fontibus,& ab alijs venis,vt in casu nostro,ꝙ est priuatus, & illius, qui prope illum prædia posſidet,& per consequẽs,cũ ab vtraq; parte riui pars aduersa posſideat prædia, sequitur, vt riuus iste in totum est suus,quatenus protenditur iuxta suum prædiũ. Et ex hoc etiam sequitur,ꝙ aduersarij pñt in dicto eorũ riuo, quatenus se protendit poſſessio eorũ,facere velle suum, & aquã cõtinere,quia rei suæ quisq; est moderator,& arbiter,ẜm Bal.qui ita determinat in l.item lapilli.de rer.diui.circa prin. ver.prima conclusio,&c.Et idem vult Bal.in rub.eo.ti. in 3.col.ver. & no.&c.dicens,ꝙ flumine suo quilibet facere potest molendinum, & clusam,& probatur ex notatis per Bar.in d.l.quo minus. in j.q.vbi concludit post antiquos, † ꝙ si quis habuit prius molendinum infra, ꝙ alius poterit superius aliud molendinum facere,si modo flumẽ sit priuatum,etiam si molendinũ inferius per hoc incõmodetur,& impediatur,si hoc principaliter facit, vt sibi ꝓsit,& nõ ad æmulationẽ, ꝑ l.fluminũ.§.fi.& l.Proculus.de dam.infec.Et idem vult Cy.Bal.& Sal.in l.manifeste.C.de seruitutib.& Bal.in l.si quis ex argentarijs.§.si initium tabularũ. de edendo. & facit,qđ no.idem Bar.in d.l.quominus.in 12.q. vbi ꝓsupponit,ꝙ aqua sit illius,per cuius riuum aqua ducitur, & ꝙ de illo riuo extrahi nõ posſit inuito dño. Nec videtur obstare concessio principis facta illis de Pradonerio, quia facta intelligitur sine ꝑiudicio alterius,& ita ꝙ dñi superiores riui,& aquę non impediantur vti dicta aqua ad libitum suum. l.2.§.merito, & §.si quis a principe,ne quid in loco publico. Et magis in specie hoc vult Bald.in titu.de pace Constan.in penul.char.in ver. successorum meorum dicens, ꝙ si princeps concessit alicui beneficium,prior in tempore potior erit in iure.l.in concedendo. de aqua pluuia arcenda. Et hoc dicit facere ad concessionem, de aquis publicis, vt semper videantur reseruata iura,& cõmoditates eius,cui prima concessio facta,nec ẽt potuit princeps in dominio dicti riui, & aquæ præiudicare dño sine causa, per ea quæ habentur,in l.fi. C.si contra ius, vel vtilita.publicã aliquid fue.postu.& in cap.quæ in ecclesiarũ, de constitutionib.Sed ꝓmissis non ob.contrarium puto verius.Et primo dico, ꝙ illi de Pradonerio debent obtinere in posſessorio. Nam ista aqua,de qua agitur dr̃ quotidiana:quia non tantum ducit quotidie,sed ẽt duci posſet, si quis vellet. l.1.§. quotidiana. & §.sequens. de aqua quotidiana,& æstiua.Et ad hoc vt interdictũ de aqua quotidiana competat,sufficit,ꝙ hoc anno aquã duxerit non vi,clã, vel precario.d.l.1.in prin.Et quia verba significant solũ ductum facti,& non important,ꝙ quis fuerit in posſessione vel quasi, † habet locũ interdictũ, ẽt si quis duxerit aduersario ignorante:nec est necesse ꝓbare,ꝙ eo anno aqua fuerit ducta illo sciẽte,ẜm Bar.in l.1.§.hoc interdictũ. de itine. actuq; priua. versi. vlterius quæro &c.& est ẽt satis, ꝙ eo anno aqua per se fluxerit.d.l.1.§.quæsitũ.de aqua quotid.& æstiuã.Nec est necesse,ꝙ ducatur,vel fluat ex flumine,sed sufficit,ꝙ ex fonte deriuetur, & discurrat.d.l.1.§. hæc interdicta. Quia ergo illi de Pradonerio eo anno aquam ex dictis fontibus,& per dictũ riuum duxerunt ad dictum molendinũ,non vi,clam,vel precario,sed bona fide, competit illis prædictum interdictũ de aqua quotidiana. Et quod in bona fide fuerint,probantur ex titulo,quem habẽt a principe,† ex quo pręsumitur bona fides,ẜm Bar.in l.Celsus, vsuca.per l.igitur.§.pe.de libe.cau.Et probatur ex notatis ꝑ gl. & Bald. in l.1.C.vbi cau.stat.& no.doctores in cap.si diligenti. de ꝑscr.sufficit.n.ꝙ quis putet se posse de iure ducere probabili errore, quamuis de iure non duxerit, & de iure non potuerit.d.l.1.§.sed si iure.ex quo tex.no. ibi Bart.ꝙ istud interdictũ non hẽt cãm proprietatis,& quamuis ẽt not.Bart.ex eodẽ tex. ꝙ in illo interdicto requiritur, ꝙ sit vsus iure seruitutis ex aliqua probabili causa,nihilo minus dictum Bartoli est intelligẽdum,qñ non constaret,ꝙ ex titulo aqua duceret.Nã textus ille nõ restringit se ad casum,qñ quis duxisset iure seruitutis,sed generaliter dicit,ꝙ si iure aqua non debetur alicui, sed tñ iure ducere se putauit,cũ non in iure,sed in facto errauerit, dicẽdũ est,eoq.iure vtimur,vt interdicto hoc vti posſid.Sufficit.n.si iure se ducere putauit,nec vi,nec clam,nec precario duxit. Et sic manifeste vult tex. ꝙ quomodocunq. & ex quacunq. iusta cã ducat, ꝙ interdictũ cõpetat,& sic non solum si vsus sit iure seruitutis,sed ẽt si vsus sit tãquam dominus aquę,& aquæ ductus ex titulo,& concessione principis.Et idem probatur in §.Arist. in eadem.l.1.vbi habetur,ꝙ ĩterdictũ datur ei,qui se putat suo iure vti. Et sic loquit̃ indistincte. Nec Bar.ex hoc,ꝙ dicat oportere,ꝙ sit vsus iure seruitutis,voluit excludere alios casus,in q̃bus bona fide quis est vsus aqua, sed intentio sua fuit vno mõ textũ amplificare.s.qñ quis vsus fuit iure seruitutis,& qñ credidit se esse vsum dicto mõ ex aliqua probabili causa. qđ exẽplũ nõ restringit regulã generalem,quæ ponitur in tex.l. damni infecti stipulatio.de dam.infecto. Alias si Bartolus vellet restringere textum ad dictũ exemplũ,directo diceret cõtra textũ,qđ non est credendũ.Præterea posſumus ẽt dicere, ꝙ prædicti de Pradonerio vsi fuerint dicta aqua iure seruitutis,vbi ẽt titulus, quantum ad hoc,illis non proficeret,& titulum non haberent. Nam in facto proponitur,ꝙ prædicti de Pradonerio purgarũt omnes fontes,& ẽt existentes in fundo partis aduersæ ad effectũ,vt facilius ex illis aquas reciperent ad suũ molendinũ,& ꝙ partẽ aduersam volẽtem aquam retinere per viam iuris, & ꝑcepta superioris prohibuerunt, qui actus purgandi fontes ad dictum effectũ cõpetit illi, cui cõpetit seruitus aquæ ducendæ ex fonte.l.j.§.hoc interdictũ.ff.de fonte. Vnde ex isto actu colligitur † quod vsus fuit iure seruitutis.Et idem de alio actu prohibitionis per notata per Bartolũ in d.l.j.§.hoc interdictum.de itinere,actuq. priuato.vbi concludit,ꝙ ex actibus probatur,ꝙ quis fuit vsus iure seruitutis.Nam quidam sunt actus,secundũ eũ,quos nõ facerẽ,nisi seruitus cõpeteret, vt ꝑcidere sepẽ cã eũdi per fundũ tuũ,& similia,allegat In.in c.bonæ.in 2.& 3.gl.de electionib.Actus autem magis similis esse non põt, q̃ purgare fontem vicini gratia ducẽdi aquã.Et ꝙ ad hoc moti fuerint ꝑdicti de Pradonerio ex rõnabili cã,vt est necesse oñdere,ad hoc vt istud interdictũ competat.dicta l.1.§.sed & si iure.& ꝑ Bar. in dicto §.hoc interdicto.probatur ex eo, ꝙ prius longo tempore aqua fluxerat per viginti annos & vltra, vt colligitur ex notatis per Bartolum in dic.§.hoc interdicto.dicens, ꝙ potuit quis licite credere,seruitutẽ competere, qñ de hoc erat fama ꝑ contratam.Et idẽ si ibi erant signa seruitutis, puta vię,vel itineris,vel aquæ,vel aliqua alia verisimilia.Qđ aũt isto casu esset signum aquæ,i.seruitutis aquæ ducendæ,de quo ẽt loquitur Bartolus in specie est manifestum qm̃ per fundum vicini superioris est aquæductus, per quem longo t̃pe aqua decurrit ad locũ molendini,de quo agitur. Ideo potuerunt illi de Pradonerio, ẽt si titulum non habuisſent a principe,credere,ꝙ ductus aquę eis inuitis ꝑ superiores dominos non posset impediri,& tanto magis,q̃a in his longa consuetudo decurrendi & ducendi aquã plurimum potest.l.1.§.fi.cũ princ.seq. de aqua pluuia arcen.& expresſius in l.fi.eo.ti.vbi dr̃, solere eos,qui iuri dicendo præsunt,tueri ductus aquæ,quibus authoritatem vetustas daret,tametsi ius non probaretur.Et ad idem est optimus tex.in l.si manifeste.Cod.de seruitutibus.Et dicit Baldus in ti.de pace Constan.in 4.col.in verb.sicut ab antiquo. † ꝙ in pascuis,pontibus aquis,& molendinis,ac ẽt istis commoditatibus aquarum,standum est antiquitati. Et subdit paulo post Bald. Imperator vult hoc, ꝙ aqua perpetua & cursus eius & commoditas perpetuo non tollatur,nec alteretur.facit.C.de aquæductu.l.diligenter. & secundum Baldum loquitur tam de aqua publica, quam de aqua quæ seruit commoditatibus priuatorum,vt ibi in uerbo, personæ.& est expressum,secundum eum.C. de aquæductu.le. vsum aquæ li.11.Et dicit etiam Bal. in c.1.§.si quis de manso.de controuer. inuest.ꝙ in aquæductu non solum inspicimus principium aquæ,sed etiam loca vnde decurrit,& alueos,& meatus & vetustisſimum aquæ cursum & secundum eorum qualitatẽ de vsu aquæ iudicare debemus. Vnde ex his probatur manifeste,quod longa consuetudo ducendi aquam, & etiam si per se fluat,præbet iustam & probabilem causam credendi,ꝙ ductus aquæ competat iure seruitutis. Et per consequens apparet, quod concurrunt in casu isto omnia,quæ sunt necessaria ad interdi-

terdictum de aqua quotidiana & æstiua. Circa verò petitoriũ puto ẽt, ꝙ debeant obtinere illi de Pradonerio. Et præmitto, ꝙ
8 licet istæ aquæ oriantur in fundo priuatorũ, † quia tñ currunt perpetuo, cõstituitur, & constitui põt flumẽ publicum, ſm Angelũ in l. 1. §. flumina. de flum. vbi dicit, ꝙ quãtumcunq. balnea ſancti Caſciani ortũ habeant in loco priuato quorundam nobilium, nihilo minus quia continuò fluunt, dicuntur publica. Vnde ſecundum eum, ad faciendum flumen publicum non cõſideratur hoc, ꝙ aliũde ſit priuatum, ſed ꝙ cõtinuo fluat. Hoc aũt præſuppoſito dr̃, ꝙ iſtæ aq̃ductus eſt flumen publicum, & non riuus priuatus, quia diſtinguitur a riuo exiſtimatione circũcolentiũ, & quia eſt perẽne & perpetuo fluit. l. 1. §. 1. iuncto §. fluminũ. de flum. Vltimum, i. ꝙ currat perpetuo, probatum eſt per teſtes, & hoc nõ negatur. primum aũt, hoc eſt, ꝙ per vicinos habeatur pro flumine, & nõ ꝓ riuo priuato, ꝓbatur, quia qñ per illos venduntur p̃dia vicina & cohærentia, iſte aquæductus non dr̃ vẽditus, nec menſuratus, vt ex pluribus inſtrumentis productis dicitur apparere, ſicut viæ publicæ, & flumina publica non veniunt in venditione, neq. menſurantur vendito p̃dio vicino, quinimo nec ripę fluminis publici debent menſurari, vt dicã ſtatim, ſed riui priuati veniunt in venditione fundi, & menſurari debent, ſicut foſſata. l. prædia, §. itẽ prędiorũ. de fun. inſt. & ibi no. Bar. & ꝑ eũ in tractatu Tiberia. in 2. col. ver. per alluuionẽ. & q̃ foſſata nõ differunt a riuis priuatis, vt expreſſe p̃ſupponit Bar. in eodem tractatu, & in alio loco ſtatim allegando. Et iſta differentia inter flumen & riuũ probatur in ſpecie in l. 3. §. fi. cũ duabus ſeq. ff. fi. reg. vbi dicitur, ſi inter fundos duorum ſit flumen publicum, ꝙ inter illos agi non põt iudicio finium regũdorũ, per rationẽ, de qua ibi. ſecus ſi interueniat riuus priuatus. Ex quo apparet, ꝙ illic menſuratur, & quia non differt a foſſato, vt dixi. Vñ patet, ꝙ iſte ductus aquæ, de quo agit, non exiſtimatur riuus priuatus, ſed fluuius publicus ꝑ circũcolentes, & conſequenter dẽt haberi pro flumine publico, ex quo fluit perpetuo, vt in iuribus præallegatis. Et dato ẽt ꝙ dictus ductus aquæ non eſſet flumen, ſed riuus, adhuc tñ eſt pu-
9 blicus, & non priuatus, quia † riuus dicitur publicus, qñ eſt in vſu publico, ſm Bar. in dicto tractatu Tiberia. in 2. lib. vbi tractat de inſula, immediatè ante primam figuram, per leg. j. §. hoc interdictum, ne quid in loco publico. ibi, ad hæc igitur loca hoc interdictum pertinet, quæ publico vſui deſtinata ſunt, & l. 1. §. foſſa. vt in flum. publ. nauig. lice. ibi, pñt ẽt hæc publica eſſe, & non publica, &c. & loquitur tex. ille de foſſa. Qđ aũt vſus iſtius aquæductus ſit in vſu publico, probatur, quia non menſuratur
10 ſicut hac rõne † ripæ fluminũ, quæ ſunt illorũ, qui prope illas habent prædia. l. riparum. de acqui. rer. do. non menſurantur, q̃a ſunt in vſu publico, ſm Bar. in dicto tractatu Tiberia. in 2. col. in ver. per alluuionem. & Bal. in d. l. riparũ. & in rub. co. tit. & in rub. C. de cõtrah. emp. in 4. q. & ſic patet, ꝙ tractatur vt publicus, & non vt priuatus. Et ẽt ex alio idẽ probatur. Nã princeps conſueuit de aquis talibus vel ſimilibus diſponere, vt de publicis, & illas tanquam publicas & ad vſum publicum deſtinatas diuerſis perſonis concedere. Et quæ conſuetudo circa diſpoſitionem & cõceſſionem dictarum aquarum dẽt attendi. per ea quę in præcedentibus dicta ſunt. Et ex omnibus ſequitur, ꝙ ex cõceſſione principis dicta aqua & ductus ipſius aquæ pertinet ad illos de Pradonerio. l. 1. §. permittitur. de aqua quo. & æſt. Et ꝙ curſus ipſius aquæ non poteſt, nec debet impediri per ſuperiores dominos fundorum, in prę iudicium & damnum ſui molendini, per nota. per Bar. in d. l. quominus. de flu. i 14. quæſtio.
11 & quia regula eſt, † quod aqua, in qua priuatus ius habet, non poteſt a ſolito curſu diuerti. leg. 2. C. ad leg. Aquiliam, & ibi nota. Bald. & Salic. & probatur in l. ſi manifeſte. C. de ſeruitutibus. Quinimo etiam ſi aqua, & ductus aquæ, eſſet priuati iuris, adhuc potuiſſet princeps illam concedere. Nam aqua, quæ oritur in certo loco, & decurrit per alia loca, ſemper eſt eadem, ſicut quando vinum mutatur de dolio in aliud dolium, eſt idem vinum, ſecundum Bal. in rub. de rer. diuiſio. in 9. col. verſic. ſed an mutato alueo, &c. Quamuis ergo poſtquam aqua intrauit foſſam alterius, aqua ſit illius, vt per Bar. in d. leg. quo minus. in
12 12. q. † potuit tamen princeps facere, ꝙ dicta aqua non quæratur domino fundi, vel aluei, in quo decurrit, ſed ꝙ quęratur alteri, cui illam conceſſit, quia non præiudicauit tunc in iure q̃ſito, ſed in iure quærẽdo. qđ principes facere potuit, ẽt ſine cã, per no. per Bal. in l. 2. C. de iur. & facti igno. in c. domino guerrã. in ti. hic finitur lex, & in l. Deo nobis. C. de epiſc. & cler. & in l. 1. in fi. C. de iure annul. aureo. & in l. reſcripta. C. de preeib. Imper. offer. & Pau. de Caſt. & Alex. in l. Gallus. §. & quid ſi tantũ. de liberis & poſth. dum concludunt ꝙ poſt aditam hæreditatẽ non põt ſine cauſa princeps legitimare in præiudicium adeũtis, cui ſit ius & dominium quæſitum, ſed ante aditam hæreditatem ſic: quia agitur de præiudicio iuris quærendi. Et quamuis in caſu noſtro princeps concedat nedum aquam, ſed etiam aquæductum, & ſic etiam ſi ille erat priuati, præiudicetur in iure quæſito, tamen quamuis quantum ad aquæductum non valeret conceſſio, valere tamen poteſt quantũ ad aquã, quia in ſeparabilibus vtile per inutile nõ vitiatur. l. 1. §. ſed ſi ſtipulati. de ver. obl. Nec ẽt dẽt impediri conceſſio aquæ ex eo, ꝙ princeps velit, ꝙ fluat & ducatur per alueũ alienũ, q̃a in hoc agit de modico præ-
13 iudicio alterius, & ideo † princeps potuit i modico p̃iudicare, ẽt ſine cã. l. quoties. C. de precib. Impera. offer. & no. do. Ant. de Imo. & Abb. in c. quæ in eccleſiarum. de conſtitutionib. Quod autem ducere aquã per alueum, afferat modicum præiudicium, probatur. Nã ſi ducatur iure ſeruitutis, & ſine cõceſſione principis, præſcribitur ſeruitus aquæ ducendæ ſpacio 10. annorum, etiam ſine titulo, qñ habet cauſam cõtinuã. l. ſi quis diuturno. ſi ſeruitus vẽd. Et hoc quia agi dicitur de modico præiudicio, ſm Dy. in c. poſſeſſor. de reg. iur. in 6. & Bar. in l. 2. C. de ſeruitu. & Abb. in c. de quarta. de præſcr. Et poteſt etiam dici, ꝙ alueus ſit quæſitus per præſcriptionem 10. vel 20. annorũ. Nam in dicto alueo prædicti de Pradonerio hñt titulum a principe, & ꝑ quẽ dicto tp̃e aquam duxerũt, & ex illo titulo duxiſſe p̃ſumũtur ad ſuũ molendinũ. l. 2. C. de acqui. poſ. & l. quædã mulier. de rei vẽdi. Et per hoc, i. ex vſu dicti aluei etiam dñr fuiſſe in poſſeſſione illius, & tanto magis ſi iam annis decem elapſis purgauerũt fontes, quia ex tali actu magis etiam conſtat de ductione aquæ, & de vſu & poſſeſſione dicti aluei, & propterea cum titulo & bona fide, & continua poſſeſſione longi temporis quæſitum fuit dominium dicti aluei. l. longi tẽporis. la 1. & l. ſuper lõgi. C. de præſcr. longi temp. & quæ non fuit interrupta per aliquem actũ extraiudicialem. l. alienam. & ibi per Doc. de vſuca. ꝓ emptore. Et per prædicta reſponſione etiam colligitur ad omnia allegata in contrarium, quia dum primo dicitur, ꝙ iſte ductus aquæ nõ eſt flumen, ſed riuus, hoc negatur, & probatur per prædicta, qđ eſt flumen publicum. Et dato ꝙ ſit riuus, eſt tamen publicus, & non priuatus, vt ẽt probatũ eſt. Et pñr negatur, ꝙ cõceſſio principis alteri præiudicet, quia aqua & ductus illius non eſt alicuius priuati, ſed principis concedentis. Et dato ꝙ prædicta eſſet priuati iuris, quia tamẽ reſpectu aquæ præiudicatur in iure quę rendo, & reſpectu aquæ ductus agitur de modico præiudicio, valuit etiam ſine cauſa principis conceſſio. Laus Deo.

¶ Actio quæ ſimul cũ alia, & quæ ſeparatim cedi poſſit, & qualiter intelligatur promiſſio facta de indemnitate.

SVMMARIVM.

1. *Cedi poteſt hypothecaria non ſolum iuncta perſonali, ſed etiam ſola, & etiam remedium extraiudiciale.*
2. *Licentia ingrediendi fundum propria authoritate cedi poteſt, & tranſit in ceſſionem hypothecariæ.*
3. *Clauſula in fine poſita refertur ad dicta principaliter, nõ autem incidenter.*
4. *Et refertur tantum ad vltimum, quando illud qualificat.*
5. *Fideiuſſor cogitur ſoluere pro debitore.*

CONSILIVM CXCII.

Ad intellectum ſtatuti Mutineñ. de ceſſionib.

SVPER eo, de quo q̃ritur primo loco, videlicet nũquid valuerit ceſſio facta d. Georgio per hæredes do. Petri Antonij. Vr̃ prima facie dicendũ ꝙ ſic. Nã do. Ludouicus pater d. do. Georgij ꝓmiſit ꝓ ceſſatione ſolutionis annuæ, ad quã tenebatur, ſoluere d. do. Georgio libras octoginta in feſto S. Michaelis, ſirmis tñ remanentib. obligationibus ipſi d. Georgio factis per dictum d. Ludouicum, durante vita. d. Ludouici duntaxat, & pro dicto

dicto d.Ludouico fideiussor extitit dictus Antonius. Quem tñ d.Ludouicus promisit indenẽ & penitus fine dãno cõleruare, & pro qua conseruatione dictus d.Ludouicus hypothecauit. d.Petro Antonio possessionẽ Vigi, si & casu quo dictus d.Ludouicus cessauerit soluere dictas libras octoginta eo uiuente. Et ꝙ dicto casu adueniente liceret dicto d.Pet.Antonio & hęredibus suis ꝑdictam possessionẽ alteri locare,& pro se, si sibi uidebitur,retinere ꝓ satisfaciendo ipsi d. Georgio de dictis libris octoginta,&c.Cum igit̃ d.do. Ludouicus cessauerit in solutione, & sic purificata fuerit ꝯdõ, sub qua dicta possessio fuit hypothecata,& data fuit lcĩa de locando, vel pro se retinendo dictã possessionẽ, prædicti hr̃des do. Petri nedum potuerunt 1 † actionẽ ꝑsonalẽ & hypothecariã eis competentẽ simul cedere,& separatim solum hypothecariã.l.j. & 2. cum ibi notatis, C.de act.& obl.& no.in l.vsucap.C.de pig.& ꝑ Bart.plenè in l. fideiussor obligari.in prin.de fideiussori.Sed ẽt ipsum ius locãdi & pro se retinendi potuit cedi, quamuis illud remedium sit extraiudiciale,ut ꝓbatur in l.j.§.fi.de ope.noui nun.ubi habetur,ꝙ dñs ꝑt mandare vsufructuarios ius nunciãdi ad vtilitatẽ ipsius vsufructuarij,quãuis sit extraiudicialiter exercendum Ex quo tex.no.Bar.ibi,quẽ ad hoc dicit esse meliorem, quã sit 2 in corpore iuris,ꝙ† si creditor hẽat licentiam a debitore ingrediendi fundum ꝓpria authoritate, ꝙ põt illud ius extraiudiciale alteri cedere.& sequitur Ang.Imo.Rom.& alij moder.& Ang.in l.3.C.de pig.& Imo.in l.si ita stipuler ꝑ te non fieri. de ver.ob.& ꝓbatur ex notatis ꝑ gl.& Bar.ĩ l.cum fundum. de vi, & vi ar.per quã dicit Bal.in c.j.de pace iur.fir.ꝙ si possum propria authoritate capere & ꝑ vim ingredi possessionẽ,potero illud ius ingrediendi cedere emptori,cui rẽ uendidi,dũmodo ciuiliter ingrediatur,i.cõtra non resistentem.qđ ultimum voluit ẽt Bar.in d.l.3.C.de pig.in 4.q.Plus ẽt dicit Pau.de Cast.in d.l. j.§.fi.ꝙ si ille,qui põt ingredi propria authoritate,cedat solum hypothecariam,ꝙ ẽt dictũ ius extraiudiciale transit in cessionarium absque sp̃ali cessione dicti iuris,quia hypothecaria,cui adhæret dictũ ius,transit cum suo priuilegio,ꝑ notata ꝑ Bar.ĩ l.post dotẽ.in fi.sol.ma.Et non solũ fuit hypothecata dicta possessio,& data lcĩa pro illis libris octoginta,quas promisit d.Ludouicus soluere in festo S.Michaelis pro toto tẽpore,quo cessauerat soluere,sed ẽt pro omnibus solutionibus annuis faciẽdis durante vita ipsius do.Ludouici quod patet clare ex illis verbis dicti instr̃i,videlicet,si & casu quo dictus d.Ludouicus cessauerit solutiones prædictas facere eo viuẽte. & eo casu liceat & licitũ sit,&c.Ex quib. constat,ꝙ in cõdõne nõ solum est posita illa solutio vnica,quæ erat facienda pro cessatione præterita. Sed ẽt oĩs alia solutio in futurũ facienda durante vita dcti d.Ludouici.Et quo casu ẽt adueniente voluit,ꝙ liceat,& licitũ sit,&c.Et quamuis in dicto instrumento fuerit solum facta ꝓmissio a dicto d.Ludouico ꝓ dictis libris octoginta,tñ ẽt actũ fuit,ꝙ firma remaneat alia promissio de soluendo singulo anno,de qua constat ex alio instrumento, & pro qua ẽt dictus d. Petrus videtur fideiussisse,& ad quã habuit respectũ d.do. Ludouicus & d.Petrus Antõius,vt colligitur ex verbis prædictis. Et iõ ipse fideiussor nõ dicitur plus promisisse quã principalis. Qm̃,vt dixi,licet ex hoc posteriori instrumento semel tantum promiserit dictus d.Ludouicus soluere libras octoginta in festo S.Michaelis,nihilo minus non tantũ pro illa promissione, sed ẽt pro præcedenti annua promissione,& de qua enunciatiue facta fuit ẽt mentio in eodẽ instrumento,fideiussit dictus d. Petrus Antonius,& pro eius indemnitate d.Ludouicus hypothecauit dictam possessionem,& licentiam dedit eam locãdi & pro se retinendi.Et sic ꝑ ꝑdicta videtur, ꝙ de iure cõi potuerit dicta lcĩa cedi.Et quæ cessio ẽt ex forma statuti non uidetur annullari. Nã statutũ primo loqr̃ in ꝑsonam ex parte cedẽtis, ꝓhibendo aliquẽ cedere actionẽ aliquo titulo cõtra ciuẽ Mutinẽsem.Secũdò loquitur in ꝑsonam ex parte recipiẽtis cessionẽ,dũ dicit,ꝙ nullus audeat vel præsumat dicta iura, actiones, & rões in se suscipere, siue accipere aliquo titulo.Deinde a ꝑdictis excipit,& excipiendo loquitur impersonaliter dicendo, nisi ẽẽt in casibus necessarijs,in quib. fuisset obligatus cum eo cõtra quẽ cederet,&c.Clausula ergo & exceptio in fine & impsonaliter posita,dẽt referri in dubio ad omnia præcedentia,iuxta no.in l.si idẽ cũ eodẽ.§.fi.de iurisd omn.iud. & in l.talis scriptura.de leg.j.& sic quia verba sunt impersonaliter prolata, referuntur tã ad personam cedentis,de qua loquitur statutũ primo loco,quam ad personam eius,qui recipit cessionem.Et est sensus, ꝙ fieri non possit cessio, nisi eẽt in casibus necessarijs, in quibus fuisset obligatus,sed cedens,vel ille qui recipit cessionẽ cum eo, contra quẽ cederetur. Cũ igitur hæredes prædicti d.Petri Antonij cedẽtes sint obligati, simul cum domino Ludouico,contra quem facta est cessio,sequitur,ꝙ sumus in casu excepto a statuto, in quo vult,ꝙ valeat cessio. Sed istis non obstantibus contrarium puto verius.Et primo,nã,ut dictum est, dictus do.Ludouicus,vt probatur ex hoc ultimo instrumento soluit certam quantitatem pro toto tempore,quo cessauit soluere,firmis tamen remanentibus obligationibus ipsi d. Georgio factis per dictum do.Ludouicum contentis in alio instrumento durante uita dom. Ludouici duntaxat. hoc tamen addito,quòd dictus do.Ludouicus soluere habeat ipsi do. Georgio libras octoginta ĩ festo sancti Michaelis proximè futuri, sine aliqua exceptione iuris uel facti. Et eius precibus & mandatis fideiussit. do. Petr. Antonius,& se obligauit, &c. huiusmodi ergo promissio, & fideiussio dom. Petri referri debet ad id quod ꝑ Ludouicũ superius fuit principaliter ꝓmissum, nõ aũt ad id,quod fuit enunciatiue & incidenter expressum.l.fi.§. 3 Titia.de lib.lega.Ex quo no.Bar. ibi † ꝙ clausula in fine posita refertur solum ad illud,quod fuit principaliter in oratione positũ,& nõ ad id,quod fuit incidenter deductũ. Cũ ergo principaliter & dispositiue ꝑdictus.do. Ludouic. promiserit soluere dictas libras octoginta in festo S.Michaelis, quod intelligitur semel tm̃,quod patet ex prefationib.instrumenti,in quib.narratur,ꝙ d.Ludouicus per duos annos cessauerat soluere. Vñ pro uno anno tũc soluit pro parte,& pro parte debitorem delegauit,& pro alio anno promisit dictas libras octoginta,ac ẽt promiserit illam protestationẽ per uerba illa enunciatiua & incidenter prolata,s.firmis tamẽ manentib.&c. ad hoc, quod est enunciatiue & incidenter dictũ nõ refertur promissio & fidedeiussio.d.Petri,sed ad dictam principalẽ promissionẽ d.Ludouici.Et pro tali tm̃ promissione d. D. Ludouicus obligauit dicto d.Petro possessionem Vigi,& nõ pro aliis solutionibus annuis,quia pro illis non extitit fideiussor do.Petrus. iõ hypotheca non potuit extendi ad id,ad quod obligatio personalis de indemnitate non poterat cõpetere,per notata per Bar.in d.l.fideiussor obligari.in prin.Et quamuis deinde actũ sit.ꝙ casu quo dictus do.Ludouicus cessauerit solutiones prædictas facere eo uiuente,& illo casu adueniẽte liceat & licitũ sit do.Petro Antonio uel hęredib.suis prædictã possessionem alteri locare,& ꝓ se,si sibi uidebitur,retinere pro satisfaciẽdo ipsi do. Georgio de dictis libris octoginta,&c.Et si inquantũ dicitur, casu quo cessauerit soluere eo uiuente, uideatur data lcĩa locãdi & ꝓ se retinendi pro qualibet solutione annua, in qua fuerit cessatũ,tñ hoc non est verũ, quia licet in conditione videatur quælibet solutio annua posita ꝑ ꝑdicta verba,tñ in dispositione sequẽti ponuntur tm̃ dictæ libræ octoginta principaliter promissę ꝑ do.Ludouicũ, dũ dr̃ pro satisfactione faciẽda ipsi do. Georgio de dictis libris octoginta. Et sic tantummodo pro illa quantitate semel faciẽda licitũ fuit locare,& pro se retinere, & nõ pro alijs. Et ubi pro alijs solõnib. annuatim faciendis data fuisset dicta lcĩa,illa non ualuisset,ex quo ad illas non porrigitur promissio de indẽnitate neq. hypotheca de dicta possessione ꝑ d.Ludouicũ ꝑdicto d.Petro facta,ꝯm Pa.de Ca.ĩ d.l.j. §.fi.de ope.no.nun.q̃a illa lcĩa cohęret iuri hypothecæ,& non põt stare sine illa.& in hoc Alex.nõ ꝯdicit, sed potius cõsentit. Secundò dr̃,ꝙ cessio ista non valuit,& ꝑ ꝯñs ꝙ nõ ꝑt cessionarius vti dicta lcĩa, ẽt pro illis libris octoginta. Et hoc uirtute statuti Mutinensis,ꝑ ꝙ prohibetur primò q̃s cedere aliqua iura & actiões. ac deinde quis prohibetur cessionẽ de dictis iuribus & actionib.recipere cũ decreto annullatiuo.sub quib.verbis cõpreheditur ẽt cessio iuris exercendi extra iudiciũ vt probatur ex illo verbo.aliqua iura.ꝑ notata per gl.in cle.1.de foro cõpet. Nec ob. ꝙ excipiantur casus necessarij, in quib.fuisset obligatus cũ eo cõtra quẽ ceduntur, quia ista exceptio fit ad proxima. & sic referri dẽt ad personam cessionarij,de quo fit mẽtio vltimo loco, & erit sensus,ꝙ cessio fieri, & recepi non possit nisi recipiens & cessionarius sit obligatus cũ eo,contra quẽ ceditur,non autem refertur exceptio ad personam cedentis, de quo in statuto primo loco fit mentio, ut probatur ex not.

no.per Bar.in l.fi.de rebus dub.vbi dicit,ꝙ clausula in fine posita refert demũ ad omnia præcedentia, qñ est ꝑ se principaliter posita.sed qñ non stat per se principaliter,sed ponitur ad aliã dispositionẽ qualificandã,vt est conditio vel modus, & tũc refertur tantũ ad vltimũ,per l.filiũ.cũ ibi not.qñ dies lega.ced. Et ita fuit in casu nr̃o,quia illa clausula,s.nisi esset in casibus necessarijs,nõ stat per se principaliter,sed venit ad modificationẽ præcedentem,ideo refertur solum ad id,quod est ultimo loco dictum,& ad personã tantũ illius, cui ceditur,qui & cessionẽ recipere prohibetur,& de quo vltimo est facta mentio,& non ad ꝑsonam cedentis prius noĩati & prohibiti cedere. Et iõ quãuis d.Petrus Ant.cuius hæredes cesserunt, esset obligatus cum d.Ludouico,contra quem est facta cessio.de illo tñ non loquitur exceptio facta à statuto,sed de recipiente cessionem,qñ talis reperitur obligatus cũ illo,cõtra quẽ ceditur.Sed quia d.Georgius cui fuit cessũ,non est obligatus cum do.Ludouico,non valuit cessio,quia ẽt isto casu in eo nõ verificatur exceptio.Præterea,& scdõ statutum dicit, nisi in casibus necessarijs in quib. obligatus eẽt cũ eo,contra quem ceditur.de quibus casibus necessarijs non est casus nr̃,neq; respectu obligõnis d.Petri Ant. qui se obligauit uoluntarie,& non aliqua necessitate cogente, neq. respectu cessionis factæ a suis hæredibus,qui ẽt volũtarie cesserunt,& non ex necessitate.Quia igitur dictis hæredib. cedentibus non conueniunt verba dicti statuti, in illis cessat eius dispositio.l.4.§.toties.de dam.infec.& l.id aũt.in prin.de admi. tuto. Nec ẽt dicta verba possunt cessionario & recipienti cessionem conuenire, qñ ille non est obligatus tum eo,cõtra quẽ fit cessio,sicut non reperitur esse in casu nostro.Sed bene cõueniunt,vbi reperiretur obligatus cedere.† sicut obligatur creditor cedere fideiussori,qui pro reo,& debitore cogitur soluere. l.si fideiussores.§. primo de fideius.& ibi plenè no.& ad istum casum & ad similiIes dicta exceptio statuti refertur.Et ita ĩ præmissis concludendum puto. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Cessio de reditibus super imprestitis montis Venetiarum, an cõprehendant reditus annorum præteritorum, quos testator exigere poterat,licet non exegerit.*
2. *Si vnus emit reditus iurisdictõis fiscalis ꝑ primo anno, & alius pro secũdo,si primo anno commissum sit maleficium, secundo facta condemnatio,ad quem emptorem talis reditus spectet.*
3. *Pro exacto debet haberi, quod exigi non potuit facto debitoris, ut illud in cessione non ueniat.*
4. *Vsura decursa viuente testatore venit in legato capitalis, & quare.*

CONSILIVM CXCIII.

VISA cessione reciproca & mutua facta inter fratres de Fõtanella ex cã, & titulo donationis inter uiuos,& sub condõne,si alter eorum decesserit sine filijs masculis ex legitimo matrimonio natis, de oĩb. iuribus & actionibus cuilibet eorũ cõpetentibus in introitibus,reditibus,prouentibus & capitali ad camerã impræstitorũ ciuitatis Venetiarũ, videtur prima facie dicendũ† ꝙ cessio intelligatur facta ẽt pro illis reditibus, quorũ exactio competebat co.Guidoni tempore mortis suæ,& qui si filijs masculis decessit,quamuis occasione annorum præteritorum,& eorum,quib. ille vixerat,deberẽtur.Cum cessio sit indistinctè facta,& eius verba sint generalia,de omnibus actionibus sibi competentibus ad dictos reditus & prouentus. unde generaliter & indistinctè debet intelligi.l. 1.§.& generaliter.de leg.pręstan.& l.de precio.de publi.imò facilius debet cessio cõtinere actiones, quarum dies quo ad reditus annuos præteriti temporis nedum cesserat sed etiam venerat,quam actiones ad reditus futuri temporis,in quarum dies cesserat tantũ,sed non venerat.l.cedere diem.de ver.sign.quia primo casu actio cõpetere dicitur magis proprie quam alio casu,ex quo pro pręteriti temporis reditu tunc agi poterat, & non pro reditu annorũ sequentium.l.1 in fi.quando dies vsufruc.l.ced.Et quia pro annis sequentibus ante diem quis nõ dicitur propriè creditor vel debitor.l.creditores.de verb.sig.& not.Bar.& Doct. communiter in l.1.versus fi.si cer.peta.ergo proprie etiam non dicitur actio competere,ut colligitur ex eius diffinitione, de qua insti. de actio. in princ.Quinimo si cessa fuisset solum actio competens ad capitale,deberentur etiam reditus & prouentus nondum exacti,debiti tempore mortis,per tex.in le.Aurelius.§. legatum.& in leg.fin.de libe.leg. vbi dicitur, quod si debitori legetur liberatio debiti,& tempore mortis testatoris debeantur etiam usurę occasione illius debiti,ꝙ legatum liberationis porrigitur etiam ad debitum usurarum accessorium.Et idem esset si testator alteri legaret,quod Titius debitor debet,quia in tali legato eadem ratione uenit etiam usuræ, quas debitor tempore mortis testatoris deberet. Si ergo in tali legato facto per uerba præsentis temporis, quæ non solent trahi ad futurum. leg. si ita, de aur.& argu. leg. uenit futurum debitum usurarum, ut in dictis iuribus, & hoc ratione accessorij. secundum Bartolum in dicta lege si ita. eodem modo quando legatur vel donatur post mortem,si decesserit sine filijs, capitale,quod est supra dictũ mõtem,debent in donatione venire reditus dicti capitalis,tanquam quid accessoriũ ad illud,qui tẽpore mortis sunt debiti,pro tẽpore etiã decurso post testamentũ, & multo magis sic dicendum, qñ cessio fit etiam specialiter de actionibus,quas quis habet in dictis introitibus,& reditibus,& capitali.Confirmantur prædicta per l.defuncta.de vsufruct.vbi habetur, quòd si vsufructuarius decedat ante ꝑceptos fructus, quòd illi pertinent ad proprietarium, & non ad hæredem suũ. Ergo & in casu nostro isti reditus adhuc non percepti debent ad cessionarium pertinere,& non ad hæredem cedẽtis, quia cũ sibi in vita tantum reseruauerit dictos reditus,similis est vsufructuario.Ad idem ẽt facit text. in l.fin.de iure fisci. ubi habetur, ꝙ pensio fundi locati tempore uenditionis, & non exacta pertinet ad emptorem,etiam si quando emit, fructus erant percepti per conductorem,ergo,& isti reditus,qui sunt pensioni similes,non exacti debent pertinere ad cessionarium. Sed præmissis non obstantibus contrarium uerius esse arbitror. Nam obligatio, & actio competens ad dictos reditus annuos ex cõtractu dicitur esse pura.l.si Stichi.§.stipulatio. de verbo.oblig.& l. senatus.§.fina. de dona.cau.mor. intentio ergo contrahentium fuit,ꝙ reditus, qui veniebant in vita ipsorum percipiendi, spectarent ad illos,& ꝙ percipiendi post mortem illorum venirẽt in donatione,quod constat clarè, quia fuit cessio facta,si alter decesserit sine filijs masculis. non potuit ergo cessio, & actionis translatio habere locum,antequam fuisset purificata conditio. dicta l.cedere diem. ergo pendente conditione donator dũ vixit,actionem ad exigendos dictos reditus habuit,& si illos exegisset, ad suum hæredem transmisisset, & in donatione non uenissent, quia reditus percipiendi a donatore non fuerunt donati nec purè, neque sub conditione prædicta,sed actio solum ex causa donationis fuit cessa sub illa conditione,si decesserit sine filijs masculis. Dum ergo donator vixit,actionem habuit, & reditus exactos suos fecit.¶Est igitur prima conclusio,quòd reditus exacti per donantem adhuc uiuentem non ueniunt in donatione purificata conditione, ut patet per prædicta. Secunda est conclusio etiam clara, quod cessio intelligitur facta ꝑ reditibus annorum,qui cœperũt currere post mortẽ donatoris, & de hoc nõ dubitatur. Sed tertio in dubiũ reuocatur,vtrũ cessio dicat facta pro reditibus annorũ præcedẽtiũ ante mortem dicti donatoris ei debitis, & nondũ exactis, et an ad illius hæredẽ pertineant,uel ad donatariũ.Nã,vt dictum est cessio censetur facta pro reditib.percipiendis post mortem donantis. Solũ ergo videtur facta pro eis,quorũ obligationis dies venit post mortem,ut probatur ex no.ꝑ Cy.in l.fi.ff.de iuris.om.iudi.ubi quærit† quid si unus emerat reditus iurisdictionis fiscalis pro primo anno,& alius emerat pro secundo,& primo anno cõmisum sit maleficium,sequenti uero anno facta sit condemnatio,ad quem spectabit exactio pœnæ.Et post argumẽta ad partes cõcludit,ꝙ spectabit ad emptorem primi anni, ꝑ tex.in l.qcũq; actiones.de actio.& obl.& l.si quis in puteum. §.si postea.quod ui aut clã. et l.fi. arb.fur.cæsa. et le.1.§.si fundum de aqua quoti.et æsti.et cum eo simpliciter transit.Bald. in l.diuortio.in fin.prin.sol.mat. et Petr.de Ancha.in cap.1. ne præla.vic.suas,prout etiam ibi refert Io. de Ana. per text.in l. defuncta.de usufru.ubi habetur,ꝙ fructus præteriti pertinẽt ad vsufructuarium.Est uerum,ꝙ Imo.in d.l. diuortio.§.si uir. dicit,ꝙ tex.in d.l.defuncta.facit in contrariũ, qui uult,ꝙ præteriti

teriti fructus ad vsufructuarium pertineant demū, si sint perce pti, prout utique non sunt in casu Cy. & sequacium. Sed Ale. in d. §. si vir. concordando opi. cōcludit, ꝙ aut fructus iurisdictionis ptinebant ad illum, qui debebat inquirere, & tūc ptinēt ad ſm emptorē, q̄a cōceduntur mediante exercitio officij, & pp operā, & industriam, ar. l. naturalē. §. illud. de acqui. rer. dom. & huic casui non obstant iura alleg. per Cy. vt ibi per eum. Aut cō modum iurisdictionis fuit venditū simpliciter tā primo quā se cundo, & dicto casu spectat ad primum emptorem, quia dicit pœna quasi debita fisco eo ipso ꝙ delictum est commissum, vt no. gl. in l. rescriptum. in prin. de pac. & Bar. in l. fi. de iniur. Nec obst. ſm Alex. tex. in d. l. defuncta. quia primus emptor, vel donatarius non æquiparatur vsufructuario, quia aliàs sequeretur ꝙ ius suum non transmitteret ad hæredem suum, qđ est falsū. l. via veritatis. C. loc. & l. veteris. C. de contrah. & commit. stip. vel pōt dici, ꝙ tex. in d. l. defuncta. loquitur in fructibus naturalibus, & in pēsione, quæ debetur pro eis. secus autē in pensione, quæ pro industrialibus venit præstanda, vt statim dicetur. Quia ergo in casu nostro reditus capitalis ad donantē ptinent, dū viuit simpliciter, & post eius mortem ad donatarium, ppea reditus nondum exacti, sed debiti pro annis præteriti ipsis donatori tpe mortis debent ad eius hæredem pertinere, & non ad donatarium, per pdicta. Ergo habētur pro exactis, & perceptis p eū, & dñr iuris interpretatione in eius bonis ex quo illi cōpetebat actio, & exactio. l. qui actionem. de reg. iur. & l. bonorum §. in bonis, in fi. de ver. sig. Nec pdictis habet obstare, ꝙ in casu nostro ille, ad quem prius pertinebat cōmodum, cesserit actionem alteri pro reditibus & capitali, si decesserit sine filijs, & sic ꝙ ius exigendi reditus debitos dicto tpe in alterum transtulerit, ꝙ in casu Cy. & aliorū factum non fuit. Quia cum reseruauerit sibi commodum donator in uita, & ad eum voluerit illud pertinere, intelligitur in dubio facta cessio solum respectu exactionis, quæ incipiet competere post conditionem purificatā, & non respectu obligationis, & actionis q̄sitæ cum effectu exactionis pēdēte cōditione, sub qua fuit cessio facta, quia quo ad iuris effectum, & ad creditoris cōmodū exactio hr̄ pro facta. d. l. qui actionē. & d. §. in bonis. Et hac rōne ēt in casu præcedenti attenditur tp̄s delicti, & non tēpus exactionis. Et quia verisimiliter, qui cessit sub dicta conditione uoluit reditus prius ob uenientes percipere, quia ad finem, vt illos consequeretur, cessio in illum euentum fuit collata, arg. l. cum de indebito. de pro ba. & l. si cum aurum. de solutio. iō pro illis quos percipere sperauit, actionem cedere non cogitauit. Et per ꝯñs non porrigit cessio ad prędictos reditus ex defectu intentionis, quāuis non sint exacti noluit, quia qđ exigere neglexerit sibi per cessionarium imputari non pt. l. ēt. §. licet. sol. mat. & l. in re mandata. C. manda. Et idem multo magis si exigere non potuit, prout arbitror non potuisse facto debitoris, hoc est, illustrissimæ donationis Venetorū, quæ pp bella suspendit, & distulit exactionē dictorum redituum, idcirco† quantum ad cessionarium haberi dēt pro exactis a cedente, sicut videmus, ꝙ conditio potestatiua habetur p impleta, qn̄ impedior facto tertij siue iusto leg. si Titius statuas. de cond. & demon. vel iniusto, si mō actio cōpetens impedito contra illum sit inanis, ut quia non sit soluendo. Secus aūt si contra illum agi posset cū effectu, ſm Bar. & Doc. in l. 1. C. de institutionib. & substitutio. sub cond. fac. in l. in testā. la 2. de condit. & demonst. & sic habetur semper pro impleta dicta conditio, quando contra tertium impedientem agi nō potest de iure, vel de facto. Ergo & in casu nostro dēt exactio haberi pro facta a cedente, siue fuerit a tertio, i. a dicto dño impeditus exigere de iure, siue de facto, quia propter potentiam impedientis inanis esset actio ad interesse cōtra illū, per no. in l. 2. in prin. qui satisda. cog. & arg. l. 3. in princ. de alien. iud. mutā. cau. facta. Et istud est æquissimum, ꝙ verissimum. Nec propter hoc conditio cessionarij efficitur deterior, quia omnino exclusus fuisset, si cedens dictos reditus exegisset. Confirmatur etiam præmissa conclusio. Nam si pensio debeatur pro fructibus naturalibus percipiendis ex fundo locato, & dubitetur, an debeatur uenditori, vel emptori dicti fundi, inspicitur tp̄s, quo fructus pcipiuntur, & iō si tpe venditionis fructus erant iā per cepti per colonū, debētur vēditori, licet adhuc nō venerit dies soluendi pensionem. d. l. defuncta, aliàs spectant ad emptorem, ſm Bar. in l. fi. ff. de iure fisci. Si uero fructus, qui percipiuntur ex re locata, sunt industriales, quia forte naturales ibi nulli sūt, vt in seruo, naui, domo, & simılib. l. si nauis. de rei ven. & tunc inter ueditorē, & emptorem diuiditur pensio, quæ pro illis pstatur pro rata anni, ſm Bar. in ead. l. fi. Et pōt esse rō diuersitatis, q̄a ex fundo locato semel in anno percipiuntur fructus, sed ex domo, vel naui locata qnotidie percipiuntur, ſm gl. & Bart. in l. itē quæritur. §. qui impleto. ff. loca. Primo ergo casu quo ad pensionē inspicitur tp̄s, quo fructus colliguntur, sed alio casu, quia añ uenditionē fuerunt quotidie pcepti fructus, & post illā veniunt pcipiendi, ppea pro rata anni diuidit pēsio. Et sic ēt isto casu rectè intuenti cōsideratur quo ad pensionē fructuū perceptio. Et ideò in proposito cum ex capitali posito super dicto monte non percipiantur aliqui fructus naturales, sed industriales percipi possint, pstatio annua, quæ pro illo venit faciēda, inter venditorē, & emptorem dicti capitalis esset diuidenda pro rata anni, sicut pensio domus & nauis, quia est eadem ratio vtroq; casu, & eodē modo inter donantem & donatarium. Ex quo sequitur, ꝙ præstatio illius anni, quo mortuus est co. Guido, ēt si adhuc non uenerat dies, quo debebat solui, diuidi debet inter eius hæredes & donatarium pro rata temporis: quia isto casu non attenditur, vt dixi, tēpus, quo debet fieri pręstatio annui reditus, nec isto casu, vt puto, locum haberet d. l. defuncta. de vsufr. quia cum ille, qui habuit causam ab vsufructuario, vt quia ab illo conduxit domum, vel nauem, & sic ab eo viuente perceperit fructus quotidie, habentur pro perceptis ab vsufructuario, & non consequenter commodum pēsionis pro illo tempore debet ad eum pertinere. sed d. l. defuncta. loquitur de re, ex qua percipiuntur fructus naturales. & quia per vsufructuarium uel habētem causam ab illo tempore mortis eius aliqui fructus non erāt percepti, ideo ad proprietarium pertinet tota pensio. Nec in casu nostro obst. cessio, quia, vt dixi, non includit reditus perceptos per cedentem, vel qui habentur pro perceptis in totū vel pro parte, per prædicta. & gn̄alitas restringitur ex intentione cedentis, iuxta no. in l. si de certa. & in l. sub prætextu. C. de transa. & per hæc ad primum, quod allegatur in contrarium remanet responsum. Non obst. etiam tex. in l. Aurelius. §. legatum. & l. fi. §. fi. de liber. leg.† vbi vsura, quæ viuente testatore cucurrerat, venit in legato de principali debito: q̄a illud, vt dictum est, contingit ex natura accessorij. & facit. l. 2. in prin. si quis cautio. Sed in casu nostro reditus annui debētur principaliter & non accessoriè ad capitale, quia illud nullo modo debetur, nec exigi potest, sed pro illo annui reditus solū sūt debiti. Vnde cessio quo ad capitale tm̄, si per se consideretur, nihil operatur, quia pro illo non competit actio, sed solum intelligitur facta ad effectum annuæ præstationis, quæ ex illo percipitur. Non obstat etiam tex. in dicta l. defuncta. quia isto casu cedens non est similis vsufructuario, quia ius suum potuit ad hæredes transmittere, si cum filijs masculis decessit, quod vsufructuarius facere non potuit. §. finitur. insti. de vsufru. ēt si hæredibus suis fuisset expresse concessus. l. stipulatio ista. §. si quis ita. de verb. obligationibus. Præterea, ut dixi, dicta l. defuncta. locum tantum habet in re, ex qua fructus naturales, & non quando industriales percipiuntur. ¶ Non obstat etiam. l. fi. de iure fis. quia secundum Bar. est speciale in illo, qui emit a fisco: quia tenetur stare colono. Præterea quamuis illo casu fructus essent iam percepti per colonum, tamen adhuc colonus tempore uenditionis ad pensionem non erat obligatus. Ideo prædictis concurrentibus spectat pensio ad emptorem, sed in casu nostro tempore mortis cedentis iam venerat dies, quo ab illo poterat annua præstatio exigi, & fructus industriales erant per cepti nomine montis, & ideo non debentur cessionario, sed hęredi cedentis. Et ita concludo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Statutum disponens indirectè super iuramento, vt quia certa forma non seruata fingit, vel præsumit illud vi, dolo, vel metu extortum, secundum aliquos valet. sed contra nu. 9.*
2. *Testium numerus supplet illorum defectum.*
3. *Aetas melius probatur per domesticos, tanquam de illa verisimilius certos.*
4. *Statutum generaliter loquens, non habet locum in causa dotis.*
5. *Argumentum de alimentis ad dotem valet.*

 6 *Mu-*

6 *Mulier potest se obligare in eodem instrumento cum uiro pro dote filiæ.*
7 *Minor iurans se maiorem, quando restituatur, vel non.*
8 *Dolus præsumitur in matre iurante filium, qui est maior, esse minorem.*
9 *Aßertio falsa aduersarij excusat illum, qui ei credidit, & asserens tenetur ad interesse.*
10 *Statutum disponens principaliter super actu seculari, quamuis sit annexus spiritualis, puta fingere contractum dolo uel metu factum etiam iuratum, valet.*
11 *Turpitudo propria quando allegari non possit, & tunc nec per hæredem.*
12 *Turpitudo detecta per probationes iam factas allegari potest, nisi articuli essent admissi saluo iure, &c.*

CONSILIVM CXLIIII.

IN hac cã vertente inter d. magistrum Palmerinũ ex vna agẽtem, & Nicolaum de Vincẽtijs ex altera: Tota uis & oĩs difficultas descendit ex dispositione statuti sub rubri. de indemnitatibus mulierũ. Cuius forma dr̃ omissa in promissione per d. Bonam matrem dicti Nicolai. Et per ɔñs etiam per illum dicitũ dictã promissionem fuisse nullã, quod prima facie verũ esse vr̃. Qm̃ statuto prędicto cauetur, ꝙ aliqua mulier cuiuscunq. ætatis nupta vel non nupta non possit aliquem contractũ, uel quasi, aut aliquam obligationem facere sine pñtia & consensu patris, si superest, vel vnius saltẽ ex filijs maioris tñ. 25. annis, si pater non superest. Quia ergo non fuit adhibita præsentia dicti Nicolai & cõsensus in dictę matris promissione, cõtractus fuit ipso iure nullus ex defectu formæ. l. cũ hi. §. si prætor. de trãsac. & plenè traditur per Doc. in l. 1. de libe. & posth. vbi ẽt eõcluditur, ꝙ dẽt impleri in forma specifica. & quia ẽt isto casu statutũ ꝑcedit vlterius annullando contractũ, ẽt si iuramẽto firmatus tanquã intelligatur dolo, metu, & per uim extortum. & quo casu valet, ſm Bar. in l. oẽs populi. de iust. & iu. in 3. q. prin. & Pe. de Anch. in repet. reg. ea quæ de reg. iu. in 6. & Bal. & Sal. in auth. sacramenta puberũ. C. si adu. vend. & dicũt ibi nouis. in fi. 1 ꝙ ista est communis opi. † qñ statutum directo non reprobat iuramentum, sed fingit, vel pſumit illud dolo vel metu extortũ, vt in casu nostro. Nec refert, ꝙ mater in contractu affirmauerit dictũ Nicolaum esse minorẽ. 25. annis, quia eius assertioni non creditur, arg. l. si fortè. de castr. pecu. & no. per Bar. & Do. in auth. si quis in aliquo. C. de edẽ. Et q̃a Nicolaus se maiorem fuisse, dicitur per plures testes probasse. & vbi eis & alicui eorũ 2 aliquid posset obijci, † numerus tamen supplet defectum, iuxta not. per glo. & Iac. But. in l. 3. in prin. de test. & per Imo. in l. 3 qui testamento. in prin. de test. & quia etiam ætas† per domesticos melius probatur tanquam de illa verisimilius sint certi. l. ẽt matris. de prob. & per Bar. in l. de ætate. in 3. col. de mino. & facit. l. consensu. C. de repud. & c. constitutus. de relig. domib. Sed præmissis non obstantibus, ex pluribus contrarium arbitror verius, & præcipue ex infrascriptis. Et primo, quia dictum statutum quantumcunque simpliciter loquatur, & generaliter nihilo minus locum non habet in promissione facta ex cã do- 4 tis, † nec illam in dubio dicitur comprehendere, vt probatur ex notatis per Sal. in l. fi. ĩ prin. per illum tex. C. de iure do. Nam in illo tex. dicitur, ꝙ donatio facta ex cã dotis, cuiuscunq; sit quãtitatis, valet hodie absque aliqua insinuatione, quamuis olim secus eẽt. Vnde ex illo tex. dicit Sal. not. bonum argumentum, ut statutum generaliter disponens, ꝙ instrumenta publica nõ ꝓbent, nisi reperiantur memorialibus registrata, non habet locũ in instrumentis dotalibus dotium fauore. & idem vult d. Bald. nouel. in tracta. de dote. in sexta parte priuil. 48. Et sic vult Sal. quod dictum statutum generaliter loquens de instrumentis registrandis, & sic dans formam illis & disponens de solennitate eorum restringatur, vt instrumentum dotis non comprehendat fauore dotis. Pari ergo ratione dicendum est in casu nostro quod statutum generaliter disponens, ꝙ in contractibus mulierum adhibeatur certa forma fauore dotis, non includat illius promissionem, & absque dubio inter unum casum & alterum non potest reddi congrua ratio diuersitatis. Et istud etiam videtur bene probari in leg. libertis quos. §. posthumus. de aliment. & ciba. leg. vbi probatur quod generalis diminutio legatorũ facta per testatorem, nõ refertur ad legata alimentorũ eorũ fauore. & pro singulari eum ẽt allegat Ro. in auth. similiter. C. ad leg. Falci. in 2. col. Sicut ergo gñalis dispositio nõ includit alimẽta, qñ hoc tendit ad fauorẽ alimentorũ, eo 5 dẽ modo idem est dicendũ de dote. † quia de alimentis ad dotẽ valet argumentũ, secundũ Cy. in l. in omni. C. de admi. tu. & Cy. & Bal. in l. si mater. C. de iure dotiũ. & Bar. in l. fi. ff. de his quib. vt indig. & Abb. in c. peruenit. de arb. & Ang. in l. 1. sol. matri. vbi dicit, quod sicut causa alimentorum potest cognosci die feriata. l. 1. de fer. ita eadem die poterit cognosci de causa dotis. Et idẽ etiam tenẽt Bal. Imo. & Pau. de Cast. in d. l. j. sol. matr. & Roma. in d. l. j. §. fi. cum seq. de fer. & ſm Alex. in d. l. 1. propter eorum authoritatem ita seruaretur in practica. & quamuis conetur probare, ꝙ dictum argumentum non sit ualidum, legendo tamen soleo ad allegata per eum respondere, quod nunc omitto, ex quo communis est prædictorum opi. a qua in consulendo, & in iudicando non est recedendum, ut habetur in locis vulgaribus. Et istud ẽt confirmatur ex no. per Bart. in dispu. incip. Mulier habens magnũ patrimonium. & in l. cum de in rem verso. de vsur. & in l. si certis annis. C. de pac. vbi dicit, ꝙ sicut fauore alimentorum extante præstatione legati in minus solenni voluntate relicti, obligatur hæres in futurum. l. 1. C. de fideicõ. ita erit etiam fauore dotis. Et idem tenet Anto. de But. in c. peruenit, de censi. Imo. in l. si vero. sol. mat. quod est dictum de dote, locum ẽt habet in dotis argumento. l. etiam. C. de iure dot. & l. inter socerum. §. cum inter. de pact. dota. Istud etiam decidi videtur ex notatis per Bal. & Rom. in l. 1. sol. mat. ubi dicunt, ꝙ licet regulariter non valeat obligatio vxoris facta simul cum marito in eodem instrumento, tanquam præsumatur facta animo 6 intercedendi pro illo. §. & aliud. in auth. vt nulli iud. † si tamen se obligauit cum viro ad dotem pro filia, valebit promissio, per l. fi. C. ad Velleia. Patet ergo, ꝙ quamuis lex prohibeat simpliciter mulierem pro alio intercedere, ꝙ talis generalitas non includit causam dotis. Et quamuis Alex. in dicta l. 1. de dicto Baldi dubitet, per no. per Spec. in titu. de empt. & vend. tamen non ob. quia non agitur dicto casu de obligando rem dotalem vxoris pro dote filiæ, ut loquitur Spec. sed de obligando eam personaliter, vel de obligatione aliarum rerum suarum, quæ fieri potest pro dote. dicta l. fin. C. ad Velleianum. & l. si dotale. eodem tit. ad quam non respondet Alexand. Item non obst. etiam ratio Aret. quam allegat contra Bal. scilicet ꝙ d. l. fin. tollit exceptionem Velleiani mulieri, & non loquitur casu quo mulier ipso iure non obligaretur, sicut in casu, dicti §. & aliud. quia immò mulier quæ fideiubebat pro quacunque, non obligatur ipso iure, vt est casus sing. in l. antiquæ. §. fin. C. ad Velleianum, & est etiam mirabilis, secundum Bart. ibi. ¶ Secundo principaliter dicitur, ꝙ statutum prædictum hoc casu non habet locũ: quia d. Bona mater Nicolai, & cuius ipse est hæres, iurauit omnia & singula in instrumento contenta fuisse & esse vera. & iuramentum huiusmodi refertur ad omnia, quæ in præcedentibus asseruit tam incidenter quàm principaliter, vt probatur ex no. per glos. in c. vt circa, de electio. in 6. in ver. omnia & singula. Et per consequens dicitur cum iuramento affirmasse, ꝙ d. Nicolaus eius fili⁹ erat minor. 25. annis, vnde nec sibi, nec eius hęredi prodesse debet beneficiũ statuti, quod cõpetit contra ius cõe, & de iure speciali, per text. in l. 3. C. si minor se maio. dixe. 7 vbi dicitur, ꝙ † si minor dolosè iurauerit se maiorem, ꝙ licet vere sit minor, & hoc constet, ꝙ denegatur sibi beneficium restitutionis in integrum. Si uero non fuit in dolo, & tunc si iurauit tactis scripturis, & idẽ vt non audiatur volẽs restitui. Si verò iurauit scripturis non tactis, iuuabitur, si se minorem probauerit per instr̃a. Secus vero si se minorẽ probet per testes, quia ẽt dicto casu non restituetur. Sicut ergo dictis casibus non potest minor contractum rescindere per restitutionem, quæ sibi læso de iure communi solet competere aduersus illum, cum quo cõtraxit, ita etiam muliere, quæ propter sexus fragilitatem ꝑ statutum quodãmodo cõparatur minori in actu contrahendi, & obligandi, non debet patrocinari beneficium statuti contra illum, cum quo contraxit, quando iurauit filium esse minorem, qui verè erat maior, & cuius consensus pro forma ad illũ cõtractum erat necessarius. siue dolosè iurauerit, prout forte in dubio præsumitur isto casu fuisse in dolo. Et licet Pe. Bar. & Doc. in d. l. 3. dicant, ꝙ in dubio minor, q̃ iurauit se maiorẽ, nõ præsumitur

8 sumitur fuisse in dolo, † aliud tñ dici põt in matre iurãte filiũ esse minorẽ, si reperiatur maior, quia pſumptio est, ꝙ ipsa melius sciat ætatẽ filij q̃ alius. d. l. ẽt matris. & ibi per Doc. de ꝓb. quæ rõ cessat in illo, qui de propria ætate iurat, quia memoria habere non põt tps & initium suæ natiuitatis, cum tunc nihil intelligeret. Et ubi etiã non præsumeretur dolus isto casu, adhuc tñ est idẽ, ex quo mulier ista iurauit tactis scripturis, quo casu, ut dixi, nec succurritur minori, si etiam sine dolo iurauit dicto modo. Et ubi ẽt iurasset scripturis nõ tactis, & iurari posset, tunc ad instar minoris non sufficeret probare ætatẽ minorem per testes, sed probari debuisset per instrã, sicut dr̃ de minore in d. l. 3. quia, ut ibi dicit gl. ætas de facili cadit a memoria testis, ideo requiritur probatio per instrumenta dicto casu. qa illa est certior. Si ergo in casibus præmissis nõ succurritur minori etiam decepto fragilitate ætatis. d. l. 3. iuncta l. 1. de minori. multo minus mulieri maiori dẽt succurri ꝑꝑ fragilitatem, quam considerauit statutum. Et quod dicitur de matre iurãte, ut scilicet dictis casibus sibi non prosit statutum, idem est dicendum de eius hærede, cui plus non licet, quam matri defunctæ licuisset. l. 2. §. ex his. de uerb. obl. Nec imputari põt. d. Palmerino, ꝙ crediderit aduersario, hoc est d. Bonæ secum contrahenti. l. j. in prin. & ibi no. oẽs, de eo per quem factum erit. imo ibi ẽt probatur, ꝙ illa, & consequenter eius hæres ex assertione falsa tenetur d. do. Palmarino ad interesse, nec talis obligatio ad interesse annullatur ex statuto, sed solum illa, quæ descendit ex contractu vel quasi, ex quo non oritur dicta obligatio ad interesse, sed ex mendacio. d. l. 1. in prin. Tertio dr̃ statutũ non obstare, non tm̃ ꝑꝑ iuramentum, de quo supra, quod est de pñti, quia iurauit filium esse minorem, sed etiam ꝑꝑ iuramẽtum de futuro, inquantum scilicet iurauit non contrauenire aliqua ratione vel causa in plenissima forma. Quoniam licet statutum

9 ẽt tunc annullet contractum fingendo iuramentum † extortũ dolo vel metu, tamen statutum non valet inquantum disponit de contractu, super quo appositum est tale iuramentum, quia sicut directo non põt super iurõ disponere, & contractum iuratum annullare, secundum Bar. in dicta l. oẽs populi. & d. An. Imo. & Abb. in c. cum contingat. de iureiu. & Pau. de Cast. in d. authen. sacramenta puberum. & in l. si quis pro co. de fideiussorib. cum concor. de quibus per Alex. in l. fi. qui satisd. cog. & idẽ tenet Alex. consi. 59. primo vol. & in consilio 56. aliàs. 38. incipien. Visa petitione Antonij de Roma. &c. tertio vol. ubi latẽ hoc prosequitur. eodem modo non potest statutum per indirectum iuramentum annullare, fingendo cõtractum per metum vel dolo factum, secundum Baldum, Ray. & Albe. in dicta l. omnes populi. quia illud, quod est directo prohibitum, non debet esse concessum per indirectum. cap. cum quid vna via. de regulis iuris in 6. & idem tenet dom. Ant. in dicto c. cum contingat. & etiam Abb. quando fingeretur vel præsumeretur modo prædicto sine aliqua iusta causa, sed iusta causa subsistente statutum valeret, secundum eum, puta si in loco erat consuetum minores dolo vel metu inducere ad contrahendum, & dẽ hoc constet. Et idem vult Abb. in dispu. incip. Stante statuto, &c. & in c. ecclesia sanctæ Mariæ. de constit. & in consil. 71. incip. Quinque dubia. in primo volu. & primo dubio. vbi dicit, quod non staretur verbis narratiuis statuentium de tali consuetudine, sed oportet de ea taliter apparere, per leg. si forte. in prin. de castren. pecu. & ideo cum in casu nostro de tali consuetudine tempore statuti conditi, nec per statuentes, nec aliter sit facta fides, statutum non ualet. Et ista est communis opinio isto casu Canonistarum, quibus in hoc est standum, quicquid dicant moder. in d. authen. sacramenta puberum. nec Alexan. quem allegat in consilijs pro opinione contraria illud dicit, sed loquitur quando statutum directo disponit super iuramento, & illud annullat, & concludit, statutum non valere. Sed est etiã diligenter ad unum aduertendum, quod Bart. in d. leg. omnes populi. dum vult quòd statutum ualeat, quando fingit, uel præ

10 sumit, loquitur quando † statutum fingit uel præsumit contractum dolo, vel metu factum: & sic quando fictio uel præsumptio est super actu temporali, nam tunc procedit fictio vel præsumptio statuti super tali actu, quamuis ei sit annexus actus spiritualis, & sic licẽt super eo iuramentum sit interpositum: & isto casu loquitur etiam Bald. in d. authent. sacramenta puberum. C. si aduer. uendi. & omnes alij sequaces in contrarium allegati. Et hoc modo intelligit & declarat dictum Barto. do. Abb. in d. cap. ecclesia sanctæ Mariæ. de constitut. quem etiam refert Felin. in 22. colu. versic. octaua & ultima declaratio extensiua, & dicens, quod non valet lex ciuilis præsumptiuẽ disponens in materia spirituali, etiam si non reperiatur lex canonica in contrarium, qa cum de istis nõ possit secularis disponere, ergo nec pſumere vel fingere, q allegat ẽt Fed. in consi. 96. inci. Apparet quædã lex, &c. vbi dicit, nõ valere statutum laicorum, per quod ex certis cõiecturis præsumitur contractus usurarius. Et hoc est uerum, ſm Abb. qñ principaliter pſumit vel fingit circa actũ spũalẽ, secus, ſm eũ, si dispo nat super actu temporali, cui annexus, sit spũalis, & ita intelligit & saluat dictum Bar. in d. l. oẽs populi. dũ dixit, valere statutũ laicorũ, si præsumat cõtractũ simulatum, vel vi aut metu factum, ẽt si super eo sit appositũ iuramentũ, dummodo hoc pſumat ex cã rationabili, aliàs posset in fraudem iuramenti pſumere dolum vel simulationẽ, & allegat do. Ant. in d. c. cũ cõtingat. Sed in casu nostro fictio vel præsumptio statuti non versatur principaliter super cõtractu & actu tẽporali, sed directo super ipso iuramento, & actu spirituali, disponendo, ꝙ si iuramentũ fuerit interpositum, ꝙ authoritate dicti statuti intelligatur metu, dolo, & ꝑ uim extortum, & in fraudem sexus muliebris, &c. ergo isto casu non ualet statutum sine dubio, prout ĩ terminis decidit Abb. in d. c. ecclesia sanctæ Mariæ, & cui Ba. & alii tũc nõ cõtradicũt, sed in diuerso casu loquunt, ſm Abb. & ad hoc præcipue puto rñderi non posse. Quarto adduci potest. Nam si d. Bona viueret & allegaret, & probare uellet, filiũ fuisse maiorem, ad effectum annullandi cõtractũ, non deberet

11 audiri, qa suũ † periuriũ, & turpitudinem ꝓpriam allegaret, quod non cõceditur ẽt excipiendo cõtra illũ, qui non fuit particeps criminis, vt no. per Bart. & Doc. in l. iusiurandum qđ ex conuẽtione. §. fi. de iureiu. Et istud ẽt procedit, qñ reus allegando suã turpitudinẽ vult oñdere actionẽ actori non cõpetere, ſm Pet. de Anch. in c. inter dilectos. de fide instru. & est etiã de mente Imolæ ibi, qui relata dicta opinione Petri de Anch. vltimo loco, tandem transit cum Bar. in d. §. fi. qui indistinctẽ vult, ꝙ talis non debeat audiri. & istud ẽt sequitur Alex. ibi contra Ioan. And. in dicto c. inter dilectos. quemadmodum ergo d. Bona non debuisset audiri allegando suum periurium, sic ẽt non debuit Nicolaus eius hæres admitti ad allegandum periurium matris defunctę, quia hæres non potest allegare turpitudinem illius, cui successit, sicut nec ipse potuisset. l. si creditoribus. cum gl. C. de seruo pig. dato manumis. ¶ Sed obstare videtur, quia dictus Nicolaus fuit admissus ad probandum suam ætatẽ maiorem, & sic est detecta per talem probationem matris turpitu

12 do. † ideo postquam est detecta, potest allegari, secũdum Bar. in d. §. fi. & magis ad propositum per Bal. & Salice. in l. fin. C. de non nu. pecu. vbi dicunt, ꝙ licet quando iuratum sit, omnia esse uera, non possint partes venire contra iuramentum allegando simulationem, si tamen probationes de simulatione fuerint admissæ, tunc post turpitudinem detectam licet allegare illam. Et idem tenet Ale. in l. nemo potest. de leg. 1. Et facit, quod no. Innoc. in c. cum Bertoldus. de re iudi. cum concor. de quib. ibi per Mod. & per Alex. in l. iudex postquam. de re iudi. Ad istud tamen respondetur, ꝙ si positiones vel capitula fuerunt ꝑ iudicem admissa saluo iure impertinentium & non admittendorũ, ut fieri solet, quod tamen videre non potui, contrarium cessat, quia capitula huiusmodi non erant admittenda, ut patet per prædicta, ideo habentur pro non admissis, stante dicta declaratione & protestatione iudicis. l. qui in aliena. §. Celsus. de acquirenda hæreditate cum concordantibus. Ex omnibus ergo præmissis concluditur, quòd reus calumniosẽ se defendere conatur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Stipulatio seu promissio non venit appellatione contractus in statuto contra ius commune.*

2 *Statutum etiam loquens per verba vniuersalia, restringitur fauore dotis.*

3 *Etiam si in dote militet eadem ratio statuti.*

4 *Lex fi. C. ad Velleia. nihil noui inducit, nec inconuenit, quòd Imperator aliter dicat.*

 5 *Sta-*

5 *Statutum prohibens mulierem fideiubere, non comprehēdit causam dotis, tanquam in hoc specialiter priuilegiatam.*
6 *Prohibitio duplex concurrens statuti & iuris communis cōprehendit casus speciales.*
7 *Persona, quæ inhabilitatur de iure communi, pro dote obligari non potest, secus si de iure speciali.*
8 *Obligatio descendens ex contractu iuramento vallato transit ad hæredes, licet iuramentum non transeat.*
9 *De intellectu l. si alterius. C. si min. se maio. dixe.*
10 *Extensio fit in legibus fauorabilibus licet exorbitantib. ex identitate rationis.*

CONSILIVM CXCV.

De materia præcedentis consilij.

QVAMVIS multa obijciantur per partē aduersam cōtra magistrū Palmarinū, & videatur sibi psuadere, ꝙ multū vrgeāt: re vera tñ intuenti parū, aut nihil obstant. Dū igitur in primis pōderātur illa verba statuti, videlicet, nulla mulier cuiuscūq; ætatis, &c. & sic ꝙ vtatur signo uniuersali negatiuo, hoc nihil ad rem, quia illud verbū est vniuersale respectu psonarū, ita ꝙ dici potest, ꝙ includat oēs mulieres, & hoc nō negatur, sed dr, ꝙ statutum non includit oēs casus, & oēs actus factos a muliere, quia statutū quo ad casus non loquitur vniuersaliter, sed potius loquitur quo ad eos indefinitè, dum dicit, non possit aliquem contractum, vel quasi contractum, uel distractum, obligationem, confessionem, &c. ¶Nec obst. dum statutum subiungit alium quemuis cōtractum, &c. quia etiam si huiusmodi verba essent vniuersalia, tamen nō obstant: quia 1 † vniuersaliter statutum hoc loco solū prohibet contractum, cuius cōtractus appellatione nō venit stipulatio, & pmissio in statutis cōtra ius, & de qua nūc agitur, quia cū non sit hinc inde obligatoria, sed ex parte pmittētis tm, nō dicitur propriè contractus. iō in ea no verificatur verba dicti statuti. l. Labeo. §. contractū. de verb. sig. & ibi no. Bar. & pbatur ex no. per gl. magnā, in l. 2. C. de iure emph. & ibi per Bal. & p eū, in l. si donationis. C. quod met. cau. & in l. contractus. C. de fide instr. & per Imo. Rom. & Ale. in l. 5. in prin. de verb. obl. vt ēt ad hoc ponderāt illū tex. in quibus locis in spē cōcluditur, ꝙ statutum disponens super cōtractu nō habet locū in stipulatione. Et similiter non ob. aliud verbū. s. per quē vel quā appareat quoquō modō obligata, q̃a loqtur statutū de obligata quoquo modo ex causis prius enumeratis, inter quas non est causa dotis, ꝙ patet ex illo relatiuo, p quē, uel quā, &c. expresso sine copula, ꝙ restringit generalitatē sequentē. l. ea tamē adiectio. de leg. 3. & per Bar. in l. oēs populi. in prin. de iust. & iu. & in l. j. in prin. C. de sum. trin. & quia relatiuū intelligit ēt repetitū in sequēti clausula, videlicet, vel ꝙ qualecūq; piudicium generetur, &c. quia aliàs sine tali repetitione oratio eēt imperfecta, ut per Bar. in l. Seiæ. §. Caio. de fū. instr. & in l. in repetendis. de leg. 3. ppea generalitas ēt eiusdē clausulæ est restricta ad cās pias specificatas, & sic sub illa non 2 cōtinetur cā dotis. Et ubi ēt statutum † loqueretur per verba vniuersalia, adhuc tamē nō esset phibita restrictio fauore dotis, maximè ad effectū vt mulier non remaneat congruè dotata quia eius non tm̄ interest, sed et reipublicæ, arg. l. si quis in grad. §. sed vtrū. ad Sillania. ubi est tex. no. & per Bar. in l. 1. §. nunciatio. de ope. no. nūc. Nec obstāt notata p eū in l. generali. §. vxori. de vsufr. leg. quia ipse loquitur in dispositiōe hoīs uniuersali, quæ non recipit restrictionē. l. Iulianus. in prin. de leg. 3. & in alijs iurib. in cōtrariū allegatis. Sed in dispōne legis est aliud quia verba eius vniuersalia ex cā restringuntur. fm Alexā. qui ita distinguit in l. si patroni. in prin. col. pe. ad Treb. & p hoc vltimo allegat notata in d. §. nunciatio. & ante eū dicto modo distinguit etiam Bal. in fi. in prin. C. sine cen. uel reliq. & ad propositum ēt statim probabitur. Non obst. etiam dum dicitur, ꝙ ratio statuti expressa, scilicet, ne mulieres ex fragilitate sexus decipiantur, &c. est generalis, & ꝙ ēt hāc locū, quando obligantur ex causa dotis, ideo debet sub generalitate comprehendi. Et pro hoc bene facit leg. regula. post princ. & ibi per Barto. 3 de iuris & fac. igno. Quia etiam † dicto casu dotis fauore debet habere locum prædicta restrictio, ut est casus in terminis in leg. secunda, in prin. & §. 1. ad Velleia. iuncta l. fi. C. eo. ti. Nam in d. l. 2. in prin. ponuntur verba senatusconsulti Velle. & in §. 1. ponitur interpretatio, per quam dr, ꝙ prouidentia amplissima ordinis tulit opē mulieribus pp sexus imbecillitatem nihilo minus huiusmodi casibus suppositis atq; subiectis, &c. Et sic ibi redditur rō ipsius senatusconsulti, q̃ non differt a rōne reddita per statutū in casu nr̄o, & tñ a prouisione generali senatusconsulti excipitur promissio facta ex cā dotis. d. l. fina. quāuis ēt eius uerba intelligerētur uniuersaliter, ut patet ex ea. l. in prin. & l. 1. eo. ti. vbi dicitur, ꝙ mulieribus per dictum senatuscōsultū est prouisum plenissime, & sic in superlatiuo, quod maius eē non pōt. l. vbi autem non apparet. in prin. de uer. ob. & dicitur ēt in d. l. 1. ꝙ ordinatum est, ne pro ullo intercederent. & sic vniuersaliter quo ad personas, pro quibus intercedebant, & tñ non includitur persona, pro qua dos fuit promissa. d. l. fi. Et sic in dictis iuribus est casus, ꝙ lex exorbitans & cōtra regulas iuris sicut est senatusconsultum Velleianum, quod specialiter prohibet, mulieres pro aliis obligari, quantumcunque loquatur uniuersaliter, & in ea ēt sit expressa rō nihilo minus non inducit cām dotis, quamuis illi conueniant verba & rō legis. Nec obst. dum dicitur, ꝙ d. l. fi. C. ad Velleia. hoc induxit de nouo, & ꝙ ante illam legē ēt causa dotis includebatur sub Velleiano. & per ꝯsequens, ꝙ non est pro, sed potius contra, quia (salua pace) hoc est falsum & erroneum, qm̄ ēt ante. d. l. fi. erat 4 † declaratum, ꝙ Velleianum non haberet locū in dote, ut est casus in l. si dotatę. C. ad Velle. quæ lex fuit Ale. qui fuit p multa tempora ante Iustinianum authorem. d. l. fi. & dicitur. in d. l. si dotale. ꝙ prudentes viri putauerunt hanc causam ab eo beneficio esse remouendam. & sic loquitur de interpretatione declaratiua iuriscōsultorum, qui prudentes in iure appellantur, inst. de iur. na. gen. & ciuili. §. respōsa prudentum. & quibus, vt ibi dicitur, data est ptās interpretandi ius ciuile. Nec obst. qđ in d. l. fi. dicatur. Merito & nos ad hanc uenimus sanctionem. quasi quod ex his uerbis probetur, quòd hoc sit de nouo introductum quia per hoc de nouo nihil inducitur, sed prius inductum apertius declaratur. Et ratio ibi assignatur, de qua prius non constabat, non enim est nouum & incōueniens, quod Imperator dicat, aliquid de nouo inducere, quod tamen erat etiā inductum de iure digestorum, ut probatur in §. post mortem. inst. de lega. ubi dicitur. ꝙ Imperator tollit unam differētiam, q̃ erat īter legata & fideicōmissa, & tñ illa erat ēt sublata de iure digestorū, fm gl. & Doc. in l. 1. de l. 1. Itē in §. pe. eo. ti. de lega. Imperator dicit de nouo inducere, ꝙ valeat legatū pœnæ noīe, & tunc ēt de iure digestorum erat validū. l. 1. §. si quis ita. ad leg. Falc. & ibi no. & per Bar. in l. multa. de cond. & demon. & similiter in l. 1. C. ut actio. ab hær. & contra hæ. & in l. scrupulosam. C. de contrah. & commit. stip. Imperator dicit tollere diferentiam, quæ erat inter vnū modū stipulandi, & alium, & tamē ēt illa differentia erat prius sublata de iure digestorum. l. hereditarium. de bonis auth. iud. possi. & l. centesimis. §. fi. de ver. obl. p quæ iura ita vult Alex. contra Raph. in l. ꝙ dicitur. de ver. obl. in 19. col. & est de mente gl. in §. post mortem. in 1. gl. parua. in sti. de inu. stip. & idem alibi sæpe probatur. Et ppea dicit, & est uerum, ꝙ d. l. fi. C. ad Velle. quo ad dotem nihil de nouo inducit, nisi eo mō, quo dictū est, ut clare probatur in d. l. si dotale. eo. ti. Vnde pro nobis est ibi casus iunctis alijs legibus, de quibus sup. & quā ēt adduxi in consilio, & ēt ea quæ per illam legem dnr per Bald. & Rom. in l. j. sol. mat. Præterea ubi ēt de nouo per d. l. fi. fuisset introductum, ꝙ in dote non hēat locū Velleianum, adhuc tamen decideret casum nostrum, quia sicut speciali fauore dotis recessum est a lege antiqua, ita dicendum est, ꝙ statutum hoc nouum & factum post illam. l. fi. sit interpretādum, ꝙ non comprehendat cā dotis, quasi ꝙ per illam legē sit declaratum, ꝙ dispositio generalis ad eam non porrigatur. Et istud est, quod in terminis etiam dicit Sal. in l. fi. in princ. C. de iure do. nam ante illam legem in donatione facta etiam ex causa dotis, erat insinuatio necessaria, ut ibi dicitur, & istud Sal. fatetur & hoc hodie per illam legem corrigitur. Vnde ex hoc arguit Sal. ꝙ statutum annullans contractum, si non apponatur in memoriali, non includit contractum dotis. & sic istud infert ex illa lege, quæ in dote inducit speciale cōtra ius antiquū, secundum quod dos etiam continebatur sub uerbis generalibus. Ergo idem formaliter dicendum est in casu nostro per d. l. fina. C. ad Velleian. quamuis in illa contineatur ius nouum.

Et

Et tanto magis quia ratio ibi reddita.f.ne contingat casu quasi fortuito mulierem remanere indotatam,& sic a uiro forsan repelli,&c.militat etiam in casu nostro, & ideo pp rationem pdi dictam.d.l.dēt extendi ad casum nostrum, qa talis extensio est passiua & permissa.l.1.§.lex Falc.& ibi plene not.ad leg.Falc. & quamuis dicatur, ꝙ dictū Sal. non est ad propositum, quia in casu suo dos de iure communi erat priuilegiata spāliter circa casum,de quo loquitur statutum,sed in casu nostro non,nihilo minus rñsio talis est fragilis,& nihil valet,quia immo quo ad promissionem dotis,quæ fit pro alia per mulierem,in spem hēt priuilegium,ut promissio ualeat,quæ nō ualeret, si ex alia cā facta fuisset.l.fi.& d.l.si dotale.& bene facit.l. cum is.§.pen. de condi.inde.vbi hr̄, ꝙ mulier, quæ soluit dotem indebite per errorem,fauore dotis non habet repetitionem. Et sic sexui nō parcitur in fauorem dotis,propter quem præsumitur errasse, ut ibi no.qn̄ mulier soluit.ergo non dēt etiam sexus eē in consideratione,quando promisit,quia dare & promittere procedunt a pari.l.fi.C.ad leg.Falc.satis est enim, ꝙ in casu simili sit priuilegiata.sicut etiam est in casu Salic.qui non loquitur in in diuiduo in casu expresso a iure communi,sed in alio simili. Et ꝙ in casu isto promissio ex cā dotis non contineatur sub statuto,probatur ultra ea,quæ aliàs dicta sunt rōne concludenti iudicio meo. Nam † vult statutum, ꝙ mulier sine solennitate in ea expressa non possit fideiubere.Sub hac igitur prohibitione fideiussionis nō includitur fideiussio facta ex cā dotis, quia in hoc de iure cōmuni reperitur spāliter priuilegiata,& sicut non continetur sub dispositione iuris communis prohibentis mulierem fideiubere.d.l.si dotale.& d.l.fi.quia a dicto iure cōmuni statutum in hoc debet interpretationem recipere.l.2. C.de noxa,& in c. cum dilectus. de consue. & in terminis hoc vult Bal.in l.1.in fi.prin.de feriis.dum dicit,ꝙ si statutum inducit ferias messium vel uindemiarum,aliter quam disponat p ius cōe & non procedat vlterius,ꝙ in istis seruabit̄ ius cōe, & omnes casus excepti de iure communi nō includūtur in istis feriis, p d.l.v.& per notata in l.ita nobis pudor.C.de adul.& arg.l.si mihi Mæuia.§.fi.de leg.2 Sicut ergo quantum ad fideiussionem statutum non comprehendit mulierem promittentem dotem p alia,ita etiam quo ad alios casus dicendum est, ꝙ illam non includat,ut omnium casuum,de quibus in statuto, æqualis sit determinatio.l.iam hoc iure.de vulg.& pup.Nec ad istud puto de facili posse rñderi. Nec obstat,quod dicit Pe.de Anc.in cōs. 93.Ista domina Ioanna.&c.quia loquitur de statuto phibēte minorem alienare sine certa solennitate.quamuis ergo statutum ultra ius commune inducat nouam solennitatem,inquantum tamen prohibet minorem alienare,in hoc concurrit prohibitio statuti cum prohibitione iuris communis.iō † propter duplicem prohibitionem simul concurrentem sub statuto cōtinētur etiam casus speciales,qui non continerētur sub simplici prohibitione statuti.§.sanctissimas,in auth.de non alie.& l. 2.C.de usuca.pro empt.ſm intellectum Bar.in l.filiusfamiliās. §.diui.de leg.1.& ibi per Imo.& Ale.late,in 1.col.qui ad propositum ponit multa exempla.Præterea minor,qui de iure cōmuni nō potest alienare, dicitur etiam eē prohibitus ex cā dotis,ut dicitur infra.& quare hoc sit,etiam declarabitur.Si ergo statutum strictius eādem prohibitionem facit, intelligitur ſm ius commune,& sic includit etiam eundem casum, & sic istud consilium non est ad propositum.Non ob.etiam dū dicitur,ꝙ per statutum persona mulieris inhabilitatur, & propterea ꝙ ēt ex cā dotis non obligatur,sicut minor,qui pp inhabilitatem personę nō pōt immobilia alienare, ex cā ēt dotis alienare phibere.l.lex quæ tutores.§.fin.C.de administ.tuto.& Cy.& Sal. in l.si mulier.C.de iur.dot.& allegatur tex.ubi dicitur eē casus in d.l.fi.C.ad Velleia.inquantū loquitur de muliere minore,& tunc quando persona inhabilitatur,non loquitur Sal. in d.l.fi. C.de iur.dot.Quia in hoc est aduertendum † ꝙ aliqn̄ persona inhabilitatur de iure communi sicut minor,& procedit contrarium,quia priuilegium dotis dēt intelligi concessum sine præiudicio alterius,i.minoris,cui subuenitur propter fragilitatem ætatis.l. impuberi.de admi.tut.& l.nec auus. C.de emanci.lib. Et aliquando persona inhabilitatur de iure speciali contra regulas iuris communis, & tunc non dicitur inhabilitata fauore dotis,ut probatur in d.l.C.ad Velleia.iuncta.d.l. 3.§.1.eo.tit. Nam quantum ad actum fideiubendi mulier,fuit inhabilitata per Velleianum contra regulas iuris communis, ſm quas mulier maior potest obligari,& obligationi tali resistit,qđ patet, quia ipso iure non obligatur.l.antiquæ.§.fin.& ibi Bart. C.ad Velle.& tamen talis inhabilitas non porrigitur ad dotem. Secus autē quando esset minor, quia tunc est inhabilis de iure cōmuni,vt dicitur in d.l.fi.vbi formaliter & expresse probatur distinctio prædicta.Et rō diuersitatis est in promptu, quia facilius fauore dotis tollitur ius speciale introductum fauore personæ,quam ius commune.l.eius militis.§.milita missus de test. mili.Et sic quamuis parum intuentib.uisum sit,ꝙ in d.l.fi.sit casus pro parte cōtraria,re vera tamen est ibi casus contra eam. Ex quib.patet,ꝙ ad primam rōnem,de qua in consilio, nō est aliquo mō cōgrue rñsum licet sit circa hoc plurimum laboratum.Circa aliud,dū dicebatur,ꝙ rōne iuramenti firmatus erat contractus hmōi,quamuis etiam opponatur,nihil tamen, qđ urgeat allegatur.& profecto honestius fuisset silere,quam ueritatem impugnare,nisi forte pars aduersa arbitretur nos dormire. Nam clarum est,ꝙ iuramentum firmaret contractum, etiam si non esset seruata solennitas statuti,si circa iuramētum nihil disponeret, quia non præsumit metum adhibitum in contrahendo,sed solum in ipso actu iurandi.auth.sacramenta puberum.C.si aduer.ven.& c.cum contingat.de iureiu.& † quamuis iuramentum non transiret ad hr̄dem c.veritatis.de iureiu. obligatio tamen descendens ex contractu iurato ad illum transiret,quia contractus per iuramentum fuit validatus.ſm Doc. in c.contingat.de iureiu. Ang.Imo.Rom.& Are.in l.qui superstitis.de acq.hær.quicquid ibi dicat Barto.contra quem in hoc communiter tenent Doc.Non pōt ergo dici,ꝙ in casu nostro contractus sit nullus propter metum uel dolum præsumptum, quia statutum non præsumit dolum vel metum in contractu. Nec pōt dici,ꝙ iuramentum operetur, quia præsumitur per statutum dolo vel metu extortum,quia in hoc statutū est nullum quia directo non præsumeret̄ super actu spūali, ſm Abb. in terminis in c. ecclesia sanctæ Mariæ. de consti. nec ſm eum Bar.in l.omnes populi.de iust. & iure. & sequaces loquuntur isto casu, sed quando statutum præsumit directo super actu tēporali,ut quia pręsumit contractū per dolum factum, cui est annexus spūalis actus,hoc est iuramentum, & prout latius dixi in consi.Nec ad istud rñdetur,nisi quod vnum verbum dicitur,ꝙ non est ad rem, uidelicet ꝙ hæres non ligatur ex cōtractu,qui est nullus rōne doli præsumpti. Nam de dolo uero in contractu adhibito non constat,qui dēt probari. l. quoties. §. qui dolo.de proba.Nec de præsumpto uel ficto,quia præsumptio statuti non versatur circa contractum,sed solum circa iuramentum,ꝙ facere non potuit,ut dixi.Et dato ēt ꝙ præsumeretur contractus dolo vel p metū initus, tamen quando super illo iuramentum interponitur,statutum non ualet, secundum Doc.communiter,ut etiam in consi.probatum est. Si ergo dicta cessat præsumptio statuti ex defectu potestatis, ex hoc sequitur,ꝙ dolus uerus uel præsumptus non probatur,quia paria sunt,ꝙ statutum non præsumat,uel præsumat,& nulliter. l.4.§.condēnatum.de re iud.l.non putauit.§.nō quæuis.de bo. pos.contra tab.Et propterea quamuis hæres non obligetur ex iuramento,obligatur tamen ex cōtractu ualido propter iuramentum,qui ut dixi,est sine dolo,quia non habet locum statuti pręsumptio,ut per Doct.in d.c.cū contingat.& in d.l.qui superstitis.& re uera omnia,quæ circa hoc in contrarium alle. dici possunt esse uerba ad Ephesios. Et dum insuper dicitur, ꝙ minus ob.l.si alterius.C.si mi.se ma. dixe. rectius † dici potest ꝙ ad illam legem etiam minus & ineptius respondetur. Nam inquantum primo ibi dicitur, ꝙ si minor per dolum dixit se maiorem,ꝙ si non iuuatur,in hoc non est contra ius commune,immo ſm ius,quia iura non subueniunt minoribus fallentibus,sed errantib.ut dicit tex.in l.2.eod.ti.qui in hoc concordat cum l.præalleg.& probatur etiam in ea.l.ubi dicit,ꝙ dicto casu ex malitia repræsentatur maior.Ideo idem est dicendum in casu nostro,ut non succurratur mulieri,quę per dolum asseruit filium eē maiorem,qui erat minor,quia militat eadem rō. Et est casus in d.l.2.ff.ad Velle.§.1.ubi dicitur, ꝙ Velleianum succurrit mulieribus propter fragilitatē sexus.& iō subdit tex. ꝙ ita demum eis subuenit,si callide non sint versatæ,quia deceptis, & non decipientibus iura subueniunt. Ita ergo debet interpretari statutum in fauorem mulierum mādans certā solen-

lennitatem seruari, ut non habeat locum, quando dolo mulieris fuit solennitas omissa. d. l. 1. C. de noxal. & prout in consilio dixi, mater, quæ dixit filium esse maiorem præsertim cum iuramento præsumitur in dolo, per ea quæ habentur in l. ēt matris. de prob. licet aliud dici possit in minore afferente se maiorem esse, per notata per Bar. in d. l. si alterius. & dixi etiam in cōsilio. & rationem diuersitatis assignaui. Et hoc etiam dēt Nicolao eius filio & hæredi nocere, ut ibi etiam fuit dictū. Et inquātum in ea. l. dicitur, ꝙ cessante dolo minoris iurantis, debet ꝓbare ætatem minorem per instrumenta, licet in hoc dici nō possit ꝙ illa lex sit contra ius commune, tñ ēt ad casum nostrū ex maioritate rōnis est extendenda, quia si illud statuitur contra minorem, cui de iure magis subuenitur quam mulieri, multo magis dicendum est, quod idem sit in muliere, quæ ex forma statuti contra ius commune reducitur ad instar minoris. Et qa illud, quod habetur in d. l. si alterius, introducitur ratione iuramenti præstiti per minorem, in cuius obseruantia uersatur fa-10 uor animæ, ideo † dispositio illius legis tanquam fauorabilis debet & potest extendi ex identitate rationis, secundum Bart. not. in authen. sacramenta puberum. C. si aduer. uendit. cum quo transeunt alii, & Pe. de Anch. & Imo. in c. quamuis, de pac. in 6. & Anto. de But. in c. fin. in 1. fallen. de consuet. & Alexan. in leg. qui iurasse. in princip. de iureiur. & est etiam huiusmodi extensio fauorabilis, quia per illam quo ad istam mulierem fit reditus ad ius commune, a quo per statutum erat recessum, secundum glo. no. in c. statutum. in ver. dinumerandum. de ꝑben. in 6. quæ probat, ꝙ etiam in correctoriis fit extensio, qñ fit reditus per hoc ad ius commune, tanquam istud sit fauorabile. Et idem uult Anto. de But. in c. cū olim tibi. de uer. sign. & Ale. in l. si constante. in princ. sol. mat. in 2. col. Nec refert, qđ in d. l. si alterius denegatur restitutio, & hoc remedium dicendi nullum, quia vtroque casu militat eadem ratio, immo istud remedium hoc casu debet facilius denegari, cum contractus sit ualidus reuocabiliter de iure communi. & in alio casu de iure communi posset rescindi, ideo hoc casu facilius debet conseruari, quam in illo. Nec obstat lex prima. C. si mino. se maio. dixer. quia loquitur, quando constat, quod minor credidit se maiorem dolo aduersarii sic persuadentis, vt ibi in glossa, qui dolus circa hoc a statuto non præsumitur in casu nostro, nec ēt aliquo modo, ex quo fuit quis a muliere deceptus circa solennitatem adhibendam afferendo filium minorem, & quo casu statutum non præsumit dolum, sed casu quo sine aliqua cā, & sine mulieris facto solennitas fuerit omissa, quia tunc fuit in culpa, q̄ cessat alio casu, quia sibi non imputatur, si stetit dicto aduersarii, ut habetur ꝑ omnes, in lege prima, in principio, de eo per quem factum erit. Ex quib. patet, ꝙ non somniauimus allegando ad decisionem casus istius dictam legem si alterius, quæ in omni casu, de quo in illa, probat optime. Et iō ad oīa, q̄ in contrarium allegantur, clarum ex prædictis rñsum colligit. & merito, quia s̄m Philosop. omnia consonant uero, pro quo est laborandum, & ut ueritas non pereat, iudex debet elaborare. Satis enim ex qualitate personarum, & rerum debet iudici liquere, an magister Palmerinus calūniosē cōtraxerit, uel nō, & an mulierē seduxerit, vel seductus potius fuerit. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Communitates regulariter non possunt immunitatem concedere, sed solus princeps cum clausula, non obstante.*
2 *Sufficit aliquid seruari de facto, licet de iure non subsistat.*
3 *Ciuitas non recognoscens superiorem, ut Senatum, potest immunitatem concedere, & ab ea arbitrium habentes.*
4 *Confirmatio principis dicitur noua concessio.*
5 *Confirmatio geminata habet uim clausulæ, ex certa scientia, & consequenter clausulæ, non obstante.*
6 *Insertio tenoris rei cōfirmatæ, facit censeri confirmationem ex certa scientia.*
7 *Appellare debet habens immunitatem, sit ad onera describatur quod declaratur, nu. 10.*
8 *Priuilegium quando dicatur transire in contractum, & tunc nō potest reuocari.*
9 *Citatio requiritur, ut alicui in iure quæsito præiudicari possit, & sic in reuocatione priuilegij.*
11 *Nullitas ex defectu citationis nunquam censetur exclusa.*
12 *Idem si ex defectu potestatis.*
13 *Idem si de ea euidenter appareat ex actorum inspectione.*

CONSILIVM CXCVI.

PRIMO videndum est utrum per magnificū cōe Senarū potuerit concedi immunitas a collectis & ab omnib. alijs onerib. personalib. realibus, & mistis istis Hebræis fœneratorib. in castro Seiani. Secundo dato, ꝙ concessio valuerit, utrū per concedentem potuerit reuocari, uel alio modo a dicta immunitate excludantur Hebræi. Quantū ad primum uidetur prima facie dicendum, ꝙ dicta concessio fieri non potuerit, quoniā 1 regula est, ꝙ cōitates non possunt † concedere dictā immunitatē. l. uacuatis. C. de decur. lib. 10. & l. immunitates. C. de agri. & cēsi. eo. lib. & l. j. C. de his qui uaca. a prin. &c. & l. j. C. de immu. nemi. conced. & per Ale. cons. 131. vol. j. Solus. n. princeps concedit immunitatem. d. l. j. de his qui vaca. &c. & requiritur, ꝙ concessio principis, ad hoc, vt valeat, sit facta cum cā, ut ibi, & cum clausula, non obstāte, s̄m Bar. in d. l. vacuatis. Nam isto casu per clausulam non obstante, nō derogatur iuri communi, ut est necesse, sed statutis cōis Senarū. Secūdo vr̄, ꝙ dicta cōcessio nō valeat, quia non fuit facta a toto populo, nec a consilio generali populi, sed a quibusdā, quibus datum est arbitriū a magnificis do. de Balia. Nā tales nō possunt sine cā concedere decretum ambitiosum, puta donare. l. ambitiosa. de decre. ab ordi. fac. qui tex. loquitur de decurionibus habentib. arbitriū a populo, & tunc dictū decretum nedum debet rescindi, sed etiā est ipso iure nullum, quando aperte continet donationē, s̄m Bar. ibi circa prin. quia ergo dicta immunitas sapit donationē expressam & apertā, propterea est ipso iure nulla, & probatur in l. fi. C. de decr. decur. Sed præmissis non obs. contrarium puto verius. Et pro intelligentia dicēdorū, & decisione, primo esset videndum, vtrū per dictū cōmune Senarum potuerit concedi potestas dictis Hebræis fœnerandi in dicto castro Seiani. Et super quo multa dici possent pro, & contra, & de quo per Alex. latè in cons. 1. & in consi. 107. Pro inuestigatione prædictorum, &c. in 2. uol. & per mo d. in l. j. C. de epis. & cle. Et dato, ꝙ de iure hoc facere non posset, maximē si a summo Pontifice non habeant hanc facultatem concedendi, nihilo minus satis est ꝙ in loco seruetur de facto prædicta concessio, ꝑ no. 2 gl. in l. j. §. 1. de manu. test. ex qua colligitur † ꝙ quando de iure aliquid non subsistit, & tamen sortitur omnium effectum, debet de facto seruari. Et probatur ex not. per Alb. in d. l. 1. in fi. vbi dicit, ꝙ si statutum disponebat, ꝙ debitores, vel fideiussores eorum conuenti ad vsuras non possint opponere, ꝙ usuræ non debētur, & cōtingat, ꝙ fideiussor debitoris, qui ꝓmisit vsuras fuerit uirtute dicti statuti coactus soluere usuras, poterit illas repetere a debitore principali, nec audietur debitor opponens, ꝙ de iure non poterat cogi fideiussor usuras soluere, statutum illud nō ualebat, quia ex quo de facto seruabatur, perīde est, ac si de iure fuisset fideiussor exactus. Allegat illud ꝙ habetur in c. peruenit. de fideius. & no. per Io. And. in c. j. & in c. salubriter. de usur. & refert ita fuisse iudicatum. & ita etiā expresse tenēt Car. & Imo. in d. c. peruenit. ꝙ exceptio usurarum non solet admitti in loco, vbi usurarius erat priuilegiatus a ciuitate, ut posset exercere usuras, & ideo poterit illas fideiussor repetere a debitore. Et ideo cum superior, ꝙ promisit, semper seruari fecerit, non refert quantum ad hoc, an de iure fiat, uel de facto, cum princeps, cui nemo opponit, id seruari velit, arg. eius, ꝙ no. gl. in l. lecta. si cer. pe. in uer. tractū. & per prædicta sic etiam in spē, & in terminis nostris concludit Alex. in d. cōsi. 107. 2. vol. Est etiam præmittendum, ꝙ dicta facultas fœnerandi tendit non solum ad commodum Hebræorum, quib. conceditur, sed etiam ad commodum subditorū, qui recipiūt mutuum & pecunias sub usuris. Et sic dicta cōcessio fit gratia utriusq. per no. per gl. Bar. & alios, in l. qui Romæ. in princ. de uerb. obl. & in l. qui pecuniam. si cer. pet. & per Bar. in l. si quis nec causam. in prin. eo. tit. Et consequenter etiam concernit vtilitatem publicam, ad quam pertinet commoda subditorum procurare, & quæ dicuntur illius propria. l. unica. §. fi. C. de cadu. toll. His igitur ad euidentiam præmissis, deuenio ad primū de quo q̄ritur, & concludo ꝙ talis concessio immunitatis valuit

luit præsumptiua ptãte ex parte concedentium, quæ nõ reuocatur in dubiũ.& quã non uidi,quia sicut princeps potest immunitatẽ cõcedere,ita † ẽt istud licet populo nõ recognoscẽti superiorẽ de iure vel facto,prout est ciuitas Senarũ.& idem pñt illi,qui habent authoritatẽ in populo,ut voluit Bar.in l.j. C.de decr.decur.l.10.Abb.in c.2.de immuni.eccl.& in c.accedẽtes.de pscrip.& Alex.in conf.30.col.3.5.vol.per id,ꝙ habetur in c.per venerabilem,qui fil.sint leg.& in c. sup quibusdã. de verb. sig.& per notata per Inno.in c.cũ P.tabellio.de fide instru.& per Bar.in l.infamẽ.de publ.iudi.& in l.hostes.de capti.& in l.relegati.de pœnis.& i l.1.§.de qua re.ꝗ postulando. & in l.3.in prin.de minoribus. Et ad allegata in contrarium respondetur.Et primò non obst.ꝙ cõitas nõ possit concedere immunitatẽ.d.l.vacuatis.cum alijs concordantib.quia hoc solum procedit in cõitate, quæ recognoscit superiorẽ, & non in illa,quæ superiorẽ non recognoscit, per ea quæ proxime dicta sunt.Nec obst.ꝙ saltẽ in illa debuit apponi clausula, non obstante lege cõi sine qua non ualet ẽt immunitas concessa a principe,ſm Bar.in d.l.vacuatis.& Abbatẽ in d.c.2.quæ nõ reperitur apposita in hac concessione, sed solũ fuit derogatum quibuscunq. deliberationibus,decretis,reformationibus,& ornamentis magnifici cõis Senarũ,&c.qđ nõ sufficit,quia ut dixi,debuit etiam dici,nõ obstante lege,s.cõi,faciente in contrarium,qm̃ ad istud respondetur plurib.modis.Et primo,ꝙ contrarium procedit in priuilegijs & in rescriptis,l.nec damnosa. C.de precib.Impe.offer.& d.l.vacuatis.& l.nemo.eo.ti.& non in contractu principis.Nã isto casu facta fuerunt quædam capitula inter magistrũ Bonauenturã & hoĩes Seiani hincinde, inter quæ erat istud capitulũ de immunitate cõcedenda dicto Hebræo fœneratori in dicto castro.Et cũ dicta capitula nõ potuerint cõcedi per dictos homines,& maximè respectu immunitatis,petita fuit confirmatio a superiore, quæ fuit concessa, & † quæ confirmatio principis dicitur noua concessio. l. adoptio iure non facta.de adoptioni.l.legata inutiliter.de leg.1.& per notata per Bart. in l.more.cum seq. de iurisd.om.iud. & est ẽt cõtractus,quia dicta immunitas non fuit concessa simpliciter,nec fuit gratiosa, sed propter multa, q̃ ex parte Hebræorũ fuerunt ẽt promissa dictis hoĩb.Seiani, vt ẽt dicetur inferius. Et ꝙ in hoc priuilegiũ immunitatis qñ transit in contractũ,sit seruandũ simpliciter,dicetur ẽt in sequenti dubio.Secundo rñdetur,ꝙ isto casu dicta capitula, inter quæ erat capitulum de immunitate,fuerunt bis confirmata per habẽtes ad hoc authoritatẽ a toto populo.& primo de anno 1489.& secundo de anno 1510. & quæ confirmatio geminata hẽt vim clausulę,non † obstante,ut probatur ex notatis per Io. And. in c.porrecta. de confir.vtil.vel inutil.dũ dicit,ꝙ si emanauit secũda iussio,dicitur Papa rescribere ex certa scientia,per tex.in auth.de mãd. principiũ.§.deinde.& §.& hoc vero iubemus.cũ quo alij transeunt.& Alex.in l.3.in prin.ꝙ quisq.iu.& quæ clausula,ex certa scientia,hẽt uim clausulæ,non obstante.l.idẽ Vlpianus.ver. sunt & alij.de excusa.tut.& ibi no.Bar.Bald.& Nic.de Neap.l. quidã cõsulebant.de re iud.& And.in c.1.de excess.prælat.in 6. & Abb.in c.1.de rescrip.& Bal. in l.fi. C.de sent.quæ sine cer. quã.& no.in c.ex parte tua.de offi.dele.& ꝑ Spe.de loca.§.nũc ostendendũ.uer.18.& per Ale.in d.consi.30.5.vol. qui propriè loquitur, quando dicta clausula a principe ponitur in priuilegio immunitatis, & vult ꝙ perinde sit ac si in illo apposita fuisset clausula, non obstante. & ꝙ dicta geminatio habeat ẽt vim clausulæ,non obstante, vult Ant.de Butrio in specie in c. quæ in ecclesiarum.de consti.colum.3.ver.saluari potest,&c. Et facit,quod no.Bal.in l.nec damnosa. C. de precibus Impera. offeren. dicens,quod dicta concessio geminata habet uim clausulæ,motu proprio. Tertiò respondetur,quod ex quo totus tenor capituli super immunitate ponitur in confirmatione facta de illo a principe, dicitur ex hoc confirmatio facta ex certa scientia,secundum Abb.antiquum Ioan. And. & Anto. de Butrio in c.venerabilis.de confirma.uti.uel inuti. per illum tex.quem ibi etiam notat Abb.in fi.qui ẽt vult, † ꝙ si confirmetur aliquid,quod sit contra ius,sufficit certa scientia, modo prædicto, scilicet per insertionem tenoris rei confirmatæ. & per consequens vult,ꝙ clausula,ex certa scientia,æquipolleat clausulæ,non obstante. Et idem scilicet, quod dicta insertio habeat prædictum effectum,vult Aret.in consi.8. qui opinionem prædictorum etiam per alia comprobat.& idem tenet consi.15.licet ibi de prędictis mentionem non faciat. Nec etiã obstat,quod ultimo allegatur in contrarium, quia (ut dixi) præsupponitur,ꝙ ptãs cõcessa illis, qui confirmauerunt, ad hoc se extendit.Et tanto magis hoc facere potuerunt ex cã, ut s.Hebræi inducerentur ad fœnerandũ in castro Seiani,qui forte non erant aliàs hoc facturi.s. sine dicto priuilegio immunitatis,vt dicetur infra.& quæ cã respicit commodum subditorũ & sic fauorem publicum,ut est dictum superius.Nam & decuriones non pñt regulatiter donare.d.l. ambitiosa. & tñ ex cã pñ,puta remunerationis,ſm Bar.ibi. circa prin.& hæc de primo.Quo uero ad ſm quæsitum,videlicet an dicta concessio immunitatis potuerit reuocari. Vr̃ prima facie dicẽdũ ꝙ sic, quia simplex priuilegium immunitatis põt reuocari a superiore, q illud concessit, ſm Ant.de But.Car.& Abb.in c.nouit.de iudi. per c.in nostra, de iniur.& idem uult Bar. in l.quod semel. de decre.ab ord.facien.& Bal.in l.qui se patris.C.vñ libe.Et dato, ꝙ fieri non potuisset reuocatio, si tamen dicti Hebræi habuerunt notitiam dictæ reuocationis,& intra decem dies a die notitiæ non appellarunt,ex toto remanserunt exclusi,ſm Ale.cõsil.121.primo vol.col.7.per notata ꝑ Ang. in l.1.§.si quis tutor quando appe.sit.qui dicit in illo tex. esse casum in terminis, & qui,ſm eum,communiter ignoratur,† ꝙ si quis hẽt immunitatẽ a daciis & collegis & alijs grauaminibus, si postea requirat, ut soluat,non sufficit priuilegiũ immunitatis allegare, excipiẽdo ꝙ non debet soluere ꝑꝑ priuilegium,sed cum scit se descriptũ,& per pñs vocatus ad collectas & onera,dẽt appellare intra tps datum ad appellandum,& sic intra decẽ dies.qđ reputat Ang.esse ualde notan.quia nescitur practicari,ſm Ale.plus nõ dẽt audiri ultra biennium a die grauaminis.l.quia grauatos.C. de censi.lib.11.& per ea quæ no.Bal.in l.forma.§.si ego.ff.eod. ti.Et prædicta magis eẽnt vera,si dicti Hebræi cœpissent soluere,& onera subire, quia per talem actum contrariũ priuilegio dicerentur priuilegio immunitatis renunciasse,ſm Bar. in l.1. C.de his qui spon.mune.pub.subeũt,li.10.& in l.2.de vetera. & Abb.in c.cũ accessissent.de cõstitutionib. Et in casu nr̃o potuit appellari ad superiorem,hoc est,ad populum, seu ad adunãtiam generalẽ.l.1.& per totum.quis & a quo.Sed istis nõ obstantibus,contrarium iudicio meo, est verius. Nã vt ẽt supius tactum est dicti Hebræi per homines Seiani, fuerunt uocati & conducti ad fœnerandum in dicta terra Seiani, cum plurib.pactis & capitulis, seu promissionibus factis hincinde,& ab vtraque parte,& inter alia ꝙ dicti Hebræi durante dicta cõductione eẽnt exempti,& immunes,& quæ omnia fuerunt deinde approbata,& confirmata per hñtes ad hoc potestatem & facultatem a supiore.Quia ergo dicta immunitas fuit dictis Hebræis concessa, quia prædicti Hebræi se obligarent ad alia in fauorẽ dictorum hominum, & sic quia ex utraq; parte fuerunt factæ promissiones, istud priuilegium immunitatis dr̃ transiuisse in contractum,ut probatur ex notatis per Bal.in d.l.qui se pris.vbi declarat † qñ priuilegium dicatur transire in contractum,dicens ꝙ hoc contingit,qñ aliquid conceditur simpliciter ꝑ priuilegium, sed qñ conceditur commensuratum ob aliquã cãm vel dationem præteritam,vel futurã, impletam, uel implẽdam ex parte illius,cui conceditur dictum priuilegium.& idem vult Arẽ.in d.c.nouit,de iudiciis. Et ita etiam factũ reperitur in casu nr̃o, & ex hoc sequitur ꝙ istud priuilegium quod transiuit in cõtractum,nõ potuit reuocari per superiorem. sicut ẽt princeps vel successor eius non põt discedere a suo cõtractu.c.1.de probationib.& ibi oẽs, & per Cy.& Bald.in l. digna uox.C.de legib.Nec dici põt,ꝙ cõtractus iste sit nullus, ex quo Hebræis non potuit concedi facultas fenerandi,qm̃,vt dixi, quia de facto conceditur dicta facultas,& obseruetur,& effectum seruatur,ꝙ conceditur dicta facultas,& obseruetur;& effectum habeat,non põt allegari nullitas ex isto capite, ut dixi supra,allegando ad hoc in specie Ale.in consi.107.secundo uolum.Et quod non possit priuilegiũ immunitatis reuocari, qñ transiuit in contractũ dicto modo,probatur ibi.l.quod semel. cum ibi notatis,per gloss.& Bar. de decre.ab ordi.facien.& per Bar.in l.omnes populi.ff.de iustitia & iure.in tertia q.princ.& Inn.& omnes in dicto c.nouit.de iud.& Bar. in l.si cum mihi. de dolo,ubi dicit per illam legem,ꝙ si statutum velit, ꝙ quicũque uenerit ad habitandum in certo loco,& steterit ibi per certum tps,sit exemptus a collectis,& ciuitas postea faciat statutũ

in contrarium in preiudicium illorum, qui uenerant, illi iuuatur exceptione vel actione de dolo. Et per hoc dicit se consuluisse in ciuitate Senarum, quod priuilegiū datū benemeritis, quod ibi possint secure morari, eo quia eorum opa illud Cōe recuperauerat quoddā castrum, erit irreuocabile, quia priuilegiū concessum. quod non pendet ex sola uoluntate concedentis, sed ex iure alteri quæsito propter aliquod eius factum, non pōt reuocari, per illum tex. Et facit ſm eū.l. Aquilius Regulus. de do. & l. si pr. in fi. eo. ti. vbi hr, quod donatio pp merita non potest reuocari. Et idem vult Bal. in d.l. qui se patris. cum alijs concor. de quib. per Alex. in d. consi. 101. & per Modernos in d.c. nouit. Et iste casus ēt in specie est decisus per Alex. in consi. 30. 5. volu. circa. 2. col. vbi concludit, quod D. marchio Montisferrati non potuit cōcessionem immunitatis reuocare, ex eo quod illos, quibus fuerat facta concessio, inuestiuerat de certis feudis cum certis capitulis insertis, inter quæ erat capitulum, quod pdicti inuestiti remanerent exempti & immunes perpetuo, ſm quod cōtinebatur in quadam exemptione concessa per commune Casfinæ, & per dnm ducem Mediolani, quia dictum capitulum de cōseruatione immunitatis dr esse pars dictæ concessionis & inuestituræ feudi. l. fundi partem de contrahen. emp. & l. iurisgentium. §. quinimmo. de pac. & l. lecta. ver. dicebam. si cer. pe. Cū igitur concessio feudi a principe non possit reuocari sine culpa vasalli. ca. 1. & ibi notat Bal. de natu. feu. & d.c. 1. de probat. non poterit etiam reuocari concessio immunitatis, ſm eum. Vñ cū ēt in casu nro dicti Hebræi fuerint conducti ad fœnerandū in dicto castro Seiani cū promissionib. hincinde, & sic per viā cōtractus, tā p homines dicti loci, quam etiam per dictos electos a cōi Senarum & a quo contractu illi non possunt recedere, sed tenent saltē de facto illum obseruare, ut dictum est dicendum de capitulo immunitatis concesso Hebræis, quod censetur esse pars dicti contractus irreuocabilis. Secundo dicta reuocatio est nulla, si Hebræi non fuerunt ad illam citati, quia ex quo illis fuit ius quæ-

9 situm ex contractu † de iure gentium, non potuit eis non citatis illis preiudicari in dicto iure qsito, ēt p principem de plenitudine potestatis. cle. pastoralis. §. ceterum. de re iu. & hoc ēt ibi uult Card. & Imo. & Card. & Abb. in c. i. de cau. poss. & pprie & Abb. in c. in causis. de re iudi. & in c. cum inter. de elect. & in c. inter quatuor, de ma. & obed. & in c. cām. de præscri. & in c. cum olim. de re iud. & est etiam de mente Anto. de But. & Imo. ibi. & idem vult Bal. in l. fi. C. de legi. et etiam Pau. de Cas. ibi. & Ang. in l. princeps. ff. co. & Bu. & Abb. in c. j. vt lit. pen. & in cle. j. de iureiu. Et istud etiam tenet & latius psequitur Soc. in cōs. 164. Visa bulla Bonifacii, &c. uersi. quintus casus, &c. Nec ob. allegata in contrarium. Et primo, quod priuilegium immunitatis sit reuocabile, per ea quæ traduntur in d.c. nouit. de iud. quia illud est uerum, qñ est concessio simplex. & q stat in meris finibus priuilegij, sed qñ transit in contractum, vel est pars contractus, tunc nō pōt reuocari, per ea quæ proxime dicta sunt. Nō obstat ēt, dum secundo dicitur, quod debuit appellari a reuocatione dicti priuilegii intra x. dies, vel saltē a die quo dicti Hæbræi uocati fuerunt ad munera, per l. j. §. si quis tutor. cum ibi no. p

10 Ang. quando appellan. sit. Quia hoc dici † posset, quando reuocatio fuisset ualida, quia appellatio rescindit actum. l. j. in fi. ad Turpillia. & sic præsupponit illū esse validum, quia aliter rescindi non posset. l. nam & si. versi. post defectum. de iniusto rupto & irrito testa. vel saltem præsupponitur, quod appellatio tū sit necessaria. Sed in casu isto reuocatio fuit nulla, ut probatur per præcedentia, & de nullitate pōt dici principaliter vsque ad triginta annos, & excipiendo perpetuo, ſm Spe. in ti. de sen. §. iuxta in fi. & Imo. in c. dilecto. de appellationib. colu. 10. & ibi ēt per Phil. col. 4. uersi. quinto quæritur, &c. & dicto casu, quo actus est nullus, appellatio nō est necessaria. l. si ex expressim de appellationib. & facit, quod notat glo. in l. j. in uer. infirmatur. de feriis. & in c. fi. iuncto tex. de re iu. & per Philip. in d. ca. dilecto. in 7. quæſ. Et quāuis ēt esset sublata facultas dicēdi de nullitate, vel eēt restricta ad certum tps ex forma statuti, vel de consuetudine, tñ non intelligitur exclusa nullitas proueniens ex defectu citationis, ſm Ang. consi. 162. In facto proponitur. in fi. & in consi. 291. Per dominum Obicinū, etc. et dicit Abb. in c. ea quæ. de re iud. quod princeps ēt de plenitudine potestatis non potest tollere nullitatem prouenientē ex defectu citationis. Et idem scilicet quod non obstante gñali statuto tollente nullitatem, non intelligatur reiecta nullitas proueniens ex defectu citationis, voluit etiam Bal. in l. j. C. quo. & quando iu. & facit, quod no. Bar. in l. si ptor. in prin. de iud. & ita concludit Phil. in d.c. dilecto. q. 51. in 3. limitat. quia ergo ista reuocatio fuit ēt nulla ex defectu citationis, vt fuit dictum supra, non intelligitur sublata talis nullitas, nec tolli potuit, ſm prædictos. Item dicta reuocatio fuit nulla ex defectu potestatis ex eo quia non

12 † potuit reuocari priuilegium, quod transiuit in contractum, & talis ēt nullitas non intelligitur remota per statutum generale, ſm Ang. in l. non erit. §. dato. de iureiu. & Philip. in loco præalleg. in 5. limi. Præterea de nullitate reuocationis apparet euidenter ex sola productione concessionis immunitatis, quia ex inspectione illius constat, quod transiuit in contractum, &

13 per consequens quod non est reuocabilis. † iō statutum generale tollens nullitatem, vel restringens facultatem dicendi de nullitate, non comprehendit nullitatem, de qua euidenter apparet ex actis, & ex productione actorum, ut probatur ex notatis per Bar. in l. j. in prin. de oper. noui nuncia. in 6. q. & per Cumanum ibi expressius, & ex notatis per Baldum in l. si unus. §. pactus ne peteret. de pactis & in leg. j. C. quando prouocare non est necesſ. & per modernos, maxime Alexan. in l. de pupillo. §. qui opus. de ope. nou. nun. & in leg. 4. §. condemnatum. de re iud. & per Phil. in d.c. dilecto. q. 52. & q. seq. ¶ Postremò non obstat, quod si isti soluerunt, & onera subierunt, quod videntur priuilegio renunciasse, quia contrarium procedere posset, quando soluisset sponte. sed quando coactè, ut in casu nostro, tunc secus, ut traditur in locis in contrarium allegatis. Laus Deo.

SUMMARIUM.

1 *Pactum de dote certo modo reddenda, habet locum etiam in dote promissa, sed contra infra nu. 5.*
2 *Promissio dotis post confessionem de recepto cedit loco solutionis ad confessionem, & quomodo nu. 12.*
3 *Actio utilis transit in maritum sine cessione, dato nomine debitoris in dotem, uel in solutum.*
4 *Cessio in incorporalibus habetur pro traditione & restitutione.*
5 *Pactum de dote lucranda intelligitur de re dotali, non autem de obligatione uel actione ad dotem.*
6 *Statutum loquens de dote data, uel recepta, non habet locum in promissa. & nu. 8.*
7 *Verba recipiunt restrictionem & declarationem ab alio uerbo, cui copulantur.*
9 *Primogenitus, ad quem trāsire debet emphyteusis, intelligitur, qui est talis tempore mortis recipientis.*
10 *Liberatio eius, qui potest se exceptione tueri, non habet uim solutionis uel restitutionis.*
11 *Promittere & dare, quomodo a pari procedant.*

CONSILIUM CXCVII.

Pactum super dote.

CASUS, de quo quæritur, videtur dubius. Quia quāuis pactū sup dote sit conceptum, quod soluto matrimonio morte uxoris pro parte retineatur,

1 & pro alia parte reddatur † seu restituatur, nihilo minus vr, quod locū habeat ēt in dote promissa, ut uoluit Ang. in consi. 180. inci. Premitto ad euidentiam, &c. quia ſm eum, uerbum, reddere, vel restituere, de quo in pacto vel statuto, verificari pōt etiam in dote promissa, quia restitui potest mediante de pacto de non petendo, vel acceptilatione. l. si quis accepto. de condi. ob cau. l. 3. §. nunc de effectu. de lib. leg. & probatur melius ultra eum in l. si mulier. de condi. ob cau. Idem etiam tenet Sali. in l. si constante. C. de do. ante nup. quia ſm eum, dare & promittere pcedūt a pari. l. fi. C. ad leg. Falc. & allegat. l. fi. C. sol. mat. vbi probatur nihil supplendo ad tex. quod in dote promissa cadit restitutio. allegat ēt. l. cum post. §. 1. de admi. tut. iuncta gl. in uer. hēt dotem. vbi probatur, quod ex sola promissione dicitur quis dotem habere. Et confirmat, quia obligatio, qua tenetur promittens, dicitur esse in dote. l. erit ergo. de fun. do. in uer. quia dotalis fuit obligō. Et propterea ex hoc dicitur ad maritum dos peruenisse. l. 2. §. perueniſſe.

se.de hære. vel act.ueud.sicnt diceretur dos constituta & data, si quodlibet aliud nomen debitoris fuisset datū in dotē.l. si debitor.de iur.do.l.si pater.solu. matr.l. Nessennius.de re iud.Et hac ratione vtitur ēt Bar.in proposito in cons. 131.Statuto ciuitatis Eugubij,&c.& bene probatur ī l.si socer.§.Lucius.sol. ma.Nā illo casu, ſm Pa.de Ca. ibi videtur maritus recepisse ꝓmissionē a socero loco solutionis, iō vxor ab heredib.mariti repetit dotē adhuc non exactā per uirum a promissore. Et eādē opi.Sali.in d.l.si constante.tenent ēt mod.Papiē.in rub.sol. mat.pro qua allegant ēt Bar.in cons.133.Pactū sic se habet, Titius & Seius,&c.ubi dicit ꝙ si in instrumento diuisionis Titio assignetur quædam petia terræ pro restitutione dotis uxoris Titij,verbū illud,pro restitutione,non minus significat,quam verbum,dari. Allegant ēt Bar.in l.1.ff. quorū bo.vbi ſm eum, probatur ibi,ꝙ verbum,restituere,adaptatur ad id, ꝙ nūquā habui.Præterea in casu nostro ꝑcessit obligatio dotis,de qua ī scripto priuato,deinde confessus est uir totā dotē recepisse,ac postea socer promisit genero ducatos 400. per confessionem ergo fuit sublata prima obligatio,& nouata in secundā uidet, & sic sibi solutū,ſm Bar.in d.consi.131.in fi.allegat l.dotē, & l.uir ab eo.de iur.dot.& not.per Iaco.de Are.in l.pen. §. si uir. sol.mat.ubi uoluit,† ꝙ si post cōfessionē de recepto sequatur dicta promissio,ꝙ illa cedit loco solutionis, tanquam confessio facta dicatur sub spe dictæ promissionis,& iō nomen illud debitoris est periculo viri,& sequitur ēt Bar.ibi, & adhuc ista opinio confirmatur.Nā ser Liberalis non dedit nomē debitoris in dotē,nec in solutum,sed promisit pro fratribus, & cauit de rato, ac illis non soluentibus soluere promisit, ut patet ex scripto,ibi,per gli quali ditti fratelli prometto. quæ uerba idē important,ac si dixisset nomine illorum.l. fideicommissa.§.interdū.de leg. 2.& ibi Bar.& per eum in l.j.§.nunciatio.de ope. no.nun & sic tanquam negotiorum gestor promisit.Illis igitur habentib.ratū,perinde est ac si promisissent, vel ser Liberalis de mandato eorum.l. fi.ad Maced. Qđ ēt nomen debitoris nō sit datū in dotē,nel in solutū,patet manifestè,quia actū fuit,ꝙ tenerentur in diē,& ꝙ interim pro alimētis certū quid præstarent,& tñ non tenebantur,nec dicto modo promiserāt dicto ser Liberali,sed simpliciter & pure.Fuit ergo necessaria ratihabitio eorū maximè propter promissionē præstatiōis annuæ, ꝙ secus esset,vbi nomē debitoris datum fuisset in dotem, quia † fauore dotis actio utilis sine cessione quæsita fuisset marito. l.2.C.de actioni.& oblig.& idē si fuisset datum in solutū præcedente promissione.l.fi.C.quando fis.vel priua.& plenè notatur in l.j.C.de act.& obli.Si ergo dicti fratres sunt obligati tanquam se obligauerint per aliū, potest ser Liberalis de iure cōi agere contra generū,& ab illo exigere dotem promissam a fratrib.& gener etiā soluto matrimonio actionem habet contra dictos fratres,quam etiam cedendo socero liberatur, & hæc oīa habentur in d.l.si socer.§.Lucius.sol.mat. Stante igitur dicto pacto, vr̄ ꝙ eius verba in ista dote promissa possint uerificari, id est, ꝙ dimidia possit retineri, & dimidia restitui,quia poterit maritus actionem sibi competētem contra dictos fratres pro parte pro se retinere,& alteram partem socero cedere, quia † cessio in incorporalibus habetur pro traditione & restitutione,vt notatur in l.ad eum.in prin. & ibi Bart. de dona.& per eum in l.Seia cui bonis.in fi.prin. de dona.cau.mor. & in l.1.in fi.C.de actio.& obl.uel poterit dictam dotem maritus in totum exigere.d.§.Lucius.& illam sic exactam pro parte restituere,& pro parte retinere,iuxta conuentionem,& verba conuentionis huic casui possunt conuenire.Sed his non obstantibus,contrarium puto uerius.Nam,vt dictum est,nomē debitoris datum in dotem,nec in solutum,sed pro fratribus & noīe fratrū ser Liberalis promisit in scripto priuato,vt dictum fuit proximè,minus ēt in alia promissione in dotē in solutum fuit datum nomen debitoris,vt clarè ostēditur inferius. Pactū † aūt de dote lucranda intelligitur de ipsa re dotali, obligatio autē,qua tenetur promittens, & actio de dote contra eū cōpetēs,non est dos,nec res dotalis, sed ip sa actio est ius persequēdi dotē,uel rē dotalem debitā.insti.de act.in prin.aliàs si dicta obligatio & actio esset res dotalis, maritus amplius ad dotem agere non posset,quia frustre quis petit,quod intus hēt, ꝑut ēt dicit Ang.qui sic clarè cōcludit in d.consi.180. Et quamuis Bar.in d.consi.131.aliter dicere uideatur,tamē in hoc rectē nō sentit.& contrarium uoluit Ang.vt dixi,& vltra eum concludēter confirmatur,quia si dicta obligatio & actio , quæ est apud maritum,dos diceretur,† statutum loquens de dote data vel recepta,locū hēt hr̄et in promissa,quia apud maritum diceretur esse dicta dos in obligatione consistens.Et hoc est,quod sensit & tentauit Bar.in d.consi.per rōnem prædictam. Sed ipse contrarium uoluit in d.l.iubemus.§.sane.& alii communiter, ut ꝑ Ale.in l.si donaturus.§.fi.de condi.ob cau.& in l.sed hoc ita.§. 1.de re iud.& Soc.in l.de diuisione.sol.mat.& sic illud,quod in d.consilio tentat,communiter non tenetur.Nec est bonum simile de nomine debitoris dato in dotem, quia illo casu est expresse actum,ꝙ actio,quæ competit danti,sit res dotalis. & iō maritus agit contra illud nomen , non quidem actione de dote,nec ex cā dotis,sed tanquam procurator in rem suam, quia in eum ipso iure fuit utilis actio translata,quæ competebat do tanti,d.l.fi.C.quan.fisc.uel pri.& idem si tale nomen fuisset ab initio in dotem datum.d.l.2.C.de act.& obli. Et ita etiam in terminis declarat Bar.in l.singularia.in 6.col.versi.si uero ille,cui dēt fieri solutio.ff.si certum pe.ubi tractat,qñ debitum ab vno conuerti possit in aliud debitum debendum ab alio, ut patet ex proxime præcedentib. Et concludit, ꝙ si debitor, cui debet ab uno fieri solutio,de hoc promissionem habuit ab alio.si qdem cā est talis,quæ pōt impleri in qualibet re,sicut est dos, q̄ pōt constitui in pecunia,in re mobili & immobili, & in iurib. tunc statim perfectus est contractus,qa illa obligatio, quę illi quæsita est ex promissione,cedit in cām dotis.l.cum pater.l.licet.§.quoties.l.nuptura.& in l.si sponsalibus.§.j.de iure dotiū. vbi est bonus text.declarans hanc rōnē,ſm eum.Si ergo actio, quæ cōpetit pro re dotali,& ex promissione dotis,non est dos aliquo modo,sed ius persequendi debitam dotem, ut dixi. Et patet quia qui habēt actionem talem,vere non hēt rem debitā sed.fi&c.l. qui actionē.đ reg.iu.& per Bar.in l.Gallus.§.videndum.in fi.de lib.& posth.ubi etiam no.concludit ,ꝙ statutum loquens de habente rem,locum non hēt in illo,qui hēt actionem ad dictam rem: & hoc apud me nullam penitus habet dubitationem.His igitur sic præmissis,ꝙ in casu nostro non dicatur nomen debitoris datum in dotem,neque in solutum,sed ꝙ fratres ser Liberalis intelligantur pro parte dotem promisisse, sequitur,ꝙ in hac parte promissa non pn̄t uerificari verba pacti.Nam inquantum conuentum est, ꝙ partem dotis maritus retinere debeat,in re quam non hēt,non cadit retentio, sed in re solum,quæ est apud aliquem.l.Paulus.de doli excepti.l.si in area.§.fi.& ibi no.de cond.indebi.l. cum soluta. C. eodem tit. Et quamuis actionem pro parte posset retinere,tamen,ut dixi talis actio,quæ oritur ex promissione dotis,non est dos. Et q̄uis improprie & fictē dici posset dos,l.qui actionem.tamē hoc pactum contra ius non hēt locū in casu ficto, sicut nec statutum,ſm Bar.in d.§.videndum.quia utroque casu est eadem rō & probatur in d.l.quicquid astringendæ. Faciunt notata in l. Gallus.§.quid si tantum de lib.posth.dum dicit, ꝙ in contractib.non fit extensio ad casum fictum, qñ non hēt per omnia eundem effectum, quem hēt casus uerus, & idem tenet in l.j. §.lex Falcidia.ad l.Fal.sed promissio non est eiusdem effectus, cuius est solutio,ſm Bar.in l.quod nomine.de cond.indebi.ergo pactum non extenditur ad illum, qui solum hēt spem & actionem. Et quamuis in pacto exprimatur non solum uerbū, retinere,sed etiam subijciatur,et lucrari,tamen hoc verbum recipit † declarationem a uerbo retinere,cui coniungitur & copulatur.& sic debet intelligi,ꝙ lucrari debeat mediante retentione sibi concessa,ut bene probatur in l. sed si adijciatur pro socio,ubi habetur,ꝙ si contrahatur societas quæstus & lucri, intelligitur de lucro ꝓueniente solum ex quæstu,& sic restringitur ꝑ uerbum,quæstus,quod præcedit.ita et in casu nostro, & quia sicut una pars alternatiuę declarat alteram.l. 1. de reb. dub.& ibi Bart.sic una pars copulatiuæ declarat alteram partē ſm Rom.consi.231.Præmissorum Doc.&c.& Soc.in d.l.j.De inde in dicto pacto agitur,ꝙ maritus alteram dimidiam partē dotis reddere debeat & restituere.quæ uerba ēt nō conueniūt huic promissioni,de qua igitur,quia reddi non pōt, neque restitui pars dotis ex quo apud maritum dos non reperitur. Nā uerba prædicta ex sui significatione requirunt actum retro similem,ſm Bal.in l.cum etiam.C.de reb.credi. & probatur in l. fi.C.sol.mat.iuncta glo.3.quæ dicit,ꝙ in dote promissa non cadit

8 dit repetitio. Et propterea si statutum dicat, ꝙ maritus lucret dotē ꝓ dimidia,& aliam dimidiā restituere teneatur, non hēt locū statutum in dote ꝓmissa,in qua nō pōt cadere restitutio ſm Ang.consi.158.inci. Quidam noīe Pe.&c.& idē ēt uult Al. in d.l.sed hoc ita de re iud.& Soc in l.de diuisione.sol.ma.quā uis male referant Sali.in d.l. si constante. faciunt not.per Iaco. But.& Sali.in l.mancipia. C. de seruis fug. Nec obstat, ꝙ cedi possit actio pro dimidia,quę habet uim restitutionis,q̄a pactū loquitur de restitutione dotis,& dicta actio orta ex promissio ne dotis non est dos,sed ius ꝓsequendi dotē.nec,ut ēt dixi, pa ctum dēt extēdi ad fictam dotis restitutionem sic est cesſio dictæ actionis.Itē non obstat,ꝙ maritus etiam soluto matrimonio possit illam exigere.d.§.Lucius.& illā exactam uere ꝓ parte retinere,& pro parte restituere, quia pactū de dote retinenda & restituenda hēt relationem ad tempus, quo dos restitui dēt q̄a tunc agitur de retentione & restitutione.Oportet ergo ꝙ dicto tempore in dote cadere possit retentio vel restitutio, & sic ꝙ sit exacta,& non sufficit, ꝙ post dictū tp̄s exigi possit & exigatur, quia qualitas adiecta uerbo determinatur ſm tp̄s verbi.l.in delictis.§.si extraneus.de nox.l.ex facto.§.fi. ad Tre. per quem tex.in proposito dicit Bald.in l.2.C. de iure emphy.

9 col.2. ꝙ si quis recepit † emphyteusim cū hoc,ꝙ non transeat nisi ad suū primogenitū,ꝙ intelligit̄ de illo, qui tp̄e mortis recipientis erat primogenitus, quia successio hēt relationem ad tp̄s mortis.iō dēt prioritas illo tp̄e cōsiderari,sequitur Alex.in d.§.pe.Itē non obst.ꝙ in dote promissa possit cadere restitutio mediante pacto de nō petēdo,vel acceptilatione,ut dicit Ang. in d.consi.180.q̄a ista cōsideratio non pōt uerificari in ꝓposito,quia siue fratres promiserint cōteplatione ser Liberalis, & sic sit dos profectitia l.profectitia.de iu.dot.siue cōtemplatione filię,& sic sit aduētitia,nō p̄nt dicti fratres liberari,sed exigi dēt dos ab eis ad cōmodū ser Liberalis ꝑ maritum,vel ab eo actio cedi cōtra dictos fratres.d.§.Lucius. uel q̄a dos sit cōsolidata ī patrē,vel q̄a pater successit filiæ,cui dos fuit donata, iux ta ea,q̄ h̄ntur in l.2.§.ꝙ si in patris.& in l.post dotē.sol.ma.Posset ergo ꝓcedere,ꝙ dicit Ang.q̄n dos eēt ꝓmissa ab illo,cui esset restituenda, q̄a tūc posset liberari pro parte, sed nec ēt tūc

10 talis liberatio posset dici restō,q̄a † cū debitor eēt pro illa parte tutus exceptione perpetua absq; liberatione,nō hēt tūc liberatio uim solutionis,vel restitutiōis,ut probatur ex no. per gl. Bar.& Doct. in l. actione.C.de transa.vbi dicitur,ꝙ remittere debitū non liquidum,non est dare,& per Bar.in l.siue apud acta.in j.col.eod.ti.in hoc igitur minus q̄n competit exceptio, q̄a nō est ꝓprie debitor.l.si is cui.§.Flauius.de sol.Non obstāt ēt rōnes Salic.in d.l.si constante.& primo dū dicit, ꝙ promittere,& dare,procedūt a pari, quia hoc non est uerū in statuto vel pacto,quod stricte interpretatur,& qđ non extenditur,in statutū de dote data non hēt locum in ꝓmissa,ſm Doc.cōiter Cuius contrariū ꝓbaret rō Sal.& idē q̄n per æq̄pollens loquitur de data,sicut q̄n loquitur de dote restituenda.Præterea l.fi. C.ad leg.Falc.æq̄parat † dare & promittere quantū ad approbationē,quia vno casu h̄rs videtur approbare,sicut alio casu, & idē q̄n ex promissione tollitur alia obligatio,sed aliàs secus, ſm Bar.q̄ ita declarat in l.qđ noīe.ff.de condictio.indebi.Item non ob.l.cū post.§.in his.cum gl.in versi.hēt dotē,quia ex promissione dicitur maritus dotē habere quo ad cōmodū vxoris, q̄a tenetur uxori soluto matrimonio ad restitutionē perinde acsi illā hēret.d. §. Lucius. quo casu ēt procedit ille text.ubi ēt no.in gl. Sed quantū ad ipsum maritum & ad eius cōmodū nō dicitur maritus habere dotē ex ꝓmissione facta ex cā dotis, iō nō lucratur eā,si statutū vel pactū loquatur de dote data. Nō ob.ēt tex.in l.fi.C.sol.ma.quia iūcta gl.2.facit ꝯ Sali. Itē nō obstat,quod uoluit Bar.in consi.113.quē Mod.in rub.sol. ma.allegant pro opinione Sali. quia non dicit Bar.ꝙ uerbū,restituere,uerificetur in dote promissa,sed ꝙ important idē quod dare.& sic illo casu uerbū,ꝓ restōne,exponitur pro datione, q̄a fratrib.Titii mariti non fuerat illa petia terræ data in dotē, sed erat prius apud eos,iō dñr dare illā,& non restituere.Sed in casu nostro,i.q̄n dos est apud maritū,in illā dotē nō cadit restō, nec datio,iō verbū restituere, ñ cōuenit,ēt si exponat̄ ꝓ dare. Et eodē modo r̄ndetur ad no.per Bar.in d.l.j.C.quo leg.quia fatendum est,ꝙ pōt quis petere sibi restitui,quod nūq̄ habuit, tamen illud est uerum cōtra illū,qui hēt potestatem dandi vel restituendi rem,sicut in casu illo.sed maritus hic nō habet ptātem restituendi dotē promissam, nec dādi, iō in eius persona nō pōt exponi restituere pro dare. Præter ea ista expositio est impropria,ſm Bal.in d.l.cū ēt.C.de reb.cre. quæ non dēt capi in materia stricte interpretanda.d.l.quicq uid astringendæ. & re vera ista nihil faciunt.Præterea in hac prima promissiōe nō pōt maritus se fundare,quia fuit sublata & nouata per confessionem & promissionem sequentē,quę continet diuersum,vt statim dicetur clarius,iō dici non pōt,ꝙ per eam dos possit retineri, uel restitui, vel ꝙ per illam nomen debitoris sit datum in dotē vel in solutū,ex quo ab ea fuit recessum.Nō obstat postremò,ꝙ promissio,quæ sequuta est confessionem,cedat loco solutionis,& ꝙ prima promissio sit nouata,per not.in l.pe. §.si uir.sol.mat.quia hoc est cōcedendum respectu uiri, & ad eius incommodum, ita ꝙ ad illū spectat periculum,& non ad vxorem,pro qua alius promisit,ut dicit Bar.in d.§.si uir. sed ꝑ hoc in tali dote nō potest verificari,nec restitutio locum habere,q̄a verè talis sequens promissio non potest dos dici, sed ꝑ illam potest maritus dotē consequi,& ad dotem agere, aliàs si dotem diceretur habere, non posset petere a promittente, ut dixi sup qđ est falsum, sed pro exacta habetur quo ad uxorē, ad effectum ut ad restitutionem teneatur maritus,ac si habuisset, quemadmodū si pro muliere quis promittat dotem nulla præcedente confessionem mariti,quo ad mulierem,& ad finē vt mulier eā a marito possit repetere,habetur pro soluta. d. §. Lucius.nō aūt ꝙ in ea verificetur dispositio de dote data vel retinenda,aut restituenda ad cōmodū mariti,ut superius dixi.Solū.n.differt ꝓmissio quæ sequitur cōfessionem, ab alia, quia primo casu nō liberatur maritus cedēdo actionē uxori, & ad illū pertinet periculū,vt h̄r per Doc. in d.§. si vir. sed alio casu cedendo liberatur d.§. Lucius. Præterea & hic est aduertendū quia doctrina Bar.d.§.si uir. locum hēt,q̄n maritus ab vno cōfessus est se dotē habuisse,puta ab uxore,& alius promittit.Nā illa promissio alterius reputatur solutio.sed in casu nostro cōfessus est habuisse ab vxore & a socero, & deinde socer promisit se facturum & curaturum,ꝙ fratres sui soluent & numerabunt,& sic promittit factum ꝓprium, nō ergo promisit tunc noīe fratrū suorū,nec illos dedit in dotē,nec in solutū,sed ꝓmisit noīe proprio.§.si quis aliū.& ibi no.insti.de inuti.stip.Et sic differt vltima promissio a prima,de qua in scripto,& quāmuis ad primā habeatur relatio,hoc non est in modo promittendi,sed in mō soluendi, hoc est,ꝙ curabit,ꝙ fratres soluent in terminis,de quibus in scripto,& cū interusurijs,&c.Isto ergo casu,quo ille idē qui recepit cōfessionē,promisit, nō h̄r promissio pro solōne,seu promissio nō dr̄ solutio, & iō propter hoc si vellet ser Liberalis exigere dictā dotē,quā promisit, vtique nō posset,prout declarat Pa.de Ca.in d.§. si uir.in fi.Sicut ergo quo ad promittentē,non dicitur facta solutio, ita nec econtra quoad eū dici potest solutio,nec in ea potest cedere restitutio pro dimidia,quia promittēs nō cogitur curare & facere,si non vult.l.stipulōnes non diuiduntur. in prin. de uerbo. obl. nec cum effectu succedit obligatio ad interesse pro dimidia,quia tutus est ꝑ exceptionē ēt ex dispositiōe pacti.Iō in illā dimidiā nō cadit vera restō,nec liberatio,quia nō hēt uim solōnis vel restōnis, ex quo oīno exceptio cōpetit, ut dixi superius. & nihilo minus cessio contra seipsum pōt habere locū.l. Vranius.de fideiuss.cū similib.& ista r̄nsio ē tutissima, & quia prima ꝓmissio ser Liberalis fuit per cōfessionē sublata & nouata,ſm Bar.in d.consi.nihilo minus dici pōt, ꝙ nomē debitoris fuerit datū in dotē,aut solutū, nā ꝑ primā promissionē nō per ea,q̄ dixi in præcedentibus,& quia ab illa promissione fuit recessū per confessionē,per secundā promissionē ēt minus illud p̄t dici,quia solū ꝓmisit facturū & curaturū,ut dictū ē, & sic factū suū ꝓpriū,nō āt nomē dedit in dotē,uel in solutū. & hoc est certissimū.Et ꝓpea si per maritū agitur utili actiōe cōtra fratres ser Liberalis tanq̄ eos dederit in dotē vel in solutum ut audio,iuxta dictā l.2.de act.& obl.& l.fi.C. q̄n fis.uel priua. Absq. dubio male agitur & sine actiōe,q̄a nulla datio in solutū vel in dotē fuit facta, sed tm̄ eorū noīe fuit primo promissum & ab illa promissione recessum,vt dictum est, ac deinde solus ser Liberalis ad factum proprium se obligauit. Et ita cōcludo ego Carolus Ruinus Regien.I.V.D. Laus Deo.

S V M-

SVMMARIVM.

1 *Venditio facta ad mensuram, dicitur conditionalis, si mensurabitur etiam in fundo. & nu. 10.*
2 *Receptio partis pretij post moram emptoris facit illam uideri remissam. & quid de pena. & nu. 11.*
3 *Mora non incurritur per emptorem uel alium in certo & non liquido.*
4 *Mora de æquitate canonica quandocunq. purgari potest, si aduersarius non sit in damno, sed contra nu. 7.*
5 *Dictum in præfationib. intelligitur repetitum in contractu, quã do se compatitur cum illo. & declaratur nu. 15.*
6 *Lex, si quis maior. C. de transactionib. habet locum in omni contractu.*
8 *Iuramentum & dies indistincte impediunt purgationem moræ.*
9 *Mora quando purgari potest, debet fieri incontinenti, quod intelligitur arbitrio iudicis.*
12 *Annullatio contractus in pœnam periurantis intelligitur, si altera pars uoluerit.*
13 *Mora & pena præterita purgata, ex noua tamen mora pœna incurritur.*
14 *Pena conuentionalis debetur etiam ex mora irregulari, & similiter legalis.*
16 *Tractatus contractus non dicitur precessisse incontinenti, quando altera die factus fuit.*

CONSILIVM CXCVIII.

VISO ac perlecto instrumento vẽditionis factæ ꝑ illustrissimum do. Ioãnem Georgium Cæsarinũ do. Dñico, & visis omnib. alijs, quæ in themate ꝓponuntur & in iure allegantur, & super his habita diligenti cõsideratione, vr̃ prima facie, ꝙ dictus do. Dñicus emptor nõ fuerit in mora soluendi residuũ pretij, & per ꝯñs, ꝙ cõtractus non sit resolutus, & ꝙ aliàs pœnas tanquã periurus non incurrerit, de quibus in l. si quis maior. C. de transac. Nam præfatus do. Ioannes Georgius uendidit do. Dominico casalia nuncupata Practica, pro pretio uiginti millium ducatorũ, quæ casalia sunt octingentorũ rubiatorũ, quæ mensurari debeãt ꝑ duos hoĩes expertos. Et si non fuerint mẽsuræ dictorum octingentorum rubiatorum, dictus d. Io. Georgius teneatur defalcare de dicto ptetio pro rata pretij dictæ minoris quãtitatis. Et si reperirentur esse ultra dicta octingenta rubiata, totum illud plus teneatur dictus dominus Dominicus soluere dicto domino Ioanni Georgio pro rata pretij, &c. quia igitur dictum est, ꝙ ascendunt dicta casalia ad certam mensuram, & est conuentum, ꝙ mensurentur, & ꝙ pretium augeatur, vel minuatur secundum diminutionem dictæ mensuræ, uel augmentum, dicta † uenditio videtur facta ad mẽsuram, & sic sub tacita conditione, si mensurabitur. l. ꝙ sæpe. §. in his. de contrahẽ. emp. & quãuis tex. ille loquatur, qñ venduntur res, quæ cõsistunt pondere, numero, vel mensura, idẽ tñ est in fundo uendito ad mensurã. lege si in uenditione. §. fi. de periculo & cõmodo rei venditę. & prout ẽt vult Pau. de Cas. in leg. Iulianus. §. si Titius. de actionibus empti. qui dicit, ꝙ idem etiam sentit glo. in d. §. in his. & in l. 1. §. sed nec custodiam. de peric. & commo. rei ven. Nec refert, ꝙ unum pretium pro omnibus octingẽtis rubiatis sit dictum, & non in singula rubiata, vt videtur esse casus in d. l. ꝙ sępe. §. pen. vbi dicitur, ꝙ si quis vendidit centum metretas vini ex doleario, ꝙ antequam mensuretur periculum est venditoris, quia uenditio est conditionalis, vt dictum fuerat. nec interest, quod pro omnibus unum pretium sit dictum vel in singulas metretas, &c. Si ergo uenditio intelligitur sub illa conditione, si dicta casalia mensurabuntur, sequitur ꝙ pẽdente conditione non potuit agi ad pretium contra ueditorẽ quia actio ad pretium non erat nata. l. cedere diem. de uerb. sign. ꝙ locum etiam habet in conditione tacita, ẜm gl. in l. itẽ quia. de pac. Et ubi nulla est petitio, ibi nulla mora. leg. si pupillus. de verb. oblig. & per consequens non potuit emptor, qui precium non soluit, incidere in pœnam. d. l. si quis maior. quæ demum committitur, si mora præcedat, ut probatur ibi in ver. non seruando promissa, id est si fuerit in mora seruandi, secundum Pau. de Cast. & Alex. ibi apostillando illud uerbum per l. si duo. §. fi. de cõsti. pecu. & probatur in l. lecta. ver. sed cum sortis. si cer. pet. Secundo principaliter vr̃ excusari do. Dominicus, quia post lapsum termini sibi præfixi ad soluẽdũ integrum precium, do. Io. Georgius uẽditor ab illo recepit ducatos ducentos ex causa dicti precij, per quam † receptionem 2 factam sine protestatione intelligitur remissa mora ipsi emptori, in quam incidisset ex casu dicti tp̃is, ar. l. post diem. de le. cõmisso. & per no. in l. 2. C. de iur. emph. & in l. Aemilius. de min. & quamuis ex receptione partis ante commissionem pœnæ non dicatur pœna remissa in totum vel pro parte, si in alia parte debitor fuerit in mora, ut no. Spe. in ti. de arb. §. si versi. quid si plures. cũ ver. seq. & in tit. de loca. §. nunc aliqua. versi. 30. & Bal. in rub. C. de contrah. empt. in 10. q. & Ang. in l. in executione. §. in solidum. de ver. ob. cum concor. de quib. ibi per Ale. Si tamen post pœnam iam commissam recepit partem, ut in casu nostro, dicitur pœna in totum remissa, sicut si recepisset totum residuum, quia utroque casu est eadem rõ, & tantò magis quia promisit uenditor computare dictam sumamm cum residuo precii facta mensuratione. Et sic videtur velle, ꝙ cõtractus stet & permaneat, quia aliàs post mensurationem non posset fieri dicta imputatio cum dicto residuo. & quia concedit & pręsupponit uenditor, ꝙ fieri debeat mensuratio ẜm formam contractus remaneat firmus, & ꝙ ab illo nõ discedatur, quia aliàs non veniret facienda mẽsuratio. Nec impeditur dicta remissio tacita ꝑꝑ relationem ad cõtractum, quia dicta relatio ad hoc non tendit, sed ad effectũ ut pars soluta imputetur in residuo precii, si emptor facta mensuratione reperietur debitor, vel ꝙ pars soluta restituatur, si in illa debitor non esset ꝑꝑ defectum mensuræ, & prout in instrumento contractus continetur, vel relatio ad contractum fit respectu mensuræ & conuentionis de mensurãdo de qua in illo, quia illa verba, secondo la forma del contratto, determinant alia uerba proxime præcedentia, videlicet, fatta che sia la mẽsura di essa, & ẜm utrumq; sensum dicta relatio tendit ad approbandum, & non ad improbandum contractum. Et quãuis post solutionem dictorum duca. 200. dictus d. Dominicus adhuc cessauerit in solutione residui, non tamen mora fuit per illum de nouo commissa, quia (ut dixi) ex tenore cedulæ uidetur actũ, ꝙ differri possit solutio residui post mensurationem. & vbi etiam sic actum non intelligeretur quia tamẽ ad soluendum residuum alius terminus non fuit appositus, mora de nouo potuit contrahi sine noua interpellatione, ẜm Bar. in l. item illa. de const. pecu. in princ. ver. quæro, solutio debebat fieri. & c. cum uers. seq. vbi concludit, ꝙ si mora ex lapsu diei contracta sit tacite remissa, ꝙ debitor non constituitur postea in mora sine interpellatione perinde ac si promissio fuisset facta ab initio sine die. l. si ex legati cã. de ver. obl. 3 Et quia † residuum precii ante mensurationem erat incertum, propter hoc etiam emptor a mora excusatur, per not. per Bal. in l. acceptam. C. de vsur. in 6. opp. ubi dicit, ꝓ circa illud, quod non est liquidum, non potest mora committi, per no. per glo. ibi in ver. vsuras. & per le. 2. C. de vsur. & fruc. leg. & etiam probatur in l. in fideicommissi. in prin. de usur. & illum tex. etiam ad hoc ibi ponderat Bal. in lec. antiq. dicens, qđ mora nunquã põt contrahi, nisi debitum sit liquidum. Et hoc etiam tenet Al. in consi. 49. 3. vol. Et quamuis emptor fuisset in mora, & quæ rõne iuramenti non posset purgari de iure ciuili. d. l. si quis maior. & ibi Doc. & ꝑ alias rões, de quib. ibi per eos, † tamen de 4 æquitate canonica illam potuit quandocunque purgare: si emptor non fuit in damno, ẜm Bal. in l. qui crimen. C. qui accu. in 2. q. per no. in c. apud misericordem. 32. q. 1. & in ca. beatus. 22. q. 2. Et idem uult Bal. in l. si pacto. C. de pac. & Alex. in d. l. si qs maior. & quamuis Ale. in d. l. si insulam. in hoc uideatur aliter sentire, quia no. in locis prædictis, ẜm eum, habent locũ solum in foro pñali, sed in foro contentioso secus, etiam de iure canonico, ex quo in hoc a rigore iuris ciuilis nõ reperitur recessum, per no. in c. 1. de ope no. nun. Tamen prima opi. uidetur uerior quia immo in omni foro reperitur in hoc iure ciuili recessum, c. suam. de pœnis. ubi habetur ẜm intellectum Host. in summa de arb. §. sed qualiter. ver. sed nunquid religiosi, & c. ꝙ de æquitate canonica potest quandocunque mora purgari, si aduersarius damnum non est passus. Et idem uult Ant. de But: & Abb. in c. dilecti. de arb. & ad hoc non respondet Alex. in d. l. si insulam. nec ẽt Corn. consi. 21. in primo uol. qui tenet cõtra Bal. Et confirmatur ista opi. Nam non admittitur purgatio moræ, quando

quando adiecta est dies & pœna regulariter. l. traiectitiæ. §. de illo. de act. & obl. & no. Bar. & alii communiter, in d. l. si insulã. & tame de æquitate canonica potest mora purgari, vt expresse probatur in c. potuit. de loca. Et similiter in stipulationibus ꝓtoriis & iudicialib. dicto casu pōt mora purgari. l. post tres. si q̃s cau. ſm vnum intellectū ibi, ꝑ Bar. & alios communiter, & per Bar. in d. l. si insulam. in 4. opp. primæ partis. & hoc ſm Bar. & Doc. propter æquitatem prætoris. l. quod si Ephesi. de eo. qđ cer. loc. Si ergo ex æquitate prætoria in hoc receditur a rigore iuris ciuilis, multo magis propter æquitatem iuris canonici purgatio moræ debet admitti & concedi eo casu quo de iure ciuili prohibetur. Tertio principaliter vr̃, ꝙ do. Dominicus non sit in culpa, nec in mora, quia dicitur probatum, ꝙ in præfationibus in tractatu ipsius cōtractus fuit actum inter partes, ꝙ emptor apud se retineret ducatorum tria millia, donec mensurarẽ

5 tur casalia vendita. hoc autẽ quod fuit in præfationib. † dictũ, intelligitur in contractu repetitum. l. Titia. §. idem r̃ndit. de ver. obl. & l. item quia. in fi. de pac. & declarat Imol. in l. quoties. §. sed cum primum. de hæredi. insti. dum dicit, ꝙ illud, quod fuit dictum in præfationibus, compatitur se cum contractu, ꝙ intelligitur facta dicta repetitio, puta, dicit ipse, si in tractatu fuit actum, ꝙ mutuetur pecunia, & ꝙ sors repeti non possit, donec soluerentur uitæ, quamuis postea pecunia simpliciter mutuet & reddi simpliciter promittatur, debet intelligi, si vsuræ nō soluantur. Sic igitur & in casu nostro, quia quãuis facta fuerit simplex promissio de soluendo residuum precij per totum mensẽ Septembris, debet tamẽ intelligi & subaudiri, si facta fuerit mẽsuratio, & sin minus ꝙ retineantur per emptorẽ ducati tre mille quousque mensuratio fuerit facta. Sed tamen præmissis non obstantib. contrarium puto verius. Nam certum est, ꝙ dictus d. Dominicus emit pro ducatorum viginti millibus, & ꝙ solutis ducatorum duodecim millibus ab initio & tempore contractus, promisit cum iuramento soluere residuum per totum mẽsem Septembris, quod cum non fecerit, & promissa non impleuerit, statim fuit in mora lapso dicto termino. l. magnam. C. de contrahend. & commit. stip. Nec ob. ꝙ etiam promiserit deinde soluere ad omnem simplicem petitionem, requisitionem, & uoluntatem ꝑfati venditoris, &c. quia non minus propter hoc dies interpellat. ſm Bal. in c. 2. de illo qui interfec. frat. do. sui. vbi dicit ẽt idem, si promisisset soluere in pascate, & ab inde in antea ad tui uoluntatem, ſm Bar. in l. cum ita stipulatus sim mihi o Procule. de uer. ob. qui loquitur in isto ultimo casu, & de utroque per Alexa. in l. quoties in diem. de uer. obl. & propter quam moram dictus emptor incidit in pœnas, de quibus in d. l. si quis maior. C. de transa. & sic carere dẽt omni commodo ip-

6 sius contractus, & accepta restituere, vt ibi dicitur, quia † illa lex nedum hẽt locũ in trãsactione, sed ẽt in quolibet alio contractu, ut probatur ibi in uer. pacta ſm Bar & alios. & quæ mora in odium peiurãtis nō pōt purgari, vt ẽt ꝓbaꝛ ibi ſm Doct. cōiter, & Bar. Ang. & alios, in l. si insulam. in 5. q. de uer. obl. &

7 † nedum hoc procedit de iure ciuili, sed ẽt de iure canonico, vt ꝓbatur ex no. per gl. in c. mora. de re. iu. in 6. & c. cupientes. §. ꝙ si per uiginti. in uersi. expectari. & in c. licet canon. de elec. in ver. priuatus. quæ uult. ꝙ ubi est apposita dies & pœna a canone ut ibi non possit mora purgari etiam incōtinenti. Et pro cō cor. alleg. d. l. magnam. sed melius facit. l. 2. C. de iure emph. vbi probatur in uerbo, oĩmodo, ꝙ de iure ciuili non possit purgari mora, q̃n a lege est apposita dies & pœna, & quam ad hoc alleg. Ang. Imo. & Ale. in d. l. si insulam. & sic gl. in prædictis locis uult, ꝙ etiã iure canonico impediatur moræ purgatio, ex quo loquitur de die & pœna apposita a canone & sic a lege canonica. Sicut ergo isto casu ẽt de iure canonico ꝓhibeꝛ moræ purgatio, & a iure ciuili non est recessum ꝑ ius canonicum, idẽ eẽ dẽt in alio casu simili, in quo prohibita sit de iure ciuili moræ purgatio, ut in casu dictæ leg. si quis maior, quia militat eadem rō. l. illud. ad leg. Aquil. & l. a Titio. in princ. de ver. obl. & præ-

8 sertim hoc est verum† quando promissioni iuratæ est etiã dies apposita, ut in casu nostro, quando dies est apposita iuramento non dẽt minus, immo magis impedire purgationem moræ quam pœna, quia sola adiectio pænæ sine die, nō impedit purgationẽ moræ. l. 1. de penu. leg. & l. si penũ, q̃n dies leg. ced. & per Bar. & Do. in d. l. si isulã. & tñ solũ iurm sine die impedit purgationem moræ. d. l. si quis maior. Sicut ergo q̃n est apposita dies & pœna ab homine vel a lege, nō potest mora purgari de iure ciuili, nec de iure canonico, ita nō debet admitti purgatio omni iure, q̃n dies apponitur, & iuramentum, vt in casu nr̃o. Nec prædictis obst. d. c. potuit. de loca. ubi admittitur purgatio moræ incōtinenti illo casu, quo dies & pœna est apposita a lege, & quo casu, vt dixi, non admitteretur de iure ciuili, quia illud est ſpāle in emphyteuta ecclesiæ, ſm Alex. in d. l. si insulam. in 6. col. sed in emphyteuta priuati secus, ẽt de iure canonico. d. l. 2. Et idem putarem in quolibet alio debitore ecclesiæ, vt. s. possit de iure canonico moram purgare incontinenti eo casu, quo non posset de iure ciuili, quia in omnib. est eadem ratio, sed in debitore priuati secus. Et ad c. suam, respondetur ſm intentionem Host. ꝙ procedit in clerico, qui non dẽt sic crudeliter exigere sicut laicus, ne videatur hoc facere propter auaritiam, q̃ꝗuis etiam Inn. in d. c. suam. velit idẽ in clerico, ꝙ in laico. & tex. in d. c. suam, habet alios intellectus, de quibus ibi per Doct. & maxime, ꝙ ibi fuerat soluta in termino maior pars sortis. Iō de æquitate non debet exigi pœna pro parte soluta, sed non negatur, ꝙ exigi possit pro parte non soluta. Et similiter nō ob. ꝙ in stipulationib. prætorijs possit purgari incontinenti, q̃n ẽ adiecta dies & pœna de æquitate prætoria. l. & si post tres. si q̃s cau. quia illud procedit solũ in his, quæ pertinent ad litis ordinationẽ. secus in prætorijs, quæ pertinent ad litis decisionem, ſm Bar. & Doc. in dictis locis, per l. si cũ dies. §. fi. cũ seq. & pri. seq. de arb. Sicut ergo prætor in prætorijs quo ad decisoria, & etiam in conuentionalib. nō recedit in hoc iure ciuili, quamuis æquitatẽ sequatur. d. l. qđ si Ephesi. ita ius canonicũ ex æquitate nō dẽt recedere a iure ciuili eo casu, quo non recedit præ

9 tor. Præterea † & prætor & ius canonicum in casib. in quibus permittit moram purgari contra regulas iuris ciuilis, concedit hoc fieri tantummodo incontinenti, & non ex interuallo. d. c. potuit. & d. l. & si post tres. Vnde etiam si in casu nostro potuisset purgari mora, non potuit tamen ex interuallo, & post annũ purgari, sed incōtinẽti. Et q̃n dicatur fieri incōtinẽti, cōmittitur arbitrio iudicis. l. si ita q̃s. §. Scia. de uer. obl. & no. gl. & Doc. in d. l. & si post tres, & qui iudex arbitratur habita cōsideratione loci, & personarum, ſm Doc. ibi, & Bar. in d. l. si insulam, per l. continuus. §. cum ita. de uerb. obl. Et ꝙ post annũ ac ẽt post sex menses non dicatur fieri purgatio incontinẽti, uoluit ẽt expresse gl. Bar. & Doc. in d. l. & si post tres. Postquã. enim gl. dixit, purgari debet mora intra paucos dies, opp. quod immo fieri hoc possit post multos dies & menses, per leg. sancimus. C. de fideiuss. ubi fideiussori de iudicio sisti dantur sex menses ad purgandum moram. respondet, ꝙ illud hẽt locũ in dicto fideiussore, sed l. & si post tres. in principali, qui promisit sistere, quia ſm Bar. quis seipsum facilius sistit, quam aliũ. Et sic volunt, ꝙ principalis non possit purgare morã intra sex mẽses, q̃a ex interuallo, & nō incōtinenti diceretur facta purgatio, ꝙ fideiussori prædicto conceditur, quia in illo uersaꝛ maior difficultas. Et per hæc remanet r̃nsum, ad quædã, quæ allegantur in contrarium. Superest nūc respondere ad alia in quibus tota uis uidetur consistere. Non ob. igitur dũ dr̃, ꝙ uenditio ista, tanquã facta ad mensuram, dicitur esse cōditionalis, s. si mensurabitur. d. l. ꝙ sæpe. in §. in his. de contrahẽ. emp. & per ꝯñs ꝙ emptor pendẽte cōdōne non potuit esse in mora, quia interim nō erat obligatus. l. cedere diẽ. de ver. sign. quia immo fuit pura, ex quo casalia fuerunt vẽdita pro ducatis uiginti millib. quamuis dictum sit, ꝙ sunt octingentorum rubiatorũ, ſm Pau. de Cas. in l. Iulianus. §. si Titius. de act. emp. ubi concludit,

10 † ꝙ aut fit venditio ad mensurã, puta ad rōnem unius ꝓ quolibet iugere, & tunc antequam mensuretur fundus non erit venditio perfecta. d. §. in his. & iste non est casus noster. Aliq̃n vero venditur fundus pro centũ, & dictum fuit esse cẽtum iugerum, sed non fuit dictum ad rationẽ unius pro quolibet iugere, & sic est unum pretium tm̃, prout reperitur factum in casu nostro, & tunc uenditio statim perfecta. Contra hoc tamen vltimum videtur esse tex. in d. l. qđ sæpe. §. pe. & de quo Pau. de Cast. non facit mentionem, dũ ibi dicitur, ꝙ venditis centum metretis uini, uenditio est conditionalis, nec interest, ꝙ ꝓ oĩbus vnũ preciũ sit dictũ, vel in singulas metretas, &c. Sed respōdetur, ꝙ illo casu uenditio facta fuit per verba significantia mẽsurã, & numerũ mensuræ, q̃a uenditæ fuerunt centũ metretæ uini ex doliario, iō dicitur uenditio facta ad mensuram, siue

unum

vnum pretium sit dictum pro oibus.siue in singulas metretas. sed in casu Pau.de Cast.pariter & nro corpus fuit venditū, & pretium fuit vnū,ideo venditio dr pura & perfecta.Et in simili ēt Old.in cons.197.in cōcessione cuiusdā,&c.drīam facit ad aliud propositū,vtrū contrahentes incipiant exprimere conceptum mentis per nomina significantia numerum, vel mensuram.vel per nomina significantia certam speciē,vel corpus certū.& ēt Bal.in rub.C.de contrah.emp.in 22.q.& Doc. in c. ꝑtuas.de don.Nec ob.ꝙ ex partiū cōuētione debeat augeri pretiū,vel minui,si excessum vel diminutio reperiatur eē in mensura expressa, quia vbi sic non fuisset actum, potuisset dubiū oriri,vtrū deberet minui preciū uel augeri,si diminutio vel excessus reperiret in mēsura expressa,per no.ꝑ Old.& alios,ī locis ꝓximē all.Ad tollendū igit hoc dubiū fuit ita conuentū,& nō ad effectū vt venditio eēt cōdōnalis.Præterea ēt si uenditio diceretur facta ad mēsurā,& ꝑꝑ hoc posset dici cōdōnalis, ꝓmissio tñ residui ipsius precij fuit in diem & non sub cōdōne, hoc est,ꝙ solui deberet per totū mensem Septēbris.Adueniente ergo die pendēte cōdōne,id est,ante mensurationē mora cōtrahit,quia potuit agi,ꝙ ēt pendente cōdōne pretium deberet solui,& ita ēt fuit actū.Nec mirū,cū res fuerit añ mensurationē tradita mediāte cōstōe, & ēt actuali apprehensione, & dñium translatū in venditorē.l.dotis fructus.in fi.de iur.do.& l.sub cōdōne. de sol. nō mirū ēt si fuit facta ꝓmissio dicti residui adueniēte dicta die,siue tūc facta fuerit mensurō,siue adhuc nō fuerit facta.Nec pōt dici,ꝙ dicta promissio sit facta sub tacita cōdōne,si mēsurabitur,vel ꝙ dicta cōdō intelligat in illa repetita quia sic ut ex parte emptoris traditio nō fuit suspēsa post mensurationē,ita solutio residui ipsius precij ex veridmili mēte contrahentiū non fuit suspensa in dictū euentū.Et ita est in dubio ꝑsumendū,quia uenditor nō ꝑsumitur volu sse in hoc sibi præiudicare,& eē deterioris cōditionis q̄ emptor.l.cū de indebito de prob.& l.si cū iterū de sol.Non obst.ēt,ꝙ venditor recipiendo partē debiti post morā & pœnā iā commissam dicatur illā

11 remisisse, qa imō ēt† post pœnā iā cōmissam,ꝑ receptionem partis nō intelligitur remissa,sed solū qñ recepit totū,si non sit ꝓtestatus creditor,vt expresse cōcludit Ant.de But. & clarius Abb.in d.c.suā.de penis.Et rō est in promptu,quia quo ad partē non solutam mora non est purgata,sed quo ad illā adhuc durat,iō non tollitur pœna, sed qñ soluitur totū mora purgatur ī totum, ꝓpterea pena remittitur.Nō obst.ēt dū dr, ꝙ saltē dicatur remissa pœna propter ꝓmissionē de computādo quātitatē solutā in pcio facta mensuratione,de qua in dicta schedula,tanquā dicta promissio tēdat ad approbandū,& non ad improbā

12 dū contractū.Quia annullatio† cōtractus,quæ fit in pœnā periurantis,intelligitur si ille,cui pstitū est iuramentū,uoluerit, ꝑ no.per gl.in l.& eleganter.in prin.de dolo.in gl.magna.& in l. iurisgentiū.§.ꝑtor ait.de pac. & l. in causæ.la 2.in prin.de min. vbi vult gl.ꝙ licet dicatur,ꝙ qñ dolus dedit cām contractui bonæ fidei, ꝯtractus sit ipso iure nullus.l.3.§.fi.pro soc.hoc tamē ītelligitur,si deceptus velit & ꝓbatur in le. Iulianus.§.si quis a colludente.de act.emp.quāuis ergo promiserit emptor dictam partē residui computare,facta mensuratione,in precio,si quod debebitur, per hoc tamē nō intelligitur velle in contractū persistere.sed dicitur illū non improbare,nec approbare, & dēt intelligi dicta promissio rebus sic stantib.l.quod Seruius.de condic.ob cau.& c.quemadmodū. de iurei. & sic si venditor aliter non declarauerit uelle recedere a cōtractu, & ita est potius interpretandū,præsertim cū mora non fuerit purgata in totum, sed pro parte tantū, quā ꝙ uideatur uenditor uoluisse renūciare iuri sibi quæsito ex inobseruātia iuramenti.d.l. cum de indebito.& c.cū super.renū.Præterea quāuis ex partis receptione,

13 vel ex dicta ꝓmissione dici posset† mora ꝑterita in totū purgata,& remissa pena iā commissa,adhuc tamē ex alia & noua mora superueniēti emptor incidisset in penas, de quib. in d.l.si q̄s Nā residuū precij promisit soluere per totū mēsem Septēbris, & quæ ꝓmissio diuiditur in duas,& vna cōtinet residuū dari, & altera per totū dictū mēsem dari.l.Celsus.de arbi.Quāuis ergo mora ꝯcta & pœna commissa, quia intra dictū mēsem non soluit,dicatur remissa ex prædicta receptione uel ꝓmissione, non tamē mora,quæ ꝯtracta fuit post dictā solutionē & ꝓmissionē dicitur remissa,vt ꝓbatur ex no.per Bar.in l.1.C.de pac. dū dicit,ꝙ iuri de futuro non cōpetēti ēt spe non ītelligitur renūciatū,quādo verba renūciationis uel pacti sapiūt dispositionē de pñti,all.l.nec nos.C.d capt.& l.j.§.ꝙ ait.2.quo l.& ꝑ ut ad pœnā cōmittēdā ex mora futura non dicitur quis ius ēt in spe habere de præsenti.l.merito.ff.pro soc.ꝙ aū t emptor. post dictā solutionē & promissionē de nouo fuerit in mora,& ꝙ per consequēs inciderit de nouo in pœnā probatur.Nam,vt dictū est,venditio ab initio fuit perfecta & pura,& uenditor ꝓ parte sua perfectè adimpleuit,quia rē uenditā tradidit, & emptor fructus cœpit percipere,& successiue illos percepit, percipiēdo ergo illos post terminū datū ad soluendū,& post solutionē partis,& promissionē emptoris,& sic post remissionē moræ retro contractæ,incidit de nouo in mora, ex quo cessauit in solutione residui,per no.in l.curabit.C.de act.emp.& in l.de diuisione.sol.mat.& si dicatur,quòd ex mora irregulari non obligatur quis ad pœnam legalem,& quæ non fuit promissa,& de qua agitur,ꝭm Soc.in l.de diuisione.per l.cum quidam.§.si pupillo.de usur.iuncta l.in minorū.C.in quib. in integ.resti. &c.

14 Ad hoc respondetur, ꝙ Soc.loquitur in vsura,quæ debetur iure actionis & ex conuentione,committitur ex mora ēt irregulari,ꝭm cū,per no.in l.ait prætor.§.sed hodie.de min.& in l.ad diē.cū gl.fi.interlineari,quā ponderat Cum.de uer.ob.& similiter cōmittitur pœna imposita a testōre,ꝭm Soc.Idē est dicēdū de pœna legali, quæ non debetur iudicis officio, quia dispositio testatoris & legis, regulariter æquiparatur. §. disponat. in auth.de nup.& n⁰.Bar.in l.si quando.§.heres.de leg.2.& ꝓbatur,in d.l.si quis maior. quæ loquitur de pœna tā conuētionali,quā legali,& q̄ cōmittitur ex mora,ꝭm Pau.de Ca. & Ale. ibi.Et quo ad pœnā conuentionalē intelligitur de mora,tā irregulari q̄ regulari, ut dictū est. ergo idē quo ad legalē, quia in dubio fieri dēt æqualis determinatio.l.iā hoc iure.de vul.& pupil.& dicto modo ēt illā.l.si quis maior. inducit Imo.in d.l.si insulam.de ver.obl. ad probandum ꝙ prohibetur purgatio moræ quo ad omnes pœnas,de quibus ibi,per d.l.iā hoc iure. quē etiam refert Alex.in d.l.si quis maior. Et quāuis ad hanc rationē Imo.conetur respondere,tamen sua responsio non cōuenit casui nostro. & ēt dictam responsionē Alex.non tenet, sed impugnat idem Alex.in d.l.iam hoc iure.per illum tex.& in l.in testamento. C.de testa.mili.& tanto magis hoc procedit in pœna imposita a lege propter periurium, ut.s. illa cōmittatur ex mora ēt irregulari.quāuis ēt aliās nō cōmitteretur, sicut videmus, ꝙ licet quis interpellando, & adeundo iudicem non incidat in pœnam legalem, nisi peruenerit ad sententiam.l.alia. C. de his quib.vt indig.& l.qui cum maior.§.accusasse.de bonis liber.pœna tū imposita a lege ex periurio,statim ꝙ adiuit iudicē, cōmittitur.d.l.si q̄s maior.& est speciale in hac pœna,ꝭm Pet.& Ray. in d.§.accusasse.& Alex. in d.l.col.pe. Nec ob.ꝙ si residuū non esset liquidū,& sic ꝙ in illo non potuit mora cōmitti,quia imo residuum quantitatis promissæ,s. viginti milliū ducatorū erat liquidū,licet esset incertum, an esset ex post facto minuēda vel augenda. Tertio principaliter non ob. ꝙ in præfationib.fuerit actum,ꝙ ter mille ducati remaneant apud emptorem donec facta fuerit mensuratio,& q̄. hoc intelligatur repetitum in cōtractu.l.Titia.§.idem respondit.de ver.ob.& l.itē quia.in fi.de pac. quia de tractatu nō constat,nisi per unū testē, qui solus nō ꝓbat.l.vbi numerus.de testi.& l.iurisiurādi. C.eo. alij vero tanquā cōtrarij & varij nihil probant.l.eos.in prin.de fal. & l.qui falsa. de testi.& tanto magis,quia ita est pronunciatū,& declaratum. Nec obst.ꝙ dictum vnius viri notabilis excuset a dolo,& ꝙ nō sit imputandum illi,q credidit uiro fide digno. ꝑ no. ꝑ gl.in l. Titio fundus.de cōd.& demō.& q̄ ad hoc alle.Bal.in l.j §.j. de eo ꝑ quem fac.erit,& ēt Ang.& Ale.ibi,& ꝑ ꝯñs ꝙ dicta pœna non sit cōmissa,& quæ sine dolo nō cōmittit,ꝭm Bal.in l. obseruare.§.ꝓficisci. de offi.procon.& Alex.cōsi.92.in j.volum. quia ex hoc,quòd ille deposuerit tanquam testis ad probandū tractatum & præfationē cōtractus,nō tū ꝓbatur, ꝙ ipsi dixerit emptori fuisse actum & dictum in tractatu.Solū,enim ut testis deponit de eo, quod audiuit a volentib.contrahere in tractatu ipsius contractus,non aūt attestatur,ꝙ illa, q̄ audiuit ab illis in tractatu dixerit ipsi emptori.nec etiam aliter & alio modo probatur hoc dixisse eidem emptori. Præterea ad hoc, ut dicta in præfationibus intelligantur in contractu repetita, oportet,qd̄ contractus fuerit incontinenti sequutus. Et ideo o-

15 portet,ꝙ duo probentur. Primo † ꝙ hoc fuerit dictū in tractatu.

ctatu.Secũdò, ꝙ incontinenti ante cõtractũ, ſm Imo. in le. Titia. §. idem rñdit. de ver. ob. ex mẽte Bar. in l. non ſolũ. §. morte. de ope. noui nũ. & in l. pacta nouiſsima. C. de pac. & ꝑ Imo. in d. l. quoties. §. ſed cu primũ. de hæred. inſtit. & eſt cõis opi. ſm Ale. in l. pacta nouiſsima. Et ſic cũ allegãs repetitionem fundet ſe in tpe, hoc eſt ꝙ incõtinenti cõtractus ſit ſubſequutus, dẽt hoc ꝓbare, per no. in l. eũ actũ. de neg. geſt. & in l. matrẽ. C. de ꝓb. & per Bar. in d. l. nõ ſolũ. §. ſed vt probari. de ope. no. nun. & in 16 continenti† nõ diceretur tractatus præcisè, ſed ex interuallo, qñ fuiſſet factus altera die, ſm Bar. in l. 1. §. qui pñs. de verb. ob. per l. cõtinuus. in prin. eo. ti. & per l. duos. in fin. de duo. reis. Et in his terminis expſsè idem ſentit Bar. in d. l. pacta nouiſsima, vbi dicit, ꝙ dicta in præfationib. intelligũtur repetita in cõtra ctu, qñ ꝓceſſerũt immediate. quod vltimũ verbũ importat, ꝙ ſaltẽ eadẽ die præceſſerit. Et ꝓpterea ſi hoc non ſit probatum, nihil operatur illud, quod fuit dictũ in tractatu. & multo minus ſi ex dictis teſtiũ appareret, ꝙ alia die tractatus præceſsiſſet. Nec ẽt obſtat, ꝙ emptor dicatur elegiſſe agrimenſorẽ, & interpellaſſe venditorẽ, vt aliũ eligeret ſm tenorẽ cõtractus, quia ex quo hoc ipſo pœna erat iá cõmiſſa, & reſolutus erat cõtractus, ñ põt imputari vẽditori, ſi non elegit, imò eligere non debuit, ſi noluit ſtare cõtractui, q̃a eligendo tacitè renunciaſſet iuri ſuo, & diceretur moram & pœnam remiſiſſe, per ea quæ dicta ſunt in præcedentibus. Concluditur ergo, ꝙ eſt declarandũ emptorẽ cecidiſſe ab omni cõmodo contractus, & ꝙ rem emptam & traditam reſtituere tenetur. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Conditio appoſita a lege, vel ſtatuto cenſetur de forma, & eſt ſpecifice obſeruanda, alias diſpoſitio locum non habet, vt in ſtatuto de lucro dotis.*
2 *Domus viri in ſtatuto de lucro dotis capitur pro eius propria, nõ autem ſi ipſe fuerit ad domum vxoris.*
3 *Minor reſtituitur in integrum aduerſus omiſſum conditionis implementum a ſtatuto de lucro dotis requiſitæ, vt cõditio pro impleta habeatur.*
4 *Etiamſi ſit talis conditio, quæ reſtaurari non poſſit.*
5 *Reſtitutio competens minori eſt fauorabilior, quam competens abſenti cauſa reipublicæ.*
6 *Lucrum dotis a ſtatuto deferri dicitur ex cauſa oneroſa propter onera matrimonij.*
7 *Reſtitutio ex clauſula generali competit etiam maiori aduerſus omiſſam traductionem in caſu, de quo hic.*

CONSILIVM CXCIX.

VISO ſtatuto ciuitatis Cremonæ, & oĩbus, quæ in facto proponũtur diligenter inſpectis, prima facie dicendũ videtur, ꝙ maritus iſto caſu præmortua vxore ſine filijs non ſit dotem lucratus, quia ſtatutum vult, ꝙ dos cõſtituta per vxorẽ, vel aliũ eius noĩe, & maritus cum ea matrimoniũ cõtraxerit, & ad domũ eam traduxerit & vxor prædeceſſerit in matrimonio, ipſe maritus lucretur, & lucrari debeat dotẽ prædictã pro filijs ex ipſo matrimonio, ſi extabũt, ſin aũt pro ſe ipſo, quod locum hẽat in muliere & mulieribus primò nubentibus & præcedẽtibus poſt annum a die ꝯcti matrimonij & traductionis ad domum viri. Sin autem intra annum, & filij non extent, tuuc lucretur tantũ dimidiã, &c. In caſu ergo, quo vxor præmoriatur abſq; filijs marito ſtatutũ defert lucrum ſub illis cõdõnibus copulatiue, ſ. ſi mulier primo nupſerit & præmortua ſit poſt annum a die cõtracti matrimonij, & ductionis ad domum uiri, quia illi ablatiui nubentibus, & præmorientibus, abſolute poſiti, reſoluuntur in dictas cõdõnes. l. a teſtatorẽ. de cõd. & dem. & l. euictis agris. de vſur. & quę cõdõnes copulatiuæ iſto caſu nõ ſunt impletæ, ex quo ante annũ a die, quo fuit ad domum uiri vxor ducta, eſt præmortua, & quæ oẽs cõdõnes, quo ad effectũ dicti lucri cõſequendi debuerũt impleri. l. hære. plures. de con. inſt. & quidem in forma ſpe-1 cifica. l. qui hæred. in prin. & l. Mæuius. de cond. & dem. & † q̃a oĩs conditio appoſita a lege vel ſtauto cẽſetur de forma, ſm Bal. in auth. matri & auiæ. quan. mulier tut. off. fungi põt, qua nõ ſeruata, diſpoſitio nõ habet effectum. l. cum hi. §. ſi prætor. de tranſac. & quæ ſimiliter ſpecificè eſt obſeruanda, ut traditur per Bal. & omnes, in l. 1. ff. de lib. & poſth. Et quod ſtatutum deferens marito lucrum dotis, ſi vxor eſt præmortua, ad domum viri ducta, locũ non hẽt, & maritus illud cõſequi nõ poſſet, niſi illã ad domũ ſuã duxerit in ſpecie præſupponit Soc. in conſi. 223. inc. Circa pñtem conſultationem, &c. ubi cõcludit, ꝙ multum refert, ꝙ ſtatutũ loquatur ſimpliciter de uxore ducta, vel de ducta ad domũ viri, quia primo caſu uerba uerificẽtur, ſi matrimoniũ per uerba de preſenti ſit contractũ. c. 1. de ſpon. & c. debitũ. de bigamis. cum alijs per eum all. ſed alio caſu ſecus, ꝑ l. mulierem. de ritu nup. & l. pen. de do. inter uir. & ux. Nec ſufficit, ꝙ ante mortem uxoris per annũ matrimonium contraxerit, & conſumauerit in domo vxoris, & ꝙ ab illo die, & citra, & ẽt prius in eadem domo cum dicta uxore habitauerit, quia ſtatutum requirit ductionem ad domum uiri, Ille aũt genitiuus ſi-2 gnificat dominium. l. 2. §. in locũ. de reli. & ſump. fund. & no. ꝑ Bar. & alios, in rub. de ope. no. nun. & quãuis quãdoq. domus capiatur pro habitatione. l. lex Cor. §. domũ. de iniu. & l. nec in ea. §. 1. de adul. tamẽ in caſu noſtro non põt dici, ꝙ illa domus ẽet habitatio mariti, q̃a in ea recipiebatur & retinebatur ut hoſpes. l. j. §. habitare. de his q̃ deiec. vel effu. & q̃a hẽbat aĩum recedẽdi, per no. per Bar. in d. §. domũ. & q̃a nõ ſuſtinuit oĩa onera matrimonii in tali loco, in quo alimẽta nec uxori nec ẽt ſibi miniſtrauit, & q̃ onera ſtatutũ cõſiderauit. & q̃a ubi ad domũ ſuam vxorẽ duxit, & per annũ ibi ſtetit, oĩa onera maritus ſuſtinere cœpit, & ꝓ quib. onerib. tale lucrum dotis cõcedit, vt no. cõiter in l. ſi donaturus. §. fi. de cõd. ob cau. Et quamuis aliqua onera maritus inceperit ſuſtinere vxore adhuc exiſtente in domo propria, quia tamen oĩa, ut dixi, non ſupportauit, intẽtio ni ſtatuti ſatisfactum non fuit, q̃d ductionẽ ad domũ cum curſu unius anni exigit, ad effectum ut oĩa onera incipiat ſuſtinere, & non quidem per momentum, ſed ad tempus certũ, ſ. vni anni. & alia rõne, ꝙ maritus fuerit ad domũ uxoris, nõ eſt ĩ cõſiderõne quo ad lucrũ, de quo agitur, q̃a de raro cõtingit, ꝙ vxor maritũ ducat ad ſuã domũ & q̃a hoc de raro cõtingit, ad hũc caſũ reſpectũ nõ hẽt lex, nec ſtatutum, ut dicit ꝓpriè glo. in d. l. mulierẽ. de ritu nup. ꝑ l. nõ ad ea. de cõd. & dem. quinimmo ẽt ſi in domo uxoris oĩa onera matrimonii ſuſtinuiſset, adhuc tñ tale lucrũ cõſeq̃ nõ dẽret, q̃a illa cõdõ, ſub qua deferẽ cũ ſit uolũtaria ad actu, q̃a lucrũ deferri potuit, ẽt ſi vxor præmortua fuiſset anteq̃ ad domũ viri duceretur, vel intra annum poſt ductionẽ in forma ſpecifica adimpleri debuit, nec ſatis fuiſſet ꝑ eq̃pollẽs eã adimplere, ſm Bar. in l. Gallus. & §. q̃d ſi tñ. de li. & poſt. Nec ẽt ex hoc ꝙ reficeretur interĩ domus viri, & ꝑ hoc ad illã uxor comode non poterit prius duci, dẽt maritus lucrũ cõſeq̃. q̃a ſeipsũ in hac neceſsitate poſuit. l. ſi fideiuſſor. §. ſi neceſſaria. q̃ ſatiſ. co. & quia aliã domũ inuenire potuit & iõ q̃a ipsũ ꝑ ſteti, quominus ꝯdõ ĩpleret, nihil ꝯſeq̃ dẽt, vt no. in iure ciuili. de cond. & dem. Sed premiſsis non obſtantib. cõtrarium puto uerius. Nã, vt proponitur, iſte maritus erat, & eſt minor, & in domo vxoris matrimoniũ cõtraxit & cõſumauit, & in qua poſt hæc quaſi ꝑ annũ cũ vxore habitauit, & ex ea etiam in dicto loco filiam habuit, & multas expenſas fecit, & onera etiam grauia matrimonij ſuſtinuit. Vñ licet mortua ſit vxor intra annum a die, quo illam traduxit maritus ad domũ ſuã, ex quo tñ mortua eſt poſt annũ a die cõtracti & cõſumati matrimonij, & ſic a die, quo duci potuit & debuit ad domũ mariti, dẽt ille totã dotẽ lucrari ex forma dicti ſtatuti, quia licet nõ fuerit adimpleta oĩs ꝯdõ requiſita a ſtatuto, cum poſt annũ a die quo fuit ducta ad dictã domũ nõ ſit mortua, ſed in-3 tra annũ, põt† tñ maritus, q̃, vt dr̃, eſt minor, petere reſtõnẽ in integrũ aduerſus omiſſũ dictæ cõdõnis implemẽtũ, quæ, vt dixi, debuit & potuit ꝑ eũ impleri, & hoc ad effectum ut habeat pro impleta, & ut totã dotẽ conſequi poſsit & lucrari ex diſpoſitione dicti ſtatuti, ut primo probatur in le. 3. §. & ſi hæres inſtitutus. de mino. vbi dicitur, ꝙ ſi minor inſtitutus ſit ſub cõdõne illa, ſi intra centũ dies fuerit emãcipatus a patre, & negligentia filij non ſit intra illud tẽpus emancipatus, ꝙ reſtituitur in integrũ. Et licet tex. dicat, iſtud eſſe verũ, ſi pater paratus ſit emancipare, debeat adhuc poſt illud tempus cõdõ impleri, illud eſt ex eo, quia emancipatio adhuc poterat ſequi, & ſic implementum conditionis reſtaurari. Sed ſi hoc fieri non potuiſſet, puta quia pater mortuus fuiſset, adhuc reſtitutio minori com-

competeret, licet conditio aliquo modo amplius impleri non posset,& haberetur pro adimpleta ad effectum vt lucrum hæreditatis non amitteret,vt probatur in l.Iulianus.§.fi.ex quib. cauf.ma.quem ibi no.gl.& Bar.ad hoc.ibi.n.erat factum legatum annuum alicui,donec moraretur in Italia ad seruitiū, uel ad fauorem alicuius,vt ibi intelligit Bar.& quia is absfuit causa reipublicæ,restituitur ex clausula gñali, vt conditio habeatur pro adimpleta,& vt legatū annuū præteriti tpis, quod ex defectu conditionis amiserat, consequatur,& tñ illo casu non pōt conditio restaurari,ēt p actū æquipollentem: qm̄ si ille,qui petit legatum,dicat se paratum restaurare tps præteritū quo dēat in Italia morari, hoc facere non poterit,quia cum ex forma testamenti pro futuro tpe debeat consequi nouum legatum annuum donec in Italia morabitur, non posset pro mora in eodem loco consequi duas præstationes,præteritam,s.& futurā: quot.n.sunt anni,tot sunt legata conditionalia.l.si in singulos. de annuis leg. & per ɔ̄ns plures sunt conditiones, quarum singulæ sunt appositæ singulis annuis pstationibus.& ppea morando in futurum in Italia hoc facit pro implemento conditionis sequentium annorum,si illa vult consequi,ideo hoc factum non pt ēt esse implementum conditionis legatorū pteriti tpis: quia singulis prestationibus annuis applicauit testator conditionem singulorum annorum morandi,s.in Italia.& sic ibi pbatur optimè, ꝙ absens ex cā reipublicæ restituitur aduersus conditionē nō impletam, & si † sit talis conditio,q̄ nunc nullo modo restaurari posit vel impleri. Idem ē ergo multo magis dicēdū in minore,q̄ conditionē,sub qua lucrū refertur, adimplere neglexit.Et ita p illū tex.mō pdicto inductū voluit notā. Are.in cōs.67.inci. Diligēter & mature consideratio &c.ver.venio ad quartū &c. Et ex hoc ibi cōcludit,ꝙ puella,quæ a patre fuit priuata hrditate si ante 15. annū nuberet,licet si nubat hæreditate priuetur,tñ poterit restitui in integrū ad effectū vt prima locū non hēat perinde ac si non nupsisset,& ut habeatur p non nupta,quis impossibile sit,ꝙ illud,qđ testōr uoluit restauretur,vel adimpleatur p æquipollēs,p tex. quem dicit esse singularē in d.l.Iulianus.§.fi.qui ſm cū multo magis dēt hr̄e locū in minorē, vt.s. ille possit restitui aduersus omisſū cōdōnis implemētū,quia fauorabilior† est restitutio q̄ cōpetit minori, q̄ illa q̄ cōpetit absenti ex cā reipublicæ, ut pbatur, ſm eū,ex no.in l.fi.de in integ rest.& ibi hoc vult Bal.& vltra eū idē vult gl.in l.necnō.§.qđ eis.ex quib.cau.maio.cū qua trāsit Bal. in l. ʒ̄ctib.in pe.col.C.de nō nu.pec.& quā ēt ad hoc alleg Aret.in l.cū q̄dā.in prin.de acq.hær.ubi facit mētionē de d.cōs.in quo dicit idē renuisse.& p hoc alleg.ēt aliā gl.in l.Papinianus.in §. si cū seq.de inof.test.& licet Ale.ibi post gl.aliter dicere videatur,tñ ipse in le.cū filius.§.in hac.in fi.de ver.obl. vr̄ magis adhærere primæ opi. p qua alleg.ēt pdicta.pro hoc ēt alle. Aret. qđ voluit Bal.in l.pupillorū.C.de repu.hær.vbi dicit,ꝙ si relinquatur hæreditas ecclesiæ sub cōdōne, si intra annū ædificauerit monasteriū,alioquin relictū trāsferatur in aliū, ꝙ ecclesiæ datur restō,si cōdō nō fuit impleta, nisi platus fuerit in dolo:vt q̄a sciuit cōdōnem appositā,& adimplere illā neglexit.Et q̄uis qō formetur in ecclesia, tñ idē vult in minore. & de illo loquuntur iura,q̄ alleg.ſm Aret. & quāuis in plato p̄sumatur dolus dicto casu,si sit maior,vt p̄supponit Bal. in minore tñ secus, in quo p̄sumitur iuris ignorātia potius q̄ dolus, vt no. in l.fi.de iur.& fac.igno.& in auth.de incest.nup.in prin.& prout vult in spem etiam Aret.in d.consi.& quia in casu nostro ēt satis constat,ꝙ non distulit minor dolo cōdōnē implere,sed ex alia cā, videlicet, q̄a sua domus indigebat reparatione, & quia ad reparationē erat intētus,& sine qua nō poterat cōmodè cū vxore eā habitare. Et ad q̄dam,q̄ potuissent in ɔ̄rium allegari, plenè rn̄det Are.in d.consi.vbi concludit, sicut dixi per prædicta,ꝙ potest minor nō impleta conditione restitui,ut pro impleta habeatur, ēt si restaurari & renouari non possit, & non tm̄ vt euitet dānum, sed ēt ut consequatur lucrū.de quo lucro ēt agi dicitur in casu suo vt plenius ibi declarat. Et tanto magis in casu nostro cōcedēda est dicta restō: quia dotē talē a statuto delatā non cōsequitur ex cā lucratiua, sed † ex onerosa,hoc est,p p onera matrimonij,q̄ sustinuit,& quidē grauia ēt anteq̄ uxorem duceret ad domū suā ſm gl.notab. cum qua trāsit ibi Bald.& doc.cōiter in l.fi.donatarius.§.fi. de condi. ob cauf. & Bald. in l. cum multæ. C. de do.ante nupt. & in authē. præterea.C.vn̄ vir & vxo.& pbatur ī l.1.ver. si verò.iūcta gl.in ver. lucro.C.de impo.lucr.desc.lib.10. & ibi not. Ang. & per hæc ad oīa in cōtrariū allegata colligitur rn̄sio clara,q̄a locū posset habere in marito maiore,& cui restō in integrumex aliquo capite non posset cōpetere.Fateor tñ,ꝙ ad expensas, quas recepit vxor in domo sua a patre vel a fratre,maritus, qui vult restitui,tenetur,nec pp̄ter eas restō denegatur,vt est casus ī l.intra utile.in fi. de minorib. Quinimo arbitror, ꝙ etiam in casu † isto maiori non esset deneganda restō ex clausula generali,si qua mihi iusta cā,de qua in l.j.§.fi.ex quib.cau.maio.quia,vt in facto præmittitur,fuit impeditus vxorē ad domum suā ducere pp eius demolitionem & reparationem necessariam, & sine qua salua dignitate sua & sic commode ad eā non poterat uxorē ducere.l.nepos Proculo.ī fi.de ver.sig. Et propterea tale impedimentum dicitur iustum ad cōcedendum dictā restōnem, vt pbatur in l.si ab hostibus.§.fi.cum l.seq.ex q̄b.cauf.ma.ubi dicitur,ꝙ īpedito necessitate rei familiaris datur,ꝙ totum arbitrio pretoris tēperabitur,ut.s.restituat,si non negligētia, sed tēporis angustia fuit impeditus.Et iō marito nō pōt imputari, ꝙ in hac necessitate se posuerit,ex quo aliter,ut dictum est,cōmode non poterat uxorē ducere,neq. ꝙ distulerit domum reparare,quia circa eam intentus fuit, & quia prius etiā ante partem dotis receptam forte nōn potuisset facere impensam,neq. etiam ꝙ aliam domum non conduxerit, ex quo domum uxoris gratis habuit.Et ideo non video quin rationabiliter ex hoc capite posset etiam peti restitutio,& concedi,per prædicta, iūcta.d.l.Iulianus §.fi.ex quibus cau.maior.& multo minus stante tali iusto impedimento debet minori denegari restitutio.Et ita concludo. Laus Deo.

¶Dos promissa a fratre excludente sororem ab hæreditate paterna ex forma statuti intelligitur de bonis paternis,licet soror aliunde sit diues.

SVMMARIVM.

1. *Minor quis probatur ex decreto curatoris,maximè contra eum, qui cum minore contraxit.*
2. *Curator dari non potest ad donandum,quia donare est perdere.*
3. *Dos licet præsumatur in dubio promitti a patre de proprio,secus tamen si promittat computato,&c.*
4. *Dotandi onus transit ad hæredem,& vt auctori tenebatur.*
5. *Ius superueniens auctori prodest,maximè quo ad exceptionem.*
6. *Alienari potest res subiecta fideicommisso ex causa dotis etiam expresse prohibita alienari.*
7. *Dotandi onus pertinet ad filiam, quæ eum fratribus succedit,licet etiam pater promiserit.*

CONSILIVM CC.

PRO decisione eius,de quo quæritur. Primo uidēdum est,de cuius bonis dotata dicatur d.Nicolosia a fratre,& qua intentione. Et prima facie dicēdum videtur,q̄licet simpliciter promiserit libras mille pro dote sororis,nihilo minus uideatur dotē constituisse ēt de bonis sororis, & quatenus ad eam peruenerat ex successione matris,per no.p Bal.in l.fi.C.de dot.promis.vers.sed hic quæritur,&c.vbi quærit, an frater dicatur dotasse sororē aīo donandi,vel animo repetendi.& post argumēta ad partes,concludit,ꝙ dotasse presumitur aīo gerendi negotia sororis,si illa habebat alia bona, ex quib. fratri posset consuli,per l.Nesēnius. de neg.gest. Et istud ēt placet Cy.si frater gerebat negotia sororis,q̄a tunc p̄sumitur ꝙ fecerit tanquā negotiorū gestor,q̄a q̄libet cōiectura ēt leuis excludit cōiecturā tacitæ dōnis.Et ista est cōis opi.ſm Bal.Scdō istud cōfirmat ex no.p Ang.ī d.l.Nesēnius.vbi fortius volūt,ꝙ si pr̄ gerebat negotia filiæ,i dubio dotasse vr̄ de bonis filiæ,& non de propriis p illā legē,& p no.p gl.in d.l.fi.C.de dot.pm.Sed ad min⁹ hoc pcedit ī extraneo dotāte,vt.s.si videat dotē cōstituisse aīo donādi,qn̄ gerebat negotia mulieris dotatæ, sed tanq̄ negotiorū gestor, put vult Rom.& Ale.in l.1.sol. ma. q̄ dn̄t isto casu hr̄e locū. d.l.Nesēni⁹. & dn̄t,ꝙ q̄libet dicit extraneus,q̄ nō hēt p sonā dotatā in pōtate.l.unica.§.extraneū.C.de rei vxor.act. Et ꝙ isto casu frater non dicatur dotasse animo donandi, cōprobatur alia ratione. Nam tempore dotis constitutæ erat minor.

1 not. quod probatur † ex eo, ꝙ sibi ad illũ actum fuit decretus curator, ſm Bal.& Ang.in l.cum te.C.de proba.& maximè cõtra d.Pinum, cum quò minor contraxit, ſm Salic.in l.si maior. C.de in integ.resti.mino.ergo etiam si voluisset donare, nõ potuisset, ẽt cũm decreto iudicis.l.fi.§.fi.C.si min.ma.fac.&c. nec 2 † põt dari curator ad auctorãdũ in donatione, ſm Bal. in l.j.C. si aduer.dona.quia dãdus causa cognita, i.ex iusta causa, q̃ subesse non põt, qñ datur curator ad donandum; quia donare est perdere.l.contra iuris.§.fi.de pac.& l.prohibere.§.planè.quod vi aut clam.Et vltra præmissa, ꝙ frater.d. Nicolosiæ habuerit aĩum dotandi,& dotem constituendi nõ solum de proprio, sed etiam sororis patrimonio, satis constare vr̃ ex instr̃o dotali. in quo promisit libras mille dotis noĩe, hoc acto ꝙ in illis computentur & compensari debeant libræ ducentæ debitæ prædictæ sorori ex causa legati ab alio fratre relicti. Et quia promisit d. Pinus maritus sororis illum nõ inquietare occasione hæreditatis paternę ac maternæ,& dicti alterius fratris. Vnde ex his declaratur, ꝙ intentio fratris constituentis dotem fuit dotare sororem non tantum de suo, sed etiam de illo, quod ad sororem pertinebat ex quacunque causa. qđ probatur ex no.per d. Maria.in c.tuæ.de spon.quẽ refert & sequitur Soc.in d.l.j.sol. ma3 tri.vbi dñt, ꝙ † licèt pater in dubio filiam etiam diuitem dotare præsumatur de proprio,& non de bonis maternis ipsius filiæ, nisi hoc dicat expressè.d.l.fi.C.de dot.promis. si tñ promittat dotem computati omni eo, quod debet filiæ ex dote materna,& ex omni alia causa, tunc filiæ in dotem cõputabitur, qđ ei debetur tanquam ex prædictis verbis dicatur cõstare de animo patris. Vltimò prædicta etiam confirmantur. Nam vbi ille, qui dotem constituit, est debitor mulieris dotatæ, nunquam vr̃ dotem constituere aĩo donandi, sed aĩo compensandi.l.uxorem.§.pater naturalis.de le.3.& ibi no.Bar. qui loquitur in patre naturali, qui ex causa fideicommissi erat debitor filiæ, vnde promittendo dotem pro ea, intelligitur cõpensare voluisse cũ eo, quod filiæ debebat ex dicta causa. Idẽ ergo dicendũ est de isto fratre, q̃ erat debitor sororis occasione legati facti ab alio fratre,& occasione institutionis maternæ factæ de dicta sorore dotata, vt s.dotẽ constituisse p̃sumatur aĩo compensandi cũ eo, in quo ex omni causa erat debitor sororis. Et ex his sequitur, ꝙ mortua dicta sorore dotata instituto marito, ille tanquã hęres vxoris tenetur restituere partẽ hr̃ditatis maternę, in qua vxor fuit instituta & grauata illa restituere, si decesserit sine filiis, retenta legitima & Trebellianica. Et p̃p̃s ꝙ p̃dicto marito agenti ad dotẽ pro parte non soluta obstat exceptio cõpensationis, vel illa exceptio, dolo facis petere, quod restiturus es, & ꝑut continetur in s̃nia superinde lata. Et iõ vr̃, ꝙ sit bene iudicatũ,& malè appellatum. Sed p̃missis non obstãtibus cõtrarium arbitror verius. Et p̃mitto, ꝙ ista.d.Nicolosia, q̃ ab hr̃ditate paterna fuit exclusa ex forma statuti ꝑ superexistẽtiã masculorum, debuit a fratre dotari tanquam ab hærede patris, & de illius patrimonio, ſm Bal.in l.fi.C.de dot.promis.& hoc q̃a 4 † onus dotandi transit ad hr̃dem, ſm Bar.in l.sicut.§. si debitori.qui.mod.pig.vel hyp.solui.& in l.post dotẽ.in 1.q̃õ.sol.mat. & Ray.& Alex.ibi, & Pau. de Cast.in l.si socer.in prin.& in l.si marito.§.si voluntate.eo.ti.& ex hoc colligitur r̃nsio ad vnũ, s. ꝙ iste nõ potuit donare, quia erat minor, quia dr̃ ꝙ frater non donauit; quia obligatus erat tanquam hæres patris,& in necessitatibus nemo liberalis existit.l.rem legatam.de adimẽ.leg.q̃a igitur iste frater tenebatur ad dotandum sororem, non ex persona propria, sed tanquam hæres patris, vt probatur per prædicta, tenetur eodem modo & quemadmodum tenebatur pater; quia ex persona hr̃dis non mutatur condõ obligationis.l.2.§. ex his.de ver.ob.& quia hæres recusare non põt, quod defunctus nõ potuit.l.postulãte.in prin.ad Tre.& l.hr̃dẽ.de reg.iur. Quamuis igit̃.d.Nicolosia haberet aliqua bona ꝓpria ex relicto fr̃is,& ex institutione mr̃is, nihilo minus dotari debuit cõgruè a fratre de bonis pr̃nis, sicut ipse pr̃ fuisset obligatus de ꝓprio dotare filiã ẽt diuitẽ, si viueret.d.l.fi.C. de dot. promis. & no.doc. cõiter, in d.l.1.sol.mat.& in d.l.fi.& Bart. in l.1.§. nec castrense.col.4.ver.quęro, hic q̃rit̃ de his &c.de colla.bon. Et hac r̃one dictus frater in dubio p̃sumitur dotasse sororem in totum de bonis paternis, sicut ẽt pr̃ in dubio filiam diuitem præsumitur dotasse de proprio pr̃imonio.d.l.fi.& ibi dr̃ in fi. ꝙ si ẽt pater dotẽ constituisset de bonis paternis & mr̃nis, ꝙ adhuc de proprio dicto casu intelligitur dos cõstituta. & ibi declaratur, qualiter intelligantur dicta uerba.& ꝙ (vt dixi) pater de propriis bonis,& non de bonis filiæ p̃sumatur dotem constituisse.not.ẽt gl.& doc.in d.l.1.sol.mat.idem ergo dicendũ est de eius hęrede, per prædicta. Et hoc præcipue est verũ, qñ dos constituta a patre vel ab eius hærede, non excedit vires patrimonij paterni, sed est ꝯgrua respectu illius, vt declarat Soci.in d.l.1.& prout verbo fertur dictã dotẽ.d. Nicolosiæ fuisse cõstitutam ſm vires patrimonij paterni. Si ergo de substantia paterna debuit dicta dos cõstitui,& de illa p̃sumitur constituta, vt dixi, ex hoc infertur, ꝙ apud fratrem dotantẽ dicitur tota dos,& hęreditas materna,& ꝙ portio, in qua a matre fuit instituta dicta d. Nicolosia, est in totũ adhuc apud fratrem hæredẽ patris,& p̃ñr sequitur, ꝙ dicto fratri iure fideicommissi ab hærede dictæ d. Nicolosię relicti in testõ matris nihil debet restitui, quia frustra petit, quod intus hẽt. Et ꝙ de bonis maternis dictæ d.Nicolosiæ nõ fuerit dos cõstituta, nec aĩo cõpensandi cum eo, quod sibi debebatur ex dote materna, satis etiam constat.& probatur ex pacto expresso de compensando & cõputãdo in dicta dote id, quod ei debebatur ex titulo legati relicti ab Antonio altero eius fratre, quia qđ de hoc conceditur, de toto alio prohiberi videtur.l.quod Labeo.de compensationib.le.cũ ita legatum.in fi.de cond.& demon.& le. maritus.C.de procu. Nec obst. ꝙ d.Pinus promiserit non inquietare fratrem uxoris etiam in hæreditate matris suæ, quia per hoc non sequitur, ꝙ ex bonis maternis fuerit constituta dos, sed potius dicitur hæreditati prædictæ renunciatum per d.Pinum, ꝑ ꝑ dotẽ constitutam ex substantia patris,& quodãmodo restituta, quantum ad eam pertinet, ante tempus, & antequam purificata fuisset conditio fideicommissi relicti ab eius vxore, prout fieri potest de iure.l.post mortem.C.de fideicom.& not.in leg.sed si ante. ff.ad Treb. Non põt ergo ex hoc capite sibi obijci cõpẽsatio, vel alia similis exceptio, q̃a per dictam renunciationem frater d.Nicolosiæ ea adhuc viuente fideicommissum, quantum ad d.Pinum pertinebat, ante tp̃s & añ diẽ fideicommissi recepit. Et quamuis dictus d.Pinus non haberet tunc facultatem renũtiandi vel restituendi, quia dicta hæreditas sibi non competebat, sed uxori, a qua non hẽbat mandatum sic faciendi, quia tñ postmodum ab vxore est hæres institutus, ius ei superueniens prodest illi cui renunciauit, saltẽ quantum ad exceptionẽ ei q̃rendã, ut ꝓbatur ex plenè no.per Bar.in l.cũ vir.de vsucap. dũ 5 dicit, ꝙ ius superueniens † auctori meo, mihi prodest quantũ ad exceptionem, per l.illicite.de reb.eorum. Sed dato, ꝙ dicta d. Nicolosia fuisset ẽt de bonis maternis ad eã spectantib. dotata nihilo minus bona materna in dotem data non subiacerent restitutioni fideicõmissi, quia aut non poterat aliter dotari congruè, vt quia bona paterna non sufficiebant, & tunc ipsamet potuisset dicta bona materna fideicommisso subiecta in præiudicium fratris fideicommissarij in dotem dare, q̃a ex tali causa 6 põt † res subiecta fideicommisso ad exclusionẽ perpetuã fideicõmissarij alienari, auth.res quæ.& ibi per Bar.& oẽs. C.cõm. de l.ẽt si esset expressè prohibita alienari, ſm Bar.& Doc.cõiter ibi,& in l.filiusfamilias.§.dici.de l.1.cũ conc. de quibus ibi per oẽs mod. multo igitur magis fideicommissario est p̃iudicatum si ipsemet pro sorore dicta bona in dotem dedit dicto casu, q̃a si illo inuito per sororẽ hoc fieri potuit, & ad eius exclusionem fortiùs eo volente,& dotẽ constituente potuit sibi præiudicare. Si vero ſm facultates paternas debuit & obligatus fuit in hac quãtitate sororẽ dotare, iuxta l.si filiæ.de l.3.& quia pars dotis constituta ex bonis mr̃nis ad eius cõmodũ cessit, quia ab onere dotãdi ꝑ illa parte sẽ liberauit, non põt eã ex cã fideicõmissi repetere, q̃a illã in effectu dicit̃ habere, ex quo datio in dotem ad eius cõmodũ cessit. Non obst. ẽt alia in contrariũ allegata. Et primò dũ dicitur ꝙ frater videtur ẽt de bonis sororis dotem pro illa cõstituisse, per no.per Bal.in d.l.fi. C.de dot.ꝓmis.quia loquitur, qñ patrimoniũ inter illum & sororẽ erat ꝓ indiuiso commune,& fundum cõem dedit in dotem, quo casu frater nec ex propria ꝑsona, nec tanquam hæres patris tenebatur ẽt pro parte sororẽ dotare, quia † vbi filia cum fratribus suc7 cedit patris onus dotandi ad illam tantum pertinet, non aũt ad fratres cohæredes, ẽt pro portionibus hæreditarijs.l.1.§. filiã. de colla.dot.imò ibi ẽt ꝓbatur, ꝙ si pater dotem ꝓmisisset, adhuc isto casu dos a patre promissa in totũ ꝑ filiã est p̃standa.& non

non per fratres. Et in hoc ille tex. est mirabilis, ſm Roma. in l. poſt dotem. ſol. mat. Et iſtud ēt ibi tenet Alex. Quia ergo frater voluntariè dotē conſtituit in caſu Bal. vr̄ hoc feciſſe, vt negotiorū geſtor, ſi erat ſolitus gerere negotia ſororis. Et idem in quocunq; extraneo negotiorum geſtore, q. dotauit voluntariè, & de quo loquuntur Doc. in l. 1. ſol. mat. & ſm Doc. ibi, ſecus in patre, ēt ſi negotia filiæ eēt ſolitus gerere, & bona eius adminiſtrare, quia tunc videt de ſuo dotare, per d. l. fi. C. de do. promiſ. & reprobatur Bar. qui in hoc aliter dixit in d. l. Neſſennius. de nego. geſt. Qđ ergo illidñt in patre, idem eſt dicendum de iſto fratre, qui tanquam hęres & ex perſona patris cogebatur ſororē dotare, vt fuit oſtenſum ſuperius, quoniam (ut eſt dictum) ex perſona hæredis non mutatur conditio obligationis, vñ in dubio videtur dotē ꝓmiſiſſe de bonis ſuis, & non de maternis, ſicut dicitur in patre, & tanto magis, quia actū eſt ſolū, ꝙ legatum relictum ab alio fratre computetur in hac dote, & iō de alijs bonis maternis aliter actum eſſe videtur. Nec obſ. ꝙ d. Pinus promiſerit non inquietare, quia ad hoc eſt reſpōſum ſuperius. Non obſ. ēt dum poſtremo dicitur, ꝙ debitor, qui dotat mulierem, hoc feciſſe videtur animo compenſandi. l. vxorē §. pater naturalis, de l. 3. & ibi per Bar. quia ille tex. & Bar. loquutur in patre naturali, qui non tenetur filiam naturalē dotare de iure ciuili. & non haberet locum in patre legitimo & naturali ſm Bar. & Doc. communiter in d. l. 1. ſol. ma. Idem igitur & in hærede patris, ad quem onus dotādi tranſiuit. Quod. n. dicitur in patre, idem habet locum in quolibet alio, qui dotem conſtituere tenetur, puta in auo, & in matre, ſecundum Doc. in d. l. j. & multo magis idem eſt in fratre, quando eſt hæres patris, per prędicta. Ex quibus arbitror concludendum, ꝙ ſit bene appellatum, & male iudicatum. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1. *Statutum loquens in perſonam, non poteſt inhabilitare forenſem quod limitatur. nu. 8.*
2. *Statutum diſponit de iure perſonæ tripliciter & miſtim, ut ibi.*
3. *Et reſpiciens ſolennitatem, & formam contractus quando comprehendat forenſem.*
4. *Et derogans priuilegio a ſuperiore conceſſo non ualet. quod declaratur nu. 12.*
5. *Statuti vna pars declarat aliam.*
6. *Statutum, quod nullus notarius poſſit eſſe rogatus de inſtrumento, niſi collegiatus & matriculatus, etiam ad notarium forenſem porrigitur.*
7. *Et prohibens actum fieri ſub pœna, ligat forenſem, quia annullatio eſt in rem, nu. 11.*
9. *Prohibito cōſequenti, ſequitur prohibitio neceſſarij antecedētis.*
10. *Verba imperſonaliter concepta in dubio intelliguntur de eo, ad quem actus pertinet.*
13. *Derogatio generalis ſtatutorum non porrigitur ad confirmatum a ſuperiore, nec ubi duplex obſtaculum concurrit.*
14. *Iuramentum non probatur per inſtrumētum, quod ex forma ſtatuti annullatur.*

CONSILIVM CCI.

PROPONITVR in facto, ꝙ de inſtrumento rogatus fuit forenſis notarius in ciuitate Mantuæ, in qua ſtatutum reperitur, quod nullus notarius, qui non fuerit ꝑ collegium deputatus, aſſumptus, & approbatus, & deſcriptus in collegio & matricula notariorū poſſit, nec valeat actū notariatus exercere, neq; actum aliquem conficere, ſub pœna, &c. cum decreto annullatiuo ſcripturarum. Vnde quæritur, an inſtrumentum, de quo fuit rogatus notarius forenſis loco ſubiecto prædicto ſtatuto, valeat, & velut publicum probet. Et uidetur dicendum prima facie ꝙ non, quia ſtatutum [1] † prædictum loquitur in perſonam, & illam inhabilitat, ideo forenſem inhabilitare non potuit, ſecundum Bar. in l. cunctos populos. C. de ſum. tri. in 3. q. prin. verſi. ſed circa hoc dubitatur. per l. 1. in fi. de tu. & cura. dat. ab his. & l. ēt. cum ibi no. de tute. alleg. etiam Spec. in tit. de ſen. §. qualiter. ver. itē pone quidam, &c. & idem etiam tenet Bal. ibi. & Ant. de But. & Abb. in c. quòd clericis. de foro compe. & Pet. de Ancha. in c. canonum ſtatuta. de conſtit. & in regula, ea quæ. de regu. iur. in 6. & eſt communis opi. Nec obſtare videtur, ꝙ perſona ſimpliciter non inhabilitetur, ſed ſub conditione, hoc eſt, ſi certa forma, de qua in dicto ſtatuto, non ſeruetur, quia eſt acceſſoria perſonæ, & principaliter diſponitur reſpectu perſonæ, ideo adhibitio dictæ formæ non curatur, & in propoſito non conſideratur. Et ita in terminis videtur velle Bald. in d. l. cunctos populos. in lect. verſi. iſtis præmiſſis, &c. vbi [2] † dicit, quòd ſtatutum de iure perſonę poteſt diſponere tripliciter. Primò habilitando inhabiles. Secundo inhabilitando inhabiles. Tertiò habilitando ſeruata certa forma, & inhabilitādo ea ceſſante, vt ꝙ mulier nō poſſit ꝯtrahere ſine cōſenſu conſanguineorum, vel ꝙ notarij non poſſint conficere inſtrumenta, niſi ſint approbati in collegio notariorum. Et demum concludit Bal. ꝙ non poſſit ſtatutum habilitare, vel inhabilitare forēſem ſimpliciter. Et idem dicit, ſi miſtim diſponit de iure formæ, & de iure perſonæ principaliter. nā ex quo in principali, idest, in iure perſonę, nō poteſt ſtatui, quia hoc caſu forma nihil operatur, quia hoc caſu forma eſt acceſſoria perſonæ, & diſponitur reſpectu perſonæ. Et ad hoc adaptantur exēpla Bald. de quibus ſupra in tertio caſu, ſ. quando ſtatutū uult, ꝙ mulier contrahere non poſſit ſine cōſenſu propinquorum, & ꝙ notarij non poſſint conficere inſtrumenta, niſi ſint approbati in collegio notariorum. Vnde cum verba ſtatuti dictis caſibus & pariter in noſtro, ſint in perſonam, & principaliter de iure perſonæ diſponant, non poteſt ſtatutum forenſem notarium inhabilitare, nec forma, quæ venit dictis caſibus acceſſorie, eſt in conſideratione. Si vero ſtatutum diceret, quod inſtrumentum non ualeat, niſi de eo fuerit rogatus notarius approbatus in collegio, & matriculatus, & tunc dici poſſet, quod ſtatutum principaliter diſponeret de iure formæ, quia dicto caſu loquitur in rem. & ſic ꝙ ſtatutum loci, in quo inſtrumentū eſſet confectum, deberet attendi. l. ſi fundus. de euic. & per Bar. & Doc. in d. l. cunctos populos. Et prædicta differentia probatur expreſſe ex no. per Bal. ibi in repe. & circa. 12. col. ver. mihi vr̄, &c. vbi demum concludit, ꝙ ſi ſtatutum dicat, ꝙ minor cōtrahere non poſſit ſine decreto iudicis, ſtatutū hoc reſpicit ad inhabilitatem perſonæ. & ſic dēt attendi locus perſonæ, & non cōtractus, & per ꝯñs ſub ſtatuto nō cōprehenditur minor contrahēs in loco. Et per hoc dicit Bal. habemus tertiū membrū. ſ. qñ concurrit conſideratio ſolennitatis, & ꝑſonæ inhabilitas ſimul, vt perſonæ inhabilitas præponderet. Item infero, dicit etiā Bal. ad exemplū, ꝙ contractus nō fiat ſine ſex teſtibus, vt inſpiciamus locum ipſius actus, & celebrati contractus, quia hic agimus de ſolennitate, quæ non reſpicit perſonam, ſed actum ipſum, quod hoc modo cognoſcitur, quia non ſolennizat perſonam, nec in eam quicquam ſupplet, vel imprimit numerus teſtium. ita inquit Bald. in loco prætalleg. Et propterea ex verbis ſuis clarè colligitur, & ꝙ forma non eſt in conſideratione, q̄a illa reſpicit perſonā, & non actū, & ipſam perſonā notarij ſolennizat, & in eam ſupplet, & imprimit, & ideo perſona præponderat, & dr̄ perſona per ſtatutum inhabilitari. Et iſtud etiam vult Caccialup. in d. l. cunctos populos, char. 16. in pe. & vlti. col. ubi refert quoſdam Mod. dicere, ꝙ quando [3] † ſtatutū reſpicit ſolennitatem, & formam contractus, ita demum comprehendit forenſem ibi contrahentem, qñ ſtatutum dat formam cōtractui ſolennizando actū, & ſic qñ loquitur in rē, vt quia ſtatutum dicat, ꝙ in contractib. mulierū vel minorum interueniat præſentia iudicis, aut cōſenſus propinquorum, quia tunc principaliter inhabilitat actum nō ſeruata ſolennitate, & dat formam actui, licet hoc faciat rōne perſonæ, quæ perſona nō attēditur, quia in ſtatuto conſideratur ſecundariò, & iſto caſu loquit ibi Bar. qui alleg. l. 2. qui teſta. face. poſ. & quod not. Bal. in leg. fin. de iuriſdi. omn. iud. in repe. qui uult, quòd in caſu prædicto habeat locum ſtatutum in forenſi minore contrahente in loco ſtatuti. Secus autem dicunt, quando ſtatutum dat formam inhabilitando perſonam. Exemplum, ſi ſtatutum dicat, ꝙ nullus minor, uel filiusfamiliâs contrahere poſſit ſine tali ſolennitate, quia tunc ſtatutum, ꝙ in perſonam loquitur, intendit principaliter inhabilitare perſonam, ceſſante dicta ſolennitate, propterea non attenditur locus contractus, ſed perſonæ inhabilitas. Aut in præcedenti caſu, in quo ſtatutum loquitur in rem, principaliter, & directò inualidatur contractus, & ſe-

secundaria persona, unde tunc locus est in consideratione, & respectu forensis. Et eandem differentiam ét facit & latius ꝓsequit idem Cacialup. in ea. l. 17. cha. col. vlt. & seq. Et confirmatur prædicta conclusio alia ratione. Nam ꝙ instrumentis notarij credatur, istud est ei concessum specialiter & in priuilegium, ẜm Bar. in d. l. cunctos populos. in prin. 7. q. prin. & idem dicit ibi Bal. Si ergo notarius forensis fuit creatus a principe, vel ab habente authoritatem ab illo, poterat per totum Romanum Imperium instrumenta cõficere, hoc ergo priuilegium a superiore concessum nõ potuit ꝑ statutum inferioris tolli uel restringi, ẜm Bal. in d. l. cunctos populos. in repe. in 2. char. ubi 4 dicit † ꝙ nõ ualet statutum in derogationẽ priuilegij a superiore cõcessi, cum de priuilegio nemo possit iudicare, nisi concedens, ut extra de iud. c. cum uenissent. & Caccialup. ibi in pen. col. dicit, hoc esse no. q̃a q̃nq. fiunt statuta derogantia priuilegijs cõcessis comitib. Palatinis a Cæsare. Et idẽ vult Bal. in ea. repe. in 4. char. ver. sed quid si vetat, &c. dicẽs ꝙ priuilegium, qđ habet a superiore, statutum nõ põt adimere. Et ꝑ pdicta videt, ꝙ ẽt non obst. aliud statutum sub rub. de secun. nota. &c. quo cauetur, ꝙ vnus sequens notarius apponatur in quolibet instrumento obligationis, &c. & aliàs ei fides non adhibeatur, & loqui videt ẽt hoc statutum in personã, ut patet ex seq. uer. vbi dr̃, ꝙ quilibet notarius, qui extitit rogatus de quolibet instrumento, teneatur facere subscribere eius instrumẽto, vel imbreuiaturæ dictum secũdum notarium, q̃ adhibitus fuerit, sub 5 pœna librarum decẽ, &c. ex † qua parte statuti, quæ sonat in ꝑsonã, declaratur principiũ eiusdẽ statuti. l. utrum. de pet. hær. & ibi no. Ang. & facit. l. qui filiabus. ĩ prin. & l. si seruus plurium. ff. de le. j. ex quo sequitur, ꝙ non comprehendit notarium forensem, & ꝙ illum inhabilitare nõ potuit, per ea quæ superius dicta sunt. Et quia ille hẽt in priuilegium ꝙ instrumentis suis credatur, in quibus ipse solus subscribit, & de quo solus rogatur, ergo huic priuilegio non potuit, ꝑ statutum derogari, ut paulo ante dixi. Sed premissis non obs. cõtrariũ uidetur uerius. Et ꝙ prædictũ statutũ, de quo primo loco est dictũ, uidelicet 6 ꝙ nullus† notarius possit de instrumento esse rogatus, nisi sit in collegio receptus & approbatus, & in matricula descriptus, porrigatur ẽt ad notarium forensem, & ꝙ in illo habeat locũ, consuluerunt quidam Doctores Florentini, quorum consilia reperiuntur inserta inter consilia Cornei nu. 164. cum sequen. in tertio vol. Nam ẜm primũ. D. cõsultorem, isto casu non inhabilitatur persona disponentis, sed ꝑsona notarij, quæ non adhibetur ad disponẽdũ, sed ad solennizandum circa actum ab alio dispositũ, prout Bar. ẽt dicere in d. le. cunctos populos. in prin. 7. & etiam infra in ead. quæst. versi. sed insurgit forte dubiũ, &c. Et ꝑ hoc infertur, ꝙ debet attendi locus, in quo notarius fuit rogatus, sicut ille locus quo ad alias solennitates dẽt attendi. l. 2. ff. quemadmo. test. aperian. & de intentione Bar. ĩ locis proxime allegatis hoc videtur. Et per hæc ẽt r̃ndet ad cõtraria, s. ꝙ locũ habent q̃n statutũ inhabilitat personã disponẽtis. Et quãuis vltimo consultori, qui forte fuit Corneus, nõ uideatur hmõdi responsio placere, quę ẽt videtur esse contra Bal. in terminis in d. l. in lect. quem superius retuli, & quem non allegat Corn. nihilo minus vera videtur dicta consideratio, quia persona notarij dicto mõ solennizata per statutum, hẽt se tanquam forma ad actũ ab alio dispositum, cum notarius non disponat, ut ẽt dicit Bar. iõ nõ est curãdũ ꝙ de illo statutũ loquatur ĩ personã, q̃a loqui dr̃ de forma, & nõ de ꝑsona, cũ ẽt eius ꝑsona sit de forma, & consideratur vt forma, & nõ simpliciter vt persona. Et aliter ẽt Corneus respondet, dicens ꝙ istud statutum nõ ꝓcedit solũ inhabilitando ꝑsonã, sed ꝓhibẽdo actũ 7 fieri sub pœna, quo casu, ẜm eũ, oẽs concordant † ꝙ statutum ꝓhibens actum fieri, puta portare arma, extrahere bladum de territorio, vel alium actum, ligat forensem, licet ratione ignorantiæ forensis quandoque excusetur a pœna, ut not. Bart. & Bald. in d. l. cunctos populos. Reperio etiam quod Soci. prædictis consilijs se subscripsit, & eius consilium est impressum inter consilia dom. Mariani nu. 97. incip. Abunde & subtiliter &c. Et in primis pro contraria parte allegat Bald. in d. l. cũctos populos. in lectura, qui, vt dixi, videtur dicere, ꝙ statutum hoc locum habere non possit in notario forense, tanquam in personam principaliter dicatur loqui. dicens etiam Soc. ꝙ ista decisio turbauit spiritum suum, sed tamen postmodum determinat contrarium, primo per no. ꝑ Bal. in ea. l. in repeti. in 3. cha. ver. tertio quando statutum vetat, &c. vbi dicit, ꝙ aliquando statutum vetat, & hoc põt esse cum quadam modificatione, vt ꝙ pater non possit testari inter liberos. nisi coram sex testib. & tunc habebit locum in forense, per d. leg. 2. quemadmo. testa. apc. aliquando autem vetat præcise, ut quod minor. 20. annis non possit testari, vel quod uir non possit relinquere uxor, uel quod filiusfamilias non possit hæres institui, & tunc forensem non comprehendit. Quia ergo isto casu statutum præcisè nõ inhabilitat notariũ, sed cũ quadã modificatione, videlicet q̃n nõ est in collegio receptus, & nõ est in matricula descriptus, iõ statutũ ad forensem porrigit. Et q̃uis ista r̃nsio videatur esse ꝯ no. ꝑ eũdẽ Bal. in d. l. circa. 12. col. ver. mihi vr̃. in lectura eiusdẽ & contra no. per Caccialu. ibidẽ, quos superius retuli, 8 nihilo minus uerius esse videtur, ꝙ ubi † statutũ nõ inhabilitat precisè, & simpliciter, sed in defectũ formæ non seruatæ, ꝙ forẽsis sub statuto cõprehendatur, ẽt si uerba in personã sint cõcepta, vt ẽt ꝓbatur ex no. ꝑ Bal. ĩ fi. in repe. de iurisom. iud. qui, ꝓut eũ refert, & intelligit Are. ĩ cõs. 54. In cã magistri Blusij. vult, ꝙ si ex forma statuti minor non possit cõtrahere sine certa solennitate, tũc minor forensis contrahens in loco tenebitur seruare illam solennitatẽ, licet, ẜm Aret. statutum absolutè inhabilitans personam nõ cõprehendat forensem, vt uult Bart. & Bald. in d. l. cunctos populos. statutum tamen prędictum bene respicit forensem, quia ẜm Bal. in d. l. fi. sicut respectu formæ, quæ dat esse contractui, uel solennitati, debet attendi locus, ubi contrahitur, & non locus unde quis est, ita respectu formę, vel solennitatis, sine qua persona ad contrahendum non habilitatur, & cum qua habilitatur, & cum Bal. transit etiã Pet. de Anch. in c. canonum statuta. in 12. q. prin. uer. quid dices de obligatione personali, &c. Pari modo ergo & in casu nostro debet attendi locus celebrati instrumenti, quia non minus in casu prædicto loquitur statutum in personam, quam in casu nostro, sed quia utroque casu statutum respicit solennitatem, & formam, cum qua & sine qua habilitatur persona, & inhabilitatur ad actum, debet respici locus, ubi actus geritur, & sub statuto forensis comprehenditur. Et istud etiam, ut dixi, uult Are. in d. consi. per no. per Bal. in dicto loco. Et similiter uult Aret. in eo. consi. ꝙ si statutum uelit, ꝙ nulla mulier possit obligari, sine consensu uiri, ꝙ statutum illud non habebit locum in muliere subdita contrahente extra territorium, quia, ẜm eum, statutum tale non inhabilitat simpliciter mulierem, sed uult, ꝙ in contrahendo utatur certa solennitate, & forma, per no. per Bar. in d. l. cunctos populos. in 6. q. prin. uer. circa primum, &c. ubi, secundum eum, uult ꝙ quando statutum non est prohibitorium absolutè, sed ratione certæ solennitatis requisitæ, tunc dispositio talis statuti non extenditur extra territorium, quia quo ad solennitatem seruandam inspicitur locus contractus, & non unde est persona contrahens. l. si fundus, de euic. & l. 1. C. de emãcip. libe. & ideo secundum Barto. si statutum disponit ꝙ non possit fieri testamentum, vel instrumentum, nisi coram duobus notarijs, talis dispositio non habebit locum in eo, qui alibi testatur, & tamen negari non potest, dicit Aret. quin in illo exẽplo inhabilitetur persona testantis, nisi obseruet certum modum. Sicut ergo quando statutum inhabilitatis personam ex defectu formæ non ligat subditum facientem actum extra territoriũ ea ratione, quia in solennitatibus semper inspicitur locus, ubi res agitur. d. l. si fundus. & d. l. 2. ff. quemad. test. aper. eadem ratione includit forensem facientem actum in loco statuti, arguendo de loco non subdito ad personam non subditã, quod valet, vbi est eadem ratio. l. 1. §. Of filius. iuncta. l. 2. ne quis eum. Et ꝙ prædicta etiam procedant a pari, vult esset Aret. expressè in d. consi. per not. per Bar. in d. loco iunctis no. per Bald. in d. l. fi. Et istud omnino puto esse de intentione Bar. quia quando loquitur de statuto inhabilitante, vel habilitante personam, semper ponit exempla, quando statutum simpliciter, & absolutè habilitat, vel inhabilitat, puta quod minor. 25. annis non possit testari, vel vir non possit legare uxori, aut quod filia non succedat patri, vt per eum in d. 6. q. & in 3. quæst. ver. sed circa hæc dubitatur, &c. in fine, & in princip. ubi ponit, quando dicatur personam habilitare, vnde sentit, quod de habilitate, uel inhabilitate personæ agi non dicatur, quando forma etiam circa personam introducitur. Et hoc est rationabile, quia dicta forma principaliter

cipaliter

cipaliter introducitur ad solennizandum actũ,vel contractum, vt in prædictis exemplis.Et iõ ẽt si verba sint in personam,nõ debet attendi,ad quem verba dirigantur,arg.l. fidei commissa. §.interdum.de lega.3.& l.cum pater.§.donationis. in fi.de leg. 2.Et quia non minus statutum dr̃ inhabilitare personam, qñ introducit solennitatem,& in rem loquitur,puta si dicat,ꝙ cõtractus minoris non valeat sine certa solennitate; vel ꝙ in instrumento adhibeantur duo notarij, vel ꝙ instr̃m non valeat, nisi de illo sit rogatus notarius matriculatus,quàm si diceret,ꝙ minor contrahere non possit sine dicta solennitate,vel ꝙ vnus solus notarius, vel non matriculatus de instr̃o non possit esse rogatus,qm̃ etiam primo casu prohibitio in rem in consequẽ-

9 tiam prohibet personam,& quia ad † prohibitionẽ consequẽtis sequitur prohibitio antecedentis necessarii, prout ẽt cõiter dicunt doc.in casu simili,in c.cũ contingat.de iureiur.& Raph. & Pau.de Cast.in l.si quis pro eo.de fideiuss. dum reprehendũt Bar.ibi in 5.membro, qui faciebat differentiam ad alium effectum inter statutum prohibens minorem contrahere sine certa solennitate,qñ loquitur in personam,& qñ loquitur in rem, vt quia annullat contractum minoris factum sine dicta solennitate,quia,secundum prædictos,& Sali.in auth. sacramenta puberum.C.si aduer.ven.talis differentia est verbalis,& inter vnũ modũ prohibendi, & alterum in effectu non est dr̃ia, s̃m eos, per prædicta. Præterea vbi etiam in proposito prædicta differentia fieri deberet,tñ statutum sub rubr.de secũdo notario,nõ loquitur in personam,sed potius in rem, dum dr̃ in sui principio ꝙ vnus sequens notarius apponatur in quolibet instrumẽ to obligationis &c.quæ verba non sunt concepta personaliter,

10 sed impersonaliter,quia non dr̃ a quo adhiberi debeat. † vnde in dubio intelligi debet, ꝙ adhibeatur a contrahentibus, quia ad illos pertinet notarios adhibere, & illos rogare, & aliàs instrumenta non possunt conficere,per ea quæ habẽtur in §. nos autem.in auth.de tabellio.& per Bar. in l.sciendum.circa fi.de verb.obl.vbi etiam dicit,ꝙ si notarius dicat,rogatus, & non dicat a quo,& in dubio intelligitur rogatus ab illo,ad quem pertinet actus,per l.stipulatio ista.§.si quis ista.de uerb.oblig. Idẽ ergo est dicendum in casu nr̃o, ut s.statutum dicens, ꝙ notarius adhibeatur &c.dicatur velle, ꝙ adhibeatur a parte,& ab illo cuius interest. Et sic quò ad notarium in rem loquitur & nõ in personam. Et dr̃ alius notarius adhiberi pro solennitate, iõ qñ forensis rogatur, dẽt adhiberi alius notarius, quia quò ad istam solennitatem debet attendi locus, in quò actus geritur, vt vult in terminis Bart. in d. l. cunctos populos. in prin. 6. q. prin.qui propriè loquitur,qñ statutum requirit in instr̃o adhiberi duos notarios,& vult,ꝙ locus contractus attẽdatur,quia de obseruantia formæ agitur. Nec obst. ꝙ statutum inferius loquatur in personam,dum vult,ꝙ quilibet notarius,qui extiterit rogatus de quolibet instrumento, teneatur facere subscribere eius instrumẽto,vel imbreuiaturæ dictum s̃m notarium, qui adhibitus fuerit, sub pœna &c.quia statutum in hac parte loquitur de alio actu diuerso ab illo,de quo in principio statuti fit mentio. ibi enim de actu adhibitionis notarii dr̃, quæ ad partem pertinet,vt dixi, & postquam est adhibitus, uult statutum inferius,ꝙ se subscribat instrumento vel imbreuiaturæ.& istæ actus subscribendi pertinet ad curam,& ad officium primi notarii, ideo quantum ad istum actum in personam loquitur statutum,& de hoc non curatur, quia satis est quantum ad annullationem instrumenti, ꝙ alius notarius nõ sit adhibitus, vt patet ex principio statuti, cuius verba quò ad hoc, ut dixi,non sunt concepta in personam dicti primi notarij. Quia ergo ista est solennitas ad actum, debet attendi locus, in quò fit instrumentum, & per contrahens etiam si de instrumento notarius forensis fuit rogatus,debet solennitas ista seruari,& aliàs fidem non facit instrumentum. Et tanto magis in rem hoc respectu loquitur statutum,ex quo ex defectu istius formæ annullat in-

11 strumentum, quia ergo talis † annualatio est in rem.habet locum instrumenti confectio a quocunque. Et hac ratione dicendum est, ꝙ etiam præcedens statutum dicatur esse in rem, inquantum annullat actum,& propter hoc comprehendat notarium forensem, quamuis in prima parte statuti verba videantur concepta in personam notarii, prout etiam vult Soc.in d. consilio.vbi circa primum statutum prohibens notarium non matricularũ conficere instrumentũ, considerat dictã annullationẽ actus,quæ inducitur ꝑ statutũ. Et hoc respectu concludit,ꝙ locũ habeat in notario ẽt forensi, vt ibi per eum latius. Et per prædicta quasi ad oĩa,quæ allegantur in contrariũ,colligitur responsio clara.Non obstat ẽt, ꝙ per statutum non pos

12 sit † adimi priuilegium a superiori concessum, quia istud posset habere locũ,quando priuilegium præcederet,& statutũ sequeretur,quo casu habet locum ratio Baldi.Sed quando statutum præcedit,& sequitur priuilegium,vt in casu nostro, tunc per priuilegiũ sequens non intelligitur derogatum statuto.ca. 1.de constitutionib. in 6.Et si sic statutum præualet,non quidẽ ex potestate statuentiũ,sed ex defectu intentionis cõcedentis priuilegiũ, qui non præsumitur voluisse derogare statuto, de quo non fuit facta mentio,& qđ præsumitur ignorasse.d.c. j.Et maximè hoc habet locũ,q̃do statutũ est cõfirmatum a su-

13 periore, q̃a † ẽt tunc generalis derogatio statutorum ad illud non porrigitur,s̃m glossam in clementina,dudum.de sepul. & Alex.in l.1.in fine principij,ad legẽ Falcidiam. Et quæ clausula derogatoria ẽt in casu nostro nihil operaretur,quia concurrit duplex prohibitio ad annullationem instrumenti, seu duplex impedimentum,s.quia notarius non est matriculatus, & quia non subscripsit secundus notarius. Vnde propter duplex obstaculum, de quo non fit facta mentio,non haberet effectum generalis statutorum derogatio, argumento glossæ in dicta clementina,& in capitu. cum non deceat. de electionibus in 6.& facit textus in §.sanctissimas.in auth.de alienan. & em phyteusi.vbi habetur,ꝙ fortior est,& plus operatur duplex ꝓhibitio,q̃ simplex.& no.glo.in cap.verum.de condi.apposi.& probatur in leg.2.C.de vsucapi. pro emptore, s̃m intellectum Bar.in l.filiusfamiliàs §.diui.de l.j.cum concordantib. de quibus ibi per Imo.& Alex.& difficilius ẽt tollitur duplex prohibitio & impedimẽtum,s̃m gl.in c.licet.de iureiu.in 6.Postemo non obstat,ꝙ in contractu,vel in instrumento iuramentum sit appositum,& ꝙ ad actum iuratum statutum non porrigatur, argumento notariorum per glossam in d. c.cum non deceat,de electionibus in 6.Qgia illud,quod ibi dicitur.est verũ,quando

14 de iuramento constat. Sed in casu nostro † per instrumentum non probatur iuramentum,sicut nec alia in instrumento contenta,quia huiusmodi scriptura non est publica,sed priuata, & a priuato facta stantibus dictis statutis annullantibus instrumenta,de quibus notarius matriculatus,& approbatus nõ fuit rogatus,& quib.secundus notarius se non subscripsit. Et ita ĩ terminis decidit Abbas in ca. cum contingat. de iureiurãdo. col.penul.ver.sextus casus.dicens ꝙ si statutum velit,quod instrumentum non probet,nisi de eo fuerint rogati duo notarij quod si unus tantum,de illo sit rogatus,instrumentum non facit fidem,quia sicut non probat contractum,ita nec iuramentum per l.fin.C.de non numerata pecun. Et idem tenet etiam Cornelius in sua subscriptione preallegata,& Soci. d.consi.de quo supra est facta mentio, ubi hoc latius prosequitur, & ad hoc etiam allegat not.per Bal.in d.ca.cum contingat. & in repetitio.leg.2.de iureiuran.& ibi rationem assignat,quæ uideri potest.Et propterea concludit, ꝙ fidem non faciat instrumentum, de quo agitur. Laus Deo.

Immunitas quibus & per quos concedi posit.

SVMMARIVM.

1 *Libertas alicui concessa eidem auferri dicitur,si contra eandem aliquid facere cogatur.*
2 *Priuilegium quibus notis ac descendentes eorum, quibus concessum est,spectare cognoscatur.*
3 *Relatio est talis naturæ,ut præcedentia cum suis qualitatib. referat.*
4 *Dummodo,dictio hæc conditionem quandam includere dicitur, & necessariò requirit existere,id,cui adijcitur.*
5 *Habitatio cum libera esse debeat, astringi nullus potest ad habitandum alicubi,nisi sub conditione.*
6 *Ciuitatis liberæ maxime interest,ut liberis hominibus repleatur tum ob aliud,tum ut onera facilius a plurimis sustineantur.*
7 *Ciues non nati,sed creati ex priuilegio an teneantur ad onera ciuibus ueris communia.*
8 *Consuetudo magnopere attendi debet in oneribus imponendis.*

CONSILIVM CCII.

VIDETVR, quod istis ciuibus ex priuilegio competat immunitas, quæ alijs ciuibus originarijs & incolis cōpetit, per no. per Bar. in le. maritus. §. legis de adulter. Nec obstare vr, quod sint ciues creati, ipsis tn̄ de Ferris venientibus, & dummodo veniāt ad standum, & habitandum, & stēt & habitent in dicta ciuitate Regij, quia † prædicti ad hoc astringi non potuerunt, quia per hoc ius libertatis infringitur, & libertas aufertur, vt vr̄ esse casus in l. Titio centum. §. 2. de cond. & demon. vbi habetur, si alicui relinquatur ita vt in tali ciuitate domilium habeat, quod onus reijcitur, quia ex illo libertas restringitur. Sed istis non obstantibus cōtrarium arbitror verius, & quod male fuerit iudicatum. Et præmitto, quod priuilegium ciuitatis fuit concessum nominatis in dicto priuilegio, & corū filijs, & descentib. in perpetuum. Et deinde apponitur illa clausula, videlicet, † ipsis tamen de Ferris venientib. & dummodo veniāt, q̄ refertur ad oēs personas superius, & in pcedentib. nominatas specialiter, & generaliter, & quib. dictū priuilegium fuit concessum, & sic non solum ad nominatos proprio noīe, sed ēt ad eorum filios, & descendentes, quia natura relationis sic operatur, vt probatur ex no. per Bar. in l. si quis seruum. §. fi. de l. 2. dū dicit † quod natura dictionis relatiuæ est, quod fiat relatio pcedentium cum oīb. suis qualitatib. p l. si a filio. §. testator. cum seq. de alimen. & ciba. le. & idem vult Bar. in l. 1. §. fi. si fami. furt. fecisſ. dica. & in l. 1. de receptatorib. & in l. sanctio legū. de pœnis. Et propterea p̄dicti facti sunt ciues, & sic ēt filij, & descendentes ipsis venientib. hoc est, si ipsi veniant, & dummodo veniant ad habitādum, &c. Et per p̄ns sub conditione, quæ resultat ex illis ablatiuis, uidelit, ipsis venientibus, & c. absolute positis. l. a testatore. de cond. & demon. & per Bar. in l. 1. circa finē, eod. ti. & ex illa dictione, dummodo, † etiā probatur, quod priuilegium aliter non dēat habere effectum, vt p batur ex notatis per Io. And. in c. ex tuarum, de authoritate, & vsu pallij. in verbo, dummodo. vbi vult, quod illa dictio requirit, quod de necessitate existat illud, cui adijcitur, ad hoc vt actus possit effectum sortiri. Et idē vult in regula, nullus ex consilio. de reg. iuris in 6. & Alex. in l. 1. col. ad legem Falc. ubi præsupponit, quod actus ipso iure non sortiatur effectum. Et in casu nostro præcipue hoc est uerum pp uerba præcedentia, quæ, vt dixi, sunt conditionalia, & a quibus verbum, dummodo, recipit interpretationem. l. si seruus plurium. & l. qui filiab. in prin. de l. si seruus plurium. & l. qui filiab. in prin. de l. 1. & l. sed si adijciatur pro socio. Cum ergo prædicti oēs facti sint & creati ciues sub illa conditione, si uenerint ad habitandum in dicta ciuitate Regij, concessio locum non hēt conditione illa deficiente, & non adimpleta. † quia licet quis non possit astringi, & obligari per uiam dispositionis ad habitandum in certa ciuitate, puta si legetur Titio, ita ut in illa ciuitate domicilium hēat. l. Titio centum. §. 2. Quia hoc est species seruitutis, tamen potest poni in conditione, sicut qn̄ legatur alicui, si habitauerit in tali loco, & prout reperitur factum in casu nostro, & tunc conditione nō impleta dispositio non hēt effectum. l. qui cōcubinam. §. vxori. de l. 3. & ēt Bar. ibi in fi. sic declarat, & distinguit. Vel s̄m Bart. ī d. §. 2. non potest astringi quis ad habitandum in certo loco, nisi hoc factum sit gratia alicuius, cuius intersit. Et ita secundum eum potest intelligi. §. vxori incipit. Et idem etiam tenet Pau. de Cast. in d. §. 2. per l. seq. quę incipit, Cum tale. † Sed in casu nostro illa modificatio, s. dummodo habitent in ciuitate Regij, fuit apposita fauore reipublicæ eiusdem ciuitatis, cuius interest, vt dicta ciuitas liberis hominibus repleatur. l. 1. solu. matri. & vt onera subeant, quæ habitantib. in ciuitate imponuntur, & non habitantibus extra, prout sunt datia, & gabellæ. Igitur valuit, & sine tali implemento priuilegium non potest habere locum. Ex † quo sequitur, quod tales non gaudent priuilegio immunitatis concesso ciuibus & sic quod tenentur in loco onera subire, ad quæ de iure tenentur, & ad omnia, quæ etiam de antiqua consuetudine solent imponi forensibus siue sint etiam mere personalia, vel mista, † circa quæ consuetudo plurimum potest, & iuuat, ut plene Alexan. in consil. 52. 5. volu. incipiente. Visis his quæ in themate continetur, & c. Et ita ita in præmissis concludo. Laus Deo.

Sponsalia inter puberes, seu impuberes, aut etiam inter puberem, & impuberem per uerba de futuro, aut etiam de præsenti contracta, qn̄, & quib. actib. in matrimonium transire præsumantur, hoc responso abunde explicatur.

SVMMARIVM.

1. *Sponsalia puberum per uerba de futuro contracta, per cohabitationem, oscula & amplexus, ac etiam nixum ad copulam, etiā post ætatem legitimam in matrimonium de præsenti non trāseunt, sed tantum per copulam carnalem.*
2. *Sponsalia impuberum per uerba de præsenti superueniente malitia, & nixu ad copulam in matrimonium transeunt. Idē est supreueniente ætate legitima, & apparente de perseuerantia uoluntatis per amplexus, & oscula post eam ætatem, secus ante quandocunque, vt nu. 5.*
3. *Sponsalia de præsenti contracta inter puberem, et impuberē per contractum matrimonium puberis cum alio ante pubertatem impuberis resoluuntur etiam iurata, & ualet matrimonium.*
4. *Sponsalijs contractis inter puberem, & impuberem per uerba de præsenti, si superueniat pubertas in impubere, alter non poterit cum alio matrimonium contrahere.*
6. *Testes ad æternam rei memoriam examinari possunt ad probādum quod uir erat impubes, & sine malitia, quæ posset ætatē supplere tp̄e, quo contraxit matrimoniū per uerba de præsenti.*

CONSILIVM CCIII.

AD cognitionem veritatis pono infrascriptas conclusiones. Prima † est conclusio, quod nedum quando inter impuberes, vel inter puberem & impuberem, sed etiam inter puberes contracta sunt sponsalia per uerba de futuro, quod per cohabitationem, oscula & amplexus, ac etiam per nixum ad copulam etiam post ætatem legitimam non transeant sponsalia in matrimonium de præsenti, sed solum per copulam carnalem. c. fi. de sponsa. & ibi Doctores rationem assignant, & probatur ēt in c. 1. de matrimo. contrac. contra interdic. eccle. Secunda adest † conclusio, quando sponsalia sunt in præsenti verbis, & mēte, & iuris interpretatione sunt de futuro, sicut quando inter impuberes, uel inter puberem, & impuberem contrahitur matrimonium per uerba de præsenti, quod ętate prohibente non potest esse matrimonium non transeunt sponsalia in matrimonium ante legitimam ætatem, nisi duobus copulatiuè interuenientibus, videlicet, quod malitia suppleat ætatem, & quod interuenerit nixus ad copulam. c. attestationes, & ibi per Doctores, de despon. impube. Tertia conclusio, quæ sequitur ex præcedenti, est, quod contractis sponsalib. per uerba, de præsenti, vt supra proxime inter impuberes per amplexus, & oscula, quæ interueniunt durante impubertate, nō transeunt in matrimonium præsumptū, ēt si sint pubertati proximi & malitia ēt suppleat ætatē, s̄m Inn. & Anto. de But. in d. c. attestatiōes. & Areti. in consi. 143. in 7. colu. in prin. ubi assignat rōnem. Quarta est conclusio, si post dicta sponsalia contracta inter impuberes, vel inter puberem, & impuberem per uerba de pręsenti superueniat ætas legitima, & sequatur carnalis copula, uel per aliū modum appareat, de perseuerantia uoluntatis, puta per amplexus, uel oscula, aut per cohabitationem, tunc in matrimonium transeunt sponsalia. c. j. §. idem quoq; de despon. impuber. & ibi no. Io. And. in nouel. qui loquitur isto casu, dicēs quod sponsalia de futuro uerbis, & ex mente, etiam inter puberes, per contrahentium amplexus non transeunt in matrimonium per c. 1. de matrimo. contrac. contra interdic. eccle. Nec mirū, quia nec per nixū carnalis copulæ transeunt. c. fi. de sponsa. Sed illa, quæ verbis. & mente contrahentium sunt de præsenti, tamen iuris interpretatione sunt de futuro bene transeunt in matrimonium præter copulam, per oscula, amplexus, & his similia interuenientia post tempus pubertatis, ut hic. Hęc ille. Et sic patet, quòd Io. And. loquitur de osculo, & amplexu interueniente post tempus pubertatis, & non ante, quia consensus tunc etiam tacitus fortificat id, quod agebatur, ut etiam vult Dominic. in d. c. 1. & Ant. de But. qui etiam isto casu loquitur in d. c. attestationes. & Abb. in d. c. fi. in fin. de sponsalibus qui loquitur de amplexu, & osculo post pubertatem. & Aret. ēt de tali expresse loquitur in dicto consilio. Sed qn̄ præcedūt

oscula

oscula,& amplexus ante pubertatem tunc durante pubertate non transeunt sponsalia,et contracta per uerba de præsenti in matrimonium nec superueniente pubertate,si post illam non appareat de nouo cōsensu expresso uel tacito, vt probatur in c.1.§.idē quoq. ubi indistinctè dicitur,ꝙ matrimoniū,qđ ab initio non valuit ætate prohibente, per lapsum dicti tēporis nō cōualescit. Quinta sit conclusio,ꝙ vbi † inter puberem, & & impuberem sunt contracta sponsalia de præsenti, si pubes contrahat cū alio matrimoniū ante pubertatē alterius, valet matrimoniū,& sponsalia soluuntur,ēt si fuissent iurata,ſm gl. Inn.& Host.& in c.de illis.el 1.de desponſ.impube. & Rot.de cis.450.Si impubes cōtrahat matrimoniū,&c.quā allegat Præpositus,& sequitur in d.c.Sexta est conclusio,& † ultima, ſm aliquos consulentes,quando inter impuberem,& puberem dicto modo sunt contracta sponsalia,ꝙ superueniente pubertate in persona illius,qui ab initio erat impubes, non poterit alius contrahere matrimonium cum alio.Et iste est proprie casus noster.Mouentur primo per gl.in d.c.de illis,dum dicit,ꝙ illo casu,de quo ibi,scilicet quando pubes contraxit matrimonium cum alio,durante adhuc pubertate alterius,ꝙ matrimonium valet.Sentit ergo , ꝙ extra illum casum,& sic ꝙ quando alius factus est pubes,nō poterit per alium contrahi aliud matrimonium.Et ista opinio confirmatur,secundum eos,quia licet per oscula,amplexus, & per similes actus spōsalia ꝑ verba de futuro non transeant in matrimonium , c. fi.de sponsalib. si tamen sunt per uerba de præsenti,per dictos actus transeūt in matrimonium,maxime superueniente legitima ætate. Allegant ad hoc Doctores in d.c.fi.Anto.de Butr.in c.1.de eo qui contraxit matrimo.contra interdic.eccl.& in c. is qui. in fine. de sponſ.& in d.c.attestationes.& Io.Andr.in c.1.de sponſ.impuberum.lib.6. Et isto casu,quo sponsalia sunt contracta per uerba de præsenti,non refert,vtrū dicti actus interueniant ex interuallo ante pubertatem,vel quando contrahentes sunt ꝓximi pubertati,licet aliud esset, quando sponsalia fuissent contracta per uerba de futuro. Allegant. Inno. & Anto. de Butr. in d.c.attestationes. & Aret. in d. consi.143. Et de hoc dicunt esse casum clarum,& apertum in d.c.1.§.1.de desponsa. impube. Quæ † conclusio & opinio est falsa,& sine dubio erronea, & manifeste contra dictum c.1.§.j. quem allegant pro se,ubi est casus contra eos. Nam ibi dicitur, quod si inter puberem, & impuberem contracta sint sponsalia per uerba de præsenti, quod per aduentum pubertatis nō transeunt in matrimoniū, nisi post dictam ætatem subsequuta sit copula carnalis, vel alius actus,per quem appareat de nouo cōsensu. Et sic uult textus,quod per solam superuenientiam pubertatis sine nouo cōsensu expresso,vel tacito non transeant sponsalia in matrimonium de præsenti,nec matrimonium,qđ ætate non tenuit prohibente ut matrimonium tractu dicti temporis conualescit. Et loquitur ille textus,non solum quando non interuenerunt oscula,& amplexus,uel cohabitatio ante pubertatem , sed etiā quando prius interuenerunt ex interuallo, vel prope dictā pubertatē,quia loquitur generaliter,& indistictè, & quia a dicta generalitate excipit casū,ꝑ quē post pubertatē cōstaret de nouo consensu tacito, puta per oscula uel amplexus , & quæ exceptio operatur,ꝙ sub generalitate præcedenti includatur casus iste ante pubertatē,latè probatum est in quarta conclusione,& hoc ēt confirmatur,quia in illo textu ponderantur dicti actus post tempus pubertatis,ergo ante illud tēpus nihil operantur,pubertate etiam postmodum superueniente.l. Imperator.de postulando.l.dum præter.in principio.de iudicijs. Nec est verum,ꝙ Inn.& Ant.de But.aliter dicant in d.c.attestationes,sed loquuntur de cohabitatione , osculo uel amplexu interueniente post pubertatem.Et ita isto casu Butr. sequitur,& declarat Inn.ibi.& isto etiam casu loquitur idem Butr.in cap. is qui fidem,de sponsal.in fi.querit, enim vtrum per oscula, & amplexus sponsalia transeant in matrimonium,& determinat ꝙ si sint contracta per uerba de futuro,ꝙ non,& quæstio procedit in in sponsalibus dicto modo contractis inter puberes , sic quando oscula, & similes actus interuenerunt post pubertatem,& tempore quo poterat contrahi matrimonium,vt etiā loquitur textus , quem allegat in cap. 1. de matrimo.contrac. contra interdict. eccles. Sic enim sponsalia de futuro essent contracta inter puberes . & dicti actus interuenissent durante pubertate,quæstio non haberet dubium, quia ēt tūc per nixum ad copulam non transiret in matrimonium,c.fi.de sponsalibus.Et subdit Anto.de Butrio post Vincentium, ꝙ si sponsalia fuissent contracta per uerba de præsenti, quę solum contrahi possunt inter impuberes,& non inter maiores pubertate,quia tunc non essent sponsalia,sed matrimonium, tunc per tales actus transirent in matrimonium,per dictum ca. j.§. 1.de desponsa.impuberum.in 6.quod est intelligendum,qñ tales actus interuenerunt post pubertatem,vt loquitur textus,quem allegant.Et quia ante pubertatem per tales actus non transeūt in matrimonium,etiam si interueniant,qñ sunt proximi pubertati,& quando malitia supplet ætatem , ut dixi supra in tertia conclusione.Nam sicut Ant.de Butr. loquitur primo casu, qñ sponsalia per verba de futuro ɔ̄cta,fuerūt & dicti actus interuenerunt post pubertatem, ita alio casu loquitur de eodem tempore,& eodem modo loquitur ēt Are.in d.cōsi.s. qñ hmōi actus interuenerunt post,& non ante pubertatem, præcedentib.spōsalib.per uerba de præsenti.Nec est etiā uerum, ꝙ gl.in d.c. de illis,dicat isto casu contrarium,quamuis enim uelit, quod si factus pubes ante alterius pubertatem cum alio matrimonium contrahat,ꝙ illud sit ualidum,& quo casu loquitur ille textus, non tamen negat,ꝙ etiam si contrahatur post pubertatem alterius non sit validum. Nec istud potuit negari, quoniam,ut supra est probatum plene,per solam superuenientiam pubertatis non fit matrimonium,d.c.1.§.j. ergo nihil impedit quo minus matrimonium tunc cōtractum cū alio non debeat ualere, sicut si contractum fuisset durante pubertate,per iura, quæ allegat glo. in dicto c.de illis.Ab ista generalitate excipit unum casum videlicet,nisi per carnis copulam subsequutam,vel aliquē modum alium,puta per oscula,vel amplexus,appareat,de perseuerentia voluntatis.Sub generalitate ergo comprehēditur,casus, qñ oscula ēt,& amplexus interuenerūt ante pubertatem, & sic ꝙ ēt sponsalia tunc non transeunt in matrimonium pubertate superueniente.l.1.§.& generaliter.de legatis.pręstan.Et idē probatur inquantū excipit casum,s. nisi carnalis copula sit subsequuta,vel alio mō appareat de consensu superuenięti post pubertatem. Ergo præsupponit textus, ꝙ amplexus , & oscula,q̃ procedunt pubertatem, non sufficiant etiam post pubertatē , quia exceptio firmat regulam in casibus non exceptis.l.quæsitum.§.denique,de fundo instructo.& notatur in l. de his.de legibus. Et si dicatur,ꝙ per illam exceptionem non excluditur casus,in quo ante dictam ætatē interuenisset copula , quia tūc matrimoniū statim perficitur.c.puberes.& c.de illis.de desponsatio.impuberum.& per Antonium de Bu.in d.c.attestationes eod.tit.ergo non excluditur alius modus ostēdendi cōsensum ante pubertatem. Ad istud rńdetur,ꝙ exceptio ampliat regulā ad casus,qui non comprehenderentur sub regula , si exceptio facta non fuisset,& sic nō dñr tunc exclusi per exceptionē.l.gñrali.§.uxori.de usufructu legato.& ibi no.Bar.& in l.Lucius.§. maritus.ad Trebellianum.& ibi etiam no.Bar. & per eum in l. 1.de regulis iur.Sed casus,quando ante pubertatem interuenit copula , ut quia malitia supplebat ætatem , non comprehenditur sub regula,& generalitate,de qua in text.illo,ergo casus ille per exceptionē non intelligitur exclusus , sed alii casus , s. qñ oscula,& amplexus præcesserunt pubertatē, hoc cōtinetur sub regula,ex quo non reperitur exceptus.d.§.generaliter,ergo ꝑ exceptionē dictus casus intelligitur exclusus,& ꝑut dicetur infra.Nec etiam obstat ille textus,dū dicit,ꝙ mulier nubilis,quæ semel consensit, non poterit amplius dissentire,nisi postquam ille,cui nupsit,ad legitimam perueniens ætatem nolit consentire,ut ibi dicitur,non rōne matrimonii,sed rōne suę promissionis,ſm glo.& ēt post pubertatem, per eandē rōnem dissentire non pōt,& propterea,quia etiam tunc non impeditur rōne matrimonii,sed suæ promissionis , matrimonium cū alio contractum ualet,ut in iuribus allegatis in glo. Et ꝙ ēt in dicto casu non impediatur dissentire rōne matrimonii,probatur concludenter.Nam textus ille loquitur etiam, qñ ante pubertatem uiri non interuenerunt oscula, amplexus, vel alii actus similes ergo per solam superuenientiam ætatis non potuerunt sponsalia transire in matrimonium de præsenti , nisi post dictam ætatem de nouo consensu expresso , vel tacito contrahentium appareat , est expressum in dict.capitu.1.uersi. idem quoque, de despon. impub.in 6.Concluditur ergo,quod quando

do inter mulierem puberem,& adolescentem impuberem sūt cōtracta sponsalia de præsenti,& inter illos interuenerūt oscula,amplexus,vel cohabitatio, ꝙ licet mulier non possit dissentire,nec per simplicem dissensum a sponsalibus recedere ratione promissionis,& non rōne matrimonii, ꝙ per solam superuenientem pubertatem uiri sponsalia non transeunt in matrimonium de pręsenti,nisi post dictam ætatem per copulam carnalem,uel per alium modum,puta per osculum,uel amplexus tacite appareat de perseuerantia uoluntatis, dicto c.j.§. idem quoque,& ꝙ si mulier matrimonium contrahat ante pubertatem uiri,vel postea,nullo alio actu extrinseco interueniente, ꝙ tale matrimonium est ualidum, & ꝙ sponsalia dissoluuntur per superius allegata.Et plus etiā dico, ꝙ ex quo matrimoniū non est perfectum,quod mulier dicto casu potest dissentiēdo, et absque eo quod matrimonium contrahat,a dictis sponsalibus discedere,quia licet textus in dicto c.de illis,dicat quod mulier nubilis,quæ semel consensit, non possit amplius dissentire,hoc tamen debet intelligi, nisi ex iusta causa superuenienti dissentiat,sicut uidemus, quod quando sponsalia sunt iurata, potest quis cogi ratione iuramenti ad matrimonium contrahendum capitulo ex literis,et in capit. ueniens. 2. de sponsalibus.Illud tamen fallit,quando rōnalis superueniret causa dissentiendi.puta propter inimicitias,vel alia similis,quæ arbitrio iudicis committitur,secundum Ant.de Butr.& Abb.& Mode. in cap.requisiuit.de sponsalib.Et quę iusta causa,immo iustissima superuenit in nostro,ex quo quis propter crimē lesæ maiestatis exulat nudus,& est bannitus,& infamis,& omnia bona amisit.l.quisquis.C.ad legem Iuliam maiest.Quia ergo non pōt illi honeste nubere ista domina,nō debet cogi nubere indigno l.cum ita.de condi.& demonstr.& ibi tex.dicit, ꝙ durior conditio est,quod quis cogatur nubere indigno , quam prohiberi simpliciter, & indistincte nubere. Hæc enim mulier cum uiro exule, & bannito stare non posset, nisi illum sequeretur, & patria,& bona relinqueret,quod est durum & amarum. Et hac ratione uxor talem uirum exulem, & vagabundum sequi non tenetur,secundum Bartolum in l.Mæuia.§. si maritus . ff. soluto matrimonio,cum concordantibus, de quibus per Alexand.Circa aliud,de quo quæritur, scilicet an possint † examinari testes ad æternam rei memoria,ad probandū,ꝙ erat impubes tempore,quo contraxit sponsalia per uerba de præsenti,& quòd talis,quod malitia non poterat supplere ætatem.Et breuiter dicendum est quod sic. ut in terminis uult Aretinus in dicto consilio.143.in tertio dubio,ad quem breuitatis causa me remitto. Laus Deo.

Monachus an possit succedere in hæreditate paterna,cui ante ingressum religionis cum iuramento in manibus fratrum suorum renunciauit,an uero,ea renunciatione non obstante,in eadem succedat monasterium.

Vel sic.

Renunciatio de hæreditate paterna, facta ante ingressum monasterii,iuramento uallata,an præiudicet monasterio.

SVMMARIVM.

1 *In contractibus plerumque plus attenditur factum,quam contēplatio.*
2 *Renunciatio hæreditatis tacitam cōditionem habet,scilicet si ea fuerit delata.*
3 *Renunciatio hæreditatis a fœmina contemplatione fratrū facta si fratres uiuente patre mortui sint,non tenet.*
4 *Renunciatio an sit donatio.*
5 *Ius accrescendi locum non habet in mortis causa capione.*
6 *Renunciatio hæreditatis iuramento uallata ualet,quæ aliàs non ualeret.*
7 *Iuris error nocet,nisi illud sit dubium.*
8 *Renunciatio hæreditatis uiuentis facta alicui non ualet etiam cum iuramento.*
9 *Renunciatio hæreditatis patre uiuo facta non tollit suitatem.*
10 *Statutum disponens,quod filiæ non succedant masculis extantibus non ligat ingressam monasterium post statutum,quib.postmodum hæreditas delata est.*
11 *Monasterium ingressurus non potest in fraudem illius renunciare hæreditatem sibi deferendam.*
12 *Hæreditas acquirenda monasterio ita immediate defertur,ut factum ipsius monachi in adeundo non requiratur.*
13 *Suus hæres effectus monachus immediate facit monasteriū hæredem.*
14 *Error iuris nocet præscribenti,etiam in præscriptione lōgissimi temporis.*
15 *Bonæ fidei possessor tenetur ad fructus consumptos,quatenus factus est locupletior,quod in dubio non præsumitur.*
16 *Ecclesiæ debitor, re ipsa absque interpellatione in mora constituitur.*

CONSILIVM CCIIII.

Consilium hoc a do. Ruino in primis annis sui Doctoratus editum fuit, unde ostendit qualis futurus esset.

PVLCHRA est principalis dubitatio, & a Doctorib.in specie clare consideratam non memini me legisse,animaduerti tñ ante omnia unum de quo nō quęritur,extricare, quę inuestigatio, ut ex infra dicendis apparebit,forte nō erit inutilis.Quæro igitur,nunquid renūciatio ista,concesso ꝙ debuisset effectum sortiri,omnib.fratribus,quorum contemplatione fuit facta,superuiuentib.an saltem respectu partis,quæ obuenisset illis duob.fratrib.ante mortē patris, de cuius hæreditate agitur, mortuis, propter iuratam renunciationem sit exclusus.Et vr̄ prima facie dicendum ꝙ sic .Primò,quia † in contractib.attenditur plerumq. plus factum quam contemplatio. l.si pro te.C.de dotis promiss.l.cum patrem.de iure dotium.per quæ iura ita dixit Baldus in l.pactū dotali.6.q.C. đ collationibus,sed iste simpliciter renunciauit successioni , & hæreditati paternæ,ergo ab ea excluditur , alijs fratribus maxime superstitibus.Secundò facit,ꝙ voluit Baldus in c. 1. §. in omni. per illum tex.in tit. episcop. vel Abba. vbi inquit, ꝙ statutum disponens,ꝙ existentib.masculis post mortem patris,filia intelligatur perpetuo exclusa,adeo ꝙ licet postea decedat etiā ante immistionē superstite fœmina,non admittitur filia prædicta. Idē dixit Bal.in auth.sed & si quis.in 6.colu. & in l.in quib.C. de secundis nupt.Igitur filius iste,cum per renunciationem iuratam semel fuerit exclusus,non videtur amplius admittēdus, illis ēt prædefunctis,quorum contemplatione renūciauit.Tertio uidetur iste iurans ex uerisimili eius intentione excludendus.Est.n.uerisimile,ꝙ voluerit ius prædecedentium superstitibus accrescere , quia si a principio fuissent tantum sex,utiq. uniuersę successioni renunciasset , uidetur ergo verisimilis eius intentio sequenda.l. semper in stipulationib.cum gloss. de reg.iur.Licet.n. non sit dictum,ex quo tamen si de hoc interrogatus fuisset, idem promisisset, habetur pro expresse, iuxta gl.singularem,in l.tale pactū.§.fi.ff.de pactis. Quarto pro hac parte videtur tex.in l.communi liberto.ff.de bon.libe.ubi hr̄, ꝙ altero ex patronis decedente uiuente liberto,alter,qui superuixerit,partis utriq. debitæ solus bonorum possessionem habebit.Ex quo tex.probari uidetur,ꝙ in eo, quod spe est debitum,habeat locum ius accrescendi. ergo idem uidetur in casu nostro. Quinto ista opinio comprobatur.Nā isti fratres,quibus renūciatum est,uidentur a renunciante mortis causa capere .§. 1. ver. sed & dos. de dona.cā mortis . Sed ita est,ꝙ in mortis cā capione hēt locum ius accrescēdi.l.Thais.§.Stichus seruum.de fideicom.liber.& ita per illum textū voluit Bar. in l.si mihi & Titio.de uerb.oblig.ergo in casu nostro mediante iure accrescendi mortuo patre superstites debent habere totum.Sed prædictis non obstantib.cōtrarium puto uerius,præmittendo prius, † qualiter talis renūciatio hēt in se tacitam conditionem,videlicet si hereditas fuerit delata.Ita Bal.in l.fi. C.de pac.& clarius Imo.& Pau.de Cast.in l. qui superstitis. de acq.hær.& Alex.ex mente omnium in d.l.pactum dotali.ar.l. quoties.§.fi.& l.Stichum.§.fi.in fi.de nouatio.& infra subiungam,ex hoc inferentes, ꝙ si renūcians uiuente illo,de cuius successione agitur,decederet, ꝙ talis renūciatio filijs nō obesset, tanquā defecta esset conditio. Si duo ergo ex prædictis fratribus,quib.renunciatū fuit,præmortui sunt pendente conditione,& sic antequā filius esset exclusus,non dēt postea hæreditate delata uirtute præambulæ renunciationis excludi , ex quo non

non includitur, nec includi potest ille, cuius fauore pro parte renunciauit, quia ita demum excluditur excludēs, si includendus includatur, ut per Bar. in l. 2. §. uidēdū. ad Tertul. non. n. fratrib. potuit ius istorū accrescere, ut in responsionibus ad contraria patebit. Et hoc primo. Secundo moueor ex notatis per Gul. de Cu. in l. auus. de pact. & ibi Albe. de Rosa. in fi. & Ang. dicentes per illū text. ꝙ si filia renunciauit duob. fratrib. & alij de inde nascuntur ꝙ illorū respectu non tenet renunciatio ergo idem eadem rōne econuerso. Tertio adduco, ꝙ uoluit Bal. in d. l. pactū. de colla. & ibi Richar. & Bar. de Sali. & Imo. & Roma. in d. l. qui superstitis, concludentes, ꝙ si filij, quorum con-

3 templatione fœmina renunciauit, uiuente patre mortui sunt, ꝙ renunciatio non tenet, quia limitatur a causa sua, argumento. l. iubemus. C. ad Vellcianū. & l. si actionē. & ꝙ ibi no. Bald. C. de pactis. Et si dicatur prædictos Doctores loqui, quando omnes filij masculi sunt mortui, idem tamen in parte ex idētitate rōnis pōt inferri. Nam persona limitat dispositionē seu renunciationē. l. cū pater. §. dulcissimis. de leg. 2. l. Seio amico. in prin. de annuis legatis. Alia ēt possent adduci, de quib. i responsionib. apparebit. Non obstant itaq. allegata in cōtrarium. Et primo tex. in d. l. si pro te. & in d. l. cū patrem. quia leges illæ loquuntur in iure quærendo alteri contractu, in quo, quia impossibile est, ꝙ alteri per alterū acquiratur. ideo inducitur, ꝙ acquiritur ius quærenti, licet alterius contemplatione sit contractum, ut in casu nostro poterat ex renunciatione facta per istū acquiri simpliciter cuicunq; iuramento maxime interueniente, vt dictū est. Ita formaliter ad illa iura respondet. d. Francis. Aretinus d. l. qui superstitis. Non obs. ēt, quæ secundo loco allegantur, quia illo casu filia ab hæreditate iam erat exclusa. statim enim ꝙ testator fuit mortuus superstite masculo, etiā ante immistionē fœmina non admittitur, quia exclusus, perpetuò exclusus remanet. l. sicut. C. de repe. hæredi. Sed in terminis, de quib. agimus, tēpore quo isti fratres periere, nondū erat filius iste, quāuis renunciasset, exclusus, sicut supra præsuppositum est. Vnde delata postmodū hæreditate quatenus cessat exclusio, aliàs si istud argumentum procederet, sequeretur, ꝙ ēt omnib. præmortuis excluderetur renuncians, cuius contrariū præsupponunt oēs, de quib. supra in ultimo arg. secundę partis. Non obstat ēt. l. semper in stipulationib. cum ibi no. de regulis iuris. quia loquitur, qñ uerba possunt capi diuersimodè propter eorū ambiguitatē, ut tunc interpretentur ſm uerisimilē intentionē partium. At in casu nostro nō est contētio super uerbis dubijs, quia nullum uerbū apparet in contractu, ex quo possit inferri, ꝑ renuncians uoluerit excludi casu, quo ēt aliqui præmoriātur, neq. apparet aliqua verisimilitudo, qđ si illi duo non fuissent in esse tēpore renunciationis, ꝙ illis donasset id, ꝙ istis donauit. Quinimmò interpretatio est facienda contra istos superstites, quia legem debuerunt apertius dicere. l. ueteribus. ff. de pactis. propter quā legē statutum est, qđ in contractibus non habeat locum ius accrescendi, iuxta d. l. si mihi & Titio. secundū glossam in l. 1. C. de pecul. eius qui lib. mer. & Sali. in l. 1. decima quæstione. C. quando non pet. partes, &c. Non obstat. l. communi liberto. adducta pro quarto fundamento partis contrariæ, quia lex vult patronos, qui reperiuntur tempore mortis liberti habere certam partē in bonis eius. Si ergo unus præmoriatur, nō dicitur accrescere alteri, patet, quia portio adhuc non est delata, sed alteri dicitur obstaculum remoueri, ut colligitur ex dictis Roma. in l. 1. C. quādo nō pet. par. &c. in illa quæstione, utrum in legitima filij habeat locum ius accrescendi, & per Moder. in l. planè. §. si duobus. de leg. j. Non ergo lex defert illam partem respectu certarum personarum, sicut in casu nostro fit renunciatio, sed respectu eorum qui tempore mortis reperirentur, siue sit unus, siue plures. Ad illud vero, ꝙ ultimo loco allegabatur, respondetur, ꝙ

4 † aut ista renūciatio, aut cessio actionum, in quibus habet spē renuncians, ex quo erat filius, ut per Bar. in l. is potest. ff. de acqui. hære. est donatio, prout esse videtur. l. spē. C. de dona. licet Bal. in l. illud. C. de sacr. san. eccl. uideatur velle, ꝙ renunciatio non sit donatio. Sed loquitur, qñ quis stetit in meris finib. renūciationis iuris futuri, sed qñ vltra hoc spē, quam habebat, alteri cessit, ut fieri potest, prout no. Bar. in l. fi. ff. de admini. tuto. tunc sine dubio videtur donō. d. l. spē. Et tūc clarè cōstat, ꝙ non habet locū ius accrescendi, ꝙ in cōtractib. locū non hēt. d. l. si mihi & Titio, & quia isto casu etiam militat rō, quia re in contractib. non habeat locum, videlicet, quia potuit stipulator legem apertius dicere, nisi dicamus, ꝙ ista spes filii sit talis, quæ tamen nō pōt in contractum deduci. Sed d. l. spem. loquitur de spe, quæ habetur ex cā de præsenti, ut ꝑ Bar. in l. post emancipationem. §. 1. de lib. le. & in l. si seruus. de condi. ob cau. & in l. qui Romę. §. duo fratres. in 6. q. de uer. obl. & in l. uxor. §. diuus de adulte. & per Bal. in l. fi. 2. col. C. de pac. Aut est mortis cā capio,

5 & similiter † cessat ius accrescendi, vt est casus in l. pen. in prin. de cond. & demonst. & ibi glo. & Pau. de Cast. & Imo. & Ro. & Ale. in d. l. si mihi & Titio. subiungens communem opi. esse contra Bar. & ibi respōdent ad textū in d. §. Stichus seruus allegatum in contrarium. Et ita ex his breuiter remanet iste casus absolutus. Sequitur modo videre casum magis dubitabilē, s. nunquid ad totam portionem, quæ huic de iure communi ab intestato est debita, admittatur monachus vel monasterium, dicta renunciatione non obstante. Et prima consideratione videtur dicendum, ꝙ non. Primo, quia

6 † de hoc videtur casus in c. quamuis. de pac. in 6. tam in dicto quam in rōne. Vbicunque enim pōt iuramentū seruari sine interitu salutis ęternæ est seruandum, vt ibi dicitur, & non solum fideles iuramento astringuntur, verum etiam infideles. Hinc Tullius in 3. Officiorum inquit. Iusiurandum est affirmatio religiosa, quod seruandum quasi Deo teste promiseris, nec maius uinculum ad astringendam fidem iureiurando, maiores arctius esse uoluerunt. id indicant leges xij. duodecim tabu. indicant fœdera. deinde subiūgit ibi de Regulo. & dicit Imo. & Dñic. in d. c. quamuis, quod licet filius, uel nihil renūciando recepisset, quod nihilo minus iuramentum erit seruandum, quamuis textus ille corrigēs ius ciuile loquatur, quando filia fuit dotata. & ibi multa adducūt, quæ opinio ea potissimū rōne vr̄ vera quia ēt in correctoriis fit extensio in fauorem animæ, vt per Bar. notabiliter in auth. sacramenta puberum. C. si aduersus vend. & opinionem istam tenet ēt Rom. in d. l. qui supstitis. & ibi etiam do. Fra. Are. huic opinioni vr̄ adhærere rōne præsertim ꝑambula: Idem ēt tenet Imo. in l. stipulatio hoc modo concepta. de ver. obl. & licet Richar. & Bar. de Sal. in d. l. pactum, tenuerint contrariū, tñ eorū opin. non videtur vera. & opi. primam tenet etiam Ale. de Imo in consilio infra allegando. Quinimmo dato ꝙ opi. Sal. eēt vera, tamen eorum rōnes non videntur in casu nostro habere locū loquitur enim qñ mulier ita & taliter renunciauit, ꝙ remanebat indotata, q̄a dñt ipsi, istud iuramentum eē contra publicam vtilitatē. l. 1. sol. mat. iō nō videtur seruandum, q̄ rō cessat in masculo volente ingredi religionē, qui successioni paternæ renunciauit. Quamuis ēt Pe. de Anch. in d. c. quamuis. & incip. Pro clariori decisione, &c. idem dicat, quod Sal. alia rōne, s. q̄a renunciatio ista hēt in se dolum re ipsa, quem abesse vult d. ca. quamuis. Tamen ista sua rō non est vera, & contra omnes in l. 2. C. de rescin. vend. et per glo. in c. pe. de emp. et vend. et cōtra eū tenuit Abb. in disputatio incipiente, Statuto ciuitatis, etc. in ver. octauus casus, &c. & Ale. in consi. 53. in 3. vol. & dicit Are. in d. l. qui superstitis, ꝙ rō Pe. de Anch. est falsa. In prædictis n. locis communiter concluditur, ꝙ cōtractus dolo re ipsa initus iuramento firmatur. Præterea dato quod eius opinio esset uera, tñ in casu nr̄o nō vēdicat sibi locū, qm in instrumēto renūciatiōis dicitur, ꝙ sciēs, & ex certa scia nullo errore iuris, vel facti ductus renūciauit, &c. ꝑ quæ verba dolus re ipsa, nec error præsumitur, cū scienti, & volenti dolus nō inferatur. l. cum donationis. C. de transactio. Ita firmat Bal. in d. l. 2. & in l. cum a matre, C. de rei vēd. & Bar. & omnes in l. fi. §. fi. ff. si quis cautio. & in specie per Ale. in prælleg. cōsilio. Quinimmo videtur ꝙ etiam nullo interueniēte iurō, ex quo patris cōsensus, de cuius successione agitur, interuenit, renūciatio valuerit. l. fi. C. de pac. Alio etiam capite videtur omnis via præclusa monacho et monasterio: Elapsi nāque sunt quadraginta anni post renunciationem, & sic uidētur isti fratres tuti pręscriptione etiam cōtra quam præscribitur spatio quadraginta anno. c. de quarta. & c. illud. de p̄scrip. maxime bona fide, quæ in dubio pręsumitur in corporalib. ſm glo. in §. si quis a non domino, instit. de ret. diui. & Bar. in l. Celsus. de usucap. & in l. 1. §. hoc interdicto ad fi. de itin. actuque priua. & in l. quemadmodum. C. de agrico. & censi. lib. undecimo, & Inn. in c. potuit, de eo qui fur. ord. suscepta. & Abb. in c. si diligēti. de præscriptionib. Quinimmo in casibus

ſibus, in quibus præſumitur mala fides, purgatur ſpatio trigin ta annorum.l.fi.& ibi Bar.C.vnde vi.Nec ex eo quod titulus eſſet etiam nullus impediretur præſcriptio, tãquam erraretur in iure, iuxta.l.nunquam.de vſucapionibus quia in præſcriptione longiſsimi temporis error iuris non nocet, ſecundum Imol. in c.de quarta.& c.fi.4.col.eod.tit.& Rom.conſilio 124.4.col.Et idem ſentit Pau.de Caſt.in cõſi.385.ad fi.qui error in dubio p̃ſumitur, vt in terminis firmat Raph.in l.an inutilis.in prin c.de acceptilationibus dicens notanter, ꝙ ſi partes faciunt actũ de iure nullum, præſumuntur in dubio ignorare ius diſponens il lum actum eſſe nullum, arg.l.2.§.Seruius Sulpitius.de origi.iuris.Licet enim dicit ipſe, ſoleat dici ꝙ omnes debent ſcire iura. l.leges ſacratisſimæ.C.de legib.tamẽ illud intelligitur, ꝙ debeant informari a peritis.l.bonorum.& ibi Bar.de bonorum poſſeſſ. titulo generali.

7 Præterea † licet aliàs error iuris ſoleat nocere p̃ ſcribenti, fallit tamen, niſi ſit ius dubium, vt eſt tex.cum gl.in c. cum dilectus, de conſuetudinib.& ibi Anto.& Imo.in c.ſi diligenti.de præſcriptionib.& Abb.d.c.de quarta.& in dicto c. dudum, pen.col.& Imo.in dicto c.fi.pen.col.prout eſſe uidetur in caſu noſtro.Sed præmiſsis non obſtantibus contrariam ſententiam puto ueriore, ꝙ monacho vel ſaltem monaſterio competat ius ad partem debitam de iure communi, non obſtante dicta renunciatione quantumcunque iurata.Eſt tamen ante omnia aduertendum, ꝙ iſte renunciauit non ſolum ſucceſsioni paternæ, ſed etiam maternę, & cuicunque ſucceſsioni ſibi iure cõſanguinitatis deferendæ, interueniente tantum conſenſu patri & non matris, cuius ſucceſsioni quoque renunciauit, quo fit, ut ſine dubio talis renunciatio iurata non ualeat quantum ad ſucceſsionem matris, cuius conſenſus, ut dictum eſt, in hac renunciatione nõ fuit adhibitus.

8 † Quia, aut eſt pactum de ſuccedendo tantum, & iuramento non firmatur, quia cum votũ captandæ mortis inducat d.l.fi.dicitur eſſe contra bonos mores nõ ſolum ciuiles, ſed etiam canonicos.cap.ne captandę. & ca. deteſtandæ.de cõceſſ.p̃ben.lib.6.iõ iuramentum non obligat, vt in regula, non eſt obligatorium.li.6.Ita firmant omnes in dicta.l.fi.& in d.l.ſtipulatio hoc modo concepta.de uerborũ obligationib.Quod aũt fuerit pactũ de ſuccedendo, vr̃ firmare Bar. in conſi.111.incipiente, Philippus Scambioni, &c.vbi uult, ꝙ ſi inſtrumentum dicat, ꝙ talis donat bona ſibi cõpetentia, & cõpetitura in bonis & hæreditate alicuius, prout ſonant ẽt verba huius inſtrumenti, ꝙ videtur facere pactum de ſuccedẽdo.Aut fuit pactum de non ſuccedendo, & idem eſt dicẽdum.Ita in terminis firmat Fulgo.in dicta.l.pactum.uolens, ꝙ d. c. quamuis. non habeat locum, vbi patre uiuente mulier non renunciaſſet ipſi patri uolẽti, & ſciẽti, ſed renunciaſſet fratribus vel aliis abſque uoluntate patris, quia iſto caſu non loquitur tex.dicti ca. quamuis.Et ita ſe conſuluiſſe refert.Quam opinionem ſequit̃ Pet.de Anch.Imo.& Dominic.in dicto cap.quamuis.per dictã l.fi.C.de pactis.in verſ.bonos mores, &c.quaſi uelint, licet non aperiant, ꝙ quamuis ex parte renũciãtis dicatur pactum de nõ ſuccedendo, tamen ex parte illorum, quib.fit renũciatio, dr̃ de ſuccedendo, & ſic uotum captandæ mortis inducit, argũm.l. ſi actionem.C.de pactis.ideo ualere non debet ſine conſenſu illius, de cuius agitur ſucceſsione, iuramẽtum ſit interpoſitum, ut dictum eſt.Et iſtam per hãc rõnẽ ita declaratam tenet Cumanus, & poſt eum Ale.de Imola in d.l.ſtipulatio hoc mõ concepta.& Are.in d.l.qui ſuperſtitis.Idem etiam tenuit Petrus de Anch.in prærallegato conſi.38.dicens, ꝙ ſi filia renũciauit ĩ manibus patris & matris ſucceſsioni fratrum & ſororum, nõ apparente de eorum conſenſu, dicitur eẽ pactum ſuper hæreditate tertii, & contra bonos mores.Et allegat pro caſu expreſſo d. l.fi.Cum ergo nõ interuenerit cõſenſus matris in renunciatione facta de eius ſucceſsione clariſsime infertur ex prædictis, ꝙ nõ valuit.Reſtat modo uidere de viribus pacti iurati ſuper hæreditate patris, cuius cõſenſus fuit adhibitus. Et iſto caſu idem puto concludendum, quod in proximo caſu, his tamẽ prius p̃miſsis, quæ in primo articulo præmiſi, videlicet.quod iſta renũciatio habet in ſe tacitam conditionem, & quòd delationẽ nõ impedit, quod vltra ibi dicta probatur. Nam hæreditas illius, de cuius hæreditate agitur, non delata non poteſt repudiari, nec ante, nec poſt mortem.d.leg.qui ſuperſtitis.& d. le. is qui hæres.in princ.de acquir.hære.Nimirum ergo ſi prædicta renunciatio non ſortitur effectũ, niſi demum hæreditate delata, præſertim cum iuramentum ſortiatur naturã actus, ſu p̃ quo interponitur.l.fi.ff.qui ſatiſ.cog.l.fin. C. de non nu.pecu.cum ſimi.Secũdo comprobatur maxime quando filius renunciauit

9 ſucceſsioni paternæ, p̃ut in caſu noſtro. Nã talis † renũciatio nõ tollit ſuitatẽ, immo ipſo iure hæres ſuitus efficitur.Ita pulchrè Bal.& Sal.poſt Cy.in l.quidam eulogio.C.de iure delibe. & ita eos intelligit Alex.de Imo.in l.ſi filius qui patri.de vulg. & pup.Si ergo ſuus hæres efficitur, neceſſariò infertur, ꝙ hæreditas defertur.Et quãuis Alex.in d.l.ſi filius. iſtud declarans ſubiungat, illud nõ procedere quoad effectus concernentes cõ modũ hæreditatis ipſi filio acquirendũ, ſed dicitur ſm eum, eſſe in eo ſtatu, in quo reperitur poſt abſtenſionẽ, tamen ex hoc nõ dicitur negare, quin prius fuerit delata. Defertur ergo, ſed incontinenti ſuccedit effectus præambulæ renunciationis, qui reponit eũ in illo ſtatu, in quo poſt abſtenſionẽ reperitur, nul la prius præcedente renunciatione, ut dñt doctores ubi ſupra. Cũ ergo t̃pe mortis patris, & ſic tempore delatæ ſucceſsionis iſte renuncians eſſet monachus iam profeſſus, nõ videtur, qđ iſtud pactũ iuratũ interpoſitũ ante monachatum poſt profeſſionẽ valeat ſortiri effectũ, & excludat monachũ, & monaſteriũ.Iſtud primò probatur ex his, quæ firmat Sali.in auth. caſſa.vlt.col.C.de ſacr.ſan.eccl.vbi refert fuiſſe concluſum per valentiſsimos Doctores (ut eius verbis vtar) quos ipſe ſequitur,

10 ꝙ † ſtatutũ diſpones, ꝙ fœminæ non ſuccedant maſculis extantib.nõ ligat ingreſſas monaſteriũ poſt ſtatutum, quib.poſt modũ hæreditas defertur, quia hoc ſtatutũ excludit, & effectũ ſuũ dirigit in tẽpus delatæ ſucceſsionis, quo tempore non habent ſtatuentes ius diſponendi cõtra perſonã eccleſiaſticam. Secus aũt, dicit ipſe, ſi ante ingreſſum monaſterij fuiſſet eis hæreditas delata, quia iã ſtatutũ effectũ ſuum conſumaſſet, antequam eſſet effecta religioſa. Et ita narrat fuiſſe obtentũ in cauſa domini Aloiſij epiſcopi Imolenſis. Idem ẽt tenuit Petrus de Anch.in conſ.107.incipiente.In paucis verbis tactũ eſt, &c.Et inter alia mouetur, quia ex quo nõ potuiſſent expreſſe diſponere ſtatuentes, ꝙ moniales non ſuccederent, ut poteſt nõ de ſua iuriſdictione.c.decernimus.de iudicijs.& c.cum laicis quãuis religioſis, de reb.eccleſiæ non alienand. ergo ipſas non vr̃ ſtatutum ſub generalitate includere, quia ꝙ nõ poſſet in ſpẽ ſtatui, non videtur ſub genere contineri, a rgu.c.in generali.de regu.iuris.lib.6.Pro quo optimẽ facit, licet nõ alleget gl.ſingu. in c.cũ nõ deceat.de electio.lib.6.per quã ſolet dici, ꝙ ſtatuta generalia laicorum nõ comprehẽdũt actus iuratos, ſuper quibus in ſpecie non poſſent diſponere. Idẽ tenet Bal.in l. cunctos populos.in magna repetitione. 34. col.ver. nunc videmus qđ ſtatutũ.C.de ſumma trini.& Dominic.in c.1.de excep.li.6. & refert & ſequitur Alex.co nſi.225.col.ſecundo vol. Reperio ẽt quandã apoſtillã ad Abb.in c.ꝙ clericis. de foro comp. cuiuſdã diſcipuli do.Philip.de Franchis de Peruſio, in qua atteſtatur, ab eo viua voce intellexiſſe, ꝙ iſtã partẽ tenuit Papiæ in publica cõcione.Et inter cætera adducebat, ꝙ iſtud ſtatutum cõfirmat effectũ poſt ſucceſsionẽ delatã, vt ſupra retuli dicere Sali.ꝙ ipſe dupliciter comprobat, primo propter uerbum illud, nõ ſuccedat. Nam qualitas adiuncta verbo determinatur ſm tẽpus uerbi.l.in delictis.§.ſi extraneus.de noxa.Secundo, quia propter incluſum excluditur excludẽdus, ut ſupra dixi.Sed añ mortẽ illius, de cuius ſucceſsione agitur, maſculi non includũtur, ergo fœmina nõ excludit̃ ante.Quartò cũ ſtatutũ reperiat̃ diſponere ſuper perſona eccleſiaſtica, illam nõ ligat. Verum ẽ, ꝙ contrariũ tenuit Pau.de Caſt.in conſi.335.& Ro.in d.l.ſtipulatio hoc mõ cõcepta.& Abb.in d.c.ꝙ clerici.referens Ant. de But.ita conſuluiſſe. Tamen prima opinio videtur in dubio tenenda, cũ religioni faueat.l.ſunt perſonę, de relig. Et eo maximè, quia Pau.de Ca.in d.cõſ.in 4.col.referẽs vnã opinionem Bar.in d.l.fi.C.de pactis.uolẽtis, ꝙ ſi ſtatutum diſponat, ꝙ ingrediens monaſterium non ſuccedat, tale ſtatutum valeat, eo q̃a ante ingreſsũ ligat, & in totum excludit, & ſic diſponit de p̃ſona, ſuper quã hẽt ius diſponendi, illũ reprehẽdit eo, q̃a tale ſtatutũ diſpõnẽs, ꝙ fœmina nõ ſuccedat, refert ſe ad t̃ps, quo deferẽ ſucceſsio, quo t̃pe p̃prie fit excluſio, nõ prius. Sicut.n. dicit ipſe, p̃ſens nõ põt excludi p̃ expreſſam repudiationẽ a tali iure, ꝙ nõ eſt in actu, ſed in habitu, neq; in re, ſed in ſpe.d.l.q. ſuperſtitis, ita vr̃ ꝙ excluſio ſtatutaria ad dictũ tẽpus non referatur, ſed ad illud, ꝙ erit in iure & in actu, ſ.cum delata erit ſucceſsio.

cessio. Nam Paulus videt, quod ista ratio concludit contra Bar. in casu, de quo sup. & non animaduertit, quod etiam concludit contra eũ in casu, pro quo cõsuluit, videlicet, quã statutũ simpliciter, & generaliter fœminã excludit, superstite masculo, nulla mentione facta de volentib. ingredi, seu de ingredientib. monasteriũ. Nã si exclusio statutaria, vt ipse fatetur, ad tempus delatæ successionis referatur, propter verbũ, succedat, quod est futuri tẽporis. Ergo idẽ erit, quando statutũ simpliciter disponit, quod extantib. masculis filia fœmina nõ succedat. Modò in proposito, si statutum assumens effectũ tpe delatæ successionis non excludit personas effectas religiosas post statutũ, ante tamen delationem iurisdictioni statuentiũ suppositas, eadem rõne, & multo magis simpliciter renunciatio, quæ similiter effectũ suũ post delationẽ tm̃ consumat, ut supra dictũ est, non debet excludere, si eo tpe reperitur renuncians in eo statu, in quo, si vellet, non posset expsse p pactũ quãuis iuratũ se excludere in præiudiciũ monasterij, quia quod nõ põt statutũ, nõ potest et pactũ, & de vno ad aliud valet argumentũ, vt no. in rub. C. de decre. decurio. & in l. non impossibile. de pac. & maxime negatiuè incipiendo a statuto, vt p Imo. & Ro. in l. alia. §. elegãter. sol. mat. Si. n. statutũ dicit contra ecclesiasticã vtilitatẽ, eo quia tẽpore delatiõis vult moniales, vel monasteriũ excludere, &c. Et dato et quod opi. Pau. de Castro, Ro. & Abb. in quæstione statuti supra proxime formata esset vera, tamen adhuc secus esset dicendũ in casu nostro. Prædicti. n. Doc. illã sequũtur opinionem, præsupponẽtes absolutè, quod tale statutũ iniecerit vinculum, & effectũ suum consumauerit ante delationem. Nam Pau. in prælega. cons. in 6. col. hoc sentit apertè, dũ dicit, quod eo ipso quod mulier nascitur, statutũ iniecit vinculũ, & infligitur sibi hæc potentia succedendi, s. in totũ si nõ extiterit masculus, & in nihilum si extiterit. Idẽ sentit, dum dicit, quod tale statutum reseruat delationẽ fœminę, si nõ extabit masculus, si vero extabit, aufert. Et licet. in 4. col. ut sup. retuli, videatur dicere contrarium, postea tamen in principio sequentis col. uidetur velle, quod immo istud statutum in natiuitate filiam liget, & excludat, & sic quod effectum suum non reseruat in tempus delatę successionis, dum dicit ex mente aliorum, quod dicta verba, s. fœmina non succedat, &c. exponuntur, i. efficiatur inhabilis ab succedendũ, alias si Paulus nõ habuisset istũ respectum, certe illa rõ, de qua, allegata contra Bar. necessario concluderet contrarium eius, quod ipse consuluit. Et iõ, pmirum si decedens ab illa rõne aliter nititur impugnare dictũ Bar. in d. l. fi. ut ibi latius per eum, &c. Similiter patet, quod Abb. in d. c. quod clericis. habuit pro firmo, quod prædictũ statutum in natiuitate effectualiter ligaret fœminam, dum pro opinione sua allegat no. per Bar. in l. placet. C. de sac. san. eccl. & in alijs locis. vbi vult Bar. quod prędia, quę per statutum effecta sunt tributaria, retinebunt onus annexũ, etiam si in ecclesiam fuerint alienata. Nam tale statutum sine dubio effectum suum consumauit, etiam antequam illa prædia transirent ad ecclesiã. Constat et eãdẽ fuisse mentẽ Ro. in d. l. stipulatio. inquãtũ pro se adducit no. per Io. An. in reg. sine cul pa. in Mercu. cuius dicta, vt infra subiungã, intelliguntur, quã cõsuetudo, de qua ibi, effectũ cõsumauit añ clericatum, & vinculum iniecit in natiuitate. Et ex ibi dicendis apparebit, quod nisi isti Doc. ita intellexissent, quod oino male essent loquuti. De me ergo omnium esse videtur, quod si statutaria exclusio referretur ad tempus delatæ successionis, quod monachos vel moniales eo tpe existentes non excluderet, dato quod post statutum forent ingressæ monasterium. Sed omnes, ut supra dictũ est, tenent, quod exclusio, quæ ex renunciatione causatur, sortitur effectũ tm̃ tpe successionis delatæ, ergo ex mente omnium cõcludendũ mihi vr̃, quod non operetur aliquid, si tẽpore delationis ẽ monachus, licet tpe renunciationis esset laicus. Pro qua differentia inter prædictũ statutũ, & dictam renunciationẽ ẽt facit, qa statutũ excludẽs fẽminas superstitib. masculis, tollit suitatẽ, vt p Bar. in l. 1. §. sciẽdũ. de suis & leg. & p Bal. in l. maximũ uitium in fi. C. de libe. præte. Renunciatio verò prædicta cam non tollit, sicut sup. dictum est. Scđo cõprobatur ista opinio.

11 Nam † si excluderetur monachus vel monasteriũ in casu nostro, esset aperta via fraudib. Monachus. n. ut infra subijciam, non potest in præiudiciũ monasterij hæreditatem sibi delatã repudiare. Si quis ergo uolens ingredi religionem nollet in futurum aliquid sibi deferendum acquirere monasterio, sed prodesse personis sibi cõiunctis, posset ante ingressum successioni cuicunq; rõne consanguinitatis sibi deferendæ renunciare, & ita monasterium excludere, prout fecit istos. Nam, vt ex instrumento renunciationis apparet, quod iste renunciat, quia religionem ingredi volebat, & etiam apparet ex eo quod incõtinẽti post renunciationem effectus est monachus, argu. l. si ventri. §. in bonis, de priuileg. credito. & per Bar. in l. post contractum de dona. & sic uidetur, quod tanquam in fraudem monasterii facta non teneat, & quod iuramentum non liget. d. c. quamuis, de pac. in 6. in uer. nec dolo. Et ne per indirectum dicatur permissum quod est directo prohibitum, contra regulam, cum quid vna via, li. 6. Facit, quod in similibus terminis uoluit Ang. in dispu. inci. Nobilis quidam genere, &c. ubi reprehendẽs Bar. in d. l. fi. C. de pac. in qõne supra relata, inter alia adducit contra eũ rõnem sup. formatam, quia illud statutum dicitur factum in fraudem, & quia sequeretur, quod laici non valentes directo præiudicare monasterio in hæreditate monacho delata, per indirectũ possent, concedendo tale statutum, quod ingrediens monasteriũ non succedat, quod non est admittendum. Nec ob. si dicatur, quod ille, qui non uult acquirere, non dicitur aliquid in fraudem facere. l. qui autem, in pri. ff. de his quæ in fraudem cred. quia illud tm̃ procedit, quod quis non tenetur alteri acquirere. l. 3. §. non tm̃ de hær. vel act. vend. & per Bar. in d. l. qui autem. Sed monachus tenetur monasterio acquirere, ergo, &c. Præterea debitor nolendo acquirere, non tantum nocet creditorib. sed etiam sibi, quia tanto diutius remanet obligatus, propter quod dr̃ ibi, quod qui non uult acquirere, non dicitur hoc in fraudem creditorum facere. At hic non acquirendo nocet tamen monasterio, non sibi, de nihil proprium potest retinere. Non ob. etiam si dicatur qua rõne pñt de bonis suis disponere donando, vel testãdo volentes ingredi religionem, vr̃, quod possint in præiudicium monasterii successioni patris renunciare. Quia bene admittendum est, quod possint renunciare, ut per Bar. in l. fi. C. de pac. dum loquitur de statuto excludente ingredientem monasterium & quod renunciatio hẽat effectũ, si hæreditas eis deferatur, anteq; monasteriũ ingrediantur, & sic obligentur añ ingressũ, sed si post ingressũ eis deferatur successio, nõ pt renũciatio seu exclusio càta a renunciatione effectum sortiri, quæ antea stetit in suspẽso, quia pẽdebat illa tacita cõdõ, de qua supra dictum est, quod exclusio statutaria, quæ reseruat effectum exclusionis in tp̃s delatæ successionis, non põt hr̃e effectum aliqua existẽte moniali. At si quis donat, vel aliter disponit de bonis, quæ hẽt non solũ spe sed etiam re, illa dispõ sortitur effectum ante ingressum nõmirum ergo si ab illis excluditur monasterium. Præterea si non possent de talibus bonis disponere, retraherentur a religione, contra tex. in §. sed hoc præsenti. in auth. de sanctis. episc. quia ingrediendo quodammõ punirentur, quia auferretur eis libera testandi, & aliter, de bonis proprijs disponendi facultas, sed non posse futuræ successioni renunciare, est potius fauor quã odium, patet, quia si esset fauor, posset quis etiam sine iuramẽto renunciare, quod est falsum. d. l. pactum dotali. Tertio põt adduci, quod in simili uoluit Pet. de Anch. in d. consi. 107. dum dicit quod gñalitas statuti non includit casum, circa quem non potuisset expresse statui. Ita gñalis renunciatio non comprehendit casum, ad quem in specie non potuisset obligare, arg. l. obligatione generali. de pig. Interpretabitur ergo ista renunciatio, ut ita demum hẽat effectum, si hæreditas fuerit delata ante monachatum, prout debet interpretari dictũ statutum, ſm Pet. ubi sup. Pro qua interpretatione facit, quia in omni iuramento videtur excepta authoritas superioris. c. venientes. de iureiur. adeo, quod in materia ista appellatione superioris uenit pater, ut consulẽdo firmauit Fede. de Sen. consi. 191. inc. Quæstio talis est, scholaris clericus, &c. vbi concludit, quod scholaris existens in studio, & iurans creditori non exire districtum Bononiæ, antequam satisfaciat, & postea per patrem reuocatur, potest recedere licẽtia petita licet non obtenta. Et sequitur Io. An. in regula, in malis. in Mercur. & Ant. de Bu. & Imo. in c. cõstitutus. de rescr. & Imo. in c. cum contingat. de iureiu. in fi. & Abb. in d. c. ueniẽtes & Alc. in l. fi. ff. qui satisd. cog. Ergo vr̃, quod renuncians cum iuramento, maxime quando cogitauit de ingressu monasterii, prout in casu nostro, uideatur renunciasse sub dicta condõne, uidelicet si hæreditas fuerit delata ante monachatum, cum non possit monachus, uel, Abbas sine licentia capituli hæreditatem

tem delatam monasterio repudiare, vt magis communiter dr in l. legatum. de leg. 1. vt sic videatur renuncias excepisse authoritatem superioris, & ideo ad istum casum iuramentum non vr extendi. l. fi. facit satis in proposito, quod voluit Bar. in auth. ingressi. C. de sac. san. eccle. dum vult, q si monachus ingrediens religionem sibi reseruat bona, q intelligitur illa reseruatio fm naturam actus, videlicet quo ad administrationē, si abbati placuerit, ex quo bona etiam quo ad administrationem non pt retinere sine licentiam abbatis, quā vr tacite reseruare in illa bonorū reseruatione. Ex his itaque videtur, q nō obstante tali renunciatione monachus, & monasterium possit illam partē petere. Sed dato etiam, non tamen concesso, q talis renunciatio iurata liget monachum, quamuis deferatur hæreditas eo tempore, quo est monachus, tamen hoc non obstante probabiliter potest dici, q monasterium excludatur. Quia, ut supra sæpius dictum est, talis renunciatio non tollit suitatem, nec impedit delationem, per ingressum enim nō desiit eē suus. l. Deo nobis. & ibi Doc. C. de epis. & cle. & per Doc. in c. in psentia. de prob. Quamuis ergo monachus propter suam renunciationē iuratā nō possit adire, ex quo tamen defertur ei hæreditas, renunciatione non obstante, poterit monasterium hæreditatem illam adire, quia quemadmodum alias, nulla præcedente renūciatione, monacho recusante hereditatem sibi delatā adire nō impeditur, ut per Bar. & omnes in l. 1. de uulg. & pup. & p Ba. alios in l. 3. C. de hære. insti. & p Doc communiter in d. c. in psentia. pari rōne, monacho non ualente hæreditatem sibi delatā adire, monasterium adire poterit, cum nolle & non posse p cedant a pari. d. l. 3. Si enim, ut dicit Ale. in d. l. filius qui patri. ille qui renunciauit, est in eo statu, in quo reperitur post abstensionem, monasterium nō debet excludi, ac si se abstinuisset monachus ab hereditate delata, cui per prius renunciasset. Dum ergo dicta renūciatio trahatur ad tps delatæ successionis, non debet illa magis monasterio nocere quam noceret repudiatio eo tpe sequuta, ar. l. oratio. de spon. Et ita p istam rōnem in effectu Pau. de Cast. quem prius non videram in l. cum non solū in prin. de bo. quæ libe. decidit casum istum in simili, ubi cōcludit cōsuluisse, q filius existens in potestate, qui successioni maternæ renunciauit, non piudicat patri, si tpe mortis matris pater adhuc uiuebat, per rōnē pdictā. Quæ decisio videtur, de directo casum nostrū decidere. Et licet posset dici, q tpe renunciationis esset in potestate patris, non autem iste in potestate monasterii, esset assignare diuersitatem casuum, vtroque enim casu est eadem ratio, ex quo tpe successionis delatę erat in ptāte monasterii. Nō. n. adueniēte cōdōne retrotrahit̄ vsq; ad tps factæ renunciationis, qa (vt supra dixi) non pt hæreditas uiuente illo, de cuius hereditate agitur, repudiari. d. l. qui su pstitis. ergo trahi non pōt ad tps, quo pater viuebat, quia extremū ad qd, deficit, iuxta. l. huic scripturæ. ad legem Aqui. & in l. si is qui pro emptore, per Bar. de vsuca. uerū est, q fingitur nūquā delata, & sic retrotrahitur usq; ad tps mortis. l. proinde. si cert. pet. & sic cessant iura loquentia de retrotractione. Et licet antequam eēt effectus monachus, in eū uideatur iniecisse ius aliqd renūciatio, pp quam ius suū pōt dici eē factū cōdōnatū, & qualificatū, & iō vr, q ita cōdōnatū. & qualificatū ius p ingressū dicat monasteriū acquisiuisse, tñ ex quo cōsumauit effectū post clericatū, ut ex pdictis patet, attenditur tēpus effectus cōsumati, nō tps initii. Pro hoc adduco, qd no. voluit Cal. in disp. inci. Statuto ciuitatis cauetur, &c. in vlt. col. dicens, q illud, qd uoluit Io. And. in regula, sine culpa. in Mercu. s. q si cōsuetudo nocet clerico secundogenito, dēt extendi tm ad casus, qui sortiuntur uirtutem suam, & in totū cōsumātur añ clericatū, sicut in exēplo Io. Andr. in quo ille secundogenitus fuit ligatus in natiuitate dicta cōsuetudine per q̄ ipsi primogenito debebantur bona, ēt inuito patre, vt ipse pbat in pcedēti. q. Secus aūt dicit ipse, qñ act9 habuisset initiū ante clericatū, & cōsumaret ē post. Ex hoc no. inferens, q si statutum impedit probari solutionē p testes, & laicus potest solutionē pes testes probare, nō ligabitur a statuto, ut ibi latius per eum. Et idem quod dictū ē refert & sequitur Ale. in cons. 22. supra alleg. secūdo uol. idē q Cald. tenuit ēt Ant. de But. in dispu. Stante statuto municipali, & c. in decisione secundi dubij. in 25. col. inferens ad alium, quod statuto inducente præscriptionē decennalē super debito pp negligentiam creditoris, non ligabit clericum hæredem creditoris, contra quem erat decursa pars decennij, data ēt validitate talis statuti, & dato q statuta, quę iniecerunt vinculū ante clericatum, ligent clericum, quia ex quo tēpus pro parte erat decursum, & non cōpletum, non ligabitur, cum vinculum pfectē iniecisse non dicatur. Et ita ex his patet, q si statutum generaliter excludens fœminas extantib. masculis, eas non priuauit ante delationē, q Pau de Cas. & Roma. de quib. sup. memini in 1. arg. vltimæ partis, loqueretur, modo in proposito cum renunciatio non iniecerit uinculum ante monachatum, licet habuerit initiū, dēt attendi tēpus, quo consumatur, & effectū sortitur, & per pñs initiū, q habuit ante monachatū, non dēt obesse monasterio. Secundo adduco, nam Doc. cōiter in d. l. q superstitis. & in d. l. pactum. quærentes, utrum renunciatio filiæ noceat nepotib. ex ea, dñt q si quidē præmoriatur pater superstitib. fratrib. suis in pari gradu cū ea existentib. q nepotes non admittuntur. Primo. n. ex persona matris exclusæ uenire non possunt, quia fratres fœminę existentes in gradu cum ea ad illius portionem ueniunt per ius accrescendi, q excludit successoriū ædictum. l. meminimus. circa med. & ibi no. Bal. C. de legi. hære. & per gl. & oēs in l. 1. C. quando nō petē. par. & c. Pondero ergo, q Doc. uolunt alios fratres, quorum fauore filia renunciauit successioni paternæ, veniant ad partē renunciantis per ius accrescēdi. Sed nemini dubium est, q nulla præcedente renunciatione in vita patris si monachus hæreditatē sibi delatā repudiaret, q monasterium ius accrescendi impediret, quinimmo statutum, q est fortius, ut communiter dicitur per Bar. & alios, in l. 1. de vulg. & pup. & in d. l. 3. C. de hær. isti. & in l. cum non solum. in prin. de bo. quæ lib. & in d. c. in præsentia. qui substitutus impedit ius accrescendi. l. pe. de iniust. rup. & irri. testa. ergo multo magis illud impediet monasteriū, quia si unico uincentem te, & c. l. de accessionib. cum vulg. ff. de diuer. & tēpo. pręscr. qua ergo rōne illo casu monasterium impedit ius accrescendi, eadē rōne illud isto casu debuit impedire rationē. n. diuersitatis ñ uideo, ex quo, ēt ut dixi, isto casu fratres ueniunt per ius accrescendi, sicut ueniunt facta repudiatione successionis delatæ post monachatum, nulla prius præcedente renunciatione, nec initium, qd habuit ista repudiatio, in casu nostro, ut dictum est, consideratur. Tertio optime facit, nam, ut dicunt omnes canoni. in d. c. in pręsentia. hæredi 12 tat immediatē † defertur monasterio, adeo, q factum ipsius monachi in adeundo non requiritur. Et idem tenet Fran. de Ramp. in d. l. 3. & idē ibi sequitur Pau. de Cast. subdens, q pro opi. canonist. pluries consuluit. Idē ēt attestatur in l. non est dubium. C. de iure delib. & idem tenet d. l. legatum. de leg. 1. Et licet legistæ communiter oppositum teneat, de quib. latē per repetentes in d. l. 1. de vulg. & pup. tamen cum prima opinio religioni faueat, ei in dubio est adhærendum. d. l. sunt personæ. de relig. Si ergo renunciatio, vt dictum est, delationē non impedit, igitur monasterio immediate defertur. Quamuis itaque monachus uirtute renunciationis iuratæ excludatur, non tñ monasterium cui successio defertur, dēt excludi cum iuramento non astringatur. Non video. n. q monasterium hæreditatē sibi delatā impediatur adire, licet monachus iuramento ligatus nō possit, cum monasterium non ex persona monachi, sed ex sua immediate possit adire, ut per Io. And. & alios, in d. c. in præsentia. Quartò istam conclusionē confirmo, nam, vt sæpe dictum est, renunciatio nō tollit suitatē, nec delationē impedit. Mortuo ergo patre, ut dñt Doc. hrditas defertur, & eodē instanti dominium continuatur, deinde succedit immediate exclusio filij, ergo ordine intellectus præcessit immediate cōtinuatio dominij exclusionem, vel saltē ius immiscendi illam pręcessit, ex quo præsupponimus delationem præcedere. Fuit ergo iste filius ante exclusionē ordine intellectus in eo statu, in quo reperitur quilibet filius ante abstensionē, uel immistionē.

13 Ex quo † sequi videtur, q monasterium fecit heredem eo instanti quo ipse fuit uel saltem eodem instanti ius immiscendi, quo illud habuit, monasterio acquisiuit. Primum pbatur per tex. no. in l. qui in aliena. §. interdum. de acq. hære. ubi dicitur, qd ille, qui est suus hæres immediatē illum, in cuius est potestate absq. aditione fecit heredem. Queādmodum ergo nepos suus auo patrē immediate facit hæredem eo, quia in eius potestate reperitur, ita monachus, qui est suus hæres patri. d. leg. Deo nobis. dēt immediate facere hæredem monasterium, nō

tamen

tamen dico q faciat suum. Secundum probatur, quia licet ius adeundi non sit in bonis nostris, l. precia rerum. ad legem. Falcid. & ideo non possit alteri acquiri, ut per Bar. in l. is potest. ff. acqui. hære. ius tamen immiscendi dicitur esse in bonis filij, ut concludit Bal. in l. 1. circa. 15. col. C. qui admit. &c. ergo illud immediate potuit monasterio acquiri. Quāuis ergo sequatur effectus repudiationis, ius tamen iam quæsitū monasterio auferri non debet. Concludendū itaq. ex his oīb. mihi videtur, q monachus iste non ligetur iuramento, uel saltē, q tale iuramentū monasterio nō præiudicet. Et allegatis in contrariū patet ex prædictis responsio, quia loquuntur eo casu, quo iuramentū ligat, q prædictis rōnib. ī casu nostro nō pōt monachū ad obseruantiā astringere, uel quāuis liget monachum, non tamen, vt ex iā dictis constat, monasteriū ligat. nec ex hoc, qđ monasteriū conueniat, monachus incurrit periurium. Et ita euitatur dispō. d. c. quāuis. & oīum, quæ propter iurm̄ videbantur obstare. Non ob. etiā † illud, q de præscriptione dicebatur, quia aut sciuerunt isti fratres, q iste titulus non erat iuridicus, & sunt in mala fide. Aut credebant esse iuridicū, & sunt in errore iuris, non facti, quoniam in facto proprio non præsumitur, & non est tolerabilis ignorantia. l. fi. ff. pro suo. qui error iuris nocet præscribenti. d. l. nunquam. de vsucap. Et ita tenet Imo. ī c. cum dilectus. de consuc. 6. colu. post Car. ibi, vbi inquit, q titulus iniustus per errorē facti iuuat præscribentē, secus si cum errore iuris. idē Car. in cle. 1. uers. si quis. 11. q. de reb. eccle. nō alie. & ibi Imo. post Io. de Ligna. & Ant. de But. in c. dudum. de deci. 4. col. & Imo. in d. c. fi. 4. & 5. col. de præscr. & Pau. de Cas. in d. cons. 72. pe. col. & est melior tex. de iure. in c. dudum. fm Ant. ibi. Nec est verū, q istud non hēat locum in præscriptione longissimi tēporis, qm̄ in ea etiam nocet, ut tenuit Pau. de Ca. in d. cons. 77. ad fi. ibi. secunda. Rationē alleg. Cy. in l. si qs emptionis. §. 1. C. de præscr. 30. anno. pro quib. videtur casus in c. dudū. vbi erant elapsi quadraginta anni, & tamē præscribēs contra ecclesiam repellitur ex defectu tituli. Si. n. non præsupponeremus dictum tempus fuisse elapsum, non fuisset opus allegare defectū tituli, sed satis erat allegare tempus ad præscribēdum contra ecclesiam non esse decursum. Non ob. ēt, q p cursum triginta annorum tollatur præsumptio malæ fidei, ut per Bar. in d. l. fi. C. unde vi, quia contrarium tenuit Imo. Inn. in c. per tuas. de testib. & Im. in d. c. fi. in 5. col. & in l. Celsus. de vsucap. Præterea eo ipso, q probatum est, titulum esse iniustum, dicitur constare de mala fide. seu dicitur mala fides probata, cū sit præsumptio, q isti sciuerint iuris dispositionem. Iura. n. quilibet præsumitur scire, & alleganti iuris errorē incumbit probatio, ut per Bar. in l. sed si lege. §. scire. de peti. hær. & in l. non fatetur. circa fi. de confes. & in princ. d. l. an inutilis, quicquid ibi dixit Rapha. & eo maxime, quia aliquis ex istis fratribus sunt iurisperiti, qui nullo modo præsumuntur ius ignorasse, etiam fm Rapha. per d. l. 2. §. Seruius Sulpitius. de orig. iuris. Turpe. n. est patritio nobiliq. uiro ius, in quo uersatur, ignorare, ut dicit ibi tex. Nec ēt ob. q liceat ius dubium ignorare, qa negat in casu nostro ius esse dubium. dubietas. n. causatur pp varietatem opinionum, ut apparet ex no. per omnes, in l. cum prolatis. de re iud. quæ in casu nostro cessant, & eo maxime respectu eorum, qui sunt iurisperiti, non debet dici ius dubium. Præterea licet elapsi sint quadraginta anni a die renunciationis, tamen a die mortis illius, de cuius agitur successione, non sunt elapsi, & ideo a morte eius incœpit currere, tempus non antea, quia prius agi non potuit, & non ualenti agere, nō currit præscriptio. l. j. in fi. C. de anna. excep. & propter hoc silent oīa. Prædicta āt procedunt, siue testōr mortuus sit intestatus, siue testatus, dūmō monachum præterierit, quia ex quo ante eius mortē erat monachus, euanuit renunciatio, & pr̄r eius p̄teriti fuerit reddit testm̄ nullum, licet a principio ualidū, sicut annullatur per natiuitatē filij præteriti. Licet. n. Bar. in d. l. j. §. filiū. de contra tab. velit, q præteritio eius, qui successioni paternę renunciauit, non reddat testm̄ nullū, eo quia, qui nō succedit ab intestato, præteritus non rumpit. leg. posthumus. §. si quis ex his. cum simi. ff. de inof. test. tamen ex quo in casu nostro renunciatio istum nō exclusit, eius præteritione testamentum annullatur. Et licet etiam propter renunciationem testamentum esset firmum omnib. fratrib. uiuentib. ex quo tamen alij duo fratres sunt mortui ante patrem, non fuit exclusus respectu illorū. ideo propter hoc institui debuit, vel exhæredari. d. l. Deo nobis. ex quo ab intestato in totum nō erat exclusus. Si ergo reperitur præteritus, testm̄ est nullum, & procedūt omnia, quæ supra dicta sunt, s. vt monasterium possit ad totā partem illius agere, licet monachus iuramento ligetur. Si uero monachus esset institutus, non procederent prædicta, nisi respectu legitimæ, & ideo posset petere supplementum, iuxta. l. omnimodo. C. de inoffi. test. & ista circa hoc sufficiant. Superest nunc uidere, quid de fructib. interim perceptis, siue cōsumptis siue extantibus nunquid. s. isti fratres ad illos teneantur. Et prima consideratione uidetur dicendum, q non, quia isti nō sūt in mora, ex quo non fuerūt unquam interpellati. l. si ex legati cā. de verb. ob. ergo ad fructus non tenentur, qui ueniunt a tēpore moræ, vel lit. contest. l. si actionem. §. videamus. de vsuris. Præterea in fructib. acquirendis iuris ignorantia prodest. d. §. scire. & ibi not. licet contrarium dicatur in præscriptione, quo enim ad acquisitionem fructuum. sufficit malam fidem abesse vt ibi dicit Bart. licet non adsit bona fides. Sed prędictis breuiter non obstantib. puto istos eē obligatos ad omnes fructus tā consumptos quam extantes, quia, vt in pcedentibus dictū est, isti sunt in mala fide, & ideo ad fructus etiam consumptos tenētur. l. mala fides. C. de condi. ex leg. per gl. & omnes, in l. ex diuerso. de rei uen. Præterea † licet eēnt in bona fide, tamen tenebuntur, quatenus pbabitur, istos esse factos locupletiores, ut p Bar. ī d. l. si ex diuerso. pe. col. & ibi Ang. ī 2. col. ver. ego semper fui. & in l. item ueniunt. §. fructus. de peti. hær. & Abb. in d. c. grauis. 4. col. de rest. spo. & Bal. in l. 2. C. de fruc. & lit. expen. dicens hanc eē communem opinionem. Nec ob. quod no. Bar. in l. sequitur. §. fructus. de usucap. dum vult, q bonæ fidei possessor præscribat fructus triennio, quia istud eēt verum, qñ isti fratres probarent, q fructus omnes perceptos in præteritum retinuissent triennio, antequam eos consumpsissent hoc enim per illos dēt probari, ex quo se fundant in tpe, ut per Bar. in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori. de ope. nou. nunc. hoc aūt probare erit impossibile. Est bene uerum, q in dubio non præsumuntur facti locupletiores, ut per Ang. in consi. 157. inci. Domina Catharina, &c. in fi. & in consi. 131. inci. Super primo pūcto, &c. ante fi. & Pau. de Cast. in consi. 15. ante penul. colum. licet contrarium dixerit Ang. in l. vtrum. de peti. hære. Non ob. allegata in contrarium, quia ex prædictis patet responsio. Item debitor † ecclesię re ipsa & absque interpellatione constituitur in mora, fm gl. singula. in uer. iudicium. insti. de act. & no. Bal. in auth. hoc amplius. C. de fideicom. in 2. col. & Pet. de Anch. in regula, accessorium. in 6. q. & Im. in c. breui. de iureiur. & Ro. in d. l. si ex legati cā. Non ob. quod dicitur, de iuris ignorantia, quia non præsumitur, ut dictum est, immo ex prædictis patet, q non solum abest bona fides, sed quod etiam mala fides adest. Præterea, & si omnia in contrarium allegata eēnt uera, tenebuntur tamen saltem quatenus effecti sunt locupletiores, quia isto casu, ut dictum est, bona fides etiam non excusat. Ex prædictis igitur omnibus concludo, monasterium habere ius petendi totam partem huic renuncianti de iure communi ab intestato debitam, vna cum fructibus interim perceptis, siue consumptis, concurrentibus tamen prædictis, &c. Laus Deo.

Vt supra conclusum est per insignem vtriusque Iur. Doct. domi. Carolum mihi fratrem honorandum, habito simul cum eo maturo colloquio arbitror iuris esse, ego Antonius Cochus de Florentia. I. V. D. ad cuius rei fidem me hic propria manu cum solita sigilli impressione subscripsi, alterius rectius statuentis consilio semper saluo. Laus Deo, & clementissimæ Mariæ virgini.

SVMMARIVM.

1. *Hæreditas non monacho, sed monasterio delata dicitur.*
2. *Statutū disponens, quod ingrediens religionem non possit succedere, non ualet.*
3. *Suitas an tollatur per renunciationem iuratam.*
4. *Renunciatio hæreditatis an noceat filio effectu monacho.*
5. *Renunciatio per uiam donationis acquisitionem præsupponit.*
6. *Pactum, per quod quis ingrediendo religionem successione priuatur, non ualet.*

CON-

CONSILIVM CCV.

ELEGANTER sunt oĩa discussa per suprascriptos dominos consulentes, vñ tm̃ paucis agã circa ultimam difficultatem, videlicet, nũquid dicta renunciatio noceat monasterio respectu hæreditatis paternæ postea delatę. In qua difficultate primo aspectu multum obstare uidebatur, ꝙ ex quo sumus in donatione licet cõdõnali, vr̃, ꝙ attendi debeat tp̃s contractæ donationis, & non tp̃s existentis cõdõnis, & sic deuolutæ successionis, per tex. cum ibi no. ꝑ Bar. in l. si filii. ff. de ver. obl. sed tpe contractus potuit disponere, igitur, &c. Sed hoc non obst. contrariam conclusionem veriorem existimarem, donec aliud oñderet. Ad quod oñdendum præmitto 1 † ꝙ licet communis opinio legistarũ sit, ꝙ hr̃ditas, quæ defertur, dr̃ deferri monacho, & non monasterio, vt probat Bar. in l. j. ff. de vulg. & pup. & ibi in repe. mea allegaui multos Doct. concord. tñ cõis opi. canonist. est, ꝙ nõ deferatur monacho, sed immediate defert monasterio, quia omnis uoluntas, & ptãs monachi est translata in abbatẽ, vt in ca. nolo. & in c. non dicatis. 12. q. 2. & hanc opi. approbat Io. And. in c. in præsentia. extra de prob. quem ibi sequuntur. d. An. Card. & d. Abb. hunc sequitur Imo. in d. l. 1. ff. de vul. & pup. & in l. si paterfamiliàs. ff. de hæ. inst. & d. Frãc. de Rampo. in l. cũ ꝓponas. C. de hære. insti. sequitur d. Pa. de Cas. qui dicit, ꝙ ſm opi. Io. And. pluries consuluit. Omitto rõnes, quæ uideri pñt in d. c. in præsentia. Vñ cũ tot Doc. magnæ authoritatis sint ꝓ ecclesia, ſm eam consulere nõ arbitror ẽẽ absurdũ, ar. l. sunt personæ. de relig. & c. fi. extra de re iudi. Secũdo præmitto, ꝙ dicta renunciatio hẽt in se tacitã cõdõnẽ, si successio ad renunciantem deuoluatur, & iõ si illa tacita cõditio non euenerit, renunciatio habetur pro non facta. sicut dicim' in stipulatione facta pure animo nouandi obligationem cõditionalem, q̃a stipulatio hẽt tacitã cõdõnem, si eueniat cõditio obligationis nouandæ, & iõ si illa cõdõ deficiat, simpliciter habet ꝓ non facta. l. quoties. ad fi. de noua. Hanc cõsiderõnẽ facit Pau. de Cast. in l. pactũ dotali. C. de collat. quã d. Ale. & alij Mod. sequuntur, & fuit etiam consideratio Io. de Imo. in l. qui superstitis. ff. de acq. hær. Ex quib. duob. pmissis resultat cõclusio clarissima, ꝙ ex quo pp monachatum, & ingressum successio non est deuoluta ad eũ, sed ad monasterium, conditio renũciationis deficiat, & sic deficit renunciatio. l. cedere diẽ. de uer. sig. & l. qui hæredi. de condi. & demon. Cõfirmatur. Nam sicut quando filia renunciante, & præmortua patri, renunciatio nõ hẽt locũ, nec nocet nepotib. per dictam renunciationem, ſm prefatos Docto. quia successio ad eam non defertur, & sic deficit conditio, ita filia ingressa religionem nõ nocet patri. Ratio est, quia dicitur mortua mundo, in c. placuit. 26. q. 1. nam sic ꝑ ingressum purificatur conditio, sicut per mortem naturalẽ, quia idem operatur ingressus, ꝙ mors, vt est casus in l. Deo nobis. de epis. & cler. ita quando deficit conditio per ingressum, sicut per mortem, & idem operari dẽt quo ad defectũ, quia idẽ o pat ꝓpositũ in ꝓposito, &c. l. si vt proponis. C. de nup. 32. dist. hospitalium, & ꝑ istum modũ cessare uidentur multæ difficultates. Sed contra hanc conclusionẽ vĩr dicere Bar. in terminis 2 i l. fi. C. de pact. ubi † qñ uult ꝓbare statutũ ualere, si disponat, ꝙ ingrediẽs religionẽ nõ possit succedere, arguit, ꝙ qs renũciãdo pt̃ se iuuare ꝑ pactũ iuratũ, ꝑ no. in c. quis. de pac. i 6. Et sic Bar. vult, ꝙ sicut statutũ ligat ingrediẽtẽ, ita ꝙ ẽt iã ingressus priuat̃ hęreditate sibi delata, ita quis renũciãdo priuat se ipso pacto iuramẽto firmato. Et licet in statuto reperiã Bar. cõiter reprobatũ, tñ in pacto nullus reprobat. Quinimmo nec Bal. ipse, oñdit tñ primus cõsultor cõtra. in cõsi. 1. ar. secũdæ partis, ꝙ mẽs oĩum est cõtra Bar. in l. fi. idem etiam oñdit. d. Fel. in prima subscriptione, & c. d. l. fi. qui Bar. impugnat in pacto, & inquit, Bar. expresse dicere, secus esse in statuto, & sic a pte vult ꝙ in casu, quo statutum non excludit ingressum ab hæreditate sibi delata, tñ pactum excludit. Et hoc idem voluit Ang. in sua dispu. inci. Quidam nobili genere natus, &c. Et in hoc nõ reperio contradictores. Secundo contra dictam cõclusionem facit, 3 quia licet † simpliciter renunciatio non tollat suitatẽ, ſm Cy. Bald. & Sal. in l. quidam eulogio. C. de iure delib. quia suitas cãtur a necessitate, a qua sola renunciatione quis non liberatur, tamen quando fit cum iuramento, uidetur sublata suitas, quia quia tũc est sublata necessitas, prout dicit not. Bal. in c. 1. an agna. vel filius. Cõfirmo rõne urgenti, quia neq. de iure ciuili, neq. de iure prætorio dispensatũ erat, ꝙ filius uiuente patre possit renũciare hæreditati, immo contra, ẽt cum iuramento. d. l. pactũ dotali. C. de colla. Cũ ergo de iure canonico hoc beneficium fuerit inductum denuo, ꝙ parẽ hẽt vim sicut lex ciuilis immo maiorẽ super virtute iuramenti, vt in capitulo literis. extra, de foro cõpetenti. lib. 6. sequitur, ꝙ per tale beneficium tollitur necessitas. l. 12. tabu. & consequenter suitas. Cõfirmo per ea, quæ ponit Bal. & post eũ Pau. & Moder. qui uolunt, ꝙ quando statutũ concernit potestatẽ repudiandi, sequuta repudiatione desinet esse suus. & tenet Pau. de Cast. in l. ventre. de acq. hær. & Pau. in l. si fratres. C. de iure delibe. Igitur fortius ĩ casu nostro idem dicendũ est, ex quo canon concedit repudiationẽ, quia in casu Bal. tollitur suitas in esse producta per repudiationẽ, vt declarat Pa. de Cas. Sed in casu nostro impedit suitatẽ in esse produci, ꝙ facilius fieri dẽt, argumento. l. patre furioso. de his qui sunt sui, vel alie. iuris. & sic videtur concludi, ꝙ cũ filius renunciando sit totaliter exclusus, ꝙ ita exclusus transeat in monasterium, per no. per Io. And. in d. regula, sine culpa. cuius opi. videtur cõis. Confirmo ẽt, quia quãdo filius, qui renunciat patre uiuente cum iuramento hæreditati, si filius aliquid recepit, dicitur successisse, & tanquam successerit, excluditur, ut dicit Bar. in l. 1. §. filiũ. de bono. poss. cõtra tabu. & Bal. in l. 16. q. C. qñ nõ petẽ. part. Sed quando nihil recepit, quoad successionẽ dicitur adeo exclusus, ꝙ habetur pro mortuo, vt dicit Bal. in d. l. 16. q. ad fi. & Pau. de Cas. in l. planẽ. §. si duobus. de leg. 1. Igitur cũ persona esset insuccessibilis, ac si esset mortuus, sicut mortuo monacho, vel existente insuccessibili, hæreditas non defertur monasterio, ut in casu nostro patet, quãdo est insuccessibilis, nam uidemus, ꝙ si statutum simpliciter excludit filiã, per masculos excluditur, vt per d. Ant. & alios, in c. ꝙ clericis. de foro competen. & sic non defertur successio monasterio, propter quæ duo visum fuit, ꝙ conclusio firmata per dictos consulentes esset multum dubia, Sed tamen prædictis non obstantib. contrariam sententiam veriorem existimo, qđ 4 immo † dicta renunciatio non noceat dicto filio effecto monacho. Et pro fundamento præmitto, ꝙ aliud est renunciare, & abdicare a se hæreditatẽ per viam repudiationis, quo casu renunciatio non præsupponit acquisitionẽ, aliud est renunciare per viam donationis, quo casu præsuppouit acquisitionem, ut habetur in l. fuit qõnis. de acqui. hære. & probatur ex dictis Doc. maxime Pau. de Cast. in l. si actionẽ. C. de pac. & Baldi in d. l. pactũ. q. 8. Et hic secundus casus verificatur in casu nostro, quando filius renunciat donando omnia bona & iura, quę habere sperabat in hæreditate paterna, & sic talis donatio includit, & præsupponit prius acquisitionẽ, ut d. l. fuit qõnis. & d. l. si actionẽ. Et si dicitur, ꝙ non põt donari talis spes, seu talia bona in spe, cũ non sit cõsiderabilis, prout declarat Bar. in l. is potest. de acqui. hære. & Bar. in l. fi. C. de pac. Respondeo, ꝙ tunc non donatur spes succedendi, sed donantur bona hæreditaria post successionem quæsitã, vt dicit Bart. in l. is potest. de intellectu. l. 3. §. de illo. ff. pro soc. & l. si spẽ. C. de do. Et sic dicitur pactum hæreditatis iã quæsitæ, postquam est concessum certo modo disponendi, vt declarat Bar. in d. l. fi. in 2. col. ꝙ olim erat improbatum, ut l. quidam in iure. §. 1. de do. & hodie est, ideo fiat consentiente eo, de cuius hæreditate agitur. Sumit ergo vires in casu nostro a consensu patris, non a iuramento, quia iuramentum nihil operatur sine consensu patris, ut uoluit Bar. in l. stipulatio hoc modo concepta. de uer. ob. & tactum est in consi. in hæreditate materna. Quibus præmissis succedit clara conclusio, quia si dicta donatio censetur facta postquam hæreditas est quæsita, ergo habet in se tacitam conditionem, si hæreditas acquiretur: Sed in casu nostro non acquiritur, sed monasterio. Igitur deficiente conditione deficit dispositio, ut sup. dictum fuit in repudiatione. Confirmatur, quia talis donatio non poterat expresse conferri in tempus post ingressum religionis, & professionem, quo tempore non potuisset disponere. l. qđ sponsæ. de dona. ante nup. facit gl. in l. illa institutio. de hære. insti. & qđ dicit. d. Abb. in rub. extra de test. & gl. 8. q. 1. his omnib. Igitur non censetur tacitẽ in illud tempus collata, ꝑ id quod no. Bar. in l. si sub conditione. de condi. insti. quinimmo in casu nostro uidetur expresse in illud tempus collata, igitur,

tur non valuit,ficut facit.l.eū qui iudicare.de iurif.om.iud. Nec dicat aliquis,ꝙ talis donatio est cōdōnalis, igitur attēdēdū tps donationis,prout dixi ꝑ d.l.filius.cum ibi no. per Bar.qm̄ tēpore existentis cōditionis donās nō est habilis ad acquirendū,vel disponēdū,igitur extremū a quo nō est habile,& per ꝯñs nō pt ꝑ fictionē trāslatiuā cōditio retrotrahi ad tempus donationis, ut dicit Bar.in materia fictionis translatiuę in l. si is qui ꝓ emptore.ff.de vsucap. pp quā rōnē Bar.quē sequuntur Doc.s. qa cōditio retrotrahitur,in d.l.si filius.tenet,ꝙ attēdi debet tps cōtractus,aliàs qñ retrotrahi non posset,attendi debet tps existētiæ conditionis,ut probatur in pluribus legib. ibi allegatis per Bar. Ex quib. patet responsio ad allegata in contrarium,quia loquuntur,qñ filius effectus est insuccesfibilis. In casu autē nostro nō tollitur successio,sed de hæreditate postquā fuerit successum,disponitur,ut dicit Bar.in d.l.fi. Postremo dico,ꝙ ēt si essemus in renunciatione abdicatiua, idem esset dicendum, & pro fundamento præmitto, ꝙ in casu nostro cā finalis renunciationis fuit ingressus religionis. Istud assumptum probatur ex duob. Primo, quia deducitur per uiam causæ in procemio, per qđ causa finalis ostenditur.l.fi.& Bart.& oēs ff.de hær.insti. Secundo quia hoc exprimitur in tali renunciatione, in qua agitur de magna donatione,prout dicit Bar.in l.demonstratio falsa.de cōd.& demon.dū all.d.l.fi.de hęr.inst. Aliàs.n.non est quoquo modo uerisimile,ꝙ si credidisset remanere in sęculo, ꝙ donasset seu renunciasset,& sic satis dicitur constare,ꝙ aliàs non fuisset renunciaturus,si non transijsset ad monasterium. Ex quo fundamento infero, ꝙ eo non transeunte, si donator uoluisset, non habuisset effectum donatio seu renunciatio, ꝑ id,quod ponit Bar.in d.l. demonstratio falsa. quando tractat, quando cā finalis est falsa.& in l. 2.§.fi. de do.cum simi.& sic ꝑ istud pactum effectualiter excludebatur si īgrediebatur religionem,aliàs non excludebatur effectualiter. Ex quibus † recte intuenti sequitur clara conclusio in casu nostro, ꝙ sicut nō ualeret statutum in casu Bar.in d.l.fi.quia esset impedimentum uitę cōtēplatiuæ,ita non dēt ualere pactum, ꝑ qđ ingrediendo religionē quis priuatur successione, & nō ingrediendo nō priuatur.arg.tex.in §. sed hoc præsenti. in auth. de sanctis.epis. Et ita in terminis uoluit Ang.in d. dispu. Quidam nobilis genere natus,&c. Confirmatur,nam licet dictus renuncians dispositus esset ad intrandum religionē,tamē,ut dicit ueritas in Euāgelio,duodecim horę sunt diei,quib. uoluntas hoīs pt uariari, unde pp dictum pactum posset uariatio induci, & impediri uita cōtemplatiua. Igitur sicut dicta rōne nō ualeret statutum, ita non ualeret pactum,quia stante eadē rōne,de statuto ad pactū ualet argumētum,iuxta no.in l.non impossibile. de pact. Et si dicatur, qđ mutatio uoluntatis non p̄sumitur,arg.l.cum tacitum.ff.de prob.tradit Bar.in l.fideicommissa.§.si rē.de le.3.respondeo,quod licet non p̄sumatur,tamen tale pactum, ꝑ qđ existēs in sęculo nō priuaretur dictis bonis, sed transeundo ad religionē,sic posset inducere mutationem uoluntatis.sciēs bona posse recuperare,& sic posset retrahi a religione, quę possibilis retractio est causa annullandi renunciationem, ne impediatur uita contemplatiua,ut sentit d.§.sed hoc præsenti. Ex q. bus patet,quod non obstat authoritas Bar.& Bal.in d.l.fi.quia ipsi loquuntur,quando filius pacto iurato se excludit,ita quod se reperit exclusum,siue ingrediatur religionem siue non, unde potest inducere impedimentum uitæ contemplatiuæ,sed in casu nostro illo nō ingrediente poterat renunciatio irritari,igitur stat rō p̄missa. Et pro hoc facit,quod dicit Io.de Imo.in le. stipulatio hoc modo concepta.de uerb.obl.ubi dicit, quod doctrina Ioan.And.in dicta regula,sine culpa, est uera, quia non priuatur secundogenitus ex eo,quod fiat clericus, ex quo etiā existens laicus priuatur. Secus in casu Bar. in d.l.fi.quia priuatur tm̄ si ingreditur religionem,& ita est casus noster. Et ꝓbātur præmissa per ea,quæ ponit Io.And.in add.Spec.referendo disputationem Thomæ de Forma. in rub. de statu monach.in uers.disputata fuit,&c.& Bar.in l.2.de his q. pęnæ nomi. in rōne decidendi. Et sic ex præmissis concluditur, quod dicta renunciatio non tenuit. Ex qua conclusione infertur,quod non obstant allegata in contrarium,quia loquuntur stante ualiditate renunciationis. Et ita concludo in isto puncto, qui apud me nouus est. Laus Deo.

¶De subscriptione igitur requisitus,ut supra per dominos præstantissimos Doc.conclusum est,arbitror iuris esse,ego Bartholo.Soc. I.V.D. & in fidem præmissorum propria manu subscripsi,solitoque sigillo obsignaui. Amen Laus Christo Redemptori.

SVMMARIVM.

1 *Actus interpretatio fit potius,ut ualeat, quam ut pereat.*
2 *Spes filij de succedendo est a iure approbata, nō aueem alius consanguineus qui non sit filius.*
3 *Opinio uehemens pro ueritate habetur.*
4 *Statutum & pactum factum in fraudem religionis nullum est.*
5 *Pactum ingressuri monasterium ei non nocet,si hæreditas deferatur post ingressum.*
6 *Hæreditas immediatè defertur monasterio,non monacho.*

CONSILIVM CCVI.

PROPTER iteratum colloquium habitū super prędictis inter primum consulentem & me,remanent inserta in consi. præmisso quæcunque ad rē istam conferentia mihi occurrerant. vnde nuda subscriptione transiturus eram,nisi superuenisset subscriptio.d.Bar.Soc.iurisconsulti acutissimi proxime præcedens. Qua visa consideraui,ꝙ prima facie d.Bar.& Bal.in d.l.fi. C.de pact.uidentur obstare adhuc, non obstante euitatione supra facta. In ea.n.p̄supponitur,ꝙ ista nō dicatur simplex,& mera renunciatio,sed potius donatio,habens in se tacitā conditionē,uidelicet,si hr̄ditas fuerit q̄sita,tanquā sit pactū,de hr̄ditate iā q̄sita certo mō disponendi.iuxta.l.5.§.de illo.ff.pro soc. & ꝑ Bar.in l.is pt 2.col. ff. de acq.hęr.& sic ex quo fuit monasterio nō āt monacho q̄sita,vr̄ ꝯdō defecta,& iō deficit dispō. Nā huic cōsideratiōi obstare vr̄,ꝙ p̄supponit idē.d.subscribēs,& bene, videlicet,ꝙ iste renūciās excludit̄ demū ꝑ ingresū,& ꝓfessionē sequutā. Vñ si istud pactū esset de futura successione iā q̄sita certo mō disponēdi,ista promissio,& stipulatio esset impossibilis. Patet,quia ante ingressum non posset habere effectum, post ingressum non,& ante professionē minus, cum,vt ipse fatetur,impossibile sit,ꝙ post ꝓfessionē huic monaco quærat̄, sed acqritur monasterio. Cū ergo,vt dictū est,ante ingressum non obliget̄,esset donatio sub ista cōdōne, si post professionē acquiratur,ꝙ est impossibile. Ergo ista promissio tanquam facta sub cōdōne impossibili nō ualeret.l.impossibilis. ff.de ver. ob.l.impossibiliū.ff.de reg.iur. vt † ergo actus potius ualeat q̄ pereat,habemus dicere,ꝙ sit mera renūciatio successionis, nō āt pactū,de quo supra c.abbate.de ver.sig. Et eo maxime qa verba nō repugnāt. Licet.n.dicatur,ꝙ donauit iura, & bona,quæ hēt,& habere speraт in bonis,& hæreditate patris, nō infertur per hoc,ꝙ prius videatur uoluisse sibi quæri,cū ēt spes donari possit.l.spē C.đ do.quā spem hēt filius in hæreditate patris eo adhuc uiuente.&† est talis spes a iure approbata,ſm Bar.in d.l. is pōt,& in l.fi.in fi.C.de pact.licet contrariū uideatur præsupponere præfatus Doctor,allegādo Bar.in dictis locis, in quib. dicit id,qđ proxime dixi. Est uerum,ꝙ consanguineus, dūmodo non sit filius,non dr̄ habere spem approbatā in bonis alterius consanguinei. Licet igitur stetur declarationi promissoris circa uerba dubia.l.stipulatio ista.§.in stipulationibus. l. q.c.q.d astringendę.de ver.ob.tñ vbi actus nō pōt aliter ualere,nisi ſm intentiones stipulatoris,statur eius dicto,ut no.in prædictis iurib.& in l.veterib.per glo.ff.de pact. Similiter videtur, ꝙ dictū Bar.non sit sublatum per ea quæ ultimo adducuntur,videlicet ꝙ istud pactum est impeditiuum vitæ cōtēplatiuæ,qa ipse attestatus est velle ingredi religionē,& non est p̄sumptio,ꝙ mutet uoluntatem c.maiores.de baptis. Et licet dicatur,ꝙ satis sit possibile,ꝙ eā mutet,cum duodecim dicantur esse horæ diei,respōdeo ex quo non est verisimile,ꝙ uoluntatem mutet,hoc non videtur esse firmiter considerabile.l.qui habebat.ff.de l.3. lege legatas.§.fi.& vtrobique Bar.ff.de suppellect.l. Præterea † quia erat vehemens opinio,ꝙ omnino iste erat monasterium ingressurus,illa habetur pro ueritate, maximè ingressu postmodum sequuto,iuxta glo.not.& clarius Bald.in leg.si quis extraneus. §.sciendum. ff.de acqui.hær.per quæ consuluit Pau. de Cast.in consil. 349. aliàs. 355. Viso diligenter puncto, &c. quod si quis substituit casu quo masculus non nascatur, & antequam

masculus nascatur substitutus moriatur, ꝙ transmitteret hære ditatem, si tpe, quo decessit, erat vehemens opinio, ꝙ partus esset fœminæ, & postea ita eueniat: quia præcedens opinio cau sata est a cōiecturis & solita qualitate partus fœminæ, fecit illā opinionem fuisse, merito habetur pro certitudine. Vñ videtur res remanere adhuc dubia ꝑꝑ dicta Bar. & Bal. in d. l. fin. quib. in hoc alij non contradicunt. Veruntamen his non obst. con-

4 curro in sñiam ꝑdicti consultoris, præmittendo ꝙ† statutū excludens ingredientem monasterium, de quo ꝑ Bar. in d. l. fi. du plici capite esse nullū. Primo, quia retrahit a religione, & est im peditiuum vitæ contemplatiuæ. Secundo, quia dicitur factū in fraudem religionis: q̃a statuentes uenerunt indirecte cōtra uti litatem ecclesiasticam, auferendo bona aliàs q̃renda ecclesiæ, vt per Ang. in dispu. Nobilis quidam genere. &c. Resultat ergo ex hoc præmisso clara conclusio, capiēdo quædam ex dictis pri mi consultoris, & vltimi, videlicet, ꝙ istud pactum tanquam fa ctum in fraudem monasterij sit nullum, & istud est, quod dicit primus cōsultor. De fraude aūt dicitur manifeste apparere: q̃a ita demū iste renuncians venit successione priuandus, si ingre diatur religionem. Si vero non ingrediatur, non priuatur. ergo post ingressum tm̃ religionis redundat istud pactum, & sic li quide cōstat, ꝙ in eius fraudem est renunciatum: igitur pactū nullum, vt ꝑ Ang. in d. disp. Licet itaq; ꝑ prædicta pactum non esset nullum ea rōne: q̃a sit impeditiuū vitæ contemplatiuæ, ex quo omnino volebat ingredi, ea tñ rōne, quia est factū in fraudem, est nullum, sicut hac rōne statutum est nullum. Non ob. ergo, quod no. Bar. in d. l. fi. q̃a, vt dicit, d. consultor subscribēs, Bar. loquitur, qñ sequuta renunciatione erat omnino exclusus siue ingrederetur religionem, siue non, & sic non poterat dici factum in fraudem religionis. Puto ēt, ꝙ si omnino esset exclu sus post renunciationem, ēt si nō ingrederetur monasterium,

5 quod si tpe † delatæ successionis iste esset professus, ꝙ pactū nō noceret ei, neque monasterio: quia, vt sæpe dixit primus cō sultor, istud pactum hēt in se tacitam conditionem, si successio fuerit delata. Si ergo delatio non impeditur, ergo isto existen te monaco immediate defertur successio ad monasterium, vt tenent oēs in c. in præsentia. de proba. & multi legistæ, de q̃bus sup. in consi. Ergo istam delationem monasterio factam non dēt tollere pactum ante ingressum factum, ex quo monachus aliquo mō non erat obligatus, qñ transiuit ad religionem: q̃a cū adhuc viuente patre pendebat conditio, & sic non venerat, neque cesserat dies, sicut nos videmus, & est ēt plene tactum in consi. quod statutū simplex excludens fœminas non excludit eas, si tpe delationis sint in monasterio, tenendo, ꝙ ante dela tionem non ligentur. Si vero ante ingressum ligarentur, istud non procederet, & ita intellexerunt, q̃ in hac q. statuti contra rium tenuerunt, sentientes ēt ipsi, ꝙ si ante delationē non liga ret, ꝙ monasteriū nō excluderetur. Cū ergo in casu nostro sit expeditum, ꝙ istud pactū non liget ante delationē: constat, ꝙ si tpe delationis iste est ꝓfessus, pactū non ligat, sicut non liga ret statutum, vt per Mod. in l. alia. §. eleganter. ff. solu. mat. Nec

6 isto casu † obstat ēt doctrina Bar. & Bal. in d. l. fi. Non. n. est mi rum, si ipsi tenent contrarium: quia ipsi fuerunt in hac opinio ne, ꝙ hæreditas non defertur immediate monasterio, sed mo naco, vt ꝑ Bar. & oēs, in l. 1. ff. de uulg. & pup. qua opinione cō cessa, possent ꝓcedere dicta eorum. Sed tenendo opin. canoni. uolentium ꝙ hæreditas deferatur immediate monaco, cui opi nioni est adhætendum, clare liquet, ꝙ Bar. & Bal. male in hoc loquuntur: & licet in indiuiduo non uideantur reprobari, tñ attentis ꝑdictis communis opinio canonist. est contra eos. Fū datur. n. opi. Bar. & Bal. in hac ratione, quod immediate defer tur successio monaco, & non monasterio, quæ ratio sicut est reprobata per plures legistas & canonist. ita & eorum decisio. Cum etiam dicamus, quod correcta ratione legis correcta est lex c. miramur. de ser. non or. l. 1. ff. de legi. tut.

¶ Hæc itaq; breui consideratione resoluta, plenitudini supra extē sæ aliud non addens, me idem, qđ ꝑcedentes doct. sentire atte stor, ego Fel. Sandeus ciuis & canonicus Ferrarien. I. V. D. or dinariam matutinam sedem iuris pontificij Pisis regēs, istisq; per me additis me ēt manu propria subscripsi, & sigillum appo ni feci, saluo semper consilio saniori. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Dubium ne quis per ingreßum monasterij amittat lucrum, vel bona, non dicitur retrahere quem ab eo ingreßu, & vita contemplatiua.*

2 *Pactum de non succedendo, non præiudicat monasterio in hæreditate delata post ingreßum.*

3 *Repudiatio a renunciatione differt.*

4 *Ius existendi hæres effectualiter cedi non potest.*

5 *Iuramentum de quid non faciendo, non vitiat pactum, si contra fiat. valet enim actus, licet contra iuramentum factum sit.*

6 *Donatio rei alienæ quando valeat.*

CONSILIVM CCVII.

AMBIGVA plurimū visa est præsens cōsultatio vtrū. s. hmōi renunciatio præiudicet monasterio in hęreditate delata post professionē, in qua per egregiè versati sunt, & primus consultor, & alij subscribentes clarisſimi Doc. & patres honorādi, varias considerationes in medium adducentes pro iuuāda sen tentia pro monasterio per eos firmata, & profectò Bar. & Bal. authoritas plurimū obstat monasterio. Et licet per d. consulen tes rñdeatur, & eorū dictum procedit, qñ in omnē euentū re nunciatio habebat sortiri effectū, siue renūciās ingrediatur po stea, siue nō ingrediatur, quo casu non retrahitur a vita cōtem platiua: secus in casu nostro, in quo ita demum erat futura effi cax renunciatio, si renuncians ingrediatur monasteriū, ut ꝓfi tētur dñi cōsulentes; q̃m hoc casu retrahit renunciantē a uita contemplatiua. Item censetur facta in fraudē monasterij, ut la tius per eos, profecto ꝑ hæc plurimū restringuntur d. ꝑ Bart. & Bal. quorū sñiam approbat Ang. in disp. inci. Quidam nobi lis genere, &c. vt refert primus subscribens, loquuntur. n. gene raliter, & applicant ad qōnē statuti disponētis, ꝙ ingrediēs mo nasteriū non succedat. vñ vñr loqui etiam eo casu, quo per pa ctū cōuenit, ꝙ ingrediens monasteriū nō succedat. Itē negari probabiliter pōt, ꝙ dicta renūciatio habeat tacitā cōditionē, si monasteriū ingrediatur, ex quo gñaliter cōuenitur de nō reuo cando, & nō veniendo cōtra, & erat de proximo intraturus re ligionē, & pater, & mater, quorū hæreditatib. renunciabat, nō erant verisimiliter ita de proximo morituri, ita ꝙ nō poterat ve risimiliter venire contra nisi post ingressum, quia ante mortē patris & matris non occurrebat tractari, de eorū hr̃ditatib. Itē qñ renunciatio, & donatio fiebat, erat vera, non falsa. nam ipse renuncians volebat ingredi monasteriū, licet illa voluntas mu taretur, tñ verum est, ꝙ tpe renunciationis habebat illam vo luntatē. Itaq; non sumus in terminis, in quib. agitur, vtrū falsa

1 causa vitiet actū, nec vnq̃ mihi placuit illa rō, ꝙ † retrahatur q̃s ab ingressu monasterij & a vita contēplatiua ꝑꝑ dubiū, ne ꝑꝑ ingressum amittat aliquod lucrū, vel aliqua bona, cū ingrediēs renunciet sęculo & oīb. bonis, prout hanc considerationē ha buit Bal. in suo consi. inci. In qōne, quæ vertitur inter scholā S. Mariæ. & licet multi eam rōnē adducant ad §. sed hoc præsenti. in auth. de sanctis. episc. unde sumit auth. nisi rogati. C. ad Treb. tamen multi eam rōnē nō assignant, sed aliam, prout latè refe ro in d. auth. nisi rogati, inhærens dictę secundæ opi. Et ꝙ dicta ratio non attenditur in dictis terminis, satis clarè persuadetur, quia minus deberet monasteriū, vel pia causa retrahere a uita contemplatiua, quam homo priuatus, & causa profana, & ta men secus est, ubi honoratur causa pia, ut d. §. sed hoc præsenti & d. auth. nisi rogati. hæc quidem reddunt me satis dubium. ta men adduco, ꝙ Bal. in d. l. fi. potest intelligi, ꝙ licet ꝑ statutum nō tollatur legitima, si de ea non fiat mētio, ꝓut ipse ꝑmittit, tñ

2 † per pactū. s. eo casu, quo ualeat legitima tollitur pactū fauora bile, & statutū in illis terminis odiosum. Nam immediate post quam ꝑmisit de legitima, subdit: secus in pacto, Itaq; referen do ad proxima debet intelligi, secus in pacto, quia per pactum de non succedendo priuatur. Et ad hoc etiam adaptatur ratio, quæ subditur per eum. Itē licet Bar. arguendo de pacto ad sta tutum innuat, ꝙ pactū noceat etiam post ingressum monaste rij, tñ se remittit ad statin dicēda, & postea nihil dicit de ingres su monasterij, sed solum dicit, ꝙ ualet pactū de non succeden do uallatum iuro. c. q̃uis. in 6. in quo. c. non ꝓbatur, ꝙ tale pa ctū ꝑiudicet monasterio. ita ꝙ Bar. cēseatur velle, ꝙ ꝓut ꝑ pa ctum

ctū pt fieri, q̄ filius vel filia non succedat: ita & possit fieri per statutū, q̄ filius, vel filia nō succedat. non aūt aliter dicat, q̄ per pactum possit fieri, q̄ hæreditas post ingressum monasterij delata nō q̄ritur monasterio. nam cū post illa verba, pt fieri p pactū saltē iuratū, subdat, ut infra dicā, & postea de monasterio nihil dicat, & hoc modo intelligendo authoritas Bar. & Bal. nihil obstat. Itē Bar. & Bal. fuerūt in ea snīa, q̄ hæreditas deferatᷓ monaco, prout defertur filio, adeo q̄ mortuo monaco monasterium non pōt adire, prout ipse Bart. voluit in l. is pt. de acq. hær. & Bal. in l. 1. C. qui admit. ad bo. pos. ita q̄ ius adeundi fundatur principaliter in psona monaci, extinguatur ēt quo ad monasteriū, & iurm de non succedendo astringat monacum, qui habet adire, ideo &c. Sed Io. And. & cōiter canoni. tenent, q̄ solum monasterium adeat ēt mortuo monaco, ita q̄ scđm opi. quæ habet, q̄ hæreditas defertur monaco, & ius adeundi principaliter in eo resideat, posset pactum huiusmodi p̄iudicare monasterio, tñ secus retenta opinione canonist. quæ debet prævalere in foro ecclesiastico. Primæ tamen responsiones supra per me datæ ad dicta Bar. & Bal. magis satisfaciunt. Placet ēt consideratio Soc. q̄ in casu isto sit potius conuentio de trāsferendo iure, quod dictus renuncias sperabat habere in bonis paternis, quam conuentio de abdicando a se hæreditatem per repudiationem, q̄ deducitur ex eo: quia renunciauit fratribus sed qui repudiat, abdicat a se hæreditatem respectu omnium.

3 Item † aliud est renunciatio, aliud repudiatio, prout voluit Pa. de Cast. in l. i. C. de pac. Videmus enim quod iura appellant repudiationem hæreditatis, non renunciationem, q̄n per eam abdicatur facultas adeundi. C. de abstin. & repud. hære. in rub. & l. sicut. ff. eo. tit. & l. is pōt. & in l. in repudianda. cum multis similí. & quod est fortius, in dicta renunciatione subditur, ac eis cedit, donat, & tradit oīa iura, quæ hēt, & habere sperat in

4 bonis, & hæreditate prædictis. Profecto ius † adeundi non est in bonis nostris. l. precia rerum. cum ibi no. per doc. ff. ad legem Fal. Nec ius immiscendi, & sic ius essendi hæres effectualiter potest cedi: cum videamus in simili, quod nec ius capiendi restitutionem hæreditatis ex fideicommisso vniuersali potest cedi, l. mulier. §. ex asse. ff. de iure dot. & no. per glo. & Doc. in l. apud Iulianum. §. vtrum. ff. ad Treb. & illa, ac eis cedit, donat, & tradit iura &c. pariter referuntur ad hæreditatem maternam, in qua cadebat aditio, & non immistio, quod ius ad[illegible]di constat non posse cedi, quo fit, vt videatur donare, & cedere iura, q̄ sperabat q̄rere per immistionem, & sic post ius quæsitū. Ex quo infertur, q̄ illa renunciatio facta fratribus non significat repudiationem, sed quandam dimissionem bonorū apud eos, & pactum quoddam de non petendo. Et hoc vr̄ velle etiam in simplici pacto de non succedendo. Bal. in d. l. fi. in antep. col. in ver. sed hic incidenter. C. de pact. & non tendit ab abdicatione iuris ab ipso monaco, & sic impropriam repudiationem, sed tēdit in translationem iuris in fratres. Sed ista potestas transferendi in fratres ipsius renunciantis iura quærenda monasterio, non erat apud ipsum renunciantem, merito &c. Item, q̄ pactum iuratum de non succedendo impediat mero iure facultatem succedendi, non video vbi probetur. Nam † video, q̄ aliàs

5 iurm de aliquid non faciendo, non vitiat pactū, si cōtra fiat: puta, promitto non alienare, & postea alieno: valet alienatio, licet tenear, ad interasse, vel ad pœnam, si pœna est apposita, & voluit Panor. in c. intellecto, de iureiur. allegans. Gasp. de Calde. hoc tenuisse in quodam suo consi. qđ ēt refert ipse Pan. in cap. cum contingat. de iureiu. Et idem, s. q̄ actus factus contra iuramentū teneat, si aliter actus ipse a iure non reprobetur, tenuit Arch. in c. si a sede. de pb. lib. 6. & Spe. in tit. de empt. & vend. §. 3. ver. quid ergo. in fi. Nec d. c. quamuis. de pac. in 6. probat, q̄ per tale pactū inducatur, q̄ si paciscens adit, & sic succedit, aditio & successio sit nulla, sed q̄ pactum sit seruandū, cū iuramētum seruari possit sine dispendio salutis æternæ: & sic & alias, si promisit quis, & iurauit non reuocare testm̄, si postea reuocat: licet sit periurus, reuocatio tñ tenet, vt no. Ioan. And. in regula, quod semel placuit. in 6. Nec in d. c. quāuis. dicitur, q̄ nequeat succedere, sed q̄ debet seruari: quia non obseruantia pacti tenderet in dispendium salutis æternæ. Profecto, & in terminis Io. And. iuramentum est seruandum & in iurāte non alienare, iuramentum est seruandum, & tñ si contra fiat, actus est validus, licet contrafaciens sit periurus, ex pacto iurato agi pt ad obseruantia iuramenti seu ad interesse, vel ad pœnam, & sic uerificari pt d. c. quāuis. Nec verba illius tex. ad aliud astringunt, quia tñ verba Doc. in l. qui supstitis. de acq. hær. & in l. pactum dotali. C. de collatio. aliud innuūt, licet diu fuerim in hac snīa, tñ non auderem in hac sola rōne in decisiuis me fundare. Et si dicatur, q̄ donatio obligat donantē, & bona actiuè, & passiue trāseunt in monasteriū, arg. l. princeps bona. ff. de ver. sig. & p Inn. & Io. An. in d. c. in præsentia. de prob. Ergo ista obligatio transit in monasteriū, cū monasteriū conueniri possit pro his, ad quæ monacus tenebatur, pūt hr̄ in auth. ingressi. C. de sacros. eccl. & per Io. And. post Inn. in c. in præsentia. de probationib. Respondetur, q̄ ipse donat iura, quę habebat, & habere sperabat, sed iura ista quærenda post ingressum nō habebat ipse nec re, nec spe, iō verba ad hunc casū non trahuntur, nec ista iura poterant donari per ipsum futurū monacū. Et donator si rē alienam donat, nō tenetur, si dñiū non trāsfertur. l. Aristo. §.

6 fi. de dona. nisi fuerit in dolo. ut ibi. Nec † ob. q̄ immo tenetur, q̄n incipit a cōuentione, & non a traditione, ut per gl. & Bar. ī l. Aristo. §. fi. ff. de donationib. & per gl. ī l. 1. C. de iure dotium, quia loquuntur, q̄n ex causa donationis promittunt rē, uel pmittunt donare, uel dare. Ad hoc tēdunt iura, & rōnes, quæ adducuntur per gl. & Bar. & Doc. Sed q̄n donat rē, & non tradit, non est ratio, quare magis teneatur, quam q̄n donat, & tradit. & tex. in l. si quis argentum. §. si uero hoc prætermissum, &c. C. de donationib. arctat donantem ad tradendū, non aūt dicit, q̄ teneatur de re. Nec suadet rō, q̄ si donat rē certam, & tunc nō tradit, postea traditurus, teneatur ad aliud quā ad tradendū p generalitatem. d. l. Aristo. §. fi. ubi non apparet, q̄ statim traditio interuenerit. Et rō Bar. & Doc. est, q̄ qui promittit donare rē, vel promittit rem, non implet contractū, nisi trāsferat dñiū sed q̄n simpliciter donat rē, non promittit dare rem, non militat dicta rō. Præterea iste donauit iura sua, non simpliciter bona paterna, & materna. Itē monasteriū nō tenetur ad obligationes monaci, nisi quatenus ipsi consequuntur ex bonis monaci. Sed in casu nostro nihil ad monasteriū peruenit ex bonis monaci, nec ex psona monaci, cū monasteriū adeat sine monaco, s̄m cōem opinionē canonistarum, merito, &c. Ex q̄b. itaq; una cū dictis p dominos consulentes concludo, q̄ monasteriū succedat in bonis paternis non obstante dicta renūciatione, fortius ī bonis maternis per superius dicta, & alia adducta latè per dominos consulentes. Laus omnipotenti Deo.

¶Et ita, prout supra per dominos consulentes, & per me conclusum est, dico, & consulo iuris esse, ego Petrus Philippus de Gorneo Iuris vtriusque doctor de Perusio, & in fidem p̄dictorum de subscriptione requisitus mea propria manu scripsi, & soliti sigilli impressione muniri feci, consilio sanio ri semper saluo. Iterum Laus Deo.

¶Concessio alicui facta de certis castris aut terris, ex q̄b. cognoscatur esse mera donatio, & non feudalis concessio, quibus infeudatio differt ab ipsa donatione.

SVMMARIVM.

1 *Cōcessio facta pleno iure pro se, & hæredibus, &c. est donatio mera, & non feudum, & admittuntur fœminæ, secus tamē ex qualitate rei, & in dignitatibus, & honoribus. nu. 6. & 20.*

2 *Consuetudo unius familiæ atenditur, tamen obseruata ex testamento non habet locum ab intestato, & de primo nu. 3.*

3 *Inferiores a principe non possunt contra legem statuere, nec consuetudinem inducere.*

4 *Prohibitio alienationis facta filijs nominatim, uel sub nomine appellatiuo, non porrigitur ad nepotes.*

5 *Prohibita alienatione extra certum genus personarum, non prohibetur ab intestato successio, nec illius institutio.*

6 *Appellatione lineæ masculinæ non uenit fœmina, licet descēdens ex masculo.*

7 *Appellatione posterorum & hæredum non uenit fœmina in materia, quę ei non conuenit, puta iurisdictione.*

8 *Priuilegiorum interpretatio pertinet ad principem concedentē, & eius successorem.*

9 *Confirmatio addit robur confirmato, nō autem ampliat eius terminos.*

10 *In feudum recipi potest res propria, ut ibi.*
11 *Clausula, omni meliori modo, &c. operatur, ut in dubio quis uideatur inuestiri, ut de re propria scienter.*
12 *Contractus celebratus cum habente potestatẽ legis condendæ operatur, ut in eum transferatur dominium ipso iure.*
13 *Clausula ex certa scientia, et non obst. &c. arguunt contractum factum authoritate principis.*
14 *Imperator non potest annullare actum iuratum, nec in dubio ipse, nec Papa id velle creditur.*
15 *Pater stipulando filijs, uel descendentib. uidetur stipulari ut hæredibus, & sic requiritur, quod sint hæredes.*
16 *Factum patris nocet filio in fundo hæreditario.*
17 *In prohibitione alienationis, quæ sine causa ualeret, ut in exemplis hic positis, causa expressa inducit simplex fideicõmissum, & non tantum in casum alienationis.*
18 *Generalis dispositio quando referatur ad casum specificatũ, uel non.*
19 *Fœmina est incapax iurisdictionis inuentæ in hæreditate, quando succedit in ciuitate, uel castro, aliàs secus.*

CONSILIVM CCVIII.

PRAEMITTENDVM est primo, ꝙ concessiones Imperiales factæ dominis Marchionib. Palauicinis nõ fuerunt feudales, sed donationes meræ, & simplices, & ex q̃b. dominium ẽt directum in ipsos fuit trãslatum, ut ex tenore priuilegiorũ Imperialiũ manifestè apparet, vbi Imperator dat, concedit, & donat pleno iure Vberto, hæredib. posterisq; ab eo descendentib. & hæredibus suis castra, &c. motu proprio, ex certa scientia & de plenitudine potestatis, &c. similiter Nicolao, & successoribus suis, &c. & ita determinat Old. ẽt in casu fortiori, ꝙ p̃dicta concessio† sit donatio mera, & non feudũ, in consi. 159. Ex præsenti themate, &c. ubi cõcludit, ꝙ stante cõcessione sub tali uel simili concessione uerborũ, ẽt si præcedat inuestitura, ꝙ non dicatur facta cõcessio feudi, sed donatio, per plures rõnes, quas aliter non refero. Et idẽ tenet ẽt Ale. in cõsi. 24. Ponderatis his, &c. in fi. 4. col. 5. vol. Vnde ex hoc inferẽdũ uĩ, ꝙ fœminæ, quę ẽ p̃dictis descẽdunt, in huiusmodi bonis admittãtur & succedant, quia licet in feudo fœminæ non remittantur. c. primo. §. hoc autem no. ti. qui feu. dare poss. & in c. j. de success. feu. ex donatione tamen tali possunt, & debent admitti, quia sub verbis eisdẽ comprehẽduntur. l. cognoscere. §. liberorũ, de ver. sig. & ibi no. Dy. ꝙ appellatione posterorũ comprehẽduntur. & no. gl. in l. si ita scriptum sit filiab. ff. de l. 2. & Pau. de Ca. & Alex in l. quia tale. sol. mat. per l. cum acutissimi. C. de fideicom. & ibi etiam per Bal. & Mod. quicquid dicat Bar. ĩ d. l. quia tale. & Pe. & Cy. in l. fi. de const. prin. Et ꝙ ex tali donatione castrorum facta a principe pro se, & descendentibus, uel posteris admittantur, & vocentur fœminæ, in specie vult etiam Alex. in d. consi. 24. quinto volu. Nec, secundum eum obst. ꝙ fœminæ repellantur ab vsu iurisdictiõis. l. fœminæ. de reg. iur. & c. dilecta. de maio. & obe. quia, secundum eum, fallit in fœmina succedente in hęreditate, in qua inuenitur ciuitas, vel castrum, cui cohęret iurisdictio, ut no Host. & Io. And. in c. dilecti. de arbi. per id quod habetur in c. ex parte, de priuileg. Et quia princeps etiam potest iurisdictionem cum dignitate concedere mulieri, q̃n facit ex certa sciẽtia, seu cũ clausula, non obstante, ut no. gl. in l. 1. C. de mulier. & in quo loc. li. 10. & in d. l. fœminę, & prout reperitur factum in casu nostro. Nec ẽt prędictis obstare vĩ, ꝙ sit de consuetudine istius illustr. dom. Palauicini, qđ non admittantur fœminæ masculis extantib. Quia† quamuis consuetudo unius familiæ debeat attendi, & deroget iuri, sicut consuetudo generalis, secundum Io. And. in addi. Spec. de instr. edi. §. compendiose. uer. sed nunquid, &c. in addi. parua. & Ange. & Imol. in l. testamenti factio. ff. de test. tamen si dicta consuetudo esset ex testamento, vel inter descendentes, & non reperiretur obseruata ab intestato, quo ad transuersales, ut. s. illi excludant filias defuncti, non extenderetur neq. traheretur ad hunc casũ, vt in terminis concludit Pet. de Anch. in consi. 341. In primo dubio. uersi. ad secundam rationem, &c. dicens, ꝙ in casu suo non potest allegari consuetudo contraria ad fauorem masculorum, qui tanto tempore successerunt in regno contra fœminas, quæ ex proprietate uerborum concessionis, & donationis regni uocantur, quia illud contingit ꝑ testamenta condita ꝑ reges præmortuos. nã ab intestato ius cõe hẽt locum, a quo dicto casu ꝑ consuetudinẽ non reperitur recessum. Et eadem rõne si ex consuetudine descendentes masculi excluderent fœminas, non deberet extendi ad transuersales, ut. s. illi possint excludere fœminas descendentes præmortui, quia ꝯsuetudo contra ius ad aliũ casũ & ad alias personas no extẽdit, ẽm Bart. & Doc. in l. post dotem. so. ma. Præterea negari põt, ꝙ cõsuetudo unius familiæ, & casatę contra ius debeat obseruari, quia priuatus non hẽt talem potestatem. d. l. testĩ, ẽm Raph. ibi, & Ang. in l. si non speciali. eo. tit. Et quamuis Ang. hoc limitet, q̃n talis ꝓ3 genies haberet imperium, tñ† p̃dicti dñi Marchiones & alij magistratus inferiores a principe non possunt condere statuta cõtra legem, & ꝯñr nec consuetudinem inducere. c. fi. de off. arch. & ibi no. Io. And. & l. forma. C. de offi. pręfe. ꝑtor. & c. cum inferior. de maio. & obe. & per Io. And. in c. fi. de app. in 6. & in addi. Spe. in rub. de cle. & Bal. in l. omnes populi. de iust. & iur. & l. ne quicquam. §. fi. de off. procõ. & per Bal. & Imo. in l. ex duobus. §. fi. de uulg. & pup. probatur ex no. in c. fi. de hæ. in 6. & est cõis opi. ẽm Alex. in le. 1. in fin. pe. col. quod quisque iuris. Nec etiam fœminę uidentur exclusæ ab istis bonis ex eo, quod recognita sint in feudum per dictos dominos Marchiones ab illust. duce Mediolani, quia hmõi recognitio, & in feudum concessio non ualuit, quia, ut dictum est, bona p̃dicta fuerũt p̃dictis donata, & ad illos pertinebant pleno iure, & iõ concessio in feudũ facta dictis dñis & possessorib. non valuit. Sicut q̃n dñs & possessor cõducit rẽ suã tanquã alienã, non valet locatio, q̃a dñiũ, & possessionẽ non amittit, nec trãsfert ĩ concedentẽ ẽm gl. & Doc. & maximè Bar. in l. si rẽ aliquã. de acq. pos. Et idem si rẽ suã vt alienã reciperet in emphyteusim a priuato, & non ab ecclesia, ẽm Bar. & Doc. ibi, & eadẽ rõne idẽ est dicendum, quando rẽ suã vt alienã recipit in feudũ. Nec etiam filia, & hæres d. Palauicini videtur ex aliquo testamento, vel fideicõmisso in totũ, vel pro parte excludi, & incipiendo a testõ magnifici, & illustr. d. Orlandi Senioris, clarum esse uidetur, ꝙ ex illo dicta filia non excludatur. Nam post institutionem filiorum voluit dictus testõr, ꝙ si cõtigeret aliquẽ, seu aliquos ex quatuor filijs institutis, quib. portionem simul assignauit, & separatim ab alijs, q̃cumq. decedere sine filijs legitimis & naturalib. ex se legi[illegible] descẽdentib. & alius seu alij ex dictis quatuor filijs qui tũc extabũt, & nepotes ex aliquo ipsorũ filiorũ præmortuorũ legitimi succedant mortuo. Et qui filias dictorum quatuor filiorũ, si extabũt, iussit dotari, & quas tacitauit dicta dote, &c. Ex hac in parte testĩ filij dñi Christophori nõ intelligũtur vocati ꝑ fideicommissum ad bona, quę obuenerunt. d. Palauicino iuniori, qui dicitur decessisse relicta filia fœmina tñ hærede instituta. Quia altero ex dictis filijs testatoris decedente sine filijs masculis substituit testator superstitem, vel superstites nepotes ex filio p̃defuncto. Cũ ergo. d. Palauicinus senior auus paternus alterius. d. Palauicini iunioris decesserit cũ plurib. filijs masculis, & ẽt d. Ant. Maria filius eiusdẽ d. Palauicini senioris decesserit relicto filio masculo, scilicet, d. Palauicino iuniore expirauit quo ad prædictos dicta substitutio, quamuis postmodũ d. do. Palauicinus iunior decesserit sine filijs masculis, ut probat ex no. ꝑ Old. in cõs. 21. Thema tale est, testõr. vbi uult, ꝙ si hr̃di instituto sit facta substõ, si decesserit sine filijs, &c. qui cũ filio decedat, ꝙ expirat substõ, quãuis postmodũ ille filius decesserit sine filiis. Et probatur in l. ex facto. §. penu. ad Trebel. & idem vult Old. in consi. 141. Thema tale est dñs guerram, &c. & Io. And. in addi. Spe. in tit. de testa. §. in primis. ad fi. & Pau. de Ca. consi. 172. Ne impropriis utar vocabulis, &c. & ꝓbat ex no. ꝑ Bal. in c. j. §. cũ eẽt. in prĩ. epis. vel abb. Et similiter non excluditur dicta filia ex eo, ꝙ idẽ testõr filijs prohibuerit alienationem castrorum, nisi inter eos fratres, vel eorũ filios lt̃imos, uñ ipsas rochas, castra territoria & iurisdõnes in posteros eorum mares tñ ex linea masculina descendentes voluit in ꝑpetuum ꝑuenire, apponendo etiam pęnã priuationis oĩum iuriũ suorũ cõtrafacienti, vel tentanti cõtrafacere, q̃a ex tali prohibitione nõ inducit simplex fideicõmissum, sed solũ casu quo facta sit alienatio cõtra ꝓhibitionẽ. l. pr̃. §. filiam. cum ibi not. per Bar. de leg. 3. & per Ale. & Mod. in l. q. Romæ. §. cohæredes. de uer. obl. & qui casus non euenit, q̃a aliqs ex dictis quatuor filijs nominatim ex noĩe proprio prohibuis alienare,

4 nare, nõ reperitur fecisse cõtra dictã prohibitionem. † Nec trãsit dicta prohibitio facta noĩatim ad nepotes, & ad alios descẽdentes testoris, vt ꝓbatur in l. si quis ita. §. iuncta glo. 1. de test. tu. & ex no. per Bar. & Doc. in le. Gallus. §. instituens de lib. & posth. iõ si prohibitio ẽt facta fuisset filijs sub noĩe appellatiuo adhuc non transiret ad nepotes. §. nos aũt. & ibi no. gl. Iac. de Bel. & Ang. in auth. de rest. fideicõ. & Ray. Bal. Bar. Imo. ꝙ Ale. in l. filiusfamiliàs. §. diui. de l. 1. & Bar. in l. Lucius. §. 1. de le. 2. & Cy. Bal. & Sal. in l. uolũtas. C. de fideic. & Bal. in l. Titius. in pri. de lib. & posth. Et iõ quamuis do. Palauicinus instituerit filiam non dr̃ ex hoc factũ cõtra prohibitionẽ, quia ad illum non porrigit̃ prohibitio, & alia ẽt rõne, quãuis & ipse fuisset prohibitus, quia † licet sit alienatio prohibita extra certum genus ꝑsonarũ, non tñ ꝓhibetur ab intestato succedere ipsi prohibito alia persona, quæ sit extra illud genus. l. cum pr̃. §. cum inter. de l. 2. ẜm intellectum Bar. & cõem, & per Bar. in le. peto. §. fratre. de lega. 2. & in l. si ita quis. §. ea lege. de uer. obl. & ibi ẽt per Im. & alios, & Bal. in l. ea lege. C. de cond. ob cau. Et idẽ, si eadem ꝑsona, quæ erat ab in testato successura, instituatur per prohibitũ, quia adhuc non dicitur factũ cõtra prohibitionem, ẜm glo. no. in l. pater. §. Iulius Agrippa. de lega. 3. & per Doc. in locis ꝓal. & optimẽ probat̃ ex no. per Bar. in l. 3. in fi. de l. 5. cum ergo filia quæ erat dño Palauicino iuniori patri suo successura ab in testato, fuerit ab illo instituta, ẽt si ille cõprehenderetur sub ꝓhibitione nõ diceretur fecisse contra prohibitionẽ, & per ꝯñs casus prætensi fid-icommissi nõ diceretur euenisse. Et idem ꝑ oĩa dicendum est de prohibitione alienationis facta per dictũ testorẽ alijs, ut s. nõ porrigatur ad alios suos descendẽtes, & ꝙ solũ intelligatur relictũ fideicõmissum in casum alienationis, & ꝙ fœminæ non intelligantur prohibitæ succedere ab intestato nec ex testõ casu, quo testori succedere ab intestato potuissent. per ea quæ proxime dixi. Et minus ẽt excluditur filia præfati d. Palauicini iunioris ex testõ alterius dñi Palauicini senioris proaui sui, in quo institutus disposuit, ꝙ vbi aliquis eorũ decederet sine filijs ltimis, ꝙ alij eis taliter decedentibus succederent, &c. quia ẽt si in cõdõne filij masculi tm̃ sint positi, ut videtur fuisse intentio testoris, ex quo filias ꝓdictorũ mãdauit dotari, ẜm dignitatẽ domus, quia tñ d. Ant. Maria unus ex dictis filijs institutis decesit superstite. d. d. Palauicino iuniore, expirauit substõ illi facta, licet decesserit postea sine filijs masculis, ꝑ ea quę uoluit Old. & alii in consi. superius allegatis, & prohibitio alienationis facta per eum dictis filijs, nihil operatur, quia non transit ad nepotes. Et per alia, de quib. sup. ꝙ quia talis ꝓhibitio non ualuit, quia facta fuit sine cã, & cõtinet nedũ pręceptum. d. l. filiusfamiliàs. §. diui. & d. l. pater. §. Iulius Agrippa. de lega. 3. Nec ẽt in testõ. d. Caroli aliquid continetur, per qđ excludatur filia d. Palauicini iunioris, ac ẽt ex testõ domini Hieronymi nõ uidetur excludi, quoniã substõ ibi facta. d. Ant. Mariæ fratri testoris si decesserit sine filiis masculis, expirauit ſup existentia d. dñi Palauicini, nec debent admitti substituti, licet ipse postmodũ decesserit sine filijs masculis. d. l. ex facto. §. pe. ad Treb. & dictũ fuit in præcedentibus. Et idem per oĩa est dicendũ de testõ domini Nicolai, qui uoluit, ꝙ si alter ex fratrib. suis institutis decederet sine filijs masculis, sic decedenti succederent alij suꝑuiuentes, & filij tunc ꝓmortuorũ, qui casus non euenit in persona domini Antonii Mariæ fratris dicti testoris, qui decessit cum filio masculo, & cũ eius filio non fuit facta aliqua substõ, vnde licet ipse decesserit cum filia fœmina, aliquis admitti nõ põt ex substõne. Sed tamen ꝓmissis nõ obstantibus cõtrariũ puto eẽ uerius. Et primo, quia ex priuilegijs Imperialib. concessis d. Vberto & alijs dominis de Palauicinis fœminæ non vident̃ uocatæ, sed masculi tantũ, q̃a quãuis donatio facta prædicto domino Vberto pro se, heredibus, posterisq; suis, ab eo & hæredibus suis descendentibus, uideatur ex propria uerborum significatione fœminas descendentes pręsertim ex masculis comprehendere, per allegata in contrarium, in † casu tamen nostro ex qualitate rei concessæ dicendum est, ꝙ non ueniant fœminæ, maxime extantibus masculis, ut determinat Pet. de Anchar. in consil. 311. in primo dubio. ubi arguit pro prima parte, quod donatio reginæ Petronillæ facta Alphonso filio suo & omni eius posteritati de regno non comprehendat fœminas extantibus masculis, quia appellatione posteritatis ueniunt masculi, & non fœminæ. leg. j. in fin. de iu.

5

6

immu. l. vacuatio. de mune. & hono. cap. vbicunque. de pœ. lib. 6. vbi glo. dicit, hoc omnino verum, quando agitur de dignitatibus & honoribus. Sed sic est in casu illo, in quo agitur de regia dignitate, ergo &c. & quamuis postmodũ Pet. de Anc. videatur concludere pro ꝯ̃ria opinione, tñ sic voluit: quia regnum, de quo agebatur, originem duxit a fœmina, hoc est, dña Maiora, & postea in domina Petronilla regina Arragonũ, & a qua donatio regni facta fuit Alphonso, & oĩ eius posteritati. Quia ergo origo & principiũ regni fuit in fœmina, dẽt cã originaria inspici. l. si id quod. de dona. & Are. l. 1. C. de impo. lucra. descrip. lib. 10. & per ꝯñs non dẽt sexus fęmineus excludi, nec dedignari per masculos trãsuersales, arg. l. cũ in fundo. ver. & si quidem. de iur. do. Et similiter verbũ posteritati, prolatũ a fœmina in dicta donõne ex verisimili eius mẽte intelligitur de vtroque sexu, & quia verisimiliter ita dilexit sexum fœmineũ sicut masculinum: iõ ꝑ ꝑ sexus similitudinem plus q̃nque mater afficitur ad fœminas quàm ad masculos: quia in habentib. symbolum facilior fit transitus. l. an inutilis. de acceptil. Vndẽ dicendum est, quòd verbum, posteritatis, secundùm intentionem & conditionem personæ sit intelligendum. l. plenum. §. equitij. de vsu & habi. ponderat etiam Pet. de Anch. dictionẽ, omni, vniuersalem, vt per hoc masculi & fœminæ includantur, vt aliquid operetur. l. a ꝓcuratore. C. mand. l. Iulianus. in prin. de leg. 3. & per nota. in c. vt circa. de elect. in sexto, & similiter considerat, quòd ex testamentis pluribus fœminæ vocantur ad regnum. Ex quibus declaratur, ꝙ intentio concedentis nõ fuit fœminas excludere, & prout latius prosequitur in prima & in tertia ratione secundæ partis, primi dubij, vbi clarẽ pręsupponit ꝙ cessantibus præmissis, prout omnino & penitus cessant in casu nostro, in quo donatio non fuit facta a fœmina, sed à masculo, ꝙ vbi agitur de dignitatibus & honoribus, concessio facta posteris non comprehendit fœminas, per no. per gl. in d. c. vbicunque. & quamuis gl. ibi loquatur de descendentib. ex fœmina, & non de fœmina, quæ descendit ex masculo, tamẽ idem est in illa, vt præsupponit Pet. de Anch. in d. c. qui loquit̃ de fœmina, quæ ex masculo descendebat, & probari videtur ex no. per Pau. de Ca. in l. maritus. C. de procu. vbi concludit per illum tex. ꝙ † concessio facta alicui pro se & suis descendentib. ex linea masculina, non comprehendit fœminam, quæ descendit ex masculo: quia cum ipsa sit caput lineæ fœmininæ, & excludantur descendentes ex ea, dẽt ẽt ipsa, tanquam caput dictæ fœmininę excludi, quãuis ipsa sit descendens ex linea masculina quia idem iuris esse dẽt de illa, quod est de descendentibus ex ea. arg. illius tex. & quia intentio concedentis est, vt res non transeat ad cognatos, ideo licet ipsa sit agnata, debet excludi, ne per ipsam deueniat ad cognatos. & sic, secundùm eum, concessio dẽt intelligi de descendentibus masculis, & ex masculis, & cũ Pau. de Ca. etiam transit Alex. in d. l. Gallus. §. nunc de lege. de libe. & posth. eadẽ ergo rõne in casu nostro, quia cũ ex qualitate rei concessæ non veniunt descendentes ex fœminis, nec posteri per fœminam ex hac donatione facta posteris, per no. per gl. in d. c. vbicunque. non dẽt etiam venire fœmina ex masculo, quæ est caput posteritatis fœminæ; & quia etiam isto casu intentio concedentis fuit, ꝙ in agnatione donatarij bona cõseruentur, cum intelligatur, ẜm iuris interpretationẽ, cognatos exclusisse. Et confirmantur prædicta; nam fœmina regulariter expellitur ab vsu iurisdictionis. l. fœminæ. de regu. iu. & ibi no. & c. dilecti. de arbi. In hac ergo materia, quę sui natura non conuenit fœminis sed masculis, donatio facta Vberto pro hæredibus, posterisque suis, debet intelligi de masculis, vt quasi in terminis concludit no. Pau. de Ca. in l. sed si hac. §. liberos. de in ius voc. dicens quòd licet appellatione liberorũ veniant descendentes tam fœminæ, quàm masculi, vt ibi, & in l. 1. C. de condi. inser. hoc tñ ẽst verum in materia indifferenti, i. quæ conuenit vtrique sexui, secus si masculis tantum, vt in feudis; quia si quis reciperet feudum pro se & liberis suis, intelligeretur de masculis, cũ fœminæ non succedant in feudis. & idẽ tenet Alex. ibi per no. per Bar. in d. l. Gallus. §. etiam si parente, dum vult, ꝙ in materia transitoria sui natura ad filios tantum, vt in feudo, appellatione hæredum non veniunt extranei. Vñ & in casu nostro, in quo iurisdictio etiam conceditur, quæ fœminis ex sui natura nõ cõuenit, appellatione hrđũ, posterorũque veniũt masculi, & nõ fęminæ. & hoc ꝓcedit nõ ẜm quõ ad

7

ad iuriſdõnem, ſed etiam quò ad oĩa alia quæcunque bona, & cuiuſcũq; cõdõnis cõprehenſa ſub dicta donatione, qa æqualis dẽt eſſe determinatio dictorũ uerborũ quo ad oĩa bona. l. iã hoc iure. de vulg. & pup. & quæ non debẽt diuerſo iure cenſeri. l. eũ qui ædes. de uſuca. & probatur magis in ſpecie ex no. per Bar. in l. Titio centũ. §. Titio genero. de cond. & demon. ubi poſtquam concluſit, ꝙ legatum factũ pro dote ab extraneo eſt conditionale, ſubdit ꝙ aliud eſt in patre ſimpliciter legante ꝓ dote, qñ erat alias filię relicturus legitimam, quia cum pater eſſet aliàs relicturus, ſicut qñ ad hoc tenebatur, cum aliàs eius teſtm̃ non ualeret, ideo tunc uerbum, pro dote, eſt potius quædam monitio, ut inde ſe nubat, quã ſit grauamen, & ꝑpea non ſubmouetur tunc inde grauamen, ꝑ l. qm̃ in priorib. C. đ inof. teſt. ſed ab initio non ſubintelligitur. & ſm̃ Bar. hoc intelligitur tã in ea quæ eſt uſq; ad legitimã, quã in ea, quæ excedit, ne idẽ legatũ diuerſimodè intelligatur. d. l. iã hoc iure. & d. l. cum qui ædes. Et idẽ eſt per oĩa dicendum de conceſſione & donatione facta eidem Vbertò pro ſe, ſucceſſoribus, poſteriſque eius per Conradum regẽ Romanorũ, & ſucceſſiue Manferdino & hæredibus & deſcendentibus ſuis. Et magis ac clarius pręmiſſa cõprobantur ex conceſſione Caroli Quarti facta d. Vberto pro ſe & ſuis hæredibus per lineã maſculinã deſcendẽtibus, &c. Cũ enim his verbis abſq. dubio excludantur deſcendentes ex fœminis intelligũtur ẽt excluſæ fœminæ deſcendentes ex maſculis. Quia idẽ iuris eſſe dẽt de illis, qđ eſt de deſcendentibus ex eis, ſm̃ Pau. de Ca. in d. l. maritus. qui propriè loquitur iſto caſu & cum quo, ut dixi, tranſit ẽt Ale. in d. l. Gallus. §. nunc de lege. ex hac igitur poſteriori conceſſione declarãtur præcedentes, ut ad illas habeatur relatio. l. ſi ſeruus plurium. §. fi. & l. qui filiabus. in prin. de l. 1. Etenim nullo modo ꝑdictus Carolus interpretatus eſt ꝑcedentes cõceſſiones factas pro hæredibus & poſteris uel deſcendentibus habendo relationem ad illas, ut ſi intelligantur de his, qui deſcendunt ꝑ lineam maſculinã, & quo caſu ſine dubio non dñr fœminæ ẽt ex maſculis uocari, ꝑ not.

8 per Pau. de Caſ. & Alex. in locis prædictis. & quæ † interpretatio priuilegiorũ, pertinet ad ipſum principem. l. ex facto. in prĩ. de vulg. & pup. l. fi. C. de legib. & c. inter alia. de ſen. excom. & ẽt ad ſucceſſorem concedentis, ſm̃ Bal. in l. fi. C. de legi. & Imo. & Alex. in d. l. ex facto. & probatur ex no. per Bar. in l. ab executore. in prin. de app. & in l. terminato. C. de fruc. & li. expẽ. & ſm̃ prædicta dẽt ẽt intelligi confirmatio Vinciſlai & aliorum pro

9 hæredibus & ſucceſſoribus Nicolai, † quia natura confirmationis eſt, addere robur confirmato, non ãt illud augere, ſm̃ Bal. in l. aduerſus. C. ſi adu. rem iud. per l. Aurelius. §. teſtõ. de li. leg. & dicit ẽt Bald. in l. nominationes. C. de appell. ꝙ confirmatio non extenditur ultra quam actus confirmabilis, per d. §. teſtõ. Ex alio ẽt capite excluditur filia. d. Palauicini, quoniã bona, de quibus agitur, fuerunt in feudum recognita & recepta, per do. Rolandum & alios dominos Marchiones Palauicinos ab illuſtriſ. ducibus Mediolani pro ipſis, liberiſq. eorum maſculis, & per incluſionem maſculorum excluduntur fęminæ. l. cum prætor. in prin. de iud. & no. Bar. in l. cum auus. de cond. & dem. ac ẽt ex natura feudi, ad quod fœminæ non admittuntur regulariter. c. 1. §. & quia uidimus. qui feu. dar. poſ. & c. 1. de natu. ſuc-

10 ceſ. feu. & † ualuit talis receptio in feudum, ẽt de re propria ipſorum dñorum Marchionum, quia quis poteſt inueſtiri de re propria & in emphyteuſim concedere, & recipere, quando rẽ recipit uel conducit ſcienter tanquam rẽ propriam ipſius eo caſu, quò ipſo & iure & ſine traditione dominium põt quæri ipſi concedenti, ſecundum Bar. & Doc. in l. ſi rẽ aliquã. de acqu. poſſeſſ. dum concludit, ꝙ ſi quis rẽ propriam ſcienter ab eccleſia reciperet in emphyteuſim, ꝙ conceſſio ualeret, quia ex huiuſmodi receptione reſultat tacita donatio ex parte recipientis in eccleſia, & in quam ſine traditione potuit transferri dominium l. fi. C. de ſacroſan. eccle. licet ſecus eẽt, quando dictam rẽ ab alio priuato recepiſſet, quia tunc ex ficto titulo & ficta traditione non transfertur dominiũ, quia concurrerent ſimul duo ſpãlia. contra no. in l. 1. C. de dot. promiſ. ut ibi latius per eum. Qđ autem ĩ caſu noſtro prædicti domini receperint. d. bona in feudum ſcienter, ut propria, probatur, quia do. Ludouicus & d. Palauicinus ſpõte, & ex certa ſcientia, nulloque errore iuris uel facti, omnique meliori modo, iure, uia, cauſa, & forma. quibus melius & ualidius potuerunt, & poſſunt, &c. ad partem & utilitatem illuſtriſſ. Ducis, ſuorumque filiorum & ſucceſſorum, & omnium, & ſingulorum, quorum intereſt, & intereſſe poterit quomodolibet, &c. quæ clauſula, omni meliori mo-

11 do, &c. † operatur, ut prædicti uideãtur inueſtiri tanquã de rebus proprijs, cum iſte ſit melior & ualidior modus, quia ubi uelut de alienis intelligerẽtur inueſtiti, non ualuiſſet cõceſſio feudi, per ea quæ hñr in l. ſi rẽ aliquã. & ꝙ hunc effectũ operetur, & operari poſſit clauſula prædicta, probatur ex not. per Anto. de But. in c. literæ. de dilat. circa mediũ. & in c. examinata. demũ di. & Bal. in l. uinũ. ſi cer. peta. & Imo. in l. nemo poteſt. de lega. 1. & Pau. de Ca. conſi. 348. Super primo puncto q̃ritur, &c. vbi vult, ꝙ ſi teſtator relinquat aliquid filiæ in teſtõ, & in illo apponat clauſulã, ꝙ valeat omni meliori mõ, perinde erit, ac ſi filiæ reliquiſſet iure inſtitutionis, & ſic teſtm̃ valebit. & idẽ tenet Rapha. in l. his verbis, in prin. de hære. inſti. & Alex. in l. non omnis. in §. fi. ad Treb. & in conſ. 80. & 188. quinto vol. & eundem effectũ, vt. ſ. actus valeat oĩ meliori mõ, operatur ẽt iurm̃ de nõ contraueniendo, pręſtitũ per ꝑdictos vltra iurm̃ fidelitatis. l. cũ pater. §. filius matrẽ. de leg. 2. & no. Bar. & Doc. in l. 1. §. ſi quis ita. de ver. obl. cum concord. de quib. ibi per mod. Vnde ex hoc ficto titulo donationis, qui reſultat hoc caſu ex huiuſmodi inueſtitura, tranſlatum fuit dominium abſq; vlla ficta traditione

12 in ducem Mediolani, quia contractus celebratus cum illo, qui habebat poteſtatem legis condendæ, habuit vim legis. l. pen. C. de dona. inter vir. & vxo. & no. Bart. in l. Cæſar. de publi. & vectig. & in l. ciuitas. ſi cer. pet. & Bald. in l. 1. & ibi Pau. de Caſt. de conſtitu. prin. & Bald. in l. 2. C. de hæredi. vel actio. vendi. cũ concor. de quibus, in d. l. ciuitas. vnde ex illo contractu potuit in ipſum ducem ipſo iure transferri dominium, quia etiam per hanc rationem ex contractu celebrato cum principe transfertur dominium ipſo iure in alterum, prout multi alij tenẽt, quos Iaſon refert & ſequitur, in d. l. ciuitas. & in l. quoties. C. de rei vendi. quia ſecundum eum, ſicut transfertur per legem ſine traditione, ſecundum Bal. in l. 1. in primo notab. C. cõmu. de leg. & in l. fi. C. de ſacroſan. eccl. in 3. col. & Doc. in c. cum dilectus. de conſue. ita ẽt transferri dẽt ex cõtractu principis habẽte vim legis. Quemadmodũ ergo princeps, & habens poteſtatem legis condendæ transfert ex ſuo contractu ipſo iure dominium in alterum, ita etiam transfertur in principem, cum quo contrahitur, quia etiam ad commodum principis dictus contractus habet vim legis, quia non debet claudicare. l. Iulianus. §. ſi quis a colludente. de act. empt. & conſequenter debet iſto caſu receptio in feudũ facta per dños Palauicinos a dicto do. Duce valere, ſicut ſi recognouiſſent rẽ ſuã ſcienter vt propriã ab eccleſia, & præſertim in caſu iſto dictus contractus hẽt vim legis, quia non tm̃, vt dixi, dñi de Palauicinis omni meliori mõ, &c. recognouerũt, ſed ẽt ipſe dominus Dux omni meliori mõ, &c. inueſtiuit. ex qua clauſula cõtractus dr̃ vim legis habere, & operari dictã translationẽ dñij ipſo iure, qñ cõtractus aliter nõ poſſet valere, ꝑ ea quæ ſuperius dicta ſunt, & ꝑſertim cũ ẽt appoſuerit clauſulã, ſupplentes, &c. quæ multũ operatur, vt traditur in c. j. de trãſac. & per quã ẽt declaratur intentio principis, ꝙ voluerit legẽ condere, & excedere fines meri contractus, prout

13 ẽt percipitur ex clauſula. ex certa ſciã, † & de plenitudine poteſtatis, & non obſtante lege, qua uſus eſt d. Dux. Vnde ex dictis clauſulis cõſtat, ꝙ cõtraxit, & conceſſionẽ fecit authoritate ducali, ſecundũ Bal. in c. j. §. itẽ ſacramẽta. de pace iur. firm. Et faciunt no. per Bal. in l. teſtamentũ. C. de teſt. & ꝑ Doc. in l. quidã cõſulebant, de re iud. & per An. de Bu. & Abb. in c. quæ in eccleſiarum. de conſt. & Alex. in l. quãquam. C. de teſt. mil. & ꝙ his clauſulis potuit ẽt uti illuſtriſ. dux Mediolani, ſm̃ Pau. de Caſt, in ſpecie in conſi. 227. Super primo dubio, &c. & Alex. in conſ. 1. 5. vol. & ſic dictus princeps potuit, & uoluit derogare omnibus legibus, quibus mediantibus dictus contractus poſſet dici nullus. Nec ẽt pręmiſſis obſtat, ꝙ Imperator ad poſtu-

14 lationem aliquorum annullauerit dictas inueſtituras, † quia non potuit Imperator dictum contractum annullare, maxime ꝑꝑ iuramentum nedum fidelitatis, ſed etiam non contraueniẽdo, quia ad principem ſæcularem non ſpectat remittere iurm̃ nec ſuper eo diſponere, ſed ad eccleſiam, & ad ſummum Pontificem. c. uenerabilem. de elect. & c. nouit. de iud. & no. Hoſt. in c. quemadmodum. de iureiur. & Alex. conſi. 38. Viſa petitione Antonij de Roma, &c. tertio uol. & quia etiam nõ videt̃ nedũ

priu-

princeps secularis, sed et summus Pontifex velle in dubio derogare iuramento, de quo non est facta mētio. c. cōstitutus. de rescr. & ibi no. oēs. & de quo plene mode. & no. Inn. in c. cum inter. de iurei. & Cy. in l. fi. C. si contra ius vel vil. & pub. & probat ex no. p gl. in c. cū non deceat. de elec. in 6. quam ad hoc allegat Ang. in l. 1. §. quæ onerandæ. quar. rer. actio non detur. & ut ēt latius prosequitur Alc. in cons. Et similiter nō ob. si forte dicatur, ꝙ dicti d. Marchiones recipiendo inuestituram pro masculis, nō potuerunt præiudicare fœminis comprehensis in donationibus & priuilegijs Imperialibus, arg. c. 1. de alie. feu. pater. quia cū concessio facta sit ꝓ heredibus, posterisq;, uel pro hæ

15 redibus & descendentibus, † ad hoc ut descendentes & posteri possint admitti, requiritur ēt, ꝙ sint hrdes, & sic, ꝙ utrūq. concurrat, quia pater stipulando vel acquirendo filijs vel descendentibus, videtur eis acquirere ut hæredib. vt no. gl. & Doc. in l. si tibi. §. si pactus. de pactis. iō est necesse, ꝙ ēt sint hæredes. & ita ēt in specie concludit Ale. in d. l. Gallus. §. ēt si parente, de lib. & posth. quia ergo ex dictis donationibus imperialibus nō possunt fœminæ uenire, dato ēt ꝙ in illis sint cōprehensæ, nisi sint hæredes, coguntur factū illius, cuius sunt heredes, ratū habere, nec pnt illud improbare. l. cum a matre. C. de rei vendi. &

16 l. venditrici. C. de reb. alie. non alien. & hinc est † ꝙ si feudum sit hæreditarium, hoc est, pro se & heredibus receptū, qđ factū patris nocet filio, quia admitti ad illud non pōt, nisi sit hæres, & vbi sit hæres, non pōt impugnare factū defuncti, ſm Iac. de Belu. & Bal. in c. 1. §. hæc quoq;. de succes. feu. & And. de Iser. in c. 1. in prin. de alie. feu. pater. & Pau. de Cast. & Mod. in l. apud Iulianū. §. si quid alicui. de l. 1. & Alex. cons. 10. ult. col. 3. vol. & in consi. 18. & in cōs. 28. 5. vol. & in l. si patroni. in prin. ad Tre. & Arch. in cons. 3. & hac ratione ēt fideicōmissarius, qñ est hæres grauati, non potest alienationem rei subiectæ restōni factā pendente conditione reuocare, per d. l. cū a matre, ſm Ale. consi. 2. in prin. & cons. 32. in fi. 5. vol. & Rom. cōsi. 18. in fi. de hoc tamen quærere & dubitare est superfluum, cum fœminæ ex donationibus imperialibus non possint uenire nedū ad castra & iurisdōnes, sed nec ad aliqua alia bona in illis comprehensa. Tertio principaliter excluditur filia d. Palauicini iunioris a castris, terris, & iurisdōnibus, uidelicet, ex testō domini Rolādi, in quātum prohibuit alienationem quouis titulo, & quoquo modo castrorum, territoriorum, & iurisdictionum, nisi īter ipsos fratres, & inter filios fratres, & inter filios legitimos & naturales ipsorum, i. masculos tantum. Et hoc ideo, quia ipsas rochas territoria, & iurisdictiones in posteros eorum mares tantum ex linea masculina in perpetuum peruenire uoluit, & hoc nisi cōmuniter & unanimiter concordarent ipsi fratres uel liberi eorum masculini tantum, & ut sup. in alienatione ipsarum rocharum prædictarum & castrorum. Quod si aliquis alienauerit, uel alienare tentauerit, priuauit illum pœnæ nomine omni iure suo, quod habebat in dictis rochis & castris, & quas uel quæ peruenire uoluit ad alios non consentientes alienationi huiusmodi, &c. Quia igitur prohibitio facta fuit ex causa illa, uidelicet, quia uoluit rochas & castra in perpetuum peruenire ad suos descendentes mares tantum, & ex linea masculina, ex huiusmodi uerbis enunciatiuis prolatis per modum causæ, quę disponunt, ut no. in l. si socer. §. Lucius. solu. ma. uocantur dicti descendentes masculi per fideicommissum simpliciter & indistinctè, & non tamen in casum alienationis, quod probatur, nam hoc casu dicta prohibitio ualuisset etiam sine expressione dictæ causæ, ex quo in pœnam alienantis & facientis contra ꝓhibitionem uoluit testator bona ad alios peruenire, quia licet prohibitio nuda, & sine causa non ualeat. d. le. filiusfamiliâs. §. diui. de leg. j. & d. l. pater. §. Iulius Agrippa. de leg. 3. si tamen in casum alienationis bona in pœnam in alterum transferantur, ualet prohibitio absque alia causæ expressione. leg. j. C. de his q̄ pœ. no. & no. gl. in d. §. diui. in uer. respectu. & Bar. in l. quoties. la j. C. de fideicommis. & Ang. ibi in lectura Perusina. in consil. 168. incip. Testator in omnibus suis bonis, &c. Ac etiam potuisset dicta prohibitio ualere sine expressionæ causæ, & etiā pœnæ appositione, quia ex qualitate rerum prohibitarum apparet tacite & præsumptiue, quod prohibitionem fecit propter affectionem, quam habuit ad dictas rochas & castra, & ut remanerent in agnatione, ut probatur, ex no. per glo. in d. leg. quoties. quæ uult, quod prohibitio alienationis ualeat, quando fit contemplacione rei, sicut quando testator prohibuit alienare turrim uel palatium, quod fuit maiorum suorum. Ex quo exemplo colligit Bal. ꝙ ex qualitate rei relictæ, ad quam testator habuit affectionem, præsumitur, ꝙ testator prohiberet alienationem, quia uoluit dictam rem in agnatione manere, & sic inducitur tacitum fideicommissum. & facit, quod no. glo. in l. codicillis. §. instituto. de leg. 2. in uer. filijs meis. Cum ergo causa expressa per testatorem, & de qua sup. non fuerit apposita ad conualidandam prohibitionem, quæ sine illa poterat esse va

17 lida, ut dictum est, † sequitur, ꝙ per illam inducitur simplex fideicommissum in fauorem descendentium masculorum, & sic siue factum sit contra prohibitionem, siue nō, quia si secus diceretur, expressio dictæ causæ nihil operaretur, contra l. si quādo in prin. de leg. j. c. Papa. de priui. in 6. & ita in terminis tenet Soc. in quodam consi. incip. Cum in præsentiarum, &c. inter consilia Curtij nu. 40. col. pe. ubi uult, quod quando prohibitio potest esse ualida absq; causæ expressione, sicut qñ in pœnā priuat contrafaciētem, & transfert ad alterū, ut in casū nostro, ꝙ tunc ex causa prohibitionis inducitur simplex fideicōmissū inter personas, quarum fauore fit prohibitio, per rationē prædictam. Nam ſm eum, aliqñ prohibitio simplex ualidatur ꝑ expressionem causæ, & quæ aliter esset nulla. Sicut quando testator prohibet alienationem. quia uult, ꝙ in familia remaneat, & tunc expressio illius non induci fideicommissum simpliciter & absolutè, sed in casum alienationis tantum. l. peto. §. fratre. de lega. 2. & l. pater. §. filiam. de leg. 3. & hoc, quia expressio causæ non fuit ad hoc principaliter ordinata, sed ad ualidandum prohibitionem, quæ aliâs tanquam nuda nō ualuisset. d. §. diui. Aliquando uero & secundo alienatio potest ualere, etiam si causa non exprimatur, puta si dicatur, prohibeo alienare extra familiam. nam hoc casu censetur tacite facta ꝓhibitio fauore & cōtemplatione familiæ, & sic ualet prohibitio. l. uoluntas. C. de fideicom. & no. Bar. & alij. in d. l. quoties. eo. ti. Vnde si tunc adijciatur causa, ut quia dicatur, prohibeo alienari extra familiam, quia uolo, ut in familia remaneat, ex his ultimis uerbis prolatis ꝑ modum causæ inducit simplex fideicommissum. Quia ad aliū finē dicta cā, quæ est finalis, non fuit expressa. & dicit hoc esse de mēte Bar. in l. qui Romę. §. cohæredes. de uer. oblig. ſm ꝙ ibi declarat Are. & istud idem tenet etiam ibi Soci. qui ēt ita tenet, & declarat in l. si cognatis. de reb. dub. pro hoc ēt Soc. in d. cōsi. ponderat uerbum, in perpetuū, expressum in casu suo, pariter & nr̄o. Quia ubi fideicōmissum non esset simplex, posset ꝑ successionē ab intestato transire res prohibita alienari ad feminas, & ad descendētes ex illis. d. l. cum pater. §. cū inter. de le. 2. & sic in perpetuū non perueniret ad masculos. nec apud eos permaneret, ut uoluit testator. Et ultra pmissa, ꝙ fideicōmissum non dicatur factum in casum alienationis tātum, ex dictis uerbis enunciatiuis prolatis per modum causę, ꝓbatur alia rōne: Nam testator specialiter & casu quo per aliquem alienentur bona cōtra prohibitionem, in illis bonis substituit alios, seu dicta bona transtulit in alios. Cum igitur in hunc casum specialiter, & expresse facta sit substitutio, non comprehenditur iste casus sub prædictis uerbis generalibus, sed illis derogatur per specialem substitutionem factam in dictum casum alienationis, ideo

18 † ꝙ generalis dispō nō refert ad dictū casum specificatum, ſm Bar. in l. quæsitū. §. si quis fundum. in fi. de fun. instr. ubi concludit, ꝙ qñ genus & species cadunt inter casus, in quib. dispō confertur, ut quia fit dispositio in unum casū, & alia in oēs casus, & tunc si dispō specialis & generalis fit in eadē uoluntate, generi ꝑ spēm derogatur, ita ꝙ generalis dispō nō refertur ad casum specificatum. l. sanctio legum. de pœ. & l. cum filio. §. filio. de uulg. & pup. & l. doli clausula. & l. stipōnes cōmodissimum, de ver. ob. uñ & in casu nostro necesse est dicere, ꝙ casus alienationis non comprehendatur sub illis uerbis generalibus, uidelicet, & hoc ideo, quia dictas rochas, &c. & ꝙ illa generalitas nō restringatur ad prædictum casum, quo fit factum contra prohibitionem, sed ꝙ in omnibus alijs casibus, qui sub uerbis īcludi possunt fideicommissum intelligatur relictum, cum ad illud uerba pdicta sint congrua, quanquam sint enunciatiua. l. hoc modo. & l. eo modo. de l. j. & l. unum ex familia. §. si de l. 2. & in l. fideicommissa. §. hæc uerba. de leg. 3. & ubi etiam dici posset fideicommissum fuisse relictū in casum alienationis adhuc tamen diceretur factum cōtra prohibitionē per institutionē fa-

eá de fœmina.d.l.peto.§.fratre.de l. 2. Nec obstat, ꝙ illa esset ab intestato successura ipsi grauato, per l.cũ pater.§.cum inter. eo.tit.& per no.in l. pater.§.Iulius Agrippa.de l.3.quia illud, ꝙ dicitur in dictis locis, procedit quádo ꝓhibitio est simpliciter facta, sed qñ prohibet fieri quo mõ, uel quouis titulo, sicut ĩ casu nr̃o, tunc ille, qui sit extra personas, quarũ fauore fit prohibitio, intelligitur ꝓhibitus succedere ab intestato & ex testõ, & n õhẽt locũ.d.§.cum inter, ut colligitur ex no. per Bar. in l. uentre.de acqu.hær.in versi.tertius casus, &c.verba Bar.ad hoc ibi ponderat Are.& in l.Pãtonius.§.rei perduellionis.eo.ti.præcedentia tamẽ magis placent. Illud ẽt certissimi iuris est, ꝙ castra quæsita ex titulo donationis per antecessores Marchiones non transeũnt ad fœminas, sed ad masculos tãtum pertinent ex forma decretorũ ducalium ita disponentium & interpretantium ꝓdictas donationes, & idem quo ad alia castra ex titulo emptionis q̃sita, si sint in feudum recognita, vt ꝓsupponi vr̃ ex puncto transmisso, in quo feudo, ut superius dictũ est, fœminæ nõ succedant. Nec ob. allegata in cõtrarium, quib. ex ꝓmisis facile ꝑt responderi, & spãlius ẽt respondendo dicitur, ꝙ licet cõcessiones Imperiales nõ sint feudales, sed meræ & simplices donationes per allegata in contrarium primo loco, tamen ex qualitate rei donatæ non admittuntur fœminæ, per no.per Pe.de Anch. in consi.341.& per Pau.de Cast.in l.e.sed si hac.§.liberos.de in ius uoc.& prout latius est probatũ & deductum pro hac ultima parte.& quamuis Alex.in consi.24.quinto vol. videatur aliter uelle, tamẽ in hoc uidetur bene sentire, nec de Pet.de Anch. mentionẽ facit, qui contrarium ꝓsupponit in d.consi. nec etiã Pau.de Cast.& de alijs. Nec obs.dum ipse ponderat clausulam, non obstante, quia conceditur, ꝙ ubi specialiter & expresse fęminæ vocarẽtur ad honores & iurisdõnes, ꝙ dicta clausula posset operari, per no.in l.1.C.de mulie.& in quo lo.lib.11.sed quia sub concessione facta posteris & hæredibus non includũtur isto casu ex natura rei, quæ regulariter ad fœminas non pertinet, vt dixi, prædicta clausula, non obstante, non auget gratiã, per no.p gl.in cle.1.de concess.preb.& no.in specie Bal.in l.eã quam.C.de fideicom.vers.sed pone quidam.&c. Non obst.etiã
19 alia ratio Alex.videlicet, ꝙ † fœmina sit capax iurisdictionis, quãdo succedit in hæreditate, in qua sit aliqua ciuitas uel castrum, ꝫm Host.& Io.And.c.dilecti.de arbi.quia illud est uerũ, quãdo certum est, ꝙ ciuitas, vel castrum simul cũm hæreditate trãsit ad fœminam, ut quia expresse vel tacite masculi nõ excludunt fœminas a dicto castro. Sed in casu nostro ex donatione & cõcessione principis in dubio uocantur hæredes masculi & illi præferuntur fœminis in istis castris, per rõne, de quibus sup. & sic uerũ non est, ꝙ ẽt si fœmina sit hæres p̃ris, ꝙ ad eam transeant castra simul cũm hæreditate, quia si quis succedat in illis, est necesse, ꝙ sit hæres & masculus copulatiue. Præterea hoc casu adest alia sequẽs concessio Imperialis facta pro hæredibus per lineam masculinam, sub quibus uerbis nõ comprehenduntur fœminæ, per no.per Pau.de Cast.in l.maritus.C.de proc.& prout supra dictum est latius, & per quam interpretãtur & declarantur præcedentes concessiones, ad quas habetur relatio, & quę interpretatio fieri potuit etiam per successorem ut etiam dictum est, quæ ratio cessat in casu Alex.cuius decisio, etiam si eẽt uera, ꝑ p hoc non obstaret, nec obstare posset. Itẽ quo ad castra & iurisditionem fœminę non possunt admitti ꝓpter feudi recognitionem, ex qua excluduntur, & quæ ualuit, & fieri potuit, ut etiam tactum est. Et similiter a prędictis excluduntur fœminæ ex fideicommisso relicto in testamento do. Rolandi, qui uoluit solum ex illo masculos admitti. Nec est uerũ, ꝙ dicatur facta tantummodo in casum alienationis, quoniam quæ in contrarium allegantur, solum procedunt, & habẽt locum, quando causa prohibitionis alienationis fuit expressa ad ualiditatem prohibitionis, & quæ alias fuisset inualida, iuxta.d. l.filiusfamilias.§.diui.de leg.1. Sed quia ualere potest, etiam si causa non reperiretur expressa, ut in casu isto, tunc si exprimatur, ex ea inducitur simplex fideicommissum, ut in præcedentibus fuit probatum. Et quia in casu alienationis facta fuit substitutio spiritualis non compreh̃editur iste casus sub dicta causa prohibitionis generalis, &.generaliter facta, sed ex ea in aliis casibus fideicommissum intelligitur relictum, per no. per Bar. in d.l.quæsitum.§.si quis fundum. in fin. Nec obstat, quod non obstante prohibitione alienationis extra certum genus personarũ, puta extra masculos descendentes, possint admitti fœminæ ꝑ successionem ab intestato, per l.cum pr̃.§.cum inter.de lega.2.quia illud ꝓcedit, quãdo in casum alienationis solũ intelligeret factũ, sed quãdo est simplex & generale, ut in casu nostro, tunc ille tex. non habet locum, & uocati non possunt ẽt dicto modo excludi, ut etiam expresse uult Soci. in consi. 151. Nec ẽt locum habet, quãdo prohibetur alienatio quoquo modo, uel quouis tit.& sic per uerba geminata, ꝫm Arę. in locis superius all.& ita concludo in præmissis. Laus Deo.

¶ Commissio, seu cessio actionis, aut delegatio, quib. verbis fieri soleat, & quãdo ualere censeatur, hoc responso examinat.

SVMMARIVM.

1 *Commissio facta de consignando certam quantitatem alicui, delegatio non dicitur, sed vide nu.8.*
2 *Cessio absenti fieri no potest, nisi interueniat procurator, nuntius vel epistola.*
3 *Vendens rem alterius, videtur illius rem proprio nomine vendidisse.*
4 *Promittens alicui loco Titij, Titium liberasse censetur.*
5 *Verbum, pro me, idem est quod loco mei vel nomine meo.*
6 *Venditione facta de re alterius, licet ille tertius ab initio consenserit, vel postea ratum habuerit, non tamen sibi præiudicauit in precio.*
7 *Ponens aliquem in locum suum, dicitur eum constituiße procuratorem in rem suam.*
9 *Adiectus solutioni potest agere, quando adiectus est in rẽ suam, ad instar procuratoris taliter constituti.*
10 *Iuramentum facit vt absens præsens eße videatur.*
11 *Ciuis appellatione non venit comitatensis in dispositione strictẽ interpretanda.*
12 *In obligatione omnium bonorum veniunt nomina.*
13 *Prohibitio facta iudicis authoritate debitori ne soluat, si non potest valere in vim sequestri, valet in vim simplicis prohibitionis. & vide nu.sequen.& nu.18.*
15 *Regula cui licet quod est plus, &c. habet locum etiam in odiosis, & pœnalibus.*
16 *Executio ab eo, cui actio competit, peti potest.*
19 *Iudex per secundam interlocutoriã primæ contrariam primam reuocaße censetur.*
21 *Statutum prohibens exceptionem, vel executionem retardari, locum non habet contra tertium pro intereße suo, vel excipientem, vel agẽtem. Item non impedit implorari officium iudicis. & nu.23.*
22 *Processus factus tanquam contra contumacem, si iudici de contumacia non constitit, non valet.*
24 *Clausula omni meliori modo, operatur, vt iudicis officium imploratum intelligatur.*
25 *Statutum tollens appellationẽ, contra tertium locum non habet.*
26 *Executio differtur per comparitionem tertij pro suo intereße.*
27 *Creditori alterius inuito & ignorante debitore solui potest.*
28 *Sententia propter causam expreßam, quæ falsa est, nulla redditur.*

CONSILIVM CCIX.

De plurib. quæritur. Et primo vtrũ ex contractu celebrato per Iac. Ragusẽum dicatur principalis creditor d. Ale. vel dicatur habere causã a dicto Iacobo mediãte delegõne uel cessione aliqua. Et vr̃ ꝙ nõ, quia dictus Iaco. noĩe proprio contraxit, & ita sumendũ est in dubio.l.& magis.de sol.& licet etiam commiserit dictus Iac. Bernardo & socio sub hac forma, videlicet, A uoi messer Bernardo Saliti, & a voi messer Iacomo Borgiani ui commetto e dico, che tutta la predetta consignatione de panni e drappi sopradetti faciate per me a messer Alessandr. di Galgano, o a Iacobo suo figliuolo, o a chi loro ordineranno, e lordine loro ne seguirete, &c. Et dictam commissionem prædicti acceptauerunt sub certa conditione,
1 non † tamen per hoc dicitur facta delegatio, ut est casus in leg. si debitorem, de nouatio. ubi dicitur, quod si iussero debitorem

torē meū tibi soluere, quāuis ab eo stipulatus sis, qđ est plus, tñ non sit nouatio. stipulō. n. nihil operatur, quia in mandato hoc non continebatur, vt ibi declarant Doct. maximè Pau. de Cast. & in l. delegare. eo. ti. Et sic dictū mandatum operatur, ꝙ ille debitor soluendo liberetur, vt dicitur in d. l. si debitorē age re. nisi illi cedantur actiones, ſm gl. ibi in uer. posſis, & hoc ēt voluit Alex. in l. qui vsumfructū. de verb. obl. Et sic ēt patet, ꝙ ex tali mandato non dicitur facta cesſio, sed est necesse de nouo cedere, ſm dictā gl. & in casu nostro ēt ex alio cesſio nō vr facta. d. Alexandro absenti. quia fieri non potest cesſio absenti 2 † nisi interueniat procurator, nuncius, vel epistola, ſm Bar. in l. in causæ. §. si ex parte. de proc. qui dicit, ꝙ ita dēt intelligi gl. ibi, quæ simpliciter dicit, ꝙ cesſio facta absenti valet & idem tenet Io. And. in addi. Spec. de cesſio. actio. §. fi. in addi. incip. Pe. de Ceruotis, &c. & Bal. in l. diuersas. C. mā. & in l. i. C. de actio. & obl. col. pen. & in l. acceptam. in col. 12. C. de vsur. & in l. ex legato. in fin. C. de leg. & in c. j. de benefi. frat. & probatur in l. restituta. ad Trebe. & in l. apud Iulianum. §. vtrum. eo. ti. & ibi no. Alex. qui idē tenet. Et in hoc differt cesſio a simplici mandato, ꝙ dari potest absenti. l. j. §. fi. de procu. ſm prædictos Doct. Et confirmantur prædicta, quia ex dicta commisſione Iac. Ragusei videtur. d. Ale. solū adiectus solutioni. l. eū qui ita. §. si mihi aut Titio. de ver. obl. & l. Iulianus. §. qui fundū eo. tit. & dicit Bar. ibi, ꝙ talis in dubio non videtur adiectus animo donādi. l. cum de indebito. de prob. sed ab illo potest solutum repeti actione mandati, vel negotiorum gestorū, propter. d. Alex. tanquam factus adiectus vel procurator specialiter ad unum actum extraiudicialem, non potest agere. c. qui generaliter. in prin. de procura. in 6. Prædicta etiam confirmantur ex illo verbo, fatta la consignatione per me. quod exponitur, id est, nomine meo, quia paria sunt dicere, facias, vel soluas pro me, & dicere, soluas nomine meo. l. fideicommiſſa. §. interdum de leg. 3. & ibi no. Bar. & per eum in l. j. §. nunciatio. de ope. no. nun. & ſm Bar. ibi dicta verba verificantur in gestore vel in procuratore simplici. Vnde siue. d. Alexand. per dictam commisſionem habeat recipere cōsignationē tanquā negotiorū gestor, siue tanquam simplex procurator ad hoc negotium extraiudiciale, non pōt in iudicio agere. d. c. qui generaliter. in prin. Sed præmisſis nō obstātib. quo uis plurimum videantur vrgere, puto ɔtrariū esse uerius. Et in primis præmitto, qđ dictus Iac. Raguseus vēdidit, & cesſit dicto Bernardo & Iac. oīa iura, quæ habebat d. Alex. & socij super pendentijs montis Alti, ac pro-3 mitit de rato pro dicto do. Alex. † uidetur ergo vendendo dicta iura. d. Alex. in dubio nomine eius, & non proprio nomine vendidisse, quia quando dicitur, ꝙ talis vendidit rem Titij dicitur eius nomine facta uenditio, & ille potest ratum habere. l. si familiæ. & ibi no. Bar. C. fa. ercif. & in l. ab uno. C. de neg. gest. & l. mater. in fi. C de rei uend. & ēt Bal. ibi idem tenet, & Bar. & Imo. in c. si fundum per fideicommiſſum. in prin. de leg. j. & dicit Imo. quod hoc est singulariter notandum, quia hoc forte alibi clarius non reperitur. & sequitur hoc ēt Alex. in d. §. nunciatio. Sicut ergo quo ad uenditionem dictorum iurium dicitur Iac. Raguseus contraxisse nomine do. Alexandri, ita etiam quoad alias res præsumēdū est, ꝙ illius ēt nomine contraxerit attento ēt quòd postmodū consignationē commisit fieri. d. Alexandro respectu omnium rerū uenditarū a d. Iac. Et ideo commisſio Iacobi sicut intelligitur facta ab illo tanquam a negotiorum gestore. d. Alexandri, quantum est pro dictis iuribus d. Alexandri per eum venditis, ita ēt intelligitur tanquam negotiorum gestor eiusdem, commisiſſe fieri consignationem de eo, qđ veniebat præstandum pro alijs reb. quia dicta commisſio dēt in dubio determinare æqualiter omnes res, pro quib. fieri debuit consignatio. l. iam hoc iure. de vulg. & pup. Nec dicta commisſio debet diuerso iure censeri, hoc est, quod pro parte facta fuerit a d. Iacobo tanquam a negotiorum gestore. d. Alexandri, & pro parte proprio nomine. l. eum qui ædes. de vsuc. Postquam ergo. d. Alexander ratū habuit saltem facto. l. Paulus respondit non tantū verbo. ff. rē ratā hab. sibi tanquam principali quæsita fuit actio. dicta. l. mater. C. de rei vendi. & ibi plenè no. Secundo, dato qđ etiam Iacob. Raguseus contraxisſet simpliciter & indistinctè nomine proprio, tamē diceretur 4 delegasse dictos suos debitores. d. Alexandro per illam commisſionem factam Bernardo, & socio de cōsignatione faciēda pro se prædicto do. Alexandro, vt probatur ex no. per Bal. in l. 2. C. de exec. rei iud. ubi singulariter dicit, † ꝙ si promitto tibi loco Titii, Titius erat liberatus, qm̄ qui elegit unum debitorē pro alio nouare videtur, allegat. l. delegare. in verbo, vice sua, &c. de nouat. & cum eo transit ibi Pau. de Cast. siue ille q̄ promittit sit debitor Titii, pro quo promisit, siue non. & idem tenet Ale. in l. qui vsumfructum. de uer. obl. quamuis, ſm cū, Pa. de Cast. in l. quamuis. §. mulier. ad Vell. aliter dicat, & male. Idē ergo econuerso si debitor promittat de volūtate creditoris soluere alteri loco ipsius creditoris debet debitor liberari ab ipso creditore, & obligari ei, cui soluere promisit dicto modo, quia magis propriè isto casu fit delegatio, q̄ in casu præcedenti, qm̄ dicitur fieri delegatio, qñ ille, qui promittit, est debitor delegātis, & tanquam eius debitor promittit. d. l. quamuis. §. si mulier & ibi per gl. magnam. ad fi. & Iac. Butr. & Pa. de Ca. & Ale. in d. l. qui vsumfructū. & quamuis in casu nostro. d. Alexander non eēt pñs, & sic non videatur illi facta promisſio ꝑ debitores Ia. Ragusei, tamē ꝑinde est, ac si ꝑsens fuisset, & ꝓmisſio illi facta fuisset, vt dicetur infra, respondendo ad contraria. Nec ēt ꝑdictis ob. quod dicti debitores non promiſerint formaliter soluere. d. Ale. loco Iacobi Ragusei, & prout loquitur Bald. & sequaces, quia promiſerunt per alia verba idem importantia, quia consignationem promiſerunt illi facere pro illo Iacobo eorū creditore, qui commiſerat sub hac forma, videlicet. tutta la pre-5 detta consignatione faciate ꝑ me a messer Alef. † Nam uerbū illud, per me, idem significat, quod loco mei, cū exponatur, ut dixi, i. noīe meo: d. l. fideicommiſsa. §. interdum. de leg. 3. cū ibi no. ꝑ Bar. & per eū in d. §. nuntiatio. Et hoc sufficit, vt inducat nouatio, ut probatur in d. l. delegare. quam allegat Bal. in d. l. 2. in uerbo, uice sua. quod verbū nō differt in effectu ab illo uerbo, noīe suo. Et istud cōprobatur ex notatis ꝑ Sal. in l. fi. C. de nou. ubi dicit, ꝙ si dicatur, ꝓ decē, q̄ tibi debeo, ꝓmitto q̄ndecim, ēt hodie inducitur nouatio, ꝑ illa verba apparet de aīo nouandi. & sic vult, ꝙ ex hoc, quod dicit, promitto quindecim ꝓ decē, ꝑinde sit, ac si dictum fuisset, loco decem, q̄ debeo, ꝓmitto quindecim, ergo idem hoc casu, quo dictum fuit, per me, ut s. hoc verbū exponatur, i, loco mei. Si ergo inducta fuit nouatio, sequitur ꝙ dicti debitores fuerunt liberati a d. Iacobo Raguseo, & obligati dicto d. Ale. l. 3. de noua. Tertio cessantib. ēt ꝑmisſis, dr̄ saltem ꝑ Iacobum Raguseum facta cesſio dicto d. Alex. qm̄ vt dictum est ēt supra, Iacobus prædictus uendidit & cesſit quædam iura, quæ spectabant & pertinebant ad d. Al. Quia ergo rem d. Ale. vendidit, non tanquam propriam, sed tāquam illius, ēt si d. Ale. consensit ab initio. vel postea ratum habuit, non ꝑiudicauit sibi precio, sed illud petere potuisset, ſm Bar. in l. si fundum per fideicommiſſum. in prin. de leg. i. & in l. mt. C. de rei vēd. Qđ ergo preciū dictorū iuriū venditorū peruenire ad d. Alexādrū, & apud eū remaneret. itererat Iacobi Ragusei, ergo nō pōt dici, ꝙ d. Ale. simpliciter fuerit solutioni adiectus, & ꝙ illam recipiat tanquam negociorum gestor, quia illi solutū repeti non pōt per dictū Iacobum Raguseum. l. liber hō. §. fi. de ver. obl. & ibi dicit Are. in fi. ver. illius text. ꝙ dicitur tunc factus adiectus in rem suam, quia sicut in rem suā pōt ꝓcurator constitui. d. l. illam. C. de dona. & plene no. in l. j. D. de act. & obl. ita pōt fieri adiectus in rem suam, & prout factus intelligitur, qñ interest illius, vt adiecto soluatur, & ꝙ solutū apud eum remaneat, vt in casu illo pariter & nostro. Si ergo. d. Alexander dicitur adiectus in rem suam, in eum translatæ sūt actiones utiles, sicut transferuntur in procuratorem in rem suam dicitur constitutus & actiones vtiles in illum sint trāslatæ, probatur etiam ex uerbis dictę commisſionis Iacobi Ragusei, quoniam, vt dictum est, verbum illud, per me, exponitur, i. loco mei. & sic importat, ꝙ dictus d. Ale. dicatur positus loco dicti Iacobi. Ex quo sequitur, ꝙ d. Ale. dicatur factus procurator, vel saltem adiectus in rem suam, ut probatur. l. plane. cum glo. ff. fa. ercif. & ibi per Bar. qui pro hoc allegat. l. qui quadringenta. in prin. ad Treb. & ibi ēt no. Doc. maxime Mod. vbi dñt 7 † ꝙ qñ quis ponit aliquem in locum suum, dr̄ illum cōstituisse ꝓcuratorem in rem suam, & ad commodum suum. & idē vult Bar. Ang. & Doc. cōmuniter in l. prouinciali. §. si ego. de oper. no. nun. & tanto magis, quia in dicta commisſione dicti Iacobi appponuntur illa verba, & l'ordine loro ne seguirete, &c. Ex quibus satis constat, ꝙ uoluit, vt d. Ale. posſit de dictis reb. di-

spo-

sponere,vt de reb.propriis. Et qñ dr̄, ꝙ quis de tali re possit disponere ut de re propria tunc ille dr̄ constitutus procurator in rem suam,ſm Ang.& Ale.in d.§.si ego.& in d.l.qui quadrin genta.Nec ob.ſm eum.l.creditor.§.Lucium.ff. mā.quia loqui tur ille tex.qñ illa verba sunt apposita in mandato facta gratia mandantis,iō rōne subiectæ materiæ important,ut dicatur q̄s constitutus simplex procurator cum libera,& non in rē suā.in l.si uno.in prin.locati.cum concor.Secus aūt, & ſm eū, qñ in alio actu apponuntur,in quo,cadit cessio,vel cadere pōt, ꝓut etiam in casu nostro,in quo,ut dixi interest Iacobi Ragusei,ꝙ soluatur.d.Alexandro cum effectu retētionis.Et ex hoc etiam apparet,ꝙ d. Alexander non est redētor litium,& ꝙ potius ac cepit in solutum nomen debitorum & propterea valet cessio, ſm Bar.post gl.ī l.ꝑ diuersas.C.manda. Nec ob. ꝙ cōsignatio sit facienda.d.Alexandro in totum,& tamen non cōstat, ꝙ ꝓ toto interfit dicti Iacobi,quia respectu quantitatis,de qua agit̄ s.quæ sequestrata fuit apud Gorū,illius interest,ꝙ do. Alexā dro soluat,& fiat ei consignatio, cui debita est maior quātitas pro pretio iurium suorum venditorum per d. Iac.Raguseum. Præterea cum simus in dubio,est præsumendum,ꝙ negotium gestum per dictum Iacobum, cum Bernardo & socio in totū pertinebat ad d. Alexandrum ꝑꝑ dictam commissionē de con signatione ei facienda in totum,quæ non dēt diuerso iure cē seri,sed uniformiter,& eadem cā intelligi facta.d.l. iam hoc iu re.& d.l.eū qui ædes.& facit quod no.Bar.in l.si ita stipulatus. §.Chrysogonus.de ver. obl. vult, ꝙ si quis eē cœpit in iudicio procuratorio nomine Titii, ꝙ alios actus factos simpliciter & expresso noīe officii,intelligitur,fecisse procuratorio noīe.Sicut igitur & isto casu,quo negotium pertinet ad do. Alex. quo ad quid,& hoc constat,& illius nomine intelligitur gestum,& ad eius commodum sic etiam dicendum est & præsumendum quo ad residuum, &c. Non ob.allegata in contrarium,& primo dum dicitur,ꝙ si quis mandat suo debitori ut soluat alteri,ꝙ ille,cui dēt solni,non pōt nouare,neque agere sine cessio ne.l.si debitorem.de noua.cum gl.in uersi. possis, quia in casu nostro Iac.Raguseus contraxit nomine do.Alexandri uenden do & cedendo iura sua.d. l.si familiæ.C.fam.ersc.cum ibi not. per Bar. & in alijs locis superius alle. & ideo sequuta ratihabitione ipse potuit agere contra dictos debitores,ēt si illis dictus Iacob.nihil commisisset.Operatur ergo dicta commissio hoc tantū,q̄a cū sit generalis, ex illa declaratur & ꝑsumitur,ꝙ etiā d.Iac.negotiatus sit in totū nomine.d. do. Alexandri, q̄a alias verisimiliter non cōmisisset Bernardo & socio,quia oīa consignarent do. Alexandro, & quia dicta cōmissio in dubio debet uniformiter intelligi,& non diuerso iure censeri,ut dictum ē, quæ omnia cessant in casu.d.le.si debitorem,qm̄ ille erat debitor mandantis,quia contraxerat noīe proprio,& alteri soluere non poterat sine eius uoluntate, ꝙ non est in casu nostro, ut dictum est,& per prædicta ēt patet,ꝙ d.Alexander nō fuit nominatus uel adiectus solutioni,sed ꝙ Iac.mandauit ei solui tanquam negotiorū gestori illius,& tanquam creditori principali,& cuius noīe prius cōtraxerat. Et similiter ēt ex præmissis colligitur responsio ad aliud,uidelicet,ꝙ do.Alexander nō poterat dici cessionarius,quia absenti non potest fieri cessio, nisi interueniat eius procurator,nūcius,uel epistola,secundū Bar.in l.in causæ.§.si ex parte. de procur, quia do. Alexander potest agere ut principalis & sine cessione, quia negotiū eius nomine fuit gestū,ut sæpe dictū est. & ubi ēt ex cessione ageretur,adhuc tamen cessio facta absenti isto casu ualuisset,vt di cetur paulo post.Præterea vbi ēt dictus Iac.in omnibus & per omnia contraxisset suo noīe,adhuc tamen posset do.Alexander agere ex delegatione debitorū ei facta per Iac. per ea quæ in præcedentib.ad hoc sunt alleg.Nec obs.d.l.si debitorē,quia in casu illo non fuerunt prolata aliqua uerba,quæ saperent delegationem,sed simpliciter creditor mandauit debitori,ut solueret alteri,sed hoc dictum fuit & commissum hoc modo, uidelicet, che tutta la detta consignatione faciate per me a messer Alessandro. ꝙ uerbum, per me, exponitur,i.loco mei, uel

8 uice mea.& intelligitur ex† hoc facta delegatio.& ibi per Pau. de Cast.& Bald.in d.l.2.de execu.rei iudi. & Alexan.in d.l.qui vsumfructum.& per no.per Sali.in d. l.fi. C.de nouat. & quæ delegatio intelligitur facta præsenti, ut statim dicam. Tertio, vbi ēt prædicta non haberent locū,posset tamen do. Alex.agere ex iure cesso,quia per uerba cōsignationis,de quibus sup.& per alia sequentia.s.& lordine loro ne seguirete,& c.quia significant,ꝙ dicatur do. Alexander positus in locū dicti Iacobi,& sic ꝙ sit constitutus procurator in rem suam,& ad commodū proprium,per no.in l.planè fa.ercis.cū ibi no.per Barto.& per eū & alios,in l.in prouinciali.§.si ego.de ope.no.nun.præsertī, quia interest Iac.Ragusei,ꝙ soluatur do. Alexādro, vel ꝑpter tale interesse non potest dici,ꝙ fuerit do. Alexander simpliciter adiectus solōni.d.l.liber hō.§.fi.de uerb.obl. & ibi declarat Pau.de Cast.sed dicitur factus adiectus in rē suā,ſm Aret.ibi,ī finalib.verbis.Et iō quamuis adiectus solutioni nō possit agere,sed tantū solutionē recipere,vt dixi,& est casus in l.ꝙ stipulatus.ff.de sol.& no.gl.in l.soluendo.de neg.gest.Secus tamen

9 est, quando factus est adiectus in rem suam ad instar procuratoris taliter constituti. dicta l. illam. C. de dona. & prout in rem suam dicitur fieri, quando interest adiecti, secundū Aret. in d.§.fin. in fi. Nec obst.ꝙ illud uerbum,per me, ēt si exponatur.i.nomine meo,videatur importare cessionē,per no. ꝑ Bar. in l. fideicōmissa. §.interdū.de leg.3.& in d.§. nunciatio. quia vbi dictum profertur in actu,in quo non cadit cessio vel delegatio,& tunc capitur aliter & alio mō, sed quando super eo cadere pōt delegatio vel cessio,vt in casu nostro,tunc cessionem vel delegationem importat,ut probatur ex his,quæ dicta sunt superius,verba.n.interpretantur,ſm subiectam materiam.l. si vno.in prin.loc.& l.in sulam.de præscr.verb.& ad propositum ēt ita expresse sentit Alex.in d.§.si ego.& in d.l.qui quadringē ta.Nec etiam ob.ꝙ cessio non possit fieri absenti,per not. per Bar.& alios,in l.in causæ.§.si ex parte.de procu.quia facta fuit commissio de consignando per Iacobū suis debitorib.& fuit acceptata per dictos debitores,& per oēs fuit præstitū iuramē tum in ampla forma,de omnib.& singulis obseruandis. Quia igitur dicta commissio Iacobi facta fuit ad commodum dom. Alexandri,iuramentū intelligitur præstitum Deo.c.debitores.

10 de iureiur.† qui supplet præsentiā absentis, & pro illo recipit. l.properandū.§.sin aūt reus. C. de iud. in ver. Dei potentia.& stipulatio facta alteri ualet de iure canonico, si super ea interpositum sit iuramentū,ſm Ant.de But.& Imo.in c.cum cōtin gat.de iureiu.& per no.per gl.in c.quoties cordis oculus. 1. q. 6. Et idē tenet Ant.de Bu.in procē.decretaliū. & Bal.in auth. sacramenta puberū.in vlti.col.C.si aduer.vend.& in l.pactum. in 9.col.C.de collat.Alex.in l.stipulatio ista.§.alteri.de ver.ob. perinde est ergo ac si notarius acceptasset pro d.do.Alexandro absente dictam delegationem uel cessionem,ex quo uirtute dicti iuramenti Deus intelligitur supplere pro absente,& sic nō minus isto casu quam alio dēt ualere.l.3.rem pup.saluam fore. Secūdo principaliter quæritur, utrum valuerit sequestrum factum ad instantiam d.Alex.Et primō aspectu dicendū,uidetur ꝙ non,de iure.n.communi regulariter est prohibita sequestratio.l.1. C. de prohib.seque. pecu. & quando debitor est suspectus,sequestratio permittatur.l.si fideiussor.§.fi.q̄ satisda.cog. & l.litibus.C.de agric.& censi.li.11.& no.in d.l.1.& in c.2.co. ti.& causa suspicionis posset probari per iuramentum, ut uoluit Sali.in d.l.j.& Pau.de Ca.in cons.40.Pro pleniori, &c. & Alex.in l.2.in prin.sol.mat.tamē oportet,ꝙ cā suspicionis superuenerit post contractum. & probetur,ſm Imo.in d.l.2.in prin.per l.si is a quo.& ibi per Bar.§.fi.ut in poss.leg.& ꝑ Bart. in l.quæsitum.de pig.& in l.fi.C.de spō.& Ang.in l. nemo carcerem.C.de exac.tribu.li.10.& Alex.in d.l.2.nisi,secundum eū, ab initio creditor ignoraret conditionem debitoris,quia tunc sufficeret,ꝙ ex post scientia superuenisset,per no.per Bar.in l. creditor.la 2.si cer.pe.& in d.l.fi.& in dubio,secundū eū, præsumitur scientia,per l.qui cum alio.de regu. iur. Et respondet ad d.l.fi.quæ uidebatur facere in contrarium.& ultra eum idē tenet Ang.& Pau.de Ca.in l.j.si quis in ius uoc.non ierit,quia creditor est in culpa,si non explorauit conditionem debitoris per d.l.qui cum alio.& l.3.de fideiuss.& bene facit.l.qui satisda re.in fi.eo.tit.& no.ibi per Bar.& Pau.de Cas.& ita tenet Ale. in l.si cum dotem.§.si mulier.sol.mat.qui dicunt expresse debi torem tempore contractus non fuisse idoneum. Quia ergo ea dem causa suspicionis hoc casu aderat ab initio, & non superuenit de nouo,nō potuit committi sequestratio de iure communi, & minus ex forma statuti Anconitani, quia uult, ꝙ ad petitionē ciuis & comitatēsis possit committi sequestrum. &

sic

sic de forensi non loquitur, nec ad forensem extenditur l. si vb-
11 rò. §. de uiro. sol. mat. quinimmo appellatione ciuis † nō venit comitatensis in dispositione contra ius & strictè interpretanda, secundum Iac. de Bel. in quadā dispu. quem refert & sequitur Imo. & Alex. in d. l. 2. in prin. sol. mat. & Io. And. & Pet. de Anch. in c. si ciuitas. de sen. excom. in 6. & Ro. in l. si finita. §. de vectigalib. de dā. infe. & Alex. in §. ex hoc edicto. ea. l. & alij per eū alleg. in dictis locis. Et dicit si alio statuto caueatur, quod de similibus ad similia procedatur, tamen eadē rō non est in forensib. quia est equius, quod statutum magis & facilius prouideat suis ciuib. quā forensib. ar. l. preses. C. de serui. & ideo vbi non est eadem ratio, ibi non est similitudo. l. qui liberis. in prin. & ibi no. Ang. & alij, de vulg. & pup. Præterea statutum per inclusionē ciuium & comitatiuorū, videtur forenses excludere. l. cū prætor. in prin. de iud. & no. Bar. in l. 2. §. uidendum. ad Tertul. Si ergo intelliguntur, exclusi, non pōt ad illos statutum extendi. Nec ob. aliud statutum de iure reddendo forensib. &c. quia in illo ponitur regula negatiua, quod ius non reddatur forensib. in ciuitate Anconæ. & excipiuntur quidam casus, in quib. permittitur, quod ius reddatur, quod est intelligendum secundum ius commune. l. 2. C. de nox. & c. cum dilectus. de consue. & præcipue dici non potest, quod statutū de sequestris habeat locum in dictis casib. exceptis, ex quo se restrinxit ad ciues, & exclusit forenses, aliàs induceretur repugnantia, contra §. quib. in 1. consti. codicis. Non obstantib. prędictis contrariam sententiā puto de iure ueriorē. Nā ut in præcedenti quæstione fuit conclusum, do. Alexander est creditor Bernardi & patris eius uel quia Iac. Raguseus ut negotiorum gestor illius contraxit, uel quia do Alex. procuratorē uel adiectū fecit in rem suam. Itē d. Bernardus & pater eius omnia sua bona obligauit, & sub qua obligatione cōtinentur ēt nomina, secundum Bar. in l. quintus. §. argēto. de aur. & arg. lega. quia igitur nomē Gori debitoris Zanobio erat hypothecatū dicto Alex. ipse potuit nedum iudicialiter,
12 sed † ēt extraiudicialiter prohibere prædicto Goro, ut non solueret. d. Zanobio, ut est casus in l. nomen. C. quæ res pig. obl. pos. debuisset tamē causam exprimere, secundum gl. & Bar. in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori. de ope. no. nun. & de dicta cā certiorare dictū Gorū debitorē per ostensionē instrumēti sui crediti, vbi dicta prohibitio fuisset extraiudicialis, vt ibi probatur in ver. certior factus. & quē tex. ad hoc allegat Bar. in l. 1. in prin. de ope. no. nunc. in 11. q. & in l. non solum. § morte. eo. ti. in secunda specie protesta. uer. circa primum, &c. Sed quando talis prohibitio fit authoritate iudicis, tunc non est necesse de causa aliter fidem facere, & debitor excusatur, secundum Bar. in d. §. morte, & in d. ver. & Alex. in l. de pupillo. §. si quis procuratorio. eod.
13 ti. per l. fi. de leg. commis. † Et propterea prohibitio facta iudicis authoritate Goro debitori vt non soluat suo creditori, valuit de iure communi, etiā si Zanobius nō fuisset suspectus ab initio nec ex post facto. Et quamuis in vim sequestri simplicis valere non potuisset, valeret tamen in uim simplicis prohibitionis, per no. per Bar. in l. j. §. si quis ita. de uer. obl. & quæ isto casu est permissa, vt est expressum in d. l. nomen. & per Bar. in loco prealle. & in d. l. fi. ff. de lege commis. & quę differt a sequestro, quia sequestrū non est prohibitio finaliter & cū effectu, quia resoluitur præstita satisdatione. d. l. si fideiussor. §. si. qui satisd. cog. Sed ista prohibitio, non, quia est finalis cū effectu. & hac rōne differt ēt prohibitio a nunciatione noui operis, secundum gl. in l. j. in prin. de ope. no. nun. in ver. prohibendi. & ibi clarius per Bar. & quæ prohibitio etiam fieri potuit, quāuis dictus Gorus esset depositarius Zanobij, quia isto casu permissa est etiā prohibitio depositi, præsertim quando fit a iudice, secundum Sali. in auth. sed iā cautū. C. depo. vbi dicit quod poterit res deposita iudicis authoritate sequestrari, quia ille tex. habet solum locū in prohibitione extraiudiciali, & quæ etiam est permissa certis casibus, secundum gloss. ibi, & etiam in alijs, quando prohibentis interest, secundum Sali. qui dicit, quod gl. ita sentit in corpore unde sumitur, & prout isto casu interest. d. Alex. propter hypothecam, quam hēt in hoc nomine debitoris, per quā ēt illi datur actio utilis personalis ex contractu, & directa Zanobio, vt no. & in d. l. nomen per Bar. in l. si quis seruum. §. certam. de leg. 2. & propterea quantū ad effectū, de quo agitur frustra quæritur, utrum Gorus sit depositarius, & qui nō pōt depositarius ēt dici, quia ille tenetur restituere rē, quam accepit insti. quib. mo. re. contra. obli. §. præterea. sed Gorus obligatur alternatiue ad restitutionem rei, vel ad eius æstimationem, & sic hēt electionem l. plerunq; in fi. de iure dot. ideo depositarius dici non potest. Et prædicta colligitur clara responsio ad omnia in contrarium al le. Quia quamuis sequestratio non eēt permissa de iure cōmuni, vel ex forma statuti, potuit tamē dicta prohibitio fieri dicto debitori, ne soluat suo creditori, maxime iudicis authoritate. d. leg. fina. ff. de leg. commis. & dict. leg. nomen. & quæ a sequestratione differt eo modo, quo dictū est, & quia nomen istius debitoris est hypothecatum d. do. Alexādro, & sequestrū quod valere non potuit in uim simplicis & puri sequestri, valet omni meliori mō, & sic ut prohibitio, per no. per Doc. in d. §. si quis ita. Vel etiam dici potest, quod sequestratio isto casu ualu e-
14 rit in † vim sequestri de iure communi, quia potuit dictus Gorus prohiberi, per d. Alexandrum propria authoritate. d. l. nomen. Vel etiam iudice auctore. d. l. fi. & per Bar. vbi sup. quod est plus quam sequestrare, quia prohibitio, quæ est pmissa dictis modis propter hypothecam prohibentis, cōtinet plus quam est perpetua, & non remittitur per satisdationem, ut dixi. Et ita expresse uult Ale. in d. l. de pupillo. §. si is cui. de ope. no. nun. vbi concludit, quod quamuis operis no. nun. remittatur per satisdationem, ut ibi, secus tamen est in aliis protestationib. & prohibitionibus, alleg. l. sed si maior. C. de rescin. vend. & no. per Bar. in l. fi. in ult. col. de app. reci. Sequestrum uero præstita satisdōne resoluitur. d. l. si fideiussor. § fi. q satisd. cog. & iō multi hūc ius nunciandi, qui tñ non hñt ius prohibendi. d. l. de pupillo. §. si plurium. & no. in d. l. j. in prin. eo. ti. in uer. prohibendi, quia ipsum prohibere est plusquam nunciare. & cui concedit, quod est minus, non intelligitur concessum quod est plus. l. e. cui seruo. & ibi not. de seru. export. Sed bene econuerso, cui conceditur, quod est plus, intelligitur esse concessum, quod est minus, ut in regula, cui licet. de reg. iur. in 6. Et ex hoc sequitur, quod si potuit Gorus extraiudicialiter prohiberi per do. Alex. d. l. nomen, potuit & per iudicem ad eius instantiam. d. l. fin. de lege commis. quod est plus, potuit etiam fieri sequestrum dicto Goro, & validum eo modo quo agitur, quia illud minus, quoniam potuit resolui præstita satisdatione, & in huiusmodi sequestratione non est necesse, quod debitor sit suspect⁹, nec quod superuenerit cā suspicionis post contractum, sed contra illum, qui ab initio nō sit suspectus, potest hoc casu fieri sequestratio. Et iste erit unus casus, in quo nō hēbit locum. d. l. j. C. de prohi. seque. pec. Sicut fallit etiam aliis casibus, de quib. ibi per gl. & Doc. in c. 2. de seques. poss. & fruc. Et rō istius fallentiæ colligitur ex præmissis, quia ut dictum est, potest fieri prohibitio, ne soluat huic debitori, quę est perpetua, & sic cum effectu, per iura præallegata, etiam si Zanobius esset ab initio idoneus, ergo permittitur etiam, quod est minus, & sic sequestratio, quantumcunque debitor non sit suspectus, quia hoc est minus. quam sequestratio ista non erit perpetua, sed poterit remitti & resolui per satisdōnem. d. c. fi. & hoc per dictam regulam, cui
15 licet. q † hēt locum etiam in odiosis & pœnalibus. l. nec in ea. § j. de adu. & per no. per Doc. in l. in suis. de lib. & posth. & Im. in l. si uero. § de uiro. sol. mat. quia secundum eum, extēsio, quæ fit ex dicta regula, est passiua. quæ in omni materia est permissa l. j. §. lex Falcidia. cum ibi no. per Bar. & alios. ff. ad leg. Fal. Et quod hoc casu spāliter ualet sequestratio, etiam cōtra debitorem idoneū uel quando erat ab initio suspectus, & cessant omnia in contrarium alle. & maxime non obstat statutum de sequestris, quia non dr, quod ista sequestratio sit ualida ex forma dicti statuti, sed de iure communi, & quod ius commune etiam inter forenses in dicta ciuitate isto casu dēt seruari ex forma alterius statuti, sub rub. de iure reddendo forensibus, &c. & per prędicta est etiam responsum ad tertium, septimum & octauum quæsitum. Circa quartum, uidelicet, utrum fuerit necessaria petitio d. Alexādri. Et certum est, quod non, quantum ad iustificandum sequestrum, & vt firmum maneat, quoniam est satis, quod illo facto fiat fides de debito, per no. per Bal. & alios in d. l. 2. in prin. sol. mat. & in locis ibi alleg. per Alex. quantum uero ad effectum ut pecunia sequestrata illi adiudicetur, vel in solutum detur, satis dr facta petitio congrua, ex quo petitum est, quod adiudicetur. d. Alex. si ita est de stylo. quod procedatur hoc mō, quia stylus in procedendo loci, in quo agitur iudicium, dēt attendi. l. 3. §. fi. & ibi per Bar. de testi. facit. l. j. §. fi. cum ibi no. per Bar. de ven. inspi. Et procedit

dit etiam dicta petitio, quia siue.d. Ale. sit principalis creditor, siue cām hēat a Iacobo Raguseo, mediante delegatione vel cessione, potuit petere executionem instrumenti, non solū cōtra Bernardum & Zanobium, sed etiam contra Gorum eorum debitorem, qm, vt dixi, dictum nomen debitoris venit sub obligatione omnium bonorum facta per prædictos & iō d. Alexandro hñti dictum nomen obligatum competit actio utilis, quia directa competit Zanobio obliganti, s̄m gl. & Doc. in l. nomē C. quæ res pig. obl. pos. & Bar. in l. si conuenerit. la 2. in prin. de pig. act. Vñ † potuit per do. Alexandrum peti executio, ex quo sibi competit utilis actio, s̄m Bar. in d. l. 1. col. pe. de act. & ob. ver. quæro ex forma statuti &c. ubi concludit, ꝙ si ex forma statuti instrumenta habent executionem paratam, ille cui cōpetit vtilis, vigore dicti instrī poterit petere executionē. Et comprobatur, quia quando statutum vult, ꝙ creditor possit petere executionem instrumenti, hēt ēt locum in cessionario, s̄m Pa. de Cast. & Alex. in l. postulante. in fi. prin. ad Treb. & probatur in l. ab Anastasio. C. mand. & ibi Bal. in 3. no. & per Sali. & Ro. in l. 1. si cer. pet. cum concor. de quib. per Alex. in d. l. postulante. De hoc tamen & de multis aliis frustra quæritur, per ea quæ dicentur inferius, sed vt petenti satisfaciam, ad singula respōdebitur. Quæritur quinto, utrum dicatur intentio. d. Alexādri ꝓbata, præsupposito ꝙ de iurib. suis teneretur probare intra terminum decem dierum ex forma statuti, vel ex dilatione sibi ꝑ iudicē assignata. Et uidetur ꝙ non, quia ultima dies termini, ꝑ qua pars aduersa fuit monita, fuit feriata in honorem Dei, & sic illa die nihil fuit actū, nec agi potuit. l. dies festos. C. de fer. Nec ualuit productio facta die præcedenti, quia intra terminū datum ad probandum non pōt. n. ad diem vltimā fieri probatio, nisi parte citata, s̄m Bar. in l. qui ante calendas. de ver. ob. cū quo trāseunt alii, nec sufficit citatio facta pro dicta die ultima. l. fi. §. fi. quod ui aut clam. ubi probatur, secundum Bar. ꝙ actus ad quem fuit quis citatus pro certa hora, puta in una, si fiat alia hora, non ualet tanquam factus parte non citata. Et similiter interpellō, & productio facta die sequenti non ualuit, quāuis etiam concederetur, ꝙ citatus pro die feriata teneatur die sequenti comparere. c. cum dilecti. de do. & contu. & ꝑ no. per Doc. in c. fi. de fer. & ꝑ Ale. plene post Imo. & Ro. in l. j. §. nunciа. de ope. no. nun. quia illud pōt procedere, quando die sequēti potuit actus geri, ut qa dilatio durabat sed quia hoc casu terminus, qui est continuus, ut no. in rub. de diuer. & temp. præs. erat finitus, non potuerunt die sequenti prædicta fieri, & tanquam facta extra terminum non ualent. † Sed his non obstantib. contrarium puto verius. quamuis enim ut dictum est, qñ ē assignatus terminus ad probandum, puta decem dierū, si uelit quis intra dictum terminum producere testes, uel instrumēta pars sit citanda, ꝑ no. ꝑ Bar. & alios, in d. l. qui ante calendas. ultima tamen die termini pōt productio fieri, ēt parte non citata secundum Bar. in l. 2. in prin. C. de temp. app. & in l. item illa. circa prin. de consti. pec. & Bal. in l. eos. §. appellationes de app. & in l. si quando. C. de testi. & in l. fi. C. qui admit. & in l. si ita relictum §. Pegasus. de le. 2. de ultima aūt die iuridica intelligitur, qa ea die finitur in effectu dilatio, ex quo die sequenti, quæ est intra terminum decem dierū, nō pōt aliqd fieri. Et iō illa nō ē in cōsideratione, qa quo ad illam cessat cā dilationis. l. a filia. §. alūno. ad Treb. & ex quo dies sequēs est inutilis, ꝑinde est ac si nō eēt de termino, sed extra terminum. l. quoties. C. qui satisd. cog. & ꝑꝑea sequitur, ꝙ interpellatio, oblatio, & ꝓductio fieri potuit die præcedēti, q̄ erat ultima dies iuridica termini ēt si pars aduersa non fuisset pro illo die monita, qa de iure hr̄ pro monita & citata pro illa die, secūdū Do. in locis ꝑalle. † Et. ubi ēt ꝓbatio tāquā facta parte nō citata nō ualeret ꝓhibitio tamē facta Goro ꝑ iudicē duraret, qa ut dictū fuit, circa primū dubiū, hoc nomē debitoris erat pignoratū. do. Alexandro, iō potuit extraiudicialiter ꝓhiberi, & ꝑ iudicem, ne solueret suo creditori. d. l. nomē. C. q̄ res pig. obl. poss. & l. fi. de lege cōmiss. & q̄ ꝓhibitio ualuit & effectū habuit, & durat, ēt si de debito nō sit facta fides parte citata, secundū Bar. in d. l. nō solū. §. morte. de ope. no. nun. & Ale. in l. de pupillo. §. qui ꝓcuratorio. eo. ti. & q̄ simplex ꝓhibitio differt a sequestro, ꝑ ea q̄ in ꝓcedētib. dicta sūt. Statutū ergo ꝑfigēs terminū decē dierū ad faciēdum fidē de debito, loquit̄ in simplici & mero sequestro, & quando fit debitori, cuiꝰ debitū nō est hypothecatū ei, ad cuius instantiam sequestrum fuit factū, sed qñ est illi hypothecatum, tunc potest fieri prohibitio, & tenetur debitor prohibitioni parere, nec quoad illā prohibitionē & personā prohibitam est necessariū liquidare debitū aliter. Est bene verū, ꝙ si quis illud vellet exigere, ꝙ oporteret agere & probare. & iō quāuis exigi non posset, quia probō nō valeret, prohibitio tamen non resolueretur, sed duraret. Sexto quæritur, vtrū d. Alex. tēpore sequestri diceretur condōnalis ꝑꝑ verba apposita in subscriptione, videlicet, ogni volta che, &c. Et est breuiter dicendū ꝙ non, quia cōtractus ipse fuit simpliciter celebratus, & sine die & cōditione, iō fuit purus respectu eius, de quo quæritur. l. cū qui calendis. §. fi. de ver. obl. Nec verba Bernardi & socij apposita in subscriptione referuntur ad contractū, sed ad alium actum separatum, hoc est, ad mandatū de soluendo & consignādo d. Alexandro factū prædictis post cōtractū perfectū, & ꝙ prędicti acceptauerunt sub certa qualitate, ita ꝙ contractus principalis & mandatū subsequutū non habent aliquā conditionē, sed sola acceptatio mandati est qualificata, & illa tantum pōt dici conditionalis. Et hoc iudicio meo, non habet dubium. Venio ad nouū dubium, omissis duob. præcedentib. quib. fuit respōsum in secundo dubio. Quæritur ergo, an potuerit iudex procedere ad bannū contra Gorū, tanquam fuerit cōtumax in parendo præcepto ei facto. Et uidetur ꝙ sic, quia quamuis ei per iudicē fuerit prius prohibitū, ne solueret Zanobio, nihilo minus committendo postmodū executionem instrumenti cōtra Gorū ad instantiam istius Zanobij uidetur reuocasse præcedentē prohibitionē factam d. Goro, ꝑ no. ꝑ Bar. in l. cū procurator. §. 1. de ope. no. nun. vbi in pe. col. concludit † ꝙ iudex per secundam interlocutoriā primæ videtur primā reuocasse, per iura, quæ ibi allegat. Et præsertim hoc est verū, quando iudex habuit notitiam de prima, sicut præsupponitur habuisse ī casu nostro, vt est de mente Bar. in l. ꝙ iussit. de re iud. & ibi Alex. in ult. char. & alios alleg. qui idē tenet, & maxime Rotam quæ voluit, si fuit pronunciatum esse conclusum in cā, & iudex postea admittat partē ad probandū, dicitur a prima pronūciatione recessisse, si hoc fecit scienter, & scientia ēt præsumitur, s̄m Bar. & Abb. in c. cū olim. de re iud. quando iudex ordinarius de proximo vel in facto notabili prius pronunciasset. Præterea ex forma statuti sub rubr. de excep. quæ opponi possunt &c. non potest retardari executio agendo vel excipiendo, ita ꝙ exceptis quibusdam exceptionib. nulla alia exceptio potest opponi. Sed contrarium puto uerius. Nā ista prohibitio facta ad instantiā d. Alexandri, qui habebat hypothecatum hoc nomen debitoris, fieri potuit parte nō citata. d. l. nomē. & d. l. fi. đ lege commissio. & per Bar. in d. §. morte. & facta iudicis authoritate secum traxit executionē, quia fuit ius quæsitum. d. Alex. & ablata facultas debitori soluendi suo creditori in præiudiciū ipsius dō. Alexandri, ut in dictis iurib. iō non potuit per iudicē reuocari, quia interloquutoria post executionem non pōt reuocari, nisi partib. uolētib. & nisi ex iusta causa, & cū causæ cognitione, s̄m Bar. in l. 1. §. fi. per gl. ibi. de præto. stipu. & ideo, secundum Alex. in d. l. ꝙ iussit. in loco præalleg. postquam pronunciatū est esse conclusum in cā, non potest illa interlocutoria reuocari, nisi partib. cōsentientib. vel cā cognita, quia traxerat secū executionem, per no. ꝑ Bar. in d. §. fi. eadē rōne idē est dicendum in casu nostro, & facit. l. si opus, cum gl. & ibi clarius ꝑ Bar. de oper. noui nuncia. † Preterea interloquutoria, quando agitur de præiudicio non leui partis, non pōt reuocari, nisi citata parte, secundum Bar. in d. l. ꝙ iussit. & Bal. in l. peremptorias. C. sen. resc. non pos. & Sal. in l. qui sententiam. C. de sentē. Et si dicatur, ꝙ sicut facta fuit prohibitio parte non citata, ita ēt potuit reuocari interloquutoria sine citatione, secundum Ant. de But. in c. cum cessante. de appel. per no. ꝑ Inn. in c. quærelam. de elec. cum quo transit Alex. in d. l. ꝙ iussit, facit, ꝙ no. per gl. in l. minor. in prin. de e uict. & ꝙ no. Bal. ī l. si pacto quo pœnā. C. de pac. cum concor. de quib. ibi per Alex. Ad hoc respondetur, ꝙ illud procedit, quādo ad interloquutoriam præcedentem pars debuit citari, & sic quando iudex de facto processit, qa tunc etiam de facto potest reuocare. Sed quando citatio non fuit necessaria, sicut in casu nostro, ut in iuribus præalleg. tunc in reuocatione si agatur de præiudicio alterius, citatio est necessaria, quia fieri nō debet nisi causa cognita. Et ita etiam vult Io. And. in addi. Spec. in tit. de sen. pro la. §. species. in

addi.inci.Habeo de præcepto,&c.& Alex.in d.l.si pacto quo pœnam. Alia ratione prohibitio præcedens non fuit reuocata,quia intentio iudicis non fuit illam reuocare, ꝙ constat ex sententia per eum lata,vbi vult,ꝙ facta solutione per Gorum Zanobio, ipse Zanobius teneatur dictam quantitatem soluere do.Alex.ꝙ faciendũ non erat,si prohibitio facta Goro reuocata fuisset.Quia igitur uoluit ꝙ per circuitũ locũ haberet,apparet,ꝙ uoluit eam reuocare.Per contrarium aũt sententia reuocatur,quando de animo reuocandi constat uere,uel præsũptiue,aliàs secus,ſm Bar.& Doc.& in d.l.ꝙ iussit,& quia act' agentium non operatur ultra intentionẽ eorum.l.non omnis. in prin.si cer.pet. Et dato, ꝙ etiã prohibitio fuisset reuocata post bannũ,quia tamen tẽpore bãni, & petitæ executionis durabat dicta prohibitio, & de illa constabat iudici, non potuit contra do.Gorũ ad bannũ,& ad executionem procedi, sed debuit d.Alexander præferri,& Zanobius ab exceptiõe, q̃ Goro aduersus illum competebat,repelli,ut est casus, de his omnib. in l.si conuenerit.la 2.in prin.de pig.act.vbi est expressum, ꝙ si nomen debitoris sit obligatum,habẽs hypothecam debet in exigẽda pecunia præferri, & debet debitor aduersus suum creditorem tueri,& pecunia exacta cõpensabitur cum eo,ꝙ exigenti debebatur.Et dicũt Cy.& Sal.in d.l.nomen,quæ res pig. obl.poss.ꝙ si concurrat habens hypothecam cum illo,qui pignorauit,ꝙ primus dẽt præferri, & dicũt de hoc esse casum in d.l.si conuenerit.Et est rõ ſm prædictos,quia habens utilẽ dẽt præferri habenti directã,quãdo habens utilẽ dẽt præferri hñti directã,quando habens utilẽ hẽt causam ab illo.l.1.§.qui superficiẽ.de superfi.Et propterea. do. Alexander agens contra Gorũ debitorẽ sibi hypothecatum debuit præferri Zanobio petenti exemplũ instrumenti contra eundẽ,& tanto magis,q̃a do. Alexander pro suo interesse cõparuit ad impediendũ dictã exceptionẽ,& de iure suo opposuit ac docuit. Nec ob. prædictũ statutum prohibens excipi & executionẽ retardare, quia 21 † illud non hẽt locũ contra tertiũ excipientẽ pro suo interesse uel agentẽ,ut in terminis decidit Imo.in l.fi.ff.a quib.app.non licet.circa.10.col.uer.aduerte tñ,&c.q̃a,ſm eũ, nõ est uerisimile,ꝙ statutũ uoluerit tertio præiudicare.c.super eo.de off. deleg.& per ea quę hñr in rubro, & nigro. C.res inter alios acta.& in l.si unus.§.ante omnia,de pac. sed solum est uerisimile,ꝙ ipsis contrahentib.uoluerit præiudicare. Et quia constabat iudici ex actis, ꝙ Gorus habebat iustã cãm non soluendi, & ꝙ dẽat excusari, si non soluebat, ꝑ ꝓhibitionẽ iudicis sibi factã,quæ excusat a morã,vt est expressum in d.l.fi.de leg.cõmis.Et pñr ẽt a cõtumacia,quę hẽt in se dolũ præsumptũ.l.nõ põt dolo carere.de reg.iur.l.ex consensu.de app.& per Bart.in l.minor.de mino.& a quo dolo excusat dicta prohibitio.l.igitur.§.placet.de liber.cau. Nec ualuit bannũ latũ contra Gorũ expressa cã,quia fuit contumax,quia cũ ex actis cõstaret,ꝙ cõtumax nõ erat,ꝑ ꝑdicta,dr̃ bãnũ cõtinere expressũ iuris errorẽ,quia refertur ad acta.l.3.C.de senten.quæ sine cer. quanti. & c.cũ ad sedẽ.de resti.spo.& pñr nõ ualuit.l.2. C.qñ prouo. nõ est neces.& l.1.§.itẽ cũ ꝯ sacras.qñ appella. sit. Et ita etiã ad propositũ concludit Ale. in l.ex diuerso.§.fi.solu.ma.dũ saluat vno casu opi.quãdã Pa.de Cast.ibi.Immo,ꝙ est fortius,si aliq̃s 22 eẽt verè cõtumax,& iudici de cõtumacia nõ cõstaret,ꝓcessus factus ꝯ illũ,tãq̃ ꝯ cõtumacẽ,nõ valeret,ut probatur in l.hæc ãt.§.j.ex quib.cau.in poss.ea. & ibi no.Bar.& idẽ uult Bar.in l. multũ.de cõdi.& demõ.alleg.Inn.ĩ c.cũ cõtingat.de offi.deleg. multo minus dẽt ualere,qñ iudici cõstat,ꝙ nõ est,nec esse põt cõtumax. Et licet statutũ videatur ꝑsumere illũ esse cõtumacẽ tñ dẽt ĩtelligi, nisi citatus alleget aliquã iustã cãm excusatiõis, ut probatur in l.si filius.§.fi.cũ legib.seq.de proc. & ibi Bar.in fi.no. ex illo tex. ꝙ licet lex dicat aliquem præcisè compelli ad aliquid,debet intelligi nisi aliquam iustam causam excusatiõis 23 alleget.Præterea † licet statutum nolit,ꝙ aliqua exceptio opponi possit, si tamen iusta & legitima exceptio competat ei, contra quem petitur executio,potest iudicis officium implorare ad effectum,ut repellat agentem,secundum Bart. in l.j.§. & parui.quod vi aut clam,per l.planè.& l.fin. de peti.hæredi. & idem vult etiam Bal.& Ang.in dictis iurib.& Ant.de Bu.in c.item cũ quis.de resti.spo.& Pe.de Anch. in c. 1.de sequestr. pos.& fruc.& Imo. præsertim hoc casu in d.l.fin. nisi in statuto diceretur, quod nulla possit opponi exceptio, uel defensio admitti,quia tũc etiam iudicis officium nõ posset implorari.qđ ultimum in hoc statuto non dr̃,nec per illud defensio aufertur. Et ideo Gorus potuit iudicis officium implorare, ex quo de iure sibi competebat exceptio d.l.si conuenerit.in prin: Et illud ẽt ꝑ procuratorem implorare potuit, quamuis statutum velit,ꝙ ꝑ ꝓcuratorem non possit opponi exceptio etiam permissa a statuto,nisi primo detentus fuerit principalis, siue de voluntate principalis creditoris fuerit licentiatus, per no.ꝑ Bal.& Ang.in d.l.plane.qui dñt,ꝙ si ex forma statuti accusatus non auditur excipiendo,nisi comparuerit ꝑsonaliter,tamẽ per ꝓcuratorem poterit comparere,& iudicis officium implorare in locum deficientis exceptionis, si forte euidens sit calumnia aduersarii,vel impossibilis facti, & ꝙ officium dr̃ ẽt imploratum sæpius per procuratorem dicti Gori,q̃ in omnib.suis scripturis allegauit,& deduxit prohibitionem iudicis factam Go- 24 ro,& petijt aduersarium repellendum,† semper apposuit illã clausulam,omni meliori modo, &c. per quam intelligitur fuisse ĩploratũ iudicis officiũ,casu quo dicat, ꝙ excipiẽdo nõ dẽat audiri sed repelli,per no.ꝑ Bal.in l.vinũ.in fi.si cer.pet. Ant.de But.in c.literæ.de dila.& in c.examinata.de iud.& ꝑ Imo. in l. nemo põt.de leg.j.& ꝑ Pau.de Ca.in cõsi.345 Sup primo pũcto q̃ritur,&c.& Ale.in l.nõ oĩs.§.fi.ad Treb.In q̃b.locis traditur de effectu dictæ clausulæ,q̃ operat plurimum,& præcipue hunc effectũ,de quo agit.Et ex ꝑmissis colligit rñsio ad aliud, videlicet vtrũ dictus Gorus potuerit detineri ꝑ iudicẽ pẽdẽte appellatione a relaxatiõe dicti sequestri,qm̃ nec ẽt añ, nec post retineri potuit, sed debuit Zanobius expelli,& q̃a bãnũ, & totus ꝓcessus fuit nullus,vt ex ꝑmissis clare patet.Circa alia duo tm̃ est insistendũ,a quib.omnia cætera dependent. Quo igitur ad id,de quo quæritur,13. videlicet, an pendente appellatione interposita ꝑ d.Ale.potuerit Gorus detineri,& an debuerit executio suspendi & differri. Et est præsupponendum,ꝙ ꝓ suo 25 interesse potuit do.Ale.appellare,quia † quamuis hoc casu statutũ tollat appellationem,non hẽt tñ locum cõtra tertium, vt in specie vult do.Abb.in c.pastoralis.de appel.vbi cõcludit, ꝙ si statutum remouet appellationem in executionib.sententiarum & instrumentorum,ꝙ nõ includit tertium volẽtem appellare pro suo interesse,sed solum nominatos in sententijs,& instrumẽtis,& ꝓbat in ca.super eo.de off.del.& ex no.ꝑ Bar. in l.j.q̃,& a quib.§.interdũ.& facit,quod voluit Im.in l.fi. a q̃b. appel.nõ licet.Hoc ergo ꝑmisso,aliqñ tertius simpliciter cõparet lata sẽtẽtia ad impediẽdum executionẽ, & iste nõ ẽ casus nr̃,sed de hoc traditur per Doc.in l.a diuo Pio.§.si super rebus 26 de re iud.† Quandoq; verò tertius appellat pro suo interesse, & tũc nihil est interim innouandum,& differt executio. c. sup eo.de re iud.vbi hoc est expressum.Et rõne cõfirmat, q̃a victoria tertij,saltẽ,in terminis nostris prodest victo,ſm Bart.in l.a sñia.& in l.si qui separatim.§.fi.de app.& ꝓpterea nõ debuit, nec potuit interim Gorus detineri. Nec refert utrum iudex detulerit appellatiõi.vel nõ, q̃a ẽt isto vltimo casu nihil põt innouare.c.sępe.de appel.& ibi no. Doc.& innouata sunt ipso iure nulla,ſm Ant.de Butr.& Doc.in c.cõsuluit.el 2.de app.& Lap. alleg.j.Nec illa reseruatio iudicis apposita circa delationem appellationis, videlicet, absque tñ præiudicio executionis factæ contra Gorum aliquid operatur, quia protestatio contra ius nihil releuat.l.alimenta.C.de neg.gestis.& ibi no. Doc. & per Bar.in l.non solum.§.morte.de ope.noui nuncia.Quo ad aliud de quo est videndum,an dictus Gorus soluendo do. Alexandro fuerit liberatus & similiter eius fideiussores sint liberati.Et 27 est dicendum,ꝙ sic,quia † quamuis sit Gorus cõdemnatus ad soluendum, & executio commissa contra eũ,nihilo minus soluere potuit d.Alexandro creditori. d.Zanobii eo ignorante & inuito.l.soluendo.de neg.gest.& l.solutione. de solu. & nõ tm̃ liberatus fuit Zanobius a do.Alexandro per dicta solutionem vt in dictis iuribus,sed etiam Gorus a dicto Zanobio.d.l.si conuenerit.in prin.de pig.act.& d.l.nomen.C.quæ res pi.obl.pos. & licet quando quis soluit pro aliquo inuito,non competat actio negotiorum gestorum soluenti contra illum, sed solum liberetur ille,pro quo soluitur,ut no.gl.& Bar. in l Stichũ.§. fi. de noua.& glo.& Doc.communiter in l.fi.C.de neg.gest. illud tamen procedit in soluente,qui non sit debitor illius, pro quo soluitur,sed si sit debitor eius,& soluat creditori sui creditoris, cui hoc nomen erat hypothecatum,tunc sine dubio soluens liberatur,

beratur, etiam si inuito creditore suo soluat, q a illi ad soluẽdũ erat obligatus utili actione, vt dictum fuit in pcedentib. Sed ẽt in casu nostro Gorus non fuit prohibitus per Zanobium, neque per iudicem soluere ipsi do. Alexandro, quamuis iussus sit soluere dicto Zanobio. Immo verbum soluat, de quo in sentẽtia, verificatur isto casu, ut clare probetur in l. 4. §. soluisse. iuncto. §. ait prætor. de re iudic. vbi hr̃, ꝙ cõdemnatus soluere, sol uisse, dr̃ per quemcunque actum, ꝑ quem liberetur. Et quamuis Bar. in l. solutionis. de solu. velit, ꝙ vbi quis tenetur soluere pecuniam, ꝙ tunc rõne adiuncti requiratur actualis solutio, tamen etiam in casu isto interuenit. Nec Bar. hunc casum excludere voluit, sed sic dixit ad excludendum fictam numerationem, vt est acceptilatio. Et ista sine dubio est intentio Bart. vt etiam colligitur ex legibus, quas allegat. Et contra Bar. ẽt in hoc vltimo tenuit ibi Ang. per d. §. soluisse. iuncto. §. ait prætor. & cum eo transit etiam Ale. in d. §. soluisse. Et sic patet, ꝙ Gorus paruit iudicatis, & tanto magis, ex quo voluit iudex, ꝙ facta solutione Zanobio illo teneatur eandem quantitatem soluere. d. Alexandro. Et propterea potuit Gorus directo soluere do. Alexandro, ut circuitus inutilis euitetur. l. dominus testõ, de condictio. indebi. Nam, ut dictũ est, in casu nostro, Gorus non solũ erat debitor Zanobii. cui tenebatur actione directa, sed etiam ipsius d. Alexandri, cui competebat actio utilis, per not. in d. l. nomen. & per Bar. in d. l. si conuenerit. Quia ergo Gorus proprio creditori soluit, & creditori sui creditoris, propterea eo ẽt inuito potuit solui, & uterque liberari, & quia fuit liberatus; verbum, soluat, & numeretur Zanobio, &c. de quo in sentẽtia, executionem habuisse dicitur. Vñ post dictam solutionem, ex qua Gorus fuit liberatus, potuit de palatio discedere impune, & sine iudicis licentia, quia ibi detinebatur, donec solueret, & vt solueret. Iõ facta solutione, & subsequuta liberatione, resoluta fuit sequestratio personæ, q a qñ fit sequestrum ad finem, vt quis soluat, per solutionẽ resoluitur. l. si pecuniæ. §. fi. vt in pos. leg. & ibi no. Bar. & per eum in l. consentaneum. C. q̃uo & qñ iud. & per Pau. de Cast. & Alex. in l. si fideiussor. §. fi. qui satisd. cog. & similiter fideiussores Gori fuerunt liberati per dictã solutionem principalis condemnati ad soluendum. l. non est ambigui. de fideiuss. tu. Nec prædictis ob. statutum de executionibus factis, & faciendis, &c. Quo cauetur, ꝙ detentus in palatio non audeat exire sine licentia creditoris, quia intelligitur sine dubio, quando exiret ante solutionem, & liberationem. Sed qñ exijt postquam soluit, locum non hẽt, quia vult, ꝙ non extat sine licentia creditoris, quæ dicto tempore interuenire nõ põt, quia per solutionem creditor esse desijt. instit. quib. mod. tol. obl. in prin. Et sic uerba statuti & mens non conueniunt huic casui, ergo nec dispositio. l. 4. §. toties. de dam. infec. & l. ita aũt. in princ. de admi. tuto. Et quamuis etiam Gorus ex vrbanitate a iudice licentiam exeundi petierit, & ei denegata fuerit, hoc tamen non nocet fideiussorib. semel liberatis per dictam solutionem, maxime cum non fuerint citati, quia actio semel contra illos extincta, non potest reuiuiscere. l. cum res. §. aream. de solu. Et quia interlocutoria iudicis non ualuit, tanquam lata ex falsa causa in iure. Admisit. n. iudex petitionem Gori, si, & inquantum, &c. & successiue cum minime per suprascripta intelligat satisfactum pronunciæ seu sententię dñationis suæ, quinimmo pronunciauit, & declarauit dictum Gorum non fore, nec esse relaxandum, nec debere recedere, donec soluat, & satisfaciat Zanobio seu Thomasio eius procuratori, iuxta tenorem sñiæ iam latæ, &c. Quod autem causa in sententia expressa sit falsa in iure, probatur in d. leg. 4. §. soluisse. de re iud. vbi est casus in cõtrarium. Cum. n. Zanobius fuerit liberatus a dom. Alexandro, & Gorus a dicto Zanobio, vt dictum est supra, uõ dicitur factum contra sententiam, sed solutum, prout in sñia cõtinetur d. §. soluisse. Nã quantumcũq; Gorus sit condemnatus soluere Zanobio, & Zanobius. d. Alexandro, ex hoc tamen non prohibetur Gorus, nec prohiberi debuit, soluere creditori ipsius Zanobij, sicut quando ex contractu quis tenetur alicui soluere, põt creditori illius soluere, vt in iuribus præalle. ita quando tenetur ꝑ sententiã, & magis hoc casu põt intelligi eẽ permissum & non denegatũ, ratione circuitus euitandi. l. dñs testõ. de cõd. 28 inde. & l. si fundus. §. seruum tuum imprudẽs. si cert. pet. † Et propterea propter dictã causam expsã, q̃ est falsa, sñia reddit nulla, ꝺm glo. in d. l. q̃ testõ. de excu. tut. & Ang. Imo. & Alex. in l. qui Romæ. §. duo fratres. de ver. obl. facit. d. l. 2. C. quãdo pro uo. non est neces. Et de expressione erroris & falsæ causæ apparet, & ẽt constat per relationẽ factam per iudicẽ ad acta ex illo verbo, per supradicta, &c. l. ait prætor. §. 1. de re iudi. & per Alex. in l. ex diuerso. §. fi. sol. mat. Et cum sit nulla dicta declaratio, habetur pro non facta. l. 4. §. condemnatum. de re iudi. & sic nullum producit effectum. Laus Deo.

¶ Obligatio mulieris circa rem sibi hypothecatam pro dote, an sit valida, si iuramento firmata sit, & qualiter restringenda.

SVMMARIVM.

1. *Promissio mulieris propter iuramentum ualida est.*
2. *Renunciatio uel liberatio generalis ad omnia indistinctè trahitur, nisi de quibusdam ante actum fuerit, quoniam ad eam tantum refertur, ut nu. 3.*
3. *Renunciatio generalis, uel liberatio quando ad prius specificata non trahitur.*

CONSILIVM CCX.

VISO instrumento, in quo do. Camilla se & bona sua obligauit cum uiro suo principaliter, & in solidũ, quantũ est pro libris quingentis, & quæ ꝓmissio, licet si fuisset simplex, potuisset dici nulla ꝑ auth. si qua mulier. C. ad Velle. & quæ etiam locum habet, qñ vxor obligat se tanquam principalis in eodẽ instrumento cũ marito, ꝺm Bal. ibi, qui dicit ẽt ita tenere Iac. de Belui. in corpore vñ illa auth. sumitur. Nihilo minus † promis-1 sio ista ꝑ ꝑ iuramentũ ẽ valida de iure canonico. c. cũ cõtingat. de iureiur. & c. 2. eo. ti. lib. 6. & hoc ẽt tenet Pau. de Ca. in d. auth. si qua mulier. ꝑ no. per Bal. in l. antiquæ. §. ne autẽ. eo. tit. & probatur ex no. per Bar. in l. si quis pro eo. in prin. de fideiuss. i quinto membro. & per Imo. in c. cum contingat. post Ant. de But. in eodem membro. & quãuis gl. in d. auth. si qua mulier. dicat, ꝙ dicta promissio nõ firmetur iuro, per l. non dubiũ. C. de legib. tñ gl. dẽt. intelligi de iure ciuili, ꝺm Pau. de Ca. ibi, sed de iure canonico secus, ꝺm eum, per prædicta. Atq. etiam ipsa domina Camilla ad maiorẽ cautionem emptoris renunciauit ad fauorem eius omnia quęcunq; iura sibi cõpetentia in dicta petia terræ, tã rõne dotiũ suarũ cuiuscunq. hypothecæ, quam haberet in illa, quã quacũq. alia rõne vel cã, reseruatis sibi nihilo minus alijs iurib. ipsi d. Camillę in alijs bonis Ioan. Baptistę mariti sui, &c. & quæ renunciatio hypothecæ ẽt fuit ualida q a mulier potest renunciare iuri hypothecæ sibi cõpetenti in bonis mariti occasione suæ dotis, siue renunciet ipsi marito cõstãte matrimonio, l. ẽt. C. ad Velle. siue renunciet cuilibet alteri tertio. l. iubemus. eo. ti. Et hoc tanto magis procedit accedente vinculo iuramenti. d. c. cum contingat. & per alia superius allegata. Et quia ista renũciatio fuit generalis, & simpliciter facta, intelligitur. do. Camillã renunciasse in totum hypothecæ, quã hẽbat in tota dicta petia terræ, non aũt pro libris quingentis tantummodo, quia in hac parte instrumenti, in qua cõtinetur dicta renunciatio, de dicta quantitate non est facta mentio, neque ad illam restricta est predicta renũciatio. Si. n. uoluisset d. Camilla ad eam se restringere, hoc expressisset, sicut fecit, quãdo prius se personaliter & bona sua obligauit pro dictis libris quingentis. l. unica. §. sin aũt ad deficientis. C. cadu. tol. & c. inter corporalia. de transla. epis. Et cum sit dicta renunciatio generalis, debet intelligi generaliter, & sic non pro parte, sed in totum dicitur renunciatum hypothecę competenti in tota ipsa re, per not. per glos. in l. 1. §. uidendum. de succes. edic. quæ vult, ꝙ quando quis simpliciter renũciat bonorum possessioni, intelligitur illi renunciasse ex quocunq. capite posset competere, scilicet liberorum, agnatorum, & cognatorum. Et probatur in l. pluribus. de accep. vbi habetur, quòd renunciatio 2 † vel liberatio generalis & indistinctè facta, trahitur ad omnia. ut no. Bar. & Sal. in l. age. C. de transa. & Bal. & Sal. in l. si de certa. & Pe. Cy. Ray. & Bal. in l. sub prætextu specũ. eo. ti. & per gl. & Doc. in l. emptor. §. Lucius. ff. de pac. & Bar. in l. Aurelio. §. Caius. de lib. leg. Et istud magis comprobatur in casu nostro, in quo reseruauit sibi d. Camilla omne ius suum in alijs bonis mariti. Propter talem ergo reseruationem in alijs bonis declaratur, ꝙ nihil sibi reseruare uoluit in dicta petia terræ. argu. l.

cum

eum prætor.in prin.de iud.& l.tribunus.de testa.mili. & sicut ēt dicimus, ꝙ exceptio firmat regulā in casib.non exceptis.l.ꝙ situm.§.deniq. de fundo instru.§.ui aūt.de non alie.& no.in l. in his.ff.de leg.1.Sed præmissis nō obstātib.puto,† ꝙ solū dicatur renūciatū hypothecæ pro quantitate librarū quingentarū,pro quib.d.Camilla prius se obligauerat in eodē instrumēto de euictione.Et primò ꝑ ea,quæ uoluit Ro.in cōs.284.Triplici ex capite,&c.vbi cōsuluit pro quodā,qui donauerat quasdā res ecclesiæ hac lege,vt ecclesia toto tempore vitæ suæ deberet eū alere,& ꝙ dictas res non posset donator alienare, & ꝙ oīa post mortē eius essent ecclesiæ,ut s.alia bona donatoris nō venirent in dicta donōne,& ꝙ illa verba,ꝙ omnia post mortem eius essent ecclesiæ, restringerentur ad res prius donatas, qm̄ ipsa generalis oratio itelligi dēt solum determinare res in eadem conuentione specificè noīatas,de quib.in eadem cautū erat,ne mō aliquo detrahi possent.Cū.n.dicit ipse, aliquarum rerū specialiū cōtemplatione conuētio aliqua celebratur,clausula generalis subsequens intelligi dēt solum determinare spāliter præmissa,quarum contemplatione emanauit conuentio, vt dicit esse expressum in l.si de certa.C.de transact.& in l.iubemus.C.ad Velleia.Cum ergo in casu nostro d.Camilla immediate ante dictam renunciationem generalem factam de hypotheca sibi competente in dicta petia terræ, obligauerit se tanquam principalis cum marito in eodem instrumēto de euictione rei venditæ per maritum solum pro quantitate librarū quingentarum,& deinde renunciauit eidem emptori omnia & quæcunq. iura sibi competentia in dicta petia terræ, tam ratione dotium suarum cuiuscunque hypothecæ, quam haberet in illa, quā quacūq. alia rōne vel causa,&c.debet ista simplex & generalis renunciatio restringi ad quantitatē,pro qua spāliter se obligauerat occasiōe vēditionis factæ de dicta petia terræ.Et istud in spē vr̄ expressum in d.l.iubemus.C.ad Velle.vbi habetur,ꝙ si vxor pro vno cōtractu,vel pro certis personis,vel reb. certis consenserit marito contrahenti,& generaliter renunciauerit hypothecæ sibi cōpetenti rōne dotiū suarum,ꝙ illa generalis renunciatio restringitur ad cōtractū,seu ad personas, vel ad res,pro quib.specialiter præstitit consensū,& iō ex alio contractu mariti, vel per alias personas causam non habentes ab his,pro quibus renunciauit, vxor non concluditur ab hypotheca aliarum rerum,pro quibus specialiter nō consensit mulier,quantumcunq. generalis fuerit renunciatio,& quæ ex sui generalitate erat apta comprehēdere omnes res mariti, & omnes contractus,ac etiam omnes personas.Et istud, secundum Pau.de Cast.est speciale fauore dotis,& secundū eum,ex mente aliorum non haberet locum illa lex, quando alius creditor generaliter renunciaret hypothecam pro alio debito quā pro dote,quia tunc gn̄alis renunciatio operaretur generaliter, & nō restringeretur,ꝙ dicit esse valde notandum. Quia igitur in casu nostro do. Camilla non consensit marito uendenti dictā petiam terræ in totum,sed pro rata librarum quingentarū duntaxat,ac pro eadem quantitate de euictione tanquam principalis promisit & se obligauit,generalis renunciatio hypothecæ, quā hēbet in dicta petia terræ,intelligitur facta pro rata solum dictarū librarū quingentarū,& nō pro hypotheca, quā hēbat in tota re,quia sicut qn̄ cōsensit uxor alienōni totius rei,gn̄alis renunciatio restringitur ad illā rē.d.l.iubemus.Ita ēt quando cōsensit non in totū sed pro certa rata, dēt restringi ad illā ratā,licet uerba renunciationis referantur ad rē simpliciter,arguendo de toto ad partē.l.quæ de tota. de rei uend. Et pdicta confirmantur ex no.per Bal.in l.pactū.C.de colla.in q.14.vbi dicit, ꝙ clausula generalis post quędā specificata restringitur ad illa solū,si utraq. clausula dependet ab eadē cā finali,prout contingit in casu nostro,ꝑ dictā l.si de certa. & d.l. emptor.§. Lucius.de pac.& idē probatur in l.si ex maiore.C. de excep.ꝑ quam dicit ibi Cy.ad propositum,ꝙ si debitor soluat mihi partem debiti, & ego creditor faciam generale pactum de nō petendo,restringitur quoad partē solutam.Et dicit etiam Bal.ibi in summario,quod generalis refutatio restringitur ad spālem satisfactionem.Et idem probatur in l.quoties.C.fam.ercis.per quem dicit ibi Bal.ꝙ clausula generalis posita post quędā specificata restringitur ad illa.Comprobantur etiam præmissa ex his,quæ uoluit Abb.in consi.114.1.vol.In quæstione mouenda inter Antonium,&c.vbi vult,quòd si socius faciat socio plenam liberationem de omni debito occasione societatis, dato quod postea dicat,quod ex quacunque ratione vel titulo, &c. intelligitur ratione societatis,quia uerba generalia restringuntur ad speciem contractus præcedentem,per l.si ex plurib.cum ibi notatis per Bart. de solu.& per eum in d.l.sub prætextu C. de transact.& in d.leg.Aurelio.§.Caius.de lib.legat.& quia cum agatur de præiudicio liberātis,stricta fiiri debet interpretatio, cum non præsumatur quis iactare suum.l.cum de indebito.de probat. & quia facienda est in dubio interpretatio contra eū, qui se fundat in uerbis,per notata in. leg. veteribus. de pactis. & quæ rationes militant etiam in casu nostro, & multo magis, quia in dubio fit interpretatio pro dote,& in fauorem dotis. leg.in ambiguis.de rebus dubiis.& leg.in ambiguis.de iure dotium.& not.omnes Doct.in l.j.solut.matr.Et dicit etiam Alb.de Rosa.in l.1.de offic.procu.Cæsa.in 5.column. quod si post plura specificata in mandato dominus promittat habere ratum, quicquid erit gestum per procuratorem, quod dicta clausula generalis restringitur ad specificata,per dictam l. quoties. C. famil.ercíscun.Nec obst. allegata in contrarium. Quia dum primo dicebatur, quod generalis renunciatio, vel liberatio generaliter operatur, ut in iuribus in contrarium alleg. illud procedit, quando non præcedit enumeratio specierum. & idem si præcedat, & non possit restringi ad specificata, salua ratione recti sermonis,atque etiam idem, quando generalitas nihil posset operari, si ad specificata restringeretur,secundum Doct.in d.l.si de certa.& in d.l.sub prætextu. C. de transact.& per Alexan.plene in consi. 113.vol.sed ubi generaliter pōt restringi ad præcedentia salua rōne recti sermonis, & pōt operari.si ad illa referatur,ut in casu nostro,tunc ad præcedentia restringitur,per ea quæ pro hac vltima parte allegantur.Vltimo non ob.dum dicitur,ꝙ d.Camilla reseruādo sibi alia sua iura in alii bonis mariti,intelligitur in totum renunciasse omni iuri sibi competenti in dicta petia terræ,quia ex quo renunciatio restringitur ad dictam petiam terræ pro rata librarum quingentarum,quicquid sub prædicta renunciatione non cōprehenditur,reseruatum intelligitur, etiam si nō fuisset expressū,vt est casus in d.l.iubemus.C.ad Velle.& ꝯn̄r ēt dicta petia terræ,excepta rata, & ultra dictarum librarum quingentarum includitur sub dicta reseruatione & sub illis uerbis reseruationis,videlicet in aliis bonis Ioannes Baptistæ,&c.Et istud etiam rōne comprobatur.nam si dicta reseruatio facta nō fuisset expresse,renunciatio non præiudicaret.d.Camillę etiam in dicta petia terræ ultra ratam dictarum librarum quingentarum,per d.l.iubemus.& ꝑ alia supius allegata.Prædicta ergo reseruatio q̄ fit in fauorē d.Camillæ,& ad restringendum dictam renunciationem,nō dēt operari illius augmentum.l.legata inutiliter, in prin.de leg.1.& de adi.leg.l.legata inutiliter. & prout operaretur dicta reseruatio augmentum renunciationis, si per illam induceretur, ꝙ ultra ratam dictarum librarum quingentarum dicta petia terræ in illa comprehenderetur,& sub qua comprehensa non fuisset.Et ita in p̄missis cōcludēdū puto. Laus Deo.

Legitimatio facta per matrimonium in articulo mortis contractum,an præsumatur fieri in fraudem,& an taliter legitimati possint ad emphyteusim ecclesiasticam admitti.

SVMMARIVM.

1. *Legitimatio filiorum naturalium fit per subsequens matrimoniū etiam in articulo mortis contractum.uide nu.7.*
2. *Legitimati etiam ad emphyteusim ecclesiasticam admittuntur.*
3. *Iura disponentia,quod filij non legitimētur sine instrumentis dotalibus,exponuntur,id est,nuptialibus,ita ut nō requiratur dotis constitutio.*
4. *Ius ciuile,in quo correctum sit a canonico quo ad legitimationē filiorum per matrimonium præsumptum.*
5. *Legitimatio per subsequens matrimonium contractum inter nobilem uirum,& inhonestam ac uilem mulierem non fit etiam confectis dotalibus instrumentis, nisi loquamur de iure canonico,numero 6.*
8. *Actus,per quē alter excluditur in mortis articulo gestus, in fraudem exclusi factus præsumitur.*
9. *Filij legitimati per subsequens matrimonium contractū in mortis*

tis articulo, an excludant substitutum sub conditione, si grauatus decesserit sine filijs legitimis & naturalibus.

10 *Authen. item si quis. C. de natu. libe. locum non habet, quãdo matrimonium contrahitur cum indigna muliere, quæ sit turpis et uilis persona.*

CONSILIVM CCXI.

PRIMA uidetur consideratione dicendum, ꝙ filij, de quibus quæritur, patri succedant, & ꝙ etiam ad emphyteusim ecclesiæ admitti debeant, † quia per subsequens matrimonium, etiam in articulo mortis cõtractum, filii naturales legitimantur, ſm Io. And. Ant. de But. Car. & alios, in c. tanta, qui fil. sint legi. & Io. And. in reg. sine culpa. in Mercuria. & Cy. & Sal. in l. nuper. C. de natu. libe. & Bal. in l. sed & quæsitũ. de lib. & posth. Quæ legitimatio per subsequens matrimonium habilitat filios ad successionem paternam omnĩ iure. s. tam canonico quam ciuili. d. c. tanta. & insti. de hær. quæ ab intest. §. i. & in l. cum quis. & l. nuper. C. de natu. libr. & in authen. quibus mod. natu. effic. legi. §. si vero solummodo naturalium. † & ad emphyteusim ecclesiasticam etiam admittuntur, ſm Ang. in consi. 29. inci. Titius in fin. & Pe. de Anch. cons. 242. incip. Ex tenore priuilegii, & Im. in l. quod dicitur. de ver. obl. & Alex. in l. ex facto. §. si quis rogatus. 7. col. ad Treb. quamuis secus esset in legitimato per rescriptum, secundum Bal. & Sali. in l. generaliter. §. cum autem. C. de insti. & substi. & c. sicut etiam in feudo tales non succedunt, & tamen legitimati ꝑ subsequens matrimonium ad illum veniunt, ſm Host. Io. Andr. & Card. in c. lator. qui fil. sint leg. & Iaco. de Belu. in §. dubitandũ in auth. de incest. nup. & Andr. de Iser. Bal. & Moder. in c. naturales. si de feud. fue. controuer. inter do. & agn. & Bal. in c. quæ in ecclesiarum. de constit. Et sicut videmus, quod etiam admittitur ad dignitatem episcopalem. c. innotuit cum ibi no. de ele. ergo multo magis ad emphyteusim ecclesiæ, & ad feudum admitti dẽt. Nec obst. si forte dicatur, quod tale matrimonium, quamuis validum, non operatur hoc casu effectum legitimationis, quia confecta non sint instrumẽta dotalia, quæ ad hoc vident̃ necessaria, ſm gl. ĩ §. fi. insti. de nupt. & in §. 1. insti. de hr̃d. ꝗ ab intest. & Azo in summa, de natu. libe. & Bal. in d. c. naturales, & in c. illud. 2. col. de p̃sump. & idem tenet glo. in aliis locis, de quib. per Ang. in d. consi. 29. vbi subdit. ꝙ quamuis etiam legitimarentur attenta dispositione iuris canonici, a qua non exigitur dicta solennitas. d. c. tanta. & cui, secundum eum, stãdum est in materia sp̃ũali, sicut est matrimonium, & in depẽdentib. ab illo, prout est legitimatio, tamen saltem de iure ciuili sunt in successibiles, quod seruari debet in terris Imperii, vt ibi latius ꝑ eum. Quoniã ad hoc plurib. modis uidetur r̃nderi posse. Et primo, ꝙ † iura, quæ dicunt, filios non legitimari sine dotalib. instrumentis, exponuntur, i. nuptialib. & sic sufficit, ꝙ de matrimonio constet per instrumentum, etiam nulla dote constituta secundum gl. in auth. maximis. eo. ti. quam sequitur Sali. & q. ẽt alle. ad hoc in auth. ut liberi de cætero. §. si quis aũt. & idẽ tenet Sal. in d. l. cum quis. pro qua opi. facit text. in d. l. nuper. in ver. nuptialia documenta, &c. & non dicit dotalia. Dum ergo in casu nostro probetur matrimonium per instrumentum, non deficiunt instrumenta dotalia. Sed quia gl. in §. quia vero dudum. in auth. ut lice. mat. & auiæ, & in l. Imperialis. C. de nup. & expressius in d. §. 1. insti. de hær. quę ab inte. quę dicit aperte. sine his duobus. s. scriptura & dote, non legitimantur filii. & idem dicit in auth. de ince. nup. §. fi. quã ad hoc alleg. & sequitur Bal. in d. ca. naturales. vbi subdit, quod dos debet esse vera, & non ficta. & sequitur Angel. in d. consi. & sic dicta responsio redditur dubia. Ideo secundo respondeo, quod instrumenta dotalia & dotis cõstitutio sunt necessaria extantib. filiis legitimis & naturalibus, quib. nõ extantib. legitimant̃ naturales dictis instr̃is dotalib. ſm Bal. no. in l. cum multæ. C. de don. añ nup. ꝑ §. si vero solum, in auth. quib. mo. nat. effi. legi. Quod confirmatur, q a ex matrimonio præsumpto legitimantur filii sine dictis instr̃is ꝑut q̃n pater in testõ filios naturales appellat filios suos. auth. item si quis, & in corpore un̄ sumitur. C. de nat. lib. & nõ alia rõne, nisi quia tale matrimonium p̃sumptum non causat legitimationem, nisi deficientibus legitimis, & naturalibus ſm Hosti. in sum. qui fil. sint legi. §. fin. in fin. & Io. And. in cap. per tuas. eod. tit. & Bart. in dispu. incip. Habeo alium naturalem. in fi. & Ang. in d. §. si uero solũ. Si ergo ex matrimonio pręsumpto ab sq. dotalib. instrumentis, non extantib. legitimis, naturales legitimantur, multo magis dicto casu legitimari debent ex vero, ne plus operetur præsumptio quam veritas. le. filio, quem pater. de lib. & posth. Tertio respondetur † ꝙ in hoc ius ciuile per canonicum est correctũ, etiam quoad successionis effectũ per d. c. tanta. & ibi ita tenent omnes, ꝙ etiam in terris Imperij seruari debet, ex quo tractatur de matrimonio, & de consequutis ab eo, super quib. lex ciuilis disponere non potest, ut per Doc. in c. 1. de spon. & ita Cal. in plurib. aliãs consuluit, ut refert ibi. d. Ant. & Sali. qui idẽ tenet in d. auth. maximis. & sic hæc opi. ẽ communis, a qua non est recedendum, ut habetur in locis vulgarib. Sed dato ẽ ꝙ dicti filij naturales non legitimarentur ex vero matrimonio, sunt tamen legitimati ex præsumpto, quoniam testator in testõ illos filios nominauit, nec illos naturales appellauit. Ex qua denominatione legitimari potuerunt sine alterius matrimonij denominatione. d. auth. si quis, quia ex hoc resultat præsumptio matrimonij contracti cum matre dictorum filiorum. §. ad hæc. in auth. ut lice. matri, & auiæ. Sed tamen pręmissis non ob. contrariam sententiam puto ueriorẽ. Ex primo per no. per Ang. in §. sed & aliud. in authẽ. quib. mo. natu. effi. legi. vbi ex illo tex. singulariter no. ꝙ † licet quis contrahat cum concubina, confectis etiam instrumentis dotalib. si tamen mulier non erat digna matrimonio viri, quia forte meretrix erat, vel uilissimæ conditionis, & uir erat nobilis & diues, non legitimantur filij naturales antea nati, quia cum illud matrimonium non potuerit cum honestate contrahi, non legitimat filios antea natos, quia in omnib. est reprobatũ. & iõ non producit effectum legitimationis. Et subdit, ꝙ ita uidit de facto seruari. Cum itaq. testator nobilis esset, & diues, ac concubina non, sed narratur uilissimæ conditionis. nuptiæ nõ possunt dici condignę, quia qui non potest sine dedecore secundum mores ciuitatis & attenta qualitate natalium & quantitate patrimonij matrimonium contrahere, indignè dicitur illud contraxisse, ſm Bar. in l. si cui legatum, de condi. & demon. & in l. 3. C. de nup. & in l. si rogatus. d' manumis. vindic. & Io. An. in c. super eo. el 2. de testi. & Alex. in l. si cum dotem. §. transgrediamur. sol. mat. Sed contra dictam conclusionem Ang. unum plusquam mediocriter videtur obstare. Quamuis. n. iure ciuili cautum sit, ꝙ ex talibus nuptijs non condignis filij non legitimentur, tamen de iure canonico secus uidetur. d. c. tanta. † cui in materia matrimonij in omni loco & foro statur, ut dictum est. & quia dicto iure inter opera charitatis reputatur capere in uxorem mulierem indigniorem. c. inter opera. de spõ. Et iõ per hæc Pau. de Cast. consi. 85. incip. Pręsupposito ꝙ iste pater, &c. concludit quasi in terminis ꝙ quamuis de iure ciuili filij ita demum legitimentur patre in testõ nominante naturales pro filijs suis, quando mulier erat matrimonio digna, ſm Bar. in dicta dispu. tamen de iure canonico, ꝙ dicit Paulus esse seruandum, erit secus, quia contrahere cũ tali non reputatur indignum, conclusum est, recessum esse a iure ciuili uolente ꝙ sine dotalib. instrumentis non legitimarentur filij per subsequens matrimonium, per d. c. tanta. eodem modo in hoc a iure ciuili dẽt recedi. Sed sustinendo dictum Angeli, ꝙ a nemine reperit̃ improbatum, & ꝙ de facto uidit obseruatum, ad prædicta r̃nderi potest, quando lex ciuilis, quę principaliter non disponit super matrimonio, sed procedit auferendo lucrum, ꝙ ita detulerat, ex aliqua iusta causa ualet, secũdum gl. Io. And. & alios, in d. c. cum ſm. de hæreti. in 6. dicentis, ꝙ talis lex seruabitur ĩ terris Imperij. & idem tenet in c. per tuas. 9. col. de arb. & Ant. de But. in c. j. de spõ. & Sali. in l. 1. 5. col. uer. ex sexta parte no. C. de rap. virg. & est communis opi. quamuis pauci contradixerint, ut referunt mod. in c. ecclesia sanctæ Mariæ char. 9. uer. quinta declaratio, &c. de cõsti. Si ergo lex ciuilis lucrum ab ea inter dictum, ex aliqua iusta, & rationabili causa, multo magis facere potest, ut contracto matrimonio cum indigna & turpi persona, & sic minus honestè, secundum Bart. in dicta dispu. & in consi. 120. inci. Vetutius Conradini, &c. per l. 3. §. si emancipatus. de bo. pos. contra tab. lucrum successionis, ꝙ ipsa defert ex testamento & ab intestato. l. lege obuenire. de uer. sign. & per Ang. latius in d. consi. 29. impediatur. & sic ꝙ filij antea nati sequuto dicto matrimonio non succedant. Istud confirmatur

accom-

accommodatè & quasi in terminis ex no.per gl.36.q.1.c. de raptoribus.quæ vult, ꝙ pater non teneatur dotare filiam, si sine suo consensu nupsit indigno,secus si condigno,per d.§.si emancipatus.& illam, sequitur Bald. in l.1.col.4.sol.mat.Io.And.& Ant.de But.in c.accedens.de procur.& Abb.in c.1.de adult.Et sic volũt,ꝙ ex cã, quia indignè matrimonium cõtraxit, possit quis lucro priuari. Et per hoc dixit Pet.de Anch. consi.20.inci. Pro solutione dubiorum. ꝙ statutum valet priuans filiam successione, si cũ indigno matrimonium contrahat sine consensu patris. Bene facit ẽt, quod dicit Bar. cum quo alij transeunt,in d.§.transgrediamur.vbi vult, ꝙ ita demũ pater teneatur ꝓ dote nurus bona sua obligare,si filius nupsit cõdigne, aliàs secus, per d.§.si emancipatus. In odium igitur patris cõtrahentis matrimonium cũ indigna,potuit lex ciuilis inducere, ꝙ filij non legitimarentur quantum ad effectum succedẽdi patri, sicut & aliàs in odiũ patris delinquentis naturales illi nõ succedũt. l.si. C.de na.lib. ¶ Non ob.consiliũ Pau.de Cast.quia indubitanter malè loquitur in casu suo.vult.n.ꝙ ex simplici denominatione legitimantur filij de iure canonico,ẽt quãdo mulier est indigna matrimonio; qđ stare nõ põt,qa dicto iure illa auth. locũ non habet,ẽt si digna eẽt,ẽm Host.in summa,qui fil.sint leg. §.fi. & Bar.in dicta dispu.& in d.consi.120. & dicetur infra. Non ꝙ a iure ciuili sit recessum quo ad instra dotalia, quia dicta solennitas in rigore potius,quã in æquitate erat fundata. Et ideo talis lex non tendens ad conseruationem morum, tãquam minus rationabilis reprobatur de iure canonico,sed lex prohibens indignas nuptias causatiuè,quæ ad ignominiã cõtrahentis,& totius agnationis tendũt,& sunt contra bonos mores ciuitatis, nõ reprobatur,inquantum lucrum ab ea delatum aufert, qđ secus esset,si pœnam,quæ patrimoniũ diminueret, imposuisset, ẽm Doc.in dictis locis,& Alex.consi.97.1.vol. Secũdo principaliter dicti filij ad dictam emphyteusim ecclesiasticam admitti non põt,quia cum sit pſna, vno præmortuo alij admittuntur, vt per Bar.& oẽs,in l.si mihi & Titio.de verb.ob. cum concor. de quibus ibi.quod locũ etiam habet altero alienante sine licẽtia dñi. Et latè probat Alex.consi.128. quinto vol. Quia igitur testator prohibere non poterat,quin eo mortuo dicta emphyteusis transiret ad agnatos proximiores,cõtrahendo matrimonium in articulo mortis, † censetur hoc in fraudẽ dictorum agnatorum fecisse, videlicet, ut ex legitimatione filiorum illi ab emphyteusi excludantur, quos alio iure excludere nõ poterat, & ideo talis legitimatio fraudulenta non dẽt respectu dictæ emphyteusis filijs naturalibus ꝓdesse,& alijs agnatis nocere.Quę conclusio probatur ex his,q̃ voluit Ang. in l.sed & quæsitũ, de libe.& posth.vbi concludit, ꝙ quamuis ex matrimonio contracto in mortis articulo filij legitimentur, hoc tñ fallit, nisi fiat in fraudẽ creditorũ, puta in euersionẽ fideicõmissi relicti sub conditione,si grauatus decesserit filijs legitimis & naturalibus. Et sic præsupponit,ꝙ dicto casu in dubio pręsumatur fraus.Et hoc ẽt clarius voluit,in d.l.nuper.C.de natu.lib.vbi dicit, ꝙ licet in mortis articulo matrimoniũ valide contrahi possit, legitimatio tñ nihil operabitur, si per eã forte fraudentur filij prioris matrimonij,quia nõ est fauendũ matrimonio fraudulento. l.si quis. C.de adulter.operatur aũt tale matrimonium legitimationis effectũ,ẽm eum,qñ de nullius agitur præiudicio.Et sic ꝑsupponit,ꝙ vbi ex hoc tertius læditur,ꝙ fraus præsumatur, ꝙ vltra eũ cõfirmatur ꝑ tex.in l.filiæ meę.ff.sol.mat.ubi casus, & no.Doc.† ꝙ vbi actus,per quem alter excluditur,in mortis articulo celebratur,præsumitur in fraudẽ gestus,& ad illius exclusionem,& per illum tex.dicit no.Bal.in c.in præsentia. de proba. ꝙ sit grauatus fideicommisso si sine filijs decesserit in articulo mortis profiteatur religionem ꝙ fideicommissum expirat,quia professio in fraudem facta pręsumitur.Et idem tenet Spe.in ti.de statu mona.quasi in fi.& Pe.de Anch.in c.sicut nobis. de regula.& mod.in d.c.in pñtia.15.col.ꝑ quã opi.est etiã tex. optimus in c.2.de renũ. vbi renunciatio facta in articulo mortis,dicit tex.præsumitur facta in fraudẽ expectãtis. Et ꝑpea Mod.in d.c.in pñtia subdũt,vidisse cõsultũ per no.ꝑ Ang.in dictis locis, † ꝙ ꝑ mr̃imoniũ contractũ in mortis articulo nõ legitimentur filij in præiudicium substituti sub conditione, si grauatus decesserit sine filijs ltĩmis & naturalibus. dñt tñ de hoc dubitare,quia sequeretur, ꝙ filius ltĩmatus nunquã excluderet substitutũ,ꝫ no.cõiter ĩ l.generaliter.§.cũ ãt.C.de inst.& subsiti.cum concor.de quibus ibi per mod.Et per prædictam rõnem,ꝙ in dubio fraus non ꝑsumatur,tenet ẽt Alex. in l.si qs posthumos,in prin.de lib.& posth.quãuis nõ dicãt.Sed cum reuerentia dicta rõ nihil obstat,qa cõis opi.de qua in d.§.cũ aũt. procedit,qñ legitimatio facta fuit ꝑ rescriptũ,quæ ĩ fraudẽ substituti non põt dici facta,quia aut non constat, ꝙ de plenitudine potestatis voluerit substituto princeps pręiudicare, & illis non nocet,nisi fuerint citati,ẽm Pet.de Anch.cõs.328.inci.Circa primũ quæsitum,&c.& Alex.cons.77. Consideratis his quæ in the.&c.& in consi.94.in 1.vol. & mod.Senen.in l. Gallus.§. & quid si tantum.de lib. & posthu. Qua citatione interueniente nocet; quia in fraudem facta dici non potest, cum interuenerit causæ cognitio, quia pro actu iudicis, interueniente dicta cognitione,præsumitur.leg.2. C. de offic.ciui. iudi. & per omnes,in l.sciendum.de ver. obl. Aut voluit princeps de plenitudine potestatis substituto ꝑiudicare, quo casu citatio põt omitti, secundum Alex. in dictis consi. & similiter non põt fraus allegari propter authoritatem legitimantis, quę cessare facit omnem suspicionem fraudis,ẽm Bar.in l.frater a fratre.antepe. colu.de cond. indeb. dicentem, ꝙ præsentia iudicis uel authoritas facit cessare omnem suspicionem fraudis. per leg.fin. quod met. caus. facit. l. omnium. C. ne testament. quę rationes cessant, quando legitimatio fit per matrimonium contractum in mortis articulo,nõ citatis neque consentientibus substitutis, nec ẽt interueniente authoritate principis. Quia ergo ratione non legitimatur filij ex dicto matrimonio in præiudicium substituti, eodem modo legitimari non debent ad effectum excludendi agnatos ab emphyteusi uocatos ex antiqua inuestitura.Superest ad allegata in contrarium respondere.Non ob.igitur,quod legitimentur filii etiam quo ad successionem ex matrimonio in extremis contracto,quia uerum est, si mulier sit digna,aliàs quo ad successionem nõ legitimantur, maxime in terris Imperii.Item in emphyteusi succedere non potest alia ratio,quia legitimatio in fraudem præsumitur facta.Non obstat,quod saltem dicantur legitimi propter denominationem patris in testõ,quia illa auth.item si quis.locum non habet,quãdo mulier est uilis vel turpis,& cum qua non põt honeste contrahi matrimonium secundum mores ciuitatis, secundum Bar. in dicta dispu.& in d.consilio & sequitur Ang. in §. sed & aliud.in auth. quibus mod.natu.effi. legi.& in §.ad hæc.in authen.vt lice.ma. & auiæ.vbi refert Bart.cum plurib.aliis,ita consuluisse. & Bal. & Sal.in dicta auth. item si quis.& Bal.in c.illud. de pręsumpt. Namque secundum prædictos dicta denominatio facit pręsumere matrimonium inter illos fuisse contractum, quæ ꝑsumptio cessat,quando mulier est uilis.Item locum hẽt d.authen. quando naturales nominauit testator filios suos principaliter propter se,secus si causa demonstrationis,puta si dixit lego tali filio meo,secundum Bartol.in dicta disput. & ita fuit in casu nostro. Quia in testamento narratur, quod testator talem & talem instituit filios ipsius testatoris, quæ uerba prolata sunt gratia demonstrandi personas institutas,secundum Bar.in loco pręalle.Item & tertio de iure canonico non habet locum.d. authen.secundum eundem Bar.& dixi supr.& ideo quo ad emphyteusim ecclesię non possunt filij ex hoc capite dici legitimati, quia quo ad eam ius canonicum seruari debet, secundum Angel. dict. consilio 29.in fine. Et ex his concludo, quod filij, quo ad effectum succedendi in bonis allodialibus, & in bonis emphyteuticis, non sunt legitimatis per matrimonium in extremis contractum. Laus Deo.

Diuisio inter minores facta cum iudice, decreto,& authoritate tutoris,an ualeat,non obstante testatoris prohibitione.

SVMMARIVM.

1. *Iuramentum ad iurantium commodum præstitum per iurantes remitti potest.*
2. *Diuisio inter minores facta sine iudicis decreto et tutoris authoritate & iusta causa non ualet.*
3. *Testator potest prohibere hæredes, ne usque ad certum tempus hæreditatem diuidant.*
4. *Prohibitio testatoris sine causa ualet, quando cum ea concurrit legis prohibitio.*

5 *Prohibitio teſtatoris de non alienando uſque ad certum tempus valet etiam non expreſſa cauſa.*

6 *Papa laico non ſubdito temporaliter non poteſt per ſuum reſcriptum, etiam ex cauſa, dominium auferre, ſeu præiudicare.*

7 *Teſtator in dubio videtur relinquere illud ius, quod in re habet, quamuis legatum reddatur per teſtatoris mortem inutile. vt nu me. 8. niſi appareat de alia voluntate, vt nu. 15.*

9 *Venditio cuiuſcunque iuris, quod quis habet in certo fundo, nullū tribuit ius ēt ad præſcribendum, niſi conſtet de iure vendentis.*

10 *Euictio non debetur, quando res per vim aufertur.*

11 *Pater ſtipulatus pro ſe, & filijs videtur ſtipulari pro eis tāquam hæredibus.*

12 *Feudum vel emphyteuſis recepta pro ſe, & hæredibus dicitur ad filios iure hæreditario tranſire.*

13 *Teſtatoris diſpoſitio ſæpe ampliatur, vel limitatur, vt filij ad æqualitatem reducantur.*

14 *Aequalitatis inter filios ſeruandæ cauſa cōceditur exceptio tantum, quando ſumus dubij de mente teſtantis, ſed ſi certi ſimus, conceditur etiam actio.*

16 *Legatum rei alienæ quomodo hæres ſoluere cogatur.*

17 *Mater curatrix in teſtamento data pro confirmata habetur ab habente merum & miſtum imperium.*

18 *Mater, quæ geſſit ſe pro tutrice, actione protutelæ tenetur.*

19 *Dos filiæ dotatæ a patre per matrem de bonis filij augeri non poteſt, & ſi augeat dicitur eſſe in dolo.*

20 *Nomen debitoris venit in generali bonorum obligatione.*

CONSILIVM CCXII.

VISA, & bene intellecta narratione, ex qua plura ꝓponuntur dubia, vr̄ dicendū prima facie, ꝙ diuiſio facta inter illos illuſtriſs. fratres de Gonzaga valuerit, quia in cōione nemo cogitur ſtare. l. fin. C. cōm. diuid. & l. ſi nō ſortē. §. ſi centū, de códic. inde. Nec videtur obſtare, ꝙ per patrem fuerit prohibita, quouſque minor filius cōpleuerit ætatē 28. ann. q̄a diuiſio eſt alienatio. l. ſi pupillorū. de reb. eo. l. j. C. cōmu. vtriuſq; iud. Sicut ergo non valet nudum teſtatoris præceptū, & factum ſine cauſa de non alienando. l. filiusfamiliās. §. diui. de legat. 1. Ita non debet hoc præceptum de diuidendo valere, tanquā nudū, & ſine cauſa factum. Et dato ꝙ valuiſſet prohibitio, quia tamen ad cōmodū filiorū facta creditur, cōi conſenſu potuit diuiſio fieri, quia potuerunt filij renunciare ſuo fauori. l. ſi quis in cōſcribēdo. C. de pac. Imo q̄d eſt fortius, ſi pater feciſſet filios iurare de hæreditate nō diuidēda, potuiſſent ēt ſine metu periurij ad diuiſionē peruenire, quia † iuramentū p̄ſtitū ad cōmodū iurantiū, potuit per iurantes remitti, ut traditur in c. ꝓterea. de ſpōſ. Et ita determinat per prædictā rōnem Old. in conſi. 241. Factū tale eſt, paterfamiliās, &c. & idem tenet Ioā. And. licet de Old. mētionē nō faciat in tit. de iud. in quarta parte. §. ſequitur. verſ. item hęredes. in addi. magna, incip. ibi in §. ad hæc in fi. Et tanto magis potuit diuiſio ualere, ex quo illuſtr. d. Marchio Mantuæ diſpenſauit, ꝙ diuiſio fieri poſſit, ꝓhibitione prædicta & alijs non obſtantibus quibuſcunque, quod videtur dictus princeps facere potuiſſe, quia ſicut poteſt prohibitio perpetua de nō diuidēdo annullari per legē. l. in hoc iudicio. §. ſi conueniat. ff. cōi diui. ſic ēt dēt poſſe tēporalis prohibitio tolli per principē, ar. de toto ad partem. l. quæ de dota. de rei uend. & quia ꝙ diuiſio præueniat in tempore, uidetur modiciū præiudiciū afferre. Prȩterea princeps ēt ſine cā potuit diſpenſare cōtra teſtōris diſpoſitionem l. quoties. cum ibi no. C. de prec. Imper. offer. Et ualidatur ēt diuiſio prohibitione legis & hoīs non obſtante ꝓpter iuramentum de non contraueniendo in ea appoſitū, & per minores pręſtitum. auth. ſacramenta puberum. C. ſi aduer. ven. & c. cum contingat. de iure. & c. quamuis. de pac. in 6. Sed præmiſſis non obſt. arbitror de iure uerius, ꝙ dicta diuiſio non ualuerit, & ꝙ fieri non potuerit. Et primo de iure communi, quia cum uterq. eſſet minor, alter alterum prouocare non potuit ut eſt caſus in l. ſi pupillorum. in princ. de re. eo. & l. penult. C. de præd. mi. cum ibi not. & hoc, ut ibi dicitur, quia diuiſio eſt alienatio. Quemadmodum ergo † quælibet alia alienatio facta ſine decreto iudicis, & authoritate tutoris non ualet. leg. non ſolum. eodem titul. ſic etiam diuiſio facta inter minores non poteſt ualere. Nec etiam cum decreto ualeret, & tutoris authoritate, niſi iuſta cauſa ſubeſſet, ut quia minori prouocāti non expediret in cōione remanere, quia ſocium fortè haberet rixoſum, ſ̄m Iac. de Are. & Bald. in d. l. ſi pupillorū. & Bar. in l. inter pupillos. de au. tut. & in l. iubemus nullā. in prī. & ibi ēt ꝑ alios. C. de ſac. ſanc. ecc. & q̄ cā in caſu nr̄o non ſuberat, neq. aliquā iuſtā cām prouocans habebat. Scd̄o non valuit diuiſio, quia ad tēpus, de quo ſupra, per teſtōrē fuit prohibita, & qui illā potuit prohibere. l. 4. in prin. de cond. inſt. & ibi not. Bal. & Ang. qui dicit, ꝙ ſæpius fuit interrogatus † vtrum teſtator poſſit prohibere hæredibus, ne vſq. ad certum tēpus hr̄ditatē diuidāt, & r̄ndiſſe ꝙ ſic, per illū tex. Et idē vult Bar. in leg. Quintus, §. argento. de au. & ar. le. & Pau. de Ca. & Ale. in l. ſi n̄ ſortē. §. ſi cētū. de cōd. īde. & ꝓbatur in d. l. ī hoc iudicio. §. ſi cōueniāt. cōm. di. q̄ loquit̄ d̄ ꝓhibitiōe diuiſiōis tp̄ali facta pacto & ꝯuētione, & de quo pacto argui p̄t ad teſtōrē ꝓhibētē. l. ſeruū filij. §. eū q̄ chyrographū, d̄ l. j. & l. fi. C. d̄ l. & ubi ēt valuiſſet diuiſio, ſi tn̄ ꝓuocatus, q̄ erat minor, & adhuc nō ꝑueit an. 29. fuit læſus in diuiſiōe, vt p̄ſupponitur, poſſet ille reſtōnē in integrū petere. l. ſi q̄ dē. C. d̄ p̄d. min. & ē caſus ī l. 1. C. ſi aduer. trāſa. q̄ ī ſpē loq̄tur d̄ diuiſiōe, iūcta l. fi. C. de tēp. ī īteg. peten. Nec ob. allegata ī ꝯriū. Et primo dū dr̄, ꝙ ex cōi cōſenſu potuerūt diuidere nō obſtāte ꝓhibitiōe, ꝓ no. per Old. & Io. An. ī locis in ꝯriū all. Quia illud poſſet ī maiorib. ꝓcedere, ſed in minorib. ē ſecus, q̄a illis ēt volētib. ē ꝓhibita alienō & diuiſio per legē, ēt ſi cōsētiāt oēs. d. l. ſi pupillorū. & d. l. pe. & traditur in d. l. īter pupillos. Nec ob. ꝙ ꝓhibitio de nō alienādo tanquā nuda nō valuerit, ſicut ꝓhibitio alterius alienōnis ſine cā ē nulla, d. §. diui. q̄a licet nō valeret ꝓhibitio teſtōris, ꝓhibitio tn̄ legis ſola, q̄ cōcurrit cū illa, diuiſionē impediret, vt in iuribus pallegatis. Secūdo r̄ndet, † vbi ꝓhibitio teſtōris de nō alienādo cōcurrit cū ꝓhibitione legis, vt q̄a teſtōr prohibuit minorem rē immobilē alienare, quā ēt de iure diſtrahere nō pōt. d. l. nō ſolū. tunc p̄ceptū teſtōris nudū, & ꝓhibitio ſine cā valet, vt eſt caſus in l. 2. C. de vſuca. pro emp. & prout per illū tex. voluit etiā Bar. in d. §. diui. circa prin. & ſequūtur alij. & facit §. ſanctiſſimas. in auth de non alie. cū concor. de quibus per Alex. & alios Mod. in d. §. diui. Cū igitur a lege minoribus ſit diuiſio prohibita, vt dictum eſt, teſtōris prohibitio, quæ cōcurrit cū illa, ualuit ēt ſine cā. Tertio quoq. reſpondetur, ꝙ ꝓhibitio alienationis facta a teſtōre ſine cā, ita demū eſt nulla, q̄n eſt perpetua ſed † quādo fit ad tp̄s, vt in caſu noſtro, ad eius ualiditatem non eſt neceſſaria cauſæ expreſſio, vt clarè ſentit Alex. in d. l. ſi non ſortē. §. ſi centū. dum vult, ꝙ licet prohibitio perpetua de non diuidēdo, per ꝯtctū ſimpliciter fieri non poſſit. d. §. ſi conueniat in vltima tamē voluntate poterit valere, ſi ſit facta cū cā, ſicut valet prohibitio alienationis. d. §. diu. Et ſic dū requirit expreſſionē cauſæ ad ualiditatē prohibitionis perpetuę diuiſionis factæ in teſtamēto, innuit, ꝙ valeat ꝓhibitio tēporalis ſine cā in vltima voluntate. & bene ꝓbatur in d. l. 4. in prin. Non ualuit: Primò ex defectu uolūtatis, quia non itellexit, ꝙ p̄iudicaretur. d. Aloyſio, qui ex diuiſione poterat amittere ius retētionis contra fratrē occaſione poſſeſſionū ablatarū per d. Marchionem vt dicetur; & ſi hoc ſciuiſſet, veriſimiliter non diſpēſaſſet aduerſus ꝓhibitionē legis & teſtōris, iō diſpenſatio velut ſubreptitia nō valuit. c. poſtulaſti. de reſcr. & traditur in c. ſuper literis. eo. ti. & l. ſed ſi hac. §. patronū. de in ius voc. ac ēt fuit nulla diſpēſatio ex defectu p̄tātis, quia cū teſtator non eēt illi ſubditus nec minor, qui fuit prouocatus occaſione dictæ habitationis, nō valuit hmōi diſpenſatio & habilitatio, & præſertim cum ēt bona communia nō eſſent de ſua iuriſdictione, quia iſte eſt actus ſuperioritatis & iuriſdōnis, qui non potuit exerceri in nō ſubditū. l. 2. cū ibi no. ff. ſi quis in ius voc. nō ier. & l. fi. de iuriſ. om. iu. & iō Pau. de Caſt. in conſ. 385. inc. Primū dubiū, &c. dicit † ꝙ Papa laico ſibi non ſubdito tēporaliter non pōt aliquo mō per ſuū reſcriptū ēt ex cā dominiū auferre, vel aliter p̄iudicare, q̄a cū iſte ſit actus iuriſdōnalis, ut no. in l. fi. C. ſi cōtra ius uel util. pub. iuriſdō non potuit exerceri in non ſubditos, arg. c. per venerabilē. q̄ fi. ſint legi. Et idē de Imperatore reſpectu loci non ſubditi ſ̄m Pau. de Caſt. in conſ. 168. Viſo & examinato per no. per Inn. in c. in noſtra. de iniur. & in c. nouit. de iudi. in uerbo, Theodoſius. Nec ēt cā præſumitur in principe reſpectu non ſubditi, ſ̄m Abb. in c. quæ in eccleſiarum. de conſt. per no. per Inn. in ca. inquiſitioni. de ſent. excō. & fortaſſis ex alio capite

pite non ualuit habilitatio pdicta,q non est trāsmissa.Quia igitur diuisio nō valuit,pōt illustris.d.Aloysius partē pro indiuiso bonorū possessorū per fratrē vendicare.d.l.non solū.C.cōmu. pdio.Et hæc sufficiant quo ad primum dubiū. Nec ob. iurm in diuisione præstitū,q̄a cū sit nulla ex duplici capite, hoc est, ex prohibitione testatoris & ratione minoris ætatis,simplex iuramentum de nō cōtraueniendo tollit tantummodo defectū ætatis,& in hoc satis operatur, & circa aliū defectū ætatis, & in hoc satis operatur,& circa aliū defectū non habet effectū,nisi qn̄ dicitur,q̄ promit non contrauenire rōne minoris ætatis,& ex alia quacunq; rōne,uel causa,s̄m Bar.& oēs in d.auth.sacramenta puberū,& traditur,in l.2.C.de rescin.vend. Circa s̄m,in quo quæritur, vtrū pro possessionibus ablatis per illust.d.Marchionē & plegatis pdicto d.Aloysio, ille possit ꝯ fratrē cohæredē agere de euictione.Et vr̄,q̄ dictę possessiones per mortē reuerendis.dn̄i Protonotarij fratris ipsius testōris ex pacto inter eos inito debeant ad illustr.Ropulphum testōrē puenire.Quia igitur in dictis reb.tpe testī cōpetebat ius tm̄ in spe virtute dicti 7 pacti, † in dubio vr̄ prædicto . d.Aloysio reliquisse ius solum in spe,quod habebat in dictis possessionib.s̄m gl. no. in l.seruum filij.in prin. de leg.j. quā tanquā in se uerā cōmendat & sequit̄ Ang.& mod.Et ppea quia mortuus est.do.Rodulphus ante fratrē,& sic spes deficit,plegatū expirauit. Nec refert, q̄ pro filijs ēt fuisset stipulatus,quia ad filios cœperunt mortuo patre dicta bona pertinere iure pprio, & ex iure superuenięti de nouo,& hoc ius in spe,qđ tpe testamenti ēt filijs.d.Rodulphi cōpetebat pmoriente patre,& deinde patruo,nō venit in legato, sed tantūmodo ius in spe patris eorū,qđ fuit per mortem illius extinctū,& per ꝯn̄s euanuit legatū,qđ potuisset habere locū, si spes fuisset deducta ad actū qđ contingere poterat, si uiuēte adhuc d.Rodulpho eius frater fuisset pmortuus, ut bn̄ probatur, in l. si dn̄s.de vsufr.ubi habetur,q̄ si pprietarius fundi, ī quo alius hēbat vsumfructum leget vsumfructū, q̄ dies talis legati cedit, qn̄ vsusfructus redierit ad proprietatē & nō ante. Et sic ibi pbatur nō violādo textū,q̄ videt legata spes tm̄, quā hēbat testōr in usufructu legato,q̄ demū sortitur effectū,qn̄ spes deducitur ad actū. Quinimmo quando hēt ius testōr in relegata, q̄ oīno 8 est morte eius periturū, † vr̄ illud in dubio ius legasse, q̄uis ex hoc legatū reddatur inutile,& certū sit, q̄ nō possit effectū habere,puta,si quis leget fundū,in quo hēt vsumfructū,q̄a ius usufructus solū intelligitur legasse,quāuis p mortē debuerit finiri.l.qđ in rerū.§.1.de leg.j.Et idē s̄m Bal.Ang.& Pau.de Ca. ibi qn̄ quis legasset rē quā hēbat in emphyteusim duraturam vsq. ad mortē suā,q̄a nihil dētur legatario.Et idē tenet Gul.in l.si dn̄a.C.de vsufruc.& Bal.in l.habitatio.eo.ti.& Bar.& Bald. & Sali.in l.vxor.per illū tex.C.de leg.& Bal.& Ang.in l.dotalē. de testa.mili.& est cōis opi.s̄m Alex.in dictis locis.Et tāto magis hoc procedit in casu nostro, in quo testōr prælegauit prædicto d.Aloysio quędā castra cum iure sibi illustr.d.testōri spectante & ptinente in dictis possessionib.&c. Et sic videtur testōr expresse ius ad illū spectās & ptinēs dūtaxat legasse,ut clare sonare vr̄ dicta verba.Iō in legato nō venit nisi ius,qđ hēbat tpe testamēti,& q̄ in spe solū cōsistebat,ut dixi. Et ubi nō cōstaret,q̄ dicto tpe aliqđ ius testatori cōpetiisset,nihil in legato eēt,& legatum nō ualeret,per no.p Dy.Bat.& alios,in l. 9 si sic.in fin. prin. de leg.j.vbi dn̄t † q̄ si dicatur,lego vel vendo quicq.d iuris habeo in tali fundo, prout factum fuit in effectu in casu nostro,talis cōcessio nullū titulū tribuit, ēt ab præscribēdum,nisi cōstet de iure cōcedentis. Et probatur in l.q̄ si vēditione.& in l.quod si sic.& ibi ēt per Bald.in lec.antiqua.ff.de hær.vel act.ven.& p Spe.in ti.de loc.§.nūc aliqua,versi.58.ver. 76.& Old.in cōs.163.inci. Viso priuilegio.& Ang.ī l.locus. d. acq.pos.Si ergo dictū ius,q̄ hēbat testōr, solum uenit in legato,nō pōt deberi euictio,s̄m Bart. expresse in l.si domus.§. de euictione.de le.1.Scd̄ō principaliter de euictione non uidetur agi posse,quia pater in testamento diuisit bona inter filios plegando,quo casu si aliqua res plegata auferatur ab uno,illi ꝯtra fratrē nō datur actio de euictione.l.cum pater.§.euictis. de le. 2.Et licet sibi possit eē consultum p viā exceptionis, ut ibi dr̄, hoc tn̄ remediū competere non pōt.d. Aloysio,q̄ nō possidet res plegatas fratri.Et ubi ēt possideret,vr̄ q̄ dicta exceptio illi nō cōpeteret, quia, vt præsupponitur, dictæ possessiones credunt potius de facto quam de iure per d.Marchionem occupa

10 tæ.† Quia ubi p vim res aufertur,occasiōe illius rei euictio nō debetur,vt est casus in l.fin.de act.empt.& no.Bar.& alij, in l. stipulatio ista.in princ.de verb.obl.& dicit etiam Bart.in l.si domus.§.de euictio.de l.1.q̄ vbi per iniuriam a legatario res euincitur,hæres non tenetur,per l.si per imprudentiam,de euictio. Sed istis non obstantibus contrarium arbitror verius. Et præmitto,prout fertur verbo,q̄ inter illustris.do. Rodulphum & reuerend.eius fratrem præcesserat conuentio,q̄ post mortem dom.Prothonotarij bona de quibus agitur,cum alijs deberent peruenire ad d.dom.Rodulphum,& ad eius filios.Pater igitur 11 † qui stipulatus est pro se & filijs, videtur stipulari pro eis tanquam pro hæredibur,secundum gl.Bar. & alios communiter,ī l.si tibi decem.§.pactus.ff.de pac.& Bar.& Doc.in l.Gallus.§.j. de libe.& posth.& in l.quod dicitur,de ver.ob. cum alijs concor.de qibus in dictis locis. Et idem quando stipulatus est pro se,filijs,& hęredibus rem sui natura transitoriā ad hæredes extraneos,quia & isto casu requiritur cōcursus vtri usq. qualitatis & sic q̄ sit filius & hr̄s,nec sufficeret alterū tantū ex pdictis.Et hoc rōne præmissa,quia in dubio videtur stipulari pro filijs vt hæredibus,per eā quæ traduntur plenè per Imol.& Alex.in d. l.qđ dicitur.Et istud ēxponit Alex.in d.l.Gallus.§. ēt si parente.ex mente aliorū,qui dicit,hanc opi.esse communē.Quia igitur ista bona erāt puentura ad filios vt hæredes,dn̄r hæreditaria,& iure hæreditario ad dictos filios ptinere,nec illa potuissent cōsequi,si hæredes non fuissent.c.1. an agn.vel fil. & ibi p oēs,& p Cy.in l.si manumissus.in fi.C.de libe.& eo.fil.& Bart. in l.eum qui.in prin.de interdic.& rele.& l. ut iurisiurandi.§.si liberi.de ope.lib.& Pau.de Cast.in l.si mihi & Titio.de ver.ob. & in l.p hærede.§.si quid tn̄.in fi.ff.de acqui.hær.& per Bal.in c.1.in §.hęc quæstio,de succes.feu.& And.de Ise.in c.1.in prin. de alie.feu.pater.& Pau.de Cast. & alios Mod. in l.apud Iulia- 12 nū.§.si quid alicui.de l.1.in quibus locis dicitur† q̄ feudū recceptū,vel emphyteusis recepta pro se & hæredibus, dicitur iure hæreditario transire ad filios.& de quo p Alex.in cōs.10.in fi. in 3.vol.& in consi.55.inc.Perspectis.& per Ioan.And.in add. Spe.de locato.§.nunc aliqua.in add.inc.Quæstio est dubia,&c. super versi.158.& Pau.de Ca.& Alex.in l.si patroni.in prin.ad Treb.& per Alex.plenè in consi.19.5.vol.& Are. in cons.3.Et ex hoc resultant uarij effectus,s̄m Doc.in dictis locis.Et ad ppositū ex hoc sequitur,q̄ ius,qđ hēbat.d.Rodulpus tpe testamenti,non erat periturū per mortem eius superuenientem fratre adhuc viuo,sed spes ad eius filios trāsiuit.l.spē.C.de do.q̄a adhuc durauit,& illud ius consequuti sunt ex psona & ex iure patris,& non ex iure proprio & superuenienti de nouo.Et ppea quia pdicti filij supuixerunt patruo,ad do.Aloysium pertinent dicta bona ex titulo legati pleno iure, quia in legato uenit oē ius,quod in spe cōpetebat patri & filijs tēpore testamenti,vt clarè probatur per prædicta.Et q̄ talis fuerit intentio patris,ēt si ius habuisset morte periturum,probatur etiā ex alio. Nā in dubio psumitur,patrē voluisse inter filios seruare æqualitatem.d.§.euictis.& l.fin.C.commu.utriusq; iud.& l.illud.C. de coll.& q̄ dictam æqualitatem voluerit seruare isto casu, manifestè colligitur ex testō, q̄ d. Aloysius haberet bona pro ualore ducatorum quatuor milliū acquirenda per eius vxorem post mortē suam,& ea rōne quia portio alterius filij excedat, vt dixit,portionem domini Aloysij in dicta quantitate.Casu ergo quo in dictis bonis habuisset testōr ius morte periturum, illud non veniret isto casu in legato tantum, sed dicerentur legatæ dictæ possesiones pleno iure, quia aliàs maxima inæqualitas resultaret inter dictos fratres,& longè maior,quam dixisset testator in suo testamento. Ad tollendum ergo dictam inæqualitatem,quā lex detestatur,vt in iurib. præal. facienda est interpretatio,q̄ testator voluerit se restringere ad ius periturū eius morte,casu quo illud solūmō habuisset,sed q̄ intellexerit prælegare dictas possesiones simpliciter, & mediante quo lega- 13 to filij ad ęqualitatem poterant reduci. † sicut & aliàs propter hoc & ad hunc finem limitatur sæpe dispositio, & ampliatur, vt in dictis iuribus,& optimè etiam probatur in l.quęsitū.§.sed & ipse Papinianus.ff.de fun.instr.ubi patet, q̄ propter æqualitatem seruandam inter filios,aliquando aliquid non uenit in legato,quod ueniret.per quem tex.dicit Oldr.& Bar.in l.si pater. in princ.de dona.& Bald. in l.filiæ cuius. in 7. q. C. fam. ercis. qđ licet filius adhibitus ad stipulandum a patre, præsumatur,

adhibitus animo donãdi,hoc tñ fallit, nisi numerus liberorum & quantitas primonij repugnet, quia resultaret magna inæqualitas.sicut ergo restringitur legatũ,& in eo non uenit, qđ aliàs veniret, ad euitãdum inæqualitatẽ,ita & econuerso dẽt ĩ illo venire,qđ aliàs nõ veniret, vt seruetur æqualitas inter filios.Vñ per pdicta Are.in cõsi.j. iuxta finẽ cõcludit,ꝙ habeat locũ repetitio qualitatis ex tacita mẽte testõris,qñ magna inæqualitas inter fratres oriretur,si repetitio nõ cõcederetur.Et si 14 dicatur,ꝙ † pro tali inæqualitate euitãda conceditur tm̃ exceptio,& non actio.d.l.cũ pr.§.euictis.ad hoc rñdetur,ꝙ ille tex. loquitur in dubio.& qñ solũ præsumitur a iure,ꝙ pr̃ voluerit æqualitatem seruare,sed quando constat expresſè,ꝙ pr̃ voluit filios esse æquales,sicut apparet ex testõ in casu nostro, & dictum est supra ꝓximè,tunc cõcedenda est ẽt actio,vt uoluntas testõris,de qua euidẽter cõstat,impleatur.l. in condõnibus.in prin.de cond.& demon.Vel secundo dicẽdũ est,ꝙ exceptio detur & non actio, quãdo legatnr res ab alio possessa, vt in casu nr̃o,cõceditur ẽt actio,ſm Bar. in d. §. euictis. qui hoc mõ respondet.ad l.cũ alien.C.de le.Et rõ diuersitatis põt ẽe,quia primo casu põt esse consultum hęredi mediante retentione,sed alio casu secus.Tertio ẽt respondetur,ꝙ §.euictis.loquitur,quãdo res legata,q̃ semel peruenit ad legatariũ,fuit euicta, tunc.n. per euictionẽ non datur actio,sed exceptio, ut ibi dicitur, sed quando nunquam peruenit res legata ad legatarium,potest peti a cohr̃de p̄legatum actione ex testõ,quæ cõpetijt ab initio,si ue possideatur ab illo,siue ab alio.l.q filiab.§. fi. cum le.seq.de le.j.& d.l.cũ alien. C. de l.& istud ẽt est,qđ sentit Bar.expresse in d.§.euictis.cum vult,ꝙ possit agi quando est legata res,non a testatore,sed ab alio possessa.Primo.n.casu actio,quæ semel ad prælegatum in casu speciali.§.euictis competiit,solutio sublata fuit, quamuis regulariter adhuc competat post euictionẽ sequutam.l.si domus.§.de euictione.de l. 1. & l. qui cõcubinã. §.si hæres.de le.3.& per Bar.in dictis locis,& ꝑ gl.& alios,in d. l.cũ alienã. Sed alio casu, quo ad legatarium non peruenit res legata non potuit tolli actio ex testõ mediante solutione.Nec isto casu loquitur.d.§.euictis.qui non hẽt locũ nisi concurrentibus omnibus,de quibus ibi,ſm Alex.in d.l.cum alienan. Sed dato ẽt ꝙ sola exceptio competere posset illust.d. Aloysio,adhuc tamen sibi succurendum est alio mõ. Quia cum diuisio sit nulla,vt in primo dubio fuit conclusum,potest partem, quæ ad fratrem peruenit,vendicare,vt ẽt fuit dictũ,per l. non solum. C.de prædi.mino.& post vendicationem,si rursus petatur diuisio,poterit opponi exceptio.d.§.euictis.& vbi ẽt valeret diuisio consulendum foret prædicto do. Aloysio ope restitutionis in integrum, ex quo non excesſit, neq. attingit aunum 29. vt est dictum,quia illa datur minori aduersus exceptionem omissam l.minor vigintiquinque annis.cum gl. de min. Et q̄a restitutio sibi prodesse non posset ad excipiendũ,nisi omnia reponantur in pristinum,ideo reponi debet in eo statu,in quo erat ante dictam diuisionẽ.l.ꝙ si mino.§.restitutio.de min.vbi hoc ẽ exp̄ssum.Et quia de veritate præmissorũ magis apparebit ex respõsionibus ad contraria, ad illorum solutionem cõdescendo.Nõ ob.igitur dum primò dicitur,ꝙ testator in rebus legatis habebat tantũ ius in spe,quæ fuit extincta per eius mortem,& quã spem tantum præsumitur legare voluisse,per no.in le.seruum filij.in princ.de l. 1.quia falsum est,ꝙ ius in spe cõpetens testõri fuerit morte extinctum, quia cũ stipulatus sit etiam pro filijs,& præsumatur pro illis vt hæredibus pactus, per no. in l.si tibi decem.§.si pactus.de pac.spes post mortem testõris ad eius filios & hæredes iure hæreditario trãsiuit, vt in præcedẽtib. declaratũ fuit,iõ legatum non fuit morte testatoris finitũ.Et vbi ẽt debuisset ius testõris per mortem eius finiri,q̄a tamen intẽtio illius fuit æqualitatem inter filios seruare, & hac de cã fecit hoc prælegatũ,vt est in dubio præsumendum.d.§.euictis.cum conc.ac etiam quia hanc esse suam intentionem testator in testõ declarauit,ad dictum ius testõris,legatũ non ẽet restringendũ,quia inter filios resultaret inæqualitas contra patris desiderium. 15 Tunc.n. fit interpretatio † ꝙ ius suũ in re testõr voluerit tantum legare, quando non apparet de contraria voluntate.Sed vbi ex coniecturis constat,ꝙ aliter sensit, ad ius testatoris legatũ nõ restringitur,sed res legata simpliciter debetur. d. l.seruũ filij.in prin.secũdum intellectum Bar.ad illum tex. qui cõmuniter approbatur,dicentis,ꝙ illo casu non videtur testõr legasse ius in spe,q̄a pendebat a morte filij, de qua testator nõ præsumitur sensisse,q̄a est contra eius votũ.Et idem colligitur ex no.ꝑ Alex.in d.l.quod in rerum,in pluribus responsionibus datis ad l.cũ pater.§.cum pater.de l. 2.Et per prædicta ẽt respõdetur ad aliud,s.ꝙ testator expresſè restrinxit se ad ius suũ, cũ legauerit castrum cum omni iure sibi spectãte in dictis possessionibus,&c.quoniam,vt est dictum,ius suũ durabat post mortem testatoris,& trãsiuit ad filios hæredis ex ꝑsona patris.sicut alia quælibet hæreditaria. Et quia credidit dictas possessiones possessas a fratre esse illius pleno iure, & ad eum vel ad eius filios posse, & debere peruenire mediante pacto inito cum fratre, ẽt si uere essẽt.d.Marchionis,deberetur earũ ęstimatio, ex quo factum fuit p̄legatum coniunctæ personæ.d.l.cum alienã.& tanto magis cum factum fuerit rõne seruandæ æqualitatis inter filios.Et isto casu,uidelicet,qñ apparet,ꝙ testõr credebat ius habere in re,& qñ agitur de dicta æqualitate seruanda, locũ nõ hẽt,qđ no.per Old.& Bar.in d.l.si sic.in fine princ.q̄a tunc intentio testõris fuit rẽ legare. Non ob.ẽt dũ dr̃,ꝙ cũ inter filios per testatorẽ fuerit facta diuisio,iure actionis non debetur euict.d.§.euictis.quia ad illũ tex. plurib.modis est respõsum,& probatũ,ꝙ immo cõpetit actio, & ꝙ ubi cõpetijsset solũ exceptio,ex duplici capite adhuc.poterit opponi,tum q̄a diuisio fuit nulla, tum ẽt quia aduersus dictam exceptionẽ omissam danda est restitutio in integrum. Et ad hoc ẽt accommodari poterit alia responsio data ad sequens cõtrariũ. Nec ob.ẽt,ꝙ dictæ possessiones dicantur ꝑ uim & nullo iuris ordine seruato ablatæ per d.Marchionem,quo casu non debetur euictio iure actionis,nec iure exceptionis.l.fi.C.de act.emp.& l.si per imprudentiam. de euict. quia ubi dictæ possessiones fuissent post diuisionẽ ablatæ a præfato do.Aloysio, posset cõtrariũ hr̃e locũ,quia tunc de euictione esset id tractãdum. Sed quia fuerũt ablatæ a patruo adhuc uiuo,& sic antequã peruenissent,uel ꝑuenire potuissent ad dictum d.Aloysium, & ad eius fratrẽ, non agitur ex capite euictionis, sed actione ex testamẽto agi potest ad dandũ contra hæredem,a quo nunquã habuit p̄legatum, & sic quia res nunquam fuerit data, & non quia post dationẽ res sit euicta. Aut ergo erat uerè aliena, hoc est. d. Marchionis, & illa debetur, uel eius æstimatio, siue hoc testator sciuerit, siue ignorauerit.d.l.cum alienam. C.de leg.aut ad do.Marchionem nõ pertinet ſm veritatem,sed ad dictos fratres,& illustrissimus d. Franciscus tenetur dictam rẽ possessam ab alio dare iure a-16 ctionis suo cohæredi, † cui fuit prælegata, uel condictione incerti põt cogi agere contra d. Marchionẽ, & possessiones suis sumptib.& laborib.recuperare.l.cum seruus.de leg.j. & l.si sic. §.fi.cum ibi no.per Bar.eod.tit.Nec secundum Bar.liberaretur cohæres cedendo actionem, qñ in exigendo requireretur magna expensa.Et licet Bar.dicat hoc esse intelligendũ ſm distinctionem,de qua in d.l.cum seruus. & sic videatur quo ad sumptus distinguendũ,utrũ res legata fuisset ablata ante testm̃,uel post,iuxta no.per gl.in d.l.cum seruus. tñ quia in casu nr̃o ante testm̃ non erat apud testatorem,sed apud aliũ,satis est quantum ad hoc, vt grauatus operã præstare teneatur, & sumptum, quamuis post testamentum peruenerit ad alium,sicut si ante testamentum fuisset ablata res per do.Marchionem, quia ius hæredis grauati non fit deterius per hoc, quia cum debuisset rem recuperare a primo,qui possidebat ante testamẽtum, ita illam poterit ab isto ultimo recuperare,& sicut iste possidet,ita possidebat ille,ut probatur in capitulo ueniens.de testibus,prout ẽt vult declarat Bar.in l.penult.de petitio.hær. & in l.ita tamen.§. quoties.ad Treb.& in l.a diuo Pio.§.si super rebus. de re iudic. Nec enim præsumptio est,ꝙ d.Marchio velit de facto resistere contra istos fratres,l. merito. pro socio. Nam in iniuriã patrui ab illo possessiones auferre,in quib.tunc ille solus ius in re prętẽdit, & tñ nollet istis uim inferre post nouũ ius illis quæsitũ. Vel secundo responderi põt ad nota.in l.cũ seruus. Nam distinguitur,vtrũ ante testamentum,vel post seruus aufugerit, & eadem ratione res ad alium peruenerit, quia primo casu sumptũ in exigendo ꝓuidere potuit,ideo illum ad hæredẽ pertinere noluit,legando rem simpliciter,quem alio casu in sumptu non pręsumitur grauare voluisse,quia de illo non cogitauit,& si cogitasset, verisimiliter hæredem taliter non grauaset. Quæ ratio cessat in casu nostro;quia cum tantum libere,& sine expensa reliquerit testator.do.Ioan. Francisco quantum est ualor ve

rus

rius istarũ possessionũ, verisimile est, ꝙ si de isto casu cogitasset voluisset sumptũ in exigendo pertinere ad grauatũ, & non ad d. Aloysium, quãuis de illo non cogitauerit. Et hoc rõne æqualitatis, quam voluit inter filios seruare, & quæ non seruaretur, si sumptũ in exigendo do. Aloysius ministrare teneretur, quoniam, vt est ẽt superius tactũ, ut ęqualitas seruetur inter filios, plerunq; venit, vel nõ venit in legato, qđ aliàs non venisset, vel venisset. Sed quia illustr. Io. Frã. est hæres tm̃ pro dimidia, & sic agere nõ põt, nec cogi põt ad agendũ contra possessorem, nisi ꝓ sua portione hæreditaria l. 1. C. si cer. pe. & l. ꝓ hereditarijs, C. de hær. act. Nec ẽt grauatus est dare fratri nisi dimidiam dictarum possessionũ, quia ꝓ dimidia tãtum valet ꝑlegatum vni ex hæredib. factum. d. l. qui filiab. §. fi. cum seq. de l. 1. Ideo ex tacita mente defuncti põt dici, ꝙ prædictus d. Aloysius agere possit pro sua portione hæreditaria, sumptu tamen cohęredis. Et hoc ratione æqualitatis. vt dixi, quia sicut prẹlegata facta dicto cohæredi apud illum reperiuntur sine sumptu, ita ẽt æquũ est, ꝙ perueniant ꝑlegata ad dictum do. Aloysium sine hoc onere. Et vbi nunc nolit agere, nec fratrem cogere ad agendum contra possessorem, põt agere rei vendicatione contra fratrem possidentem bona cõia ad dimidiam pro indiuiso, replicando de nullitate diuisionis, & deinde cõtra hæredẽ suũ uti retentione, donec consequatur res sibi ꝑlegatas sumptu, & opera cohæredis eo mõ, quo dictũ est supra, vel si non vult a communione discedere, põt petere restitutionem in integrum aduersus exceptionem omissam. d. l. minor. 25. annis omissam. de mino. & dictum est plenè superius. Nam quamuis ex capite euictionis nõ detur exceptio, de qua in d. §. euictis. quia, ut dixi in præcedentibus de euictione non est tractandum, quia nulla pręcessit ablata euictio, cũ a legatario res non sit ablata, sed a patruo, qui tũc possessor, & dominus erat, nihilo minus isto casu militat eadẽ rõ, & eadem æquitas ĩ qua fundatur dispositio. d. §. euictis. quæ fuit, ut æqualitas habeat locum inter filios ꝯm Doct. ibi, & ex qua datur exceptio. l. qui æquitate. de exce. do. Ideo dẽt etiam isto casu concedi, & quia si datur actio contra cohæredem, ut dictum est, multo magis dabitur exceptio. l. 1. §. is autem, de superfi. & l. iuuitus §. cui damus. de reg. iur. Et per hæc ad omnia contraria colligitur responsio clara. Quo ad tertium, videlicet, vtrum prædictus d. Aloysius posit agere contra fratrem in testõ grauatũ restituere dotem maternam intotum, ex quo ipse est creditor matris ad eandem summã, quæ de suo expendit sine suo consensu tantundẽ pro augenda dote relicta filię ꝑ patrem in testõ. Et vr̃ prima facie dicendum, ꝙ non, quia nulla actio competere põt creditori contra debitorem sui debitoris sine cessiõe. l. Imperator. ĩ prin. de le. 2. & l. si legatarius. de le. 3. Sed præmissis non obst. contrarium credo uerius. Nam mater in testõ fuit filijs data tutrix, & dari potuit, auth. matri & auiæ. C. qñ mul. tut. off. fungi põt. & ibi no. & traditur in le. quæ sub conditione. per Bar. de testa. tutel. ac ẽt fuit data curatrix finita tutela, & quæ esse potest, ꝯm gl. & Doc. ĩ d. auth. matri & auiæ. Et quamuis curator in testõ datus debeat a iudice confirmari, insti. de curatorib. §. 1. quia tamen data fuit mater isto casu ab

17 † illo qui habebat merũ & mistũ imperiũ, habetur pro confirmata, & alia confirmatio non fuit necessaria. ꝑ no. ꝑ Bal. in l. sãcimus. C. de donationib. Et huic matri ẽt fuit concessa administratio in testõ, ꝙ ẽt testõr potest facere, ita ꝙ non est necesse, ꝙ amplius decernatur a iudice, secũdũ Bar. in le. legitimos. in prin. de administratio. tuto. Ex hoc ergo sequitur, ꝙ bona matris pro mala administratione fuerunt filio tacite hypotheca-ta. l. pro officio. C. de administratio. tutorũ. & l. unica. §. & ut plenius. C. de rei uxo. actio. Et quamuis etiam tutrix non fuisset, q̃a non renunciauit secundis nuptijs, & Velleiano, & alia non adimpleuit, q̃b. in dicta authentica, matri, & auiæ. & ibi ꝑ Bar.

18 Quia tamen gessit † se pro tutrice, tenetur actione protutelæ, ut est casus in l. j. C. de eo, qui pro tuto. & c. quæ proprie loquitur de muliere, quæ gessit se ꝓ tutrice, cũ non esset, ꝙ hẽt locũ sit sciuisset se non esse tutricẽ. l. j. §. j. ff. eo. ti. quãuis præsumendum sit, ꝙ potius ignorauerit, & ꝙ in iure errauerit, secundũ gl. in auth. de incest. nuptijs, in prin. q̃ ult, ꝙ in muliere error iuris præsumatur. Et maximè dicta actio protutelæ datur contra matrẽ, quæ tutrix, & curatrix esse poterat, ut dixi, quia in ea cessat illud, de quo quæritur, & disputatur per gl. ĩ d. l. j. quæ loq̃tur de eo q̃ tutor esse nõ põt, quãuis ẽt quo ad illũ ille tex. habeat locum, ꝯm Sal. ibi, & in l. militiæ. C. qui da. tut. pos. Et ideo bona matris, q̃ pro tutrice se gessit, fuerunt ẽt obligata, ac si uere tutrix fuisset, ꝯm glo. in d. l. pro officio. & in l. dabimus. §. 1. de priuile. creditorum, q̃ cõiter approbatur. Cum ergo pater huic filiæ dotẽ in testõ constituerit, & a patre constituta fuerit, cõgrua, & esse ꝓsumatur, ꝯm Pau. de Cast. in consi. 110. inci. Super primo quæsito, & c. dicentẽ, ꝙ qñ filia est dotata a patre, nõ potest agi ad supplementũ congruæ dotis, quia præsumitur, ꝙ pater bonũ consilium capiat pro filia. l. nec in ea. de adul. Et sic

19 † ꝙ dos sit congrua. Vñ ex hoc sequitur, ꝙ non debuit, nec potuit augeri dicta dos per matrem de bonis filij, & ꝙ illã augendo fuit in dolo. l. siue generalis. de iure dotiũ, & qui dolus non intelligitur remissus, quãuis a redditione rõnis fuerit in testõ liberata. l. quidã decedens. in prin. de admi. tut. & l. si seruus vetitus. de leg. 1. cũ concor. de quib. ibi in glo. & ibi ẽt no. Doct. Et propterea quatenus dotẽ auxit, cœpit teneri, & filio obligari, & illius bona ẽt eidẽ fuerunt tacite hypothecata, per notata in locis ꝑallegatis. Cũ ergo do. Io. Franciscus esset debitor matris in dote, ad quã solus in testõ paterno fuit grauatus, & qui grauari potuit. l. cum ab uno. de leg. 2. hoc nomen debitoris ipsius matris fuit obligatum domino Aloysio creditori matris suæ ex

20 causa dictę administrationis, quia dictum † nomen uenit in generali hypotheca bonorum, quæ exinde orta fuit, ut dixi, & ꝑ consequẽs potest agere cõtra fratrẽ utili actione, ẽt sine cessione, & ab illo exigere dictam dotem maternam, ut est casus in l. nomen. C. quæ res pig. oblig. poss. Et hoc vult Bart. in l. si quis seruum. §. certam. de leg. 2. Et per hoc ad contrarium remanet responsum, quia cessio non est necessaria cõtra debitorem debitoris, quando habet creditor hypothecata bona debitoris sui. Et per hæc ad ultimum quæsitum, & ad omnia, quę proponuntur remanet responsum. Laus Deo.

¶ Emphyteusis pluribus concessa sub conditione, ut aliquo eorum decedente ad alios deueniat, an possit inter eosdem diuidi, & an ea diuisa possit unus eorũ partem suam in aliorũ præiudicium alienare.

SVMMARIVM.

1. *Emphyteutæ inter se possunt emphyteusim diuidere, etiam irrequisito domino.*
2. *Alienatio feudi cum domini consensu habet effectum duntaxat in uita alienantis.*
3. *Fraus feudatarij alienantis præsumitur, quando generare non potest.*
4. *Pater non potest emphyteusim a se acquisitam uni ex filijs prælegare, & alios excludere.*
5. *Qui non fuit author acquisitionis emphyteusis, non potest alteri præiudicare.*
6. *Licentia alienandi emphyteusim per quæ uerba intelligatur esse concessa.*
7. *Licentia alienandi emphyteusim in inuestitura ab initio cõcessa non præiudicat alijs, & intelligi debet secundum naturam contractus.*
8. *Licentia duplex alienandi fortior est quam simplex.*
9. *Tacens per annum intelligitur in perpetuum exclusus a reuocatione emphyteusis alienatæ per fratrem.*
10. *Dolus & fraus in dubio non præsumitur, quamuis alteri fiat præiudicium, quando quis disponit de re sua.*

CONSILIVM CCXIII.

IN qõne proposita ur̃ dicendũ prima facie, ꝙ post mortẽ Ioannis bona emphyteutica, q̃ ad illum ꝑuenerunt ex prima diuisione, æqualiter peruenire debeãt ad ambos fratres suos, & hoc ex tenore inuestituræ, in qua continetur, ꝙ dicta bona, de quib. ꝑdicti omnes fratres fuerunt de nouo inuestiti, uadãt, & cadãt de uno in alterũ. Et sic cessat illa disputatio, utrum in emphyteusi de nouo plurib. fratrib. concessa habeat locum in accrescẽdi, quia expressè cõuẽtum est, ꝙ postquam finita est in ꝑsona unius, ad superstites deueniat, & cui cõuentioni, & pacto standum est leg. j. C. de iur. emphyteu. & est expressum in ca. j. de duobus fratribus de nouo. benefi. inuest. Et quamuis dica-

tur, ꝙ post primã diuisionẽ dicti Ioannes & Iacob. remanserint insimul, ꝙ deinde inter eos facta fuerit noua diuisio, in qua bona emphyteutica, q̃ dicto Ioãni obuenerãt ex priori diuisione, fuerunt assignata Iacobo, & bona allodialia, quæ erãt Iacobi ex dicta diuisione priori, deuenerunt ad d. Io. nihilo minus hmôi secunda diuisio nõ videtur p̃iudicare alteri fratri, qui in hac di-
1 uisione vltima non interuenit, & cui non consensit. Nã † q̃uis emphyteutæ inter se possint emphyteusim diuidere, ẽt dño irrequisito, c. 1. præterea. de prohib. feu. alie. & no. Bar. in l. q. Romæ, §. duo fratres. de uer. ob. in 10. q. & in l. si domus. §. fina. de leg. j. & in cons. inci. Ex themate p̃dicto oriũtur tria dubia, &c. cũ alijs concor. de quib. per Mod. in locis p̃allega. Et bona emphyteutica, vel feudalia, quę obuenerũt vni in diuisione, ad suos descendentes transeant, & donec aliquis de eius linea extat, nõ reuertãtur dicta bona ad alios, de altera linea. c. 1. de success. feu. nihilo minus istud est verum, quando oẽs fratres interuenerũt in dicta diuisione, & in illa cõsenserunt, quia tunc inter illos intelligitur actum, ꝙ bona prædicta remanent in linea illius, cui obuenerunt, donec fuerit finita, sed vbi post diuisionem inter omnes factã duo ex trib. deinde insimul viuũt, & inter eos postmodum fit noua diuisio, in qua permutantur bona, ut in casu nostro, tunc illo mortuo sine filiis, cui ex prima diuisione obuenerunt bona emphyteutica, in eisdem bonis debet admitti ex tenore prædictæ inuestituræ pro rata ille tertius, qui in hac vltima diuisione non interuenit, quamuis reperiantur alienata mediante noua diuisione, vel permutatione in dictum Iacobũ, q̃a alteri tertio absenti, & non cõsentienti, nõ potuit ex hac diuisione vltima facta inter alios p̃iudicari. l. si unus. §. ante oĩa. de pac. Nã per primã diuisionẽ in bonis emphyteuticis peruentis ad Ioannẽ nõ p̃iudicauerunt sibi fratres sui, quin illo decedente sine filijs non possint admitti ad dictã emphyteusim, ſm Bal. & Sal. in l. si familiæ. C. de fami. ercis. & in l. 1. in 11. q. ff. de rerũ diui. & Alexã. in consi. 21. 5. vol. Et quãuis loquantur p̃dicti in feudo paterno, & in emphyteusi paterna, hoc dñt, quia in illa locũ habet ius accrescendi, & non in noua regulariter. Sed q̃a in casu nr̃o ex pacto decidit de uno in aliũ, eadem est ratio, quæ militat in emphyteusi paterna. Nec etiam ex hoc, ꝙ in dicta prima diuisione promiserint dicti fratres nõ contrauenire, in hoc casu, quo alter decedat sine filijs, sibi præiudicauerunt, vt probatur in d. c. 1. de natu. suc. feu. & est gl. in c. 1. Impe. Lothar. Eugen. Papæ, & probatur in l. cum pater. §. hæreditatẽ. de leg. 2. & ex no. per Bar. in d. §. duo fratres. in 1, & 2. q. & ita tenet Alexã. in d. consi. 21. post dictam primam diuisionẽ quilibet fratrũ incœpit habere spẽ, & ius in spe, ꝙ Ioanne decedente sine filijs dicta bona reuerterentur ad quẽlibet eorũ pro parte uirtute cõuẽtionis, de qua in dicta inuestitura, quia sicut fideicõmissarius dr̃ hr̃e spem in bonis subiectis restitutioni fideicõmissi, & uiuẽte grauato, & pẽdente adhuc cõditione fideicõmissi, ſm Bar. ĩ l. is põt. de acq. hær. Sic ẽt ex dicto pacto fratrib. d. Ioannis, etiã illo adhuc viuẽte fuit quæsita spes, & ius in spe in dictis bonis, quia vtroq; casu est eadẽ rõ. Et probatur in l. spem. C. de don. & probatur ex no. per Bar. in d. §. duo fratres. in 6. Et quã spem. d. Ioannes faciendo nouam diuisionem seu permutationem cum dño Iacobo non potuit alteri fratri auferre sine facto suo. l. id quod nostrum. de reg. iur. & l. fin. ff. de pact. Et licet dicta noua diuisio, & permutatio fieri potuerit sine consensu domini, ex quo facta fuit in emphyteutas, ſm Bar. & Doc. in locis prælle gatis, tamen solum ualuit, & effectum habere potuit viuente di-
2 cto Ioanne, sed eo mortuo sine filijs, resoluitur. Sicut † ẽt alienatio feudi, q̃ facta cũ consensu domini valet, hẽt duntaxat effectũ in vita alienantis, sed post mortẽ resoluitur, si extant illi, qui post mortem debuissent admitti, si alienatio facta nõ fuisset c. 1, de aliena. feu. pater. & c. Titius filius. si de feu. fue. controuer. inter domi. & agna. & plene notatur maximè per Bald. in d. c. 1. Et similiter quamuis de iure feudatarius ẽt sine consensu dñi possit alteri rẽ infeudare, c. 1. §. sed etiam res. in titu. per quos fiat inuesti. & plene not. in c. 1. §. præterea. de capi. Conra. & in c. 1. de successio. feu. tñ nõ durat cõcessio, nisi donec viuit vasallus. licet tex. in d. sed ẽt res. loquat̃ simpliciter, ſm And. de Iser. in c. 1. circa princ. per quos fiat inuestitu. vbi dicit, ꝙ post mortẽ concedentis non impediuntur venire agnati proximiores ad feudũ, quãdo est paternũ. Et idem est dicendũ, quãdo est nouum, sed ex pacto trãsiret ad agnatos, sicut trãsit ista emphyteusis, de qua agit. facit. l. peto. §. p̃diũ. ff le. 2. & le. lex vectigalis. de pig. & c. 1. §. fi. de cõtrou. inuest. Et hinc est ꝙ licet res subiecta restitutioni fideicõmissi possit p grauatũ, donec viuit, alienari, post mortẽ tñ, & sic purificata conditione, resoluitur alienatio, & non fit præiudiciũ fideicõmisso. l. fi. §. sed quia. C. commu de l. Et in feudo dicto casu idẽ tenuit Spe. ĩ tit. de feu. §. q̃m ver. 38. a quo ibi nõ discrepat Io. And. in add. & Iac. Ardizo. in summa, in tit. quibus mod. feu. amitta. sub rubricella, si in frau. feu. detur. & sub rubrica, si primus vasallus sine hæ. dece. & Aluarotus in d. §. sed ẽt res. ad fi. dicens, ꝙ idẽ vr̃ sentire glo. 2. ibi. Et hanc opinionem sequitur Alex. quam dicit esse communem in cõsi. 15. 5. col. pe. §. vol. Et cõfirmantur præmissa. Nam quãuis emphyteuta priuati, vel ecclesiæ possit donare sine cõsensu dñi, iuxta no. per gl. cõiter approbatam in l. fi. C. de iure emph. & Doc. cõiter in d. l. si domus. §. fi. de l. 1. intelligitur tñ, q̃n donatio hẽat effectũ in vita donãtis tm̃, sed post eius mortem ad mittuntur filij, vel agnati, qui potuissent admitti, si non fuisset facta alienatio, ſm Alex. in d. l. si domus. §. fi. Et sic quamuis ualeat donatio in p̃iudiciũ dñi, non tenet tñ post mortẽ in p̃iudicium agnati proximi. Ex alio quoque vr̃, ꝙ dicta noua diuisio & p̃mutatio nõ ualuerit in p̃iudiciũ alterius fratris, tanq̃ vr̃ in eius fraudẽ facta, cũ ut in facto p̃ponitur, d. Ioãnes filios nõ habebat, & verisimiliter filios nõ erat habiturus, quia erat infirmus, sed Iacobus, cum quo diuisionẽ fecit, & quẽ postea hęredem instituit, filios habebat, & sic dicta diuisio, & permutatio facta videtur, ut alius frater in totũ a bonis emphyteuticis excludat̃, q̃ dicto Ioanni obuenerant in partem ex prima diuisione, quia si apud illũ p̃mansissent, ad Iacobum in totũ p̃uenire non potuissent ex titulo institutionis, sicut allodialia potuit capere, sed ẽt ad aliũ pertinuissent ex tenore inuestituræ, cui non potuit Ioãnes testãdo derogare. c. 1. de successio. feu. Et ꝙ ex hoc fraus p̃sumatur, & p p̃ns, ꝙ dicta noua diuisio non ualeat, videtur expressè probari in d. §. sed ẽt res, vbi dicitur, ꝙ feudatarius põt subinfeudare sine licentia domini, nisi hoc faciat ĩ frau-
3 dem. † Et præsumitur fraus, ſm gl. quãdo talis, q̃ sic infeudat, castẽ natus est, vel quãdo p̃uenit ad eã ætatẽ, vt generare nõ possit, vel iõ fecit vt excluderetur ille, qui in feudo debebat succedere. Quia igitur, vt dixi, Ioannes erat infirmus, & filios non habebat, & permutauit cum Iacobo, qui filios habebat, & quem ẽt instituit hęredem, dẽt fraus p̃sumi, & per p̃ns non dẽt ualere noua diuisio in p̃iudiciũ tertij. Et cõfirmatur hoc ex notatis p Ang. in l. sed & quęsitum. in prin. de lib. & posth. vbi cõcludit, ꝙ licet ex matrimonio ẽt cõtracto in mortis articulo filij legitimentur, iuxta. c. tanta, qui filij sint legi. & l. cũ quis. & l. nu p. C. de natura. libe. Fal'it tamẽ, ſm eũ, quando hoc esset in fraudem factũ, vt quia ille, qui matrimoniũ cõtraxit, grauatus erat per fideicommissum, si decesserit sine filijs, per d. l. nu p. Nec p̃missis obstat, ꝙ ista emphyteusis sit de nouo q̃sita per dictum Ioannem, & ꝙ potuerit illam p̃muttando cũ Iacobo alteri præiudicare, sicut potest pater unũ ex filijs emphyteusim, quam acquisiuit, prælegare, & alios excludere. secundum Bal. in auth. si quas ruinas. C. de sacros. eccl. & Imo. late in c. potuit. de locat. in ult. char. probatur per nota. per Barto. in leg. qui Romę. §. Flauius de verb. obl. & prout etiam voluit Pet. de Ancha. in consi. 123. & Rom. in consi. 35. & Alex. in l. apud Iulianum. §. si quid alicui. de leg. 1, quia ideo verior videtur opinio contraria, scilicet
4 quod † non possit pater dicto modo alijs præiudicare, prout voluit Bar. in l. vt iurisiurandi. §. si liberi. de ope. libe. & in consi. incip. Quæstio ista habet duo dubia, &c. & Ange. in l. item vi dendum. §. nunc videamus. de petitio. hęred. ubi refert, quod ita etiam consuluit Iaco. But. & Ange. in consi. 199. & Fede. de Sen. in consi. 226. incip. Factum tale est, duo fratres, &c. & Dyn. Bald. Ange. & Pau. de Castr. in d. §. si quid alicui. ita quod ista videtur esse opinio magis communis, secundum Alex. qui idem tenet in consil. 105. Viso themate & instrumento concessionis, &c. & in consilio sequ. in 4. vol. quicquid dicat idem Alexan. in d. §. si quid alicui. Et dato etiam quod prima opinio esset uerior, tamen non obstaret, quia illi, qui tenent illam, loquuntur de illo, per quem fuit alijs ius in spe quæsitum, seu qui fuit author illius acquisitionis, sicut est pater, qui stipulatus est feudum, vel emphyteusim, pro se, & filijs suis. Nam quia fuit author quod ad filios istius acquisitionis potest, ante mortem suam, & sic antequam sit ius per-

fecte

fectè quæsitũ, illis prȩiudicare, per l.3. de seruis exportã. & per no. per Bar. in d. §. Flauius. Et ad hoc tendunt oẽs rões tenẽtiũ dictã opinionem. Sed alius, † q nõ fuerit author dictæ acquisitionis, non põt alteri præiudicare. l. si vnus. §. ante oĩa. & in l. fi. de pac. Et iste est casus noster, quia licet Ioannes de nouo sibi q̃siuerit emphyteusim per se vel alium, puta per Iacobum, qui fuit inuestitus pro se, & fratrib. postea ratũ habentib. nihilo minus ꝙ cadat, vel deueniat, de uno in alium, non fuit per Ioannẽ actũ, sed quilibet dictorũ fratrũ fecit hoc pactũ ad sui propriũ cõmodum, & sic ius istud cuilibet cõpetit, & quæsitum fuit ex propria ꝓuisione, & non prouisione ipsius Ioãnis. Et istud est certissimi iuris, ideo non potuit Ioannes de nouo diuidendo, & emphyteusim in Iacobum transferendo, alteri fratri prȩiudicare. Et ita in terminis declarat, & tenet Ale. in d. consi. 105. & sequen. vbi cõcludit, ꝙ in emphyteusi quæsita per patrẽ pro se, & filijs, licet posset pater illam uni in totũ ꝓlegare, tamẽ mortuo patre non poterit vnus ex dictis filijs fratrib. suis præiudicare, quia quo ad fratres suos non fuit ille causa, & author acq̃sitionis, sed pater. Et dicit Alex. quod hoc casu nõ reperitur aliquis, q contrariũ teneat. Idem ergo & in casu nostro, in quo q̃libet sibi quæsiuit ab initio pro parte, & pactus est, ꝙ ad eum deueniat, & decadat per mortem alterius, & sic quilibet fuit author acquisitionis propriæ, & non quo ad alterũ. Et insuper p̃missis non obstat, ꝙ dictis fratrib. & cuilibet eorũ uideatur data licentia alienandi in dicta inuestitura per illa uerba, ꝙ non liceat dictam emphyteusim alienare, nisi minorib. uel coæqualibus, &c. Quia ad hoc respondet Alex. in dictis consilijs, & prout referã inferius, & qui proprie loquitur de inuestitura facta sub hac forma ab abbatia Nonantulana. Sed præmissis non obst. cõtrarium, iudicio meo, est dicẽdũ. Et in primis moueor, quia, vt dixi, in inuestituris factis per dictam abbatiam prohibetur p̃dictis quocunq; titulo, vel modo aliquo bona in aliũ trãsferre, nisi minorib. uel coæqualib. personis, non aũt nobilibus comitibus, capitaneis. Per † huiusmodi aũt uerba dicitur cõcessa licentia per dominũ directũ alienandi minorib. uel cõequalib. ₰m Ale. propriè in terminis ipsius inuestituræ, & dictæ clausulæ in illa appositȩ, in cõsi. 99. aliàs. 91. incipien. Viso themate &c. in tertio vol. qui allegat Imo. idem tenentem in c. potuit, in pen. char. de loca. & Sal. in l. fin. C. de iure emphy. Et quamuis Alex. in consi. 105. 4. uo. videatur, ꝙ dicta clausula intelligatur ₰m naturã contractus, & sic ꝙ ea non obstante requiratur tempore alienationis licentia alienandi specialis, per Spec. qui idẽ uoluit in titulo de locat. §. nunc aliqua. ver. 93. cum quo trãsit Io. And. tamen prȩcedẽs opinio uidetur uerior, & cõior, quam ẽt sequitur doctor præallegatus, & Mod. in d. l. fi. C. de iure emphy. per illã rationem. s. quia dicta clausula apposita in inuestitura nihil operaretur, contra. l. si q̃s, in prin. de l. 1. & c. si Papa. de priuil. in 6. Et quãuis Ale. in consi. proxime allegato ad hoc conetur r̃ndere, dicens, ꝙ ideo operatur, quia per illã declarãtur personæ, quib. est ꝓhibitum de iure alienare, quia quæ sint illæ, non reperitur determinatum a iure, ut ibi per eũ latius, & q̃a per dictam clausulam ẽt derogatur quibusdam prouisionibus & ordinamentis factis inter commune Bononiæ & dictũ monasteriũ, nihilo minus hmõi r̃nsio uon videtur cõgrua. Nã dicta clausula duo continet, prohibitionem, s. alienationis ĩ certas personas, & licentia alienandi per illa uerba, videlicet, nisi minorib. & coæqualibus, quia ubi primo denegatur actus, uel potentia, per dictionem, nisi, quæ sequitur, ponitur actus, vel potentia, ₰m Bar. & Doc. in le. trãsactione. C. de transact. & in l. si eum. §. qui iniuriarum. si quis caut. Item quia prohibendo alienationem in certas personas, intelligitur extra illas licentiã alienandi concedere. l. Imperator. de postu. & l. cum prætor. in prin. de iud. inquantum ergo continet prohibitionem alienandi in certum genus personarum, fateor, ꝙ aliquid operatur, q̃a declaratur, quȩ sint personæ a iure prohibitȩ, quod non reperitur declaratum. Item operatur, quia fit talis prohibitio cum derogatione dictorum capitulorum. Sed inquantum conceditur licentia alienandi minoribus & coæqualibus ex hoc sequitur, quod tempore alienationis alia licentia domini non sit necessaria, quia prima redderetur alias superflua & nihil operaretur. Sequitur ergo ex præmissis, quod dictus Ioannes potuit in Iacobum bona emphyteutica ad eum deuoluta ex prima diuisione alienare ex licentia sibi ab initio concessa. Et si dicatur, prout etiam videtur sentire Alex. in d. cõs. 105. quod quamuis alienatio valuerit uiuente d. Ioanne, & in hoc operetur dicta licentia, tamẽ ꝑ mortẽ Ioannis fuit resoluta. ꝑ textũ, in c. 1. de alienati. feu. paterni. Ad istud respondetur, ꝙ ille textus loquitur, quãdo ex post facto & t̃pe alienationis fuit a domino cõcessa licẽtia alienandi. Sed in casu nostro ab initio, quo feudum fuit concessum, data fuit alienandi licentia. Et est ratio diuersitatis, quia primo ante licentiam alienandi superuenientem fuerat alijs in inuestitura cõprehensis ius quæsitum, & cui nõ fuit derogatũ ꝑ licentiã ex post facto cõcessam, tũ quia nõ p̃sumitur, ꝙ dominus voluerit alteri p̃iudicare. l. 2. §. merito. & §. si quis a principe. ne quid in loco publico. & c. quamuis. de rescri. in 6. Et quia ẽt si dominus voluisset prædictis p̃iudicare non potuisset, q̃a a contractu ꝑ eum prius celebrato nõ potuit in totum nec pro parte recedere. c. 1. de probationib. & no. Cynus, & alij, in l. digna vox. C. de legib. & prout derogaretur, si excluderẽtur per talem licentiã superuenientẽ. Sed alio casu, s. quando in ipso cõtractu, & t̃pe inuestituræ cõceditur licentia alienandi adhuc cõprehensis in inuestitura, fuerat aliquod ius quæsitũ ꝑfecte, q̃a cõtractus nõ erat perfectus. C. de fide instr. & l. si is qui. & ibi per Bar. & Doct. de testamentis. Et ꝑpea per huiusmodi licentiã non præiudicatur alicui in iure quȩsito re, uel spe, sed stipulatio pro se, & suis descendentibus, & ꝙ deueniat, de uno in alterum, tacite est vestita, & informata a dicta licentia alienandi. Ita prædictis acquiritur ius sub illa ẽt conditione, si nõ alienabitur. Et ita etiam satis apertè hoc uoluit Pet. de Anch. in consi. 124. Visis & diligenter ruminatis, &c. Est uerum, ꝙ Alex. in d. consi. 105. circa finem. † ad hoc animaduertens dicere videtur, ꝙ licentia de non alienando concessa ẽt ab initio non præiudicat alijs in inuestitura cõprehensis, q̃a tunc intelligi dẽt ₰m naturam contractus, ₰m Spec. & Ioan. And. in loco præallegato. Cum ergo de natura illius contractus sit, ꝙ unus non possit alienare sine consensu alterius, & in eius præiudicium, per not. per Bart. & Doct. in l. si mihi & Titio. de verbor. obligat. ergo si non interuenit dictus consensus, non potuit valere dicta alienatio in præiudicium aliorum. ¶ Sed nec responsio procedit, quia, ut dixi, post ius quæsitum verum est, ꝙ alijs per vnum non potest præiudicari sine consensu illorũ, & tunc licentia, quæ præstatur dicto tempore intelligitur secundum naturam actus. Sed quãdo ab initio conceditur, & ante ius quæsitum, ius dicitur concedi cum hac modificatione, ꝙ res possit libere alienari, & ꝙ ad alios possit transire, si non sequatur alienatio, ut dixi. Sicut etiam uidemus, quòd res subiecta restitutioni fideicommissi non potest alienari in præiudicium fideicommissarij pendente conditione, d. l. fina. §. sed quia C. commu. de leg. & tamen si a principio, quo quis grauatur per fideicommissum, detur grauato licentia alienandi explicite, uel implicite, alienatio valet irreuocabiliter in præiudicium fideicommissarij, per ea quæ habentur in lege Titius. ad Treb. & in auth. cõtra rogatus. C. eo. ti. Præterea Alex. loquitur in d. cons. in emphyteusi paterna, in qua inter alios de sui natura hẽt locũ ius accrescendi, ẽt si non sit dictum, ₰m Bar. & Doctores in d. l. si mihi & Titio. cum concordãtibus, de quib. ibi. Si ergo tẽpore, quo fit concessio ꝓ se, & filijs, detur licentia alienãdi quò ad ipsos filios, intelligitur ₰m naturã actus, s. vt vnus ex filijs possit alienere, si alij consentiant, & non aliter. Sed ĩ casu nostro emphyteusis fuit de nouo quæsita per dictos fratres, inter quos ex sui natura non hẽt locum ius accrescẽdi, capitulo primo. de duobus fratribus, de nouo beneficio inuesti. & per Bar. & alios in d. l. si mihi. Et quamuis ex facto isto casu sit expresse actum, ꝙ deueniat de vno in alterum, istud non est ex natura, sed potius contra naturam ipsius actus, d. cap. 1. Vnde licentia alienandi non potest intelligi & interpretari, ꝙ fieri possit alienatio alijs consentientibus, quia cõsensus aliorum non secundum naturam actus necessarius, quando per vnum alienatur emphyteusis de cõsensu domini, ex quo, ut dixi, inter illos nõ habeat locum ius accrescendi, nec etiam, ut dictum est, debet attendi, ꝙ isto casu ex pacto expresso ius accrescendi locũ hẽat, quia istud non contingit ex natura actus, sed potius contra naturam & per accidens, & ideo si licentia intelligatur etiam secundum naturam actus, isto casu poterit fieri irreuocabiliter alienatio, quæ per mortem alienantis non resoluetur. Et præsertim hoc procedit, & est uerum, ex quo

quo non est facta alienatio in extraneum, sed in Iacobum vnũ ex fratrib. inuestitis. Nam & sine hominis licentia fieri potuisset dicta diuisio & permutatio inter dictos emphyteutas de licentia legis, ſm Bar. & Doc. cõiter, in d. §. duo fratres. in 10. q. & in d. l. si domus. §. fi. de l. j. Et quamuis tunc post mortẽ Ioãnis resolui forte potuisset, d. c. j. de alien. feudi paterni, ex quo

8 tñ isto casu† cũ licentia concessa a lege concurrit, quantũ ad ipsum Iacobum, ẽt licentia alienandi concessa ab hoĩe tempore concessionis, debet alienatio esse irreuocabilis, quæ aliàs reuocari potuisset, si una sola licentia de alienando interueniret, quia fortior est dicta duplex, & geminata licẽtia, quã simplex; sicut econtra illud, qđ non est reuocabile, non reuocatur ex sola uoluntate hoĩs, sed ex uoluntate illius mista cum uoluntate legis inducitur reuocatio, ſm Bar. in l. Titia. la ult. §. fi. de l. 2. Et idem probatur, ar. §. sanctissimas. in auth. de non alienan. & in l. 2. C. de vsucap. pro empto. ſm intellectum Bar. in l. filiusfamiliàs. §. diui. de l. j. in quib. iurib. hr, ꝙ licet res prohibita alienari ꝑ legem, possint certis casib. alienari, si tñ cum prohibitione legis cõcurrat ẽt ꝓhibitio hoĩs, non ualebit alienatio, ẽt in illis casibus specialibus. Et notatur ẽt in c. uerum. de cond. appo si. & in c. licet, de iurei. cum concor. de quib. per Alex. in d. §. diui. Sicut ergo duplex prohibitio plus operatur, quam simplex, ita cõcessio geminata alienandi dẽt plus operari, & sic ꝙ alienatio in casu nr̃o non sit reuocabilis, quamuis aliàs dici posset reuocabilis, s. qñ ex permissione legis tm̃ facta fuisset alienatio. Et vbi tertius frater Ioannis habuisset scientiam de dicta noua diuisione, & permutatione facta inter Io. & Iac. ꝙ a die sciẽtiæ

9 tacuisset per annum, adhuc† ẽt ex hoc capite remaneret exclusus in ꝑpetuũ, ꝑ tex. in d. c. Titius. si de feudo fuerit controuer. inter do. & agn. Et quis ille textus loquatur in feudo, locũ tñ hẽt in emphyteusi, vt præsupponit Rom. in l. prætor. §. fina. de ope. noui nun. & in cõsi. 22. Præposita mihi qõnis, &c. de quo ẽt mẽtionem facit Ale. in d. l. si mihi & Titio. de ver. ob. ad limitationẽ eius, quod ibi dixit Bar. nec ab illo discrepat, qñ emphyteusis alienatur in agnatũ, vt in casu nostro. Et facit, quod ẽt ibi in alio loco dicit Alex. vbi probat, ꝙ de feudo ad emphyteusim valet argumentũ ꝑ plura, de quib. ibi ꝑ eũ. Et ꝑ pđicta ad multa, quæ allegantur in contrarium, colligitur rñsio clara. Nã nõ obstat, dũ dicebatur, ꝙ mortuo Ioanne debuit resolui sua alienatio facta in uita, per c. 1. de aliena. feudi pater. quia, vt dixi, illud procedit, qñ facta fuit alienatio de licentia domini concessa post inuestiturã, & ius q̃itũ alijs in inuestitura cõprehensis: sed hic ab initio, & tꝑe cõcessionis cõcessa fuit licentia alienandi, quæ informat, & modificat dictã cõcessionẽ. Præterea, ut ẽt dixi, isto casu, quo facta fuit alienatio in Iacobũ alium emphyteutã, concurrit duplex licentia alienãdi, s. legis, & hominis. Iõ dẽt geminatio talis plus operari. per pallegata. Et quia licentia hoĩs cõcessa ab initio nõ operatur irreuocabilitatẽ alienationis isto casu, nihil operaretur tunc licentia pđicta, quia ẽt si nõ fuisset data ab hoĩe, nihilo minus de licentia legis potuisset fieri alienatio in Iacobũ, per no. per Bar. in d. §. duo fratres. & in d. l. si domus. §. fi. Et per hoc rñdetur ad notata per Alex. in d. §. fin. & ad no. per Doc. in d. §. sed ẽt res. in ti. per quos fiat inuest. quia iõ ĩ casib. illis resoluitur alienatio post mortẽ, quia facta fuit tantũ de conscientia legis, sed hic facta fuit permittẽte lege, & homine concedente. Prætera sola licentia legis habet illã interpretationem, ut. s. valeat alienatio in vita tãtũ, quia agitur de excludendo inuestitũ a iure cõcesso nõ ab ipsamet lege, sed ab hoĩe, & q͞a alienans ex propria prouisione nõ quæsiuit sibi licẽtiam alienãdi, sed sola ẽt cõcessio alienãdi facta ab hoĩe tẽpore, quo cõcedit emphyteusim, nõ hẽt hanc interpretationẽ, sed itelligitur simpliciter, & indistinctè, & sic ꝙ perpetua possit esse alienatio, q͞a agit de iure ab illo cõcesso, ꝙ facilius intelligitur ab initio concessum cũ hac moderatione, & quia inuestitus licentiam habuit ex ꝓprio pacto, ar. notatorũ in l. assiduis. §. exceptis. C. qui potiores in pig. hab eã. ubi dr̃, lex suũ nõ tuũ tibi denegat auxiliũ, & quia mitius agitur cũ lege, quã cũ hoĩe. l. Celsus. de arbi. Nõ ob. dũ dicebatur, ꝙ ista alienatio nõ præiudicat tertio, q͞a facta fuit in eius fraudem, ꝑ not. in d. §. sed ẽt res, quia illa gl. loquitur de illo, qui alienauit, quando filios non habebat, nec habere poterat, quãuis aũt Ioannes filios non haberet, non præsupponitur tamen in illo impotentia generandi, immo uerbo fertur, quòd ad generandum erat aptus, ideo cessat cõtrarium. Nec in dubio† ꝓsumitur dolus, uel fraus, quando q̃s disponit de re sua lege ꝑmittẽte, quãuis ex hoc alteri ꝓiudiciũ, & dãnũ inferatur. vnde licet q͞s in suo opus facere possit, ẽt qñ vicino nocet, dũmodo hoc nõ faciat ad æmulationẽ. l. fluminũ. §. fi. cũ ibi notatis, de dãno infec. ĩ dubio tñ nõ ꝓsumitur animus nocẽdi, ſm gl. no. ĩ d. §. fi. cũ qua trãseunt alij. Præterea tex. & gl. in d. §. sed ẽt res. loq͞tur in illo, qui ex cã lucratiua rẽ alienauit, tunc. n. ꝓsumitur fraus cõcurrẽtib. alijs cõiecturis, de quib. ibi. Sed in casu nr̃o Ioannes alienauit bona emphyteutica ex cã onerosa, & ex titulo ꝑmutationis, & loco bonorũ suorũ acquisiuit bona allodialia a Iacobo. Vnde ꝓsumendũ est potius, ꝙ ꝑmutauerit, vt bona allodialia acquireret, de quib. liberè disponere posset, quã ut fraudẽ cõmitteret, q͞a ꝓsumptio fraudis cessat, maximè qñ põt capi alia coniectura. l. merito. ff. ꝓ soc. & no. Bar. in l. gerit. de acq. hær. dum vult, ꝙ per nõ factũ ꝓsumatur aditio, ad effectũ euitãdi ꝓsumptionem delicti, & de quo ẽt ꝑ eũ in dispu. debitor in diẽ. cũ cõcord. de quib. per Alexan. in l. nõ hoc. C. vnde cog. ubi de hoc late per eum. Et eo magis, quia, ut dixi, Ioannes erat aptus ad generandum, & quamuis esset infirmus, non erat tamen morti proximus, nec ex tali infirmitate impediebatur generare. Et ex hoc respondetur ad no. per Ang. in d. l. sed & quæsitum. de libe. & posth. quæ loquitur de illo qui contraxit matrimonium in mortis articulo, & facit. l. filiæ meæ. ff. sol. mat. c. ne captandæ, & c. detestandæ. de conces. preben. in 6. Et ẽt contra Ang. in casu, de quo loquitur, tenet Alex. in l. si quis posthumos. ff. sol. mat. Laus Deo.

¶ Curator furiosi an possit ad diuisionem prouocare, aut super ea compromittere, & an compromissum de reb. pupilli, aut furiosi possit aliquo casu valere.

SVMMARIVM.

1. *Curator furiosi etiam cum decreto iudicis non potest sine causa ad diuisionem prouocare, nec super ea compromissum facere. vide nu. 19.*
2. *Curatoris seu alterius administratoris iuramentum non nocet, nisi habeat ad iurandum mandatum.*
3. *Permutatio etiam in casu permisso facta a minore non valet.*
4. *Nullus administrator potest compromittere in arbitratorem de iure, vel de facto.*
5. *Nulla potest esse iusta causa administratori ad donandum.*
6. *Prohibitio alienationis facta per arbitratores, vel arbitros non valet, nisi sit interposita specialis hypotheca, nec generalis sufficeret, ut nu. 7.*
8. *Dominij retranslatio non potest fieri ipso iure per viam contractus.*
9. *Prohibitio alienandi auferens libertatem testandi non valet.*
10. *Hypotheca constituta a minoris curatore, antequam res translata sit in dominium minoris ualet. Idem est quando fuit reciproca, nam interueniente decreto tenet. vt nu. 11.*
12. *Minor qui ex aliquo pacto lucrum capere potest, damnum pati non dicitur, quamuis sit ex hoc damnificatus.*
13. *Prohibitio alienationis tacita pendente conditione alienationem non impedit.*
14. *Verbum disponere, propriè adaptatur vltimæ voluntati.*
15. *Laudum disponens, quòd vnus alteri succedat, valet, dummodo aliquid supersit, super quo quis testari possit.*
16. *Vasallus irrequisito domino feudum alienans, eo priuatur & filijs præiudicat.*
17. *Alienatio patris quando noceat filio.*
18. *Præsumitur pro decreto.*
19. *Furiosus potest ex causa extrinseca ad diuisionem prouocari, secus est in minore. ratio diuersitatis est, vt hic dicitur.*
20. *Passiones animi, maximè furor, durare præsumuntur.*

CONSILIVM CCXIIII.

VISIS his, quæ in themate proponuntur, & habita super his matura & diligenti cõsideratione, vr̃ ex plurib. prima facie dicendũ, magnifico d. Ale. nullũ ius cõpetere in domo, & molẽdino, de q͞b. agit vigore diuisionis paternæ, & cõuentionũ, de

1 quib. in ea. Et primo, q͞a† curator furiosi, ẽt cũ decreto iudicis non

non potuit sine cā iusta ad diuisionē prouocare, nec compromissum super diuisione faciēda facere, sicut nec pōt minor ꝓuocare.l.si pupillorū.§ prin.de reb.eo.l.pe.C.de præd.minor. & notatur in l.iubemus nulli.C.de sacrosanctis ecclesijs, & ꝑ Bal.in l.1.de reb.eor.& in l.1.C.si aduersus transactio.nec super ea compromittere,ꝭm Ang.consi.66.incipiente.Comes Robertus,&c.quia non minus curatori furiosi interdicit alienatio,quam minori uel curatori eius.l.qui neque.§.j.& in l.si prædia.de reb.eorū.faciunt not.per gl.in l.fi.C.de curatore furio. Nec etiam iuuat homologatio,quia ꝭm Ang.in d.consi. qua rōne nō ualet cōpromissum,eadē rōne approbatio eius irritatur.Et idē vult ēt Pau.de Ca.consi.70.incip.Viso suprascripto pūcto,&c.Nec ēt dici pōt,dictā approbationē nullā,iuro curatoris fuisse cōfirmatā,iuxta c.cū cōtingat,cum materia,de
2 iureiurā.q̄a iurm̄ † curatoris,vel cuiuslibet alterius administratoris,non nocet,nisi habeat mādatum ab homine ad iurandū, ꝭm gl.& Doc.in c.1.de rest.in integ.lib.7.& Io.And.in c.1.de depo.& Bal.in l.1.in 4.col.de pac.in l.generaliter.in princ.de reb.credi.& per Alex.consi.21.in fi.in 5.vol.Et dato ēt ꝙ subesset una ex causis,de quib.in d.l.iubemus.& in alijs locis præallegatis,tñ diuisio nō valeret sine decreto, q̄a est quædā ꝑmutatio,vt no.in d.l.si pupillorū,quæ ꝑmutatio ēt in casu permis
3 so† facta a minore nō valet sine decreto,ꝭm Bal.in d.l.si pupillorū.in fi.principij.Et quāuis curator,dū crearetur,habuerit licentiā diuidēdi,& cōpromittēdi,ex cā.diuisiōis nō vr̄ tñ valuisse,ex quo nō interuenit in actu cōpromittēdi, sed præcessit ꝑ aliquot annos,ar.l.obligati.§.tutor.de autho.tu. Preterea cessantib.ēt prędictis nō vr̄ cōpromisū valuisse,quia fuit factum tanquā in arbitros,& arbitratores,& cū potestate,de iure,& de facto,per no.per Ang.in l.Imperatores.la j.ff.de pact. vbi re-
4 fert se semper dixisse † ꝙ nullus administrator siue publicus, siue priuatus pōt cōpromittere in arbitratorē,de iure, & de facto,q̄a licet habuerit potestatē trāsigendi.l.præses.cum ibi no. C.de trāsac.nō pōt tñ transigendo gratis remittere.d.l. Imperatores.& in l.tutoris.eo.ti.Sec cōpromittendo administrator de iure, & de facto dat potestatē auferendi, ergo cōpromisū nō valet.Et hoc ēt procedit,quāuis Ang.nō dicat, si curator a iudice habuerit licentiā cōpromittendi mō prædicto,sicut habuit in casu nostro, & ēt decretū esset interpositū in ipso actu cōpromittendi,quia non pōt iudex dare curatorem ad donandum,vel cū potestate interponendi authoritatē in donatione, quia decretū dēt interponi cū cā.l.magis.puto.§.ne passim.de
5 reb.eo.† nulla aūt pōt subesse iusta cā dandi curatorē ad donādum,quia donare est ꝑdere.l.ab agnato.& l.fin.de cur.fur. Et ita tenet Bal.post Iac.But.in l.1.C.si aduer.do.Similiter nec p̄t iudex super donōne decretum interponere.l.fi.§.fin aūt donōnes.C.si maior fact.ratū hab.& per Pa.de Cast.in consi.præallegato.Secūdo principaliter facit,quia esto,ꝙ valuerit compro-
6 missum,tamen† prohibitio alienationis facta per arbitros vel arbitratores nō valuit.c.Raynaldus.cū gl.de test.& ibi Inno.& alij,& per Bar.& alios,in l.filiusfamilias.§.diui.de leg.1.& per Bal.in l.1.in fine.C.cōi diuidun.& per Imo.in l.si ita quis.§.ea lege,de verb.obl.homologatio āt laudi non impedit translationē dn̄ij,quæ nō impeditur per cōtractū,vt l.ea lege.C.de condi.ob cau.l.nemo.ff.de pac. Nec ob.ꝙ in compromisso fuerit ꝑmissum de parēdo laudo sub hypotheca oīum bonorum,ac ēt in homologatione bona prohibita alienari fuerint in specie hypotecata,quo casu dn̄ij translatio impeditur.l.si creditor.§. fi.de distrac.pig.& per Bar.& Doc.in l.qui absenti.§.1.de acq.
7 pos.quia † gn̄alis hypotheca, de qua in compromisso, nō sufficit,sed requiritur specialis,ꝭm Bar.in d.l.q.absenti.& sequūt Mod.& Bal.in d.l.ea lege.3.col.& Imo.in d.§.ea lege. quicquid ibi dixerit Pa.de Ca.& istam opi. tanquam cōmunē tenet Ale. in l.si filios.§.fi.sol.matr. Et per hoc patet,ꝙ Alex.consi.59.5. uol.minus rectè loquitur, qui velle vr̄, ꝙ sufficiat dicta hypotheca gn̄alis in cōpromisso,specialis verò,de qua in homologatione,nō vr̄ valere.tū q̄a in ipso actu hypothecādi nō interuenit decretū iudicis,sine quo res minoris, vel furiosi hypothecari nō pōt.d.l.si pupillorū.§.1.& l.tutor.in prin. de pig. act. & in d.l.lex.quæ tutores.Et dato ēt ꝙ tūc fuisset interpositum decretū,tñ idē vr̄,quia sicut nō pōt alienari res per curatorē etiā cū decreto,nisi ꝑ p æs alienū exsoluēdum, vel ex quibusdā causis enumeratis per gl.in l.ob æs.C.de præd.min. etiam si subsit alia utilitas minoris,ꝭm Pau.de Cast.in cōnsi.præalle. ita non pōt hypothecari,nisi ex dictis causis,etiam decreto interueniēte.d.§.ne passim.& d.l.lex.quæ tutores.& no.glo.1.in l. tutor. Item promittendo curator non alienare sub hypotheca speciali,& agendo:ꝙ in casu alienationis transeat ad aliam partē, dr̄ hāc rem dicto casu alteri parti gratis remittere, ꝙ curatori nō licet,etiam cum decreto,ut supra dictum est.Itē nō vr̄,ꝙ etiam impediatur dn̄ii translatio virtute constituti appositi,casu quo perueniatur ad aliquem actum alienationis. quamuis Doct.in locis præalleg.aliter dicere uideantur quia in casu nostro constitutum interpositum a curatore,etiam cum iudicis licentia, nihil operatur,& non ualet,quia nec iudex nec aliquis administrator mediante constituto, vel alia ficta traditione,non pōt possessionem transferre,vt singulariter voluit Bar.in l.i.in prī. col.pe.ver.sed quid si executor. de acq.poss. Et hoc expressius uult ibi Ale.& alii.Nō ob.insuper,ꝙ sit actum.ut res remaneat indiuisa casu,quo ad actum alienationis deueniat,q̄a ꝑ hoc nō desineret alienans esse dominus pro parte,& iō partem saltem in alium transferre potuisset,quinimmo, & totum, quia licet Bald. in d.l.ea lege.velit,ꝙ si conuentum sit,ut dn̄ium sit penes recipientem,quousque ad actum alienandi peruenerit.ꝙ eueniente dicto casu statim res reuertetur ad tradentē, q̄a dn̄ium p̄t transferri ad ips.l.fi.C.de leg.& cum eo transeat Ro. in d.l. qui absenti.§.1.tñ Pa.de Ca.ibi,& latius Are. tenent oppositū,
8 ꝙ † ꝑ viam contractus nō pōt fieri trāslatio dn̄ii ipso iure,per plura,de quib.ibi per eū.Et quāuis ipsi nō dicāt, hoc in terminis & clare uult Barto.in leg.1.de conditionibus, & demonstr. in 2.q.prin.allegat no.in d.l.ea lege,& l.fi.C.de reb.alie.Tertio conclusio ꝑdicta confirmat.Nā fuit factum cōpromissum super diuisione bonorū Scipionis, in quib. domus ista & molēdinum non comprehenduntur,ergo ad hæc bona se non extēdit laudum,nec se extendere potuit. l. non distinguemus,§. de officio.de arb.l.diligenter.ff.man. Nec obstare videtur,ꝙ arbitri uideantur etiam disposuisse super aliis bonis, dum dicunt, ꝙ alia omnia bona non diuisa remaneant communia, &c. & sic ꝙ prohibitio immediate subsequens referatur ad omnia, & ꝙ excipiendo tantum bona per eos acquisita,videantur velle,ꝙ in omnib.aliis stet prohibitio.l.nam quod liquide.§.fi.de pen.leg.quia illa verba generalia,videlicet,ꝙ omnia alia bona remaneant communia,restringuntur ad bona,de quib.erat lis & contentio,ut est casus in l.si de certa.C.de transac.& ab illis bonis Scipionis,de q.b.fuit cōpromissum. intelligūtur excepta bona acquisita,vt exceptio sit de regula.Præterea etiam si intellexissent arbitri, quòd alia quæcunque bona nō comprehensa in compromisso remanerent communia, tamen hæc expressio nihil operatur,eum inesset de necessitate,ex quo nō hēt ptātem illa diuidendi.l.hæc uerba.de leg.1.l.nō rectè.C.de fideius. & manda.& iō prohibitio sequens non se extendit, nisi ad ea bona super quib.cadere potuit diuisio,quia,ut dixi,super aliis non dr̄ dispositum,ex quo dispositio nihil operatur:facit,quia clausula refertur ad omnia,in quib.est eadem rō.l.si idem cum eod.§.fi.de iurisd.om.iudic.Ergo prohibitio referri dēt tm̄ ad bona,super quib.arbitri habebant potestatem,& non ad alia. Et idem dicendum est de homologatione,quæ se refert ad laudum.l.asse toto.de hære.inst.l.in testō.de condi.& demon.l.si ita scripsero,& ibi Bar.eo.ti.Præterea ubi laudum, & homologatio prohiberet etiam alia bona,non valeret prohibitio,neq; in uim laudi,d.c.Raynaldus,neque in uim contractus diuisionis,quia diuisio quo ad alia bona non contenta in laudo sine dubio fuisset voluntaria,& ꝑn̄r non valuisset, & multo minus prohibitio,per ea quæ superius dicta sunt. Quarto alia rōne,
9 vr̄, ꝙ legatum domus & molendini ualeat, quia † prohibitio, saltem inquantum aufert directo potestatem testandi, & eligēdi,non ualet tanquā contra bonos mores.l.stipulatio hoc mō concepta.de uerb.obl.l. si quis in principio testamenti. de leg. 3.& in terminis hoc firmat Ang.in d.consi.66.ubi proprie loquitur de laudo etiam homologato dicto modo prohibēte. & ibi uult expresse,quod si auferretur dicta potestas legandi etiā super vna re tm̄,ꝙ non ualeret,per d.l.si quis in pri.testi.Quinto,quia cessantib.etiam prædictis,& dato,ꝙ legatum non valeat,non videtur,ꝙ do.Ale.ad reuocandum debeat admitti sed do.Emanuel filius alienantis,tanquam proximior.Nam in casu alienationis factæ laudatum est. ꝙ omne ius applicetur, & ap-

applicatum esse inteligatur aliis Marchionib.de Scipiono, & descendentib.suis,&c.Et etiam subiicit,videlicet, declarãtes ẽt dictã alienationẽ,siue alienantes cecidisse ab omni iure suo,& ipsum ius applicatum fuisse aliis de casata,vt supra,&c.Et sic patet,ꝙ dicto casu alij de Palauicinis sunt vocati ad rem alienatã sub noĩe collectiuo,quo casu admittuntur illi de domo,prout quisq; est proximior,& ordine successiuo.l.cum ita. §. in fideicõmisso.& l.peto.§.fratre.de lega.2.l.fi.C.de uer.sig. & ꝑ Bar. & Doc.in l.Gallus.§.quidam recte.de libe.& posth. & per eundem in l.si cognatis.ult.col.de reb.dub.Et præsertim cum non sit hæres patris d.Emanuel,sed institutus in legitima, cui nõ p̃t obiici exceptio de qua in l. vendicantẽ.de euict.nec illa, de qua in l.ex qua persona.de reg.iur.vt no.ꝑ omnes in l.cum a matre C.de rei uen.& in l.fi.§.computatione.C.de iure delib.Et ita in terminis uidelicet, ꝙ filius alienantis etiam institutus in legitima admittatur facta alienatione contra prohibitionem, tenere videtur Bar.in l.filiusfamiliàs.§.cum pater de le.1.& ibi An. Raph.& alii.Confirmatur hoc ex his,quæ uoluit Pe.de Anch. consi.26.inci.Non seruato ordine dubiorum,&c.concludens, ꝙ si testator ordinauit, ꝙ quædam res deberet in perpetuum remanere apud duos antiquiores de domo sua, & cõtingat antiquiorem repudiatione uel aliter excludi,ꝙ filius eius si reperiatur antiquior,poterit,& debebit admitti,ac cęteris ꝑferri, ꝑ iura præallegata.nec factum patris,subdit in proposito, nocet filio,cum non ex prouidentia patris,sed alterius filius admittatur,per no.per Bar.in l.eum q.de interdic.& releg.& in l. cum oportet.C.de bo.quæ lib.Sic ergo d.Emanueli nõ dẽt factũ paternum nocere,cum uocetur ex prouidẽtia alterius,i. ex laudo approbato.Necob.si dicatur,ꝙ ubi facta fuisset alienatio inter uiuos,si d.Emanuel admitteretur,ꝙ iterum res alienata quæreretur patri quo ad vsumfructum,contra intentionẽ contrahentium quia dicto casu non admitteretur d.Emanuel uiuente patre,sed illo mortuo,ne illi quæratur,interim autẽ nemo reuocaret,ut est casus in d.§.cum pater.Et probatur aperte i l.qrit̃, de bo.lib.& no.gl.in l.diui.de iure patr.& Bar.in d.l.eum qui, in finalibus uerbis.Non ob.etiam,ꝙ vocentur alii non alienantes,quasi ꝙ ista uerba intelligantur de illis,qui p̃nt alienare,ꝑ ut sunt illi,qui in diuisione habuerunt partes, inter quos non fuit d.Emanuel,quia cui non cõueniunt verba,nec eius dispõ. l.4.§ toties.de dam.infec.l.id autem.in prin.de admi.tut.Quia iõ verba prædicta conueniunt etiam do.Emanueli, ex quo est de casata,& quia ille dr̃ non alienare,q̃ ẽt non põt alienare. Sicut videmus,ꝙ ille dicitur intestatus,vel sine testõ decederet, qui non potest facere testamentum,vt hr̃ in l.j.in prin. de suis, & legi.& latissime per Alex.in l.generaliter.in prin.C.de instit. & subst.Et hinc etiam dicimus,ꝙ ille dr̃ sine liberis decedere,q̃ nõ põt filios habere,sicut est pupillus.ca.si pr̃.de test.in 6.& l. Centurio.& ibi Bar.& alii, de vul.& pup.& per Doc.in l.precibus.C.de impu.& aliis subst.Nec etiam refert,ꝙ ista diuisio se referat ad antiquam diuisionem,in qua res alienata concedebatur alteri parti,& sic non transibat ad descendentes alienantis, q̃a dicta relatio ẽ simplex,& in genere,iuxta.l.Iulianus.de hęr. insti.& no.in l.3.C.de neg.gest.non autem est relatio specialis ꝙ patet,quia hæc noua in specie differt ĩ multis ab antiqua. Minus etiam dici potest, ꝙ prædicta procedant in vltimis uoluntatibus & non in contractib.quia ẽt in illis uerba collectiua denotant ordinem successiuum,& admittuntur uocati, ẜm gradus prærogatiuam,ẜm Pau.de Cast.in d.§.in fideicommisso.dũ loquitur de eo,qui recepit emphyteusim ꝑ se,& suis descendẽtib.Et per eundem in cons.136.in fi.inc.Viso puncto,&c.& ꝑ Ang.& Moder.in d.§.quidam recte, & hoc non hẽt dubium, & quamuis Sal. ĩ d.l.ea lege. 4.col.in hac materia prohibitiõis alienationis, faciat dr̃iam inter contractus,& ultimas uoluntates,tamen loquitur eo casu quo cã non est expressa,& sic extra propositum,sed data ualiditate prohibitionis,& ꝙ ita sit cõcepta,ꝙ dominij translatio impediatur, non est dr̃ia inter cõtractus & ultimas uoluntates,& qui uocarentur in ultima uoluntate,ubi factum esset contra prohibitionem,vocarentur ẽt facta ꝓhibitione in contractu,ut est de mente Bar.& oĩum,in locis pall.Sed tñ præmissis non obstantib. contrariã sñiam puto probabiliorem.Et in primis erit uidendũ, vtrũ prohibitio ualeat adeo,ꝙ ꝑ illam impediat dñij translatio. Scđo utrũ res alienatæ sint de contẽtis sub prohibitione. Tertio q̃s præferat ad reuocandum rem alienatam.Circa primam, dico prohibitionem valere,saltem in vim contractus,ex quo laudũ fuit homologatum,per no.per gl.in l.2.C.cõmu.utri.iud.& ꝑ Doct. in l.1.qui pro sua iurisdi.vbi idẽ dicitur,quando sententia iudicis per partes approbatur. Et ex quo bona prohibita alienari sunt specialiter hypothecata, dominij translatio impeditur & per hypothecã reuocari possunt.d.l.si creditor.§.fi. de distrac. pig.& per Bar.in d.§.diui,cum concor.sup.alleg. Nec obst. qđ

10 † non potuerint hæc bona etiam cum decreto ex hac causa hypothecari,per no.in l.ob æs.C.de prædio. mi.& in d.l.lex quæ tutores.quia illud procedere posset,q̃n hypotheca fuisset contracta prius,quã res fuissent in dominio minoris, vel furiosi. Sed vbi antequam tradãtur,conuenit,vt sint hypothecatæ,trãsit res in minorem cum obligatione sua,maximẽ interueniente decreto,ex quacunq. cã hypotheca contrahatur. sicut contingit in casu nostro,quia in ipso contractu diuisionis, & ante traditionem, & sic ante translatũ dominium. l. traditionib.C. de pac.l.cũ res.cum ibi no.C. de prob. de hypotheca fuit conuentum,ut.s. bona transirent in furiosum cum dicta hypotheca.Nam iura prohibentia hypothecam contrahi in bonis minoris,loquuntur,quando bona iam sunt translata in dominiũ eius,non autem quando dominij translatio nõ reperitur sine dicta conuentione,quia ex quo nullo momento temporis res fuit liberè in dominio minoris, res transit cũ quadam fictiõe. l.j.§.fi.cum l.seq.& ibi Bal.de reb.eo.& per Bar.& Ful.& Sali.ĩ l.itẽ quia.de pact.& per Bar.Imo.& Raph.in l.si constante. in prin.in 3.q.4.q.prin.sol.ma.& per Sal.in l certi iuris.in 3.q.C. loc.& in hoc etiam alij non contradicunt.Et si dicatur, ꝙ d.l. 2.per quam Doc.mouentur,loquitur,quando obligabatur ꝓ ære alieno,hoc est,pro precio rei,respondetur,ꝙ tamen volũt ꝙ hypotheca contrahatur,etiam sine decreto,& sic facilius q̃ si res per momentum fuisset prius in dominio minoris. Ergo decreto interueniente,sicut in casu nostro, in quo curator habuit a iudice licentiam hypothecandi bona pro ista causa specialiter,debet facilius contrahi,& sic ex causa,ex qua non cõtraheretur,si prius res fuisset in dominio minoris,uel furiosi. Non ob.etiam tex.in d.l. 2. in fi. qui velle videtur pro hoc etiã casu, si minor emit rem a priuato, ꝙ pignus contractum non ualeat,nisi rescripto principis confirmetur, quia ẜm gl.fin. ibi loquitur in casu.§.fi.l.præced.in quo dominiũ prius erat translatum in minorem ex vera uel ficta traditione, vt ibi declarat glo.nõ autẽ loquitur eo casu,quo dominium nullo mõ erat ĩ minorem translatum,sicut in casu nostro,vbi nec verè, nec fictè res assignatæ furioso adhuc erant traditæ,quia constitutũ alterius partis non fuit de reb.furioso assignatis, sed de proprijs, casu quo alienaret. Præterea ex quo non solum bona furiosi fuerunt hypothecata, sed ex aduerso bona aliorum fuerunt etiam ipsi furioso hypothecata eo casu,quo ipsi alienarent, inter istos contrahentes dicitur respectu ipsius hypothecæ facta quædam permutatio,quia furiosi bona sunt certo casu parti alteri hypothecata,& alterius partis bona eodem casu ipsi furioso hypothecata. Et ideo cum talis permutatio ,& conuentio de non alienando euidenter tendat in utilitatẽ furiosi,quia omnino absq; ista conuentione bona eius erãt prohibita alienari de iure , aliorum autem bona non,& sic altera pars magis astringitur hac prohibitiõe quam furiosus,qui omnino per legem erat prohibitus,& dicitur ex hoc furiosi conditio fieri melior,& ideo dictum pactum ad instar permutationis factum debet cum decreto iudicis ualere, sicut ualet permutatio rerum minoris, si ei prosit interueniente decreto iudicis,secundum Bal.in l.si pupillorum.in fi.de reb.eo. Iura igitur contraria,quæ prohibent hypothecam bonorum minoris nisi ex certis causis,loquuntur,quando ex parte minoris tan-

11 tum † hypotheca contrahitur,quia hoc non potest prodesse, sed tantum nocere minori.non autem quando hypotheca est reciproca,& quando in eã cadit permutatio tendens,& afferẽs commodum minori, quia interueniente decreto tenet. Nam ex quo curator habuit licentiam a iudice in specie hypothecãdi,& ante ipsum contractum,hoc sufficit, quia decretum põt iudex interponere ante actum per modum licentiæ contrahẽdi.l. 2.C. si propter publi. pensi. qui est melior textus de iure ad hoc,secundum Bal.in l.fi.§.sin autem æs alienum.C.de bo. quæ lib.& notatur in c.j.in ver.tractatus.de reb.eccl.nõ alien.

in 6. & in l. ait pr̃tor. §. permittitur. de min. & Bal. in c. 2. de feu. sine culpa non ami. & in l. cũ ipse. C. de contrahen. empt. & in l. magis puto. §. ne passim. de reb. eo. & Alex. in l. sciendum, de verb. ob. & in consi. 80. in 5. vol. non oportet ẽt dubitare, utrũ dictus curator potuerit apponere dictũ pactũ, de non alienando, cũ habeat mandatũ cum libera, iuxta no. in l. mandato generali, de procu. & in l. præses. C. de transac. & præsertim cum talis alienatio esset a iure prohibita, quo casu ab homine etiam facilius conceditur prohibitio. l. 2. C. de vsucap. pro emp. & no. Bar. & alij, in d. §. diui. & in d. l. ea lege. Non ob. insuper, ꝙ non potuerit facere pactum, ꝙ in casu alienationis in alterum transeat, quasi ꝙ donationem sapiat, quia ex quo ex hoc pacto po
12 test† ẽt lucrum capere alijs alienantib. non dicitur ex hoc dãnum pati, quamuis casualiter ex hoc dãnificatur. l. si pater puellæ. C. de inoff. test. l. de fideicommisso. C. de transac. & ibi Alex. contra Ang. in d. l. Imperatores, rõne prædicta tenet, ꝙ tutor possit in arbitratorem de iure, & de facto compromittere. & Ful. in d. l. Imperatores. & est de mente Bar. in d. l. mandato generali. Quo ad ₰m. s. vtrum dictæ res legatæ sint de comprehẽsis sub prohibitione. Et breuiter indubitanter sentio, qđ sic. Nã ante prohibitionem expressam quasi immediate laudatum fuit, ꝙ altero ex dictis diuidentib. decedente sine filijs masculis alij magnifici Marchiones succedant, & succedere debeant in omnibus bonis dicti decedentis. Clarum est autem, ꝙ hoc casu uocati sunt superstites ad bona, vbicũq. posita, quia uerba illa uniuersalia ab homine prolata non recipiunt restrictionẽ, ut notanter vult Bar. in l. generali. §. uxori. de vsufru. leg. quamuis sit aliter, quando proferuntur a lege, vt plenè notatur in l. j. §. nunciatio. de ope. nou. nunc. & declarat Alex. in l. si patroni. in prin. ad Treb. Et tanto magis, quia capitulum hoc non respicit diuisionem, sed ad aliud tendit, i. ad conseruationem bonorum in familia, ideo dici non potest, ꝙ restringatur ab bona, super quib. data est licentia diuidendi. Et licet dici posset, ꝙ arbitris non erat data potestas prouidendi super hoc, tamen per homologationem subsequutam cessat dubium. Quia igitur per dictam conuentionem de succedendo alteri in omnibus bonis, cuiuslibet dicitur tacitè prohibita facultas alienandi quæcunq. bona. l. fi. §. fin autẽ sub conditione. C. commu. de leg. ideo sicut tacita prohibitio præcedẽs respicit omnia bona, eodem modo dicendum est de prohibitionem expresse immediate sequenti, quia vna pars declarat aliam. l. qui filiab. in prin. & l. si seruus plurium. §. fi. de leg. 1. Super illis. n. bonis, sup̃ qui
13 bus tacita † præcessit prohibitio, fuit ẽt expressa interposita, tanquã sit fortior, quia per tacitã pendẽte cõditione alienõ nõ impeditur. d. §. fin aũt sub cõdõne, per expressam vero sic, ₰m gl. notabilem in l. cum pater. §. libertis. de leg. 2. Item ex tacita prohibitione, ẽt purificata condõne, non reuocatur alienatio facta ab ignorante ignoranti. l. fi. §. fi. de leg. 2. ubi est textus singularis. adiecta vero expressa prohibitione irritatur, secundũ Pau. de Cast. in d. §. fi. & in consi. 17. incip. In causa quæ vertitur, &c. & Alex. in l. Marcellus. §. res quæ. & in l. quidam testamento. §. fi. ad Treb. Et ideo quia uoluerũt per expressam alienationem plenius prouidere, quã fuerit p̃uisum per tacitã, intelligitur super eisdem bonis factã, arg. §. fi. in auth. de filijs añ dota. instru. nat. & l. nihil. & ibi Bar. de coniug. cum emancipa. lib. Nec obstat, si dicatur, ꝙ conuentio: ꝙ vnus alteri succedat, tanquam auferens testandi facultatẽ, non valet, & videtur velle Ang. in d. cons. 66. quia dato ꝙ hoc esset uerum tamen ẽt p̃ dispositionẽ nullã declaratur intentio disponẽtis. l. fi. ff. de reb. eorũ. Præterea falsum est, ꝙ in casu nostro non ualeat, quia non solum a prohibitione expressa excepta sunt bona acquisita, & acquiranda per ipsos fratres, sed etiam tacita, quoniã ordinatum est, ꝙ de illis disponere veleant, uendendo, alienando, & disponendo, prout ipsi uisum fuerit, in quemcunque & quamcunque personam, &c. Reseruata est ergo facultas alienandi dicta bona per eos acquisita, non tñ inter viuos, sed etiam in vltima voluntate, quia hoc importat illud uerbum
14 disponendo, ꝙ propriè † adaptatur ultimæ uoluntati, secundum gl. in rub. so. ma. quem sequitur Dy. & Bar. & Albe. de Rosa. in dictionario suo. in verbo, disponere, quamuis dictam gl. non alleget. Ergo patet, quod de istis bonis non senserunt arbitri ordinando, quod unus succedat decedenti sine liberis, quia ibi expresè ẽst prouisum, & prohibitum, ꝙ in illis nõ possit alterum instituere, etiam si eẽt filius legitimatus. Et quamuis uerba ibi sint uniuersaliter prolata, quę restrictionem non recipiunt, ut dixi, tñ fallit, nisi limitatio proueniat ab ipsomet disponente, ₰m Bar. in d. §. uxori. Cum igitur possint, libere de bonis per eos quæsitis dicti fratres testari, licet de aliis nõ possint, dici non potest ablata libera facultas testandi, & ideo dicta prouisio homologata ualet ₰m Ale. in d. consi. 59. 5. uol. Et q. uis ipse non dicat, hoc uoluit Ang. in consi. 5. inci. Andreas Ioã
15 nis de Florentia, &c. ubi in terminis dicit † ꝙ laudum, in quo disponitur, ꝙ unus alteri succedat. non dicitur auferri testamẽti factionem, & ualet, dummodo parti sit aliquid reseruatum, puta dos, de qua possit testari. Facit etiam, quod uoluit Rom. Pau. de Cast. & Ale. in stipulatio hoc mõ concepta. de uer. ob. & Bal. & Pau. de Cast. in l. iubemus. C. de sacrosanct. eccl. vbi volunt, ꝙ licet donatio omnium bonorum non ualeat facta eo casu, quo quis reuocabit testamentum, tamen donatio rei legatæ eo casu, quo legatum reuocabitur, valet, quia in hac re tm̃, & non in aliis facultas testandi ex ablata. Superest nunc videre de tertio, id est, quis præferatur ad reuocationem rei alienatæ. Et arbitror, magnificum do. Alexandrum oĩb. præferri. Clarũ est. n. ꝙ filiis magnifici domini Marchiõis præfertur, qui instituti sunt a domino Ludouico, quia illi tenentur factum defuncti approbare, ac eis obstat exceptio, quem de euictione tenet actio, &c. d. l. vendicantẽ. & illa, Ex qua persona lucrum capis, & c. d. l. ex qua persona. de reg. iur. & notatur in d. l. cum a matre, & in d. §. in computatione, & in specie probatur, & ibi hoc volunt Doc. in d. l. filiusfamiliãs. §. cum pr̃ præferri etiam debet do. Emanueli. Et primo ex uerbis ipsius diuisionis dicentibus quod re alienata omne ius applicatum esse intelligatᷓ aliis Marchionibus, &c. Item alibi dicitur, & ipsum ius applicatũ fuisse aliis de casata, &c. Quæ verba præteriti t̃pis important, ꝙ oẽ ius ipso iure aliis applicetur, ut no. gl. & Bar. in l. iubemus. §. sane. C. de sacrosan. eccl. in l. in criminali. C. de iurisd. omniũ iud. & in l. si quis in tm̃. C. vnde vi. & in l. Imperator. de iure fisc. Et hoc ẽt fuisse de mente arbitratorum colligitur ex capitulo sequenti, in quo prohibet alienationem castri, & casu quo cõtra fiat, volunt, ꝙ ad alios ipso iure perueniat res alienata. Ex quo ultimo capitulo declarãtur etiam verba præcedentis, vbi essent dubia. d. l. qui filiab. & d. l. si seruus plurium. §. fi. Si ergo prouisum est, ꝙ omne ius ipso iure applicetur aliis. ex hoc deprehẽditur, ꝙ facta alienatione p̃ patrem, nõ debet filius in p̃tãte alienãtis præferri cæteris, quia ubi esset alienatio facta inter viuos, ad oẽ ius non posset dictus filius ipso iure, & patre uiuente admitti, sed necesse esset expectari mors alienantis, antequam posset reuocari res, ne ususfructus quęri posset patri, per not. in d. l. diui. de iure patro. & ut dixi supra. Et quamuis in alienatione facta in ultima uoluntate dicta rõ cesset, quia effectum non habet uiuente testatore, & sic ipso iure põt filio applicari, tñ ex quo vniformiter vocantur alii sequuta qualibet alienatione quemadmodum præferuntur filiis alienantis facta alienatione inter uiuos, ita debent præferri facta alienatione in testamẽto, quia una determinatio plura determinans, illa debet pariter determinare. l. iam hoc iure. de vul. & pup. l. quamuis. & l. hæreditatem. C. de impube. & aliis subst. & idem colligitur ex plurib. aliis uerbis diuisionis, si quis illa diligenter inspexerit. Secundo principaliter probatur, nam inter do. Emanuelem & hæredes institutos ab eius patre fuit trãsactũ super hæreditate paterna, in qua transactione est actum, ꝙ d. Emanuel habeat duas partes rerum, & bonorum paternorũ, & alia tertia pars remaneat apud hæredes scriptos, non sub nomine quotæ, sed sub noĩe rerum, singularium, quando autem inter scriptum hæredem, & legitimum per transactionem diuiditur hæreditas modo p̃dicto, s. non per quotas, sed quia aliquæ res singulares cõcedũtur uni, & aliæ alteri, diuisio hæc ad quotas reducitur per iudicem, si fieri põt, & p̃ rata conueniuntur a creditorib. tanquam ambo sint hæredes, vel pro rata æstimationis, vbi diuisio non posset ad quotas reduci. Ita declarat Pau. de Cast. in l. controuersia. de transactio. dicens, ꝙ iste casus a glo. & Doct. ibi fuit omissus. Sed tamen Iac. de Rauen. & Alb. de Rosa. ibi hoc tangunt, & ita determinant in effectu, & sic uolunt, ꝙ isti reputantur hæredes, & de illis iudicetur prout de hæredibus. Ergo. d. Emanuel tanquam hæres non potest contrauenire, quia sibi obstat exceptio, de qua persona. de reg. iuris, idem esset, ubi hᷓ tantum

tantum loco legatarij. Tertio prædicta conclusio confirma-
16 tur quoniam uidemus † quòd uasallo alienante feudum irrequisito domino priuatur feudo, & per hoc etiam filiis suis præiudicat. c. 1. si uasal. feu. priue. & c. si uasallus culpam. si de feu. fuer. contro. inter domi. & agna. & tamen non nocet aliis agnatis, s͠m gl. in c. 1. §. hæc quæstio. de succes. feu. & And. de Iser. in c. Imperialem, in prin. de prohi. feu. alie. per Fede. & in d. c. 1. si vasal. feu. priue. & in c. 1. de alie. feu. pater. & Ia. de Belui. & Bal. in c. 1. §. denique. q̃ fue. prima cã benefi. amit. & est cõis opi. s͠m q̨ prolixius prosequitur Ale. in consi. 30. inci. Q̃m oẽ datum, 1. uol. Et est rõ, s͠m And. de Iser. in d. c. deniq;. & Bal. in l. qui se patris. C. vnde libe. quia persona patris, & filii censetur una & eadem persona. l. fi. C de impuber. & aliis substitu. l. cum scim⁹. C. de agrico. & censi. li. 11. Secus autem in agnatis. l. 2. §. fratris. si quis aliquem testa. prohib. Item põt esse rõ s͠m Bal. in l. lege duodecim tabularum. C. de leg. hær. q̨a filius nõ põt uenire ad feudum nisi sit hæres patris, qui feloniam commisit, iõ sibi nocet, ut est casus in ca. j. an filius uel agn. Secus in agnato, qui ad feudum uenit, etiam si non sit hæres ultimi decedentis, vt ibi, ergo, &c. Et hoc casu loquuntur ea quæ no. in l. emancip. ff. de sena. in l. adoptiuum. §. fi. de ĩ ius uocã. & in l. diui fratres. de iure patro. quas rõnes etiam approbat Ale. in d. consi. Ex quibus infero, q̨ in casu nostro alienatio patris dẽt filiis nocere, quia rõnes præallegatæ in alienatione feudi militant in proposito. Nam & hoc casu. d. Emanuel in potestate patris censebatur idem cum illo. Item si alienatio facta non esset, non potuisset dictas res alienatas consequi, nisi fuisset hæres patris, quia p̱ fideicommissum non erat uocatus, quod in contractib. fieri nõ p̃t, ut in specie dicit Raph. & Ale. in l. qui Romæ. §. cohæredes. de uerb. obli. Ergo factum patris debet illi nocere, siue sit hæres, & non hẽt dubiũ. d. §. cum pater. ut per Bal. in d. l. qui se patris. siue non sit hæres. Et ex hoc clara colligitur responsio ad not. per Bal. in d. l. filiusfamiliàs. §. cum pater. de leg. 1. qui loquitur in terminis illius tex. in quo testator non stetit in simplici prohibitione alienationis extra familiam, sed vlterius procedendo uoluit, q̨ filius fundum in familia relinqueret. Et sic per fideicommissum familiam uocauit expresse. Factum ergo patris nõ nocet filio, qui non est hæres, quia nulla alienatione facta a patre prohibito, filius habuisset illam rem prohibitam alienari etiam si non fuisset hęres patris, quia per fideicommissum ad illam erat uocatus cũ eẽt p̱ximior de familia ex testõ aui. Sed in casu do. Emanuel nulla facta alienatione per patrẽ non erat
17 ex alia prouisione uocatus, ideo † cum hoc casu non posset illam habere, nisi fuisset hęres patris, alienatio patris illi nocet, ẽt si non sit hæres. Ex quo infero, q̨ si testator solum prohibuisset alienationem extra familiam, quo casu nõ sunt uocati illi de familia, nisi in casu quo sequatur alienatio, & aliter non, ut p̱ Docto. late, maxime Aleand. in d. §. cohæredes, quod eo casu alienatio patris noceret filio, & non aliis agnatis, ex quo filius, abstinente patre ab alienando, non erat post mortem eius p̱ fideicommissum uocatus, sed tantum rem illam poterat habere tanquam hæres patris. Et sic differentiam non facio inter contractus, & uoluntates. Et hanc responsionem ad dicta Bar. in d. §. cum pater, puto ueram, & subtilẽ. Ad quę etiam ex prędictis aliter patet posse responderi, videlicet, quia ex uerbis diuisionis colligitur, quod do. Emanuel non est de uocatis, atque etiam quia est hæres, vel pro hærede habetur propter transactionem factam cum scriptis hæredib. Ex his quoq. patet rñsio ad contrarium Pet. de Anch. quia & ipse loquitur casu, quo filius erat uocatus ex testamento aui per fideicommissum, & sic habiturus erat rem, etiam patre eius non contrafaciente, quãuis eius non fuisset hæres. Et hoc casu etiam, ut dictum est, habent locum not. in l. diui. de iure patro. & tex. in l. si quæritur, de bon. liber. Superest postremo allegatis in contrarium respondere. Non obst. igitur, quod non ualuerit diuisio etiam cũ decreto, ex quo non constat furiosum fuisse prouocatum quia ideo constat de prouocatione facta per procuratorem magnifici domini Ioannis, qui coram arbitris diuisionem petiit. Præterea & secundo propter decretum iudicis præsumitur, quod subesset aliqua iusta causa ex illis, ex quibus minor, uel furiosus potest prouocare, de quibus Docto. in dict. leg iube-
18 mus C. de sacrosanct. eccle. † quia pro decreto præsumitur, vt no. Spec. in tit. de emp. & uendi. §. nunc dicendum. uersi. breuiter. & late per Alex. in d. l. sciendum. Nec obstat dum Alexã. ibi vult, hoc esse verum, si sit propositum in actu. uel post actum. secus si ante, quia dico, quòd in casu nostro tempore datæ licentiæ a iudice præsumitur, q̨ iusta causa subesset, quæ p̃sumitur durare, per ea quæ statim dicentur. & Alexa. loquitur in casu, quo tempore actus, & non prius debet interuenire illud, de quo præsumendo tractatur, sicut est solennitas, quę p̱ forma requiritur, puta quòd minor non contrahat sine authoritate tutoris, quia debet ĩ ipso actu interuenire. l. tutor. §. obligari. de tuto. Potest & tertio responderi, quòd licet non possit minor sine causa extrinseca ad diuisionem prouocare, secus
19 tamen est in furioso. Ratio diuersitatis est, quia † minor expectatur fieri maior, & est certum quando, sed in furioso est incertum, & ideo temporaliter prohibetur diuisio, & non perpetuo. Sicut esset prohibita, vbi furiosus prouocare non posset, quia præsumitur, quod in futurum non cessabit furor, secundum glo. in c. fin. de succes. ab intesta. quia passiones ani-
20 mi † pręsumuntur durare, secundum gloss. in cap. inter canonicos. de elect. & maxime in passione furoris, secundum Docto. ibi, & sequitur Salic. in l. furiosum. C. qui testa. facere poss. cum concor. Laus Deo.

¶ Scriptura priuata, aut saltem propria manu subscripta, cuius uirtutis sit & efficaciæ, & an eidem possit per instrumẽtum derogari.

SVMMARIVM.

1 *Scriptura eius esse uidetur, a quo subscripta est, perinde ac si idẽ eam scripsisset.*
2 *Dies, consul, locus, & similia, non requiruntur ad ualiditatẽ priuatæ scripturæ.*
3 *Actus a summo Pontifice non seruata iuris solennitate ualet.*
4 *Pactum de conducendo, & conductio differunt.*
5 *Promissio alieni facti ualet de æquitate canonica.*
6 *Dictio, dummodo, requirit de necessitate illud, cui adiũgitur, vt actus sortiatur effectum.*
7 *Assertioni summi Pontificis statur in his, quæ gesta sunt a se, uel coram se.*
8 *Si de debito alicuius non constet per instrumentum, potest creditor debitorem cogere ad conficiendum instrumentum debiti.*
9 *Si locatio fuit facta cum certis capitulis & aliis exprimendis in instrumento conficiendo, licet deinde in eo alia capitula nõ apponantur, nihilo minus perfecta dicitur.*
10 *Dictio, dummodo, facit modum.*
11 *Debitor an censeatur liberatus ex eo, quod instrumentum debiti apud eum reperiatur. quod intellige ut nu. 15.*
12 *Per ultimum contractum, qui se non compatitur cum primo, intelligitur a primo recessum.*
13 *Simulationis præsumptio sublata esse dicitur ex eo, quod contractus executionem, & effectum habuerit, ac longo tempore seruatus fuerit.*
14 *Iurans omnia & singula in instrumento contenta esse uera, de simulatione opponere non potest.*
16 *Protocollum uitiatum per cancellationem, & interlineationem in locis substantialibus fidem non facit, nisi aliter comprobetur.*
17 *Instrumentum transumptum ex protocollo uitiato & suspecto, nullam fidem facit, nec reconualidatur per confirmationem summi Pontificis, nec per clausulam, motu proprio, aut aliquã aliam ut nu. 18.*
19 *Qualitas beneficij non expressa, quando uitiet gratiã motu proprio.*
20 *Probatio, quæ aliàs potuisset impediri, si admissa sit a parte aduersa, valet.*
21 *Dispensatio contra ius non extenditur de casu ad casum.*
22 *Error iuris potius præsumitur, quam donatio.*
23 *In generali reuocatione Papæ non uenit contractus onerosus cũ alio celebratus.*
24 *Papæ attestanti de his, quæ gessit, uel notitiam habuit ante Papatum, creditur.*

CON-

CONSILIVM CCXV.

QVIA in hac cā uertente inter cameram Apostolicam, & hæredes. d. Augusti. de Chrisijs reperio hincinde copiosè,& eleganter in iure allegatum per præstantissimos Doc:& aduocatos celeberrimos,ideo breuius & clarius, quam potero, me absoluam.De duobus igitur principaliter est uidēdum. Et primo de uiribus priuatæ scripturæ subscriptæ per Leonem summum Pontificem,& per do. Augusti.Secundo,an illi sit derogatū uigore instrumēti publici in Camera Apostolica confecti. Quo ad primū dicitur contra fiscum, ꝙ dicta scriptura est inualida primo ex defectu solennitatis,secundo ex defectu intentionis,quorum utrumq. puto falsum.Nam licet † hmōi scriptura sit manu tertij scripta,ex quo tamē manu prędictorū est subscripta,& hoc non reuocatur in dubiū, perinde est ac si ab eis fuisset scripta. l.antiquitas.§. cū autem.C.de testa.& ibi no.Ang.Pau.de Cast. Alex.in l.si ego.§.dotis.de iure dot.& l.sicut.§.nō vr̄.& ibi no. Bar.quib.mod.pig.vel hypo.so.& l.emptore.§.Lucius.& ibi ꝑ Bar.& alios,de pac.& l.si ita stipulatus.§.Chrisogonus.de ver. ob.& ibi per Alex.post Ang.& per Alex.in consi.147. Ponderatis his, &c. secundo uol.cū alijs concord.de quib.per Mod. in dictis locis.Et quia utraq. pars fatetur subscriptionē eē manu prædictorū, dicta scriptura plenè probat sine subscriptiōe aliquorū testiū in eorū pręiudiciū.l.Publia.§.fi.ff.deposi. & l. cum de indebito.de proba.& no.Bar.& Roma.in l.nuda.de dona.& in l.admonēdi.de iureiur.& in l.scripturas.C. qui potio. in pig.habean.& Ant.de But.& Doc.in c.2.de fide instr.Nec ē ēt inualida,quia in illa nō reperiatur apposita dies,quia,quantum ad obligationē,& probationem eius, ꝙ scriptum reperitr dies nō requiritur in scriptura priuata.l.cū tabernā.§. idē quæsijt.& ibi no.Bar.de pig.& Host.& Ant.de But.in c.inter dilectos.de fide instr.& Abb.† c.2.eo.ti.& Bal.in §.quib in 1.consti.C.& in rubri.C.de fid. instru. & alij in locis statim alleg. Et similiter locus in tali scriptura nō est de substātia nec de solennitate,& sic eius omissio nō uitiat,ſm Ioā.And. & Dn̄icum in c.abbate sanè.de re iudic.in 6.ubi dicunt † ꝙ dies,consul,& locus,& similia,nō requiruntur ad validitatē scripturæ priuatæ, per d.l.cū tabernā.Et idē vult Io.Fab.insti.de uerb.obl.in §.itē verborum.& Ant.de But.in d.c.2.& Imo.in d.c.inter dilectos. per eandem.l.& Ang.in §.illud.in auth.quib.mod.natura.effi. legi.& Alex.in l.de pupillo.§.qui nunciat.de ope.noui. nūciat. qui reprehendit Ro. volentē ibi, ꝙ locus debeat inseri in scriptura priuata,& ubi ēt prędicta essent de solēnitate dictæ scripturæ,& sine illis non ualeret, secus tamē † est in scriptura scripta uel subscripta a summo Ponti.quia actus ab illo gestus nō seruata iuris solēnitate ualet,& tenet,ſm Bal.& Ang.& Pau.de Ca. in l.ex imperfecto.C.de test.per l.pen.C.de don. inter vir. & uxor.& in auth.de nō alienā.in §.si minus.dicit Pau.de Cas. in d.l.ex imperfecto.ꝙ in actib.gestis per principē, si possunt valere de iure communi,non est præsumendū, ꝙ voluerit uti iure speciali ac suprema potestate,& ꝙ uoluerit dispensare circa aliquem defectum, sed ꝙ potius voluerit uti iure communi,per no. per Bald.in l.bonorum.C. qui admit.ad bono.pos. Sed quando non posset de iure communi ualere, credendum est,ꝙ uoluerit uti illa potestate, quæ facit ipsum ualere,per l. miles qui destinauerat.de testa.mili.& idem dicit in cons.284. In facto pręsent i,&c.& Alex.in l.quanquam.C.de testa.mili. quando,enim princeps scit actum non esse solennem, uidetur ex certa scientia illum facere,& omne obstaculum tollere,etiā si clausula,ex certa scientia,non exprimatur.l.idem Vlpianus. de excu.tut.& prout uult etiam Bar.in consi.199.Ciuitati Camerini,&c.Pau.de Cast.in consi.225.Videndum est,&c.in fi. & est gl.in cle.j.de iudi.& not.Abb.in c. nonnulli.in princ. de rescript.& in cap. cum inter, de excep. & ibi de hoc plene per Moder. Et quamuis uideantur Moder. facere differentiam in his quæ consistunt in facto, uel in iure, tamen illud debet intelligi in iure habente clausulam derogatoriam ad futura. Et sic isto casu, etiam si subscripto testium, locus, & tempus essent de solennitate, uideretur dispensatum per Papam se subscribentem,& qui sine dubio potuisset, hoc facere, quia tales solennitates possunt etiam tolli per consuetudinem quæ potest minus,ut præsupponūt Iac.de Are.& Cy.in l.optimā.C. de contrah.& committē.stipu.& Lap.& Mod.in d.c.abbate,& Io.Fab.in d.§.item uerborum.& prout latius concludit Ale. in d.l.de pupillo.§.nunciare.Sed an dicta scriptura sit inualida ex defectu uoluntatis & intentionis,vr̄ eē magis dubium.Nam licet in principio eius dicatur. Nostro Signore apalta a messer Augustino Chisi,&c.tn̄ in subscriptione idem do. Augustinus dicit,Io Augustino prometto dare lo apaltatore & promissa di banco.Ex quibus uerbis apparet,ꝙ non consensit locatiōi, sed ꝙ promittit dare apaltatorem seu conductorem,& sic quo ad illum ur̄ potius pactum de conducendo, quam conductio, quod † pactum differt ab ipsa conductione, sicut differt pactū de uendendo a uenditione,ut no.l.in bonę fidei.cum ibi no. de eo quod certo loco,& l.si fideiussor.§. fi. & l.si equo. de lega.1. no.Bar.in l.si pupillus. ff.ad leg. Falcid.Bald. in l.fi.§.emptor. C.commu.de leg.& Ang.in l.1.C.de pac. pign. Et hoc procedit siue dicta promissio non ualet,tanquam contineat factum alienum.l.stipulatio ista.in princ.de uerb.obl. siue sit ualida, tanquam intelligatur promisisse facturum & curaturum, quod alius conducet,per no.per An.de But.in c.cum ex literis.& in c. sicut.de sponsa.qui uult,ꝙ promissio † facti alieni ualeat de æquitate canonica, tanquam uideatur quis promisisse se facturum & curaturum,& sic factum proprium,sicut in stipulationib.prætoriis.l.quoties quis.in prin.de verb. obli.& cum quo transit Ale.in d.l.stipulatio.quia etiam,ſm hoc,non dicitur do. Augustinus conduxisse sed promisisse se facturum & curaturum,quod alius faciet. Et per consequens nō pōt agi cōtra eū ad precium de quo in scripta,nec ad alia,de quib.in illa.Et ꝑdicta promissio & subscriptio do.Aug.facta secundū intentionē summi Pontificis,vt patet ex illis uerbis scriptæ in fine positis, uidelicet,& ꝑ cio obseruare ditto messer Augustino sottoscriuera la præsente scritta promettendo la stipulatione, &c. propter quod ultimum uerbum, & pro implemento cuius dictus dom.Augu.promisit,& se subscripsit dicto mō.& ubi sensus dictorum uerborum esset,ꝙ de contentis in scripta deberet fieri instrumentum publicum,& omnia in stipulationem deduci adhuc magis vr̄ constare,ꝙ partes non habuerunt contractum ꝑ perfecto & absoluto,ut probari uidetur ex no.ꝑ Old.in cōs. 119.Titius condidit testm̄. vbi vult,ꝙ si testator ordinauit, & scripsit testm̄ propria manu,& deinde ordinauit, ꝙ vocarētur testes & notarius, & moriatur antequam superueniant, quod testamentum non ualet,etiam ad pias causas,qui,quamuis per testes probaretur,ꝙ ita ordinauerit,quia istud non fuit testm̄, sed quædam præparatio ad testm̄ alleg.in arg.l.2.C.de sent. ex breui.reci.& l.fideic.§.fi.de leg.3.& l.si is qui.de testa. Idem ergo & in casu nostro,ut non dicatur locatio,sed quædam præparatio ad locandum,ex quo actum est, ꝙ adhiberi debeat notarius.Et adhuc istud confirmatur ex aliis uerbis dictæ subscriptionis.d.Aug.s.con li capituli ben chiari,& necessarij alle cose predette,è il resto della capitulatione che bisogna, &c.Ex quibus uerbis clare uidetur apparere, ꝙ uoluit alia addere his, q̄ scripta erant,& per consequens uidetur constare,ꝙ dispositio nō fuit habita pro perfecta & absoluta, & sic ꝙ est imperfecta rōne uoluntatis,ut est expressum in d.l.si is qui.de testa. & per no.per Bar.ibi.Vel saltem videtur,ꝙ fuerit conditionalis,ꝑꝑ illud ultimum verbum dictæ subscriptionis,videlicet,terminandosi tutte le cose uechie,&c.quod debet exponi,idest si terminabuntur.immo potius dicta uerba reddunt subscriptionem, & promissionem dom. Aug. conditionalem, quia referuntur ad illa,quæ,ut dixi,debent resolui in conditionem, vel ad minus debent exponi,dūmodo terminentur,&c.Et quæ † dictio dūmodo,subintellecta requirit, ꝙ de necessitate existat illud, cui dicta dictio adiungitur,ad hoc ut actus posiit effectum sortiri,ut dicit Io.And.in c.ex tuarum.de auth.& usu pallii,per illum tex.& in reg.nullus ex consilio.de reg.iur.in 6.in Mercu. & Alex.in l.1.in prin.ad leg.Fal.in 2.col.Quibus tamen nō ob. contrarium,iudicio meo,est verius. Nam certum est ꝙ capitula contenta in dicta scripta sunt concepta dispositiuè,& purè, tam respectu locationis,quam uenditionis,& mutui, dum dr̄. Nostro Signore apalta,&c. Nostro Signore uende,&c.pro certo censu,seu certa pensione,& pro precio certo.Itē,ditto messer Augustino si obliga a præstare,&c.& cum aliis pactis,& cōuen-

Margin notes: † ¶ Dec.in eo. casu contrariū consuluit con si. cclxiij.; 1; 2; 3; 4; 4; 5; 6

uentionib. de quib., in dicta scripta, & ex quib. verbis, vbi adsit consensus partium, sine dubio resultat locatio, & venditio, quæ solo consensu contrahitur. l. consensu. de ac. & oblig. & l. j. §. fi. de contrahen. empt. & l. j. ff. loca. & obligatio de mutuando dr esse pars precij, & pactum hoc uestitur cohærentia cōtractus, et de iure ciuili. l. fundi partem. ff. de contrahen. emp. & de iure canonico ex illo oritur actio, etiam si sit, & remaneat nudum. c. 1. de pac. Et quod omnia prædicta fuerint acta & conuenta, prout narratur in scripta, probatur ex subscriptione sola summi Pontificis dicentis, ita est, & quæ † sola sufficit ad probationem oīum contentorum in dicta scripta, quia assertioni illius statur in his, quæ gesta sunt a se, vel coram se, adeo ꝙ non pōt probari contrarium, cle. j. & ibi no. de proba. & c. cum a nobis de testib. ubi hoc est expressum, inquantum text. loquitur etiā de contractib. quia hēt locum etiam in contractu a se gesto ad sui utilitatē. d. cle. j. & probatur ex no. ibi per Abb. & per Doc. maxime Ang. in l. j. C. ne quis in sua cau. & per Bal. in l. 2. C. de sen. quæ sine certa quantit. & Bart. in l. si alius. §. bellissime. qđ vi aut clam. vbi concludunt, ꝙ Papa pōt eē iudex in cā propria, ꝙ est fortius ad probationem ergo contentorum in scripta, ēt quo ad præiudicium. d. Aug. nō est necesse recurrere ad subscriptionem illius, quia etiā si careret eius subscriptione, ex sola subscriptione Pontificis, & illius assertione, dicentis ita est, resultat plena probatio, ita & taliter, ꝙ non admittitur probatio in contrarium, per prędicta. Et per hoc tolluntur quædam, quæ allegantur in contrarium. Nam dū dr, ꝙ ex illis uerbis in fine scriptæ positis, videlicet. E per ciò osseruare messer Augustino sottoscriuerà la presente scrittura promettendo la stipulatione, &c. apparet, ꝙ in scripta non cōtinet contractus, sed pparatio ad contractū. Istud negatur, qm̄, ut dictū est, verba sunt dispositiua, & venditionē & locationem importantia. & ꝙ ita sit cōuentum, & conclusum inter partes, ut reperitur scriptum, testimonio Papæ est cōprobatū, qđ sufficit. Verum quia superius de ꝓmissione stipulatione facienda nō erat facta mētio, uoluit Papa, ꝙ d. Aug. per suā subscriptionē illā ꝓmitteret ad reuocationem contractus, ut statim dicam, & ꝓpea quantumcunq; dicta promissio directe non uideatur approbare oīa contenta ī scripta, q̄a ad oīa nō refertur, sed tantummodo determinat & respicit illa verba posita in fine, s. E per ciò osseruare, &c. tamē de hoc non est curandum, quia, ut ex verbis assertiuis Papæ ꝓbatur, ꝙ do. Aug. alia oīa approbauit, & in illis cōsensit, qđ sufficit. Et per pdictam ꝓmissionē stipulationis ītelligitur se obligasse ad renouandū contractū ꝑ stipulationē, & instrō publico, non quidem, ut partes non uideātur habuisse contractū ꝓ absolutio, nec ꝙ videantur voluisse cōtrahere in scriptis, sed q̄a ꝑ stipulationem contractus redditur firmior, s̄m Cy. in l. si ex precio. C. si cer. pet. qui dicit, ꝙ stipulatio est firmior cōtractus qui fit in iure. & ut ꝑ instrm̄ probatio facilius habeatur. l. cōtrahitur. de pig. & c. j. de celi. in 6. cū ibi nota. Nec ob. quod voluit Old. in cōtrariū allegatus, quia in casu suo non cōstabat, ꝙ testator, q̄ scripsit, ita disposuerit, immo ex coniecturis apparebat, ꝙ se pręparauerat ad disponendum. Sed in casu nostro nedum ex verbis scriptæ, sed ex assertione Papæ apparet de dispositione & conclusione. Item non ob. inquantū dr, ꝙ ex illis verbis subscriptionis. Io. August. prometto dare lo apaltatore, videatur præcessisse pactū de locando, & non ipsa locatio, qm̄ sub istis verbis nedū continetur factum alienum, sed etiā factū ipsius proprium, quia si ipse reconducit, verum est dicere, ꝙ apaltatorem dedit, & non minus quam si alius reconduxisset ꝓ eo, & sic promissio ualuit, inquantum etiam sub illa cōtinetur factū proprium, & se obligasse ad renouandam locationē pcedentē, interueniente ēt stipulatione, & sic ordinatur dicta promissio ad renouationem locationis pręcedētis & iam factæ, & quantum ad ipsam renouationem potest dici pactum de locando, sed non præsupponit dicta promissio aliam locationē non præcessisse, quæ re uera præcessit. Nec enim mirum est, ꝙ sit actū de dicta reuocatione facienda per stipulationē, & ꝙ de ea fieri debeat instrumentum, q̄a videmus, ꝙ † ille, q̄ hēt debitorē obligatum si de debito non cōstat ex instrumēto, pōt illū cogere ad faciēdū sibi instrumentum, & sic ad renouādū cōtractū, ad effectū, ut nō ꝑeat probatio. l. si finita. §. eleganter. & ibi plene per Bart. & Doc. de dam. infec. & ꝑ Bal. in l. 2. in prin. sol. matr. Et similiter si instrumentum sit amissum, vel uetustate consumptum, potest cogi debitor ad illud renouādum, l. chyrographis. in prin. & per Bar. de admi. tut. cū cōcor. de quib. ibi in gl. & Rom. in d. §. eleganter. Item non obst. uerba alia dictæ subscriptionis, videlicet, con capitoli ben chiari, & necessarij alle cose predette, & il resto della capitulatione che bisogna, &c. Ex q̄b. arguitur imperfectio uoluntatis, per l. si is qui. cum ibi no. per Bar. de testa. Quia, ut sæpe dictum est, præcessit locatio sine instrumento publico, & sine stipulatione, & aliqua fideiussione, deinde facta fuit promissio ꝑ do. August. de renouādo dictam locationē cū stipulationē, & instrō, & cū datione fideiussoris, ad hanc ergo promissionem, de renouando referuntur verba prædicta, & importat, ꝙ in eadem renouatione apponantur capitula clara, & necessaria, quæ tñ nō differant effectu a capitulis, de quibus in scripta, vt probatur ex illis vltimis verbis scriptæ, ad quæ promissio. d. Augusti. se refert, s. non vscendo delli effetti della presente, &c. Et hoc ēt important illa verba dictæ promissionis, & subscriptionis, videlicet, cō il resto della capitulatione, & c. s. de qua supra in scripta. Et sic non dicitur actū, ꝙ addantur alia capitula locationi iam factæ, & in renouatione facienda, sed ꝙ ēt renouentur præcedentia, & ꝙ apponantur clarè. Quinimmo si locatio fuisset facta cū capitulis expressis, & ēt dictū fuisset, ꝙ intelligatur † facta cū alijs capitulis exprimendis in instrumento cōficiendo, adhuc tamē locatio diceretur perfecta, quamuis aliquod postmodum non fuisset confectum, vel factum sine alijs capitulis, per textum, vbi hoc bene probatur, in l. pe. C. de insti. & subst. vbi dicitur, ꝙ si hęredem quis instituit s̄m conditiones infrascriptas, & morte præuentus aliquas cōditiones non ascripsit, ꝙ institutio ꝑꝑ hoc non vitiatur, sed remanet pura. Vnde illum tex. ponderat ibi Aret. & Mod. in uerb. morte præuentus. & in uersi. alia scriptura, ꝙ licet aliàs quando testator morte præuentus non potuit perfectè disponere, eius dispositio tanquam imperfecta vitietur. d. l. si is qui. istud tamen est verum, quādo testator in ista confectione testamenti erat alia dicturus, secus si reseruabat in aliud tempus. nam talis reseruatio nō arguit imperfectionem voluntatis, quin tale testamentum dicatur perfectum, ex quo testator tunc nihil aliud erat dicturus de præsenti, per illū textum, quem dicit Aret. singularem. Pari rōne dicēdum est in cōtractu, & in casu nostro. l. quę de legato. & l. seruum filij. §. eū qui chyrographum. de leg. 1. & l. fi. C. eo. Postremò non ob. illud vltimum verbū subscriptionis, terminandosi tutte le cose vecchie, &c. ꝙ dicitur resolui in conditionem, quia ēt si ita sit, tamen locatio, de qua in scripta, non redditur cōditionalis q̄a ad illam non refertur, sed sola promissio de renouando locationem, & quam solam illud uerbum respicit, & determinat, fit conditionalis. Nam, vt dixi, præcessit locatio pura, & deinde facta fuit promissio, de renouando dictam locationem, & iō quamuis dicta promissio deficeret ex defectu conditionis, remanet tamen præcedens locatio pura, & ex ea agi pōt. Et ista responsio est clara, & procedit de plano. Præterea non est verū ꝙ etiam ipsa promissio sit conditionalis, & minus ipsa locatio quoniam illa verba, terminādosi tutte le cose uecchie, sunt ambigua, & possunt intelligi condionaliter, i. si terminabuntur, & modaliter, hoc est, dummodo terminentur, quæ dictio, dūmō, facit modū, s̄m Bar. in l. quib. dieb. §. Termilius, de condi. & demon. Et in dubio dēt fieri interpretatio, ꝙ potius modū faciant quam conditionem, s̄m Bar. & Doc. in l. cum mota. C. de transac. & per consequens non suspendunt nec impediunt ortum obligationis, & actionis, ut habetur in d. §. Termilius. nec etiam repelli potest fiscus per exceptionē, ex quo est paratus terminare, nec stat per eum. Nec præmissis non obst. ꝙ not. Io. And. in d. c. ex tuarum. de dictione, dummodo, quia loquitur, quando aliquid per illam adijcitur adimplendum ante dispositionem perfectam, quia tunc facit conditionem, quia hoc est s̄m naturam conditionis, ut patet ex diffinitione eius, de qua per Bar. in l. 1. de condi. & demon. Sed quando illud, quod adijcitur, est adimplēdum post locationem vel promissionem perfectam, & pręcedentem, ut in casu nostro, tunc facit modū, quia istud est de natura illius, s̄m Bar. in d. §. Termilius. in diffinitione modi. Et idē quando esset dubium vtrum illud quod adijcitur, debeat impleri ante uel post, interpretandum est, ꝙ veniat implendum post, & sic ꝙ sit modus potius quam conditio, per ea quæ habentur in d. l. cum mota. Et hæc de primo.

Restat

Restat modo videre de secundo, videlicet, vtrum a contractu, qui probatur per scripturam, sit recessum. Et dicitur ꝙ sic. Primo, quia dicta scripta reperta est apud d. Augusti. & longo tępore fuit apud eum, per no. per Bar. & Doc. in l. 2. de pac. & in c. ecclesia sanctæ Marię, vt lite pend. vbi cōcluditur communiter, ꝙ si instrumentum reperiatur apud debitorē, etiam si nō 11 † probetur traditum a creditore, præsumitur ex hoc debitor liberatus. Et hoc procedit, siue instrumentum sit cācellatum, siue non dummodo ille, apud quem reperitur instrumentū, non sit persona domestica, in qua possit cadere præsumptio subtractionis. Et ita indistinctè voluit Iac. de Are. vt refert Albe. de Rosa. in l. postquam. de pac. Et ꝙ non sit distinguendū, vtrum instrumentum sit cancellatum, uoluit etiam Io. Andr. in Spe. de instr. editio. §. postquam, ver. instrumentum. & Ant. de But. in d. c. ecclesia. in fi. cum facile sit debitori, postquā habet instrumentum penes se, illud cancellare, uel lacerare. Secundo videtur a dicto contractu, de quo in scripta recessum per aliā locationem factam, & de qua constat ex instrumento camerali, & hoc 12 † vr̄ certum, si dicta locatio fuit posterior, quia per vltimum contractū, qui se nō cōpatitur cū primo, intelligatur recessum a primo. l. pacta nouissima. C. de pact. & melius probatur in l. si quis ante, de acq. posse. quamuis. n. secunda locatio apparenter uideatur facta Andreæ Belanti, existenter & per interpositā personam fuit facta do. Augu͂st. l. multū in prin. C. si quis alteri vel sibi. & dicetur infra. & iō dicit Bal. in l. falsus. C. de fur. ꝙ si sunt duo mandata facta sub diuersa forma eidem, & ab eodem, ꝙ stabitur ultimo, per d. l. si quis ante. Et idem ꝓbatur in l. clari. C. de fideicom. & ibi no. Bal. Et iō in contractibus non est necesse apponere illam clausulam, cassans & irritans omnem aliū cōtractum præcedentem, quia hoc tacite intelligitur, vt probatur, in c. i. de transac. Et ad hoc illū tex. no. ibi Bal. ꝓ singulari. Et vbi nō ꝯstat de prioritate, uel posteritate, adhuc tn̄ præualeret ꝯ̄ctus, de quo cōstat per instr̄m publicum, vt probatur ex no. per Bar. Bal. & Sali. in l. scripturæ. C. de fide instru. & Ant. de But. & Abb. in c. imputari. eo. tit. vbi dn̄t, ꝙ si scripturæ contrariæ producantur a diuersis, vt in casu nostro, & una sit publica, & altera priuata, ꝙ ī dubio stabitur publicæ, per l. scripturas. C. qui potio. in pign. habeā. & per l. optimā. C. de contrahen. & commit. stip. Nec vr̄ dici posse, ꝙ con-13 tractus iste sit simulatus, quia † habuit executionem, & effectum, & per longū tp̄s fuit obseruatum, hoc. n. uidetur tollere omnē suspicionē, & præsumptionē simulationis, per not. per Bar. in l. sicut. §. superuacuum, qurb. mod. pign. vel hypoth. solui. in fi. dū allega. l. litib. C. de agri. & censi. lib. 11. Et idē probatur ex no. per Bar. in l. per diuersas. ver. ꝙ si postea numeret, & c. C. manda. vbi concludit, ꝙ quamuis cessio facta ex titulo uenditionis si non appareat de numeratione precij per instrumentum præsumatur simulata, ut ibi, si tamē postea sequatur numeratio, tollitur præsumptio simulationis, per l. ab Anastasio. eod. tit. Et facit. l. 2. cū ibi plenè no. C. quod met. cau. Præterea Papa in suo motu proprio prohibet dici de nullitate dicti contractus, nec vult, ꝙ aliquo prętextu possit rescindi, & ꝙ non possit recipi probatio in cōtrarium & recepta nullius sit roboris vel momenti, & vult ꝙ narratiuæ dicti instrumenti, tanquā veræ stetur, & credatur absq. onere alterius probationis clausula, motu proprio, ex certa scientia, & de plenitudine potestatis, quo fit, ut opponi nō possit de simulatione, q̄ reddit cōtractū nullū, ſm Bar. in l. emptor. de aqua pluuia arcen. Et similiter ex quo Papa annullat oēs ꝓbationes ēt faciēdas, sequitur, ꝙ testes producti ad probandū simulationē, nihil probant. Atq. ēt de simulatione excipi nō pōt, cum uelit, ꝙ narrationi dicti instrumenti, tāquā veræ, adhibeatur plena fides, ꝑ no. ꝑ Imo. & Mod. in l. nemo pōt. de leg. 1. dum vult 14 † ꝙ ille, qui iurauit, oīa & singula in instr̄o contēta esse uera, nō possit opponere de simulatiōe. Et idē vult Imo. in c. ad nostram, de empt. & vend. & in c. cum contingat. de iureiur. 17. membro. Fortius ergo idē, quando Papa vult, ꝙ instrumēto, & narratis in illo stetur tanquā ueris, qui facere pōt, ꝙ uni soli credatur in quocūq. negocio. c. quicunq. 11. q. 3. Tertio recessum dicitur a dicta scripta priuata, & a cōtractu, de quo in illa, per binas literas Leonis, qui motu proprio, & cum clausulis prægnantibus reuocat omnes alias concessiones hactenus aliis factas & faciendas de dicto apaltu, etiam motu proprio, & quæ reuocatio valuit, ex quo do. Augu. non contradixit, sed consensit, ut patet intuenti. Sed tamen prædictis non ob. quāuis plurimum parum intuenti videantur vrgere, puto contrarium de iure esse concludendum. Nam intentio fisci est fundata contra do. Augustinū, & eius hæredes ex scripta priuata, per ea quæ in præcedentibus dicta sunt. Sola igitur vis est in respondendo ad ea quæ allegantur in contrarium. Non ob. igitur primo dū dr̄, ꝙ d. Augustinus cēsetur liberatus a dicto primo cōtractu, ex quo dicta scripta repta fuit, & longo tp̄e steterit apud eū, ꝑ allegata sup̄ius, q̄a ad hoc dupliciter rn̄detur. Et pri-15 mo, ꝙ † cōtrariū hēt locū, qn̄ ꝑ debitorē allegatur solutio, quę dr̄ p̄sumptiue ꝓbari dicto modo. Sed si dicat se liberatū pacto, tunc nihil sibi prodest, ꝙ apud eum reperiatur instrumentum, ſm Iac. de Are. Bar. & alios, in d. l. 2. cū seq: de pac. & Cy. & Do. in d. l. si de possessione. C. de prob. & Doct. in d. c. ecclesia. quia hoc ultimo casu induceretur donatio, quæ non p̄sumitur. l. cū de indebito. de proba. & quæ rō cessat alio casu. Et iō cū hoc casu liberatio ex tacito pacto, & non quia sit solutum, cessat cōtrarium. Secundo rn̄detur, ꝙ not. in dictis locis hēnt locum in simplici debitore, apud quē reperiatur instrumentum debiti, quia cū illud antequam soluat, eē debeat apud creditorē, vt ꝓbatur ex not. per gl. in l. prætor. in prin. in ver. meum. de eden. q̄ uult, ꝙ notarius teneatur illud edere solum creditori, tāquā illius tm̄ intersit, et post solutionem teneatur creditor instr̄m debiti tradere debitori. l. dissolutæ. C. de cond. ex lege, merito solutio allegata præsumitur, si instrumētū debiti illi tradatur, aut apud illum reperiatur. Et ita sentit, et declarat Alex. in d. l. Labeo, quę ratio cessat in casu nostro, in quo scripta priuata continet cōtractum vltro citroque obligatorium, ita ꝙ vtriusque partis interest hr̄e apud se dictā scriptā, & iō si fuisset publicum instrumentum, notarius fuisset obligatus illud edere vtrique patri, ſm Bar. & oēs Doc. in d. l. prætor. in princ. Vnde nō debet præsumi magis liberatio ex hoc, ꝙ reperiatur scripta apud dominum August. quam si reperta fuisset apud summum Pontificem, quia apud eum non minus debebat stare, quam apud Papam. Et ideo cessat præsumptio solutionis, & liberationis, sed præsumēdum est potius, ꝙ apud eum remanserit cā custodiæ, quia, ut dixi, per unum vel alterum debuit custodiri. Et ubi pōt capi alia coniectura, cessat præsumptio liberationis & etiam solutionis, ſm Doct. in dictis locis, & præcipue ad propositum per Ale. in d. l. Labeo. Secundo non ob. ꝙ per secundam locationem, de qua constat ex instrumento, dicatur recessum a prima. l. si quis ante. de acq. poss. cum concor. alleg. qm̄ pro rn̄sione præmittendum est, ꝙ matrix seu protocollum existens apud notarium, ut in facto præmittitur, in plurib. locis est cancellatum, & interlineatum, & ꝙ loco uerbi deleti, vel cancellari apponitur qn̄q; aliud uerbum diuersi effectus, nedū in corpore instrumenti, sed etiam in margine, & ꝙ adduntur etiam qn̄que multæ lineæ, & vt dicitur maior pars dictarum additionū est manu. d. Augu͂st. vel alterius, & ut etiam proponitur, pars & notarius fatetur, ꝙ non hēt aliam matricem, & ꝙ ex illa sumptum est, & in publicam formam redactum instrumentum, super quo est, contentio. Ex quib. oīb. sequitur, ꝙ dicta imbreuiatura existēs pro matrice apud notarium, est de falso suspecta, 16 & nullam fidem facit, quia ubi † ꝓtocollum reperitur vitiatū per cancellationem in locis substantialibus, ei non creditur, nisi aliter comprobetur. c. cum venerabilis. cum ibi no. de reli. domib. c. inter dilectos. de fi. inst. & l. fi. cum ibi no. per gl. Bar. & alios. C. de edi. diui Adr. tol. & no. glo. & Bar. in l. j. §. fi. de bon. poss. ſm tabu. & per Io. Andr. in Spe. de instr. edi. §. ostenso. in addi. inci. dicit Rolandinus. ad fi. & Spe. in eo. tit. §. breuiter. uer. & nota. & in §. restat, in prin. dicens, ꝙ ei, q̄ dicet fidem esse adhibendam scripturæ habenti cancellationem vel interlineationem, incumbit onus probandi, ꝙ scriptura continet veritatem & etiam no. Inno. in c. 1. ad fi. de fide instr. & præcipue ac tāto magis quando in loco cancellato reperitur aliquid additū manu alterius, ut in casu nostro, tunc enim scriptura redditur suspecta, & reputatur falsa, ut colligitur ex no. per gl. in d. l. fi. quā ad hoc ibi ponderant Doc. & maxime Alex. in 5. col. & probatur in §. & ꝙ sæpe. in auth. de triē. & semis. quē ad hoc pro singulari alleg. Bal. in l. contractus. C. de fide instr. in 4. col. et idē probatur in c. cum olim. el 2. iuncta gl. in uer. subscriptiones, de priui. et in c. inter dilectos. de fide instr. & de quo ēt ꝑ Spe.

de

de inſtr.edi.§.inſtr̃m.ver.itē ꝙ hēt ſubſcriptiones manu diuer
ſorū,&c.Et cū p̃dictis ēt cōcordat Bald.in l.ſi vnus.in fin.C.de
teſt.vbi no.ꝙ inſtrumētū,in quo ē raſura in loco ſuſpecto,eſt
adeo ſuſpectū,qđ nō facit probationē plenā,neq. ſemiplenā ,
niſi per id,qđ in eodē inſtrumento continetur,cōſtet id eſſe ve
rum,& eadem manu ſcriptum.all.d.c.cū venerabilis,de reli.do
mib.& l.cū pater.§.cū imꝑfecta.de lega.2.Iō.n.primo caſu,ſm
eū,nihil ꝓbat,qa p̃ſumitur falsū, eo ꝙ ibi deprehēditur varie-
tas ea cū primò eſſet ſcriptū.arg.l.ſcripturę.C.de fide inſt.& ff.
de teſti.le.qui falſa vel varia, & hoc ēt magis procedit quo ad
apoſtillas,q̄ nō ſunt de corpore inſtrumenti,ſed extra , & quæ
ſunt poſitæ a latere,& iō dicit Bar.in d.l.ſi unus,ꝙ cōis practi-
ca inoleuit,ꝙ ad tollendū dubiū,a quo ꝓceſſerit cācellatio,&
raſura , & an cōſultè,vel inconſultè,ille,q̄ ſcripſit inſtrumentū
addat hæc verba,illud qđ ſupra cancellatū, vel interlineatū eſt
in tali loco,feci ego manu propria,& q̄ practica colligit ex l.j.
de his quæ in teſta.delen.& ibi ēt hoc no. Bart. & idem dicit in
d.l.fi.in 2.col.C.de edic.diui Adr.tol.& plenius in le. diuus.§.
idem ſenatus.ad l.Cor.de fal.& An.de But.& Abb. in c.2.ex li-
teris.de fide inſtr.quod intelligit Bal.& Ang.in d.l.ſi unus.eſſe
uerum,ſi talia uerba ſunt de corpore īſtrumēti,vel ſubſcriptio
nis.Sed ſi eſsēt extrauagantia,& in margine, tunc nihil operān
tur,qa non hñt diē, & cōſulē notarij, vt reqritur in inſtrumē
tis,in auth.ut præp.nomen Impe.in prin.& in §. oportet.& ꝓ
batur ex his quæ ſtatim dicam.Nihil ergo operatur in caſu no-
ſtro ꝙ in margine dicatur cācellatū,&c.& tanto minus operā-
tur hęc uerba,cū ſint ſcripta manu alterius, & non ipſius nota
rii, ꝑ ea quæ dicta ſunt,& ꝓut vult hoc caſu Bal.in l. noſtram.
C.de teſt.in 1.col. & iō oēs aliæ apoſtillæ, quę ſunt in margine
inſtrumenti,nihil operantur,ſiue ſint ſcriptæ manu notarij, &
minus ſi ſint ſcriptę per alium,ſm Bal.in d.l.noſtram. & ꝓba
tur ex no.per Io.And.in d.§.oñſo.& in dicta addi.inci.dicit Ro
landinus.vbi poſt Marti.Silima.vult,ꝙ ſi in margine rogatiōis
notarii reperiatur ſcriptū,uidelicet,caſsū de voluntate partiū ,
ꝙ illa additio,de qua in margine,carēs die, & cōſule,fidē nō fa
cit.Et idē uult Bal.in l.ea quæ.C.commi.vel epiſt.& Pa.de Ca.
& Ale.in d.l.ſi vnus.vbi de hoc plenè ꝑ eū. Quia ergo, vt ex p̃-
miſſis clare conſtat,dicta abbreuiatura,quæ eſt apud notariū,
nō eſt authentica,nec fidē facit, & eſt de falſo ſuſpecta,non po
tuit,uec debuit ex ea releuari inſtrumentū in publicā formā,&
releuatū fidem non facit tanq̄ falſum,quia ubi de fide inſtr.du
bitatur,ad protocollum recurritur,& illi,velut originali,ſtādū
eſt.l.ſi quis ex argentarijs.§.p̃tor.de eden. & ibi no.Bar. & alij,
& in auth.de tabel.§.pe.cū gl.in ver. ꝓtocollū.& ī c.qm̄ ꝯtra. đ
ꝓb.& no.Bar.in l.ſi liberarius.de re.iu.& in l.Sēpronius Procu
16 lo.de leg.2.Et ſumptū † ex tali ꝓtocollo uitiato , & ſuſpecto
nullā fidē facit,ut uult in terminis Pa.de Ca.in conſ.230.Du
bitatur primo,an comes Palatinus.vbi dicit,ꝙ ſi reperiatur in
ſtrumentū releuatum in publicā formā, quāuis in ſuis ībreuia
turis nō inueniat̃ matrix,& ſcriptura originalis,regulariter nō
uitietur inſtrumentū,ꝑ no.ꝑ Bal.poſt Nic.de Mat.ī rub. C. de
fide inſt.qa ex quo per notariū eſt redactū in mūdū,ipsū eſt ve
rū originale,ꝑ no.ꝑ Bar.in d.l.Sempronius.Fallit tñ,ſm Bald.
in inſtr̃is cōfectis in ciuitate Conſtantinopolitana,ꝑ §.fi. in au
th.de tabellio.ac ēt fallit,qñ cōtractus eſt celebratus in ſcriptis
ꝑ rōnem,de qua ibi per eū.Et iſtud,ꝙ dicit Bal.ſm Pau.de Ca.
in d.cōſ.ꝓcedit, qñ nullo mō reperitur liber ꝓtcollorū , quia
tūc cū potuerit caſualiter ꝑdi, hoc potius eſt p̃ſumendū , quā
ꝙ nō fuerit contractum,& ſic non dēt nocere amiſſio.l.teſtiū
C.de teſti.& ꝑ no.in l.emancipationib.C.de emanc. liber.poſt
glo.& Cyn.Secus autem erit, qñ reperit̃ originalis ſcriptura ,
ſed vitioſa.& licet dubitet , utrum in caſu ſuo abbreuiatura eſ-
ſet vitioſa vel non,in caſu tñ noſtro nō eſt dubitandū,ex quo il
la eſt cancellata,& ſuppleta intus & extra, ēt mauu diuerſorum
ꝑ dicta in præcedētib.Et caſū noſtrum ēt magis in ſpē decidit
Ale.in conſi.175.Viſis narratis in themate,&c.in 7.vol.ubi cō-
cludit ꝙ ſi abbreuiatura reperiatur cācellata in loco ſubſtātia-
li,puta circa diē & annos dñi, & ex ea ſumptum ſit inſtrumētū
nō cācellatū,ꝙ tale inſtr̃m nullā fidē facit,ꝑ no.ꝑ Pau.de Caſt.
in d.conſi.Et alleg.ēt not. per Bart.in l.2.§.j.quemadmo.teſta.
aper.vbi uoluit , quod quando notarius ex originali ſcriptura
habente cancellationes , vel interlineaturas ſumit aliquod in-
ſtrumentum in publicum formam, debet ſumere cum omnib.
interlineaturis,cācellationib.& raſuris,& de illis mentionem
facere ī ipſo trāſumpto publico,ne maiorē fidē faciat ſumptū
q̄ originale,& tale ſumptū,in quo fit mētio de dictis cancella
tionib.remanebit ſuſpectū,ſm Bar.per ea quæ habentur in l.
1.§.fi.eo.ti.alleg.ēt Bar.no. ꝑ Inno.in c.qm̄ cōtra.de prob.&
nō refert, ꝙ Alex. loquatur qñ cācellatio eſt circa diē vel an-
nos domini,qa eſt circa diſpoſitionē in loco ſubſtantiali & ſu
ſpecto,maximè ſi a parte cācellata dependēt ēt aliæ partes , ſi-
cut qñ eſt circa penſionē,vel preciū. ſine quo nō pōt eſſe em-
ptio & locatio.l.1.in prin.de contrah.emptio.& l.1.loca.ſm
Doc.& p̃cipue Pa.de Ca.in d.l.ſi unus.qa ergo conſtat,& ꝓ-
batū eſt concludēter ꝙ inſtr̃m hoc originale, & ēt ſumptum
ex illo,tanquā ſuſpectū & falſum ꝑ ſe nullā fidē facit,dr̃ ēt,qđ
18 nō † reconualidatur ꝑ aliquā cōfirmationē ſummi Pōtificis,
ꝑ clauſulā,motu proprio,aut aliq̄ aliā,vt in ſpecie determinat
Abb.in d.c.inter dilectos.de fide inſtr.col.4.uer.3.oppo. cum
ſeq.ubi uult,ꝙ diſpō illius capituli,in quo nō valuit confirma
tio ꝑꝑ falſitatē priuilegij cōfirmati,locū habeat,ēt ſi princeps
cōfirmaſſet apposita illa clauſula , ſupplētes de ptātis plenitu-
dine,ſi quis defectus interuenerit,&c.quia ꝑ illā clauſulā ſolū
ſuppletur defectus cōmiſſus circa iuris ſolennitatē.Secus ſi a-
lius ſuberat defectus,puta,qa illegitim⁹,vel falſarius literarū.
alleg.Spe.de leg.§.nunc oñdendū.uer.18. Et ſentit idē Hoſt. ī
c.j.de tranſac.& idē,ſm Abb.ubi eſſet defectus poteſtatis,per
cle.paſtoralis.de re iud.§. cæterū. Fortius ergo ubi eſſet defe-
ctus cōſenſus,vt qa priuilegiū fuiſſet falſo fabricatū , vt ibi ꝑ
ipsū dicentē,ꝙ princeps nō intēdit talia confirmare,qa nec ꝓ
priè in talia cadit cōfirmatio, cū nullū ſubſit fundm̄.Et idē di-
cit Abb.eadē rōne,vbi princeps cōfirmaſſet ex certa ſcientia ,
quia non videtur velle ſupplere hos defectus naturales , arg.l.
nec ignorās.C.de don.& cū eo trāſit ēt Fel.ibi colu.5. verſi.in
tex.ibi,cū igitur,&c.qui pro hoc allegat no.Bar.in l.Lucius.ad
Turpil.& per Ang.in diſpu.exorta guerra,& c.vbi uolunt , qđ
in generali remiſſione delictorū, nunquam comprehenditur
crimē falſi.Nec mirū ſm eū,quia ſublata omni exceptione nō
intelligitur ſublata , per quā negatur actū nō eſſe oīno verū ,
ſm Bar.in l.1.§.& parui ꝙ ui aut clā.Et hoc verū,ſm eū , niſi
ſuperior cōfirmaret nō obſtāte falſitate,ꝑ Alex.cū gl.in l.ſi do
cueris.C.de fal.& in d.l.Lucius.Et propterea licet Papa in ſuis
literis motus proprijs generaliter nolit dictū inſtrumentū rō
ne nullitatis,vel alia quacūq. cā poſſe impugnari,tñ cū de falſi
tate nō fuit facta ſpecialis mentio,ad hunc effectū non trahū-
tur verba generalia.Et quāuis Abb.in loco p̃alleg.non loqua-
tur,qñ cōfirmatio fit motu ꝓprio,idē tñ ē, qa nihil operatur
dicta clauſula circa defectū cōſenſus,nec contra præſumptam
mentem Pontificis,ſm Io.And.& Mod.in c.ſi motu proprio.
de p̃b.in 6.& Abb.in c.ad aures.de pręſcrip. Et prædicta cōfir
mantur quia Papa mouetur ad cōfirmandū dictū cōtractū ex
illa cā,quia vtilis eſt & proficuus cameræ Apoſtolicę, ut con-
ſtat ex illis verbis. Nos conſiderantes talem contractū fore ui
lē & ꝓficuū cū oīb.ſuis capitulis & cōuentionib.motu ꝓprio
&c.Et tamē ex ſcripta priuata,de qua ſupra. apparet manifeſte
contrarium,immo in multis camera enormiter læditur, ut ple
nè deducitur in allegatis pro fiſco. Et idcirco dicta confirma-
tio roborata ēt dictis clauſulis non ualet , & nihil operatur, ꝑ
no.per Pet.de Anch.in conſ.137.de natura,& efficacia,&c.vbi
vult,ꝙ licet æqualitas beneficij nō expreſſa nō uitiet gratiam
19 motu proprio d.c.ſi motu proprio. ſi tamen † exprimitur fal
ſum,tunc ſi qualitas male expreſſa eſt talis, ꝙ ea melius intelle
cta literæ difficilius emanaſſent,motus proprius nihil opera-
tur,puta ſi eccleſiā curatam literæ dicunt ſimplicē,vel eccleſiā
ualoris ducentorum.alleg.c.ſuper literas.de reſcr. Et idem eſt
dicendum,ēt ſi expreſſa fuiſſet clauſula,ex certa ſcientia, quia
iſta ſolum operatur in his, quę ſunt iuris, de quib.princeps eſt
certus, & non in his quæ ſunt facti,in quibus princeps poteſt
falli,ſecundum Bal.in l.fi.C.ſent. reſcrin. non poſſe.& Pau.de
Caſt.in conſi.159.Quæſtio iſta vertitur,&c.& Ale. conſ.125.
2.vol.Et facit ēt ad prædicta,quod uoluit Pe.de Anch.in con-
ſi.188.Viſis conſilijs,&c.vbi dicit,ꝙ exequi non debent literæ
Papæ,quib.mandet proprio motu quem amoueri propter de
mentiam,ſi notoriè cōſtat de eius ſano intellectu . Accedit ēt,
quod not.Abb.in c.quia circa.de conſangui.& affi.ubi quærit
quid ſi motu proprio Papa diſpenſet,uel aliam gratiam faciat,

an falsitas per eum expressa habeat uitia gratiam. Et concluditur, ꝙ si ex tali cā, qua nō existente vera gratiā nō concessisset, vitiatur, q̄a licet motus proprius excludat surreptionē, nō tñ firmat grām cōtra intentionē cōcedentis, allegat Io. And. ī d.c. si motu proprio. & idem vult Car. ī cōsi. 96. Dñs Papa, &c. vbi concludit, ꝙ literę Papæ de vnione facienda ex certis causis, nō valent ēt cōcessę motu proprio, si cāæ non sint. Nec, ꝭm eum, ob. si dicatur, ꝙ de veritate causarū non pōt dubitari, ex quo princeps motu proprio inseruit in suo rescripto. cle. 1. de prob. quia p̄missæ causæ non sunt de facto proprio, iō de ipsorum veritate p̄t qō fieri. Prætereá † cum pars aduersa isto casu passa sit probari contrariū, probatio ualet, licet potuisset impediri, per no. p Bal. & Alex. in l. certi cōdictio. §. qm̄, si cer. pe. ubi dicit eleganter, ꝙ licet ex forma statuti non possit probari cōtra instrumentū p testes, tñ probatio testiū facta & admissa valet, quod multū no. Alex. ibi, & in l. Seius. & Augerius. in fin. ad l. Falc. & Are. in l. si duo. de acqu. hæ. & dicit Bar. in l. inter stipulantem. §. 1. de verb. ob. ꝙ licet contra p̄sumptionē iuris, & de iure nō admittatur probatio in contrariū, admissa tñ tenet, ꝙ reputat Imo. ibi summè notandū. & idē tenet Ant. in c. is qui fidem. de spon. & Abb. in c. cū contingat. de off. dele. & facit, qđ vult Bal. & Sal. in l. si. C. de non nume. pec. qui dn̄t, ꝙ si ille, qui iurauit sibi esse numeratum, probet contrarium parte non cōtradicente, probationes releuant. Nec ob. ꝙ in literis Papæ ꝓhibeatur admitti probatio contra narratiuā instrumēti, & ꝯctū ipsum, & ꝙ admissa sit nullius roboris, uel momēti, in qua narratione ēt cōtinetur, ꝙ oblatio facta per Andręam Belanti est cōmodior & utilior cameræ, &c. quia dicta ꝓbatio intelligitur ꝓhibita, & reprobata parte contradicente, & nō qñ est passa fieri probationē. Quia verba rescripti dēnt intelligi ꝭm ius cōe. c. cū cām. de rescr. & c. licet. de pb. Et per p̄dicta respōdetur ad aliud, uidelicet, ꝙ Papa uelit credi dictæ narrationi tanquā variæ, quia hoc hēt locū nisi pars ex culpa propria & ex facto proprio sibi præiudicauerit, patiendo ꝓbari cōtrariū, ut colligitur, ex no. per Bal. in d. §. quoniā. & melius per Bar. in d. le. inter stipulantem. §. 1. Nā & in casu suo ex dispositione iuris præsumptio iuris, & de iure habetur ꝓ veritate, & tñ probatio in ꝯtrarium admissa ualet, & satis operatur rescriptū, cū prohibeat parte opponente cōtrariā probationem, quæ admitti debuisset parte inuita, ubi nō emanassent dictæ literæ, ut no. in d. cle. 1. Et eadē rōne probatio de falsitate contractus, uel de simulatione ualet, & tenet, quia passa est pars fieri probatione, iō sibi non prosunt dictæ literæ, & presertim, quia pars ipsa aduersa produxit instrumentū publicū & imbreuiaturam notarij uitiosam, & ex qua, ut dictū est, instrumētū redditur suspectū & falsum. Et propterea cū ex productione partis aduersæ constet de falsitate sibi est imputandū, & facit, quod no. Inn. in c. quia plerisq. de immu. eccl. de illo qui concessus est sn̄iam pro se latā esse falsam. Quinimmo non obstantib. dictis literis potuisset probari falsitas, & simulatio, quia literæ p̄dictæ solū uolūt adhiberi fidē narratiuę tanquā ueræ ipsius instrumēti. Vñ quātūcunq. ea q̄ in dicta narratiua continentur, probarentur ex priuilegio Papæ, & sic ꝙ habita fuit per plures mēses ante diligēs inquisitio cū diuersis personis de locando apaltus, & ꝙ variæ fuerunt factæ oblationes & ꝙ oblatio. d. Andreæ de Belantib. fuit commodior, & utilior cameræ, &c. Non tamen sequitur, ꝙ probetur ex eodem instrumento locationē subsequutā, & factam fuisse eo modo quo in dicto instrumento cōtinetur. Nā instrumētū ipsum p se, tanq̄ suspectū & falsum sine dubio nō probat, ut est dictū, dispensatio aūt principis uersatur solū circa probationē tractatus habiti ante ipsam locationem, & ideo non dēt extēdi ad probationē locationis, q̄a tractatus, de quo in dicta narratiua, est diuersus ab ipsa locatione, & multa tractantur, quæ non fiunt. l. sciendum. §. edictum. de ædil. edic. & prout etiam dicit Bal. in l. cum allegas. in 2. col. C. de vsur. quia † dispensatio contra ius non extenditur de casu ad casum, ꝭm Host. & Doc. in c. postulasti. de rescrip. cum concor. de quib. late ibi per Mod. Nec ēt fit extensio ad cōsequutiua, qñ sine eis stare p̄t illud, super quo cadit dispensatio, secundum Doc. c. q̄a in tantū. de præb. & Dom. in c. cum ex eo. §. fi. de elec. in 6. & ꝓbatur ex no. per gl. in cle. 2. de æta. & qualita. & ibi not. Imo. & in ca. statutum. in prin. de rescrip. in 6. & alibi sępe, ut per Moder. in d. ca. postulasti. Sequitur ergo, quod instrumentum non probat locationē, quāuis dici possit, ꝙ ꝓbet tractatus de locādo ex dispēsatione p̄dicta, q̄, vt est dictū, est strictè interpretanda. ¶ Ex oībus igitur p̄missis resultat, ꝙ locatio facta d. Augustino, & quæ ꝓbatur p scriptā, dēt effectū sortiri, siue facta fuerit ante dictū instrumentū, siue post, quia nō reperitur ab illa recessum per instrumētū, neq; p cōtractū, de quo in illo, quia non probat, ut clarè cōstat ex p̄missis. Ex quib. etiā apparet, ꝙ ex literis Papæ nō est recessum a contractu, de quo in scripta, & ex infra dicendis ēt apertius constabit. Et p prædicta ēt tolluntur oīa, quæ in cōtrariū allegantur. Et stante falsitate p̄dicta vel suspicione falsi, nō est opus laborare. Et frustra quærit, vtrū sequens contractus sit simulatus vel fictitius, quoniā de aliquo contractu non apparet vero vel ficto, cum instrumētum, quod producitur, non probet, & vbi probaret, ꝙ nullo modo est cōcedendum, tunc dici posset, contractum esse simulatum, quod aliter non prosequor, quia non est necessariū, & quia circa hoc per alios satis est dictum. Et etiam per prædicta responsio colligitur quasi ad omnia, quæ allegantur ad excludendum præsumptionem simulationis. Et solum restat respondere ad unū, quod videbatur magis vrgere, videlicet, ꝙ cōtractus, de quo in instrumento, habuit executionē iuxta tenorē instrumenti, per qđ uidetur tolli omnis suspicio simulationis, p no. per Bart. in l. sicut §. superuacuum, in fin. quib. mod. pign. vel hypothe. solu. & in l. per diuersas. C. manda. Sed respondetur, quòd illud posset procedere, si implementum contractus non posset dici factum ad alium effectū, sed in casu nostro dici pōt, ꝙ ducatorum. 75. millia, & annuæ præstationes fuerant receptæ, nō pro implemento dicti contractus, sed vt esset magis cautum fisco, cuius cōpetebat ex alio contractus sibi utiliori, & de quo in dicta scripta. Sicut ēt uidemus, ꝙ si quis coacte vendidit, & preciū ēt ex interuallo recepit, non purgatur metus, quia receptio precij potest intelligi facta ex alia causa, s. vt uenditori sit magis cautū, ꝭm Bar. Ang. Pau. de Cast. in l. si per vim. per illum tex. ꝙ met. cau. & Sal. in l. seq. & Bar. in l. pe. ff. de condi. ob cau. Pōt ēt dici, ꝙ ex quo præcessit locatio, de qua in scripta, ex quo probetur sequentem locationem magis damnosam, & preiudicialem fuisse factam p errorē, p no. p Bart. in l. quoties. §. tantundē. de hęre. insti. vbi no. ex illo tex. ꝙ qñ in tractatu contractus aliquid exprimitur, & postea fit aliter, error ꝓbatur. ꝙ ē verū, ꝭm Imo. in §. sed cū primū ea. l. qñ illud, ꝙ est postea factum, non bene se compatitur cum his, quæ dicta sunt in tractatu, & prout in casu nostro, in magis idem est dicendum, ex quo scripta præcedens non continet tractatum, sed contractum perfectum & absolutum, & quo casu error probatur, ēt si aliter sit actum ex interuallo, secundū Imo. p l. si tibi liberum. de actio. empt. Nec dici potest, ꝙ isto casu sequens contractus fuerit celebratus cum alio & non cum eodem, quia iō contract' sequēs intelligitur celebratus cum do. Augustino per mediam personam & interpositam personā Andreæ Belanti, & sic ipse dicitur contraxisse. Qđ probatur ex plurib. concurrentibus. Primò, quia d. Augustinus conduxit prius noīe proprio. Secundo, q̄a illi fuit tradita possessio, vel quasi. Tertio, q̄a solutio ēt 75. millium ducatorū facta fuit de pecunia. d. Augustini, & ex ꝓcessu, & ex scripto d. Andreæ constat, vt est casus, & ibi per Bart. in l. multū. C. si quis alte. vel sibi. in prin. Et istud ēt cōfirmatur, ꝙ licet † error iuris nō præsumatur, ꝭm Bar. in l. sed si lege. §. scire. de pet. hære. & in l. non fatetur. in prin. de cōfes. tñ potius error p̄dictus p̄sumitur, q̄ donatio, ꝭm Raph. in d. l. nō fatetur. & Alexan. in consi. 80. in 3. volu. Sic etiam quamuis in facto proprio non præsumatur error, debet tamen potius præsumi, quā donatio, & per consequens secundus contractus, ex quo fiscus enormiter læderetur, debet præsumi factus per errorē, & non animo recedendi a primo. Et tanto magis in summo Pontifice hoc casu error præsumitur, quia qñ venit contra factū ꝓpriū, præsumitur circunuētus, & ad hoc per importunitatem, aut p errorem inductus. c. cum olim. de re iudic. & ibi per omnes. Et, ꝭm Inn. ista est præsumptio iuris, & de iure, & procedit ēt, ꝭm Abb. si secūdus actus cōtrarius primo fit motu proprio. Et hoc p p defectū cōsensus, quē nō supplet dicta clausula, ut dixi supra. Et idē vult in effectu Imo. in c. mandatū. de rescr. Et idē est dicendū de clausula, ex certa scientia, q̄a, vt dixi, nihil operatur in his, q̄ sunt facti, & ab eodē errore ꝓcessisse intelligit. l. d. versi. diuersum. de noua. & p no. p Bar. in l. fin. §. idē quæ[illegible]

Marginal numbers: 20, 21, 22.

cond.inde.& idem de oib.clausulis in dicta cõfirmatione appositis. Et pñs ẽt non ob.ꝙ Papa reuocet oẽs alias cõcessiones factas,qm̃,ut dixi,locatio facta Andreæ,dr̃ facta Augustino, cuius ꝯtẽplatione alias concessiones reuocat factas cuicunq. alteri,sub quib. verbis nõ cõtinentur factæ eidem do.August. sed alijs. Præterea pro reuocationẽ aliarũ cõcessionũ non includitur reuocatio locationis,quæ est cõtractus onerosus,quia verbũ,concessionis,põt aliud importare. Et quia Papa solus a contractu oneroso cũ alio celebrato nõ põt recedere, iõ† non venit sub gñali reuocatione, vt in terminis per prædicta,& ꝑ alia cõsuluit d.Car.in consi.147. Dñs noster Papa,qui propriè loquitur,qñ Papa reuocauit oẽs cõcessiones,& non vult,ꝙ intelligatur reuocata concessio ad liuellum. Idem ergo est in casu nr̃o dicendũ de locatione facta ad longum tempus, q̃ non differt a liuello,ſm Doc.in l.1.de iur.emph. Postremò non omitto,ꝙ si sanctiss. Dñs noster,qui dr̃ interfuisse, dũ adhuc eẽt in minorib.cõstitutus, & se interposuisse in istis negotijs, & cõtractib.hẽt notitiã de simulatione vel de errore, & qũo res se habuerit,ꝙ eius dicto & declarationi est standum,quia† creditur Papæ de his,quæ gessit,& notitiam habuit ante Papatum si factus Papa de illo attestetur,ſm gl.in c.apostolicæ.in uer.ꝑmisissent.de re iud.in 6.quod est summè notan.ſm Domi.ibi, ad extensionẽ cle.1.de prob.& dicit pridie ita consuluisse cum Io.de Imo.ad idẽ est glo.in ca.1. de renun.in 6.in uer.statuit.& quas glo.ad hoc alleg. Rom.in sing.128.Sanctiss.&c.& Felin. in d.c.cum a nobis.de testi.ver.secundò nota,&c.qui etiam alia ad hoc adducit. Et prædicta procedunt, etiam si aliquid attestatur ad sui commodum.d.cle.1.de prob.& dixi supra. Concluditur ergo ex omnibus præmissis,ꝙ intentio fisci est fundata ex dicto scripto priuato, quod iuxta petita debet sequi condemnatio. Laus Deo.

¶ Societate soluta si quid ex negotio, puta locatione uectigalium,aut simili,ea durante inchoato percipiatur id ipsum cõmunicandum est.

SVMMARIVM.

1 *Socius,qui socio uiuente negotium aliquod inchoauit, illud perficere tenetur,& lucra communicare.*
2 *Dominiũ utile ex locatione ad longum tempus facta trãsfertur.*
3 *Communio durat in rebus,quæ communes erant durante societate,nisi sequatur diuisio.*
4 *Socius de communi pecunia rem proprio suo nomine emens communicare non tenetur.*
5 *Conductor potest ius percipiendi fructus alij uendere,si soluit pensionem,aliàs secus.*
6 *Vendito uectigali seu pedagio dicitur uenditum ius colligendi uectigal uel pedagium.*
7 *Fructus fundi locati conductoris efficiuntur,si ab eo vel alio eius nomine percipiantur,secus si ab alio suo proprio nomine.*
8 *Communicari compendium debet tunc solum, quando perceptũ est post finitam societatem ex re communi.*
9 *Lucrum acquisitum a tutore socio patris pupilli, an sit communicandum.*
10 *Lucra acquisita post mortem socij unius,an ueniãt cõmunicãda.*

CONSILIVM CCXVI.

CIRCA dubiũ,de quo q̃ritur,uidelicet,vtrum do. Augustinus lucra percepta finita societate cõicare teneatur, ex quo locatio,super qua societas cõtracta fuit,durauit,& in ea dictus do.Augustinus perseuerauit. Et dicitur,ꝙ sic,quia ius fabricandi alumen q̃situm fuit ꝑ dictã locationem, & societatem vsq. ad certũ tp̃s,& durante adhuc societate cęperunt socij fabricare, 1 & sup eo negotiari.† Vñ quãuis alter ex socijs mortuus sit,negotiũ inchoatũ illo uiuente,tenetur qui superuixit, perficere, & lucra cõicare, quia quæcunq. prioris negotii explicandi cã gerũtur,nihil refert quo tẽpore cõsumẽtur,sed quo tp̃e ĩchoarentur.leg. nam & Seruius. §. si uiuo. de neg. gest.ubi propriè loquitur in socijs,sicut ecõtra hæres socii, quamuis socius nõ sit,ea tamẽ quæ per defunctũ inchoata sunt,explicare dẽt.l.hæres socij.ff.pro soc.& hoc uidetur aperte decidi in l.actione. §. si in rem certã.eo.ti.ubi dr̃, ꝙ si in rem certam emendam conducendamve coita sit societas, tunc etiam post alicuius mortẽ quicquid lucri,detrimentive factum sit,cõe esse Labeo ait. Et in societate vectigalium, de qua agitur, hoc non tantum locũ hẽt in lucro,quod percipitur ex ante gesto,sed etiam in lucro, quod prouenit postea de nouo.l. verum. §. in hæredem. & ibi no.eo.ti. Cum enim alumen,quod colligitur,sit in fructu.l.diuortio.§.si vir in fundo.solu.mat.& no.in l.qui vxori. §. si sulphurariæ. de fur.& ius percipiendi illud sit quæsitum ex locatione.l.si seruus.§.locaui.eo.ti. ac esset inter socios dictum ius percipiendi cõe,& cõiter ad illos pertineret ipsum alumen,qđ inde perceptum est,etiam post mortem socij tanquam proueniens ex re cõi debet hæredibus cõicari:sicut quæsitum ex qualibet alia re cõi,finita societate morte socij,dẽt cõicari.l. actione.§.morte.ff.pro socio.& hoc verum videtur,quãuis do. Augustinus noĩe proprio alumen perceperit, quod vt primũ fuit perceptum,ad hæredem alterius socij,debet cõicari.l.actione. §.morte.ff.pro socio.& hoc verum videtur,quamuis do. Augustinus nomine proprio alumẽ perceperit, quod vt primũ fuit perceptũ,ad hæredẽ alterius socij cępit pertinere,sicut qñ fructus pendentes sunt ablati per furẽ,ad colonũ,qui nummis colit,quam primum decerpti sunt,dñium transit. l. si apes.§.fi.de fur.& hoc magis, quia dominium iuris percipiendi alumẽ fuit quæsitum mediante locatione,& cõicatum mediãte societate, 2 cum fuerit locatio ad longum tp̃s facta,†ex qua vtile dominiũ transfertur rei locatæ,l.1.& 2.si ager uectig.uel emphy.peta.& cle.1.de reb.eccle.non alie. Et quia dictum ius conductum est a republica,quo casu etiam dominium vtile transit,quamuis locatio sit ad modicum tp̃s.l.1.in prin.& ibi not. de loco publ. fruend. Ratione igitur vtilis dominij dicti iuris dominiũ aluminis quæsitum fuit hæredibus dicti socii pro rata, quãuis do. Augustinus illud noĩe suo in totũ perceperit,secundum glo.& Bar.in d.l.si apes.§.fi.quamuis.n.morte,vel ex alia causa socie- 3 tas fuerit finita,nihilo minus† cõio durat in rebus, quæ erant cões durante societate,antequam sequatur diuisio.l.actione.§. si post distractam.pro soc.& ꝑpea quia ius percipiendi alumẽ erat quæsitum oĩb. socijs ante finitam societatẽ, iõ adhuc cõe est inter do.Augustinum,& hæredem ẽt alterius socij. Et ꝑdicta videntur ẽt de mente Bar.in l.Titium & Mæuium.§.altero. de admi.tut.in prima oppo.dum dicit, ꝙ compendium quæsitũ per socium post mortẽ vnius socij non cõicatur hæredi, q̃a processit ex alia negotiatione,quæ sit continuata, sicut in casu nostro,quod sit cõicandum,& idẽ sentit Pet. de Peru. in trac. de duobus frat.circa tertiæ partis prin.vbi ponderat, an socius superuiuens aggrediatur nouum negotium, aut cõtinuet iam inchoatum,quia hoc vltimo casu fecisse dicitur cõi nomine,& sic cõpendium est cõe,per d.l.nam & Seruius.§.si viuo.& idem sentit in eo.tract.in 2.q.11.partis.& Albe.& Sali.in d.§.morte. dum dicunt,ꝙ si socius precium rei cõis conuertit in aliam negotiationem,ꝙ non tenetur lucrum hæredi socii cõicare,& sic videntur velle, ꝙ sit communicandum, quando ex eadem negociatione lucratur. Et hoc est etiam de mente Alexand.in cõsil.131.5.volum.dum videtur vim facere,ꝙ socius finita iã societate nouã negotiationẽ inchoauerit,& sic vbi iã inchoatum ꝯtinuasset, aliter sentire vr̃. Sed ꝓmisis nõ ob.ꝯriũ ꝓculdubio ꝓputo verius. Et tenẽdo ꝙ hmõi locatio fuit ꝑ Iuliũ summũ Põtificẽ reuocata, & de nouo facta soli d.Augu. ꝓut tactũ fuit in alio ꝯs.ꝯriũ cessaret ex toto,q̃a lucrũ nõ ꝓuenisset ex re cõi,sed ex ꝓpria,& ex nouo ꝯctu. Et hoc nedũ ẽ verũ, qñ merces fuit soluta đ pecunia ꝓpria,sed ẽt si fuisset cõis.d.l.Titiũ & Mæuiũ. §.altero.de admi.tut.& l.si patruus. C.cõia vtriusq; iudi. & l.1. C.si q̃s alte.vel sibi.& iõ dicit Bar.ĩ d.§.altero.ĩ fi.ꝙ si socius de 4 pecunia cõi† emat rẽ ꝓprio noĩe,ꝙ nõ tenẽt illã cõicare,ꝑ l.si vnus.§.j.ff.ꝓ soc.& hoc q̃a ĩ hoc negotio nõ erãt socij,nec a societate pẽdebat.multo igr̃ minus dicto casu societate finita teneret ad ꝯtributionẽ lucri d.Augustinus, & hoc nõ hẽt dubiũ. Si vero dicimus,ꝙ dicta locatio nõ fuerit reuocata,& adhuc dico,ꝙ lucrũ nõ est cõtribuẽdũ. Nã,sicut ẽt plenè fuit oñsum in alio cõsilio,locatio facta d. Augustino quo ad socios effectũ nõ habuit, ita qđ ex ea illis & hæredib.suis ius aliqđ quæsitũ non fuit, & ex societate ẽt subsequenti ius percipiendi fructus eisdẽ quæri nõ potuit,q̃a dictũ ius, qđ d.Augustino cõpetebat ex locatione, non potuit ante pẽsionẽ ꝑ eum solutã in aliũ trãsferri per contractũ venditionis, vel aliũ similẽ, ſm Bar.in l.si seruus

§.loca-

5 §.locaui.in fi. de fur. vbi dicit, & conductor ius † percipiendi fructus pôt in aliũ ꝑ cõtractũ venditionis transferre, qñ soluit pensionẽ, quia sibi tunc pleno iure cõpetit. Sed ante pensionẽ solutã non pôt fructus vendere, & per ꝯñs nec ius illo percipiendi in aliũ transferre, quia debent in fundo remanere, donec pensio sit soluta, pro qua sunt obligati. l. in prædiis. C. in q̃bus cau. pig. taci. contrah. Et hoc dicit probari in d. §. locaui. Vñ ex hoc sequitur, ꝙ dictum ius percipiendi fructus, sociis non fuit cõicatum mediante societate, quia pensionẽ solutam non poterit in aliũ transferri. Remansit ergo apud solum. do. Augustinũ cõductorẽ dictũ ius percipiendi fructus q̃sitũ, ex locatione, ad cõem tñ utilitatẽ ẽt sociorũ ꝑꝑ societatem cum illis cõtractã. Nec obst. ꝙ ex tali locatione translatum sit utile dominium, quia facta sit ad lõgum tẽpus, & quia facta sit a fisco, per no. in l. 1. in prin. de loco publ. fruen. & ꝙ illud sit cõicatum ꝑ cõtractũ societatis, q̃ hoc nõ uř uerum, quia cũ ex utili dñio fructus quærantur, ut not. per gl. & Bar. in d. l. si apes. §. fin. de fur. non potuit illud. d. Augustinus in alium trãsferre ante pensionẽ solutã, sicut non potest ius percipiendi fructus quæsitum ex simplici locatione absq. utilis dñii trãslatione alienare. d. §. locaui. & ibi Bar. in fi. quia utroque casu militat rõ ibi assignata per eum. Præterea dici posset, utile dñium esse translatum, qñ locatus fuisset fundus, uel locus, in quo alumen nascitur, & percipitur, sed ipse locus non est locatus, sed apaltus aluminũ, idest, ius percipiendi alumen intelligitur esse uenditum, uel locatum, sicut† qñ uenditur aut locatur uectigal, seu pedagium, dř uenditũ ius colligendi uectigal, uel pedagium, ẽm Bar. in l. cotem ferro. §. qui maximos. ff. de publ. & uecti. & in dispu. inci. Publicanus. in fi. Imò ẽm Bar. si uenditio facta sit ad certum tẽpus, sicut in casu nostro, non dicitur ipsum ius percipiẽdi uẽditum, quia ad tẽpus transferri non pôt. l. 3. in prin. de serui. sed sola commoditas, per l. si usus fructus. de iure dot. & l. necessario. §. fi. de peric. & commo. rei uend. & propterea ius percipiẽdi fructus q̃situm. do. Augustino ex dicta commoditate sibi locata, non potuit per aliquem contractum in alium transferri, sed apud ipsum remansit duntaxat ad cõe commodum & in cõmodum ꝑpter societatẽ cõtractã, ut dixi. Cum ergo ius percipiendi fructus esset solius. do. Augustini, & ipse solus ex ꝑpria pecunia pensionẽ soluerit, ac proprio noĩe tm̃ fecerit, quæ in alumine colligendo & fabricando est necessaria, compendium ꝙ inde prouenit, finita societate nõ tenetur cõicare, quia dictũ alumen, quod est in fructu. d. l. diuortio. §. si uir in fundo. solu. ma. non est perceptum ex re cõi, qm̃ fundus uel locus, ex quo fuit perceptũ alumen, non est cõis, nec ẽt ius percipiendi fructus est cõe, sed solius d. Augustini ut dictum est, & similiter ipsum alumen non est cõe, ẽt ius percipiẽdi illud fuisset apud oẽs

7 socios tanquam colonos, quia fructus† fundi locati ita demum efficiuntur conductoris, si ab eo percipiantur, uel ab alio eius nomine. Sed si percipiantur ab alio proprio noĩe, sicut fecit d. Augustinus, non efficiuntur coloni, ẽm Bar. in d. l. si apes. §. fi. de fur. quia non efficiuntur ẽt dicto casu usufructuarii, q̃ hẽt ius potentius in fructib. quam colonus. l. si fur. de usufr. Nec ob. ille tex. in fi. ut colligitur ex no. per Bar. & clarius per Ang. ibi. Et non tm̃ hoc locum hẽt, qñ percipiuntur contra uoluntatem coloni, ut ibi, sed etiam si ab alio percipiantur proprio nomine de uoluntate coloni. d. l. si seruus. §. locaui. iuncta gl. fi. de fur. & ibi no. Ang. in fi. nec Bar. in hoc contradicit. Et propterea cum fructus non sint percepti ex re communi, quia fundus non erat cõis, nec ius percipiendi fructus cõe, nec ex pecunia cõi, sed ꝑprio nomine Augustini, ut dixi, ac ẽt ipsi fructus percepti non sint cões, ut probatum est, cõpendium fructuum & pecuniæ ex illis perceptæ dẽt ad do. Augustinum pertinere,

8 & non tenetur illa soluta societate communicare. Quia† dẽt solum cõpendium tunc cõicari, qñ ꝑceptum est post finitam societatem ex re cõi, secundum gl. in d. l. actione. §. si in rẽ certam. pro socio. in secunda solutio data l. Titium & Mæuium. §. altero. de adminiſt. tuto. cum qua transit Bar. in d. §. altero. in prin. Et hoc ẽt uoluit Iac. de Are. & Alberi. & Ful. in actione. §. morte. ff. pro soc. dum dicunt, ꝙ aut lucrũ est perceptum post mortẽ socii ex re societatis, ut fructus, mercedes, uel uecturę æquorum communium, uel ex precio rerum uenditarum, & tale lucrum est cõmunicãdum, ut ibi. Aut tale lucrum est perceptum extra rẽ, ut quia preciũ uenditarum rerum ꝯuertit socius in aliquã negotiationem, & lucratus est, & hoc non tenetur cõicare. d. §. altero. Et sic uolunt ẽt isti, ꝙ lucrum tunc cõicetur, si ex re cõi percipiatur. Nec obstat, dum ultimo uim facere uidẽtur ꝙ pecuniam conuertit in aliam negotiationem, quasi ꝙ aliud sentiant quando in eadem continuauit, quia in hoc uim non faciunt, sed an sit lucrum ex re, uel extra rẽ. Nã si extra rem, negotium geritur nomine proprio, & non communi, argumen leg. ius autem ciuile. de iustitia & iure. Et hoc etiam clare & apertè uult Alexander in d. consi. 132. 5. uol. qui allegatur in cõtrarium, ubi ĩ quinta col. ver. præterea post finitã, &c. propriè ad ostendendum, ꝙ negotiatio sit alia, & diuersa, hoc solũ ponderat, ꝙ prima facta fuit communi nomine, & secunda nomine proprio, & de pecunia propria. Et sic solum considerat diuersum modum agendi. quamuis uersaretur negotiatio circa idẽ in genere, ut quia secunda negotiatio erat olearia sicut prima. Et quamuis inferius uidetur dicere, ꝙ prima erat terrestris & sequens maritima, & sic quòd in hoc una differebat ab altera, respondendo ad notata per Bald. in l. si patruus. C. commu. vtriusq; iudic. nihilo minus postea in secunda responsione idẽ uult, etiam si negotiatio secunda esset terrestris, & in qualitate a prima non differrat, dummodo secunda sit facta de propria pecunia, & proprio nomine, & in hoc differat a prima, quia ex hoc solo satis dicitur noua & diuersa negotiatio. Et sic Alexander in dicto consilio non contradicit, sed potius pro parte nostra concludit. ¶Istud etiam deciditur apertè ex notatis per Bar

9 to. in dicto §. altero. vbi concludit † ꝙ aut tutor socius patris pupilli negotiatur nomine communi, aut nomine ꝑprio, aut dubitatur. Primo casu dubium non est, ꝙ lucrum est commune. Secundo casu, quando nomine proprio negotiatur, & tũc, aut cum pecunia communi, aut cum propria, aut dubitatur. Primo casu, quia res emptæ ex pecunia communi efficiuntur cõmunes, lucrũ cõicatur, per dictã. l. actione. §. si in certã. Si uero cũ pecunia propria, redacta ẽt ex re cõi, quæ est propria, si res sit distracta nomine proprio, tunc lucrum nõ est cõe, sed propriũ, per illum textum. In dubio, ẽm Bar. præsumitur de pecunia communi, per l. defunctus. C. arbit. tut. Et quod dicit de tutore, locum etiam habet in alio socio finita societate. Cum ergo do. Augustinus proprio nomine expensas fecerit, & pẽsionem de propria pecunia soluerit, lucrum, quod inde percepit, debet esse proprium, & nõ cõe, ẽm Bar. in d. §. altero. Et ꝑ hoc mihi uidetur eẽ tex. in l. adeo. ff. pro soc. ubi dř, ꝙ societas vectigalium ad hæredem transit, nisi pars defuncti ad hæredem eius ascripta sit, ut hæredi quoq; ꝯferri oporteat, &c. & sic uult tex. ꝙ in casu nostro, s. qñ super re publica conducta est societas cõtracta, ꝙ ita demum hæredi cõferri oporteat, si actũ sit, ut transeat ad hæredẽ, & ut hæredi conferatur. Ergo vbi non sit actũ, ꝙ transeat ad hæredẽ, uel ut conferatũ hæredi, sicut in casu nr̃o actũ nõ est, ut in alio consilio probatũ est, nõ dẽt cõpendiũ cõferri hæredi. Quid intelligo, qñ alius proprio nomine, & cũ pecunia propria in locatione perseuerauit. Si. n. isto casu cõpendium esset cõe, in effectu nõ diceretur per mortẽ societas finita, sed duraret, quia quo ad oĩa idẽ effectus ꝑmaneret. Et istud ẽt decidi uidetur ex his, quæ uoluit Bal. in consi. 87. incip. Quidã contraxit societatem, &c. 2. uol. ẽm vltimã impressionẽ. vbi posuit casum, ꝙ quidam contraxit societatẽ cũ Nicolao hoc pacto, ꝙ ipse deberet ponere pecuniam in societate, & Nicolaus operam cum sua persona, & cum pacto quod quarta pars damni, & lucri spectaret ad eũ. Qua societate durante socius, q̃ ponere debebat in ea pecuniam, emit nomine proprio fructus, & prouentus cuiusdam molendini pro annis quinque, & pro precio certo, quod soluit de propria pecunia, & præsupposito ꝙ molendinum ueniat in societate, quærebatur, vtrum hæredib. d. Nicolai, qui superuixit tm̃ per duos annos post conductionẽ dicti molendini, cõicandũ esset lucrũ ꝑ annis sequentib. dictæ conductionis. Et uidebatur ẽm Bal. ꝙ sic, quia durante societate ius erat natũ, & inchoatũ, & ideo lucrũ perceptũ, etiam post mortem debet esse cõe, quia mors non distrahit cõmercia ꝑterita, & post mortẽ noua inchoari non possunt sociali nomine, d. l. actione. §. j. & §. morte. & d. l. adeo. & l. hæres socij. ff. pro socio. & lege nam & Seruius. §. si uiuo. de negotijs gestis. Sed

10 tamẽ contrarium decidit. quare, † secundum eum, societas fuit contracta cũ Nicolao propter operam ab eo ponendam in societate. Sicut ergo si circa molendinum nunquam posuisset operam

peram,nihil petere posset sibi cõicari;ita si decessit, cum post mortem operari non posset,& sic fit diuisio tpis.l.si seruus cõmunis Mæuij.§.fi.de stipulatione seruorũ. Operæ.n. hæredis maximè incertæ non sunt eædẽ cũ operis defuncti.l. si non sortẽ.§.libertus.de condictio.indebi.& idem in damnis. Pone.n. dicit Bal.ꝙ post mortem Nicolai superuenit sterilitas,hoc certè non nocet hæredibus defuncti, qui in contractu emptionis non reperiuntur nominati,sed solũ in contractu societatis.l.si id quod.§.si filius.ff.pro socio.& l.cũ actũ. de negotijs gestis. Et iõ cũ hæres Nicolai non possit pro parte sua implere, quia nõ est eadẽ opera, nihil debet ei cõicari.Lucrum ergo,dicit ipse,quod pro parte est de præterito,& pro parte hẽt cãm de futuro,est necesse diuidi,licet sit secus in lucro momentaneo,vbi inspiceretur principiũ solum, quicquid postea de futuro cõtingeret, ut in legibus preallegatis. Vult ergo Baldus ex pluribus causis,ꝙ in casu suo lucrũ non sit communicandum,quæ videtur et in casu isto habere locũ. Licet.n.alij socij non promisissent operam, promiserunt tñ pro parte sua pensionẽ soluere, & expensas pro rata ministrare,qđ cũ nõ sit factũ a socijs, nec ab hr̃de socij præmortui,& sic cũ ex parte sua non impleuerint licuit dom.Augustino proprio nomine agere,& ad commodũ proprium lucrũ percipere,qui pro socijs non tenebatur expendere,licet si uoluisset,potuisset,& ex conuentione inter eos habita repetere debuisset.Et sic non obstat,ꝙ apud eũ eẽt ius ꝑcipiendi fructus cõi noĩe,& ad cõem utilitatẽ,vt dictũ est,quia hoc uerũ est,qñ alij soluissent,& pro sua parte impleuissẽt, ꝗa prius,vt dicetur infra nõ est dictũ ius perfectè quęsitum,& maximè,quia si dãnũ emetissset post finitã societatẽ,illud solus, & non alius sustinuisset,quia ipse solus ex locatione tenebatur ideo ex tali contractu non poterant alij de dãno participare, nec ex contractu societatis,quia proprio noĩe,& sociali in locatione ꝑseuerauit,iõ cũ proprio noĩe fecerit,& ad eius commodum,non poterat contra eos societatem allegare,ſm Bar. clarè in d.§.altero.ver.quæro dixit de compendio,&c.per l.transactio.C.de transac.& sic hẽt locũ secunda rõ Bal.Item & tertia,dum dicit,ꝙ lucrum,quod pro parte est de præterito, & ꝑ parte hẽt cãm de futuro,est necesse diui,l.pro rata tpis,licet secus in lucro momentaneo,vt in iurib. contrarijs, quoniam & in casu nostro locum,de quo agitur,hẽt cãm de futuro,quia ꝑuenit ab opera & impensa & solutionis pensione facienda post finitam societatẽ,quæ oĩa cũ solus dõ. Augustinus fecerit proprio nomine, fieri dẽt diuisio lucri,& pro rata tpis ad do.Augustinũ dẽt pertinere,quia,ut dicit Bal. contraria locũ habent in lucro momentaneo,hoc est,qđ aptum est quæri momento, & fine actu successiuo. Et idem quando ex facto præterito, & durante adhuc societate traxit exordium,ut quia res ex qua lucrum capitur post finitam societatem cõi noĩe erat acquisita, vel communis esse cœperat.Et hoc est, quod uoluit gl. dicere in d.l.actione.§.si in rẽ.dum dixit,ꝙ cõpẽdiũ quæsitũ post finitã societatẽ dẽt cõtribui,qñ societate adhuc durante erat pręparatum,sed lucrũ,quod ex locatione percipitur, hẽt tractum successiuũ,& non momentaneum, quia non est aptum q̃ri momento,nec ẽt durante societate habuit initiũ respectu annorũ sequentiũ,quamuis cõtractus locationis præcesserit,& sic non põt dici præparatum respectu tpis futuri.Nam quamuis locatio facta pro plurib. annis sit una, annuæ tamen præstationes pensionis sunt plures,ſm Bar.in le. seruus Mæuij & castrensis peculij.§.fi.de stipulatione seruorũ. Eodẽ igtur modo annuæ ꝑceptiones fructuũ sunt plures, & diuersæ,& quia plures sũt & separatę,diuersæ & plures pręstationes pensionis sequũtur, iõ perceptiones fructuũ post finitam societatẽ,& lucrum inde proueniens nõ ueniunt in contributione, si ab uno fiat perceptio proprio & non communi nomine, & ex propria pecunia tanq̃ habeant pro separato,& diuerso negotio, præsertim ubi unus solus est conductor,vel solus remansit, ut quia cõductio noĩe aliorũ facta effectũ non habuit,sicut in casu nostro,& ꝑ ut plenè dictũ est in alio consilio.Sed dato ẽt,ꝙ oẽs, simul conduxissent,vel vnus pro oĩb. & cũ effectu,adhuc tamẽ,lucrũ,ꝙ fecit.d.Augustinus,esset contribuendũ.Nam licet ex dicta locatione oĩb. fuisset q̃sitũ ius ꝑcipiẽdi fructus, & ea finita morte socij adhuc esset cõe, quia locatio ad hr̃des transit.l.viã ueritatis. C. de locati.tñ ius ꝑcipiendi fructus nõ erat illis q̃sitũ perfecte,ex quo ꝓ futuro tpe adhuc nõ erat pẽsio soluta.ſm Bar.ĩ d.§.locaui.in fine.Et sic dici non põt, ꝙ ex rę cõi sint percepti, cum adhuc dictum ius non esset quæsitum perfectè,vt dixi,tũc enim isto casu essent communicandi,qñ pensione ab omnibus iam soluta d. Augustinus solus fructus percepisset proprio nomine,quia percepti dicerentur ex re communi,sed ex quo pensionem de pecunia propria ipse soluit nomine proprio, & expensas necessarias solus facit lucrum debet ad eum pertinere, per no.per Bar.in d.§.altero.Et non obstant allegata in contrarium,quia locum habent, qñ ex sola re cõi perfectè iam acquisita lucrum peruenit,& compendium quis percepit.Sed in casu nostro ius percipiendi fructus pro rata non erat eis quæsitum plenè,ex quo non fuit ab illis pensio soluta,nec ea illo poterant fructus de fundo amoueri,& ideo do. Augustinus non dicitur ex sola re communi fructus percepisse, sed etiam ex re, id est pecunia propria.Quo casu non habent locum contraria, sed quando lucrum ex re communi est perceptum absque eo, ꝙ percipiens solueret, & expenderet aliquẽ de suo. Et de hoc videtur etiam casus in d.l.adeo.quæ,vt habetur in glossa,loquitur etiam quando omnes conduxerant vectigalia.& tunc vult tex.ꝙ hæredi socij præmortui lucrum demum sit conferendũ, si actum sit vt ei debeat conferri. Ergo si ita actum non esset, prout non reperitur actum in casu nostro, vult tex.ꝙ lucrum tunc illi non sit conferendum.Et ratione prædicta hoc põt esse verum,quia aliàs ex propria pecunia, & nomine proprio solui pensionem,& ex iure,vel ex re cõi solum non dicitur lucrũ obuenisse,sed etiam mediante propria pecunia.Minus etiã dici potest,ꝙ ratione locationis teneatur aliis d.Augustinus aliquid conferre,quia cum illi fructus non perceperint, sed alius proprio nomine,eis non fuerunt quæsiti,d.l.si fur. de vsufructu.notat Bart.in d.l.si apes.§.si.de fur.Et quamuis in dictis locis dicatur,ꝙ agi possit per colonum actione furti contra percipientem,tamen in casu nostro non agitur contra dõ.Augustinum dicta actione,nec agi posset, quia cum illi propter fallimentum ad inopiam peruenissent, pensionem soluere non potuissent, & sic eorum non interfuit, quòd do. Augustinus fructus perceperit, & soluerit, immo prout, quia si non soluisset, illi fructus percipere non potuissent, & sine qua colligi non possunt,ac etiam incurrissent moram soluendi pensionem certo tempore debitam.l.magnam.C.de contrah.& cõmit.stipu.quæ nocere potuisset, & a qua facultas non excusat, qñ datio quantitatis est in obligatione,ut plene notatur in l.cõtinuus.§.illud.de verb.obli. & in l.quod te.si cer.pet.Colonus. enim agere põt actione furti fructibus pendentibus ablatis, quia si non fuissent ablati, soluere potuisset pensionem,& illos ꝑcipere,& sic hoc respectu dr̃ sua interesse,vt declarat Bar. in d.§.fi.quæ rõ cessat in casu nostro,ut dixi.Et propterea non obstantibus contrariis,quibus est responsum ex præmissis,cõcludo pro dicto domino Augustino. Laus Deo.

Immunitas alicui concessa per aliquos de communitate quando ualeat,quos effectus eidem afferat,& an ipsa contra eandem communitatem pręscribi queat.

SVMMARIVM.

1 *Immunitas a communitate, & ex causa concessa ualida est.*
2 *Assertioni communitatis,quod ex causa immunitatem concesserit,standum est.*
3 *Assertioni delegantis,quod ex causa legitima causam aliàs indelegabilem mandauerit,standum est.*
4 *In dubio præsumitur gestis a iudice.*
5 *Episcopo asserenti se ob merita donasse,an credatur.*
6 *Diuturnitas tẽporis facit ꝑsumi actui interuenisse solẽnia iuris.*
7 *Priuilegium concessum propter bene merita,non potest per concedentem reuocari.*
8 *Ius soluendi uectigal quanto tempore tollatur.*
9 *Relatiuum,qui,in uno uerificatur.*
10 *In consuetudine præscribenda,etiam contra ius titulus non requiritur.*
11 *Priuatus habens titulum,præscribit spatio 40. annorum aduersus rempublicam.*
12 *In præscriptione longissimi temporis iuris error non nocet.*
13 *Quod alienari non potest,non præscribitur, quod est intelligendũ ut hic.*

14 *Cor-*

14 *Corrosio priuilegij in loco suspecto non uitiat, quā do ex præcedētibus, & sequentibus colligitur meus concedentis.*
15 *Immunitatis cōcessio a communitate, uel uniuersitate facta nulla est, quando nomina concedentium expressa non sunt.*
16 *Immunitatem esse realem, unde colligatur.*
17 *Immunitatis cōcessio factæ pro bonis trahitur etiam ad futura.*
18 *Actor reo inuito instantiæ renunciare non potest, nisi etiam liti renunciet.*
19 *Si quis ex productione instrumenti cognoscat, ꝙ non habet iustā causam, & renunciet liti, ab expensis absoluitur.*

CONSILIVM CCXVII.

VIDENDVM est primò de ualiditate priuilegij immunitatis cōcessi d. Nicodemo per decē p̄sidentes repræsentantes communitatē Pontremuli. Secundo de eiusdē priuilegij & immunitatis effectu. Quo ad primum omissis argumentis ad partes, & resecatis superfluis, puto dictā cōcessionem immunitatis valere. Quia licet regulariter non possit cōitas immunitatem subdito cōcedere. l. vacuatis. C. de decurionib. li. 10. & l. immunitatem. C. de agricolis & censi. lib. 11. & l. 1. C. de immunitate nem. concedenda. lib. 10. & per Alexandrum plenè 1 in consi. 101. 1. vol. tamen† concessio fieri potest ex causa, puta medicis & doctoribus, d. l. 1. C. de decurionibus, & etiam cuilibet alteri ex causa simili, puta propter benemerita, ex identitate rōnis, ẜm Alex. in dicto consilio. Et de hoc vltra eum est casus ẜm vnam lecturam in l. ambitiosa. de decretis ab ordine facien. & ibi per Bartolū circa principium, vbi habetur, ꝙ licet decuriones non possint donare, valet tamen donatio ab illis facta propter benemerita. Idem ergo dicendum est de concessione cōmunitatis, quę est de concessione immunitatis, quæ est species donationis. Et quamuis merita non probentur ex sola assertione donantis, qui aliàs donare prohibetur, sed aliter & alio modo sint probanda. l. si forte. cū ibi notatis per Bartolū de castrensi pecul. & per gloss. & Docto. in le. si donatione. C. de collat. & per Alexan. in specie in dicto consi. 101. Tamen dictis pręsidentibus, & eorū assertioni est credendū, vult Bar. expressè in d. l. ambitio. Nam circa prin. ver. item quæ dixi, ꝙ possunt remunerare, &c. dicit Bar. ꝙ ex his, quæ dixit colligitur alius intellectus ad illum tex. quia dum dixit, ꝙ decreta valeant, quia aliter rescindi non possent. Et ponit Bar. exemplū, si decuriones asserentes colorate se uelle alicui remunerare, eum liberarūt a debito, & largiti sunt. Nam valet decretū, licet rescindatur. Et sic vult Bar. ꝙ ad validitatem decreti sufficiat assertio decurionū de bene meritis. Et quamuis dicat, ꝙ rescindatur, hoc tamen est intelligendū, si probetur contrariū, sed p̄dictæ assertioni creditur, donec cōtrariū ꝓbetur, vt vult idē Bartolus in eadē l. ver. visis, & examinatis dictis regulis, &c. ubi q̄rit, an p̄fationibus illorum, qui habent arbitrium a cōitate, ex quib. inferunt id, quod statutū pertinere ad eorū arbitriū, sit 2 credēdū.† Et demū determinat, ꝙ sic, nō solū quantū ad illos, sed ēt quantū ad alios, ꝑ illū tex. vbi dicit esse casum, ẜm vnam lecturā, in eo qđ dicit, ꝙ debet rescindi. Si n. ei nō crederetur, dicit Bar. essent decreta ipso iure nulla, nisi probaretur. Et illa lectura, de qua Bar. ibi mentionē facit, est illa, de qua supra ꝓximè dixi, scilicet quando decuriones asserentes velle aliquē remunerare. eū liberant a debito, vel largiti sunt. Et per quam vt dixi, Bar. in d. vers. visis & examinatis, &c. ꝙ dictæ assertioni sit standū. & nedū ad finē vt decretū sit ipso iure validū, sed ēt quoad hoc, vt habeat effectū, donec probet̄ cōtrariū, qđ patet quia Bar. subdit, ꝙ in istis extraiudicialibus illis est credendū, per no. in c. post cessionē. de prob. & in clem. 1. eo. ti. Nec dicas inquit Bar. ꝙ sit speciale in Papa, quia fateor, ꝙ est speciale, ut nō admittatur ꝓbatio in contrariū. Coniungendo ergo cum hoc dicta Bar. de quibus. supra vult expressè & in terminis, ꝙ vbi decuriones dicūt, & asserūt donare ꝑꝑ merita, uel gratia remunerandi, ꝙ eorū assertioni in hoc credatur, & ex illa decretū ualidetur, & ꝙ non rescindatur, sed effectum ēt hēat, nisi ꝓbetur cōtrarium. Et est rō, ẜm eū, quia ista arbitria non cōceduntur nisi electis & grauibus personis, iō credendum est eis ĩ eo, s. quod asserunt. l. j. de offi. præfe. pręto. Et per hoc, ẜm eum patet responsio ad d. l. si forte. qa non hēt locū in hmōi personis electis. Et istam respōsionem, & conclusionē Bar. cōfirmo ex his quæ uoluit Guliel. & Albe. de Rosa. in l. 1. ff. de offi. eius cui man. est iurisd. Nam ibi dicitur, ꝙ cāæ meriti, & misti imperij non possunt delegari, nisi ex causa absentiæ necessariæ. Pone ergo, quod p̄ses in delegatione talis causæ asserat oportere 3 quod† ex cā necessaria se absentet, vel allegat tale impedimentum, ꝑꝑ qđ, si verū esset, delegare posset, an stetur assertioni delegantis, pro plena probatione, adeo quod ualeat delegatio. Et concludūt, quod sic, quia creditur literis officialis. le. diuus. de off. præsid. & in §. si quis cōprehensorū, in auth. ut nulli iud. & l. si publicanus. §. 1. de pub. & idē tenet Bal. in l. imperiū. de iuris. om. iud. in 4. col. & Ale. in d. l. 1. circa medium. uer. sed iuxta hoc quæritur, &c. ubi pro hoc allegat ēt gl. quæ idem uult in c. pastoralis. de offi. deleg. in uer. exonerare. dicens ēt, quod pro p̄dicta opinione facit, quod uult Bar. in l. ambitiosa. in uer. pręall. Et idē ēt uult Ale. in alio casu simili in l. sciendū. de uerbo. obl. in nona col. ubi reprehendit Pau. de Cast. in consi. 81. Super eo qđ q̄ritur, &c. qui uoluit, quod vbi non cōstat aliter, q̄ per uerba instrumenti, & iudicis de causæ cognitione, tunc assertioni illius non est standū, quia non dēt esse in potestate 4 iudicis peruertere ordinē iudicij. l. si forte. de castr. pec. Nā, ẜm Alex. in dubio præsumitur pro gestis a iudice & officiali. le. 2. C. de offi. ciui. iudi. c. ad audientiam. de præscriptionib. & leg. 1. C. de pręd. curia. Nec obst. secundum Alexan. in d. le. si forte. quia lex non ita suspicatur de iudice sicut de priuato, sed pro iudice præsumitur, vt in iurib. prædictis. Sed cōtra has rn̄siones videtur esse decisio Io. And. in addit. Spe. in rubr. de reb. eccl. nō alienan. qui in quæstione, de qua ibi per eū, intelligit. d. l. si forte. ēt in Episcopo alienante cū cōsensu capituli, & non uult, ꝙ assertioni eorum credatur de meritis. per d. l. si forte. & quem etiam in quæstione allegat Ale. in d. cōsi. 101. Ad quod rn̄detur 5 ꝙ illa decisio † est uera in casu, in quo ꝓpter merita per Episcopum fuit facta donatio de tanto, quod excedebat duas partes redituum episcopalium, & sic cōstabat, ꝙ erat immoderata donatio, quæ non est permissa. c. Ioannes. & c. relatū. 2. de testam. & quæ non carebat suspicione fraudis propter excessum. arg. l. omnes. §. Lucius de his q̄ in frau. cred. Et pro hoc facit alia solutio data per Bart. d. l. si forte. in d. l. ambitiosa. & in fine dicti versi. dicentem, ꝙ præfationib. electorū est standū, ut dixerat, nisi euidentia facti doceret cōtrarium eius, quod in dictis præfationib. asseritur, allegat. d. l. si forte. Et isto casu ēt ꝓcedit decisio Io. And. Et quamuis ille postea generaliter dicat, absit, ꝙ in prohibitis certo casu permissis stetur verbis dicentis casum permissum subesse. l. qui testamentum. de probat. & l. cū quis decedens. §. Titia. de leg. 3. tamen ista generalitas, excepto casu præmisso, non comprehendit officiales & alios per populum electos ad administrandum, secundum Barto. & alios in locis præallegatis. Et ubi donatio Episcopi cum consensu capituli euidenter non appareret immoderata, & non esset suspecta, putò, quod assertioni suæ de maritis donatarij esset standum ꝑ p̄dicta, & quæ suspicio cessat in casu nostro, in quo cessio est moderata, & cā concessionis est uerisimilis, qa donatarius erat subditus, & apud principem gratus, & qui potuit & uerisimiliter uoluit suæ patriæ ꝓdesse, arg. leg. veluti. ff. de iustitia & iure Sed dato ēt, ꝙ plenè merita nō probarentur ex assertione p̄di- 6 ctorū, † p̄sumitur tn̄ ex diuturnitate t̄pis, ꝑꝑ quā oīa præsumūtur solenniter acta. l. si filius. C. de peti. hære. & l. qui in aliena. post prin. & ibi per no. Doc. de acq. hære. & per Ant. de But. & Imo. in c. ea noscitur. de his quæ fiunt a p̄la. cū concor. quāplurimis, de quib. per omnes Mod. in l. sciendū. de verb. obl. & per Mod. in c. sicut. de re iudi. & in c. illud. de præsumptionib. & c. Albericus. de testib. post Host. & Io. And, quod procedit, secundum Doctores dictis locis, etiam si solennitas non sit enunciata in instrumento, multo magis ergo quando enunciatur in illo vt in casu nostro. Nec ob. si dicatur, qđ solennitas de præterito, & quæ non potuit interuenire tempore celebrati contractus, non præsumitur, si in instrumento enuncietur, per no. per gl. ĩ l. j. C. de fide instru. & iure hastę fisca. lib. 10. & per Bar. in l. sciēdum. de verb. oblig. & per Inn. & Doct. in c. quoniam contra. de probatio, quia illud procedit, nisi interueniat diuturnitas temporis, quia tunc præsumitur solennitas enunciata, quæ tūc non potuit interuenire, vt uoluit Archi. & Ioā. And. & reliqui communiter in d. c. Albericus. Et quamuis Card. ibi contrariū teneat per prædicta, tamen, vt ibi dicunt Mod. & bene, allegata

per eũ habent locũ, qñ non interuenit diuturnitas tẽporis, sed vbi illa ẽt concurrit, tunc pro dicta solennitate præsumitur. Et ideo licet in casu nostro merita, de quibus in dicto priuilegio fit mẽtio, nõ potuerint tpe cessionis interuenire, tñ psumũtur ex tẽporis diuturnitate, & ex quo de meritis constat verè vel psumptiuè, ex hoc sequitur, ꝙ priuilegiũ immunitatis non potuit cõitas Pontremuli reuocare, quia dr in contractũ transiuisse, & factũ fuisse irreuocabile, vt in specie concludit Bald. in l. si cum mih. de donatio. vbi vult † ꝙ priuilegiũ alicui concessum p p eius merita, non possit per concedentem reuocari. Et ita dicit consuluisse in ciuitate Senarũ, & allegat etiam. l. Aquilius regulus. & l. si pater. in fi. de donationib. vbi habet, ꝙ donatio ob merita est irreuocabilis. Et idem vult Bald. in l. qui se patris. C. vñ liberi. & probatur ex no. per Inn. & alios in c. nouit. de iudi. cum concordantib. de quib. ibi latè per Moder. Plus etiam uoluit And. Siculus in quodam consilio ult. inter consilia Alex. 4. vol. ꝙ si quis tanquam exemptus per viginti annos non soluit collectas, & alia onera, ꝙ præsumitur, ẽt si non appareat de titulo, factus immunis legitimè & solenniter, per no. per Inn. in d. c. illud. de præsumptionib. & per Bal. & alios in d. l. qui in aliena. de acqui. hær. cum concordantib. de quibus ibi per Mode. & in d. c. sicut. quod an sit verum, non firmo. Sed an isto casu immunitas sit quæsita præscriptione, casu quo priuilegium sit nullum, & de causa non constet vere, vel præsumptiue, videtur magis dubium, per not. per Bar. in l. licitatio. §. earum. de publ. cum quo alij transeunt. Nam in tex. † dicitur, ꝙ ius exigẽdi vectigal tollitur per consuetudinem. Et Bar. q̃rit, quanto tempore dẽt esse cessatum, & concludit, ꝙ aut exactio pertinet ad priuatum ex consuetudine, vel priuilegio, & sufficit esse cessatum per decem annos. l. j. de nundi. Aut pertinet ad fiscum, vel ad rempublicam, & debet esse cessatum per 40. annos. l. sicut. & leg. omnes. C. de præscriptio. 40. anno. Istud autem debet intelligi, quando fuit cessatũ ab omnibus, & quando ab aliquo non fuit exactum, ƒm Ang. & Raph. vbi ex mente etiam Bar. de qua constat ex his, quæ statim subijcit, dum immediate quærit, quid si priuatus tanto tempore cessauerit, cũ oẽs alij soluerint & respondet, ꝙ si exactio pertinebat ad rempublicam, ꝙ non prodest, allega. l. vacuatis. de decurio. lib. 18. & l. 1. C. de his q a principe uacatio. rec. & iste est casus noster, in quo vnus solus cessauit soluere gabellas, & collectas per 40. annos, & ultra iõ videtur ꝙ hoc sibi non profit, ex quo exactio pertinebat ad communitatem Pontremuli, quia sicut illa non potest concedere priuilegium immunitatis subdito. d. l. vacuatis. & dictum fuit supra. ita ẽt non vr ꝙ dicta immunitas præscribi possit contra dictam cõitatẽ, & ista vr intentio Bar. allegando. d. l. uacuatis. quod. n. non potest queri ex priuilegio non potest ẽt pscribi, sicut econtra, illud qđ priuilegio est quæsibile, est ẽt præscriptibile. c. duo simul. de offi. ord. & c. cum contingat. de foro cõpe. & per Oldra. consi. 172. Quia oẽs, &c. & Card. post Lap. in clem. 1. de religio. dom. & Abb. in c. accedentes. de præsc. in penul. no. Et confirmatur, quia cum hoc ius exigendi per cõitatẽ non possit alienari. d. l. uacuatis. contra eam non põt ẽt p subditum præscribi, quia res prohibita alienari per legem, præscribi non potest. l. ubi lex. in prin. de usucap. & ibi not. glo. & Bar. & cum quo transit Ang. in l. j. de præscrip. longi tempo. & Im. in l. filiusfamilias. §. diui, de l. j. nec Alex. ibi quo ad casum nostrum contradicit, immo idem sentit, & præsupponit, ex quo istud ius non potest alienari consentiente coitate. Et alia ratione istud confirmatur, quam etiam allegat Bar. in d. §. earum. uidelicet quia istud ius exigendi est unum contra omnes, non autem sunt diuersa iura aduersus singulos, ideo exigendo ab omnibus dicta communitas conseruauit ius suum quod est unum ẽt aduersus illum qui non soluit, per no. in l. si prius in prin. q etiam Bar. allegat de aqua plu. arcen. Nec prædictis obstare ur, qđ uoluit Bar. in cons. 68. Commune Spoleti, &c. ubi uult, qđ per cessationem. 40. annorum præscribatur immunitas etiam contra rem publicam, d. l. omnes. quia Bart. loquitur, quando cessatum fuit ab omnib. de quodam castro, & quãdo ab aliquo de illa uniuersitate non fuit exactum, quo casu Bar. etiam in d. §. earum, ut dixi, concedit, quod contra fiscum & rempublicã præscribatur spatio 40. annorum, per eandem. l. omnes. Et hoc quia casu cessat ratio ultimo loco assignata in casu præcedenti. Et ubi etiam priuatus ius præscribere posset, tamen, ad hoc ut præscriptio currere incipiat, necesse est, quod ille, qui non uoluit soluit, fuerit prius req̃situs, & soluere recusauerit, ƒm Ale. consi. 136. In causa & lite uertente, &c. col. 6. in 2. uol. per no. per Bar. in l. cum scimus. C. de agricol. & censi. lib. 11. & p no. per Bal. & Ang. in l. male agitur. de præscr. 30. uel 40. anno. & per alios in alijs locis p eum allegatis. Et istud confirmat, quia pscriptio non currit sine possessione. l. siue possessione de usu cap. & q̃dicto casu non ur acquiri antequam fuerit requisitus, & soluere recusauerit, per no. per gl. in fi. quemadm. serui. ami. & per Bar. & alios in l. j. C. de seruitu. Vbi dicitur, ꝙ non quæritur quasi possessio seruitutis, nisi per prohibitionem. Itẽ requiritur scientia, & patientia illius, contra quem præscribitur ad acquirẽdum dictã quasi possessionẽ iuris in corporalis, ut per Bar. in d. l. 1. & in l. sequenti. & quæ patientia hic non uidetur cadere posse, ex quo quãtum ad istud ius immunitatis, cõitas non p õt consentire. d. l. uacuatis. Et hac rõne attenta uidetur, quod hoc casu præscriptio currere non potuerit, ẽt cum titulo, quia solus titulus sine possessione nõ sufficit. d. l. sine possessione. Et quia cum sit nullus, & iure reprobatus. d. l. uacuatis, non prodest ad præscribendum. c. dudum. de deci. & dicetur infra. Sed tamen puto, ꝙ sit decursa præscriptio, ut uidetur probari in ca. de quarta. de præscript. ubi spatio 40. annorum excluditur ecclesia per unum clericum non soluentem quartam decimarum competentem ecclesiæ cathedrali contra rectores ecclesiarum, & quæ erant soluendæ singulis annis, & sic ab uno rectore non soluente præscribitur, quamuis alii soluerint, & tamen ius exigendi est unum contra omnes non autem sunt iura diuersa contra singulos. Et quod possit per unum præscribi, præsupponit etiam gl. in l. si publicanus. §. fi. de publica. in fi. gl. magnæ, dicens † ꝙ excusatur a uectigalib. qui pscripsit non soluere, & ꝙ relatiuum, qui, uerificatur in uno, ut declarat Bar. in l. hoc articulo. de hæredi. insti. Si. n. gl. loquer etur, quando ab omnib. non fuisset solutum, tunc esset cõsuetudo, & casus iste non differret ab illo. de quo in illo tex. & tamẽ glsso. potuit dictum casum tanquam diuersum. Et idem etiam præsupponit Ang. in d. l. licitatio. §. earum. in prin. ubi intelligit tex. cum uectigal non est solitum præstari per aliquem, sed si p oẽs pstari consueuit, si unus autem in pstando cessat, non est attẽdenda consuetudo illius priuati, ƒm eũ per d. l. uacuatis. nisi, dicit ipse, tanto tẽpore in pstatione cessasset, ꝙ pscripsisset ius non soluendi. qui ẽt subdit, hic aũt præscriptio cõpletur cõtra priuatũ habẽtẽ ius exigendi pedagia p decem annos. l. j. de nundi. contra rempublicam non completur nisi 40. annis. d. l. d. l. omnes. Et sic uult Ang. duo. Primo, ꝙ priuati consuetudo non attendatur contra rempublicam. Aliud est, & sic scđo, ꝙ priuatus præscribere possit, & sic differentiam facit inter cõsuetudinem, & præscriptionẽ priuati. Et dr consuetudo, qñ priuatus sine aliquo titulo, cessasset soluere, ẽt p 40. annos, q a † cũsuetudo inducitur sine titulo, & in ea titulus non est necessarius, ẽt si sit contra ius, quia iure cautũ non reperitur, ꝙ titulus tunc requiratur, ƒm Io. And. But. Imo. & Abb. in cap. fi. de consuet. in ultim. col. Nam, ƒm eum, in consuetudine, cum sit quædam lex inspicitur sola uoluntas, & tacitus consensus. Et idẽ tenet Abb. in c. cũ ecclesia. de cau. possessio. & proprietat. & quæ cõsuetudo operatur, qñ a nullo exigitur, quia illa hẽt uim legis. l. de quib. ff. de legi. & iõ queadmodũ derogari põt dispositioni. d. l. uacuatis. per legẽ, & per principẽ, ita ẽt fieri potest per cõsuetudinẽ. Sed in fauorẽ priuati nihil põt operari, non quidẽ ex defectu potestatis ipsius consuetudinis, sed quia per exactionẽ factã per rẽpublicã ab alijs ius exigendi, ꝙ est vnũ, fuit intotũ cõseruatũ, & sic ẽt quoad illũ a quo non fuit exactum, & per pñs consuetudo nõ fuit inducta ẽt respectu illius, & sic ex consuetudine, quæ cessat, immunitatem nõ hẽt, nec a republica illã põt habere, quia ẽt nõ exigendo sibi præiudicare non potuit. d. l. uacuatis. Et istud est, quod sensit Bart. in d. §. earum. allegando dictam legem contra priuatum, & contra omnes cessantes soluere, quia illi immunitatem non consequuntur immediate a communitate, sed a consuetudine, quæ est lex, sed in præscriptione ista, quæ est quadraginta, annorum, quia est cõtra ius. d. l. vacuatis. requiritur titulus. cap. j. de præscriptio. in 6. † Ideo priuatus habens titulum præscribere potest spatio. 40. annorum contra rempublicã. d. l. omnes. Et si dicatur, ꝙ titulus iste est nullus, & contra ius. d. l. uacuatis, ideo non sufficit ad præscriptionem,

scriptionem,et longissimi tẽporis, vt est expressum in c.dudũ. de decimis.nec error iuris excusaret præscribentem. l.nunquã. de vsucapi.immo etiã si valeret, & rescindi posset tanquam ambitiosa adhuc non sufficeret,ſm Inn.in c.apostolicæ. de donationib. vbi vult, ꝙ titulus rescindibilis, per restitutionẽ in integrum non sufficit ad præscribendũ . per l.in causæ. la j.§.interdum. cum l.sequen.de minoribus.Ad istun respondetur,ꝙ isto casu titulus putabatur validus per errorẽ facti,& non iuris.Nã ista immunitas fuit concessa propter merita, quæ causa,si fuisset vera,validasset ipsam concessionẽ etiam irreuocabiliter,secundum Bar.in d.l.ambitiosa. & dictum fuit supra.Et licet etiã de meritis non sit standum, assertioni decurionũ, quantum ad plenã probationẽ, tñ assertio eorũ ex prærogatiua officij inducit iustã credulitatẽ quo ad hæredes d.Nicodemi,& qui potuerunt inchoare,& finire dictam præscriptionẽ post eius mortẽ. Credendo ergo assertioni prædictorũ de meritis, errore facti inducti putauerunt titulũ esse validũ,ideo dictus titulus inualidus,qui ex tali errore putatur iustus tribuit iustam causam præscribendi,ſm gl.& oẽs, in c.de quarta . de præscriptionib.& in c.cura.de iure patro.& dicit Bal.magis in terminis in l. indicia . C.de rei vendi. ꝙ dictum vnius legalis personæ præbet iustam causam credendi,& sic causandi titulum aptũ ad pręscribendũ, per no.per gl.in l.Titio fundus,de condi.& demon. Et idẽ probatur ex no.ꝑ Bar.in l.q. fundũ.§.ꝓcurator.& ĩ l.fi.ff.ꝓ empt. Et vbi ẽt erratũ fuisset in iure,adhuc tñ dici posset, ꝙ ꝑscriptio 12 locũ haberet,† q̃a in ꝑscriptione longissimi tꝑis non nocet error iuris,ſm Pau.de Ca.in l.Celsus.de vsucapi. & in consi.154. Circa præsentem casum,&c.'& Ant. de But. in d.c.cura.& in c. peruenit.de emptio.& vẽd.& Imo.ibi & per eũ, in d.c. de quarta.& Roma.in consi.121. Circa primum dubium,&c.Sed quia aliqui tenuerunt contrarium,de quib.per Mod.in d.c.de quarta. in hoc non facio potissimũ fundamentũ.Et per prędicta colligitur responsio ad no.per Bar.in d.l.licitatio.§.earũ.de public. quia dictũ Barto.debet intelligi de illo,qui cessauit soluere sine aliquo titulo,& sic de consuetudine priuati, & nõ de ꝑscriptione,quæ hoc casu,ut dixi,requirit titulum.d.c.1. de præscrip.in 6.Et in hoc differt a consuetudine,secundum Io.And.& alios, in d.c.fi.de cõsuetu.Non ob.ẽt,ꝙ illud, qđ non põt q̃ri ex priuilegio,nõ possit ꝑscribi, quia quãuis priuilegiũ nõ possit concedi a cõitate, cõcedi tñ põt a principe, & a quolibet non recognoscẽte superiorẽ,ſm Bar.in l. 1.C.de decre.decurio.& Abb. in c.2.de immunita.eccle.& Alex.consi.30. 5.vol. & hoc suffi-13 cit ad præscribendum. Itẽ non ob.ꝙ † illud , quod non potest alienari,non possit præscribi,quia illud est verum,q̃ñ alienatio simpliciter,& indistinctè est prohibita, sed vbi prohibetur, nisi certa forma seruetur,& sic est permissa,si obseruetur dicta forma,tunc non impeditur præscriptio,ſm Iaco.de Are.Cyn.Barto.& Doctores,in l.fin. C.in quib.cau.in integr.restitu.non est necessar.ubi dicunt,quòd licet res minoris immobilis non possit alienari.l.lex quæ tutores.C.de administra.tut.põt tñ ꝑscribi q̃a cũ decreto iudicis,& ex causa alienatio est permissa.Sed immunitas,quę a cõitate nõ põt concedi simpliciter.d.l.uacuatis, põt tñ ex cã,puta propter merita cõcedi ẽt subdito.d.l.ambitiosa.ergo põt ẽt acquiri per præscriptionẽ.Nõ obstat ẽt ꝙ dr̃, ꝙ nõ incipit præscriptio currere,nisi postquã quis fuit requisitus & soluere recusauit,ſm Alex.consi.136.secundò vol.q̃m istud nõ puto verum.Nam allegat Bar.in d.l.cum scimus.C. de agrico.& censi.qui loquitur alio casu diuerso,& in quo est diuersa rõ,vt facile potest intelligi rectè intuenti.Allegat ẽt no. ꝑ Ang. & Bal.ĩ l.malè agitur.C.de præscr.30.anno.qui loquũtur in colono, vel inquilino,qui cessauit soluere , qui antequam neget soluere domino,non interuertit possessionem eius,iõ nõ præscribit rẽ, nec ẽt præscribitur ꝑ eũ futuræ annuæ præstationi , & hoc quia interim recognoscit dñm , vt declarat Io. de Platea ex mente aliorũ in l.fi. C.de fund.patri.lib. 11.quæ rõ cessat in casu nostro, in quo collectæ, & alia huiusmodi onera non soluuntur ratione dominij, vel possessi onis existentis apud illũ, cui soluitur,vel quia in dominiũ recognoscatur, sed quia tenetur ex dispositione legis , huic ergo iuri exigendi,& actioni personali præscribitur spatio quadraginta annorum,ex sola cessatione solutionis.d.c.de quarta.& d.l.omnes,& absque eo ꝙ requisitus soluere recusauit, quia in ista præscriptione actionum personalium currit præscriptio sine possessione, & ex sola negligẽtia non petẽtis,ſm Bar.in l.sequit.§.si viã.de vsucap.Et ꝑ hoc respondetur ad no.per gl.& Bar.in l.j.C. de seruitu.quia loquitur de præscriptione seruitutis, & iuris realis, quæ non currit sine possessione, & quæ non acquiritur nisi prohibitus faciat contra prohibitiõnem aduersario patiente.Et si dicatur ꝙ cõitas exigendo ab alijs non amisit, sed cõseruauit ius exigẽdi ab illo,a quo cessauit,secundum Bar.in d.§.earum,per no. ĩ d.l.si prius.de aqua pluuia arcen.respondetur,ꝙ ex quo ille,q̃ non soluit,titulũ,habuit,constat, ꝙ cõmunitas nõ habuit animũ cõseruandi ius suum contra illum, quẽ habuit pro exempto,& a quo non eximit,quia illũ pro exempto habuit,& probatur in d.c.de quarta.inducendo ut supra. Et per prædicta infertur ad aliud,quoniam quamuis priuilegium hoc immunitatis tanquam cotrosum in loco substantiali fidem non faceret. l.j.§.rosæ.cum ibi no.per gl.de bo.pos. secundum tab. tamen ex illo,& ex libro.d. Nicodemi,in quo reperitur registratum, causaretur iustus titulus ad præscribendum,quia scriptura. d. Nicodemi induceret iustam credulitatem,quæ sufficiat ad præscribendum,& quæ habeatur loco tituli,per ea quæ dicta sunt in præcedentibus,& maxime per no.per Bal.in d.l.indicia.Sed 14 dici etiam potest† ꝙ dictũ priuilegium probet non obst.dicto vitio,quia quãuis corrosum sit in loco substãtiali,satis tñ ex illo constat de immunitate concessa. d. Nicodemo, quia in illo legitur circa principium,ꝙ fuit liberatus,absolutus perpetuo, & in perpetuum ꝑꝑ eius merita ab omnib. factionibus; & ex sequentib. in uer.mandantes,&c.clare constat,de concessione dictæ immunitatis.Quia igitur tã ex præcedentib. quam ex sequentib. intelligitur,& legitur,ꝙ fuit concessa immunitas,corrosio illa non ꝑiudicat,ſm Bar.in d.§.rosæ.& gl.in c.cũ venerabilis.de relig.domib. quã cõmendat ibi Abb.in fi.Et tanto magis hoc procedit,ex quo dictũ priuilegium reperitur integrẽ registratum in libro.d.Nicodemi,quia licet pro eo, & suis hæredibus plenam fidem non faciat.l.exemplo.C.de proba.nihilominus ex quo est defunctus,& erat vir probus, inducit nõ modicã ꝑsumptionẽ pro ꝑdictis,ſm Bart. cum quo alij transeunt in l.admonendi.de iureĩ.qui loquitur de fide libri rationũ . Et quia ẽt cõtinet ille verisimilia, quia ex quo priuilegium ibi registratum reperitur, buãuis sit corrosum,facilius est illi credendũ,atq; ẽt magis est fides adhibenda dicto priuilegio, & libro, cũ dictus do. Nicodemus,& sui tanquam exempti fuerunt habiti,& tractati.Ex omnibus igitur ꝑdictis,saltem simul iunctis de immunitate satis constat,& est obseruandũ dictũ priuilegiũ sic corrosum eo mõ, quo hactenus fuit obseruatũ , quia sicut corrosio non nocet,q̃ñ ex ꝑcedentib.& sequentib. colligi põt tenor instr̃i,vel priuilegij, vt traditur in locis pręall. sic ẽt non dẽt attendi corrosio,q̃ñ ex his,quæ veniunt extrinsecus, & re ipsa declaratur locus ille corrosus,qui non minus declaratur facto quãverbo.l.de quibus.ff.de legi. & l.Paulus respondit,non tñ.ff.rẽ ra.ha.Et non est ẽt dubitandum,vtrũ dictũ priuilegiũ sit nullũ x defectu alterius solẽnitatis,s.quia non fuerũt expressa noĩa ꝑsidentiũ repræsentãtiũ totã cõitate,quia posset de hoc dubitari, q̃ñ fuisset concessum simpliciter sub noĩe communitatis,vel consilij generalis,sed hic dr̃, ꝙ decem præsidentes negotij communitatis Pontremuli,& eius consiliũ generale congregati,& coadunati,&c.per quę verba , videlicet decem præsidentes,apparet,quod omnes interfuerunt , quia illorum nu-15 merus non est maior. Et propterea † isto casu cessant omnes rationes tenentium,ꝙ concessio sit nulla , si non sint expressa nomina,quando dicitur, quòd collegium,vel vniuersitas sic disposuit,&c.& quas rationes refert Abb.in c.1.de syndi.Et istud etiam deciditur ex no.per Fede.in consil. 145.& 266. & 275. vbi concludit,ꝙ si in instrumẽto dicatur,quod duæ partes vniuersitatis fecerunt,&c.ꝙ creditur instrumento & dicenti contrarium incumbit onus probandi.Et idem tenet Abb.in d.c. 1. in finalib. ver. de syndi. Idem ergo per omnia dicendum est in casu nostro,ex quo dicitur,ꝙ decem fecerunt,&c.quia militat eadem ratio.Et vbi etiam priuilegium solum loqueretur,de cõsilio,vel de uniuersitate,esset tamen idem,ex quo in priuilegio sigillum cõitatis est appositum, secundum Oldr. consi. 100.& Io.And.in Spec.in tit. de syndi. ver. quid si in aliquo.alias uer. porro.& Abb.in d.c.1.& hoc casu nullus contradicit. Quinimmo etiam sine sigillo adhuc illa uidetur uerior opinio , quod non sit necesse exprimere nomina singulorum , quando uerba

ba de necessitate includunt sufficientem numerum an actum vt sentit Spec.& Io.And.in vers.preall. Et quam tenet Abb. in d.c.1.optima rõne,quia ista solennitas,quā de necessitate includit natura uerborū prolatorū, est intrinseca,quæ psumitur.l. sciendum.de ver.ob.& ibi per Dy.Bar.& alios,quę ēt hoc casu est magis præsumenda pp tpis diuturnitatē,per superius allegata,quæ magis procedunt in dicta solēnitate intrinseca. Post quam igitur uidimus,quod probatur concessio immunitatis,& quod est valida,& sic de primo cum suis dependentib. sumus expediti.Restat videre de secundo,i.de effectu dictæ cōcessionis,vtrū .s.sit realis vel personalis.Et arbitror,quod sit realis,& sic transeat ad hæredes. d. Nicodemi. Et quamuis per illa verba,pro se & suis bonis,non videatur probari,quod concessio sit realis,quia importare possunt dicta verba,quod si exēpta persona a muneribus psonalibus,& hoc significat verbū,pro se,& a muneribus,quę imponuntur personæ pro reb.pp illud verbū,p suis bonis,vt sunt collectæ.le.rescripto.§.fi.& ibi per Bar.in munerib.& ho

16 norib.non autem quod immunitas sit concessa rebus. Sed † tñ quod sit realis probatur ex sequentibus in versiculo,mandantes,&c. vbi mandatur officialibus æstimi,quod bona.d.Nicodemi deleantur & cācellentur de libro ęstimi,& de cętero non veniāt computanda in his,sup quibus exercentur munera.& collectæ per cōe Pontremuli,&c.Quæ verba sunt in rē cōcepta,& rebus,& bonis ipsius immunitatē pstant & concedunt.l. sordidorū.C. de excusat.mune.& ibi notatur,libro.10.& per Bar. in l.j.de manda.prin.& per Doctores in regula, priuilegium.de regulis iuris,in 6.per l.j.de iure.immunita.& l.forma.§.quanquam de censi.Et tanto magis pp illa alia verba, perpetuo & in perpetuū.Et quāuis dicatur pro parte, quod verba prædicta posita in dicto ver.mandantes,sunt posita in executione priuilegij,quæ illud nō augent,sm gl.in clem.1.de præbendis.ex illis tamē declaratur intentio circa concessum,sm Bal.no.in l.eam quā.C. de fideicom.in versi.de nouo quæritur.Et iō cū saltē posset esse dubium,vtrū concessio facta esset realis, vel personalis, ex verbis positis in executione declaratur,quod est realis sm intentionē concedentis,& competit ēt pro bonis acquirendis,quia hoc in priuilegio.Et quāuis hoc legi ñ possit,tñ in æstimo eius registrato,ut supra,hoc legitur.Ex quo,vt dixi,oritur non le-

17 uis præsumptio.Et† vbi etiam de futuris non esset facta mētio adhuc tamen traheretur ad bona acquirenda,per notata in c. quia circa.de priuil.& in c.cum capella.eo.ti.& notat etiā Cy. in l.placet.C.de sac.sanc.eccl.& Bar. in d.consi.59.& Imo.& Rom. in le. damni infecti.§.si is qui vas. de damno infec. Non omitto ēt,quod frustra,de prædictis ur disputari,hoc est, de validitate,& uiribus priuilegij,quia cū super his uerteretur lis, & quæstio syndicus renunciauit istantiæ,& liti,& per eius renunciationem fuit exclusa ab omni suo iure deducto in iudicio.le. postquam liti.C.de pactis.Et quamuis renunciauerit præsentis litis instantiæ,& liti,quatenus teneatur,&c. tamen ista ,ptestatio nihil operatur,quia certū est,quod quis† reo inuito non po

18 test renunciare soli instantiæ,nisi ēt renunciet liti.auth. qui semel.C.quomodo,& quando iud.iuncta d. l. postquam liti. & ibi per Doc.Et sic remanet exclusa cōitas etiam a lite, & alia ēt protestatio quo ad hoc minus operatur,uidelicet.& hoc absq. pręiudicio,&c.quia hoc tendit ad alium finem,ut scilicet dicta communitas per dictam renunciationem non excludatur a facultate reuocādi priuilegium,quod deinde reuocauit & de qua reuocatione fuit dictum supra.Quantum uerò ad expensas breuiter est concludendum , quod dicta cōitas tenetur ad expensas,in quibus fuit cōdemnata ,ppter appellationes desertas ab ea interpositas,& in quib. potuit,& debuit condemnari.ca.reprehēsibilis.de appellationib. & ibi no.Doctores.& in c.j.eo. ti.lib.6.& ibi per Io.And.Quantum vero ad expensas factas ante renunciationem instanciæ,& litis.Bal. in l.postquam liti. C. de pac.in ulti.uol.dicit,quod actor non debet in expensis cōdēnari,si renunciauit ex cā de nouo superuenienti, quando autē hoc sit,aliter non declarat.Sed Bar.in l.si quis inficiatus.ff.de-

19 posi.& in l.destitisse.de iud.dicit, quod † si ex productione instri quis incipit cognoscere,quod nō hēt iustā cām litigādi,quia renunciet liti,quod excusabitur ab expensis.Sed hoc est uerum sm Pau.de Cast.in d.l.destitisse,in reo,& non in actore,qui nō debet excusari,quia debuit uenire instructus. Et idē dicit Bar. in l.qui in alterius.de reg.iur. qui tamen subdit,quod ēt ex parte actoris potest subesse iusta causa,qui statim eo cōperto dēt desistere,& releuabitur ab expensis.Et idem Bar.in l.j.in prin. ad Turpilia.col.3.ver.iuxta hoc quæro,&c.dicit, quod si actor post productos testes,uel instrumenta manifestè reperit se nō hře ius,debet desistere,& renunciare,ut excusēt ab expensis. Et sic uult,quod etiam actor excusetur,si renunciet,qñ ex productione instrumenti incipit cognoscere,quod ius non habet.Et idē uult Bar.in l.properandum.§.sin autem alterutra.C.de iud. qui loquitur de utroque,& tam de actore,quam de reo. Et ideo, quia communitas Pontremuli ab initio habuit iustam causam uocandi reum ad munera, quia ignorabat priuilegium, quod non erat apud eam, & de quo scientiam non habebat, quia q illud concesserant, non uiuunt.dic. leg. qui in alterius & quæ statim, quòd priuilegium fuit productum, renunciauit liti, & causæ, non debet in expensis prius factis condemnari, sed absolui, per not.per Barto. in locis allegatis. Et ita puto concludendum in præmissis. Laus Deo.

¶Fideiussio facta pro aliquo, si ille non satisfecerit, an expiret, & purificetur conditio,eo,pro quo fideiussum est,mortuo.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio nata ad factum morte non tollitur.*
2 *Promissio conditionalis, si quis non soluerit,purificatur per mortem debentis soluere.*
3 *Promissio facti alieni non valet.*
4 *Qualitas sine subiecto stare non potest.*
5 *Verba affirmatiua dicuntur,licet negatiuè concepta sint, si sensum affirmatiuum habeant,& econuerso.*
6 *Verba conditionalia concepta in personam per hæredem impleri non possunt.*
7 *Debitor pecuniæ in genere per casum non liberatur, secus si in specie.*
8 *Casus clandestini, & occulti per coniecturas probantur.*
9 *Fideiussor de casu fortuito non tenetur, sicut nec debitor.*

CONSILIVM CCXVIII.

VISO ac perlecto tenore schedulæ,in qua Ioānes promisit in effectu,quod Gorus capserius Ioānis Baptistæ & Syluij de Piccolominibus reddet illis bonū,& iustum computum de eo, quod perueniet ad manus dicti Gori, si Gorus nō reddet bonum cōputum de dicta capsa, promisit dictus Ioannes soluere illud, quod deficiet statim,& liberè sine aliqua exceptione.&c. Videretur forta ssis prima facie dicendum,quod Ioannes sit obligatus ad id quod in capsa prędicta reperitur deficere.Nam primò se obligauit ad factum,s.quod Gorus reddet bonū & iustū cō-

1 putū,& quæ promissio† ēt consistit in facto.l.cū seruus, de cōditio. & demōstrationib. Per mortē igitur Gori nō est liberatus Ioannes,quia factum illud non fuit positum in conditione sed in dispositione,& propterea obligatio iam nata ad factum non tollitur per mortem dicti Gori.l. obligationum fere.§.placet.de act.& oblig.& no.in l.nemo potest.de leg.j.& quantum ad dictam promissionē facti ad propositum non facit.l. q Romæ.§.Augerius.de ver.obl. quia illo casu promissio facta p alio fuit cōdōnalis,quæ p mortē illius defecit.Si ergo Ioānes nō pstat factū promissū,succedit obligō ad interesse.l.stipulationes nō diuidūtur.ver.Celsus.de ver.obl. Et similiter secūdaria pro-

2 missio de soluēdo illud,quod † deficiet,cōcepta sub illa conditione si Gorus non reddet bonū cōputū, vř ēt cōmissa per mortē illius,per text.ubi videtur casus in l.fideiussor obligari.§.fi.de fideius.vbi illa ,pmissio,si Titius debitor nō soluerit, purificatur per mortē debitoris,ēt sine aliqua interpellatione pcedente, q uis inciperet a promissione,& a dispositiōe, q procedebat in psona debitoris prīcipalis sm Bar.ibi, & quę dispositio procedit ēt ī casu nřo nedū in psona Ioānis,sed ēt Gori, pro quo promisit,quia statim quod fuit factus capserius,ēt absq. alia promissiōe ex legis dispositiōe fuit obligatus reddere rōnē.l.2.de nego.gestis. l.1.§.officio.de tut.& rōnib.distrahē.& l.quædā.in prin.de edē. Vñ sicut in casu.d.§.fi. mortuo reo añ solutionē obligatur fideiussor ex implemēto cōditionis,sub qua promisit, quia uerum est,reum nō soluisse, sic ēt dēt in casu nostro Ioannes obligari

per

per mortẽ Gori, quia illa cõditio negatiua, si Gorus nõ reddet bonũ cõputũ, fuit impleta cũ verũ sit, ꝙ Gorus cõputũ non reddiderit. Nec in contrariũ facit. d. §. Augerius. sed potius concordat cũ p̃dictis, quia & ibi probatur, ꝙ implementũ conditionis non transit ad hæredẽ, & hac ratione in casu dicti. §. fi. fideiussor obligatur, ſm Bar. ibi, qui etiam pro concordanti allegat. d. §. Augerius. Et istud ẽt nõ negatur, sed cõceditur ĩ casu nr̃o. Et ex hoc sequit, ꝙ ꝑ mortẽ Gori Ioannes obligatur, d. §. fi. Solũ ergo differt vnus casus ab alio, quia in §. Augerius. conditio fuit concepta affirmatiuè, & iõ in casu illo nõ transire ipsum conditionis implementum ad hæredem, est causa deficientis conditionis, sub qua fideiussor promisit, ideo liberatur, sed in casu d. §. fi. pariter & nostro, conditio fuit concepta negatiuè, & tunc non transire ipsum implementum ad hæredẽ rei principalis, est cã implementi illius conditionis, sub qua promisit fideiussor, & per cõsequẽs obligatur. Vel dici põt, ꝙ fideiussor in casu dicti. §. Augerius. nõ obligatur, quia cõditio nõ fuit impleta in forma specifica, quia illa verba, quidquid patrem debere cõstitisset nõ verificantur si de debito apparet post mortẽ illius, pro Augerius promisit, quia nõ dicitur illũ debere, sed debuisse, ſm gl. 2. quæ communiter approbatur. Sed in casu dicti. §. fi. conditio illa, si Titius non soluerit, 40. quæ debet, fuit per mortem illius adimpleta formaliter, quia verũ est, ꝙ Titius non soluit. Et idẽ est in casu nostro, in quo Ioannes promisit, si Gorus non reddet bonũ computum de dicta capsa, soluere illud, ꝙ deficeret. Mortuo igitur Goro non reddito bono computo, formaliter fuit adimpleta conditio, & ẽt verba promissionis, s. soluere illud, ꝙ deficiet, cũ sint in rẽ, & non in ꝑsonã, uerificantur proprie post mortẽ Gori, quia non minus tunc põt apparere illud ꝙ deficit in capsa, quã eo viuente, ꝙ nõ est, vt dixi, in §. Augerius, in quo illa uerba, quicquid patrem debere constitisset, sũt concepta in personam illius, pro quo fideiussit Augerius, ideo oportet, quod illo viuo de debito appareat ad hoc, ut illud verbum patrem suum debere, possit verificari proprie. Et quia ista sunt, quæ contra Ioannem magis stringunt, alia quædam, quæ a longe faciunt, prætermitto, & ad quæ ex dicendis inferius colligi poterit clara responsio. Sed præmissis non obstantibus contrarium puto uerius. Nam Ioannes primo promisit, quod Gorus reddet bonum, & iustum cõputũ, quæ promissio cõtinet, factum, & donationem. d. l. cum seruus. & l. quamuis. & l. qui sub conditione. de condi. & demon. & l. statuliber. §. fin. de statulib. & not. in leg. 2. in princip. de verb. oblig. Dicitur ergo Ioannes promisisse, quòd Gorus faciet, & quod dabit, scilicet reliqua, ut in dictis iuribus. 3 † Ista igitur promissio primitiua fuit nulla, quia continet promissionem facti alieni, quoniã siue promittat quis, ꝙ alius faciet, vel qđ dabit, dicitur promissio continere factũ alienũ, & nõ valet, vt est casus clarus. in §. si qs aliũ. instit. de inuti. stipula. tũc. n. valere potuisset, si Ioãnes promisisset se facturũ, vel curaturum, ꝙ Gorus cõputum reddet, quia diceretur propriũ factũ promisisse, et dicitur in d. §. si quis aliũ. & no. Doc. in l. stipulõ ista. in prin. de ver. obl. ꝙ non est factum, sed fuit simpliciter promissum, ꝙ Gorus reddet bonum computum. Et propterea absq. dubio ex hac primitiua promissione Ioãnes nõ tenetur, nec agi põt cõtra eũ ad factum, neque ẽt ad interesse ex mora, quia vbi nulla petitio, ibi nulla mora. l. si pupillus. de verb. oblig. & sine qua mora nõ cõmittitur obligatio ad interesse ex legis dispositione. d. l. stipulationes non diuiduntur. versi. Celsus. de ver. obl. Est ergo videndum de viribus secundariæ promissionis, quę fuit de soluendo illud, ꝙ in capsa deficeret, si Gorus non reddet bonũ cõputũ, quæ videtur valida, licet veniat accessorie ad primã, quæ fuit nulla, ut est ẽt casus in d. l. stipulatio ista. in prin. ubi dicitur, ꝙ promissio facti alieni est inutilis. Et si quis factũ alienũ vult promittere, pœnã, vel quanti ea res erit promittere põt. Nec mirum, ꝙ promissio primitiua sit nulla, & ꝙ secundaria, & accessoria valeat, ut in ead. l. §. alteri. & ꝑ Bar. in l. stipulatus, in prin. 12. oppositiõe primæ partis, eodẽ tit. Sed quãuis dicta promissio secundaria fuerit valida, dicitur tamẽ, ꝙ nõ est adimpleta, sed defecta cõditio, sub qua fuit facta. Nam si promisisset Ioannes soluere illud, ꝙ deficiet in capsa, si Gorus nõ reddet cõputum, & sic simpliciter, & sine expressione alicuius qualitatis, dici posset fortassis, ꝙ mortuo Goro antequam redderet cõputum, esset cõmissa stipulatio, & ꝙ implemẽtum conditionis nõ transiret ad hæredẽ Gori, per tex. in d. l. fideiussor obligari. §. fin. Sed iste non est casus noster, quia non promisit Ioannes soluere, si Gorus non redderet computum, 4 † sed promisit, si non redderet bonum computum. Et sic illa qualitas importata per illud verbum bonũ, fuit etiam posita in conditione, & quæ qualitas uerificari non põt, si nullus computus reddatur, quia tunc apparere non potest, vtrum sit bonus, vel non, sed demum uerificatur, qñ computus est redditus. per cuius redditionẽ constare põt de bonitate, vel malitia qm̃ dicta qualitas stare non p̃t sine subiecto & non entis nullæ sunt qualitates. l. eius, qui prouincia. si certum pet. versic. ꝙ si stipulatus. & ibi not. Doct. & dicit Bal. in l. 2. de bono. pos. ſm tabu. & in l. omnium. C. de testamẽ. ꝙ non potest quis cognoscere accidens sine subiecto, uel substantia, per d. l. eius qui. & ꝙ de bono, vel non bono computo possit solũ apparere, quando redditur ratio, & ex illius redditione probatur clare & expressum in d. l. cum seruus de cond. & demon. ibi, i. legendas offerre rationes primum, deinde computandas, ut explorari possit, computationes probæ an ĩprobæ referantur, accepta relata recte, an non recte, &c. Quia ergo illa conditio, si Gorus non reddet bonũ cõputũ, adimpleri nõ põt, nisi rõnes fuerint ab illo redditæ, & cõputatæ, ꝑinde est ac si cõditio fuisset hoc mõ cõcepta, vz, si Gorus reddet, & cõputabit rõnes, & cõputus nõ reperiat bonus, &c. & ꝑ ꝯñs dicta ꝯditio dẽt dici potius 5 affirmatiua quã negatiua, † quia q̃uis uerba sint negatiue concepta, hñt tñ sensũ affirmatiuũ & positiuũ, q ꝑualet, sicut ecõtra negatiua resultat ex verbis affirmatiuis, qñ hñt priuationẽ ut no. gl. in l. fi. de doli excep. & gl. in cle. fi. de rescr. & probatur in l. hmoi. & in l. inter stipulãtẽ. in prin. de uerb. obl. cũ concordantib. de quib. ibi per Alex. Si ergo Gorus mortuus est anteq̃ reddat rõnem, non fuit impleta illo uiuente illa conditio, si Gorus computabit, & computus non reperiatur bonus, q̃ dr̃ virtualiter contineri sub verbis negatiuis, ut dixi, nec eius implemẽtũ dẽt ad hæredẽ trãsire, ut ꝓbatur in d. §. Augerius, qui, vt in p̃cedẽtib. dictũ fuit, loquitur in conditione affirmatiua. & ibi dicitur, ſm intellectũ Bar. ꝙ eius implemẽtũ non trãsit ad hæredem illius in cuius persona uenit implenda conditio, ad effectum, ut fideiussor non sit obligatus. Pari ergo ratione in casu nostro dicta conditio, quæ est affirmatiua, & eius implementũ nõ dẽt trãsire ad hæredẽ Gori, nec eo mortuo dẽt posse impleri, ex quo ipsum ad hæredẽ nõ trãsire, est cã, ꝙ cõditio deficiat, & ꝙ fideiussor nõ obligetur, sicut in casu. d. §. Augerius Et quia rõ quare nõ trãseant ad hæredẽ illo casu, s. quia nõ impleretur formaliter ſm gl. 2. ibi, & clarius ꝑ Bal. & alios militat ẽt in casu nostro, quia cũ cõditio ista, s. si Gorus cõputabit, & 6 cõputus nõ sit bonus, sit concepta in personam, † nõ põt impleri formaliter ex computatione facienda per eius hæredẽ. l. cũ ita. in prin. in ver. diuersa. de cond. & dem. & no. gl. in §. fi. ea. l. vbi hoc est expressum. & sic ex d. §. Augerius. deducẽdo eo mõ, quo dictũ est, deciditur, ꝙ Ioannes non tenetur. Nec ob. l. fideiussor obligari. quia inquantum ẽt ibi probatur, ꝙ implementũ nõ transit ad hæredẽ, concordat, sed inquantũ illo casu ipsũ non transire est cã purificandi conditionẽ, & obligãdi fideiussorẽ, illud contingit, quia cõditio quo ad uerba fuit negatiua, quæ formaliter impletur ꝑ mortem illius, in cuius persona uenit implenda, sed affirmatiua conditio, de qua agitur in d. §. Augerius. pariter in casu nostro per mortem deficit, nec in persona hæredis potest formaliter impleri, ideo non transire implementum dictæ conditionis ad hæredem, est cã, ꝙ conditio deficiat, & ꝙ fideiussor non obligetur, quod iudicio meo in ꝓposito est subtile, & verissimũ. Et sic per p̃dicta respõsio colligitur ad oĩa, quæ allegantur, & allegari p̃nt in contrariũ. Scd̃o principaliter dicitur, ꝙ Ioannes non tenetur, ẽt si illa conditio, sub qua ꝓmisit, non diceretur defecta, sed adimpleta, qa Gorus nõ reddidi bonũ cõputũ ꝑꝑ casũ fortuitũ, videlicet, q a fuit interfectus, & quia pecuniæ fuerint sine eius de capsa furto subtra-7 ctæ. Nam de tali casu fortuito Gorus, & eius † hæres non teneretur. l. negocium gerentes alienum. ubi est casus. C. de negocijs gestis. Non. n. erat debitor quantitatis, & in genere, qui per cacasum non liberatur. l. incendium. C. si cer. pet. quia pecunię, q̃ erant in capsa, non erant suæ, sed illorũ, qui illũ ad exigẽdum præposuerunt, quia per illum eis fuit quæsitum dominum, ut probatur ex no. per Bar. in l. qui mihi donatum. de dona. & per alios in l. j. §. per procuratorem. de acq. pos. & sic pecunia Gori

& ab

& ab eo debita non fuit subtracta,sed pecunia,q̃ erat dominorum suorum,ideo ad illos pertinet periculum casus fortuiti.d. l.negotium.& qui casus probatur ex coniecturis,de quib.constat in ꝓcessu,videlicet, quia dictus Gorus hactenus repertus est fidelis,& reddidisse bonum computum,& qui erat honestæ conuersationis,& non erat solitus meretricari, neque in ludis uersari,& quia repertus est interfectus, & sine clauibus capsæ in domo,in qua cum famulo Syluii & cum alio intrauerat,& q̃ dictus famulus,reperto demum cadauere,aufugit.Ex quib.cõiecturis resultat probatio sufficiens & manifesta,ẽm Bar.cum quo alii transeunt in l.si quis ex argentariis.§.pe.de edẽ.dicentẽ ꝙ ubi quis tenetur iure actionis,& allegat rem, quæ peruenit ad illum,per casum fuisse amissam,dẽt hoc probare manifestis probationibus,ut in illo tex.Et subdit,quod furtum & alii similes casus clandestini & occulti probantur ꝑ cõiecturas, ut q̃a ostium fuit ruptum,famulus aufugit,& similia,arg.l.non oẽs. §.a barbaris.de re.mili.Tales.n.probationes licet ex cõiecturis, dñr manifestę probationes.l.licet Imperator.de leg.j. & de manumis.test.l.si quis locuples.& quæ coniecturæ non minus adsunt in casu nostro,cum Gorus sit interfectus in domo, in qua introiuit cum dicto famulo,& quia inuentus sine clauibus, & aufugerit famulus,concurrente etiam bona fama dicti Gori,d. §.a barbaris.Et quamuis Bar.ibidem dicat,ꝙ præsumatur furtum commissum culpa eius,q̃ ad sui defensionem allegat illud l.cum duobus.§.damna.ff.pro soc.tamen in casu nostro hoc dici non potest,quia allegatur furtum,& ex dictis coniecturis ꝓbatur illud fuisse commissum post mortem Gori,iõ ipse nec eius hæres,quem non habet,non potest dici in culpa, & per consequens eo ipso ꝙ pecunia non reperitur,probatur casus,sicut dr̃ per Bar.de aliis casibus qui possunt euenire sine culpa.Sicut ergo propter casum excusatur Gorus & hęres illius,& non est obligatus,† ita ẽt in hunc casum non põt teneri fideiussor,nec in istum casum intelligitur collata ꝓmissio Ioãnis.l. fideiussor obligari.de fideiusso.& no.Bar.in §.fi. ea.l. Et ista rõ fundatur in veritate & in æquitate maxima.Ex quibus concluditur,bene fuisse iudicatum,& male appellatum. Laus Deo.

9

Onera non subditis nullo pacto imponi possunt.

SVMMARIVM.

1 *Verbum,iurisdictio,iunctum cum uerbo,omnimoda,importat iurisdictionem ut genus.*
2 *Concedens aliquid alicui omni meliori modo,uia,&c.et qua melius & ualidius potest,&c.uidetur concedere omne ius sibi competens in ea re sine aliqua reseruatione.*
3 *Libere uti re non dicitur,qui impedimentum aliquod patitur,uel pati potest.*
4 *Superior in terris sui subiecti tutorem dare non potest.*
5 *Homines baronum non sunt homines regis uel imperatoris. quibus barones subsunt.*
6 *Cum amittitur lucrum iam quæsitum,de damno agi dicitur.*
7 *Castrum Nouum licet non sit de Parmensi territorio,tamen statutis & consuetudine Parmæ uti debet.*
8 *Priuilegium ne quis subeat munera, nõ amittitur,si is sponte unum aliquod acceptauit.*
9 *Collecta pro nouo onere superuenienti forensi,imponi quando ex consuetudine possit.*
10 *Licet quis dici possit eẽ de territorio et districtu alicuius ciuitatis nõ tamẽ sequitur,quod debeat subire onera ciuitati imposita.*
11 *Sententia lata contra exemptum non nocet superiori,cuius interest exemptum non esse alteri subiectum.*
12 *Collecta clericis imponi potest propter hostes deprædantes expellendos.*
13 *Ius quæsitum alteri Papa sine causa auferre potest, quãdo illud uenit in consequentiam ad ius ecclesiasticum.*

CONSILIVM. CCXXX.

IN hoc dubio uidetur, utrum commune & homines castri Noui diœcesis Parmensis teneantur, & sint obligati ad solutionem subsidii cum Camera cõitatis Parmæ impositi per regiã maiestatẽ. Quãquã multa allegentur in fauorem dictæ cõitatis contra dictos homines,nihilo minus arbitror, quòd illis & quibusdam alijs non obstantib.illi minime teneantur contribuere cum dicta cõitate. Et primo ex defectu potestatis maiestatis regiæ,de quo constat ex multis.Nã dux Mediolani titulo donationis inter viuos concessit castrum Nouũ districtus Derthonæ illustrissimo domino duci Ferrariæ cum territorio, cũ mero & misto imperio,ac omnimoda iurisdictiõe,& cum omnib.intratis, reditibus, & prouentibus suis cuiuscunque naturæ sint,ac cessit eidem domino duci donatario omne dominiũ, ac omnem possessionem,omnes actiones & rationes, &c. deditq. licentiam ingrediendi propria authoritate tenutã & possessionem,& ꝙ ea uti & gaudere possit tute & liberè, & impune,ac pro libito suæ uoluntatis,ac sine alicuius personæ contradictione, &c. & loco cuius castri Noui donati, deinde recepit dux Ferrariæ titulo permutationis castrum Nouum diœcesis Parmẽsis cum quibusdam alijs terris,& cum mero & misto imperio,ac omnimoda iurisdictione,necnon pactis,conditionib. reseruationibus,modis, & formis, quib.& prout continetur in memoratis literis donationis terræ prædicti castri Noui Derthonensis, ac instrumento pactorũ, & conuentionum inde ut supra celebratorum,ad quas literas,& ꝙ instrumentum relationem haberi voluerunt,&c.Ex quo igitur ex causa meræ & simplicis donationis vel permutationis,& non iure feudi translata sunt dicta loca in ducem Ferrariæ cũ mero & misto imperio,ac omnimoda potestate,& iurisdictione, ex hoc declaratur,ꝙ apud ducẽ Mediolani aliquod ius non remansit,nec aliqua iurisdictio,ut probatur ex no.per gl.in clem. 1.in ver.omnimodam. de foro cõpet. quæ † probant, ꝙ vbi cũ uerbo, iurisdictio iungitur verbum,oĩmoda,vel simile, importat iurisdictionem, ut genus. Quam ẽt ad hoc no.Abb.in c.ꝙ sedes. de off. ord. & ex qua infert Ro.in l.si duo.de acq.hær.& l.qui bona. §.qui dãna. de damno infec.ꝙ verbum,omnimodã,æquipollet uerbo, plenissimam.Dicitur autem iurisdictio plenissima,quæ nullam patitur diminutionem,& quæ non potest recipere incrementum ab ipso concedente,& quando apud eum non remansit aliqua superioritas,vel iurisdictio maior.l. ubi autem non apparet. in prin.de verb.obli.& probatur,ex notatis per Host.in c.quoniã. de priuileg.ubi dicit, ꝙ tunc ecclesia pertinet ad aliquem pleno iure,quando nullum ius exercet ibi episcopus. Et ex hoc infert etiam Abb.in c.cum inter.de re iudi.ꝙ si Papa concedit ecclesiã alicui pleno iure, videtur concessisse omne ius episcopale,nihil episcopo reseruato. Et similiter si subijciat ecclesia alicui pleno iure, ꝙ intelligitur subiecta in spiritualib.& temporalibus,prout etiam voluit Inn.in c.pastoralis.in fine,de priuileg. Si ergo dominus dux Mediolani oẽm iurisdictionẽ transtulit in ducem Ferrariæ, & sibi ius aliquod non reseruauit nisi in certis casib.vt probatur ex illo uerbo,oĩmodam,sicut ex præmissis colligitur, de necessitate sequitur ꝙ hominibus dicti castri aliquod onus imponere non potuit, quia quantum, ad hoc, quod non reperitur reseruatum, eorum superior esse desijt. Quod etiam comprobatur secundò,quia ex donatione transtulit dux Mediolani omne dominium,quòd etiam fecisse dicitur ex ꝑmutatione propter relationem expresse factam ad dictam donationem,& ad contenta in ea, l.asse toto.de hęre. institu.l. pluribus,in prin.de verb.oblig.& l. si ita scripsero. cum ibi notatis per Bar.de condi.& demonstra.& per eum.l.si quis seruũ §.fina.de lega.2.& in leg.1.§.fin.si fami.fur.fecis. & in leg. sanctio legum. de pœn. Si ergo omne dominium transtulit ergo etiam quo ad superioritatem dominus non remansit, quia qui omne dicit,nihil excludit.leg.Iulianus.in princ.de leg.3.& quia verbum huiusmodi uniuersale prolatum ab homine, non recipit aliquam restrictionem,secundum Barto. in leg.generali.§. vxori. de lega.3. & per Roma. in d.§. qui damni. Et confirmatur,quia ex titulo donationis, & permutationis dedit ac concessit omni meliori modo,via, causa & forma,quibus ualidius, melius,& efficacius potuit,& potest, &c.Si ergo meliori & efficaciori modo,quo potuit, concessit dux Mediolani dicta loca ex dicta causa,ergo omne ius sibi competens,& sine ulla diminutione & reseruatione,transtulit in ducem Ferrariæ, quia † iste melior modus & efficacior.& probatur ex not. per Bald. in l.quoties.C. de hære.insti.& Raph.in l.ex his uerbis.in prin. ff.eo.& Pau.de Cast.in consi.345.Super puncto quæritur,&c. & Alex. in l. non omnis.§.fin. ad Treb.vbi dicunt,quod si filiæ aliquid relinquatur, vel mandet testator filiam dotari, & uelit testa-

1

2

testamentum ualere oī meliori modo, perinde est virtute dictę clausulæ, ac si reliquisset titulo institutionis. Et ꝙ dicta clausula operetur hūc effectū in casu nostro, vel similē, probatur ēt ex no. p Ant. de Bu. in c. literæ. de dila. circa med. & in c. examinata de iud. & per Bal. in l. vinū. si cert. pet. & Imo. in l. nemo pōt. de leg. 1. & Alex. in cōsi. 180. in 5. vol. Accedit & vlterius ad cōfirmationē pdictorū. Nā in instrumento donōnis dr̄, ꝙ d. dux Ferrariæ possit reb. donatis libere frui & gaudere, & valeat tutē liberē, & impune, ac pro libito volūtatis, ac sine alicuius personæ cōtradictione, & prout dictus. d. dux Mediolani & camera sua añ p̄sentē donōnē facere potuisset, &c. Intelligitur ergo actum ex hoc, ꝙ aliqđ impedimentum non patiatur donatarius in rebus donatis, & sic in iurisdōne sibi ex cā donationis concessa, 3 quia aliàs nō† diceretur ea vti posse & gaudere libere, si impedimentū aliqđ pateretur, vel pati posset, ſm Bar. in l. centurio. de vulg. & pupil. circa med. cū tractat an substitutio cōpendiosa facta per uerbum cōe a Pagano filio impuberi ualeat infra tpe pupillaris ætatis iure directo, & postea iure fideicomissi. Et ad hoc alleg. l. uim facit. de ui, & ui arma. & facit tex. in c. irrefragabili, iuxta prin. de off. ord. in ver. liberē. & ibi no. An. de Butr. & Imo. c. j. de regula. in 6. in eo. verbo. & ibi per Do. & facit, ꝙ no. gl. cle. dudū. in uer. libere. de sepul. & qđ no. Anch. in c. 1. de sup plen. negli. præla. in 6. & in c. cū episcopus. de offi. delega. eo. li. cum concor. de quib. per Alex. in l. si mihi & Titio. de verb. obl. & de quo per eū in cōsi. 95. 5. vol. & per mod. in c. 1. de off. ordi. & in l. 1. C. de sacrosan. eccl. Preterea verbū liberā, idē importat quod pleno iure, ſm Bar. in l. alio. de ali. & cibar. lega. & Bal. in l. & si post tres. o quis cau. in pen. col. ubi dicunt, ꝙ hoc verbū, plenum & liberū, sunt æquipollentia. & probatur in l. fideicommissa. §. quanquam. de leg. 2. & sequitur ēt Alex. in cons. 202. Viso summario, &c. secundo vol. Sed verbū, pleno iure, importat, vt dixi superius, ꝙ aliquod ius apud ducem Mediolani non remaneat, & ꝙ ius aliquod ei reseruatum non intelligatur, p no. per Host. in c. quoniam. de priuileg. Ergo idem etiam significat uerbum illud. libere. Et quamuis sit appositum in contractu donationis, repetitum tamen intelligitur etiam in contractu p mutationis, propter relationē factā ad donationē, & dixi superius, & quia in ipsa permutatione est ēt actum expresse ꝙ dux Ferrariæ intelligatur eadē iura habere in terris & locis permutatis, quæ habebat in terra castri Noui Derthonensis. Ex quibus sequitur, ꝙ maiestas regia non pōt aliquod onus hominib. castri Noui diœcesis Parmēsis imponere, nec ab illis aliquod subsidiū petere, ꝙ donatario diceretur impedimentū inferre, & illum in iurisdictiōe turbare. d. l. uim facit. de vi, & vi arma. Qđ ēt ex alio demonstratur dum, quod uti possit & frui libere, sicut potuisset. d. dux Mediolani donans ante præsentem donationē. Quæ uerba important, quod apud donatarium sit res donata, & consequenter ēt permutata cum eadem pleuitudine, cū qua erat apud donantē, & per consequens ꝙ donans aliquam superioritatem non habeat in dictis bonis, sed quod donatarius solū in superiore recognoscat illud, qui recognoscebatur a donante ut probatur per notata per Bar. Bal. Ang. Salic. & mod. in leg. si procurator. C. de procura. ubi dicunt, quod si in mandato dictum sit, quod procurator possit ea, quæ potest dominus, habere dicitur mandatum cum libera, per l. 1. cum ibi not. per gl. de offi. procura. Cæla. Et idem dicit Bald. in l. 1. C. de bo. mater. & Ant. de But. in c. fi. de dila. & Domi. in c. qui agendum. de procura. in 6. Ex quo etiam infert Alexā. in d. l. si procurator, quod talis procurator poterit extendere manum ad ea, quæ requirunt speciale mandatum, prout etiam vult Arch. in c. 1. de rescrip. in 6. Et idem quando quis habet plenam potestatem, uel plenum mandatum. d. l. si procurator, cum glo. & ibi per Doct. ut, & in casu nostro uerba prædicta idem important, quod uerbum, pleno iure, ut dixi, significat ut omne ius in donatarium sit translatum absque ulla reseruatione. Quod etiam satis probatur ex eo, quod donator mandat, quod homines dicti loci præstent donatario fidelitatis iuramentum, & quod illum recognoscat in dominū, quę uerba debent intelligi simpliciter, & non ſm quid. l. hoc legatum. de leg. 2. & debēt ēt de dominio intelligi in significatu portiori. l. 1. ff. si ager uectig. uel emphy. pet. & consequenter quod dux Ferrariæ solus sit dominus, & nullo mō dux Mediolani. Et ad confirmationem prædictorum est etiam ponderādum, ꝙ in donatione & permutatione reseruauit sibi dux Mediolani quædam specialiter, & non omnia generaliter, ut per partem aduersum, in homines castri Noui. In reliquis ergo non exceptis & non exceptis & non reseruatis intelligitur donans in totum se exclusisse, & nihil sibi reseruasse. l. tribunus. §. fi. & ibi no. Dy. & Bal. de test. mili. & Bal. in l. j. in fi. de fer. ubi dicit, ꝙ si statutum inducit ferias messium vel vindemiarum, & non procedit ulterius, ꝙ tunc circa dictas ferias seruandum est ius cōe. & casus excepti a iure cōi non includuntur in feriis, per l. si mihi Mæuia. §. fi. de leg. 4. & l. ita nobis pudor. C. de adul. & l. 2. C. de noxalib. Sed si statutum procedit ulterius faciendo quasdam exceptiones, & tunc non habebit locum ius commune, quia in casib. in statuto non exceptis debemus stare statutis, & non iuri communi, quia exceptio in q̄bus dam ur̄ regulam in cæteris confirmare. d. l. tribunus. §. fi. Idem igitur eadē rōne dicendū est in ꝓposito, & in casu nr̄o & ꝓut ēt vult Abb. in c. ad audientiā. de cler. non residen. & magis in specie probatur ex no. per Io. Fab. inst. de Atti. tut. in pri. vbi q̄ 4 rit, an superior possit dare† tutorē in terra subiecti, uerbi gratia Senascalcus regius dedit tutorem pupillo, qui est de terra baronis subiecti, & in qua baro hēt omnimodā iurisdōnē, & merum & mistum imperium, nunquid talis datio ualeat. Et post argumenta ad partes, concludit ꝙ non, quia cum Senescalcus sit iudex & superior in terra baronis in casibus, s. rectoris tm̄, & sic non potest exercere iurisdictionem, nisi in defectum ipsius, ad instar archiepiscopi, qui est superior episcopo, & tamen nō potest exercere iurisdictionem in diœcesi episcopi, nisi ī casib. ut. c. Romana. eo. tit. lib. 6. Nec ob. contraria, ſm eum, quia habent locum in terris, & locis in quib. omnimoda iurisdictio p tinebat ad unum solum, ut ad Imperatorem, qui utrobiq; officiales instituerat, nec erat alicuius officialium propria. Sed in casu prædicto est propria baronis. Idem ergo & in casu nostro vbi militat eadem ratio, & etiam fortior, cum dux Mediolani non sit superior ducis Ferrariæ. Et pro confirmatione eius, quod dicit Ioan. Fabr. facit quod vult Spec. in titu. de feud. §. 1. uersic. 14. ubi uult, quod licet magni barones, s. comites Palatini, duces, & alii similes sint immediate uasalli siue homines 5 ligii regis, in cuius regno sunt, in imperio † tamen homines ipsorum baronum non sunt homines ipsius regis uel Imperatoris, si sunt in Imperio, † tamen homines Imperatoris, per d. c. pastoralis. Romana. & quia homo hominis mei non est meus homo. l. Modestinus. de donationib. nec libertus liberti mei est meus libertus. l. si quis a liberis. §. si quis a liberis. de liber. agnoscen. & de alimen. & ciba. leg. l. alimenta. multo ergo minus homines castri Noui subditi ducis Ferrariæ sūt homines nec subditi regis, cum dux ipse non sit uasallus, nec homo ligius regis. Et bene probatur ex not. per Bal. in l. 1. in 44. q. de re. diui. & q̄uis Spe. in dicto loco velit, ꝙ rex Franciæ hēat generalem ptātē & iurisdictionem in omnes existentes in regno Franciæ, & sic ēt in subiectos dictorum comitum, sicut Imperator in omnes homines mundi l. bñ a Zenone. C. de quadrien. pręscrip. & l. de precatio. ad leg. Rho. de iac. & per consequens subsistente iusta cā possit Imperare hominib. immediate subditis comitib. & baronibus, ut idem Spe. dicit in eo. §. uers. 16. Nihilo minus istud non obstat, quia loquitur de dicto rege quo ad homines regni & qui quantum ad dictum regnum & homines illius non recognoscit superiorem. c. per venerabilē. qui filii sint legiti. ideo tunc sicut Imperator quo ad superioritatem & generalem iurisditionem dr̄ dn̄s totius orbis, sic etiam dicendum est de prædicto rege in suo regno. Et in hac ratione ēt Spe. se fundat, quæ cessat in casu nostro, in quo non imperat rex in ducatu Mediolani tanquam rex, sed tanquam dux & recognoscens imperatorem, apud quem solum est dicta iurisdō generalis in dicto ducatu, & non apud ipsum ducem in terris de dicto ducatu alteri p eum donatis. Licet forte secus sit in his, quas in feudum concessit, uel ex speciali reseruatione factę in ipsius feudi cōcessione, uel ex antiqua consuetudine, quæ non extenditur ad dictas res donatas maxime non subdito, quia ex hoc dicuntur separatæ & exemptæ a dicto ducatu, ex quo aliquod ius apud illum nō remansit, nisi quo ad quædam specialiter reseruata. Præterea Spe. loquitur de subditis comitis uel baronis, respectu quorū non apparet, ꝙ aliquid sit regi spāliter reseruatum, sed q̄n quædam sibi tm̄ reseruatur, quod ad alia non potest de subditis alterius se intromittere, dicta l. tribus. §. fin. de testamen. milit. & per

per alia superius allegata. Et per hæc patet, ꝙ nõ ob. quod uult Pau. de Cast. in consi. 134. Notandum est, &c. dum uult. quod non obstante donatione castrorum positorũ in territorio Veronæ facta cum mero & misto Imperio, & oĩmoda iurisdõne & separatione a dicto territorio possit dñatio Venetorum, q̃ successit domino Veronæ donatori, imponere hoĩb. dictorum locorum onera, licet ab ipsa ciuitate fieri non possit. Qm̃ & dicta dñatio hẽt generalem iurisdõnẽ in dictis locis, quæ adhuc remanent de districtu & territorio Veronensi, cum ipsa in ciuitate saltem de facto non recognoscat superiorem, & quantum ad eam & eius territorium nõ differt ab Imperatore respectu vniuersi, prout ẽt ipse declarat, & in hoc ꝑcipue se fundat, & sic non solum dicta dñatio successit respectu particularis iurisdictionis domino Veronæ, sed etiam quantum ad iurisdõnem generalem successit Imperatori. Et hoc prætextu potest onera imponere hoĩb. dictorum locorum quod non est casu in nr̃o, quia (ut dictũ est) maiestas regia ducatum Mediolani non ut rex Franciæ, sed tanquam dux retinet, iõ in hoĩes castri Noui non hẽt iurisdõnem particularem, quæ ab eo recessit ꝑ ꝑmutationem, nec generalem, sed sola est apud Imperatorem, quẽ recognoscit. Præterea Bau. de Ca. vim etiam facit, ꝙ dicta loca fuerunt exempta a munerib. imponendis per ciuitatẽm Veronæ. per talem ergo exemptionem restrictam ad munera imponenda per ciuitatem Veronæ, vr̃ ꝙ nõ dicatur exemptio facta ab imponendis per concedentem, arg. l. cum prætor. in prin. de iudic. q̃ rõ similiter cessat in casu nostro, in quo concedens omne ius suum transtulisse intelligitur, quibusdã exceptis absque alia restrictione exẽptionis ab onerib. imponendis per ciuitatem Parmæ. Nec etiam Pau. de Ca. firmat, si bene ponderet ꝙ dñatio Venetorum possit onera hominib. dictorum locorũ imponere. Et dato ꝙ possit, tamen cõcludit, ꝙ in dubio sub generali impositione facta ciuitati & districtui seu territorio, nõ includantur prædicti. Et primo, quia per talem generalem impositionem non intelligitur uoluisse derogare priuilegiis singulariũ personarum; etiam si sit facta per modum legis. l. decurionib. C. de silen. li. 11. & no. in c. j. de c. mona. lib. 6. quæ ratio multo magis locum hẽt in casu nr̃o, in quo ex priuilegio immunitas, de qua agitur, nõ cõpetit hominib. castri Noui, sed ex cõtractu oneroso permutationis, a quo non põt etiam supremus princeps, nec eius successor discedere. c. 1. de prob. & traditur per Cyn. in l. digna uox. C. de legib. Et quamuis facta sit permutatio cum alio castro Nouo, ꝙ habuit dux Ferrariæ ex titulo donationis lucratiuo, nihilo minus res permutata cũ illo non 6 dr̃ capi ex cã lucratiua, quia † cũ per illam amittatur lucrũ iam q̃sitũ, dr̃ agi de damno & non de amissione lucri, ꝑm gl. in l. 1. §. si quis aũt propter, de iti. actuq; priua. & Cy. & Bal. ĩ c. cũ spõsæ. C. de don. ante nup. & Bal. Ang. Im. in l. non amplius. §. j. de leg. 1. Sed nec ẽt donatio facta a principe, quę non est minus irreuocabilis quã sit q̃libet alius contractus l. perfecta. C. de dona. sub modo, posset per illum reuocari. d. c. 1. de prob. & ca. 1. de prob. & c. 1. de natu. feu. Et ubi etiã dici posset, ꝙ concessio huiusmodi eẽt priuilegium, quia tñ concessũ fuit non subdito, non p̃t reuocari nec minui, ꝑm Inn. Io. And. & alios in c. nouit. de iud. & ꝯñr non p̃nt dicti homines castri Noui grauari, quia dux Ferrariæ, uel hñs cãm ab eo, diceretur in iurisdictione sua turbari & molestari. d. l. vim facit. de vi, & vi arma. Et ꝓpterea non ob. ꝙ litteris regijs mandetur, oẽs de Parmẽsi cogi ad soluẽdũ non obstantib. priuilegiis aliquib. quia ubi ẽt eẽt priuilegium cũ non sit subditus concedentis, non posset reuocari. iũ de tali, in quo non cadit reuocatio, dictæ literæ non intelliguntur ꝑ ea quę no. Bar. in l. si quis sub conditione. de cond. inst. Secũda ẽt rõne de istis hoĩb. literę regiæ non intelligũtur, q̃ ẽt allegat per. Pa. de Ca. in d. consi. vcꝫ, quia cũ sint separati a territorio Parmẽsi re ipsa, ex hoc ꝙ positi sub dominio alieno, non dñr de agro vel destrictu Parmẽsi in his, q̃ cõcernũt eorũ odiũ & ꝑiudiciũ, sed de illo districtu solum p̃nt dici in fauorabilib. sicut dr̃ de clericis, per Bal. in l. j. C. de summa trini. in illa q̃one an clerici dicantur de populo. Tertio non intelligũtur ẽt inclu di ꝑdicti in eisdẽ literis, ꝑm Pa. de Ca. in d. cõs. quia ꝑ hoc camera regia non læditur quia ꝙ ab istis hoĩb. separatis non p̃statur, ab alis subditis exigitur iuxta, no. ꝑ Bar. in l. ab omnib. in prin. de leg. 1. & idcirco, ꝑm eũ, in dubio videtur rex sensisse solũ de subditis. Vnde ex oĩb. ꝑmissis colligitur, ꝙ ad dictos homines non pertinet onus impositũ hominib. agri Parmẽsis tã ex defectu ptãtis, quam uoluntatis ipsius imponentis. Et ad quædam alia, quæ obijciuntur & obijci p̃nt, facile põt ẽt r̃nderi. Non ob. igitur si forte dicatur, ꝙ licet re ipsa castrũ Nouum separatum 7 sit a territorio Parmensi, tñ statuta † & consuetudines ciuitatis Parmæ debent in illo seruari, ex quo accessorie non est unitum neq. applicatũ alteri territorio, ut no. in c. 1. ne sede uacan. & ꝑ Guli. & Bar. in l. si conuenerit. §. si nuda. de pig. act. & in spẽ per Alex. in consi. 151. Viso themate suprascripto, &c. secundo vol. quia primo negatur, ꝙ super eo, de quo agitur, extet statutum aliqđ Parmæ vel cõsuetudo, ex qua constet, ꝙ homines castri Noui sint soliti ad onera cõtribuere cũ ciuitate Parmæ imposita. Nec obs. ꝙ reperiatur illos cõtribuisse pro fabrica castri dictæ ciuitatis, quæ sunt extra cã spãliter & expresse fuit dictis hominib. dictũ onus impositum per superiorem, vt patet ex libris productis, & sic non ex consuetudine, sed ex spãli superioris mãdato ad hoc fuerunt cõpulsi, ꝙ præceptũ ad solutionẽ alterius oneris imponendi ex cã diuersa trahi non posset, si sub illo dicti homines non essent cõprehensi, ut probatur ex no. ꝑ Abb. 8 in c. cũ accessissent. de cõsti. dicẽtẽ, ꝙ si aliquis † hẽt priuilegiũ ne subeat munera, & sponte acceptauit unũ, non præiudicat sibi in alijs, nec ẽt in illo, si denuo eligatur ad illud, per tex. in l. si uoluntarie. C. de excusationib. tutorũ. Nã ad hoc, vt consuetudo dici posset, necesse esset probare, ꝙ ẽ tanto tꝑe, quo solet induci consuetudo, hoĩes dicti castri contribuerunt ad oĩa onera in genere occurrentia, & imposita dictæ ciuitati, & non est satis docere, ꝙ pro. una impositione fuerint grauati, ut plene colligitur ex no. per Alex. in cons. 68, in 3. uol. ubi ẽt concludit, ꝙ col 9 lecta pro nouo onere superuenienti ita demũ uigore consuetudinis põt forensi imponi, qñ cõstat, ꝙ gñaliter pro quibuscũq. occurẽtib. illis collecta consueuit imponi, per no. per Cy. in l. 1. C. de emancip. liber. vt ibi latius ꝑ eũ. Et sic vult, consuetudinẽ demũ extendi ad collectã, quę ex noua cã emersit, qñ generaliter pro quocuuq. onere retro fuit imposita. Secus ãt dicendum est, qñ appareret, ꝙ ex vna cã semel fuissent grauati, quia tunc non diceretur probata consuetudo, & ad superuenientẽ ex noua cã impositionem non hr̃et locũ extensio, per no. per Bart. in l. 1. si quis aũt propter. de iti. actuq. priua. & in l. si publicanus. in fi. & in l. licitatio. §. earũ, de publi. Et propterea cũ circa hoc, de quo agitur, statutũ Parmæ conditũ ante separationẽ nihil disponat, & consuetudo aliqua non sit legitimẽ probata, nõ possunt hoĩes castri Noui ex noua lege regia post alienationem & separationem grauari, quia non sunt subditi. l. fi. de iurisd. & c. vt animarũ. de consti. in 5. Ista est etiã intentio Alex. si eius uerba bene inspiciãtur, & sane intelligantur. in d. cons. 151. per no. per Io. And. & alios, in c. 2. de consti. in 6. Præterea, ex quo homines castri Noui ab annis. 40. nõ participauerunt de onerib. impositis ciuitati & districtui Parmę, quantum ad hoc dux Mediol. & ipsa ciuitas d. tꝑe amisit omne ius & omnem iurisdõnẽ ꝑm Bar. in d. l. licitatio. §. earum. de pub. & in cons. inci. Quærit, vtrũ iurisd. in vlt. col. & Ale. in cõs. 16. in antep. col. in 5. uol: Nõ ob etiã quædã alia, quæ allegãtur per partẽ ꝯriã. Et primo dũ dr̃ ꝙ in prouisione salis, in qua sunt descripti omnes districtuales ciuitatis Parmæ reperiuntur ẽt descripti hoĩes castri Noui, quæ ẽt sunt pro debitorib. in libris salis, in quib. describuntur debita & credita districtualium, & etiã in libris taliæ impositæ hoĩb. & uillis destrictus Parmæ pro fabricatione castri. Ex quo infertur, ꝙ dictis hoĩb. ꝑiudicatur, ex quo non appellarũt, ꝑ ea quæ no. per Ang. ĩ l. 1. §. si quis tutor. qñ app. sit. quia licet dici posset, ꝙ quoad onera, pro quib. reperiuntur in specie descripti, non appellando sibi præiudicauerint tñ quantum ad aliud onus, de quo tractatur, nullum eis paratur præiudicium. Et hoc non hẽt dubium, sicut non appellãdo quis ab vno grauamine, non præiudicare sibi quoad aliud grauamen postmodum illatum. leg. si unus. §. ante omnia. de pac. & prout probatur ex not. per Abb. in d. c. cum accessissent. de cõsti. quem proxime retuli. Nec etiã ex eo quod dicti homines in dictis libris, in instrumentis & in sententijs nominentur, & dicantur esse de districtu, uel territorio Parmæ, & ex hoc potest argui, quod sint sub iurisdictione ciuitatis Parmę, quia quamuis ante separationem & donationem concedi possit hoc esse uerum absolutẽ, & simpliciter, & post illam licet adhuc possint dici intra uniuersitatem territo-10 rij seu districtus, tamen † per hoc non sequitur, quin sint exempti

pti & separati quoad onera imposita ciuitati Parmæ & eius districtu ex defectu iurisdictionis ſm Pau. de Cast. in d. cõs. 134. Sicut dicit ipse, videmus in ecclesijs, quæ sunt de vniuersitate territorij, in quo sunt positæ, licet sint exemptæ, & in clericis, ꝙ sunt de coitate & populo laicorũ, & tamen sunt exẽpti a ptãte eorũ, ſm Io. And. in c. fi. de off. deleg. in 6. in ver. districtu. & sic de vniuersitate gregis dr̃ ouis, quę est in illo, licet sit aliena. l. 3. de rei vẽd. & idẽ de tignis & lignis quæ sunt de uniuersitate domus, quãuis sint alterius. l. eũ qui ędes. ff. vsuc. Et ꝑ hęc ad aliud rñsum colligitur, videlicet, ꝙ in instrumento permutationis dr̃ castrum Nouum esse de districtu Parmæ. Non ob. ẽt decretum ducis Philippi, quia declaratio eius versatur circa datia tñmodo vt. s. in donationibus illa solum cõprehendantur, quæ sunt propria locorũ concessorũ & non datia mercantiarũ, & ferreriæ, &c. & de his non quæritur, quia ẽt in hac donatione & permutatione specialiter & expresse reseruãtur & excipiuntur, & quæ declaratio & interpretatio solũ tendit ad cõmodum & utilitatẽ principis, & nõ ciuitatis. Et ad casum nostrũ nõ ꝑtinet, in quo quæritur de alio onere penitus diuerso, a quo dicuntur hoĩes castri Noui exẽpti sine præiudicio ducis Mediolani, quia ꝙ ab ipsis non exigitur, a subditis præstatur, vt ẽt fuit superius tactũ. Quia ergo de eo nõ loquitur decretum, non includitur sub illo. d. l. si vnus. §. ante omnia. de pac. & quia solum declarat mentem suã circa donationes factas uel faciendas ab eo, & nõ a suis successorib. quia ad eum non pertinet declaratio intẽtionis sui successoris, sicut nec prædecessoris, ſm Bar. in l. ab executore. in prin. de app. Et minus etiam obs. aliud decretum eiusdem ducis de magistratu, quia in illo solum disponitur, ꝙ ciues & eius coloni non possint cogi ad præstandum iuramentum fidelitatis, & aliter grauari ab habentib. iurisdõnem ẽt separatã in ducatu Mediolani. Et de hoc ad pręsens non quęritur, nec decretum põt trahi ad casũ nostrũ, de quo non loquitur. d. §. ante oĩa. Nõ ob. etiam sententia lata per commissarium apostolicũ, quia eo tpe castrum Nouum erat sub iurisdictione ecclesiæ, & redierat ad ciuitatem Parmæ, prout erat prius, & quia snĩa expresse est lata contra dictos hoĩes, & super diuerso negotio, seu super re diuersa, ideo non nocet quoad illud, de quo in præsentiarum agitur. l. & an eadem. in prin. de excep. rei iudi. & quia est lata inter cameram Apostolicã, & dictos homines propterea nõ prodest communitati Parmę. ut in rubro & nigro. C. res inter alios acta. Item non potest dicta snĩa superiori dictorum dominum nocere, ẽt si hoĩb. nocere potuisset, per no. per Io. And. in regula, scienti. de reg. iur. in mercuriali. ubi concludit ꝙ sententia lata † contra exemptum non nocet superiori, cuius interest. exẽptum non esse alteri subiectũ, cum quo transit Abb. in c. j. de re iudi. & ĩ c. cum tpe. de arbi. Pręterea cum terra castri Noui fuisset separata, prout est nunc, quia tñ in ea Papa habebat generalem iurisdõnem sicuti omnib. alijs terris ecclesiæ, ad instar Imperatoris in terris imperij, ut supra dixi, tamen potuisset hominib. castri Noui onus imponere, ſm Pa. de Ca. in d. consi. 134. ꝙ dici non potest de iure Mediolani, qui, ut dixi, aliquam iurisdictionem, nõ habet in dicto castro, ꝑ superius allegata plenius. Nec postremo ob. ꝙ no. Bar. in l. nullus. C. de cur. publ. lib. 12. dum vult † ꝙ collecta possit etiam clericis imponi pro hostib. deprædantib. expellendis, quia loquitur de hostib. existentib. in actu deprædandi, & non de iam expulsis per illud, ad quem ius expellendi competebat, & ad quem custodia territorij pertinebat, quando expensa propria, ad quã tenebatur, hoc facere poterat. Item loquitur Bar. qñ dãnũ imminebat ex incursu hostiũ tam clericis & exemptis sicut alijs, iõ omnes vocantur tunc ad munera, iuxta. l. ad instructionem. C. de sacrosan. eccle. quod in casu nostro non erat, quia illis de castro Nouo periculum aliquod non imminebat, ideo ad illos separatos a territorio Parmensi, & sub alieno imperio existentes onus hoc non debet pertinere. Et dum hęc iam scripsissem, quędam alio loco dubiorum sunt transmissa cum quadam alia separatione & concessione facta illis de Foliano, sed etiam ad ista ex pręmissis colligitur rẽsponsio clara. Quia unum, ꝙ præsupponitur, nõ est concedendum, videlicet, ꝙ iurisdictio generalis & superioritas remansit penes ducem Mediolani post istam donationem quia ideo omnem superioritatẽ, & omnem penitus iurisdictionem amisit, ut ex uerbis superius ponderatis apparet, quantum autem an illos de Foliano secus dici posset, quia sua concessio fuit feudalis, & dux ius superioritatis sibi expresse reseruauit. ꝙ si non fecisset & aliqua consuetudo contraria non extaret, ẽt quo ad eos ius aliquod apud concedentem non remansisset, ꝑ no. ꝑ gl. in l. fi. C. de iure emphy. & in l. j. C. vti possid. & ꝑ Bar. & alios in l. ex asse. ad Treb. multo magis ergo idem in casu nostro, in quo concessio non fuit feudalis, sed mera donatio, ut verba sonant, & prout in casu minus dubio vult Oldra. in consi. 159. Ex præsenti themate, &c. & Ale. in consi. 34. 5 volu. & quæ superioritatis reseruatio non fuit facta, nec extat quo ad talem meram & plenam donationẽ aliqua consuetudo contraria. Nec ob. ꝙ agaẽ de præiudicio ciuitatis Parmæ, quia principaliter princeps oẽ ius suum donauit, & omnem iurisdõnem a se abdicare & in alium transferre uoluit, & quantum ad hoc larga est facienda interpretatio l. fi. de constit. prin. & c. cum dilecti. de donationib. & quamuis ex hoc, ꝙ donator non possit hominib. castri Noui imperare, in consequenter possit obesse dictæ ciuitati Parmæ, hoc non dẽt esse in consideratione, ꝑ no. ta. per Ion. in c. 2. de uoto. ubi per illum tex. dicit, ꝙ † licet ius quæsitum alteri de iure naturali non possit Papa auferre sine cã, per ea quæ hñr in c. ecclesiarum, de consti. tñ ubi illud ius venit in consequentiam ad ius ecclesiasticum, in quo Papa hẽt supremam authoritatem & ꝑtãtem, tolli potest in consequentiã Et bene facit. l. hoc amplius. §. fi. de damn. infec. vbi habetur, ꝙ quis põt in suo opus facere, licet in cõsequentiam istud noceat vicino. Sic ẽt potuit dux ius suum totaliter donare, quamuis alteri ex hoc præiudiciũ possit inferri. Et prædicta ẽt sũt de mente Bar. in l. prohibere. §. plane. qđ ui aut clam dum dicit, ꝙ rex potest modice donare ad diminutionem regni, & sic præsupponit, ꝙ ex toto quo ad rem donatam desinat esse rex. Et ad literas regias est superius responsum, q. a, ut dictũ, nõ cõprehẽdũt hunc locũ, ex defectu ꝑtãtis & uoluntatis. Et ita sine dubio concludẽdũ arbitror, & de hoc nullatenus dubito. Laus Deo.

Emphyteuta an possit alicui vsumfructum cõstituere in re emphyteutica, citra domini directi consensum.

SVMMARIVM.

1 *Vsusfructus rei emphyteuticæ potest alij constitui absque consensu directi domini.*
2 *Filius hæres patris facto illius contrauenire non potest.*
3 *Emphyteusis acquisita pro se, filijs, & descendentib. masculis ad eos transit, etiam si hæredes non sint. & nu. 4.*
4 *Filia instituta in re certa & plus petere prohibita, poterit adhuc petere emphyteusim concessam pro se & filijs.*
5 *Filij feudum retinentes ut filij, & non hæredes conueniri non poterunt ex patris promissione, tanquam hæredes, & nu. 6.*

CONSILIVM CCXXI.

VIDETVR prima facie, ꝙ filii & hæredes Bernardini tenentur pati, ꝙ uxor Antonii utatur & fruatur petia terræ, de qua agitur, ex quo pater eorum pro se & suis hæredibus ita cõuenit cum dicto Antonio, quamuis dicta petia terræ fuerit ab ecclesia concessa in emphyteusim uel ad libellum Zanno patri dictorum Bernardini & Antonii, quia ꝑ prædictos ꝑ potuit usufructus constitui in dicta petia terræ uxori dicti Antonij etiam sine consensu dñi directi, ſm Bal. in l. i. §. itẽ in feudo. q. b. mod. vsusfr. amit. per illũ tex. Nec filii dicti Bernardini pñt contrauenire cõuentioni paternę tanq. cõprehẽsi in inuestitura aut q. a cũ sint hæredes patris, maxime sine bñficio inuẽtarii, tenentur illius factũ approbare. l. cum a matre. C. de rei uend. l. uenditricis. de reb. alie. nõ alie. & pręsertim quia dictus Bernardinus expresse promisit pro se & hæredib. suis. Vñ cum dicti filii adiuerint hæreditatem patris dicto mõ promittentis, vñr factum illius approbasse, ut in dictis iurib. & prout tenet Bal. in l. qui se patris. C. vñ liberi. vers. itẽ quæritur, si uasallus. & c. vbi ad propositum concludit, ꝙ si pater † renunciauit feudo antiquo, & promisit pro se, filijs, & hæredib. non contrauenire, nisi eo mõ quo pñt, qñ pr̃ vendidit vel donauit rẽ filii, iuxta no. in l. fi. §. in computatione. C. de iure deliberã. vbi hr̃, ꝙ filius hæres patris non potest dicto casu impugnare factum patris, qui alienauit rem filij, si inuentarium non confecit, & vbi etiam illud confecisset, contrauenire non posset, quatenus ea persona patris

tris lucrum caperet.l. ex qua persona. de reg. iur. Sed istis non obstantib.contrarium,iudicio meo,est verius.Nam,ut dictum est,dictus Zannus fuit inuestitus pro se, filiis & descendentib. 3 masculis,& sic ad † descendentes transit, ēt non sint hæredes, ſm Bar.in l.vt iurisiurandi.§.si liberi.de oper.lib.interdic. & re leg.in prin.& Cyn. in l.si manumissus.de liber.& eo.liber.Bal. Ang.& alios in l.si cui.§.si quid alicui.de leg. 1.Et aduertendū, ꝙ dictus Ant.reseruauit usumfructū pro uxore , & sic fuit vsusfructus promissus & non cōstitutus, unde datur solū actio personalis,ut cōstituatur,ut plene traditur ī l.corruptionem. C.de vsufr.Quia igitur emphyteusis est auita,portio Antonii , qui mortuus est post ipsum Bernardinum sine filiis masculis peruenire debuit ad filios Bernardini per ius accrescendi , ſm Bar.& alios in l.si mihi & Titio.de uer.ob.cum concor.de quibus ibi plene ꝑ Mod.Nec conuentio patris eorū facta cū dicto Antonio reseruante vsumfructum uxori suæ illis potuit præiudicare, q̄a non habet illā ex prouisione patris seu aui,ut per Doc.in locis prælleg.& in d.§.si quid alicui.& qui ad partem Antonii non admittuntur ex persona patris,nec ut hæredes illius , sicut ēt portio p̄rna in dicta emphyteusi non peruenit ad illos iure hr̄ditario,cum non fuerit concessa pro se & hæredibus sed pro filiis & descendentib.ut dictū est,adeo ꝙ ad illā potuissent admitti,ēt si non fuissent hæredes patris, ſm Bar.in d. §.si liberi.& per alios in locis prælleg.Nec obst.ꝙ Bernardinus promiserint pro se & hæredib.quia eius filii,quanquā sint hr̄des patris,nō ꝯueniunt ut hr̄des , sed ut filii , & vt ex ꝓmisis colligit,q̄a igr̄ Bernardinus nō ꝯtrauenit, nec eius filii ut hr̄des illius,nō dr̄ fieri ꝯ ꝯuentionē ꝑdicti Bernardini, qui solum pro misit pro se & hæredib.& nō pro filijs,ut filijs . Vnde licet filij contraueniant ut filij,& non ut hęredes patris,nō dicitur fieri 4 cōtra promissionē patris,ſm Bar.in d.§.si liberi.dū dicit † ꝙ si filia sit hæres instituta ī re certa,& prohibita plus petere,& ꝙ non possit contrauenire,quamuis simpliciter agnouerit iudicium patris,tn̄ poterit petere emphyteusim concessam pro se & filiis,quia illam non petit ut hæres patris,sed tan quam filia, & ex iu re ꝓprio.& quia pater illi non potuit ꝑiudicare,neque de illa re disponere, sicut nec de re feudalis c.1. in princ.de successio.feu.ubi ponitur ius cōe,ſm eum. Nec ob.quod no.Bal. in d.l.qui se patris , quia ēt si loquatur de feudo recepto ꝓ se & filiis,ꝙ nō pono pro cōstanti, tn̄ ponit casum, quādo pater promisit pro filijs,& hęredib.nō cōtrauenire, & sic casu quo promisit pro filijs, ut filijs & ēt pro filiis ut hæredib.Vnde illo casu filij simpliciter adeundo hęreditatē patris , intelliguntur approbasse simpliciter promissionē paternā,iō quomodocunque contraueniant,hoc est,vel ut hr̄des,uel ut filij, dn̄r facere cōtra promissionē paternā . Sed in casu nostro promisit pro se & hæredib.& filii,quāuis sint hęredes patris , non tamē ut hr̄des,sed ut filij , & sic diuerso iure & tanq̄ diuersæ personæ ad hæredib.pn̄t admitti,quia pro illis ex hoc capite admitti uolentib.nō promisit pater.Nec ob.quod no.in d.§.computatione . & in l.cū a matre.C.de rei vendi.concord.quia illa hn̄t locum, quando pater de re filii dispofuisset uendendo rē filii, vel donando,quo casu filius haberes patris repellitur exceptione , si agat,ut declarat Bar.in l.si rem alienam.in vl.col.de pi.act.ver sic.secundo opp.ubi concludit, ꝙ ꝑ dicta iura cōfirmatur factum patris quo ad exceptionē,quæ oritur contra filiū,si agat. Sed in casu nostro pater nullam rē filij , nec aliquod ius in re filij alienauit,quia usumfructum non constituit,sed solum illū constituere promisit, & sic se & illos hæredes ad cōstituendū vsumfructum obligauit personaliter.Et ad quā usufructus cōstitutionē non possunt conueniri filij Bernardini, quāuis sint hęredes illius,ex quo res ad illos non ꝑtinet iure hæreditario, sed ut ad filios.Et ita in terminis ēt tenet Ale.in cons.185.uol. ubi proprie loquitur , qn̄ pater se obligauit pro se & hæredib. ꝑsonaliter occasione rei feudalis,& vult,ꝙ dicta promissio ꝑiudicet filijs hæredib.si feudū fuit hæreditariū, hoc est receptū 5 pro se hr̄dib.sed † qn̄ fuit receptum pro se & filijs,tunc fatetur ꝙ filii,qui vt filii,& non ut hr̄des retinent feudū, non tenebuntur,nec sunt obligati ex ꝓmissione patris, nec poterunt ut hæredes conueniri,ꝑ no. ꝑ Bar.in dicta l.si rē alienā.in ul.co.uer. itē opp.&c. Nec isto casu,ſm Ale.in d.cons.& in uers. aut dicti filij &c.habet locum , quod dicit Bal. in d.l.qui se patris . Non potest ergo uxor Antonii uti retentione, quia adhuc ususfructus non est constitutus, & sic aliquod ius in ea sibi non cōpetit,nec titulū hēt in dicta re,& pro qua etiam non competit, actio personalis ad vsumfructum constituendum contra filios & hæredes Bernardini,ut dixi,per no.per Bar.& Alex.in dictis locis.& quia forte possent exceptione repelli per possidentem cum titulo, prout loquitur.l. cum a matre.C. de rei uend.cum concord.& prout intelligi debet,ꝙ no. Bal. in d.l.qui se patris. & Alex.in d.cōsi.& in uers.prælleg. & prout posset ēt dici isto casu,quando ususfructus fuisset cōstitutus,& uxor possideret. Sed ex quo ius aliquod in ipsa re non competit dictæ uxori , & possidet sine titulo,nec sibi competit ēt actio personalis ad cōstituendum usumfructum contra filios & hæredes dn̄i Bernardini,quia ad eos res ista pertinet vt ad filios, & nō ut ad hr̄des, ut expresse dr̄ in locis ꝑalleg.absq. dubio non pōt uti retentione,nec dictos filios agētes ut filios repellere exceptione , quia, 6 ut dixi iura quæ probant † ꝙ filius quando agit,ꝑt exceptione repelli , loquūtur qn̄ reus possidet cum titulo acquisito a patre vel a matre,cuius sunt hæredes filij agentes,& non quādo reus rem filij occupauit, & sine aliquo titulo , ut fecit dicta uxor in casu nostro.Et ita concludo. Laus Deo.

¶ Pater si quantitatem aliquam dotis nomine filię promiserit , non idcirco ad eandem genero competit actio, sed ipsa filia ad eam agere potest.

SVMMARIVM.

1 *Dos non dicitur esse marito constituta in quātitate promissa pro dote mulieri,uel in actione ad eam quantitatem,nisi aliud appareat.*

2 *Maritus agere non potest ad quantitatem filiæ dotis nomine a patre legatam.*

3 *Mora nulla est,ubi petitio non competit.*

4 *Mora sine interpellatione & re ipsa contrahitur,quando dos promissa est marito onera matrimonij sustinenti.*

5 *Maritus,an teneatur restituere fructus rei dotalis pignoratæ.*

CONSILIVM CCXXII.

CIRCA casum,de quo quæritur,est primo aduertēdū,ꝙ ꝑ Frācisců fuit promissa do. Magdalenæ eius filiæ ex cā dotis & dotis noīe quantitas librarū quingentarū,& ꝙ dicta promissio non fuit facta eius marito.Videndum est ergo,nūquid dicta quātitas seu actio ad illā ꝯsequendā dicatur data in dotem per dictā Magdalenā eius marito , siue tp̄e dictæ promissionis adhuc non erat nupta,siue prius nupta fuisset.Et omissis his,quæ 1 dici possent pro & contra,ꝯcludendū puto,ꝙ † si aliter non appareat,ꝙ dicta quantitas,vel nomē debitoris sit datū in dotem marito ꝑ Magdalenā, ꝙ in illo noīe debitoris non dicatur dos 2 constituta ipsi marito.Sicut uidemus,ꝙ qn̄† pater legat certam pecuniā filiæ ēt nuptæ dotis nomine,ex hoc non dicitur dos cōstituta quantum ad effectum, ut maritus agere possit ex tali legato facto ex cā dotis,quia factum non fuit principaliter gratia sui,sed filiæ ſm Doc.in l.seruo legato.§.si testator.de leg. 1.& ī l.Titio centū §.Titio genero.de cond.& dem.immo quando legatum est factum genero ex cā dotis filiæ , illa de rigore agere nō pōt,sed solū de æquitate,ſm gl.ibi cōiter approbatā, sed qn̄ fit filiæ tm̄ gener non agit de rigore,nec de æquitate, ſm Doc. Idem ergo est dicendum,quando pater promittit certā quantitatē filiæ ex cā dotis, ut.s. ex tali promissione non possit gener agere,sed sola filia.l. quæ de legato. & l. seruum filij.§.eum qui chyrographum.de le. 1.Solum.n. mulier dictis casib.dici posset dotata,quantum ad ipsam mulierem,puta ad effectum ut in ea locum habeat statutum excludens filiam dotatam a successione pr̄is,ꝑ no.ꝑ Bar.in d.§.Titio genero.Sed quantū ad maritū, & maxime quō ad hoc ut gener agere possit,nō dr̄ dos marito ꝯstituta,ꝑ ꝑdicta . Dicta igr̄ pecunia ꝓmissa nō est dos,sed est destinata ad dotē, & si mulier etiam nupta ageret, ut illam pro se retineret,exceptione repelli posset, ut hæc omnia probantur 3 in dicto.§.Titio genero.† Quia igitur pater Magdalenæ genero nihil debet,non potest esse in mora quantum ad ipsum generum,quia illi nulla competit petitio contra socerum.l.si mora. de uerb.obl.quamuis etiam onera matrimonij sustinuerit , quo-

quoniam licet ex hoc tantum re ipsa & sine vlla interpellatione cōtrahatur mora.l.curabit.C.de act.emp.& no.p gl.& Doc.in l.de diuisione.sol.mat.istud est verū,qn dos est promissa & debita marito sustinenti onera matrimonij,sed vbi illi dos nō debetur,mora nō cōmittitur per interpellationem. Et multo minus cōmitti potest mora irregularis,& re ipsa.d.l.si mora.Quātum etiam ad ipsam Magdalenā, cui fuit pecunia promissa per patrē ex cā dotis,nō fuit pater promittens in mora, quia ab illa non fuit interpellatus.l.qđ te.cū materia.si cer.pet.& l.si ex legati causa.de ver.obli.dr.n.magis stetisse per filiam, quominus pecunia promissa solueret,ex quo patrē debitorē non interpellauit,quā per patrē suū.l.fi.§.1.ff.quorū leg.Nec ēt re ipsa absque interpellatione potuit mora contrahi ex hoc,ꝙ maritus sustinuerit onera matrimonij,quia tunc mora,vt dixi, contrahitē ex isto capite,quando dos erat marito debita,& fuit marito ab vxore promissa,quia tunc maritus pro parte sua uxori promittenti adimpleuisse dicitur contractū . Sed vbi dos deberetur ab extraneo,non constitueretur ille in mora sine interpellatione, ēt si maritus sustinuisset onera matrimonij.l. fi.§. præterea.C. de iure do.& declarat Bar.& Doc.in d.l.de diuisione.& ea rōne in proposito, quia maritus non dicitur extraneo aliquē contractū impleuisse,quoniam ille promittendo dotē pro muliere dr donasse.l.unica.§.accedit. C. de rei uxo. actio.uñ illi nihil erat implendum per maritum.Et quamuis in d.§.præterea.dicatur, ꝙ per cursum biennij extraneus in mora constituatur illud hēt locum contra illū,qui dotē promisit marito,& quādo ipsi marito dos fuerat promissa.Sed in casu nostro dos nō fuit debita, neq. promissa per socerū marito,& sic contra socerū non competit actio vel petitio.iō est impossibile,ꝙ ex implemento mariti contrahatur mora quoad illum d.l.si mora. neq. quantum ad uxorem sine interpellatione,quia nec ipsa patri promittenti aliquid non impleuit,nec adimplere debuit. Nec implementū mariti potuit socerum in mora cōstituere pro ipsa uxore,quia socero nihil erat implendum per uxorem,neq. per maritum,vt est dictum.Et ideo est impossibile,ꝙ Franciscus quoad aliquē dicatur fuisse ī mora.Ex præmissis ergo sequitur,ꝙ datio facta in solutum filiæ per dictum Franciscum,vbi a se promissa non attenderet,& non obseruaret, adhuc non habuit, nec habere potuit effectū,quia illa verba,videlicet,si non attenderet,& nō obseruaret promissa,exponuntur,id est,si fuerit in mora attendendi & obseruandi.l.si duo.§.fi.& ibi no.Bar.de constit.pecu. & l.1.§.item si ita,ad legem Falc.& ibi no.Alex.Sed,vt ex præcedentibus probatur,adhuc non fuit in mora implendi, ergo nō est impleta conditio, super qua reperitur facta datio in solutum.Et per consequens non uenit,nec cessit adhuc dies illius. 4 l.cedere diem.de verb.signific.† Et propterea Franciscus adhuc potest pecuniam promissam offerre, & dictam petiam terræ a filia repetere, vel a genero uendicare, vbi illam teneat uel possideat. ¶ Et ex pręmissis etiam sequitur, quod licet pater Magdalenæ illi etiam postmodum promiserit aliam quantitatem pro augmento dotis,quod non tenetur genero ad interusuria in aliquo, quia non fuit in mora quoad filiam, nec quo ad generum, ex quo eidem non fuit facta promissio, & ex quo non præcessit interpellatio filiæ uel generi, per ea quæ dicta sunt supra, quæ etiam quantum ad augmentum dictæ dotis habent locum propter identitatem rationis. ¶ Ex his etiam, quæ dicta sunt, sequitur, quod cum datio in solutum dictæ petiæ terræ adhuc non habuerit effectum, cum Franciscus non fuerit in mora, ut dictum est, quòd non potuit dictam petiam terræ in præiudicium Francisci per eius filiam in dotem dare marito, quia non erat sua, sed solum sibi pignorata. Cum 5 ergo maritus † Magdalenæ ex re aliena, id est, soceri fructus perceperit, tenetur ad restitutionem illorum, siue possederit petiam terræ cum titulo, siue sine titulo, quatenus factus fuit locupletior, etiam si fuit possessor bonę fidei, secundum glos. Barto.& Docto.in leg.ex diuerso. de rei uendi.& Docto.in capit. grauis. de resti. spol. Nec obstat quòd maritus, qui sustinuit onera matrimonij, faciat suos fructus rei pignoratæ pro dote debita. capitu. salubriter. cum materia. de vsur. quia illud procedit, quando dos fuit promissa marito, & quando pro dote res, ex qua fructus percepit,erat illi pignorata,quod in casu nostro non contingit, quoniam, ut dictum est, pecunia ex causa dotis non fuit promissa, neque debita genero, nec illi pignorata fuit dicta petia terræ. Et ita concludendum puto. Laus Deo.

Paraphernalium rerum dominium non in maritum transfertur sed penes uxorem manere dicitur,licet marito concedatur administratio.

SVMMARIVM

1 *Mulier triplicis generis patrimonium habere potest.*
2 *Verbum,assignare,importat custodiam,non autem dominium.*
3 *Mandatum in rem suam reuocari potest, exceptis trib.casib.& uide nu.12.*
4 *Maritus indistincte restituere tenetur fructus ex bonis paraphernalibus uxoris perceptos post uxoris prohibitionem, quod procedit in extantibus.ut nu. 5.*
6 *Minor immobilia bona maxime ex causa donationis alienare non potest.*
7 *Bonorum paraphernalium uxoris marito datorum,ut eius fiant dominium transfertur.*
8 *Temporis determinatio uniformiter fieri debet.*
9 *Verbum,ad gaudendum, denotat actum & effectum concernentem beneficium & commodum illius,ad quem refertur.*
10 *Verbum,placuerit,quod importat arbitrium boni uiri, ratione adiuncti importare potest liberum arbitrium.*
11 *In generali sermone postposito speciali rerum enumerationi ueniunt maiora expressis.*
13 *Dominium bonorum paraphernalium uxoris quib.casib.in maritum transferatur.*
14 *Verba ambigua contrahentium declarantur ex his, quæ dicta sunt in tractatu etiam ex interuallo.*

CONSILIVM CCXXIII.

1 AD euidentiam dicendorum est præmittendum, ꝙ † mulier potest habere patrimonium triplicis generis,ſm Iac.Butr.Bart.& alios in l.maritus. C.de procur.Aliquando enim & primo habet bona dotalia,& illa sunt in dominio & administratione mariti.l. doce ancillam.C.de rei uend.& fructus dictorum bonorum in totū pertinent ad maritum.l.pro onerib.C. de iure dot. Quandoq; & secundo habet bona paraphernalia,prout sunt illa,quæ tradidit uiro vltra dotem adutendum & administrandum, & ista regulariter sunt in dominio uxoris,& in administratione mariti,& in his dicitur maritus habere tacitum mandatum.l.fi.C. de pac.conuen.& ideo agere potest absque eo ꝙ caueat de rato,ut ibi.Et an & quando fructus dictorum bonorū ptineant ad maritum uel ad uxorem,declarat Marti. Silima. in quadam dispu.quam refert & sequitur Bar.in l.pen.in prin.ad leg.Falc. & de quo infra.Aliquando habet uxor bona,quæ non sunt dotalia,neque paraphernalia,prout sunt illa, quæ viro vxor non tradidit,& in quib.vir administrationem aliquam non hēt.Vnde in illis non dr habere tacitum mandatum. & iō si vult agere,non admittitur sine cautione de rato d.l.maritus. Et ita etiā dicit Bal.in l.quodam consilio,incip.Sciendum,quem refert & sequitur Ale.in d.l.pe.& in consi.68.2.vol.& in consi.44.5.volumine,& Soc.in consil.82.quarto vol.dicens,ꝙ illud consiliū fuit Francisci de Albergo.de Are.Cum ergo bona,de quib.agitur,fuerint,per uxorem,videlicet illustris.do. Taddeam Malaspinam & eius matrem tradita viro, videlicet illustriss. comiti Ioanni Baptistæ Boiardo ultra dotem,ad utēdum,fruēdum,& vsufructuādum,sequitur ex pmissis, ꝙ dñr bona paraphernalia.Et de hoc est quasi casus expressus in l.donationes.§.specie. de do.cum gl.in ver.periculum.& probatur in l.si ego.§ dotis. de iure dot. & quia in dominio uxoris remāserunt, poterit ēt constante matrimonio dicta bona uendicare, secūdū Bal. in l. ubi adhuc.in vlt.col.C.de iure dot.& dicit etiam in d.l. fi.ꝙ in dubio non censetur dominium dictorum bonorum trāslatum in maritū.Et idem dicit Azo in summa. C. de iure dot. in 1.col. Nec contrarium probatur ex illis verbis instrumenti, videlicet 2 ex nūc assignauerūt & assignant,&c.quia hoc verbū† de necessitate non importat translationem dñij, sed importare pōt custodiam & administrationem,ſm Bar.in l.si constante.in prin. in 2.q.4.q. princ.sol.mat.& Bald.in d.l.vbi adhuc.in fin. cum con-

concor.de quib.per Alex.in d.l.si constante. Et tanto magis in casu nostro istud est uerum ꝑ subiectam materiam,& ex qualitate bonorũ & tituli,&c.quo non solet dñium trãsferri,l.insulam.de præscr.ver. ubi fortius probatur,ꝙ uerbum,qđ sui natura importat translationem simplicem,qñ apponitur in titulo,ex cuius natura non est dñii trãslatio. Et quam administrationẽ uř,ꝙ uxor possit reuocare,qm̃,ut dictũ est, marit⁹ intelligĩ tacite in dictis bonis constitutus procurator d.l. fin. Sicut ergo potest reuocari quodlibet aliud mandatum.insti. de manda.§.recte,ita ẽt istud reuocatur.& hoc est verum. Et quãuis maritus fuerit expresse constitutus procurator in rẽ suam,q̃ a mandatũ ẽt in rẽ suam pt reuocari,exceptis trib.casi.de q̃b.in l.3.C.de noua.ꝭm glo.no.in l.sicut.§.si procurator, quib.mod. pign.vel hypot. solui.& Bal.in l.1.in 2.q.C.de act.& ob. Facta igitur dicta reuocatione uidetur, ꝙ maritus uxore prohibente non possit fructus percipere,nec illos retinere, ut probatur ex not.ꝑ Bar. & omnes in d.l.pe.ad leg.Falc. vbi in illa q.an maritus teneatur ad restitutionem fructuum bonorũ paraphernalium,prima omnium cõclusio est ꝙ † omnes fructus, quos maritus percepit post prohibitionem uxoris,indistincte teneatur restituere,per l.de his.C.de don.inter uirũ & vxo. & per l. hac lege.eo.ti. Et idem tenet Sal.in d.l.fi.C.de pac. conuen.& Pau.de Cast.consi.186. Suꝑ primo reperio diuersas opiniones,&c. Socin.in consi.82.in cã uertente,&c.4.vol. Nec prædictis uidetur obstare, ꝙ ista bona fuerint assignata marito ad gaudẽdũ, fruendum,& usufructuandũ,& quicquid marito perpetuo faciendum, &c. & sic ꝙ maritus fructus percipiat de uoluntate uxoris, quia quatenus uoluntas durat. potest illos percipere. Sed post prohibitionem uxoris dicitur reuocatũ mandatũ, qđ habuit maritus ad percipiendum,ut in iurib.ꝑallegatis,& qđ, ut dixi,potuit reuocari,licet fuerit in rem suã. Et dicta assignatio facta mõ prædicto censetur facta precario, iõ potuit reuocari.l.Lucius.de don.& no.per Bar.in l.donationes.§.spẽs, eo. tit. Præterea etiam si fructus dictorum bonorum percipiãtur de uolũtate uxoris,tenẽt maritus illos restituere,siue sint naturales, siue industriales. Et hoc procedit in fructib.† extãtibus, ut ꝯcludit Bar.post Marti.Silima.in d.l.pe.arg.l.si stipulata.§.1. de don.inter uir.& uxo.& sequitur Ang.Imo. & Pau.de Cast. dicens,ꝙ uxor poterit illos tanquam proprios vendicare,cum sint percepti ex re sua,l.solum.§.meum.de rei uend.& idem tenet Ang.& Sal.in d.l.fi.C.de pac.cõuen. & Bal.in c.1.de fratri. de nouo benefi.inuesti.& in cons.superius alleg.& Frãc.de Albergo.in quodã ꝯsi.ut refert ꝙ sequitur Soc.ĩ d.ꝯs.82. Et idẽ uidetur dicendum de fructib.consumptis, perceptis ẽt de uoluntate uxoris,per no.per gl.in d.l.fi.& ĩ l.vbi adhuc.C.de iure do. quæ uult indistincte,ꝙ uxor repetere possit fructus bonorum paraphernalium. Et idem tenet Bald.& Ang.in d.l.fi. & Pau.de Cast.in d.cons.186.per tex.ubi dicit eẽ casum in d.l.pe. ad leg. Falc.quæ simpliciter loquitur,& sic tam de consumptis, q̃ de extantibus,& tam de naturalib.q̃ industrialib. Nec rñsio Bart. ibi ad illũ tex. est bona,ꝭm Pau. de Cast.in d. cons.vt ibi latius ꝑ eũ. Et licet in hoc uariæ sint opiniones,ut ibi etiam per eum, saltẽ uidetur,ꝙ maritus dicto casu teneantur fructus, quos cõsumpsit in proprios usus restituere,per nota.per Angel.Imol. & Ale.in d.l.pe.qui dicunt,ꝙ fructus percepti uoluntate vxoris non tenetur maritus restituere, quatenus consumpti sunt in promiscuos usus mariti & uxoris vel in vsus uxoris.d.l.fin. C.de pac.conuen. sed quatenus maritus in proprios usus, vel in aliam cãm consumpsit,restituere tenetur. Et idẽ tenet Bald. in l.si uiua matre.C.de bon.mater.& in d.cons.& Sali. in d.l.fi. C.de pac.conuen.& Are.in cõsi.160.& Fran.de Albergo.ꝯsulendo,ꝭm Soc.in consi.prealleg.per not. in d.l.si stipulata.§.1. de iure dot. Nec ꝭm Francis.dr̃ maritus conuertisse fructus in vtilitatem uxoris,si maritus conuertisset in alimenta sua & vxoris suæ,sed in utilitatem viri,ad quẽ spectabat onus alendi vxorem de proprio,vnde se ipsum releuasse intelligitur, & tãti dicitur esse locupletior.l.in summa.§.in frumento.de condi.in debi. Et istud etiam sequitur Are.in d cõs.160.& etiam Soc.in consi. alle. & propterea dicta assignatio facta ad gaudendum, fruẽdũ,& vsufructuãdum, dẽt intelligi ꝭm dispositionẽ iuris,s. in vsus vxoris,vel in usus promiscuos uxoris & mariti. Et hoc mõ intelligitur constitutio procuratoris facta in rem suam, id est,quantum ad hoc, ut possit fructus conuertere in proprios vsus & uxoris,& nõ in suos tm̃,iuxta dictã.l.fi.C.de pac.conuẽ. quia verba contractus recipiunt interpretationem a iure cõi. l.quæro.§.inter locatorẽ.ff.loca. Et prędicta procedunt sine in maritum sit translatum dominium dictorũ bonorum paraphernalium,siue non,ꝭm Ang.& Imo.& Alex.in d.l.pe.qui dicũt, ꝙ distinctio Mar.Sili.de qua ibi per Bart. circa fructus perceptos per maritũ,locũ habet, siue in maritum dominium sit trãslatũ, siue non,quia vtroq. casu est eadem ratio, s. quia prohibita est donatio inter maritum & uxorẽ.l.j. & ferẽ per totum tit.de dona.inter vir.& vxo.eo casu quo maritus non lucratur dictos fructus,hoc prouenit,quia inter maritum & vxorem est prohibita donatio.d.l.si stipulata.§.1.& ibi no.de don.inter vir.& vxo. & iõ si fructus sint naturales & magni ualoris tenetur maritus illos ẽt consumptos restituere,quatenus factus est locupletior, secus si sint modici valoris,ꝭm Marti.Silim.& Bart. in d.l.pe. Et ea rõne quia primo casu prohibita est donatio, & alio casu est permissa inter virum & vxo.l.utrũ.de dona.inter virum & vxo. Vsuras aũt maritus, & fructus industriales perceptos uoluntate vxoris,& consumptos in communes vsus suos,& uxoris non restituit maritus,ẽt si sint magni ualoris.d.l.fi.C.de pac.conuẽ. & ibi ꝑ Cyn. & per gl.in d.§.1.& per alios,in locis præalleg. Et sic marito dicto casu aliquid conceditur donatio permittitur ꝑꝑ industriam, & laborẽ mariti adhibitã in illis percipiendis, & in recompensationem sumptæ administrationis, ꝭm Bald. Fran.de Albergo.& Soci.in consi.præalleg.& Pau.de Cas. in d. l.pe. Et est tunc donatio quasi remuneratoria,quæ inter coniuges est permissa.l.ꝙ aũt.§.si vir.de dona. inter vir. & uxo. quæ rõ cessat in fructib.naturalib. qui percipiuntur sine hominis industria,ut declarat Bar.in l.ex diuerso.de rei vendicatio. Sequiĩ ergo ex prædictis,ꝙ promissio,de ducatorum octo millibus vltra dotem,& datio in solutum de bonis immobilibus ad fruendum & vsufructuandum non ualuisset, si indistinctẽ concessionem fructuum contineret,& per illam maritus indistinctẽ illos lucraretur,quia donatio esset,quæ non ualeret d.l. si stipulata. §.1.& l.ex annuo.de don.inter vir.& vxo.capienda est ergo interpretatio,per quã actus potius valeat quã pereat.l.quoties.đ ver.obl.& per ꝯñs, ꝙ dicatur facta concessio ad fruendum, & vsufructuandum, ꝭm iuris interpretationem,& sic in vsus cões mariti & uxoris,& quatenus vxor non prohibet,sed uxore prohibente reuocatur tanquam dicatur facta precario.d.l.Lucius. de donationibus.& ꝭm ea quę in præcedentibus dicta sunt. Prę terea talis assignatio videtur indistinctẽ nulla, quia facta fuit a minore,qui non potest bona immobilia alienare.l. lex quæ tutores.C.de administratio.tuto.& maxime ex titulo donationis. l.fi.§.cum autem.C.si minor maio.fact.aliena. &c. & dicit Bal. in l.1.C.si aduer.dona.quòd non potest dari † curator ad donãdum,quia donare est perdere.l.si ab agnato.de cura.furio. & l. cum de ĩdebito.de prob. Et ex hoc etiam sequitur,ꝙ vicini, qui ex forma statuti debuerunt consentire & iurare,quod contractus cedit in utilitatem minorum uel mulieris, non potuerunt huic donationi consentire, nec dicto modo iurare ex quo certum est, quod donatio non potest esse utilis,sed damnosa. Sed prædictis non obstantibus contrarium puto de iure uerius. Et præmitto ꝙ licet regulariter dominium bonorum paraphernalium non transeat in maritum,sed sola administratio.d.l.fin.C. de pac.conuen.& in dubio præsumatur,ꝙ non sit translatum, ꝭm gl.ibi in uerb. & usuras. Nihilo minus† si sic dantur,vt eius fiant efficiuntur mariti, ut est expressum in l.si ego.§.dotis. de iure dot.prout in casu nostro dicitur actũ, ut maritum transferatur dominium. Nam præcessit promissio facta per vxorem & socerum de dando, & soluendo ipsi marito pro supradictis ducatis octo mille,& in executione dictæ promissionis assignauerunt tot bona ad vsufructuandum,& quicquid dicto marito & sponso perpetuo placuerit faciendum, cum omnibus & singulis,quæ dicta bona habent super se,infra se, & intra se in integrum, & cum omnibus, & singulis accessibus, ingressibus, & egressibus, usibus & seruitutibus suis usque in uiam publicam iure, dominio,vsu,requisitione,proprietate, possessione vel quasi,quomodolibet spectantibus & competentibus & seu competituris ad dictas possessiones tam de iure quam de cõsuetudine,&c. Ex quibus verbis expresse patet,quod assignatio facta est in omni dominio,& proprietate,& sic actũ fuit,ꝙ dñiũ transferatur. Et quia dominium in maritum fuit translatũ,non habet

habet,locum repetitio dictorum bonorū cōstāte matrimonio, sed demū eo soluto pñt condici,ut est expressum in d.l.si ego.§. dotis.vbi ēt tex.dicit, ꝙ non possunt per vxorem vendicari. Et istud magis procederet in casu nostro,in quo fuit actum,vt assignatio duret per illa verba,& quicquid præfato comiti perpetuo placuerit faciendū,&c. quæ verba referuntur ad omnia superius assignata,iuxta no.in l.si idē cū eo.§.fi.de iurisd.om.iud. & sic ad bonorū factā tam pro dote quam pro supradote.Vnde sicut quoad bona assignata ex causa dotis verbū illud,perpetuo exponitur,i.cōstante matrimonio.l.j.ff.de iure dot.iuncta.l.2. in prin.sol.matr.& ibi no.Alex. ita ēt debet exponi quo ad bona assignata pro supradote.l.iā hoc iure.de vulg.& pup. & melius probatur in l.si legatarius.§.1.de leg.3.cum ibi no.per Bar. 8 ubi habetur† ꝙ vniformis debet fieri determinatio tēporis, & ꝙ tēpus expressum vel tacitē subintellectum quoad vnū,refertur ēt ad aliud ꝑ cōiunctionē,quā hñt simul.Et sicut dicta bona non possunt uendicari, neq. condici cōstāte matrimonio, ita etiam fructus interim percepti non possunt repeti, quia qñ dominiū bonorum paraphernaliū non transfertur in maritū, tūc fructus maritus indistinctē lucratur.d.l.pen.ad leg.Falc.secundum Pau.de Cast.in d.cōsi.186.Et non sunt percepti a marito tanquam a bonæ fidei possessore, ex quo sciebat illa bona non esse sua,sed vxoris,quoniam ille dicitur bonæ fidei possessor quantum ad hoc, quando posidet cogitatione dominij,i. quando credit se dñm.l.apud antiquos.C.de fur. & sic quando percepit,fructus tanquā ex re sua,& ꝑ consequens suo noīe vr̄ percipere.Sed qñ scit se non esse dñm, & tanquam de re aliena percepit,videtur percipere noīe dñi. Sicut qñ quis uendit rem alienam tanquam alienam.l.in familiæ.C.famil.ercis.& l.ab vno.C.de neg.gest.cum ibi no. per Bar. & sic statim effecti fuerunt vxoris,sicut si ipsa percepisset,& extantes potest uendicare,& consumptos condicere,iuxta no.in l.certum.C.de rei vēdic.uel actione mandati,vel negotiorum gestorum petere.Nec pōt præsumi animus donandi in muliere,quia si sic esset, etiam extantes petere non posset,quos passa est eū percipere. Cuius cōtrarium vult Marti.Silima.& Bar.nam perceptio fit ea sciente & patiente, sed consumptio posset fieri facile ea ignorante. Vñ si animus donandi ꝑsumeretur,potius est in patiēdo eū percipere,quā in patiendo eū consumere.Item quia circa magnam quātitatē nō ꝑsumitur animus donādi,ut ibi latius ꝑ eū,& quā rōnē approbat ēt Soc. cōsilio ꝑallegato. Et quæ oīno cessat in casu nostro,in quo dominium fuit translatū in maritum, quia maritus tūc fructus ꝑcepit,quia dominus, & recte & contēplatone dominij,ꝙ non tm̄ credit habere,sed hēt verē.Et ꝙ ī casu nostro actū sit,ꝙ fructus indistinctē sint & pertineant ad maritum,probatur per illa uerba,ad habendum,tenendum,posidēdum,gaudendum,fruendū,& usufructuandum, &c.Nam† il- 9 lud uerbū ad gaudendum,denotat actum seu effectum concernentē beneficium & commodū illius,ad quem refertur,ut probatur. 12.q.2.c.ecclesiasticis.& ibi no.Arch. in uer. gaudere. & faciunt no. per Bal. in l.si habitatio. de vsu & habi.in q. de illo, cui sunt concessæ possessiones in gaudimentum.Et ita ēt ꝑ prædicta vult Alex.in consi.214.Pōderatis verbis testī,&c.6.volu. Et confirmatur ex alijs verbis sequentib.& quicquid dicto comiti perpetuo placuerit faciendū,&c.nam licet verbum,placue 10 rit,per se & simpliciter importet arbitrium boni uiri.l.Thais.§. fororē.de fideicom.libert.& l.Lucius. iuncta.l. fideicommissaria libertas.eo.tit.tamen rōne adiuncti importare potest liberū ſm Bar.in l.si sic.in prin.de leg.1.& in alio.de alimen.& cibar. leg.& Alexā. in d.consi. Quia ergo cum illo uerbo, placuerit, coniungitur uerbum illud, quicquid, quod est geminatum, & uniuersale, importat isto casu liberam uoluntatem, quia resoluitur in uniuersalem, & est perinde, ac si dictum fuisset, & omne,quod placuerit,secundum Imo.in l.balista.ad Treb.& licet Barto.ibi videatur aliter exponere,tamen in casu isto uera est expositio Imo.quoniam dictum fuit prius,ad habendū, tenendū,posidendum,gaudendum,fruendū,& vsufructuandū. Quia ergo post dictam enumerationem specialem dictorum actuum subijcitur illa clausula generalis, & quicquid dicto comiti perpetuo placuerit faciendum, &c. debet generali- 11 ter, & uniuersaliter capi. & † sub illa continentur maiora expressis, per not. in l. 4.§. quæsitum si quis cau. & per Barto.in auth.matri.& auiæ.C.quando mulier tut.off.fungi potest.& in l.quæ sub conditione.de testa.tute.& per Moder.in c.sedes. de rescr.& per Soci.l.quidam relegatus.de reb.dub.Si ergo marito est datum liberum arbitrium utendi & fruendi, pōt fructus pro se retinere,& de illis ad libitum disponere,quia potest ēt iniquum æquo ꝓferre.l.cum quidam.la 2.in prin.de leg.2. Tertio ēt prædicta comprobantur.Nam prædictæ dominæ ꝓmiserunt marito in & super ᵖdictis bonis & occasione dictorum bonorum aliquam litem,cām,vel qōnē,in iudicio vel extra, de iure,vel de facto,directē vel indirectē, uel sub aliquo quæsito colore non inferre vel mouere,nec inferenti vel mouenti cōsentire,sed dicta bona in totum vel in parte semper & omni tēpore,in iudicio & extra legitime defendere de iure vel de facto, &c.Et cū promissione iurata de obseruando inuiolabiliter omnia & singula de non contraueniendo & de non contrafaciendo aliqua rōne vel cā.Certum est autem ꝙ per hm̄oi uerba reuocatio est prohibita,quia si reuocaretur assignatio cum effectu,diceretur vxor litem & qōnē mouere,& contrafacere.l. si quis maior.C.de transa.& per no.per Cy.Bal.& Sal.ibi, & per gl.& Doct. in l.Lucius.§.tres hæredes.ad Treb.& per Bar.in l. amplius non peti.rem ratam habe.& per Ant.de But.in c.si diligenti.de foro comp.cum concor.de quib. per Ale.in d.l. si q̃s maior.Et si dicatur,ꝙ dicta assignatio etiam facta ad effectum ut maritus lucretur indistinctē omnes fructus,nō valuit, quia dicitur eē donatio,quæ inter virum & vxorē non valet, & ꝙ ex hac rōne ēt maritus fructus bonorum paraphernalium nō lucratur indistinctē.d.l.si stipulata.§.fin.cum ibi no.de don.inter,vir.& uxo.& ubi etiam dñt Doc. in locis superius alleg.Et q̄ rō locum hēt,si vxor expresse concedat marito,ꝙ fructus posit percipere & perceptos retinere, siue sint consumpti,siue non.l.1.& per totum.de don.inter uir. & vxo. Si ergo non valet assignatio quia est donatio.clausula etiam de nō mouendo litem,& de non contraueniendo similiter nō valet, tanquā accessoria.l.cum principalis.de reg.iur.& no.gl.in l.si patronus §.patronum.si quid in fraud.patr.& Bal.in l.1.C.de inof.don. 12 Ad istud respondetur,† ꝙ immo non est isto casu,quo actum est,ꝙ dominium transferatur in maritū,& ꝙ fructus ad illum pertineant,prohibita donatio,quod manifestē patet,qm̄,ut est superius tactū,dñium bonorum paraphernalium transfertur in maritum,qñ hoc actum est expresim in d.le.si ego.§.dotis. de iure dotium.hoc aūt fieri ēt ex pacto expresso non posset,si tūc prohibeť donatio,quia qñ non ualet,ex illa dominium trāferri non potest.l.2.§.sciendum.de don.inter uirum & vxo.& probatur in l.j.eo.tit.iuncta.l.non dubium.C.de leg.& ibi no. ꝑ gl.Bar.& alios,& per Bar.in l.i.§.si uir.de acq.poss. Est ergo videndum,qñ sit,ꝙ dñium dictorum bonorū posit transferri in maritum,& sic quando posit habere locum.d.§.dotis.Con 13 siderandi sunt igitur plures casus.Primus † est, quando nulla dote constituta uxor tradidit marito bona,& isto casu maritus oēs fructus indistinctē facit suos,ſm Bal. in consi. 276.Verba statuti,&c.3.vol.quia ſm eum traditio dictorū bonorū paraphernalium tunc intelligitur facta in recompēsationem onerū matrimonii.iō a uiro uel eius hærede non pñt fructus repeti, quia illos non habet ex cā lucratiua,sed censetur eē donatio remuneratoria,quæ ualet inter virum & uxorem.l.quod aūt.§.si uir. de dona.inter vir.& vxo. Vnde & isto casu agi potest,ꝙ dominium transferatur in maritum,ex quo non est donatio prohibita.Et sic pōt habere locum.d.§.dotis.Secūdus est casus,qñ dote constituta tradūtur viro bona paraphernalia,nec est actū ꝙ dominium transeat ad maritum,& tūc ſm Bal.in d.cōsi. maritus lucratur fructus,ſm distinctionem Marti. Silima. de qua per Bar.in d.l.pe.quæ tunc locum hēt, ſm eū,quia ex quo dos constituta fuit,dici non pōt,ꝙ donatio aliorum bonorum facta sit in recompensationem onerū matrimonii, quia illis dos cōstituta deseruit.l.pro onerib.C.de iure dotiū.Tertius est casus,quando constituta dote agitur,ꝙ dominiū in maritū trāsferatur.Et isto casu Ang.Im.& Ale.in d.§.pe.volūt,ꝙ maritus lucretur fructus,ſm dictā distinctionē, de qua ibi,& ꝙ in hoc iste casus nō differat a ꝑcedenti,q̃a utroq; casu est eadē rō,vz ꝙ inter cōiuges est ꝓhibita donatio.Sed non uideo,qūo istud stare posit,quia si maritus nō pōt fructus lucrari ea rōne,quia donatio est prohibita,non poterit ēt eadē rōne ex pacto exꝑsso dñium ad maritum trāsire, qñ ex tali donatione nulla dñiū non transit in maritum.l.4.§.sciendum.de don.inter uir.& vx.

& l j.eo.ti.coniuncta.l.nõ dubium.C.de legi.& ibi no.per gl.& alios:& per Bar.& Doc.in l.j.§.si vir.de acq.poss.Item p̃suppo nere, ꝙ maritus sit dñs, & ꝙ non faciat fructus suos, est implicare contradictionem.l.non solũ,§.meum.de rei vendic. Puto igitur,quòd hoc casu maritus lucretur fructus simpliciter & indistinctè,vt ẽt præsupponit tex.in d.§.dotis.qui matrimonio Nec ad alium finem videtur prohibita repetitio,nisi vt maritus interim fructus consequatur,ar.l.si ita relictum.§.Pegasus. de l.2.& l.in fideic.§.cum Pollidius.de vsu.Nã ex quo agitur, qđ dñium transferatur in maritum ẜm naturam dotis, quæ transit in dñium mariti.l.doce ancillam.C.de rei vend.contra naturam bonorum paraphernalium.l.fi.C.de pac.conuen.tacitè videtur actum,quòd ẽt in alijs reguletur ẜm naturam ipsius dotis,vt probatur in d.§.dotis.vbi habetur,quòd repetitio dictorum bonorum fit ad instar repetitionis dotis,& sic soluto matrimonio,& non illo constante.l.2.sol.mat. Et ideo dicendum ẽt,quòd sicut dos est constituta ꝑp onera matrimonij.d.l.pro onerib.quòd ex eadem cã intelligatur facta datio dictorum bonorum,q rõ cessat in casu præcedenti,qñ non fuit actum, qđ dñium transferatur, quia tunc in aliquo datio aliorum bonorum non participat de natura dotis.& pñt dicta bona ẽt constãte matrimonio repeti.d.l.fi.C.de pac.conuen.Ideo nõ est p̃sum ptio,quòd facta fuerit ex eadem cã,ex qua dos fuit constituta. Nec ob.quòd cum dos sit constituta, quod illa deseruiat dictis onerib. quia cõtingere potest,quòd ẽt illis deseruiant dicta bona,qm possunt excedere fructus & reditus dotis, & hoc plerũque contingit,ẜm Doc. in c.salubriter.de vsuris. Et præsertim hoc accidit in istis dñab.in quib.cadit & versatur magna expensa tam in victu quam in vestitu,in famulis & famulab. ĩ quadrigis,& in salarijs,quæ volunt sibi constitui,& ex alijs varijs causis,quæ vix excogitari pñt,& inter quæ onera computantur ẽt onera filiorum,quæ non sunt leuia. l.assiduis. C.qui potio. in pigno.habeant. Quia ergo datio dictorum bonorum facta præsumitur in recompensationem dictorum onerum,fuit ualida. d.§.si vir.& per p̃ns potuit dñium transferri cũ cõmodo oĩum fructuum.Et ad validitatẽ donationis,satis est quod onera potuerint excedere fructus dotis,& etiam ad fructus aliorum bonorum. Et quamuis ẽt casualiter contingeret qđ non ascenderet ad dictos reditus dotis & aliorum bonorum,qa tñ hoc potuit cõtigere,nõ dicitur maritus dictos fructus capere ex cã lucratiua.l.de fideic.de transac.& l.si pater puellæ.C.de inof.test. & ibi dicit Cy.Bal.& Sal.in casu simili,quod quando ex donatione facta inter coniuges potest contingere,quod donatarius sentiat damnum,sicut lucrum,non hẽt tunc locum ti.de do.inter.vir.& uxo. & sic uidetur quod isto casu locum non habeat distinctio Bar.in d.l.pe.quicquid dicat ibi Imo.& Ale.ad rationem quorum expressius est responsum. Et tanto magis præsumendum est,quod datio aliorum bonorum sit facta in recompensationem dictorum onerum,quando non solum est actum quod tranferatur dñium,sed ẽt quando expressè agitur, quod fructus indistinctè maritus percipiat & retineat, & præsertim si sic agatur tempore quo dos constituitur,sicut ista omnia cõcurrunt,in casu nostro, & quo casu non loquuntur prædicti Doc.in d.l.pe.sed solum quando fuit conuentum,quod transferatur dominium.Ratione enim unionis & coniunctionis p̃sumendum est,quod pactum de lucrãdis fructib. per maritum sit interpositum ex eadem cã, ex qua fructus dotis pertinet ad maritum,arg.l.iã hoc iure.de uulg.& pup.& d.l.si legatarius.§.j.& arg.l.qui patri.de uulg.& pup.le.1.& melius probatur in l.sed si adijciatur cum gl.ff.pro socio.Sed cessantibus etiam præmissis,dico,quod etiam ex alio assignatio dominii & fructuum facta marito ualuit.Nam,ut in præcedentib. dictum est,manifestè ex uerbis instrumenti constat, quod inter partes actum fuit,ꝙ transferatur dominium, & etiam ꝙ commodum fructuum ĩdistinctè pertineret ad maritum,& maximè ex illo uerbo,ad gaudendum.& poterit etiam de mente apparere,si probabitur, ꝙ in tractatu matrimonij uir non erat aliter contracturus matrimonium,quia ex his,quæ dicta sunt in tractatu,ẽt 14 ex interuallo,† declarantur uerba ambigua, quamuis propter interuallum cesset repetitio, ut colligitur ex not. per Ange. & Imol.in leg. si quis cum aliter.de uerbo.oblig.& declarat Soci. in l.fi.de rebus.du.Quamuis ergo dicta assignatio quo ad dominium,& quò ad fructus dici non posset donatio remuneratoria,sed simplex, tamen ualeret ratione iuramenti de non cõtraueniendo,quia donatio inter uirum & uxorem firmatur iuramento,ex quo seruari potest sine dispendio salutis æternæ.c.cum contingat.de iureiur.Et ita etiam tenet Guliel.in leg. sed si possessori.§.item si iurauero.de iurei.& Bar.& Cum.in le.si qs pro eo.in prin.de fideius.& in leg.Seius & Augerius,ad leg.Falci.& Imo.late in d.c.cum contingat.in 10. membro, & Abb.in 6.casu.& Alex. in consi.8.& consi.56.2.uol.cum alijs concor. de quib. ibi per eum,ubi etiam dicit, hanc esse communẽ opi. & etiam ratione dicti iuramenti non potest uxor contrauenire ratione minoris ætatis.auth.sacramenta puberum.C.si adu.uẽdi.Nam cum iurauerit non contrauenire ex quacunq. ratione uel cã,perinde est ac si specialiter iurasset non uenire contra ratione minoris ætatis,uel ex alia causa.l.si duo.de administr.tut. & quia renunciauit cum iuramento omniũ legum, canonum, & statutorum auxilio,beneficio,priuilegio,uel fauori,&c.per no.per Bar.in auth.matri & auię.C.quando muli.tut.off.fung. potest,& in l.quæ sub conditione.de test.tute.& ideo ex alio capite ætatis,uel quia donatio inter coniuges non ualet,ex defectu alicuius solennitatis non potest dici de nullitate donationis secundum Bar.& Doc.in authen.sacramenta puberum.& per Alex.late & in specie in cons.125.j. uol. ubi etiam concludit, quod non potest peti,nec debet concedi absolutio a iuramẽto ꝑ plures rõnes & authoritates,quas aliter non refero.& istud fundamentum puto tutissimũ. Et q̃uis ad allegata in ꝯriũ satis ex premissis colligi posit clara responsio, nihilo minus spẽlius respondendo,non obst. primo dum dicitur, ꝙ dominiũ bonorum paraphernalium non transeat ad maritum.d.l.fi.C.de pac. conuen.quia illud est uerum,nisi aliud sit actũ, ut in casu isto. d.l.si ego.§. dotis. Et quamuis istud non probetur ex illo uerbo,assignauerunt,de quo in instrumento,per allegata in cõtrarium probatur tamẽ ex illis verbis sequentib. uidelicet, cũ dominio & proprietate. & trãfertur ẽt possessio ex donatiõe nulla.l.1.§.si uir.de acq.pos. Non ob.etiam, quod reuocari posit dicta assignatio.d.l.fi.quia istud esset uerum, quando non fuit translatum dominium, quando transfertur cõstante matrimonio nõ reuocatur,vt est expressũ in d.§.dotis. Et hoc casu non põt reuocari, quia fuit donõ remuneratoria, quæ est ualida.d. §.si uir.uel est valida rõne iuramenti,iõ nõ põt reuocari.l.post perfectã.C.de don.quæ sub modo.& quia cũ iuramento ꝓmisit nõ cõtrauenire,& litẽ,qõnẽ,cõtrouersiam non mouere,per ea quę superius dicta sunt.Non ob.ꝙ mandatũ,ẽt in rẽ suã,põt reuocari,per no.per gl.in l.sicut.§. si procurator. quibus.mod. pig.uel hypothe.solui.& per Bald. in leg.1. C. de actio. & obli quia istud est uerum quantũ ad mãdatũ,ꝙ hẽt ad agendũ.Nam quia actio directa remanet penes dominum,durat facultas reuocandi mandatũ illud ad agendũ,exceptis illis tribus casibus de quibus in d.l.2.C.de noua.ut probatur ex no.per Bart. in l. facta.§.si hęres.circa fin.ad Trebel. Sed quantum ad reuocandum dominium, quod est translatum,& quo ad commodum fructuum, quod capitur ex illo, non durat facultas reuocandi constante matrimonio.d.l.post perfectã. & probatur in specie in d.§.dotis.Nec ob.dũ dicitur,ꝙ intelligitur assignatio ad utendum & fruendum,ẜm dispositionẽ iuris, & sic ꝙ frui possit ad utilitatẽ cõem uiri & uxoris.d.l.fi.C.de pac.conuen. quia solum põt in communem usum maritum cõuertere,quãdo nõ est dominus,sed quando in illũ est trãslatũ dñium, p̃t de illis liberè disponere,ut quilibet dñs,& prout de fructib.rei dotalis, q̃ alia bona & fructus illorum intelliguntur assignata pro oneribus matrimonij,sicut & ipsa dos,& maxime quando semel cũ constitutione dotis facta fuit dicta assignatio, & tanto magis qñ est ẽt actũ,ꝙ fructus sint mariti, & ꝑut actum fuit isto casu probatur ex illo uerbo,ad gaudendum,& ex illis uerbis sequentib.s.& quicquid dicto comiti perpetuo placuerit faciendum,quæ uerba important liberũ arbitrium,ut late fuit in p̃cedentib.dictũ,& quę assignatio quo ad dominium & ꝑceptionẽ facta ex dicta cã,ualuit tanquam donatio remuneratoria. d. l. quod aũt.§.si uir.ff.de dona.inter uirum & uxor. Non ob. ẽt, ꝙ fructus percepti uoluntate uxoris,sint restituendi,si extant, vel si sint consumpti aliter quam in usum cõmunẽ uiri et uxoris,ẜm Doc.in d.l.fi.& in d.l.pe.quia illud procedit quando assignatio facta non fuit ꝑp onera matrimonij, et qñ dominiũ fuit translatum in maritum, quia tunc donatio non ualuit.

Sed

Sed qñ maritus factus est dominus,& datio aliorum bonorum facta fuit expresè vel præsumptiuè in recompensationem onerum matrimonij,tunc fructus sunt mariti,quia donatio fuit remuneratoria,& valida,vt dixi.Preterea ex quo expresè actū est ꝙ dominium transferatur, & ꝙ fructus liberè pertineant ad maritum,ēt si talis assignatio esset simplex donatio,& non pp onera,adhuc tamen valeret,quia fuit iurata,quoniam, ſm Cuma.opi.donatio inter virum & vxo.firmatur iur̃o.Et,vt dixi,& iterum dico,istud fundamentum est tutissimum.Nō ob. ꝙ ista mulier esset minor,quia conceditur,ꝙ sine iuramento non valeret donatio,per alleg.in contrarium. Sed quia iurauit non cõtrauenire aliqua ratione vel cã,& cum iuramento renunciauit omni legum,canonum,& statutorũ auxilio, non potest dicere de nullitate dictæ donationis ratione minoris ętatis,vel ex defectu solennitatis iuris communis,vel statutorum, nec quia talis donatio inter coniuges sit prohibita,vt est dictum in præcedentib.& prout in specie ēt latè concludit Alex. in d. conſ. 125.q. ēt vult,ꝙ non possit peti,neq. concedi absolutio a iuramento. Et ita ex præmisis concludendum puto. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Frater uel extraneus in dubio animo donandi dotem mulieri soluisse uel promisiße præsumitur,nisi mulieris eßet debitor.*
2 *Debitor mulieris pro ea dotem promittens,quando de eo,quod is debet,promisse uel solnisse dicatur.& nu.3.*
4 *Pater,qui legauit aliquid filiæ ex causa dotis, si pro filia deinde dotem det,uel promittat,legatum extinguitur.*
5 *Præsumptio iuris dicitur esse liquidißima probatio.*
6 *Statutum disponens circa materiam iuris communis,habet etiã locum in casu ficto.*
7 *Mulier,quę secundo nubit,eam dotem constituiße marito dicitur quam primo dederat.*
8 *Legatum ex causa dotis ab extraneo mulieri factum,contemplatione patris ipsius mulieris factum intelligitur.*
9 *Patruus dotans filiam fratris,non animo donandi,sed repetendi a patre mulieris id feciße potius uidetur.*
10 *Auus dotans neptem,id feciße filij potius quam neptis contẽplatione intelligitur.*

CONSILIVM CCXXIII.

QVAERITVR vtrum frater,qui dotem promisit pro sorore in dubio videatur dotasse de suo,an vero de eo,quod debebat tanquam hæres patrui dictę sorori ex relicto dotis ei facto ab eodẽ patruo. Et prima facie videtur,ꝙ animo donandi,& sic ꝙ de proprio dotauerit,& hoc fauore dotis.l.vnica.§. accedit.C. de rei uxo.act.Et hoc non tantum locum habet de iure cõi,sed etiam ex forma statuti sub rubr.da succesſ.liber.patre vel matre &c.in fi.quo cauetur,ꝙ si promittens dotem sit debitor mulieris,pro qua promisit,seu soluit,intelligatur promisisse de eo,in quo esset debitor mulieris vsq.ad concurrentem quantitatem, quod non vendicat sibi locum in ascendentibus masculis, vel fratre seu filio patris talis mulieris, qui intelligatur de suo dotasse,nisi contrarium appareat. 1 † Sed his non obstantibus contrarium est verius iudicio meo. Quamuis enim frater & quilibet alius extraneus dotem promisisse uel soluisse præsumatur in dubio animo donandi fauore dotis,d.§.accedit.fallit tamen, nisi promittens vel soluens sit debitor mulieris dotatæ, quia tunc videtur promisisse animo compẽsandi,secundum Bart.in lege vxorem.§.pater naturalis.de leg.3. per illum textum, qui proprie loquitur,quando ille,qui dotauit,mulieri erat obligatus ex causa fideicommissi. Et cum iure communi concordat etiam prædictum statutum, dum pro regula ponit, ꝙ si promittens,uel soluens dotem sit debitor mulieris,intelligatur ꝓmisisse uel soluisse de eo, in quo esset debitor mulieris. Sola igitur uis est in respondendo ad exceptionem positam in eodẽ 2 statuto, s. ꝙ † illud non uendicet sibi locum in fratre mulieris qui intelligatur de suo dotasse,nisi contrarium appareat.Vnde respondetur,ꝙ in casu nostro dicitur contrarium apparere, & sic ꝙ frater uoluit dotare & promittere de eo, quod sorori debebat ex causa legati ab eo relicti, quo casu statutum vult, ꝙ de suo non teneatur, sed ꝙ animo compensandi promisisse intelligatur. ꝙ aũt appareat hoc voluisse,constat ex eo,ꝙ sorori suæ fuerunt relictæ a patruo tercentum libræ ex causa dotis, cuius hæres erat dictus frater, & ex eadem causa promissa fuit dicta quantitas librarum trecentarum nomine sororis per fratrem debitorem, quia ergo promisit eandem quantitatem,ad quam prius sorori tanquam hæres patrui tenebatur,& ex eadem causa, s. nomine dotis præsumitur promisisse illam quantitatem,ad quam erat prius obligatus ex causa legati relicti nomine dotis, & de illa quantitate legata sensisse & non de alia,& per ꝯñs habuisse animum compẽsandi, vt probatur ex no.per Bar.cum quo alii transeunt,in l.triticum.de uerb. obl. ubi vult,ꝙ si quis erat debitor in cẽtum ex causa mutui, & deinde etiam ex interuallo promittat simpliciter centum, & sic eandem quantitatem in genere, ꝙ ista promissio intelligitur in dubio de eisdem centum,per l.si diuortio.eo.tit.& sic centũ 3 † semel tantum põt exigi,non autem cẽtum ex causa mutui ꝓcedentis,& alia centũ ex causa promissionis sequentis,& hoc pp identitatem summæ.Pari ergo rõne idem est dicendum & multo magis in casu nostro, in quo causa legati præcedentis, & promissionis sequentis est eadem,& eadem est quantitas.& idem probatur in l.cum centum. de adimen.lega. ſm intellec. Iac.de Are.& ibi ēt Bar. in fi.per illũ tex.tenet illud idẽ, quod uoluit in prædicta.l.triticum.& loquitur Bar.ēt in casu fortiori,s.qñ promissio, quæ sequitur mutuum, fuit simplex & non expressa aliqua causa,& uult ꝙ pp identitatem quantitatis ꝓsumatur promissio facta ex causa ꝓcedenti, & ꝙ præsumatur promittens sensisse de eadem quantitate, & non de alia, & sic quod semel & non bis debeatur. ergo multo magis sic est dicẽdum in casu nostro, in quo eadem causa, & eadem quantitas fuit expressa in sequenti promissione.Secundò istud confirmatur,nam legatum relictum a patruo fuit factum ex causa dotis, & ꝓmissio facta ab eius hærede fuit facta ex eadem causa. ex hoc ergo solùm ꝙ ex eadẽ causa sequens promissio fuit facta, intelligitur facta promissio de eo,quod fuit relictũ, & derquo promittens erat debitor ex legato,ſm Bar.in l.filia legatorũ. p illum tex.C.de leg.& in l.hmõi.§. cũ pater.de leg.j. ubi vult ꝙ 4 † si pater primò legat ex causa dotis, & deinde ꝓ filia det vel promittat dotem,ꝙ legatum extinguitur,quia ꝓsumitur id,qđ legauerat soluisse uel promisisse. & hoc solum pp identitatẽ causæ,& non attento,utrum quantitas in dotem postmodum data uel promissa esset eadem uel maior.si uerò fuisset minor, tunc potuisset filia petere residuum,quod erat in legato,secundùm Old.Bar.& Bal.in l.Titius.de leg.2.& Bal.& Sali. in d.l.filia.& Bal.Pau.de Cas.& Alex.in d.§.cum pater.& uolunt etiam doc.cõiter ibi, & in l.filia. ꝙ si legatum ꝓcedens fuisset a patre simpliciter factum,ꝙ pp promissionem dotis, uel dationem sequentẽ,legatũ extinguatur sicut in casu ꝓcedenti, quia illud legatum simplex relictum filiæ per patrem, in dubio intelligitur factum ex causa dotis,licet hoc non sit expressum,per d.l.filia. & quamuis prædicti loquantur in patre prius legante,& deinde dotante, idem tñ est in casu nostro ex quo legatum factũ a patruo fuit relictum expresè ex causa dotis,& promissio hæredis facta fuit ab eadẽ ꝑsona cũ defuncto. in auth. de iureiur. a morient.ꝑsti.in prin.& not.in l.2.§.fi.de pręto.stipu.& quia factum hæredis reputatur factum defuncti.l.stipulatio ista.in prin.de uerb.obl.& ibi no.doc.Quia igitur lex præsumit,ꝙ ꝓmissio ista facta sit de eo,in quo promittens erat debitor, cõ5 stare dr̃ liquissimè de animo ipsius promittentis,q.a† præsumptio iuris dr̃ probatio liquissima,secundùm gl.in l.si tutor petitus.C.de pericu.tut.quæ est melior de iure ad hoc,secundùm Imo.in l.quæsitum de re iudi.& in l.in tempus.§.1.de hære. insti.& in l.si quis hæres instituatur excepto fundo. & probatur in l. 1.iuncta gl.& ibi no.Ang.Fulgo.& Moder.C.de testa.milit.per quam dicit Fulg.ꝙ statutum faciens mentionem de liquidissima probatione uerificatur in præsumptione iuris & facti. l.licet Imperator.de leg. 1.& not.omnes.Nec ob.si forte dicatur, ꝙ statutum debet intelligi, qñ apparet vera & non per ꝓsumptiones,sicut statutum non hẽt locum in casu ficto.l.3.§. hæc uerba,de neg.gest.quia hoc procedit,qñ statutum esset cõtra ius cõe,ut p Bar.in l.oẽs populi.de iusti.& iur.& per Imo. & alios in l.Gallus.in §.& quid si tantũ. de libe.& posth.sed in

casu nostro statutum est s'm ius cōe in hoc, dū vult, ꝙ intelligatur promisisse de eo, in quo erat debitor, si apparet, ꝙ promiserit in hac intentione, qm̄, vt dixi supra, de iure communi indistincte, & sine alia probatione præsumitur dos cōstituta a debitore mulieris de eo, in quo erat debitor. l. vxorem. §. naturalis. & ibi Bar. de le. 3. quia ergo statutum disponit in materia iuris
6 cōis, hēt† ēt locum in casu ficto. c. cū dilectus. & in c. ad audientiā. de cle. non resi. & ibi no. Ant. de But. Abb. & Imo. & iō dicit Alex. in d. l. licet Imperator, ꝙ in casibus, in quib. statutum extenditur ad casum fictū, hēt ēt locum in probatione, quæ resultat ex iuris præsumptione, qn̄ loquitur simpliciter de probatione, & istud ēt probatur ex no. per Pau. de Cast. in l. si mulier. in
7 fi. sol. matr. vbi quærit, ꝙ si statutum dicat, ꝙ si † mulier nubat nulla dote constituta, intelligatur omnia bona dedisse in dotē & illa, quæ prius nupserat constituta dote de centum, si secundo nubat aliqua dote aliter non constituta, an intelligatur secūdo viro omnia bona dedisse in dotē, & dicit consuluisse ꝙ nō, quia dos prioris matrimonij censetur tacite constituta secundo viro, iuxta not. per Cy. & alios, in auth. sed quamuis. C. de rei vxo. actio. statutum ergo, quod loquitur de dote constituta simpliciter, intelligitur siue constituta sit expresse siue tacitè, siue verè, siue fictè, & ideo etiam in casu nostro illud verbum statuti. s. nisi aliud appareat, dēt intelligi, siue appareat exprese, vel tacitè, vel præsumptiuè. Tertiò alia ratione prędicta sunt vera. nam pater tenetur filiam dotare, l. qui liberos. de ritu nup. & l. fi. C. de do. promis. & dicitur quasi debitor filiæ, vt no. glo. & Doc. in l. mulier. §. cum proponeretur. ad Trebel. Quia igitur patruus legauit libras trecentas filiæ fratris sui nomine do
8 tis, vel dote, † hoc legatum dicitur principaliter factum contēplatione patris ipsius mulieris, qui, vt dixi, in dote erat debitor vel quasi ipsius filiæ. Quia quatenus quis legat creditori alicuius, quod ille debet, legatum illud dicitur factum cōtemplatione debitoris potius quam creditoris cui legatum est. l. 3. §. fi. de libe. l. & ibi no. Bar. & probatur in l. si cui. §. fi. cum gl. de l. 1. Si ergo contemplatione creditoris voluntarij intelligitur potius relictum, multo magis idem censetur factum contemplatione patris, quia est debitor filiæ necessarius, quia pro debitore necessario magis præsumitur quam pro voluntario. l. si cum dotem. §. si pater. sol. mat. & in auth. præterea. C. vn̄ vir & uxor. & istud ur̄ expresū in l. filiofamilias. in fi. de condi. & demon. ubi habetur, ꝙ legatum alimentorum relictum seruo, intelligitur factum contemplatione dn̄i. Non tn̄ nego, quin etiam filiæ possit competere actio ad commodū tn̄ patris. d. l. 3. in rn̄sione ad l. Titio centū. §. j. de condi. & demon. Et ita etiam tenet Pau. de Cast. in consi. 120. Si do. Cornel. ubi in terminis con-
9 cludit, ꝙ † si patruus dotet neptē ex fratre, ꝙ hoc non uidetur factum animo donandi ipsi mulieri, sed potius animo repetendi a patre, arg. l. Nesennius. de neg. gestis. nec s'm cū obst. d. l. unica. §. accedit. C. de rei uxo. act. quia loquitur in dote constituta a muliere, quā nullus tenebatur dotare. Et ubi præsumeretur donatio, intelligeretur s'm eūdem potius donatum fratri, qui dotare tenebatur filiam, quàm ipsi filiæ, quia erga fratrem habuit maiorem affectionem, quia erat proximior, quàm erga filiam fratris, quæ erat remotior. Et ideo fratri potius præsumitur voluisse prouidere, quam filiæ suæ, arg. le. cum ita. §. in fideicommisso. de l. 2. Et quantum ad hoc ultimum non inuenio, qui contradicat quamuis contra primum dictū instet Soci. in consi. 291. & ea quæ allegantur per eum in contrarium, solum faciunt contra illud, quod primo dixi, & non contra hoc ultimum. Siue ergo animo repetendi a fratre, siue animo donādi illi dos dicatur data uel legata, vtroq; casu dr̄ cōstituta cōtēplatione fratris, hoc est animo gerēdi eius negotiū, uel aīo liberādi illū ab onere dotādi. Et facit, ꝙ voluit Alex. in cōs. 171. secūdo vol. dum dicit, ꝙ si quis legat alimenta uxori alterius, ꝙ uidetur legatum factum potius contemplatione mariti, qui erat obligatus ad alimenta. leg. si cum dotem. §. sin autem in sæuissimo. solut. matrim. & adhuc istud probatur in leg. dedit
10 dotem. de colla. do. cum ibi nota. per Barto. dum uult † quod auus in dubio censeatur dotasse neptem ex filio contemplatione potius filij quam neptis, per illum tex. & non tantum illud habet locum, quando auus erat obligatus dotare neptem propter filium, ut dicit Alexan. in leg. qui in aliena. §. interdum. de acquir. hæredita. sed etiam quando filius erat obligatus, & nō auus, sicut contingit, quando filius est diues, s'm Bald. in auth. res quæ. C. cōmu. de leg. & in d. l. fi. C. de dot. promis. per d. l. dedit dotē. & Alex. in l. 1. solu. matr. Et ꝙ tunc, s. quando filius est obligatus dotare, auus videatur etiam dotē nepti constituisse potius filij cōtēplatione, uoluit ēt Alex. in l. in quartā. ad leg. Falci. Nec prædictis ob. l. profectitia. §. si quis certam. de iur. dot. dum ibi dicitur, ꝙ si extraneꝰ donat patri ut dotet filiā suam, uel uxor marito, ut dotet filiā cōem, ꝙ non erit dos profectitia, sed aduentitia, ergo non uidetur donatum contemplatione patris obligati ad dotandum, quia dos esset profectitia, ut in ead. l. in princ. quia ille tex. procedit, & locum habet in casu certo scilicet, qn̄ constabat, ꝙ donatum fuit patri contemplatione filiæ, & non patris. Et ideo valuit donatio inter uirum, & uxorem, ut ibi præsupponit tex. quia non fuit facta ab uxore contemplatione mariti, sed filiæ, quæ aliàs non ualuisset. Sicut ergo isto casu debet intelligi text. quando constabat, quòd contemplatione filiæ fuit donatum, ita etiam alio casu, de quo ibi, censetur factum. Quia ergo in casu nostro legatum dotis censetur factum patri, & ut exoneretur ab onere dotandi, ista dos non erat debita huic mulieri, sed patri suo, & eius hæredi. Et sic non sumus in casu dicti statuti præsumentis, quòd fratres debitor sororis præsumatur dotasse de suo, & consequenter, quòd soror possit etiam petere debitum a fratre. Sed est dicendum, quòd posiquā dotauit sororē, ꝙ illa amplius nō possit petere legatum ex causa dotis factum a patruo, quia illud non fuit factum contemplatione sui, sed patris, qui tenebatur filiam dotare, & mortuo patre pertinet ad filium eius hæredem, per prædicta, quæ etiam habent locum, etiam si pater non fuisset obligatus ad tantam dotem, sed ad minorem, quia sicut pro illa quantitate, pro qua tenebatur, censetur legatum factū contemplatione patris, pro residuo etiam cēsetur gratia sui factum, ne unum & idem legatum diuerso iure censeatur. l. eum qui ædes. de usucap. & arg. l. iam hoc iure. de uulg. & pup. & ꝓbatur quasi in terminis ex not. per Barto. in leg. Titio centum. §. Titio genero. de condit. & demonst. in 2. colu. Et ex præmissis ad allegata in cōtrariū colligitur clara rn̄sio. Laus Deo.

¶ Statutum, ꝙ maritus dotem lucretur vxore præcedente, qualiter intelligendum sit.

SVMMARIVM

1 *Dos alteri quam marito verè vel interpretatiuè non datur.*
2 *Legato facto genero ex causa dotis, actio etiam filiæ competit.*
3 *Præsumpta dotis constitutio non est propria, & vera cōstitutio.*
4 *Ex ficta traditione vera transfertur possessio.*
5 *Dos licet a patre filiæ sit assignata, tamen videtur postea filia nubendo eam marito constituere.*
6 *Actio an transferatur fauore dotis in maritum sine cessione.*
7 *Mater dotem filiæ constituens tenetur de suis bonis persoluere, quamuis partem dotis de bonis paternis promiserit.*
8 *Lex ipsa habet pro rato, quod gestum est a matre, quæ cōstituit, & promisit dotem pro filia sua.*
9 *Sensus, per quem instrumenti impugnatio euitatur, semper amplectendus est.*
10 *Legatum in dubio intelligitur factum filiæ pro dote.*
11 *Hypotheca sine personali actione oriri non potest.*
12 *Conditio adimpleta retrotrahitur quo ad actionem personalem, & hypothecariam.*
13 *Mora soluendi dotem saltem contrahitur post biennium, quo maritus matrimonij onera sustinuit.*
14 *Consuetudo uel statutum, quod alimenta dotium soluantur ad rationem octo pro centenario, valet.*
15 *Alimenta & interusuria ex taciturnitate longi temporis remissa non intelliguntur.*

CONSILIVM CCXXIIII.

PROSEQVENDO ordinem congruum, primo videndū est, an maritus sit lucratus dotē ꝑ patrē filiæ in testō relictam, vigore statuti disponentis, ꝙ maritus lucretur dotē vxoris prædefunctæ in matrimonio constitutā datam vel promissam. Et videtur prima facie dicendū, ꝙ nō. Quia quāuis quo ad actū con-

constitutionis,promissionis,uel dationis,statutũ loquatur impersonaliter,intelligitur tñ de dote constituta,data,vel promissa ipsi marito,& respectu dationis, vel promissionis hoc est certũ,† quia alteri quã marito verè,vel ĩterpratiuè dos nõ datur, vel ꝓmittitur & iõ dos denominatur ab actu traditionis,i. a datione facta marito ẽm Bal.in l.iurisgentium. in fin.prin.de pac. & propterea cum actus promissionis,vel dationis dotis nõ possit referri, nisi ad maritum, perinde est, ac si de illo esset facta mentio.l.2.de libe.& posth.l.fundus qui locatus.de fund.instr. Idem ergo quantũ ad actũ simplicis constitutionis,quia quoad oẽs actus,dẽt fieri in hoc determinatio æqualis.l.iam hoc iure. de vulg.& pup. Vnde sequi videtur ex hoc,ꝙ licet pater legauerit dotem filię in testõ,tñ maritus nõ possit dotem lucrari.Quia quãuis quoad ipsũ filiã possit dici dos constituta,per no.per Bar.in l.Titio genero.de condi.& demon. non tamẽ dicitur cõstituta ipsi marito,prout requirit dictũ statutum,quia ex tali legato filiæ tñ acquiritur actio,& non marito,ẽt subsequuto matrimonio, † licet vbi legatur genero ex causa dotis actio competat etiam filiæ.l.seruo legato.§.si testator.de leg.1.& not. gl. Bar.& alij in d.§. Titio genero. & hoc quia isto ultimo casu legatum in dubio intelligitur factum principaliter fauore filiæ, ideo illi soli de rigore competit actio, quamuis uerba ad alium dirigantur,vt no.in dictis locis,& probatur in l.fideicommissa. §.interdum.de leg.2. Sed primo casu verba non diriguntur ad maritum, & contemplatione mariti principaliter non fuit legatum filiæ,& maxime quando adhuc non erat nupta,quia ad spõsum futurum,& incognitum testator non habuit affectionem, per no.per glo.& Docto.in l.qui filiabus,in prin.de leg.1.propterea illi non competit actio.Nec videtur dici posse,quòd dicta mulier uideatur in dotem dedisse quantitatem sibi relictam ex causa dotis,quia hoc iure cautum non reperitur, immo potius contrarium, quia qua ratione alia bona nõ intelligitur mulier nubendo in dotem dedisse.vt Bar.plene in dispu.Mulier habens amplum patrimonium, cum concordan. eadem ratione videtur idem dicendum de dicta quantitate.Et licet etiam mulier præsumeretur in dotem dedisse dictam quantitatem seu in illa dotem marito constituisse,nihilo minus in tali constitutione dotis præsumpta,videtur quòd statutum hoc contra ius cõmune non haberet locũ,sed solum in dote constituta verè,quia sicut non verificaretur in constitutione ficta, per not.in le.3.§. hæc verba,de nego.gest.ita non debet uerificari in constitutione dotis præsumpta,& hoc modo etiam arguit,& quantum ad hoc istos casus ęquiparat Alexan. in leg. licet Imperator.in 1. colum. de lega. 1.† talis, enim præsumpta constitutio non est propria,& vera constitutio, sicut præsumpta probatio non est probatio vera.l. Lucius. & ibi not. Barto.de condi. & demon. & per Bar. in leg.j.C. de fide instrum.& iure hastæ fisca. & per Alexan.in d.l.licet Imperator.& in leg.secũda, quam legit cum prima post Roma. C. de test. mili. Si verò statutum loquens de dote constituta non esset contra ius commune, concedendum esset, quòd tunc locum haberet etiam in constitutione tacita, & præsumpta,vt etiam præsupponit Alex.in d.l.licet.& isto casu loquitur Pau.de Castr.qui idem uoluit in l.si mulier diuerterit.solut.matr.& in consi.283.Visis statutis communis Vincentiæ, &c. videlicet, quando statutum disponit,quod nulla dote constituta mulier intelligatur omnia sua bona dedisse in dotem.& vult,quod locum non habeat,quando dos primi matrimonij tacitè, & ꝓsumptiuè fuit repetita in sequenti matrimonio,& bene,quia hoc non tendit ad correctionem, sed ad conseruationem iuris communis, secundum quod mulier nubendo non censetur omnia bona in dotem dedisse,ut per Bar.in d. dispu.Et similiter maritus lucraretur dotem tacitè constitutam quando statutum loqueretur simpliciter de dote lucranda, puta quando disponeret,quòd mortua uxore maritus lucretur totam dotem uel partem dotis,& quo casu loquitur Soci.in consil.80.Præsens consultatio.in fin. 4.volu. & hoc etiam casu loquitur Bal.quem allegat in l. nulla. & in le.cum circa.C.de iure do.& Barto.in d.dispu.& isto etiam casu habet locum ratio Soci.dicentis, quod dicta dos est uera dos, † quamuis actus constitutionis sit fictus, vel presumptus, sicut etiam ex ficta traditione transfertur uera possessio.leg.certe.§.1. de preca. & not. Barto.in leg. ab emptione.in fin.de pac. & in l.si is qui pro emptore. de vsucap. in ulti. char. & ideo statutum, quod simpliciter de dote loquitur,tunc uerificatur, & quæ rõ cessat in casu nr̃o,in quo fit mẽtio de cõstituta dote, & sic requiritur,ꝙ nõ solũ dos,sed ẽt ipsa constitutio sit vera,vt dictũ est.& alio casu .s.quãdo statutũ simpliciter loquitur de dote,intelligitur decisio Cuma.in consi.109.in primo dubio.& Abb.in consi.46.in secundo dubio, qui non aperiunt,quomodo & qualiter verba statuti essent concepa.immo ẽt isto casu Corne.in cõsi.254.1. vol.tenet,ꝙ statutũ nõ habeat locũ,qui cõsuluit propriè contra Soc. Nec vr̃ ẽt, ꝙ ex constitutione dotis facta ꝑ matrem puellæ habeat locũ statutũ in ꝑiudiciũ filiæ, quia mater ad hoc mandatũ non habuit,neq. a testatore,qui legauit filiæ nomine dotis certam quantitatẽ,& sic voluit solui filiæ,& non genero, & cui ex tali legato non fuit quæsita actio,vt superius dixi,& ꝙ mater etiam tanquam curatrix non potuit dictam dotem constituere,quia in testõ nõ potuit curatrix dari, nisi fuerit postea ꝑ iudicem confirmata.l.j.in fi.de confir.tut. nec tanquam executrix testamentaria,quia in hoc,qđ in testõ non est ordinatũ, non versatur executoris officium. Non.n.testator,vt dixi, disposuit, quòd vxor sua genero futuro dotem promitteret, vel solueret,sed solũ filię nomine dotis legauit,& sic illi tñ dotem soluere debuit,& potuit, & cum non esset sola executrix, nõ potuisset sine alijs exequi,ẽm Bal.in l. nulli.C.de epi.& cle. & in l.2.§.j.C.commu. de l.& dato ẽt,ꝙ potuisset mater puellæ dotẽ constituere,ex quo tamen notario stipulanti & recipienti nominibus,& vice do.Agnetis & do.Aloysii sib.d. Agneti casu quo sequatur matrimonium constituit,&c. intelligitur dos constituta,& promissa pro parte filię.& pro parte genero.leg. reos.§.cum in tabulis. de duob. reis. & sic gener uirtute huius constitutionis non potuit ultra dimidiam dotis lucrari,& non alteram dimidiam promissam filię,quia de dote constituta marito statutum intelligitur tantummodo ut est dictum in princ. Sed prędictis non obst.contrarium est dicendum. Nam testator filiabus suis,& cuilibet earum reliquit certam quãtitatẽ dotis in testamento,& deinde sequutum fuit matrimonium,quãuis igitur dos aliqua marito nõ fuisset promissa, intelligeretur tamen seu præsumeretur mulier contrahens matrimoniũ marito constituisse dotem in dicta quantitate,quia† cum prius diceretur dotata, & dos sibi per patrem in testamento constituta,vel dicta quantitas in causam dotis destinata, ẽm Barto. & Doc.in d.§.Titio genero.per no.in l cum plures.§.penul.de administ.tut. censetur marito postmodum per mulierem constituta,vt probatur ex no.per Bar.in d.disputa.Mulier,&c.Inquãtum uult,ꝙ dos prioris matrimonii,etiam si matrimonium illud sit de facto contractum,& de iure sit inualidum,& nullũ, intelligatur, & præsumatur repetita in secundo matrimonio, etiam si de dote non sit facta mentio,per l.si seruo. de iure do. Quemadmodum ergo casu,quo dos fuit de facto constituta,sicut de facto fuit matrimonium, & sine quo nõ potest esse dos vera.l.3.de iure do.& l.fi.C.de don.ante nup.intelligitur cõstituta,et repetita in matrimonio ualido,& hoc non alia ratione nisi quia quantitas,vel res fuerat semel in dotem destinata, eadem ratione est dicendum,ꝙ dos in testamento de facto constituta ante matrimonium dicatur marito data propter destinationem præcedentem.Et hoc puto uerissimũ,& eo maxime quia si post matrimonium contractum aliqua dote aliter non constituta mulier ex legato egisset, & quantitatem legatam in dotem conuerti nollet,doli exceptione repelleretur.§.Titio genero. versicu. nam & si quis, &c. Et licet text. ille loquatur in dote legata genero, idem tamen dicendum est ex identitate rationis in casu nostro,in quo mulieri ex cã dotis fuit legatum, quia ẽt in casu præcedenti de rigore soli mulieri legatum intelligebatur factum.Nec quantũ ad hoc refert,ꝙ illo casu de æquitate ẽt marito competat actio,quia dicta æquitas isto casu nõ est scripta ex eo quòd minus interest mariti, uel quia minus legatum sit isto casu factum gratia illius quam illo casu,sed quia ibi ad maritum,cuius ẽt interest secundario,uerba diriguntur, qđ solum dẽt esse in consideratione quantum ad agendũ, sed quantum ad hoc,ut mulier dotem exactam ex causa legati possit retinere,debet tãtummodo attendi legatum, quod fuit etiã factum gratia mariti secundariò. Et sic quia utroq; casu legatũ ad dotem destinatur,uxor legatum retinere non debet sed marito præstare,& quantitatem legatam ex causa dotis in dotem conuertere. Nec etiam refert, quod in casu. d. §. Titio gene-

ro.matrimonium esset contractum tempore legati ipsius dotis, quia & in casu nostro cōfertur legatum post matrimoniū contractum, qđ idē est.l.in tēpus.de hæredi.instit. Vnde mulier isto casu nubendo censeretur promisisse soluere viro nomine dotis quantitatem sibi a patre legatam ex causa dotis. Et possèt etiam dubitari, utrum censeatur dedisse in dotem nomē debitoris, s. matris grauatæ in testamento & sic † an in maritū dicatur translata actio sine cessione fauore dotis, iuxta.l.2.C. de actio.& obli.& not.per glo.& Doc.communiter in l.j.eod. tit.& de quo dubio per Bald.Nouel.in tracta.de dote. in j.par te princi.priuilegio.71.& per Corne.in consilio 254.primo volum.quod aliter non prosequor, quia quo ad effectum, de quo agitur satis est, quod dos prædicto modo constituta dicatur ipsi marito, quia ratificari possunt uerba dicti statuti deferentis lucrum dotis ipsi marito. ¶ Nec obstantibus dum dicebatur, quod statutum hoc loquens, de dote constituta, debet intelligi de expressa & vera constitutione, & non de præsumpta, quia quamuis posset de hoc valde dubitari, vbi statutū solum deferret lucrum dotis constitutæ, per allegata superius, quod non prosequor, quia non est necessarium, tamen in casu nostro statutum habet locum in dicta dote præsumpta, quia vult, ꝙ maritus lucretur dotem constitutam, datam uel ꝓmissam. Inquantum ergo loquitur de dote data, vel promissa, dici tur mentionem facere de uera dotis constitutione, quia dictis modis constituitur vere l.diuisione.soluto matrimonio iūcta glos.in uerbo, constitutæ. Et ideo dum statutum loquitur etiā de dote constituta, & præsumpta, de necessitate intelligitur de constitutione dotis tacita, & pręsumpta, quia aliàs statutum in hoc esset superfluum. & nihil operaretur, & ideo uerba potius debent impropriari, quamuis statutum sit contra ius commune, ut possint aliquid operari, per no.per Bar.in l.2.de vsucap. & in l.4.§.prætor.de dam.infec.cum concordan.de quib.ibi. Secundo, maritus dotem debet lucrari ex forma statuti, quia dos fuit sibi expressè promissa per socrum, ut patet ex instrumento publico, ex quo fundata est mariti intentio. l.cum.precibus. C. de proba. & sic uerificatur statutum inquantum defert marito lucrum dotis promissæ. Nec obstāt allegata in contrarium. Et primo, quod mater mandatum non habuit ad promittendum a filia, nec a testatore, & quod promittere non potuit tanquam curatrix, nec tanquam executrix testamēti. Quia quamuis in præiudicium filiæ non potuisset mater promittere, potuit tamen dotem constituere ipsi filiæ ad sui pręiudiciū, sicut facere potuit quilibet extraneus qui in dubio pręsumitur animo donandi dotem promisisse.l.unica.§.videamus.C.de rei

7 vxo.actio. Et ideo mater, † contra quam agitur, ex sua promissione tenetur de suo, hoc est, de usufructu sibi relicto satisfacere, & de alijs suis bonis, quamuis partem dotis promiserit de bonis paternis ipsius filiæ, sicut quando quis obligatur ad legatum rei alienæ, quam tenetur emere, aliàs æstimationem præstare.l.non dubium, de lega.3. Præterea ex quo mater utiliter gessit negotium filiæ, ipsa cogitur ratum habere, secundum gl. Bar.& alios, in terminis in l.uxorem.§.pater naturalis, de leg.3. & probatur ex no.per glo. & Bar.in l.si pupilli.§.itē quærimus. de nego.gest.dū loquitur de negocij nostri ratihabitione. Nec est necesse agere contra filiam, ut habeat ratum, sed lex ipsa ha

8 bet pro rato, quod gestum est, & † sic perinde est, ac si filia habuisset ratum, secundum Barto. in l. Pomponius. la j.de nego. gest. Non ob.etiam dūm dicitur, quod constitutio & promissio matris est facta pro parte filiæ, & pro parte genero, ꝑ reos. §.cum in tabulis.de duob.reis, quia est aduertendum, quod primo notario stipulanti, & recipienti nomine do.Agnetis, & domini Aloysij, sibi do.Agnetæ casu, quo sequatur matrimoniū, constituit, &c.& inde in eodem instrumento dicitur, quā dotē ipsa do.Lucia, quando sequetur matrimoniū, promisit mihi notario stipulanti soluere sibi d.Aloysio, &c.&c.& sic ex hac posteriori parte instrumenti cōstat clare, ꝙ promissio de soluendo totā dotem fuit facta solum do.Aloysio. Nec superius dixit, ꝙ constituat dotem do.Agnetę & do.Aloysio, immo soli do.Agnetæ, ut patet ex illis verbis, sibi do.Agneti, casu quo sequatur matrimonium, constituit, &c. Nec istud contradicit sequentib.quia prius dicitur, dos cōstituta.d.Agnetæ nō q̃dē promittendo soluere dominæ dotē, sed promittēdo illi, ꝙ dictā dotē soluet do. Aloysio, casu, quo sequatur matrimoniū. Non enim dubiū est, ꝙ si explicitè facta fuisset promissio do.Agnetę modo dicto, videlicet, de soluendo ex causa dotis certam quantitatem marito futuro, ꝙ rectè diceretur do.Agnetę dos constituta. Et hanc talem primam promissionem factam eidem dominæ recepit notarius nomine illius, & noīe do. Aloysii pro suo interesse, & ñ quia illi fuerit promissum directò, vt colligitur expresè ex uerbis superius relatis. Postquam autem.do.Lucia promisit do.Agneti soluere dotem do.Aloysio, & sic fuit illi dos cōstituta hoc modo, deinde etiam promisit do.Aloysio soluere dotem subsequuto matrimonio, & sic ista promissio ultima fuit facta ad executionem constitutionis prius factæ do. Agneti.& in hoc differt una ab altera, quia in prima uerba obligatiua referuntur ad do.Agnetam.& do.Aloysium, & exequutiua ad d.Aloysium tantum, & in secunda uerba obligatiua, & executiua solū referuntur ad do.Aloysium, iuxta.l.stipulatio ista.§.si stipuler. & ibi per Bar.de verb.obl.& sic etiam soli do.Aloysio dicitur ĩ totum dos constituta, & non pro parte. Et iste sensus ueluti verissimus est amplectendus, & per quem euitatur repugnantia

9 instrumenti, & † prout debet euitari omni meliori mō quo fieri potest.§.quib.in i.const.C.& no.in l.scripturæ.C. de fide instr.& in c.imputari.eo.ti.& per Bar.notanter in l.fi.§.idē quæsiit.de cond.indebi. Et ꝑdicta procedunt etiam in ducatis quingentis pro missis per dictam matrem pro augmēto dotis ex arbitrio sibi concesso in testamento sui mariti, quia idem iuris ēe debet de dicto augmento, quod de dote aucta.l.etiam.C.de iure dot.& l.inter socerum.§.cum inter. de pact. dotal.& cuius dotis augumentum potuit committi sine dubio in arbitrium illius, sicut & tota dos.leg.cum post.§.gener. de iure do. & leg.3.C.de dot.promissio.& magis in ultima uoluntate.leg. 1.de leg.2.& quia ipsa mater vsufructuaria omnium bonorum fuit grauata, & in eius arbitrio potuit poni dictum augmentū, ut est dictum, & l.fideicom.§.quamquam.de l.3.potuit arbitrari nemine citato, quia de eius tantum agebetur præiudicio. Et quamuis sit dubium, vtrum legata oīa sint soluenda ꝑ usufructuarium omnium bonorum, & Bal.Sal.Fulg.& Pau.de Cas.in l.fi.§.fin āt æs alienum.C.de bo.quæ libe.teneant, ꝙ sic, per illū tex.& contrarium velit Alex.in l.vsufructu legato.ff.ad l.Fal.tamen in casu nostro, quò ad istam dotem cessat ista dubitatio, quia mater vsufructuaria expresse ĩ hoc grauatur a testatore. Et licet in ipsa dotis constitutione dici uideatur, ꝙ de bonis testatoris cōstituit dotem pro ducatorum duobus millibus, adiicitur tamen, modo & forma, prout continetur in testamento, &c.per quam relationem testamētum declaratur, & limitatur dicta constitutio.l.a filic.§.si testator. cum seq. de ali. & cibar. leg.& not.Bart.in leg.si quis seruum.§.fin. de leg.2.& in leg.1. §.fin.si fami.fur.fecis.dica. et in leg.sanctio legum.ff.de pœnis. Et idem puto de aliis ducatis quingentis prius peruentis ad dictam uxorem per ingressum religionis suæ sororis, et sibi in

10 hunc casum relictis per patrem, quando nupserit. † Nam hoc legatum in dubio intelligitur factum pro dote secundum Baldum in leg.quod autem. de iure dot. per illum text. et Alexan. in l.hiusmodi.§.cum pater. de leg. 1. qui pro hoc etiam allegat tex.in l.tali.§.fi.iuncta gl.de iure dot. quod præsertim est verū in casu nr̃o, in quo legatum fuit factū, qñ nupserit, & sic sub cōmemoratione matrīi, vt no.gl.in d.l.ꝙ autē.& Bar. Bal. & alij Mod.in l.j.sol.mat.& Bar.in d.dispu.& Bal.in rub. C.de priui. dot. Istud ergo dotis augmentum dēt cedere lucro mariti, sicut de alio augmento dixi ꝑ eadē iura. Nec isto casu disputandum vtrum ademptio facta filiæ ingredienti monasterium valuerit vel non, & de quo ꝑ Bar.in l.2.de his quæ pœ.& Ioan.And.in Spe.in rub.de statu mona.& Bal.Sal.& Pau.de Cast.in auth.nisi rogati.C.ad Treb.cum concord.de quib.in dictis locis. Quia ex quo filia, quæ ingressa est monasterium, agnouit iudicium patris, acceptando sibi relictum in codicillis, & residuo sibi in testamento relicto renunciauit, in ampla, & valida forma, ex tali agnitione, & renunciatione fuit exclusa, & dispositio patris, de qua in codicillis, valuit, & effectum habuit.l.si quando. §.generaliter.C.de inof.testa.& ca.officij. de testam.in quibus iuribus hoc est expressum. Et ideo cum relictum factum in codicilis habuerit filia ex iudicio patris, & ex causa dotis, cessit lucro mariti per prædicta. Quò ad aliud, videlicet, vtrum dos constituta domino Aloysio debeat præferri alteri dotis, si bona non sufficiunt pro utraque. Et primo aspectu, uidetur

quòd

ꝙ nõ,quia q̃uis ꝑcesserit in tpe ꝓmissio dotis facta do. Aloysio,videt ꝙ cõtracto matrio,& sic impleta cõdõne, sub qua expresse facta fuit dicta promissio,nõ possit dicta ꝯditio quo ad hypothecã trahi retro, quia ex quo matrimoniũ non trahitur retro,nõ põt dici,ꝙ actio personalis ex ꝓmissione dotis habeatur ꝓ nata retro,& a tpe ꝓmissionis,quia sine matrimonio,ꝙ vt dixi,nõ trahitur retro,nõ põt esse dos.d.l.3.de iure dot.& d. l.fi.C.de don.ante nuptias,& ꝯsnõ põt actio ꝑsonalis haberi ꝓ nata retro ex defectu extremi ad qđ,per no. ꝑ gl.in l.donationes,quas parentes.C.de don. inter virũ, & uxorẽ.& in l. 2.C.de inoff.don.& no.Bar.in l.si is q pro emptore.in 3.oppositione primæ partis, de vsucapio. Si ergo nõ hẽt locum fictio trãslatiua de tpe ad tps quantũ ad actionẽ ꝑsonalem non põt

11 † dicta fictio ꝓcedere quo ad hypothecã,q̃ non põt oriri sine personali.l.fideiussor obligari,& ibi per Bar.in prin.de fideiussor.Itẽ alia rõne dẽt fictio cessare,videlicet,quia fictio non hẽt locũ,ubi cessat æquitas.l.q in utero.de statu homi .& plene declarat Bar.in loco præal.in 6.q.prin.In casu aũt nr̃o cessare vr̃ ęquitas,quia non est æquum,immo iniquum,ꝙ inæqualitas ꝑ matrẽ seruetur inter filias.l.cum pater,§.euictis.de l.2.& l.fi.C. commu.vtriusq. iud.& prout inæqualitas resultaret inter illas, si una ꝯnr integram dotem,& altera cum diminutione. Quib.

12 tñ non obstan. contrariũ puto verius.Nam est certum,† ꝙ ꝓmissi o dotis facta sub cõditione prędicta do. Aloysio,ꝑcessit ĩ tẽpore alteram dotis cõstitutionẽ.Adimpleta igitur cõditione, dẽt trahi retro ipsa conditio quo ad actionẽ personalẽ,& hypothecariã per regulã,de qua in l. potior.& in le. qui balneum.in prin.qui potior.in pign.habe.Nec obst.prima ratio contraria, qa q̃uis extremũ ad quod,isto casu sit inhabile in essentia,erat tñ habile in potẽtia,qa tẽpore dictę primæ ꝓmissionis potuit matrimoniũ esse,& cõtrahi inter seipsum d.Aloysium,& d.Agnete,& hoc sufficit,ut no.gl.& Doc.in l.Gallus.§.si eius. de liber.& posth.& Bart.in d.l.si is qui pro emptore.circa.fi.primæ partis.In cõtrario ãt nõ hẽt locum fictio, qa cessat extremũ ad qđ,nedũ in essentia, sed ẽt in potentia,ẽm Bar. in loco præall. Non ob.secunda rõ,qa ex quo do.Aloysius sibi ꝓuidit prius, uel alius ꝓ eo,puta notarius,æquum est,ꝙ habeat locũ fictio, & sibi prosit dicta ꝓuisio,ut ꝓbatur in d.l.q balneũ.post pric. uersi.sed & si hæres.ubi habetur,ꝙ si legatarius ꝓuidit sibi pendente cõditione.de hypotheca expressa, ꝙ conditio legati purificata trahitur retro. & quæ in legatis non solet trahi retro,qñ nõ ꝑcesit dicta ꝓuisio legatarij.l.1.§.serui appellatione.ad Syllania.& l.si mater.§.eandem.de excep.rei iud.& per Bar.in ꝑdicta,l.si is qui pro emptore.in 5.q.prin.Et ea rõne dicto casu in legatis contra regulã cõditio trahitur retro,qa ẽm Imo. in l.q̃ situm.§.si seruus.de l.j.æquum est illi subueniri, qui sibi prouidit de hypotheca ꝓ futuro debito.Et quæ nõ militat in casu nostro.Nec hoc casu inæqualitas cõtinet iniquitatẽ, quia non ꝓcedit ẽm intentionem matris promittentis,sed contra eius propositum ac desiderium,& per accidens, hoc est propter defectum patrimonij,& facultatem,quę plerunque sunt minores, quam speret homines inst.quib.manu.non licet.§.in fraudem. uer.præualuisse.Nec isto casu loquuntur iura in contrarium alleg.Et tanto magis prædicta htbent locũ, si matrimonium do. Aloysii præcessit aliud,quamuis utrunq. fuerit eodem die contractum,quia satis est,ut per momentum præcesserit ad effectũ priuilegij prelationis,quia uerum est dicere,ꝙ vnum aliud præcessit in tẽpore.Et iõ secundum fictionem, & secundum ueritatem dos d.Aloysii præferri debet alteri doti,ut est casus in le. assiduis.§.exceptis.C.qui potio.in pig.hab.& maxime, ibi,duabus s.n.dotib.ab eadem suba debitis ex tempore prærogatiuam manere uolumus.Et prædicta procedunt quantum ad bona socrus promittentis dotem,& non quo ad bona mariti sui, quæ ex sua promissione non potuit hypothecare.l. res aliena. & le. rem alienam.de pig. actio.& l.2.C.si res alien.pign.da.sit. Nec etiam potuit bona mariti in dotẽ dare,sed de usufruetu sibi relicto debuit dotem promittere, & soluere,quia, ut dixi.supra. fuit grauata in testamento tanquam legataria nsusfructus omnium bonorum. Quantum uero ad aliud,de quo etiam quæritur, uidelieet, an do.Aloysius possit a dicta sua socru petere interusuria dotis promissæ,& non solutæ,a tempore quo sustinuit onera matrimonii.Et uidetur,ꝙ non,quia eum dos fuerit constituta in quantitate,& in rebus mobilibus,ex qua, & ex q. bus socrus nullos fructus percepit,non fuit in mora,ex hoc,ꝙ maritus onera matrimonii supportauerit,sed demum in mora debitor constituitur ex implemento creditoris, quando ex re debita fructus percepit,& aliter non,secundum gl.Bar.& alios in l.de diuisione.sol.mat.per l.curabit.C.de actio.emp.Et dato quod dicta interusuria prius peti potuissent, ex quo tñ d. Aloysius tacuit per decem annos,& ultra,ꝙ illa non petiit,illa uidetur tacite remisisse, ut creditor esset gratior debitrici. Et uult proprie in terminis nostris Bald. in consi. 474.3.vol.inci.Post biennium a die ductionis puellæ,&c.per tex. in l.cum quidam. §.diuus.de usur. & bene facit.l.uir usuras.de donatio. inter uirum,& uxorem,& cum eo transit Alexan. in consi. 74.Viso titulo quæstionis, &c. quinto uolu. Tertio in hoc excluderetur domi. Aloysius, si ratione administrationis reperiretur debitor socrus suę, prout per eam asseri tur, quia ad impediendum cursum usurarum, & accessionum similium sit compensatio a lege ipso iure, ut est expressum in leg. si constat.C.de compensa.& l.alteri. & l.si quid, in gl.ff.eo.tit. Et ita per prædicta in terminis nostris tenet Alex.in d.cousi.proximẽ alleg. Præmisis tamen non obst. contrarium puto de iure uerius.

13 Nam † saltẽ post biennium a tpe quo maritus cępit sustinere onera matrimonij do.Lucia fuit in mora soluendi dotem. l.fi.§.præterea.C.de iure dot.loquitur etiam si dos consistat in auro,& sic in quantitate,& ita per illum tex. dicit Pau.de Cast. in d.l.de diuisione,in casu enim isto concurrunt omnia,quę cõcurrere debent,ad hoc ut habeat locum text. in d.§.præterea.s. promissio dotis contractus matrimonij,& supportatio onerũ ẽm Pet.Cyn.& Bald.ibi, & gl. quæ incipit. & promissionẽ factam,.&c Non enim illo casu dici potest,ꝙ debeãtur ex hoc solum,quia maritus impleuerit pro parte sua, qa si propter hoc inciperent usuræ currere,frustra expectaretur cursus biennij. Sed illud conceditur actioni de dote in priuilegium,secundum Alex.in d.consi.Ex quo sequitur,ꝙ non refert, utrum dos consistat in pecunia, uel in alia re, ex qua promissor perceperit fructus,quia utroq; casu militat eadem ratio fauoris. ¶ Si ergo socrus fuit in mora,ipsa tenetur ad interusuria petita, ẽm Bar.in l.at qui natura.§.non tantum.de neg.gest.& in l.in insulã.§.usuras.solu.mat. per c. salubriter. de usur.Et cũ eo transit Imo.& alij Mod.& Bal.in d.§.præterea.& in l.cunctos populos. C. de summa trini.& in l.pro onerib.C.de iure do.& in rub. C.de usur.& in auth. ei qui. C. de bo.autho.iud.posfid. & idem tenet Ioan.Cald.Pet.de Anch.& Doc.communiter in d.c.salubriter. & eandem opinionem per plura tenet etiam Roma. in consil. 506.In casu propositæ consultationis,&c.& Alex.in consi.31. 6.uol.ubi etiam dicit hanc opinionem esse communem. Et, ut

14 præponitur, in loco est consuetudo † ꝙ alimenta dotium soluantur ad rationem octo pro centenario, quę ualet, & etiam statutum,secundum Bald.in d.§.præterea. allegat not. in c. per uestras. de dona. inter uirum & uxo. & idem tenet Cardi. & Imo.in clem.j.de usur.per not.in c.peruenit.de fideiussor,& in regula damnum.de reg.iur.in 6. & Abb.in casu fortiori & magis dubio,in dicto c.salubriter.& Alexan.in dicto consi.31.ubi etiam respondet ad not.per Ioan.And.in d.c.salubriter.quæ uidebantur facere in contrarium.Et pro hoc facit,quia secũdum Io.Calde. in d.c. salubriter.gener põt ab initio conuenire cum socero,ꝙ donec dos soluatur, recipiat certam quantitatem nomine dotis singulis annis,per illum tex. & dicit etiam Imo. ĩ d. §.usuras,ꝙ si gener paciscitur ab initio cum socero, ut ratione dotis non solutæ habeat sex pro centenario pro alimentis, licet casus uideatur dubius, quia quodãmodo uidetur uelle, ꝙ sors accedat pecuniæ,& germinet pecuniam, quod esse non debet,tamen contrarium concludit,ex quo pro alimentis,q̃ sunt licita,fit promissio,& dicit,ꝙ ita sentit Iaco.Butr. in l.unica.§. exactio.C.de rei uxo.actio.& idem dicit,etiam si non fuerit dictum pro alimentis cum possit intelligi nomine usurarum, & nomine alimentorum,in dubio fieri debet interpretatio, ut actus ualeat.Si ergo certa quantitas põt deduci in pactum ĩ hac materia,ergo multo magis statutũ,& ꝯsuetudo hoc põt,per ea, q̃ traduntur in l.alia.§.eleganter.soluto matrimo.Nec obstant allegata in contrarium. Et ad primum colligitur responsio ex præcedentib.quia quamuis ex solo implemento ex parte dom. Aloysii socrus illius,q̃ promisit dotem,non sit in mora constituta,tamen per cursum biennij fuit in mora,per dictum.§.præ

terea. Nec obstat, quod Bal. in consi. in contrarium allegare velit, quod alimenta & interusuria dicantur tacite remissa ex taciturnitate longi temporis, per l. cum quidam. §. diuus. de usuris, quia† contrarium est verius, & contra Bal. in loco prædicto tenet Rom. in cons. proximæ allegato, qui secundum eum tex. ille loquitur in vsuris, quæ capiuntur ex titulo lucratiuo, sed ista interusuria debentur ratione damni emergentis, & cum Bal. etiam in prædicto consilio tenuit Alex. in l. quæ dotis, soluto matrimonio, quia tex. in d. §. diuus. loquitur in vsuris odiosis, & in consi. 56. & 63. 4. volu. vbi etiam respondet ad dictum. §. diuus. & ad l. vir usuras, & idem vult Corne. in pluribus consilijs allegatis per alios dominos consulentes. Illud uero, quod ultimo in contrarium allegatur, tollitur liberatione, & confessione ipsius dom. Luciæ facta dicto dom. Aloysio, quæ dicitur esse irreuocabilis quamuis facta sit in testamento per plura, quæ ad hoc adducuntur, & allegantur per dictos dominos consultores. Et quia uerba dictæ liberationis non vidi, nec cognoui, ideo circa illam aliter non insisto. L. D.

¶ Statutum de dote data qualem admittat interpretationem, & quomodo differat ab eo, quod est de dote promissa.

SVMMARIVM.

1. *Statutum loquens in dote data, in promissa locum non habet.*
2. *Argumentum a contrario sensu ex statuto etiam contra ius commune sumitur, quando in sensu directo nihil operaretur.*
3. *Extensio, quæ tendit ad conseruationem consuetudinis, quæ uenit ad iuris dubij interpretationem, fauorabilis iudicatur.*
4. *Extensio ex rationis identitate fit a dote data, ad promissam.*
5. *Statutum simpliciter loquens in dote data, in mista, quæ partim data, partim promissa est, locum non habet.*
6. *Declaratio omnis retrotrahitur.*
7. *Pater ad dotem tenetur, etiam si filia nupta sit.*

CONSILIVM CCXXV.

VISIS his, quæ in facto proponuntur, & in iure allegantur per clariss. dominos consultores, videtur prima facie conclusio eorum esse dubia præcipue ex infrascriptis. Nam statutum in principio vult quod copulato matrimonio, & dotib. datis si vir prædecesserit vxore superuiuente, dotes integrè restituantur, &c. deinde statutum subdit, si vero vxor decesserit uiro superuiuente, & ex illis filij, vel filiæ, vnus vel plures remanserint, dotes integrè remaneant apud uirum nomine filij, vel filiorum, &c. Prædicta ergo aduersatiua, si vero, ex sui natura inducit repetitionem qualitatum casus præcedentis, licet aduersetur in iure & in facto, secundum Bal. in l. omnes populi. de iusti. & iure. circa. 9. col. per no. in §. item lapilli. de rerum diui. & Alex. in l. si filius a patre. de lib. & posth. circa pen. col. Est ergo perinde ac si dictum fuisset, si vero consumato matrimonio, & dotib. datis vxor decesserit, &c. Vnde sequitur, quod† statutum, quod loquitur de dote data, non habet locum in dote promissa, secundum Bar. in l. iubemus. §. sanè. C. de sacros. eccl. & Bal. & Pa. de Cast. ibi, dummodo promissor non sit in mora, prout non fuit in casu nostro. Et idem tenet Pa. de Ca. in l. si marito. §. j. sol. mat. & in l. sed hoc ita. §. 1. de re iud. & est cõis opinio, secundum Alex. in l. si donaturus. §. fi. de condi. ob cau. cum concor. de quib. ibi per eum, & per Moder. in l. de diuisione. sol. mat. & vbi etiam non induceretur aliqua repetitio præcedentium, adhuc prædictus ver. si uero, intelligitur de dote promissa, ut probatur ex illo verbo, remaneat apud virum, quod præsupponit dotem datam, circa quam cadit retentio, & non dotem promissam, pro qua datur petitio, vt probatur in l. Paulus §. fin. cum ibi no. de doli exce. & in l. si in area. §. fin. de condi. indeb. vbi etiam habetur, quòd fauorabilior est retentio, quam petitio, & per hoc apparet, quod est diuersa ratio inter dotem datam, quæ retinetur, & promissam, quæ petit, & sic quod non potest fieri extensio de dote data ad promissam. l. Papinianus exuli. de mino. & l. naturaliter. §. nihil commune, de acq. poss. & cum statutum in dote data tantum approbet opi. Marti. & quæ de consuetudine est approbata, iuxta not. in l. dos a patre profecta. C. solu. mat. & per Bart. in l. post dotem. ff. eo. in dote promissa non uidetur dictam opinionem approbare, sed opinionem Io. & Accursij contrariam, quæ est uerior de iure, secundum Doc. in dictis locis, ar. l. cum prætor. in prin. de iudicijs. Nec istud inducitur per arg. a contrario sensu, sed quia per inclusionem dotis datæ excluditur dos promissa. d. l. cum prætor. & tanto magis sic est dicendum, quia aliàs statutum in hac parte nihil operaretur. cum apud maritum extantibus filijs dos data remansisset, de consuetudine, quę, vt dixi, approbauit opinionem Mart. etiam si statutum super hoc nihil disponeret, ne reddatur superfluum statutum dicto modo est interpretandum, per nota. per Bar. in l. 4. §. prætor. de dam. infec. & in l. 2. de usuc.† Et licet etiam ex statuto contra ius, sumere argumentum a contrario sensu, quando in sensu directo nihil operaretur, vt in casu nostro, secundum Pa. de Ca. in l. qui testamento. §. mulier. de testa. & Imo. & Mod. in l. si cum dotem. in prin. so. mat. & Pau. de Cast. & Alex. in l. 1. de offi. eius cui manda. est iurisd. Vnde in hoc casu ex prædicta ratione licet a contrario sensu statuti arg. sumere. & quia regulariter hoc permittitur. d. l. 1. ver. huius rei, & c. nec in casu nostro debet prohiberi, sed solum non conceditur in statutis, quando ex illo induceretur correctio iuris, secundum Doc. in d. l. 1. & in locis ibi alleg. quod non est in casu nostro, sed per illud fit reditus ad ius commune in dote promissa, secundum quod dos ad patrem, uel eius hæredes debet redire. Et quamuis recederetur a dicta consuetudine, quia tamen, ut dixi, ad ius cõe per agr. a contrario sensu fit reditus, hoc non est odiosum, sed fauorabile, secundum gl. in c. statutum. in uer. dinumerandum, de præbendis in 6. & Alex. in l. si constante: in prin. sol. matr. Secundo principaliter obstare uidetur. Nam ex quo tempore, quo constituta fuit alteri filiæ dos maior, altera erat iam mortua, locum habere non potest pactum de dote augenda, quia tunc non potuit dos de nouo constitui, nec iam constituta augeri, quia sine matrimonio esse non potest. l. fi. C. de don. ante nup. l. 2. de iure dot. & no. Doc. in rub. so. ma. ubi dicunt, sol. mat. dos semel constituta retinet nomen dotis, sed de nouo non pot. sine matrimonio constitui. Nec obst. quod stante matrimonio hoc augmentum fuerit promissum, & quod tempus promissionis debet attendi, quamuis fuerit conditionalis. l. si filius. in prin. de ver. obl. quia illud habet locum solum quoad acquisitionem, vt ibi sed quantum ad alium effectum, & de quo agitur, debet attendi tempus, quo maior dos fuit constituta filiæ superuiuenti, quia implementum conditionis, sub qua facta fuit promissio de illo pluri Augustino, pendebat a potestate promittentis, quoniam potuisset, si uoluisset, non dare plus in dotem alteri filiæ, & ideo conditio talis non trahitur retro, sed attenditur tempus impletæ conditionis. d. l. 1. & l. qui balneum. in fin. prin. qui pot. in pig. hab. Sed istis etiam non ob. contrarium arbitror uerius. Nam ser Petrus Augustino eius genero promisit nomine dotis Lucretiæ filiæ suę florenos quadringentos, & illud plus, quod in futurum quomodocunq. & qualitercunq. ipse ser Petrus dederit alteri filiæ, videlicet, Mariæ filiæ eius nuptæ Ioanni Peregrino, ita & taliter, quod quælibet ipsarum habeat una quantum altera, &c. & etiam constat quod dictus ser Petrus constituit in testamento maiorem dotem ipsi Marię, quam reliquit ipsi Peregrino atq. etiam uniuersalem hæredem instituit dictam Mariam. Vnde quæritur, vtrum possit dictus Augustinus petere tantum, quantum est illud, quod plus relictum reperitur dicto Peregrino nomine dotis ipsius Marię. Et dicitur, quod sic, virtute promissionis sibi factæ, per quam eius intentio est fundata. l. cum precib. C. de prob. & l. si post diuisionem. C. de iur. & fac. igno. Nec potest repelli exceptione illa, dolo facis petere, quod restituturus es, quia non est restituturus dicto ser Petro, nec eius hæredi, sed alteri, i. filijs suis. l. si socer. §. Lucius. solu. mat. quod probatur ex plurib. & primo, quia statutum concedit marito retentionem dotis pro filijs so. matrimonio morte uxoris. Nec ob. quod loqui uideatur in dote data, per ea quæ in contrarium alllegantur, quia loquuntur in statuto contra ius, sic quando disponit, quod soluto matrimonio morte uxoris sine liberis vir lucretur dotem, quo casu loquitur Barto. in d. l. iubemus. §. sanè. ideo non debet extendi ad dotem promissam, per ea quæ no. in auth. quas actiones. C. de sacrosan. eccl. & per quam rationem ita etiam tenet Bar. in d. §. & alij, quos ipse sequitur, per tex. in §. pen. in auth. de non eligen. secun. nubē. qui similiter loquitur in pacto de lucranda dote contra ius commune, quæ ratio cessat in casu nostro, quia quando extant liberi, prout in casu huius statuti, a iure communi receditur per statutum, sed ac illo fuit prius recessum per consuetudinem approbantem dictam opinionem Martini, de qua in l. dos a patre profecta. Facta igitur extensione

tensione statuti de dote data ad dotem promissam, nõ inducit correctio iuris communis, a quo recessum erat ẽt in dote promissa, in quo locum habet consuetudo prædicta, prout concluditur, & recte p alios d. consulentes, qñ ẽt tunc dicitur dos cõstitua. l. de diuisione. cum gl. sol. mat. & quã iura simpliciter appellant dotem, ut in rub. C. de dot. promissio. & in l. si pro dote & l. ad exactionem. eo. tit. & in l. 1. §. fi. de colla. dot. & in l. filiæ C. eo. ti. Sed mediante dicta extensione uniuersalis consuetudo conseruatur, & a qua cessante extensione recederetur, si in dote promissa locum non haberet pp statutũ, quod loquitur de dote data.† Quia igitur hmõi extensio non corrigit ius cõmune, sed per illam consuetudo conseruatur, & qua cessante pro parte ab illa per statutum diceretur eẽ recessum, non põt dici extẽsio odiosa, sed potius fauorabilis, cũ tendat ad cõseruationem dictæ consuetudinis, quæ uenit ad interpretationem iuris dubij, iõ de ea iudicandum est, ut de iure interpretante, & per cõsequens, vt de iure communi, ₰m Bal. no. in l. cõstitutiones, C. de bo. q lib. & cum eo transeunt Ro. & Ale. in l. post dotem, sol. matr. & ppea† dicta extensio dẽt eẽ permissa ex identitate rõnis, ad dotem promissam, sicut & aliàs, ubi agitur de fauore, ex rõnis identitate extensio est permissa, vt no. Bar. in l. si constante. in 9. q. primæ partis principalis, sol. mat. & præsertim qa dicta dos promissa æquiparatur regulariter doti datæ l. fi. C. ad legem Falc. & quæ facta promissione potest dici ẽt data, saltem large, quia obligatio, qua tenetur promittens, est in dote, & eã pro dote uidetur maritus suscepisse, & quæ propter hoc dicit ad eum peruenisse. l. 2. §. peruenisse. de hær. vel actio. uẽd. sicut si quodlibet aliud nomen debitoris fuisset datum in dotem, qa in illo diceretur dos cõsistere. l. qui se debere. & l. si donaturus, ff. de cond. ob cau. & per quam rõnem ita etiam dicit Bar. in cõsil. 142. Statuto ciuitatis Eugubij, &c. & in l. singularia. col. 10. ver. si vero ille, cui debet fieri solutio &c. si certum pe. & Raph. in l. si marito. §. i. sol. mat. & probatur in l. cũ post. §. 1. vers. sed is de quo iuncta glo. in uer. hẽt dotem, de administratione tutorum, & quem ad hoc ponderat Sal. in l. si constante. C. de donationibus ante nup. & facit. l. erit ergo. de iure dotium. in uersi. quia dotalis fuit obligatio, &c. & in d. l. si socer. §. Lucius. vbi pbatur, ꝙ videtur maritus recepisse promissionem dotis loco solutionis, ₰m Pau. de Castr. ibi, & ubi ẽt extensio cessaret, & locum non haberet, tamen quantum ad dotem promissam non diceretur recessum a consuetudine, sed casus iste remaneret tanquam omissus in dispositione iuris communis. l. commodissime. de liberis & posthumis. & l. si extraneus. de condictio. ob causam: & prout etiam dñt alii do. consulentes. Nec obst. ꝙ statutum includendo dotem datam, videatur dotem pmissam excludere. l. cum prætor. in prin. de iudicijs, quia secundum gl. ibi, illa regula non habet locum, qñ in eo, quod non includitur sed omittitur, est eadem rõ, ut in casu nostro, quoniam retẽtio dotis conceditur marito propter onera matrimonij, ut no. in l. donaturus. §. fi. cum ibi, no. ff de cõd. ob causam, quæ ratio non minus habet locum in dote promissa. Preterea statutum tẽdit ad augendum ius mariti, & filiorum in dote, & non ad diminutionem, quod patet, quia in uer. sequentib. dat marito & filijs prioris matrimonij retentionem dotis contra ius commune, & eo etiam casu, quo non haberet locum consuetudo, ₰m Bar. & Doctores in d. l. post dotem. Per inclusionem igitur dotis datæ non intelligitur exclusa dos promissa, ne inducta ad augmẽtum inducant diminutionem. l. legata inutiliter. in prin. de legatis. 1. Et ita etiam ibi declarant Docto. & Maxime Alex. in q. de qua ibi per Dy. & Bar. Nec etiam est verum, ꝙ sumpto argumẽto a contrario sensu ipsius statuti, dicatur recessum a consuetudine in dote promissa, quia cum statutum dicat, ꝙ maritus dotem datam reuocat contra ius est, ꝙ si non sit data, illã non possit retinere, & sic retentio denegatur, & hoc conceditur, quia si non sit data, non potest retentio locum habere. Sed nõ negatur petitio, & quin possit peti, quia petitio non reperitur posita in sensu contrario, quia, ut dixi, retinere & petere differunt. Nec etiam licet dictum augmentum sumere ad correctionem consuetudinis, sicut nec ad correctionem iuris communis, secundum Doct. in d. l. 1. de offi. eius, &c. quia tum tendat ad interpretationem iuris dubii, habetur pro iure communi, secundum Bal. in d. l. constitutionis. Et per hoc tollitur aliud dum dicebatur, quòd ex tali argumento sit reditus ad ius commune, quod est fauorabile, per not. in c. statutum. de præbẽd. in 6. qa hoc procedere posset, quando ageretur de tollendo aliam consuetudinem, quę certitudinaliter esset contra ius commune, ꝙ in casu nostro non contingit, quia, ut dictum est, venit ad interpretationem iuris dubii, & de quã iudicatur vt de iure communi interpretante. Vnde odiosum est ab ista interpretatione consuetudinis recedere, sicut si a iure communi recederetur, & facit. l. minime. ff. de legib. Et dato etiam ꝙ per statutum dos promissa diceretur excludi, & non posset maritus illam lucrari, tamen adhuc in casu nostro secus esset, in quo dos pro parte tãtum fuit promissa, & pro parte data.† Vnde statutum simpliciter loquens de dote data, non hẽt locum in casu misto, & sic qñ data est dos & promissa, ₰m Bar. in l. certi condictio. §. quoniã. & ibi etiam per alios. ff. si cer. pet. & per Ro. in l. si tibi. in prin. de pactis. & Imo. in l. si fundum, ad leg. Falcid. per l. uim passã. §. præscriptione. de adulter. & per no. per Doct. in l. 2. in prin. de uer. obl. ꝙ idem tenet Ale. in l. si dignum. ad leg. Falc. Casus ergo iste mistus, tanquam omissus debet remanere in dispositione dictæ consuetudinis, ut in iuribus præallegatis, uel saltẽ. cum ista dos pro maiori parte sit data, & sic mistum magis participet de hoc simplici, statutum, quod loquitur de dote data, dẽt habere locum etiam in dote promissa, arg. l. quæritur hermaphroditum. ff. de statu homi. & prout etiam delarat ad propositum Alexand. in dicta l. 2. in princip. Non obstat insuper, quòd antequam maior dos constitueretur pro altera filia, Lucretia erat iam mortua, & quòd debet hoc tempus attendi, quo dos non poterat de nouo constitui, nec augeri, non autẽ tempus promissionis, per ea quæ in contrarium allegantur, quia huiusmodi constitutio maioris dotis tendit ad certificandum promissionem, de illo pluri ab initio incertam unde trahitur retro ad tempus pmissionis. Sicut † etiam quælibet alia declaratio trahitur retro, vt no. gl. & Doct. in c. cum tu, de usu. & Bar. in l. omnes populi. de iustitia, & iure. in illa. q. quomodo lex trahatur retro. & dicit Io. And. singulariter in additio. Spe. de teste. §. dicendum. versi. hoc no. ꝙ si sit datus terminus ad ponendum, & articulandum, post lapsum termini potest fieri declaratio prioris positionis, quia priori positioni nihil additur per declarationem. Et idem tenet Anto. de Butr. in c. licet cãm. de probatio. & Aret. in l. hæredes palam. §. si quid post. de test. Sic etiam in casu nostro promissioni non additur, sed promissio certificatur. Nec est uerum, ꝙ eẽt i potestate patris in plus dotare, uel non, alteram filiam, quia immo hoc pendebat a moderatione iudicis, secundum cuius arbitrium dos debet taxari, secundum qualitatem personarum, & quantitatem patrimonii l. si filiæ. de leg. 4. & l. quæro. de iure dotium. & † ad quam dotẽ pater tenebatur, etiam si filia illa erat nupta, secundum glo. in l. obligamur. §. l. de actio. & oblig. Bal. & Ang. & Moder. in l. i. solu. matr. cum concordat. de quibus ibi mod. & in l. mulier. §. cũ proponeretur. ad Trebellianum. Et ut ipsi etiam dicũt, ista est communis opinio, & sic etiam ex isto capite non potest impediri retrotractio. Præterea ubi etiam attenderetur tempus facti augmenti, nihilo minus agi potest ex promissione præcedẽti ad illud plus, & facta exactione efficitur dotis, & a marito potest retineri, ut dos, & sic dos potest dici, ₰m Bar. in terminis in l. si marito. §. 1. ff. sol. matr. Nec obstat ₰m eum, ꝙ dos nõ possit eẽ sine matrimonio, quia uerum est præsenti, uel præterito. Sed quando martimonium præcessit, & dos illo constante promissa fuit, tunc si soluto matrimonio exigatur, illud, quod exigitur sit dotis, ut ibi dicitur in tex. & in eo locum habet statutũ de dote lucranda. secundũ Bar. ibi, qui etiã uult idẽ in l. si pater eo. ti. Et p hæc ad oĩa ꝯria solutio colligit clara. Laus Deo.

Priuilegium secundum quando deroget primo, in quo insertæ erant clausulæ, motu proprio, ex certa scientia, non obstantibus priuilegijs concessis aut concedendis, &c.

SVMMARIVM

1. *Hospitale sanctæ Mariæ de morte ciuitatis Bononiæ an teneatur soluere duos solidos pro singulis libris ex relictis sibi factis fabricæ sancti Petronij.*
2. *Clausula generalis, non obstantib. priuilegijs, sufficit ad derogandum priuilegijs non insertis in corpore iuris.*

Trin-

3 *Princeps potest derogationem de uerbo ad uerbum faciendam pro expressa haberi disponere.*
4 *Priuilegium secundum per uiam legis concessum, tollit primum habens clausulam derogatoriam.*
5 *Clausula, non obstantib. &c. non sufficit ad tollendum exemptionis priuilegium, quod habet clausulam derogatoriam.*
6 *Participium præteriti temporis rem perfectam significat.*
7 *Priuilegium concessum personis miserabilibus, ut reuocetur, necesse est in specie de earum miseria mentionem facere.*
8 *Quando respectu personę facienda est expreßa mentio, non sufficit loqui uerbis generalibus, puta contra quascunque personas cuiuscunque qualitatis, gradus, etc.*
9 *Bona ecclesiæ, & monasteriorũ diuitum principaliter sunt deputata ad cultum diuinum secundario ad usum pauperum, ecõ uerso dicendum est in bonis hospitalium.*
10 *Reuocatio priuilegiorum facta motu proprio, non tollit priuilegia habentia clausulam derogatoriam conceßa miserationis causa.*
11 *Motus proprius non auget gratiam ultra concedentis intentionem nec tollit clausulam derogatoriam ad sequentia, nec tertio præiudicat ut nu. 12.*

CONSILIVM CCXXVI.

PRAEMISSA deliberatione matura super oĩb. priuilegijs concessis fabricæ sancti Petronij, & hospitali sanctæ Mariæ de morte ciuitatis Bononię uidetur prima facie dicendũ † ꝙ hospitale ꝑdictum teneatur duos solidos pro libra de relictis sibi factis soluere prædictæ fabricæ, non obstante priuilegio exemptionis specialiter concesso dicto hospitali de non soluendo dictos duos solidos, & primò ex priuilegio Calisti concesso dictæ fabricæ, in quo mandat etiam hospitalia compelli ad solutionem prædictam, non obstantib. constitutionibus, ordinationibus, & concessionibus apostolicis, ẽt motu proprio, & ex certa scientia a sede Apostolica concessis quibuscunque personis. Quia ergo specialiter, & expresse, uult, hospitalia teneri ad hmõi solutionẽ, cũ derogatione priuilegij cõtrarij, clarũ eẽ vr̃, ꝙ prædictũ hospitale, nõ ob. aliquo priuilegio sibi concesso, teneatur soluere, † quia ad derogandũ priuilegijs non insertis in corpore iuris sufficit clausula generalis, non obstantib. priuilegijs, uel concessionibus, ut no. in l. 2. §. legatis. & in l. hæres absens. in prin. de iudi. & in auth. qua in prouincia. C. ubi de crimi. agi opor. & per Bart. in extrauagãti ad reprimendum. in uer. non obstantibus, & per Pau. de Cast. in l. 1. ff. de legi. cum concordantib. Et eodem mõ priuilegio dicti hospitalis uidetur esse derogatum per literas Nicolai, ĩ quibus reuocat omnes litteras immunitatis, & exemptionis a solutione prædicta concessas quibusuis ecclesiasticis, & secularib. personis, & monasterijs, seu alijs pijs locis exemptis, & non exemptis cuiuscunque ordinis, & clarius uidetur sublatum dictum priuilegium hospitalis per tertias literas eiusdem Nicolai concessas dictæ fabricæ. Qm̃ ad tollendum altercationẽ, an ꝑ sua priuilegia ꝯcessa dictæ fabricæ intelligatur derogatũ illis concessionibus, & immunitatibus, in quib. est expressum ꝙ earum effectus non tolleretur ꝑ quascunque reuocationes sub quacunque forma uerborum conceptas, nisi specialis, specifica, & expressa mentio de uerbo ad uerbum de illis fieret, dictus summus Pontifex in dictis suis ultimis literis declarat, intentionis suæ fuisse, & esse per reuocatorias litteras antedictas fabricæ dictæ ecclesiæ concessas, concessiones, & indulta exemptionum quibusuis personis, & locis facta, & concessa reuocare, cassare, & annullare. Non ob. ꝙ in literis fabricæ concessis huiusmodi ad derogandum cõcessionibus factis ecclesijs, & aliis locis prædictis sufficiens uerborum expressio apposita non fuerit, cæterisque contrarijs quibuscunque, &c. & sic ex huiusmodi literis declaratorijs incipit esse certum, quod Papa uult eẽ derogatum omnibus immunitatibus cõtrarijs, quamuis sufficiens derogatio in literis fabricæ concessis non sit expressa, quia † ut ex prædictis uerbis colligitur, uult & potest velle illam haberi pro expressa. l. omnes. C. de præscri. 30. vel 40. anno. ubi dicit Ang. eẽ meliorem text. de corpore iuris. Et idem uult Bald. in ti. de pace Constan. in uersic. non obstantibus. & in l. diuus. §. licet. de iur. codicil. & in leg. sed & si quis. §. quæsitum. ff. si quis cau. & probatur in c. 1. de transac. & ibi no. Ant. de But. & Abb. & in c. illa. de ele. & Ant. de Butr. in consi. 2. vbi etiam dicit esset de stylo curiæ, apponere illam clausulam, non obstantib. priuilegijs, etiam si essent talia, de quib. liberet fieri mentionẽ de uerbo ad verbũ. Quæ uerba, ꝼm eũ, æquipollent expressioni, de uerbo ad uerbum. Et comprobatur ex notatis per Aret. in c. 1. de rescr. ubi dicit, ꝙ illa clausula, s. non obstante lege in contrarium faciente, etiam si de ipsa oporteret facere specialẽ mentionem, sufficit ad derogandũ legi contrariæ habenti clausulam derogatoriã. Et hoc Bart. videtur ẽt uelle in l. si quis in principio testamenti. de leg. 3. & Abb. in c. cum instãtia. de censi. Et ꝑpea ubi ẽt in casu nostro in priuilegio hospitali concessio reperiatur aliqua clausula derogatoria ad sequentia, nihilo minus uidetur, ꝙ per dictas ultimas literas Nicolai sit dicto priuilegio, & cuicũq. illius clausulæ derogatoriæ sufficienter derogatum. Accedit etiam & aliud, quia Eugenius motu proprio declarauit, nullum generari præiudicium per quascunque exemptiones per sedẽ Apostolicam quibusuis ecclesijs ac locis ecclesiasticis, nec non personis clericis, seu laicis cuiuscũq. gradus, necnon collegijs seu uniuersitatibus, super quibusuis uerborum expressionib. factas seu concessas hactenus, aut in posterum faciendas seu concedendas, perinde ac si dictæ exẽptiones & priuilegia nullatenus emanasent, & quę concessio facta motu proprio, & cum clausula generali nõ obstantibus, intelligitur derogare priuilegijs prioribus habentib. etiam clausulam derogatoriam ad futura, ꝼm Roma. in conſ. 328. Istæ sũt rationes, &c. & Moder. in c. accedentes. de præscriptio. & in ca. nonnulli. in prin. de rescr. & qui motus proprius ẽt exprimitur in primis literis Nicolai. Et adhuc præmissa confirmantur † q̃a ꝼm priuilegium per uiã legis concessum tollit primũ habens ẽt dictam clausulam derogatoriam, ꝼm Calderi. consi. 11. sub rubr. de priuileg. cum quo ẽt transeunt Mod. in d. c. accedentes. Et prout in casu nostro priuilegium fabricæ sancti Petronij est concessum per modũ legis, propter illam clausulam, nulli ergo hominũ, &c. per quã oẽs prohibentur. l. 1. & l. 3. C. de legib. iõ tollere debet contrarium priuilegium exemptionis ipsius hospitalis, ẽt si reperiatur habere ad sequentia clausulam derogatoriam. Sed præmissis non obstantib. cõtrariam sententiã arbitror ueriorem. Et in primis aduertendũ puto, ꝙ in priuilegio concesso dicto hospitali reperitur apposita clausula derogatoria ad præcedentes, & ad sequentes contrarias concessiones factas in fauorem dictæ fabricæ, & in illa parte, in qua mandat Papa officialibus dictæ fabricæ, quòd a dicto hospitali nihil exigant occasione præmissorum, & quorumlibet aliorum statutorum, constitutionum, seu prouisionũ, quomodolibet hactenus editorũ, & factorum, & forsan edendorum aut faciendorum occasione solutionis dictorum duorũ solidorum, & quorum tenorem uult haberi pro expresso, &c. Patet ergo, ꝙ edendis etiam ad faciendis derogat, & idẽ ẽt repetit magis prope finem ibi, præmissis constitutionibus necnon confirmationibus apostolicis, si quæ sint, huiusmodi exemptioni, & liberationi contrarijs, ac legibus imperialibus, & alijs contrarijs quibuscunque non obstantibus, &c. Et ex hoc infertur, quòd dictum priuilegium non tollitur per literas Calisti, quantumcunq. specialem, & expressam faciat mentionem de hospitalibus. & licet etiam dictę literę sint posteriores. Quia † clausula illa generalis, non obstantibus, &c. de qua in dictis literis Calisti, non est sufficiens ad tollendum exemptionis priuilegium cum clausula derogatoria, sed etiam est necesse, quòd de dicta clausula sit facta specialis mentio, & quod illi sit derogatum in specie, ut probatur in l. si quis in principio testamenti. cum ibi not. per Bart. de leg. 3. & per no. per glo. & Doct. in l. si mihi & tibi. §. in legatis. de leg. 3. & per Doct. in l. fi. C. si contra ius uel vtili. publi. & in c. nonnulli in prin. de rescr. & per Bart. in extrauag. in uer. non obstantibus. Et in specie hoc etiam uoluit Calder. in consi. 2. sub rubr. de priuileg. & Cardi. consi. 53. Dominus Gregorius Papa, &c. & in cle. 1. col. 4. de sepul. & Feder. consi. 239. Casus talis est, monasterium, &c. & Pau. de Cast. consi. 55. Passus iste dubitabilis est, &c. & Abb. in c. cũ instantia. de censi. & Roma. consi. 327. Istæ sunt rationes, &c. & consi. 426. Quod indultũ Petri, &c. col. pen. & multo minus si literæ Calisti præcessisset, diceretur sublatum hospitalis priuilegium, ex quo, ut dixi, dictum priuilegium præcedentibus etiam derogat, & sufficit etiã

ad tollendum dictas literas Calisti derogatio generalis dicti priuilegij, ex quo dictæ literæ non habent clausulam derogatiuam ad sequentia, sed solum ad præcedentia, ut colligitur ex illo principio, emanatis, præteriti temporis, quod † rem perfectam significat, & consumatam. l. j. §. fi. ff. quod quisq. iur. & no. in l. arboribus. §. idem tractat. de vsufruct. per ea quę habentur in dictis locis, & magis in specie per Bar. in extrauaganti ad reprimendū. ī ver. non obstantib. & per Bal. in auth. omnes peregrini. col. pe. C. si se ab hære. absti. & in auth. nauigia. in primo notabili. C. de ser. fugi. & per Alex. in d. consi. 124. 4. uol. Et præsertim cum derogatur statutis, etiam per Papam confirmatis, iuxta no. in cle. dudum. de sepultu. Et ex his etiam colligitur, quod priuilegium dicti hospitalis non est sublatum per primas nec per secundas literas Nicolai, quia per illas dicto priuilegio non obstantibus, &c. de qua in illis. ex quo clausulę derogatorię ad sequentia, de qua in dicto priuilegio, non est specialiter derogatum, ut est dictum. Præterea dictus Nicolaus reuocat literas quibusuis ecclesiasticis, & sęcularibus personis, seu alijs pijs locis exemptis, & non exemptis cuiuscūq. ordinis concessas, &c. Quia igitur priuilegium fuit † concessum hospitali & pauperibus, & sic miserabilibus personis. l. j. C. quando. Imper. inter pup. & uidu. & per Doct. in c. significantibus. de offic. deleg. non intelligitur reuocatum per dicta uerba generalia, sed ut reuocatio ualeat, est necesse, quod de eis sit facta specialis, & expressa mentio, & de earum qualitate, id est, de earum miseria, secundum Inno. Anto. de But. & alios, communiter in d. c. significantibus. per d. l. j. Et idem tenet Cy. ibi & Roma. in l. si uero. §. de uiro. solu. mat. in 23. fallen. & Pau. de Cast. consi. 55. Passus iste dubitabilis uidetur, &c. & Feder. consi. 226. & Alexan. in 124. Viso puncto, quarto volum. Vnde dicit Cy. in d. l. quod si Papa concesit aliquibus monialibus, quòd non teneantur soluere collectas aliquas, postea misit Legatum de latere cum potestate, quòd omnibus posit collectas imponere, non obstantibus quiquscunque priuilegijs, & gratijs in contrarium facientibus, quòd nihilo minus non poterit imponere collectas dictis monialibus, ex quo de illis non fuit habita mentio singularis. Et subdit Cyn. quod etiam si in mandato dato Legato esset apposita illa clausula, uidelicet, etiam si de eis esset necessaria mentio specialis, quod adhuc non intelligitur sublatum dictum priuilegium, & cum eo transit Alexan. in d. consi. & Roma. in d. fallen. 23. Et ideo cum in reuocatione non sit facta specialis, & expressa mentio de priuilegio dicti hospitalis, non intelligitur sublatum per reuocationem factam uerbis generalibus, secūdum prædictos, & quia, vt dictum est, non sufficiunt, quando specialis mentio est necessaria, per ea quæ habentur in l. si quis in principio testamenti. de le. 3. cum concordātibus. Nec obst. uerbum illud, quibusuis, & uerbum, cuiuscunq. uniuersale, quia per hoc non dicitur specialiter loqui, sed generaliter, secundum Bar. in d. l. si quis. & in l. fin. C. si contra ius vel utili. pub. & in extrauagan. ad reprimen. in uer. non obstantibus & per eum & alios, in locis superius allegatis, & probatur etiam ex notatis per Cyn. in d. l. j. dum dicit, quod illa clausula, scilicet etiam si de illis necessaria esset specialis mentio nihil operatur. Et clare etiam confirmatur ex not. per glo. in c. inquisitores. in uer. expresse. de hæreti in 6. quæ uult † quod quando respectu certæ personæ debet fieri mentio expressa, non sufficit, quod de ea sit mentio facta uerbis generalibus, puta, contra quascūque personas cuiuscunque qualitatis, gradus, aut conditionis existant, & per Roma. in authen. similiter. in ultima colum. C. ad leg. Falcid. & Alexan. in d. consi. 114. facit etiam, quod not. Bald. in c. sedes. de rescr. ubi dixit, quod per illam clausulam, & quosdam alios, appositam in rescriptis, non possunt conueniri pauperes. Dictus ergo sermo generalis, & uniuersalis uerificabitur, & effectum solum habet, quo ad alias personas non miserabiles, & quo ad loca, quibus priuilegium non est miserationis causa concessum, sicut quādo paupertas cessat, etiam si pupillo, uel uiduæ, quæ non sit pauper sit datum, secundum Card. & Imo. in d. c. significantibus, ex mēte Inn. & Spec. in tit. de instr. edit. §. nunc uero aliqua, uersic. & scias. el ij. & Alex. consi. 121. 1. uol. Et pari ratione si concedat ecclesiæ, uel monasterio diuiti, non dicitur concessio facta miserationis causa. Et quamuis bona ecclesiæ, uel monasterij sint deputata ad usum pauperum. 16. q. 1. c. quoniā quicquid, hoc tamen est verum accessoriè, sed principaliter ad diuinum cultum. c. de rescr. & c. cum sm Apostolum. de prębē. & iō tales reditus distribuuntur per institutos. d. c. qm, & faciunt fructus suos. Iō si destribuunt in alios, tenet distributio, licet peccent, per ea quæ hr in c. peruenit. de fideius. & in ca. fi. de pecul. cler. Sed fructus hospitalium non principaliter ad diuinum cultū, sed ad usum pauperū deputatur. Et ita declarat, & hanc drīam assignāt Card. Pet. de Anch. & alij, in cle. 2. de præbendis, & iō priuilegium concessum hospitali semper dr factum miserationis cā, attento quod principaliter gratia miserabilium personarum conceditur, sed priuilegium ecclesiæ diuiti concessum non pōt dici ex tali cā datum, quia principaliter nō tribuitur gratia pauperum, sed accessorie. Et iō sm statutum accessorium non est res iudicanda, sed secundum principale, vt dicit gl. in d. cle. 2. si incipit, in multis locis. Et hoc etiam est de mente Spec. clarè in d. §. & scias. vbi præsupponit, quod omne relictum ad pias causas nō dicatur factum miserationis causa. Vn licet qn relinquitur monasterio uel ecclesiæ diuiti, relictum dicatur factum ad pias causas, secundum eum, non tamen dicitur factum causa miserationis, ut ibi præsupponitur. Et de his intelligi dēt priuilegium Nicolai, & de alijs pijs locis diuitibus, in quibus cultus diuinus exercetur & quæ propter hoc loca pia dicuntur, secundum Spec. in dict. §. & scias. non autem intelligitur de hospitalibus, quamuis etiam dicantur pia loca, secundum eum. Et probatur in capitu. sciant. & in capitu. generali, & ibi no. de electio. in 6. quia de illis non est facta mētio specialis, ut fieri debuit ad effectum, de quo agitur, ut ex prædictis probatur. Et per prædicta etiam colligitur responsio ad ultimū priuilegium Nicolai concessum dictæ fabricæ, in quo declarat intentionis suę fuisse per suas literas reuocatorias, concessiones, & indulta quibusuis personis, & locis cōcessa reuocare, cassare & annullare, non obstante, quod in literis fabricæ concessis hmōi ad derogandum cōcessionibus, ecclesijs, & alijs locis prædictis factis, sufficiens uerborum expressio apposita non fuerit. Quia per hæc uerba, uel alia similia, videlicet, ēt si talia essent, de quibus eēt facienda mentio specialis, &c. non intelligitur sublatū priuilegium concessum causa miserationis, secundum Cyn. in d. l. 1. C. quando Imper. inter pup. & uidu. & Ale. in d. cōsi. 124. quarto vol. Præterea ista uerba apposita in dicto vltimo priuilegio Nicolai tendunt ad tollendum clausulas derogatorias appositas in priuilegijs prius concessis tm ab ipso Nicolao cōtra fabricam, vt ex pcedentibus colligitur, dū dicit, quod erat orta materia quæstionis super reuocatione prædictorum priuilegiorū ipsiusmet, in quib. erat expressum, quod non tollerentur, nisi de illis eēt facta specialis, specifica, & expressa mentio. Vnde ad tollendum talē derogationem emanauit dicta declaratio, de qua in dicto ultimo priuilegio, & propterea derogatio, de qua in priuilegijs concessis ab alio, ut in casu nostro, non tollitur per uerba, de quibus in dicta declaratione, seu ultimo priuilegio, quia non tendunt ad hoc, sed solum ad tollendum aliam derogationem diuersam, de qua in alijs priuilegijs eiusdem Nicolai concessis contra fabricam, ut dixi. l. si unus. §. ante oīa. de pac. Nec ob. quod in pręcedentibus ad quæ prædicta clausula refertur, specialis & expressa sit facta mentio de priuilegio exēptionis factæ etiam hospitalibus, quoniam de exceptione concessa hospitalib. ab ipsomet Nicolao loquitur. Narrat. n. quod cum concesserit ecclesijs monasterijs, hospitalibus, & alijs pijs locis exēptionem a solutione prædictorum duorum solidorum, cū clausula, quod exemptio talis non intelligatur reuocata, nisi specialis specifica; & expressa mentio de uerbo ad uerbum de illa fuerit facta, & deinde reuocauerit quascunque litteras exemptionis per eum & per suos prædecessores concessas absque eo quod talis specifica & expressa de uerbo ad verbum mentio fuerit facta, propter quod inter officiales fabricæ, & loca prædicta super interpretatione dictæ reuocationis orta est materia quæstionis. Quare declarat suæ intentionis fuisse, cassare indulta exemptionum quibusuis parsonis seu locis facta & concessa non obstantibus quod ad derogandum sufficiens uerborum expressio non sit facta, & ideo quamuis affirmet Papa etiam hospitalibus concessisse exemptionem, non tamen dicit quod illā reuocauerit specialiter, vel quod de illa in generali reuocatione senserit, sed solum refert quascunque exemptionum concessiones per ipsum & per suos prædecessores reuocasse, & talem reuocationē, sup qua erat orta qstio, interpretatur, & declarat.

Ad

Admittendum est ergo, ꝙ hospitalib. etiam exemptionem concesserit, sed negatur, ꝙ talis exemptio fuerit reuocata per dictã reuocationem generalem, in qua de hospitalib. non fuit facta specialis mentio, ut probatur per prædicta, & super qua generali reuocatiõe interpretatio, & declaratio emanauit, & in qua etiam declaratione non continetur, ꝙ ad hospitalia reuocatio trahatur, iõ restringitur, ut non includat hospitalia, sicut non includuntur sub dicta generali reuocatione, & ſm quam dẽt intelligi dicta interpretatio. §. fi. in auth. de fil. ante dot. instrumen. natis & in l. nihil. & ibi no. Bar. de coniungen. cum emanci. liber. & dato ꝙ talis declaratio reuocationis haberet etiam relationem ad concessionem exemptionis factam hospitalib. nihilo minus nõ diceretur reuocatum priuilegium, de quo agitur, concessum a Bonifacio, quia de speciali concessione facta hospitalibus ab aliis Pontificibus non fit mentio, sed tm̃ de facta a Nicolao. Et propterea quamuis talis concessio facta hospitalibus per Nicolaum diceretur mediante tali reuocatione declarata sublata, non tamen dicitur annullata concessio hospitalib. facta per alios Põtifices. l. si unus. §. ante omnia. ff. de pac. Nec tollitur etiam ex generali reuocatione, quamuis etiam in declaratione dicatur, ꝙ intentio sua fuit reuocare cõcessiones factas etiam per ꝓdecessores quibusuis personis & alijs locis, licet non sit apposita ad derogandum sufficiens uerborum expressio, quia, ut dixi, restringitur talis declaratio in hac parte ad loca, de quibus in reuocatione generali d. §. fi. & sub qua vt sæpe dictũ est, non continentur hospitalia, & sic reuocationẽ non ampliat dicta interpretatio, sed tantum illi dat robur, & eã ualidat. Sicut etiam dicimus, ꝙ natura confirmationis est addere robur confirmato, non aũt extendere illud ad id, quod in eo non continebatur, ſm Bal. no. in l. aduersus. C. si aduer. rem iudic. per l. Aurelius, §. testõ. de lib. leg. & Alex. in d. consi. 124. 4. vol. Et ex prædictis etiam respõsio colligitur ad aliud, videlicet,

10 ꝙ per † reuocationem factã motu proprio tollitur præcedens concessio habens etiam clausulã derogatoriam, quia hoc non habet locum in cõcessione facta miserationis cã, de qua specialis & expressa mentio est facienda, & aliter non intelligitur sublata, & iõ sicut simplex reuocatio non includit concessionem prædictam, ita etiam illam non comprehẽdit, licet in illa sit motus proprius, vt in terminis uoluit gl. in cle. 2. de præb. quæ dicit, ꝙ si sub verbis simplicis rescripti non continetur hospitale ut in casu de quo in tex. quod etiam non continebitur, quando conceditur rescriptum motu ꝓprio, quia motus proprius tollit subreptionem, non autem auget gratiam, nec significationẽ verborum, & probatur ex no. ꝑ Io. And. in cap. si motu ꝓprio.

11 de præbendis. in 6. vbi † dicit, ꝙ motus proprius nõ auget gratiam ultra inentionem cõcedentis. & Host. & alios in ca. ad aures. de rescriptis. Præterea non uidetur verum, quod motus ꝓprius tollat clausulam derogatoriam ad sequentia, ut clare sentit Pau. de Castr. in dicto consilio 55. versiculo 2. est notãdum &c. dum dicit, ꝙ clausula generalis non obstantibus, quæ apponitur in lege communi, tollit priuilegia concessa priuatis personis, iuxta cle. primam, in fine de sepul. & in capitulo alma. de sent. excomm. in 6. & in cap. 2. de prẽb. eod. libro. Et hoc ea ratione, quia legem communem facit princeps motu proprio, & pro publica utilitate. Vnde uidetur de facili contra priuatas leges & priuilegia disponere, cum publica utilitas præferatur priuatæ. Et dicit hoc esse de mente Bartoli in extrauagan. ad reprimendum, in uer. non obstantib. & sic præsupponit, quòd motus proprius & derogatio generalis non sufficiat, nisi quando constitutio sequens sit lex generalis tendens ad utilitatem publicam. Et hoc magis est dicendum, quando in priuilegio prẽcedenti est clausula derogatoria ad sequentia, sicut in casu nr̃o.

12 Et confirmantur, quia motus proprius † non præiudicat tertio, secundum Imo. post Cald. in ca. mandatum. de rescr. ubi dicit, ꝙ non facit impetrantẽ præferri primo, nisi de illo fiat mentio. Et idem uult in c. constitutus. eo. ti. & Dominicus post Io. de Lig. in c. si propter. eo. ti. in 5. Non obst. ultimo, dum dicitur ꝙ priuilegium concessum per uiam legis cum clausula generali, non obstantibus, &c. tollit aliud priuilegium præcedens hñs clausulam derogatoriam ad sequentia, secundum Cald. consil. 11. sub rubr. de priui. Quia negatur, ꝙ aliquod priuilegium fabricæ concessum dicatur habere vim legis ex quo non est generale, sed particulare, & certo loco concessum. l. prima de constit. in princi. & l. 3. C. de legi. tunc enim diceretur per viam legis cõcessum, quando esset generale, vt no. in auth. quas actiões. & ibi per Bar. C. de sac. san. eccl. Nec ob. illa clausula, nulli ergo hominũ, & c. quia quamuis illa prohibitio sit generalis, est tamẽ facta cõtẽplatione certi loci, hoc est, dictẽ fabricæ, & ad executionẽ & conseruationẽ particularis concessionis, iõ remanet simplex priuilegium, & non transit in legem. d. l. 1. & d. l. 3. & ibi per Bal. dũ loquitur de statuto facto in fauorẽ certæ personæ. Et in super non obs. ꝙ cõcessio facta dictæ fabricæ denominatur cõstitutio, quia & omne priuilegium particulare ad fauorẽ certi loci uel certæ personæ concessum appellatur cõstitutio. d. l. 1. de consti. prin. & quia est particularis, & non generalis non est lex, vt ibi dicitur. Nec isto casu loquitur Cal. sed de lege generali habente clausulam generalem derogatoriam ad præcedentia. Et quare hoc casu dicta priuilegia tollãtur mediante dicta clausula generali, assignatur rõ per Pau. de Cas. in d. cõsi. 55. de qua paulò ante, & quæ cessat in priuilegio particulari, ut in casu nostro, iõ tũc ad tollendũ præcedens priuilegium habens clausulã derogatoriã, oportet, ꝙ de dicta clausula derogatoria mentio spãlis sit facta, per ea quæ habentur in l. si mihi & tibi. §. in legatis. de leg. 1. cũ cõcordan. de quib. sup. Et maxime hoc procedit in priuilegio cõcesso miserationis cã, ut in casu nostro quia tũc per dictam clausulam gñalem appositam in priuilegio concesso ẽt per viã legis, non esset sublatũ, quia non tollitur, nisi de illo sit facta mentio specialis. Et in hoc differt ab alijs priuilegijs ut colligitur ex præmissis. Quia ergo priuilegium hoc hospitali, concessum habet clausulam derogatoriam, & est cõcessum miserationis causa per legem habentem clausulam non obstantibus generalem, non tollitur ex hoc ultimo capite, quamuis ex primo, hoc est propter clausulam derogatoriam ad sequentia, de qua in illo, non posset subsistere, ꝙ tamen est falsum, ut dixi. Et ita concludo. Laus Deo.

Nepotes & pronepotes an contineantur nomine filiorum, & an ciuilitas ad eosdem transmittatur.

SVMMARIVM.

1. *Filiorum appellatione an ueniant nepotes & ulteriores.*
2. *Ciuis etiam propriè quis efficitur per creationem, sicut origine.*
3. *Priuilegium filijs concessum continens præiudicium tertij ad nepotes non extenditur, aliàs secus.*
4. *Ciuilitas ex creatione contracta transit ad filios, quamuis ipsorum nulla sit facta mentio.*
5. *Priuilegium an transeat ad nepotes non natos uiuo eo, cui illud concessum est.*
6. *Principis assertioni standum est, nisi contrarium probetur.*
7. *Locus iudicij & eius loci statutum debent attendi tam respectu ordinis processus quam executionis.*
8. *Processus a forensi factus secundum formam statuti, ex cuius dispositione ipsum forensi seruari non debet, ualet, nisi per partẽ aduersam fuerit exceptum & oppositum.*

CONSILIVM CCXXII.

QVIA Manfredus & filij eius de mandato domini Marchionis fuerunt creati ciues Mutinæ, de duobus quæritur. Et primo, utrum appellatione filiorum ueniant nepotes, & pronepotes. Secundo cõcesso, quod prædicti comprehendantur appellatione filiorum, an gaudeant priuilegijs, & beneficiis dictæ ciuitatis. Quo ad primum uidetur prima † fronte dicendum, quod

1 dicto casu filiorum appellatione non ueniant nepotes, nec ulteriores, per not. per Bart. in l. liberorum. de uerb. signifi. uersi. quid in rescriptis, &c. ubi concludit, quod si rescriptum continet beneficium, ut quia princeps alicui, & filijs suis donat castrum, appellatione filiorum ueniunt nepotes, quia in beneficiis sit latissima interpretatio. leg. fin. de constitut. princip. Sed si continet priuilegium contra ius, & tunc nepotes non continentur appellatione filiorum, quia in priuilegijs fit stricta interpretatio. l. si quando, in princ. & ibi no. C. de inoffic. testam. Et ita secundum eum potest intelligi. l. sed & milites. §. 1. de excusa. tuto. allegat etiam l. 1. de iure immuni. Quod autem istud de quo agitur, sit priuilegium ꝫ ius probatur ex not. per Bal. & l. ciues.

l.ciues.C.de appella.dicens ꝙ appellatione ciuis propriè uenit originarius tm̃,& nõ ciuis creatus,ficut appellatiõe filij venit naturalis,& non ciuilis,id est,adoptiuus.l.si ita scriptum. §. is cui.de leg.2.& l.fideicommissum.de condi.& demonst.Secũdo istud confirmatur,quia licet ciuilitas originis transeat ad filios l.assumptio.§.1.ad municipales.non transit tamen ad nepotes, ſm gl.& sic appellatione filiorũ illo casu non ueniunt nepotes,quod procedit,quando nepos non est cõceptus, vel natus viuo auo,ſm Bar.ibi,per l.emancipatũ.§.fi.cum ibi not. de senato.vbi etiam Bar.dicit, quòd priuilegium aui non transit ad nepotem non natum uel conceptum viuo auo.Ergo nec in casu nostro transire debet ad nepotem,vel pronepotem,non na-2 tum uiuente proauo.Sed contra puto uerius.Nam † ciuis quis efficitur per creationem,sicut origine, ut est expressum in l.1. ad municip.& ibi no.Bar.col.pe.ver. no. secundo,&c.& ꝑ creationem efficitur ciuis proprie,ſm Are.in prin.de verb.ob.ꝑ l. ciues.C.de incolis.lib.10.& in hoc tenet contra Bald. in d.l.ciues.Nec,ſm eum est bona similitudo allegata per Bald.quia filius est nomen naturæ,per ea,quæ habentur in l.pronunciatio §.familiæ.de ver.signifi.nõ mirum si illud nomen non trahitur ad filium ciuilem . sed ciuis est nomen ciuile. Et ultra eũ istud etiam voluit Bald.in l.si non speciali.C.de testam.dum dicit, ꝙ non est omnino simile de ciue,& de patria, quia nomen ciuis, est ciuile æquè bene sicut naturale,& ideo potest introduci per statutum & priuilegium. Nomen vero,patria,est nomen naturæ,ut prius dixerat,& proprijssime demonstrat originẽ, sicut nomen,patris,intelligitur de originario,& non de adoptiuo,allegat.d.l.fideicommissum.Et istud etiam præsupponit Bar.in l. si is qui pro emptore. de vsuca.& in l.si maritus.§.legis.de adulter.dum vult,quod uera ciuilitas possit introduci per statutum sicut per originem,& idem etiam uult Bald.in l.3.§.hæc verba. de neg.gest.quia ciuilitas habet sub se plures species, & omnis species est vera species.d.le.ciues.C.de incolis. Vnde dicit Bal. non est uerum,quòd isti sunt ciues ficti,immo sunt ueri ciues, quia quoties lex potest aliquid introducere per ueritatem,intelligitur introducere verè, & non fictè, & istum etiam vult Cy.& Bal.in l.in vrbe.de senatoribus & in leg.2.C.de iu.aur.annullo.& in leg. siue possidetis. C. de probationibus & Petr. de Anch.in ca.canonum statuta.de constitut.versic.2. pone statuto cauetur, &c. & dicit idem Bald.in consi. 409. Quod dictus ser Orlandus,&c.quod uerus ciuis non natura, sed arte fit,quia ciuilitas est quid factibile,& non solum nascitur,sed creatur,& Barto.etiam in locis prælleg.loquitur,quando uerba sui natura important fictionem,ut quia dicatur. talis habeatur pro ciue.Multo magis ergo quando important veritatem, ut in casu nostro, in quo dicitur, quod Manfredum creauerunt ciuem . Cum ergo lege permittente quis efficiatur ciuis uerè per creationem.d.l.1.ad municip. in uer.recepti, & probatur ex prædictis,sequitur, quòd creatio huiusmodi non est contra ius, sed secundum ius,& quòd continet beneficium, & per consequẽs ꝙ appellatione filij uenit nepos,quia in beneficijs latissima fit interpretatio,secundum Bar.in d.l.liberorum,in uersi.prælle. Et istud etiam confirmatur ex not.per Bald.in l.maximum uitium.C.de liberis præteri.& in d.l.sed & milites.de excusa.tuto-3 rum.† ubi dicit, quod aut priuilegium concernit præiudicium tertij,& non extenditur ad nepotes. Aut non concernit præiudicium tertij,& extenditur ad nepotes & istud etiam sequitur Ale.in l.etiam.in princ.& in 1.colum.solu.matrimonio,vbi ꝑ ultimo dicto alleg.l.diuo Marco. C.de quęstio. & prout in casu nostro priuilegium istud non tendit ad præiudicium alicuius,sed potius ad fauorem reipublicæ,cuius interest, quòd numerus ciuium augeatur.l.1.solu.mat.& dum dicitur,quòd isto casu appellatione filiorum ueniunt nepotes,idem est dicendũ de pronepote,qui est nepos proprie,secundum Bart. & Doct. communiter in l.Gallus.§. instituens. de libe.& posthum. & dicit etiam Bar.in l.1.§.sed & si quis,quòd pronepos dicitur esse filius,& quòd nepos,& pronepos sit ciuis,probatur vltra prædi-4 cta. Nam † ciuilitas contracta ex creatione transit ad filios, etiam si de illis non sit facta mentio secundum Bart.in l.ordine. §.patris.ad municip.per text. quem allegat.l. filij. §. senatores. eodem titulo probatur, quòd etiam transit ad nepotes & pronepotes, & in casu nostro probatur ratione , quia si priuilegium non transiret ad nepotes, & quo ad filios Manfredi,de quibus est facta mentio , nihil operaretur,quia omnino illi fuissent ciues,ẽt si non fuissent nominati,ſm Bar.in d.§.patris. Vt ergo priuilegiũ quo ad filios aliquid operetur,verba debent capi largè,vt includant nepotes.l.si quando.in prin.de leg. 1.& expresse no.gl.& Doct.in l.si quando.in prin.C. de inoffi. test. Nec ob.ꝙ iste pronepos non esset conceptus viuo Manfredo, 5 quia aut acquiritur priuilegium ex dispositione legis, † & non trãsit ad nepotes,& vlteriores si non sint concepti uiuo illo,cui priuilegium fuit quæsitum,& ita loquitur.l.emancipatum.§.fi. cum gl. & Bart. & in d.l.assumptio.§.1. & tex.in d.§.senatores. Aut acquiritur ex prouisione hominis,ut casu nostro , & tunc venit nepos & pronepos ẽt conceptus post mortẽ illius, cui facta ẽ concessio,ſm Bar.in l.itẽ prætor.de suis & legi. Ex quo infert,ꝙ si quis recepit emphyteusim pro se,filijs,& nepotibus,ꝙ veniunt nepotes postea concepti,& quamuis dicat aliud,quã agitur de hæreditate,tamen idem est in qualibet acquisitione legis per prædicta. De ciuilitate ẽt nepotis, & pronepotis constat ex literis ducalib.dũ decreuit,Io.Nicolaum nepotem dicti Mãfredi non posse retineri pro represalijs, potissimum cum sit ciuis, 6 nec eius filij. Cuius principis † assertioni standum est,per not. ꝑ gl.in cle.literas.de probatio.& facit,ꝙ ibi vult Pa.de Eleazar. dicens, si Papa narrat in literis renunciationem coram se factã per procuratorem, uerba ista probant renunciationẽ fuisse factam a procuratore,poterit tamen,ſm eũ,probari cõtrariũ, & probatur ex no.per gl.in c.nonnulli.§.1.de rescriptis.cum quo transit Imo. Abb.& Mod. quæ vult, ꝙ per illa verba narratiua Papæ,videlicet,talẽ procuratorẽ impetrasse,&c.probatur mandatum impetrantis,ẽt si de illo aliter nõ constat.Quia,ſm Imo. ibi,& in c.ex parte.de rescriptis,verba narratiua, ex quib.fundatur intentio Papæ,licet sint ex facto alieno,probant,donec probetur contrarium,allegat gl.in d.cle.& quia,ſm Abb.ubi agitur de modico pręiudicio,verba narratiua plenè probant. Allegat gl.iuncto textu in c. cum olim.de censi. Allegat etiam nota.per Io.An.in regula non licet actori,in mercur. dum ponit, utrum per literas beneficiales,in quib.narratur,ꝙ impetrans est clericus,probetur clericatus. Et facit ad hoc,qđ uult Lap.allegati.septima.Disputatur,an literę,&c. Vbi concludit,ꝙ si Papa scribit pro aliquo tanquam plebano, ꝙ illæ literę probant præsumptiuè illum plebanum, quia verisimile est, ꝙ Papa examinauerit, vel examinari fecerit illum,ad cuius petitionem scribit, an esset plebanus, vel non, quia non est credendum, ꝙ ad petitionem ignoti aliquid mandaret. Adducit etiam notata per Ioan. And. in regula,non licet. & si dicatur, quòd prædicta habent locum in Papa,& non in inferiore, vt etiam vult glos.in dicta clement. prima.& Cardina.consil.128.In quæstione,quæ uertitur, &c. In hoc stat differentia, quia de his quæ gesta sunt a se, uel coram se,creditur Papæ,nec admittitur probatio in contrarium, ſm glossam in dicta clementina prima. Sed licet credatur principi inferiori, admittitur, ꝓbatio in contrarium,ſm Bar. no. in l.ambitiosa.de decre.ab ordi.facien. ver.visis, & examinatis dictis regulis, &c. Quantum vero ad ea, quæ non sunt gesta a se uel coram se,& de quo nunc agitur, etiam quoad Papam admittitur probatio in contrarium,& ex mente etiam Barto.non videtur in hoc princeps inferior differre a supremo principe, & quia etiam habet locum in eo ratio Lapi. de qua supra.Quoniã non est verisimile, quod talis princeps propter culmen dignitatis suæ asseruerit, aliquem esse ciuem suæ ciuitatis, nisi hoc prius cognouerit,& bene intellexerit,arg. l. 1. de offic. præfec. præto.quam etiam allegat Bart.in dict.leg.ambitiosa.& per prædicta ad omnia contraria remanet responsum. Circa secundum videtur dicendum,quòd quamuis nepos & pronepos Manfredi sit ciuis,quòd tamen non intelligatur ciuis verè,quantum ad beneficia & honores, & hoc ex dispositione statuti sub rubrica,qui intelligantur esse ciues, in quo disponitur, quod illi dicantur ciues verè quo ad beneficia, & honores, qui habitauerint in ciuitate, & onera subierint, & descripti fuerint in æstimo ciuium ciuitatis Mutinæ per triginta annos, & quicunque fuerint originarij ciuitatis Mutinæ origine paterna vel auita, vel anterioris ascendentis per lineam masculinam, alij vero nõ sint, nec esse intelligantur ueri ciues quantum ad beneficia, & honores. &c. & sic per prædictum statutum uidetur expresse determinatum, quod ciues ex priuilegio nõ sint ciues veri quo ad beneficia & honores,& consequenter, quòd non gaudeant benefi-

beneficijs statutorum dictæ ciuitatis. Ex quo sequitur, ꝙ commissio executionis facta ſm formam statuti ad instantiam talis ciuis, non ualuit, & ꝙ exceptio ista nullitatis potuit opponi etiam post dictam commissionem, quia exceptio, quæ reddit iudicium retro nullum, potest opponi etiam post sententiam. l. licet. C. de procuratoribus & c. in nostra. eo. ti. Sed his non obst. contrarium puto uerius, quia dictus Manfredus fuit creatus ciuis, & filij eius, ita ꝙ amodo possint in ipsa ciuitate, & eius districtu agere, cōtrahere, & pacisci, & omnia alia facere, quæ quilibet verus ciuis originarius ciuitatis Mutinę facere potest, &c. quamuis ergo iste, de quo q̃ritur, non sit verè ciuis originarius sed fictè, ſm Bal. in d. l. siue possideris. C. de probation. ubi dicit ꝙ si Florentinus ex forma statuti hr̃ pro Perusino, hoc erit ſm fictionem, quia hoc nomen significat originem, quia tamen nō solum priuilegium istud simpliciter assimiliat ciui originario, sed etiam specialiter statuit, ꝙ possit agere, contrahere, & pacisci, & omnia alia facere, quæ quilibet uerus ciuis originarius facere posset, potuit petere executionem secundum formam statuti ciuitatis, secundum Bal. in l. omnes populi. de iust. & iur. col. pen. uers. sed pone ꝙ statuto, &c. & Roma. in d. l. si is qui ꝓ emptore, vbi hoc decidunt in terminis. Sed dato, ꝙ iste prone pos Manfredi non esset ciuis, sed ex toto forensis, adhuc processus esset ualidus. 7 † Nam locus iudicii, & statutum illius loci debet attendi tam respectu ordinis processus, quam executionis. l. 3. in fi. ff. de testibus & l. secunda. quemadmodum test. aperiā. & no. Bar. & omnes in l. 1. C. de summa Tri. Et iō potuit iste, quamuis forensis, vti statuto dante formam executioni ꝓ prædicta, & per not. per Bal. in l. 2. C. ne fil. pro parte. q. 4. Nec ob. aliud statutum, quo cauetur, ꝙ Potestas & alii iudices communis Mutinæ non teneantur nec debeant ius reddere nō subdito, nec teneantur seruari facere statuta & ordinamenta communis Mutinæ dictis personis, nec prosint eis, sed seruari quo 8 ad prædictos ius commune, quia † hoc statutum debet intelligi, & habet locum parte aduersa excipiente & petēte, ꝙ ius dicto mō non reddatur, & aliàs processus valet, ut probatur in l. filiusfamiliàs. §. veterani. de procura. cū ibi no. per Bar. vbi vult, ꝙ quando quis non potest esse in iudicio pro se nec pro alio, & sic in totum est inhabilis, ꝙ tunc processus est ipso iure nullus, etiam parte non opponente, quia deficiunt substantialia iudicii. Sed quando quis potest esse in iudicio pro alio, & non ꝓ se, vel econtra, tunc ualet processus parte non opponente ante litem contestatam. Multo magis ergo in casu nostro, in quo forensis pro alio potest esse in iudicio, & pro alio vti statutis dictæ ciuitatis. & qui etiam pro se agere potest, uti iure communi in procedendo, debet processus ad eius commodum ualere factus secundum formam statuti, si non excipiatur ab initio. Præterea inquantum statutum dicit, quod Potestas & alii iudices non teneantur, & non debeant ius reddere, &c. debet tamen intelligi parte opponente, per not. per Bart. in l. elegan ter. §. si quis post. de condi. indeb. ubi dicit, ꝙ licet quis ex forma statuti non debeat audiri, valebit tamen processus si nō excipiatur, per tex. in c. 1. de excep. in 6. iuncto. c. intelleximus. de iudi. & idem tenet Card. in cle. constitutionem. §. fin. per illum illum tex. de elec. & Are. in l. cum lege. de testa. & in cap. 1. de accu. quando sumus in ciuilibus quamuis aliqui in hoc teneāt cōtrarium, de quo per Imo. & Ale. in l. 1. §. sublata. ad Treb. tamē præcedens opinio ur̃ uerior in his terminis, & quæ probatur ex no. per Bar. in d. §. veterani. Ex quib. colligitur responsio ad rationem tenentium contrarium. dum dicunt, ꝙ processus nō ualet, quia persona actoris est inhabilitata, qm̄ hoc procedit, quando quis non pro se, nec pro alio debet audiri. Et isto casu verificatur opinio contraria. Sed quando non est persona in totum inhabilitata, tunc procedere potest opinio Bar. & dicta exceptio, tu non debes audiri, tanquam dilatoria debet opponi ante litem contestatam ſm Abb. in c. 2. de ope. no. nun. qui loquitur, quando statutum loquitur, ꝙ quis non audiatur. Et sic præsupponit etiam ipse, quòd non repellatur ipso iure, sed ope exceptionis. Et idem tenet Anto. de Butr. in c. sedes. de rescr. & Barto. in leg. hos accusare. in princip. & in l. 1. de accus. & in l. prima §. accusationem. ad Turpi. Quamuis etiam Barto. in hoc aliter dicere uideatur in §. si quis post. Et ita in prædictis concludendum puto. Laus Deo.

¶ Priuilegium aliquod quādo per aliud, & quibus clausulis tolli dicatur.

SVMMARIVM.

1. *Priuilegium primum habens clausulas derogatorias, de quibus hic, non reuocatur per secundum, nisi de qualitatibus specialis mentio fiat. idem dicendum est in duobus testamentis, & nume ro 8.*
2. *Priuilegium motu proprio concessum an tollat primū etiam habens clausulam derogatoriam.*
3. *Motus proprius tertio præiudicare non debet.*
4. *Clausula generalis, non obstantib. &c. apposita in lege communi tollit priuilegia concessa priuatis personis.*
5. *Priuilegium in fauorem concessum constitutio dici potest.*
6. *Derogatio priuilegij facta dicitur, si de mente derogautis cōstare possit, licet sufficiens uerbalis derogatio in secundis literis apposita minime fuerit.*
7. *Paria sunt, quod aliquid sufficienter exprimatur, uel quod Papa uelit illud pro expresso haberi.*
9. *Reuocatio priuilegiorum odiosa non extenditur.*
10. *Sententia lata contra maiorem partem confraternitatis alicuius præsentem, non præiudicat fratribus absentibus.*
11. *Priuilegio per actum contrarium renunciatum dicitur, quando faciens actum potuit priuilegio renunciare.*
12. *Priuilegium concessum fabricæ sancti Petronij Bononiæ, quod de quibuscunque relictis ad pias causas duo solidi pro libra ei soluatur, non includit relicta facta pro fabrica alteri ecclesiæ, uel pro cereis, & missis.*
13. *Clausula, non obstantib. priuilegijs, intelligitur de non insertis in corpore iuris.*

CONSILIVM CCXXVIII.

CIRCA casum de quo quæritur, omissis argumētis ad partes, & alijs superfluis, est in primis uidendum nunquid priuilegiū Martini cōcessum fratribus sanctæ Mariæ sit reuocatū per alia priuilegia concessa fabricę sancti Petronij, & quia hoc pendet ex clausulis positis in priuilegijs, considerandū est, ꝙ post immunitatem cōcesā dictis fratribus in ampla forma, subijcit hæc clausula, videlicet, nec ad solutionem seu præstationem huiusmodi per literas apostolicas, quasuis in se derogatorias clausulas continentes, ac de præsentib. & eorum totis tenoribus plenam, & expressam, ac de verbo ad uerbum mentionem non facientes, compelli posse, seu ēt coarctari, &c. per hęc aūt uerba derogatur nedū literis contrarijs, & reuocationi faciendæ in illis, sed ēt vniuersaliter derogatur clausulis derogatorijs apponendis in dictis literis reuocatorijs, dum dr̃, quasuis in se clausulas 1 derogatorias continentes, &c. Quia † ergo, vt dictum est, per istud priuilegiū Martini præcedēs derogatur nedum reuocationi faciendæ. sed ēt quibusuis derogatorijs appositis in dicta reuocatione, & sic in hoc priuilegio continentur duæ qualitates hoc est, duæ derogationes, quarum altera est derogatoria totalis rescripti sequentis, quod non vult valere, nisi de uerbo ad uerbum sit facta mentio primi, & alia est derogatoria, non quidem totalis rescripti secundi, sed quorundam verborum, scilicet derogatiuorum ad primū. Ad hoc ergo, ut primum tollatur, necesse est facere mentionem specialem dictarum qualitatum. l. si quis in principio testamenti. de le. 3. & no. gl. & Do. in l. si mihi & tibi. §. in legatis. de le. 1. cum cōcor. de quibus ibi. & per Bar. in extrauag. ad reprimendum. in ver. non obstantibus, & in l. fi. C. si contra ius vel vtil. pub. & in specie ac propriè in casu nostro hoc uoluit Bart. in d. l. si quis in principio testamenti. col. 4. ver. quæro quid si verba derogatoria, &c. ubi dicit quod si primum testamentum continet clausulam derogatoriā secundi, s. ꝙ non ualeat nisi seruata certa solennitate, itē contineat aliam derogatoriam derogatoriæ, uidelicet, ꝙ ēt si in secūdo contineantur verba derogatoria illius clausulæ, non uult ea ualere, quod nihilo minus valeat testamentum ſm si in eo fiat mantio qualitatis primi, ꝙ est intelligendum, id est utriusque qualitatis seu clausulæ, ut saltem dicatur in secundo hoc mō, videlicet, non obstante quocunq. testō, in quo cōtineatur, ꝙ reuocari non possit per aliud testamentum, nisi seruata certa

ta solennitate, quia per hoc dicitur facta mentio de prima qualitate, & ét dicatur, si in eo contineatur, ꝙ si in secūdo testamēto contineretur reuocatio dictæ clausulæ, ꝙ non uult talem reuocationem ualere. vel si ét in eo continerentur uerba reuocatoria dictorum uerborū derogatiuorū, quia tunc diceretur facta mentio de secunda. Et ita uerba in loco prædicto declarat Pau. de Cast. in cōsi. 55. inci. Passus iste, & in fi. & idē ét dixerat paulo ante in d. consi. & idē ét probatur ex no. per Pau. de Cas. in auth. hoc inter liberos. C. de testa. ubi dicit, ꝙ si in testamento condito inter liberos, ꝙ habet in se tacitam clausulam derogatoriam ad sequentia, ut ibi in tex. apponatur ét expresse clausula derogatoria, ꝙ in sequenti testō dēt fieri specialis mentio de utraq. derogatione, s. tacita & expressa. Est ergo uidendum, an huic priuilegio Martini concesso dictis fratribus sit sufficiēter derogatum, & dicitur ex aduerso, quod sic ex pluribus, &

2 primo, quia † priuilegium primum Nicolai fuit dictæ fabricæ concessum motu proprio, quo casu tollitur primum, etiam habens clausulam derogatoriam, ꝰm Ro. in cons. 327. Istæ sunt rationes, &c. & Moder. in c. accedentes. de præscr. & in c. nonnulli. de rescr. quæ ratio, iudicio meo, non est congrua, & primo, quia Roma. loquitur, quando in secundo priuilegio, uel rescripto est etiam apposita generalis derogatio ad pręcedentia, & ideo solus motus proprius non sufficeret sine derogatione, sal

3 tem generali. Quia motus proprius † non præiudicat tertio, secundum Imo. post Cald. in c. mandatum. de rescr. ubi dicit, qđ non facit impetrantem præferri primo, nisi de illo fiat mentio, & idem uult in c. constitus. eo. tit. & Domi. post Io. de Ligna. in c. si propter. eo. tit. in 6. & quam derogationem non inuenio in dicto primo priuilegio Nicolai, & ubi etiam in illo inserta esset nihilo minus in casu nostro nihil operaretur, & pro nón approbata haberetur, quia illi derogatum est ex priuilegio Martini, in quo specialiter, ut dictum ē, derogatur uerbis derogatorijs appositis in literis sequētib. reuocatorijs, & ꝑpea motus ꝓprius remanet sine aliqua derogatione, qui, ut dictum est, solus non operatur effectum, de quo agitur. Dictum ergo Romani posset esse verum, quando in præcedentib. est solum clausula derogatoria reuocationis, & totalis rescripti sequentis, quia tunc non intelligitur derogatum clausulis derogatorijs. Sed ubi illis derogatur specialiter & expresse, sicut in casu nostro, nihil operatur sequens generalis derogatio, & solus motus proprius non tollit priuilegium pręcedens, de quo nō sit facta mentio, etiam si clausulam derogatoriam non haberet, ꝰm Doct. in locis præallega. & multo minus, quando illam continet. Nec etiam dictū Romani uidetur in se verum, & cōtrarium sentit clare Pau. de Cast. in d. consi. 55. in prin. uers. secundo est notandum, &c. dū

4 dicit, quod clausula † generalis, non obstantibus, &c. quæ apponitur in lege communi, tollit priuilegia concessa priuatis personis, iuxta clem. 1. in fi. de sepul. & c. alma. de sen. excom. in 6. & c. 2. de præb. eo. li. & hoc ea ratione, quia legem communem facit princeps motu proprio, & pro publica utilitate, unde videtur de facili contra priuatas leges seu priuilegia disponere, cum publica utilitas præferatur priuatæ, & dicit hoc esse de mente Barto. in extrauagan. ad reprimen. in uer. non obstantibus in prin. & sic præsupponit, quod motus proprius, & derogatio generalis non sufficiat, nisi constitutio sequens etiam ad utilitatem publicam tendat, & istud etiam magis ponderat, ut patet ex ratione illa, quam assignat. Secunda ratio, per quam reuocatum dicitur priuilegium Martini, est, quia secundum priuilegium est concessum per uiam legis, ideo tollit primum habēs etiam clausulam derogatoriam. Ad hoc allegatur Cald. cōs. 11. sub rub. de priuil. cum quo mod. transeunt in d. ca. accedentes. de præscript. Sed nec ista est sufficiens ratio, quia hoc priuilegium concessum dictæ fabricæ non habet uim legis, ex quo non est generale, sed certo loco uel certæ personæ repræsentatæ concessum. leg. prima, ff. de consti. princ. & le. 3. C. de legi. tunc, enim diceretur priuilegium concedi per uiam legis, quando esset generale, ut no. in auth. quas actiones. & ibi per Bar. C. de sacrosan. eccle. Nec ob. illa clausula, s. nulli ergo hominum liceat, &c. quia ista prohibitio, quamuis sit generalis, non est tamen facta ad publicam, & uniuersalem utilitatē, sed in fauorem certæ personæ, & in cōsequentiā cōcessionis particularis, & nō generalis, ideo non dicitur lex, sed priuilegium simplex, ex quo principaliter continet concessionem in fauorem certæ ꝑsonæ repræsentatę. d. l. 1. & d. l. 3. C. de legi. & ibi etiam per Baldum loquitur de statuto condito in fauorem certæ personæ. Nec etiam ob. ꝙ in d. uer. huiusmodi concessio appelletur con

5 stitutio. Quia † omne priuilegium concessum in fauorem certæ personæ, dr̃ etiam constitutio. dict. l. 1. ff. de const. prin. Sed quia, vt ibi dr̃, est personalis, & non generalis, & non est lex. d. l. 1. Nec isto casu loquitur Cal. sed de lege communi habente clausulam generalem derogatorium ad priuilegia. Et sic præsupponit, ꝙ non tollantur etiam per legem simpliciter, sed ꝙ sit etiam necessaria clausula, saltem generalis derogatoria, quæ licet in casu nostro interuenisset, tamen quia hoc priuilegium in fauorem certæ ecclesiæ est concessum, lex dici non potest, & nihil operatur ad derogationem alterius priuilegij, per prędicta, & ut colligitur ex ratione Pau. de Cast. in d. consi. 55. Tertio dr̃, ꝙ priuilegium Martini est reuocatū per illud, quod est dictæ fabricæ concessum, quia in totum priori non derogat, sed pro parte, & sic illud limitat, nō autem tollit in totum, quo casu ualet ꝰm, non facta mentione primi c. dudum. & c. quamuis, de præb. in 6. & no. Doc. in c. 1. de rescript. Quæ etiam rō parum vr̃ facere ad propositum, qa ꝑdicta nō loquūtur, nec locū habent, qñ priuilegium ꝑcedens hēt clausulam derogatoriam ad sequētia. Sed vbi dicta clausula est apposita, sicut in casu nostro tunc per ultimum non tollitur primum, neque minuitur, si prædictæ clausulæ spāliter non derogetur, & hoc, quia derogatio præcedens facit abesse consensum in sequenti. d. l. si quis in princ. testamenti. de le. 3. & l. qui in aliena. §. Celsus. de acq. hæ. & l. at si quis. §. pleriq. de reli. & sump. fune. Quarto, ad derogationem dicti priuilegij Martini adducitur alia rō, s. ꝙ in vltimo priuilegio Nicolai concesso dictæ fabricæ sunt verba sufficientia ad tollendum derogationem prioris priuilegij. Qm̃ ad tollendam altercationem ortam, an per sua priuilegia concessa dictæ fabricę intelligeretur derogatum illis concessionib. immunitatum, in quib. est expressum, ꝙ earum effectus non tolleretur per quascunque reuocationes sub quacunque forma uerborum conceptas, nisi specialis, specifica, & expressa mētio de

6 verbo ad verbum de illis fieret. Nicolaus † in dicto suo priuilegio declarat intentionis suæ fuisse, & eē per reuocatorias literas antedictas fabricæ dictæ ecclesiæ concessas, concessiones, & indulta exemptionum quibusuis personis seu locis facta, & concessa reuocare, cassare, & annullare, non ob. ꝙ in lr̃is fabricę concessis hmōi ad derogandum concessionibus ecclesijs, & aliis locis pręd[i]ctis sufficiens verborum expressio apposita non fuerit, cæterisque contrariis quibuscunque, &c. Quia igit̃ ex tali declaratione Papę incipit esse certum, ꝙ uult esset derogatum dictis immunitatibus quāuis sufficiens derogatio in literis fabricæ concessis non sit apposita, de alia speciali derogatione non est curandum, quia illa solet esse necessaria ad uoluntatis, & intentionis declarationē. Iō rei demonstratæ frustra adijcit̃ demonstratio. l. 1. in fi. de dote præleg. Paria † enim sunt, ꝙ

7 aliquid exprimatur sufficienter, uel ꝙ Papa uelit illud haberi pro expresso, sicut voluisse videtur in casu nostro, & prout ex dicta declaratione colligitur. l. omnes. C. de præscr. 30. vel 40. anno. vbi Ang. dicit eē meliorem tex. de corpore iuris. Et idem uult. Bal. in tit. de pace Constantiæ. in uer. non obstantib. & in l. dius. §. licet de iure codicil. & in l. sed & si quis. §. quæsitum. si quis cautio. & probatur in c. j. de transac. & ibi no. & in c. illa. de ele. & per Ant. de But. in consi. 2. vbi etiam dicit eē de stylo curiæ, apponere illam clausulam, non obstantib. priuilegijs, ēt si eēt talia, de quib. deberet fieri mentio de uerbo ad uerbum. Et ista uerba, secundum eum æquipollent expressioni, de uerbo ad uerbum. Et comprobatur ex no. per Ant. de But. & Are. in c. j. de rescrip. ubi dicunt, ꝙ illa clausula, s. non obstante lege in contrarium faciente, etiam de ipsa oporteret facere specialē mentionem, sufficit ad derogandum legi cōtrarię habenti clausulam derogatoriam. Et hoc uidetur Bar. velle in d. l. si quis in principio testamenti, & Abb. in c. cū instantia. de censi. Sed nec ista responsio, iudicio meo, est sufficiens in proposito. Et quāuis circa prædicta multa dici pn̄t contra, illa tamen prætermitto, quia hmōi disputatio non est necessaria in casu nostro, in quo, ut dixi, est specialiter aduertendū, quia in priuilegio Martini ponitur derogatio non solum totalis sequentis priuilegij, sed etiam derogatur sequenti derogationi appositę in alio priui

8 legio reuocatorio. † Vnde ad hoc ut tollatur primum, debuit

fieri

fieri spãlis mẽtio utriusq. qualitatis hoc ẽ, primæ & secũdæ derogatiõis positæ ĩ dicto priuilegio Martini, ꝭm Pa. de Ca. ĩ d. cõs. 55. ex intẽtiõe Bar. q̃ declarat: d.l. si q̃s ĩ pricipio testi, & ĩ hoc nullus cõtradicit, ꝙ vtiq. in casu nr̃o factũ nõ reperitur. Nã Papa suã intentionẽ & mentẽ declarat super eo, de quo erat orta controuersia, vt colligitur ex illis verbis. s. cupientes igitur altercationib. hmõi finẽ imponere, p̃sentium serie declaramus &c. Altercatio aũt orta erat, vt in p̃cedentib. declaratur, an diceren tur reuocata priuilegia, in quibus erat illa clausula, ꝙ immunitas concessa per quascunq; reuocationes sub quacũque forma verborũ cõceptas literas concessionis effectus nõ minuatur, nisi de verbo ad verbum &c. Vnde declarat Papa, intẽtionis suæ fuisse, ꝙ priuilegia concessa cũ dicta clausula, intelligantur reuocata, & hoc non negatur. Sed dr̃, ꝙ priuilegium Martini nõ est de illis, quia in illo continetur, & est inserta alia clausula derogatoria efficacior, & effectu diuersa ab illa, super qua emanauit dicta declaratio Nicolai. Quoniam, vt dixi, in † priuilegio Martini nedum derogatur totalitati priuilegij contrarij, sed ẽt specialiter quibuscunque verbis derogatorijs in illo apponendis: sicuti constat ex illis verbis. videlicet, quasuis in se clausulas derogatorias continentes &c. Et quia de sequentib. clausulis derogatorijs specialiter est facta mentio, illis censetur esse sufficienter derogatum, per ea, quæ hn̄r in d.l. si mihi & tibi. §. in legatis. & in d.l. si quis in principio testi. Et ex hoc sequitur, vt ẽt tactum est, ꝙ ad hoc, vt priuilegium Martini dicatur reuocatum, ꝙ oportet specialiter in sequenti facere specialem mentionem de duplici derogatione Martini, hoc est, de illa, quæ tẽdit ad derogandum actui, & de illa, quæ derogat clausulis derogatorijs, ꝭm Pau. de Cast. in consi. allegato ex mente Bart. in d.l. si quis in principio testi. Sed non est sic in alijs priuilegijs, super quib. a Nicolao est facta declaratio. Quia licet declaret voluisse reuocare priuilegia, in quibus est clausula illa derogatoria, s. sub quacunque forma verborum concessas reuocationes &c. super qua erat orta contentio: ista tamen est diuersa effectu a clausula prædicta, de qua in priuilegio Martini, quia ista nõ derogat specialiter sequentib. clausulis derogatorijs, sed solum generaliter per dicta verba, sub quacunque forma verborũ cõcessas reuocationes. Solum ergo per verba generalia clausulis derogatorijs apponendis in sequentibus concessionib. est derogatum, & non specialiter: quia de derogatorijs clausulis in specie non est facta mentio, sed sub quadam generalitate, secundum Bar. in d.l. si quis in principio. & in extrauag. ad reprimen. in ver. non obstantib. &c. & in l. fi. C. si contra ius &c. Et ideo per talia verba non est sufficienter derogatum futuræ derogationi: quia sicut clausulæ præcedenti derogatoriæ non dr̃ sufficienter derogatum per sequentia, nisi de illa sit facta mentio specialis, secundum doc. in dictis locis, eadem rõne sequenti derogatoriæ non est satis derogatum per præcedentia, nisi de illa sit facta mentio specialis. Et per hoc sequitur, ꝙ ad istorum priuilegiorum reuocationem sufficit mentionem facere de vna solum derogatione in illis apposita & non de duab. ꝙ est secus quantum ad reuocationem priuilegij Martini, vt dictum est. Cum igitur declaratio Nicolai sit super priuilegijs habentibus aliam clausulam & in effectu diuersam ab illa, quæ reperitur de scripta in priuilegio Martini: sequitur, ꝙ prædicta declaratio non includit dictum priuilegium Martini, & ꝙ de illo non loquitur, nec ad illud extenditur, cum sit restricta ad certam formam literarum, ar. l. si vnus. §. ante omnia. de pac. Et per hoc cessant oĩa in contrarium allegata, quia ẽt si sint in se vera, locum non habent isto casu, in quo declaratio est circa aliud, & nõ circa illud, de quo agitur. Et quia, iudicio meo, ista est clara r̃nsio bene intellecta, ideo aliter non est necesse disputare de veritate eorum, quæ allegantur in contrarium, circa quæ multa dici possent. Quinto dr̃, priuilegium Martini esse reuocatum ex coniecturata mente Pontificis quæ debet attendi. c. quanto, & c. accepimus. de priuileg. quæ colligi dr̃ ex eo, ꝙ Papa per sua priuilegia derogauit exemptioni aliorum mendicantium, in quibus viget maior mendicitas. Ideo multo magis intelligitur voluisse derogare istis, qui minus mendicare coguntur. Sed huiusmodi ratio etiam facile tollitur, quia immo ex clausulis derogatorijs Martini apparet de mente contraria Pontificis. d.l. qui in aliena. §. Celsus. & sic ꝙ voluit priuilegium hoc esse perpetuum, vt ẽt in dictis literis exprimitur & continetur, & quia priuilegiũ Martini potuit ex alia cã, quam mendicitatis, puta p̱p laudabilem normam viuendi, vel ex alijs meritis concedi, prout colligi põt ex proœmio, qđ non vidi: quia integrũ priuilegiũ non fuit exhibitũ. Et quãuis ẽt dictum priuilegium Martini ex eadem cã fuisset concessum, ex qua alijs ẽt fuit datum, nihil ominus hoc casu extensio ex identitate rõnis non haberet locum d. §. ante oĩa. Et quia talis reuocatio est odiosa, iõ extendi non dẽt ad aliã religionẽ ex rõnis identitate, sicut nec dispensatio p̃t extendi, ẽt ex maioritate rõnis, quia est odiosa ꝭm Host. & doc. in c. postulasti. de rescr. & Io. And. in regula, q̃ a iure. de reg. iur. in 6. Et ex his sequitur, ꝙ priuilegium Martini non censetur reuocatum per aliqđ priuilegium Nicolai concessum dictæ fabricæ, non ob. oĩb. q̃ circa hoc allegantur in contrarium. Non ob. ẽt sñia lata contra fratres mendicantes in fauorem dictæ fabricæ ex

10 delegatione Xysti, quia † quò ad istos fratres S. Mariæ non valuit, quia illis non citatis nec vocatis lata fuit. l. de vnoquoque. de re iud. Et quamuis dicatur, ꝙ sufficit, maiorem partem mendicantium fuisse citatã, quamuis ad oẽs, vt ad singulos, negotiũ pertineat, per aliqua, de quib. per doc. in c. cum omnes. de constitu. tamen hæc oĩa de directo sunt contra casum. d.l. de vnoquoque. vbi tex. proprie loquitur q̃n litigabatur cum plurib. & dicit sententiam esse ferendam p̃sentib. oĩb. quos cã contingit, & aliter iudicium prolatum non tenet. Et idem ẽt probatur in l. 1. C. de consorti. eiusdem litis. Et allegata in contrarium, quæ aliter non refero, faciunt satis a longè, quia loquuntur, & procedunt in actu extraiudiciali facto occasione rei, vel debiti cõmunis inter plures, & quidẽ specialiter, & ex certis causis, quæ locum non habent in casu nr̃o, & quæ illi non conueniunt. Nõ autem in actu iudiciali, in quo clarè decisum est, ꝙ non sufficit presentia maioris partis quo ad præiudicium absentium, sed ꝙ iudicium quo ad illos non valet. d. l. de unoquoque. & facit l. non idcirco. de iud. & tanto magis, quia licet causa sit commissa contra omnes mendicantes simul, tñ non est circa debitum inter eos commune, sed pro debito cuiuslibet religionis. Quo casu ẽt non loquuntur doc. allegati, sed, vt dixi, quando a maiori parte fuit aliquid gestum circa rem inter illos cõem. Nec ob. l. maiorem. de pac. quia illud in fauorem liberationis, & ex aliis ẽt simul concurrentib. de quib. ibi p̱ gl. & Bar. quæ in casu nr̃o non interueniunt. Et quamuis ẽt Xystus Legato mandet, ꝙ cõpellat mendicantes ad soluendum, si sibi cõstiterit ante exẽptionem ab eo concessam illos soluere consueuisse, nihilominus p̱ hoc dicti fratres ad hoc compelli non debuissent, etiam si vocati fuissent, nec ẽt in futurum ad id compelli potuerunt, quãuis etiam constaret, & probari posset, ꝙ aliquando soluissent.

11 Quia † quamuis per actum contrarium priuilegio dicatur & intelligatur illi renunciatum regulariter, iuxta no. per doc. in c. cum accessissent. de const. hoc tamen locum habet, quando ille, qui soluit, habuit potestatem renunciandi priuilegio, aliàs secus. Et ideo si priuilegium sit ecclesiæ concessum, sicut in casu nostro, & p̃sonæ ecclesiasticæ cõtraueniant priuilegio, ecclesia illud non amittit, nisi præscriptione 40. annorum, vt est casus, & ibi no. oẽs. in c. accedentibus. de priuileg. Et propterea licet prior dicti monasterij, quandoque soluisset, quia tamen ecclesiæ fuit hoc priuilegium concessum, vt patet ex tenore eius, ecclesia illud non potuit amittere, & vbi ẽt ecclesię, & personis mixtim fuisset concessum, quo casu, secundum Ant. & Imo. in d. c. cum accessissent. perditur in totum, per illum tex. quia cum sit personis, non vt singulis, sed vt vniuersis concessum, non potuit solus prior tractatu non præcedente in hoc vniuersitati præiudicare, iuxta no. in d. c. cum oẽs. & hoc ea rõne, quia non præiudicatur ecclesiæ. Et ita ẽt concludit Fel. in d. c. cum accessissent. in vlt. char. & in 3. limitatione, ad dictam regulam, & nisi per 40. annos fuisset semper solutum, quia tunc p̱ p̃scriptionẽ posset dici sublatum. d. c. accedentib. & de hac cõsuetudine soluendi, s. p̃scripta dicto tempore loquitur Xystus, & eius cõmissio intelligitur, iuxta no. in c. fin. de consue. quia verba eius recipiunt interpretationem, & declarationem a iure cõi. c. cum dilectus. de cõsue. & l. si serui vestri. C. de noxa. Et iõ si intra dictũ tp̃s q̃nque ẽt non soluerunt, interrupta fuit p̃scriptio, sicut ẽt per vnicũ actũ contrariũ interrũpitur cõsuetudo cõtraria, ꝭm doct. in d. c. fi. de cõsue. & vbi ẽt cõtinue per annos 40. fuisset solutum, adhuc tñ isto casu priuilegium hoc non esset sublatum p̱p clausulam decreti, de qua in eo circa fi. dum dr̃, insuper

super ex nunc irritum decernimus & inane, si secus super his a quoquam quamuis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, &c. Nam ubi talis clausula est in priuilegio, tūc neque per contrauentionem, neque per prescriptionem amittitur, s̄m Arch. no. cū quo transit Io. And. & Dom. in c. cum de beneficio. de præb. in 6. & Fel. in loco præalle. in quinta limitatione. Sed dato etiam, ꝙ priuilegium Martini dictis fratrib. concessum dici posset reuocatum, 22 † nihilo minus priuilegium Sancti Petronij, vt de quibuscunque relictis ad pias causas percipiat duos solidos pro libra, non includit, ut aliàs dixi, relicta facta pro fabrica ecclesiæ, vel pro cereis aut missis, sicut de huiusmodi relictis quarta, quæ debetur episcopo & ecclesiæ parochiali, iuxta ea quæ habentur in c. conquerente. de offic. ord. & in c. officij. & in c. requisisti, de test. non detrahitur c. fi. & ibi p omnes. de test. & c. ex parte. de uerb. sign. vnde dictum priuilegium concessum fabricæ S. Petronii tanquam recipiens interpretationem a iure communi. d. l. si serui uestri. C. de noxal. & d. c. cum dilectus, de consue. restringi debet, vt dictos casus nō includat. Et hoc confirmatur, quia quòd de dictis relictis, & de alijs ad cultum diuinum factis nihil detrahatur, sed integre & sine ulla diminutione retineantur in priuilegium contra ius commune est concessum ecclesijs, quib. relinquitur, & quia insertum est in corpore iuris, non præsumitur Papa tali priuilegio uoluisse derogare, quamuis etiam utatur clausula non obstantib. priuilegijs. 23 Quia † intelligitur de non insertis in corpore iuris, secundum gl. Bar. & Doct. in auth. qua in prouincia. vbi de crimi. agi potest, & gl. in l. 2. §. omnes. & ibi no. Pa. de Ca. de iud. & gl. & Bar. in l. hæres absens. de iudi. & Bar. in extraua. ad reprimendum. in uer. non obstantibus Pau. de Cast. in l. 1. in in princ. de legi. Nec obst. quòd priuilegium fabricæ loquatur uniuersaliter de quibuscunque relictis, quia cum contineat noui iuris concessionem, restringitur eo modo, quo dictum est, per not. per Iac. de Are. Bar. & alios in l. 1. §. nunciatio. de ope. no. nun. & præsertim cum tendat in præiudicium tertij, secundum Old. consi. 248. Quæstio est, utrum, &c. Nec obst. dum ad hoc respondetur, ꝙ priuilegium, de quo in d. c. fi. & in d. ca. ex parte. est generale quo ad omnes ecclesias, & hoc, quod cōcessum est dictæ fabricæ, est speciale, ideo illud debet præferri. c. j. cum ibi no. de rescr. Quoniam aduertendum est, ꝙ licet priuilegium dictæ fabricæ sit magis speciale respectu loci, quia illi loco tantum est concessum, respectu tamen relictorum est magis generale, quia concessa est detractio de relictis quibuscunque ad pias causas, & illam prohibet priuilegium, de quo in d. c. fi. solum de certis pijs relictis, puta, de factis pro fabrica ecclesiæ, pro missis, cereis, & alijs ad cultum diuinum deputatis. Et sic quantum ad hoc est magis speciale, & maior specialitas respectu relictorum debet magis attendi, quam specialitas loci, quia maior vtilitas, & euidentior resultat, si specialitas relictorum attendatur, quam si attenderetur specialitas loci, quoniam quòd legata facta ecclesijs pro fabrica, pro cereis, & missis, &c. non minuuntur, prodest omnibus ecclesijs diœcesis Bononiensi, & constructioni seu reparationi, omnium ecclesiarum prouidetur, & cultus diuinus magis augetur. Sed attenta specialitate loci, prouidetur solum ecclesiæ S. Petronij, & eius fabricæ, ideo precedens specialitas tanquam benignior debet præferri, ut no. concludit Bar. in d. ver. non obstantib. &c. vbi concludit, ꝙ si concurrant duæ dispositiones, quarum altera sit magis specialis respectu personæ, & magis generalis respectu causæ, & altera sit magis specialis respectu causæ, & generalior respectu personæ, quod illa specialitas præfertur, tanquam benignior, ex qua maior utilitas resultat, ut late probat & declarat. & idem tenet Ro. in leg. j. §. 1. de ope. no. nun. cum concordantibus de quibus ibi per Alex. & per eum post Imo. in leg. Gallus. §. ille casus. de lib. & posthu. & in leg. Titiæ textores. de leg. j. Et ista est clara, & uera responsio. Vnde cum priuilegium iuris communis, de quo in d. c. fi. sit fauorabile respectu fabricæ, quia per illud prouidetur fabricis omnium ecclesiarum, ut dixi, ideo præfertur priuilegio fabricæ sancti Petronij, prout etiam dicit Bar. in auth. quas actiones. C. de sacr. san. eccle. Potest etiam dici, licet speciale priuilegium deroget generali, per no. per Doct. in d. c. j. de rescrip. ꝙ tamen locum non habeat quo ad priuilegium insertum in corpore iuris, qa sicut expressa derogatio etiam legis non refertur ad illud, ut in locis præallegatis, & tamen talis derogatio legis tollit alia priuilegia non inserta in corpore iuris. d. clem. 1. in fin. de sepult. & in c. alma. de sent. excom. in 6. & in c. 2. de præb. eo. li. multo minus priuilegium in corpore iuris clausum debet tolli per derogationem tacitam, quæ inesse dicitur priuilegio speciali, & propter quam tacitam derogationem priuilegium speciale præfertur, ut in regula, generi. de regulis iuris. in 6. & le. sanctio legum, de pœ. & tanto magis, quia cum prohibitione, de qua in d. cap. fin. quo ad istos fratres concurrit etiam alia prohibitio, de qua in priuilegio Martini. Cum igitur quod ad eos duplex prohibitio concurrat, speciale priuilegium hoc casu saltem non tollit aliud priuilegium, etiam si esset generale, quia ubi cum prohibitione legis concurrit prohibitio hominis, tunc indistinctè habet locum prohibitio, & sic etiam in casibus specialibus in quib. nō solet locum habere simplex, & unica prohibitio, ut probatur in §. sanctissimas. in authen. de non alie. & no. in c. uerum. de condi. appo. & probatur in l. 2. C. de vsuca. pro emp. inducendo illam, ut per Bar. in l. filiusfamiliàs. §. diui de leg. 1. & ibi Imo. & Alex. cum concor. de quibus ibi per eum in 2. col. Sic igitur licet priuilegiū speciale tolleret etiam priuilegium concessum a iure communi, licet regulariter non tollatur ut dictum est, tamen a regula etiam dicto casu non receditur, sed ille casus sub regula continētur, quando cum prohibitione legis facta in priuilegium concurrit etiā prohibitio hominis, ut in casu nr̄o. Et ita concludo. Laus Deo.

¶ Priuilegium an possit alicui concedi in præiudicium tertij absentis & non citati.

SVMMARIVM.

1 *Concedens priuilegium, illud potest ex causa reipublicæ reuocare, & num. 13.*
2 *Princeps concedens priuilegium cum clausula, ex certa scientia videtur uoluisse uti suprema potestate, etiam in præiudiciū tertij, idem dico, si apponat clausulam, non obstantibus.*
3 *Priuilegium, quod non pendet a sola uoluntate concedentis, reuocari non potest.*
4 *Inferior a principe ius alteri quæsitum auferre non potest.*
5 *Legatus Papæ ius alterius auferre non potest.*
6 *Primum rescriptum impetratum de consensu partium per secūdum non tollitur, nisi de eo consensu sit facta mentio.*
7 *Clausula, motu proprio, non præiudicat tertio.*
8 *Secūdum rescriptum subreptitium uidetur, nisi de processu præcedenti facta sit specialis mentio.*
9 *Clausulæ derogatoriæ priuilegiorum præcedentium, ad illa priuilegia referri non debent, quandiu obseruata fuerunt, de quibus non habita fuit mentio in secundis literis.*
10 *Citatio partis requiritur, quando priuilegium etiā per Papam restringitur, uel modificatur, scilicet duobus casibus.*
11 *Clausula, supplentes, &c. posita in priuilegij confirmatione, non tollit citationis defectum.*
12 *Papa de plenitudine potestatis non potest procedere parte non citata.*

CONSILIVM CCXXIX.

VISA licentia concessa per magnificos dominos de regimine, confirmata etiam per reuerendissimum dominum Legatum, ac etiam per Christum summum Pontificem in ampla forma do. Bartholomæo construendi molendinum, cum hoc quòd omnes tam clerici seu religiosi, & religiosę, quā laici ciues comitatiui, & habitatores ciuitatis Guardię, & comitatus Bononiæ exempti, & non exempti accedere possint ad macinandum ad dictum molendinum, ad quod macinandi causa ex ciuitate, comitatu, & districtu, & ex quocunq. alio loco liberè, & absque ullo impedimento portari possit frumentum, & omne aliud genus bladorum, &c. Vnde stante tali decreto seu priuilegio quæritur, utrum per dictos dominos magnificos quadraginta potuerit ordinari in præiudicium filij, & hæredis dicti domini Bartholomęi, quòd pistores dictę ciuitatis non possint accedere ad macinandum frumentum extra ciuitatem, accedente præsertim confirmatione dicti reuerendissimi do-

mini Legati ac etiam sedis Apostolicæ. Et prima facie videtur 1 dicendum ꝙ † sic, quia simplex priuilegium concessum subdito per decuriones ciuitatis potest reuocari etiam solum p eosdesmet causa concernente rem publicam, seu propter publicā utilitatem, & ex qua etiam causa reuocatum fuit decretum in hac parte ex dicta causa, vt est expressum in l. quod semel. C. de decre. ab ord. facien. & ibi per Bar. & per quem tex. dicit Ang. in l. 2. de his qui sunt sui vel alieni iur. quòd decretum etiam si transiuit in contractum, potest ex dicta causa reipublicæ reuocari, & dicit etiam Bal. in l. fin. de sena. quod princeps ex causa potest a suo contractu discedere. Et idem uult Anto. de But. & Imo. in c. cum M. de consti. Et faciunt no. per Doct. in c. quæ in ecclesiarum. de consti. & per Bar. in l. fin. C. si contra ius uel uti. pub. & Cy. & Bald. in l. rescripta. C. de precib. Impe. offe. vbi volunt, ꝙ in iure quæsito de iure gentium nō possit princeps præiudicare sine causa, per l. item si verberatum. §. j. de rei ven. & in l. Lucius. de euic. & per Ang. in l. 2. per illum tex. & in l. bene a Zenone. de quadr. præscr. & a quo contractu princeps sine dicta causa recedere non posset. c. j. de proba. & per no. per Cy. & Bal. in l. digna uox. C. de legi. & etiam simplex priuilegiū a principe concessum potest per concedentem etiam sine causa reuocari, secundum gloss. in capitu. decet. de reg. iur. in 6. & Anto. de But. Car. & Abb. in c. nouit. de iud. per c. in nostra. de iniu. & ibi idem etiam uult Ant. de But. & Bal. in ti. de pace Cōstan. in omnibus tanto magis ergo hoc fieri potest ex iusta causa, vt dixi, & de qua constat ex assertione summi Pontificis, & aliorum prædictorum, cui hoc est credendum per no. per glo. in cle. j. de prob. & per prædicta ita tenet in specie Alex. in consil. 101. j. uolum. & in consi. 217. Nec arguendi sumus, &c. 2. vo 2 lum. & in quibus etiam consiliis vult, quod † per clausulam, ex certa scientia, qua etiam isto casu vtitur summus Pontifex, apparet, quòd ille voluit vti suprema potestate, & tertio præiudicare, per no. per gl. in c. ad hæc. de rescrip. & in c. ex parte. 3. de offi. deleg. & per Old. in consi. 257. Factum tale, &c. & per Bal. in l. eos. C. de app. & Imo. in l. quidam consulebant. de re iud. & idem uult Alex. in l. quanquam. C. de test. mili. & dicta clausula, ex certa sciētia, etiam æquipollet clausulæ de plenitudine potestatis, secundum Abb. in c. cum inter de excep. & in c. cum olim. de re iud. & no. per gl. & Bal. in d. l. eos. & etiam per clausulam illam, non obstante, qua vtitur isto casu princeps, probatur, ꝙ uoluit tertio præiudicare, & uti plenitudine potestatis, s̄m Bal. in l. testamentum. C. de test. & Ant. de But. & Imo. in d. c. quæ in ecclesiarum. & Alex. in d. l. quanquam. & sic ex præmissis constat de potestate, & uoluntate principis in derogando iuri tertij. Sed præmissis non obstantibus contrarium sentio, & uerius esse puto, & præmitto, ꝙ d. D. Bartholomæus emit locum super quo dictum molendinum postea fuit ædificatum, & quem locū non fuisset empturus, si licentiam illud ædificandi cum alijs, de quibus in decreto, & in confirmationib. super inde subsequutis non fuisset habiturus vel obtenturus, ut in themate narratur, quia ergo d. D. Bartholomæus tā in emendo dictum locū, quā in fabricando dictum molendinum fecit multas expensas, non potuit decretum reuocari in totum, nec in parte modificari, p no. p Bal. in l. si cum mihi. ff. de dolo, vbi 3 per illum tex. dicit, ꝙ non pōt reuocari † priuilegiū, qd̄ nō pendet a sola voluntate concedentis, sed ex iure alteri quæsito propter eius factum non pōt reuocari. Et per hoc dicit consuluisse in ciuitate Senarum, ꝙ priuilegium datum quibusdam bannitis, ꝙ possint in ciuitate secure morari, eo ꝙ eorum opera illud commune recuperauerat quoddam castrum, per illum tex. vbi dicitur, ꝙ si permisisti mihi ex fundo tuo lapidem eijcere, vel cretam, aut arenam fodere, & in hanc rem feci expensam, & non patiaris me tollere, teneris actione de dolo, & non ulla alia actione, & hoc. s. ꝙ alia actio non competat, contingit, quia secundum Bal. non resultat ex illa concessione aliquis contractus, ex quo agi possit, sed quia non seruas fidem, teneris de dolo, ut ibi declarat Bald. Idem ergo & in casu nostro, in quo concessa fuit facultas construendi molendinum per dominos de regimine, uel per Legatum illis consentientibus, & cum facultate, ꝙ omnes etiam existentes intra ciuitatē possint ad illud accedere cum frumento ad macinandum, & propter quam concessionem facta fuit magna expensa per dom. Bartholomęum in emendo locum, & in construendo molendinum, & quam aliàs non fuisset facturus, propterea si sibi non seruetur fides, agi potest de dolo contra illos, qui non seruant fidem & per consequens dictum decretum, & priuilegium nō potuit reuocari a magnifico regimine, etiam cum causa, quia 4 inferior † a principe non potest etiam cum dicta causa alteri auferre rem suam, nec in iure quæsito de iure gentium præiudicare, secundum Bald. in l. 2. circa. 8. colu. C. de serui. & aqua. vbi dicit, quod priuilegium principis est, uni auferre, & alteri dare de plenitudine potestatis, & ex hoc infert, ꝙ concessa potestate legitimandi comiti spurios, non tamen per hoc intelligitur data potestas præiudicandi legitimis, uel iuri quæsito, uel radicato alteri, & probatur in l. toties. de pollicita. cum ibi no. per Bart. qui dicit ibi esse casum, quod ciuitas non potest per suum statutum auferre ius alterius, quod est intelligēdum etiam cum causa, ut patet ex his, quæ Bart. ibi dicit in sequentibus & idem uult Barto. in le. Antiochensium. de priui. credi. cum quo transit Anto. de But. & in c. cum omnes. de const. Nō enim potest inferior a principe uti plenitudine potestatis, aut clausula, non obstante. leg. nemo potest. de leg. j. & ibi not. Ange. & reliqui Moderni, cum concordantibus de quibus ibi per Alexan. in j. not. Et ex hoc sequitur per prædicta, quod 5 † Legatus non potuit etiam præiudicare dicto do. Bartholomæo in iure sibi quæsito, & probatur etiam ex no. per gl. magnam in fin. in c. fin. de hæred. in 6. & per no. in clemen. ne Roma. de elec. & istud uult etiam Fed. de Sen. consil. 200. Quod permutatio, &c. ubi uult in specie, quod Legatus Papæ non possit tollere ius alterius, & istud etiam uult Fel. in ca. quæ in ecclesiarum, de consti. colu. 12. Quarta declaratio, &c. qui expresse loquitur, quando inferior cum causa disponit in præiudicium tertij. Nec etiam in generali ptāte concessa Legato uenit, ꝙ possit alteri præiudicare, per nō. per Bart. in d. leg. toties. de pollici. qui vult, ꝙ si ciuitas dedit alicui potestatem statuendi in pertinentibus ad bonum publicum, non censetur dedisse potestatem priuandi quem iure suo, etiam ex causa boni publici, per l. secundam. §. meritò. & §. si quis a principe. ne qd in loco publi. & probatur ex no. per Bal. in d. l. 2. C. de ser. Nō ualuit etiam confirmatio, & noua concessio summi Pontificis contraria priuilegio do. Bartholomæi, quia cum illud fuerit concessum cum præsentia, consensu, & authoritate magnificorum dominorum Antianorum, & Vexilliferri iustitiæ populi, & communis Bononiæ, præsidentium regimini ciuitatis 6 Bononię, & de dicto consensu non sit facta mentio, † confirmatio prædicta, & noua concessio non valuit, per tex. in c. cæterum. de rescri. & ibi not. omnes, quod per secundum rescriptum non reuocatur primum impetratum, de communi consensu partium, nisi de illo consensu sit facta mentio, & hoc cōtingit ex eo, quia fieri debet mentio de omnibus, quæ possunt mouere principem ad derogandum, vel ad difficilius concedēdum. c. postulasti. eod. ti. & quam rationem etiam assignat ad casum istum Car. in consilio 136. Factum tale est, uacantibus, &c. qui etiam loquitur in secunda gratia & per quem text. idē etiam tenet Soc. in consi. 164. Visa bulla Bonifacij, &c. colu. 1. ver. confirmantur etiam præmissa, &c. & quamuis primę concessioni non consenserint illi de molituris & cresimonijs, sed dicti domini Antiani, & Vexillifer, tamen etiam de tali consensu debuit fieri mentio, quia negari non potest, quòd si Papa sciuisset, quod primæ literæ fuissent concessæ cum consensu illorum, qui præsunt regimini ciuitatis, quòd difficilius confirmasset decretum contrarium primo de illorum consensu concesso, & sic militat etiam isto casu ratio, quæ habet locum in casu dicti c. cæterum. & de qua sup. & facit, quod no. gl. in cle. dudum. in uerbo pactū. de sepul. ex qua probatur, ꝙ per clausulam, non obstante, non tollitur dispotio confirmata, & de quo per Rom. in consi. 404. in fi. & consi. 436. & per Alexan. 7 consi. 195. 2. uol. & in consi. 105. 4. uol. Nec etiam † clausula, motu proprio, operatur in præiudicium tertij, per gl. 3. in c. si motu proprio. de præb. in 6. & per no. per Cald. & Imo. in ca. mandatum. de rescri. & per Abb. in c. ad aures. eo. ti. cū concordantib. de quibus ibi per Modernos in 4. col. Secundo nō ualuit dicta confirmatio, uel noua concessio Papæ tanquam subreptitia. Quia post primam gratiam concessam do. Bartholomæo per executorem apostolicum fuit processum ad executionē, & de tali processu fuit facta mentio, quia non solū de pri-

primis literis, sed etiam de processu est facienda mentio secundum † Hostien. in cap. in nostra. de rescript. & Imol. ibi in penult. colum. & per Sali. in leg. secunda, C. ut lit. pend. & non sufficit de dicto processu facere mentionem in genere, sed debet fieri in specie, secundum Abba. in cap. inter monasterium. de re iudi. Tertio non præiudicat etiam confirmatio, & noua concessio Papæ d. Ludouico propter diuturnam obseruantiam sui priuilegij, quia † clausulæ derogatoriæ ad priuilegia precedentia non debent referri ad illa priuilegia, quæ diu fuerunt obseruata, & de quibus non sit facta mentio expressa, ut probatur ex not. per Ange. in consi. 51. ubi uult, ꝙ licet constitutio trahatur ad præterita, quando expresse dicitur, ꝙ etiam in præteritis locum habeat. c. si. de consti. tamen nō trahitur dicto casu ad præterita diuturnitate temporis corrobata, secundum Ang. per l. qua in prouincia. §. diuus. de ritu nup. & per §. alienationes. in auth. de non alie. & in auth. de armis. §. hæc omnia. & quemadmodum etiā non trahitur ad alia quæ sunt decisa sententia, uel trāsactione. l. causas, uel lites. C. de transac. Et dicitur diu obseruatum, quando per 10. annos obseruatum fuit. l. fideicommissa. §. Aristo. qui & a quib. & no. gl. in l. cum de in rem uerso. de usu. & gl. in le. si filius. C. de pet. hær. & in rub. C. quæ sit lon. consue. & in rub. C. de præscr. lon. temp. Et pro prædictis facit, quia facienda est mentio de colorata possessione, aliàs nō ualet gratia. c. cum nostris. & ibi no. omnes de cōces. præb. Quarto non † ualuit reuocatio, uel modificatio, seu restrictio priuilegij. d. Ludouici, quia non potuit, nec debuit fieri talis modificatio illo non citato, & de illa, quæ facta fuit ꝑ dominos de regimine, uel per Legatū, non uidetur dubium, ex quo. d. Ludouicus erat præsens in ciuitate, per ea q̄ statim dicentur. Et idem dicendum est de concessione summi Pontificis, per no. per Inn. in c. olim. de uer. sig. ubi uult, ꝙ quādo priuilegium corrigitur, uel modificatur etiā per Papam, ꝙ pars sit citanda. Et expressius idem uult Pau. de Cast. in consi. 53. Quia exceptione, &c. qui proprie loquitur, quando priuilegium præcedens modificatur per Papam, ut in casu nostro, & uult, ꝙ pars ad hoc sit citanda, & ꝙ aliàs talis modificatio non ualeat, per no. per Inn. in d. c. olim, ꝙ est uerum duob. casibus, secundum eum. Et primo, quando ille, cuius priuilegium modificatur, erat præsens in curia. gl. in l. nam ita diuus. de adop. in uerbo, læderetur, ꝙ dicit Bar. esse bene not. & gl. in auth. offeratur, in uerbo petijt. C. de litis contest. & ibi Bar. & gl. in l. obseruandum. de iu. cum qua trāsit Bar. Bal. & Ang. & dicit Imo. in c. cæterum. de rescr. in 3. col. & in c. dilecta. eo. ti. in 3. col. ꝙ si in impetratione non uocatur is, qui est in curia, qn̄ literæ illi possunt præiudicare, nō ualent, allegat Io. And. in c. cum olim. de re iud. Et per hæc, ut dixi, sequitur, ꝙ modificatio priuilegij do. Ludouici facta per magnificos de regimine & per Legatum non ualuit eo non citato, maximè cum esset præsens in ciuitate. Nec clausulam, † supplentes, de qua in confirmatione apostolica, tollitur defectus dictæ citationis, secundum Spec. & Io. And. in ti. de loc. §. nunc ostendendum. ver. 18. & Anto. de Bu. & Imo. in c. 1. de transa. & in c. in illa. de elec. & Ant. de But. in c. inter dilectos. de instr. & Imo. in l. quidam consulebant. de re iud. & est de mente Ang. in l. adoptio. de adop. ubi dicit, ꝙ si imperator confirmat aliquem actum, non uidetur confirmare respectu defectus iuris naturalis, sed positiui tantum. Et probatur in cle. pastoralis. ver. cæterum. de re iudi. & idem uult Alex. in l. si filius a patre. §. fin. de lib. & posth. Secundus est casus, in quo pars, quæ læditur, debet citari, quādo talis modificatio vel reuocatio, quæ fit per Papam, fit de eo, quod est gestum cum perte, ar. c. oblatæ. de appel. & per no. per Inn. in c. de confirmationib. de confirmatione utili, vel inuti. Idem ergo in casu nostro, in quo propter licentiam fabricandi molendini factam a Dominis de regimine, & confirmatam a Legato, do. Bartholomæus fecit multas expensas, quas nō erat alias facturus, & ꝑꝑ quas suum priuilegium factum fuit irreuocabile. d. l. si cū mihi. de dolo. cum ibi no. per Bald. Et quod etiam ciuilib. non ualeat concessio summi Pontificis in præiudicium etiam absentis & iuris quæsiti tertio, & de iure gentium parte non citata, etiā de plenitudine potestatis, voluit etiam Ant. de But. & Imo. in d. clem. pastoralis. per illum tex. in §. cęterum. 2. respon. vbi declaratur, ꝙ etiam contra subditum non potest princeps ex certa scientia supplere defectum citationis, quia esset auferre defensionem, quæ est de iure naturali. Et quamuis loquatur ille tex. i criminalibus idem tamen est, secundum prædictos, in ciuilibus quando agitur, de auferendo iure quæsito de iure gentiū. Quæ ratio, de qua ibi, s. quia auferretur defensio, quæ est de iure naturali, est generalis. Et dicunt etiam, ꝙ non ualet statutum, uel consuetudo, ꝙ quis non citetur dicto casu, & idem tenēt Car. & Abb. in c. 1. de cau. poss. & proprieta. & Abb. in c. in causis. de re iud. & in c. cum inter, de elec. & in c. inter quatuor. de maio. & obe. & in c. causam, de præscr. & est de mente Ant. de But. & Imolæ & Abb. in c. cum olim. de re iudi. & istud etiam vult Bal. & Pau. de Cast. post gl. in l. fi. C. de legibus, & in proęmio feud. vbi loquitur de summo Pontifice, circa tertiam cartam, vbi † postquam dixit, quod Papa de plenitudine potestatis potest procedere parte non citata, subdit ar. contra in clem. pastoralis. de re iud. & sic sentit oppositum, & istam partem tenet etiam glo. Io. Monac. in extrauag. rem non nouam, & hanc opinionem latè prosequitur & tenet Soc. in consil. 164. incip. Visa bulla Bonifacij, &c. in vlti. carta versi. quintus casus, &c. ubi dicit, hanc opinionem esse magis communem, & ipse loquitur proprie de priuilegio Papæ, per quod præiudicatur tertio in iure quæsito, & quamuis aliqui teneant contrarium forte opinio contraria potest, secundum eum, procedere in beneficialibus, uel in casibus in quibus potest inuito præiudicari, ꝑ c. sicut unire. de excessib. prælato. & in ca. in nostra. de procu. cum ibi no. & per l. qui potest inuitis. de reg. iu. & de quibus ēt latius per Moder. in d. c. cum olim. & vltra eum prædicta confirmantur ex not. per Bar. in l. 2. C. de tempo. appe. vbi vult ꝙ ubicunque res de sui natura exigit causæ cognitionem, vel infert graue præiudicium, princeps non potest illud facere sine partis requisitione, quæ omnia cōcurrunt in casu nostro, quoniam agitur, de magno præiudicio, & quia in iure quæsito de iure gentim non potest princeps præiudicare sine iusta causa, ſm Doctores in d. c. quæ in ecclesiarum. de const. & in l. fi. C. si contra ius uel vtil. pub. Et ideo Are. in l. Gallus. §. & quid si tantum. de libe. & posth. in vlt. col. vult, quòd post aditam hæreditatem, & sic post dominium quæsitum, quod est de iure gentium, non potest princeps legitimare parte non citata in eius præiudicium per not. per Bart. in d. l. 2. Et quia si princeps non potest dispensare, nisi ex causa dicto casu, vt dixi, necessitate requiritur partis citatio, quia principi non pōt aliter liquere de causa. l. pen. C. si per vim vel alio modo, facit. l. in causæ. §. causa cognita. de procura. & quod not. Bart. in l. prolatam. C. de sent. Nam, ſm Aretinum, cum fundamentum suæ potestatis sit in subsistentia iustæ causæ, ergo ut ex causa legitima possit auferre ius quæsitum, dēt sibi de causa liquere, aliàs non poterit dispensare. l. hæc autem. §. recte defendi. ex quibus cau. in pos. & no. Barto. in l. multum. de condi. & demon. allegat etiam Are. pro ista opinione. l. nam ita diuus. de adop. vbi probatur, quòd in confirmatione adoptionis inutilis, quam facit princeps, requiritur citatio, quod intelligit esse uerum Aret. quando post mortem adoptantis confirmatur adoptio in præiudicium iuris quæsiti tertio, & respondet quibusdam, quæ videbantur facere in contrarium, vt ibi latius per eum. Et vbi dicto casu non fuisset necessaria citatio in confirmatione, vel noua concessione apostolica, tamen in processu ad ulteriora citatio partis fuit necessaria, secundum Bald. in l. 2. C. de temp. appel. ubi dicit, ꝙ licet citatio non sit de essentia in concessionibus principum, tamen in processu ad ulteriora citatio debet interuenire, & ex hoc sequitur quòd proclama, per quod fuit prohibitum pistoribus sub pœna, quòd non possint accedere ad macinandum extra ciuitatem, non ualuit in præiudicium d. Ludouici, quia per illud proclama dicitur post dictam gratiam procedi ad vlteriora, & ad executionem dictę gratiæ, & illud proclama ex alio non præiudicat do. Ludouico, uidelicet, propter laudum latum inter eum & capita molituraru, & ceremoniarum per dom. Bernardum Rubeum. in quo reseruauit, reseruata esse uoluit do. Ludouico & dictis capitibus eorum iura, quæ ipsi habebant ante prædicta proclamata, & in illis terminis & statu, in quibus erant ante dictam proclamationem. Nam quamuis per hęc uerba prędictis, vel alicui eorum, aliquod ius de nouo non tribuatur, illud tamen, quod prius habebant, durat & conseruatur, secundum Ang. in l. omnes. C. de præscr. 30. vel 40. annorum. Quia ergo do. Ludouico conseruantur iura, quæ habebat

bat ante proclamationem,sequitur,quod illa non præiudicat. do.Ludouico,& quod habetur pro reuocata & pro non facta.Nec debet fieri de nouo proclamatio,quia concessiones contrariæ etiam Papæ non ualuerunt multiplici ex capite,ut dictum est, uel saltem ubi ualuissent,deberet citari dom. Ludouicus. Non 12 obst.allegata in contrarium.Et primo tex. in l.quod semel.de decre.ab ordine facien.quia ille tex.debet intelligi in priuilegio dependente a sola uoluntate concedentis.& ex quo est ius quæsitum,sine facto illius,cui fuit concessum per decuriones.nam illud tollere potest cum causa,& non aliter.Et in hoc differunt a principe reuocari,etiam sine causa,secundum Bal.in l.qui se patris.C.vnde liberi.vbi dicit,quòd speciale est in principe, quod possit reuocare suum priuilegium ex quo alteri est ius quæsitum,etiam sine causa,per l.qui fundos.C. de omni agro deserto. Sed si non est priuilegium, sed conuentio,tunc non potest reuocare,nisi secundum rei naturam, per l.fundi. de fund. patri. Si ergo est speciale in principe, ut possit sine causa reuocare dictum priuilegium,ex quo fuit ius quæsitum,ergo inferior hoc non potest sine causa.d.l.quod semel.Sed quando priuilegium non pendet a sola uoluntate concedentis,& ex illo tantum ius non quæritur alteri,sed ex suo facto,ut in casu nostro,& declaratum fuit supra,tunc reuocari non potest a concedente.d.l.si cum mihi.ff.de dolo.cum ibi notatis per Bal.Et isto casu etiam differt inferior ab ipso principe,quia potest princeps reuocare cum causa,per not.in cap. quæ in ecclesiarum. de constitu. & in cap.1.de prob. Sed inferior non potest in iure quæsito de iure gentium dicto casu tertio præiudicare, etiam cum causa , per notata per Bald. in leg. 2. C. de serui.& dictum fuit supra. Præterea etiam in casu nostro non constat. nam licet per Legatum & magnificos de regimine asseratur hoc fieri ex causa publicę utilitatis, tamen assertioni prędictorum non est credendum , ex quo ueniunt contra factum proprium , hoc est contra concessionem prius factam domino Bartholomæo, & ex qua propter eius factum fuit illi ius quæsitum , per notata per Abb.in clemen.prima. de prob.ubi dicit, quòd princeps per sua verba narratiua,ex quibus iusta causa allegatur, non potest venire contra suum contractum , & quem in iure quæsito ex illo contractu priuare,per c.1.de feu. sine culpa non amitten.& dicit etiam Abb.in d.c.quæ in ecclesiarum. quòd dicto casu non præsumitur iusta causa in principe. per dictum c.1.multo magis ergo prædicta procedunt in inferiore.Præterea cum gratia contraria primæ sit nulla,est tanquam subreptitia ex pluribus causis,scilicet, quia de consensu dominorum Antianorum non fuit facta mentio,nec etiam de processu executoris Apostolici,& quia non fuit expressum,quod priuilegium domini Ludouici fuerit diu obseruatum , atque etiam non ualuerit,ex defectu citationis tollũtur omnia , quę in contrarium allegantur. Laus Deo.

¶ Concessum alicui non potest alij concedi, in eius præiudicium,cui prius fuit concessum.

SVMMARIVM.

1 *Non licet aquam extrahere de flumine publico, quando ea est ad usum ciuitatis uel municipij.& uide nu. 8.*
2 *Concessio facta alicui,cuius concessionis occasione ille fecit expensas,reuocari non potest,maxime quando quæsitum est aliquod ius de iure gentium.*
3 *Immunitas concessa uenientibus habitatum in ciuitatem, reuocari non potest in præiudicium eorum , qui iam uenerunt.*
4 *Priuilegium,quod transiuit in contractum,non potest reuocari. idem si non transiuit in contractum,et illud fuit conceßum ad inferiore a principe.uide nu.9.*
5 *Concessionem factam ex certa forma transgredi non licet.*
6 *Si aqua uni concessa concedatur postea alteri,qui ea possit uti sine damno primi, valet.*
7 *Abutens priuilegio,eo priuari potest.*
10 *De possessione alterius in rescripto est facienda mentio,aliàs cõcessio subreptitia dicitur.*
11 *Clausula,non obstantib.operatur,ut princeps uideatur uoluisse alteri præiudicare in iure quæsito.*
12 *Interdictum de corriualibus ad quid detur.*

CONSILIVM CCXXX.

SVPER eo,de quo quæritur,videlicet vtrum valuerit concessio facta domino Alberto Bolognetto per magnificum Regimen in præiudicium cõmunis & hominum Butrij.Et videtur prima facie dicendum quod non,quoniam ex forma statuti aqua,de qua agitur, decurrere debet ad foueas castri Butrij pro illius fortificatione etiam, quia ex priuilegio eiusdem regiminis fuit prius cõcessum dictis hominibus,vt possint molendinum construere prope castrum Butrij cum facultate ducendi aquam ad dictum molendinum,cum hoc , quod per aliquẽ auerti,& a solito cursu diuerti non possit. De iure igitur non licuit do.Alberto aquam extrahere, non solum ex tenore priuilegij & ex forma dicti statuti,sed et de iure communi.l.quo 1 minus.de flumi.ubi probatur † secundum intellectum Bart.in secunda oppositione, quod ex flumine publico non licet aquam extrahere, quando est ad vsum publicum ciuitatis uel municipij,vt quia dicta aqua vtitur ad molendinum,uel ad aliud ædificium. Et ad idem allegat.l.1.C.de aquæductu,libr.11. & per totum.Et idem vult Angelus in l.1.§.permittitur.de aqua quotidiana , & æstiua. & sic prohibitio iuris communis isto casu concurrit cum prohibitione dicti priuilegij & statuti. Nec ẽt 2 † dicta aqua potuit domino Alberto concedi per idem Regimen in præiudicium dicti communis, cui prius fuit concessa. l.per quam,de seruit.rusticorũ prędiorum.Et in terminis hoc præsupponit Bar.in l.in conducendo.de aqua quoti.& æstiua. ubi concludit, quod si aqua per commune Bononiæ fuit concessa fratribus prædicatoribus,quòd non poterit illam postea fratrib.minoribus concedere in præiudicium prædicatorum, ut quia vtrisq. non possit sufficere. Non valuit etiam concessio facta domino Alberto,quia cum expensis dictorum hominum constructum fuerit dictum molendinum,non potuit ius aquæ ducẽdæ ad dictũ molendinũ quęsitũ ex priuilegio regiminis per dictũ regimen tolli,nec minui,quia dñium dicti molẽdini fuit dictis hominib.quæsitũ de iure gentium . Ius ergo & vtilitas,quę ex dicto molendino percipitur,tolli in totum vel pro parte non põt per principẽ sine cã.Sicut aliàs pręiudicare non põt in iure quæsito de iure gentium absq. iusta causa,secundum Doctores in capi.quæ in ecclesiarum.de consti.& in l.fin.C.si contra ius vel vtilitatẽ publ.Et istud ẽt satis clarè vult Abb. in c.in nostra.in fi.de iniurijs.& Aret.in c.nouit.de iudi.vbi dñt, quod quando ex priuilegio aliquod ius quæsitum de iure gentium, quod tunc sine cã legitima reuocari non põt, per ea quæ habentur in prædictis locis. Sed in casu nostro ex facultate concessa molendinum est constructũ,& eius dominium est acquisitum cũ commoditate aquæ ducendæ.Ergo aquæductus minui nõ potest,quia commoditas molendini,quod iure gẽtium ad dictos homines pertinet,minueretur.Secundo istud confirmatur ex notatis per Bal.in l.si cum mihi.de dolo.dicentem,quod per illam legem Nicolaus de Mattarel.decidit,quod si statuto ciuitatis caueatur,quod quicunq.venerit ibi ad habitandum , & steterit ibidem per certum tempus,si postea ciuitas faciat statutum in contrarium in præiudicium illorum,qui iam venerat,quod illi potuerũt iuuari per exceptionẽ,vel actionem de dolo. In casu igitur nostro,ex quo iam constructum est molendinum, propter quod facultas aquæ ducendæ est concessa,non potest in præiudicium construentium dicta facultas minui. Et idem etiam probatur ex notatis per Guidonem de Suza. in quadam sua disputatiõe 3 incipiente.Statutum est,&c.dum concludit † quod si venientibus ad habitandum in ciuitate concessa sit immunitas,quæ reuocari non potest in præiudicium eorum, qui uenerunt ad habitandum,per l.si post mortẽ.§.fi.de bo.pos.contra tabu.& per l.fi.ff.de pac.& cum eo transit Io.And.in additione Spe.in tit. de censi.§.nunc dicendum.in additio.incip.Per hanc legẽ,&c. Tertio facit, quod notat Bald. in l.qui se patris.C.unde liber. vbi 4 † vult,quod quoties aliquod priuilegium conceditur ob aliquod factum uel dationem præteritam vel futuram , impletam uel implendam ex parte eius,cui priuilegium conceditur,quod tunc reuocari non possit,quia in contractum tunc transit.Et idem ẽt vult Aret.in d.c.nouit.ubi ẽt Inn.& alij uolunt,quod priuilegium quando transit in contractum,non possit reuocari.Et prout etiam uult Bar.in l.quod semel.de decr.ab ordine faciẽ.

&

& in l.oēs populi.in 3.q.principali,de iust.& iu. Et ideo quia in casu nostro,vt est dictū, priuilegiū fuit concessum ob aliquod faciendū in futurū,s. p p molendinum construēdum proprijs expensis ēt cum hoc,ꝙ dicti hoīes suis expensis aquæductū te neantur facere,præparare,purgare,& aggerare,& reparationē conseruare, & dicti hoīes oīa præmissa adimpleuerunt, dicitā priuilegium transiuisse in contractum, initum maximè per epistolam,ex quo fuit concessum præcedente supplicatione, iuxta.l.consensu.in prin.de act.& ob.& l.1.§.fi.de contrahe.emp. & in l.qui autem.§.fi.cū l.seq.de const.pec. Et ex hoc ēt videt, ꝙ statutum,quo cauetur,quòd ad foueas Butrij aqua decurrere debeat, & ꝙ per cōe & homines dicti loci canale reparari & manuteneri debeat expensis hominum dicti loci,non potuerit reuocari,quasi ꝙ in contractum transierit,per prædicta,& ,p ut vult Bar.in d.l.oēs populi,in 3.q.& alij,in dictis locis. Quartò præmissa confirmantur. Nam licet priuilegiū,quod non trāsit in contractum,& ex quo nihil quæritur de iure gentium, sicut est priuilegium immunitatis concessum subdito,possit etiā sine cā reuocari.d.c.in nostra.de iniurijs & per omnes.in d.ca. nouit.& per alios in locis prædlegatis.hoc tamen solum habet locum in principe,sed inferior ab eo,etiam dicto casu, non pt priuilegium ab eo concessum reuocare sine iusta cā,ſm d. An. & Imo.in c.quæ in ecclesiarū de const.& Abb.in c. at si clerici. §.de adult.de iudicijs. Et hoc etiam apertè sentit Bal.in l.2.col. 6.C.de seru,vers.no.ꝙ plenitudo,& c.dicens ꝙ solius principis est auferre priuilegium a se datum. Et iusta cā dicitur,quæ respicit vtilitatem publicā.l.item si verberatum.§.1.de rei vendi. Et declarant Doctores in d.c.quæ in ecclesiarum.& in d.l. fi. C. si contra ius vel vtili.publ. Quintò,non valuit dicta concessio facta do. Albero,tanquam subreptitia,quia in precibus non est facta mentio, ꝙ dicti homines essent in possessione dictæ aquæ prout fieri debuit,sicut nō valet impetratio beneficij,si de possessione alterius mentio non sit facta.capi.cum nostris.de concessione præb. & hoc non tantum procedit in beneficialib.sed etiam in alijs impretationibus.c.2.& ibi glo. de decimis in 6.& quia ratio.d.c. cum nostris.est generalis, videlicet quia si Papa sciuisset,ꝙ alius possideret,ita de facili non concessisset.c. postulasti.de rescrip. Et dato etiam ꝙ concessio fieri potuerit do. Alberto,& facta valuerit,in dubio tamen facta intelligitur sine incommodo dictorum hominū,qui ex publico percipiunt cōmodum.l.2.§.meritò.& §.si quis a principe.ne quid in loco publico.& per Bar.in d.l.quo minus.prima oppositione.& p Bal. in tit.de pace Constan.in ver.Opizoni.vbi no.illum tex.ad cōcessiones,quas faciunt quotidie principes de aquis publicis, q a semper intelligitur reseruata commoditas eius,cui prima concessio facta est,allegat.l.Labeo.§.1.fam.ercis. Immo glo.in d.§. si quis a principe.vult, ꝙ princeps non possit expressè concedere,quòd aliquid fiat in publico in præiudicium tertii nō modicum. Cum qua alij transeunt,& maxime Ang.& idem notat gl. in l.seruitutes.§.publico.de serui.& in l. sed cum ab hærede.in gl.fin.ad Treb. Præterea cum prædictum commune & homines Butrij sint in possessione dictæ aquæ ducendæ,quamuis ēt dominus Albertus contendat se possidere, nihilominus in possessorio retinendę debent obtinere,quia possessio dictorū hominium est antiquior,ideo possessio domini Alberti iunior p̄sumitur vitiosa & clandestina.cap.licet causam.de probationibus.& ibi per omnes,& per Bart.in l.si duo. in princ.ff.uti possidetis.& de qua antiquiori possessione nedum cōstare potest per testes,sed etiam ex locationibus factis dictæ aquæ nedum multis alijs, sed etiā ipsi domino Alberto,& per quam locationem cum perceptione mercedis probatur possessio,per notata per gl.Bar.& Imo.& Aretinum in le.qui uniuersas.§. quod per colonum.ff.de acqu. poss. Sed † præmissis & quibusdam aliis non obstantibus contrarium arbitror uerius. Et in primis est considerandum,quòd aqua,de qua agitur,cōcessa est dictis hominibus ex priuilegio ad vnum vsum, s. pro molendino certo modo,& sub certa forma construendo, & ex forma statuti ad alium usum,hoc est,pro foueis dicti castri, per quod statutum prohibetur pęna extrahi aqua de canali,seu de aquæductu. Vñ ex hoc infero,quod dicti homines non possunt alii ꝯcedere, ꝙ de canali & aquęductu possint aquam extrahere ad alium vsū, puta pro canepis macerandis,ut est casus in l.ex meo.& ibi per gl.ff.de seruit.rustico.prædiorum.ubi habetur in terminis,qđ si alicui pro certo fundo sit concessa seruitus aquæ ducendæ, ꝙ non potest ille alteri concedere ius extrahendi aquam de aq ductu etiam proprio,antequam sit ingressa fundum,cui seruitus debetur, & hoc quia est concessio facta sub certo modo, vel sub forma certa,quam non licet transgredi,vt in iuribus ibi allegatis in gl. Tempore ergo quo dicti homines nō vtuntur dicta aqua pro molendino,vel pro pischerijs castri,sed illam cōcedunt alijs pro macerandis canepis, dicuntur vti dicta aqua il licite. Et propterea dico,ꝙ dominus Albertus potest tunc etiā absq. concessione aliqua extrahere aquam de canali dictis hominibus inuitis,vt deciditur ex notatis per Bar.in d.le. quominus.in j.q.de fluminib.vbi concludit,ꝙ si quis habet molendinum in flumine publico,& quidē licitè, tunc non poterit alius in superiori parte fluminis aliud molendinum ædificare,per ꝙ noceat inferiori.d.l.2.§. meritò. Si verò molendinum inferius habeat illicitè,& tunc alius poterit illum impedire.le.1.§.idem ait.ne quid in loco publico. Et ita etiam tenent Cynus & alij,in l.si manifeste.C.de seruit.& aqua. Similiter igitur & in casu nostro potest dominus Albertus impedire dictos homines,quando dicta aqua vtuntur illicite. Et quamuis ipse etiam diceretur facere illicitè respectu communis Bononiæ,ubi ab illo concessionem non haberet,tamen respectu dicti communis & hominum Butrij,qui non vtuntur aqua debito modo, licite dicitur facere.& propterea prohiberi solum posset a dicto communi, vel a quolibet de populo Bononiensi, & non a dictis hominib. Butrij,quia quo ad eos liberas ædes habet.l.loci corpus.§.competit.si seruitus vendice. Et ita etiam vult & declarat Bar.in d.l. quominus. in fin. 2.quæstione princi. Et ex præmisis infert, quòd in casu nostro concessio facta domino Alberto per dictum Regimen ualuit,vt,s. ille possit aquam extrahere tempore,quo dicti homines non utuntur dicta aqua pro usu dicti molendini,sed illam concedunt alijs pro canepis macerandis,quia cum ipsi hoc faciant illicitè, ut ex præmissis colligitur, ex hoc iniuriam non dicuntur pati. Operatur ergo concessio,quæ lic non fuit necessaria quo ad homines quantum ad cōmune Bononię,ut scilicet ab illo non possit dominus Albertus prohiberi,& ad effectum ut non incidat in pœnam statuti. Et præ[illegible] confirmantur.† Nam ubi dicta aqua sufficeret dictis hominibus Butrij pro usu, pro quo fuit concessa, & illa etiam uteretur ad usum destinatum,si tamen sufficeret etiam Domino Alberto,& sic utique,ualeret etiam secunda concessio.l. Loco de aqua quoti.& æstiua,& per Bar. in d.l.in concedēdo.& gl Bal. & alios in l.4.C.de ser.& Bar.in d.l.quominus.in 5.q.& probatur in l.2.§.aquæductus.de ser.rust.prædio.& ibi not. Ang. Et hoc quia isto casu ius alterius non minuitur, & sic iniuria primo nō infertur ut notatur in dictis locis. Quæ ratio in casu nostro militat & locum hēt. Quia tpe, quo non utūtur homines Butrii dicta aqua ad usum molendini,sed pro macerandis canepis,cum lucrū & commodū consequi non possint ex molendino,nō dicitur ius dictorum hominum respectu dicti molendini,nec minui,nec quātum ad illud damnum aliquod pati. Nec etiam respectu alterius usus possunt conqueri,nec dicuntur iniuriam pati,quia illicitè faciunt.d.l.2.§.idemq; ne quid in loco publ.quia,ut dixi,ad hunc usum eis aqua non est concessa, & prohibetur per statutum aqua extrahi,prout potuit prohiberi d.l.quominus.ibi,nisi Imperator aut Senatus uetet, &c. Quinimo † etiam si ageretur de præiudicio molendini,adhuc puto ꝙ ualeat dicta concessio facta dicto. d. Alberto. Quia cum dicti homines abusi sint priuilegio eis cōcesso, quoniam usi sunt & utuntur dicta aqua ad alium usum prohibitum, de quo supra, debent tanquam indigni amittere priuilegium eis concessum. c.priuilegiū.11.q.3.& no.gl.& Doc.ī d.c.suggestū.de deci. Sicut ergo ex hac potuerunt in totum homines priuari commoditate & vsu dictæ aquæ,multo magis potuit dicta cā subsistente ius eorum minui. Et tanto magis ualuit concessio facta do. Alberto cum præiudicio dictorum hominum, si præiudicium non sit magnum, sed modicum, ex quo sibi fuit facta propter damna non parua, quæ patitur in prædiis suis ex inundatione dictæ aquæ, per tex.iuncta gloss. in le.1.§. sunt qui putant. ne quid in flumine publ.& per Bar.in d.l.quominus.in 11.q.in q bus locis concluditur,quod concedi potest,ut quis in flumine publico,ex quo plurimum dānificatur ædificet uel opus faciat etiam cum dāno, & quidem modico, uicinorum. Secus uero

ubi maxima illis inferretur iniuria. Nec obstan. prædictis confirmatio Summi Pontificis, quia fuit facta post concessionem. d. Alberti, & quidem expressè sine alieno præiudicio, & prout ēt in dubio fieri intelligitur, ſm Bal. in l. 1. de consti. prin. Restat 8 modo rñdere ad allegata in contrarium. Non ob. igitur† in primis dum dr̄, ꝙ do. Alberto non licet extrahere aquam ēt de iure cōi, quia immo licet quò ad istos homines tempore quo dicta aqua vtuntur illicitè, videlicet, qñ illam cōcedunt aliis pro canepis macerandis, dicta. l. 2. §. idē ait. ne quid in flumine pub. & per Bar. in d. l. quominus. in fine primæ quæstio. nec ab eis tunc prohiberi posset, quamuis aliquam concessionem nō haberet, quia quò ad eos liberas ędes habeat, secundùm Bart. in eadem. l. in fine secundæ quæstionis, & dictum est supra. Et dato, ꝙ omni iure esset prohibitus dominus Albertus, tñ ex cōcessiōe sibi facta a Senatu ṗt aquam extrahere. l. qđ principis. ĩ princ. de aquaplu. arc. & l. 1. §. ꝑmittitur. de aq. quotidiana, & 9 æstiua. & no. Bar. in dicta scđa qōne. †Nec obstat, dum ex pluribus dr̄, ꝙ concedi non potuit cum iniuria & præiudicio dictorum hominum. l. per quam. de seruit. rust. prædio. & per notata per Bar. in l. in concedendo. de aqua pluuia arcen. & in l. 4. C. de seruit. Et quia concessio prima facta dictis hominib. trāsiuit in contractum, vt ex pluribus dicitur esse probatum, per notata in l. quod semel. de decre. ab ord. facien. & per doctores in c. nouit. de iud. quia immo in casu nostro valuit secunda concessio, etiam cum pręiudicio dictorum hominum, quia ex quo abutuntur dicta aqua contra formam concessionis & statuti, ista est iusta causa eos priuandi priuilegio, dicto c. priuilegiū. 11. q. 3. & per notata per glo. in d. c. suggestum. Nam princeps ex cā pōt ius quæsitum ex proprio contractu auferre, ſm Bal. in l. pen. C. de donationib. inter virum & vxo. & in l. fi. de senatorib. per l. qui fundos. C. de omni agro deser. lib. 11. Et faciūt notata in c. quæ in ecclesiarum. de constitutionibus. Et idem ēt potest inferior a principe, causa subsistente, quamuis sine causa non posset, etiam de plenitudine potestatis, sicut posset princeps, a quo in hoc differt inferior, ſm glossam in cap. constitutus. de religiosis domib. & gl. 25. quæstio. 2. in summa. & Bart. in procemio digestorum, & in l. quicunque. & in l. fina. C. de fide instrumentorum, & iure hastæ fiscalis. lib. 10. Et in terminis hoc ēt voluit Alex. in consi. 101. in 1. vol. & in consi. 218. aliàs 217. incipiente. Nec arguendi sumus. secundo vol. vbi per prędicta concludit, ꝙ princeps, ac ēt inferior a principe pōt ex cā reuocare priuilegium ab eo concessum, etiam si transiuit in contractum. Et nedum cā dr̄ iusta qñ concernit vtilitatem publicam. l. item si verberatum. §. 1. de rei vendicatione. & notant doctores in c. quæ in ecclesiarum. sed etiam quælibet ratio motiua in principe reputatur iusta, & in inferiore quælibet cā probabilis & digna, secundum Bal. in l. fi. C. de precibus Imperato. offeren. in vlt. col. & Are. in l. Gallus. §. & quid si tantum. de liber. & posthu. prout in casu nostro dicitur causa prędicta, scilicet quia dicti homines abusi sunt suo priuilegio, esse probabilis & digna, vt patet per notata in locis præallegatis. Et ex hoc tollitur aliud, scilicet quod inferior a principe non possit sine causa priuilegium simplex reuocare, quia de causa iusta in casu nostro satis dicitur constare. Et tanto magis prædicta procederent, vbi ageretur de modico præiudicio dictorum hominum, quia hoc casu in inferiore a principe iusta causa diceretur esse illa, scilicet quia dom. Albertus plurimum damnificatur ex inundatione dicti canalis. d. l. 1. §. sunt qui putant. cum glo. ne quid in flu. publi. & per Bar. in d. l. quominus. in 11. q. Præterea non est verum, quod eo tempore, quo dicti homines concedunt aquam pro canepis macerandis, ꝙ illis inferatur præiudicium respectu molendini, quia aqua sufficiens tunc pro macinando non restat in canali. & ideo cum tunc ius eorum quæsitum ex suo priuilegio non minuatur, conqueri non possunt, per notata in d. l. in concedendo. & in l. 4. Quod aūt minuatur lucrum, quod percipere solent ex locatione & concessione dictæ aquæ, non est in consideratione, quia, vt sæ 10 pe dictum est, illicitè hoc percipiunt. Non†obstat insuper dum dicitur, ꝙ concessio facta domino Alberto non valuit tāquam subreptitia, quia non est narratum, quod prædicti homines essent in possessione dictæ aquæ, per c. cum nostris. de conces. præb. & in c. 2. cum gl. de decimis. lib. 6. quia de possessione alterius est faciēda mentio, quando illa est colorata, d. c. cum nostris. Et dicit colorata possessio secundū Doctores ibi, maximè Calder. & Imo. quando est defectus in conferente, non tamen inducitur ex eo priuatio ipso iure, sed per sententiam, & ille dicitur incoloratè possidere, qui est intrusus, & prout etiam declarant Moderni in c. in nostra. de rescriptis. in 35. corollario. Quia ergo in casu nostro illicite & statuto prohibēte dicti homines extrahunt aquam de canali pro canepis macerandis, respectu istius vsus non dicuntur possidere coloratè, immo illicitè & contra ius. l. quemadmodum. C. de agric. & censi. Ideo de possessione ad dictum vsum non fuit necesse mentionem facere. Et pro hoc facit etiam quod dicunt Moderni in fine dicti corollarij, vbi referunt Bartholomæum de Zabarellis consuluisse, ꝙ etiam de possessione colorata non est facienda mentio, quando est inducta taliter, ꝙ si Papa sciuisset, facilius literas cōcessisset, puta si quis contra reseruationem Papæ habentē clausulam decreti acceptasset possessionem beneficij, quia licet dicto casu possessio esset colorata, tamen si impetrans narrasset, qualiter quis possidebat contra dictam reseruationem, Papa adhuc facilius concessisset. Sic igitur & in casu nostro, si dominus Albertus narrasset, ꝙ homines Butrij contra prohibitionem statuti aliis & ad alium vsum cōcederent, & ꝙ priuilegio eis cōcessio abuterentur, adhuc facilius ei facta fuisset dicta cōcessio, præsertim cum in ea sit apposita clausula, non obstantibus statutis, & priuilegijs concessis hominibus Butrij, per quā apparet de intentione concedentis, vt statim dicetur. Item non obstat, quod in dubio non videatur concedens uoluisse prępiudicare concessioni prius factę dictis hominibus, quia eis non est concessa dicta aqua pro macerandis canepis. Ideo quātum ad hoc secunda concessio nihil detrahit priori concessioni, qa sub illa dictus usus non est comprehensus. Quinimmo uoluit etiam concedens dictis hominibus præiudicare, quia in secun 11 da concessione facta domino Alberto est inserta clausula, † nō obstantibus quibuscunq. legibus, statutis, & priuilegiis cōcessis dictis hominibus Butrij. Et sic cum generaliter omnibus & etiam specialiter priuilegiis eorum sit derogatum, iuxta not. in l. 3. C. de silentia. libro 12. & per Bald. in ca. 1. quo tempore miles. & per Bal. in l. non plures. C. de sacrosanctis ecclesiis. ex dicta clausula, non obstante, apparet, ꝙ intentio concedentis fuit pręiudicare alteri in iure quæsito, ut notat gl. in c. infra. de constitutio. eodem libro, & notat gl. in l. fi. C. si contra ius uel utilitatem publicam & Io. And. in c. 1. de excessi. prelatorum lib. 6. & in c. nonnulli. de rescriptis. & An. de But. & Imo. in d. c. quæ in ecclesiarum. & est communis opinio, secundum Alex. in l. 3. §. si is pro quo. quod quisque iuris. & in dicto consi. 101. in 1. uol. Et potuit etiam concedens ex causis pręallegatis præiudicare respectu molendini, & maximè quia prędicti homines priuilegio sunt abusi. Nō obstat postremò, ꝙ dicti homines sunt in quasi possessione aquę ducendę, & ꝙ in interdicto retinendæ debeant obtinere, quia eorum possessio sit antiquior. c. licet causam. de probationib. Quia isto casu, in quo uterq. dicit se esse in possessione ducendi dictam aquam, inter eos compe- 12 tit, & datur† interdictum duplex, & appellatur interdictum de corriualibus. l. 1. §. si inter riuales. de aqua quotidiana & ęstiua, & ibi per Bar. & Ang. qui proprie ponit exemplum, quādo duo quibus aqua fuit concessa, inter se contendunt. Aut quilibet allegat se habere ius ducendi aquam ex cōcessione principis uel regiminis, & tunc tale interdictum non est mere possessorium sed sapit causam proprietatis. & de quo in d. l. 1. §. ait prætor, quod ex castello. cum sequen. & in l. fin. & ideo obtinere non potest actor, nisi doceat de proprietate, ut notat glo. in d. §. fin. & in l. 2. §. quædam, de interdictis. Prædicti ergo homines eo ꝑtextu, ꝙ sint in quasi possessione ducendi aquam per se uel alios extra canale pro canepis macerandis, prædio interdicto obtinere non possunt, quia de proprietate aquæ respectu dicti usus non docuerunt, quia ad dictum usum non fuit concessa. Et ideo quamuis possessio eorum sit antiquior, est tamen iniusta quo ad dictum usum, ideo eis non prodest, dicta leg. 1. §. hæc interdicta. uersiculo, & qualitercunque. de aqua quotidiana & æstiua. Sed possessio domini Alberti est iusta, & de proprietate docuit, quia concedi potuit eo tempore, quo aqua non ducitur ad usum molendini, sed ad prædictum alium usum, non concessum, sed prohibitum, ut in præcedentibus est dictum, propterea debet obtinere. Nec obstat

ſtat dictum cap. licet cauſam, quia ille textus loquitur in interdicto uti poſſidetis, quod eſt merè poſſeſſorium, & non continens cauſam proprietatis, & quod iſto caſu non competit, ſed aliud, de quo ſupra. Reſpectu autem molendini non turbantur dicti homines in poſſeſsione dictæ aquæ prædicto tẽpore, quia ad uſum illius ea non utuntur dicti homines. Præterea ex quo abuſi ſunt priuilegio, priuari potuerunt, & ſic domino Alberto concedi, etiam in præiudicium molendini ex cauſa prædicta, ut in præcedentibus eſt probatum, & ſic etiam ex iſto capite quo ad molendinum de proprietate aquæ non conſtat, qua iure permittente ſunt priuati. Et ubi etiam dicti homines in ſimplici poſſeſsione ſe fundarent, & non in conceſsione aliqua, quo caſu habet locum interdictum de aqua quotidiana, & æſtiua, quod a præcedenti differt in hoc, quia non continet cauſam proprietatis, ut notatur in dict. §. fina. Et tunc etiam minus poſſunt obtinere, quia ad hoc, ut competat tale interdictũ, oportet, quod aqua unde fuerint iure ſeruitutis, & quod duci poſſit de iure, aut ſaltem quod quis putet de iure ducere poſſe, propter errorem facti, & ſecus ſi erraret in iure, ut eſt caſus in dicto uerſiculo, & qualitercumque. quæ in caſu noſtro non interuenerunt, quia iura ſeruitutis dicti homines aqua vſi non fuerunt, ut probatur ex notatis per Barto. in leg. prima. §. primò, de itinere actuque priua. ubi declarat, quando quis dicatur uti iure ſeruitutis. Item in mala fide fuerunt reſpectu uſus ad macerandum canepas, qui a ſtatuto eſt prohibitus. leg. quemadmodum. Cod. de agricolis, & cenſi. libr. 11. & in capitu. qui contra iura. de regulis iuris. in 6. & prout declarat Barto. poſt gloſs. in leg. ſed ſi lege. §. ſcire. de peti. hæredi. ubi ẽt concludit, ꝙ in dubio error iuris non præſumitur. & in l. non fatetur. in prin. de cõfeſ. Nec ẽt. d. Alberto præiudicat in poſſeſſorio, ꝙ eius coloni partiarij aquã conduxerint a dictis hominib. pro canepis macerãdis, quia factũ illorũ. d. Alberto nõ nocet. l. ſi unus §. ante omnia. de pac. præſertim quia onus macerãdi ad dictos colonos pertinet, & tanto magis, quia dictã aquã emerunt uel conduxerunt ante conceſsionẽ factam do. Alberto. Vñ etiã ſi do. Albertus eã prius emiſſet, hoc illi nõ nocet, nec in poſſeſſorio, ut dictũ eſt, neq. in petitorio, quin. ſ. poſsit opponere quæſtionem dominij, ut dixi, ſi ipſe emiſſet aut aquam conduxiſset, quia tunc hoc facere non poſset, ſi adhuc a dictis hominibus cauſam haberet, iuxta. leg. ſi quis conductionis. C. loca. & per Bart. & Docto. in l. ſi alienam. ff. ſolu. matri. Sed dicta cauſa eſt finita, & de præſenti habet cauſam ab alio, hoc eſt, ab ipſo Regimine. Et propterea non prohibetur uti iure ſibi conceſſo. leg. prima. §. permittitur. de aqua quotid. & æſtiua. & ita concludo. Laus Deo.

Confirmatio priuilegiorum per principem quibus uerbis, & clauſulis fieri ſoleat.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio priuilegiorum uel capitulorum ut ualeat, debent edi ea, quæ confirmantur, uel tenor eorum in totũ narrari, niſi cõfirmatio fiat ex certa ſcientia, ut nu. 3.*

2 *Hæredum appellatione in materia feudali non uenit filia, nec hæres extraneus.*

4 *Confirmatio conceſſionis principis ab eodem facta, intelligitur ex certa ſcientia procedere.*

5 *Princeps poteſt uelle, quod pro expreſſis habeantur exprimenda in priuilegijs.*

6 *Quando conceſſio aliqua confirmatur, ad probandam conceſſionem non eſt neceſſe, quod in confirmatione expreſſa ſint uerba formalia conceſſionis.*

7 *Confeſſio principis facta in conceſſione, probat indiſtincte, quando eſt ad præiudicium principis tantum, aliàs eſt diſtinguẽdum ut hic.*

8 *Rex catholicus de facto habetur pro ſupremo principe in omnib. ſuis regnis.*

9 *Rex, quæ eſt alicuius reuocabiliter, ei legari poteſt, ut ſua fiat irreuocabiliter.*

10 *Dominium utile uerum dominium non dicitur.*

CONSILIVM CCXXXI.

QVIA in dubium reuocatur utrum ex ſola confirmatione Catholici Regis ſit intentio ſereniſsimæ reginæ abſque aliorum priuilegiorum editione ſatis fundata. Videtur dicendum quòd nõ prima facie. Nã poſtquam in priuilegio confirmationis prædictæ, expreſſæ fuerunt ciuitates terræ, caſtra, & loca conſignata in cameram per regem Ferdinandum primũ ex capitulis matrimonialibus ſereniſsimæ Ioannæ uxori ſuæ & ſorori dicti catholici Regis, ſubijciuntur verba huiuſmodi, videlicet, & in præſentiarum habeat, teneat, & poſsideat omnes dictas ciuitates, terras, caſtra, & loca, cum omnibus ſupra nominatis uigore dictorum capitulorum matrimonialium, & aliorum priuilegiorum & ſcripturarum ſereniſsimorum dominorum regum de Arragonia noſtrorum prędeceſſorum ĩ hoc regno, & etiam noſtrorum tam ratione iurium ſuarum dotium, quam alijs ex cauſis. &c. Confirmatio ergo 1 † petita & quæ ſequitur dictorum capitulorum priuilegiorum & ſcripturarum non uidetur habere effectum, niſi edantur prædicta quæ confirmantur, per text. in capitulo inter dilectos. de fide inſtrum. circa fin. & ibi iſtud eſt de mente Innoc. qui uult, ſecundum, quòd illum declarat. d. Abb. ibi quòd ſi in priuilegio confirmatorio narratur ſeriosè tenor confirmati, tunc non ſit neceſſe exhibere priorem conceſsionem. Secus uero ubi ita non narraretur prima conceſsio, ut ſi ſimpliciter & generaliter diceretur confirmamus omnia habita & habenda. & poſtea narratiuè aliqua de donatione exprimeret. Et prout factum reperitur in caſu noſtro, in quo confirmantur generaliter capitula matrimonialia, priuilegia, & ſcripturæ, ac omnia & ſingula in eis contenta expreſſa & declarata, & quicquid in illis contineatur, & ex qua alia cauſa teneantur dictæ ciuitates, & loca, quàm ex capitulis matrimonialibus aliter in confirmatione non exprimitur. Si ergo non exhibeantur dicta priuilegia, & ſcripturæ per hæredem prædictæ dominæ reginæ, uirtute dictæ confirmationis ſe tueri non poteſt, nec loca prædicta retinere, etiam ſi exhibeantur capitula matrimonialia, quia ex illis tenetur ſereniſsima regina & eius hæres recepta dote ciuitates, terras, caſtra & loca ꝓdicta reſtituere. Et idem ẽt clarius uoluit Spe. in ti. de inſtr. editio. §. nunc aũt, poſt prin. ver. item opponere, &c. vbi concludit, ꝙ ſi ſimpliciter ſit confirmatio, vel in genere dicendo, confirmo donationem vel conceſsionem tibi per talem factam, non ualet confirmatio, niſi appareat donatio uel conceſsio legitima, maxime per d. c. inter dilectos. Si uero dicit ipſe, facta ſit confirmatio ex certa ſcia, puta quia cõfirmans vidit conceſsionẽ, & eã de uerbo ad uerbũ in confirmatione inſeruit. & tũc bene ualet, per c. pe. de confirmatio. vtili vel inuti. & per alia, de quib. ibi per eũ. Quia ergo in caſu nr̃o tenor conceſsionis in confirmatione non inſeritur, ſola confirmatio nihil operatur. Et confirmatur hoc, quia ubi libellus ſe refert ad aliqđ inſtr̃m, ut quia dicatur, ꝙ Titius uendidit mihi talem fundum pro tanto precio, ut apparet ex inſtrumento rogato ꝑ talẽ, & tunc dẽt tale inſtr̃m produci, ſ̃m Inn. in c. 1. de probationib. & alios, in l. edita. C. de edẽ. cũ concor. de quib. ibi per Mod. Et dato ẽt ꝙ ſufficeret dicta cõfirmatio facta a Rege catholico ſorori ſuæ & hæredib. ac ſucceſſorib. ſuis, videt̃ ꝙ non ualeat tanquam cõceſsio talis tẽdat ad diminutionẽ regni notabilẽ. l. prohibere. §. planè. cũ ibi no. per Bar. ꝙ ui aut clam. Vel ſaltẽ vr̃, ꝙ non tranſeat ad eius filiã hæredem, quia in materia 3 † feudali appellatione hæredis intelligit̃ de filio maſculo, & non de filia. quæ in feudo nõ ſuccedit. c. j. §. filia. de ſucceſsio. feu. Sicut in eadẽ materia appellatione hæredis nõ venit extraneus, q in feudo non ſuccedit, ſed filius, ſ̃m Bar. & Doc. in l. Gallus. §. ẽt ſi parẽte. de libe. & poſth. et aptius probatur ex no. ꝑ Pa. de Ca. & Ale. in l. ſed ſi hac. §. liberos. de ĩ ius uocand. vbi uult, ꝙ appellatione liberorum ueniunt maſculi, & non fęminæ in materia, quæ fœminis non conuenit, puta in feudis. Sed præmiſsis nõ obſtantib. quæ re uera non obſtãt, contrarium eſt dicendum. Qm̃ ex triplici capite ſereniſsima regina quæ nunc uiuit, ac filia, & hæres alterius reginæ ſororis dicti catholici Regis põt iure ꝑmittẽte dicta bona retinere. Et primo ex capitulis m̃rimonialib. ſereniſsi. matris ſuæ, in quib. cõuentum eſt maxime in uerſi. ſeptimo conuentũ et in pactum de-

deductum,&c. Quod soluto matrimonio morte regis, prædicta regina durante uita uiduali retineat cameram,id est, dictas ciuitates,castra,& loca,& oīa emolumenta ex eis obuenientia, ad eam tanquã ad dominam dictæ cameræ pertineãt,illis in sortem non computatis, & q̃ ab ea auferri non possint in totum uel pro parte,etiam si restitutio dotis offeratur,sed immo quan diu viuet,sit domina uera & potens dictæ cameræ & rerum omnium prædictarũ,&c. Ex istis ergo colligitur manifestè, q̃ dicto casu adueniente bona prædicta fuerunt pro dote & ex causa dotis in solutũ data, & sic q̃ dominium fuit in serenissimam reginam defunctam translatum, vt expresè sonant illa verba, sit vera domina,&c.ac ēt præcedentia.& quia actum est,q̃ fructus non computentur in sortem,prout cõputandi essent,si in illam dominium non fuisset translatum, per ea quæ traduntur per Doc.& maxime per Alex.plenè in l.diuortio.in prin.solut. matr. Et quamuis deinde actum sit,q̃ illa in viduitate morien te hæredes sui teneantur recepta dote integre restituere hæredibus & successoribus regis dicta bona,per hoc tamen non fit, quo minus domina regina fuerit domina dũ vixit bonorũ prædictorũ,quia potuit habere dominium, & ex pacto agi, quod ad restitutionem cogi possint eius hæredes recepta dote,tãquã sit actũ, q̃ pro quantitate dotis teneãtur hæredib.regis dictam Cameram uendere,sicut contingit, quando factũ est pactũ de retrouendẽdo, quia ante uenditionem dominiũ est apud illũ, qui tenetur uendere.l.2. C. de pactis inter empto. & uendi. & idem quando grauatur hæres uendere.l. uxorem.§. agri plagã. de leg.3.& l.si hæres.de actio.emp.Et quia fieri ēt põt,q̃ dominium retineatur ad tempus certum uel incertum.l.fi. C. de leg. & declarat ēt Pau.de Cast.in l.1.in prin.ff.ad Trebellia. Dominium ergo quod fuit apud prædictam serenissimam reginam, dum vixit,ad eius filiam & hæredem transit, quæ ad restitutionem dictorum bonorum etiam non tenetur,quamuis etiam dotis maternæ restitutio illi offeratur.Quia pactum de restituẽdo ab hæredib.reginæ recepta dote ab hæredibus & successoribus regis Ferdinandi non porrigitur ad dictum Regem catholicũ, nec ad eius hæredem,quia,ut in themate proponitur,in regno non successit, nec succedere potuit, tanquam hæres dicti regis Ferdinandi,extantibus suis descendentibus proximioribus,nec ab illo causam habuit, sed ad regnum aspirauit Rex catholicus, velut hæres, & successor regis Alphonsi. Propterea nec ad ipsum, nec ad eius hæredem porrigitur dictum pactum.leg. si unus. §. ante omnia. de pactis. & per consequens serenissima filia hæres matris suæ non tenetur hæredi Regis catholici bona in solutum data ex causa dotis matris eius in euentum, de quo supra, restituere, oblata etiam integra dote materna. Et contra quæ capitula matrimonialia non potest hæres dicti Regis catholici uenire, quia cum dicto etiam Rege catholico, & per eum,& eo consentiente facta fuerunt ad commodum serenissimæ reginæ sororis suæ, & heredum suorum,& tanto magis, quia per dictum catholicum Regem fuerunt confirmata dicta capitula, contra cuius factum non potest eius hæres uenire. l. cum a matre.C.de rei vendicatio. & leg.uenditrici.C. de rebus alien.cum concordan. Et hoc primum fundamentum puto uerum, & tutissimum. ¶ Secundò principaliter bona, de quibus agitur, apud dictam filiam, & hæredem matris debent remanere, & ad eorum restitutionem non potest compelli, scilicet propter confirmationem prædicti Regis catholici, & de qua in præcedentibus mentionem feci. Nam, ut dictum est, dictus Rex asserit, & confitetur, quod prædicta soror sua in præsentiarum tenet & possidet dicta bona uigore capitulorum matrimonialium, & aliorum priuilegiorum, & scripturarum serenissimorum regum de domo de Arragonia,ac ex certa sciẽtia consultè, & deliberatè eidem serenissimæ reginæ sorori suæ omnes dictas ciuitates terras, loca, & castra, cum omnibus supradictis, nec non capitula matrimonialia, priuilegia, & scripturas, superius narrata, ac omnia, & singula in eis contenta, expressa, & declarata, & quorum tenorem uoluit haberi pro expresso de verbo ad uerbum, confirmauit, ratificauit, & approbauit, & quatenus opus sit, de nouo concessit, ac uoluit, & decreuit expresè, & ex certa scientia, quòd dicta confirmatio,approbatio, & ratificatio, & noua concessio omni futuro tempore sit eisdem serenissimæ reginæ & suis legitimis heredibus & successoribus stabilis, realis, & firma,&c.

Quamuis igitur ex capitulis matrimonialibus dicta retentio non competeret, ex tali tamen confirmatione competere debet, ex quo rex prædictus dicta alia priuilegia & scripturas, ex quibus etiam fatetur sororem dicta bona tenere, & possidere, confirmat ex certa scientia, licet etiam priuilegia prædicta non inueniantur,& non exhibeantur.& hoc ex pluribus.Et primo, quia ubi confirmatio fit de certa scientia.illa sola sufficit,quamuis confirmatum non ostendatur, secundum Inno. & Doc. in d.c.inter dilectos.& Spec.in d.§.nunc autem.post princ. per ea quæ habentur in c.pen.de confirmatio.vtili uel inutili.Et quãuis ponat exemplum ibi,quando totus tenor concessionis inseritur in priuilegio confirmationis,per quam totalem expressionem dicitur constare de certa scientia secundum Archidia.in c. præsentium.septima.quæst.1.& Butr.in c.porrecta.de confirmatio.utili uel inuti.& Abb. in c. quia diuersitatem. de concessio. præben. Idem tamen est, quando aliter, & alio modo apparet de certa scientia confirmantis, quia exempla non restringunt, sed declarant regula.l. damni infecti stipulatio in prin. de damno infecto.& prout de ea dicitur apparere, nedum quando totus in confirmatione inseritur,vt dictum est,sed etiam quando in ea expresse apponitur clausula,ex certa sciẽtia, ut in casu nostro,vt no.gl.in clem.2.de rescri.& in c.statutum.in prin.de rescri.in 6.per c.si motu proprio.de præb.eodem li.& Imo.in leg. quidam consulebant.de re iud.& facit.l.idem Vlpianus. de excusatio.tutorum. Et quod ad effectum prædictum, & de quo agitur sufficiat sola clausula ex certa scientia,uult etiam Præpositus in cap. si Romanorum. 19. distinct. & tanto magis, quia confirmans non tantum confirmat priuilegia aliorum regum, sed etiam propria, ex quibus dixit, reginam sororem suam dicta bona possidere, & de quibus proprijs priuilegijs facilius, quam de alienis præsumitur scientiam habuisse.le. quanquam. ff.ad Velleian. & prout in terminis de confirmatione Papæ dicit etiam Barto. consi.196.incipien.Ciuitate Camerini, &c.& 4 ex hoc uult † quod confirmatio concessionis ab eo prius factæ dicatur facta ex certa scientia,etiam si hoc non exprimatur, & ideo,secundum eum,cum princeps aliquid facit ex certa scientia,uidetur omne obstaculum tollere,per. d.l.idem Vlpianus. Et similiter quod facit princeps ex certa scientia, non potest in dubium reuocari,secundum Bart.in l.conficiuntur.in princ.de iure codicillo.per l.2.C.de legi.& l.1.de officio præfec.pretor. & c.1. & 2.de confirmatio. vtili vel inutili. Et ex hoc infert ad propositum, quod ex quo Imperator statuendo reseruat consuetudinem rusticis.l.fina.C.de testa.& consequenter eam confirmat,præsupponit eam extare, ergo illi standum est, secundũ eum.Et sic præsupponit, quod ex sola confirmatione consuetudinis facta ex certa scientia probetur consuetudinem præcessisse,etiam si de illa aliter non possit apparere,sicut de illa constare non poterat in casu.d.l.fi.prout etiam declarat Bart.in d. l.conficiuntur.in prin.& dicit Bal.in l.nominationes.C.de app. in fi.& in c.ex parte. de consti. quod confirmatio ex certa scientia non solum dat robur confirmato,sed etiam illud auget.Preterea, & secundo, si totus tenor priuilegij confirmati insertus fuisset in cõfirmatione, illa sola absque dubio sufficeret absque exhibitione dicti priuilegij,secundum Spec.& Abb.in locis prędictis. Idem ergo dicendum est in casu isto, quo Rex confirmans uoluit priuilegia, & scripturas superius narrata, & omnia, & singula in eis contenta expressa, & declarata haberi pro insertis, & specificè declaratis, ac si totus tenor dictorum capitulorum, scripturarum, & priuilegiorum, de uerbo ad 5 uerbum præsentibus esset introclusus, &cæt. uoluit † ergo Rex, & potuit, quod tenor priuilegiorum haberetur pro expresso.l.omnes.C.de præscr.triginta,uel quadraginta, annorũ. Et dicit Ang. ibi esse meliorem tex.de iure, quod princeps potest velle,quod exprimenda habeantur pro expressis. Et idem not.Bal.de pace Constan. in uer. non obstante. Et ideo confirmatio debet eundem effectum habere,quem habuisset,si totus tenor priuilegiorum in illa insertus fuisset. Et prout in terminis vult Anto.de Butr.in consi.secundo,incip. Visis literis legitimationis, &c. ubi dicit, quod si in rescripto uel in signatura Papæ dicatur, fiat ut petitur, & in supplicatione petatur quod certa concessio,quæ debebat exprimi, haberetur pro expressa,quod per talem signaturã perinde est,ac si fuisset expressa, & specificata dicta concessio, quia potest Papa ad ualidi-

tatem

tatem actus a se gesti fingere expressum, quod non est, allegat. c. 1. de transactionib. & cap. illa. de electionib. & clem. pastoralis. de re iud. & cap. si motu proprio. de præb. in 6. Et subdit in specie ad propositum, ita se habere stylum curiæ, quia in confirmationibus apponũtur istæ clausulæ vel similes, scilicet quorum tenorem uolumus haberi pro expresso. Nam id, ad quod fit relatio, perinde habetur, ac si expressum foret specialiter in scriptura se referente. l. ait prætor. §. 1. de re iu. Et quia ex quo vult haberi pro expresso, fingitur expressum, licet vere non exprimatur, cle. 1. de prob. Et similiter dicit Bal. in c. super literis. de rescr. ꝙ si Papa vult, aliqua haberi pro specificatis, vr̃ rescriptum valere, ac si omnia fuissent specificata, per l. qui iure militari. de testa. mil. Sequitur ergo, ꝙ sola cõfirmatio probat intẽtionem hæredis serenissimæ reginæ mortuæ, quæ etiã pro hæredibus eius & successoribus est expresse concessa, ut ex eius tenore legitur clare, quamuis præcedentia priuilegia confirmata non inueniantur, & non exhibeantur. Et ubi sola non sufficeret in uim simplici confirmationis, effectum tamen haberet in uim nouæ concessionis factę dictæ reginæ mortuæ, & suis hæredib. & successorib. cum dicatur, confirmamus, ratificam⁹, approbamus, & quatenus opus est, de nouo concedimus, &c. Per huiusmodi enim uerba ur̃ Rex voluisse dictam sororem suam & eius hæredes in omnem euẽtum hr̃e dicta bona ex cõfirmatione, &, quatenus illa non possit habere locum ex noua concessione, s̃m Inno. in d. ca. inter dilectos. de fide instru. dicens, ꝙ si non appareret in casu illius tex. falsitas in primo priuilegio, nec ei Imperator niteretur, sed dixisset, concedimus, et confirmamus, non esset quærendum, quæ essent cõfirmata, & quæ concessa, ut sit illo casu, quia in quibus non valeret cõfirmatio, & ꝯn̄s valeret concessio, quasi dicat Imperator, in oẽm euentum volumus ecclesiã, de qua ibi, habere siue ut donationem, siue ut confirmationem, s̃m eum. & cum eo transeunt alii. Sed prædictis etiam cessantibus, hoc est, licet Rex de nouo non concessisset, sed simpliciter cõfirmasset, ẽt absque clausula, ex certa scientia, & ꝙ vellet tenorem haberi pro expresso, adhuc tamen confirmatio talis absq; productione priuilegij cõfirmati probaret concessionem factam serenissimæ reginæ. Nam cũ dicat Rex, ꝙ dicta domina regina teneat & possideat loca specificata vigore priuilegiorum & scripturarum dominorum regum de domo de Aragonia nostrorum prædecessorum in hoc regno, & etiam nostrorum, tam rõne dotium suarum, quam ex alijs causis, &c. ex his verbis satis dicitur expressa substantia priuilegij præcedentis, cum de corpore constet, & istud est satis ad probandum concessionem præcedentem absque illius productione. Nec est † necesse ad hunc effectũ exprimere verba formalia concessionis præcedentis, ut probatur in leg. 1. C. de episc. & clericis. & illum text. ad hoc ibi not. Alber. de Rosa. cum quo etiam transit Præposi. aliàs Car. Alexan. in c. si Romanorum. 19. dist. Et istud etiam bene probatur ex notatis per glo. ibi. Et hoc idem per illam glo. uoluit etiam Card. in consi. 118. incip. Monasterium sancti Iuliani, &c. Nam & in casu suo Papa simpliciter confirmauerat concessionem præcedentem factam de quibusdam ecclesijs, & tamẽ vult, ꝙ ad probandum concessionem præcedentem sufficiat sola confirmatio sine dicta concessione, per glo. quam dicit singularem in d. c. si Romanorum. Et ponderat etiam ad hoc uerba Inn. in d. c. inter dilectos. ut ibi latius per eum. Et confirmatur hoc ex notatis per Bar. in l. admonendi. de iureiur. in 1. colu. dũ vult, quod si vnum statutum mentionem faciat de alio statuto ꝙ illud non appareat. si tamen per huiusmodi mentionem appareat de illius tenore in substantia, non est necesse, ꝙ illud exhibeatur. Et idem vult Bald. in d. le. 1. C. de epis. & cler. cum concord. de quibus per moder. in d. l. admonendi. Et alia ratione in casu nostro istud est verum, quia inquantũ Rex confitetur d. reginam tenere & possidere, &c. vigore priuilegiorum aliorum regum & suorum, talis confessio † est ad præiudicium solius regis. Ergo indistincte debet probare contra eum. l. Publia. §. fina. ff. deposi. & l. generaliter. C. de non nume. pecu. & l. vnica. C. de confessis. Et licet facta sit absente dicta domina regina, quia tamen de illa constat ex priuilegio domini regis concessio sorori suæ, probat contra eum & contra eius hęredes, tanquam facta per epistolam, iuxta notata per Bar. in l. nuda. de dona. & per Imo. post alios in c. si cautio. de fide instru. ubi dicit hoc uerum esse in omni scriptura, quæ conficitur, vt parti detur. Vbi verò non ageretur de præiudicio solius confirmantis, sed quæritur, vtrum sola confirmatio probet quo ad alios, & tunc potest distingui, vtrum sit facta ex certa scientia vel non, quæ distinctio vt dixi, non debet habere locum, quando confirmans fatetur ad præiudicium sui tantum concessionem præcedentem. Nam tunc standum est contra eum indistincte suæ confessioni, sicut præiudicat cuilibet alteri, & quæ cõfessio dicitur resultare ex narratis per regem, sicut resultat ex narratis in precibus. l. cum precum. C. de libera. cã. & per Abb. in c. examinata. de iudicijs, & præsertim, quia rex super narratis fundat intentionem suam. c. si Papa. de priuil. in 6. & per no. in cle. 1. de probationib. Et ideo cum ex confessione Regis constet de alijs priuilegijs & concessionibus, talis cõfessio sufficit contra eius hæredem, nisi probetur per illum, ꝙ facta sit per errorem, iuxta not. per Barto. in l. non fatetur. de confessis. & Alex. in l. si diuortio. de uerb. obl. immo cum mentionem faciat de priuilegio etiam proprio, & sic de his, quæ gesta sunt ab eo, & coram eo, non debet admitti probatio in contrarium, per no. per gl. in dicta clem. 1. de probationib. quæ locum etiam habet in tali Rege, qui quasi † in omnibus suis regnis non recognoscit superiorem, & qui saltem de facto habetur pro supremo principe, secundum Card. in consi. 118. inci. In quæstione quæ vertitur, &c. & Mod. in cap. cum a nobis. de testib. Et faciunt nota. per Bar. in l. hostes. de captiuis, cum cõcordantib. & dicit And. de Iser. in c. 1. de vasal. decrep. ætatis, ꝙ Rex habet tantam potestatem, & etiam maiorem, in suo regno quam habeat Imperator in imperio, qui non transmittit imperium, sicut facit Rex regnum. c. licet. de uoto. Et dicitur rex Imperator regni secundum Bald. in l. exemplo. C. de probationibus. in leg. ea lege. C. de condictione ob causam, & in proœmio Digestorum, in 2. col. Et dicitur lex animata in suo regno secundum Bald. in auth. hoc amplius. C. de fideicom. ¶Tertiò principaliter dicitur, quod bona, de quibus agitur, pertinent ad hęredem reginæ mortuę ex legato catholici Regis, ubi dicta confirmatio sine exhibitione priuilegiorum prodesse non posset, prout aliàs latè consului, & de nouo confirmatur. Nã, ut dictum est superius, & est verissimum, dominium dictarum ciuitatum & locorum translatum fuit in dictam dominam reginam soluto matrimonio morte mariti ex capitulis matrimonialibus. Et quidem reuocabiliter, quia actum fuit, quod ea trãseunte ad secunda uota teneretur recepta dote dicta loca restituere, & ea mortua etiam in uiduitate ad restitutionem tenerentur sui hæredes, dote illis restituta. Quamuis igitur uerba legati non importarent, quod proprietas intelligatur legata, ubi ex capitulis mr̃imonialib. non fuisset d. regina, licet ꝯ̃rium sit uerius, ꝑut in alio cõsilio deducitᷣ latius, quia tamen dominium fuit consequuta ex capitulis matrimoniabus superueniẽte viduitate, & quidem reuocabiliter, ut dixi, legatũ operatur, ꝙ apud eam dominium irreuocabiliter permaneat. Quia † licet res propria legari non possit. l. res proprias. C. de legat. si tamen res sit legatarii reuocabiliter, legatum ualet, & operatur irreuocabilitatem. l. in bello. §. si quis seruum. de captiuis. & per Imo. & Mod. in l. 1. versus fin. de legatis. 1. Et ad allegata in contrarium licet ex pręmissis responsio colligi possit, tamen specialius respõdendo, non obst. dum primo dicitur, ꝙ priuilegium confirmationis non probat. nisi exhibeatur confirmatum, quia ad istud multipliciter est responsum, & est ostensum, ꝙ in casu nostro hoc non habet locum, & ubi etiam esset uerum, ꝙ nihilo minus ex capitulis matrimonialibus & ex legato adhuc bona, de quibus agitur, ad filiam hæredem dictæ serenissimæ reginæ pertinerent pleno iure. Et non ob. nota. per Bart. in l. edita. C. de edendo, quia loquitur, qñ fit relatio ad præcedentia mediante dictione prout, quæ s̃m eum, est limitatiua. & in casu illo militat etiam alia ratio, s. quia reus non posset aliàs deliberare, utrum uellet cedere vel contendere, quæ non adaptatur ad casum nr̃m. Nec ob. ꝙ concessio talis valere non possit, q̃a tendat ad magnam regni diminutionem. l. prohibere. §. plane. qđ vi aut clam. cum ibi not. per Bar. quia istud est falsum, prout ẽt colligitur ex not. per Old. in consi. 159. Ex præsenti themate. & Ale. in consi. 245. vol. Item non obst. ꝙ non possit ad fœminam etiam hæredem transire. cap. 1. §. fœmina. de successione feud. Quia similiter negatur concessionem talem esse feudalem,

lem, sed datio in solutum pro dote, & ex causa dotis, ut colligitur ex dictis capitulis matrimonialibus, & ex eadem causa factæ sunt etiam aliæ concessiones, & confirmatio prædicta, & sic non dicuntur esse dicta bona apud reginam simpliciter ex causa lucratiua, sed ex causa onerosa. Et quòd huiusmodi concessio non sit feudalis, sed potius donatio, vbi causa dotis cessaret, voluit etiam Oldra. & Alexan. in dictis consilijs. Et istud in casu nostro confirmatur efficaciter: nam in capitulis matrimonialibus actum est, quòd dicta domina serenissima regina durante viduitate sit vera domina, ergo non censetur feudataria, quia apud eam diceretur esse dominium vtile, quod † non dicitur esse verum dominium, vt est de mēte Bar. in l. 1. in prin. de acquir. possess. in diffinitione possessionis ciuilis dicens, quod vtile dominium, quod contrariatur directo, & illud occidit, sicut est illud, quod præscriptione acquiritur, dicitur dominiū verum. Secus si subalternetur directo, & illud recognoscat: sicut est dominium emphyteutæ, & feudatarij. Et ad hoc verba Barto. ponderat ibi Aret. Et vbi esset concessio feudalis adhuc tamen ad fœminam hæredem transiret ex constitutionibus regni, de quibus in puncto. Remanet ergo ex præmisis conclusio, quòd ad serenissimam reginam nunc viuentem filiam, & hæredem alterius reginæ præmortuæ pertinent ciuitates, terræ, castra, & loca, quæ prædicta eius mater tenebat, & possidebat tempore mortis, ex concessionibus, & confirmationibus, de quibus supra. Laus Deo.

Finis Primi vol. Consiliorum Caroli Ruini.

Series Chartarum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM NN OO PP QQ.

Omnes sunt Quaterniones, præter QQ. Ternionem.

CAROLI
Ruini
Consilia.
Tom. I.

calibrite
colorchecker CLASSIC
mm